

1

KURDISTANICA

by: Ali Jawshani

Dictionary

ENGLISH
KURDISH
PERSIAN

A-L

www.mangpub.com

ISBN:978-600-7748-21-3

۱۳۰۰۰۰ تمەن - ٦٠٠٠٠ دینار

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com
للكتب (كوردى , عربي , فارسي)

Pronunciation table

Consonants Symbol	Keyword	Vowels	Symbol	Keyword
p	**pen**	short	ɪ	**bit**
b	**back**		e	**bed**
t	**ten**		æ	**cat**
d	**day**		ɒ	**dog** (*BrE*)
k	**key**		ʌ	**cut**
g	**get**		ʊ	**put**
f	**fat**		ə	**about**
v	**view**		i	**happy**
θ	**thing**		u	**actuality**
ð	**then**			
s	**soon**	long	iː	**sheep**
z	**zero**		ɑː	**father**
ʃ	**ship**		ɒː	**dog** (*AmE*)
ʒ	**pleasure**		ɔː	**four**
h	**hot**		uː	**boot**
x	lo**ch**		ɜ	**bird**
tʃ	**cheer**			
dʒ	**jump**	diphthongs	eɪ	**make**
m	**sum**		aɪ	**lie**
n	**sun**		ɔɪ	**boy**
ŋ	**sung**		əʊ	**note** (*BrE*)
w	**wet**		oʊ	**note** (*AmE*)
l	**let**		aʊ	**now**
r	**red**		ɪə	**real**
j	**yet**		eə	**hair** (*BrE*)
			ʊə	**sure** (*BrE*)
			uə	**actual**
			iə	**peculiar**

/ˈ/ shows main stress
/ˌ/ shows secondary stress

BrE: British English *AmE* or US: American English

Abbreviations کورتەنیشانەکان

ب.ت.	بە تایبەت	specifically ○
ب.ن.	بۆ نموونە	e.g. exampli gratia ○
ژ.گ.	ژمارە گەردیلەیی	atomic number ○
ن.	نیشان یان نیشانە	symb. ○

pl.	=	plural
sing.	=	singular
sth	=	something
sb	=	somebody
adj	=	adjective
adv	=	adverb
interj	=	interjection
pron	=	pronoun
prop	=	proposition
conj	=	conjunction
n	=	noun
etc	=	et cetera

Dictionary

Kurdistanica

Dictionary

English-Kurdish-Persian

Ali Jawshani

First Edition

Volume One

Mang Publications 2015

Mang Publications

Two-Volumes Dictionary

First Published 2015

ISBN (set): 978-600-7748-21-3

ISBN (Volume One): 978-600-7748-22-0

Contents

Volume One

Preface

This dictionary is the result of over 15 years of continuous research, compilation and fieldwork. It comprises approximately 100,000 main entries and sub-entries and thousands examples, expressions, idioms, phrases and sentences with special uses and collocations.

My aim has been to produce a dictionary that can be useful and beneficial for users and self-study.

Typical users of this dictionary include authors, translators, researchers, scientists, journalists, writers, students and etc.

The Kurdistanica is not intended to be exhaustive.

Finally, I wish to record my personal thanks to all those encouraged the author and to others (experts, craftsmen, skilled workers, aged persons etc.) and to innumerable friends and acquaintances who have contributed to this dictionary; to members of my own family; but above all to my mother, my wife and my son, whose help and tolerance have been exemplary.

Ali Jawshani

Bokan 2014

How to use the Dictionary ◊ چۆنیەتی بەکارهێنانی فەرهەنگەکە

سەروشەکان headwords

- ڕێنووسی سەروشەکە
- کۆی سەروشەکە
- کۆی ئەمریکایی سەروشکەکە

naevus /ˈniːvəs/ *noun, pl.* naevi /-vʌɪ, -viː/, US nevus
خاڵی زگماک (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ۞ خال مادرزاد

acanthus /əˈkænθəs/ *noun, pl.* acanthuses or acanthi
1 کەنگر، گیائالۆش؟، گیواوەسەودا؟ [تۆخم *Acanthus*] 2 (بیناسازی) گەلاکەنگری (لە سەرکۆڵی Corinthian دا؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *akanthos* یۆنانی، لە *akantha* "دڕوو"، لە *akē* "نووکی تیژ") ۞ 1 کنگر 2 اکانتوس

aardvark /ˈɑːdvɑːk, US ˈɑːrdvɑːrk/ *noun*
مێرووخۆرە، بەرازی عەرزی یان خاکی (گیانەوەرێکی شیردەر لە باشووری ئەفریکا، لووت (لمۆز) و زمانی درێژ و ڕەهۆڵکەن burrowing، مێرووەکان (و مۆریانەکان termite) دەخوا [*Orycteropus afer*]) ۞ خوک خاکی

سەروشە هاوڕێنووسەکان homograph

punt[1] /pʌnt/ *noun*
قوفە، بەلەم: بەلەمێکی پەل shallow و درێژ و بن‌تەخت، بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە *ponto* لاتین، ئاماژە بە ferry boat یکی بن‌تەخت) ۞ کَرجی

punt[3] /pʊnt/ *noun*
پۆنت: یەکەی بنەڕەتی پارەی کۆماری ئیرلەند، بەرامبەر بە سەد pence (بنەڕەت: ئیرلەندی بە واتای "pound") ۞ پونت

ناوی زانستی یان لاتین binomial

salsify /ˈsælsəfi/ *noun,* also oyster plant or vegetable oyster
1 (ڕووەک‌ناسی) شنگ، ئەسپینگ، گیایێکی ناوێتەی composite دووساڵە [*Tragopogon porrifolius*] 2 ڕەگ یان بنجی شنگ ۞ 1 شنگ 2 رگ شنگ

بەشی مێژووی وشەکە یان بنەڕەت‌ناسیی وشەکە

archegonium /ˌɑːkɪˈɡəʊnɪəm/ *noun, pl.* archegonia /-ɪə/
سەرڕەگەزە: نێرکەی liverworts، mosses، ferns و زۆرینەی coniferـەکان (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *arkhegonos* یۆنانی، لە *arkhe-* 'chief' + *gonos* 'race') ۞ مادگی برخی گیاهان

بەشی ئاوەڵناوی بەراورد و باڵا

naughty /ˈnɔːti/ *adjective* (naughtier, naughtiest)
1 بەدقەڕ، نارەسەن، هاروهاج، ناجسن، شەیتان، شلوق، خراپ، لاسار، قسەنەبیس، لا، گوێنەدەر، بێ‌گوێ 2 ناحەز، ناشیرین، بێزاوی، هەرزانە ۞ 1 تخس، حرف‌نشنو، شریر، بدذات 2 زشت

کورتەوشە و بەشە تەواوەکەی

NAD *noun, abbreviation.* nicotinamide adenine dinucleotide
(زیندەکیمیا) coenzymeی $C_{21}H_{27}N_7O_{14}P_2$ کە لە زۆر کاردانەوەی ئۆکساندنی زیندەوەری یان زیندەناسی‌یانەدا biological oxidation گ نگە ۞ ناد

سەروشەی سەرەکی و زانیاری‌یەکانی

potassium /pəˈtæsiəm/ *noun*
(کیمیا) پۆتاسیۆم، پوتاسیوم (هـ ز.گ. 19، ن. K) ۞ پتاسیم

کۆی سەروشەکە

zamia *noun, pl.* zamias
زامیا: جۆرێ سیکادی ئەمریکایی بنک‌ئەستووری دارین، بەرەکەی لاکێشەیین [تۆخم *Zamia*، خێزان Zamiaceae] ۞ زامیا

ڕێنووسی ئەمریکایی‌یەکەی

behaviour /bɪˈheɪvjə(r)/ *noun,* US behavior
ڕەفتار، ڕەوتار، هەڵس‌وکەوت، ئاکار، جووڵانەوە، ڕەوشت، کردەوە، کردار: ۞ *the feeding behaviour of predators* رفتار، سلوک، حرکت، عمل

- دارشتەکانی سەروشەکە
- ناوی ئەو کەسانە و... کە سەروشەکە لەوان هەڵگیراوەتەوە
- لێکدانەوەی سەروشەکە
- هەروەها ئەمەشی پێ دەڵێن
- گەڕاندنەوە بۆ بەراورد و زانیاری زۆرتر
- بوار یان مەڵبەندی بەکارهێنان
- نموونەیێ بۆ سەروشەکە (و هەروەها جاروبار بە شێوەی کەوانەی گۆشەداریش دێ <>)
- شێوگ یان فۆرمۆلی سەروشەکە
- بابەتە ڕێزمانی‌یەکان
- ژمارەی واتاکانی بابەتێکی ڕێزمانی

epimer /'ɛpɪmə/ *noun*
ژووڕپارژە، ئێپی‌مێر: هەریەک لەو دوو stereoisomer کە لە ڕێکخستن‌دا جیاوازن (epimerism ؛epimeric /-'merɪk/ *adj* /ɪ'pɪm-, ɛ-/ *n*) ⟡ اپی‌مر

salmonella /ˌsælmə'nelə/ *noun, pl.* salmonellae /-liː/
سالمۆنێلا: جۆرێ بەکتریا کە دەبێتە هۆی ژاراوی‌بوونی چێشت [توخم *Salmonella*] (salmonellosis /-'ləʊsɪs/ *n*؛ بنەڕەت: بە ناوی ئەسپەرگەری بەیتەر Daniel E. *Salmon*) ⟡ سالمونلا

zoosemiotics *noun, pl.*
نیشانەناسی گیانەوەری، ئاژەڵ‌نیشانەناسی: لێکۆڵینەوەی ئەو دەنگ و نیشانانە signal کە لە لایەن گیانەوەرانەوە بۆ پێوەندی communication بەکاردێن، وەک خوێندنی باڵندە و کلکەلەقێی سەگەکان ⟡ زوسمیوتیک

damage limitation *noun,* also damage control
مەهار یان کۆنتڕۆلی زیان(لێ‌کەوتن)، بەرتەسک‌کردنی زیان و زەرەر، سنووردارکردنی زیان و زەرەر ⟡ محدودیت‌سازی خسارت

nucleotide *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێکی پێکهاتوو لە nucleoside کە پێوەندی بە کۆمەڵێکی فۆسفاتی‌یەوە هەیە، یەکەی پێکهاتەیی بنەڕەتی ترشەڵۆکە نیوکلێئیکەکان پێکدێنێ (بڕوانە nucleoside) ⟡ نیوکلئوتید

histidene /'hɪstɪdiːn/ *noun*
(زیندە(وەر)کیمیا) هیستیدین: ترشەڵۆکی ئەمینۆ $C_6H_9N_3O_2$ کە پێکهێنەری constituent سەرەکی زۆربەی پرۆتئینەکانە و ماکێکی بنەڕەتی‌یە لە خۆراکی مرۆڤدا (بنەڕەت: لە *histos* یۆنانی‌یەوە لەگەڵ ine- + ide-) ⟡ هیستیدین

vertebral /'vɜːtəbrəl, US 'vɜːrt-/ *adjective*
بڕبڕەیی، مۆغەرەدار، بڕبڕەدار، سەربە تیرەگەی پشت، spinal: *a vertebral fracture* ⟡ فقراتی، مهره‌دار

telocentric *adjective, noun*
تێلۆسێنتریک: ڕەنگ‌تەنێ chromosome کە ناو(ەند)پارژەکەی centromere لە کۆتایی‌یەوە هەڵکەوتبێ (بەو شێوەیە شێوەی میلێکی هەیە) <a telocentric chromosome> ⟡ تلوسنتریک

oxytocin /ˌɒksɪ'təʊsɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) هۆرمۆنێ کە لە لایەن ڕژێنەی pituitary یەوە ئازاد دەکرێ و دەبێتەهۆی یەک‌هێنانەوەی منداڵدان $C_{43}H_{66}N_{12}O_{12}S_2$
⟡ اکسی‌توسین

Wallachain /wɒ'leɪkɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی والاکیا، میرنشینی پێشووی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا، والاکیایی *adj* سەربە یا پێوەندی بە والاکیاوە هەیە، والاکیایی ⟡ والاکیایی

vector /'vektə(r)/ *noun*
1 (بیرکاری) ڤێکتۆر، هەڵگرە، ئاراستە 2 (فڕۆکە) ڕێڕەو 3 (نەخۆشی) ڕاگوێزەر، هەڵگر، ئۆرگانیزمێ کە نەخۆشی‌یەکی تایبەتی ڕادەگوێزێ 4 (بۆماوەناسی) ڕاگوێزە: bacteriophage یان plasmid ێ کە ماکی بۆماوەیی بۆ نێو خانەیێ ڕادەگوێزێ (vectorial /-'tɔːrɪəl/ *adj*: سەربە vector؛ vectorially *adv*)
⟡ 1 (ریاضیات) بردار 2 مسیر 3 ناقل 4 وکتور

هێز یان زەبری بنەڕەتی
primary stress

Yaqui /ˈjaki/ *noun, pl.* same or Yaquis
1 ئەندامی گەلی سوورپێستی باکووری رۆژاوای مەکسیکۆ و ئاریزۆنا 2 زمانی یۆتی-ئازتێکی Uto-Aztecan ئەو گەلە ⬡ یاکی

هێز یان زەبری دووەمی
secondary stress

sabicu /ˌsabɪˈkuː/ *noun*
سابیکۆ: درەختێکی دانەوێڵەیی کارائیب، دارەکەی شێوەی mahogany دەدا و زۆرتر بۆ گەمی‌سازی بەکاردێتری [*Lysiloma sabicu*] ⬡ سابیکو

یافتە یان لەپێلی کاتی یان زەمانی

scaramouch /ˈskarəmaʊtʃ, US -muːtʃ/ *noun*
(کۆن) کەسێکی خۆهەڵکێشی ترسەنۆک ⬡ آدم لافـزن بزدل

بە پیتی گەورە **upper case**

Kurdish /ˈkəːdɪʃ/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە کورد، کوردستانی 2 کوردی، سەربە زمانی کوردی، پێوەندی بە زمانی کوردی‌یەوە هەیە *n* زمانی کوردی ⬡ *adj* 1 وابسته به کُرد 2 وابسته به زبان کردی *n* زبان کردی

بە پیتی چکۆلە **lower case**

earhole /ˈɪəhəʊl, US ˈɪrhoʊl/ *noun*
کونی گوێ (ی دەرەوە) ⬡ سوراخ گوش

زانیاری شێوازی(ە)یی **stylistic**

scrummy *adjective* (scrummier, scrummiest)
(نافەرمی) خۆش، بەتام، بەلەززەت، delicious ⬡ خوش‌مزه

یافتە یان لەپێلی ناوچەیی

pass laws *noun, pl.*
(لە ئەفریکای باشووری) قانوونەکانی هات‌وچۆ (بۆ مەهاری مافی رەش‌پێستەکان سەبارەت بە نیشتەجێبوون یا سەفەر) ⬡ قوانین تردد

زانیاری زاراوەیی
idiomatic

bootstraps /ˈbuːtstræp/ *noun*
1 ئالقەی پشتەوەی پۆتین، ئالقەی پش(ـت)پۆتین (بۆ ئاسان هەڵکێشان) 2 (pull oneself up by one's bootstraps) شەتگی خۆ لە قوڕ دەرهێنان، بێ‌یارمەتی خەڵک سەرکەوتن، بەرەی خۆ لەقوڕاو دەرکێشان، لەسەر پێی خۆ راوێستان ⬡ 1 بوت‌استراپس 2 روی پای خود ایستادن

زانیاری
روونکردنەوەیی

celled *adjective*
خانەدار، بەخانە، خانە یا کۆمەڵە خانەیێکی هەیە (زۆرتر لە لێکدانا): *a single-celled organism* ئۆرگانیزمێکی تاک‌خانەیی، ⬡ سلول‌دار

double-bedded *adjective*
(دیوی هوتێل و هتد) دوو تەختە، دووکەسە ⬡ دونفره

Ugaritic /ˌjuːgəˈrɪtɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە زمانی یوگاریتیایی *n* زمانی سامی پێش‌فینیکیایی pre-Phoenician، بە ئەلفوبێی پیوازی cuneiform دەینووسی، لە یوگاریت Ugarit شارێکی کۆنی باکووری سووریا قسەی پێ دەکرا ⬡ یوگاریتیایی

نیشانەی جیاکردنەوەی بەشی
کوردی لە فارسی‌یەکەی

temple[3] /ˈtempl/ *noun*
جاوپێچ، بەشێ لە دەزگای جۆلایی بۆ راگرتنی پارچە (بەش یا وشەکانی تری دەزگاکە: سنگی جاوپیچ، دارجاوپیچ (یان دارجاوپیچک)، بەرەژەنە (بەرکار)، باتەتە (یا بێ‌تەتە)، باگیرە، دارباتەتە، بەن‌باتەتە، پشتکار، گورد، دارگورد (یا جێوگورد)، ستێرە، لاقەناجی، شێ (یان شانە یان بەفش)، گیرەی شێ، شەبیتە، شەبکە، لادار، سەردار، بن‌دار، مەکووک، ولالە (وەک خولخولە)، وولک، هەوداکێش (یا ئالکێش heddle)، دەف، ژێردەف، دەفەگیرە، گوێ‌دەفە، شەپۆیە، لالەنکەرە، شانەی لالەنکەرە، بردەلە، مولەقە، تایان، جولەکە، تەنگ (نێوان دەف و مەکوک)، پەیدال، داربەندال، مشارە، سەکۆ (بۆ دانیشتن) ⬡ تمبل

بەش یان وشەکانی تری
پێوەندی‌دار بە سەروشە (یان
دەزگا)کەوە (ئەم بەشە هەر
تایبەت‌مەندی ئەم فەرهەنگەیە)

A a

A[1], **a** /eɪ/ *pl.* As, A's, a's /eɪz/ *noun*
1 ئێ، ئەی (= یەکەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 لا (= شەشەمین نۆتە لە پەیژەی سی مازۆردا **C major** بە لەرەی ستانداردی 440 هێرتزەوە) 3 کۆمەڵە یان جۆری خوێنی مرۆڤ (= بەپێی سیستمی ABO) ئانتی‌ژێنی A ی تیایە و هی B ی تیانییە 4 (= نمرەی خوێندن) نا 5 ئاماژە بە یەکەمین، باشترین و گرنگترین لە دەستەیێکدا، نمرە یەک (فریزەکان: from A to B: لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر، لە (جێگای) ئاوە تا (جێگای) بێ: *For me a car is just a means of getting from A to B*؛ from A to B: لە سەرەتاوە تا بنەتا (یان ئاخر)، هەموو شتێکی، لە ئاوە تا بێ: *(He knew his subject from A to Z* ۞ 1 ای 2 لا 3 آ 4 الف 5 آ، ای، رتبەی یک

A[2] /eɪ/ *abbreviation* 1 amepre(s) 2 (Å) ångstrom(s) 3 (in names of sports clubs) Athletic 4 answer

a /ə/ *abbreviation* 1 (in travel timetables) arrives 2 atto- (10-18) 3 (used before a date) before. [from L. *ante.*] 4 symb. (a) Physics acceleration

a /ə/ *indefinite article*
1 (ئامرازی نەناسراو) ێ، ێک، یەک، ەک: *a typing 60* :per 2 لە، هەر، *man/horse/unit words a minute* (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست: شێوەی ئاسایی *ān* ئینگلیسی کۆن "one") ۞ 1 یک، ـی 2 در، هر

a-[1] /eɪ/ *prefix*
پێشگر: بێ، بەبێ، ئە، نا، not، without، وەک *atheistic* ،*atypical* ،*asexually* (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە Greek) ۞ پیشوند: فاقد، بدون، بی

a-[2] /eɪ/ *prefix*
پێشگر: 1 بەرەو، رووەو، رووڵە: *aside* 2 لە کاتی، لە وەختی، بە درێژایی: *a-hunting* 3 لە بار یان دۆخێکی تایبەتی‌دا: *aflutter* (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، شێوەی بێ‌زەبری on) ۞ پیشوند: 1 به سوی، به طرف 2 در حال، در حین، طی 3 در حالت خاصی

a-[3] /eɪ/ prefix variant spelling of ad- before *sc*, *sp*, and *st* (as in *ascend*, *aspire* and *astringent*)

-a[1] *suffix*
پاشگر: 1 ناوی نوێی modern بەلاتین‌کراو یان کۆنی رووەک و گیانەوەران: *primula* 2 ناوی ئۆکسایدەکان: *baryta* 3 ناوە جوگرافی‌یەکان: *Africa* 4 (پێش)ناوی مێینە لە نێرینە ساز دەکا: *Lydia*، *Claudia* مێینەی Claudi 5 ناوە پۆرتوگالی، سپانیایی و ئیتالیایی‌یەکان: *stanza* ۞ پسوند: 1 اسامی مدرن لاتینی‌شده یا باستانی گیاهان و جانوران 2 اسم اکسیدها 3 اسامی جغرافیایی 4 ساخت اسامی مؤنث از مذکر 5 اسامی پرتغالی، اسپانیایی و ایتالیایی

-a[2] *suffix*
پاشگر: ناوی کۆ ساز دەکا 1 نیشانەی کۆی یۆنانی و لاتین: *phenomena*, *addenda* (تاکەکەی دەبێتە *-um* یا *-on*) 2 لە ناوی (زۆرتر لە لاتینی نوێ‌وە) کۆمەڵە گیانەوەری‌یەکان‌دا: *Insectivora* ۞ پسوند: 1 علامت جمع یونانی و لاتین 2 در اسامی وابسته به جانوران

@ *noun*

ئـەت (- ئینتێرنێـت: نێـوان نـاوی بەکارهێنـەر و ناوی دومەین): *jsmith@oup.co.uk.* ◌ ات

A1 /ˌeɪ ˈwʌn/ *adjective*

1 (نافـەرمـی) هـەرەچاک، عـال، یـەکجارباش، *The car was in A1 condition* :excellent 2 بەکەیف، بەگوڕ ◌ 1 عالی 2 سرحال

A3 *noun*

ئا3 (= ئەندازەیێکی ستانداردی ئەوروپایی کاغەز بەرامبەر بە 420 × 297 میلیمیتر mm) ◌ آ3

A4 *noun*

ئا4 (= ئەندازەیێکی ستانداردی ئەوروپایی کاغەز بەرامبەر بە 297 × 210 میلیمیتر mm) ◌ آ4

A5 *noun*

ئا5 (= ئەندازەیێکی ستانداردی ئەوروپایی کاغەز بەرامبەر بە 210 × 148 میلیمیتر mm) ◌ آ5

AA[1] /ˌeɪ ˈeɪ/ *abbreviation* Automobile Association

(بریتانیا) ڕێکخراوەیێ کە ڕاژە بۆ ماشێنداران دابین دەکا ◌ ای‌ای، سازمان امداد اتومبیل

AA[2] /ˌeɪ ˈeɪ/ *abbreviation* Alcoholics Anonymous

ئێی‌ئێی، ئـەی‌ئـەی (= کۆمەڵـی پـشتگیری لـە ئەلکولـی‌یـەکان) ◌ ای‌ای، جمعیـت کمـک بـه الکلی‌ها

aa /ˈɑːɑː/ *noun*

(زەویناسی) شلە یان تواوکی lava ی بازاڵتی basaltic (بڕوانە pahoehoe، بنەڕەت: لە *ʼa-ʼa* هاوایی‌یەوە) ◌ آآ

AAA[1] /ˌeɪ eɪ ˈeɪ/ *abbreviation* American Automobile Association

ڕێکخراوەی ئەمریکایی کە سێرڤیس و ڕاژە بۆ ماشێنداران دابـین دەکـا (لـە 1902 دەسـتی پێ‌کردووە) ◌ ای‌ای‌ای

AAA[2] /ˌeɪ eɪ ˈeɪ/ *abbreviation* Amateur Athletic Association

کۆمەڵـەی وەرزش‌کـارانی ئامـاتۆر ◌ جمعیـت ورزش‌کاران آماتور

AAAL *abbreviation* American Academy of Arts and Letters

ئـەی‌ئـەی‌ئـەی‌ئێل، ئێی‌ئێی‌ئێی‌ئێل، ئاکـادیمی ئەمریکایی هونەرەکان و ویژە ◌ ای‌ای‌ای‌ال

AAAS *abbreviation* American Association for the Advancement of Science

ئەی‌ئەی‌ئەی‌ئێس، ئێی‌ئێی‌ئێی‌ئێس: کۆمەڵـەی ئەمریکایی بۆ پێشکەوتنی زانست ◌ ای‌ای‌ای‌اس

AAM *abbreviation* air-to-air missile

مووشەکی ئاسمان بۆ ئاسمان یا حەوا بۆ حەوا ◌ موشک هوا به هوا

aargh /ɑː/ *interjection*

بۆ دەربڕینی دڵەڕاوکە، ترس، تووڕەیی یان هەست و سۆزی تر: *Aargh—get that cat off the table!* ◌ آ

A'asia *abbreviation* Australasia

A & E /ˌeɪ ənd ˈiː/ *abbreviation* accident and emergency

aardvark /ˈɑːdvɑːk, US ˈɑːrdvɑːrk/ *noun*

مێروووخۆرە، بەرازی عەرزی یا زەمینی یا خاکی (گیانـەوەرێکی شـیردەر mammal لـە باشـووری ئەفریکا، لووت (لمۆز) و زماندرێژ و ڕەهۆڵکەن burrowing، مێرووەکـان (و مۆریانـەکـان termite) دەخـوا [*Orycteropus afer*]) ◌ آردوارک، خوک خاکی

aardwolf /ˈɑːdwʊlf/ *noun, pl.* aardwolves

گورگی عەرزی یان زەمینی، گورگی خاکی، لە تیرەی کەمتیار، مۆر(یـ)انەخۆرە [*Proteles cristatus*] ◌ آردولف

Aaronic *adjective*, also Aaronical

1 هـارۆونی (Aaron /ˈerən, ˈærən/، بـرای مووسـا)، لـە بـەرەی هـارۆون 2 سـەربـە قـەشـە پایەنزمەکانی تیرەی مۆرمۆن Mormon ◌ هارونی

Aaron's rod *noun*

گوگەمی mullein گەورە، گوگەمەزلە ◌ مـالین بزرگ

A'asia *abbreviation* Australasia

AAU *abbreviation* Amateur Athletic Union

ئەی‌ئەی‌یوو: یەکێتی وەرزش‌کارانی ئاماتۆر ◌ ای‌ای‌یو: اتحادیه‌ی ورزش‌کاران آماتور

AAUP *abbreviation* American Association of University Professors

ئـەی‌ئـەی‌یـوویی، ئێـی‌ئێـی‌یـوویی: کۆمەڵـەی ئـەمریکایی مامۆسـتایانی زانکـۆ ◌ ای‌ای‌یـوپی: جمعیت امریکایی استادان دانشگاه

AAUW *abbreviation* American Association of University Women

ئەی‌ئەی‌یوودابلیوو: کۆمەڵەی ئـەمریکایی ژنانی زانکۆ(یی) ◌ جمعیت امریکایی زنان دانشگاه

Ab[1] *noun*, also Av

(لـە ڕۆژمێـری جوولەکـەدا) مـانگی یازدەیـەمی فەرمی یان نادینی و مانگی پێنجەمی ساڵی دینی religious year (بنەڕەت: لە *ʼāḇ* عیبری‌یەوە) ◌ آب

Ab[2] *abbreviation* antibody (Biology)

ab. about

ab- also abs- *prefix*

پێشگر: دوور لە، لە، نا، دژ بە، وەک *abdicate*، *abaxial* (لاتین) ◌ پیشوند: دور از، از، غیر

AB[1] *abbreviation* 1 airborne 2 airman basic 3 able-bodied seaman

AB[2] *abbreviation* Bachelor of Arts

abaca /ˈabəkə/ *noun*, also abaka, *pl.* abacas or abakas

مۆزڕیشاڵ: جـۆرێ ڕووەکـی بـەرزی گژوگیـایی

ئاسیا لە تیرەی موز، گوشی مانیل Manila hemp دەگریّ [*Musa textilis*] (بنەرەت: بە ریّگای سپانیایی‌یەوە، لە *abaká* ی Tagalog) ۞ نوعی گیاه، موزلیف

aback /ə'bæk/ *adverb*

1 بۆ دواوە، بەرەو دواوە، هەڵکەوتوو لە پشتەوە، بەرەو پشتەوە، 2 backward (be taken aback) داچڵەکین، هەڵبەزینەوە، داترووسکان، سەرسوورمان، واق‌وڕمان ۞ 1 به سوی عقب 2 یکه خوردن، متحیرشدن

abacterial *adjective*

نابەکتریایی: *-terial prostatitis* ۞ غیرباکتریایی

abaction *noun*

وڵاخ‌دزی، گاران‌دزی، چەتەگەری مێگەل ۞ گاودزدی، گله‌دزدی

abacus /'æbəkəs/ *noun*

1 چۆتکە، چرت، چۆرتکە (بە خۆی رووسی‌یە)، ژمێرکە 2 (بیناسازی) تەختەی سەرکۆڵ، کە architrave رادەگریّ (بنەرەت: لە لاتین، لە *abax*، *abak-* یونانی "تەنکە، تەختە(یە)، تەختەی کێشانەوە"، بنەرەت‌سامی، رەنگە سەربە *'ābāq* عیبری "تۆز" بیّ) ۞ 1 چرتکه، چُتکه 2 تخته‌ی روی سرستون، فرسب

abaft /ə'bɑːft, US ə'bæft/ *adverb, preposition*

adv لە پشتەوە، لە دواوە، *prep* behind بەرەو پشتەوەی کەشتی، aft (دەریاوانی) ۞ *adv* در عقب *prep* به سوی عقب کشتی

abalienation *noun*

گواستنەوە، بەنێوکردن (ماڵ و دارایی) ۞ واگذاری

abalone /ˌæbə'ləʊni/ *noun*

(گیانەوەرناسی) لەشنەرمێکی mollusc زگپای gastropod خۆراکی دەریا گەرمەکان [توخم *Haliotis*] ۞ آبالون

abandon /ə'bændən/ *noun*

کەم‌تەرخەمی، گوێ‌پێنەدان، بێ‌جڵەوی، بەربەرەڵایی، پشت‌گوێ‌خستن، بێ‌خەیاڵی، ئالۆزیتی ۞ بی‌قیدی

abandoned /ə'bændənd/ *adjective*

1 بەتەنیاکەوتوو، بەجێ‌ماو، وازلێ‌هێنراو، وەلانراو، دەس‌لێ‌هەڵگیراو، لاتەریک، وێڵ‌کراو، چۆڵ‌کراو، پشت‌لێ‌هەڵکراو، بەجێ‌هێڵراو 2 دوور لە ئاکار یان رەوشت، هەرزە، جلف، سەرسەری، بێ‌شەرم، بێ‌رەوشت (abandonedly /ə'bændəndli/ *adv*) ۞ 1 رهاشده، متروک، مهجور 2 هرزه

abandonment /ə'bændənmənt/ *noun*

بەجێ‌هێشتن، تەنیاخستنەوە، تەنیامانەوە، وەلانان، پشت‌(لێ)هەڵکردن، چۆڵ‌کردن، تەرک‌کردن، چاوپۆشین، وازلێ‌هێنان، بەنیوەچڵی‌هێشتنەوە، دەس‌(لێ)هەڵگرتن، تەواونەکردن، ناتەواوهێشتنەوە، دەس‌(ت)راگرتن، لێ‌گەڕان، دەس‌(ت)لێ‌بەردان، دەست‌بەرداری، دەس‌(ت)کێشانەوە ۞ دست کشیدن، رها کردن، ناتمام گذاشتن، ترک، کناره‌جویی

à bas

(فەرەنسی) بڕووخیّ، وەرگەڕیّ، بڕمیّ، down with: *à bas the profiteers* ۞ سرنگون باد

abasement /ə'beɪsmənt/ *noun*

1 سووکی، چرووکی، خوێڕیەتی، بێ‌روومەتی (لە پلە و پایە، رێز، پرەستیژ و هتد) 2 سووکی‌خوازی ۞ 1 پستی، زبونی 2 خواری‌طلبی

abashed /ə'bæʃt/ *adjective*

تریقەوەبوو، بەخۆداشکاو، شەرم‌داگرتوو، خەجاڵەتبار، شەرمەزار، رووزەرد، سەرلێ‌شێواو، تاساو، پەشۆکاو، دەس(ە)پاچە، عەبەسراو، واق‌وڕماو (abashedly /ə'bæʃtli/ *adv*؛ دژی unabashed) ۞ خجل، شرمنده

abashment *noun*

1 بەخۆداشکانەوە، شەرم‌داگرتن، تریق‌بوونەوە، شەرمەزاری، رووزەردی 2 ریسوا کردن، ترۆکردن، (بە)نزم‌دانان، سووکایەتی 3 چرووکی، سووکی، نزمی، زەبوونی 4 پەشۆکان، تاسان، سەرلێ‌شێوان، واق‌وڕمان ۞ 1 شرمندگی 2 تحقیر 3 فرومایگی، پستی 4 دستپاچگی

abatement /ə'beɪtmənt/ *noun*

1 کەم‌بوونەوە، سووک‌بوونەوە، داشکان، نیشتنەوە، هاتنەخواریّ، دابەزین، نزم‌بوونەوە، دامرکان 2 نەهێشتن، لابردن، پێش‌گرتن 3 (ماف) وەستاندن، راگرتن، تەواوکردن ۞ 1 کاهش، فروکش 2 منع 3 (حقوق) ختم

abatis /'æbətɪs/ *noun*, also abattis, *pl.* same, abatises, or abattises

(مێژوویی) داربەندان، بەربەستی داریین (بە مەبەستی بەرگری defence و لە باری تیژایی‌دا) ۞ سد درختی

abattoir /'æbətwɑː(r)/ *noun*

قەساب خانە، کوشتارگا، کوشتنگا، کوشتارخانە، slaughterhouse ۞ مسلخ، کشتارگاه

abaxial /æb'æksɪəl/ *adjective*

تەوەردوور، دوور لە تەوەر، لەتەوەربەدوور: *the -xial or lower surface of a leaf* ۞ آباکسیال

abaya /ə'beɪjə/ *noun*

کراسێکی بالاپۆشی دەرەوەی بێ‌قۆڵی عەرەبەکان (بنەرەت: لە *'abāya* عەرەبی‌یەوە) ۞ نوعی پوشش

Abba /'æbə/ *noun*

1 (لە پەیمانی نوێ‌دا New Testament) خودا وەکوو باوک 2 باوک (بنەرەت: بە رێگای یونانی لە *'abbā* ئارامی "باوک") ۞ 1 آبا 2 پدر

abbacy /'æbəsi/ *noun, pl.* abbacies

سەرۆکایەتی دەیر، سەرڕەبەنگەیی، مەڵبەند یان

پانتایی رەبەنایەتی، پلەوپایەی رەبەنایەتی، بنکەی رەبەنان ◌ ریاست صومعه، قلمرو یا مقام رهبانیت، مقر راهبان

Abbasid /ə'bæsɪd, US 'æbəsɪd/ *noun*

ئەندامی بەرەی خەلیفەکانی جیهانی ئیسلام لە بەغدا، عەباسییەکان، زنجیرە یان بەرەی عەباسی 750-1258 پاش‌زایین، دەلێن دەگەڕێتەوە بۆ عەباس Abbas مامی محەمەدی پێغەمبەر ◌ عباسیان

abbatial /ə'beɪʃ(ə)l/ *adjective*, also abbatical

دەیری، سەربە دەیر ◌ وابسته به صومعه

abbé /'æbeɪ, French abe/ *noun, pl.* abbés

1 سەرۆکی دەیر یا پیاوێکی ئایینی‌تر 2 سەرناوێکی ڕێزە بۆ هەر پیاوێکی ئایینی یا دینی ◌ 1 رئیس صومعه یا روحانی دیگر 2 آبی

abbess /'æbes/ *noun*

دایکە سەرۆکی دەیر، سەردەیر، (ژنە)رەبەنی مەزن ◌ رئیسەی صومعه

Abbevillian *adjective*

ئابێڤیلیەن، ئابێڤلیایی، ئابێڤیلیایی: سەربە سەرەتای فەرهەنگی کۆنەبەردینی پاش‌تری Lower Paleolithic ئەورووپا، لەو سەردەمەدا تەوری بەردینی دووڕوو ساز دەکرا (بنەڕەت: لە Abbeville فەرەنسی + ian) ◌ آبویلین

abbey /'æbi/ *noun, pl.* abbeys

1 دەیر: *a ruined* ◊ *Westminster Abbey* *abbey*؛ کلێسەی نێو دەیر 2 دانیشتووانی دەیر، دەیرنشینان ◌ 1 صومعه 2 اهالی دیر

abbot /'æbət/ *noun*

سەرۆکی دەیر، پیری دەیر، گەورەی دەیر یان :abbotship *n* ؛abbotcy *n*) monastery سەرۆکایەتی دەیر) ◌ رئیس صومعه

abbr. *abbreviation* 1 abbreviation 2 abbreviated

abbreviated /ə'bri:vieɪtɪd/ *adjective*

کورتەوەکراو، کورتەوەبوو، پوختە، نوێشک، کورتە: *Where appropriate, abbreviated* *forms are used* ◌ ملخص، کوتاه‌شده

abbreviation /əˌbri:vi'eɪʃn/ *noun*

1 کورتکردنەوە، کورتاندن، کورتبڕینەوە، سەرهێشتنەوە، قارسکردن، لێدەرهێنان، کورتکراوی، کورتەوەکراوی، 2 abridgment نیشانە(ی) کورتە، کورتەنیشان(ە: *What's the* *amt is an* ◊ *abbreviation for 'Saint'?* *abbreviation for amount*؛ بنەڕەت: لە - late Latin *abbreviare* :*reviat*- "کورتکردنەوە"، لە *brevis* لاتین "کورت short") ◌ 1 اختصار 2 علامت اختصاری

abbreviator *noun*

کورتکەرەوە، کورتێنەر، کورتبڕینەوە ◌ کوتاه‌کننده

abbreviation of fractions *noun, pl.*

(بیرکاری) کورتکردنەوەی کەرتەکان ◌ ابرواسیون کسرها

ABC[1] /ˌeɪ bi: 'si:/ *noun*

1 ئاوبێ، ئەلفوبێ، ئەلفابێت، ئالفابێت، ئەی‌بی‌سی 2 سەرەتاکان، بنەماکان (زانست یا بابەتێ): *the* *ABC of Marxism* ◌ 1 الفبا، ای‌بی‌سی 2 مبانی، مقدمات

ABC[2] /ˌeɪ bi: 'si:/ *abbreviation* American Broadcasting Company

رادیۆ و تەلەفزیۆنی ئەمریکایی (= یەکێ لە سێ تۆڕی سەرەکی تەلەفزیۆنی ئەمریکا بە 6 وێستگەی رادیۆییەوە، لە 1943 دامەزرا و ئێستا کۆمپانی واڵت دیزنی Walt Disney خاوەنێتی دەکا) ◌ ای‌بی‌سی

ABC[3] /ˌeɪ bi: 'si:/ *abbréviation* Australian Broadcasting Commission

ئەی‌بی‌سی: تەلەفزیۆنی ئەوستراڵیا، رادیۆی ئەوستراڵیا ◌ ای‌بی‌سی

Abdias = Obadiah

abdicable *adjective*

شیاوی دەست‌لێ‌کێشانەوە یان وازلێ‌هێنان، وازی لێ‌دێنەری، دەسی لێ‌دەکێشرێتەوە، لەوازلێ‌هێنان‌هاتوو ◌ قابل استعفا

abdication /ˌæbdɪ'keɪʃn/ *noun*

1 دەست‌لێ‌کێشانەوە، دەست‌لێ‌هەڵگرتن، وازلێ‌هێنان (لە پاتشایەتی)، راقەتاندن، کارقەکێشان 2 دەست‌پێ‌کێشانەوە، لێ‌سەندنەوە (بەرپرسایەتی) ◌ 1 کناره‌گیری، استعفا 2 سلب

abdicative /'æbdəkeɪtɪv, /'æbdəkətɪv/ *adjective*

بە نیشانەی دەست‌لێ‌کێشانەوە ◌ حاکی از کناره‌گیری

abdomen /'æbdəmən/ *noun*

1 سک، زگ، ورگ، سگ 2 کلکە، زگ (= بەشێکە لە لەشی مێروو کە بە سنگییەوە نووساوە)، (گیانەوەرناسی) بەشی پشتەوەی لەشی جومگەداری arthropod (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ 1 شکم 2 آبدومن

abdominal /æb'dɒmɪnl, US -'dɑ:m-/ *adjective, noun*

adj زگی، سگی، ورگی، ناوزگ *n* (abdominals) ماسوولکەکانی زگ، کۆمەڵە ماسوولکەی سگ ◌ *adj* شکمی، بطنی *n* عضلات شکم

abdominal auscultation *noun*

گوێدانی زگی (لەو دەنگانەی زگ بۆ دەستنیشان کردنی جۆری نەخۆشی) ◌ سمع شکمی

abdominal cavity *noun*

بۆشایی زگی یان سکی ◌ حفره‌ی شکمی

abdominal leg *noun*

پێی زگی، پای سکی، لاقی زگی ◌ پای شکمی

abdominally /æb'dɒmɪnli, US -'dɑ:m-/ *adverb*

لە باری زگییەوە ◌ از نظر شکمی

abdominal regions *noun, pl.*

ناوچە زگییەکان یان سکییەکان، ناوچەکانی سکی ◌ مناطق شکمی

abdominal respiration *noun*

هەناسەدانی زگی یان سکی، هەناسەهەڵکێشانی زگی ◌ تنفس شکمی

abdominal wall *noun*

دیوار یان دیوارەی زگی یان سکی، دیوارەی زگی ◌ دیوارەی شکمی

abdominoscopy *noun*

تێروانی زگ، زگبینی، سکبینی ◌ معاینەی شکم

abdominous *adjective*

زگزل، زگتێر، سکتێر ◌ شکمگندە

abducens nerves /ab'dju:s(ə)nz/ *noun, pl.*

(توێکاری) دەمارە دوورخەرەکان: جووتێ دەماری کەڕاکەیی cranial کە ئەو پشتیوانی ئەو ماسوولکانە دەکا کە بەستراوەتەوە بە جووڵانی تەنیشتی lateral movement چاوەکان ◌ عصب‌های مبعده یا ورابرنده

abducent /əb'dju:sənt, əb'du:sənt/ *adjective*

(ماسوولکە) دوورخەرە ◌ مبعده، ورابرنده

abduction /æb'dʌkʃn/ *noun*

1 فڕاندن یان ڕفاندنی مرۆڤ، هەڵگرتن، مرۆدزی (kidnap): 2 *child abduction* (فیزیک) دوورخستنەوە لە ناوەندی سەرەکی 3 (پزشکی) جووڵانی پەلەکان یان دەس‌وپێ بۆ دەرەوە ◌ 1 آدم‌ربایی 2 و 3 آبداکسیون

abduction splint *noun*

پاڵپشتی دوورخستنەوە ◌ آبداکسیون اسپلینت

abductor /æb'dʌktə(r)/ *noun*

1 فڕێنەر، ڕفێنەر، هەڵگر، مرۆدز 2 (توێکاری، هەروەها abductor muscle) ماسوولکەی دوورخەرە، دوورخەرە ماسوولکە ◌ 1 آدم‌ربا 2 عضلەی مبعده

abeam *adverb or adjective*

(دەریاوانی) لە تەنیشت، لە لای گۆشەی ڕاستی کەشتی یا فڕۆکە، (abeam of) پێچەوانەی ناوەند یان نێوەڕاست یان چەق (کەشتی یا فڕۆکە) ◌ در پهلو، مخالف مرکز

abecedarian /ˌeɪbi:si:'deri:ən/ *adjective*, also abecedary

1 ئاوێتی، ئەلفوبێیی، سەربە ئاوبێ یان ئەلفوبێ، پێوەندی بە ئەلفوبێوە هەیە، ڕێکخراو بەپێی ئاوبێ 2 سەرەتایی، دەسپێک، یەکەمین، بەرایی، rudimentary ◌ 1 الفبایی 2 آغازین

abed /ə'bed/ *adverb or adjective*

(کۆن) لەسەرجێ، لە جێدا، لە جێگەدا، in bed ◌ در بستر

Abel /'eɪbl/ *noun*, late Latin, from Greek, from Hebrew *Hebhel*

هابیل، ئەبیل (= کوڕی ئادەم و حەوا کە بە دەستی براکەی قابیل Cain کوژرا) ◌ هابیل

abele /ə'bi:l/ *noun*

سپیدار، ئەسپیندار، ئەسپین، سپیندار [*Populus alba*] ◌ سپیدار

abelia /ə'bi:lɪə/ *noun*

دەوەنێکی ئاسیای ڕۆژهەڵاتی لە خێزانی honeysuckle [تیرەی *Abelia*] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەکناسی ئینگلیسی Clarke *Abel* ((1780–1826)) ◌ آبلیا

Abelian /ə'bi:lɪən/ *adjective*

سەربە سیستەم یان دەزگایێکی جەبری کە لەودا کرداری جێگۆڕانەیە commutative operation (بنەڕەت: لە ناوی ریازیزانی نۆرویژی Niels Henrik *Abel* (1802–29)) ◌ آبلین

abelmosk /'eɪbəlmɒsk/ *noun*

ئەبێلمۆسک، خێزان mallow، لەبەر دانە ماسکی musky یەکانی دەکرێ [*Abelmoschus moschatus*] ◌ حب‌المشک

Abenaki /ˌabə'naki/ = abnaki

Aberdeen Angus *noun*

ڕەگەزێکی ولاخی گۆشتی ڕەشی کۆڵ hornless لە بنەڕەتا هی سکاتلەند ◌ آبردین آنگوس

Aberdevine *noun*

(باڵندەناسی) سەیرەی ئەورووپایی [*Carduelis spinus*] ◌ سهری اروپایی

Aberdonian /ˌæbə'dəʊniən, US ˌæbər'doʊ-/ *adjective, noun*

adj ئابێردۆنیەن، سەربە ئابێردۆنی *n* ئابێردۆنی، ئابێردینی (خەڵکی ئابێردین Aberdeenی سکاتلەند) ◌ *adj* آبردونین *n* آبردونی، آبردینی

aberrance /æ'berəns/ *noun*, also aberrancy /æ'berənsɪ/

1 لادان، ڕێ‌هەڵەکردن، خرپاییبوون، لاڕێیی، گومرایی، کلابوون، لەڕێ‌دەرچوون، لاڕێ‌بوون 2 نابەسندێتی کۆمەڵ، نائاسایێتی، ناوێزەیی ◌ 1 انحراف، گمراهی 2 نابهنجاری

aberrant /æ'berənt/ *adjective*

1 لاداو، ڕێ‌هەڵەکردوو، خرپایی، لاڕێ، لەڕێ‌دەرچوو، گومڕا، کلابوو، لادەر: *aberrant behaviour* 2 نائاسایی، ناوێزە، ڕیزپەڕ 3 نابەسندی کۆمەڵ (aberrantly *adv*) ◌ 1 منحرف، گمراه 2 استثنایی 3 نابهنجار

aberration /ˌæbə'reɪʃn/ *noun*

1 لادان، ڕێ‌هەڵەکردن، لاڕێیی، لەڕێ دەرچوون، گومڕایی، خرپاییبوون 2 گرفت،

تێکچوون، کێشە، کەموکوڕی: *a temporary aberration of his exhausted mind* 3 (فیزیک) لادانی ڕووناکی، یەکنەگرتنەوەی تیشکۆیی ◌ 1 انحراف، گمراهی، ضلالت 2 نقص، اختلال، اشکال 3 (فیزیک) کج‌نمایی

aberrational *adjective*
سەربە لادان، لادەرانە ◌ وابسته به انحراف

abetment *noun*
1 هاودەستی، بەشداری لە گوناهدا، پشتیوانی لە کاری خراپە 2 هەڵفریواندن، فریودان، تەفرەدان، فیت‌دان، هەڵخڕاندن، هان‌دان، تیژکردن، تین‌دان ◌ 1 شرکت در جرم، هم‌دستی 2 اغوا

abetter *noun*, also abettor
1 هاودەست، بەشدار لە تاوان یان گوناهدا 2 هەڵفریوێنەر، فریودەر، تەفرەدەر، تین‌دەر ◌ 1 شریک جرم 2 اغواگر

ab extra /æb 'ekstrə/ *adverb*
(لاتین) لە دەرەوە ◌ از خارج

abeyance /ə'beɪəns/ *noun*, in abeyance, also abeyancy, *pl.* abeyancies
هەرومانەوە، تیامانەوە، هەڵپەسێردراوی، ڕاگیراوی، لە دۆخی ڕاگیراوی‌دا، suspension: *Legal proceedings are in abeyance, while further enquiries are made* ◌ بلاتکلیفی، سکون، به حالت تعلیق

abhorrence /əb'hɒrəns, US -'hɔːr-, -'hɑːr-/ *noun*
ڕق‌لێ‌بوون، بێزاری، قین‌لێ‌بوون، بێزلێ‌هاتنەوە، بێزکردن، بێزراوی، نەفرین: *He had an abhorrence of waste of any kind* ◌ تنفر، اشمئزاز، انزجار

abhorrent /əb'hɒrənt, US -'hɔːr-, -'hɑːr-/ *adjective*
1 بێزار، بێزراو، بێزەون، قێزەون، ناشیرین، ناحەز، دزێو: *Racism is abhorrent to a civilized society* 2 ناساز، ناکۆک: *a notion abhorrent to their philosophy* ◌ 1 متنفر، مشمئز، نفرت‌انگیز، زشت 2 مغایر

abidance /ə'baɪdəns/ *noun*
1 گیرسانەوە، جێگیربوون، مانەوە، بەردەوام‌بوون، لەسەررۆیشتن، سەقام‌گرتوویی 2 پێبەندی، خۆبەستەیی ◌ 1 سکنی، ثبات 2 التزام

abiding /ə'baɪdɪŋ/ *adjective, noun*
adj جێگیر، هەمیشەیی، نەگۆڕ، سەقامگیر، بەردەوام، چەقبەستوو، continuing: *He is an artist with an abiding concern for humanity* *n* سەقامگیری، جێگیری، مانەوە ◌ *adj* ابدی، پایدار، ثابت *n* ثبات

abietic acid *noun*
(کیمیا) ترش یان ترشەڵۆکی ئەبیتیک ◌ ابیتیک اسید

ability /ə'bɪləti/ *noun, pl.* abilities
1 توانایی، تواناداری، خورتی، زۆخ، وزە، بنگە، بار، یارا، پەک: *The system has the -ility to run more than one program at the same time* 2 لێوەشاوەیی، شیاوێتی، بەکارهاتوویی، لێهاتوویی 3 جەوهەر، بەهرەمەندی، بەهرە ◌ 1 توانایی، قدرت 2 لیاقت 3 استعداد

-ability also ibility *suffix*
پاشگر: لە... ـهاتوویی، (جاروبار ـهەڵگری): suitability (بنەڕەت: لە *abilité*– فەرەنسی یان *abilitas*- لاتین) ◌ پسوند: ـپذیری، قابلیت

ab initio /ˌæb ɪ'nɪʃiəʊ, US -oʊ/ *adjective, adverb*
(لاتین) لە سەرەتاوە، لە دەسپێکەوە، from the beginning ◌ از آغاز، از بدو امر

ab intra *adverb*
(لاتین) لە نێوەوە، لە ژوورەوە ◌ از داخل

abiogenesis /ˌeɪbʌɪə(ʊ)'dʒenɪsɪs/ *noun*
خۆزاوزێی، خۆزایین، لەخۆوەزایین، نەزیندەزایی، نازیندەزێیی، خۆزایی، خۆزێیی، بەرهەم‌هاتنی خۆبەخۆ یان لەخۆوە، spontaneous generation (بنەڕەت: لە -a[1] + *bios* یۆنانی "ژیان" + genesis) ◌ نازیست‌زایی

abiogenetic *adjective*, also abiogenetical
سەربە خۆزاوزێیی، نەزیندەزێ، سەربە خۆزایی (abiogenetist *n* :abiogenetically *adv*) ◌ وابسته به نازیست‌زایی

abiogenic *adjective*
نابیۆژێنیک: بەهۆی کاری ئۆرگانیزمە زیندووەکانەوە پێکنەهاتووە یان بەرهەم نەهاتووە، لە ئەنجامی چالاکی ئۆرگانیزمە زیندووەکانەوە پەیدا نەبووە (abiogenically *adv*) ◌ ابیوژنیک

abiologic *adjective*
نابیۆلۆژیکی، نازیندەوەری، ب.ت. بەهۆی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمەکانەوە بەرهەم نەهاتووە یان زیندەوەرەکان ناگرێتەوە: *abiological synthesis of amino acids* ◌ ابیولوژیک

abiotic /ˌeɪbʌɪ'ɒtɪk/ *adjective*
نازیندوو، نازیندە، بێ‌ژیان، بێ‌گیان، نابیۆلۆژیکی، abiological: *the abiotic environment* (abiotically *adv*) ◌ غیرزنده، نازیوا

Abitur /ˌabɪ'tʊə, German ˌabi'tuːɐ/ *adjective*
(لە ئەڵمانیا) کۆمەڵە تاقی‌کاریێ کە دوایی ساڵ لە خوێندنگای ناوەندی وەردەگیرێ (کورتەی *Abiturientenexamen*) ◌ آبیتور

abject /'æbdʒekt/ *adjective*
1 جێی بەزەیی، گوناح، زۆر خراپ، ناخۆش: *abject poverty/misery/failure* 2 سووک، نزم، چرووک، ناکەس، تەرەس، هیچ، تڕۆ،

ملکەچ، خوێڕی، سەرشۆڕ (**abjectly** /ˈæbdʒektli/ *adv*: 1 لە ڕووی سەرشۆڕییەوە 2 جێی بەزەیی یانە؛ abjectness *n*: ملکەچی، سەرشۆڕی، خوێڕیەتی، سەرنەویتی) ◌ 1 رقت‌انگیز 2 فرومایه، پست

abjection /æbˈdʒekʃn/ *noun*
ملکەچی، سەرشۆڕی، سەرنەویتی، ناپیاوی، خوێڕیەتی، سووکی، degradation؛ سووکایەتی پێ کردن ◌ ذلت، فرومایگی، خواری؛ خوارسازی

abjunction = abstriction

abjuration /ˌæbdʒəˈreɪʃn/ *noun*
1 پەیمانشکێنی، بێ بەڵێنی 2 بادانەوە، هەڵگەڕانەوە 3 نکۆڵی، ماندەل ◌ 1 نقض عهد 2 ارتداد 3 انکار

abjurer *noun*, also abjuror
پەیمانشکێن، بێ بەڵێن، سۆزدڕ ◌ بیعت‌شکن

Abkhaz /abˈkuːz/ *noun, pl.* same
ئەبخاز: 1 ئەندامی گەلێ کە زۆربەیان لە هەرێمی خۆبەڕێوەبەری ئەبخازیا Abkhazia لە باکووری ڕۆژاوای جۆرجیا Georgia دەژین 2 زمانی کەوکازی Caucasian باکووری ئەو گەلە (Abkhazian *adj, n*: سەربە زمانی کەوکازی باکووری ئەبخازی، ئەبخازی) ◌ ابخاز

abl. = ablative

ablactation /ˌæblækˈteɪʃn/ *noun*
لە شیر گرتنەوە، لە شیر بڕینەوە، لەمەمک‌بڕینەوە ◌ عمل از شیرگیری

ablation /əˈbleɪʃn/ *noun*
1 لابردن، هەڵکێشان، دەرکێشان، بڕین، بڕینەوە، بنبڕ کردن 2 داخوران، خورانەوە، داشۆران، ساوڕانەوە، سوانەوە ◌ 1 قطع، برداشتن 2 سایش

ablative /ˈæblətɪv/ *noun, adjective*
n (ڕێزمان) ئەبلەیتیف، ئەبلێتیف، دۆخی بەرکاری (بە تایبەت لە زمانە هیند و ئەوروپاییەکان) *adj* بەرکاری (بڕوانە nominative ،genitive ،dative ،accusative و vocative) ◌ *n* حالت ازی، مفعول‌به *adj* ازی

ablative absolute *noun*
جۆرێ پێکهاتی construction زمانی لاتین کە لە ناو، participle یان ئاوەڵناو لە دۆخی بەرکاریدا پێکهاتووە و ئەرکی ئاوەڵکاری ڕستەی هەیە، بۆ نموونە *mirabile dictu* "سەیرە بۆ گێڕانەوە" ◌ آبسولوت آبلاتیو

ablative case *noun*
(ڕێزمان) ئەبلەیتیف، دۆخی بەرکاری ◌ حالت ازی

ablaut /ˈablaʊt/ *noun*
(زمانەوانی) بزوێن‌گۆڕکێ، گۆڕانی بزوێنەکان، ب.ت. کارە نائاساییەکانی ئەڵمانی (*sing, sang, song, sung*) ◌ گردش واکه‌ها

ablaze /əˈbleɪz/ *adjective*
1 گڕگرتوو، داگیرساو، ئاورگرتوو، ئاورتێبەربوو، کلپەکردوو: *Shops, houses, and vehicles were set ablaze* ◊ *The whole building was soon ablaze* 2 هەڵچوو، سوورەوەبوو، تووڕە: *his face all ablaze with excitement* - Bram Stoker 3 بریقەدار، ڕۆشن، ڕووناک، بەشەوق: *The chamber was ablaze with light* ◌ 1 مشتعل، سوزان 2 برافروخته 3 براق

able /ˈeɪbl/ *adjective* (abler, ablest)
1 توانا، بەتوانا، تواندار، خوورت 2 لێوەشاو، لێهاتوو، بەکارهاتوو، زیهاتی، شارەزا: *the ablest student in the class* (ably /ˈeɪbli/ *adv*: وەستایانە، شارەزایانە، لێزانانە) ◌ 1 قادر 2 قابل، لایق، صلاحیت‌دار

-able also -ible *suffix*
پاشگر: لە... هاتوو، شیاوی...، ...ەنی، (جاروبار ـهەڵگر): *suitable* ،*calculable* (بنەڕەت: لە *able-* فەرەنسی یا *abilis-* لاتین) ◌ پسوند: ـپذیر، قابل ـ

able-bodied /ˌeɪbl ˈbɒdɪd/ *adjective*
ساخ، لەش‌ساخ، بەهێز، بەقەوەت، بەبنگە، بەتابشت: *Military service is compulsory for every able-bodied male between 18 and 27* ◌ سالم، قوی

able-bodied seaman *noun*
مەلەوان یا دەریاوانی لێهاتوو ◌ ابل بویلد سێمن

ableism /ˈeɪblɪzəm/ *noun*
جووڵانەوەی نادروست سەبارەت بە کەسانی پەککەوتوو بە کاری کەسانی بەقەوەت خستنەسەر شانیان (ableist *n*) ◌ ابلیسم

able seaman *noun*
مەلەوان یا دەریاوانێکی پلەنزم لە هێزی دەریایی بریتانیا ◌ مهناوی دوم

abloom /əˈbluːm/ *adjective, adverb*
adj بەگوڵ، گوڵ‌دەرکردوو، خونچەگرتوو، گوڵ‌گرتوو، شکۆفەکردوو، blooming: *parks abloom with roses* *adv* لە گوڵدا، لە (گوڵ) و شکۆفەدا ◌ *adj* شکوفه‌دار *adv* در حال شکوفه

ablush /əˈblʌʃ/ *adjective*
تریقەوەبوو، شەرمداگرتوو، بەخۆداشکاو، خەجاڵەتبار، سوورەوەبوو ◌ خجل

ablutions /əˈbluːʃnz/ *noun, pl.*
1 دەس‌نوێژ 2 شواردن، خۆشتن، شتن ◌ 1 وضو 2 شستشو، استحمام

ABM /ˌeɪ biː ˈem/ *abbreviation* Anti-ballistic missile
مووشەکی دژەبالیستیک ◌ موشک ضد بالیستیک

Abnaki /abˈnaki/ *noun*, also Abenaki /abəˈnaki/, *pl* same or Abnakis
ئابناکی: ئەندامی گەلی سوورپێستی ماینی Maine و کوبێک Quebecی باشووری ◌ آبناکی

abnegation /ˌæbnɪˈɡeɪʃn/ *noun*
1 لـــەخۆبردوویی، گیانبـــازی، خۆبەخـــشی، لەخۆگرتنەوە، خۆبەختکەری 2 بەربەرچدانەوە، نەویستن، وەرنـەگرتن، نکوڵـی، حاشـا، مانـدەڵ (abnegator *n*) ۞ 1 ایثـار، از خودگذشـتگی 2 رد، عدم پذیرش

abnormal /æbˈnɔːml, US -ˈnɔːrml/ *adjective, noun*, also abnormous
adj ناناســایی، ســەیر، ریزپــەڕ، ناسروشــتی، ناعەدەتی، نـاوازە، نـاویزە، کـاوش *n* کـەسێکی ناناسـایی (- abnormally /æbˈnɔːməli, US ˈnɔːrm-/ *adv*: لـە رادەبـەدەر، ناناسـاییانـە: *adj* ۞ (*abnormally high blood pressure* نابهنجار، غیرعادی، غیر طبیعی *n* آدم غیرعادی

abnormality /ˌæbnɔːˈmæləti, US -nɔːrˈm-/ *noun, pl.* abnormalities
1 ناناســایی بــوون، ســەیربوون، ریزپــەڕیی، ناوازەیی، دۆخێکی ناناسایی 2 شتێکی ناناسـایی ۞ 1 نابهنجاری 2 چیز غیرعادی

abnormal psychology *noun*
دەروونناسی ناناسایی: لقێ لە دەروونناسی کە لەمەڕ شێوەکانی هەڵسوکەوت، دیاردە هۆشی و مێنتاڵــەکــان و هتــد دەکۆڵــێتەوە کــە لــە ســـتانداردەکـــانی خـــۆی لایـــان داوە (وەک psychosis ،neurosis و دواکـەوتـوویی هۆشی یان زەینی) ۞ روانشناسی آبنورمال

abnormity /æbˈnɔːmɪti/ *noun, pl.* abnormities
ناناسایێتی، شتی ناناسایی ۞ امر خلاف قاعده

Abo /ˈæbəʊ, US ˈæboʊ/ *abbreviation* Aboriginal (offensive)

aboard /əˈbɔːd, US əˈbɔːrd/ *adverb, preposition*
لە، لـەنێو، لـەژوور، سـوار (ی)، لەسـەر، لـەبان (کەشتی، فڕۆکە، شەمەندەفەر و هتد): *He was already -d the plane* ۞ در، داخل، سوار، توی

ABO blood group *noun*
کۆمەڵە یان تیپی خوێنی ئەیبیئۆ: هەریـەک لە چـوار کۆمـەڵـەی خـوێنی A، B، AB و O کـە سیستمی ABO پێکدێنن ۞ گروه خونی ای‌بی‌او

abode[1] /əˈbəʊd, US əˈboʊd/ *noun*
1 مـاڵ، خـانوو، بنکـە، نێورگـە، هێورگـە، مـەکۆ، جێگـا، جـێ، شـوێن، جـێوڕێ، زێـد، ئـارا، ڕێوشـوێن 2 نیـشتەجێبـوون، گیرسـانەوە 3 (بێباو) = wait، delay ۞ 1 اقامتگاه 2 سکونت

abode[2] = past and past participle of abode

abolishable *adjective*
لـە هەڵوەشـانەوەهاتوو، هەڵدەوەشـێتەوە، لـە هەڵوەشان دێ ۞ قابل لغو

abolishment *noun*
هەڵوەشـانەوە، هەڵوەشـاندنەوە، پووکاندنـەوە، سڕینەوە، کوێرکردنەوە، پووچ کردنەوە لابردن، هەڵگرتن، نەهێشتن، لەنێوبردن، دوایی‌پێ‌هێنان ۞ نسخ، الغا، براندازی

abolition /ˌæbəˈlɪʃn/ *noun*
ســـڕینەوە، هەڵوەشـــانەوە، هەڵوەشـــاندنەوە، پووکاندنـەوە، پـووچ‌کردنـەوە بـەتاڵ‌کردنـەوە، هەڵـگرتن، نەهێشتن، لـە بڕەوخستن، پووچـەڵ کردنـەوە: *the abolition of slavery* ۞ امحـا، براندازی، الغا

abolitionist /ˌæbəˈlɪʃənɪst/ *noun*
هەڵوەشێنەر، نەهێشتن‌گەر (خوازان) (بە تایبەت کۆیلـەداری یـان زاگـۆن و قـانوونێکی زۆردارانـە؛ (abolitionism *n* ۞ الغاگرا

abomasum /ˌabəʊˈmeɪsəm/ *noun, pl.* abomasa /-sə/
شـیلاوک، شـیلافە، شـیلاف (= چـوارەمین گـەدە یـان چـوارەمـین بـەشـی گـەدەی گیانـەوەرانی کاوێژکـەر، خـۆراک لـە omasum وەردەگرێ و بەرێی (ڕەوانەی) ریخۆڵە چکۆلە یـان وردەکـانی دەکا) ۞ شیردان

A-bomb *noun*, short for atom bomb

abominable /əˈbɒmɪnəbl, US əˈbɑːm-/ *adjective*
بێزاوی، قێزەون، ناپەسند، پیس، یەکجار نـاخۆش، abominably (appalling ،detestable /əˈbɒmɪnəbli, US əˈbɑːm-/ *adv*: بێزاویانە، بێزەونانـە، قێزەونانـە، بـە ناشیرینی، بـە ناحـەزی، زۆر خراپ) ۞ نفرت‌انگیز

Abominable Snowman = Yeti

abomination /əˌbɒmɪˈneɪʃn, US əˌbɑːm-/ *noun*
1 بێزاری، نـاخۆش‌ویستن، ڕقلێ‌بوون، نەڤیان، قێزکردنـــەوە، بێزلـــێ‌هاتنـــەوە، loathing 2 کردەوەی ناشـیرین، کاری ناحەز، مایەی بێزاری: *a concrete abomination masquerading as a hotel* ۞ 1 انزجار، نفرت 2 عمل شنیع

aboral /abˈɔːr(ə)l/ *adjective*
(گیانـەوەرناسـی) ڕووبـەڕووی دەم یـان دوور لـە دەم، دوورترین جێگا لە دەمەوە: *a sea urchin's aboral surface* (aborally *adv*) ۞ ورادهان

aboriginal /ˌæbəˈrɪdʒənl/ *adjective, noun*
1 *adj* (مرۆڤ، ڕووەک یان گیانـەوەر) ڕەسـەن، بوومی، خۆجێیی، ناوچەیی، خۆماڵی، سەرەتانشین، ◊ *aboriginal forests* :native ،indigenous *aboriginal art/culture* ◊ *aboriginal rocks* 2 (Aboriginal) سـەربە بوومیان یا سەرەتانشین یا دانیشـتووانی ڕەسـەنی ئەوسترالیا یا زمانەکەیان *n* 1 دانیشتووی ڕەسـەنی ئەوسترالیا 2 هەریـەک لە زمانانی دانیشـتووانی ڕەسەن و بوومی ئەوسترالیا ۞ (aboriginally *adv* ،aboriginality *n*) *adj* 1 (انسان، گیاه یا حیوان) بومی 2 ابوریجینال *n*

1 بومی استرالیا 2 هریک از زبان‌های بومیان استرالیا

Aborigine /ˌæbəˈrɪdʒəni/ *noun*
بەنشین یا دانیشتووی ڕەسەنی ئەوسترالیا ◌ بومی استرالیا

ab origine /æb əʊˈrɪdʒəni/ *adverb*
(لاتین) لە بنەڕەتا، لە سەرەتاوە ◌ از اصل

aborigines /ˌæbəˈrɪdʒəniˈz/ *noun, pl.*
1 دانیشتووانی سەرەتایی، بنەنشینان یا دانیشتووانی ڕەسەن (ب. ت. ئەوسترالیا) 2 گیانەوەران یان گیا و ڕووەکی flora ڕەسەن یان بوومی (هی ناوچەیی؛ بنەڕەت: لە *aborigines* "دانیشتووانی سەرەتایی"، لە *ab origine* لاتین "لە سەرەتاوە") ◌ 1 بومیان 2 جانوران یا گیاهان بومی

aborning /əˈbɔːnɪŋ/ *adverb*
لە منداڵبووندا، لە سەرویەندی (لەدایک)بوونا: *The scheme died aborning* ◌ در بدو تولد

abortcide /əˈbɔːtɪsaɪd/ *noun*
1 لەباربردن، بەرپێخستن 2 شتێ بۆلەباربردن، ئامێری لەباربردن ◌ 1 کورتاژ 2 وسیلەی کورتاژ

abortifacient /əbɔːtɪˈfeɪʃnt/ *noun, adjective*
n (دەرمان یان) مایەی لەباربردن، دەرمانی هەڵکەندن، بەرپێفڕێدەر، ئامێر یان دەزگای لەباربردن *adj* لەباربەرە، بەرپێخەرە ◌ *n* عامل یا وسیلەی کورتاژ *adj* سقط‌آور

abortion /əˈbɔːʃn, US əˈbɔːrʃn/ *noun*
1 لەباربردن، هەڵکەندن، بەرخستن، بەرپێخستن، بەراویتن، بەراویتە بوون: *support/oppose abortion* ◊ *a woman's right to abortion* 2 سەرنەگرتوو، نەزۆک، بێ‌ئەنجام، نەبەکام، بێ‌ئاکام، تێ‌شکان، شکست ◌ 1 سقط جنین، اسقاط، سقط 2 عقیم، نافرجام، شکست

abortionist /əˈbɔːʃnɪst, US əˈbɔːrʃ-/ *noun*
لەباربەر، بارکوژ (ب.ت. بە شێوەیەکی ناقانوونی) ◌ کورتاژکننده

abortive /əˈbɔːtɪv, US əˈbɔːrtɪv/ *adjective*
1 بێهوودە، بێ‌ئەنجام، سەرنەکەوتوو، تێ‌شکاو، بەفیڕۆ، بێ‌بەر، سەرنەگرتوو، نەزۆک: *an abortive* ◊ *abortive military coup attempts to divert the course of the river* 2 هەڵکەنراو، بەراویتە 3 لەباربەر 4 (زیندەناسی، ئەندام یان ئەندامێ organism) هەڵنەداو، پەرەنەسەندوو، ڕاگیراو لە پەرەسەندن یان گەشەسەندندا) **abortively** /əˈbɔːtɪvli, US əˈbɔːrtɪvli/ *adv*: سەرنەکەوتووانە، بێ‌ئەنجامانە؛ **-ness** /əˈbɔːtɪvnəs, US əˈbɔːrtɪvnəs/ *n*: 1 پێنەگەیشتوویی، گەشەنەکردوویی 2 بێ‌ئەنجامی، سەرنەگرتوویی) ◌ 1 نافرجام، ناموفق، عقیم، بی‌حاصل 2 سقط‌شده 3 مسقط 4 رشد نکرده

abortiv medicine *noun*
دەرمانی لەباربردن یا هەڵکەندن ◌ داروی سقط

ABO system *noun*
سیستەم یان شێوەیێکی چوار جۆری بنەڕەتی A، B، AB و O (خوێنی مرۆڤ) ◌ سیستم ای‌بی‌او

aboulia = abulia

about[1] /əˈbaʊt/ *adverb, preposition*
1 نزیکەی، لە دەوروبەری، بە مەزندە، سەرلە، لەبارەی، لەمەڕ، دەوروبەر، دەوروپشت، دۆرمادۆر، *about a* :approximately ,almost *It costs about $10* ◊ *about starved* ◊ *year ago* 2 بە هەر لا، لێرە و لەوێ: *The children were rushing about in the garden* 3 خەریکی، سەرقاڵی، مژوولی، خەریک: *what are you about?* 4 پێچەوانەی، بەرقاژی 5 دەربارەی، لەمەڕ، لە بارەی، لە بابەت: *a book about flowers* ◊ *What's she so angry about?* ◌ 1 تقریباً، حوالی، دربارەی 2 بە هر طرف، این‌جا و آن‌جا 3 در حال، مشغول 4 در جهت مخالف 5 راجع بە، دربارەی، در مورد

about[2] /əˈbaʊt/ *adjective*
لەبەردەست، ئامادە، لە دەوروبەر، حازر، لێرە ◌ موجود، حاضر

about-face = another term for about-turn

about-turn *noun*
وەرسووڕان، بادانەوە، وەرچەرخان، هەڵگەڕانەوە، هەڵوێست گۆڕان، گۆڕینی باوەڕ، ڕێباز و... ◌ تغییر موضع، عقب‌گرد

above /əˈbʌv/ *adverb, preposition, adjective*
لەسەر، لەژوور، لەبان، لە ئاسمان، لەسەرووی، لەژوور سفر، بالا: *degrees above 10* ژوورسەر، بەژوور، بانسەر، ژوورتر، بانتر، زۆرتر لە، پتر لە، زیاتر لە، گەورەتر، پێشتر، سەروو، سەرتر (کتێب و نووسراوە...): *Please write to us at the above address* ◊ *the clouds above* ◌ در بالا، بالای، بالای سر، بیش‌تر، بالاتر، برتر، فوق‌الذکر، قبلاً

above-board /əˌbʌv ˈbɔːd/ *adverb, adjective*
بەئاشکرا، بێ‌فڕ(ت)وفێڵ، بێ‌قەڵەوەدەلە، ڕێک و ڕاست، لەڕوودانەماو، قسەلەڕوو: *If you do everything above board, you will have to pay tax on your earnings* ◌ بی‌شیله و پیله، علناً، صریح

above-ground *adjective*
(هەڵکەوتوو) لە سەرووی ئاستی زەوی، لەسەر عەرز ◌ در بالای سطح زمین

above-mentioned /ˌəbʌv ˈmenʃənd/ *adjective*, also above-named
نێوبراو، نێولەسەرووهاتوو، باس کراو، نێودێرکراو ◌ مزبور، فوق‌الذکر

above-noted /ˌəbʌv ˈnəʊtəd/ *adjective*
باس‌کراو، لەسەری ئاماژەپێکراو ◌ مزبور، فوق‌الاشاره

above-said /ˌəbʌv ˈsed/ *adjective*
نیوبراو، نیولەسەرووهاتوو، باس‌کراو، لە سەرێ وتراو، ناودێرکراو، نیوبردەکراو ۞ مزبور، فوق‌الذکر
ab ovo /ab ˈəʊvəʊ/ *adverb*
(لاتین، هەر) لە سەرەتا(وە)، لە دەسپێک، هەر لە بنەوە، from the beginning (بنەڕەت: لاتین "لە هێلکەوە") ۞ از آغاز، از ابتدا
Abp *abbreviation* Archbishop
abr. *abbreviation* 1 abridged 2 abridgment
abracadabra /ˌæbrəkəˈdæbrə/ *noun*
1 تەلەسم، جەلجەلوت، وێرد، وێردی جادوویی، هەنوونی مەنوونی (خەزێنەی پاشام بە قوونی) 2 زمان یان قسەی لێ‌تێنەگەیشتوو unintelligible (لە لاتین، یۆنانی‌بنەڕەت) ۞ 1 ورد، اجّی مجّی لا ترجّی 2 سخن غیرقابل فهم
abradant /əˈbreɪdnt/ = abrasive
Abraham /eɪbrəhæm, -həm/ *noun*, from Hebrew *'Abhrāhām*
برایم، برایم، ئیبراهیم، باوکی ئیسحاق Isaac و ئیسماعیل Ishmael ۞ ابراهیم
Abranchiata *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) بێ‌شیپەران، دەستە کرمێکی ئالقەیی بەبێ دەزگای هەناسە(دان) ۞ بی‌آبششان
abranchiate *adjective*
(گیانەوەرناسی) بێ‌شیپەرە، دەزگای هەناسەی نییە. شیپەرە یان دەزگای هەناسەی نییە ۞ بی‌آبشش
abrasion /əˈbreɪʒn/ *noun*
1 داخووران، داکران، داشووران، داتاشین، داڕووشان، ڕووشان، لێخستن، (دا)سووان: *He suffered cuts and abrasions to the face* ◊ *Diamonds have extreme resistance to* irritation = 2 *abrasion* ۞ خراشیدگی، سایش
abrasive /əˈbreɪsɪv/ *adjective, noun*
adj 1کڕێنەر، کرەک، داخورێنەر، سوێنەر، زبرە، خاوێن‌کەرەوە، داتاشەر، لووس‌کەر، مشت‌ومالدەر: *abrasive kitchen cleaners* 2 ژان‌بەدڵ‌گەیێن، جەرگبڕ، دڵشکێن، ناخۆش، توندوتیژ: *an abrasive* ◊ *abrasive manners* *n* کەرەسە یا مەتریالی سوێنەر، ماکی *comment* سوواندن، سوێنە(ک: abrasively /əˈbreɪsɪvli/ *adv*: بە شێوەیەکی ژان‌بەدڵ‌گەیێن یان ناخۆش، توندوتیژانە، دڵشکێنانە؛ abrasiveness /əˈbreɪsɪvnəs/ *n*: ژان‌بەدڵ‌گەیشتن، ناخۆشی، توندوتیژی) ۞ 1 *adj* سایا، صیقل‌دهندە 2 رنجش‌آور، خشن *n* مادەی سایندە
abrasive paper *noun*
سماتە، سمارتە، کاغەزبەرداخ، کاغەزکڕین ۞ (کاغذ) سمبادە
abreaction *noun*
گرێ‌ڕەوێنی، لابردنی گرێ(ک، complex)کان بە ڕێگای دەروونشیکاری‌یەوە (abreactive *adj*) ۞ ابراکسیون

abreast /əˈbrest/ *adverb*
1 لە پاڵ‌یەک، شان‌بەشان، مل‌بەمل، پێ‌بەپێ، پێک‌نزیک، تەنشیت‌بەتەنیشت، ڕیک: *They walked two* ◊ *of men five abreast columns* :up-to-date ،aware ،informed = 2 *abreast* ۞ *to keep abreast of new developments* پهلو به پهلو، کنار هم
abridged /əˈbrɪdʒd/ *adjective*
کورتەوەکراو، کورت‌کراو: *an abridged edition/version* ۞ کوتاه‌شده
abridgement /əˈbrɪdʒmənt/ *noun*, also abridgment
1 کورت‌کردنەوە، لێ‌کردنەوە 2 پوختە، کورتە 3 *abridgment of* :curtailment ،reduction = *civil rights* ۞ 1 تلخیص 2 خلاصە
abroach /əˈbrəʊtʃ/ *adjective, adverb*
1 کون 2 ورووژاو، خرانە جووڵە و وروژانەوە، لە جم‌وجۆڵدا؛ لە گەڕدا، دەگەڕێ ۞ 1 سوراخ 2 دست‌خوش هیجان؛ در جریان
abroad /əˈbrɔːd/ *adverb, noun*
adv هەندەران، دەرەوە، لە دەرەوەی وڵات، بەربڵاوانە، هەموو جێیێ، گشت شوێنێ: *to be/go/travel/live* -*d* *n* و لاتانی جیهان ۞ *adv* خارج، خارج از کشور، همه جا *n* کشورهای جهان
abrogation /ˌæbrəˈɡeɪʃn/ *noun*
پووچەڵ‌کردنەوە، هەڵوەشاندن، بەتاڵ‌کردنەوە، کۆتایی‌پێ‌هێنان، پووچ‌کردنەوە، پووکاندنەوە ۞ ابطال، الغا، نسخ
abrogative /ˈæbrəɡeɪtɪv/ *adjective*
تێکدەر، هەڵوەشێنەر، پووچ‌کەرەوە ۞ ناسخ
abrogator /ˌæbrəɡeɪtə(r)/ *noun*
تێکدەر، هەڵوەشێنەر، پووچ‌کەرەوە ۞ ناسخ
abrupt /əˈbrʌpt/ *adjective*
1 کتوپڕ، ناکاو، چاوەڕواننەکراو، sudden، unexpected: *came to* ◊ *an abrupt turn* 2 بێ‌ڕەوشت 3 توند 4 زۆر لێژ، تەلان، لاپێ، سەرەولێژی توند، سەرەوخواری، توندە، سینەکێش: *an abrupt stop* *abrupt hills* (abruptly /əˈbrʌptli/ *adv*: 1 لە پڕ، لە ناکاو، لە ناخافڵ، لە پڕتاو، کتوپڕ، کوت‌ومت(انە)، چاوەڕواننەکراوانە 2 توند، بێ‌ڕەوشتانە، بەتوندی‌یەوە؛ abruptness /əˈbrʌptnəs/ *n*: 1 کتوپڕیتی، ناکاوی 2 توندی) ۞ 1 ناگهانی، غیرمترقبه 2 بی‌ادب 3 حاد 4 سراشیبی زیاد
abruption /əˈbrʌpʃən/ *noun*
پچران یان داپرانی کتوپڕ، پسانی کتومت، پچرانی کوت‌ومت ۞ قطع ناگهانی
abs- = **ab-** *prefix*
پێشگر: هەر ئەرکی ab- ی هەیە (بەرلە c، q و t) ۞ پیشوند = ab-

abscess /'æbses/ *noun*
دمەڵ، دومەڵ، کوان، مادە، سۆ، کولک، پزرک، ناسۆر، گۆنر : *a painful abscess on the gum*
دمل، آبسە

abscessed *adjective*
کوان‌دەرکردوو، مادەدار، سۆدار، دمەڵاوی
مبتلا به دمل

abscisic acid /ab'sɪsɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ئەبسیسیک $C_{15}H_{20}O_4$،
هۆرمۆنێکی رووەکی اسید آبسیسیک

abscissa /æb'sɪsə/ *noun, pl.* abscissae /-si:/ or abscissas
(بیرکاری) پۆتەوەر(ە)، کۆئۆردینی سینی، ئەبسیسا طول

abscission /æb'sɪʒən, US -'sɪʃ-/ *noun*
1 دابڕانی کتوپڕ، پسانی کتوپڕ یا ناکاو 2 هەڵکێشان، دەرکێشان، پچڕان، پسان، بڕین 3 لابردن، removal 1 قطع ناگهانی 2 قطع، برش 3 حذف

abscondence /æb'skɒndəns/ *noun*
هەڵاتن، رەڤیان، راکردن، دەرچوون، دەربازبوون
گریز، فرار

absconder *noun*
هەڵاتوو، راکەر، دەربازبوو فراری

absence /'æbsəns/ *noun*
نەبوون، نەبوونی، ناڕامادەیی، نالیرەیی، نەهاتن، دووری، دیارنەبوون، بزرێتی، ناپەیدایی، نادیاری، نەهاتوویی، دژی :presence *the absence of any women on the board of directors* ◊ *repeated absences from school*
غیاب، عدم حضور، فقدان، نبود

absence of mind *noun*
وڕی، کاسی، گێژی، هۆش‌بڵاوی، سەرنج لانەبوون حواس‌پرتی

absent /'æbsənt/ *adjective*
ئاماده، نالیرە، ون، بزر، نادیار، دیارنەبوو، نەهاتوو، نەپەیدا، نەبوو(ن)، نییە، لەبوون‌بەدەر، وڕ، کاس، گێژ، هۆش‌بڵاو، هۆش‌پەرت، abstracted, lacking, missing دژی :present *to be absent from work* ◊ *an absent expression*
غایب، فاقد وجود، گیج، حواس‌پرت

absentee /ˌæbsən'ti:/ *noun, adjective*
(کەس) نادیار، ناماده، نەهاتە، ناپەیدا، نالیرە، نەهاتوو غایب

absentee ballot *noun,* also postal vote
دەنگی نادیاری یا ناماده‌یی، دەنگی نەبوویی یان نەهاتوویی (دەنگی لە هەڵبژاردنەکاندا کە کاتێ لەوێ نەبوو، ئەتوانێ بدرێ) رأی عدم حضور

absenteeism /ˌæbsən'ti:ɪzəm/ *noun*
1 لەژێر کار دەرچوون، نەچوونەسەرکار، نەچوونەوە (ب.ت. لە کار یا خوێندنگا) 2 نادیاری درێژماوەی خاوەنێ لە ملک و ماڵ و دارایی و زەویوزارەکەی، (لە سیستەمی ملکداریتی ئینگلتەرەدا) لەسەریەتی بەڵام خاوەنەکەی دیار نییە یان لەوێ نییە 1 غیبت از کار 2 آبسنتیسم

absentee landlord *noun*
خاوەن‌ماڵ‌تیانەبوو، خاوەن‌زەوی نادیار، ناسەرماڵ صاحب‌خانه‌ی غایب

absentia *noun,* in absentia
لە نەبوونی(دا)، لە نادیاری غیاباً

absently /'æbsəntli/ *adverb*
بە وڕی، بە کاسی‌یەوە، هۆش‌بڵاوانە، هۆش‌پەرتانە
با حواس‌پرتی

absent-minded *adjective*
وڕ، گێژ، کاس، سەرنج‌لانەبوو، هۆش‌پەرت، بێهۆش، هۆش‌لانەبوو، فەرامۆش‌کار (absent-mindedly *adv*: بە وڕی، بە کاسی‌یەوە، هۆش‌بڵاوانە؛ absent-mindedness *n*: وڕی، کاسی، گێژی، بێهۆشی، هۆش‌بڵاوی، هۆش‌پەرتی، سەرنج‌لانەبوون) حواس‌پرت

absent voter *noun*
دەنگدەری نادیار، دەنگدەر یان هەڵبژێری نالیرە (یان نەهاتوو؛ absent vote *n*: دەنگی نادیار، بە رێگای نامە یا پۆستەوە) رأی‌دهنده‌ی غایب

absent without leave *noun*
(سەربازی) نەهاتوو یا ناماده‌ی بێ‌دەستوور
غایب غیرموجه

absinth /'æbsɪnθ/ *noun,* also absinthe
1 (رووەکناسی) گوڵهەنگ، گوڵەبەرۆنە، = wormwood 2 (زۆرتر absinthe) جۆرێ لیکۆری سەوزی تامڕەزیانە، جاران لە wormwood دەگیرا (بنەڕەت: لە *apsinthion* یۆنانی "wormwood") افسنتین

absinthium *noun*
(رووەکناسی) گوڵهەنگ، گوڵەبەرۆنە
افسنتین

absit omen /ˌabsɪt 'əʊmən/ *interjection*
(لاتین) خوا نەکا، لە چاوی پیس بەدوور (بێ)، ئینشەڵڵا بە خێر وەرگەڕێ مبادا

absolute /'æbsəlu:t/ *adjective, noun*
1 *adj* رەها، ناڕێژەیی، پەتی، رەبەق، تەواو، بێ‌ئەملاوئەولا، سەداسەد، بێ‌چەندوچۆن، گومان‌لێ‌نەکراو، مسۆگەر، بێ‌مەرج، دیاری‌نەکراو، نەبەستراو، بەرهەڵدا، ناپێوەند، ئازاد، بێ‌ئەندازە، بێ‌ڕادە، بێ‌سنوور، perfect, outright, unmitigated *absolute authority* ◊ *absolute power* ◊ *There was no absolute proof* ◊ *absolute trust/silence/truth* ◊ *absolute confidence* :pure

زۆردار، بێ‌جڵەو: 2 *an absolute lie* ◊ *alcohol*
گەوهــەری، ســەرەکی، 3 *absolute power*
بنچینەیی *n* بنەمای رەها یا مسۆگەر: *Right and*
۞ *wrong are, for her, moral absolutes.*
مطلق، کامل، قطعی، خالص، مسلم، بی‌قید و 1 *adj*
شرط 2 خودکامه 3 اصلی، بنیادین *n* اصل مسلم

absolute and relative *noun*
رەها و رێژەیی، پەتی و رێژەیی ۞ مطلق و نسبی

absolute alcohol *noun*
ئەلکۆلی رەها یان ئەبسولوت ۞ الکل مطلق

absolute authority *noun*
دەسەڵاتی تەواو یان رەها، دەسەڵاتی ئەبسولوت ۞ اقتدار مطلق

absolute boiling point *noun*
(کیمیا) خاڵی پەتی (رەها یان ئەبسولوتی) کوڵان ۞ درجەی مطلق جوش

absolute brightness *noun*
درەوشانەوەی رەها یان ئەبسولوت ۞ درخشندگی مطلق

absolute ceiling *noun,* also ceiling
ئەوپەڕی بەرزایی maximum height لە ژوور ئاستی دەریاوە کە فڕۆکەیێ دەتوانێ پۆیی‌یانە (یان بە شێوەیێکی ئاسۆیی) فڕینی خۆی راگرێ یان ئەنجام بدا ۞ سیلینگ مطلق

absolute deficiency *noun*
کەم‌وکوڕی یان ناتەواوی رەها یان ئەبسولوت ۞ نقص مطلق

absolute density *noun*
چڕی رەها یان ئەبسولوت ۞ چگالی مطلق

absolute deviation *noun*
لادانی رەها یان ئەبسولوت ۞ انحراف مطلق

absolute energy *noun*
وزەی رەها یان ئەبسولوت ۞ انرژی مطلق

absolute gravity *noun*
قورسی رەها یان ئەبسولوت ۞ سنگینی مطلق

absolute humidity *noun*
شێی رەها یان ئەبسولوت ۞ رطوبت مطلق

absolute humidity of gas *noun*
شێی رەها یا ئەبسولوتی گاز ۞ رطوبت مطلق گاز

absolute law *noun*
قانوونی رەها یان ئەبسولوت ۞ قانون مطلق

absolutely /'æbsəlu:tli/ *adverb*
مسۆگەرانە، بێ‌گومان، سەداسەد، یەک‌پارچە، رەهایانە، بەشێوەیێکی رەها، بێ‌مەرج، بێ‌شەرت‌ومەرج، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، بەتەواوەتی: *You're absolutely right* ۞ مسلماً، مطلقاً، کاملاً به طور مطلق

absolutely dry *noun*
تەواووشک، وشک‌وبرینگ، بە تەواوەتی وشک ۞ کاملاً خشک

absolute magnitude *noun*
(ئەستێرەوانی) توانایی رەها یان ئەبسولوت ۞ قدر مطلق

absolute majority *noun*
زۆرینەی رەها یان ئەبسولوت ۞ اکثریت مطلق

absolute matter *noun*
مادەی رەها یان ئەبسولوت ۞ مادەی مطلق

absolute mechanism *noun*
میکانیزمی رەها یا ئەبسولوت ۞ سازوکار مطلق

absolute monarchy *noun*
پاتشایێتی رەها یان بێ‌جڵەو یان ئەبسولوت ۞ سلطنت مطلق

absolute motion *noun*
بزاوت یان جووڵەی رەها یان ئەبسولوت ۞ حرکت مطلق

absoluteness *noun*
رەهایەتی، پەتێتی، بەرهەڵدایێتی، ئەبسولوتێتی ۞ مطلقیت

absolute oneness *noun*
تاکێتی رەها یان ئەبسولوت ۞ یکتایی مطلق

absolute origin *noun*
بنەمای رەها، بنەڕەتی رەها یان ئەبسولوت ۞ اصل مطلق

absolute pitch *noun*
1 = perfect pitch 2 نۆتێکی سەربەخۆ کە سەربە کلیلی خۆی نەبێ، ئەبسولوت پیچ ۞ ابسوبوت پیچ

absolute power *noun*
هێزی رەها، هێزی رەبەق یان تەواو یان ئەبسولوت ۞ قدرت مطلق

absolute pressure *noun*
(کیمیا) پەستان یان گوشاری رەها یان ئەبسولوت ۞ فشار مطلق

absolute rotation *noun*
سووڕانی رەها یان ئەبسولوت ۞ چرخش مطلق

absolute specificity *noun*
تایبەتمەندی رەها یا ئەبسولوت ۞ ویژگی مطلق

absolute specific gravity *noun*
قورسایی تایبەتمەندی رەها یا ئەبسولوت ۞ سنگینی ویژگی مطلق

absolute spirit *noun*
گیان یا رۆحی رەها یا ئەبسولوت ۞ روح مطلق

absolute state *noun*
دەوڵەتی رەها یان ئەبسولوت ۞ حکومت مطلق

absolute temperature *noun*
گەرمی یان تێمپراچێری رەها یا ئەبسولوت ۞ دمای مطلق

absolute time *noun*
کاتی رەها یان ئەبسولوت ۞ زمان مطلق

absolute totality *noun*
تەواوێتی یان گشتێتی رەها یا ئەبسولوت ۞

تمامیت مطلق

absolute truth *noun*

راستی رەها یان ئەبسولوت ◊ حقیقت مطلق

absolute unity *noun*

یەکێتی رەها یان ئەبسولوت ◊ یگانگی مطلق

absolute viscosity *noun*

لینجێتی رەها یان ئەبسولوت ◊ گرانروی مطلق

absolute void *noun*

بۆشایی رەها یان ئەبسولوت ◊ خلأ مطلق

absolute volume *noun*

قەبارە یان بارستایی رەها یان ئەبسولوت ◊ حجم مطلق

absolute zero *noun*

سفر یان هیچی رەها (15/273 پلەی سانتیگراد) ◊ صفر مطلق

absolutizing *noun*

رەهاندن، ئەبسولوتاندن، کردنەرەها ◊ مطلق‌سازی

absolution /ˌæbsəˈluːʃn/ *noun*

لێخۆش‌بوون، لێبوردن، چاوپۆشین، بەخشین (لێدوانی فەرمی بەخشینی گوناهان، ب.ت. کلێسەی کریستیەن) ◊ عفو، بخشش، آمرزش

absolutism /ˈæbsəluːtɪzəm/ *noun*

1 ملهوڕی، زۆرداریگەری، حکومەتی زۆرداری، ئەبسولوتیزم 2 رەهاگەری، ئەبسولوتیزم ◊ 1 خودکامگی، حکومت خودکامە 2 مطلق‌گرایی

absolutist /ˈæbsəluːtɪst/ *noun, adjective*

n لایەنگری حکومەتی ئەبسولوتیستی یان زۆردارانە *adj* ئەبسولوتیستی (absolutistic *adj*) ◊ *n* طرفدار حکومت خودکامگی *adj* مطلق‌گرایانە

absolutive *adjective*

سەربە مۆرفیمێکی گەردانی inflectional morpheme کە زۆرتر بکەر یان کارای کاری تێنەپەڕ intransitive verb یان بەرکاری راستەوخۆ direct object لە کاری تێپەڕ transitive verb لە زمانێکی ئێرگاتیڤدا ergative language دیاری دەکا ◊ ابسولوتیو

absolutory *adjective*, also absolvatory

لێبوردەیی، سەربە بەخشین، لێبوردە ◊ وابستە بە بخشش، امرزندە

absorbability /əbˌsɔːbəˈbɪlətɪ, -ˌzɔːb-, US -ˌsɔːrb-, -ˌzɔːrb-/ *noun*

لەهەڵمژینهاتوویی، لەمژینهاتوویی ◊ جذب‌پذیری

absorbable /əbˈsɔːbəbl, -ˈzɔːb-, US -ˈsɔːrb-, -ˈzɔːrb-/ *adjective*

لەهەڵمژینهاتوو، لەمژینهاتوو، هەڵدەمژری، دەمژری ◊ جذب‌پذیر

absorbed /əbˈsɔːbd, əbˈsɔːrbd, US əbˈzɔːbd, əbˈzɔːrbd/ *adjective*

1 نوقم، تەواوهۆش‌پێداو، تەواوسەرنج‌پێداو، قاڵەوەبوو 2 مژراو (absorbedly *adv*) ◊ 1 مستغرق، غرق 2 جذب‌شدە

absorbency /əbˈsɔːbənsi/ *noun*, also absorbence /əbˈsɔːbəns, -ˈzɔːb-, US -ˈsɔːrb-, -ˈzɔːrb-/, *pl.* absorbencies

مژەریتی، مژۆکی، هەڵمژینەریتی، کێشان، وشک‌کەرەوەیی، شێگری، هێز یان توانایی مژەریتی ◊ جاذبیت، جذب، فروبری، قدرت جذب

absorbent /əbˈsɔːbənt, -ˈzɔːb-, US -ˈsɔːrb-, -ˈzɔːrb-/ *adjective, noun*

adj مژەر، مژۆک، هەڵمژینەر، هەڵمژەر، کێشەر، ئاوگر، ئاوکێش، شێگر، وشک‌کەرەوە: *as absorbent as a sponge* *n* مەتریاڵ یان شتێکی مژۆک ◊ *adj* جاذب، نم‌گیر *n* مادە یا چیز جاذب

absorbent chromatography *noun*

کروماتۆگرافی مژۆک ◊ کروماتوگرافی جذبی

absorbent filter *noun*

پاڵێوکی مژەر، پاڵێوکەی مژۆک ◊ صافی جاذب

absorbent oil *noun*

رۆنی مژۆک ◊ روغن جاذب

absorbent paper *noun*

کاغەزی مژۆک، مژەنە، مژەک ◊ کاغذ خشک‌کن

absorber *noun*

مژەر، مژۆک ◊ جذب‌کنندە

absorbing /əbˈsɔːbɪŋ, -ˈzɔːb-, US -ˈsɔːrb-, -ˈzɔːrb-/ *adjective*

سەرنج‌راکێش، باڵکێش، خۆش: *an absorbing novel* (absorbingly /əbˈsɔːbɪŋli, -ˈzɔːb-, US -ˈsɔːrb-, -ˈzɔːrb-/ *adv*) ◊ جذاب

absorptiometer /əbˌzɔːpʃɪˈɒmɪtə, US -ˌsɔːp-/ *noun*

مژینپێو ◊ جذب‌سنج

absorptiometeric *adjective*

سەربە مژینپێو ◊ وابستە بە جذب‌سنج

absorptiometry *noun*

مژینپێوی ◊ جذب‌سنجی

absorption /əbˈsɔːpʃn, -ˈzɔːp-, US -ˈsɔːrp-, -ˈzɔːrp-/ *noun*

1 رووmژی، مژروویی، مژین، هەڵمژین، هەڵچنین، داچەکان، (لەخۆ)گرتن، مژۆکی: *Vitamin D is necessary to aid the absorption of calcium from food* ◊ *the absorption of immigrants into the host country* 2 سەرنج راکێشان، دڵبەستە بوون، دڵ‌پێدان: *absorption in his work* ◊ 1 جذب 2 شیفتگی، جلب توجە، علاقەمندی

absorption bottle *noun*

بوتڵی مژین ◊ بطری جذب

absorption bulb *noun*

باڵب یان سەلکەی مژین ◊ حباب جذب

absorption coefficient *noun,* also absorption factor
(کیمیا) هاوکۆلکە یان کۆئیفیشێنتی مژین ۞ ضریب جذب

absorption column *noun*
(کیمیا) ستوونی مژین ۞ ستون جذب

absorption curve *noun*
(کیمیا) چەماوەی مژین ۞ منحنی جذب

absorption flask *noun*
فلاسکی مژین ۞ بالون جذبی

absorption line *noun*
هێلی مژۆک ۞ خط جذبی

absorption liquid *noun*
شلەی مژۆک ۞ مایع جاذب

absorption of light *noun*
مژینی رووناکی ۞ جذب نور

absorption oil *noun*
رۆنی مژۆک ۞ روغن جذب‌کننده

absorption ratio = absorption coefficient

absorption spectrum *noun*
شەبەنگی مژۆک ۞ طیف جذبی

absorptive /əb'sɔ:ptɪv, -'zɔ:p-, US -'sɔ:rp-, -'zɔ:rp-/ *adjective*
مژەر، مژۆک ۞ جاذب

absorptivity *noun*
مژەریتی، مژۆکیتی، هەڵمژینەریتی ۞ جاذبیت

abstainer /əb'steɪnə(r)/ *noun*
نەخۆرەوە، خۆلێبویر، خۆبویر، خۆپارێز، پارێزگر (لە خواردنەوەی ئەلکوڵ)، خۆبویر، پێشخۆگر، خۆراگر، خۆددار ۞ پرهیزکننده، خویشتن‌دار

abstemious /əb'sti:miəs/ *adjective*
نەرمڕەو، مامناوەند، نادەسبلاو، ئەندازەڕەو، کەمخۆر، پارێزگر، پارێزگار، خۆگر، بەپارێز، ئەندازەخۆر: *He was* ◊ *an abstemious diet a hard-working man with abstemious habits* ۞ اعتدال‌گرا

abstemiously /əb'sti:miəsli/ *adverb*
نەرمڕەوانە، مامناوەندیانە، پارێزگارانە، مامناوەندانە ۞ به طور اعتدال‌گرا

abstemiousness /əb'sti:miəsnəs/ *noun*
نەرمڕەوی، ئەندازەڕەوی، مامناوەند(یت)ی، نەزۆرنەکەم، کەمخۆری، پارێزگاری، پارێزگری، پارێزگاری، بەپارێزی، ئەندازەڕەوی، ئەندازەخۆری ۞ اعتدال، میانه‌روی

abstention /əb'stenʃn/ *noun*
1 خۆبواردن، خۆدداری(کردن)، خۆراگرتن، نەکردن، لەخۆگرتنەوە، پێشخۆگرتن 2 دەنگی خۆلێبوێردراو یا نەدراو ۞ 1 امتناع 2 رأی ممتنع

abstergent *adjective, noun*
adj خاوێنکەرەوە، پاکژکەرەوە *n* دەرمان یان مەتریالی خاوێن کردنەوە، برینشۆر(ە) ۞ *adj*

گندزدا *n* مادەی گندزدایی

abstersion /æb'stɜ:ʃn/ *noun*
شۆردنەوەی برین، شتنەوەی برین ۞ شستشوی زخم

abstinence /'æbstɪnəns/ *noun*
پارێزگرتن، پێشخۆگرتن، خۆدداری، پارێزگری، خۆراگری، خۆراگرتن، خۆلێنەدان، خۆدوورگرتن، خۆلێبواردن (ب. ت. خواردن و خواردنەوە) ۞ خویشتن‌داری، کف نفس، تقوا، پرهیز

abstinent /'æbstɪnənt/ *adjective*
بەپارێز، پارێزگر، خۆددار، خۆراگر، پێشخۆگر، پارێزگار (-nently *adv*: پارێزگرانە، خۆراگرانە، بە خۆددارییەوە) ۞ ممسک، خویشتن‌دار

abstract /'æbstrækt/ *adjective, noun*
1 *adj* رووت، هەڵماڵراو، ئابستراکت، مانایی: *abstract* ◊ *an abstract entity* 2 ئایدیال، خەیاڵی، *knowledge/principles* ئەندیشەیی 3 ناکرداری، ناکۆنکریت، بیردۆزی، تیۆریک 4 گشتی *n* کورتە، پوختە (هی کتێب یا بابەتێ) 5 وێنەکێشی ئابستراکت (بنەڕەت: لە "from" *ab-* لاتین، لە *abstrahere* ,*abstract-* "داکێشان" "draw off" *trahere* + 1 *adj* ۞ مجرد، انتزاعی 2 آرمانی 3 نظری 4 عام *n* خلاصه، چکیده 5 نقاشی آبستره

abstract art *noun*
هونەری رووت یا ئابستراکت ۞ هنر تجریدی، هنر انتزاعی یا آبستره

abstract concept *noun*
چەمکی رووت یان ئابستراکت ۞ مفهوم مجرد

abstract deference *noun*
جیاوازی رووت یا ئابستراکت ۞ نایکسانی مجرد

abstracted /æb'stræktɪd/ *adjective*
1 هۆش لانەبوو، هۆشپەرت، وڕ، سەرسام، گێژ: 2 *said hello but seemed abstracted* جیا (وەبوو: abstractedness ;abstractedly *adv* *n*) ۞ 1 حواس‌پرت 2 مجزا

abstracter *noun*
کورتکەرەوە، کورتێنەر ۞ خلاصه‌کننده

abstract existence *noun*
بوونی رووت یان ئابستراکت ۞ وجود مجرد

abstract expressionism *noun*
بۆچوونگەریتی یا بۆچوونگەریی ئابستراکت ۞ (abstract expressionist *n, adj*) برداشت‌گرایی انتزاعی

abstraction /æb'strækʃn/ *noun*
1 هەڵماڵین، داماڵین، رووتکردن، رووتاندن، ئابستراکشن 2 بیرۆکەی رووت یا ئابستراکت 3 گێژی، کاسی، بێهۆشی، هۆشپەرتی، هۆشلانەبوون 4 فڕاندن، رفاندن، هەڵگرتن، دزی 5 دەسپیسی، دزی، هەڵگرتن، لاخستن 6 جیاکردنەوە، لێکلابردن، هەڵاواردن،

water abstraction from rivers : لێکەوەکردن
(abstractional *adj*) ◌ 1 تجرید، امر انتزاعی، 2 ایدەی انتزاعی 3 حواس‌پرتی 4 ربایندگی 5 اختلاس 6 جداسازی

abstractionism *noun*
بنەماکان و کردەوەی هونەری ئابستراکت ◌ انتزاع‌گرایی

abstractionist *noun, adjective*
n ئابستراکشنیست *adj* ئابستراکشنیستی ◌ *n* انتزاع‌گرا *adj* انتزاع‌گرایانە

abstract light *noun*
ڕووناکی رووت یا ئابستراکت، ڕۆشنایی ئابستراکت ◌ نور مجرد

abstractive *adjective*
ئابستراکتیف، کورت‌کردنەوەیی (abstractively *adv*) ◌ تلخیصی، تجریدی

abstract noun *noun*
(ڕێزمان) ناوی واتا، ناوی ڕووت یان مانایی، ئاماژە بە بیر و ئایدیا یان تایبەتمەندییێکی گشتی general quality، نە بە شتێکی فیزیکی (وەک goodness، freedom؛ بڕوانە common noun و proper noun) ◌ اسم معنا

abstract number *noun*
(بیرکاری) ژمارەی ڕووت ◌ عدد مجرد

abstract substance *noun*
کرۆکی ڕووت، گەوهەری ڕووت یان ئابستراکت ◌ جوهر مجرد

abstract thinking *noun*
بیرکردنەوەی ڕووت، تێڕامانی ڕووت یان ئابستراکت ◌ تفکر انتزاعی

abstract thought *noun*
بیرکردنەوەی ڕووت، تێڕامانی ڕووت یان ئابستراکت ◌ تفکر انتزاعی

abstriction *noun*, also abjunction
جیابوونەوە، جیاکردنەوە: شێوەیێکی پێکهاتنی سپۆر لە کارگ یان کەڕووەکاندا بەهۆی لەت‌بوونی بەشێکی سپۆردان ◌ آستریکسیون

abstruse /əb'stru:s, US æb-/ *adjective*
1 ئاڵۆز، لێڵ، تەماوی، نادیار، گران، تەژمە، دژوار، تێگەیشتن‌سەخت، سەخت: *the abstruse calculations of mathematicians* (کۆن) 2 شاراوە، نادیار، نەهێنی، پەنهان (abstrusely *adv*: بەشێوەیێکی ئاڵۆز، ئاڵۆزانە، ئاڵۆز؛ abstruseness *n*) ◌ 1 پیچیدە، غامض 2 مخفی، سری

abstrusity *noun, pl.* abstrusities
1 ئاڵۆزی، لێڵی، تەژمەیی، گرانی، دژواری، سەختی 2 وتە، کردەوە و هتد ئاڵۆز یان دژوار ◌ 1 پیچیدگی، ابهام 2 گفته، عمل و... مبهم

absurd /əb'sɜ:d, US əb'sɜ:rd/ *adjective*
1 ناژیرانە، بێ ئەقڵانە، پڕوپووچ، پێچن، ناڵۆژیکی: *an absurd argument* 2 گاڵتەجار، پێکەنیناوی، بێ‌واتا، بێ‌مانا، نەشیاو، هیچ‌وپووچ، گەوجانە، پووچەکە: *an absurd universe* (absurdly /əb'sɜ:d, US əb'sɜ:rd/ *adv*: ناژیرانە، پڕوپووچانە، بەشێوەیەکی ناڵۆژیکی، گاڵتەجارانە، بە شێوەیێکی پێکەنینی) ◌ 1 نامعقول، غیرمنطقی 2 مضحک، احمقانە

absurdism /əb'sɜ:dɪzəm, US -'sɜ:rd-/ *noun*
ئابسوردیزم، هیچی‌گەری (absurdist *n* :/əb'sɜ:dɪst, US -'sɜ:rd-/ *n, adj* ئابسوردیست، هیچی‌گەر *adj* ئابسوردیستی، هیچی‌گەرییانە، سەربە هیچی‌گەری) ◌ پوچ‌گرایی

absurdity /əb'sɜ:dɪtɪ/ *noun, pl.* absurdities
پڕوپووچێتی، ناژیرانەیی، ناڵۆژیکی، هیچێتی، هیچەکەیی، بێ‌واتایی، بێ‌مانایی، قسەی هیچەکە، بێهوودەیی ◌ نامعقولی، بی‌معنایی

abuilding *adjective*
لە کاتی دروست‌کردنا یان دروست‌بوونا، لە سەروبەندی سازکردندا یان سازبووندا ◌ در حال ساختن یا ساختە شدن

abulia /ə'bu:lɪə/ *noun*, also aboulia
بێ‌ویستی، بێ‌ئیرادەیی، بێ‌بڕیاری (abulic *adj*) ◌ ضعف ارادگی

Abuna /ə'bu:nə/ *noun*
باوکامە، سەرناوی بۆ سەرقەشەی کلێسەی ئۆرتۆدۆکسی ئەتیۆپیایی (بنەڕەت: لە *'abūnā*"ی عەرەبی بە واتای باوکی ئێمە) ◌ آبونا

abundance /ə'bʌndəns/ *noun*
زۆری، فراوانی، فرەیی، فت‌وفراوانی، بۆشی، پیت، بەرەکەت، هەرزانی، زۆر و زەبەنی، بەونی، فەریحی، زیاتر لە پێویست بوون، profusion، affluence ◌ وفور، فزونی

abundant /ə'bʌndənt/ *adjective*
زۆر، زۆر و زەبەند، زیاد، فرە، فراوان، بەون، بێ‌ژمار، بۆش، فت‌وفراوان، بەپیت، بەبەرەکەت، فەریح، فت‌وفراوان، گەلێک، پڕ، لێواولێو، پڕاوپڕ، زیاتر لە پێویست (abundantly /ə'bʌndəntlɪ/ *adv*: زۆر، بە زۆر و زەبەندی، بە ئاشکرایی، بە ڕوونی) ◌ وافر، فراوان، بسیار، سرشار

abundant element *noun*
(کیمیا) توخم یان ڕەگەزی فرە یان زەبەند ◌ عنصر فراوان

abura /ə'bju:rə/ *noun*
(ڕووەکناسی) درەختێکی ئەفریکای ڕۆژاوا کە دارێکی نەرمی ئەرخەوانی هەیە و گەڵاکانی بۆ دەرمانی گیایی herbal medicine بەکاردێت [*Mitragyna stipulosa*] ◌ نوعی درخت

abusage *noun*
بەکارهێنانی نەشیاوی وشەکان؛ زمانی ناڕێزمان‌مەند یان ناڕێزمانی ◌ کاربرد نامناسب

واژه‌ها؛ زبان غیردستوری

abuse /ə'bju:s/ *noun*

1 چـــەوت یــــان خــــراپ بـــەکارهێنان: 2 *alcohol/drug/solvent abuse* خـــراپ جوولانـــەوە، هەڵـــس‌وکـــەوتی خـــراپ، بـــە توندوتیژی جوولانـــەوە: *sexual abuse* 3 توندوتیژی 4 جنێو، دەم‌چەوتی، رەف، سخێف 5 کردەوەی نارەوا یا نادادپەروەرانە، کاری خراپ 6 دەس‌درێژی (رەگەزی) 7 ئەشکەنجەی لەشی ۞ 1 سوءاستفاده 2 بدرفتاری 3 خشونت 4 فحش 5 عمل غیرمنصفانه 6 اجحاف 7 شکنجه‌ی بدنی

abuser *noun*

جنێوفرۆش، دەم‌پیس، دەم‌چەوت، دەم‌شڕ: *a child abuser* ۞ ناسزاگو

abusive /ə'bju:sɪv/ *adjective*

1 پڕلـــەجنێو، دەم‌هـــەراش، پـــڕ لـــە قـــسەی ساردوسووک 2 توندوتیژانە 3 دەم‌شڕ، دەم‌پیس، دەم‌چـــەوت، دەم‌دراو، زمـــان‌شـــڕ، جنێـــوفرۆش، دەم‌بەجنێو، زمان‌درێژ (/ə'bju:sɪvli/ abusively *adv*: جنێوفرۆشانە، بە جنێوەوە؛ abusiveness *n*: دەم‌شـــڕی، دەم‌پیـــسی، دەم‌چـــەوتی، جنێوفرۆشـــی، دەم‌هەراشـــی، زمـــان‌شـــڕی) ۞ 1 فحش‌آمیز 2 خشونت‌آمیز 3 بدزبان

abutilon /ə'bju:tɪlɒn/ *noun*

(رووەک‌ناسی) تۆلەکەهێندی، ئەبوتیلۆن [توخم *Abutilon*] (بنـــــەڕەت: لـــــە *ūbūṭīlūn* عەرەبی‌یەوە) ۞ ابوطیلون، شجره‌الملوک

abutment /ə'bʌtmənt/ *noun*

1 پێکـــەوەلکان، پێکەوەنووسان، پێکانووســـان 2 هاوسنووری، لەپاڵیـــەکبوون 3 لاپایە، نیوپایە، کۆڵەکە یان پایەی لاتەنیشتی، پشتیوانە (دیوار)، پشت‌بەستی دیوار ۞ 1 اتصال 2 هم‌مرزی 3 پایه‌ی کناری، تکیه‌گاه

abuttals /ə'bʌtlz/ *noun*

سنوور، سەرحەد، تخوب ۞ مرز

abutting *adjective*

نزیک‌بەیەک، پێکنزیک، دراوسێ، هاوکەوشەن، پاڵیەک ۞ همسایه، مجاور

abysm /ə'bɪz(ə)m/ = poetic/literary a abyss

abysmal /ə'bɪzməl/ *adjective*

1 قوولکەناسا، کەندەڵان‌ئاسا 2 (زۆر) قـــووڵ، بێ‌بن 3 یەکجار خراپ، شپرزە، ترسناک، هیچ، بـــازاڕی، ئایـــەخ، ســـتانداردنزم 4 لەرادەبـــەدەر، یەکجار ۞ 1 گودال‌مانند 2 ناپیمودنی 3 افتضاح، نامرغوب 4 فوق‌العاده

abysmally /ə'bɪzməli/ *adverb*

شـــپرزانە، بەشـــێوەیەکی یـــەکجار خـــراپ، زۆر خراپ ۞ به طور خیلی بدی

abyss /ə'bɪs/ *noun*

1 گێژاو 2 قووڵایی، بێ‌بنی، چاڵی بێ‌بن، یەکجار قـــووڵ، کەنـــدر، نغـــرۆ؟، کەنـــدەڵان، کـــەلێن (زۆر قووڵ) 3 جەهەنەم، دۆزەخ، توون، دۆژە 4 هاویە ۞ 1 گرداب 2 مغـــاک، ژرفـــا، عمـــق، بـــی‌انتهـــایی، شکاف 3 جهنم 4 هاویه

abyssal /ə'bɪsl/ *adjective*

1 کەندەڵانی، نغرۆیی 2 بێ‌بنی، قووڵایی ۞ 1 مغاکی 2 ژرفنایی

abyssal plain *noun*

هـــەرێـــەک لـــە ناوچـــە تـــەخـــت و بـــەرینـــ و نیـــشتەپۆشـــانەی sediment-covered تـــەرکـــی ئۆقیانووس ۞ آبیسال پلین

Abyssinian *adjective, noun*

1 *adj* ســـــەربە Abyssinia نـــــاوی جـــــارانی ئەتیۆپیا *n* رەسەنی ئەبیـــسینیا 2 جۆرێ پشیلەی گوێ‌درێژی مووکوڵی قاوەیی ۞ 1 *adj* وابـــسته به آبیـــسینیا *n* بومی آبیـــسینیا 2 نوعی گربه

AC /ˌeɪ 'si:/ *abbreviation* (ac, a/c) 1 air conditioning 2 alternating current 3 Aircraftman 4 (ac.) Amer. acre 5 before Christ. [from L. ante Christum.]

a/c *abbreviation* 1 account 2 air conditioning

Ac symb. the chemical element actinium

ac- prefix variant spelling of ad- *prefix*

پێشگری بەرلە *c*، *k* و *q* (وەک *accept*، *acquit* و *acquiesce*) ۞ پیشوندی است که قبل از *c* *k* و *q* می‌آید

-ac *suffix*

پاشگر: پاش ئەو قەدانەی کە کۆتاییان بە *i* هاتووە، وەک *maniac* (یان کەسێکی تووش‌بوو بە: *haemophiliac*؛ بنەڕەت: لە ڕیگای *-acus* لاتین یان *aque* فەرەنسی، لە *-akos* یونانی) ۞ پسوند: صفت‌ساز

acacia /ə'keɪʃə/ *noun*, also acacia tree

داردەرزی، دارجـــەوی، پاقلـــەمارانـــە، ئـــەکاکی، ئەقاقیا، ئەکاکیا [توخم *Acacia*: گەلێ جۆرن] (لە *akakia* یۆنانی‌یەوە) ۞ اقاقیا

academe /'ækədi:m/ = academia

academia /ˌækə'di:mɪə/ *noun*

1 مەڵـــبەندی ئاکادیمیـــا، دنیـــا یـــان جیهـــانی ئاکادیمیـــک 2 ئاکادیمیا، ئاکادیمیـــا ۞ 1 محـــیط آکادمی، عالم آکادمیک 2 آکادمیا

academic /ˌækə'demɪk/ *adjective, noun*

1 *adj* ئاکادیمیک، پەروەردەیی، سەربە خوێندن، فێرکارییانە: *high/low academic standards* 2 تیۆریـــک، بـــیردۆزی، نـــاکرداری، زانـــستی 3 زانکۆیی، کۆلێژی *n* 1 ئەندامی کۆلێژ یـــان زانکۆ 2 مامۆســـــتای زانکـــــۆ 3 لێکۆڵـــــەر 4 (academicals) بەرگی فەرمی زانکۆیی ۞ *adj* 1 آموزشی 2 نظری، غیرعملی، علمی 3 دانشگاهی، دانشکده‌ای *n* 1 عضو دانشکده یا دانشگاه 2 استاد دانشگاه 3 محقق 4 لباس رسمی دانشگاهی

academically /-kli/ *adverb*

لە باری زانستی‌یەوە، زانستانە، زانستی‌یانە ۞ از لحاظ علمی

academician /əˌkædəˈmɪʃn, US ˌækədəˈmɪʃn/ *noun*
ئەندامی ئاکادیمی ۞ عضو فرهنگستان

academicism /ˌakəˈdɛmɪsɪz(ə)m/ *noun*, also academism
لایەنگری لە ریسا و نەریتە باو و فەرمی‌یەکانی هونەر و ویژە، ئاکادیمیسیزم ۞ آکادمیسیم

academy /əˈkædəmi/ *noun*, *pl.* academics
1 ئاکادیمی، ئاکادیمیا، ئاکادیمیا: *a police/military academy* ◊ *the Royal Academy of Arts* 2 خوێندنگای ئامادەیی (سکاتلەند) 3 خوێندنگای تایبەتی (ئەمریکا) 4 (the Academy) خوێندنگای ئەفلاتوونی (بۆ) فەلسەفە یان پەیڕەوانی؛ باخێکی گشتی لە ئاتێن کە ئەفلاتوون وانەی تیا دەگوتەوە (بنەڕەت: لە *akadēmeia* یۆنانی، لە *Akadēmos* قارەمانی ئەفسانەیی ئاتێنی) ۞ 1 فرهنگستان 2 هنرکده 3 مدرسەی خصوصی 4 آکادیمیا، آکادمی

Academy Award *noun*, also Oscar
خەلاتی ئاکادیمی، ئۆسکار ۞ جایزەی آکادمی

Acadian *adjective, noun*
adj سەربە ئاکادیا، کۆلۆنی جارانی فەرەنسە (ئێستا Nova Scotia) لە کەنەدا *n* رەسەن یان دانیشتووی ئاکادیا، ئاکادیایی ۞ آکادیایی

acajou /ˈakɔʒuː/ = cashew

-acal *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناوەکان ساز دەکا وەک: *maniacal* ۞ پسوند: صفت‌ساز

acalculia /ˌeɪkalˈkjuːlɪə/ *noun*
(پزشکی) نەتوانینی لێکدانەوەی ژمارە و حیسابە سادەکان (لە ئەنجامی لێکەوتنی مێشکی)، ئاکالکیولیا ۞ اکالکولیا

acanth(o)- /əˈkanθəʊ/ (also acanth- before a vowel) *prefix*
پێشگر: دڕکودڕوو، چەقڵ، دڕکوداڵ (بنەڕەت: لە *akantha* یۆنانی‌یەوە "thorn") ۞ پیشوند: خار

acantha *noun*
1 دڕک، دڕوو، چەقڵ 2 مۆرە یا بڕ(بڕ)ەی پشت ۞ 1 خار 2 مهرەی پشت

acanthacaous *adjective*
1 دڕکاوی، دڕوواوی، دڕوداڵاوی 2 کەنگری ۞ 1 خاردار 2 کنگری

acanthamoeba /əˌkanθəˈmiːbə/ *noun*, *pl.* acanthamoebae /-ˈmiːbiː/
گۆڕە یان ئامیبی amoeba ی رەگەزێ کە هێندێکیان و دەتوانن بنەهۆی نەخۆشی دەرفەت‌خواز opportunistic لە مرۆڤدا [توخم *Acanthamoeba*] ۞ اکانتاموابیا

Acanthocephala *noun, pl.*
سەردڕک(ێن)ەکان، دڕکسەران ۞ خارسران

acanthocephalan *adjective, noun*
adj سەربە کرمە سەردڕک(ێن)ەکان *n* = spiny-headed worm ۞ وابستە بە spiny-headed worm

Acanthodes *noun*
رەگەزێکی ماسی‌یانی کۆمەڵی *Acanthodii* کە لە سەردەمەکانی کاربۆنیفێر Carboniferous و پێرمیەن Permian دا دەژیان ۞ اکانتودس

acanthoid *adjective*
دڕاوی، چەقلاوی، دڕکاوی، دڕکئاسا، دڕکوداڵاوی ۞ خاردار، خارمانند

acanthophis *noun*
رەگەزێکی مارە ژاراوی‌یەکانی ئەوسترالیا، خێزان *Elapinae* ۞ اکانتوفیس

acanthopterygii *noun*
باڵدڕووەکان، باڵدڕکان ۞ اکانتوپتریجی

acanthopterygian *adjective, noun*
adj سەربە باڵدڕووەکان یان باڵدڕکان *n* ماسی باڵدڕوی یا باڵدڕکی یان باڵدڕواوی (کۆمەڵی لە ماسی‌یانی bass و perch) ۞ اکانتوپتریجین

acanthous = spinous

acanthus /əˈkænθəs/ *noun*, *pl.* acanthuses or acanthi
1 کەنگر، گیائالۆش؟، گیواوەسەودا؟ [توخم *Acanthus*] 2 (بیناسازی) گەڵاکەنگری (لە سەرکۆڵی Corinthian دا؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *akanthos* یۆنانی، لە *akantha* "دڕوو"، لە *akē* "نووکی تیژ") ۞ 1 کنگر 2 اکانتوس

acanthus family *noun*
کەنگریان، تیرە یان خێزانی کەنگر (Acanthaceae)، ئەو رووەک و دەوەنانەی گەرمێنان، بە هێشووە گوڵی گەڵاکداری bracted لوولەیی‌یەوە ۞ خانوادەی اکانتوس

a capella /ˌæ kəˈpelə/ *adverb, adjective*
بەتەنیا (بێ‌ئامێری موسیقایی، بە شێوازی کڵێسەیی) ۞ اکاپلا

acapsular *adjective*
بێ‌کەلوو، بێ‌توێکل، بێ‌بەرگ، بێ‌قاوغ، بێ‌کەپسول ۞ بی‌تخم‌دان

acara /əˈkɑːrə/ *noun*
جۆرێ ماسی چکۆلەی ئەمریکای ناوەندی و باشووری بە پەرەی درێژی پاشەڵی [توخمەکانی *Aequidens* و *Cichlisoma*] (بنەڕەت: لە *acaré* توپی‌یەوە Tupi) ۞ اکارا

Acari /əˈkɑːri/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) گەنە(یی)کان ۞ آکاری، اکاری

acariasis *noun*, *pl.* acariases
1 گەنەڕێز، گەنەتێداوی، تێدانی گەنەکان 2 گەڕی گەنە، ئیکاریاسیس ۞ 1 کنەزدگی 2 اکاریاسیس

acaricide /'akərɪsʌɪd/ *noun*
گەنەکوژ، گەنەفەوتێن، دەرمانی گەنە ◌ اکاریساید
acarid /'ækərɪd/ *noun*
گەنە، چنگە، وردەکرم، مۆرانە ◌ کنە، کرم پنیر
acaroid /'akərɔɪd/ *djective, noun*
adj گەنەیی، گەنەئاسا، مۆرانەئاسا *n* (هەروەها accaroid یان acaroid resin) جۆری جەوک یان ڕێزین، لە قەدی چەندین grass tree ب.ت. دەگیری *Xanthorrhoea hastilis* ◌ *adj* اکارويد *n* نوعی رزین
Acaridae *noun, pl.*
گەنەیی‌یەکان ◌ اکاریدا
acaridan *adjective*
گەنەیی ◌ اکاریدن
acarologist *noun*
گەنەناس ◌ کنەشناس
acarology /,akə'rɒlədʒi/ *noun*
گەنەناسی ◌ کنەشناسی
acarpelous *adjective*
(ڕووەکناسی) بێ‌نێرک، بەبێ ئەندامی مێینە ◌ بی‌برچه
acarpous *adjective*
(ڕووەکناسی) بێ‌بەر، بێ‌میوە، پەرک ◌ بی‌ثمر
ACAS /'eɪkæs/ *abbreviation* Advisory Conciliation and Arbitration Service
(لە بریتانیا) ئێیکاس، ئەیکاس: ڕێکخراوەیێ بۆ چارەسەرکردنی کێشەی نێوان دامەزراوان و خاوەنکاران ◌ اکاس
acatalectic *adjective, noun*
adj ناکاتالێکتیک، تەواو: *n acatalectic verse* هۆنراوە یان هەڵبەستێ کە ژمارەیێکی تەواوی بڕگەکانی لە دوایین پایەدا هەبێ ◌ آکاتالکتیک
acatalepsy /'eɪkætlepsɪ/ *noun*
1 دوودڵی، دڕدۆنگی 2 ڕێبازی بێ‌باوەڕان یان گومانباوەڕان ◌ 1 تردید 2 فلسفه‌ی شکاکیون
acaudal *adjective,* also acaudate
(گیانەوەرناسی) بێ‌کلک، بێ‌دووف ◌ بی‌دم
acaulescence /,eɪkɔ:'lesns/ *noun*
بێ‌لاسکی، لاسککورتی، بێ‌قەدی، بێ‌ساقەتی ◌ بی‌ساقگی
acaulescent /,eɪkɔ:'lesnt/ *adjective*
(ڕووەکناسی) بێ‌لاسک، لاسککورت، بێ‌قەد، بێ‌ساقەت ◌ بی‌ساقه
acauline /,eɪkɔ:'lɪn/ *adjective*
(ڕووەکناسی) بێ‌لاسک، بێ‌قەد، بێ‌ساقەت ◌ بی‌ساقه
acaulous /,eɪkɔ:'ləs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) بێ‌لاسک، بێ‌قەد، بێ‌ساقەت ◌ بی‌ساقه
acausal *adjective*
بەبێ‌هۆ، هۆیێکی نەبێ ◌ بدون علت
acausality *noun*
بەبێ‌هۆیێتی، بێ‌هۆیێتی ◌ بدون علیت
acc *abbreviation* 1 account 2 according 3 accept 4 acceptance 5 accompanied 6 accompaniment 7 accountant 8 accusative
accelerando /ək,selə'rændəʊ, US -dəʊ/ *adverb, adjective*
(موسیقا) لەگەڵ خێرایی‌یەکی ڕوو لە زۆری پلەپلە ◌ اکسلراندو
accelerant /ək'selərənt/ *adjective, noun*
(کەرەسە و مادەیی) تاودەر ◌ (مادەی) تسریع‌کننده، شتاباننده
acceleration /ək,selə'reɪʃn/ *noun*
1 تاو، پەلە، تالووکە، توندی: *a car with good acceleration caused by* ◊ *acceleration* 2 تاودان، لەزاندن، پەلاندن، زوواندن، *gravity* زوویی‌کردن ◌ 1 شتاب 2 تسریع
accelerated *adjective*
تاودراو، بەپەلەخراو ◌ شتاب واردشده
accelerator /ək'seləreɪtə(r)/ *noun*
1 (فیزیک) تاودەر (= دەزگایێ بۆ تاودانی پارچۆلکە بنەڕەتی‌یە بارگاوی‌یەکان بە خێرایی‌یێکی یەکجار زۆر) 2 پێدالی گاز، گاز ◌ 1 شتاب‌دهنده 2 پدال گاز
accelerative /ək'selə'reɪtɪv/ *adjective,* also acceleratory
تاودەر، سەربە یان دادەشکێتەوە یان دەبێتەهۆی تا و پەلە ◌ تسریع‌کننده
accelerometer /ək,selə'rɒmɪtə(r), US -'ra:m-/ *noun*
تاوپێو ◌ شتاب‌سنج
accelofilter *noun*
زووپاڵێو، خێراپاڵێو، زووپاڵێوک ◌ صافی سریع
accent /'æksent, US -sənt/ *noun*
1 خۆگۆیی؟، زمان دیاربوون، شێوەی وتن، ڕاوێژ، لەهجە: *She spoke English with an* - *a northern/Dublin/Indian/Scottish* ◊ *cent* 2 زەبر، گوشار، هێز 3 نیشانەی هێز یان زەبر (') 4 پێداگیری، دووپاتکردنەوە، دووبارەکردنەوە، گرنگی تایبەت، جەخت(کردن)، جەختاندن، :emphasis *In all our products* *the accent is on quality* ◌ 1 لهجه 2 تکیه 3 علامت تکیه 4 تأکید، اهمیت ویژه
accented /'æksentɪd/ *adjective*
(هەم گۆ و هەم زمان) ئەکسێنت‌دار، خۆگۆیی‌دار، ڕاوێژی هەیە، زمان‌دیار: *He spoke heavily accented Kurdish* ◊ *accented vowels/syllables* ◌ لهجه‌دار
accentual /ək'sentʃuəl/ *adjective*
گوشاری، زەبری، هێزی، سەربە زەبر یان هێز ◌ وابسته به تکیه (accentually *adv*)

accent mark *noun*
نیشانەی گوشار یان زەبر ۞ علامت تکیه

accentor /ək'sɛntə/ *noun*
مەلیکی دەنگ‌خۆشی چکۆلەی بۆر و قاوەیی تیرەیی کە dunnock ی تیایە [خیزان Prunellidae. توخم *Prunella*] ۞ نوعی پرنده

accentuation /ək,sentʃu'eɪʃn/ *noun*
1 پێداگرتن، پێداگیری، پێداگری، سەرنج‌پێدانی راستەوخۆ، دووبارەکردنەوە 2 گیرە ۞ 1 تأکید 2 تشدید

acceptability /ək,septə'bɪləti/ *noun*, also acceptableness
وەرگرتن، پەسندکردن، پەسندکراوی، قایل‌بوون ۞ پذیرش، قابلیت قبول

acceptable /ək'septəbl/ *adjective*
جێی‌پەسند، باش، گەوار، چاک، خۆش، پەسند، خراپ نییە، ئەندازە: *no compromise would be acceptable* ۞ پذیرفتنی، قابل قبول، مطبوع

acceptably /-bli/ *adverb*
پەسندانە، بەشێوەیەکی جێی پەسند، پەسند ۞ به طور قابل قبول

acceptance /ək'septəns/ *noun*
1 وەرگرتن، قەبووڵ(کردن)، پەسندکردن، پەژراندن، approval 2 وەرگرتنی حەواڵە یان بیل bill؛ حەواڵە یان بیلی وەرگیراو یان پەسندکراو ۞ 1 پذیرش، قبول، تأیید، تصویب 2 قبولی حواله، حواله‌ی قبول‌شده

acceptation /,aksɛp'teɪʃ(ə)n/ *noun*
(زمانەوانی) واتای پەسندکراوی وشە یان دەستەوشەیێ، واتای ناوخەڵک یان باو ۞ معنی پذیرفته‌ی واژه یا عبارتی، معنی عرف

accepted *adjective*
باو، پەسندی هەموو لایێ، گشت‌پەسند، قەبووڵکراو: *an accepted convention* (acceptedly *adv*) ۞ مورد قبول عام

access /'ækses/ *noun*
1 دەس‌پێ‌ڕاگەیشتن، دەسکەوتن، دەسباری، گەیشتن، ڕێگای گەیشتن، ڕێگای چوونەناو، ڕێگای ژوورەوە، دەروازە، ژوورگە، ڕێگا 2 مافی چوونەژووری، دەستوور، ڕێدان 3 زۆربوون، هەڵدان، گەشەکردن: *a sudden access of wealth* 4 نزیک‌بوونەوە 5 (پزشکی) لێهاتن، هێرش، دەرکەوتن ۞ 1 دسترسی، دستیابی، راه رسیدن، مدخل 2 اجازه‌ی دخول 3 افزایش، رشد 4 تقرب 5 حمله، بروز

access course *noun*
کورسی دەس‌پێ‌ڕاگەیشتن ۞ دوره‌ی دستیابی

accessary /ək'sesəri/ *noun*
هاودەست، یاریدەدەری تاوان ۞ معاون جرم

accessibility /ək,sesə'bɪləti/ *noun*, also accessibleness
دەس‌پێ‌ڕاگەیشتوویی، لە گەیشتن‌هاتوویی، لە تێگەیشتن‌هاتوویی، ئاسانی، شیاوی بەدەس‌هێنان ۞ قابلیت دسترسی

accessible /ək'sesəbl/ *adjective*
دەس‌پێ‌ڕاگەیشتوو، لە گەیشتن‌هاتوو، لە تێگەیشتن‌هاتوو، ئاسان، دەس دەکەوێ، لە دەسکەوتن‌هاتوو: *-ble by rail* ۞ قابل دسترسی

accessibly /ək'sesəbli/ *adverb*
بە شێوەیێ کە بتوانی بە دەستی بێنی ۞ به طور قابل دسترس

accession /æk'seʃn/ *noun*
1 دانیشتن، لەسەر تەخت دانیشتن، پێگەیشتن، گەیشتن (بە پۆست، سەرۆکایەتی یان ڕێبەراتی وڵاتی)، بەرزبوونەوە، بوونە کاربەدەست 2 بەدەس‌هێنان، دەس‌خستن، گیرخستن، بە دەس‌گرتن، پێگەیشتن 3 خستنەسەر، پێوەنان، خستنەپاڵ، دانەدەم، پێوەنراو، زیادکراو، شتی زیادکراو یان سەرخراو 4 نزیکی، نزیک‌بوونەوە 5 تەنینەوە، داگرتن، بڵاوبوونەوە، دەرکەوتن (پزشکی) 6 ڕێک‌کەوتن، پێک‌هاتن 7 پێ‌خۆشبوون، قایلی ۞ 1 جلوس، دستیابی 2 تحصیل 3 الحاق، افزایش، چیز افزوده‌شده، افزوده 4 تقرب 5 شیوع، بروز 6 توافق 7 رضایت

accessorial /ækse'sɔ:ri:əl/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هاوتاوان یان هاودەستەوە هەیە: *accessorial liability*؛ زیادی، سەربار، لاوەکی، *accessorial services* :supplementary ۞ مربوط به شریک یا معاون جرم؛ ثانوی، اضافی

accessorily *adverb*
بەشێوەیەکی زیادی ۞ به طور اضافی

accessoriness *noun*
1 زیادبوون، سەرخراوی 2 هاودەستی ۞ 1 حالت اضافی 2 معاونت در جرم

accessory /ək'sesəri/ *noun, adjective, pl.* accessories
(accessories) 1 *n* یەدەکی، پارچەی زیادە، لەگەڵ، شتومەکی لاوەکی: *bicycle accessories* ◊ *a range of furnishings and accessories for the home* 2 هاودەست، هاوتاوان: *He was charged with being an accessory to murder* adj لاوەکی، ناسەرەکی، لابەلایی، زیادی، سەرخراو، subsidiary یان :supplementary *the accessory muscles of respiration* ۞ 1 *n* 1 لوازم فرعی 2 شریک جرم *adj* فرعی، اضافی

accessory cell *noun*
خانەی لاوەکی یان یاریدەدەر یان پاشکۆ، لاخانە ۞ سلول فرعی یا جانبی

accessory chromosome *noun*
کرۆمۆزۆمی لاوەکی یان زیادی، لاڕەنگ‌تەن ۞

کروموزوم فرعی
accessory fruit *noun*, also pseudocarp
میوەی گۆشتی، میوەی یاریدەدەر، میوەدرۆزنە ۞ میوەی کمکی
access gland *noun*
رژێنە یا لووی لاوەکی، لارژێنە، لوو یا رژێنەی پاشکۆ ۞ غدەی کمکی
accessory movement *noun*
جوولەی یاریدەدەر، جوولان یا بزاوتی یاریدەدەر (وەک هی دەس لە رۆیشتن‌دا) ۞ حرکت کمکی
accessory nerve *noun*
دەماری لاوەکی: دەماری یازدەیەمی کەڕاکە ۞ عصب فرعی
access organ *noun*
ئەندامی لاوەکی یان یاریدەدەر، لائەندام ۞ عضو کمکی یا جانبی
access road *noun*
ڕێگای گەیشتن بە ۞ راه رسیدن به
access time *noun*
کاتی بەدەس‌هێنان، کاتی دەس‌پێ‌ڕاگەیشتن ۞ زمان دسترسی
access tranfussion tissue *noun*
شانەی ڕاگوێستنی یاریدەدەر، لاشانەی ڕاگوێستن ۞ بافت انتقالی کمکی
acciaccatura /əˌtʃakəˈtjʊərə/ *noun, pl.* acciaccaturas or acciaccature
نۆتێکی خێرا کە نیو پلە (یان پەردە) کورت‌تر لە نۆتی سەرەکی‌یە essential note و بەرلە نۆتی بنەڕەتی (ئاوازی) لێ‌دەدرێ ۞ آکسیاکاتورا
accidence /ˈæksɪdəns/ *noun*
(ڕێزمان) گەردان‌ناسی، ئەکسیدێنس ۞ علم صرف
accident /ˈæksɪdənt/ *noun*
1 لێک‌دان، پێکاکێشان، لێک‌کەوتن 2 ڕووداو، قەومین، بەلاَ(ی کت‌وپڕ)، بوویەر، تووش، ڕێکەوت، هەڵکەوت: *a serious/minor* 3 *a climbing/riding accident* ◊ *accident* (فەلسەفە) ئەکسیدێنت ۞ 1 تصادف 2 سانحە، حادثە، اتفاق، صدفە 4 عرض
accidental /ˌæksɪˈdentl/ *adjective*
1 ڕێکەوت، بەڕێکەوت، بەهەڵکەوت، هەڵکەوتی، تووشی، پێلان‌دانەنراو، چاوەڕوان‌نەکراو، پێش‌بینی‌نەکراو 2 لاوەکی، لابەلایی 3 ناکرۆکی، ناگەوهەری 4 نامەبەست 5 نیشانەی گۆڕینی موسیقا ۞ 1 تصادفی، غیرمترقبە 2 فرعی 3 عرضی 4 غیرمقصود 5 علامت عرضی
accidental death *noun*
مردنی لەبەر ڕووداو یان لە ئەنجامی ڕووداو ۞ مرگ ناشی از سانحە
accidentalism *noun*
ڕێکەوت‌گەری، ڕێکەوت‌خوازی، سۆدفەگەری (accidentlist *n*: ڕێکەوت‌گەر، ڕێکەوت‌خواز، سۆدفەگەر) ۞ صدفەگرایی
accidentally /-təli/ *adverb*
بەڕێکەوت، بێ‌مەبەستانە ۞ برحسب اتفاق
accident and emergency *noun, abbreviation* A & E
بەشی ڕووداوەکان، بەشی تەنگەتاوی ۞ بخش سوانح یا اضطراری
accident-prone *adjective*
ڕووداولەسەر، بەلابەسەرهاتوو، بەلالەسەر، لە بەلاوە نزیک، لەبەر ڕووداوا بوون: *She was the most accident-prone of the four children* ۞ سانحەپذیر
accipiter /akˈsɪpɪtə/ *noun*
(باڵندەناسی) باڵندەی ڕاوی، باز و لەو تیرەیە و توخمەکانی تر] (لاتینی نوێ، *Accipiter*] ناوی توخم، لاتین "باز") ۞ مرغ شکاری، باز و مانند آن
accipitral /akˈsɪpɪtrəl/ *adjective*
ڕاوی، لە تیرەی باز ۞ شکاری
accipitrine /akˈsɪpətrɪn/ *adjective*
1 سەربە باڵندە ڕاوی یەکان 2 ڕاوی ۞ 1 وابستە بە مرغان شکاری 2 شکاری
acclaim /əˈkleɪm/ *noun*
چەپڵەلێدان، چەپک‌لێدان، لەقریوەدان، خۆشی‌دەربڕی، پەسن‌دان، قیژاندن و قریوەی خۆشی، applause ,praise ۞ تحسین، کف زدن، ابراز احساسات
acclaimable *adjective*
شیاوی پەسن‌دان، پەسن دەدرێ ۞ قابل تحسین
acclaimer *noun*
پەسن‌دەر، چەپڵەلێدەر ۞ تحسین‌کنندە، کف‌زنندە
acclamation /ˌækləˈmeɪʃn/ *noun*
1 چەپڵەلێدان، لەقریوەدان، خۆشی‌دەربڕی، پەسن‌دان 2 دەنگ‌دان و هەڵبژاردن بە دەنگ ۞ 1 کف زدن، ابراز احساسات، تحسین 2 اکلاماسیون
accliamatory /æˈkləmətɔːri/ *adjective*
پەسن‌دەرانە، پەسنانە، لەگەڵ پەسن، بە چەپڵە(لێدانە)وە ۞ تحسین‌آمیز
acclimatation /ˌækləˈmeɪʃn/ = acclimatization
acclimatization /əˌklaɪmətaɪˈzeɪʃn, US -təˈz-/ *noun*
1 سازان، گونجان، داهاتن، خووگرتن، خووگیری 2 (زیندەناسی) خۆگونجاندن (acclimatizer *n*) ۞ 1 سازگاری، وفق 2 اقلیم‌پذیری
acclivitous = acclivous
acclivity /əˈklɪvɪti/ *noun, pl.* acclivities
هەوراز، لێژایی، ژوورگ، ژوورنگ، لاپێ، توندایی، بەرەوژووورکە، سەراوژووری، تەلان، کووڕ، سینەکێش ۞ سربالایی، فراز
acclivous /əˈklaɪvəs/ *adjective*

هەوراز، تەلان، توندە ۞ سربالا

accolade /ˈækəleɪd, US ˌækəˈleɪd/ *noun*

1 پیاهەڵـوتن، پەسـن(دان) 2 ڕێ‌وڕەسمـی پێـدانی پلەوپایـەی شۆڕەسـواری (کـە لـەودا سـووک شمشێر بەسـەر شـانا دەهێنـرێ) ۞ 1 تحسـین، تمجید 2 اکولاد

accommodating /əˈkɒmədeɪtɪŋ, US əˈkɑːm-/ *adjective*

سـازاو، گونجـاو، دڵسـۆز، بەبـەزەیی، بەتـەنگ خەڵـکەوەبوو، یاریـدەدەر، obliging ،helpful ۞ سازگار، مهربان، کمک‌کننده، مددکار

accommodatingly /əˈkɒmədeɪtɪŋli, US əˈkɑːm-/ *adverb*

بە دڵسۆزی‌یەوە ۞ با مهربانی

accommodation /əˌkɒməˈdeɪʃn, US əˌkɑːm-/ *noun*

1 جێگا، ماڵ، خانوو، زێد، شوێن، جێ‌وڕێ، یانە، شوێنی لێ‌گیرسانەوە: *rented accommodation* 2 *temporary/furnished accommodation* ◊ ڕێکخسـتن، گونجانـدن، سـازاندن، داهێنـان، خووپـێ‌گـرتن، ڕێـک‌کـەوتن، لەهەف‌هـاتن 3 بەهاناهاتن، بەفریاکەوتن، بەدەنگ خەڵکەوەبوون، یارمەتی، کۆمەک، یاریدەدان 4 شوێنی کار ۞ 1 منزل، جا، خانه 2 انطباق، توافق 3 امداد 4 دفتر

accommodator *noun*

داهێنەر، گونجێنەر، سازێنەر، دەرهێنەر، دەقێنەر، دەق‌پێدەر ۞ وفق‌دهنده

accompaniment /əˈkʌmpənimənt/ *noun*

1 (موسیقا) لەگەڵ 2 هاوڕێ، پاشکۆ، لەگەڵبوون ۞ 1 همراه 2 ملازم، مشایع، همراهی، پیوست

accompanist /əˈkʌmpənɪst/ *noun*

گۆرانی‌بێژ یان موسیقاژەنی لەگەڵ، ئێکۆمپانیست ۞ اکومپانیست

accompli *adjective*, fait accompli

کـاری کـراو یـان ڕاپـەڕێنراو، کـردە، کـاری ئەنجامدراو ۞ عمل انجام‌شده

accomplice /əˈkʌmplɪs, US əˈkɑːm-/ *noun*

هاودەست، بەشدار لە گوناهدا ۞ معاون جرم

accomplishable *adjective*

کـردەنی، لـە کـردن‌هـاتوو، دەکـرێ، شـیاوی جێبەجێ‌بوون، ئەنجام دەدرێ ۞ انجام‌پذیر

accomplished /əˈkʌmplɪʃt, US əˈkɑːm-/ *adjective*

1 شارەزا، لێهاتوو، لێزان، کارامە، پوخت، زانا، سـەرەندەرکردوو، سـەرلێ‌دەرهـاتوو 2 جێبەجێ‌کراو، تەواوکراو، کراو، بەجێ‌هێنراو، بەسـەربراو، ڕاپـەڕێنراو ۞ 1 خبـره، ورزیـده، تربیت‌شده 2 کامل‌شده

accomplished fact *noun*

کاری کراو یان ڕاپەڕێنراو، کاری کردە، کردە ۞ عمل انجام‌شده

accomplishment /əˈkʌmplɪʃmənt, US əˈkɑːm-/ *noun*

1 ڕاپەڕانـدن، کـردن، تـەواوکردن، براندنـەوە، بردنەسـەر، گەیاندنـە ئـەنجام، بەسـەرگەیاندن، جێبـەجێ‌کـردن، تێپەڕانـدن 2 بـەدی‌هـاتن 3 دەسـکەوت، بەرهـەم 4 دەسـکەوتن 5 هونـەر 6 سـەرەندەرکردوویی، شارەزایی، لێهاتوویی ۞ 1 اجرا، اتمام، انجام 2 تحقق 3 دستاورد 4 حصول 5 هنر 6 مهارت

accord /əˈkɔːd, US əˈkɔːrd/ *noun*

1 ڕێک‌کەوتن یان پێک‌هاتنی فەرمی (حکومی یان ڕێکخراوەیی)، conformity ،agreement: *acted in accord with the company's policy* 2 پـەیمان، بـڕیار 3 سـازان، پێـک‌هـاتن، کۆکی، ڕێک‌کەوتن، گونجان 4 مەیل، ویسـت ۞ 1 توافق یا تفاهم رسمی 2 قرارداد 3 موافقت 4 میل

accordance /əˈkɔːdns, US əˈkɔːrdns/ *noun*, in accordance with

1 سازان، گونجان، ڕاهاتن 2 بەگوێرەی، ل گۆرا، بەپێی ۞ 1 مطابقت 2 بنابر، برحسب، برطبق

accordant /əˈkɔːdnt, US əˈkɔːrdnt/ *adjective*

ڕاهـاتوو، سـازاو، گونجـاو، لـواو، ڕێـک‌کـەوتوو، کۆک، harmonious ،agreeing ،consonant ۞ (accordantly *adv*) correspondent موافق، همـساز

according /əˈkɔːdɪŋ tə, US əˈkɔːrdɪŋ/ *preposition*, according to

بـەپێی، بـەگوێرەی، ل گـۆرا: *You've been absent six times -g to our records* ۞ مطابق

accordingly /əˈkɔːdɪŋli, US əˈkɔːrd-/ *adverb*

جا کەوایە، لەبەر ئەوە، بەم شێوەیە، بەم جۆرە، بـەم پێیـە، بـەگوێرەی، بـە هـەمان شـێوە، ۞ in accordance ،correspondingly بنابراین، برطبق، به همان صورت

accordion /əˈkɔːdiən, US əˈkɔːrd-/ *noun*

(موسیقا) ئاکۆردیەن، ئاکاردیۆن ۞ آکاردئون

accordionist *noun*

ئاکۆردیەن‌ژەن ۞ نوازندەی آکاردئون

accouchement /əˈkuːʃmɒ̃/ *noun*

(کۆن) منداڵبوون، لێبوونەوە ۞ زایمان

accoucheur /ˌækuːˈʃɜː/ *noun*

سەرڕشتەدار، مامان (پیاو) ۞ قابله

account /əˈkaʊnt/ *noun*

1 هـەژمار، حـساب 2 (کـۆن) ژمـاردن، بژاردن، لێکدانـەوە 3 لیـستی حیـساب 4 قـازانج، خێـر، کەڵـک، مـەفا 5 سـوود، بـەهرە 6 بایـەخ، بـاوەڕ، گرنگـی 7 بـاس‌کـردن، لێـدوان، لێکدانـەوە، گێڕانـەوە، تیـشک خـستنەسەر، ڕوون‌کردنـەوە 8

هـۆ: *9 on that account I must refuse*
سەرنج، ناورلێدانەوە ۞ 1 حساب 2 محاسبه،
شمارش 3 صورت‌حساب 4 سود 5 بهره 6 اعتبار،
اهمیت 7 شرح، روایت، توضیح 8 دلیل 9 توجه

accountability /əˌkaʊntəˈbɪləti/ *noun*, also accountableness
1 بەرپرسایەتی، لێپرسراویتی: *public officials*
lacking accountability 2 لەپاساوهاتوویی
۞ 1 مسؤلیت، پاسخ‌گویی 2 توجیه‌پذیری

accountable /əˈkaʊntəbl/ *adjective*
1 بەرپرس، لێپرسراو: *held her accountable*
for the damage 2 لەپاساوهاتوو، پاساو دەدرێ
۞ 1 مسؤل، پاسخ‌گو 2 توجیه‌پذیر

accountably /əˈkaʊntəbli/ *adverb*
بەرپرسانە، لێپرسراوانە، بە شێوەیەکی بەرپرس
۞ به طور مسؤل

accountancy /əˈkaʊntənsi/ *noun*
ژمێریاری ۞ حساب‌داری

accountant /əˈkaʊntənt/ *noun*
ژمێریار ۞ حساب‌دار

account book *noun*
دەفتەری هەژمار یان حساب، هەژمارنامە ۞
دفتر حساب

accounting /əˈkaʊntɪŋ/ *noun*
ژمێریاری ۞ حساب‌داری

accoutrements /əˈkuːtrəmənts/ *noun, pl.* US accouterments /əˈkuːtərmənts/
کەلوپەل، ترووتفاق، تێشواک، شتومەک،
trappings ،equipment ۞ تجهیزات

accreditation /əˌkredɪˈteɪʃn/ *noun*
باوەڕنامە، بڕوانامە، پەسندنامە ۞ استوارنامه،
اعتبارنامه

accredited /əˈkredɪtɪd/ *adjective*
1 جێی‌باوەڕ، باوەڕپێکراو، پشت‌پێ‌بەستراو،
ڕێگەدراو، ڕێدراو، دەستووردراو،
دەستوورلەسەر، دەسەڵاتدار، باوەڕلەسەر،
قانوونی، فەرمی 2 بەرپرس 3 باوەڕنامەدار 4
پالدراو ۞ 1 معتبر، مجاز، قانونی، رسمی 2
مسؤل 3 دارای استوارنامه 4 نسبت‌داده

accretion /əˈkriːʃn/ *noun*
1 کۆمەڵکەکردن، کۆبوونەوە، کەوتنەسەریەک،
یەک‌گرتن، کەڵەکەبوون، پێکانووسان، لکان،
پەرەسەندن، گەورەبوون، گەشەکردن، هەڵدان،
زۆربوون 2 پاشکۆکان، زیادکراوەکان،
سەرخستەکان ۞ 1 انباشت، تراکم، تجمع، رشد،
افزایش 2 اضافات

accretive /əˈkriːtɪv/ *adjective*
هەڵدەر، گەشەسێن، گەشندە، زیادکەر، پەرەسێن
۞ نموکننده

accrual /əˈkruːəl/ *noun*
1 کۆبوونەوە، کەڵەکەبوون، کەڵەکەبەستن،
کۆمبوون، زۆربوون، چوونەسەریەک: *the*
accrual of interest 2 شتی کەڵەکەبوو یان
کۆوەبوو ۞ 1 جمع شدن، تجمع 2 چیز متراکم

accruement *noun*, also accrument
کۆبوونەوە، کەڵەکەبوون، کەڵەکەبەستن،
کەوتنەسەریەک ۞ تجمع، انباشت

acculturation /əˌkʌltʃəˈreɪʃn/ *noun*
هاوچاندی، کارلێکی چاند یان فەرهەنگەکان ۞
اثر متقابل فرهنگ‌ها

accumulation /əˌkjuːmjəˈleɪʃn/ *noun*
1 خڕکردنەوە، کەڵەکەکردن، کۆمەڵ(کە)کردن،
کۆمەڵکردن، کەوتنەسەرک، سەریەکنان،
کەڵەکەبوون، خڕبوونەوە، کۆبوونەوە: - *the*
an accumulation ◊ *umulation of wealth*
of toxic chemicals 2 شتی سەریەک‌کەوتوو
یان کەڵەکەبوو، کۆما، کۆگا، کەڵەکە، کۆمەڵکە
۞ 1 گردآوری، تجمع، انباشت 2 توده، کپه

accumulation point *noun*
(کیمیا) خاڵی کەڵەکەبوون یان کۆبوونەوە ۞
نقطه‌ی تجمع

accumulative /əˈkjuːmjəletɪv/ *adjective*
1 کەڵەکەکراو، سەریەک‌خراو، کۆوەبوو،
خڕەوەبوو، کەڵەکەبەند، کەڵەکەبەستوو،
کۆمەڵکەبەستوو، سەریەک‌کەوتوو: *the*
2 accumulative effects of pollution
کۆکەرەوە ۞ 1 جمع‌شده، جمع‌شونده، متراکم،
تراکمی 2 جمع‌کننده

accumulatively /əˈkjuːmjəletɪvli/ *adverb*
بەشێوەیەکی رووڵەزۆری ۞ به طور فزاینده

accumulator /əˈkjuːmjəleɪtə(r)/ *noun*
1 خڕکەرەوە، کۆکەرە(وە)، سەریەک‌خەر 2
باتری پاشەکەوت‌کەر یان پاشەکەوت‌خەر،
کۆگە؟، کۆگەرە ۞ 1 جمع‌کننده 2 انباره

accuracy /ˈækjərəsi/ *noun*, also accurateness
ڕاستی، دروستی، ساغی، وردی ۞ صحت، دقت

accurate /ˈækjərət/ *adjective*
ڕاست، دروست، بێ‌هەڵە، ساغ، ورد: *an -urate*
accurate information/data ◊ *diagnosis*
(accurateness *n*) ۞ صحیح، درست، دقیق

accurately /ˈækjərətli/ *adverb*
بەوردی: *You need to hit the ball*
accurately ۞ به طور دقیق

accursed /əˈkɜːsɪd, US -ˈkɜːrs-/ *adjective*
1 لەعنەت‌کراو، خوداگرتوو، نەفرین‌کراو 2
(ناقەرمی) بێزەوون، قێزەوون، پیس ۞ 1 نفرین‌شده
2 نفرت‌انگیز

accurst /əkˈɜːst/ = accursed

accusable *adjective*
گومانلێکراو، گوناهبارکراو ۞ متهم

accusant *noun*

تاوانبارکراو، گوناهبارکراو ◌ متهم

accusation /ˌækjuˈzeɪʃn/ *noun*, also accusal
1 تاوانبار کردن، گوناهبار کردن، گومان لێ‌کردن، تۆمەت، بوختان‌پێ‌کردن: *There was a hint of -tion in her voice* 2 بەسەرداهاتن، سەرکۆنە ◌ 1 اتهام، تهمت 2 سرزنش

accusative /əˈkjuːzətɪv/ *noun, adjective*
(ڕێزمان) (دۆخی) بەرکاری (بڕوانە ablative، genitive، dative، nominative، possessive و vocative) ◌ (حالت) مفعولی

accusative case = accusative

accusatorial /əˌkjuːzəˈtɔːriːəl, ˌækjuˈzeɪtəriːəl, US -tɔːri/ *adjective*
گوناهبارییانە، تاوانبارییانە، تاوانبارانە، گومانلێکراوانە ◌ اتهامی

accusatory /əˈkjuːzətəri, ˌækjuˈzeɪtəri, US -tɔːri/ *adjective*
گوناهبارییانە، تاوانبارییانە، تاوانبارانە، گومانلێکراوانە ◌ اتهامی

the accused /əˈkjuːzd/ *noun*
گومانلێکراو، تاوانبار، گوناهباران: *The -cused was found innocent* ◌ متهم، متهمان

accuser *noun*
1 گوناهبارکەر، گومانلێکەر، تۆمەتباز، بوختانباز 2 سکالاکەر، شکاتکەر، دادبەر ◌ 1 متهم‌کننده 2 شاکی

accusing /əˈkjuːzɪŋ/ *adjective*
گوناهبارییانە، تاوانبارییانە، تاوانبارانە، گومانلێکراوانە ◌ اتهامی

accusingly /əˈkjuːzɪŋli/ *adverb*
1 بەشێوەیێکی گوناهبارییانە: *'Edward!' she said accusingly* 2 لەگەڵ سەرکۆنە ◌ 1 بە طور اتهامی 2 با ملامت

accustomed /əˈkʌstəmd/ *adjective*
1 ئاسایی، هەمیشەیی 2 ڕاهاتوو، فێر(بوو)، خووگرتوو، ئالوودە، چەشە، ڕموودە، چەشکە، هۆگر، گیرۆدە ◌ 1 معمولی 2 عادت‌کرده، معتاد

accustomedness /əˈkʌstəm(d)nəs/ *noun*
عادەت، ڕاهات، ڕاهاتوویی، فێربوون، خووگرتن، ئالوودەیی، گیرۆدەیی ◌ عادت، اعتیاد

Ac/Dc /ˌeɪ siː ˈdiː siː/ *adjective*, also AC/DC
1 (نافەرمی یان ڕەمەکی) دووڕەگەزخواز، دووڕەگەزباز، bisexual 2 alternating current/direct current ◌ دوجنس‌گرا

ace /eɪs/ *adjective*
1 (بەرین) تەک، تەکخاڵ، تاک، تاق، ئاس: *the ace of spades/hearts/diamonds/clubs* 2 یەکجارباش، بێوێنە، بێهاوتا، عال: *a soccer/flying ace* 3 تۆزی، نەختێ، نیسکێ ◌ 1 تک‌خال 2 عالی، بی‌مانند 3 ذره

acellular /ˌeɪˈseljələ(r)/ *adjective*
ناخانەیی، پێکنەهاتوو لە خانە ◌ غیریاخته‌ای

acentric /eɪsˈentrɪk/ *adjective*
ناناوەندی، بێناوەند، لەناوەندبەدوور: *acentric chromosomes* ◌ غیرمرکزی

acentrous *adjective*
(گیانەوەرناسی) بێبڕبڕە، بێتیرەگە، بێمۆغەرە ◌ فاقد ستون فقرات

-aceous *suffix*
پاشگر: سەربە، پێوەندی هەیە بە...، پێوەندیدار، دروس(ت)بوو، سازبوو، پێکهاتوو لە (بنەڕەت: لە *-aceus* لاتین + -ous) ◌ پسوند: وابسته به، متشکل از

acephala *noun, pl.*
(تیرەی) بێسەران ◌ اسفالا

acephalous /eɪˈsef(ə)ləs, US -ˈkef-/ *adjective, noun*, also acephalon
1 *adj* بێسەر 2 بێسەرەتا، بێبەرایی 3 بێسەرۆک *n* گیانەوەری بێسەر ◌ *adj* 1 بدون سر 2 بی‌ابتدا 3 بدون رئیس *n* جانور بدون سر

acequia *noun*
جۆگە، جۆبار (هی ئاوداشتن) ◌ جویبار

acer /ˈeɪsə/ *noun*
کەوت، بە گەڵای پێنج‌پلەوە [توخم *Acer* (بنەڕەت: لە لاتینەوە "maple")] ◌ افرا

aceraceae *noun, pl.*
تیرەی کەوتیان، کەوتیان ◌ افرانیان

acerate /ˈæsəreɪt/ *adjective*
نووک‌تیژ، دەرزیئاسا، دەرزییانە، لە دەرزیچوو، شێوەدەرزی، دەرزیشێوە ◌ سوزنی، سوزنی‌شکل

acerb /əˈsɜːb/ *adjective*, also acerbic
ترش، acerbic: *-cerb humour* ◌ ترش، دبش

acerbic /əˈsɜːbɪk, US əˈsɜːrb-/ *adjective*
1 بێڕەوشت، توندوتیژ، توند: *acerbic commentary* 2 تاڵ، ڕەق، ناخۆش (acerbically *adv*) ◌ 1 خشن 2 درشت، نیشدار

acerbity /əˈsɜːbəti, US əˈsɜːrb-/ *noun*
1 ترشی 2 بێڕەوشتی، توندوتیژی، توندی 3 تاڵی، ڕەقی، ناخۆشی ◌ 1 ترشی، دبشی 2 بی‌نزاکتی، خشونت 3 نیشداری

acerose /ˈæsərəʊʃ/ *adjective*, also acerous
دەرزیئاسا، شێوەدەرزی، نووک‌تیژ ◌ سوزنی

acesulfame /ˌæsɪˈsʌlfeɪm/ *noun*
ئاسیسولفام، ئەسیسولفەیم، ئاوێتەیێکی سۆلفوراوی، وەک شیرینکەرێکی دەسکردی کالۆریزم بەکاردێنرێ ◌ آسیسولفام

acet(o)- *prefix*
پێشگر: ترشەلۆکی سرکە acetic acid، سرکەیی acetic: *acetyl* ◌ پیشوند: اسید سرکه، سرکه‌ای

acescency /ə'sens, ɔ'sensɪ/ *noun,* also acescence
ترش‌وشیرینی، میخوشی، مەیلەوترشی، مزری ۞ ملسی

acescent /ə'senst/ *adjective*
ترش‌وشیرین، میخوش، مەیلەوترش، مزر ۞ ملس

acetabular /ˌæsə'tæbjʊlə(r)/ *adjective,* also acetabuliform /ˌæsə'tæbjʊləfɔ:m/
(تویکاری) قاپیلکەیی، دیزەڵەیی، دیزەڵی، نیوقووڵ، نیوچاڵ، پیاڵەیی، کاسەیی ۞ فنجانی

acetabulum /ˌæsɪ'tabjʊləm/ *noun, pl.* acetabula /-lə/
1 قاپیلکە، دیزەڵە، دیزەڵ، دیزەڵە، بۆشایی کاسەیی، پیاڵەبۆشایی، چاڵی سیبەندە، پیاڵەجومگە (مەرمەرە یان گۆ: ئەو سەرە خرەیە کە دەچێتە نێو قاپیلکە یان دیزەڵەوە) 2 مژۆکی زگی trematode ی ۞ حفرەی حقەای

acetal /'asɪtal/ *noun*
(کیمیا) ئەسیتال: ئاوێتەیێکی ئەندامی $C_6H_{14}O_2$ کە بەهۆی خەستاندنی دوو گەردی ئەلکۆل لەگەڵ گەردیکی ئەلدیهاید پێکدێ ۞ استال

acetaldehyde /ˌasɪt'aldɪhʌɪd/ *noun*
(کیمیا) ئەسیتاڵدیهاید: ئەلدیهایدی ئاوەکی هەلمیوی بێ‌ڕەنگ C_2H_4O، بەهۆی ئۆکساندنی ئیتانۆل بە دەست دێ ۞ استالدهاید

acetaldoxime *noun*
ئەسیتاڵدۆکسیم، ئاسیتاڵدۆکسیم ۞ استالدوکسیم

acetamide /ə'si:təmʌɪd, US ə'set-/ *noun,* also acetamid
ئەسیتامید، ئاسیتامید: جۆرێ ئەمیدی کریستالی سپی acetic acid C_2H_5NO بە تایبەتمەندی بۆنی کەرەکیفاوی‌یەوە ۞ استامید

acetaminophen /əˌsi:tə'mɪnəfən/ – paracetamol

acetanilid *noun,* also acetanilide /ˌasɪt'anɪlʌɪd/
(کیمیا) ئەسیتانیلید، ئاسیتانیلید: ئاوێتەیێکی کریستالی سپی C_8H_9NO، لە aniline و acetic acid بەرهەم دێنرێ و زۆرتر بۆ داشکاندنی ژان و تا بۆ بەرهەمهێنانی ڕەنگ بەکاردێنرێ ۞ استانیلید

acetate /'æsɪteɪt/ *noun*
سرکەمەنی، ئەسیتات، سرکات (ئاوێتەیێکی کیمیایی، لە ترشەڵۆکی سرکە دروست دەبێ و لە سازکردنی پلاستیک و هتد بەکاردێنرێ) ۞ استات

acetate fibers *noun, pl.*
ریشاڵە سرکاتی‌یەکان یان ئەسیتاڵەکان ۞ الیاف استاتی

acetate silk *noun*
هەوریشمی ئەسیتات ۞ ابریشم استاتی

acetic /ɔ'si:tɪk/ *adjective*
سرکەیی، سرکی، ئەسیتیک (بنەڕەت: لە acétique فەڕەنسی، لە acetum لاتینەوە "vinegar") ۞ سرکەای

acetic acid /əˌsi:tɪk 'æsɪd/ *noun*
ترشەڵۆکی سرکە یان سرکەیی $C_2H_4O_2$ ۞ جوهر سرکە

acetic fermentation *noun*
ترشاندنی سرکەیی ۞ تخمیر سرکەای

acetification /əˌsetəfɪ'keɪʃn/ *noun*
سرکاندن، بوونەسرکە، سرکەیی‌کردن ۞ استیفیکاسیون

acetifier *noun*
سرکینە(ر)، دەزگای سرکاندن ۞ تبدیل بە سرکەکنندە

acetimeter /ˌəsə'tɪmi:tə(t)/ *noun*
سرکەپێو ۞ سرکەسنج

acetimetry *noun*
سرکەپێوی ۞ سرکەسنجی

acetobacter /əˌsi:tə(ʊ)'baktə, US ˌasɪtəʊ-/ *noun*
بەکتریایێ کە ئاوێتە ئەندامی‌یەکان organic compounds بۆ ترشەڵۆکی ئەسیتیک دەئۆکسێنێ، وەک لە پێکهاتنی سرکەدا [توخم Acetobacter] (بنەڕەت: لە -bacterium + aceto) ۞ استوباکتر

acetogenic /əˌsi:tə(ʊ)'dʒenɪk, US ˌasɪtəʊ-/ *adjective*
(دەربارەی بەکتریاکانەوە) ئەسیتۆپێکهێن، ئەسیتۆساز ۞ استوژنیک

acetolysis *noun*
سرکەشیکاری، شی‌کردنەوەی سرکە ۞ استوکافت

acetometer = acetimeter

acetone /'æsɪtəʊn, US -toon/ *noun*
(کیمیا) ئەسیتۆن: جۆرێ کیتۆنی ئاوەکی هەلمیوی volatile گرکێشی بێ‌ڕەنگ C_3H_6O، وەک توێنەر solvent یان ئاسەرەوەی سینتێتیک بەکاردێنرێ ۞ استون

acetone number *noun*
ژمارەی ئەسیتۆنی یان ئاسیتۆنی ۞ عدد استونی

acetonic *adjective*
ئەسیتۆنی، ئاسیتۆنیک، سەربە یا پێوەندی بە ئەسیتۆنەوە هەیە ۞ استونی

acetonitrile /əˌsi:tə(ʊ)'nʌɪtrʌɪl, ˌasɪtəʊ-/ *noun*
(کیمیا) ئەسیتۆنایتریل CH_3CN: جۆرێ شلەی بێ‌ڕەنگی بۆنخۆشی ژاراوی نیتریلی، وەک توێنەر بەکاردێنرێ ۞ استونیتریل

acetose *adjective,* also acetous /'æsətəs, ɔ'si:təs/
سرکەیی، ترش ۞ سرکەای

acetyl /'asɪtʌɪl, US -tɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) ئەسیتیل، ئاسیتیل: سەربە

یان ئاماژە دەکا بە بنەڕەتی ئاسیل $-C(O)CH_3$، لە ترشەلۆکی ئەسیتێک وەرگیراوە، کۆمەڵی تاکهاوهێزی -CH3CO، زۆرتر لە لێکدانا بەکاردێنرێ ◌ استیل

acetylable *adjective*

لەئەسیتیلهاتوو ◌ استیلپذیر

acetylation *noun*

بە ئەسیتیل کردن، ئەسیتیلاندن، ئاسیتیلاندن، ئەسیتیلین ◌ استیلاسیون

acetylcholine /ˌasɪtʌɪlˈkəʊliːn, US -tɪl-/ *noun*

(زیندەکیمیا) ئاسیتیلکۆلین، ئەسیتیلکۆلین $C_7H_{17}NO_3$، ئاوێتەیەک کە لە دەزگا یان کۆئەندامی دەماریدا هەیە، لەوێدا وەک neurotransmitter کار دەکا ◌ استیلکولین

acetylcholinesterase
/ˌasɪtʌɪlˌkəʊlɪnˈɛstəreɪz, -tɪl-/ *noun*

(زیندەکیمیا) ئەسیتیلکۆلینێستراز: هەوێنەیێ کە ب.ت. لە هێندێ کۆتایی دەمارەکان و لە خوێندا هەیە و acetylcholine تێکدەشکێنێ ◌ استیلکولینستراز

acetylene /əˈsetəliːn/ *noun*

ئەسیتیلین، ئاسیتیلین (نیشانەکەی C2H2 و گازێکی بێڕەنگوبۆ لە لکێنگەریدا دەخرێتەکار) ◌ استیلن

acetylenic *adjective*

ئەسیتیلینی، سەربە یان پێوەندی بە ئەسیتیلینەوە هەیە ◌ وابسته به استیلن

acetylide /əˈsɛtɪlʌɪd/ *noun*

(کیمیا) ئەسیتیلید، ئاسیتیلید: ئاوێتەیێکی خوێئاسا، لە acetylene و کانزایێ پێکهاتووە ◌ استیلید

acetylsalicylic acid /ˌasɪtʌɪlˌsalɪˈsɪlɪk, -tɪl-/ = systematic chemical name for aspirin

acetylization *noun*

ئەسیتیلین، ئەسیتیلاندن ◌ استیلدار کردن

Achaean *adjective, noun*

1 *adj* سەربە ئاکائیا یان ئاکائیاکان 1 *n* دانیشتووی ئاکائیا Achaea لە یۆنانی کۆندا 2 (ویژە یان هۆنە) یۆنان ◌ *adj* وابسته به اخائیه یا اخائیها *n* 1 اهل اخائیه 2 (ادبی) یونان

Achaemenian /ˌækəˈmiːniːən/ *adjective, noun*

هەخامەنیشی، هەخامەنیشیەکان ◌ هخامنشی، هخامنشیان

Achaemenid *noun, pl.* Achaemenids or Achaemenidae

هەخامەنیش: بەرەی پاتشایی لە کورۆش یەکەم Cyrus ـەوە تا داریوشی سێیەم Darius III (553-330) پێشزایین) ◌ هخامنش

achalasia /ˌakəˈleɪzɪə/ *noun*

(پزشکی) ئاکالاسیا، ئاکالەیزیا: دۆخێ کە لەودا ماسوولکەکانی بەشی خوارووی oesophagus دێنەوەیەک (شل دەبنەوە) و ناهێڵێ خۆراک بچێتە نێو مێعدەوە ◌ آکالاسیا

acharnement /əˈʃɑːnmɒ̃/ *noun*

(کۆن) توندوتیژی بێبەزەییانە یان دڕندانە، زەبروزەنگی هۆڤانە ◌ خشونت وحشیانه

ache /eɪk/ *noun*

ژان، ئێش، ئازار، سوێ ◌ درد

acheilia *noun*

ساوای بێلێو ◌ نوزاد بدون لب

acheilous *adjective*

بێلێو ◌ بدون لب

achene /əˈkiːn/ *noun*

(ڕووەکناسی) تۆو یا تووی ڕووت ◌ بذر برهنه

Acheron *noun,* Greek *Acherōn*

ئاکێرۆن: ڕووبارێکی ئەفسانەیی لە دۆزەخدا Hades ◌ آکرون

Acheulian /əˈʃuːlɪən/ *adjective,* also -culean

(شوێنەوارناسی) ئەشولیایی: سەربە چاندی سەرەکی کۆنەبەردینی پاشتر لە ئەورووپا، دەورووبەری 1,500,000-150,000 ساڵ لەوەپێش (بنەڕەت: لە *St-Acheul* نزیک بە Amiens لە باکووری فەڕەنسە، شوێنێ کە شتەکانی سەبەو فەرهەنگ و چاندە دۆزرایەوە) ◌ آشولیایی

acheweed = goutweed

achievable *adjective*

دەستپێڕاگەیشتوو، لە دەستخستنهاتوو، شیاوی ڕاپەڕاندن، بەگیرهاتوو، شیاوی جێبەجێبوون ◌ تحقق‌پذیر، قابل حصول، دست‌یافتنی

achieved *adjective*

بەدیهاتوو، جێبەجێبوو ◌ محقق

achieved role *noun*

ڕۆڵی بەدیهاتوو ◌ نقش محقق

achievement /əˈtʃiːvmənt/ *noun*

1 بەرهەم، دەسکەوت، دەستپێڕاگەیشتن: *the greatest scientific achievement of the decade* 2 پێشکەوتن، پێشوەچوون 3 جێبەجێبوون، بەدیهاتن ◌ 1 دستاورد، دستیابی 2 پیشرفت 3 تحقق

achillea /ˌakɪˈliːə, US aˈkɪlɪə/ *noun*

بێژانە یان گیایێکی پێوەندیدار، بە گوڵی زەرد و سپییەوە و گەڵای فێرنناساوە [توخم *Achillea*] (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە لە *Akhilleios* یۆنانییەوە، ئاماژە بەو گیایەی کە لە لایەن Achilles ـەوە وەک دەرمان بەکارهێنراوە) ◌ آچیلیا

Achilles *noun,* Latin, from Greek *Achilleus*

ئەکیلیز، ئێکیلز، ئاشیل، ئاخیلۆس: گەورەترین شەڕکەری نێو یۆنانییەکان لە ترویدا و

کــوژەری Hector، کاتــێ منــداڵ بــوو دایکــی خــستی یە نێو (یا هەڵیکێشا) رووباری ستایکــەوە Styx، بەو شێوەیە زەفەری پێ نەدەبرا مەگەر لە پاژنەیەوە کە دایکی ئەوێی گرتبوو ۞ آشیل

Achilles heel *noun*

پاژنــەی ئــەکیلیــز یــا ئێکیلــز، خاڵــی لاواز(ی)، گرفت، کێشە ۞ نقطەضعف

Achilles tendon *noun*, also Achilles

(پزشکی) تاندۆنی ئەکیلیز یان ئاشیل (= تاندۆنێ کــە ماسـوولکەکانی پــووز بــە ئێــسکی پاژنــەوە دەبەستێتەوە) ۞ زردپی آشیل

achimenes /ə'kɪmənɪːz/ *noun, pl.* same

جۆرێ گیای ئەمریکای ناوەندی، گەڵاڵوولەیی و زوورناناسا [توخم *Achimenes*] ۞ نوعی گیاه

Achinese /'atʃmiːz/ *noun, adjective, pl.* same

n 1 ئەنــدامی گــەلێ کــە لــە بــاکووری ســوماترا دەژیــن 2 زمــانی ئینــدۆنیزیایی ئــەو گەلــە *adj* ســەربە ئەم گەلە یان زمانەکەیان ۞ آچینیایی

aching *adjective*

بەئێش، بەژان، بەسوێ ۞ دردناک

achiote /ˌatʃɪ'ɒti/ = annatto

achkan /'atʃk(ə)n/ *noun*

جۆرێ کەوای دوگمەداری تاسەرچۆک، پیاوانی نیمچەوشــکاری هیندوســتان لەبــەر دەکــەن (بنەڕەت: لە *ackan* هیندییەوە) ۞ نوعی کت

achlorhydria /ˌeɪklɔː'hʌɪdrɪə, US ˌaklɔː-/ *noun*

(پزشکی) نـەبوونی ترشەڵۆکی هایدرۆکلۆریک لە ئاوگ یان دەردراوەی گەدەدا ۞ اکلورهیدریا

Acholi /ə'tʃəʊli/ *noun*

1 ئەنــدامی گــەلی وەرزێــر و لادێیــی بــاکووری ئۆگاندا و باشووری سوودان 2 زمانی Nilotic ئەو گەلە ۞ آچولی

acholia *noun*

بێزراوی ۞ فقدان صفرا

acholic *adjective*, also acholous

بێزراو ۞ فاقد صفرا

achondrite /ə'kɒndrʌɪt/ *noun*

بــەردێکی ئاســمــانی کــە ئــەو دەنکــە وردە کانییانەی تیانییە ۞ اکوندریت

achrodata *noun, pl.*

گیانەوەرانی بێبڕبڕە یان بێمۆغەرە ۞ جانوران فاقد ستون فقرات

achroma *noun*

بێڕەنگی، ڕەنگ‌بەڕیوی، ڕەنگ‌بزرکاوی ۞ رنگ‌پریدگی

achromat /'akrə(ʊ)mat/ *noun*

هاوێنەی بێڕەنگ یان ئەکرۆماتیک ۞ عدسی اکروماتیک

achromatic /ˌakrə(ʊ)'matɪk/ *adjective*

بێڕەنگ، سادە، ڕەنگ‌هەڵنەگر ۞ بی‌رنگ

achromatic lens *noun*

هاوێنەی بێڕەنگ ۞ عدسی اکروماتیک

achromatic indicator *noun*

(کیمیا) ناسەرەوەی بێڕەنگ یان ئەکرۆماتیک ۞ شناساگر اکروماتیک

achromaticity *noun*

بێڕەنگیتی، ئەکرۆماتیــتی ۞ اکروماتیسی

achromatin *noun*

ئەکرۆماتین ۞ اکروماتین

achromatism /əɪ'krəʊmətɪzəm/ *noun*

ڕەنگ‌هەڵنەگری، بێڕەنگی ۞ رنگ‌ناپذیری

achromatous /əɪ'krəʊmətəs/ *adjective*

بێڕەنگ، کەم‌ڕەنگ، کاڵ ۞ بی‌رنگ

achromatopsy *noun*

ڕەنگ‌کوێری ۞ کوررنگی

achromic *adjective*

بێڕەنگ ۞ بی‌رنگ

achy /'eɪki/ *adjective* (achier, achiest)

بەئێش، بەژان، بەسوێ ۞ دردناک

acicula /ə'sɪkjʊlə/ *noun, pl.* aciculae /ə'sɪkjʊliː/

1 دەرزیچــــە، دەرزیلـــــە 2 دڕوو، دڕک ۞ 1 سوزن کوچک 2 خار

acicular /ə'sɪkjʊlə/ *adjective*

دەرزیلـــەیی، دڕوویـــی، دڕکـــین، دڕوویـــین، شێوەدەرزی، دەرزی‌ئاسا، نووک‌تیژ ۞ سوزنوار

aciculate /ə'sɪkjʊlɪt, ə'sɪkjʊleɪt/ *adjective*, also aciculated

دەرزیلـــەیی، دڕوویـــی، دڕکـــین، دڕوویـــین، شێوەدەرزی، دەرزی‌ئاسا، نووک‌تیژ ۞ سوزنوار

acid /'æsɪd/ *noun, adjective*

n 1 ترش، ترشەڵۆک 2 (نافەرمی) ئێڵ‌ئێس‌دی LSD 3 ڕەختـــەی تونـــد *adj* 1 ئەســـیدی 2 کــاڵوکرچ، تــرش، سرکەئاسا 3 تــاڵ، نــاخۆش، ڕەق 4 (زەویناسی و کانزاناسی) بڕسیلیکا ۞ *n* 1 اسید 2 ال‌اس‌دی 3 انتقاد شدید *adj* 1 اسیدی، حامض 2 ترش 3 نیشدار 5 اسید

acid acceptor *noun*

ترشەڵۆک (ئەسید)وەرگر، ترش‌گر ۞ اسیدپذیر

acid alkylation *noun*

ئەلکیلاندنی ئەسیدی ۞ الکیلاسیون اسیدی

acid anhydride *noun*

ئانهایدرایدی ئەسیدی ۞ انیدرید اسید

acid-base catalysis *noun*

کاتالیســـی (هانـــدانی) ترشەڵـــۆک‌ـــتفـــت ۞ کاتالیز کردن اسیدـباز

acid-base equilibrium *noun*

هاوسەنگی یان هاوکێشی ترشەڵۆک‌ـتفت ۞ تعادل اسیدـباز

acid-base indicator *noun*

ناسەرەوەی ترشەلۆک-تفت ◌ شناساگر اسید-باز
acid-base metabolism *noun*
میتابۆلیزمی ترشەلۆک-تفت ◌ سوخت و ساز اسید-باز
acid-base pair *noun*
جووتی ترشەلۆک-تفت ◌ زوج اسید-باز
acid-base reactions *noun, pl.*
کاردانەوە ترشەلۆک-تفت یەکان، کاردانەوەکانی ترشەلۆک-تفت ◌ واکنش‌های اسید-باز
acid-base titration *noun*
مەنگاندنی ترشەلۆک-تفت ◌ تیتر کردن اسید-باز
acid bath *noun*
گەرماوی ترشەلۆک ◌ حمام اسید
acid blue *noun*
شینی ترشەلۆکی ◌ آبی اسیدی
acid catalysis *noun*
هاندانی ترشەلۆکی ◌ کاتالیز محیط اسیدی
acid catalyst *noun*
تاودەر یا هاندەری ترشەلۆکی ◌ کاتالیزور اسیدی
acid catalyzed reaction *noun*
کاردانەوەی هاندراوی ترشەلۆکی ◌ واکنش کاتالیزشده با اسید
acid clay *noun*
گلەسوورە ◌ خاک رس
acid concentrator *noun*
خەستینە یان دەزگای خەستاندنی ترشەلۆک ◌ دستگاه تغلیظ اسید
acid cooler *noun*
ساردینە یان ساردکەرەوەی ترشەلۆکی ◌ مبرد اسیدی
acid depolarization *noun*
دیپۆلاریزەیشنی ترشەلۆکی ◌ قطبش‌زدایی اسیدی
acid drop *noun*
نوقلی ترش، نوقلەترشە (بریتانیا، شیرینییەکی کولاو بە تامێکی تیژەوە) ◌ نقل اسیدی
acid dye *noun*
ترشەبۆیە، رەنگینەی ترشەلۆکی ◌ رنگینەی اسیدی
acid equivalent *noun*
هاوهێزی ترشەلۆک ◌ معادل شیمیایی اسیدی
acid extraction *noun*
دەرهێنانی یان دەرکێشانی ترشەلۆک ◌ استخراج اسیدی
acid feeder *noun*
ترشەلۆک‌پێخۆر، ترش‌گەیێن، ترش‌پێخۆر ◌ اسیدرسان
acid forming element *noun*
توخم یان رەگەزی ترشەلۆک‌پێکهێن ◌ عنصر اسیدی‌ساز
acid free *noun*
بێ ترشەلۆک، بێ‌ئەسید ◌ بی‌اسید
acid fume *noun*
دووکەڵی ترشەلۆک ◌ دود اسید
acid gases *noun, pl.*
گازە ترشەلۆکییەکان ◌ گازهای اسیدی
acid group *noun*
کۆمەڵەی ترشەلۆکی ◌ گروه اسیدی
acid hydrogen *noun*
هایدرۆژینی ترشەلۆکی ◌ هیدروژن اسیدی
acid hydrolysis *noun*
ئاوشیکاری ترشەلۆکی ◌ آب‌کافت اسیدی
acidic /əˈsɪdɪk/ *adjective*
1 ترشەلۆکی، ئەسیدی 2 ترش ◌ 1 اسیدی، اسیدمانند 2 ترش
acidic group = acid group
acidic oxide = acid oxide
acidic resins *noun*
(کیمیا) جەووک یان ریزینە ترشەلۆکییەکان ◌ رزین‌های اسیدی
acidifiable *adjective*
(کیمیا) لە ترشەلۆک‌هاتوو، ئەسیدەنی ◌ اسیدشدنی
acidification *noun*
(کیمیا) بوونە ترشەلۆک، ترشەلۆکاندن، بە ترشەلۆک بوون، ئەسیداندن ◌ اسیدی کردن، اسیدی شدن
acidified *adjective*
(کیمیا) ترشەلۆک‌کراو، ترشەلۆکێنراو، ئەسیدێنراو ◌ اسیدی‌شده
acidifier *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکێنەر، ئەسیدێنەر ◌ اسیدی‌کننده
acidimeter *noun*
(کیمیا) ترشەلۆک‌پێو ◌ اسیدسنج
acidimetry /ˌæsɪˈdɪmɪtri/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆک‌پێوی ◌ اسیدسنجی
acid ion *noun*
(کیمیا) ئایۆنی ترشەلۆکی ◌ یون اسیدی
acid ionization *noun*
(کیمیا) ئایۆنینی ترشەلۆکی، ئایۆنیزاسیۆنی ترشەلۆکی ◌ یونش اسیدی
acidity /əˈsɪdəti/ *noun*
1 (کیمیا) ترشەلۆکیتی، ترشیتی 2 تایبەتمەندی یان رەوشتی ئەسیدی 3 تاڵی، ناخۆشی ◌ 1 حموضت 2 خاصیت اسیدی 3 نیشداری
acid jazz *noun*
جۆرێ موسیقای سەما و دەنس، لە توخمی جاز، funk، soul و hip hop تێکهەڵکێش کراوە ◌ جاز اسیدی
acidly /ˈæsɪdli/ *adverb*
بە ناخۆشییەوە، توند، بەتوندی: *'Thanks for nothing,' she said acidly* ◌ با لحن گزنده‌ای

acid number = acidic value
acidness *noun*
ترشێتی ◌ حموضت
acidolysis *noun*
(کیمیا) ترشەشیکاری، شیبوونەوەی ترشەڵۆک ◌ اسیدکافت
acidometer = acidimeter
acidophile *noun*
(کیمیا) ئەسیدۆفیل، ترشەڵۆکدۆست، ئەسیددۆست ◌ اسیددوست
acidophilic /ˌasɪdə(ʊ)ˈfɪlɪk, əˌsɪd-/ *adjective*
(زیندەناسی) 1 ئەسیدخواز، سەربە یان پێوەندی بەو خانانەوە هەیە کە ئامادەی پێکەبوونن بەهۆی رەنگینە ترشەڵۆکییەکانەوە 2 بە باشترین شێوە لە هەلومەرجی ترشەڵۆکیدا شین دەبێ ◌ اسیدوفیلیک
acidophilous /ˌasɪˈdɒfɪləs/ *noun*
ئەسیدۆفیلۆس: بەکتریایێ کە بۆ ماست بەکاردێترێ [*Lactobacillus acidophilus*] ◌ اسیدوفیلوس
acidophilous milk *noun*
شیری ترشێنراو بەهۆی بەکتریای Lactobacillus وەک دەرمانێ بۆ نەخۆشییەکانی ریخۆڵە بەکاردێترێ ◌ اسیدوفیلوس میلک
acidosis /ˌasɪˈdəʊsɪs/ *noun*
ترشان، ئەسیدۆز، ئەسیدۆسیس ◌ اسیدوز
acidotic *adjective*
سەربە ترشان، ئەسیدۆتیک ◌ وابسته به اسیدوز
acid oxide *noun*
ئۆکسایدی ترشەڵۆکی ◌ اکسید اسیدی
acid phosphatase *noun*
فۆسفاتازی ترشەڵۆکی ◌ فسفاتاز اسیدی
acid-proof *adjective*
دژەترشەڵۆک ◌ ضداسید
acid pump *noun*
پۆمپی ترشەڵۆک ◌ تلمبەی اسید
acid radical *noun*
رەگ، بنج یان ریشەی ترشەڵۆک، ترشەرەگ ◌ بنیان اسید
acid rain *noun*
بارانی ترشەڵۆکی، ترشەباران ◌ باران اسیدی
acid reaction *noun*
کاردانەوەی ترشەڵۆکی ◌ واکنش اسیدی
acid receiver = acid tank
acid reclaim *noun*
دەستخستنەوەی ترشەڵۆکی ◌ بازیابی اسیدی
acid-resistance *noun*
(کیمیا) بەرگری یان بەرهەڵستی ترشەڵۆک ◌ مقاومت در برابر اسید
acid-resistant *noun*
(کیمیا) بەرگر یا بەرهەڵست لە بەرامبەر ترشەڵۆکا ◌ مقاوم در برابر اسید
acid-resisting = acid proof
acid-resisting paint *noun*
(کیمیا) رەنگی دژەترشەڵۆک ◌ رنگ ضد اسید
acid rock *noun*
شێوازێکی موسیقای راک کە لە دوای شەستەکاندا باو بوو ◌ اسید راک
acid salt *noun*
(کیمیا) ترشەخوێ، خوێی ترشەڵۆکی، جۆرێ خوێ کە بەهۆی جێگۆرکێی نیوەچڵی هایدرۆژێنی ترشەڵۆکێ پێکهاتووە، ب.ن. ($KHSO_4$) potassium hydrogen sulphate ◌ نمک اسیدی
acid soil *noun*
خۆڵ یان خاکی ترشەڵۆکی، گڵی ئەسیدی ◌ خاک اسیدی
acid solution *noun*
گیراوەی ترشەڵۆکی ◌ محلول اسید
acid solvent *noun*
توێنەرەوەی ترشەڵۆکی، ترشەتوێنەر، توێنەری ترشەڵۆکی ◌ حلال اسید
acid test *noun*, also litmus test
1 پێوەر یان پێوانەی دیاریکەر، بەردی مەحەک 2 تاقیکردنەوەی سەخت ◌ 1 ملاک‌تعیین‌کننده 2 امتحان دشوار
acidulant *noun*
ترشەڵۆکێنەر، ئەسیدێنەر ◌ اسیدی‌کننده
acidulating = acidifier
acidulation = acidification
acidulent = acidulous
acidulous /əˈsɪdjələs, US -dʒə-/ *adjective*
1 ترشەکی، ترشەڵۆکی 2 تاڵ، توند: *acidulous criticism* 3 ترش ◌ 1 اسیدی 2 نیشدار 3 ترش
acid water *noun*
ترشاوک، ئاوی ترشەڵۆکی ◌ آب اسیدی
aciform *adjective*
نووکتیژ، شێوەدەرزی، دەرزیئاسا، سادەرزی ◌ سوزنی‌شکل
acinaciform *adjective*
شیرئاسا، شمشێری، شمشێرئاسا ◌ شمشیری‌شکل
acinar *adjective*, also acinic
سەربە یان پێوەندی بە acinus ـەوە هەیە ◌ وابسته به اسینوس
aciniform /əˈsɪnɪfɔːm/ *adjective*
هێشوویی، بۆڵی، شێوەهێشوو، هێشووئاسا ◌ خوشەای
acinus /ˈasɪnəs/ *noun*, *pl.* acini /-nʌɪ/
1 (رووەکناسی) دەنک (ورد)، دانە، دان، توو، تۆو، گلارە، ناوک 2 (توێکاری) گلارە: بۆشاییێکی کیسەئاسای چکۆلەی رژێنەیێ کە

بەهۆی خانەکانی دەردانەوە دەوری گیراوە: چکۆلەترین بەشی دەردانی رژێنەیی ◌ 1 (گیاشناسی) دانە، حبە، هستە 2 (تشریح) ...

-acious *suffix*

پاشگر: (نیشانەی ئاوەڵناو) سەربە، پێوەندی هەیە بە، دادەشکێتەوە بۆ (یان بەرەو) پڕ لە، خاوەنی، دار، ـوەر: *capacious* (بنەڕەت: لە - *ax, -ac-* لاتین + -ous) ◌ پسوند: وابستە بە، پر از، دارای

-acitate *suffix*

پاشگر: رۆڵی دروستکردنی کار دەگێڕێ، رۆڵی کارسازی هەیە ◌ پسوندی با نقش فعلی

-acity *suffix*

پاشگر: (نیشانەی ناو، پاشگری کە ئەو ئاوڵناوانەی کە کۆتاییان بە *-acious* هاتووە دەکا بە ناو) پێخۆشبوون، داشکانەوە، پڕبوون، هەبوون، ی، یی: *tenacity* (بنەڕەت: لە *-acitas* فەرەنسی یان *-acitas* لاتین) ◌ تمایل، گرایش، پر بودن، داشتن، ی

ack. *abbreviation* 1 acknowledge 2 acknowledgement

ack-ack *noun*

(نافەرمی، سەربازی) تەقەی دژەئاسمانی (عامیانه) شلیک ضد هوایی

ackee /'aki/ *noun*, also akee

(رووەکناسی) 1 دارێکی گەرمیانی ئەفریکای رۆژاوا کە لەبەر بەرەکەی دەچەقێنرێ [*Blighia sapida*] 2 بەر یان میوەی ئەو دارە، کە هەتا تەواو نەگاتێ ژاراوییە ◌ آکی

ackers /'akəz/ *noun, pl.*

(بریتانیا و نافەرمی) پارە، قوشە، پوول ◌ (عامیانه) پول

acknowledged *adjective*

1 دانپیانراو، درکێنراو 2 ناسراو، ناوبەدەرەوە، بەناوبانگ 3 پەسەندکراو ◌ 1 اذعان‌شده 2 شناخته‌شده، معروف 3 مقبول، پذیرفته

acknowledgement /ək'nɒlɪdʒmənt, US ək'nɑ:l-/ *noun*, also acknowledgment

1 ناسینەوە 2 پێزانین، سپاس(کردن) 3 پێلێنان، دانپیانان، درکاندن 4 راگەیاندن 5 پەسەندکردن، سەلماندن، مۆرکردن، وەرگرتن 6 وەڵام 7 هەواڵی گەیشتن (نامە) ◌ 1 شناسایی 2 قدردانی، تشکر 3 اذعان، اقرار 4 اعلام 5 تصدیق 6 جواب 7 اعلام وصول

aclinic line /ə'klɪnɪk/ = magnetic equator

acloud *adjective*

هەوری، هەورداگرتوو، هەورداپۆشیو ◌ ابری

acme /'ækmi/ *noun*

لووتکە، پۆپە، چڵوک، چڵەپۆپە، ترۆپک ◌ حد اعلا، اوج

Acmeism /'akmi:ɪzəm/ *noun*

ئاکمیزم ◌ آکمیسم

Acmeist /'akmi:ɪst/ *adjective, noun*

adj ئاماژە بە بزووتنەوەیێکی سەرەتای سەدەی بیستەم لە هۆنراوەی رووسیدا، کە لایەنگری تکنیکی فەرمی و روونی دەربڕین دەکا *n* ئەندامی ئەم بزووتنەوەیە ◌ آکمیست

acne /'ækni/ *noun*

زیپکە (ی لاوێتی) جوانەزۆ، جوانەژۆ، تازەبە ◌ آکنه، جوش غرور و جوانی

acned *adjective*

جوانەژۆدەرکردوو، زیپکاوی ◌ آکنه‌دار

acnemia *noun*

لاوازی یان سستی ماسوولکەی پووز ◌ ضعف ماهیچه‌ی ساق پا

acock /ə'kɑ:k/ *adverb*

لاسەنگ، لار، خوار، گێر، لابەلا ◌ یکور

acology *noun*

چارەسەرناسی، زانستی چارەسەرکردن، تیمارناسی ◌ علم علاج

acolous *adjective*

بێپەل، بێدەس‌وپێ، کۆڵ ◌ بدون دست وپا

acolyte /'ækəlaɪt/ *noun*

1 لایەنگر، مرید، یاریدەدەر، داژدار 2 یاریدەدەری قەشە، نۆکەری کڵێسە، دواقەشە، ئاوەڵقەشە ◌ 1 هوادار، طرفدار 2 دستیار کشیش

acondylose *adjective*, also acondylous

بێجومگە، بێبەند، بێپڵ، بێخرتکە ◌ بدون مفصل، بدون بند

aconital *adjective*

ژاراوی ◌ سمی

aconite /'ækənaɪt/ *noun*, also aconitum

1 (رووەکناسی) گورگ‌خنکێن، یەزانپەرس [تۆخم *Aconitum*: زۆر جۆرن، monkshood دادەگرێ] 2 دەرمانی یەزانپەرس 3 (هەروەها winter aconite) جۆرێ رووەکی چکۆلە کە لە سەرەتای بەهاردا گوڵی زەرد دەردەکا [*Eranthis hyemalis*] ◌ 1 تاج‌الملوک 2 داروی تاج‌الملوک 3 نوعی گیاه

aconuresis *noun*

میزەچڕتێ، میزەرژێ ◌ ادرار غیرارادی

acoria *noun*

نەخۆشی برسیتی ◌ داءالجوع

acorn /'eɪkɔ:n, US -kɔ:rn/ *noun*

(بەر یان دەنکەکەی) بەڕوو، کۆپەک ◌ بلوط

acorn cup *noun*

جەوت، جەفت، جفت، کلاوەی بەڕوو ◌ جفت، آکورن کاپ

acorn oil *noun*

رۆنە بەڕوو ◌ روغن بلوط

acorn worm *noun*

کرمی بەڕوو(یی)، گیانەوەرێکی ئاوی

ڕەهۆڵیدەری کرمئاسا بە لموزە یان قۆرتم proboscis ـەوە [پۆل Enteropneusta] ۞ کرم بلوط

acotyledon /ˈeɪkɒtlˈiːdn, eɪˌkɒtlˈiːdn/ *noun*

ڕووەکی بێپەل، گیای بێپەل ۞ گیاه بی‌لپه

acotyledonous *adjective*

بێپەل ۞ بی‌لپه

acouchi /əˈkuːtʃi/ *noun, pl.* acouchis

(گیانەوەرناسی) کرتێنەرێکی گەورەی دارستانی شێوە agouti، هی ئامازۆن [توخم *Myoprocta*: دوو جۆرن] ۞ اکوچی

acoustic /əˈkuːstɪk/ *adjective, noun*

1 *adj* دەنگیـ: *acoustic energy* 2 دەنگناسی‌یانە، سەربە دەنگناسی 3 سەربە بیستن، ئێکۆستیک 1 *n* (acoustics، زۆرتر وەک تاک بەکاردێت) لقێ لە فیزیک کە لەبارەی تایبەتمەندی دەنگ دەکۆڵێتەوە 2 (دیو یان خانووبەرە) هەلومەرجی دەنگی ۞ 1 *adj* صوتی 2 صوت‌شناختی 3 سمعی *n* اکوستیک

acoustical /əˈkuːstɪkl/ *adjective*

دەنگی ۞ صوتی

acoustically /-kli/ *adverb*

لەباری دەنگی‌یەوە ۞ از لحاظ صوتی

acoustician /ˌækuːˈstɪʃn/ *noun*

ئەندازیاری دەنگ ۞ مهندس صوت

acoustics /əˈkuːstɪks/ *noun, pl.*

1 دەنگناسی، زانستی دەنگ 2 بار یان چۆنیەتی دەنگی: *The acoustics of the new concert hall are excellent* ۞ 1 صوت‌شناسی 2 وضع یا کیفیت صوتی

acousticorn *noun*

بنگوێ، گوێیار ۞ سمعک

acquaintance /əˈkweɪntəns/ *noun*

1 ناسیاوی، ناس، شناسی، ئاشنایی، (کەس) ناسیاو، شناس، ئاشنا (کۆ: ئاشنا و ڕۆشنا) 2 ئاگاداری، هایداری ۞ 1 آشنایی، آشنا 2 اطلاع

acquaintanceship /əˈkweɪntənsʃɪp/ *noun*

1 ناسیاوی، ئاشنایی، شناسی 2 ئاگاداری، هایداری ۞ 1 آشنایی 2 اطلاع

acquainted /əˈkweɪntɪd/ *adjective*

1 ناسیاو، شناس، ئاشنا 2 ئاگادار، بەئاگا، هایدار ۞ 1 آشنا 2 مطلع

acquiescence /ˌækwiˈesns/ *noun*

ملنان، قایلبوون، ڕەزامەندی (بە زۆری)، ڕێداگرتن، هاتنەسەرڕێ، دژایەتی‌نەکردن، پەسندکردن (بەنابەدڵی): *There was general acquescence in the UN sanctions* ۞ تسلیم، رضایت با اکراه، عدم مخالفت

acquiescent /-ˈesnt/ *adjective*

ملنەر، گوێڕایەڵ، گوێلەمست، ڕێداگرتوو، قایل، ڕازی، ملکەچ، بێدەنگ (acquiescently /-ˈesntli/ *adv*) ۞ مطیع، راضی، ساکت

acquirability *noun*

لە دەسکەوتن‌هاتوویی ۞ قابلیت حصول

acquirable *adjective*

لە دەسکەوتن‌هاتوو، دەس دەکەوێ، گیر دەکەوێ ۞ قابل حصول

acquired *adjective*

دەسکەوتی، فێرەکی، نابۆماوەیی، نازگماکی ۞ اکتسابی، حصولی

acquired character *noun,* also acquired characteristic

(زیندەناسی) تایبەتمەندی دەسکەوتی یان نابۆماوەیی ۞ صفت اکتسابی

acquired immune deficiency syndrome = Aids

acquirement *noun*

1 بە دەستهێنان، دەستخستن، گیرخستن، پەیداکردن 2 شارەزایی، لێزانی ۞ 1 تحصیل، اکتساب 2 مهارت

acquisition /ˌækwɪˈzɪʃn/ *noun*

1 بە دەستهێنان، دەستخستن، گیرخستن، پەیداکردن 2 شتی پەیداکراو، دۆزراوە ۞ 1 کسب، تحصیل 2 چیز کشف‌شده

acquisitive /əˈkwɪzətɪv/ *adjective*

1 بەدەستهێنەر، بەدەستخەر 2 زۆرخواز (-acquisitively *adv*) ۞ 1 اکتساب‌کننده 2 بیشی‌طلب

acquisitiveness /əˈkwɪzətɪvnəs/ *noun*

زۆرخوازی ۞ طمع فطری

acquittal /əˈkwɪtl/ *noun*

1 بێتاوانبار ناسران، پاکدەرچوون، بەردران، پاکانە، پاکبوونەوە 2 لێخۆشبوون 3 دانەوەی قەرز ۞ 1 تبرئه 2 عفو 3 پرداخت بدهی

acquittance /əˈkwɪtəns/ *noun*

بێتاوانبارناسران، پاکدەرچوون، بەردران، بەخشران، بەرەڵابوون، ئازادبوون ۞ برائت، بخشودگی

acr(o)- *prefix*

پێشگر: لووتکە، پۆپە، نووک، ئەوپەڕ، لا، پەل، دوورتر، بەرزی، بەرزایی، بڵیندایی: *acronym acrophobia acropetal* (بنەڕەت: لە *akron* یۆنانی‌یەوە "tip, summit") ۞ پیشوند: اوج، طرف، اقصی

acranial *adjective*

بێکاسەسەر، بێکەڕاکە ۞ بدون جمجمه

acrasia = akrasia

acraturesis *noun*

میز پێنەکران، میزبەند؟ ۞ ناتوانی در دفع ادرار

acre /ˈeɪkə(r)/ *noun*

ئەکر، گاوەخان (یەکەی پێوانی زەوی، بەرامبەر بە 4,840 یاردی چوارگۆشە و 4.050 میتری

acred *adj* :چوارگۆشـه یـان 0.405 هێکتـار؛ بنەڕەت: ئاماژە بەو بڕە زەوییە کە جووتە گا لە ڕۆژێکدا دەیکێڵن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⟐ آکر

acreage /'eɪkərɪdʒ/ *noun*
ئـەکرپێوی، پێـوانی ڕووبـەر بـەپێی ئـەکر یـان گاوەخان ⟐ مساحت برحسب آکر

acre-foot *noun*
ئەکری ئاو، ئاکرەپێ (43,560 پێی سێ‌جا یان 1233,5 میتری سێ‌جا) ⟐ آکرفوت

acrid /'ækrɪd/ *adjective*
an acrid :acrimonious irritating *denunciation*
تونـد، تـاڵ، نـاخۆش، تیـژ، تفـت، شـیرین‌تـاڵ. ⟐ گس. تلخ، زننده

acridine /'ækrɪdi:n/ *noun*
(کیمیـا) ئەکریـدین: ئاوێتەیـەکی کریسـتاڵی بێ‌ڕەنـگ $C_{13}H_9N$، لـە قـەترانـدا هـەیـە. بـۆ سـازکردنی ڕەنـگ و دەرمـان بـەکـاردێت ⟐ اکریدین

acridity /ə'krɪdəti/ *noun*, also acridness
توندی، تاڵی، ناخۆشی، تیژی، تفتی، شیرین‌تاڵی ⟐ گسی. تلخی. زنندگی

acriflavine /,ækrɪ'fleɪvɪn, US -i:n/ *noun*
ئەکریفلاڤین (بـۆ یـە یـان ڕەنگێکـی زەرد $C_{14}H_{14}N_3Cl$ بۆ شتنەوە یان خاوێن‌کردنەوەی برینەکان) ⟐ اکریفلاوین

acrimonious /,ækrɪ'məʊniəs, US -'moʊ-/ *adjective*
an :bitter
تونـد، تـاڵ، نـاخۆش، ڕەق، تیـژ. *acrimonious dispute* ⟐ زننده. نیشدار

acrimoniously /,ækrɪ'məʊniəsli, US -'moʊ-/ *adverb*
Talks broke :بە شێوەیەکی ناخۆش، بەتاڵی *down acrimoniously* ⟐ به طور زننده

acrimoniousness /,ækrɪ'məʊniəsnəs, US -'moʊ-/ *noun*
توندی، تاڵی، ناخۆشی، ڕەقی، تیژی ⟐ زنندگی. تلخی

acrimony /'ækrɪməni, US -moʊni/ *noun*
The dispute was settled :توندی، تاڵی، ناخۆشی، ڕەقی، توندوتیژی، تیژی. ڕەنجان، زیزی *without -rimony* ⟐ زنندگی، نیشداری، رنجش

acrobat /'ækrəbæt/ *noun*
a political :1 تەنافباز، جامباز 2 کۆنەڕامیار *acrobat* ⟐ 1 بندباز 2 سیاس

acrobatic /,ækrə'bætɪk/ *adjective*
an acrobatic :ئاکرۆباتیک، گورج، چالاک *dancer* ⟐ آکروباتیک، فرز

acrobatics /,ækrə'bætɪks/ *noun, pl.*
acrobatics on the :تەنافبازی، جامبازی *high wire* ⟐ بندبازی

acrobystitis *noun*
چووکەماسی، ماسینی پێستی سیرەت ⟐ آماس پوست ذکر

acrocephalia *noun*, also acrocephaly
کەڕاکەی قووچکەیی، کاسەسەری قووچی ⟐ جمجمەی هرمی‌شکل

acrocephalic *adjective*
بە کەڕاکەی قووچکەیی‌یەوە، بە کاسەسەری قـووچی‌یـەوە، کەڕاکەقووچکـە(یـی)، کاسەسەرقووچ ⟐ دارای جمجمەی هرمی‌شکل

acrocyanosis /,ækrə(ʊ)sʌɪə'nəʊsɪs/ *noun*
(پزشـکی) پەڵەشـینی، شـین یـان ئەرخەوانی‌هەڵگەڕانی دەست و پێ لەبەر خاوی خوێن‌سووڕان ⟐ آکروسیانوز، آکروسیانوسیس

acrolect /'ækrə(ʊ)lɛkt/ *noun*
(زمانـەوانی) بەبـرەوترین زاراوە، سـەرزاراوە، کەڵەزاراوە ⟐ آکرولکت

acrolectal *adjective*
سـەرزاراوەیی، کەڵـەزاراوەیی، پێـوەنـدی بـە سەرزاراوەوە هەیە ⟐ وابسته به آکرولکت

acrolith *nonu*
پەلەبەردی، پەلەبەردینە (پەیکەرێ کە پەلەکانی بەرد و ئەویدیشی دار بێ) ⟐ آکرولیت

acromastitis *noun*
گۆ(پکـە)ماسـێ (ماسینی گۆپکەی مەمک) ⟐ آکروماستیتیس

acromegalic /-mɪ'galɪk/ *adjective*
سـەربە پەڵگـەورەیی، سـەربە ئاکرۆمێگـالی ⟐ وابسته به آکرومگالی

acromegaly /,ækrə(ʊ)'mɛgəli/ *noun*
پەڵ‌گەورەیی، پەلەزلی، ئاکرۆمێگالی (= بەهۆی زۆر دەردانی هانەی هەڵدان growth hormone لە لایەن (pituitary gland ⟐ آکرومگالی

acromial *adjective*
سەرشانی، سەربە یان پێوەندی بە نووکی شانەوە هەیە ⟐ وابسته به قلەالکتف

acromion /ə'krəʊmi:ən/ *noun, pl. acromia* /-mi:ə/
سەرشان، نووکی شان ⟐ قلەالکتف

acron *noun*
(گیانەوەرناسـی) بەشـی پێشـەوەی گیانـەوەرە جومگـەدارەکان (وەکـوو مێرووەکـان)، پێشـەڵ، سەرەڵ ⟐ آکرون

acronym /'ækrənɪm/ *noun*
سەروشە، سەرناو، نووکەناو (وشەیێ کە لە تیپە سـەرەتاکانی چەنـدین وشـە پێکهاتبێ، وەکـوو Aids :acquired immune deficiency syndrome (acronymic *adj*) ⟐ سرواژە (acronymically *adv*

acropetal /ə'krɒpɪt(ə)l/ *noun*
(ڕووەکناسی) سەرڕەو، تەوقڕەو، نووک‌خواز، ئاماژە بە هەڵدان یان گەشە بەرەو سەری (زۆرتر

بەرامبەری basipetal، بنەڕەت: لە یۆنانی *akron* "tip" + لاتین *petere* "seek" + -al) ◇ آکروپتال، دارای رشد صعودی

acropetally /əˈkrɒpɪt(ə)li/ *adverb*
سەرڕەوانە، تەوقڕەوانە، نووکخوازانە ◇ بە طور آکروپتال

acrophobia /ˌakrəˈfəʊbɪə/ *noun*
ترسان لە بلیندایی، لە بەرزایی ترسان، (لە) بەرزاییترسی ◇ فرازهراسی

acrophobic *adjective*
(لە) بەرزاییترس ◇ فرازهراس

acrophony *noun*
سەردەنگ ◇ آکروفونی

acropodium *noun*
1 (گیانەوەرناسی) سەرپێ، ئاستی سەرەوەی پێ یان لاقی بالندەکان 2 پایەی پەیکەر ◇ 1 آکروپودیوم 2 پایەی مجسمە

acropolis /əˈkrɒpəlɪs/ *noun*
1 قەلا، سەرشار (لە شاریکی یۆنانی کۆن، لە بەرزاییدا دروست دەکرا) 2 (بە P) ناوی قەلای بەناوبانگی ئاتێن ◇ 1 دژ 2 آکروپولیس

acroscopic *adjective*
سەرڕەو، تەوقڕەو، بەرەو سەرێ دەڕوا ◇ صعودی

acrosomal *adjective*
تەوقتەنی، ئاکرۆسۆمی، ئاکرۆزۆمی، پێوەندی بە تەوقتەنەوە هەیە ◇ وابستە بە آکروزوم

acrosome *noun*
تەوقتەن، ئاکرۆسۆم، ئاکرۆزۆم: ئەندامژەیێ organelle کە سەری سپێرمی گیانەوەری دادەپۆشێ و کۆمەلە هەوێنەیێکی تیایە کە بەرگی خانەی هێلکە هەرس دەکا، بەو شێوەیە رێ بە سپێرم دەدا تا بچێتە نێو هێلکەکەوە ◇ آکروزوم

acrospire *noun*
نووکەچرۆ، سەرووەچ، سەرچەکەرە: یەکەمین چرۆ کە لە شینبوون یان چەکەردەدانی داندا دەردەکەوێ ◇ آکرواسپیر

acrospore *noun*
نووکەسپۆر، سەرسپۆر، ئاکرۆسپۆر، تەوقەسپۆر: سپۆرێ کە لە کۆتایی سپۆردانا پێکدێ ◇ آکرواسپور

across /əˈkrɒs, US əˈkrɔːs/ *adverb, preposition*
1 پێدا، پیا، لەمبەر بۆ ئەوبەر، لە لایەکەوە، لەم سەر بۆ ئەوسەر، بۆ لایەکی تر، لە لایەکەوە بۆ لایەکی تر، ئەوبەر، لەسەر، لەژوور، لەبانی، بەنێو، لەنێوان، یەکتربڕ 2 (across from) بەرەوڕووی، بەرامبەری، هەمبەری، سەرانسەر، سەرتاسەر ◇ 1 از این سو به آن سو، آن طرف، از یک طرف به طرف دیگر، روی، از روی، در وسط، به طور متقاطع 2 مقابل، سرتاسر

across-the-board *adjective, adverb*
گشتی، سەرانسەری بۆ هەموو(لایێ)، گەلەمپەری، گشتلایەنە، بە شێوەیێکی سەرانسەری: *an across-the-board pay increase* ◇ همگانی، فراگیر، به طور فراگیر

acrostic /əˈkrɒstɪk, US -ˈkrɔːs-/ *noun*
1 ئێکراستیک، نیشانە (هەڵ)بەست، سەرخشتە 2 = acronym ◇ موشح

acrostical /əˈkrɒstɪkl, US -ˈkrɔːs-/ *adjective*
ئێکراستیکی، سەرخشتەیی (acrostically *adv*) ◇ توشیحی

acroterion, *pl.* acroteria = acroterium

acroterium *noun, pl.* acroteria
پایەپەیکەر یان پەیکەری ژوور سێگۆشەی سەر درگا pediment ◇ آکروتیریم، پیکرەی بالاستوری

acrotic *adjective*
روویی، ئاستی، رووەکی، سەرەکی، دەرەوەیی، دەرەکی ◇ سطحی، بیرونی

acrotism *noun*
(پزشکی) بێترپەیی، لێنەدان، بێپرتە ◇ فقدان تپش

acryl *noun*
ئەکریل: بنەڕەتی وادانراوی ئالایل یان ئالیلەکان allyl بە شێوگی C_3H_3O ◇ آکریل

acrylamide /əˈkrɪləmʌɪd/ *noun*
(کیمیا) ئەکریلێمایدد: ئەمیدێ یان ئاوێتەیێکی کریستالی بێبۆنی بێڕەنگ C_3H_5NO کە لە acrylic acid بەرهەم هاتووە (بنەڕەت: acrylic + amide) ◇ آکریلامید

acrylate *noun*
(کیمیا) خوێ یان ئێستێری ترشەلۆکی ئەکریلیک acrylic acid ◇ آکریلات

acrylic /əˈkrɪlɪk/ *adjective, noun*
adj 1 ئەکریلیک، سەربە یان لە ترشەلۆکی ئەکریلیک وەرگیراوە 2 لە ئەکریلیک دروست کراوە یان پێکهاتووە *n* 1 = acrylic fiber 2 = acrylic resin ◇ آکریلیک

acrylic acid *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی ئەکریلی یان ئەکریلیک: شلەیێکی داکرێتەر corrosive و بێڕەنگ $C_3H_4O_2$، بۆ سازکردنی acrylic resins بەکاردێترێ ◇ اسید آکریلی

acrylic fibre *noun*
ریشالی ئەکریلیک: کۆمەلێ لە ریشالە دەسکردەکان، وەک Orlan، بەهۆی فرەپارژەبوونی acrylonitrile ـەوە سازبووە ◇ لیف آکریلی

acrylic resin *noun,* also acryl resin
ریزین یان جەووکی ئەکریلی ◇ رزین آکریلی

acryloid *adjective*
ئەکریلئاسا ◇ آکریلمانند

acrylonitrile /ˌakrɪlə(ʊ)'nʌɪtrʌɪl/ *noun*
(کیمیا) شلەیێکی ژاراوی، گڕکێش، هەڵمیو، بێ‌ڕەنگ و تیژ C_3H_3N، بۆ دروستکردنی ریشاڵە دەسکردەکان، جیرەکان، فرەپارژەکان و هاوفرەپارژەکانی copolymers تر بەکاردێتریّ ۞ آکریلونیتریل

acrysol *noun*
ئەکریسۆل ۞ آکریسول

ACT /ˌeɪ siː 'tiː/ *abbreviation* American College Test
ئەی‌سی‌تی، ئێی‌سی‌تی: تاقی‌کاری‌یەکە کە هێندێ لە خوێندکارانی خوێندنگای باڵا دەیدەن، پێش ئەوەی بچنە کۆلێژ. تاقی‌کاری کۆلێژی ئەمریکایی ۞ آزمون دانشکده‌ی امریکایی

act /ækt/ *noun*
1 کار، کردە، کردەوە، کریار، دەستوور، فەرمان، رەفتار، رەوتار، هەڵس‌وکەوت: *a criminal act* ◊ *acts of terrorism* 2 قانوون، یاسا، زاکوون: *an Act of Congress* 3 قەباڵە، سەنەد 4 پەردە (شانۆ)، بەش، شانۆ، بەرنامە، دەستەی شانۆیی (موسیقاژەن، ئەکتەر و هتد) 5 واخۆنیشاندان، واخۆتوانین، واخۆدەرخستن 6 (ماف) دەستووری نووسراوی پەرلەمەنی کونگریس و هتد ۞ 1 کنش، عمل، امر، رفتار 2 قانون 3 سند 4 پرده نمایش، گروه نمایشی 5 تظاهر 6 اکت

Actaeon *noun*, Latin, from Greek *Aktaiōn*
ئاکتێئۆن (= ناوی راوچی‌یێ کە گیانی رووتی "دیانا" خواژنی راو و دارستانی دی و بووە ئاسک) ۞ آکتئون

actant /'aktənt/ *noun*
1 (رێزمان) ئەکتانت 2 (لە تیۆری وێژەیی دا) کاروەر: مرۆڤ، بوونەوەر یان بابەتێ کە رۆڵی چالاک لە رۆمانا دەبینێ ۞ اکتانت

actimorph *noun*
(زەوی‌ناسی) تیشک‌بیچم، ئەکتی‌مۆرف ۞ اکتیمورف

actin(i, o)- *prefix*
پێشگر: تیشک، لیزگ، تیرۆژ: *actinolite* (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە *aktis, aktin-* "ray") ۞ پیشوند: پرتو

actin /'aktɪn/ *noun*
تیشکین: پرۆتینێ کە (لەگەڵ myosin) تاڵ یا ریشاڵە گرگراگە یان گرژەوەبووەکانی contractile filaments خانەکانی ماسوولکە پێکدێنن ۞ اکتین

acting[1] /'æktɪŋ/ *adjective*
1 کاتەکی، بەرووەخت: *the* ◊ *acting president* 2 جێگر، سەرپەرشت، سەخبیر: *acting manager* ۞ 1 موقت 2 قائم مقام، جانشین، کفیل

acting[2] /'æktɪŋ/ *noun*
هونەری نواندنی شانۆیی، ئەکتەری، رۆڵ‌گێری: *She started her acting career while still at school* ۞ بازی‌گری

actinian /ak'tɪnɪən/ *noun*
(گیانەوەرناسی) گوڵەنیسانی ئاوی یان زەریایی، گوڵاڵەئاوی، تیشکان، = sea anemone ۞ شقایق دریایی

actinic /ak'tɪnɪk/ *adjective*
ئەکتینیک، تیشکیک؟: ◊ *actinic keratosis* *actinic light* (actinically *adv*) ۞ آکتینیک

actinic rays *noun, pl.*
تیشکی ئەکتینیک (یان تیشکیک) ۞ اشعه‌ی آکتینیک

actiniform /ak'tɪnəfɔːm/ *adjective*
تیشک‌ئاسا، شێوەتیشک ۞ پرتومانند

actinism /'aktənɪzəm/ *noun*
ئەکتینیزم، تیرۆژدانەوە، تیشک‌دانەوە ۞ آکتینیسم، تشعشع

actinide /'aktɪnʌɪd/ *noun*
(کیمیا) هەریەک لەو زنجیرە پازدە توخمە تیشک‌دەرەوە کانزایی‌یە، لە ئەکتینیۆم (ژ.گ 89)ـەوە تا لاورێنسیۆم lawrencium (ژ.گ 103) لە خشتەکەدا ۞ آکتیناید

actinium /æk'tɪnɪəm/ *noun*
(کیمیا) ئەکتینیۆم (بە ژ.گ. 89، ن. Ac، توخمێکی کانزایی دەگمەنی تیشک‌دەر) ۞ آکتینیم

actinobiology *adjective*
تیشکی، تیشک‌ئاسا، شێوەتیشک raylike ۞ پرتومانند، پرتوی

actinoid *adjective*
تیشکی، تیشک‌ئاسا، شێوەتیشک raylike ۞ پرتومانند، پرتوی

actinobiology /ˌaktəʊ'nɑːlədʒɪ/ *noun*, also -ibiology
تیشک‌زینده(وەر)ناسی، زینده(وەر)ناسی تیشکی ۞ پرتوشناسی

actinolite /ak'tɪnəlʌɪt/ *noun*
تیشکەبەرد(ینە): کانێکی سەوزی کۆمەڵی amphibole، کالسیۆم، مەنیزیۆم magnesium و ئاسنی تیایە، زۆرتر لە تەختەبەردە گۆڕاوەکان metamorphic rocks و بە شێوەی ئازبێست asbestos ۞ اکتینولیت

actinolitic *adjective*
تیشکەبەردی، سەربە تیشکەبەرد، پێوەندی بە تیشکەبەردەوە هەیە ۞ وابسته به اکتینولیت

actinometer /ˌaktɪ'nɒmɪtə/ *noun*
تیشک‌پێو، تیرۆژپێو (actinometric *adj*؛ actinometry *n*) ۞ پرتوسنج

actinomorphic /ˌaktɪnə(ʊ)'mɔːfɪk/ *adjective*, also actinomorphous
(زیندەناسی) تیشک‌شێوە، تیشک‌ئاسا، ساتیشک،

هاوتاتیشک، تیشکاوتا (وەک ئەستێرەی دەریایی، بڕوانە zygomorphic) ۞ دارای تقارن شعاعی

actinomorphy *noun*

هاوتاتیشکی، ساتیشکی، تیشکشێوەیی، تیشکئاسایی، تیشکاوتایی ۞ تقارن شعاعی

actinomycete /ˌaktɪnə(ʊ)ˈmʌɪsiːt/ *noun*

تیشکەکارگ، تیشکەکەڕوو، کەڕووەتیشکە: بەکتریایێکی ریشاڵی دەستەی (Actinomycetales) کە streptomyceteـەکان دەگرێتەوە (بنەڕەت: *actinomycetes* لاتینی نوێ، لە *aktis*، *aktin-* "تیشک" + *mukētes* کۆی *mucus* "fungus") ۞ اکتینومایست

actinomycosis *noun*

(لە پاتاڵدا) گاوەناس؟، گاوەناز؟ (لە دەم و شەویلکەدا، بە هۆی بەکتریای actinomyces) ۞ فک چوبی

actinomycotic *adjective*

سەربە گاوەناس یا گاوەناز ۞ وابستە بە فک چوبی

actinon *noun*

(کیمیا) ئەکتینۆن ۞ آکتینون

action /ˈækʃn/ *noun*

1 کار، کردەوە، کردە، هەنگاو، ئیش: *Firefighters took action immediately to stop the blaze spreading* ◊ *unscrupulous actions* 2 چالاکی 3 بزووتن، بزاوت، جوولە 4 کاریگەری، شوێندانان، باندۆر: *the action of sunlight on the skin* ◊ *The action of the rushing water cleans the gully* 5 کردار (شەڕ)، هێرش: *military action* ◊ *soldiers killed in action* 6 رەوت 7 پێکدادان، شەڕ 8 پارچە جوولۆکەکان 9 شێوەی کار، میکانیزم 10 پرۆسە یان رەوتی قانوونی، شکات، سکالا، داواکاری 11 رووداوەکان، گیروگرفت (سەرەکی، لە کتێب، شانۆ وهتد): *I like films with plenty of action* (فریزەکان: in action: لە کاردا، لە گەڕدا، لە کاتی کاردا، لە کار کردندا، لە ئیش کردندا ◊ out of action: کار ناکا) ۞ 1 فعل، کنش، اقدام 2 فعالیت 3 جنبش، حرکت 4 اثر 5 عملیات، حمله 6 جریان 7 برخورد 8 قطعات متحرکه 9 طرز کار 10 جریان حقوقی، دعوا 11 وقایع

actionable /ˈækʃənəbl/ *adjective*

1 شیاوی شوێن کەوتنی قانوونی 2 شیاوی بە شوێن کەوتن: *actionable information* (*adv* actionably) ۞ 1 قابل اقامەی دعوا 2 قابل تعقیب

action and reaction *noun*

کار و کاردانەوە، کردەوە و پەرچەکردەوە ۞ کنش و واکنش

actioner *noun*

(نافەرمی) فیلمی ئەکشن یان پڕرووداو ۞ فیلم حادثەای

action film = action movie

action group *noun*

کۆمەڵ یان گرووپی کردار (بۆ گۆڕینی سیاسەت یان باری کۆمەڵگا): *the Child Poverty Action Group* ۞ گروه اقدام

actionless /ˈækʃnləs/ *adjective*

بێجوولە، بێجموجوڵ، بێبزاوت ۞ بی‌حرکت

action movie *noun*, also action film or actioner

(نافەرمی) فیلمی ئەکشن یان پڕرووداو ۞ فیلم حادثەای

action noun *noun*

(رێزمان) ناوی چاوگ ۞ اسم مصدر

action-packed *adjective*

(چالاکی یا رووداوی) وروووژێنەر، خۆش ۞ (فعالیت یا رخداد) هیجان‌انگیز

action painting *noun*

رەنگکاری رەمەکی (لەسەر جاو canvas) ۞ نقاشی اکشن

action potential *noun*

(کارئەندامناسی) توانایی کردە(وە) یا کار، توانستی کردار ۞ پتانسیل کار

action reply *noun*

1 (ب. ت. پێشبڕکێی وەرزشی) دیمەن دووپاتکردنەوە 2 رووداو یان رەوشی چەندبارەوەبوو ۞ 1 تکرار صحنه 2 واقعه یا وضع تکراری

action stations *noun, pl.*

شوێنە کردارییەکان (ئەو شوێنانەی کە سەربازەکان لێی جێگیر دەبن تا شەڕی تیا بکەن) ۞ مواضع

activated *adjective*

چالاکێنراو، چالاک یان گوڕجکراو ۞ فعال‌شده

activated carbon *noun*, also activated charcoal

(کیمیا) خەڵووزی چالاکێنراو ۞ زغال فعال‌شده

activated molecule *noun*

(کیمیا) گەردی چالاکێنراو ۞ مولکول فعال‌شده

activated state *noun*

(کیمیا) بار یا دۆخی چالاکێنراو ۞ حالت فعال‌شده

activated methylene group *noun*

(کیمیا) کۆمەڵەی میتیلینی چالاکێنراو ۞ گروه متیلن فعال‌شده

activating *adjective*

چالاکێنەر، گوڕجێنەر ۞ فعال‌ساز

activating group *noun*

کۆمەڵە یان گرووپی چالاکێنەر ۞ گروه فعال‌ساز

activation /ˌæktɪˈveɪʃn/ *noun*

چالاکاندن، خستنەکار، گوڕجاندن، چالاک کردن ۞ فعال‌سازی

activation analysis = neutron activation

analysis

activation energy *noun*

(کیمیا) وزەی چالاکاندن ◌ انرژی فعال‌سازی

activator *noun*

چالاکینەر، گورجینەر، بەکارخەر ◌ کنش‌ورساز، فعال‌کننده

active /'æktɪv/ *adjective*

1 چالاک، خەبات‌کار، گورج، ئازا، لەش‌سووک، کارا، بەکار، بەجموجوڵ، ئەسرەوتوو، بزۆز: *Although he's nearly 80, he is still very active* ◊ *active resistance* ◊ *active participation* ◊ *involvement* ◊ *active animals that are active* ◊ *active support The virus is still active in* ◊ *only at night* (ڕێزمان) 2 *an active volcano* ◊ *the blood* دیار یان زانراو 3 کاریگەر، بەباندۆر 4 ڕشتە شێلگیر (**actively** /'æktɪvli/ *adv*) چالاکانە بەرشتی، شێلگیرانە: *Your proposal is being actively considered* (**activeness** *n* ◌ 1 فعال، کنشور، پرتحرک 2 (دستور زبان) معلوم 3 موثر 4 جدی

active being *noun*

بوونی چالاک ◌ وجود فعال

active carbon *noun*

کاربۆنی چالاک ◌ کربن فعال

active centers *noun, pl.*

ناوەندە چالاکەکان ◌ مراکز فعال

active duty = active service

active hydrogen *noun*

هایدرۆژینی چالاک ◌ هیدروژن فعال

active immunity *noun*

(کارئەندامناسی) پاراستنی چالاک ◌ مصونیت فعال

active intelligence *noun*

ئەقلی چالاک ◌ عقل فعال

active layer *noun*

(جوگرافی) توێژ یا توێی چالاک ◌ لایەی فعال

active list *noun*

لیستی چالاک (ئەفسەران) ◌ فهرست فعال

active meaning *noun*

واتای چالاک ◌ معنای فعال

active service *noun*

سەربازی (ب. ت. لەماوەی شەڕدا)، خزمەت لە مەیداندا ◌ خدمت وظیفه

active spirit *noun*

گیان یان ڕۆحی چالاک ◌ روح فعال

active voice *noun*

(ڕێزمان) دەمکات یا ڕستەی زانراو (یا دیار) ◌ صیغه یا جملەی معلوم

activism /'æktɪvɪzəm/ *noun*

ئەکتیڤیزم، چالاکی‌گەری، چالاکی‌خوازی، ئەکتیڤیست، (**activist** /'æktɪvɪst/ *n, adj*: ئەکتیڤیست، چالاکی‌گەر، چالاکی‌خواز؛ **activistic** *adj*) ◌ کنش‌گرایی

activity /æk'tɪvəti/ *noun, pl.* activities

1 چالاکی، گورجیتی، سووربوون، شێلگیری، بەرشتی، ئازایی، بەکاری، بزاوت، بزووتنەوە، جموجوڵ، کردەوە، کردار: *economic activity* ◊ *Muscles contract and relax during* 2 سەرقاڵی، سەرگەرمی، *physical activity* ◊ *leisure/outdoor/classroom* چالاکی، ڕابواردن: ◊ *illegal/criminal activities* ◊ *activities* ◌ 1 فعالیت، جدیت، حرکت، عمل 2 سرگرمی

act of God *noun*

قەساوات، خوداگیری، بەڵای ئاسمانی، کاری خودا، قەزاوقەدەر (وەک لافاو، بوومەلەرزە و هتد) ◌ حادثەی قهری

Act of Parliament *noun*

قانوون، زاکوون (لە بریتانیا) ◌ قانون

actor /'æktə(r)/ *noun*

ڕۆڵ‌گێر، دەورگێر، ئەکتەر، ئەکتیر ◌ بازیگر

actress /'æktrəs/ *noun*

ڕۆڵ‌گێر، دەورگێر، ئەکتیر، ئەکتەر (ژن) ◌ بازیگر

Acts *noun*

ئاکتس: کتێبێکی پەیمانی نوێ *New Testament* کە سەرەتا و دەسپێکی کڵێسەکانی کریستانیەت دەگێڕێتەوە ◌ آکتس

actual /'æktʃuəl/ *adjective*

1 واقعی، بوویەری، ڕاستەقینە، ڕاست: *actual* 2 *actual costs* ◊ *and imagined conditions caught in the* :current هەنووکەیی، ئێستا، 3 سەرەکی، *actual commission of a crime* بنگەهی 4 - active ◌ 1 واقعی، حقیقی 2 فعلی، کنونی 3 اصلی

actualities *noun, pl.*

ڕاستییەکان، بوویەرەکان، ڕووداوەکان، واقیعیەکان: *the grim actualities of prison life* ◌ واقعیات، حقایق، رخدادها

actuality /ˌæktʃu'æləti/ *noun, pl.* actualities, also actualness

بوویەریتی، واقعی‌بوون، واقیعیەت، ڕاستەقینەیی ◌ واقعیت

actualization *noun,* also actualisation

هێنانەدی، ڕاستی‌پێدان، هێنانەئاراوە، هێنانەگۆڕێ ◌ به فعل درآوری

actually /'æktʃuəli/ *adverb*

بەکردەوە، لەڕاستیدا: *What did she actually say?* ◊ *It's not actually raining now* ◊ *There are lots of people there who can actually help you* - *he could actually read the Greek* ◌ عملاً، در واقع، بالفعل

actuary /'æktʃuəri, US -eri/ *noun, pl.*

actuaries

1 ســـەرژمێر، هەڵـــژمێر 2 شـــارەزای بیمـــە

actuarial /ˌæktʃuˈeəriəl, US -ˈeriəl/ (*adj*: ســـەرژمێرییانـــە، ســـەربە ســـەرژمێری؛

actuarially or actuarily /ˈæktʃuərii, US -eri/ *adv*) ◌ 1 آمارگر 2 کارشناس بیمه

actuation *noun*

خـــستنەکار، خـــستنەگەڕ، بزوانـــدن، پێـــشوەبردن، هـــاندان، ئـــاژۆتن، هەڵـــخراندن (actuator *n*: بەکارخـــــەر، وەگەڕخـــــەر، کارپێکـــــەر) ◌ بەکاراندازی، برانگیزش، تحریک

acuity /əˈkjuːəti/ *noun*

1 زیرەکـــی، زرینگـــی، بیرتیـــژی، وریـــایی، زووتێگەیـــشتوویی: 2 *a child's visual acuity* تیژی ◌ 1 تیزی، تیزهوشی 2 حدت

aculeate /əˈkjuːlɪət/ *adjective*

1 (رووەکناسـی) دڕواوی، دڕکـاوی، دڕکـدار، دڕکوداڵاوی، چقـــــڵاوی 2 (مێرووناســـــی) چـزوودار (ئامـاژە بـە مێـرووە hymenopterous ـەکـان کـە چزوویـان هـەیـە، وەک هـەنـگ و هەنگەژاڵەکان) ◌ 1 خاردار 2 نیش‌دار

acumen /ˈækjəmən, US əˈkjuːmən/ *noun*

زیرەکـــی، وریـــایی، زرینگـــی، بیرتیـــژی، زووتێگەیـــشتوویی، هـــۆش (لـــە لاتینـــەوە "point sharpness") ◌ فراست، ذکاوت، شم

acuminate /əˈkjuːmɪnət/ *adjective*, also acuminated

(زیندەناسـی، پێکهاتـەی گیـایی یـان گیانـەوەری) نووکتیژ ◌ نوک‌تیز

acupuncture /ˈækjupʌŋktʃə(r)/ *noun*

ئەکیوپـــــەنکچێر، نـــــۆژداری بـــــە دەرزی، دەرزیئـــــاژنینی نـــــەخۆش، دەرزیئـــــاژنی، چارەســـەرکردن بـــە دەرزی (acupuncturist /ˈækjupʌŋktʃərɪst/ *n*: پـــــــسپۆڕی ئەکیوپەنکچێر) ◌ طب سوزنی

acushla /əˈkʊʃlə/ *noun*

(ئیرلەند، لە بانگکردنا) دڵەکەم ◌ عزیزم

acute /əˈkjuːt/ *adjective* (acuter, acutest), *noun*

1 *adj* 1 تیژ، زیرەک، زرینـگ، زووتێگەیـشتوو 2 توند، چەنگ (ب.ت. بۆ ڕژدی دەم یـان تیخـی مەلەغان و داس، بەرامبەرەکەی دەبێتـە واڵ کـە دەمەکەی (سەبارەت بە چـەنگ) بڵاوتـرە)، ڕژد، تیژ (کەمتر لە 90 پلە (ئەندازیاری): *an acute angle* 3 سـەخت، قوووڵ، توند، گران، قـەیراناوی، ئاستەم، ئاگـا، خـراپ، شـپرزە: *acute disease* ◊ 4 *an acute patient* ◊ *acute pain* چـاوتیژ، وریـــا، وردبـــین *n* کورتـــەی acute accent (acuteness /əˈkjuːtnəs/ *n*: توندی، سەختی، بیرتیژی، زیرەکی) ◌ *adj* 1 باذکاوت 2 (زاویه) حاده 3 شدید، عمیق، سخت، وخیم 4 موشکاف

acute accent *noun*

زەبر یـان هێـزی سـووک، نیـشانەیێ (´) لەسـەر بزوێنـێ کـە دەبـێ گـوڕ بکـرێ، وەکـوو *e* لـە وشەکانی *café* یان *fiancé* دا ◌ اکیوت اکسنت

acute angle *noun*

گۆشەی تیژ یان توند یان ڕژد (کەمتر لە 90 پلە بێ) ◌ زاویه‌ی حاده

acutely /əˈkjuːtli/ *adverb*

بەتوندی، توند: *acutely embarrassed* ◌ بـە شدت

acute rheumatism *noun*

تای باداری ◌ تب روماتیسمی

-acy → **-cy**

acyclic /eɪˈsaɪklɪk, US -ˈsɪk-/ *adjective*

1 نابازنەیی، ناخەلەکی، بێبازنەیی، نائاڵقەیی 2 (ڕوەکناسی) بێسووڕی بێنۆرەی ◌ 1 ناحلقـه‌ای 2 بدون چرخه‌ی قاعدگی

acyclic compound *noun*

ئاوێتـەی نابازنـەیی یـان بێبازنـەیی ◌ ترکیـب ناحلقه‌ای

acyclovir /eɪˈsaɪklə(ʊ)ˌvɪə/ *noun*

(پزشـکی) دەرمـانێکی دژەڤـایرۆس زۆرتـر بـۆ چارەسـەری herpes و Aids بـەکاردێتێ (لـە *vir(al DNA) + acycl(ic)*) ◌ آسیکلووير

acyl /ˈeɪsaɪl, US ˈæsɪl/ *noun*

(کیمیا، وەک ناوەڵناو) ئەسیل، ئیـسایل، ئاسـیل: ئاماژە بە بنـەڕەتێ radical بـە شێوەی گشتی - C(O)R کـە R کۆمـەڵـێکی ئالکایلـە و لـە ترشـەڵـۆکی کاربۆکـسیلیک carboxylic acid بەرهەم هاتووە ◌ آسیل

acylation *noun*

(کیمیا) ئەسیلاندن، ئەسیلاسیۆن، ئاسیلاسیۆن ◌ آسیلاسیون

acylium *noun*

ئەسیلیۆم ◌ آسیلیوم

acylium ion *noun*

ئایۆنی ئەسیلیۆم ◌ یون آسیلیوم

AD /ˌeɪ ˈdiː/ *abbreviation* Anno Domini

(لاتین) زایینی، دوای زایین، پاشزایین ◌ بعـد از میلاد

ad /æd/ *abbreviation* advertisement

بانگەواز، دانەزانین، ئاگاداری ◌ آگهی

ad- (also a- before *sc, sp, st*; ac- before *c, k, q*; af- before *f*; ag- before *g*; al- before *l*; an- before *n*; ap- before *p*; ar- before *r*; as- before *s*; at- before *t*) *prefix*

پێشگر: 1 بە واتـای جـووڵان یـان ڕۆیـشتن بـۆ لایـێ یـان بـەرەو: *advance* 2 گـۆڕان یـان کـەمبوونـەوە یـان داشـکان: *adulterate* 3 زیـادبوون یـان خرانـەسـەر: *adjunct* (لـە *ad* لاتینەوە "to") ◌ پیشوندی است

-ad[1] /ad, əd/ *suffix*
پاشگر: 1 ناو دروست دەکا: ناوی مێ لە میتۆلۆژی کلاسیکدا دروست دەکا: *dryad* 2 ئەندامی دەستە یان تیرەیێکی رووەکناسی: *bromeliad* 3 ناوی هۆنە و دارشتەی وادا دروست دەکا: *Iliad* ◌ پسوند اسم‌ساز
-ad[2] /ad, əd/ *suffix*
پاشگر: بەرەو، رووڵە، رووەو: *cephaad* ◌ پسوند: در جهت، به سوی
Ada /ˈeɪdə/ *noun*
زمانێکی بەرنامەمووسی ئاستبەرز، ب.ت. بۆ لادۆزی فرۆکەوان (بنەڕەت: لە ناوی ریازیزانی ئینگلیسی سەدەی 19 *Ada* Lovelace مەرگ 1852) ◌ آدا
adage /ˈædɪdʒ/ *noun*
پەند، فەرموودە، پرۆفیرب. saying: *According to the old adage, a picture is worth a thousand words* (**adagial** *adv*) ◌ ضرب‌المثل
adagio /əˈdɑːdʒɪəʊ, US -dʒoʊ/ *adverb, adjective, noun*
(موسیقا) ئەداجیو، پەلەسەرمخۆیی ◌ آداجیو
Adam /ˈædəm/ *noun, From Hebrew Ādhām*
1 (حەزرەتی) ئادەم 2 سروشتی کەللەرەقی پیاو ◌ 1 آدم 2 ماهیت عنید بشر
Adam /ˈædəm/ *adjective*
سەربە شێوازی رازیتەرانەی (وەک کەلوپەلی نێومال) سەدەی هەژدەی برایانی ئادامز Adams Robert *adam* (1728-92) & James *Adam* (1732-94)) ◌ آدام
Adamic *adjective*, also Adamical
سەربە (حەزرەتی) ئادەم ◌ وابسته به آدم
adamancy /ˈædəmənsɪ/ *noun*, also adamance
1 کەللەرەقی، لاساری، یەکبڕیاری، سەررەقی، سووری، بڕایی، obstinacy 2 سەختی ◌ 1 اصرار، قاطعیت 2 سختی
adamant /ˈædəmənt/ *adjective, noun*
adj کەللەرەق، لاسار، کوڕڕە، یەکبڕیار، سەررەق، سوور، بڕا: *Eva was -mant that she would not come* *n* 1 بەردی پازار 2 کانزای سەخت ◌ *adj* مصر، قاطع *n* 1 سنگ خارا 2 فلز سخت
adamantine /ˌadəˈmantʌɪn/ *adjective*
(وێژەیی) سەخت، رەق (بۆ برین، سمین یان شکاندن)، نەشکێن، شێوەی ئەڵماس دەدا لە رەقی و درەوشانەوەدا، unbreakable ،unyielding: *adamantine discipline* ◌ سخت، نشکستنی
adamantly /ˈædəməntlɪ/ *adverb*
کەللەرەقانە: *His family were adamantly opposed to the marriage* ◌ مصرانه
Adamawa-Eastern *noun*, also Adamawa-Ubangi
خێزانێکی زمانی ناوەندی ئەفریکا، لقی خێزانی Niger-Congo کە ئازاندی Azande و سانگۆ Sango دەگرێتەوە ◌ آداماوا-ایسترن
adam' flannel *noun*
(رووەکناسی) گوێگەم، گاورمە، گاوڵمە ◌ گل ماهور
Adam' s apple *noun*
سێوی ئادەم، کەڵەشێرە، قورتمە، زەنگەلووک، کەڵەبابەی گەردن، قوڕقوڕاگە (لەو داستانەوە گێراوەتەوە کە تێکەیێ لە مێوەی قەدەخەکراو لە گەرووی ئادەمدا گیری کردووە (یان بۆتە گرێ)) ◌ سیب آدم
Adam' s needle – yucca
adaptability /əˌdæptəˈbɪlətɪ/ *noun*
1 لە گونجان یا سازانهاتوویی، گونجان، سازان، دەقگرتوویی 2 لە گۆڕانهاتوویی، بگۆڕی ◌ 1 انطباق‌پذیری، سازگاری 2 قابلیت تغییر
adaptable /əˈdæptəbl/ *adjective*
1 لەگونجانهاتو، لەسازانهاتوو، رادێ، گونجاو، سازاو، دەقگرتوو 2 لە گۆڕانهاتوو، بگۆڕ (adaptably *adv*) ◌ 1 انطباق‌پذیر، سازگار 2 قابل تغییر
adaptation /ˌædæpˈteɪʃn/ *noun*, also less frequent adaption/ əˈdæpʃn/
1 گونجان، ساز، سازان، داهاتن، ڕێککەوتن 2 گۆڕان 3 دەقپێدان، ڕێکخستن، گونجاندن، داهێنان، سازاندن، لواندن، لوواندن (adaptationally *adv* ؛adaptational *adj*) ◌ 1 انطباق، سازگاری، توافق 2 تغییر 3 تطبیق
adapted *adjective*
گونجاو، سازاو، ڕێککەوتوو، ساز ◌ سازگار، موافق
adaption /əˈdæpʃn/ = adaptation
adaptive /əˈdæptɪv/ *adjective*
دەقدەر، گونجێنەر (adaptively *adv*؛ adaptivity *n*) ◌ انطباق‌دهنده
adaptiveness /əˈdæptɪvnəs/ *noun*
داهاتن، گونجان، سازان، لو(و)ان ◌ انطباق
adaptor /əˈdæptə(r)/ *noun*, also adapter
1 پێکبەست، بەستەر، گونجێنەر 2 (کارەبا) گونجێنە، ئاداپتۆر ◌ 1 رابط، وفق‌دهنده 2 (برق) آداپتور
Adar /aˈdɑː/ *noun*
(لە رۆژمێری جوولەکەدا) ئادار، شەشەمین مانگی ئادینی یان فەرمی و مانگی دوازدەیەم لە سالی دینیدا (بنەڕەت: لە *ʾădār* عیبرییەوە) ◌ آدار
adaxial /adˈaksɪəl/ *adjective*
(رووەکناسی) تەوەری، بۆ لای تەوەر یان لاسکا دەشکێتەوە (دژی abaxial): *the -axial*

محوری ◌ or upper surface of a leaf
ADC /ˌeɪ diː ˈsiː/ *abbreviation* aids-de-camp
addax /ˈadaks/ *noun, pl.* addaxes
جۆرێ بزنەکێوی گەورە بە رەنگی رۆشن یان مەیلەوبۆر، رەسەنی دەشتەکانی ئەفریکای باکووری [*Addax nasomaculatus*] ◌ اداکس
added *adjective*
زیادی، سەربار، سەرخراو ◌ اضافه
addened *adjective*
(ژمارە) زیادکراو، سەرخراو ◌ افزوده
addendum /əˈdendəm/ *noun, pl.* addenda /-də/
پاشکۆ، سەرخستە، addition ◌ پی‌افزود
adder /ˈædə(r)/ *noun*
1 بەرگیر (مار)، مارگیسک [*Vipera berus*] 2 بۆ ناوی مارە هاوشێوە یان پێوەندی‌دارەکان بەکاردێتری، ب.ن. death adder، puff adder (بنەڕەت: *nædre* ئینگلیسی کۆن "adder serpent") ◌ 1 افعی 2 آدر
adder's-tongue *noun,* also US adder tongue
1 فێرن یان سەرەخسی زمانەمار [تۆخم *Ophioglossum*] 2 (لە ئەمریکا (باکووری) وشەیەکی تر بۆ dog's-tooth violet ◌ سرخس زبان مار
addible *adjective*
شیاوی زیادکردن، زۆر دەکرێ ◌ قابل افزایش
addict /ˈædɪkt/ *noun*
1 (بنیادەمی) گیرۆدە، خووپێ‌گرتوو، ئالوودە، فێر: *the treatment and rehabilitation of addicts ◊ a heroin/drug/nicotine addict* 2 (مجازی) سەوداسەر، دیل، هۆگر، گیرۆدە ◌ 1 (آدم) معتاد 2 اسیر
addicted /əˈdɪktɪd/ *adjective*
گیرۆدە، خووپێ‌گرتوو، ئالوودە، فێر: *to become addicted to drugs/gambling ◊ He's addicted to computer games* ◌ معتاد
addiction /əˈdɪkʃn/ *noun*
گیرۆدەیی، خووگرتن، ئالوودەیی، فێربوون: *an addiction to TV ◊ cocaine addiction game shows* ◌ اعتیاد
addictive /əˈdɪktɪv/ *adjective*
خووپێ‌گر، گیرۆدەکەر: *Heroin is highly addictive* ◌ اعتیادآور
adding-machine *noun*
دەزگا یان ئامێری کۆکردنەوە ◌ ماشین جمع
Addisonian anaemia = pernicious anaemia
addition /əˈdɪʃn/ *noun*
1 خستنەسەر، سەرخستن، پێ‌زیادکردن، کۆ، کۆکردنەوە، پێوەنان، خستنەپاڵ، دانەدەم: *children learning addition and subtraction* 2 زیادی، پترلەپێویست، زیادە، سەربار، خراوەسەر، سەرخستە، سەرخراو، پاشکۆ ◌ 1 جمع، اضافه، الحاق 2 ضمیمه
additional /əˈdɪʃənl/ *adjective*
زیادی، زیادە، سەرخراو، سەربار: *The government provided an additional £25 million to expand the service ◊ additional information ◊ additional resources/funds/security* ◌ اضافی، افزوده
additionally /-ʃnəli/ *adverb*
زۆرتر، پتر، سەرەڕای ئەمەش، سەرباری ئەمەش: *additionally, the bus service will run on Sundays, every two hours* ◌ بیشتر، گذشته از این
additive /ˈædətɪv/ *adjective*
(مەتریاڵ) سەرخراو یان سەرخستە، کۆوەبوو ◌ افزوده، جمع‌شونده
addle *adjective*
1 سەرلێ‌شێواو، گێژ، وڕ، کاس، پەشۆکاو: confused 2 (هێلکە) پیس، گەنیو، مەرقاو، شەلق، rotten ◌ 1 گیج، سردرگم 2 فاسد
addled /ˈædld/ *adjective*
1 سەرلێ‌شێواو، گێژ، وڕ، کاس، پەشۆکاو: *his addled brain* 2 (هێلکە) پیس، گەنیو، مەرقاو، شەلق ◌ 1 گیج، سردرگم 2 فاسد
add-on *noun*
پاشکۆ، لەگەڵ‌خراو، سەرخستە ◌ ضمیمه
address /əˈdres, US ˈædres/ *noun*
1 ناونیشان، نیشان 2 شێوازی لێداون یان دووان، دەراوی دەم، (دەم‌و)راوێژ 3 شارەزایی 4 وتاردان، قسەکردن لە بەردەم ئامادەبووان‌دا ◌ 1 آدرس 2 نحوه‌ی بیان 3 مهارت 4 سخنرانی
address book *noun*
نیشان‌نامە، دەفتەرچەی ئادرەس یان ناونیشان ◌ دفترچه‌ی آدرس
addressee /ˌædreˈsiː/ *noun*
نامەگر، وەرگر، (نامە) بۆ نێردراو ◌ گیرنده
adducent /əˈdjuːsənt/ *adjective*
(ماسوولکە) نزیک‌کەرەوە، نزیک‌خەرە، نزیکێنە(ر) ◌ نزدیک‌کننده، آدیوسنت
adducible *adjective*
شیاوی بەڵگەهێنانەوە، بەڵگەی بۆ دیترێتەوە، شیاوی خستنەروو ◌ اقامه‌پذیر، ارائه‌پذیر
adduct /əˈdʌkt/ *noun*
سەرهەم (بنەڕەت: لێکدراوی *addition* و *produkt*) ◌ اداکت
adduction /əˈdʌkʃn/ *noun*
1 (بەڵگە) هێنانەوە، خستنەروو 2 (کارەندام‌ناسی) نزیک‌کردنەوە، نزیکاندن ◌ 1 اقامه، ارائه 2 تقریب

adductive /ə'dʌktɪv/ *adjective*
1 بەلگەهێنانەوەیی 2 (بۆ) ژووورکێش، نێوراکێش، نێوبەر، ناوکێش ◌ 1 استدلالی 2 به داخل کشنده
adductor /ə'dʌktə(r)/ *noun*
ماسوولکەی نزیککەرە یان نزیکێنە(ر) ◌ عضلەی مقربه
-ade[1] *suffix*
پاشگر: 1 کردن، ئەنجام دان، کار، ئامازە بە کارێ کە دوایی پێ هاتووە: 2 *blockade* بەشدار، پشکدار: *brigade* 3 بەرهەم: *arcade* (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە، بە ڕێگای *limeade* پۆرتوگالی، پرۆڤێنسالی Provençal و *-ada* سپانیایی یان بە ڕێگای *ata-* ئیتالییەوە، لە - لاتینەوە (پاشگری ناوی بەرکاری ئەو *atus* کارانەی کە کۆتاییان بە *-are* ـەوە هاتووە) ◌ پسوند: 1 کردن 2 شرکت‌کننده 3 فراورده
-ade[2] *suffix*
پاشگر: ناوەکان ساز دەکا وەک *decade* (گۆڕاوی ad[1]-. بنەڕەت: لە *-ade* فەرەنسی. لە - *-ad-* *as* یۆنانییەوە) ◌ پسوند: اسم‌ساز
-ade[3] *suffix*
پاشگر: ناوەکان ساز دەکا 1 واتایەکی بەرامبەری سەبارەت بە وشانە هەیە کە کۆتاییان بە *-ade*[1] هەیە: *brocade* 2 ئامازە بە کەسێ دەکا: *renegade* (بنەڕەت: لە *-ado* سپانیایی یان پۆرتوگالی، شێوەی نێرینەی *-ada* (بڕوانە - *ade*[1]) ◌ پسوند: اسم‌ساز
adélie penguin *noun*, also adélie
پەنگوئەنێکی چکۆلەی جەمسەران Antarctic [*Pygoscelis adeliae*] ◌ پنگوئن آدل
adelphophagia *noun*
براخۆری، هاوجۆرخۆری: جۆرێکی تایبەتی لە خواردنی گیانەوەری کە بە ڕێگای خواردنی هاوجۆرەکانیانەوەیە ◌ هم‌گونه‌خواری
-adelphous *siffix*
پاشگر: خاوەنی کۆمەڵە یان دەستە پۆرگ یان نێرەکێ کە پێکەوە بە شێوەی چەپک یان دەستەیێ شین دەبن، خاوەنی گورزە یان چەپکە نێرەکێ: *monadelphous* (بنەڕەت: لە *adelphos* یۆنانی "برا "brother، لە *-ha* *a-* "پێکەوە" + *delphys* "womb") ◌ پسوند: دارای دسته‌ای از پرچم
aden(o)- *prefix*
پێشگر: لوو، ڕژێنە، ئاڵگ: *adenocarcinoma*، *adenine*؛ *adenovirus* adenoid (بنەڕەت: لە *adēn* یۆنانییەوە) ◌ پیشوند: غده
adenalgia *noun*
لووێشە، ژانەلوو، ژانەڕژێنە ◌ درد غده
adenine /'adɪni:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) لوویین، ئادینین: جۆرێ تفت یان بازی پوورین purine [$C_5H_5N_5$]، ئاوێتەیێ کە یەکێ لە چوار تفت یان بازی پێکهێنەری nucleic acid ـەکانە ◌ ادنین
adenitis /ˌædn'aɪtɪs/ *noun*
ڕژێنەئاوسان، ڕژێنەئاوسێ، ئاوسانی لوو ◌ التهاب غده
adenocarcinoma /ˌadɪnəʊˌkɑ:sɪ'nəʊmə/ *noun*, *pl.* adenocarcinomas or adenocarcinomata /-mətə/
(پزشکی) لوو یان تۆمۆرێکی مەترسیدار کە لە ڕووکەشەشانە epithelium ی ڕژێنەییەوە سەری هەڵداوە ◌ ادنوکارسینوما
adenocarcinomatous *adjective*
تووشبوو بە ئێدینۆکارسینۆما، ئێدینۆکارسینۆمای هەیە، ئێدینۆکارسینۆماتوس ◌ دارای یا مبتلا به ادنوکارسینوما
adenohypophysis *noun*, *pl.* adenohypophyses
ئەدینۆهیپۆفیز(یس): پلی ڕژێنەیی یان لوویی پێشەوەی pituitary gland ◌ ادنوهیپوفیز
adenohypophyseal *adjective*, also -physial
سەربە ئەدینۆهیپۆفیز ◌ وابسته به ادنوهیپوفیز
adenoidal /ˌædə'nɔɪdl/ *adjective*
1 لوویەدی، لوویی، ڕژێنەیی، شێوەلوو 2 ئەدینۆیدال 3 (دەنگ) منگن ◌ 1 غدەای 2 وابسته‌به لوزەی سوم 3 تودماغی
adenoidectomy *noun*, *pl.* adenoidectomies
ئەدینۆیدزبڕی، بڕین یان دەرکێشانی ئەدینۆیدز ◌ ادنوئیدکتومی
adenoiditis *noun*
ئاوسانی شانەی ئەدینۆیدی یان لوویی ◌ ادنوئیدیتیس
adenoids /'ædənɔɪdz/ *noun*, *pl.*
ئەدینۆیدز، ئێدینۆیدز، لوویەد (ئەگەر بماسێ، نایەڵێ هەناسە بە باشی بکێشرێ، ب.ت. لە منالاندا) ◌ لوزەی حلقی یا سوم
adenology /ˌædn'ɒlədʒɪ/ *noun*
لووناسی، ڕژێنەناسی ◌ غده‌شناسی
adenoma /ˌadɪ'nəʊmə/ *noun*, *pl.* adenomas or adenomata /-mətə/
(پزشکی) لووما، ئاوسان یان وەرەمی لوو، لوومایێ ◌ ورم غده‌ای
adenomatous *adjective*
خاوەنی لووما، خاوەنی لوومایێ ◌ غده‌ای
adenosine /ə'dɛnə(ʊ)si:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئێدۆنیزین، ئەدینۆزین، ئێدۆنیسین: nucleoside [$C_{10}H_{13}N_5O_4$] کە پێکهێنەرێکی RNA یە و لە شیبوونەوەی ئەو ئادینین adenine و ریبۆز ribose پێکدێ ◌ ادنوزین، ادنوسین
adenosine diphosphte *noun*, also ADP
(زیندەکیمیا) یەکێ لە فۆسفاتی ئادینۆزینەکان کە بەهۆی هایدرۆلیزەوە وزەی پێویست بۆ ڕەوت و

پرۆسەی ژیانی خانەکان دابین دەکا، ئاوێتەیێ کە لە ئادینۆزین و دوو بنەڕەتی ترشەڵۆکی فۆسفۆریک پێکهاتووە ◌ ادینوسین دیفسفات

adenosine monophosphate = adenylic acid

adenosine triphosphte *noun,* also adenosine triphosphte acid or ATP

(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێ کە بەهۆی شیبوونەوەی لە لەشدا (بۆ adenosine diphosphate) وزەی کاروباری کارئەندامناسی یان فیزیۆلۆژیکی وەک گرژی ماسوولکەیی دابین دەکا ◌ ادینوسین تریفسفات

adenovirus /'adınəʊˌvʌırəs/ *noun*

هەریەک لە کۆمەڵە ڤایرۆسەکانی DNA، سەرەتا لە شانەی لووید دا دۆزرانەوە، زۆربەیان دەبنەهۆی نەخۆشی هەناسە ◌ ادینوویروس

adenylate cyclase /əˌdɛnılert 'sʌıkleız, 'sık-/ *noun*

(زیندەکیمیا) هەوێنەیێ کە تاوی پێکهاتنی ترشەڵۆکی ئەدینیلیکی ئاڵقەیی لە adenosine triphosphte ـەوە دەدا ◌ سیکلیس ادینیلات

adenylic acid /ˌadı'nılık/ *noun*

(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ئەدینیلیک، لە زۆربەی DNA و RNA دا هەیە ◌ اسید ادینیلیک

adept /ə'dept/ *adjective*

شارەزا، وەستا، لێزان، کارزان، شارەزایانە (adeptly *adv*: وەستایانە، شارەزایانە؛ adeptness *n*: وەستایەتی، شارەزایی) ◌ ماهر، خبره، ماهرانه

adequacy /'ædıkwəsi/ *noun, pl.* adequacies

1 لێهاتوویی، لێوەشاوەیی، گونجاوی 2 بەسێتی، بەس بوون، بەش کردن، سەروزیاد بوون، سەرومڕی، سەروبەری، بێکەموزیادی، تەواوێتی (دژی inadequacy) ◌ 1 لیاقت 2 کفایت، تکافو، بسندگی

adequate /'ædıkwət/ *adjective,* also adequateness

1 لێهاتوو، ژێهاتی، لێوەشاو، گونجاو 2 بەس، بەش کردوو، سەروزیاد، سەرومڕ، سەروبەر، بێکەموزیاد، تەواو (adequately /'ædıkwətli/ *adv*: بە ڕادەی پێویست، تەواو: *Are you adequately insured?* adequateness /'ædıkwətnəs/ *n*) ◌ 1 شایسته، لایق، مناسب 2 بسنده، کافی

ad fin. /ad 'fın/ *adverb*

تا ئاخر، تا کۆتایی، هەتا دوایی (بنەڕەت: لە لاتینەوە *ad finem*) ◌ تا آخر

adherence /əd'hıərəns, US əd'hır-/ *noun*

1 لایەنگری، پشتیوانی، وەفاداری، دڵسۆزی 2 دەربەستێتی، پێبەندی، پێگرتن، پەیگرتن، خۆبەستەیی: 3 *strict adherence to the rules* 4 شوێنکەوتن، خۆپێوەبەستن، دواکەوتەیی پێانووسان، پیالکان، پێکانووسان، پیاچەسپان، پێوەچەسپان، گرتن ◌ 1 هواخواهی، طرفداری، وفاداری 2 التزام 3 پیروی 4 پیوستگی، چسبیدگی

adherent /əd'hıərənt, US əd'hır-/ *noun, adjective*

1 لایەنگر، پشتیوان، دەستە، شوێنکەوتوو، خۆپێوەبەستوو، پێوەنووساو 2 بەئەمەگ، دڵسۆز 3 شوێنکەوتوو، دواکەوتە، مرید، پاشبرۆ 4 (adherents) شوێنکەوتووان، پاشبرۆیان، دەستە، دواکەوتەکان، پەیڕەوان ◌ 1 هوادار، طرفدار 2 وفادار 3 پیرو 4 (در جمع) پیروان

adhesion /əd'hi:ʒn/ *noun*

1 پشتیوانی، لایەنگری، داژداری، وەفاداری، بەئەمەگی، دڵسۆزی 2 پیانووسان، پیالکان، پێکانووسان، پیاچەسپان، پێدانووسان، جۆش‌خواردن، چەسپان، لچکان، گرتن (adhesional *adj*) ◌ 1 حمایت، وفاداری 2 ملاصقه، چسبیدگی، چسبندگی

adhesive /əd'hi:sıv, US -'hi:z-/ *adjective, noun*

adj پێوەنووساو، چەسپۆک، زووپێوەنووساو *n* مەتریاڵی پێوەنووساو، مادەی چەسپیو یان لیچق، چەسپ: *Use a good waterproof adhesive in addition to the screws* (adhesively /əd'hi:sıvli, US -'hi:z-/ *adv* adhesiveness /əd'hi:sıvnəs, US -'hi:z-/ *n*) ◌ *adj* چسبنده *n* مادەی چسبنده

adhesive tape *noun*

باریکەی چەسپ، چەسپ ◌ نوار چسب

ad hoc /ˌæd 'hɒk, US 'ha:k/ *adjective, adverb*

1 (لاتین) تایبەتی 2 پلان‌بۆدانەنراو، بێ‌بنچینە: 3 *an ad hoc investigating committee* سەبارەت بەم بابەتە 4 بەشێوەی کاتی، بەڕووەختانە ◌ 1 خاص، اختصاصی 2 بدون برنامه‌ی قبلی 3 نسبت به این موضوع 4 موقتاً

ad hominem /ˌæd :hɒmımem, US ˌæd :ha:mımem/ *adjective, adverb*

(لاتین) مرۆڤی، لەسەر بنچینەی هەست و سۆزی مرۆڤی (تا ئەقڵی)؛ (بەڵگەیێ) کەسی تا بابەتی و ئۆبژێکتیڤ: *was an ad hominem attack* ◊ *arguing ad hominem* ◌ بشری، انسانی، مبتنی بر عواطف انسانی؛ اد هومینم

adiabatic /ˌeıdʌıə'batık, US ˌadıə-/ *noun*

(فیزیک) گەرمابەند، پیاتێنەپەڕیو: *adiabatic expansion of a gas* (adiabatically *adv*) ◌ ادیاباتیک

adianthum = maidenhair

adieu /ə'dju:, US ə'du:/ *interjection, noun* (*pl.* adieus or adieux)

n I bid you adieu : خـوات لەگـەڵ *interj* مالاوایی، مالئاوایی، خـاترخوازی، خوداحـافیزی ◌ *interj* بدرود *n* وداع

ad infinitum /ˌæd ˌɪnfɪˈnaɪtəm/ *adjective*
(لاتین) بۆ هەمیشە، هەتاهەتا، تاسەر، دووبارە و دووبـارە: *The problem would be repeated ad infinitum* ◌ تا ابد

adios /ˌadɪˈɒs, Spanish aˈðjos/ = adieu

adip(o) *prefix*
پێشگر: چەوری، پیو، بەز: *adipocyte* (بنەڕەت: لە *adeps* یان *adip-* لاتینەوە "fat"، رەنگە لە *aleipha* یۆنـانی "oil ,fat" وەرگیرابێ) ◌ پیشوند: چربی

adipic /əˈdɪpɪk/ *adjective*
سەربە چەوری، چەوریک، پیوی، بەزی ◌ وابسته به چربی، ادیپیک

adipic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی چەوری یا بەزی $C_6H_{10}O_4$ لە بەز یان پیو (ی سروشتی)دا هەیە و بۆ سازکردنی نایلۆن بەکاردێتری ◌ اسید ادیپیک

adipocere /ˌadɪpə(ʊ)ˈsɪə/ *noun*
چەوری‌مۆم، بەزمێو: ماکێکی مێوینی بۆرباو کە بەهۆی شیبوونەوەی لاشە مردووەکان لە شوێنە شێدارەکاندا بەرهەم دێ ◌ ادیپوسر

adipocyte /ˈadɪpə(ʊ)sʌɪt/ *noun*
پیوەخانە، خانەبەزی، خانەی چەوری fat cell: خانەیێ بۆ هەڵگرتن یان پاشەکەوتکردنی چەوری، لە بەستەرەشانەکاندا دۆزراوەتەوە (لە adipose + -cyte پێکهاتووە) ◌ سلول چربی، ادیپوسیت

adipoma *noun, pl.* adipomata
لووی بەزی، بەزەلوو، پیوەلوو ◌ پیەی متورم

adipose /ˈædɪpəʊʃ, -z, US -poʊ-/ *adjective*
adj سەربە چەوری، چەورییانە، سەربە بەز، بەزی، ئاماژە بە شانەیێکی لەش کە بۆ هەڵگرتنی storage چەوری بەکاردێتری *n* چەوری یان پیوی گیانەوەری کە لە شانە چەورییەکانی لەشدا هەڵگیراو (یان پاشەکەوت کراوە) ◌ *adj* وابسته به چربی *n* ادیپوز

adipose fin *noun*
باڵ یان باڵەی چەوری ◌ بالەی چربی

adipose tissue *noun*
چەورەشانە، شانە یان ئەتەمی چەوری، بەزەشانە ◌ بافت چربی

adiposity /ˌædəˈpɒsɪti/ *noun, also* adiposeness /ˈædəpəʊsnəs/
قەڵەوی، بەزگرتوویی، بەزەونی، پیوگرتوویی، چەوری ◌ فربهی، چاقی، چربی

adit /ˈadɪt/ *noun*
رێگا، دەرکە، زوورگە، رێ، رێڕەو (بۆ نێو کانێ) ◌ مدخل، راهرو

Adivasi /ˌɑːdɪˈvɑːsi/ *noun*
ئەندامی گەلێکی رەسەنی خێڵەکی هیند (بنەڕەت: لە *ādivāsī* سانسکریتی نوێ، لە *ādi* "سەرەتاکە + "the beginning *vāsin* "نیشتەجێ، جیوار "inhabitant) ◌ ادیواسی

adjacency /əˈdʒeɪsnsɪ/ *noun, also* adjacence
نزیکی، پێک‌نزیکی، هاومالێتی، لێک‌نزیکی، پاڵیەکبوون، contiguity ◌ مجاورت، نزدیکی

adjacent /əˈdʒeɪsnt/ *adjective*
نزیک، دراوسێ، هاوسێ، دیواربەدیوار، تەنیشت‌بەتەنیشت، تاومال، لێک‌نزیک، لەپاڵیەک: *The planes landed on -jacent runways* ◊ *the city and adjacent suburbs* ◌ مجاور، هم‌جوار، نزدیک به هم، همسایه

adjectival /ˌædʒekˈtaɪvl/ *adjective*
سەربە ئاوەڵناو، ئاوەڵناوی، رەنگدێری: *an adjectival phrase* (*adv* adjectivally /ˌædʒekˈtaɪvli/: لەبـاری ئاوەڵناوی(یەوە)) ◌ وصفی، صفتی

adjective /ˈædʒɪktɪv/ *noun, adjective*
ئاوەڵناو، رەنگدێر، سەربە یا وەک ئاوەڵناو کار دەکا: *an adjective clause* (*adv* adjectively /-ˈtaɪvəli/: لەباری ئاوەڵناو(ی‌یە)وە) ◌ صفت

adjigo /ˈadʒɪgəʊ/ *noun, also* adjiko /ˈadʒɪkəʊ/
yamێ کە سەلکەکەی دەخورێ، رەسەنی باشووری رۆژاوای ناوچە کەنارییەکانی ئەوسترالیایە ◌ نوعی گیاه

adjoining *adjective*
بەپاڵ‌یەکەوە، دراوسێ، هاودیوار، دیواربەدیوار ◌ مجاور، هم‌جوار

adjournment *noun*
1 دواخستن، پاش‌خستن، خستنەدواوە، راگرتن، راوێستاندن (بۆ ماوەیێ) 2 پشوو، وچان، ماوەی پشوو ◌ 1 تعطیل 2 تنفس، مدت تعطیل

adjudgment *noun*
فەرمان، بڕیار، فتوا ◌ فتوی، حکم

adjudication /əˌdʒuːdɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 دادوەری، دادگەری، شەرعکردن 2 نێوگژیوانی، ناوبەری، نێوبژیوانی 3 بڕیار (adjudicator: 1 *n* adjudicative: *adj*) دادگەر، دادوەر 2 نێوگژیوان، ناوبەر، نێوبژیوان 3 بڕیاردەر) ◌ 1 قضاوت 2 حکمیت 3 حکم

adjunct /ˈædʒʌŋkt/ *adjective, noun*
1 پاشکۆ، سەرخستە 2 یاریدەدەر، کۆمەک، یارمەتی‌دەر 3 (ئاوەڵکار یان فریزێ کە واتای کارەکە لە رستەدا یان لە بەشێکی رستەدا زیاد دەکا، ریزمان) 4 شتی لاوەکی، بەشی زیادی

یـان سـەرخراو ۞ 1 الحـاقی، ضـمیمه 2 کمـک، معاون، معین 3 قید، گروه قیدی 4 چیز فرعی

adjunction /ə'dʒʌŋkʃn/ *noun*
1 پێوەلکانـدن، چەسپاندن،خستنەسەر، پێوەنـان، لێکدان، خـستنەپاڵ، دانەدەم 2 سـەرخـستە، پاشکۆ (adjunctive /ə'dʒʌŋktɪv/ *adj*: پێوەلکـاو، پێوەنراو، سـەرخـستە) ۞ 1 الحـاق، افـزایش 2 ضمیمه

adjuration /ˌædʒʊə'reɪʃn/ *noun*
1 سـوێنددان، سـوێند 2 پاڕانەوە، تکا، لالانـەوە، کڕوزانـــەوە، داوا (adjuratory *adj*) ۞ 1 تحلیف، سوگند 2 لابه

adjustable /ə'dʒʌstəbl/ *adjective*
شـــیاوی رێکخـــستن، لـــەگونجانهـــاتوو، لـەمیزانهـاتوو، میـزان دەکـرێ، سـازاو، گـۆڕا، لـەرێکهـاتوو: *adjustable seat belts* (-ablility *n*) ۞ تنظیمشدنی

adjustable spanner *noun*
هاچەر فەرەنـسە، هاچەرمیزان ۞ آچار فرانسه

adjusted *adjective*
1 گونجـاو، سـازاو 2 رێکخـراو، میـزانکـراو، رێککراو 3 خووگرتوو، راهاتوو ۞ 1 سازگار 2 تنظیمشده 3 عادتگرفته

adjustment /ə'dʒʌstmənt/ *noun*
1 رێکخستن، میزانکردن، رێکاندن 2 گونجان، ساز، سازان، داهاتن 3 راستکردنەوە، گۆڕان 4 ئامێری راستکردنەوە یان میزانکردن، میزانە ۞ 1 تنظیم 2 سـازگاری 3 تعـدیل، تغییر 4 وسـیلەی تنظیم یا تعدیل

adjutancy /'ædʒʊtənsɪ/ *noun, pl.* adjutancies
ئاجووتێنسی ۞ آجودانی

adjutant /'ædʒʊtənt/ *noun*
1 دوائەفسەر، ئەفـسەرێکی سپایی، بەرپرس بـۆ بـەڕێوەبردنی کاروبـاری نـاو هێـز و یارمـەتی ئەفسەرەکانی دی دەدا 2 جـۆرێ لەکـلەک، بە دەنـــووکێکی زلـــە و ســـەروملی رووت، لـــە هیندوسـتان و باشـووری رۆژهـەلاتی ئاسـیا دەبینرێ، لەکـلەکی هیندی [تـوخم *Leptoptilos*: دوو جۆرن] ۞ 1 آجودان 2 نوعی لکلک

Adjutant General *noun, pl.* Adjutants General
ئەفـسەرێکی بەڕێوەبەرایـەتی پایەبـەرز لـە سپادا ۞ ژنرال آجودان

adjutant bird *noun*
(گیانەوەرناسی) سەقاقووش، جـۆرێ لەکـلەکی هیندی گەورە، لەکلەکی هیندی ۞ آجوتانت برد

adjutantship *noun*
یاریـدەدەری، دوائەفـــسەرێتی، ئاجوتـانتی ۞ آجودانی

adjutant strok *noun*
(گیانەوەرناسی) جـۆرێ لـەکلـەکی گـەورەی هیندی و ئەفریکایی [*Leptoptilus dubius*] ۞ نوعی لکلک بزرگ هندی و آفریقایی

adjuvant /'adʒʊv(ə)nt/ *noun*
1 (پزشکی) دەرمـانی یاریـدەدەر 2 یاریـدەدەر، یاوەر: *adjuvant chemotherapy following surgery* ۞ 1 داروی ممد 2 ممد، یاریدهنده

ad lib /ˌæd 'lɪb/ *adverb, adjective*
خۆوێژی، سەرپێیی، بێئامادەبوون، بێئامادەیی، بێبیر لێکردنەوە، ئازادانە، بێهیچ بەربەستێ، هەر ئەندازە، بێبەربەستانە ۞ فی‌البداهـه، بـدون آمادگی قبلی، بدون هیچ محدودیتی

ad libitum /ad 'lɪbɪtəm/ = more formal term for ad-lib

Adm *abbreviation* Admiral

adman /'ædmæn/ *noun, pl.* admen
ئامادەکەری ئاگاداری ۞ تهیەکنندەی تبلیغات

admass *noun*
(کۆن و زۆرتر لە بریتانیـا) خەلـکی رەمـەکی ۞ عوام‌الناس

admeasurement *noun*
دیـاریکـردنی بـەش، دابـەشکـردن، دابەشـاندن، بەشینەوە ۞ تعیین سهم یا حصه، تقسیم

Admetus *noun,* Latin, from Greek *Admētos*
ئـــادمێتوس، ئـــادمیتۆس: پادشـــای Pherae و مێـردی Alcestis، کـە لـە لایـەن Apollo وە لـە مەرگ رزگار کرا ۞ آدمتوس

admin /'ædmɪn/ = administration

administrant /əd'mɪnɪəstrənt/ *noun*
بەڕێوەبەر، هەلـسووڕێنەر ۞ ادارەکننده

administration /ədˌmɪnɪ'streɪʃn/ *noun, adjective*
n 1 بەڕێوەبـەری، بـەڕێوەبردن، هەلـسووڕاندن، بەڕێوەبەرایـەتی، کارگێـری 2 جێبـەجێکـردن، پیـادەکردن 3 سـەرپەرشـتی، سەرپەرسـتی 4 بەرپرسان، هەلـسووڕێنەران، بەڕێوەبەران 5 میری، حکومەت 6 دان (سـوێند) 7 (Administration) بەڕێوەبەرایـەتی، حکومـەتی ولات ب. ت. لـە ئـەمریکا *adj* بەڕێوەبـەرییانـە ۞ *n* 1 اداره 2 اجرا، اعمال 3 مباشرت 4 مـزلان، ادارەکننـدگان 5 دولت 6 دادن 7 (با A) اداره *adj* اداری

administrative /əd'mɪnɪstrətɪv, US -streɪtɪv/ *adjective*
1 بەڕێوەبەرانە، بەڕێوەبەرییانە، کـارگێرییانە: 2 *an administrative job/assistant/error* executive، جێبـــــەجێکـــــارییانـــــە، administratively /əd'mɪnɪstrətɪvlɪ, US -streɪtɪvlɪ/ *adv*: بەڕێوەبەرانـە، بەشـێوەیەکی بەڕێوەبەرییانە، لەباری بەڕێوەبەرایەتییەوە) ۞ 1 اداری 2 اجرایی

administrator /əd'mɪnɪstreɪtə(r)/ *noun*

١ بەڕێوەبەر، کارگێر، سەرۆک، هەڵسووڕێنەر، ڕێقەبەر 2 ڕێکخەر 3 سەرپەرشت، سەرپەرست ◌ 1 مدیر، رئیس، مجری 2 سازمان‌دهنده 3 قیم

administratorship *noun*
بەڕێوەبەرایەتی، بەڕێوەبەری، کارگێڕی ◌ مدیریت

administratrix /ədˌmɪnɪˈstreɪtrɪks/ *noun, pl.* administratrixes, administratrices /-trɪsiːz/
بەڕێوەبەر یان کارگێڕ (ژن) ◌ مدیره

admirability /ˌædmərəˈbɪləti/ *noun*, also admirableness
پەسندکراوی، لەپەسندهاتوویی، عالی، ڕەوابوون، ڕێ‌پێدراوی، جێی پەسندبوون ◌ مقبولیت، قابلیت پذیرش، مجاز بودن

admirable /ˈædmərəbl/ *adjective*
باش، یەکجار چاک، جێی پەسند، عال، پەسندکراو، لەپەسندهاتوو، ڕەوا، ڕێ‌پێدراو، سەیر، جێی ڕێز، شیاوی پیاهەڵوتن، مایەی شانازی، لەپەسن هاتوو، excellent (admirably /-əbli/ *adv*: surprising پەسندانە، بەشێوەیەکی باش) ◌ مقبول، قابل پذیرش، مجاز، ستودنی

admiral /ˈædmərəl/ *noun*
ئەفسەرێکی زۆر پایەبەرزی هێزی دەریایی (admiralship *n*) ◌ دریاسالار

Admiral of the Fleet = Fleet Admiral
فەرماندەری گشتی (هێزی) دەریایی ◌ دریابد

admiralty /ˈædmərəlti/ *noun, pl.* admiralties
1 (لە بریتانیا) دەریاسالاری، میردەریایی، ئەدمیرالتی 2 وەزارەتی هێزی دەریایی 3 (the Admiralty) (لە بریتانیا و لە ڕابردوودا) وەزارەت یان شالیاری حکومەت کە چاودێری بەسەر هێزی دەریاییدا بوو ◌ 1 دریاسالاری 2 وزارت دریاسالاری 3 ادمیرالتی

admiralty-metal *noun*
مەفرەغ، مەفرەخ ◌ مفرغ

admiration /ˌædməˈreɪʃn/ *noun*
پیاهەڵوتن، ستایشت(کردن)، پەسن‌دان، تاریف‌دان، مایەی پیاهەڵدان: *to watch/gaze in -iration* ◌ ستایش، تحسین، مایەی تحسین

admirer /ədˈmaɪərə(r)/ *noun*
1 پیاهەڵدەر، پەسن‌دەر، تاریف‌دەر 2 ئەویندار، سەوداسەر، دڵ‌تێچوو، ئەوداڵ 3 لایەنگر ◌ 1 تمجیدکننده 2 عاشق، دلباخته 3 طرفدار

admiring *adjective*
پیاهەڵدەرانە، پەسن‌دەرانە (admiringly *adv*: بەشێوەیەکی پیاهەڵدەرانە یان پەسن‌دەرانە) ◌ ستایش‌آمیز، تحسین‌کننده

admissibility /ədˌmɪsəˈbɪləti/ *noun*
پەسندکراوی، لەپەسندهاتوویی، وەرگیراوی، جێی باوەڕبوون، ڕەوابوون، ڕێ‌پێدراوی، جێی پەسندبوون، بەجێ‌بوون ◌ مقبولیت، قابلیت پذیرش، مجاز یا موجه بودن

admissible /ədˈmɪsəbl/ *adjective*
جێی پەسند، وەرگیراو، پەسندکراو، پەسند، جێی باوەڕ، ڕەوا، ڕێ‌پێدراو، بەجێ، دادگاپەسند، permissible: *evidence legally admissible in court* (admissibly *adv*: بەشێوەیێکی جێی پەسند) ◌ مقبول، قابل پذیرش، مجاز

admission /ədˈmɪʃn/ *noun*
1 پەسند، قەبووڵ، وەرگرتن، وەرگیران 2 چوونەنێو(ەوە)، چوونەژووری 3 مافی یان دەستووری چوونەژوورەوە 4 ژوورانە، دەرکانە، پارەی چوونەژوورەوە، درگانە 5 دان‌پیانان، چوونەژێر، پێ‌ناسین، پێ‌لێنان، ڕاستی وتن، سەلماندن ◌ 1 پذیرش 2 ورود، دخول 3 حق یا اجازەی ورود 4 ورودیه 5 اقرار، تصدیق، اعتراف

admissive *adjective*, also admissory
ڕێگا دەدا بچێتە ژوورەوە، ڕێدەر (بۆ ژوور یان نێوەوە) ◌ ادمیسیو

admitable = admissible

admittance /ədˈmɪtns/ *noun*
1 پەسند(کردن)، وەرگرتن 2 چوونەنێو(ەوە)، چوونەژووری: *He was refused -ce into the country* 3 مافی یان دەستووری چوونەژوورەوە، ڕێدان ◌ 1 پذیرش 2 ورود، دخول 3 حق یا اجازەی ورود

admittedly /ədˈmɪtɪdli/ *adverb*
لە ڕاستیدا، بێ‌گومان، دەبێ دانی پیابنێی کە: *-ittedly, Venice wasn't a very big place, but there was little chance of meeting her again accidentally* ◌ در واقع، مسلماً

admixture /ədˈmɪkstʃə(r)/ *noun*
تێکەڵە، ئاوێتە، mixture، تێکەڵکردن، تێکەڵاندن: *an admixture of aggression and creativity* ◊ *a French-speaking region with an admixture of German speakers* ◌ آمیزە، عمل آمیختن

admonisher *noun*
ئامۆژگار، پەندادەر، وریاکەرەوە، (بە)گوێ‌دادەر، ئاگادارکەرەوە ◌ ناصح، تذکردهنده

admonishment /ədˈmɒnɪʃmənt, US -ˈmɑːn-/ *noun*
1 ئامۆژگاری، پەند، نەسیحەت، شیرەت 2 ئاگادارکردنەوە، وریاکردنەوە، بەسەرداهاتن، پێ‌وتن، بەگوێ‌دادان، هۆشیارکردنەوە ◌ 1 نصیحت 2 اخطار، تذکر، هشدار

admonition /ˌædməˈnɪʃn/ *noun*
1 ئامۆژگاری، پەند، نەسیحەت، شیرەت 2 ئاگادارکردنەوە، وریاکردنەوە، بەسەرداهاتن، پێ‌وتن، بەگوێ‌دادان، هۆشیارکردنەوە ◌ 1

نصیحت، اخطار 2 تذکر، هشدار

admonitor *noun*

1 ئامۆژگـــار، پەنــددادەر، شـــیرەتمەنـــد 2
وریاکەرەوە، بەگوێدادەر، ئاگادارکەرەوە ◇ 1
ناصح 2 تذکردهنده

admonitory /əd'monɪtri, US -'mɑ:n-/ *adjective*, also admonitive

لەگـەڵ نەسـیحەت و ئامۆژگـاریدا، warning
(admonitorily *adv*) ◇ همراه با تذکر

adnate /'adneɪt/ *adjective*

پێکەوەنووسـاو، پێکـەوە، یـەکگرتـوو، پێکـەوە،
پێکەوەچەسپیو: *a calyx adnate to the ovary*
(adnation *n*) ◇ بهمچسبیده، توأم، متصل

adnate plants *noun, pl.*

رووەکە پێکەوەنووساوەکان ◇ گیاهان متـصل یـا
بهمچسبیده

ad nauseam /ad 'nɔ:zɪam, US -sɪam/ *adverb*

(لاتین) بـە رادەی رشـانەوە یـان بێز لێکردنـەوە
◇ به حد تهوع

adnexa /ad'nɛksə/ *noun, pl.*

(تویکـــاری) بەشـــە پێکەوەنووســـاوەکان (ی
ئەندامێ)، بەشە تویکاری‌یە لاوەکی، وەک پێڵوو
لە پێوەندی لەگەڵ چاودا ◇ قسمت‌های بهمچسبیده

adnexal *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە adnexa ـەوە هەیە ◇
وابسته به adnexa

ado /ɔ'du:/ *noun*

1 کـتومـت، کـوتومـت، خێـرا، دەسبـەجێ،
لـــەڕێوە، بـــێدرەنگـــی 2 بگرەوبـــەردە، ژاوە،
قالمەقالـــم، شـــلوقی، هــــەراوهوریا، کێـــشە،
دەردەســـەر، گێرەوکێـــشە، difficulty ،trouble
◇ 1 بدون معطلی 2 هیاهو، دردسر

-ado *suffix*

پاشـــگر: نـــاو ســـاز دەکـــا وەک *bravado*،
desperado ◇ پسوند: اسم‌ساز

adobe /ɔ'dəʊbi, US ə'doʊbi/ *noun, adjective*

n خـشت، لـقن، خـشت و گـڵ، خـشتی کـاڵ،
خانووبـەرەی لـە خـشت، خـانووی خـشتی *adj*
خـشتی، خـش(ت)کـرد (بنـەڕەت: لـە *aṭ-ṭūb*
عـــەرەبی، لـــە *al* "the" + *ṭūb* "bricks") ◇ *n*
خشت، ساختمان یا بنای خشتی *adj* خشتی

adolescence /ˌædɔ'lesns/ *noun*

1 نیمچەجەحێـــلی، مێرمناڵـــی، نۆجـــوانی،
تازەلاوی، هەرزەکاری، سـەروبەندی مێرمنداڵی
یان نۆجوانی 2 قۆناخی پەرەسـەندن (وەک زمان
یان فەرهەنگی culture) بەرلە پێگەیشتوویی ◇
1 نوجوانی، دورەی نوجوانی 2 ادولسنس

adolescenct /ˌædə'lesnt/ *adjective, noun*

adj نیمچەجەحێل، مێرمناڵ، مێرمنداڵ، تازەلاو،
نۆجـوان، هـەرزەکار، بزەڵـە *n* کـوڕ یـان کچـی
تازەلاو ◇ *adj* نوجوان *n* پسر یا دختر نوجوان

Adonai /ˌadɒ'nʌɪ, US -'neɪʌɪ/ *noun*

ناوێکی عیبری بۆ خـودا (بنەڕەت: لـە *'ădōnāy*
عیبری‌یەوە "گەورەم") ◇ آدونای

Adonis /ə'dəʊnɪs, US ə'doʊ-/ *noun*, Latin, from Greek *Adōnis*

1 (میـــتۆلۆژی) ئـــەدۆنیس 2 لاوی بالارێـــک،
توولەنـــەمام، جـــوانچـــاک (لـــە نـــاوی لاوی
جوانچاک لە میـتۆلۆژی یۆنانیدا کە ئافرۆدیت
دڵی پێ‌بەست) ◇ 1 آدونیس 2 جوان زیبا

Adonis blue *noun*

جۆرێ پەپوولەی چکۆلە، نێرەکەی باڵێکی شینی
ئاسمانی گەشی هەیـە [*Lysandra bellargus*]
◇ نوعی پروانه

adopted child *noun*

کراوە بە منالی خۆ ◇ فرزندخوانده

adopted country *noun*

وڵات یان نیشتمانی دووەم ◇ وطن یا کشور دوم

adopter /ə'dɒptə(r), US ə'dɑ:p-/ *noun*

وەرگر، ڕەچاوکەر ◇ اتخاذکننده

adoption /ə'dɒpʃn, US ə'dɑ:pʃn/ *noun*

1 کردنەمناڵـــی خـــۆ، منـــاڵگرتنـــەخۆ،
مناڵهەڵگرتنەوە: *She put the baby up for*
adoption 2 هەڵـبژاردن، پەسـند 3 وەرگـرتن،
ڕەچاوکردن، گرتنەبەر ◇ 1 فرزندخواندگی. تبنی
2 انتخاب، گزینش 3 اقتباس، اتخاذ

adoptive /ə'dɒptɪv, US ə'dɑ:p-/ *adjective*

1 هەڵـــبژێردراو، پەسـندکراو 2 ڕەچـاوکراو،
وەرگـیراو، هەڵـبژاردە 3 (دەربـارەی منـداڵ یـان
باوانێ) پێوەندیدار بە مناڵهەڵگرتنەوە، یەکێ
کە منالی هـەڵگرتبێتەوە: *the adoptive father*
(adoptively /ɔ'dɒptɪvli, US ə'dɑ:p-/
adv) ◇ 1 انتخاب‌شده 2 اتخاذشده، اقتباس‌شده 3
ـخوانده

adorability /əˌdɔ:rə'bɪlətɪ/ *noun*

لە پەرستنهـاتوویی، لـە پەرستشتهـاتوویی ◇
پرستش‌پذیری

adorable /ɔ'dɔ:rəbl/ *adjective*

1 سـەرنجڕاکـێش، دڵـڕفێن، نەشمیلـە، جـوان،
ژیکەڵە 2 شیاوی پەرستن، بۆ پەرستن دەبێ ◇
1 جذاب، زیبا، دوست‌داشتنی 2 قابل پرستش

adoration /ˌædə'reɪʃn/ *noun*

1 پەرســتن، پەرستشت 2 دڵپێدان، دڵتێچوون،
هۆگری، دڵبەستەیی 3 پیاهەڵوتن، ستایـشت ◇
1 پرستش 2 دلبستگی 3 ستایش

adorer *noun*

دڵدار، ئەڤیندار ◇ عاشق

adoring /ə'dɔ:rɪŋ/ *adjective*

دڵدارانە، ئەڤیندارانە، خۆشەویست: *He waved*
to the adoring crowds (adoringly

عاشقانە ◌ (بەشێوەی دڵدارانە) :/ə'dɔ:rɪŋ/ *adv*

adornment *noun*

1 جوانکردن، خەملاندن، رازاندنەوە، نەخشاندن. ئارایشت 2 خەمڵ، خشڵ، زەنبەر، شتی رازاندنەوە. سەرویۆتلاک ◌ 1 تزیین 2 زیور، آرایە

adrenal /ə'dri:n(ə)l/ *adjective, noun*

adj سەرووگورچیلە، سەرگورچیلە، ژوورگورچینە *n* سەرووگورچیلە رژێن، رژێنەی سەرووگورچینە ◌ *adj* فوق کلیوی *n* غدەی فوق کلیوی

adrenal cortex *noun*

توێکڵی ژوورگورچیلەیی (سێ جۆر هۆرمۆن دەردەدا) ◌ قشر فوقکلیوی

adrenalectomy *noun, pl.* adrenalectomies

بڕین یان دەرکێشانی رژێنەی سەرووگورچیلە ◌ آدرنالکتومی

adrenal gland /ə'dri:nl glænd/ *noun*

رژێنەی سەرووگورچیلە یان ژوورگورچیلە ◌ غدەی فوق کلیوی

adrenal hormone *noun*

هۆرمۆنی رژێنەی ژوورگورچیلەیی ◌ هورمون غدەی فوقکلیوی

adrenaline /ə'drenəlɪn/ *noun*, also **adrenalin or epinephrine**

ئادرێنالین، ئادرنالین، ئەدرینالین (لە **adrenal** - **-in**[1]) ◌ آدرنالین

adrenalized *adjective*

خرۆشاو، هەژیو، وروژاو، بزواو، شاگەشکە ◌ هیجانزدە

adrenergic /ˌadrɪ'nə:dʒɪk/ *adjective*

(کارئەندامناسی) ئادرێنالیندەردەر، ئادرێنالینرژێن: سەربە یان ئاماژە دەکا بەو خانە دەمارییانەی adrenalin، noradrenaline یان ماکێکی وا کە وەک neurotransmitter کار دەکا ◌ آدرنرژیک

adrenocorticotrophic hormone /əˌdri:nə(ʊ)ˌkɔ:tɪkə(ʊ)'trəʊfɪk, -'trɒfɪk/ *noun*, also adrenocorticotropic hormone /-'trəʊpɪk, -'trɒpɪk/

(کارئەندامناسی) هۆرمۆنێ کە توێکڵی ئادرێنالین دەبزوێنێ، لە لایەن رژێنەی ژوورگورچیلەوە دەردەدرێ ◌ نوعی هورمون

adret /'adreɪ/ *noun*

(جوگرافی) خۆرەتاو، بەرتاو، بەرڕۆژ (بڕوانە ubac) ◌ ادرت

Adriatic /ˌeɪdrɪ'atɪk/ *adjective, noun*

adj سەربە ئەو ناوچەیەی کە دەریای ئادریاتیکی و کەنارە و دوورگەکانی تێدەکەوێ *n* ئەو ناوچەیە ◌ (وابستە بە) آدریاتیک

adrift /ə'drɪft/ *adjective*

1 سوواراو، سەراوکەوتە، ئازاد، بەرەڵا، وێڵ، لەسەرئاو، نەبەستراو 2 بێئامانج، بێمەبەست، وەک تەختەی سەرئاو، بەدەم شەپۆلەوە، سەرلێشێواو 3 کۆنترۆڵنەکراو، بێمەهار ◌ 1 شناور 2 بیهدف، سرگردان 3 خارج از کنترل

adroit /ə'drɔɪt/ *adjective*

زیرەک، زرینگ، وریا، لێهاتوو، شارەزا، کارامە: *an* ◊ *adroit maneuvers* ،*an adroit leader* (*adroit negotiator* :adroitly /ə'drɔɪtli/ *adv* لێهاتووانە، زیرەکانە، وەستایانە؛ adroitness *n* /ə'drɔɪtnəs/: شارەزایی، لێهاتوویی، زیرەکی، زرینگی، کارامەیی) ◌ ماهر، زرنگ، زبردست

adscititious /ˌadsɪ'tɪʃəs/ *adjective*

(دەگمەن) زیادی، زیادە، زێدە، سەربار، دەرەکی ◌ اضافی، خارجی

adsorbent /əd'zɔ:bənt, -'sɔ:b-, US -'zɔ:rb-, -'sɔ:rb-/ *adjective, noun*

adj رووم‌ژ(ە) *n* مەتریاڵ یان کەرەسەی رووم‌ژە (گاز یان شلە)، مادە یان ماکی رووم‌ژە ◌ *adj* جاذب سطحی *n* مادەی جاذب سطحی

adsorption *noun*

(adsorptively :adsorptive *adj* رووم‌ژی *adv*) ◌ جذب سطحی

adstratum /'adstrɑ:təm, US ad'strɑ:təm/ *noun, pl.* adstrata

ئەدستراتۆم (زمانێ یان دەستە توخم element ێ لەنێو ئەو زمانەدا کە بەرپرسە بۆ گۆڕینی زمانێکی دراوسێ) ◌ ادستراتوم

ADT /ˌeɪ di: 'ti:/ *abbreviation* Atlantic Daylight Time

ئێیدیتی (وەختێ لە هاوین کە لە ناوچەی رۆژهەڵاتی کەنەدا، پۆرتریکۆ و بێرموودا و دوورگەکانی ڤێرجین بەکاردێنرێ و 5 سەعات پێشتر لە کاتی گرینیچە) ◌ ای‌دی‌تی

aduki /ə'du:ki/ = adzuki

adularia *noun, pl.* adularias

orthoclase روون یا نیوەروون (بنەرەت: *Adula* دەستەچیایێکی سویس) ◌ ادولاریا

adulation /ˌædju'leɪʃn, US ˌædʒə'l-/ *noun*

زمانلوو، پیاهەڵدانی زمانلووسانە، ڕووپامایی، نەرمەبڕی، کلکەسووتێ، ڕیاییبازی، تەشەیرێسی، مەرایی، رووبینی، بەبەراهەڵخوێندن، دەمتەڕی: *The band enjoy the adulation of their fans wherever they go* (adulator *n*: زمانلووس، دەمتەڕ، نەرمەبڕ، پیاهەڵبێژ) ◌ تملق، چاپلوسی، مداهنە

adulatory /ˌædju'leɪtəri, US 'ædʒələtɔ:ri/ *adjective*

زمانلووسانە، بە زمانلووسییەوە ◌ چاپلوسانە

adult /'ædʌlt, US ə'dʌlt/ *noun, adjective*

1 کامڵ، پێگەیشتوو، پێگەییو، گەورە، رەسیدە، خۆناسیو، باڵق، تەواوهەڵداو 2 گەورەساڵ 3 بە تەمەنی قانوونیگەیشتوو (بۆ دەنگدان و هاوسەر

گـرتن) 4 تایبەت بە پێگەیشتووان یان کاملان (adultly *adv*) ۞ 1 بالغ 2 بزرگسال 3 بـه سـن قانونی رسیده 4 خاص بزرگسالان

adult education *noun*
فێرکاری یا پەروەردەی گەورەسالان (یا کاملان) ۞ آموزش بزرگسالان

adulterant *noun, adjective*
n مەتریال یان ماکی تراوێنەر، مایەی گزە یان فروفێڵ و گەندەڵی *adj* خراپتری دەکا ۞ *n* ادولترانت *adj* پست‌ترکننده

adulterate /ə'dʌlt(ə)rət/ *adjective*
(کـۆن) تێکـەڵدار، تێکـەڵ، تـراو، تراوێنـراو ۞ تقلبی، قاطی‌دار، رقیق‌شده

adulterated *adjective*
تێکـەڵدار، تـراو، تێکـەڵ، تراوێنـراو ۞ تقلبـی، قاطی‌دار، رقیق‌شده

adulteration /əˌdʌltə'reɪʃn/ *noun*
گزی‌کاری، غەش، تێکەڵداری، تراوکردنەوە، دەس‌کـاری، ناپوختـەکـردن، تێکـەڵکـاری (لـە خواردەمەنی‌دا)، تراواندن (adulterator *n*) ۞ تقلب

adulterer /ə'dʌltərə(r)/ *noun*
(مـرد) زیناکـار، داوێـن‌تـەڕ، داوێـن‌پـیس، شەلـوارپـیس، بـێ‌نـامووس (adulteress *n* /ə'dʌltərəs/: (ژن) زیناکار) ۞ زانی

adulterine /ə'dʌlt(ə)rʌɪn/ *noun*
زۆڵ، بیـژوو، زینـازادە، حـەرامزادە؛ سـاختە، ناقانوونی ۞ حرام‌زاده؛ غیرقانونی

adulterous /ə'dʌltərəs/ *adjective*
◊ *an adulterous affair* : زیناکـار، زیناکارانە ◊ *an adulterous wife* (adulterously *adv* /ə'dʌltərəsli/: زیناکارانـە) ۞ زناکـار، زناکارانه

adultery /ə'dʌltəri/ *noun, pl.* adulteries
زینا، پێوەندی سێکسی یان نارەوا ۞ زنـا، رابطـه نامشروع

adulthood /'ædʌlthʊd, US ə'dʌlt-/ *noun*
تەمـەنی پێگەیـشتن، کامـڵی، باڵـق بـوون، گەورەسـاڵی ۞ بلوغ، بزرگسالی

adumbration /ˌædʌm'breɪʃn/ *noun*
هێمـا، ئامـاژە، مێـزە، نیـشان‌دانی بـە کـورتی (adumbrative *adj*) ۞ اشاره

adust /ə'dʌst/ *adjective*
(کۆن) سووتاو، وشکەوەبوو؛ gloomy ۞ سوخته

ad valorem /ˌæd və'lɔːrem/ *adverb, adjective*
(لاتین و دارایی) لە رووی نرخەوە، بەپێی نرخ و بایی ۞ برحسب قیمت

advance /əd'vɑːns, US -'væns/ *noun, adjective*
n 1 پێـشکەوتن، پێـشکەوت، بەرکـەوتن، چوونەپێش، پێش‌وەچوون، پێشڕەوی 2 هەستان، بەرزبوونـەوە، زۆربـوون، چوونەسـەری 3 چوونەسەرەوەی نرخ، گرانی 4 یارمەتی، قەرز، پێشەکی، پێش، پێش‌پێدان 5 (advances) هەوڵ و تێکۆشـان بـۆ دەسـت‌پـێ‌کـردنی پێوەنـدی سێکسی، سـازکردن *adj* پێشتر نێردراو، پێشتر ئامادەکراو، لەوەپێش سازکراو، لەوەپێش، پێشتر، پێـشەوە (لـە *avance* (نـاو)، *avancer* (کـار) فـەرەنـسی کـۆن، لـە late Latin *abante* "لـە پێشەوە"، لە *ab* "لە" + *ante* "پێش، بەرلە") ۞ *n* 1 پیشرفت، ترقی، پیشروی 2 افزایش 3 افـزایش قیمت 4 وام، مـساعده 5 (در جمـع) تـلاش بـرای برقراری رابطەی جنـسی *adj* از پیش فرستاده شـده، از قبل آماده‌شده، مقدم، قبلی، جلو

advanced /əd'vɑːnst, US -'vænst/ *adjective*
1 پێشکەوتوو، بەرکەوتوو، پێشوەچوو، پێشبڕۆ: *advanced* ◊ *advanced chemistry* 2 سەرە، زۆر، لەسەری: *a weapons systems* 3 بەسـەرچوو، رابردوو: *man advanced in years* ۞ 1 پیشرفته، مترقی 2 بالا 3 سپری‌شده

advanced credit *noun*
یەکە وەرگیراوەکان (لە زانکۆکانی ئەمریکادا ئەو یەکانەی کەوا خوێندکاران خۆیان راگوێستووە، وەردەگیرێ) ۞ واحدهای پذیرفته

advanced level = A level

advance-guard /'ədvɑːns 'gɑːd/ *noun*
پێشدار، پێشەنگ، پێشڕەو ۞ جلودار

advancement /əd'vɑːnsmənt, US -'væns-/ *noun*
پێـشکەوتن، پێـشکەوت، پـێش‌وەچـوون، چوونـەپێش، چوونەسـەری، بەرزبوونـەوە ۞ پیشرفت، پیشبرد، ارتقا، ترقی

advancing /əd'vɑːnsɪŋ, US -'væns-/ *adjective*
نزیکەوەبوو، پێشوەچوو، لەپێش وەچوونا، رووله پێشوەچوون ۞ پیش‌رونده

advantage /əd'vɑːntɪdʒ, US -'væn-/ *noun*
1 باشـی، ئیمتیـاز، سـوود، خێـر، بـەهرە، قـازانج، کەڵـک، بەرژەوەنـدی، مەسـڵەحەت، benefit 2 *a big/great/definite advantage* :gain پێشترایەتی، باشتربوون، لەپێش‌بوون 3 (لە یـاری تێنیـس‌دا) خاڵـی یەکـەم (پاش بەرامبەربوون) 4 (advantages) خێروقـازانج، خێروبـەهرە، خێروبێر ۞ 1 مزیت، امتیاز، فایده، نفع 2 تفـوق 3 امتیاز اول 4 (در جمع) مزایا

advantaged /əd'vɑːntɪdʒd, US -'væn-/ *adjective*
دەوڵـەمەند، سـامان‌دار، لـە بـاری کۆمەڵـگا و ماڵـی‌دا لـە رەوشـێکی بـاش‌دا: *advantaged* ◊ *an -ntaged position* ◊ *children* ۞ ثروتمند

advantageous /ˌædvənˈteɪdʒəs/ *adjective*
باش، بەکەڵک، بەسوود، بەبەهرە، بەمقازانج، پڕمەفا، بەخێر، بەخێروبێر، خێردەرەوە، قازانجپێگەیێن (advantageously /ˌædvənˈteɪdʒəsli/ *adv*: بەشێوەیەکی بەکەڵک یان بەسوود یان بەبەهرە؛ advantageousness *n*: سوود، قازانج، مەفا، بەهرە، کەڵک، بەرژەوەندی) ◌ مفید، خوب، باصرفه

advection /ədˈvɛkʃ(ə)n/ *noun*
ڕاگوێزران یان جوولانی هەوا بە شێوازی ئاسۆیی ◌ پهن‌رفت

advent /ˈædvent/ *noun*
1 دەرکەوتن، سەرهەڵدان، پەیدابوون، چوونەنێو، هاتن 2 (Advent) هاتنەوەی (پێغەمبەر) مەسیح (چوار حەوتووی پێش کریسمەس لە ئایینی کریستانیەتدا) ◌ 1 ظهور، پیدایش، ورود، آمدن 2 (با A) ظهور مجدد مسیح

Adventist *noun, adjective*
هاتنەوەباوەڕ، ئەندامی کۆمەڵەی ئایینی باوەڕ بە هاتنەوەی پێغەمبەر مەسیح بەمزوویی (Adventism *n*: هاتنەوەباوەڕی) ◌ ادونتیست

adventitia /ˌadvɛnˈtɪʃə/ *noun, pl.* adventitias
تویی هەرەدەرەوەی دیواری ڕەگ، دەر(ەوە)پۆش (adventitial *adj*: سەربە adventitia یان دەر(ەوە)پۆش) ◌ بیرونی‌ترین لایه‌ی رگ

adventitious /ˌædvenˈtɪʃəs/ *adjective*
1 نامەبەستی، ڕێکەوتی، بەهەڵکەوت، هەڵکەوتی، هەڵکەوتە، چاوەڕوان نەکراو، پێشبینینەکراو، دەرەکی، دەرەوەیی 2 بێ‌پلان، پلان بۆ دانەنراو 3 دەسکەوتی، نازگماکی، نابۆماوەیی 4 (ڕووەک، ڕەگ) لەسەر لاسک یان بەشە سەرووەکانی شین دەبێ، نابەجێ، دەرەجێ: *adventitious roots* (adventitiously /ˌædvenˈtɪʃəsli/ *adv*: بەهەڵکەوت، بەڕاگوزەری؛ adventitiousness /ˌædvenˈtɪʃəsnəs/ *n*) ◌ 1 عارضی، اتفاقی، تصادفی، خارجی 2 طراحی‌نشده 3 اکتسابی، ناموروثی 4 نابجا

adventive *adjective*
adj 1 بەڕێکەوت، ڕێکەوتی 2 نابوویی، نابوومی، لاوە، نارەسەن، ڕووەک یان گیانەوەرێکی نابوومی *n* ڕووەک یان گیانەوەرێکی نابوومی (adventively *adv*) ◌ *adj* 1 اتفاقی 2 غیربومی *n* گیا یا جانور غیربومی

Advent Sunday *noun*
یەکەمین یەکشەممەی Advent ◌ اولین یک‌شنبه‌ی Advent

adventure /ədˈventʃə(r)/ *noun*
1 ڕووداو، سەربردە، (بە)سەرهات 2 جەربەزەیی، سەرووردی، کێشەخوازی، مەترسیکاری، سەرەڕۆیی، سەرلەکێشەخوران، مەترسی، کاری مەترسیدار یان خەتەر، کاری سەیر ◌ 1 ماجرا 2 ماجراجویی، مخاطره، ریسک، خطر

adventure playground *noun*
یاریگای منالان، جێ‌کایەی زاڕۆکان ◌ زمین بازی کودکان

adventurer /ədˈventʃərə(r)/ *noun*
کێشەخواز، جەربەزە، مەترسیکار، سەروورد، سەرەڕۆ، (بنیادەم) بەجەرگ: *He's a romantic at heart, a born -nturer* ◌ ماجراجو، جسور

adventuresome /ədˈventʃəsəm, US -tʃərs-/ = adventurous

adventurism /ədˈventʃərɪzəm/ *noun*
کێشەخوازی، مەترسیکاری، هەلپەرستی ◌ ماجراجویی

adventurist *noun, adjective*
n کێشەخواز، مەترسیکار، سەرەڕۆ، هەلپەرست *adj* مەترسیکارانە ◌ *n* ماجراجو *adj* ماجراجویانه

adventurous /ədˈventʃərəs/ *adjective*
1 کێشەخواز، مەترسیکار، سەرەڕۆ، بەجەرگ، چاونەترس، نەترس 2 پڕمەترسی (adventurously /ədˈventʃərəsli/ *adv*: بەشێوەیەکی پڕمەترسییانە؛ adventurousness *n*) ◌ 1 ماجراجو، جسور 2 مخاطره‌آمیز

adverb /ˈædvɜːb, US -vɜːrb/ *noun*
ئاوەڵکار، ئاوەڵکار، ئاوەڵفرمان ◌ قید، ظرف

adverbial /ædˈvɜːbiəl, US -ˈvɜːrb-/ *adjective, noun*
adj ئاوەڵکاری، سەربە ئاوەڵکار، کار ئاوەڵکار دەکا *n* دەستە یان گرووپی ئاوەڵکار ◌ *adj* قیدی *n* گروه قیدی

adverbially /ædˈvɜːbiəli, US -ˈvɜːrb-/ *adverb*
لە باری ئاوەڵکارییەوە، ئاوەڵکارییانە ◌ از لحاظ قیدی

adverbial particle *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵکاری بەتایبەتی دوای کار بەکاردێ بۆ پیشاندانی ڕەوش و لا و دیریکشنی بزووتن ◌ پارتیکل قیدی

adverb of place *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵکاری شوێن ◌ قید مکان

adverb of time *noun*
(ڕێزمان) ئاوەڵکاری کات ◌ قید زمان

adversarial /ˌædvəˈseəriəl, US -vərˈseriəl/ *adjective*
دوژمنانە، دوژمنکارانە، نەیارانە (adversarially *adv*) ◌ خصمانه

adversary /ˈædvəsəri, US -vərseri/ *noun, pl.* adversaries
1 دوژمن 2 نەیار، هەڤڕک، گاڤبەر، ناحەز، ڕقەبەر، دژبەر، دژمن، بەرهەڵست، ڕکەبەر ◌

1 دشمن، خصم 2 حریف، رقیب، مخالف

adversative /əd'vɜ:sətɪv/ *adjective*
(ڕێزمان، وشە یان دەستەوشەیێ) دژدەرخەر ◇ نقض‌آمیز

adverse /'ædvɜ:s, əd'vɜ:s, US -vɜ:rs/ *adjective*
1 خراپ، ناخۆش، ناڵەبار، شپرزە، زیاناوی 2 دژ، دژبەر، نەیار، ڕکەبەر: *heard testimony adverse to their position* (adversely /'ædvɜ:sli, əd'vɜ:sli, US -vɜ:rsli/ *adv* ناخۆشانە، بەشێوەیەکی خراپ؛ adverseness /'ædvɜ:snəs, əd'vɜ:snəs, US -vɜ:rsnəs/ *n*: ناکۆکی، دژایەتی، بەرهەڵستی) ◇ 1 نامطلوب، مضر 2 مغایر، مخالف

adversity /əd'vɜ:səti, US -'vɜ:rs-/ *noun, pl.* adversities
بەدبەختی، کڵۆڵی، کوڵۆڵی، ڕۆژەڕەشی، قوڕبەسەری، کوێرەوەری، لێقەومان، نەهاتی، سەختی، ناخۆشی، مەینەتی: *courage in the face of -rsity* ◇ ادبار، فلاکت، شقاوت، بدبختی

advert /'ædvɜ:t, US -vɜ:rt/ = advertisement

advertence /əd'vɜ:təns/ *noun*, also advertency /əd'vɜ:tənsɪ/
1 سەرنجدان، ئاگاداری، attention 2 گەڕانەوە ◇ 1 توجه 2 رجوع

advertent /əd'vɜ:tənt/ *adjective*
ئاگادار، بەسەرنج، heedful ◇ متوجه

advertisement /əd'vɜ:tɪsmənt, US ˌædvər'taɪz-/ *noun*
بانگەواز، ڕاگەیاندن، جاڕدان، ڕاگەیێنی، ئاگاداری، ئاگایی، دانەزانین، جاڕ، بڵاوک، بڵاونامە، بانگەشە، بڵاوکاری، هەواڵ ◇ تبلیغ، اعلان، آگهی، خبر

advertiser /'ædvətaɪzə(r), US -vərt-/ *noun*
(کەس یان کۆمپانی) بڵاوکار ◇ آگهی‌دهنده

advertising /'ædvətaɪzɪŋ, US -vərt-/ *noun, adjective*
n 1 بانگەشە، ئاگاداری، ئاگادارکردنەوە: *the magazine contains much advertising* 2 پیشەسازی بانگەشە یان ڕاگەیاندن، پیشەگەری بانگەشە، پیشەی پلاندانان و داڕشتن و نووسینی بانگەشەکان *adj* بانگەشەیی ◇ *n* 1 تبلیغات، آگاه‌سازی 2 صنعت تبلیغات یا اعلان *adj* تبلیغاتی

advertorial /ˌædvə'tɔ:riəl, US -vər't-/ *noun*
ڕیپۆرتاژ یان بابەتی بانگەشەیی ◇ رپرتاژ یا مقالەی تبلیغاتی

advice /əd'vaɪs/ *noun*
1 ئامۆژگاری، شیرەت، پەند، نەسیحەت 2 ڕاسپاردە 3 ڕا، بۆچوون 4 پرسوڕا، ڕاوێژ (کاری) 5 پێشنیار 6 (advices) هەواڵ، ئاگاداری ◇ 1 پند، اندرز 2 سفارش 3 نظر 4 مشاوره، مشورت 5 پیشنهاد 6 خبر، آگاهی

advice column = agony column

advice columnist = agony aunt

advisable /əd'vaɪzəbl/ *adjective*
باش، چاک، ژیرانە، بەجێ، جێی بەرژەوەندی، prudent، sensible (advisability /ədˌvaɪzə'bɪləti/ *n* (also advisableness): باشبوون، ژیرانەبوون، بەجێبوون، بەقازانجبوون، بەرژەوەندی، مەسڵەحەت: advisably /əd'vaɪzəbli/ *adv*) ◇ صلاح، معقول

advised *adjective*
ژیرانە، هەڵسەنگێنراو، لێکدراوەوە، لێکۆڵینەوەلەسەرکراو، بیرلێوەکراو، considered: *ill-advised plans* (advisedly /əd'vaɪzədli/ *adv*: بەئەنقەست، دانستە، لەڕووی زانینەوە، بەئاگاداریەوە) ◇ مصلحت‌آمیز، سنجیده

advisement /əd'vaɪzmənt/ *noun*
1 ڕاوێژکاری، پرسوڕا: *the University advisement Center* 2 وردبوونەوە، تێڕامان، لێخوردبوونەوە، deliberation ◇ 1 مشورت 2 دقت، تأمل

adviser /əd'vaɪzə(r)/ *noun*, also advisor
ڕاوێژکار، ڕاوێژەر، شیرەتقان، ئامۆژگار، بەپرسوڕا ◇ رایزن، مشاور

advisory /əd'vaɪzəri/ *adjective*
ڕاوێژکاری، ڕاوێژکاریانە: *an advisory council* ◇ مشاورەای

advisory board *noun*
ئەنجومەن، جڤات ◇ شورا

advocaat /'advəkɑ:/ *noun*
لیکۆرێ کە بە هێلکە، شەکر و براندی دروست دەبێ ◇ ادووکات

advocacy /'ædvəkəsi/ *noun, pl.* advocacies
1 لاگیری، لایەنگری، داژداری، پشتیوانی، داکۆکی 2 بەرگری، لەسەرکردنەوە، بەرەڤانی، پاراستن ◇ 1 هواداری، حمایت 2 دفاع

advocate /'ædvəkət/ *adjective*
1 لایەنگر، لاگیر، داژدار، پشتیوان، دەستە، داکۆکیکار: *a staunch advocate of free speech* 2 پارێزەر، ئاووکات، بەرەڤانیکار (advocateship *n*) ◇ 1 هوادار، طرفدار، مدافع، حامی 2 وکیل مدافع

advocation /ˌædvə'keɪʃn/ *noun*
بەرگری، لەسەرکردنەوە، بەرەڤانی (advocative *adj*، advocator *n*: پشتیوان، دەستە، بەرگریکەر، پارێزەر، لایەنگر) ◇ دفاع

advowson *noun*
مافی دیاریکردنی پلە و پایەیێ بۆ position

گرتەدەستی کاروباری پێوەندیدار بە تەرخی کلێسە (ی ئینگلتەرە) ◌ دووسون

Adyghe /ˈadɪgeɪ, US ˌɑːdɪˈgeɪ/ *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی زۆربەموسولمانی سوننی باکووری ڕۆژاوای کەوکاز. ب.ت. Adygea 2 زمانی کەوکازی باکووری ئەو گەلە ◌ ادیگی

adynamia /ˌædɪˈneɪmiːə/ *noun*

بێهێزی، لاوازی، بێبنگەیی، بێگیانی (adynamiac /ˌædɪˈnæmɪk/ *adj*): بێهێز، بێتین، بێگیان، بێبنگە، بێڕەگ، لاواز) ◌ بی‌قوتی

adytum /ˈadɪtəm/ *noun, pl.* adyta /-tə/

پیرۆزگا، حەرەم، جێگا یان شوێنی پیرۆز (پەرستگای یۆنانی کۆن، بنەڕەت: لە *aduton* یۆنانی "impenetrable") ◌ حرم، جایگاه مقدس

adze ædz *noun*, US adz

تەشوی، هوراک، ترێشتە، تەفتو، بووە (بەڕەت: *adesa* ئینگلیسی کۆن) ◌ تیشه

adzuki /ədˈzuːki/ *noun*, also aduki, *pl.* adukis

1 جۆرێ باقلەی خۆراکی ورد و خڕی سووری توند 2 گیایێکی پێنجناسای ئاسیایی کە ئەو باقلەیە دەکا [*Vigna angularis*] ◌ ادزوکی

Aeacus *noun*, Latin, from Greek *Aiakos*

ئیوکیس، ئیوکوس، ئایوکوس: کوڕی زیوس Zeus ◌ ایوکس

Æ also æ *noun*

پیتێ لە ئینگلیسی کۆن بۆ نیشاندانی بزوێنێ نێوان a و e ◌ حرفی درانگلیسی باستانی

AEC *abbreviation* (historical) Atomic Energy Commission

aeciospore *noun*

یەکێ لەو سپۆرانەی کە لەنێو ئاسیۆمدا aecium پێکدێ ◌ آسیواسپور

aecium *noun, pl.* aecia

بەر یان میوەیێکی کارگی کە زۆرتر سپۆرەکەی دووناوکەیە binucleate (aecial *adj*) ◌ آسیوم

aedes *noun*, also aëdes, *pl.* same

شیرینە: هەر مێشوولەیێکی توخمی *Aedes*، ڕاگوێزەری تای زەرد yellow fever، دانگ dengue و نەخۆشییەکانی ترە (aedine *adj*) ◌ آسیوم

aedile /ˈiːdʌɪl/ *noun*, also edile

(لە ڕۆمی کۆندا) هەریەک لە دوو (پاشان چوار) بەرپرس بۆ خانووبەرە گشتی و magistrate شتەکانی تر (aedileship *n*) ◌ ایدایل

aeëtes *noun*

پاتشایێکی ئەفسانەیی legendary کۆلکیس Colchis، باوکی Medea و نۆبەداری custodian خوری زێڕین the Golden Fleece ◌ آئیتس

Aegean /iːˈdʒiːən, US ɪ-/ *adjective, noun*

adj 1 ئێژەیی، سەربە ئەو ناوچەیەی کە دەریای ئێژە و کەنارە و دوورگەکانی (بریتین لە Dodecanese، Cyclades و Sporades) دەگرێتەوە 2 سەربە شارستانیەتی پێش‌مێژووی ئەو دوورگە و ناوچە نزیکانەی دەریای ئێژە، وەک کریت Crete و ئارگۆلیس Argolis *n* 1 دەریای ئێژە 2 (the Aegean) ئەو ناوچەیە، ئێژە ◌ *adj* اژەای *n* اژه

aegis /ˈiːdʒɪs/ *noun*, under the aegis of (also egis)

1 مەتاڵ، قەڵغان (یۆنانی: هی زیوس) 2 لەژێر باڵی، لەژێر پشتیوانی، لە (ژێر) سایەی، داکۆکی، بە یارمەتی، لەگەڵ پاراستن یان پشتگیری، protection: *Medical supplies are being sent under the aegis of the Red Cross* ◊ *under the aegis of the Constitution* (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *aigis* یۆنانی "مەتاڵی زیوس shield of Zeus") ◌ 1 سپر 2 تحت حمایت، حمایت، به کمک

Aegisthus *noun*, Latin, from Greek *Aigisthos*

ئیجیتس، ئایگیستۆس: (= کوڕی Thyestes) گراوی Clytemnestra کە هەردووکیان بە دەستی Orestres کوژران ◌ ایجستس

-aemia (also -haemia, US -emia or -hemia) *suffix*

پاشگر: ئاماژە بە ماک و مادەیێ کە لە نێو خوێندا هەیە؛ خاوەنی ماک و مادەیێکی تایبەتی لە خوێندا: *leukemia*، *uremia*، *septicaemia* (لە لاتینی نوێوە، لە *-aimia* یۆنانی، لە *haima* "خوێن blood") ◌ پسوند: حاکی از وجود مادەای در خون؛ دارای مواد بخصوصی در خون

Aeneas *noun*, Latin, from Greek *Aineias*

ئینیەز: منالی Anchises و Aphrodite، قارەمانی ترۆی، ڕەچەڵەکی ڕۆمانەکان و پاڵەوان یان قارەمان *Aeneid* ڤیرژیل ◌ اینیس

Aeneolithic *adjective*

سەربە قۆناخی تێپەڕین لە نێوان سەردەمانی نۆبەردین Neolithic و مەفرەخ Bronze کە لەو دەمەدا مس بەکاردێنرا ◌ ایونولیتیک

aeolian /iːˈəʊlɪən/ *noun*, US eolian

1 بایی، سەربە با یان بەهۆی کاری باوە 2 (Aeolian) سەربە *Aeolus* ناوی خودای بایەکان لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ◌ 1 بادی 2 ایولین

aeolian harp *noun*

چەنگی بایی ◌ چنگ بادی

Aeolic[1] = aeolian

Aeolic[2] *noun*

دەستەیێ لە زاراوە کۆنەکانی یۆنانی کە لە لایەن Aeolian ـەکانەوە بەکاردەهێنران ◌ ایولیک

aeon /ˈiːən/ *noun*. US eon

1 هەرە رابردوو، هەتاهەتا، زۆر لەمێژینە، زوو، سالیانی سال، هەزاران سال، سەردەمانی دوورودرێژ 2 (ئەستێرەوانی و زەویناسی) ماوەی هەزار میلیۆن سال 3 (زەویناسی) کۆسەردەمان (ئەو دابەشکردنە مەزنەی سەردەمانی زەویناسی، پێش era، وەک Phanerozoic) 4 (فەلسەفە، لە نیوپلاتۆنیزم، ئەفلاتوونگەری و گنۆستیزمدا) سەردەم: هێزی هەرماوی بەدەر لە کات و زەمان (بنەڕەت: لە aiōn یونانی "age") ◇ 1 قرون متمادی، گذشتەهای دور 2 مدت هزار میلیون سال 3 ایون 4 دهر

aepyornis /ˌiːpɪˈɔːnɪs/ *noun*

بالندەبەرزە، پەلەوەرێکی کەتەی نەفڕی قرتێکەوتوو، لە ماداگاسکار [تۆخم *Aepyornis*] (بنەڕەت: یۆنانی: *aipus* "بەرز" + *ornis* "بالندە")◇ نوعی پرندە

aer(o)- /ˈeərəʊ, US ˈeroʊ/ *prefix*

پێشگر: 1 گاز: *aerosol* 2 هەوا، هەوا و: *aerobiology*، *aerospace*؛ سەربە هەوا، هەوایی: *aerobic* 3 سەربە فڕۆکە، پێوەندی بە فڕۆکەوە هەیە: *aerodrome* (بنەڕەت: لە *aēr* یۆنانی "air") ◇ پیشوند: 1 گاز 2 هوا؛ وابستە بە هوا 3 وابستە بە هواپیما

aerenchyma /ɛːˈrɛŋkɪmə/ *noun*

ئێرێنشم، پارانشیمی هەوایی: شانەیێکی نەرمی رووەکی کە کۆمەڵە بۆشاییێکی هەوایی (نێوانخانەیی) تیایە، ب.ت. لە زۆر لە رووەکە ئاوییەکاندا دۆزراوەتەوە (aerenchymatous *adj*) ◇ پارانشیم هوایی

aeration /eəˈreɪʃn, US eˈreɪ-/ *noun*

هەواپێدان، هەواییێن، هەواگۆڕی، هەوادەری ◇ هوادادگی، تهویە

aerator *noun*

هەواپێدەر، هەواگۆڕ، هەوادەر ◇ هوادهندە

aerial /ˈeəriəl, US ˈer-/ *adjective, noun*

adj 1 هەوایی، حەوایی 2 بایی 3 ئاسمانی، فڕینی، سەربە فڕین: ◊ *aerial navigation* ◊ *aerial transportation* 4 بڵیند 5 خەیاڵی، هیچ، پڕوپووچ، بێبنچینە 6 سووک 7 (بەشێ لە گیا یان رووەک) لە سەرووی عەرزەوە شین دەبێ *n* ئانتێن، شەپۆلگر (*aeriality n*؛ *aerially adv*) ◇ *adj* 1 هوایی 2 بادی 3 وابستە بە پرواز 4 شاهق 5 خیالی 6 سبک 7 آیریال *n* آنتن

aerialist *noun*

تەنافباز (لەسەر گوررزەهۆن tightrope یان تەناف trapeze) ◇ بندباز

aerial ladder *noun*

پەیژە یا نەردیوانی حەوایی (لەسەر ماشێنی ئاگرکوژێنەوە) ◇ آیریال لادر

aerial photography *noun*

وێنەگری ئاسمانی (یان حەوایی یان هەوایی؛ *aerial photograph n*: وێنەی ئاسمانی (یان حەوایی)) ◇ عکاسی هوایی

aerial surveing *noun*

رووپێوی ئاسمانی (یان حەوایی) ◇ زمین‌پیمایی هوایی

aerial tanker *noun*

تانکێری هەوایی یان ئاسمانی: جۆرێ فڕۆکەی فرەبزوێنە کە تێکردنەوەی سووتەمەنی لە کاتی فڕیندا بەکاردێنرێ ◇ آیریال تانکر

aerie = eyrie

aerification *noun*

کردنەهەوا، هەواندن ◇ آیروفیکاسیون

aeriform /ˈeərəfɔːm/ *adjective*

هەوایی، هەوائاسا، گازی، پووچەڵ ◇ هوایی، گازی

aeroballistics *noun, pl.*

هەواهاوێژەناسی، زانستی هاوێژەناسی و هەواجوولەناسی aerodynamics (= دەربارەی جوولان و رۆیشتنی راکێتەکان، مووشەکە مەهاربەند و هاوێژەکانی تر دەکۆڵێتەوە؛ aeroballistic *adj*) ◇ آئروبالیستیک

aerobatic *adjective*

سەربە ئاسمانبازی، ئێرۆباتیک ◇ وابستە بە عملیات آکروباتی

aerobatics /ˌeərəˈbætɪks, US ˌerə-/ *noun, pl.*

ئاسمانبازی، ئێرۆباتیکس (aerobat *n*) ◇ عملیات آکروباتی

aerobe /ˈɛːrəʊb/ *noun*

ئێرۆب، (میکرۆب) هەوازی، بەهەوازیندوو، هەوایی ◇ هوازی

aerobic /eəˈrəʊbɪk, US eˈroʊ-/ *adjective*

1 سەربە هەوازی، سەربە یان پێویست بە ئۆکسیژێنی ئازاد 2 (سەربە) ئێرۆبیک (aerobically *adv*) ◇ 1 وابستە بە هوازی 2 (وابستە بە) اروبیک

aerobic respiration *noun*

هەناسەدانی هەوایی ◇ تنفس هوایی

aerobics /eəˈrəʊbɪks, US eˈroʊ-/ *noun, pl.*

ئێرۆبیک (= وەرزشێ کە موسیقای لەگەڵ بێ) ◇ اروبیک

aerobiology *noun*

زیندەناسی هەوایی، هەوازیندەناسی: لێکۆڵینەوەی راگواستن یان راگوێستنی هەوایی وردەزیندەوەرەکان، سپۆرەکان، تۆوەکان، ڤایرۆسەکان، لقێ لە زیندەناسی کە لەبارەی بڵاوبوونەوەی زیندەوەرەکان بەهۆی باوە دەکۆڵێتەوە (aerobiological *adj*: سەربە زیندەناسی هەوایی، سەربە یان پێوەندی بە هەوازیندەناسییەوە هەیە) ◇ ایروبیولوژی،

زیستشناسی هوایی

aerobiosis *noun*
هەواژی ◇ هوازی

aeroculture *noun*
شێوەیێکی رواندنی گیاکان بەبێ خاک و بە حەواوە راگرتنیان و لە پەستا تەڕراگرتنی رەگ و ریشەیان بە ئاو و ماکی خۆراکی ◇ ائروکولتور

aerodrome /'eərədrəʊm, US 'erədroʊm/ *noun*
فڕۆکەخانە، فڕگە (چکۆلە)، مەیدانی فڕۆکە ◇ فرودگاه

aerodynamic /-mɪk/ *adjective*
سەربە هەواجوولەناسی (aerodynamically *adv*) ◇ آیرودینامیکی

aerodynamics /ˌeərəʊdaɪ'næmɪks, US ˌeroʊ-/ *noun, pl.*
هەواجوولەناسی، ئیرۆداینەمیک (= زانستێکە کە چۆنیەتی جوولانەوەی شتەکان (object) بەنێو هەوادا دەخاتە بەرباس) ◇ آیرودینامیک

aerogramme /'eərəgræm, US 'erə-/ *noun*, US aerogram
نامەی ئاسمانی، وشەیێکی تر بۆ air letter ◇ نامەی هوایی

aerography /ˌær'ɑ:grəfɪ, ˌer-/ = meteorology

aerolite /'eərəlaɪt/ *noun*, also aerolith /'eərəlɪθ/
بەردی ئاسمانی ◇ سنگ آسمانی

aerology /eər'ɑ:lədʒɪ/ *noun*
1 meteorology 2 هەواناسی (aerological *adj*: سەربە هەواناسی، کەشناسییانە؛ aerologist /eər'ɑ:lədʒɪst/ *n*: هەواناس، کەشناس) ◇ 1 meteorology 2 هواشناسی

aeromagnetic *adjective*
هەوامەگناتیک: ئاماژە بە لێکۆلینەوە یان پێوانی مەیدانی مەگناتیکی زەوی بە رێگای حەواوە: *an aeromagnetic survey* ◇ آیرومگناتیک

aeromechanics *noun, pl.*
ئیرۆمیکانیک، ئایرۆمیکانیک (aeromechanic *adj*: سەربە ئیرۆمیکانیک) ◇ آیرومکانیک

aeromedical *adjective*
1 سەربە aeromedicine 2 سەربە بەکارهێنانی فڕۆکە بۆ مەبەستی پزشکی، سەربە راگوێستنی هەوایی بۆ نەخۆشخانەیێ ◇ آیرومدیکال

aeromedicine *noun*
لقێکی پزشکی کە دەربارەی نەخۆشی و ناسازییەکانی (یان نارەحەتی و تێکچوون لە) ئەنجامی فڕین دەکۆلێتەوە ◇ آیرومدیسین

aerometer /eə'rɑ:mi:tə(r)/ *noun*
هەواپێو (aerometry /eə'rɒmətrɪ/ *n*: هەواپێوی) ◇ هواسنج

aeronaut /'eərənɔ:t, US 'erə-/ *noun*
فڕینەوان، ئاسمانگەڕ (بە airship یان hot-air balloon) ◇ هوانورد

aeronautical /-'nɔ:tɪkl/ *adjective*, also aeronautic
سەربە فڕینەوانی یان ئاسمانگەڕی ◇ وابستە بە هوانوردی

aeronautics /ˌeərə'nɔ:tɪks, US ˌerə-/ *noun, pl.*
فڕینەوانی، زانستی فڕین، زانستی ئاسمانگەڕی ◇ علم هوانوردی

aeronomy /ɛ:'rɒnəmi/ *noun*
هەواوانی، کەشەوانی (= لقێکی زانست کە باسی تایبەتمەندی کەشی ژووروو دەکا؛ لێکۆلینەوەی دیاردە کیمیایی و فیزیکییەکانی کەشی ژووروو(ی هەسارەکان؛ aeronomer *n*: aeronomist *n*: هەواوان، کەشەوان، زانای هەواوانی یان کەشەوانی؛ aeronomic *adj*) ◇ ایرونومی

aeropause *noun*
بەشێ لە کەش کە لەسەر مرۆڤ و فڕۆکە کاریگەری نییە ◇ آئروپوز

aerophobic *noun, adjective*
(کەس) ترساو یان بێزار لە فڕین، فڕینبێزار (aerophobia *n*: ترس یان بێزارییێکی زۆر لە فڕین، فڕینبێزاری) ◇ آئروفوبیک

aerophone *noun*
(موسیقا، تکنیکی) ئامێرێکی بایی ◇ ساز بادی

aerophore *noun*
دەزگایێکی هەناسەی هەلگیراو portable (یان دەستی) کە پڕ دەکرێ لە هەوای پەستواو یان پەستێوراو compressed air ◇ آئروفور

aeroplane /'eərəpleɪn, US 'erə-/ *noun*, also airplane
فڕۆکە، بالافڕ، تەیارە ◇ هواپیما

aeroponics = aeroculture (used with a sing. v.)

aerosol /'eərəsɒl, US 'erəsɔ:l/ *noun*
1 پرژێنە، پرژێنەک، پژێنە، پژیژە 2 (کیمیا) راگرتنی (پارچۆلکەکانی) شلە یان تەنێ لە هەوا یا لە گازدا (دووکەل و تەم و مژ ئیرۆسۆلن) ◇ 1 افشانە 2 ایروسول

aerosphere *noun*
(بە شێوەی تکنیکی بەکارناهێنرێ) کەشی زەوی atmosphere ◇ جو

aerospace /'eərəʊspeɪs, US 'eroʊ-/ *noun*
هەوا ـ بۆشایی (= سازگەری یا سەنعەتی دروسکردنی ئەو فڕۆکە و کەلوپەل و دەزگایانەی کە بۆ بۆشایی یان ئاسمان دەنێردرێن) ◇ هوا‌ـ‌فضا

aerospace engineering *noun*

ئەندازیاریتی هەوا-بۆشایی ◌ مهندسی هوا-فضا
aerostat /ˈɛːrəstat/ *noun*
ئێرۆستات، کەشتی ئاسمانی یان باڵۆن، ئایرۆستات ◌ آیروستات
aerostatic *adjective*, also aerostatical
1 سەربە ئێرۆستاتیک 2 سەربە ئێرۆستات ◌ آیروستاتیک
aerostatics *noun, pl.*
ئێرۆستاتیک، هەوانەبزێوناسی: 1 لقێکی statics کە دەربارەی هاوسەنگی شلە گازییەکان و تەنە وێستاوەکان لە هەوادا دەکۆڵێتەوە 2 زانستی فڕۆکەی لە هەوا سووکتر ◌ آیروستاتیک
aerothermodynamics *noun, pl.*
تێرمۆدینامیکی گازەکان و ب.ت. لە هەوادا؛ زانستی جووڵە و ئاڵوگۆڕی گازەکان و هەوا لە ئەنجامی گۆڕانی پلەی گەرمی (-rothermodynamic *adj*) ◌ آیروترمودینامیک
aery1 *adjective* (aerier, aeriest), also aery, *noun, pl.* aeries
adj ئیسیری، سەربە ئێتێر، هەوایی، (خوازە) ئاسمانی، *visions* :aerial ،ethereal -y (aerily) *adv*) n = eyrie ◌ اثیری: (مجازی) ملکوتی
Aesculapian /ˌiːskjʊˈleɪpɪən/ *adjective*, from Latin, from Greek *Asklēpios*
سەربە پزشکی یان پزشکان (بنەڕەت: لە *Aesculapius* "ناوی خودای پزشکی لە میتۆلۆژی ڕۆمیدا" + ian-) ◌ وابستە بە پزشکی یا پزشکان
Aeschylean *adjective*
سەربە دراماتیست و هۆنەری poet یۆنانی ئاشیلۆس یان ئێسکیلوس Aeschylus - 525 456 پێشزایین ◌ آشیلوسی
Aesir *noun*, Old Norse *Æsir*, plural of āss "God"
ئانێزیر، ئائسیر: ڕەگەزی سەرەکی خودایانی سکاندیناڤی، ئۆدین Odin بەرێوەی دەبا و لە ئاسگارددا Asgard دەژی ◌ آئزیر
Aesopian *adjective*, also Aesopic
سەربە نووسەری یۆنانی ئیزۆپ یان ئێسۆپ Aesop (دەوروبەری 620–560) و داستان و ئەفسانەکانی: *Aesop's Fables* ◌ آئزیر
aesthete /ˈiːsθiːt, ˈes-, US ˈes-/ *noun*, US also esthete
جوانیناس، هونەرناس، جوانپەرست ◌ زیبایی‌شناس
aesthetic /iːsˈθetɪk, es-, US es-/ *adjective*, also US also esthetic
جوانیناسییانە، ئێستێتیک، هونەرمەندانە، هونەری، هونەرناس؛ (Aesthetic) سەربە یان ئاماژە بە بزووتنەوەیێکی ویژەیی و هونەری ئینگلتەرە بە درێژایی نیوەی دووهەمی سەدەی نۆزدەیەم (یان بزاڤی "هونەر بۆ هونەر art for art's sake"، کە ئەو بۆچوونەی بەرپەرچ دەداوە کە هونەر دەبێ مەبەست و ئامانجی کۆمەڵایەتی یا ئاکاری هەبێ) (aesthetically /-kli/ *adv*: هونەریانە، لەباری هونەرییەوە، لەباری جوانیناسییەوە (یان ئێستێتیکەوە) ◌ زیبایی‌شناختی، هنری، هنرشناس
aesthetician /ˌiːsθəˈtɪʃən/ *noun*, US also esthetician
جوانیناس؛ (لە ئەمریکا) = beautician ◌ زیبایی‌شناس
aestheticism /iːsˈθetɪsɪzəm, es-, US es-/ *noun*
جوانیناسیگەری، جوانیناسیخوازی ◌ زیبایی‌شناسی‌گرایی
aesthetic norm *noun*
نۆڕمی جوانیناسییانە ◌ هنجار زیبایی‌شناختی
aesthetics *noun, pl.*, US also esthetics
جوانیناسی، هونەرناسی ◌ زیبایی‌شناسی، علم جمال
aesthetic theory *noun*
بیردۆزی یان تیۆری جوانیناسییانە ◌ نظریەی زیبایی‌شناختی
aestival /ˈiːstɪv(ə)l, iːˈstʌɪv(ə)l, ˈest-, ɛˈstʌɪv(ə)l/ *adjective*
هاوینی، هاڤینی، تاوسانی، سەربە یان پێوەندی بە هاوینەوە هەیە (بنەڕەت: لە *aestivalis* لاتین، لە *aestivus*، لە *aestus* "گەرما") ◌ تابستانی
aestivation /ˌiːstɪˈveɪʃ(ə)n, US ˌest-/ *noun*
ماتبوون لە هاویندا، هاوینەماتی ◌ رخوت تابستانی
aetiologic *adjective*, also aetiological
سەربە هۆناسی، سەربە هۆدۆزی، هۆناسییانە (aetiologically *adv*: لەباری هۆناسی(یەوە) ◌ علت‌شناختی
aetiology /ˌiːtiˈɒlədʒi, US -ˈɑːl-/ *noun*
1 هۆناسی، هۆدۆزی 2 هۆ ◌ 1 علت‌شناسی 2 علت
Afar /ˈɑːfɑː/ *noun, pl.* same or Afars
1 ئەندامی گەلێ کە لە Djibouti و باکووری ڕۆژهەڵاتی ئەتیۆپیا دەژین 2 زمانی Cushiticی ئەو گەلە (بنەڕەت: لە *qafar* ئافارییەوە) ◌ آفار
afar /əˈfɑː(r)/ *adverb*, from afar
دوور، لە دوور، دووردوور، دوورادوور، دووراودوور: *roamed afar* ◌ دور، دور از
afeared – archaic afraid
affable /ˈæfəbl/ *adjective*
ڕووخۆش، خۆشخولک، ئێسکسووک، دەمبەپێکەنین، دۆستانە: *an affable host* ◊ *an* (*affable manner*) affability /ˌæfəˈbɪləti/ *n*: هەڵسکردن، ڕووخۆشی، خۆشخولکی؛ affably /ˈæfəbli/ *adv*؛ affableness *n*:

ڕووخۆشانە، بە ڕووخۆشی‌یەوە، [illegible]
خوش‌خلق، محبت‌آمیز

affair /əˈfeə(r), US əˈfer/ *noun*

1 کار، کردە، شت، کاروبار (کو [illegible]) [illegible] بابەت، مەزار 2 بوویەر، ڕووداو 3 کاروباری بازرگانی یان دارایی 4 پێوەندی سێکسی دلداری، حەزلێکردوویی، تێکەڵبوونی ژن و پیاوی ◇ 1 امر، مسئله، مورد، مطلب، موضوع 2 واقعه 3 امور بازرگانی یا مالی 4 [illegible]

affaire /əˈfeə, US əˈfer, French afɛʀ/ *noun*, also affaire de or du coeur /də ˈkɜː, djuː, French də, dy kœʀ/

پێوەندی سێکسی، دلداری، حەزلێکردوویی، تێکەڵبوونی ژن و پیاوی [illegible]

affairé /[illegible], French afeʀe/ *adjective*

سەرقاڵ، پڕکار، [illegible] نەپەرژاو، پێوەبوو، گیرکراو [illegible] تووش‌بوو، [illegible]

affectation /[illegible]/ *noun*

(و)خۆنیشاندان [illegible] هەڵسوکەوت [illegible] (دەرهێنان) 4 [illegible] کزوتیر، خۆنمەگرتنەوە [illegible] *affectation at all* [illegible]

affected /əˈfektɪd/ *adjective*

1 ساختە، ناڕاست، درۆ، دەستکرد، خۆپیشاندەرانە 2 نەخۆش، تووش‌بوو، (پیا)پیاکراو (affectedly /əˈfektɪdli/ *adv*: بە درۆ، دەسکردانە؛ affectedness /əˈfektɪdnəs/ *n*) ◇ 1 مصنوعی، متظاهر به 2 مبتلا

affecter *noun*

خۆپیشاندەر، واخۆدەرخەر، خۆنوێنەر ◇ متظاهر

affecting /əˈfektɪŋ/ *adjective*

هەستبزوێن، سۆزاوی، کارتێکەر ◇ موثر

affection /əˈfekʃn/ *noun*

1 خۆشەویستی، دڵ‌تێچوون، دڵ‌پێدان، دڵ‌بەستەیی، ئەڤینداری، مێر 2 حەز، ویست، مەیل، ئارەزوو، هۆگری 3 سۆز، سۆزداری 4 نەخۆشی، تووش‌بوون، (پیا)پیاکران، گرتن، دوچار بوون، پێوەبوون 4 کارتێ کردن، کارلێ کردن، کارتێ کران (affectional /əˈfekʃnəl/ *adj*: سۆزاوی، بەسۆز) ◇ 1 محبت، مهر، عشق 2 میل، تمایل 3 عاطفه 4 بیماری، ابتلا 5 تأثیر، تأثر

affectionate /əˈfekʃənət/ *adjective*

بەسۆز، دڵسۆز، بەبەزەیی، بەخرۆش (affectionately /əˈfekʃənətli/ *adv*: بەسۆزانە، دڵسۆزانە، بە دڵسۆزی‌یەوە) ◇ باعاطفه، مهربان

affective /əˈfektɪv/ *adjective*

بەسۆز، هەستبزوێن، کارتێکەر: *affective language* - (affectively /əˈfektɪvli/ *adv*؛ affectiveness /əˈfektɪvnəs/ *n*) ◇ عاطفی، مؤثر

affectless *adjective*

بێ‌سۆز، ساردوسڕ (affectlessness *n*) ◇ بی‌عاطفه

affenpinscher /ˈafənˌpɪnʃə/ *noun*

تانجی‌یەمەیموونە، سەگێکی چکۆلانە، لە griffon دەچێ ◇ نوعی سگ

afferent /ˈaf(ə)r(ə)nt/ *adjective, noun*

adj هێنەران، هێنەرە، نێو(ە)بەر، بەرەو ناوەندی دەماری ڕادەگوێزێ *n* ڕەگ یا ڕیشاڵی دەماری نێوەبەر ◇ *adj* آوران *n* رگ یا لیف عصبی آوران

affiance /əˈfʌɪəns/ *noun*

1 باوەڕپێکراوی، جێی متمانەبوون، لێ‌ڕاپێنراوی، باوەڕی 2 دەزگیرانێتی، دەس‌گیرانی ◇ 1 اعتماد 2 نامزدی

affianced /əˈfʌɪənst/ *adjective*

1 باوەڕپێکراو، جێی متمانە، لێ‌ڕاپێنراو 2 دەس‌گیران، دەزووران ◇ 1 مورد اعتماد 2 نامزد

affiant /əˈfʌɪənt/ *noun*

شایەدی سوێندخواردوو، بە گشتی deponent ◇ افیانت

affidavit /ˌæfɪˈdeɪvɪt/ *noun*

سوێندنامە، نامەی سوێند (وەک بەڵگەیێ لە دادگا) ◇ اقرارنامه

affiliate /əˈfɪliət/ *noun, adjective*

n کۆمپانی، ناوکۆیی، دامەزراوە یان ڕێکخراوەی پشت‌بەستوو، ڕێکخراوەی پاشکۆ، ئەندامی ناسەربەخۆ یان پشت‌بەستوو *adj* پێوەبەند، پاشکۆ، پشت‌پێ‌بەستوو، خۆبەستە، ناسەربەخۆ، سەربەدی، (پێوە)بەستراو ◇ *n* شرکت، مؤسسه یا سازمان وابسته، عضو وابسته *adj* وابسته

affiliated /əˈfɪlieɪtɪd/ *adjective*

پێوەبەستراو، پاشکۆ، گرێدایی، سەربەدی، بەستراو، سەربە(یی)، پێوەبەند، پشت‌پێ‌بەستوو، دیبەند: *a government-affiliated institute* ◇ وابسته

affiliation /əˌfɪliˈeɪʃn/ *noun*

1 (پێوە)بەستراوی، پێوەستایەتی، پێوەبەندی، سەربەدی‌یەتی، پشت‌پێ‌بەستوویی، پاشکۆیی، پێوەبەندایەتی، دیبەندایەتی 2 ئەندامێتی 3 پێوەندی (affiliative *adj*) ◇ 1 وابستگی، پیوستگی 2 عضویت 3 ارتباط

affinal /əˈfʌɪn(ə)l/ *adjective*

(خزمایەتی) ژن‌ومێردایەتی ◇ سلبی

affine /əˈfʌɪn/ *noun*

خزمایەتی ژن‌ومێردایەتی، in-law ◇ نسبت سلبی

affined *adjective*

(کۆن) خزم‌وکەس، کەس‌وکار، قەوم‌وخێش، پێوەندی‌دار، پێوەبەند، پێکەوەبەستراو ◇ خویشاوند، مرتبط

affinity /əˈfɪnəti/ *noun, pl.* affinities

1 بەستراوی، پێوەستایەتی، پشت‌پێ‌بەستوویی، خۆبەستەیی، سەربەدییەتی، پاشکۆیی، پێوەبەندایەتی، دیبەندایەتی 2 لێکچوویی، نێک‌نزیکی، وەکهەڤی، نزیکی، وەکیەکی 3 پێوەندی، تێکەڵی 4 خزمایەتی ژن‌ومێردایەتی 5 ئەویندارى، مەیل 6 (کیمیا) هۆگرێتی، راکێشان، راکێشەرێتی ۞ 1 پیوستگی، وابستگی 2 شباهت، قرابت 3 رابطه 4 خویشاوندی سببی 5 علاقه، عشق 6 (شیمی) میل ترکیبی

affirmable *adjective*

لە سەلماندن‌هاتوو، دەسەلمێنرێ ۞ قابل تصدیق

affirmance /ə'fɜ:məns/ *noun*

سەلماندن یان پشت‌ڕاست‌کردنەوە (بێ‌سوێند خواردن) ۞ افیرمانس

affirmant /ə'fɜ:mənt/ *noun*

سەلمێنەر یا پشت‌ڕاست‌کەرەوە (بێ ئەوەی کە سوێند بخوا) ۞ افیرمانت

affirmation /ˌæfə'meɪʃn, US ˌæfər'm-/ *noun*

سەلماندن، پەسندکردن، چەسپاندن، مۆرکردن، پتەواندن، بەڕاست‌دانان، پشت‌ڕاست‌کردنەوە ۞ تأیید، تصدیق، اثبات

affirmative /ə'fɜ:mətɪv, US ə'fɜ:rm-/ *adjective, noun, interjection*

adj (لۆژیک) ئەرێنی، ئەرێتی، پۆزێتیڤ، positive approach :*-irmative* *n* 1 وەڵامی ئەرێنی یا ئەرێ 2 وشەی ئەرێنی *interj* بەڵێ، ئەرێ (*adv* affirmatively: بەشێوەیەکی ئەرێنی، ئەرێنی‌یانە) ۞ *adj* (منطق) مثبت، موجبه *n* 1 جواب مثبت 2 کلمه‌ی مثبت *interj* بلی

affirmative action = positive discrimination

affirmatory = affirmative

affix /'æfɪks/ *noun*

(ڕێزمان) نێوگر، بەند، ناوبەند، نێوبەند (affixation *n*) ۞ وند

afflation *noun*

سەرۆ، ئیلهام، لەدڵنران ۞ الهام

afflatus /ə'fleɪtəs/ *noun*

(فەرمی) سەرۆ، ئیلهام، inspiration ۞ الهام

afflicted *adjective*

1 گیرۆدە، توش‌بوو 2 پێوەبوو، لێقەوماو، بەلاگیر ۞ 1 مبتلا 2 مصیبت‌زده

affliction /ə'flɪkʃn/ *noun*

1 مەینەتی، بەدبەختی، سەختی 2 پەژارە، خەم، ڕەنج، ئێش، ژان، سوێ 3 ئازار، بەلا، ئاسێو، دەرد ۞ 1 گرفتاری 2 درد، غم 3 مصیبت

afflictive *adjective*

بەسوێ، بەئێش، بەژان، بەخەم، بەکۆڤان، distressing, troublesome: *afflictive emotions* (afflictively *adv*) ۞ دردناک، محزن

affluence /'æfluəns/ *noun*

1 هەڵقوڵین، گوڕبوون 2 فرەیی، زۆری، زەبەندی، سامان، ماڵی دنیا، دەوڵەت، ناز و نیعمەت، خۆشی (و بەهرە) ۞ 1 ریزش 2 وفور، فزونی، فراوانی. ثروت، رفاه

affluent /'æfluənt/ *adjective, noun*

adj 1 هەڵقوڵیو، گوڕبوو: *affluent streams* 2 لێشاو، زۆروزەبەند 3 دەوڵەمەند، خۆش‌گوزەران *n* لقەچۆم، زێ، چۆمەڵ (affluently *adv* /'æfluəntli/) ۞ *adj* 1 ریزنده 2 وافر 3 ثروتمند، مرفه *n* شاخه‌ی رود

afflux /'aflʌks/ *noun*

(کۆن) هەڵقوڵین، لێشاوی، ڕۆیین، دەرپەڕین ۞ ریزش

affordability /əˌfɔ:də'bɪləti, US əˌfɔ:rd-/ *noun*

لە توانایی‌دابوون، تواناداریتی، دەرەقەت هاتن (لەباری ماڵی‌یەوە) ۞ قابلیت استطاعت

affordable /ə'fɔ:dəbl, US ə'fɔ:rd-/ *adjective*

لە توانایی‌دابوو، توانادار، بەتوانا، دەرەقەت‌هاتوو ۞ قابل استطاعت

afforestation /əˌfɒrɪ'steɪʃn, US əˌfɔ:r-, əˌfɑ:r-/ *noun*, also -estment

(تکنیکی) دارچەقاندن (ب.ت. لەسەر زەوی‌یێ کە پێشتر دارستان نەبوون، بڕوانە deforestation) ۞ جنگل‌کاری

affray /ə'freɪ/ *noun*

شەڕ و کێشە یان هەڵس‌وکەوتی توندوتیژانە، مشت‌ومڕ (لە بەرچاو خەڵک یان شوێنی گشتی) ۞ دعوا یا رفتار خشونت‌آمیز در ملأعام

affricate /'afrɪkət/ *noun*

(دەنگ‌ناسی) نەبزوێنی تێکەڵ، تەقینەوەیی‌خشەیی (بە تایبەت ch لە *chair* و j لە *jar* دا؛ -icative *n, adj*) ۞ انسدادی‌سایشی

affrication *noun*

1 تێک‌هەڵکێشان 2 دزی ۞ 1 ادغام 2 سرقت

affright *noun*

تۆقین، ترس ۞ ترس، وحشت

affront /ə'frʌnt/ *noun*

بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمەتی، سووکایەتی، ئابڕووبردن ۞ توهین، بی‌احترامی

affronter *noun*

بێ‌ڕێزی‌پێکەر، ئابڕووبەرە، سووکایەتی‌پێکەر ۞ توهین‌کننده

affrontive *adjective*

لەگەڵ سووکایەتی، ئابڕووبەرانە ۞ توهین‌آمیز

affusion *noun*

داڕشتن، ڕشتن، پیاکردن، پرژاندن ۞ افوسیون، ریزش، عمل پاشیدن

Afghan /'afgan/ *adjective, noun*

adj 1 ئەفغانی، ئەفغان، سەربە ئەفغانستان،

ئەفغانستانی، ئەفگانستانی 2 سەربە زمانی پەشتو *n* 1 زمانی پەشتو 2 سەگی ئەفغانی
adj 1 افغانی، وابسته به افغانستان 2 وابسته به زبان پشتو *n* 1 زبان پشتو 2 سگ افغان

Afghan coat *noun*

کۆت یان کەوای ئەفغانی ◌ کت افغانی

Afghan hound /ˌæfgæn ˈhaʊnd/ *noun*

سەگی ئەفغانی (لاقدرێژ و تووکنەرم و درێژ و لووتتیژ) ◌ سگ افغان

afghani /æfˈgæni/ *noun*

یەکەی بنەڕەتی پارەی ئەفغانستان، بەرامبەر بە سەد pul ◌ افغانی

aficionado /əˌfɪsjəˈnɑːdəʊ, US -ˌfɪʃjə-/ *noun, pl.* aficionados

لایەنگر: *a ballet aficionado/an aficionado of ballet* ◌ هوخواه

afield /əˈfiːld/ *adverb* far farther further afield

1 لە دەشت، دوور، دوور لە، لە دوورەوە، بە ڕێگای دوورەوە، دوور لە ماڵ یان جێگەی خۆی *Tourists came from as far afield as China* 2 دوور لە نیشتمان ◌ 1 در صحرا، دور، دورتر، از راه دور 2 دور از وطن

afire *adjective*

کڵپەکردوو، کڵپسەندوو، گڕگرتوو، لە ئاوردا، سووربووەوە، هەڵبوو ◌ افروخته، شعله‌ور، در آتش، برافروخته

aflame /əˈfleɪm/ *adjective*

1 گڕگرتوو، لە ئاوردا، هەڵبوو 2 سووربووەوە، سوورداگەڕاو، سوورهەڵگەڕابوو ◌ 1 مشتعل، برافروخته 2 سرخ‌فام

aflatoxin /ˌæfləˈtɒksɪn/ *noun*

ناوتەیێکی ژاراوی کە لە هێندێ تەم و کەڕووی نێو خۆراکدا دوزراوەتەوە، کە دەتوانێ ببێتە هۆی نەخۆشی جەرگ و شێرپەنجە (لە ناوی کەڕوویی (toxin + (*Aspergillus flavus*) ◌ افلاتوکسین

AFL-CIO /ˌeɪ ef el siː aɪ ˈəʊ/ *abbreviation* American Federation of Labour and Congress of Industrial Organisations

فیدراسیۆنی ئەمریکایی کار و کۆنگرەی ڕێکخراوە پیشەسازییەکان ◌ فدراسیون امریکایی کار و کنگره‌ی سازمان‌های صنعتی

afloat /əˈfləʊt, US əˈfloʊt/ *adjective*

1 سەراوکەوتە، سواراو، لەسەرئاو، بەسەر ئاوەوە، لەسەراو: *Somehow we kept the boat afloat* 2 بە حەواوە، لە حەوادا 3 ڕۆیو، ڕۆیندە، لەجووڵەدا، باو، سەرزمانکەوتوو 3 لە دەریا (دا) 4 لەسەر کەشتی یان گەمی 5 پارەی تەواوی هەیە بۆ دانەوەی قەرزەکان ◌ 1 شناور 2 معلق 3 شایع، جاری در دریا 4 روی کشتی یا قایق 5 دارای پول کافی برای پرداخت وام‌ها

afoot /əˈfʊt/ *adjective*

1 لەسەرپێ، بەپێوە 2 لە پەرەسەندندا، لە پێشکەوتندا، لە ئامادەبووندا، لە حاڵی کردندا، لە جووڵەدا، بەڕێگاوە 3 نزیک، هاکاهات ◌ 1 سرپا 2 در جریان، در دست تهیه، قادر به حرکت، در حرکت 3 قریب‌الوقوع

afore = before

aforementioned /əˌfɔːˈmenʃənd, US əˌfɔːrˈm-/ *adjective*, also aforesaid /əˈfɔːsed, US əˈfɔːrsed/

نێودێرکراو، لەوەپێش گوتراو، باس کراو، لەسەرڕۆهاتوو ◌ فوق‌الذکر، مزبور

aforethought /əˈfɔːθɔːt, US əˈfɔːrθ-/ *adjective*

(لەوە) پێش‌بیرلێ‌کراو، ئەنقەست، بەمەبەست، *with malice* :deliberate ,premeditated *aforethought* ◌ عمدی

aforetime *adverb*

پێش‌تر، جاران، زووتر، پێشوو، بەرلەمە ◌ قبلاً، قبلی، قبل از این

a fortiori /ˌeɪ ˌfɔːtiˈɔːraɪ, US ˌfɔːrt-/ *adverb*

(لاتین، ماف و فەرمی) بە شێوەی سەرەتا (لۆژیک) ◌ به طریق اولی

afoul /əˈfaʊl/ *adjective, adverb*

لێک‌کەوتوو، دوچار، تووش‌بوو، تێوەگلاو ◌ بەهم‌خورده، گرفتار

afr(o)- /ˈæfrəʊ, US ˈæfroʊ/ *prefix*

پێشگر: ئەفریکی، ئەفریکایی، ئەفریکایی و...؛ پێوەندی بە ئەفریکاوە هەیە: *Afro-Asiatic* *Afrocentric* ◌ پیشوند: آفریقایی، آفریقای و...

afraid /əˈfreɪd/ *adjective*

1 تۆقیو، ترساو، ترس‌لێ‌نیشتوو، سڵ‌کەر، دڵ‌لەدوا، نیگەران 2 (I am afraid) بەداخەوە، ببوورە: *I'm afraid we can't come* (be afraid of: ترسان لە، تۆقین لە: *afraid of machines*) ◌ 1 وحشت‌زده، نگران 2 متأسفانه

A-frame *noun,* also A-frame house

خانووبەرەی چوارچێوە قووچەکی، چێوەئایی، قووچکەخانوو ◌ A فریم

afreet /ˈæfriːt/ *noun,* also afrit

(لە میسۆلۆژی موسڵمانان یان عەرەبیدا) دێو (بنەڕەت: لە *ʿifrīt*ـەوە) ◌ عفریت

afresh /əˈfreʃ/ *adverb*

جارێکی تر، سەرلەنوێ، دووبارە، لە هەوەڵەوە، لە نووکەوە، again ,anew ◌ از نو، از اول

African /ˈæfrɪkən/ *adjective, noun*

adj ئەفریکایی، سەربە ئەفریکا *n* خەڵکی ئەفریکا، ئەفریکایی ◌ *adj* آفریقایی *n* اهل آفریقا

Africana /ˌæfrɪˈkɑːnə/ *noun, pl.*

ئەو شتانەی کە پێوەندی‌یان بە ئەفریکاوە هەیە

۞ چیزهای مرتبط با آفریقا
African American *noun, adjective*
ئەمریکایی بە ڕەچەڵەک ئەفریکایی ۞ امریکایی آفریقایی‌تبار
Africander /ˌafrɪˈkandə/ – Afrikander
Africanism *noun*
1 چاند و زمانە ئەفریکاییەکان 2 باوەڕێ کە ئەفریکاییە ڕەشەکان و چاندیان دەبێ بەسەر ئەفریکادا بشکێتەوە ۞ آفریکانیسم
Africanist *noun, adjective*
n زانای زمان و فەرهەنگە ئەفریکاییەکان، ئەفریکانیست *adj* ئەفریکانیستی ۞ *n* آفریکانیست *adj* آفریکانیتی
African violet *noun*
(ڕووەکناسی) بەنەوشەی ئەفریکایی [توخم *Saintpaulia*: چەندین جۆرن] ۞ بنفشەی افریقایی
Afrikaans /ˌæfrɪˈkɑːns/ *noun, adjective*
n ئەفریکانس: زمانێکی پەرەسەندوو لە هولەندی، لە باشووری ئەفریکادا قسەی پێدەکرێ) *adj* سەربە گەلی ئەفریکانێر و زمانەکەیان ۞ آفریکانس
Afrikander /ˌafrɪˈkɑːndə/ *noun*, also Africander
گیانەوەرێکی ئەفریکای باشووری لە ڕەگەزی مەڕ یان ماڵاتی شاخدرێژ، زۆرتر بۆ گۆشت یان ڕاکێشان بەکاردێنرێ ۞ آفریکاندر
Afrikaner /ˌæfrɪˈkɑːnə(r)/ *noun*
ئەفریکانێر: کەسێ لە باشووری ئەفریکا و بە ڕەچەڵەک ئەورووپایی (ب. ت. هولەندی) ۞ آفریکانر
afrit – afreet
Afro /ˈæfrəʊ, US ˈæfroʊ/ *noun* (*pl.* Afros), *adjective*
n شێوازی ئەفریکایی (قژداهێنان) *adj* ئەفریکایی (Afroed *adj*) ۞ *n* مدل افریقایی *adj* افریقایی
Afro-American *noun, adjective*
n ئەمریکایی بە ڕەچەڵەک ئەفریکایی *adj* (سەربە) ڕەشپێستەکانی ئەفریکا و فەرهەنگیان ۞ *n* امریکایی افریقایی‌تبار *adj* (وابستە بە) سیاەپوستان امریکا و فرهنگ‌شان
Afro-Asiatic *adjective*
ئەفریکایی‌ئاسیایی: سەربە خێزانی زمانانێ کە لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست و باکووری ئەفریکا قسەی پێدەکرێ ۞ افریقایی‌آسیایی
Afrocentric *adjective*
ئەفریکاییتەوەر، ئەفریکایی‌ناوەند ۞ افریقا(یی)محور
Afrocentrism *noun*
ئەفریکاییتەوەری، ئەفریکایی‌ناوەندی ۞ افریقا(یی)محوری
Afrocentrist *noun*
ئەفریکاییتەوەر، ئەفریکایی‌ناوەند ۞ افریقا(یی)محور
afromosia /ˌafrəːˈməʊzɪə/ *noun*
1 بەرموورە، داری درەختێکی گەرمێنان، شێوەی ساج teak دەدا بۆ کەلوپەلی ناوماڵ بەکاردێنرێ 2 درەختێ کە ئەو دارە بەرهەم دێنێ و زۆرتر لە ڕۆژاوای ئەفریکایە [توخم *Pericopsis* (جاران *Afrormosia*)] (بنەڕەت: لە *hormos* یۆنانییەوە "بەرموور necklace") ۞ افروموسیا
aft /ɑːft, US æft/ *adverb, adjective*
نزیک یا بەرەو پشتەوەی کەشتی یا کلکی فڕۆکە: *The ship was moored to the dock fore and aft.* ۞ نزدیک یا به سوی پاشنەی کشتی یا هواپیما
after /ˈɑːftə(r), US ˈæf-/ *adjective, adverb, preposition*
1 دوای، پاش، دوای ئەوەی کە، لە پاش، پاش ئەوەی کە 2 سەرەڕای، لەگەڵ ئەوەش (کە) 3 بە شێوازی، بەشێوەی 4 بە شوێن، بەدوو، بە دوای، لە پەی 5 پشتەسەر، پاشین، پاش، دواوە، دادێ 6 بەپێی، بەگوێرەی (بنەڕەت: *æfter* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 بعد، پس از، پس از این که 2 علی‌رغم، به رغم 3 به سبک 4 به دنبال 5 پشت سر، پسین، عقبی 6 طبق
after-ages *noun*
سەردەمانی داهاتوو ۞ دورەهای آینده
afterbirth /ˈɑːftəbɜːθ, US ˈæftərbɜːrθ/ *noun*
ئاوەڵمناڵ، ئاوەڵ، زاماڵ، ویلاش، پاشەزێ، placenta ۞ جفت
afterborn *adjective*
(لە دایک)بوو دوای مردنی باوک ۞ زاییده شده پس از مرگ پدر
aftercare /ˈɑːftəkeə(r), US ˈæftərker/ *noun*
ئاگاداری دوایی، ئاگالێبوونی پاشتر: *aftercare services* ۞ مراقبت‌های بعدی
afterclap *noun*
ئەنجام، پێئاژۆ، ئاکام ۞ نتیجه، برآیند
afterdamp *noun*
پاشدامپ، پاشگاز ۞ پس‌گاز
afterdeck *noun*
پاشەوە یان پشتەوەی کەشتی ۞ عقب کشتی
aftereffect *noun*
(زۆرتر کۆ) نیشانەکانی دواتر، پاشە(ئە)نجام، کاریگەری پاشین یان دواتر، پاشنیشانە (وەک هی دەرمان، ئەخۆشی و هتد) ۞ اثرات بعدی
afterglow /ˈɑːftəgləʊ, US ˈæftərgloʊ/ *noun*
ڕۆشنایی دوای ڕۆژاوابوون، پاشڕۆشنایی ۞

نور پس از غروب، شفق

after-image *noun*

(تکنیکی) وێنەی دوایی شتێ، پاشەوێنە، پاشەدیمەن ◌ تصویر بعدی جری

afterlife /ˈɑːftəlaɪf, US ˈæftərl-/ *noun*

1 ژیانی دوای مردن، پاشەمەرگ 2 دوادوایی‌یەکانی تەمەن [illegible] 1 حیات [illegible] 2 [illegible]

aftermath /ˈɑːftəmæθ, -mɑːθ, US [illegible]/ *noun*

1 ئەنجام، [illegible] 2 [illegible] کارەساتێ یان ڕووداوێ [illegible] بەر یان چینی دووهەم [illegible] دورەی [illegible]

aftermost /[illegible], US ˈæftərmoʊst/ [illegible]

دواترین، [illegible]

afternoon /[illegible], US ˌæftərˈn-/ *noun*

[illegible]

afternoons /[illegible], US [illegible]/ [illegible]

[illegible]

afternoon tea *noun*

عەسرۆزە، عەسرانە، چای [illegible]

afterpains *noun, pl.*

پاشەژان (پەرمەبەری [illegible]) منالبوون [illegible]

afterpart *noun*

بەشی دوایین، پاشبەش، بەشی [illegible]

afterpiece *noun*

پاشەشانۆ، شانۆی دواتر (کورتەشانۆیی کە دوای شانۆی سەرەکی پێشکەش دەکرێ) [illegible]

afters /ˈɑːftəz, US ˈæftərz/ *noun, pl.*

پاشەخۆراک: *fruit salad for afters* [illegible]

after-sale service *noun*

ڕاژەوانی یان خزمەتکاری دوای فرۆش [illegible] خدمات پس از فروش

aftershave /ˈɑːftəʃeɪv, US ˈæftərʃ-/ *noun*

پاشەتاشین (= گیراوەیێکی بۆنخۆش، دوای تاشین لێ‌دەدرێ) ◌ افترشیو

aftershock /ˈɑːftəʃɒk, US ˈæftərʃɑːk/ *noun*

پاشەبوومەلەرزە، پاشەلەرزە ◌ پس‌لرزه

after sight *noun*

پاش یا دوای بینین، دوای دیتن ◌ پس از رؤیت

aftersun /ˈɑːftəsʌn, US ˈæftərsʌn/ *adjective, noun*

پاشەتاو، پاشەخۆر (ئەو بەرهەمانەی پێست کە دوای بەرکەوتنی خۆر لێدەدرێ): *aftersun lotion* ◌ آفترسان

aftertaste /ˈɑːftəteɪst, US ˈæftərt-/ *noun*

پاشەچێژ، چێژوتامی دواتر، بن‌تام ◌ طعم بعدی، تەمزە

afterthought /ˈɑːftəθɔːt, US ˈæftərθ-/ *noun*

پاشەبیر، بیرۆکەی دواتر، بیرکردنەوەی لەکارترازاو ◌ ایده یا فکر بعدی

aftertime *noun*

ڕۆژگاری دواتر، داهاتوو ◌ آینده

afterwards /ˈɑːftəwədz, US ˈæftərwərdz/ *adverb*

پاشان، دوایی، ئەمجار، دوا، لە پاشا، دوای ئەوە ◌ سپس، بعداً

afterword *noun*

وشەی پاشین، پاشەوشە، پاشەکی (کەسێکی تر جگەلە نووسەر) ◌ آفترورد

afterworld *noun*

جیهانی پاشین، پاشەجیهان، دواجیهان، جیهانی دوایی یان دواتر ◌ عالم بعدی

Ag *symb.* the chemical element silver (from Latin *argentum*)

aga /ˈɑːgə/ *noun*

(لە ولاتانی موسولمان، ب.ت. ژێر دەسەلاتی ئیمپراتوری عوسمانی) کاربەدەست یا فەرماندەری سەربازی (بنەڕەت: لە *saghā* تورکی، ئەویش لە *aqa*ی مۆنگۆلی) ◌ مأمور یا فرماندەی نظامی

again /əˈgen, US əˈgeɪn/ *adverb*

دیسان، جارێکی تر، دووبارە، هەمیسان، سەرلەنوێ، لە سەرەتاوە، سەرەڕای ئەوەش، لەگەڵ ئەوەش، تر، دی، دیسانیش ◌ باز، بار دیگر، مجدداً، از نو، علاوه بر این، از این گذشته

against /əˈgenst, US əˈgeɪnst/ *preposition*

دژی، بە دژی، بەرانبەر، بەرامبەر، هەمبەر، لە بەرامبەر، پێچەوانە، بە زیانی، بە زەرەری، بەرەوڕووی، بەرامبەری، ڕووبەڕووی، لەسەر، بە، لەگەڵ ◌ (بر) علیه، ضد، مخالف، به زیان، (در) مقابل، روبروی، بر، به

Aga Khan /ˌɑːgə ˈkɑːn/ *noun*

سەرناوی ڕێبەری ئاینیی spiritual تیرەی Nizari موسوڵمانانی ئیسماعیلی ◌ آغا خان

agal /aˈgɑːl/ *noun*

سەربەستێ کە پیاوانی عەرەبی دەشتەکی لەسەری دەکەن ◌ آگال

agalactia /ˌeɪgəˈlækʃə, US -ktɪə/ *noun*, also agalaxy /ˈægəlæksɪ/

کەمشیری، دۆبردە، باوەڵی ◌ کم‌شیری

agalactous /ˌeɪgəˈlæktəs/ *adjective*

کەمشیر ◌ کم‌شیر

agama /ə'gɑːmə/ *noun, pl.* agamas

قۆری: مارمێلکەی کۆمەڵێکی بەربلاو، بە کلکی درێژ و سەری زلەوە [توخم *Agama*، خێزان Agamidae] (agamid *n*) ◌ اگاما

Agamemnon *noun,* Latin, from Greek *Agamemnōn*

ئاگامێمنۆن: پادشای Mycenae و ڕێبەری یۆنانییەکان لە شەڕی ترۆی یان ترۆجاندا Trojan ◌ اگاممنون

agamic /ə'gamɪk/ *adjective,* also agamous

(زیندەناسی) ئێگامیک، ناجووتبوویی، نازاوزێیی، چاککردنی ناوێ، asexual، parthenogenetic ◌ اگامیک، بی‌نیاز از تلقیح

agammaglobulinaemia /eɪˌgaməˌglɒbjʊlɪ'niːmɪə/ *noun,* also agammaglobulinemia

(پزشکی) نەبوونی gamma globulin لە پلازمای خوێندا، دەبێتە هۆی کەمی پاراستنی immune لەش ◌ اگاماگلوبولینیمیا

agamogenesis *noun*

زاوزێی ناجووتبوویی، زۆربوون یا لێکەوتنەوەی نازاوزێیی، زاوزێ یان زۆربوون لە ڕێگای چرۆ یان خونچە، چووز یان وەچ، دابەشبوونی خانەیی و هتد ◌ اگاموژنیز، اگاموژنسیس

agamogenetic *adjective*

سەربە agamogenesis ◌ وابسته به اگاموژنیز

agamospermy /'agəmə(ʊ)ˌspəːmi/ *noun*

(ڕووەکناسی) زاوزێ یان زۆربوونی نارەگەزی کە لەودا توخمەکان لە هێلکۆکەیێکی نەپیتێنراوەوە بەرهەم هاتوون ◌ اگاموسپرمی

agamospermy /'agəmə(ʊ)ˌspəːmi/ *noun*

نەبوونی دەستوور یان قانوونی ◌ اگامی

agapanthus /ˌagə'panθəs/ *noun*

گوڵی خۆشەویستی، گیایێکی ئەفریکای باشووری لە تیرەی lily، بە گوڵی شینباوی ڕەحەتی ئاسا [توخم *Agapanthus*] ◌ نوعی گیاه

agape[1] /ə'geɪp/ *adjective*

دەمداچەقاندوو، سەرسوورماو، حەپەساو، gaping ◌ حیرت‌زده

agape[2] /'agəpi, US -peɪ/ *noun*

(یەزدانناسی کریستانیەت) خۆشەویستی خودایی ◌ عشق الهی

agar /'eɪgɑː(r)/ *noun,* also agar-agar /eɪgɑːr'eɪgɑː/

(مالیزیایی) ماک و مادەیێکی ولولەیی کە لە قەوزە سوورەکان دەردێنرێ (وەک لە توخمەکانی *Gelidium*، *Gracilaria* و *Eucheuma*) ◌ اگار

agaric /'ag(ə)rɪk, US ə'gɑːrɪk/ *noun*

گیای کارگی دەستەیێ (Agaricales)، ڕووەکی قارچکی، هەموو ئەوانە دادەگرێ کە شانە و پەڕەکانی لە لاوەن ◌ گیاه قارچی

agarose /'agərəʊz, -s/ *noun*

(زیندە(وەر)کیمیا) ئاگارۆز: پۆلیساکاریدێ polysaccharide کە پێکهێنەری سەرەکی agar ـە، لە ئێلیکترۆفۆرزی electrophoresis ژێلدا بەکاردێنرێ ◌ آگاروز

agate /'ægət/ *noun*

1 ئاقیق، ئەقیق 2 کەللا، مەرمەڕ (بنەڕەت: لە *akhatēs* یۆنانی) ◌ 1 عقیق 2 تیله

agateware *noun*

ئاقیقەواڵە، حاجەتی ئاقیقی یان ئەقیقی، هێرباری لە ئاقیق ◌ ظروف عقیقی

agave /ə'geɪvi, -'gɑːv-, US ə'gɑːvi/ *noun*

(ڕووەکناسی) ئێگاڤ، ئاگاڤ: ڕووەکێ کە لە ناوچە گەرم و وشکەکانی باشوور و باکووری ئەمریکا شین دەبێ و گەڵاکانی بۆنی تیژ دەدا و سەربە کۆمەڵی گیاکانی باڵابەرزە [توخم *Agave*: گەڵی جۆرن] (بنەڕەت: لاتین، لە *Agauē* یۆنانی، ناوی یەکێ لە کچەکانی کادموس Cadmus لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ◌ اگاو

-age *suffix*

پاشگر: کار، کردە، کردار، ڕەوش، بار، دۆخ، هەڵومەرج: *bondage*، *homage*، *leverage*؛ تێچوون، ـانە *postage*؛ سەرجەم، کۆ، بڕ: *baggage*، *mileage*؛ شوێن، جێ، جێگا: *vicarage* (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆنەوە، لەسەر بنچینەی *-aticum* لاتین، لە پاشگری ئاوەڵناوی *-aticus*) ◌ پیشوند: عمل، وضع، حالت، مجموع، عملیات، هزینه، مقدار، محل

age /eɪdʒ/ *noun*

1 تەمەن، عومر، سن، سێرە، ڕستی ساڵ، ساڵ، کۆنی، کەڤناتی، پیری، کۆنەساڵی، بەساڵاچوویی 2 قۆناخ، چەرخ، چاخ، ڕۆژگار، زەمانە، سەردەم (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لەسەر بنچینەی *aetas*، *aetat-* لاتین، لە *aevum* وە "age، era") ◌ 1 سن، قدمت، پیری 2 دوران، عصر، زمانه

age bracket = age-group

aged /eɪdʒd/ *adjective, noun*

1 *adj* (لە لێکداندا) ساڵە 2 پیر، بەتەمەن، سەرە، بەساڵاچوو، کۆنەساڵ، تەمەنلێڕۆیشتوو، کۆن، زۆرلەمێژینە *n* (the aged) پیران، خەڵکی بەساڵاچوو: *services for the sick and the aged* ◌ 1 *adj* (در ترکیب) ـساله 2 پیر، سالخورده، مسن، کهن‌سال *n* مردم سالخورده

age group *noun*

کۆمەڵ یان دەستەی تەمەنی یان هاوتەمەن ◌ گروه سنی

ageing /'eɪdʒɪŋ/ *noun, adjective*

n پیری *adj* 1 کۆن، قەدیمی: *ageing equipment* 2 ڕوولەپیری، بەرەوپیری: *an ageing rock star* ◌ *n* پیری *adj* 1 قدیمی 2 در حال پیری

ageism /ˈeɪdʒɪzəm/ *noun*, also agism
تەمەن‌گەری، پیرئازاری، بۆپیرخراپی ◌ پیرستیزی
ageist /ˈeɪdʒɪst/ *noun, adjective*
n تەمەن‌گەر، پیرئازار، بۆپیرخراپ *adj* تەمەن‌گەرانە ◌ *n* پیرستیز *adj* پیرستیزانە
ageless /ˈeɪdʒləs/ *adjective*
1 هەمیشەیی، تاهەتایی، هەربوونی، تاسەر، نەمر 2 پیری‌نەناس، نەپیر، هەمیشەلاو، لاودیار ◌ 1 جاودانی، ابدی 2 همیشه‌جوان
agelessness /ˈeɪdʒləsnəs/ *noun*
1 هەمیشەیی‌بوون، تاهەتایی‌بوون، تاسەری، نەمری 2 پیری‌نەناسی، هەمیشەلاوی، لاودیاری ◌ 1 جاودانی بودن، ابدیت 2 همیشه‌جوانی
age limit *noun*
سنووورداری یان بەرتەنگی تەمەنی ◌ محدودیت سنی
agelong *adjective*
هەمیشەیی، تاسەر(ی)، بەردەوام ◌ دائمی، دیرپا
agency /ˈeɪdʒənsi/ *noun, pl.* agencies
1 ئاژانس، دەزگا: *international aid agencies caring for refugees* 2 کارگێری، نووسینگەی کارداری 3 لق، نوێنەرایەتی، بەڕێوەبەری نوێنەرایەتی 4 یارمەتی 5 نێوگێڕیوانی، ناوبەری 6 دەلالی، ناوبژێتی 7 بەشی کارگێری، بەشی بەڕێوەبەری 8 کار ◌ 1 آژانس 2 بنگاه 3 شعبه، نمایندگی، اداره‌ی نمایندگی 4 اداره 5 کمک 6 وساطت 7 کارگزاری 8 عمل
agenda /əˈdʒendə/ *noun*
کارنامە، بەرنامەی کار، بابەت‌نامەی کۆبوونەوە (*adj* agendaless؛ بنەڕەت: لە لاتین، کۆی وشەی بێ‌لایەنی *agendum*ی gerundive ی *agere* "کردن") ◌ دستور جلسه
agent /ˈeɪdʒənt/ *noun*
1 نوێنەر، بریکار 2 دەلال 3 (ڕێزمان) کارا، بکەر (بڕوانە patient[1]) 4 هۆکار، بکەر، ئەنجامدەر: *Many insects are agents of fertilization* 5 سیخوڕ: *an enemy agent* 6 ئامێر، ئامراز، کەرەسە، هۆ 7 (کیمیا) کارا (= ماک یان مادەیی کە دەبێتە هۆی کاردانەوەی کیمیایی): *cleaning/oxidizing agents* (*adj* agential؛ بنەڕەت: لە *-agent* ،*agree* لاتین "کردن") ◌ 1 نماینده، واسطه 2 کارگزار 3 (دستور زبان) فاعل 4 عامل 5 جاسوس 6 وسیله 7 (شیمی) عامل
agent noun *noun*
ناوی کارا ◌ اسم فاعل
Agent Orange *noun*
هۆکار یان ئەیجنتی نارنجی: مەتریالێکی کیمیایی گەلاوەرێن، ئەمریکا لە شەڕی ڤیێتنامدا بەکاری‌هێنا (لە 2,4-D و 2,4,5-T پێکهاتووە و dioxin ی وەک ماکێکی پیسکەر یان تێوەدەر contaminant تیایە) ◌ آجنت اورانج
agent provocateur /ˌæʒɒ̃ prəˌvɒkəˈtɜː(r), US ˌɑːʒɑ̃ː proʊˌvɑːkəˈtɜːr/ *noun, pl.* agents provocateurs pronunc. same
(فەڕەنسی) فەرمانبەری ئاژاوەنەرەوە یان نهێنی ◌ مأمور مخفی
age of consent *noun*
تەمەنی قانوونی یان زەماوەند (بۆ ڕێک‌کەوتنی پێوەندی ژن‌ومێردایەتی) ◌ سن قانونی
age of enlightenment *noun*
سەردەمی ڕۆشن‌گەری ◌ عصر روشن‌گری
age of reason *noun*
سەردەمی ئەقڵ یان ئاوەز ◌ عصر خرد
age-old *adjective*
لەمێژینە، دێرین، بە تەمەنێک پێشینە، کۆن: *an age-old custom/problem* ◌ دیرینه، قدیمی
ageratum *noun, pl.* same or ageratums
(ڕووەک‌ناسی) گوڵەهەورە، لۆکەتاڵە؟، گوڵەشلە؟: کۆمەڵە ڕووەکێکی (گیا)ئاوێتەیی composite ساڵانەی گەرمێنانی ئەمریکا، بە گەڵای دڵئاساوە، زۆرتر لەبەر سەڵکەگوڵی سپی و شینەکانی دەڕوێنرێ [تۆخم *ageratum*]: هەروەها: ڕووەکێکی چەندساڵەی گوڵ‌شینی پێوەندی‌دار [*Eupatorium coelestinum*] ◌ گل ابری
agglomerate /əˈɡlɒmərət, US əˌɡlɑːm-/ *noun*
1 بەردەجۆش 2 کۆما، بارستە، کۆگا، تۆپەڵە، کەڵەکە، تۆپڵاخە، سەریەک‌کەوتە، agglomeration ◌ 1 آذرجوش 2 توده، کپه
agglomeration /əˌɡlɒməˈreɪʃn, US əˌɡlɑːm-/ *noun*
1 کەڵەکەبوون، کۆمەڵکەبەستن، کۆبوونەوە، سەریەک‌کەوتن، تۆپەڵکەبوون، کۆکردنەوە، خڕکردنەوە، تۆپڵاخەبوون 2 کۆما، بارستە، کۆگا، تۆپەڵە، شخڵی، کۆمەڵکە ◌ 1 تجمع، انباشت 2 توده، کپه
agglutination *noun*
1 پێوەنووسان، پێکەوەنراوی، پێکانووسان، تۆپەڵکان، پیانووسان، پێوەست‌بوون، پێکاچەسپان، پێک‌بەستراوی 2 (زمانەوانی) لکان، نووسان ◌ 1 بەهم‌پیوستگی، چسبیدگی 2 پیوند
agglutinative /əˈɡluːtɪnətɪv/ *adjective*
1 تۆپەڵکەرە، تۆپەڵکێنە، پێوەنووس، پێوەچەسپ، چەسپ، adhesive 2 (زمانەوانی) لکاو، نووساو، synthetic ◌ 1 چسبنده 2 پیوندی
agglutinin /əˈɡluːtɪnɪn/ *noun*
(زیندەناسی) ئانتی‌ژین، لێکتین یان ماک و مەتریالێکی تر کە دەبێتە هۆی پێکانووسان agglutination ◌ اگلوتینین
aggradation /ˌæɡrəˈdeɪʃ(ə)n/ *noun*
(زەوی‌ناسی) نیشتنی مەتریاڵ بە کاری ڕووبار و هتد ◌ اگراداسیون

aggrandizement /ə'grændɪzmənt/ *noun*
1 گەورەکردنەوە، زلکردنەوە، گەورەبوونەوە، زۆربوون، کەڵەکەبوون 2 گەورەیی 3 بەدەستهێنانی دەسەڵات، دەسەڵاتگیری، فراوانبوون، هێزکێشان ◌ 1 عمل بزرگ کردن، افزایش 2 بزرگی 3 کسب قدرت

aggravating *adjective*
1 خراپترکەر، لێپیسکەر، شپرزێنەر 2 نارەحەتکەر، رقهەستێن، عاجزکەر ◌ 1 بدترکننده 2 آزاردهنده

aggravation /ˌægrə'veɪʃn/ *noun*
1 خراپتربوون، لێپیسکردن، شپرزەیی: *The drug may cause an aggravation of the condition* 2 تووڕەیی، رقهەستاوی 3 وروژاندن، تیندان، ئاڕۆزان، تووڕەکردن 4 مایە یان هۆکاری خراپترکردن ◌ 1 تشدید، وخامت 2 عصبانیت 3 تهییج 4 عامل تشدید

aggregate /'ægrɪgət/ *adjective, noun*
adj 1 کۆوەبوو، کەڵەکەکراو، کەڵەکەبەند 2 (لە) سەرجەم، لە کۆدا *n* 1 کۆ، سەرجەم، تێکڕایی، گشتی، collective 2 کۆمەڵە، دەستە، گرووپ، ئاپۆرە، کۆمەڵکە، کۆما، کۆگا، تۆپەڵکە 3 ورکەبەرد (لە ریگاوبان و خانووبەرەدا؛ aggregateness *n*) ◌ *adj* 1 جمع آمده 2 در جمع، جمعی *n* 1 جمع، حاصل جمع 2 گروه، مجموعه، توده 4 خردەسنگ

aggregately /'ægrɪgətli/ *adverb*
لەسەریەک ◌ مجموعاً

aggregation /ˌægrɪ'geɪʃn/ *noun*
1 کۆبوونەوە، کۆمەڵەبەستن، کۆمبین 2 بەسەریەکداکەوتن، کەڵەکەبوون، گردبوونەوە، خڕبوونەوە، سەریەککەوتن: *the aggregation of data* 3 دەستە، گرووپ، کۆمەڵە، شخل، کۆما، تۆپەڵکە، کۆگا ◌ 1 اجتماع 2 تجمع، انباشتگی 3 مجموعه، گروه، توده، کپه

aggression /ə'greʃn/ *noun*
1 دەسدرێژی، زیدەگافی 2 هەڵشاخان، یانیگری، بۆهاتوویی، پەلاماردەری، دڕی، توندوتیژی، دوژمنکاری، هێرشکاری، شەڕانخوویی 3 هێرش، پەلامار: *unprovoked military aggression* ◌ 1 تجاوز، تخطی، تعرض 2 پرخاشگری، خشونت 3 حمله

aggressive /ə'gresɪv/ *adjective*
1 دەسدرێژکەر، زیدەگاف 2 دڕ، دەساوێژ، شەڕانخوو، بەیاخدار (ب.ت. ژن) 3 دوژمنکارانە، پەلاماردەرانە، بۆهاتووانە، هێرشکارانە، هەڵشاخێنەرانە ◌ 1 متجاوز 2 پرخاشگر، ستیزەجو 3 تهاجمی، پرخاشگرانە

aggressively /ə'gresɪvli/ *adverb*
دەسدرێژکەرانە، دەساوێژانە ◌ تجاوزکارانە

aggressiveness /ə'gresɪvnəs/ *noun*
1 دەسدرێژی 2 دەساوێژی، شەڕانخوویی، دڕی ◌ 1 تجاوز، تعرض 2 پرخاشگری

aggressor /ə'gresə(r)/ *noun*
1 دەسدرێژکەر 2 دەساوێژ، هێرشکەر ◌ 1 متجاوز 2 حملەکنندە

aggrieved /ə'gri:vd/ *adjective*
1 چەوسێنراو، زۆرلێکراو، زوڵملێکراو، مافخوراو، جەوردیتوو، رەنجکێشاو، رەنجێنراو، کوێرەوەریدیتوو: *He had every right to feel aggrieved at the decision* ◊ 2 بەخەم، خەمین، نارەحەت، دەسەوئەژنۆ: *minority groups* ◌ 1 جوردیده، مظلوم 2 غمزده، متألم

aggro /'ægrəʊ, US 'ægroʊ/ *noun*
هەڵشاخان، هەڵسوکەوت یان رەفتاری توندوتیژانە، شەڕ و کێشە، هێرشکاری: *Don't give me any aggro or I'll call the police* ◊ *I had a lot of aggro at the bank* ◌ رفتار خشونتآمیز، ستیزگری، دعوا

aghast /ə'gɑ:st, US ə'gæst/ *adjective*
واقوڕماو، سەرسووڕماو، ترساو، تۆقیو ◌ مبهوت، وحشتزده

agile /'ædʒaɪl, US 'ædʒl/ *adjective*
1 چالاک، گورج، هەڵسووڕ، چاپک، مەزبووت، گورجوگۆڵ، توندوتۆڵ: *an agile dancer* 2 زرنگ، زیرەک، زوویرکەرەوە (agilely *adv*: هەڵسووڕانە، گورجانە، بە شێوەیێکی چاپک یان مەزبووت؛ بنەڕەت: بە رێگای فەرەنسی لە *agere* لاتین، لە *agilis* "کردن") ◌ 1 چابک، پرتحرک، جلد، فعال، فرز 2 تیز، زرنگ

agile gibbon *noun*
(گیانەوەرناسی) گیبۆنەگورجە: باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا، رەنگ دەگۆڕێ [*Hylobates agilis*] ◌ گیبون فرز

agility /ə'dʒɪləti/ *noun, pl.* agilities
چالاکی، گورجی، پرجموجوڵی، توندوتۆڵی ◌ فرزی، چابکی، جلدی

agin /ə'gɪn/ = against

aging = ageing

agism = ageism

agio /'ædʒi:əʊ/ *noun*
پارەگۆڕینەوە ◌ صرافی

agiotage /'ædʒi:əʊtɪdʒ/ *noun*
پارەگۆڕینەوە ◌ صرافی

agitated /'ædʒɪteɪtɪd/ *adjective*
پەشۆکاو، نیگەران، نگەران، پەشێو، پەرێشان، نارەحەت، ئاڵۆز، شڵەژاو، هەژیو (agitatedly *adv*: بەشێوەیێکی پەشۆکاو، شڵەژاوانە) ◌ مضطرب، سراسیمە

agitation /ˌædʒɪ'teɪʃn/ *noun*
1 نیگەرانی، نارەحەتی، دڵەڕاوکێ، شڵەژان، وروژان، هەژان، پەشۆکاوی، پشێوی، ئاڵۆزی،

شۆر، ئاژاوە 2 شالاو، هەلمەت، راگەیاندن 3 راتلەکان، شلەقاندن، شێواندن، لێکدان، تەکاندان (agitational *adj*) ۞ 1 اضطراب، هیجان، سراسیمگی، بلوا، آشوب 2 مبارزە، تبلیغ 3 تکان

agitato /ˌadʒɪˈtɑːtəʊ/ *adjective, adverb*
(موسیقا) شلەژاوانە، پەشۆکاوانە، نەسرەوتووانە، بە وروژانەوە، بە شێوە یان شێوازێکی ئالۆزاوەوە (لەیدەن) ۞ آجیتاتو

agitator /ˈædʒɪteɪtə(r)/ *noun*
1 شالاوکار، هەلمەتیار، راگەیێنەر 2 هاندەر، بزوێنەر، ئاژاوەگێر، پشێوی‌نەرەوە، ئاگرنەرەوە، شارشێوێن: 3 *political -ors* (ئامێر) شلەقێنە(ر) ۞ 1 مبارز 2 محرک، آشوب‌گر 3 همزن

agitprop /ˈædʒɪtprɒp, US -prɑːp/ *noun*
بانگەشە، پرۆپاگەندە، وروژاندن و بانگەشە (بانگەشەی کۆمۆنیستە رووسی‌یەکان، زۆرتر لە شێوەی وێژە، هونەر و موسیقادا) ۞ تبلیغات

Aglaia *noun*, Latin, from Greek
ئەگلایا: یەکێ لە سێ Graces (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە "فەڕ، شکۆ، جوانی") ۞ اگلایا

aglet /ˈaglət/ *noun*
1 سەرەقەیتان، سەرەبەن (هی کەوش، لە ئاسن یان نایلۆن) 2 پوولەکە (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *aiguille*، بروانە aiguille) ۞ 1 اگلیت 2 پولک

agleam /əˈgliːm/ *adjective*
رووناک، برێسکەدار، ورشن، شەوقاوی، ب.ت. رووناکی بداتەوە ۞ تابان

aglet /ˈaglət/ *noun*, also aiglet
1 ئەو نووکە ئاسن (یان کانزا) و پلاستیکی‌یەی سەر قەیتان، تەناف و شتی وا 2 = aiguillette ۞ اگلت

agley /ɔˈgleɪ, US ɔˈgliː/ *adverb*
(سکاتلەند) خواروخێچ، بەدگونیا، بەدگۆنیا، لارەولار، بەلایەکەوە، لابەلا، لار، گەڕاو، خوار، awry، wrong ۞ کج‌وکوله، کج

aglitter *adjective*
درەوشاوە، برێسکەدار، ورشن، ب.ت. رووناکی بداتەوە ۞ درخشان

Aglossa *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی، بۆق) بێ‌زمانان ۞ بی‌زبانیان

aglossia *noun*
1 بێ‌زمانی: نەبوونی زمان، ب.ت. کاتێ زگماکی و بۆماوەیی congenital بێ 2 قسە پێ‌نەکراون، نەتوانینی دووان ۞ اگلوسیا

aglow /əˈgləʊ, US əˈgloʊ/ *adjective*
1 ورشن، گەش، بریقەدار، درەوشاوە، رووناک: 2 *Christmas trees aglow with lights* سوورەوەبوو ۞ 1 درخشان، تابان 2 برافروخته

aglycone *noun, pl.* aglycon
ئەگلیکۆن: ناوێتەیێکی ئەندامی (وەک phenol یان ئەلکۆل) ۞ آگلیکون

AGM /ˌeɪ dʒiː ˈem/ *abbreviation* Annual General Meeting
کۆبوونەوەی گشتی سالانە ۞ مجمع عمومی سالیانه

agma /ˈagmə/ *noun*
1 دەنگی ئاخافتنی "ng" وەکوو لە "thing"دا، نەبزوێنێکی لووتی مەلاشوویی 2 نیشانەی /ŋ/ بۆ نیشان‌دانی ئەم دەنگە لە IPA دا (بنەڕەت: لە late Gk، لە یۆنانی‌یەوە "fragment") ۞ اگما

agminate *adjective*, also agminated
تۆپەلکە، کۆما، کۆوەبوو، کەلەکەبەستوو ۞ توده، جمع‌شده

agnail = 1 hangnail 2 whitlow

agnate /ˈagneɪt/ *noun, adjective*
(زۆرتر ماف) *n* خزمایەتی باوکی یان پشتی یان لە لایەن باوکەوە *adj* باوکی، لە باوکەوە ۞ *n* خویشاوندی از ناحیه‌ی پدر *adj* پدری

Agnatha /agˈneɪθə/ *noun, pl.*
(زیندەوەرناسی) بێ‌شەویلکان (دەستەیێ لە بڕبڕەدارانی بێ‌شەویلکەی سەرەتایی کە lamprey ـەکان، hagfish ـەکان و زۆر شێوەی بووبەردی ماسی‌ئاسای تر دەگرێتەوە) ۞ آگناتا

agnathan *noun, adjective*
(گیانەوەری) بێ‌شەویلکە ۞ آگناتان

agnatic /-ˈnatɪk/ *adjective*
باوکی (agnatically *adv*) ۞ پدری

agnation /ægˈneɪʃən/ *noun*
نزیکایەتی باوکی یان لە لایەن باوکەوە ۞ قرابت از ناحیه‌ی پدری

agnomen /ˌægˈnəumən/ *noun, pl.* nomina /ˈnɑːmənə/
سەرناو، لاناو، پالنێو، ناوی چوارەمی کەسێ لە لایەن رۆمی‌یانی کۆنەوە (ئاماژە بە شانازی و هتد، وەک "Africanus" لە Publius Cornelius Scipio Africanus؛ agnominal *adj*) ۞ لقب، کنیه

agnosia /əgˈnəʊsɪə/ *noun*
(پزشکی) نەتوانی بە تەواوی یان نیوەچلی بۆ ناسینەوەی شتەکان (هەستەکان بۆیان لێک نادرێتەوە، ب.ت. لە نەنجامی زەبر یان زیان‌پێکەوتنی مێشکەوە) ۞ اگنوسیا

agnosiologist *noun*
ئەگنۆسیولۆژیست، نازانم‌خواز، نازانم‌ناس ۞ جهل‌شناس

agnosiology *noun*
ئەگنۆسیولۆژی، نازانم‌ناسی، نازانم‌خوازی ۞ جهل‌شناسی

agnostic /ægˈnɒstɪk, US -ˈnɑːs-/ *noun, adjective*
n نازانم‌بێژ، نازانم‌باوەڕ (کەسێ کە پێی‌وایە هیچ شتێ ناتوانرێ دەربارەی بوون یان سروشتی خوداوە (یان دوایین هۆ ultimate cause)

بزانـرێ (و لـه زانینـیش نایـەن) بێجگەلـە شـتە مـادیـیەکان) *adj* سـەربە نـازانمباوەڕەکـان یـان نازانمباوەڕی (agnostically *adv*) ◌ *n* لاأدری *adj* وابسته به لاادریون یا لاادری‌گرایی

agnosticism /æg'nɒstɪsɪzəm, US -'nɑːs-/ *noun*

نازانمگەری، نازانمخوازی، نـازانمبـاوەڕی، ڕێبـاز یان باوەڕی ئەگنۆسـتیکی ◌ لاادری‌گرایی

agnosticist *noun*

نازانمگەر، نازانمخواز، نازانمباوەڕ ◌ لاادری‌گرا

Agnus Dei /ˌagnʊs 'deɪiː, ˌanjʊs, 'diːʌɪ/ *noun*

بـەرخـی خـودا: 1 شـێوەی بـەرخـێ بـە ئـاڵا و خاچێکەوە، نیشانەی کریستە 2 دۆعـای بـەرخـی خودا (لاتین "Lamb of God") ◌ برەی خدا

ago /ə'gəʊ, US ə'goʊ/ *adjective, adverb*

لەوەپێش، لەمەوپێش، لـەمـەوبـەر، بـەر، پـێش (لە باری ئاوەڵناوی‌دا هـەمیشە بە دوای ناودا دێ): ◌ *two weeks ◊ two months/years ago* قبل، پیش

agog /ə'gɒg, US ə'gɑːg/ *adjective*

ئاڵـــۆزاو، هـــەژیو، ورووژاو، بـــێئـــۆقرە، ئـارامـلێهەڵـگیراو، بـێحـەجمین، تامـەزرۆ، بەپەرۆش: *We were all -g with curiosity* ◌ هیجان‌زده، مشتاق

agogo /ə'gəʊgəʊ/ *noun, pl.* agogos

زەنگێکـی چکۆلانـە، وەکـوو ئـامێرێ (کـی پیاکێشان percussion) لـە موسـیقای لاتـینی و ئەفریکایی‌دا بەکاردێنرێ ◌ آگوگو

agon *noun, pl.* agones

1 (لە وێژەدا) ململانێ و کێشمەکێش conflict، ب.ت. نێـوان قـارەمانێـک و بـەرهـەڵـست و دوژمنێـکدا (یـان کـەسـایەتی و کـارەکتـەرە سـەرەکـیـیـەکـان) 2 (لـە یۆنـانی کـۆندا) پێشبڕکێیێ کە لەودا خـەڵاتەکان لە گەلێ ڕووداوی وەک وەرزش، شـانۆگەری، موسـیقا، هـەڵـبەسـت و شیعر و وێنـەکێشی (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە "contest ،struggle") ◌ آگون

agone (archaic) = ago

agonic *adjective*

بێگۆشـە، بێسـووچ؛ لادانی مـەگناتیسـی نییـە ◌ فاقد زاویه؛ فاقد انحراف مغناطیسی

agonic line *noun*

1 هێڵی بێگۆشه 2 هێڵی لادانی مەگناتیسی ◌ 1 خط فاقد زاویه 2 خط انحراف مغناطیسی

agonist /'agənɪst/ *noun*

1 (توێکاری) ڕکەبەر؟: ماسوولکەیێ کە کورت دەبێتـەوە، ماسـوولکەیـێ کـە کـارەکـەی بـەهـۆی ماسـوولکەیێکی ترەوە مەهار کرێ (یان دەکرێ)، ماسوولکەیێکی کرژەوەبوو کە کارەکەی لـە دژی ماسوولکەیێکی ترە؛ (زینـدەوەرکیمیـا) ڕکـەبـەر؟: ماک یان مادەیێکی کیمیایی کە دەتوانێ وەرگری receptor بگورجێنـێ تـا کاردانـەوەیێکـی دەرمانناسی‌یانەی pharmacological response تەواو یان بەشی هان بدا 2 کەسێک کـە گلاوەتـە ململانـێ و کێـشمەکێـشێ، تووشـی نـاکۆکی یـان ململانـێ (بـوو، ب.ت. قـارەمـانی protagonist کـاریکی وێـژەیـی literary؛ بنـەڕەت: لـە یۆنانی agōnistēs "contestant") ◌ آگونیست

agonistic *adjective*, also agonist

1 مـشتومـڕی، شـەڕانی، لـە ململانـێدا، لـە مـشتومـڕدا، ئامـادەی شـەڕ، polemical، combative ،argumentative؛ (گیانەوەرناسـی، دەربارەی هەڵس‌وکەوتی گیانەوەرێ) لە ناکۆکی یـان ململانـێدا، ڕکـەبـەرانـە، شـەڕخوازانـە، شەڕانخووانە (جۆرێ هەڵـس‌وکەوت یا ڕەفتاری گیانەوەری کە پەلامار، ڕاکردن یان بەرگرێ لە خۆدەگرێ)؛ (زیندەوەرکیمیا) ڕکەبەرانە؟: سـەربە یـان وەک agonist ێ دەجوولـێتەوە (یـان کـار دەکـا) 2 سـەربە پێـشبڕکێکـانی یۆنـانی کـۆن (agonistically *adv*) ◌ 1 جـدلی، سـتیزەجـو، مـستعد جنگ؛ مبارزه‌طلبانـه، رقـابتی؛ اگونیـستیک 2 وابسته به مسابقات یونان باستان

agonized /'ægənaɪzd/ *adjective*

1 ئازارچێـشتوو، مـەینـەتبـار، ئـازاردیتوو، مەینـەتیدیتـوو، مەینـەتیبەسـەرهاتوو، دەردچێشتوو، ناڕەحەتیدیتوو 2 بەژان، بەسوێ، بەئێش ◌ 1 عذاب‌دیده 2 دردآلود

agonizing /'ægənaɪzɪŋ/ *adjective*

1 بـەژان، بـەئازار، painful 2 مایـەی مەینـەتی، دەرد: *his father's ◊ an -nizing experience* *agonizing death* ◌ 1 دردناک 2 مایه‌ی عذاب

agonizingly /'ægənaɪzɪŋli/ *adverb*

بەشێوەیێکی بەسوێ: *an agonizingly slow process* ◌ به طور دردآوری

agony /'ægəni/ *noun, pl.* agonies

1 ئەشکەنجە، ئازار، ڕەنج، ئێش، مەینەتی، بەڵا، ژان، دەرد، سوێ: *Jack collapsed in agony on the floor* 2 گیانەلا، ئاویلکە، هەوزینگ 3 حەول، هەوڵ، تەقەلا ◌ 1 درد، رنج، عذاب، زجر 2 احتضار 3 تقلا

agony aunt *noun*, also agony uncle

ڕاوێژکـاری خوێنـەران (کۆڤـار و ڕۆژنامـە) ◌ مشاور خوانندگان

agony column *noun*

ستوونی ڕاوێژکاری خوێنەران، سـتوونی کێـشە کەسی‌یەکان ◌ ستون مشاور خوانندگان

agora[1] /'ægɒrə, US 'ægərə/ *noun, pl.* agorae /-riː/ or agoras

1 بـازاڕ 2 کۆڕ 3 گۆڕەپان یان مەیدانی گشتی (لە یۆناندا، بۆ کۆڕ و کۆبوونەوە و بازاڕ) ◌ 1 بازار 2 محفل 3 میدان عمومی

agora /ˌagəˈrɑː/ *noun, pl.* agorot or agoroth /ˌagəˈrəʊt, US -rəʊθ/
یەکەی پارەی ئیسرائیل، بەرامبەر بە سەدیەکی shekel ۞ آگورا

agoraphobia /ˌægərəˈfəʊbiə, US -ˈfoʊ-/ *noun*
ئەگۆراترسی، لە ئەگۆراتۆفیوی ۞ فضای بازهراسی، هراس از فضای باز

agoraphobic /ˌægərəˈfəʊbɪk, US -ˈfoʊ-/ *noun, adjective*
ئەگۆراترس، لە ئەگۆراتۆفیو ۞ شخصی که از فضای باز می‌ترسد

agouti /əˈguːti/ *noun, pl.* same or agoutis
جۆرێ کرتێنەری رەهۆڵکەنی لاقدرێژ پێوەندی بە guinea pig ەوە هەیە، رەسەنی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [توخمەکانی Agouti و Dasyprocta: چەندین جۆرن] ۞ اگوتی

agr *abbreviation* 1 agricultural 2 agriculture

agraffe /əˈgraf/ *noun,* also agrafe
گیرە، قولاپ (بۆ جوانی) ۞ گیره

agrammatism /əˈgramətɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) شێوانێکی رستەسازی لە پێکهاتەی گەردانی inflectional structure دروست. لەبەر لێکەوتنی مێشک ۞ اگراماتیسم

agranulocyte *noun*
ئەگرانۆلۆسیت: خڕۆکەی سپی بەبێ دەنکی granule سایتۆپلازم ۞ اگرانولوسیت

agranulocytosis /əˌgranjʊlə(ʊ)sʌɪˈtəʊsɪs/ *noun, pl.* agranulocytoses
(پزشکی) کەمبوونەوەی granulocyte ەکان نێو خوێن، لە ئەنجامی هێندێ دەرمان یان دەواوە ۞ اگرانولوسیتوز، اگرانولوسیتوسیس

agrapha *noun*
ئەو وتە و قسانەی کریست کە لە نووسراوە سەرەتاکانی کریستانیەتدا تۆمار کراون و لە Gospel ەکاندا نین ۞ اگرافا

agraphia /əˈgrafiə, eɪ-/ *noun*
(پزشکی) لە دەسدانی توانایی نووسین، لە ئەنجامی تێکچوون یان ئێدرانی مێشکییەوە (بەشێ یان تەواوی مێشک ناتوانی شتێ بنووسی؛ agraphic *adj*: تووشبوو بە ئەگرافیا) ۞ اگرافیا

agrarian /əˈgreəriən, US əˈgrer-/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە زەویوزار، زەویوزاری، زەمینی، مڵکی، زەوییانە، کشتوکاڵی، وەرزێری 2 خۆرسک، کێوی، دەشتی، دەشتەکی 3 سەربە خاوەنێتی زەویوزار *n* لایەنگری دابەشکردنی سامانی زەویزار، ئەندامی پارت یا بزووتنەوەی زەویوزار ۞ 1 ارضی، ملکی، (وابسته به) کشاورزی 2 خودرو 3 وابسته به مالکیت ارضی

agrarian economy *noun*
ئابووری وەرزێری یان کشتوکاڵی ۞ اقتصاد کشاورزی

agrarianism *noun*
بزووتنەوەی چاکسازی کشتوکاڵ (زەویوزار)، دابەشاندنی بەرامبەری زەویوزار ۞ جنبش اصلاح ارضی

agrarian laws *noun*
قانوونی دابەشاندنی بەرامبەری زەویوزار ۞ قانون اصلاح ارضی

agrarian reforms *noun, pl.*
چاکسازییە زەویوزارییەکان، ریفۆرمە زەویوزارییەکان ۞ اصلاحات ارضی

agrarian revolution *noun,* often the Agrarian Revolution
وەرگۆران یان شۆرشی کشتوکاڵی، وەرگۆرانی وەرزێری ۞ انقلاب ارضی

agrarian society *noun*
کۆمەڵ یان کۆمەڵگای کشتوکاڵی ۞ جامعەی کشاورزی

agreeability /əˌgriːəˈbɪlətɪ/ *noun*
1 خۆشی، باشی، وەشی 2 گونجان، سازان، کۆکی، رێککەوتوویی ۞ 1 خوشایندی، مطبوعیت 2 موافقت

agreeable /əˈgriːəbl/ *adjective*
1 خۆش، وەش، باش، بەردڵ، چاک، pleasant 2 رێککەوتوو، دڵساز، سازاو، کۆک، ساز، *I'm agreeable to* :acceptable ,consonant *their proposal* ۞ 1 خوشایند، مطبوع 2 موافق

agreeably /əˈgriːəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خۆش، خۆشانە ۞ به نحو مطبوعی

agreed *adjective*
1 رێککەوتوولەسەر، لەسەررێککەوتوو، لەبار 2 رێککەوتوو، یەکفکر، قایل، سازاو ۞ 1 مورد توافق 2 موافق

agreed price *noun*
نرخی لەسەررێککەوتوو یان لەبار ۞ قیمت مورد توافق

agreement /əˈgriːmənt/ *noun*
1 رێککەوتن، هاتنەرێ، راڵیبوون، بەرایی(دان)، وتەوبرە، پێکهاتن، تەبایی، سازان، گونجان، یەکبیری: *an international peace agreement* ◊ *The two sides failed to reach agreement* 2 قایلبوون، قەبووڵکردن، پەسندکردن 3 بڕیار، بەڵێنی، گفت، پەیمان، رێککەوتننامە 4 (رێزمان) یەکگیری، یەکگرتنەوە یەکانگیری (هەبوونی هەمان ژمارە، دۆخ، چاوگ و کەس) ۞ 1 توافق، موافقت، همخوانی، سازش 2 قبول 3 قرار، قول، قرارداد، موافقت‌نامه 4 (دستور زبان) مطابقه

agrestic *adjective*

لادیی، دیهاتی ◌ روستایی

agri- = agro-

agribusiness /ˈæɡrɪbɪznəs/ *noun*
سەوداگەری کشتوکاڵی، سەوداوەرزێری (= پیشەسازیی کە پێوەندی بە بەرهەمهێنان و فرۆشتنی بەرهەمە کشتوکاڵییەکانەوە هەیە) ◌ اگری‌بیسنس

agricultural /ˌæɡrɪˈkʌltʃərəl/ *adjective*
کشتوکاڵی، جووتبەندەیی، وەرزێری، جووتیاری، وەرزیانە: *agricultural policy* ◊ *agricultural production* ◊ *agricultural land* ◊ *agricultural development* (agriculturally *adv*: لەباری کشتوکاڵەوە یان وەرزێرییەوە) ◌ کشاورزی، زراعتی

agriculturalist /ˌæɡrɪˈkʌltʃərəlɪst/ *noun*
پسپۆڕ یان شارەزای کشتوکاڵ ◌ متخصص یا کارشناس کشاورزی

agricultural region *noun*
ناوچەی کشتوکاڵی ◌ منطقەی کشاورزی

agriculture /ˈæɡrɪkʌltʃə(r)/ *noun*
کشتوکاڵ، کشت، جووتبەندەیی، وەرز، وەرزێری: *The number of people employed in agriculture has fallen in the last decade* ◌ کشاورزی

agrimony /ˈæɡrɪməni/ *noun, pl.* agrimonies
گیاجگەر، گیایێ لە تیرەی گوڵەباخ بە گوڵی زەردەوە، لە خێزانی rose [تۆخم *Agrimonia*] ◌ غافث

agrion /ˈaɡrɪɒn/ *noun*
کێویلک: جۆرێ damselfly ی گەورە کە دەبریسکێتەوە [تۆخم *Agrion*: گەلێ جۆرن] (بنەڕەت: نیوتیری *agrios* یۆنانی "wild") ◌ اگریون

agriscience *noun*
بەکارهێنانی زانست لە بواری کشتوکاڵدا، کشتوکاڵناسی (agriscientist *n*: زانستەوان لە بواری کشتوکاڵدا، کشتوکاڵناس) ◌ علم کشاورزی

agro- /ˈæɡrəʊ, US ˈæɡroʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 سەربە کشتوکاڵ، سەربە گڵ یان خاک 2 کشتوکاڵی و... (بنەڕەت: لە *agros* یۆنانییەوە "field") ◌ پیشوند: 1 وابستە بە کشاورزی یا خاک 2 وابستە بە کشاورزی و...

agrobiology *noun*
زیندەناسی خاک یان گڵ، لقێکی زیندەناسی سەبارەت بە زانستی خاک یا گڵ و پێچارانی ڕووەک (agrobiological *adj*: سەربە ئەگرۆبیۆلۆژی؛ agrobiologist *n*: ئەگرۆبیۆلۆژیست) ◌ اگروبیولوژی

agrochemical *noun*, also agrichemical
مەتریالی کیمیایی کە لە بواری کشتوکاڵدا بەکاردێتن، مادە یا ماکێکی کشتوکاڵی (وەک insecticide یا herbicide) ◌ آگروکمیکال

agro-industrial *adjective*
سەربە کشت و پیشەسازی یا کشتوسازی ◌ وابستە بە کشت و صنعت

agroecology *noun*
ژینگەناسی کشتوکاڵی، بووناسی کشتوکاڵی (agroecological *adj*) ◌ بوم‌شناسی کشاورزی یا زراعی

agro-industry *noun*
کشت و پیشەسازی، کشتوسازی ◌ کشت و صنعت

agrology *noun*
خاکناسی، گڵناسی ◌ دانش خاک

agronomical *adjective*, also agronomic
سەربە agronomy (agronomically *adv*) ◌ وابستە بە دانش زراعت

agronomist /əˈɡrɒnəmɪst, US əˈɡrɑːn-/ *noun*
1 جووتیار، جووتبەندە، وەرزێر، کشتکار 2 ئەندازیاری کشتوکاڵ 3 شارەزای کشتوکاڵ، ئەگرۆنۆمیست ◌ 1 کشاورز 2 مهندس کشاورزی 3 کارشناس کشاورزی

agronomy /əˈɡrɒnəmi/ *noun*
1 زانستی کشتوکاڵ 2 ئەندازیاریی کشتوکاڵ یان کشتوکاڵی ◌ 1 دانش زراعت 2 مهندسی کشاورزی

agrostology /ˌaɡrəˈstɒlədʒi/ *noun*
لقێ لە ڕووەکناسی سەبارەت بە گژوگیا ◌ اگرواستولوژی

aground /əˈɡraʊnd/ *adverb, adjective*
(کەشتی) لەقوڕچەقیو، لەکەنار، زەویکێش ◌ بە گل نشستە

aguardiente /əˌɡwɑːdɪˈentɪ, Spanish aɣwarˈðjente/ *noun*
(لە وڵاتانی سپانیاییزماندا) لیکۆرێکی دڵۆپێنراو، شێوەی براندی دەدا (بنەڕەت: لە سپانیایی، لە *agua* "ئاو" + *ardiente* "ئاورین") ◌ آگواردینتی

ague /ˈeɪɡjuː/ *noun*
یاو، لەرز، لەرزوتا، تاولەرز (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسەوە لە *acuta (febris)* لاتینی سەدەکانی نیوەڕاست "acute (fever)") ◌ مالاریا، تب و لرز

aguish /ˈeɪɡjuːɪʃ/ *adjective*
لەرز دێنی، لەرزوتادار، تاولەرزهێنەر، لەرزوتای پێوەیە ◌ لرزآور

ah /ɑː/ *interjection*
ئاخ، وەی، ئائیش: *Ah, this coffee is good* ◊ *Ah, there* ◊ *Ah, but that may not be true*

you are! ئاخ، وی

aha /ɑːˈhɑː/ *interjection*

Aha! So that's ئەهەم، ئەهە، وایە، ئەری. ئەو *where I left it!* وهوه. ههن

AHA *abbreviation* alpha-hydroxy acid

Ahab *noun*

ئەهاب، ئاهاب: یەکێ لە پادشایانی ئیسرائیلی کە سەدەی نۆیەمی بەرلە زایین و مێردی Jezebel

اهاب

ahchoo /ɑːˈtʃuː, US əˈtʃuː/ = atishoo

ahead /əˈhed/ *adverb, adjective*

پێش، بەر، پێش‌تر، زووتر، لە پێشی، لە بەرەوە، لەوەپێش (ahead of: لە پێشی، بەرلە، لە پێشەوە

جلو، پیش، جلوتر، به سوی جلو، قبل از، قبل

ahem *interjection*

ئەهە (دەنگی خاوێن کردنەوەی سینگ ـ گەروو) اهم

ahimsa /əˈhɪmsɑː/ *noun*

(لە ئاینی هیندوو، بوودیزم و جەینیزمدا) ڕێز بۆ هەموو شتە زیندووەکان و پێکنەگەیاندنی ئازار بە بوونەوەرەکان، ئاشتی‌خوازی اهیمسا

ahistorical *adjective*

بەبێ دیمەنی یان پێوەندییەکی مێژوویی بدون دورنمای تاریخی

A horizon *noun, also* eluvial horizon

ئاسۆی ئەی یان ئەی، چینی سەرەوەی گلەڕەشە، ڕەشەخاک، سەرترین توێی زەوی یان خاک افق ی، سیاه‌خاک

ahoy /əˈhɔɪ/ *interjection*

(لە دەریاوانیدا) ئەهۆی، هۆی هوی، هی

Ahriman *noun*

ئەهریمەن: دوژمنی ئەهورامەزدا، کە گیانی خراپی و تاریکییە لە Zoroastrianism (بنەڕەت: لە *anrō mainyuš* ئاڤێستییەوە "گیانی دوژمن") اهریمن

Ahura Mazda *noun.* Avestan *Ahuramazda* "wise god"

ئەهورامەزدا، خودای باشی و ڕووناکی لە Zoroastrianism دا (لە *Ahuramazda* ئاڤێستاییەوە "خودای ژیر") اهورا مزدا

AI /ˌeɪ ˈaɪ/ *abbreviation* 1 artificial insemination 2 artificial intelligence

aid /eɪd/ *noun*

1 یارمەتی، ئاری، ئالیکاری، هاریکاری، دەس‌گرتن، دەس‌گیرۆیی، کۆمەک، هەداری، بەهاناچوون، فریاکەوتن 2 شت‌ومەک یان کەرەسەی یارمەتی 1 کمک، یاری، مساعدت 2 وسیلەی کمک

aid climbing *noun, also* aiding /ˈeɪdɪŋ/

شاخەوانی بە کەڵوپەلەوە (وەک سنگ کە لە ڕەوەزەکاندا دادەکوترێ، **aid climb** *n*؛ بڕوانە (free climbing آید کلایمبینگ

aide /eɪd/ *noun*

1 یاریدەدەر، فریاکەوتوو، ئالیکار، یارمەتی‌دەر، ڕاوێژکار 2 aide-de-camp 3 aide nurse's مددکار، معاون، دستیار، کمک، مشاور

aide-de-camp /ˌeɪd də ˈkɒ̃ ˈkæmp/ *noun, pl.* aides-de-camp

یاوەر، ئەفسەرێ لە سپا یان هێزی دەریاییدا کە یاریدەی ئەفسەری گەورەتر دەدا، ئاجوودان آجودان

aide-memorie /ˌeɪd mɛmˈwɑː, French ɛd mɛmwaʀ/ *noun*

1 کتێب یان تێبینییێ بۆ یاریدەدانی بیری مرۆڤ 2 یادنامە یان تێبینی دیپلۆماتیک، کورتەی بابەتەکان 1 اید مموری 2 یادداشت دیپلوماتیک

aidman *noun, pl.* aidmen

برینپێچی یەکە یان یەکینەی لەشکری یان سەربازی، دواپزشک یا ئاوەڵپزشکی تیبو یەکەیێکی لەشکری یا سەربازی پزشکیار نظامی

AIDS /eɪdz/ *abbreviation* acquired immune deficiency syndrome, Aids

AIDS ئێیدز، ئایدز، ئێیدز: *research/education/victims* ایدز

AIDS virus = HIV

aigrette /eɪˈgret, ˈeɪgret/ *noun*

1 کلاوپەڕ، تووخ، نیشان، جقە، جوقە 2 سۆرەویلک، خەمەخۆرە، شاف (لە فەرەنسەوە بە واتای "egret") 1 جقه 2 مرغ ماهی‌خوار

aiguille /ˈeɪgwiːl/ *noun*

نووچکەی تیژی کێو یان زنجیرەکێوێ (فەرەنسی "needle") ایگویل

aiguillette /ˌeɪgwɪˈlɛt/ *noun*

دەرزیلە، زنجیرەی سەرشان (بنەڕەت: فەرەنسی "دەرزی چکۆلە") واکسیل‌بند

aikido /ʌɪˈkiːdəʊ/ *noun*

ئایکیدۆ (شێوەیێکی هونەری شەڕی ژاپۆنی بەرگری لە خۆ) آیکیدو

ailanthus *noun*

(ڕووەکناسی) دارئاسمان tree of heaven، ڕەسەنی ئاسیا و ئەستڕالیا، ئیلانتوس [توخم *Ailanthus*: چەندین جۆرن] ایلانتوس

aileron /ˈeɪlərɒn, US -rɑːn/ *noun*

باڵۆچکە، باڵۆکە، باڵەڕاگرە، باڵەهاوسەنگی (فڕۆکە) شهپر

ailing /ˈeɪlɪŋ/ *adjective*

1 نەخۆش، ناساخ، سیسەڵە، دەردەدار، لاواز 2 بێبازاڕ 1 بیمار 2 کساد

ailment /ˈeɪlmənt/ *noun*

نەخۆشی (سووک)، ناساخی، ناسازی، دەردەداری بیماری، کسالت

ailurophobia /ˌʌɪljʊrəˈfəʊbɪə/ *noun*
(لـه)پـشیلەترسی، ترسـێکی زۆر لـه پـشیله ◌ گربەهراسی

ailurophobe *noun*
(له)پشیلەترس، کەسێ کە رقی لە پشیلەیە یا لەی دەترسێ ◌ گربەهراس

aim /eɪm/ *noun*
1 دۆز، ئامانج، مەبەست، مەبەس، target ،mark، 2 نیشانەگرتن، سێرەگرتن، سێرەگیری 3 (بێباو) guess ،conjecture ◌ 1 هدف 2 هدفگیری

aimless /ˈeɪmləs/ *adjective*
بێمەبەست، بێئامانج، بێهوودە، لەخۆوە: *My life seemed aimless* ◌ بیهدف، عبث

aimlessly /ˈeɪmləsli/ *adverb*
بـێمەبەسـتانە، لـەخۆوە، سـەرلێشـێواو: *He drifted aimlessly from one job to another* ◌ از روی بیهدفی

aimlessness /ˈeɪmləsnəs/ *noun*
بـێمەبەسـتی، لـەخۆرایی، بـێئامـانجی: *He worried about his son's aimlessness and lack of ambition* ◌ بیهدفی

ain' t /eɪnt/ *abbreviation* 1 am not, is not, are not 2 has not, have not

Ainu /ˈeɪnuː/ *noun, pl.* same or Ainus
1 ئەنـدامی گـەلی رەسـەنی بـاکووری ژاپـۆن 2 زمانی ئەو گەلە، پێدەچێ پێوەندی بە Altaic وە هەبێ (واتاکەی "پیاو، کەس") ◌ اینو

aïoli /ʌɪˈəʊlɪ/ *noun,* also aioli
رۆنەسیر، رۆنی سیر (بنەڕەت: لە *ai* پروڤانسی "سیر" + *oli* "رۆن") ◌ روغن سیر

air /eə(r), US er/ *noun, adjective*
n 1 هـەوا 2 دەموچـاو، روو، سـەکوت، شـێوە، روالەت 3 کەش و هەوا، کەش 4 شنەبا، سریوە 5 هەوا، بەند، سۆزە، ئاواز 6 (airs) خۆنواندن، خۆنیشـاندان *adj* هـوایی ◌ *n* 1 هـوا 2 سـر و وضع، سـیما 3 جـو 4 نـسیم 5 آهنگ، نـوا 6 (در جمع) تظاهر *adj* هوایی

air bag *noun*
توورەکە یان کیسەی با، کیسەبا (له ماشێندا بۆ پاراستنی سوار و شۆفیری نێو ماشێن) ◌ کیسه هوا

airbase /ˈeəbeɪs, US ˈerb-/ *noun*
بنکەی ئاسمانی، بنکەی فڕۆکە لەشکرییەکان ◌ پایگاه هوایی

airbed *noun*
دوشەکی بایی ◌ تشک بادی

air-bladder *noun*
(گیانەوەرناسی) توورەکەی با، بادێن، بادان، پزان ◌ کیسەی هوا

airboat *noun*
گـەمی ئاسمـانی یـان هـەوایی (بـۆ نێـو زەلکـاوان بەکاردێتری) ◌ قایق هوایی

airborne /ˈeəbɔːn, US ˈerbɔːrn/ *adjective*
له حەوادا، لە ئاسمـاندا، لە (حالی) فڕیندا، بە ڕێگای هەوا یـا ئاسـماندا، بە ڕێگای هـەوا یـان ئاسمان راگوێزراو: *airborne* ◊ *-ne allergens troops* ◌ در پرواز، هوایی، از طریق هوا

air brake *noun*
باوەسـتێنە، وەسـتێنەی بـایی؛ شـتێکی وا لـەسـەر فڕۆکە ◌ ترمز بادی

airbrick *noun*
خشت یا ئاجووری کون(اوی)، خشـتی کونکون یـا هەواکێش ◌ آجر هواکش

air bridge *noun*
پردی فڕۆکە (لە بەرامبەر درگای فڕۆکەدا) ◌ پل هواپیما

airbrush /ˈeəbrʌʃ, US ˈerb-/ *noun*
رەنگپرژێن (ئامێر، بەهۆی هەوای پەسـتێنراوەوە دەیپرژێنێ) ◌ اربراش

airburst *noun*
تەقینەوەی ئاسمـانی (ب.ت. بۆمبی ناوکی) ◌ آیربرست

airbus /ˈeəbʌs, US ˈerbʌs/ *noun*
پاسـی ئاسمانی، ئێرباس ◌ ارباس

air chief marshal *noun*
ئەفسەرێکی یەکجار پایەبەرز لە هێزی ئاسمـانی بریتانیادا ◌ سپهبد نیروی هوایی

air combat *noun*
شەڕی ئاسمانی، شەڕی هەوایی ◌ نبرد هوایی

air commodore *noun*
ئەفسـەری هێزی ئاسـمانی بریتانیا (باتشـایی) ◌ سرتیپ نیروی هوایی

air compressor *noun*
هەواپەستێن، کۆمپرێسۆری هەوا ◌ کمپرسور هوا

air conditioned *adjective*
ئێرکاندیشنید، هەواگۆڕدار ◌ دارای تهویه مطبوع

air conditioning *noun*
هەواگونجاندن، هـەواگۆڕی (air conditioner *n*: هەواگونجێن، دەزگای گونجاندنی هـەوا یـان هەواگۆڕی، هەواگۆڕ(ە) ◌ تهویەی مطبوع

air-cooled *adjective*
فێنکـەوەبوو یـان سـاردەوەبوو بـە هـەوا ◌ خنکشونده با هوا

air cover *noun*
پشتیوانی ئاسمانی، چەتری ئاسمانی ◌ پوشش هوایی

aircraft /ˈeəkrɑːft, US ˈerkræft/ *noun, pl.* same
فڕۆکـە، بـالافڕ: *fighter/transport/military aircraft* ◌ هواپیما

aircraft carrier *noun*
فڕۆکەهەڵگر ◌ ناو هواپیمابر

aircraftman /ˈeəkrɑːftmən, US ˈerkræft-

noun, pl. aircraftmen

خـوارترین پلـه لـه هێـزی ئاسمـانی بریتانیـا
سـه‌ربازی هێزی ئاسمانی: *Aircraftman John Green* ۞ سرباز نیروی هوایی

aircraftwoman /'eəkrɑ:ftwʊmən, US 'erkræft-/ *noun, pl.* aircraftwomen
سه‌ربازی هێزی ئاسمانی (ژن) ۞ سرباز نیروی هوایی

aircrew /'eəkru:, US 'erk-/ *noun, pl.* aircrews
ده‌سته‌ی فرۆکه‌وانی، ده‌سته‌ی کارکه‌رانی فرۆکه ۞ خدمه‌ی هواپیما

air-cushion *noun*
1 بالنج یان دۆشه‌کی هه‌وایی 2 توێژی هه‌وا، توێی هه‌وا ۞ 1 بالشک بادی 2 لایه‌ی هوا

airdrome /'eədrəʊm, US 'erdroum/ = aerodrome

airdrop /'eədrɒp, US 'erdrɑ:p/ *noun*
هاتنه‌خواره‌وه‌ی چه‌تر به‌ به‌چه‌تره‌وه‌ ۞ فرود چتربازان

air-dry *adjective*
وشکه‌وه‌بووی به‌ هه‌وا وشک بووه‌وه: *air-dried ham* ۞ کالباس خشک

airedale /'eədeɪl/ *noun*
جۆری تانجی مووزبری خۆڕه‌نگی له‌ *Airedale* (یۆرکشایر) ۞ ایردیل

air-fairy *adjective*
پڕوپووچ، قۆڕ، هیچ، بێ‌بنچینه ۞ واهی

airfield /'eəfi:ld, US 'erf-/ *noun*
فڕۆکه‌خانه، جێی فڕۆکه، ڕێستگه‌ی فڕۆکه (چکۆله) ۞ فرودگاه

air filter *noun*
پالێوک یان فیلته‌ری هه‌وا، هه‌واپاڵێوک ۞ فیلتر هوا

airflow /'eəfləʊ, US 'erflou/ *noun*
ته‌زوو یان ته‌وژمی هه‌وا ۞ جریان هوا

air force *noun*
هێزی ئاسمانی: *the US Air Force* > *air-force officers* ۞ نیروی هوایی

airframe *noun*
چوارچێوه یان لاشه‌ی فرۆکه (به‌بێ بزوێنه‌که‌ی) ۞ بدنه‌ی هواپیما

airfreight *noun*
1 بـاری فرۆکـه 2 گوێزانـه‌وه‌ی ئاسـمـانی یـان هه‌وایی، گواستنه‌وه یان گوێـستـنه‌وه‌ی هه‌وایی ۞ 1 محموله‌ی هواپیما 2 باربری هوایی

air-freshener *noun*
بۆنخۆشکه‌ره‌ی ماڵ ۞ ایرفرشینر

airgun /'eəgʌn, US 'ergʌn/ *noun*, also air rifle
تفه‌نگی بایی ۞ تفنگ بادی

airhead /'eəhed, US 'erhed/ *noun*
1 بنکه‌ی ئاسمانی (هه‌لکه‌وتوو) له‌نێو خاکی دوژمن‌دا، بۆ راگوێستنی بار و سه‌ربازه‌کان 2 (ئافه‌رمی) بنیاده‌می گه‌وج: *She's a total airhead!* (airheaed *adj*) ۞ آیرهد

air hole *noun*
کونی هه‌وایی، چاڵی هه‌وایی ۞ منفذ هوایی

air hostess *noun*
میوانداری فرۆکه ۞ مهماندار هواپیما

airily /'eərəli, US 'er-/ *adverb*
به‌ بێ‌خه‌یالی، که‌مته‌رخه‌مانه ۞ با بی‌قیدی

airing /'eərɪŋ, US 'erɪŋ/ *noun*
1 هه‌واگۆڕی، هه‌واخۆری 2 له‌به‌ر هه‌وادا دانان، وشـک‌کردنـه‌وه، کزرکردنـه‌وه، هه‌ڵخـستن 3 ده‌ربڕین، ده‌رنوو 4 بڵاوکردنه‌وه‌ی ته‌له‌فزیۆنی یا ڕادیۆیی ۞ 1 تهویه 2 قرار دادن در معرض هوا 3 ابراز 4 آیرینگ

airing cupboard *noun*
کاپ‌بۆردی وشک‌که‌ره‌وه‌ی جل، دۆلابی به‌رگ وشک‌که‌ره‌وه، دۆلابی به‌رگ وشـک‌کردنه‌وه ۞ قفسه‌ی خشک‌کن لباس

airlane *noun*
هێڵ یا ڕێی ئاسمانی، ئاسمانه‌ڕێ ۞ مسیر هوایی

airless /'eələs, US 'erl-/ *adjective*
بێ‌با، بێ‌هه‌وا: *The night was hot and airless.* ۞ عاری از هوا

air letter = aerogramme

airlift /'eəlɪft, US 'erl-/ *noun*
پـــردی ئاسمـــانی (هـــه‌وایی)، گواســـتنه‌وه‌ی شت‌ومه‌ک به‌ فرۆکه ۞ پل هوایی

airline /'eəlaɪn, US 'erl-/ *noun*
1 هێـلی ئاسمـانی 2 کۆمپانی هێـلی ئاسمـانی 3 هێلی لووله (بۆ گواستنه‌وه‌ی ئاو یان هه‌وا) ۞ 1 خط هوایی 2 شرکت هواپیمایی 3 ایرلاین

airliner /'eəlaɪnə(r), US 'erl-/ *noun*
فرۆکه‌ی سوارهه‌ڵگر ۞ هواپیمای مسافربری

airlock /'eəlɒk, US 'erlɑ:k/ *noun*
1 ژووررۆچکـه‌ی ڕێکخـستنی په‌سـتانی هـه‌وا 2 بابه‌ست، هـه‌وابـه‌ند، بابه‌ند، هه‌وابه‌ست ۞ 1 ارلاک 2 هوابند

airmail /'eəmeɪl, US 'erm-/ *noun*
پۆستی ئاسمانی: *Send it airmail/by airmail* ۞ پست هوایی

airman /'eəmən, US 'erm-/ *noun*, or airwoman, *pl.* airmen or airwomen
ئه‌ندامی هێزی ئاسمانی (بریتانیا)، فرۆکه‌وان یا ئه‌ندامی ده‌سته‌ی کارکه‌رانی فرۆکه، ئه‌ندامێکی پله‌نزمی هێزی ئاسمانی ئه‌مریکا ۞ ارمن

airman basic *noun*
پله‌داری نزم‌ترین پایه له‌ هێزی ئاسمانی‌دا، سه‌ربازی ساده و بێ‌پایه‌ی هێزی ده‌ریایی ۞ ارمن

بیسیک، سرباز ساده و بدون درجه‌ی نیروی هوایی
airman first class *noun*
پلەداری لە هێزی ئاسمانی‌دا، لەژوور airman و لەخوار sergeant ◌ ارمن فرست کلاس
airmanship *noun*
شارەزای فڕۆکەوانی یا فڕۆکەگێڕی ◌ ارمنشیپ
air marshal *noun*
1 ئەفسەرێکی هەرە پایەبەرزی هێزی دەریایی (بریتانیا): *Air Marshal Gordon Black* - 2 sky marshal ◌ سرلشکر نیروی هوایی
air mass *noun*
(هەواناسی) بارستەهەوا، بارستەی هەوا ◌ تودەی هوا
air mattress = North American term for air bed
air-meter *noun*
هەواپێو ◌ هواسنج
air mile *noun*
مایلی ئاسمانی ◌ مایل هوایی
airmiss /ˈeəmɪs, US ˈerm-/ *noun*
(لە بریتانیا) نزیک‌بوونەوەی لەرادەبەدەری دوو فڕۆکە بە یەکتر ◌ نزدیک شدن بیش از حد دو هواپیما به یکدیگر
airpistol = air rifle
airpilow = air cushion
airplane /ˈeəpleɪn, US ˈerp-/ *noun*, North American term for aeroplane
فڕۆکە، بالافڕ: *They arrived in Belgium by airplane* ◌ هواپیما
air plant *noun*
1 گیا یا ڕووەکی هەوایی (ئاو و شتی تر لە هەواوە وەردەگرێ)، kalanchoe 2 epiphyte ـەکان (ب.ت. *Kalanchoe pinnata*) ◌ گیاه هوایی
air pocket *noun*
چاڵی ئاسمانی، بۆشایی هەوایی: *The plane hit an air pocket* ◌ فروهنج
airport /ˈeəpɔːt, US ˈerpɔːrt/ *noun*
فڕۆکەخانە، بالافڕگە، فڕینگە: *waiting in the airport lounge* ◌ فرودگاه
airpost = airmail
air power *noun*
هێزی ئاسمانی، هێزی هەوایی ◌ قدرت هوایی
air pressure *noun*
پەستان یان گوشاری هوا ◌ فشار هوا
air pump *noun*
پۆمپی با: *an -ump used to filter water in a fish tank* ◌ پمپ هوا
air proof *noun*
دژەهەوا، هەوابڕ، هەوانەکێش، هەوابەند ◌ ضد هوا
air raid *noun*
هێرشی ئاسمانی: *an ◊ an air-raid warning* *air-raid shelter* ◌ حملەی هوایی
air rifle = airgun
air sac = alveolus
airscrew *noun*
پەروانەی propeller فڕۆکە ◌ ملخ هواپیما
air-sea rescue *noun*
ڕزگارکردنی ئاسمان ـ دەریا، پرۆسەی ڕزگارکردنی خەڵکی نێو دەریا بە ڕێگای فڕۆکەوە: *an air-sea rescue helicopter* ◌ نجات هوا ـ دریا
airship /ˈeəʃɪp, US ˈerʃɪp/ *noun*
کەشتی ئاسمانی یا هەوایی، هەواکەشتی ◌ هواناو
airshow *noun*
پیشانگای فڕۆکە ◌ نمایشگاه هواپیما
airsick /ˈeəsɪk, US ˈersɪk/ *adjective*
فڕۆکەگرتوو، فڕۆکەبردوو ◌ مبتلا بە هواپیماگرفتگی
airsickness /ˈeəsɪknəs, US ˈersɪknəs/ *noun*
فڕۆکەگرتوویی، فڕۆکەبردوویی ◌ هواپیماگرفتگی
airspace /ˈeəspeɪs, US ˈers-/ *noun*
ناوچەی فڕین، بواری فڕین، ئاسمانی وڵاتێ ◌ حریم هوایی
airspeed /ˈeəspiːd, US ˈer-/ *noun*
خێرایی ئاسمانی یا فڕین، خێرایی هەوایی (لەگەڵ ground speed بەراوردی کە) ◌ سرعت هوایی
air stream /ˈeəstriːm, US ˈerstriːm/ = air flow
airstrike *noun*
هێرشی ئاسمانی، پەلامار یان هێرشی هەوایی ◌ حملەی هوایی
airstrip /ˈeəstrɪp, US ˈers-/ *noun*, also landing field
باندی نیشتنەوە، باریکەی هەستان و نیشتنەوە ◌ باند فرود
air terminal *noun*
فڕۆکەخانە، دواوێستگە یان تێرمیناڵی ئاسمانی ◌ پایانەی هوایی
airtight /ˈeətaɪt, US ˈert-/ *adjective*
1 بێ‌کون، کیپ، هەوابڕ، هەوانەکێش، مووبڕ، بێ‌بابوێر: *an -t seal* 2 بێ‌عەیب 3 بێ‌ئەملاوئەولا، یەکلاییەوەبوو، بێ‌چەندوچوون (airtightness *n*) ◌ 1 بی‌منفذ 2 بدون نقطه‌ضعف 3 قطعی
airtime /ˈeətaɪm, US ˈert-/ *noun*
کاتی بڵاوبوونەوە (بەرنامە) ◌ زمان پخش
air-to-air *adjective*
ئاسمان بۆ ئاسمان، هەوا بە هەوا، فڕۆکە بە فڕۆکە: *an air-to-air missile* ◌ هوا به هوا
air-to-ground *adjective*
ئاسمان بۆ زەوی: *air-to-ground weapons* ◌ هوا به زمین

air-to-surface = air-to-ground

air traffic control *noun*
کۆنترۆڵی فڕین یا نیشتنەوە ۞ کنترل پرواز یا فرود

air traffic controller *noun*
کۆنترۆڵوانی فڕین یان نیشتنەوە ۞ مأمور کنترل پرواز یا فرود

airvessel *noun*
بۆری هەناسە، هەناسەڕێ ۞ نای

air vice-marshal *noun*
ئەفسەرێکی هەرە پایەبەرزی هێزی ئاسمانی بریتانیا ۞ ایر وایس مارشال

airwaves /'eəweɪvz, US 'erw-/ *noun, pl.*
شەپۆلە رادیۆییەکان؛ شەپۆلە ئاسمانییەکان ۞ امواج رادیویی؛ امواج هوایی

airway /'eəweɪ, US 'erweɪ/ *noun*
1 رێگای گەیشتنی هەوا بۆ سییەکان، هەوارێ: لولەی هەوا لە کاتی تەنگەتاوی سییەکاندا 2 (کان) هەواکێش 3 ئاسمانەڕێ، ڕێ یان هێڵی ئاسمانی، هەوارێ: *British airways* 1 آیروی 2 هواکش 3 مسیر هوایی

airworthiness /'eəwɜːðinəs, US 'erwɜːrðinəs/ *noun*
ساز بوون یان ئامادە بوون بۆ فڕین، بۆ فڕینئامادەیی ۞ مجهز بودن برای پرواز

airworthy /'eəwɜːði, US 'erwɜːrði/ *adjective*
بۆفڕینئامادە، ئامادە یان ساز بۆ فڕین، باش بۆ فڕین، بێمەترسی بۆ فڕین: *an airworthy airplane* ۞ مجهز برای پرواز

airy /'eəri, US 'eri/ *adjective* (airier, airiest)
1 هەوایی، سەربە کەش یان ئەتمۆسفێر، atmospheric: کراو لە حەوادا، حەوایی، هەوایی: 2 هەواخۆش: *The office was light and airy* 3 ناکرداریی، دەسکرد، ناڕاستەقینە، -ry *leaps* 4 خەیاڵی، *airy romances* :illusory ,unreal ئالۆری، بێخەم، کەمتەرخەم، نادەربەست، بێخەیاڵ 5 نابەڕاست، سەرسەرەکی، درۆ، هیچ، فشە 6 پروپووچ، خەیاڵی 7 کونی هەیە: *airy lacework* ۞ 1 هوایی 2 خوش‌هوا 3 تصنعی 4 بی‌خیال 5 غیرجدی 6 واهی 7 دارای سوراخ

airy-fairy *adjective*
1 بێبنەما، ناکرداری، ناکردەنی، ناڕاستەقینە، هیچ، پروپووچ، فشە 2 ناروون، نادیار، تەماوی ۞ 1 غیرعملی، غیرواقعی، واهی 2 غیرواضح

aisle /aɪl/ *noun*
1 جێڕەو، ڕێڕەو (لەنێوان کورسییەکان لە کڵێسا، شانۆ، شەمەندەفەر و...) 2 تەنیشت، کەنار (aisled *adj*) ۞ 1 راهرو 2 کنار

ait /eɪt/ *noun*, also eyot
(لە ناوی شوێندا) ناوڕوان، دوورگیچە (دوورگەی نێو چۆم یان ڕووبار، لەن (دوورگەی چکۆلەی زیخەلانی) ۞ ایت، جزیرک

aitch /eɪtʃ/ *noun*, also eyot
ئێیچ، ئەیچ، گۆکردنی پیتی H (بنەڕەت: لە *ache* فەرەنسی کۆن) ۞ ایچ

aitchbone *noun*
ئێسکی سمت، پاشەڵ یان کلۆت، گۆشتی کلۆت (گیانەوەر) ۞ ایچ‌بون

ajar /ə'dʒɑː(r)/ *adjective*
نیوەکراوە، درزپێدراو، قەلەشپێدراو (دەرگا و پەنجێرە) ۞ نیمه‌باز

Ajax *noun*, Latin, from Greek *Aias*
ئاژاکس، ئاجاکس، ئائیاکس: پاڵەوانی یۆنانی لە شەڕی ترۆیدا کە خۆکوژی کرد، چونکو زرێی Achilles درا بە Odysseus ۞ آژاکس

ajuga /ə'dʒuːgə/ *noun, pl.* same or ajugas
نیرە، ئاژووگا، گیایێ لە تیرەی bugle2 [توخم *Ajuga*] ۞ آژوگا

Akali /ə'kɑːli/ *noun, pl.* Alkalis
ئەندامی کۆمەڵێکی رامیاری شەڕکەری Sikh (بنەڕەت: لە *akālī* پەنجابی بە واتای: دواکەوتەی کەسێکی نەمر) ۞ آکالی

Akan /'ɑːk(ə)n/ *noun, pl.* same
1 ئاکان: ئەندامی گەلێکی دانیشتووی باشووری گانا و چەند بەشێکی دراوسێی Ivory Coast 2 زمانی ئەو گەلە، پێوەندی بە کۆمەڵی Kwa وە هەیە ۞ آکان

akebia /ə'kiːbɪə/ *noun*
دەوەن یان بنجێکی پیاهەڵچووی رۆژهەڵاتی ئاسیا بە گوڵی مەیلەو ئەرخەوانی [توخم *Akebia*] (لە *akebi* ژاپۆنی) ۞ نوعی بوته

akee = ackee

Akela /ɑː'keɪlə/ *noun*, also akela, *pl.* akelas
(نافە رمی) ڕێبەرێکی لاوی کۆمەڵی Cub Scout ۞ آکلا

Akhenaton *noun*, also Akhenaten or Akhenaton
ئەخێناتون، ئەخناتون (Amenhotep IV، لە 1357? پێش زایین مردووە)، پادشای میسر Amenhotep III، کوڕی 1375?-1357? (گۆڕانخوازی دینی کۆنی میسرییەکان) ۞ آخناتون

akimbo /ə'kɪmbəʊ, US -boʊ/ *adverb*, (with) arm akimbo
دەست لەسەر پشتێنە، قیافەگرتوو، دەستلەسەر کەلەکە ۞ دست به کمر

akin /ə'kɪn/ *adjective*
1 لێکچوو، وەکیەک، هاوشێوە: *his interests are akin to mine* 2 هاوڕەگەز، خزم، نزیک، هاوشێوە، شێوەی، وەکوو 3 سەربە ۞ 1 شبیه، مشابه 2 خویشاوند، مثل 3 وابسته

akinesia /ˌeɪkɪ'niːsɪə, ä-/ *noun*

نەمان یا یەک کەوتنی هێزی جوولانی خۆویستە (akinetic *adj*) ۞ اکینسیا

Akita /ə'ki:tə/ *noun*

سەگێکی spitz ی ڕەگەز ژاپۆنی (ناوچەیێکی باکووری ژاپۆن) ۞ آکیتا

Akkadian /ə'keɪdɪən, US -'kad-/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە ئەکەد Akkad, Accad 2 سەربە یان پێوەندی بە گەل یان زمانی ئەکەدییەوە هەیە *n* 1 خەڵکی ئەکەد لە بابل Babylonia ی کۆن 2 زمانی نەماوی سامی ئەکەدی ۞ اکدی

akrasia /ə'kreɪzɪə, US ə'krasɪə/ *adjective*, also acrasia

بێ‌هێزی ویست و ئیرادە (**akratic** *adj*) ۞ اکراسیا

akvavit = aquavit

al- *prefix* variant spelling of ad- assimilated before -*l* (as in *alleviate*)

-al *suffix*

پاشگر: 1 (لە وشە ئینگلیسی، لاتین و یۆنانییەکان ئاوەڵناو ساز دەکا) سەربە، پێوەندیدار، پێوەندی هەیە (بە)، ـانە، ـەکی، وەکوو، وەک، ـی...: *tidal* 2 (ناو ساز دەکا ب.ت. ئەوەی کە ئاماژە بە کار، کردار یان کردەوەیێ بکا): *arrival* (بنەڕەت: واتای یەکەم لە *el-* فەرەنسی یان *alis-* لاتین؛ واتای دووهەم لە *aille-* فەرەنسی یان لە *alis-* لاتین کە وەک کۆتایی ناوێ کار دەکا) ۞ پسوند: 1 وابستە بە، مانند 2 عمل، عملیات

Al symb. the chemical element aluminium

Ala. *abbreviation* Alabaman

á la /'ɑ: lɑ:/ *preposition*

(فەرەنسی) بە شێوازی، بە شێوەی (بنەڕەت: لە à la mode ـەوە) ۞ بە سبک

Alabaman *noun, adjective, abbreviation* Ala.

n خەڵکی هەرێمی Alabama ی ئەمریکا، ئالاباماییadj سەربە یان پێوەندی بە ئالاباماوە هەیە، ئالابامایی ۞ آلابامایی

alabaster /'æləbɑ:stə(r), US -bæs-/ *noun*

1 ڕۆخام، مەرمەڕ 2 (وەک ئاوەڵناو، ویژەیی) سپی، چەرموو، مەرمەڕین (بنەڕەت: لە *alabastos*، *alabastros* یۆنانی) ۞ 1 رُخام 2 (صفت گونە) سفید

alabastrine *adjective*

مەرمەڕی، مەرمەڕین ۞ رخامی

á la carte /ˌɑ: lɑ, 'kɑ:t, US 'kɑ:rt/ *adverb, adjective*

(لە فەرەنسەوە) لە ڕووی لیستەوە، جیاجیا، ئالاکارت ۞ آلاکارت

alacrity /ə'lækrəti/ *noun*

کەفوکوڵ، تاوونین، جۆش‌وخرۆش، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، ویست، شادی و خۆشی، چابکی، هەڵسووڕی، گورج‌وگۆڵی، توندوتۆڵی: *accepted the invitation with alacrity* (بنەڕەت: لە *alacer* لاتین، لە *alacritas* "brisk") ۞ رغبت، اشتیاق، میل، نشاط، چابکی

alacritous *adjective*

بەپەرۆش، تامەزرۆ، شاد و خۆش ۞ مشتاق، بانشاط

á la dérobée

(فەرەنسی) بە دزییەوە، لە بنەوە، بە نهێنی، بە پەنامەکی ۞ زیر جُلکی

Aladin *noun*

عەلائەدین: قارەمانی ئەفسانەیی هەزار و یەک شەو کە چرای جادوویی magic lamp بە دەس هێنا ۞ علاءالدین

Aladin's cave *noun*

ئەشکەوتی عەلائەدین: شوێنێ کە پڕە لە ژمارەیێکی زۆری شتی سەرنج‌ڕاکێش و بەنرخ (لە *Arabian Nights' Entertainments*) ۞ غار علاءالدین

á la française *adjective*

(فەرەنسی) بە شێوە یان شێوازی فەرەنسی ۞ بە سبک یا شیوە ی زیر جُلکی

alameda /ˌalə'meɪdə/ *noun, pl.* alamedas

سەیرانگەی گشتی (دارەکان سێبەریان کردبێ، بنەڕەت: لە سپانیاییەوە) ۞ تفرج‌گاه عمومی

á la mode /ˌɑ: lɑ: 'məʊd, US 'moʊd/ *adjective, adverb*

(فەرەنسی) 1 بەپێی داب، بەگوێرەی باو یان دەستوور 2 ئامادەکراو لەگەڵ دۆڵدرمە (خۆراک) ۞ 1 مطابق مد 2 آلامد

alanine /'aləni:n/ *noun*

ترشەلۆکی ئێمینۆیی کە پێکهێنەرێکی زۆربەی پرۆتئینەکانە ۞ آلانین

alar /'eɪlə/ *adjective*

1 (گیانەوەرناسی) سەربە باڵ یان باڵەکان، باڵی، پەلی، پێوەندی بە باڵەوە هەیە 2 (توێکاری) باڵی، باڵ‌ئاسا، شێوەباڵ 3 (ڕووەکناسی) axillary (بنەڕەت: لە *alaris* لاتین، لە *ala* "باڵ") ۞ 1 (جانورشناسی) وابستە بە بال 2 (آناتومی) بال‌مانند 3 (گیاەشناسی) axillary

alarm /ə'lɑ:m, US ə'lɑ:rm/ *noun*

1 لوورە، زەنگی مەترسی: *a burglar/fire/smoke alarm* 2 نیشانەی مەترسی 3 ئاگادارکردنەوە، هوشیارکردنەوە 4 ترس، تۆقین، مەترسی، دڵەتەپێ، دڵەخورپە 5 سەعاتی زەنگ‌دار، چاڵمە 6 شەیپوور یان دەهۆڵی ئامادەبوون، دەهۆڵی ئامادەباش(ی) ۞ 1 آژیر 2 علامت خطر 3 اخطار، اعلام خطر 4 وحشت، بیم، هراس، دلهرە 5 ساعت شماطەدار 6 شیپور یا کوس حاضرباش

alarm clock *noun*

سـەعاتی زەنگی، کـاتژمێری زەنگدار
ساعت شماطه‌دار

alarmed /əˈlɑːmd, US əˈlɑːrmd/ *adjective*
ترساو، تۆقیو، ترسی‌لێنیشتوو ◌ وحشت‌زده
مرعوب

alarming /əˈlɑːmɪŋ, US əˈlɑːrm-/ *adjective*
نیگەران‌کەر، بەدڵەتەپی‌خەر. بەترس، ترسێنەر
[illegible] *an ~ing increase in crime*

alarmingly /əˈlɑːmɪŋli, US əˈlɑːrm-/ *adverb*
ترسێنەرانە، بە شێوەیەکی نیگەرانکەر [illegible]
[illegible] *have risen alarmingly*

alarmism /əˈlɑːmɪzəm, US əˈlɑːrm-/ *noun*
دەهێمەهاوارێتی، ترسێنەوە، ترسەرەیی
رعب‌آفرینی

alarmist /əˈlɑːmɪst, US əˈlɑːrm-/ *noun, adjective*
n مرۆڤی دەهێمەهاوار، ترسێنەر، ترسەرەوە
ترسەرەوە *adj* [illegible]
n [illegible] *adj* [illegible]

alarum = archaic word for alarm

Alas. abbreviation Alaska

alas /əˈlæs/ *interjection*
(وەزەیی یان بە شۆخی) [illegible]
هەی‌ڕۆ، وەیڕۆ، [illegible]
بە جەرگم: *For many people, alas, hunger*
[illegible] *is part of everyday life*

Alaskan noun, *adjective*
n خـەڵـکی هـەرێمـی ئالاسـکای ئـەمریکـا
ئالاسـکایی *adj* سـەربە یان پێوەندی بە ئالاسـکەوە
هەیە، ئالاسـکای ◌ آلاسکایی

alate /ˈeɪleɪt/ *adjective, noun*
n (ڕووەکناسی و مێرووناسی) خاوەنی بەڵ یـ
بـەش یـان زیـادەیێکی باڵئاسـا، بـەڵدار [illegible]
مێروویەکی باڵدار ◌ *n* [illegible]
باڵمانند *adj* آلات

Alawi *noun*, also Alawite
عەلەوی، عەلی‌باوەر (عەلی کوڕی ئەبی تالب ʿAlī
ibn Abī Ṭālib) ◌ علوی

alb /ælb/ *noun*
کەوای سپی (قەشە، بنەڕەت: لە *tunica* (or
لاتین "جلی سپی") *vestis) alba* ◌ آلب

albacore /ˈalbəkɔː/ *noun*
ئەلباکۆر، ئالبیکۆر: ماسی‌یێ، باڵی سەرسنگی
درێژە [*Thunnus alalunga*] ◌ آلباکور

Albanian *adjective, noun*
adj ئالبانیایی، سەربە یا پێوەندی بە ئالبانیاوە
هەیە *n* زمانی ئالبانی، خەڵکی ئالبانی، ئالبانیایی
◌ *adj* آلبانیایی *n* زمانی آلبانیایی، اهل آلبانیا

albatross /ˈælbətrɒs, US -trɔːs, -trɑːs/ *noun, pl.* albatrosses
1 ئالباتراس، ئالباتروس: جـۆری باڵـندەی دەریایی کە لە ئۆقیانووسەکانی باشوور و گەورە Pacific ئـەژی [توخمـەکـانی *Diomedea* و *Phoebetria*] 2 کێشەنەرەوە، مـلۆزم، مـزاحیم، مایـەی سەرێشە (بنـەڕەت: لـە *al-ghaṭṭās* عـەرەبی‌یـەوە "the diver") ◌ 1 آلـباتروس 2 اسباب مزاحمت

albeit /ˌɔːlˈbiːɪt/ *conjunction*
گەرچی، هەرچەن کە، لەگەڵ ئەوەش، سـەرەڕای ئەوەش: *He finally agreed, ~it reluctantly, to help us* ◌ مع‌هذا، هرچند که، با این همه

albert (chain) *noun*
زنجیر یان زریزەی سـەعاتی گیرفانی (بنەڕەت: لە نـاوی شـازادە یـان مـیر *Albert* (1819–61)، هاوسەری شاژن Victoria ◌ زنجیر ساعت جیبی

Albigenses /ˌalbɪˈgɛnsiːz, -ˈdʒɛn-/ *noun, pl.*
ئەندامانی تیرەیێکی دینی جیاباوەڕی باشووری فەرەنسە لە سەدەکانی دوازدە و سێزدە (بنەرەت: لە لاتینی سەدەکانی ناوەڕاست، لە *Albiga* ناوی لاتینی *Albi* لە باشووری فەرەنسە) ◌ آلبیجنسیز

albinism /ˈælbɪnɪzəm/ *noun*
زاڵی، کەوری، ئەلبینیزم (*adj* **albinic** سەربە ئەلبینیزم) ◌ زالتی

albino /ælˈbiːnəʊ, US -ˈbaɪnoʊ/ *noun, pl.* albinos
زاڵ، کـەور، ئـەلبینۆ: گیانـەوەر یـان کـەسـێ کـە پیگمێنتی لە پێست، موو و چاوەکانی‌دا نییـە (و زۆرتر پەمەیین) ◌ آلبینو، زالتن

Albion /ˈalbɪən/ *noun*
(وێـژەیـی) بریتانیـا (ی گـەورە)، ئینگلتـەرە، ئینگلستان (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ انگلستان

albite /ˈalbʌɪt/ *noun*
کانەسپی، کانی‌یێکی سپی پرسۆدیۆم (ی سیلیکاتی ئالومینیۆم) لە دەستەی فێلدسپار ◌ البیت

albitic *adjective*
سەربە کانەسپی، پێوەندی بە کانەسپی‌یەوە هـەیـە ◌ وابسته به البیت

albizzia /alˈbɪzɪə/ *noun*
ئـەلبیزیا، داری نێونمـەک [تـوخم *Albizia*] (بنەڕەت: لە نـاوی ڕەسـەنزادەی ئیتالیـایی‌یەوە Filippo delgi *Albizzi*) ◌ البیزیا

album /ˈælbəm/ *noun*
1 ئالبۆم، وێنەدان، جێ‌وێنە، جێ‌پووڵ، پووڵدان: *a photo album* 2 ئالبۆمی موسیقا (بە چەندین پارچە موسیقاوە، لەسەر سی‌دی CD، کاسێت یان ئینتێرنێت): *the band's latest album* ◌ 1 آلبوم (عکس) 2 آلبوم موسیقی

albumen /ˈælbjumɪn, US ælˈbjuːmən/ *noun*

1 سـپێنی (هێلکـە)، چـەرمگ 2 مـاک یـان مادەیێکی خۆراکی دەوروپشتی گیاچک embryo لە توو یان دەنکدا 3 = albumin ◌ آلبومن

albumin /'albjʊmɪn/ *noun*

(زینـدەکیمیـا) ئـالبۆمین: جـۆری پـرۆتینی ئاوەتوواو water-soluble، بە گەرما دەمەیێ heat-coagulable لـە پلازمـا یـان سـیرۆمی خوێن، ماسوولکە، سپێنەی هێلکە، شیر و ماک و مـادەی گیانـەوەری تـر و لـە زۆر شـلە fluid و شانەی tissue رووەک و گیاوگژدا دۆزراوەتەوە ◌ آلبومین

albumin-globulin ratio *noun*

ڕێژەی ئـالبۆمین-گلۆبیـولین: ڕێژە یـان ڕادەی خەستی ئالبۆمین و گلۆبۆلین لە سیرۆمی خوێندا ◌ نسبت آلبومین-گلوبولین

albuminoid *adjective*

ئـالبۆمینی، ئـالبۆمین‌ئاسا، شـێوەئالبۆمین: ئـەو پرۆتێنە شێوەڕیشاڵی‌یانە کە ئەرکی پاراستن و ڕاگرتنی شانەکانیان لە لەشدا لەسەرە. ئەو پرۆتێنانە بریتین لە کۆلاژێنەکان collagen لە پێستدا، ئیلاستین elastin لە ئێسکبەندەکان و کراتین لە شاخدا ◌ شبیه آلبومین، آلبومینوئید

albuminous /al'bju:mɪnəs/ *adjective*

ئالبۆمینی، سەربە یا خاوەنی ئالبۆمین. ئالبۆمین‌ین یا ئالبۆمینی تیایە ◌ آلبومینی، حاوی ئالبومن

albuminous cell *noun*

خانە یان ژوورەی ئـالبۆمینی ◌ سلول یا یاختەی آلبومینی

albuminuria /ˌalbjʊmɪ'njʊərɪə/ *noun*

ئالبۆمینۆرا، ئالبیۆمینوریا: بوونی ئالبۆمین لەنێو میـزدا، ب.ت. وەکـوو نیـشانەی نەخۆشـی گورچیلە kidney disease ◌ آلبومینوریا

alburnum = sapwood

alcahest – alkahest

alcaic /al'keɪɪk/ *adjective, noun*

adj نووسراوە یان ئامـاژە بـە کێشێکی هۆنراوە یۆنان و رۆمی کۆن دەکا *n* (alcaics) هۆنراوە یان هەڵبەستێکی نووسراو لەسەر کێشێکی وا (لە Alcaeus *Alkaios* (دەوروبـەری 580 620 پێش‌زایین) هۆنەری لیریکی یۆنان) ◌ الکائیک

alcaide *noun*, also alcayde, *pl.* alcaides or alcaydes

(ب.ت. لە سپانیا و پۆرتوگال) 1 فەرماندەر یان سەرکردەی قەڵا، سەرقەڵا 2 زیندانەوان؛ بەرپرسی زیندان، بەرپرس یان سەرۆکی بەندیخانە ◌ 1 فرماندەی زندان 2 زندانبان؛ رئیس زندان

alcalde /al'kaldeɪ/ *adjective*

دادگـەری ئاسـایش(ـت) یـان شـارەوان لـە سپانیا(دا)، پۆرتوگـال و شـارەکانی ئـەمریکای لاتین (بنـەڕەت: لـە *al-kāḍī* عـەرەبی، بڕوانـە cadi) ◌ آلکالدی

Alcatraz /'ælkətræz/ *noun*, geographical name

1 ئـەلکاتراز (دوورگـەیێکی چکۆلە نزیکی سـان فرانسیسکۆ، کـە زینـدانێکی بـەناوبانگی تیایـە، پرمەترسی‌ترین زیندانی‌یەکانی وەکوو ئاڵ کاپۆن Al Capone (1947-1898) تیـا ڕادەگیرا) 2 (alcatraz) قەڵا، کۆشک، سەرا ◌ 1 الکاتراز 2 دژ، قصر

Alcestis *noun*, Latin, from Greek *Alkēstis*

ئالسیستیس، ئالکیستیس: ژنی Admetus کـە ئامادەبوو لەبری مێردەکەی قوربانی کرێ بەڵام لە لایەن Hercules رزگار کرا ◌ السستیس

alchemical /al'kemɪkl/ *adjective*, also alchemic

سـەربە کیمیاگـەری (alchemically *adv*) ◌ وابسته به کیمیاگری

alchemilla /ˌalkə'mɪlə/ *noun*

(ڕووەکناسـی) گیاکیمیـا؟: جـۆرێ lady's mantle یـان گیـاێکی پێوەندی‌دار، جـاران لـە بـواری پزشـکی گیـایی‌دا بـەکـاردێنرا [تـوخم *Alchemilla*] (باوەر وابوو کە ئاونگی گەڵای ئەم گیایە دەتوانی کانزا نزمەکان base metals بکا بە زێر) ◌ نوعی گیاه

alchemist /'ælkəmɪst/ *noun*

ئەلکیمیست، کیمیاگەر ◌ کیمیاگر

alchemy /'ælkəmi/ *noun, pl.* alchemies

ئەلکیمی، کیمیاگەری ◌ کیمیاگری

alcheringa /ˌaltʃə'rɪŋgə/ *noun*

(لـە میـسۆلۆژی هێنـدی لـە سەرەتانـشینانی ئەوستراليا) سـەردەمی زێـڕین، کـە باوباپیرانی سەرەتا خوڵقاندیان ◌ الجرنگا

alcid /'alsɪd/ *noun*

(باڵندەناسـی) باڵـندەیێ لـە تـیرەی auk (Alcidae) ◌ نوعی پرنده

Alcmene *noun*, Greek *Alkmēnē*

ئـالکمینی: دایکی هێرکۆل لە Zeus ـەوە (کە زیۆس) خۆی بە شێوەی مێردەکەی ئامفیتریۆن Amphitryon دەرهێنا ◌ آلکمنی

alcohol /'ælkəhɒl, US -hɔ:l, -hɑ:l/ *noun*

1 (کیمیـا) هـەر ئاوێتـەیێ کـە کۆمەڵـێکی hydroxyl ی OH تیایە، ئەلکۆل 2 ئەلکوهۆل، ئـارەق (بنـەڕەت: لـە *al-kuḥl* عـەرەبی) ◌ 1 الکل 2 مشروب

alcoholic /ˌælkə'hɒlɪk, US -'hɔ:l-, -'hɑ:l-/ *adjective, noun*

adj ئەلکۆڵدار، ئەلکۆلی *n* کەسێ کە تووشی ئەلکۆلیزم بووە (- alcoholically /-li, US ('hɔ:l-, -'hɑ:l-/ *adv*) ◌ *adj* الکل *n* الکولیک

alcoholism /'ælkəhɒlɪzəm, US -hɔ:l-, -hɑ:l-/ *noun*

ئەلکۆلـیزم، گـیرۆدەبـوون بـە خواردنـەوەی

ئەلکۆلی [illegible]

alcoholic fermentation *noun*

(کیمیا) ترشاندنی ئەلکۆلی [illegible]

alcoholic thermometer *noun*

(کیمیا) گەرمی‌پێوی ئەلکۆلی [illegible]

alcoholometer /ˌalkəhɒˈlɒmɪtə/ *noun*

ئەلکۆل‌پێو: ئامێرێ بۆ پێوانی خەستی ئەلکۆلی نێو شلەیێ [illegible]

alcoholometry *noun*

ئەلکۆل‌پێوی [illegible]

alcopop /ˈalkəʊpɒp, US -koʊpɑːp/ *noun*

ئەلکۆپاپ (خواردنەوەیەکی هەنجوو [illegible] شیرین) [illegible]

Alcoran *noun*

(کۆن) قورئان [illegible]

alcove /ˈalkəʊv, US -koʊv/ *noun*

[illegible] *al-kubba* [illegible]

Alcyone *noun* [illegible]

1 [illegible] **Aeolus** [illegible] 2 [illegible] **kingfish** [illegible] ئەستێرەی **Pleiades** [illegible]

Aldebaran *noun* Arabic *al-dabarān*, "the follower"

دوازەوە: ئەستێرەیەکی سووری [illegible] یەکەم لە کۆئەستێرەی Taurus [illegible] یان گەشترین ئەستێرەیە لە Hyades [illegible] 38 بەرامبەری تیرەی خۆرە [illegible] *dabarān* عەرەبی) [illegible]

aldehyde /ˈaldɪhaɪd/ *noun*

(کیمیا) ئاویتەیێکی ئەندامی کە کۆمەڵەی CHO ی تیایە ◌ الدیهید

aldehydic /ˌaldɪˈhɪdɪk/ *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە ئەلدیهایدەوە هەیە ◌ وابستە بە الدیهید

alder /ˈɔːldə(r)/ *noun*

ئۆلدیر (دارێ کە شتێکی وەک catkin دەگرێ و لە خێزانی birch. بە گەڵای برگەبرگەوە. لە وڵاتانی باکووری ب.ت. لە زەوی تەڕ و شێدار [*Alnus glutinosa* و جۆرەکانی تر]) ◌ توسکا

alder buckthorn *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ دەوەنی گەڵاوەریو، بە گەڵای ورشن و بەرێکی رەشەوە [*Frangula alnus*] ◌ نوعی درختچە

alderfly *noun, pl.* alderflies

مێرووییەکی رەگ‌باڵی بۆرەلووک کە لە دەم ئاوان دەژی و پرگی ئاوی راو(کەر)ی هەیە [*Sialis* و توخمەکانی تر] ◌ نوعی حشرە

alderman /ˈɔːldəmən, US -dərm-/ *noun, pl.* aldermen

1 ئەندامی ئەنجومەنی قانووندانان بۆ شار، ئەندامی هەڵبژێراوی ئەنجومەنی شار (لە ئەمریکا، کەنەدا و ئەوستراڵیا)، ئەندامی ئەنجومەنی شار، گەورە ئەندامی ئەنجومەنی خۆجێیی 2 (یان *pl.* alderwoman alderwomen، ئەمریکا و ئەوستراڵیا) ئەندامی هەڵبژاردەی ئەنجومەنی شار ◌ اولدرمن

aldicarb /ˈaldɪkɑːb/ *noun*

جۆرێ ئافەت‌کوژی ریشەیی کشتوکاڵی $C_7H_{14}N_2O_2S$، بە تایبەت بۆ فەوتاندنی هێندێ هێندێ مێروو، کرمی نیماتود و جر و جانەوەری تر بەکاردێترێ ◌ آلدیکارب

Aldis lamp /ˈɔːldɪs/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) چرا یان گڵۆپی ئالدیس: جۆرێ چرای دەستی بۆ ئاماژەدان لە Morse code بەکاردێترێ (بنەڕەت: لە ناوی داهێنەری بریتانیایی *Aldis* .Arthur C. W) ◌ لامپ آلدیس

aldol /ˈaldɒl/ *noun*

(کیمیا) ئالدۆل: ئاوێتەیێکی لینج لەگەڵ ئەلکۆل و چەند کۆمەڵێکی ئەلدیهاید، کانێ بە دەست دێترێ کە acetaldehyde دووپارژە بێ. جۆرێ ئەلدیهایدی بیتاـهایدرۆکسایلی بێ‌ڕەنگ، $C_4H_8O_2$، ب.ت. وەک ئاوێتەیێکی ئەندامی بەکاردێترێ ◌ آلدول

aldopentose *noun*

(کیمیا) ئالدۆپێنتۆز: شەکرێکی ئالدۆز کە پێنج گەردیلەی کاربۆنی تیابێ ◌ آلدوپنتوز

aldose *noun*

(کیمیا) ئالدۆس، ئالدۆز: شەکرێ کە لە هەر گەردیکدا molecule یەک کۆمەڵی ئەلدیهایدی aldehyde group تیایە ◌ آلدوز

aldosterone /alˈdɒstərəʊn/ *noun*

(زیندەکیمیا) هۆرمۆنێکی corticosteroid [$C_{21}H_{28}O_5$] کە هانی مژین یان گرتنی absorption سۆدیوم دەدا بە هۆی گورچیلەکانەوە و بەو شێوەیە هاوسەنگی ئاو و خوێی لەش میزان دەکا ◌ آلدواسترون

aldosteronism /ˌaldə(ʊ)ˈstɛrənɪz(ə)m/ *noun*

(پزشکی) دۆخێ کە لەودا ئالدۆستێرۆنێکی یەکجار زۆر دەردەدرێ و هاوسەنگی یان تەرازی خوێی خوێن تێکدەدا و دەبێتە هۆی چوونەسەرەوەی پالەپەستۆ یان گوشاری خوێن ◌ آلدواسترونیسم

aldrin /ˈɔːldrɪn/ *noun*

ئاوێتەیێکی جۆری هایدرۆکاربۆنی کلۆرینراو، جاران وەکوو مێرووکوژ بەکاردێترا (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئەڵمانی *Alder* Kurt) ◌ آلدرین

ale /eɪl/ *noun*
1 ئێـل، ئەیل(= جۆرێ بیره) 2 ئەیل‌خۆران، فینیقالیکی ئینگلتەرە، ئەلمانی بنەڕەت) ◌ ایل

aleatory /ˈeɪlɪət(ə)ri, US ˈal-/ *adjective*, also aleatoric
خۆو شانسی، خۆوبەختی، ئەللابەختەکی، قوماری، بەختەکی: *an aleatory contract* ◌ الله بختی

alec /ˈalɪk/ *noun*, also aleck
(ئەوسترالیا) مرۆی گەوج ◌ آدم احمق

alec, alek /ˈalɪk/ = smart alec

alecost = costmary

alee /əˈliː/ *adjective, adverb*
(دەریاوانی) لاپەنای کەشتی ◌ پناهگاه کشتی

alehouse *noun*
مەیخانە، ئاوجۆفرۆشی، بیرەفرۆشی ◌ میکده، آبجوفروشی

alembic /əˈlɛmbɪk/ *noun*
پالـێونە، پالـێوک، چـۆڕەک، ئـەلئیمبیک (= دەزگایێ بۆ چۆڕاندنەوە، زوو بەکاریان دێنا، بنەڕەت: لە *alembicus* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *al-'anbīk* عەرەبییەوە، لە *al-* + *'anbīk* "دڵۆپاندن، چۆڕاندنەوە" (بنەڕەت: لە *ambix*، *ambik-* یۆنانی "cup") ◌ انبیق

aleph /ˈɑːlɛf/ *noun*
ئەلف، ئا: یەکەمین پیتی ئاوبێی عیبری، واتا: (سەری) گا، "ا" ◌ الف

aleph-null *noun*, also aleph-zero
ژمارەی بنەڕەتی cardinal number سەرجەم یا تێکڕای ژمارە تەواوەکان integer (کە چکۆلەترین ژمارەی بنەڕەتی ناسنووردارە) ◌ الف

Aleppo boil *noun*, also Aleppo button
کوانی خورما ◌ سالک

alerce /əˈlɜːsi/ *noun*
داری cypress، ب.ت. لە باشووری سپانیا و باکووری ئەفریکا دەبینرێ (*Tetraclinis articulata* و جۆرەکانی تر) ◌ نوعی درخت

alert /əˈlɜːt, US əˈlɜːrt/ *adjective*
1 گوێ‌قولاخ، وریا، چاوکراوە، زیت، وازر، هۆشیار، ئاگادار، بەئاگا، هایدار، قوت، زیرەک، بسپرا 2 ئامادەباش 3 ڕەوش یان باروودۆخی تەنگەناوی، باری نائاسایی، ئاگادارکردنەوە لە مەترسی یان کێشەیێ ◌ 1 گوش‌بزنگ، مترصد، مواظب، باخبر، مطلع، تیزهوش 2 آمادەباش 3 وضعیت فوق‌العاده، آژیر، اعلام خطر یا مشکلی

alertly /əˈlɜːtli, US əˈlɜːrtli/ *adverb*
گوێ‌قولاخانە ◌ به طور مترصد

alertness /əˈlɜːtnəs, US əˈlɜːrtnəs/ *noun*
گوێ‌قولاخی، زیتی، ئاگالێبوون، وریایی، هۆشیاری، ئاگاداری ◌ ترصد، هوشیاری، مواظبت

-ales *suffix*
(ڕووەکناسی) پاشگر: ناوی دەستەی order ڕووەک و گیاکان ساز دەکا (بە واتای "سەربە یان پێوەندی هەیە"): *Coniferales*، *Rosales*، *Cycadales* ◌ پسوند: اسم ردەی گیاهان را می‌سازد

aleurone /əˈljʊərəʊn/ *noun*, also aleurone
(ڕووەکناسی) ئاردە: جۆرێ پرۆتئین کە وەک دەنکۆڵە لە خانەکانی دەنک و دانی گیاکاندا هەڵگیراوە، ماکێکی پرۆتئینی لە شێوەی دەنکۆڵە(ی ورد) کە لە دانەکاندا لەنێو endosperm دا یان لەنێو توێیێکی ڕووەکی peripheral تایبەتیدا هەیە، پرۆتئینێ کە دەرەکیترین توێژی دان پێکدێنێ (بنەڕەت: لە *aleuron* یۆنانی "flour") ◌ آلیورون

aleuronic *adjective*
ئاردەیی، سەربە یان پێوەندی بە ئاردەوە هەیە ◌ وابسته به آلیورون

Aleut /əˈljuːt, US ˈalɪuːt/ *noun*
1 ئەندامی گەلی زۆربەدانیشتووی دوورگەکانی ئالیوت و چەند بەشێ لە ڕۆژاوای ئالاسکا 2 زمانی ئەو گەلە، پێوەندی بە ئیسکیمو هەیە ◌ آلیوت

Aleutian *adjective, noun*
adj سەربە یان پێوەندی بە دوورگەکانی ئالیوتییەوە هەیە *n* 1 Aleut 1 2 دوورگەکانی ئالیوت ◌ آلیوتی

A level /ˈeɪ levl/ *abbreviation* (= advanced level)
ئێی لەیڤڵ (لە بریتانیا کە لە بابەتێکی تایبەتی ئەگیرێ، زۆرتر لە کۆتایی ساڵ و لە تەمەن 18 ساڵیدا) ◌ ای لوِل

alevin /ˈaləvɪn/ *noun*
سەلمون یا کەشینەی trout تازە گەراخستوو ◌ آلوین

alewife *noun, pl.* alewives
1 ژنی بیرەفرۆش یان ئاوجۆفرۆش 2 جۆرێ ماسی باکووری ڕۆژاوای ئەتلانتیک لە تیرەی herring [*Alosa pseudoharengus*] ◌ 1 زن آبجوفروش 2 الیوایف

alexanders *noun, pl.*
گیایێ لە تیرەی parsley، بە گوڵی مەیلەو زەردەوە، جاران لە سالاتا بەکاردێنرا [*Smyrnium olusatrum*] ◌ نوعی گیاه

Alexandrian *adjective*
1 سەربە Alexandria لە میسر 2 سەربە ئەسکەندەری مەزن Alexander the Great 3 ئەسکەندەرانی: سەربە ڕیبازە ویژەیی و فەلسەفییەکانی ئەلیکساندریا یان ئەسکەندەرییەی کۆن 4 Hellenistic ◌ 1 وابسته به اسکندریه 2 وابسته به اسکندر کبیر 3 اسکندرانی

alexandrine /ˌalɪgˈzɑːndrɪn, -ʌɪn/ *noun*
سەربە ئەسکەندەر، ئەسکەندەری ◌ وابسته به اسکندر، اسکندری

alexandrite /ˌalɪgˈzɑːndrʌɪt/ *noun*
جۆرێ گەوهەر کە لە ڕۆژدا سەوز دەنوێنێ

[illegible] (بنەڕەت: لە ناوی تیزاری رووسی [illegible]
ی دووهەم + ite¹) [illegible]

[illegible] [illegible] *noun*

(پزشکی) جۆرێ تێکچوونە کە کەسەکە [illegible] وشە یان پیتە نووسراوەکان [illegible] لێک‌کاتەوە (بڕوانە **dyslexia**) [illegible]

Alf *noun*

(ئەوستراليا و نافەرمی) [illegible] نەخوێندەواری ئوسترالیایی (بنەڕەت [illegible] (*Alfred*) [illegible]

Alfa *noun*

ئالفا: وشەکۆدی پەیوەندی [illegible]

[illegible] [illegible] *noun* also lucerne, *pl.* [illegible]

وێنجە، یۆنجە، [illegible] *Medicago* [illegible] *sativa*] [illegible]

[illegible] = [illegible] Spanish from Arabic [illegible]

[illegible] [illegible] *noun*

[illegible] *Perrier* [illegible] *Alfredo* [illegible] (*Lelio*) [illegible]

[illegible] [illegible] US [illegible] *adjective*, *adverb*

ئەل‌فرێسکۆ، لە هەوایەکی [illegible]
در فضای باز

algo- *prefix*

پێشگر: ژان، [illegible] یۆنانییەوە "pain") [illegible]

alga *noun*, *pl* algae /'aldʒiː, US 'algiː/

قەوزە، کەزاو، کەوزەر، حەلاوی، [illegible] (algae قەوزەگەل) [illegible]

algal /'alg(ə)l/ *adjective*

قەوزەیی، کەزاوی، سەربە گۆوەک [illegible] جلبک

algebra /'ældʒɪbrə/ *noun*

(بیرکاری) ئەلجیبرا، جەبر (بنەڕەت [illegible] *al-jabr* عەرەبییەوە) ۞ جبر

algebraic /ˌældʒɪ'breɪɪk/ *adjective*, also algebraical

جەبری ۞ جبری

algebraically /ˌældʒɪ'breɪɪkli/ *adverb*

لەباری جەبرییەوە ۞ از لحاظ جبری

algebraic equation *noun*

هاوکێشەی جەبری ۞ معادلەی جبری

algebraic function *noun*

فانکشنی جەبری ۞ تابع جبری

algebraist *noun*

جەبری، جەبرزان ۞ جبری

Algerian /al'dʒɪərɪən/ *adjective*, *noun*

adj ئەلجەزایری *n* جەزایری، خەڵکی جەزایر یان ئەلجەزایر ۞ *adj* الجزایری *n* اهل الجزایر

-algia *suffix*

پاشگر: ژان، ئێش، ئازار، ئاماژە بە ژان و ئێش لە بەشێکی تایبەتی لەش‌دا: *neuralgia* (بنەڕەت: لە *algos* یۆنانی "pain") ۞ پسوند: درد

algicide /'aldʒɪsʌɪd, US 'algɪ-/ *noun*, also algaecide

(دەرمانی) قەوزەکوژ، کەزاوفەوتێن (algicidal *adj*) ۞ جلبک‌کش

alginic acid /al'dʒɪnɪk/ *noun*

(کیمیا) ترشەڵۆکی ئەلجینیک: جۆرێ carbohydrate ی وڵوڵەیی gelatinous ی لەتوانەوەنەهاتوو ($C_6H_8O_6$) کە لە زۆر seaweed قاوەییدا دۆزراوەتەوە (یان پێکهێنەرێکی دیوارەی خانەکانی قەوزە قاوەییەکانە) ۞ اسید الجینیک

algoid *adjective*

قەوزەئاسا، شێوەکەزاو، قەوزەیی ۞ جلبک‌مانند

Algol *noun*

دێو(ە): جووتە ئەستێرەیی لە کۆئەستێرەی Perseus ۞ آلگول، غول

ALGOL /'ælgɒl, US -gɔːl, -gɑːl/ *abbreviation* alghorithic oriented language, also Algol

(کامپیوتێر) زمانێکی ئاست‌بەرزی بەرنامەنووسی ۞ الگول

algolagnia /ˌalgə(ʊ)'lagnɪə/ = sadomasochism

algological *adjective*

سەربە قەوزەناسی، پێوەندی بە قەوزەناسییەوە هەیە ۞ جلبک‌شناختی

algologist *noun*

قەوزەناس ۞ جلبک‌شناس

algology /əl'gɒlədʒi/ *noun*

قەوزەناسی، لێکۆڵینەوەی قەوزەکان ۞ جلبک‌شناسی

Algonquian /al'gɒŋkwɪən, US -kɪ-/ *adjective*, *noun*, also Algonkian /-kɪən/

ئالگۆنکوایی *adj* سەربەو خێزانە زمانییە یان قسەپێکەرانی *n* 1 خێزانێکی گەورەی زمانە سوورپێستەکانی باکووری، وەکوو کری Cree، بلەک‌فووت Blackfoot و چێی‌ئێن Cheyenne 2 ئاخێوەری ئەو زمانانە 3 سەربە ئەو خێزانە زمانییە یان ئاخێوەرانی ۞ آلگونکوایی

Algonquin /al'gɒŋkwɪn/ *adjective*, *noun*, also Algonkin

ئالگۆنکوین *adj* سەربە ئە گەلە یان زمانەکەیان *n* 1 ئەندامی گەلی سوورپێستی ئەمریکا کە لە کەنەدا بەدرێژایی رووباری ئۆتاوا دەژین 2 زمانی ئالگۆنکوایی ئەو گەلە ۞ آلگونکوین

algophobia *noun*
(له) ژانترسی، له ئێشتۆقیوی ۞ دردهراسی

algorithm /'ælgərɪðəm/ *noun*
ئـەلگۆریتم، لۆگـاریتم (ب. ت. کـامپیوتێر) ۞ الگوریتم

algorithmic *adjective*
سـەربە ئەلگۆریتم، لۆگاریتمی (algorithmically *adv*) ۞ وابسته به الگوریتم

alhaji /al'hadʒi/ *noun*
(له ڕۆژاوای ئەفریکا) حاجی، بۆ ژن alhaja ۞ حاجی

Alhambra *noun*
کۆشـکی پادشـایانی Moorish لـه Granadaی سپانیا (بنەڕەت: لە *al-hamrā* "the red house" ماڵە سوورەکە" عەرەبییەوە) ۞ قصرالحمراء

ali- *prefix*
پێشـگر: بـاڵ، باسـک (بنـەڕەت: لـه *ala* لاتـین "wing") ۞ پیشوند: جناح، بال

alias /'eɪliəs/ *noun, adverb*
n قەرزەنێو، ناوی خواستەمەنی، ناوی خواستراو، زڕەناو، ناوی تر: *Mick Clark, -s Sid Brown* *adv* ناسراو بە ۞ *n* اسم مستعار *adv* معروف به

Ali Baba *noun*
عەلی بابا: ناوی داربڕێ لە *هەزار و یەک شەودا* کـە دەچێتـە نێـو ئـەشـکەوتی چـل دزەکـە بـە بەکارهێنانی نەهێنیوشەی "کونجی" ۞ علی بابا

alibi /'æləbaɪ/ *noun*
1 بیانوو، بەهانە 2 ئەلیبای، شوێنێکی تر، نەبوون لە شوێنی ڕوودانی تاواندا (بەڵگە و شـایەتەکان بۆ سەلماندنی نەبوونی کەسێ لە شوێنی ڕوودانی تاوانێکدا) 3 شـوێنێکی تـر، جێیێکی دی ۞ 1 عذر، بهانه 2 الیبای 3 جای دیگر

alicyclic /ˌalɪ'sʌɪklɪk, -'sɪk-/ *adjective*
سـەربـەو ئاوێتـە ئـەندامییانـەی کـە خـاوەنی تایبەتمەندی aliphatic یـان cyclic ـن (ب.ت. cyclohexane) ۞ الیسایکلیک

alidade /'alɪdeɪd/ *noun*
میل یان دەزگایێکی ڕوانین بۆ دیاریکردنی لا direction یان پێوانی گۆشەکان، لە ڕووپێویدا surveying بـەکاردێتێ (بنـەڕەت: لـە *al-'idāda* عەرەبییەوە) ۞ العضاده

alien /'eɪliən/ *noun, adjective*
1 هاوولاتی بیانی یان بێگانە 2 بیانی، دەرەکی، بێگانـە، نـاوەکی، نـامۆ، نـەناس، لاوە، غـەریب، غـەوارە: *an alien culture* 3 ناناسـایی، پەسـندنەکراو 4 جیـاواز، دژ 5 (سـەربە) بوونەوەری جیهانەکانی تر: *alien beings from outer space* (alienness *n* ;alienly *adv*) ۞ 1 تبعـەی خـارجی 2 خـارجی، بیگانـه، غریبـه 3 نامتعارف 4 متفاوت 5 (وابسته به) موجود فضایی

alienability /ˌeɪliənə'bɪləti/ *noun*
لە گواستنەوەهاتوویی، لەبەنێوکردنهاتوویی ۞ قابلیت انتقال

alienable /'eɪliənəbl/ *adjective*
(فەرمی) شیاوی بەناو کردن، لە گواستنەوەهاتوو، دەگوازرێتـەوە، بـەنێودەکرێ، رادەگـوێزرێ بـۆ خـاوەنایـەتی کـەسێکی تـر (دژی inalienable) ۞ قابل انتقال

alienage *noun*
بیانێتی، بێگانەیی، نامۆیی ۞ بیگانگی

alienated *adjective*
بیانی، بێگانە، تەنیا، لاتەریک ۞ بیگانه، منزوی

alienation /ˌeɪliə'neɪʃn/ *noun*
1 بیـانێتی، بێگانـەیی، نـامۆیی 2 لاتـەریکی، گۆشـەگیری، تـەنیایی 3 لـەخونامۆبوون، خۆلێگۆڕان، لەخۆبوونەوە، بێخۆیی 4 ڕاگوێـستن، بەنێوکردن، فرۆشتن 5 (دەروونناسی) شێتی ۞ 1 بیگـانگی 2 انـزوا، تنهـایی 3 ازخودبیگـانگی 4 واگذاری 5 اختلال مشاعر

alienator /ˌeɪlɪəneɪtə(r), nə(r)/ *noun*
بەناوکەر، فرۆشیار، ڕاگوێزەر ۞ انتقالدهنده

alienee /ˌeɪljə'ni, -li:ə-/ *noun*
بۆڕاگوێزراو، بەناوکراو ۞ منتقل الیه

alienism /ˌeɪljənɪzəm, -iənɪzəm/ *noun*
بێگانەیی، بێگانەیێتی، بیانێتی ۞ بیگانگی

alienist /ˌeɪljənɪst, -iənɪzəm/ *noun*, former term for psychiatrist

aliform /'eɪlɪfɔ:m/ *adjective*
باڵـی، باسـکی، شـێوەباڵ، بـاڵناسـا، سـاباڵ ۞ وابسته به بال، شبه بال

alight /ə'laɪt/ *adjective*
1 داگیرسـاو، گـڕگرتوو، هەڵـبوو 2 بریقـەدار، درەوشاوە، ڕووناک 3 خۆشـحاڵ، بەکەیف، شـاد ۞ 1 شعلەور 2 درخشان، روشن 3 بشاش

alignment /ə'laɪnmənt/ *noun*
1 هێڵ، ڕیز، ڕیکـە 2 ڕێکخـستن، میـزانکـردن، تەرازاندن، ڕیزاندن، ڕیزبەندی، ڕیزکردن: *the alignment of the sun, moon and earth at a particular time*، ڕێکخستن لە گروپدا (ب. ت. سیاسی)، یەکێتی، یەکگرتوویی، هاوپەیمانی ۞ 1 خط، دیف 2 تنظیم، صفبندی، اتحاد

alike /ə'laɪk/ *adjective, adverb*
وەکیـەک، هاوشـێوە، لێکچـوو، میناهـەڤ، وەکوویەک، وەکیەک، یەکسان، بە یەک شێوە، یەک جۆر: *Airports are all alike to me* ◊ *They tried to treat all their children alike* ◊ *Good management benefits employers and employees alike* ۞ هماننـد، ماننـد هـم، مشابه، شکل هم، به یک نحو

aliment /'æləment/ *noun*
خۆراک، نـان، خواردەمـەنی، رزق، ڕۆزی، زەواد، پێبژیو ۞ غذا، قوت، رزق

alimental /ælɪˈmentəl/ *adjective*
خۆراکی ◌ غذایی

alimentary /ælɪˈmentəri/ *adjective*
1 خۆراکی، خۆراکدەرانە، پەیوەندی بە خۆراکەوە هەیە 2 هەرسی ◌ 1 تغذیەای، غذایی 2 گوارشی

alimentary canal /ˈælɪmentəri kəˈnæl/ *noun*
کۆئەندامی هەرس، بۆری یا جۆگەی هەرس ◌ مجرا یا دستگاه گوارش

alimentation /ælɪmenˈteɪʃən/ *noun*
خواردن، خواردەمەنی، nutrition ◌ تغذیه

alimony /ˈælɪməni, US -mouni/ *noun, pl.* alimonies
نەفەقە، خەرجی، بژێو ◌ نفقه (alimonied *adj*)

aliphatic /ælɪˈfætɪk/ *adjective*
(کیمیا) ئالیفاتیک، جۆرێک بەرێک یوێک سەربە یان ئامازە دەکا بە کۆمەڵە ئۆرگانیکی کیمیایی کە ئەتۆمەکانی کاربۆنیان کۆمەڵە زنجیرەییەکی کراوە وەک لە alkane پێکدێنن ◌ آلیفاتیک

aliquant *adjective*
(دا)بەشنەکەری ناتەواو (وەک 5 بەرانبەر بە ژمارەی 16، لێی دابەش دەکرێ بەڵام پاشماوە دەمێنێتەوە) ◌ نابخش

aliquot /ˈælɪkwɒt/ *noun, adjective*
n بەشێ لە گشتێکی گەورەتر، نموونەیەک بۆ شیکردنەوەی کیمیایی پێکهاتەیی ◌ نمونه (دا)بەشکەری تەواو (وەک 5 بەرانبەر بە ژمارەی 15، لێی دابەش دەکرێ و پاشماوە نامێنێتەوە)؛ کەرتی fractional ◌ بخش‌پذیر

alisphenoid /ælɪˈsfiːnɔɪd/ *noun*
(توێکاری) باڵەپوازە، پەنەپوازە، ئێسکێکی کرۆژەیی باڵئاسای نێو کاسەسەر، بەشێ لە چاڵی چاو پێکدێنێ (بنەڕەت: لە لاتینی ala (sphenoid + "wing") ◌ بال‌پروانه

aliteracy *noun*
کەمخوێندەواری، بێ‌مەیلی سەبارەت بە خوێندنەوە ◌ الیتریسی

aliterate /eɪˈlɪt(ə)rət/ *adjective, noun*
adj کەمخوێندەوار، بێ‌مەیل سەبارەت بە خوێندنەوە *n* کەسێ کە دەتوانێ شتێ بخوێنێتەوە بەڵام کەم توخنی دەکەوێ ◌ الیتریت

aliunde *adverb, adjective*
لە جێ یان جێگایێکی تر، لە شوێنێکی دی، لە ژێدەر یان سەرچاوەیێکی تر ◌ از جای دیگر، از منبع دیگر

alive /əˈlaɪv/ *adjective*
1 زیندوو، لەژیان‌دا، نەمردوو 2 بەکەیف، بەگوڕ، بەدەماغ، بەجم‌وجۆل، هەڵسوور، چالاک، بزۆز 3 ئاگادار، بەخەبەر 4 هەڵبوو، داگیرساو، کلپەکردوو 5 پڕ (لە) ◌ 1 زنده 2 فعال، سرزنده 3 مطلع، آگاه 4 روشن 5 مملو (از)

aliyah /ˈalɪjə/ *noun, pl.* aliyoth /ˈalɪjəʊt/
کۆچ بەرەو ئیسرائیل (بنەڕەت: لە *ʿăliyyāh* عیبری "ascent") ◌ مهاجرت به سوی اسرائیل

alizarin /əˈlɪz(ə)rɪn/ *noun,* also alizarine
1 سوورنگ، ڕۆنیاس 2 ڕەنگی سوورنگ یان ڕۆنیاس $C_{14}H_8O_4$، لە ڕەگی ڕۆنیاس madder دەگیرێ (بنەڕەت: لە *al-ʿiṣāra* عەرەبییەوە) ◌ روناس

alkahest /ˈalkəhest/ *noun,* also alcahest
(مێژوویی) نۆژدارو، ژیناو، ئاوی ژیان یان حەیات ◌ نوش‌دارو

alkali /ˈælkəlaɪ/ *noun, pl.* alkalis or US also alkalies
ئەلکالای، ئەلکالی، تفت، قەڵیە، قەلیە (alkalization *n*) بنەڕەت: لە *al-ḳalī* عەرەبییەوە، لە *ḳalā* "roast, fry" ◌ قلیا

alkalic /alˈkalɪk/ *adjective*
(زەویناسی، بەرد یان کانێ) دەوڵەمەندتر لە سۆدیۆم یان پۆتاسیۆم لەچاو جۆری ئاسایی‌یەکەی، تا ئەندازەی ڕێژەیێکی زۆرتری لە ئەلکالی سۆدیۆم و پۆتاسیۆمی تیایە ◌ کانیک

alkali feldspar *noun*
(زەویناسی) فیلدسپاری تفتی یان ئەلکالی (پۆتاسیۆم و یان سۆدیۆمی زۆر تیایە) ◌ فلدسپار قلیایی

alkali halide *noun*
(کیمیا) هالیدی تفتی یا ئەلکالی ◌ هالید قلیایی

alkali metal *noun*
(کیمیا) کانزای ئەلکالی ◌ فلز قلیایی

alkalimeter *noun*
(کیمیا) تفتی‌پێو ◌ قلیاسنج

alkalimetry *noun*
(کیمیا) تفتی‌پێوی ◌ قلیاسنجی

alkaline /ˈælkəlaɪn/ *adjective*
(کیمیا) تفتی، تفتین، ئەلکالین ◌ قلیایی

alkaline earth *noun*
(کیمیا) ئۆکسادی کانزا تفتی خاکی‌یەکان: هەریەک لە کانزا کاردەرەوەکانی beryllium، magnesium، calcium، strontium، barium و radium کە کۆمەڵی IIA (2) یان لە خشتەی پیریۆدیک داگیر کردووە و ئۆکسایدە و هایدرۆکسایدەکان پێکدێنن ◌ آلکالین ارت

alkalinity /ˌælkəˈlɪnəti/ *noun*
(کیمیا) تفتیتی، تفتینیتی، تفتی‌بوون، ئەلکالینیتە، ئەلکالینیتی ◌ قلیایی بودن

alkalinization *noun*
(کیمیا) تفتاندن، تفتین، کردنە‌ئەلکالین، ئەلکالین، ئەلکالینیزاسیۆن، ئەلکالینیزەیشن ◌ قلیایی‌سازی

alkaloid /ˈælkəlɔɪd/ *adjective, noun*

adj (کیمیا) شێوەتفت، تفتئاسا، ساتفت،
ئالکالۆید، شێوەئەلکالی *n* ئالکالۆید: هەریەک لە
دەستە بەربلاوەکانی ناوێتە ئەندامییە
نایترۆژیندارەکان کە morphine، caffeine،
nicotine، quinine و strychnine تیایە و لە
نێو گیاکاندا هەیە ۞ *adj* شبەقلیا *n* آلکالوید

alkaloidal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئالکالۆیدەوە هەیە ۞
وابستە بە آلکالوید

alkalosis /ˌalkəˈləʊsɪs/ *noun*
(پزشکی) زۆربوونی ئەلکالی لەش، دۆخێکی
نائاسایی کە لەودا alkalinity خوێن و شانەکان
tissue روولە زۆرین ۞ آلکالوسیس

alkalotic *adjective*
(پزشکی) سەربە زۆربوونی ئەلکالی لەش ۞
وابستە بە آلکالوسیس

alkane /ˈalkeɪn/ *noun*, also paraffin
(کیمیا) ئەلکەین، ئالکان: هەریەک لەو چەند
هایدرۆکاربۆنی تێربوو؛ ب.ت.: هەریەک لەو
هایدرۆکاربۆنە زنجیرکراوانە C_nH2_{n+2} (وەک
میتان، بوتان، ئیتان، پرۆپان) ۞ الکین

alkanet /ˈalkənɛt/ *noun*
دۆشاومژە، دانۆکەقەلا، لە تیرەی borage
[*Pentaglottis sempervirens* و جۆرەکانی تر]
(بنەڕەت: لە *al-ḥannat, al-ḥinnā* عەرەبی)
۞ شنگار

alkene /ˈalkiːn/ *noun*, also olefin
(کیمیا) ئەلکین: زنجیرە هایدرۆکاربۆنە
ناتێرەکان unsaturated hydrocarbons،
ئیتیلین و پرۆپین propene دەگرێتەوە ۞ الکین

alkyd /ˈalkɪd/ *noun*
(کیمیا) ئەلکید: کۆمەڵێکی جەوکە پۆلی ئێستەرە
پێکهێنراو یا دەسکردەکان، ب.ت. بۆ رووکەشی
پاراستن و لە رەنگدا بەکاردێتری ۞ الکید

alkoxide *noun*
جۆرێ خوێی تفتی یان بەیسیک، لە ئەلکۆل
بەهۆی جێگۆڕکێی هایدرۆژێنی هایدرۆکسیل
لەگەڵ کانزا دێتەبەرهەم ۞ الکوکسید

alkoxy *adjective*
سەربە یان RO بنەڕەتی تاکهاوهێزی
monovalent radical تیایە، لە کۆمەڵی ئالکایل
alkyl group پێکهاتووە و لەگەڵ ئۆکسیژێن
یەکی گرتووە (زۆرتر لە لێکدانا combination
بەکاردێنرێ) ۞ الکوکسی

alkyl /ˈalkʌɪl, US -kɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ناوەڵناو) ئالکایل، ئەلکیل: 1
خاوەنی کۆمەڵێکی ئەندامی تاکهاوهێز
monovalent organic بە شێوگی گشتی
C_nH_{2n+1} (وەک میتیل و ئیتیل) کە لە
ئالکانێکەوە بەرهەم هاتوون (وەک میتان
methane) 2 (وەک ناو) ناوێتەیێکی یەک یا
چەند کۆمەڵی ئەلکیلی لەگەڵ کانزایی
<mercury alkyls> ۞ الکیل

alkylation *noun*
(کیمیا) ئەلکیلاندن، ئەلکیلین ۞ الکیلاسون

alkylic *adjective*
(کیمیا) سەربە یان پێوەندی بە ئەلکیلەوە هەیە
۞ وابستە بە الکیل

alkyne /ˈalkʌɪn/ *noun*
(کیمیا) ئەلکین، ئەلکاین C_nH_{2n-2}، acetylene
دەگرێتەوە ۞ الکین

all /ɔːl/ *adjective, adverb, pronoun*
هەموو، گشت، پاکی، تەواو، سەرتاسەر،
بەتەواوەتی، یەکسەرە، هەر یەک لە، زۆرترینی،
زۆرینەی، زۆر، یەکجار، هەمووجێی، پڕلە،
هەرچی: *All my plants have died* ◊ *All
wood tends to shrink* ۞ همه، تمام، کل، کاملاً،
هر یک از، حداکثر، همەجا، خیلی، پر از، هرچە

all- /ɔːl/
(لە لێکداندا) بەتەواوەتی، گشت، هەموو، تەواو:
-all بەرزترین پلە: *an all-inclusive price*
powerful ۞ پیشوند: کاملاً، کل، بالاترین درجە

alla cappella /kəˈpɛlə/ = a capella

all-action *adjective*
پڕڕووداو، رووداوێکی زۆری تیایە: *an action
movie* ۞ بسیار حادثەای

Allah /ˈælə/ *noun*
ئەڵلا، خودا، تەنیا خودای لای مسوڵمانەکان
(بنەڕەت: لە *ʼallʻh* عەرەبییەوە، کورتەی *al-
ʼilʻh* "خودا the god") ۞ الله

all alone *adverb*
بەتەنیایی، تەنیای تەنیا، تاق و تەنیا، تەنیا ۞
یکتنە، تنها

all along *adverb*
بەدرێژایی، سەرانسەری، هەموو کاتێ، هەمیشە،
لە سەرەتاوە (تا دوایی): *knew the truth all
along* ۞ در طول، تمام مدت

allamanda /ˌaləˈmandə/ *noun*
دەوەنێ یان گیایێکی پیاهەڵچووی گەرمێنان، بە
گوڵی رەنگاورەنگەوە زۆرتر زەرد یان
ئەرخەوانی [*Allamanda cathartica* و
جۆرەکانی تر] (لە ناوی سروشتخوازی
سویدییەوە Jean-Nicholas-Sébastien
Allamand) ۞ آلاماندا

all-American *adjective*
تەواو ئەمریکایی، پاکئەمریکایی،
لاپئەمریکایی ۞ کاملا امریکایی

allanite /ˈalənʌɪt/ *noun*
کانێکی کۆمەڵی epidote، لە سیلیکات،
ئالومینیۆم و ئاسن پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ناوی
کانیناسی سکاتلەندی *Allan* Thomas + -
ite[1]) ۞ آلانیت

allantoin /əˈlæntəʊɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) بەرهەمێکی ئۆکسانی ... uric acid $C_4H_6N_4O_3$ وەک ... بەکاردێتری ◯ آلانتوئین

allantois /əˈlæntəʊɪs/ *noun, pl.* allantoides ...
پەردەی ناوڵەمەیی (زۆربەی ...) (allantoic *adj*) ◯ آلانتوئیس

all-around = all-round

(the) all-clear *noun*
نیشانەی بەسەرچوونی مەترسی ... ئاگادارکردنەوەی ...

allegation /ˌæləˈgeɪʃn/ *noun*
1 تاوانبارکردن، گوناهبارکردن 2 ... ◯ 1 اتهام 2 ادعا

alleged *adjective*
1 ئیدعاکراو ... دەوترێ: *an alleged ...* so-called ... *an alleged antique vase* ... *alleged ... incident*
گومانلێکراو ... *an alleged burglar* ... 2 متهم

allegedly /əˈledʒɪdli/ *adverb*
کە (وا)دەوترێ، کە ... پاڵ... *crimes allegedly committed during the war* ◯ که ادعا می‌شود

allegiance /əˈliːdʒəns/ *noun*
1 وەفاداری، دڵسۆزی، ... لایەنگری، ... 2 ... بەڵێن، سۆز، گفت 3 لایەنگر ... ◯ 1 وفاداری، حمایت، طرفداری 2 عهد، بیعت 3 حمی

allegiant /əˈliːdʒənt/ *adjective*
وەفادار، دڵسۆز، لایەنگر ◯ وفادار، طرفدار

allegorical /ˌæləˈgɒrɪkl, US -ˈgɔːr-, -ˈgɑːr-/ *adjective*
هێمایی، نیشانەیی، مەجازی، ... *an allegorical figure/novel*: خوازەیی (allegoricalness *n*) ◯ رمزی، تمثیلی، مجازی، نمادین

allegorically /ˌæləˈgɒrɪkli, US -ˈgɔːr-, -gɑːr-/ *adverb*
هێمایانە، بەشێوەیەکی هێمایی ◯ به طور نمادین

allegorism *noun*
ئەلیگۆریزم ◯ تمثیل‌نویسی

allegorist *noun*
ئەلیگۆریست ◯ تمثیل‌نویس

allegory /ˈæləgəri, US -gɔːri/ *noun, pl.* allegories
چیرۆکی هێمایی، هێماچیرۆک، چیرۆما (چیرۆک + هێما)، هێرۆک (هێما + چیرۆک)، هێما، نیشانە، خوازە: *a political allegory* ◯ تمثیل، داستان تمثیلی، مجاز، نماد

allegretto /ˌælɪˈgretəʊ/ *adjective, adverb*
کەمێ خێرا (تر) (موسیقا) ◯ آلگرتو

allegro /əˈlegrəʊ, US -groʊ/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* allegros)
(موسیقا) خێرا، توند (خێراتر لە allegretto) بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە "lively" ◯ آلگرو

allele /ˈæliːl/ *noun*
(بۆماوەناسی) ئەلیل، ئەلێل، شێوەیەکتر (کورتەی allelomorph) ◯ الل

allelic *adjective*
سەربە ئەلیل، ئەلیلی، شێوەیەکتری، پێوەندی بە ئەلیلەوە هەیە ◯ وابسته به الل

allelism *noun*
ئەلیلیزم، ئەلیلیزم، شێوەیەکتری ◯ اللیسم

alleochemical /əˌliːləʊˈkemɪk(ə)l/ *noun*
(زیندەناسی) ماک یان مەتریالێکی کیمیایی کە لە لایەن زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی زیندووەوە بەرهەم دێتریێ کە کاریگەرییەکی بەزیانی کارئەندامناسی لەسەر جۆرەکانی تر دەخاتەکار ◯ اللوکمیکال

allelomorph /əˈliːləʊmɔːf/ = allele

allelomorphic = allelic

allelopathic /əˌliːlə(ʊ)ˈpaθɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئالیلۆپاتییەوە هەیە ◯ وابسته به اللوپاتی

allelopathy /ˌæliːˈlɒpəθi/ *noun*
(ژینگەناسی) بەرگیری لە هەڵدان و گەشەی رووەکێ بە هۆی کرداری ماکی ئازادبوو (toxin) لە رووەکێکی تر، پێشگیری لە گەشەی رووەکێ بە هۆی ژاراوکێ کە لە رووەکێکی لەو نزیکانە ئازاد دەبێ ◯ اللوپاتی

alleluia /ˌælɪˈluːjə/ = hallelujah

allemande /ˈalmɑːnd/ *noun*
1 سەمای ئەڵمانی باو لە سەدەی شازدەدا 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەما و دەنسە (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە "German (dance)") ◯ الماند

all-embracement *noun*
گشتگیری، سەراپاگیری، تەواوداگرتن ◯ فراگیری، احاطەی مطلق

all-embracing *adjective*
گشتگیر، گشتگرەوە، هەمووگر: *an all-embracing theory* ◯ فراگیر

allen key /ˈælən kiː/ = Allen wrench (trademark)

allen screw *noun*
ئالین سکریو، هاچەری شەش‌پاڵوو یان شەش‌لا (بنەڕەت: لە ناوی *Allen*، کۆمپانی بەرهەمهێنەر) ◯ آلن سکریو

Allen wrench *noun*

هاچەری شەش‌سووج یان شەش‌پالوو، هاچەری نێلی ۞ آچار آلن

allergen /'ælədʒən, US 'ælərdʒən/ *noun*
(مادە) هەستیاری‌بزوێن، پێ‌نەکەوتەهێن، هەستیاری‌هێن، ئالێرژێن (allergenic *adj*؛ allergenicity *adv*) ۞ آلرژی‌زا

allergic /ə'lɜːdʒɪk, US ə'lɜːrdʒɪk/ *adjective*
1 سەربە هەستیاری: *an allergic reaction/rash* 2 ئالێرژی‌دار، هەستیاری‌دار 3 دڵ‌هەڵکەوتوو، بێزار، بێزراو ۞ 1 وابسته به آلرژی 2 مبتلا به حساسیت 3 منزجر

allergist *noun*
پسپۆری ئالێرژی یان پێنەکەوتەیی یان هەستیاری ۞ متخصص آلرژی

allergy /'ælədʒi, US 'ælərdʒi/ *noun, pl.* allergies
1 ئالێرژی، هەستیاری، پێ‌نەکەوتن، پێ‌نەکەوتوویی، دڵ‌هەڵکەوتن، پێ‌نەکەوتە 2 بێزاری، بێزلێ‌هاتنەوە، قینلێ‌بوون ۞ 1 حساسیت 2 انزجار

alleviation /əˌliːvi'eɪʃn/ *noun*
1 کەم‌بوونەوە، سووک‌بوونەوە، دامرکان، دامران، داشکان، نیشتنەوە، هێوربوونەوە 2 مایەی دامرکان ۞ 1 تسکین، کاهش 2 مایەی تسکین

alleviative *adjective*
دامرکێنەر، هێورکەرەوە ۞ تسکین‌دهندە

alley /'æli/ *noun, pl.* alleics
1 کۆلان، کووچە 2 ڕێگا، گوزەر، جێڕەو، ڕەوگە 3 شەقام ۞ 1 کوچه 2 معبر 3 خیابان

alley cat *noun*
پشیلەی مالان‌گەڕ، پشیلەی کووچە و کۆلان ۞ گربه ولگرد

alleyway /'æliweɪ/ *noun*
کۆلان، کووچە، گوزەری تەنگ ۞ کوچه

All Fools' Day = April Fools' Day

all for *adverb*
خوازیار، لایەنگر، تالب، تەواوڕێک‌کەوتوو ۞ طرفدار، طالب

All Hallows' Day = All Saints' Day

alliaceous /ˌælɪ'eɪʃəs/ *adjective*
سیری، سیرانە، پیوازی، پیازی، بە شێوەی سیر یا پیواز ۞ سیری، پیازی

alliance /ə'laɪəns/ *noun*
1 یەکێتی، یەک‌گرتوویی، یەک‌کەوتوویی، ڕێک‌کەوتن، هاوپەیمانی، هەڤگرتن 2 پێوەندی، تێکەڵی، پێک‌بەستراوی، پێک‌بەندی، نزیکایەتی، خزمایەتی ۞ 1 اتحاد، اتفاق، پیمان 2 رابطه، پیوستگی، قرابت

allicin /'ælɪsɪn/ *noun*
(کیمیا) سیرین، ئەلیسین، ئالیسین: شلەیێکی چەوری تیژ $C_6H_{10}OS_2$، بە تایبەتمەندی دژەبەکتریایەوە و لە سیردا هەیە (بنەڕەت: لە لاتین *allium* "سیر" + -in[1]) ۞ الیسین

allied /'ælaɪd, US ə'laɪd/ *adjective*
1 یەک‌گرتوو، هاوپەیمان، یەک‌کەوتوو، ڕێک‌کەوتوو، هەڤگرتی 2 پێکبەستراو، پێکبەند، پێوەندیدار 3 سەربە هاوپەیمانان Allies ۞ 1 متحد، متفق 2 مربوط، وابسته 3 وابسته به متفقین

the Allies *noun*
هاوپەیمانان: 1 (لە شەڕی جیهانی یەکەم) کۆمەڵێ لەو وڵاتانەی کە بە دژی ئەڵمان، ئوتریش‌ـهەنگاری، تورکیە و بولگاریا بە شەڕ هاتن کە بریتی بوون لە بریتانیا، فەڕەنسە، ئیتالیا، ئەمریکا و وڵاتانی هاوبەرژەوەند 2 (لە شەڕی جیهانی دووەم) کۆمەڵێ لەو وڵاتانەی کە بە دژی ئەڵمان، ئیتالیا و ژاپۆن (هێزەکانی تەوەر) بە شەڕ هاتن کە بریتانیا، فەڕەنسە، ئەمریکا، یەکێتی سۆڤیەت و وڵاتانی هاوبەرژەوەند دەگرێتەوە ۞ متفقین

alligation *noun*
تێکەڵە، ئاوێتە ۞ آمیزه

alligator /'ælɪgeɪtə(r)/ *noun*
1 ئەلیگاتور، تیمساحی ئەمریکایی (لە خێزانی کرۆکۆدیل، کە لە ڕووبار و گۆمەکانی ئەمریکا و چین‌دا دەژی [توخم *Alligator*: دوو جۆرن]) 2 کەوڵ یان پێستەی ئەلیگاتور ۞ 1 آلیگاتور 2 پوست آلیگاتور

alligator fish *noun*
ماسی ئەلیگاتوری: جۆرێ ماسی باریک و چکۆلانەی باکووری ڕۆژاوای ئەتلانتیک [*Aspidophoroides monopterygius*] ۞ ماهی آلیگاتور

alligator lizard *noun*
مارمێلکی ئەلیگاتوری: جۆرێ مارمێلکی خاوی ئەمریکای باکووری و مەکسیک [توخم *Gerrhonotus*: چەندین جۆرن] ۞ مارمولک آلیگاتور

alligator pear = avocado

alligator snapper *noun*, also alligator snapping turtle
جۆرێ snapping turtle هی ئاوە شیرینەکانی دەوروبەری کەنداوی مەکسیک [*Macroclemys temminckii*] ۞ نوعی لاک‌پشت

all-important *adjective*
یەکجار گرنگ، essential: *an all-important question* ۞ بسیار مهم

all-in *adjective*
1 هەمەلایەنە، گشت‌لایەنە، گشتگیر، all-inclusive، comprehensive 2 هیلاک، ماندوو، شەکەت، کەشتەنگ، لەپێ‌کەوتوو ۞ 1 فراگیر 2 خسته

all-in-one [illegible]
هەمەکارە، فرەکارە [illegible] چندکارە

alliteration [illegible] /noun, also head rhyme, [illegible] rhyme
هاوپیتی، [illegible]
(هاتنی یەک پیت یان دەنگ لە سەرەتای [illegible]
یان چەند وشە کە بە دوای یەکدا دێن [illegible]
[illegible] sing a song of sixpence

alliterative [illegible] US [illegible]/
[illegible]
هاوپیتدار، هاوپیتی [illegible]
[illegible]

alliteratively [illegible] US
[illegible]
لەباری هاوپیتی [illegible]
[illegible]

allium [illegible]
(رووەکناسی [illegible]
کە [illegible]
[illegible]
[illegible]

allnight [illegible]
[illegible]
[illegible] night

allnighter [illegible]
(نافەرمی) [illegible]

allo- [illegible]
پێشگر: [illegible]
وەک *allopatric* [illegible]
بە واتای ئەویدی) [illegible]

alloantigen [illegible]
ئانتیژینێ کە [illegible]
جۆرێکی خوێنی تایبەتی [illegible]
کەسێکی هەمان جۆر [illegible]

allocable [illegible], also allocatable
لەتەرخانهاتوو، تەرخان [illegible]
[illegible] تخصیص‌پذیر

allocation [illegible] keɪʃn/ *noun*
1 دابەشکردن، دابەشتن، [illegible] 2
تەرخاندان، بۆبڕینەوە، تایبەتیدان 3 [illegible]
دەستنیشانکردن 4 بەش، پشک، تەرخانە 5
بودجە ۞ 1 تقسیم، توزیع 2 تخصیص، [illegible]
3 تعیین 4 حصە، سهم 5 بودجە

allochthonous /əˈlɒkθənəs/ *adjective*
(زەویناسی) ناخۆجێی (بەرامبەری (allochthonous ۞ آلوکتونوس

allocution /ˌaləˈkjuːʃ(ə)n/ *noun*
وتاری فەرمی، ئامۆژگاری ۞ خطابەی رسمی

allodial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئالۆدەوە هەیە ۞ وابستە بە آلود

allod /ˈalɒd/ *noun*, also allodium /əˈləʊdɪəm/ (*pl.* allodia)
(مێژوویی) ملک یان زەوییێ کە خاوەنداریتی تەواوی لەسەرە ۞ آلود

allogamous *adjective*
(رووەکناسی) جیاچاتین، ئالوگاموس ۞ آلوگاموس

allogamy /əˈlɒgəmi/ *noun*
(رووەکناسی) جیاچاتینی، چاککردنی گوڵ بە هەلالەی گوڵێکی تر، ب.ت. لە گیایێکی تر ۞ آلوگامی

allogeneic /ˌalə(ʊ)dʒɪˈniːɪk, -dʒɪˈneɪɪk/ *adjective*, also allogenic
(کارئەندامناسی: لەمەڕ خانە، شانە و هتد) پێوەندییان پێکەوە هەیە بەلام تەواو جیاواز یان ناوهاوشێوە (لەباری ژینۆتایپەوە) ۞ آلوژنیک

allogeneically /ˌalə(ʊ)dʒɪˈniːɪkli, -dʒɪˈneɪɪkli/ *adverb*
لەباری ئالۆژینیکەوە ۞ از لحاظ آلوژنیک

allogenic /ˌaləˈdʒɛnɪk/ *adjective*, also allogeneic
(زەویناسی، کان یان نیشتوویێ) لە جێگەیێکی ترەوە راگوێزراوە بۆ شوێنی نیشتنا (بڕوانە (authigenic ۞ آلوجنیک

allograft /ˈaləgrɑːft/ *noun*
(ئەوی‌ـ)دی‌متوربە، (ئەوی‌ـ)دی‌پەیوەست، جیاپەیوەست: جۆرێ متوربە یان پەیوەست کە لەودا پێدەر و وەرگر لە جۆرێکن بەلام لەباری ژێنێتیکییەوە یەک نین ۞ آلوگرافت

allograph /ˈaləgrɑːf/ *noun*
ئالۆگراف، جیاگرافیم: 1 (زمانەوانی) پیتێکی ئاویێ کە شێوەیێکی تایبەتی هەیە (وەک A یان a) 2 (دەنگناسی) هەریەک لە دوو یان چەند پیتێ یان کۆمەڵە پیتێ کە فۆنیمێکی تاک لە وشە جیاوازەکاندا دەخەنەروو (وەک ph لە phase دا) ۞ نویسەگونە

allographic *adjective*
سەربە ئالۆگراف، جیاگرافیم ۞ وابستە بە نویسەگونە

allomerism *noun*
گۆڕان لە پێکهاتنی کیمیاییدا chemical constitution بەبێ گۆڕان لە شێوەی کریستاڵی(دا) ۞ آلومریسم

allomerous *adjective*
گۆڕاو لە پێکهاتنی کیمیاییدا chemical constitution بەبێ گۆڕان لە شێوەی کریستاڵی ۞ آلومروس

allometric *adjective*
سەربە جیاپێوی، سەربە گەشەپێوی یان ئالۆمیتری ۞ وابستە بە آلومتری

allometry /əˈlɒmɪtri/ *noun*

جیاپێوی، ئالۆمیتری، گەشەپێوی ◯ آلومتری

allomorph /ˈaləmɔːf/ *noun*

(زمانەوانی) جیامۆرفیم، ئالۆمۆرف (وەکوو لە کۆنایی کۆی /s/ لە *bats* و /z/ لە *bugs* دا) ◯ تکواژگونه

allomorphic *adjective*

جیامۆرفیمی، سەربە جیامۆرفیم، ئالۆمۆرفی ◯ تکواژگونه‌ای

allonym *noun*

ناوی خوازە ◯ اسم مستعار

allonymous *adjective*

خاوەنی ناوی خوازە ◯ دارای اسم مستعار

allopath *noun*, also allopathist

ئالۆپاتیست، کەسێ کە چارەسەری نەخۆشی ئالۆپاتی دەکا ◯ آلوپات

allopathic *adjective*

سەربە ئالۆپاتی یا ئالۆپاسی ◯ وابسته به آلوپاتی

allopathy /əˈlɒpəθi/ *noun*

چارەسەرکردنی نەخۆشی ب.ت. بە دەرمانێ کە کاریگەی دژی سەبارەت بە نیشانەکانی هەیە (زۆرتر بەدژی homeopathy) ◯ آلوپاتی

allopatric /ˌaləˈpatrɪk/ *adjective*

(زیندەناسی، گیانەوەر یان ڕووەکێ) ناهاوزێد، ناهاونیشتمان، جیازێد، جیاناوچە، جیابوو(م)، لەگەڵ sympatric بەراوردی کە) ◯ آلوپاتریک

allopatry *noun*

(زیندەناسی) ناهاوزێدی، ناهاونیشتمانی، جیازێدی، جیاناوچەیی، جیابوو(م)یی ◯ آلوپاترات

allophane *noun*

ئالۆفان: کانیکی ڕوونی translucent بێ‌شێوە amorphous ی چەندین ڕەنگ کە زۆرتر بە شێوەی stalactite یان توێژاڵە و لە سیلیکاتی ئالومینیۆمی ئاودار hydrous aluminum silicate پێکهاتووە ◯ آلوفان

allophone /ˈaləfəʊn/ *noun*

1 (دەنگناسی) جیافۆنیم، ئالۆفۆنیم، ئالۆفۆن: یەکێ لە دوو یان چەند شێوەی هەمان فۆنیم (وەک هەر دەنگێکی /t/ لە *tree stop top metal button cat* و یان *city* کە ئالۆفۆنەکانی فۆنیمی /t/ ن)، لە -allo + phoneme پێکهاتووە) 2 *Canadian*، کەسێ کە زمانی ڕەسەنی نە ئینگلیسی‌یە و نە فەرەنسی ◯ 1 واج‌گونه 2 آلوفون

allophonic *adjective*

(دەنگناسی) جیافۆنیمی، سەربە ئالۆفۆنیم، ئالۆفۆنی ◯ واج‌گونه‌ای

alloploypoid *adjective, noun*

adj خاوەنی زیاتر لە دوو دەستە هاپلۆیدی کرۆمۆزۆمەکان کە (لەباری پێکهاتەوە) جیاواز یا ناهاوشێوەن و لە جۆرێکی جیاواز بەرهەم هاتوون *n* خانە یان زیندەوەر organism ئالۆپۆلیپلۆیدی ◯ آلوپلی‌پلوئید

alloployploidy *noun*

ئالۆپۆلیپلۆیدی ◯ آلوپلی‌پلوئیدی

all-or-none *adjective*

هەموو یان هیچ ◯ همه یا هیچ

all-or-none principle *noun*, also all-or-none law

بنەمای هەموو یان هیچ، قانوونی هەموو یان هیچ: ئەم قانوونە یان بنەمایە دەڵێ کاتێ سیستەم یان دەزگایێ هان بدرێ یان بە هیچ شێوەیێ کاردانەوەی نییە یان ئەوپەڕی کاردانەوەی دەبێ ◯ اصل همه یا هیچ

allopurinol /ˌalə(ʊ)ˈpjʊərɪnɒl/ *noun*

دەرمانێکی پێکهێنراو $C_5H_4N_4O$ کە بەری ترشانی uric acid لە لەشدا دەگرێ و بۆ چارەسەری gout و دۆخی وا بەکاردێترێ ◯ آلوپورینول

allosaurus /ˌaləˈsɔːrəs/ *noun*

جیا(مار)مێلکە: دایناسۆرێکی گۆشتخۆری زۆر زلەی دووپێی گەورەی دوایی‌یەکانی سەردەمی ژوراسیک Jurassic period هی ئەمریکای باکووری [تۆخم *Antrodemus* (جاران *Allosaurus*)] (لە یۆنانی‌یەوە: *allos* "other" + *sauros* "lizard") ◯ آلوسوروس

allosteric /ˌaləˈstɛrɪk, -ˈstɪərɪk/ *adjective*

(زیندەکیمیا) سەربە یان ئاماژە دەکا بە گۆڕانی چالاکی هەوێنەیێ بە هۆی گۆڕانێکی خۆسازاندن کە لە لایەن گەردێکی جیاوازە دەکرێ (allosterically *adv*) ◯ آلواستریک

allosteric effect *noun*

کاریگەری ئالوستێریک ◯ اثر آلواستریک

allosteric enzyme *noun*

هەوێنە یا ئانزیمی ئالوستێریک ◯ آنزیم آلواستریک

allosteric transition *noun*

تێپەڕینی ئالوستێریک ◯ عبور آلواستریک

allostery *noun*

ئالۆستێری: توانایی یان لێهاتوویی هەوێنەیێ بۆ گۆڕان کە بتوانێ لە دۆخی چالاکەوە بۆ ناچالاک بگەڕێتەوە ◯ آلواستری

allotoxic *adjective*

(ئەوی‌)دیژاراوی‌کەر: ئەگەر ماک و مەتریالی دەردراوی ئەندامی جۆرێ لەسەر جۆرێکی تر کاریگەری ژاراوی‌کەری هەبێ ئەوە پێی دەڵێن (ئەوی‌)دیژاراوی‌کەر ◯ آلوتوکسیک

allotetraploid = amphidiploid

allotment /əˈlɒtmənt, US əˈlɑːt-/ *noun*

1 تەرخاندان، تایبەتی‌دان 2 دابەش‌کردن، دابەشاندن، بەشینەوە 3 بەش، پشک، پار: *the allotment of shares to company employees* ◯ 1 اختصاص، تخصیص 2 تقسیم

3 سهم

allotriomorphism *noun*

فرەیچمی، فرەشێوەیی، زۆریچمی، [illegible]

allotrope /ˈælətrəʊp, US -troʊp/ *noun*

(کیمیا) فرەیچم، فرەشێوە، [illegible] (allotropic *adj*) [illegible]

allotropy /əˈlɒtrəpi/ *noun*

(کیمیا) فرەشێوەیی، جیاشێوەیی، فرەیچمی دگروارى

all-out *adjective, adverb*

بە دڵ و گیانەوە، بە گیانەوە، بە [illegible] سەرویەرەوە، بە تەویەری [illegible] بەتەواوەتی: *all-out war* [illegible] *attack on the opposition* [illegible] *all out to win* [illegible]

all-over [illegible]

هەموو شوێنێ، [illegible] تەو ویوو، بەگشتی [illegible] *all over* [illegible] *book* [illegible]

بە کلی

allowable /əˈlaʊəbl/ *adjective*

رەوا، ڕێدراو، دەستوورپێدراو، [illegible] *allowable income tax deductions* [illegible] (allowably /əˈlaʊəbli/ *adv*) [illegible] قانونی، مجاز

allowance /əˈlaʊəns/ *noun*

1 برانە، مووچە، جیرە، مانگانە 2 خەرج 3 [illegible] بەش 4 ڕێدان، ڕێپێدان، [illegible] هێلان، هێشتن 5 خەرجی [illegible] گیرفانی 6 لێدەرکردن، [illegible] 1 مستمری، جیره 2 هزینه 3 سهمیه 4 [illegible] پولتوجیبی 6 تخفیف 7 مفرزی

alloxan /əˈlɒks(ə)n/ *noun*

(کیمیا) ئاوێتەیێکی ترشەڵۆکی $C_4H_2N_2O_4$ کە بەهۆی ئۆکسانی ترشەڵۆکی یوریکەوە بە دەست دێتێ ◌ آلوکسان

alloy /ˈælɔɪ/ *noun*

1 دارشتە، ئامێزەن، ئەمێزین 2 عەیار، بار، ڕێژە، ڕادە (لە *aloi* (تاو) فەرەنسی کۆن و *aloyer* فەرەنسی (کار verb)، هەردووکیان لە *aloier* *aleier* فەرەنسی کۆن "لێکدان" combine. لە *alligare* لاتین "تێکەڵکردن، لێکدان، تێکوەردان" blind) ◌ 1 آلیاژ 2 عیار، درجه

all-powerfull *adjective*

بەهێز، دەس‌ڕۆیشتوو، بەدەسەلات ◌ قدرتمند، متنفذ

all-purpose *adjective*

چەن(د)مەبەستە، هەمەکارە، چەن(د)کارە ◌ همه‌منظوره

all right *adjective, adverb*

قایلکەر، باش، چاک، ڕاست، دروست، بێ‌گومان، حەتمەن، تا رادەیێ باش، باشە، بەڵێ: *Is the* ◌ *Do you feel -ll right?* ◊ *coffee all right?* رضایتبخش، خوب، صحیح، نسبتاً خوب، یقیناً، بله

all-round *adjective, adverb*

adj 1 هەمەکارە، هەزارپیشە، هەمووکارزان 2 گشتگر، گشتی: *adv an all-round education* لەسەریەک، بە گشتی، لە گشت لایەکەوە ◌ *adj* 1 همه‌فن‌حریف 2 عمومی *adv* روی هم‌رفته

all-rounder *noun*

مرۆی هەمەکارە یان هەزارپیشە ◌ آدم همه‌فن‌حریف

All Saints' Day *noun*

یەکەمی نۆڤامبر (جەژنێکی دیانی‌یەکانە (کریستیەن) ◌ اول نوامبر

allseed *noun*

(ڕووەکناسی) گیادانە؟، گیایێکی چکۆلە بە گوڵی سپی‌یەوە، دانێکی زۆر دەگرێ [*Radiola linoides*] ◌ نوعی گیاه

all singing all dancing *noun*

دوولۆکس، (لەمەردەزگایێ)خاوەنی تایبەتمەندی تکنیکی و پێشکەوتوو، کە لە ئەنجامدا دەتوانێ زۆر کاری جیاواز ڕابەڕێنێ ◌ دولوکس

All Souls' Day *noun*

دووەمی نۆڤامبر (جەژنێکی دیانی‌یەکانە) ◌ دوم نوامبر

allspice /ˈɔːlspaɪs/ *noun*

1 بیباری شیرینی وشکەوەکراو (لە هی داریکی کارائیبی) 2 بیبار یان ئاڵەتی شیرین، بیباری فەرەنگی [*Pimenta dioica*] 3 جۆرێ دار یان دەوەنی بۆنخۆشی ئەمریکای باکووری [تۆخم *Calycanthus*] ◌ 1 فلفل شیرین خشک‌شده 2 فلفل شیرین 3 السپیس

all-star *adjective*

پڕئەستێرە ◌ پرستاره

all-star show *noun*

شۆی پڕئەستێرە ◌ نمایش پرستاره

all-terrain vehicle = ATV

all-time *adjective*

بێ‌پێشینە، هەمیشەیی ◌ بی‌سابقه

all told *adverb*

سەرجەم، لەسەریەک، هەمەبەهەم ◌ جمعاً، بر روی هم

all-up-weight *noun*

قورسایی گشتی، کێشی سەرجەم یا تێکرا (فڕۆکە بە سوار، بار و سووتەمەنی‌یەوە) ◌ وزن کل

allure /əˈlʊə(r), US əˈlʊr/ *noun*

سەرنجڕاکێشی، تەلەسم، دڵڕفێنی، (هێزی) ڕاکێشان، هەژێنی. charm: *sexual allure* ◊ *the allure of the big city* ◌ جذابیت، گیرایی

allurement /ə'luəmənt, US ə'lurmənt/ *noun*
1 تـەفرەدان، تـاودان، فریـودان، هەڵـفریواندن، هەڵگیرساندن 2 خـستـەتەماحەوە ◌ 1 اغـوا 2 تطمیع

alluring /ə'luərɪŋ, US ə'lurɪŋ/ *adjective*
سەرنجراکێش، دڵڕفێن، فریـودەر: *an alluring smile* alluringly /ə'luərɪŋli, US ə'lurɪŋli/ *adv* ◌ جذاب، اغواگر

allusion /ə'lu:ʒn/ *noun*
1 ئاماژە، هێما، برێتی، مێزە: *Her poetry is full of obscure literary -ion* 2 کورتەباس، لاباس، کورتەئاماژە ◌ اشاره، 1 کنایه 2 تلمیح، تلویح

allusive /ə'lu:sɪv/ *adjective*
هێمایی، ئاماژەیی، ئاماژەپێکەر، ئاماژەتیابوو، ئاماژەمەند، ئاڵۆسیف، رازمەند، رەمزی: *an allusive style of writing* allusively /ə'lu:sɪvli/ *adv* allusiveness /ə'lu:sɪvnəs/ *n*: 1 کورتەباس، کورتەئاماژە 2 ئاماژە، مێزە) ◌ اشارتی، تلمیحی، تلویحی، رمزی

alluvial /ə'lu:viəl/ *adjective, noun*
adj نیشتە، نیشتوو، ئاوەڵگرتە، قوڕولیتەیی، ئاومالکی: *n alluvial soil* گڵی ئاومالکی یان نیشتوو ◌ *adj* رسوبی، آبرفتی *n* خاک آبرفتی

alluvial fan *noun*
باوەشێن یا پەنجەی نیشتوو یا ئاومالکی (ئەو جێگایەی خێرایی‌یەکە کوت‌وپڕ دەکەوێ، ب.ت. لە دەمی درکەندی ravine) ◌ پنجەی آبرفتی

alluvion /ə'l(j)u:vɪən/ *noun*
1 نیشتن؛ پێکهاتنی زەوی‌یێکی نوێ بەهۆی نیشتنی کەناری دەریا یان رووباری، زۆربوونی بەرەبەرەی زەوی‌یێ لە کەناری دەریا یا چۆمێ بەهۆی کاری ئاو 2 لافاوە، سێڵاو (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە *alluvio(n-)* لاتینی، لە *ad-* "بەرەو، رووەو towards" + *luere* "شتنەوە") ◌ 1 رسوب؛ آلوویون 2 سیل

alluvium /ə'lu:viəm/ *noun, pl.* alluvia or alluviums
ئاومالک، خشک، ئاوەڵگرتە، قوڕولیتە، زیخ و لمی نیشتوو، نیشتە، نیشتن (ب.ت. لە delta) ◌ آبرفت، شن رسوبی، رسوب

all-wheel-drive = North American term for four-wheel-drive

ally /'ælaɪ/ *noun, pl.* allies
1 (ولات) یـەکگرتـوو، هـەڤگرتـوو، یەککەوتوو، هاوپەیمان 2 پشتیوان، یار، یاوەر ◌ 1 متحد، متفق 2 حامی، یاور

-ally *suffix*
پاشگر: ئاوەڵکار دروست دەکا ◌ پسوند قیدساز

allyl /'alʌɪl, US -lɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) سیریل، ئالیل: (سەربە یان ئاماژە دەکا بە) هایدرۆکاربۆن پاراونەبووی بنەڕەت C_3H_4- (سیر + -yl) ◌ الیل

allylic *adjective*
(کیمیا) سیریلی، سەربە سیریل ◌ وابسته به الیل

Almagest *noun*
1 (the Almagest) بەرهەمێکی بەناوبانگی یۆنانی لەمەڕ ئەستێرەوانی و بیرکاری لە لایەن پتۆلیمی یان پێتلمیوس Ptolemy ـەوە 2 هەر سپارەیێکی وا کە لە لایەن نووسەرانی سەدەکانی نیوەڕاستەوە نووسرابێ (بنەڕەت: لە *almageste* فەرەنسی کۆن و ئەویش لە عەرەبی: *al* "the" + *megistē* یۆنانی "greatest (composition)") ◌ مجسطی

Alma Mater /ˌælmə 'mɑ:tə(r), US 'meɪtə(r)/ *noun,* also alma matre
خوێندنگا یان زانکۆ، شوێنی خوێندن ◌ مدرسه یا دانشگاه

almanac /'ɔ:lmənæk, US 'æl-/ *noun,* also almanack
ئۆلمەنەک، رۆژمێر، ساڵنامە ◌ تقویم نجومی

almandine /'almәndi:n, US -dʌɪn/ *noun*
لەعلێکی بە رەنگی بەنەوشی کەمڕەنگ (لە ناوی *Alabanda* شارێکی کۆن لە ئاسیای بچوک کە ئەو بەردانە لەوێ دادەتاشران) ◌ الماندین

almightiness /ɔ:l'maɪtinəs/ *noun*
1 توانایی رەبەق 2 گەورەیی ◌ 1 قدرت مطلق 2 عظمت

almighty /ɔ:l'maɪti/ *adjective, noun*
adj 1 بەتوانا، توانا 2 خودای بەتوانا یان توانا، بەتوانای رەبەق 3 گەورە 4 بێ‌ئەندازە، لەرادەبەدەر 5 توند، سەخت *n* (the Almighty) خوداوەند، بەتوانای رەبەق ◌ *adj* 1 قدرتمند، متنفذ 2 قادر مطلق 3 عظیم 4 بی‌حدوحصر 5 شدید *n* قادر مطلق

Almohad /'almәhad/ *noun,* also Almohade /-heɪd/
ئەندامی بزووتنەوەیێکی مسوڵمانانی بەربەر و بەردینی کە لە سەدەی 12دا دەستیان بەسەر ئیمپراتۆری Almoravidدا گرت ◌ الموهاد

almond /'ɑ:mәnd/ *noun*
1 بادەم، بایەم، بەهیڤ، کاکڵە بادام، چواڵە (wild almond)، ناوکە بادام 2 درەخت یان داربادەم [*Prunus dulcis*] ئەرژەنگ، (bitter almond) وام، بادەمەتاڵە) ◌ 1 بادام، مغز بادام 2 درخت بادام

almoner /'ɑ:mәnә(r), US 'ælm-/ *noun*
خێراتگەیێن، خێراتبڵاوکەرەوە ◌ مددکار اجتماعی

almond-eyed *adjective*
چاوبادەمی ◌ چشم‌بادامی

almond eyes *noun, pl*
چاوی بادەمی ◌ چشم بادامی
almond green *noun*
رەنگی سەوزی بادەمی ◌ رنگ سبز بادامی
almond oil *noun*
رۆنی بادەم ◌ روغن بادام
almond paste *noun*
هەویری بادەم ◌ خمیر بادام
almond tree *noun*
داربادەم ◌ درخت بادام
almoner /[illegible], US ˈalm-/ *noun*
کاربەدەستی خێرات، خێرلاوکەرەوە، [illegible] خێردابەشکەر ◌ مامور خیرات
almonry /[illegible]/ *noun, pl* [illegible]
خێرخانە، [illegible]
[illegible] /[illegible]/ *noun* also [illegible]
[illegible]
almost /[illegible], US -moʊst/ *adverb*
نزیکەی، بە نزیکەیی ◌ تقریبا، در حدود
alms /[illegible]/ *noun, pl*
خێر، خێرات ◌ صدقه، خیرات
alms-giver *noun*
خێرکار، خێراتدەر، [illegible] صدقه‌دهنده
alms-giving *noun*
خێرکاری، خێراتدەری، [illegible] چاکەکاری، خێرخوازی، [illegible] صدقه‌دهی
almshouse /ˈɑːmzhaʊs/ *noun*
خێراتخانە، هەژارخانە، [illegible] گەداخانە، پەککەوتووخانە ◌ [illegible]
almsman *noun, pl* almsmem
خێرگر، خێرخۆر، خێراتگر ◌ صدقه‌گیر
almswoman *noun, pl* almswomem
(ژن) خێرگر، خێرخۆر، خێراتگر ◌ [illegible] صدقه‌گیر
almug /ˈælmʌg/ *noun*
(داری) سەندەڵ ◌ صندل
alnico *noun*
جۆرێ دارشتە کە ئالومینیۆم، نیکل و کۆباڵتی وەک پێکهێنەری سەرەکی تیایە (al (uminum) + ni (ckel) + co (balt)) ◌ نوعی آلیاژ
aloe /ˈæləʊ, US ˈæloʊ/ *noun*
1 (رووەکناسی) سەبر، شەوبار؟، سەبری زەرد، تاڵی 2 (bitter aloes یان aloes) شاری سەبراوگ، جۆرێ دەرمانی رەوانی بەهێز، لە ناوی تاڵی هێندێ جۆرێ سەبر دەگیرێ 3 (هەروەها American aloe) وشەیێکی تر بۆ century plant ◌ 1 صبر زرد 2 عصارەی صبر زرد
aloes /ˈæləʊz, US /ˈæloʊz/ *noun*
سەبری زەرد ◌ صبر زرد
aloeswood *noun*
1 (هەروەها aloe) داری عوود، داریون 2 جەوک یا ریتزینێ کە لەو دارە بەدەست دێ، لە بواری دەرمان، گولاو و هتد بەکاردیترێ ◌ 1 چوب عود 2 نوعی رزین
aloe vera /ˈvɪərə/ *noun*
1 ماک یا مادەیێکی ولولەیی، لە جۆرێ سەبر دەگیرێ، بۆ شتومەکی ئارایشت بەکاردیترێ 2 گیایێ کە ئەو ماکە بەردێنێ، زۆرتر لە کارائیب و ئەمریکای باشووری شین دەبێ [*Aloe vera*] ◌ آلوئە ورا
aloft /əˈlɒft, US əˈlɔːft/ *adverb*
1 لەحەوا، لە سەروو، لە ژوور، ژوورسەروو، بان: *She held the glass aloft* 2 لە فڕیندا 3 بەسەر دارالای کەشتی لەسەرووی پشتی کەشتی ◌ 1 بالا، بالای، از بالا 2 در پرواز 3 بر روی دکل کشتی یا بالای عرشه
alogical *adjective*
نالۆژیکی ◌ غیرمنطقی
alone /əˈləʊn, US əˈloʊn/ *adjective, adverb*
تەنیا، تەنێ، تاک و تەنیا، بێهاوتا، بێوێنە، بەتەنیایی، فەقەت: *He lives alone* ◌ تنها، بە تنهایی، فقط، بی‌مانند
along /əˈlɒŋ, US əˈlɔːŋ/ *adverb, preposition*
پێشەوە، پێشێ، روولەپێشێ، بەرەوپێشەوە، بەدرێژایی، بەدرێژی، لە سەرانسەری، لەگەڵ: *I was just walking along singing to myself* ◊ *They walked slowly along the road* ◊ *You'll find his office just along the corridor* ◊ *We're going for a swim. Why don't you come along?* ◌ پیش، جلو، رو بە جلو، در طول، در امتداد، با
alongshore *adverb*
بەدرێژی کەنار ◌ در طول ساحل
alongside /əˌlɒŋˈsaɪd, US əˌlɔːŋ-/ *preposition, adverb*
لەپاڵ، لەتەنیشت، لەلای، پێکەوە لەگەڵ، تەنیشت بە تەنیشت، پاڵ بە پاڵی، شان بە شان: *A police car pulled up alongside us* ◊ *Nick caught up with me and rode alongside* ◌ پهلوی، کنار، در کنار، دوشادوش
aloo /ˈɑːluː, US ˈaluː/ *noun*
(هیندی) پەتاتە، پەرەماسی ◌ سیب زمینی
aloof /əˈluːf/ *adverb, adjective*

1 دوور 2 جیا 3 ساردوسر، گۆشەگیر، لاتەریک، خۆدوورگر، دوورەپەریز ◌ 1 دور 2 سوا 3 درونگرا، نجوش

aloofness /ə'lu:fnəs/ *noun*

گۆشەگیری، لاتەریکی، لە خەلک پرینگانەوە، دوورەپەریزی ◌ درونگرایی، انزواطلبی

alopecia /ˌælə'pi:ʃə/ *noun*

تاسی، قژوەرین، موو وەرین، مووریژە، مووەرزە، سەر رووتانەوە (بنەرەت: لە *alōpekia* یۆنانی "گەرولی ریوی") ◌ طاسی، ریزش مو، داءالثعلب

aloud /ə'laʊd/ *adverb*

بەرز، بلیند، بە دەنگی بەرز: *She cried -ud in protest* ◌ با صدای بلند

alow /ə'ləʊ/ *adverb, adjective*

(کەشتی) بەرەو خواری، روولە خواری، سەربەرەوژیر ◌ رو بە پایین

alp *noun*

1 چیای بەرز (ب. ت. لە سویسرا و ولاتانی دراوسی) 2 (the Alps) زنجیرە چیای ئالپ (لە سویس و ولاتانی لیکنزیک) 3 (لە سویس) ناوچەیێکی بزوین و میرگەلانی بناری چیایێ ◌ 1 کوه بلند 2 و 3 آلپ

alpaca /æl'pækə/ *noun, pl.* same or alpacas

ئەلپاکا 1 (جۆری وشتری بیدووگی ئەمریکای باشووری [*Lama pacos*]) 2 خوری یان بەرگنی ئەلپاکا، پارچەی لەو بەرگنە ◌ آلپاکا

alpargata /ˌælpɑ:'gɑ:tə/ *noun*

(لە سپانیاییەوە) کەلاش، کلاش، espadrille ◌ گیوە

alpenglow /'ælpənɡləʊ/ *noun*

سووربەر یان زەردەپەری سەر چیاکان ◌ آلپنگلو

alpenhorn /'ælpənhɔ:n/ *noun,* also alphorn

ئامیریکی بایی زۆر دریژی دارین، وەکوو هۆرن لیدەدری، دەوروبەری 1.5 تا 4.3 میتر (یان 5 تا 14 پێ)، زۆرتر لە لایەن شوان و مێگەلەوانانی سویسییەوە بەکاردیتری ◌ نوعی ساز

alpenstock *noun*

گۆچانی شاخەوانی ◌ عصای کوەنوردی

alpha /'ælfə/ *noun*

1 ئالفا (A, α یەکەمین پیتی ئاوبیێی یۆنانی) 2 سەرەتا، بەرایی، دەسپیک، beginning 3 وشەکۆدێکە بۆ دەربرینی پیتی A، لە پیوەندی رادیۆییدا بەکاردیتری 4 alpha wave = 5 alpha particle ◌ 1 آلفا 2 آغاز 3 آلفا

Alpha and Omega *noun*

1 سەرەتا و بنەتا، دەسپیک و کۆتایی، سەر و ئاخر، سەراوان و بناوان، لە ئاوە تا ییێ 2 (خوازە) سەرتاسەر، بە تەواوی، سەرتاخوار، توخمە بنەرەتییەکان (لە لایەن کریستیەنەکانەوە وەک سەرناوی بۆ مەسیح بەکاردیتری) ◌ 1 آغاز و فرجام 2 تماماً، عناصر اساسی

alphabet /'ælfəbet/ *noun*

1 ئاوبێ، ئەلفوبێ، ئەلفابیت، پیتەمەنی 2 بنەماکان، سەرەتاکان (بنەرەت: لە *alphabetum* Late Latin لە *alpha* ،*bēta* یۆنانییەوە "یەکەمین دوو پیتی ئاوبیێ یۆنانی") ◌ 1 الفبا 2 مبانی، مقدمات

alphabetical /ˌælfə'betɪkl/ *adjective,* also alphabetic

ئاوبیێی، ئەلفوبێیی ◌ الفبایی

alphabetally /-kli/ *adverb*

لە روو یان بەپیی ئاوبیێ(وە)، بە ریزبەندی ئەلفوبیێوە ◌ بە ترتیب الفبا

alphabetization *noun*

ریکخستن بەپیی ئەلفوبیێ ◌ الفبایی کردن

alphabet soup *noun*

(نافەرمی) شۆرباو ئاوبیێ: تیکەلەیێکی شیواوی شتەکان (ب.ت. هی پیتە سەرەتاکانی ناوی ریکخراوەکان) ◌ الفبابت سوپ

alpha cell *noun,* also a cell

خانەی ئالفا، زوورەی ئەی یان ئالفا: بە خانە ئالفاکانی دورگەکانی لانگیرهانس Langerhans دەوتری ◌ سلول آلفا

Alpha Centauri *noun*

ئالفا(ی) سینتۆری: سیستمیکی سیانەئەستیرەیی کە پرشنگدارترین تەنی ئاسمانی لە گەلەستیرەی Centaurus ـە ◌ آلفای قنطورس

alpha decay *noun*

لیکهەلوەشانی ئالفا: رەوتیکی تیشکدەرەوە یان رادیۆئەکتیڤ کە لەودا پارچۆلکەیێکی ئالفا لە ناوکی گەردیلەیێ دیتەدەری ◌ واپاشی آلفا

alphafetoprotein /ˌælfəˌfi:təʊ'prəʊti:n/ *noun, abbreviation* AFP

(پزشکی) پرۆتینیی کە بەهۆی ئاولەمەوە بەرهەم دیتری کە لە نیو سەراو amniotic fluid و سووری خوینی دایکدا هەیە و بۆ دەسنیشانکردنی هیندی لە کیشەکانی زگماکی بەقازانجە ◌ آلفافتوپروتئین

alpha globulin *noun*

گلۆبولینی ئالفا: هەریەک لە گلۆبولینەکانی پلازما یان سیرۆم (بروانە beta globulin و gamma globulin) ◌ گلوبولین آلفا

alpha helical *adjective,* also alpha-helical

سەربە لوولپیچی ئالفا، سەربە پیچی ئالفا ◌ وابستە بە مارپیچ آلفا

alpha helix *noun,* also alpha-helix

لوولپیچی ئالفا، پیچی ئالفا: پیکهاتەیێکی زۆر پتەو کە لەودا زنجیرەکانی پیتیدی بە شیوەی پیچپیچ دەرهاتوون، ریکخستنی پیکهاتەیی پیچپیچی زۆر لە پرۆتینەکان کە لە تاکە زنجیرەیێکی ترشەلۆکە ئەمینۆکان پیکهاتووە کە

بەهۆی بەندەکانی هایدرۆژین سەفەگیر دەبێ ◌ ماریچ آلفا

Alpha Hercules *noun*
(ئەستێرەوانی) ئالفا(ی) هێرکولیز ◌ آلفای جاثی

alpha-hydroxy acid *noun*, also AHA
(کیمیا) ترشەلۆکی ئالفا ـ هایدرۆکسی ترشەلۆکێکی ئەندامی کە کۆمەڵی هایدرۆکسی نزیک بە کۆمەڵی ترشەلۆکی کاربۆکسیلیکی تیایە ◌ اسید آلفا ـ هیدروکسی

alpha interferon *noun*
ئینتێرفیرۆنی ئالفا: ئینتێرفیرۆنێ کە لە لایەن خڕۆکە سپی‌یەکانی خوێنەوە بەرهەم دێت و ڕێ لە زاوزێی ڤایرۆسی دەگرێ، زۆر سوودی خانەکان دادەمرکێنێ و کاردانەوەی بەرگری ڕێک دەخا (بڕوانە beta interferon و gamma interferon) ◌ اینترفرون آلفا

alpha iron *noun*
ئاسنی ئالفا: جۆرێ ئاسن کە بەرگەی تیی و گەرمی 910 پلەی سانتی‌گراد (یان 1670°F) دەگرێ ◌ آهن آلفا

alphameric = alphanumeric (*adj*)

alphanumeric /ˌælfənjuːˈmerɪk. US -nuːˈmer-/ *adjective, noun*, also alphanumerical
(کامپیوتر) *adj* ئەلفوبێیی ـ ژمارەیی *n* نیشانەی ئەلفوبێیی ـ ژمارەیی ◌ *adj* الفبایی ـ عددی *n* علامت الفبایی ـ عددی

alpha particle *noun*, also alpha or alpha ray
(فیزیک) پارچۆلکەی ئالفا: ناوکێکی هیلیۆم ب.ت. کاتێ لە لایەن هێندێ ماکی تیشکدەرەوە دێتەدەرێ ◌ ذرەی آلفا

alpha privative *noun*
پێشگری a- یان an- (یان بەرلە بزوێنی) لە یۆنانی و ئینگلیزیدا بۆ دەربڕینی نا (یان نەبوونی absence) بەکاردێت ◌ پربواتیو آلفا

alpha radiation *noun*
(فیزیک) تیشکدانەوەی ئالفا ◌ تابش آلفا

alpha ray *noun*, also alpha radiation
(فیزیک) تیشکی ئالفا، زنجیرە پارچۆلکەیێکی ئالفا ◌ پرتو آلفا

alpha rhythm *noun*, also alpha wave
(کارئەندامناسی) ریتم و چالاکی یان تەوژمی ئێلیکتریکی ئاسایی مێشک (کاتێ هۆشیار و ئارامە) بە لەرەی frequency 8 تا 13 خول لە هەر چرکەیەکدا (وەرگیراوی ئەلمانی Alphawellen، لە لایەن دۆزەرەکەیەوە Hans Berger (1873–1941) پزشکی ئەلمانی بەکاردێترا، بڕوانە beta rhythm) ◌ نواخت آلفا

alpha taxonomy *noun*
(زیندەناسی) پۆلاندنی ئالفا: بەشێ لە توێژینەوە پۆلاندنی‌یەکان کە کاری دەس‌نیشان‌کردن و ناونانی جۆرەکانە ◌ ردەبندی آلفا

alpha test *noun*
تاقی‌کردنەوە یان ئازمایشتی ئالفا (تاقی‌کاری‌یێکی دەزگا و سافتویرەکان کە پاش بەرهەمێکی بەردەست بۆ تاقی‌کاری بێتا دەکرێ) ◌ تست آلفا

alpha-tocopherol *noun*
ئالفا ـ تۆکۆفیرۆل: تۆکۆفیرۆلێ $C_{29}H_{50}O_2$ بە توانایی‌یێکی زۆری ڤیتامین ئی: ڤیتامین E ◌ آلفا ـ توکوفرول

alpha wave *noun*, also alpha rhythm
(پزشکی) شەپۆلی ئالفا ◌ موج آلفا

Alpheus *noun*, Latin, from Greek *Alpheios*
ئالفێۆس: خودای ڕووباری یۆنانی کە پەری دەریایی بە ناوی Arethusa ساز دەکا و لە ئاخردا یەک دەگرن ◌ آلفیوس

alphorn /ˈalphɔːn/ = alpenhorn

alphosis /ælˈfəʊsɪs/ *noun*, also alphos /ˈɑːlfəʊʃ/
بێ‌ڕەنگی پێست ◌ آلفوسیس

alpine /ˈælpaɪn/ *adjective, noun*
1 *adj* شاخاوی، شاخوداخ، کوێستان 2 (لە ناوی گیا یان گیانەوەراندا) کێوی، کێویلە، خۆرسک 3 بەرز، بڵیند (ب. ت. چیاکانی ئالپ لە ناوەندی ئەورووپادا) *n* 1 ڕووەک یان گیای کێوی، گیای خۆرسک 2 پەپوولەی ئەمریکای باکووری بە باڵی ڕەشی مەیلەوقاوەیی کە خاڵی سووری نارنجی لەسەرە [تۆخم *Erebia*] ◌ 1 *adj* 1 کوهستان 2 وحشی، خودرو 3 مرتفع *n* 1 گیاە کوهی 2 آلپین

alpinism /ˈælpɪnɪzəm/ *noun*
ئالپەوانی، شاخەوانی (ب.ت. چیاکانی ئالپ) ◌ کوهنوردی

alpinist /ˈælpɪnɪst/ *noun*
ئالپەوان، شاخەوان ◌ کوهنورد

alprazolam /alˈpreɪzə(ʊ)lam/ *noun*
(پزشکی) دەرمانێ $C_{17}H_{13}ClN_4$ لە دەستەی benzodiazepine، بۆ چارەسەری دڵەڕاوکێ و پەرێشانی بەکاردێ ◌ آلپرازولام

the Alps *noun, pl.*
چیاکانی ئالپ، شاخوداخی ئالپ ◌ کوەهای آلپ

already /ɔːlˈredi/ *adverb*
لە پێشان، جارێ، لەوەپێش، زووتر، پێش ئێستا، بەری نها، ئێستا، هەر ئێستا، تا ئێستاش، بەم زووانە: *'Lunch?' 'No thanks, I've already eaten.' ◊ I'm already late* ◌ قبلاً، فعلاً، هم‌اکنون، تا حالا هم، بە این زودی

alright /ɔːlˈraɪt/ = all right

Alsatian /ælˈseɪʃn/ *noun, adjective* = German shepherd

n 1 سەگگورگی، سەگورگی 2 ڕەسەن یان دانیشتووی Alsace ئەلساسی، ئالساسی، *adj* سەربە Alsace ◌ 1 سگگرگی 2آلساسی، آلساتین

alsike /'alsɪk/ *noun*

(ڕووەکناسی) شەودەر یان سێپەڕەی درێژ، کە بە زەبەنی شین دەبێ [*Trifolium hybridum*] ◌ آلسیک

also /'ɔ:lsəʊ, US 'ɔ:lsoʊ/ *adverb*

دیسان، هەروەها، ـیش، سەرەڕای ئەوەش، لەگەڵ ئەمەش ◌ هم، همچنین، نیز، گذشته از این

also-ran *noun*

1 (ئەسپ یان سەگ) دۆڕاو، داناو، بەزیو، دۆڕاندوو 2 مرۆی دۆڕاندوو یان سەرنەکەوتوو ◌ 1 بازنده 2 آدم بانده

alstroemeria /ˌalstrə'mɪərɪə/ *noun*

گیاێکی ئەمریکای باشووری کە زۆرتر لەبەر گوڵەکەی دەکرێ [تـوخم *Alstroemeria*] ◌ نوعی گیاه

Altaic /al'teɪɪk/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە چیاکانی ئالتای ئاسیای ناوەندی 2 سەربەو خێزانە زمانانە کە بریتین لە تورکی Turkik، مۆنگۆلی، تونگوسیک Tungusic و مانچو Manchu *n* خێزانی زمانی ئالتایی ◌ آلتائیک

altair *noun*

(ئەستێرەوانی) ئەلتایر ◌ نسر طایر

altar /'ɔ:ltə(r)/ *noun*

1 مێحراب، مێراو، مێحراو، مێهراو، مێهراوە، پێش‌نوێژگە 2 کوشتنگە، قوربانیگا، جێ‌قوربانی، گۆڕیگە (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، *altar* ،*alter* لەسەر بنچینەی *altar* ،*altarium* late Latin لە لاتینەوە *altus* ("high") ◌ 1 محراب 2 قربانگاه، مذبح

altarpiece /'ɔ:ltəpi:s, US -tərp-/ *noun*

(کلێسە) نەخشی پشتەوەی ئالتێر یان مێراو ◌ محجر محراب

altazimuth /al'tazɪməθ/ *noun*

ئامێرێ بۆ پێوانی گۆشە پۆیی و تانی‌یەکان ◌ آلتازیموت

alterability /ˌɔ:ltərə'bɪlətɪ/ *noun*

لەگۆڕانهاتوویی، بگۆڕی ◌ تغییرپذیری

alterable /'ɔ:ltərəbl/ *adjective*

لەگۆڕانهاتوو، بگۆڕ، دەگۆڕدرێ، لە گۆڕان دێ (alterably *adv*) ◌ تغییرپذیر

alterant *adjective, noun*

گۆڕێنەر، بگۆڕ، گۆڕەر ◌ تغییردهنده

alteration /ˌɔ:ltə'reɪʃn/ *noun*

گۆڕان، دەستکاری، چاککردن، گۆڕین، ◊ *major/minor alterations* :modification ◌ *an alteration in the baby's heartbeat* تغییر، اصلاح، تبدیل

alterative *adjective*

گۆڕەر، گۆڕێنەر ◌ تغییردهنده

altercation /ˌɔ:ltə'keɪʃn, US -tər'k-/ *noun*

کێشە، شەڕوکێشە، ململانێ، کێشمەکێش، قڕە، مشتومڕ، شەڕەقسە، دوو و سێ، مشەرعێن، زمانبازی ◌ نزاع، کشمکش، ستیزه، مجادله

alter ago /ˌæltər 'i:gəʊ, US ˌɔ:l-, 'i:goʊ/ *noun*

دۆست یان یاری گیانی‌گیانی ◌ دوست صمیمی

alterity /al'terɪti, US ɒl-/ *noun*

ئەویتریتی، دیتریتی، جیاوازی ◌ اختلاف

alternant /ɔ:l'tɔ:nənt, US ɒl-/ *noun, adjective*

n شێوەیێکی وشە یان یەکەیێکی زمانی تر *adj* یەکنایەکێ، یەکبەدوای‌یەک، بەشوێن‌یەکا ◌ *n* گونه *adj* یک در میان

alternate /ɔ:l'tɜ:nət, US 'ɔ:ltərnət/ *adjective, noun*

adj 1 یەکبەدوای‌یەک، بەشوێن‌یەکا، یەکنایەک، جارەناجار، بە نۆرە، یەک بە یەک 2 ئاڵوگۆڕ، ئالتێرنێیت (بیرکاری) 3 ئەویدی، دی *n* جێگر، بریتی، جێگرەوە ◌ *adj* 1 متناوب 2 متبادل 3 دیگر *n* بدل

alternate angles *noun, pl.*

گۆشە ئاڵوگۆڕەکان (بیرکاری) ◌ زاویەهای متبادل

alternately /ɔ:l'tɜ:nətli, US 'ɔ:ltərnətli/ *adverb*

یەکبەدوای یەک، یەکنایەکێ، بە شوێن‌یەکا، جارە نا جارێ، بە نۆرە، یەکە نا یەکێ، دەمە نا دەمێ: *He felt alternately hot and cold* ◌ به طور متناوب

alternating *adjective*

یەکنایەکێ، یەکبەدوای‌یەک، بەشوێن‌یەکا، بە نۆرە ◌ متناوب، یک در میان

alternating current *noun, abbreviation* AC

تەزوو یا تەوژمی گۆڕاو یا دوولایەنە، تەوژمی نۆرەکی ◌ جریان متناوب

alternation /ˌɔ:ltə'neɪʃn, US -tər'n-/ *noun*

1 بەشوێن‌یەکاهاتن، یەکبەدوای‌یەکبوون، بەدوای یەکهاتن: *the alternation of day and night* 2 گۆڕان 3 نۆرەکاری، نۆرە، نۆبە ◌ 1 تناوب 2 دگرگونی 3 نوبت

alternation of generations *noun, pl.*

(زیندەناسی) بەشوێن‌یەکاهاتنی بەرەکان، یەکبەدوای‌یەکبوونی بەرەکان، پشتاوپشت، بەدوای یەکهاتنی بەرەکان، گۆڕانی جۆرەکان: مودیلێکی زاوزێی هێندێ لە ڕووەکە نزمەکان و بڕبڕەداران کە گۆڕانێکی ڕێکوپێک نێوان شێوە ڕەگەزی و ناڕەگەزی‌یەکان (وەک

سەرەخەکان) یا شێوە دووخانکەکان
dioecious و مۆرزادەیییەکان
parthenogenetic (وەک هێندێ لە jellyfish
ـەکان) دەگرێتەوە ۞ تناوب نسل‌ها

alternative /ɔːl'tɜːnətɪv, US -'tɜːrn-/ *adjective, noun*
1 ئالتێرناتیف 2 جێگرەوە، لەباتی، بریتی، جێگر: 3 *Do you have an alternative solution?* دی، نیتر، ئیدی، ڕێگا، چارە 4 جیاواز: 5 *alternative comedy/lifestyles/values* هەڵبژاردن، سەرپشکی 6 ئیمکان، چار، ڕێگا یان چارە (یەکی‌تر) ۞ 1 تناوبی 2 بدیل، جایگزین، جانشین 3 دیگر، شق 4 متفاوت، مختلف 5 انتخاب 6 شق (دیگر)

alternative energy *noun*
وزەی جێگرەوە یان بریتی (بێجگەلە نەوت یان دیزیل، وەک گازی سروشتی یان کارەبا) ۞ انرژی جایگزین

alternative fuel *noun*
سوتەمەنی جێگرەوە یان بریتی ۞ سوخت جایگزین

alternatively /ɔːl'tɜːnətɪvli, US -'tɜːrn-/ *adverb*
1 یەک‌بەدوایەک، یەک‌نایەک، بەنۆبە 2 ڕێگایەکی‌تر، بەجێی‌ئەوە، چارەیەکی‌تر ئەمە کە ۞ 1 متناوباً 2 راه دیگر، به جای آن

alternative medicine *noun*
پزشکی نائاسایی یان نانەریتی (وەکوو پزشکی بە دەرزی، پزشکی گیایی یان ڕووەکی و هتد) ۞ پزشکی غیرسنتی

alternator /'ɔːltəneɪtə(r), US -tərn-/ *noun*
1 گۆڕەری تەزووی گۆڕاو، ئالتێرناتۆر 2 داینەمۆ، دینام ۞ 1 آلترناتور 2 دینام

althorn /'æltho:n/ *noun*
ئالتۆرن (ئامێرێکی موسیقایە، لە خێزانی saxhorn) ۞ التورن

although /ɔːl'ðəʊ, US ɔːl'ðoʊ/ *conjunction*
هەرچەند کە، هەرچەندە، ئەگەرچی، گەرچی، لەگەڵ ئەمەش‌دا، لەگەڵ ئەوەش، سەرەڕای ئەوەش، لەگەڵ ئەوەش‌دا: *although small, the kitchen is well designed* ۞ هر چند کە، با این که، با وجود این که، به رغم این که

altimeter /'æltɪmiːtə(r), US æl'tɪmətər/ *noun*
بەرزی‌پێو، بەرزایی‌پێو ۞ فرازسنج

altimetric *adjective*
سەربە بەرزی‌پێوی، سەربە بەرزایی‌پێوی ۞ وابسته به فرازسنجی

altimetry /'æl'tɪmɪtri/ *noun*
بەرزی‌پێوی، بەرزایی‌پێوی ۞ فرازسنجی

altiplano /ˌæltɪ'plɑːnəʊ/ *noun, pl.* altiplanos
بانووی ناوەندی ئەمریکای باشووری ۞ آلتی‌پلانو

altitude /'æltɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
بەرزایی، بەرزی، بڵیندایی، گڤاندە ۞ ارتفاع

altitude sickness *noun*
نەخۆشی بەرزایی یان بڵیندایی ۞ بیماری ارتفاع

altitudinal *adjective*
سەربە بەرزایی، بەرزایی‌یانە ۞ وابسته به ارتفاع

Alt key *noun*
(کامپیوتێر) کلیلی ئالت ۞ کلید آلت

alto /'æltəʊ, US 'æltoʊ/ *noun, pl.* altos
(موسیقا) ئالتۆ (بۆرترین بواری دەنگی پیاوان، تیژترین بواری دەنگی ژنان، بنەڕەت: لە *alto* ئیتالیایی "high (song)" *(canto)*) ۞ آلتو

altocumulus *noun, pl.* altocumuli
بەرزەتۆپەڵەهەور، بەرزەکۆمۆلۆس (هەورێ بە بەرزایی‌یێکی ناوەندی نێوان 2 تا 7 کیلۆمێتر یان 6,500 تا 23,000 پێ) ۞ آلتوکومولوس

altogether /ˌɔːltə'geðə(r)/ *adverb*
سەرجەم، تێکڕا، هەمەبەهەم، لە هەموو لایەکەوە، لەسەریەک، بەتەواوەتی: *I don't altogether agree with you* ۞ روی هم‌رفته، جمعاً، در مجموع، به‌کلی

altogether /ˌɔːltə'geðə(r)/ *noun,* in the altogether
ڕووت‌وقووت، تەواوڕووت ۞ کاملاً لخت

alto-relievo /ˌæltəʊrɪ'liːvəʊ/ = high relief (from Ital. *alto-rilievo*)

alto-rilievo = alto-relievo

altostratus *noun, pl.* altocumuli
بەرزەستراتۆس (= هەورێ بە بەرزایی‌یێکی ناوەندی نێوان 2 تا 7 کیلۆمیتر یان 6,500 تا 23,000 پێ) ۞ آلتواستراتوس

altricial /əl'trɪʃ(ə)l/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، سەربە) نەوەکام، بەچکە یان تازەبووی ناتەواو، بووچکەزا، بێچووی زووبوو (بڕوانە precocial) ۞ وابسته به نوزاد ناقص

altruism /'æltruɪzəm/ *noun*
1 لەخۆبردوویی، گیان‌بازی، ئەویدی‌خوازی، فەداکاری، مرۆڤ‌دۆستی 2 (گیانەوەرناسی) ئەویدی‌خوازی: هەڵس‌وکەوتی گیانەوەرێ بە سوودی یەکێکی تر تا خۆی ۞ 1 ایثار، فداکاری، ازخودگذشتگی 2 دگرگرایی

altruist /'æltruɪst/ *noun*
لەخۆبردوو، گیان‌باز، ئەویدی‌خواز ۞ ایثارگر، نوع‌دوست

altruistic /ˌæltru'ɪstɪk/ *adjective*
1 لەخۆبردووانە، ئەویدی‌خوازانە: *altruistic behaviour* 2 لەخۆبردوو، گیان‌بەخت‌کەر، فەداکار، گیان‌باز ۞ 1 نوع‌دوستانه، ایثارگرانه 2

ازخودگذشته

altruistically /ˌæltruˈɪstɪkli/ *adverb*
لەخۆبردووانە، بەشێوەیەکی ئەویدیخوازانە ⬡ نوعدوستانە

alula /ˈaljʊlə/ *noun. pl.* alulae /ˈaljʊliː/ = bastard wing

alum /ˈæləm/ *noun*
زاخ، شاف، زاجی سپی ⬡ زاج سفید

alumina /əˈluːmɪnə/ *noun*
ئالومینا، ئۆکسایدی ئالومینیۆم (Al_2O_3) ⬡ آلومینا

aluminium /ˌæljəˈmɪniəm, US ˌælə-/ *noun,* US aluminum
فافۆن، ئالومینیۆم (بە ز.گ. 13، ن. Al؛ بنەڕەت: لە alumina + -ium) ⬡ آلومینیوم

aluminium bronze *noun*
دارشتەیێکی مس و فافۆن یان ئالومینیۆم ⬡ آمیزەی مس و آلومینیوم

aluminum /əˈluːmɪnəm/ = US term for aluminium

alumna /əˈlʌmnə/ *noun*
1 (ژن) خوێندکاری پێشوو یان جاران 2 دەرچووی کۆلێژ یان زانکۆ ⬡ 1 محصل سابق 2 فارغ‌التحصیل دانشکده یا دانشگاه

alumnus /əˈlʌmnəs/ *noun, fem.* alumna; *pl.* alumni /-ni/ or *fem.* alumnae /-niː/
1 (پیاو) خوێندکاری پێشوو یان جاران 2 دەرچووی کۆلێژ یان زانکۆ ⬡ 1 محصل سابق 2 فارغ‌التحصیل دانشکده یا دانشگاه

alum root = heuchera

alveary /ˈælvɪəri/ *noun, pl.* alvearies
1 کەنووی هەنگوین، پلوورە، خلێف، کوورە، هەنگدان، دووبەرە 2 کونی دەرەوەی گوێ ⬡ 1 کندوی عسل 2 سوراخ بیرونی گوش

alveolar /ælˈviːələ(r), US ˌælviˈəʊlə(r)/ *adjective, noun*
(دەنگناسی) *adj* 1 ئەلڤیولێر، پووکی، هاروویی (*d, s, t, n*) 2 کونکون، خانەخانە *n* ئەبزوێنە پووکییەکان ⬡ *adj* 1 لثوی 2 حفره‌حفره *n* هم‌خوان‌های لثوی

alveolate /ælˈviːələt/ *adjective*
کونکون، خانەخانە، بۆشبۆش، شانەهەنگوین‌ئاسا، شانەهەنگوینی: *alveolate pollen* ⬡حفره‌حفره

alveolitis /ˌalvɪə(ʊ)ˈlʌɪtɪs/ *noun*
هەوکردنی توورەکەی هەواییەکانی سییەکان ⬡ الویولیتیس

alveolus /alˈvɪələs, US ˌalvɪˈəʊləs/ *noun, pl.* alveoli /-lʌɪ, US -liː/
1 کونی ورد یان چکۆلە، کیسەهەوا، توورەکەهەوا، سیکلدانۆچکە، بۆشایی چکۆلە، بۆشیلەی توورەکە یان کیسەی هەوایی زۆر وردی سییەکان 2 *lungs* بۆشیلە، کون یان بۆشایی ددانی، کونی ئێسکی چوکلەی ددان 3 = *small* teethridge (بنەڕەت: لە لاتینەوە "*cavity*"، چکۆلێتراوی *alveus*) ⬡ 1 حفره‌ی کوچک 2 حفره‌ی دندانی

always /ˈɔːlweɪz/ *adverb*
هەمیشە، هەمووکاتێ، بە بەردەوامی، بێ‌وچان، دایمەودەرەم (یان دەرهەم)، بێ‌پسانەوە، بۆ ماوەیەکی درێژ، بۆ هەمیشە، تاسەر، هەتاهەتا ⬡ همواره، دائماً، تا ابد، برای همیشه

alyssum /ˈælɪsəm, US əˈlɪsəm/ *noun, pl.* alyssums
1 گیاهاری؟، وەردێتەی کێفی (رووەکی گوڵزەرد و سپی [تۆخمەکانی *Alyssum* و *Lobularia*: زۆر جۆرن]) 2 = sweet alyssum ⬡ قدومه

Alzheimer's = Alzheimer's disease

Alzheimer's disease /ˈaltshʌɪməz/ *noun*
نەخۆشی ئالزایمێر (لە ناوی پزشک یان دەمارناسی neurologist ئەڵمانییەوە Alois *Alzheimer* 1915 مردووە) ⬡ بیماری آلزایمر

Am symb. the chemical element americium

a.m. /ˌeɪ ˈem/ *abbreviation* ante meridiem
بەیانی، پێش‌نیوەڕۆ ⬡ پیش‌از ظهر، صبح

A.M. = a.m.

AM /ˌeɪ ˈem/ *abbreviation* amplitude modulation
ئەی‌ئێم، ئێی‌ئێم (= یەکێ لە شێوە سەرەکییەکانی بڵاوکردنەوەی دەنگ بەرێگای رادیۆوە) ⬡ ای‌ام

amadavat /ˈamədəvat/ = avadavat

amah /ˈɑːmə/ *noun*
دایەن یان کارەکەر لە ئاسیای دوور و هیند ⬡ پرستار بچه یا کلفت

Amalekite *noun, pl.* same or Amalekites
ئامالیکیت: ئەندامی گەلێکی کۆنی رەوەندی nomadic دانیشتووی باشووری کەنعان Canaan ⬡ آمالکیت

amalgam /əˈmælgəm/ *noun*
1 دارشتەی جیوە (لەگەڵ کانزایێکی تر، ب.ت. بۆ پڕکردنەوەی ددان بەکاردێتێ) 2 تێکەڵە، ئەمەڵگەم: *an amalgam of several companies and organizations* ⬡ 1 آلیاژ جیوه 2 ملغمه، آمیزه

amalgamation /əˌmælgəˈmeɪʃn/ *noun*
تێکخستن، تێکهەڵکێشان، تێکەڵکردن، تێکوەردان، یەکخستن، لێکدان، دارشتن، ئەمەڵگاندن ⬡ ادغام، آمیزش، ملغمه‌سازی

amanuesis /əˌmænjuˈensɪs/ *noun, pl.* amanuenses /-siːz/

میرزا، تووسەوان، روونووسی هەڵگر، روونووسگەر ◌ کاتب، ناسخ، منشی

amaranth /ˈamərænθ/ *noun*

1 گوڵی بۆیەکەڵمشتر، گوڵمەحموور، گوڵقەیفە، [illegible] (Amaranthaceae) 2 رەنگی ئەرخەوی [illegible] ◌ 1 گل تاجخروس 2 رنگ ارغوانی [illegible]

amaranthine /ˌaməˈrænθʌɪn/ *adjective*

1 ئەرخەوانی 2 نەژاکاو، چرچنەبوو، [illegible] نەمر، هەمیشەگەش، هەمیشەمەر، هەمیشەی ◌ 1 ارغوانی 2 پژمردنشنی 3 جاودان

amaretti /ˌaməˈreti/ *noun*

غورابی ئیتالیایی بە تامی بادەمەوە [illegible] بادەمی ◌ امارتی

amaretto /ˌaməˈretəʊ/ *noun*

لیکۆریکی ئیتالی بە تامی [illegible] بادەمی ◌ [illegible]

amaryllis /ˌaməˈrɪlɪs/ *noun*

ئەماریلیس: جۆری [illegible] *Amaryllis* *belladonna* (ئەمریکی [illegible]) *Hippeastrum* (ئەمریکی [illegible]) (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ لە *Amaryllis*، لە *Amaryllis* یۆنانییەوە [illegible] لە هۆنراوەی شوانکارەیی [illegible])

amassment *noun*

خڕکردنەوە، کۆکردنەوە، پێکەوەنان، کەڵەکەبوون (ب. ت. بڕێکی زۆر) [illegible]

amateur /ˈamətə(r), US -tʃə(r)/ *noun, adjective*

n ئاماتور، هەوەسکار، [illegible] خۆشیکار *adj* 1 ناپیشەیی 2 [illegible] ناشی ◌ *n* آماتور *adj* 1 غیرحرفه‌ای 2 [illegible]

amateur dramatics *noun*

شانۆگەریی ئاماتور (بۆ خۆشی) ◌ [illegible]

amateurish /ˈamətərɪʃ, US -tʃə-/ *adjective*

1 تازەکارانە، ناشارەزایانە 2 خراپ [illegible] ◌ 1 ناشیانه 2 بد

amateurishly /ˈamətərɪʃli, US -tʃə-/ *adverb*

بەشێوەیەکی تازەکارانە، تازەکارانە ◌ [illegible] ناشیانه

amateurism /ˈamətərɪzəm, US -tʃə-/ *noun*

ئاماتوریزم: *New rules on amateurism allow payment for promotional work* : *He is a staunch supporter of amateurism* ◌ آماتورگرایی

amative /ˈamətɪv/ *adjective*

دڵدارانە، amorous (*adv* amatively /ˈamətɪvli/ : *n* amativeness /ˈamətɪvnəs/ دڵداری)

◌ عاشقانه

amatol /ˈamətɒl/ *noun*

ئاماتۆل (= کەرەسەیەکی تەقەمەنی بەهێز، کە لە TNT و نیتراتی ئامۆنیۆم ammonium nitrate ساز بووە) ◌ آماتول

amatory /ˈamətəri, US -tɔːri/ *adjective*, also amatorial

◌ *amatory adventures* : دڵدارانە، شەهوانی
عشقی، عاشقانه

amaurosis /ˌaməːˈrəʊsɪs/ *noun*

کوێری تەواو یان کەمێ بەبێ گۆڕانێکی بەرچاو لە چاودا، لەبەر نەخۆشی دەماری بینایی، مۆخی بڕبڕە یان مێشک ◌ آماوروسیس

amaurotic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە ئامۆرێسیسەوە هەیە، تووشبوو بە ئامۆریسیس ◌ وابسته بە آماوروسیس، مبتلا به آماوروز

amazed /əˈmeɪzd/ *adjective*

سەرسووڕماو، تاساو، واقوڕماو، حەپەساو، عەبەسراو ◌ حیرت‌زده

amazement /əˈmeɪzmənt/ *noun*

دەمداچەقان‌دن، واقوڕمان، سەرسامی، سەرسووڕمان ◌ حیرت، شگفتی

amazing /əˈmeɪzɪŋ/ *adjective*

astounding ، سەرسوورهێنەر، سەیر، incredible ◌ شگفت‌آور

amazingly /əˈmeɪzɪŋli/ *adverb*

بە سەرسووڕمانەوە ◌ به طور شگفت‌آوری

Amazon /ˈaməzən, US -zɑːn/ *noun*, from Latin, from Greek *Amazōn*

1 ژنێ لە هێزی شەڕکەر یان سەربازانی مێ (مێسۆلۆژی یۆنانی) 2 (amazon) ئەندامی رەگەزی شەڕکەرانی ژن، شێرەژن 3 (amazon) تووتی سەوزی کلکخڕی پان، هی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [توخم *Amazona*] 4 (Amazon، دروشمی بازرگانی) کۆمپانییێ کە لە 1995 بۆ فرۆشی کتێب بە رێگای ئینتێرنێتەوە دامەزرا و یەکێ لە یەکەمین کۆمپانیاکان بوو کە بەم شێوەیە توانی کتێب، موسیقا، دیڤیدی و بەرهەمەکانی تری ئانلاین بە نرخی هەرزانتر لە کتێبخانەکان بفرۆشێ (بنەڕەت: بە رێگای لاتینەوە لە *Amazōn* یۆنانییەوە "بێ‌مەمک" (بنەڕەت: لە *a* "بێ" + *mazos* "مەمک")، ئاماژە بەو داستانە کە ئامازۆنەکان مەمکی لای راستیان دەبڕی تا بتوانن کەوان زیاتر و بە ئاسانی بکێشن) ◌ 1 آمازون 2 (با a) شیرزن 3 نوعی طوطی 4 آمازون

amazon ant *noun*

◌ [*Polyergus* میروولەی ئامازۆن [توخم مورچەی آمازون

amazonian *adjective*

1 شـــەرخواز (ژن، دڕیـــژ و بـــەهێز) 2 (Amazonian) سەربە رووباری ئامازۆن ◌ 1 ستیزجو 2 وابسته به رودخانەی آمازون

ambassador /æm'bæsədə(r)/ *noun*
1 باڵوێز، باڵیـوز 2 نێرده، نێردراو 3 نوێنـەری دەسەڵاتپێدراو یان دەسەڵاتبەدەست ◌ 1 سفیر 2 فرستاده 3 نمایندەی تامالاختیار

ambassadorial /æm,bæsə'dɔ:riəl/ *adjective*
(سەربە) باڵوێز، باڵیوز ◌ وابسته به سفیر

ambassadress /æm'bæsədres/ *noun*
باڵوێز، باڵیوز (ژن) ◌ سفیر

ambatch /'ambatʃ/ *noun*
درەختێکی گەرمێنانی ئەفریکا، بە دارێکی سووکی هەورئاسا [*Aeschynomene elaphroxylon*] (بنەرەتێکی ئەتیۆپیایی هەیە Ethiopic origin) ◌ نوعی درخت

amber /'æmbə(r)/ *noun, adjective*
n کارەبا، زەردوویی، رەنگی کارەبایی، زەردی کارەبایی *adj* کارەبایی (بنەرەت: لە *'anbar* عەرەبییەوە "ambergris") ◌ *n* کهربا، رنگ کهربایی *adj* کهربایی

ambergris /'æmbəgri:s, -grɪs, US 'æmbər-/ *noun*
عەمبەر، عەنبەر، ئەنبەر ◌ عنبر

amberjack *noun*
جۆرێ ماسی کلک زەردباو، لە ئاوەکانی دەریای ئەتلانتیک و پاسیفیکی باشووری دەبینرێ [توخم *Seriola*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

ambi- /'æmbi/ *prefix*
پێشگر: جووت، هەردوو، دوو: *ambivalence*، *ambivalent*، *ambi-dextrous* (بنەرەت: لە *ambi-* لاتینەوە "on both sides") ◌ پیشوند: هر دو، دو

ambidexter /,ambɪ'dɛkstə(ɹ)/ *adjective*
دوودەستە، جووتدەستە، دوودەستکار ◌ ذوالیمینین

ambidexterity *noun*
دوودەستی، جووتدەستی، توانایی کردنی کار بە هەر دوو دەست، دوودەستکاری ◌ توانایی انجام کار با دو دست

ambidextrous /,ambɪ'dɛkstrəs/ *adjective*
1 دوودەستە، جووتدەستە 2 دووڕوو، ڕیاییباز ◌ 1 ذوالیمینین 2 منافق

ambience /'æmbiəns/ *noun*, also ambiance
کەش، دەوروبەر، کەشوهەوا، ژینگە، مەڵبەند، ئەتمۆسفێر: *the relaxed ambience of the city* ◌ محیط، جو، حالوهوا

ambient /'æmbiənt/ *adjective*
1 (سەربە) ژینگە یان دەوروبەر 2 گشتگیر، دەورگر، دەوراندەور، لە هەر چوار لاوە، لە هەموولایێ ◌ 1 (وابسته به) محیط 2 احاطەکننده

ambiguity /,æmbɪ'gju:əti/ *noun, pl.* ambiguities
1 تەژمەیی، تەماویبوون، دوواتایی، دوومانایی، بەپێچوپەنایی، تەمومژاویبوون، ڕووننەبوون، ئاڵۆزی، لێڵی، ناڕوونی 2 ناکۆکی، یەکنەگرتنەوە، دژایەتی، یەکنەخوێندنەوە ◌ 1 ابهام 2 تضاد

ambiguous /æm'bɪgjuəs/ *adjective*
ئاڵۆز، تەماوی، بەتوێکڵ، دوواتان، دوومانا، بەپێچوپەنا، تەژمە، تەمومژاوی، لێڵ، گرکی، نەڕوون (دژ = unambiguous): *an ambiguous term* ◊ *ambiguous smile* ◊ *a deliberately ambiguous reply* ◊ *an ambiguous word/term/statement* (ambiguousness /æm'bɪgjuəsnəs/ *n*: ئاڵۆزی، لێڵی، تەژمەیی) ◌ مبهم، گنگ، نامشخص

ambiguously /æm'bɪgjuəsli/ *adverb*
لێلانە، بە ئاڵۆزییەوە، ئاڵۆزانە، بە شێوەیێکی نارۆون، بە شێوەیەکی ئاڵۆز: *an ambiguously worded agreement* ◌ به طور مبهم، گنگ؛ به طور نامعلومی

ambisexual /,ambɪ'sɛksjʊəl, US -ʃʊəl/ *adjective, noun*
دووڕەگەزە، نەنێرنەمێو، نێرمـا، نێرەمووک، bisexual (*n* sexuality-) ◌ دوجنسیتی، ختثی

ambit /'æmbɪt/ *noun*
1 بوار، مەڵبەند، پانتایی، ئاقار، ڕاخستە، بەرینە: *This case falls clearly within the ambit of the 2001 act* 2 دەوروبەر، دەوروپشت 3 بەرینایی ◌ 1 قلمرو، گستره، حیطه، حوزه 2 پیرامون 3 وسعت

ambition /æm'bɪʃn/ *noun*
1 بەرزەفڕی، بەرز(ە)خوازی، هێزخوازی: *It had been her lifelong ambition* ◊ 2 ئارەزوو، ئامانج، ئاوات: *political/literary/sporting -tions motivated by personal ambition* ◌ 1 جاهطلبی، بلندپروازی 2 هدف

ambitious /æm'bɪʃəs/ *adjective*
بەرزەفڕ، بەرز(ە)خواز، هێزخواز، باڵاخواز، aspiring: *an ambitious young executive* ◊ *ambitious for power* (ambitiously *adv*: ambitiousness *n*: بەرزەفڕانە؛ بەرزەفڕی) ◌ جاهطلب، بلندپرواز

ambivalence /æm'bɪvələns/ *noun*
1 دوودڵی، دڕدۆنگی، ڕاڕاییبوون، تاوتاوی 2 ناکۆکی، یەکنەگرتنەوە، دژایەتی 3 (کیمیا) دووهاوهێزی 4 (دەروونناسی) دوولایەنیتی، دوولا(یەنە)گەری ◌ 1 تردید، دمدمیمزاجی 2 تضاد، ناهمخوانی 3 (شیمی) دوظرفیتی 4 دوسوگرایی

ambivalent /æm'bɪvələnt/ *adjective*
1 دوودڵ، دڕدۆنگ. بەشێک ... تاوتاو، دلاودڵ: *an ambivalent attitude towards her* ...
... دوولا(یەنە)گەر ... **ambivalently** /æm'bɪvələntli/ *adv* ... 2 ضد و نقیض...

amble /'æmbl/ *noun*
هەنگاوی بەهێو شێی. ئەرمەمەمگو. ویرغەمە نەرمەڕەوت (بنەڕەت: لە *ambler* فەرەنسی کۆن، لە *ambulare* لاتینەوە ...) آهسته، یورغه

ambler *noun*
ویرغەڕەو، نەرمەڕەوتڕەو ...

amblygonite *noun*
جۆرێ کانی *fluorophosphate* ... لیثیوم Li (AlF) PO4 ...

amblyopia /æmblɪ'əʊpɪə/ *noun*, also lazy eye
(پزشکی) بینینی نوەجۆیی ... یان گۆڕانی لە چاودا (**amblyopic** *adj*) ... ئەمبلیۆپیا، تووشبوو ئەمبیۆپی ...

ambo /'æmbəʊ/ *noun*, *pl.* ambos or ambones /-'bəʊniːz/
مەنبەر، هەرزاڵە، دوانگە ...

amboceptor *noun*
دووانەوەرگر، وەرگری دوو ... *haemolysin* ...

Amboi Wood *noun*, also Amboyana wood
دارەسەختی درەختی *padouk* [*Pterocarpus indicus*] ◌ چوب آمبوی

amboyna /æm'bɔɪnə/ *noun*
داریکی رازێنەرەوەی درەختێکی زووهەڵمەتری *fast-growing* باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا *(Pterocarpus indicus)*، بۆ کابینێت ... بەکاردەهێنرێت (بنەڕەت: لە ناوی *Amboina* دورگەیێکی ئیندۆنیزیا) ◌ آمبوینا

ambrosia /æm'brəʊzɪə, US -'brəʊ-/ *noun*
1 خۆراکی بەهەشتی، خۆراکی خوا ... (لە میتولۆژی رۆمی و یونانیدا) 2 شیلە 3 شتێکی یەکجار خۆش (بۆ چێشتن یا بۆن) 4 بەرهەمێکی *fungal* کە خۆراکی *ambrosia beetle*ـە (لە ...) یان بۆندا) *bee bread* = 5 . *ambrosial adj* یەکجار خۆش؛ *ambrosially adv* بنەڕەت: یونانی "نەمری"، لە *ambrotos* "نەمر") ... 1 مائدەی بهشتی 2 شهد 3 چیز بسیار مطبوع 4 ...

ambrosia beetle *noun*
قالۆنچە شیلەخۆرە [*Xyleborus* و توخمەکانی تر] ◌ نوعی سوسک

ambrotype *noun*
ئامبرۆتیپ: وێنەیێکی پۆزیتیف *positive picture* کە لە نێگەتیڤی فۆتۆگرافی لەسەر شووشەی پشتتاریک ساز دەکرێ ◌ امبروتیپ

ambry (*pl.* ambries) = aumbry

ambsace *noun*
(کۆن، تەختە) جووت تاق، جووت یەک؛ شتێکی بێبەخت *unlucky* و بێبایەخ *worthless* ◌ جفت‌کور، دوتک؛ چیز بدشگون یا بی‌ارزش

ambulacral foot *noun*, *also* tube foot
پێ یان پای گەڕۆک، پێی گەڕیدە یان ڕێڕۆ: ◌ پای سیار

ambulacral system *noun*, also water-vascular system
دەزگای گەڕۆک، سیستمی گەڕان یان سووڕانی ئاو ◌ سازگان سیار

ambulacrum /ˌambjʊ'leɪkrəm, -'lakrəm/ *noun*, *pl.* ambulacra /-'leɪkrə, -'lakrə/
(گیانەوەرناسی) 1 ناوچەیێکی لەشی پێستژیشکان یان پێستڕەقان کە دەزگای نێرفەکان، ڕەگە خوێنییەکان و توخمەکانی *element* دەزگای ئاو-ئاوخۆرەیی (یان سووڕانی ئاو) *water-vascular system* لەوێ دایە: *ambulacral grooves* یەکێ لە ناوچە روویییەکانی تیشکی لە پێستژیشکاندا *echinoderm* کە بە نێو ئەودا پای لولەیی بە درێژایی جوولان یان رۆیشتن دەردەپەڕێ 2 بەشێ لە لەشی ئەستێرەماسی کە لە پاڵ بەشی تیشکیدا هەڵکەوتووە (*ambulacral adj*) ◌ آمبولاکروم

ambulance /'æmbjələns/ *noun*
ماشێنی فریاکەوتن، نەخۆش‌بەر، نەخۆش‌هەڵگر، نەخۆش‌خانەی گەڕۆک (بنەڕەت: فەرەنسی، لە *hôpital ambulant* "نەخۆش‌خانەی دەشتی گەڕۆک"، لە *-ambulant* لاتین (بڕوانە *ambulant*) ◌ آمبولانس

ambulance man *noun*
شۆفێر یان نەخۆشیاری نەخۆش‌هەڵگر ◌ رانندە یا پرستار آمبولانس

ambulance worker = ambulance man

ambulant /'æmbjələnt/ *adjective*
(نەخۆش) گەڕۆک، نە لە جێدا، دەگەڕێ (بنەڕەت: لە *-ambulant* *ambulare* لاتین "گەڕان، رۆیشتن *walk*") ◌ سیار

ambulation *noun*
رۆیشتن، گەڕان، جوولان ◌ حرکت، سیر

ambulatory /'æmbjələtəri, US -tɔːri/ *adjective*, *noun* (ambulatories)
adj گەڕۆک، دەگەڕێ: *ambulatory patients* ◊ *an ambulatory corridor* ◊ *an ambulatory care service* n ڕێڕەو یان شوێنی

سەرگیراو (بۆ رۆیشتن؛ (ambulatorily *adv* ◌ *adj* سیار، گردنده *n* مکان یا راهرو سرپوشیده

ambulette *noun*
ماشینی ساز equipped بۆ راگوێستنی کەسانی پەککەوتوو ◌ آمبولت

ambuscade /ˌambəˈskeɪd/ *noun*
بۆسە، سیپە، رەبەت، پاریز، کاژە، ambush (ambuscader *n*) ◌ کمین

ambush /ˈæmbʊʃ/ *noun*
1 بۆسە، داو، پاریز: *Two soldiers were killed in a terrorist ambush* ◊ *The government was defeated in its attempt to pass the law by an opposition ambush* ◊ *They were lying in ambush , waiting for the aid convoy*؛ کەسان یان سەربازانی بۆسەنشین 2 هێرشی کتوپر یان خافلگیرانە، هێرشی بۆسەیی ◌ 1 کمین؛ آمبوش 2 حملەی غافلگیرانه

ameba = (*pl.* amebae or amebas) US spelling of amoeba

amelanchier /ˌaməˈlaŋkɪə/ *noun*
دەوەنی بە گوڵی سپییەوە [تۆوخم *Amelanchier*] ◌ نوعی درختچه

amelioration /əˌmiːliəˈreɪʃn/ *noun*
چاکبوونەوە، باشبوونەوە، چاتربوونەوە، چاککردن، چاکسازی (ameliorator *n*؛ ameliioratory *adj*) ◌ بهبودی، اصلاح

ameliorative /əˈmiːliəreɪtɪv/ *adjective*
لەگەڵ چابوونەوە ◌ بهبودآمیز

amen /ɑːˈmen, US eɪˈmen/ *interjection*
ئاوابێ، وابێ، ئامین، راستە، دروستە، حەقە، هەروایە، وایە (بنەرەت: لە *ʼāmēn* عیبری "certainty ،truth") ◌ آمین، درست است، همین طور است

amenability /əˌmiːnəˈbɪlətɪ/ *noun*, also amenableness
قسەبیسی، گوێرایەڵی، ملکەچی، گوێ(را)گرتوویی، ژێربارچوون ◌ پیروی، تابعیت، حرفشنوی

amenable /əˈmiːnəbl/ *adjective*
1 بەرپرس، لێپرسراو 2 قایل، پێخۆشبوو، ساز، رازی 3 گوێرایەڵ، ملکەچ، قسەبیس، حالی، گوێ(را)گرتوو، ژێربارەوەچوو، ئەرکلەسەر ◌ 1 مسؤل 2 موافق، مایل 3 مطیع، حرفشنو

amendable /əˈmendəbəl/ *adjective*
لەچاکردنهاتوو، چاک دەبێ ◌ اصلاحپذیر

amendatory /əˈmendətɔːrɪ/ *adjective*
چاکسازییانە، چاکردنەوەیی ◌ اصلاحی

amende honorable /əˌmɒ̃d ɒnɔːˈrɑːbl(ə), French amɑ̃d ɔnɔʀabl/ *noun, pl.* amendes honorables pronunc. same
داوای لێبوردن لە هەموان، لێبوردنخوازی گشتی (واتای خۆی: قەرەبووکردنەوەی بەئابڕووانە) ◌ طلب بخشش از همگان

amendment /əˈmendmənt/ *noun*
1 چا(ک)کردن، راستکردنەوە، خاوێنکردنەوە، بژارکردن 2 پیاچوونەوە، چاوپیاخشاندن ◌ 1 اصلاح، تصحیح 2 تجدیدنظر

amends /əˈmendz/ *noun, pl.*
تێهەڵێنان(ەوە)، زیاندانەوە، قەرەبووکردنەوە، پڕکردنەوە، تۆڵەکردنەوە، بۆبژاردن ◌ جبران، پرداخت خسارت، تلافی

amenity /əˈmiːnətɪ/ *noun, pl.* amenities
1 شت یان کەرەسەی ئاسوودەیی، کەلوپەلی خۆشگوزەرانی 2 خۆشی (amenities) 3 خۆشی 4 تایبەتمەندی خۆشی، ئاسانکاری، کەلوپەلی ئاسوودەیی، شمەکی ئاسایش و رابواردن ◌ 1 وسیلەی رفاه، مطبوعیت 2 خوشایندی 3 (در جمع) مطبوعیت 4 تسهیلات، امکانات رفاهی

amenorrhoea /əˌmenəˈriːə/ *noun*, US amenorrhea
نەبوونی بێنوێژی، وێستان یان کەمبوونەوەی رەوتی بێنوێژی لەبەر هۆیێکی بێجگەلە هی دووگیانی (amenorrhoeal *adj*, US amenorrheal, also amenorrhoeic :سەربە amenorrhoea) ◌ فقدان قاعدگی

ament /ˈeɪment, US əˈment/ *noun, also* catkin
(رووەکناسی) هێشووەگوڵی شۆڕەوەبوو، بۆڵەتووی شۆڕەوەبوو (وەکوو داربی و فندق؛ amentiferous or amentaceous *adj*) ◌ آرایش نگینی

amentia /eɪˈmenʃə, US ə-/ *noun*
بێمێشکی، سەرشێتی، ورێنەبێژی ◌ سفاهت، حالت هذیان

Amerasian /ˌæməˈreɪʃn, US -ˈreɪʒn/ *adjective, noun*
adj ئەمێراسیەن (کەسێ لە دایک و باوکی ئەمریکایی-ئاسیایی) *n* مرۆی ئەمێراسیەن ◌ *adj* امراسیَن *n* آدم امراسین

amercement /əˈməːsmənt/ *noun*
سزادان، سزا، بژێرە، جەریمە ◌ تنبیه، جریمه

American /əˈmerɪkən/ *adjective, noun*
adj ئەمریکایی، سەربە ئەمریکا یان وشکاری ئەمریکا *n* ئەمریکایی، خەڵکی ئەمریکا (باکوور، ناوەند یا باشوور) ◌ *adj* امریکایی *n* اهل امریکا

Americana /əˌmerɪˈkɑːnə/ *noun, pl.*
ئەمریکانا (ئەو شتانەی کە پێوەندییان بە ئەمریکاوە هەیە و وابیر دەکرێتەوە کە تایبەتی ئەوێ بن) ◌ امریکانا

American chameleon *noun*
(گیانەوەرناسی) زەردەقۆرە یان مارمێلکەی

دارنشینی ئەمریکایی anole هی باشووری رۆژهەلاتی ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکە. دەتوانێ رەنگی پێستی لە سەوزەوە بۆ قاوەیی بگۆرێ و زۆرتر وەک گیانەوەری مێش رادەگیرێ [*Anolis carolinensis*] ۞ نوعی آفتاب‌پرست

American cheese *noun*

پەنیری ئەمریکایی (لە cheddar ئەمریکیی دروست دەکرێ) ۞ پنیر امریکایی

American dog tick *noun*

گەنەسەگانەی ئەمریکایی: جۆرێ گەنەی ixodid ئاسایی ئەمریکای باکووری. ب.ت. هی سەگ و مرۆڤ کە راگوێزەری بنەرەتی Rocky Mountain spotted fever و tularemia یە [*Dermacentor variabilis*] ۞ نوعی کنه

American eagle *noun*

هەلۆی ئەمریکایی: هەلۆیێکی سەرگەر ۞ عقاب امریکایی

American eel *noun*

مارماسی ئەمریکایی: لە ئاوە شیرینی و کەناری‌یەکان بە درێژایی کەنارەکانی ئەتلانتیک و ئەمریکای باکووری دۆزراوەتەوە. 103 تا 111 بربرە و مۆرەی vertebra هەیە [*Anguilla rostrata*] ۞ نوعی مارماهی

American elm *noun*

وزمی ئەمریکایی، هی رۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری [*Ulmus americana*] ۞ نوعی نارون

American English *noun*

زمانی ئینگلیسی‌ئەمریکایی ۞ انگلیسی امریکایی

American Expeditionary Forces *noun*, *pl.*, *abbreviation* AEF

هێزە نێردراوەکانی ئەمریکا: ئەو سەربازانەی کە لە لایەن ئەمریکاوە بۆ ئەورووپا بە درێژایی شەری جیهانی یەکەم نێردران ۞ نیروهای اعزامی امریکا

American football *noun*

تۆپێنی ئەمریکایی ۞ فوتبال امریکایی

American Indian = Native American

Americanism /əˈmerɪkənɪzəm/ *noun*

وشە یان دەستەوشەی ئەمریکایی. ئەمریکا(یی)گەری ۞ واژه یا عبارت امریکایی. امریکامأبی

Americanist /əˈmerɪkənɪst/ *noun*

زانای زمان و چاندی دانیشتووانی رەسەنی ئەمریکایی ۞ امریکانیست

American ivy = virginia creeper

Americanization /əˌmerəkənaɪˈzeɪʃn, US -nəˈz-/ *noun*

ئەمریکاندن، ئەمریکایی‌کردن، بوونە ئەمریکایی ۞ امریکایی کردن یا امریکایی شدن

American Legion *noun*

کۆمەلەیێ رێکخراو لە 1919، پێکهاتوو لە کۆنەسەربازانی veteran هێزە چەکدارەکانی ئەمریکا ۞ لژیون امریکایی

American organ *noun*

ئۆرگی ئەمریکایی (شێوەی هارمۆنیۆم دەدا) ۞ ارگ امریکایی

American plan *noun*, North American term for full board

(ئەمریکا و هوتێل) ژوور، خۆراک و سێرڤیس ۞ اتاق، غذا و سرویس

American Revised Version *noun*, also American Standard Version

وەرگێراوی کتێبی پیرۆز لەسەر بنچینەی the Revised Version، لە 1901 لە ئەمریکا چاپ کرا ۞ ترجمەی کتاب مقدس در امریکا

American Revolution *noun*

شۆرش یان وەرگۆرانی ئەمریکا(یی): شەری نێوان بریتانیای گەورە و کۆلۆنیاکانی ئەمریکا 1775–83، لەودا کۆلۆنی‌یەکان سەرکەوتن ۞ انقلاب امریکا(یی)

American saddle horse *noun*, also American saddlehorse

ئەسپی سواری ئەمریکایی: جۆرێ ئەسپی سواری سێ‌رەوتە یان پێنج‌رەوتە، بە ملی درێژ و کلکی بەرزەوە ۞ نوعی اسب

American shorthair cat *noun*

پشیلەی مووکورتی ئەمریکایی: جۆرە نژادێکی پشیلەی خۆمالی تووک‌کورتی پرماسوولکە و دەستە ۞ نوعی گربه

American Sing Language *noun*, *abbreviation* ASL

زمانی ئاماژەی ئەمریکایی: زمانێ کە خاوەنی پێکهاتەی واتاناسی‌یانە و رستەسازی‌یانەی خۆیەتی، لە لایەن کەسانی کەر لە ئەمریکا و چەندین بەشی ئینگلیسی‌زمانی کەنەدا قسەی پێ‌دەکرێ ۞ زبان اشارەی امریکایی

American Spanish *noun*, *abbreviation* AmerSp

سپانیایی ئەمریکایی: زمانی سپانیایی کە لە ئەمریکای لاتین قسەی پێ‌دەکری یان بەکاردێنرێ ۞ اسپانیایی امریکایی

American Staffordshire terrier *noun*, also American pit bull terrier or pit bull terrier

تێریەری ستافۆردشایری ئەمریکایی: جۆرێ نژادی بەقەوەت و پرماسوولکەی تێریەری ئەمریکایی، لە بنەرەتا بۆ شەرەسەگ پەرەی پێدرا، بە تووکی زبر و رەق، سەر، سنگ و ملی پانەوە ۞ نوعی تریر

American water spaniel *noun*

جۆرێ سەگی دەستەی رەگەز واتێر سپانیەلی ئەمریکایی ۞ نوعی سگ

American wigeon *noun*, also baldpate
مراوی‌یەسەرسووری ئەمریکایی [*Anas americana*] ۞ نوعی مرغابی
americium /ˌaməˈrɪsjəm/ *noun*
ئەمریسیۆم (بە ز.گ. 95، ن. Am) ۞ امریسیم
Amerindian = Native American
Amerind /ˌaməˈrɪndɪən/ *noun*
ئەمیریند، ئەمریکاییەکی رەسەن ۞ امریند
Amerindian /ˌæməˈrɪndiən/ = American Indian
Ames test *noun*
تاقی‌کاری یان ئازمایشتی ئامێس: تاقی‌کاری‌یێ بە مەبەستی دیاری‌کردنی پوتانسیەلی ناوێتەیێ(کی کیمیایی) بۆ تووش‌بوون بە شێرپەنجە (بنەڕەت: لە ناوی زیندەکیمیازانی ئەمریکایی *Ames* .Bruce N، 1928 لە دایک بووە) ۞ آزمایش یا امس تست
amethyst /ˈæməθɪst/ *noun*
ئەمیتیست (بەردێکی بەنرخی بنەوشی، کە لە دروس‌کردنی جەواهێردا بەکاردێتریێ) ۞ آمیتیست
amethyst deceiver *noun*
قارچکێکی خۆراکی دارستانی [*Laccaria amethystea*] ۞ نوعی قارچ
amethystine *adjective*
1 ئەرخەوانی 2 بەنەوەشی، بنەوشی ۞ 1 ارغوانی 2 بنفشی
ametropia *noun*
(پزشکی) دۆخێکی شکانەوەیی نائاسایی چاو (وەک myopia، hyperopia و astigmatism)، دۆخێکی نارێکی دیدی چاو ۞ امتروپیا
ametropic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئەمیترۆپیاوە هەیە ۞ وابسته به امتروپیا
Amex *abbreviation* 1 trademark American Express 2 American Stock Exchange
Amhara /amˈhɑːrə/ *noun, pl.* same or Amharas
ئەندامی گەلێکی سامی ناوەندی ئەتیۆپیا (بنەڕەت: لە *Amhara* ناوی ناوچەیێکی ناوەندی ئەتیۆپی) ۞ آمهارا
Amharic /amˈharɪk/ *noun, adjective*
n زمانی فەرمی ئەتیۆپیا، زمانێکی سامی لە Ge'ez کەوتۆتەوە *adj* سەربە ئەمهاراکان یان زمانەکەیان ۞ آمهاریک
amiability /ˌeɪmiəˈbɪləti/ *noun*, also amiableness
ڕووخۆشی، دەم‌بەپێکەنینی، ڕەزاسووکی، زمان‌خۆشی، خولک‌خۆشی، دۆستانە ۞ خوش‌مشربی، دوستانه
amiable /ˈeɪmiəbl/ *adjective*
ڕووخۆش، دەم‌بەپێکەنین، ڕەزاسووک، زمان‌خۆش، خولک‌خۆش، گەرم، شیرین: *Her parents seemed very amiable* ۞ خوش‌مشرب، مهربان
amiably /ˈeɪmiəbli/ *adverb*
ڕووخۆشانە، بە ڕوو خۆشی‌یەوە: *'That's fine,' he replied amiably* ۞ با خوش‌مشربی
amianthus /ˌamɪˈanθəs/ *noun*, also amiantus
لۆکەکێوی(لە) ۞ پنبەی نسوز
amicability /ˌæmɪkəˈbɪləti/ *noun*
ئاشتی‌خوازی، تەباورەبایی، دۆستایەتی، لاشەڕی، نادوژمنایەتی، نارقەبەرایەتی ۞ صلح‌طلبی، صلح و صفا
amicable /ˈæmɪkəbl/ *adjective*
ئاشتی‌خوازانە، دۆستانە، بەتەباورەبا، لاشەڕ، بەگەرم‌وگوڕ، گەرم: *an amicable relationship* ◊ *In spite of their disagreement they parted on amicable terms* ۞ صلح‌طلبانه، دوستوار، مسالمت‌آمیز
amicably /ˈæmɪkəbli/ *adverb*
(بەشێوەیەکی) ئاشتی‌خوازانە، لاشەڕانە، بەتەباورەبایی‌یەوە: *The policeman chatted - ably to the bystanders* ۞ به طور مسالمت‌آمیز
amice[1] /ˈamɪs/ *noun*
کوتالێکی کەتانی بۆ سەرشان و مل، هی ژێر alb، لە ڕێ‌وڕەسمی شێوی خواوەندی‌دا لەبەر دەکرێ ۞ آمیس
amice[2] /ˈamɪs/ *noun*
کڵاو یان کوڵوانەیێ کە لە لایەن ئەندامانی تیرەی ئایینی‌یەوە دەپۆشرێ ۞ آمیس
amicronucleate *adjective*
ناوکەی وردی نییە، بێ‌ناوکەی ورد ۞ فاقد هستەی ریز
amicus /əˈmʌɪkəs/ *noun*, in full amicus curiae /ˈkjʊərɪiː/
ڕاوێژکاری مافی یان مافناسانە (ڕاوێژکارێکی بێ‌لایەنە و بۆچوونێکی بەقازانجی بۆ کێشەیێ هەیە)، دۆستی دادگا ۞ مشاور حقوقی
amid /əˈmɪd/ *preposition*, also amidst
لەنێوەڕاستی، لەنێوان، ل ناڤبەرا، لە میانەی، لە جەنگەی، لە هەڕەتی، :in the middle of -*d the fighting* ,*amid the crowd* ۞ در میان، در حین
Amidah /əˈmiːdə/ *noun*
ئامیدا: نوێژی کە لە ژمارەیێ لەو دۆعایانەی کە کەسێکی پەرستشتگەر بە ڕاوێستاوی دەیخوێنێ، پێکهاتووە ۞ آمیدا
amidase *noun*
ئامیداز، ئامیداس: هەوێتەیێ کە تاوی هایدرۆلیزی acid amide ی دەدا ۞ آمیداز
amide /ˈeɪmʌɪd, US ˈamʌɪd/ *noun*

(کیمیا) ئەمید، ئامید، تفتی ئامۆنیاک یان نەوشادر: 1 ئاویتەیێکی ئەندامی کە کۆمەڵی - C(O)NH$_2$ تیایە 2 ئاویتەیێکی خوێناس کە ئانیونی -NH$_2$ تیایە ۞ آمید

amidic *adjective*
ئەمیدی، سەربە یان پێوەندی بە ئەمیدەوە هەیە ۞ وابسته به آمید

amido *adjective*
سەربە یان کۆمەڵێکی ئامیدی ئەندامی تیایە. زۆرتر لە لێکداندا combination بەکاردێتریّ ۞ آمیدو

amidol *noun*
ئەمیدۆل: گەردەیێکی کریستاڵی بێڕەنگ C$_6$H$_8$N$_2$O.2HCl، لە فینۆل phenol دەگیریّ و زۆرتر بۆ رۆشن‌کردنەوەی وێنە فۆتۆگرافییەکان بەکاردێتریّ ۞ آمیدول

amidships /ə'mɪdʃɪps/ *adjective, adverb*
لە نیوەراستی کەشتیدا، لە ناوەندی کەشتیدا. کەمەر یان پشتێنەی کەشتی، نیوەراستی پشتی کەشتی ۞ در وسط کشتی

amidst = amid

amigo /ə'mi:gəʊ/ *noun, pl.* amigos
(لە ولاتانی سپانیایی‌زماندا) دۆست. رفیق. هەوال ۞ رفیق

amine /'eɪmi:n/ *noun*
(کیمیا) ئەمین، ئامین: ئاوێتەیێکی ئەندامی کە لە ئامۆنیا بەهۆی جێگۆڕکێی یەک یا چەند گەردیلەی هایدرۆژین بەرهەم دێتریّ ۞ آمین

amino *adjective*
(کیمیا) ئەمینی، ئامینی، ئیمینۆ ۞ آمینو

amino acid /ə,mi:nəʊ 'æsɪd, US -nəʊ/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ئیمینۆ یان ئەمینۆ یان ئامین: دەستە ئاوێتەیێکی ئەندامی (دەوروبەری 23 دانە) کە پێکهێنەرە بنەڕەتییەکانی پرۆتێین دادەرێژیّ و هەر دوو کۆمەڵی کاربۆکسیل - COOH و ئەمینۆ NH$_2$– تیایە ۞ اسید آمینه

aminobenzoic acid *noun*
ترشەڵۆکی ئەمینۆبێنزۆئیک: هەریەک لە سێ بەرهەمی کریستاڵی C$_7$H$_7$NO$_2$ ی ترشەڵۆکی بێنزۆئیک، ب.ت. para-aminobenzoic acid ۞ اسید آمینوبنزوئیک

amino group *noun*
(کیمیا) کۆمەڵ یان گرووپی ئیمینۆ یان ئەمینۆ NH$_2$ ۞ گروه آمینه

amino nitrogen *noun*
نایترۆژینی ئامینە: نایترۆژینێ کە لە پێکهاتەی ئەمینۆدا چووەتەکار ۞ نیتروژن آمینه

aminophylline *noun*
ئامینۆفیلین: بەرهەمێکی theophylline [C$_{16}$H$_{24}$N$_{10}$O$_4$]، بۆ چارەسەری هێندێ ناسازی دڵ بەکاردێتریّ ۞ آمینوفیلین

aminopterin *noun*
ئامینۆپتێرین: بەرهەمێکی C$_{19}$H$_{20}$N$_8$O$_5$ ترشەڵۆکی glutamic کە دژیکی ترشەڵۆکی فۆلیکە و وەک rodenticide و antileukemic بەکاردێتریّ ۞ آمینوپترین

aminopyrine *noun*
ئامینۆپیرین، ئامینۆپایرین: ئاوێتەیێکی کریستاڵی C$_{13}$H$_{17}$N$_3$O، جاران بۆ داشکاندنی ژان و تا بەکاردێتریّ و ئێستا وازی لێ‌هێنراوە بۆ ئەو مەبەستانە، چونکو بۆ agranulocytosis لاکاریگەرییێکی خراپی هەیە ۞ آمینوپیرین

amino resins *noun, pl.*
(کیمیا) رێزین یان جەووکە ئیمینۆکان ۞ رزین‌های آمینه

aminosalicyclic acid *noun*
هەریەک لە چوار بەرهەمی ئیزۆمێریک C$_7$H$_7$NO$_3$ ی ترشەڵۆکی salicylic کە کۆمەڵێکی ئەمینۆی تاکی هەیە؛ ب.ت. para- aminosalicylic acid ۞ اسید آمینوسالیسیلیک

aminotransferase = transaminase

amir /ə'mi:ə/ *noun*
میر، ئەمیر ۞ امیر، شیخ

Amish /'ɑ:mɪʃ, US, BrE also 'æmɪʃ/ *noun, adjective, pl.*
n تیرەیێکی تونرەوی مێنۆنیتی ئەمریکی کە زۆربەیان لە پێنسیلڤانیا Pennsylvania و ئۆهایۆ Ohio دەژین *adj* سەربەو تیرەیە ۞ آمیش

amiss /ə'mɪs/ *adjective, adverb*
1 هەڵە، شاش، چەوت، خراپ، ناراست، نادروست، نالەبار، بێجیّ 2 بە هەڵە، خراپ ۞ 1 اشتباه، غلط، خراب، نامناسب 2 به اشتباه

amitosis *noun*
ئامیتۆز، ئیمیتۆسیس، دابەش‌بوونی ساکاری، راستەوخۆ دابەش‌بوون ۞ امیتوز، امیتوسیس

amitotic /,eɪmaɪ'tɒtɪk, US ,æmaɪ-/ *adjective*
سەربە راستەوخۆ دابەش‌بوون یان دابەش‌بوونی ساکار ۞ امیتوتیک

amitriptyline /,æmɪ'trɪptɪli:n/ *noun*
(پزشکی) ئامیتریپتیلین C$_{20}$H$_{23}$N ۞ آمیتریپتیلین

amity /'æməti/ *noun, pl.* amities
1 دۆستایەتی، تەباورەبایی، نێوانخۆشی 2 پێوەندی باش (یان دۆستانە) ۞ 1 مودت، صلح و صفا 2 روابط حسنه

ammeter /'æmi:tə(r)/ *noun*
ئامپێرپێو: ئامێرێ بۆ پێوانی measuring تەزوو یان تەوژمی ئێلیکتریکی electric current بەپێی ئامپێر ۞ آمپرسنج

ammo /'æməʊ/ = ammunition

ammonia /ə'məʊniə, US ə'moʊ-/ *noun*

ئیمۆنیا، ئەمۆنیا، ئەمۆنیاو ◌ آمونیاک، آب آمونیاک

ammoniac /æmə'naɪək/ *adjective*, also ammoniacal

ئەمۆنیایی، سەربە ئیمۆنیا، ئامۆنیایی ◌ وابسته به آمونیا

ammoniacal *adjective*

1 لـــه ئـــەمۆنیاپێکهاتوو 2 = ammoniac ◌ متشکل از آمونیا

ammonia water *noun*

ئاو یان گیراوەی ئەمۆنیا ◌ آب یا محلول آمونیا

ammoniolysis *noun*

ئەمۆنیاشیبوونەوە، ئەمۆنیاشیکاری ◌ آمونیولیز

ammonite /'amənʌɪt/ *noun*

(کۆنناسی) گیانەوەری بێبڕبڕەی پێسەری ئاوی قرتێکەوتوو، لەیکەکەی پێچپێچۆکەیە، زۆرتر لە نیشتووەکانی سەردەمەکانی ژووراسیک Jurassic و کریتاســـــــه Cretaceous وەک بووبەرد fossil دۆزراوەتەوە (بنەڕەت: لە *cornu Ammonis* لاتین "شاخی ئامۆن") ◌ آمونیت

Ammonite /'amənʌɪt/ *noun, adjective*

ئەندامی گەلێکی سامی، لە سەردەمانی پەیمانی کۆن لە ڕۆژهەلاتی ژۆردان Jurdan نێوان ژابوک Jabbok و ئـارنۆن Arnon دەژیـان، عـەمـۆنی، ئامۆنیت ◌ عمونی، آمونیت

ammonium /ə'məʊniəm, US ə'moʊ-/ *noun*

(وەک ئاوەڵناو) ئەمۆنیۆم: سەربە یان ئاماژە بە کاتیۆنی NH_4^+، لە گیراوەکانی ئامۆنیا و خوێی بەرهەمهاتوو لە ئامۆنیا پێکهاتووە ◌ آمونیم

ammonium chloride *noun*, also sal ammoniac

کلۆریدی ئەمۆنیۆم NH_4Cl، هـەروەهـا sal ammoniac ◌ کلورید آمونیوم

ammonium nitrate *noun*

نیتراتی ئەمۆنیۆم NH_4NO_3 ◌ نیترات آمونیوم

ammonium sulphate *noun*

سولفاتی ئەمۆنیۆم $(NH_4)_2SO_4$، جۆرێ خوێی بلـووریني بـێڕەنـگ، زۆرتـر وەک پـەیـین fertilizer بەکاردێری ◌ سولفات آمونیوم

ammonoid = ammonite

ammunition /ˌæmju'nɪʃn/ *noun*

1 تەقەمەنی، جبەخانە 2 بەهانە، پەڵپ، بیانوو ◌ 1 مهمات 2 گزک

amnesia /æm'niːziə, US -'niːʒə/ *noun*

(لـه) بیرچوونـەوە، فەرامۆشـی، بیرنـەمایی ◌ نسیان، فراموشی

amnesiac *adjective*, also amnesic

تووشبوو بـە فەرامۆشی، بیرنـەمایی گرتـوو ◌ مبتلا به فراموشی

amnesty /'æmnəsti/ *noun, pl.* amnesties

1 لێبوردن، بەخشین، لێخۆشبوون (گشتی): *The president granted a general amnesty for all political prisoners* 2 تەنگـەتاوی، مۆڵەت، دەرفەت (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین، لە *amnēstia* یۆنانی "forgetfulness") ◌ 1 عفـو (عمومی) 2 ضرب‌الاجل، مهلت

amniocentesis /ˌæmniəʊsen'tiːsɪs, US -nioʊ-/ *noun, pl.* -ses /-siːz/

ئەمنیۆسێنتیسیس (= تاقی‌کردنەوەیێکی پزشکی بـۆ سـەر ژنـانی سـکپڕ، بەمەبەسـتی بـوونی نەخۆشییێکی تایبەتی یا کێشەیێکی تەندروستی لە ئاوەڵمەدا) ◌ امنیوسنتز، امنیوسنتیس

amnion /'amnɪən/ *noun, pl.* -nions or amnia

پەردەئاولەمە، پەردەئاوەڵمە، پەردەی منداڵدان، پـەردەی سـەراو، سـەرەوان، چـایێر، چـایر، پـەردەبێچوو، هـۆزی، پەردەبـەر، پـەردەی هـەرە نێـوەوەی گیانـەوەرانی گـوانـدار، خـشۆک و باڵندەکان ◌ مشیمه

amniotic *adjective*

سەربە پەردەئاولەمە، سەربە پەردەی منداڵدان ◌ وابسته به مشیمه

amniotic fluid *noun*

سەراو ◌ مایع آمنیوتیک

amoeba /ə'miːbə/ *noun, pl.* amoebas or amoebae /-biː/, US also ameb

ئیمیبـا، گـۆڕە، ئامیـب (= زینـدەوەر یـان ئۆرگـانیزمێکی میکرۆسـکۆپی کـە خانەیـەکیان هەیـە و بـە بـەردەوامیش لـە گـۆڕان دایـە [لق Rhizopoda]؛ *adj* amoeboid (بنەڕەت: لە *amoibē* یۆنانی‌یەوە "گۆڕان") ◌ آمیب

amoebiasis /ˌamiː'bʌɪəsɪs/ *noun*, US also amebiasis

(پزشکی) نەخۆش‌کەوتن بە گۆڕە یان ئامیب، ب.ت. بەهۆی زگچوونی خوێنی‌یەوە بێ (ب.ت. *Entamoeba histolytica*) ◌ آمیباسیس

amoebic /ə'miːbɪk/ *adjective*, also amoeban

ئامیبی، ئیمیبایی، گۆڕەیی، پێوەندی بە گۆڕەوە هەیە ◌ وابسته به آمیب

amoebic dysentery *noun*, US amebic dysentery

زگـەشۆرە یـان زگچـوونی خـوێنی ئامیبی یـان گۆڕەیی: جۆرێ نـەخۆشـی سـەختی ڕیخۆڵـە، بـەهـۆی ئامیبێکـەوە بـە نـاوی (*Entamoeba histolytica*) تووش دەبێ و نیشانەکانی بریتین لـە: زگچـوونی خـوێنی، ژان و برکـی سـک و خورانەوەی دیوار(ە)ی ڕیخۆڵە ◌ اسهال آمیبی

amoeboid *adjective*

شێوەتاک‌خانە، ئامیب‌ئاسا، گۆڕەئـاسـا، گـۆڕەیی، ئامیبی ◌ آمیب‌مانند

amok /ə'mɒk, US ə'mɑːk/ *noun, adverb*, run amok, also amuck

خۆبـێڕانـەگیران، شـێتی، بـەربوون، هەوسـار

پـاندن (ب.ت. له شوێنه گشتی‌یه‌کاندا)، وه‌ک شێت و هار: *Some drunken students had run amok in the college car park* ◌ عدم کنترل، دیوانگی، دیوانه‌وار

among /ə'mʌŋ/ *preposition*
1 (لـه) نێـوان، لـه‌نێو، له‌نێوه‌راسـت، لـ تۆرتـا: *hidden among the trees* 2 له ڕیزه‌ی، یه‌کێ له ◌ 1 در میان، میان، (در) بین 2 در زمره‌ی، یکی از

amongst /ə'mʌŋst/ = among

Amon-Re *noun*, also Amen-Ra
ئامۆن‌ری، ئامۆن‌ڕا (له میسری کۆندا: خودای ڕۆژ) ◌ آمون‌ری

amontillado /ə,mɒntɪ'lɑːdəʊ, US -'ljɑː-/ *noun, pl.* amontillados
شێری تاڵ و سپی سپانیایی ◌ نوعی شری

amoral /,eɪ'mɒrəl, US -'mɔːr-, -'mɑːr-/ *adjective*
له‌سـه‌ر بنچینـه‌ی ئاکـاردا نـه‌بێ، بـێ‌ڕه‌وشـت، له‌ئاکاربه‌ده‌ر، هه‌سـتی به‌رپرسـیارێتی ئاکاری نیـه. بێ‌سه‌روبه‌ر: *Guy was greedy, amoral and dishonest* (amorally *adv*) ◌ فاقـد اصـول اخلاقی، بی‌بندوبار

amoralism *noun*
ئـه‌مۆرالیزم (*n* amoralist: ئه‌مۆرالیـست) ◌ اخلاق‌گریزی

amorality /,eɪmə'ræləti/ *noun*
بـێ‌ڕه‌وشـتایه‌تی، بـێ‌سـه‌روبه‌ره‌یی، شـه‌رزه‌یی، ئاکارلێ‌هه‌ڵگیراوی: *His amorality helped him to survive in business* ◌ بـی‌بنـدوباری. فقدان اخلاقیات

amorce *noun*
باڕووت ◌ باروت

amoretto /,amə'rɛtəʊ/ *noun, pl.* amoretti /-ti/
خـسته‌ڕووی Cupid له به‌رهـه‌مێکی هونـه‌ریدا ◌ امورتو

amorist /'amərɪst/ *noun*
ئه‌ویندار، دلدار ◌ عاشق

Amorite /'amərʌɪt/ *noun, adjective*, Hebrew *'ĕmōrī*
1 ئامۆریـت: ئه‌نـدامی گـه‌لێکی کـه‌ونار یـان باستانی که له میزۆپۆتامیا، فه‌له‌ستین و سووریا لـه هـه‌زاره‌ی سـێیه‌می پـێش‌زایـین ده‌ژیـان 2 زمانه‌که‌یان، ئامۆری ◌ آموریت

amoroso /,amə'rəʊzəʊ, US -səʊ/ *noun*
جۆرێ شێری شیرینی توخ ◌ اموروسو

amorous /'æmərəs/ *adjective*
ئه‌وینـدار، دلبه‌سـته، ئاشـق، دلـدار، دلـدارانه، خۆشه‌ویستی، ڕۆمانتیک: ◊ *amorous couples* ◊ *an amorous novel* ◌ عاشق، عاشقانه، عشقی

amorously /'æmərəsli/ *adverb*
دلدارانه، ئه‌ویندارانه ◌ عاشقانه، به طور عشقی

amorousness /'æmərəsnəs/ *noun*
دلداری، ئه‌وینداری ◌ عاشقی

amorphism *noun*
1 بێ‌بیچمی، بێ‌شـێوه‌یی 2 نارێکی 3 نابلووری ◌ 1 بی‌ریختی، بی‌شکلی 2 بی‌نظمی 3 غیربلوری

amorphous /ə'mɔːfəs, US -'mɔːrf-/ *adjective*
1 بـێ‌بـیچم، بـێ‌شـێوه 2 نارێـک، شـێواو ◌ 1 بی‌شکل، بی‌ریخت 2 نامنظم

amorphously /ə'mɔːfəsli, US -'mɔːrf-/ *adverb*
بـێ‌بیچمانـه، بـه شـێوانه، نارێکانـه ◌ بـه طـور بی‌شکل، به طور نامنظم

amorphousness /ə'mɔːfəsnəs, US -'mɔːrf-/ *noun*
1 بێ‌بیچمی، بێ‌شـێوه‌یی 2 نارێکی، شـێواوی ◌ 1 بی‌شکلی 2 بی‌نظمی

amort *adjective*
له مردندا، له مه‌رگدا ◌ در حال مرگ

amortizable *adjective*
شـیاوی پـاکردنی قـه‌رز بـه دانـه‌وه‌ی به‌ره‌بـه‌ره، ده‌چوێترێ، پا(ک) ده‌کرێ ◌ قابل استهلاک

amortization /ə,mɔːtaɪ'zeɪʃn, US ,æmərtə'z-/ *noun*
پـاکردنی قـه‌رز بـه دانـه‌وه‌ی به‌ره‌بـه‌ره، چوواندن ◌ استهلاک

amortization fund *noun*
پـاره‌ی پـاکردنی قـه‌رز بـه دانـه‌وه‌ی به‌ره‌بـه‌ره‌؟، پاره‌ی چوواندن ◌ وجه استهلاک

amortized loan *noun*
قـه‌رزی پـاکراو بـه دانـه‌وه‌ی به‌ره‌بـه‌ره، وامـی چوێتراو ◌ وام مستهلک‌شده

amortizement = amortization

amosite /'əɪməsʌɪt/ *noun*, from Asbestos Mines of South Africa
ئامۆسیت، ئامۆسایت: جۆرێ ئازبێستی ئاڵـۆزه‌ی amphibole پڕناسن ◌ آموسیت

Amos *noun*, Hebrew *'Āmōs*
ئامۆس، عامۆس: 1 پێغه‌مبه‌رێکی عیبری سه‌ده‌ی هه‌شتی به‌رله زایین 2 کتێبی ئامۆسی پێغه‌مبه‌ر ◌ 1 عاموس 2 کتاب عاموس نبی

amount /ə'maʊnt/ *noun*
سه‌رجه‌م، کۆ، تێکڕا، بڕ، هێند، هه‌ند، ئه‌ندازه: *His earnings are said to amount to an amount of* ◊ *£300000 per annum an amount of time* ◊ *money/information* ◌ سرجمع، کل، جمع، مقدار، مبلغ

amour /ə'mʊə(r), US ə'mʊr/ *noun*
پێوه‌ندی دلداری، حه‌زحه‌زێن، دلـداری (ب.ت. به دزی‌یه‌وه) ◌ عشق‌بازی

amour fou /əˌmʊə 'fu:, French amuʀ fu/ *noun*
خۆشەویستی شێتانە یان کۆنترۆڵنەکراو ◌ عشق غیرقابل کنترل

amour propre /əˌmʊə(r) 'prɒprə, US əˌmʊr 'prɑ:prə, French amuʀ pʀɔpʀ/ *noun*
(لە فەرەنسییەوە) رێزلەخۆنان، رێزی خۆگرتن: *Vanity and amour propre played a greater role in Catherine's policies than in those of any other ruler of the period* ◌ عزت نفس

amoxycillin /əˌmɒksɪ'sɪlɪn/ *noun*, also amoxicillin
ئامۆکسی‌سیلین $C_{16}H_{19}N_3O_5S$، تایبەتمەندی هاوشێوەی ئامپی‌سیلینی هەیە ◌ آموکسی‌سیلین

Amoy *noun*
ئـاموۆی: زاراوەیێکـی چـینی نزیـک Xiamen (ئامۆی) لە باشووری‌ترین شوێنی چین قسەی پێدەکرێ ◌ آموی

amp[1] /æmp/ = ampere

amp[2] = amplifier

AMP *noun*, *abbreviation* (Biochemistry) adenosine monophosphate
نیوکلیۆتایدێ $C_{10}H_{12}N_5O_3H_2PO_4$ کە لە ئەدینۆزین و کۆمەڵێکی فۆسفات پێکهاتووە کە لە کاردانەوە میتابۆلیکەکاندا metabolic reaction دەگۆڕێ بۆ ADP و ATP (هەروەها adenylic acid) ◌ ای‌ام‌پی

ampelopsis /ˌæmpɪ'lɒpsɪs/ *noun*, *pl.* same
روومیو(ە)؟: جۆرێ گیای هەڵچووی دەوەن‌ئاسا، لە تیرەی vine [تـوخم *Ampelopsis*: دوو جۆرن] ◌ آمپلوپسیس

amperage /'æmpərɪdʒ/ *noun*
ئامپێراژ، ئامپێرێتو (تینی تەزووی ئەلکتریکی) ◌ آمپراژ

ampere /'ampɛ:/ *noun*
ئامپێر، ئەمپێر (کورتەکەی A) ◌ آمپر

ampersand /'æmpəsænd, US -pərs-/ *noun*
«وە»نیشان، ئەمپێرساند (نیشانەی & = بەواتای «وە») ◌ آمپرساند

amph(i)- /'amfɪ/ *prefix*
پێشگر: 1 دوو، هەردوو، وەک *amphibian*، 2 خڕ، around، *amphidiploid*، *amphibrach* وەک *amphitheatre* (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: 1 دو، هر دو 2 گرد

amphetamine /æm'fetəmi:n/ *noun*
ئامفێتامین، ئامفیتامین، ئەمفێتامین $C_9H_{13}N$ (دەرمانێ کە وات لێدەکا هەست بە ورووژان و هێز و وزەیەکی زۆر بکەی) ◌ آمفتامین

amphibia *noun*, *pl.*
دووژینان، گیانەوەرە دووژینەکان، وشکاوەکی‌یەکان ◌ دوزیستان

amphibian /æm'fɪbiən/ *noun*, *adjective*
1 *n* 1 گیانەوەری دووژینە یان وشکاوەکی 2 فڕۆکەی وشکانی‌ئاوی (وشکاوەکی)، فڕۆکەی ئاوی‌خاکی (جووتفڕ) *adj* وشکاوەکی، دووژینە ◌ 1 *n* حیوان دوزیست 2 هواپیمای آبی‌خاکی *adj* دوزیست

amphibiology *noun*
وشکاوەکی‌ناسی، دووژینەناسی ◌ دوزیست‌شناسی

amphibious /æm'fɪbiəs/ *adjective*
1 دووژینە، وشکاوەکی، وشکاوی 2 (کرداری لەشکری) زەمینی‌دەریایی، وشکانی‌ئاوی: *an amphibious* ◊ *amphibious raid/assault vehicles* amphibiously /æm'fɪbiəsli/ (*adv*) ◌ 1 دوزیست 2 زمینی‌دریایی، آبی‌خاکی

amphibiousness /æm'fɪbiəsnəs/ *noun*
دووژینەیی، وشکاوەکیتی ◌ دوزیستی

amphibole /'amfɪbəʊl/ *noun*
ئالۆزە: هەموو کۆمەڵە ئالۆزەکانی کانە سیلیکاتە ئاودارەکان، زۆرتر کالسیۆم، مەنیزیۆم، سۆدیۆم، ئاسن و ئالۆمینیۆمی تیایە و هۆرنبلێند hornblende، تریمۆلیت tremolite، ئاسبێست asbestos و هتد دەگرێتەوە و وەک پێکهێنەرێکی گرنگی زۆرینەی بەردەکان وایە (بنەڕەت: لە لاتین بە واتای "ambiguous"، *amphibolus* لەبەر پێکهاتەی جۆراوجۆری کانەکە) ◌ آمفی‌بول

amphibolic *adjective*
تەژمە، تەماوی، دووبێژە، لێڵ ◌ مبهم

amphibolite /am'fɪbəlʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسی، تـەختـە)بـەردێکـی دان‌دانی metamorphic، زۆرتر لە ئامفی‌بۆل amphibole و plagioclase پێکهاتووە ◌ آمفی‌بولیت

amphibolitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئامفی‌بۆلیتەوە هەیە ◌ وابسته به آمفی‌بولیت

amphibology /ˌamfɪ'bɒlədʒi/ *noun*, also amphiboly, *pl.* amphibologies
دووبێژی، روون‌نەبوون، ئالۆزی، تەماوی‌بوون ◌ ابهام

amphibolous *adjective*
لێڵ، تەژمە، تەماوی، تەم‌ومژاوی ◌ مبهم

amphibrach /'amfɪbrak/ *noun*
دووسەرکورت: پایەیێکی کێش‌مەند کە لە بڕگەیێکی زەبرلەسەر لە نێوان دوو بڕگەی بێ‌زەبر پێکهاتووە یان (لە یۆنانی و لاتیندا) بڕگەیێکی درێژ نێوان دوو بڕگەی کورت (بنەڕەت: بە رێگای لاتینەوە، لە *amphibrakhus* یۆنانی‌یەوە "short at both ends") ◌ آمفی‌براک

amphibrachic *adjective*

سەربە دووسەرکورت یان ئامفیبراک ◇ وابسته به آمفیبراک

amphictyonic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئامفیکتیۆنیەوە هەیە ◇ وابسته به آمفیکتیونی

amphictyony *noun*
ئامفیکتیۆنی: بەشداری هەرێمە دراوسێکان لە یۆنانی کۆندا بۆ پاراستن و بەرگری لە ناوەندێکی دینی هاوبەش، ئەنجومەنی هەرێمەکان، ب.ت. هی دێلفی Delphi یەک کەوتبوون بۆ پاراستنی دووقوڵی و پەرستنی خودایێکی هاوبەش ◇ امفیکتیونی

amphidiploid *noun, adjective,* also allotetraploid
ئامفیدیپلۆیدی: رووەک یان گیانەوەرێ کە دەستە کرۆمۆزۆمێکی لەشی دووانی هەیە ◇ آمفیدیپلوئید

amphidiploidy *noun*
ئامفیدیپلۆیدی، ئامفیدیپلۆیدی ◇ آمفیدیپلوئیدی

amphigoric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئامفیگۆریەوە هەیە ◇ وابسته به آمفیگُری

amphigory *noun, pl.* amphigories
کۆپلە یان پارچە نووسراوەیێکی بێواتا و هیچەکە، ب.ت. دانەیێ کە وەک parody نیاز بووبێ ◇ آمفیگُری

amphimacer *noun*
دووسەردرێژ: هۆنراوە یان پەخشانێ کە لەودا برگەیێکی کورت لە نێوان دوو برگەی درێژدا و یان برگەیێکی بێزەبر unstressed لە نێوان دوو برگەی زەبرلەسەر stressed هەڵکەوتووە (بنەڕەت: لە *amphimacrus* لاتین، لە *amphimakros* یۆنانیەوە " long at both ends") ◇ آمفیماسر

amphimictic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە amphimixis ـەوە هەیە ◇ وابسته به جفتگیری

amphimixis /ˌamfɪˈmɪksɪs/ *noun, pl.* -ixes
(رووەکناسی) جووتبوون: بوونەیەکی دوو گامێتی جیا تا زیگۆت پێکبێنن، تێکەڵبوونی ناوکی خانەکانی تۆماو و هێلکە ◇ جفتگیری

Amphion *noun,* Latin, from Greek *Amphiōn*
موسیقاژەنی میتۆلۆژی یۆنانی کە دیوارەکانی شاری تێب یان تێبێس Thebes هەڵدەچنێ بە جادوو(بەند)کردنی بەردەکان و بە هۆی چەنگەکەیەوە ◇ آمفیون

amphioxus /ˌamfɪˈɒksəs/ *noun, pl.* amphioxi or amphioxuses
جۆرێ (ماسی) lancelet ی چکۆلە، بۆ خۆراک لە ئاسیا راو دەکرێ [توخم *Branchiostoma*] ◇ نوعی ماهی

amphipathic /ˌamfɪˈpaθɪk/ *adjective*
(زیندەکیمیا، گەرد یان پرۆتێنێ) خاوەنی هەردوو بەشی hydrophilic و hydrophobic ◇ آمفیپاتیک

amphiphilic /ˌamfɪˈfɪlɪk/ = amphipathic

amphiploid *adjective, noun*
ئامفیپلۆ(ئ)ید: خاوەنی لانیکەمی دەستەیێکی دیپلۆیدی (تەواو) کرۆمۆزۆمە بۆماوەییەکان ◇ آمفیپلوئید

amphiploidy *noun*
ئامفیپلۆ(ئ)یدی ◇ آمفیپلوئیدی

amphipod /ˈamfɪpɒd/ *noun*
گیانەوەری دووجۆرپێ ◇ آمفیپود

Amphipoda /ˌamfɪˈpəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) دووجۆرپێیان، دووجۆرپایان (چونکو پای وایە بۆ مەلەیە و پای وایە بۆ خواردنە) ◇ آمفیپودا

amphiprostylar *adjective*
سەربە دوولاکۆڵەکەبەند، سەربە amphiprostyle ◇ وابسته به آمفیپرواستایل

amphiprostyle /amˈfɪprəstʌɪl/ *noun*
(خانووبەرەی زوو) دوولاکۆڵەکەبەند، جووتلاستووندار (یان لە پێش و دواوە) ◇ آمفیپرواستایل

amphisbaena /ˌamfɪsˈbiːnə/ *noun*
ئامفیسبینا، دووسەرڕەو: مارێکی ئەفسانەیی دووسەر لە هەردووسەر (دەیتوانی لە هەر دوو سەرەوە بڕوا) ◇ آمفیاسبینا

Amphisbaenia /ˌamfɪsˈbiːnɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) دووسەرڕەوان: ژێردەستەیێ suborder لە خشۆکەکان کە مارمێلکەکرمەکان worm lizard دەگرێتەوە ◇ آمفیاسبینا

amphisbaenian *noun, adjective*
(گیانەوەرێکی) ئامفیسبینایی یان دووسەرڕەو ◇ آمفیاسبینین

amphitheatre /ˈæmfɪθɪətə(r), US -θiːətər/ *noun, pl,* US -mphitheater
1 پێشانگای خڕ، ئامفیتەئەتر، ئامفیتیاتر؛ ئۆدیتۆریۆمێکی زۆر گەورە 2 شوێنێ بۆ سەرگەرمی گشتی (وەک بۆ کۆنسێرت و یارییەکان) 3 چاڵ، تەختاییێکی دەوردراو بە لێژایی توند ◇ آمفیتئاتر

amphitheatric *adjective,* also -hitheatrical (amphitheatrically *adv*)
سەربە ئامفیتیاتر ◇ وابسته به آمفیتئاتر

amphithecial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئامفیتیسیۆمەوە هەیە ◇ وابسته به آمفیتسیوم

amphithecium *noun, pl.* amphithecia
دووبەرگە، دووبەرگیلە، ئامفیسیتیۆم: تویی دەرەوەی ئەو خانانەی کە کەلوو capsule یان

قایلکەیێکی سپۆر لە moss، کرێوەبەرد lichen و یا bryophyte ی پێکدێنێ ◌ آمفی‌تسیوم

Amphitrite *noun*

ئامفیتریت: کچی نیرۆس Nereus، خواژنی دەریای یۆنانی کۆن، ژنی پۆسایدۆن Poseidon ◌ آمفیتیریت

Amphitryon *noun*, Greek *Amphitryōn*

(لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) ئامفیتریۆن: مێردی ئالکمینی Alcmene، زیۆسی تەفرە دا بە گۆڕین بۆ شێوەی ئامفی‌تریۆن و هێرکولی لێ‌کەوتەوە ◌ آمفیتیریون

amphiuma /ˌamfɪˈjuːmə/ *noun*

دووهەناسە: گیانەوەریکی وشکاوەکی مارماسی‌ئاسای eel-like باشووری رۆژهەلاتی ئەمریکا [توخم *Amphiuma*] ◌ نوعی جانور

amphora /ˈæmfərə, US æmˈfɔːrə/ *noun*, *pl.* amphorae /-riː/ or -oras

1 (هی یۆنان و رۆمی کۆن) جەرە، گۆزەلە (بە دوو دەسک و لەشێکی کوپەیی) 2 دەفریکی جووت‌هەنگلی شێوە گۆزەلە ◌ 1 سبو 2 آمفورا

amphoral *adjective*

جەرەیی، گۆزەلەیی ◌ سبویی

amphoteric /ˌamfəˈterɪk/ *adjective*

بە هەر دوو شێوەی *base* و *acid* کاردانەوەی هەیە ◌ آمفوتریک

ampicillin /ˌampɪˈsɪlɪn/ *noun*

(پزشکی) ئامپیسیلین $C_{16}H_{19}N_3O_4S$، زۆرتر بۆ چارەسەری نەخۆشی میزی و هەناسە و دەزگای ریخۆلە بەکاردێتری ◌ آمپیسیلین

ample /ˈæmpl/ *adjective*

1 فرە، زۆر، زەبەن، فراوان، فت‌وفراوان، پان، بەرین، گەورە، بەربلاو: *ample* *ample opportunity* ◊ *evidence/space/proof* 2 *ample free parking is available* ◊ بەئەندازە، تەواو، ئەندازە ◌ 1 زیاد، فراخ، پهناور، وسیع، وافر 2 کافی

ampleness /ˈæmplnəs/ *noun*

بەرینی، بەربلاوی، زۆری، زەبەنی، فرەیی، فراوانی، فت‌وفراوانی ◌ وسعت، وفور

ampliation *noun*

فراوان‌کردن، هەراوکردن، بەرفرەکردن، بەرینانەن، فراواندن، فراوان‌کاری ◌ توسیع، بسط

ampliative *adjective*

فراوان‌کار(ی)انە، فراوان‌کار ◌ توسیعی، توسعه‌دهنده

amplification /ˌæmplɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*

1 فراوان‌کردن، گەورەکردنەوە، گەورانەن، هێزانەن، پێزداری، دەنگ‌پێدان 2 تیشک‌خستنەسەر، روون‌کردنەوە، لێکدانەوە، باسکردن، وردەکاری خستنەسەر ◌ 1 توسیع، تقویت (صوت) 2 شرح، توضیح

amplified *adjective*

ئەمپلیفاید ◌ تقویت‌شده

amplifier /ˈæmplɪfaɪə(r)/ *noun*

(دەزگا) دەنگ‌پێدەر، ئەمپلیفایەر ◌ تقویت‌کننده

amplitude /ˈæmplɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*

1 (فیزیک) فراوانی 2 فرەیی، زۆری، گەلەمپەری، بەرینایی، بەربلاوی، گەورەیی 3 پانتایی، بوار، مەلبەند 4 کشان (بنەرەت: لە لاتین "گەورە، فرە") *amplus* ،*amplitudo* ◌ 1 دامنه 2 وفور، وسعت، بزرگی 3 گستره 4 گسترش

amplitude modulation *noun*

مادیۆلەیشنی فراوانی ◌ تلفیق دامنه‌ای

amply /ˈæmpli/ *adverb*

بەدووورودرێژی، بە تێروتەسەلی، بەلێشاو ◌ مفصلاً، به طور وافر

ampoule /ˈæmpuːl, US -ˈpjuːl/ *noun*, US also ampul(e) /ˈampjuːl/

(پزشکی) دەرزی، شرینقە (بنەرەت: لە *ampulla* لاتین، بروانە ampulla) ◌ آمپول

ampule = ampoule

ampulla /amˈpʊlə/ *noun*, *pl.* ampullae /-liː/

1 گۆزەلە: شووشە یان کەمۆلەیێکی flask گلێنەی خڕ بە دوو قولفە یان دەسکەوە کە رۆمیەکانی زوو بۆ تیاهەلگرتنی رۆن، مەی، مەلهەم و گولاو بەکاریان دێنا 2 (توێکاری و گیانەوەرناسی) بۆشاییێکی گۆزەلەیی یان کەمۆلەناسا؛ ماسی کانالی نیوەبازنەی گوێی نێوەوە 3 پەیکەری هەلۆی بالفش کە شاکانی بریتانیا بۆ تاج‌لەسەرنان بەکاریان دێنا ◌ آمپولا

ampullaceous *adjective*, also ampullar or ampullary

گۆزەلەیی، بوتلی، کەمۆلەیی ◌ بطری‌مانند، آمپولاسیوس

amputation /ˌæmpjuˈteɪʃn/ *noun*

پەل‌کردن، لێ‌کردنەوە، بڕینەوە، قەلغ‌کردن، قەلخاندن، ئەندام‌بڕی ◌ قطع عضو

AMRAAM *abbreviation* advanced medium range air-to-air missile

amputee /ˌæmpjuˈtiː/ *noun*

پەل‌کراو، پەل‌کردە، قەلغ‌کراو، پەککەوتە، کەمەندام، نوقسان، سەقەت ◌ مقطوع‌العضو

amtrac /ˈamtrak/ *noun*, also Amtrak (from amphibious + tractor)

دەزگاییکی سەربازی بن‌تەخت کە بەسەر عەرز و ئاودا دەڕوا ◌ امتراک

amu *abbreviation* atomic mass unit

amuck /əˈmʌk/ = amok

amulet /ˈæmjʊlət/ *noun*

دۆعا، تەلەسم، دیوبەند، چاوەزار، نووشتە (بنەرەت: لە *amuletum* لاتین) ◌ تعویذ، طلسم

amulet pendant *noun*

لووله و زنجير ۞ اميولت پندانت

amused /ə'mju:zd/ *adjective*

لێوبـەبزە، دەمبەپێکـەنین: *Janet was not amused* ۞ خندان

amusedly /ə'mju:zdli/ *adverb*

بەپێکەنینەوە، بەبزەوە ۞ با خنده

amusement /ə'mju:zmənt/ *noun*

1 پێکـەنین، بـزە 2 شـادی، گەشـی، خۆشـی، خۆشـحاڵـی، بەکـەیفی 3 سەرقاڵـی، رابـواردن، مژووڵاهی 4 کەرەسەی سەرقاڵی یان رابواردن، هۆی سەرگەرمی ۞ 1 خنـده، تبـسم 2 مـسرت، شادی 3 تفریح 4 وسیلەی تفریح

amusement arcade *noun*

شوێن، ژوور یان هۆڵی یاریەکانی کۆینی یان کامپیوتێری ۞ محل، اتاق یا سالن بازی‌های سکه‌ای

amusement park *noun*

فانفار، پارکی دەزگادار، گەورە سەیرانگا، شاری یاری ۞ شهر بازی

amusing /ə'mju:zɪŋ/ *adjective*

پێکەنینی، خۆش، گاڵتەجار ۞ خنده‌دار، مضحک

amusingly /ə'mju:zɪŋli/ *adverb*

پێکەنینانـە، بەشێوەیەکی پێکـەنینی، گاڵـتەجارانە ۞ به طور خنده‌دار

amygdala /ə'mɪgdələ/ *noun, pl.* amygdalae /ə'mɪgdəli:/

بادامـە، بادەمـە (بنـەڕەت: بـە ڕێگـای لاتـین لـە *amugdalē* یۆنانی "بادام") ۞ لوزه

amygdale /ə'mɪgdeɪl/ *noun*, amygdaloidal *adj*

(زەویناسی) بادامک: بۆشایی نێو تەختەبەردی ئـاگرین کـە بـە نیـشتووی کـانی جیـاواز وەک chalcedony و calcite پڕ بۆتەوە ۞ آمیگدال

amygdalin /ə'mɪgd(ə)lɪn/ *noun*

بـادامین، ئامیگـدالین: ئاوێتـەیێکـی ئـەنـدامی کریـستاڵی $C_{20}H_{27}NO_{11}$ ۞ آمیگدالین

amygdaloid *adjective*

1 بادامی، بادەمی، شێوەبادەمی 2 سەربە بادامە amygdala ۞ آمیگدالوید، آمیگدالوئید

amyl(o)- *prefix*

پێشگر: نـشاستە (بنـەڕەت: لـە *amylum* لاتـین "starch") ۞ پیشوند: نشاسته

amyl /'eɪmʌɪl, US 'amɪl/ *noun*, also pentyl

1 (کیمیـا، وەک ئـاوەڵـناو) ئـەمیل، نـشاستیل: هـەریـەک لـە چـەنـد کۆمـەڵـی ئیزۆمێریکـی تاکـهاوهێز بـە شێوگی C_5H_{11} (نشاستە + -yl) 2 (نافەرمی) کورتەی amyl nitrite ۞ آمیل

amylaceous *adjective*

نشاستەیی ۞ نشاسته‌ای

amylase /'æmɪleɪz, US 'æməleɪs/ *noun*

(زینـدەکیمیا یـان کارئەنـدامناسـی) ئـەمیلاز: هەوێنـەیێکـی نێـو saliva و شلەی pancreatic، نـشاستە و گلیکـۆژین glycogen دەکاتـە (یـان دەگۆڕێ بۆ) شەکرە سادەکان ۞ آمیلاز

amyl acetate *noun*

(کیمیا) جۆرێ سـرکاتی شلی بێڕەنگ $C_7H_{14}O_2$ ی ئەلکولی ئامیل، ب.ت. وەک توێنەر solvent و لـە بـەرهـەمهێنـانی ئـاووگ یـان ئیسانـسی دەسکردی میوە بەکاردێنرێ ۞ آستات آمیل

amyl alcohol *noun*

(کیمیا) هەریەک لە هەشت ئەلکولی ئیزۆمێریک $C_5H_{12}O$، ب.ت. وەک توێنەر و بۆ سازکردنی ئیستێر بەکاردێنرێ ۞ الکل آمیل

amyl nitrate *noun*

(کیمیـا) جـۆرێ ئیـستێری شـلی بـێڕەنـگ $C_5H_{11}NO_3$ ی ئـەلکولـی ئامیـل و ترشـەلۆکی نیتریک ۞ نیترات آمیل

amyl nitrite *noun*

(کیمیا) جۆرێ ئیستێری شلی گڕکێشی تیـژی زەردی کـاڵ $C_5H_{11}NO_2$ ی ئـەلکولـی ئـامیلی بازرگانی و ترشـەلۆکی nitrous کـە لـە بـواری پزشـکیدا وەک vasodilator و ب.ت. بـە (شـێوەیێکـی) ناقـانوونی وەک aphrodisiac بەکاردێنرێ ۞ نیتریت آمیل

amyloid /'amɪlɔɪd/ *adjective, noun*, also amyloidal

adj نـشاستەیی، نـشاستەدار *n* (پزشـکی) پرۆتینێکی نشاستەئاسا کە لە(سەر) جەرگ، گورچیلەکان، سپڵ و یان شانەکانی تر لە هێندێ نەخۆشیدا دەنیشێ ۞ *adj* نـشاستەای، محتوی نشاسته *n* آمیلوید

amylolysis *noun*

شـیبوونـەوەی نـشاستە: گـۆڕانێکی کیمیـایی نشاستە بۆ شەکر ۞ آمیلولیز

amylolytic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە شیبوونەوەی نشاستەوە هەیە ۞ وابسته به آمیلولیز

amylolytic enzyme *noun*

هەوێنەی شیبوونەوەی نشاستە ۞ آنزیم آمیلولیز

amylopectin /,amɪləʊ'pɛktɪn/ *noun*

ئامیلۆپێکتین: پێکهێنەرێکی نشاستەیی کە کێشی گەردی باڵای هەیە (لەگەڵ ئـامیلۆز دەنکی نشاستە ساز دەکا) ۞ آمیلوپکتین

amyloplast *noun*

ئامیلۆپلاست: دارشتەیێکی بێڕەنگ colourless plastid کە نشاستە پێکدێنێ یان پاشەکەوت دەکا (یان هەڵدەگرێ) ۞ آمیلوپلاست

amylolysis *noun*

شـیبوونـەوەی نـشاستە: گـۆڕانێکی کیمیـایی نشاستە بۆ شەکر ۞ آمیلولیز

amylopsin *noun*

ئامیلۆپـسین: ئـامیلازی شـیلە یـان ئـاووگی pancreatic ۞ آمیلوپسین

amylose /'amɪləʊʃ/ *noun*
(کیمیا) نەمیلۆز، ئامیلۆز: بەشی (پێکهێنەری) نێوەوە و لەتووانەوەهاتووی دەنکۆڵەکانی نشاستە ۞ آمیلوز

amylum /'æmələm/ *noun*
نشاستە ۞ نشاستە

amyotonia *noun*
پێکەوەکارنەکردنی ماسوولکەکان ۞ آمیوتونیا

amyotrphic *adjective*
سەربە پووکانەوەی شانەی ماسوولکەیی ۞ وابستە بە آمیوتروفی

amyotrphic lateral sclerosis *noun, abbreviation* ALS
جۆری motor neuron disease (هەروەها Lou Gehrig's disease؛ بنەڕەت: لە ناوی ئەستێرەی بەیسبۆڵی ئەمریکایی Henry *Louis Gehrig* کە بەو نەخۆشییە مرد) ۞ نوعی بیماری

amyotrphy /ˌamɪ'ɒtrəfi/ *noun*
پووکانەوەی شانەی ماسوولکەیی ۞ آمیوتروفی

Amytal /'amɪt(ə)l/ *noun*
(دروشمی بازرگانی، دەرمانی) ئامیتال ۞ آمیتال

an /ən, æn/ *indefinite article*
ئامرازی نەناسراو (لە پێش تیپی بزوێن یان دەنگدار) یەک، ێ، ەک، ێک ۞ یک، ـی

an¹ *prefix* variant spelling of a-¹ before a vowel (as in *anaemia*)

an² *prefix* variant spelling of ad- assimilated before n (as in *annihilate, annotate*)

an³ *prefix* variant spelling of ana- shortened before a vowel (as in *aneurysm*)

-an *suffix*
پاشگر: 1 ناو و ئاوەڵناو ساز دەکا، ب.ت. لە: ناوی شوێنەکان: *Cuban*؛ ناوی دەزگا و سیستەمەکان: *Anglican*؛ ناوی پۆل یان دەستە گیانەوەرییەکان: *crustacean*؛ ناوی بناخەدانەران یان دامەزرێنەران: *Lutheran* 2 (کیمیا، /an/) ناوی ئاوێتە ئەندامییەکان organic compounds ساز دەکا، زۆرتر هی پۆلیساکاریدەکان polysaccharides: *dextran* (بنەڕەت: لە لاتینەوە: *-anus*، *-ana* و *-anum*) ۞ پسوند: 1 اسم‌ساز و صفت‌ساز 2 (شیمی) اسامی ترکیبات آلی را می‌سازد

ana- (usu. an- before a vowel) *prefix*
پێشگر: 1 ژوور، سەروو: *anabatic* 2 پشتەوە، دواوە: *anamnesis* 3 دووبارە، سەرلەنوێ، دیسان: *anabiosis* ۞ پیشوند: 1 بالا 2 عقب 3 از نو

-ana (also -iana) *suffix*
پاشگر: (ناوی کۆ ساز دەکا) ئاماژە دەکا بەو شتانە کە پێوەندییان بە فەرهەنگ یان وێژە، شوێن و یان کەسێکەوە هەیە: *Americana* *Victoriana* ۞ پسوند: اسم جمع را می‌سازد

Anabaptism /ˌanə'baptɪz(ə)m/ *noun*
ڕێبازێکی تەوفنگەرییە کە دەبێ لە تەمەنی سەرووودا بەڕێوەبچێ، کە تیرەیێکی پرۆتێستانەکان سەدەی 16 لەسەر ئەو باوەڕە بوون ۞ آناباپتیسم

Anabaptist /ˌanə'baptɪst/ *noun, adjective*
adj ئانابابتیست *adj* ئانابابتیستی ۞ *adj* آناباپتیست *adj* آناباپتیستی

anabasis *noun, pl.* anabases
1 پاشەکشێی سەربازە بەکرێگیراوەکانی یۆنانی لە ئاسیای بچوک Minor Asia کە Xenophon (کزێنۆفۆن Kizênofon) لە Anabasis دا باسی دەکا 2 پاشەکشێی (میلیتاری) پڕمەترسیدار و ئاستەم 3 لەشکرکێشی، پێش‌وەچوون، پێشڕەوی، ب.ت. هی سەربازی ۞ 1 آناباسیس 2 عقب‌نشینی خطرناک 3 پیشروی، لشکرکشی

anabatic /ˌanə'batɪk/ *adjective*
بەرزەڕەو، سەرووڕەو، ژوو(ر)ڕەو، سەرکەوتوو ۞ صاعد، فرارو

anabiosis /ˌanəbʌɪ'əʊsɪs/ *noun*
(گیانەوەرناسی) ژیاندنەوە، زیندووکردنەوە (بنەڕەت: لە *anabiōsis* یۆنانی، ئەویش لە *anabioein* ـەوە "گەڕاندنەوە یان گێڕانەوە بۆ ژیان") ۞ زندەسازی

anabiotic /-'ɒtɪk/ *adjective*
ژینەرەوە، زیندووکەرەوە، هێزپێدەر ۞ محرک، نیروبخش

anabolic *adjective*
ئانابۆلیک، سەربە ئانالۆلیزم ۞ آنابولیک

anabolic steroid /ˌænəbɒlɪk 'sterɔɪd, US 'stɪə-, ˌænəbɑːlɪk 'ster-, 'stɪr-/ *noun*
سترۆئیدی ئانابۆلیک (هۆرمۆنێکی دەسکردە کە ئەندازەی ماسوولکەکان گەورەتر دەکاتەوە و (بە شێوەیێکی ناقانوونی) بۆ زیادکردنی چالاکی وەرزشی بەکاردێنرێ) ۞ استروئید آنابولیک

anabolism /ə'nabəlɪz(ə)m/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئانابۆلیزم، ئاڵوگۆڕی پێکهاتەیی شانەکان (هەڵگرتنی وزەی تیادەکرێ، بڕوانە catabolism) ۞ آنابولیسم

anachronic /ˌanə'krɒnɪk/ *adjective*
خاوەنی هەڵەی مێژوویی ۞ دارای اشتباه تاریخی

anachronism /ə'nækrənɪzəm/ *noun*
هەڵەی مێژوویی، شتێ کە لەگەڵ ڕەوتی مێژوو یەکنەگرێتەوە، شتێکی نەگونجاو لەگەڵ قۆناخێکی مێژوویی، دانانی بە هەڵەی شتێ لە قۆناخێکی مێژووییدا، پاش‌وپێش‌گەری ۞ نابهنجاری تاریخی، اشتباه تاریخی

anachronistic /əˌnækrə'nɪstɪk/ *adjective*
1 کۆنە، کۆن، لەباوکەوتوو 2 پاش‌وپێش‌گەرییانە، بەپێچەوانەی ڕەوتی مێژوو ۞ 1 قدیمی، منسوخ 2 برخلاف روند تاریخ

anaclitic /ˌanə'klɪtɪk/ *adjective*

سەربە، بەستراو بە ◯ متعلق به

anacoluthic *adjective*
نابەدواهاتوو، بەدوانەهاتوو ◯ وابسته به آناکلیوتون

anacoluthically *adverb*
نابەدواهاتووانە، بە شێوەیێکی بەدوانەهاتوو ◯ به طور آناکلیوتیک

anacoluthon /ˌanəkəˈluːθɒn, -θ(ə)n/ *noun, pl.* anacolutha /-θə/
نابەدواهاتوویی، بەدوانەهاتوویی: پێوەندینەبوو لەباری (ڕێساکانی) ڕێزمانەوە؛ یەکنەگرتنەوەی ڕستەسازییانەی نێو ڕستە یێ، بۆ نموونە *while* ◯ *the door banged shut in the garden* آناکلیوتون

anaconda /ˌænəˈkɒndə, US -ˈkɑːn-/ *noun, pl.* anacondas
ئاناکۆندا: مارێکی زلە لە ئەمریکای باشوور، لە خێزانی boa [*Eunectes murinus*] و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: گۆڕاوی *anacandaia* لاتین "python"، لە *henakandayā* سینهالیایی یان سەیلانی Sinhalese) ◯ آناکوندا

Anacreonic *adjective, noun*
adj 1 بەزمی، بە شێوازی ئاناکریۆن 2 سەربە یان پێوەندی بە ئاناکریۆنەوە (هۆنەری یۆنانی دەورووبەری 582 و 485 پێش زایین) *n* هەیە هەڵبەست یان شێعری بەزمی ◯ آناکریونیک

anacrusis /ˌanəˈkruːsɪs/ *noun, pl.* anacruses /-siːz/
1 یەک یان چەند بڕگەی بێزەبر unstressed syllable لە سەرەتای هۆنە یان هەڵبەستێ 2 (موسیقا) upbeat، یەک یا چەند نۆت یا تۆن کە بەرلە downbeat سەرەتای بڕگەیێکی موسیقایی musical phrase لێدەدرێ (*adj* anacrustic: سەربە ئاناکروسیس) ◯ آناکروسیس

anadama bread *noun*
جۆرێ نانی هەڵاتوو leavened bread کە لە ئارد، ئاردی گەنمەشامی cornmeal و دۆشاو molasses دروست دەکرێ ◯ نوعی نان

anadem *noun*
تاجەگوڵینە، تاجەگوڵ، جەلە، گوڵبەست، گوڵبەند ◯ حلقەی گل، آنادم

anadiplosis *noun, pl.* anadiploses
دووپاتەبوونەوەی دوایین وشەی (یان کۆمەڵە وشەیێ) بڕگە یان لارستەیێ clause لە سەرەتای بڕگە(کە)ی دواتر، وەک *rely on his honour — honour such as his* ◯ ردالعجز علی‌العجز

anadromous /əˈnadrəməs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، ماسییێ) ژووررەو، ژووررراکەر، سەرێڕاکەر: لە ئاوی سوێرەوە کۆچ دەکا بۆ ئاوی شیرین بە مەبەستی گەرادانان؛ ژوور دەبێتەوە بۆ رووبارەکان لە دەریاوە بۆ گەرادانان، وەک salmon (دژی catadromous؛ بنەڕەت:

لە -ana + *-dromous*) ◯ آنادروموس

anaemia /əˈniːmiə/ *noun*
کەمخوێنی، زەردەڵی، بێخوێنی، لاوازی ◯ کم‌خونی

anaemic /əˈniːmɪk/ *adjective*
1 کەمخوێن 2 بێڕەنگورروو، زەردەڵ، لاواز (*adv* anaemically) ◯ 1 مبتلا به کم‌خونی 2 رنگ‌پریده، ضعیف

anaerobe /ˈanərəʊb, US əˈnɛːrəʊb/ *noun*
(میکرۆب)بێهەواژی، هەوانەویست ◯ غیرهوازی

anaerobic /ˌæneəˈrəʊbɪk, US ˌæneˈroʊ-/ *adjective*
بێهەواژی، هەوانەویست، ئۆکسیژێننەویست: *anaerobic bacteria* ◊ *anaerobic respiration* (*adv* anaerobically) ◯ غیرهوازی

anaesthesia /ˌænəsˈθiːziə/ *noun*
بێهۆشی، بێهەستی، سڕی، تەزیوی ◯ بی‌هوشی، بی‌حسی

anaesthetic /ˌænəsˈθetɪk/ *noun, adjective,* US anesthetic
n دەرمانی بێهۆشی یان بێهەستی یان سڕی، بێهۆشدارو، بەنگ *adj* 1 سەربە بێهۆشی یان بێهەستی یان سڕی 2 بێهۆشکەر (*adv* anaestheticallt) ◯ *n* داروی بی‌هوشی یا بی‌حسی *adj* 1 وابسته به بی‌هوشی 2 بی‌هوش‌کننده

anaesthetist /əˈniːsθətɪst/ *noun*
پسپۆڕی بێهۆشی ◯ متخصص بی‌هوشی

anaesthetization *noun*
بێهۆشاندن، بێهۆشکردن، تەزاندن، سڕاندن، بێهەستاندن ◯ بی‌هوش‌سازی، بی‌حس‌سازی

anagen /ˈanədʒ(ə)n/ *noun*
(کارئەندامناسی) قۆناخی رووڵە پەرەی follicle یکی موو ◯ آناژن

anagenesis /ˌanəˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
(زیندەناسی) ژوورێکهاتن، ژوورێکهاتی: پێکهاتنی جۆرەکان بەبێ لقلێبوونەوەی هێڵی گەشەسەندنەی evolutionary line ڕەچەڵەک، بەرهەمهاتنی گەشەسەندن لە دەستەیێکی زیندەوەراندا (بڕوانە cladogenesis؛ *adj* anagenetic: سەربە یان پێوەندی بە ژوورێکهاتییەوە هەیە) ◯ آناژنیز

anaglyph /ˈanəglɪf/ *noun*
هەڵکۆڵیی بەدەرەوە یان بەرجەستە ◯ حجاری برجسته

anagram /ˈænəgræm/ *noun*
1 (زمانەوانی) وشاوەژوو، پاشوپێشخستە، وەکوو Elvis کە دەبێتە Lives 2 anagrams) بەلام لەگەڵ کاری تاکدا) کایەیێ کە لەودا وشەکان بەهۆی ڕێکخستنەوەی پیتەکان ساز دەکرێنەوە (وەک beater و rebate) ◯ 1 قلب، مقلوب 2 آناگرام

anagrammatization *noun*
پاش‌وپێش‌خستن، گوێستنەوە یان شێواندنی پیتەکانی وشەیێ (بە شێوەیێ کە ئاناگرامێ پێکبێنێ) ◇ آناگراماتیزاسیون

anal /'eɪnl/ *adjective*
کۆمی، سەربە کۆم، کنگی، هەڵکەوتوو نزیک بە کۆم، دەوروبەری کۆم: *the anal region* (**anally** /'eɪnli/ *adv*) ◇ مقعدی، مجاور مقعد

anal canal *noun*
جۆگە یا کانالی کۆمی، کۆمەڕێ ◇ مجرای مقعدی

analecta /ˌanə'lɛktə/ *noun*
هەڵبژاردەی وێژەیی، کەشکۆل ◇ جُنگ

analects /'anəlɛkts/ *noun, pl.*, also analecta
هەڵبژاردەی وێژەیی، کەشکۆل ◇ جُنگ

analeptic *adjective, noun*
adj بەهێزکەر، بووژێنەرەوە، گورجێنەر، گورجکەرەوە *n* دەرمانی بووژێنەرەوە یان گورجێنەر ◇ *adj* مقوی *n* داروی مقوی

anal fin *noun*
(گیانەوەرناسی) باڵ یان باڵەی کۆمی، کۆمەباڵ(ـە) ◇ بالەی مقعدی

analgesia /ˌænəl'dʒiːziə, US -ʒə/ *noun*
(پزشکی) نەبوونی ژان، بەئێش‌نەزانی، بێ‌ژانی ◇ فقدان حس درد

analgesic /ˌænəl'dʒiːzɪk/ *adjective, noun*
adj ژانبڕ، ژانشکێن، دامرکێن *n* مەڵهەمی ژانبڕ، مەرهەمی دامرکێنەر ◇ *adj* مسکن *n* پماد مسکن

analog = analogue

analogic *adjective*, also analogical
پێوانەیی، پێوەرانە (**analogically** *adv*: لەباری پێوانەیی‌یەوە) ◇ قیاسی

analogous /ə'næləgəs/ *adjective*
1 هاوشێوە، لێکچوو، هاوتا، وەکیەک، هاوچەشن: *The two processes are not analogous* 2 (زیندەناسی) لە کارکردنا وەک یەک بەلام جیاواز لەباری بنەڕەتی گەشەسێنەرانە evolutionary origin، وەک باڵی مێروو و باڵندە (زۆرتر لە بەرامبەر homologous) 3 شیاوی هەڵسەنگاندن 3 هاوتەریب (**analogously** /ə'næləgəsli/ *adv*; **analogousness** /ə'næləgəsnəs/ *n*) ◇ 1 متشابه، همسان، همانند 2 قابل مقایسه 3 هم‌سنگ

analogue /'ænəlɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *adjective, noun*
adj (تکنیکی و فەرمی) هاوشێوە، هاوچەشن، لێکچوو، هاوتا، وەکیەک: *an analogue circuit/computer/signal* *n* شتێکی هاوشێوە یان لێکچوو: *Scientists are attempting to compare features of extinct animals with living -logues* ◇ *adj* مشابه، نظیر *n* چیز مشابه

analogue computer *noun*
کامپیوتێری ئانالۆگ ◇ کامپیوتر قیاسی

analogue watch *noun*
سەعات میلی یا ئانالۆگ (بەرامبەری سەعاتی ژمارەیی) ◇ ساعت عقربه‌ای

analogy /ə'nælədʒi/ *noun, pl.* analogies
1 لێکچوویی، هاوشێوەیی، وەکیەکی 2 پێک‌گرتن، هەڵسەنگاندن 3 پێوانە ◇ 1 شباهت، همانندی 2 مقایسه 3 قیاس

analphabet /ˌænælfə'betɪk/ *noun*
نەخوێندەوار (*adj*, *n*: **analphabetic** *adj* سەربە نەخوێندەواری *n* نەخوێندەوار، بێ‌سەواد؛ **analphabetism** *n*) ◇ امی

analysand /ə'nalɪsand/ *noun*
دەروونشیکار، کەسێکی خەریک psychoanalysis ◇ روانکاو

analyser *noun*
شیکەرەوە ◇ تجزیه‌کننده

analysis /ə'næləsɪs/ *noun, pl.* analyses /-siːz/
1 شیتەڵاندن، شیتەڵ‌کردن، شی‌کردنەوە، شیکاری، تاوتوێ(کردن)، لێکدانەوە: *statistical analysis* 2 بڕگاندن (ڕێزمان) 3 (بیرکاری) ئانالیز ◇ 1 تجزیه، تحلیل، فراکافت، تجزیه و تحلیل، بررسی 2 تقطیع 3 تحلیل

analyst /'ænəlɪst/ *noun*
1 شیکار، شی‌کەرەوە، لێکدەرەوە: *a political/food analyst* 2 دەروونشیکار، psychoanalyst ◇ 1 تحلیل‌گر 2 روانکاو

analytic /ˌænə'lɪtɪk/ *adjective*, also analytical /ˌænə'lɪtɪkl/
1 شیکاری‌یانە، شی‌کردنەوەیی 2 شی‌کەرەوە 3 (زمانەوانی) شیکاری‌یانە، شی‌کردنەوەیی: دادەشکێتەوە بۆ بەکارهێنانی زنجیرەی وشە word order بۆ دەربڕینی پێکهاتەی ڕێزمانی grammatical structure، بەندە بە شی‌کردنەوە تا گەردان(کردن inflection، بڕوانە synthetic) 4 = psychoanalytic ◇ 1 تحلیلی 2 تحلیل‌گر 3 (زبانشناسی) تحلیلی

analytical chemistry *noun*
کیمیای شیکاری‌یانە یان شی‌کردنەوەیی ◇ شیمی تجزیه

analytical geometry *noun*, also co-ordinate geometry
ئەندازەی شیکاری‌یانە ◇ هندسه‌ی تحلیلی

analytically /-kli/ *adverb*
بەشێوەیەکی شی‌کردنەوەیی ◇ به طور تحلیلی

analytical philosophy *noun*, also philosophical analysis
فەلسەفەی شیکاری‌یانە یان شی‌کردنەوەیی: بزووتنەوەیێکی فەلسەفی کە بە دوای ڕێگاچارەیێ بۆ دۆز و پرسە فەلسەفی‌یەکان بە شی‌کردنەوەی

دۆزەکاندا دەگەڕێ ◇ فلسفەی تحلیلی

analytical psychology *noun*

دەروونناسی شیکارییانە (لە لایەن دەروونناسی سویسییەوە کارل یونگ Carl Jung (1875–1961) ◇ روانشناسی تحلیلی

analyzable *adjective*

لەشیکاریهاتوو، لەشیکردنەوەهاتوو، شیدەکرێتەوە ◇ تحلیل‌پذیر

analyzation = analysis

analyzer *noun*

شیکار، شیکەرەوە، شیتەڵکار ◇ تحلیل‌گر

anamnesis /ˌanəmˈniːsɪs/ *noun, pl.* anamneses /-siːz/

1 بیرکەوتنەوە، هاتنەوەبیر، یادکردنەوە (رابردوو)، 2 reminiscence (کڵێسەی کریستانیەت) بەشێ لە the Eucharist کە the Ascension و Resurrection ،Passion مەسیح بیردەخرێتەوە (anamnestic *adj*؛ anamnestically *adv*) ◇ 1 تذکر 2 آنامنسیس

anamorphosis /ˌanəˈmɔːfəsɪs/ *noun, pl.* anamorphoses

گۆڕانی بەرەبەرەی شێوەی جۆرێ بۆ جۆرێکی تر بە درێژایی گەشەسەندنی کۆمەڵێ زیندەوەر یان ئۆرگانیزم (anamorphic *adj*) ◇ آنامورفوز

ananas = pineapple

anandrous *adjective*

(رووەکناسی) بێئەندامی نێرینە، بێنێرک ◇ آناندروس

Anangu /ˈɑːnɑːŋuː/ *noun, pl.* same

(ئەوستراڵیا) رەسەن، سەرەتانشین، بنەنشین، ب.ت. کەسێ لە ناوەندی ئەوستراڵیاوە (بنەڕەت: واتای رەسەنەکەی "کەس") ◇ آنانگو

Ananias *noun*, Greek, probably from Hebrew *Ḥănanyāh*

1 حەنانیا: پیاوێکی کریستیەنی سەرەتا کە لەبەر درۆ مرد 5:1–5 Acts. 2 درۆزن (بنەڕەت: رەنگە لە *Hānanyāh* عیبرییەوە بێ) ◇ 1 حنانیا 2 دروغ‌گو

ananthous *adjective*

(رووەکناسی) بێگوڵ ◇ آنانتوس

anapaest /ˈænəpiːst, US -pest/ *noun*, US anapest /ˈænəpest/

ئاناپیست، ئانپیست (= کێشێکی هەڵبەستوانییە، هەڵبەست یان هۆنراوەیێ کە لە دوو بڕگەی کورت و بڕگەیێکی درێژ پێکهاتبێ) ◇ فعلن

anapaestic /ˌænəˈpiːstɪk, US -ˈpestɪk/ *adjective, noun*, also anapestic

ئانپیستیک، سەربە یان پێوەندی بە ئاناپیستەوە هەیە (anapaestically *adv*) ◇ وابسته به فَعِلُن

anaphase /ˈanəfeɪz/ *noun*

(بۆماوەناسی) ژوورڕوو، ئانافاز، ئانافەیز: سێیەمین قۆناخی دابەشبوونی خانەیی، نێوان metaphase و telophase (anaphasic *adj*: سەربە ئانافاز) ◇ آنافاز

anaphor *noun, pl.* anaphors or anaphora

وشە یان دەستەوشەیێ کە ئەرکی ئانافۆریکی هەیە ◇ آنافور

anaphora /əˈnæfərə/ *noun*

1 (زمانەوانی یا رێزمان) مەرجەعی پێش‌تر یان پێش‌هاتە (بڕوانە cataphora) 2 (رەوانبێژی) دووبارەبوونەوەی وشە یان دەستەوشەیێکی دوابەدوای‌یەک 3 (کڵێسەی کریستانیەت) بەشێکی (رێوڕەسمی) شێوی خواوەندی کە consecration و anamnesis تیایە (anaphoric /ˌænəˈfɒrɪk, US -ˈfɑːr-/ *adj*؛ -rically *adv*) ◇ 1 مرجع پیشایند 2 و 3 آنافورا

anaphrodisiac /əˌnafrəˈdɪzɪak/ *adjective, noun*

(دەرمانی) کەمکەرەوەی ئارەزووی سێکسی، دابەزێنەری ئیشتیای سێکسی (anaphrodisia *n*) ◇ (داروی) کاهندەی شهوت

anaphylaxis /ˌanəfɪˈlaksɪs/ *noun, pl.* -laxes

دیاریزی: زیدە هەستیاری hypersensitivity (وەک سەبارەت بە داودەرمان یا پرۆتینی دەرەکی) لە ئەنجامی لێک‌کەوتنی پێشوویان لەگەڵ ئەواندا؛ کاردانەوەیێکی توندی گیانەوەرێ بە ئانتیژێنێ کە پێش‌تر بەری کەوتووە یان لێک‌کەوتنی contact یان exposure لەگەڵدا بووە (anaphylactic *adj*؛ anaphylacticaly *adv*) ◇ آنافیلاکسیس

anaplasia *noun*

گۆڕان یان گەڕانەوەی reversion خانەکان بۆ شێوەیێکی سەرەتایی‌تر primitive (یان لێک‌دانەبڕاو؛ anaplastic *adj*) ◇ آناپلاسیا

anaptyxis /ˌanəpˈtɪksɪs/ *noun, pl.* -aptyxes

خستنەسەری بزوێن (نێوان دوو نەبزوێن بۆ یارمەتی گوتنەکەی؛ anaptyctic *adj*: سەربە خستنەسەری بزوێن؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *anaptuxis* یونانی "رەواندنی قەد و لوچی "unfolding) ◇ افزایش واکه

anarch *noun*

1 پشێوی‌نەرەوە، ئاژاوەگێڕ 2 حکومەت‌نەویست ◇ 1 آشوب‌گر 2 دولت‌ستیز

anarchic /əˈnɑːkɪk, US əˈnɑːrkɪk/ *adjective*, also anarchical /-kl/

1 دژەحکومەت، حکومەت‌نەویست، ئانارشیست، بێ‌قانوون، بێ‌دەولەت، بێ‌حکومەت 2 پشێوی‌خواز، ئاژاوەگێڕ، پاشاگەردانی، ئاخوران‌وباخوران، پشێوی، ئاڵۆزی ◇ 1 دولت‌ستیز 2 هرج‌ومرج‌طلب، آشوب‌گر، هرج‌ومرج

anarchism /ˈænəkɪzəm, US ˈænərk-/ *noun*

حکومەت‌نەویستی، ئانارشیزم (anarchist

n :/'ænəkɪst, US 'ænərk-/ *noun, adj*
حکومـەتنەویـستانە، *adj* حکومـەتنەویـستـ
anarchistic /ˌænə'kɪstɪk, US ئانارشیستی؛
(ˌænər'k-/ *adj* ◌ دولەتستیزی

anarcho-syndicalism = syndicalism, anarcho-syndicalist = syndicalist

anarchy /'ænəki, US 'ænərki/ *noun, pl.* anarchies
1 بێحکومەتی، بێقانوونی 2 ئاڵۆزی، پاشاگەردانی، پشێوی، ناڕێکی، ئاژاوە، گەرەلاوژە 3 حکومەتنەویستی، anarchism
◌ 1 بی‌دولتی، بی‌قانونی 2 بی‌نظمی، آشوب، هرج‌ومرج 3 دولت‌ستیزی

anasacra *noun*
ئاوبەندی گشتی لەگەڵ کۆبوونەوەی سیروٚم لە بەستەرەشانەدا (*anasarcous adj*) ◌ آناساکرا

Anasazi /ˌanə'sɑːzi/ *noun, pl.* same or -azis
ئاناسازی: دانیشتووانی ڕەسەنی ئەمریکایی پێش‌مێژووی دۆڵ و دەرەکانی ئاریزۆنای باکووری و نیومەکسیکۆ و باشووری ڕۆژاوای کۆلۆرادۆ (دەوروبەری 100 تا 1300 پاش‌زایین؛ بنەڕەت: لە ناڤاهۆیییەوە بە واتای "ڕەچەڵەک و نەژادی دوژمن، کەسێکی کۆن") ◌ آناسازی

anastigmat /ə'nastɪgmat/ *noun*
(سیستمی) هاوێنە یان لێنزی ئاناستیگماتیک ◌ لنز آنااستیگمات

anastigmatic /ˌanəstɪg'matɪk/ *noun*
ئاناستیگماتیک not astigmatic ◌ آنااستیگمات

anastomosis /əˌnastə'məʊsɪs/ *noun, pl.* anastomoses /-siːz/
1 تۆڕ 2 پێک‌گەیشتنەوە، یەک‌گرتنەوە، هاودەمێتی (*anastomotic adj*): 1 تۆڕی 2 سەربە هاودەمێتی یا یەک‌گرتنەوە) ◌ 1 شبکه 2 تلاقی

anastrophe /ə'nastrəfi/ *noun*
(ڕەوانبێژی) پەرچەوشە، وشەوەژوو ◌ آناستروف، عکس

anathema /ə'naθəmə/ *noun*
1 تەکفیر 2 نەفرەت‌کردن، لەعنەت 3 مایەی بێزاری، شتی بێزەوون 4 کەسێکی مەلعوون، نەفرەت‌کراو ◌ 1 تکفیر 2 لعن 3 امر نفرت‌انگیز 4 شخص ملعون

Anatolian *adjective, noun*
adj سەربە ئاناتۆلیا *n* 1 خەڵکی ئاناتۆلیا، لە ڕۆژاوای ئاسیای بچووک 2 کۆمەڵە زمانێکی کۆنی تیاچوو کە لقێ لە خێزانی زمانە هیند و ئەورووپایییەکان پێکدێنێ ◌ *adj* وابسته به آناتولی *n* 1 اهل آناتولی 2 گروه زبانی آناتولی

anatomist *noun*
1 توێکار، یەکالاکەرەوە 2 شیکەرەوە ◌ 1 کالبدشناس 2 تحلیل‌گر

anatomy /ə'nætəmi/ *noun, pl.* anatomies
1 ئاناتۆمی، توێکاری، یەکالاکردنەوە، توێ‌توێ‌کردن: *the department of anatomy* 2 دارەڕا، چوارچێوە، پێکهاتە، داروبار، لەش، جەستە: *and physiology* *the anatomy of the* 3 تاوتوێ‌(کردن)، لێکدانەوە، شیکردنەوە: *human anatomy* ◊ *horse* *an anatomy of the* 4 پێکهاتە یان دارشتەی پێچەڵاوپێچ (*current recession*
anatomical /ˌænə'tɒmɪkl, US -'tɑːm-/ *adj*: ئاناتۆمیکال، یەکالاکردنەوەیی، توێکارییانە: *anatomical diagrams*
anatomically /ˌænə'tɒmɪkli, US -'tɑːm-/ *adv*) ◌ 1 کالبدشناسی، تشریح 2 استخوان‌بندی، بدن 3 بررسی، تجزیه‌وتحلیل 4 ساختار پیچیده

anatto = annatto

-ance, -ence *suffix*
پاشگر: کار، کردەوە، کردار، بار، دۆخ: *utterance* (بنەڕەت: لە *-ance* فەرەنسی، لە *-antia, -entia* لاتین) ◌ پسوند: عمل، عملیات، طریقه، حالت

ancestor /'ænsestə(r)/ *noun*
1 ڕەچەڵەک، پێشینە، کاڵوباب، باووباپیر(ان)، بنەباب، ئەژداد، forebear: ◊ *a reptile that was the common ancestor of lizards and turtles* 2 شێوەی سەرەتایی یان کۆن ◌ 1 جد، نیا 2 شکل ابتدایی

ancestor worship *noun*
ڕەچەڵەک‌پەرستی (*ancestor worshiper n*) ◌ نیاپرستی

ancestral /æn'sestrəl/ *adjective*
1 باپیرەگەورەیی، باووباپیری، پێشینەیی، ڕەچەڵەکی: *ancestral* ◊ *her ancestral home* 2 سەرەتایی، یەکەمین، دەستپێک *estates* (*ancestrally* /æn'sestrəli/ *adv*) ◌ 1 نیاکانی، ابتدایی 2 نخستین

ancestress /'ænsestrəs/ *noun, fem.* ancestor
پێشینە، ڕەچەڵەک (ژن)، دایک‌ودایپر ◌ جده

ancestry /'ænsestri/ *noun, pl.* ancestries
ڕەچەڵەک، ڕەگەز، پێشینیان، بەرینان، جسنات، بڕبڕە، ئەژداد، تانوپۆ، lineage: *to have Scottish ancestry* ◌ دودمان، تبار، اسلاف

Anchises *noun*, Latin, from Greek *Anchisēs*
ئانکیسێز، ئانکیسیس: باوکی Aeneas کە لە لایەن کورەکەیەوە لە سووتمانی شاری ترۆی Troy رزگار کرا ◌ آنکیسز

ancho /'antʃəʊ/ *noun, pl.* anchos
ئانچۆ: جۆری بیبارەسوورەی بۆن‌خۆشی گەورە، هی چێشتی مەکسیکی ◌ آنچو

anchor /'æŋkə(r)/ *noun*
1 لەنگەر 2 پشت‌وپەنا، پشتیوان 3 (anchors بریتانیا، نافەرمی) وەستێنەی ماشینی ◌ 1 لنگر 2 تکیه‌گاه، حامی 3 (در جمع) ترمز خودرو

anchorage /'æŋkərɪdʒ/ *noun*
1 لەنگەرگا، لەنگەرگە، تابگە 2 لەنگەرانە، (پارەی) لەنگرخستن، لەنگەرگرتن ۞ 1 لنگرگاه 2 آنکوراژ

anchorite /'æŋkəraɪt/ *noun*
گۆشەگیر، گۆشەنشین، لاتەریک (anchoress /'æŋkəres/ *n*: گۆشەگیر، گۆشەنشین، لاتەریک (ژن)؛ anchoritic *adj*) ۞ معتکف، زاهد

anchorman /'æŋkəmæn, US -kərm-/ *noun, pl.* anchormen
1 (رادیۆ و تەلەفزیۆن) بەرنامەگێڕ، بەرپرسی پێشکەش‌کردنی بەرنامە و راپۆرت 2 مۆرەی سەرەکی ۞ آنکورمن

anchorperson *noun*
(رادیۆ و تەلەفزیۆن) بەرنامەگێڕ، بەرپرسی پێشکەش‌کردنی بەرنامە و راپۆرت ۞ آنکورپرسن

anchorwoman /'æŋkəwʊmən, US -kərw-/ *noun, pl.* anchorwomen
(رادیۆ و تەلەفزیۆن) بەرنامەگێڕ، بەرپرسی پێشکەش‌کردنی بەرنامە و راپۆرت (ژن) ۞ آنکوروومن

anchovy /'æntʃəvi, US -tʃoʊvi/ *noun, pl.* anchovies
ماسی ئانچۆڤی [توخم *Engraulis*: چەندین جۆرن] ۞ ماهی آنچوی

anchusa /əŋ'kju:zə, US an'tʃu:zə/ *noun*
(رووەکناسی) گیایی لە تیرەی borage، بە گوڵی رۆشن زۆرتر شین [توخم *Anchusa*] (بە رێگای لاتین لە *ankhousa* یۆنانی) ۞ آنچوسا

ancien régime /ˌɒsɪã reɪ'ʒi:m, French ɑ̃sjɛ̃ ʀeʒim/ *noun*
1 دەزگایێکی رامیاری یان کۆمەڵایەتی کە لە لایەن دەزگایێکی نوێ‌ترەوە لابراوە 2 (بە the A- R) دەزگای رامیاری و کۆمەڵایەتی فەرەنسە، پێش وەرگۆڕانی 1789 ۞ آنسین رژیم

ancient[1] /'eɪnʃənt/ *adjective, noun*
adj 1 کۆن، کەڤنار، کەون، باستان، مێژینەدار، بەرین، دێرین، زووگین، باستانی، دێرینە، قەدیمی 2 (کۆن و بە شۆخی) پیر، کۆن، دێرساڵ، بەسەلاچوو (the ancient) *n* خەڵکی کەونار، زووژیاوان (ب.ت. میسر، یۆنان و رۆمی‌یەکان؛ anciently /'eɪnʃəntli/ *adv*: لە کۆنەوە، لە زووەوە؛ ancientness *n*: کۆنی، مێژینەداری، کەوناری، دێرینێتی) ۞ *adj* 1 باستان، باستانی، قدیمی 2 سالخورده *n* مردم باستان

ancient[2] /'eɪnʃənt/ *noun*
(کۆن) ئاڵا، بەیداخ یان ئاڵای کەشتی ۞ پرچم

ancient history *noun*
1 مێژووی کۆن یا باستان (لە سەرەتای مێژووەوە تا رووخانی ئیمپراتۆری رۆمی رۆژاوا لە ساڵی 476ی زایینیدا) 2 مێژووی شارستانیەتەکانی یۆنان و رۆما ۞ 1 تاریخ باستان 2 تاریخ تمدن‌های یونان و روم

ancient monument *noun*
کەلەپووری کولتووری، شوێنەواری مێژوویی ۞ بنای تاریخی

ancientry /'eɪnʃəntri/ *noun*
1 کۆنی، دێرینێتی، antiquity، ancientness 2 شتی کۆن ۞ 1 کهنگی 2 چیز قدیمی

ancilla *noun*
یاریدەدەر، یارمەتیدەر، ئالیکار، ئاریکار ۞ دستیار

ancillary /æn'sɪləri, US 'ænsəleri/ *adjective, noun* (*pl.* ancillaries)
1 یاریدەدەر، ئاریکار، ژێردەست، لاوەکی، لابەلایی، پاشکۆ، سەرخستە 2 لادەستە، خانوویەرەی لاوەکی، دەستەی لاوەکی (لە کۆمەڵە خانوویی؛ بنەڕەت: لە *ancillaries* لاتین، لە *ancilla* "maidservant") ۞ 1 معین، کمکی، فرعی، تابع 2 ساختمان فرعی

ancon /'aŋkɒn, US -k(ə)n/ *noun, pl.* ancones /aŋ'kəʊni:z/
(بیناسازی) ئانیشکە: دەرپەڕیوی‌یێ کە cornice ی لەسەرە (بنەڕەت: بە رێگای لاتین لە *ankōn* یۆنانی "elbow، bend") ۞ سگدست طوماری

-ancy, -ency *suffix*
پاشگر: دۆخ، بار، چۆنیەتی (بنەڕەت: لە *-antia* لاتینەوە) ۞ پسوند: حالت، کیفیت

ancylostomiasis /ˌaŋkɪlə(ʊ)stə(ʊ)'mʌɪəsɪs, US ˌansɪ-/ *noun*, also ankylostomiasis
ئەنسیلۆستۆمیاسیس (= کەم‌خوێنی توند لە ئەنجامی مژینی هێندێ کرمی مشەخۆری خوێ لە ریخۆڵە باریکەدا؛ بنەڕەت: لە *Ancylostoma* لاتینی نوێ، توخمێکی hookworm ـەکان + -iasis) ۞ آنسیلوستومیاسیس

and /ənd, US ən, US n, US ænd/ *conjunction*
و، وە، لەگەڵ، تا، هەتا، کە، هەروەها: *bread and butter* ۞ و، با، تا، که، هم‌چنین

-and *suffix*
پاشگر: (ناو سازدەکا) ئاماژە بە کەسێ یان شتێ کە بە شێوەیێکی تایبەتی باس بکرێ: *analysand* ۞ پسوند: اسم‌ساز

Andalusian /ˌandə'lu:zɪən, -sɪən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی ئاندێلوس 2 جۆرێ نژادی ئەسپ *adj* سەربە ئاندێلوس ۞ آندلوسی

andalusite /ˌandə'lu:sʌɪt/ *noun*
کانێکی ئالومینۆسیلیکاتی بۆر، سەوز، قاوەیی یان پەمەیی Al_2SiO_5، لە کەڤرە schistose ـەکاندا دۆزراوەتەوە؛ بنەڕەت: لە ناوی

Andalusia (ناوچەیێکی سپانیا) ۞ آندالوسیت

Andamanese *noun (pl. -ese), adjective*
n 1 ئەندامی گەلێکی بە جەستە جیاواز کە دانیشتووانی ڕەسەنی دوورگەکانی ئەندامان Andaman دەگرێتەوە 2 زمانە ئەندامانییەکان، گریدایی ئەوتۆی بە زمانەکانی تری جیهانەوە نییە *adj* سەربە دوورگەکانی ئەندامان (هی هیند)، خەڵکەکەی یان زمانەکانیان ۞ آندامانی

andante /æn'dænteɪ/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* andantes)
(موسیقا) *adj, adv* بە شێنەیی *n* پارچە یان جوولەیێکی ئاندانتە ۞ آندانته

andantino /ˌandan'tiːnəʊ/ *adverb, adjective, noun, pl.* andantinos or -dantini
(موسیقا) *adv, adj* کەمێ توندتر لە ئاندانت *n* پارچە یان جوولەیێکی ئاندانتینۆ ۞ آندانته

Andean /an'diːən, 'andɪən/ *adjective, noun*
adj 1 ئاندی، سەربە ئاند یان ئاندیز Andez (زنجیرەچیایێکی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا، بەرزترینی Aconcagua (6960 میتر، 22,834 پێ) هەیە 2 بەرز، بڵیند *n* خەڵکی ئاندیز، ئاندیزی ۞ *adj* 1 آندی 2 کرتفع *n* اهل آندیز

Anderson shelter *noun*
جۆرێ پەناگەی هێرشی ئاسمانی، بە درێژایی شەڕی جیهانی دووهەمدا لە بریتانیا سازکرا (بنەڕەت: لە ناوی سێر John *Anderson* وەزیری نێوخۆی بریتانیا 1939–40) ۞ آندرسون شلتر

andesite /'andɪzʌɪt, US -saɪt/ *noun*
(زەویناسی) جۆرێ بەردێکی گرکانی ڕەش کە لە بنەڕەتا لە فیلدسپاری plagioclase و یەک یان چەند کانی مافیک mafic پێکهاتووە، وەک hornblende و biotite (andesitic: *adj* سەربە یان پێوەندی بە ئاندیزایتەوە هەیە ؛ لە ناوی چیاکانی *Andes*) ۞ آندسیت

andiron /'andʌɪən/ *noun*, also firedog
سێ پایە یا سێ پاچکەی بەر ئاگردان یا کوورە، سێ پایەی کوورە ۞ آندریون

Andorran /an'dɔːrən/ *adjective, noun*
adj سەربە ئاندۆرا، ئاندۆرایی *n* خەڵکی میرنشینی بچووکی خۆبەڕێوەبەری ئاندۆرا ۞ *adj* وابسته به آندورا *n* اهل آندورا

andradite /'andrədʌɪt/ *noun*
جۆرێ کان لە کۆمەڵی garnet، کە کالسیۆم و ئاسنی تیایە (بنەڕەت: لە ناوی زەویناسی برێزیلی J. B. de *Andrada* e Silva) ۞ آندرادیت

andr(o)- *prefix*
پێشگر: مرۆ، مروڤ: سەربە پیاوان؛ نێر، ئەندام یان بەشێکی نێر: *androcentric*، *androecium* (بنەڕەت: لە *anēr, andr-* یۆنانی "پیاو") ۞ پیشوند: انسان؛ وابسته به مردان؛ نر

androcentric /ˌandrə(ʊ)'sɛntrɪk/ *adjective*
مرۆڤ‌تەوەر، مرۆڤ‌ناوەند (androcentrism *n*: مرۆڤ‌تەوەری، مرۆڤ‌ناوەندی) ۞ انسان‌محور

Androcles *noun*, Latin, from Greek *Androklēs*
ئاندرۆکلیس: کۆیلەیێکی ڕۆمی سەدەکانی یەکەم و دووهەمی پاش زایین کە لە arena دا بە دەستی شێرێ کوژرا ۞ آندروکلس

androcracy /an'drɒkrəsi/ *noun, pl.* -racies
پیاوسالاری، پیاوفەرمانداری، پیاومیری ۞ مردسالاری

androecium /an'driːsɪəm/ *noun, pl.* androecia /-sɪə/
نێرخانە، سەرجەم نێرەک یان پۆرگەکانی گوڵ، کۆمەڵەی نێرەک (androecial *adj*: سەربە androecium) ۞ مجموعه‌ی پرچم گل

androgen /'ændrədʒən/ *noun*
ئەندرۆژین، مێرژین (بنەڕەت: لە *anēr, andr-* یۆنانی "مێر، پیاو" + -gen) هۆرمۆنی پیاوەتی (androgenic *adj*: ئەندرۆژینی) ۞ آندروژن

androgyne /'andrədʒʌɪn/ *noun*
1 کەسێکی نێرەمووک androgynous 2 نێرەمووک، نەنێرنەمێ، دووەگەزی، نێرمایی ۞ 1 فرد دوجنسیتی 2 دوجنسیتی

androgynous /æn'drɒdʒənəs, US -'drɑːdʒ-/ *adjective*
دووڕەگەزە، نەنێرنەمێو، نێرما، نێرەمووک (androgyny *n*: نێرەمووکی، نەنێرنەمێوی، نێرمایی، دووڕەگەزی) ۞ دوجنسیتی، خنثی

android /'ændrɔɪd/ *adjective*
مرۆڤی خۆکار یان ئۆتۆماتیک، شێوەمرۆ، مرۆ(ئا)سا ۞ انسان‌واره

Andromache *noun*, Latin, from Greek *Andromachē*
ئاندرۆمەیک، ئاندرۆماک: ژنی هێکتۆر پاڵەوانی ترۆی Hector ۞ آندروماک

Andromeda *noun*, Latin, from Greek *Andromedē*
1 ئاندرۆمیدا: شازادەی ئەتیۆپیایی میتۆلۆژی یۆنانی کە لە لایەن مێردی داهاتوویەوە Perseus لە دەس دیوێ ڕزگار کرا 2 ژنی بەزنجیر یان زنجیردار: باکووریترین onstellation، ڕاست لە باشووری Cassiopeia، نێوان Pegasus و Perseus ۞ 1 آندرومدا 2 مرأةالمسلسله

andromeda /an'drɒmɪdə/ = bog rosemary

androstenedione /ˌandrɒstiːn'daɪəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاندرۆستیندایۆن، ئاندرۆستیندیۆن: ناوێتەیێ کە لەودا تێستۆستیرۆن و هێندێ ئۆستروژێن لە مرۆڤدا لە لایەن باتووەکان و هێلکەدان و هتد بەرهەم دێنرێ [$C_{19}H_{26}O_2$] ۞ آندرواستندیون

androsterone /ˌandrə(ʊ)ˈstɪərəʊn, US anˈdrɒstərəʊn/ *noun*
(زینده‌کیمیا) هۆرمۆنێکی ڕەگەزی تا ڕادەیێ چالاکی پیاوان، کە لە لایەن میتابۆلیزمی تیستۆستیرۆنەوە دیتەبەرهەم ۞ آندرواسترون

-androus *suffix*
پاشگر: (ڕووەک‌ناسی) خاوەنی ئەندامە نێرەکی یان پۆرگی‌یەکانی جۆرێکی تایبەتی: *polyandrous* (بنەڕەت: لە *-andrus* لاتین، لە *-andros* یۆنانی "male" + -ous) ۞ پسوند: دارای اعضای پرچمی از نوع خاص

-ane[1] *suffix* variant spelling of -an, often with a distinction of sense (such as *humane* compared with *human*)
پاشگر: (کیمیا) ناوی هایدرۆکاربۆنە پاراو یان تێرەکان ساز دەکا: *propane* ۞ پسوند: اسم‌ساز

-ane[2] *suffix*
پاشگر: (کیمیا) ناوی هایدرۆکاربۆنە پاراو یان تێرەکان ساز دەکا: *propane* ۞ پسوند: اسم‌ساز

anear = near

anecdotage /ˈanɪkdəʊtɪdʒ/ *noun*
1 حیکایەت، داستان، لاچیرۆک 2 پیری ۞ 1 حکایت 2 پیری

anecdote /ˈænɪkdəʊt, US -doʊt/ *noun*
لاچیرۆک، حەقایەت، چیرۆک، داستان (خۆش و پێکەنینی بێ: anecdotal /ˌænɪkˈdəʊtl, US -ˈdoʊtl/ *adj*: شێوەچیرۆک، لەداستان‌چوو، داستانی، چیرۆکی، چیرۆک‌ئاسا؛ anecdotalist *n*؛ -tally *adv*) ۞ حکایت، داستان همراه با خنده

anechoic /ˌanɪˈkəʊɪk/ *adjective*
بێ‌دەنگ‌دانەوە، دەنگ‌گر، دەنگ‌بەند، دەنگ‌مرێن ۞ بدون پژواک

anelectric *adjective*
ناکارەبایی، نائێلیکتریکی، نابرقی ۞ غیربرقی

anem(o)- *prefix*
پێشگر: با (بنەڕەت: لە *anemos* یۆنانی‌یەوە "wind") ۞ پیشوند: باد

anemia; anemic = anaemia; anaemic

anemograph /əˈnɛməgrɑːf/ *noun*
بانووس، باگراف (anemography *n*: بانووسی، باگرافی) ۞ بادنگار

anemology /ˌænɪˈmɒlədʒɪ/ *noun*
باناسی، بالۆژی ۞ بادشناسی

anemometer /ˌænɪˈmɒmɪtə(r), US -ˈmɑːm-/ *noun*
باپێو: ئامێرێ بۆ پێوان و دەرخستنی هێز و خێرایی با (anemometric *adj*: سەربە باپێوی، باپێوی‌یانە؛ anemometry *n*: باپێوی) ۞ بادسنج

anemone /əˈnemənɪ/ *noun*
1 گوڵەنیسان، گوڵاڵە، باتینۆک، گاگرۆ، گوڵ‌بەهار [توخم *Anemone*: گەڵی جۆرن] 2 کورتەی sea anemone ۞ شقایق نعمانی

anemone fish = clownfish

anemophilous /ˌanɪˈmɒfɪləs/ *adjective*
بەباچاکراو، چاک‌کراو بە با (anemophily *n*) ۞ لقاح‌شونده توسط باد

anemoscope *noun*
باپین، بادوز ۞ بادنما

anencephalic /ˌanɛnsɪˈfalɪk, -kɛˈfalɪk/ *adjective*
(پزشکی) بێ‌مێشک (= نەبوونی زگماکی congenital absence هەموو یا بەشێکی گەورە لە مێشک، *n* -ephaly: بێ‌مێشکی) ۞ بی‌مغزی

anent /əˈnɛnt/ *preposition*
1 دەربارەی، لەبارەی، لەمەڕ، لە بابەت 2 لە دەوروبەری ۞ 1 راجع به 2 در اطراف

anergia /aˈnəːdʒɪə/*adjective*
نەبوونی ناسایی وزە، بێ‌وزەیی ۞ انرژیا

aneroid /ˈænərɔɪd/ *adjective*
وشک، برینگ، بێ‌ئاو (بنەڕەت: لە *-a* "نا" + *nēros* "ئاو") ۞ خشک

aneroid barometer *noun*
پەستان‌پێوی کانزایی ۞ فشارسنج فلزی

anesthesia = anaesthesia

anesthesiologist = anaesthesiologist

anesthetic = anaesthetic

anesthetist = anaesthetist

anesthetization = anaesthetization

aneurysm /ˈænjərɪzəm/ *noun*, also aneurism
کشانی بۆری‌یەکانی خوێنی، ڕەگ‌کشان، ڕەگەکشێ ۞ آنوریسم

aneurysmal *adjective*
سەربە aneurysm ۞ وابسته به آنوریسم

anew /əˈnjuː, US əˈnuː/ *adverb*
دیسان، هەمیسان، جارێکی تر، لە سەڵا(وە)، سەرلەنوێ، لە نووکەوە، ژنووقە، دووبارە: *They started life -ew in Canada* ۞ مجدداً، دوباره

anfractuosity /ənˌfraktʃuːˈɑsetɪ/ *noun, pl.* anfractuosities
پێچ‌وپەنایی، پێچەڵاوپێچی، ناڕاستەوخۆیی، خواروخێچی ۞ پیچ و خم

anfractuous /ənˈfraktjʊəs/ *adjective*
پێچ‌وپەنا، پێچاوپێچ، پێچەڵاوپێچ، خواروخێچ، tortuous ۞ پیچ و خم‌دار

angel /ˈeɪndʒl/ *noun*
1 فریشتە، مەلایکەت 2 کوێنی پەرینی ئینگلتەرە 3 (نافەرمی) پەیام یان سیگناڵێکی ڕوونەوەنەبووی ڕاداری 4 کەسێکی یەکجار جوان یان باش، ڕوویەری، فریشتە ۞ 1 فرشته، مَلَک 2 و 3 انجل 4 آدم زیبا یا پری‌رخ

angel cake *noun*
کەیکی فریشتەیی، ناردەپێچ؟ ۞ کیک فرشته‌ای

angel dust *noun*
(تافـەرمـی) تـۆزی فریـشتە: 1 دەرمـانی hallucinogenic (phencyclidine hydrochloride) 2 – وشـەیێکـی تـر بـۆ clenbuterol ۞ آنجل داست

Angeleno /ˌandʒəˈliːnəʊ/ *noun,* also Los Angeleno, Angelino, *pl.* Angelenos
رەسەن یان دانیشتووی لۆس‌ئانجلێس ۞ اهل لوس‌آنجلیس

angel-fish /ˈeɪndʒlfɪʃ/ *noun, pl.* same or angel-fishes
فریـشتەماسی [*Pterophyllum scalare* و جۆرەکانی تر] ۞ فرشته‌ماهی

angelic /ænˈdʒelɪk/ *adjective,* also angelical
فریشتەئاسا، فریشتەیی، ئاسمانی (angelically /-kli/ *adv*: فریشتەئاسا، مەلایەکەت‌ئاسا) ۞ فرشته‌مانند، ملکوتی

angelica /ænˈdʒelɪkə/ *noun*
گیافریـشتانە؟، دەرمانـەگمێز؟: رووەکێکـی بۆن‌خۆشـی دریـژی خێـزانی parsley [تـوخم *Angelica*: زۆر جۆرن] (لە *(herba) angelica* لاتینی نوێ "angelic (herb)"، لەبەر ئەوە ناو نـراوە کـە بـاوەڕ وایـە (کاریگـەری‌یێکـی) یەکاویەکی efficacious بێ بەدژی نەخۆشی یان ژاراوی‌بوون poisoning) ۞ سنبل ختایی

angelica tree *noun,* also hercules'-club 2
داری لە تیرەی ginseng، بە گەڵای گەورەوە و بـەرێکـی رەشـەوە [تـوخم *Aralia*: چـەنـدین جۆرن] ۞ نوعی درخت

angelocracy *noun*
فریـشتەسالاری، فریـشتەمـیری، حکومـەتی فریشتەکان ۞ حکومت فرشتگان

angel's trumpet *noun*
دەوەنێکـی ئـەمریکای باشـووری بـە گوڵـی گـەورەی کەرەناناسـای شـۆڕەوەبوو [تـوخم *Brugmansia*] ۞ نوعی درخت‌چه

angelus /ˈændʒələs/ *noun,* also the Angelus
ئانجی‌لێس، ئانجیلۆس (کلێسەی کاتۆلیکی رۆم) پاڕانـەوە یـان نـوێژی مریـەم، زەنگـی نـوێژ یـان پاڕانەوە ۞ آنجلس

angel wings *noun, pl.*
جـۆری piddockی خـۆراکی زلـەی سپی، هـی کارائیـب و کـەناری رۆژهـەڵاتی ئـەمریکای باکووری [*Barnea costata*] ۞ نوعی نرم‌تن

anger /ˈæŋɡə(r)/ *noun*
قەڵـسی، تووڕەیی، رک، رق، قین، ئاژر، شیێور ۞ غضب، خشم، عصبانیت

Angevian /ˈandʒəvɪn/ *noun*
1 خەڵک یان رەسەنی یان دەسەڵات‌داری ئانجو Anjou، لە رۆژاوای فەرەنسە 2 هەریەک لە پادشایانی پلانتاژێنت Plantagenetی ئینگلتەرە، ب.ت. کوتتەکانی ئانجو (Henry II، Richard I و John) ۞ آنجویی

angina /ænˈdʒaɪnə/ *noun, also* angina pectoris /ænˌdʒaɪnə ˈpektərɪs/
1 سنگ‌ئێشە، ژانەسنگ، گەروو ئێشە، دووشاخە، ماسینی گەروو، وەناق، ئەنژین 2 بۆ ناوی ئەو ناڕەحەتی و ناسازی‌یانە بەکاردێتری کە ژانی گـەروو دەگرێتـەوە: *Ludwig's angina* (بنـەڕەت: لـە لاتـین "quinsy"، لـە *ankhonē* "strangling"؛ *pectoris* "سـەربـە سـنگ") ۞ 1 آنژین صدری، خناق 2 آنژین

anginal *adjective*
سـەربە یـان پێـوەنـدی بـەanginaوە هـەیـە ۞ وابسته به آنژین صدری یا خناق

angio- (or angi) *prefix*
پێشگر: 1 بۆری، لوولە، رەگ، سەربە رەگەکانی خـوێن یـان لـەشـاو (لیمـف) *angiography* 2 (سـەربـە) بـەرگ، تـوێکڵ، کـەلوو، جێگـا، دەفر، تـووردان، دەورەبـەر pericarp: *angiosperm* (بنەڕەت: لە *angeion* یۆنانی‌یەوە "vessel") ۞ پیـوند: 1 وابسته به رگ‌های خونی 2 (وابسته به) غلاف (بذر)، ظرف

angiocardiography *noun, pl.* -diographies
تاقی‌کردنەوەی دڵ و رەگـەکـانی خـوێنی (دڵ) دوای لێـدانی شـلە یـان مـاکێکی تیـشکـبەنـد radiopaque (angiocardiographic *adj*: سـەربە ئانژیۆکاردیۆگرافی) ۞ انژیوکاردیوگرافی

angiocarpous *adjective*
خاوەنی بەر یان میوەیێ کە لەنێو بـەرگێک دایە ۞ انژیوکارپوس

angiogenesis *noun*
(کارئەندام‌ناسی، پەرەسەندن یان) پێکهاتنی رەگە تازەکانی خوێن، رەگـازۆ(کردن؛ angiogenic *adj*) ۞ رگ‌زایی

angiogram /ˈandʒɪə(ʊ)ɡram/ *noun*
وێنـەی تیـشکی ئـێکس لـە رەگـەکانی لەشـاو lymph یان خـوێن، بە angiography دەگیرێ ۞ انجیوگرام

angiography /ˌandʒɪˈɒɡrəfi/ *noun, pl.* -ies
رەگـۆگرافی، ئـانژیۆگرافی: رادیـۆگرافی رەگـە خوێنی یان لەشاوی‌یەکان پاش لێدانی مـاکێکی تیشک‌بەند radiopaque (angiographic *adj*: سـەربە رەگۆگرافی یا ئانژیۆگرافی) ۞ انجیوگرافی

angiology *noun*
رەگ‌ناسی، بـۆری‌ناسی، زانـستی بـۆری‌یـەکانی خـوێنی و لیمفـاوی (یـان رەگـە خـوێنی و لەشاوی‌یەکان) ۞ مبحث اوعیه

angioma /ˌandʒɪˈəʊmə/ *noun, pl.* angiomas or angiomata /-mətə/
تومۆرێکی (نائاسایی) کە لە رەگـە خوێنی‌یـەکان

(haemangioma) یان ڕەگە لەشاوییەکان (lymphangioma) lymph vessels پێکهاتووە (angiomatous *adj*) ◌ انژیوما

angioneurotic *adjective*

(پزشکی، لەبارەی ئاوبەندەوە) oedema چەند بەشێ لە پێست دەماسێ یان دەخورێ (دەکەوێتە خارشت) ◌ انژیونروتیک

angioplasty /ˈandʒɪə(ʊ)ˌplasti/ *noun, pl.* angioplasties

(پزشکی) چاکردنەوە یان سازکردنەوەی نەشتەرگەرییانەی ڕەگەکانی خوێن، ب.ت. هی coronary artery ◌ انژیوپلاستی

angiosperm *noun,* also flowering plant

(ڕووەکناسی) نەهێنتوو، نهێنتوو، ڕووەکی گوڵدار: ڕووەکی کۆمەڵێکی بەربڵاو (پۆل Angiospermae یان پار و دیڤیژنی Magnoliophyta) کە هەموو ڕووەکە گوڵدارەکان دەگرێتەوە (وەک magnolia کان، زۆربەی دار و دەوەنەکان، گیاکان، بەڕووەکان، گوڵەباخەکان rose و گوڵە میناکان daisy، پروانه (gymnosperm ◌ گیاه نهاندانه، انژیواسپرم

angiospermous /-ˈspəːməs/ *adjective*

نەهێنتوو، نهێنتوو، (ڕووەکی) گوڵدار ◌ نهاندانه

angiotensin /ˌandʒɪə(ʊ)ˈtɛnsɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) ئانژیۆتێنسین، ئانژیۆتێنزین: پرۆتینێکی پلازمایی کە پاڵەپەستۆ یان گوشاری خوێن دەباتە سەرەوە و هانی adrenal cortex دەدا بۆ بەرهەم هێنانی دەردانی aldosterone ◌ آنژیوتنزین

angitis *noun*

ڕەگئاوسان، ڕەگەئاوسێن، هەوکردنی ڕەگ ◌ ورم رگ

angle[1] /ˈæŋgl/ *noun*

1 گۆشە، سووچ، کونجێک، موور، قولینچک، گوونیا (گۆشەی پڕ right angle) 2 بۆچوون، ڕوانگە، دید و بۆچوون، تێرین، دیتن: *We need a new angle for our next advertising campaign* ◌ 1 زاویه، گوشه 2 نقطهنظر، دید

angle[2] /ˈæŋgl/ *noun*

(کۆن) قولاپی ڕاوەماسی ◌ قلاب ماهیگیری

Angle *noun*

ئەندامی گەلێکی کۆنی ئەڵمانیایی کە لەگەڵ Saxon و Jute ەکان لە سەدەی پێنجەمی پاشزایین بەلاماری بریتانیایان دا و لەوێ سەقامگیربوون، ناوی ئینگلتەرە لەوانەوە داکەوتووە ◌ آنگل

angle bracket *noun*

کەوانەی گۆشەیی یان گۆشەدار (<>) ◌ نوعی نشانه

angled *adjective*

گۆشاوی، سووچن، گۆشەدار، گۆشەگۆشە ◌ مزوی

angle iron *noun*

ئاسنی گۆشەدار، ئاسنی گۆشاوی یان گۆشە ◌ آهن نبشی

angle of contact *noun*

گۆشەی لێکەوت(ن) ◌ زاویەی تماس

angle of depression *noun*

گۆشەی نزمبوونەوە یان نەویبوون ◌ زاویەی انخفاض

angle of elevation *noun*

گۆشەی بەرزبوونەوە (بەرزایی) ◌ زاویەی ارتفاع

angle of friction *noun*

گۆشەی لێکخشان ◌ زاویەی اصطکاک

angle of incidence *noun*

(فیزیک) گۆشەی کەوتن ◌ زاویەی تابش

angle of reflection *noun*

گۆشەی دانەوە یان پەرچانەوە ◌ زاویەی بازتاب

angle of refraction *noun*

(ڕووناکیناسی) گۆشەی شکانەوە ◌ زاویەی انکسار

angler /ˈæŋglə(r)/ *noun*

ماسیگر، ڕاوچی (ماسی) ◌ ماهیگیر

anglerfish *noun, pl.* same or anglerfishes

جۆرێ ماسی کۆسە [*Lophius piscatorius* و زۆر جۆری تر] ◌ انجلرفیش

angle shades *noun, pl.*

جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕ [*Phlogophora meticulosa*] ◌ نوعی پروانه

angle wings *noun, pl.*

پەپوولەیێکی ئەمریکای باکووری کە پێوەندی هەیە یان شێوەی comma دەدا [تۆخم *Polygonia*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پروانه

angleworm = earthworm

Anglian /ˈaŋglɪən/ *adjective, noun*

Angle سەربە Angles کۆن *adj* 1 ئەندامی *n* ەکان 2 زاراوە کۆنەکانی ئینگلیسی Mercia و Northumbria ◌ *adj* وابسته به انگلیس باستانی *n* 1 عضو آنگلها 2 لهجههای باستانی انگلیسی

Anglican /ˈæŋglɪkən/ *adjective, noun*

adj ئەنگلیکان، سەربە کلیسەی ئینگلتەرە *n* ئەندامی کلیسەی ئینگلتەرە ◌ *adj* آنگلیکان *n* عضو کلیسای آنگلیکان

Anglicism /ˈæŋglɪsɪzəm/ *noun*

زاراوە، وشە یان دەستەوشەی ئینگلیسی، ئینگلیسیگەری ◌ آنگلیسیسم

angling /ˈæŋglɪŋ/ *noun*

ماسیگری، ڕاوەماسی ◌ ماهیگیری

Anglo /ˈæŋgləʊ, US ˈæŋgloʊ/ *noun, pl.* Anglos

1 Anglo-American = 2 دانیشتووێکی سپیپێستی ئەمریکا نە لە ڕەگەزی ناهیسپانیک

non-Hispanic ○ آنگلو

Anglo- /'æŋgləʊ, US 'æŋgloʊ/ *prefix*
پێشگر: ئینگلیسی، ئینگلیسی و: *anglophone* (بنەڕەت: لە *Anglo-Latin* لاتین *Anglus*
"English") ○ پیشوند: انگلیسی، انگلیسی و

Anglo-American *noun, adjective*
ئەمریکایی بەڕەچەڵەک ئینگلیسی، ئینگلیسی‌ـئەمریکایی، دانیشتووی ئەمریکا بەڵام لە ڕەگەزی ئینگلیسی ○ امریکایی انگلیسی‌تبار

Anglo-Catholic *noun, adjective*
ئەندامی کلێسەی ئینگلتەرە کە لەباری باوەڕ و بنچینەکانەوە یەکجار لە کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆم دەچێ (Anglo-Catholicism *n*) ○ آنگلوکاتولیک

Anglo-Celt *noun*
کەسێ لە ڕەگەزی ئینگلیسی‌ـئیرلەندی ○ فردی از نژاد انگلیسی‌ـایرلندی

Anglocentric *adjective*
ئینگلتەرەتەوەر، ئینگلتەرەناوەند ○ انگلیس‌محور

Anglo-French *adjective*
ئینگلیسی‌ـفەرەنسی، نێوان ئینگلتەرە و فەڕەنسە ○ انگلیسی‌ـفرانسوی

Anglo-Indian *noun, adjective*
دوورەگەی ئینگلیسی‌ـهیندی، (کەس) لە ئینگلتەرە لەدایکبوو لە هیندژیاو ○ دورگەی انگلیسی‌ـهندی

Anglo-Irish *adjective*
1 سەربە بریتانیا و ئیرلەند (یان کۆماری ئیرلەند) 2 دانیشتووی بە ڕەچەڵەک ئینگلیسی 3 لە باوانی ئینگلیسی یا ئیرلەندی ○ انگلیسی‌ـایرلندی

Anglo-Latin *noun*
زمانی لاتین کە لە سەدەکانی نێوەڕاست لە ئینگلتەرە بەکاردێرا ○ انگلو‌ـلاتین

Anglomania /ˌæŋgləʊ'meɪnɪə, US ˌæŋgloʊ-/ *noun*
شێت یا لایەنگری ئینگلتەرە، ئینگلتەرەپەرستی (Anglomaniac *n*) ○ انگلیس‌زدگی

Anglophile /'æŋgləʊfaɪl, US 'æŋgloʊ-/ *adjective, noun*
ئینگلتەرەدۆست، ئینگلتەرخۆشەویست ○ دوستدار انگلستان

Anglophobe /'æŋgləʊfəʊb, US 'æŋgloʊfoʊb/ *adjective, noun*
دژەئینگلیزی، (لە) ئینگلیسی‌بێزار، (لە) ئینگلیسی‌ترس ○ انگلستان‌ستیز

Anglophobia /ˌæŋgləʊ'fəʊbɪə, US ˌæŋgloʊ'foʊbɪə/ *noun*
دژەئینگلیزیتی، (لە) ئینگلیسی‌بێزاری، (لە) ئینگلیسی‌ترسی، ڕق یان ترس لە ئینگلیسی یان بریتانیایی ○ انگلستان‌ستیزی

Anglophone /'æŋgləʊfəʊn, US -oʊfoʊn/ *adjective, noun*
ئینگلیسی‌زمان ○ انگلیسی‌زبان

Anglo-Saxon *noun, adjective*
ئینگلیسی کۆن، کەسێ لە ڕەچەڵەکی ئینگلیسی، کەسێکی ئینگلیسی پێش قۆناخی داگیرکردنی (Norman) لە ساڵی 1066دا ○ آنگلوساکسون

Angolan /æŋ'gəʊlən/ *adjective, noun*
adj سەربە ئانگۆلا *n* خەڵکی ئەنگۆلا، وڵاتێ لە باشووری ڕۆژاوای ئەفریکا ○ *adj* وابسته به آنگولا *n* اهل آنگولا

angora /æŋ'gɔːrə/ *noun, adjective*
n ئەنگۆرا (پشیلە، بزن یان کەروێشک)، مەرەز، خوری ئەنگۆرا *adj* ئەنگۆرا ○ *n* آنقره *adj* آنقره

angora wool *noun, adjective*
خوری ئەنگۆرا، مەرەز ○ پشم آنقره

angostura /ˌæŋgə'stjʊərə, US -'stʊrə/ *noun*
(هەروەها angostura bark) 1 تویکڵی تاڵ و بۆنخۆشی دوو جۆر داری ئەمریکای باشووری 2 [*G. cusparia* یان *Galipea officinalis*] (هەروەها trademark Angostura bitters) جۆرێ tonic ○ انگوستورا

angrily /-əli/ *adverb*
توند، بە توندی، بە تووڕەیی‌یەوە ○ با عصبانیت

angriness /'æŋgrinəs/ *noun*
ڕق‌هەستاوی، تووڕەیی، توندی ○ عصبانیت

angry /'æŋgri/ *adjective* (angrier, angriest)
1 تووڕە، قەڵس، توند، بەڕق، ڕق‌هەستاو، نگری 2 پڕبا، ئاڵۆز، شەپۆلاوی (دەریا) 3 گڕگرتوو، سوورەوەبوو، بەژان، بەسوێ (برین) ○ 1 خشمگین، غضبناک، عصبانی 2 توفانی 3 ملتهب

angst /æŋst/ *noun*
(لە ئاڵمانی‌یەوە بە واتای "ترس") نگەرانی، ترس، دەروونتەنگی، ئارام‌لێ‌هەڵگیراوی، دڵەڕاوکێ، نارەحەتی (ب.ت. لە ڕەوش و بارودۆخی جیهاندا) ○ اضطراب، نگرانی

angsty *adjective*
نگەران، ترس‌دار، دەروون‌تەنگ، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، ناارام، نارەحەت ○ مضطرب، نگران

angstrom /'æŋstrəm/ *noun*, also ångström /'ɒŋstrɔːm/
(کیمیا) ئەنگستریم، ئەنگستروم: یەکەی درێژایی بەرامبەر بە سەدملیۆن‌یەکی سانتی‌میترێ، 10^{-10} میترێ (یان دەبیلیۆن‌یەکی میترێ؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی سویدی *Ångström* A. J.) ○ انگستروم

angstrom unit *noun*
(فیزیک) یەکەی ئەنگستروم (یەکەی درێژایی بەرامبەر بە 10^{10} میتر یان یان سەدملیۆن یەکی سانتی‌میتر) ○ واحد انگستروم

Anguillan /æŋ'gwɪlən/ *noun, adjective*

n خەڵکی ئانگویلا Anguilla دورگەیێکی نێو دورگە کانی Leeward *adj* سەربە یان پێوەندی بە ئانگویلاوە هەیە ۞ آنگویلایی

anguilliform /aŋˈgwɪlɪfɔːm/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) شێوەمارماسی، مارماسی‌ئاسا ۞ مارماهی‌مانند

anguish /ˈæŋgwɪʃ/ *noun*
1 دڵەڕاوکێ، نیگەرانی، دڵتەنگی، دڵەخورپێ، شڵەژاوی 2 ئازار، ژان، دەرد، ئەشکەنجە ۞ 1 اضطراب، تشویش، دلواپسی 2 عذاب، زجر

anguished *adjective*
ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، نیگەران، بەدڵەخورپێ ۞ مضطرب، مشوش

angular /ˈæŋgjələ(r)/ *adjective*
1 گۆشەیی، گۆشەدار، بەسووچ 2 کز، داڵگۆشت، ڕەقەڵ، نووک‌تیژ ۞ 1 زاویه‌ای، گوشه‌دار 2 لاغر

angular cutter *noun*
(میکانیک) گۆشەبڕ ۞ قطع‌کننده‌ی زاویه

angular distance *noun*
(بیرکاری) مەودا یان دووری گۆشەیی ۞ مسافت زاویه‌ای

angularity *noun*
گۆشەداربوون، گۆشەداریتی ۞ زاویه‌دار بودن

angular momentum *noun*
تەوژم یا مۆمێنتۆمی گۆشەیی ۞ گشتاور زاویه‌ای

angular velocity *noun*
خێرایی گۆشەیی ۞ سرعت زاویه‌ای

angulate *adjective*
گۆشەدار، گۆشەگۆشە ۞ مزوی

angulation *noun*
گۆشاندن، بەگۆشەدەرهێنان، پێکهێنانی گۆشە ۞ تشکیل زاویه

Angus /ˈaŋgəs/ = Aberdeen Angus

angusti- *prefix*
پێشگر: باریک، تەنگ، تەسک ۞ پیشوند: باریک

anhedonia /ˌanhɪˈdəʊnɪə/ *noun*
ناتوانێ هەست بە خۆشی بکا، بێ‌خۆشی (anhedonic *adj*) ۞ انهدونیا

anhedral /anˈhiːdr(ə)l, US -ˈhɛd-/ *adjective*
(زۆرتر زەوی‌ناسی، بلووری) بێ‌ڕوو، بێ‌لا ۞ انهدرال

anhydride /anˈhʌɪdrʌɪd/ *noun*
(کیمیا) 1 ناناوی، ئەنهایدرایدر: ئاوێتەیێ کە بەهۆی لابردنی توخمەکانی ئاو لە ترشەڵۆکێکی تایبەتی‌یەوە بە دەست هاتووە: *acetic -hydride* 2 ئاوێتەیێ کە لەو ئاوە وەرگیراوە ۞ انیدرید

anhydrite /anˈhʌɪdrʌɪt/ *noun*
ئەنهایدرایت: کانێکی سپی کە لە سولفاتی کالسیۆمی بێ‌ئاو پێکهاتووە $CaSO_4$ ۞ انیدریت

anhydrous /anˈhʌɪdrəs/ *adjective*
(کیمیا) ناناو، بێ‌ئاو، ئەنهایدرۆس، ناوی هیچ تیانیە ۞ انیدروس

ani /ˈɑːni/ *noun, pl.* anis
باڵندەیێکی کلک‌درێژی ڕەشی ورشن، لە تیرەی cuckoo، لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری دەبینرێ [توخم *Crotophaga*: سێ جۆرن] ۞ آنی

anil *noun*
1 جۆرێ دەوەنی هیندی ڕۆژاوا West Indian لە خێزانی legume، هێشووە گوڵی زەردی سووروباوی چکۆلەی هەیە [*Indigofera suffruticosa*] 2 شینی توند یان تۆخ ۞ 1 آنیل 2 آبی سیر

anile /ˈænaɪl, US ˈeɪnaɪl/ *adjective*
جوریاو، پیرێژنانە، پیرەژن‌ئاسا ۞ پیرزنانه

aniline /ˈanɪliːn, US -lɪn/ *noun*, also anilin
(کیمیا) ئەنیلین، جەوهەر: شلەیەکی ژاراوی، چەور و بێ‌ڕەنگ $C_6H_5NH_2$، ب.ت. بەهۆی لێ‌کردنەوەی nitrobenzene بە دەس دێنرێ و زۆرتر لە سازاندنی ڕەنگ و دەرمانەکان بەکاردێنرێ ۞ آنیلین

aniline black *noun*
(کیمیا) ڕەشی ئەنیلینی ۞ سیاه آنیلینی

aniline dye *noun*
ڕەنگی ئەنیلین ۞ رنگ آنیلینی

aniline point *noun*
(کیمیا) خاڵی جەوهەری یان ئەنیلین ۞ نقطه‌ی آنیلینی

anilingus /ˌeɪnɪˈlɪŋgəs/ *noun*
بزواندنی سێکسی کۆم بە پیاهێنانی زمان، کۆم‌لێسی ۞ آنیلینگوس

anility /ˈeɪnɪlətɪ/ *noun*
جوریاوی، خەرەفاوی، گەوجێتی ۞ خرف

anima /ˈanɪmə/ *noun, pl.* animas
1 گیان، ڕۆح 1-2 (لە دەروون‌ناسی یونگدا) بەشی مێینەی کەسایەتی پیاوێ (لە بەرامبەر animus دا) 2-2 کەسایەتی نێوەکی (لە بەرامبەر persona دا؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە "mind"، "soul") ۞ 1 روح 1-2 و 2-2 انیما

animadversion *noun*
لێ‌گرتن، عەیب‌لێ‌گرتن، ئیرادگرتن، ئیرادگیری، ڕەخنەکردن، ڕەخنەگری (animadversional *adj*) ۞ خرده‌گیری، عیب‌جویی

animal /ˈænɪml/ *noun, adjective*
n 1 گیان‌لەبەر، ڕۆح‌لەبەر، ئاژەڵ، گیانەوەر، گیان‌دار، ژین‌دار، جانەوەر، زیندەوەر، بوونەوەر 2 گیانەوەری چوارپێ 3 مرۆڤی دڕندە *adj* 1 گیانەوەری 2 لەشی، جەستەیی، تەنانی ۞ *n* 1 جانور، حیوان، موجود 2 حیوان چهارپا 3 انسان وحشی *adj* 1 حیوانی 2 جسمانی

animal charcoal *noun*
خەڵووزی گیانەوەری ۞ زغال حیوانی

animalcular *adjective*
سەربە گیانەوەری میکرۆسکۆپی، گیانەوەرۆچکەیی، وردەگیانەوەری ۞ وابستە بە جانور ذرەبینی

animalcule /ˌanɪˈmalkjuːl/ *noun,* also animalculum
(کۆن) گیانەوەری میکرۆسکۆپی، گیانەوەرۆچکە، وردەگیانەوەر، وردەجانەوەر (ئەمیب، میکرۆب) ۞ جانور ذرەبینی

animal fat *noun*
چەوری گیانەوەری، پیو، بەز ۞ چربی حیوانی

animal genetics *noun, pl.*
بۆماوەناسی یان ژێنێتیکی گیانەوەری ۞ ژنتیک حیوانی

animal geography *noun*
جوگرافیای گیانەوەری ۞ جغرافیای حیوانی

animal heat *noun*
گەرمی گیانەوەری ۞ حرارت حیوانی

animal husbandry *noun*
ئاژەڵ بەخێوکردن، ئاژەڵداری، ئاژەڵ‌ڕاگرتن ۞ دامپروری

animalism *noun*
گیانەوەرگەری، ئەنیمالیزم، گیانەوەرپەرستی ۞ اصالت حیوانی

animalistic *adjective*
سەربە گیانەوەرگەری، ئەنیمالیستی ۞ وابستە به اصالت حیوانی

animality /ˌænɪˈmælɪtɪ *noun*
گیانەوەریێتی، ژیان یان سروشتی گیانەوەری، دنیا یان جیهانی گیانەوەران ۞ حیوانیت، عالم حیوانات

animalization *noun*
بوونەگیانەوەر، گیانەوەراندن ۞ حیوان‌شدگی، آنیمالیزاسیون

animal kingdom *noun*
جیهان یا دنیای گیانەوەران، مەڵبەندی گیانەوەران (لە بەرامبەر vegetable kingdom و mineral kingdom) ۞ عالم حیوانات

animal liberation *noun*
ئازادکردن یان زرگارکردنی گیانەوەری (لە چەوسانەوە و جووڵانەوەر خراپ لە لایەن مرۆڤەوە) ۞ آزادسازی حیوانات

animal liberationist *noun*
رزگاریخوازی گیانەوەری ۞ آزادساز حیوانات

animal life *noun*
ژیوار یان ژیانی گیانەوەری ۞ زندگی جانوری

animal magnetism *noun*
هیپنۆتیزم، راکێشانی رەگەزی یان سێکشواڵی گیانەوەران ۞ هیپنوتیزم، جاذبەی جنسی حیوانات

animal migration *noun*
کۆچی گیانەوەری ۞ مهاجرت جانوری

animal oil *noun*
رۆنی گیانەوەری، پیو، بەز ۞ روغن حیوانی

animal parasite *noun*
مشەخۆری گیانەوەری ۞ انگل جانوری

animal phylum *noun*
لقی گیانەوەری ۞ شاخەی جانوری

animal physiology *noun*
کارئەندامناسی یان فیزیۆلۆژی گیانەوەری ۞ فیزیولوژی جانوری

animal plankton *noun*
سەراوەکی یان پلانکتۆنی گیانەوەری ۞ پلانکتون جانوری

animal population *noun*
حەشیمەتی گیانەوەری ۞ جمعیت جانوری

animal protection *noun*
پاراستنی گیانەوەری یان گیانەوەران ۞ حفاظت از جانوران

animal protein *noun*
پرۆتئینی گیانەوەری ۞ پروتئین جانوری

animal soap *noun*
سابوونی گیانەوەری یان پیوی ۞ صابون حیوانی

animal society *noun*
کۆمەڵ یان کۆمەڵگای گیانەوەری ۞ جامعەی جانوری

animal species *noun*
جۆری گیانەوەری ۞ گونەی جانوری

animal spirit *noun*
خۆشی سروشتی ژیان، تین‌وگوری ژیان ۞ لذت طبیعی زندگی

animal starch *noun,* also glycogen
نشاستەی گیانەوەری، گلیکۆژین ۞ نشاستەی جانوری

animal tax *noun*
کۆدە، باج یان بازی مالات، مالاتانە، ئاژەڵانە ۞ مالیات حیوان

animal toxin *noun*
ژار یان ژاراوکی گیانەوەری ۞ سم جانوری

animal virus *noun*
ڤایرۆسی گیانەوەری ۞ ویروس جانوری

animal world *noun*
دنیای گیانەوەری، جیهانی گیانەوەران ۞ عالم حیوانات

animate /ˈænɪmət/ *adjective*
گیان‌دار، بەگیان، رۆح‌لەبەر، زیندەوەر، رۆح‌دار، زیندوو، alive: *an -mate noun* (animatedly *adv* ،animateness *n*) ۞ ذی‌روح

animated /ˈænɪmeɪtɪd/ *adjective*
1 گەرم، سەرنج‌ڕاکێش، بەکەیف، بەگور، سەرخۆش 2 (وێنەکێشی) جووڵاو: *an -mated film* ۞ 1 داغ، سرزندە، بانشاط 2 متحرک

animated cartoon *noun*

کارتون، وێنەکێشی جوولاو ۞ کارتون

animatedly /'ænɪmeɪtɪdli/ *adverb*
بە سەرخۆشی‌یەوە، بەگوڕەوە، بە کەیفەوە ۞ با سرزندگی

animated stick *noun*
جۆری stick insect ی ڕۆژهەڵاتی ئەوستراليا، جاروبار لەباری درێژایی‌یەوە دەگاتە 25 سانتی‌میتر [*Acrophylla titan*] ۞ نوعی حشره

animation /ˌænɪ'meɪʃn/ *noun*
1 سەرخۆشی، بەکەیفی، بەدەماخی، کەیف‌سازی، تین‌وگوڕ، بەگوڕی، چالاکی، بەدەماخی 2 وێنەجوولێنی، ئەنیمەیشن، بەرهەمهێنانی وێنەکێشی جوولاو ۞ 1 سرزندگی، شور و نشاط 2 متحرک‌سازی، پویانمایی

animator /'ænɪmeɪtə(r)/ *noun*
1 وێنەجوولێن، ئەنیمەیتێر 2 گیان‌بەبەرداکەر، گیان‌دەر، گیان‌بەخش ۞ 1 پویانما، متحرک‌ساز 2 حیات‌بخش

animatronics /ˌænɪmə'trɒnɪks/ *noun, pl.*
تەکنیکی دروست‌کردن یان کارپێ‌کردنی ڕۆبۆتە زیندوودیارەکان، ب.ت. بۆ بەکارهێنانیان لە فیلمدا (animatronic *adj*) ۞ انیماترونیک

anime /'ænɪmeɪ, US 'ænɪmə/ *noun*
ئانیمی: ئەنیمەیشنی فیلم و تەلەفزیۆنی ژاپۆنی، ب.ت. بە تێمێکی زانستی خەیاڵی‌یەوە ۞ آنیمی

animism /'ænɪmɪzəm/ *noun*
1 گیان‌باوەڕی، ڕۆح‌باوەڕی، باوەڕ بە گیان‌داربوونی شتەکان (وەک دیاردە سروشتی‌یەکان، ڕووەک و هتد) 2 بەگیان‌دارزانی، گیان‌مەندباوەڕی، بەزیندەزانی، زیندەباوەڕی ۞ 1 روح‌گرایی 2 زنده‌انگاری

animist /'ænɪmɪst/ *noun*
گیان‌باوەڕ، ڕۆح‌باوەڕ ۞ روح‌گرا

animistic /ˌænɪ'mɪstɪk/ *adjective*
گیان‌باوەڕانە، سەربە گیان‌باوەڕی، ڕۆح‌باوەڕی‌یانە ۞ روح‌گرایانه

animosity /ˌænɪ'mɒsəti, US -'mɑːs-/ *noun, pl.* animosities
دوژمنی، دوژمنایەتی، نەیاری، ڕق‌وکینە، قینەبەرایەتی، ڕقەبەرایەتی ۞ خصومت، دشمنی

animus /'ænɪməs/ *noun*
1 دوژمنی، دوژمنایەتی، قینەبەرایەتی، غەرەز، ڕق، قین، نەیاری، بێزاری 2 (لە دەروون‌ناسی یۆنگدا) بەشی نێرینەی کەسایەتی ژن (لە بەرامبەری anima دا) ۞ 1 خصومت، عناد، غرض، انزجار 2 انیموس

anion /'ænaɪən/ *noun*
(کیمیا) ئانیۆن (ئایۆنی بارگاوی charged نەرێنی، دژی cation؛ anionic *adj*: ئانیۆنی، سەربە یان پێوەندی بە ئانیۆنەوە هەیە) ۞ آنیون

anis- or aniso- *prefix*
پێشگر: جیاواز، جیا، نابەرامبەر، جودا: *anisogamous*، *anisotropic* (بنەڕەت: لە *anisos* یۆنانی‌یەوە "unequal") ۞ پیشوند: متباین

anise /'ænɪs/ *noun*
1 ڕەزیانە [*Pimpinella anisum*] 2 بۆ ناوی ئەو دار یا دەوەنە ئەمریکایی یان ئاسیایی بەکاردێتری کە میوەیێکی وا بە بۆنی تووی ڕەزیانەوە دەگرن، ب.ن. star anise [تۆخم *Illicium*] (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *anisum* لاتین، لە *anison* یۆنانی "anise، dill") ۞ 1 رازیانه 2 آنیس

aniseed /'ænəsiːd/ *noun*
دان یان تووی ڕەزیانە ۞ تخم رازیانه

anisette /ˌænɪ'zet/ *noun*
ئارەق یان مەی ڕەزیانە، ڕەزیانک ۞ انیست

Anishinabe also Anishinaabe or Anishinabeg = Ojibwa1

anisogamous *adjective*, also anisogamic
(ڕووەک‌ناسی) ناهاوجووت، نابەرامبەرجووت ۞ انیسوگاموس

anisogamy /ˌænaɪ'sɒgəmi/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) ناهاوجووتی، نابەرامبەرجووتی، زۆربوونی ڕەگەزی بەهۆی یەک‌گرتنی گامێتە جیاواز یان لێک‌نەچووەکان (بڕوانە isogamy) ۞ انیسوگامی

anisole *noun*
ئانیسۆل، ئەنیسۆل: جۆری شلەی ئاوەتوواوی ئارۆماتیک C_7H_8O، ب.ت. لە بواری گوڵاوسازی‌دا بەکاردێتری ۞ انیسول

anisometric *adjective*
جیابەش، بەش‌بەش، (خاوەنی کۆمەڵە بەشێکی) ناهاوتا ۞ متباین‌الاجزا

anisometropia *noun*
ئەنیسومێترۆپیا، تێک‌چوونی توانایی شکانەوە لە هەر دوو چاودا، توانایی شکانەوەی نابەرامبەر لە هەردوو چاودا، جیاوازی دید یان بینایی دوو چاو ۞ انیسومتروپیا

anisometropic *adjective*
ئەنیسومێترۆپیک ۞ انیسومتروپیک

anisophyllous *adjective*
گەڵانابەرامبەر، گەڵاناڕێک: گەڵاکانی زیاتر لە دوو یان چەند ئەندازە و شێوەی هەیە ۞ انیسوفیلوس

anisophylly *noun*
گەڵانابەرامبەری، گەڵاناڕێکی ۞ انیسوفیلی

anisoploid *adjective*
ئەنیسۆپلۆ(ئ)ید: ئەو زیندەوەرانەی کە زنجیرە ڕەنگ‌تەن یان کرۆمۆزۆمێکی تاکیان هەیە ۞ انیسوپلوئید

anisoploidy *noun*
ئەنیسۆپلۆ(ئ)یدی ۞ انیسوپلوئیدی

Anisoptera /ˌanʌɪˈzɒptərə/ *noun, pl.*
(میروناسی) ناهاوبالان، نابەرامبەربالان، ناهاویەلان: ژێردەستەیێ لە مێرووەکان کە dragonfly ـەکان دەگرێتەوە ۞ انیسوپترا

anispteran *noun, adjective*
(مێرووی) ناهاوبال یان نابەرامبەربال ۞ انیسوپتران

anisotropic /ˌanʌɪsə(ʊ)ˈtrɒpɪk/ *adjective*
(فیزیک) چەندلاخواز، نائیزۆترۆپیک، ئەنیسۆترۆپیک، نارێک، خاوەنی تایبەتمەندی جیاواز لە کۆمەڵە لایێکی جیاوازەوە ۞ انیسوتروپیک

anisotropically /ˌanʌɪsə(ʊ)ˈtrɒpɪkli/ *adverb*
چەندلاخوازانە، لەباری نائیزۆترۆپیک ۞ از لحاظ انیسوتروپیک

anisotropy /-ˈsɒtrəpi/ *noun*, also anisotropism
چەندلاخوازی، نائیزۆترۆپی، ئەنیسۆترۆپی، نارێکی ۞ انیسوتروپی

Anjou *noun*
جۆرێ هەرمێی هێلکەیی شیرین و گەورە ۞ نوعی گلابی

ankerite *noun*
جۆرێ کانی کاربۆنات کە پێوەندی بە dolomite ـەوە هەیە، بەلام لەودا ئاسن بەشێکی لە مەنیزیۆم داگرتووە (بنەڕەت: لە ناوی کانیناسی ئەوستریایی *M. J. Anker* (مەرگ 1843)+ ite) ۞ انکریت

ankh /æŋk/ *noun*
خاچی ئالقەدار یان قولفن (یان قولفدار، ب.ت. لە میسری کۆندا، ب.ت. وەک نیشانەی ژیان) ۞ انک

ankle /ˈæŋkl/ *noun*
قولەپێ، قولاپە، قولەپا، گوێزینگ، گۆزینک، قول (ankled *adj*؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ قوزک

ankle-biter *noun*
(ئەوسترالیا و نیوزیلەند، بۆ شۆخی) منال ۞ بچە

ankle bone *noun*
(توێکاری) ئێسکی گوێزینگ یان قولەپێ، دەق، قاپ، talus ۞ استخوان قوزک

ankle-joint *noun*
خرتکە، خرکە ۞ بند

ankle socks *noun*
گۆرەوی ملکورت، گۆرەوی قولەپێ یان قولەپا ۞ جوراب ساق‌کوتاه

anklet /ˈæŋklət/ *noun*
پاوانە، پێوەند، خرخال (خاشخاش: پاوانەی زەنگولەیی) ۞ خلخال

ankylosaur /ˈaŋkɪləsɔː/ *noun*
جۆرێ دایناسۆری چوارپێی گیاخۆری کەتەی سەردەمی کرێتاسە Cretaceous (بنەڕەت: لە لاتین *Ankylosaurus*، لە یۆنانی *ankulos* (بڕوانە ankylosis) + *sauros* "lizard") ۞ نوعی دایناسور

ankylosing spondylitis *noun*
(پزشکی) جۆرێ جومگەئاوسێی بڕبڕەیی spinal arthritis (بڕوانە spondylitis) ۞ جمود مفصل

ankylosis /ˌaŋkɪˈləʊsɪs/ *noun, pl.* ankyloses
(پزشکی) رەقبوون و نەگەڕانی نائاسایی جومگەیێ بەهۆی یەکگرتنی ئێسکەکان، جومگەڕەقە ۞ جمود مفصل

ankylostomiasis /ˌaŋkɪlə(ʊ)stə(ʊ)ˈmʌɪəsɪs/ = ancylostomiasis

anlage /ˈanlɑːgə/ *noun, pl.* anlagen /ˈʌnə/ or anlages
(زیندەناسی، ئەڵمانی) بنواشە: بنەڕەت و بنچینەی ئەندامێکی تایبەتی یان بەشێکی تر، ب.ت. ناوەڵمەیێ، ب.ت. primordium ۞ آنلاگ

anna /ˈʌnə/ *noun*
1 ئانا: یەکەی بنەڕەتی پارە لە بورما Burma هیند و پاکستان، بەرامبەر بە شازدەیەکی rupee (بنەڕەت: لە *ānā* هیندییەوە) 2 (Anna) نەنکی عیسا ۞ انا

annal /ˈæn(ə)l/ *noun*
ساڵنامە، تۆماری ڕووداوەکانی ساڵێ ۞ وقایع‌نامه

annalist /ˈænəlɪst/ *noun*
ڕووداونووس، ساڵنامەنووس، ساڵنامەوان، chronicler ۞ وقایع‌نگار

annalistic *adjective*
سەربە ڕووداو(نامە)نووسی، ساڵنامەنووسی ۞ وابسته به وقایع‌نگاری

annals /ˈænlz/ *noun, pl.*
(ساڵ بە ساڵ) ساڵنامە، ڕووداونامە، تۆمارنامە، مێژوونامە، مێژوو، تۆمارە مێژوویییەکان ۞ شرح وقایع سالیانه، تاریخچه

Annamese *noun, adjective, pl.* same
n 1 خەڵک یان دانیشتووی Annam = 2 Vietnamese (ڕووبەری خاکەکەی 148,200 *sq km*) *adj* 1 ئانامی 2 سەربە ئانام ۞ آنامی

annatto /əˈnatəʊ/ *noun*, also anatto
1 ڕەنگێ کە لە توێخی دەنکی میوەیێکی گەرمێنان دەگیرێ و بۆ ڕەنگاندنی خۆراک 2 درایکی ئەمریکایی گەرمێنان ۞ آناتو

annealer *noun*
کلێنەر، ڕەقێنەر، ناوەدەرەوە، جەوهەردەر ۞ تابکار

annealing *noun*
کلاندنەوە، ڕەقکردنەوە یان ڕەقاندن بەهۆی هێواش ساردکردنەوە دوای گەرمکردن، سووکەساردکردنەوە، سووکەسارداندن،

رەقاندنەوە، ئاودانەوە، جەوهەردان ◌ تابکاری

annelid /'an(ə)lɪd/ *adjective, noun*
(کرمی) ئالقەیی یان بازنۆکەیی ◌ (کرم) حلقوی

Annelida /ə'nelɪdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کرمە ئالقەیییەکان، بازنۆکەیییەکان: لقێکی بەربلاو کە کرمە برگەبرگە یان کەرتکەرتەکان segmented worm دەگرێتەوە کە earthworm ـەکان، lugworm ـەکان، ragworm ـەکان و leech ـەکان (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە فەرەنسی *(animaux) annelés* "(گیانەوەرە) ئالقەئالقەکان"، لە *anel* فەرەنسی کۆن "ئالقەیی"، لە *anellus* لاتین، چکۆلێنراوی *anulus* "بازنەیی، ئالقەیی") ◌ کرمهای حلقوی

annelidan *noun, adjective*
(کرمی) ئالقەیی یا بازنۆکەیی ◌ (کرم) حلقوی

annex /'æneks/ *noun*, chiefly Brit. also annexe /'æneks/, *pl.* annexes
1 لاخانوو(بەرە)، دەستەی لا(پاڵ)، لادەستە، خانووبەرەی سەرخستە یان لکاو، خانووبەرەی سەرخراو (نووساوە بە خانووبەرەی سەرەکی) 2 پاشکۆ، سەرخستە ◌ 1 ساختمان فرعی 2 ضمیمه

annexation /,ænek'seɪʃn/ *noun*
1 داگیرکردن، دەسبەسەراگرتن، گرتن، زەوتکردن 2 لکاندن، خستنەپاڵ، دانەدەم، خستنەسەر 3 پاشکۆ، سەرخستە ◌ 1 تصرف، اشغال 2 الحاق، ضمیمەسازی 3 ضمیمه

annexment *noun*
پاشکۆ، پالخستە، سەرخستە ◌ ضمیمه

annihilable /ə'naɪələbl/ *adjective*
لەقەلاچۆهاتوو، تێکدەشکێ، لەنێودەچێ، دەفەوتێ ◌ نابودشدنی

annihilation /ə,naɪə'leɪʃn/ *noun*
1 لەنێوچوون، تیاچوون، وێرانی، کاولبوون، قەلاچۆ، فەوتاندن، نەهێشتن، کوێرکردنەوە، خاپووربوون، قڕ، قڕتێکەوتن، تەختوبەختبوون، پاکتاوبوون، هەڵتەکان 2 بەزین، شکست، تێشکان (یەکجاری) 3 نەمان ◌ 1 فنا، نابودی 2 انهدام، شکست 3 نیستی

annihilator *noun*
تیابەر، وێرانکەر، خاپوورکار، فەوتێنەر، کاولکەر، تێکشکێنەر، هەڵتەکێنەر ◌ نابودگر، ویرانگر

anniversary /,ænɪ'vɜːsəri, US -'vɜːrs-/ *noun, pl.* anniversaries
ساڵگەڕانەوە، ساڵوەگەڕ، ساڵیاد، ساڵەوەختینە، ساڵگەڕ، ساڵڕۆژ: *the 6-month -niversary of the accident* ◌ سالگرد، سالروز

Anno Domini /,anəʊ 'dɒmɪnʌɪ/ *noun, abbreviation* AD
زایینی، پاشزایین، دوای زایین ◌ میلادی، پس از میلاد

Anno Hegirae *noun*
کۆچی ◌ هجری

annotated /'ænəteɪtɪd/ *adjective*
پەراوێزلەگەڵ، لەگەڵلێکدانەوە: *an -otated edition* ◌ همراه با حواشی

annotation /,ænə'teɪʃn/ *noun*
ڕوونکردنەوە، لێکدانەوە، ڕاڤەکردن، پەراوێز، پەراوێزنووسی: *It will be published with annotations and an index ◊ The new edition is based on previously unpublished manuscripts with full -notation* (annotative: *adj*) ◌ توضیح، تفسیر، حاشیه، حواشی‌نگاری

annotator /'ænətɪtə(r)/ *noun*
پەراوێزنووس، لێکدەرەوە ◌ حواشی‌نگار

announcement /ə'naʊnsmənt/ *noun*
ڕاگەیاندن، دانەزانین، بلاوکاری، بلاوکردنەوە، ئاگاداری، ئاگاهی، بانگەواز، جاڕ، بلاوکراوە، هەواڵ: *Announcement of the verdict was accompanied by shouts and cheers ◊ a formal/an official/a public -nouncement* ◌ اعلام، اعلان، آگهی، اطلاعیه، خبر

announcer /ə'naʊnsə(r)/ *noun*
بێژەر، بلاوکار، ڕاگەیێنەر، بانگەوازچی، بانگەوازکەر (بە سپیکێر) ◌ گوینده، اعلام‌کننده

annoyance /ə'nɔɪəns/ *noun*
1 نارەحەتی، ڕقهەستاوی، تووڕەیی 2 دڵئێشان، زیزی، دڵشکان، دڵڕەنجان 3 تەنگەتاوکردن، سەرئێشاندن، هەراسانکردن، بەتەنگهێنان، جاڕزکردن، نارەحەتکردن، دەردپێدان، هەڵپێچان، زۆربۆهێنان، بێزارکردن 4 مایەی مزاحیمبوون، مایەی سەرئێشە ◌ 1 ناراحتی، عصبانیت 2 رنجش 3 مزاحمت، اذیت 4 تصدیع، اسباب دردسر

annoyed /ə'nɔɪd/ *adjective*
نارەحەت، جاڕز، زوێر، دڵگیر، عاجز، تووڕە، زیز، دڵئێشاو، دڵمەند ◌ ناراحت، عصبانی، دلخور

annoying /ə'nɔɪɪŋ/ *adjective*
نارەحەتکەر، دڵڕەنجێن، ناخۆش، دڵشکێن، ڕقهەستێن، دڵسووتێن، وەڕەسکەر، تەنگپێهەڵچن (annoyingly /ə'nɔɪɪŋli/ *adv*: بەشێوەیەکی نارەحەتکەر، وەڕەزکەرانە) ◌ ناراحت‌کننده، عصبانی‌کننده

annual /'ænjuəl/ *adjective, noun*
1 *adj* ساڵانە، ساڵی، ساڵیانە، یەکساڵە، هەر ساڵ: *an annual meeting/event/report ◊ an annual income/subscription/budget* 2 *an average annual growth rate of 8%* یەکساڵە، یەکساڵەزی (بڕوانە biennial، perennial) 1 *n* ساڵنامە، کتێب یان کۆڤاری کە

سالی جاری دەردەچێ 2 ڕووەک یان گیای یەکساڵە (بنەڕەت: لە *annuel* فەرەنسی کۆن، لە late Latin *annualis* لە *annus* "ساڵ") ۞ *adj* 1 ساڵانە، سالیانە، ساڵی یەک بار 2 یەکساڵە *n* 1 سالنامە 2 گیاه یکسالە

annual budget *noun*
دراونامە یا بوودجەی ساڵانە ۞ بودجەی سالانه

annual expense *noun*
خەرج یان تێچوونی ساڵانە ۞ هزینەی سالانه

annual general meeting *noun*
کۆبوونەوەی گشتی ساڵانە ۞ همایش عمومی سالانه

annually /'ænjuəli/ *adverb*
لە ساڵدا، ساڵبەساڵ، هەر ساڵە، ساڵانە ۞ سالانه، هر ساله

annuitant /ə'nju:ɪt(ə)nt/ *noun*
مووچەخۆر، ساڵانەگر ۞ حقوق‌بگیر

annuity /ə'nju:əti, US -'nu:-/ *noun, pl.* annuities
بڕانەی ساڵانە، ساڵانە، بیمەی مووچەی ساڵانە، حەق و مافی وەرگرتنی بڕانەی ساڵانە ۞ مستمری سالیانه، آنوایتی

annular /'ænjələ(r)/ *adjective*
ئاڵقەیی، بازنەیی، شێوەبازنە، ئاڵقەئاسا، شێوەئاڵقە، چەمەری، خڕ، گروفەری، خەلەکی (annularly *adv*) ۞ حلقوی، حلقه‌مانند، حلقه‌وار

annular eclipse *noun*
خۆرگیرانی بازنەیی یا ئاڵقەیی ۞ کسوف حلقوی

annulary *adjective*
ئاڵقەدار، بازنەدار، بازنەبازنە، ئاڵقەئاڵقە، ئاڵقاوی ۞ حلقه‌دار

annulate /'anjolət/ *adjective, also* annulated
ئاڵقەدار، بازنەدار، بازنەبازنە، ئاڵقەئاڵقە، ئاڵقاوی ۞ حلقه‌دار

annulation /ˌænjo'leisən/ *noun*
دروس‌بوونی بازنە، سازبوونی ئاڵقە، ئاڵقەئاڵقە پێکهاتن، پێکهێنان یان دروستکردنی ئاڵقە، پێکهاتەیێکی ئاڵقەئاسای توێکاری ۞ تشکیل حلقه

annulet /'anjolɪt/ *noun*
بازنۆکە، ئاڵقۆچکە، چەمەرۆکە، بازنەی چکۆلانە ۞ حلقەی کوچک

annulment /ə'nəlmənt/ *noun*
هەڵوەشاندنەوە، هەڵوەشاندن، پووچەڵ کردنەوە، بەتاڵ کردنەوە، پووکاندنەوە ۞ الغا، ابطال، فسخ

annulose *adjective*
بازناوی، ئاڵقاوی، ئاڵقەئاڵقە، لەبازنەپێکهاتوو، بازنەبازنە ۞ انیولوس

annulus /'anjʊləs/ *noun, pl.* annuli /-lʌɪ, -li:/
پێکهاتە، شت یان ناوچەیێکی بازنەیی (یان ئاڵقەیی؛ بنەڕەت: لە *anulus*، *annulus* لاتین) ۞ ساختار، چیز یا منطقه‌ای حلقه‌ای‌شکل

the Annunciation /əˌnʌnsi'eɪʃn/ *noun*
1 دانەزانین، ڕاگەیاندن، بلاوکاری 2 مزگێنی، مژدە 3 جێژنی مزگێنی (لە 25ی مارسدا) ۞ 1 اعلام 2 بشارت 3 عید بشارت

annunciator /ə'nʌnsieɪtə(r)/ *noun*
ڕاگەیێنەر، ڕاگەیەنەر ۞ اعلام‌کننده

annus horriblis /ˌanəs hɒ'ri:bɪlɪs/ *noun*
ساڵی نەهات(ی)، ساڵی ڕەش یان نەهامەتی، ساڵی مەینەتی یان بێبەختی ۞ سال بدبختی

annus mirabilis /mɪ'rɑ:bɪlɪs/ *noun*
ساڵی هات، ساڵی پڕبیت، ساڵی سەیر ۞ سال پربرکت

anoa /ə'nəʊə/ *noun, pl.* same or anoas
(گیانەوەرناسی) گامێشێکی ئاوی چکۆلەی گاکێویئاسا، ڕەسەنی Sulawesi [تۆخم *Bubalus*: دوو جۆرن] ۞ انوآ

anodal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە anode ـەوە هەیە ۞ وابسته به انود

anode /'ænəʊd, US 'ænoʊd/ *noun*
ژوورک(ە)، جەمسەری ئەرێنی، جەمسەری گەرم، ئانۆد، گەرمەجەمسەر (دژی cathode؛ anodic *adj*: سەربە ژوورک یان ئانۆد) ۞ انود

anodyne /'ænədaɪn/ *noun*
1 دەرمانی ژانبڕ، دەرمانی ئارامکەرەوە 2 شتی دامرکێن، هێورکەرەوە، دڵدەرەوە، خەمڕەوێن ۞ 1 داروی مسکن 2 عامل تسکین‌دهنده

anogenital /ˌeɪnəʊ'dʒɛnɪt(ə)l/ *adjective*
(پزشکی و توێکاری) سەربە کۆم و ئەندامانی زاوزێ ۞ آنوجنیتال

anointing of the sick = extreme unction

anointment *noun*
چەورکردن، (مەرهەم) پیاماڵین یان پیاساوین (ب.ت. لە ڕێوڕەسمی دینیدا) ۞ پمادمالی

anole /ə'nəʊli/ *noun*
جۆرێ مارمێلکەی چکۆلەی دار(نشین)ی ئەمریکایی، زۆرتر بە ڕەنگی ڕۆشن [تۆخم *Anolis*] (لە کارائیبەوە) ۞ آنول

anomalous /nɒmələs, US -'nɑ:m-/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، ڕیزبەر، بێڕێسا، نارێک، شێرزە، ئاڵۆز (anomalously /nɒmələsli, US -'nɑ:m-/ *adv*: نائاساییانە؛ anomalousness /nɒmələsnəs, US -'nɑ:m-/ *n*) ۞ غیرعادی، نابهنجار، نامنظم

anomalous curve *noun*
(کیمیا) چەماوەی نائاسایی ۞ منحنی غیرعادی

anomalous effect *noun*
(کیمیا) کاریگەری نائاسایی ۞ اثر غیرعادی

anomaly /ə'nɒməli, US ə'nɑːm-/ *noun*, *pl.* anomalies

1 ناناسایێتی، سەیربوون، نارێکی، بێ‌ڕێسایی، irregularity: *the many anomalies in the tax system* 2 شتێکی ناناسایی 3 دۆخی ناناسایی ۞ 1 نابهنجاری، بی‌نظمی 2 چیز غیرعادی 3 وضع غیرعادی

anomia /ɔ'nəʊmɪə/ *noun*

(پزشکی) جۆرێ aphasia کە نەخۆش ناتوانێ شتەکانی ڕۆژانەی بێنێتەوە بیر (anomic *adj*: تووش‌بوو بە نەخۆشی ئانۆمیا) ۞ آنومیا

anomie /'ænəmi/ *noun*, also anomy

(کۆمەڵناسی) ئەنامی، شێواوی کۆمەڵایەتی، بێ‌ڕێسایی (anomic /ə'nɒmɪk/ *adj*: سەربە ئەنامی یان شێواوی کۆمەڵایەتی؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە *anomia* یۆنانی، لە *anomos* "lawless") ۞ هنجارگسیختگی

anon /ə'nɒn, US ə'nɑːn/ *adverb*

دەسبەجێ، لەڕێوە، زوو، بەزوویی، خێرا ۞ فوراً، به زودی

anon /ə'nɒn, US ə'nɑːn/ = anonymous

anonym /'ænənɪm/ *noun*

1 کەس یان بەرهەمی بێ‌ناو 2 نازناو، خوازەنێو، ناوی خوازراو ۞ 1 شخص یا اثر بی‌نام 2 مستعار

anonymity /ˌænə'nɪməti/ *noun*

نەناسراوی، بێ‌ناونیشانی، بێ‌ناوی، گومی، نەناس‌مانەوە، نەناسران، ناودەرنەکردوویی ۞ گمنامی، ناشناس ماندن

anonymous /ə'nɒnɪməs, US ɔ'nɑːn-/ *adjective*

1 نەناسراو، بێ‌ناونیشان، بێ‌ناو، گوم، ناودەرنەکردوو 2 ئاسایی (anonymously /ə'nɒnɪməsli, US ə'nɑːn-/ *adv*: بەشێوەیێکی نەناسراو، نەناسراوانە؛ anonymousness *n*) ۞ 1 گمنام ناشناس 2 معمولی

anopheles /ə'nɒfɪliːz/ *noun*, *pl.* same

کەلەمێش، هۆدرە، تەپۆ، مەلەشە [توخم *Anopheles*] (بنەڕەت: لە *anōphelēs* یۆنانی‌یەوە "بێ‌کارە، بەکارنەهاتوو، بێ‌خێرە") ۞ پشه‌ی مالاریا

Anoplura /ˌanə(ʊ)'plʊərə/ *noun*, *pl.*

(مێروناسی) ئەسپێیان، کلکبێ‌زرێ‌کان، کلکبێ‌زرێ‌یان: تیرە یان دەستەیێ لە مێرووەکان کە ئەسپێ مژۆک دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینەوە: *anoplos* "unarmed" + *oura* "tail") ۞ آنوپلورا

anopluran *noun*, *adjective*

(مێروو) ئەسپێ، ئەسپێیی، کلکبێ‌زرێ ۞ آنوپلوران

anorak /'ænəræk/ *noun*

ئەنورەک، باڵتە، باگیر، باگێرەوە ۞ آنوراک، بادگیر

anorectal /ˌeɪnəʊ'rɛkt(ə)l/ *adjective*

(پزشکی و توێکاری) سەربە کۆم و ڕیخۆڵەڕاستە ۞ آنورکتال

anorexia /ˌænə'reksiə/ *noun*

1 دڵنەبردن، بێ‌ئیشتیایی 2 بێ‌ئیشتیایی دەروونی anorexia nervosa ۞ 1 بی‌اشتهایی 2 بی‌اشتهایی روانی

anorexia nervosa /ˌænəˌreksiə nɜː'vəʊʃə, US nɜːr'voʊsə/ *noun*, also anorexia

بێ‌ئیشتیایی دەروونی ۞ بی‌اشتهایی روانی

anorexic /ˌænə'reksɪk/ *adjective*, *noun*, also anorectic

adj تووش‌بوو بە بێ‌ئیشتیایی دەروونی *n* نەخۆشی تووش‌بوو بە بێ‌ئیشتیایی دەروونی ۞ *adj* مبتلا به بی‌اشتهایی روانی *n* بیمار مبتلا به بی‌اشتهایی روانی

anorgasmia /ˌanɔː'gazmɪə/ *noun*

(پزشکی) نەتوانینی هەمیشەیی بۆ بەدەس‌هێنانی ئۆرگازم سەرەڕای بزوانی ئارەزووی سێکسی (anorgasmic *adj*) ۞ آنورگازمیا

anorthite /ə'nɔːθʌɪt/ *noun*

ئانۆرتێت، ئانۆرتایت: کانێکی پڕکالسیۆم لە کۆمەڵی فێلدسپار، زۆرتر سپی (anorthitic *adj*: سەربە ئانۆرتێت یا ئانۆرتایت) ۞ آنورتیت

anorthosite /ə'nɔːθəsʌɪt/ *noun*

(زەوی‌ناسی) جۆرێ بەردی دان‌دانی ئاگرین کە زۆرتر لە labradorite یان plagioclase ی تر پێکهاتووە (anorthositic *adj*) ۞ آنورتوسیت

anosmia /a'nɒzmɪə/ *noun*

بۆن‌پێ‌نەکراوی یان بۆن‌پێ‌نەکران، بۆن‌نەکردن، نەمانی هەستی بۆن‌کردن (لەبەر برین‌داری سەر، نەخۆشی یان گیرانی لووت؛ anosmic *adj*) ۞ فقدان شامه

another /ə'nʌðə(r)/ *adjective*, *pronoun*

یەکێکی تر، یەکێکی دی، دانەیێکی تر، تر، دی، دن، کەسێکی تر، ئەویدی، ئەویتر: *Let's do it another time* ۞ دیگر، دیگری، یکی دیگر

anovulant /a'nɒvjʊl(ə)nt/ *adjective*

ئاماژە بەو دەرمان یان هۆکارەی کە ڕێگە لە گەرادانان یا هێلکۆکەدانان دەگرێ ۞ آنوولانت

anovulatory /ˌanɒvjʊ'leɪt(ə)ri/ *adjective*

(پزشکی، دەربارەی سووری بێ‌نوێژی menstrual cycle) هێلکۆکەدانان تیا ڕوونادا: *anovulatory bleeding* ۞ آنوویولاتوری

anoxaemia *noun*, US anoxemia

(پزشکی) نەبوون یان کەمی ئۆکسیژێن لە خوێنی خوێنبەرا (anoxemic *adj*: تووش‌بوو بە anoxaemia) ۞ آنوکسمیا

anoxia /a'nɒksɪə/ *noun*

(پتـر پزشـکی) نـەبوون absence یـان کـەمی deficiency ئۆکسیژێن لە شانە، medium و... (anoxic adj: تووش‌بوو بە ئانۆکسیا) ◌ آنوکسیا

ans *abbreviation* answer

ANS *abbreviation* autonomic nervous system

Anschluss /'anʃlʊs/ *noun*

خستنەسەری نەمسا (یان ئوتریش) بە ئەلمانەوە لە 1938 (بنەڕەت: ئەلمانی، لە *anschliessen* "پێکەوە لکاندن، دانەدەم، "to join") ◌ آنشلوس

anserine /'ansərʌɪn/ *adjective*

قازئاسا، شێوەقاز، وەکوو قاز، قازی (لە لاتین، لە *anser* *anserinus* "قاز") ◌ غازمانند

answer /'ɑːnsə(r), US 'æn-/ *noun*

1 وەلام، وەرام، بەرسڤ 2 کاردانەوە، دژکردەوە 3 چارەسەری، ڕێگاچارە ◌ 1 پاسخ، جواب 2 واکنش 3 حل مسأله

answerable /'ɑːnsərəbl, US 'æn-/ *adjective*

1 بەرپرس، وەلامدەرەوە، شیاوی وەلامدانەوە، 2 پێبەند، دەربەست responsible = 3 (کۆن) suitable ,adequate 4 (کـــــــــــــــــۆن) = similar ,corresponding (answerability *n*) ◌ 1 مسؤل، جواب‌دادنی 2 ملتزم

answering *adjective*

لە وەلامدا ◌ در پاسخ

answering machine *noun*

پەیامنووس، دەزگای وەلامدانەوە یان بەیامنووسین ◌ پیام‌گیر

answephone /'ɑːnsəfəʊn, US 'ænsərfoʊn/ = answering machine

-ant, -ent *suffix*

پاشگر: 1 (ناو دروست دەکا) ـکار، ـکەر، ـندە، ـنەر، ـڤان، ـوان، ـانی: *coolant* ,*claimant* 2 (ئاوەلناو دروست دەکا) ئاماژە بە *deodorant* تایبەتمەندی کردەوە یا دۆخێ: *arrogant* ◌ پسوند: 1 ـکننده 2 صفت‌ساز

ant- *prefix*

پێشگر: پێچەوانە، دژ، دژە، بەرقازی، پەرچە، ئاوەژوو (کورتەی پێشگری anti، بەرلە بزوێنێ یان *h*) ◌ پیشوند: ضد، پاد، مخالف

ant /ænt/ *noun*

1 مێروولە، مێرووژە، مووری، مرۆچە، مژلۆک، مزلۆر، مجلەور، گێرک 2 مێرووەکانی خێزانی Formicidae لە تیرەی Hymenoptera (پەردەبالان، کونەمێرووسوار long-legged ant؛ فریز: have ants in one's pants: کێچ کەوتە کەولەوە، ئۆقرە لێ‌هەلگیران) ◌ مورچە

anta *noun*, *pl.* antas or antae

(بیناسازی) کولەکە یا ستوونی تەنیشتی زوورگە، ستوون یان کۆلەکەی چوارپالووی زوورگەیێ، ب.ت. هی دیوارێکی بەردکاری ◌ آنتا

antacid /ænt'æsɪd/ *adjective, noun*

adj دژەترشەلۆک، دژەترش *n* دەرمانی دژەترشەلۆک (دەرمانێکە کە بەر بە ئەسیدیتی دەگرێ یان راستی دەکاتەوە، ب.ت. لە گەدەدا) ◌ *adj* ضد اسید *n* داروی ضد اسید

antaean *adjective*

1 وەک ئانتیۆس (ب.ت. لەباری هێزەوە) 2 خاوەنی هێزی کەلەپیاو یان سوپێرمەن 3 mammoth2 ◌ 1 شبیه آنتیوس 2 دارای قدرت ابرمرد

Antaeus *noun*

ئانتیۆس: دێوێ کە هێرکول Hercules بەسەریدا زالبوو ◌ آنتیوس

antagonism /æn'tægənɪzəm/ *noun*

دوژمنایەتی، قینگیری، دژایەتی، ناکۆکی، بەربەرەکایەتی، رکەبەرایەتی: *antagonism between factions* ◌ خصومت، تضاد، تعارض، مخالفت

antagonist /æn'tægənɪst/ *noun*

1 دوژمن، نەیار، هەڤرک 2 ناکۆک، پێکدژ، بەرهەلست، دژ، دژبەر 3 (توێکاری، هەروەها antagonistic muscle) دژکردار: جووتێ ماسوولکە کە دژی یەکتر دەجوولێنەوە 4 (زیندەکیمیا) ماکێکی کیمیایی نێو لەش بۆ کەمکردنەوەی چالاکی کارئەندامناسی(یانەی) physiological activity ماک یان مادەیێکی کیمیایی تر (وەک opiate) ◌ 1 دشمن، رقیب، حریف 2 مخالف 3 و 4 آنتاگونیست

antagonistic /æn,tægə'nɪstɪk/ *adjective*

1 دوژمن، نەتل، دژ، نەیار 2 دوژمنکارانە، دوژمنانە، دژبەرانە (antagonistically /-kli/ *adv*) ◌ 1 دشمن، مخالف 2 مخالفت‌آمیز

antalgic *adjective*

ژانبر، دامرکێن، ژانشکێن، هێدیکەرەوە ◌ مسکن

antalkali *noun, pl.* antalkalis or antalkalies

دژەئالکالی، شتێ کە ئالکالییەکان لە کار دەخا یا بەرهەلستی ئالکالینیتی دەکا (یا لە کاریگەری دەخا، antalkaline *adj, n*) ◌ آنتالکالی

(the) Antarctic /æn'tɑːktɪk, US -'tɑːrk-/ *noun*

باشووران، جەمسەری باشووری، ناوچەکانی جەمسەری باشووری ◌ جنوبگان، نواحی قطب جنوب

Antarctica *noun*, also Antarctic Continent

وشکاری باشووران: وشکاری دەوروپشتی جەمسەری باشووری، زۆرینەی تەختەسەهۆلێ دایپۆشیوە (دەوروبەری 12,950,000 کیلۆمیتری چوارگۆشە (5,000,000 مایلی چوارگۆشە) ◌ قارەی جنوبگان

Antarctic Circle *noun*, also antarctic circle
خولگــەی جەمــسەری باشــووری، ســوورگەی باشووران ۞ مدار جنوبگان

Antarctic Ocean *noun*, also Southern Ocean
ئۆقیانووسی باشووران یان جەمسەری باشووری، ئۆقیانووسی سەهۆلبەندی نیوەرۆیی ۞ اقیـانوس جنوبگان

Antares *noun*, Greek *Antarēs*
(ئەستێرەوانی) ئەنتاریس، بارام‌ناسا ۞ قلب‌العقرب

ant bear *noun*, also aardvark

antbird *noun*
مێرووگرە، باڵندەیێکی مێرووخۆری لاق‌درێژی کلکـکورت، زۆرتر لە دارستانەکانی ناوچـە گەرمەکانی ئەمریکای باشووری‌دا دەبینرێ [خێزان Formicariidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی پرنده

ant cow *noun*
مێشوولە یان شۆکەی گیایی ۞ شبشه

ante- /'ænti/ *prefix*
پێشگر: بەر، پێش، لە پێش(ەوە): *antecedent*، *antedate*، *antediluvian* (ج کات، ج شوێن؛ بنەڕەت: لە *ante* لاتینەوە "before") ۞ پیشوند: پیش، قبل

ante[1] /'ænti/ *noun*
1 بایی، نرخ، بوها، دانگ، خەرج 2 بڕی دانراو، داو (قومار، ب.ت. پەڕین poker) ۞ 1 قیمت، دانگ، هزینه 2 مبلغ وسط‌گذاشته‌شده

ante[2] /'ænti/ *noun*, up *or* raise the ante
زۆرکردنی ئاستی شتێ ب.ت. داخوازی یا پارە، زۆرتر ویستن ۞ بر خواسته‌های خود افزودن

anteater /'ænti:tə(r)/ *noun*
گیانەوەری مێروو(لە)خۆر، مێرووڵەخۆرە، بە لمۆزێکی درێژ و زمانێکی چەسپاوی‌یەوە [زۆر جۆرن، پتر لە خێزانی Myrmecophagidae (ئەمریکای ناوەندی و باشووری)] ۞ جانور مورچه‌خوار

antebellum /,ænti'beləm/ *noun*
پێش‌شەڕ، بەر لە جەنگ (ب.ت. شەڕی نێوخۆیی ئەمریکا؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە: *ante* "before" و *bellum* "war") ۞ پیش از جنگ

antecedence /,æntı'si:dns/ *noun*
پێشکەوتن، چوونەپێش، بەرکەوتن، پێشەکێتی، لەپێشەوەبوون، پێشترایەتی ۞ تقدم، سبقت، اولویت

antecedent /,æntı'si:dnt/ *adjective*
1 پێش‌تر، پێشکەوتوو، پێش‌وەچوو، پێشوو، بەری، پێشی، پێشین 2 پێشەکی 3 (ڕێزمان) پێش‌ترە، مەرجەع ۞ 1 قبلی، مقدم، پیشین 2 مقدمه 3 مرجع

antecedents *noun, pl.*
باوپیران، پێشینیان، رابردووان، پێش‌زیاوان ۞ اجداد، نیاکان

antecessor /,æntı'sesə(r)/ *noun*
پێشڕەو، پێشەنگ ۞ پیشرو

antechamber /'æntitʃeımbə(r)/ = anteroom

antediluvian /,æntidı'lu:viən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە پێش لافاوی پێغەمبەر نـووح (Noah's Flood) 2 کـۆن، بەدەرلـەمێژوو، سەرەتایی، لەباوکەوتوو *n* مرۆی کۆنەپەرست ۞ *adj* 1 آنتی‌دیلووین 2 بدوی، قدیمی، مال عهد دقیانوس *n* آدم مرتجع

antefix *noun, pl.* antefixae or antefixes
(بیناسـازی) ئـەنتیفـیکس، رووگوێـوانە ۞ روقرنیزی

anteflexion *noun*
ئەنتی‌فلێکسیۆن، پێشەچەمان (چەمانەوە بەرەو پێشەوە، لە منداڵدان‌دا) ۞ آنتی‌فلکسیون

antelope /'æntıləʊp, US -loʊp/ *noun, pl.* same or antelopes
ئاسـک، ئاسـکەکێوی، بزنـەکێوی (ب.ت. لـە ئـەفریکا، gazelle، impala، gnu و eland ـەکان دادەگرێ) ۞ بز کوهی، آهو

antemeridian *adjective*
سەربە پێش‌نیوەڕۆ یان بەیانی ۞ وابسته بـه قبـل از ظهر

ante meridiem *adjective, abbreviation* a. m.
پێش‌نیوەڕۆ، بەیانی (لە نێوەشەوەوە تا نیوەڕۆ) ۞ قبل از ظهر

antemetic /ænt'ı, US etık/ *adjective, noun*
adj دژی ڕشانەوە، نەهێڵەرشانەوە *n* دەرمانی دژی ڕشانەوە ۞ *adj* ضد قی *n* داروی ضد قی

ante mortem /,æntı'mɔ:təm/ *adjective*
(لاتین) بەرلە مردن، بەرلەمەرگ، پێش‌مردن ۞ قبل از مرگ

antenatal /,ænti'neıtl/ *adjective, noun*
adj 1 کۆرپەلـەیی، ئاوەلـمەیی، پێش لـە دایک‌بوون، پێش‌بوون 2 سەربە ژنانی سکپڕ *n* تێڕوانینی قۆناخی سکپڕی، تێڕوانینی پزشکی لەسەر ژنانی سکپڕ، تێڕوانینی پزشکی سەردەمی سکپڕی ۞ *adj* 1 پیش از تولد، جنینی 2 وابسته به زنان باردار *n* معاینه‌ی زنان باردار

antenna /æn'tenə/ *noun, pl.* antennae /-ni:/
1 هەستەوەر، شاخ، شاخۆچکە، شاخەهەست 2 ئـانتێن، شـاخە، شـەپۆلگر، هـەوایی، aerial (*adj* antennal؛ *adj* antennary؛ بنەڕەت: لە لاتین، گۆڕاوی *antemna* "yard" (ی کەشتی‌ی)"، لـە کـۆدا بـۆ وەرگێـڕانی *keraioi* یۆنـانی بەکاردێتێ "شاخەکان (ی مێروویی)") ۞ 1 شاخک 2 آنتن

antennule /an'tɛnjuːl/ *noun*
(گیانەوەرناسی) شاخی چکولـە، شـاخوچکە، شاخچە ◌ شاخک

antenupital = (chiefly Brit.) another term for prenupital

antepenult /ˌæntɪ'pɪnʌlt/ *noun*
کەرتە یان بڕگەی سێیەم بەرلە دوایی ◌ هجا سوم قبل از آخر

antepenultimate /ˌæntipen'ʌltɪmət/ *adjective*
سێیەمین لە ئاخرەوە ◌ سومی از آخر

anterior /æn'tɪəriə(r), US -'tɪr-/ *adjective*
پێشوو، پێشین، پێشتر، لەپێش، پێشەوە، بەرکەوتوو (دژی posterior؛ anteriorly *adv*) ◌ قبلی، جلوی، قدامی، مقدم

anterior cruciate ligament *noun, abbreviation* ACL
بەندی خاچی پێشەوە یان پێشین، ئەی‌سی‌ئێل ◌ ای‌سی‌ال

anteriority /æn͵tɪrɪɔːrɪtɪ, US -'ɒr-/ *noun*
پێشترایەتی، لەپێشەوەبوون، لە بەرەوەبوون، لەپێش‌بوون، لەپێشایەتی، لەپێشتربوون، پێشینی ◌ تقدم

ante-room /'æntiruːm, US -rʊm/ *noun*
پێشخان، کەوش‌کەن، ژووری چاوەڕوانی، پێش‌دیو ◌ پیش‌تالار

anthelmintic /ˌanθ(ə)l'mɪntɪk/ *adjective, noun*
(پزشکی، دەرمانی) کرم‌کوژ، کرم‌فەوتێن، ب.ت. هی ریخۆڵە ◌ کرم‌کش

anthem /'ænθəm/ *noun*
سرود؛ سرودی نیشتمانی national anthem (anthemic *adj*: سرودی، سەربە یان پێوەندی بە سرودەوە هەیە) ◌ سرود؛ سرود ملی

anthemion /an'θiːmɪən/ *noun, pl.* anthemia /-mɪə/
گوڵک: جۆرێ نەخشی جوانی بە شێوەی هێشووەگەڵای باریکی پەڕەکانی honeysuckle ◌ آنتیمون

anther /'ænθə(r)/ *noun*
پۆرگ، هەڵاڵەدان (بەشێ لە گوڵ، لەسەرووی نێرەندامی گوڵ کە هەڵاڵە pollen تیایە یا بەرهەم دێنێ، antheral *adj*: پۆرگی، سەربە یان پێوەندی بە پۆرگەوە هەیە؛ بنەڕەت: لە *anthēra* یۆنانی "flowery") ◌ بساک

anther culture *noun*
چاندنی پۆرگ، پۆرگ‌چێنی، کردنی پۆرگ ◌ کشت بساک

antheridium /ˌanθə'rɪdɪəm/ *noun, pl.* antheridia /-dɪə/
پۆرگە، ئەندامی نێرینەی بێ‌گوڵەکان، نێرەکی بێ‌گوڵەکان (antheridial *adj*: پۆرگەیی، سەربە نێرەکی بێ‌گوڵەکان، ئەنسێریدیاڵ) ◌ انتریدیوم

antherozoid /ˌanθ(ə)rə(ʊ)'zəʊɪd/ = spermatozoid (Botany)

anthesis /an'θiːsɪs/ *noun*
پرۆسەی کرانەوە یان درانی پۆرگەکان کە لەو ماوەیەدا هەڵاڵە بڵاو دەبێتەوە، پۆرگەدڕێ، پۆرگ‌دران، پۆرگ‌کرانەوە ◌ انتیز، انتیسیس

anthill /'ænthɪl/ *noun*
کۆما خۆڵی مێرووله، تەپەمێرووله ◌ تپەی مورچە

antho- /'anθəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 گوڵ 2 سەربە گوڵەکان، وەک anthophilous (لە anthos یۆنانییەوە "flower") ◌ پیشوند: 1 گل 2 وابستە بە گل‌ها

anthocyanin /ˌanθə(ʊ)'sʌɪənɪn/ *noun*
(کیمیا) ئانتۆسیانین: ڕەنگێکی flavonoid ی سوور، شین یان بەنەوش، کە لە گیاکاندا بینراوەتەوە ◌ آنتوسیانین

anthologist *noun*
کۆکەرەوەی هەڵبژاردەکان ◌ گردآورندەی منتخبات

anthology /æn'θqlədʒi, US -'θɑːl-/ *noun, pl.* anthologies
هەڵبژاردە، کەشکۆل، گوڵبژێر (anthological *adj*) ◌ منتخبات، جُنگ

anthophilous /an'θɒfɪləs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، مێرووەکان یان گیانەوەران) گوڵ‌خواز، گوڵ‌دۆست: *anthophilous insects* ◌ گل‌دوست

anthophore *noun*
گوڵ‌هەڵگر، گوڵ‌دار، ئانتۆفۆر: درێژبوونەوەی بنکی گوڵ کە لە سەرەوەی ئەندامانی زاوزێ هەڵکەوتووە و لە بنەوەی ئەندامانی داپۆشینی گوڵ لێ دەبێتەوە ◌ آنتوفور

anthophylite *noun*
ئانتۆفیلیت: جۆرێ کانی orthorhombic کۆمەڵی ئامفیبۆل amphibole کە لە بنەڕەتا سیلیکاتی مەنیزیۆم و ئاسنە ◌ آنتوفیلیت

anthotaxy *noun*
ڕێکخستن یان دانانی گوڵەکان لە هێشوویەکی گوڵ‌داردا ◌ انتوتاکسی

Anthozoa /ˌanθə'zəʊə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) گوڵاژەڵان: پۆلێکی بەربڵاوی coelenterate دەریاییەکان کە sea anemone ەکان و شیلانەکان coral دەگرێتەوە (anthozoan *n, adj*: (گیانەوەری) گوڵاژەڵ؛ بنەڕەت: لە یۆنانییەوە، *anthos* "گوڵ" + *zōia* "ئاژەڵان") ◌ انتوزوآ

anthracene /'anθrəsiːn/ *noun*
جۆرێ هایدرۆکاربۆنی سێ‌بازنەیی tricyclic کریستاڵی $C_{14}H_{10}$ کە لە دڵۆپاندنی distillation

قەتران coal tar دەگیرێ ◇ آنتراسن

anthracite /'ænθrəsaɪt/ *noun*

ئەنسریـــــسایت، ئەنتراســـــیت، ئانتراســــایت، خەڵووزک (= جۆرێکی خەڵووزی زۆر ڕەق کە بــە دووکــەڵ یــا گــڕێکی کەمــەوە دەســووتێ؛ (anthracitic *adj* ◇ آنتراسیت

anthracnose /an'θraknəʊʃ/ *noun*

خەڵووزە، خەڵوزوو (لەسەر پێوانەی کوێروو)، نەخۆشییێکی کەرووپی ڕووەک، دەبێتە هۆی برینێکی ڕەش ◇ آنتراکنوس

anthranilic acid /ˌanθrə'nɪlɪk/ *noun*

(کیمیـــا) ترشەڵـــۆکی خەڵـــووزانیلیک یــــان ئانترانیلیک: ترشەڵۆک یا ئاوێتەیێکی کریستاڵی زەرد یــــان بــــێ‌ڕەنــــگ $NH_2C_6H_4COOH$ (anthranilate *n*) ◇ اسید آنترانیلیک

anthraquinone /ˌanθrə'kwɪnəʊn/ *noun*

ئاوێتەیێکی بلووری زەرد، بنەڕەتی زۆر ڕەنگ $C_{14}H_8O_2$ ◇ آنتراکوینون

anthrax /'ænθræks/ *noun, pl.* anthraces

تـــیراوێ، هەوەپیـــسە، شـــێرپەنجە، ڕەشـــەبرین، کەوگیرە 1 نەخۆشییێکی گیرۆی infectious (وردە)پاتاڵ و ڕەشـەوڵاخ و گیانەوەرانی تر کە بەهۆی بەکتریای (*Bacillus anthracis*) تووش دەبێ، بە ڕێگای خوری و بەروبووی ئاژەڵی تر بۆ مرۆڤ رادەگوێزرێ 2 ئەو زیپکە ڕەشانەی کە لەسەر پێستی مرۆڤ هەڵدەزلەپێ (هەر بەم بەکتریایە؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە *anthrax*، - *anthrak*- یۆنانییەوە "carbuncle ،coal") ◇ سیاه‌زخم

anthrop(o)- /'ænθrəpəʊ, US -poʊ/ *prefix*

پێشگر: 1 مرۆ(ڤ)ــ خەڵـکــ 2 سەربە مرۆڤ (بنـەڕەت: لـە *anthrōpos* یۆنـانی " human being") ◇ پیشوند: 1 انسانـ مردمـ 2 وابسته به انسان

anthrop. = 1 anthropological 2 anthropology

anthropic /an'θrɒpɪk/ *adjective,* also anthropical

سەربە یان پێوەندی بە مرۆڤەوە یان سەردەمی پەیدابوونی لەسەر زەوی (لە *anthrōpikos* یۆنانی، لە *anthrōpos* "مرۆڤ") ◇ آنتروپیک

anthropic principle *noun*

بنەما یان پرەنسیپی مرۆڤی: هەر دوو بنەما یان پرەنسیپەکەی بواری گەردوونناسی: ئەو پرەنسیپە گەردوونناسانە کە تیۆرییەکانی جیهان بەهۆی پێویستییەکان necessity (یان پێداویستی) سنووردار دەکرێتەوە تا ڕێگا بە بوونی مرۆڤ بدەن 1 بنەما یان پرەنسیپی مرۆڤیی لاواز (هەروەها weak anthropic principle) 2 بنەما یان پرەنسیپی مرۆڤیی بەهێز (هەروەها strong anthropic principle) ◇ اصل انسانی

anthropocentric /ˌænθrəpə'sentrɪk/ *adjective*

مــرۆڤمــەدار، مــرۆڤناوەنــد، مــرۆڤتــەوەر (anthropocentricity *n*: مــرۆڤمــەداری، مــــرۆڤناوەنــــدی، مــــرۆڤتــــەوەری؛ anthropocentrically *adv*: مـرۆڤمەدارانـە، مرۆڤناوەندانە، مرۆڤتەوەرانە) ◇ انسان‌مدار

anthropocentrism /ˌænθrəpə'sentrɪzəm/ *noun*

مرۆڤمەداری، مرۆڤناوەندی، مرۆڤتەوەری (anthropocentrist /ˌænθrəpə'sentrɪst/ *n*) ◇ انسان‌مداری

anthropogenesis *noun*

مرۆگۆڕانناسی، زانستی مرۆڤ و گۆڕانی ◇ آنتروپوژنیز، آنتروپوژنسیس

anthropogenic /ˌanθrəpə(ʊ)'dʒɛnɪk/ *adjective*

(زۆرتر لەبارەی پیسی (ژینگە) مرۆڤپێکهێن، مرۆڤساز، لە ئەنجامی چالاکییەکانی مرۆڤ (anthropogenically *adv*) ◇ آنتروپوژنیک

anthropography *noun*

ئەنسروپۆگرافی، مرۆڤۆگرافی ◇ آنتروپوگرافی

anthropoid /'ænθrəpɔɪd/ *adjective, noun*

adj مرۆڤئاسا، سامرۆ، شێوەمرۆ *n* مەیموونی مرۆڤئاسا یان شێوەمرۆ (anthropoidal *adj*) ◇ *adj* انسان‌نما *n* میمون انسان‌نما

anthrolatry *noun*

مرۆ(ڤ)پەرستی ◇ انسان‌پرستی

anthropology /ˌænθrə'pɒlədʒi, US -'pɑːl-/ *noun*

مـرۆڤناسـی (anthropological *adj*: سـەربـە مرۆڤناسی؛ anthropologist *n*: مرۆڤنـاس) ◇ مردم‌شناسی، انسان‌شناسی

anthropometry /ˌanθrə'pɒmɪtri/ *noun,* also anthropometrics

مـرۆڤپێـوی، لـەشپێـوی (پێـوانی تایبەتمەنـدی لەشـی مـرۆڤ؛ anthropometric *adj*: سـەربە مرۆڤپێوی، لەشپێوییانە) ◇ انسان‌سنجی

anthropomorphic /ˌænθrəpə'mɔːfɪk, US -'mɔːrf-/ *adjective*

مرۆڤـێنەر، بـەمرۆڤدانانـەر، بـەمرۆزان: *an explanation of animal behaviour in anthropomorphic terms* - anthropomorphically /-kli, US -'mɔːrf-/ *adv*: مرۆڤـێنەرانە، بەمرۆڤدانانەرانە) ◇ انسان‌انگار

anthropomorphism /ˌænθrəpə'mɔːfɪzəm, US -'mɔːrf-/ *noun*

مرۆڤـاندن، بـەمرۆڤدانـان، بـەمرۆزانی، ڕێـبازی لێکچوانـــــــــــــدن، humanization (anthropomorphist *n*) ◇ انسان‌انگاری

anthropomorphization *noun*
دانـانی تایبـەتمـەنـدی مرۆڤـی بـۆ خـودا ۞ ئانترۆپۆمۆفیزاسیون

anthropomorphosis *noun*
گۆران بەرەو شێوەی مرۆڤ، شێوەمرۆڤ گری ۞ ئانترۆپۆمورفوز

anthropomorphous *adjective*
مرۆڤ لە شێوە یا سروشتدا ۞ ئانترۆپۆمورفوس

anthropopathy /ˌanθrəˈpɒpəθi/ *noun*
دانەپاڵی هەست و سۆزی مرۆڤ سەبارەت بە خودا ۞ ئانترۆپۆپاتی

anthropophagi /ˌanθrəˈpɒfəgʌɪ/ *noun, pl.*
(لە ئەفسانەکاندا) مرۆخۆر، پیاوخۆر ۞ آدم‌خوار

anthropophagy /ˌanθrəˈpɒfədʒi/ *noun*
مرۆخۆری، پیاوخۆری (-/ anthropophagous gəs/ *adj*: مرۆخۆر، بنیادەمخۆر، پیاوخۆر؛ anthropophagus *adj*) ۞ آدم‌خواری

anthurium /anˈθ(j)ʊərɪəm/ *noun, pl.* anthuriums
گوڵەکلکە؟، گیایێکی گەرمێنانی ئەمریکا [تۆخم *Anthurium*] (بنـەڕەت: لـە *anthos* یونـانی "گوڵ" + *oura* "کلک") ۞ ئانتوریوم

anti-/ˈænti/ (also ant-) *prefix*
پێشگر: 1 دژـ دژی، بەرامبەر، نەهێڵە-: *anti-* 2 (فیزیـــــک) *antimissile* ،*aircraft* دژەپارچۆلکەی پارچۆلکەیێکی تایبەتی (بنـەڕەت: لـە *anti* یونـانیـەوە "against") ۞ پێشوند: 1 ضد-، پاد 2 (فیزیک) آنتی

anti *preposition, noun*
1 دژ بـە، دژی 2 (نافـەرمی) دژی شـتێ ۞ 1 علیه، ضد 2 مخالف چیزی

antiabortion *noun*
دژەلەباربردن، دژەهەڵکەندن: دژی لەباربردن یان قـانونی کـردنی لـەبـاربردن: *antiabortion lobbyists*؛ antiabortionist *n*): دژی لەباربردن، دژەلەباربەر، دژەبارکوژ) ۞ آنتی‌آبورسیون

antiadrenergic *adjective, noun*
adj دژەئارینالینڕژێن: سەربە یان پێوەندی بەو ماکـەوە هـەیـە کـە دژی کاریگـەری کارئەندامناسـیەکـانی ئێپینێفرینـە *n* ماکێکی دژەئادرینالیندەردەر یان دژەئارینالینڕژێن ۞ آنتی‌ادرنیرژیک

anti-aircraft *adjective, noun*
دژەفڕۆکـە، فڕۆکەشـکێن، تـۆپخانـەی دژی فڕۆکەکانی دوژمن، وادرێژراوە یان پێوەندی هەیە بە گێڕانەوە یان (بۆ) بەرگری دژی هێرشـی ئاسمانی ۞ ضدهوایی، پدافند

anti-American *adjective, noun*
adj دژەئەمریکایی: دژ یان دوژمنی ئەمریکا، گـەل، بنـەمـا و سیاسـەتـەکـانی *n* کـەسێکی دژەئەمریکایی ۞ ضد امریکایی، پادامریکایی

anti-Americanism *noun*
دژەئەمریکا(یی)گەری ۞ پادامریکاگرایی

antianxiety *noun*
دژەنگەرانی، دژی دڵەڕاوکێ، دژی دڵەکوتە ۞ ضد نگرانی

antibacterial *adjective*
دژەبەکتری، چالاک بەدژی بەکتریا، دەفەوتێنێ یان بەری هەڵدان و گەشەی بەکتریاکان دەگرێ ۞ ضدباکتری

antiballistic missile *noun*
مووشەکێ دژەبالیستیکی، مووشەکێ بۆ فەوتاندن و لێدانی مووشەکە بالیستیکییەکان ۞ موشک ضدبالیستیکی

antibiosis /ˌantɪbʌɪˈəʊsɪs/ *noun*
(زیندەناسـی) دژەهـاوژینی: دژایـەتی نێـوان میکرۆبێک و بەرهەمی میکرۆبێکی تر کە دەبێتە هۆی تیاچوونی میکرۆبی سەرەتا، بەشداری یان کۆبوونەوەی دوژمنانە، بە شێوەیێ کە زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ کاریگەرییێکی بەزیانی لەسەر هەڵدان یان پەرەسەندنی سروشتی ئەویدی هەیە (بنـــەڕەت: لـــە -symbiosis + anti) ۞ آنتی‌بیوسیس، پادزیستی

antibiotic /ˌæntibaɪˈɒtɪk, US -ˈɑːtɪk/ *adjective, noun*
دژەزینـدە، ئـانتیبیوتیـک، زینـدەدژ، دژەبـەکتریا (ب.ت. پێنی‌سیلین)، دەرمانێ کە بەرلە هەڵدان و پەرەسەندن دەگرێ و یان وردەزیندەوەرەکان تیادەبا ۞ پادزیست

antibody /ˈæntibɒdi, US -bɑːdi/ *noun, pl.* antibodies
1 نەهێڵەلەش، ئـەنتیبـادی، دژەتـەن، دژتـەن 2 ئانتیبادییەکانی جۆرێکی تایبەتی (بە گشتی)، هەروەها immunoglobulin ۞ پادتن

antibody-mediated immunity *noun*
پارێزراوی کەسێ بە ڕێگای چالاکی خانەکانی Bشـــێوە (وە) و گـــەڕان یـــان ســـووڕانی ئـانتیبـادییـەکـان (بڕوانـە cell-mediated immunity) ۞ آنتی‌بادی میدیاتد ایمیونیتی

antic *noun, adjective,* also antics
n 1 ڕەفتار یان هەڵس‌وکەوتی سەیر 2 شانۆی گاڵتەجاڕ 3 پێرفۆرمێر یان نوێنەری گرۆتێسک یان بـەشێکی گاڵتـەجاڕانـە *adj* 1 پێکـەنینی، گاڵتەجاڕ 2 سەیر(وسەمەرە، لە پەیکەرتاشیدا، وەک gargoyle) 3 (کـــــــــۆن) grotesque، frolicsome = 4 bizarre (antically *adv*) ۞ *n* 1 رفتار عجیب 2 نمایش مضحک 3 آنتیک *adj* 1 مضحک 2 عجیب و غریب

anticancer *adjective*
دژەشێرپەنجە: بۆ پێش‌گیری یان چارەسەری شێرپەنجە بەکاردێتێ یا کاریگەرە ۞ آنتی‌کانسر

anticatalyst *noun*

خاوکەرە، ناهاندەرە، ناتاوەدەرە، دواخەرە، ئەنتی‌کاتالیست (ماکێ کە کارلێکی کیمیایی دوادەخا یان خاودەکاتەوە) ۞ آنتی‌کاتالیست

antichoice *adjective*
دژی ئەو بیرۆکەیە کە ژنێکی سکپڕ مافی سەرپشکبوونی لەباربردنی هەیە، هەروەها antiabortion ۞ آنتی‌چویس

anticholinergic /ˌæntɪˌkəʊlɪˈnɜːdʒɪk/ *adjective, noun*
دژەکۆلینێرژیک: *adj* ڕێ لە کاری neurotransmitter ـەکان دەگرێ، سەربە یان پێوەندی بەو ماکەوە هەیە کە دژی کاریگەری‌یەکانی acetylcholine ـە *n* دەرمان یا ماکێکی ئانتیکۆلینرژیک ۞ آنتی‌کولینرژیک

anticholinesterase *noun*
دژەکۆلینێستراز: هەوێنە یان دەرمانی (وەک neostigmine) کە بەرلە کاری acetylcholinesterase دەگرێ ۞ آنتی‌کولینستراز

antichrist /ˈæntikraɪst/ *noun*
دوژمنی مەسیح، دەجال، دژەمەسیح، مەسیحی درۆ ۞ دشمن مسیح

anticipant *adjective, noun*
adj 1 دووگیان، سکپڕ، چاوەڕێی منال 2 چاوەڕوان، چاولەڕێ، چاوەدوا، تەماوەر 3 پێش‌بینی‌کەر *n* کەسێکی پێش‌بینی‌کەر ۞ *adj* 1 حامله، آبستن 2 منتظر 2 پیش‌بینی‌کننده *n* آدم پیش‌بینی‌کننده

anticipation /ænˌtɪsɪˈpeɪʃn/ *noun*
1 چاوەڕوانی، تەماوەری 2 پێش‌بینی، مەزندە 3 دەس‌پێش‌کەری، دەست‌پێش‌خەری، دەست‌پێش‌خستن 4 بەرگیری، پێش‌گیری، پێش‌گرتن (anticipative *adj*: چاوەڕوان؛ anticipator *n*) ۞ 1 انتظار 2 پیش‌بینی 3 پیش‌دستی 4 جلوگیری

anticipatory /ænˌtɪsɪˈpeɪtəri, US ænˈtɪsəpətɔːri/ *adjective*
1 پێش‌بینانە، بەرگیرانە، پێش‌گیرانە، بە پێش‌گرتنەوە: *took anticipatory measures to prevent floods* 2 لەوەپێش 3 چاوەڕوان، لە چاوەڕوانی‌دا ۞ 1 پیش‌بینانه، پیش‌گیرانه 2 از قبل 3 منتظر

anticlerical *adjective*
(زۆرتر مێژوویی) دژەئایین‌گەر (بۆ دەست‌تێوەردان لە کاروباری گشتی)، دژەئایین‌گەرانە، دژی دەسەڵاتی پیاوانی دینی یان کلیسە یان کاروباری گشتی یان دنیایی secular (anticlericalism *n*: دژەئایین‌گەری، دژەئایین‌گەریتی (دژی دەست‌تێوەردانی ئایین لە کاروباری رامیاری‌دا؛ anticlericalist *n*)) ۞ روحانیت‌ستیز

anticlimax /ˌæntiˈklaɪmæks/ *noun*
1 داکەوتن، داشکان، شۆڕبوونەوە، داچوون، هاتنەخواری، لێژبوونەوە 2 ڕووداو، قۆناخ یان ئەنجامێ کە بە شێوەیێکی بەرچاو لە گرنگایەتی چاوەڕوانکراوی کەمتر دەبێتەوە، کەوتنان، داکەوتن، داشکان (وەک لە داستان و چیرۆکەکان‌دا، وەک "ژنەکەم مرد، ماڵەکەمیان برد و سەگەکەشم گوم بوو") 3 ناهومێدی، دڵساردی (anticlimactic(al) /ˌæntiklaɪˈmæktɪk/ *adj*: بەرەوخوار، لێژەوەبوو، ڕوولەخوار، ڕوولەداشکان؛ anticlimactically /ˌæntiklaɪˈmæktɪkli/ *adv*) ۞ 1 نزول، افت، سقوط 2 آنتی‌کلایمکس، افتگاه، فرود 3 یأس

anticlinal *adjective*
1 تاقسایی، سەربە چینی تاقی، قۆقزی‌یانە 2 خاوەنی کۆمەڵە خانەیێکی گۆشەڕاست لە سەرێ: *an anticlinal pattern of cell walls* 3 خاوەنی بڕبڕەی ڕاست و ئەستوونی ۞ 1 تاقدیسی 2 و 3 آنتی‌کلینال

anticline /ˈæntiklaɪn/ *noun*
(زەوی‌ناسی) تاقسا، ساتاق، چینی تاقی یان قۆقز، قۆقزی (لەگەڵ syncline بەراوردی کرێ) ۞ تاقدیس

anticlinorium *noun*
تاقساێکی گەورە کە لە چینە بەردینەکان، کە لاتەنیشتەکانی (ئەو)، لە کۆمەڵێ تاقسا و ساچاڵ پێکهاتووە، ساتاقی چین‌چین؟ ۞ تاقدیس شکنجی

anticlockwise /ˌæntiˈklɒkwaɪz, US -ˈklɑːk-/ *adverb*
پێچەوانەی سووڕانی میلەکانی سەعات: *Turn the key anticlockwise/in an anticlockwise direction* ۞ خلاف جهت عقربه‌های ساعت

anticoagulant /ˌæntikəʊˈæɡjələnt, US -koʊ-/ *noun, adjective*, also anticoagulative
(مەتریاڵی) دژەمەیین، دەرمان یا مەتریاڵی خوێن‌بەستێن یا خوێن‌بەند (وەک هێپارین)، ڕێ لە مەیین (ب.ت. خوێن) دەگرێ ۞ (ماده‌ی) ضد انعقاد

anticodon /ˌæntɪˈkəʊdɒn/ *noun*
(زیندەکیمیا) دژەکۆدۆن، دژەسیانە: بەدوای‌یەکهاتنی سێ nucleotide کە یەکەیێکی کۆدی بۆماوەیی یان ژێنێتیکی لە ڕاگوێستنی گەردیکی RNA دا پێکدێنن (بڕوانە codon) ۞ آنتی‌کودون

anticonstitutional *adjective*
دژەدەستوور، دژی قانوونی بنچینەیی ۞ مخالف مشروطیت

anticonvulsant *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەفێ، دژەگەشکە (بۆ بەرگیری یان کەمکردنەوەی ڕادەی توندی epileptic fit یان convulsion) ۞ آنتی‌کونوولسانت

anticorrosive *adjective, noun*
دژەژەنگ، ژەنگ‌نەهێن ۞ ضد زنگ

antics /'æntɪks/ *noun, pl.*
ڕەفتار یان هەڵس‌وکەوتی سەیر ۞ رفتار عجیب

anticyclone /ˌænti'saɪkləʊn, US -'kloʊn/ *noun*
ئەنتی‌سایکلۆن، سووڕدانەوە (anticyclonic *adj*) ۞ واچرخه

antidepressant /ˌæntidɪ'presnt/ *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەدڵتەنگی یان دژی خەمۆکی، دڵتەنگی‌ڕەوێن ۞ (داروی) ضد افسردگی

antidiarrhoeal *adjective*
دژەزگەشۆرە، بەکاردێتریّ بۆ داشکاندن یان ڕەواندنی زگ‌چوون، زگەشۆرەڕەوێن ۞ ضد اسهال

antiderivative = indefinite integral

antidiuretic *adjective, noun*
adj میزبەند: سەربە یان پێوەندی بە ماکێکەوە هەیە کە پێکهاتنی میز دادەمرکێنێ (یان دەوەستێنێ) *n* ماکێکی میزبەند ۞ آنتی‌دیورتیک

antidiuretic hormone = vasopressin (*abbreviation* ADH)

antidote /'æntidəʊt, US -doʊt/ *noun*
1 ژاربەر، دژەژار، ژارڕەوێن، دژی ژار، ژارکوژ، دەرمان، دەرمانەژار، نۆژداروو: *There is no known antidote to the poison* 2 خەم‌ڕەوێن، شتێ کە کاریگەری ناخۆشی کەم دەکاتەوە: *A Mediterranean cruise was the perfect antidote to a long cold winter* (antidotal *adj*؛ antidotally *adj*) ۞ 1 پادزهر، علاج، ترياق، درمان 2 آنتی‌دوت

antidromic /ˌæntɪ'drɒmɪk/ *adjective*
(کارئەندامناسی) دژڕەو: هاندەرەکانی دەمار بۆ لای دژی ڕەوتی ئاسایی دەبا (لە بەرامبەری orthodromic دا؛ antidromically *adv*: دژڕەوانە، بە شێوەکی دژڕەو(انە)) ۞ آنتی‌درومیک

anti-emetic *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەرشانەوە ۞ (داروی) ضد استفراغ

antienzyme *noun*
دژەهەوێنە: ماکێ کە لە لایەن خانەوە دەردەدرێ و کاری هەوێنە پووچەڵ دەکاتەوە ۞ ضدآنزیم

antiestablishment *adjective*
دژی یا کاردەکا بە دژی پێکهاتەی دەسەڵاتی ئێستا (antiestablishmentarian *n, adj*: کەسێ کە دژە یان کاردەکا بە دژی پێکهاتەی دەسەڵاتی ئێستا) ۞ آنتی‌استابلیشمنت

antifebrile *noun, adjective*
n دەرمانی تا *adj* تاشکێن، تاڕەوێن، تابەڕێن ۞ *n* داروی تب *adj* تب‌بر

Antifederalist *noun*
1 ئەندامی کۆمەڵێکی رامیاری بەرلە 1789 کە دژی بنەڕەتی حکومەتی ئەمریکا بوون 2 بەرهەڵستکار یان ڕکەبەری فیدرالیزم (Antifederalism *n*: ئانتی‌فیدرالیزم) ۞ آنتی‌فدرالیست

antiferment *noun*
دژەترشان ۞ ضد تخمیر

antifermentative *adjective*
دژەترشێنەر، لەترشان‌نەهاتوو ۞ ضد تخمیرکننده

antiferromagnetic *adjective*
ferrimagnetic = ferrimagnet *n*؛ ferrimagnetism *n*؛ ferrimagnetically *adv*) ۞ آنتی‌فرومانگتیک

antifertility *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ماکێکەوە هەیە کە بەری توانایی بۆ بەرهەم‌هێنانی وەچە دەگرێ، ماک یان شتی بەرگیری ۞ وسیلەی جلوگیری

antifluroridationist *noun*
کەسێکی دژبە fluoridationی ئاوە گشتییەکان ۞ آنتی‌فلوریداسیونیست

antifouling *adjective*
پیسی‌ڕەوێن، پیسی‌بەڕێن: ماکێ کە بۆ لاشەی کەشتی بەکاردێترێ تا بەرلە پیس‌بوونی بگرێ: *antifouling paint* ۞ آنتی‌فولینگ

antifreeze /'æntifri:z/ *noun*
نەبەست، نەهێڵەبەست، دژبەست، دژەبەست ۞ ضد یخ

antifriction *noun*
دژەلێکخشان، دادەشکێنەوە بە بەرگرتن یان کەم‌کردنەوەی لێکخشان ۞ ضد اصطکاک

antifungal *adjective, noun*
کەڕووبەند، کارگ‌بەند، دژەکەڕوو، fungicidal، fungistatic ۞ ضد قارچ

anti-g = antigravity

antigen /'æntɪdʒən/ *noun*
ئەنتی‌ژێن، ئانتی‌ژێن، دژەژێن، دژەزێ: 1 مادە یان ماکێ کە لەش وەک بیگانەیێ دەیناسێتەوە و دەزگای پاراستنیش تاو دەدا، ماکێ کە دەتوانێ هانی بەرهەم‌هێنانی ئانتی‌بادی‌یەکان بدا و لەگەڵیان تێکەڵ بێ 2 ماکێکی بازرگانی کە کاتێ بۆ نێو شانەی ئاژەڵێ لێدرا یان مژرا، بەرهەم‌هێنانی ئانتی‌بادی‌یەکان تاو دەدا 3 ئانتی‌ژێنەکانی جۆرێکی تایبەتی (بە گشتی؛ antigenic *adj*: ئەنتی‌ژێنی، دژەژێنی، سەربە دژەزێ) ۞ پادگن

antigenic deter,minant = epitope

antigestational drug *noun*
دەرمانی دژەسکپڕی: دەرمانێ کە ڕێ لە هێلکەی پێتێنراو لە پێوەست‌بوون بە دیوارەی منداڵدانەوە دەگرێ ۞ داروی ضد بارداری

Antigone *noun*, Greek *Antigonē*
ئانتیگۆن، ئانتیگۆنی، ئانتیگۆنێ: کچی ئۆدیپوس

Oedipus و ژوکاستا Jocasta که بەرهەڵستی دەستووری خاڵی کریۆن Creon ی کرد بە راپەراندنی ریورەسمی ناشتنی براکەی Polynices ◌ آنتیگون، آنتیگونه

antigorite /an'tɪgərʌɪt/ *noun*
کانێکی کۆمەڵی serpentine، زۆرتر بە شێوەی تویی ناسک هەیە (بنەرەت: لە *Antigorio*، دۆڵێ لە Piedmont ئیتالیا + -ite[1]) ◌ آنتی‌گوریت

antigravity *noun*
(فیزیک) دژەراکێشان، دژەکێش، کاریگەری وادانراو لە ئەنجامی هەڵوەشاندنەوە یا کەمکردنەوەی بوار یا مەیدانی راکێشان gravitational field، هێزیکی وادانراو یان خەیاڵی کە بەهۆی ئەو تەنێکی بە بارستانی ئەرێنی، تەنێ بە بارستایی نەیینی رادەدا (یا دوور دەخاتەوە) ◌ آنتی‌گراویتی

Antiguan /an'tiːgwən/ *adjective, noun*
adj سەربە یان ئانتیگوا و باربودا Barbuda، لە دورگەکانی هیندی رۆژاوا West Indies، ئانتیگوایی *n* خەڵکی ئانتیگوا، یان ئانتیگوا و باربودا، ئانتیگوایی ◌ *adj* آنتیگوایی *n* اهل آنتیگوا

antihemophilic factor = factor VIII

antihelix *noun, pl.* antihelices or antihelixes
قوتکەی بەشی کرۆژەیی دەرەوەی گوێ ◌ آنتی‌هلیکس

anti-hero *noun, pl.* anti-heros (also anti-heroine)
دژەپاڵەوان، دژەقارەمان (کەسایەتییێکی سەرەکی بە رۆڵی خراپەوە) ◌ ضدقهرمان

antihistamine /ˌænti'hɪstəmiːn/ *noun, adjective*
دەرمانی دژەهەستیاری یان پێنەکەوتن (یان gastric ulcer ـەکان)، ئاوێتەیێکی پێکهێنراو کە کاری هیستامین رادەگرێ (antihistaminic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ئانتی‌هیستامینەوە هەیە) ◌ آنتی‌هیستامین

antihypertensive *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەبەستانی خوێن: کار دەکا تا بەستان یان گوشاری خوێنی لەسەرەوە کەم کاتەوە ◌ (داروی) ضد فشار خون

Antillean *adjective*
ئانتیلی: سەربە زنجیرە دورگەیێکی هیندی رۆژاوا کە بەسەر دوو بەشدا دابەش کراوە، یەکەمیان کوبا Cuba، هیسپانیۆلا Hispaniola، جامائیکا Jamaica و پۆرتوریکو Puerto Rico (ئانتیلی گەورە(تر) و دووهەمیان ڤیرجین Virgin، لیوارد Leeward و دورگەکانی ویندوارد Windward، ترینیداد Trinidad، باربادۆس Barbados، توباگۆ Tobago و دورگەکانی باشووری کارائیب و باکووری Venezuela دەگرێتەوە (ئانتیلی چکۆلە(تر) ◌ آنتیلی

anti-infective *adjective, noun*
adj دژەگرتن، دژەتەنینەوە، دەژتووشبوون *n* دەرمانی دژەگرتن ◌ *adj* ضد سرایت *n* داروی ضد سرایت

anti-inflammatory *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەئاوسان، دژەهەوکردن، دژەسوێ، دژەسووربوونەوە ◌ (داروی) ضد التهاب

ant inflation *noun*
(ئابووری) دژەهەڵاوسان ◌ ضد تورم

anti-intellectual *adjective, noun*
adj دژەرۆشنبیر (سەبارەت بە چالاکی، روانگە و دلبەستەکانی) *n* کەسێکی دژەرۆشنبیر ◌ *adj* ضد روشنفکر *n* آدم ضد روشنفکر

antiknock *noun*
رۆنی دژەلێدان یا زەربەگیرەوە، رۆنی دژەپیاکێشان ◌ روغن ضد ضربه

antileukaemic *adjective*
دژی شێرپەنجەی خوێن، دژەلوکیمیا، بەرپەرچی کاریگەرییەکانی لوکیمیا دەداتەوە ◌ آنتی‌لیوکمیک

antilife *adjective*
1 دژی ژیانی ئاسایی 2 دژی هێزەکانی ژیان وەک لایەنگری لە لەباربردن یان کۆنترۆلی منداڵبوون ◌ 1 ضد زندگی عادی 2 آنتی‌لایف

antilock brake *noun*
وەستێنەی دژەقفڵ(بوون): وەستێنەیێ کە سازە بە دەزگایێ کە بە کامپیوتێر مەهاردەکرێ و رێ لە قفڵبوونی چەرخەکان دەگرێ ◌ نوعی ترمز

antilogarithm *noun,* also antilog
ئانتی‌لۆگاریتم: ژمارەیێ کە لۆگاریتمەکەی دراوە ◌ عکس لگاریتم

antilogarithmic *adjective*
سەربە ئانتی‌لۆگاریتم ◌ وابسته به عکس لگاریتم

antilogy /an'tɪlədʒi/*noun, pl.* antilogies
(کۆن) ناکۆکی، پێکدژی، دژبەیەکی ◌ تناقض

antimacassar /ˌantɪmə'kasə/ *noun*
پارچەی ژێرسەر یان پشتەوە (کورسی و مۆبل) ◌ آنتی‌ماکاسار

antimagnetic *adjective*
دژەمەگناتیس، مەگناتیس‌رەوێن ◌ ضدمغناطیس

antimalarial *noun, adjective*
(دەرمانی) دژەماڵاریا (بۆ بەرگیری و سارێژ) ◌ (داروی) ضدمالاریا

antimatter /'æntimætə(r)/ *noun*
(فیزیک) دژ(ە)ماک، دژەمادە، ماکی پێکهاتوو لە پارچۆلکەکان ◌ پادماده

antimetabolite *noun*
(کارئەندامناسی) دژەمیتابۆلیت: ئەو ماک یا مەتریالانەی کە رێ لە چالاکی میتابۆلیتێ دەگرن

دەخــشێنن یــان وەردەدەن تــا هێنــدێ مــاک و مــادەی کیمیــایی لە مێروولەکانەوە گــیر بخــەن (وەک formic acid) ◌ آنتینگ

antinode *noun*

(فیزیک) ناوچەیێ بە فراوانی amplitude تەویەر کە لە نێوان گرێ لێکنزیکەکان لە تەنێکی لەراوەدا هەڵکەوتووە (nodal *adj*-) ◌ آنتی‌نود

antinomian /antɪˈnəʊmɪən/ *adjective, noun*

adj ســـەربە بۆچـــوونی دەســـتەیێ لـــە کریـــستانیەتەکان کــە دژی رەچــاوکردنی بنــەما ناکاری‌یەکانن، چونکو پێیان وایە کە خوا لە هەر هەڵومەرجێکا بەتەنگیانەوەیە *n* کەسێ کە ئەو بۆچوونەی هەیە (nism *n*-) ◌ آنتینومین

antinomy /anˈtɪnəmi/ *noun, pl.* antinomies

ناکۆکی دوو قانوون یان دوو بنەما، پارادۆکس (antinomic or antinomical *adj*؛ بنەڕەت: لە لاتین، لە یۆنانی، لە *anti* "دژ" + *antinomia* *nomos* "قانوون") ◌ تناقض دو قانون یا دو اصل

antinovel *noun*

بەرهەم یان کاریکی چیرۆک کە تۆخمەکانی پێکهاتــەی نۆڤــێل وەک دارشــتن plot یــان پــەرەســەندنی کــەسایەتی تیانییــە، کــاریێ کــە زۆربــەی تایبــەتمەنــدی‌یــەکــانی نۆڤــێلی نییــە (antinovelist *n*) ◌ آنتی‌نوول

antinuclear *adjective*

1 دژەناوکی 2 دژی بەکارهێنان یا بەرهەم‌هێنانی هێزی ناوکی ◌ 1 ضد هستەای 2 آنتی‌نیوکلار

antinucleon *noun*

ئــانتی نیوکلیــۆن: دژەپارچۆلکــەی نیوکلیــۆن nucleon، ئــانتی‌پــرۆتێن antiproton یــان ئانتینیوترۆنێ antineutron ◌ آنتی‌نیوکلیون

antinuke = antinuclear 2

antioxidant *noun*

دژەدئۆکــسێن(ــەر): 1 مــەتریاڵ یــان مــاکی دژەژەنــگ 2 هــەوێنــە یــان مــاکێکی ئــەندامی تــر وەک ڤیتامین E یان beta carotene کە دەتوانێ بەرهەڵستی زیانلێکەوتنی کاریگەری‌یــەکانی ئۆکــسانی شانە گیانەوەری‌یەکان بکا، ماکێ کە بەرلە کاری ئۆکــسان دەکا ◌ 1 ضداکــساینده 2 آنتی اکسیدانت

anti-orthodox *adjective*

دژەئۆرســۆدۆکس، دژەئۆرتــۆدۆکس ◌ ضــد ارتدوکس

antiparalel *adjective*

دژەتەریب، ناهاوتەریب (هەریەک روویان لە لایێ بێ) ◌ آنتی‌پارالل

antiparticle /ˈæntipɑːtɪkl, US -pɑːrt-/ *noun*

دژەوردیلە، دژەپارچۆلکە ◌ پادذره

antipasto /ˌæntiˈpæstəʊ, US -oʊ/ = hors

و لــە ئــەنجــامدا کــاری میتــابۆلیزم رادەگــرن ◌ آنتی‌متابولیت

antimetabolitic *adjective*

ســەربە یان پێوەندی بە دژەمیتابۆلیتــەوە هــەیــە ◌ وابستە بە آنتی‌متابولیت

antimissile *adjective*

دژەمووشەک، مووشەکی بالیــستیک بۆ گەڕان و تیابردنی مووشەکە شەڕکەرەکان، بەکاردێنرێ بۆ بــەرگــری دژی مووشــەکــە ئاراســتەکــراوەکــانی دوژمن ◌ ضد موشک

antimissile missile *noun*

مووشەکی دژەموشەک، مووشەکی بالــستیک بۆ گەڕان و تیابردنی مووشەکە شەڕکەرەکان ◌ نوعی موشک

antimitotic *adjective, noun*

adj دابەش‌بەند: سەربە ماکێ کە دەتوانێ ڕەوتی دابەش‌بوونی خانە ڕاگرێ یان بەربەست بکا *n* مــاکێکی دابــەش‌بــەنــد وەک دەرمــان کــە بــۆ فەوتاندنی خانە شێرپەنجەکان بەکاردێنرێ ◌ آنتی‌میتوتیک

antimonial *adjective,* also antimonic or antimonious

سەربە ئەنتیمۆنی، خاوەنی ئانتیمۆنی، ئانتیمۆنی تیایــە، ب.ت. لــە دۆخێکــی پێنــج‌هــاوهێزیدا pentavalent یــا antimonous antimonious (ســەربە ئانتیمۆنی یان ئانتیمۆنی تیایە، ب.ت. لە دۆخێکی سێ‌هاوهێزیدا trivalent) ◌ وابــستە بە آنتیموان، داری آنتیمونی

antimony /ˈæntɪməni, US -moʊni/ *noun*

(کیمیــا) ئــەنتیمۆن (بــە ژ.گ. 51 ن. Sb) ◌ آنتیموان

antimycin A *noun,* also antimycin

جــۆرێ ئــانتی‌بیــۆتیکی بلــوورین $C_{28}H_{40}N_2O_9$ ب.ت. وەک مێرووکــوژ، کــرم‌کــوژ و تــەم‌کــوژ بەکاردێنرێ ◌ آنتی‌پلاستیک

antineoplastic *adjective, noun*

adj دژەپلاســتیک، بەرلە هــەڵدان و تەشــەنەی neoplasm یــان خانــەیێکــی تــری مــەترســی‌دار دەگرێ *n* ماکێکی دژەپلاستیک ◌ آنتی‌پلاستیک

antineuritic *adjective*

دژی ئاوســانی دەمــار، دژەدەمــارەئاوســێن ◌ آنتی‌نیوریتیک

antineutrino *noun, pl.* antineutrinos

ئانتی‌نیوترینۆ: دژەپارچۆلکەی نۆترینۆ neotrino ◌ آنتی‌نیوترینو

antineutron *noun*

ئانتی‌نیۆترۆن: دژەپارچۆلکەی نۆترۆن neotrin ◌ آنتی‌نیوترین

anting *noun*

هــەڵــس‌وکــەوت یــان ڕەفتــارێکی باڵــندەکانــە کــە لــەودا مێروولــەکــان خۆیــان لــە پــەڕوباڵــەکــەی

dœavre, *pl.* antipasti /-ti/

antipathetic /ˌæntɪpəˈθetɪk/ *adjective*
1 دژ، دوژمـــن، دژبـــەر، بەرهەڵـــست: *a*
government -thetic to democracy 2 بێزار،
بێزاوی، بێزەون ○ 1 مخالف 2 منزجر، نفرت‌انگیز

antipathy /ænˈtɪpəθi/ *noun, pl.* antipathies
1 بێزاری، قین، رق، بێزلێ‌هاتـەوە: *personal*
mutual antipathy ◊ *antipathy* 2 دژبەری،
بەرهەڵستی، دژایەتی ○ 1 تنفر، انزجار 2 تـضاد،
مخالفت

antipersonnel *adjective,* also anti-personnel
کـــەس‌کـــوژ، دژەکـــەس، وا دارێـــژراوە تـــا
ســەربازەکانی دوژمن لە نێو ببا یان لە کار بخا
(لەچاو دەزگا و کەل‌وپەلەکان) ○ ضد نفر

antiperspirant /ˌæntiˈpɜːspərənt, US -ˈpɜːrs-/ *noun*
(دەرمانی) بۆن‌بەر، دژەئارەق، نەهێڵەئارەق ○
ضد عرق

antiphlogistic *adjective, noun*
نیوەنمەک، دژەئاوسان، پێلەخە، دژی هەڵاوسان
یـان داگیرسـان و تـا، anti-inflammatory ○
آنتی‌فلوجستیک

antiphon /ˈantɪf(ə)n/ *noun*
1 سەندنەوە، پەرچ‌دانەوە، وەڵام 2 هۆنراوە یان
دەقێ کـە پێش یـان پـاش هێنـدێ بـەشـێکی
ڕێ‌وڕەسمی ئایینی دەخوێنرێتەوە یـان دەوترێ
○ 1 برگردان، پاسخ 2 آنتی‌فون

antiphonal *adjective, noun*
adj سـەندنەوەیـی، سـەربـە یـان پێـوەنـدی بـە
سـەندنەوە یان ئانتی‌فۆنەوە هەیە *n* antiphonary
یێ ○ آنتی‌فونال

antiphonary /anˈtɪf(ə)nəri/ *noun, pl.* antiphonaries
کتـێبی ئـانتی‌فۆنـەکـان، کتـێبی plainsong بـۆ
Divine Office ○ آنتی‌فوناری

antiphony /ˌænˈtɪfəni/ *noun, pl.* antiphonies
سرودی سـەندنەوە ○ سرود تهلیلی

antiphrasis *noun, pl.* antiphrases
بەکارهێنـانی وشـەیێ لە واتـایێکی دژ بە مانـای
گونجـاوی، ب.ت. لـەبـەر کاریگـەری تـەنزاوی
یـان پێکـەنینی (وەک this giant of 3 ironic
feet 4 inches) ○ آنتی‌فراسیس

antiphrastic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بەئانتی‌فراسیـــوە هـەیـە ○
وابسته به آنتی‌فراسیس

antiphrastically *adverb*
لەباری یـان بـە شێوەیێکی ئانتی‌فراسیس ○ از
لحاظ یا به طور آنتی‌فراسیس

antipodal /ænˈtɪpədəl/ *adjective*
1 دژپێیـی، دژپـایی، هەڵـکەوتوو لـە خـالـی
بەرامبەری زەوی (یان مانـگ) دا 2 تەواو دژ ○
1 واقع در طرف مقابل زمین (یا ماه) 2 کاملاً مخالف

antipodean /ˌæntɪpəˈdiːən/ *adjective*
(Antipodean) ئەوسـتـرالیایی و نیوزیلەنـدی،
ســەربە ئەوسـترالیا و نیوزیلەنـد، پێـوەنـدی بـە
ئەوسترالیا و نیوزیلەندەوە هـەیـە ○ وابسته بـه
استرالیا و زلاندنو

antipodes *noun, pl.*
1 دژپـێ، دژپـا، دژەپـا، دوو خالـی بەرامبـەر 2
کـەسـێ کـە لـە خالـی بـەرامبـەری زەوی‌دا
نیشتەجێ‌یە ○ 1 دو نقطه‌ی متقابل 2 آنتی‌پودز

the Antipodes /ænˈtɪpədiːz/ *noun*
1 ئەوســترالیا و نیوزیلەنـــد 2 ناوچـــەکانی
ئەوسترالیایی لـە پێوەنـدی لەگـەڵ ئـەوروپادا 3
(antipodes) دژپێ، دژپا، دوو خالی بەرامبـەر
○ 1 استرالیا و زلانـدنو 2 منـاطق استرالیایی در
رابطه با اروپا 3 (با a) دو نقطه‌ی متقابل

antipollution *noun, adjective*
دژەپۆلوشن، دژەپیسی، پیسی‌ڕەوێن، وا دارێژراوە
تا بەرلە پیسی بگرێ یان نەیهێڵێ ○ ضد آلودگی

antipollutant *noun*
(مـەتریاڵ) دژەکـەش‌پیـسی، پیـسی‌بـەر،
دژەپولوتێنت ○ ضد آلودگی

antipope *noun*
کەسێ کە هەڵبژێردراوە یان پێی وایە ببێ بە پاپ
بە دژی ئەو پاپەی کە بە شێوەیێکی قانوونی
هەڵبژێردراوە ○ آنتی‌پاپ

antiproton /ˈæntiprəʊtɒn, US -proʊtɑːn/ *noun*
دژەپرۆتۆن، دژەپارچۆلکـەی پرۆتـۆن ○ ضـد
پروتون

antipruritic /ˌantɪprʊˈrɪtɪk/ *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەخارشت، دژەخورین، دژەئاڵۆش
○ (داروی) ضد خارش

antipsychotic *adjective, noun,* also neurolcptic
adj سـەربـە ئـەو دەرمانانـە کـە بـۆ چـارەسـەری
psychosis ب.ت. شیزوفرنیا و دۆخە ئاستەم و
سەختەکانی مانیا mania، دڵتەنگی depression
و یان پارانۆیا paranoia بەکاردێنرێ *n* دەرمانی
دژی دەروون‌تێکچـوویی (وەک phenothiazine
و butyrophenone ـــــەکـــــان) ○ *adj*
آنتی‌سایکوتیک *n* داروی آنتی‌سایکوتیک

antipyretic *adjective, noun*
(دەرمانی) دژەتا، تاڕەوێن، تاپەڕێن، تاشکێن ○
(داروی) ضدتب، تب‌بُر

antiquarian /ˌæntɪˈkweəriən, US -ˈkwer-/ *adjective*
1 (سـەربە) ئەنتیکەناسـی یـان کۆنینەناسـی 2
(سـەربە) کتێبـە دەگمەنـەکان ○ 1 وابسـته بـه

عتیقەشناسی 2 آنتیکوارین

antiquary /'æntıkwəri, US -kweri/ *noun* *(pl.* antiquaries*)*, also antiquarian
ئەنتیکەناس، کۆنینەناس، ئەنتیکەگەر، کەسێ کە شتی ئەنتیکە کۆ دەکاتەوە ◌ عتیقەشناس

antiquated /'æntıkweıtıd/ *adjective*
کۆن، قەدیمی، لەباوکەوتوو، بێبرەو، بێباو، سوواو ◌ قدیمی، منسوخ

antique /æn'ti:k/ *adjective, noun*
adj ئەنتیکە، کۆن، باستانی، زووینە، لەمێژینە: *an antique mahogany desk* *n* شوێنەواری کۆن، ئاسەواری دێرینە: *Priceless antiques were destroyed in the fire* ◌ *adj* عتیق، باستانی، قدیمی *n* اثر باستانی

antique shop *noun*
(دووکانی) ئەنتیکەفرۆشی ◌ عتیقەفروشی

antiquity /æn'tıkwəti/ *noun, pl.* antiquities
1 کۆنینەیی، کۆنی، کەڤناری، زووینی، دێرینە 2 سەردەمانی کۆن یان باستان (یۆنان و رۆم) 3 شوێنەوار یان ئاسەواری (سەردەمی) کۆن: *Egyptian/Roman antiquities* ◌ 1 قدمت 2 دوران باستان 3 اثر باستانی

antiresonance *noun*
دژەزرنگانەوە، نەزرنگاوە ◌ ضد طنین

antirrhinum /ˌæntı'raınəm/ *noun,* also snapdragon, *pl.* antirrhinum
(رووەکناسی) دەمەشێر، گوڵەئاخ، گوڵەئاوات، زارەگا [تۆخم *Antirrhinum*] ◌ گل میمون

antisatellite *adjective*
(چەک) دژەساتەلایت، ساتەلایتشکێن ◌ آنتیساتلیت، ضدماهوارە

antiscorbutic *adjective, noun*
(دەرمان یان خۆراکی) دژەسکێرڤی، دژەسکۆربوت: *the antiscorbutic vitamin is vitamin C* ◌ (دارو یا غذا) ضد اسکوربوت

anti-Semite /ˌænti 'si:maıt/ *noun*
کەسێکی دژەجوولەکە: *He was a notorious - Semite* ◌ آدم یهودستیز

anti-Semitic /ˌænti sə'mıtık/ *adjective*
دژەجوولەکە: *anti-Semitic propaganda* ◌ یهودستیز

anti-Semitism /ˌænti 'semətızəm/ *noun*
دژەسێمیتیزیم، دوژمنایەتی لەگەڵ جوولەکە ◌ یهودستیزی

antisense *adjective*
(بۆماوەناسی) دژەواتا، دژواتا، ئانتیسێنس: سەربە ژێنێ کە لە RNA یان DNA تەواوکەر بەرهەم هاتووە، زنجیرەیێ لە دیئێنئەی کە ریزێ لە نۆکلیۆتیدەکانی nucleotide هاوشێوەی mRNA هەیە (بڕوانە nonsense و missense) ◌ آنتیسنس

antisepsis /ˌænti'sepsəs/ *noun*
خاوێنکردنەوە، پاکژکردنەوە، گەندسڕی (بڕوانە asepsis) ◌ گندزدایی

antiseptic /ˌænti'septık/ *noun, adjective*
n (مەتریاڵ) خاوێنکەر، بۆگەنبەر، گەندسڕ، پیسیبەر *adj* (سەربە) خاوێنکردنەوە ◌ *n* (مادە) گندزدا *adj* (وابستە بە) گندزدایی

antiserum *noun, pl.* antisera or antiserums
دژەخوێناوگ، دژەسیرۆم: خوێناوگ یان سیرۆمی ئانتیبادیدار، سیرۆمی مرۆڤ یان ئاژەڵ کە ئانتیبادییەکانی تیایە (بۆ نەخۆشییێکی تایبەتی)، لێدەدرێ بۆ چارەسەرکردن یا پاراستن بە دژی نەخۆشی تایبەتییەکان ◌ آنتیسروم

antislavery *adjective, noun*
adj دژ بە کۆیلەداری، دژی کۆیلەداری *n* دژایەتی (لەگەڵ) کۆیلەداری ◌ *adj* بردگیستیز *n* مخالفت با بردەداری

antisocial /ˌænti'səʊʃl, US -'soʊʃl/ *adjective, noun*
adj 1 دژی دابونەریتی کۆمەڵ و مایەی هەراسانی خەڵکانی تر، دژەکۆمەڵ، دژی کۆمەڵ(گا)، دژی بەرژەوەندی کۆمەڵ(گا)، ناکۆمەلایەتی، دوژمنی کۆمەڵ، گۆشەگیر، لاتەریک، دوورەپەرێز 2 (Psychiatry) = sociopathic *n* کەسێ کە تایبەتمەندی دژەکۆمەڵی هەیە ◌ *adj* جامعەستیز، غیراجتماعی *n* آنتیسوسیال

antisocially /ˌænti'səʊʃli, US -'soʊʃl/ *adverb*
بە شێوەیێکی دژەکۆمەڵ یان دژی کۆمەڵ(گا)، ناکۆمەلایەتییانە، گۆشەگیرانە، لاتەریکانە ◌ بە طور جامعەستیز یا غیراجتماعی

antispasmodic *adjective, noun*
adj دژەکرژی، کرژیڕەوێن *n* دەرمانی دژەکرژی یان کرژیڕەوێن ◌ *adj* ضد تشنج *n* داروی ضد تشنج

antistatic *adjective, noun,* also antistat (also anti-static)
دژی ئێلیکتریسیتەی وێستاو static electricity: ئێلیکتریسیتەی وێستاو کەم دەکاتەوە، لای دەبا یان بەری دەگرێ ◌ ضد اکتریستەی ساکن

antisterility vitamin = tocopherol

antistrophe /an'tıstrəfi/ *noun*
1 دووبارەبوونەوەی وشەکان بە شێوەیێکی پێچەوانە یان بەراوەژوو 2 دووبارەبوونەوەی وشە یان دەستەوشەیێ لە کۆتایی کلۆزە یەکلەدوایەکهاتووەکان successive دا 3 جووڵان یان بزاوتێکی گەڕانەوەیی (لە چەپەوە بۆ ڕاست) لە سەمای کۆراڵی choral دروست لە وەڵامی ستڕۆفێکی پێشوو 4 سەندنەوەی دەستەی

کـۆرس یـان کـۆربێژانی کلێـسه 5 (لـه یۆنـانی کۆن‌دا) بەشـی دووهـەمـی هـۆنراوەی گـۆرانی بـه کۆڕ یان کۆرس (بڕوانه strophe) ◇ آنتی‌استروف

antistrophic *adjective*

سـەربه یان پێوەندی به ئانتی‌ستڕۆفەوه هـەیه ◇ وابسته به آنتی‌استروف

antistrophically *adverb*

ئانتی‌ستڕۆفانه، به شێوەیێکی ئانتی‌ستڕۆف(ەوه) ◇ به طور آنتی‌استروف

antisubmarine *djective*

دژەژێردەریـایی، ژێردەریـایی‌شـکێن ◇ ضـد زیردریایی

anti-tank /ˌæntɪ ˈtæŋk/ *adjective*

(چـەک‌وچـۆڵ) دژەتانـک، تانـک‌شـکێن: *anti-tank missiles/mines* ◇ ضد تانک

anti-theft /ˌæntɪ ˈθeft/ *adjective*

دزگر، دژەدز، دزبەند ◇ دزدگیر

antithesis /ænˈtɪθəsɪs/ *noun, pl.* antitheses /-siːz/

1 دژ، بەرامبـەره، خالـی بەرامبـەر 2 نـاکۆکی، دژایەتی، دژبەیەک‌بوون، پێک‌دژی، بەرامبەرێتی 3 (لـه فەلـسەفەی هێگێـل‌دا) ئـەنتی‌تێـز (بڕوانـه synthesis؛ بنـەڕەت: لـه late Latin، لـه یۆنـانی *antitithenai* "دانـان (بـه) دژی") ◇ 1 عکس، ضد 2 تضاد، تقابل 3 برابرنهاد

antithetical /ˌæntɪˈθetɪkl/ *adjective,* also antithetic

دژبەیەک، پێک‌دژ، ناکۆک ◇ متـضاد، ناسـازگار، ضد و نقیض

antithetically /ˌæntɪˈθetɪkli/ *adverb*

ناکۆکانه، پێک‌دژانه ◇ به طور متضاد

antitoxic *adjective*

دژەژار، ژارڕەویـن، ژاربـەڕیـن، دژەدەرمـان، کاریگەری ژاراوی‌یەکان پووچ دەکاتەوه ◇ ضد سم

antitoxin *noun*

دژەژار، دژەدەرمان، ژارڕەوێن، ژاربڕ ◇ پادزهر

antitrade *noun, adjective*

n (antitrades) دژەبەرژەوەندباکان؟ *adj* سەربه به دژەبەرژەوەندباکان ◇ *n* بادهای واسـامان *adj* وابسته به بادهای واسامان

antitrust /ˌæntiˈtrʌst/ *adjective*

(له ئەمریکا) دژەتراست، دژەپاوان ◇ ضد تراست

antitruster *noun*

دژەتراست‌خواز، دژەپاوان‌خواز، ئانتی‌تراستێر ◇ آنتی‌تراستر

antitrust laws *noun, pl.*

(لـه ئـەمریکا) قانوونـەکانی دژەتراسـت، قانوونـه دژەپاوانەکان ◇ قوانین ضد تراست

antitussive *adjective, noun*

adj کۆخەڕەوێن، دژی کۆخه، سەربه ماکێ که بـۆ دامرکانـدنی کۆخـه بـەکـاردێنرێ *n* مـاکی کۆخەڕەوێن ◇ (مادەی) ضد سرفه

antitype *noun*

(کـەس یـا شـتێ) سـەرنموونه، نموونـەی شـتێ، نموونەی سەرەکی ◇ مصداق

antitypical *adjective,* also antitypic

سەرنموونه، نموونەی شتێ، نموونـەی سـەرەکی ◇ مصداق

antiutopia, *pl.* antiutopias = dystopia

antivenin /ˌantɪˈvɛnɪn/ *noun,* also -tivenom

ئـانتی‌ڤێنین، ئانتـیڤێنۆم، دژەژاراوکـێ بـۆ ژارێ، ئانتی‌سـیرۆمێ کـه دژەژاراوکێکی وای تیایه، بۆ ئـەوانـه بـەکـاردێنرێ کـه بـه ژارێکـی ئاسـتەم پێوەدراون، دژەخوێناوگ یـان ئانتی‌سیرۆمێ کـه ئانتی‌بادی‌یـەکـانی دژی هێنـدێ کەسـێ تایبـەتی تیایه ◇ آنتی‌ونین

antiviral /ˌæntiˈvaɪrəl/ *adjective*

(پزشـکی، لـەمـەڕ دەرمـان یـان چارەسـەری‌یـێ) دژەڤایرۆس، کاریگەره بەدژی ڤایرۆسـەکـان ◇ پادویروس

antivirus *adjective*

(کـامپیوتێر) دژەڤـایرۆس، ڤـیروس‌کـوژ ◇ ضـد ویروس

antivitamin *noun*

ماکـێ کـه کاریگـەری ڤـیتامینەکـان (لـەبـاری میتابۆلیکـەوه) لـه کـار دەخـا، مـاک یـان مـادەی دژەڤیتامین، ڤیتامین‌ڕەوێن ◇ ضد ویتامین

antivivisection *adjective*

دژەزیندەتوێکاری، دژی بـەکارهێنـانی گیانـەوەره زینـدووەکان بـۆ توێژینـەوەی زانـستی ◇ آنتـی ویوی‌سکشن

antivivisectionism *noun*

دژەزیندەتوێکاری‌گەری ◇ آنتی ویوی‌سکشنیسم

antivivisectionist *noun*

دژەزیندەتوێکاری‌گەر ◇ آنتی ویوی‌سکشنیست

antler /ˈæntlə(r)/ *noun*

1 شـاخی گـاکێوی یـان نێراسـک 2 یـەکێ لـه شـاخەکانی گـاکێوی (antlerless *adj*) ◇ 1 شاخ گوزن 2 یکی از شاخ‌های گوزن

antlered *adjective*

شـاخدار (گاکێوی و هتد) ◇ شاخ‌دار

ant lion *noun*

(مێروونـاسـی) شـێرەمێروو(لـه)، مێرووێـێ کـه شـێوەی پـووش‌بەقوونـه دەدا [خێـزان Myrmeleontidae] ◇ آسیابانک

antonym /ˈæntənɪm/ *noun*

وشەی واتادژ ◇ واژەی متضاد

antonymous *adjective*

واتادژ ◇ متضاد

antral *adjective*

1 سـەربه چـاڵ، کـون یـان بۆشـایی ئێـسکێ 2

سەربە ئەشكەوتە (بنەڕەت: لە *antron* يۆنانى "ئەشكەوت cave") ◌ وابستە بە آنتروم

antre /'æntə(r)/ *noun*

ئەشكەوت، كەورگ ◌ غار

antrectomy /an'trɛktəmi/ *noun, pl.* -mies

ئەشكەوتەبڕی، دەرهێنانى كۆتايى دەرگاوانەى گەدە ◌ آنتركتومى

antrum /'antrəm/ *noun,pl.* antra /-trə/

1 (تويكارى) چاڵ، كون يان بۆشايى ئێسكێ 2 ئەشكەوتە، كۆتايى دەرگاوانەيى pyloric گەدە (بنەڕەت: لە لاتين، لە *antron* يۆنانى "cave") ◌ آنتروم

antsy /'æntsi/ *adjective* (antsier, antsiest)

پشووتەنگ، بێ تاقەت، بێ سەبر، كەم تاقەت ◌ ناشكيبا

Anura /ə'njʊərə/ *noun, pl.*

(گيانەوەرناسى) بێ كلكان، بۆقان، تیرەبۆق (دەستەيێ لە وشكاوەكييە amphibian بێ كلكەكان كە frog و toad ـەكان دەگريتەوە؛ بنەڕەت: لە -an[1] + *oura* يۆنانى "كلك") ◌ آنورا

anuran *noun, adjective*

گيانەوەرى بێ كلك ◌ آنوران

anuresis *noun*

ميزبەند، ميزگيران ◌ انحباس بولى

anuria /ə'njʊərɪə/ *noun*

(پزشكى) گرفت يان كێشە لە كردنى ميزدا، ميزەگرانە ◌ آنوريا

anuric *adjective*

تووشبوو بە گرفت يان كێشە لە كردنى ميزدا ◌ آنوريک

anus /'eɪnəs/ *noun*

كۆم، كونى كۆم، زرتک، پندرۆ، ڕەش، تريزە، كۆقک (بنەڕەت: لە لاتينەوە، لە بنەڕەتا بە واتاى "ئاڵقەيێ") ◌ مقعد

anvil /'ænvɪl/ *noun*

1 دەزگا، سندان، زيندان، مێخ سندان 2 ئێسكى دەزگا(يى)، ئێسكۆلكەى دەزگايى، = incus ◌ 1 سندان 2 استخوان سندانى

anxiety /æŋ'zaɪəti/ *noun, pl.* anxieties

1 دڵەتەپە، دڵەخوريێ، دڵەڕاوكێ، خەتەرە، نگەرانى، نارەحەتى، خەم، پەريشانى، نارامڵێ هەڵگيراوى 2 تامەزرۆيى، گوڕوتين، پەرۆش، مەراق ◌ 1 اضطراب، دلشوره، تشويش 2 اشتياق

anxiolytic /ˌaŋzɪə'lɪtɪk/ *adjective, noun*

(پزشكى، دەرمانى) دژەدڵەتەپە ◌ (داروى) ضد اضطراب

anxious /'æŋkʃəs/ *adjective*

1 بێ ئۆقرە، نارامڵێ هەڵگيراو، نارەحەت، بەخەتەرە، بزاڵ، پڕدڵەڕاوكێ، پەريشان، نيگەران: *an anxious look/face/expression*

2 بەتەنگەوە، تامەزرۆ، بەتين، بەپەرۆش ◌ 1 مضطرب، دلواپس، نگران كننده 2 مشتاق

anxiously /'æŋkʃəsli/ *adverb*

بە نگەرانى(يەوە): *to ask/look/wait anxiously* ◌ با تشويش

anxiousness /'æŋkʃəsnəs/ *noun*

نگەرانى، دڵەتەپێ، دڵەخوريە، پەريشانى، بزاڵى ◌ تشويش، نگرانى

any /'eni/ *adjective, adverb, pronoun*

هيچ چەشنە، هيچ كەس، هيچ كەسێ، هەركەس، هەموو كەس، هەركەسێ، هيچ يەک، هەر، هەريەک، هەركام، ئيدى، ئيتر: *I didn't eat any meat* ◊ *He forbids any talking in class* ◊ *Any colour will do* ◌ هيچ گونه، هيچ كس، هيچ يک، هيچ كدام، هر، هريک، هركدام، ديگر

anybody /'enibɒdi, US -bʌdi, -bɑ:di/ *pronoun*

هيچ كەس، كەسێ، هەركەس، هەركەسێ: *Is there anybody who can help me?* ◌ كسى، هيچ كس، هركسى

anyhow /'enihaʊ/ *adverb, adjective*

هەرچۆنێ بێ، هەرچۆنێ،هەرچۆنێ بوو، بە هيچ جۆرێ، لە هيچ ڕێگايەكەوە، بەهەر شێوەيەک، بەهەر چەشنێک، بە نارێکوپێكى، بەشپرزەيى: *She piled the papers in a heap on her desk, just anyhow* ◌ در هر صورت، در هر حال، بارى، به هيچ وجه، . هر طورى شده بود، درهم و برهم

anymore *adverb*

ئيدى، ئيتر، لەوە زياتر، لەمە زياتر، هيچى تر، چيتر، ئێستا، نووكە، جارێ، لەم دەموودەستەدا، ئەمڕۆژانە: *She doesn't live here any more* ◌ ديگر، بيش از اين، اكنون، اين روزها، فعلاً

anyone /'eniwʌn/ *pronoun*

هيچ كەس، كەسێ، هەركەس(ێ): *Is anyone there?* ◌ كسى، هيچ كس، هركس، هركسى

anyplace /'enipleɪs/ = anywhere

anything /'eniθɪŋ/ *pronoun*

شتێ، هەرشتێ، هەرچى (بێ)، كارێ، هيچ كارێ، هەركار،هيچ شتێ: *Would you like anything else?* ◌ چيزى، هرچيز، هرچيزى، هرچه، هيچ چيز، كارى، هركارى، هيچ كار

anytime *adverb*

هەميشە، هەركات، هەروەخت، هەرسات، هەردەم: *Call me any time* ◌ همواره، هروقت

anyway /'eniweɪ/ *adverb*

بەهەر شێوەيێ، بەهەرچەشنێ، هەرچۆنێ بێ، بە هەر لەونێ، بەهەرجۆرێ، لەگەڵ ئەمەش، سەرەڕاى ئەمەش، besides: *It's too late now, anyway* ◌ در هر صورت، در هر حال، بارى، با اين همه

anywhere /'eniweə(r), US -wer/ *adverb*
بۆ هەر کوێ، لە هەر شوێنێ، لە هەر جێیێ، هەر شوێنێ، هەر شوێنێ کە، هیچ کوێیێ، هیچ‌جێیێ، هەر شوێنێکی تر، جێگایێ، شوێنێ: *I can't see Did you go anywhere ◊ it anywhere interesting?* ◌ جایی، هرجا، هرکجا، در هر کجا، هر جایی که، هر جایی دیگر، هیچ‌جا

anywise = anyhow

Anzac *noun*
1 سەرباز لە ئەوسترالیا و نیوزیلەند، ئەنزاک (1914-1918) 2 (تافەرمی) کەسێ لە ئەوسترالیا یان نیوزیلەند ◌ انزاک

ao dai /'aʊ ˌdʌɪ/ *noun*
ئاو دای: جۆرێ تونیکی tunic ژنانەی قۆڵدرێژی خۆماڵی ڤیێتنامی ◌ آودای

A-OK *adjective, adverb,* also A-okay
باش، چاک، زۆر چاک، یەکجار باش ◌ خوب، بسیار خوب

aorist /'eɪərɪst, US 'ɛ:r-/ *adjective, noun*
(ڕێزمان) *adj* سەربە سەردەمی ڕابردووی دیاری‌نەکراو (ب.ت. لە یونانی‌دا) *n* وشەیێ لە سەردەمی ڕابردووی دیاری‌نەکراوا ◌ آئوریست

aorta /eɪ'ɔ:tə, US eɪ'ɔ:rtə/ *noun*
شاخوێن‌بەر، ئێئۆرتا، ئائۆرت (ئارتێری artery سەرەکی، کە خوێن لە لای چەپی دڵەوە بۆ تەواوی لەش هەڵدەگرێ) ◌ آئورت

aortal *adjective,* also aortic
ئائۆرتی، سەربە یان پێوەندی بە شاخوێن‌بەرەوە هەیە ◌ آئورتی

aoudad /'ɑ:ʊdad/ = Barbary sheep

ap = apo

apace /ə'peɪs/ *adverb*
(ویژەیی) بەهەشتاو، بەپەلە، خێرا، بەگورجی، تونـد، زوو، quickly ،swiftly: *growing apace* ◌ شتابان

Apache /ə'pætʃi/ *noun, pl.* same or Apaches
1 ئاپاچی (= ئەندامی ڕەسەنی گەلی سوورپێستی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا، کە زۆربەیان لە نیومەکسیکۆ و ئاریزۆنا دەژین) 2 زمانی Athabaskan ی ئەو گەلە (بنەڕەت: لە Zuñi ی‌یەوە "دوژمن") ◌ آپاچی

apanage = appanage

apart /ə'pɑ:t, US ə'pɑ:rt/ *adverb, adjective*
دوور، جیا، لێک‌جیا، لەیەک دوور، بەمەودایێکەوە، لەپاڵ، لەکن، لەلای، لای، تەنیا، بەتەنیایی، سەرەڕای، زیدەباری ◌ جدا، جدا از هم، در کنار، سوا، تنها، علاوه بر، صرف‌نظر از

apart from *preposition*
سەرەڕای، بێجگەلە، جیا لە ◌ علاوه بر، به غیر از

apartheid /ə'pɑ:taɪt, -eɪt, US ə'pɑ:rtaɪt, -eɪt/ *noun*
جیاوازی ڕەگەزایەتی (لە ئەفریکای باشووری: ئەورووپایی لە نائەورووپایی) ◌ تبعیض نژادی

apartment /ə'pɑ:tmənt, US ə'pɑ:rt-/ *noun*
1 دەستەژوور، دەستەخانوو، باڵاخانە، وارخان 2 ژوور، دیو ◌ 1 آپارتمان 2 اتاق

apartment block *noun,* also apartment building
(لە بریتانیا) بلۆکی نیشتەجێ‌بوون ◌ بلوک مسکونی

apartment house *noun*
(لە ئەمریکا) خانوویەکی ئاپارتمانی چکۆلە، وارخان ◌ بلوک مسکونی

apathetic /ˌæpə'θetɪk/ *adjective*
کەمتەرخەم، نادەربەست، بێ‌دەربەست، دڵسارد، ساردوسڕ، دڵمردوو، بێ‌تاقەت، خەمسار، ناهومێد، بێ‌هیوا، بێ‌هەست ◌ بی‌تفاوت، مأیوس، بی‌اعتنا، بی‌احساس

apathetically /ˌæpə'θetɪkli/ *adverb*
بە ساردی‌یەوە، بە کەمتەرخەمی‌یەوە، کەمتەرخەمانە ◌ با بی‌اعتنایی

apathy /'æpəθi/ *noun, pl.* apathies
کەمتەرخەمی، بێ‌دەربەستی، بێ‌هەستی، بێ‌تاقەتی، دڵمردوویی، ساردوسڕی، خەمساری، ناهومێدی، دڵساردی، ناهۆگری، ناتامەزرۆیی، بێ‌هیوایی ◌ بی‌تفاوتی، بی‌اعتنایی، بی‌احساسی، یأس، ناامیدی

apatite /'apətʌɪt/ *noun*
فێلە، کانێکی ئەرخەوانی یان سەوزی کاڵ، زۆرتر فۆسفاتی کالسیۆمی تیایە [بنەڕەت: لە یونانی *apatē* "فێل"] ◌ آپاتیت

apatosaurus /əˌpatə'sɔ:rəs/ *noun*
فێلە(مار)مێلکە: دایناسۆرێکی کەتەی گیاخۆری دوایی‌یەکانی قۆناخی ژووراسیک، بە مل و کلکی درێژەوە (بنەڕەت: لە *apatē* یونانی "فێل" (لەبەر ئەو لێکچوونە فریودەرەی نێوان هێندێ لە ئێسکەکانی ئەم دایناسۆرە و هی دایناسۆرێکی تر + *sauros* "مارمێلک") ◌ آپاتوسوروس

ape /eɪp/ *noun*
1 مەیموونی شێوەمرۆڤ، gorilla، chimpanzee، orang-utan و gibbon ـەکان دەگرێتەوە [خێزانەکانی Pongidae و Hylobatidae] 2 لاسایی‌کەرەوە ◌ 1 ایپ، میمون انسان‌نما 2 مقلد

apeak /ə'pi:k/ *adjective, adverb*
ڕاست، قیت، قنج، بە ڕەپی ◌ عمودی، قائم

ape-man /'eɪpmæn/ *noun, pl.* ape-men, also apeman
مرۆڤـمەیموون، مرۆڤی شێوەمەیموون ◌

انسان-میمون

aperient /ə'pɪərɪənt/ *noun, adjective,* also laxative

(دەرمان) رەوانی، رەوانکەر، سکڕەوێن ◇ (دارو) ملین

aperiodic *adjective*

(پتر فیزیک) ناڕێک، ناڕێکوپێک، ناسووری، aperiodically) *aperiodic floods* :irregular (aperiodicity *n* ،*adv* ◇ نامنظم، غیرادواری

aperitif /əˌperə'tiːf/ *noun*

ئەپێریتیف، ئیشتیاکەرەوە (خواردنەوەی ئەلکوڵی) ◇ اپرتیف

aperture /'æpətʃə(r), US -tʃʊr/ *noun*

1 کون، قەڵەش، کەلەبەر، کەلێن، دەلاقە، رۆچنە، رۆزنە، دەریچە 2 کونەڕووناکی (بنەڕەت: لە aperture لاتین، لە -aperire ،apert "کردنەوە، ئاوالاکردن") ◇ 1 روزنە، شکاف 2 دیافراگم

apery /'eɪpəri/ *noun*

(کۆن) لاسایی پڕوپووچانە ◇ تقلید مسخرە

apetalous /eɪ'pet(ə)ləs, US ə-/ *adjective*

(رووەکناسی) بێپەڕە، هیچ پەڕەیێکی نییە ◇ بدون گلبرگ

apex /'eɪpeks/ *noun, pl.* apexes or apices /'eɪpɪsiːz/

1 سەر، تەوق، نووچکە، نووک، چڵۆک، چلەپۆپە، ترۆپک، لووتکە 2 بەرزترین ئاستی hierarchy یێ (بنەڕەت: لاتین "tip ،peak") ◇ رأس، تارک، اوج

aphasia /ə'feɪziə/ *noun*

قسەپێنەکراوی، ئێفێزیا، ئێفازیا، ئافازی (لە ئەنجامی لێدرانی مێشکییەوە) ◇ زبانپریشی

aphasic *adjective, noun*

adj ئێفازیک *n* نەخۆشی تووشبوو بەو دەردە و قسەپێنەکراو ◇ *adj* زبانپریش *n* بیمار مبتلا بە زبانپریش

aphelion /ap'hiːlɪən/ *noun, pl.* aphelia /-lɪə/

(ئەستێرەوانی) دوورگە، بەرامبەر بە perihelion ◇ افلیون

apheresis /ə'fɪərɪsɪs/ *noun, pl.* aphereses, also pheresis

1 (زمانەوانی) لابردنی دەنگی سەرەتای وشەیێ، وەکوو *he's* کە *he is* گۆدەکرێ 2 (پزشکی) شێوەیێ بۆ لابردنی ماکێ لە خوێن ◇ افرسیس

aphesis /'afɪsɪs/ *noun*

(زمانەوانی) لەدەسدانی بەرەبەرەی بزوێنێکی بێزەبر لە سەرەتای وشەیێ (ب.ت. *e* لە *esquire* کە بۆتە *squire*) ◇ افسیس

aphetic /ə'fetɪk/ *adjective*

سەربە ئەفیسیس ◇ وابستە بە افسیس

aphetically /ə'fetɪkli/ *adverb*

لەباری ئەفیسیس(ەوە) ◇ از لحاظ افسیس

aphicide /'eɪfɪsʌɪd/ *noun*

مێرووکوژی شۆکەکوژ، شەتەکوژ، مێشوولەفەوتێن، سوونکوژ ◇ شتەکش

aphid /'eɪfɪd/ *noun*

شۆکە، شەتە، مێشوولە، مێشگەزۆ، سوون، شیلەمژە [*Aphis* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ◇ شتە

aphis /'eɪfɪs/ *pl.* aphides /-diːz/ = aphid

aphonia /eɪ'fəʊnɪə, US ə-/ *noun,* also aphony /'af(ə)ni/

بێدەنگی، دەنگنەمان (لە ئەنجامی شەپلە لە پەتکە دەنگییەکاندا؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *aphōnia* یۆنانی، لە *aphōnos* "بێدەنگ") ◇ بیصدایی

aphonic *adjective*

بێدەنگ ◇ بیصدا

aphorism /'æfərɪzəm/ *noun*

1 پەند، فەرموودە، قسەی کورتوپوخت، قسەی نەستەق، بژاردەگوتە؛ 2 adage پێناسەیێکی گشتگیر و کورت (و پوخت؛ بنەڕەت: لە *aphorisme* فەرەنسی یان *aphorismus* late Latin، لە *aphorismos* یۆنانی "definition") ◇ کلمات قصار، گزینگویە، اندرز، حکمت

aphorist /'æfərɪst/ *noun*

پەندبێژ، پەندنووس، ئافۆریست ◇ آفوریست

aphoristic /ˌæfə'rɪstɪk/ *adjective*

1 ئافۆریستیک، پەندبێژانە، حەکیمانە، پڕ لە پەند، پڕ لە قسەی نەستەق، پڕفەرموودە، پەند یان بژاردەگوتەی تیایە 2 پوختە (aphoristically *adv*) ◇ 1 آفوریستیک 2 موجز

aphrodisia *noun*

ئەفرۆدیسیا، ئارەزووی سێکسی ◇ افرودیسیا

aphrodisiac /ˌæfrə'dɪziæk/ *adjective, noun*

adj بزوێنەری ئارەزووی سێکسی: *a powerful aphrodisiac n* (دەرمان، خۆراک یان مەتریاڵی) بزوێنەر: *the aphrodisiac qualities of ginseng* (بنەڕەت: لە *aphrodisiakos* یۆنانی، لە *aphrodisios* ـەوە، لە *Aphroditē* "Aphrodite") ◇ *adj* محرک جنسی، شهوتزا *n* مادەی محرک جنسی

aphotic = lightless; dark

Aphrodite *noun,* Greek *Aphroditē*

ئەفرۆدیت، ئافرۆدیت: خوای خۆشەویستی (لای یۆنانییەکان) و بەرامبەر بە ڤینوسی Venus رۆمییەکان ◇ آفرودیت

aphtha /'afθə/ *noun, pl.* aphthae /'afθiː/

(پزشکی) بۆقڕە، گۆڵە؟: برینێکی چکۆلە کە بە کۆمەڵ لە دەم یان لەسەر زمان پەیدا دەبێ (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە یۆنانییەوە، پێوەندی بە *haptein* ـەوە هەیە "دانان لەسەر

ئاور") ◌ برفک

aphthous *adjective*

بۆقژەگرتوو، تووش‌بوو بە بۆقژە (یان گوڵە؟) ◌ مبتلا به برفک

aphyllous *adjective,* also aphyllose

بێ‌گەڵا ◌ بی‌برگ

apian /'eɪpɪən/ *adjective*

مێشی، هەنگی، سەربە مێش ◌ وابسته به زنبور

apiary /'eɪpiəri, US -ieri/ *noun, pl.* apiaries

مێش‌ڕاگری، مێش‌ڕاگرتن، مێش‌داری، کەنووداری، مێشەوانی، هەنگ‌داری، بەخێوکردنی مێشەنگوین (apiarian *adj*: سەربە هەنگ‌داری یان مێش‌داری یان مێشەوانی؛ apiarist *n*) ◌ زنبورداری

apical /'eɪpɪk(ə)l, US 'ap-/ *adjective*

1 لووتکەیی، پۆپەیی، جێگرتوو لە لووتکە apex، لووتکەگیر 2 (دەنگ‌ناسی) سەرەزمانی، نووکەزمانی (وەک *th* apically *adv*) ◌ 1 اوجی، واقع در اوج 2 نوک‌زبانی

apical meristem *noun*

دابەشانی کۆتا، دابەشانی لووتکەیی یا پۆپەیی ◌ مریستم تارکی یا انتهایی

apical dominance *noun*

زاڵی کۆتا، زاڵی لووتکەیی یا پۆپەیی ◌ غالبیت تارکی یا انتهایی

apices = plural form of apex

apiculture /'eɪpɪkʌltʃə(r)/ *noun,* technical term for bee-keeping

مێش‌داری، مێشەوانی، کەنووداری، هەنگ‌داری، مێش‌ڕاگرتن (apicultural /,eɪpɪ'kʌltʃərəl/ *adj*؛ apiculturist *n*) ◌ زنبورداری

apiece /ə'pi:s/ *adverb*

هەریەک، هەرکام، دەنکی، دانەی، سەرو، individually: *The largest stones weigh over five tonnes -ce* ◌ دانه‌ای، هریک، هرکدام

apish /'eɪpɪʃ/ *adjective*

1 مەیموون‌ئاسا، شێوەمەیموون، مەیموونی 2 لاساکەرەوە 3 گەوجانە: *apish antics* ◌ 1 میمون‌شکل 2 مقلد 3 احمقانه

apishly /'eɪpɪʃli/ *adverb*

1 مەیموون‌ئاسا 2 گەوجانە ◌ 1 میمون‌مانند 2 (به طور) احمقانه

apishness /'eɪpɪʃnəs/ *noun*

مەیموون‌ئاسایی ◌ میمون‌مانند بودن

apivorous *adjective*

هەنگ‌خۆر، مێش‌خۆر ◌ زنبورخوار

aplacental *adjective*

بێ‌زامال، بێ‌ئاوەڵمناڵ ◌ بی‌جفت

aplasia /ə'pleɪzɪə/ *noun*

(پزشکی) گرفت یان کێشەی ئەندام یان شانەی سەبارەت بە هەڵدان یان بە باشی کارکردن function normally ◌ آپلاسیا

aplastic *adjective*

(پزشکی) تووش‌بوو بە ئەپلێزیا ◌ آپلاسیک

aplenty /ə'plenti/ *adjective, adverb*

زۆر، زەبەند، گەلێک، خەرواری، کۆمایی، دنیایی، بێ‌ئەژمار، پترلەپێویست، plentifully، extremely: *money aplenty for all their needs* ◌ فراوان، وافر، بسیار، یک عالم

aplomb /ə'plɒm, US ə'plɑ:m/ *ndoun*

1 لەخۆڕادیتن، خۆباوەڕی، باوەڕبەخۆیی، self-confidence، confidence، assurance: *with considerable/great/remarkable aplomb* 2 لەسەرەخۆیی، مەندی ◌ 1 اعتماد به نفس 2 خونسردی

apnoea /ap'ni:ə/ *noun,* US apnea

وەستانی کاتی هەناسە، ب.ت. لە خەودا، بێ‌هەناسەیی (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *apnoia* یۆنانی، لە *apnous* "بێ‌هەناسە") ◌ اپنویا

apo *noun, pl.* apos

apolipoprotein = (لەگەڵ پیت یان پیت و ژمارە بەکاردێتێ) ◌ اپنوپا

apo- (also ap-) /'apəʊ/ *prefix*

پێشگر: دوور لە، جیا، جیاواز، جودا، نەلکاو، پێکەوەنەنووساو، دروست‌بوو، پێکهاتوو (لە): *apogamy*، *aphelion*، *apocrine*، *apoenzyme*، *apocarpous*، *apomorphine* (لە *apo* یۆنانی‌یەوە "from, away, quite, un-") ◌ پیشوند: دور از، جدا، متشکل از

Apoc. *abbreviation* 1 Apocalypse 2 Apocrypha

apocalypse /ə'pɒkəlɪps, US ə'pɑ:k-/ *noun*

1 تیاچوون، لەنێوچوون، فەوتان، پاکتاوبوون، لێک‌هەڵوەشان: *Civilization is on the brink of apocalypse* 2 دینساو 3 کارەسات، ماڵوێرانی: *an environmental apocalypse* ◌ 1 فنا، تباهی، نابودی 2 مکاشفه 3 فاجعه

the Apocalypse /ə'pɒkəlɪps, US ə'pɑ:k-/ *noun*

1 کۆتایی جیهان، ئاخر زەمان 2 (کتێبی پیرۆز) کتێبی دیناوی یوحەننا ◌ 1 پایان جهان، آخرالزمان 2 اپوکالیپس، کتاب مکاشفات یوحنا

apocalyptic /ə,pɒkə'lɪptɪk, US ə,pɑ:k-/ *adjective,* also -ocalyptical

1 وێرانکار، وێرانکەر، خاپوورکەر، ماڵوێرانکەر، کارەساتاوی: *an apocalyptic view of history* 2 لە شێوەی کۆتایی جیهان، *apocalyptic warnings of the end of society* ◊ 3 ئاخرزەمانی: *an apocalyptic scene* پێش‌گۆیانە، پێش‌بینی‌یانە (چارەنووسی جیهان)، دیناوی، prophetic (apocaliptically

:/ɔˌpɒkəˈlɪptɪkli, US əˌpɑːk-/ *adv* بەشـێوەیەکی ویـرانکـار، ویـرانکەرانـە، ماڵویرانکەرانە، بەشێوەیەکی کارەساتاوی) ◌ 1 نابودکننـده، فاجعـه‌آمیـز 2 آخرالزمـانی 3 پیش‌گویانه، مکاشفه‌ای

apocalyptism *noun*, also apocalypticism
چـاوەڕوانی ئـاخرزەمـانی apocalyptic ◌ آپوکالیپتیسم

apocalyptist *noun*
نووسەری کتێبی دیناوی یوحەننا ◌ نویسندهٔ کتاب مکاشفات یوحنا

apocarpous /ˌapəˈkɑːpəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) خاوەنی نێرکەی جیا (apocarpy *n*) ◌ دارای برچه‌ی جدا

apochromatic *adjective*
(دەربارەی لێنزەوە) خڕبوونەوەی ڕووناکی لە تیشکۆیێکی گۆیی‌دا، بەبێ‌لادانی ڕۆشنایی و ڕەنگی، هیچ لادانێکی گۆیی spherical و ڕەنگی نەبووە: aberration *an* apochromat) *apochromatic lens* ◌ (apochromatism *n* ;/ˈapəkrəmat/ *n* آپوکروماتیک

apocope /əˈpɒkəpi, US əˈpɑːk-/ *noun*
(دەنگناسی) لابردن یان قرتاندنی یەک یان چەند دەنگ یان پیت لە کۆتایی وشەیەکدا (وەکوو *cuppa tea* کە دەبێتە *cup of tea* یان *sing* لە *singan* ئینگلیسی کۆن؛ apocopic *adj*) ◌ ترخیم

Apocr. *abbreviation* Apocrypha

apocrine /ˈapəkrʌm, -krɪn/ *adjective*
سەربەو ڕژێنانەی کە هێندێ سایتۆپلازم لە دەردانەکانیاندا ئازاد دەکەن، ب.ت. sweat gland ـەکان لە بنهەنگڵ و بەرگەدە ◌ آپوکرین

Apocrypha /əˈpɒkrɪfə, US əˈpɑːk-/ *noun*
ئێپاکریفا، ئاپۆکریفا (= کۆمەڵە پاشکۆ یان بەشە گومانلەسەرەکانی کتێبی پیرۆز، ئەو کتێبانەی سەربە پەیمانی کۆن Old Testament کە لە لایەن جوولەکەکانەوە وەکوو بەشێ لە نووسراوە پیرۆزەکانی عیبری پەسند ناکرێن) ◌ ابوکریفا، ملحقات (کتاب مقدس)

apocryphal /əˈpɒkrɪfl, US əˈpɑːk-/ *adjective*
1 جێی‌شک، گوماناوی، گومانبار، گومانلەسەر، ساختە، درۆ، ناڕاست، ناواقعی، false، spurious 2 سەربە ئێپاکریفا یان ئاپۆکریفا، ئاپۆکریفایی، شـێوەی Apocrypha دەدا (apocryphally *adv*، apocryphalness *n*) ◌ 1 مـشکوک، مجعول، کاذب، دروغین 2 وابسته به ابوکریفا

apod *noun*
گیانلەبەری بێ‌پێ یان بێ‌پا ◌ جانور بی‌پا

apodal *adjective*, also apodous
بێ‌پێ، بێ‌پا، بێ‌لاق، بەبێ ئەندامێکی پاناسا یا شێوەپا footlike ◌ بی‌پا

apodictic /apəˈdɪktɪk/ *adjective*, also apodeictic /-ˈdʌɪktɪk/
مسۆگەر، بەڵگەنەویست، دیار (apodictically *adv*) ◌ بدیهی، مسلم

apodosis /əˈpɒdəsɪs/ *noun*, *pl.* apodoses /-siːz/
1 ئەنجام، ناکام 2 (ڕێزمان) کلۆزی سەرەکی ڕستەیێکی مەرجی (بڕوانە protasis) ◌ 1 نتیجه 2 آپودوسیس

apodous /ˈapədəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) بێ‌پێ یان خاوەنی تەنیا پێی بنەڕەتی ◌ آپودوس

apoenzyme *noun*
پێکهێنەری پرۆتێین کە لەگەڵ coenzyme هەوێنەیێکی تەواو پێکدێنێ یان هەوێنەی ناچالاک کە بەهۆی کۆئانزیمەوە چالاک دەبێ ◌ آپوانزیم

apogamic *adjective*, also apogamous
سەربە یان پێوەندی بە ئاپۆگامی‌یەوە هەیە ◌ آپوگاموس

apogamy *noun*
هەڵدان یان پەرەسەندنی sporophyteێ لە گامێتۆفایتێکەوە gametophyte بەبێ پیتاندن fertilization ◌ آپوگامی

apogee /ˈæpədʒiː/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) لووتکە، بۆیە، دووران، ترۆپک (بەرامبەری perigee) 2 لووتکە، ترۆپک، ئەوپەڕ، بەرزترین خاڵ، culmination: Aegean civilization reached its climax apogee in Crete (apogeal، apogean، apogeic *adj*) ◌ 1 (نجوم) اوج 2 اوج

apolipoprotein *noun*
ئاپۆلیپۆپرۆتێین: پرۆتێینی کە لەگەڵ لیپیدێ تێکەڵ دەبێ تا لیپۆپرۆتێینی lipoprotein پێکبێنێ ◌ آپولیپوپروتئین

apolar *adjective*
(زۆرتر زیندەکیمیا) بێ‌جەمسەر ◌ آپولار

apolitical /ˌeɪpəˈlɪtɪkl/ *adjective*
ناڕامیاری، ناسیاسی، گرنگی سیاسی نەبێ (- itically *adv*) ◌ غیرسیاسی

Apollinian – Apollonian

Apollo *noun*, Latin *Apollin-*, *Apollo*, from Greek *Apollōn*
1 ئاپۆلۆ: خودای یۆنانی و ڕۆمی بۆ هەتاو، موسیقا، هەڵبەست و پێشزانی prophecy 2 (apollo, *pl.* apollos) جۆرێ پەپوولە، بە خاڵی سوور و ڕەشەوە، زۆرتر لە چیاکانی ئەورووپا دەبینرێ [*Parnassius apollo*] ◌ 1

آپولو 2 نوعی پروانه

Apollonian /ˌapəˈləʊnɪən/ *adjective*

1 (لە میسۆلۆژی یۆنانیدا) سەربە ئاپۆلۆ 2 سەربە لایەنە عەقڵی، خۆراگر و ڕێکوپێکەکانی سروشتی مرۆڤ (بڕوانە Dionysiac) ◌ وابسته به آپولو

Apollyon *noun*, Greek *Apollyōn*

ئاپۆلیۆن: فریشتەی چاڵی بێبن لە کتێبی Revelation دا ◌ آپولیون

apologetic /əˌpɒləˈdʒetɪk, US əˌpɑːl-/ *adjective*

1 لێبوردنخوازانە، وادیارە داوای لێبوردن بکا: *an apologetic letter for the delay* ◊ *an apologetic look* 2 پەشیمان، بەداخ، نارەحەت: *apologetic for the oversight* ◌ 1 پوزش‌طلبانه، پوزش‌آمیز 2 متأسف

apologetically /əˌpɒləˈdʒetɪkli, US əˌpɑːl-/ *adverb*

لێبوردنخوازانە، بە داوای لێبوردنەوە ◌ از روی پوزش‌طلبی

apologetics *noun, pl.*

هونەر یان پرەکتیسی بەرگری کردن لە ئایدیا و بیروباوەڕ (ب.ت. ئەوانەی کریستانیەت) بە بەڵگەهێنانەوەی لۆژیکی ◌ احتجاج دینی

apologia /ˌæpəˈləʊdʒiə, US -ˈloʊ-/ *noun, pl.* apologias

بەرگرینامە، پارێزنامە ◌ دفاعیه

apologist /əˈpɒlədʒɪst, US əˈpɑːl-/ *noun*

پارێزەر، بەرگریوان، بەرەڤانکار (بە بەڵگەهێنانەوەی لۆژیکی) ◌ مدافع

apologue /ˈapəlɒg/ *noun*

ئەپۆلۆگ، داستان یان چیرۆکی ئاکاری (apologual *adv*) ◌ آپولوگ

apology /əˈpɒlədʒi, US əˈpɑːl-/ *noun, pl.* apologies

1 داوای لێبوردن، لێبوردنخوازی، عوزرمایی، عوزرخوازی: *to offer/make/demand/accept an apology* ◊ *We received a letter of apology* 2 بەرگری، بەرەڤانی، defense ◌ 1 پوزش، عذرخواهی 2 دفاع

apolune /ˈapə(ʊ)luːn/ *noun*

دوورەمانگ، شوێنێ بۆ کەشتی ئاسمانی لەسەر سوورگەی مانگ، دوورترین جێگایە لە مانگەوە (بەرامبەری perilune) ◌ آپولیون

apomict /ˈapəmɪkt/ *adjective*

ناتێکەڵایەتییانە، سەربە ناتێکەڵایەتی، ڕووەکێ کە لەو ڕێگاوە دەڕوێ ◌ وابسته به ناآمیزی

apomixis /ˌapəˈmɪksɪs/ *noun, pl.* apomixes

ناتێکەڵایەتی، زۆربوون یا زاوزێی بێجووتبوون لە گیاکاندا (بڕوانە amphimixis، apomictic *adj*، apomictically *adv*) ◌ ناآمیزی

apomorphine *noun*, also apomorphin

ئاپۆمۆرفین: بەرهەمێکی مۆرفینی کریستاڵی $C_{17}H_{17}NO_2$ ◌ آپومورفین

aponeurosis /ˌapənjʊˈrəʊsɪs/ *noun, pl.* aponeuroses /-siːz/

(توێکاری) پەردەماسوولکە، پانەژێ ◌ غشای عضلی

aponeurotic *adjective*

پەردەماسوولکەیی، سەربە پانەژێ ◌ وابسته به غشای عضلی

apophathic /ˌapəˈfatɪk/ *adjective*

(یەزدانناسی، لەباری زانستی خوداوە) بە ڕێگای نکوڵییەوە بە دەسهاتووە (دژی cataphatic) ◌ آپوفاتیک

apophony (*pl.* nies) = ablaut (apophonic *adj*)

apophthegm /ˈapəθem/ *noun*, US apothegm

پەند، فەرموودە، وتەی پوخت، قسەی نەستەق، ماکیم (apophthegmatic /-θegˈmatɪk/ *adj*) ◌ گفته‌ی مشهور

apophyge *noun*

چەماوییێکی ڕووچاڵ concave کە قەد یا پایەی shaft ستوونێ بە بنکەکەی base یا سەرکوڵەکەی capital دەبەستێتەوە ◌ گیلویی پاستون

apophyllite /əˈpɒfɪlʌɪt/ *noun*

ئاپۆفیلایت، ئاپۆفیلیت: کانێکی سپی کە لە سیلیکاتی $KCa_4Si_8O_{20}(F, OH).8H_{2}O$ ئاودار و فلۆرایدی کالسیۆم و پوتاسیۆم پێکهاتووە، سەربە zeolite ◌ آپوفیلیت

apophyllous *adjective*

جیاقاپووچکە، قاپووچکەجیاواز ◌ جداکاس‌برگ

apophyseal *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە apophysis ـەوە هەیە ◌ زایده‌ای

apophysis /əˈpɒfɪsɪs/ *noun, pl.* apophyses

(زۆرتر گیانەوەرناسی و توێکاری) چوکڵە، قەڵبە، زیکە، زەقایی، قوتکە، زیادە، دەرپەڕیو، قوتایی، بەشێکی دەرپەڕیوی زیندەوەرێ ◌ زایده

apoplectic /ˌæpəˈplektɪk/ *adjective, noun*, also apoplectical

1 *adj* (سەربە) وێستانی مێشک، مێشکوێستاو 2 تووشبوو بە وێستانی مێشک 3 زووتووڕە، سووڕەوەبوو، فیشەکی، ئاڵەتی، جینگزی، بەردبەباکەر *n* کەسێکی وا (apoplectically *adv*) ◌ 1 *adj* سکته‌ای 2 مبتلا به سکته‌ی مغزی 3 آتشی، برافروخته *n* آدم مبتلا به سکته‌ی مغزی

apoplexy /ˈæpəpleksi/ *noun*

1 مێشکوێستان، مێشکەکپێ، وێستانی مێشک 2

(نافەرمی) قسەبۆنەکران لەبەر رقھەستان ◌ 1 سکتەی مغزی 2 آپوپلکسی

apoprotein /ˌapəˈprəʊtiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاپۆپرۆتئین: پرۆتئینێ کە پێکەوە لەگەڵ کۆمەڵی پرۆستێتیک prosthetic group گەردێکی تایبەتی زیندەکیمیاییانە پێکدێنێ، وەک هۆرمۆن یان هەوێنەیێ ◌ آپوپروتئین

apoptosis /ˌapə(p)ˈtəʊsɪs/ *noun*
مەرگی خانە(یی): مردنی خانەکان کە وەکوو بەشێکی ئاسایی پەرەسەندنی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ روودەدا ◌ آپوپتوز، آپوپتوسیس

apoptotic /-ˈtɒtɪk/ *adjective*
سەربە ئاپۆتۆسیس ◌ وابسته به آپوپتوسیس

aport *adverb, adjective*
1 لەسەر یان بەرەو تەنیشتی چەپی کەشتی 2 بەرەو بەندەر، رووڵە بەندەر ◌ 1 روی یا در جهت جانب چپ کشتی 2 به سوی بندر

aposematic /ˌapə(ʊ)sɪˈmatɪk/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) ئاگادارکەرەوە، جیانیشانە، وریاییدەر (ئاماژە بە رەنگ یا نیشانەیێ بۆ وریاکردنەوە یان دوورخستنەوەی راوچی): *aposematic coloration in butterflies* (aposematism *n* ;aposematically *adv*) بنەرەت: لە -apo + *sēma* یۆنانی "نیشانە" + -atic) ◌ هشداردهنده

aposematic behaviour *noun*
هەڵسوکەوتی ئاگادارکەرەوە، رەفتار یان رەوتاری جیانیشانە، هەڵسوکەوتی وریاییدەر ◌ رفتار هشداردهنده

aposematic colour *noun*
رەنگی ئاگادارکەرەوە یان وریاییدەر ◌ رنگ هشداردهنده

aposiopesis /ˌapə(ʊ)ˌsʌɪəˈpiːsɪs/ *noun, pl.* aposiopeses /-siːz/
برینی کوتوپڕی قسە (یان رستە، وەک لە " his behavior was-but I blush to mention that" (aposiopetic *adj*. ◌ آپوسیوپسیس

apospory *noun*
بێسپۆری، جیاسپۆری، ئاپۆسپۆری: پەرەسەندنی رووەکی گامێتی gametophyte لە سپۆرۆفیتێکەوە بەبێ دابەشبوونی کەمبوونەوەیی meiosis؛ بەرهەمهاتنی گامێتۆفیتەکان یەکراست لە خانە دیپلۆئیدەکانی diploid cells سپۆرۆفیتەکان بەبێ پێکهاتنی سپۆر (وەک لە هێندێ فیرن یان moss ;aposporic *adj* (aposporous *adj* ◌ آپوسپوری، بی‌هاگی

apostasy /əˈpɒstəsi, US əˈpɑːs-/ *noun, pl.* apostasies
هەڵگەڕانەوە، بادانەوە، دینبەردان، دیندری ◌ ارتداد، ترک عقیده

apostate /əˈpɒsteɪt, US əˈpɑːs-/ *noun, adjective*
(کەسێکی) هەڵگەڕاو، دیندڕ (apostatical *adj*; apostatically *adv*) ◌ مرتد

apostates *noun, pl.*
هەڵگەڕاوان ◌ مارقان، مرتدان

a posteriori /ˌeɪ ˌpɒsteriˈɔːraɪ, US ˌpɑːs-/ *adjective, adverb*
(لاتین) بەڵگەهێنانەوەیی، پاشئەزموونی، پاشتاقیگەری، پاشینی، ئەزموونی، ئێستێریۆرای، پێزانین لە رێگای هۆکردەوە بە هۆ، هۆکرددۆزی، لێکدانەوەی هۆکرد (بڕوانە a priori، بنەرەت: لاتین "لەوەوە کە پاشتر دێ") ◌ استدلالی، پساتجربی، انی، تجربی، استقرایی

apostil /əˈpɑːstɪl/ *noun*, also apostille
پەراوێز ◌ حاشیه

apostle /əˈpɒsl, US əˈpɑːsl/ *noun*
1 حەواری 2 پێشەوا، رێبەر، مامۆستا، نێردراو، نێردە، راگەیێنەر 3 (Apostle) حەوارییەکان (هەر یەک لەو دوازدە پیاو کە لە لایەن مەسیحەوە هەڵبژێردران تاکوو لەبارەی خۆی و ئامۆژگارییەکانی، بە خەڵک راگەیێنن) ◌ 1 حواری 2 رهبر، رسول، مبلغ 3 (با A) حواریون

Apostle's Creed *noun*
باوەڕنامەی حەوارییەکان یان یارانی مەسیح ◌ اعتقادنامەی حواریون

apostlebird *noun*
جۆرێ باڵندەی ئەوسترالیایی مێگەلژی، بە باڵوپەڕی بۆر، قاوەیی و رەشەوە [*Struthidea cinerea*] ◌ نوعی پرنده

apostleship /əˈpɒslʃɪp/ *noun*
پەیامبەری، پەیامگەیێنی ◌ رسالت

apostolate /əˈpɒstəleɪt/ *noun*
1 پەیامبەری، پەیامگەیێنی 2 کۆمەڵێ لە حەوارییەکان، کۆمەڵ یان گرووپی حەوارییەکان ◌ 1 رسالت 2 گروه حواریون

apostolic /ˌæpəˈstɒlɪk, US -ˈstɑːlɪk/ *adjective*, also apostolical
1 سەربە حەوارییەکان: *apostolic writings* 2 سەربە پاپ: *The Pope appointed six apostolic administrators* (apostolically *adv*; apostolicism *n*; apostolicity *n*) ◌ وابسته به حواریون یا پاپ

apostolic deligate *noun*
نوێنەرایەتی رامیاری یان سیاسی پاپ ◌ نمایندگی سیاسی پاپ

Apostolic Father *noun*
قەشەی کلێسەی سەدەکانی یەکەم و دووهەمی زایینی ◌ پدر روحانی

apostolic succession *noun*
گرتنی دەسەڵاتی ئایینی بەشێوەیەکی یەکلەدوای یەک لە ئێیاسێلێکەوە بۆ پابەکان

(یان گەورەقەشەکان) ۞ اپوستولیک ساکسیون
apostrophe¹ /ə'pɒstrəfi, US ə'pɑːs-/ *noun*
کرتین، بۆرۆکە، ئێپاستروف (' یان ') ۞ آپوستروف
apostrophe² /ə'pɒstrəfi, US ə'pɑːs-/ *noun*
بادانەوە، بانگ ۞ خطاب
apothecaries' weight *noun*, also apothecaries' measure
(مێژوویی) سەنگی دەرمانی: سیستمی یەکەکانی جاران کە بۆ کێشانی دەرمانەکان بەکاردێنرا، دەرمانکێش ۞ آپوتوکاریس ویت
apothecary /ə'pɒθəkəri, US ə'pɑːθəkeri/ *noun, pl.* apothecaries
(کۆن) 1 دەرمانساز، دەرمانگەرەوە، دەرمانفرۆش (بۆ مەبەستی پزشکی)، druggist، pharmacist 2 دەرمانخانە، دەواخانە، pharmacy، drugstore ۞ 1 دواساز، دوافروش 2 داروخانە
apothecial *adjective*
سەربە ئاپۆتیسیۆم ۞ وابستە بە آپوتسیوم
apothecium *noun, pl.* apothecia
بەرگی بەر و میوەی هێندێ کرێژەبەرد و کەڕوو و کارگ ۞ آپوتسیوم
apothegm = US spelling of apophthegm
apothem /'apəθem/ *noun*
(ئەندازە) بەرزایی ۞ ارتفاع
apotheosis /əˌpɒθi'əʊsɪs, US əˌpɑːθi'oʊ-/ *noun, pl.* apotheoses /-siːz/
1 پەرەسەندنی بەرز، سەرترین ئاستی پەرەسەندن 2 نموونە، سەرنموونە 3 کردنەخودا، بەخوداکردن، بەخودابوون، هەڵکێشان تا پلەی خودایەتی، بردنەسەرەوە تا پایەی خودایەتی، بوونەخودا 4 پیاهەڵوتن (تا پلەی خودایەتی) ۞ 1 توسعەی عالی 2 مظهر، نمونەی کامل 3 تألیە 4 تمجید
apotropaic *adjective*
روو لە خراپە وەردەگێڕیّ (یان خۆی لێ لادەدا): (apotropaically *adv*) *an apotropaic ritual* ۞ قابل استیناف
app. *abbreviation* 1 apparatus 2 apparent 3 appendix 4 applied 5 appointed 6 approved 7 approximate 8 appliance
Appalachian *noun, adjective*
n کەسێکی سپیپێستی رەسەن یان دانیشتووی ناوچە شاخاوییەکەی ئاپالاچیا یان ئاپالاشیا (ناوچەیێ لە رۆژهەلاتی ئەمریکا، لە دەڤەری چیاکانی ئەپالاچیای باشووری، ب.ت. باکووری رۆژهەلاتی Alabama، باکووری رۆژاوای Georgia، باکووری رۆژاوای Carolinaی باشووری، رۆژهەلاتی Tennessee، رۆژاوای Virginia، رۆژهەلاتی Kentucky، قیرجیانیای رۆژاوا و باشووری رۆژاوای Pennsylvania دەگرێتەوە) *adj* سەربە چیاکانی ئەپالاچیا؛ سەربە ناوچەی ئەپالاچیا یان دانیشتووانی ۞ آپالاچیان
Appalachian dulcimer = dulcimer2
Appalachian Mountains *noun, pl.*
چیاکانی ئاپالاچیا: زنجیرە چیای رۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری، بەرزترین چیا Mt. Mitchell, 6684 ft. (2037 m) ۞ کوههای آپالاچیان
Appalachian tea *noun*
چایی ئاپالاچیان: گەڵای دوو جۆر گیا (Ilex glabra و Ilex vomitoria)، لە رۆژهەلاتی ئەمریکا لە جیاتی چایییە ۞ چای آپالاچیان
appalled /ə'pɔːld/ *adjective*
1 ئێپۆڵد، ترساو، تۆقیو، زراوچوو 2 بێزراو، بێزار ۞ 1 متوحش 2 متنفر
appalling /ə'pɔːlɪŋ/ *adjective*
1 ترسێنەر، ترسناک: *The prisoners were living in appalling conditions* 2 دڵتەزێن، جەرگبڕ، جێیداخ، زۆر شپرزە، یەکجار خراپ: *The bus service is appalling now* ۞ 1 هولناک 2 تکان‌دهنده، بسیار بد
appallingly /ə'pɔːlɪŋli/ *adverb*
1 ترسێنەرانە، تۆقێنەرانە 2 زۆر خراپ: *The essay was appallingly written* ۞ 1 بە طور هولناکی 2 بسیار بد
Appaloosa /ˌapə'luːsə/ *noun, pl.* Appaloosas
ئەسپێ لە نژادێکی ئەمریکای باکووری، بە خاڵی رەشەوە (بنەرەت: لە *Opelousas* لە Louisiana یان *Palouse* رووباریّ لە Idaho) ۞ آپالوسا
appanage /'æpənɪdʒ/ *noun*, also apanage
1 بەشی پاتشایی، کەلەبەر یان فیۆدی (هەمیشەیی) شازادەکان (appanages) 2 پێویستییەکان، پێداویستییەکان 3 کۆمەڵە پاشکۆی سروشتی یان پێویست ۞ 1 تیول شاهزادەها 2 (در جمع) لازمە 3 اپینج
apparat /ˌapə'rɑːt/ *noun*
(زۆرتر مێژوویی) شێوازێکی بەڕێوەبەرایەتی پارتی کۆمۆنیست، دەزگا و سیستم یان رێکخراوەی پێکهاتەی هێزێ: *the party apparat* ۞ اپارات
apparatchik /ˌæpə'rɑːtʃɪk/ *noun, pl.* -aratchiks or apparatchiki /-kiː/
1 کاربەدەستێ لە رێکخراوەیەکی سیاسی گەورە (لە رووسییەوە) 2 (بتر مێژوویی) ئەندامی apparatی پارتییێکی کۆمۆنیست ۞ اپاراتچیک
apparatus /ˌæpə'reɪtəs, US -'rætəs/ *noun*
1 دەزگا، کەرەسە، ئامێر، رەخت، ئامراز، کەلوپەل: *a piece of laboratory apparatus*

2 داموده‌زگا، داووده‌زگا: *For many years, the country had been buried under the power of the apparatus of the regime* ◊ *the state apparatus* 3 (تویکاری) ده‌زگا: *the sensory apparatus* ۞ 1 دستگاه، ابزار، لوازم 2 تشکیلات 3 دستگاه

apparel /ə'pærəl/ *noun*
جل‌وبه‌رگ، جامه، به‌رگ، شمه‌ک، کراس ۞ جامه، لباس

apparent /ə'pærənt/ *adjective*
1 دیار، ئاشکرا، به‌رچاو، راشکاو، خۆیا، کفش: *Their devotion was apparent* ◊ *reasons that are readily apparent* ◊ *I was a bit depressed by our apparent lack of progress* 2 رواڵه‌تی، رووکه‌شی (apparentness *n*) ۞ 1 پدیدار، آشکار، واضح 2 ظاهری، صوری

apparent diameter *noun*
تیره‌ی رووکه‌شی یان رواڵه‌تی ۞ قطر ظاهری

apparent horizon *noun*
ئاسۆی رواڵه‌تی یان دیار، ئاسۆی بینراو ۞ افق ظاهری

apparently /ə'pærəntli/ *adverb*
به‌رواڵه‌ت، له‌و جۆره‌ی که‌وا دیاره، وادیاره، باقڵ، به‌ ئه‌قڵ، گوایه، ویده‌چێ: *Apparently they are getting divorced soon* ◊ *I thought she had retired, but apparently she hasn't* ۞ ظاهراً، گویا

apparent magnitude *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) توانایی رووکه‌شی یان رواڵه‌تی ۞ قدر ظاهری

apparent motion *noun*
جووڵه‌ی رووکه‌شی یان رواڵه‌تی ۞ حرکت ظاهری

apparent time *noun*
کاتی رووکه‌شی یان رواڵه‌تی ۞ زمان ظاهری

apparition /ˌæpə'rɪʃn/ *noun*
1 ده‌رکه‌وتن، په‌یدابوون، هاتنه‌روو، سه‌رهه‌ڵدان (سه‌یر یان چاوه‌روان‌نه‌کراو) 2 خێو، تارمایی، رۆح، تاپۆ ۞ 1 تجسم، ظهور 2 شبح

appeal /ə'pi:l/ *noun*
1 داخوازی، خۆسته‌ک، داوا 2 پارانه‌وه، لاڵانه‌وه، لاڤاهی، په‌نابردنه‌به‌ر، داوێن‌گیری، هانابردنه‌به‌ر 3 پیاچوونه‌وه، راستکردنه‌وه: *an appeal court/judge* 4 دڵـــرفێنی، سه‌رنج‌راکێشی، راکێشان ۞ 1 درخواست، تقاضا 2 التماس، توسل 3 استیناف 4 کشش، جذبه

appealable *adjective*
شیاوی پیاچوونه‌وه، له‌راستکردنه‌وه‌هاتوو ۞ قابل استیناف

appealer *noun*
(ماف) پیاچوونه‌وه‌خواز ۞ پژوهش‌خواه

appealing /ə'pi:lɪŋ/ *adjective*
1 خۆش، سه‌رنج‌راکێش، باڵکێش: *an appealing design* 2 داوێن‌گرانه، داوێن‌گیرانه، به‌ پارانه‌وه: *She gave him a soft appealing look that would have melted solid ice* (appealingly /ə'pi:lɪŋ/ *adv*: 1 به‌شێوه‌یه‌کی خۆش یان سه‌رنج‌راکێش، سه‌رنج‌راکێشانه 2 به‌پارانه‌وه) ۞ 1 جذاب، گیرا 2 ملتمسانه

appearance /ə'pɪərəns. US ə'pɪr-/ *noun*
1 ده‌رکه‌وتن، ده‌رکه‌وت، هاتنه‌روو، په‌یدابوون، دیــار(که‌وتن)ی، سه‌رهه‌ڵدان: *the physical/outward/external appearance of something* 2 هاتنه‌نێو، گه‌یشتن 3 رواڵه‌ت، رووکه‌ش، نموود، دیمه‌ن، سه‌روسه‌کوت، شێوه‌ی ده‌ره‌وه، رووکار، پێش، روخسار، روو 4 پیشاندان، رانان 5 هاتن، ئاماده‌بوون ۞ 1 پیدایش، ظهور 2 ورود 3 ظاهر، نما، جلوه، سر و وضع 4 نمایش 5 حضور

appeasable *adjective*, also appellable
شیاوی دامرکاندن، له‌ دامرکان دێ ۞ قابل تسکین

appeasement *noun*
1 دامرکاندن، دڵدانه‌وه، ئارام‌کردنه‌وه، نیشاندنه‌وه، هێورکردنه‌وه، ژێرکردنه‌وه، رازی‌کردن، قایل‌کردن 2 رێک‌که‌وتن، سازان، بۆش‌کردن ۞ 1 تسکین، تسلی 2 سازش

appellant /ə'pelənt/ *noun, adjective*
n پیاچوونه‌وه‌خواز *adj* پیاچوونه‌وه‌یی، راستکردنه‌وه‌یی: *an appellant court* ۞ *n* پژوهش‌خواه *adj* استینافی

appellant court /ə'pelət kɔ:t, US kɔ:rt/ *noun*
دادگای پیاچوونه‌وه ۞ دادگاه استیناف

appellation /ˌæpə'leɪʃn/ *noun*
ناو، سه‌رناو، لاناو، ناوی گشتی، ناونان ۞ اسم، لقب، عنوان، تسمیه

appellative /ə'pelətɪv/ *noun*
ناو، نێو، سه‌رناو، لاناو، ناوی گشتی ۞ اسم، لقب، اسم عام

appellee /ˌapə'li:, US ˌəpɛ'li:/ *noun*
(ماف) داواله‌سه‌ر له‌ دادگای پیاچوونه‌وه‌دا ۞ پژوهش‌خوانده

appendage /ə'pendɪdʒ/ *noun*
1 پاشکۆ، لکاند، پاڵخسته، سه‌رخسته 2 زیادی، زیاده 3 (زینده‌ناسی) ئه‌ندام یان به‌شێکی پاشکۆ یان زیادی ۞ 1 ضمیمه، پیوست 2 زائده 3 عضو یا جزء ضمیمه یا اضافی

appendant /ə'penənt/ *adjective, noun*, also appendent
adj پێوه‌به‌ند، دیبه‌ند، سه‌رخسته، پاشکۆ *n* که‌سێکی دواکه‌وته، که‌سێکی به‌دواداچوو ۞ *adj* وابسته، ضمیمه *n* شخص تابع

appendectomy /ˌæpenˈdektəmi/ *noun*, also appendicetomy
پەلەریخۆلەبری، پەلەریخۆلەهەلکێشی، دەرکێشان یان هەلکێشانی پەلەریخۆلە ۞ آپاندیس برداری

appendicitis /əˌpendəˈsaɪtɪs/ *noun*
پەلەریخۆلە ئاوسان، ئاوسانی پەلەریخۆلە، پەلەریخۆلەئاوسێ، هەوکردنی پەلەریخۆلە ۞ آپاندیسیت

appendicular /ˌap(ə)nˈdɪkjʊlə/ *adjective*
پەلەریخۆلەیی، سەربە پەلەریخۆلە ۞ وابستە بە آپاندیس

appendix /əˈpendɪks/ *noun*, appendices /-dɪsiːz/
1 سەرخستە، پاشکۆ، پالخستە، کلک، لکاند: *Full details are given in Appendix* 2 کورت، پوخت 3 (تویکاری) پەلەریخۆلە، vermiform appendix ۞ 1 پیوست، ذیل، پی‌افزود 2 موجز 3 آپاندیس

appestat /ˈapɪstat/ *noun*
(کارئەندامناسی) ئەپیستات (ناوچەی هیپۆتالاموس کە لەوە دەچێ کۆنترۆلی ئیشتیا appetiteی بە دەس بێ) ۞ اپستات

appetence *noun*, also appetency /ˈapɪt(ə)nsi/, *pl.* appetencies
1 ویست، بێزوو، مەگیرانی، مەگیز، تاسە، مەیل، ئیشتیا، ئارەزوو، هۆگری، بەپەرۆشی 2 هەوەس ۞ 1 میل شدید، تمایل 2 شهوت

appetent /ˈapətənt/ *adjective*
تامەزرۆ، بەپەرۆش، بەتەما، بەتاسە، ئارەزوومەند ۞ مشتاق

appetite /ˈæpɪtaɪt/ *noun*
1 ئیشتیا، دلبردن، ئارەزوو 2 مەیل، ویست، حەز، ئارەزوو، بێزوو، مەگیز ۞ 1 اشتها 2 میل. شهوت، رغبت

appetizer /ˈæpɪtaɪzə(r)/ *noun*
مەزە، بەرخۆراک، ئیشتیاکەرەوە، دلبزۆک ۞ اشتهاآور

appetizing /ˈæpɪtaɪzɪŋ/ *adjective*
ئیشتیاکەرەوە، دلبزۆک، ئارەزووهێن (appetizingly /ˈæpɪtaɪzɪŋli/ *adv*: بەشێوەیەکی ئیشتیاکەرەوە، دلبزۆکانە) ۞ اشتهاآور

Appian way *noun*
ریگای بەردرێژی کۆنی نێوان رۆم تا Brundisium (ئێستا Brindisi) لە 312 پێش زایین لە لایەن Appius Claudius Caecus دەستی پێ کرا، دەوروبەری 350 مایل یان 565 کیلۆمیتر درێژە) ۞ جادەی آپین

applause /əˈplɔːz/ *noun*
1 چەپلەرێزان، چەپلەلێدان، چەپک‌لێدان 2 پەسن‌دان، پیاهەلوتن ۞ 1 کف زدن 2 تشویق

apple /ˈæpl/ *noun*
1 سێف، سێو 2 داری سێو [توخم *Malus*] 3 بۆ ناوی میوە ناپێوەندیدارە هاوشێوەکان بەکاردێتێ، ب.ن. appley، custard apple (*adj*: بنەرەت: *æppel* ئینگلیسی کۆن، بنەرەت ئەلمانی) ۞ 1 سیب 2 درخت سیب

applecart *noun*, upset the applecart
1 تێ‌ریان، گووتێ‌کردن، خراپ‌کردن، (هەموو شتێ) تێکدان، شێواندن 2 داشقە (دەس‌فرۆشی) ۞ 1 افتضاح (کردن) 2 چهارچرخه

applejack /ˈæpldʒæk/ *noun*
(لە ئەمریکا) ئەپلیجەک (خواردنەوەیەکی ئەلکۆلی بەهێزە کە لە ciderی ترشاو دروست‌کراوە) ۞ اپلجک

apple-pie *adjective*, in apple-pie order
1 (apple pie) پای سێو، ئەپل پای (لە شیرینی‌سازیدا) 2 تەواو، زۆرباش، دەق، ریک‌وپێک، *everything*: perfect, excellent *was in apple-pie order* ۞ 1 اپل پای 2 کامل، عالی، مرتب

appliance /əˈplaɪəns/ *noun*
1 دەزگا، ئامێر، کەرەسە، ئامراز، کەل‌وپەل، هەجەت 2 بەکارهێنان، پیادەکردن، خستنەکار، کاربەندی 3 ماشێنی ئاگرکوژاندنەوە (applianced *adj*) ۞ 1 وسیله، ابزار، آلت، اسباب 2 استعمال 3 ماشین آتش‌نشانی

applicability /əˌplɪkəˈbɪləti, US ˌæplɪk-/ *noun*
1 کارپێکراوی، جێبەجێ‌کراوی، بەکارهێنراوی، ئەکرێیی، پیادەکراوی 2 گونجاوی، بەجێ‌بوون، دروست‌بوون، لێوەشاوی ۞ 1 قابلیت اجرا، اطلاق‌پذیری، اعمال‌پذیری 2 مناسب بودن

applicable /əˈplɪkəbl, US ˈæplɪkəbl/ *adjective*
1 کارپێکراو، جێبەجێ‌کراو، ئەکرێ، بەکارهێنراو، پیادەکراو 2 گونجاو، بەجێ، دروست، لەبار، لێوەشاو: *statutes applicable to the case* 3 پێوەندیدار ۞ 1 قابل اجرا، اطلاق‌پذیر، اعمال‌پذیر 2 مناسب 3 مربوط

applicant /ˈæplɪkənt/ *noun*
خوازیار، داواکار، داخواز ۞ متقاضی، داوطلب

application /ˌæplɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 داخوازی(نامە): *a planning/passport application* 2 بەکارهێنان، پیادەکردن، کارپێکردن، جێبەجێ‌کردن: *the application of new technology to teaching* 3 بەهەرەلێوەرگرتن، کەلک(لێ)وەرگرتن، بەکارهێنان، خستنەکار 4 هەول، کاری سەخت، حەول، خەبات، تێکۆشان 5 سەرنج‌پێدان، لێوردبوونەوە ۞ 1 درخواست، تقاضانامه 2

کاربرد، اعمال، اجرا 3 بهره‌گیری، استعمال 4 کوشش، سعی 5 توجه، دقت

application form *noun*

داخوازی‌نامه، فۆڕمی داخوازی ۞ برگ درخواست

applicative /'æpləekeıtıv/ *adjective*, also applicatory /'æplıekeıtɔrı/

کردارەکی، شیاوی جێبەجێبوون، کارپێکراو ۞ عملی، قابل اجرا

applicator /'æplıkeıtə(r)/ *noun*

1 ئامێر، کەرەسە، دەزگا 2 ئەپلیکاتۆر، دلۆپێنە(ر) ۞ 1 وسیله 2 آپلیکاتور

applied /ɔ'plaıd/ *adjective*

ناتیۆریک، نابیردۆزی، کردارەکی، کارپێکراو، کارەکی، کردەنی، کارپێکەرانە، بەکارهێنەرانە ۞ عملی، کاربردی

applied linguistics *noun*

زمانەوانی کرداری یان کارپێکەرانە: لێکۆڵینەوەی زمان و زمانەوانی دەربارەی پرس و دۆزە کرداری‌یەکان، وەک فەرهەنگ‌نووسی lexicography، وەرگێڕان translation، خەسارناسی ئاخاوتن speech pathology و هتد. زمانەوانی کرداری زانیاری لە (بوارەکانی) کۆمەڵناسی، دەروونناسی، مرۆڤناسی و تیۆری زانیاری و هەروەها لە زمانەوانی بەکاردێنێ بە مەبەستی پەرەپێدانی نموونە و مودێلە تیۆریکەکانی زمان و بەکارهێنانی زمان و پاشان ئەم زانیاری و تیۆری‌یانە لە بوار و مەڵبەندە کرداری‌یەکانی وەک دارشتنی وانەنامە syllabus، پلاندانانی زمان language planning، وتارتیماری speech therapy و هتد دەخاتەگەڕ ۞ زبان‌شناسی کاربردی

applied mathematics *noun*

بیرکاری کرداری یان کارپێکەرانە ۞ ریاضیات کاربردی

applied science *noun*

زانستی کرداری، زانستی کارپێکردن ۞ علم کاربردی

appliqué /ə'pli:keı, US ˌæplə'keı/ *noun*

لەتەدروو(یی)، تیکەدۆزی، کوتەدرویی، دوورینی تیکە یان لەتەپارچە و دانەدەم یەکتر ۞ تکه‌دوزی

appliquéd *adjective*

لەتەڕیز، تیکەدۆزی‌کراو، کوتەڕیز، لەتەدرواو ۞ تکه‌دوزی‌شده

appointed *adjective*

دیاری‌کراو، دانراو ۞ تعیین‌شده، انتصابی، گماشته

appointee /ɔˌpɔın'ti:/ *noun*

دیاری‌کراو، دانراو، دامەزراو ۞ منصوب‌شده

appointive *adjective*

دانراو، دیاری‌کراو: *an appointive office* ۞ انتخابی، انتصابی

appointment /ə'pɔıntmənt/ *noun*

1 بڕیار (دانانی کاتێ بۆ یەکتر دیتن) 2 پۆست، پلەوپایە 3 کار، ئیش 4 دانان، دیاری‌کردن، هەڵبژاردن، دامەزراندن، خستەکار 5 (appointments) کەل‌وپەلی نێومال، شمەکی ناومال ۞ 1 قرار 2 مقام 3 شغل 4 انتصاب، گمارش، تعیین 5 (در جمع) مبلمان

apportionment *noun*

1 دابەش‌کردن، بەش‌کردن، (دا)بەشاندن 2 تایبەتی‌دان، تەرخان‌دان 3 دیاری‌کردنی بەش ۞ 1 تقسیم، سهمیه‌بندی 2 تخصیص 3 تعیین حصه

apposite /'æpəzıt/ *adjective*

گونجاو، بەجێ، پەسند، بەڕێ‌وجێ، لەبار، بەوەختی خۆی: *Her* ◊ *apposite remarks remarks are extremely -site to the present discussion* ۞ مناسب، درخور، بجا، به‌موقع

appositely /'æpəzıtli/ *adverb*

گونجاوانە، بە شێوەیێکی گونجاو ۞ به طور مناسب

appositeness /'æpəzıtnəs *noun*

گونجاوی، بەجێبوون، لەباری ۞ مناسب بودن

apposition /ˌæpə'zıʃn/ *noun*

1 لکاندن، خستنەسەر، پاڵخستن 2 (ڕێزمان) ئەپۆزیشن، لەباتی، بریتی، بریتە ۞ 1 الحاق، ضمیمه‌سازی 2 عطف بیان

appositive *noun, adjective*

n ئەپۆزیتیف، بریتی، بریتە، لەباتی *adj* بەدەلی ۞ *n* عطف بیان *adj* بدلی

appraisal /ɔ'preızl/ *noun*, also appraisement

1 نرخاندن، هەڵسەنگاندن، مەزندە، قەبلاندن، لێکدانەوە 2 بۆچوون ۞ 1 ارزیابی، برآورد، تقویم 2 نظر

appraising *adjective*

بە سەنگ‌وسووکردنەوە ۞ وراندازکنان

appreciable /ə'pri:ʃəbl/ *adjective*

هەست‌پێکراو، بینراو، شیاوی نرخاندن، بەرچاو، دیار، گەورە: *no appreciable difference* ۞ محسوس، قابل ارزیابی، قابل ملاحظه

appreciably /ə'pri:ʃəbli/ *adverb*

هەست‌پێکراوانە، بەرچاوانە ۞ به طور محسوس

appreciation /əˌpri:ʃi'eıʃn/ *noun*

1 قەدرزانی، قەدرلێنان، بایەخ، پێزانین، سپاس‌کردن، ڕێزلێنان 2 لێکدانەوە، نرخاندن، هەڵسەنگاندن 3 تێگەیشتن، پێ‌پێبردن، پێزانین، هەست‌پێکردن 4 خۆشی 5 چوونەسەرێ، هەستان، بەرزبوونەوە، زۆربوون (نرخ): *an -iation in the value of the house* ۞ 1 قدردانی، سپاس‌گزاری 2 برآورد، ارزیابی 3 درک، احساس، فهم 4 لذت 5 افزایش

appreciative /ə'pri:ʃətıv/ *adjective*, also appreciatoty /ə'pri:ʃətɔ:rı/

1 قەدرزان، پێزان، سپاسبێز، تێگەیشتوو: *an appreciative audience* 2 بەنیشانەی ڕێزەوە یان سپاسەوە (*appreciativeness n*) ◌ 1 قدردان، بافهم 2 مبنی بر قدردانی

appreciatively /əˈpriːʃətɪvli/ *adverb*
1 بەنیشانەی سپاسەوە 2 بە خۆشی ◌ 1 حاکی از قدردانی 2 با لذت

apprehensible /ˌæprɪˈhensəbl/ *adjective*
(کـون و ویـزەیـی) لەتێگەیشتن‌هاتوو، لەپێزانین‌هاتوو ◌ دریافتنی

apprehension /ˌæprɪˈhenʃn/ *noun*
1 تێگەیشتن، پێزانین، پێ‌پێبردن، بەخۆزانین، حاڵی‌بوون 2 نگەرانی، دڵەخورپە، دڵەڕاوکێ، دڵەکوتە، ترس 3 دەس‌بەسەری، ڕاگرتن، گل‌دانەوە ◌ 1 دریافت، درک، فهم 2 تشویش، ترس 3 بازداشت، توقیف

apprehensive /ˌæprɪˈhensɪv/ *adjective*
1 نگەران، دڵ‌لەدوا، بێ‌ئارام، ئۆقرەلێهەڵگیراو 2 زووتێگەیشتوو، زیرەک، discerning ◌ 1 بیمناک، دلواپس 2 تیزهوش discerning

apprehensively /ˌæprɪˈhensɪvli/ *adverb*
بە نیگەرانی(یەوە) ◌ با دلواپسی

apprehensiveness /ˌæprɪˈhensɪvnəs *noun*
1 نگەرانی، دڵەڕاوکێ، نارەحەتی 2 زووتێگەیشتوویی، زیرەکی، وریایی ◌ 1 دلواپسی 2 تیزهوشی

apprentice /əˈprentɪs/ *noun*
شاگرد، بەرووەستا، فێرخواز، پیشەشاگرد، تازەکار، نۆفێر، تازەفێر، novice: *an apprentice in cooking* ◌ کارآموز

apprenticeship /əˈprentɪʃɪp/ *noun*
شاگردی، فێرخوازی، تازەکاری، پیشەشاگردی، نۆفێری، بەرووەستایی: *He had served his apprenticeship as a plumber* ◌ کارآموزی

appro /ˈæprəʊ, US ˈæproʊ/ = on appro = on approval

approach /əˈprəʊtʃ, US əˈproʊtʃ/ *noun*
1 بۆچوون، دیتن، نیرین، تێڕوانین، هەڵس‌وکەوت، شێوەی جووڵانەوە 2 شێوە، ڕێک، شێواز، بار 3 ڕێگا، ڕێ، ڕێگای چوونەنێو 4 ئامێر، کەرەسە 5 لێکچوون، هاوشێوەیی 6 دەس‌ڕاگەیشتن، گەیشتن 7 نزیک‌بوونەوە، نزیکی، نزیک‌کەوتن، قەرەکەوتن، توخن‌کەوتن 8 داوا، داخوازی، پێشنیار ◌ 1 دید، برخورد، رویکرد، رهیافت 2 روش 3 راه، ورودی 4 وسیله 5 شباهت 6 دسترسی، دستیابی 7 تقرب 8 درخواست، پیشنهاد

approachability /əˌprəʊtʃəˈbɪlətɪ, US əˌproʊtʃ-/ *noun*
1 دەس‌پێڕاگەیشتوویی، لەگەیشتن‌هاتوویی، لەنزیک‌تر 2 ڕووخۆشی ◌ 1 قابلیت دسترسی 2 خوش‌برخوردی

approachable /əˈprəʊtʃəbl, US əˈproʊtʃ-/ *adjective*
1 دەس‌پێڕاگەیشتوو، لەگەیشتن‌هاتوو، لەنزیک، لەبەردەست: *friendly and -oachable people* 2 ڕووخۆش ◌ 1 دست‌یافتنی 2 خوش‌برخورد

approaching *adjective, adverb*
adj لە گەیشتن‌دا، لە گەیین‌دا، نزیکەوەبوو *adv* نزیک بە ◌ *adj* در حال فرا رسیدن *adv* در حدود

approbation /ˌæprəˈbeɪʃn/ *noun*
1 سەلماندن، پەسند(کردن)، بەڕاستدانان 2 ڕێک‌کەوتن 3 پیاهەڵوتن، پەسن‌دان، تاریف ◌ 1 تصویب، تأیید 2 موافقت 3 تحسین

approbative /ˈæprəbeɪtɪv/ *adjective,* also approbatory /əˈprəʊbətɔːrɪ/
لەگەڵ پەسن، پەسناوی، پەسن‌دەرانە، پیاهەڵبێژانە ◌ تحسین‌آمیز

appropriate /əˈprəʊpriət, US əˈproʊ-/ *adjective*
شیاو، لێوەشاو، گونجاو، لواو، لەبار، دروست، باش، بەڕێ‌وجێ، پێوەندی‌دار: *an appropriate response* ◌ مناسب، مقتضی، درخور، مربوط

appropriately /əˈprəʊpriətli, US əˈproʊ-/ *adverb*
بەشێوەیەکی گونجاو ◌ به طور مناسب

appropriateness /əˈprəʊpriətnəs, US əˈproʊ-/ *noun*
بۆ شیان، گونجاوی، لێوەشاوەیی، لواوی، لەباری، بەجێ‌بوون، بەڕێ‌وجێ بوون ◌ مناسب بودن

appropriation /əˌprəʊpriˈeɪʃn, US əˌproʊ-/ *noun*
1 تەرخان‌دان، تایبەت‌دان، بودجە، دراونامە 2 گرتن، دەس‌بەسەراگرتن، زەوت‌کردن، لێ‌سەندن، (لێ)هەڵگرتن، دزین، بڕینەبەرخۆ، دانەبەرخۆ ◌ 1 اختصاص، تخصیص، اعتبار 2 تصرف، تصاحب

appropriative /əˌprəʊpreɪtɪv/ *adjective*
تەرخان‌دراو، تایبەت‌دراو، تایبەتە ◌ اختصاصی

appropriator *noun*
داگیرکەر، بەزۆرسێن، دەس‌بەسەراگر بۆ خۆ ◌ غاصب

approval /əˈpruːvl/ *noun*
پەسندکردن، مۆرکردن، ڕەوابینی، ڕەزامەندی، ڕێک‌کەوتن، پەژراندن ◌ تأیید، تصویب، موافقت

approved *adjective*
پەسندکراو، دڵ‌پەسند، مۆرکراو، پەژرێنراو، ڕەوابینراو، بەڕاستدانراو، لەسەرڕێک‌کەوتوو ◌ تأییدشده، مورد تأیید

approved school *noun*
پەروەردەخانە (بۆ لاوە تاوانکارەکان) ◌ دارالتأدیب

approving /əˈpruːvɪŋ/ *adjective*
پەسندکاری‌یانە، بەردار، بە نیشانەی پەسندکردن:

تأییدآمیز ◌ *He gave me an approving nod*

approvingly /əˈpruːvɪŋli/ *adverb*

بە نیشانەی پەسندکردن ◌ بە طور تأییدآمیز

approx *abbreviation* 1 approximate 2 approximately

approximate /əˈprɒksɪmət, US əˈprɑːk-/ *adjective*

تەقریبی، پتردروست، نزیک بە، تا ئەندازەیێ (زۆر): *an approximate number/total/cost* ◌ تقریبی

approximately /əˈprɒksɪmətli, US əˈprɑːk-/ *adverb*

نزیکەی، بە مەزندە، لە دەوروبەری، بڵێین، تا ئەندازەیێ، بەلای نزیکی‌یەوە ◌ تقریباً، در حدود

approximation /əˌprɒksɪˈmeɪʃn, US əˌprɑːk-/ *noun*

1 نزیکاندن، نزیک‌کردنەوە، نزیکی، لە راستی‌یەوە نزیک 2 لێکچوویی، هاوشێوەیی (زۆر) 3 مەزندە، نرخاندن، هەڵسەنگاندن، قرساندن ◌ 1 تقریب، قرابت 2 شباهت 3 تخمین، برآورد

approximative /əˈprɑːksəmertɪv/ *adjective*, also approximate

نزیک بە، بەلای نزیکی‌یەوە ◌ تقریبی

appurtenance /əˈpɜːtɪnəns, US əˈpɜːrt-/ *noun*

1 پاشکۆ، سەرخستە، سەرخراوە 2 ماف یان تایبەت‌ماف و پریڤیلیجێکی قانوونی 3 (کۆ) پاشکۆمەنی، پاشکۆکان، شتە لاوەکی‌یەکان، شت‌ومەکی زیادی، accessories ،apparatus: *the appurtenances of wealth* ◌ ضمیمە، متعلقە 2 حق یا امتیاز قانونی 3 ملحقات، متعلقات

appurtenant /əˈpɜːtɪnənt, US əˈpɜːrt-/ *adjective, noun*

سەربە، پاشکەوتە، پێوەبەند، بەند، پێوەبەست، دواکەوتە، پاشکۆ، appurtenance: *-purtenant equipment* ◌ وابستە، تابع، ضمیمە

APR /ˌeɪ piː ˈɑː(r)/ *abbreviation* annual percentage rate

ئێی‌پی‌ئار، رادەی ڕێژەی ساڵانە ◌ ای‌پی‌آر

Apr. = April

apraxia /əˈpraksɪə/ *noun*

(پزشکی) بێ‌جێبەجێ‌نەبوونی چالاکی‌یێکی تایبەتی، لەبەر لێکەوتنی مێشک ◌ آپراکسیا

apraxic *adjective*, also apractic

تووش‌بوو بە ئەپراکسیا ◌ آپراکسیک

après-ski /ˌæpreɪ ˈskiː/ *noun*

رابواردنی شەوانە دوای سکی (بنەرەت: فەرەنسی بە واتای "پاش سکی") ◌ اپری‌سکی

apricot /ˈeɪprɪkɒt, US ˈæprɪkɑːt/ *noun*

1 قەیسی، قایسی، شێلانە، شلانە، هێرۆگ، مزمزە، مش‌مشیر 2 داری قەیسی [*Prunus armeniaca*] ◌ 1 زردآلو 2 درخت زردآلو

April /ˈeɪprəl/ *noun*

ئاپریل، ئاڤریل، ئاوریل، ئێپیریل، نوێڕۆژ، نیسان، خاکەلێوە (چوارەمین مانگی ساڵ نێوان March و May، بەپێی رۆژژمێری Gregorian؛ بنەرەت: ئینگلیسی نێوەراست، لە *avrill* ئانگلۆ-فەرەنسی، لە *Aprilis* لاتین) ◌ آوریل

April Fool *noun*

گۆری یا قوربانی یەکەمی نیسان ◌ آوریل فول

April Fool's Day *noun*

فێڵ یان درۆی یەکەمی نیسان ◌ حقەی آوریل

a priori /ˌeɪ praɪˈɔːraɪ/ *adjective, adverb*

پێش‌تاقی‌گەری، پێش‌ئەزموونی، پێشینی، لەوەپێشی، بیردۆزی، پێزانین لە هۆوە بە هۆکرد (بێ‌پێبردراو)، هۆدۆزی، ئەنجام‌گیری‌یانە، لێکدانەوەی هۆ، لەپێش؛ بەبێ تاقی‌کردنەوە یان تازمایشت، بەبێ تاقی‌گەری، بەبێ شی‌کردنەوە: *an priori* :presumptive ،deductive *assumption* (پروانە a posteriori؛ بنەرەت: لاتین "لەوەوە کە لە پێش‌ترە") ◌ پیشاتجربی، نظری، استنباطی، لمّی، پیشاپیش؛ بدون آزمایش یا تحلیل

apriorism /eɪˈprʌɪərɪz(ə)m/ *noun*

ئێپرایۆریزم ◌ اپرایوریسم

a priorist /eɪˈprʌɪərɪst/ *noun*

ئێپرایۆریست ◌ اپرایوریست

apron /ˈeɪprən/ *noun*

1 بەرەڵبێنە، بەرسینگە، بەران‌پێچ، بەرکۆشە، بەروانکە 2 پێشەوەی شانۆ یان پەردە 3 گۆرەپانی فرۆکە، راگیرگەی فرۆکە ◌ 1 پیش‌بند 2 جلو صحنه 3 میدان هواپیما

apron stage *noun*

پێشەوەی شانۆ یا پەردە، بەرشانۆ ◌ جلو صحنه

apropos /ˌæprəˈpəʊ, US -ˈpoʊ/ *adjective, adverb, preposition*

باش، لەبار، لێوەشاو، بەجێ، شیاو، لەبارەی، دەربارەی، لەمەڕ: ◊ *apropos remarks* *Apropos (of) what you were just saying...* ◌ برازندە، مناسب، درخصوص، در مورد

apropos of /ˌæprəˈpəʊ, US -ˈpoʊ/ *preposition*

لەبارەی، دەربارەی، لەمەڕ، لە بابەت، لە باوەت: *apropos of the preceding statement* ◌ در مورد، درخصوص

apse /æps/ *noun*

پش(ت)خان، دەرپەڕیوی پشتەوەی مێهراو یان مێحراب (ب.ت. کلێسە)، مێهراو یان مێحرابی کلێسە ◌ محراب کلیسا، اپس

apsidal /ˈapsɪd(ə)l/ *adjective*

سەربە مێهراو یان مێحرابی کلێسە ◌ وابستە بە محراب کلیسا

apsis[1] /'apsɪs/ (via Latin, from Gk *apsis*, *hapsis* 'arch, vault') = apse

apsis[2] /'apsɪs/ *noun, pl.* apsides /-di:z/
(ئەستێرەوانی) نزیکترین و دوورترین (هەردوو خاڵ یان شوێنی سوورگەی تەنێ کە نزیکترین یان دوورترینە لەو تەنە گەورەیەی کە بەدەوریدا دەسووڕێتەوە) ۞ اوج یا حضیض

apt[1] /æpt/ *adjective*
1 باش، گونجاو، لێهاتوو، لێوەشاو، بەجێ، لەبار: *a particularly apt name/comment* ◊ *a particularly apt description* 2 ئامادە، ساز، بەتوانا: *apt to be forgetful/careless* 3 زیرەک، زرینگ، مدریک، زووتێگەیشتوو: *an apt pupil* 4 ڕێتێچوو، بۆی هەیە، لەوانەیە ۞ 1 مناسب، شایستە 2 مستعد، قابل 3 تیزهوش 4 محتمل

apt[2] *abbreviation* apartment

Aptera *noun, pl.*
(مێروناسی) بێباڵان، بێباڵەکان ۞ آپترا

apteral *adjective*, also apterous /'apt(ə)rəs/
(گیانەوەرناسی) بێباڵ ۞ آپترال

Apterygota /ap'tɛrɪ,gəʊtə/ *noun, pl.*
(مێروناسی) ناباڵەوەران، ناباڵداران، کۆمەڵێ لە مێرووە بێباڵە سەرەتاییەکانن کە bristletail و springtail دادەگرێ ۞ آپتریگوتا

apterygote *noun*
مێرووی ناباڵدار یان ناباڵەوەر ۞ آپتریگوتا

apteryx *noun*, also kiwi 1
بێباڵە، بێباڵک(ە)، باڵندەیەکی بێباڵی نیوزیلەندە ۞ آپتریکس

aptitude /'æptɪtju:d, US -tu:d/ *noun*
1 بەهرە، توانایی، ئامادەیی، لێهاتوویی، تواناداری، 2 tendency, inclination زووتێگەیشتوویی، زووفێربوون، زیرەکی (*adj* aptitudinal; -inally *adv*) ۞ 1 استعداد، قابلیت 2 زودفهمی

aptitude test *noun*
تاقیکاری توانایی یا بەبەهرەیی ۞ تست استعداد

aptly /'æptli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گونجاو، گونجاوانە، بەو شێوەی کە شیاوەیەتی یان گونجاوە، بە جێ: *the aptly named Grand Hotel* ۞ بە طور مناسب

aptness /'æptnəs/ *noun*
1 گونجاوی، لەباری، لێوەشاوی 2 توانایی، بەبەهرەیی ۞ 1 مناسب بودن، شایستگی 2 استعداد

apyrectic /,eɪpaɪ'rɛtɪk/ *adjective*, also -exial
بێتا، تێ یان تەبی نییە، بێتاوتوێ ۞ بی‌تب

apyrexia /eɪ,paɪ'rɛksɪə, ,æpər-/ *noun*, also apyrexy /eɪ'paɪrɛksɪ, æpət-/
داشکانی تا ۞ فترت تب

aqua- /'akwə/ *prefix*
پێشگر: پێوەندی بە ئاوەوە هەیە، سەربە ئاو: *aquaculture* (بنەڕەت: لە *aqua* لاتینەوە "ئاو") ۞ پیشوند: وابستە بە آب

aqua /'ækwə/ *noun*
ئاو، ئاڤ ۞ آب

aqua aura *noun*
کوارتز یا کانێکی تر کە بە توێژاڵێکی ناسکی زێڕ داپۆشراوە ۞ آکوا آورا

aquacade *noun*
کوفارە یان فیشقاوی بەرز ۞ فوارەی بلند

aqua fortis /'fɔ:tɪs/ *noun*, archaic term for nitric acid
(کیمیا) فۆرتیساو، تیزاو، تیزاب (لاتین "strong water") ۞ تیزاب

aqualung /'ækwəlʌŋ/ *noun*
دەزگای هەناسەدان ۞ دستگاه تنفس غواصی

aquamanile /,akwəmə'nʌɪli, US -'ni:li/ *noun*
گوزەڵە بە شێوەی گیانەوەرانی گواندار (شیردەر) یان باڵندەکان (بنەڕەت: لە سەدەکانی نێوەڕاستدا، لە *aquaemanalis* لاتین "گوزەڵەی ئاو") ۞ آکوامانیل

aquamarine /,ækwəmə'ri:n/ *noun*
1 سەوزی مەیلەوشین، سەوزی شینباو 2 زمڕودی شینباو (بەرد؛ بنەڕەت: لە *aqua marina* لاتین "ئاوی زەریا "seawater") ۞ 1 کبود 2 زمرد کبود

aquanaut = diver

aquaplane /'ækwəpleɪn/ *noun*
تەختەئاوی، تەختەی سکی ۞ تختەی اسکی

aqua regia /'ri:dʒə/ *noun*
(کیمیا) شائاو: تێکەڵەیێکی ترشەڵۆکەکانی nitric و hydrochloric، بۆ تواندنەوەی کانزا بەنرخەکان بەکاردێنرێ ۞ تیزاب سلطانی

aquarelle /,akwə'rɛl/ *noun*
ئاوەڕەنگ، ئەکواریل (لە فەرەنسی، لە *acquarella* ئیتالیایی "ئاوڕەنگ "watercolour") ۞ آب‌رنگ

aquarellist *noun*
ئەکواریلیست، وێنەکێش بە ئاوەڕەنگ ۞ نقاش آب‌رنگ

aquarium /ə'kweəriəm, US ə'kwer-/ *noun, pl.* aquaria /-rɪə/ or aquariums
ئەکواریۆم، مۆزەماسی، ئاوەژیخانە، ماسیدان ۞ آبزیدان

Aquarius /ə'kweəriəs, US ə'kwer-/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) دۆلکە، ئاوکێش (یازدەیەمین کەلوو لە زۆدیاک) 2 کۆئەستێرەیێ لە باشووری Pegasus ۞ 1 دلو 2 آکواریوس

aquarobics /,akwə'rəʊbɪks/ *noun, pl.*
ئێرۆبیک لەنێو ئاودا ۞ آکواروبیک

aquatic /ə'kwætɪk/ *adjective, noun*
adj بەئاوزیندوو، ئاوەژی، ئاوی *n* گیانەوەر یان ڕووەکی ئاوی ۞ *adj* آبزی، آبی *n* جانور یا

گیاه آبزی

aquatint /'ækwətɪnt/ *noun*
1 پرۆسەی هەڵکەندنی مس بە ترشەڵۆکی نیتریک 2 وێنەی لەو ڕێگاوە بەدەس‌هاتوو ۞ اکواتینت

aquavit /ˌakwə'vi:t/ *noun*, also akvavit
خواردنەوەیێ کە لە پەتاتە دروست دەکرێ (بنەڕەت: لە سویدی، نۆروێژی و دانمارکی بە واتای "ئاوی ژیان، ژیناو") ۞ آکواویت

aqua vitae /'vʌɪti:, 'vi:tʌɪ/ *noun*
خواردنەوەیێکی گیرا، ب.ت. براندی (بنەڕەت: لە لاتینەوە "ئاوی ژیان، ژیناو") ۞ آکوا ویتا

aqueduct /'ækwɪdʌkt/ *noun*
1 ئاوبارە، بۆت، بۆتک، قەمتەرە، کەتوو 2 ئاوەڕۆ، جۆگاو 3 (توێکاری) جۆگە، بۆری، شلەڕۆ ۞ 1 آباره 2 مجرا 3 (آناتومی) قنات

aqueous /'eɪkwiəs/ *adjective*
ئاوی، ئاوەکی، بەرهەماو (بەرهەمی ئاو)، لەئاوچوو، ئاوتیابوو، ئاودار: *an aqueous solution* ۞ آبی، آب‌مانند، حاوی آب

aquiculture *noun*
کشتاو، کشت‌وکاڵی بە ئاو یان نادیمی، بەراوکاری ۞ کشاورزی با آب

aquifer /'ækwɪfə(r)/ *noun*
ئاودار، ئاوهەڵگر، ئاوەزێ (چینێکی بەردینە کە ئاو لە خۆڕادەگرێ، جوگرافیا) ۞ آبزا

aquiform *adjective*
ئاوی، شێوەئاو، ئاوسا، ئاواسا ۞ آب‌گون

Aquila /'ækwələ/ *noun*
(ئەستێرەوانی) کەلووی هەڵۆ، کۆنەستێرەی باکووری لە باشووری Cygnus، Altair لەوێ دایە ۞ برج عقاب

aquilegia /ˌakwɪ'li:dʒə/ *noun*
ئاوەچنە؟، گیایێکی گوڵدەرکەرە [تۆخم *Aquilegia*] ۞ نوعی گیاه

aquiline /'ækwɪlaɪn/ *adjective*
1 هەڵۆیی، شێوەهەڵۆ، داڵی، هەڵۆئاسا 2 (لووت) قەلانگی، قەپۆزبەرانی، هەڵۆیی (*n* aquilinity؛ بنەڕەت: لە *aquila* لاتین "هەڵۆ") ۞ 1 عقابی، عقاب‌مانند 2 عقابی

Ar symb. the chemical element argon

-ar[1] *suffix*
پاشگر: 1 (ئاوەڵناو ساز دەکا) سەربە جۆرێکی تایبەتی: *molecular* 2 ئاوساز، ناو دروست دەکا وەک: *scholar* (بڕوانە -er[3]؛ بنەڕەت: لە -*aire*، -*ier* فەرەنسی کۆن یان -*aris* لاتین) ۞ پسوند: 1 صفت‌ساز 2 اسم‌ساز

-ar[2] *suffix*
پاشگر: (ناوساز): *pillar* (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن، لە -*are* لاتین) ۞ پسوند: اسم‌ساز

-ar[3] *suffix*
پاشگر: (ناو ساز دەکا): *bursar* (بنەڕەت: لە -*aire*، -*ier* فەرەنسی کۆن، یان لە -*arius*، -*arium* لاتین) ۞ پسوند: اسم‌ساز

-ar[3] *suffix* alteration of -er[1], -or[1] (as in *liar*)

Arab /'ærəb/ *adjective, noun*
adj سەربە عەرەب یان عەرەبەکان *n* 1 عەرەب 2 ئەسپی عەرەب ۞ *adj* وابستە بە عرب یا اعراب *n* 1 عرب 2 اسب عرب

arabesque /ˌærə'besk/ *adjective, noun*
adj ئەرەبێسک، ئەرەبیسک، عەرەبانە *n* 1 شێوازی عەرەبی، نەخشی عەرەبی (لەودا هێڵەکان (چ هی گوڵ، پەلوپۆ foliage، میوەکان، گیانەوەران و نەخشونیگار) تێک ئالاون و نەخشێکی ئاڵۆز یان پێچەڵاوپێچیان پێکهێناوە) 2 (لە بالێ‌دا) ژێست و وێستانێکە pose کە سەماکێش لەسەر پایێ بە دەستێ کێشراو لە پێشەوە و لاقەکەی تری بۆ دواوە کێشراو ڕادەوێستێ 3 (موسیقا) پارچە موسیقایێ کە زۆرتر بۆ پیانۆیە 4 نەخشێکی ورد و تێک‌چنراو و ئاڵۆز: *richly pierced by an arabesque of wormholes* — John Chase ۞ آرابسک

Arabian /ə'reɪbiən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە عەرەب یان عەرەبەکان 2 سەربە عەرەبستان یان سعودیا *n* 1 خەڵکی سعودیا 2 = arabian horse ۞ *adj* 1 وابستە بە عرب یا اعراب 2 وابستە بە عربستان *n* اهل عربستان

Arabian horse *noun*
نژادی عەرەبی، لەبەر خێرایی، زیرەکی و ئەندامڕێکی جێی سەرنجە (لە بنەڕەتا عەرەبستان سەری هەڵداوە) ۞ اسب عربی

Arabic /'ærəbɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە عەرەب یان عەرەبەکان، سەربە (زمانی) عەرەبی *n* زمانی عەرەبی، عەرەبی ۞ *adj* وابستە بە عرب یا اعراب *n* زبان عربی

Arabicization *noun*
1 (زمان یان تایبەتمەندی زمانەوانی) عەرەبی‌کردن، عەرەباندن، کردنەعەرەبی لە شێوەدا ۞ اربیسیزاسیون

Arabic numerals *noun, pl.* also Arabic figures
ڕەنووس یان ژمارە عەرەبی‌یەکان (وەک 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 و 9) ۞ ارقام عربی

arability *noun*
لەکێلان‌هاتوویی، کێڵراوی، گونجان بۆ کێلان ۞ مزروعی

arabinose /'arəbɪnəʊz, -s/ *noun*
(کیمیا) شەکرێ کە پێکهێنەرێکی زۆربەی سریش و چەسپی ڕووەکەکانە، جۆرێ شەکری ئالدۆزی کریستاڵی سپی $C_5H_{10}O_5$، ب.ت. لە سریش و چەسپی سەوزە دایە ۞ اربینوز

arabinosic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئەرەبینۆزەوە هەیە ۞

وابسته به اربینوز

arabinoside *noun*
ئەرەبینۆساید: گلیکۆسایدی ئەرەبینۆز، ب.ت. بۆ چارەسەری antiviral بەکاردێترێ ◌ اربینوسید

arabis /ˈarəbɪs/ *noun*
ئارابیس: گیایێ کە گوڵی پەمەیی و سپی دەکا [توخم *Arabis*] ◌ ارابیس

Arabism *noun*
1 چاند (فەرهەنگ) یان ناسنامەی عەرەبی 2 وشە یان دەستەوشەی عەرەبی ◌ 1 فرهنگ یا هویت عربی 2 واژه یا عبارت عربی

Arabist *noun, adjective*
خوێندکار یان پسپۆڕی زمان، کولتوور یان مێژووی عەرەب ◌ اربیست

arable /ˈærəbl/ *adjective, noun*
adj کێڵراو، شیاوی چاندن یان کێلان *n* کێڵگە، زەوی گونجاو بۆ کێلان، زەوی جووتیاری ◌ *adj* مزروعی *n* زمین مزروعی

Arab League *noun*
یەکێتی عەرەب، کۆمکاری عەرەب ◌ اتحادیەی عرب

aracari /ˌarəˈsɑːri, US ˌarəˈkɑːri/ *noun, pl.* aracaris
ئاراساری، ئاراکاری: دەنووکزلەی ڕەنگینی چکۆلە، بە دەنووکی برگەبرگەوە [توخم *Pteroglossus*: چەندین جۆرن] ◌ آراکاری

arachidonic acid /əˌrakɪˈdɒnɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی ئاراکیدۆنیک $C_{20}H_{32}O_2$، لە پیو و بەزی (زۆربەی) گیانەوەراندا هەیە و پێکهێنەری سەرەکی خۆراکی مرۆڤە ◌ اسید آراکیدونیک

arachnid /əˈræknɪd/ *adjective, noun,* also arachnidan
(گیانەوەری) جاڵجاڵۆکەیی ◌ (جانور) عنکبوتی

Arachnida /əˈraknɪdə/ *noun, pl.*
جاڵجاڵۆکەییەکان، جاڵجاڵۆکیان، spider، scorpion، mite و tick دەگرێتەوە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *arakhnē* یۆنانی "spider") ◌ عنکبوتیان

arachnoid /əˈraknɔɪd/ *adjective, noun*
adj جاڵجاڵۆکەئاسا، شێوەجاڵجاڵۆکە *n* (توێکاری) ناسکەپەردەی نێوەڕاستی مێشک و مۆخی بڕبڕە، داوەجاڵجاڵۆکەیی، جاڵجاڵۆکەیی، تەفنۆکەیی، پەردەی جاڵجاڵۆکەیی ◌ *adj* عنکبوت‌مانند *n* تارعنکبوتی

arachnoid membrane = arachnoid2

arachnophobia /əˌraknəˈfəʊbɪə/ *noun*
(لە)جاڵجاڵۆکەترسی، (لە)جاڵجاڵۆکەتۆقیوی (arachnophobe *n*) ◌ عنکبوت‌هراسی

arachnophobic *adjective, noun*
(لە)جاڵجاڵۆکەترس، (لە)جاڵجاڵۆکەتۆقیو ◌ عنکبوت‌هراس

aragonite /ˈarəg(ə)nʌɪt/ *noun*
ئاراگۆنیت: کانی کە کاربۆناتی کالسیۆمی calcium carbonate تیایە و شێوەی calcite دەدا (*adj* aragonitic: سەربە ئاراگۆنیت؛ بنەڕەت: لە *Aragonit* ئەڵمانی، لە ناوی ناوچەی *Aragon* لە سپانیا + -ite[1]) ◌ آراگونیت

arak /əˈrak/ = arrack

aralia /əˈreɪlɪə/ *noun*
ئارالیا، ئەرەیلیا: دار یان دەوەنێ لە کۆمەڵێکی جیاواز، لەبەر پەڵوپۆکەی دەچەقێنرێ [توخم *Aralia*] ◌ نوعی درخت یا درختچه

Aramaean /ˌærəˈmiːən/ *adjective, noun,* also Aramean
adj سەربە ئەو ناوچەیە یان ئارامییەکان *n* 1 ئەندامی گەلێ دانیشتووی Aram ی کەونار (سووریای ئێستا) و میزۆپۆتامیا Mesopotamia لە سەدەکانی 11 تا 8ی پێشزایین 2 زمانی ئارامی ◌ *adj* وابسته به آرام یا آرامی‌ها *n* 1 اهل آرام 2 زبان آرامی

Aramaic /ˌærəˈmeɪɪk/ *noun, adjective*
n زمانی ئارامی (= لقێ لە خێزانی زمانە سامییەکان، وەک زمانێکی هاوبەش لە سەدەی 6ی پێشزایینەوە لە ڕۆژهەڵاتی نزیک بەکاردێترا و و ئێستاش لەنێو هێندێ کۆمەڵدا قسەی پێدەکرێ) *adj* سەربەو زمانە ◌ *n* زبان آرامی *adj* وابسته به زبان آرامی

arame /ˈarəmi/ *noun*
گژوگیای دەریایی ئۆقیانووسی گەورە یان پاسیفیک کە دەخورێ و لە ئاشپەزی ژاپۆنیدا بەکاردێترێ [*Ecklonia bicyclis*] ◌ آرمی

Aramean = Aramaean

Aranda /əˈrʌntə, US aˈruːndə/ *noun,* also Arunta or Arremte, *pl.* same or Arandas
1 ئەندامی گەلێکی ڕەسەنی Aboriginal ناوەندی ئەوسترالیا 2 زمانەکەیان ◌ آراندا

araneid /əˈreɪnɪɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بێبڕبڕەی invertebrate دەستەیێ (Areneae) کە جاڵجاڵۆکەکان دەگرێتەوە ◌ آرانید

Arapaho /əˈrapəhəʊ/ *noun, pl.* same or Arapahos
1 ئاراپاهۆ: ئەندامی گەلێکی سووریێست، لە دەشتە گەورەکان دەژین 2 زمانی ئالگۆنکویایی Algonquian ئەو گەلە ◌ آراپاهو

arapaima /ˌarəˈpʌɪmə/ *noun*
ماسییێکی خۆراکی زۆرزلە، ڕەسەنی گەرمێنانی ئەمریکای باشووری [*Arapaima gigas*] (بنەڕەت: لە Tupi یەوە) ◌ آراپایما

arational *adjective*
ناعەقڵانی، ناعەقلانی ◌ غیرعقلانی

Araucanian /ˌarɔːˈkeɪmɪən/ *noun, adjective*
n 1 ئاراوکانیایی، ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی سوورپێستی شیلی و چەندین بەش لە ئارژەنتین 2 زمانی ئەو گەلانە *adj* سەربە ئەو گەلە یان زمانەکەیان (بنەڕەت: لە *Araucania* سپانیایی، ناوچەیێکی شیلی) ◌ آراوکانیایی

araucaria /ˌarɔːˈkɛːrɪə/ *noun, pl.* araucarias
ئەرۆکاریا، لە تیرەی سنەوبەر [تۆخم *Araucaria*] (بنەڕەت: لە *Arauco* سپانیایی، هەرێم یان ستانی Araucania لە شیلی) ◌ اروکاریا

araneous *adjective*
تەون‌جاڵجاڵووکەیی، داوجاڵجاڵووکەیی، جاڵی ◌ تارعنکبوتی

Arawak /ˈarəwak/ *noun, pl.* same or Arawaks
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی ڕەسەنی دورگەکانی ئانتیل و باکوور و ڕۆژاوای ئەمریکای باشووری 2 هەرێەک لە زمانانی ئەو گەلانە ◌ آراواک

Arawakan *noun, adjective, pl.* same or Arawakans
n 1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی ئەمریکای باشووری و دورگەکانی هیندی ڕۆژاوا West Indies 2 کۆمەڵە زمانی گەلانی ئاراواکان *adj* سەربە یا پێوەندی بە ئاراواکەوە هەیە ◌ *n* آراواکان *adj* وابستە بە آراواک

arbalest /ˈɑːbəlɛst/ *noun,* also arblast
مەنجەنیق (= یەکێ لە چەک‌وچۆڵی سەدەکانی نێوەڕاست) ◌ منجنیق

Arbela *noun,* geographical name
شارێکی کۆنی ئاشوور Assyria، لە ڕۆژهەڵاتی دیجلە Tigris و لە شوێنی هەولێری Erbil ئێستا (بڕوانە Gaugamela) ◌ آربلا

arbiter /ˈɑːbɪtə(r), US ˈɑːrb-/ *noun*
1 دادوەر، نێوبژێکار، بەریڤان، نێوگژێوان 2 حاکم، حوکمڕان، دەسەڵات‌بەدەست، خاوەن‌دەسەڵات، هێزبەدەست: *an -biter of taste/style/fashion* ◌ 1 حَکَم، داور 2 حکمران، صاحب اختیار

arbitrable *adjective*
شیاوی نێوگژیوانی، (بۆ) نێوگژیوانی دەکرێ یان دەبێ ◌ قابل حکمیت

arbitrage /ˈɑːbɪtrɑːʒ, -trɪdʒ, US ˈɑːrbətrɑːʒ/ *noun*
(ئابووری) ئاربیتراژ (کڕینی (وەکوو (پشک و) بەشەکانی پارەی بیانی) لە شوێنێکەوە و فرۆشتنی لە شوێنێکی‌تر) ◌ آربیتراژ

arbitrager /ˈɑːbɪtrɪdʒə(r), US ˈɑːrbətrɑːʒər/ *noun*
ئاربیتراژێر، یەکێ کە ئاربیتراژ دەکا ◌ آربیتراژر

arbitrageur /ˌɑːbɪtrɑːˈʒɜː(r), US ˌɑːrbətrɑːˈʒɜːr/ *noun,* also arbitrager
ئاربیتراژۆر ◌ آربیتراژور

arbitral /ˈɑːbɪtr(ə)l/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نێوگژیوانی‌یەوە هەیە، سەربە arbitration ◌ وابستە بە حکمیت

arbitrament /ɑːˈbɪtrəm(ə)nt/ *noun*
1 نێوگژیوانی، بەریڤانی، ناوبژیوانی 2 بڕیاری دادوەر یان نێوگژیوان 3 (کۆن) ماف یان هێزی بڕیاردان ◌ 1 حکمیت 2 حکم داور 3 آربیترامنت

arbitrarily /ˌɑːbɪˈtrerəli, ˈɑːbɪtrəli, US ˌɑːrbəˈt-/ *adverb*
1 سەرپێشکانە، بەشێوەیەکی سەرپێشک، بەڕێکەوت، ڕەمەکی‌یانە، هەڕەمەکی‌یانە 2 بەزۆر، زۆرەملی‌یانە، زۆردارانە ◌ 1 بە طور اتفاقی، دلبخواهی 2 مستبدانە

arbitrariness /ˈɑːbɪtrərinəs, ˈɑːbɪtrinəs, US ˈɑːrbətrerinəs/ *noun*
زۆرداری، ملهوڕی ◌ استبداد

arbitrary /ˈɑːbɪtrəri, ˈɑːbɪtri, US ˈɑːrbətreri/ *adjective*
1 بەدەسخۆیی، مەیلی، خۆحەزی، بە دڵی خۆ، بە پێخۆش‌بوون، نازۆرەملی، سەرپێشکی، ڕەمەکی، بەڕێکەوت، هەڕەمەکی 2 بەزۆری، زۆرەملێ، زۆرداری، ملهوڕی، سەرەڕۆ، دیکتاتۆریاڵ، زۆردار، ملهوڕ، autocratic ◌ 1 اختیاری، اتفاقی 2 مستبدانە، خودسرانە، استبدادی، مستبد، خودکامە

arbitration /ˌɑːbɪˈtreɪʃn, US ˌɑːrb-/ *noun*
دادوەری، داوەری، نێوگژیوانی، ناوبژیوانی، بەریڤانی (*adj* arbitrational: سەربە یان پێوەندی بە نێوگژیوانی‌یەوە هەیە؛ arbitrative *adj*: سەربە نێوگژیوانی) ◌ حکمیت

arbitrator /ˈɑːbɪtreɪtə(r), US ˈɑːrb-/ *noun*
دادوەر، داوەر، نێوگژیوان، ناوەندیار، ناوبژیوان، بەریڤان ◌ داور

arbitress *noun*
دادوەر، داوەر، نێوگژیوان، ناوبژیوان (ژن) ◌ داور (زن)

arblast /ˈɑːblɑːst/ = arbalest

arbor[1] = arbour

arbor[2] /ˈɑːbə/ *noun*
1 تەوەر، تەوەرە 2 دار، درەخت 3 چیمەن، مێرگ، بزوێن 4 باخ (ی میوە، لە لاتین "دار، میل shaft") ◌ 1 محور 2 درخت 3 چمن 4 باغ

arboreal /ɑːˈbɔːriəl, US ɑːrˈb-/ *adjective*
دارین، داری، پێوەندی بە دارەکانەوە هەیە، سەربە دار، دارەژی، دارژی، دارنشین، لەسەرداری: *arboreal monkeys* (arboreality *n*؛ arboreally /ɑːˈbɔːriəli, US ɑːrˈb-/ *adv*) ◌ درختی، درخت‌زی

aboreous *adjective*
دارئاسا، شێوەدار، داری ◌ درخت‌وار

arborescence *noun*

دارئاسایی، شێوەداری، لەدارچوویی ۞ دختواری، درختمانندی

arborescent /ˌɑːbəˈrɛs(ə)nt/ *adjective*

(ڕووەکناسی) دارئاسا، شێوەدار، لەدارچوو ۞ دختوار، درختمانند

arboretum /ˌɑːbəˈriːtəm, US ˌɑːrb-/ *noun, pl.* ms or arboreta /-tə/

ئاربۆریتیم، دارگە، باخێ بۆ توێژینەوەی زانستی ۞ اربوریتوم

arboriculture /ˈɑːb(ə)rɪˌkʌltʃə, US ɑːˈbɔː-/ *noun*

چەقاندن یان ڕواندنی دار و دەوەن، دارچەقێنی (arboricultural *adj*: سەربە دارچەقێنی؛ arboriculturist *n*: دارچەقێن) ۞ درختکاری

Arborio /ɑːˈbɔːrɪəʊ/ *noun*

ئاربۆریۆ: جۆرێ برنجی دەنکخڕی ئیتالیایی، بۆ لێنانی risotto بەکاردێترێ (بنەڕەت: لە ناوی *Arborio* لە باکووری ئیتالیا) ۞ آربوریو

arborist *noun*

دارناس ۞ درختشناس

arborization /ˌɑːb(ə)rʌɪˈzeɪʃ(ə)n/ *noun*, also arborisation

پێکهاتەیێکی داری لە کۆتایی ڕیشاڵێکی دەماری(دا) ۞ آربوریزاسیون

arbor viate /ˌɑːbə ˈvʌɪtiː, US ˈviːtʌɪ/ = another term for thuja

arbour /ˈɑːbə(r), US ˈɑːrb-/ *noun*, US arbor

کەپر، سابات، لۆیک، کولک، زنج، سەیوان (arboured *adj*) ۞ آلاچیق

arbutus /ɑːˈbjuːtəs, US ˈɑːbjʊtəs/ *noun*

(ڕووەکناسی، لە لاتینەوە) دار یان دەوەنی هەمیشەسەوزی تیرەیی strawberry کە دادەگرێ (توخم *Arbutus*) ۞ آربیوتوس

arbovirus /ˈɑːbə(ʊ)ˌvʌɪrəs/ *noun*

(پزشکی) کۆمەڵە ڤایرۆسێ کە ب.ن. دەبنە هۆی dengue و encephalitis ،yellow fever لە لایەن mosquito، گەنە و arthropod ەکانی ترەوە تووش دەبێ و ڕادەگوێزرێ ۞ آربوویروس

arc /ɑːk, US ɑːrk/ *noun*

1 کەوانە، نیوەبازنە، مانگیلە 2 تاق 3 کەوانەی ئێلیکتریکی (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *arcus* لاتین "bow") ۞ 1 قوس 2 تاق 3 قوس الکتریکی

arcade /ɑːˈkeɪd, US ɑːrˈk-/ *noun*

ڕیزەوی کەوانەسەر یان تاقدار، بازار، قەیسەری، ڕاستەبازار، زنجیرەتاق، بازاڕی سەرداپۆشراو ۞ پاساژ، تیمچە

Arcadian *adjective, noun*

adj 1 سەربە ئارکادیا 2 لادێیی، سادە *n* ڕەسەنێکی ئارکادیا، ئارکادیایی، ناوچەیێکی شاخاوی باشووری یۆنان (Arcadianly *adv*) ۞ *adj* 1 وابسته به آرکادیا 2 روستایی *n* بومی آرکادیا

arcane /ɑːˈkeɪn, US ɑːrˈk-/ *adjective*

نهێنی، نەهێنی، نەتەنی، پەنامەکی، شاراوە، ڕازاوی، ڕازمەند: mysterious ،secret *arcane explanations* ◊ *arcane rites* (arcanely *adv*: بە نهێنی، بە نەتەنی، بە پەنامەکی) ۞ سری، مخفیانه، پنهانی، اسرارآمیز

arcanum /ɑːˈkeɪnəm/ *noun, pl.* arcana

ڕاز، نهێنی، سڕ، نەتەنی، ڕاز یان نەهێنی کیمیاگەری ۞ سر، راز کیمیاگری

arch[1] /ɑːtʃ, US ɑːrtʃ/ *noun*

1 تاق، کەوانە، کەمەر، بۆت، هەوق 2 کەمە، مانگیلە، نیوبازنە، لابازنە، هەیڤک 3 کەوانەی پێ، چاڵی بنی پا، زگی پێ (بنەڕەت: لە *arche* فەرەنسی کۆن، لە *arcus* لاتین "bow") ۞ 1 تاق 2 هلال، کمان 3 قوس کف پا

arch[2] /ɑːtʃ, US ɑːrtʃ/ *noun*

1 سەرەکی، *your arch* :chief ،principal *opponent* 2 شەیتان، ناجسن، قۆشمە، دێز، شلۆق، mischievous: شەیتانانە، فێڵاوییانە (archness *n* ؛ archly *adv*) ۞ 1 اصلی 2 ناقلا، تخس؛ مکارانه، شیطنتآمیز

arch- /ɑːtʃ, US ɑːrtʃ/ *prefix*

پێشگر: سەرەک، سەرەکی، سەر، بنە، بنگەهی، بنەڕەتی، هەرەگرنگ: *archbishop* ،*archfiend* *archdiocese* (بنەڕەت: لە ڕێگای لاتینەوە لە *arkhi-* یۆنانی، لە *rkhos* "chief") ۞ پیشوند: اصلی، عمده، اَبَر، مهمترین

-arch /ɑːk/ *suffix*

پاشگر: سالار، شا، سەردار، میر، دەسەڵاتدار، ڕێبەر، پێشەوا، سەرۆک: *matriarch* ،*monarch* (بنەڕەت: لە *arkhos* یۆنانی "ruling"، لە *arkhein* "to rule") ۞ پسوند: ـحکمران، سالار

archae-, archaeo- also archeo- *prefix*

پێشگر: سەرەتا، سەرەتایی، دەسپێک، بەرایی، کۆن، کەڤن: *archaeoastronomy*، *archaeopteryx* (بنەڕەت: لە *arkhaios* یۆنانی "ancient"، لە *arché* "سەرەتا، دەسپێک "beginning") ۞ پیشوند: نخست، قدیمی، اول

archaea /ɑːˈkiːə/ *noun, pl.*

(زیندەناسی) کۆنەبەکتریاکان، بەکتریاسەرەتاکان: ئەو وردەزیندەوەرانەی کە لەباری ئەندازە و سادەیی پێکهاتەیاندا هاوشێوەی بەکتریاکانن بەلام ئەمانە کۆمەڵێکی کۆنن کە دەسبەجێ دەکەونە نێوان بەکتریاکان و eukaryote ەکان (archaeal *adj*: سەربە کۆنەبەکتریاکان یان بەکتریاسەرەتاکان؛ archaean *n, adj*: سەربە کۆنەبەکتریاکان، پێوەندی بە بەکتریاسەرەتاکانەوە

هەیە، سەربە archaea) ۞ آرکیا

Archaean /ɑː'kiːən/ *adjective*, US Archean

1 (زەویناسی) ئارکائیەن، ئارکیەن (پێوەندی هەیە یان ئامازە بە بەشی سەرەتای کۆسەردەمانی پریکامبریەن Precambrian (دەوروبەری 2500 ملیۆن ساڵ لەوە پێش) دەکا کە لەودا هیچ ژیانی لەسەر عەرز نەبووە. بنەڕەت: لە *arkhaios* یونانی "کۆن") 2 = Precambrian ۞ آرکائین

archaebacteria /ˌɑːkɪbak'tɪərɪə/. sing. archaebacterium– another term for archaea

archaebacterial *adjective*

سەربە کۆنەبەکتریاکان یان بەکتریاسەرەتاکان ۞ وابسته به آرکیا

archaeastronomy *noun*

لێکۆڵینەوەی زانیاری یان ئالیجی ئەستێرەوانی چاند یان کولتوورە پێشمێژووەکان ۞ آرکیواسترونومی

archaeological /ˌɑːkiə'lɒdʒɪkl, US ˌɑːrkiə'lɑːdʒ-/ *adjective*

شوێنەوارناسییانە، سەربە کۆنەوارناسی، سەربە شوێنەوارناسی، سەربە یان پێوەندی بە باستانناسییەوە هەیە ۞ باستانشناختی

archaeologist /ˌɑːki'ɒlədʒɪst, US ˌɑːrki'ɑːl-/ *noun*

شوێنەوارناس، باستانناس، کۆنەوارناس، باستانەوان ۞ باستانشناس

archaeology /ˌɑːki'ɒlədʒi, US ˌɑːrki'ɑːl-/ *noun*, US also archeology

شوێنەوارناسی، باستانناسی، کۆنەوارناسی، باستانەوانی ۞ باستانشناسی

archaemetry /ˌɑːkɪ'ɒmətri/ *noun*

شوێنەواریپێوی، کۆنەواریپێوی (archaemetric *adj*) ۞ آرکیومتری

archaeocyte *noun*

سەرەتاخانە، خانەی سەرەتایی، پێشخانە ۞ سلول آغازین

archaeophyte *noun*

کۆنەڕووەک، کۆنەگیا، گیاکۆن، گیای سەرەتایی، پێشگیا ۞ کهنرُست

archaeopteryx /ˌɑːkɪ'ɒptərɪks/ *noun*

کۆنەباڵ، کۆنباڵ(ـە): کۆنترین بووبەردی fossil ناسراوی باڵندە، هی دوایی‌یەکانی سەردەمی ژوراسیک Jurassic باڵ و پەڕی شێوەی باڵندە، بەڵام ددان و کلکی شێوەی دایناسۆری دەدا (بنەڕەت: لە -archaeo + *pterux* یونانی "باڵ") ۞ آرکیوپتریکس

Archaezoic = archaean

archaic /ɑː'keɪɪk, US ɑːr'k-/ *adjective*

1 کۆن، کەڤنار، باستانی 2 لەباوکەوتوو، لەبرەوکەوتوو، مردوو، بێباو، کوێرەوەبوو، بێبرەو، دێرین، زووین، an :antiquated 3 سەرەتایی، بەرایی: *archaic art* ◊ *archaic word* 4 *archaic legal traditions* (Archaic) سەربە سەردەمی، دەوروبەری 8000 پێشزایین تا 1000 پێشزایین و فەرهەنگ و چاندەکانی ئەمریکای باکووری ۞ 1 باستانی 2 منسوخ، مهجور، قدیمی 3 ابتدایی 4 آرکائیک

archaically /ɑː'keɪɪkli, US ɑːr'k-/ *adverb*

1 بە کۆنی، بە شێوەیێکی کەڤنار، بە شێوەیەکی باستانی 2 بە شێوەیێکی سەرەتایی یان بەرایی، بەرایی‌یانە ۞ 1 به طور باستانی 2 به طور ابتدایی

archaism /'ɑːkeɪɪzəm, US 'ɑːrk-/ *noun*

1 وشە یان دەستەوشەی کۆن یان بێبرەو 2 کۆنگەری، کەونارگەری، دێرینخوازی ۞ 1 واژه یا اصطلاح مهجور 2 باستانگرایی

archaist /'ɑːkeɪɪst, US 'ɑːrk-/ *noun*

کۆنگەر، کۆنخواز، کەونارگەر، دێرینخواز ۞ باستانگرا

archaistic *adjective*

دێرینخوازانە، کۆنخوازانە، کەونارگەرانە، باستانخوازانە، کۆنگەرانە ۞ باستانگرایانه

archangel /'ɑːkeɪndʒl, US 'ɑːrk-/ *noun*

1 سەرفریشتە، سەرەکفریشتە، گەورەفریشتە: (archangels) 2 *the archangel Gabriel* دەستەیێکی فریشتەکان (بڕوانە celestial hierarchy) ۞ مَلَک مقرب

archanthropine *noun*

سەرمرۆڤ، سەرەتامرۆڤ، مرۆڤی سەرەتایی ۞ انسان ابتدایی

archbishop /ˌɑːtʃ'bɪʃəp, US ˌɑːrtʃ-/ *noun*

سەرئۆسقوف، گەورەئۆسقوف، ئۆسقوفی گەورە ۞ أسقف اعظم

archbishopric /ˌɑːtʃ'bɪʃəprɪk, US ˌɑːrtʃ-/ *noun*

1 پۆست یان پلەوپایەی سەرئۆسقوف 2 مەڵبەندی سەرئۆسقوف، ناوچە یان مەڵبەندی ژێردەسەڵاتی سەرئۆسقوف ۞ 1 مقام أسقف اعظم 2 حوزه یا قلمرو أسقف اعظم

archdeacon /ˌɑːtʃ'diːkən, US ˌɑːrtʃ-/ *noun*

یاریدەدەری سەرقەشە، دواسەرقەشە، ئارچدیکین (ب.ت. لە کلێسەی ئەنگلیکان) ۞ شماس اعظم

archdeaconry *noun*, *pl.* archdeaconries

بنکە یان پلەوپایەی دواسەرقەشە ۞ مقر یا مقام شماس اعظم

archdiocese /ˌɑːtʃ'daɪəsɪs, US ˌɑːrtʃ-/ *noun*, archdioceses

مەڵبەندی گەورەئۆسقوف، گەورەئۆسقوفنشین، ناوچەیێ کە گەورەئۆسقوف بەرپرسیارە (archdiocesan *adj*) ۞ قلمرو اسقف اعظم

archduchess /ˌɑːtʃ'dʌtʃəs, US ˌɑːrtʃ-/

noun
(له رابردوودا) ژنی سەردۆک (archduke) یان کچی ئیمپراتۆری ئاوستریا ◌ آرکدیوشس
archduke /ˌɑ:tʃˈdju:k, US ˌɑ:rtʃˈdu:k/ *noun*
سەردۆک (= کوڕی ئیمپراتۆری ئاوستریا Austria) ◌ آرکدیوک
Archean = Archaean
arched /ɑ:tʃt, US ɑ:rtʃt/ *adjective*
تاقی، کەوانەیی ◌ قوسی
archegonial *adjective*
سەرڕەگەزەیی، سەربە سەرڕەگەزەیی ◌ وابسته به مادگی برخی گیاهان
archegonium /ˌɑ:kɪˈgəʊnɪəm/ *noun, pl.* archegonia /-ɪə/
(ڕووەکناسی) سەرڕەگەزە: نێرکەی ferns mosses liverworts و زۆرینەی conifer ـەکان (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە arkhegonos یۆنانییەوە، لە -arkhe "chief" + gonos "race") ◌ مادگی برخی گیاهان
archenemy /ˌɑ:tʃˈenəmɪ/ *noun, pl.* archenemies
1 سەردوژمن، دوژمنی سەرەکی، دوژمنی خوێنی، دوژمنی قەستەسەر 2 (the Archenemy) شەیتان ◌ 1 دشمن اصلی، دشمن خونی 2 (با A) ابلیس
archenteric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئارکێنتێرۆنەوە هەیە ◌ وابسته به آرکنترون
archenteron *noun, pl.* archentera
پێش‌ڕیخۆڵە، ریخۆڵەی سەرەتایی: enteron ی سەرەتایی یا بۆشایی هەرسی زگۆڵە gastrula ◌ آرکنترون
archeo- = archae
archeological = archaeological
archeologist = archaeologist
archeology = archaeology
Archeozoic Era *noun*
سەردەمانی ژیانی هەرەکۆن (ئەمە کۆنترین سەردەمی مێژووی زەوییە کە لەودا یەکەمین بەردە نیشتووەکان پێکهاتووە. لەم سەردەمەدا هیچ جۆرە بووبەرد یان فوسیلێ لەو نیشتووانەدا نابینرێ، بەلام بەهۆی بوونی کاربۆن پێدەچێ کە لە نیوەی دووەمی ئەم سەردەمەدا جۆرێکی نزم لە گیانەوەرانی زیندوو بووبێ) ◌ دوران پارین زیوی
archer /ˈɑ:tʃə(r), US ˈɑ:rtʃ-/ *noun*
تیراوێژ، تیرهاوێژ، تیرخەر، کەوانەوان (ئەنگێوە، دەست‌ڕاست، دەس‌ڕاست، نیشان‌پێک unerring archer) ◌ تیرانداز
archerfish *noun, pl.* same or archerfishes
ماسی‌یەتیرخەرە: جۆرێ ماسی ئاوە شیرینەکان، ڕەسەنی ئاسیا، ئەوسترالیا و فیلیپین [تۆخم Toxotes: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی
archery /ˈɑ:tʃəri, US ˈɑ:rtʃ-/ *noun*
تیراوێژی، تیرخەری، کەوانەوانی ◌ تیراندازی
archetypal /ˌɑ:kiˈtaɪpl, US ˌɑ:rki-/ *adjective*
نموونە، سەرنموونەیی یان نموونەی سەرەکی: *The Beatles were the archetypal pop group* ◌ مثالی، وابسته به نمونەی اصلی
archetypally /ˌɑ:kiˈtaɪpli, US ˌɑ:rki-/ *adverb*
بەشێوەیەکی نموونە (یسەرەکی)، سەرنموونانە ◌ به طور نمونه (اصلی)
archetype /ˈɑ:kitaɪp/ *noun*
نموونەی ئیدەئال، نموونە یان مودێلی سەرەتایی، سەرنموونە، نموونەی سەرەکی، prototype: *She is the archetype of an American movie star* ◊ *He came to this country 20 years ago and is the archetype of the successful Asian businessman* ◌ الگوی نخستین، مثال اعلی
archetypical (archetypically *adv*) – archetypal
archfiend *noun*
شەیتان، دێوی گەورە ◌ شیطان
archi- or arch- *prefix*
پێشگر: سەرەکی، سەرەتایی، دەسپێک، بنە، بنەڕەتی، یەکەمین ◌ پیشوند: اصلی، عمده، نخستین، ابتدایی
archidiaconal /ˌɑ:kɪdʌɪˈak(ə)n(ə)l/ *adjective*
سەربە دواسەرقەشە یان دواگەورەقەشە ◌ وابسته به شماس اعظم
archiepiscopal /ˌɑ:kɪɪˈpɪskəp(ə)l/ *adjective*
سەربە گەورەقەشە یا سەرقەشە یا سەرئۆسقوف، گەورەقەشەیی ◌ وابسته به سراسقف
archil /ˈɑ:tʃɪl/ = orchil
Archimedian /ˌɑ:kɪˈmi:dɪən/ *adjective*
سەربە بیرکاری یۆنانی ئارکیمیدیس یان ئەرشمیدۆس Archimedes (287-212 پێش‌زایین) ◌ وابسته به ارشمیدوس
Archimedian screw *noun*
جەری ئەرشمیدۆس (بۆ هەلکێشانی ئاو) ◌ پیچ ارشمیدوس
Archimedes' principle /ˌɑ:kɪˈmi:di:z/ *noun*
(فیزیک) بنەمای ئارکیمیدیس یان ئەرشمیدۆس ◌ اصل ارشمیدوس
archimandrite /ˌɑ:kɪˈmandrʌɪt/ *noun*
1 گەورەڕەبەن، ڕەبەنی گەورە، سەرڕەبەن (لە

کلێسەی ئۆرتۆدۆکس) 2 سەرۆکخانەقا، سەرۆکدەیر ۞ 1 راهب اعظم 2 رئیس صومعە

archipelagic *adjective*

کۆدورگەیی، سەربە کۆمەڵە دورگە ۞ وابستە بە مجمع‌الجزایر

archipelago /ˌɑːkɪˈpeləɡəʊ, US ˌɑːrkɪˈpeləɡoʊ/ *noun, pl.* archipelagos or archipelagoes

کۆدورگە، کۆمەڵە دورگە، کۆمەڵە گرئاف: *the Indonesian archipelago* (بنەڕەت: لە *archipelago* ئیتالیایی، لە *arkhi-* یۆنانی + *pelagos* "دەریا (لە بنەڕەتدا ناوی دەریای ئیژە، جێگای سەرنجە بۆ ئەو هەموو دورگە و گرئافە زەبەندەی)") ۞ مجمع‌الجزایر

architect /ˈɑːkɪtekt, US ˈɑːrk-/ *noun*

1 ئەندازیاری بیناسازی، ئارشیتێکت، سازەوان 2 ئارشیتێکت، سازەوان: *He was one of the principal architects of the revolution* ۞ 1 مهندس معماری 2 معمار

architectonic /ˌɑːkɪtekˈtɒnɪk, US ˌɑːrkɪtekˈtɑːnɪk/ *adjective*

سەربە بیناسازی، پێوەندی بە سازەوانییەوە هەیە ۞ وابستە بە معماری

architectonics *noun, pl.*

زانستی مێعماری یان سازەوانی ۞ علم معماری

architectural /ˌɑːkɪˈtektʃərəl, US ˌɑːrk-/ *adjective*

سەربە سازەوانی یان مێعماری، سەربە بیناسازی: *architectural features* ۞ وابستە بە معماری

architecturally /ˌɑːkɪˈtektʃərəli, US ˌɑːrk-/ *adverb*

لەباری مێعمارییەوە یان سازەوانییەوە: *The house is of little interest architecturally* ۞ از لحاظ معماری

architecture /ˈɑːkɪtektʃə(r), US ˈɑːrk-/ *noun*

1 مێعماری، سازەوانی، بیناسازی: *to study architecture* 2 شێوازی مێعماری یان بیناسازی: *the modern architecture* ◊ *the architecture of the eighteenth century* 3 پلان یا پێکهاتەی ڕێکخستە (سیستەم)ێکی کامپیوتێری ۞ 1 معماری 2 سبک معماری 3 طرح یا ساختار سیستم کامپیوتری

architrave /ˈɑːkɪtreɪv/ *noun*

1 نەخش یان گەچبڕی سەر سەرکۆڵ 2 کەڵە(دەستەک، نیرگە یان کاریتە، بەسەر کۆڵەکەکاندا رایەڵ دەکرا) 3 چوارچێوەی دەوری درگا یان پەنجێرە ۞ 1 قرَسب 2 و 3 آرکیتراو

archival *adjective*

ئەرکیڤاڵ، بەڵگەخانەیی، سەربە ئارشیف (archivally *adv*) ۞ وابستە بە بایگانی

archive /ˈɑːkaɪv, US ˈɑːrk-/ *noun*, also archives /ˈɑːkaɪvz/

1 بەڵگەخانە، بەڵگار، ئەرکیڤ، ئارشیف 2 جێگا یان کۆمەڵەیێ ب.ت. لەمەڕ زانیاری (لە *archives* فەرەنسی (کۆ)، لە *archia*، *archiva* لاتین، لە *arkheia* یۆنانی "تۆمارە گشتییەکان "public records") ۞ بایگانی

archivist /ˈɑːkɪvɪst, US ˈɑːrk-/ *noun*

ئەرکیفیست، بەڕێوەبەری بەڵگەخانە ۞ بایگان

archivolt /ˈɑːkɪvəʊlt/ *noun*

تاقی توێتوێ (بە یەک ناوەندەوە) ۞ قوس مطبق

archlute *noun*

عوودی بۆڕ bass ۞ آرکلوت

archon /ˈɑːkɒn/ *noun*

1 هەریەک لە نۆ کەڵەسەرکردەی ئاتێنی کۆن، سەردەسەڵاتدار (لە یۆنانی پێشوو) 2 سەرۆک (archonship *n*) ۞ 1 آرکون 2 رئیس

archosaur /ˈɑːkəsɔː/ *noun*

(گیانەوەرناسی و کۆنناسی) خشۆکێ لە گروپێکی گەورە کە crocodilianـەکان سەرجەم و دایناسۆر و pterosaurـە قڕتێکەوتووەکان دادەگرێ (archosaurian *adj, n*؛ بنەڕەت: لە *Archosauria* لاتینی نوێ، لە *arkhos* "chief" یان *arkhōn* "ruler" + saur-) ۞ آرکوسور

archpriest *noun*

گەورەقەشە، قەشەی گەورە یان مەزن ۞ کشیش بزرگ

arch-rival *noun*

سەرنەیار، نەیاری سەرەکی (کەسێ) ۞ حریف اصلی

archway /ˈɑːtʃweɪ, US ˈɑːrtʃ-/ *noun*

گوزەر یان پاسازی سەرداپۆشراو (یان کەوانەسەر)، قەیسەری، هەروەها تاقی زوور گوزەر یان پاسازێ ۞ پاساژ سرپوشیده

-archy *suffix*

پاشگر: ـسالاری، فەرمانداری، شایی، میری، دەسەڵات، سەرداری، ئارکی: *monarchy* (بنەڕەت: لە *arkhein* یۆنانی "to rule") ۞ پسوند: حکومت، سالاری

arciform *adjective*

کەوانەئاسا، تاق‌ئاسا، چەماوە، تاقی، چەماو ۞ قوس‌مانند

arc lamp *noun*, also arc light

چرا یان گڵۆپی کەوانەیی ۞ چراغ قوسی

arcograph *noun*

کەوانگار، کەوانکێش (ئەندازە) ۞ آرکوگراف

arctic /ˈɑːktɪk, US ˈɑːrk-/ *adjective*

1 سەهۆڵبەند(ان)، زۆر سارد، شەختەبەند، بەستەڵەک، شکستوبەند، تۆفوبەند: *arctic air* 2 ساردوسڕ: *an arctic smile* 3 جۆری پەپوولەی بۆری کوڵکن، هی باکووران و ناوچە

[توخم Oenis]ـەکانی دنیای نوێ subarctic
◌ (arctically /'ɑ:ktɪkli, US 'ɑ:rk-/ *adv*)
1 قطبی، یخزده 2 سرد 3 نوعی پروانه

Arctic /'ɑ:ktɪk, US 'ɑ:rk-/ *noun, adjective*
n جەمسەری باکووری، ناوچەی جەمسەری باکووری، باکووران *adj* سەربە جەمسەری باکووری: *Arctic explorers* ◌ *n* قطب شمال *adj* وابسته به قطب شمال

the Arctic /'ɑ:ktɪk, US 'ɑ:rk-/ *noun*
1 ناوچەی باکووی، باکووران 2 ناوچەکانی دەوروبەری جەمسەری باکووری ◌ 1 منطقەی قطب شمال 2 مناطق پیرامون قطب شمال

Arctic Circle *noun*
سووڕگەی باکووران، خولگەی جەمسەری باکووری ◌ مدار قطب شمال

Arctic Ocean *noun*
ئۆقیانووسی باکووران، ئۆقیانووسی بەستەڵەک یا سەهۆڵبەندی باکووری ◌ اقیانوس منجمد شمالی

arctic areas *noun, pl.*
ناوچەکانی باکووران ◌ نواحی قطب شمال

Arctogaean /ˌɑ:ktə'dʒi:ən/ *adjective*, also Arctogean
ئارکتۆژیەن، سەربە ناوچەی جوگرافیایی Arctogea کە دەفەرەکانی Palaearctic، Nearctic، Ethiopean و Oriental دادەگری ◌ آرکتوژین

Arcturus *noun*, Latin, from Greek *Arktouros* "bear watcher"
ورچەوانە: ئەستێرەیێکی جێگیری زەبەلاحی magnitudeی یەکەم لە Boötesدا ◌ آرکتوروس

arcuate /'ɑ:kjʊət/ *adjective*
(تکنیکی) چەمیو، چەماوە، کەوانەیی: curved: *an arcuate cloud* (arcuately *adv*: چەمیوانە، بە شێوەیێکی چەماوە یا کەوانەیی) ◌ خمیده

arc welding *noun*
لکێنگەری کەوانەیی، لکێنکاری کەوانەیی ◌ جوشکاری قوسی

-ard *suffix*
پاشگر: 1 ناو ساز دەکا: *bollard* 2 ئەو ناوانە ساز دەکا کە واتایێکی سووکانەیان هەیە، ـ دەسبڵاو: *drunkard* (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆنەوە، لە *-hard* یۆنانییەوە "hard, hardy") ◌ پسوند: 1 اسم‌ساز 2 ـ ولخرج

ardency /'ɑ:dnsɪ, US 'ɑ:rdnsɪ/ *noun*
بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، تینوتاو، بەتینی، تینسەندوویی، تینوگوڕ، گەرمی، توندی، کڵپەکردوویی ◌ اشتیاق، شدت، حرارت

ardent /'ɑ:dnt, US 'ɑ:rdnt/ *adjective*
1 بەپەرۆش، تامەزرۆ، تینسەندوو، بەتین، بەتاو، توند(وتیژ)، گەرم 2 کڵپەکردوو، داگیرساو، گڕگرتوو (ardently /'ɑ:dntli, US 'ɑ:r-li/ *adv*: تامەزرۆیانە، بەپەرۆشانە، بەتینەوە) ◌ 1 مشتاق، پرشور، شدید 2 مشتعل

ardour /'ɑ:də(r), US 'ɑ:rdər/ *noun*, US ardor
(فەرمی) تین‌وگوڕ، کڵپەکردوویی، بەتینی، سۆز، تین، تاو، جۆش، بەتاوی، تین‌وتاو، گەرم‌وگوڕی، لەشەوقی، بەپەرۆشی، هۆگری، حەز، مەیل، جۆش‌سەندوویی، دڵبەستەیی، دڵ‌تێچوون، ئەوینداری، سەوداسەری، کوڕزاوی، passion: *romantic ardour* ◌ شور و شوق، شوق، حرارت، تب و تاب، اشتیاق، علاقه، شیفتگی

arduous /'ɑ:djuəs, -dʒu-, US 'ɑ:rdʒuəs/ *adjective*
1 سەخت، گران، چەتوون، ئاسێ، پڕزەحمەت، قورس، دژوار، difficult: *years of arduous training* ◊ *an arduous journey across the Andes* ◊ *The work was arduous* 2 لێژ، سەرەوخوار، تەلان، لاپێ، سینەکێش، steep: *an arduous path* ◌ 1 شاق، طاقت‌فرسا 2 سرازیر

arduously /'ɑ:djuəsli, -dʒu-, US 'ɑ:rdʒuəsli/ *adverb*
بە سەختی، بە دژواری، بە زەحمەت(ـەوە): *They searched -ously for clues* ◌ با مشقت

arduousnes /'ɑ:djuəsnəs, -dʒu-, US 'ɑ:rdʒuəsnəs/ *noun*
سەختی، گرانی، چەتوونی، پڕزەحمەتی، قورسی، دژواری ◌ شاق بودن

are[1] /ə(r), US strong form ɑ:(r)/
شێوگی کۆ (سەردەمی ئێستا) لە کاری to be

are[2] /eə(r), ɑ:(r), US er, ɑ:r/ *noun*
(مێژوویی) ئار (یەکەی پێوانی ڕووبەر، بەرامبەر بە 100 میتری چوارگۆشە یا 119/6 یارد) ◌ آر

area /'eəriə, US 'eriə/ *noun*
1 ناوچە، مەڵبەند، دەفەر، ناوە، گۆڕەپان، ڕووبەر، پانایی، ئاست: *mountainous/desert areas* 2 بەش، پارچە، پار 3 شوێن، جێگا، جێ، وار: *The tumour had not spread to other areas of the body* 4 بوار، زەمینە، ئاقار، گۆڕەپان، مەیدان، پانتایی، بەستێن، ڕاخستە 5 بابەت، مژار 6 لکە، لەکە، پەلە 7 حەوشە، حەسار (ماڵ) ◌ 1 منطقه، ناحیه، مساحت، سطح 2 قسمت، بخش 3 محل 4 زمینه، حوزه، عرصه، حیطه 5 موضوع 6 لکه 7 حیاط خانه

area code *noun*, also dialing code
کۆد (تەلەفون) ◌ کد

areal *adjective*
سەربە ڕووپێوی، ڕووپێوییانە، پێوەندی بە ڕووپێوییەوە هەیە ◌ وابسته به مساحی

area of discourse *noun*
بوار یان پانتایی وتار، مەڵبەندی (گ)وتار ◌ حوزەی مقال

areca nut /'arɪkə nʌt/ *noun*
دەنک یان تۆوی دارئەریکا ◌ دانەی فوفل
areca palm /'arɪkə, US ə'ri:kə/*noun*
(هەروەها areca, *pl.* arecas) دارخورمای گەرمێنانی ئاسیا [تۆخم *Areca*] (بە ڕێگای پۆرتورگالی لە Malayalam *áḍekka*) ◌ (درخت) فوفل
arena /ə'ri:nə/ *noun, pl.* arenas
1 شەڕگە یان گۆرەپان یان مەیدانی شەڕی شەڕگەر یان گلادیاتۆرەکانی ڕۆم 2 گۆڕەپان، مەیدان، کایە، پانتایی، قاد، مەڵبەند، شوێنی چالاکی یان پێشبڕکێ: *the political arena* 3 گۆڕ 4 وەرزشگا، لمانی، ستادیۆم، یاریگا (بنەڕەت: لە *arena* ،*harena* لاتین "لم، لمانی، شوێنی لمانی") ◌ 1 آرنا 2 میدان، صحنه، عرصه، جولانگاه 3 گود 4 استادیوم
arenaceous /ˌarɪ'neɪʃəs/ *adjective*
1 لماوی، لمی، لماسا، لمی تیایە 2 (زیندەناسی) لمەژی ◌ 1 شن‌مانند، دارای شن 2 شن‌زی
arena theatre = theater-in-the-round
arenavirus /ə'ri:nəˌvʌɪrəs/ *noun*
(پزشکی) ڤایرۆس‌لمی، کۆمەڵێ لە ڤایرۆسەکانی RNA، خێزان Arenaviridae (ب.ن. ئەوانەی دەبنە هۆی lassa fever و lymphocytic choriomeningitis) ◌ آرناویروس
arenicolous *adjective*
(زیندەناسی) لمەژی، لەنێو لمدا ژیاو یان گەشەکردوو، لمنشین ◌ شن‌زی
aren't /ɑ:nt/ = 1 are not 2 am not (only used in questions)
areola /ɔ'ri:ələ/ *noun, pl.* areolae /-li:/
1 دەورایی، خەرمانە یان ئاڵقەی دەوری برین یان گۆی مەمک 2 بۆشایی ◌ 1 هاله 2 حفره
areological *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە بارامناسی‌یەوە هەیە، بارامناسی‌یانە ◌ مریخ‌شناختی
areologist *noun* , *adjective*
بارامناس ◌ مریخ‌شناس
areology /ɛ:rɪ'ɒlədʒi/ *noun*
بارامناسی (لە *Ares* خودای شەڕ لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) ◌ مریخ‌شناسی
Areopagite *noun*
ئەندامی دادگای (بەرزی) ئاتین Areopagus ◌ عضو آریوپاگوس
Areopagitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە Areopagusەوە هەیە ◌ وابسته به آریوپاگوس
Areopagus *noun*, Latin, from Greek *Areios pagos*, from *Areios pagos*
1 تەپ یان گردێ کە دادگای (بەرزی ئاتین) لەوێ بەڕێوەدەچوو 2 دادگای (بەرزی) ئاتین 3 هەر جۆرە دادگایی‌یێکی بەرز یا گرنگ (بە واتای گردی بارام یان Aers "hill of Ares") ◌ آریوپاگوس
Ares *noun*, Greek *Arabicēs*
ئەریز، بارام (خودای شەڕ لای یۆنانی‌یەکان، بەرامبەر بە Marsی ڕۆمی‌یەکان) ◌ بهرام
arête /ə'ret, US ə'reɪt/ *noun*
ئەرێت، تیژایی، تیغە (ب.ت. لە سویسرا) ◌ تیزه
Arethusa *noun*, Latin, from Greek *Arethousa*
1 ئارێتوزا، ئارێتوسا: پەری‌یێکی دارستان کە Artemis خستی‌یە ناو ئاوەوە و لە سیل بە شێوەی کانی لێ‌دەرهات، پەری‌یێکی میتۆلۆژی یۆنانی کە بووە کانی تا خۆی لە خودای ڕووبار Alpheus بدزێتەوە 2 (هەروەها arethusa، dragon's mouth) جۆرێ گیاسارمەی orchid ڕۆژهەڵاتی ئەمریکای باکووری [*Arethusa bulbosa*] ◌ آرتوسا
argail /'ɑ:g(ə)li/ *noun, pl.* same
جۆرێ مەڕەکێوی شاخاوی گەورەی ئاسیایی شاخزل [*Ovis ammon*] (بنەڕەت: لە مۆنگۆلی‌یەوە وەرگیراوە) ◌ آرگایل
argent /'ɑ:dʒənt, US 'ɑ:rdʒ-/ *adjective*
(وێژەیی و heraldry) زیو، زیوین، زیوین (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *argentums* لاتین "زیو") ◌ نقره، سیم‌گون
argental *adjective*
زیوین، زیوئاسا، زیواوی، زیوهەڵگر ◌ نقره‌ای، نقره‌مانند، محتوی نقره
argenteous = silvery
argentic *adjective*
زیوین، زیوهەڵگر، زیواوی، زیوتیابوو ◌ نقره‌ای، محتوی نقره
argentiferous /ˌɑ:dʒ(ə)n'tɪf(ə)rəs/ *adjective*
(بەرد یان کانەکان) زیوهەڵگر، زیواوی، زیوتیابوو (بنەڕەت: لە *argentums* لاتین "زیو" + -ferous) ◌ محتوی نقره
argentine /'ɑ:dʒ(ə)ntʌɪn/ *adjective, noun*
adj (کۆن) زیوئاسا، شێوەزیو *n* زیوە، جۆرێ ماسی دەریایی [*Argentina silus* و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە *argentin*، *argentine* فەرەنسی کۆن "زیو"، لە *argentum* لاتین) ◌ *adj* نقره‌مانند *n* نوعی ماهی
Argentine ant *noun*
مێروولەی ئارژەنتینی [*Iridomyrmex humilis*] ◌ مورچەی آرژانتینی
Argentinian /ˌɑ:dʒən'tɪnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە ئارژانتین *n* ئارژانتینی، خەڵکی ئارژانتین، کەسێ لە ڕەگەزی ئارژانتینی ◌ *adj*

آرژانتینی *n* اهل آرژانتین
argentite *noun*
(کیمیا) ئارژانتیت ◌ آرژانتیت
argil /'ɑ:dʒɪl/ *noun*
گلەسوورە، گڵی ئیربار، گڵی گۆزە(گەری) ◌ خاک رس
argillaceous /ˌɑ:dʒɪ'leɪʃəs/ *adjective*
(زەویناسی بەرد یا نیشتووەکان) پێکهاتووە یا گڵەسوورەی تیایە ◌ رستی
argilliferous /ˌɑ:dʒə'lɪfəvəs/ *adjective*
گڵەسوورەی تیایە ◌ محتوی خاک رس
argillite /'ɑ:dʒɪlʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) جۆرێ تەختەبەردی نیشتوو، پتر لە ماک و مەتریالی گڵەسوورە پێکهاتووە ◌ آرجیلیت، آرژیلیت
argillitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئارژیلیتەوە هەیە ◌ وابستە بە آرجیلیت
arginine /'ɑ:dʒɪni:n/ *noun*
ئارژینین، ئارجینین: جۆرێ ترشەلۆکی ئەمینۆی بنەرەتی، ماکێکی سەرەکییە لە خۆراکی بڕبڕەدارەکاندا $C_6H_{14}N_4O_2$ ◌ آرژینین، آرجینین
Argive /'ɑ:gʌɪv, US -dʒʌɪv/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە شاری کۆنی Argos لە یۆنان 2 یۆنان (ب.ت. لە هۆنراوەکانی هۆمێردا Homer) *n* 1 هاوشاری ئارگۆس 2 یۆنانی (ب.ت. لە هۆنراوەکانی هۆمێردا) ◌ آرگوسی
argle-bargle = argy-bargy
Argo *noun*, Latin (genitive Argus), from Greek *Argō*
(ئەستێرەوانی) کەشتی، گەلەستێرە یان کەلووی کەشتی ◌ آرگو
argol /'ɑ:g(ə)l/ *noun*
1 پشقەڵ، تەرس 2 خڵتەی مەی ◌ 1 پشکل 2 دُرد شراب
argon /'ɑ:gɒn, US 'ɑ:rgɑ:n/ *noun*
(کیمیا) ئارگۆن، ئارگان (بە ژ.گ. 18، ن. Ar) ◌ آرگون
Argonaut *noun*, Latin *Argonautes*, from Greek *Argonautēs*
هەریەک لەو قارەمان و پاڵەوانانە کە لەگەڵ Jason بە کەشتی بە دوای خوری زێڕین Golden Fleece کەوتن ◌ آرگوناوت
argosy /'ɑ:gəsi/ *noun, pl.* argosies
1 کەشتیگەلی کارداری یان بازرگانی 2 کەلەکەشتی، کەشتی گەورە ◌ 1 ناوگان تجاری 2 کشتی بزرگ
argot /'ɑ:gəʊ, US 'ɑ:rgət, -goʊ/ *noun*
(فەرەنسی) ئارگۆ، زمانی تایبەتی کۆمەڵێ ب.ت. دزەکان ◌ آرگو

argotic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئارگۆوە هەیە ◌ وابستە به آرگو
arguable /'ɑ:gjuəbl, US 'ɑ:rg-/ *adjective*
1 جێی گومان، گومانلەسەر، مشتومڕلەسەر، قسەلەسەر، نامسۆگەر 2 شیاوی بەڵگەهێنانەوە ◌ 1 محل تردید، قابل بحث 2 قابل استدلال
arguably /'ɑ:gjuəbli, US 'ɑ:rg-/ *adverb*
1 مشتومڕلەسەرانە 2 بە ئەگەرێکی زۆرەوە، زۆر لەوەدەچێ، زۆر لەوانەیە ◌ 1 به طور قابل بحث 2 به احتمال قوی
argument /'ɑ:gjumənt, US 'ɑ:rg-/ *noun*
1 مشتومڕ، مشەرعێن، دەمەقاڵێ، دەمەدەمە، شەڕەقسە: ◊ *to win/lose an argument* 2 بەڵگەهێنانەوە: *After some heated argument a decision was finally taken* 3 *Her main argument was a moral one* وتوویژ، دانوستان، گفتوگۆ 4 بەڵگە، پرنۆ 5 کورتە، پوختە (ب.ت. بەرهەمێکی ویژەیی): *a later editor added an argument to the poem* ◌ 1 جروبحث، مشاجره، دعوا، مجادله 2 استدلال 3 گفتگو 4 دلیل، برهان 5 خلاصه
argumentation /ˌɑ:gjumən'teɪʃn, US ˌɑ:rg-/ *noun*
1 بەڵگەهێنانەوە 2 مشتومڕ، دانوستان، چەندوچۆن، debate، discussion ◌ 1 احتجاج 2 بحث، مباحثه، مناظره
argumentative /ˌɑ:gju'mentətɪv, US ˌɑ:rg-/ *adjective*
1 بەڵگەهێنانەوەیی 2 مشتومڕباز، فێرەمشتومڕ، مشتومڕخواز، دەمەوەر، سەربەکێشە، زمانباز، disputatious: *Everyone in the family was argumentative* (argumentativeness *n*) ◌ 1 استدلالی 2 اهل مشاجره، دعوایی
argumentatively /ˌɑ:gju'mentətɪvli, US ˌɑ:rg-/ *adverb*
بەشێوەیەکی بەڵگەهێنانەوەیی ◌ به طور استدلالی
argus /'ɑ:gəs/ *noun*
1 جۆرێکی pheasant کلکدرێژی ئاسیایی، بە خاڵ یان پنکەی چاوئاساوە لەسەر باڵەکانی [*Argusianus argus*] 2 پەپوولەیێکی قاوەیی یا شینباو، بە خاڵ و پنکەی چاوئاساوە [*Aricia* و تۆخمەکانی تر] 3 (Argus) ناوی ئاگادێرێکی ئەفسانەی یۆنانییە کە سەدچاوی بووە (و بە دەستی هێرمێس کوژرا)، دێوی سەدچاو) ◌ آرگوس
Argus-eyed *adjective*
قوت، وریا، وشیار، زیت، ئاگادار، گوێقوڵاخ، چاوتیژ، تیژبین ◌ مواظب، مترصد، تیزبین
argute /ɑ:'gju:t/ *adjective*

(دەگمەن) زیرەک، قوت، وریا، وشیار، زیت، مدریک، زرینگ، پرهۆش ۞ زرنگ، باهوش

argy-bargy /ˌɑːdʒi ˈbɑːdʒi, ˌɑːrdʒi ˈbɑːrdʒi/ *noun, pl.* argy-bargies

(نافەرمی) مشتومڕ، هەراوهوریا، بگرەوبەردە، تێکەولێکە، هەراوهەلا، هەلا، جەنجالی، دەمەقرە، مشەرعێن ۞ الم‌شنگه، جروبحث

argyle /ˈɑːgaɪl, US ˈɑːrgaɪl/ *noun,* also argyll

نەخشی جاجمی: جۆرێ نەخشی ئەندازەیی بۆ چنینی جلوبەرگ و شتی وا بە شێوەی لەبزینە یان ئەلماسی؛ هەروەها گۆرەوییێ کە بەم نەخشە (بەرمالی‌یە) دەچنرێ (بنەڕەت: لە ناوی *Argyll* لقێکی تیرەی کامبێلی Campbell سکاتلەندی، ئەم نەخشە هی ئەوانە) ۞ آرگایل

arhat /ˈɑːhat/ *noun*

(لە بودائیزم و جاینیزمدا) بەرزترین پایەی ئایینی بۆ پیاوانی دینی ئەو تیرانە (بنەڕەت: لە سانسکریتەوە "meritorious") ۞ آرهات

arrhythmic = variant spelling of arrhythmic

aria /ˈɑːriə/ *noun*

(موسیقا) ئاریا (ب.ت. لە ئۆپێرا و ئۆراتۆریۆ)، ئاواز ۞ آریا، لحن

Ariadne *noun,* Latin, from Greek *Ariadnē*

کچی مینۆس Minos، یارمەتی تێسۆس Theseusی دا تا لە هەزار بە هەزارەکە labyrinth هەلێ (بنەڕەت: لە *Ariadnē* یۆنانی‌یەوە) ۞ آریادنه

-arian *suffix*

پاشگر: ـلایەنگر، باوەڕ بە، پشتیوان، خاوەنی، دار: *vegetarian* (بنەڕەت: لە پاشگری *arius* لاتینەوە) ۞ پسوند: ـپیرو، معتقد به، هوادار، دارای

Arian *noun, adjective*

n لایەنگری باوەڕی ئاریانیزم *adj* سەربە یان پێوەندی بە Arianism ـەوە هەیە ۞ *n* طرفدار آریانیسم *adj* وابسته به آریانیسم

Arianism *noun*

(یەزدانناسی کریستانیەت) باوەڕێ کە خودابوونی عیسا هەلدەوەشێنێتەوە و لە لایەن قەشەی ئەسکەندەریە Arius Alexandrian (دەورووبەری 336-250) خرایەروو ۞ آریانیسم

arid /ˈærɪd/ *adjective*

1 وشک، ئیشکارۆ، زەها، قاقڕ، بێ‌ئاو، کەم‌ئاو، کەم‌باران، بێ‌باران، (وشک‌و)برینگ، بوورە: *arid and semi-arid deserts* 2 بێهوودە 3 ناخۆش، قۆڕ، هیچ، وەڕەسکەر، ماندووکەر، jejune: *an arid discussion* ۞ 1 خشک، بایر، لم‌یزرع، کم‌باران 2 بی‌ثمر 3 ملالت‌آور

aridity /əˈrɪdəti/ *noun*

1 وشکی، بێ‌ئاوی، کەم‌ئاوی، قاقڕی، کەم‌بارانی 2 وەڕەسکەری، هیچی، ناخۆشی ۞ 1 خشکی، کم‌آبی 2 بی‌روحی، ملالت‌آوری

aridly /ˈærɪdli/ *adverb*

بەشێوەیەکی وەڕەسکەر یان ناخۆش ۞ به طور ملالت‌آور

aridness /ˈærɪdnəs/ *noun*

1 وشکی، زەهایی، ئیشکارۆیی، بێ‌ئاوی، کەم‌ئاوی 2 ناخۆشی ۞ 1 خشکی، کم‌آبی 2 بی‌روحی

Ariel *noun*

گیانی تەفرەدەر یا شۆخ لە the tempestی شەکسپیەردا ۞ آریل

Aries /ˈeəriːz, US ˈeriːz/ *noun*

1 (ئەستێرەوانی) بەرخ یان کاوڕ (= یەکەمین کەلووی زۆدیاک) 2 بەرانە: کۆئەستێرەیێ constellation نێوان Pisces و Taurus 3 (رۆمی کۆن) کەللەبەران ۞ 1 حَمَل، بره 2 قوچ قلعه‌کوب، آریس

aright /əˈraɪt/ *adverb*

(بێ‌باو) بە دروستی، دروست، بەشێوەیەکی ڕاست، correctly ,right: *if I remember aright* ۞ به درستی، به طور صحیح

Arikara *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی ئەمریکایی دۆلی رووباری میسۆری Missouri لە داکۆتای Dakota باکووری 2 زمانی ئاریکارا ۞ آریکارا

aril /ˈærɪl/ *noun*

(رووەکناسی) بەرگی دەرەوەی توو (وەک yew) ۞ پوشش بیرونی بذر

arillate *adjective*

خاوەنی بەرگی دەرەوەی توو ۞ دارای پوشش بیرونی بذر

ariose /ˌærɪˈəʊzəʊ, -səʊ/ *noun, adjective, adjective*

(موسیقا) *n* (ب.ت. لە ئۆپێرا یان ئۆراتۆریۆ oratorio) شێوازێکی پێرفۆرمانسی دەنگی کە لەچاو ئاریا aria کەم‌فەرمی تر بێ *adj adv* بە پێی شێواز یان شێوەیێکی وا ۞ اریوز

-arious *suffix*

پاشگر: ـتایبەت، سەربە: *gregarious* (بنەڕەت: لە پاشگری *arius* لاتینەوە + ous-) ۞ پسوند: ـویژه، وابسته به

arisen /əˈrɪzn/ = past participle of arise

aristo, *pl.* aristos = aristocrat

aristocracy /ˌærɪˈstɒkrəsi, US -ˈstɑːk-/ *noun, pl.* aristocracies

1 سەرچین‌سالاری، حکومەتی چینی ئەریستۆکرات یان گەورەزادەکان 2 (چینی) گەوران یا ئەشراف، خانەزادەکان، هەلبژاردەکان ۞ 1 اشراف‌سالاری 2 اشراف، برگزیدگان

aristocrat /ˈærɪstəkræt, US əˈrɪst-/ *noun*

ئەریستۆکرات، گەورەزادە، بەگزادە، سەرچین، خانەدان ۞ اشراف‌زاده

aristocratic /ˌærɪstəˈkrætɪk, US əˌrɪstə-/ *adjective*, also aristocratical
ئەریستۆکراتیک، سەربە چینی گەوران ◌ اشرافی

Aristotelian /ˌærɪstəˈtiːlɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە فیلسووفی یونانی Aristotle (-384 322 پێش‌زایین) *n* خوێندکار یان لایەنگری فەلسەفەی ئەرەستوو ◌ ارسطویی

Aristotelianism *noun*
ئەرەستووگەری، ئەرەستووخوازی، فەلسەفەی ئەرەستوویی ◌ ارسطوگرایی

Aristotelianist *noun*
ئەرەستووگەر، ئەرەستووخواز ◌ ارسطوگرا

Aristotelian logic *noun*
لۆژیکی ئەرەستوویی ◌ منطق ارسطویی

arithmetic /əˈrɪθmətɪk/ *noun*
1 زانستی ژمێرە، ژمێرەناسی، ژمێرەوانی 2 لێکدانەوە، 3 calculation ،computation سەرجەم ◌ 1 علم حساب 2 محاسبه 3 جمع

arithmetical /ˌærɪθˈmetɪkl/ *adjective*
سەربە ژمێرە، ژمێرەیی ◌ وابسته به حساب

arithmetically /-kli/ *adverb*
لە رووی زانستی ژمێرەوە ◌ از روی علم حساب

arithmetical progression = arithmetic progression

arithmetician *noun*
ژمێرەزان، زانای ژمێرە ◌ حساب‌دان

arithmetic mean *noun*
نێوبڕی ژمێرەیی ◌ میانگین حسابی

arithmetic progression *noun*, also arithmetic series
یەک‌لەدوایەکی (تەساعودی) ژمێرەیی ◌ تصاعد حسابی

-arium /ˈɛːrɪəm/ *suffix*
پاشگر: ـــشتی سەربە، شوێنی تایبەت بە: *planetarium* ◌ پسوند: ـــچیزی وابسته به، مکانی مختص به

ark /ɑːk, US ɑːrk/ *noun*
1 (لە کتێبی پیرۆزدا) کەشتی نووح 2 سنووق 3 دارەمەیت 4 دالدە، پەنا ◌ 1 کشتی نوح 2 صندوق 3 تابوت 4 حفاظ

Ark of the Covenant /ɑːk, US ɑːrk/ *noun*, also Ark of the Testimony
سنووقی تەورات، سنووقی پەیمان ◌ صندوق عهد، تابوت عهد

ark shell *noun*
بێ‌بڕبڕەیێکی دوولەپکەی چکۆلانە کە خۆی بە دەزوولەی byssus ـەوە بەردەوە دەنووسێنێ [*Arca* و توخمەکانی تر] ◌ آرک شل

arm /ɑːm, US ɑːrm/ *noun*
1 دەس(ت)، باڵ، بازۆڵە، بازوو، باسک، قۆڵ، بەوش 2 باوش، باوەش، باخڵ، هەنگڵ 3 لق، تا، بەشی کرداری گروپ، ڕێکخراوە، دامەزراوە یان چالاکی‌یێ: *the logistical arm of the air* 4 دەسک، جێ‌دەس، دەستە 5 چەک، *force* تەرک 6 هێز، دەسەلات، *the* might ،power 7 (رووبار) لق *long arm of the law* (armless *adj*: بێ‌چەک) ◌ 1 دست، بازو 2 بغل، آستین 3 شعبه 4 دسته 5 اسلحه 6 نیرو، سلطه، قدرت 7 شاخه

armada /ɑːˈmɑːdə, US ɑːrˈm-/ *noun*
کۆمەڵەکەشتی، کەشتی‌گەل، دەستەکەشتی (هی شەڕ) ◌ ناوگان

the Armada *noun*
کۆمەڵەکەشتی سپانیایی کە نێردران تا هێرش بکەنە سەر ئینگلتەرە لە 1588دا ◌ آرمادا

armadillo /ˌɑːməˈdɪləʊ, US ˌɑːrməˈdɪloʊ/ *noun*, *pl.* armadillos
(گیانەوەرناسی) زرێپۆشە: ئەرمادیلۆ (شیردەر و لەتیرەی بێ‌ددانان؛ لە ئەمریکای باشووری [خێزان Dasypodidae: گەلێ جۆرن]) ◌ ارمادیلو

Armageddon /ˌɑːməˈgedn, US ˌɑːrm-/ *noun*
1 ئارماگێدۆن (= شوێنی شەڕی نێوان چاکە و خراپە لە کۆتایی جیهاندا، کتێبی پیرۆز) 2 شەڕی یەکلاییکەرەوە، شەڕی بڕێنەرەوە (بنەڕەت: لە *har mĕgiddōn* عیبری‌یەوە "تەپی "Megiddo (Rev. 16:16) ◌ 1 آرماگدون 2 نبرد سرنوشت‌ساز، نبرد یا مبارزەی نهایی

Armagnac /ˈɑːmənjak/ *noun*
جۆرێ براندی لە Aquitaineی باشووری ڕۆژاوای فەرەنسە دروست دەکرێ (بنەڕەت: لە ناوی جارانی هەرێم و دەڤەرێکی Aquitaine) ◌ نوعی براندی

armament /ˈɑːməmənt, US ˈɑːrm-/ *noun*
1 (armaments) چەک‌وچۆڵ، چەکەمەنی 2 هێزە چەکدارەکان 3 بەچەک‌کردن، ئامادەکاری لەشکری یان سەربازی 4 تەقەمەنی 5 کەشتی شەڕکەر ◌ 1 تسلیحات، جنگ‌افزار 2 قوای مسلح 3 تدارک نظامی 4 مهمات 5 کشتی جنگی

armamentarium /ˌɑːməmenˈtɛːrɪəm/ *noun*, *pl.* armamentaria /-rɪə/
کۆمەڵێ لەو شتانەی بەردەست بۆ مەبەستێ بەکاردێنرێ ◌ آرمامنتاریوم

armature *noun*
1 ئارمیچێر 2 شیش‌بەست، شیش‌بەند، میل‌بەست، میل‌بەند، میل (لە کانزا) 3 (زیندەناسی) زرێ: بەرگی پارێزەری گیانەوەر یان ڕووەکێ 4 (کۆن) زرێ armour ◌ 1 آرمیچر 2 اسکلت، آرماتور 3 زره 4 جوشن

armband /ˈɑːmbænd, US ˈɑːrm-/ *noun*

بازوڵـەبەند، بازووبـەن، باسـکبین، قوڵـبین ◌ بازوبند

armchair *noun (/*'ɑːmtʃeə(r), ɑːm'tʃeə(r), US 'ɑːrmtʃer, ɑːrm'tʃer/*), adjective (/*'ɑːmtʃeə(r), US 'ɑːrmtʃer/*)*
n کورسی دەسکدار، سەندەڵی لادار *adj* دوور لە کردەوە، نەکردەنی، ناکرداری، ناکردەوەیی، فشە ◌ *n* صندلی دستەدار *adj* غیرعملی

armed /ɑːmd, US ɑːrmd/ *adjective*
چەکدار، چەکرێز، چارچەک، پڕچەک، پچەک، چەکبەدەست، ئامادەی شەڕ، چەکدارانە: *an armed guard* ◌ مسلح، مسلحانه

the armed forces *noun, pl.*
هێزە چەکدارەکان ◌ نیروهای مسلح

armed neutrality *noun*
بێلایەنی چەکدارانە ◌ بی‌طرفی مسلحانه

the armed services = the armed forces

Armenian *adjective, noun*
adj ئەرمەنی، سەربە ئەرمەنستان *n* زمانی ئەرمەنی، خەڵکی ئەرمەنستان ◌ *adj* ارمنی *n* زبان ارمنی، اهل ارمنستان

Armenian Apostolic Orthodox Church = Armenian Church

Armenian Church *noun*
کلیسەی (سەربەخۆی) ئەرمەنستان ◌ کلیسای ارمنستان

armful /'ɑːmfʊl, US 'ɑːrm-/ *noun, pl.* armfuls
پڕ باوەشێ، باوەشێ، دەستەوارەیێ، (پڕ) باخڵێ: *an armful of flowers* ◌ یک بغل

armhole /'ɑːmhəʊl, US 'ɑːrmhoʊl/ *noun*
جێقۆڵ، جێگای قۆڵ، ئاڵقەی قۆڵ، کونی قۆڵ ◌ جای آستین

armiger /'ɑːmɪdʒə/ *noun*
بەردەستی سوارچاک یان شێڤالیەکان (کە پێداویستی سەرەوەرەکەیان هەڵدەگرت: armigeral *adj*، armigerous *adj*) ◌ ملازم شوالیه‌ها

armillaria /ˌɑːmɪ'lɛːrɪə/ *noun*
جۆرێ کارگ کە زۆرتر لە دارستانا دۆزراوەتەوە [تۆخم *Armillaria*] (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە *armilla* لاتین "bracelet") ◌ نوعی قارچ

armillary *adjective*
ئاڵقەئاڵقە، قەفقەف، قەفاوی، ئاڵقاوی، بازنەبازنە، پێکهاتوو لە بازنەکان، پێکهاتوو لە ئاڵقە یان قەفەکان ◌ متشکل از حلقه‌ها

armillary sphere *noun*
بازنان: جۆرێ دەزگای کۆنی ئەستێرەوانی پێکهاتوو لە کۆمەڵە بازنە یان ئاڵقەیێ (لە کانزا) بۆ پیشاندان یان دیاریکردنی بار و هەڵوەرجی position سوورگە، پشتێنەی ئاسمان celestial equator و ئەستێرەکان بەکاردێنرێ ◌ ذات‌الحلق، آرمیلاری سفر

arming *noun*
بەچەککردن، پڕچەککردن، چەکدارکردن، چەکرێزکردن ◌ مسلح‌سازی

Arminian /ɑː'mɪnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە ریبازەکانی دینەوانی theologian پرۆتێستانی هولەندی ژاکوب ئارمینیوس Jacobus Arminius (1560–1609)، ئەو ریبازی جەبرباوەڕی predestination کالڤینیستی رەت دەکردەوە *n* لایەنگریکی ئەو ریبازانە (*n* Arminianism: ئارمینیوس‌باوەڕی) ◌ آرمینین

armistice /'ɑːmɪstɪs, US 'ɑːrm-/ *noun*
شەڕڕاگرتن، ئاگربەست، شەڕوەستاندن (کاتی؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی یان لە لاتینی نوێ، لە *arma* "پڕچەککردن، چەکدارکردن، چەکپێدان" + *-stitium* "stoppage") ◌ ترک مخاصمه

Armistice Day *noun*
رۆژی ئاگربەست (11ی نۆڤامبر، بە بۆنەی کۆتاییپێهاتنی شەڕی جیهانی یەکەم) ◌ آرمیستیک دی

armlet /'ɑːmlət, US 'ɑːrm-/ *noun*
بازوڵـەبەند، بازووبەند، بازنۆک، بازووبێن، بازووبەند، قۆڵبێن ◌ بازوبند

armlock *noun*
قۆڵبەست (لە پشتەوە، هەروەها hammerlock) ◌ آرملاک

armoire /ɑː'mwɑː/ *noun*
دۆلاب، کومێد، cupboard، wardrobe (زۆرتر درێژ) ◌ گنجه، کمد

Armoirican /ɑː'mɒrɪk(ə)n/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە Armorica، ناوچەیێکی کۆنی فەرەنسی 2 (زەویناسی) = Hercynian *n* رەسەن یان دانیشتووی ئارمۆریکا ◌ آرموریکایی

armorial /ɑː'mɔːrɪəl, US ɑːr'm-/ *adjective*
1 سەربە یا پێوەندی بە زرێوە هەیە، زرێیی 2 چەکی، سەربە چەکوچۆڵ 3 سەربە heraldry ◌ 1 وابستە بە زره 2 اسلحه‌ای 3 وابستە بە heraldry

armorial bearing = coat of arms

Armorican = Hercynian

armor = US spelling of armour

armory = heraldry

armour /'ɑːmə(r), US 'ɑːrm-/ *noun,* US armor
1 زرێ، کڵاوزرێ: *a suit of -mour* 2 پارێزە، قاپیلک، قاوغ یان تویکی پارێزەری دەرەوە (هی گیانەوەر یا گیا) 3 هێزی زرێپۆش 4 = plate armour ◌ 1 زره، جوشن 2 حفاظ 3 نیروی زرهی

armour-bearer *noun,* US armor-bearer

چەکدار ◌ سلاح‌دار
armour-clad *noun*, US armor-clad
زرێپۆش، زرێدار ◌ زره‌پوش
armoured /ˈɑːməd, US ˈɑːrmərd/ *adjective* , US armored
زرێدار، زرێیی: *The cruiser was heavily armoured* ◌ زرهی
armoured car *noun*, US armored car
زرێپوش، ماشێنی زرێیی ◌ خودرو زرهی
armoured forces *noun*, *pl*, also armoured troops
هێزەکانی زرێپۆش، هێزە زرێپۆشەکان ◌ نیروهای زرهی
armoured scale *noun*, US armored scale
(مێروناسی) مێرووی پوولەکەرێژی زرێپوش، زرێپۆشە، رووپۆش یان بەرگێکی قایمی هەیە، لە خێزانی Diaspididae ◌ نوعی حشره
armourer /ˈɑːmərə(r), US ˈɑːrm-/ *noun*, US armorer
چەکساز، تۆکمەچی، زرێساز ◌ اسلحه‌ساز
armour plate *noun*, US armor plate
زرێ ◌ پوشش زرهی
armour-plated *adjective*, US armor-plated
زرێپۆش، زرێدار ◌ زره‌پوش
armoury /ˈɑːməri, US ˈɑːrm-/ *noun*, US armory, *pl*. armouries
1 جبەخانە، عەماری چەکوچۆڵ، قۆرخانە 2 چەکەمەنی: *Britain's nuclear armoury* 3 کارخانەی چەک، چەکسازی 4 (ئەمریکا) شوێنی کە هێزی نیمچەلەشکری مەشق دەبینن ◌ 1 زرادخانه 2 تسلیحات 3 اسلحه‌سازی 4 آرموری
armpit /ˈɑːmpɪt, US ˈɑːrm-/ *noun*
بنهەنگڵ، بەرەنگڵ، بنباڵ، بنپیل، بنباخڵ، کلێشە، خەرک ◌ زیربغل
armrest /ˈɑːmrest, US ˈɑːrm-/ *noun*
باڵ یان لای سەندەڵی، جێدەسی کورسی ◌ بغل صندلی
arms /ɑːmz, US ɑːrmz/ *noun*, *pl*.
1 چەک، قۆر، *arms* :armaments ,weapons 2 دروشم، نیشان، ئارم، *and ammunition* coat of arms ◌ 1 جنگ‌افزار، سلاح 2 آرم
arms control *noun*
مەهار، کۆنترۆڵ یان دەسبەسەراگرتنی چەکوچۆڵ ◌ مهار تسلیحات
arms race *noun*
پێشبڕکێی چەکوچۆڵ، چەکبڕکێ ◌ مسابقه‌ی تسلیحاتی
arm-twisting *noun*
بەکارهێنانی زۆر (باسکباهەڵدان)، سەنگیخستنەسەر ◌ اعمال فشار
arm wrestling *noun*
(زۆرانبازی) بازووشکێنە ◌ مچ‌اندازی
army /ˈɑːmi, US ˈɑːrmi/ *noun*, *pl*. armies
1 لەشکر، ئەرتەش، سپا، هێزی زەمینی: *The two opposing armies faced each other -y barracks/bases ◊ across the battlefield* 2 دەستە، جەماعەت، ئاپۆرە، کۆمەڵە، مێگەل، ران، رەقە: *an army of advisers/volunteers* ◌ 1 ارتش، نیروی زمینی 2 جمعیت، گله
army ant *noun*
مێروولەلەشکری: جۆرێ مێروولەی رەوەندی کوێری گەرمێنان [ژێرخێزان Dorylinae: زۆر جۆرن] ◌ نوعی مورچه
Army List *noun*
لیستی فەرمی ئەفسەرە هەمیشەیی یان کادرەکان ◌ لیست رسمی افسران کادر
army worm *noun*
کرمەلەشکری: 1 کرمۆکەی هێندێ پەپوولەی شەوگەڕ moth 2 کرمینە یان لارفای وردی هێندێ مێشوولە ◌ آرمی ورم
arnica /ˈɑːnɪkə/ *noun*
1 یۆزخنکێن، گوڵەپشمین: گیایێ لە تیرەی daisy [تۆخم *Arnica*: زۆر جۆرن] 2 ئامادەکردنی ئەو گیایە بۆ مەبەستی پزشکی ◌ آرونیکا
aroid /ˈɛːrɔɪd/ *noun*
(رووەکناسی) گیایێ لە تیرەی arum (Araceae) ◌ آروید
aroma /əˈrəʊmə, US əˈroʊmə/ *noun*
1 بۆنی خۆش، بەرامە، عەتر، گوڵاو: *the aroma of fresh coffee* 2 کەش، تایبەتمەندی، تامۆبۆ، سەنگورەنگ، رەنگوبۆ، flavour ◌ 1 رایحه، عطر، بوی خوش 2 جو، ویژگی
aromatherapist *noun*
ئێرۆماتۆتراپیست ◌ اروماتراپیست
aromatherapy /əˌrəʊməˈθerəpi, US əˌroʊmə-/ *noun*
ئێرۆماتۆتراپی (بەکارهێنانی رۆنە سروشتییەکان کە بۆنێکی خۆشیان هەیە و بۆ کۆنترۆڵ کردنی ژان و هەڵساوین لە لەشە، بەدرێژایی داماڵین بەکاردێترێن) ◌ اروماتراپی، عطردرمانی
aromatic /ˌærəˈmætɪk/ *adjective, noun*
1 *adj* بۆنخۆش، بەبۆن و بەرامە، :fragrant *The plant is* ◊ *aromatic oils/herbs* 2 (کیمیا، لە ئاوێتەیێکی *strongly aromatic* ئەندامیدا) ئارۆماتیک *n* (organic compound رووەک، ماک یا ئاوێتەیێکی بۆنخۆش :aromatically /ˌærəˈmætɪkli/ *adv*) 2 خۆشبۆ 1 *adj* ◌ (لە کیمیادا) aromaticity *n* (شیمی) آروماتیک *n* آروماتیک
aromatization *noun*
بۆنخۆشکردن، بەبۆن و بەرامەکردن ◌ خوشبوسازی، معطرسازی

arose /ə'rəʊz, US ə'roʊz/ = past of arise

around /ə'raʊnd/ *adverb, preposition*
ئەمبەر و ئەوبەر، ئەملاو ئەولا، وەر، دەو، (بۆ) هەر لا، بە هەر لایێ، ئەم دەوروبەرانە، ئەم دەوروپشتە، ئەم نزیکانە، ئەم دەوروبەرە، سەرانسەری، هەموو جێیێ، سەرتاسەری، لە دەور، دەوان‌دەوری، دەوری، دۆرمادۆری، نزیکەی، دەور، دەوروبەر، دەوروپشت، لەبەردەست: *a yard with a fence all around* ۞ این طرف و آن طرف، اطراف، (به) هر طرف، همین دوروبر، همه جای، گرداگرد، در حدود، تقریباً، محیط، دور، موجود

around-the-clock = round-the-clock

arousal *noun*
1 بزواندن، هان‌دان، تین‌دان، دنەدان، ورووژاندن، هەژاندن 2 پێکهێنان ۞ 1 انگیزش 2 ایجاد

arpeggio /ɑː'pedʒiəʊ, US ɑːr'pedʒioʊ/ *noun, pl.* arpeggios
(موسیقا) ئارپێژیۆ، ئارپێژ: نۆتەکانی کۆردێ کە بە خێرایی یەک‌لەدوای‌یەک لێدەدرێن: لێدان یان گورانی وتنی کۆردێ بەو شێوەیە ۞ آرپژ

arpeggione /ɑː,pedʒɪ'əʊneɪ, -ni/ *noun*
ئامێرێکی ژێ‌داری سەرەتای سەدەی 19، شێوەی گیتار دەدا و 6 ژێی string هەیە (لە ئەڵمانی‌یەوە، لە arpeggio) ۞ آرپژیون

arquebus /'ɑːkwɪbəs/ = harquebus

arr. *abbreviation* 1 arranged by 2 arrives 3 arrival

arrack /'ærək, US ə'ræk/ *noun*
ئەرەک، ئارەق (= خواردنەوەیەکی زۆر خەستە، لە وڵاتانی رۆژهەڵات ساز دەبێ، لە *'arak* عەرەبی، لە زاراوەی *'arak al-tamr*) ۞ ارک

arraignment *noun*
1 بانگ‌کردن 2 تاوانبار کردن، گوناهبار کردن 3 بەدواکەوتن، بەشوێن‌کەوتن ۞ 1 احضار 2 اتهام 3 تعقیب

arranged marriage *noun*
زەماوەندی نەریتی، هاوسەرگرتنی یان هاوسەرگیری نەریتی (= هاوسەرگرتنێ کە لەودا دایک و باوک بۆ منداڵەکانیان ژن یان مێرد هەڵدەبژێرن) ۞ ازدواج سنتی

arrangement /ə'reɪndʒmənt/ *noun*
1 رێک‌کردن، رێک‌وپێک‌کردن، جێبەجێ‌کردن، دەستەکردن، چاخاندن، سەقادان، هەڵوەژارتن، تەرازکردن، چنین، تەکوزکردن، هەڵبەست(ن)، خشتەکردن، رێکخستن: *everything in neat arrangement* 2 بڕیار، بەرنامە، پلان 3 رێک‌کەوتن 4 ئامادەکاری، رازاندنەوە 5 گونجاندن، میزان‌کردن، رێکخستن (پارچە موسیقایێ) ۞ 1 مرتب‌سازی، آرایش، ترتیب 2 قرار، برنامه 3 توافق 4 تدارک، تزیین 5 تنظیم

arrant /'ærənt/ *adjective*
1 بەتەواوەتی، تەواو، سەراپا: *arrant nonsense* 2 خراپ‌ترین 3 رەبەق، نازگار، تەواو (**arrantly** /'ærəntli/ *adv*) ۞ 1 تمام‌عیار 2 بدترین 3 مطلق

array /ə'reɪ/ *noun*
1 ریز، رێکخستن، رێکی، خشتی، تەکوزی 2 پیشاندان، خستەروو، رانان 3 دەستە، کۆمەڵە؛ دەستە سەربازی، militia: *the baron and his feudal array* 4 شمەک، بەرگ، جل‌وبەرگ 5 (کۆمەڵە زانیاری‌یەکی رێکخراو تاکوو بتوانێ بەهۆی بەرنامەیەکی تایبەتەوە دەرکێشرێ، کامپیوتێر) ۞ 1 صف، ردیف، آرایش، نظم، ترتیب 2 نمایش 3 مجموعه 4 لباس 5 آرایه

arrayal *noun*
ریز، رزگ، راف ۞ صف

arrears /ə'rɪəz, US ə'rɪrz/ *noun, pl.*
1 قەرزی سەری وەخستنەدراو، قەرزی دواکەوتوو یان پاشکەوتوو 2 کاری دواکەوتوو، کاری جێبەجێنەکراو، کاری نیوەچڵ (arrearage *n*: درەنگ‌کەوتوویی، دواخراوی (قەرز) ۞ 1 بدهی عقب‌افتاده 2 کار عقب‌افتاده

Arrernte /ə'rʌntə, US a'ruːndə/ = Aranda

arrest /ə'rest/ *noun*
1 گرتن، دەس‌بەسەرکردن، گڵدانەوە: *The police made several arrests* 2 راوێستاندن، راگرتن، راگیرکردن ۞ 1 بازداشت 2 توقیف

arrestable offence *noun*
(ماف) تاوان، گوناه ۞ جنایت

arrester *noun,* also arrestor
ئامێر یان دەزگای وەستێنەر، راگرە ۞ ابزار توقیف‌کننده

arresting /ə'restɪŋ/ *adjective*
(فەرمی) سەرنج‌راکێش، دڵرفێن (**arrestingly** /ə'restɪŋli/ *adv*) ۞ جالب

arrestment = arrest

arrest warrant *noun*
بڕیاری دەس‌بەسەری یان گرتن (قانوونی) ۞ حکم بازداشت

arrhythmia /ə'rɪðmɪə/ *noun*
1 (پزشکی) ناڕێکی لێدانی دڵ 2 (لە هەڵبەستدا) بێ‌کێشی (بنەڕەت: لە *arruthmia* یۆنانی "نەبوونی ریتم") ۞ 1 اریتمیا 2 بی‌وزنی

arrhythmic *adjective,* also arhythmic
1 (پزشکی) تووش‌بوو بە ناڕێکی لێدانی دڵ 2 (لە هەڵبەستدا) بێ‌کێش: *arrhythmic locomotor activity* ۞ 1 اریتمیک 2 بی‌وزن

arris /'ærɪs/ *noun, pl.* same or arrises
(مێعماری) تیژە، گۆشەی دەرەوە، سەرسووچ ۞ تیزه

arrival /ə'raɪvl/ *noun*
1 هاتن، گەیشتن: *daily arrivals of refugees*

2 تازەهاتوو 3 لەدایک بوون، بوون، هاتنە دنیاوە
۞ 1 رسیدن، آمدن 2 از راه رسیده 3 تولد

arriviste /ˌariːˈviːst/ *noun*
تازەدەوڵەمەن، تازەکیسە، تازەپیاکەوتوو، نۆبەخت، ندیوبدیو ۞ نوکیسه

arrogance /ˈærəgəns/ *noun*
لەخۆدەرچوویی، لووتبەرزی، دفنبلندی، بادیهەوایی، خۆبەزلزانی ۞ تکبر، نخوت

arrogant /ˈærəgənt/ *adjective*
لەخۆدەرچوو، لووتبەرز، دفنبلند، بەهەوا، بادیهەوا، فیزن، بەترووتوپ، بەدەمار: *an arrogant official* ۞ متکبر، پرافاده

arrogantly /ˈærəgəntli/ *adverb*
بە دەمارەوە، بە ترووتوپەوە، لووتبەرزانە ۞ با نخوت

arrogation *noun*
1 داگیرکردن، زۆرسینی 2 لەخۆوە داواکردن ۞ 1 غصب 2 ادعای بیخود

arrondissement /aˈrɒndiːsmɑ̃, US ˌarɒnˈdiːsmɑ̃, French aʀɔ̃dismɑ̃/ *noun*
ناوچەیێکی بەڕێوەبەرایەتی پاریس؛ گەورەترین؛ ناوچەیێکی بەڕێوەبەرییانەی هێندێ شاری گەورەی فەرەنسە ۞ آروندیسمنت

arrow /ˈærəʊ, US ˈæroʊ/ *noun*
1 تیر، خەدەنگ، دۆخ، تەخش (ناسکەتیر fine arrow) 2 تیراسا، ساتیر، تیرۆکە، لاتیر « ← »
۞ 1 تیر 2 فلش

arrowgrass *noun*
گیاتیر؟ [توخم *Triglochin*] ۞ نوعی گیاه

arrowhead /ˈærəʊhed, US ˈæroʊ-/ *noun*
1 (ئەندازە) شێوەیێکی چوارلایی کە گۆشەی نێوەوەی زیاتر لە 180° بێ 2 سەرەتیر، سەرتیر، سەردۆخ، نووکەتیر 3 گیایێکی ئاوی گەلاکانی شێوەی تیریان هەیە گەلاتیر(ە) [توخم *Sagittaria*: چەندین جۆرن] ۞ 1 آروهد 2 پیکان 3 نوعی گیاه

arrowroot /ˈærəʊruːt, US ˈæroʊ-/ *noun*
1 (رووەکناسی) رەگتیرە، ئەرۆرووت [*Maranta arundinacea*] (گەردە یا هاراوەی ئەرۆرووت) 2 گری ئەو گیایە بۆ مژینی ژاری برینی تیر بەکاردێنرا) 3 نشاستەی ئەرۆرووت ۞ اروروت

arrow worm *noun*
تیرەکرم، کرمەتیرە، جۆرێ گیانەوەری دەریایی کرمئاسای باریک و روون [لک Chaetognatha: زۆر جۆرن] ۞ نوعی کرم

arrowy *adjective*
تیرئاسا، تیری، تیردار، سەرتیژ ۞ تیرمانند، تیردار، سرتیز

arroyo /əˈrɔɪəʊ, US -oʊ/ *noun, pl.* arroyos
جۆگەلە، جۆگە، ئاوکەن، درکەند، ئاودڕ ۞ جویبار، آبکند

arse /ɑːs, US ɑːrs/ *noun*
1 ئارس، قنگ، سمت، گۆلمە، تن، کنگ 2 مرۆی گەوجولەوج (*ærs* ئینگلیسی کۆن، بنەرەتێکی ئەڵمانی هەیە) ۞ 1 کون 2 آدم احمق

arsehole /ˈɑːshəʊl, US ˈɑːrshoʊl/ *noun*
1 قنگ، تن، کنگ 2 مرۆی گەوجولەوج، کەرەپیاو ۞ 1 کون 2 آدم احمق

arse-licker *noun*
(بنیادەم) کلکەسووتێکەر، کنگەلێس ۞ (آدم) خایەمال

arsenal /ˈɑːsənl, US ˈɑːrs-/ *noun*
1 جبەخانە، قۆرخانە، بارووتخانە 2 چەکوچۆڵ، چەکەمەنی 3 (کارخانەی) چەکسازی، تۆکمەسازی 4 عەماری چەکوچۆڵ و تەقەمەنی 5 عەمار، کۆگا، هەمار، باشکەوتخانە ۞ 1 زرادخانه 2 تسلیحات 3 اسلحەسازی 4 انبار اسلحه و مهمات 5 انبار

arsenic /ˈɑːsnɪk, US ˈɑːrs-/ *noun, adjective*
n ئارسینیک، ئارسنیک (بە ژ.گ. 33 ن. As)، زەرنیخ، مشککوژ، مەرگەمشک *adj* ئارسینیکی، ئارسێنیکدار (بنەڕەت: (بە واتای "orpiment")، بە رێگای فەرەنسی کۆن لە *arsenicum* لاتین، لە *arsenikon* یۆنانی، لە *al-zarnīk* عەرەبییەوە)
۞ *n* آرسنیک، مرگ موش *adj* آرسنیکی

arsenic acid /ɑːˈsenɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی ئارسینیک ۞ اسید آرسنیک

arsenical *adjective*
ئارسینیکی، سەربە ئارسینیک، پێوەندمەند بە ئارسنیک ۞ وابسته به آرسنیک

arsenide *noun*
ئارسینید، ئارسنید: ئاوێتەیێکی دووانی binary compound ئارسینیک و توخمی electropositive ۞ آرسنید

arsenious *adjective*
ئارسینیکی، سەربە ئارسینیک، ئارسینیکدار ۞ آرسنیکی، دارای آرسنیک

arsenopyrite /ˌɑːs(ə)nəʊˈpʌɪrʌɪt/ *noun*
ئارسینۆپایرایت، ئارسینۆپیریت، جۆرێ کانی بۆری زیوین، لە ئارسینید و سولفایدی ئاسن و کوبالت پێکهاتووە ۞ آرسنوپیریت

arsine /ˈɑːsiːn/ *noun*
(کیمیا) گازێکی ژاراوی AsH_3 بەهۆی کاردانەوەی هێندێ ئاوێتەی ئارسینیک لەگەڵ ترشەڵۆکەکاندا دروست دەبێ ۞ آرسین

arsis /ˈɑːsɪs/ *noun, pl.* arses /-siːz/
برگەیێکی زەبرلەسەر stressed یان پایە و بنەمای کێشدار لە هۆنراوەی یۆنانی و لاتیندا (بروانە thesis) ۞ آرسیس

arson /ˈɑːsn, US ˈɑːrsn/ *noun*

ئاورتێبەردان (ئەنقەست)، سووتاندن ◇ ایجاد آتش‌سوزی

arsonist /ˈɑːsənɪst, US ˈɑːrs-/ *noun*
ئاورتێبەردەر، ئاگرنەرەوە، سووتێنەر ◇ ایجادگر آتش‌سوزی

arsphenamine /ɑːsˈfenəmiːn, -ɪn/ *noun*
(پزشکی) ئاوێتەیێکی ئارسنیکی ئەندامی پێکهێنراو synthetic organic، $C_{12}Cl_2H_{14}As_2N_2O_2.2H_2O$، جاران بۆ چارەسەر و تیمارکردنی فەرەنگی syphlis بەکاردێنرا ◇ آرسفنامین

-art = -ard

art /ɑːt, US ɑːrt/ *noun, adjective*
n 1 هونەر 2 هونەری شێوەکاری 3 کارە هونەرییەکان، ئاسەوارە هونەرییەکان 4 دەسڕەنگینی، شارەزایی، وەستایی، ماموستایی، لێهاتوویی 5 فێڵ، تەڵەکە 6 وێنەکێشی 7 (arts) (وێژە و زانستە مروڤییەکان) هونەرە جوانەکان *adj* هونەری، سەربە هونەر ◇ *n* 1 هنر 2 هنر تجسمی 3 آثار هنری 4 مهارت، استادی، فن 5 ترفند، نیرنگ 6 نقاشی 7 (در جمع) ادبیات و علوم انسانی 8 هنرهای زیبا *adj* هنری

art deco /ˌɑːt ˈdekəʊ, US ˌɑːrt ˈdekoʊ/ *noun*, also Art Deco
هونەری دیکۆ، ئارت دیکۆ (= شێوازێکی هونەریکی رازاندنەوەیی لە بیستەکان و سییەکانی سەدەی بیستەمدا لە فەرەنسە سەری‌هەڵدا و هەر جۆرە جوانکاری و رازاندنەوەیەکی ئەوروپایی، ئەفریکایی، ئازتێکی و چینی و هتد تێکهەڵکێش دەکرد) ◇ آرت دیکو

artel /ɑːˈtel/ *noun, pl.* artels, arteli
(لە رووسیەی پێش‌وەرگێڕاندا pre-revolutionary) کۆمەڵەی هەرەوەزی پیشەسازان؛ بنەڕەت: لە *artel'* رووسی) ◇ آرتل

artefact /ˈɑːtɪfækt, US ˈɑːrt-/ *noun*, also artifact
دەسکار، دەسکرد، دەسساز (artefactual *adj*) ◇ مصنوع

Artemis /ˌɑːtɪˈmɪzɪə/ *noun*, Greek
ئارتێمیس (= خواژنی مانگ لە میتۆلۆژی یۆنانیدا، بەرامبەر بە Diana لە میتۆلۆژی رۆمیدا) ◇ آرتمیس

artemisia /ˌɑːtɪˈmɪzɪə/ *noun*
گیابەرک، گیایێکی تام‌تاڵی بۆن‌خۆش لە تیرەیی کە wormwood لەخۆدەگرێ [تۆخم *Artemisia*] (لە ناوی Artemis ـەوە) ◇ درمنه

artemisinin /ˌɑːtɪˈmiːsɪnɪn/ *noun*
جۆرێ ماکی تیرپێنسینەرەتی دژەمالاریایی antimalaria، لە جۆرێ گیابەرک دەگیرێ و لە پزشکی چینیدا بەکاردێنرێ ◇ آرتمیسینین

arteri(o)- *prefix*
پێشگر: خوێنبەرـ خوێنبەر و: *arteriosclerosis*، *arteriovenous*، *arteriogram* ◇ پیشوند: سرخرگـ سرخرگ و

arterial /ɑːˈtɪəriəl, US ɑːrˈtɪr-/ *adjective*
1 خوێنبەری، سەربە یان پێوەندی بە خوێنبەرەکانەوە هەیە: *arterial blood/disease* 2 بنەڕەتی، گرنگ: *an -l road* (arterially /ɑːˈtɪəriəli, US ɑːrˈtɪr-/ *adv*) ◇ 1 سرخرگی، وابسته به سرخرگ‌ها 2 اصلی

arterialized *adjective*, also arterialised
(خوێنی) گۆڕاو لە رەگییەوە بۆ خوێنبەری، خوێنبەرێنراو (arterialization *n*: خوێنبەراندن، گۆڕین لە رەگییەوە بۆ خوێنبەری) ◇ آرتریالیزد

arteriogram *noun*
radiograph خوێنبەری، بە رێگای ئارتێریۆگرافی پێکهاتووە ◇ آرتریوگرام

arteriography /ɑːˌtɪəriˈɒɡrəfi/ *noun*
رادیۆگرافی خوێنبەری بە تیشکی X پاش لێدانی ماک یان مادەیێکی radiopaque (arteriographic *adj*) ◇ آرتریوگرافی

arteriole /ɑːˈtɪəriəʊl, US ɑːrˈtɪrioʊl/ *noun*
(توێکاری) خوێنبەرۆچکە (arteriolar *adj*) ◇ سرخرگ کوچک

arteriology /ɑːˌtiːˈɒldʒɪ/ *noun*
خوێنبەرناسی ◇ سرخرگ‌شناسی

arteriosclerosis /ɑːˌtɪəriəʊskləˈrəʊsɪs, US ɑːrˌtɪrioʊskləˈroʊsɪs/ *noun*
رەق‌بوونی خوێنبەرەکان، توندبوونی خوێنبەرەکان (یان دەمار)، کەژۆک (arteriosclerotic *adj*) ◇ تصلب شرایین

arteriovenous /ɑːˌtɪəriəʊˈviːnəs/ *adjective*
(توێکاری) سەربە یان پێوەندی هەیە بە خوێنبەر و رەگەوە، خوێنبەری و رەگی: *an arteriovenous fistula* ◇ شریانی و وریدی

arteritis /ˌɑːtəˈraɪtəs/ *noun, pl.* arteritides
خوێنبەرئاوسان، inflammation ی خوێنبەری ◇ ورم سرخرگ

artery /ˈɑːtəri, US ˈɑːrt-/ *noun, pl.* arteries
1 خوێنبەر، شادەمار، شارەگ (خوێن لە دڵەوە بۆ سەرتاسەری لەش رادەگوێزن): *blocked arteries* 2 شارێ، رێگای سەرەکی ◇ 1 سرخرگ، شریان 2 راه اصلی

artesian well /ɑːˌtiːziən ˈwel, US ɑːrˈtiːʒn/ *noun*
چاڵاوی هەڵقوڵیو (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە فەرەنسی کۆن، لە *Artois* "ناوچەیێکی فەرەنسی") ◇ چاه آرتزین یا جهنده

art-form *noun*
کار یان بەرهەمی هونەری ◇ اثر هنری

artful /ˈɑːtfl, US ˈɑːrtfl/ *adjective*
1 فێڵباز، گزیکار، فێلاوی 2 دەسڕەنگین،

شــارەزا، کارامە 3 زیــرەک، پــرفــێل، بە فێڵەوە (artfully /-fəli/ adv: فێـڵبازانە، زۆڵانـە؛ -ulness n) ◌ 1 حیلەگر 2 ماهر، زبردست 3 زبل، مزورانه

art gallery *noun*
پیشانگای بەرهەمە هونەرییەکان ◌ گالری هنری

art history *noun*
مێژووی هونەری (art historical adj؛ art historically adv) ◌ تاریخ هنری

art house *noun*
خانەی هونەری (سینەمایێ کە فیلمی هونەری پیشان دەدا) ◌ آرت هاوس

arthr(o)- *prefix*
پێــشگر: جومگــە، بــەنــد: *arthroscope*، *arthropathy* (بنـەڕەت: لـە *arthron* یونـانی "joint") ◌ پیشوند: مفصل

arthralgia /ɑːˈθrældʒə/ *noun*
جومگێشە، ژانەجومگە، بەندئێشە (arthralgic adj) ◌ درد مفاصل

arthritic /ɑːˈθrɪtɪk, US ɑːrˈθ-/ *adjective, noun*
(نەخۆشـی) تووشـبوو بـە ئاوسـانی جومگـە ◌ (بیمار) مبتلا به آرتریت

arthritis /ɑːˈθraɪtɪs, US ɑːrˈθ-/ *noun*
ئاوسانی جومگە، بای جومگە، جومگەماسێ یان ئاوسێ ◌ التهاب مفصل

arthrology *noun*
جومگەناسی ◌ مفصل‌شناسی

arthropathy *noun*
نەخۆشی جومگە و بەندەکان (arthropathic adj) ◌ آرتروپاتی

arthropod /ˈɑːθrəpɒd, US ˈɑːrθrəpɑːd/ *noun*
گیانەوەری جومگەدار، گیانەوەری جومگەپێ ◌ جانور بندپای

Arthropoda /ˌɑːθrəˈpəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانـەوەرناســی) جومگــەداران، جومگــەپێیان، جومگەپایان، گیانەوەرانی جومگەپێ، بەندپایان: لقێکـی گـەورەی شـیردەرە برِبـڕەدارەکـان کـە لەشێکی کەرتکەرت، ئێسکبەندی دەرەوە و بـەلی جومگـەداریـان هـەیـە و مێـرووەکـان، جالجالـووکەکـان و قرژاڵـیان دەگرێتــەوە ◌ بندپایان

arthropodal *adjective,* also arthropodous
سەربە جومگەدار ◌ وابسته به بندپای

arthroscope /ˈɑːθrəskəʊp/ *noun*
جومگــەبین، جومگــەدۆز، بــۆ پــشکنین یــان نــەشــتەرگــەری لــە نێــوەوەی جومگــەیــێ؛ endoscopeێ تایـبەت بـە دەسنیشانکردن و تیماری نەشتەرگەری جومگەی نەخۆش یان زەربەدیتوو (arthroscopic adj؛ arthroscopy n: جومگەبینی، جومگەدۆزی) ◌ مفصل‌نما

arthrosis *noun, pl.* arthroses
1 ژانەجومگـە، جومگێـشە، ئێـشی جومگـەکان، ئارترۆز، نەخۆشی رووله خراپتری جومگەکان 2 بەند یان جومگەی نێوان ئێسکەکان ◌ آرتروز

arthrospore *noun*
بـەندسـپۆر: سـپۆرێکی نـارەگـەزی، بـەهـۆی لێـکهـەڵـوەشـانی myceliumی کـارگ یـان کـەڕوویـێ پێکـدێ (arthrosporic adj) ◌ آرترواسپور

Arthur *noun*
ئارتور: پادشای ئەفسانەیی بریتۆنەکان Britons، وەک ڕێبەرێکی سەربازی سەدەی شەشەم ◌ آرتور

Arthurian /ɑːˈθjʊərɪən/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە شـائارتورەوە هـەیـە ◌ وابسته به آرتور

artichoke /ˈɑːtɪtʃəʊk, US ˈɑːrtɪtʃoʊk/ *noun*
1 (رووەکناسی) ئارتیشۆک، شەکرۆکە، درەبا، درکــەکــەرە؟، درکەبووشـــین؟ [*Cynara scolymus*] 2 (هـەروەهـا globe artichoke) ســەرەگوڵــی ئــەکــراوەی ئــەم رووەکــە 3 = Jerusalem artichoke [لــە *al-ḳaršūfa* عەرەبییەوە وەرگیراوە] ◌ کنگر فرنگی

article /ˈɑːtɪkl, US ˈɑːrt-/ *noun*
1 بابــەت، شــت، تــشت 2 (articles) شمــەک، شتومەک، کەلوپەل 3 وتار، وتە، نقیــار 4 (مـاف) مـادە، برگـە، بەنـد 5 (ڕێزمـان) ئـامرازی ناسە ◌ 1 قلم، فقره، کالا، چیز 2 (در جمع) لوازم 3 مقاله 4 ماده، بند 5 حرف تعریف

articled /ˈɑːtɪkld, US ˈɑːrt-/ *adjective*
فێرخواز، شـاگرد: *She was articled to a firm of solicitors* ◌ کارآموز

article of faith *noun*
1 بنـەماکانی بـاوەڕ یـان دیـن 2 خاڵـی بنچینـەی باوەڕی ئایینی، باوەڕی پتەو ◌ 1 ارکـان دیـن 2 اصل خدشه‌ناپذیر

articular /ɑːˈtɪkjʊlə/ *adjective*
(توێکاری) جومگـەیی، سەربە جومگە، سـەربە بەند: *articular cartilage* ◌ وابسته به مفاصل

articulate /ɑːˈtɪkjələt, US ɑːrˈt-/ *adjective*
1 زمـانڕەوان، بـەزمان، بـەدەموپـل، زمـانپـاراو، بـاشدەربڕ، دەنکەدەنکە، رەوان، روون، ڕۆشـن، بە روونی وتراو، ئاشکرا، دیار: *an articulate teacher* ◊ *an articulate argument* 2 (گیانــەوەرناســی) جومگــەدار، جومگــەوەر، jointed: *articulate animals* (articulatory n) ◌ 1 دارای قدرت بیان، فصیح، شمرده، روشن 2 مفصل‌دار، بندپای

articulated /ɑːˈtɪkjuleɪtɪd, US ɑːrˈt-/ *adjective*

جومگەدار، خاوەنی بەستی لاولاوە(یی) یان تەوەر(ی) ب.ت. بۆ گێرانەوە لە پێچی توند: *articulated bus* ◌ مفصل دار

articulated vehicle *noun*, also articulated lorry

ماشێنی جومگەدار (یان مەنجەڵی؟) ◌ وسیلەی نقلیەی مفصل دار

articulately /ɑ:ˈtɪkjələtli, US ɑ:rˈt-/ *adverb*

بەشێوەیەکی روون، رەوان، دانەدانە ◌ بە طور واضح

articulateness /ɑ:ˈtɪkjələtnəs, US ɑ:rˈt-/ *noun*

روونی، بەزمانی، رەوانی، زمانپاراوی، باشدەربڕی ◌ وضوح، فصاحت

articulation /ɑ:ˌtɪkjuˈleɪʃn, US ɑ:rˌt-/ *noun*

1 (فەرمی) دەربڕین، گۆکردن، گۆیشت، بێژان (دەنکەدەنکە) 2 (دەنگناسی) دەرچوون یان دەرکردنی دەنگ 3 (تکنیکی) بەند، جومگە،گە، ماچلەک، گوشوەن؛ لاولاوە، ئەنجامە 4 پیتی کپ، پیتی بێدەنگ 5 بەجومگەبوون ◌ 1 بیان، تلفظ 2 تولید آوا 3 مفصل، بند؛ لولا 4 صامت 5 مفصل‌شدگی

articulator *noun*

ئەندامانی دەرکردنی دەنگ (لێو، ددان، زمان و مەلاشوو) ◌ اعضا تولید آوا

artifact = artefact

artifice /ˈɑ:tɪfɪs, US ˈɑ:rt-/ *noun*

1 تەگبیر 2 تازەکاری، داهێنان 3 مامۆستایی، شارەزایی، دەسڕەنگینی، هونەرمەندی 4 زیرەکی، زۆلێتی، فرتوفێڵ، تەڵەکە، فێڵوفەرەج (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لە لاتینی *artificium* لە *ars* "هونەر" + *facere* "سازکردن") ◌ 1 تدبیر 2 ابتکار، اختراع 3 مهارت، زبردستی 4 دسیسه، حیله، ترفند

artificer /ɑ:ˈtɪfɪsə/ *noun*

داهێنەر، تازەکار، تازەگەر، مامۆستا، دەسڕەنگین، پیشەساز ◌ مخترع، مبتکر، استاد

artificial /ˌɑ:tɪˈfɪʃl, US ˌɑ:rt-/ *adjective*

دەسکرد، لاهیە، ناسروشتی، نائاسایی، ساختە، رووکەش، ناڕاستەقینە، درۆ (artificiality /ˌɑ:tɪˌfɪʃiˈæləti, US ˌɑ:rt-/ *n*: دەسکردێتی، ساختەیی بوون، نائاسایی‌بوون، نائاساییتی، دەسکردبوون؛ artificially /ˌɑ:tɪˈfɪʃəli, US ˌɑ:rt-/ *adv*: بەشێوەیەکی دەسکرد یان نائاسایی، دەسکردانە: *artificially created lakes*) ◌ مصنوعی، تصنعی

artificial insemination *noun*

پیتاندنی دەسکردی، چاککردنی نائاسایی ◌ تلقیح مصنوعی

artificial intelligence *noun*

هۆشی دەسکرد ◌ هوش مصنوعی

artificial light *noun*

رووناکی دەسکرد ◌ نور مصنوعی

artificial respiration *noun*, also artificial ventilation

هەناسەدانی دەسکرد ◌ تنفس مصنوعی

artillery /ɑ:ˈtɪləri, US ɑ:rˈt-/ *noun, pl.* artilleries

1 تۆپخانە 2 تۆپ 3 لکی تۆپخانە 4 تۆپناسی، زانستی تۆپخانە، زانستی بەکارهێنانی تۆپخانە (artillerist *n*: تۆپچی، تۆپهاوێژ، تۆپخەر) ◌ 1 توپخانە 2 توپ 3 رستەی توپخانە 4 علم استفادە از توپخانە

artiodactyl *noun, adjective*

(گیانەوەری) پەنجەتەخت، جووتسم، دووسم ◌ آرتیوداکتیل

Artiodactyla /ˌɑ:tɪə(ʊ)ˈdaktɪlə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) جووتسمان، دووسمان، پەنجەتەختان، گیانەوەرانی پەنجەتەخت (وەک ئەسپی ئاوی، بەراز، وشترەکان و کاوێژکەران، بڕوانە Perissodactyla. بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە *artios* یونانییەوە "even" + *daktulos* "toe ,finger") ◌ آرتیوداکتیلا

artisan /ˌɑ:tɪˈzæn, US ˈɑ:rtəzn/ *noun*

1 پیشەساز، پیشەکار، پیشەگەر، وەستاکار 2 کرێکاری شارەزا یان تکنیکی ◌ 1 صنعتگر 2 کارگر فنی

artist /ˈɑ:tɪst, US ˈɑ:rt-/ *noun*

1 وێنەکێش، نیگارکێش 2 هونەرمەند، هونەرەوان، دەسڕەنگین، شارەزا، وەستا، مامۆستا ◌ 1 نقاش 2 هنرمند، استاد

artiste /ɑ:ˈti:st, US ɑ:rˈt-/ *noun*

هونەرمەند، دەسڕەنگین ◌ هنرمند

artistic /ɑ:ˈtɪstɪk, US ɑ:rˈt-/ *adjective*

1 هونەری، سەربە هونەر: *artistic subjects* ◊ 2 هونەرمەندانە، دەسڕەنگینانە *an artistic success* ◌ 1 هنری 2 هنرمندانە

artistically /ɑ:ˈtɪstɪkli, US ɑ:rˈt-/ *adverb*

لەباری هونەرییەوە، هونەرمەندانە، دەسڕەنگینانە ◌ از لحاظ هنری، هنرمندانە

artistry /ˈɑ:tɪstri, US ˈɑ:rt-/ *noun*

1 هونەرمەندی، وەستایی، مامۆستایی، کارامەیی، شارەزایی، دەسڕەنگینی 2 داهێنەری هونەری، مرخ یان چێژی هونەری ◌ 1 هنرمندی، استادی، مهارت 2 خلاقیت هنری، ذوق هنری

artless /ˈɑ:tləs, US ˈɑ:rt-/ *adjective*

1 سادە، پاک و راست، بێهونەر، ئاسایی، سروشتی 2 پاک، ساویلکە، هیچنەزان، ساویلکانە، بێفێڵوفەرەج، بێفروفێڵ (artlessly *adv*; artlessness *n*) ◌ 1 سادە، طبیعی 2

معصوم، سادەلوح، سادەلوحانە

art nouveau /ˌɑː(t) nuːˈvəʊ, US ˌɑːr(t) nuːˈvoʊ/ *noun*, also Art Nouveau
ئـــار نووڤـــۆ، هونـــەری نـــوێ (= شـــێوازێکی وێنەکێشی ساڵانی 1885 تا 1910) ۞ آرت نوو

arts and crafts *noun, pl.*
هونەرە دەستی‌یەکان ۞ صنایع دستی

art school *noun*
خوێنـدنگا یـان قوتابخانـەی هونـەر، هونەرگـە، هونەرستان ۞ هنرکده

artsy /ˈɑːtsi, US ˈɑːrtsi/ = arty

artwork /ˈɑːtwɜːk, US ˈɑːrtwɜːrk/ *noun*
1 کاری هونەری، بەرهەمی هونەری 2 (کتێب، کوڤار وهتد) رووبەرگ ۞ 1 اثر هنری 2 طرح

arty /ˈɑːti, US ˈɑːrti/ *adjective* (artier, artiest)
خۆبەهونەرمەنـدزان، خۆپیـشاندەر بـە هونەرمەنـد ۞ هنرمندمآب

arty-farty /ˌɑːti ˈfɑːti, US ˌɑːrti ˈfɑːrti/ *adjective*
خۆبەهونەرمەنـــــدزان، خۆپـــــێ‌هونەرمەنـــــد، خۆلاهونەرمەند، خۆپیـشاندەر بـە هونەرمەنـد: *I expect he's out with his arty-farty friends* ۞ هنرمندمآب

arugula /əˈruːgjʊlə/ *noun*
(ئەمریکا) ساڵادی سەوزیە بنەوشیلە rocket ۞ آروگولا

arum /ˈɛːrəm/ *noun*
گـــوڵبـــۆری، گوڵەشـــەیپووری [*Arum maculatum* (هـی کێـوی، cuckoo pint) و جۆرەکانی تر، خێزان Araceae] ۞ گل شیپوری

arum lily /ˈeərəm lɪli, US ˈerəm/ *noun*
گوڵبۆری سپی [تۆخم *Zantedeschia*] ۞ گل شیپوری سفید

Arunta /əˈrʌntə, US aˈruːndə/ = Aranda

arundinaceous *adjective*
چیت‌ئاسا، شێوەقامیش، قامیشی، زاژی ۞ نی‌مانند

arvo /ˈɑːvəʊ/ *noun, pl.* arvos
(ئافەرمی، ئەوسترالیا و نیوزیلەند) دوانیوەرۆ ۞ بعد از ظهر

-ary[1] *suffix*
پاشگر: 1 (ناو دروست دەکا) دان، دێن، شوێنی، جـــــێ، کومەڵــــــەی: *ovary* ,*dictionary* 2 (ئاوەڵناو دروست دەکا) سەربە، بەستراوە بە، پێوەندی هەیە، پێوەندی‌دار، کەسێ کە خەریکی شتێکە: *functionary* ,*budgetary* (بنەڕەت: لە *-aire* فەرەنسی یان *-arius* لاتین "connected with") ۞ پسوند: 1 دان، جایگاه، مجموعەی 2 وابسته به، متعلق به

-ary[2] *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناو دروست دەکا، وەک: *capillary* (بنەڕەت: لە *aire*– فەرەنسی یان *aris*– لاتین "سەربە، پێوەندی هەیە بە") ۞ پسوند: صفت‌ساز

Aryan /ˈeərɪən, US ˈer-/ *adjective, noun*
1 *n* سـەربە گەلی ئاریایی یان زمانەکەیان *adj* ئەندامی گەلی ئاریایی کە بە زمانی هیند و ئـەوروپایی قـسەیان دەکـرد و لـە هـەزارەی دووەمـی پـێش‌زایـین پـەلاماریان بردەسـەر باشووری هیندووستان 2 زمانی ئەو گەلە 3 (لە ئایـدیۆلۆژیای نـازی‌دا) کەسـێ لـە رەگـەزی کەوکازی نە لە رەچەڵەکی جوولەکە (بنەڕەت: لە *ārya* سانسکریت "noble" + -an) ۞ آریایی

arytenoid /ˌærɪˈtiːnɔɪd/ *noun, adjective*
(توێکـاری) کوڤـکی: سـەربە کـرۆژەی پـشت قورگـەوە، بـۆ دەرکـردنی جـۆرە جیاوازەکـانی چۆنێتی دەنگ بەکاردێرێ ۞ آریتوید، هرمی

As symb. the chemical element arsenic

as[1] /əz, US strong form æz/ *adverb, conjunction, preposition*
هەر ئەوندە، بە هەمان رادە، (بە) هەمان ئەندازە، بەقەد ئەوە، کاتێ، وەختێ کە، لەکاتێ، کاتێ کە، چـون، چۆنکـە، چونکـو، وەکـوو، مینـا، وەک، قـەکی، بـەوجۆرەی، بەوچەشنەی، بـەدەردی، هـەروەکوو، هـەروەک، گـەرچی، ئەگـەرچی، هەرچەنـد، وەکـوو، لـەچاوی، هـەرچی، کـە، تـا، هـەتا ۞ همان‌قدر، وقتی کە، در هنگام، زیرا، مانند، مثل، همان‌طور کـە، اگرچـە، بـە عنـوانِ، در حکـمِ، هرچە، کە، تا

as[2] /as/ *noun, pl.* asses
کۆینی مسی رۆمی کۆن ۞ اس

ASA /ˌeɪ es ˈeɪ/ *abbreviation* American Standard Association
ئـەی‌ئـێس‌ئـەی، ئێـی‌ئـێس‌ئێـی (= کۆمەڵـەی ستانداردی ئەمریکی‌یەکان)، (= رێکخراوەیێ لە بریتانیـا کـە بەسـەر کاروبـاری سـتانداردی بڵاوکاری رادەگا) ۞ ای‌اس‌ای

asafoetida /ˌasəˈfiːtɪdə, US -ˈfɛt-/ *noun*, US asafetida
(رووەکـناسـی) کاشـمە، هـەنگوان [*Ferula assa-foetida*] ۞ انقوزه

asap /ˌeɪ es eɪ ˈpiː/ = as soon as possible
لە زووترین کاتـا، هـەرچی زووتـر، لـە خێراترین وەختا ۞ در اسرع وقت

asbestos /æsˈbestəs/ *noun*
ئاورێشمی بەردین، پەموو یـا لۆکـەی نەسـووت، لۆکـەکێوی، ئازبێـــست: کـانێکی سـیلیکاتی ریـشاڵ‌ریـشاڵی یـەکجـار گـەرمـاخۆر یـا زوونەسـووتاو کـە دەتـوانرێ بکرێتـە پارچـە، لـە بەری وەستێنە brake و ماک و مادەی ئایەق‌دا بـەکـاردێنرێ (بنـەڕەت: لـە *asbestos* یۆنـانی "unquenchable") ۞ پنبەی نسوز

asbestosis /ˌæsbesˈtəʊsɪs, US -ˈtoʊ-/

noun, pl. asbestoses
ئازبێستۆسیس، ئازبێستۆز: نەخۆشییەکی سییەکانە کە لە ئەنجامی هەڵمژینی تۆزی پەمووی نەسووت پەیدا دەبێ ◌ آزبستوز
ascarid /'askərɪd/ *noun,* also ascaris /-rɪs/
(گیانەوەرناسی) کرمی ریخۆڵە، کرمۆکە، کرمی سپی، ئەندامی خێزانی کرمە نیماتودە مشەخۆرەکان (Ascaridae) کە لە ریخۆڵەی بڕبڕەدارانـدا هەیە (بنەڕەت: لە *Ascaridae* لاتینی نوێ، لە *askarides* یۆنانییەوە، کۆی *askaris* "کرمی ریخۆڵە intestinal worm") ◌ کرم روده
ascendable *adjective*
شیاوی پیاسەرکەوتن، بۆ پیاهەڵچوون دەبێ ◌ قابل صعود
ascendance *noun*
سەرکەوتن، پیاهەڵچوون، چوونەسەرەوە ◌ صعود
ascendancy /ə'sendənsi/ *noun,* also ascendency
سەردەستی، باڵادەستی، دەسەڵاتداری، باوەندوویی، سەرکەوتوویی، زاڵی، بەسەرداشکانەوە، سەرتری، دەسڕۆیشتوویی: *The opposition party was in the -ndancy* ◌ تفوق، سلطه، استیلا، غلبه، نفوذ، برتری
ascendant[1] /ə'sendənt/ *adjective,* also ascendent
1 سەردەست، باڵادەست، دەسەڵاتدار، دەسەڵاتبەدەست، زاڵ، سوار، سەرکەوتوو، دەسڕۆیشتوو، سەرتر 2 باڵاڕەو، پیاهەڵچوو، بەرزەڕەو، پیاسەرکەوتوو ◌ 1 مسلط، چیره، حاکم 2 متصاعد، بالارونده
ascendant[2] /ə'sendənt/ *noum,* in the ascendant
روولەپەرە، روولەپێشکەوتن یا زۆربوون، روولەگەشە، بەرزەوەبوو، دەسڕۆیشتوو، خاوەندەسەڵات، هێزبەدەست: *British pop music is once again in the ascendant* ◌ در حال ترقی، رو به رشد، در قدرت
ascending *adjective*
روولەزۆری، بەرزەوەبوو، پیاسەرکەوتوو، پیاهەڵچوو، سەرووڕەو ◌ فزاینده، بالارونده
ascension /ə'senʃn/ *noun*
سەرکەوتن، هەڵکشان، بەرزەوەبوون، بەرزبوونەوە، ژووربوونەوە، چوونەسەرەوە (ascensional *adj*) ◌ صعود، عروج
the Ascension /ə'senʃn/ *noun*
هەڵکشانی مەسیح، بەرزبوونەوەی مەسیح ◌ عروج مسیح
Ascension Day *noun*
رۆژی هەڵکشانی مەسیح ◌ روز عروج مسیح
Ascensiontide *noun*
ماوەی دە رۆژە لە رۆژی هەڵکشانی مەسیح تا شەوی Whitsun ◌ آسنسیونتاید
ascensive *adjective*
پیاسەرکەوتوو، پیاهەڵچوو، باڵاڕەو، باڵاڕۆ، سەرووڕەو، سەرەوەچوو ◌ صعودکننده
ascent /ə'sent/ *noun*
1 سەرکەوتن، ژووربوونەوە، سەرووبوونەوە، هەڵکشان، چوونەسەرەوە، پیاهەڵچوون، پێشکەوتن 2 ریگای سەرەوژووری، سەرەوژووری، هەوراز، تەلان ◌ 1 صعود، بالارفتن، ترقی 2 سربالایی
ascertainable /ˌæsə'teɪnəbl, US ˌæsər't-/ *adjective*
1 شیاوی پێزانین، پەی پێ‌دەبردرێ 2 لەبەدیهاتن‌هاتوو، شیاوی بەدیهاتن ◌ 1 پی‌بردنی 2 تحقق‌پذیر
ascertainment /ˌæsə'teɪnmənt, US ˌæsər't-/ *noun*
1 بەدیهاتن، ساخبوونەوە، بەدی‌هێنان، هێنانەدی، ساخ‌کردنەوە 2 دیاری‌کردن، دەس‌نیشان‌کردن ◌ 1 تحقق، تحقیق 2 تعیین
ascesis /ə'si:sɪs/ *noun,* also askesis, *pl.* asceses or askeses
چلەکێشی، خۆڕاهێنی، پارێزگاری، لەخواترسی ◌ ریاضت
ascetic /ə'setɪk/ *noun, adjective*
1 (مرۆی) چلەکێش، خۆڕاهێن، پارێزگار، لەخواترس: *monks, hermits and ascetics* 2 پارێزگارانە: *The monks lived a very ascetic life* ◌ 1 (آدم) مرتاض، زاهد 2 مرتاضانه
ascetical /ə'setɪkəl/ *adjective*
چلەکێش، خۆڕاهێن، پارێزگار (ascetically *adv*) ◌ مرتاض، زاهد
asceticism /ə'setɪsɪzəm/ *noun*
چلەکێشی، رەبەنایەتی، خۆڕاهێنی، پارێزگاری: *a life of private prayer and asceticism* ◌ ریاضت، پارسامنشی، زهد
aschelminth /'aʃhelmɪnθ, 'ask-/ *noun, pl.* -lminths or aschelminthes
(گیانەوەرناسی) کیسەکرمە، کرماسا: جۆری بێ‌بڕبڕەی invertebrate شێوەکرمی کۆمەڵێکی بەربڵاو، nematode ـەکان، rotifer ـەکان و water bear ـەکان دەگرێتەوە (لە *Aschelminthes* لاتینی نوێ (ناوی لقی پێشوو)؛ بنەڕەت: لە *askos* یۆنانی "کیسە، تووڕەکە" + *helminth* "کرم" (لەو باوەڕەی جارانەوە کە گیاندارانی ئەو کۆمەڵە کیسەیێکی نێوەکی پڕشلەیان هەبوو) ◌ کرمسان
asci – plural form of ascus
ascidian /ə'sɪdɪən/ *noun, adjective,* also sea squirt
n (گیانەوەرناسی) کوندەمەیچە (بنەڕەت: لە

askos یۆنــــانی، چکـــــۆلینراوی ***askidion*** "wineskin")، فیــــشقەنەی دەریـــایی [پـــۆل ***Ascidiacea***] ***adj*** سەربە یان پێوەندی بە پۆلی Ascidiacea ـەوە هەیە ◌ اسیدین

ascidium *noun, pl.* ascidia
تـوورەکـەڵـە: بـەشـێکی تـوورەکـەئاسـا یـان گۆزەڵەئاسای رووەک یان کەڕوو و کارگی ◌ اسیدیوم

ascites /ɔ'sʌɪti:z/ *noun*
ئاوبەند، ئاوبەندی (ascitic ***adj***: سەربە ئاوبەند) ◌ استسقا

ascitic fluid *noun*
ئاوبەنداو، ئاوی ئاوبەند ◌ آب استسقا

Asclepius *noun*
ئەسکلیپیوس (= خودای نۆژداری لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) ◌ آسکلپیوس

ASCII *abbreviation* American Standard Code for Information Interchanges
ئەســـکی: کــۆدێکی پێوانــەیی بـــەکاردێنریَ بەشێوەیێ کە زانیاری‌یەکان بتوانن لە نێوان دوو کامپیوتێر کە هەریەکی بە بەرنامەیەکی جیاواز کار دەکەن، راگوێزرێن ◌ اسکی

asco- or **asc** *prefix*
پێشگر: تـوورەکە، کیـسە، هـەگبـە: ***ascomycete*** ◌ پیشوند: کیسه

ascocarp *noun*
هەگبەبەر: ئەندامی میوەهێنەری پێگەیشتووی کارگ یان کەڕووە ascomycetous ـەکان ◌ آسکوکارپ

ascocarpic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هـەگـبـەبەرەوە هـەیـە ◌ وابسته به آسکوکارپ

ascogonial *adjective*
سەربە وردەتوورەکەپێکهێن یان وردەکیـسـەسـاز ◌ وابسته به آسکوگونیم

ascogonium *noun, pl.* ascogonia
وردەتوورەکەپێکهێن، وردەکیـسـەساز: ئەندامی رەگەزی مێینەی (هێندیَ) کارگ یان کەڕووە ascomycetous ـەکان ◌ آسکوگونیم

ascomycete /ˌaskə'mʌɪsi:t/ *noun, pl.* ascomycetes /-'mʌɪsi:ts, -mʌɪ'si:ti:z/, also sac fungus
تـوورەکـەکـارگ، کیـسـەکـەڕوو، تـوورەکـەتـەم، کـارگـی تـوورەکـەیـی یـان کیـسـەیـی: کـارگـی کۆمەڵێکی بەربڵاو کە تووەکانی لەنێو توورەکە یان هـەگـبـەیێ ascus پـەرە دەسێنن و زۆربـەی کـەڕووەکـان و تـەمـەکـان mould یـان mildew، ترشێنەکـان yeast دەگرێتـەوە (بنـەڕەت: لـە یۆنانی‌یەوە ***askos*** "توورەکە، کیسە" + ***mukētes*** "کارگ یان کەڕووەکان") [پۆل Ascomycetes یا ژێردیڤیژن Ascomycotina] ◌ آسکومیست

ascomyceteous *adjective*
خاوەن توورەکەکارگ، کیـسـەکـەڕوودار، خـاوەن توورەکەتەم، خاوەنی کارگی توورەکەیی یان کیسەیی ◌ دارای آسکومیست

ascorbate *noun*
خـوێ یـان بـەرهـەمێکـی تـری ترشـەڵـۆکی ئەسکۆربیک ◌ اسکوربات

ascorbic acid /ə'skɔ:bɪk/ *noun*
ڤیتامین سی، ترشەڵۆکی ئەسکۆربیک $C_6H_8O_6$ ◌ اسید اسکوربیک

ascospore *noun*
هـەگـبـەسـپۆر، هـەگـبـەتـوو، تـوورەکـەسـپۆر، ئاسکۆسپۆر: توو یان سپۆریَ کە لە نێو توورەکە یا هەگبە دایە، تۆویَ کە لە نێو ascus پێکهاتووە (ascosporic ***adj***: سـەربـە هـەگـبـەسـپۆر) ◌ مشکوهاگ، آسکواسپور

ascot /'æskɒt, US 'æskɑ:t/ = cravat

ascribable /ə'skrɪbəbl/ *adjective*
سەربە، لەبەر، لە ئەنجامی ◌ مربوط به، ناشی از

ascription /ə'skrɪpʃn/ *noun*
دانـەپاڵ، پـاڵدان، خـــتـەپاڵ، پێوەچەســپاندن، پێدان ◌ انتساب، اسناد، اتصاف، اطلاق

ascus /'askəs/ *noun, pl.* asci /'askʌɪ, US -i:/
(رووەکناســی) توورەکـە، وردەتــوورەکــە، وردەکیـسە، هەگبـە (کـە سـپۆر یـان تـۆوی کـەڕووەکان تیـا هەڵـدەدەن؛ بنـەڕەت: لـە ***askos*** یۆنانی "bag") ◌ کیسه

asdic /'azdɪk/ *noun,* acronym from Allied Submarine Detection Investigation Committee
(زۆرتـر بریتانیـا) ئاسـدیک: جـۆریَ دەنـگدۆز sonar کـە لـە شـەڕی جیهـانی دووەمدا پـەرەی سەند تا ژێردەریایی‌یەکانی دوژمن دەس‌نیشان بکا ◌ آسدیک

-ase *suffix*
پاشگر: هەوێنە، ئەنزیم: ***amylase*** (بنـەڕەت: لـە ***(diast)ase***ەوە) ◌ پسوند: آنزیم

ASEAN /'asɪən/ *abbreviation* Association of South-East Asian Nations
ئاسیەن (= کۆمەڵەی وڵاتانی رۆژهەڵاتی ئاسیا) ◌ آسئان

asepsis /eɪ'sepsɪs/ *noun*
1 پاکژبوونـەوە، خـاوێنبوونـەوە، پیـسیبـەری، بـێمیکـرۆبی، بـێ‌ڤایرۆسـی 2 شـێوەکانی پاکژکردنەوە (لە بەکتریا زیانبارەکان، بروانە antisepsis) ◌ 1 ضـدعفونی‌شـدگی، گندزدایی 2 روش‌های گندزدایی

aseptic /ˌeɪ'septɪk/ *adjective*
(پزشــکی) خاوێنـــەوەبوو، پـــاکژەوەبوو، خاوێنەوەکراو، پاکژکراو، خاوێن، خاوێن لە هـەر بـەکتریـایێکی بـەزیـان یـان زیـانبـار ◌

ضدعفونی شده

asexual /ˌeɪˈsekʃuəl/ *adjective*

1 (زیندەناسی) نارەگەزی، ناسێکسی، بێ ئەندامی زاوزێ، نازایەنـــدی: *asexual plants* ◊ 2 سارد، بێ نارەزووی سێکـــسی: *an asexual relationship* ؛ *to reproduce asexually* :asexually *adv*) *asexual reproduction* :asexuality *n* بـێ رەگەزنـدامێتی، نـەبوونی ئەندامی زاوزێ یان زایەندی، ئەسێکشوالیتی) ۞ 1 غیرجنسی، فاقد اندام جنسی 2 سرد

Asgard *noun*, also Asgarth, Old Norse *āsgarthr*

ئاسـگارد، مالــی خودایـان (لـە میتۆلۆژیـای سکاندیناڤی‌دا) ۞ آسگارد

ash[1] /æʃ/ *noun*

خۆلــەمێش، خۆلـەکەوە، بـوور، مـۆر، سـووتوو، پەلەموور، پەلەخۆر ۞ خاکستر

ash[2] /æʃ/ *noun*

1 داربناوچ، بناو، بەناف، بەناف، زوان‌مەلیچک [تـوخم *Fraxinus*: زۆر جـۆرن] 2 بـۆ نـاوی دارەکانی تر بەکاردێترێ، ب.ن. mountain ash 3 پیتێکی runic ئینگلیسی کۆن 4 هێمای æ یان Æ، لە ناوێی رۆمی‌دا لە جیاتی پیتی رۆنیـک و وەک هێمـاێکی دەنـگ‌ناسـی یـان فۆنیتیک بەکاردێترێ ۞ 1 درخت زبان‌گنجشک، چوب زبان‌گنجشک 2، 3 و 4 اش

ashamed /əˈʃeɪmd/ *adjective*

شـەرمەزار، شەرمەسار، شـەرمـەزار، رووسیابار، سـەرداخـستوو، خەجالـەت‌بار، خەجالـەتەوەبوو، بەخۆداشـکاو، بـە تەقەکـەوتوو، تریقـەوەبوو، رووزەرد ۞ خجالت‌زده، شرمنده

ashamedly /əˈʃeɪmdli/ *adverb*

سەرداخـستووانە، بەخەجالەتی‌یەوە، شەرمەزارانە، رووسیابارانە ۞ با خجالت‌زدگی

Ashanti /əˈʃanti/ *noun*, also Asante, *pl.* same

1 ئەنـدامی گـەلێکی باشـووری ناوەنـدی گانـا 2 زاراوەی Akanی ئەو گەلە ۞ آشانتی

ash blonde *adjective, noun*

adj قژکالـی بـۆر *n* ژنی قژکالـی بـۆر ۞ *adj* بلوند خاکستری *n* زن با موی بلوند خاکستری

Ashcan *adjective*

سـەربـە کۆمـەڵێ لـە وێنـەکێشانی ئـەمریکـایی سـەدەی بیـستەم کـە بنـەمای کـارەکانیان لـەسـەر باسـکردی راستەقینەی دیمەنی شار بوو ۞ آشکان

Ashcan school *noun*

ریباز یـا قوتابخانـەی ئاشـکان (راسـتی‌گـەری ئەمریکا) ۞ مکتب آشکان

ashcan *noun*

1 تەنەکەی خـۆڵ، زبڵ‌دان 2 (slang) = depth charge ۞ سطل زباله

ash cone *noun*

قووچکـە یـان قووچـەکی خۆلـەمێش (گـرکان (ئاگرپژێن) یان جوگرافیا) ۞ مخروط خاکستر

ashen /ˈæʃn/ *adjective*

1 خۆلەمێشی، بـۆر، شـینکی 2 رەنـگ‌بزرکـاو، سپی‌هەلگەراو 3 لە داری بناوچ ۞ 1 خاکـستری 2 رنگ‌پریده 3 از چوب زبان‌گنجشک

Asher *noun*, Hebrew *Āshēr*

ئاشێر: کوری یەعقووب Jacob سەررەچەلەکی یەکێ لە هۆز و خێلەکانی ئیسرائیل ۞ آشر

ashes /ˈæʃɪz/ *noun, pl.*

1 خۆلەمێش، خۆلەکەوو، بوور، ئاری، خەلەکوو 2 خۆلەمێشی مردوو یان تەرمی مردووان ۞ 1 خاکستر 2 خاکستر اجساد مردگان

ashet /ˈaʃɪt/ *noun*

(لـە سـکاتلەند) دەوری یـان جـامی گـەورە (بنەرەت: لە *assiette* فەرەنسی) ۞ آشت

ash-hole *noun*

گولـــبێنە، کـــزن، گولـــۆ، کونەخۆلـــەمێش، خۆلەمێش‌دان ۞ گلخن

Ashkenazi /ˌaʃkəˈnɑːzi/ *noun, pl.* Ashkenazim /-zɪm/

جوویێ لـە رەچەلـەک یـان رەگـەزی ناوەنـد و رۆژهەلاتی ئەورووپا (لەگەل Sephardi بەراورد کرێ) ۞ آشکنازی

ashlar /ˈaʃlə/ *adverb*

بەردی خانوو، بەردی چوارپالوو، خشتەبەرد (بە شێوەی چوارگۆشە تەواو یان نیوە تاشراێ) ۞ سنگ بنا

ashore /əˈʃɔː(r)/ *adverb*

لە کەنار، لە گوێئاو، لە دەمناو، بەرەو کـەنار، تا کـەنار، تا بەسـتێن: *to come/go ashore* ۞ در ساحل، به طرف ساحل، تا ساحل

ashpan /ˈæʃpæn/ *noun*

خۆلەمێش‌دان، ژێرسیگاری، ژێرسیگار، تەپلەک ۞ زیرسیگاری

ashpit /ˈæʃpɪt/ = ashtray

ashram /ˈæʃrəm/ *noun*

جێگـای تەکینـەوە لـە کۆمەلـگا(دا)، پـەرێزگا (ب.ت. فیسلووفی هیندی؛ بنەرەت: لە *āśrama* سانسکریتەوە "hermitage") ۞ آشرام

Ashtoreh = Astarte

ashtray /ˈæʃtreɪ/ *noun*, also ashpit

ژێرسیگاری، تەپلەک ۞ زیرسیگاری

Ashur *noun*

ئاشوور: 1 خودای سەرەکی ئاشووری‌یەکان 2 ولاتی ئاشووری کـۆن 3 خـەلـک و دەولـەتی ئاشووری کۆن (لە *Ashūr* ئەکەدی) ۞ آشور

Ash Wednesday *noun*

چوارشـــەممەی خۆلـــەمێش (ی، یەکـــەم رۆژی Lent) ۞ چهارشنبه‌ی خاکستر

ashy *adjective* (ashier, ashiest)
1 خۆڵەمێشی، بۆر 2 سەربە خۆڵەمێش، بەخۆڵەمێشداپۆشراو، خۆڵەمێشپۆشکراو 3 رەنگبزرکاو، سپیهەڵگەڕاو، ashen ◌ 1 خاکستری 2 وابسته به خاکستر، با خاکستر پوشیده‌شده 3 رنگ‌پریده

Asiago *noun*
ئاسیاگۆ: جۆرێ پەنیری سەختی زەردی تیژی لە بنەڕەتا ئیتالیایی (بنەڕەت: لە *Asiago* شارێکی ئیتالیا) ◌ آسیاگو

Asian /'eɪʃn, US 'eɪʒn/ *adjective, noun*
adj ئاسیایی، سەربە ئاسیا یان خەڵکەکەی *n* خەڵکی ئاسیا (لە بریتانیا Asian ئاماژە بەو خەڵکانەیە (یان دایک و باوکیان) لە نیمچەوشکاری هیندوستانەوە هاتوون، لە کاتێکا لە ئەمریکای باکووری بۆ ئاماژە بە خەڵکانی ئاسیای دوور بەکاردێتێ) ◌ *adj* آسیایی *n* اهل آسیا

Asian American *noun, adjective*
n ئەمریکایی بە ڕەچەڵەک ئاسیایی (ب.ت. ئاسیای دوور) *adj* سەربە ئەمریکایی‌یە بە ڕەچەڵەک ئاسیایی‌یەکان ◌ *n* امریکایی آسیایی‌تبار *adj* وابسته به‌امریکایی آسیایی‌تبار

Asian tiger mosquito *noun*
مێشوولەبەورەی ئاسیایی، ڕێڕێی ڕەش و سپی کە ڕاگوێزەری چەند نەخۆشییێکە (وەک dengue [*Aedes albopictus*]) ◌ نوعی پشه

Asian influenza *noun*, also Asian flu
هەڵامەت یان ئانفلوئانزای ئاسیایی ◌ آنفلوانزای آسیایی

Asiatic /ˌeɪʃi'ætɪk, US ˌeɪʒi-/ *adjective*
ئاسیایی، سەربە ئاسیا، پێوەندی بە ئاسیاوە هەیە ◌ وابسته به آسیا

Asiatic cholera *noun*
ڕەشەڕشانەوەی ئاسیایی، بە هۆی (*Vibrio cholerae*) ◌ وبای آسیایی

aside /ə'saɪd/ *adverb*
لە لاوە، لە تەنیشت، لەپاڵ، بێجگەلە، سەرەڕای ◌ به کنار، علاوه بر

aside from = apart from

asinine /'æsɪnaɪn/ *adjective*
گەوج، نەفام، کەر، کەرانە، گەوجانە: *an asinine excuse* (لە لاتین، لە *asininus* "کەر *asinus*" ass) ◌ ابله، احمقانه

asininity /ˌæsə'nɪnəti/ *noun, pl.* asininities
کەرێتی، گەوجێتی، نەفامی ◌ بلاهت

-asis (often –iasis) *suffix*
پاشگر: ناوی ناخۆشییەکان ساز دەکا یان پێکدێنێ: *psoriasis* (بە ڕێگای لاتین، ئەویش لە یۆنانییەوە) ◌ پسوند: اسم‌ساز بیماری‌ها

askance /ə'skæns/ *adverb*, look askance at, also askant /-'skant, US -'skɑːnt/
1 چاولێکردن بە گومانەوە، بە لاچاوەوە، بەخێسەوە ڕوانین، خێسەخێس (چاولێکردن)، مۆنەمۆن: *A waiter in a tuxedo looked askance at his jeans* 2 بە چاوی سووکەوە ◌ 1 نگاه از روی تردید 2 به چشم حقارت

askari /ə'skɑːri/ *noun, pl.* same or askaris
سەرباز یان ئەفسەری پۆلیس، عەسکەری (لە ئەفریکای ڕۆژهەڵاتی، لە *askarī* عەرەبییەوە "سەرباز") ◌ عسکری

askew /ə'skjuː/ *adjective, adverb*
1 خوارووخێچ، بەدگونیا، لارەولار، بەلایەکەوە، لابەلا، لار، گەڕاو، خوار 2 خێسەخێس، مۆنەمۆن ◌ 1 کج‌وکوله، کج 2 چپ‌چپ

asker *noun*
پرسیارکەر، پرسەر، پرسا ◌ پرسش‌کننده

asking *noun*
داواکاری، لێخوازی، داخوازی ◌ تقاضا، درخواست

asking price *noun*
نرخی دیاریکراو، بایی لەسەر یان دانراو، نرخی پێوتراو (لە لایەن فرۆشیارەوە) ◌ قیمت عرضه‌شده

aslant /ə'slɑːnt, US ə'slænt/ *adverb, perposition*
لار، خوار، لابەلا، بەلایەکەوە ◌ کج، اریب

asleep /ə'sliːp/ *adjective, adverb*
1 خەولێکەوتوو، خەوتوو، ڕاکشاو، نوستوو 2 سست، تەزیو، ناچالاک، ڕاویستاو ◌ 1 خوابیده 2 کرخ، بی‌حس

A/S level /eɪ 'es levl/ *noun*
(لە بریتانیا) ئێی‌ئێس لەیڤل ◌ ای‌اس لول

aslope /ə'sləʊp/ *adjective, adverb*
لار، خوار، بەلایەکەوە، لابەلا، لاسەنگ ◌ کج، یک‌وری

Asmodeus *noun*
ئاشمۆدای، شەیتان، ڕۆح یان گیانی شەیتانی ◌ آسمودیوس

asocial *adjective*
ناکۆمەڵی، دوورەپەرێز، لاتەریک؛ antisocial ◌ غیراجتماعی

asp /æsp/ *noun*
1 (هەروەها asp viper) بەرگیری شاخدار، بەرگیر (ئەفعی)ی چکۆلەی ژاراوی (ب.ت. لە باکووری ئەفریکا [*Vipera aspis*]) 2 کوبرای میسری [*Naja haje*] 3 جۆرێ ماسی ڕاوی گەورە، لە تیرەی carp [*Aspius aspius*] (لە لاتین، لە یۆنانییەوە *aspis*) ◌ اسب

asparagine /ə'sparədʒiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ئەمینۆی ئاوخواز $C_4H_8N_2O_3$ کە پێکهێنەرێکی زۆربەی

پرۆتئینەکانە ۞ اسپاراجین

asparagus /ɔ'spærəgəs/ *noun, pl.* same
1 (رووەکناسـی) گەولـەزەر؟، بـەنارزمی؟، مارچێوە، ترچک 2 [*Asparagus officinalis*] چوزوو یان چەکەرەی تازەی ئەم گیایە کە وەک سەوزی دەخورێ (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *asparagos* یۆنانی) ۞ مارچوبە

asparagus fern *noun*
1 وەچی تازە و ناسکی گیایێ کە وەک سەوزە دەخورێ 2 فێرنی مارچێوە، ئەو وەچە دەگرێ [*Asparagus officinalis*] ۞ نوعی سرخس

aspartame /ə'spɑ:teɪm/ *noun*
ئاوێتـەیێکـی کریـستالی $C_{14}H_{18}N_2O_5$ (یـان شیرین کەرێکی دەسکرد)، لە aspartic acid و phenylalanine دەگیرێ ۞ نوعی سرخس

aspartic acid /ə'spɑ:tɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی ئەسپارتیک: جۆرێ ترشەلۆکی ئەمینۆی کریستالی $C_4H_7NO_4$، لە رووەکدا دۆزراوەتەوە ۞ اسید اسپارتیک

aspect /'æspekt/ *noun*
1 روالـەت، نمـوود، دەموچـاو، قیافـە، سەروسەکوت، سەروتەرح، روخـار، بیچم، دیم 2 رووکـەش، رووکـار، روو، رووە، لایـەن، لا، بوار، وار، رەهەند، دۆخ، بار، رەوش 3 (ڕێزمان) ئاسپێکت (aspectual *adj*) ۞ 1 سیما، چهره، سر و وضع 2 ظاهر، وجه، منظر، رو، نما، جنبه، لحاظ، جهت، بُعد، وضع، حالت 3 (دستور زبان) نمود

aspartic ratio *noun*
پانایی وێنەیێ لەچاو بەرزایی یان درێژایی‌یەکەی (تەلەفزیۆن، کامپیوتێر و...) ۞ آسپکت راتیو

aspen /'æspən/ *noun, adjective*
n ویرۆل شامی، زەردەبی [*Populus tremula* (هی ئەوروپا)، *P. tremuloides* و *P. grandidentata* (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر] *adj* 1 سەربە یان پێوەندی بە aspen ـەوە هەیە 2 (هەڵـ)دەلەرزێ یان دەلەرێتەوە وەک گەڵای aspen ۞ *n* اشنگ *adj* 1 وابسته به اشنگ 2 آسپن

asperges /ə'spɔ:dʒi:z/ *noun*
1 (کلێسەی کریستانیەت) سروتی پیاپرژاندنی ئاوی پیرۆز لە دەسپێکی Mass دا 2 = وشەیێکی تر بۆ aspergillum ۞ اسپرجیز

aspergillosis /ˌaspədʒɪ'ləʊsɪs/ *noun, pl.* aspergilloses
نەخۆشـی‌یێ بەهۆی کەڕوویێ لە توخمی *Aspergillus* ۞ آسپرژیلوز

aspergillum /ˌaspə'dʒɪləm/ *noun, pl.* aspergilla or aspergillums
کەرەسەیێ بۆ پیاپرژاندنی ئاوی پیرۆز ۞ اسپرجیز

aspergillus *noun, pl.* aspergilli
هەر کارگ یان کەڕووێکی توخمی *Aspergillus*، خێزانی ascomycetous، زۆربەی کەڕووە ئاسایی‌یەکان دەگرێتەوە ۞ اسپرژیلوس

asperity /æ'sperəti/ *noun, pl.* asperities
1 تونـدوتیژی، زەبروزەنـگ 2 هەڵڕووشـان، هەڵـشاخان، رووشـەیی، دڕی، تووڕەبـوون، هەڵبەزینەوە 3 جنێو 4 سەختی، دژواری 5 زۆر سـارد، شـەختەبەندان، تـۆفوبەنـد، سەرماوسەغـلەتی 6 نـارێکی، زبـری ۞ 1 خشونت 2 پرخاش، درشتی 3 فحش 4 مشقت 5 بسیار سرد 6 ناهمواری

aspersions /ə'spɜ:ʃnz, US ɔ'spɜ:rʒnz/ *noun, pl.*
1 تۆمەت، چەفتە، درۆ، هەڵبەستە 2 ئابڕووبردن، نێوزڕاندن، زەمکردن، خراپەوتن، سووکایەتی (پێ کردن) ۞ 1 تهمت 2 بدگویی، افترا، توهین

aspersive *adjective*
ئابڕووبەرانە، سووکانە ۞ توهین‌آمیز

aspersorium *noun, pl.* aspersoria or aspersoriums
1 قـاپی هـەڵـگرتنی ئـاوی پـیرۆز 2 = aspergillum ۞ آسپرسوریوم

asphalt /'æsfælt, US -fɔ:lt/ *noun, also* asphaltum
قیرڕێژ، قیل‌ڕێژ، قیرتاو، ئەسفالت (asphaltic *adj*) ۞ آسفالت

asphalted *adjective*
قیرڕێـژ، قیـل‌ڕێـژ، ئەسفالـت، قیرڕێژکـراو، قیرتاوکراو ۞ آسفالته

asphaltite *adjective*
قیری کانی یان سروشتی (خالی توانەوەکەی melting point سەرترە لە هی ئاسفالت) ۞ قیر معدنی یا طبیعی

asphalt jungle *noun*
دارستان یان جەنگەڵی قیرڕێژ: شارێکی گەورە یان بەشێکی تایبەتی شارێکی گەورە (وەک جێ‌یێکی پڕمەترسی و پڕململانێ) ۞ آسفالت جنگل

aspherical *adjective,* also aspheric
ناخڕ، ناگۆیی ۞ غیرکروی

asphodel /'asfədel/ *noun*
(رووەکناسـی) خـوژە، گیائەسرێلک، گوولـک، سرێشمە، گیاچرێش، گیاسرێش [*Asphodelus* و توخمە کانی تر] ۞ اسفودل، سریش

asphyxia /æs'fɪksiə, US ɔs'f-/ *noun*
خنکان، تاسـەنە (asphyxial *adj*؛ asphyxiant *n* :*adj*, *adj* خنکێنـەر، پشوولێبڕ *n* ماک یان مەتریالی خنکێنەر) ۞ خفگی

asphyxiating *adjective*
کوشـند، خنکێنـەر، پـشوولێبڕ ۞ خفقـان‌آور.

خفه‌کننده

asphyxiation /əsˌfɪksiˈeɪʃn/ *noun*
خنکان، تاسه‌نه، پشوولێبڕان ۞ خفگی

aspic /ˈæspɪk/ *noun*
1 رینگاو، ولولەی گۆشتی، ولولەی ئاوی گۆشت 2 بەرزەلنگ؟، گیاژانوویا، لاوانته ۞ 1 آسپیک 2 اسطوخودوس

aspidistra /ˌæspɪˈdɪstrə/ *noun, pl.* aspidistras
گەلاقەلغانی، گەلاپانکە، گەلامەتالی، ڕەسەنی ڕۆژهەلاتی ئاسیا [تـوخم *Aspidistra*] (لـه *aspis, aspid-* یۆنانی "مەتاڵ") ۞ برگ‌عبایی

aspirant /əˈspaɪərənt, US ˈæspərənt/ *noun, adjective*
خوازیار، تامەزرۆ، خوازیاری کار، تالب، بەپەرۆش، تینوو، تاسەمەن، هۆگر، بەهیوا ۞ داوطلب، خواهان، مشتاق

aspirate /ˈæspərət/ *noun*
دەنگی پیتی H ۞ صدای حرف H

aspiration /ˌæspəˈreɪʃn/ *noun*
1 هیوا، ئاوات، هێڤی، مەراق، ئارەزوو 2 هەلمژین، بین‌کێشان، هەناسەدان (aspirational *adj*) ۞ 1 آرزو، امید 2 مکیدن، استنشاق، تنفس

aspirator /ˈæspɪreɪtə(r)/ *noun*
(پزشکی) هەواکێش، باکێش، هەلمژە، مژمژە ۞ مکنده

aspiratory *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هەناسەدانەوە هەیە ۞ تنفسی

aspirin /ˈæsprɪn, US ˈæspərɪn/ *noun, pl.* same or aspirins
ئەسپیرین، حەبی ژانەسەر، حوبی سەرێشە (بنەڕەت: لە *acetylierte Spirsäure* ئەلمانی‌یەوە "acetylated salicylic acid") ۞ آسپیرین

aspiring /əˈspaɪərɪŋ/ *adjective*
بەرزخواز، بەرزەفڕ ۞ بلندپرواز

asp viper = asp

asquint /əˈskwɪnt/ *adjective, adverb*
خێل، چاولار، بە سیلەی چاو، لە یان بە گۆشەی چاوەوە ۞ لوچ

ass[1] /æs/ *noun*
1 کەر، گوێدرێژ [*Equus africanus* (ئەفریکا) و *E. hemionus* (ئاسیا)] 2 (نافەرمی) مرۆی گەوج و کەر 3 گایین، تێکەلبوونی سێکسی، نیاندن، نزیکی ۞ 1 خر 2 آدم ابله 3 جماع

ass[2] /æs/ *noun*
(زمانی ڕەمەکی ئەمریکای باکووری) کنگ، قوون ۞ کون

assai /aˈsʌɪ/ *noun*
(موسیقا) زۆر، یەکجار: *allegro assai* (ئیتالیایی "very much") ۞ خیلی

assailant /əˈseɪlənt/ *noun*
هێرش‌کەر، پەلاماردەر، هێرش‌بەر، هەلمەت‌بەر ۞ حمله‌کننده، مهاجم

assailment *noun*
هێرش، شالاو، هەلمەت، هورووژم (assailable *adj*) ۞ یورش، حمله

Assam *noun*
ئاسام: جۆرێ چایی، هی باکووری ڕۆژهەلاتی هیند ۞ آسام

Assamese /ˌasəˈmiːz/ *adjective, noun (pl. same)*
adj سەربە Assam، خەلکەکەی یا زمانەکەیان *n* 1 خەلکی ئاسام 2 زمانی فەرمی ئاسام، زمانێکی Indicی سەربە بەنگالی ۞ آسامی

assart /əˈsɑːt/ *noun*
(بریتانیا و مێژوویی) پەلەزەوی‌یێ کە لە دارستانەوە کراوەتە (یان لە دارستان بڕدراوە و کراوە بە) کێلگە ۞ آسارت

assassin /əˈsæsɪn, US -sn/ *noun*
1 پیاوکوژ (پیشەیی)، بکوژ، تیرۆریست، کوشتن‌کار، ڕەشەکوژ 2 (Assassin) ئەندامان یان فەدایی‌یانی حەسەنی سەباح، لە سەردەمی شەڕی خاچ‌پەرستەکاندا Crusades، حەشیشی ۞ 1 قاتل، تروریست 2 اسماعیلی

assassination /əˌsæsɪˈneɪʃn, US -səˈn-/ *noun*
تیرۆر، کوشتن، پیاوکوژی، ڕەشەکوژی (assassinator *n*: پیاوکوژ، مرۆکوژ، خوێنڕێژ) ۞ ترور، قتل

assassin bug *noun*, also reduviid
مێرووەڕەشەکوژ: جۆرێ مێرووی خوێن‌مژ یان ڕاوی لنگ‌درێژ، زۆرتر هی ناوچەی پشتێنەیی tropics، هێندێ لەوان دەتوانن نەخۆشی‌یەکان بۆ مرۆڤ ڕاگوێزن یان مشەخۆرە خوێن‌مژەکانی شیردەرانن mammals [خێزان :Reduviidae گەلێ جۆرن] ۞ نوعی حشره

assault /əˈsɔːlt/ *noun*
1 هێرش، هەلمەت، شالاو 2 تاوانی هێرشی جەستەیی، تێبەربوون، لێدان، لێدان و برینداركردن 3 دەس‌درێژی، پەلامار (ب.ت. سێکسی؛ assaulter *n*؛ assaultive *adj*) ۞ 1 حمله، هجوم 2 ضرب و شتم 3 تجاوز جنسی

assault and battery *noun*
(ماف) هێرشی جەستەیی توندوتیژانە، لێدان و بریندارکردن، پەلاماردان و بریندارکردن ۞ ضرب و شتم، ایراد ضرب و جرح

assault course *noun*
(سەربازی) گۆڕەپانی مەشقی سەربازی ۞ میدان تمرین نظامی

assay /əˈseɪ/ *noun*
1 هەلسەنگاندن، نرخاندن، قەبلاندن 2 ئەنجامی

شی کردنەوە یان شیکاری، تاکامی شیتەڵکاری 3
شــی کردنــەوە، لێکدانــەوە، شــیتەڵکــاری،
تــاقی کردنــەوە 4 دیــاری کــردنی پــەتێتی،
تاقی کردنەوە، عەیارگرتن ۞ 1 سنجش، آزمایش،
ارزیابی 2 نتیجەی تحلیل 3 تجزیە 4 عیارگیری

ass-driver *noun*
کەرەوان، خەرگەلە، کەرلەوەڕێن، شوانی گوێرێژ
۞ خرران

assegai /'æsəgaɪ/ *noun*, also asagai
1 نیزە، رم، نەیزە (لە لایەن هۆزەکانی ئەفریکای
باشــوورەوە) 2 (هــەروەهــا assegai wood)
نەیزەکە: درەختێکی ئەفریکای باشووری لە
تیرەی dogwood، کە داریکی سەختی هەیە
[Curtisia dentata] (لە *azagaie* فەرەنسی
یــان *azagai* پۆرتوگــالی، لــە *az-zaghāyah*
عــــەرەبی، لــــە *az*، *al* "the" + *zaghāyah*
بەربەری "رم") ۞ 1 نیزە 2 اساگای

assemblage /ə'semblɪdʒ/ *noun*
1 کۆکردنەوە، کۆبوونەوە، خڕبوونەوە، کۆمبین،
مەجلیس، جڤین، کۆمەڵە، دەستە، گەل، گروپ 2
تێکهەڵکێش کردن، سەریەکخستن، مۆنتاژ،
بەستنەوە، پێکەوەنان، سواریەک کردن ۞ 1
جمع آوری، گردهمایی، تجمع، اجتماع، جمعیت 2
مونتاژ

assembled *adjective*
1 کۆوەبوو، کۆوەکراو، خڕ(ەوە)کراو 2
سواریەک کراو، تێکهەڵکێش کراو،
سەریەکخراو، بەستراو، پێکەوەنراو ۞ 1
گردآمدە 2 مونتاژشدە

assembly /ə'sembli/ *noun*, *pl.* assemblies
1 ئەنجومەن، جڤات: *assembly elections* 2
جەرگە، کۆڕ، کۆبوونەوە، دانیشتن، کۆمبین،
گۆبەند 3 سواریەک کردن، بەستنەوە، کۆکردنەوە،
سەریەکخستن 4 تەپڵی (دەنگ) کۆکردنەوە
(سەربازەکان) ۞ 1 مجلس 2 مجمع، اجتماع،
گردهمایی 3 مونتاژ 4 شیپور جمع

assembly language *noun*
(کامپیوتێر) زمانی ئەسێمبلی ۞ زبان اسمبلی

assembly line *noun*, also production line
هێڵی بەرهەمهێنان ۞ خط تولید

assemblyman /ə'semblimən/ *noun*, *pl.* assemblymen
1 ئەندامی کۆمەڵە یان دەستەی قانووندانان 2
نوێنەری ئەنجومەن (لە ئەمریکا) ۞ 1 عضو
گروە قانونگذار 2 نمایندەی مجلس

assembly room *noun*
ژووری کۆبوونەوەکان ۞ تالار اجتماعات

assemblywoman /ə'semblɪwʊmən/ *noun*, *pl.* assemblywomen
1 ئەندامی کۆمەڵە یان دەستەی قانووندانان 2
نوێنەری ئەنجومەن (لە ئەمریکا) ۞ 1 عضو
گروە قانونگذار 2 نمایندەی مجلس

assent /ə'sent/ *noun*
1 رێککەوتن، یەککەوتن، رەزامەندی 2
پەسندکردن، مۆرکردن، پەژراندن، سەلماندن،
بەڕاستدانان ۞ 1 موافقت، رضایت 2 تأیید،
تصدیق، تصویب

assentation *noun*
رێککەوتن، یەککەوتن، قایلبوون ۞ موافقت

assenter *noun*, also assentor
رێککەوتوو، یەککەوتوو ۞ موافقت‌کنندە

assertion /ə'sɜːʃn, US ə'sɜːrʃn/ *noun*
1 جەختاندن، دووبارەکردنەوە، پێداگرتن،
پاگەزدان، سووربوون، پێچەقاندن 2 سەلماندن 3
دەربڕین 4 ئیدعا، داواکاری 5 بڕیار، دەستوور
۞ 1 تأکید، پافشاری 2 اثبات 3 اظهار 4 ادعا 5
حکم

assertive /ə'sɜːtɪv, US ə'sɜːrtɪv/ *noun*
1 لەخۆڕادیتوو، خۆباوەڕ 2 بڕا، بەزاکوون،
شێلگیر: *-sertive behaviour* 3 چاونەترس،
پێداگر، سوور 4 یەکلایی کەرەوە، کۆتایی پێهێن،
بڕێنەرەوە (assertively /ə'sɜːtɪvli, US
ə'sɜːrtɪvli/ *adv*: بە لەخۆڕادیتنەوە، قورس و
قایم، سوور؛ assertiveness *n*: 1 لەخۆڕادیتن،
بەخۆباوەڕی: *an assertiveness training
course* 2 چاونەترسی) ۞ 1 دارای اعتماد بە
نفس 2 قاطع 3 جسور، گستاخ، سمج 4 قطعی

assertor *noun*
داواکار، مودەعی ۞ مدعی

assessable *adjective*
شیاوی نرخاندن ۞ قابل ارزیابی

assessment /ə'sesmənt/ *noun*
1 هەڵسەنگاندن، نرخاندن، هەزیر، مەزندە 2
نرخدانان، چەسپاندنی نرخ و بایی 3 لێکدانەوە،
هەڵسەنگاندن 4 دەسنیشانکردن، دیاریکردن
(بژێرە، باج و هتد) ۞ 1 برآورد، تخمین، ارزیابی
2 قیمت‌گذاری 3 سنجش 4 تعیین

assessment book *noun*
نرخاندن‌نامە، دەفتەری هەڵسەنگاندن ۞ دفتر
ارزیابی

assessor /ə'sesə(r)/ *noun*
1 نرخێنەر، هەڵسەنگێنەر 2 یاریدەدەری
راوێژکار، دواراوێژکار (لە دادگا و لەسەر بابەتە
تکنیکییەکان) ۞ 1 ارزیاب 2 دستیار مشاور

asset /'æset/ *noun*
1 سامان، دارایی، ماڵ، مایە 2 خوداپێداوی،
خوداگەیاندە، نیعمەت 3 چاوگی هێز، سەرچاوە
یان ژێدەری هێز، سەرچاوەی دەسەڵات ۞ 1
دارایی، ثروت 2 نعمت 3 مصدر قدرت

asset-stripping *noun*
(دارایــی) هــەرزانکــڕی، مفتەکــڕی (asset-
stripper *n*) ۞ مفت‌خری

asseveration *noun*
چەندبارەکردنەوە، جەختکردن، سووربوون. پێداگیری، پێداگیری، پێداگرتن (بە توندی: بنەڕەت: لە *asseveratio(n-)* لاتین، لە *asseverare*، لە *ad-* "to" + *severus* "serious") ۞ تأکید، اظهار

asshole /'æshəul, US -houl/ = arsehole

assibilation *noun*
(دەنگناسی)فیشکاندن، فیکاندن ۞ صفیری‌سازی

assiduity /ˌæsɪ'dju:əti/ *noun, pl.* assiduities
وردەوەبوون، وردبوونەوە، سەرنج، تێکۆشان، حەولدان، خەباتکاری، شێلگیرکاری، سووربوون، بەکاری، زەحمەتکێشی، بەچنگی، ڕەنجکێشی ۞ دقت، پشتکار، جدیت

assiduous /ə'sɪdjuəs, US -dʒuəs/ *adjective*
1 شێلگیر، تێکۆشەر، بزاڤکار، حەولدەر، هەولدەر، بەکار، سوور، زەحمەتکێش، بەچنگ، ڕەنجکێش، بەڕشت: *one of the most assiduous members of the team* 2 بەردەوام، لەسەریەک (*assiduousness n*) ۞ 1 ساعی، سختکوش، جدی، باپشتکار 2 مستمر

assiduously /ə'sɪdjuəsli, US -dʒuəsli/ *adverb*
شێلگیرانە، بە سووری، بە ڕشتی: *He worked assiduously to earn the money for his son's education* ۞ پیگیرانە

assign = assignee

assignable *adjective*
لەدیاریکردنهاتوو، دیاری دەکری. لەراگوێستنهاتوو، شیاوی بەنێوکردن. لەدانەپالهاتوو، دەدرێتە پال، شیاوی خستنەپال ۞ قابل تعیین، قابل واگذاری، قابل اسناد

assignat *noun*
ئێسکناس (پارەیێ کە لایەن حکومەتی شۆرشگێری فەرەنسە لە سالانی 1790ـ1795 دەدرایەدەرێ) ۞ اسکناس

assignation /ˌæsɪg'neɪʃn/ *noun*
1 ژوان، دیاریکردنی کات 2 گواستنەوە، بەنێوکردن، کردنەناو، گوێزانەوە 3 تایبەتیدان، تەرخانکردن 4 دیاریکردن ۞ 1 میعاد 2 واگذاری 3 تخصیص 4 تعیین

assignee *noun*
پارێزەر، دانراو، نوێنەر، جێگر، بریکار ۞ وکیل، گماشته، نماینده

assignment /ə'saɪnmənt/ *noun*
1 ئەرک، کار، خەبات، ناردن بۆ کارێ، کار پێسپاردن، راسپێری، پۆست 2 (خوێندنگا) مەشق 3 تایبەتیدان، تەرخاندان 4 دانەپال، خستنەپال، پالدان 5 دانان 6 بەنێوکردن، گواستنەوە، راگوێستن، دەستلێهەلگرتن، وازلێهێنان ۞ 1 وظیفه، ماموریت، شغل 2 تکلیف، مشق 3 تخصیص 4 اسناد 5 انتصاب 6 واگذاری

assignor *noun*
بەنێوکەر، راگوێزەر ۞ انتقال‌دهنده

assimilable *adjective*
لەتوانەوەهاتوو، دەتوێتەوە، لە توانەوە دێ (*assimilability n*) ۞ قابل جذب

assimilated *adjective*
تواو، تووا‌و، هەرسکراو ۞ جذب‌شده

assimilation /əˌsɪmə'leɪʃn/ *noun*
1 تو(و)انەوە، حەلان، گرتن، مژین 2 لێکچواندن، چونیەککردن، وێکچواندن، هاوشێوەکردن، یەکسانکردن، یەکاندن، وەکیەککردن، چونیەکی 3 هەرس(کردن) 4 (دەنگناسی) هاوشێوەیی ۞ 1 جذب 2 تشبیه، همگون‌سازی، همگونی 3 گوارش 4 (آواشناسی) همگونی

assimilator *noun*
توێنەر، یەکێنەر، وێکچوێنەر ۞ تحلیل‌برنده، همگون‌ساز

assimilative *adjective,* also assimilatoty
لێکچوێنەر، یەکێنەر، یەکسانکەر ۞ همگون‌ساز

assistance /ə'sɪstəns/ *noun*
1 یارمەتی، یاریدە، دەسگرتن، دەسگیرۆیی، کۆمەک، باروبۆ، باربوو، بازگوری 2 ئالیکاری، هاریکاری، هاوکاری ۞ 1 کمک، امداد، کمک مالی 2 همکاری

assistant /ə'sɪstənt/ *noun*
1 یاریدەدەر، یارمەتیدەر، یاریەدەر، ئالیکار، یاوەر، بازگور، هاریکار 2 فرۆشیار (فرۆشگا) ۞ 1 دستیار، معاون 2 فروشنده (فروشگاه)

assistant professor *noun*
(لە ئەمریکا و کەنەدا) دواماموستا، یاریدەدەری ماموستا یان پرۆفسۆر ، دواپرۆفیسۆر ۞ استادیار

assizes /ə'saɪzɪz/ *noun*
(مێژوویی) دادگای گەڕۆک (ئینگلتەرە و ویلز) ۞ محکمەی سیار

Assoc *abbreviation* 1. association 2. associated

associability /əˌsəuʃɪə'bɪləti/ *noun*
لەبیرکەوتنەوەهاتوویی ۞ تداعی‌پذیری

associable /ə'səuʃɪəbl/ *adjective*
لەبیرکەوتنەوەهاتوو، دەکەوێتەوە بیر ۞ تداعی‌پذیر

associate /ə'səuʃiət, US ə'sou-/ *noun, adjective*
n 1 هاوکار، بەشدار، پشکدار، شەریک 2 یاریدەدەر 3 ئەندامی پێوەبەستراو، ئەندامی پێوەبەند *adj* 1 یەکگرتوو، هەڤگرتوو 2 بەستراو، سەربەدی، پاشکۆ، پێوەبەند، پێوەبەستراو، پێکەوەبەستراو 3 یاریدەدەری ۞ *n* 1 همکار، شریک 2 معاون 3 عضو وابسته *adj* 1 متحد 2 وابسته 3 دستیار

Associated /ə'səʊʃiət, -siət, US ə'soʊ-/ *adjective*
(كۆمپانیــا) پێوەبەنــد، ســـەربەدی، پاشــكۆ، پێوەبەستراو ۞ وابسته، تابعه

associate professor *noun*
(لـــە ئـــەمریكا و كەنـــەدا) دواماموســـتا، دواپرۆف(یـ)سۆر، یاریدەدەری پرۆفـسۆر ۞ دانش‌یار

association /əˌsəʊʃi'eɪʃn, -si'eɪ-, US əˌsoʊ-/ *noun*
1 بیركەوتنـەوە، پێوەنـدی هۆشـی، بەسـتنەوەی چـەمكی، هـۆش‌بەنـدی 2 گرێـدایی، پێوەنـدی، پێكبەنـدی، تێكەڵـی 3 یـەكێتی، یـەكگرتوویی 4 هاوبەشێتی، بەشداری، پشكداری 5 هەسـتان و دانیشتن، هاونشینی، هەڵس‌وكەوت 6 هاوكاری 7 كۆڕ، جڤات، ئەنجومەن، كۆمەڵە ۞ 1 تداعی 2 ارتباط، رابطه 3 اتحاد 4 مشاركت 5 معاشرت 6 همكاری 7 كانون، انجمن

Association football = football

associative /ə'səʊʃiətɪv, US ə'soʊ-/ *adjective*
1 بیركەوتنـــەوەیی، ســـەربە بیركەوتنـــەوە 2 (بیركاری) ئاسۆشەیتیڤ: $(a \times b) \times c = a \times (b \times c)$ ۞ 1 وابسته به تداعی 2 شركت‌پذیر

associative neuron = interneuron

associativity *noun*
ئاسۆشەیتیڤیتی ۞ شركت‌پذیری

assonance /'æsənəns/ *noun*
(دەنگ‌ناسی) هـاودەنگی، هـاوبزوێنی ۞ تـوازن، همگونی واكه‌ای

assonant /'æsənənt/ *adjective*
هاودەنگ، هـاوبزوێن ۞ هـم‌آوا، دارای همگـونی واكه‌ای

assorted /ə'sɔːtɪd, US ə'sɔːrtəd/ *adjective*
1 جۆراوجـــۆر، جۆربـــەجۆر، جەستەجەســـتە، هەمەڕەنگ، هەمەچەشنە: *The meat is served with salad or assorted vegetables* ◊ *a box of assorted chocolates* ◊ *The jumper comes in assorted colours* 2 چۆنیـەك 3 پـۆلێنراو، دەسـتەكراو، دەستەدەسـتە(كـراو)، دەسـتێنراو 4 تێكـەڵ ۞ 1 گونـاگون، متنـوع 2 متجانس 3 ردەبندی‌شده 4 مخلوط

assortment /ə'sɔːtmənt, US ə'sɔːrt-/ *noun*
1 كۆمەڵە، جۆرەكان، كۆمەڵـەیەكی جۆراوجـۆر یـان هەمـەڕەنگ، هەمەچەشـنە، دەسـتەجۆر، جـۆران 2 تێكەڵـە 3 پۆلانـدن، دەسـتەكردن، دەستاندن ۞ 1 مجموعه، انواع 2 آمیزه 3 ردەبندی

Asst *abbreviation* assistant

assuagement /'æsweɪdʒmənt/ *noun*
داكاسـاندن، دامركانـدن، دامرانـدن، (دا)شـكاندن، نیـشاندنەوە، هێوركردنـەوە، ئـارامكردنـەوە ۞ تسكین

assuassive /ə'sweɪsɪv/ *adjective, noun*
adj دامركێن، ژانبڕ، ئارامكەرەوە، هێدیكەرەوە *n* دەرمـانی ژانبـڕ یـان هێـدیكـەرەوە ۞ *adj* مسكن *n* داروی دردنشان

assumable /ə'sjuːməbl/ *adjective*
شـیاوی وادانـان، لـەوادانانهـاتوو، وادادەنـرێ (assumably /ə'sjuːməbli/ *adv*: گرتمـان، وامان‌دانا، گریمان) ۞ قابل فرض

assumed /ə'sjuːmd, US ə'suːmd/ *adjective*
1 سـاختە، درۆ، هەڵبەسـتە 2 وادانراو، گریمانەیی، گریمانـەكی (assumedly /ə'sjuːmdli, US ə'suːmdli/ *adv*) ۞ 1 جعلی، كاذب، دروغین 2 مفروض

assumed name *noun*
نێوی سـاختە، خوازەنێو، نـاوی وادانراو ۞ نـام مستعار

assuming /ə'sjuːmɪŋ, US ə'suːmɪŋ/ *adjective*
1 لـەخۆڕازی، لـەخۆبایی، بـەفیز، خۆهەڵـكێش، بەلاف، پڕئیدعا، خۆبەزلزان 2 گریمان، وامان‌دانا ۞ 1 پرمدعا، متكبر 2 بر فرض كه

assumption /ə'sʌmpʃn/ *noun*
1 وادانـان، گریمـان، وابۆچـوون، پـێ‌وابـوون، وازانـــین 2 بۆچـــوون، خـــەیاڵ، گومـــان 3 خۆبەزلزانی، بەدەماری، بەهەوایی، لەخۆبایی‌بوون 4 گرتەمل، خۆبەستەیی، دەربەستی، گرتنەئەستۆ 5 واخۆنیشان‌دان، واخۆدەرخستن 6 گرتەدەست 7 (the Assumption) 1 هەڵكـشان یـان بەرزبوونەوەی مریەم بۆ ئاسمان 2 فێستیڤاڵی 15 ئەگۆست بـۆ ئـەو یـادەوەرییـە ۞ 1 فـرض 2 پنداشت، تصور، گمان 3 غرور 4 تعهد، التزام، تقبل 5 تظاهر 6 اتخاذ 7 آسیومپـیون

assumptive /ə'sʌmptɪv/ *adjective*
1 وادانـراو 2 لـەخۆبایی، خۆبـەزلزان، بـەهـەوا، بەدەمار ۞ 1 مفروض 2 مغرور

assurance /ə'ʃʊərəns, -ʃɔːr-, US ə'ʃʊr-/ *noun*
1 لـەخۆڕادیتن، لەخۆمسۆگەربوون، خۆبـاوەڕی، لەخۆڕاپەرموون، باوەڕ بە خۆبوون، متمانە بە خۆ بوون 2 بەڵێنی، گفت 3 دڵنیایی، متمانە 4 بیمە: *a life assurance company* ۞ 1 اعتمـاد بـه نفس 2 قول 3 اطمینان 4 بیمه

assured /ə'ʃʊəd, ə'ʃɔːd, US ə'ʃʊrd/ *adjective*
1 دڵـــنیا، خاترجـــەم، ئەرخایـــەن 2 مـــسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا: *Success seemed assured* 3 بیمەكراو 4 لەگەڵ باوەڕبەخۆبوون، خۆباوەڕانە (assuredness *n*) ۞ 1 مطمئن 2 مسلم، محرز 3 بیمه‌شده 4 با اعتماد به نفس

the assured *noun*
بیمەکراو ◌ بیمەگزار

assuredly /əˈʃʊərədli, əˈʃɔːr-, US əˈʃʊr-/ *adverb*
حەتمەن، بێ‌ئەملاوئەولا، (بە)بێ گومان. بێ‌چەندوچۆن، بەمسۆگەری‌یەوە، بەدڵنیایی، *Their attempts* :confidently ،certainly *will most -redly fail* ◌ یقیناً، حتماً، با قطعیت

Assyrian /əˈstatɪk/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە ئاشوور Assyriaی کۆن یان زەمانەکەی 2 سەربە ئاشووری نوێ و قسەپێکەرانی *n* 1 دانیشتووی ئاشووری کۆن 2 زمانی ئەکەدی Akkadian ئاشووری کۆن 3 زاراوەی ئارامی کە ئێستا لە چەند بەشێکی سووریا و باکووری ئێراق قسەی پێ‌دەکرێ) ◌ آشوری

Assyrian architecture *noun*
ئارکیتیکچێری ئاشووری (وەرگیراو لە سومێری و لەسەر بنەمای تاق و گومەز، لە هەزارەی دووەمی پێش زایین‌دا) ◌ معماری آشوری

Assyriological *adjective*
سەربە ئاشوورناسی، پێوەندی بە ئاشوورناسی‌یەوە هەیە ◌ آشورشناختی

Assyriologist *noun*
ئاشوورناس، شارەزا لە ئاشوورناسی‌دا ◌ آشورشناس

Assyriology /əˌsɪrɪˈɒlədʒɪ/ *noun*
ئاشوورناسی، ئاسۆرناسی (دەربارەی زمان، مێژوو و هتد) ◌ آشورشناسی

AST *abbreviation* Atlantic Standard Time
ئەی‌ئێس‌تی، کاتی ستانداردی ئەتلانتیک (لە کەنەدا) ◌ ای‌اس‌تی

astarboard *adverb*
لە لای راستی کەشتی‌یەوە (ئەگەر لە دواوە چاولێکرێ): *put the helm hard astarboard* ◌ در سمت راست کشتی

Astarte *noun*, Latin, from Greek *Astartē*
ئەستارت (= خوای بەپیتی و خۆشەویستی (سێکسی) لای فینیکی‌یەکان Phoenician) ◌ آستارت

astatic /əˈstatɪk/ *adjective*
(فیزیک) ئەستاتیک، نەوێست، ناجێگیر ◌ استاتیک

astatic equilibrium *noun*
(کیمیا) هاوکێشی یا هاوسەنگی نەوێست (ئەستاتیک) ◌ تعادل استاتیک

astatine /ˈæstətiːn/ *noun*
(کیمیا) ئەستێتین، ئەستاتین، نەوێستین (بە ز.گ. 85، ن. At. لە *astatos* یۆنانی "unstable" + - ine[4]) ◌ استاتین

aster /ˈæstə(r):/ *noun*
گوڵەستێرە، گوڵەئاسۆ [توخم *Aster*: گەڵێ جۆرن] ◌ گل مینا

-aster *suffix*
پاشگر: 1 ئەستێرە، ستێر 2 شتی ئایەخ یان ناگرنگ: *poetaster* 3 (رووەک‌ناسی) ئاماژە بە لێک‌چوونێکی نیوەچڵ (دەکا): *oleaster* ◌ پسوند: 1 ستاره 2 چیز بی‌اهمیت 3 (گیاه‌شناسی) مبتنی بر هم‌سانی ناقص

asteria *noun*
جۆرێ بەردی بەنرخ precious stone، یاقووتەشینە ◌ استریا

asteriated *adjective*
تروووسکەدار، تیشکدار، بە تیشکی ئەستێرەئاساوە ◌ پرتودار

asterisk /ˈæstərɪsk/ *noun*
نیشانەی ئەستێرە، ئەستێرۆکە (*) ◌ علامت ستاره

asterism *noun*
1 نیشانەی سێ ئەستێرە (* *.* *)، کۆمەڵە ئەستێرۆکە 2 کۆمەڵە ئەستێرەیەکی چکۆلە ◌ 1 علامت سه ستاره 2 گروهی از ستارگان کوچک

astern /əˈstɜːn, US ɔˈstɜːrn/ *noun*
1 بەرەو پاشەوە، بەرەو پشتەوە، روو لە پشتەوە 2 بەرەو پشتەوەی کەشتی یان بەلەم، لە پشتەوەی کەشتی یا کلکی فڕۆکە ◌ 1 به سوی عقب 2 در عقب کشتی، به سوی عقب کشتی یا قایق یا هواپیما

asteroid /ˈæstərɔɪd/ *noun*
1 هەسارۆکە، وردەهەسارە (نێوان (خولگەکانی) بارام Mars و ورمز Jupiter 2 starfish (*adj* asteroidal: سەربە asteroid؛ لە *asteroeidēs* یۆنانی "ئەستێرەئاسا، شێوەئەستێرە"، لە *astēr* "ئەستێرە") ◌ سیارک

asthenia /əsˈθiːnɪə/ *noun*
بێ‌هێزی، لاوازی، نەتوانی، بێ‌گیانی، بێ‌تابشتی ◌ ضعف، ناتوانی

asthenic /əsˈθiːnɪk/ *adjective*
بێ‌هێز، نەتوان، لاواز، بێ‌گیان، بێ‌تابشت ◌ ضعیف، ناتوان

asthenosphere /əsˈθɛnəsfɪə/ *noun*
(زەوی‌ناسی) لاوازۆسفێر، چینەلاوازینە، لاوازگۆ: توێی سەرەوەی کەش یان بەرگی زەوی، لەژێر لیتۆسفێرەوە lithosphere (*adj* asthenospheric: لاوازۆسفێری، سەربە ئەستێنۆسفێر) ◌ استنوسفر

asthma /ˈæsmə, US ˈæzmə/ *noun*
هەناسەسواری، تەنگەهەناسە، هەناسەتەنگی، بەرهەنگ، گژم، پشووسواری ◌ تنگی نفس، آسم

asthmatic /æsˈmætɪk, US æzˈmætɪk/ *adjective, noun*
بەرهەنگی، هەناسەسوار، پشووسوار، توشبوو بە بەرهەنگ: *asthmatic patients* ◊ an

asthmatically) *asthmatic attack* ۞ (/æs'mætɪkli, US æz'mætɪkli/ *adv*
وابسته به آسم، مبتلا به تنگی نفس

astigmatic /astɪg'matɪk/ *adjective*
لێڵبین، ئاستیگماتیک ۞ آستیگماتیک

astigmatism /ə'stɪgmətɪzəm/ *noun*
لێڵبینی، ئاستیگماتیزم (له -a + *stigma* یونانی "خاڵ، شوێن" + ism-) ۞ آستیگماتیسم

astilbe /ə'stɪlbi/ *noun*
گیایێکی چەندساڵەی زۆرتر ئاسیایی لە تیرەی saxifrage [توخم *Astilbe*] ۞ نوعی گیاه

astir *adverb, adjective*
1 ورووژاو، خرانە جوولە و ورووژانەوە، لە جموجۆڵدا 2 نەخەوتوو، رانەکشاو، رابوو ۞ 1 دستخوش هیجان 2 بیدار

astonished /ə'stɒnɪʃt, US ə'stɑːn-/ *adjective*
سەرسووڕماو، واقوڕماو، واقوڕ، تاساو، بەگیروەستاو، کاس، سەرسام: *The helicopter landed before our astonished eyes* ۞ حیرت‌زده، متعجب

astonishing /ə'stɒnɪʃɪŋ, US ə'stɑːn-/ *adjective*
سەرسووڕمێن، گێژکەر: *an astonishing discovery* ۞ شگفت‌آور

astonishingly /ə'stɒnɪʃɪŋli, US ə'stɑːn-/ *adverb*
سەرسووڕهێنەرانە ۞ به نحو شگفت‌آوری

astonishment /ə'stɒnɪʃmənt, US ə'stɑːn-/ *noun*
سەرسامی، سەرسووڕمان، واقوڕمان، واقوڕی، حەپەسان، عەبەسران، تاسان، بەگیروەستان، دۆشداما ن ۞ حیرت، شگفتی، بهت

astounded /ə'staʊndɪd/ *adjective*
سەرسووڕماو، واقوڕماو، تاساو، بەگیروەستاو، کاس، سەرسام: *an astounded expression* ۞ حیرت‌زده، متعجب

astounding /ə'staʊndɪŋ/ *adjective*
سەرسووڕمێن، گێژکەر، سەرسامکەر ۞ شگفت‌آور، حیرت‌انگیز

astoundingly /ə staʊndɪŋli/ *adverb*
سەرسووڕهێنەرانە، بەشێوەیێکی سەرسامکەر، سەرسامکەرانە، تاسێنەرانە: *There was an asrounding 20% increase in sales* ۞ به نحو شگفت‌آوری

astr- = astro-

astrachan = astrakhan

astraddle = astride

Astraea *noun*
ئەستریا (= خوای داد(پەروەری)، لە میسۆلۆژی یۆناندا) ۞ آستریا

astragal /'astrəg(ə)l/ *noun*
1 ئێسکی گوێزینگ، ئێسکی قولەپێ، خرتکە 2 (بیناسازی) جۆرێ گەچبڕی قۆقزی convex نیوبازنەیی، مووروون (لەسەر قەدی shaft زۆربەی ستوونە کلاسیکەکان، جگە هی یۆنانی و دۆریسی) 3 زۆپی ئاڵقەیی نزیک بە زارک و دەمی توپ 4 کەرتێکی دەربەڕیوی سەر لێواری دەرگایێکی قەدی یان دانوشتاو ۞ 1 استخوان قوزک 2، 3 و 4 استراگال

astragalus /ə'strag(ə)ləs/ *noun, pl.* astragali /-lʌɪ/
1 ئێسکی گوێزینگ، ئێسکی قولەپێ 2 گیای تیرەیێ کە milk vetch لەخۆدەگرێ [توخم *Astragalus*] ۞ 1 استخوان قوزک 2 نوعی گیاه

astrakhan /ˌæstrə'kæn, US 'æstrəkən/ *noun*
ئەستراخان (پارچە؛ بنەڕەت: لە ناوی شاری Astrakhan رووسیە هەڵگیراوەتەوە) ۞ استرخان

astral /'æstrəl/ *adjective*
1 ئەستێرەیی، ئەستێرەئاسا، شێوەئەستێرە، سەربە ئەستێرە: *unusual astral* ◊ *astral influences* *occurrences* 2 ئاسمانی (بنەڕەت: لە *astralis* late Latin لە *astrum* "star"; *adv* astrally) ۞ 1 ستاره‌مانند، ستاره‌ای 2 سماوی

astrantia /ə'strantɪə/ *noun*
گیایێ لە تیرەی parsley [توخم *Astrantia*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: ڕەنگە لە *astēr* یۆنانییەوە وەرگیرابێ "star") ۞ نوعی گیاه

astray /ə'streɪ/ *adverb, adjective*
لەرێدەرچوو، ڕێهەڵکردوو، لاداو، خڕیایی، ڕێلێتێکچوو ئاوەکی، گومڕا، سەرلێشێواو ۞ منحرف، گمراه

astriction /ə'strɪkʃən/ *noun*
گیری، قەبز ۞ قبض

astrictive /ə'strɪktɪv/ *adjective*
گیرۆک، قەبزکەر، ویکهێنە ۞ قابض

astride /ə'straɪd/ *adverb, preposition*
گەلاوگەڵ، لنگ‌بلاو، گەڵ‌بلاو، پێداچەقاندوو ۞ با پاهای گشاده

astringency /ə'strɪndʒənsi/ *noun*
قەبزبوون، قەبزێتی، گیرێتی ۞ قابضیت

astringent /ə'strɪndʒənt/ *noun, adjective*
n (دەرمان یا کریم) ویکهێنە، بەربەستکەر (خوێن) *adj* 1 تاڵ، ناخۆش، توند 2 توند، دڕ، توندوتیژ ۞ *n* منقبض‌کننده *adj* 1 گزنده 2 خشن

astro- /'æstrəʊ, US 'æstroʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 ئەستێرە، ئاسمان، گەردوونی: *astrodome* 2 سەربە بۆشایی دەرەوە، وەک *astrochemistry* (بنەڕەت: لە *astron* یۆنانییەوە "star") ۞ پیشوند: 1 ستاره، آسمان، کیهانی 2 وابسته به فضای خارجی

astro-archaeology = archaeoastronomy

astrobiology *noun*

ئەستێرەزیندەناسی، ئەستروبیولۆژی ۞ ستارەزیست‌شناسی

astrochemistry *noun*

لێکۆڵینەی چۆنیەتی گەرد molecule و ئایۆنەکانی ئەستێرەکان و بۆشایی نێوانئەستێرەیی ۞ استروشیمی

astrocyte /'astrə(ʊ)sʌɪt/ *noun*

(توێکاری) ئەستێرەخانە، خانەی ئەستێرەیی ۞ یاختەی ستارەدار

astrocytic *adjective*

ئەستێرەخانەیی، سەربە خانەی ئەستێرەیی ۞ وابستە بە یاختەی ستارەدار

astrodome *noun*

1 (ئەمریکا) یاریگای گومەزی 2 پەنجێرەی گومەزی فڕۆکەیێ بۆ روانینی ئاسمان ۞ 1 استادیوم گنبدی 2 استرودوم

astrogation *noun*

ئەستێرەگەڕی ۞ ستارەپیمایی

astrolabe /'æstrəleɪb/ *noun*

ئەستێرۆلاب، ئەسترولەیب، ئەسترولاب: ئامێرێ بۆ روانین و لێکدانەوەی شوێن و هەڵکەوتی تەنە ئاسمانییەکان celestial bodies بەرلە داهاتنی sextant ۞ اسطرلاب

astrologer /ə'strɒlədʒə(r), US ə'strɑ:l-/ *noun*

ئەستێرەبین، ئەستێرەژمێر ۞ طالع‌بین

astrological /ˌæstrə'lɒdʒɪkl, US -'lɑ:dʒ-/ *adjective*, also astrologic

سەربە یان پێوەندی بە ئەستێرەبینی‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە طالع‌بینی

astrology /ə'strɒlədʒi, US ə'strɑ:l-/ *noun*

1 ئەستێرەبینی، ئەستێرەژمێری 2 ئەستێرەناسی ۞ 1 طالع‌بینی 2 علم نجوم

astrometric *adjective*

سەربە ئەستێرپێوی، ئەستێرەپێوی‌یانە ۞ وابستە بە ستارەسنجی

astrometry *noun*

ئەستێرپێوی ۞ ستارەسنجی

astron = *abbreviation* 1 astronomer 2 astronomy

astronaut /'æstrənɔ:t/ *noun*

ئاسمانگەڕ، بۆشایی‌گەڕ ۞ فضانورد

astronautical *adjective*

سەربە ئاسمانگەڕان، سەربە بۆشایی‌گەڕان ۞ وابستە بە فضانوردان

astronautics *noun, pl.*

ئاسمانگەڕی، بۆشایی‌گەڕی ۞ فضانوردی

astronomer /ə'strɒnəmə(r), US ə'strɑ:n-/ *noun*

ئەستێرەناس، ئەستێرەوان ۞ اخترشناس، منجم

astronomical /ˌæstrə'nɒmɪkl, US -'nɑ:m-/ *adjective*, also astronomic

1 ئەستێرەوانی‌یانە، سەربە ئەستێرەوانی: -*onomical observations* 2 (نافەرمی) یەکجار زۆر، بەلێشاو ۞ 1 اخترشناختی 2 فوق‌العادە زیاد

astronomical coordinnates *noun, pl.*

پۆتان یان کۆئۆردیناتە ئەستێرەوانی‌یەکان ۞ مختصات نجومی

astronomical horizon *noun*

ئاسۆی ئەستێرەوانی ۞ افق نجومی

astronomical latitude *noun*

هێڵەپان یان پانەهێڵی ئەستێرەوانی ۞ عرض نجومی

astronomical longitude *noun*

هێڵەدرێژ یان درێژەهێڵی ئەستێرەوانی ۞ طول نجومی

astronomically /-kli/ *adverb*

لەباری ئەستێرەوانی یان ئەستێرەناسی (یەوە) ۞ از لحاظ اخترشناسی

astronomical triangle *noun*

سێ‌گۆشەی ئەستێرەوانی ۞ مثلث نجومی

astronomical unit *noun*

یەکەی ئەستێرەوانی (149.6 کیلۆمیتر، مەودایێ لە چەقی زەوی‌یەوە تا ناوەندی خۆر) ۞ واحد نجومی

astronomical year = solar year

astronomy /ə'strɒnəmi, US ə'strɑ:n-/ *noun*

ئەستێرەوانی، ئەستێرەناسی ۞ اخترشناسی، نجوم

astrophysical *adjective*

سەربە ئەستێرۆفیزیک یان فیزیکی ئەستێرەوانی ۞ وابستە بە اخترفیزیک

astrophysicist *noun*

ئەستێرۆفیزیک‌زان، فیزیک‌زانی ئەستێرەوانی ۞ اخترفیزیک‌دان

astrophysics /ˌæstrəʊ'fɪzɪks, US ˌæstroʊ-/ *noun, pl.*

ئەستێرۆفیزیک، فیزیکی ئەستێرەوانی ۞ اخترفیزیک

Astro Turf /'æstrəʊtɜ:f, US 'æstroʊtɜ:rf/ *noun*

(دروشمی بازرگانی، ئاستێکی) چیمەنی دەسکرد، بۆ وەرزش بەکاردێترێ (تێکەڵی turf + astrodome 1) ۞ آستروتورف

astute /ə'stju:t, US ə'stu:t/ *adjective*, also astucious

1 زیرەک، ئاگرپارە، وریا، زووتێگەیشتوو، رەند، زوورزان، زرینگ، زووزان 2 بەرژەوەندبین (astutely /ə'stju:tli, US ə'stu:tli/ *adv*: زیرەکانە، رەندانە) ۞ 1 باهوش، زرنگ، تیزفهم 2

موقع‌شناس

astuteness /ə'stju:tnəs, US ə'stu:tnəs/ *noun*

1 زرینگی، زیره‌کی، مدریکی، وریایی، ڕه‌ندی 2 به‌رژه‌وه‌ندبینی ۞ 1 رندی، زرنگی 2 موقع‌شناسی

Astyanex *noun*, Greek

ئاستیاناکس: کوڕی هێکتور و به‌رپرسی پاراستنی دیواره‌کانی ترۆی و له لایه‌ن یۆنانی‌یه‌کانه‌وه له‌و دیوارانه‌وه به‌ردراوه ۞ آستیانکس

astylar /ə'stʌɪlə/ *adjective*

بێ‌کۆڵه‌که، بێ‌ستوون (وه‌کوو خانووبه‌ره وهتد) ۞ آستیلار

asunder /ə'sʌndə(r)/ *adjective, adverb*

لێکه‌وه‌بوو، له‌به‌ریه‌ک‌هه‌ڵوه‌شاو، لێک‌بڵاوه‌بوو، په‌رش‌وبڵاوه‌بوو، لێک‌هه‌ڵته‌کاو، له‌ت‌وکوت، پارچه‌پارچه، دوو تیو، په‌راش‌په‌راش، جیا ۞ متلاشی، مجزا، تکه‌تکه

asura /'ʌsʊrə/ *noun*

(له دینی Vedicدا) ئاسورا: ئه‌ندامی پۆل یان ده‌سته خودایێ که له میتۆلۆژی هیندی‌دا به لای خراپی‌دا ده‌شکێته‌وه به‌لام له دینی زه‌رده‌شت‌دا Zoroastrianism (ئه‌هوورا) خودایێکی باش و چاکه‌کاره (بنه‌ڕه‌ت: سانسکریت، ڕه‌نگه له *ásu* "هه‌ناسه، ژیان") ۞ آسورا

asylum /ə'saɪləm/ *noun*

1 په‌نا، دالده، (سیاسی) په‌نابه‌ریتی، په‌ناخوازی: 2 *to seek/apply for/be granted asylum* شێت‌خانه، دینگه ۞ 1 پناه، پناهندگی 2 تیمارستان

asylum right *noun*

مافی په‌نابه‌ریتی ۞ حق پناهندگی

asymmetric /ˌeɪsɪ'metrɪk/ *adjective*, also asymmetrical /ˌeɪsɪ'metrɪkl/

ناهاوتا، خوار، لار، ناجووت، نالێکچوو، نابه‌رامبه‌ر ۞ نامتقارن، بی‌تقارن

asymmetrically /-ɪkli/ *adverb*

ناهاوتایانه، به‌شێوه‌یه‌کی ناهاوتا ۞ به طور نامتقارن

asymmetric arrangement *noun*

ڕیکخستنی ناهاوتا ۞ ترتیب نامتقارن

asymmetric carbon *noun*

(کیمیا) کاربۆنی ناهاوتا ۞ کربن بی‌تقارن

asymmetric molecule *noun*

(کیمیا) گه‌ردی ناهاوتا ۞ مولکول بی‌تقارن

asymetric relations *noun, pl.*

(کیمیا) ڕێژه ناهاوتاکان ۞ نسبت‌های نامتقارن

asymmetric substance *noun*

(کیمیا) ماده‌ی ناهاوتا ۞ ماده‌ی بی‌تقارن

asymmetry /ˌeɪ'sɪmətri/ *noun, pl.* asymmetries

ناهاوتایی، نابه‌رامبه‌ری، لێکنه‌چوویی، خواری، لاری، ناجووتی، نالێکچوویی ۞ عدم تقارن

asymptomatic /ˌeɪsɪmptə'mætɪk/ *adjective*

بێ‌نیشانه، بێ‌به‌رژه‌نگ، بێ‌نیشانه‌ی symptom نه‌خۆشی (asymptomatically /ˌeɪsɪmptə'mætɪkli/ *adv*) ۞ آسیمپتوماتیک

asymptote /'asɪm(p)təʊt/ *noun*

(بیرکاری) (هێڵ) لێک‌نزیک ۞ (خط) مجانب

asymptotic /ˌasɪm(p)'tɒtɪk/ *adjective*, also asymptotical

لێک‌نزیک، مه‌قارب (-ptotically /ˌasɪm(p)'tɒtɪkli/ *adv*) ۞ مجانب

asynchronism *noun*, also asynchrony

ناهاوکاتی، ناهاوزه‌مانی ۞ ناهم‌زمانی

asynchronous /eɪ'sɪŋkrənəs/ *adjective*

ناهاوکات، ناهاوزه‌مان، not synchronous ۞ ناهم‌زمان، مختلف‌الزمان

asynchronously /eɪ'sɪŋkrənəsli/ *adverb*

ناهاوکاتانه، به شێوه‌یێکی ناهاوکات ۞ به طور ناهم‌زمان

asyndetic /asɪn'detɪk/ *adjective*

سه‌ربه پچڕیتی ۞ وابسته به اسیندتون

asyndeton /ə'sɪndɪt(ə)n/ *noun, pl.* asyndeta /-tə/

(زمانه‌وانی) نه‌بوونی پێوه‌ندی نێوان به‌شه‌کانی ڕسته‌یێ، پچڕیتی (بنه‌ڕه‌ت: له *asundetos* یۆنانی "unconnected") ۞ اسیندتون

at[1] /ət, US æt/ *preposition*

1 له، ژ، تێ، به: ◊ *at the corner of the street* ◊ *We left* ◊ *They arrived late at the airport* 2 نزیک 3 له‌نێو، تێوه، له‌نێوه‌وه‌ی 2 *at 2 o'clock* 4 له‌به‌ر، له، له به‌رده‌م 5 له کاتی، له حاڵی، له دۆخی: *6 The country is now at war* 7 له به‌ره‌و، ڕووله: *He pointed a gun at her* ڕێگای، له ڕێی، به هۆی 8 کاتی، وه‌ختی 9 به خاتری: *She was delighted at the result* ۞ 1 در، به، از، با 2 نزدیک 3 توی 4 دم 5 در هنگام، در حال 6 به سوی، به طرف 7 به واسطه 8 وقت، موقع 9 به خاطر

at[2] /ɑ:t, US at/ *noun*

یه‌که‌ی پاره‌ی لائوس، به‌رامبه‌ر به سه‌دیه‌کی kipی ۞ ات

Atalanta *noun*, Latin, from Greek *Atalantē*

ئاتالانتا: ڕاوچی‌یێکی به‌پێ و گورج له میتۆلۆژی یۆنانی‌دا که داواکاره‌کانی ده‌خسته نێو پێشبڕکێوه و دواجار Hippomenes به‌سه‌ری‌دا سه‌رکه‌وت ۞ اتالانتا

ataman /'atəman/ *noun*

ڕێبه‌رێکی Cossack ۞ اتامان

atamasco lily *noun*

زه‌مبه‌قی ئاتاماسکو: ڕووه‌کێکی باشووری ڕۆژهه‌لاتی ئه‌مریکا، خێزانی amaryllis،

گولیکی زەمبەق‌ئاسای سپی تاق و جاروبار تیکەڵ بە ئەرخەوانی دەگرێ [Zephyranthes atamasco] ۞ نوعی سوسن

ataraxia /ˌatəˈraksɪə/ = ataraxy

ataraxy /ˈatəraksi/ *noun*
ئارامی دەروون، باوەڕبەخۆیی، لەسەرەخۆیی ۞ آرامش قلب

ataractic *noun, adjective,* also ataraxic
(دەرمانی) ئارامکەرەوە ۞ (داروی) آرام‌کننده

atavism /ˈætəvɪzəm/ *noun*
دەرکەوتنەوەی بۆماوەیی ۞ بازپیدایی وراثتی

atavistic /ˌætəˈvɪstɪk/ *adjective*
1 سەربە دەرکەوتنەوە (یام پەیدابوونەوە)ی بۆماوەیی 2 سەرەتایی، دەسپێک (atavistically /ˌætəˈvɪstɪkli/ *adv*: بە شێوەیێکی سەرەتایی یان دەسپێک؛ لەسەر بنەمای *atavus* لاتین "forefather" + پاشگری ئاوەڵناوساز *-istic*) ۞ 1 وابسته به بازپیدایی وراثتی 2 بدوی

ataxia /əˈtæksiə/ *noun,* also ataxy /əˈtæksi/
ناڕێکی، شێواوی (بێ‌هێزی سەبارەت بە ڕێکخستنی جوولەکانی movements ماسوولکە خۆویستەکان) ۞ بی‌نظمی

ataxic /əˈtæksɪk/ *adjective*
سەربە ناڕێکی، پێوەندی بە ataxia یەوە هەیە ۞ وابسته به بی‌نظمی

ataxy /-si/ = ataxia

ate /et/ US eɪt = past of eat

-ate¹ *suffix*
پاشگر: (ناو دروست دەکا) 1 ئاماژە بە پلە، ئەرک، فەرمان، پایە، پۆست: *doctorate*، *vicarate*، *mandate* 2 ئاماژە بە کۆمەڵ و دەستەیێ: *electorate* 3 (کیمیا) ئاماژە بە خوێ یان ئێستێر، ب.ت. ترشەڵۆکێ کە کۆتایی بە *-ic* ـەوە هاتبێ (نەک بە *hydro-* دەسپێبکا: *borate*)؛ *chlorate*؛ ئاوێتەیێ کە لە ئاوێتە یان تۆخمێکی تایبەتی بەرهەم هاتووە: *phenolate* 4 ئاماژە بە بەرهەمی ڕەوت و پرۆسەیێکی کیمیایی: *condensate* 5 هەرێم، مەڵبەند، دەسەلات، میری، حکومەت: *emirate*، *khanate* 6 سەربە، پێوەندیدار، خاوەن(ی)، دار، کردن، ـئاندن، بوون، ـران، ڕێکخستن، ئامادەکردن، پێدان، دان: *activate*، *camphorate*، *insulate*، *capacitate*، *craniate* (لە *-at* فەرەنسی کۆن یان لە *-atus*، *-ata*، *-atum* لاتینەوە) ۞ پسوند: 1 وظیفه، منصب 2 اشاره به گروه 3 اشاره به نمک یا استر 4 اشاره به محصول فرایند شیمیایی 5 ایالت، دولت 6 وابسته به، کردن، شدن، مدارا کردن، ترتیب دادن، دادن

-ate² *suffix*
پاشگر: 1 کار و ناو دروست دەکا، وەک *associate* 2 لە لاتین ئاوەڵناو دروست دەکا: *caudate* (بنەڕەت: لە *-atus*، *-ata*، *-atum* لاتین) ۞ پسوند: فعل‌ساز و اسم‌ساز

-ate³ *suffix*
پاشگر: کار دروست دەکا، وەک *fascinate* ۞ پسوند: فعل‌ساز

atelectasis /ˌatɪˈlɛktəsɪs/ *noun, pl.* atelectases
هەڵاوسانی ناتەواوی سی‌یەکان؛ گەورەبوونەوەی ناتەواوی سی‌یەکان لە هەناسەدا (وەک لە ئەنجامی نەبوونی هێزی هەناسە) ۞ آتلیکتاز

atelectatic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئەتیلاکتێزەوە هەیە ۞ وابسته به آتلیکتاز

atelier /əˈtelɪeɪ, US ˌætlˈjeɪ/ *noun*
هونەرگە، کارگە، ئاتلیە (بنەڕەت: لە *astelle* فەرەنسی کۆن "تەڵەزمی دار") ۞ آتلیه

atemoya *noun*
جۆرێ میوەی گۆشتسپی گەرمێنانی داری کە متوربە یان پێوەستی sweetsop و cherimoya یە ۞ نوعی میوه

a tempo /ɑː ˈtɛmpəʊ/ *adverb, adjective*
(موسیقا) بەجێ، بە وەخت، لە کاتی دیاریکراودا، دەس‌پێکردنەوە یان گەڕانەوە بۆ خێرایی بنەڕەتی ۞ به موقع، بازگشت به سرعت اصلی

atemporal *adjective*
هەمیشەیی، تاسەر، نەمر، بێ‌کۆتایی، بەردەوام، لە لایەن کاتەوە دیاری نەکراوە یان کاری تێ‌نەکراوە ۞ ابدی، جاودانه

a tergo *adverb, adjective*
(لاتین) لە دواوە، لە پشتەوە، بەرەو دواوە یان پشتەوە، ڕووەو دواوە ۞ از عقب یا پشت، به سوی عقب یا پشت

Aterian *adjective*
سەربە یان ئاماژە بە پیشەسازی کۆنەبەردینی نیوەڕاستی Middle Palacolithic باکووری ڕۆژاوای ئەفریکا و سەحارا و شتومەک و کەلوپەلی ئەو سەروبەندە (باش شوێنەواری نموونە type site؛ بنەڕەت: لە Bir el Ater، ئەلجەزیرە + -ian) ۞ آتریَن

Athabaskan /ˌaθəˈbask(ə)n/ *noun, adjective,* also Athapaskan
n 1 خێزان یان کۆمەڵێ لە زمانە سوورپێستەکان، کە بریتین لە Navajo و Apache 2 قسەپێکەری هەریەک لەو زمانانە *adj* سەربەو زمانانە (لە *Athabasca* ناوی گۆماوێ لە ڕۆژاوای کەنەدا + -an) ۞ آتاباسکان

athanor /ˈaθənɔː/ *noun*
(مێژوویی) تەنوورە، جۆرێ کوورەی کیمیاگەران، کڵ (بنەڕەت: لە *at-tannūr* ی عەرەبی وەرگیراوە) ۞ آتانور

atheism /ˈeɪθiɪzəm/ *noun*

بێ‌دینی، دیندڕی، لادینی، بێ‌خودایی، زەندیقی، ناخوداباوەڕی ۞ الحاد

atheist /'eɪθiɪst/ *noun*
بێ‌دین، دیندڕ، لادین، ناخوداباوەڕ، بێ‌خودا، زەندیق، مارس ۞ ملحد

atheistic /ˌeɪθi'ɪstɪk/ *adjective*, also atheistical
سەربە بێ‌دینی، بێ‌خوداباوەڕی، ناخوداباوەڕی‌یانە ۞ الحادی

atheling /'aθ(ə)lɪŋ/ *noun*
میر یان لۆردێ لە ئینگلتەرەی ئانگلۆساکسۆنی‌دا ۞ آتلینگ

athematic /ˌaθɪ'matɪk, US ˌeɪ-/ *adjective*
1 (ڕێزمان) نابنەیی، ناقەدی 2 (موسیقا) نابابەتی ۞ 1 (دستور زبان) ناستاکی 2 (موسیقی) غیرموضوعی

Athena *noun*, also Athene, Latin Athena, from Greek *Athēnē*
ئەسینا، ئاتینا (خواژنی ژیری و زانایی یونانی، بڕوانە Minerva) ۞ آتنا

athenaeum /ˌaθɪ'niːəm/ *noun*, US atheneum
1 کۆڕی زانستی یا ویژەیی 2 ژووری خوێندنەوە (لە *Athēnaion* یونانی: ئاماژە بە پەرستگەی Athena) ۞ 1 انجمن علمی یا ادبی 2 اتاق مطالعه

Athene = Athena

Athenian *noun, adjective*
n خەڵکی ئاتین یان ئەسینا، ئاتینی *adj* سەربە ئەوێ ۞ آتنی

atherosclerosis /ˌaθərəʊsklɪə'rəʊsɪs, US -sklə-/ *noun*
ڕەقبوونی شارەگ یان شادەمار، (شا)رەگەرەقی ۞ تصلب شریان

atherosclerotic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە atherosclerosis هەیە ۞ وابسته به تصلب شریان

athirst /ə'θɜːst/ *noun*
1 (کۆن) تینوو، thirsty 2 بەپەرۆش، بەتین، تامەزرۆ، بەتاسە، eager ۞ 1 تشنه 2 مشتاق

athlete /'æθliːt/ *noun*
1 وەرزشەوان، وەرزشکار 2 قارەمان، پاڵەوان (بنەڕەت: لە *athleta* لاتین، لە *athlētēs* یونانی، لە *athlein* "پێش‌برکێ بۆ خەڵاتێ compete for a prize"، لە *athlon* "خەڵات prize") ۞ 1 ورزشکار 2 قهرمان

athlete's foot *noun*, also tinea pedis
نەخۆشی قارچکی پا یان قامکەکانی پێ ۞ بیماری قارچی پا

athletic /æθ'letɪk/ *adjective*
1 وەرزشی 2 قارەمانی، پاڵەوانی 3 بەهێز، بەتابشت، ڕێکوپێک 4 چالاک (athletically /-ɪkli/ *adv*: لەباری وەرزشی‌یەوە) ۞ 1 ورزشی 2 قهرمانی 3 قوی، نیرومند، خوش‌بنیه 4 فعال

athletics /æθ'letɪks/ *noun, pl.*
1 وەرزش 2 یاری‌یە وەرزشی‌یەکان ۞ 1 ورزش 2 بازی‌های ورزشی

athletic shoe = tennis shoe

athletic supporter = jockstrap

at-home *noun*
میوانداری (لەماڵی خۆ) ۞ پذیرایی

athwart /ə'θwɔːt/ *adverb, preposition*
1 لە پانایی‌یەوە، لەمبەر بۆ ئەوبەر، لە لایەکەوە بۆ لایەکی تر، across: *They put a table athwart the doorway* 2 دژ: *His statement ran athwart what was previously said* ۞ 1 از عرض 2 مخالف

-ation *suffix*
پاشگر: کار، کردەوە، کریار، کردار، کردە، دۆخ، بار، ئەنجامی کار، کارەنجام: *exploration* (بنەڕەت: لە *-ation* فەرەنسی یا *-ation-* لاتین) ۞ پسوند: عمل، عملیات، حالت، نتیجه‌ی عمل

atishoo /ə'tɪʃuː/ *interjection*
ئەپش، دەنگی پشمین ۞ آپیشه

-ative *suffix*
پاشگر: سەربە، پێوەندی هەیە بە، ـکار، ـکەر، کەرەوە، ـی‌یانە، ـانە، خوازیار بە کردنی شتێ، پێخۆش‌بوو بە: *pejorative* (بنەڕەت: لە *-atif*، *-ative* فەرەنسی یان *-ativus* لاتین) ۞ پسوند: وابسته به، متمایل به

Atlantean *adjective*
سەربە دوورگەی ئەفسانەیی Atlantis ۞ اتلانتیک

atlantes = plural form of atlas3

Atlantic *adjective*
1 سەربە یان نزیک بە ئۆقیانووسی ئەتلانتیک 2 (زەوی‌ناسی) سەربە سێیەمین قۆناخی ئاووهەوایی سەردەمی پاش‌سەهۆڵبەندان postglacial لە ئەورووپای باکووری‌دا (دەوروبەری 7500 تا 5000 ساڵ لەمەوپێش، بە ئاووهەوایەکی ئۆقیانووسی تەڕوتووشەوە، لەناوی کێوی Atlas لە لیبیا هەڵگیراوەتەوە، لە بنەڕەتا ئاماژە بە چیای Atlas لە لیبیا دەکا) ۞ اتلانتیک

Atlantic Ocean *noun*, geographical name
ئۆقیانووسی ئەتلانتیک، ئۆقیانووسی ئەتلەس (82,399,918 کیلۆمیتری چوارگۆشە (31,814,640 مایلی چوارگۆشە)، زۆرتر بۆ South Atlantic و North Atlantic Ocean دابەش دەکرێ) ۞ اقیانوس اطلس

Atlanticism /at'lantɪˌsɪz(ə)m/ *noun*
باوەڕێ لەسەر بنچینەی پێوەندی نزیکی نێوان ڕۆژاوای ئەورووپا و ئەمریکا، ب.ت. لە ناتۆدا ۞ آتلانتیسم

Atlanticist /at'lantɪˌsɪst/ *noun, adjective*

n ئاتلانتیسـت *adj* ئاتلانتیسـتی ◌ *n* آتلانتیسـت *adj* آتلانتیسـتی

atlas /'ætləs/ *noun*, Latin *Atlant-*, *Atlas*, from Greek

1 a: (Atlas) تایتانێ کە لە لایەن زیوسـەوە سزا درا بە راگرتنی پایەکانی جیهان یان ئاسمان لەسەر شانی. b: کەسێ کە ئەرکی قورسی لەسەر شانە، پشتیوان، پاڵپشت، 2 mainstay ئەتلەس، نەخشـەنامە 3 (تویکاری) سـەرترین بڕبڕەی پشت، سەربڕبڕە، سەرمۆرە، یەکەمین بڕگە یان مۆرەی مل 4 (/atlantes /at'lanti:z مێعماری) کۆڵەکە یان ستوونی پالەوانە یان پالەوانپەیکەر (هەروەها telamon) ◌ اطلس

atlas moth *noun*

جۆرێ پەروانەی شەوگەری زۆر زلە [*Attacus atlas*] ◌ نوعی شب‌پره

atlatl *noun*

ئەتلاتل (کەرەسەیێ بۆ هاویشتنی نێزە یان تیر کە لە میل و تەختە و شتێکی وەک قولاپ پێکهاتووە، لە *ahtlatl* ی Nahuatl) ◌ اتلاتل

Atli *noun*

ئاتلی: پادشای هونەکان Hun، هاوتای Attila مێژوویی‌یە ◌ آتلی

ATM /ˌeɪ tiː 'em/ *abbreviation* automated teller machine

دەزگای سنووقی خۆکار یا ئۆتوماتیک ◌ ای‌تی‌ام

atman /'ɑːtmən/ *noun*

1 (هیندوئیزم) بنەمای ژیانی مانایی گەردوون 2 گیانی مرۆڤ (بنەڕەت: لە *ātman* سانسکریتی: "essence") ◌ 1 اتمان 2 روح انسان

ATM card = cash card

atmo- *prefix*

پێشگر: هولم، هەلم، بوخ (بنەڕەت: لە *atmos* یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: بخار

atmommeter *noun*

هولمپێو، هەلمپێو ◌ بخارسنج

atmosphere /'ætməsfɪə(r), US -fɪr/ *noun*

کەش، تەوشک، هەوا، کەش‌وهەوا، هەلمەگۆ، چینەهەلمینە (بنەڕەت: لە *atmosphaera* لاتینی نوێ، لە *atmos* یۆنانی "هەلم vapour" + *sphaira* "گۆ globe") ◌ جو، هوا، حال و هوا

atmosphere layers *noun, pl.*

(جوگرافیا) چینە کەشی‌یەکان، تـوێژە کەشی‌یەکان، چین‌وتوێژی کەش ◌ لایه‌های جو

atmospheric /ˌætməs'ferɪk/ *adjective*, also atmospherical

کەشی، سەربە کەش، هەلمەگۆیی ◌ جوی، وابسته به جو

atmospherical unit *noun*

یەکەی (گوشار یا پەستان) کەشی ◌ واحدجوی

atmospheric dust *noun*

(جوگرافیا) تۆزی کەشی ◌ غبار جوی

atmospheric pressure *noun*

گوشار یان پەستانی کەشی ◌ فشار جوی

atmospheric refraction *noun*

(جوگرافیا) شکانەوەی کەشی ◌ شکست جوی

atmospherics /ˌætməs'ferɪks, US -'fɪr-/ *noun, pl.*

پاڕازیت، خشەخش: ئەو دیاردە ئێلیکتریکی‌یانە کە دەبنە هۆی ئەم تێکچوون و شێوانانە ◌ پارازیت

atoll /'ætɒl, US 'ætɔːl, -tɑːl/ *noun*

دوورگەی شیلانی، شیلانەدوورگە، شیلانی بازنەیی (یان زنجیرەیێ لە دوورگەکان کە لە شیلان coral پێکهاتوون) ◌ آبسنگ حلقوی

atom /'ætəm/ *noun*

1 گەردیلە، ئەتۆم 2 تۆزە، کەمووسکە، نەختە (بنەڕەت: لە *atome* فەرەنسی کۆن، لە ڕێگای لاتین، لە *atomos* یۆنانی‌یەوە "indivisible"، لەسەر بنچینەی -*a* "نە، نا" + *temnein* "بڕین") ◌ 1 اتم، جزء لایتجزا، ذره 2 چکه

atom bomb = atomic bomb

atomic /ə'tɒmɪk, US ə'tɑːmɪk/ *adjective*

گەردیلەیی، ناوکی، ئەتۆمی ◌ اتمی، هسته‌ای

atomic age *noun*

سەردەمی گەردیلەیی یا ئەتۆمی ◌ دوره‌ی اتمی

atomic bomb *noun*, also atom bomb

بۆمبی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ◌ بمب اتمی

atomic clock *noun*

سەعاتی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ◌ ساعت اتمی

atomic crystal *noun*

(کیمیا) کریستالی گەردیلەیی، بلووری ئەتۆمی ◌ بلور اتمی

atomic energy *noun*

وزەی گەردیلەیی یان ئەتۆمی، وزەی ناوکی ◌ انرژی اتمی

atomic fusion *noun*

پێکالکانی گەردیلەیی، پێکەوەنووسانی ئەتۆمی ◌ هم‌جوشی اتمی

atomic heat *noun*

گەرمی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ◌ حرارت اتمی

atomic interaction *noun*

(کیمیا) کارلێکی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ◌ برهم‌کنش اتمی

atomicity *noun*

(کیمیا) ژمارەی گەردیلەکانی نێو گەردی توخمێ ◌ اتومیسیتی

atomic lattice *noun*

(کیمیا) تۆڕی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ◌ شبکه‌ی اتمی

atomic mass *noun*

(کیمیا) بارستەی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ◌

جرم اتمی
atomic mass unit *noun*
(کیمیا) یەکەی بارستەی گەردیلەیی ۞ واحد جرم اتمی
atomic number *noun*
ژمارەی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ۞ عدد اتمی
atomic orbital *noun*
(کیمیا) خولگەی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ۞ اوربیتال اتمی
atomic physics = nuclear physics
atomic radius *noun*
(کیمیا) نیوەتیر یان لاتیرەی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ۞ شعاع اتمی
atomic reactor = nuclear reactor
atomics *noun. pl.*
گەردیلان، لقێ لە فیزیکی ناوکی ۞ اتومیکس
atomic size *noun*
(کیمیا) ئەندازە یان قەبارەی گەردیلەیی ۞ اندازەی اتمی
atomic structure *noun*
(کیمیا) پێکهاتەی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ۞ ساختار اتمی
atomic theory *noun*
تیۆری گەردیلەیی، بیردۆزی ئەتۆمی ۞ نظریەی اتمی
atomic warhead = nuclear warhead
atomic weight *noun*
(کیمیا) کێشی گەردیلەیی یان ئەتۆمی ۞ وزن اتمی
atomism /ˈætəmɪzəm/ *noun*
1 گەردیلەباوەری، ئەتۆمباوەری (بیرۆکەی شی کردنەوەی شتێ بە جیاکردنەوە و بەش بەش کردنی 2 دژی holism) ۞ اتمگرایی
atomist /ˈætəmɪst/ *noun*
گەردیلەباوەر، ئەتۆمباوەر ۞ اتمگرا
atomistic /ˌætəˈmɪstɪk/ *adjective*
گەردیلەباوەرانە، سەربە گەردیلەباوەری ۞ اتمگرایانە
atomistics *noun. pl.*
زانستی گەردیلە، گەردیلەناسی، ئەتۆمناسی ۞ علم اتم
atomization *noun*
1 گەردیلاندن، ئەتۆماندن 2 لێک هەڵوەشاندن، شی کردنەوە، پارچەپارچەکردن ۞ 1 تبدیل بە اتم کردن 2 تجزیە
atomizer /ˈætəmaɪzə(r)/ *noun*
پرژێنە، گوڵاوپرژێن ۞ اسپری
atomy /ˈatəmi/ *noun, pl.* atomies
1 چوارچێوە یا ئێسکبەستی مرۆڤ 2 گەردیلە ۞ 1 اسکلت انسان 2 اتم
atonal /eɪˈtəʊnl, US eɪˈtoʊnl/ *adjective*
(موسیقا) ئێی‌تۆناڵ، ئەتۆناڵ (لە هیچ کلیلێکی تایبەتیدا نەنووسرابێ)، بێ‌تۆناڵ ۞ آتونال
atonality /ˌeɪtəʊˈnæləti, US ˌeɪtoʊˈn-/ *noun*
ئێی‌تۆنالیتی، بێ‌تۆنالیتی، ئەتۆنالیتە ۞ آتونالیتە
atonement *noun*
1 تۆڵەکردنەوە، زیان‌دانەوە، قەرەبووکردنەوە 2 کەفارە(ت)، تاوان‌دانەوە، تاوانپۆشی 3 زیان، زیانە، بژارە، بۆبژاردن 4 (the Atonement) تاوان‌دانەوەی مەسیح (بۆ سڕانەوەی گوناهی مرۆڤ) ۞ 1 جبران 2 کفارە 3 خسارت، تاوان، غرامت 4 اتونمنت
atonic /eɪˈtɒnɪk, US -ˈtɑːn-/ *adjective*
1 لاواز، بێ‌هێز، کز 2 (زمانەوانی) بێ‌زەبر 3 (پیتی) بێ‌دەنگ یان کپ ۞ 1 ضعیف 2 بی‌تکیە 3 بی‌صدا
atony /ˈatəni/ *noun,* also atonia
1 لاوازی، بێ‌هێزی 2 بێ‌زەبری ۞ 1 ضعف 2 فقدان تکیە
atop /əˈtɒp, US əˈtɑːp/ *preposition*
لەسەر، لەژوور، لەبان، لەسەرووی: *a flag high atop a pole* ۞ بالای، بر روی
atopic /eɪˈtɒpɪk/ *adjective*
ناشوێن، ناجێ؟: ئاماژە بە جۆرێ پێنەکەوتەیی یان ئالێرژی (لەوە دەچێ بۆماوەیی بێ) کە نیشانەکانی بریتین لە هەناسەسواری، بیرۆ hives و لیرگ hay fever، پووشەتا eczema (خرکانە atopic dermatitis؟ بنەڕەت: لە *atopia* یۆنانی "unusualness"، لە *-a* + *topos* "شوێن") ۞ اتوپیک
atopy /ˈatəpi/ *noun*
ناشوێنی، ناجێیی ۞ اتوپی
-ator *suffix*
پاشگر: کارا، بکەر، کار، چی، کەر، گێر، سەر: *agitator* (لە لاتینەوە) ۞ پسوند: فاعل، کنندە
-atory = -ory
ATP *abbreviation* (Biochemistry) adenosine triphosphate 2 (Brit.) automatic train protection
atrabilious /ˌatrəˈbɪlɪəs/ *adjective*
(وێژەیی) مالیخولیایی (atrabiliousness *n*) ۞ سودایی
atrazine /ˈatrəziːn/ *noun*
ناوێتەیێکی کریستاڵی سپی $C_8H_{14}C_lN_5$، لە تریازین دادەڕێژرێ و وەک بژارکوژ بەکاردێترێ (ب.ت. بەروبوو و بەرهەمی گەنمەشامی یان quack grass؛ بنەڕەت: تێکەڵەی *amino* + triazine) ۞ اترازین
atresia /əˈtriːʃə, US -zɪə/ *noun*
1 (پزشکی) کونەتەسکی، نەبوون یان تەنگ‌بوونەوەی نائاسایی کونێکی لەش 2

(کارئەندامناسی) داوەشانی ئەو Graafian follicle انە کە بە درێژایی سووڕی بێنوێژی هێلکۆکە دانانێ ◌ اترسیا

Atreus *noun*, Greek
ئاتروس، ئاتریۆس: پادشای مایسینا Mycenae و باوکی ئاگامێمنۆن Agamemnon و مێنیلاوس Menelaus ◌ آتروس

atrial *adjective*
(توێکاری) گوێچکەلەیی ◌ دهلیزی

atrial natriuretic factor *noun*, *abbreviation* ANF
هۆرمۆنێکی ماسوولکە گوێچکەلەیییەکانی دڵ کە یاریدەی میزانکردنی پەستانی خوێن و هاوسەنگی electrolyte دەدا ◌ نوعی هورمون

atrial septum *noun*
دیوار(ە) یان پەرە یان کۆڵەکەی گوێچکەلەیی ◌ تیغەی دهلیزی

atrichous *adjective*
بێموو، بێپرچ ◌ بدون مو

atrioventricular /ˌeɪtrɪə(ʊ)venˈtrɪkjʊlə/ *adjective*, *abbreviation* AV, A-V
(توێکاری و کارئەندامناسی) گوێچکەلەیی و سکۆڵەیی، گوێچکەلە(و)سکۆڵەیی، سەربە یان پێوەندی بە گوێچکەلە و زگۆڵەی دڵەوە هەیە ◌ دهلیزی و بطنی، دهلیزیبطنی

atrioventricular bundle *noun*, also bundle of His
چەپکەی گوێچکەلەیی و سکۆڵەیی یان گوێچکەلە(و)سکۆڵەیی ◌ اتریوونتریکیولار باندل

atrioventricular canal *noun*
کاناڵی گوێچکەلەیی و سکۆڵەیی یان گوێچکەلە(و)سکۆڵەیی ◌ اتریوونتریکیولار کانال، کانال دهلیزیبطنی

atrioventricular node *noun*
گرێی گوێچکەلەیی و سکۆڵەیی یان گوێچکەلە(و)سکۆڵەیی ◌ اتریوونتریکیولار نود

atrioventricular valve *noun*
زمانەی گوێچکەلەیی و سکۆڵەیی یان گوێچکەلە(و)سکۆڵەیی ◌ دریچەی دهلیزیبطنی، اتریوونتریکیولار نود

atrium /ˈeɪtriəm/ *noun*, *pl.* atria /ˈeɪtrɪə/ or atriums
1 (توێکاری) گوێچکەلە 2 داڵان 3 دیو یان حەوشەی نێوەڕاستی خانووی ڕۆمی کۆن 4 پێشخانە یان حەوشەی نێوەڕاست لە خانووی ئێستادا (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ 1 و 2 دهلیز 3 و 4 آتریوم

atrocious /əˈtrəʊʃəs, US əˈtroʊ-/ *adjective*
1 بێبەزەییانە، بێشەرمانە، زاڵمانە، درندانە، ترسناک، شێرزە، ترسێنەر، توقێنەر، زۆرناخۆش 2 یەکجار خراپ، پیس، شێرزە ◌ 1 بیرحمانە، فجیع، وحشتناک 2 افتضاح

atrociously /əˈtrəʊʃəsli, US ɔˈtroʊ-/ *adverb*
بێبەزەییانە، زاڵمانە، درندانە، دڵڕەقانە ◌ (بە طور) بیرحمانە

atrociousness /əˈtrəʊʃəsnəs, US əˈtroʊ-/ *noun*
بێبەزەییێتی، درندەیی، ترسناکی ◌ بیرحمی، وحشتناک بودن

atrocity /əˈtrɒsəti, US əˈtrɑːs-/ *noun*, *pl.* atrocities
1 بێبەزەییێتی، هۆڤێگەری، دڵڕەقی، درندەیی، خوێنڕێژی، زەبروزەنگ، توندوتیژی 2 کردەوەی درندانە ◌ 1 بیرحمی، سبعیت، خشونت 2 عمل وحشیانە

atrophic /əˈtrɒfɪk/ *adjective*
پووکاو، وشکهەڵگەڕاو، پێچوو، وشکهەڵاتوو ◌ تحلیلرفتە، پلاسیدە

atrophied *adjective*
پووکاو، وشکهەڵگەڕاو، رزیو، پێچوو، وشکهەڵاتوو، وشکەڵاتوو ◌ تحلیلرفتە، پلاسیدە

atrophy /ˈætrəfi/ *noun*, *pl.* atrophies
1 پووکانەوە، وشکهەڵگەڕان، رزین، پێچوون، وشکهەڵاتن 2 (خوازە) داچوون، پووکانەوە (بنەڕەت: لە *atrophier* (کار verb)، *atrophie* (ناو) فەرەنسی، لە late Latin *atrophia*، لە یۆنانییەوە "نەبوونی خۆراک") ◌ 1 پلاسیدگی 2 (مجازی) انحطاط

atropin /ˈatrəpiːn, US -ɪn/ *noun*, also atropine
(کیمیا) ئاترۆپین (ناوێتەیەکی ژاراوی کە لە deadly nightshade دۆزراوەتەوە و لە پزشکیدا وەک هێورکەرەوەی ماسوولکەکان بەکاردێت؛ بنەڕەت: لە ناوی یەکێ لە Fate ەکان + ine) ◌ آتروپین

atropism *noun*
ئاترۆپیزم، ژاراویبوون بە ئاترۆپین ◌ آتروپیسم

Atropos *noun*
ئاترۆپۆس: ناوی یەکێ لە سێ خواژنی چارەنووس Fates ◌ آتروپوس

at sign *noun*
نیشانەی @ ◌ علامت @

attachable /əˈtætʃəbəl/ *adjective*
شیاوی دەسبەسەراگرتن، لەگرتنهاتوو، دەگیرێ، دەسیبەسەرا دەگیرێ ◌ قابل توقیف

attaché /əˈtæʃeɪ, US ˌætəˈʃeɪ/ *noun*
(فەرەنسی) دەتەشێ، بەرپرسە (باڵیۆزخانە، بەرپرسە بۆ بوارێکی تایبەتی) ◌ وابستە

attaché case *noun*

ساک، کیف، جانتا (دیپلۆمات) ۞ کیف

attached /ə'tætʃt/ *adjective*

1 سەوداسەر، دلبەستە 2 پاشکۆ، پالخستە، لکاو، چەسپیو، پێوەلکاو، نووساو، یەک گرتوو، یەک گیر، پێوەنراو، پێکەوەبەستراو، پەیوەست 3 پێوەندیدار، بەنیوار، بەیەکەوەگرێدراو ۞ 1 شیفتە، دلبستە 2 ضمیمە، متصل 3 مربوط

attachment /ə'tætʃmənt/ *noun*

1 خۆشەویستی، هۆگری، دلبەستەیی، سەوداسەری 2 لکان، نووسان، چوونەپاڵ، پێوەنووسان، چەسپان، گرتن، پێوەلکاندن، پێکەوەبەستن، چەسپاندن، پاڵخستن، دانەدەم، لکاندن، پێوەنان، لێدان 3 پاشکۆ، سەرخستە، پالخستە 4 پێوەندی 5 گرتن، گلدانەوە، دەس‌بەسەراگرتن، زەوت کردن 6 ناردن بۆ جێگایێ، راسپێری ۞ 1 دلبستگی، علاقە 2 اتصال، الحاق 3 ضمیمە، پیوست 4 ارتباط 5 توقیف، ضبط 5 مأموریت

attack /ə'tæk/ *noun*

1 هێرش، هەلمەت، شالاو، گوژمە، نهێو، پەلامار 2 دەسپێک، دەس‌پێکردن، سەرەتا 3 دەس‌تێدان ۞ 1 حملە 2 آغاز 3 مبادرت

attacker /ə'tækə(r)/ *noun*

هێرش‌بەر، پەلاماردەر ۞ حملەکنندە

attainability /əˌteɪnə'bɪlətɪ/ *noun,* also attainableness

لەپێگەیشتن‌هاتوویی، لەدەس‌خستن‌هاتوویی، بەدەس‌هێنراوی ۞ قابلیت حصول

attainable /ə'teɪnəbl/ *adjective*

لەپێگەیشتن‌هاتوو، گیرکەوتوو، بەدەس‌هێنراو، بە دەس دێنرێ، بە دەس دەکەوێ، لەدەس‌خستن‌هاتوو: *attainable goals /targets* ۞ قابل حصول

attainder /ə'teɪndə/ *noun*

1 بێ‌بەر(کردن)ی لە مافە شارستانی و کۆمەڵایەتی‌یەکان (لەبەر ناپامی یان تاوان) 2 رووڕەشی، بێ‌ئابڕوویی، نەنگ ۞ 1 محرومیت از حقوق مدنی یا اجتماعی 2 ننگ

attainment /ə'teɪnmənt/ *noun*

1 بەدەس‌هێنان، گیرخستن، دەس‌خستن، گەیشتن، پێگەیشتن 2 سەرکەوتن، پێشکەوتن 3 دەسکەوت، بەرهەم 4 هونەر، شارەزایی ۞ 1 دستیابی، حصول 2 موفقیت، پیشرفت 3 دستاورد 4 فن، مهارت

attaint *noun*

1 (کۆن) پەڵە، نەنگ، لکەی نەنگ، عەیب، شوورەیی، بەدناوی، بێ‌ئابڕوویی، ناوزڕاوی 2 مەحکووم‌بوونی دادگەر یان ئەندامی دەستەی سوێندخۆران بەهۆی دانی بڕیارێکی هەڵەوە 3 برینی پێی ئەسپ، زامی لاقی ئەسپ ۞ 1 لکەی ننگ، بدنامی 2 اتینت 3 زخم پای اسب

Attalid /'atəlɪd/ *noun*

ئەتالوسی: ئەندامی بەرەیێکی هێلێنیستی، لە ناوی Attalus یەکەم (ماوەی دەسەڵات 241-197 پێش زایین) هەڵگیراوەتەوە کە لە سەدەکانی سێهەم و دووهەمی بەرلە زایین گەشەی سەند ۞ آتالوسی

attar /'ætə(r)/ *noun,* also otto

گولاو، عەتری گول (بنەڕەت: لە *'iṭr* ی عەرەبی‌یەوە) ۞ عطر گل

attempt /ə'tempt/ *noun*

1 خەبات، هەول، حەول، تێکۆشان، بزاف، هەولدان: *They made no attempt to escape* 2 دەس‌تێدان، دەس‌دان 3 هەولدان بۆ کوشتن، حەولی کوشتن، بەدنیازی، حەولدان بۆ کوشتنی کەسێ: *an assassination/murder attempt* 4 جار، کەڕەت، کەشە، کەڕەت، چەل ۞ 1 کوشش، تلاش، مجاهدت 2 مبادرت 3 سوءقصد 4 دفعە، بار

attempted /ə'temptɪd/ *adjective*

سەرنەکەوتوو، سەرنەگرتوو، جێبەجێ‌نەبوو: *We were shocked by his attempted suicide* ◊ *attempted rape/murder/robbery* ۞ نافرجام

attempted murder *noun*

هەولی کوشتنی سەرنەگرتوو، حەولی دەس‌درێژکەرانەی سەرنەکەوتوو ۞ سوءقصد نافرجام

attendance /ə'tendəns/ *noun*

1 هاتن، ئامادەبوون، هاتووان، ئامادەبووان، لێرەبووان 2 لێرەبوون، خزمەت کردن، چاولێ‌وەبوون، ئاگاداری، چاودێری، ئاگالێ‌بوون، بەدیارەوەبوون، پێ‌ڕاگەیشتن، بەلاوەبوون 3 لەگەڵبوون 4 خزمەت، راژە ۞ 1 حضور، حضار 2 مراقبت، پرستاری، رسیدگی 3 ملازمت 4 خدمت

attendant /ə'tendənt/ *noun, adjective*

1 ئامادە، هاتوو 2 هاوڕێ، لەگەڵ 3 بەرپرس، چاوبەسەرەوەبوو، چاودێر 4 نۆکەر، بەردەست، خزمەت‌کار، راژەوان 5 لە ئەنجامی، لێکەوتوو لە ۞ 1 حاضر 2 ملازم 3 متصدی 4 خدمتکار 5 ناشی از

attender /ə'tendə(r)/ *noun,* also attendee /ˌæten'diː/

(لە بریتانیا) بەشدار(بکەر) ۞ شرکت‌کنندە

attention /ə'tenʃn/ *noun*

1 سەرنج(دان)، (لێ)وردبوونەوە، لێ‌خوردبوونەوە، زەین‌پێدان: *the report's attention to detail* 2 (شەش‌دانگی هۆش: the whole attention) لالێدانەوە، بەتەنگەوەبوون، ئاگاداری تایبەتی، چاودێری، ئاگالێ‌بوون، پێ‌ڕاگەیشتن، بەدیارەوەبوون، چاولێ‌بوون، ئاگاداری، پێ‌ڕاگەیشتن 3 دەستوورێکی میلیتاری کە لەودا سەرباز دەبێ راست بوێستێ و پێی جووت کا و

دەست بەرداتەوە، سەرنج ◌ 1 توجه، دقت 2 عنایت، مراقبت، رسیدگی 3 خبردار (نظامی)

attentive /ə'tentɪv/ *adjective*

بەسەرنج، ورد، گوێگر، سەرنجپێداو، وردەوەبوو، بەزەین 4 ئاگادار، وریا، هۆشیار، پڕ(هۆ)شیار، چاودێر ◌ 1 دقیق، متوجه 2 مراقب، ملتفت

attentively /ə'tentɪvli/ *adverb*

بە وردی، ورد، بە سەرنجەوە، بە زەینەوە ◌ با دقت، با توجه

attentiveness /ə'tentɪvnəs/ *noun*

1 ئاگاداری، چاودێری 2 سەرنجپێدان، وردبوونەوە ◌ 1 مراقبت 2 دقت

attenuated /ə'tenjueɪtɪd/ *adjective*

1 لاوازکراو، هێزلێبڕاو، پێچوێنراو: *an attenuated form of the virus* 2 باریک و درێژ ◌ 1 تضعیف‌شده 2 باریک و دراز

attenuation /əˌtenju'eɪʃn/ *noun*

1 تەنکبوون، تەنکاندن، لاوازکردن، پێچواندن 2 باریککردنەوە، ناسککردنەوە، کەمکردنەوە، هێنانەخوارەوە، داشکاندن ◌ 1 رقیق‌شدگی، ترقیق 2 تخفیف

attenuator /ə'tenjueɪtə(r)/ *noun*

1 هێزلێبڕ، لاوازکەر، پێچوێنەر 2 دەزگایێ بۆ کەمکردنەوەی هێزی سینگناڵێکی رادیۆیی یان دەنگی ◌ 1 تضعیف‌کننده 2 اتنواتور

attestable *adjective*

شیاوی سەلماندن، شیاوی پەسندکردن یا مۆرکردن ◌ قابل تصدیق یا تأیید

attestation /ˌæte'steɪʃn/ *noun*

1 سەلماندن، بەراستدانان، راستکردنەوە، پشتڕاستکردن، پەسندکردن، مۆرکردن 2 شایەتی، سەتووف(دان)، شایەتیدان 3 سوێندخواردن ◌ 1 تصدیق، تأیید 2 گواهی، استشهاد 3 تحلیف

Attic /'ætɪk/ *noun, adjective*

n سەربە ئەتیکا لە رۆژهەڵاتی یۆنان، یان ئاتینی کۆن، یان زاراوەی یۆنانی کە لەوێ قسەی پێدەکەن *adj* زاراوەی ئاتیکی کە ئاتینیانی کۆن قسەیان پێدەکرد ◌ آتیک

attic /'ætɪk/ *noun*

ئەتیک، ژووری ژێر خەبەنگ یان میچی ماڵ(ەوە) ◌ اتاق زیر شیروانی

Attila *noun*, biographical name

ئاتیلا 453–406?: پادشای هونەکان کە پەلاماری ئەورووپای دا، لە لایەن رۆمی و قیزیگۆتەکانەوە لە 451 تێکشکا ◌ آتیلا

attire /ə'taɪə(r)/ *noun*

جلوبەرگ، بەرگ، شمەک، کنج، ◌ clothes جامه، لباس

attired /ə'taɪəd, US ə'taɪərd/ *adjective*

(فەرمی و وێژەیی *literary*) لەبەرکردوو، داپۆشراو: *She was fashionably attired in a black evening gown* ◌ ملبس

attitude /'ætɪtjuːd, US 'ætɪtuːd/ *noun*

1 روانین، دیتن، بۆچوون، تێرین: *changes in public attitudes to marriage* 2 دۆخ، بار، رەوش، مەرەد، بارودۆخ 3 هەڵسوکەوت، رەفتار، رەوتار 4 هەڵوێست، شێوەی جووڵانەوە 5 رێڕەوی فڕۆکە یان کەشتی ئاسمانی ◌ 1 نگرش، نظر 2 وضع، حالت 3 برخورد، رفتار 4 طرز برخورد 5 اتیتیود

attorney /ə'tɜːni, US ə'tɜːrni/ *noun, pl.* attorneys

1 پارێزەر، ئاوکات، برێکار، وەکیل 2 (ئەمریکا) پارێزەری لێوەشاو ◌ 1 وکیل دعاوی، وکیل 2 وکیل واجد شرایط

attorney at law *noun*

پارێزەر، ئاوکات، برێکار، ئەولەکار ◌ وکیل

Attorney General *noun*

(ماف) سەردۆزگەر، جێگری گشتی، دادپرسی گشتی ◌ دادستان کل

the Attorney General *noun*

شالیار یان وەزیری دادپرسی (سەرۆکی وەزارەتی دادی ئەمریکی و ئەندامی کابینەی سەرۆکایەتی) ◌ وزیر دادگستری

attorneyship /ə'tɜːnɪʃɪp/ *noun*

برێکاری، وەکیلایەتی ◌ وکالت

attractability /əˌtræktə'bɪləti/ *noun*

لەڕاکێشانهاتوویی ◌ قابلیت جذب، مجذوبیت

attractable /ə'træktəbl/ *adjective*

لەڕاکێشانهاتوو، رادەکێشرێ، لە راکێشان دێ ◌ قابل جذب، مجذوب‌شدنی

attractant /ə'træktənt/ *noun, adjective*

راکێشەر (ماک یان مادەیێ (وەک pheromone) کە شتێک رادەکێشێ): *This type of trap uses no bait or other attractant* ◌ اتراکتانت

attracted *adjective*

سەوداسەر، هۆگر، دڵبەستە، راکێشراو ◌ شیفته، علاقه‌مند، مجذوب

attraction /ə'trækʃn/ *noun*

1 (فیزیک) راکێشان، کێش، کێشان، راکێشکردن: *gravitational/magnetic attraction* 2 سەرنجڕاکێشی، باڵکێشی، دڵبەستەیی، دڵتێچوون، سەوداسەری، دڵڕفێنی: *Sexual attraction is a large part of falling in love* ◌ 1 جذبه، کشش، جذب 2 ربایش، شیفتگی

attractive /ə'træktɪv/ *adjective*

سەرنجڕاکێش، دڵکێش، خۆش، دڵگر، دڵبەر، دڵچەسپ، رووبازاڕی، باڵکێش، جوان، دڵڕفێن ◌ جذاب، جالب، جالب توجه

attractively /ə'træktɪvli/ *adverb*

سەرنجڕاکێشانە: *attractively priced hotel rooms* ◇ به طور جذابی

attractiveness /ə'træktɪvlɪnəs/ *noun*
سەرنجڕاکێشی، جوانی، خوێن‌شیرینی، دڵرفێنی ◇ جذابیت، کشش

attributable /ə'trɪbjətəbl/ *adjective*
لە ئەنجامی، پێوەندی هەیە، بووەهۆی، شیاوی دانەپاڵ: *Their illnesses are attributable to a poor diet* ◇ ناشی از، نسبت‌دادنی

attribute /'ætrɪbju:t/ *noun*
1 تایبەتمەندی، ڕەوشت 2 نیشانە، بەرزەنگ، دروشم، نموونە، هێما، جیانیشانە، درف، تایبەت‌نیشان(ـە): *a scepter is the attribute of power* ◇ 1 ویژگی، خصوصیت، خصیصه 2 علامت، نماد، علامت شاخص

attribution /ˌætrɪ'bju:ʃn/ *noun*
دانەپاڵ، خستنەپاڵ، تایبەتمەندی، ڕەوشت، جیانیشانە (attributional *adj*) ◇ انتساب، اسناد، ویژگی، خصلت

attributive /ə'trɪbjətɪv/ *adjective, noun*
adj سەربە دانەپاڵ، پاڵدەرانە، سەربە ئاوەڵناو، ئاوەڵناوی‌یانە (وەک *old* لە *the old dog*؛ پروانە predicative) *n* (ڕێزمان) ئاوەڵناو، ڕەنگدێر ◇ *adj* اسنادی، وصفی *n* صفت

attributive adjective *noun*
ئاوەڵناوی ڕاستەقینە، ئاوڵناو یا ڕەنگدێری ڕاستەوخۆ ◇ صفت مستقیم

attributively /ə'trɪbjətɪvli/ *adverb*
بەشێوەیەکی پاڵدەرانە ◇ به طور اسنادی

attrited *adjective*
داخوراو، لاوازکراو، شەکەت‌کراو ◇ فرسایش‌یافته

attrition /ə'trɪʃn/ *noun*
1 سووانەوە، خورانەوە، سووان، داخوران، خشان، لیک‌خشان 2 لاوازاندن، شەکەت‌کردن، کەشتەنگی، شەکەتاندن، بەچۆک‌داهێنان (دوژمن): *a war of attrition* 3 پەشیمانی لە گوناه لە ترسی سزادران ◇ 1 فرسایش، اصطکاک 2 تضعیف 3 ندامت ناشی از مجازات گناه

attuned /ə'tju:nd, US ə'tu:nd/ *adjective*
ناسیاو، ئاشنا، سەوازەوەبوو، داهاتوو، ڕاهاتوو، خووگرتوو، فێر(بوو): *She wasn't yet -tuned to her baby's needs* ◇ آشنا، عادت‌کرده

Atty-Gen *abbreviation* Attorney General (esp. in America)

ATV /ˌeɪ ti: 'vi:/ *abbreviation* all-terrain vehicle
ئێی‌تی‌ڤی (ماشێنێکی چکۆلانە، وا داڕێژراوە بۆ هەموو شوێنێ بەکاربێ) ◇ ای‌تی‌وی

atypical /ˌeɪ'tɪpɪkl/ *adjective*
ئاوارتە، سەیر، نائاسایی، نائاسا، ناپێوانەیی، ڕێزپەڕ، ناعەدەتی، irregular، unusual: ◇ (atypicality *n*) *atypical behaviour* غیرعادی، نابهنجار

atypically /ˌeɪ'tɪpɪkli/ *adverb*
نائاسایی‌یانە، ئاوارتانە، بەشێوەیەکی نائاسایی ◇ به طور غیرعادی

AU *abbreviation* 1 ångström unit(s) 2 (also a.u.) astronomical unit(s)

Au /ˌeɪ 'ju:/ symb. the chemical element gold (from L. aurum)

aubade /əʊ'bɑ:d/ *noun*
هۆنراوە یان پارچە موسیقایێکی گونجاو بۆ بەرەبەیان ◇ اوباد

auberge /əʊ'beːʒ, French obɛʀʒ/ *noun*
میوانخانەی لە وڵاتانی فەرەنسی‌زمان ◇ مهمانخانه در کشورهای فرانسوی‌زبان

aubergine /'əʊbəʒi:n, US 'oʊbərʒi:n/ *noun*
1 باینجانەڕەشە، کەدووەڕەشە 2 ڕووەک یان پنجی باینجانەڕەشە یا کەدووەڕەشە [*Solanum melongena*] ◇ 1 بادنجان 2 گیاه بادنجان

aubretia /ɔ:'bri:ʃə/ *adjective*, also aubrietia
(ڕووەک‌ناسی) گیایێکی گرگنەی هەمیشەسەوز، بە گوڵی سپی، پەمەیی و ئەرخەوانی‌یەوە [*Aubrieta deltoidea*] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەک‌ناسی فەرەنسی Claude *Aubriet*) ◇ نوعی گیاه

auburn /'ɔ:bən, US 'ɔ:bərn/ *adjective*
(قژ) ڕەنگی قاوەیی ئامال سوور، خورمایی ◇ خرمایی

au courant *adjective*
(فەرەنسی) ئاگادار، up-to-date ◇ در جریان

auction /'ɔ:kʃn, 'ɒk-, US 'ɔ:k-/ *noun*
مەزات، هەڕاج (بنەڕەت: لە *auctio(n-)* لاتین "increase") ◇ مزایده

auctioneer /ˌɔ:kʃə'nɪə(r), ˌɒk-, US ˌɔ:kʃə'nɪr/ *noun*
دەلالی مەزات یان هەڕاج، هەڕاجگەر ◇ متصدی حراج

auction house *noun*
(کۆمپانیا) هەڕاج‌دانەر ◇ حراج‌گزار

audacious /ɔ:'deɪʃəs/ *adjective*
1 چاونەترس، ئازا، بوێر، سڵنەکەر، بێباک: *an audacious mountain climber* 2 ڕووودار، بێشەرم، ڕووشە، بێحەیا، ڕووهەڵماڵراو 3 ئازایانە، چاونەترسانە ◇ 1 متهور، بی‌پروا 2 گستاخ، وقیح 3 متهورانه

audaciously /ɔ:'deɪʃəsli/ *adverb*
ئازایانە، چاونەترسانە ◇ متهورانه

audaciousness /ɔ:'deɪʃəsnəs/ *noun*
نەترسی، ئازایەتی، بێباکی، چاونەترسی ◇ جسارت، تهور

audacity /ɔ:'dæsəti/ *noun, pl.* audacities

1 نەترسی، نازایەتی، بێباکی، چاونەترسی، مەترسیکاری: *had the audacity to defy his boss* 2 رووشەیی، رووداری، رووهەڵماڵراوی، بێشەرمی ۞ 1 تهور، شجاعت، جسارت 2 گستاخی

audial /ˈɔːdɪəl/ *adjective*

سەربە هەستی بیستن یان ژنەفتن، سەربە هەستی ژنەوایی ۞ وابسته به حس شنوایی

audibility /ˌɔːdəˈbɪləti/ *noun*

لەبیستنهاتوویی، لەژنەفتنهاتوویی، لەژنەواییهاتوویی ۞ شنودپذیری

audibile /ˈɔːdəbl/ *adjective*

لەبیستنهاتوو، لەژنەفتنهاتوو، بیستەنی، دەبیسرێ ۞ شنودپذیر

audibly /-əbli/ *adverb*

(بەشێوەیێ کە) لە بیستن یان ژنەفتن دێ، دەبسترێ، لەبیستنهاتووانە: *'Yes?' she said, yawning audibly* ۞ به طور قابل شنیدن

audience /ˈɔːdiəns/ *noun*

1 ئامادەبووان، هاتووان، کۆوەبووان 2 ئاپۆرە، جەماوەر، کۆبوونەوە، جڤین 3 گوێدەران، بیسەران، گوێگران، بینەران: *TV/cinema/movie audiences* 4 خوێنەران 5 بیستن، گوێدان، گوێگرتن 6 چاوپێکەوتن، دیدەنی، یەکتربینین: *an audience with the Pope* ۞ 1 حضار 2 اجتماع، جمعیت 3 شنوندگان، بینندگان، تماشاگران 4 خوانندگان 5 استماع، شنوایی 6 ملاقات

audio /ˈɔːdiəʊ, US ˈɔːdioʊ/ *adjective, noun*

adj دەنگی: *audio and video cassettes* :*n* *digital audio* ۞ صوتی

audio- /ˈɔːdiəʊ, US ˈɔːdioʊ/ *prefix*

پێشگر: بیستن، ژنەوایی، دەنگ، بیستنی و...، ژنەوایی و...: *audiometer، audiophile، audio-visual* (بنەڕەت: لە لاتین *audire* "hear") ۞ پیشوند: شنوایی، صدا، شنوایی و...

audiobook *noun*

کتێبی دەنگی ۞ اودیوبوک

audio frequency *noun*

لەرە یا فریکوێنسی بیست(ـە)نی یا بیستراو (نێوان 20 تا 20,000 هێرتز) ۞ بسامد شنیداری

audiological *adjective*, also audiologic

سەربە ئۆدیۆلۆژی ۞ وابسته به اودیولوژی

audiologist *noun*

ئۆدیۆلۆژیست، ژنەواییناس ۞ اودیولوژیست

audiology /ˌɔːdɪˈɒlədʒi/ *noun*

لقێ لە زانستی پزشکی کە باسی هەستی بیستن دەکا، ژنەفتناسی، ژنەواییناسی ۞ اودیولوژی

audiometre *noun*

بیستنپێو، ژنەفتنپێو، ژنەواییپێو ۞ شنوایی‌سنج

audiometric *adjective*

سەربە بیستنپێوی، سەربە ژنەفتنپێوی، ژنەواییپێوییانە ۞ وابسته به شنوایی‌سنجی

audiometry /ˌɔːdiˈɒmətri, US -ˈɑːm-/ *noun*

بیستنپێوی، ژنەفتنپێوی، ژنەواییپێوی ۞ شنوایی‌سنجی

audiophile *noun*

کەسێ ب.ت. کە دڵبەستە یان هۆگری دەرکردنی دەنگی هایفایە high-fidelity ۞ اودیوفیل

audio tape *noun*, also audio cassette

کاسێت یان دەنگبەندی دەنگی ۞ نوار صوتی

audio-typist *noun*

ئۆدیۆتایپیست، ژنەفتەنووس؟ (= کەسێ کە گوێ بە کاسێتێ دەدا و ئەوەی کە بیستوویەتی، دەینووسێتەوە) ۞ اودیوتایپیست

audio-type *noun*

ئۆدیۆتایپ (= نەوارێکی مەگناتیکییە کە دەنگ دەتوانێ لەسەری تۆمار بکرێ) ۞ نوار شنیداری

audio-visual *adjective*

دەنگوێنەیی، دەنگوڕەنگی، بیستاری-دیداری، بیستاری-بیناری؟ ۞ شنیداری-دیداری

audit /ˈɔːdɪt/ *noun*

تێڕوانین، پێڕاگەیشتن، پشکنینی حیسابەکان ۞ حسابرسی، ممیزی

the Audit Commission *noun*

(بریتانیا) لیژنەی پشکنینی حیسابەکان ۞ کمیسیون ممیزی

audition /ɔːˈdɪʃn/ *noun*

1 بیستن، ژنەفتن 2 (کۆن) هێز یا توانایی بیستن 3 گوێدان 4 تاقیکاری پێرفۆرمانس ۞ 1 شنوایی 2 قوەی سامعه 3 استماع 4 آزمون اجرا

auditive *adjective*

پێوەندی بە بیستنەوە هەیە ۞ سمعی

auditor /ˈɔːdɪtə(r)/ *noun*

1 پشکنەر (حیسابەکان): *The auditors' report will be submitted to the directors at the end of the year* 2 گوێدێر، بیسەر، گۆهدار (auditorial *adj*) ۞ 1 حسابرس 2 شنونده

auditorium /ˌɔːdɪˈtɔːriəm/ *noun, pl.* auditoriums or auditoria

1 ئۆدیۆتۆریۆم، بیستار، تالار، خانووبەرەی کۆبوونەوە گشتییەکان 2 بەشێ لە تیاتر یان سالۆن کە گوێگران یان بینەران دادەنیشن ۞ 1 تالار، ساختمان اجتماعات عمومی 2 اودیوتوریوم

auditory /ˈɔːdətri, US -tɔːri/ *adjective, noun* (*pl.* auditories)

adj پێوەندی بە بیستنەوە هەیە، سەربە ژنەوایی یان ژنەفت، ژنەفتی، سەربە هەستی بیستن *n* بینەران، بیسەران، گوێگران ۞ *adj* سمعی، شنوایی *n* بینندگان، شنوندگان

auditory nerve *noun*

دەماری بیستن یان ژنەوایی ۞ عصب شنوایی

au fait /əʊ 'feɪ, French o fɛ(t)/ *adjective*
(فەرەنسی) ئاگادار، بەئاگا، بەلەد، ناسیاو، ئاشنا: *I'm new here so I'm not completely au fait with the system* ◌ مطلع، آشنا

au fond /əʊ 'fɒ̃, French o fɔ̃/ *adverb*
(فەرەنسی) لە بنەڕەتدا، لەتەرکەنەدا، in fundamentally ،at bottom ،essence ◌ اساساً

Aug = August

auger /'ɔːgə(r)/ *noun*
سمۆ، مەتە، بورغوو، برغوو (بۆ کونکردن لە دار، گڵ یان سەهۆڵ) ◌ متە

auger bit *noun*
سەرسمۆ، سەرمەتە، نووکە یان سەربرغوو ◌ سرمتە

auger shell *noun*
قاپیلکسمۆیی: جۆرێ لەشنەرمی دەریایی، بە قاپیلکی پێچپێچۆکەیی باریکەوە [*Terebra* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی نرم‌تن

aught /ɔːt/ also ought = anything

augite /'ɔːdʒʌɪt/ *noun*
جۆرێ کانی ئالومینۆسیلیکاتی aluminosilicate رەش یان سەوزی توند، لە زۆر بەردی ئاگریندا igneous دەبینرێ (augitic *adj*) ◌ اوجیت

augment /'ɔːgˌment/ *noun*
زیادە: بزوێنێکی vowel پێشدانراو یان درێژکردنەوەی بزوێنی سەرەتایی initial vowel بۆ نیشاندانی سەردەمی رابردوو لە کاری verb زمانانی سانسکریت، یۆنانی، ئەرمەنی Armenian و فریژیایی Phrygian ◌ فزونە

augmentation /ˌɔːgmen'teɪʃn/ *noun*
1 زۆربوون، زیادبوون، زیادکردن، گەورەکردنەوە، فرەبوون، زۆری، فرەیی 2 زیادی، زیادە، سەرخراو، addition ◌ 1 افزایش، فزونی 2 اضافە، افزودە

augmentative /ˌɔːg'mentətɪv/ *adjective*
1 شیاوی زۆربوون، زۆر دەبێ 2 زیادبوو، کەڵەکەبوو 3 (زمانەوانی) بەهێزکەری واتای وشەیێ (augmentatively *adv*) ◌ 1 قابل افزایش 2 متراکم‌شوندە 3 اوگومنتاتیو

augmented *adjective*
(موسیقا) فرە ◌ افزودە

augur /'ɔːgə/ *noun*
(لە رۆمی کۆندا) فاڵگرەوە، گیرزان، پێشزان ◌ طالع‌بین، غیبگو

augury /'ɔːgjʊri/ *noun, pl.* auguries
1 (وێژەیی) ودم، شووم، هاتونەهات، فەر، omen 2 پێش‌زانی، غەیب‌زانی، فاڵگرتنەوە ◌ 1 شگون 2 غیبگویی، تفأل، طالع‌بینی

August /'ɔːgəst/ *noun*
تاب، تەباخ، خەرمانان، گەلاوێژ، ئۆگۆست، ئۆگێست (هەشتەمین مانگ لەنێوان July و September دا؛ بنەڕەت: لە ناوی ئۆگۆستۆس سیزار *Augustus* Caesar یەکەمین ئیمپراتۆری رۆم وەرگیراوە) ◌ اوت

august /ɔː'gʌst/ *adjective*
بەشکۆ، مەزن، پایەبەرز، گەورە، بەئەندێش، بەسام، بەشەوکەت، majestic: *her august lineage* ◌ شکوهمند، پرعظمت، عظیم‌الشأن

Augustan /ɔː'gʌstən/ *adjective*
1 ئۆگۆستان (= سەربە دەسەڵاتداری ئۆگاستان قەیسەر، وەختێ کە وێژەی لاتین گەشاوە) 2 کلاسیکاڵ (هەر وێژەیێ بێ) ◌ آوگوستان

Augustinian /ˌɔːgə'stɪnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە سەینت ئەگۆستین Agustine (-354 430) یان رێبازەکەی، ئەگۆستینی *n* 1 ئەندامی تیرەی ئەگۆستینی 2 لایەنگری رێبازی ئەگۆستین، ئەگۆستینی ◌ آوگوستان

augustness /ɔː'gʌstnəs/ *noun*
شکۆ، سام، شەوکەت، ئەندێش، مەزنی، گەورەیی ◌ شکوە، عظمت

auk /ɔːk/ *noun*
ئۆک، دەنووکتیغە (باڵندەیەکی دەریایی باڵ و ملکورت [خێزان Alcidae] (بنەڕەت: لە *álka* نۆرویژی کۆن "razorbill") ◌ اوک

auld /ɔːld, US ɑːld/ = Scottish form of old

auld lang syne /ˌɔːld læŋ 'saɪn/ *noun*
(لە سکاتلەند) رۆژگاری خۆشی رابردوو (ب.ت. دەستپێکردنی سەری ساڵی نوێ و دەربڕینی هەست و سۆزی دۆستایەتی) ◌ روزگار خوش گذشتە

aumbry /'ɔːmbri/ *noun,* also ambry, *pl.* aumbries
دۆلابی، دۆلابێکی چکۆلانە لە دیواری کلیسەدا ◌ اومبری

au naturel /ˌəʊ natjʊ'rɛl, French o natyʀɛl/ *adjective, adverb*
بە شێوەی سروشتی، بە سادەترین شێوە ◌ بە حالت طبیعی

aunt /ɑːnt, US ænt/ *noun*
1 پوور، میمی، میمک؛ پوور، پلکە، تیتک (خوشکی باوک) 2 خاڵۆژن 3 مامۆژن، ژناپ، تاژەن ◌ 1 خالە؛ عمە 2 زن‌دایی 3 زن‌عمو

auntie /'ɑːnti, US 'ænti/ also aunty, *pl.* aunties = aunt, (Auntie) Brit. the BBC

Aunt Sally /ˌɑːnt 'sæli, US ˌænt/ *noun, pl.* Aunt Sallies
(کەس یان شتێ) ئامانجی رەخنە، ئامانجی هێرش ◌ آماج انتقاد

au pair /ˌəʊ 'peə(r), US ˌoʊ 'per/ *noun*
ئۆپێر: کچێکی بیانی کە لە خێزانێکدا دەمێنێتەوە بۆ فێربوونی زمان و لە کاروباری نێومالدا و ئاگالێبوونی منالاندا یاریدەیان دەدا ◌ اُپر

aur(i)- *prefix*
پێشگر: گوێ (بنەڕەت: لە *auris* لاتینەوە "ear")
۞ پیشوند: گوش

aura /'ɔ:rə/ *noun, pl.* aurae /-ri:/ or auras
1 خەرمانە، تاماڕ 2 کەش‌وهەوا، ئەتمۆسفێر 3 بەرامە، بۆن 4 (پزشکی، فنێ) مووچڕکە، تەزوو، قورسایی، تەز (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە یۆنانییەوە "breath ،breeze") ۞ 1 هالــه 2 حال‌وهوا 3 رایحه 4 پیش‌حمله

aural /'ɔ:rəl/ *adjective*
1 گوێیی، سەربە گوێ، پێوەندی بە گوێیەوە هەیە: *aural and visual images* 2 سەربە هەستی بیستن یان ژنەفتن ۞ 1 وابسته به گوش 2 وابسته به حواس شنوایی

aurally /'ɔ:rəli/ *adverb*
لە ڕێگای گوێوە، بە ڕێگای گوێوە ۞ از طریق گوش

aurar = plural form of eyrir

aureate /'ɔ:rɪət/ *adjective*
زێڕین، زێڕکرد، زێڕی، لەزێڕ: *aureate light* ۞ طلایی

aureole /'ɔ:riəʊl, US -oʊl/ *noun*, also aureola /ɔ:'rɪələ/
1 خەرمانە، تاجی دەوری خۆر و مانگ، ئاخلە (هی مانگ)، بازنەڕووناکی 2 خەرمانە یان ڕووناکی دەوری سەری زاتە پیرۆزەکان 3 بازنان، ناوچەیێکی بازنەیی یان ئالقەئاسای تەختەبەردە گرکانییەکان کە تۆواوەیان تێچووە (بڕوانە intrusive) ۞ 1 هاله، تاج خورشید 2 هاله یا نور سر مقدسین 3 اوریول

aureus /'ɔ:rɪəs/ *noun, pl.* aurei
کۆینێکی ڕۆمی کۆن، بایی 25 denarius زێو ۞ اوریس

au revoir /ˌəʊ rə'vwɑ:(r), US ˌoʊ/ *interjection*
(فەڕەنسی) خودات لەگەڵ، بە خودام سپاردی، ئۆ ڕۆڤوار ۞ خدا نگهدار

auric[1] /'ɔ:rɪk/ *adjective*
زێڕیی، زێڕەکی، زێڕین، زێڕاوی، زێڕدار، زێڕتیابوو، زێڕی تیایە، داڕێژراو لە زێڕ ۞ وابسته به طلا، حاوی طلا

auric[2] /'ɔ:rɪk/ *adjective*
(کیمیا) سەربە زێڕ بە هاوهێزی سێوە ۞ اوریک

auricle /'ɔ:rɪkl/ *noun*
1 (توێکاری و گیانەوەرناسی) نەرمەگوێ، چیچک(ە) 2 گوێچکەلە (بنەڕەت: لە *auricular* لاتین، چکۆلێنراوی *auris* "گوێ") ۞ 1 لالەی گوش 2 دهلیز قلب

auricula /ɔ:'rɪkjʊlə/ *noun*
گوێورچە، گەلاگوێورچە، گیاگوێچکەلە، primila یێکی کێوی، بە گەلایێ کە شێوەی گوێی ورچ دەدا [*Primula auricula*] ۞ اوریکولا

auricular /ɔ:'rɪkjʊlə/ *adjective*
1 گوێیی، سەربە گوێ 2 گوێچکەلەیی، سەر بە گوێچکەلەی دڵ: *auricular tachycardia* 3 گوێئاسا 4 چرپە، سرت‌وهۆڕ، نهێنی ۞ 1 وابسته به گوش 2 وابسته به دهلیز قلب 3 گوش‌مانند 4 در گوشی

auriculated *adjective*, also auriculate
شێوەگوێ، لەگوێچوو، گوێیی، گوێیانە، گوێئاسا ۞ گوش‌مانند

auriferous /ɔ:'rɪf(ə)rəs/ *adjective*
زێڕدار، زێڕاوی، پڕزێڕ، زێڕلەگەڵ ۞ طلادار

Auriga *noun*, Latin, *charioteer*
(لاتین) ئەڕابەوانە: کۆئەستێرەی نێوان Perseus و Gemini ۞ آوریگا

Aurignacian /ˌɔ:rɪ'njeɪʃ(ə)n, US ˌɔ:rɪg'neɪ-/ *adjective*
(شوێنەوارناسی) ئۆریگناسیایی: سەربە سەردەمی سەرەتای چاندی بەردینی کۆنی پێشتر لە ئەورووپا و ڕۆژهەڵاتی نزیک، دەوربەری 34,000-29,000 ساڵ لەوە پێش (بنەڕەت: لە *Aurignacien* فەڕەنسی، لە *Aurignac* لە باشووری ڕۆژاوای فەڕەنسە، شوێنێ کە کەلوپەلی سەربەم فەرهەنگە و چاندە دۆزرایەوە) ۞ آوریگناسین

aurilave /'ɔ:rɪleɪv/ *noun*
گوێسڕ(ە) ۞ گوش‌پاک‌کن

auriscope /'ɔ:rɪskəʊp/ *noun*
گوێبین، گوێدۆز ۞ گوش‌نما

aurist /'ɔ:rɪst/ *noun*
دوکتۆری گوێ، گوێپزشک ۞ پزشک گوش

aurochs /'ɔ:rɒks, US 'aʊ-/ *noun, pl.* same
(ئەڵمانی) جۆرێ گاکێوی شاخ‌درێژی کەتەی قڕتێکەوتوو، کە ماڵاتی خۆماڵی لە بەرەی ئەوون [*Bos primigenius*] ۞ آوروکس

aurora /ɔ:'rɔ:rə/ *noun, pl.* auroras or aurorae /-ri:/
1 ئۆرۆرا (خوای بەرەبەیان لای ڕۆمییەکان) 2 بەرەبەیان، تاریک‌وڕوون، بەرەبەیانی جەمسەری (باکوور) ۞ 1 آرورا 2 پگاه، شفق (قطبی)

aurora australis /ɔ:ˌrɔ:rə ɒs'trɑ:lɪs, ɔ:s't-, US ɔ:s't-/ *noun*
بەرەبەیانی باشووری (لە نیوەگۆی باشووری) ۞ شفق جنوبی

aurora borealis /ɔ:ˌrɔ:rə ˌbɔ:rɪ'eɪlɪs/ *noun*
بەرەبەیانی (جەمسەری) باکووری، گزنگی باکووری ۞ شفق شمالی

auroral /ɔ:'rɔ:rəl/ *adjective*
بەرەبەیانی، سەربە یان پێوەندی بە aurora وە هەیە ۞ فجری

auscultation /ˌɔ:skəl'teɪʃn/ *noun*

گـوێ‌دێـری، گـوێ‌دان (تـێ‌ڕوانـینی نـەخۆش بـەڕێگای گوێدان بـە دەنگـی دڵ، سـیەکان و ئەندامانی تر) ◌ سمع

auscultator /'ɔːskəlteɪtə(r)/ *noun*

گوێ‌دێر ◌ آوسکیولاتور

auscultatory /ɔː'skʌltət(ə)ri/ *adjective*

سـەربە گوێ‌دێری، گوێ‌دێری‌یانە ◌ سمعی

Auschwitz *noun*, also Oświęcim, geographical name

(ئەڵمانی) ئاشفیتز، ئاشویتز: شارێکی باشووری ڕۆژاوای پۆڵەند، شوێنی کامپی مەرگ یان کـاری زۆرەملێ concentration camp نازی‌یەکـان بە درێژایی شـەڕی جیهـانی دووهـەم، حـەشیمەت 45,282 ◌ آشویتز

Auslese /'aʊsleɪzə/ *noun*

مـەیێکـی سـپی لـە بنـەڕەتا ئەڵـمانی، لـە ترێـی پاشەڕۆک دەگیرێ ◌ اوسلیز

auspices /'ɔːspɪsɪz/ *noun*, under the auspices of

لەگـەڵ پاراسـتنی، لـە سـایەی سـەری، لـەژێر سێبەری، لە سایەی پشتیوانی، بە یارمەتی، بە پـشتیوانی، بە پـشتگیری، بە سەرپەرسـتی: *a peacekeeping force under United Nations auspices* ◌ تحت حمایت، تحت توجهات

auspicious /ɔː'spɪʃəs/ *adjective*

پـیرۆز، مـەبارەک، موبـارەک، بـەودم، بـەهات، هات، شوومی باشە، هەزەخ، بەختەوەر، بەختیار، propitious, prosperous: *made an auspicious beginning* ◊ *an auspicious year Their first meeting was hardly auspicious* (auspiciously /ɔː'spɪʃəsli/ *adv*: بـە پـیرۆزی‌یـەوە؛ auspiciousness /ɔː'spɪʃəsnəs/ *n*: پیرۆزی) ◌ خجسته، مبارک، نیک‌بخت

Aussie /'ɒzi, US 'ɔːzi, 'ɑːzi/ *adjective, noun*, also Ozzie

(نافەرمی) ئەوسترالیایی ◌ استرالیایی

austere /ɒ'stɪə(r), ɔː'st-, US ɔː'stɪr/ *adjective*

1 وشـک‌ورەق، بەڕشت، شێلگیر، توند، سەخت، توندگر، سـەختگیر: *My father was a distant, austere man* 2 ڕووگـرژ، ڕووناخۆش، مرومۆچ 3 سەخت، گران، چەتوون، دژوار 4 سـادە، نـەڕازاو، بـێ‌زێـڕوزێو: *Their clothes were always austere* 5 لەخواترس، پارێزگـار (austereness *n*) ◌ 1 خشک، جـدی 2 عبوس، ترشرو 3 شاق 4 ساده 5 پارسا

austerely /ɒ'stɪəli, ɔː'st-, US ɔː'stɪrli/ *adverb*

1 سـادە، بێ‌زێڕوزێو 2 بە ڕووگرژی‌یەوە ◌ 1 ساده 2 با ترشرویی

austerity /ɒ'sterəti, US and BrE also ɔː'ster-/ *noun, pl.* austerities

1 لەخواترسی، پارێزگـاری 2 سـەختی، دژواری، چەتوونی، سـەختگیری، توندگری، توندگرتن 3 ڕووگـرژی، ڕووتاڵـی 4 سـادەیی، نـەڕازاوی، بێ‌زێڕوزێوی ◌ 1 پارسایی، ریاضت 2 مشقت، سختی، عسرت 3 سختگیری 4 ترشرویی 5 سادگی، بی‌پیرایگی

Austr(o)-[1] /'ɒstrəʊ, US 'ɔːs-/ *prefix*

پێـشگر: ئەوسـتریا (نەمـسا)، ئـوتریش، ئەوسـترییایی، ئەوسـتریایی و...: *Austro-Hungarian* ◌ پیـشوند: اتـریش، وابـسته بـه اتریش، اتریشی و...

Austr(o)-[2] /'ɒstrəʊ, US 'ɔːs-/ *prefix*

پێـشگر: 1 ئەوسـترالیایی، ئەوسـترالیایی و...: *Austro-* 2 باشـووری: *Austro-Malayan Asiatic* (بنـەڕەت: لـە *australis* لاتینـەوە "باشووری") ◌ پیشوند: 1 استرالیایی، استرالیایی و... 2 جنوبی

austral /'ɒstrəl, 'ɔːs-, US 'ɔːs-/ *adjective*

1 باشـووری، سـەربە نیوەگـۆی باشـووری 2 (Austral) سەربە ئەوسترالیا یان ئەوسترالاسیا ◌ 1 جنوبی 2 اوسترال

Australasian /ˌɒstrə'leɪʒ(ə)n, US -ʃ(ə)n/ *adjective, noun*

adj سـەربە ئۆقیانووسـیە، ئۆقیانووسـیەیـی *n* خەڵـکی ئۆقیانووسیە، ئۆقیانووسـیەیـی ◌ *adj* وابسته به اقیانوسیه *n* اهل اقیانوسیه

Australian /ɒ'streɪliən, US and BrE also ɔː'streɪ-/ *noun*

ئەوسترالیا، ئەوسترالیایی، خەڵکی ئەوسـترالیا ◌ استرالیایی، اهل استرالیا

Australian pine – norfolk island pine

Australian Rules *noun*, also Australian Rules football

ڕوولزی ئەوسـترالیایی (یاری‌یەکی ئەوسـترالیایی لە ڕاگـبی دەچـێ و دوو تیـپی 18 کەسـە یـاری دەکەن) ◌ رولز استرالیایی

Australoid *noun, adjective*, also Australioid

n ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلان کە بە پلەی یـەکەم لە ڕەسـەنە ئەوسـترالی‌یەکـان پێکهـاتووە بـەڵام جاروبار Papuan ـەکان، Melanesian ـەکان و چەندین گەلی کورتەباڵای تر وەک نێگریتۆکـان Negrito ی فیلیپین، کۆمـەڵـەدوورگـەی مالیزیـا و دوورگەکـانی ئەنـدامان Andaman و هینـدێ لە خێڵەکانی ناوەند و باشووری هیند دەگرێتـەوە *adj* سـەربـە یـان پێـوەنـدی هـەیـە یـان شـێوەی ئەوسترالۆیدەکان دەدا ◌ استرالوید، استرالوئید

australopithecine /-ɪsiːn/ *noun, adjective*

n (جاروبـار Australopithecine) ئـەنـدامێکی توخمی Australopithecus *adj* سـەربـە (یان

پێـوەنـدی هـەیـە) یـان شـێوەی تـوخمی ئـەوسـترالوپیتیکوس یـان ئـەندامـەکـانی دەدا ◌ استرالوپیتـین

Australopithecus /ˌɒstrələʊˈpɪθɪkəs, US ˌɔː-/ *noun*

تیرەیێ لە بووبەردی سەرەتاکە دوویێ‌کان بە هەردوو تایبەتمەندی مـەیموونی و مرۆڤی، لە نیـشتووەکانی سـەردەمی نـوترە Pliocene و نوترینەی Pleistocene کۆن‌تردا دۆزراوەتەوە ◌ اوسترالوپیتیکوس

Austrian *adjective, noun*

adj سـەربە نەمـسا یـا نـوتریش (بـە ئـەڵـمانی Österreich)، ئەوستریایی *n* خەڵکی ئەوستریا، نۆتریشی ◌ *adj* وابسته به اتریش *n* اهل اتریش

Austrian pine *noun*

[*Pinus nigra*] کاژی ئەوستریایی یان نۆتریشی ◌ نوعی درخت

Austro-Asiatic *adjective, noun*

adj سـەربە خێـزانی ئـەو زمانانـەی کـە لـە باشووری رۆژهـەڵاتی ئاسـیا قـسەی پێ‌دەکرێ، وەکوو خێزانی مۆن‌کمێر یان مۆن‌خمێر -Mon Khmer و موندا Munda *n* ئەو خێزانە زمانی‌یە ◌ آوستروآسیاتیک

Austronesian /ˌɒstrə(ʊ)ˈniːzɪən, -ʒ(ə)n, ˌɔː-/ *adjective, noun*

adj ئـەوسـترۆنیزیایی: سـەربە خێـزانی ئـەو زمانانەی کە لە ناوچـەی بەرینی ماداگاسکار لە رۆژاواوە تـا دوورگـەکانی پاسـیفیک لـە رۆژهـەڵاتدا قـسەی پێ‌دەکرێ *n* ئـەم خێزانـە زمانی‌یە ◌ آوسترونزیایی

aut- = auto-

autacoid *noun*

هۆرمۆن، هۆرمـۆن: مـاکێکی چـالاک لـەبـاری کارئـەنـدامناسـی‌یـەوە (وەک serotonin، bradykinin یـان angiotensin) کـە لـە لایـەن لەشەوە بەرهەم دێترێ (*adj* autacoidal: سەربە ئۆتاکۆید) ◌ اوتاکوئید، هورمون

autarchy /ˈɔːtɑːki, US ˈɔːtɑːrki/ *noun*, also autatchies

ئۆتـارکی، حکومـەتی تاکەکەسـی، تـاک‌دەسـەڵات‌داریتی، دیکتاتۆری، autocracy (autarchic *adj* ؛autarch *n*) ◌ اسـتبداد، حکومت مطلقه

autarkic *adjective*

سەربە خۆبژیوی، سـەربە سـەربەخۆیی ئابووری ◌ وابسته به خودکفایی

autarky /ˈɔːtɑːki, US ˈɔːtɑːrki/ *noun*, also autarchy, *pl.* autarkies

1 خۆبژیـوی، سـەربەخۆیی ئـابووری، self-sufficiency 2 حکومـەت یـان کۆمەڵـگای خۆبژیو ◌ 1 خودکفایی 2 دولت یا جامعـەی خودکفا

autecological *adjective*

سەربە ئۆتیکۆلۆژی ◌ وابسته به اوتکولوژی

autecology /ˌɔːtɪˈkɒlədʒi/ *noun*, also autoecology

خۆبـوو(م)ناسـی، ژینگـەناسـی جـۆری: لێکۆڵینەوەی ژینگەناسی‌یانەی جۆرێکی تایبەتی particular species (بڕوانـە synecology) ◌ اوتکولوژی

authentic /ɔːˈθentɪk/ *adjective*, also authentical

راست، دروست، رەسەن، عەسڵ، راستەقینە، باوەڕپێکراو، باوەڕمەند، جێی‌باوەڕ، جێی‌متمانە ◌ صحیح، اصیل، معتبر، موثق

authentically /-kli/ *adverb*

بەشێوەیەکی دروست، راستانە ◌ به طور صحیح

authentication /ɔːˌθentɪˈkeɪʃn/ *noun*

سـەلماندن، راسـتاندن، پـشت‌راسـت‌کردنـەوە، ساخ‌کردنەوە، پەسندکردن ◌ اثبات، تأیید

authenticated *adjective*

پەسندکراو، سەلمێنراو، مۆرکراوە ◌ مورد تأیید

authenticity /ˌɔːθenˈtɪsəti/ *noun*

رەسـەنایەتی، دروسـتی، راسـت‌بـوون، جێی‌باوەڕبوون، بـاوەڕمـەندی، باوەڕپێکراوی: *The authenticity of the letter is beyond doubt* ◌ اصالت، صحت، اعتبار

authigenic /ˌɔːθɪˈdʒenɪk/ *adjective*

(زەوی‌ناسـی، کـان یـان کەرەسـەکانی تـر) پێکهـاتوون لـە شـوێنی ئێـستایان (بڕوانـە allogenic) ◌ اوتیجنیک

author /ˈɔːθə(r)/ *noun*

1 نووسـەر، نڤیـسکار، دانـەر: *Who is your favourite author?* 2 دروستکـەر، داهێنـەر، داڕێژەر ◌ 1 نویسنده، مؤلف 2 مصنف، مبدع

authoress /ˈɔːθəres/ *noun*

نووسەر، نڤیسکار، دانەر (ژن) ◌ نویسنده، مؤلف

authorial /ɔːˈθɔːriəl/ *adjective*

نووسـەریانە، سـەربە نووسـەر یـان دانـەر: *the authorial voice that speaks to the reader* ◌ وابسته به مؤلف

authoring /ˈɔːθərɪŋ/ *noun*

دروسـت‌کـردنی بەرنامـە کـامپیوتێری‌یـەکان، بـێ‌بـەکارهێنانی زمـانی بەرنامـەدانان بـۆ بـەکارهێنانی لـە بەرهەمـەکانی فرەمیـدیا (کامپیوتێری)دا ◌ اسورینگ

authoritarian /ɔːˌθɒrɪˈteəriən, US əˌθɔːrəˈter-, əˈθɑːr-/ *adjective, noun*

1 *adj* فاشیـستی، دیکتـاتۆری، سـەرەڕۆیی 2 سەرەڕۆ، زۆردار، زۆردارانـە 3 دەسـەڵات‌خـواز، دەسـەڵات‌پەرسـت *n* 1 کـەسـێکی زۆردار 2 لایـەنگری دیکتـاتۆری ◌ 1 *adj* اسـتبدادی،

خودکامە 2 مستبد، خودرأی، مستبدانە 3 اقتدارطلب، قدرت‌طلب *n* 1 آدم خودرأی 2 طرفدار استبداد

authoritarianism *noun*
دەسەلات‌خوازی، دەسەلات‌گەری ◌ سلطه گرایی، اقتدارگرایی

authoritative /ɔːˈθɒrətətɪv, US əˈθɔːrəteɪtɪv, əˈθɑːr-/ *adjective*
1 بەدەسەلات، دەس‌ڕۆیشتوو، بەهێز، بەسام 2 دەستووردەرانە، زۆردارانە، دیکتاتۆری: *an authoritative tone of voice* 3 فەرمی: *authoritative church doctrines* 4 جێی‌باوەڕ، باوەڕپێکراو، پشت‌پێبەستراو، لێ‌ڕاپێنراو: *an authoritative source*، *the most authoritative book on the subject* (*authoritativeness n*) ◌ 1 مقتدر، بااقتدار، باابهت 2 تحکم‌آمیز، آمرانه 3 رسمی 4 معتبر، موثق

authoritatively /ɔːˈθɒrətətɪvli, US əˈθɔːrəteɪtɪvli, əˈθɑːr-/ *adverb*
زۆردارانە، دەستووردەرانە ◌ به طور تحکم‌آمیز

authority /ɔːˈθɒrəti, US əˈθɔːr-, əˈθɑːr-/ *noun, pl.* authorities
1 دەسەلات، حوکم، رایە، هێز، توانایی، کەلێز، دەس‌ڕۆیشتوویی: *in a position of authority* ◊ *Only the manager has the authority to sign cheques* ◊ *the moral authority to run the country* 2 سەرپشکی 3 ڕێدان، ڕێ‌پێدان، دەستووردان: *We acted under the authority of the UN* 4 ماف 5 دەستوورنامە 6 خاوەن‌دەسەلات، بەرپرس 7 بەرپرسایەتی، لێپرسراوێتی 8 ژێدەر، سەرچاوەی باوەڕپێکراو 9 کتێبی جێی‌باوەڕ 10 شارەزا، پسپۆڕ: *She's an authority on criminal law* 11 (authorities) کاربەدەستان، رایەداران، بەرپرسان، هێزبەدەستان: *I have to report this to the authorities* ◌ 1 اقتدار، قدرت، نفوذ 2 اختیار 3 اجازه 4 حق 5 مجوز 6 صاحب‌اختیار، مسؤل 7 مسؤلیت 8 مرجع، منبع 9 کتاب معتبر 10 کارشناس 11 (در جمع) مقامات، مسؤلان

authorization /ˌɔːθəraɪˈzeɪʃn, US ˌɔːθərəˈzeɪʃn/ *noun*
1 دەسەلات‌پێدان 2 ڕێدان، ڕێ‌پێدان، بەڵگەی ڕێدان 3 دەستوورنامە: *Can I see your -rization?* ◌ 1 اعطای اختیار 2 اجازه 3 مجوز

authorized *adjective*
1 ڕێدراو، دەستوورلەسەر، ڕەوا 2 دەسەلات‌پێدراو، خاوەن‌دەسەلات ◌ 1 مجاز 2 دارای اختیار

the Authorized Version *noun*
وەرگێرانی ئینگلیسی کتێبی پیرۆز کە یەکەم جار لە 1611دا بڵاو بۆوە و لە لایەن جیمزی (یان جەیمز) یەکەمەوە James I پشتیوانی کرا تا لە کلیسەکاندا بەکاربێنرێ ◌ ترجمەی انگلیسی کتاب مقدس

authorship /ˈɔːθəʃɪp, US ˈɔːθərʃɪp/ *noun*
نووسەرایەتی، نووسەری ◌ نویسندگی

autism /ˈɔːtɪzəm/ *noun*
ئۆتیزم، خۆخواردنەوە، لەخۆداماندەوە ◌ اوتیسم

autistic /ɔːˈtɪstɪk/ *adjective*
خۆخۆرەوە، لەخۆداماو، ئۆتیستیک: *autistic behaviour* ◌ مبتلا به اوتیسم

auto[1] /ˈɔːtəʊ, US ˈɔːtoʊ/ *noun*
هەسارە ◌ سیارە

auto[2] = automobile

auto[3] = automatic

auto-[1] /ˈɔːtəʊ, US ˈɔːtoʊ/ (also aut-) *prefix*
پێشگر: 1 خۆ، خود: *autocrat* 2 خۆکاری، خۆبەخۆ، ئۆتوماتیکی، وەک *autoxidation* (بنەڕەت: لە *autos* یۆنانی "self") ◌ پیشوند: 1 خود 2 اتوماتیکی

auto-[2] *prefix*
پێشگر: ماشین، ئۆتومبیل ◌ پیشوند: خودرو، اتومبیل

autoantibody *noun, pl.* autoantibodies
خۆئانتی‌بادی، خۆدژەتەن ◌ اوتوآنتی‌بادی

autobahn /ˈɔːtə(ʊ)bɑːn, German ˈaʊtobaːn/ *noun*, also Autobahn
ڕانەڕێ، ماشێنەڕێ (لە ئاڵمان، سویس و نەمسا) ◌ آزادراه

autobiographical /ˌɔːtəˌbaɪəˈgræfɪkl/ *adjective*, also autobiographic
خۆژیننامەیی، خۆژیاننامەیی ◌ (وابسته به) زندگی‌نامەی شخصی

autobiography /ˌɔːtəbaɪˈɒgrəfi, US -ˈɑːg-/ *noun, pl.* autobiographies
خۆژیاننامە، خۆژیننامە، سەربردەی خۆ ◌ زندگی‌نامەی شخصی

autocatalysis *noun*
خۆهاندەرە، خۆتاودەرە، ئۆتۆکاتالیسیس ◌ اتوکاتالیز

autochthon /ɔːˈtɒkθənəs/ *noun, pl.* autochthons or autochthones /-θəniːz/
دانیشتووی ڕەسەن، ڕەسەن، بنەنشین، خۆجێیی ◌ بومی

autochthonous /ɔːˈtɒkθənəs/ *adjective*
1 ڕەسەن، بنەنشین، سەرەتانشین، خۆجێیی 2 (زەویناسی) خۆجێیی، پێکهاتوو لە شوێنی خۆیدا ◌ 1 بومی 2 اوتوکتونوس

autoclave /ˈɔːtə(ʊ)kleɪv/ *noun*
قابلەمە، دیگ ◌ قابلمە

autocracy /ɔːˈtɒkrəsi, US ɔːˈtɑːk-/ *noun, pl.* autocracies
دەسەلات‌دارێتی تاکەکەسی، تاک‌فەرمان‌داری،

دیکتاتۆری ۞ استبداد، خودکامگی، دیکتاتوری
autocrat /'ɔːtəkræt/ *noun*
1 تاکفەرماندار، تاکەدەسەڵاتدار، زەواڵ؟ 2 مرۆی زۆردار یان دیکتاتۆر ۞ 1 حاکم مطلق 2 شخص خودکامه
autocratic /ˌɔːtə'krætɪk/ *adjective*
تاکفەرمانداریيانە، تاکەدەسەڵاتدارانە، دیکتاتۆر، زۆردارانە: *an autocratic manager* ۞ استبدادی، مطلقه، دیکتاتور، مستبدانه
autocratically /-kli/ *adverb*
دیکتاتۆرانە، زۆردارانە ۞ مستبدانه
auto-creation *noun*
خۆئافراندن، خۆدروستکردن ۞ خودآفرینش
autocross /ɔːtəʊkrɒs, US 'ɔːtoʊkrɔːs/ *noun*
ئۆتوکراس (= وەرزش یا پێشبڕکێی ماشین بە دەوری وڵاتدا) ۞ اتوکراس
autocue /'ɔːtəʊkjuː, US 'ɔːtoʊ-/ *noun*
ئۆتۆکیو، دەقنوێن، دەقپیشاندەرە (دەزگایی نزیک بە کامێرا، بۆ ئەو کەسەی کە لەسەر تەلەفزیون قسە دەکا تا بتوانێ بیخوێنێتەوە بێئەوەی لەبەری بکا، teleprompter) ۞ اتوکیو
auto-da-fé /ˌɔːtəʊdɑː'feɪ/ *noun*, *pl.* autos-da-fé /ˌɔːtəʊz-/
بڕیاری سووتاندنی جیاباوەڕێ لە لایەن دادگای پشکنینی بیروباوەڕی سپانییەوە، ڕاپەڕاندن یان جێبەجێکردنی بڕیار ۞ اوتودافی، اجرای حکم
autodidact /'ɔːtəʊdɪdækt/ *noun*
کەسی خۆفێر (بە خۆی فێردەبێ) ۞ شخص خودآموخته
autodidactic /ˌɔːtəʊdɪ'dæktɪk/ *adjective*
خۆفێر ۞ خودآموخته
autodinamic *adjective*
خۆدینامیک، خۆداینەمیک ۞ خودپویا
autodinamicism *noun*
خۆدینامیزم، خۆداینەمیزم ۞ خودپویایی
autoecology /ˌɔːtəʊɪ'kɒlədʒi/ = autecology
auto-erotic *adjective*
1 خۆپیتاندن (وەکوو هێندێ کرم) 2 خۆبزوێنەر ۞ اتواروتیک
auto-eroticism *noun*
خەریکی خۆبوون، خۆبزواندن، خۆئیرۆتیسیزم ۞ خودکامجویانه
auto-exposure *noun*
1 (کامێرا) خۆڕۆشنایی‌پێدان 2 توانایی کامێرایێ بۆ خۆڕۆشنایی‌پێدان ۞ اتواکسپوزر
autogamic *adjective*
ئۆتۆگامیک، خۆپیتێن ۞ اتوگامیک
autogamous *adjective*
ئۆتۆگامۆس، خۆپیتێن، خۆچاکێن، خۆچاککەر ۞ اتوگاموس
autogamy /ɔː'tɒgəmi/ *noun*
ئۆتۆگامی، خۆپیتاندن، خۆچاککردن ۞ اتوگامی
autogenesis *noun*
ئۆتۆژنیز، ئۆتۆجێنیسیس، خۆپێکهاتن، خۆپێکهاتی ۞ خودزایی
autogenic /ˌɔːtə(ʊ)'dʒɛnɪk/ *adjective*
ئۆتۆجێنیتیک، خۆپێکهاتە، خۆپێکهات ۞ خودزا
autogenous /ɔː'tɒdʒɪnəs/ *adjective*
(لکێنگەری یان جۆشکاری) ڕاستەوخۆ ۞ بدون لحیم
autogeny *noun*
ئۆتۆجێنی، خۆپێکهاتن، خۆپێکهاتی ۞ خودزایی
autogiro *noun*, also autogiro, *pl.* autogiros
خۆسوورە، ئۆتۆجیرۆ ۞ اتوجیرو
autograft *noun*
خۆپێوەستی (پێوەست یان متوربەکردنی شانەیێ لە شوێنێ بۆ شوێنێکی تر لە هەمان کەس) ۞ اتوگرافت
autograph /'ɔːtəgrɑːf, US -græf/ *noun*
1 ئیمزا، مۆر 2 دەسوخەت 3 دەسنووس 4 بە مۆر یان ئیمزای نووسەرەوە ۞ 1 امضا 2 دستخط 3 خطی 4 با امضای نویسنده
autographed *adjective*
مۆرکراو، ئیمزاکراو ۞ امضاشده
autoimmune /ˌɔːtəʊɪ'mjuːn, US ˌɔːtoʊ-/ *adjective*
an autoimmune response : خۆپارێز ۞ خودایمن (autoimmunization *n*)
autoimmunity /ˌɔːtəʊɪ'mjuːn, US ˌɔːtoʊ-/ *noun*
خۆپارێزی ۞ خودایمنی
auto-intoxication *noun*
(پزشکی) خۆژاراویبوون، ژاراویبوونی خۆبەخۆ ۞ اتواینتوکسیکاسیون
autologous /ɔː'tɒləgəs/ *adjective*
(خانە یان شانە) هەر لەو کەسە بەدەس هاتووە ۞ مشتق از خود
autolysis /ɔː'tɒlɪsɪs/ *noun*
(زیندەناسی) تیاچوونی خانە و شانەکان لە لایەن ئەنزیمەکانی خۆیانەوە، هەرسی خۆبەخۆ ۞ اتولیز، اتولیسیس
autolytic *adjective*
سەربە autolysis ۞ وابسته به اتولیز یا اتولیسیس
automaker /'ɔːtəʊmeɪkə(r), US 'ɔːtoʊ-/ *noun*
کۆمپانی یان ناوکۆیی ماشین(سازی) ۞ شرکت ماشین‌سازی
automat /'ɔːtəmæt/ *noun*
خواردنگەی دەزگایی یان کۆینی ۞ اتومات
automated teller machine (ATM) = cash machine
automatic /ˌɔːtə'mætɪk/ *adjective*, *noun*

adj 1 خۆکار، ئۆتۆماتیک، میکانیکی، ماشینی، mechanical: *the answers were automatic* 2 ئینستینکتیف، خۆنەویست، خۆکردوو، ناخودئاگا: *automatic blinking of the eyelids* 3 خۆبەخۆ، لەخۆوە *n* 1 چەکی خۆکار یان ئۆتۆماتیک 2 ماشین بە ترانسمیشنی (گێڕ) خۆکارەوە ◌ *adj* 1 خودکار، اتوماتیک 2 غریزی، غیرارادی 3 خودبەخود *n* 1 جنگ‌افزار اتوماتیک 2 ماشین دنده‌اتوماتیک

automatically /-kli/ *adverb*
خۆکارانە، لەخۆوە ◌ به طور خودکار، خودبەخود

automatic pilot *noun*, also autopilot
1 فڕۆکەوانی خۆکار یان ئۆتۆماتیک، فڕۆکەوانی دەزگایی یان ماشینی، سیستمێکی مەهاری ئێلیکترۆنی (وەک هی کەشتی، کەشتی ئاسمانی یان فڕۆکە) 2 (be on automatic pilot) دۆخ یان هەڵومەرجێ کە لەودا چالاکی یان هەڵسوکەوتێ خۆبەخۆ بە شێوازێکی خۆنەویستە و ئینستینکتیف و لەوەپێش‌دیاری‌کراو predetermined ڕێک دەخرێ: *I got up and dressed on automatic pilot* ◌ 1 خلبان اتوماتیک 2 اتوماتیک پیلوت

automatic transmition *noun*
گێڕی خۆکار یان ئۆتۆماتیک ◌ دنده اتوماتیک

automatism /ɔːˈtɒmətɪz(ə)m/ *noun*
خۆکاری، جووڵان یان بزاوتی خۆنەویستە یان خودبەخود (جووڵان یان کارکردنی (ئەندام، شانە یان بەشێکی لەش) بەبێ مەهار و کۆنترۆڵی ئاگادارانە)، کردەوەیێ کە بیر یان نیازێکی ئاگادارانەی لە پشتەوە نەبێ؛ دۆخی خۆکاری، کردەوە یان کردەیێکی لەخۆوە یان خۆکارانە، کارێکی خودبەخود ◌ حرکت غیرارادی: حالت خودکاری، عمل خودبەخود

automation /ˌɔːtəˈmeɪʃn/ *noun*
ماشینی‌کردن، خۆکارگێڕی ◌ ماشینی کردن

automatization *noun*
خۆکاری، کردنەخۆکار، خۆکاراندن، جووڵان یان بزووتنی خودبەخود ◌ خودکاری، حرکت غیرارادی

automaton /ˌɔːtəˈmeɪʃn/ *noun*, *pl.* automata /-tə/ or automatons
1 ماشینی خۆکار 2 مرۆڤی دەزگایی یان ماشینی (یان میکانیکی، کە بەپێی کۆمەڵێ کۆد و دەستووری پێ‌دراو کار دەکا) ◌ 1 ماشین خودکار 2 آدم مکانیکی

automobile /ˈɔːtəməbiːl/ *noun*
ماشین، خۆڕەو، ئۆتۆمبیل: *the automobile industry* ◌ خودرو، اتومبیل

automotive /ˌɔːtəˈməʊtɪv, US -ˈmoʊ-/ *adjective*
1 سەربە ماشین 2 = self-propelled ◌ وابسته به اتومبیل

autonomic /ˌɔːtəˈnɒmɪk/ *adjective*
(کارئەندامناسی) خۆکار، خۆنەویست، سەربە ئەو بەشەی دەزگای دەماری کە بەرپرسە بۆ مەهار و کۆنترۆڵی هەناسە، سووڕانی خوێن، هەرس و ئەرک و فۆنکسیۆنەکانی تری لەش: *autonomic reflexes* (autonomically *adv*) ◌ غیرارادی

autonomic nervous system /ˌɔːtənɒmɪk ˈnɜːvəs sɪstəm, US ˌɔːtənɑːmɪk ˈnɜːrvəs/ *noun*
کۆئەندام یان ڕێکخستەی دەماری خۆنەویستە، دەزگای دەماری خۆنەویستە ◌ دستگاه عصبی غیرارادی

autonomous /ɔːˈtɒnəməs, US ɔːˈtɑːn-/ *adjective*
1 خۆبەڕێوەبەر، لاسەربەخۆ، خودموختار: *an autonomous republic/state* 2 سەربەخۆ، ئازاد ◌ 1 خودمختار، خودگردان 2 مستقل، آزاد

autonomously /ɔːˈtɒnəməsli, US ɔːˈtɑːn-/ *adverb*
خۆبەڕێوەبەرانە، ئازادانە، بە شێوەیێکی خۆبەڕێوەبەر ◌ به طور خودگردان

autonomy /ɔːˈtɒnəmi, US ɔːˈtɑːn-/ *noun*, *pl.* autonomies
1 خۆبەڕێوەبەری، لاسەربەخۆیی، سەربەخۆیی نیوخۆیی، خودموختاری 2 سەربەخۆیی، ئازادی: *giving individuals greater autonomy in their own lives* ◌ 1 خودگردانی، خودمختاری 2 استقلال، آزادی

autooxidant *adjective*
خۆئۆکسێن ◌ خوداکسنده

autooxidation *noun*
خۆئۆکسان ◌ خوداکسایش

autophagy *noun*
خۆخۆری ◌ خودخواری

autophyte *noun*
ئۆتۆفیت: ئەو گیا و رووەکە خۆرسکانەی کە پێداویستی خۆیان لە عەرزەوە وەردەگرن؛ هەر زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ کە خۆراکی خۆی دروست دەکا ◌ اتوفیت

autophytic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئۆتۆفیتەوە هەیە ◌ وابسته به اتوفیت

autopilot = automatic pilot

autopista /ˌɔːtə(ʊ)ˈpiːstə, Spanish autoˈpista/ *noun*
پانەڕێ لە ولاتانی سپانیایی‌زماندا ◌ آزادراه

autoplstic *adjective*
سەربە خۆپەیوەستی یان خۆمتوڕباندن ◌ وابسته به خودپیوندی

autoplsty *noun*

خۆپەیوەستی، خۆمتوربانـدن، خۆپێوەستی: متوربە یـان پێوەست لـە خـۆوە بـۆ خـۆ، نەشتەرگەری بەهۆی لێنان یان پێوەستاندنی بەشێ لە لەشی خۆ بۆ بەشێکی تر ۞ خودپیوندی

autopolyploid *noun, adjective*

ئۆتۆپۆلیپلۆئید، خۆپۆلیپلۆئید: کۆمەڵی کرۆمۆزۆمە هاوشێوەکان و چەندبەرامبەربووی زیندەوەرێ، بە شێوەیێ کە هەردوو زنجیرە کرۆمۆزۆمەکە سەربە جۆرێ بن ۞ اتوپلی‌پلوئید

autopolyploidy *noun*

ئۆتۆپۆلیپلۆئیدی، خۆپۆلیپلۆئیدی ۞ اتوپلی‌پلوئیدی

autopsy /'ɔ:tɒpsi, US 'ɔ:tɑ:psi/ *noun*, also post-mortem, *pl.* autopsies

یەکالاکردنەوە، توێکاری مردوو، لەش‌دانەوە (جەستە و هۆی زانینی مردن) ۞ کالبدشکافی

autoradiograph *noun*, also autoradiogram

ئۆتۆرادیۆگراف، خۆتیشکەوێنە(هەڵ)گر: وێنەیێ کە لە ئەنجامی دانانی فیلمی وێنەگری photographic لەبەر تیشک‌دانەوەی ماک و مەتریالی تیشک‌دەرەوە دێتە بەرهەم (یان دەردەکەوێ) ۞ خودپرتونگار

autoradiographic *noun*

سەربە ئۆتۆرادیۆگرافی ۞ وابستە بە خودپرتونگاری

autoradiography *noun*

ئۆتۆرادیۆگرافی، خۆتیشکەوێنە(هەڵ)گری ۞ خودپرتونگاری

autoroute *noun*

(لە فەرەنسی‌یەوە) پانەڕێی فەرەنسی ۞ آزادراه فرانسوی

autosave *noun*

(کامپیوتێر) خۆهەڵگرەوە ۞ اتوسیو

autosexing *adjective*

خاوەنی تایبەتمەندی رەگەزی جیاواز لە جۆری خۆی یان تایبەتمەندی جیاواز لە دوو رەگەز، لە کاتی بوون یان بەکرکەوتنا بە مەبەستی جیاکردنەوەی نێرەکان لە مێیەکاندا ۞ اتوسکسینگ

autosomal *adjective*

سەربە کرۆمۆزۆمی نارەگەزی، سەربە خۆتەن ۞ وابستە بە اتوسوم

autosome /'ɔ:təʃəom/ *noun*

کرۆمۆزۆمی نارەگەزی، خۆتەن ۞ اتوسوم، کروموسوم غیرجنسی

autostrada /'ɔ:tə(ʊ)ˌstrɑ:də, Italian auto'strada/ *noun*, *pl.* autostradas or autostrade /-deɪ, Italian -de/

پانەڕێی ئیتالیایی، ماشینەڕێ ۞ آزادراه ایتالیایی

autosuggestibility *noun*

لەخۆواتێ‌گەیاندن‌هاتوویی ۞ قابلیت تلقین بە نفس

autosuggestible *adjective*

لەخۆواتێ‌گەیاندن‌هاتوو، بە خۆ تەلقین دەکرێ ۞ قابل تلقین به نفس

autosuggestion *noun*

خۆواتێ‌گەیاندن، بە خۆ تەلقین‌کردن ۞ تلقین به نفس

autotelic /ˌɔ:tə(ʊ)'tɛlɪk/ *adjective*

(چالاکی یان کاریکی داهێنەرانە) خاوەنی ئامانج یان مەبەستێ لە خۆیدا، لەخۆیدا مەبەستێکی هەیە ۞ دارای عزم پنهانی

autotetraploid *noun, adjective*

ئۆتۆتێتراپلۆئید: کۆمەڵی کرۆمۆزۆمە هاوشێوەکان و چواربەرامبەربووی زیندەوەرێ ۞ اتوتتراپلوئید

autotetraploidy *noun*

ئۆتۆتێتراپلۆئیدی ۞ اتوتتراپلوئیدی

autotomic *adjective*, also autotomous

1 سەربە خۆبڕی 2 خۆبڕ ۞ وابستە به اتوتومی

autotomy /ɔ:'tɒtəmi/ *noun*, *pl.* autotomies

(گیانەوەرناسی) خۆبڕی (فڕێدانی بەشێ لە لەش، ب.ت. کلکی مارمێلکەیێ، لە لایەن گیانەوەرێ لەبەر مەترسی‌یێ) ۞ اتوتومی

autotoxemia = autointoxication

autotoxin *noun*

خۆژار: ماک یان مەتریالێ کە لە لایەن زیندەوەرێ دروست دەکرێ و بۆ خۆی ژارە ۞ اتوتوکسین

autotransformer *noun*

ترانسفۆرمێرێ کە خاوەنی تاکە کۆیلێکە کە هەردوو کۆیلی یەکەم و دووەم دابین دەکا ۞ اتوتوترانسفورمر

autotransplantation *noun*

خۆپێوەستی (پێوەستاندنی شانەیێ لە شوێنێ بۆ شوێنێکی، هەر لەو کەسە) ۞ اتوترانسپلانتاسیون

autotroph /'ɔ:tə(ʊ)trəʊf, US -trɒf/ *noun*

(زیندەناسی) خۆخۆری (خۆی خواردنی خۆی لە مەتریالە نائەندامی‌یە سادەکان دروست دەکا) ۞ اتوتروف

autotrophic *adjective*

سەربە خۆخۆری، سەربە ئۆتۆترۆف ۞ وابستە به اتوتروف

autoworker *noun*

کەسێ کە لە پیشەسازی ماشین‌سازی‌دا دامەزراوە ۞ اتوورکر

autoxidation /ˌɔ:tɒksɪ'deɪʃ(ə)n/ *noun*

(کیمیا) خۆژەنگ‌هێنان، ژەنگ‌هێنانی خۆبەخۆی مەتریالێ لەبەر بوونی لەبەر هەوادا ۞ اتواکسیواسیون

autumn /'ɔ:təm/ *noun, adjective*

n 1 پاییز، گەڵاڕێزان، خەزەڵوەر 2 (ئەستێرەوانی) قۆناخی نێوان بەرامبەربوونەوەی

پـایز تـا ڕۆژگـەڕانـەوەی زسـتانی winter solstice *adj* پاییزی، پاییزە ◊ *n* 1 پاییز، خـزان 2 اوتومن *adj* پاییزە

autumnal /ɔːˈtʌmnəl/ *adjective*
پـــاییزی، پـــاییزە: *autumnal colours* (autumnally *adv*) ◊ پاییزی

autumnal equinox *noun*, also autumnal point
بەرامبەربوونەوە یان ڕۆژگەڕانەوەی پاییزی ◊ اعتدال پاییزی

autumn crocus *noun*
گوڵـەپـاییزە، گوڵـەجووتیارە، گوڵـەجـووتیرە، جافەجیلە، شلەجاف [تـوخم *Colchicum*] ◊ گل حسرت، سورنجان

autunite /ˈɔːtʌnʌɪt/ *noun*
کانیکی درەوشاوەی زەرد کە فۆسفاتی کالسیۆم و یۆرانیۆمی تیایە $CaU_2P_2O_{12}.8H_2O$ (بنەڕەت: لە *Autun* شارێ لە ڕۆژھەڵاتی فەرەنسە، نزیک بەو سەرچاوەیە + ite[1]) ◊ اوتونیت

auxiliary /ɔːgˈzɪliəri/ *adjective, noun* (*pl.* auxiliaries)
adj یارمەتیدەرانە، کۆمەکی، یەدەکی، زاپاس، دەزی، پاشکۆیی، زیادی *n* 1 یاریدەدەر 2 کاری یاریـدەدەر 3 (auxiliaries) هێـزی یاریـدەدەر، هێزی پشتیوانی 4 یاریدەدەر، یارمەتیدەر (لە *auxiliarius* لاتـین، لـە *auxilium* "یارمـەتی") ◊ *adj* امدادی، کمکی، فرعی، اضافی *n* 1 معین یا کمکی 2 فعل کمکی یا معین 3 (در جمع) نیـروی امدادی 4 یاور، مدد

auxiliary cell *noun*
(زیندەناسی) خانەی یاریدەدەر یان لاوەکی ◊ سلول کمکی

auxiliary verb *noun*
کاری یاریدەدەر ◊ فعل معین

auxin /ˈɔːksɪn/ *noun*
ئۆکـسین، پـەرین (لـە پـەرەسـەندن + in-) (کەرەسـەیەکی ئەنـدامی کـە پەرەسـەندن یـان هەڵـدانی گیـا و ڕووەک ڕێکدەخـا، ب.ت. لـە ڕەگازۆکردن و پەرە بە هۆرمۆنی ڕووەکی دەدا) ◊ اُکسین

avadavat /ˈavədəvat/ *noun*, also amadavat
waxbill یەکـێ سـوور یـان بـۆری ئاسـیای باشووری، جاروبار لە قەفەس دەکرێ [تـوخم *Amandava*: دوو جۆرن] (بنـەڕەت: لـە نـاوی شاری ئەحمـەدئابادی هێنـدەوە گیراوەتـەوە) ◊ نوعی پرنده

AV /ˌeɪ ˈviː/ *abbreviation* 1 audio-visual 2 Authorized Version

avail /əˈveɪl/ *noun*
قازانج، سوود، کەڵک، مەفا، کاریگەری، بانـدۆر: *effort was of little avail* ◊ فایده، تأثیر

availability /əˌveɪləˈbɪləti/ *noun*
هەبوون، زۆری، بەدەستەوەبوون، لەبەردەستابوون، دەس‌پێراگەیشتن، بەردەستی: *the availability of cheap flights* ◊ موجود بودن، دسترسی

available /əˈveɪləbl/ *adjective*
زۆر، هەیـە، بەدەسـتەوەبوو، بـەردەسـت، لەبەردەسـت، دەسـکەوتوو، دەسـگیر، دەس‌پێراگەیشتوو، فەراهەم، حـازر، ئامادە، سـاز ◊ موجود، در دسترس، حاضر

avalanche /ˈævəlɑːnʃ, US ˈævəlæntʃ/ *noun*
1 ڕنوو، کلێلە، کلیلە، کەویەبەفر، سلخە، شـاپە، شـیپ، هـەرەس، سـیان، ئاشـووت: *alpine villages destroyed in an avalanche* 2 لێشاو، کۆما، لۆدە، کەڵەک: *We received an avalanche of letters in reply to our advertisement* ◊ *office workers tied down with an avalanche of paperwork* 3 (فیزیـک) هـەرەسـە: ڕەوت یـا پرۆسـەیێکـی کەڵـەکەبوو cumulative process کە لەودا ئـایۆن یـان ئێلیکترۆنـەکـان هـی (ئـایۆن یـان ئێلیکترۆن) زیاتر بەهۆی پێک‌کەوتن collision دروست دەکا ◊ 1 بهمن 2 انبوه 3 آوالانش

avant-courier *noun*
(لە فەرەنسی‌یەوە) پێشڕەو، پێشەنگ ◊ پیشاهنگ

avant-garde /ˌævɒ̃ ˈgɑːd, US ˌævɑ̃ ˈgɑːrd/ *noun, adjective*
n پێشەنگان، پێشڕەوەکان *adj* (لە هونەرەکاندا) ڕچەشـکێن، پێـشڕەو، سـەرکێش، پێـشەنگ، سەرجەڵـە: *avant-garde writers* (avant-‌gardism *n*, avant-gardist *n*؛ بنـەڕەت: ئینگلیـسی نێـوەڕاسـت (ئامـاژە بـە پێـشەنگـی سپایێ): لە فەرەنسەوە بە واتای "پێشەنگ") ◊ *n* پیشتازان، پیشگامان *adj* پیشگام، پیشتاز

avant-propos *noun*
(فەرەنسی) پێشەکی ◊ مقدمه

Avar /əˈvɑː/ *noun*
1 ئەنـدامی گـەلێکی ڕەوەنـدی کـۆنی ناوەنـدی ئاسیا 2 گەلێکی لادێیی Dagestan لە ڕووسیە 3 زمانی کاوکازی باکووری گەلی ئافار ◊ آوار

avarice /ˈævərɪs/ *noun*
ماڵپەرستی، تەماح، پیسی، پیسایی، چاوچنۆکی، هەڵپە ◊ حرص، طمع، آز

avaricious /ˌævəˈrɪʃəs/ *adjective*
مـاڵپەرسـت، بەتـەماح، چاوبرسی، چـاوچنۆک، پیسکە، بەهەڵـپە، covetous، greed ◊ حریص، طمع‌کار، آزمند

avariciously /ˌævəˈrɪʃəsli/ *adverb*
بە تەماحەوە، لە ڕووی تەماح یا چاوچنۆکی‌یەوە، بەتەماحانە، چاوچنۆکانە ◊ حریصانه

avariciousness /ˌævəˈrɪʃəsnəs/ *noun*

2 intelligence ○ n 1 معدل، میانگین، حد وسط 2 خسارت کشتی adj 1 متوسط 2 معمولی، عادی

averagely /ˈævərɪdʒli/ *adverb*

نێوەندانە، نێوگیرانە، مامناوەندانە، بە شێوەیێکی مامناوەند ○ به طور متوسط

avermectin /ˌervəˈmɛktɪn/ *noun*

دەستەیێ لە ئاوێتە کرمکوژە گاشەبازنەییەکان macrocyclic (بنەڕەت: لە *(Streptomyces)* لاتینی نوێ "ناوی سەرچاوەی بەکتریاکە" *averm(itilis)* + *ect-* + *-in*) ○ آورمکتین

averment /əˈvɜːm(ə)nt/ *noun*

سەلماندن، سەختکردنەوە، جەختکردن، دووپارەکردنەوە، دەربڕینی یەکلاییکەرەوانە ○ اثبات، تأکید

Avernus *noun*

1 گۆماو یان زەریاچەیێکی نێو caldera ی ئاگرپژێنێ نزیک بە ناپلیسی ئیتالیا، لە سەردەمانی زوو وادەزانرا کە ڕێگایێ بێ بۆ دۆزەخ 2 دۆزە، جەهەنەم (Avernal ئاوەڵناوەکەیەتی) ○ 1 آورنوس 2 جهنم

averse /əˈvɜːs, US əˈvɜːrs/ *adjective*

دژ، ناپێخۆشبوو، بێمەیل، بێزار: *averse to strenuous exercise* ◊ *I mentioned it to Kate and she wasn't averse to the idea* ◊ *He was averse to any change* (aversely *adv*) ○ مخالف، متنفر، نامتمایل

aversion /əˈvɜːʃn, US əˈvɜːrʒn/ *noun*

1 بێزاری، خۆشنەویستن، قێنلێبوون، ڕقلێبوون، antipathy: *expressed an -sion to parties* 2 بێزەون، مایەی بێزاری 3 دژایەتی ○ 1 تنفر، نفرت 2 مایه‌ی تنفر 3 مخالفت

Aves /ˈeɪviːz, US ˈɑːveɪz/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) باڵندەکان، پەلەوەرەکان، پۆلیکی بڕبڕەداران کە باڵندەکان دەگرێتەوە ○ پرندگان

Avesta /əˈvɛstə/ *noun*

ئەڤێستا، ئاڤێستا (= کتێبی پیرۆزی زەردەشتییەکان؛ بنەڕەت: لە *abestāg* فارسی نێوەڕاست، بە واتای "دەق text") ○ اوستا

Avestan /əˈvɛst(ə)n/ *adjective, noun*

adj سەربە ئەڤێستا، ئاڤێستایی *n* زمانی کۆنی ئێرانی کە ئەڤێستای پێنووسراوە ○ *adj* وابسته به اوستا *n* زبان اوستا

avg. *abbreviation* average

avgas /ˈavɡas/ *noun*

سووتەمەنی فڕۆکە ○ سوخت هواپیما

avgolemono *noun*

هێلکەولیمۆ: شۆرباو یان سۆسێکە کە لە گۆشتاوی مریشک، برنج، زەردێنەی هێلکە و ئاوی لیمۆ ساز دەکرێ (بنەڕەت: لە *augolemono* یۆنانی نوێ، لە *augo* "هێلکە" + *lemoni* "لیموترش") ○ نوعی غذا

مالپەرستی، تەماح، چاوچنۆکی، چاوبرسێتی، پیسی، پیسایی، هەڵپە ○ طمع، حرص، آز

avast /əˈvɑːst/ *interjection*

(لە دەریاوانیدا) بوێستە، ڕاوەستن، رایگرن، stop، cease ○ ایست

avatar /ˈævətɑː(r)/ *noun*

1 ئاڤاتار، ئەڤێتار (= لەشگرتن (لەشگیری) یان دەرکەوتنی یەکێ لە خودایان، لێژبوونەوەی خودای هیندی بۆ سەر عەرز یا زەوی، لە میسۆلۆژی هیندیدا) 2 (خوازە) وێنا ○ 1 آواتار 2 تجسم

avaunt /əˈvɔːnt/ *interjection*

(کۆن) دایکێشە، دەرکەوە ○ دور شو

avdp. *abbreviation* avoirdupois

Ave. *abbreviation* avenue

ave /ˈɑːveɪ/ *interjection*

خوات لەگەڵ! سڵاو! ○ خدا حافظ! سلام!

avelan *noun, adjective,* also avellane

n جۆرێ heraldry بە شێوەی چوار فندق یان کەلوزی پێکەوەنووساو *adj* 1 خاوەنی چوارقۆڵ یا باسکی فندقئاسا 2 فندقی، کەلوزی ○ اولان

Ave Maria /ˌɑːveɪ məˈriːə/ *noun,* also Hail Mary

1 نوێژ و دۆعای کاتۆلیکەکان بۆ مریەمەی کەنیشک 2 ناوی سرودی کریستیەنەکان لەو بارەوە ○ او ماریا

avenger *noun*

تۆڵەسێن، حەقەوەسێن، خوێنخواز، رقاوی، قیناوی ○ کینه‌جو، انتقام‌جو

avens /ˈeɪv(ə)nz/ *noun, pl.* same

گیایێ بە گەڵای برگەبرگەوە serrated و دەنکەکانی شتی وردی وەک قولاپ هەیە (توخم *Geum*: چەندین جۆرن) ○ بیخ شب‌بو

aventurine /əˈvɛntʃərɪn/ *noun,* also aventurin

1 بەختە (لەبەر دۆزرانەوەی بە هەڵکەوت): کوارتز یا فێلدسپاری feldspar کە پارچۆلکەی کانی mineral particle چکۆلەی شەوقدەرەوەی تیایە 2 شووشەی مەیلەو قاوەیی کە پارچۆلکەی ورشنی زێڕ و مسی تیایە ○ آونتورین

avenue /ˈævənjuː, US -nuː/ *noun*

شەقام، ڕێگا، ڕێ: *a hotel on Fifth Avenue* ○ خیابان، راه

average /ˈævərɪdʒ/ *noun, adjective*

n 1 نێوبەر، مەیانەیی، ئەندازە، تێکڕا، ڕادەی نێوەڕاست، ناوەند، مابەین: *The average of 4, 5 and 9 is 6* 2 (ماف) (بەشێ هەر کەسێ لە دانی) زیانی کەشتی *adj* 1 ناوەند، مامناوەند، نێوەڕاست، ئەندازە، نێوگیر، نێوەند: *an average rate/cost/price* 2 ئاسایی، ناتایبەتی، مامناوەند: *children of above/below average*

avian /ˈeɪvɪən/ *noun, adjective*
n باڵـندە، مەل، پەلەوەر *adj* سەربە باڵـندەکان، پێوەنـدی بـە باڵـندەکانـەوە هـەیـە: *avian species ◊ avian behavior* (بنەرەت: لە *avis* لاتین "باڵندە" + an-) ◌ *n* پرندە *adj* وابستە بە پرندەها

aviary /ˈeɪviəri, US ˈeɪvieri/ *noun, pl.* aviaries
ئێڤیەری، باڵـندەخانە، مەلگە، شوێنی باڵـندەکان (قەفەسـێکی گەورە بـۆ ڕاگرتنی باڵـندەکان، بـۆ نموونە لە باخچەی ئاژەڵاندا) ◌ اویاری

aviation /ˌeɪviˈeɪʃn/ *noun*
فڕینـەوانی، فـڕین، کەشـگەری، کەشـرەوی، (پیـشەسازی) فڕۆکەسـازی ◌ هوانـوردی، هواپیماسازی

aviator /ˈeɪvieɪtə(r)/ *noun, fem.* aviatrix /ˌeɪviˈeɪtrɪks/, *pl.* aviatrices /-trɪsiːz/
فڕۆکەوان، فڕینەوان، کەشگەر ◌ خلبان، هوانورد

avicultural *adjective*
سەربە باڵندەداری یان پەلەوەرڕاگری ◌ وابسته به پرورش مرغ

aviculture /ˈeɪvɪˌkʌltʃə/ *noun*
باڵندەدار، پەلەوەرڕاگر (ب.ت. هی دەگمەن) ◌ پرورش مرغ

aviculturist *noun*
باڵندەدار، پەلەوەرڕاگر ◌ پرورندەی مرغ

avid /ˈævɪd/ *adjective*
1 تامـەزرۆ، تاسـەمەن، بەپـەرۆش، تینـوو: *an avid reader/collector* 2 چـاوچنۆک، بەهەڵـپە ◌ 1 مشتاق، تشنه 2 حریص

avidin /ˈævɪdɪn/ *noun*
(زینـدەکیمیـا) پرۆتئینێکـی نێـو سـپێنەی هێلکـە. لەگەڵ بیۆتین تێکەڵ دەبێ و ئەو لە کاردەخا (یان کاریگەری ناهێڵێ) ◌ آویدین

avidity /əˈvɪdəti/ *noun, pl.* avidities
1 تامـەزرۆیی، تاسـە، بەپەرۆشـی 2 چـاوچنۆکی، هەڵپە ◌ 1 اشتیاق 2 حرص

avidly /ˈævɪdli/ *adverb*
تامەزرۆیانە، چاوچنۆکانە: *She reads avidly* ◌ مشتاقانه، حریصانه

avifauna /ˈeɪvɪfɔːnə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سەرجەم باڵندەکانی ناوچەیێکی تایبـەتی، ژینگـە یـان بوومـێ، یـان سـەردەمێکی زەویناسـی ◌ اویفونا

avifaunal *adjective*
سەربە avifauna ◌ وابسته به اویفونا

avionic *adjective*
سـەربە ئیـڤیۆنیک یـان ئێلیکتـرۆنی فڕینـەوانی، پێوەنـدی بـە ئیـڤیۆنیکەوە هـەیە ◌ وابسـته بـه الکترونیک هوابرد

avionics /ˌeɪviˈɒnɪks, US -ˈɑːn-/ *noun, pl.*
ئێلیکتـرۆنیکی فڕۆکـە، ئێلیکتـرۆنی فڕینـەوانی (زانستی ئێلیکترۆنیک کاتێ لە دروستکردن یا دارشـتنی فرۆکـە بـەکاردێتری)، ئـامێریکی ئێلیکترۆنیک لە فرۆکە یان کەشتی ئاسمانی ◌ اویونیک

avirulent /eɪˈvɪrjʊl(ə)nt, US a-/ *adjective*
(دەربـارەی وردەزینـدەوەر micro-organism یـان میکـرۆب) نـەبگرەوە، نـەخۆشنەخـەر، نامەترسیدار ◌ غیربیماریزا

avitaminosis /eɪˌvɪtəmɪˈnəʊsɪs, US -ˌvaɪt-/ *noun, pl.* avitaminoses /-siːz/
(پزشکی) ئاڤیتامینۆسیس (هـەر نەخۆشـییێ کـە سەرچاوەکەی کەمی ڤیتامین بێ) ◌ اویتامینوسیس

avizandum /ˌævɪˈzændəm/ *noun*
(ماف، سکاتلەند) کاتێ دادەنرێ بۆ لێکۆڵینەوەی زیاتری بڕیاری (بنەرەت: لە *avizare* med. Latin "لێوردبوونەوە، ئامۆژگاریکردن") ◌ اویزاندوم

avo /ˈɑːvəʊ/ *noun, pl.* avos
یەکەی پارەی Macao، بەرامبەر بە سەدیەکی pataca ◌ آوو

avocado /ˌævəˈkɑːdəʊ, US -ˈkɑːdoʊ/ *noun, pl.* avocados
1 ئاڤـۆکادۆ [*Persea americana*] 2 میـوەی ئاڤۆکادۆ (هەرمێئاسا) 3 ڕەنگی سـەوزی گـەش (بە ڕەنگی گۆشتی ئەڤۆکادۆ) ◌ آووکادو

avocation /ˌævəʊˈkeɪʃn, US ˌævoʊ-/ *noun*
1 کـار، دەمکـار، لاکـار، لاپیـشە 2 سـەرقاڵـی، سەرگەرمی، خەریکی ◌ 1 کار فرعی 2 مشغولیت

avocational *adjective*
سەربە دەمکار یان لاکار ◌ وابسته به کار فرعی

avocet /ˈævəset/ *noun*
(باڵندەناسی) باڵندەیێکی وەیدیری لاقدرێژ، بە دەنـووکی قـیتی باریکـەوە [تـوخم *Recurvirostra*: چوار جۆرن] ◌ اووست

Avogadro's constant *noun,* also Avogadro's number
(کیمیا) ژمارەی ئاڤۆگادرۆ (= ژمارەی گەرد یان گەردیلەکانی مۆلی مەتریالێ، بەرامبەر بە 6.023×10^{23}، لە ناوی کیمیازان و فیزیکزانی ئیتالیایی *Avogadro* (1776–1856)) ◌ عدد آووگادرو

Avogadro's law *noun,* also Avogadro's hypothesis
(کیمیا) قانوونی ئاڤۆگادرۆ ◌ قانون آووگادرو

avoidable /əˈvɔɪdəbl/ *adjective*
دەتوانرێ دووری لێ‌کرێ، دووری لێ‌دەکرێ، شـیاوی خـۆ(لـێ)لادان، شـیاوی پرینگانـەوە، لەتەکینـەوەهاتوو: *Many deaths from heart disease are actually avoidable* (avoidably *adv*) ◌ اجتناب‌پذیر

avoidance /ə'vɔɪdəns/ *noun*
1 دووری، دووری‌لـــێ‌کـــردن، پرینگانـــەوە، تەکینـەوە، گـوریز، خـۆدوورگرتن، خۆپاراستن، خۆبەریزگرتن، توخن‌نەکەوتن، نزیک‌نەبوونەوە، خـۆ(لـێ)لادان، خـۆلادان، دوورەپـەریزی 2 هەلوەشـاندنەوە، پـووچ‌کردنـەوە ◊ 1 اجتنـاب، پرهیز 2 الغا

avoirdupois /ˌævədə'pɔɪz, ˌævwɑːdjuː'pwɑː, US ˌævərdə'pɔɪz/ *noun*
ئەڤیردۆپۆیز (یەکەی پێوانی کێشی بەپێی پەوند، بەرامبەر بە 16 ئۆنس یان 7.000 گەنمە (گرەین) ◊ اوردوپویز

avouchment *noun*
1 جـــەخت‌کـــردن، دووبارەکردنـــەوە، یەکلایی‌کردنەوە، بەئاشکراوتن 2 دەستەبەری 3 پـێ‌لێنـان، درکانـدن، دان‌پیانـان ◊ 1 تأکیـد 2 تضمین 3 اقرار

avowal /ə'vaʊəl/ *noun*
1 درکانـدن، دان‌پیانـان، چوونـەژێر، دەرفـەدان 2 دەربـڕین (بـە ئاشـکرایی)، هێنانـەزمان ◊ 1 اعتراف 2 اظهار، ابراز

avowed /ə'vaʊd/ *adjective*
1 ئاشکرا، راشکاو، رۆشـن، لەڕوو، روون، دیـار: *an avowed ◊ an avowed atheist* 2 *aim/intention/objective/purpose* سوێندخواردوو ◊ 1 علنی، صریح 2 قسم‌خورده

avowedly /ə'vaʊɪdli/ *adverb*
بەئاشکرایی، بە راشکاوی، بەڕوونی ◊ صراحتاً

avulsion /ə'vʌlʃ(ə)n/ *noun*
جیابوونـــەوە، درانـــدن، دادریـــن، پچـــڕین، شەق‌وبەق‌کردن، ئێڤالـیۆن (جیابوونەوەی پەلـە زەوییـــێ لـــە مـــڵکی کەســـێ و چوونەســـەر زەوییێکی تر لە ئـەنجامی گۆڕانی ڕێـڕەوی لافاودا) ◊ اوالسیون

avuncular /ə'vʌŋkjələ(r)/ *adjective*
1 بەبـــەزەیی، دڵـــسۆز 2 باوکانـــە 3 خالانـــە، خـاڵ‌ئاسـا، مامانـە، مـام‌ئاسـا، وەکـوو مـام: *avuncular indulgence* ◊ (avuncularity *n*) (avuncularly /ə'vʌŋkjələ(r)li/ *adv*) ◊ 1 مهربان 2 پدرانه 3 عموگونه

avunculate /ə'vʌŋkjʊlət/ *noun*
(مـرۆڤ‌ناسـی) پێوەنـدی تایبـەتی لـەنێو هێنـدێ کۆمەڵگا لە نێوان پیاوی و خوشکەزاکەی (کوڕ) ◊ اونکیولایت

AWACS /'eɪwaks/ *noun*, in full airborne warning and control system
دەزگای راداری ئاواکس ◊ آواکس

awake /ə'weɪk/ *adjective*
1 هەسـتاو، بەخەبـەر، نەخـەوتوو، نەنووسـتوو 2 هۆشیار، ئاگادار، (بە)ئاگـا ◊ 1 بیدار 2 هوشـیار، آگاه

awakening /ə'weɪkənɪŋ/ *noun*
1 بەخەبـەری 2 ئاگـاداری، بـەئاگابوون، ئاگـایی: *the -kening of ◊ sexual awakening* 3 *interest in the environment* بزووتـەوە، بزاوت، جوولانەوە ◊ 1 بیداری 2 وقوف 3 جنبش

award /ə'wɔːd, US ə'wɔːrd/ *noun*
1 بڕیار، دەسـتوور 2 خەلات، پاداشت: *He was an ◊ nominated for the best actor –rd* 3 بووروسـی *award presentation/ceremony* خوێنـدن (grant): *a ◊ a mandatory award* 4 بەخشـین، پێـدان *discretionary award* (awardee /əˌwɔː'diː, US əˌwɔːrdiː/ *n*) (awarder *n*) ◊ 1 حکـم 2 جـایزه 3 بـورس تحصیلی 4 اعطا

award-winning *adjective*
کەسێ کە پاداشتی بردۆتەوە، هەڵگری خەلات: *a award-winning TV drama* ◊ برنـدەی جایزه

aware /ə'weə(r), US ə'wer/ *adjective*
ئاگادار، هایدار، خەبەردار، هۆشـیار، وریـا: *As ◊ you're aware, this is not a new problem As far as I'm aware , nobody has done anything about it* ◊ مطلع، آگاه، متوجه

awareness /ə'weənəs, US ə'wer-/ *noun*
ئاگاداری، ئاگایی، هایداری، هـۆش، بەخەبـەری: *an -reness of the importance of eating a healthy diet ◊ to raise/heighten/increase public awareness of sth* ◊ اطلاع، آگاهی

awash /ə'wɒʃ, US ə'wɑːʃ, ə'wɔːʃ/ *adjective*
1 ژێرئـاوچوو، ئـاوداگرتوو، لافـاوگیر، ئـاوگیر، بن‌ئاوکـەوتوو، نـوقمی ئـاو، لافـاوگرتوو: *The river had burst its banks and the road was awash* 2 بەرشـەپۆل‌کەوتوو 3 پڕاوپڕ لـە، دارمالی، سەرریژ لە: *The city is awash with drugs* ◊ 1 زیر آب‌رفته 2 موج‌گرفته 3 لبریز از

away /ə'weɪ/ *adverb*
1 دوور، دوور لە، لە دوور 2 یەکبینـە، بێ‌وچـان، یەکسـەر، لەسـەریەک، بێ‌پـسانەوە 3 کـەم‌کـەم، بەرەبەرە، ناوەناوە، وردەوردە 4 ئەولاتر، ئەوبەر، ئەولا، بۆ لایـەکی تر 5 زۆر، گـەلێک 6 نائامادە، نەهاتوو، لێرەنەبوو 7 لـە دەرەوەی 8 تەنیشت 9 شوێنێ، جێیێ 10 جیا، جیا لە 11 لە یاریگـا یـان وەرزشـگای نـەیار ◊ 1 دور، دور از 2 همـواره، پیوسته، بـی‌وقفـه 3 خـرده‌خـرده، بـه تـدریج 4 آن سوتر، آن طرف، به طرف دیگر 5 بسیار 6 غایب 7 بیرون از 8 کنار 9 جایی، یک جایی 10 جدا 11 در زمین حریف

awe /ɔː/ *noun*
ترس، سـام، نەندیش، باک، هەیبـەت، شـەوکەت: *He ◊ awe and wonder ◊ awe and respect*

ege :(بنەڕەت) *speaks of her with awe* ◌ ("awe ،dread ،terror" ئینگلیسی کۆن) ترس، خوف، هیبت

awed /ɔ:d/ *adjective*
ترساو، تۆقیو: *We watched in awed* ◌ *awed respect* ◊*silence* بهت‌زده، وحشت‌زده

aweigh *adjective*
(دەریاوانی) تازە لەنگەر هەڵکێشراو، بە لەنگەری هەڵواسراوەوە ◌ دارای لنگر آویزان

awe-inspiring *adjective*
1 بەسام، بەئەندێش، *expressive*: *The building was awe-inspiring in size and design* 2 ترسێنەر، تۆقێنەر، گیان‌سووز، ترسناک ◌ 1 باابهت 2 وحشتناک، مخوف

awesome /'ɔ:səm/ *adjective*
1 بەسام: *awesome tribute* 2 ترسێنەر، تۆقێنەر، گیان‌سووز، *terrific*، *extraordinary*: *had an awesome* ◊ *an awesome task* *time* (*awesomely* /'ɔ:səmli/ *adv*: *awesomely* ◊ *The issue is awesomely beautiful* *awesomely complex*؛ *awesomeness n*) ◌ 1 باابهت 2 بهت‌انگیز، مخوف

awe-stricken *adjective*, also awe-struck /'ɔ:strʌk/
زراوچوو، تۆقیو، ترس‌لێ‌نیشتوو، ترساو: *People were -k by the pictures the satellite sent back to Earth* ◌ مبهوت، متحیر، وحشت‌زده

awful /'ɔ:fl/ *adjective*
1 بەسام، بەهەیبەت، بەئەندێش، شکۆدار، مایەی ترس و ڕێز، بەشکۆ، ترسدار 2 ترسێنەر، زۆر خراپ، زۆر ناخۆش، شپرزە: *That's an awful colour* ◊ *There's an awful smell in here* 3 بەئێش، بەژان ◌ 1 انگیزندەی ترس و احترام 2 وحشتناک، فجیع، بسیار بد، افتضاح 3 دردناک

awfully /'ɔ:fli/ *adverb*
یەکجار زۆر، *terribly*: *I'm awfully sorry about that problem the other day* ◊ *That name sounds awfully familiar* ◌ بسیار

awfulness /'ɔ:flnəs/ *noun*
ترسناک‌بوون، بەترس‌بوون، ترسێنەربوون: *the sheer awfulness of the situation* ◌ وحشتناک بودن، مخوف بودن

awhile /ə'waɪl/ *adverb*
ماوەیەکی کەم، بڕێ، نەختێ، چەند چرکەیێ، تاوێ، سەرەتێ، کەمێ، تا ماوەیێ: *for awhile there is a silence* — Lord Dunsany ◌ اندک زمانی، یک لحظه، تا مدتی

awkward /'ɔ:kwəd, US -wərd/ *adjective*
1 نەگونجاو، نالەبار، نەشیاو، *inconvenient*: *Have I come at an awkward time?* 2 ناشارەزا، سەرەندەرنەکردوو، دەس‌خاو، ناوەستایانە، ناشی 3 سەخت، گران، دژوار، چەتوون، ناخۆش: *Don't ask awkward questions* ◊ *You've put me in an awkward position* 4 سەرلێ‌شێواو، پەشۆکاو 5 نارێک، ناقۆلا، قۆر، ناجۆر، قەبە، ناتەرز، بارناخۆش، نالەبار، نابار، خراپ‌هەڵکەوتوو 6 مەترسی‌دار، جێی‌ترس ◌ 1 نامناسب 2 ناشی 3 مشکل، سخت 4 سراسیمه 5 بدقواره 6 خطرناک

awkwardly /'ɔ:kwədli, US -wərdli/ *adverb*
ناوەستایانە، ناشی‌یانە، سەرلێ‌شێواوانە: *'I'm sorry,' he said awkwardly* ◊ *an -rdly shaped room* ◌ ناشیانه، با سراسیمگی

awkwardness /'ɔ:kwədnəs, US -wərdnəs/ *noun*
1 نارەحەتی 2 سەرەندەرنەکردوویی، دەس‌خاوی 3 کێشە: *There was no -wardness between them.* ◌ 1 ناراحتی 2 ناشی‌گری 3 مشکل

awl /ɔ:l/ *noun*
درەوشە، درەوش، گازە (= بۆ کونتێ‌کردن (وەک لە چەرم یان دار)، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ درفش

awl-shaped *adjective*
درەوش‌ئاسا، شێوەدرەوش، درەوشی، لەدرەوش‌چوو، گازەیی، شێوەگازە ◌ درفش‌مانند

awn /ɔ:n/ *noun*
(ڕووەکناسی) داسووکە، قەڵپنگ، قەڵتاس، پژ، سۆ، داسک، بڕژۆڵ (*awnless adj*؛ بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە *ōgn* نۆرویژی کۆن) ◌ داسه

awned *adjective*
پژاوی، داسووکەدار، قەڵپنگاوی، قەڵتاساوی، قەڵتاس‌دار ◌ دارای داسه

awning /'ɔ:nɪŋ/ *noun*
سێبەر(ە)، سابات، چەتر، چادر، سەیوان، پەنا: *We sat under the blue and white striped awning of the cafe* ◌ سایبان، حفاظ

awnless *adjective*
بێ‌داسووکە، بێ‌قەڵپنگ، بێ‌قەڵتاس، بێ‌سۆ، بێ‌پژ ◌ بدون داسه

awoke /ə'wəʊk, US ə'woʊk/ = past of awake

awoken /ə'wəʊkən, US ə'woʊkən/ = past participle of awake

AWOL /'eɪwɒl, US 'eɪwɔ:l/ *adjective, noun*, absent without (official) leave
نەهاتووی بێ‌دەستوور یان دەستووری‌پێ‌نەدراو، ئامادەنەبووی مۆڵەت‌پێ‌نەدراو، نەهاتەی ڕێ‌پێ‌نەدراو ◌ غایب بدون مرخصی

awry /ə'raɪ/ *adverb, adjective*
1 خواروخێچ، لارەولار، لابەلا، بەلایەکەوە، لاپەرە، پلووچ، لار، خوار، کەچ، خێچ، چەوت،

لاداو، خراپ 2 شپرزە، شێواو، تێکچوو 3 هەڵە ◌ 1 کج، منحرف، یکوری، بد 2 نامرتب 3 غلط
axal = axial
axe /æks/ *noun*, US also ax
1 تەور، بیور، باڵتە، سیکارد، بێ‌پۆز 2 دەرکردن، لابردن: *Up to 300 workers are facing the axe at a struggling Merseyside firm* 3 کەم‌کردنەوەی خەرج یان تێچوون 4 (نافەرمی) گیتار یان ساکسۆفۆن (بنەڕەت: *æx* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 تبر 2 اخراج 3 کاهش هزینە 4 (عامیانە) گیتار یا ساکسوفون
axeman /ˈæksmən/ *noun*, *pl.* axemen
1 تەوروەشێن (کەسێ کە بە تەور پەلاماری خەڵک دەدا) 2 دارکەر ◌ 1 اکسمن 2 هیزم‌شکن
axenic /eɪˈzɛnɪk/ *adjective*
(زیندەناسی) نادەرەکی: بێ‌بەری لە هەر جۆرە بوونەوەرێکی زیندوو (یان میکروب و هوکارێکی دەرەکی زیندوو، بنەڕەت: لە *a-* "not" + *xenikos* "alien, strange") ◌ آکسنیک
axenically /eɪˈzɛnɪkli/ *adverb*
نادەرەکی‌یانە، بەشێوەیێکی نادەرەکی ◌ بە طور آکسنیک
axes /ˈæksiːz/ *noun*, plural form of axis
axial /ˈæksiəl/ *adjective*
تەوەرەیی، تەوەری، بەدەوری تەوەرەیێک‌دا: *an axial road* ◊ *axial hydrogens* (axiality *n*) ◌ محوری، حول محور
axially /ˈæksiəli/ *ddverb*
تەوەری‌یانە، بە شێوەیێکی ◌ بە طور محوری
axial organ *noun*
ئەندامی تەوەرەی ◌ عضو محوری
axial skeleton *noun*
(پزشکی) پەیکەر یان ئێسک‌بەستی تەوەری، چێوەی تەوەرەی ◌ استخوان‌بندی محوری
axial symmetry *noun*
(بیرکاری) هاوتایی تەوەری ◌ تقارن محوری
axil /ˈaksɪl/ *noun*
(رووەک‌ناسی) دووفلیقانە، هەنگڵە، هەنگڵی رووەک، دووحاچە، گۆشەی گەڵا یا لق (بنەڕەت: لە *axilla* لاتین (بڕوانە axilla) ◌ آکسیل
axile *adjective*
(رووەک‌ناسی) تەوەرەیی، تەوەری، هەڵکەوتوو لە تەوەردا ◌ (گیاەشناسی) محوری
axilla /akˈsɪlə/ *noun*, *pl.* axillae /-liː/
1 (توێکاری) بن‌باخەڵ، بن‌هەنگڵ، بن‌قۆڵ، بن‌باڵ، بن‌دەس، بن‌پیل، بن‌شان 2 (رووەک‌ناسی) ئەکسیل، دوولقانە (بنەڕەت: لە لاتین، چکۆلێنراوی *ala* "باڵ") ◌ 1 زیربغل 2 آکسیلا
axillary /ˈaksəːerɪ/ *adjective*
1 بن‌قۆڵی، بن‌دەسی، بن‌شانی، بن‌باخەڵی، بن‌هەنگڵی، بن‌پیلی، بن‌باڵی 2 دووفلیقانەیی، دووحاچەیی: *axillary buds* ◌ 1 زیربغلی 2 آکسیلاری
axiological *adjective*, also axiologic
بەهاناسی‌یانە، سەربە بەهاناسی یان بایەخ‌ناسی ◌ ارزش‌شناختی
axiologist *noun*
بەهاناس ◌ ارزش‌شناس
axiology *noun*
بەهاناسی، بایەخ‌ناسی، نرخ‌ناسی، ب.ت. ethics ◌ ارزش‌شناسی
axiom /ˈæksiəm/ *noun*
بنەما یان پرەنسیپی بەڵگەنەویست، بنچینەی پەسندکراو، دیسار، دیتبار، ئاشکرا، سەلماندن‌نەویست، ریسا یان بنەمایێکی جێگیر و دامەزراو: *the old axiom that you can only succeed through hard work* (بنەڕەت: لە *axiome* یان *axioma* فەرەنسی، لە *axiōma* یونانی، لە *axios* ـەوە "worthy") ◌ اصل، امر بدیهی، اصل متعارف
axiomatic /ˌæksiəˈmætɪk/ *adjective*, also axiomatical
بەڵگەنەویست، (خۆ)دیار، بەرچاو، مسۆگەر، لەسەر بنچینەی بنەما یان پرەنسیپی بەڵگەنەویست(ـەکان)، self-evident: *It is axiomatic that life is not always easy* ◊ *axiomatic set theory* ◊ *an axiomatic truth* ◌ بدیهی، مسلم
axiomatically /ˌæksiəˈmætɪkli/ *adverb*
بەڵگەنەویستانە ◌ بە طور بدیهی
axiomatization *noun*
بنەمادانان، ئەکسیۆماتیزەیشن، بنچینەدارشتن ◌ اصل گذاری
axis[1] /ˈæksɪs/ *noun*, *pl.* axes /-siːz/
1 تەوەر، تەوەرە، وەردێنە: *Mars takes longer to revolve on its axis than the Earth* 2 *an axis of social power* ◊ (توێکاری) برگە یان مۆرەی تەوەرەیی، دووەمین بڕبڕەی مل، لەژێر ئەتلەسەوە 3 (بیرکاری یان ئەندازە) تەوەر یان هێڵی هاوتایی: *an axis of symmetry* ◊ *The axis of a circle is its diameter* 4 یەکێتی، پەیمان یان رێک‌کەوتنی رامیاری: *the Franco-German axis* ◌ 1 محور 2 مهری محوری 3 محور یا خط تقارن 4 اتحاد یا توافق سیاسی
axis[2], *pl.* same = chital
the Axis *noun*
ولاتانی تەوەر (یەک‌گرتنی ئاڵمانیا، ئیتالیا و ژاپۆن بەدژی هاوپەیمانان لە شەری جیهانی دووەم‌دا) ◌ کشورهای محور
axis deer *noun*
(گیانەوەرناسی) گاکێوی ئاسیایی، لە هیند و

سری‌لانکا، به تووکی قاوه‌یی‌باو و خاڵی و پنکه‌ی سپی Cervus (Axis) axis ۞ نوعی گوزن

axis of the earth *noun*

ته‌وه‌ری زه‌وی ۞ محور زمین

axle /'æksl/ *noun*

1 ته‌وه‌ره‌ی پێچکه، مازه، ته‌وه‌ره‌ی ره‌وڕه‌وه، میل، وه‌ردێنه: 2 *the front/rear axle* (کۆن) ۞ axis محور

axlepin /'ækslpɪn/ *noun*

میلی ته‌وه‌ر، میل‌ته‌وه‌ر، میل‌مازه ۞ سگ‌دست

axletree /'æksltri:/ *noun*

ته‌وه‌ره‌ی پێچکه، ته‌وه‌ره‌ی ره‌وڕه‌وه، مازه، میل ۞ محور

axman = axeman

Axminster /'aksmɪnstə/ *noun*

جۆرێ فه‌رشی ماشێنی (له Axminster شارێکی باشووری ئینگلته‌ره ده‌کرێ، شوێنێ که ئه‌و فه‌رش و ته‌ونه له‌وێ ده‌کرا) ۞ اکسمینستر

axolemma *noun*

ته‌وه‌ره‌پێرده، په‌رده‌ی سایتۆپلازمی ته‌وه‌رکێ ۞ axon غشاء محوری

axolotl /'aksəlɒt(ə)l/ *noun*

چه‌ندین جۆری سالاماندێر salamander، هی mountain lakes ده‌ریاچه چیایی‌یه‌کانی مه‌کسیکۆ و رۆژاوای ولاته یه‌کگرتووه‌کان [*Ambystoma mexicanum*] (بنه‌ره‌ت: له Nahuatl، له *atl* "ئاو" + *xolotl* "کاره‌که‌ر، خزمه‌تکار") ۞ آکسولوتل

axon /'aksɒn/ *noun*

ته‌وه‌رک، ته‌وه‌ره، ئاکسۆن (بنه‌ره‌ت: له *axōn* یۆنانی‌یه‌وه "axis") ۞ آکسون

axonal *adjective*

ته‌وه‌رکی، ته‌وه‌ره‌یی، سه‌ربه ئاکسۆن، پێوه‌ندی به ته‌وه‌ره‌وه هه‌یه ۞ وابسته به آکسون

axonemal *adjective*

ته‌وه‌ره‌ده‌زوویی، سه‌ربه ته‌وه‌ره‌ده‌زوو ۞ وابسته به آکسونم

axoneme /'aksə(ʊ)ni:m/ *noun*

(زینده‌ناسی) ته‌وه‌ره‌ده‌زوو، ئاکسۆنیم، ئاکسۆنیم (بنه‌ره‌ت: له یۆنانی‌یه‌وه: *axōn* "ته‌وه‌ر" + *nēma* "ده‌زوو") ۞ آکسونم

axonometric /ˌaks(ə)nə(ʊ)'mɛtrɪk/ *adjective*

(پیشاندانی وێنه‌یی) سێ‌لایی بێ‌پێرسپێکتیف: *an axonometric drawing* ۞ اکسونومتریک

axoplasm /'aksə(ʊ)plaz(ə)m/ *noun*

(زینده‌ناسی) سایتۆپلازمی ته‌وه‌ره‌ی خانه‌یێ، پرۆتۆپلازمی ئاکسۆن یا ته‌وه‌ره‌یێ ۞ آکسوپلاسم

axoplasmic *adjective*

سه‌ربه سایتۆپلازمی ته‌وه‌ره‌ی خانه‌یێ یان پرۆتۆپلازمی ئاکسۆن یان ته‌وه‌ره‌یێ ۞ وابسته به آکسوپلاسم

ay = aye

ayah /'ʌɪə/ *noun*

دایه‌ن، له‌له (له لایه‌ن ئه‌وروپایی‌یه‌کانه‌وه، له هیندوستان یان ولاتانی تری ژێرده‌سته‌لاتی بریتانیای جاران) ۞ دایه

ayahuasca /ˌʌɪə'waskə/ *noun*

1 لاشه‌ته‌نافه، لاشه‌گوریسه: جۆرێ مێوی گه‌رمێنانی ناوچه‌ی ئامازۆن، گرنگه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که تایبه‌تمه‌ندی هالۆسینۆژێنیکی هه‌یه [توخم *Banisteriopsis*] 2 خوارده‌نه‌وه‌یه‌کی هالۆسینۆژێنیک که له توێکڵی ئه‌و دارمێوه ده‌گیرێ، خواردنه‌وه‌ی لاشه‌گوریسه (بنه‌ره‌ت: له Quechua *ayawáskha*، له *aya* "corpse" + *waskha* "rope") ۞ آیاهوآسکا

ayatollah /ˌaɪə'tɒlə, US -'toʊlə/ *noun*

ئایه‌توڵڵا (رێبه‌ری ئایینی مسوڵمانانی شیعه له ئێران‌دا، له *āyatu-llāh* عه‌ره‌بی‌یه‌وه به واتای "نیشانه‌ی خودا، خوانیشان") ۞ آیت‌الله

aye /aɪ/ *interjection, noun, adverb,* slso ay

interj به‌ڵێ، ئه‌رێ: *'Did you see what happened?' 'Oh aye, I was there'* *n* ده‌نگی ئه‌رێ، وه‌لامی ئه‌رێ، رێککه‌وتوو 2 پشتیگر، لایه‌نگر *adv* 1 هه‌تاهه‌تا، تاسه‌ر، بۆ هه‌میشه ۞ *interj* بله، آری *n* تا ابد *adv* 1رأی موافق، موافق 2 طرفدار، حامی

aye-aye /'ʌɪʌɪ/ *noun*

گیاندارێکی سه‌ره‌تایی شه‌وگه‌ڕی ماداگاسکاری، پێوه‌ندی به lemurه‌کانه‌وه هه‌یه، به سه‌ری خڕ، چاو و گوێی زل و قامک یا په‌نجه‌ی درێژ و بارێک [*Daubentonia madagascariensis*] (بنه‌ره‌ت: له فه‌ره‌نسه‌وه، له *aiay* ماداگاسکاری‌یه‌وه) ۞ آی‌آی

ayin *noun*

ئایین، عه‌ین: شازده‌یه‌مین پیتی ئاوبێی عیبری (واتا: چاو، "ع") ۞ عین

Aylesbury /'eɪlzb(ə)ri/ *noun, pl.* Aylesburys

جۆرێ مراوی خۆماڵی به په‌روباڵی سپی‌یه‌وه (له ناوی شاری *Aylesbury*، له باشووری (رۆژهه‌لاتی) ناوه‌ندی ئینگلته‌ره، شوێنێ که ئه‌و مراوی‌یانه له‌وێ زاوزێ‌یان ده‌کرد) ۞ ایلسبوری

aylul *noun,* also Elul

ئه‌یلوول (به‌رامبه‌ر به September) ۞ ایلول

Aymara /'ʌɪmərɑ:/ *noun, pl.* same or Aymaras

1 ئایمێرا (= ئه‌ندامی گه‌لێکی هیندی ئه‌مریکایی، دانیشتووی ناوچه‌ی بانه به‌رزه‌کانی بۆلیڤیا Bolivia و پێرو Peru نزیک به ده‌ریاچه‌ی تیتیکاکا Titicaca 2 زمانی ئه‌و گه‌له، ره‌نگه پێوه‌ندی به کویچوا Quechua وه بێ) ۞ آیمرا

Ayrshire /'ɛ:ʃə/ *noun*, Ayrshire, Scotland
جۆرێ مانگای بەشیری رەگەزسپی ◇ آیرشیر

Ayurveda /ˌɑ:jʊə'veɪdə, US -'vi:də/ *noun*
ئایورڤیدا (= شێوەیەکی نەریتی چارەسەری هیندییەکانە کە لەسەر بنەمای بیرۆکەی هاوسەنگی لەباری سیستمە لەشییەکانەوە دامەزراوە و لەسەر پارێز، تیمارکردنی گیایی و هەناسەکێشی یوگاییەوە کاردەکا؛ بنەرەت: لە سانسکریتەوە: *āyus* "life" + *veda* "(sacred) knowledge") ◇ آیورودا

Ayurvedic *adjective*
سەربە ئایورڤیدا، پێوەندیدار بە ئایورڤیداوە ◇ وابستە بە آیورودا

az- – azo-

azalea /ɔ'zeɪliə/ *noun*, *pl.* azaleas
ئێزیلیا، گیاوشکە، دەوەنەوشکە (چونکو ئەم دەوەنانە لە گلی وشکا گول دەردەکەن [توخم: *Rhododendron*: زۆر جۆری هەیە]) ◇ ازالیا

azan /ə'zɑ:n/ *noun*
بانگ (بنەرەت: لە *'adān* عەرەبییەوە "بانگەواز") ◇ اذان

Azande /a'zandi/ = Zande

azarole /'azərəʊl/ *noun*
1 جۆرێ میوەی خۆراکی مەدیتەرانەیی 2 دارێکی چکۆلانەی گێوژناسا کە ئەو بەرە دەگرێ [*Crataegus azarolus*] ◇ آزارول

azedarach /ə'zedəræk/ *noun*, also margosa tree
(رووەکناسی) ئێزیدارک، زەیتوونەتالە، درەختی ژەهرەماسی، ئەزدرەخت ◇ شالنجان

azeotrope /'eɪzɪətrəʊp, ɔ'zi:ə-/ *noun*
(کیمیا) تێکەلەی دوو شلە کە بە درێژایی یان لە سەرتاسەری دلۆپاندندا distillation خالی کولان boiling point و پێکهاتێکی composition جێگیری هەیە ◇ ازیوتروپ

azeotropic /-'trəʊpɪk, -'trɒpɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئێزیۆترۆپەوە هەیە ◇ وابستە بە ازیوتروپ

Azerbaijani *adjective*, *noun*, *pl.* Azerbaijanis
adj سەربە ئازەربایجان، گەلەکەی یان زمانەکەیان *n* 1 دانیشتووی رەسەنی ئازەربایجان یان کەسێ لە رەگەزی ئازەربایجانی 2 زمانی تورکی ئازەربایجانی و ناوچە دراوسێکانی ◇ آذربایجانی

Azeri /ə'zɛ:ri/ *noun*, *adjective*, *pl.* Azeris
n 1 ئەندامێ گەلێ کە زۆربەی دانیشتوانی ئازەربایجان پێکدێنن و هەروەها لە ئەرمەنستان و باکووری ئێران دەژین 2 زمانی ئازەربایجانی *adj* سەربەو گەلە یان زمانەکەیان ◇ آذری

azide /'eɪzʌɪd/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێ کە ئانیۆنی N_3^- یان کۆمەلی N_3ی تیایە ◇ ازید

azidothymidine /ˌeɪzɪdəʊ'θʌɪmɪdi:n, US eɪˌzʌɪdəʊ-/ = trademark for the drug zidovudine

Azilian /ə'zɪlɪən/ *adjective*
ئازیلیەن، ئازیلیایی (= سەربە فەرهەنگ یان کولتووری نێو(ان)بەردین Mesolithic سەرەتا لە ئەورووپادا کە مەگدالێنیەن Magdalenianی بەدوادا هات و دەگەڕێتەوە بۆ دەوروبەری 11,500-9,500 ساڵ لەوەپێش، لە ناوی *Mas d'Azil* لە پیرنیەی فەرەنسە، شوێنێ کە شتەکانی ئەم فەرهەنگ و چاندە دۆزرایەوە) ◇ آزیلین

azimuth /'æzɪməθ/ *noun*
ئەزیمۆس، سەمت، گۆشەی تەوقەسەر (کەوانەی ئاسمان لە زێنیسەوە zenith تا ئاسۆ horizon؛ بنەرەت: لە *as-samt* عەرەبییەوە، لە *al* "the" + *samt* "way، direction") ◇ سمت

azimuthal /-'mju:θ(ɔ)/ *adjective*
سەربە ئەزیمۆس، سەمتی ◇ وابستە بە سمت

azimuthal equidistant projection *noun*
نەخشەیێ کە خالی جێگیر و ناوەندییەکەی واشینگتۆن دیسی یە و لەوێوە بۆ شارەکانی لەندەن، ئەلجەزیرە Algiers، مۆسکۆ، ریۆدوژەنیرۆ (یان ریۆدیژەنیرۆ) Rio de Janeiro، تۆکیۆ و ئاوکلەند Auckland کێشراوە ◇ نوعی نقشە

azine /'eɪzi:n/ *noun*
(کیمیا) ئازین، ئەیزین: ئاوێتەیێکی ئەندامی ئالقەیی بە شێوگی گشتی RCH=NN=CHR یان R_2C=NN=CR_2، یەک یان چەند گەردیلەی هایدرۆژێنی لە بازنە یا ئالقەیێکدا تیایە ◇ آزین

azo- /'eɪzəʊ/ *prefix*
پێشگر: نیترۆژێن، نایترۆژێن، نایترۆجێن، نایترۆژێنی تیایە ب.ت. وەک کۆمەلی دووهاوهێزی N=N: *azine*، *azobenzene* (بنەرەت: لە یۆنانییەوە *a-* "without" + *zōē* "life") ◇ پیشوند: نیتروژن

azobenzene /ˌeɪzəʊ'bɛnzi:n/ *noun*
(کیمیا) ئازۆبێنزین: جۆرێ ئاوێتەی ئەندامی کریستالی پێکهێنراو یان سینتێتیک، زۆرتر لە بەرهەمهێنانی رەنگدا بەکاردێنرێ ◇ آزوبنزن

azo dye *noun*
(کیمیا) دەستەیێکی بەربلاوی رەنگە دەسکردەکانن کە یەک یان چەندین کۆمەلی نایترۆژێنی تیایە ◇ آزو دای

azoic /eɪ'zəʊɪk, US -'zoʊ-/ *adjective*
(زەویناسی) بێژیانی، بێژینی، بێژینیک، بێ هیچ شوێنەوارێکی ژیان یان پاشماوەیێکی ئەندامی organic remains: *Marine life was discovered at depths previously thought*

نازیوی ◌ *to be azoic*

azoic era *noun*

(زەویناسی) سەردەمان یان سەردەمی بێژیانی ◌ دوران یا عهد نازیوی

azole *noun*

کۆمەڵە ناوێتەیێکی پێنج بازنەیی یان ئاڵقەیی کە بە لای کەمەوە گەردیلە یان ئەتۆمێکی نایترۆژێنی تیایە ◌ ازول

azonal /eɪˈzəʊn(ə)l/ *adjective*

(ب.ت. گڵەکان) ناناوچەیی: بەبێ رێکخستن یان پێکهاتەیێکی ناوچەیی zonal structure دابەش کردنە ناوچەیی یەکان ناگرێتەوە (بڕوانە intrazonal و zonal) ◌ ازونال

azoospermia /ˌeɪzəʊəˈspəːmɪə, əˈzəʊ-/ *noun*

(پزشکی) نەبوونی سپێرمی بزێوی (خۆ)بزێو motile viable لە تۆماودا، نەبوونی spermatozoa لە تۆواودا ◌ ازواسپرمیا

azote = nitrogen

azotemia *noun*

زیادی ئورە یان پاشەڕۆ نایترۆژێنی یەکان لە خوێن دا لە ئەنجامی کێشەی گورچیلە (لەگەڵ uremia بەراورد کری. *adj* :azotemic تووش بوو بە ئازۆتیمیا) ◌ ازوتمیا

azoth *noun*

1 جیوە کە بە لای کیمیاگەرانی alchemist زووەوە وەک ماکی بنەڕەتی کانزاکان وابوو 2 جیوە، دەرمانی گشت دەرد و نەخۆشی یێ، بەپێی Paracelsus، دەرمانی گشتی ◌ ازوت

azotic /ˈezɒtɪk/ *adjective*

نیترۆژێنی، ئەزۆتیک ◌ نیتروژنی

azotobacter *noun*

بەکتریاکانی ئەزۆت: ئە جۆرێ بەکتریای میلەئاسا و خڕی گەورە، لە نێو گڵ (خاک) یان پاشەڕۆ sewage دا هەیە و نایترۆژێنی هەوا بە شێوەی کاربوهایدرات دەردێنێ و دەبێتە هۆی رووان و شین بوونی گژوگیا [تۆخم *Azotobacter*] ◌ ازوتوباکتر

azoturia /ˌazə(ʊ)ˈtjʊərɪə/ *noun*

(پزشکی) دەردانی نائاسایی ئاوێتە نایترۆژێنی یەکان لە میزدا ◌ ازوتوریا

Azrael *noun*

(لە فریشتەناسی جوولەکە و ئیسلامی دا) فریشتەی گیان کێش یان مەرگ، ئیزرائیل ◌ عزرئیل

AZT *abbreviation* trademark azidothymidine

Aztec /ˈaztɛk/ *noun, adjective, noun*

adj سەربە زمانی ئازتێکی *n* 1 زمانی ئازتێکی (زمانی ئوتو-ئازتێکی Uto-Aztecan ئەو گەلە، ناهاوتلیایی Nahautl نوێ لەوەوە دەرکەوتووە) 2 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، زاڵ بەسەر مەکسیک بەرلە داگیرکاری سپانیایی یەکان لە سەدەی شازدەیەمدا ◌ *adj* وابسته به زبان آزتکی *n* 1 زبان آزتکی 2 آزتکی

azulejo /ˌazjʊˈleɪhəʊ/ *noun, pl.* azulejo

جۆرێ کاشی نەخشێنراو (وەکوو نەریتێ لە خانووبەرەی سپانیایی و پۆرتوگالی دا لەکاردەکرا) ◌ آزولهو

azure /ˈæʒə(r), US, BrE also ˈæzjʊə(r)/ *noun, adjective*

n ڕەنگی شینی ئاسمانی *adj* شینی ئاسمانی: *The sun shone out of a clear azure sky* (بنەڕەت: لە *asur*، *azur* فەرەنسی کۆن، لە *azzurum*، *azolum* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *al* عەرەبی "the" + *lāzaward* (لە *lāzhward* فارسی یا ئێرانی "lapis lazuli") ◌ *n* رنگ نیلگون *adj* نیلی

azurite /ˈaʒʊrʌɪt, -ʒj(ʊ)ə-/ *noun*

ئەزۆریت: 1 کانێکی شینە، کاربۆناتی مسی ئاودار $2\ Cu_3(CO_3)_2(OH)_2$ 2 کانزای خاو یان بەردی کانی مس 3 بەردێکی نیوەقیمەتی کە لە ئازۆریت بەدەس دێنرێ ◌ آزوریت

azygo- *prefix*

پێشگر: تاک ◌ پیشوند: مفرد

azygte *noun*

بێ تۆخم ◌ آزیگوت

azygous /ˈazɪgəs/ *adjective, noun,* also azygos

adj (ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) بێ نیر، تاک، تەنیا، تاق، یەکە، بێ جووت، جووت نەبوو *n* بەشێکی توێکاری تاک یا بێ نیر (بنەڕەت: لە یونانی یەوە، "a" بە واتای "بێ" و "zugon" "نیر" + -ous) ◌ *adj* مفرد *n* آزیگوس

azym /ˈazaɪm/ *noun,* also azyme

نانی هەڵنەهاتوو، (نانی لۆش)، نانی فەتیر ◌ نان فطیر

azymic *adjective*

فەتیر، هەڵنەهاتوو، هەڵنەهاتە، نەترشاو ◌ فطیر

azymous /ˈazɪməs/ *adjective,* also azymic

فەتیر، هەڵنەهاتوو، هەڵنەهاتە، نەترشاو ◌ فطیر

B b

B[1], **b** /bi:, *pl*. Bs, B's, b's /bi:z/ *noun*
1 بی (= دووەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 سی (= حەوتەمین نۆتە لە پەیژەی سی ماژۆردا C major) 3 کۆمەڵە یان جۆری خوێنی مرۆڤ (= بەپێی سیستمی ABO) ئانتی‌ژێنی B ی تیایە و هی A ی تیانییە 4 (نمرەی وانەیی) بێ 5 هەر شتێ بە شێوەی B ۞ 1 بی 2 سی 3 بی، ب 4 (نمرەی درسی) بی، ب 5 هر شکلی شبیه B

B[2] symb. 1 the chemical element boron 2 Physics magnetic flux density

B[3] *noun*
(لە بریتانیا، ڕێگاوبان) بێ، پلەی دوو (secondary) ۞ ب، درجەی دوم

b *abbreviation* 1 born 2 barn(s)

Ba symb. the chemical element barium

BA /ˌbi: 'eɪ/ *noun*, (B.A.) *abbreviation* Bachelor of Arts
بەکالۆر لە هونەرەکان و وێژەدا ۞ بی‌ای، کارشناس علوم انسانی

ba /bɑ:/ *noun*
(لە میسری کۆندا) گیانی وادانراو یان خەیاڵی کەس یان خودایێ کە دوای مردن یان مەرگ دەمێنێتەوە (بڕوانە ka) ۞ با

baa /bɑ:/ *noun*
کاڕە، باعە، ما ۞ بع‌بع

baal *noun*, *pl*. baals or baalim
(زۆرتر Baal) بال، بەعل: بت یان خودای خوجێیی گەلانی فینیقی Phoenician و کەنعانی Canaanite و بابلی (بنەڕەت: لە عیبری‌یەوە "lord") ۞ بعل

baa-lamb /'bɑ: læm/ *noun*
(بە زمانی منالان) بەخە، بەرخ ۞ بع‌بعی

baalism *noun*
بەعل‌پەرستی، بەعل‌باوەڕی ۞ بعل‌پرستی

baap /bɑ:p/ *noun*
باوک، باب (بنەڕەت: لە *bāp* هیندی‌یەوە) ۞ پدر

baas /bɑ:s/ *noun*
(ئەفریکای باشووری، سووکانە) خاوەن، گەورە، بەڕێز، ئاغا، چاودێر ۞ صاحب، آقا، ناظر، ارباب

Baathism /bɑ:θɪzəm/ *noun*, also Ba'athism
بەعسیزم، باسیزم (بنەڕەت: لە *ba'ṯ* عەرەبی‌یەوە "ژیانەوە") ۞ بعث‌گرایی

Baathist /bɑ:θɪst/ *adjective*, *noun*, also Ba'athist
adj بەعسیست، بەعسی، باسیست، سەربە پارتی بەعسی *n* ئەندام یان لایەنگری پارتی بەعسی (پارتی‌یەکی سۆشیالیستی پان‌عەرەبی، لە ساڵی 1943 لە سووریا دامەزرا) ۞ بعثی، بعث‌گرا

baba[1] /'bɑ:bɑ:/ *noun*, also rum baba, *pl*. babas
جۆرێ کەیکی پفەڵی پڕ شت ۞ نوعی کیک

baba[2] /'bɑ:bɑ:/ *noun*
1 باوک، بابە، مرۆڤی پیرۆز، کەسێکی پیرۆز 2 منال، ب.ت. نێرینە (بنەڕەت: لە *bābā* هیندی) ۞ 1 پدر، شخص مقدس 2 بچە (مذکر)

baba ganoush /ˌbɑ:bə ga'nu:ʃ/ *noun*, also baba ghanouj /ga'nu:ʒ/
سوێنکی خەستی باینجانەڕەشەی پوورەکراو، tahini، لیمۆ، سیر، ڕۆنی زەیتوون، تایبەتی شێوەی ئاشپەزی ڕۆژهەڵاتی مەدیتەرانە ۞ بابا گانوش

babassu /'babɪt/ *noun*
گـامیوە: جۆرێ دارخورمای گەڵاپەڕئاسای

pinnate-leaved دریـژی بڕێزیـل، بـه کاکـڵی تـوێکڵڕەقــەوە و ڕۆنێکــی بــەنــرخ دینــێ [*Orbignya barbosiana*] ◌ باباسو

Babbitt /ˈbabɪt/ *noun*
بازرگانێکی لەخۆبایی، خۆگونجێن و بیرتەسک (بنەڕەت: لە ناوی George *Babbitt*، قارەمانی ڕۆمانی *Babbitt*ی Sinclair Lewis) ◌ بابیت

babbit metal *noun*
کـانزای نـەرم، بابیـت (وەک مـس، ئـانتیمۆنی، تەنەکـە و قوڕقوشـم؛ بنـەڕەت: لـە دوای نـاوی Isaac *Babbitt* داهێنەری ئەمریکایی) ◌ بابیت

babble /ˈbæbl/ *noun*
1 چەنەدان، زۆربلەیی، چەقەسرۆیی 2 خوڕڕە 3 گـروگاڵ، گـاڵوبـوڵ 4 فـڵتە، قـسـەی هیچەکـە، دەنگوهەرا، هەراهەرا، قالمەقالـم ◌ 1 وراجـی 2 شُرشُر 3 غان‌وغون 4 یاوه، همهمه

babbler *noun*
1 چەقەسـرۆ، چەنـەدەر، هەڵـەوەر، چـەنـەدرێـژ، زۆربلە، فلتن 2 جۆرێ باڵـندەی دەنگ‌خۆشـی thrush ئاسای کلک‌درێژ و دەنگ‌بەرز [خێزانی Timaliidae: زۆر جۆرن] ◌ 1 وراج، یاوه‌گو 2 نوعی پرنده

babby /ˈbæbi/ *noun*, also baby, *pl.* babbies
منال، زارۆک، بەبە ◌ بچه

Babcook test *noun*
تاقی‌کردنەوەی بابکوک: تاقی‌کردنەوەی تایبەتی بۆ دیاری‌کردنی ڕێژەی کەرە و چەوری شیر و بەرهەمەکانی تر ◌ آزمایش بابکوک

babe /beɪb/ *noun*
1 منال، زارۆک، بەبە 2 مرۆی ساویلکە یا سادە 3 خۆشەویستم، ئازیزەکەم (لە بانگ‌کردندا 4 بۆ ژن و مێرد) 5 (ئافەرمی) ژنی لەباری جوان ◌ 1 کودک، طفل 2 آدم ساده‌لوح 3 عزیزم 4 لوند

Babel /ˈbeɪbl/ *noun*
1 بابل: شار و برجی بابل (بنـەڕەت: لـە *bāb-ilu* ئەکەدی‌یەوە بە واتای "دەروازەی خودا gate of god") 2 (babel) دەنـگوهـەرا، سەرمەسـەرم، غەلبەغەلـب، بگرەوبـەردە، هـەلا، هـەراوهوریا، جەنجالی، تێکەولێکە، پشێوی، شێواوی، ئاڵۆزی ◌ 1 بابل 2 هنگامه، هیاهو، شلوغ‌پلوغ، اغتشاش

babesia *noun*, also piroplasm
بابێزیا، بابێزیـا: جۆرێ مشەخۆری نێو خڕۆکە سـوورەکـانی گـوانداران (هـەروەک لـە Texas fever) و بە هۆی پێوەدانی گەنەوە ڕادەگوێزرێ (بنـەڕەت: لـە نـاوی بـەکتریۆلۆژیـست Victor *Babeş*) ◌ بابزیا

babesiosis /bəˌbiːzɪˈəʊsɪs/ *noun*, also -siasis /ˌbɑːbɪˈzʌɪəsɪs/
جـۆرێ نەخۆشـی ئـاژەڵ بـەهۆی گەنــەوە ڕادەگوێزرێ، خوێن‌میزە، مندارەمانگ، زەردوویی، هەڵگەڕان، میزەسـوورە، میزەڕەشـە (میزەکەیان ڕەش یان سوور دەبێ) ◌ بابیزیوز، بابیزیوسیس

babiche /bəˈbiːʃ/ *noun*
بابیش: میلی پێستی خاو، سوورپێستەکان بۆ داو، قوفڵ و هتد بەکاری دێنا ◌ بابیش

babirusa /ˌbɑːbɪˈruːsə/ *noun*, *pl.* babirusas, also babirousa or babirussa
تاسـکەبـەراز: بـەرازێکی کێـوی دارسـتانی (دارستان‌نشین)، ڕەسەنی مالیزیا [*Babyrousa babyrussa*] (بنـەڕەت: مالیزیـایی: *babi* "pig" + *rusa* "deer") ◌ بابیروسا

Babism /ˈbɑːbɪz(ə)m/ *noun*
دینێ کە لە 1844 لە لایەن میرزا عەلی محەمەد دامــەزرا، پێـیوابـوو پێغەمبـەرێکی دی دوای محەمەد دێ ◌ بابیسم

baboon /bəˈbuːn, US bæˈb-/ *noun*
بابوون، سەگساره: جۆرێ مەیموونی ئەفریکایی یان ئاسیایی کە دەم‌وچاوی درێژە و شێوەی سـەگ دەدا [تو خمـەکـانی *Papio* و *Mandrillus*: چەندین جۆرن] ◌ بابون

babu /ˈbɑːbuː/ *noun*, *pl.* babus
1 سەرناو یان شێوەیێکی بەڕێزانە بۆ بانگ‌کردنی پیـاوێ 2 کارکـەری فەرمانگـە یـان نـافیس (بنـەڕەت: لە *bābū* هینـدی، بە واتای "باوک") ◌ 1 بابو 2 کارگر اداره یا دفتر

babul /bəˈbuːl/ *noun*
(لـە نیمچەوشـکاری هیندوسـتاندا) جـۆرێ ئـەکاکیای گـەرمێنان، وەک سـەرچاوەی بـۆ سـوتەمەنی و کـەتیرەی عـەرەبی [*Acacia nilotica*] (بنـەڕەت: لە *babūl* هیندی‌یەوە) ◌ نوعی آقاقیا

babushka /bəˈbʊʃkə, US ˈbabʊʃkə/ *noun*
1 (لە ڕووسیا) پیرێژن، نەنک، دایەگەورە 2 (لە ئەمریکا) لەچکەیێ کە لەژێر چەناگەدا گرێ دەدرێ ◌ 1 پیرزن، مادربزرگ 2 بابوشکا

baby /ˈbeɪbi/ *noun* (*pl.* babies), *adjective*
n 1 منال، مندال، زارۆک، بێچوو، بەبە، بەچکە، کـودک: *baby food/clothes* تیـژک (هـی گیانـەوەری دڕنـدە یـان بێچـووی لاور)، کۆرپە، کۆرپەلـە، سـاوا، شـیرەخۆرە (منـاڵ یـان گیانـەوەرێ)، بـەردایکان، بەرمەمکە: *a baby monkey/blackbird* 2 خۆشـەویـسـتم، جەرگەکـەم، دڵـەگیان (بـۆ ژن و مێـرد) *adj* چکۆلانـە، سـاوا، کۆرپـە: *baby carrots* (babyish /ˈbeɪbiɪʃ/ *adj*: منالانـە) ◌ *n* 1 کودک، بچه، شیرخوار 2 عزیزم *adj* کوچولو

baby boom *noun*
سـەردەمی زۆربـوونی زاوزێ، ب.ت. بـەدوای شەڕی جیهانی دووەمدا ◌ دوران افزایش زاد و ولد

Baby Buggy, also baby buggy = pram

baby bust *noun*
(ئەمریکا) سەردەمی کەم‌بوونی زاوزێ ◌ دوران

کاهش زاد و ولد

baby carriage = pram

baby-face *noun*

ڕووی یــان دەم‌وچــاوی منالانــە، ڕوخــساری مندالانە (**baby-faced** *adj*: منال‌کار، منال‌دیار، بە ڕوخساری منالانەوە) ۞ صورت بچگانه

baby farm *noun*

شوێنی بەخێوکردنی منالان (بە پارە) ۞ محل نگهداری بچه‌ها

baby fat = puppy fat

baby grand *noun*

گەورەپیانۆ (بەلام چکۆلەتر لە ئەندازەی ئاسایی) ۞ پیانوی بزرگ

babyhood /'beɪbihʊd/ *noun*

تەمـەنی منالـی، منالـی، ساوایێتی، سـەروبەندی شیرەخۆری یان بەرمەمکانێتی، شیرەخۆرەیێتی ۞ دوران شیرخوارگی، سن کودکی

Babylon /'bæbɪlɒn/ *noun*

1 بابـل: شـاری کـۆنی Babylonia 2 (خـوازە) شـاری خـۆش‌گـوزەران ۞ 1 بابــل 2 شــهر عشرت‌طلب

Babylonian /ˌbæbɪ'ləʊnɪən/ *noun, adjective*

n 1 خەلکی بابل یان Babylon یان Babylonia 2 زاراوەی ئەکەدی کۆنی بابلی *adj* سەربە بابل، بابلی ۞ بابلی

baby-minder *noun*

دایەن، تایەن، چاودێری منال، ئاگادێری مندال ۞ پرستار بچه

baby-sitter /'beɪbisɪtə(r)/ *noun*

منــال‌ڕاگــر، منــدال‌دار، چــاودێری منــال، چاوبەسەرمنالــەوەبوو (*n* **baby-sitting**: چـاودێری یـا ئاگـاداری لـە منـال، منـال‌ڕاگـری، مندال‌داری) ۞ پرستار بچه

baby-snatcher *noun*

منـال‌دز، منـال‌هەلـگر، منـال‌فـڕێن، منـال‌ڕفـێن، منال‌بەر (ژن و ب.ت. لە کالیسکەدا) ۞ بچه‌دزد

baby-talk *noun*

زمانی منالانە ۞ زبان بچگانه

baby tooth = milk tooth

baby walker *noun*

ڕەوڕەوە (هی تیادانیشتن)، ڕەوڕەوەی سواری ۞ کمک‌مادر

bacalao /ˌbækə'laʊ/ *noun*

codfishی وشــکەوەکراو و خــوێ‌کــراو، لــە ئاشــپەزی ســپانیایی و ئــەمریکای لاتــین‌دا بەکاردێتریێ ۞ باکالاو

baccalaureate /ˌbækə'lɔːriət/ *noun*

1 دوایـین تـاقی‌کـاری خوێنـدنگای ئامادەیی لـە فەرەنــسە و خوێنــدنگاکانی تــری جیهــان 2 ڕێ‌وڕەسم یا سێرڤیـسێکی ئـایینی یـان قـسەکردن بۆ ئەو خوێندکارانەی کە خوێندنگای بالا یـان کۆلێژیـان تـەواو کـردووە 2 پلـە یـان بڕوانامـەی بەکالۆری زانکۆ ۞ باکلوریت

baccarat /'bækərɑː/ *noun*

باکێرا (جۆرێ قومار بە پەڕ) ۞ باکرا

Bacchae *noun, pl.*

ڕازەوانە مێ و ژنەقەشەکانی باکوس؛ ژنێ کـە لـە گـەڕان و سـەفـەرەکـانی بـاکوس بـۆ ڕۆژهـەلات لەگەلی‌دا بووە؛ ژنـانی بـەشـداری Bacchanalia ۞ باکی

bacchanal /'bækən(ə)l, US -nal/ *noun*

1 مـەی‌خواردنـەوە، سەرخۆشـی، خۆشـی، بـەزم، ڕابـواردن، ڕابـوێری، ڕادان 2 = bacchanalian (بنـەڕەت: لـە *bacchanalis* لاتـین، لـە نـاوی خـودای باکوسـەوە *Bacchus*) ۞ میگــساری، عیاشی، لهولعب

bacchanalia /ˌbækə'neɪlɪə/ *noun, pl.*

1 مـەی‌خواردنـەوە، سەرخۆشـی، خۆشـی، بـەزم، مەســتی، ڕابــواردن، ڕابــوێری، ڕادان 2 (Bacchanalia) فێـستیڤالی ڕۆمی بۆ Bacchus (*adj, n* **bacchanalian** /ˌbækə'neɪlɪən/) ۞ 1 عیاشی، لهولعب 2 باکونیلیا

bacchant /'bækənt/ *noun, pl.* bacchants or bacchantes /bə'kæntiːz/; *fem.* bacchante /bə'kænt, bə'kænti/

قەشە یان لایەنگری بـاکوس (*adj* **bacchantic**) ۞ کشیش یا طرف‌دار باکوس

Bacchus *noun,* Latin, from Greek *Bakchos*

باکوس: خـودای مـەی لـە میـسۆلۆژی ڕۆمی‌دا و هاوتـای دایـۆنیزۆس (یـان دیۆنیـسۆس) یۆنـانی Dionysus ۞ باکوس

bacci- *prefix or combining form*

تــــوو، دەنــــک، دان، **berry**: *baccivorous* (بنەڕەت: وشەی لێکدەر لە bacca "توو، میوەی گۆشتنی یا تووتی") ۞ دانه

bacciform *adjective*

تووئاسا، شێوەتوو، توویی، دانی ۞ دانه‌مانند

baccivorous *adjective*

تــوودار، تــووگر، دەنــک‌گــر، دان‌دار، دان‌گــر؛ دان‌خۆر، تووخۆر ۞ دانه‌دار؛ دانه‌خوار

baccy /'bæki/ *noun,* also tobacco

(نافەرمی) تووتن ۞ تنباکو

bach (*noun*) – a bachelor

bachelor /'bætʃələ(r)/ *noun, adjective*

n 1 پیاوی سەلت یان بێ‌ژن، زگورد، زوگورتی 2 زوگورتە: شێردەر یان باڵندەیێکی نێر کە لە لایەن نێرێکی زالـەوە بەرلـە زاوزێی دەگـیرێ؛ گیانەوەرێکی نێر (وەک fur seal) کە بە درێژایی سەوربەندی زاوزێ‌دا جووتێکی نیـیە 3 (زۆرتر Bachelor) لیـسانس، بەکالۆر، بەکالیۆر؛ خـودی بڕوانامـەکـە: *received a bachelor of laws* 3

(میزوویی) شیڤالیه یان شۆرەسواری تازەکار *adj* سەلـتوسەبات، رەبـەن، unmarried: *bachelor parents* ◊ *bachelor women* (bachelorly *adv* ؛bachelorhood *n*؛ بنەڕەت: لـە *bachelor* فـەرەنسی کـۆن "تۆپیاوێ کـە دەیهەوێ ببێتە سوارچاک") ◌ *n* 1 مرد مجرد 2 باچلور 3 کارشناس 3 باشونیه، باشلیه *adj* مجرد

bachelor apartment *noun*
باڵاخانەی سەڵتان ◌ آپارتمان مجردها

bachelorette *noun*
(ئەمریکا) کچی شوونەکردوو، قەیرە ◌ دختر مجرد

bachelor girl *noun*
کچی شوونەکردوو، قەیرە ◌ دختر مجرد

bachelorhood /'bætʃələhʊd, US -lərh-/ *noun*
سەڵتی، سەباتی، رەبەنی، زگوردی ◌ مجرد بودن

Bachelor of Arts *noun*
1 بڕوانامەی بەکالۆر لە هونەرەکان و ویژەدا 2 بەکالۆر لە هونەرەکان و ویژەدا یان زانستە مرۆڤییەکان ◌ 1 درجەی کارشناسی در علوم انسانی 2 کارشناس در علوم انسانی

Bachelor of Letters *noun*
1 بڕوانامەی بەکالۆر لە ویژەدا 2 بەکالۆر لە ویژەدا ◌ 1 درجەی کارشناسی در ادبیات 2 کارشناس ادبیات

Bachelor of Philosophy *noun*
1 بڕوانامەی بەکالۆر لە فەلسەفەدا 2 بەکالۆر لە فەلسەفەدا ◌ 1 درجەی کارشناسی در فلسفە 2 کارشناس فلسفە

Bachelor of Science *noun*
1 بڕوانامەی بەکالۆر لە زانستەکاندا 2 بەکالۆری زانستەکان ◌ 1 درجەی کارشناسی در علوم 2 کارشناس علوم

bachelor's degree *noun*
بڕوانامەی بەکالۆر یان لیسانس ◌ درجەی کارشناسی

bachelor night = stag night

bachelor party = stag night

bachelor's buttons *noun, pl.*
گوڵەدوگمە؟: گیایێکی جوانی جووت‌گوڵی دوگمەیی ورد، لە بژوێن و سەوزاییەکاندا دەبینرێ [*Achillea ptarmica* (خێزان daisy) و *Ranunculus acris* (خێزان buttercup)] ◌ گل اشرفی

bacillary /'bæsələrɪ, US bə'sɪlərɪ/ *adjective*, also bacillar
1 باسیلی، میلی، بە شێوەی میل، پێکهاتوو لە کۆمەڵە میلی چکۆلانە 2 سەربە یا تووش‌بوو بە bacilli ◌ 1 میلەای 2 باسیلاری

bacilliform /bə'sɪlɪfɔːm/ *adjective*
(زیندەناسی) میل‌ئاسا، میلەیی، شێوەمیل، سامیل ◌ میل‌مانند

bacillus /bə'sɪləs, *pl.* bacilli/ -lʌɪ, US -liː/ *noun*
1 باسیلس، بەکتریای میل‌ئاسا، میل‌چە، میلۆزە [توخم *Bacillus*] 2 = bacterium ، ب.ت. هی نەخۆش‌خەر ◌ باسیل، میلیزه

bacillus Calmette-Guérin *noun*
جۆرێ باسیلی سیلی لاوازکراو tubercle bacillus (*Mycobacterium bovis*)، بـۆ ئامادەکردنی ڤاکسینی بیّ‌سیّ‌ژیّ BCG vaccine بەکاردێت (بنەڕەت: لە ناوی *Albert Calmette* و *L. C. Camille Guérin*، دوو باکتری‌ناسی فەرەنسی) ◌ نوعی باسیل

bacitracin *noun*
جۆرێ ئانتی‌بیوتیکی پۆلی‌پێپتاید polypeptide لە باسیلی *Bacillus subtilis* یان *B. licheniformis*) گیراوە و ب.ت. بە دژی بەکتریاکانی gram-positive بەکاردێت (بنەڕەت: لە ناوی منداڵی ئەمریکایی *Margaret Tracy b ab* (1936) کە شانەکانی tissue ئەم باسیلەی تیابوو دۆزرایەوە) ◌ باسیتراسین

back /bæk/ *noun, adjective, adverb*
n پشت، پاڵپشت، جێگای پاڵ(دانەوە)، گاز، میانە، پشتەوە، دواوە، پاش، ئاخر، دواوە، بەرگری (تۆپێن)، بن، ئاخر، کۆتایی *adj* 1 پێشوو، پێشتر، پێشین، رابردوو: *a back number of the magazine* 2 دواوە، دواتر، پاشتر، پشتەوە، دواوە، پێش: *the* ◊ *back teeth* 3 دواکەوتوو، *back page of a newspaper* پاش‌کەوتوو 4 (دەنگ‌ناسی) دواوە، پشتەوە (بۆ نموونە /ɑː/ لە ئینگلیسیدا) *adv* 1 لە دواوە، لە پشتەوە، پێش، پێشتر، لەوەپێش: *He turned and looked back* ◊ *Put the book back on the shelf* ◊ *2 That was a few years back* دووبارە، دیسان ◌ *n* پشت، عقب، ته، آخر، دفاع، انتها، ته *adj* 1 قبلی، گذشته 2 عقب 3 قبل، پیش 4 (آواشناسی) پسین *adv* 1 به عقب، عقب‌تر، قبل، پیش 2 باز

backache /'bækeɪk/ *noun*
پشتێشە، زانەپشت، پشت‌ئێشە، کەمەرئێشە: *to have backache/a backache* ◌ کمردرد

back-and-forth *adjective*
هات‌وچۆیی ◌ ترددی

backband *noun*
(ئەسپی عەرەبانە) پشت‌بەست ◌ پشت‌بند

back bench *noun*
(لە بریتانیا) کورسی پشتەوەگر ◌ صندلی پشت‌نشین

back bencher /ˌbæk'bentʃə(r)/ *noun*
پشتەوەنشین، پشتەوەگر (ئەندامی پارلەمانی

بریتانیا که هیچ پۆستێکی گرنگی له حکومەت یان رکەبەریدا نییە) ◊ پشت‌نشین

backbit = past of backbite

backbiter *noun*

پشته‌سەرقسەکەر، پاشملەبێژ، زەم‌کەر، ئەهلی زەم، فیزەزەم، گوناهشۆر ◊ اهل غیبت

backbiting /'bækbaɪtɪŋ/ *noun*

پاشملە(قسەکردن)، پشته‌سەر قسەکردن، خراپەوتن، چەوودەم، زەم‌کردن، لەپێ‌دوان، خوسپ، گوناهشۆری ◊ غیبت،بدگویی

backbitten = past participle of backbite

backblocks *noun, pl.*

شوێنی چەپەک، جێگای دوورەدەس، لاپەڕ ◊ محل دورافتاده

backboard *noun*

تەختەی پشتەوە ◊ صفحه یا تخته‌ی پشت

backbone /'bækbəʊn, US -boʊn/ *noun*

1 بربڕه (ی پشت)، تیرەگەی پشت، کاریتەپشت، موورەگە(پشت)، ڕەزلە، پروسک، پشتەماز، مۆغەرە 2 پشتەکتێب 3 تەوەری سەرەکی، بنچینە 4 پتەوی، تۆکمەیی 5 پشتیوانی سەرەکی، پشت 6 گرنگ‌ترین بەش: *Agriculture forms the backbone of the rural economy* 7 وێران، ئازایەتی (*adj* backboned: پتەو، تۆکمه) ◊ 1 ستون فقرات 2 عطف (کتاب) 3 رکن رکین 4 استحکام 5 حامی اصلی 6 مهم‌ترین قسمت 7 جسارت

backbreaking *adjective,* also back-breaking

پشت‌شکێن، سەخت، دژوار، گران، oppressive: *backbreaking* ◊ *backbreaking labour rents* ◊ شاق، کمرشکن

backchat /'bæktʃæt *noun*

(نافەرمی) دەم‌درێژی، زمان‌چەوتی، دمەدمە، سێ‌ودووکردن، شەڕەدەنووک، شەڕەچەلەحانێ ◊ یکی به دو

backcloth /'bækklɒθ, US -klɔːθ/ = backdrop

back copy = back issue

backcountry /'bækkʌntri/ *noun*

شوێنی بە دوور لە ڕێگا و شارەکان، دوورایی، دووران، ناوچەی چەپەکان، لاپەڕان (ب.ت. له چیاکاندا) ◊ جای دورافتاده

backcourt *noun*

یاریزانی بەرگری تیپی تۆپی سەبەته ◊ بازی‌کن دفاع تیم بسکتبال

back-door *adjective*

نهێنی، نەهێنی، ناراستەوخۆ، پشت‌بەردە، لەبنەوە، بە دزی‌یەوە، دزەکی، بەنامەکی، ناقانوونی ◊ مخفیانه، پنهانی، غیرقانونی

back door *noun*

درگای پشتەوە، دەرکەی دواوە ◊ در عقب

backdrop /'bækdrɒp, US -drɑːp/ *noun*

1 پاش‌خان، پشتار 2 پەردەی شانۆ، پشتەپەردە، پەردەی پشتەوەی شانۆ ◊ 1 زمینه 2 پساویز صحنه

backed *adjective*

1 پشتیوانی‌لێ‌کراو 2 پشتدار، پشتی هەیە، پشت‌پێوەبوو (کورسی) ◊ 1 مورد حمایت 2 باکد

backer /'bækə(r)/ *noun*

پشتیوان (ب.ت. دارایی) ◊ حامی

backfall *noun*

لەسەر پشت کەوتن، بە پشتەوە کەوتنەخوار، بە گازی پشتاکەوتن، لەسەر پشت بەربوونەوە ◊ سقوط از روی پشت

backfield /'bækfiːld/ *adjective*

(تۆپێن یان فوتبۆلی ئەمریکایی) پشتەوەیی‌یەکان، یاریزانەکانی پشتەوە، شوێنی یاریزانەکانی پشتەوە ◊ بکفیلد

backfire /'bakfʌɪə/ *noun*

پێشەتەقین، پێشەسووتە، پرمەئیگزۆز ◊ پس‌زنش

back formation *noun,* also back-formation

پاش‌ڕۆنان، پاش‌سازی، وشەداتاشین، سازاندن یان دروست‌کردنی کار لە ناو (وەک televise لە television یان burgle لە burglar) ◊ اشتقاق ارتجاعی یا پسرو

backgammon /'bækgæmən, US ˌbæk'gæmən/ *noun*

یاری تەختەنەرد، نەردێن، تاولە ◊ بازی تخته‌نرد، تخت‌نرد

backgammon-board *noun*

تەختەی نەرد، تاولە ◊ تخته‌ی نرد

background /'bækgraʊnd/ *noun*

1 پاش‌خان، تەخت(ـار)، پشتار، زەمینە 2 پێشینە، رابوردوری 3 ڕەوش، باروودۆخ، هەل‌ومەرج، کاودان 4 وردەکاری 5 (کامپیوتێر) بەک‌گرەوند 6 (کەسێ) لایەن ئەزموون و پەروەردە (و باروودۆخ یان هەل‌ومەرجی کۆمەلایەتی)ی کەسێ، پێشینە: *a religious background* ◊ 1 پس‌زمینه، زمینه 2 سابقه 3 وضعیت 4 جزئیات 5 (کامپیوتر) پس‌زمینه 6 تجربیات

background music *noun*

موسیقای پاش‌خان یا زەمینەی فیلم، تیاتر، سینەما و ... ◊ موسیقی متن

background radiation *noun,* also cosmic background radiation

تیشک‌دانەوەی پاش‌خان، تیشک‌دانەوەی پاش‌خانی گەردوونی: ئەو تیشک‌دانەوەی وردەشەپۆلەکان microwave کە هەموو جیهانی داگرتووە، ئەمە سەرەکی‌ترین بەلگەیە بۆ پشت‌گیری(کردنی) تیۆری تەقینەوەی گەورە big bang ◊ تابش زمینه، تابش زمینه‌ی کیهانی

backhand /'bækhænd/ *noun*

پشت‌دەستی، پشدەستی، پشدەسته (لە تێنیس و

هتد) ۞ بک‌هند

backhanded /ˌbæk'hændɪd/ *adjective*
ناڕوون، لێڵ، تەزمە، بەپێچ‌وپەنا، ناڕاستەوخۆ، تەماوی ۞ مبهم

backhander /'bækhændə(r)/ *noun*
1 لێدانی پشتەدەس 2 (نافەرمی) بەرتیل ۞ 1 ضربەی بک‌هند 2 رشوه

backhoe /'bækhəʊ, US -hoʊ/ *noun*, Brit. also backhoe loader
بەکهوو، دەزگای دووکەوچکە (ماشێنێ کە هەم لە پشتەوە و هەم لە پێشەوە کەوچکی هەبێ) ۞ بکهو

backing /'bækɪŋ/ *noun*
1 پشتیوانی، داکۆکی، پشتگیری، پشتیوانی ماڵی یان دارایی، دەس‌گرتن، دەسگیری، یارمەتی 2 کۆڕ یان کۆمەڵی پشتیوانان، یارمەتیدەران، دەستە 3 (موسیقا) هاوڕێ، لەگەڵ 4 بەر ۞ 1 حمایت، حمایت مالی 2 گروه حمایت‌کنندگان 3 (موسیقی) همراه 4 آستر

back issue *noun*, also back number
1 ژمارەی کۆن، ژمارە یان کۆپی پێشوو (ڕۆژنامە و کۆڤار) 2 کەس یان شتێکی کۆن یان کۆنە ۞ 1 کپی یا شمارەی قدیمی 2 آدم یا چیز قدیمی

backland = backcountry, also backlands

backlash /'bæklæʃ/ *noun*
1 کاردانەوە(توند)، بەرپەرچ‌دانەوە (لە لایەن ژمارەیێکی زۆری خەڵکەوە) 2 گەڕانەوە 3 ئاڵۆسکان، تێک‌ئالان، لێک‌ئالان (بەشێکی fishing-line ,*n* backlasher) ۞ 1 واکنش (شدید) 2 بازگشت 3 بکلاش

backless /'bækləs/ *adjective*
بێ‌پشت، پشت‌ئاواڵە، پشت‌پێوەنەبوو (کراس) ۞ پشت‌باز

backlight *noun*
ڕۆشنایی لە پشتەوە، ڕووناکی لە دواوە ۞ نور از عقب

backline *noun*
هێڵی دواوە یان پشتەوە ۞ خط عقب

backlist /'bæklɪst/ *noun*
لیستەی کتێبە هێشتا چاپ‌نەکراوەکان یان لەبەردەستەکان ۞ بکلیست

backlog /'bæklɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun*
1 کەوتەسەریەک، کەڵەکەبوون 2 کاری کەڵەکەبوو، کاری دواکەوتوو یان سەریەک‌کەوتوو ۞ 1 تراکم 2 کار عقب‌افتاده

backmost /'bækməʊst, US -moʊst/ *adjective*
دواترین، هەرەپاش، هەرەدواوە، دوایین، پاش‌ترین ۞ عقب‌ترین

back mutation *noun*
بازدانی ئاوەژوو یا گەڕانەوەیی ۞ جهش برگشتی

back number = back issue

the back of beyond *noun*
ئەوسەری دنیا، قەت‌پێ‌نەگەیشتوو، ڕێگای ماران، یەکجار دوور، شوێن یان جێگایێکی دوور ۞ آن سر دنیا، جای بسیار دور

backpack /'bækpæk/ = rucksack

backpacker *noun*
ڕێبوار یان هات‌وچۆکەری کۆڵ‌بەپشت ۞ مسافر دارای کوله‌پشتی

backpacking *noun*
ڕێبواری یان هات‌وچۆکردن بە کۆڵەوە ۞ مسافرت با کوله‌پشتی

back passage *noun*
(جوان‌دەربڕینی) کۆم، کنگ، کونی دواوە ۞ مقعد

back pay *noun*
مووچەی دواکەوتوو یان دواکەوتە ۞ حقوق عقب‌افتاده

back rent *noun*
کرێی دواکەوتوو یان بەدرەنگ‌کەوتوو ۞ اجارەی پس‌افتاده

backrest /'bækrest/ *noun*
پشتی، پاڵپشت ۞ پشتی

back road = by road

back room *noun*
ژوور یان دیوی پشتەوە ۞ اتاق عقبی

back-room boys *noun, pl.*
کەسانی پشت‌پەردە ۞ افراد پشت صحنه

back seat *noun*
1 چواربەند یان کورسی پشتەوە 2 پلەوپایەی نزم‌تر یان کەم‌گرنگ‌تر ۞ 1 صندلی عقبی 2 منزلت فروتر

back-seat driver *noun*
سواری خۆتێهەڵقوتێن (لە کاری لێخوڕیندا) ۞ مسافر فضول

backset *noun*
پێچەوانە، بەراوەژوو، بەرڤاژی ۞ وارونه

backshift *noun*
(ڕێزمان) گۆڕان بۆ ڕابردوو ۞ تغییر به گذشته

backside /'bæksaɪd/ *noun*
1 (نافەرمی) سمت، کنگ، هێت، پاشوو، buttocks 2 دواوە، پشتەوە ۞ 1 کون، کفل 2 عقب

backsight *noun*
دەزگای نیشانە یا سێرەی پشتەوە یا دواوە ۞ آلت نشانه‌روی عقبی

backslapping /'bækslæpɪŋ/ *noun*
کۆڵ‌وکۆ دەربڕین، دەربڕینی هەست و سۆز، بەهەبەهە ۞ بسیار دوستانه و پر سر و صدا، بهبه

backslash /'bækslæʃ/ *noun*
نیشانە (\) لە دەستووری کامپیوتێر بەکاردێنرێ ۞ بک‌سلاش

backslid = past and past participle of backslide

backslider *noun*
کەسێ کە بۆ سەر رەوشتی جارانی (خراپ) دەگەڕێتەوە ◌ بکسلایدر

backsliding /ˈbækslaɪdɪŋ/ *noun*
گەڕانەوە، دانەدواوە، داچوون، رووتێکردنەوە، چوونەوەسەر ◌ برگشت، اُفت

backspace /ˈbækspeɪs/ *noun*
کلیلی دوابردنەوە، دوابردە، پاشبردە ◌ بکسپیس

backstage /ˌbækˈsteɪdʒ/ *adverb, adjective*
1 پشتەپەردە، لە دواوە یان پشتەوەی پەردە 2 بەنامەکی، بەنهێنی، بە دزییەوە: *backstage diplomacy* ◌ 1 پشت صحنە 2 پنهانی

backstairs /ˈbæksteəz, US -sterz/ *noun, adjective, pl.*
n پلیکانی پشتەوە *adj* نهێنی، نەهێنی، بەنامەکی، دزەکی: *backstairs deals between politicians* ◌ *n* پلکان عقبی *adj* سری

backstitch *noun*
شێوازی درومانێ کە تەقەڵەکان تێکدەبەرن، تەقەڵی چەپوڕاست یان حەوتوهەشت ◌ سوزن پشت سوزن

back street /ˈbækstriːt/ *noun, adjective*
n 1 لاکۆڵان، ئالوڵە 2 شەقامی هەژارنشین *adj* بەنهێنی، ناقانوونی، لەبنەوە، نایاسایی ◌ *n* 1 کوچە پس کوچە 2 خیابان فقیرنشین *adj* مخفیانە، غیرقانونی

backstroke /ˈbækstrəʊk, US -strouk/ *noun*
پشتەمەلێ، پشتەمەلە(ی باسکە) ◌ کرال پشت

backswimmer *noun*
پشتەمەلەوان؟: جۆرێ مێرووی ئاوی راوی، لە خێزانی Notonectidae، لەسەر پشت مەلە دەکا ◌ نوعی حشرە

backsword *noun*
شمشێری یەکدەمە یان یەکدەم ◌ شمشیر دارای یک دم

back talk = backchat

back-to-back *adjective, adverb*
پشتبەپشت ◌ پشت‌بەپشت

back-up /ˈbækʌp/ *noun, adjective*
n پشتیوانی، داکۆکی، کۆمەک، پشتگیری *adj* 1 پشتیوان 2 پشتیوانە (کۆپی‌کردنی فایلێ و هتد کە دەتوانرێ بەکاربێنرێ کاتێ فایلە سەرەکییەکە تیابچێ) ◌ *n* حمایت *adj* 1 کمکی 2 ذخیرە

backup light = reserving light

backward /ˈbækwəd, US -wərd/ *adjective, adverb*
adj 1 پشتەوە، دواوە، بۆ دواوە، بەرەوپاش، بەرەودوا 2 خاو، تەمەڵ، دواکەوتوو، پاشکەوتوو 3 کەمڕوو، شەرمێون *adv* 1 (هەروەها backwards) بۆ پشتەوە، بۆ دواوە، بەرەو پشتەوە، بەرەو دواوە، بەرەوپاش، بەرەودوا، روو لە پشتەوە، بەرەو خراپی 2 ئاوەژوو، سەرەونخوون، پشتەوپاش، پێچەوانە، پاشەوپاش، پشتاوپشت، لە ناخرەوە، لە دواوە ◌ *adj* 1 عقبی، بە عقب، برعکس 2 کند، عقب‌افتادە 3 کم‌رو *adv* 1 بە عقب، بە قهقرا 2 برعکس، وارونە، ازعقب، از آخر

backward-looking *adjective*
کۆنەپەرستانە، دواکەوتووانە ◌ واپس‌گرایانە

backwardness /ˈbækwədnəs, US -wərd-/ *noun*
دواکەوتوویی، پاشکەوتوویی، جێماوی ◌ عقب‌ماندگی

backwards = backward *adverb*

backwash /ˈbækwɒʃ, US -wɑːʃ, -wɔːʃ/ *noun*
1 ئەنجام یان ئاکامی تاڵ و ناخۆش 2 پێناژۆ، ئاکام 3 شوێنی کەشتی یان بەلەم (لەسەر ئاو) 4 گەڕانەوەی شەپۆل، پەرچەشەپۆل، پاشەشەپۆل، پاشەپێل 5 قۆناخی دوای، کاتی پاش ◌ 1 نتیجەی نامطلوب 2 نتیجە، پیامد 3 رد قایق یا کشتی 4 برگشت موج 5 زمان پس از

backwater /ˈbækwɔːtə(r)/ *noun*
1 بەنگاو، گۆلکاو، گۆلاو، پاشاو 2 دواکەوتوویی 3 لاتەریک، (شوێنی) چەپەک، لاپەڕ ◌ 1 آب راکد 2 عقب‌ماندگی 3 جای دورافتادە

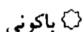
backwoods /ˈbækwʊdz/ *noun, adjective, pl.*
n 1 شوێنە چەپەکەکان، چەپەکان، لاپەڕان 2 دارستانە چەپەک یان لاپەڕەکان *adj* چەپەک، لاتەریک، لاپەڕ ◌ *n* 1 مناطق دورافتادە 2 جنگل‌های دورافتادە *adj* دورافتادە

backwoodsman /ˈbækwʊdzmən/ *noun, pl.* backwoodsmen
لادێیی، دێهاتی، دەشتەکی ◌ روستایی

backyard /ˌbækˈjɑːd, US -ˈjɑːrd/ *noun*
1 حەوشەی پشتەوە 2 باخچەی پشتەوە ◌ 1 حیاط خلوت 2 باغچەی عقبی

bacon /ˈbeɪkən/ *noun*
بێیکێن، گۆشتی بەراز (برژاو، بۆدراو یان وشکەوەکراو) ◌ ژامبون

Baconian /beɪˈkəʊnɪən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە فیلسوفی ئینگلیسی سێر فرانسیس باکون Francis Bacon (1561-1626) و فەلسەفەکەی 2 سەربە تیۆرییەکەی 3 سەربەو تیۆرییەی کە پێی وایە شانۆنامەکانی شەکسپیەر لە لایەن باکونەوە نووسراون *n* 1 لایەنگری فەلسەفەی باکونی 2 لایەنگری تیۆری باکونی

 باکونی

bacteri(o)- /bak'tɪərɪəʊ/ *prefix*
پێـشگر: بـەکتریا، توولـیژە: *bacteriolysis* (بنەڕەت: لە *baktērion* یۆنانی، چکۆلێنراوی ("rod, cane" *baktēria* ۞ پێشوند: باکتری

bacteraemia /ˌbaktə'riːmɪə/ *noun*, US bacteremia
بوونی بەکتریا لە خوێندا ۞ وجود باکتری در خون

bacteria = plural form of bacterium

bacterial /-rɪəl/ *adjective*
بەکتریایی، سەربە یان پێوەندی بە بەکتریاوە هەیە، بە توولێژە تووش بووە: *bacterial infection* (bacterially *adv*) ۞ باکتریایی

bactericide /bæk'tɪərɪsaɪd, US -'tɪr-/ *noun*
(دەرمـان) بـەکتریاکوژی (bactericidal *adj*: بەکتریاکوژ) ۞ باکتری‌کشی

bacteriochlorophyll *noun*
سەوزینەی توولێژە (یان میلیژە)، کەسکینەی بـەکتریـا: بـەرهـەمێکی pyrrole لـە بـەکتریـا photosynthetic ـەکاندا کە پێوەندی‌یان بە بەرزە ڕووەکەکانەوە هەیە ۞ باکتری‌کلرفیل

bacteriocin *noun*
باکتریۆسین: ئانتی‌بیوتیکێ (وەک colicin) کە لە لایەن بەکتریاکانەوە بەرهەم دێنرێ ۞ باکتریوسین

bacteriogenic *adjective*
پێکهاتوو بەهۆی بەکتریاوە، بەهۆی بەکتریاوە ۞ باکتریوژنیک

bacteriol. = bacteriology

bacteriological /bækˌtɪərɪə'lɒdʒɪkl, US -ˌtɪrɪə'lɑːdʒ-/ *adjective*
بەکتریاناسی‌یانە، سەربە یان پێوەندی بە بەکتریاناسی‌یەوە هەیە ۞ باکتری‌شناختی

bacteriologist *noun*
بەکتریاناس ۞ باکتری‌شناس

bacteriology /bækˌtɪərɪ'ɒlədʒɪ, US -ˌtɪrɪ'ɑːl-/ *noun*
بەکتریاناسی؛ ژیان و دیاردەی بەکتریایی ۞ باکتری‌شناسی

bacteriolysis *noun*
فەوتان یان تیاچوونی خانە بەکتریایی‌یەکان ۞ باکتریولیز

bacteriolytic *adjective*
سەربە فەوتان یان تیاچوونی خانە بەکتریایی‌یەکان، تاودەری تیاچوونی بەکتریا یان خانە بەکتریایی‌یەکان ۞ وابستە بە باکتریولیز

bacteriophage /bak'tɪərɪə(ʊ)feɪdʒ, US -fɑːʒ/ *noun*, also phage
بەکتری‌خۆر، بەکتریاخۆر، بەکتریاکوژ، ڤایرۆسی بەکتریا، توولێژەخۆر ۞ باکتری‌خور

bacteriophagic *adjective*, also bacteriophagous
بەکتری‌خۆر، بەکتریاخۆر، بەکتریاکوژ ۞ باکتری‌خور

bacteriophagy *noun*
بەکتری‌خۆری، بەکتریاخۆری، بەکتریاکوژی ۞ باکتری‌خوری

bacteriorhodopsin *noun*
جۆرێ پرۆتینی ئەرخەوانی‌ڕەنگ کە لە پەردەی دەرەوەی بەکتریایێ دۆزراوەتەوە (*Halobacterium salinarium* syn. *H. halobium*) و وزەی رووناکی دەگۆڕێ بۆ وزەی کیمیایی لە پێکهاتنی ATP دا، ئاوێتەیێکی پرۆتینی کە retinal ی تیایە و لە لایەن halobacteria ـەوە بۆ ڕۆشنەپێکهاتن لە جیاتی کلۆرۆفیل بەکاردێنرێ ۞ باکتروردوپسین

bacteriosis *noun*
بەکتریابردوویی: هەر نەخۆشی‌یێکی بەکتریایی ڕووەک ۞ باکتروز

bacteriostasis *noun*
ڕاگرتنی هەڵدانی بەکتریاکان بێ ئەوەی لەنێوبچن، بەکتریاوێستێنی ۞ باکتروستاز

bacteriostat /bak'tɪərɪə(ʊ)stat/ *noun*
مەتریالی ڕاگرتنی هەڵدانی بەکتریاکان بێ‌ئەوەی لەنێوبچن، بەکتریابەند، بەکتریاوێستێن ۞ باکتروستات

bacteriostatic *adjective*
سەربە bacteriostasis (bacteriostatically *adv*) ۞ وابستە بە باکتروستاز

bacteriotoxin *noun*, also bacterial toxin
ژار یا ژاراوکی بەکتریا یا میکرۆب ۞ سم باکتری

bacteriotropin *noun*
بەکتریۆترۆپین: ماکێ لە سیرۆمی خوێندا کە زیان بە بەکتریاکان دەگەیێنێ ۞ باکتریوتروپین

bacterium /bak'tɪərɪəm/ *noun*, *pl.* bacteria /-rɪə/
بەکتریا، توولێژە، میلۆکە، میلۆچکە، میلیژە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *baktērion* یۆنانی، چکۆلێنراوی *baktēria* "cane ,rod" (چونکو ئەوانەی هەوەڵ دۆزرانەوە بە شێوەی میل و توول وابوون) ۞ باکتری، ترکیزە

bacteriuria *noun*, also bacteruria
بوونی بەکتریاکان لە میزدا ۞ باکتریوریا

bacterization *noun*
بەکتریاندن، بەکترین، بەبەکتریابوون ۞ ترکیزەشدگی، باکتریزاسیون

bacteroid *adjective*, also bacteroidal
بەکتری‌ئاسا، شێوەبەکتریا، بەکتریایی ۞ باکتری‌مانند

Bactrian /'baktrɪən/ *noun*, *adjective*
n 1 دووکۆپارە، جووت‌کۆپارە، دوومل‌ک

2 (Bactrian camel وشـــتری دووکۆپـــاره) دانیشتووی رەسەنی باکتریا Bactria، ناوچە و ئیمپراتۆرییەکی کۆن لە ئاسیای ناوەندیدا *adj* 1 *n* ۞ سـەربە و ناوچەیـە یـان دانیشتووانی دوکوهانه 2 اهل باختر *adj* باختری. باکتریایی

baculiform *adjective*

بەکتریائاسا، سامیل، میل‌ئاسا، باسیل‌ئاسا ۞ میلیزه‌مانند. باکتریامانند

baculovirus /ˈbakjʊlə(ʊ)ˌvʌɪrəs/ *noun*

(زیندەناسـی) میلۆڤـایرۆس، میلۆڤـیروس، باکولوڤیرۆس ۞ باکولوویروس

bad /bæd/ *adjective, adverb, noun*

adj 1 خـراپ، بـەد، بـەو، دژ، نـەباش، چـەپ، ناحەز، ناپەسند، ناشیرین، کریت، ناخۆش، ترسناک 2 کەم، ناتەواو، بەش‌نەکردوو 3 لاواز، گەنیو، پیس، رزیو 4 موزیر، بەوەی، خراپ، بەزەر، بەزیان 5 سەخت، توند 6 ناشی، نالەبار، نابار، هەڵەشـە 7 هاروهـاج، بەدفـەر، شـلوق، لاسـار، شـەیتان، نـەگونجاو، بێجـێ، پـڕگرفت، پڕناستەنگ 8 هەڵە، شاشی، چەوت، نادروست 9 بەئێش، بەژان 10 نـەخۆش، ناساخ، ناساز 11 بێ‌نرخ، قەڵب، هیچ‌نەکردوو، ساختە، چروک، بەکارنەهاتوو (کۆین) *adv* خراپ، شپرزە، زۆر *n* خراپی (badness *n* ;baddish *adj*) ۞ *adj* 1 بـد، خبـث، زشـت، ناشایـسـت، نکوهیـده، ناخوشـایند، نـامطبوع، وحـشتناک 2 غیرکـافی 3 خراب، ضعیف، فاسد، گندیـده 4 مـضر 5 سـخت، شـدید 6 نابـاب، پلیـد، ناشـی 7 نُخـس 8 غلـط 9 دردناک 10 مـریض 11 تقلبی، بی‌ارزش (سـکه) *adv* بد، خیلی *n* بدی

badass *noun, adjective*

n کەسـێکی لاجـلەو یـان شـەڕان‌خـوو *adj* 1 توندوتیژ، شەڕان‌خوو 2 زۆرباش، یەکجار چاک ۞ *n* آدم سـتیزه‌جـو *adj* 1 خـشن، سـتیزه‌جـو 2 خیلی خوب

bad blood *noun*

رقەبەرایـەتی، کینەبەرایـەتی، دوژمنایـەتی ۞ خصومت

bad cheque *noun*

چەکی تیانەبوو یان خاڵی، چەکی بێ‌مەحەل ۞ چک بی‌محل

bad debt *noun*

قەرزی سووتاو یان خوراو، قەرزی تیاچوو یان چوو (لەوە ناچێ بدرێتەوە) ۞ بدهی سوخته‌شده

baddy /ˈbædi/ *noun*, also baddie, *pl.* baddies

مرۆی خراپ، کەسێتی یان کەسایەتی خراپ (لە فیلم، شانۆ و کتێب و...) ۞ آدم بـد، شخـصیت منفی

bade /beɪd, US bæd/ = past of bid

bad faith *noun*

بەدبڕوا، بەدئیمان، لائیمان، بێ‌ئیمان، کەج‌ئیمان ۞ بدایمان

badge /bædʒ/ *noun*

نیشانە، دروشم، نارم، بەرزەنگ، یافتە، درف، پلاک، هێما، نموونە: *he converts the macho stereotype into a badge of honour* ۞ پلاک، علامت، نشانه، نماد، مظهر

badger /ˈbædʒə(r)/ *noun*

چالەکە، چوالوو، کورەبەش، تژی، کوربەشە، گۆرهەڵکەنە، گۆڕهەڵتەکێنە، لە خێزانی weasel [*Meles meles* (ئوراسیا) و *Taxidea taxus* (ئەمریکای باکووری)] ۞ گورکن، رودک

badinage /ˈbædɪnɑːʒ, US ˌbædənˈɑːʒ/ *noun*

(لـە فـەرەنسی، وێـژەیـی) شـۆخی، حەنـەک، سۆحبەت، جەفەنگ، banter ۞ مزاح، مطایبه

badlands /ˈbædlændz/ *noun, pl.*

1 بـەوبوو، بـەدبووم، وشـکارۆ، زەوی رووتـەن، وشـکار، رووتـەزەوی 2 (the Badlands) ناوچەیـەکی بـەربلاو لـە رۆژاوای ئـەمریکا ۞ بدبوم

bad language *noun*

قسەی پیس، جنێو، سخێف، قسەی ساردوسووک ۞ دشنام، فحش

badly /ˈbædli/ *adverb* (worse, worst)

بەتوندی، توند، شپرزە، زۆر، گەلێ، یەکجار، خراپ، بەشێوەیەکی خراپ: *badly organized* ◊ *-ly designed* ۞ به شدت، خیلی، به نحو بدی

badly off *adjective*

هـەژار، نـەدار، دەس‌تـەنگ، دەس‌کـورت ۞ تهی‌دست، فقیر

badminton /ˈbædmɪntən/ *noun*

بەدمینتۆن (بنەڕەت: لە ناوی *Badminton* (لە باشـووری رۆژاوای ئینگلتـەرە)، کۆشـک یـان بنکـــەیێکـــی دوکـــی Beaufort لـــە Gloucestershire، جێگایێ کە یەکەم جار ئەو کایە کرا) ۞ بدمینتون

bad-tempered *adjective*

بـەدخوو، بەدڕەفتار، بـەدفەر، ناجسن، رووتاڵ: *He sat in bad-tempered silence* (bad-temperedly *adv*: بەدخووانـە، بەدڕەفتارانـە، بەدفەڕانە، رووتاڵانە) ۞ بداخلاق، بدعنق

bad word *noun*

قسەی پیس، جنێو، سخێف، قسەی ساردوسووک ۞ ناسزا، فحش

Baedeker /ˈbeɪdɪkə, German ˈbɛːdəkɐ/ *noun*

کتێبی رێنیشـاندەر (بۆ گەڕوانـەکان، لە لایـەن بلاوکەرەوەی ئەلمانی کارل بـەیدیکێر Karl Baedeker (1801–59)) ۞ راهنما

baffle /ˈbæfl/ *noun*

شەپۆل‌بەست، شەپۆل‌بەند، پەردە، پێلگر، بەربەست، نەهێڵەشەپۆل، دەزگا یان کەرستەیێ بۆ دابین‌کردنی رژانی شلە، گاز یان ماک و مەتریاڵی شل یان بۆ بەرگرتن لە بڵاوبوونەوەی دەنگ و رووناکی لە ئاست یان لا و رێڕەوێکی تایبەتی‌دا ◌ موج گیر، بافل

bafflegab /'baf(ə)lgab/ *noun*
(نافەرمی) زمانی لێ‌تێنەگەیشتوو یا تێکەڵ‌وپێکەڵ ◌ زبان غیرمفهوم

bafflement /'bæflmənt/ *noun*
سەرلێ‌شێوان، گێژی، کاسی، تاسان، سەرسوورمان، سەرسامی: *His reaction was one of bafflement* ◌ سردرگمی، گیجی، حیرت

baffling *adjective*
سەرلێ‌شێوێن، گێژکەر: *Some of the country's customs are baffling to outsiders* (bafflingly *adv*) ◌ سردرگم‌کننده

BAFTA *abbreviation* /'baftə/, British Academy of Film and Television Arts
ئاکادیمی فیلم و تەلەفزیۆنی بریتانیا ◌ آکادمی فیلم و تلویزیون بریتانیا

bafta /'bɑːftə/ *noun*, also baft
جۆرێ کوتاڵی زبر، زۆرتر کەتانی (لە *bāft* ی "فارسی") ◌ بافته

bag /bæg/ *noun*
1 جانتا، هەمانە، توورەکە، هەگبە، کیس، کیسە، جزدان، ساک، کیف، جەواڵ، هۆر؟، خورج، تیوەرە، تیر، دەڵق، پاکەت: *a plastic/polythene/paper bag* 2 بری جێ‌بوونەوە 3 راو، نێچیرەوانی: *We got a good bag today* 4 (bags) بڕ یان ژمارەیەکی زۆر: *Get in! There's bags of room* 5 ماس، با (ژێرچاو، بێ‌خەوی یا لەبەر پیری): *bags under the eyes*؛ هێزەڕۆن، خێگەڕۆن skin (bag ◌ 1 کیف، ساک، کیسه، پاکت، توبره، خورجین 2 مقدار گنجایش 3 شکار 4 (در جمع) تعداد یا مقدار زیاد 5 پف

Baganda /bə'gandə/ *noun, pl.* sing. Muganda
گەلێکی ئەفریکایی مەڵبەندی Buganda، ئێستا بەشێکە لە یوگاندا ◌ باگاندا

bagasse /bə'gas/ *noun*
تڵتەی قامیشی شەکر، قامیشی شەکری هەڵگلۆفراو ◌ تفاله‌ی نیشکر

bagatelle /ˌbægə'tel/ *noun*
1 باگاتێل: جۆرێ یاری، شێوەی بیلیارد دەدا 2 شتی ناگرنگ و هیچەکە، هیچ، کاری ناگرنگ یان ئایەخ 3 پارچە موسیقایەکی کورت ◌ 1 باگاتل 2 چیز جزئی 3 (موسیقی) قطعه‌ای کوتاه

bagel /'beɪgl/ *noun*
بێی‌گیل، نانی ئاڵقەیی، نانی خڕ، خڕەنان (لە Yiddish *beygel*) ◌ باگل

bagful *noun, pl.* bagfuls
(پڕ)توورەکەیێ، (پڕ)کیسەیێ، هەگبەیێ ◌ بە اندازه‌ی یک کیسه

baggage /'bægɪdʒ/ = luggage

baggage car = luggage car

baggage room = left-luggage office

bagging *noun*
پارچەیێ بۆ دروست‌کردنی توورەکان، پارچەیی توورەکەیی ◌ باگینگ

baggy /'bægi/ *adjective* (baggier, baggiest)
1 هەراو، دەلەب، فش، گوشاد، نەتەنگ، توورەکەیی، توورکەئاسا، داهۆر: *a baggy T-shirt* ◊ *baggy trousers* 2 چۆکداو (شەڵوار): baggily /'bægɪli/ *adv*: داهۆرانە، بەشێوەیەکی فش و گوشاد، هەراوانە؛ bagginess /'bæginəs/ *n*: هەراوی، داهۆری، دەلەبی، فشی، گوشادی) ◌ 1 گشاد، گل و گشاد 2 زانو انداخته

bag lady *noun*
(نافەرمی) ژنی سەرلێ‌شێواو یا بێ‌ماڵ‌وحاڵ، دەربەدەر ◌ زن آواره

bag lunch = packed lunch

bagman *noun, pl.* bagmen
1 فرۆشیاری گەڕۆک 2 (ئەوستراڵیا) ژنی قەحبە 3 (کەنەدی) پارەتی کۆکەرەوەی سیاسی ◌ 1 فروشنده‌ی سیار 2 زن فاحشه 3 باگمن

bagnio /'bɑːnjəʊ, US 'banjəʊ/ *noun, pl.* bagnios
1 (مێژوویی، لە رۆژهەڵاتی دوور) بەندیخانە، زیندان 2 قەحبەخانە ◌ 1 زندان 2 فاحشه‌خانه

bagpipes /'bægpaɪps/ *noun, pl.*, also pipes
مەشکە(نایە)، هەمبانە، بەگ‌پایپس (ئامێرێکی موسیقایە) ◌ نی‌انبان

ba gua /bɑː 'gwɑː/ *noun*, also pa kua
1 با گوا: موتیفێکی دینی چینی 2 جۆرێ هونەری شەڕی چینی ◌ با گوا

baguette /bæ'get/ *noun*, also French loaf, French stick
1 نانی باگێت، نان‌بەگێت (هی فەرەنسە) 2 (بیناسازی) جورێ نەخشی گەچی moulding چکۆلەی نیمچەبازنەیی 3 گەوهەرێ ب.ت. ئەلماس، بە شێوەی لاکێشە (ی درێژ) 4 جوری کیفی ژنانەی لاکێشەیی بەندکورت ◌ 1 نان باگت 2 ابزار فتیله‌ای 3 و 4 باگت

bagworm *noun*
کرمی (مێرووی) مۆریانە یان پەپوولەی شەوگەڕ، هەگبەکرم؟ [خێزان Psychidae] ب.ت. یەکێ (*Thyridopteryx ephemeraeformis*) کە بەلای دارە گەلاڕێز یان هەمیشەسەوزەکانی

ڕۆژهەڵاتی ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکایە ۞ کرم موریانە یا پروانە

bah /bɑː/ *interjection*

ئەهـ (بۆ دەربڕینی بێز و بێزاری disdain یان contempt) ۞ آه

Baha'i /bɑːˈhɑːi/ *noun*, also Bahai, *pl.* Baha'is

1 بەهایی (دامەزراو لە سەدەی 19دا، پێداگیری لەسەر یەکێتی گەوهەری مرۆڤ و هەموو دینەکان و گەران بە دوای ئاشتی جیهانی) 2 لایەنگری باوەڕی بەهایی ۞ بهائی

Baha'ism /bɑːˈhɑːɪz(ə)m/ *noun*

بەهاییباوەڕی (بنەڕەت: لە *bahā'* عەرەبی "splendour") ۞ بهائی‌گرایی

Bahamian /bəˈheɪmɪən/ *noun, adjective*

n خەڵک یان دانیشتووی باهاماز، باهامایی *adj* باهامایی ۞ باهامایی

Bahasa Indonesia /bəˈhɑːsə/ *noun*

زمانی فەرمی ئیندۆنیزیا ۞ زبان رسمی اندونزی

Bahasa Malaysia *noun*

زمانی فەرمی مالیزیا ۞ زبان رسمی مالزی

Bahia grass *noun*

(ڕووەکناسی) جۆرێ گیای چەندساڵەی گەرمێنانی ئەمریکا، لە ئەمریکای باشووری وەک مێرگ بەکاردێنرێ [*Paspalum notatum*] (*Bahia* هەرێمێکی بریزیل) ۞ نوعی گیاه

Bahraini /bɑːˈreɪni/ *noun, adjective*

n خەڵکی بەحرەین *adj* سەربە بەحرەین یان خەڵکەکەی ۞ بحرینی

baht /bɑːt/ *noun, pl.* same

یەکەی بنەڕەتی پارەی تایلەند، بەرامبەر بە سەد satang ۞ بات

Bahutu = plural form of Hutu

bail[1] /beɪl/ *noun*

1 بارمتە، دەستەبەرانە، دەستەبەری، زەمانەت 2 کەفیل، دەستەبەر، زامن 3 بەردان یان ئازادبوون بە دانانی دەستەبەر (نامە) ۞ 1 وجه‌الضمان، ضمانت 2 ضامن 3 آزادی به قید ضمانت

bail[2] /beɪl/ *noun*

1 دەسک، قوڵف (کتری و هتد) 2 کەمە، تاسمە، دەور یان گەوی دەوری کۆس 3 سەتڵ، دۆلکە ۞ 1 دسته 2 حلقه‌ی دور چلیک 3 سطل

bailable *adjective*

بەردەبێ بە دانانی دەستەبەر(نامە)، شیاوی بەردان یان ئازادبوون بە دانانی دەستەبەر(نامە) ۞ قابل آزاد شدن به قید ضمانت

bail bond *noun*

دەستەبەرنامە، زەمانەتنامە ۞ ضمانت‌نامه

bailee /beɪˈliː/ *noun*

(ماف) پێسپێردراو، ئەسپاردەگر ۞ تحویل‌گیرنده

bailer *noun*

1 سەتڵ، هەڵگوێزە، ئاوهەڵگوێز، ئاودەرکێش (شت یان کەسێ کە ئاوی ناو کەشتی دەردەکێشێ) 2 دەسکساز ۞ 1 بایلر 2 دسته‌ساز

bailey /ˈbeɪli/ *noun, pl.* baileys

شوورەی قەڵا، حەوشەی پشتەوەی شوورەی قەڵا، حەوشەی دەوردراو بە شوورە ۞ باروی قلعه، حیاط پشت باروی قلعه

Bailey bridge *noun*

پردی کاتی (و جوولـۆک، ب.ت. هێزە چەکدارەکان بەکاری دێنن، بنەڕەت: شەڕی جیهانی دووهەم، لە ناوی ئەندازیاری ئینگلیسی سێر *D. Bailey*) ۞ پل موقتی

bailie /ˈbeɪli/ *noun, pl.* bailies

(مێژوویی) فەرمانبەری شارەوانی یا لادادپرس لە سکاتلەند ۞ کارمند شهرداری یا قاضی دادگاه بخش اسکاتلند

bailiff /ˈbeɪlɪf/ *noun*

1 ئەفسەری قانوون یان یاسا 2 دەرگاوانی دادگا 3 کوێخا 4 فەرمانبەری پاراستنی ڕێکوپێکی دادگا 5بەڕێوەبەری زەوی‌زار (کەسێکی دامەزراو، کێڵگەگێڕ (bailiffship *n*؛ بنەڕەت: لەسەر بنەمای *bajulus* لاتین "manager ،carrier") ۞ 1 پلیس قضایی 2 ضابط دادگستری 3 مباشر 4 مأمور حفظ نظم دادگاه 5 بایلیف

bailiwick /ˈbeɪlɪwɪk/ *noun*

1 ناوچە یان دەسەڵاتی bailiff یان bailie 2 (نافەرمی) بوار، پانتایی، مەڵبەند ۞ 1 بایلویک 2 حوزه، گستره

bailment /ˈbeɪlmənt/ *noun*

(ماف) بەردان بە دانانی دەستەبەرنامە ۞ آزادی به قید ضمانت

bailor /beɪˈlɔː/ *noun*

(ماف) پێ‌سپێر، (ڕا)سپاردەدانەر ۞ تحویل‌دهنده

bailout /ˈbeɪlaʊt/ *noun*

پەڕین یان بازدان بە چەترەوە، چەترەبازی ۞ پرش با پاراشوت

bailsman /ˈbeɪlzmən/ *noun, pl.* bailsmen

دەستەبەر، کەفیل، زامن ۞ ضامن

Baily's beads *noun*

(ئەستێرەوانی) مووروو یان دەنکەکانی بایلی (بنەڕەت: لە ناوی ئەستێرەوانی ئینگلیسی Francis *Baily* (1774-1844)) ۞ بایلی بیدز

Bairam /bʌɪˈrɑːm/ *noun*

هەریەک لە دوو جەژن و فێستیڤاڵی ساڵانەی موسڵمانان، بایرامی گەورە لە کۆتایی ساڵی ئیسلامی و بایرامی چکۆلە لە دوایی ڕەمەزان ۞ بایرام

bairn /beən, US bern/ *noun*

منداڵ، منداڵ، فرزەند، زارۆک (زۆرتر لە سکاتلەند و ئینگلیسی باکووری، ئەڵمانی

بنەرەت) ۞ کودک

bait /beɪt/ *noun*

1 چەشـکە، تامـک، چەشـە، دان، دانـە: *Live worms are used as bait* 2 داو، تەڵـە: *The police used him as bait to trap the killers*
۞ 1 طعمە، چشتە 2 دام

baiza /'bʌɪzɑː/ *noun, pl.* same or baizas

یەکەی پارەی عۆمان، بەرامبەر بە سەدیەکی rial
۞ بایزا

baize /beɪz/ *nound*

چۆغە، مارت (پارچە، ب.ت. بۆ داپۆشینی میزی بیلیارد و...) ۞ ماهوت

Bajan /'beɪdʒ(ə)n/ – *adj & n* informal term for Barbadian

bake /beɪk/ *noun*

لێنان، کردن، پێوەدان، برژان، پێژان؟ (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ پخت

baked *adjective*

لێنراو، برژاو، پێژراو، سوورەوەکراو، سوورۆکراو، پێوەدراو ۞ پختە

baked Alaska /ˌbeɪkt ə'læskə/ *noun*

جۆرێ دێسێر کە لە کەیک و بەستەنی دروست دەبێ و بە meringue داپۆشراوە ۞ نوعی دسر

baked beans *noun, pl.*

پاقلەی قوتووکراو ۞ کنسرو لوبیا

bakehouse /'beɪkhaʊs/ – bakery

Bakelite /'beɪkəlaɪt, US 'beɪkl-/ *noun*

بێکلیت (جۆرێ پلاستیکی رەقی قاوەیی تۆخ)
۞ باکلیت

baker /'beɪkə(r)/ *noun*

نانەوا، تەنوورەوان، تەنوورەڤان ۞ نانوا

baker's dozen *noun*

سێزدە، سیازدە، سێزدە دانە ۞ سیزدە، سیزدە عدد

bakery /'beɪkəri/ *noun, pl.* bakeries, also bakeshop

نانەواخانە، نانەوایی، سەرتەنوور ۞ نانوایی

bakeshop /'beɪkʃɒp, US -ʃɑːp/ = bakery

baking /'beɪkɪŋ/ *noun, adjective,* also baking hot

n لێنـان، کـردن، پێـژان، دروسـت کـردن (نـان، کەیک و هتد): *adj a baking dish/tin* یەکجار گـەرم، سـووتێنەر، پرووکێنـەر ۞ *n* پخـت *adj* سوزان

baking flour = self-raising flour

baking powder *noun*

هـەوێن، گـەردەی هـەوێن، ئامیـان، گـەردە یـا هاراوەی نانکردن ۞ پودر مخمر

baking soda = sodium bicarbonate

baking tray *noun*

کەشەفی لێنان ۞ سینی پخت

baklava /'bɑːkləvə, US 'bak-/ *noun*

(لە تورکییەوە) جۆرێ دێسێری رۆژهەڵاتی نێوەڕاست ۞ باکلاوا

baksheesh /ˌbæk'ʃiːʃ/ *noun*

خێر (= لە رۆژهەڵاتی نێوەڕاستدا، لە *bakšīš* ی "فارسی") ۞ صدقە

BAL *abbreviation* British Anti-Lewisite = dimercaprol

Balaam *noun,* Greek, from Hebrew *Bil'ām*

بیلعەم، بەلعەم، بالیم: پێغەمبەرێکی پەیمانی کۆن
۞ بلعم

balaclava /ˌbælə'klɑːvə/ *noun,* also balaclava helmet

بەلاکلاڤا (= جۆرێ کڵاوی داڕینە کە سەر و مل و دەموچـاو دادەپۆشـێ، لـە نـاوی دێـی *Balaclava* لە کریمیە Crimea) ۞ بالاکلاوا

balafon /'baləfɒn/ *noun*

xylophone یکی گەورە، هی موسیقای رۆژئاوای ئەفریکا ۞ بالافون

balalaika /ˌbælə'laɪkə/ *noun*

بەلەلـەیکا (سـازێکی موسـیقایی شـێوەگیتار و سێگۆشـە، دوو، سـێ یـا چـوار ژێی هەیـە و لـە وڵاتـانی سـلاڤ و ب.ت. رووسـیە بـاوە) ۞ بالالایکا

balance /'bæləns/ *noun,* bal abbreviation balance

1 هاوسـەنگی، هاوکێـشی، لەنگـەر، تـەرازی، تەرازمـەندی، مـیزانی، تـەرازێتی، هاوتـەرازی 2 هاورێکی، کۆکی، گونجان: *This newspaper maintains a good balance in its presentation of different opinions* 3 پاشـماوە، باقی، سەرباقی 4 تەرازوو 5 (هەروەهـا balance wheel) لەنگەرە، لیزۆک (سـەعات) 6 جەر، کۆک، جەری میزان ۞ 1 تـوازن، تعـادل، موازنە 2 هماهنگی 3 بقیە، ماندە 4 ترازو 5 رقاصک 6 کوک

the balance beam = beam

balance budget *noun*

دراونامـە یـان بودجـەی هاوسـەنگ ۞ بودجـەی متعادل

balanced /'bælənst/ *adjective*

1 هاوکێش، هاوسەنگ، هەڤسـەنگ، تەرازمـەند، دانگ، کێشراو، تەراز، میزان 2 هاورێک، گونجاو
۞ 1 متوازن، متعادل 2 هماهنگ

balanced sentence *noun*

رستەی هاوکێش یان هاوتا ۞ جملەی متوازن

balance diet *noun*

پارێزی هاوسەنگ ۞ رژیم غذایی متعادل

balanced reaction *noun*

کاردانەوەی هاوسەنگ(کراو) ۞ واکنش موازنەشدە

balanced state *noun*

(کیمیا) بار یان دۆخی هاوکێش یان هاوسەنگ

⟐ حالت متوازن

balance of payment *noun*
هاوسەنگی پێدانەکان یان پارەدانەکان ⟐ موازنەی پرداختها

balance of power *noun*
هاوکێشی هێز، هاوسەنگبوونی هێز، تەرازووی هێز ⟐ موازنەی قدرت

balance of trade *noun*
هاوسەنگی کارداری یان بازرگانی ⟐ موازنەی تجاری

balance sheet *noun*
نامەی هاوسەنگی، هاوسەنگی‌نامە، تەرازنامە ⟐ ترازنامە، میزانیە

balance wheel *noun*
لەنگەرە، لیزۆک، چەرخی هاوسەنگی (سەعات) ⟐ رقاصک

balancing act *noun*
کارسازی (پرۆسەیێ کە لەودا کەسێ هەوڵ دەدا تا دووان یان زیاتر یان گروپێ قایل بکا کە کۆمەڵە شتێکی جیاوازیان دەوێ) ⟐ بالانسینگ اکت

balander /bəˈlandə/ *noun*, also balanda
(سووکانە، لەنێو رەسەن یان سەرەتانشینەکانی ئەوستراڵیادا) پیاوی سپی‌پێست (گۆڕاوی "Dutchman" Hollander) ⟐ مرد سفیدپوست

balanitis /ˌbaləˈnʌɪtɪs/ *noun*
ماسینی سەلکەکیر، سەلکەماسێ glans penis ⟐ آماس حشفە

balas ruby /ˈbaləs/ *noun*
یاقووت یا لالی بەدەخشان (لە *Badakšān*ی ئەفگانستان) ⟐ لعل بدخشان

balata /ˈbalətə, US bəˈlɑːtə/ *noun*
دارێکی گەرمێنانی ئەمریکا کە بەرێکی خۆراکی دەگرێ و latex بەرهەم دێنێ [*Manilkara bidentata*] ⟐ بالاتا

balboa /balˈbəʊə/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی پاناما، بەرامبەر بە سەد centesimo (بنەڕەت: لە ناوی دۆزەرەوەی سپانیایی *Balboa* Vasco Núñez de) ⟐ بالبوا

balbriggan /balˈbrɪg(ə)n/ *noun*
جۆرێ کوتاڵی کەتانی، جاران بۆ جلی ژێرەوە و گۆرەوی بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە ناوی شاری *Balbriggan*ی ئیرلەند، لەوێ دەکرا) ⟐ نوعی پارچە

balconied *adjective*
(خانووبەرە و هتد) خاوەنی باڵکۆن، بانجیلەدار ⟐ دارای بالکن

balcony /ˈbælkəni/ *noun, pl.* balconies
1 بەرهەیوان، بانجیلە، هەواڵە، باهۆ 2 (لە تیاتر یان سینەما) باڵکۆن، بالاخانە، لۆژی سەرێ (بنەڕەت: لە *balcone* ئیتالیایی) ⟐ بالکن

bald /bɔːld/ *adjective*
1 تاس، کەچەڵ، کەل، بێ‌قژ، رووتاوە، بێ‌تووک 2 (گیانەوەر) گەڕۆڵ 3 رووتاو، بێ‌گەڵا، رووتەن 4 وشک، بێ(گژ)گیا 5 (تایە) خوراو، شەقڵ‌نەماو، سوواو، لووس، ساف 6 سادە، بێ‌پەردە، ئاشکرا، لەڕوو، بێ‌پەردە، بێ‌شێلەوبێلە (balding /ˈbɔːldɪŋ/ *adj*: رووڵەتاسێ؛ baldly /ˈbɔːldli/ *adv*؛ baldish *adj*: قسەلەڕوو، ئاشکرا، بێ‌پەردە، قسەلەڕووانە؛ baldness /bɔːldnəs/ *n*) ⟐ 1 تاس 2 گر (حیوان) 3 بی‌برگ، لخت 4 خشک، بی‌گیاه 5 سائیدە 6 سادە، رُک، صاف و پوست‌کندە

baldachin /ˈbaldəkɪn, US ˈbɔːld-/ *noun*, also baldaquin /ˈbɔːldəkɪn/
چەترە، ئاسمانە (بنەڕەت: لە *baldacchino* ئیتالیایی، لە *Baldacco* "بەغدا(د) Baghdadی ئێراق") ⟐ سایبان

bald cypress *noun*
1 سەوڵەڕووتەنە، سەرەوەڕووتاوە: جۆرێ سنەوبەری گەڵاوەریوی deciduous گەورە (لە خێزانی *Taxodium distichum*) Taxodiaceae)، هی زەلکاوەکانی باشووری ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا؛ هەروەها: دارێکی پێوەندیداری (*T. mucronatum*) مەکسیک و باشووری تێکزاس 2 داری سوور و سەختی سەوڵەڕووتەنە کە زۆر بۆ ناسکەتەختە shingle بەکاردێنرێ ⟐ نوعی سرو

bald eagle *noun*
هەڵۆی سەرسپی، هەڵۆی ئەمریکایی (وەک نیشانە و هێمای ئەمریکا بەکاردێنرێ. [*Haliaeetus leucocephalus*]) ⟐ عقاب گر

Balder *noun*, Old Norse *Baldr*
باڵدیر، باڵدر (نۆرسی کۆن): کوڕی Odin و Frigga و خوای رووناکی و ئاشتی نۆرس ⟐ بالدر

balderdash /ˈbɔːldədæʃ, US -dərd-/ *noun*
قسەی هیچەکە، قسەی بێ‌تام، هەڵیت‌وپڵیت ⟐ یاوە، چرند

bald-faced *adjective*
قسەلەڕوو، ئاشکرا، روون، بێ‌پەردە ⟐ رک، صاف و پوست‌کندە

baldhead = baldpate

baldheaded *adjective*
تاس، سەرتاس، سەربێ‌موو، سەرڕووتاو ⟐ تاس

baldie = baldy

baldmoney /ˈbɔːldmʌni/ = spignel

baldpate *noun*
مرۆی سەرتاس ⟐ آدم تاس

baldric /ˈbɔːldrɪk/ *noun*
(مێژوویی) شیربەست، شمشێربەند، شمشێرگیر، بەستی شمشێر، زێرواڵا، حەمایل (بنەڕەت: لە

baudre فەرەنسی کۆن) ◌ بند شمشیر، حمایل

baldy *noun, adjective,* also baldie

n (نافەرمی، سووکانە) مرۆی کەچەڵ یان سەرتاس *adj* (لە سکاتلەند و ئیرلەند) تاس، کەل ◌ *n* آدم تاس *adj* تاس

bale[1] /beɪl/ *noun*

گورزە، تا، تایە، بەستە، مۆچ، بەستەک، تۆپ، کۆما، لۆدە، کۆگا، کوا (*a bale of paper*، *a bale of hay*، *baler n*) ◌ بسته، عدل، کپه

bale[2] /beɪl/ *noun*

بەلا، رەنج، بەدبەختی، ئاپۆر، نەهامەتی، مەینەتی ◌ محنت، مصیبت

baleen /bə'li:n/ = whalebone

baleen whale *noun*

(گیانەوەرناسی) نەهەنگێ کە ئێسکی شەویلکەی هەیە [ژێردەستە Mysticeti] ◌ گروهی از وال‌ها

bale fire *noun*

ئاگری وریاکردنەوە، ئاوری هۆشیارکردنەوە ◌ آتش اخطار

baleful /'beɪlfl/ *adjective*

1 بەدفەر، نگریس، (بەد)شوم، بێ‌ودم 2 بەزیان، بەزەر، بەوەی، کوشندە، پڕمەترسی، هەرەشاوی، ترسناک (*a baleful look/influence*؛ balefully /'beɪlfəli/ *adv*: نگریسانە، بەدفەرانە، پڕمەترسی‌یانە؛ balefullness /'beɪlflnəs/ *n*) ◌ 1 شوم، منحوس 2 مضر، پرمخاطره

balibuntal /ˌbalɪ'bʌnt(ə)l/ *noun*

جۆرێ حەسیری پڕچنراو، بۆ کلاو بەکاردێتری (بنەرەت: لە *Baliuag* فیلیپین، شوێنێ ئەو حەسیرەی لێ سەرهەڵداوە + buntal) ◌ بالیبونتال

Balinese /ˌbɑ:lɪ'ni:z/ *noun, adjective, pl.* same

n 1 خەڵکی Bali 2 زمانی ئیندۆنیزیایی بالی *adj* سەربە بالی، خەڵکەکەی یان زمانەکەی ◌ بالی

balistraria *noun*

کون (لە قەلا و بۆ خستنی تیر) ◌ سوراخ

balk = baulk

Balkan /'bɔ:lkən/ *adjective, noun*

adj سەربە نیمچەدوورگە یان دانیشتووانی بالکان *n* (the Balkans) ولاتانی بالکان، ولاتانی نیمچەدوورگەی بالکان، یۆگۆسلاڤیا، رۆمانیا، بولگاریا، ئالبانیا، یۆنانی و بەشی ئەورووپایی تورکیا ◌ بالکان

Balkanization *noun*

دابەش‌کردن یان دابەشاندن بۆ پارچە و کەرتی ورد(تر) ◌ بالکانیزاسیون

balky /'bɔ:lki, US 'bɔ:ki/ *adjective* (balkier, balkiest), Brit. also baulky

1 نەگونجاو، نالەبار، نەشیاو 2 یارمەتی‌نەدەر، هاوکاری‌نەکردوو، لاجەڵەو: uncooperative (balkiness *n*) ◌ 1 نامناسب، ناشی 2 فاقد حس همکاری

ball[1] /bɔ:l/ *noun*

1 تۆپ، گۆگ، خڕۆکە، گۆ، گرمۆڵە، کولو (خوری و هتد) 2 گلۆلە، تۆپ، گنا 3 گوللە، ساچمە 4 گلۆر، گروفەر، گلۆر، خڕی ◌ 1 توپ، گوی، کره 2 کلاف 3 گلوله، ساچمه 4 گردی

ball[2] /bɔ:l/ *noun*

شایی، سەما (کۆڕ) ◌ رقص

ballad /'bæləd/ *noun*

بەیت، لاوژە، چیرۆکی هۆنراوە، چامە، بەستە، ستران، گۆرانی (دڵدارانە؛ balladeer *n*؛ balladic *adj*؛ balladry *n*) ◌ شَروه، ترانه

ballade /bæ'lɑ:d/ *noun*

بەلاد، سەربەند(ە)، پارچە موسیقایێکی دڵدارانە یان رۆمانتیک، ب.ت. بۆ پیانۆ ◌ ترجیع‌بند

ballad metre = common metre

ball and chain *noun*

گۆ و زنجیر(ە)، گۆزنجیرەیی ◌ گوی و زنجیر

ball-and socket joint *noun*

بەستەگۆیی، بەستی تۆپی، خڕبەند، گۆ و بەند، جومگەی گۆیی، جومگەگۆیی (میکانیک) ◌ مفصل کروی

ballan wrasse /'balən/ *noun*

بنبۆکە: پیرێژنەیێکی زلەی کەنار و شۆستە بەردانی‌یەکان [*Labrus bergylta*] (لە *ballán* ئیرلەندی، لە *ball* "spot") ◌ نوعی ماهی

ballast /'bæləst/ *noun*

1 پارسەنگ، راگیرە، سەنگ یان قورسەی هاوکێشی، هاوسەنگێنە 2 ورکەبەرد، زیخ (چینێکە بۆ دارشتنی بنکی ریگاوبان) ◌ 1 وزنەی تعادل 2 بالاست

ball-bearing *noun*

گۆبەند، بۆلبرینگ ◌ بلبرینگ

bellboy /'bɔ:lbɔɪ/ *noun*

کوری تۆپ‌هەڵگرەوە، تۆپ‌چن (لە تێنیس‌دا) ◌ بولبوی

ball clay *noun*

تۆپەڵەقوڕ، چوونە ◌ بال کلای

ballcock /'bɔ:lkɒk, US -kɑ:k/ *noun*

سەراوکەوتە، سەرکەوتە، پەستێنەی گۆیی ◌ شناور

ballerina /ˌbælə'ri:nə/ *noun*

ژنەسەماکەری بالی یان بالێی ◌ بالرین

ballet /'bæleɪ/ *noun*

سەما یان هەڵپەڕکێی بالی، بالی، بالە، بالە، تیپ یا کۆڕی بالی، موسیقای بالی (balletic *adj*؛ balletically *adv*) ◌ باله، گروه باله، موسیقی باله

ballet-dancer *noun*

سەماکەر یان دانسێری بالی یان بالی، سەماکێشی بالێت ◌ بالرین

balletomane /'balɪtəʊˌmeɪn/ *noun*

هۆگری بالی یان بالی، هۆگر بە بالێت ◌

علاقمند به باله

balletomania *noun*
هۆگریتی بە بالێ یان بالی، هۆگریتی بە بالێت ۞ علاقمندی به باله

ballflower *noun*
گیازەنگولە، گولەپیالە، گولەزەنگولە، گیایێکی گوڵزەنگولەیی سپی، ئەرخەوانی یان شین ۞ گل استکان

ballflower moulding *noun,* also ballflower ornament
نەخشی گیازەنگولەیی یان گولەزەنگولەیی ۞ ابزار گل استکانی

ball game *noun*
1 گۆیێن، تۆپێن، تۆپ‌تۆپێن 2 بێسبۆڵ (ئەمریکا) 3 رەوش، کاودان، هەل‌ومەرج، بار ۞ 1 بازی با توپ 2 بیس‌بال 3 موقعیت، وضع

ballgirl /ˈbɔːlgɜːl, US -gɜːrl/ *noun*
کچی تۆپ‌هەڵگرەوە (لە تێنیس‌دا) ۞ بال‌گرل

ballista /bəˈlɪstə/ *noun, pl.* ballistae /-stiː/ or ballistas
مەنجەنیق، هێلکال، هێلکان، بەرداوێژ (بنەرەت: لە لاتینەوە، لەسەر بنچینەی *ballein* یۆنانی‌یەوە "هاویشتن") ۞ منجنیق

ballistic /bəˈlɪstɪk/ *adjective*
1 هاوێژەیی، سەربە هاوێژەناسی، سەربە هاوێژەمەنی یان تەنێ کە بەپێی قانوونی هاوێژەناسی دەڕوا 2 (go ballistic) irrational یا overwrought بەردبەباکردن، بوون: *He went ballistic when I told him* ۞ (ballistically /bəˈlɪstɪk(əli)/ *adv*) پرتابی، پرتاب‌شناختی

ballistic missile *noun*
مووشەکی بالیستیکی ۞ موشک بالیستیکی

ballistics /bəˈlɪstɪks/ *noun, pl.*
هاوێژەناسی، زانستی هاوێژەمەنی، زانستی بزوانی شتە هاوێژراوەکان؛ تایبەتمەندی فڕینی هاوێژەکان (ballistician *n*) ۞ پرتاب‌شناسی

ballocks *noun,* also bollocks, *pl.*
1 فلتە، قسەی هیچەکە، شرم‌وبرم 2 گون، وەتە ۞ 1 چرند، یاوه 2 بیضه

balloon /bɔˈluːn/ *noun*
1 بالۆن، شاتۆپ، گاتۆپ 2 فوودانە، پزدان 3 شووشەیێکی گەورەی خڕ بۆ خواردنەوە، ب.ت. براندی 4 (نافەرمی، سکاتلەند) کەسێکی گەوج (بنەرەت: لە *ballon* فەرەنسی یان *ballone* ئیتالیایی "تۆپی گەورە "large ball") ۞ 1 بالون 2 بادکنک 3 بالون 4 آدم احمق

balloon angioplasty *noun*
نەشتەرگەری گەورە یان هەمراوکردنەوەی رەگی خوێن بە رێگای catheter بالۆنەوە ۞ بالون آنژیوگرافی

balloonfish *noun, pl.* same or balloonfishes
بالۆنەماسی، ماسی‌یەبالۆنە [*Diodon holocanthus*] ۞ نوعی ماهی

ballooning *noun*
بالۆن‌سواری، شاتۆپ‌سواری، بالۆنەوانی ۞ بالون‌سواری

balloonist /bɔˈluːnɪst/ *noun*
بالۆن‌سوار، شاتۆپ‌سوار، بالۆنەوان ۞ بالون‌سوار

balloon tyre *noun*
تایەی پان (بای کەم تیایە) ۞ لاستیک اسپورت

ballot /ˈbælət/ *noun*
1 دەنگ 2 دەنگ‌پەڕ، پەڕەی دەنگ، پەڕەی دەنگ‌دان، دەنگ‌نامە 3 دەنگ‌دان 4 رێکخستەی دەنگ‌دانی نهێنی 5 مافی دەنگ‌دان 6 دەنگەکان، کۆی دەنگ: *She won 58.8% of the ballot* ۞ 1 رأی 2 ورقەی رأی‌گیری 3 رأی‌گیری 4 سیستم رأی‌گیری مخفی 5 حق رأی 6 آرا

ballot-box *noun*
سنووقی دەنگ ۞ صندوق رأی

the ballot-box *noun*
رێکخستە یان سیستمی دەنگ‌دان لە هەڵبژاردنێک‌دا: *The people make their wishes known through ballot-box* ۞ سیستم رأی‌گیری در یک انتخابات

ballot paper *noun*
دەنگ‌نامە، پەڕ یان کاغزی دەنگ‌دان ۞ ورقەی رأی‌گیری

ballot-rigging *noun*
فرت‌وفێڵ یان گزەکاری لە هەڵبژاردن‌دا ۞ تقلب در انتخابات

ballpark /ˈbɔːlpɑːk, US -pɑːrk/ *noun*
1 یاریگەی تۆپێن، یاریگای بەیسبۆڵ، بەیسبۆڵگە 2 (نافەرمی) پانتایی، مەڵبەند، بوار ۞ 1 بولپارک، زمین بیس‌بال 2 حوزه

ball-pen *noun*
خودکار ۞ خودکار

ballpoint /ˈbɔːlpɔɪnt/ *noun,* also ballpoint pen
خودکار ۞ خودکار

ballroom /ˈbɔːlruːm, US -rʊm/ *noun*
سەماخانە، خانەی هەڵپەڕکێ، هۆڵی هەڵپەڕکێ یان سەما ۞ تالار رقص

ballroom dancing *noun*
جۆرێکی هەڵپەڕکێ (سەما) بە ریتمە نەریتی‌یەکان یان ب.ت. waltz ۞ موسیقای وۆلس بالروم دانسینگ

balls /bɔːlz/ *noun, interjection, pl.*
n 1 گون، وەتە 2 هەڵیت‌وپلیت 3 گەندەڵکاری، گووکاری، تیریان *interj* قسەی قۆڕ ۞ *n* 1 خایه 2 چرت‌وپرت 3 افتضاح *interj* مزخرف

balls-up *noun*

گووکاری، تیریان، تیکدان، شیواندن ۞ افتضاح، گەکاری

ballsy *adjective* (ballsier, ballsiest)
نەترس، بویر، چاوسوور، بێباک، دلنیا ۞ متهور، دلیر، مطمئن

ball valve *noun*
زمانەی گۆیی، تۆپەوانە (میکانیک) ۞ دریچەی کروی

ballyhoo /ˌbæliˈhuː, US ˈbælihuː/ *noun*
(نافەرمی) زەنازەنا، قالمەقالم، هەراوزەنا، بگرەوبەردە، هەاروهوریا، ژاوە ۞ هیاهو، جنجالی

balm /bɑːm/ *noun*
1 رۆنی بەلسان یان بام 2 گیاسەودا (هەروەها common balm، توخم *Commiphora*؛ گەلێ جۆرن)؛ بۆ ناوی کۆمەلە گیا یان رووەکێکی بۆنخۆشی تر بەکاردێنرێ، زۆرتر خێزانی mint. ب.ن. lemon balm 3 مەرهەم، هەتوان 4 هێدیکەرەوە، خەمڕەوێن، ئارامکەرەوە، هێورکەرەوە ۞ 1 بَلسان 2 وارنگبو 3 مرهم 4 آرامبخش

balm of Gilead /ˈgɪlɪæd/ *noun*
1 بەلسانی جیلیاد، جەوک یان ریزینی جیلیاد (لە هێندێ دار دەگیرێ) 2 درەختێ کە ئەو جەوکە بەرهەم دێنێ [*Commiphora gileadensis* (عەرەبستان) و جۆرەکانی تر] ۞ بلسان جیلیاد

balm of Mecca *noun*
بەلسانی مەکی یان مەککەیی ۞ بلسان مکی

balmily /ˈbɑːmili/ *adverb*
خۆش، بەشێوەیەکی خۆش ۞ به طور مطبوع

balminess /ˈbɑːminəs/ *noun*
خۆشی، بۆنخۆشی، بەبەرامی ۞ مطبوعیت، معطر بودن

balmoral /balˈmɒr(ə)l/ *noun*
1 جۆرێ کلاوی بێلیواری خڕ، لە لایەن هێندێ هەنگی regiment سکاتلەندییەوە لەسەر دەکرێ 2 جۆرێ چەکمە یان پۆتینی چەرمی قەیتانداری قورس ۞ بالمورال

bal musette /ˌbal mjuːˈzɛt, French bal myzɛt/ *noun, pl.* same
تالاری سەما کە تیپی ئاکۆردیۆنی لێیە ۞ بال موزت

balmy /ˈbɑːmi/ *adjective* (balmier, balmiest)
1 گەرموخۆش، خۆش (هەوا): *a balmy summer evening* 2 بۆنخۆش، بەبۆن و بەرام 3 مەلهەمی، مەرهەمی ۞ 1 ملایم، مطبوع 2 معطر 3 مرهمی

balneological *adjective*
سەربە گەرماوناسی ۞ وابسته به بالنیولوژی

balneologist *noun*
گەرماوناس ۞ بالنیولوژیست

balneology /ˌbalnɪˈɒlədʒi/ *noun*
1 گەرماوناسی، لێکۆلینەوەی کانیاوە دەرمانییەکان و لایەنی چارەسەری و خۆتیاشۆردنیان 2 وشەیێکی تر بۆ balneotherapy (بنەرەت: لە لاتین *balneum* "گەرماو" + -logy) ۞ بالنیولوژی

baloneotherapy /ˌbalnɪə(ʊ)ˈθɛrəpi/ *noun*
تیمار یان چارەسەری نەخۆشی بەهۆی خۆشتن لە کانیاوە سروشتییەکان(دا) ۞ بالنیوتراپی

baloney /bəˈləʊni, US -ˈloʊ-/ *noun*, also boloney
1 هەلیتوپلیت، حەلەقومەلەق 2 = bologna ۞ چرتوپرت

balsa /ˈbɔːlsə/ *noun*
1 (سپانیایی، هەروەها balsa wood) داری بەلسا (تەختە یان دارێکی زۆر سووک) 2 درەختێکی زووهەلدەری گەرمێنانی ئەمریکا [*Ochroma lagopus*] ۞ 1 چوب بالسا 2 درخت بالسا

balsam /ˈbɔːlsəm/ *noun*
1 ئەنزەرووت، داری بەلەسان [توخم *Impatiens*] 2 رۆنی بەلەسان، رۆنی ئەنزەرووت ۞ 1 درخت بلسان 2 روغن بلسان

balsam fir *noun*
سنەوبەری ئەنزەرووت یان بەلەسان: جۆری داری سنەوبەری ئەمریکای باکووری کە Canada balsam دێنێ [*Abies balsamea*] ۞ صنوبر بلسان

balsamic /bɔːlˌsæmɪk/ *adjective*
ئارامکەرەوە، دامرکێن، هێورکەرەوە، خەمڕەوێن ۞ آرامبخش

bals musettes = plural form of bal musette

Balt /bɔːlt, US bɒlt/ *noun*
1 ئاخێوەر بە زمانی بالتیک 2 خەلکی یەکێ لە ولاتانی بالتیکی لیتوانیا Lithuania، لاتڤیا Latvia و ئێستۆنیا Estonia ۞ بالت

Balthazar /balˈθazə/ *noun*
شووشەمەیێکی یەکجار زل، بە ئەندازەی 16 شووشەی ئاسایی (لە ناوی پاتشایی بابل *Balthazar* (Dan: 5:1) ۞ بالتازار

Balti /ˈbaltɪ/ *noun, adjective*
n 1 بالتیستانی، خەلکی Baltistan، ناوچەیێ لە هیمالایا 2 زمانی تەبەتی ئەو گەلە *adj* سەربە بالتیستانییەکان یان زمانەکەیان ۞ بالتیستانی

Baltic /ˈbɔːltɪk, US ˈbɒlt-/ *noun, adjective*
n لقی زمانانی هیند و ئەورووپایی کە بریتییە لە لیتوانی(یایی) Lithuanian، لاتڤیایی Latvian و پروسیا Prussianی کۆن *adj* سەربە دەستەی زمانی بالتیک ۞ *n* بالتیک *adj* وابسته به گروه زبانهای بالتیکی

the Baltic states *noun, pl.*

ولاتـانی بالـتیک (بـریتین لـه لاتـفیا، لیتوانیـا و نیـستونیا) ◌ کشورهای بالتیک

Baluchi /bə'luːtʃi/ *noun, adjective*

n 1 خەڵـکی بەلوچـستان لـە ڕۆژاوای ئاسـیا 2 زمـانی ئێـرانی بـەلوچی *adj* سـەربەو گەلـە یـان زمانەکەیان ◌ بلوچی

balun /'balʌn/ *noun*

جـۆرێ ترانـسفۆرماتۆری ئێلیکتریکـی، بـۆ بەسـتنەوەی خولگـەی ناهاوسـەنگ و خولگـەی هاوسەنگ بەکاردێترێ (بنەڕەت: لە *bal(ance to) un(balance transformer)* پێکهـاتووە) ◌ بالان

baluster /'bæləstə(r)/ *noun*

سـتوونۆکە، سـتوونۆکەی نـەردە، سـتوونی نـەردە ◌ میلەی نرده، صراحی

balustrade /ˌbælə'streɪd/ *noun*

نەردە، چاغ، سیاج، شوورە ◌ تارمی، نرده

balustraded *adjective*

نەردەڕێز، شوورەدار، نەردەکراو ◌ تارمی‌دار

Bambara /bam'bɑːrə/ *noun, pl.* same or Bambaras

1 خەڵکی ڕۆژاوای ئەفریکای کە زۆرتر لە مالی Mali دەژین 2 زمـانی Mande ئـەو خەڵـکە ◌ بامبارا

bambino /bam'biːnəʊ/ *noun, pl.* bambini /-ni/ or bambinos

1 منـاڵ، منـداڵ، زارۆک 2 وێنـەی مـەسیح یـا کریـست لـە سـاوایی‌دا (بنـەڕەت: ئیتالیـایی، چکـۆلێنراوی *bamboo* "منـداڵ" child) ◌ 1 کودک 2 تصویر مسیح در قنداق

bamboo /ˌbæm'buː/ *noun (pl.* bamboos*), adjective*

n 1 بـامبو، لەلـە، لـەوان (ی هینـدی)، لـەقـەن، تـەرکـەز، نـەیـزە، ئـارچ، قامیـشی هینـدی [*Bambusa* و توخمەکانی تر] *adj* خەیزەرانی، قامیـشی (لەسـەرب بنچینـەی *mambu* مالزیـایی) ◌ *n* 1 خیزران *adj* خیزرانی

bamboo curtain *noun*

پەردەی قامیشی (ئاماژە بەو دیوارە ڕامیاری‌یەی (یان بـەربەسـتێکی ئایدیۆلۆژیکی، لەشکری و سیاسـی) کە لـە ساڵـەکانی 1949ـ72 کۆمـاری گـەلی چـین دابـڕیبوو، لـە بەرامبـەر پـەردەی ئاسنین‌دا) ◌ پردەی خیزرانی

bamboo rat *noun*

مـشکی بـامبوو، هـی دارسـتانەکانی باشـووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا [توخم *Rhyzomys*: چـەندین جۆرن] ◌ موش خیزران

ban[1] /bæn/ *noun*

1 بەربەنـدێتی، نـەلێکردن، ڕێگـرتن، نەهێـشتن، قەدەخە، بەربەنداندن، قەدەخاندن، قەدەخەکردن، تـەکفیر 2 ڕتـان، لەعنـەت ◌ 1 ممنوعیـت، نهـی، منع، بازداری، تحریم، تکفیر 2 نفرین

ban[2] /bɑːn/ *noun, pl.* bani /'bɑːni/

بان: یەکەی پارەی ڕۆمانیا، بەرامبەر بە سەدیەکی لیو Lue ◌ بان

banal /bə'nɑːl/ *adjective*

ئاسـایی، ڕەمـەکی، سـەرپێیی، ناسـەرنجڕاکێش، هیچەکـە، ناگرنـگ، ئایـەخ، trite) banally /bə'nɑːli/ *adv*) ◌ معمولی، پیش‌پاافتاده

banality /bə'næləti/ *noun, pl.* banalities

ئایـەخ بـوون، هیچەکـەیی بـوون، هیچـی، ناسەرنجڕاکێشی، شێرزەیی: *the banality of modern city life* ◌ پیش‌پاافتادگی، ابتذال

banana /bə'nɑːnə, US bə'nænə/ *noun*

1 هەنجیرباوا، مۆز 2 (هەروەها banana plant یـان banana tree) داری مـۆز [تـوخم *Musa*: چەندین جۆرن] ◌ 1 موز 2 درخت موز

banana belt *noun*

(تافـەرمی، ئـەمریکا) پـشتێنەی مـۆزی (= ناوچـەیێکی تـا ئەنـدازەیێ بـە تـاو و هـەوای گەرمەوە) ◌ کمربند موزی

banana oil = amyl acetate

bananaquit /bə'nɑːnəkwɪt/ *noun*

جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی دەنووک‌چەماو، هی کاریبیەن و ئەمریکای ناوەندی و باشووری [*Coereba flaveola*] ◌ نوعی پرنده

banana republic *noun*

(تایەسند و سووکانە) وڵات یان کۆماری مۆزی (وڵاتێ کـە لـەباری ڕامیـاری‌یـەوە نـاجێگیر و لەباری ئابووری‌شدا تاک‌بەرهەم یان بەند بێ بە پارەی بیانی‌یەوە) ◌ کشور پیزی

bananas *noun*

شێت، گەوج، کەر ◌ احمق، دیوانه

banana skin *noun*

هەڵـەی دیـار، لێ‌هەڵقلیشان، شاشـی، هەڵـەی بەرچاو: *Putting even more tax on fuel could prove to be a banana skin for the government* ◌ گاف

banana split *noun*

سپلیتی مۆز، دێسێری بەستەنی مۆز ◌ سپلیت موز

banausic /bə'nɔːsɪk/ *adjective*

1 سـەربە کـاری تکنیکـی 2 = mundane ◌ وابسته به شغل فنی

band[1] /bænd/ *noun*

باریکە، بەنۆکە، سیرمە، تیزماڵک، قایش، تەوق، بەند، بەست، شریت، تەسمە، پێ‌بەست (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ نوار، بند، تسمه

band[2] /bænd/ *noun*

1 کۆمـەڵ، دەسـتە، کـۆڕ، تیـپ، تـاقم، سـازبەند، دەستەیێکی چکۆلەی موسیقاژەنان کە موسیقای پـاپ، جـاز و ڕاک کـار دەکـەن، دەسـتـەی موسیقاژەنانی ئامێرە بـایی (یـان فـوویی)، زەرد و

پیاکێشانەکـان 2 بـوار یـان مـەودای شـەپۆلە رادیۆیی‌یەکان، باندی شەپۆل 3 (ئەمریکا) رەوە، گەل، مێگەل، کەرک ۞ 1 دستە، گروه، باند، گروه نوازندگان 2 باند موج 3 گله، رمه

bandage /'bændɪdʒ/ *noun*
برینپێچ، سارغی، پێچەک، تیوەپێچ ۞ باند

bandaged *adjective*
بـرین‌پـێچ‌کـراو، پێچـەک‌بەنـد، تیـوەپێچراو، سارغی‌تێئالاو، سارغی‌پێچ(کراو) ۞ باندپیچی‌شده

Band-Aid = plaster

bandanna /bæn'dænə/ *noun*, also bandana
دەسرەی مل، ملپێچ ۞ دستمال گردن

B and B = bed and breakfast

bandbox /'bændbɒks/ *noun*
1 جێ‌کڵاو، سنووقی مقەبایی، کارتۆن، قوتـوی مقەبایی 2 نەوی‌نەو، دەست‌لێنەدراو ۞ 1 جعبەی مقوایی 2 تر و تمیز

band council *noun*
شێوەیێکی خۆجێیی فەرمانڕەوانی رەسـەنەکانی ئەوسـترالیا لـە کـەنەدا، پێکهـاتوو لـە ئەندامانی ئەنجومەن و سەرۆکێکی هەڵبژاردە ۞ باند کونسیل

bandeau /'bændəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* bandeaux /-dəʊz/
1 بەندو، پرچ‌بەست، سەربەند، قژبەست، قژبێن 2 جۆرێ سینەبەندی ژنان: *a bandeau bikini* ۞ 1 هدبند 2 بندو *top*

banderilla /ˌbandə'ri:jə, US -rɪljə/ *noun*
ئاڵا (دەکرێتە مل یان سەرشانی گای شەڕ) ۞ باندریلا

banderillero /ˌbandərɪl'jɛːrəʊ, US -ri:'jɛːrəʊ/ *noun, pl.* -nderilleros
گاسوارێ کە ئەو ئاڵایە بەکاردێنێ ۞ باندریلرو

banderole /'bandərəʊl/ *noun*, also banderol
ئاڵای باریک و درێژ ۞ پرچم باریک و دراز

bandfish *noun, pl.* same or bandfishes
1 جـۆرێ ماسـی درێـژی دەریـایی [*Cepola rubescens* و جۆرەکانی تر] 2 جۆرێ ماسی زلەی خۆراکی ئاوی شرینی ئەمریکای باشووری [*Rhamphichthys rostratus*] ۞ باندفیش

bandicoot /'bandɪku:t/ *noun*
بەرازمـــشک، مـــشکەبەراز (= جـــۆرێ توورەکەداری مێرووخۆر) رەسەنی ئەوسترالیا و گینەی نوێ [خێزان Peramelidae: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە *pandikokku* ی Telugu ـەوە "pig-rat") ۞ بانديكوت

bandicoot rat /'bandɪku:t/ *noun*
مـشکی بانـدیکوت (ئاسیایی، لـە زۆر شـوێندا مێملێکی ماڵوێرانکەرە [*Bandicota indica* و جۆرەکانی تر]) ۞ موش بانديكوت

bandit /'bændɪt/ *noun, pl.* bandits or banditti /ban'di:ti/
1 رێگر، رێبر، چەتە، کەلەشە، دزی چەکدار 2 (بـە زمـانی لەشـکری) فڕۆکـەی دوژمـن ۞ 1 راهزن، دزد مسلح 2 هواپیمای دشمن

banditry /'bændɪtri/ *noun*
رێگری، چەتەیی، جەردەیی، دزیتی چەکدارانە ۞ راهزنی، دزدی مسلحانه

bandleader *noun*
یەکـەم موسـیقاژەنی سـازبەندێ ۞ نوازنـدەی نخست ارکستری

bandmaster /'bændmɑ:stə(r), US -mæs-/ *noun*
سـەرتیپی موسـیقا، رێبـەری کـۆری موسـیقا، سەرسازبەند، سەرئۆرکێستێر ۞ رهبر دستەی موزیک

bandog /'bændɔ:g/ *noun*
جۆرێ سەگی شەڕانی دڕ و بەقەوەت، سەگی زنجیری ۞ نوعی سگ

bandolier /ˌbændə'lɪə(r), US -'lɪr/ *noun*, also bandoleer
فیشەکبەند، رەختەفیشەک، فیشەکدان، خەریتە ۞ قطار فشنگ

bandoline /'bændəlɪn/ *noun*
رۆنی مێو ۞ روغن موم

bandoneon /ban'dəʊnɪən/ *noun*
جـۆرێ concertina ی چوارگـۆش، بـاو لـە ئـارژانتین (بنـەڕەت: بـە رێگـای سـپانیایی لـە *Bandonion* ئەڵمانی، لە ناوی هاینریش باند Heinrich *Band* موزیسیەنی ئەڵمانی کە ئەمەی داهێنا) ۞ باندونیون

bandore /ban'dɔ:/ *noun*, also bandora /ban'dɔ:rə/
بەندۆر (= ئامێرێکی موسیقایی کە شێوەی گیتار دەدا) ۞ بندور

band-saw /'bændsɔ:/ *noun*
باریکەمـــشار، مـــشاری شـــریتی، توولەمـــشار، توولەهەرە ۞ ارەی نواری

bandshell *noun*
جێگـای دەسـتەی موسـیقا کـە بـە شـێوەی لەپکەیێکی رووچاڵی گەورە و بە تایبەتمەندی دەنگی تایبەتەوە ۞ باندشل

bandsman /'bændzmən/ *noun, pl.* bandsmen /-mən/
ئەندامی کۆڕ یان دەستەی موزیک ۞ عضو دستەی موزیک

bandstand /'bændstænd/ *noun*
سەکۆ یان جێگەی دەستەی موزیک ۞ جایگاه دستەی موزیک

bandura /ban'du:rə/ *noun*
جۆرێ ئامێری ژێداری ئۆکراینی ۞ باندورا

bandwagon /'bændwægən/ *noun*, jump on the bandwagon

1 (مێژوویی) واگۆنی موسیقایی یان هەڵگری تیپی موسیقا 2 لە مووێنک هوویێک کردنەوە، لە کاروان دوانەکەوتن، دەرفەت قۆستنەوە ◌ 1 واگون موسیقی 2 همرنگ جماعت شدن، بە هر سازی رقصیدن

band-wheel /ˈbændwiːl/ *noun*
پێچکەی تەسمەخۆر، چەرخی تەسمەیی ◌ چرخ تسمه‌خور

bandy[1] /ˈbændi/ *adjective* (**bandier, bandiest**)
لاقچەویل، پێچەویل، لاق یان پێی کەوانەیی ◌ پاچنبری

bandy[2] *noun*
جۆرێ یاری شێوە هاکی (پێدەچێ bandy[1] لەمەوە بێ) ◌ باندی

bandy-bandy *noun, pl.* bandy-bandys
ماری چکۆلەی ژاراوای ئەوسترالیایی، بەندی سپی و رەشی پیاهاتووە [*Vermicella annulata*] (بنەرەت: لە *bandi bandi* Kattah) ◌ نوعی مار

bandy-legged *adjective*
لاقچەویل، پێچەویل، لاق یان پێی کەوانەیی ◌ پاچنبری

bane /beɪn/ *noun*
1 تێکڕووخێن، بەڵای گیان، (ماڵ)وێرانکەر، مایەی تیاچوون، هەراسانکەر، بەڵا، مردن، لەنێوچوون 2 (لە لێکدانا) ژار، دەرمان ◌ 1 مایەی نابودی، مرگ، مرگبار، هلاکت 2 (در ترکیب) سم

baneberry *noun, pl.* baneberries
1 جۆرێ رووەکی گوڵکوڵکن [*Actaea spicata* (herb Christopher) و جۆرەکانی تر] 2 بەری تاڵ و زۆرتر ژاراوی ئەم رووەکە ◌ 1 نوعی گیاه 2 ثمرەی این گیاه

baneful /ˈbeɪnfl/ *adjective*
1 خراپ، شەرزە، تێکدەر، رووخێنەر 2 ژاراوی 3 مرێنەر، کوژندە، بەزیان، خراپ، بەزەر ◌ 1 مخرب 2 سمی 3 مهلک، مضر

banefully /ˈbeɪnfli/ *adverb*
تێکدەرانە، (بە شێوەیەکی) خراپ ◌ بە طور مخرب

bang[1] /bæŋ/ *noun, adverb, interjection*
n 1 (دەنگ) تەق، تەقتەق، شەق، زرمە، بەنگ، دەنگ، دەنگی تەقینەوە، بەمب 2 بزووتنەوەی کتوپڕ 3 لێدان 4 (شێوازێکی قژ) بەرچەم 5 (کامپیوتێر) نیشانەی (!) *adv* بەتەواوەتی، ورد، بەوردی، دروست *interj* کیوکیو (دەنگی تەقینی گوللە) ◌ *n* 1 بنگ، بامب 2 حرکت ناگهانی 3 ضربه 4 چتر زلف 5 بانگ *adv* کاملاً، دقیقاً *interj* بنگ‌بنگ

bang[2] /baŋ/ = bhang

banger /ˈbæŋə(r)/ *noun*
1 (تافەرمی) سوسیس: *bangers and mash* 2 (تافەرمی) شرەماشێن، داشقەشکاو، تۆقتۆقە 3 (تافەرمی) شرەماشێن، کەلاکەکەر، چەپەرەشڕ ◌ 1 سوسیس 2 ترقه 3 ابوقراضه

bangkok *noun*
(تایلەندی) جۆرێ کڵاوی ڕیشاڵی دارخورمای فیلیپینی ◌ بانگکوک

Bangla /ˈbʌŋlɑː/ *noun*
زمانی بەنگالی ◌ زبان بنگالی

Bangladeshi /ˌbaŋgləˈdɛʃi/ *noun, adjective, pl.* same or Bangladeshis
n خەڵکی بەنگلادیش، بەنگلادیشی *adj* سەربە بەنگلادیش یان خەڵکەکەی ◌ بنگلادشی

bangle /ˈbæŋgl/ *noun*
بازن(ـە)، خرخرە، پاوانە، خرخاڵ، پێموورزە، پامووره ◌ النگو، خلخال

bang on *adjective*
دروستی دروست، بە وەختی خۆی، جێی خۆی ◌ درست درست

bangtail *noun*
کلکبەرچەمی (هی ئەسپ) ◌ بانگتایل

bang-up *adjective*
(تافەرمی، ئەمریکا) زۆرباش، عال ◌ عالی

bani = plural form of ban2

banian /ˈbænɪən/ *noun*, also banyan
1 (هەروەها banian tree) هەنجیری هیندی 2 چاکەتی فلانێلی هەراوی هیندییەکان ◌ 1 انجیر هندی 2 بانیان

banishment /ˈbænɪʃmənt/ *noun*
دوورخستنەوە، شاربەدەرکردن، تاراندن ◌ تبعید

banister /ˈbænɪstə(r)/ *noun*, also bannister
1 نەردە، لاجامە، چاغ، ستوونۆکەی نەردە 2 دەسگیرە یان دەسکی پلیکان ◌ 1 نارمی 2 دستگیرەی پلکان

banjo /ˈbændʒəʊ, US ˈbændʒoʊ/ *noun, pl.* banjos or banjoes
بانجۆ (جۆرێ ئامێری ژێیە) ◌ بانجو

banjoist *noun*
بانجۆژەن ◌ بانجونواز

bank[1] /bæŋk/ *noun*
1 کەنار، کەناراو، موزورگ، پەراف، لێواری رووبار، بەستێن، رۆخ 2 تەپۆڵکە، زورگ 3 لێوار، زێوار، قەراخ، پەراوێز، (زەویزار) بەستە، سەرحەد، کەوشەن 4 کەڵەکە، کۆما، تۆپەڵە، بارستە 5 لێژ، لاپێیی (ڕێگا) 6 بەلاداخواربوونەوەی فرۆکە لە کاتی لادانا ◌ 1 ساحل 2 پشتە 3 حاشیه، مرز 4 توده 5 شیب (جاده) 6 بانک

bank[2] /bæŋk/ *noun*
بانک ◌ بانک

bankability /-əˈbɪlɪti/ *noun*

پەسندکراویی بانک، بانک‌پەسندی ۞ مورد قبولی بانک

bankable /ˈbæŋkəbl/ *adjective*

پەسندکراوی بانک، بانک وەری‌دەگری، بانک‌پەسند ۞ مورد قبول بانک

bank account *noun*

هەژمار یان ئێکەوتنی بانکی ۞ حساب بانکی

bank balance *noun*

پاشماوەی هەژماری بانکی ۞ موجودی بانکی

bank-bill *noun*, also banker's bill

1 حەوالەی بانکی 2 = banknote ۞ حوالەی بانکی

bank-book *noun*

دەفتەری هەژماری بانکی ۞ دفترچەی حساب بانکی

bank card *noun*, also cheque card or banker's card

کارتی چەک، چەک‌کارت ۞ چک‌کارت

bank draft *noun*

حەوالە یان درافتی بانکی ۞ حوالەی بانکی

banker /ˈbæŋkə(r)/ *noun*

(چ بانک چ قومار) خاوەن‌بانک، بانکەوان، چاودێری بانک (قومار): *a merchant banker* ۞ بانکدار

banker's order *noun*

فەرمانی پێدانی بەردەوام ۞ دستور پرداخت دائمی

bank failure *noun*

نابووتیی بانکی، نابووت‌بوونی بانکی ۞ ورشکستگی بانکی

bank guarantee *noun*

دەستەبەریی بانک ۞ ضمانت بانکی

bank holiday *noun*

پشوو یان وچانی فەرمی ۞ تعطیل رسمی

banking[1] /ˈbæŋkɪŋ/ *noun*

بانکداری، بانکەوانی ۞ بانکداری

banking[2] /ˈbæŋkɪŋ/ *noun*

دیوارە یان کەنار یان رۆخی دەسکرد ۞ خاکریز یا ساحل مصنوعی

banking house *noun*

دامەزرە یان دەزگا یان کۆمپانی بانکی ۞ مؤسسە یا شرکت بانکی

bank interest *noun*

سوودی بانکی ۞ بهرەی بانکی

bank loan *noun*

قەرز یان وامی بانکی ۞ وام بانکی

bank manager *noun*

سەرۆک یان بەڕێوەبەری بانک ۞ رئیس بانک

banknote /ˈbæŋknəʊt, US -noʊt/ *noun*

پارە، پارەی کاغزی ۞ اسکناس

bank rate *noun*

ڕێژەی سوودی بانکی ۞ نرخ بهرەی بانکی

bank-robber *noun*

بانک‌لێدەر، دزی بانک، بانک‌بڕ، بانک‌دز ۞ سارق بانک

bankroll /ˈbæŋkrəʊl, US -roʊl/ *noun*

1 نەختینە 2 پشتیوانەی دارایی یان پارەیی ۞ 1 نقدینە 2 منابع مالی

bankrupt /ˈbæŋkrʌpt/ *noun, adjective*

n نابووت(بوو)، مایەبۆش، مایەپووچ، سوخت، لەدارایی‌کەوتوو *adj* بێ‌بەری لە ۞ *n* ورشکستە *adj* فاقد

bankruptcy /ˈbæŋkrʌptsi/ *noun, pl.* bankruptcies

مایەبۆشی، نابووتی، لاتی، سەرنەکەوتوویی، تێشکان ۞ ورشکستگی، ناکامی

banksia /ˈbaŋksɪə/ *noun*

(ڕووەکناسی) دەوەنێکی هەمیشەسەوزی ئەوسترالیایی، گوڵەکانی شێوەی bottlebrush دەدەن [تۆخم *Banksia*] (لە ناوی ڕووەکناسی ئینگلیسی *Sir Joseph Banks*) ۞ بانکسیا

banksias rose *noun*

گوڵەباخی هەڵچووی گوڵوردی چینی: دەوەنێکی هەمیشەسەوزی ئەوسترالیایی، شێوەی bottlebrush دەدا [*Rosa banksiae*] ۞ نوعی رز

bank statement *noun*

لیستەی هەژمار یان حیسابی بانکی ۞ صورت حساب بانکی

banned *adjective*

1 بەربەند، قەدەغە(کراو)، یاساخ 2 داخراو، بەربەست‌کراو، بەسراو، ڕاوەستێنراو، ڕاگیراو ۞ 1 ممنوع 2 توقیف‌شدە

banner /ˈbænə(r)/ *noun, adjective*

n 1 پلاکارد، تالا، بەیداخ، دروشم 2 ناو، ناونیشان *adj* یەکجار باش، عال ۞ *n* 1 پلاکارد، پرچم، علم 2 اسم، عنوان *adj* عالی

banneret /ˈbanərɪt/ *noun*, also bannerette

1 ئالای چکۆلە 2 (مێژوویی) شۆرەسوارێ کە سەربازەکانی لەژێر ئالاکەیا لە شەڕدا فەرماندەری دەکرد ۞ 1 پرچم کوچک 2 بانرت

banner headline *noun*

سەردێڕ (ڕۆژنامە) ۞ تیتر، عنوان سرمقالە

banner year *noun*

ساڵی سەرکەوتن ۞ سال پیروزی

bannister = banister

bannerol = banneret (te)

banning *noun*

1 بەربەندی، بەرگرتن، نەهێشتن 2 داخستن، ڕاگرتن، بەستن (ڕۆژنامە و هتد) ۞ 1 منع، جلوگیری 2 توقیف

banns /bænz/ *noun, pl.*

بێبوبـــاب، داری باوبـــاب (دارێکـــی کـــورتی ئـــەفریکایی یـــان ئـــەوســـترالیایی [تـــوخم *Adansonia*: چەندین جۆرن]) ◌ بائوباب

bap /bæp/ *noun*

باپ (جۆرێ نانی خڕ و ئاڵقەیی و چکۆلانەیە) ◌ باپ

baptisia *noun*

بـەپتیزیا: رووەکێکـی ئـەمریکای بـاکووری لـە تـیرەی legume ـەکـان، گوڵـەکـانی گـەش و papilionaceous یـین [تـوخم *Baptisia*] ◌ باپتیسیا

baptism /'bæptɪzəm/ *noun*

1 ئاهەنگ یـان ڕێوڕەسمی تەوفن 2 یەکەمین ئەزموون ◌ 1 مراسـم غسـل تعمیـد 2 نخسـتین تجربه

baptismal /bæp'tɪzməl/ *adjective*

تەوفنی، سەربە تەوفن، تەعمیدی: *a baptismal service/ceremony* (baptismally /bæp'tɪzməli/ *adv*) ◌ تعمیدی

baptismal name *noun*

ناوی تەوفنی یا تەعمیدی ◌ اسم تعمیدی

baptism of fire *noun*

تاقیکردنـەوەی سـەخت یـان دژوار، ئـەزموونی سەخت ◌ امتحان دشوار

baptist /'bæptɪst/ *noun*

1 تەوفنکار، تەوفنگەر، تەوفنچی، مۆعەممید، باپتیسـت 2 (Baptist) ئەندامی تیرەی کریستانی پرۆتیستانت ◌ 1 تعمیددهنده 2 باپتیست

baptistery /'bæptɪstrɪ, US -tətrɪ/ *noun*, also baptistry, *pl.* baptisteries

تەوفنگا، جێگای تەوفنکردن ◌ محل غسل تعمید

bar[1] /bɑː(r)/ *noun, preposition*

n 1 میلـە، میـل، پـشکۆڵ، شیـشە، ئەسـتوون 2 پارچە، تیکە 3 گۆڵە، ئەردە، شمشێرە، تووڵک 4 قالـب (سـابوون) 5 قوڵـت، کەسـتەک، قورسـە، دارشـتە (زێـڕ) 6 باریکـە، شـریت، باریکـایی 7 تیشک، تیریژ، لیزگ، پرشنگ 8 هێڵ 9 ئێلیمێنت (کارەبـا) 10 ڕێگـرتن، نەهێـشتن، بەربەنـدی، بەربەست، لەمپەر، کۆسپ، کێشە 11 (موسیقا) خانە، مەودای موسیقا 12 مەیخانە 13 دەکە، بوتکـە 14 کافـە 15 جێگـای تاوانبـار، شـوێنی تایبەتی زیندانی لە دادگادا، دادگا 16 (جوگرافیا) بەستاو 17 یەکەی پەستان *prep* بێجگەلە، جگە، ژبلی، مەگەر ئەوەی کـە ◌ *n* 1 میل، میله، قطعـه 2 نرده 3 قالب 4 شمش 5 نـوار 6 پرتـو 7 خـط 8 المنت 9 منع، بازداری، مانع، رادع، مشکل 10 خـط میـزان (موسـیقی) 11 بـار 12 دکـه 13 کافـه 14 جایگاه متهم 15 محکمه 16 بندآب 17 واحد فشار *prep* به استثنای، مگر این که

bar[2] /bɑː(r)/ *noun*

یەکەی پەستان ◌ واحد فشار

ڕاگەیانـدنی ژنومێردایـەتی یـان هاوسـەرگیری (کلیسا) ◌ اعلان ازدواج

banoffi pie /bə'nɒfi/ *noun*, also banoffee pie

جۆرێ پای یان تارت (tart2)، لە مۆز، تافی و سەرتوێشکە دروست دەکرێ ◌ بانوفی پای

banquet /'bæŋkwɪt/ *noun*

بەزم، میوانی، بانگێشتن ◌ ضیافت

banqueting /'bæŋkwɪtɪŋ/ *adjective*

بانگێشتنی، میوانییانە: *a banqueting hall* ◌ وابسته به ضیافت

banquette /bæŋ'ket/ *noun*

1 بەرزایی نێو سەنگەر یـان خەنـەک، سـەکۆ (لە پشت شوورە) 2 مێز ◌ 1 بانکوت 2 نیمکت

banshee /bæn'ʃiː, US 'bænʃiː/ *noun*

بەنشی: لە چیرۆکە ئیرلەندییەکاندا، ڕۆحی ژنێ کە بە دەنگێکی خەمبارەوە هەواڵی مردنی یەکێ لە کەسانی نێوماڵ رادەگەیەنێ ◌ بن‌شی

bantam /'bæntəm/ *noun*

بەنتیم (جۆرێ مریشکی خانەکی چکۆلانە) ◌ بنتام

bantamweight /'bæntəmweɪt/ *noun*

بۆکسێر لە کێشی بەنتیمدا (نێوان 51 هەتا 53/5، زۆرانبـــازی 52 تـــا 57 کیلۆگـــرەم): *a bantamweight champion* ◌ خروس‌وزن

banteng /'bantɛŋ/ *noun*

(مالیزیـایی) جـۆرێ ڕێوی دارسـتانی باشـووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [*Bos javanicus*] ◌ نـوعی روباه

banter /'bæntə(r)/ *noun*

شۆخی، گاڵتە، جەفەنگ، حەنەک ◌ مزاح

bantering /'bæntərɪŋ/ *adjective*

شۆخییانە، شۆخیبازانە، قۆشمانە، پێکەنینی، پێکەنیناوی، دۆستانە: *There was a friendly, bantering tone in his voice* ◌ شوخی‌آمیز، خنده‌دار

banteringly /'bæntərɪŋli/ *adverb*

بە شۆخییەوە ◌ با شوخی و مزاح

Bantu /ban'tuː, US 'bantuː/ *noun*

1 ئەندامی کۆمەڵێکی بەربلاوی گەلانی ڕەسەنی ناوەند و باشووری ئەفریکا 2 کۆمەڵی زمانانی Niger-Congo ی ئەو گەلانە کە بریتین لە Swahili، Xhosa و Zulu ◌ بانتویی

banyan /'bænjən/ = banian

banzai /ban'zʌɪ/ *adjective*

1 خۆکوژییانە، خۆکوژانە 2 (نافەرمی) درِ ◌ 1 انتحاری 2 بانزای

banzai attack *noun*

هێرش یـان پـەلاماری خۆکوژانـە ◌ حملـەی انتحاری

baobab /'beɪəubæb, US 'beɪou-/ *noun*

Bar. *abbreviation* Baruch (Apocrypha) (in biblical references)

the Bar /bɑ:(r)/ *noun*
پیشەی پارێزەری (لە دادگا بەرزەکاندا) ۞ حرفەی وکالت

Barabbas *noun*, Greek, from Aramaic *Bar-abba*
باراباس: زیندانی‌یێ کە بەپێی Matthew، Mark و John ئازاد کرا، بڕیار وابوو لە خاچ‌دری، بەلام بە فەرمانی پیاوانی جوولەکە لە جیاتی ئەو عیسا لە خاچ درا ۞ باراباس

bara birth /ˌbɑrə ˈbrɪθ/ *noun*
جۆرێ نان‌چایی خۆمالی ویلزی ۞ نوعی کیک چای ولزی

barathea /ˌbærəˈθɪə/ *noun*, from *Barathea*, a trademark
جۆرێ کوتالی لە خوری چاک، جاروبار لەگەل هەوریشم یان کەتان تێکەل دەکرێ ۞ باراتیا

baraza /bəˈrɑ:zə/ *noun*
(ئەفریکای رۆژهەلات) شوێنی کۆبوونەوەی گشتی ۞ بارازا

barb[1] /bɑ:b, US bɑ:rb/ *noun*
1 درۆو، چقل، تیکان، زی، لاس 2 چزوو 3 (قولاپی راوەماسی) نووک، سەر، سەری تیر 4 قسەی تال یان رەق 5 ریشال، کولکە 6 ریش، سمێل ۞ 1 خار 2 نیش 3 نوک، پیکان 4 نیش‌زبان 5 ریشه، کرک 6 ریش

barb[2] /bɑ:b, US bɑ:rb/ *noun*
نژادێکی ئەسپی چکۆلە، لە بنەڕەتا هی ئەفریکای باکووری ۞ بارب

Barbadian /bɑ:ˈbeɪdɪən/ *noun, adjective*
n بارابادۆسی *adj* Barbados سەربە ئەوێ یا خەلکەکەی ۞ باربادوسی

barbarian /bɑ:ˈbeərɪən, US bɑ:rˈber-/ *noun, adjective*
n 1 (لە سەردەمانی کۆندا) بەربەر، بێگانە (ب.ت. نایۆنانی، نارۆمی یان ناکریستانی): 2 *barbarian invasions of the fifth century* مرۆی درندە یان ناشارستانی *adj* بەربەر، هۆڤ، ناشارستانی، بێ‌ژیار، بیانی، دەرەکی، بێگانە ۞ *n* 1 بربر، بیگانه 2 آدم وحشی یا بی‌تمدن *adj* بربر، وحشی، بی‌تمدن، بیگانه

barbaric /bɑ:ˈbærɪk, US bɑ:rˈb-/ *adjective*
1 بێ‌شارستانیەت، بێ‌ژیار، درندە، هۆڤ، بەربەر، درندانە، بێ‌بەزەیی‌یانە، توندوتیژ، بەزەبروزەنگ: *The way* ◊ *a barbaric act/custom/ritual* 2 *these animals are killed is barbaric* سەربە بەربەرەکان 3 سادە، سەرەتایی ۞ 1 بی‌تمدن، وحشی، وحشیانه، سبعانه، خشن 2 وابسته به بربرها 3 ساده، ابتدایی

barbarically /-kli/ *adverb*
درندانە، بەشێوەیەکی بێ‌بەزەیی‌یانە: *These prisoners have been treated barbarically* ۞ به طور وحشیانه

barbarism /ˈbɑ:bərɪzəm, US ˈbɑ:rb-/ *noun*
1 درندایەتی، هۆڤیگەری، بەربەری‌یەت، رەفتار یان هەلس‌وکەوتی توندوتیژانە یان بێ‌بەزەیی‌یانە 2 نارۆشنبیری، بێ‌فەرهەنگی، بێ‌تۆرەیی: *the long, slow descent of the Roman Empire into barbarism* 3 وشە یان زاراوەی نارەسەن، هەلەی زمانی ۞ 1 وحشی‌گری، توحش، رفتار خشونت‌آمیز یا سبعانه 2 بی‌فرهنگی 3 واژه یا عبارت ناسره

barbarity /bɑ:ˈbærəti, bɑ:rˈb-/ *noun, pl.* barbarities
1 درندایەتی، هۆڤیگەری، درندەیی، بێ‌بەزەیییتی، دلڕەقی، خوێن‌ڕێژی: *The barbarity of the old regime was eventually exposed* 2 کردەوەی درندانە ۞ 1 وحشی‌گری، سبعیت، قساوت 2 عمل وحشیانه

barbarous /ˈbɑ:bərəs, US ˈbɑ:rb-/ *adjective*
1درندە، در، کێوی، هۆڤ، درندانە، بێ‌بەزەیی، دلڕەق، زۆردار، زالم، توندوتیژ، بەزەبروزەنگ: *the barbarous treatment of these prisoners of war* 2 بێگانە، بیانی، ناشارستانی، بێ‌فەرهەنگ، بێ‌رەوشت، بێ‌تۆرە، نارۆشنبیر 3 بەدەنگ‌وهەرا، پڕ لە زەنازەنا 4 سەر زمان‌نەکەوتوو ۞ 1 وحشی، سبع، وحشیانه، ظالم، بی‌رحم، خشن 2 بیگانه، بی‌تمدن، بی‌تربیت 3 پر سروصدا 4 غیرمصطلح

barbarously /ˈbɑ:bərəsli, US ˈbɑ:rb-/ *adverb*
درندانە، دلڕەقانە ۞ وحشیانه

barbarousness /ˈbɑ:bərəsnəs, US ˈbɑ:rb-/ *noun*
درندایەتی، درندەیی، دڕی، هۆڤیگەری ۞ وحشی‌گری، توحش

Barbary ape *noun*
مەیموونی بەربەری، رەسەنی باکووری رۆژاوای ئەفریکا، لە رەوەزەکانی Gibraltarدا دەبینرێ [*Macaca sylvana*] ۞ میمون بربری

Barbary sheep *noun*
مەڕی بەربەری (لە دەشتە بەرزەکانی باکووری ئەفریکادا دەبینرێ [*Ammotragus lervia*]) ۞ گوسفند بربری

barbastelle /ˌbɑ:bəˈstɛl, US ˈbɑ:bəstɛl/ *noun*
شەمشەمەکوێرەگوێ‌پانە [توخم *Barbastella*: دوو جۆرن] ۞ بارباستل

barbecue /'bɑ:bɪkju:, US 'bɑ:rb-/ *noun*
1 مەنقەڵ 2 گۆشتی برژاو، کەباب ◌ 1 منقل 2 کباب

barbed /bɑ:bd, US bɑ:rbd/ *adjective*
1 دڕکاوی، درووداری، دڕکوداڵاوی، چقڵاوی 2 تاڵ، ناخۆش: *barbed witticisms* 3 خاوەنی ریش، سمێڵدار، ریشدار ◌ 1 خاردار 2 نیشدار 3 دارای ریش

barbed wire *noun*
وایەری دڕکاوی، تێلبەند، تێلی دڕکین، ئاسندڕک: *a -bed wire fence* ◌ سیم خاردار

barbel /'bɑ:b(ə)l/ *noun*
1 ریش، سمێڵ (لە دەم و لمۆزی ماسی) 2 ماسیەریشنە، جۆرێ ماسی زلەی ئاوی شیرین، لە تیرەی carp، سمێڵ یان ریشی بە لای دەمییەوە شۆڕ بۆتەوە [*Barbus barbus*] ◌ 1 ریش 2 نوعی ماهی

barbell /'bɑ:bel, US 'bɑ:rbel/ *noun*
باربێل، قورسە، ئالتیر (alter لە فەرەنسییەوە) ◌ باربل

barber /'bɑ:bə(r), US 'bɑ:rb-/ *noun*
سەلمانی، سەرتاش، جوانکار (پیاوانە) ◌ آرایشگر

barberry /'bɑ:bərɪ, US -bərɪ/ *noun, pl.* barberries
سەرچک، زرشک، زی، کشمیش کەولی، مێوژەسوورە [*Berberis vulgaris* و جۆرەکانی تر] ◌ زرشک

barber's *noun*
سەلمانی، سەرتاشخانە (پیاوانە) ◌ آرایشگاه

barbershop /'bɑ:bəʃɒp, US 'bɑ:rbərʃɑ:p/ *noun*
1 سەلمانی، سەرتاشخانە 2 جۆرێ گۆرانی چوارکەسە (لە ئەمریکا) ◌ 1 آرایشگاه، سلمانی 2 باربرشاپ

barbet /'bɑ:bɪt/ *noun*
باربێت (= چەندین جۆری باڵندەی دەنگخۆشی مێوەخۆری رەنگینی ناچۆلەکەیی nonpasserine و زۆرتر هی گەرمێنان tropical، [خێزانەکانی Capitonidae، Lybiidae و Megalaimidae]، بە دەنووکی ئەستوور و مووی زبر و تیژ لە بنەوەیان) ◌ باربت

barbette /bɑ:'bet/ *noun*
1 تەپ و گرد بۆ دابەستنی تۆپ 2 (لەنێو کەشتی شەڕکەردا) سەنگەری تەقاندنەوەی تۆپەکان ◌ باربت

barbican /'bɑ:bɪk(ə)n/ *noun*
قەڵای پێشەوە، قەڵاوشوورە، قەڵای بەرگری ◌ برج دفاعی

barbicel *noun*
پەڕچە، پەڕۆچکە، ریشاڵی باریکی پەڕ ◌ پرچه

barbie /'bɑ:bi, US 'bɑ:rbi/ = barbecue

barbitone /'bɑ:bɪtəʊn/ *noun*, also barbital /'bɑ:bɪt(ə)l/
باربیتۆن (دەرمانێکی جۆری barbiturate) ◌ باربیتون

barbiturate /bɑ:'bɪtʃʊrət, US bɑ:r'b-/ *noun*
1 باربیتیوریت (= دەرمانی خەو و هێوربوونەوەن و چەند جۆرێکن) 2 (کیمیا) خوێ یان ئیستێری ترشەڵۆکی باربیتۆریک ◌ باربیتورات

barbituric acid /ˌbɑ:bɪ'tjʊərɪk, US -'tʃʊərɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی باربیتۆریک: جۆرێ ئاوێتەی ئەندامی دەسکرد $C_4H_4N_2O_3$، لەوەوە باربیتورێتەکان بەرهەم دێنرێن ◌ اسید باربیتوریک

barbotine /'bɑ:bətɪn/ *noun*, from French
لۆعاب یان قوڕاو بۆ نەخشاندنی گڵێنە و گۆزەگەری ◌ باربوتین

barbule /'bɑ:bju:l/ *noun*
ریشکە، ریشۆ(چە)کە، درووی یا پەڕی چکۆلانە، تووک یا مووی ورد (بنەڕەت: لە *barbula* لاتین، چکۆلێنراوی *barba* "ریش") ◌ خار یا پر کوچک

barbwire = barbed wire

barcarole /'bɑ:kərəʊl, ˌbɑ:kə'rəʊl/ *noun*, also barcarolle /-rɒl, -'rɒl/
بارکارۆل 1 (گۆرانی دەریاوانە تفەنگدارەکان) 2 سروود یان گۆرانی بەلەمەوان یان گەمییەوانەکانی ڤێنیز ◌ بارکارول

Barcelona chair *noun*
کورسی یان سەندەڵی بارسیلۆنا: بێدەسک و دۆشەکەکانی چەرمپۆش کراون (بنەڕەت: لە *Barcelona*، سپانیا) ◌ صندلی بارسلونا

barchan /'bɑ:k(ə)n/ *noun*
تەپۆڵکەلمی داسی، لە دەشتەکانی تورکستان (بنەڕەت: لە barkhan تورکیک یان Kazakh ـەوە) ◌ برخان

bar chart *noun*, also bar graph
هێڵکاری (ئە)ستوونی یا میلی یا میلمیل، دیاگرامی شیشی ◌ نمودار میله‌ای

bar code *noun*
نیشانەی ستوونی، هێماهێڵ، نیشانهێڵ، نیشانمیل ◌ بارکد

Barcoo /bɑ:'ku:/ *noun*
(نافەرمی) سەربە ناوچە دوورەکانی نێوەوەی ئەوسترالیا ◌ بارکو

bard /bɑ:d, US bɑ:rd/ *noun*
1 هەڵبەستوان، هۆنەر (ب.ت. هەڵبەستی پاڵەوانێتی) 2 (the Bard) شێکسپیەر 3 (Bard) هەڵگری خەلاتی بۆ هۆنراوەی ویلزی لە Eisteddfod 4 شایەری گەڕۆک 5 زرێی ئەسپ ◌ 1 شاعر 2 و 3 بارد 4 شاعر دوره‌گرد 5 زره اسب

bardic *adjective*
هۆنەرانە، سەربە هۆنەران ۞ شاعرانە، وابسته بـه شاعران

bardie /'bɑ:di/ *noun*, also bardee or bardy
(ئەوسترالیا) پرگ یان قوزاخەی خۆراکی هێندێ مێروو ۞ باردی

bardo /'bɑ:dəʊ/ *noun*
(لە بوودائیزمی تەبەتی‌دا) دۆخی نێوان مەرگ و بوونەوە ۞ باردو

bardolater *noun*
شەکسپیەرپەرست ۞ شکسپیرپرست

bardolatry /bɑ:'dɒlətri/ *noun*
(بە شۆخی) شەکسپیەرپەرستی ۞ شکسپیرپرستی

Bardolino /ˌbɑ:də'li:nəʊ/ *noun*
باردۆلینۆ: مەی سووری ناوچەی Venetoی ئیتالیا ۞ باردولینو

bare /beə(r), US ber/ *adjective* (barer, barest)
1 رووت، کرال، رووتەن، رووتەڵ، پەتی، قوتین (سەر)، بێبەرگ، رووتاوە، رووت‌وقووت، سەلت‌وقوت، قووت، دانەپۆشراو، کرۆسک 2 بێ 3 تەنیا، تەنێ، فەقەت 4 خاڵی، بەتاڵ، تیانەبوو 5 بنگەهی، بنەرەتی، سەرەکی، گرنگ 6 سادە، نەرازاو ۞ 1 برهنه، لخت 2 بدون، فاقد 3 فقط، تنها، صرف 4 خالی 5 بنیادی، اساسی 6 ساده

bareback /'beəbæk, US 'berb-/ *adverb, adjective*
بێزین، رووت (ئەسپ) ۞ بدون زین

barebacked *adjective*
بێزین، رووت ۞ بدون زین

bareboat *noun*
(گەمی یان کەشتی) بەکرێ گیراوە بەبێ کارکەرانی ۞ باربوت

bare bones *noun, pl.*
راستی‌یە بنچینەیی‌یەکان، بنچینەیی، بنەرەتی، بنگەهی، سەرەکی ۞ اصول، حقایق بنیادی، مبانی

barefaced /'beəfeɪst, US 'berf-/ *adjective*
1 دەم‌وچاورووت؛ beardless؛ بێدەمامک 2 بێشەرم، رووهەڵماڵراو، بێئابروو، رووودار، بێچاوورووو؛ unconcealed ,open ۞ 1 بارفیست؛ بدون نقاب 2 وقیح، پررو

barefacedly /'beəfeɪstli, US 'berf-/ *adverb*
بێشەرمانە، رووهەڵماڵراوانە، رووودارانە ۞ وقیحانه

barefacedness /'beəfeɪstli, US 'berf-/ *noun*
بێشەرمی، رووهەڵماڵراوی، رووداری ۞ وقاحت، پررویی

barefoot /'beəfʊt, US 'berf-/ *adverb, adjective*, also barefooted (less frequent)
بێپەتی، بێخاوسی، خواس، بە پێی پەتی: *poor children going barefoot in the street* ۞ با پای برهنه

barefoot doctor *noun*
دوکتور یان پزشکی بێبەتی، پزیشکی بێخاوس (لە ناوچە لادێیی‌یەکانی چین) ۞ دکتر پابرهنه

barège /bə'reɪʒ/ *noun*
(فەرەنسی) جۆرێ پارچەی هەوریشمی سووکی تۆری بۆ کراس، لە خوری دروست دەکرێ (بنەرەت: لە ناوی دێی *Barèges* لە باشووری رۆژاوی فەرەنسە، لە بنەرەتا ئەو کوتاڵە لەوێ دەکرا) ۞ نوعی پارچه

barehanded *adjective, adverb*
بێدەسکێش، بە دەستی رووتی، بێچەک ۞ بدون دست‌کش، بدون اسلحه

bareheaded /ˌbeə'hedɪd, US ˌber'h-/ *adjective*
سەرپەتی، بێکڵاو، سەررووت، سەرقوتین: *went -reheaded in the hot sun* ۞ سربرهنه

barelegged *adjective*
بە پێی رووتەوە، بە پێی پەتی‌یەوە، بێگۆرەوی ۞ با پای برهنه

bare-knuckle *adjective*, also bare-knuckled
(بۆکس) بێدەسکێش، بە دەستی رووت ۞ بدون دست‌کش

barely /'beəli, US 'berli/ *adverb*
1 بەزۆر، بەسەختی 2 تەنیا 3 بەئاشکرایی، رەپ‌وراست، ریک‌وراست ۞ 1 بە زحمت 2 فقط 3 صاف و پوست کنده

bareness /beənəs, US bernəs/ *noun*
رووتی، پەتیتی، بێبەرگی ۞ لختی

barf *noun*
رشانەوە، هێنانەوە، فەرەشیان، چێشتی رشاوە یا رشاوەی لە چێشت ۞ استفراغ، غذای استفراغی

barfly /'bɑ:flʌɪ/ *noun, pl.* barflies
(ئافەرمی) مەیخانەباز ۞ بارفلی

bargain /'bɑ:gən, US 'bɑ:rgən/ *noun, adjective*
1 سەودا، مامەڵە، ئاڵوویر 2 پێکهاتن، سازان، رێککەوتن 3 هەرزان، کەڵەپوور، ئەندازە، نرخ‌باش ۞ 1 معامله 2 توافق 3 با تخفیف، ارزان

bargain counter *noun*, also -gain basement
بەشی هەرزان‌فرۆشی (فرۆشگە یان دووکانێ) ۞ قسمت حراجی

bargainer *noun*
سەوداگەر، سەوداچی، مامەڵەچی ۞ معامله‌گر

bargain hunter *noun*
هەرزانگر ۞ بزبگیر

bargain hunting *noun*
هەرزانگری ۞ بزبگیری

bargaining /'bɑ:gənɪŋ, US 'bɑ:rg-/ *noun*
دان‌وستان، چەنەلێدان، وت‌وویژ ۞ چانه‌زنی

bargaining chip *noun,* also bargaining counter
هۆکار یان فاکتێری یاریدەدەر ۞ اهرم فشار

bargaining position *noun*
پۆزەیشنی دانوستان یان چەنەلێدان ۞ موضع مذاکره

bargaining power *noun*
هێز یان توانایی دانوستان یان چەنەلێدان، هێزی چوونەپێشەوە بۆ دەسخستنی هەلومەرجی باشتر ۞ قدرت چانەزنی

bargaining table *noun*
مێزی دانوستان (سیاسی) ۞ میز مذاکره

barge /bɑ:dʒ, US bɑ:rdʒ/ *noun*
1 بارج، بەلەمی بارهەلگر، پانکەبەلەم، گەمی رابواردن 2 گەمی یان بەلەمی فەرماندەری ۞ 1 دوبه 2 بارج

bargee /bɑ:'dʒi:, US bɑ:r'dʒi:/ *noun*
بارجەوان، بارجاژۆ ۞ دوبه‌ران

bargeman /'bɑ:'dʒimən/ *noun, pl.* bargemen
بارجەوان، بارجاژۆ ۞ دوبه‌ران

barge pole /'bɑ:dʒpəʊl, US 'bɑ:rdʒpoʊl/ *noun*
داری رێنوێنی بارج ۞ چوب هدایت دوبه

bar graph = bar chart

baric *adjective*
سەربە باریۆم، پێوەندی بە باریۆمەوە هەیە ۞ وابسته به باریوم

barilla /bə'rɪlə/ *noun*
ئەلکالیی (ناپوخت) کە لە خۆلەمێشی گیاخوێ و رووەکی تر ساز دەکرێ ۞ قلیای قمی

barite /'barʌɪt, US 'bɛ:-/ = baryte

barista /bə'ri:stə, US -'ris-: bæ-/ *noun*
کەسێ کە لە coffee bar دا کار دەکا ۞ باریستا

baritone /'bærɪtəʊn, US -toʊn/ *noun*
بنگر، ژێربۆر یان ژێرگر، بەریتۆن (دەنگی نێوەڕاستی پیاو نێوان تێنۆر tenor و باس bass)، پیاوێ بە دەنگی بەریتۆنەوە ۞ باریتون

barium /'beəriəm, US 'ber-/ *noun*
1 (کیمیا) باریۆم (بە ژ.گ. 56، ن. Ba) 2 = barium sulfate ۞ باریوم

barium meal *noun*
میلی باریۆم، سولفاتی باریۆم (مەتریالێ کە باریۆمی تێدایە و دوکتورەکان دەیدەن بە نەخۆشەکان تا قووتی دەن، پێش خستنەبەر تیشکی ئیکس x-ray، تا لە ئەنجامدا ئەندامانی لەشیان چاتر ببینرێ) ۞ میل باریوم

barium sulphate *noun*
insoluble جۆرێ ئاوێتەیێکی نەتوواوەی compound کریستالی $BaSO_4$، وەک پیگمێنت یان ئیسکتێندێر بەکاردێنرێ ۞ سولفات باریوم

bark[1] /bɑ:k, US bɑ:rk/ *noun*
1 واقەواق، وەڕە، گەف، قروسکەقروسک، سەگوەڕ، حەپەحەپ 2 گرمە یان قریوەی چەک و تفەنگ، نەعرەتە ۞ 1 واقواق 2 غرش، عربده

bark[2] /bɑ:k, US bɑ:rk/ *noun*
(تو)تەلاش، توێخلی دار، قالشت، توک، توێکلی دار، پێستی دار، خەلەف ۞ پوست درخت

bark[3] /bɑ:k, US bɑ:rk/ *noun*
1 (کۆن، وێژەیی) کەشتی، گەمی، بەلەم 2 بارک (جۆرێ کەشتی چارۆکەدار، بارکاس (رووسی)) ۞ 1 (ادبی) کشتی، قایق 2 بارک

bark beetle *noun*
قالۆنچەی توێکل [خێزان Scolytidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی سوسک

barkeeper *noun*
مەیخانەدار، خاوەنمەیخانە، مەیخانەگێر ۞ صاحب بار

barkentine *noun,* also barquentine
بارکێنتین (جۆرێ کەشتی گەورەی بادەوەدارە) ۞ بارکنتاین

barker /'bɑ:kə(r), US 'bɑ:rk-/ *noun*
(نافەرمی) بانگەوازکەر، هاوارچی، جارچی (بۆ سەرنجڕاکێشانی کڕیارەکان) ۞ جارچی

barking deer = muntjac

barking mad *noun,* also barking
شێتی شێت، شێتوشێواو، تەواوشێت، شەلوشێت ۞ خل خل

barky *adjective*
(تو)تەلاشئاسا، وەکوو توێخلی دار، توێکلئاسا ۞ مانند پوست درخت

barley /'bɑ:li, US 'bɑ:rli/ *noun*
(رووەکناسی) جۆ، جەهـ یەو، یەوی [تۆخم *Hordeum*] ۞ جو

barleycorn *noun*
دەنکەجۆ، دەنکی جۆ (پێوەر یان ئەندازەیێکی کۆنە بە درێژی سێیەکی ئینچ) ۞ دانەی جو

barleymow *noun*
کۆماجۆ، لۆدەجۆ ۞ تودەی جو

barley sugar *noun*
نەباتاو، ئاونەبات ۞ آب نبات

barley water *noun*
ئاوجۆ، ئاووجۆ، بیرە ۞ آبجو

barley wine *noun*
ئەیلی بەقەوەتی ئینگلیسی ۞ ایل قوی انگلیسی

barm *noun*
1 (کۆن) ترشێنە(ر)، هەوێن، ئامێزەن، ئامیان، مایە، هەویرترش، شلکێنە 2 کەفی سەر مالتی لیکۆر ۞ 1 مخمر، خاره 2 بارم

barmaid /'bɑ:meɪd, US 'bɑ:rm-/ *noun*
مەیگێڕ (ژن) ۞ ساقی

barman /ˈbɑːmən, US ˈbɑːrmən/ *noun, pl.* barmen /-mən/
(زۆرتر لە بریتانیا) مەیگێر ◌ ساقی
barmbrack *nouns*
جۆرێ نانی تیژی نەرم کە میوەی وشکەوەبووی تیایە و لە بنەڕەتا هی ئیرلەندە (لە *bairin breac* ئیرلەندی "کەیکی کونج‌کونج") ◌ نوعی نان
Barmecidal *adjective*
(ویژەیی) خەیالی، ئەندێشەیی ◌ خیالی
Barmecide /ˈbɑːmɪsʌɪd/ = Barmecidal
Barmecide feast *noun*
بەزم (وەزمی) خەیالی، جەژن یا سووری خەیالی ◌ سور خیالی
bar mitzvah /ˌbɑː ˈmɪtsvə, US ˌbɑːr/ *noun*
بارمیتسڤا (مناڵێکی جوولەکە کە دەگاتە تەمەنی (13 ساڵان) خوێنسین، وادەزانێ کە کۆمەڵە بەرپرسایەتییەکی دینی وەک گەورەساڵان لەسەر شانیەتی؛ بنەڕەت: لە *bar miṣwāh* عیبری "کوڕی فەرمان") ◌ بار میتسوا
barmy /ˈbɑːmi, US ˈbɑːrmi/ *adjective* (barmier, barmiest)
(نافەرمی) شێت، دەلوو، گەوج، کەر ◌ دیوانە، احمق
barn[1] /bɑːn, US bɑːrn/ *noun*
1 کادین، مەرەک 2 تێولە، تەویلە، پشتێر، گەوڕ (لە کێڵگەدا) 3 عەمار، عەماری، خەڵەدان، دەغڵدان ◌ 1 کاهدان 2 طویله 3 انباری
barn[2] /bɑːn, US bɑːrn/ *noun*
(فیزیک) بارن (کورتەکەی b) ◌ بارن
Barnabas *noun*
بارناباس: یەکێ لە یارانی Paul ی حەواری، لە یەکەم سەفەرەکانی راگەیاندن و مزدەبەریدا لەگەڵی بووە ◌ بارناباس
barnacle /ˈbɑːnəkl, US ˈbɑːrn-/ *noun*
1 بارنیکێل، نووسە(نـ)کە، بارناکێل: جۆرێ گیانەوەری لەش‌نەرم کە بە بەرد یان بنی کەشتی‌یەوە دەنووسێ [پۆل Cirripedia: زۆر جۆرن] 2 (خوازە) گەنە، کلک، لە کۆڵەوەنەبوو، چەقە (لە *bernaca* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست) ◌ 1 بارناکل 2 (مجازی) کنه
barnacle goose *noun*
قازە نووسە(نـ)کە، قازی بارنیکێل [*Branta leucopsis*] ◌ نوعی غاز
barn burner *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) رووداوی زۆر وورووژێنەر، ب.ت. لە وەرزشدا: *the game should be a real barn burner* ◌ رویداد مهیج
barn dance *noun*
سەما یا هەڵپەرکێی خۆجێی یان نەریتی، بۆنەیەکی نافەرمی کۆمەڵایەتی کە ئەو سەمایەی تیا دەکرێ ◌ رقص محلی یا سنتی، بارن دانس
barn door *noun*
دەرگای عەماری ◌ در انباری
barnet /ˈbɑːnɪt/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) مووی مرۆ ◌ موی آدم
barney /ˈbɑːni, US ˈbɑːrni/ *noun, pl.* barneys
(لە بریتانیا و نافەرمی) کێشەوهەرا، بگرەوبەردە، جەنجاڵی ◌ الم‌شنگه
bar none *adverb*
بێ‌هەڵاواردن، بێ‌ئاوارتە ◌ بدون استثنا
barn owl *noun*
کوندەسپی [*Tyto alba* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ جغد سفید
barnstormer *noun*
وتاردەری رامیاری یان سیاسی، بارن‌ستۆرمێر ◌ بارن‌ستورمر
barnstorming /ˈbɑːnstɔːmɪŋ, US ˈbɑːrnstɔːrmɪŋ/ *noun*
وتاردەریی سیاسی، بارن‌ستۆرمینگ (شوێن‌بەشوێن گەڕان بۆ وتاردانی سیاسی یان پیشاندانی شانۆکان) ◌ بارن‌ستورمینگ
barnyard /ˈbɑːnjɑːd, US ˈbɑːrnjɑːrd/ *noun*, also farmyard
حەوشەی عەمار یان خەڵەدان ◌ حیاط انباری
baro- /ˈbarəʊ/ *prefix*
پێشگر: قورسایی، گرانی، قورسی، گوشار، پەستان، پاڵەپەستۆ: (لە *barometer* *baros* یۆنانی‌یەوە "weight") ◌ پیشوند: سنگینی، فشار
barogram *noun*
پەستان‌گرام، بارۆگرام ◌ باروگرام
barograph /ˈbærəgrɑːf, US -græf/ *noun*
پەستان‌گراف، بارۆگراف ◌ باروگراف
Barolo /bəˈrəʊləʊ/ *noun, pl.* Barolos
جۆرێ مەی سووری بەقەوەتی تاڵ بارۆلۆ (دێیێکی ناوچەی Piedmont)، هی باکووری رۆژاوای ئیتالیا ◌ بارولو
barometer /bəˈrɒmɪtə(r), US -ˈrɑːm-/ *noun*
1 پەستان‌پێو 2 جیاکار، شتێ کە ئاماژە بە گۆڕانێ دەکا (وەکوو رای گشتی، نرخەکانی بازار و هتد): *housing sales and other economic barometers* = 3 test ،standard ◌ 1 بارومتر 2 شاخص
barometric /ˌbærəˈmetrɪk/ *adjective*, also barometrical
کەشی، سەربە کەش (barometrically *adv*) ◌ جوی، مربوط به جو
barometric pressure *noun*
پەستانی کەش، هەروەها atmospheric pressure ◌ فشار جو

barometry /bə'rɒmɪtrɪ/ *noun*
پەستانپێوی ۞ بارومتری

baron /'bærən/ *noun*
1 بارون، گەورەزادە (لە بریتانیا، خوارتر لە viscount) 2 کەڵ، بەدەسەڵات (لە کاروبار یان پیشەسازیدا) ۞ 1 بارون 2 سلطان

baronage /'bærənɪdʒ, US 'berənɪdʒ / *noun*
بارۆنەکان، کۆمەڵی بارۆنەکان ۞ بارونها

baroness /'bærənəs, US ˌbærə'nes/ *noun*
بارۆنیس، بارۆنژن (لە بریتانیا و بۆ ژنان) ۞ بارونس

baronet /'bærənət/ *noun*
بارۆنێت (لە بریتانیا، خوارتر لە baron و سەرتر لە knight) ۞ بارونت

baronetage *noun*
کۆمەڵی بارۆنێتەکان ۞ جماعت بارونها

baronetcy /'bærənətsi/ *noun*
پلەوپایە یان ناونیشانی بارۆنێت ۞ رتبە یا عنوان بارونت

baronial /bə'rəʊniəl, US -'roʊ-/ *adjective*
گەورەزادەیی، بارۆنی ۞ اشرافی

barony /'bærəni/ *noun, pl.* baronies
1 پۆست یان پلەوپایە یان زەویوزاری بارۆنی 2 (لە سکاتلەند) زەویوزاری بەربلاوی دەرەبەگ ۞ بارونی

baroque /bə'rɒk, US bə'roʊk/ *noun, adjective*
n بارۆک، شێوازی هونەری، موسیقایی و ب.ت. بیناسازی لە ئەوروپا و لە سەدەکانی 17 و 18دا) *adj* ئاڵۆز، تێکئاڵاو ۞ *n* باروک *adj* پیچیده

baroque architecture *noun*
بیناسازی یان خانەڕێژی بارۆک یان بەراک ۞ معماری باروک

barouche /bə'ru:ʃ/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ کالیسکەی چوارچەرخەی ئەسپی ۞ نوعی کالسکە

barque /bɑ:k, US bɑ:rk/ = barkentine

barquentine /'bɑ:k(ə)nti:n/ = US barkentine

barracking *noun*
هۆلیکردن، ناپەسندکردن، دژایەتیکردن ۞ عمل هوکردن

barracks /'bærəks/ *noun, pl.*
سەربازخانە، بنکە، سەربازگە، سپاخانە ۞ پادگان، قرارگاه

barracoon /ˌbarə'ku:n/ *noun*
(مێژوویی) دیواربەندێ کە کۆیلە ڕەشەکانیان بۆ ماوەیێ تیا رادەگرت (بنەڕەت: لە *barracón* سپانیایی، لە *barraca* "barracks") ۞ باراکون

barracouta /ˌbarə'ku:tə/ *noun, pl.* same or barracoutas
1 جۆرێ ماسی درێژی ئۆقیانووسە باشوورییەکان، لەباری خۆراکییەوە یەکجار بەنرخە [*Thyrsites atun*] 2 (نیوزیلەند) نانی درێژ ۞ باراکوتا

barracuda /ˌbærə'kju:də, US -'ku:də/ *noun, pl.* same or barracudas
باراکودا (جۆرە ماسییەکی گەورە و دڕ، بە ددانی تیژەوە و لە ئاوە گەرمەکاندا دەژی [توخم *Sphyraena*: چەندین جۆرن]) ۞ باراکودا

barracudina /ˌbarəku:'di:nə/ *noun*
جۆرێ ماسی راوی باریکەڵەی سەردرێژ، هی ئۆقیانووسە ئازادەکان [*Paralepis atlantica* و جۆرەکانی تر] ۞ باراکودینا

barrage /'bærɑ:ʒ, US bə'rɑ:ʒ/ *noun*
1 بەنەبەندکە، بناوان، ئەنباراو، ئاوگر 2 هێرشی لەسەریەک، هێرشباران، ڕەهێڵەباران، ڕێژنە ۞ 1 سد 2 سد آتش، حملات پیاپی، رگبار

barrage balloon *noun*
باڵۆنی بەرگری (بۆ زۆر نزمنەبوونەوەی فڕۆکەی دوژمن) ۞ بالون دفاعی

barramunda *noun, pl.* barramundas
بارامونـدا، ماسی رووبار (لە ئەوستراليا و باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا [*Neoceratodus forsteri*]) ۞ باراموندا

barramundi /ˌbærə'mʌndi/ *pl.* same or barramundis = barramundi

barranca /bə'raŋkə/ *noun,* also barranco, *pl.* barrancas or barrancos
(ئەمریکا) شیوی رووباری پێچاوپێچی تەنگ و باریک ۞ بارانکا

barrator *noun*
1 کەسێ کە کاری کڕین و فرۆشتنی پلەوپایەی حکومی و دینی (یان کلێسە، بە پارە) دەکا 2 شەڕنەردوە، شەڕەنگێز، شەڕانی، سەربەگۆبەند 3 دادگەری بەرتیلخۆر ۞ 1 باراتور 2 مرافعەجو، دعوایی 3 قاضی رشوەگیر

barratry /'barətri/ *noun*
1 (کۆن) کەمتەرخەمی کەشتییەوان یان دەستەی کارکەرانی کەشتییێ 2 کڕین و فرۆشتنی پلەوپایەی حکومی و دینی (یان کلێسە) بە پارە 3 شەڕنانەوە، شەڕەنگێزی ۞ 1 باراتری 2 مرافعەجویی

barred /'bɑ:d/ *adjective*
1 نەردەدار، نەردەڕێز، نەردە یان تووڵکلێدراو، نەرداوی 2 گیراو، داخراو، بەستراو ۞ 1 دارای نرده 2 مسدود، بسته

barred owl *noun*
جۆرێ کوندەی زلەی ئەمریکای باکووری [*Strix varia*] ۞ نوعی جغد

barrel /'bærəl/ *noun*

1 پیپ، بەرمیل، کوس، کووپەدارینە، بۆشکە 2 بۆری، (تفەنگ) لوولە 3 جەوهەردان (پاندین) 4 جێگـای زەمبەلـەک لـە سـەعاتدا 5 لۆدەیـی، دنیایی، بڕێکی زۆر ◌ 1 بشکە 2 لولە 3 مخزن 4 بارل 5 مقدار زیاد

barrel cactus *noun*
(ڕووەکناسی) کاکتوسی کوسی (هی مەکسیکو [توخمەکانی *Echinocactus* و *Ferocactus*]) ◌ نوعی کاکتوس

barrel-chested *adjective*
خاوەنی سنگی گەورە و خڕ ◌ دارای سینەی بزرگ و گرد

barreled *adjective*
بەرمیلی، کوسی، بۆشکەیی ◌ بشکەای

barrelfiller *noun*
بۆشکەپڕکەر، بەرمیلپڕکەر ◌ بشکەپرکن

barrelfish *noun, pl.* same or barrelfishes
ماسیپەکوسە، کووپەماسی، هی ئەتلانتیک [*Hyperoglyphe perciforma* و *Schedophilus medusophagus*] ◌ نوعی ماهی

barrelhead *noun*
سەری تەختی بەرمیل یان کوسێ ◌ بارلهد

barrelhouse *noun*
مەیخانەی چکۆلە ◌ بار کوچک

barrel organ *noun*
ئۆرگی لوولەیی یان دەستی ◌ ارگ دندانەای

barrel-vault *noun*
(بیناسازی) تاقی نیولوولەکی، تاقی لانکەیی ◌ تاق ضربی

barren /'bærən/ *adjective*
1 بووره، بەیار، شۆرەکات، ڕووتەن، مووش، نەکێڵ، خەرشۆف، وشک، قاقڕ: *a barren desert* بێبەر، زڕ، خرس، پەرک (دار)، بێبەرهەم، بەیچەڵ، نەزۆک، ستێور، قرد 2 بێهوودە، بێئەنجام، بێنرخ، بێبرەو، بێبایەخ، چیزۆ: *The team will come through this barren patch and start to win again* ◌ 1 بایر، لمیزرع، بیثمر، نازا 2 بیهودە، بیارزش

barrenness /'bærənnəs/ *noun*
ڕووتەنی، نەکێڵی، بوورەیی، نەزۆکی، بەیچەڵی ◌ لمیزرع بودن، نازایی

barrenwort *noun*
جۆرێ گیای خشۆک یان تەرزخەر، جاران باوەڕ وابوو کە دەبێتەهۆی بێبڕشتی [توخم *Epimedium*] ◌ نوعی گیاه

barrette /bæ'ret/ *noun*
گیرەی سەر، قژگیرە، گوڵی سەر ◌ کلیپس

barricade /ˌbærɪ'keɪd/ *noun*
1 چەپەر، خەڵ، پەرێز، سەنگەر، مەتەرێز 2 دیوار، کۆسپ، بەربەست: *a barricade made of doors, chairs and broken tables* *The police stormed the -des the demonstrators had put up* ◌ 1 سنگر 2 مانع، سد

barrier /'bæriə(r)/ *noun*
کۆسپ، بەربەند، بەربەست، دیوار، ڕێگر: *The crowd had to stand behind barriers* *the removal of trade barriers* ◌ مانع، رادع، بازدار، حائل

barrier cream *noun*
کریمی پاراستنی پێست ◌ کرم پوست

barrier method *noun*
شێوازی کۆسپ یان بەربەست (بۆ نازگیری) ◌ روش مانع

barrier reef *noun*
شۆستە یان دیوارەی شیلانی ◌ آبسنگ مرجانی

barring /'bɑːrɪŋ/ *preposition*
مەگەر ئەوەی کە، بێجگەلە، جگە: *Barring accidents, we should arrive on time* ◌ مگر این کە، بجز، بە استثنای

barrio /'bɑrɪəʊ/ *noun, pl.* barrios
گەڕەک، لە ولاتانی سپانیاییزماندا ◌ منطقە

barrister /'bærɪstə(r)/ *noun*, also barrister-at-law
(زۆرتر بریتانیا) پارێزەر، ئەولەکار، ناوکات ◌ وکیل مدافع

barroom /'bɑːruːm, US -rʊm/ *noun*
(زۆرتر ئەمریکا) مەیخانە، مەیفرۆشی ◌ بار

barrow[1] /'bærəʊ, US -roʊ/ *noun*
1 دەستەبەر، فەرغوون (دووچەرخ و زۆرتر لە لایەن دەسفرۆشانی سەر شەقام بەکاردێتێ) 2 قورکێش، ناوە، ئەستەمولی 3 بەرازی خەساو (بەرلە پێگەیشتنی ڕەگەزی) ◌ 1 چرخدستی 2 زنبە 3 خوک اختە

barrow[2] /'bærəʊ, US -roʊ/ *noun*
tumulus کۆما گڵی سەر قەبر، گلکۆ، گۆڕپشتە، ◌ گورپشتە

barrow boy *noun*
دەسگێڕ، کوڵگێڕ، فەرغوونگێڕ ◌ دستفروش

Barsac /'bɑːsak, French baʀsak/ *noun*
جۆرێ مەی شیرینی سپی، هی ناوچەی بارساک لە باشووری ڕۆژاوای فەرەنسە ◌ بارساک

Bart /bɑːt, US bɑːrt/ = Baronet

bartender 'bɑːtendə(r), US 'bɑːrt-/ = barman

barter /'bɑːtə(r), US 'bɑːrt-/ *noun*
ئاڵشت، ئاڵوویر، ئاڵوگۆڕ، گۆڕینەوە ◌ معاملەی پایاپای، معاوضە

Bartholin's gland /'bɑːtəlɪnz/ *noun*
ڕژێنەی بارتولین (هەریەک لەو جووتە ڕژێنەی کونی شەرمی ژن کە شلەیێ دەردەدا تا ئەوێ چەور کا) ◌ غدەی بارتولین

bartsia /'bɑːtsɪə/ *noun*

جۆرێ رووەکی پرگزوگەڵا لە تیرەی figwort [*Odontites verna* (هی سوور) و جۆرەکانی تر] ۞ بارتیا

bartizan *noun*

کۆنگرەی سەرووی کەلوو یان قوللە یان برج ۞ برجک پیش‌کرده

Baruch *noun*, Late Latin, from Greek *Barouch*, from Hebrew *Bārūkh*

باروک، باروچ، باروخ (عیبری): کتێبێکی ئامۆژگاری‌یانە homilectic و قانوونی شەرعی کلێسەی رۆم، سەربە پەیمانی کۆن ۞ باروخ

barwing *noun*

(باڵندەناسی) جۆرێ باڵندەی ئاسیایی لە تیرەی babbler [توخم *Actinodura*] ۞ نوعی پرنده

barycentre *noun*

چەق یان ناوەندی راکێشان ۞ باریستر

barycentric /ˌbarɪˈsɛntrɪk/ *adjective*

سەربە چەق یان ناوەندی راکێشان ۞ باریستریک

barytone = baritone

baryon /ˈbarɪɒn/ *noun*

باریۆن، (فیزیک) پارچۆلکەی قورس: پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی یان ژێرنەتۆمی subatomic particle بە بارستایی‌یێکی mass بەرامبەر بە یان گەورەتر لە پرۆتۆنێ، وەک nucleon یان hyperon ۞ باریون

baryonic *adjective*

سەربە باریۆن یان پارچۆلکەی قورس ۞ وابسته به باریون

baryta /bəˈrʌɪtə/ *noun*

(کیمیا) هایدرۆکسایدی باریۆم ۞ باریتا

baryte /ˈbarʌɪt, US ˈbɛː-/ *noun*, also barytes /bəˈrʌɪtiːz/, barite

بارایت، باریت: هایدرۆکسایدی باریۆم، جۆرێ کانی بێ‌رەنگ یان سپی، سولفاتی باریۆم پێکدێنێ ۞ باریت، بارایت

basal /ˈbeɪsl/ *adjective*

1 بنەرەتی، بنچینەیی، fundamental 2 بنی، بنکی، بنەکی: *basal cells of the skin* ◊ *basal leaves* ۞ 1 اساسی 2 وابسته به ته

basal body *noun*

ئەندامۆژەیێکی خانە شێلاق‌دار یا برژانگ‌دارەکان کە بنک یان بنەرەتی شێلاقە flagellum یا برژانگ cilium پێکدێنێ ۞ بادی باسال

basal cell *noun*

خانەی بنکی: هەر خانەیێ کە لە بنکی شانەیێکی فرەلۆ یان چەندتوێ multilayered هەڵکەوتووە ۞ سلول باسال

basal cell carcinoma *noun*, also rodent ulcer

(لووی) شێرپەنجەی خانەی بنکی: جۆرێ شێرپەنجەی ئاسایی پێست ب.ت. جۆری لەچارەسەرهاتووەکەی کە لە خانە بنکی‌یەکانی epithelium پەیدا دەبێ ۞ کارسینومای سلول باسال

basal ganglion *noun*

لوو یان گرێی بنکی: هەریەک لەو چەند کۆمەڵکە ماکە بۆرەی نێو توێکڵی مێشک کە لە مەهاری جووڵەدا ئەرکی هەیە ۞ غدەی باسال

basal metabolic rate *noun*

رێژەی مێتابۆلیزم یا مێتابۆلیکی بنەرەتی: ئەو رێژە وزەیەی کە لەش لە کاتی حەسانەوە یان پشوودا بۆ راگرتن یان بەردەوامی‌پێدانی کردە پێویستەکان بەکاری دێنێ وەک هەناسەکێشان و گەرمی راگرتن ۞ ریت متابولیک باسال

basal metabolism *noun*

مێتابۆلیزمی بنەرەتی: کەم‌ترین رێژەی وزە کە لەش لە کاتی پشوودا بۆ راگرتن یا بەردەوامی‌پێدانی کردە پێویستەکان بەکاری دێنێ وەک هەناسەکێشان، سووڕانی خوێن و گەرمی راگرتن ۞ متابولیسم باسال

basalt /ˈbæsɔːlt, US bəˈsɔːlt/ *noun*

باسۆلت، بازاڵت، رەشەمەرمەڕ، رەشەبەرد (بەردێکی گڕکانی کە پتر لە plagioclase لەگەڵ pyroxene و olivine پێکهاتووە) ۞ بازالت

basaltic /bəˈsɔːltɪk/ *adjective*

سەربە رەشەبەرد ۞ وابسته به بازالت

bascule /ˈbaskjuːl/ *noun*

قەپان، باسکۆل (بنەرەت: لە فەرەنسی‌یەوە بە واتای "seesaw") ۞ باسکول

bascule bridge *noun*

پردی قەپانی، پردی جووڵۆک ۞ پل متحرک

base[1] /beɪs/ *noun*, *pl.* bases

1 بنک، بن، خوارووی، بنکە، بێخ، بنج، بنچک، هیم، خیم، بنگە، پایە، بنەما، بنیات، بناخە، بنەرەت، بنواشە، بنەواشە، بنچینە: *the base of a column/glass* 2 بنکە 3 (کیمیا) تفت، باز، بەیس 4 کەرەسەی سەرەکی، مەتریاڵی بنەرەتی 5 (مێعماری) ژێرکۆڵ، بن کۆڵ، بنک 6 (دار) بن، کۆلکە 7 (زمانەوانی) قەد، بن، رەگ، ریشە (هی وشە یان دارشتەیێ)، فۆرم یان وشەی گەردان‌نەکراو 8 (بیرکاری) بنک 9 (بەیسبۆڵ) گۆشە (-based *adj*) ۞ 1 قاعده، ته، پایین، مبنا، بیخ، اساس، شالوده 2 پایگاه، مقر 3 باز 4 مادەی اصلی 5 تەستون 6 کنده 7 (زبان‌شناسی) ستاک، ریشە 8 (ریاضی) قاعده 9 گوش

base[2] /beɪs/ *adjective* (baser, basest)

سووک، نەگریس، جنێ‌شەرم، ناحەز، بێ‌شەرمانە ۞ فرومایه، قبیح

baseball /ˈbeɪsbɔːl/ *noun*

بەیسبۆڵ، گۆ یان تۆپی بەیسبۆڵ، بنکێن ۞ بیس‌بال، توپ بیس‌بال

baseball cap *noun*

کڵاو یان کاپی بەیسبۆڵ، شەپکەکەی peak درێژە ◌ کلاه یا کاپ بیس‌بال
baseboard /'beɪsbɔːd, US -bɔːrd/ = skirting board
base-born *adjective*
1 حەرامزادە، زۆڵ، بێژوو 2 سووک، خوێڕی ◌ 1 حرامزاده 2 رذل
base jumping *noun*, also BASE jumping
وەرزشی بازدان بە چەتر لە شوێنێکی بەرزەوە، بەرزەباز (وەکوو خانوو و پرد؛ base jumper *n*) ◌ پرش ارتفاع
baseless /'beɪsləs/ *adjective*
بێ‌بنچینە، بێ‌بنەما، درۆ، بێ‌بناخە، بێ‌بنیات، بێهوودە ◌ بی‌اساس، بیهوده
baseline /'beɪslaɪn/ *noun*
1 هێڵی بنکی، هێڵی سیفر، هێڵی دەسپێک، هێڵی بنەما 2 هێڵی کۆتایی یاریگا (تێنیس و هتد) ◌ 1 خط مبنا، معیار 2 خط پایانی زمین
basely /'beɪsli/ *adverb*
سووکانە، بە سووکایەتی‌یەوە، بە سووکی‌یەوە ◌ با فرومایگی
basement /'beɪsmənt/ *noun*
1 ژێرخان، ژێرزەوی، ژێرزەمین، ناوێس، وارنشین: 2 *a basement flat/apartment* (زەوی‌ناسی) کۆنترین پێکهاتی بەردەکان ◌ 1 زیرزمین 2 بیسمنت
base metal *noun*
کانزای نزم (= وەک ئاسن یا سورب کە وەک زێڕ بەنرخ نین) ◌ فلز پست
baseness *noun*
سووکی، چرووکی ◌ فرومایگی
basenji /bə'sendʒi/ *noun*
جۆرێ ڕەگەزی تاجی یا سەگی ڕاوی ناوەندی ئەفریکا ◌ باسنجی
base rate *noun*
نرخی سوودی بنەڕەت، نرخی بەهرەی بنەڕەت: *Bank base rates of 7 per cent are too high* ◌ نرخ بهره‌ی پایه
bases = plural form of base1 and basis
bash /bæʃ/ *noun*
1 گورز، لێدان، مشت 2 میوانی یان ئاهەنگێکی گەورە 3 (بریتانیا) حەوڵ، تێکۆشان ◌ 1 ضربه، مشت 2 پارتی یا جشن بزرگی 3 کوشش
bashful /'bæʃfl/ *adjective*
کەمڕوو، شەرمێون، فەدۆک، شەرمن، diffident ◌ خجالتی
bashfully /'bæʃfəli/ *adverb*
بە خەجاڵەتی‌یەوە، شەرمنانە: *she smiled bashfully* ◌ با خجالتی
bashfulness /'bæʃflnəs/ *noun*
حەیا، شەرم، ئابڕوو، فەدی، شەرمێونی، کەمڕوویی ◌ آزرم، حجب
bashing /'bæʃɪŋ/ *noun*
هێرش (توندوتیژانە ب.ت. دەستەیەکی تایبەتی) ◌ حمله
Bashkir /baʃ'kɪə/ *noun*
1 ئەندامی گەلێکی مسوڵمان، لە باشووری ئۆراڵ دەژین 2 زمانی Turkicی ئەو گەلە ◌ باشکر
basho /'baʃəʊ/ *noun, pl.* same or bashos
زنجیرەپێشبڕکێی زۆرانی sumo (ژاپۆنی، *ba* "شوێن" + *shō* "سەرکەوتن، بردنەوە") ◌ باشو
basic /'beɪsɪk/ *adjective, noun*
1 *adj* بنەڕەتی، بنچینەیی، سەرەکی، بنەمایی، بنجی، بنگەهی، پێویست، پێدڤی، سەرەتایی، دەسپێک، گرنگ، بەرکەفتی، سادە، (کیمیا) 2 *basic truth/fact* :fundamental تفتی، تایبەتمەندی تفتێکی تیایە، خاوەنی تایبەتمەندی تفتی، ئەلکالین 3 alkaline (زەوی‌ناسی) تا ڕادەیێ سیلیکای کەمە (یان کەم تیایە): 4 *basic rocks ,basic lava* (کانزاناسی) سەربە یان ئاماژە بە ڕەوتی پۆلاسازی کە ماکە پڕقسڵەکان دەگرێتەوە: 1 *n basic slag* بنەماکان، بنچینەکان، ڕاستەیە پێویست و گرنگەکان، سەرەتاکان 2 کەلوپەلە سەرەکی‌یان، کەلوپەلی سەرەکی ◌ *adj* 1 بنیادی، اصلی، ضروری، مهم، مقدماتی، ابتدایی 2 قلیایی، بازی 3 و 4 بیسیک *n* 1 مبانی. حقایق ضروری یا مهم 2 کالاهای اساسی
BASIC /'beɪsɪk/ *abbreviation* beginner's all-purpose symbolic instruction code
(کامپیوتێر) بێیسیک، هەروەها (Basic) زمانێکی بەرنامەنووسی سادەیە ◌ بیسیک
basically /'beɪsɪkli/ *adverb*
لە بنەڕەتدا، لە بنەڕەتا، لە ڕاستی‌دا: *basically correct* ◌ اساساً، در واقع
Basic English *noun*
ئینگلیسی بنەڕەتی (850 وشە، بۆ پێوەندی جیهانی) ◌ انگلیسی پایه
basicity /beɪ'sɪsɪti/ *noun*
(کیمیا) تفتێتی، توانایی تفتی ◌ قدرت بازی
basic salt *noun*
خوێی تفت، تفتەخوێ ◌ نمک بازی
basic slag *noun*
کوزەری تفتی (جۆرێ پەیینکە کە فۆسفاتی تیایە) ◌ سرباره‌ی قلیایی
basic training *noun*
ڕاهێنانی بنەڕەتی یان بنچینەیی (لە نێو هێزە چەکدارەکان‌دا) ◌ آموزش اساسی یا بنیادی
basidia = plural form or basidium
basidial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە basidiumـەوە هەیە ◌ وابسته به باسیدیوم

basidiomycete /bəˌsɪdɪə'mʌɪsiːt/ *noun, pl.* basidiomycetes /-'mʌɪsiːts, -mʌɪ'siːtiːz/
کۆمەڵێکی بەربڵاوی کارگەکان کە mushroom، puffball، rust و smut ـەکان دەگرێتەوە و لقی Basidiomycota پێکدێنن ◇ باسیدیومایسێت

basidiospore *noun*
توو یان سپۆری سەر بنکەڵە یان باسیدیۆم ◇ باسیدیواسپور

basidium /bə'sɪdɪəm/ *noun, pl.* basidia /-dɪə/
بنکەڵە، باسیدیۆم، بازیدیۆم: پێکهاتەیێکی سپۆرهەڵگری گۆپاڵئاسا یان گورزی وردبینی یان مایکرۆسکۆپی کە لە لایەن هێندێ کارگەوە بەرهەم دێ (بنەڕەت: لە *basidion* یۆنانییەوە، چکۆلێنراوی *basis*) ◇ باسیدیوم

basification *noun*
تفتاندن، بازیفیکاسیون ◇ قلیایی‌سازی

basifixed *adjective*
بنکپێکەوەنووساو، بنەڕەتپێکانووساو، نزیکەوەبوو لە بنەڕەت یان بنکەوە، پایەپێکالکاو، پایەگیر ◇ متصل در پایه

basil /'bæzl, US 'beɪzl/ *noun*
1 ڕیحان، ریحانە، ئەسپەرەم، لە خێزانی mint بۆ ئاشپەزیش بەکاردێنرێ [*Ocimum basilicum* (فرنجەمشک basil (sweet و جۆرەکانی تر] 2 (هەروەها wild basil) جۆرێ ڕووەکی ئەوروپایی وا، لەنێو دەوەنەلان و پەرژیندا شین دەبێ [*Clinopodium vulgare*] ◇ ریحان

basilar /'basɪlə/ *adjective,* also basilary
(توێکاری، گیانەوەرناسی) هەڵکەوتوو لە بن یان بنکی شتێ، ب.ت. کاسەسەر، بنەکی، بنەڕەتی ◇ واقع در پایین چیزی

basilect /'basɪlɛkt, US 'beɪsɪ-/ *noun*
(زمانەوانی) کەمبرەوترین زاراوە، ژێرەزاراوە ◇ باسیلکت

basilectal /'lɛkt(ə)l/ *adjective*
ژێرەزاراوەیی ◇ وابسته به باسیلکت

Basilian /bə'zɪlɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە سەینت بازیلی گەورە St Basil the Great (دەوروبەری 79–330) و بیروباوەڕ و تیرەی ڕەبەنایەتی کە ئەو لە Cappadocia دایمەزراند *n* ڕەبەنی بازیلی ◇ باسیلین

basilic /'bəzɪlɪk/ *adjective*
سەربە بازیلیکا ◇ وابسته به بازیلیکا

basilica /bə'zɪlɪkə/ *noun, pl.* basilicas
بازیلیکا: 1 گەورە کڵێسە یان هۆڵێ لەگەڵ دوو ڕیز کۆڵەکە لەنێوەوە) 2 کۆشکێ پاتشایی 3 (لە ڕۆمی کۆندا) خانوویێکی لاکێشەیی oblong building دووڕیز ستوون، وەک دادگا و شوێنی کۆبوونەوەی گشتی بەکاردێنرا (basilican *adj*)
◇ 1 بازیلیکا 2 قصر سلطنتی 3 بازیلیکا

basilisk /'bæzɪlɪsk/ *noun*
1 بەزیلیسک (لە چیرۆکە کۆنەکاندا - گیانەوەرێکی مارئاسا کە دەتوانێ خەڵک بە چاولێکردن یان هەناسەهەڵکێشان بەسەریاندا، بکوژێ) 2 جۆرێ مارمێلکی درێژ و باریکی ئەمریکای ناوەندی [*Basiliscus plumifrons*] 3 - cockatrice (basiliscine or basiliscan *adj*) ◇ بازیلیسک

basin /'beɪsn/ *noun*
1 کاسە، لەگەن، تاس، تەشت، سوێنە، قاپشۆری، لانجین، تەسە (هی هەویر) 2 گۆلاو، پەنگاو، گۆلکاو، سەرچاوەکان، چاڵاو 3 چاڵێکی سەر ئاستی زەوی؛ ناوچەیێکی بەربڵاو کە چین و توێکانی سەر زەوی ڕووەو خاڵێ بە ناو خاڵی ناوەندی ڕۆچوون و چاڵێکیان بە شێوەی گومەزی ئاوەژوو پێکهێناوە (basinal *adj*؛ basined *adj*؛ basinlike *adj*) ◇ 1 کاسە، لگن 2 حوضە، آبگیر 3 باسن

basinet /'basɪnɪt/ *noun*
(مێژوویی) تاس‌کڵاوی سووکی لە پۆلا (یان پۆلایین) ◇ باسینت

basipetal /beɪ'sɪpɪt(ə)l/ *noun*
(ڕووەکناسی) بنکڕەو، بنڕەو، بنڕۆ، پایەخواز، بنخواز، ئاماژە بە هەڵدان یان گەشە (لە نووکەوە) بەرەو خوارێ (زۆرتر بەرامبەری acropetal؛ بنەڕەت: لە basis یۆنانی + *petere* لاتین "seck" + -al) ◇ باسیپتال

basipetally /beɪ'sɪpɪt(ə)li/ *adverb*
بنکڕەوانە، بنڕەوانە، بنڕۆیانە، پایەخوازانە، بنخوازانە ◇ به طور باسیپتال

basis /'beɪsɪs/ *noun, pl.* bases /-siːz/
1 بناخە، بنەڕەت، بنگەهـ پایە، بنچینە، بنەما: *Some movies have been banned on the basis that they are too violent* ◊ *on a regular/permanent/part-time/temporary basis* ◊ *The theory seems to have no basis in fact* 2 کەرەسەی سەرەکی، مادەی بنەڕەتی، ماکی سەرەکی ◇ 1 پایە، شالود، بنیاد، مبنا 2 مادەی اصلی

basis point *noun*
(دارایی) خاڵی بنەڕت یان بنەما (سەدیەکی یەک لە سەد) ◇ نقطەی پایە

basket /'bɑːskit, US 'bæs-/ *noun*
1 گۆشەر، قرتاڵە، سەبەتە، تووڵێنە، تریان، سەوە: *a shopping basket* 2 سەوەیێ، قرتاڵەیێ: *a basket of fruit* 3 (بەسکێتبۆڵ) ئاڵقە یان بازنە ◇ 1 سبد، زنبیل 2 مقدار گنجایش زنبیل 3 حلقه (بسکبال)

basketball /'bɑːskɪtbɔːl, US 'bæs-/ *noun*
تۆپی سەبەتە، باسکە، ئەو تۆپەی کەوا لەو

یاری‌یەدا کایەی پێ‌دەکەن ۞ بسکتبال، توپ بسکتبال

basket case *noun*

(نافەرمی) ولات یان ڕێکخراوەیێ کە ڕەوشی ئابووری‌یەکەی یەکجار خراپ یان شپرزەیە: *an economic basket case* ۞ باسکت کیس

basketful *noun, pl.* basketfuls

(پڕ)قرتالەیێ یان سەوەتەیێ، قرتالەبەرێ ۞ بە اندازەی یک زنبیل

Basket Maker *noun*

ئەندامی چاندیکی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا، کە قۆناخە سەرەتاکانی فەرهەنگی Anasazi یان پێکهێنا ۞ باسکت میکر

basketweave *noun*

چنینی سەوەتەیی یا حەسیری، سەوەتەچن، حەسیرچن ۞ بافت سبدی

basketwork /'bɑ:skɪtwɜ:k, US 'bæskɪtwɜ:rk/ *noun*, also basketry

1 سەوەتەچنی، حەسیرچنی، گۆشەرچنی 2 کوتاڵ یان پارچەی حەسیرچن ۞ 1 سبدبافی 2 پارچەی حصیربافت

basmati /bas'mɑ:ti, US -z-/ *noun*, also basmati rice

(هیندی) برنجی بۆنخۆش یان باسمەتی ۞ برنج باسمتی

bas mitzvah /ˌbæs 'mɪtsvə/ = bat mitzvah

basophil /'beɪsə(ʊ)fɪl/ *noun*

(کارئەندامناسی) خڕۆکەسپی تفت‌دۆست یان باسوفیلیک، ماک یان مەتریالی تفت‌دۆست ۞ باسفیل

basophilic /ˌbeɪsə(ʊ)'fɪlɪk/ *adjective*

(کارئەندامناسی، خانەیێ یان نێوەڕۆکەکەی) زوو ڕەنگێنراوە بە ڕەنگی تفتی یان قلیایی basic، تفت‌دۆست ۞ باسفیلیک

Basotho /bə'su:tu:/ *noun, pl. sing.* Mosotho

گەلی sothoی باشووری بە گشتی، زۆرتر لە Lesotho دەژین ۞ باسوتو

basque /bɑ:sk, US bæsk/ *noun*

باسک (جۆرێ جلی بنەوەی ژنانەیە) ۞ باسک

Basque /bɑ:sk, US bæsk/ *noun*

1 باسک (ئەندامی گەلێ کە لە پیرێنیس Pyreneesی ڕۆژاوا هەم لە فەڕەنسە و هەم سپانیا دەژین 2 زمانی ئەو گەلە، وادیارە پێوەندی بە هیچ زمانێکی ترەوە نەبێ) ۞ باسک

bas-relief /ˌbæs rɪ'li:f/ *noun*

(هونەر) بەرزەکۆڵی، بەرجەستەکاری، باس‌ریلیف، کۆڵین‌گەری، نموونەی ئەم کارە ۞ برجستەکاری، نقش برجستە

bass[1] /beɪs/ *adjective, noun*

1 باس، گڕ، بەم، بۆڕ 2 گۆرانی‌بێژی ئەو دەنگە 3 دەنگی گڕ یان باس 4 ئامێری گڕدەنگ ۞ 1 بم، باس 2 خوانندەی باس 3 صدای باس 4 ساز باس

bass[2] /bæs/ *noun, pl.* same or basses

ماسی دڕکاوی، ماسی‌یەدڕکە، گورگی دەریایی(خۆراکی [*Dicentrarchus labrax* (دەریاکانی ئەورووپا) و جۆرەکانی تر]، هەروەها بڕوانە sea bass) ۞ باس

bass[3] = bast

bass clef *noun*

(موسیقا) کلیلی فا یان باس ۞ کلید فا

basset /'bæsɪt/ *noun*, also basset hound

تانجی، تاجی، تازی (بە گوێ و قەدی درێژەوە) ۞ باست

bass fiddle *noun*

چەلۆ یان ڤیۆلێنسێلی گەورە ۞ ویولنسل بزرگ

bass guitar *noun*

گیتارباس یان گڕگیتار، گیتارگڕ، بەم‌گیتار (بە نۆتە نزمەکان لێدەدرێ) ۞ گیتارباس

bassinet /ˌbæsɪ'net/ *noun*

1 لانکەی قرتالەیی (تەختەخەوی منال لە قرتالە دەچێ)، لانکەی سەوەتەیی یان حەسیری 2 لەگەنچە، تاسولکە ۞ 1 باسینت 2 لگنچە

bassist /'beɪsɪst/ *noun*

گیتارباس‌ژەن، کەسێ کە باس‌گیتار یان دەبڵ‌گیتار لێدەدا ۞ باسیست

basso /'basəʊ/ *noun, pl.* bassos or bassi /-si/

گۆرانی‌بێژی گڕدەنگ ۞ خوانندەی باس

bassoon /bə'su:n/ *noun*

باسوون، بەسوون (= جۆرێ ساز و ئامێری فوویی یان بایی دارینی زەردی گەورەی موسیقایی‌یە، لە خێزانی oboe) ۞ باسون

bassoonist /bə'su:nɪst/ *noun*

بەسوون‌ژەن ۞ نوازندەی باسون

basso-relievo /ˌbasəʊrɪ'li:vəʊ/ = bas-relief

bass viol = 1 viola da gamba 2 double-bass

basswood /'baswʊd/ *noun*

درەختی زیروفونی ئەمریکایی، دارەکەی [*Tilia americana*] ۞ باسود

bast /bast/ = bast fibre

bastard /'bɑ:stəd, 'bæs-, US 'bæstərd/ *noun, adjective*

n 1 (منداڵ) زۆڵ یا حەرامزادە 2 (نافەرمی) مرۆڤی زۆڵ *adj* 1 حەرامزا، بیژوو، بیژی، بیچ، زۆڵزادە، ناڕەوا؛ دوڕڕە 2 تێکەڵ، ناڕەسەن 3 ساختە، درۆ، درۆزنە، قەڵب 4 قەحبەدایک، دایک‌کوونی، دایک‌جندە 5 خاوەنی شێوە یان بارستەیەکی نائاسایی، نالەبار، بەدقەوارە ۞ *n* 1 بچەی حرام‌زادە 2 آدم نفرت‌انگیز *adj* 1 حرام‌زادە، نامشروع؛ دورگە 2 آمیختە 3 کاذب 4 مادرقحبە 5 دارای شکل یا حجم غیرمتعارف

bastardization *noun*

1 زۆڵ‌خستنەوە، بیژووخستنەوە 2 شێواندن، دەستکاری، لەبایەخ‌خستن، لەباوەڕخستن، بێ‌باوەڕکردن، لەبڕەوخستن ◌ 1 باستردیزاسیون 2 تحریف، بی‌اعتبارسازی

bastard wing *noun*

باڵۆچکە، پەڕۆچکە، دەستەیێ لە شاپەڕی چکۆلانەی سەر یەکەمین پەنجەی باڵی باڵندەیێ ◌ باستارد وینگ

bastardy /'bɑ:stədɪ/ *noun, pl.* bastardies

زۆڵی، بیژوویی، پیچی، illegitimacy ◌ حرامزادگی

bast fibre *noun*

ریشاڵی دار (بۆ بەستن و چنینی حەسیر و سەبەتە) ◌ الیاف درختی

bastide /ba'sti:d/ *noun*

دێ یا شارۆچکەیێکی شووره‌داری باشووری فەرەنسە ◌ باستید

bastille /bæs'ti:l/ *noun*

1 قەڵای شووره‌دار 2 زیندان، بەندیخانە، گرتنگا، prison، jail ◌ 1 باستیل 2 زندان

Bastille Day *noun*

ڕۆژی باستیل: چاردەیەمی ژووڵای وەک ڕۆژێکی پشووی نەتەوەیی لە فەرەنسە بە یادی ڕووخانی باستیل لە 1789 ◌ روز باستیل

bastinado /ˌbastɪ'neɪdəʊ, US -'nɑ:dəʊ/ *noun,* also bastinade, *pl.* bastinados or bastinadoes

(مێژوویی) فەلاقە، فەراقە (بنەڕەت: لە *bastum* "stick" late Latin) ◌ چوب فلک

bastion /'bæstiən/ *noun*

1 قەڵای باستیێن، شوورەی دووپاڵوو 2 پارێزە، پەنا، بەرگریگا، قەڵای لەگرتن‌نەهاتوو ◌ 1 دژ باستیان 2 حفاظ، پناه

bat[1] /bæt/ *noun*

1 لێدەردەسک، دەسکی لێدان، ڕاکێت، (پینگ پۆنگ) 2 پیاکێشان، لێدان (سەخت) 3 دار 4 خشت 5 قوڕی خۆش‌کراو بۆ دروست‌کردنی جەرە، گۆزە و هتد 6 ڕێژەی خێرایی 7 گۆچان، شەک ◌ 1 راکت 2 ضربه 3 چوب 4 خشت 5 بات 6 نسبت سرعت 7 چوگان

bat[2] /bæt/ *noun*

1 شەمشەمەکوێرە، پرچەمێک، چەکچەکی، چێلەمێ، شەقرەقێک، شەفکۆر، شەمەلە(کۆرە) [دەستە Chiroptera: زۆر جۆرن] 2 (نافەرمی، هەروەها old bat) ژنی خوێنتاڵ و ناشیرین ◌ 1 خفاش 2 زن غیرجذاب

Batak /'batək/ *noun, pl.* same or Bataks

1 باتەک: ئەندامی گەلێکی بەشی باکووری سوماترا و ئیندۆنیزیا 2 زمانی ئیندۆنیزیایی ئەو گەلە ◌ باتک

Batavian *noun, adjective*

(کۆن) *n* ئەندامی گەلی کۆنی ئەڵمانی، دانیشتووی دوورگەی Betuwe بوون و ئێستا لە بەشێکی هولەند دەژین *adj* 1 سەربەو گەلە 2 سەربەوانەی کە لە هولەندن 3 سەربە Djakarta لە ئیندۆنیزیا ◌ باتاوی، باتاوین

batch /bætʃ/ *noun*

1 تەنووری، چێن، دەستەوار، بەر، بەرهەمی یەکجار لێ‌نیشتن (نان، کەیک و هتد)، بەرەڵێ‌نیشتن 2 تیپ، کۆمەڵ، دەستە، گرووپە 3 ئەو برە دەرمان یان خۆراکەی کەوا لە کاتێک‌دا بەرهەم هاتووە 4 کۆمەڵێ لەو کارانەی کە پێکەوە لەسەر کامپیوتێر پراسێس کراون (یان لێکەوەدراون): *a batch file/program* ◌ 1 یک پخت 2 گروه، دسته 3 و 4 باچ

batch processing *noun*

(کامپیوتێر) لێکدانەوەی دەستەیی، پراسێسینگی یەکجێ ◌ پردازش دسته‌ای

batch production *noun*

بەرهەمهێنانی دەستەیی ◌ تولید مواد به صورت دسته

bat-eared fox *noun*

(گیانەوەرناسی) ڕێوی گوێ‌شەمشەمەکوێرەیی یان گوێ‌چەکچەکی [*Otocyon megalotis*] ◌ نوعی روباه

bateau /'batəʊ/ *noun, pl.* bateaux /-əʊz/

جۆرێ بەلەمی چۆمی سووکی بن‌تەختی کەنەدایی ◌ باتو

bated /'beɪtɪd/ *adjective,* with bated breath

لە ئەوپەڕی نیگەرانی‌دا (یان ورووژاوی‌دا)، لە دڵەکوتێ‌دا ◌ احساس نگرانی یا هیجان‌زدگی شدید

bateleur eagle /'bat(ə)lə:/ *noun*

هەڵۆجامبازە: هەڵۆی کلک‌کوڵی ئەفریکایی زۆرتر پەڕباڵ ڕەش [*Terathopius ecaudatus*] ◌ نوعی عقاب

Bates method *noun*

شێوازی باتێس: شێوەیێ بۆ باش‌ترکردنی بینایی چاو بە ڕاهێنان و مەشقی چاو ◌ روش باتس

batfish *noun, pl.* same or batfishes

1 ماسی‌یەچەکچەکی، شەمشەمەماسی [خێزانی Ogcocephalidae: زۆر جۆرن] 2 جۆرێ ماسی ناوچەی هێند و پاسیفیک، لە angelfish دەچێ [تۆخم *Platax*] ◌ بات‌فیش

bath(o)- *prefix*

پێشگر: قووڵایی، قووڵی (بنەڕەت: لە *bathos* یۆنانی) ◌ پیشوند: ژرفا

bath[1] /bɑ:θ, US bæθ/ *noun, pl.* baths

1 خۆشتن، مەلێ(کردن) 2 گەرماو، حەمام 3 دووش، گەرماوی فەرەنگی، حەوزی خۆشتن 4 شەلەی شتن 5 (baths) تەستیر (ی سەرداپۆشراو)، گەرماوی گشتی (سەرشۆ -bath attendant) ◌ 1 استحمام 2 حمام 3 دوش، وان

4 مایع شستشو 5 (در جمع) استخر، حمام عمومی
bath² /bɑ:θ, US bæθ/ *noun*
پێوەرێکی کۆنی شلە لای عیبرییانی زوو، دەوروبەری 40 لیتر یان 9 گالۆن (دەگرێ؛ بنەڕەت: لە *bat* عیبرییەوە) ◌ بات
bath-chair *noun*
کورسی پێچکەدار یان چەرخدار ◌ صندلی چرخدار
bathe /beɪð/ *noun*
خۆشتن، مەلێ، سۆبایی ◌ شنا، آبتنی
bathed /beɪðd/ *adjective*, bathed in *or* with
نوقمی، خووساو، تەڕ (لەناو ئارەقە یان فرمێسکدا) ◌ غرق، خیس
bather /'beɪðə(r)/ *noun*
مەلێکەر، خۆشۆر (لە دەریا، رووبار و هتد) ◌ آبتنی‌کننده
bathetic /bə'θɛtɪk/ *adjective*
1 سەربە قوولی یان قوولایی 2 نزم، نەوی ◌ 1 وابسته به عمق 2 پست
bath-furnace *noun*
دۆزەخ، جەهەنم، کوورە یا تەنوونی گەرماو، ئاگرخانە ◌ جهنم، تون حمام
bathhouse /'bɑ:θhaʊs, US 'bæθ-/ *noun*
گەرما و یان حەمامی گشتی ◌ حمام عمومی
bathing /'beɪðɪŋ/ *noun*
خۆشتن، مەلێ، مەلە ◌ آبتنی
bathing cap = swimming cap
bathing costume = swimming costume
bathing suit = swimming costume
bathing trunks = swimming trunks
bathmat *noun*
رایەخی حەمام یان گەرماو، جێری گەرماو (کە ناخزێ) ◌ باتمات
bathometer *noun*
قوولپێو، قوولاییپێو ◌ ژرفاسنج
bathos /'beɪθɒs, US -θɑ:s/ *noun*
لێژبوونەوە، داخزان، داکەوتن، داشکان، ئەنتیکلیماکس anticlimax (ب.ت. لە وێژەدا؛ بنەڕەت: لە یۆنانییەوە بە واتای "قوولایی") ◌ افت، نزول
bathosic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە bathos ـەوە هەیە ◌ وابسته به افت یا نزول
bathrobe /'bɑ:θrəʊb, US 'bæθroʊb/ *noun*
بەرگی حەمام، خاولەی کڵاودار یان بەری ◌ حوله‌ی پالتویی
bathroom /'bɑ:θru:m, -rʊm, US 'bæθ-/ *noun*
حەمام، گەرماو، دەسبەئاو، ئاوەدەسخانە ◌ حمام، مستراح
bath salts *noun, pl.*
خوێی گەرماو، بۆ بۆنخۆشکردن و نەرمکردنەوەی ئاو (ئاوێتەیێکی کریستاڵی زۆرتر رەنگین) ◌ نمک حمام
bath-towel *noun*
خاولەی گەرماو یان حەمام ◌ حوله‌ی حمام
bathtub /'bɑ:θtʌb, US bæθ-/ *noun*
حەوزی خۆشتن، وان ◌ وان
bathy- /'baθi/ *prefix*
پێشگر: قوولی، قوولایی، وەک *bathysphere* (بنەڕەت: لە *bathus* یۆنانییەوە "deep") ◌ پیشوند: ژرفا، ژرفایی
bathyal /'baθɪəl/ = deep-sea
bathymeter /bə'θɪmɪtə/ *noun*
قوولاییپێو، قوولپێو: ئامێرێ بۆ پێوانی قوولایی ئاو ◌ ژرفاسنج
bathymetric *adjective*, also bathymetrical
سەربە قوولاییپێوی ◌ وابسته به ژرفاسنجی
bathymetry *noun*
قوولاییپێوی، قوولپێوی ◌ ژرفاسنجی
bathypelagic /ˌbaθɪpɪ'ladʒɪk/ *adjective*
قوولاییژی (= ئەو ماسی و زیندەوەرانی کە لە مەودای نێوان 1000 تا 3000 میتر دەژین، کە سارد و تاریکە) ◌ باتیپلاجیک
bathyscaphe /'baθɪskaf/ *noun*, also bathyscaph
(مێژوویی) قوولاییگەڕ، کەشتی قوولایی، قوولاییڕەو، قوولاییڕۆ ◌ ژرفناپیما
bathysphere /'bæθɪsfɪə(r), US -sfɪr/ *noun*
1 دەزگا یان ئامێرێکی گۆیی spherical مەلەوانییە، بۆ لێکۆڵینەوەی ژیانی قوولایی دەریا بەکاردێنرێ، بەهۆی کابلێکەوە بۆ قوولاییەکانی ئۆقیانووس شۆڕ دەکرێتەوە 2 (زەویناسی) باسیسفێر، چینەقوولینە: ئەو بەشەی زەوی کە لەژێر توێکڵی دەرەوەی (زەوی) هەڵکەوتووە. پێکهاتە و سروشتی ئەو بەشە لە زەوییەوە تا ئێستا بە دروستی نەناسراوە، بەڵام ئەوە مسۆگەرە کە ئەم بەشە تەواو چڕ و پڕە و لەوە دەچێ گەرما و تینێکی زۆری بێ ◌ 1 باتیسفر 2 سنگین‌کره
batik /bə'ti:k/ *noun*
چاپی مێوی، شێوازی رەنگاندنی نموونەکانی پارچە بە مۆم یان مەتریاڵی وشکەوەبووی ئەو مۆمە (لە جاڤاییەوە) ◌ باتیک
bating *preposition*
بێجگەلە، جگە، ژبلی، بەدەرلە، excepting ◌ به استثنای
batiste /bə'ti:st/ *noun*
(لە فەرەنسییەوە) پارچەیەکی کەتانی و ڕێڕێی ناسک، شێوەی cambric دەدا ◌ باتیست
batman /'bætmən/ *noun, pl.* batmen

بەردەست، نۆکەر (لە هێزە چەکدارەکاندا) ۞ گماشته

bat mitzvah /ˌbæt ˈmɪtsvə/ *noun*
ئاهەنگی خۆناسین (لە کچان تەمەن 12 تا 14 ساڵان کە ئەرکە ئاینییەکانیان پەسند کردووە) ۞ بات میتسوا

baton /ˈbætɒn, -tɒ̃, US bəˈtɑːn/ *noun*
1 بەتان، داردەست (پۆلیس) 2 دار (ڕێبەری ئۆرکێستر یان تیپی موسیقا) 3 گورز یان گۆچانی دەسەڵات یان پاتشایی ۞ 1 باتوم 2 چوب میزانه 3 عصای سلطنت

baton charge *noun*
هێرشی پۆلیس بە داردەستەوە ۞ حملەی پلیس با باتوم

Batrachia /bəˈtreɪkɪə/ *noun, pl.* = Anura

bats *adjective*
(نافەرمی) شێت، دەلوو ۞ دیوانه

batsman /ˈbætsmən/ *noun, pl.* batsmen
گۆهاوێژ، تۆپلێدەر، داربەدەست، گۆخەر، تۆپخەر (لە یاری کریکێتدا؛ batsmanship *n*) ۞ باتسمن

Batswana = plural form of Tswana

battalia *noun*
(کۆن) فەرمان یا دەستووری شەڕ (بنەڕەت: لە *battaglia* ئیتالیایی) ۞ فرمان جنگ

battalion /bəˈtæliən/ *noun*
تابوور، هەنگ، هێز، تیپ (لە 500 ەوە تا 1000 کەس) ۞ گردان

batten /ˈbætn/ *noun*
1 تەسکەتەختە، تەختەباریک، تەختە (بۆ ڕاخستن لەژێر عەرزی ژوور و هتد) 2 بەستی دارین یان لەدار ۞ 1 توفال 2 بست چوبی

Battenberg /ˈbætn̩nbɜːɡ: US -bɜːrɡ/ *noun,* also Battenberg cake
کەیکێکی پفەڵی درێژکۆڵە، بە لەبزینە داپۆشراوە ۞ نوعی کیک

batter[1] /ˈbætə(r)/ *noun*
مایە، هەویر (= تێکەڵاوێکە لە ئارد، شیر و هێلکە بۆ دروستکردنی شیرینی و هتد) ۞ مایه، خمیر

batter[2] /ˈbætə(r)/ *noun,* also batsman
(بەیسبۆل) تۆپهاوێژ، گۆهاوێژ ۞ توپ‌زن

batter[3] /ˈbætə(r)/ *noun*
دیواری لێژی بەرەو پشتەوە، دیواری خوار، لە بیناسازی میسری کۆندا باو بوو ۞ دیوار اریب

battered /ˈbætəd, US -tərd/ *adjective*
لەبەریەکهەڵوەشاو، کۆنە، شڕ، ڕزیو، شپرزە، لەکارکەوتوو: *the battered old car* ۞ فرسوده، درهم‌شکسته

battering /ˈbætərɪŋ/ *noun*
لێدان، هێرشێکی توند کە یا برینداری دەکا یا زیانی پێدەگەیێنێ ۞ ضربه

battering ram *noun*
کەلەبەران، درگاشکێن، شوورەڕووخێن، قەڵاڕووخێن، دیوارشکێن، قەڵاڕمێن (ئامێرێکی شەڕی کۆنە) ۞ دژکوب

battery /ˈbætri, US -təri/ *noun, pl.* batteries
1 باتری، خانکۆ، هێزە، پیل، قەوە: *a rechargeable -ery* 2 تۆپخانە 3 (ماف) لێدان، کوتەککاری، تاوانی هێرشکردنی جەستەیی، تێسرەواندن، تێبەربوون 4 دەستە، زنجیرە، کۆمەڵە، گرووپ 5 قەفەسەی ڕاگرتنی مریشک 6 دەنگی تەپڵ یان دەهۆڵ ۞ 1 باتری 2 توپخانه، آتشبار 3 (حقوق) ایراد ضرب و جرح 4 گروه، مجموعه، سری 5 قفسەی پرورش جوجه 6 صدای طبل

batting *noun*
پەمووی شییەوەکراو یان شانەکراو ۞ پنبەی حلاجی‌شده

battle /ˈbætl/ *noun*
1 شەڕ، جەنگ، هەرف، سواژ، نەبەرد، ڕەزم 2 پێکادان، لێکدان، تێکهەڵچوون، تێکبەربوون، بەربوونەیەک، لێکبەربوون 3 پێشبڕکێ، ڕکەبەرایەتی، پێشبەزین، بردنەوە، سەرکەوتن ۞ 1 نبرد 2 زدوخورد، مبارزه، دعوا 3 رقابت، پیروزی

battle array *noun*
ڕێکخستنی شەڕ یان جەنگ ۞ آرایش جنگ

battle-axe /ˈbætlæks/ *noun*
1 تەورزین، تەور، بیور یان تەوری شەڕ، ناچاخ 2 ژنی دەمهەراش و دڕ، سەڵیتە ۞ 1 تبرزین 2 زن بی‌حیا

battle-cruiser /ˈbætlkruːzə(r)/ *noun*
کەشتی شەڕکەر (= لە battleship توندتر و خێراتر دەڕوا) ۞ رزمناو

battle cry *noun*
دروشم، نەڕەوگوڕەی شەڕ ۞ شعار، نعرەی جنگجویان

battledore /ˈbat(ə)ldɔː/ *noun*
1 ڕاکێت، باتلدۆر 2 تێلای جلکوتان، جلکوت، جلشۆر(ک) ۞ 1 باتلدور 2 رخت‌کوب

battledress /ˈbætldres/ *noun*
جلی سەربازی ۞ یونیفورم سربازی

battlefield /ˈbætlfiːld, US ˈbætlgraʊnd/ *noun,* also battleground
شەرگە، گۆڕەپان یا مەیدانی شەڕ یا جەنگ، قاداشەر، کارزار، ڕەزمگا، هێل: *heavy casualties on the -ield* ۞ کارزار، میدان جنگ

battlements /ˈbætlmənts/ *noun, pl.*
کۆنگرە، کونگیرە، شوورە، قەڵبە، برگەدیوار ۞ کنگره، برج و بارو

battleplane *noun*
فڕۆکەی شەڕکەر ۞ جنگنده

battle royal *noun*

مشتومڕی گەرم ۞ مشاجرەی پرسروصدا
battlescared *adjective*
شەڕلێکراو، شەڕتیاکراو ۞ جنگزدە
battleship /ˈbætlʃɪp/ *noun*
کەشتی شەڕکەر ۞ ناو
battlewagon = battleship
batty /ˈbæti/ *adjective* (battier, battiest)
(نافەرمی) شێت، حەپە: *a batty old man* ۞ دیوانە، خل
Batwa = plural form of Twa
batwing *adjective*
(قۆڵ) وەکوو باڵەکانی شەمشەمەکوێرە ۞ مانند بال‌های خفاش
bauble /ˈbɔːbl/ *noun*
1 زیڕوزیوی کەمنرخ یان قەڵب 2 شت یان مرۆی ئایەخ و ناگرنگ ۞ 1 جواهرآلات بدلی 2 شی یا آدم ناچیز
Baucis *noun*, Latin, from Greek *Baukis*
بۆسیس، باوکیس: ژنی Philemon ۞ بُوسیس
baud /bɔːd/ *noun*, *pl.* same or bauds
نیشانە لە چرکەدا، بیت لە چرکەدا، بۆد (کامپیوتێر) ۞ بُد
bauera /ˈbaʊərə/ *noun*
دەوەنێکی چکۆلەی هەمیشەسەوزی گوڵئەرخەوانی و پەمەیی، ڕەسەنی ناوچە مامناوەندەکانی ئەوسترالیا [توخم *Bauera*] ۞ نوعی درختچه
baulk /bɔːlk, US bɔːk/ *noun*, chiefly US also balk
1 (بیناسازی، دار) دەستەک، ڕاژە، نیرگە 2 بەستە، باریکایی نەکێڵراو 3 کۆسپ، لەمپەر، قۆرت ۞ 1 تیر 2 مرز، باریکه‌ی شخم‌نشده 3 مانع
baulky = balky
Baumé *adjective*, *noun*
adj سەربە پلە یا ئەندازەی بوما *n* پلە یا ئەندازەی بوما ۞ بومه
baume degree *noun*
(کیمیا) پلەی بۆمی ۞ درجه‌ی بومی
baume scale *noun*
(کیمیا) پێوەری بۆمی ۞ مقیاس بومی
baume viscosimeter *noun*
(کیمیا) لینجی‌پێوی بۆمی ۞ گرانروی‌سنج بومی
bauxite /ˈbɔːksaɪt/ *noun*
بوکسایت (بەردێکی کانگایی، ئالومینیۆم لەو بەدەس دێ، بنەڕەت: لە *Les Baux* فەرەنسی، دێیێکی باشووری ڕۆژهەڵاتی فەرەنسە، نزیک ئەوێ ئەمە دۆزرایەوە) ۞ بوکسیت
bauxitic *adjective*
سەربە بوکسایت ۞ وابسته به بوکسیت
Bavarian /bəˈveːrɪən/ *noun*, *adjective*
n 1 خەڵکی Bavaria، ناوچەیێ لە باشووری ئەڵمانیا 2 زاراوەیێکی ئەڵمانی ئەوێ *adj* سەربە خەڵکی باڤەریا یان زاراوەکەیان ۞ باوریایی
bavarois /ˌbavəˈwɑː/ *noun*, bavaroise /-ˈwɑːz/
دیسێرێ کە وڵوڵە و توێشکەی لێکدراوی تیایە ۞ باواروِیس
bawbee /ˈbɔːbiː/ *noun*
1 (سکاتلەندی) کۆینێکی کەم‌بایی 2 کۆینێکی زیوی زوو بایی سێ پێنی سکاتلەندی ۞ باوبی
bawd /bɔːd/ *noun*
(کۆن) دەلال، سەڵیتە، لەش‌فرۆش، قەحبە، ژنەبەرپرسی قاحبەخانە ۞ روسپی، زن رئیس فاحشه‌خانه
bawdily /bɔːdli/ *adverb*
بێ‌شەرمانە، هەرزانە ۞ وقیحانه، به طور هرزه
bawdiness /bɔːdinəs/ *noun*
پیسی، ناشیرینی، هەرزەیی ۞ شناعت، رکیک بودن
bawdry /ˈbɔːdrɪ/ *noun*
ناشیرینی، هەرزەیی، ناحەزی، کرێتی ۞ شناعت، زشتی
bawdy /ˈbɔːdi/ *adjective* (bawdier, bawdiest), *noun*
adj پیس، ناشیرین، داوێن‌پیس، داوێن‌تەڕ، باشەڵپیس *n* (نووسین یان قسە) هەرزە، پیس، سووک ۞ *adj* رکیک، فاسق *n* زشت
bawdy house *noun*
(کۆن) قاحبەخانە ۞ فاحشه‌خانه
bawl /bɔːl/ *noun*
قیژە، هاوار، outcry ۞ جیغ
bawn /bɔːn/ *noun*
(کەنەدا و ئیرلەند) سەوزایی نزیک بە ماڵ، مێرگ ۞ بون
bay[1] /beɪ/ *noun*
کەنداو، ڕۆ، لاوچ (بنەڕەت: لە *baie* فەرەنسی کۆن، لە *bahia* سپانیایی کۆن) ۞ خلیج
bay[2] /beɪ/ *noun*, also bay laurel or sweet bay
تاج‌گەڵا، دەوەنێکی هەمیشەسەوزی evergreen مەدیتەرانەیی، بە گەڵای بۆن‌خۆشەوە aromatic، لە چێشتدا دەکرێتە کار [*Laurus nobilis*] ۞ برگ‌بو، غار
bay[3] /beɪ/ *noun*
1 دەرپەڕیوی یان چوونەپێشەوەی دیو یان خانووبەرە، پێش‌خان 2 پەنجێرەی دەرپەڕیو 3 (هەروەها bay platform، لە ڕێی ئاسندا) سەکو 4 (لەنێو کەشتی، فڕۆکە و هتد) بەشی نەخۆش و بریندار ۞ 1 پیشرفتگی اتاق یا ساختمان 2 پنجره‌ی بیرون‌نشسته 3 سکو 4 درمانگاه
bay[4] /beɪ/ *noun*
1 ڕەنگی خورمایی یان قاوەیی تۆخ 2 ئەسپی کوێت (بنەڕەت: لە *bai* فەرەنسی کۆن، لە *badius* لاتین) ۞ 1 رنگ کهر 2 اسب کهر

bay[5] /beɪ/ *noun*
1 وەرین، لوورە، وەڕەوەڕ، حەپین 2 تەنگانە، تەنگ‌وچەڵەمە، گیروگرفت، گیرەوکێشە، کەندوکۆسپ ◌ 1 عوعو، زوزه 2 مخمصه

bayadère /ˌbʌɪəˈdɛː/ *noun*
کچەسەمابازی هیندوو (بنەڕەت: لە *bailadeira* پۆرتوگالی) ◌ رقاصەی هندو

bayberry /ˈbeɪberɪ, -bərɪ/ *noun, pl.* bayberries
1 تووەتاج‌گەڵا؟: دەوەنێکی ئەمریکای باکووری گەڵاچەرمینەی بۆن‌خۆشی aromatic leathery بەرمێوی waxy berry [تۆخم *Myrica*: چەندین جۆرن] 2 بەرەکەی ◌ بایبری

bay leaf *noun*
گەڵای وشکەوەبووی داری بێی (بۆ لێنان دەبێ) ◌ بایلایف

bayonet /ˈbeɪənət/ *noun*
سونگی، سەرەڕم، سەرنەیزە، سەرەنێزە (بۆ شەڕی دەستەویەخە) ◌ سرنیزه

bayou /ˈbaɪuː/ *noun, pl.* bayous
بایۆ، زێ، لقێ لە رووباری باشووری ئەمریکا ◌ بایو

bay rum *noun*
رۆنی تاج‌گەڵا (بۆ سەر، لە گەڵای bayberry) ◌ روغن برگ بو

bay scallop *noun*
سکالۆپی کەنداو ◌ اسکالوپ خلیج

Bay Stater *noun*
رەسەن یا دانیشتووی ماساچوسێت Massachusetts ◌ بای استاتر

bay-tree *noun*
داری تاج‌گەڵا ◌ برگ‌بو

bay window *noun*
شانشین، پەنجیرەی دەرەپەڕیو یان پێشەوەهاتوو (یان پێش‌دیوار) ◌ پنجرەی بیرون‌زده

baza /ˈbɑːzə/ *noun*
باز (ئاسیایی و ئەوسترالیایی) ◌ باز

bazaar /bəˈzɑː(r)/ *noun*
1 بازار (لە وڵاتانی رۆژهەڵاتی) 2 (لە بریتانیا و ئەمریکا و هتد) فرۆشتنی شت‌ومەکی خێرخوازی، بازاڕی خێرخوازی 3 بازاری رۆژ، رۆژبازار (بنەڕەت: لە *bāzār* وەرگیراوە) ◌ 1 بازار 2 حراج خیریه 3 بازار روز

bazoo /bəˈzuː/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) دەمی مرۆ، زار ◌ (عامیانه) دهان آدمی

bazooka /bəˈzuːkə/ *noun, pl.* bazookas
بەزووکا، بازووکا، تانک‌شکێن (لە bazoo ەوە و لە واتای بنەڕەتی kazoo ەوە (جۆرێ ئامێری موسیقا) وەرگیراوە) ◌ بازوکا

bazoom /bəˈzuː/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) مەمک ◌ (عامیانه) سینەی زن

BBC /ˌbiː biː ˈsiː/ *abbreviation* British Broadcasting Corporation
The news is on BBC One at 6 :بی‌بی‌سی ◌ بی‌بی‌سی

BBFC *abbreviation* British Board of Film Censor
بی‌بی‌ئێف‌سی (ئەنجومەنی بریتانی (بۆ سانسۆری فیلم) ◌ بی‌بی‌اف‌سی

BBQ *abbreviation* barbecue

BC /ˌbiː ˈsiː/ *abbreviation* before Christ
پێش‌زایین، بەرلە زایین ◌ پیش از میلاد

BCE /ˌbiː siː ˈiː/ also, B.C.E. *abbreviation* before the Common Era
پێش لە دایک‌بوونی مەسیح کە رۆژمێری کریستانیەتەکان لەویوە دەس‌پێدەکا ◌ بی‌سی‌ای

B cell = B-lymphocyte

BCG vaccine *noun,* also BCG
ڤاکسینی بی‌سی‌جی یان بێ‌سی‌ژێ: جۆرێ ڤاکسین کە لە باسیلی سیلی لاوازکراو دروست دەکرێ و بۆ کوتان و ڤاکسیناندنی مرۆڤ بە دژی سیل tuberculosis بەکاردێترێ (کورتەی B (acillus) C (almette-) G (uérin)؛ بنەڕەت: لە ناوی *Albert Calmette* (مەرگ 1933) و *Camille Guérin* (مەرگ 1961، دوو باکتری‌ناسی فەرەنسی) ◌ واکسن بی‌سی‌جی، ب‌ث‌ژ

B.Ch.E. *abbreviation* Bachelor of Chemical Engineering

B.C.L. *abbreviation* Bachelor of Civil Law

B complex = vitamin B complex

B.C.S. *abbreviation* 1 Bachelor of Chemical Science 2 Bachelor of Commercial Science

bd (*pl.* bds) *abbreviation* 1 board 2 bound 3 bundle

B/D *abbreviation* bank draft

b/d *abbreviation* barrels per day

bdellium /ˈdɛlɪəm/ *noun*
1 جۆرێ جەوی بۆن‌خۆشی هیندێ داری سەربە myrrh یان رووەکەکانی سەربە خێزانی bursera [تۆخم *Commiphora*] 2 ئەو رووەکەی کەم جەوکە دەگرێ (بنەڕەت: لە *bdellion* یۆنانی) ◌ دلیم

Be symb. the chemical element brillium

be- /bɪ-/ *prefix*
پێشگر: (کار دروست دەکا) کردن، بوون، لە هەموو لایەکەوە، تەواو، بەتەواوەتی، سەرپاکی، هەمووی، دەوران‌دەور، دەورتادەور: *bemoan*، *bewilder*، *bespatter*، *belittle*، *befriend*، *bespeak*، *bestride*، *befuddle*، *bedaub*؛ (لەو وشانەی کە کۆتاییان بە -*ed* هاتووە ئاوەڵناو

ساز دەکا) خاوەنی، داپۆشراوە بە: *bejewelled* (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، شێوەی لاوازی *bī* "by") ◇ پیشوند: کردن، شدن، از هر سویی، کاملاً، گرداگرد؛ صفت‌ساز

beach /bi:tʃ/ *noun*
کەناری زیخەلانی، خیزخۆر، قەراخ دەریا، کەنار، shingle ◇ دریاکنار، ساحل شنی

beach ball *noun*
تۆپەبا، فوودانەی گەورە (بۆ یاری لەپاڵ دەریا) ◇ توپ بادکنکی

beachcomber *noun*
کەنارگەڕ (بە دوای شتی گرانبایی‌دا دەگەڕێ) ◇ بیچ‌کومبر

beach buggy *noun*, also dune buggy
ماشینی زیخڕەو، خیزڕەو (ماشینێکی چکۆلە بۆ لێخوڕین لەسەر زیخ) ◇ بیچ‌باگی

beachchair *noun*
سەندەڵی یان کورسی کەنار ◇ صندلی ساحل

beachcomber /'bi:tʃkəumə(r), US -koum-*noun*
1 شەپۆلی کەناری 2 دەستگێری کەناری، کەنارگەڕ، یەکێ کە لە کەنارەکانا بە دوای شتی بەنرخ‌دا دەگەڕێ ◇ 1 موج ساحلی 2 دوره‌گرد ساحلی

beachfront = seafront

beachhead /'bi:tʃhed/ *noun*
سەرپرد (کەناری) ◇ سرپل

Beach-la-mar /ˌbi:tʃlə'mɑ:/ = Bislama

beach plum *noun*
دارهەڵووژەی کەناری [*Prunus maritima*] ◇ آلوچه‌ی ساحلی

beachside *adjective*
نزیک بە کەنار ◇ نزدیک به ساحل

beachwater *noun*
جلوبەرگی کەناری، بەرگی پاڵ دەریا ◇ لباس ساحلی

beacon /'bi:kən/ *noun*
1 چرای دەریایی، ڕووناکی یان چرای ڕێنوێنی: *a navigation beacon* 2 ترووکەشەوق، چرای ترووکەیی (لە فڕۆکەخانە) 3 نیشانەی ئاگر (بۆ ڕێنوێنی یان وریاکردنەوە) 4 مەشخەڵ 5 چرای پەڕینەوەی پیادە 6 تیشکی ڕووناکی 7 وێستگەی ڕادیۆیی ◇ 1 فانوس دریایی 2 چراغ چشمک‌زن 3 چراغ عابر پیاده 4 آتش اخطار 5 مشعل 6 شعاع نور 7 ایستگاه رادیویی

bead /bi:d/ *noun*
1 موروو، کوژەکە، زەنگانە، زەنگیانە، نەمنۆک، منمنە 2 دەنکە یان دەنکی تەزبێح 3 دڵۆپ، تنۆک 4 سێرە، سیپەک، جاسووسە، تک، سهرک (تفەنگ) 5 ڕیزەمووروو یان زنجیرەمووروی دیوار ◇ 1 مهره، منجوق 2 دانه‌ی تسبیح 3 قطره 4 مگسک 5 بید

beaded /'bi:dɪd/ *adjective*
1 زەنگانەڕێز، زەنگانەپیادووراو، موروووڕێز: *a beaded dress* 2 تەڕ، دڵۆپاوی، تنۆکاوی ◇ 1 منجوق‌دوزی‌شده 2 خیس

beading /'bi:dɪŋ/ *noun*
زێوار، کەنارە، پەراوێز ◇ زهوار

beads *noun, pl.*
تەزبێح، زڕوزەنگیانە، ملوانکە، گەردنبەن ◇ تسبیح، گردنبند

beadle *noun*
مجێوری کلێسە ◇ شماس

beadledom *noun*
دیدی بۆدی لەخۆوە، داب‌ودەستووری زیادی ◇ بیدلدُم

beadrool *noun*
1 تەزبێح 2 لیستی ئەو مردووانەی کە دەبێ دۆعایان بۆ بخوێنرێ ◇ 1 تسبیح 2 بیدرول

beadsman *noun, pl.* beadsmen
(مێژوویی) دۆعاخوێنی بەکرێ‌گیراو ◇ دعاخوان مزدور

beady /'bi:di/ *adjective* (beadier, beadiest)
چکۆلە و خڕ، زەنگیانەیی، مووروئاسا، مووروویی، کونەدەرزی، کونەسووژن (چاو: *I could just see the bird's open beak and small beady eyes*) beadiness /'bi:dinəs/ *n*; -ily /'bi:dɪli/ *adv* ◇ کوچک و گرد، منجوق‌وار

beagle /'bi:gl/ *noun*
تانجی پێ‌کوڵ (بنەڕەت: ڕەنگە لە *beegueule* فەڕەنسی کۆن "کاس") ◇ بیگل

beagling *noun*
ڕاو بە بیگل ◇ شکار با بیگل

beak[1] /bi:k/ *noun*
1 دەنووک، نوکل، شەند، نیکل، نووک: *The gull held the fish in its beak* 2 لمۆز 3 پۆز یان لووتی قەلانگی، لووت‌زل 4 لووتکەی کەشتی (beaky *adj*) ◇ 1 منقار 2 پوزه 3 دماغ عقابی 4 دماغه‌ی کشتی

beak[2] /bi:k/ *noun*
(نافەرمی) بەڕێوەبەری خوێندنگا ◇ مدیر مدرسه

beaked /bi:kt/ *adjective*
(زۆرتر لە لێکدان‌دا) بە دەنووکی، دەنووک... ◇ با منقار

beaked whale *noun*
(گیانەوەرناسی) نەهەنگی لمۆزن یان لمۆزدار، کەیان چکۆلەیە dorsal fin [خێزان Ziphiidae: چەندین جۆرن] ◇ وال پوزه‌دار

beaker /'bi:kə(r)/ *noun*
1 لیوان، شەربە، ئا(و)خۆری، ئاقخۆرک، پیالە 2 دەفری لوولەکی لە شووشە بۆ تاقیگا ◇ 1 لیوان، پیاله 2 ظرف آزمایش‌گاهی

be-all and end-all *noun*
گرنگ‌ترین بەش، تەنیامەبەست، گرنگ‌ترین شت، توخمی بنەڕەتی ◌ مهم‌ترین بخش، عنصر اساسی
beam /bi:m/ *noun*
1 کاریتە، نیرگە، بەرازە، تەژ، دیرەک، ماخ، ڕاژ(ە)، وەرەس، دەستەک، تیرک، ئالوودار، لادار، گرس 2 شاهین، باهو، دارتەرازوو 3 میلە، میل 4 تریشک، لیزگ، تیشک، تیریژ، تیروژ، باریکە ڕووناکی، هێڵە ڕوشنایی 5 نیشانە یان ئاماژەی رادیۆیی یان رادارەکان (بۆ ڕێنوێنی کەشتی و فڕۆکەکان بەکاردێتریَ) 6 پانایی کەشتی، نیرگە یان کاریتەی کەشتی 7 بزە، پێکەنین، بسکە، زەردەخەنە 8 میلەی لەنگەر (بنەڕەت ئەڵمانی ڕۆژاوایی) ◌ 1 شاه‌تیر، تیر سقف، تیر (آهن یا چوب) 2 شاهین (ترازو) 3 میله 4 نور، پرتو، شعاع 5 علائم رادیویی یا رادار 6 عرض کشتی، شاه‌تیر کشتی 7 خنده، تبسم 8 میله‌ی لنگر
beam compass *noun*
پرگاری قوڵقوڵ یان قوڵدار، پەرگاری قوڵدار ◌ پرگار بازودار
beamed /bi:md/ *adjective*
دارەڕا(کراو)، دەستەک‌لەسەر، دەستەک یا کاریتە ڕاخراو، کاریتەلەسەر، کاریتە ڕایەڵ‌کراو، تەژدار: ***a high beamed ceiling*** ◌ دارای تیر سقف یا شاه‌تیر
beam-ends *noun, pl.*
دوایین بەشی پشتەوەی کەشتی ◌ انتهای قسمت عقبی کشتی
beam-ends *noun,* on one's beam-ends
بێ‌پارە، لات، دەس‌بۆش، هیچ‌شتی شک‌نەبردوو، لەسەر ساجی عەلی ◌ آس و پاس
Beamer = Beemer
beaming *adjective*
گەش، خۆشحاڵ، لێوبەبزە، دەم‌بەپێکەنین ◌ خندان، بشاش
beamy *adjective*
1 ڕۆشن، درەوشاوە، پرشنگدار 2 پان ◌ 1 درخشان 2 عریض
bean /bi:n/ *noun*
1 پاقلە، لوبیا، فاسولیا 2 ڕووەکی لوبیا [*Phaseolus* و توخمەکانی تر، گەلێ جۆرن] 3 دەنک 4 (نافەرمی) سەر، مێشک، دەماخ، مەژی ◌ 1 لوبیا 2 گیاه لوبیا 3 دانه 4 (عامیانه) کله، مخ
beanbag /'bi:nbæg/ *noun*
توورەکە پاقلە (= کیسە یان توورەکەیێکی پارچەیی پڕ لە دەنکە وشکەکانی پاقلە، منالان کایەی پێ‌دەکەن) ◌ بینبگ
bean curd = tofu
beanery *noun, pl.* beaneries
(نافەرمی، ئەمریکا) خواردنگەی هەرزان ◌ رستوران ارزان
beanfeast /'bi:nfi:st/ *noun*
(نافەرمی) ئاهەنگ، جەژن، سوور، میوانی، بەزم ◌ جشن، مهمانی
bean goose *noun*
جۆرێ قازی بۆری دەنووک و لاق زەردی پرتەقاڵی، لە توندرای باکووری لاپلەند و سیبریا زاوزێ دەکا [*Anser fabalis*] ◌ نوعی غاز
beano /'bi:nəʊ, US -noʊ/ = beanfeast
beanpod *noun*
کەلووی پاقلە یان لوبیا ◌ غلاف لوبیا
beanpole /'bi:npəʊl, US -poʊl/ *noun*
(بنیادەم) لەقلۆقی، لۆق، مرۆی درێژ و باریک، حووج، باریک و بنێس ◌ آدم باریک و دراز
beansprouts *noun, pl.*
چەقەرەی پاقلە، چەکەرەی لوبیا ◌ جوانه‌ی لوبیا
beanstalk /'bi:nstɔ:k/ *noun*
لاسک یان ساقەتی پاقلە ◌ ساقه‌ی لوبیا
bear /beə(r), US ber/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) ورچ، هرش، هەرس [خێزان Ursidae: چەندین جۆرن]، (بێوەڵە "بەچکەورچ"، پارکۆڵە "بەچکەورچی دووساڵان") 2 کەسێکی گەوج و بێ‌ڕەوشت ◌ 1 خرس 2 آدم احمق و بی‌ادب
bearable /'beərəbl, US 'ber-/ *adjective*
شیاوی دەربردن، شیاوی خۆگرتن ◌ قابل تحمل
bear-baiting *noun*
جۆرێ سەرقاڵی بە تێبەردانی سەگ لە ورچی گیراو ◌ بیربایتینگ
bearberry *noun, pl.* bearberries
تریورچانە؟، تووەورچانە؟، جۆرێ دەوەنی گرگنی خشاو لە تیرەی heather، بە گوڵی پەمەیی‌باو و بەرێکی سووری گەشەوە [توخم *Arctostaphylos*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی درختچه
bearcat *noun*
پشیلەورچە، ب.ت. پاندای سوور ◌ نوعی گربه
beard /bɪəd, US bɪrd/ *noun*
1 ڕیش، ردێن، قەڵتاس، قەڵینگ، داسوو، بژ، بز، قژی گەنمەشامی 2 خولامانە، بسکوڵ، کاکۆڵ ◌ 1 ریش، داسه 2 کاکل
bearded *adjective*
ڕیشن، ڕیشی، ڕیشدار، ردێندار ◌ ریشو
bearded dragon *noun,* also bearded lizard
مارمێلکەریشنە [توخم *Pogona*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی مارمولک
bearded tit *noun*
(باڵندەناسی) گۆرەوی‌جنەی ڕیشن، سەربە خێزانی parrotbill، هی ناو لەوەنجارەکان [*Panurus biarmicus*] ◌ نوعی پرنده
bearded vulture = lammergeyer
beardless *adjective*

بێ‌ڕیش، کۆسە، لووس، ریش‌تاشیو ۞ بدون ریش

bearer /ˈbeərə(r), US ˈber-/ *noun*

1 هەڵگر، گەیێنەر، گەیەنەر، خاوەن، خودان، پەیامگەیێن، راسپاردە، نامەبەر، بارهەڵگر 2 داری بەبەر یان بەردار، ئادان ۞ 1 حمل‌کننده، دارنده، پیک، باربر 2 درخت مثمر

bear garden *noun*, also bear pit

(شوێنی) گانەگۆڵ، شوێنی جەنجاڵ، هەلاخانە، شلوقایی (ئاماژە بەو جێگایێکە سەگەکان بەردەدەنە ورچێکەوە) ۞ جنجال‌خانە

beargrass *noun*

گیاورچە؟، پ.ت. yucca ی کێوی (ئەمریکای باکووری [توخمەکانی *Yucca*، *Nolina* و *Xerophyllum*]) ۞ نوعی گیاه

bear hug *noun*

باوەشی توند، باوەشی ورچانە ۞ آغوش خرسی

bearing /ˈbeərɪŋ, US ˈber-/ *noun*

1 هەڵوێست، قیافە 2 رەفتار، دەم‌ودوو، جووڵانەوە، هەڵس‌وکەوت 3 پێوەندی، تێکەڵی، دەخل، گرێدایی 4 بوار، لایەن 5 خۆگرتن، دەربردن، بەرگەگرتن، بەرگە 6 لا، ئالی، روو 7 بەرهەم، بەر 8 منداڵ‌بوون، دیتن 9 (ماشێن) بێرینگ، یاتاقان 10 کارتێ‌کردن، باندۆر 11 (heraldry) نیشان، نیشانە، بەرژەنگ 12 (bearings) هەڵ‌ومەرج، رەوش، بارودۆخ ۞ 1 قیافه 2 رفتار 3 رابطه 4 جنبه، لحاظ 5 تحمل، تاب 6 سمت، سو 7 محصول، ثمر 8 زایمان 9 یاتاقان (خودرو) 10 تأثیر 11 نشان 12 (در جمع) موقعیت

bearish /ˈbeərɪʃ, US ˈber-/ *adjective*

1 بەدخولک، رووناخۆش، مرۆمۆچ، بێ‌رەوشت، بێ‌تەربیەت 2 ورچ‌ئاسا، ورچی، لەورچ‌چوو 3 روو لە کەوتن، روو لە کەم‌بوونەوە (بەشەکانی کۆمپانیایی)، رووڵەنزمی ۞ 1 بی‌ادب، بدعنق، خشن 2 خرس‌مانند 3 در حال تنزل

Béarnaise sauce /ˌbeɪəˈneɪz/ *noun*

جۆرێ سۆسی پرشت (خەست)، زەردێنەی هێلکە و تەرخومی تێدەکرێ (*Béarnaise*) ناوچەیێکی باشووری رۆژاوای فەرەنسە) ۞ نوعی سس

bear pit = bear garden

bear's breech *noun*

جۆرێ رووەکی مەدیتەرانەیی [*Acanthus mollis*] ۞ نوعی گیاه

bear's ear = auricula

bear's foot *noun*

(رووەک‌ناسی) پێ‌ورچە، پەلەپسە، پاورچە (hellebore) کە گەڵاکانی لە پێی ورچ دەچن) ۞ نوعی گیاه

bear's garlic *noun*

سیرەکێویلە، پسلەکەوەلە، پسلەکەوە، سۆرپاز، سیرۆکە ۞ سیر کوهی

bearskin /ˈbeəskɪn, US ˈbers-/ *noun*

1 پێستە یان کەوڵی ورچ 2 کڵاوی ئاهەنگ‌گێران (سەربازی بریتانی) ۞ 1 پوست خرس 2 برسکین

beast /biːst/ *noun*

1 گیانەوەر، ئاژەڵ، ولسات، باتاڵ، چوارپێ، چواربا، گیان‌لەبەر 2 کەسێکی زۆردار و لە کۆنترۆڵ‌دەرچوو، مرۆی گیانەوەرخوو ۞ 1 حیوان، جانور، چهارپا 2 آدم ستمگر و مهارگسیخته، آدم ناخوشایند

beastie *noun*, *pl.* beasties

(سکاتلەندی، بە شۆخی) مێروو یان گیانەوەری چکۆلە، وردەمێروو، جانەوەر ۞ حشره یا جانور کوچک

beastly /ˈbiːstli/ *adjective* (beastlier, beastliest), *adverb*

adj گیان‌لەبەری، درندانە، بێ‌بەزەیی‌یانە، دڵرەقانە، ناخۆش، پیس *adv* یەکجار: *a beastly cold day* (beastliness *n*) ۞ *adj* حیوانی، وحشیانه، ناخوشایند *adv* خیلی

beast of burden *noun*

گیانەوەری باربەر، ولاخی بار، بارگین ۞ حیوان بارکش

beast of prey *noun*

گیانەوەری درندە یان راوی ۞ حیوان درنده یا شکارگر

beat /biːt/ *noun*, *adjective*

n 1 لێدان، پیاکێشان، کوتان 2 دەنگی لێدان 3 لێدان(پرتە و دڵ) 4 ترپە، ریتم (موسیقی) 5 کێش، هەقدەن، زەبر، هێز (هەڵبەست) 6 رێرەو، رێگا 7 جووڵەی باڵەکانی باڵندە 8 پێشکەوتن، پێش‌وەچوون 9 شوێنی تیاگەران، ناوچەی نۆبەداری (ئەفسەری پۆلیس) *adj* 1 (ئاخەرمی) هیلاک، شەکەت، ماندوو 2 (سەربە) هیپی‌یەکان ۞ *n* 1 ضربه 2 صدای ضربه 3 ضربان 4 ضرب، ریتم (موسیقی) 5 وزن، تکیه (شعر) 6 مسیر 7 حرکت بال‌های پرنده 8 پیشرفت 9 محل گشت *adj* 1 خسته 2 (وابسته به) هیپی‌ها

beat /biːt/ = past of beat

beatbox = drum machine

beaten /ˈbiːtn/ = past participle of beat

beaten /ˈbiːtn/ *adjective*

1 کوتراو، چەکوش‌کاری‌کراو، پیاکێشراو: *beaten gold* 2 ماندوو، شەکەت، لەبێ‌کەوتوو 3 تێ‌شکاو، بەزیو، exhausted ۞ 1 چکش‌خورده 2 خسته 3 شکست‌خورده

beaten-up = beat-up

beater /ˈbiːtə(r)/ *noun*

1 تێکەڵ‌کەر، تێک‌وەردەر، لێک‌دەر(ە، ئامێر)، eggbeater؛ تیغێکی سووڕاوە بە لێکدەرێکی ئێلیکتریکی‌یەوە 2 = clunker 1 ۞ مخلوط‌کن

beatific /ˌbiːəˈtɪfɪk/ *adjective*
شـادی‌هـێنن، دڵـخۆش‌کـەر: *a beatific smile/expression* ◌ مسرت‌بخش
beatifically /ˌbiːəˈtɪfɪkli/ *adverb*
دڵخۆش‌کەرانە ◌ بە طور مسرت‌بخش
beatification /biˌætɪfɪkˈeɪʃn/ *noun*
1 (ڕاگەیاندنی) بەخشین، لێ‌خۆشبوون، لێ‌بووردن 2 بەختەوەرکردن ◌ 1 اعلام آمرزش 2 (عمل) سعادت دادن
beating /ˈbiːtɪŋ/ *noun*
1 کوتان، تەمێ سزادان، لێدان، کوتەک 2 لێدان، ترپە: *the beating of drums/wings* 3 تێشکان (سەخت)، بنکەوتن ◌ 1 تنبیه 2 ضربان 3 شکست
beating up *noun*
لێدان، کوتەک، تەمێ، کوتەک‌کاری ◌ تنبیه، کتک
beatitude /biˈætɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 بەختەوەری، خۆش‌بەختی، بەختیاری (هەمیشەیی) 2 (the beatitudes) ئامۆژگاری کریست لەسەر چیا (Matt. 5:3-11) ◌ 1 سعادت، خوشبختی 2 بیوتیتیود
beatnik /ˈbiːtnɪk/ *noun*
بیتنیک (ئەو لاوانەی کە لە سالانی 1950 و 1960دا گوێیان بە کۆت‌وبەندی کۆمەڵایەتی و ژیانی باوی نێو کۆمەڵگا نەدەدا و شێوەی هیپی‌یەکانیشیان دەدا) ◌ بیتنیک
beat-up *adjective*
(نافەرمی) کۆنە، شڕوور، شەق‌وشڕ، رزیو، داری بەسەر بەردەوە نەماو، لێک‌زەبەردراو، چەپەرەشڕ ◌ زهوارددررفته، درب و داغون
beau /bəʊ, US boʊ/ *noun, pl.* beaux or beaus /bəʊz, US bəʊ/
1 ئەویندار، ئاشق، دۆستی کوڕ، دڵداری کچێ، کچەوەرە، پیاوی تەڕپۆش 2 = candy ◌ عاشق، خاطرخواه، مرد شیک
Beaufort scale /ˈbəʊfət skeɪl, US ˈboʊfərt/ *noun*
پێوەری بوفیرت (بۆ پێوانی خێرایی با) ◌ مقیاس بوفور
beau geste /bəʊ ˈʒest, French bo ʒɛst/ *noun, pl.* beaux gestes pronunc. same
خۆبادان و ئەدا و جوولانەوەی سەرنج‌ڕاکێش، قیافە ◌ ژست
beau ideal *noun*
(فەرەنسی) سەرنموونەی تەواوی و جوانی ◌ مثال اعلی در کمال و زیبایی
Beaujolais /ˈbəʊʒəleɪ, US ˌboʊʒəˈleɪ/ *noun*
بۆژێلێی، بوژولە (جۆرێ مەی بە ڕەنگی سوور لە هەرێمی بوژولەی فەرەنسە دروست دەکرێ) ◌ بوژوله
Beaujolais Nouveau /ˌbəʊʒəleɪ nuːˈvəʊ, French boʒolɛ nuvo/ *noun*
مەی بوژولە (بنەڕەت: *nouveau* + Beaujolais فەرەنسی "نوێ") ◌ شراب بوژوله
beau monde /bəʊ ˈmɒnd, French bo mɔ̃d/ *noun*
دنیای شۆخ‌وشەنگی، دنیای تەڕپۆشی، جیهان یان دنیای جوانی (لە فەرەنسی‌یەوە بە واتای "fine world") ◌ دنیای شیک‌پوشی
Beaune /bəʊn/ *noun*
جۆرێ مەی سووری بورگاندی، هی ناوچەی Beaune لە ڕۆژهەڵاتی فەرەنسە ◌ نوعی شراب
beaut /bjuːt/ *noun, adjective*
n مرۆ یان شتی باش و جوان *adj* یەکجار باش ◌ *n* آدم یا چیز عالی و زیبا *adj* عالی
beauteous /ˈbjuːtiəs/ *adjective*
(وێژەیی) جوان، رند، چەلەنگ، خۆشیک، beautiful ◌ زیبا
beautician /bjuːˈtɪʃn/ *noun*
جوان‌کار، جوان‌کەر، ڕازێنەر ◌ آرایشگر
beautification *noun*
جوان‌کردن، سازکردن، ڕازاندنەوە ◌ تزیین، زیباسازی
beautifier *noun*
ڕازێنەر(ەوە)، خەملێنەر، جوان‌کار ◌ تزیین‌گر، زیباساز
beautiful /ˈbjuːtɪfl/ *adjective*
1 جوان، رند، چەلەنگ، خۆشیک، دڵڕفێن، قەشەنگ: *a beautiful woman* ◊ *a beautiful voice* 2 زۆرباش: *What beautiful timing!* ◌ 1 خوشگل، زیبا 2 عالی
beautifully /ˈbjuːtɪfli/ *adverb*
باش، بەشێوەیێکی جوان: *She sings beautifully* ◌ خوب، به طور زیبا
beauty /ˈbjuːti/ *noun, pl.* beauties
1 جوانی، چەلەنگی، رندی: *a woman of great beauty* ◊ *beauty products/treatment* 2 مرۆ یان شتی جوان 3 ژنی جوان 4 باشی، بەرز 5 (شتی) زۆرباش 6 نموونە، میناک ◌ 1 زیبایی، جمال 2 آدم یا چیز زیبا 3 زن زیبا 4 حسن 5 (چیز) عالی 6 نمونه
beauty contest *noun*
جوان‌بڕکێ، پێشبڕکێی (هەڵبژاردنی) شاجوان ◌ مسابقەی انتخاب ملکەی زیبایی
beauty mark = beauty spot
beauty parlour = beauty salon
beauty queen *noun*
جوانی جوانان، شاجوان ◌ ملکەی زیبایی
beauty salon *noun,* also beauty shop
سالۆنی جوان‌کردن ◌ سالن آرایش
beauty sleep *noun*

(بە شۆخی) خەوی پێش نیوەشەو، خەوی جوانی، خەوی سەرلە ئێوارە ◌ خواب بیش از نیمه شب

beauty spot *noun*
1 سەیرانگا، جێگای خۆش یا جوان 2 خاڵ ◌ 1 جای زیبا و باصفا 2 خال

beaux = plural form of beau

beaux arts /bəʊz ˈɑː, French boz aʀ/ *noun, pl.*
1 هونەرە جوانییەکان یان جوانکارییەکان، هونەرە جوانەکان 2 (وەکوو ئاوەڵناو، Beaux Arts) سەربە شێوازی رازێنەرانەی کلاسیک لە پاریس لە سەدەی 19 دا (بنەڕەت: لە *beaux-arts* فەرەنسی) ◌ 1 فنون زیبایی 2 بوز آرت

beaver[1] /ˈbiːvə(r)/ *noun, pl.* same or beavers
1 سەگاو، مەیکێ ناقێ [*Castor canadensis* (ئەمریکای باکووری) و *C. fiber* (ئوراسیا)] 2 پێستە یان کەوڵی سەگاو، فەروەی سەگاو 3 (هەروەها beaver hat، زۆرتر مێژوویی) کڵاوێ لە پێستەی سەگاو 4 (هەروەها beaver cloth) جۆرێ کراسی لەخوری قورس کە شێوەی کەوڵی سەگاو دەدا (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 بیدستر 2 پوست بیدستر 3 و 4 بیور

beaver[2] /ˈbiːvə(r)/ *noun*
بەشێ لە کڵاوخود بۆ پاراستنی خوارەوەی دەموچاو ◌ بیور

beaver[3] /ˈbiːvə(r)/ *noun*
1 گەڵوقوزی ژن، بەشی زاوزێی ژن 2 (نافەرمی، بریتانیا) پیاوی ریشن ◌ 1 بیور 2 مرد ریشو

beaverboard *noun*
جۆرێ تەختەڕیشاڵ ◌ نوعی فیبربورد

bebop /ˈbiːbɒp, US -bɑːp/ *noun*
بیباپ (جۆرێ جاز بە هارمۆنی و ریتمێکی ئاڵۆزەوە) ◌ باپ

becalmed /bɪˈkɑːmd/ *adjective*
راوێستاو، چەقبەستوو، پەککەوتوو، لەرۆیشتن کەوتوو، بێ تەکان (کەشتی بادەوەیی، لەبەر بێبایی) ◌ متوقف‌مانده

became /bɪˈkeɪm/ = past of become

becard /ˈbɛkəd, US bəˈkɑːd/ *noun*
جۆرێ باڵندە لە تیرەی tyrant flycatcher، هی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [تۆخم *Pachyramphus*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پرنده

because /bɪˈkɒz, -ˈkəz, US -ˈkɔːz, -ˈkʌz/ *conjunction*
چون، چونکە، بۆیە، لەبەر، لەسەر، بەهۆی، بەم دەلیلە، لەبەر ئەمە: *I did it because he told me to* (because of: بەهۆی، لەبەر، لە سایەی، بە بۆنەی: *He walked slowly because of his bad leg*) ◌ زیرا، چون که، به این علت، به علت

béchamel /ˈbeɪʃəmɛl/ *noun*
جۆرێ سۆسی خەست (بنەڕەت: لە ناوی مارکویز Louis de *Béchamel* کە گوایە ئەو ئەم شێوە سۆسەی داهێناوە) ◌ نوعی سس

bêche-de-mer /ˌbɛʃdəˈmɛː/ *noun, pl.* same or bêches-de-mer pronunc. same
1 جۆرێ خەیاری زلەی دەریایی، لە چین و ژاپۆن دەخوری 2 (Bêche-de-mer) وشەیێکی تر بۆ Bislama ◌ نوعی خیار

beck[1] /bek/ *noun*
جۆگە، جۆمەڵ، شەتاو ◌ جویبار، نهر

beck[2] /bek/ *noun*
1 ئاماژە، تەکاندانی سەر یان دەست 2 (be at someone's beck and call) گوێڕایەڵ، ملکەچ، گوێلەمست ◌ 1 اشاره 2 مطیع

Becker muscular dystrophy *noun*
پووکانەوەی ماسوولکەیی بێکێر: جۆرێ پووکانەوەی سەختی ماسوولکەیی کەم مەترسیدارتر (بڕوانە Duchene muscular dystrophy؛ بنەڕەت: لە ناوی geneticist ی ئەڵمانی Peter Emil *Becher*) ◌ تحلیل یا پلاسیدگی ماهیچه‌ای بکر

becket /ˈbekɪt/ *noun*
گیرە، قوڵفەی تەناف بۆ توندکردنی شتە شلەکانی سەر کەشتی ◌ حایل

become /bɪˈkʌm/ = past participle of become

becoming /bɪˈkʌmɪŋ/ *adjective*
شیاو، لێوەشاو، پێکەوتوو، راکەوتوو، گونجاو، لەبار، لێی‌دەکاڵێتەوە، بۆی دەبێ: *becoming modesty* (becomingness *n*) ◌ برازنده، مناسب، درخور

becomingly /bɪˈkʌmɪŋli/ *adverb*
لێوەشاوانە ◌ به طور شایسته‌ای

becquerel /ˈbekərel/ *noun*
بێکێرێل (= یەکەی ڕێکخستە یان دەزگای نێونەتەوەیی ب، چالاکی مادەی رادیۆئەکتیڤیتی، کورتەکەی Bq؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی فەرەنسی Antoine Henri *Becquerel* (1852-1908) ◌ بکرل

Becquerel rays *noun, pl.*
(فیزیک) تیشک(ەکانی)ی بێکێرێل ◌ پرتو بکرل

bed /bed/ *noun*
1 تەخت، کەت، جێخەو، خەوگە، تەختی خەو، چرپایە، قەرەوێڵە، جێ، نوێن، جێگا، دۆشەک: *a single/double bed* 2 خەو، خەف: *took a walk before bed* 3 نزیکی، هاوجێیی، سەرجێیی 4 (رووبار، دەریاچە، دەریا و هتد) بن، بنک، تەرک، بندین، تەخت، بنەڕەت، بناخە، هیم، foundation: *the ocean bed*: شوێنی لە تەرک و بنی دەریا کە زیندەوەرێکی تایبەتی تیادەژی: 5 *oyster beds* رەگە، چین، رەگ، لۆ،

گل باغچەای

bedecked *adjective*

رازاو، جوانکراو، سازکراو، رازێنراو ◌ آراسته، مزین

bedeguar /ˈbɛdɪgɑː/ *noun*

بابردەڵە (بنەڕەت: لە *bād-āwar*ی فارسی "بابردەڵە، باهێناو") ◌ بادآور

bedel /ˈbiːd(ə)l, US bɪˈdɛl/ *noun*, also bedell

(لە هێندێ زانکۆی بریتانیادا) کاربەدەست ◌ مأمور

bedeviled *adjective*

سەرلێشێواو، داماو ◌ سردرگم

bedevilment *noun*

بەتەنگهێنان، تەنگپێهەڵچنین، هەڵپێچان، هەراسانکردن، زۆربۆهێنان ◌ به ستوه‌آوری

bedewed *adjective*

تەڕ، خاو، شێدار، نماوی، هێت ◌ مرطوب، نمناک

bedfellow /ˈbedfeləʊ, US -feloʊ/ *noun*

هاوڕێباز، هاوڕێ، هەڤاڵ، دۆست، هاوتەختی ◌ رفیق، همقطار، هم‌تخت‌وخوابی

Bedford cord *noun*

جۆرێ پارچەی قایم (بنەڕەت: لە *Bedford* ناوەندی ئینگلتەرە) ◌ نوعی پارچه

bedgown *noun*

جلی خەوی ژنانە، خەوجامە ◌ لباس خواب زنانه

bedhead *noun*

(تەختی خەو) تەختی سەرەوە ◌ بدهد

bedimmed *adjective*

لێڵ، کەمسۆما، کز، بێهەتەر (چاو)، لێلایی‌داهاتوو ◌ کم‌سوشده

Bedivere *noun*

بێدیڤێر: یەکێ لە سوارچاکاکانی Round Table ◌ بیدیور

bedlam /ˈbedləm/ *noun*

1 شێتخانە 2 هەرچی و پەرچی، تێکەوڵێکە، شلوقبازاری، دەنگوهەرا، حەمامی ژنان ◌ 1 تیمارستان 2 همهمه، غلغله

bed linen /ˈbedlɪnɪn/ *noun*

بەرگەباڵنج و مەلافە ◌ ملافه و روبالشی

Bedlington terrier /ˈbedlɪŋt(ə)n/ *noun*

جۆرێ تاجی سەرباریک، لاقدرێژ و مووی بۆری فر (بنەڕەت: لە دێی *Bedlington* لە باکووری ئینگلتەرە) ◌ نوعی سگ شکاری

bedmaker = bedder2

Bedouin /ˈbeduɪn/ *noun*, also Beduin, *pl.* same

بێدۆئین، عەرەبی دەشتەکی (لە عەرەبییەوە وەرگیراوە) ◌ عرب بَدَوی

bedouinism *noun*

دەشتەکێتی، کۆچەری، رەوەندێتی، چۆڵگەنشینی

توێ، 6 stratum ،layer (زەویناسی) چینێ لە گل یان تەختەبەرد لە عەرزدا 7 باخچە، شەتلگە، کەرت، دووکان، باوەر، کووز (شوێنی بۆ تیاچاندنی گوڵ و گیا *adj* bedded (یان لە لێکدانا *-bedded*) ◌ 1 تخت‌خواب، جا، بستر، تشک 2 خواب 3 همخوابگی 4 کف، پایه، پی 5 رگه، لایه، طبقه 6 (زمین‌شناسی) لایه، طبقه 7 باغچه، کرت

Bed also B.Ed, Bachelor of Education

1 بڕوانامەی بەکالۆری پەروەردە 2 بەکالۆری پەروەردە ◌ 1 درجه‌ی کارشناسی در آموزش و پرورش 2 کارشناس آموزش و پرورش

bed and board *noun*

ژووری خەوتن و خواردن ◌ اتاق خواب و غذاخوری

bed and breakfast *noun*

جێخەو یان دیوی خەوتن و بەیانییانە (نانی بەیانی) ◌ اتاق و صبحانه

bed-bath *noun*

(نەخۆش) خۆشتن لە جێدا ◌ حمام در بستر

bedbazzlement *noun*

تاساوی، سەرسووڕماوی ◌ بهت

bedbug /ˈbedbʌg/ *noun*

جووجە، گاوک، ئاخۆرە، شەوگەز؟ (پانکە؟، جانەوەرێکی بێباڵی خوێنمژ کە خوێنی کەسێکی سەرجێ دەمژێ [*Cimex lectularius*]) ◌ ساس

bedchamber /ˈbedtʃeɪmbə(r)/ *noun*, also bedroom

ژووری خەو، دیوی خەو ◌ اتاق خواب

bedclothes /ˈbedkləʊðz, US -kloʊðz/ *noun, pl.*

نوێن، پێخەف، متێل: *She pulled the bedclothes up over her head* ◌ روانداز

bedcover /ˈbedkʌvə(r)/ = 1. bedclothes 2. bedspread

bedder *noun*

1 شەتڵ 2 (بریتانیا) کارەکەری کۆلێژی کامبریج، جێڕاخەر 3 خەوتنگا، جێخەو ◌ 1 نشا 2 خدمت‌کار دانشکده‌ی کامبریج 3 خوابگاه

bedding /ˈbedɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 پێخەف، نوێن، جێونوێن، جێگاوبان، 2 bedclothes بناخە، هیم، بنەڕەت، 3 foundation پەیین و پاڵ، کاوکۆت و پەیین کە دەیکەن بە تێولەوە تا ئاژەڵەکان لەسەری بخەون، پێگە 4 چینی خواروو یان ژێرەوە 5 = stratification *adj* باخچەیی: *bedding plants* ◌ *n* 1 رواناز 2 پایه 3 بدنگ 4 لایه‌ی زیرین *adj* باغچه‌ای

bedding plant *noun*

رووەک یان گوڵی باخچەیی، شەتڵ ◌ گیاه یا

⟡ بادیەنشینی

bedpan /ˈbedpæn/ *noun*
کاسە، تاس، لەگەن (نەخۆشی سەرجێ) ⟡ لگن

bedplate *noun*
دۆشەکی ماشێن، تەبەقی کانزایی کە بنکی ماشێنی پێکدێنێ ⟡ تشک ماشین

bedpost /ˈbedpəʊst, US -poʊst/ *noun*
پایە یان ستوونی تەخت، پاچکەی تەخت ⟡ پایەی تخت‌وخواب

bedraggled /bɪˈdrægld/ *adjective*
1 شێواو، ئالۆزاو، شپرزە: *bedraggled hair* 2 پیس، قوڕاوی: *bedraggled clothes* ⟡ 1 آشفته، ژولیده 2 گلی

bedridden /ˈbedrɪdn/ *adjective*
نەخۆشی جێکەوتە، کەفتەکار، زەلیل ⟡ زمین‌گیر

bedrock /ˈbedrɒk, US -rɑːk/ *noun*
1 بنک، تەرک، بنەڕەت، بناخە، بەردی بناخە، بنچینە، basis: *Honesty is the bedrock of any healthy relationship* 2 بنکەبەرد، بنەبەرد، کەڤری ژێرین، تەرکەبەرد، بەردی تەرک 3 چینی خوارەوە 4 = nadir ⟡ 1 پایە، بنیان، شالودە، اساس 2 سنگ بستر 3 طبقەی سفلی

bedroll /ˈbedrəʊl, US -roʊl/ *noun*
توورەکەخەو، جێخەو ⟡ کیسەخواب

bedroom /ˈbedruːm, US -rʊm/ *noun*
دیوی خەو، ژووری خەو، خەوگا ⟡ اتاق خواب

bedroom community *noun*, also bedroom suburb
شارێ کە خەڵک تیا دەژین، لەوێوە بۆ کار هات‌وچۆی شارێکی تر (گەورەتر) دەکەن ⟡ بدروم کامیونیتی

bedroom scene *noun*
دیمەنی رووت یا سێکسی (فیلم و هتد) ⟡ صحنه

bedsheet *noun*
مەلافە ⟡ ملحفه

bedside /ˈbedsaɪd/ *noun, adjective*
n سەرجێ *adj* لای جێگا، پاڵ جێخەو، لە پاڵ تەختدا: *a bedside lamp* ⟡ *n* بالین *adj* بالینی، در کنار تخت

bedside manner *noun*
شێوەی جووڵانەوە لەگەڵ نەخۆش (دوکتورەکان) ⟡ طریق رفتار با بیمار

bedside table *noun*
میزی پاڵ تەخت(ی خەو) ⟡ میز کنار تخت‌خواب

bedsitter *noun*, also bedsit or bedsitting-room
ژووری بەکرێ‌گیراو، دیوی بەکرێ ⟡ اتاق اجارەای

bedskirt *noun*
پەردە یان لێوارپۆشی تەختی خەو ⟡ والان تخت‌خواب

bedsore /ˈbedsɔː(r)/ *noun*, also decubitus ulcer
برینی سەرجێ ⟡ زخم بستر

bedspread /ˈbedspred/ *noun*
بەرگەجێخەو، بەرگەنوێن، روونوێن، بەرگەتەخت (= پارچەیێکی جوان بۆ داپۆشینی نوێن‌وپیان) ⟡ روتختی

bedspring *noun*
زەمبەلەک یان فەنەری تەختی خەو ⟡ فنر تخت‌خواب

bedstead /ˈbedsted/ *noun*
تەخت، تەختەبەند، چرپایە، چوارپایە (چوارچێوەیەکی دارین یان ئاسنینی کۆنە بۆ تیاخەوتن) ⟡ تخت‌خواب

bedstraw /ˈbedstrɔː/ *noun*
گیایێ پرگەڵا، زوو دەیان‌خنییە دۆشەکەوە، ئامیان‌پەنێر، ئامیان‌دەلەمە، گیاهەوێن [توخم *Galium*: چەندین جۆرن] ⟡ علف ماست، شیرپنیر

bedtime /ˈbedtaɪm/ *noun*
کات یان وەختی خەو، خەوتنان ⟡ وقت خواب

Bedu /ˈbeduː/ = Bedouin

Beduin = Bedouin

bedward *adjective*
بەرەو تەخت، رووڵە جێخەو ⟡ به سوی تخت

bedwetter *noun*
دەڵەمیز، جێ‌تەڕکەر، میزبەخۆدا کەر، کەڵمیز ⟡ شب‌ادرار

bedwetting *noun*
دەڵەمیزی، جێ‌تەڕکردن، میزبەخۆدا کردن، میزکردنەژێر، کەڵمیزی ⟡ شب‌ادراری

bee /biː/ *noun*
1 (هەروەها honeybee or hive bee) هەنگ، وەوە، مێشەنگوین، مێشی هەنگوین [*Apis mellifera* و جۆرەکانی تر] 2 جۆرێ مێرووی کۆمەڵەیێکی بەربڵاو [ژوورخێزان Apoidea] 3 کۆبوونەوە، کۆڕبەست، جڤین ⟡ 1 زنبور عسل 2 نوعی حشره 3 جلسه

the Beeb /biːb/ = BBC

bee beetle *noun*
قالۆنچەهەنگە، زۆرتر لە نێو گوڵاندا دەبینرێ [توخم *Trichius*: چەندین جۆرن] ⟡ نوعی سوسک

bee bread *noun*
نانەهەنگ (هەنگوین یان هەڵاڵە) ⟡ غذای زنبور عسل

beech /biːtʃ/ *noun*
(داری) نارەوەن، تیروو، درەختی بیچ، داری بیچ [*Fagus sylvaticus* (ئەورووپا) و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: *bēce* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⟡ راش، چوب راش

beechdrops *noun, pl.* same
ڕووەکێکی خێزانی broomrape، مشەخۆری ڕەگ و ڕیشەی داری نارەوەنە [*Epifagus virginiana*] ۞ بیچدراپس
beech-marten = stone-marten
beech tree *noun*
(داری) نارەوەن، درەختی ڕاش ۞ درخت راش
beechwood /'bi:tʃwʊd/ *noun*
داری نارەوەن یان بیچ ۞ چوب راش
beedi, *pl.* bidis = bidi
bee-eater *noun*
هەنگەخۆرە، هەنگۆچنە، ڕەنگاڵە، ڕەنگڕێژە، خەنجیربالا، قاژقاژە [*Merops apiaster* و جۆرەکانی تر] ۞ زنبورخوار
beef /bi:f/ *noun*
1 گۆشتی گا (یان ولاخ): *roast/minced beef* ◊ *a joint/fillet of* ◊ *beef and dairy cattle* ◊ 2 (نافەرمی) پرتەوبۆڵە، خوتەخوت: *beef* 3 *What's his latest beef?* هێزی بازوڵە یان ماسوولکە 4 (*pl.* beeves /bi:vz/ or US also beefs) ولاخ (یا گا و کەڵ) یا مانگای دابەستە 5 هێز، ستێن، تابشت 6 ماک، مەتریال، مایە، مادە (بنەڕەت: لە *bos, bov-* لاتین "ox") ۞ 1 گوشت گاو 2 غرولند 3 نیروی عضله 4 گاو پرواری 5 نیرو 6 ماده
beefalo *noun, pl.* same or beefaloes
دوورەگەی نێوان ولاخ و گامێش، ولاخگامێش ۞ بیفالو
beefburger /'bi:fbɜ:gə(r), US -bɜ:rg-/ = hamburger
beefcake *noun*
(نافەرمی) پیاوی ماسوولکەدار ۞ مرد عضلانی
beef cattle *noun*
ولاخە دابەستە یا گۆشتییەکان ۞ گاوهای گوشتی
Beefeater /'bi:fi:tə(r)/ *noun*
1 بیفیتیر (= نۆبەداری کەلووی لەندەن بە یونیفۆرمی شێوازی سەدەی شازدەیەم) 2 بنیادەمی تێکسمڕاو، لەسەریەک، کورتەبنە ۞ 1 بیفی‌تر 2 آدم کوتاه و چاق
bee fly *noun*
مێشەهەنگە، مێشەهەنگانە، مشەخۆری هەنگ و هەنگەزاڵەکان [خێزان Bombyllidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی مگس
beefsteak /'bi:fsteɪk/ = steak
beefsteak fungus *noun*
جۆرێ کارگی قاوەیی سووریاو [*Fistulina hepatica*] ۞ نوعی قارچ
beef tea *noun*
گۆشتاو (= گۆشتی کوڵاو کە دەدرێ بە کەسانی نەخۆش) ۞ بیف تی
beef tomato *noun,* also beefsteak tomato
جۆرێ باینجانی زلە ۞ نوعی گوجەفرنگی
beef Wellington *noun*
جۆرێ چێشت ۞ نوعی غذا
beefwood *noun*
جۆرێ درەختی سەختەداری سووری گەرمێنان [جۆرەکانی لە چەندین خێزاندا، بە تایبەت *Casuarina equisetifolia*] ۞ نوعی درخت
beefy /'bi:fi/ *adjective* (beefier, beefiest)
زلەوقەڵەو، هەیکەلی، دووباد، تێکسمڕاو، بەهێز، بەبرشت، بەتابشت، پتەو، ماسوولکەدار: *a beefy* sturdy، substantial، *beefy thug* (بنەڕەت: لە *bos, bov-* لاتین *shock absorbers* "گا") ۞ قوی‌هیکل، قوی، عضلانی
beehive /'bi:haɪv/ *noun*
1 کەندوو، کەنوو، پلوورە، خلێف، کوورە، کوورەهەنگ، هەنگدان، هەنگەزاڵ، کاریتان، هوویسیر، هوویسیل (لە شووڵ تەنراو) 2 کەنوویی: جۆرێ شێوازی قژی ژنان، باوی شەستەکان (1960) ۞ 1 کندو 2 بیهیو
bee-keeper *noun*
مێشڕاگر، مێشەوان، مێشدار، هەنگدار، مێشبەخێوکەر ۞ زنبوردار
bee-keeping *noun*
مێشڕاگری، مێشەوانی، هەنگداری، مێشداری، مێش بەخێوکردن ۞ زنبورداری
beeline /'bi:laɪn/ *noun,* make a beeline for
هێڵی ڕاستەوخۆ، هێڵی یەکسەر، یەکسەرە چوون بە دوای (کەس یان شتێ) ۞ خط مستقیم
Beelzebub /bɪ'elzɪbʌb/ *noun*
شەیتان، سەرۆکی شەیتانەکان، شەیتانی گەورە، سەرشەیتان (وەرگیراوی *ba'al zēḇūḇ* عیبری، ناوی خودای فەلەستین) ۞ شیطان، شیطان بزرگ
Beemer *noun,* also Beamer
(نافەرمی) ماشین یا مۆتۆرسایکلی BMW ۞ بیمر
been /bi:n, bɪn, US bɪn/ = past participle of be
beep /bi:p/ *noun*
دەنگی هۆڕنی ماشین، بیپ، بیب ۞ صدای بوق
beeper /'bi:pə(r)/ = bleeper
beer /bɪə(r), US bɪr/ *noun*
1 بیرە، ئاوجۆ: *a barrel/bottle/glass of beer* ◊ *beers brewed in Germany* بۆ ناوی هێندێ لە خواردنەوە ترشێنراوەکان بەکاردێتری، ب.ن. ginger beer 2 شووشە، بوتڵ یان قوتوی بیرە ۞ 1 آبجو 2 شیشه، بطری یا قوطی آبجو
beer belly *noun,* also beer gut
زگمەشکە، زگبۆشکە، زگزل، زگتاهۆڕ ۞ شکم‌گنده
beer brewing *noun*
بیرە یا ئاوجۆ دروستکردن، ئاوجۆسازی، بیرەسازی ۞ آبجوسازی

beer cellar *noun*
ژێرخـان بـۆ هەڵـگرتنی ئـاوجۆ ۞ زیرزمینی زخیرەسازی آبجو
Beerenauslese /ˈbɛːrənˌaʊslɛːzə/ *noun*
جۆرێ مەی سپی ئەڵمانی ۞ بیرناوسلس
beer garden *noun*
باخچەی بیرە یان ئاوجۆ (لەپاڵ مەیخانەیێ) ۞ بیرگاردن
beer gut = beer belly
beerhouse *noun*
(مێژوویی)بیرەخانە،مەیخانەی ئاوجۆ ۞بیرهاوس
beer mat *noun*
ژێرلیـوان، بـنلیـوانی (پارچـە مقەبایەکـە لـەژێر شووشەی خواردنەوەی دادەنێن) ۞ بیرمات
beery /ˈbɪəri, US ˈbɪri/ *adjective* (beerier, beeriest)
بیرەئاسـا، بە بـۆنی بیرەوە، بـۆنی ئـاوجۆیی، بـە مـەزە یـان تـامی ئـاوجۆوە: ۞ *beery tavern* آبجومانند، با بوی آبجو، با طعم آبجو
beestings /ˈbiːstɪŋz/ *noun, pl.*, also beastings
زەک، فـرۆ، گـوش، ریتکـە، فریـشک، زەهـا، خەلەنـدور، colostrum (یـەکـەم شـیری بـزن و ب.ت. هی مانگا و هتد. دوای زایین) ۞ شیرماک
beeswax /ˈbiːzwæks/ *noun*
مێو، مۆم، شەم، بیزوەکس ۞ موم
beet /biːt/ *noun*
(گیانەوەرناسـی) چۆنـەر، چەوەندەر، چۆنـەری شـەکر یـان قەنـد [*Beta vulgaris*]، رەگ یـان بنجی چۆنـەر، سـەلکەچەوەندەر، سـەلکەبزووت ۞ چغندر، چغندر قند، ریشەی چغندر، لبو
Beethovenian /ˌbeɪt(h)əʊˈviːniən/ *adjective*
بیتهۆڤـینی: سـەربە بەرهەمـەکانی ئاوازدانـەری ئەڵـمانی لۆدویگ ڤان بیتهۆڤێن Ludwig van Beethoven (1770–1827) ۞ بتهوونی
beetle[1] /ˈbiːtl/ *noun*
1 قالۆنچـە، قزقـانچ، هەرلـە، گووخلێنـە [دەسـتە Coleoptera: زۆر جـۆرن]: ◊ *a black beetle* 2 (بریتانیا) مۆرە یـان داشـێ کـە *a dung beetle* وێنەی قالۆنچەی بەسەرەوەیە 3 Beetle (دروشمی بازرگانی) ناوێکی ئینگلیسی بۆ ماشێنی چکۆلەی فۆلکس‌ڤاگۆن Volkswagen (کە بـاش و پێشـی خرەوە) ۞ 1 سوسک، جُعل 2 و 3 بیتل
beetle[2] /ˈbiːtl/ *noun*
چەکوشی دارین، مێکوت، چەکوشار(چەکوشی هارین، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ تخماق
beetle-browed *adjective*
بەبرۆی پڕ و دیـارەوە، برۆپڕ، برۆگـسکەکۆتەرە ۞ با ابروهای پاچەبزی
beetle-crusher *noun*
(بریتانیا، بە شۆخی) پێلاو، چەکمە یا پێی زلە ۞ کفش، چکمه و پای گنده
beetroot /ˈbiːtruːt/ *noun*
چەوەنـــدەر، چۆنـــدەر، ســـەلکەچەوەندەر، سەلکەبزووت [*Beta vulgaris*] ۞ چغندر، لبو
beeves = plural form of beef
beezer *adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) یەکجار باش، عال ۞ عالی
befallen /bɪˈfɔːlən/ = past participle of befall
befell /bɪˈfel/ = past of befall
befitting *adjective*
لێوەشاو، گونجاو، شیاو، لێکالاو، پێکەوتوو، باش، لەبار، decent ,proper ,appropriate ,suitable ۞ شایسته، برازنده، مناسب (befittingly *adv*)
before /bɪˈfɔː(r)/ *adverb, conjunction*
پێشتر، پێشوو، پێشەکی، لەوەپێش، لەپێش، بەر، لـە پێـشاندا، لەپێـشا، پێـشدا، بەرلـە، لەمەوبـەر، زووتر، پێش لەوەی کە، پێش ئەوەی کە، بەر لەوەی کە، پێشتر لە، لە پێشتر، پێش، لە بەردەم، باشـتر لـە، هـەتا، تـا: *the day* ◊ *before lunch*
They knelt before the ◊ *before yesterday*
Your name is before mine on ◊ *throne*
They retreated before the enemy ◊ *the list*
۞ قبلاً، پیش، قبل از، پیش از ایـن کـه، جلـوتر از، جلوتر، پیش، در حضور، بهتر از، تا
beforehand /bɪˈfɔːhænd, US -ˈfɔːrh-/ *adverb, adjective*
پێـشتر، زووتـر، پێـشەکی، لـەوەپێش، لەپێـشانا، لەپێـشا، in anticipation ,in advance ,early: *two weeks/three days/a few hours beforehand* ۞ قبلاً، از قبل، جلوتر
befuddled /bɪˈfʌdld/ *adjective*
گێژ و مـەنگ، پەشـۆکاو، وڕ، کـاس: *He was befuddled by drink* ۞ گیج، منگ
befuddlement *noun*
گێژی، مەنگی، وڕی، کاسی ۞ گیجی، منگی
began /bɪˈgæn/ = past of begin
begat /bɪˈgæt/ = archaic past of beget
beggar /ˈbegə(r)/ *noun*
1 سواڵـکەر، گـەدا، خوازەڵـۆک، درۆزەکـەر: - *ggars sleeping on the pavement* 2 هـەژار، نەدار، دەستەنگ ۞ 1 گدا، دریوزەگر 2 فقیر
beggarliness /ˈbegəlinəs, US -gərlinəs/ *noun*
سواڵکەری، گەدایی، درۆزەکەری ۞ گدایی
beggarly /ˈbegəli, US -gərli/ *adjective*
(وێـژەیـی، ژیـان) فەقیرانـە، هەژارانـە، هـەژار، دەستەنگ، کەم (پارە) ۞ فقیرانه، فقیر، کم
beggarticks = bur-marigold
beggary /ˈbegəri/ *noun*
1 سواڵکەری، گەدایی، خوازەڵۆکی، درۆزەکەری 2 نـەداری، هـەژاری، دەسـتەنگی، بەڵـەنگازی،

سوالـکەرەکان، خەڵـکی سوالکەر ۞ 1 گدایی 2 فقر، تنگدستی 3 مردم گدا 3 penury ،poverty

begging letter *noun*

داوانامە ۞ بگینگ لتر

beginner /bɪˈgɪnə(r)/ *noun*

1 تازەکار، کەمزان، تازەفێر، نوفێر، بەرووەستا، تازەدەس‌پێکردوو: *She's in the -nners' class* 2 دەس‌پێکەر ۞ 1 مبتدی، نوآموز 2 آغازگر

beginning /bɪˈgɪnɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 سەرەتا، سەر، دەسپێک، دەست‌پێ‌کردن، هەوەڵ، بەرایی، بەر، بەرەبەر، نوخشە (beginnings)، start: *We're going to Japan at the beginning of July* 2 سەرچاوە، بنەڕەت، بناوان، چاڤکانی، origin 3 بەشی یەکەم *adj* سەرەتایی، ئامادەیی، introductory: *beginning chemistry* (زاراوە و ئیدیۆمەکان: the beginning of the end: سەرەتای کۆتایی) ۞ *n* 1 آغاز، ابتدا، اول، شروع 2 منشأ، سرچشمه 3 قسمت نخست *adj* مقدماتی

begone /bɪˈgɒn, US -ˈgɔːn, -ˈgɑːn/ *interjection*

(کۆن) بڕۆ، هەرە، دوورکەوە، گوم بە، باریکی کەوە، دایکێشە ۞ برو، دورشو

begonia /bɪˈgəʊnɪə, US -ˈgoʊ-/ *noun*

(ڕووەکناسی) بێگۆنیا، گوڵەهەژار [تـوخم *Begonia*] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی ڕووەکناسی ئاماتۆری فەرەنسی Michel *Bégon* (ستانوانی Santo Domingo) کە ئەو ڕووەکەی دۆزی‌یەوە) ۞ بگونیا

begorra /bɪˈgɒrə, US bɪˈgɔːrə, -ˈgɑːr-/ *interjection*

بیگارا، بە خودا، خودێ (ئیرلەندی = by God) ۞ به خدا

begot /bɪˈgɒt, US -gɑːt/ = past of beget

begotten /bɪˈgɒtn, US -ˈgɑːtn/ = past participle of beget

begrudgingly /bɪˈgrʌdʒɪŋli/ = grudgingly

beguilement *noun*

هەڵفریواندن، لەخشتەبردن، (هەڵـ)خەڵەتاندن، فریـودان، تـەفرەدان، هاڤـریێی، خاپانـدن، لەڕێ‌دەرچوون ۞ اغفال، فریب، گمراهی

beguiling /bɪˈgaɪlɪŋ/ *adjective*

هەڵـفریوێنەر، تـەفرەدەر، لەخـشتەبەر ۞ اغواکننده، فریبنده

beguilingly /bɪˈgaɪlɪŋli/ *adverb*

هەڵفریوێنەرانە، لەخشتەبەرانە ۞ به طور اغواکننده

beguine[1] /beɪˈgiːn/ *noun*

جـۆرێ هەڵـپەرکێی خۆماڵـی کاریبیـەن یـان کارائیب (دورگـەکـانی سـەینت لوسیا Saint Lucia و مارتینیـک Martinique)، لـە foxtrot یان rumba دەچێ ۞ بیگین

beguine[2] /beɪˈgiːn/ *noun*

ئـەنـدامی یـەکـێ لـە کۆمـەڵـە پارێزگـار و خێرخـوازی‌یـەکـانی philanthropic ژنـان، لـە سەدەی 13 لە هولەند دامەزرا ۞ بیگین

begum /ˈbeɪgəm/ *noun*

1 بێگـیم، خـاتوون (ژنی مـسوڵمان کـە پلەوپایەیەکی بەرزی هەبێ) 2 (Begum) خانم، بەرامبەر بە Mrs ۞ 1 بیگم 2 خانم

begun /bɪˈgʌn/ = past participle of begin

behalf /bɪˈhɑːf, US bɪˈhæf/ *noun*, in *or* on behalf of

1 لە لایەن، بە ناوی، بە نێوی، لە بابەت، لە باوەت، بە نوێنەرایەتی، بۆ، لەبەر، لەبەر خاتری، بە خاتری 2 بەرژەوەندی، بە قازانجی، بە سوودی، benefit ،interest 3 حەق 4 بەرگری، defense ۞ 1 از طرف، از سوی، به نمایندگی از، برای، به خاطر 2 مصلحت، به نفع 3 حق 4 دفاع

behaviour /bɪˈheɪvjə(r)/ *noun*, US behavior

ڕەفتار، ڕەوتار، هەڵس‌وکەوت، تاکار، جووڵانەوە، ڕەوشت، کردەوە، کردار: *the feeding -haviour of predators* ۞ رفتار، سلوک، حرکت، عمل

behavioural /-jərəl/ *adjective*, US behavioral

ڕەفتـاری، هەڵـس‌وکـەوتی، جووڵانـەوەیی: *children with behavioural difficulties* (behaviourally /-jərəli/ *adv*) ۞ رفتاری

behavioural sciences *noun, pl.*

زانـستە ڕەفتـاری یـا ڕەوتـاری یـا هەڵس‌وکەوتی‌یەکان ۞ علوم رفتاری

behaviouralism *noun*, US behavioralism

1 شـێواز و بنـەماکانی لێکۆڵـینەوەی زانـستی هەڵـس‌وکـەوتی (مـرۆڤ و) گیانـەوەران 2 لایەنگری لە تێڕوانینێکی هەڵس‌وکەوتی یان ڕەفتاری سـەبارەت بە دیاردە کۆمەڵی‌یەکان social phenomena ۞ بیهوریالیسم

behaviourism /bɪˈheɪvjərɪzəm/ *noun*, US behaviorism

ڕەفتارگـەری، هەڵـس‌وکـەوت‌خـواری، ڕەوتارخوازی ۞ رفتارگرایی

behaviourist /-jərɪst/ *noun, adjective*

n ڕەفتارگـەر، هەڵـس‌وکـەوت‌خـواز *adj* ڕەفتارخوازانە، ڕەوتارخوازانە ۞ *n* رفتارگرا *adj* رفتارگرایانه

behaviouristic *adjective*

ڕەفتارخوازانە، ڕەوتارخوازانە ۞ رفتارگرایانه

behaviour therapy *noun*

چارەسەرکردن بە ڕێگای هەڵس‌وکەوتەوە ۞ رفتاردرمانی

beheld = past and past participle of behold

behemoth /bɪˈhiːmɒθ, ˈbiːhɪmɒθ, US -mɔːθ/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی) ئەسپی دەریایی، کەرگەدەن، لە Job 40:15–24 باسی کراوە 2 هەر بوونەوەر یان شتێکی زەبەلاح و زلە ۞ بهموث

behest /bɪˈhest/ *noun*

1 (وێژەیی) فەرمان، فەروار، فەرک، دەستوور 2 داخوازی، ویست، خوستەک 3 راسپاردە ۞ 1 فرمان، حکم، امر 2 تقاضا، درخواست 3 وصیه

behind[1] /bɪˈhaɪnd/ *adverb, preposition*

پشتەوە، دواوە، لە پشتەوە، لە پشت، لە دواوە، لە دوای، لەپاش، درەنگ، درەنگتر لە، بەشی پشتەوە، تەوبەر، پشتیوانی، لایەنگری، داکۆکی: *look ◊ came from behind ◊ stay behind* ◊ *She glanced behind her ◊ behind* ۞ عقب، از پشت، دیر، عقب‌تر از، در پس، جزء عقبی، دیرتر از، پشت سر، آن سوی، حامی

behind[2] /bɪˈhaɪnd/ *noun*

سمت، کنگ، کەفەل، روونەک، باشەل: *The dog bit him on his behind* ۞ کفل، کون

behindhand /bɪˈhaɪndhænd/ *adjective*

1 دواوە، پشتەوە، بەجێماو، دواکەوتوو، بەدرەنگکەوتوو 2 درەنگتر لە خەلک، درەنگتر لەوانی دی، دواتر لەوانی تر ۞ 1 عقب، تأخیردار 2 دیرتر از دیگران

beholden /bɪˈhəʊldən, US -ˈhoʊld-/ *adjective,* usu. beholden to

قەرزار، منەتبار: *I'm beholden to you* ۞ مدیون، مرهون

beholder /bɪˈhəʊldə(r), US -ˈhoʊld-/ *noun*

بینەر، تەماشاڤان، چاولێکەر ۞ تماشاگر، بیننده

behoof /bɪˈhuːf/ *noun*

بەرژەوەندی، چاکە، خێر، قازانج، سوود، مەفا، *for his own behoof* :profit advantage ۞ منفعت، صرفه

beige /beɪʒ/ *noun, adjective*

n رەنگی قاوەیی کال، رەنگی بێژ *adj* قاوەیی نامالبۆر، قاوەیی رۆشن (لە فەرەنسییەوە) ۞ *n* رنگ بژ *adj* بژ

beignet /ˈbenjeɪ/ = fritter

being /ˈbiːɪŋ/ *noun*

1 بوون، هەبوونی، گیان، existence: *A new era was brought into being by the war* 2 ژیان، ژین 3 بوونەوەر، مەخلووق، ئافرێنراو، ئافەریدە، زیندەوەر: *human beings ◊ a strange being from another planet* 4 شت 5 کەس، مرۆڤ، کەسایەتی، کەسێتی: person ,personality 6 کرۆک، خواکرد، گەوهەر، سروشت ۞ 1 هستی، وجود 2 حیات 3 مخلوق، موجود 4 شیء 5 شخص، شخصیت، آدم 6 جوهر، ذات، ماهیت، طبیعت

being and no being *noun*

بوون و نەبوون ۞ وجود و عدم

beira /ˈbeɪrə/ *noun*

(گیانەوەرناسی) جۆرێ ئاسک یان بزنەکێوی دەگمەنی سۆمالیا و ئەتیۆپیا [*Dorcatragus megalotis*] ۞ بیرا

beisa oryx /ˈbeɪzə/ *noun*

(گیانەوەرناسی) gemsbokی رەسەنی شاخ یان هۆرنی ئەفریکا [*Oryx gazella beisa*] (بنەڕەت: لە Amharic) ۞ نوعی بزکوهی

Beja /ˈbedʒə/ *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی رەوەند، لە نێوان نیل و دەریای سووردا دەژین 2 زمانی Cushiticی ئەو گەلە ۞ بجا

bejewelled /bɪˈdʒuːəld/ *adjective,* US bejeweled

گەوهەرنیشان، جەواهێربەند، گەوهەربەند، گەوهەرپۆش: *He gave a wave of his bejewelled hand* ۞ مرصع

bel *noun*

بێل (= یەکەی پێوان کە بۆ هەڵسەنگاندنی دوو تیژی دەنگ یان رێژەی هێزی ئێلێکتریکی بەکاردێنری؛ بنەڕەت: لە ناوی ئەلێکساندێر گراهام بێل Alexander Graham *Bell* داهێنەری تەلەفون وەرگیراوە) ۞ بل

Bel. 1 Belgian 2 Belgium

belated /bɪˈleɪtɪd/ *adjective*

زۆردرەنگ، بەسەرچوو، لە وەختی خۆی تێپەڕیو، درەنگهاتوو، بەشەوداکەوتوو: *a belated birthday present* ۞ دیرتر از موعد

belatedly /bɪˈleɪtɪdli/ *adverb*

زۆردرەنگ، درەنگتر لە وەختی خۆی، درەنگتر: *He apologized belatedly* ۞ دیرتر از موقع

belay /ˈbiːleɪ, US bɪˈleɪ/ *noun*

1 گیرە، سنگ 2 بەستنەوە، جەرەبابەدان، قایمکردن، مەهار، شەتەکدان ۞ 1 گیره 2 مهار

belaying pin *noun*

سنگی بەستنەوە یا شەتەکدان یا مەهار (لەسەر کەشتی) ۞ میخ مهار

belch /beltʃ/ *noun*

1 قرقینە، قرپ 2 فیشقە 3 تورهەڵدان، بە نهێمفرێدان، حەوادان ۞ 1 آروغ 2 فوران 3 پرتاب با فشار

beldam /ˈbeldəm/ *noun,* also beldame

(کۆن) پیرێژن ۞ پیرزن

beleaguered /bɪˈliːɡəd, US -ɡərd/ *adjective*

1 هەراسان(کراو)، تەنگپێهەڵچنراو، هەڵپێچراو، زۆربۆهاتوو، جێ‌پێ‌تەنگکراو، ماڵوێران، کوڵۆل، لێقەوماو 2 ئابڵوقەدراو، گەمارۆدراو، دەورگیراو ۞ 1 بەستوەآمده، مصیبت‌زده 2 محاصره‌شده

belemnite /ˈbɛləmnʌɪt/ *noun*
جۆرێ لەشنەرمی پێسەری cephalopod دەریایی قرتێکەوتوو (دەستە Belemnoidea)، بووبەردی نیشتووەکانی سەردەمانی ژوراسیک و کریتاسە Cretaceous ◌ بلمنایت

belfry /ˈbɛlfri/ *noun, pl.* belfries
قوللە یان برجی زەنگ، کەلوو یان تاوێری زەنگ، زەنگخانە ◌ برج ناقوس

Belgae /ˈbɛldʒiː, US ˈbɛlgʌɪ/ *noun, pl.*
گەلێکی سێلتی کۆن، دانیشتووی گۆل و رووبارەکانی Marne ◌ بلجا

Belgian /ˈbɛldʒən/ *adjective, noun*
adj بێلژیکی *n* 1 خەڵکی بێلژیک، دانیشتووی بێلژیک Belgium 2 نەسەبی بێلژیکی ◌ *adj* بلژیکی *n* 1 اهل بلژیک 2 اسب بلژیکی

Belgian hare *noun*
کەرویشکی بێلژیکی ◌ خرگوش بلژیکی

Belgian Malinois *noun, pl.* same, also Malinois
جۆرێ نژادی سەگ سەربە Belgian sheepdog ◌ نوعی سگ

Belgian sheepdog *noun*
سەگی شوانی بێلژیکی ◌ سگ گلەی بلژیکی

Belgian Tervuren *noun*
جۆرێ نژادی سەگ سەربە Belgian sheepdog ◌ نوعی سگ

Belgic /ˈbɛldʒɪk/ *adjective*
سەربە Belgae ◌ وابستە بە Belgae

Belial /ˈbiːlɪəl/ *noun*
شەیتان (بنەڕەت: لە *bēliyya'al* عیبری‌یەوە) ◌ شیطان

belief /bɪˈliːf/ *noun*
1 باوەڕ، بەقا، بڕوا، ئیمان، دڵنیایی، ڕاپەڕموون، متمانە، لێ‌تێڕادیتن: *belief in God/democracy* 2 بۆچوون، ڕا، بینین، نێرین، گومان، بیر، هزر: *There is a general belief that things will soon get better* 3 (beliefs) بیروباوەڕ: *A society should be judged on its beliefs and values. religious/political beliefs* ◌ 1 اعتقاد، ایمان، اطمینان، اعتماد 2 تصور، عقیده 3 (در جمع) اعتقادات

believability /bɪˌliːvəˈbɪlətɪ/ *noun*
پەسندکراوی، جێی‌باوەڕێتی، باوەڕپێکراوی، باوەڕمەندی، لێ‌ڕاپێنراوی، جێی متمانەبوون ◌ قابلیت قبول، قابلیت اعتماد

believable /bɪˈliːvəbl/ *adjective*
پەسندکراو، جێی‌باوەڕ، باوەڕپێکراو، باوەڕمەند، لێ‌ڕاپێنراو، جێی متمانە، plausible: *a play with believable characters* (دژەکەی unbelievable) ◌ قابل قبول، قابل اعتماد

believer /bɪˈliːvə(r)/ *noun*
1 بەبڕوا، بەئیمان، بەباوەڕ، باوەڕمەند، باوەڕدار، بڕوامەند 2 لایەنگر، تالیگر ◌ 1 مؤمن، معتقد 2 طرفدار

Belisha beacon /bəˌliːʃə ˈbiːkən/ *noun*
چرای زەردی هەڵبووکوژاوە (لە بریتانیا، شوێنی پەڕینەوە لە ڕێگا؛ بنەڕەت: لە ناوی Leslie Hore-*Belisha*، وەزیری گواستنەوە) ◌ چراغ زرد چشمک‌زن

belittlement *noun*
چکۆلەکردنەوە، بچووکاندن، بەکەم‌گرتن، بەهێند دانەنان، سووکی‌پێ‌کردن، سووکایەتی (belittler *n*) ◌ کوچک‌سازی، تحقیر

belittling *adjective*
سووکایەتی‌یانە، سووکانە ◌ اهانت‌آمیز

belittlingly *adverb*
بە شێوەیێکی سووکانە ◌ بە طور اهانت‌آمیز

Belizean /bɛˈliːzɪən/ *noun, adjective,* also Belizian
n خەڵکی Belize، ولاتێ لە کەناری کاریبیەن یان کارائیبی ئەمریکای ناوەندی *adj* سەربە بێلیز ◌ بلیزین

bell[1] /bel/ *noun*
1 زەنگ، گەرنال، زلزەنگ، زام، جام 2 دەنگەدەنگ، دەنگی زەنگ، زرە، زەنگوڵە 3 تۆپەگوڵ، کاسەگوڵ 4 هەر شتێکی زەنگ‌ئاسا ◌ 1 زنگ، زنگولە، ناقوس 2 صدای زنگ 3 جام گل 4 هرچیز زنگ‌مانند

bell[2] /bel/ *noun*
مرقە، دەنگی گاکێوی لە سەروبەندی جووت‌بووندا ◌ بل

belladonna /ˌbɛləˈdɒnə, US -ˈdɑːnə/ *noun*
1 (ڕووەکناسی) هەنگوورەتالە، (گیا)تەماتەمارانە [*Atropa belladonna*] 2 دەرمانی هەنگوورەتالە ◌ 1 شابیزک 2 داروی بلاڈن

bellbird *noun*
1 باڵندەی زەنگی؟: جۆرێ باڵندەی گەرمێنانی ئەمریکا، لە تیرەی cotinga [تۆخم *Procnias*] 2 باڵندەیێکی دەنگ‌خۆشی ئەوسترالیایی (نیوزیلەند) [*Anthornis melanura*] و جۆرەکانی تر ◌ بل‌برد

bell-bottomed *adjective*
دەلنگ‌هەراو، دەرەقوڵفش، دەلینگ‌فش (شەڵوار) ◌ پاچەگشاد

bell-bottoms *noun, pl.*
شەڵواری دەلینگ‌هەراو ◌ شلوار پاچەگشاد

bellboy /ˈbelbɔɪ/ = pageboy

bell-buoy *noun*
(دەریاوانی) زەنگی سەراوکەوتە، تۆپە یان سەراوکەوتەی زەنگدار ◌ گویەی زنگ‌دار

bell captain *noun*
سەربەردەست، گەورەی بەردەستەکانی هوتێل

⬡ سرپیشخدمت

belle /bel/ *noun*
شاجوان، ژنی هەرەجوان، موترفە، پەریئاسا ⬡ خوبروی، پریروی

Belleek *noun*
بێلیک: جۆرێ چینی زۆر روون و ناسک بە لوعابی بریقەدار (بنەڕەت: *Belleek*: ناوی شارێکی ئیرلەندی باکووری) ⬡ بلیک

belle époque /ˌbel eɪˈpɒk, French bɛl epɔk/ *noun*
(فەرەنسی) ماوە یان سەردەمی ئاسایشت، سەردەمی سەقامگیری، بەرلە شەڕی جیهانی یەکەم (بنەڕەت: واتای خۆی: ماوەی خۆش) ⬡ دورەی ثبات

Bellerophon *noun*, Latin, from Greek *Bellerophēn*
بێلێرۆفۆن: ناوی پاڵەوانێکی یونانی کە Chimeraی کوشت ⬡ بلروفون

belles-lettres /belˈletr(ə), French bɛllɛtʀ/ *noun, pl.*
(فەرەنسی) ویژە، تۆرە، ئەدەبیات (belletrism (/belˈletrɪz(ə)m/ *n* ⬡ ادبیات

belletrist *noun*, also belle-lettrist
(فەرەنسی) ویژەوان، تۆرەڤان، نووسەری بەرهەمی ویژەیی (belletristic *adj*) ⬡ ادیب

bell-flower *noun*
(رووەکناسی) گوڵەپیاڵە، گوڵەزەنگی [توخم *Campanula*: زۆر جۆرن] ⬡ گل استکانی

bellhop /ˈbelhɒp, US -hɑːp/ = pageboy

bellicose /ˈbelɪkəʊs, -kəʊz, US -koʊs, -koʊz/ *adjective*
شەڕخواز، شەڕەنگێز، شەڕانی، شەڕخوازانە، شەڕەنگێزانە، دوژمنکارانە، aggressive، warlike ⬡ ستیزەجو، جنگطلب، جنگطلبانە

bellicosity /ˌbelɪˈkɒsəti, US -ˈkɑːs-/ *noun*, also bellicoseness
شەڕخوازی، شەڕەنگێزی، بەشەڕهاتوویی ⬡ ستیزەجویی، جنگطلبی

belligerence /-əns/ *noun*, also belligerency
دوژمنایەتی، شەڕخوازی، شەڕەنگێزی، شەڕفرۆشی، پیاهەڵپڕژان ⬡ خصومت، ستیزەجویی

belligerent /bəˈlɪdʒərənt/ *adjective, noun*
adj شەڕخواز، دوژمنانە، دوژمنکارانە، لەشەڕدا، لە دۆخی شەڕدا، شەڕبەدەست: *the belligerent countries/states/nations* *n* 1 ولاتی لە کاتی شەڕدا، ولاتی بەشەڕهاتوو 2 شەڕکەر ⬡ *adj* ستیزەجویانە، جنگطلب، خصمانە، متخاصم *n* 1 دولت متحارب 2 رزمندە

belligerently /bəˈlɪdʒərəntli/ *adverb*
شەڕخوازانە، دوژمنانە، دوژمنکارانە ⬡ خصمانە

Bellini /bəˈliːni/ *noun, pl.* Bellinis
جۆرێ کوکتایل یان کوکتێل، ناوی کۆخ لەگەڵ شامپاین لێکدەدرێ (بنەڕەت: لە ناوی وێنەکێشی ڤێنیزی Giovanni *Bellini* (دەوروبەری 1430–1516)، ویدەچێ ئەم کوکتێلە لە ڤێنیز داهێنرابێ) ⬡ بلینی

bell jar *noun*
زەنگی شووشەیی ⬡ ناقوس شیشەای

bellman /ˈbəlmən/ *noun, pl.* bellmen
زەنگژەن، جارچی ⬡ ناقوسنواز، جارچی

bell metal *noun*
کانزای زەنگەکان ⬡ فلز زنگها

bell-mouthed /ˈbell maʊðd, US -maʊθt/ *adjective*
دەمزل، دەمگاوس، دەمزەنگ، دەمکراوە ⬡ دهنگشاد

Bellona *noun*, Latin
بێلونا (خودای شەڕ، لە میسۆلۆژی رۆمیدا) ⬡ بلونا

bellow /ˈbeləʊ/ *noun*
نەڕە، گوڕە، بۆڕە: *to let out a bellow of rage/pain* ⬡ نعرە، ماغ

bellows /ˈbeləʊz, US -loʊz/ *noun, pl.*
1 دەمە، مووشەدەمە، نەپاخ (= ئاسنگەری و موسیقا)، کوورک (= مووشەدەمەی مسگەران): 2 *a pair of bellows* (لە وێنەگریدا) بیلۆز (بنەڕەت: لە *bely* ئینگلیسی نێوەڕاست "bellows"، لە *belg* ئینگلیسی کۆن "توورەکە، کیسە، bag، پێستە"، نزیک بە *balg* زمانی ئەڵمانی باشووری Old High German "bag"، لە *blāwan* ئینگلیسی کۆن "فووپیاکردن، فووتێکردن") ⬡ 1 دم 2 فانوس

bell-push *noun*
دوگمە یان داگرەی زەنگ ⬡ شستی زنگ

bell-ringer *noun*
زەنگژەن لە کلێسەدا ⬡ ناقوسزن کلیسا

bell-ringing *noun*
زەنگژەنی کلێسەدا ⬡ نواختن ناقوس کلیسا

bells *noun, pl.*
زەنگ (ئامێری موسیقا) ⬡ ناقوس

bells and whistles *noun, pl.*
تایبەتمەندییە سەرنجڕاکێشەکان، سەنگ‌وڕەنگ ⬡ ویژگیهای جذاب

Bell's palsy *noun*
شەپلە یان لەسمی بێل: شەپلەی دەمارێکی روو، لەبەر لاوازی ماسوولکە کە لاری لایەکی دەم‌وچاوی لێدەکەوێتەوە (بنەڕەت: لە ناوی توێکاری سکاتلەندی Sir Charles *Bell* کە یەکەجار لەی دوا) ⬡ فلج بل

bell-tent *noun*
خێوەت یان رەشماڵی ئەستووندەکدار، چادری چەلاکڕێژ یان چەلاکدار ⬡ خیمەی دیرکدار

bellwether *noun*
1 بەرانی پێشەنگ، مەڕی زەنگولەلەمل یان زەنگولەدار، سەرجەلە، پێشەنگ (زۆرتر زەنگولەی لە ملا بێ) 2 سەردەستە، پێشەنگ، ڕێبەر، سەرۆک، پێشەوا: *University campuses are often the bellwether of change* ◌ 1 پیش‌آهنگ 2 رهبر، سردسته

belly /'beli/ *noun, pl.* bellies
1 زگ، سگ، لەم، ورگ، کرش، عوور، ئەشک، ئاشک، لەمە، تورک 2 (لە فڕۆکە و کەشتی‌دا) زگ 3 (کۆن) منداڵدان، پزدان 4 (لە ئامێری موسیقادا) کاسە ◌ 1 شکم 2 (در هواپیما و کشتی) شکم 3 رحم 4 کاسه

bellyache /'belieɪk/ *noun*
1 ژانەسگ، دڵەکزێ، دڵێشە 2 سکاڵا، بۆڵەبۆڵ، پرتەوبۆڵە، خوتەخوت ◌ 1 دل‌درد 2 غرولند

belly-band /'belieɪk/ *noun*
کەزوو، تەنگ ◌ تنگ

belly-button = navel

belly dance *noun*
سەمای زگ، سەما یان ڕەخسی عەرەبی (بە زگ و بادانی سمت) ◌ رقص شکم، رقص عربی

belly dancer *noun*
سەماکەر یان دانسێری زگ، ڕەخسکێشی عەرەبی ◌ رقاص شکم

bellyflop /'beliflɒp, US -flɑːp/ *noun*
(نافەرمی) بە زگەوە خۆ بە ئاوادان، لوولبوون بە زگەوە ◌ شیرجه با شکم

bellyful /'belifʊl/ *noun, pl.* bellyfuls
بە ڕادەی پێویست، سەروزیاد، بڕێکی زۆر، لە ڕادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر، پتر لە ئەندازە؛ پڕزگێک، ژەمێکی چاک، زگێ تێر: *a bellyful of advice* ◊ *I've had a bellyful of your moaning* ◌ به حد اشباع، مقدار زیاد، بیش از اندازه؛ یک وعده‌ی حسابی

belly landing *noun*
نیشتنەوە لەسەر زگ یان بێ‌پێچکە (فڕۆکە) ◌ فرود شکمی

belly laugh *noun*
قاقا، پێکەنینی لە دڵەوە، قریشکە ◌ قهقهه

belonging *noun*
سەربەیی، هیەتی، بەندێتی، پێوەبەندی: *a sense of belonging* ◌ تعلق، وابستگی

belongingness *noun*
سەربەیی، هیەتی، پێوەبەندی ◌ تعلق، وابستگی

belongings /bɪ'lɒŋɪŋz, US -'lɔːŋ-/ *noun, pl.*
کەلوپەل، شت‌ومەک، دارونەدار، هەیە و نییە، جروجیازی، هەبوو و نەبوو، بوون و نەبوون، شتەکان، شت‌ومت، ئەنوا، دارایی، ماڵوحاڵ: *insurance of property and personal belongings* ◌ اسباب، اموال، اثاثیه

Belorussian *noun, adjective,* also Byelorussian
n 1 خەڵکی Belarus 2 زمانی سلاڤی ڕۆژهەلاتی بیلاروس *adj* سەربە بیلاروس، خەڵک یان زمانەکەی ◌ بلاروسی

beloved /bɪ'lʌvd, US bɪ'lʌvɪd/ *adjective, noun*
adj خۆشەویست، ئازیز، لەبەردڵ، نازدار، دەلال *n* یار، ماشقە، گراو، دۆست، خۆشەویستان ◌ *adj* محبوب، عزیز *n* معشوقه، عزیزان

below /bɪ'ləʊ, US bɪ'loʊ/ *adverb, preposition*
1 ژێر، بنەوە، ژێرەوە، خواروو، ژێروو، خوارەوە، خوارتر، خوارتر لە، لە بنەوە، بە بن، بە ژێر، لە ژێرەوە: ◊ *They live on the floor below* 2 *Please do not write below this line* (دەریاوانی) لەژێر پشتی کەشتییەوە 3 بن یان ژێر سیفر (تیمپراچێری هەوا) 4 کەمتر لە، لەژێر، لە خوارووی، دوورتر، ئەولاتر ◌ 1 پایین، ذیل، زیر، پایین‌تر از، در پایین 2 در زیر عرشه 3 زیر سفر 4 کمتر از، آن طرف‌تر

bellow decks *adjective, adverb, noun,* also below deck
adj لە ژێرەوەی پشتی سەرەکی کەشتییەوە *n* جێگای بنەوەی پشتی سەرەکی کەشتی ◌ *adj* در زیر عرشه *n* فضای تحتانی عرشه‌ی اصلی کشتی

Bel Paese /ˌbel pɑː'eɪzeɪ, US -zi/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ پەنیری سپی چەور، لە بنەڕەتا هی ئیتالیا ◌ نوعی پنیر

belt /belt/ *noun*
1 کەمەر، پشتێن، کەمەرە، پشتێنە، قایشی کەمەر، کەمەربەند (وەک نیشانەی پایە یان دەسکەوتێ، لە جۆدۆ، کاراتە و یان وەرزشی وا)، بەست، قایش، سیرمە، تەسمە (هی دەزگا و ماشێن): *to do up/fasten/tighten a belt* 2 کەنار، باریکایی، باریکە، ناوچە، مەڵبەند، دەڤەر 3 پیاکێشان یان لێدانی قورس (the belt) 4 سزادان یان تەمێ بە قایش ◌ 1 کمربند، کمر، تسمه 2 نوار، منطقه 3 ضربه‌ی سنگین 4 تنبیه با بند چرمی

Beltane /'belteɪn/ *noun*
فێستیڤاڵێکی کۆنی سێلتی، لە May Day دا دەگێڕێ (بنەڕەت: لە *bealltainn* گەیلی سکاتلەندی) ◌ بلتان

belted /'beltɪd/ *adjective*
کەمەردار، کەمبەرەدار، کەمەرەدار (جلوبەرگ) ◌ کمردار

belter *noun*
1 (نافەرمی) نموونەی تەواو یان دیار 2 گۆرانی یان گۆرانی‌بێژی بە دەنگی بەرز و بەقەوەتەوە ◌ 1 مثال بارز 2 بلتر

belt highway = belt line

belting *noun*

کوتەک، کوتان، کوتەککاری، تەمێ (کردن) ۞ کتک، تنبیه

belt line *noun*

هێڵی کەمەری یان پشتێنەیی (شەمەندەفەر، پاس و هتد)، ڕێگای دەوری شار ۞ خط کمربندی

beltman *noun, pl.* beltmen

ئەندامی دەستەی مەلەوانی ڕزگارکەر ۞ عضو تیم غریق نجات

belt-thghtening *noun*

توندکردنی پشتێنەکان، لەخۆگرتنەوە، بەرتەسکی لە خەرج کردندا، سکهەڵگوشین ۞ ریاضت اقتصادی

beltway /'beltweı/ *noun*, also ring road

ڕێگای پشتێنەیی یان بازنەیی، ڕێگا یان جادەی کەمەربەندی ۞ جادەی کمربندی

beluga /bə'lu:gə/ *noun, pl.* same or belugas

1 نەهەنگەسپی، جۆرێ نەهەنگی سپی ددانداری چکۆلە، سەربە narwhal | *Delphinapterus leucas*] 2 جۆرێ ماسی کاڤیاری یەکجار زلە، کاڤیار یان خاویاری لێدەگیرێ [*Huso huso*] ۞ بلوگا

belvedere /'belvədıə(r), US -dır/ *noun*

(ئیتالیایی) دیارگە، دیمەنڕوان ۞ کلاەفرنگی، مهتابی

belying = past participle of belie

bema /'bi:mə/ *noun*, bemas or bemata

1 بەرزەک: بەشی میحراب لە کلیسە ئۆرتۆدۆکس و کۆنەکاندا 2 سەکۆی دووان یان وتاردەران لە ئاتینی کۆندا (لە *bēma* یونانی "هەنگاو، شوێنی بەرز") ۞ بما

Bemba /'bembə/ *noun, pl.* same or Bembas

1 بێمبا، ئەندامی گەلی ئەفریکایی زامبیا Zambia 2 زمانی بانتۆیی Bantu ئەو گەلە ۞ بمبا

bemused /bı'mju:zd/ *adjective*

سەرسووڕماو، تاساو، سەرسام، گێژ، وڕ، کاس، سەرلێشێواو، bewildered: *a bemused expression/smile* ۞ سردرگم، گیج

bemusedly /bı'mju:zıdli/ *adverb*

بەشێوەیەکی سەرلێشێواو ۞ به طور سردرگم

ben[1] *noun*

(لە سکاتلەند) چیای بەرز، کێوی بڵند، ترۆپک: *Ben Nevis* ۞ کوه بلند، قله

ben[2] *adverb, preposition, adjective, noun*

1 لە نێوەوە، لەنێو، لە ژوورەوە 2 نێوخۆیی، نێوەوەیی، سەربە ژوورەوە 3 دیوی پشتەوە ۞ 1 توی، درون 2 داخلی 3 اتاق عقب

bench /bentʃ/ *noun*

1 مێز، قەنەفە، کورسی، تەخت، سەکۆ، تەختە، مێز یان مێزی کار 2 تەختە یان مێزی کار 3 دادگەر، دادوەر، دادپرس 4 دادگا، دەستەی دادگەران (دادوەران) 5 کورسیی دادگایی 6 کارگە، دەزگا 7 سەکۆی پیشاندانی سەگەکان ۞ 1 نیمکت 2 میز کار 3 قاضی 4 قضات 5 محکمەی عدالت، مسند قضاوت 6 کارگاه 7 بنچ

bencher *noun*

1 دادگەر، دادوەر، قازی 2 سەناتۆر ۞ 1 قاضی 2 سناتور

benchmark /'bentʃma:k, US -ma:rk/ *noun*

1 پێوەر، پێودانگ، ئەندازە، پێوانە، هەڵسەنگێنە 2 (لە خانووسازیدا) نیشان، نیشانە ۞ 1 ملاک، معیار 2 انگپایه

bench press *noun*

(بادیبیلدینگ یا لەشپەروەری) مێزی پرێس ۞ میز پرس

bench seat *noun*

(ماشێن) کورسی یان سەندەڵی دواوە، کورسی پشتەوە ۞ صندلی عقب

bench warrant *noun*

بڕیاری دەسبەسەری ۞ حکم بازداشت

bend /bend/ *noun*

1 خواروخێچی، پێچ، گەڕ، چەم، چەماوی، خواری، ئەژنۆیی، چەمانەوە، خواربوونەوە، نووچ، داهاتنەوە، نووشتانەوە 2 گرێی مەلەوانی ۞ 1 پیچ، خمیدگی، زانویی، انحنا 2 گره ملوانی

bended *adjective*, on bended knee

بە چۆکداهاتوو، ملکەچانە، بەسزمانانە، لەگەڵ پاڕانەوە، بە لالانەوە ۞ به زانو افتاده، عاجزانه

bended = past and past participle of bend

bender /'bendə(r)/ *noun*, go on a bender

1 تا قوڕقوڕاچکە خواردنەوە، تێنەپاندن، ماوەی خواردنەوە: *to go on a bender* 2 (سووکانە) پیاوی هاوڕەگەزباز homosexual ۞ 1 تا خرخره مشروب خوردن، مدت مشروبخواری 2 مرد همجنسباز

bends *noun, pl.*

بێندز (= جۆرێ نەخۆشی لە ئەنجامی کەمبوونەوەی کتوپڕی هەوا)، decompression sickness ۞ بندز

bendy /'bendi/ *adjective*

پێچەلاوپێچ، پێچەڵپێچ، خواروخێچ، نەرم، لەچەمانهاتوو، دەچەمێتەوە ۞ پرپیچ و خم، خمشدنی، انعطافپذیر

beneath /bı'ni:θ/ *preposition, adverb*

1 لە ژێر، بن، لە بن، لە خوارووی، خوار، لە خوارەوە، خوارتر لە: *beneath the surface* 2 بێبایەخ، لێنەوەشاوی: *beneath his dignity* (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 زیر، در زیر، پایین، پایینتر از، از پایین 2 فاقد ارزش

benedick /'benədık/ *noun*, also Benedick

پیرزاوا، قەیرەزاوا (کەسێ کە دوای ماوەیێکی زۆر ژنی هێنابێ) ◌ نوداماد

benedicite /ˌbenɪˈdʌɪsɪti/ *noun*
دۆعای بەرلە نان ◌ دعای قبل از غذا

Benedictine /ˌbenɪˈdɪktɪn/ *noun, adjective*
n 1 بێنێدیکتی (ئەندامی کۆمەڵی کریستانیەت کاسۆلیکی رۆمانی کە شوێنکەوتووی سەینت Benedict) 2 (دروشمی بازرگانی) بێنێدیکتین (جۆرێ خواردنەوەی ئەلکۆلی، لە بنەڕەتا لە لایەن رەبەنەکانی بێنێدیکتی فەرەنسەوە ساز دەکرا) *adj* سەربە سەینت بێنێدیکت یان بێنێدیکتی‌یەکان ◌ بندیکتین

Benedictus *noun*
1 (کلێسەی کریستیەن) سرودێ کە بە *Benedictus Dominus Deus* دەس پێ‌دەکا، لە Luke 1:68–79 2 سرودێ کە بە *Benedictus qui venit in nomine Domini* دەس پێ‌دەکا، لە Matthew 21:9 ◌ بندیکتوس

benediction /ˌbenɪˈdɪkʃn/ *noun*
دۆعا، نزا: *to sing/say/give a benediction* ◌ دعا

benedictory *adjective*
دۆعایی، نزایی، تکاکارانە، داخوازی‌یانە ◌ دعائی، تمنایی

benefaction /ˌbenɪˈfækʃn/ *noun*
خێرخوازی، چاکەکاری، بەخشین، بەخشش، پیتاک، یارمەتی، باربۆ، کۆمەک، کردەوەی چاکە، کاری باشە ◌ نیکی، نیکوکاری، کرم، عمل خیر، احسان، کمک

benefactor /ˈbenɪfæktə(r)/ *noun*
1 چاکەکار، خێرخواز، خێرۆمەند، خێرەومەند: *friends and benefactors of the hospital* 2 تەرخانگەر ◌ خیر، آدم نیکوکار 2 واقف

benefactress *noun, fem.* benefactor

benefic = beneficent

benefice /ˈbenɪfɪs/ *noun*
1 تیول، کەلەبەر 2 تەرخانکراو، تەرخانی، تەرخانە 3 داهاتی کلێسەیی 4 پۆستی کلێسەیی خاوەن‌داهات 5 داهاتی تەرخانە 6 خێر، قازانج، بەهرە 7 چاکە ◌ 1 تیول 2 موقوفە 3 درآمد کلیسایی 4 منصب کلیسایی دارای درآمد 5 درآمد موقوفە 6 سود 7 لطف

beneficed *adjective*
بۆ تەرخانکراو ◌ موقوف‌علیه

beneficence /bɪˈnefɪsns/ *noun*
چاکەکاری، خێرخوازی، پیتاک، باربۆ، یارمەتی، کۆمەک ◌ نیکوکاری، احسان، اعانه

beneficent /bɪˈnefɪsnt/ *adjective*
1 چاکەکار، خێرخواز، خێرۆمەند، خێرەومەند، generous: *the -eficent powers of Nature*
beneficently) beneficial – 2 benefaction *adv*) ◌ خیر

beneficial /ˌbenɪˈfɪʃl/ *adjective*
بەقازانج، سوودبەخش، بەکەڵک، بەخێر، بەبەهرە، خێربەر، خێرپێ‌گەیشتوو، قازانجبەر: *A good diet is beneficial to health* beneficially) beneficialness *n* ◌ (/ˌbenɪˈfɪʃli/ *adv*
نافع، سودمند، مفید، سودبرنده

beneficiary /ˌbenɪˈfɪʃəri, US -ˈfɪʃieri/ *noun, pl.* beneficiaries
1 بەشبەر، خێربەر، یارمەتی‌گر، پیتاکگر، باربۆگر 2 داهاتگری کلێسەیی ◌ 1 وارث، سودبرنده 2 بنفیشری

benefit /ˈbenefit/ *noun*
1 قازانج، بەرژەوەندی، مەفا، کەڵک، بەهرە، سوود، بارە، بارەچە، باشی: *I've had the benefit of a good education* 2 بەراوە 3 کردەوەی خێرخوازانە، کاری چاکە، پیتاک، یارمەتی، باربۆ 4 ئاهەنگی خێرخوازی ◌ 1 نفع، فایده، استفاده، مزیت 2 مقرری 3 اقدام خیریه، اعانه 4 جشن نیکوکاری

benefit society = Friendly Society

Benelux /ˈbenɪlʌks/ *noun,* acronym from Belgium, Netherlands, and Luxembourg
بێنێلوکس (= سێ ولاتی بێلژیک، هولەند و لوکسەمبورگ) ◌ بنلوکس

benevolence /bəˈnevələns/ *noun*
1 نیازباشی، چاکەکاری، خێرخوازی، کردەوەی خێرخوازانە، کاری چاکە 2 پیتاک، باربۆ، یارمەتی، کۆمەک ◌ 1 حسن نیت، نیکوکاری، احسان، عمل خیر 2 اعانه

benevolent /bəˈnevələnt/ *adjective*
1خێرخواز، چاکەکار، رووخۆش، خێرخوازانە، چاکەکارانە: *a benevolent attitude* 2 خێرخوازی، چاکەکاری ◌ 1 خیرخواه، نیکوکار، گشاده‌رو، خیرخواهانه 2 خیریه

benevolently /bəˈnevələntli/ *adverb*
1 رووخۆشانە، بە رووخۆشی‌یەوە: *smiling benevolently* 2 خێرخوازانە ◌ 1 با گشادەرویی 2 خیرخواهانه

benevolent fund *noun*
سنووقی خێروخێرات، سنووقی خێرخوازی ◌ صندوق خیریه

B Eng *abbreviation* Bachelor of Engineering
بەکالۆر لە ئەندازیاری‌دا ◌ کارشناسی مهندسی

Bengali /beŋˈgɔːli, US -ˈgɑːli/ *adjective, noun, pl.* Bengalis
adj سەربە بێنگال، بێنگالی *n* 1 خەڵکی بێنگال، بێنگالی 2 زمانی Indic بەنگلادیش و رۆژاوای بێنگال، بە رێنووسێکی نزیک بە Devanagari دەنووسرێ ◌ *adj* بنگالی *n* 1 اهل بنگال 2 زبان

بنگالی

bengaline *noun*
جۆرێ پارچە یان کوتاڵی ڕیزڕیز (لە ریشاڵەکانی نایلۆن، رایۆن، کەتان و خوری دروست دەکرێ) ◌ نوعی پارچه

Bengal light *noun*
رەنگی شینی گەش یان کاڵ (= چاران ب.ت. بۆ ئاگادارکردنەوە یا رۆشنایی بەکاردیترا) ◌ رنگ آبی روشن

Bengal tiger *noun*
(گیانەوەرناسی) بەور یان پڵنگی بێنگاڵ (ب.ت. لە هیند [*Panthera tigris tigris*]) ◌ ببر بنگال

benighted /bɪˈnaɪtɪd/ *adjective*
1 نەزان، رەشبیر، تینەگەیشتوو، بیرتەسک 2 بەدبەخت، کڵۆڵ، لێقەوماو (benightedly *adv*) ◌ 1 جاهل، ظلمت‌زده 2 مصیبت‌زده

benightedness *noun*
1 نەزانی، رەشبیری، تینەگەیشتوویی، بیرتەسکی 2 بەدبەختی، کڵۆڵی، لێقەوماوی ◌ 1 جاهلی، ظلمت‌زدگی 2 مصیبت‌زدگی

benign /bɪˈnaɪn/ *adjective*
1 دڵنەرم، بەبەزەیی، دڵسۆز، بێ‌وەی، *benign faces* ◊ *a benign teacher* :gracious 2 (هەوا) خۆش، سازگار، گونجاو، *a benign climate* :wholesome ,favourable 3 بێ‌مەترسی، خۆش‌خوو (تومۆر و نەخۆشی، بروانە malignant) ◌ 1 رئوف، مهربان 2 ملایم، مطبوع 3 خوش‌خیم، بی‌خطر

benignancy /bɪˈnaɪnsɪ/ *noun*
دڵنەرمی، دڵسۆزی، دڵۆڤانی ◌ مهربانی، شفقت

benignant /bɪˈnɪgnənt/ *adjective*
1 دڵنەرم، بەبەزەیی، دڵسۆز، بێ‌وەی: *a benignant power* 2 بێ‌مەترسی (تومۆر و نەخۆشی؛ benignantly *adv*) ◌ 1 مهربان، ملایم 2 خوش‌خیم

benignity /bɪˈnɪgnətɪ/ *noun, pl.* benignities
دڵنەرمی، بەبەزەیی‌یەتی، دڵسۆزی، دڵۆڤانی ◌ مهربانی، شفقت

benignly /bɪˈnaɪnli/ *adverb*
بە دڵنەرمی‌یەوە: *He smiled benignly* ◌ با مهربانی

Beninese /ˌbɛnɪˈniːz/ *noun, adjective*
n خەڵکی بێنین، ولاتێ لە رۆژاوای ئەفریکا *adj* سەربە بێنین یان خەڵکەکەی ◌ بنینی

benison /ˈbɛnɪz(ə)n, US -s-/ *noun*
(ویژەیی) چاکەی خودایی، بەزەیی خوایی، رەحمەت، دۆعا یان نزای بەخێر، هەروەها benediction ◌ رحمت، دعای خیر

Benjamin /ˈbendʒəmən/ *noun*, Hebrew *Binyāmīn*
ب(ی)نجامین، بنیامین (کوری Jacob دەڵێن سەرڕەچەڵەکی یەکێ لە هۆزەکانی ئیسرائیلە) ◌ بنیامین

benne /ˈbɛni/ = sesame

bent[1] /bɛnt/ *noun, adjective*
n 1 داشکانەوە، لاربوونەوە، حەز، ویست، ئارەزوو 2 توانایی، جەوهەر، بەهرە 3 لاری، خواری، کەچی *adj* 1 خواروخێچ، چەوتاوە، لار، ناڕاست، خوار، کەچ، دووتا، دووقەد، نووشتاوە 2 (سووکانە) هاوڕەگەزباز، هۆمۆسێکشواڵ 3 نادروست، ناڕاست، دەس‌پیس، حەرام‌خۆر، ناپاک، دەغەڵ، بەرتیل‌خۆر 4 بەبڕیار، پتەو، شێلگیر ◌ *n* 1 گرایش، تمایل 2 استعداد، توان 3 کجی *adj* 1 کج، خمیده 2 هم‌جنس‌باز 3 فاسد، دغل، نادرست، رشوه‌بگیر 4 مصمم

bent[2] /bɛnt/ *adjective*
مێرگ، چیمەنی تەرزخەر [*Agrostis capillaries* و جۆرەکانی تر] ◌ مَرغ

bent[3] /bɛnt/ = past and past participle of bend

Benthamism /ˈbɛnθəmɪz(ə)m/ *noun*
بێنتامباوەری (فەلسەفەی Bentham 1748-1832) ◌ بنتام‌گرایی

Benthamite *noun, adjective*
n بێنتامباوەر *adj* بێنتامباوەڕانە ◌ *n* بنتام‌گرا *adj* بنتام‌گرایانه

benthic *adjective*, also benthonic or benthal
1 سەربە benthos 2 سەربە قووڵایی (دەریا یان ئۆقیانووس)، دەریابنی ◌ 1 وابسته به benthos 2 وابسته به ژرفنایی

benthology *noun*
قووڵاوژی‌ناسی، ژێراوژی‌ناسی، بناوژی‌ناسی، بێنتۆلۆژی ◌ بناب‌زی‌شناسی

benthos /ˈbɛnθɒs/ *noun*
(ژینگەناسی) flora و fauna کە لە بنکی دەریا و گۆماوەکاندا دۆزراونەتەوە، دەریابن ◌ بنتوس

bentwood *noun*
داری شێوەپێدراو یان دەق‌دراو ◌ بنت‌وود

Benue-Congo /ˈbɛnweɪ/ *noun*
بێنوێ-کۆنگۆ (لقی سەرەکی خێزانی زمانەکانی نایجیر-کۆنگۆیی Niger-Congo، وەکوو ئێفیک Efik و فولا Fula) ◌ بنوی-کونگو

benumbed *adjective*
تەزیو، سڕ، گۆنەکەر، بێ‌هەست ◌ بی‌حس، کرخ

benzaldehyde *noun*
جۆرێ شلەی ئارۆماتیکی بێ‌ڕەنگی نازاراوی C_6H_5CHO، لە رۆنی عەتردا (وەک لە دەنکی کۆخ) دۆزراوەتەوە ◌ بنزالدهید

benzanthracene *noun*
هایدرۆکاربۆنی ئالقەیی carcinogenic کریستالی $C_{18}H_{12}$ کە بە رێژەیێکی کەم لە

قەتراندا دۆزراوەتەوە ۞ بنزانتراسن

Benzendrine /ˈbɛnzɪdriːn/ *noun*, trademark for amphetamine

بێنزێندرین (= جۆرێکی ئامفیتامین، لە ئەمریکا) ۞ بنزیندرین

benzene[1] /ˈbɛnziːn/ *noun*

بێنزین (= شلەیەکی زووهەڵمیوی بێڕەنگە کە لە نەوت و قەترانی خەڵووز بەدەستدێتری C_6H_6، بۆ دروستکردنی پلاستیک و زۆر بەرهەمی تری کیمیایی بەکاردێتری) ۞ بنزن

benzene[2] /ˈbɛnziːn/ *noun*

بێنزین (= بەرهەمی نەوتی خاو) ۞ بنزین

benzene hexachloride *noun*, also BHC

1 هەمەموو بەرهەمەکانی کلۆرایدی stereoisomeric [$C_6H_6C_{16}$] ی cyclohexane کە لەودا تێکرای گەردیلەکانی کلۆراین دەنووسێن بە گەردیلەکانی کاربۆنی جیاوازەوە 2 = lindane ۞ هگزاکلورید بنزین

benzene ring *noun*

ئالقە یان بازنەی بێنزین ۞ حلقەی بنزن

benzenoid *adjective*

بێنزینئاسا ۞ بنزینمانند

benzenonium ion *noun*

(کیمیا) ئایۆنی بێنزێنۆنیۆم ۞ یون بنزنونیوم

benzidine *noun*

بێنزیداین، بێنزیدین: بەیسی دیامینی diamine کریستالی $C_{12}H_{12}N_2$، بۆ سازکردنی azo dye بەکاردێتری، ب.ت. Congo red ۞ بنزیدین

benzimidazole *noun*

1 بەیسێکی کریستالی $C_7H_6N_2$، ب.ت. بۆ ڕێگرتن لە هەڵدانی فایرۆسی جۆراوجۆر، کرمە مشەخۆرەکان بەکاردێتری 2 یەکێ لە بەرهەمەکانی ۞ بنزیمیدازول

benzine /ˈbɛnziːn/ *noun*, benzin /-zɪn/

بێنزین، تێکەڵەی هایدرۆکاربۆنە شلەکان کە لە نەوتی خاو دەگیرێ، تێکەڵەیێکی ئاوەکی بێڕەنگی هایدرۆکاربۆنە جۆربەجۆرەکان، لە دڵۆپاندنی distillation نەوت بە دەست دێتری ۞ بنزین

benzoate *noun*

خوێ یان ئێستێری benzoic acid ۞ بنزوات

benzoate of soda = sodium benzoate

benzodiazepine /ˌbɛnzəʊdʌɪˈeɪzɪpiːn, US -ˈazəpiːn/ *noun*

(پزشکی) هەریەک لە چینی ئاوێتە ئەندامییە جیابازنە heterocyclicکان، وەکوو لیبریۆم و ڤالیۆم بۆ ئارامکردنەوە بەکاردێتری (بنەڕەت: لە -ine[4] + epi- + azo- + di-[1] + benzene پێکهاتووە) ۞ بنزودیازپین

benzofuran = coumarone

benzoic *adjective*

سەربە یان لە benzoin بەرهەم هاتووە (یا وەرگیراوە) ۞ بنزویک

benzoic acid *noun*

(کیمیا) ترشەڵۆکی بێنزۆیک، ئاوێتەیێکی بلووریی سپی C_6H_5COOH، لە نێو بێنزۆیندا هەیە ۞ بنزویک اسید

benzoic aldehyde = benzaldehyde

benzoin /ˈbɛnzəʊɪn/ *noun*

بێنزۆین، بێنزۆئین 1 (هەروەها gum benzoin) جۆرێ جەوکی resin کەتیرەی بۆنخۆش، لە هێندێ داری storax ی ڕۆژهەلاتی ئاسیا دەگیرێ 2 (کیمیا) کیتۆنێکی hydroxy ئارۆماتیکی کریستالی سپی $C_{14}H_{12}O_2$، لە نێو ئەو جەوکەدا هەیە (بنەڕەت: لە *benjoin* فەرەنسی، لەسەر بنچینەی *lubānjāwī* عەرەبی "بخوری جاڤا "incense of Java) ۞ بنزوین، بنزوئین

benzoin condensation *noun*

(کیمیا) خەستی بێنزۆین ۞ تراکم بنزوینی

benzol /ˈbɛnzɒl/ *noun*, also benzole /-zəʊl/

(کیمیا) بێنزۆل (ب.ت. بێنزینی نەپاڵێوراو) ۞ بنزول

benzophenone *noun*

(کیمیا) بێنزۆفینۆن: کیتۆنی کریستالی بێڕەنگ $C_{13}H_{10}O$، لە گوڵاوسازیدا بەکاردێتری ۞ بنزوفنون

benzopyrene /ˌbɛnzə(ʊ)ˈpʌɪriːn/ *noun*, also benzo[a]pyrene

(کیمیا) بێنزۆپایرین: هایدرۆکاربۆنی ئارۆماتیکی کریستالی زەرد carcinogenic $C_{20}H_{12}$، لە قەتراندا دۆزراوەتەوە ۞ بنزوپیرین

benzoquinone /ˌbɛnzə(ʊ)ˈkwɪnəʊn/ *noun*

(کیمیا) بێنزۆکوینۆن: ئاوێتەیێکی کریستالی زەرد $C_6H_4O_2$، پێوەندی بە benzene ـەوە هەیە ۞ بنزوکوینون

benzoyl /ˈbɛnzəʊʌɪl, US -zəʊɪl/ *noun*

(کیمیا، وەکوو ئاوەڵناو) بێنزۆیل: کۆمەڵی تاکهاوهێزی C_7H_5O-، لە benzoic acid وەردەگیرێ ۞ بنزوئل

benzyl /ˈbɛnzʌɪl, US -zɪl/ *noun*

(کیمیا، وەکوو ئاوەڵناو) بێنزیل $C_6H_5CH_2$ ۞ بنزیل

benzylic *adjective*

(کیمیا) بێنزیلی، سەربە بێنزۆیل ۞ وابستە بە بنزیل

benzylic position *noun*

(کیمیا) ڕەوشی بێنزیلی ۞ موقعیت بنزیلی

benzoyl peroxide *noun*

پێرۆکسایدی بێنزۆیل: ئاوێتەیێکی کریستالی زەرد $C_{14}H_{10}O_4$، لە بواری پزشکیدا ب.ت. بۆ چارەسەری acne بەکاردێتری ۞ پروکسید بنزوئل

benzyne *noun*

(کیمیا) بێنزاین ۞ بنزاین

Beowulf *noun*

بائۆلف، بیووۆلف، شەڕکەر و پاڵەوانی ئەفسانەیی گیتی Geatish، هی نێو هەڵبەستی ئینگلیسی کۆن (Beowulfian *adj*) ۞ بئولف، بی‌ولف

bequest /bɪˈkwest/ *noun*

1 میرات، بەش، بۆماوە، کەلەپوور 2 بەجێ‌هێشتنی میرات یان کەلەپوور ۞ 1 ارث، میراث 2 ارث‌گذاری

Berber *noun, adjective*

n سەربە بەربەر *adj* 1 بەربەری (باکووری ئەفریکا) 2 زمانی (Afro-Asiatic) بەربەری ۞ *n* وابسته به بربری *adj* 1 بربری 2 زبان بربری

berberis /ˈbɜːbərɪs/ *noun*

(رووەکناسی) گیای تیرەیێ کە barberry ـەکان دەگرێتەوە [تۆخم *Berberis*] ۞ نوعی گیاه

berceuse /beːˈsɜːz/ = lullaby, *pl.* berceuses pronunc. same (French)

bereaved /bɪˈriːvd/ *adjective, noun*

adj 1 زگسووتاو، کۆستکەوتوو، ماتەمبار، ماتەمگرتوو، عەزیەتبار، تازیەبار، شیوەن‌گێڕ 2 بێبەش، بێبەری *n* کەسێکی کۆستکەوتوو یان ماتەمبار ۞ *adj* 1 ماتم‌زده، داغ‌دار، عزادار 2 محروم *n* آدم داغ‌دار

the bereaved *noun*

زگسووتاوان، کۆستکەوتووان، تازیەباران، ماتەمباران ۞ ماتم‌زدگان

bereavement /bɪˈriːvmənt/ *noun*

1 کۆست، زگسووتان، ماتەم، تازیەباری، عەزیەتی، شیوەن‌گێڕی، شین، ماتەمگرتوویی 2 بێبەشی، بێبەریتی 3 لەدەس‌چوون ۞ 1 مصیبت، ماتم، داغ، داغدیدگی 2 محرومیت 3 فقدان

bereft /bɪˈreft/ *adjectived*

1 بێبەش لە، بێبەری لە 2 بێ، تەنیا، بێکەس‌وبێدەر ۞ 1 محروم از 2 فاقد، تنها

beret /ˈbereɪ, US bəˈreɪ/ *noun*

کڵاوی بێرێ ۞ بر

berg[1] /bɜːg, US bɜːrg/ = iceberg

berg[2] /bɜːg/ *noun*

(ئەفریکای باشووری، لە هولەندییەوە) چیا، کێو، گرد، تەپ ۞ کوه، تپه

bergamot[1] /ˈbɜːgəmɒt/ *noun*

1 ماکێکی رۆنی کە لە پرتەقاڵی Seville دەگیرێ و لە شتومەکی ئارایشت و وەک بۆنخۆشکەری چای Earl Grey بەکاردێنرێ 2 (هەروەها bergamot orange) ئەو دارە 3 جۆرێ رووەکی بۆنخۆشی ئەمریکای باکووری لە تیرەی mint [*Monarda didyma*] و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە ناوی *Bergamo* لە باکووری ئیتالیا) ۞ برگاموت

bergamot[2] /ˈbɜːgəmɒt/ *noun*

جۆرێ دیسیری هەرمێ ۞ نوعی دسر گلابی

bergenia /bəˈgiːnɪə/ *noun*

جۆرێ رووەکی ئاسیایی هەمیشەسەوز [تۆخم *Bergenia*] ۞ نوعی گیاه

bergschrund /ˈbɜːgʃrʊnd/ *noun*

کەلەبەری قووڵی روو‌باری سەهۆڵین، کەلێنەکێو، کەلەبەرەچیا (لە ئەڵمانییەوە، *Berg* "چیا" + *Schrund* "کەلەبەر، کەلێن") ۞ برگشروند

Bergsonian /bɜːgˈsəʊnɪən/ *adjective*

بێرگسۆنی: سەربە فەلسەفەی فیلسووفی فەرەنسی Henri Bergson (1859–1941) ۞ برگسونی

berg wind *noun*

(ئەفریکای باشووری) بای رووباکووری گەرم و وشک، لە نێوەوە هەڵدەکا بەرەو ناوچە کەنارییەکان ۞ باد برگ

beriberi /ˌberiˈberi/ *noun*

بێریبێری (نەخۆشییەکە لە ئەنجامی کەمبوونی ڤیتامین B کۆئەندامی دەماری تووش‌دەکا) ۞ بری‌بری

berk /bɜːk, US bɜːrk/ *noun*

(تافەرمی و لە بریتانیا) مرۆی گەوج‌ولەوج، بنیادەمی کەرونەفام: *I felt a right berk!* ۞ آدم احمق

berkelium /bɜːˈkiːliəm, ˈbɜːkliəm, US ˈbɜːrkliəm/ *noun*

(کیمیا) بێرکێلیۆم (بە ز.گ. 97، ن. Bk؛ بنەڕەت: لە ناوی زانکۆی بێرکلی *Berkeley* لە کالیفۆرنیا، یەکەم جار لەوێ سازکرا) ۞ برکلیوم

Berks. *abbreviation* Berkshire

Berkshire *noun*

بێرکشایر: جۆرێ رەگەزی بەرازی مامناوەندی رەش و سپی ۞ برکشایر

Berkeleian *adjective, noun*

1 سەربە ئۆسقۆف بێرکلی Berekley یان سیستمی ئایدیالیزمی فەلسەفییەکەی 2 لایەنگری فەلسەفەی بێرکلی ۞ برکلین

Berkeleianism *noun*

بێرکلیباوەڕی، بێرکلیەنیزم ۞ برکلینیسم

Berliner *noun*

بێرلینی، برلینی، خەڵکی بێرلین ۞ اهل برلین، برلینی

berm /bɜːm/ *noun*

باریکایی، باریکە ۞ باریکه

Bermuda bag *noun*

جانتا یان کیفی بێرمودایی: جۆرێ کیف یان جانتای خڕ و هێلکەیی ژنانە، دەسکەکانی لە دارن ۞ نوعی کیف

Bermuda grass *noun*

فریزوو، فریز، هەرێز [*Cynodon dactylon*] ۞ برمودا گراس

Bermuda lily *noun*

زەمبەقی بێرمودا [*Lilium longiflorum eximium*] ۞ نوعی گل

Bermuda mountain dog *noun*
جـۆرێ نـژادی سـەگێکـی رەشـی بـەهێـز و تـووکدرێـژی بنـەڕەت سویـسی، زۆرتـر وەک گیانەوەریکی راکێشان بەرەی پێدرا ◌ نوعی سگ

Bermudan /bə'mju:d(ə)n/ *noun, adjective*
n خـەڵـکی بێرمـودا، بێرمـودایی Bermuda *adj* سـەربە بێرمودا یان خەڵکەکەی ◌ برمودایی

Bermuda onion *noun*
پیوازی بێرمـودا (بـانی زلە، تـوێخ سـوور، زەرد و سپی) ◌ پیاز برمودا

Bermuda rig *noun*, also Marconi rig
جـۆرێ بـادەوەی سـێ سـووچ کـە لـە پـێش و پشتەوەی کەشتی دادەبەسرێ ◌ برمودا ریگ

Bermuda shorts /bə,mju:də 'ʃɔ:ts, US bər,m-, 'ʃɔ:rts/ *noun, pl.*, also Bermudas /bə'mju:dəz, US bər'm-/
شەڵـواری کـورت، شـاڵـواری تاسـەر چـۆک ◌ شلوار کوتاه

berry /'beri/ *noun, pl.* berries
1 توو، نێوک، ناوک، کـاکڵ، دەنـک، دان 2 میـوە یان بەری توویی یان بۆلی 3 گەرای ماسی ◌ 1 هسته، حبه، دانه 2 بری 3 تخم ماهی

berseem *noun*, also Egyptian clover
شـەوەری میـسری، سـێپەرە: جـۆرێ شـەوەری یـەکساڵـەی شـیلەدار، ب.ت. هـی خاکـە alkaline ـەکـانی دۆڵـی نیـل و باشـووری رۆژاوای ئـەمریکـا، وەک گیـای تفـاق دەکـرێ [*Trifolium alexandrinum*] ◌ برسیم

berserk /bə'zɜ:k, -'sɜ:k, US bər'zɜ:rk, -'sɜ:rk/ *adjective*
1 کفردەرهـاتوو، تـوورە، بەردبـەباکردوو، شـێت: *He went berserk when he found out* 2 *where I'd been* (هـەروەها berserker) شەرکەری Norseی کۆن (یان سکاندینافی) کە شێتانە یا توندوتیژانە شەڕی دەکرد ◌ 1 عصبانی، دیوانه 2 برسرکر

berth /bɜ:θ, US bɜ:rθ/ *noun*
1 لەنگـەرگا 2 کـابین یـان شـوێنی خـەوتن، جـێ خـەوی کەشتی، خەوتنگە (لە فرۆکە یـان کەشـتی) 3 جـێ، جێگـا، شـوێن 4 کـار، ئـیش، ئەرک، فرمـان ◌ 1 لنگرگـاه 2 کـابین یـا محـل خواب 3 جا 4 شغل، وظیفه

bertha *noun*
(مێژوویی) ملیوان یا یەخەی پانی سەرجل ◌ برتا

beryl /'berɪl/ *noun*
زمروت، یاقووتی شین ◌ زمرد، بزادی

berylliosis /bə,rɪlɪ'əʊsɪs/ *noun*
ژاراوی‌بوون بە بێریلیۆم یان ئاوێتەکانی بێریلیۆم ◌ بریلیوسیس

beryllium /bə'rɪliəm/ *noun*
(کیمیـا) بێریلیـۆم (بـە ژ.گ. 4، ن. Be؛ بنـەڕەت: لاتینی نوێ، لە *bēryllion* یۆنانی) ◌ بریلیوم

beseeching /bɪ'si:tʃɪŋ/ *adjective*
بەپارانەوە ◌ ملتمسانه

beset /bɪ'set/ = past and past participle of beset

besetting *adjective*
بەتەنگ‌هێنەر، هاراسان‌کەر، ملۆزم، یەخـەگر ◌ به ستوه‌آورنده، مزاحم

beside /bɪ'saɪd/ *preposition*
1 لە پاڵ، لە کن، لە تەنیشت، پاڵ، نزیکی، لەلای، بـە دیـار: *He sat a mill beside a stream* 2 *walk beside me beside her all night* لەچاو، لە بەرامبەر، لە هەمبـەر: *My painting* 3 *looks childish beside yours* پێجگەلە، جگە لە 4 شان‌بەشانی، پێ‌بەپێی ◌ 1 در کنـار، پـیش، پهلوی، مجاور 2 نسـبت به، در مقایسه با 3 به جز 4 دوش‌به‌دوش

besides /bɪ'saɪdz/ *adverb, preposition*
سـەرباری ئەمـەش، لەمانـەش بـوگزەرێ، بـەدەر لەمانـەش، سـەرەڕای ئـەوەش، جگەلـە، لەگـەڵ ئەمەش‌دا، ـش، ژێ: *Besides working as a doctor, he also writes novels in his spare discounts on televisions, stereos ◊ time I've got no ◊ and much more besides family besides my parents* ◌ علاوه بر ایـن، گذشته از این، به غیر از، هم

besiegement /bɪ'si:dʒmənt/ *noun*
ئابلۆقە، گەمارۆ، دەوردان ◌ محاصره

besom /'bi:zəm/ *noun*
1 گـسـکەکۆتەرە، قارووشـە 2 (سـووکانە) گـسکەکۆتەرە، ژن، کـچ (ئـەڵـمانی رۆژاوایـی بنەڕەت) ◌ 1 جاروترکەای 2 زن، دختر

besotted /bɪ'sɒtɪd, US -'sɑ:t-/ *adjective*
شـێت، مەسـت، ئاشـق (لەبـەر ئـەوین‌داری) ◌ مست، دیوانه

besought /bɪ'sɔ:t/ = past and past participle of beseech

bespangled *adjective*
پوولـەکەرێژ، پوولـەکەلێنراو، رازاوە بـە پوولـەکە ◌ پولک‌دوزی‌شده

bespattered *adjective*
1 پیس، تێوەدراو، لێوەدراو 2 (خوازە) خـاڵاوی، پەڵاوی، لکەدار، لکەپێوەبوو ◌ 1 آلوده 2 لکه‌دار

bespectacled /bɪ'spektəkld/ *adjective*
چاویلکـەیی، عـەینـەکـی، چاویلکەلـەچاو، عەینەک‌لەچاو ◌ عینکی

bespoke /bɪ'spəʊk, US bɪ'spoʊk/ *adjective*
کەسانە، تایبەتی، کەسانەدروو (بـەرگـدروو) ◌ سفارشی، سفارشی‌دوز

bespoke /-spəʊk, US -spoʊk/ = past and

past participle of bespeak
bespoken /-'spəʊkən, US -'spoʊ-/ = past participle of bespeak
Bessemer converter *noun*
کووره‌یێ که له بەرهەمهێنانی پولادا بەکاردێترێ ◌ بسمر کانورتر
Bessemer process *noun*
پرۆسه یان شێوازی بێسێمێر (له بەرهەمهێنانی پولادا، بنەڕەت: له لایەن ئەندازیاری ئینگلیسی سێر Henry Bessemer) ◌ فرایند بسمر
best /best/ *adjective, adverb, noun*
adj باشترین، زۆرترین، لە هەموو زۆرتر، هەرەباش، چاکترین، لە هەموو چاتر، لە هەموو باشتر، لە هەموو زۆرتر، زۆرتر، باشتر، چاکتر، ـترین *adv* باشتر، چاکتر، چاتر، زۆرتر، پتر، زیاتر، زۆرینە، پرانی *n* باشترین کار یان شت، باشترین بەش، بە باشترین شێوە، باشترین بارودۆخ، باشترین جلوبەرگ، چاترین بەرگ ◌ *adj* بهترین، بهینه، بیشترین، بهتر از همه، بیشتر از همه، ـترین *adv* بهتر، بیشتر، حداکثر *n* بهترین کار یا چیز، بهترین وضع، به بهترین وجه، بهترین لباس
bestial /'bestiəl, US 'bestʃəl/ *adjective*
1 گیانەوەری، ئاژەڵی، هۆڤ، درندە، بێبەزەیی، گیانەوەرخوو، وەکوو حەیوان: *bestial acts/cruelty* 2 بێبەزەییانە، دڵڕەقانە، نامرۆڤانە ◌ (bestially /'bestiəli, US 'bestʃəli/ *adv*) 1 حیوانی، سبع، وحشی 2 بی‌رحمانه
bestiality /ˌbesti'æləti, US ˌbestʃi-/ *noun, pl.* bestialities
1 گیانەوەرخوویی، درندایەتی، هۆڤیگەری، دڵڕەقی، بێبەزەییەتی: *the sheer bestiality of these crimes* 2 نزیکی لەگەڵ گیانەوەران، گیانەوەربازی ◌ 1 حیوان‌صفتی، ددمنشی، سبعیت 2 وطی بهائم
bestiary /'bestɪəri, US -eri/ *noun, pl.* bestiaries
ئاژەڵنامە: چیرۆکی گیانەوەران یان گیانلەبەرەکان (سەربە سەدەکانی نێوەڕاست) ◌ قصص حیوانات
best man *noun*
برازاوا، شۆشبان، برازافا ◌ ساقدوش
bestowal *noun*
بەخشین، پێدان، پێشکەشکردن ◌ اعطا
bestridden = past participle of bestride
bestrode = past of bestride
best-seller /ˌbest'selə(r)/ *noun*
زۆرفرۆشراوترین (ب.ت. کتێب) ◌ پرفروش‌ترین
best-selling *adjective*
پڕفرۆش، زۆرفرۆشراو ◌ پرفروش
bet[1] /bet/ *noun*
1 گرێو، مەرجبەستن 2 پارەی گرێو ◌ 1 شرطبندی 2 وجه شرطبندی
bet[2] /bet/ = past and past participle of bet
beta /'biːtə, US 'beɪtə/ *noun*
بێتا، بیتا (β, B) دووەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) ◌ بتا
beta blocker *noun*
بێتا بلوکێر: دەرمانێ بۆ کۆنترۆڵکردنی لێدانی دڵ و چارەسەرکردنی ئێشی سنگ و کەمکردنەوەی پەستانی یا گوشاری خوێن ◌ بتا بلوکر
beta carotene *noun*
بێتا کارۆتین: ئیزۆمێریکی کارۆتین که له سەوزە و میوەی زەردی تۆند و سەوزی تۆخ یان تاریکدا دۆزراوەتەوە ◌ بتا کاروتن
beta cell *noun*
خانەی بێتا: خانەی دورگەکانی لانگێرهانز islets of Langerhans کە کارەکەی دەردان و بەرهەمهێنانی ئینسولین insulin ـە ◌ سلول بتا
beta decacy *noun*
لێکهەڵوەشان یان لێکبوونەوەی بێتا ◌ واپاشی بتا
beta-endorphin *noun*
ئێندرۆفینی رژێنەی pituitary کە توانایییەکی ژانبڕی یەکجار زۆرتری سەبارەت بە مۆرفین هەیە ◌ بتااندورفین
beta globulin *noun*
هەریەک لە چەند گلۆبۆلینی پلازما و serum ◌ گلوبولین بتا
beta-glucan *noun*
هەریەک لە polysaccharide ـەکان کە لە یەکەکانی گلۆکۆز پێکهاتوون و دەنکێکیان دەگرێتەوە کە لە دیوارەکانی خانەی endosperm ی دەغڵودانەدا (وەک جۆ و پەرشە) دۆزراوەتەوە ◌ گلوکان بتا
betaine /'biːtəiːn/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی کریستاڵی، لە زۆربەی شێلە و ئاوگی رووەکدا هەیە، جۆرێ ساتفتی alkaloid بلووری بێڕەنگ $C_5H_{11}NO_2$، لە چەوەندەری شەکر دەگیرێ یان لە glycine ساز دەکرێ و لە پزشکیدا بەکاردێترێ ◌ بتاین
beta interferon *noun*
ئێنتێرفێرۆنی بێتا: ئێنتێرفێرۆنێ کە ب.ت. لە لایەن fibroblast ـەکانەوە بەرهەم دێ (بڕوانە gamma interferon و alpha interferon) ◌ اینترفرون بتا
beta iron *noun*
ئاسنی بێتایی ◌ آهن بتایی
beta lactamase *noun*
بێتا لاکتاماز: هەوێنەیێ کە لە بەکتریای ستافیلوکوکی staphylococcal دا دۆزراوەتەوە

و پێنی‌سیلینه‌کان به‌هۆی هایدرۆلیزاندنیان له‌کار ده‌خا ◌ لاکتاماز بتا

beta-oxidation *noun*

بیتاــ ئۆکسـان(دن): کاتـابۆلیزمی بـه‌ره‌بـه‌ره‌ی ترشه‌لۆکه چه‌وره‌کان (یان چه‌وری‌یه‌کان) ◌ بتاـ اکسیداسیون

beta particle *noun*

(فیزیک) پارچۆلکه‌ی بیتا ◌ ذره‌ی بتا

beta ray *noun*

(فیزیک) تیشکی بیتا ◌ پرتو یا اشعه‌ی بتا

beta rhythm *noun*, also beta wave

(کارئه‌ندامناسی) ریتم و چالاکی یان ته‌وژمی ئێلیکتریکی ئاسایی مێشک (کاتێ هۆشیار و وریایه) به له‌ره‌ی frequency 13 تا 30 خول له هه‌ر چرکه‌یه‌کدا (وه‌رگێڕاوی ئه‌لمانی Betawellen بڕوانه alpha rhythm) ◌ نواخت بتا

beta taxonomy *noun*

پۆلاندنی بیتا ◌ رده‌بندی بتا

beta test *noun*

تاقی‌کردنه‌وه یا تازمایشتی بیتا (تاقی‌کاری‌یێکی سه‌ربه‌خۆی ده‌زگا و سافتویره‌کان که به‌رله له قۆناخه دوایی‌یه‌کانی پێ‌ره‌سه‌ندن ده‌کرێ (دوای تاقی‌کردنه‌وه‌ی ئالفا) ◌ تست بتا

betatron /'bi:tətrɒn/ *noun*

بیتاترۆن (ده‌زگایه‌که بۆ تاودانی ئێلیکترۆنه‌کان) ◌ بتاترون

beta wave *noun*

(فیزیک) شه‌پۆلی بیتا ◌ موج بتا

betel /'bi:tl/ *noun*

1 (رووه‌کناسی) بیتێل [*Piper betle*] 2 گه‌ڵای بیتێل ◌ تنبول

Betelgeuse *noun*

مالـه‌دووانـان، بێتێـل‌جـووز: ئـه‌سـتێره‌یێکـی supergiant سـووری بگـۆری magnitude یه‌کـه‌م نزیـک بـه شـانی رۆژهـه‌لاتی Orion (له عه‌ره‌بی *bayt al jawzā'* "the house of the twins") ◌ منکب‌الجوزاء، یدالجوزاء

betel nut = areca nut

betel plan *noun*

داری فه‌وفل ◌ درخت فوفل

bête noire /beɪt 'nwɑ:, bɛt, French bɛt nwaʀ/ *noun, pl.* bêtes noires /ˌbet 'nwɑ:(r)/

(فه‌ره‌نسی) مرۆ یان شتی لێ‌بێزراو یان ملۆزم، سه‌رودڵگر، له به‌رده‌ما شین‌بوو (بنه‌ره‌ت: واتای خۆی "گیانه‌وه‌ری ره‌ش") ◌ آدم یا چیز مورد تنفر

beth *noun*

بێت، بات: دووهه‌مین پیتی ئاوبێتی عیبری (واتا: ماڵ، "b, bh") ◌ بت

bethel *noun*

Gen. 28:19. sanctuary 1 شوێنێکی پیرۆز، 2 کلێسه یان جێ‌خه‌وی مه‌له‌وانان، شوێنێکی په‌رستن بۆ مه‌له‌وانان 3 نوێژگه یان کلێسه‌ی چکۆله بۆ نۆن‌کانفۆرمیسته‌کان (Bethel) شار یان گوندێ له رۆژاوای ئۆردۆن، نزیک به ئورشه‌لیم، ئێستا له که‌ناری رۆژاوا West Bank به ناوی بێتێن، له عیبری‌یه‌وه "ماڵی خودا") ◌ بتل

Bethlem star *noun*, also star-of-Bethlehem

(رووه‌کناسی) گێلاخه، سێ‌بکه، سێ‌بکۆله ◌ شیرمرغ

betimes *adverb*

(وێژه‌یی) به وه‌ختی خۆی، زوو، بێ‌درەنگ‌پێچوون ◌ زودهنگام

bêtise /beɪ'ti:z, bɛ'ti:z, French betiz/ *noun*

کار یان تێبینی بێ‌وه‌خت و گه‌وجانه ◌ بتیز

betony /'betəni/ *noun, pl.* betonies

1 جۆرێ رووه‌ک له تیره‌ی mint [*Stachys officinalis*] 2 بۆ ناوی گیا و رووه‌کی تر به‌کاردێترێ، ب.ن. water betony ◌ نوعی گیاه

betook /bɪ'tʊk/ = past of betake

betrayal /bɪ'treɪəl/ *noun*

ناپاکی، خۆفرۆشی، خه‌یانه‌ت، له‌گیرخستن، به‌گیردان، له‌قاودان، راستی‌لێ‌وتن، گێڕانه‌وه ◌ خیانت، لودادن، افشا

betrayer *noun*

ناپاک، خایین، خه‌یانه‌تکار ◌ خائن

betrothal /bɪ'trəʊðl, US -'troʊ-/ *noun*

ده‌زگیرانی، ده‌سگیرانی، ده‌زوورانی ◌ نامزدی

betrothed /bɪ'trəʊðd, US -'troʊ-/ *adjective, noun*

ده‌زگیران، ده‌سگیران، ده‌زووران (پاگیره: کچی ده‌زگیراندار) ◌ نامزد

betrothment /bɪ'trəʊðmənt/ *noun*, also betrothal

ده‌زگیرانی، ده‌زوورانی ◌ نامزدی

better[1] /'betə(r)/ *adjective* (comparative of good), *adverb*

1 باش‌تر، چاتر، چاک‌تر، زۆرتر، زۆرینه‌ی، زۆربه‌ی، پتر، زیاتر، زێتر، گه‌وره‌تر: *We're hoping for better weather tomorrow* 2 (نه‌خۆشی) رووله‌چاکی، چاتر ◌ 1 بهتر، بیش‌تر، مهتر 2 رو به بهبودی

better[2] /'betə(r)/ *noun*

1 گرێوکار، گرێوباز، مه‌رجبه‌ست 2 (شت یان مرۆ) باشتر، چاکتر 3 سه‌رتری، به‌سه‌رداشکانه‌وه ◌ 1 شرط‌بند 2 (چیز یا آدم) بهتر 3 برتری

better half *noun*

(نافه‌رمی) هاوسه‌ر ◌ همسر

betterment /'betəmənt, US 'betərm-/ *noun*

1 باش‌تربوون، باش‌بوون، چاک‌بوونەوە، چابوونەوە، باش‌کردن، چاکردن، 2 (ماف) پەرەسەندن، چوونەسەرەوە: *His life offered me no improvement hope of betterment* ◌ 1 بهبود، اصلاح 2 ترقی

betters *noun, pl.*
گەورەترەکان، مەچیتران، گرنگ‌ترەکان، رۆشنبیرترەکان، دینادیتووەکان، تێگەیشتووترەکان ◌ بزرگ‌ترها، مهم‌ترها، فرهیخته‌ترها، فهمیده‌ترها

betting /ˈbetɪŋ/ *noun*
گرێو (کردن)، گرێوبازی، مەرجبەستن: *illegal betting* ◌ شرطبندی

betting shop *noun*
(لە بریتانیا) دووکانی گرێو، گرێوخانە ◌ مغازەی شرطبندی

bettong /ˈbɛtɒŋ/ *noun*
(گیانەوەرناسی) rat-kangaroo لووت‌پانی ئەوسترالیایی [توخمەکانی *Bettongia* و *Aepyprymnus*] (بنەڕەت: لە Dharuk وەرگیراوە) ◌ بتونگ

bettor /ˈbetə(r)/ *noun*, better
گرێوکەر، گرێوکار، گرێوباز، گرێوچی ◌ شرطبند

between /bɪˈtwiːn/ *preposition, adverb*
لەنێو، لەنێوان، نێوان، ناڤین، لە بەین، لە مابەین، لە نێوەڕاست، پێکەوە، لەگەڵ‌یەک: *Switzerland lies between France, Germany, Austria and Italy* ◊ *Don't eat between meals* ◌ بین، مابین، میان، متفقاً

betwixt /bɪˈtwɪkst/ *adverb, preposition,* betwixt and between
لە نێوەڕاست، لە نێوان، لە مابەین، لە بەین، نە ئەم و نە ئەو، لە ناوبەر، between ◌ در میان، حد وسط

Beulah *noun*
بیولا: 1 ژنی شووکردوو یان بەمێرد 2 (خوازە) وڵاتی ئیسرائیل Isa. 62:4 ◌ 1 بیولا 2 (مجازی) سرزمین اسرائیل

beurre blanc /bəː ˈblɒ̃, French bœʀ blɑ̃/ *noun*
جۆرێ سۆسی توێشکە، لە کەرە، پیواز، سرکە و ئاوی لیمۆ دەگیرێ (واتای خۆی: کەرەی سپی) ◌ نوعی سس

beurre manié /bəː ˈmanjeɪ, French bœʀ manje/ *noun*
جۆرێ تێکەڵەی ئارد و کەرە، بۆ خەستکردنەوەی سۆس یان سوپ (واتای خۆی: کەرەی لەکارکراو) ◌ بور مانیه

bevel /ˈbevl/ *adjective, noun*
1 لار، خوار، پەخ، ئاستی لاپێ، لێواری پەخ: *a bevel edge* 2 ئامێری پەخ‌کردن یان پەخاندن، پەخەک ◌ 1 مایل، پخ، لبەی پخ 2 ابزار پخ‌سازی

bevel gear *noun*
گێر یان دەندەی قووچەکی (یان قووچ) ◌ دندەی مخروطی

bevelled /ˈbevld/ *adjective*
لێوارلار، پەخ‌دار، پەخ، لێوارپەخ، خوار، لاپێ‌دار ◌ دارای لبەی پخ

bevel square *noun*
گۆنیا، گونیا ◌ گونیا

beverage /ˈbevərɪdʒ/ *noun*
(فەرمی) خواردنەوە (ب.ت. هەموو خواردنەوەیێ بێجگەلە ئاو) ◌ نوشیدنی

bevvy /ˈbɛvi/ *noun, pl.* bevvies
(نافەرمی، بریتانیا) خواردنەوەی ئەلکولی، ئارەق ◌ مشروب

bevy /ˈbevi/ *noun, pl.* bevies
گەل، دەستە، خێل، لەشکر، جەماعەت، کۆمەڵ، تاقم، پۆل (ب.ت. کەرەواڵە) ◌ گروه، گله، فوج

bewhiskered *adjective*
ریشی، ریشدار، بەریش ◌ ریش‌دار

Bewick's swan *noun*
جۆرێ باڵندەی رەگەزی ئوراسیایی قووی توندرا [*Cygnus columbianus bewickii*] tundra (بنەڕەت: لە ناوی هونەرمەند و هەڵکۆڵی ئینگلیسی Thomas Bewick (1753–1828)) ◌ نوعی پرنده

bewigged /bɪˈwɪɡd/ *adjective*
مووچاخ‌دار، بە زرپرچەوە، بە کلاوپرچەوە ◌ دارای کلاه‌گیس

bewildered *adjective*
گێژ، وڕ، کاس، سەرکوێر، پەشۆکاو، سەرسووڕماو، تاساو، بەگێروەستاو، شەرپلاندی ◌ گیج، شگفت‌زده

bewildering /bɪˈwɪldərɪŋ/ *adjective*
پەشۆکێنەر، سەرسووڕمێنەر، گێژکەر ◌ شگفت‌آور، گیج‌کننده

bewilderment /bɪˈwɪldəmənt, US -dərm-/ *noun*
وڕی، تاسان، پەشۆکان، سەرسووڕمان، شڵەژان، سەرسامی، مۆلەکە، confusion: *to look/stare in bewilderment* ◌ حیرت، بهت

bewitched *adjective*
جادووبەند، تەلەسمبەند، تەلەسمکراو، تەلەسماوی ◌ افسون‌شده

bewitching /bɪˈwɪtʃɪŋ/ *adjective*
دڵڕفێن، تەلەسماوی، سەرنج‌ڕاکێش، جادوویی، سێحراوی، هەڵفریوێنەر: *a bewitching girl* ◊ *a bewitching performance* ◌ مسحورکننده، جذاب

bewitchingly /bɪˈwɪtʃɪŋli/ *adverb*

دڵڕفێنانە، بە شێوەیەکی تەلەسماوی ۞ بە طور محورکننده

bewitchment /bɪˈwɪtʃmənt/ *noun*

سێحر، جادوو ۞ سحر

bey /beɪ/ *noun, pl.* beys

(مێژوویی) بێی، بەگ، ستانەوانی ناوچە یان هەرێمێ ۞ بیک

beyond /bɪˈjɒnd, US bɪˈjɑːnd/ *adverb, preposition*

1 دوورتر، لەوبەر، ئەوبەری، لەوپەڕ، ئەولاتر، ئەوبەرتر، درەنگ‌تر لە، دوای، پاش، لە پشت، لە پشتەوە، نە لەنێو چوارچێوەی، زۆرتر، زیاتر: *The road continues beyond the village up into the hills ◊ It won't go on beyond midnight ◊ Our success was far beyond what we thought possible* 2 سەروونر، سەرتر، لەژوور، لەبان، لەسەر 3 لە تێگەیشتن‌نایێ، سەرتر لە تێگەیشتن 4 بێجگەلە، جگەلە ۞ 1 آن سوی، آن طرف‌تر، دیرتر از، بعد از 2 فراسوی، فراتر از 3 خارج از فهم 4 به جز

the beyond /bɪˈjɒnd, US bɪˈjɑːnd/ *noun*

ئەو دنیا، ئەو جیهان ۞ آن جهان

bezant /ˈbɛz(ə)nt/ *noun*

1 (مێژوویی) کۆینی زێڕین یان زیوین لە بنەڕەتا لە بیزانتیوم لێدەدرا 2 (بیناسازی) ڕیزەبازنۆکە، زنجیرەپوولەکە، پوولەکەڕیز (بنەڕەت: لە *bezant* فەرەنسی کۆن، لە *Byzantius* لاتین "بیزانتین "Byzantine") ۞ بیزانت

bezel /ˈbɛz(ə)l/ *noun*

1 بازنە چالایی بۆ ڕاگرتنی شووشەی سەعات و هتد، جێ‌شووشە 2 پەخ، لارایی، ڕووێکی خوار، ئاستی لار 3 نقێم‌دان، جێ‌نقێم ۞ 1 بزل 2 پخ 3 نگین‌دان

bezique /bəˈziːk/ *noun*

بیزیک (- جۆرێ پەڕێن؛ ڕەنگە لە *bāzīgar* یان *bāzī* فارسی‌یەوە وەرگیرابێ) ۞ بیزیک

bezoar /ˈbiːzɔː , US ˈbɛzəʊɑː/ *noun*

1 سەنگزاوەر، سەنگا، بەردی دژی ژار 2 (گیانەوەرناسی) (bezoar-stone) جۆرێ بزنەکێوی شاخ شێوە scimitar، سەرڕەچەڵەکی بزنی ئێستا [*Capra aegagrus*] (بنەڕەت: لە *bezoard* فەرەنسی، لەسەر بنچینەی *bāzahr* عەرەبی، لە *pādzahr* فارسی "antidote") ۞ 1 پادزهر 2 بزوار

BFPO *abbreviation* British Forces Post Office

نووسینگەی پۆستی هێزە (چەکدارە)کانی بریتانیا ۞ بی‌اف‌پی‌ا

Bh *abbreviation* bohrium

Bhagwan /bʌgˈwɑːn/ *noun*

خوا، خوداوەند (بنەڕەت: لە *bhagwān* هیندی‌یەوە) ۞ خداوند

bhajan /ˈbʌdʒ(ə)n/ *noun*

(هیندوئیزم) گۆرانی دینی (بنەڕەت: لە *bhajana* سانسکریت) ۞ آواز مذهبی

bhaji /ˈbɑːdʒi/ *noun,* also bhajia, *pl.* bhajis, bhajia

(لە ئاشپەزی هیندی‌دا) کەیکی پانی چکۆلە یان کفتەی سەوزی، لە نێو کەرەدا سوور دەکرێتەوە ۞ باجی

bhang /bæŋ/ *noun,* also bang

بەنگ (سڕکەرە) ۞ بنگ

bhangra /ˈbɑːŋgrə/ *noun*

جۆرێ موسیقای گەلی، لە نەریتەکانی خۆماڵی پەنجابی و موسیقای پاپی ڕۆژاوا پێکهاتووە (بنەڕەت: لە *bhāngrā* پەنجابی) ۞ بانگرا

bharal /ˈbʌr(ə)l/ *noun*

(هیندی) جۆرێ مەڕی کێوی هیمالایایی، شاخ بۆ پشتەوە چەماو و کەوڵ شین [*Pseudois nayaur*] ۞ بارال

BHC *abbreviation* benzene hexachloride

bhindi /ˈbɪndiː/ = okra

Bhojpuri /ˌbəʊdʒˈpʊəri/ *noun*

زمانێکی Bihari، ب.ت. لە ڕۆژاوای بیهار و ڕۆژهەلاتی Uttar Pradesh قسەی پێ‌دەکرێ ۞ بوجپوری

B horizon *noun,* also illuvial horizon or enriched horizon

ئاسۆی بی، توێ یان چینی مایەدار، چینی نائاومالکی، چینێکی گلی روو کە یەکسەر لەژێر A horizon دایە و کەرەسە و ماکی ئەندامی لێ بەدەس دێترێ ۞ افق بی، هوریزون بی

Bhutanese /ˌbuːtəˈniːz/ *noun, adjective*

n خەڵکی Bhutan، بوتانی، مەڵبەندێکی چکۆلانە لە داوێنەکانی هیمالایاوە *adj* سەربە بوتان یان خەڵکەکەی، بوتانی ۞ بوتانی

Bi symb. the chemical element bismuth

bi- /baɪ, (also bin- before a vowel)/ *prefix*

پێشگر: جووت، دوانە، لە دوولاوە، لە دوو بەر یان دیوەوە، هەردوو... جارێ، دووجار لە هەر... ، دوو—: *biathlon*، *bilateral*، *biconvex*، *bicentennial*، *biennial*؛ (کیمیا، لە ناوی ئاوێتەکان‌دا) دوو گەردیلە یان کۆمەڵی جۆرێکی تایبەتی تیایە: *bicarbonate* (بنەڕەت: لە لاتینەوە "doubly, having two"، پێوەندی بە -*di* یۆنانی‌یەوە هەیە "two") ۞ پیشوند: دوگانه، به دو سو، هر دو... یکبار، دوبار در هر... ، دو-

bi /bʌɪ/ = bisexual (informal)

bialy /bɪˈɑːli/ *noun, pl.* bialys

(لە ئەمریکا) بیالی: جۆرێ نان بابۆڵەیی یان ساندویچی بە پیوازی جنراو یان وردکراوەوە

(بنەڕەت: یەدی، لە *Białystok* شـارێکی پۆڵەند کە ئەو نانە لە بنەڕەتا لـەوێ دروسـت دەکـرا) ۞ نوعی نان، بیالی

biangular *adjective*
جووت‌گۆشە، دووگۆشە ۞ دو زاویه

biannual /baɪ'ænjuəl/ *adjective*
ساڵی دووجار، شەش‌مانگە، نیوساڵ، نیوساڵانە، هەر شەش مانگ جارێ، هەر ساڵ دووجار: *a biannual meeting* ۞ سالی دوبار

biannually /baɪ'ænjuəli/ *adverb*
لە ساڵدا دووجار ۞ در سال دوبار

bias /'baɪəs/ *noun*
1 دەمـــارگرژی، لایـــەنگری، ئـــاڵی‌گـــری، بەلاداکێشی، لاگیری، لاگرتن، یەک‌بەرایەتی 2 ویـــست، داشـــکانەوە، لاربوونـــەوە، ڕاکێـــشک، تێندینـــی، ئارەزوو 3 توانایی، ئامادەیی 4 لار، خوار، قیل‌وقاچ، چەپ‌وڕاست، کەش‌وتووش، قیچەڵفاچ ۞ 1 تعـصب، سـوگیری 2 گـرایش 3 استعداد 4 اریب

bias binding *noun*
باریکەی لار یان قیل‌وقاچ، شریتی لار یان خوار ۞ نوار اریب

biased /'baɪəst/ *adjective*
1 دەمـارگرژ، لارەوەبـوو، داشـکاو، لاگـر: *a biased jury/witness* 2 ئالی‌گرانە، لایـەن‌گرانـە، لاگیرانە ۞ 1 متعصب، متمایل 2 جانبدارانه

bias-ply = cross-ply

biathlon *noun*
دووملانێ ۞ بیاتلون

biauricular *adjective*, also biauriculate
دووگوێ، خاوەنی دوو گوێ ۞ دارای دو گوش

biaxial *adjective*
دووتـەوەر(ە)، جـووت‌تـەوەر، دووتـەوەری ۞ دارای دو محور، دو محوری

biaxial crystal *noun*
کریستاڵی دووتەوەری یان جووت‌تەوەر ۞ بلور دو محوری

biaxiality *noun*
دووتەوەریتی، دووتـەوەرەیی‌بوون ۞ حالـت دو محوری

biaxially *adverb*
دووتەوەری‌یانە، بە شێوەی دووتەوەرەیی ۞ بـه طور دو محوری

bib /bɪb/ *noun*
1 بەرسـینگ (منـاڵ)، بەرلیکـە 2 جـۆرێ ماسـی کەناری ئەورووپایی لە تیرەی *Trisopterus* [cod *luscus*] ۞ 1 پیشبند 2 نوعی ماهی

bibelot /'bɪbələʊ/ *noun*
خـشڵ‌وزەمبـەری هـەرزان و کـەم‌نـرخ ۞ زینـت کم‌ارزش

bible /'baɪbl/ *noun*
قورئـان، ئینجیـل، کـتێبی پـیرۆز ۞ هـر یـک از کتاب‌های آسمانی

Bible /'baɪbl/ *noun*
کتێـب یـان پـەڕتووکی پـیرۆز (پـەیمانی کـۆن و نوێ یان تەورات و ئینجیـل)، تـەورات (بنـەڕەت: لـە *biblia (ta)* یۆنـانی "کتێبـەکـان" (the) books"، لـە *biblion* "کتێـب"، چکـۆلـەکراوی *byblos* "پاپیروس، کتێب"، لە *Byblos* "شـارێکی کۆنی فینیکیە کە لـەوێوە پاپیروس دەنێردرا بۆ دەرێ") ۞ کتاب مقدس، تورات

Bible Belt *noun*
پشتێنەی کتێبی پیرۆز ۞ بایبل بلت

Bible-basher *noun*, also Bible-thumper
لایـەنگـری یـەکجـار گـرژی بنـەمـاخوازی کریستانیەت ۞ بایبل باشر

Bible-bashing *noun*, also Bible-thumping
لایـەنگـریتی یـەکجـارگرژ لـە بنـەمـاخوازی کریـستانیەت ۞ بایبل باشر

biblical /'bɪblɪkl/ *adjective*
(سەربە) کتێبی پیرۆز ۞ (وابسته به) کتاب مقدس

biblicism *noun*
لایەنگری یان پێبەندی بـە دەقـاودەقیـەتی کـتێبی پیرۆز ۞ مکتب کتابی

biblicist *noun*
لایەنگر یا پێبەند بە دەقـاودەقیـەتی کـتێبی پیرۆز ۞ اهل مکتب کتاب

biblio- /'bɪbliəʊ, US -lioʊ/ *prefix*
پێـشگر: کتێـب، کـتێبی پـیرۆز، *bibliology*: *bibliophile* (بنـەڕەت: لـە *biblion* یۆنـانی‌یـەوە "book") ۞ پیشوند: کتاب، کتاب مقدس

bibliofilm = microfilm

bibliographer /-'ɒgrəfə(r), US -'ɑːg-/ *noun*
بیبلیۆگـرافێر، چاوگنامـەنووس، کتێـب‌نـاس ۞ کتاب‌شناس

bibliographic /-ə'grafɪk/ *adjective*, also bibliographical /ˌbɪbliə'græfɪkl/
سـەربە چاوگنامەنووسـی یـان کتێـب‌ناسـی ۞ کتاب‌شناختی

bibliography /ˌbɪbli'ɒgrəfi, US -'ɑːg-/ *noun*
چاوگنامە، بیبلیۆگرافی، کتێب‌ناسی ۞ کتاب‌شناسی

biblioklept /'bɪbliəklept/ *noun*
کتێب‌دز، دزی کتێب ۞ دزد کتاب

bibliolatry /ˌbɪbli'ɒlətri/ *noun*
پەرستنی کتێبی پیرۆز ۞ پرستش کتاب مقدس

bibliomancy /'bɪblimænsɪ/ *noun*
فاڵ‌گرتنەوە یان بەخت‌گرتنەوە بە کتێب، ب.ت. کتێبی پیرۆز ۞ تفأل یا استخاره به کتاب

bibliomania *noun*
شێتی کتێب، خولیای بێ‌ئەنداز یـان یـەکجـار (بـۆ

bibliomaniac or کۆکردنـەوە و بـوونی: (bibliomaniacal *n, adj*) ◌ بیبلیومانیا

bibliometrics *noun, pl.*
شی‌کردنەوەی سەرژمێری و ئاماری کتێبـەکان و بڵاوبووەکانی تر، کتێب‌پێوی (bibliometric *adj*) ◌ بیبلیومتریک

bibliopegy *noun*
هونەری بەرگ‌تێگرتنی کتێب، جزوبەند ◌ فـن تجلید کتاب

bibliophile /ˈbɪbliəfaɪl/ *noun*
کتێب‌دۆست، خولیای کتێب، کتێب‌خۆشەویست، کتێب‌کۆکەرەوە ◌ کتاب‌دوست، جمع‌کننده‌ی کتاب

bibliophily /-ˈɒfɪli/ *noun*
کتێـب‌دۆسـتی، کتێـب‌خۆشەویـسـتی، کتێب‌کۆکردنەوە ◌ کتاب‌دوستی، گردآوری کتاب

bibliopole /ˈbɪblɪə(ʊ)pəʊl/ *noun*
(کـۆن) فرۆشـیاری کـتـێبی کـۆن و دەگمـەن ◌ بیبلیوپول

bibliopolist = bibliopole

bibliotheca /ˌbɪbli:əˈθi:kə/ *noun*
لیـستەی کتێبەکان ◌ فهرست کتاب‌ها

bib overalls = dungarees

bibulous /ˈbɪbjʊləs/ *adjective*
1 ئارەق‌خۆر، مەی‌خۆرەوە 2 شێگر، مژۆک ◌ 1 میگسار 2 جاذب، نم‌گیر

bibulousness /ˈbɪbjʊləsnəs/ *noun*
1 ئارەق‌خۆری، مەی‌خۆری 2 شێگری، مژۆکی ◌ 1 میگساری 2 نم‌گیری

bicameral /ˌbaɪˈkæmərəl/ *adjective*
دووئەنجومەنە (وەکوو House of Senate و House of Representatives لە ئەمریکا و House of Lords و Commons لە بریتانیا؛ bicameralism *n*: دووئەنجومەنی) ◌ دارای دو مجلس

bicameral legislature *noun*
(سیـستەم) قـانوونـدانـانی دووئەنجومەنـە ◌ قانون‌گذاری دومجلسی

bicarb /ˈbaɪkɑ:b, US -kɑ:rb/ = sodium bicarbonate

bicarbonate /ˌbaɪˈkɑ:bənət, US -ˈkɑ:rb-/ *noun*
دووکاربۆنـات، دوانۆکاربۆنـات، بیکاربۆنـات، بایکاربۆنات 1 (کیمیا) خوێیێ کە ئانیۆنی HCO_3 تیایە 2 سۆدیۆمی دووکاربۆنات ◌ بیکربنات

bicarbonate of soda = sodium bicarbonate

bice /bʌɪs/ *noun*
رەنگی شین یان سەوزی شین ◌ رنگ آبی یا سبز آبی

bicellular *adjective*
(زیندەناسی) دووخانەیی، جووت‌خانەیی ◌ دارای دو یاخته

bicentenary /ˌbaɪsenˈti:nəri, US -ˈten-/ *noun, pl.* bicentenaries
دووسـەد ساڵـە، دووسـەدەمین سـاڵ، ئاهـەنگی دووسەد ساڵە، bicentennial ◌ دویـسـت‌سـاله، جشن دویست‌ساله

bicentennial /ˌbaɪsenˈteniəl/ *adjective, noun*
n هـەر دووسـەد سـاڵ جـارێ *adj* (سـەربە) دووسـەدەمین سـاڵ، دووسـەدەمین سـاڵ‌وەگـەڕ، (ئاهەنگی) دووسەدەمین ساڵ ◌ *n* هر دویـسـت سـال یـک‌بـار *adj* (وابـسـتـه بـه) دویـسـت‌سـاله، دویستمین سالگرد

bicentric *adjective*
دووناوەندی، جووت‌نێوەند ◌ دارای دو مرکز

bicephalic *adjective,* also bicephalous /bʌɪˈsɛf(ə)ləs, US -ˈkɛf-/
دووسەرە، دووسەر ◌ دارای دو سر

biceps /ˈbaɪseps/ *noun, pl.* same
ماسـوولکەی دووسـەر، (biceps brachii) دووسەرەماسوولکە (وەک هی پێشەوەی بازوولە یان قۆڵ)؛ (هـەروەهـا leg biceps یان biceps femoris) ماسوولکەی دووسەری پشتەوەی ران ◌ عضله‌ی دوسر

bichir /ˈbɪʃɪə/ *noun*
جـۆرێ ماسـی درێـژی ئـەفریکایی [تـوخم Polypterus] ◌ نوعی ماهی

bichloride *noun*
(کیمیا) دووکلۆراید، دوانۆکلۆراید، بیکلۆراید ◌ بیکلورايد

bichon frise /bi:ʃ(ə)n ˈfri:z/ *noun*
جۆرێ رەگەزی سەگی چکۆلەی تووکسپی فر ◌ بیشون فریز

bichromate *noun*
دووکـرۆمات، دووکرۆمـەیـت، بـای‌کرۆمـات، بای‌کرۆمەیت ◌ بیکرومات

bicipital *adjective*
دووسـەر، دووسـەرە، سـەربە biceps ◌ دارای دوسر، وابسته به عضله‌ی دوسر

bickering *noun*
شەڕەدەنووک، مشت‌ومڕ، شەڕوکێشە، دەمەقرە، حەمەرەحەمزێ ◌ یکی‌به‌دو، کلنجار، جروبحث

bickerer *noun*
مشت‌ومڕباز، ئەهلی مشـت‌ومڕ ◌ اهل جروبحث

bicky /ˈbɪki/ *noun,* also bikky, *pl.* bickies
(نافەرمی) تۆشە، غوڕابی، بیسکویت ◌ بیـسکویت

bicolour *adjective, noun,* US bicolor, also bicoloured
adj دووڕەنگ، دووڕەنگە *n* گوڵ یان رەگەزی دووڕەنگ ◌ *adj* دارای دو رنگ *n* گـل یـا نـژاد

دورنگ

biconcave /'baɪ'kɒnkeɪv/ *adjective*
دوولاچـــــاڵ، دوولاقوپـــــاو، دوولاڕۆچـــــوو (biconcavity *n*) ۞ مقعرالطرفین

biconvex /ˌbaɪ'kɒnkeks/ *adjective*
دوولاقـۆقز، دوولادەرپـەڕیو (biconvexity *n*) ۞ محدب‌الطرفین

bicorn /'baɪkɔːn/ *adjective*, also bicornous /'baɪkɔːnəs/
جووت‌شاخ، دووشاخە، دووشاخ، دووشـاخە ۞ دارای دوشاخ

bicultural *adjective*
دووفەرهەنگە، دووچاندە، خاوەن یان لێکدراو لە چاند و فـەرهـەنـگ و نـەریـتی دوو نـەتـەوە یـا کۆمــەڵــی ڕەگــەزی (biculturalism *n*) ۞ دوفرهنگە

bicuspid /baɪ'kʌspɪd/ *adjective, noun*
adj دووچوکـــلە *n* ددانی دووچوکـــلە ۞ *adj* دوپایە *n* دندان دوپایە

bicycle /'baɪsɪkl/ *noun*
دووچەرخە، چەرخ، ئەسپەدارینە ۞ دوچرخە

bicycle clip *noun*
گیرە یان پووزەوانەی دووچەرخە (لەبەر ئـەوەی نەکەوێتە بەر زنجیر) ۞ گیرەی دوچرخە

bicycle lane = cycle lane

bicyclic /bʌɪ'sʌɪklɪk, US -'sɪk-/ *adjective*
(کیمیا) دووئالقەیی، جووت‌ئالقەیی، دووبازنـەیی ۞ دوحلقه‌ای

bicyclist /'baɪsɪklɪst/ *noun*
چەرخ‌سوار، دووچەرخەسوار ۞ دوچرخه‌سوار

bid[1] /bɪd/ *noun*
1 پێشنیار، پێشنیاز (بـە مەبەسـتی کـڕین یـان هـەراج auction) 2 هـەوڵ، تێکۆشـان، بـزاف 3 بڕەپارەی پێشنیارکراو ۞ 1 پیشنهاد 2 تـلاش، کوشش 3 مبلغ پیشنهادشده

bid[2] /bɪd/ = past and past participle of bid

biddability /-'bɪlɪti/ *noun*
گوێڕایەڵـی، ملکـەچی، قـسەبیـسی، ئـارامی ۞ اطاعت، حرف‌شنوی

biddable /'bɪdəbl/ *adjective*
گوێڕایـەڵ، ملکـەچ، قـسەبیس، حاڵـی، ئـارام ۞ مطیع، حرف‌شنو

bidden /'bɪdn/ = past participle of bid

bidder /'bɪdə(r)/ *noun*
پێشنیاردەر، پێشنیارچی، پێشنیازکار، پێشنیاردەر، پێشنیازدەر (لە مەزات یا هەراجدا) ۞ پیشنهاددهنده

bidding /'bɪdɪŋ/ *noun*
1 دەستوور، فەروار، فەرمان 2 پێشنیار، پێشنیاز 3 خوێندنەوە (بەڕێن) ۞ 1 دستور، امر 2 پیشنهاد 3 خواندن

bidental /baɪdəntl/ *adjective*, also bidentate /baɪdənteɪt/
دووددانە ۞ دودندانه

bidet /'biːdeɪ, US bɪ'deɪ/ *noun*
(فەڕەنسی) بیدەی، بیدێ (تەشتێکی پەل بۆ تیاشتنی ئەندامە سێکسی‌یەکان و سمت) ۞ بیده

bidi /'biːdiː/ *noun*, also beedi or biri, *pl.* bidis
(لـە نیمچەوشـکاری هێنـد) جـۆرێ جگـەرەی هەرزان ۞ بیدی

bidirectional *adjective*
دوولایی، دوولایەنی، لە دوو لاوە کار دەکا ۞ دوجهتی

bidri /'bɪdri/ *noun*
داڕشتەی مس، سورب یان قوڕقوشم، قالایی و زینک ۞ بیدری

biennial /baɪ'eniəl/ *adjective, noun*
1 *adj* دووساڵە، دووساڵانە، هەردوو ساڵ جارێ 2 دووساڵـەژی، دووساڵــە (ڕوانــە annual، perennial) *n* ڕووەکــی دووسـاڵـــە یـــان دووساڵـەژی ۞ 1 *adj* دوساله، هردو سال یک‌بار 2 *n* دوساله گیاه دوساله

biennium /bʌɪ'ɛnɪəm/ *noun, pl.* biennia /-nɪə/ or bienniums
ماوە یان قۆناخی دووساڵە ۞ دورەی دوساله

bien pensant /ˌbjã pɒ̃'sɒ̃, French bjɛ̃ pɑ̃sɑ̃/ *adjective*
تێگەیشتوو، ڕاست‌بیرکەرەوە، ژیـر ۞ فهـیم، درست‌اندیش

bier /bɪə(r), US bɪr/ *noun*
(مێز) دووداره، دارتەرم ۞ تابوت

bifacial /baɪ'feɪʃəl/ *adjective*
دووڕوویــــی، دووڕووەکـــــی (bifacially /baɪ'feɪʃəli/ *adv*) ۞ دوجهی

biff *noun*
(نافەرمی) مشت، مست، لێدان ۞ مشت، ضربه

bifid /'bʌɪfɪd/ *adjective*
(ڕووەکناســـی، گیانەوەرناســـی) دووفلیقانــــە، داتلیشاو ۞ شکافته

bifilar /bʌɪ'fʌɪlə/ *adjective*
دووتاڵی، دووڕیشاڵی، دوودەزوویی، دووسیمی: *bifilar suspension of a pendulum* (bifilarly /bʌɪ'fʌɪləli/ *adv*) ۞ (دارای) دورشته

biflagellate *adjective*
دووشیلاق(ـه)، جـووت‌شـیلاقه: *biflagellate gametes* ۞ دارا دو تاژک

bifocal /baɪ'feʊkl/ *adjective, noun*
adj دووتیـشکۆ، جـووت‌تیـشکۆ *n* (bifocals /ˌbaɪ'fəʊklz, US -'foʊ-/) چاویلکـــەی دووتیشکۆ یا جـووت‌تیـشکۆ ۞ *adj* دوکانونـه *n* عینک دوکانونه

biforked *adjective*
دوولق، دووفلیقانە، دووحاچە ◌ دوشاخە

biform *adjective*
دووبیچمە، جووت‌شێوە، دووشێوە ◌ دوریختە

bifurcate /bʌɪˈfəːkət/ *adjective*
1 دوولـق، داتلیـشاو، داقلیـشاو، لـک‌لـک، دووفلیقانـە، دوولقانـە، دووپـەل 2 لـق‌وپـۆدار، بەپەل‌وپۆ، پرلق‌وپۆ ◌ 1 دوشاخە 2 شاخەدار

bifurcation /ˌbaɪfəˈkeɪʃn, US -fərˈk-/ *noun*
لق‌کران، دوولق‌بوون، بوونەدووحاچە، لێ‌بوونەوە، داتلیشان، داقلیشان، دووفلیقان، دووپەل‌بوون ◌ دوشاخەشدگی

big /bɪg/ *adjective* (bigger, biggest)
1 گـەورە، زل، کـەڵـنگ، فیلەتـەن، کەتـە، گـەپ، درشـت، زۆپ، گاشـە، زەلام، زلـە: *a big* 2 *my big brother* ◊ *man/house/increase* تونـد، بـەهێز، بەقـەوەت: *a big storm* 3 بـەرز، بەرجەسـتە 4 گرنـگ، بەرکـەفتی، سـەرەکی، *a* :preeminent ،chief ،serious ،important *the big issue of the* ◊ *big decision* 5 *campaign* بـەربلاو، بـەرین، بەرفرەهـ زۆر، زەبـەن: *big government* 6 دەس‌ڕۆیـشتوو، بـەناوبانگ، ناسـراو 7 سـکپڕ، ئـاوس، دووگیـان، pregnant (*adj* biggish: کـەمێ گـەورە، تـا ئەندازەیێ گـەورە؛ *n* /bɪgnəs/ bigness) ◌ 1 بزرگ، گنده 2 شدید، ستبر 3 عالی 4 مهم، اصلی 5 وسیع، گسترده، انبوه 6 معروف 7 باردار، آبستن

bigamy /ˈbɪgəmi/ *noun*
دووهاوسـەری، دووژنی، دوومێـردی، دووژن‌ومێـردی (*n* /ˈbɪgəmɪst/ bigamist: دووهاوسـەری، ژنی دوومێـردە، مێـردی دووژنـە؛ *adj* /ˈbɪgəməs/ bigamous: دووهاوسـەر، دووژنە، دوومێردە، دووژن‌ومێردە: *a bigamous relationship*؛ بنەڕەت: لە *bigamie* فەڕەنسی کـۆن، لـە *bigame* ،"bigamous" لـە *bigamus* Late Latin لە *-bi* "دووجـار" + *gamos-* یۆنـانی "زەماوەندکردوو") ◌ دوهمسری

the Big Apple *noun*
(نافەرمی) شاری نیویۆرک ◌ نیویورک

big band *noun*
گـەورەتیپی موسـیقاژەنان (جـاز یـان موسـیقای هەڵپەڕکێ) ◌ بیگ‌باند

big bang *noun*
(ئەسـتێرەوانی) گەورەتەقینـەوە، تەقینـەوەی گـەورە: تـەقینـەوەیێکـی خێـرای گـەردوونی کـە بـەپێـی تیـۆرییـە گـەردووناسـییـەکـانی cosmological theories ئێستا بنەڕەتی جیهان یان گەردوونی دارشتووە ◌ انفجار بزرگ

big bang theory *noun*
تیـۆری تەقینـەوەی گـەورە: تیـۆرییێکـی ئەستێرەوانی کە پێی وایە جیهان بە میلیاردها سـاڵ لـەوە پـێش لـە تـەقینـەوەیێکدا لـە تاکـە خاڵێکی چڕی density وزەی energy دیاری‌نە کراوەوە پێکهاتووە ◌ نظریەی انفجار بزرگ

Big Brother *noun*
بـرای گـەورە (دیکتـاتۆر یـان هێزەکـانی حکومـەتێکی تۆتـالیتێری کـە هـەموو لایـەنێکی ژیانی خەڵک کۆنترۆڵ دەکەن و لە کاتێکیش‌دا خۆیان بە دڵسۆز پیشان دەدەن) ◌ برادر ارشد

big business *noun*
1 گەورە کومپانیا یان تێوکۆیی‌یەکان 2 بازرگانی لە ئاستێکی زۆر بەربلاودا ◌ 1 شرکت‌های عظیم 2 تجارت کلان

Big C (Slang) noun = cancer

big cat *noun*
پشیلەی گەورە (ئاماژە بە شێر، پڵنگ، بەوور و هتد) ◌ گربەی بزرگ

big cheese *noun*
(نافەرمی) سەرفیل، کەسێکی گرنگ ◌ کلەگندە

big crunch *noun*
(ئەستێرەوانی) وردبوونی گـەورە، دژی the big bang ◌ بیگ کرانچ

big dipper *noun*
شەمەندەفەر یان ترێنی زوورەو (یان خێرارەو، لە پارک) ◌ ترن هوایی

the Big Dipper *noun*
1 (بریتانیا) the Plough = 2 roller coaster (حەوتەمین ئەستێرەی سەرەکی لە گەلەستێرەی Ursa Major) ◌ بیگ دیپر

big end *noun*
(میکانیک)سەری شاتون، سەرشاتۆن ◌ سر شاتون

bigeminal *adjective*
(تویکـاری) دووانـە، جـووت، جـووتی (*n* bigeminay) ◌ دوتائی، زوجی

bigeneric /ˌbʌɪdʒɪˈnɛrɪk/ *adjective*
(ڕووەکناسی) سەربە شتێکی دوورەگە لە دوو توخم یان دوورەگەز، دووتوخمی، ڕوورەگەزی: *a bigeneric hybrid* ◌ بیجنریک، دوجنسی

bigeye *noun*
چاوزلـە 1 (جـۆرێ tuna ی کۆچـەری زلـە [*Thunnus obesus*]) 2 جـۆرێ ماسـی مەیلەوسووری چاوزل، هی گەرمێنانی ئەتلانتیک و ڕۆژاوای ئۆقیانووسـی هێنـد [*Priacanthus arenatus*] ◌ نوعی ماهی

big fish *noun*
مرۆی دەس‌ڕۆیشتوو ◌ آدم متنفذ

Bigfoot *noun, pl.* Bigfeet
پـازل: گیانەوەرێکی قژنی زلـەی مـەیموون‌ئاسا ◌ بیگ‌فوت

big game *noun*
1 (ڕاو) گیانـەوە گـەورەکان یـان زلـەکان 2

سینەما ۞ سینما

big shot *noun,* also big noise
مرۆی دەس‌رۆیشتوو ۞ آدم متنفذ

the big stick *noun*
(سیاسەت) هەرەشە بۆ سەنگی خستنەسەر، رامیاری یان سیاسەتی تێلا (بنەڕەت: ئەم فریزە لە لایەن تیۆدۆر رۆزفێلت Theodore Roosevelt بیست و شەشەمین سەرۆک کۆماری ئەمریکا (1919–1858) باوی پەیدا کرد، دەیگوت دەبێ ئەمریکا بە نەرمی بدوێ و بە زەبری تێلا و کونەک بجوولێتەوە) ۞ بیگ ستیک، سیاست زور یا اعمال فشار

big-ticket *adjective*
(نافەرمی) زۆرتێچوو، گرانبایی، بەنرخ ۞ پرهزینه، باارزش

the big time *noun*
1 سەرکەوتنی گەورە، لووتکەی سەرکەوتن 2 ئەوپەڕی ناسراوی ۞ 1 موفقیت بزرگ 2 اوج معروفیت یا موفقیت

big-time *noun*
بەناوبانگ، بەناو، نێوبەدەرەوە، ناسراو ۞ معروف، پرآوازه

big toe *noun*
قامکە گەورە (پێ)، قامکەکەلە ۞ شست پا

big top *noun*
خێوەت یان چادری سیرک، گەورەخێوەت ۞ چادر سیرک

big wheel *noun*
1 (نافەرمی و لە ئەمریکا (ی باکووری) کەسێکی گرنگ یان دەس‌رۆیشتوو 2 سارسارۆک، چەرخ‌وفەلەک ۞ 1 آدم متنفذ 2 چرخ‌وفلک

bigwig /ˈbɪgwɪg/ *noun*
(نافەرمی) کەسێکی گرنگ یان دەس‌رۆیشتوو ۞ آدم متنفذ

Bihari /bɪˈhɑːri/ *adjective, noun*
adj سەربە بیهار، بیهاری، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان *n* دانیشتووی رەسەنی هەرێمی بیهار لە رۆژهەڵاتی باکووری هیند، کۆمەڵێ لەو سێ زمانە زۆر لێک‌نزیکانەی کە زۆرتر لە بیهار قسەی پێ‌دەکرێ ۞ بیهاری

bijou /ˈbiːʒuː/ *noun, adjective*
(*pl.* bijoux pronunc. same) *n* گەوهەر، خشڵ‌وزەمبەری هەرزان *adj* گردوکۆ، قوتو، دەسنە، چکۆلە و خۆش (خانوو و باخچە) ۞ *n* جواهر، زیورآلات کم‌ارزش *adj* کوچک و جذاب، نقلی

bijouterie /biːˈʒuːt(ə)ri, French biʒutʀi/ *noun*
خشڵ‌وزەمبەری هەرزان، خشڵ و گەوهەر ۞ زیورآلات کم‌ارزش، جواهرات

bike /baɪk/ *noun*

مەبەست یان ئامانجی گەورە ۞ 1 (شکار) حیوانات بزرگ 2 هدف عظیم

biggie /ˈbɪgi/ *noun*
شت، مرۆڤ یان رووداوێکی گرنگ ۞ بیگی

big gun *noun*
(نافەرمی) مرۆی بەهێز یان بەقەوەت، کەرقەوە ۞ آدم قوی، خرزور

bigha /ˈbiːgə/ *noun*
(لە نیمچەوشکاری هیند) پێوەرێکی زەوی‌وزار بە چەند ئەندازەی خوجێیی لە 1/3 تا یەک acre (1/8 تا 2/5 هێکتار) ۞ بیگا

big hand *noun*
میلی گەورە (سەعات) ۞ عقربەی بزرگ

bighead *noun*
1 سەرەماسێ: چەندین نەخۆشی گیانەوەران کە لەودا سەریان دەماسێ 2 (نافەرمی) مرۆی لەخۆبایی، بنیادەمی خۆبەزلزان (bigheaded *adj*: خۆبەزلزان، لەخۆبایی، بەدەمار، لەخۆرازی، کەلەگوربە؛ bigheadedness *n*) ۞ 1 بیگ‌هد 2 آدم مغرور

big-hearted *adjective*
دڵ‌گەورە، بەبەزەیی، دڵۆڤان ۞ مهربان، نظربلند

bighorn *noun, pl.* same or bighorns
شاخ‌زلە (جۆرێ مەڕی کێوی شاخ‌زل، لە چیاکانی راکی دەبینرێ [*Ovis canadensis*]) ۞ بیگهورن

bight /baɪt/ *noun*
1 ئاڵقەی تەناف، گرێ لە گوریس و تەنافدا 2 پێچ 3 کەوانە یان چەماوەی کەنار 4 کەنداو ۞ 1 گره طناب 2 پیچ 3 قوسی ساحل 4 خلیج

big league *noun, adjective* = major league (big leaguer)

big money *noun*
کۆماپارە، لۆدەپارە، کۆڵێ پوول ۞ پول هنگفت

big mouth *noun*
(نافەرمی) کەسێکی دەم‌شڕ یان دەم‌پیس (big-mouthed *adj*: دەم‌گەورە، دەم‌زل) ۞ آدم دهن‌کج

big name *noun*
کەسێکی بەناوبانگ، بنیادەمی ناوبەدەرەوە، کەسێکی بەنامیە ۞ آدم معروف

big noise *noun*
کەسێکی دەس‌رۆیشتوو ۞ آدم متنفذ

bigot /ˈbɪgət/ *noun*
دەمارگرژ، پاشبڕۆ، کۆنەپەرست (bigoted /ˈbɪgətɪd/ *adj*: بیرتەسک، دەمارگرژ، بیرکۆن، کۆنەپەرست، چەق‌بەستوو؛ bigotry /ˈbɪgətri/ *n* (*pl.* bigotries): دەمارگرژی، سەخت‌گیری، بیرکۆنی، کۆنەپەرستی، چەق‌بەستوویی، فەرەنسە "bigot hypocrite") ۞ مرتجع، متعصب

the big screen *noun*

:biker /'baɪkə(r)/ *n* (نافـەرمی) چـەرخ (چەرخ‌سوار) ◌ دوچرخه
biking *noun*
چەرخ‌سـواری ◌ دوچرخەسواری
bikini /bɪ'ki:ni/ *noun*
جلەمەلێی دووتیکە (هی ژنان) ◌ بیکینی
bikky = bicky
bilabial /ˌbaɪ'leɪbiəl/ *adjective, noun*, also bilabiate /baɪ'leɪbɪeɪt/
(زمانەوانی) دوولێوی (ب.ت. *w*، *m*، *b* و *p*) ◌ دولبی
bilateral /ˌbaɪ'lætərəl/ *adjective*
1 دوولایەنـه، دوونـالی، دووقۆڵـی، دووسـەرە، بەرامبەر: *bilateral relations/agreement* 2 دووبەشە ◌ 1 دوطرفه. دوسویه 2 دوقسمتی
bilaterally /ˌbaɪ'lætərəli/ *adverb*
دوولایەنانە، لە دوولاوە، لە دووسەرەوە ◌ بـه طور دوسویه
bilayer *noun, adjective*
دووتوێ: توێ یان پەردەیێ membrane بە دوو توێی گەردیـیەوە molecular layers: - *a layer of phospholipid molecules* ◌ دولایه
bilberry /'bɪlbəri, US -beri/ *noun, pl.* bilberries
1 دەوەنی قەرەقات یا قەرەگەیلان [*Vaccinium myrtilus* و جۆرەکانی تر] 2 بەری خۆراکی قەرەقات ◌ 1 قرەقاط 2 ثمره قرەقاط
bilbo *noun, pl.* bilbos or bilboes
(مێژوویی) جـۆرێ شمـشێر (لەبـەر چۆنیـەتی تیخەکەی؛ بنەرەت: لە *Bilboa* ناوی بەندەرێکی سپانیا کە تیخی چاکی دەسازاند) ◌ نوعی شمشیر
bilboes *noun, pl.*
کۆت‌وزنجیر، پێوەند ◌ کنده
bilby /'bɪlbi/ *noun, pl.* bilbies
bandicootی ئەوسـترالیایی رەهـۆڵێنـدەر یـان رەهـۆڵ‌کـەنی burrowing گوێدرێـژ [تـوخم Macrotis: دوو جۆرن] ◌ بیلبی
bile /baɪl/ *noun*
زەرداو، زراو، زراڤک، کرانتی ◌ صفرا، زرداب
bile duct *noun*
داکت یان جۆگە یـان کانالـی زەرداو، زەرداوڕێ ◌ مجرای صفرا
bilestone *noun*
بەردی زراو یان زەرداو ◌ سنگ صفرا
bi-level *adjective*
دوونوێـڵی، جـووت‌ن(و)یـلی، دوولۆسـەیی ◌ دواهرمی
bilge /bɪldʒ/ *noun*
1 بنەکەشتی، تـەرکی کەشـتی، تـەختی کەشـتی، گـەن(ـد)او یـان نـاوی بنەکەشـتی (لـە بـن یـان تـەرکی کەشـتی کۆبۆتـەوە) 2 زگ یـان تەنگـەی کۆس 3 قسـەی هەڵیت‌وپلیت ◌ 1 خن، آب خن 2 شکم بشکه 3 شروور
bilge water *noun*
ئاوی تەرکی کەشتی، گەناو، ئاوی بنەکەشتی ◌ آب خن
bilharzia /bɪl'hɑ:tsiə, US -'hɑ:rt-/ *noun*, also bilharziasis /ˌbɪlhɑ:'tsʌɪəsɪs/
نەخۆشی‌یەکی سەختە، لە چەند بەشێکی ئەفریکا و ئـەمریکای باشـووری، لـە ئـەنجامی کرمێکـی چکۆلەوە کە دەچێتە نـاو خوێنـەوە (بنـەڕەت: لـە نـاوی پزشـکی ئـەڵمانی Theodor *Bilharz*، مەرگ 1862) ◌ بیلهارزیا
bilharzial *adjective*
سەربە بیلهارزیا ◌ وابسته به بیلهارزیا
biliary /'bɪlɪəri/ *adjective*
(پزشکی) سەربە bile یان bile duct ◌ وابسته به صفرا یا مجرای صفرا
bilinear *adjective*
1 دوولایـی، دوولایەنـه 2 بـه دوو هێـڵی ڕاستەوخۆوە، دووهێڵە ◌ 1 دوسویه 2 دارای دو خط مستقیم
bilingual /ˌbaɪ'lɪŋgwəl/ *adjective, noun*
adj دووزمانـه *n* مـرۆی دووزمـانزان ◌ *adj* دوزبانه *n* شخص دوزباندان
bilingualism *noun*, also bilinguality
دووزمانی ◌ دوزبانی
bilious /'bɪliəs/ *adjective*
1 زراودار، توش‌بوو بە زەرداو (بەهۆی بەدکاری جگـەر و ب.ت. dysfunction دەردانی زۆری زەرداو) 2 هەڵـتوزین، بەدخولـک، جینگـزی، بەدخوو 3 سەربە زراو 4 زەردرەنگ 5 بێزەون، قێزەون، ڕشێنەرەوە: *I felt a little bilious after last night's dinner* ◌ 1 مبتلا به صفرا 2 کج‌خلق 3 وابسته به صفرا 4 زردرنگ 5 مهوع
biliously /'bɪliəsli/ *adverb*
بەدخولکانە، جینگزی‌یانە، بەدخووانە ◌ بـا کج‌خلقی
biliousness /'bɪliəsnəs/ *noun*
بەدخوویی، بەدخولکی، ڕووناخۆشی ◌ کج‌خلقی
biliteral /baɪ'ɪtərəl/ *adjective*
دووپیتە، دووتیپی ◌ دوحرفی
Bill *noun* (the Bill or the Old Bill)
پۆلیس ◌ پلیس
bill[1] /bɪl/ *noun*
1 لیـست، ریـزک، فـاکتۆر، لیـستە 2 پۆسـتێر، پلاکارد، بەرنامە 3 ئاگاداری، سەرنجە، تێبینی، دانەزانین، هایداری، جـار، بـلاوک، داخویـانی 4 بـەرنووس، پـێشنـووس: *to introduce/approve/reject a bill* ◊ *the Education Reform Bill* 5 پارەی کـاغزی 6 بیل (بەرات، سفته یان حەوالـه) 7 دەستوورنامە،

بروانامە ۞ 1 صورت‌حساب، فاکتور 2 پوستر، پلاکارد، برنامە 4 اعلان، آگهی 5 لایحە 6 اسکناس 7 برات، حوالە، سفتە 8 گواهی، پروانە

bill[2] /bɪl/ *noun*

1 دەنووک، نوکل، شەند 2 لمۆزی platypus 3 نووکی قوولایی لەنگەر 4 لووتکە، سەر: Portland Bill 5 (لە لێکدانا، ناوەڵناوەکان - billed): long-billed waders ۞ 1 منقار 2 پوزەی پلاتیپوس 3 بیل 4 دماغە

bill[3] /bɪl/ *noun*

جۆرێ چەکی سەدەکانی نێوەڕاست لە تەورزین دەچوو، لە جیاتی تیخ قوولایی هەبوو (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ بیل

billboard /ˈbɪlbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

تەختە ئاگاداری ۞ تابلوی اعلانات

billet[1] /ˈbɪlɪt/ *noun*

1 خانووی کاتی (بۆ سەربازەکان)، شوێنی گیرسانەوە 2 کار، ئیش ۞ 1 مسکن موقت 2 شغل

billet[2] /ˈbɪlɪt/ *noun*

1 ئێزنگ، کۆماموورە، بەرەدار 2 قورسە، کەستەک، دارشتە 3 (بیناسازی) زنجیرەلوولەک یان کوتەرەئاسا کە دەخرایە شوێنێکەوە (لە نەخشی رازاندنەوەی نۆرمانەکاندا) ۞ 1 هیزم 2 شمش 3 بیلت

billet-doux /ˌbɪleɪ ˈduː/ *noun*. *pl.* billets-doux /-ˈduːz/

(فەرەنسی) نامەی دڵدارانە ۞ نامەی عاشقانە

billfish *noun, pl.* same or billfishes

دەنووکەماسی، ماسیی دەنووکە (marlin، sailfish، spearfish و ماسی وا [خێزان Istiophoridae]) ۞ نوعی ماهی

billfold /ˈbɪlfəʊld, US -foʊld/ = wallet

billhook /ˈbɪlhʊk/ *noun*

داسخالە، کێردی باخەوانی، داسک ۞ داسغالە

billiards /ˈbɪliədz, US ˈbɪljərdz/ *noun, pl.*

بیلیارد ۞ بیلیارد

billiard table *noun*

مێزی بیلیارد ۞ میز بیلیارد

Billings method *noun*

شێوەیێکی دۆزینەوەی کاتی هێلکۆکەدانان بەهۆی تاقیکردنەوەی لینجی ملی منداڵدان (وەک شێوەی سروشتی بۆ مەهار و کۆنترۆڵی منداڵبوون یان زاوزێ، لە ناوی Drs John و Evelyn *Billings* کە ئەم شێوەیان داهێنا) ۞ روش بیلینگس

billion /ˈbɪljən/ cardinal number *noun*

1 بیلیۆن، میلیارد، هەزار میلیۆن 10^9، (لە بریتانیا) تریلیۆن، یەک میلیۆن میلیۆن 10^{12}؛ 2 (billions، نافەرمی) ژمارە یان بڕێکی یەکجار زۆر ۞ 1 بیلیون، تریلیون 2 (در جمع) تعداد یا مقدار خیلی زیاد

billionth ordinal number *adjective*

بیلیۆنەمین، بیلیۆنەم ۞ بیلیونمین

billionaire /ˌbɪljəˈneə(r), US -ˈner/ *noun*

بیلیاردێر، میلیاردێر: *a Texas billionaire* ۞ میلیاردر

bill of entry *noun*

(لە گومرکدا) لیستی ئەو کەلوپەلەی کەوا هاتوتە ژوورەوە ۞ فهرست کالاهای ورودی

bill of exchange *noun, pl.* bills of exchange

بەرات (بۆ کەسێکی تایبەتی و لە کاتێکی دیاریکراویشدا) ۞ برات

bill of fare *noun, pl.* bills of fare

لیستەی خۆراک، بەرنامە، خۆراکنامە، مێنۆ ۞ صورت غذا

bill of health *noun*

دەستوورنامەی سلامەتی یان تەندروستی (هی کارکەرانی کەشتی) ۞ پروانەی بهداشت

bill of lading *noun, pl.* bills of lading

بارنامە (کەشتی) ۞ بارنامە

bill of quantities *noun*

لیستی لێکدانەوە ۞ صورت برآورد

bill of rights *noun*

1 مافەکانی هاووڵاتییان 2 پەیمانی مافەکان، پەیمانی مافە بنچینەیییەکانی مرۆڤ ۞ 1 حقوق شهروندان 2 منشور حقوق شهروندان

bill of sale *noun, pl.* bills of sale

قەباڵەی (فەرمی) فرۆشتن، بەڵگەی فەرمی فرۆشتن ۞ سند انتقال مالکیت

billon /ˈbɪlən/ *noun*

دارشتەیێ کە جاران بۆ لێدانی سکە بەکاردێنرا و بریتی بوو لە زێڕ یان زیو و مس و کانزایی هەرزانبایی تر ۞ بیلون

billow /ˈbɪləʊ, US -loʊ/ *noun*

1 شەپۆل، لێپاو، پێل 2 تۆپەڵە، بارستایی، بارستە: *A farmer was burning straw, the yellow billows of smoke spiralling lazily upward* ۞ 1 موج 2 تودە

billowy *adjective*

شەپۆلاوی ۞ متلاطم

billposter /ˈbɪlpəʊstə(r)/ *noun*, also billsricker /ˈbɪlstɪkə(r)/

ئاگاداریلکێن، ئاگاداریێوەنەر، ئاگاداریچەسپێن ۞ آگهی‌چسبان

billposting *noun*

ئاگاداریلکێنی، ئاگاداریێوەنان، ئاگاداریچەسپێنی ۞ آگهی‌چسبانی

billy[1] /ˈbɪli/ *noun*, also billycan /ˈbɪlikæn/

قابلەمە، بەرۆش ۞ قابلمە

billy[2] /ˈbɪli/ *noun* , also billy club, = truncheon

billycart *noun*

1 (ئەوسترالیا) دەستەبەر یان فەرغوونی چکۆلە go-cart = 2 ◌ چرخ دستی کوچک
billycock *noun*
(مێژوویی) جۆری bowler hat ◌ نوعی کلاه لگنی
billy-goat *noun*
بزنەنێر، نێری، تەگە، سابرین، سابرین، کەلێز ◌ بز نر
billy-oh /'bɪliəʊ, US -oʊ/ *noun*, also billy-o, like billy-o
بە توندی، توند، بە خێرایی ◌ به شدت
bilobed *adjective*, also bilobate
دووپل، جووتپل ◌ دارای دو قطعه
bilocation *noun*
دووشوێنی (دیاردەیێکی خەیالی کە پێت وایە لە کاتێکدا لە دوو شوێن یان جێگای) ◌ بیلوکاسیون
biltong /'bɪltɒŋ, 'bəl-, US -tɑːŋ, -tɔːŋ/ *noun*
گۆشتی لەبەر خۆر وشکەوەکراو (لە باشووری ئەفریکا) ◌ بیلتانگ
bimane /'baɪmeɪn/ *noun*
گیانەوەر یان ئاژەڵی دوودەست ◌ جانور دودست
bimanous /baɪ'meɪnəs/ *adjective*
دوودەستە، دوودەست (bimanously /baɪ'meɪnəsli/ *adv*) ◌ دودست
bimanual *adjective*
دوودەستی، بە هەر دوو دەست جێبەجێ دەبێ ◌ دودستی
bimanually *adverb*
دوودەستی‌یانە، بە شێوەیێکی دوودەستی ◌ به طور دودستی
bimbo *noun, pl.* bimbos
(نافەرمی، سووکانە) ژنی جەوانی سەرنجڕاکێش بەڵام دەبەنگ ◌ زن جوان جذاب اما کودن
bimester *noun*
دوو مانگ، ماوەی دوومانگ ◌ دوماه، مدت دو ماه
bimestrial *adjective*
دوومانگە، هەردوو مانگ جاری ◌ دوماهه، هر دو ماه یک بار
bimetal *noun*
بی‌مێتال، تێمپراچێری دووکانزایی ◌ بی‌متال
bimetallic *adjective, noun*
1 دووکانزایی، جووتکانزایی 2 (مێژوویی) سەربە bimetallism ◌ دوفلزی
bimetallic strip /ˌbaɪmətælɪk 'strɪp/ *noun*
باریکەی دووکانزایی ◌ نوار دوفلزی
bimetallism /baɪ'met(ə)lɪz(ə)m/ *noun*
سیستم یان ڕێکخستەی دووکانزایی، بیمێتالیزم (سیستمی بەکارهێنانی زێڕ و زیو بۆ یەکەی پارەی وڵاتێ) ◌ بیمتالیسم
bimillenary /ˌbʌɪmɪ'lɛnəri, -'liːn-, bʌɪ'mɪlənəri/ *adjective, noun* (*pl.* bimillenaries)
n سەربە ماوەی دوو هەزارساڵە یان دوو هەزارەمین ساڵوەگەڕ *adj* ماوە یان ساڵوەگەڕی دووهەزار ساڵە ◌ (دوره یا سالگرد) دوهزار ساله
bimolecular *adjective*
دووگەردی، جووتگەردی، دوومۆلۆکولی ◌ دومولکولی
bimolecular reaction *noun*
(کیمیا) کاردانەوەی دووگەردی ◌ واکنش دومولکولی
bimonthly /ˌbaɪ'mʌnθli/ *adjective, adverb*
هەر دوو مانگ جارێ، دوومانگ بە دوومانگ، هەر دوو حەوتوو جارێ، دووجار لە مانگدا، مانگی دووجار ◌ هر دو ماه یکبار، ماهی دوبار
bimorphemic *adjective*
دووشێوەیی، دووبیچمی ◌ دوریختی
bin /bɪn/ *noun*
1 تەنەکەی خۆڵ و خاک 2 قوتوو، سنووق(چە)، سیپ، کەندوو، کەنوو (گڵێنە، بنەڕەت سێلتی) ◌ 1 سطل آشغال 2 صندوقچه، جعبه
bin- variant form of bi- before a vowel *prefix*
پێشگر: دوو، دووانە، جووت ◌ پیشوند: دوگانه
binary /'baɪnəri/ *adjective, noun* (*pl.* binaries)
adj دوودانەیی، دووانەیی، جووتی، دو(و)انی: *binary code/numbers* ◊ *binary arithmetic*
n (ئەستێرەوانی) کۆمەڵەیێکی دوو ئەستێرەیی کە بە دەور ناوەندێکی هاوبەشدا دەسووڕێنەوە ◌ *adj* دوتایی، مضاعف *n* بیناری
binary compound *noun*
(کیمیا) ئاوێتەی دوانی ◌ ترکیب دوتایی
binary digit *noun*
ڕەنووس یان ژمارەی دوانی یان جووتی ◌ رقم دودویی
binary notation system *noun*
سیستمی ژمارەکانی جووتی یان ڕەنووسە جووتی‌یەکان ◌ دستگاه اعداد دودویی
binary star *noun*
(ئەستێرەوانی) جووتەئەستێرە، ئەستێرەی دوانی یا جووت ◌ ستارەی دوتایی
binary system *noun*
(ئەستێرەوانی) کۆمەڵەی دووهەسارەیی ◌ منظومەی دوسیارەای
binational *adjective*
سەربە دوو نەتەوە، دوونەتەوەیی ◌ وابسته به دو ملت

binaural /bɪˈnɔːr(ə)l, US bʌɪ-/ *adjective*
دووگوێیی، هەردوو گوێ دەگرێتەوە ◌ شامل هر دو گوش

bind /baɪnd/ *noun*
1 بەند، پێوەندی، تێکەڵی 2 کێشە، گیچەڵ، جەنجاڵی، دەردیسەری 3 بارودۆخی ئاڵۆز 4 (موسیقا) = 5 tie وشەیێکی تر بۆ bine ◌ 1 قید، علاقه 2 مخمصه 3 وضعیت بغرنج

binder /ˈbaɪndə(r)/ *noun*
1 جزوبەندکار، جزوبەندچی، شیرازەبەند، بەرگتێگر 2 کلاسۆر، بەست 3 لاویردە؟، چەقچەقە ◌ 1 صحاف 2 کلاسور، بند 3 بیندر

bindery /ˈbaɪndərɪ/ *noun, pl.* binderies
(کارگا) جزوبەند یان بەرگتێگری، شیرازەبەندی ◌ صحافی

biner = karabiner

bindi /ˈbɪndiː/ *noun, pl.* bindis
نیشانەی جوانی ناوچاوانی ژنانی هیندی ◌ بیندی

bindi-eye /ˈbɪndɪʌɪ/ *noun*
جۆرێ گیای چکۆلەی چەندساڵەی ئەوسترالیایی، لە تیرەی daisy، بەرەکەی پێکۆڵئاسایە [*Calotis cuneifolia*] ◌ نوعی گیاه

binding /ˈbaɪndɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 بەرگ، بەرگتێگری، جزوبەند 2 شیرازە، تیزماڵک، باریکە *adj* 1 تەوزیمی، زۆرەملی، ناچاری: *The decision is binding on both parties* ◊ *a binding agreement/contract* ◊ *a binding promise* (bindingly *adv*) (bindingness *n*) ◌ *n* 1 جلد، صحافی 2 سجاف *adj* الزام‌آور

Binding theory = government binding theory

bindlestiff /ˈbɪnd(ə)lstɪf/ = tramp (US)

bindweed /ˈbaɪndwiːd/ *noun*
پەرپەرۆک، لاولاوەی باخی، مالۆنچە، مالوێنچە، مالویچە [*Convolvulus* و تۆخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ◌ نیلوفر پیچ

bine /bʌɪn/ *noun*
تەرز، لاسکی نەرمی هەڵچوو ◌ پیچک

Binet-Simon scale *noun*
تاقیکاری هۆشی بۆ تەمەنەکانی سێ‌ساڵان و دوازدە ساڵان و هتد (لە لایەن Alfred *Binet* و Théodore *Simon*، دوو دەروونناسی فەرەنسی) ◌ نوعی تست

bing *noun*
(لە سکاتلەند) کۆما بەردی کان یان پاشەڕۆکی کانێ ◌ بینگ

binge /bɪndʒ/ *noun.* go on a binge
1 زۆرخواردنەوە، تا قورقوراچکە خواردنەوە: 2 *One of the symptoms is binge eating* دەسبڵاوی، عەبلەخەرجی، هەڵەخەرجی ◌ 1 افراط در مشروب‌خواری 2 ولخرجی

bingo /ˈbɪŋgəʊ, US -goʊ/ *noun, pl.* bingos
بینگۆ (= جۆرێ قومار) ◌ بینگو

bin-liner *noun*
توورەکە یا دەلقی نێو تەنەکەی خۆڵ و خاک ◌ کیسەی داخل سطل آشغالی

binman /ˈbɪnmæn/, *pl.* binmen = dustman

binnacle /ˈbɪnək(ə)l/ *noun*
پایە یان جێگەی ڕووگەدۆز، سنووقی لادۆز یان کۆمپاس (نامەگناتیسی، لەسەر کەشتی) ◌ پایەی قطب‌نما

binocular /bɪˈnɒkjələ(r), US bɪˈnɑːkjələr/ *adjective*
(تکنیکی) دووچاوی، دووچاوە، جووت چاوی، هەر دوو چاو دەگرێتەوە، بەکارهێنانی هەر دوو چاو لە کاتێکدا ◌ دوچشمی، استفاده از چشم در آن واحد

binoculars /bɪˈnɒkjələz, US bɪˈnɑːkjələrz/ *noun. pl.*
دووربینی دووچاوی یان دووچاوە ◌ دوربین دوچشمی

binocular telescope *noun*
دووربین یان تەلەسکۆپی دووچاوی یان دووچاوە ◌ تلسکوپ دوچشمی

binocular vision *noun*
بینینی دووچاوی یان بە دووچاو، دیتنی دووچاوی، دیتنێ کە هەر دوو چاو دەگرێتەوە ◌ دید دوچشمی

binomial /baɪˈnəʊmɪəl, US -ˈnoʊ-/ *noun, adjective*
n 1 (بیرکاری، جەبر) دووکەرتە، جووت‌کەرت(ە)، باینۆمیاڵ (وەک 3 x + 2 y و 4 x - 2 x) 2 ناوی جۆرێکی بایۆلۆژیکی کە لە دوو کەرت یان بەش پێکهاتووە *adj* دووناوە، خاوەنی دوو نێو، جووت‌نێوە (بنەڕەت: لە لاتین *binomium*، لە -*bi* "خاوەنی دوو" + یۆنانی *nomos* "کەرت، بەش" + (al-) ◌ *n* 1 دوجمله‌ای 2 بینومیال، دونامی *adj* دارای دو نام

binomial coefficient *noun*
هاوکۆلکەی دووکەرتی یان جووت‌کەرت(ە)، بەپێی هاوکێشەی دووکەرتەیی) ◌ ضریب دوجمله‌ای

binomial distribution *noun*
بڵاوبوونەوەی دووکەرتی یان دووبەشی: جۆرێ سەرژمێری کە لەودا شوێنە جیاوازەکان و شێوەی بڵاوبوونەوەی خەڵک و ژمارەیان لەبەرچاو دەگرێ و بە هێنانی شیمانە و ئەگەرەکان تێکڕای گشتی حەشیمەت لێک دەداتەوە ◌ دیستریبیوشن بینومینال

binomial nomenclature *noun*
ناونانی دووناوی یان دووکەرتی یان دووبەشی:

جۆرێ شێواز و سیستمی ناونانی زیندەناسی‌یە کە لەودا هەر گیانەوەر یان رووەکێ دوو ناوی هەیە، یەکەمیان هی توخم genus و دووهەمیان هی جۆریەتی species ۞ نومنکلاتور بینومینال

binomial theorem *noun*

هاوکێشەی دووکەرت(ـە)یی ۞ معادلەی دوجملەای

binominal *noun*

وشەیێکی تر بۆ binomial (واتای دوو) ۞ واژەای دیگر برای binomial2

bint /bɪnt/ *adjective*

(تافەرمی، سووکانە) کچ یان ژن ۞ (عامیانە) دختر یا زن

binturong /ˈbɪntjʊrɒŋ/ *noun*

(مالیزیایی) جۆرێ civetی دارنشینی ئاسیایی کەوڵڕەش و کلک ماسوولکەیی بگیر [*Arctictis binturong*] ۞ بینتورونگ

binuclear *adjective*

(خانەیێ) دوونێوکی، دووناوکە، جووت‌ناوکی، دووکرۆکە ۞ دوهستەای

binucleate(d) /bʌɪˈnjuːklɪət/ = binuclear

bio *noun, adjective*

biological *adj* biography 2 biology 1 *n*

bio- /ˈbaɪəʊ, US ˈbaɪoʊ/ *prefix*

پێشگر: ژیان، ژی، ژین، زیندە (بنەڕەت: لە *bios* یۆنانی‌یەوە "human life"، لە بواری زانستدا بەربڵاو بۆتەوە و ژیانی ئەندامی "organic life" دادەگرێ) ۞ پیشوند: زی، زیست

bioaccumulation *noun*

کۆبوونەوەی ماکێ لەنێو لەشی شتە زیندووەکاندا ۞ زیست‌انباشتی

bioacoustician *noun*

زیندەدەنگ‌ناس، شارەزای زیندەدەنگ‌ناسی ۞ بیواکوستیسین

bioacoustics *noun, pl.*

زیندەدەنگ‌ناسی: لقێ لە زانست کە لەمەڕ دەرچوونی دەنگ بەهۆی زیندەوەرەکان و کاریگەری لەسەر ئەوان (زیندەوەرەکان) دەکۆڵێتەوە، لێکۆڵینەوەی پێوەندی نێوان گیانەوەران و دەنگەکان ۞ بیواکوستیک

bioactive *adjective*

زیندەچالاک: (لەبارەی ماکێکەوە) خاوەنی کاریگەری زیندەناسی‌یانە یان بیۆلۆژیکی، کاریگەری لەسەر زیندەوەرێ هەیە ۞ بیواکتیو

bioactivity *noun*

زیندەچالاکی، چالاکی زیندەیی یان بایۆلۆژیکی ۞ بیواکتیویتی

bioassay /ˌbʌɪəʊəˈseɪ/ *noun*

هەڵسەنگاندن یا تاقی‌کردنەوەی بایۆلۆژیکی یا زیندەیی: دیاری‌کردنی چالاکی یان توانایی بایۆلۆژیکی ماکێ وەک ڤیتامین یان هۆرمۆن، بە تاقی‌کردنەوە یان ئازمایشتی کاریگەری لەسەر هەڵدانی زیندەوەرێ ۞ بیوآسای، مقایسە یا آزمون زیستی

biocatalyst *noun*

زیندەهاندەر، بایۆکاتالیست ۞ بیوکاتالیست

biocenosis = US spelling of biocoenosis

biocentric *adjective*

زینده(وەر)تەوەر، زینده(وەر)ناوەند، بایۆسێنتریک ۞ زیست‌محور

biocentrism *noun*

زیندە(وەر)تەوەری، زیندە(وەر)ناوەندی: بۆچوون یان باوەڕێ کە پێی وایە ماف و پێداویستی‌یەکانی مرۆڤ گرنگ‌تر لە زیندەوەر و بوونەوەرەکانی تر نییە ۞ زیست‌محوری

biochemical /ˌbaɪəʊˈkemɪkl, US ˌbaɪoʊ-/ *adjective*

زیندەکیمیایی، بایۆکێمیکاڵ، بایۆکیمیایی ۞ زیست‌شیمیایی

biochemically /ˌbaɪəʊˈkemɪkli, US ˌbaɪoʊ-/ *adverb*

لەباری زیندەکیمیایی یا بایۆکیمیایی‌یەوە ۞ از لحاظ زیست‌شیمیایی

biochemist /ˌbaɪəʊˈkemɪst, US ˌbaɪoʊ-/ *noun*

بایۆکیمیست، زیندەکیمیازان، پسپۆڕی زیندەکیمیا ۞ زیست‌شیمیدان

biochemistry /ˌbaɪəʊˈkemɪstri, US ˌbaɪoʊ-/ *noun*

زینده(وەر)کیمیا، بایۆکیمیا، کیمیای زیندەوەری: 1 کیمیایێ لە لەمەڕ ئاوێتە و رەوت و پرۆسە کیمیایی‌یەکان دەکۆڵێتەوە؛ توێژینەوە یان لێکۆڵینەوەی زانستی‌یانەی کیمیای شتە زیندووەکان 2 تایبەتمەندی یان کاردانەوە کیمیایی‌یەکانی زیندەوەر و ئۆرگانیزمێکی تایبەتی یان ماکێکی زیندەوەری یان بایۆلۆژیکی (وەک chlorophyll) ۞ زیست‌شیمی

biochip *noun*

زیندەتەلەزمە (بەشەکانی لە گەردە molecule ئەندامی، ماکە کیمیایی یان پێکهاتە بیۆلۆژیکی‌یەکان پێکهاتووە) ۞ بیوچیپ

biochrome *noun*

زیندەڕەنگ: هەر ڕەنگێکی گیایی یان گیانەوەری کە بە شێوەی سروشتی هەبێ ۞ بیوکروم

biocidal *adjective*

سەربە زیندەکوژی یان زیندەفەوتێنی ۞ وابستە به بیوساید

biocide *noun*

1 زیندەکوژ، زیندەفەوتێن 2 فەوتاندنی ژیان ۞ بیوساید

bioclast /ˈbʌɪə(ʊ)klast/ *noun*

(زەوی‌ناسی) زیندەکەرت: تیکە یان پارچەیێکی

لەیکە یان بووبەرد کە بەشێ لە تەختەبەردی rock نیشتوو پێکدێنێ ۞ بیوکلاست

bioclastic *adjective*

زیندەکەرتی، سەربە یان پێوەندی بە زیندەکەرت یان بیوکلاستەوە هەیە ۞ وابستە بە بیوکلاست

bioclimatic *adjective*

(ژینگەناسی) سەربە پێوەندی ئاووهەوا و چالاکی‌یەکان و بلاوبوونەوەی زیندەوەرەکان ۞ بیوکلیماتیک

biocoenosis /ˌbʌɪə(ʊ)sɪˈnəʊsɪs/ *noun, pl.* -oses /-siːz/, US biocenosis

(ژینگەناسی) بەشداری و پێوەندی زیندەوەرە جۆراوجۆرەکان کە کۆمەڵێکی یەکگرتووی لێکنزیک پێکدێنن، کۆمەڵگایێکی ئیکۆلۆژیکی ب.ت. یەکەیێکی خۆرێکخەر پێکدێنن ۞ بیوسینوسیس

biocompatibility *noun*

زیندەسازاوی، زیندەگونجاوی ۞ بیوکامپوتیبیلیتی

biocompatible *adjective*

زیان ناگەیێنی بە شانەی زیندوو، زیندەسازاو ۞ بیوکامپوتیبل

biocomputer *noun*

1 بایۆکامپیوتێر: کامپیوتێرێ لەسەر بنچینەی کۆمەڵە خولگە و بەشێ کە لە گەردە یان پێکهاتە بیۆلۆژیکی‌یەکان پێکهاتووە 2 مێشک، زیندەکامپیوتێر ۞ 1 بیوکامپیوتر 2 مغز

biocontrol = biological control

bioconversion *noun*

زیندەگۆڕی: گۆڕینی ماک و مەتریاڵە ئەندامی‌یەکان (وەک پاشەڕۆکان) بۆ سەرچاوەیێکی وزە (وەک مێتان) بەهۆی کۆمەڵە ڕەوت و پرۆسەیێکەوە (وەک ترشاندن) کە ئۆرگانیزمە زیندووەکان دەگرێتەوە ۞ بیوکانورسیون

biocybernetics = bionics

biodate *noun, pl.*

وردەکاری ژیاننامەیی ۞ جزئیات بیوگرافی

biodegradability /ˌbaɪəʊdɪˈgreɪdəˈbɪlətɪ, US ˌbaɪoʊ-/ *noun*

زیندەلێکهەڵوەشانهاتوویی، بایۆلێکهەڵوەشانهاتوویی ۞ زیست‌تجزیه‌پذیری

biodegradable /ˌbaɪəʊdɪˈgreɪdəbl, US ˌbaɪoʊ-/ *adjective*

زیندەلێکهەڵوەشانهاتوو، بایۆلێکهەڵوەشانهاتوو ۞ زیست‌تجزیه‌پذیر

bio-diesel *noun*

زیندەدیزێل، زیندەسووتەمەنی جێگرەوەی دیزێل، بایۆدیزێل ۞ بیودیزل

biodiversity /ˌbaɪəʊdaɪˈvɜːsətɪ, US ˌbaɪoʊdaɪˈvɜːrs-/ *noun,* also less frequent biological diˈversity

زیندەفرەجۆری، بایۆدیڤێرسیتی (بوونی ژمارەیەکی زۆری جۆرە جیاوازەکانی گیانەوەر و ڕووەک کە ژینگەیەکی هاوسەنگ پێکدێنن) ۞ زیست‌چندگونگی

biodynamic *adjective*

سەربە زیندەدینامیک ۞ زیست‌پویا

biodynamics *noun, pl.*

زیندەدینامیک: لێکۆڵینەوەی جووڵەی فیزیکی یان دینامیک لە سیستەم یان ڕێکخستە زیندووەکاندا، لقێ لە زیندەناسی کە لەمەڕ وزە یان چالاکی ئۆرگانیزمە زیندەوەکان دەکۆڵێتەوە ۞ زیست‌پویاشناسی

bioelectric *adjective*

سەربە ئێکلیتریسیتی یان ئەو دیاردە ئێلیکتریکی‌یەکانە کە لەنێو ئۆرگانیزمە زیندووەکان بەرهەم دێ ۞ بیوالکتریک

bioelectricity *noun*

بایۆئێکلیتریسیتی، زیندەئێلیکتریسیتە ۞ بیوالکتریسیتی

bioelectronics *noun, pl.*

بایۆئێکلیترۆنیک، زیندەئێلیکترۆنیک ۞ بیوالکترونیک

bioenergetic *adjective*

سەربە زیندەوزەناسی ۞ وابستە به بیوانرژتیک

bioenergetics *noun, pl.*

زیندەوزەناسی: لێکۆڵینەوەی ڕاگوێستنی وزە لە ئۆرگانیزمە زیندوونەکاندا، زیندەناسی ڕاگوێستن و ئاڵوگۆڕی وزە (وەک لە photosynthesis لەنێو و نێوان شتە زیندووەکان و ژینگە و دەوروبەریاندا ۞ بیوانرژتیک

bioenergy *noun*

زیندەوزە، بایۆئێنێرژی ۞ بیوانرژی

bioengineering *noun*

زیندەئەندازیاری: 1 بەکارهێنانی شانە یان ئەندامە دەسکردەکان لە لەشدا 2 بەکارهێنانی زانستی ئەندازیاری لە پزشکی و گیانەوەرناسیدا 3 = genetic engineering ۞ 1 مهندسی زیستی 2 بیوانجینرینگ

bioethical *adjective*

سەربە ئاکاری پزشکی و توێژینەوەی بایۆلۆژیکی ۞ وابسته به بیواتیک

bioethics *noun, pl.*

ئاکاری پزشکی و توێژینەوەی بایۆلۆژیکی ۞ بیواتیک

bioflavonoid *noun,* also vitamin P

بایۆفلاڤۆنۆید: هەریەک لەو کۆمەڵە ئاوێتانەی کە زۆرتر لە میوە لیموویی‌یەکان و لە هێندێ ڕووەکی تردا هەیە و جاروبار وەک ڤیتامین دادەنرێ، ڤیتامین P ۞ بیوفلاوونوید

biofuel *noun*

زیندەسووتەمەنی، زیندەوەرسووتەمەنی:

سووتەمەنی‌یێ کە راستەوخۆ لە ماکێکی زیندوو بەرهەم دێترێ ۞ زیست‌سوخت

biogas /ˈbaɪəʊgæs, US ˈbaɪoʊ-/ *noun*
زیندەگاز، زیندەوەرگاز، بایۆگاز ۞ زیست‌گاز

biogenesis /bʌɪə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
1 زیندەپێکهاتی، زیندەوەرپێکهاتی، پێکهاتنی ماک و مەتریالەکان لە لایەن زیندەوەرەکانەوە یان ئۆرگانیزمە زیندووەکانەوە 2 (مێژوویی) ئەو گریمانەیە کە ماکی زیندوو تەنیا لە ماکێکی زیندووی تر سەرهەڵدەدا ۞ بیوژنیز

biogenetic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە biogenesis ـەوە هەیە ۞ وابستە بە بیوژنیز یا بیوجنسیس

biogenic /ˌbʌɪə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
زیندەپێکهات(ـە) ۞ بیوژنیک

biogeochemical *adjective*
سەربە زیندەزەوی‌کیمیا: سەربە ئەو سوورە کە توخمە کیمیایی‌یەکان و ماکە سادەکان یان ئاوێتەکان لە نێوان سیستمە زیندووەکان و دەوروبەر یان ژینگەدا رادەگوێزرێ ۞ وابستە بە زمین‌شیمی زیستی

biogeochemist *noun*
زیندەزەوی‌کیمیازان ۞ زمین‌شیمی‌دان زیستی

biogeochemistry *noun*
زیندەزەوی‌کیمیا: زانستێ کە لەبارەی پێوەندی نێوان زەوی‌کیمیا geochemistry ی ناوچەیێکی دیاری‌کراو و flora و fauna ی (ئەو) دەکۆڵێتەوە و سوورانی کۆمەڵە توخمێکی وەک کاربۆن و نایترۆژێن لە نێوان ژینگە و خانەکانی ئۆرگانیزمە زیندووەکان دەگرێتەوە ۞ زمین‌شیمی زیستی

biogeographic *adjective*, also biogeographical /ˌbaɪəˈgræfɪkl/
زیندەجوگرافیایی، بایۆجوگرافیایی ۞ زیست‌جغرفیایی

biogeography *noun*
زیندەجوگرافی ۞ زیست‌جغرافی

biographer /baɪˈɒgrəfə(r), US -ˈɑːg-/ *noun*
ژیاننامەنووس، سەربوردنامەنووس ۞ زندگی‌نامەنویس

biographic /ˌbaɪəˈgræfɪk/ *adjective*, also biographical /ˌbaɪəˈgræfɪkl/
ژیان‌نامەیی، سەربوردنامەیی، سەربە ژیان‌نامە ۞ وابستە بە زندگی‌نامە

biography /baɪˈɒgrəfi, US -ˈɑːg-/ *noun*, *pl.* biographies
ژیان‌نامە، سەربوردنامە ۞ زندگی‌نامە، شرح‌حال

biohazard *noun*
مەترسی بیۆلۆژیکی، مەترسی لەسەر سلامەتی مرۆڤ یان ژینگە بەهۆی توێژینەوەی بایۆلۆژیکی biological research ۞ بیوهازارد

bioinformatics *noun, pl.*
بایۆئینفۆرماتیک: زانستی کۆکردنەوە یان شی‌کردنەوەی زانیاری‌یە بیۆلۆژیکی‌یە ئاڵۆزەکان وەک کۆدی بۆماوەیی‌یەکان genetic codes (bioinformatics *adj*: سەربە بایۆئینفۆرماتیک) ۞ بیوانفورماتیک

biological /ˌbaɪəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
1 زیندەناسی‌یانە، سەربە زیندەوەرناسی: *the biological sciences* 2 زیندەوەری 3 (باوان یان منالێ) بە رێگای خوێنەوە پێوەندی‌یان هەیە، سروشتی ۞ 1 زیست‌شناختی 2 زیستی 3 طبیعی

biological clock *noun*
سەعاتی زیندەیی یان بایۆلۆژیکال، سەعاتی زیندەوەری (هی ئۆرگانیزمێ) ۞ ساعت زیستی

biological control *noun*
مەهار یان کونترۆڵی زیندەیی یان زیندەوەری (کونترۆڵی ئافات ب.ت. مێرووەکان، بە بەکارهێنانی دوژمنانی سروشتی خۆیان) ۞ مهار زیستی

biological diversity = biodiversity

biologically /ˌbaɪəˈlɒdʒɪkli, US -ˈlɑːdʒ-/ *adverb*
لەباری زیندەناسی‌یانە یان زیندەوەرناسی‌یانەوە ۞ از لحاظ زیست‌شناختی

biological warfare *noun*, also germ warfare
شەری میکرۆبی یا بایۆلۆژیکی ۞ جنگ بیولوژیکی

biological weapon *noun*
چەک‌وچۆلی میکرۆبی یان بایۆلۆژیکی ۞ تسلیحات بیولوژیکی

biologism /bʌɪˈɒlədʒɪz(ə)m/ *noun*
لێکدانەوەی ژیانی مرۆ لە روانگەی زیندەناسی‌یانەوە ۞ بیولوژیسم

biologist /baɪˈɒlədʒɪst, US -ˈɑːl-/ *noun*
زیندەناس، زیندەوەرناس، بایۆلۆژیست ۞ زیست‌شناس

biology /baɪˈɒlədʒi, US -ˈɑːl-/ *noun*
1 زیندەناسی، زیندەوەرناسی، بایۆلۆژی 2 گیانەوەر یان رووەکی ناوچەیێکی تایبەتی 3 تایبەتمەندی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی تایبەتی یان دەستەیێ لە زیندەوەرەکان ۞ 1 زیست‌شناسی 2 و 3 بیولوژی

bioluminescence /ˌbaɪəʊluːmɪˈnesns/ *noun*
زیندە(وەر)رۆشنایی، زیندەروونـاکی، زیندەدرەوشانەوە: تیشک‌دانەوەی زیندەکیمیایی رۆشنایی لە لایەن زیندەوەرەکانەوە، وەک گولەستێرە glow-worm و ماسی قووڵایی‌یەکانی دەریا ۞ زیست‌لیانی

bioluminescenct /ˌbaɪəʊluːmɪˈesnt/ *adjective*

زینده(وەر)ڕۆشن، زیندەڕووناک، زیندەدرەوشاوە ◌ زیستلیان

biolumagnetism *noun*

بایۆمەگناتیزم: کارلێککردنی ئۆرگانیزمە زیندووەکان لەگەڵ مەیدانە مەگناتیسییەکان ◌ بیومغناطیس

biomass /ˈbaɪəʊmæs, US ˈbaɪoʊ-/ *noun*

زیندەبارستە، زیندەوەربارستە (- سەرجەمی چەندێتی و بارستە یا قورسایی گیا و گیانەوەران لە ناوچەیەکی تایبەتیدا) ◌ زیستجرم

biome /ˈbʌɪəʊm/ *noun*

(ژینگەناسی) زیندەبوو(م)، زیندەمەڵبەند: کۆمەڵگایێکی سروشتی و گەورە کە لە flora و fauna پێکهاتووە و ژینگەیێکی بەربڵاوی تەنیوەتەوە، ب.ت. وەک توندرا و دارستانەکان ◌ بیومە

biomechanical *adjective*

◌ سەربە یان پێوەندی بە بایۆمیکانیکەوە هەیە وابستە بە بیومکانیک

biomechanics /ˌbaɪəʊməˈkænɪks, US ˌbaɪoʊ-/ *noun, pl.*

بایۆمیکانیک: لێکۆڵینەوەی قانوونە میکانیکییەکانی سەربە جووڵان و پێکهاتەی زیندەوەرەکان یان ئۆرگانیزمە زیندووەکان، میکانیکی چالاکی بیۆلۆژیکی و ب.ت. هی ماسوولکەیی (وەک لە جووڵان یان مەشقدا)، لێکۆڵینەوەی کرداری هێزە دەرەکی و نێوەکییەکانی لەشێکی زیندوو، پەرەسەندنی prosthesis ەکان، لێکۆڵینەوەی سروشتی میکانیکی رەوت و پرۆسە بیۆلۆژیکییەکان، وەک کاری دڵ و جووڵانی ماسوولکە ◌ بیومکانیک

biomedical /ˌbaɪəʊˈmedɪkl, US ˌbaɪoʊ-/ *adjective*

سەربە زیندەناسی و پزشکی ◌ بیومدیکال

biomedicine *noun*

زیندەناسی و پزشکی ◌ بیومدیسین

biometeorological *noun*

سەربە زیندەکەشناسی یان زیندەهەواناسی، پێوەند بە زیندەهەواناسییەوە هەیە ◌ وابستە بە بیومترولوژی

biometeorologist *noun*

زیندەکەشناس، زیندەهەواناس، زیندەوەرهەواناس ◌ بیومترولوژیست

biometeorology *noun*

زیندە(وەر)کەشناسی، زیندەهەواناسی: زانستێ کە لەمەڕ پێوەندی نێوان شتە زیندووەکان و دیاردە کەشییەکان atmospheric phenomena دەکۆڵێتەوە ◌ بیومترولوژی

biometric /ˌbaɪəʊˈmetrɪk, US ˌbaɪoʊ-/ *adjective*, also biometrical

سەربە زیندەپێوی یا زیندەوەرپێوی: *Biometric systems have several advantages over conventional identification methods* ◌ وابستە بە زیستسنجی

biometrician *noun*, also biometricist

زیندەپێو، زیندەوەرپێو، کەسێکی شارەزا لە زیندەپێوی ◌ زیستسنج

biometry /bʌɪˈɒmɪtri/ *noun*, also biometrics /bʌɪə(ʊ)ˈmɛtrɪks/

1 زیندەپێوی: زیندەوەرپێوی، بەکارهێنانی شیکردنەوەی سەرژمێرییانە بۆ زانیاری زیندەناسییانە، لێکدانەوەی ماوەی ڕێتێچووی ژیانی مرۆڤ 2 – biostatistics ◌ زیستسنجی

biomimetic *adjective*

(زیندەکیمیا) سەربە زیندەلاسایی، زیندەلاساییانە: سەربە یان ئاماژە دەکا بەو شێوە دەسکردانە کە لاسایی رەوت و پرۆسە زیندەکیمیاییانە دەکاتەوە ◌ وابستە بە بیومیمتیک

biomimetics *noun, pl.*

زیندەلاسایی ◌ بیومیمتیک

biomineralization *noun*

پێکهاتن یان کۆبوونەوەی کانەکان بەهۆی زیندەوەر و ئۆرگانیزمەکانەوە ب.ت. لەنێو شانە یان پێکهاتە بیۆلۆژیکییەکان (وەک ددان، ئێسک و لەپکەکان) ◌ بیومینرالیزاسیون

biomolecular *adjective*

زیندەگەردی، سەربە زیندەگەرد ◌ وابستە بە مولکول زیستی

biomolecule *noun*

زیندەگەرد: گەردیکی ئەندامی ب.ت. macromolecule ێ (وەک پرۆتێین یا nucleic acid) لە زیندەوەرەکاندا ◌ مولکول زیستی

biomorph *noun*

زیندەشێوە، زیندەبیچم ◌ زیستریخت

biomorphic *adjective*

سەربە زیندەشێوە، زیندەبیچمی ◌ وابستە بە زیستریخت

bionic /baɪˈɒnɪk, US -ˈɑːnɪk/ *adjective*

بایۆنیک، سەربە زیندەمەهارناسی یان بایۆمەهارناسی یان زیندەوەرمەهارناسی (لە چیرۆکە زانستییەکاندا) ◌ زیستارشناختی

bionically /baɪˈɒnɪkli, US -ˈɑːnɪkli/ *adverb*

لەباری بایۆنیکەوە، لەباری زیندەمەهارناسی یان بایۆمەهارناسی(یەوە) ◌ از لحاظ زیستارشناختی

bionics *noun, pl.*

بایۆنیکس، بایۆمەهارناسی، زیندەمەهارناسی، زیندەوەرمەهارناسی ◌ زیستارشناسی

bionomic *adjective*, also bionomical

بایۆنامیک، سەربە ژینگەناسی ◌ وابستە بە بومشناسی، بومشناختی

bionomically *adverb*

لەباری بایۆنامیک یان ژینگەناسی(یەوە) ◇ از لحاظ بوم‌شناختی

bionomics /ˌbʌɪə(ʊ)ˈnɒmɪks/ *noun, pl.*
بایۆنامیکس، ژینگەناسی، ئێکۆلۆژی: لێکۆڵینەوەی هەڵس‌وکەوت behaviour و گونجان یان سازانی adaptation زیندەوەرەکان organisms لە ژینگەی habitat سروشتی‌یەکەیان ◇ بوم‌شناسی

-biont *suffix*
پاشگر: زیندەوەری، بوونەوەری، ئۆرگانیزمی، بەشێکی زیندەوەر یان ئۆرگانیزم: *phycobiont* ◇ پسوند: یک موجود زنده، بخشی از موجود زنده

biophagous *adjective*
زیندەخۆر، بایۆفاگۆس: گیانەوەرێ کە لە ماکی زیندوی ئەندامی زیندوو دەخوا ◇ بیوفاگوس

biopharmaceutical *noun, adjective*
دەرمانێ کە لە سەرچاوە بایۆلۆژی‌یەکان بەرهەم هاتووە و ب.ت. ئەوەی کە بە رێگای بایۆتێکنۆلۆژی‌یەوە بەرهەم هاتبێ ◇ بیوفارماسیوتیکال

biophysical *adjective*
زیندەفیزیکی، سەربە زیندەوەرفیزیک یان زیندەفیزیک ◇ زیست‌فیزیکی

biophysicist *noun*
زیندە(وەر)فیزیک‌زان ◇ زیست‌فیزیکدان

biophysics /ˌbaɪəʊˈfɪzɪks, US ˌbaɪoʊ-/ *noun, pl.*
زیندەفیزیک، زیندەوەرفیزیک ◇ زیست‌فیزیک

biopic /ˈbaɪəʊpɪk, US ˈbaɪoʊ-/ *noun*
(نافەرمی) فیلمێ لەبارەی ژیانی کەسێکی تایبەتەوە، فیلمەژیان‌نامە، فیلمەسەربردە، فیلمی ژیان‌نامەیی ◇ بیوپیک

biopolymer *noun*
زیندەفرەپار(ژە) (مەتریالێکی پۆلیمێریک یان فرەپار(ژە)ی ناو زیندەوەرەکان، ب.ت. پرۆتئین، سیلیۆلۆز یان DNA) ◇ بیوپولیمر

bioprospecting *noun*
بایۆپراسپێکتینگ: گەڕان بە دوای جۆری رووەکی یان گیانەوەری کە دەرمانی پزشکی یان کۆمەڵە ناوێتەیێکی بەنرخی تر لەباری بازرگانی‌یەوە لێ بە دەست دێنرێ ◇ بیوپروسپیتینگ

bioprospector *noun*
کەسێ کە کاری بایۆپرۆسپێکتینگ دەکا ◇ بیوپروسپکتور

biopsy /ˈbaɪɒpsi, US -ɑːpsi/ *noun, pl.* biopsics
شانەدەرکێشی، شانەبری (لابردن یان تاقی‌کردنەوەی شانەیێ لە لەشی کەسێ کە نەخۆشە، بە مەبەستی دۆزینەوەی زیاتر لەبارەی نەخۆشی‌یەکەوە) ◇ بافت‌برداری

biopsychology, etc = psychobiology, etc

bioreactor *noun*
بایۆریاکتۆر ◇ بیورئاکتور

bioregion *noun*
زیندەناوچە ◇ بیوریجیون، زیست‌ناحیه

bioregional *adjective*
زیندەناوچەیی، سەربە زیندەناوچە ◇ وابسته به بیوریجیون

bioregionalism *noun*
زیندەناوچەگەری، بایۆریجیۆنالیسم (باوەڕێ کە دەبێ چالاکی‌یەکانی مرۆڤ دەبێ بخرێتە ناو چوارچێوەی ژینگەناسی و جوگرافیاوە تا هی سیاسی) ◇ بیوریجیونالیسم

bioregionalist *noun*
زیندەناوچەگەر، زیندەوەرناوچەگەر بایۆریجیۆنالیست ◇ بیوریجیونالیست

biorhythm /ˈbaɪəʊrɪðəm, US ˈbaɪoʊ-/ *noun*
سووڕی زیندەیی یان زیندەوەری، بایۆریزیم، بایۆریتم ◇ چرخەی زیستی

biorhythmic *adjective*
سەربە سووڕی زیندەیی یان بایۆریزیم ◇ وابسته به چرخەی زیستی

BIOS *abbreviation* Basic Input/Output System
(کامپیوتێر) بایۆس، بیۆس: کۆمەڵە دەستووریکی کامپیوتێر لە firmware دا کە کردارەکانی ئینپوت و ئەوتپوت کۆنترۆڵ ئەکا ◇ بیوس

biosafety *noun*
زیندەپارێزی: راگرتنی بارودۆخی بێ‌مەترسی لە توێژینەوە زیندەناسی‌یەکاندا سەبارەت بە پێشگیری لە زیان گەیشتن بە مرۆڤ، بوونەوەرە ناتوێژینگەیی‌یەکان یان ژینگە ◇ بیوسافتی

bioscience /ˌbaɪəʊˈsaɪəns, US ˌbaɪoʊ-/ *noun*
هەر یەک لە زانستەکانی ژیان ◇ بیوساینس

bioscientist *noun*
زانستەوانی هەر یەک لە زانستەکانی ژیان ◇ بیوساینتیست

bioscope *noun*
(زۆرتر ئەفریکای باشووری) سینەما، فیلم ◇ سینما، فیلم

biosecurity /ˈbaɪəʊsɪˈkjʊərəti, US ˈbayousəˈkjʊərəti/ *noun*
چالاکی بەرگیری لە تەنینەوە و بڵاوبوونەوەی نەخۆشی و ئازاری رووەکی و گیانەوەری لە مەڵبەندێکەوە بۆ یەکێکی تر: *the importance of biosecurity in poultry farming* ◊ *biosecurity measures to prevent another outbreak* ◇ بیوسکیوریتی

biosensor *noun*
زیندەهەستەوەر: دەزگایێ بۆ بەکارهێنانی

زیندەوەرەکان یان گەردە بایۆلۆژیکی یەکان، ب.ت. هەوینە یان ئاتتی بادی یەکان، بۆ دۆزینەوە یان دەس نیشان کردنی بوونی ماکە کیمیایی یەکان ۞ بیوسنسور

-biosis *suffix, pl.* bioses

پاشگر: شێوەی ژیان: para*biosis* ۞ پسوند: طرز زندگی

biosolids *noun, pl.*

ماکێکی ئەندامی کە لە ئاوەڕۆ یان پاشەڕۆ دەس خراوەتەوە، ب.ت. لە بواری کشت وکاڵدا بەکاردێنرێ ۞ بیوسالیدس

biosphere /'baɪəʊsfɪə(r), US 'baɪoʊsfɪr/ *noun*

بایۆسفێر، زیندەچین، زیندەوەرچین، چینەژینە، زیندەسفێر ۞ زیستکره

biospheric *adjective*

سەربە بایۆسفێر، چینەژینەیی ۞ وابسته به زیستکره

biostatistic *adjective*

سەربە زیندەسەرژمێری (زیندەوەرەکان) ۞ وابسته به بیواستاتیک

biostatistics *noun, pl.*

زیندەسەرژمێری، سەرژمێری زیندەوەرەکان، زیندەوەرسەرژمێری ۞ بیواستاتیک

biostratigrapher *noun*

بایۆستراتیگرافێر ۞ بیواستراتیگرافر

biostratigraphic *adjective,* also biostratigraphical

سەربە بایۆستراتیگرافی ۞ بیواستراتیگرافی

biostratigraphy /ˌbʌɪə(ʊ)strəˈtɪɡrəfi/ *noun*

لقێ لە stratigraphy لەبارەی بووبەردەکان و بەکارهێنانیان بۆ دیاریکردنی ڕێکەوتی پێکهاتنی بەردەکان ۞ بیواستراتیگرافی

biosynthesis *noun*

پێکهاتنی ئاوێتە کیمیایی یەکان لە لایەن کاری ئۆرگانیزمە زیندووەکانەوە؛ بەرهەمهاتنی ئاوێتەیێکی کیمیایی لە لایەن ئۆرگانیزمێکی زیندووەوە (یان زیندەوەرێکەوە) ۞ بیوسنتز

biosynthetic *adjective*

سەربە biosynthesis ۞ وابسته به بیوسنتز

biosystematics *noun, pl.*

بایۆسیستماتیک: پۆلێن ناسی taxonomy لەسەر بنچینەی توێژینەوەی گەشەسەندنی بۆماوەیی یان ژێنێتیکی حەشیمەتەکانی گیانەوەران و ڕووەک و گیا ۞ بیوسیستماتیک

biota /bʌɪ'əʊtə/ *noun*

بایۆتا، زیندەمەنی: ڕووەک و گیانەوەرانی ناوچە، ژینگە یان سەردەمێکی زەوی ناسی، flora و fauna ی ناوچەیی ۞ بیوتا

biotech = short for biotechnology

biotechnological *adjective*

زیندەتێکنۆلۆژیکاڵ ۞ وابسته به تکنولوژی یا فناوری زیستی

biotechnologist *noun*

زیندەتێکنۆلۆژیست ۞ بیوتکنولوژیست

biotechnology /ˌbaɪəʊtek'nɒlədʒi, US ˌbaɪoʊtek'nɑːl-/ *noun*

زیندەتێکنۆلۆژی، زیندەوەرتێکنۆلۆژی، بایۆتێکنۆلۆژی ۞ تکنولوژی یا فناوری زیستی

biotelemeter *noun*

زیندەدوورپێو، زیندەمەودا پێو ۞ بیوتلمتر

biotelemetric *adjective*

سەربە زیندەدوورپێوی یان زیندەمەوداپێوی ۞ وابسته به بیوتلمتری

biotelemetry *noun*

زیندەدوورپێوی، زیندەوەردوورپێوی، زیندە(وەر)مەوداپێوی: (بە)شوێن کەوتن یا چاودێری(کردن) مرۆڤ و ئاژەڵ لە مەوداییکەوە بە بەکارهێنانی دوورپێو telemetre، دۆزینەوە و پێوانی کار و چالاکی یان بارودۆخی مرۆڤ و گیانەوەران (وەک لێدانی دڵ و تێمپراچێری لەش) لە مەوداییکەوە ۞ بیوتلمتری

bioterrorism *noun*

زیندەترۆریزم، زیندەترسکاری، زیندەترۆرکاری (= ترۆریزمێ کە لەودا چەک وچۆڵی بایۆلۆژیکی بەکاردێنرێ، کردەوەیێکی توندوتیژانە کە ماکی زیندوو وەک بەکتریا بەکاردێنێ بۆ هەڕەشە یان کوشتنی خەڵک بۆ مەبەست و هۆی سیاسی) ۞ بیوتروریسم

bioterrorist *noun, adjective*

زیندەترۆریست، زیندەترسکار، زیندەترۆرکار، زیندەترۆریستی ۞ بیوتروریست، بیوتروریستی

biotic /bʌɪ'ɒtɪk/ *adjective,* also biotical

زیندەیی، ژینی، ژیانی: *biotic diversity* ۞ زیستی، حیاتی

-biotic *suffix*

پاشگر: خاوەنی شێوەیێکی (تایبەتی) ژیان: *endobiotic* (بنەڕەت: لە *biōtikos* یونانی یەوە) ۞ پسوند: دارای طرز زندگی خاص

biotic potential *noun*

توانایی ژیان: توانستی ژیان: توانایی خۆماکی زیندەوەرێ یان جۆرێ بۆ زاوزێ یان مانەوە ۞ استعداد حیاتی

biotin /'bʌɪətɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) بایۆتین: ڤیتامین H، B ی ئاوێتە یا تێکەڵ ($C_{10}H_{16}O_3N_2S$)، لە زەردێنەی هێلکە، جەرگ و ماستدا هەیە ۞ بیوتین

biotite /'bʌɪətʌɪt/ *noun*

بایۆتایت، بیۆتیت، بایۆتیت: جۆرێ کانی توێ توێی ڕەش، قاوەیی توند و ڕەشی سەوزباو، وەک پێکهێنەری زۆر تەختەبەرد و کەڤری

biotititic (گۆڕاو metamorphic یان ئاگرین (*adj*؛ بنەڕەت: لە ناوی کانیناسی فەرەنسی -.J (B. *Biot* (1774–1862) ۞ بیوتیت

biotope /'bʌɪətəʊp/ *noun*
(ژینگەناسی) زیندەبوو(م)، زیندەشوێن، زیندەژینگە ۞ بیوتوپ

biotoxin *noun*
زیندەژار، ژاری سروشتی، ژاری بایۆلۆژیکی: ماکێکی ژاراوی کە زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ بەرهەمی دێنێ ۞ بیوتوکسین

biotransformation *noun*
زیندەگۆڕان: گۆڕانە ئاوێتە کیمیاییەکانی chemical compounds نێو سیستەم یان ڕێکخستەیێکی زیندوو، زنجیرەیێ لە گۆڕانە کیمیاییەکانی نێو ئاوێتەیێ ب.ت. دەرمانێ، لە ئەنجامی چالاکی هەوێنەیی یان شتێکی تر بەهۆی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی زیندووەوە ۞ بیوترانسفورماسیون

biotron *noun*
مەلبەندێکی توێژینگەیی کۆنترۆڵکراو، بۆ بەرهەمهێنانی ئەو ئۆرگانیزمە یەکسانانە داڕێژراوە کە لە تاقیگەری (زانستی) بەکاردێترین ۞ بیوترون

bioturbated *adjective*
زیندەشێواو: تووشبوو بە شێوان یان تێکچوونی نیشتووەکان یان چینەکانی خاک لە لایەن ئۆرگانیزمە زیندووەکانەوە ۞ بیوتورباتید

bioturbation /ˌbʌɪəʊtəː'beɪʃ(ə)n/ *noun*
زیندەشێوان: شێوان یان تێکچوونی نیشتووەکان یان چینەکانی خاک لە لایەن ئۆرگانیزمە زیندووەکانەوە ۞ بیوتورباسیون

biotype *noun*
هاوجۆر، بیوتایپ، بایۆتایپ، (هاو)ژینۆتایپ، کۆمەڵێ لە زیندەوەر یان ئۆرگانیزمەکان کە ژینۆتایپێکیان هەیە ۞ بیوتیپ، همنوع

biotypic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە بیوتایپەوە هەیە ۞ وابسته به بیوتیپ

biowarfare = biological warfare

bioweapon = biological weapon

biparental *adjective*
دووباوانی، جووتباوانی: سەربە یا بەرهەم هاتووە یان دوو باوان parents دەگرێتەوە ۞ دووالدی

biparentally *adverb*
لەباری دووباوانی یان جووتباوانی(یەوە) ۞ از لحاظ دووالدی

biparous *adjective*
1 چوارەزێ، دووانە(دووانە)زێ 2 (ڕووەکناسی) جووت تەوەری، دووتەوەری، دوولقی ۞ 1 دوقلوزا 2 دومحوری

bipartisan /ˌbaɪpɑːtɪ'zæn, US ˌbaɪ'pɑːrtɪzn/ *adjective*
a bipartisan policy: دووپارتی، دووحیزبی ۞ دوحزبی

bipartisanship *noun*, also bipartisanism
دووپارتیتی، دووحیزبیتی ۞ دوحزبی بودن

bipartite /baɪ'pɑːtaɪt, US -'pɑːrt-/ *noun*
دووبەشی، دووکەرتی، دووکەرتە، دووبەشە (bipartitely *adv*) ۞ دوقسمتی

biped /'baɪped/ *noun*
گیانەوەری دووپێ ۞ جانور دوپا

bipedal /ˌbaɪ'piːdl, US -'pedl/ *noun*, *adjective*
(گیانەوەری) جووتپێ، دووپێ، دووپا (bipedally *adv*) ۞ دو پا

biphasic /bʌɪ'feɪzɪk/ *adjective*
دوودۆخی، دوودۆخەیی، دووفازی ۞ بیفازی

biphase *noun*
دوودۆخ، دوودۆخە، دووفاز ۞ بیفاز

biphenyl /bʌɪ'fiːnʌɪl, US bʌɪ'fɛnɪl/ *noun*
(کیمیا) بایفینیل، دووفینیل، دووفینایل ۞ بیفنیل

bipinnate /bʌɪ'pɪneɪt/ *adjective*
(ڕووەکناسی) جووتپەڕی، بە دوو ڕیز گەڵای پەڕئاساوە ۞ بیپینیت

biplane /'baɪpleɪn/ *noun*
فڕۆکەی دووباڵە یان دووباسکە، فڕۆکەی جووتباڵ ۞ هواپیمای دوباله

bipod /'bʌɪpɒd/ *noun*
دووپایە، دووپاچکە ۞ دوپایه

bipoalr /ˌbaɪ'pəʊlə(r), US -'poʊlər/ *adjective*
1 دووجەمسەری، دووجەمسەرە 2 (هەروەها bipolar disorder لە (manic-depressive دەناڵێنێ (bipoalrity *n*: دووجەمسەریتی) ۞ دوقطبی

bipolar disorder *noun*. also -ar affective disorder or manic-depression
(دەروونناسی) تێکچوون یان نەخۆشی دووجەمسەری: جۆرێ نەخۆشی دەروونی کە دەبێتە هۆی گۆڕانی کوتوپڕ (لە یەکجار دڵتەنگییەوە بۆ خۆشحاڵییێکی یەکجار) ۞ اختلال دوقطبی

bipyramidial *adjective*
دووقووچەکی، دووپیرامیدی، دووقووچکەیی ۞ دوهرمی

biracial *adjective*
دووڕەگەزی، دوونژادی (biracialism *n*) ۞ دونژادی

biramous /bʌɪ'reɪməs/ *adjective*
دوولق، جووتلک، دوولکانە، خاوەنی دوو لق ۞ دوشاخه

birch /bɜːtʃ, US bɜːrtʃ/ *noun*

1 درەختی بێتولە، بێتولە، تووس، تزز، داری تووس [*Betula pendula* (هی زیوی) و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 کوتان، لێدان، تەمێ، تاشان (birchen *adj* (archaic)) ۞ 1 درخت غان، چوب غان 2 تنبیه

Bircher *noun*
لایەنگری کۆمەڵەی John Birch ڕێکخراوەی ڕاستخوازی توندڕەوی ئەمریکای دژەکۆمۆنیست، لە 1958 دامەزرا (لە ناوی جان بیرچ، ئەفسەری هێزی ئاسمانی ئەمریکا کە لە 1945 لە چین بە دەستی کۆمۆنیستەکان کوژرا؛ Birchism *n* (Birchist or Birchite *n* ۞ بیرچر

birch tree *noun*
بێتولە، دارەتووس، دار یان درەختی بێرچ ۞ درخت غان

birchwood /'bɜːtʃwʊd, US 'bɜːrtʃ-/ *noun*
بێتولە، داری تووس یان بێرچ ۞ چوب غان

bird /bɜːd, US bɜːrd/ *noun*
1 باڵدار، باڵندە، فڕندە، پەلەوەر، مەل 2 مرۆ، بنیادەم، پیاو، کچ، کەنیشک ۞ 1 پرندە، مرغ 2 آدم، دختر

birdbrain /'bɜːdbreɪn, US 'bɜːrd-/ *noun*
مرۆی گەوج و کەر ۞ آدم احمق

birdbrained *adjective*
گەوج، کەر ۞ احمق

birdcage /'bɜːdkeɪdʒ, US 'bɜːrd-/ *noun*
بێرکم، ڕکە، قەفەس ۞ قفس

bird cherry *noun*
گێلاسی باڵندە(خۆرە [*Prunus padus*]) ۞ گیلاس پرندە

bird-eating spider *noun*, also bird spider = tarantula

birder *noun*
باڵندەگر، باڵندەباز (بە مەبەستی فرۆشتنی لە بازاڕدا) ۞ پرندەباز

bird-fancier *noun*
باڵندەوان، باڵندەگر، باڵندەباز ۞ پرندەباز

birdie /'bɜːdi, US 'bɜːrdi/ *noun*, = shuttlecock
جوجو، جووجەڵە (بە زمانی منداڵان) ۞ جوجە

birding = birdwatching

bird-like *adjective*
باڵندەئاسا، پەلەوەرئاسا، شێوەپەلەوەر ۞ پرندەوار، پرندەمانند

birdlime /'bɜːdlaɪm, US 'bɜːrd-/ *noun*
موخور، دەمکانە، چەسپی باڵندە، باڵندەگرە (بەسەر چڵوپۆپی داردا دەیماڵن تا باڵندەکان پێوە بگرێ) ۞ چسب پرندە

bird of paradise *noun*
باڵندەی بەهەشتی (*pl.* birds of paradise) 1 (لە گینەی نوێ [خێزان Paradisaeidae: زۆر جۆرن]) 2 (هەروەها bird of paradise flower زمانەدرێژە، جۆرێ ڕووەکی ئەفریکای باشووری [*Strelitzia regina* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ 1 پرندەی بهشتی 2 نوعی گیاه

bird of passage *noun*
1باڵندەی کۆچەر 2 مرۆی هەمیشە ڕێبوار، هەمیشە لە سەفەر ۞ 1 پرندەی مهاجر 2 آدم همیشه در سفر

bird of prey *noun*
باڵندەی ڕاو یان ڕاوی (ب.ت. هەڵۆ، باز و کوندە) ۞ پرندەی شکاری

bird pepper *noun*
(ڕووەکناسی) جۆرێ بیباری گەرمێنانی ئەمریکا [*Capsicum annuum var.* tropical *glabriusculum*] ۞ نوعی فلفل

birdseed /'bɜːdsiːd, US 'bɜːrd-/ *noun*
دان، خۆراکی مەل و باڵندە ۞ دان مرغ

bird's-eye *noun*
1 (هەروەها bird's-eye speedwell) وشەیێکی ئەمریکای باکووری بۆ germander speedwell 2 چاوەباڵندە: جۆرێ نەخشی وردی چنراو کە خاڵێ لە ناوەندی دایە ۞ بیردز ای

bird's-eye maple *noun*
کەوتی چاوباڵندەیی: داری درەختی کەوتی ئەمریکایی کە نیشانەیێکی چاوئاسای بەسەرەوەیە ۞ نوعی چوب

bird's-eye primrose *noun*
گوڵئەرخەوانی چاوباڵندەیی؟ [*Primula farinosa*] ۞ نوعی گل

bird's-eye view *noun*
1 دیدی حەوایی یان لە بەرزاییەوە، دیمەنی ئاسمانی یان (لە) بەرزایی (یەوە، هی باڵندە، لە فڕیندا) 2 بۆچوونی گشتی، لێکۆڵینەوەیەکی سەرپێیی ۞ 1 منظرەی هوایی 2 نظر کلی، تحقیق اجمالی

bird's-foot *noun, pl.* bird's-foots
پێچۆلەکە؟، جۆرێ ڕووەکی دانەوێلەیی، کەڵووەکانی شێوەی پێی باڵندە دەدەن [*Ornithopus perpusillus*] ۞ نوعی گیاه

bird's-foot trefoil *noun*
وینجەکێویلە، سێپەڕەی پێباڵندەیی؟، سیوارا: جۆرێ گیای دانەوێلەیی چکۆلە، گەڵاکانی سێپەلن [*Lotus corniculatus*] ۞ نوعی گیاه

bird's-nest *noun*
1 جۆرێ ڕووەکی گوڵدەرکەری saprophytic زەردباو یان قاوەییباو [*Monotropa hypopitys* (هی زەرد) و *Pterospora andromeda* (زلەکەی، ئەمریکای باکووری)] 2 جۆرێ کارگ [*Crucibulum laeve* و جۆرەکانی تر، خێزان Nidulariaceae] ۞ 1 نوعی گیاه 2 نوعی قارچ

bird's-nest orchid *noun*
جۆرێ گیاسارمەی گوڵدەرکەری saprophytic قـاوەیـی زەردبـاو [*Neottia nidus-avis*] ◌ نوعی ثعلب
bird song /'bɜːdsɒŋ, US 'bɜːrdsɔːŋ/ *noun*
خوێندنی باڵندە ◌ آواز پرنده
birdstrike *noun*
لێکەوتنی باڵندە و فڕۆکە ◌ برداستریک
bird table *noun*
مێزی دان، تەختەی دان، تەختەدان (لەسەر ڕۆ دەکەن بۆ باڵندەکان) ◌ میز دان مرغ
birdwatcher /bɜːdwɒtʃə(r), US 'bɜːrdwɑːtʃər, -wɔːtʃ-/ *noun*
باڵندەوان، باڵندەناس (تازانستی) ◌ پرندەشناس
birdwatching *noun*
باڵندەوانی، باڵندەناسی ◌ پرندەشناسی
birdwing *noun*
پەپوولەی باڵباڵندە [توخم *Ornithoptera*: چەندین جۆرن، Queen Alexandra's birdwing دادەگری (*O. alexandrae*)، گەورەترین پەپوولەی جیهان] ◌ نوعی پروانە
birefringence /ˌbʌɪrɪ'frɪn(d)ʒ(ə)ns/ *noun*
(فیزیک) جووتشکانەوە، شکانەوەی دووانی، شکانەوەی دووبەرامبەر یان دووچەندان ◌ انکسار مضاعف double refraction
birefringent /ˌbʌɪrɪ'frɪn(d)ʒ(ə)nt/ *adjective*
جووتشکاوە، شکاوەی دووبەرامبەر یان دووچەندان ◌ انکسار مضاعف
bireme /'bʌɪriːm/ *noun*
جۆرێ گەمی شەڕکەری کۆن بە دوولا سەولەوە ◌ بیرم
biretta /bɪ'rɛtə/ *noun*
کڵاوێکی چوارگۆشە، پیاوانی کاتۆلیکی ڕۆم لەسەریان دەکرد ◌ بیرتا
biri = bidi
biriani /ˌbɪrɪ'ɑːni/ *noun*, also biriyani or biryani
بریانی (جۆرێ چێشتی هیندی) ◌ بریانی
birl /bɔːl/ = spin, whirl (Scottish)
birlinn /'bəːlɪn, US 'bɪə-/ *noun*
جۆرێ گەمی یان بارجی گەورە، لە دوورگەکانی ڕۆژاوای سکاتلەند بەکاردێنرا (لە گەیلی سکاتلەندییەوە وەرگیراوە) ◌ بیرلین
Birman /'bəːmən/ *noun*
جۆرێ پشیلەی تووکدرێژی کلک و سەر و لاق ڕەش ◌ بیرمن
biro /'baɪrəʊ, US 'baɪroʊ/ *noun, pl.* biros
(دروشمی بازرگانی، بریتانیا) بایرۆ، خودکار (بنەڕەت: لە ناوی László József *Biró* داهێنەری هەنگاریایی بایرۆ یان خودکار) ◌ خودکار
birr /bəː/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی ئەتیۆپیا، بەرامبەر بە سەد cent ◌ بر
birth /bɜːθ, US bɜːrθ/ *noun*
1 پەیدابوون، (لەدایک)بوون 2 زایین، زاد، زایشت، دیتن، منداڵبوون 3 سەرەتا، دەسپێک، بەرایی، ڕەچەڵەک، بنەچەک: *the birth of a woman ◊ new society in South Africa* 4 زێد، شوێنەزا *of noble birth* ◌ 1 زایش، تولد 2 زایمان 3 مبدأ، پیدایش، آغاز، تبار 4 زادگاه
birth certificate *noun*
پێناس، بووننامە، سجیل ◌ شناسنامه
birth control *noun*
1 زاوزێ ڕاگرتن، مەهار یا کۆنترۆڵی زاوزێ 2 بەرگیری (لە سکپڕی) ◌ 1 کنترل موالید 2 جلوگیری
birthday /'bɜːθdeɪ, US 'bɜːrθ-/ *noun*
1 ڕۆژەزا، ڕۆژی لەدایکبوون، زا(د)ڕۆژ 2 جەژن یان ئاهەنگی لە دایکبوون، زاسووران (in one's birthday suit: بە شۆخی) ڕووت، ڕووتەڵ، ڕووتوقووت، بێبەرگ) ◌ 1 زادروز، روز تولد، میلاد 2 جشن روز تولد
birthing /bɜːθɪŋ, US bɜːrθ-/ *noun*
منداڵبوون، لێبوونەوە ◌ وضع حمل
birthing pool *noun*
گەرماو یان حەوزی منداڵبوون ◌ حمام وضع حمل
birthmark /'bɜːθmɑːk, US 'bɜːrθmɑːrk/ *noun*
خاڵی زگماکی یا خودایی، نیشانەزا، نیشانەی سکماک ◌ لکەی مادرزادی
birth mother *noun*
دایکی ڕاستەقینە ◌ مادر حقیقی
birthplace /'bɜːθpleɪs, US 'bɜːrθ-/ *noun*
شوێنی لەدایکبوون، زێد، زاینگە ◌ زادگاه
birth rate *noun*, also birthrate
ڕادەی لەدایکبوون، ڕێژەی لەدایکبووان ◌ میزان موالید
birthright /'bɜːθraɪt/ *noun*
1 مافی سروشتی 2 مافی کوڕەگەورە ◌ 1 حق مسلم 2 حق پسر ارشد
birth sign *noun*
(ئەستێرەبینی) نیشانەی بوون ◌ علامت تولد
birthwort *noun*
جۆرێ ڕووەکی هەڵچوو، گوڵەکانی شێوەدڵن، زوو بۆ یارمەتی منداڵبوون و بۆ بەربێنفڕێدان بەکاردێنرا [توخم *Aristolochia*] ◌ زراوند
biryani = biriani
Bisayan = Visayan
biscotti /bɪ'skɒti/ *noun, pl.*

جـۆرێ تۆشـەی چکۆلـەی لاکێشـەیی ئیتالیـایی (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ۞ بیسکوتی

biscuit /ˈbɪskɪt/ *noun*

1 غـوڕابی، تۆشـە، جـۆرێ نـانی نـەرم 2 ڕەنگـی قاوەیی کاڵ یان ڕۆشـن، ڕەنگـی قـاوەیی مەیلـەو زەرد 3 گـڵێنەی بێلیـاو یـان بێلۆعـاب ۞ 1 بیـسکویت 2 رنگ قهوه‌ای روشن 3 سفالینه‌ی بدون لعاب

bisection /baɪˈsekʃn/ *noun*

لەتانـدن، لـەتکـردن، دوونیـوکردن، نیوانـدن، دووکەرتانـدن، کردنـە دوونیـو ۞ تنـصیف، دوقطعه‌سازی

bisector *noun*

نیوێنەر، لەتکەر، لەتێنەر، دووکەرتێنەر (گۆشـە) ۞ نیمساز

bisectrix /baɪˈsektrɪks/ *noun*

نیوێنەر، لەتکەر، لەتێنەر، دووکەرتێنەر (گۆشـە) ۞ نیمساز

biserial *adjective*

(ڕووەکناسـی، گیانەوەرناسـی) دووزنجیرەیـی، دووڕیزی ۞ بیسریال

bisexual /ˌbaɪˈsekʃuəl/ *adjective, noun*

adj دووڕەگـەزە، دووزایەنـدی، نێرەمـووک، نەنێرنەمێو، (سەربە) هەردوو ڕەگەز، دووڕەگەزانە *n* کـەسێکی دووڕەگـەزباز ۞ *adj* دوجنـسی، (وابسته به) هردو جنس *n* آدم دوجنس‌باز

bisexuality /ˌbaɪˌsekʃuˈæləti/ *noun*

دووڕەگـەزە بـوون، نێرەمووکێتی، دووڕەگـەزێتی ۞ دوجنسی بودن

bish *noun*

لێهەڵقلیـشان، هەڵـەی زەق یـان گەوجانـە ۞ اشتباه فاحش

bishop /ˈbɪʃəp/ *noun*

1 گەورەقەشە، سەرقەشە، ئۆسقوف 2 (شەترەنج) فیـل، کـوول 3 (هەروەها bishop bird) جـۆرێ باڵنـدەی جـۆلای ئـەفریکایی، نێـرەکـەی بـە پەڕوپـۆی سـوور، پرتەقاڵی، زەرد یـان ڕەشـەوە [توخم *Euplectes*: چەندین جۆرن] 4 مەی تیـژ (بنـەڕەت: لـە یۆنـانییـەوە "ژووررِوان") ۞ 1 اسقف 2 (شطرنج) فیل 3 نوعی پرنده 4 نوعی شراب

bishopric /ˈbɪʃəprɪk/ *noun*

پلەوپایە یان مەڵبەندی سـەرقەشـە (ئۆسـقوف) ۞ مقام یا قلمرو اسقفی

bishop suffragon = suffragon

Bislama /ˈbɪʃləˌmɑː/ *noun*, also Beach-la-mar or Bêche-de-mer

جۆرێ زمانی پیجین لەسـەر بنـەمای ئینگلیـسی، وەک زمـانی هاوبـەش لـە فیجـی و دوورگـەکانی سـولۆمۆن و زمـانی فـەرمی لـە Vanuata بەکاردێترێ ۞ بیـسلاما

bismillah /bɪsˈmɪlə/ *interjection*

ب(یـ) سمیللا، بە ناوی خودا ۞ بسم‌الله

bismuth /ˈbɪzməθ/ *noun*

بیـسـزمێس، بیزمـوس (بـە ژ.گ. 83، ن. Bi؛ bismuthic *adj*) ۞ بیـسموت

bismuth subsalicylate *noun*

دەرمانـێ $C_7H_5BiO_4$، لـە ڕێگـای دەمـەوە دەخـوردرێ و بـۆ سـکەشـۆرە diarrhea، دڵپێکاهاتن nausea و بەدهەرسی indigestion بەکاردێترێ ۞ نوعی دارو

bison /ˈbaɪsn/ *noun, pl.* same

(گیانەوەرناسی) بایـسێن، بیزۆن، جـۆرێ گـامێش، گـای ئـەمریکی [بوفـالو یـان *Bison bison*] و *B. bonasus* (گامێشی ئەمریکای باکووری) و (ئەوروپا، ئێستا تەنیا لە پۆلەند (لەهێستان)] ۞ بیزون

bisphenol A /ˈbɪsfiːnɒl/ *noun*

(کیمیا) جـۆرێ ئاوێتـەی ئەنـدامی دەسـکرد، لـە بەرهـەمهێنـانی کـەتیرە و جـەوی epoxy و فرەپارژەی ترا بەکاردێترێ ۞ بیـسفنول آ

bisque[1] /bɪsk, US biːsk/ *noun*

سوپێکی خەست لە قرژاڵ و لەپکەدارانی تر ساز دەکرێ ۞ بیسک

bisque[2] /bɪsk/ = biscuit3

Bisto /ˈbɪstəʊ/ *noun*

(دروشـمی بازرگـانی) گـەردە یـان پـودرێ بـۆ خەستکردنەوە، تاموبۆن پێدان و ڕەنگاندنی ئـاو و گۆشت ۞ بیستو

bistort /ˈbɪstɔːt/ *noun*

(ڕووەکناسـی) پـێچۆلەکـە، مێوژەهـەواری، مارۆلە [*Polygonum bistorta* و جۆرەکانی تر] ۞ انجبار

bistoury /ˈbɪsturi/ *noun, pl.* bistouries

جۆرێ چەقۆی نەشتەرگەری دەمباریکی ڕاست یان چەماو ۞ بیستوری

bistre /ˈbɪstə/ *noun, pl.* US also bister

جۆرێ ڕەنگی زەردی مەیلەو قاوەیی، لە ڕەشی داری سووتاو دروست دەکرێ ۞ بیستر

bistro /ˈbiːstrəʊ, US -stroʊ/ *noun, pl.* bistros

چـایخانـە، خواردنگـەی بچـوک، کافـە ۞ رستوران کوچک و غیررسمی

bisulcate *adjective*

دوودرزە، دووقلیشتە ۞ دوشکافه

bisulphate *noun*, US bisulfate

(کیمیا) خوێی ئانیۆنی HSO_4 ۞ بی‌سولفیت

bit[1] /bɪt/ *noun*

بیت (= چکۆلەترین یەکـەی زانیـاری کـامپیوتێر) ۞ بیت

bit[2] /bɪt/ *noun*

1 لەغاو، ناوخۆری، لغاف (ئەسپ) 2 سـەرمەتە، سەرەمەتە، سەرەسمۆ، سمۆ 3 تیغە، دەم (ڕەندە

یان سمۆ) ◌ 1 دهنه 2 سر مته، مته 3 تیغه

bit[3] /bɪt/ *noun*

1 پەنچک، کوت، لەت، پارچە 2 نەختێ، تۆزقاڵێ، کەمێ، پشکێ، برێ 3 ماوەیێ 4 بڕێکی زۆر، لۆدە، کۆما 5 بەش، پشک 6 سکە، کۆین 7 بیت (12½ سێنت) 8 تا ئەندازەیێ، تا رادەیێ ◌ 1 قطعه، تکه 2 ذره، خرده 3 مدتی 4 مقدار زیاد، توده 5 سکه 6 سهم 7 بیت 8 تقریباً

bit[4] /bɪt/ = past of bite

bitch /bɪtʃ/ *noun*

1 دیل، دیلەسەگ 2 مێ یان دیلی گورگ، ریوی، سمۆری ئاوی 3 سکالا، پرتەوبۆڵە 4 کێشەنەرەوە 5 بێحەیا، ژنی هەرزە و لەشفرۆش، سەلیتە ◌ 1 مادەسگ 2 بیتچ 3 شکایت، غرولند 4 مشکل‌ساز 5 زن هرزه

bitchery *noun, pl.* bitcheries

هەڵسوکەوتی قینگیرانە یان بوغزاوییانە ◌ رفتار مغرضانه

bitchiness /'bɪtʃinəs/ *noun*

1 قینەونی، غەرەزاوی‌بوون 2 بەدخولکی، رووناخۆشی، بەدخویی ◌ 1 مغرض بودن 2 بدخلقی

bitching *adjective, adverb,* also bitchen

adj یەکجار باش *n* یەکجار ◌ *adj* عالی *n* خیلی

bitchy /'bɪtʃi/ *adjective* (bitchier, bitchiest)

1 کیناوی، بوغزاوی، غەرەزاوی، قینلەزگ 2 بەدخوو، بەدخولک، رووناخۆش، پیس (bitchily *adv*) ◌ 1 مغرض 2 بدخلق، خبیث

bite /baɪt/ *noun*

1 قەپ، گاز، گازگرتن، گەزین، گەستن، قەپگرتن، قەپاڵ، ددان لێگیرکردن 2 چزوو 3 تیکە، پاروو 4 تەزوو، تەز 5 هێز، تین، ستین، برشت، قەوەت 6 (چێشت و تام) تیژی، دۆخی ◌ 1 گاز، عمل گاز گرفتن 2 نیش 3 لقمه 4 سوز 5 زور، قوت 6 (غذا) تندی

bite-size *adjective,* also bite-sized

پڕبەدەم، دەمبەر، پڕدەم ◌ یک دهان پر

biting /'baɪtɪŋ/ *adjective*

1 بەتەزوو، تەزوودار، بەتەز، ئێسکبڕ، زۆرسارد و ناخۆش: *a -ing wind* 2 توند، رەق، ناخۆش، تاڵ: *a biting wit* ◌ 1 سوزدار 2 نیشدار

bitingly /'baɪtɪŋli/ *adverb*

بە شێوەیەکی توند و تاڵ ◌ به طور نیشدار

bitmap /'bɪtmæp/ *noun*

بیتمەپ (کامپیوتێر) ◌ بیتمپ

bitonal /baɪ'təʊn(ə)l/ *noun*

(موسیقا) بیتۆناڵ ◌ بی‌تونال

bitonality /,baɪtəʊ'næləti, US -toʊ-/ *noun*

(موسیقا) بیتۆنالیتی ◌ بی‌تونالیتی

bit part *noun*

بەشێکی چکۆلە (لە فیلمێ و هتد)، کورتەبەشێ، لابەشێ، نیمچەبەشێ ◌ بخش جزئی

bit stock *noun*

سمۆ، مەتە، سمۆی دەستی ◌ مته، متەی دستی

bitten /'bɪtn/ = past participle of bite

bitter /'bɪtə(r)/ *adjective, noun*

adj 1 تاڵ، توند، تیژ، ناخۆش 2 تەزدار، ناخۆش و زۆرسارد (هەوا) 3 رقهەستاو، تووڕە، نارەحەت *n* 1 ئاوجۆی تاڵ، بیرەی خەست 2 سەختی، کوێرەوەری، کڵۆڵی، مەینەتی، بەدبەختی ◌ *adj* 1 تلخ، حاد، نیشدار 2 سوزدار 3 عصبانی *n* 1 آبجوی بیتر 2 مشقت، بدبختی

bitter apple = colocynth

bittercress *noun*

تەرەتیزەتاڵە، کووزەلەتاڵە؟، کووزەلەمارانە؟ [تۆخم *Cardamine*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی گیاه

bitter lemon *noun*

ئاولیمۆی گازدار و تاڵ ◌ آب‌لیموی گازدار و تلخ

bitterling *noun*

جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی ناوەندی ئەورووپا، گەراکانی لەنێو mussel ەکاندا پەرە دەسێنێ [*Rhodeus amarus*] ◌ نوعی ماهی

bitterly /'bɪtəli, US -tərli/ *adverb*

1 بە تاڵی 2 بە سەختی، سەخت، توند، بە گرانی، بە توندی: ◊ *bitterly ashamed* ◌ 1 بە تلخی 2 به سختی، شدیداً ◊ *bitterly disappointed*

bittern[1] /'bɪtən, US -tərn/ *noun*

خەمخورە، شاهۆ، شافەنشین، وێرغاڵ [*B. stellaris*] *Botaurus* (ئوراسیا)، *lentiginosus* (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر] ◌ بوتیمار

bittern[2] /'bɪtən, US -tərn/ *noun,* also bitterns

تالاو (گیراوەیێکی خەست) ◌ بیترن

bitterness /'bɪtənəs/ *noun*

توندی، تاڵی، ناخۆشی، سەختی ◌ نیشداری، تلخی، حدت، سختی

bitter orange = Seville orange

bitter pit *noun*

کونەتاڵە (لەسەر سێو و بەهۆی کەمی کالسیۆم) ◌ بیتر پیت

bitter-sweet *adjective, noun,* also bittersweet

adj تاڵوشیرین، خۆشوناخۆش: *bitter-sweet memories* *n* (رووەکناسی) رێزەڵە ◌ *adj* تلخ و شیرین *n* تاجریزی

bitty /'bɪti/ *adjective* (bittier, bittiest)

1 (نافەرمی) پرشوبڵاو، پەرژ، یەکنەگرتوو، پارچەپارچە، کوتکوت، لەتوکوت(اوی) 2 ورد (لە لێکدانا) ◌ 1 پراکنده 2 کوچک (در ترکیب)

Bitumastic /ˌbɪtjʊ'mastɪk/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) قیرومەستەکی (بنەڕەت: تیکەڵەی mastic + bitumen) ◌ بیتوماستیک

bitumen /'bɪtʃəmən, US bə'tu:mən, -'tju:-/ *noun*
قیر، قیل، زەفت ◌ قیر

bituminous /bɪ'tju:mɪnəs, US -bə'tu:-/ *adjective*
1 قیری، قیراوی، قیلاوی، قیردار، بەقیر، قیری تیایە 2 سەربە یان پێوەندی بە خەڵووزی قیرییەوە هەیە ◌ 1 قیری، قیردار، دارای قیر 2 وابسته به زغال‌سنگ قیری

bituminous coal *noun*
خەڵووزی قیری ◌ زغال‌سنگ قیری

bituminization *noun*
کردنەقیر، قیراندن، قیلاندن، داپۆشین بە قیر، قیرتاوکردن ◌ تبدیل به قیر، قیراندودسازی

bitzer /'bɪtsə/ *noun*
(نافەرمی، ئەوسترالیا، نیوزیلەند) سەگی دوورە ◌ سگ دورگه

bivalence /bʌɪ'veɪl(ə)ns/ *noun*
دووهاوهێزیتی، دووهاوهێزیەتی، دووهاوهێزی بوون ◌ دو والانسی بودن

bivalent *adjective, noun*
adj 1 ('brv(ə)l(ə)nt/ /(زیندەناسی) بەجووت، جووتی 2 (/bʌɪ'veɪl(ə)nt/) دووهاوهێز(ە)، *n* divalent = خاوەنی هاوهێزەی دوو (/'brv(ə)l(ə)nt/) جووتێ کرۆمۆزۆمی چونیەک ◌ *adj* دو والانسی *n* بیوالنت

bivalve /'baɪvælv/ *adjective, noun*
(گیانەوەرناسی) *adj* 1 دوولەپکەیی یا جووت‌قاقڵە 2 (رووەکناسی، میوە یا بەرێ) جووت‌لەپکە، دوولەپکە *n* گیانەوەری دوولەپکەیی [پۆل Bivalvia] ◌ *adj* دوکفه‌ای *n* جانور دوکفه‌ای

bivariate /bʌɪ'vɛ:rɪəl/ *adjective*
(ئامار و سەرژمێری) دووڤاریەت، دووبگۆڕە؟: *a -riate frequency distribution* ◌ دومتغیره

bivouac /'bɪvuæk/ *noun*
بیڤوئاک، کەمپ (= کاتی و بەبێ هەڵدانی چادر) ◌ اردوگاه

bivvy /'bɪvi/ *noun, pl.* bivvies
(نافەرمی) چادری چکۆلە یا پەنای کاتی ◌ بیوی

biweekly /baɪ'wi:kli/ *adjective, noun (pl.* biweeklies)
adj دووحەوتەیی، هەردوو حەوتوو جارێ، هەر حەوتوو دووجار، *n* حەوتووی دووجار (biweeklies) دوحەفتەنامە ◌ *adj* هردو هفته یکبار، دوبار در هفته *n* (در جمع) دوهفته‌نامه

biyearly *adjective*
سالی دووجار، دوو ساڵ جارێ ◌ سالی دوبار، دو سال یکبار

biz = business

bizarre /bɪ'zɑ:(r)/ *adjective*
سەیر، نائاسایی، باوەڕپێنەکراو، سەیروسەمەرە: *a bizarre ◊ bizarre behaviour situation/incident/story* ◌ عجیب‌وغریب

bizarrely /bɪ'zɑ:li/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر، سەیر: *bizarrely dressed* ◌ به طور عجیب‌وغریب

bizarrerie /bɪ'zɑ:rəri/ *noun*
شتێ یان رووداوێکی سەیر یان نائاسایی ◌ چیز یا حادثه‌ی عجیب

bizonal *adjective*
دووناوچەیی ◌ دومنطقه‌ای

bizzy = busy

Bk *abbreviation* berkelium

bk *abbreviation* book

blab *noun*
1 شەیتان، قسەگێڕەوە 2 شەیتانی، قسەگێڕانەوە ◌ 1 فضول 2 فضولی

blabber *noun*
زۆربڵەیی، چەقەسرۆیی، چەنەدرێژی ◌ وراجی، دهان‌لقی

blabbermouth /'blæbəmaʊθ, US -bərm-/ *noun*
کەسێکی چەقەسرۆ یان هەڵەوەڕ ◌ آدم وراج

black /blæk/ *adjective, noun*
adj 1 ڕەش 2 تەواو ڕەش، ڕەشی ڕەش، تاریک، ئەنگوستەچاو، بێڕووناکی 3 (سەربە) ڕەش‌پێستەکان 4 بێ‌شیر (قاوە و چایی) 5 پیس، چڵکن، گڵاو، چەپەڵ 6 ڕق‌هەستاو، تووڕە 7 هیوابڕ، ناهومێدکەر 8 خراپ، ڕەش، بەد 9 دڵپڕ، کز، خەمبار 10 بەزیان، بەوەی، بەزەڕ *n* 1 ڕەشی، سیان، قورم، دووده 2 ڕەنگی ڕەش 3 ڕەش‌پێست، چەرم‌ڕەش 4 بەرگی ڕەش، بەرگ یان جلی ماتەم ◌ *adj* 1 سیاه، مشکی 2 کاملاً تاریک 3 (وابسته به) سیاه‌پوستان 4 بدون شیر 5 کثیف 6 عصبانی 7 نومیدکننده 8 شر، پلید 9 اندوهگین 10 مضر *n* 1 دوده 2 رنگ سیاه 3 سیاه‌پوست 4 لباس سیاه

black Africa *noun*
ئەفریکای ڕەش ◌ افریقای سیاه

blackamoor /'blækəmɔ:(r)/ *noun*
(کۆن) ڕەش‌وبەرش، ڕەش‌پێست، زەنگی، قولەڕەشە، ڕەش ◌ زنگی

black and tan *noun*
1 جۆرێ ڕەگەزی تاجی پشت‌ڕەش 2 (Black and Tan) هێزی چەکداری دامەزرێنراوی حکومەتی بریتانیا بۆ شەڕکردن لەگەڵ Sinn Fein لە ئیرلەندی 1921 ◌ 1 نوعی تریر 2 بلک اند تان

black and blue *adjective*

شین، کەوو (لەسەر کەوتن یان لێدران) ۞ کبود

black and white *noun, adjective,* in black and white

n ماشـــێنی پـــۆلیس *adj* 1 رەش‌وسـپی 2 (چاپ‌کردن و نووسین) بەشێوەی رەش‌وسپی یان یەک‌ڕەنگ monochrome (چاپ و فیلم) 3 بێ‌چەندوچۆن، بێ‌ئەملاوئەولا ۞ *n* اتومبیل پلیس *adj* 1 سیاه و سفید 2 (نگارش، طبع) بـه صـورت سیاه و سفید 3 به صورت مطلق

Black Angus = Angus

black art = black magic

blackball *noun*

مۆرە یـان گـۆی رەش، مـۆرەی دەنگـی نـا ۞ مهرەی سیاه

black bass *noun*

جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی ئەمریکای باکووری [تـوخم *Micropterus*: چـەنـدین جـۆرن] ۞ نوعی ماهی

black bean *noun*

1 لووبیارەشە، پاقلەرەشە 2 جـۆرێ French beanی مەکـسیکی 3 جـۆرێ lianaی دانەوێـلەیی ئەوسـترالیایی [*Kennedia nigricans*] ۞ 1 لوبیای سیاه 2 بلک بین

black bear *noun*

ورچەڕەشە، رەشـەورچ (دارسـتان‌نشینی جەستە ئەندازە [*Ursus americanus* (هـی ئـەمریکـا) *Selenarctos thibetanus* (هـی ئاسـیای رۆژهەلات)]) ۞ خرس سیاه

blackbeetle *noun*

(بریتانیـا و نافـەرمـی، گیانەوەرناسـی) قالۆنچـە، گازۆلک، کێزک ۞ سـوسـک

black belt *noun*

1 کەمەری رەش 2 هەلگر یان خـاوەن کەمـەری رەش (جۆدۆ، کاراتە و هتد) ۞ 1 کمربند سیاه 2 دارای کمربند سیاه

blackberry /'blækbəri, US -beri/ *noun, pl.* blackberries

(رووەک‌ناسـی) 1 توودڕک، تـووترک، دوودلقـی، تووەڕەشە 2 دەوەنی توودڕک لە خێزانی rose [*Rubus fruticosus*] ۞ تمشک

blackberrying /'blækbəriiŋ, US -beriiŋ/ *noun*

توودڕک لێ‌کردنەوە، تووترک چـنین یان رنـین ۞ چیدن تمشک

black bile *noun*

زەرداوی رەش ۞ صفرای سیاه

blackbird /'blækbɜːd, US -bɜːrd/ *noun*

1 (گیانەوەرناسـی) رەشێشە، رەشپەڕ [*Turdus merula*] 2 جـۆرێ بالـندەی دەنـگ‌خۆشـی ئـەمریکایی [*Agelaius phoeniceus* (جـۆری بـال‌سـوورەکـەی) و جـۆرەکـانی تـر، خێـزانی Icteridae] 3 (مێژوویـی) دیلـی رەش یـان پولینیزیایی لەسـەر کەشتی کۆیلەکان ۞ 1 توکای سیاه 2 نوعی پرنده 3 بلک‌برد

blackboard /'blækbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

تەختەڕەشە، سابوورە ۞ تختەسیاه

blackbody *noun*

(فیزیک) تەنی رەش، تەنەڕەش ۞ جسم سیاه

black book *noun*

کتێبی رەش (بۆ نووسینی ناوی تاوان‌کاران) ۞ کتاب سیاه

black bottom *noun*

جۆرێ سەمای گەلی ئەمریکایی بیـستەکان ۞ نوعی رقص امریکایی

black box *noun*

سنووقە یـان قوتووەڕەشـە (فڕۆکـە، زانیـاری و وردەکاری دەرباری فڕینی تیایە) ۞ جعبەی سیاه

blackboy *noun*

دارێکـی ئەوسـترالیایی یـان دەوەنێکـی قیت، بـە گـەلای گیائاسـای رەق و درێـژەوە [تـوخم *Xanthorrhoea*: چەندین جۆرن] ۞ بلک‌بوی

black bread *noun*

نانەڕەشە (زبر و لە چەودان) ۞ نان سیاه

blackbuck *noun*

جـۆرێ ئاسـکی چکۆلـەی هینـدی، ئاسکەڕەشـە، نێرەکەی شاخی هەیە و مێ‌یەکەی بێ‌شاخە [*Antilope cervicapra*] ۞ نوعی آهو

black bun *noun*

کەیکێکی پڕمیوە، لە سکاتلەند لە سالی نوێ‌دا دەخورێ ۞ نوعی کیک

blackbutt *noun*

جـۆرێ درەخـتی کـافووری راسـت و درێـژی ئەوسـترالیایی، دارێکـی قـاوەیـی کالـی هـەیـە [*Eucalyptus pilularis*] ۞ نوعی درخت

blackcap *noun*

1 کلاوی رەش (لە کاتی کوشتن یا لە سێدارەدان دەیکەنە سـەر کەسـەکە) 2 کلاوڕەشـە [*Sylvia atricapilla*] 3 گـورەوی‌چنـەی کلاوڕەشـە [*Parus atricapillus*] ۞ 1 کلاه سـیاه 2 نـوعی پرنده 3 نوعی چرخ‌ریسک

black cherry *noun*

(رووەک‌ناسی) بلالووک، داربلالووک، برالووک ۞ آلبالو، درخت آلبالو

blackcock *noun, pl.* same

نێری کوڕکوڕە یـان کـەتی رەش black grouse ۞ نر باقرقرەی سیاه

black comedy *noun*

کومێدی تال یان رەش ۞ کمدی سیاه

black consciousness *noun*

هۆشیاری یـان ئاگـاداری رەش (بزووتنـەوە یـان ئایـدیۆلۆژیای یـەک‌خـستنەوەی رەشـەکان بـۆ ناسنامەیێ) ۞ آگاهی سیاه

the Black Country *noun*
ناوچـــەی رەش (دووکەڵـــی پیـــشەسازی لـــە میدلەندی رۆژاوای ئینگلتەرە) ۞ منطقەی سیاه

blackcurrant /ˈblæk͵kʌrənt, ͵blækˈk-, US -͵kɜːr-, -ˈkɜːr-/ *noun*
1 دەوەنی باخی ئاسایی [*Ribes nigrum*] 2 جۆری بەری خڕ و وردی خۆراکی ئەم دەوەنە ۞ بلک‌کیورانت

the Black Death *noun*
قڕەڕەشە، پەتای رەش، مەرگ یان مردنی رەش (پەتایەکی زۆر بەربڵاو لە سەدەی چاردەی زایینی‌دا) ۞ مرگ سیاه

black diamond *noun*
1 (نافەرمی) کوڵوی خەڵووز 2 رووژە یان ئەڵماسی رەش 3 لێژایی توندی سکی ۞ 1 کلوخەی ذغال 2 الماس سیاه 3 بلک دیاموند

black diamond *noun*
[*Anas rubripes*] مراوی‌یەڕەشە، رەشەمراوی ۞ نوعی مرغابی

black durgun /ˈdɜːg(ə)n/ *noun*
جۆری triggerfishی رەشی دەریا گەرمێنەکان [*Melichthys niger*] ۞ نوعی ماهی

black economy *noun*
ئابووری رەش، رەشەئابووری ۞ اقتصاد سیاه

Black English *noun*
رەشە ئینگلیسی: جۆری ئینگلیسی بازاڕی یا ناستاندارد، هێندێ ئەمریکایی (بە رەچەڵەک) ئەفریکایی قسەی پێ‌دەکەن ۞ انگلیسی سیاه

black eye *noun*
1 چـاوی رەش 2 شینایی دەوری چـاو 3 رووڕەشی، ناوزڕاوی، نەنگ، بێ‌ئابڕوویی ۞ 1 چشم سیاه 2 کبودی دور چشم 3 ننگ

black-eyed bean *noun*, also black-eye bean, US black-eyed pea
[*Vigna sinensis*] لووبیا یان پاقلەی چاوڕەشە ۞ نوعی لوبیا

black-eyed Susan *noun*
1 جۆری رووەکی باریکی هەڵچووی گەرمێنان [*Thunbergia alata*] 2 جۆری rudbeckiaی داچێنراو [*Rudbeckia hirta*] ۞ نوعی گیاه

blackface *noun*
1 رووڕەشە (= رەگەزێکی مەڕ) 2 جۆری پیتی چاپی رەش و درشت ۞ 1 و 2 بلک‌فیس

blackfish *noun, pl.* same or blackfishes
رەشەماسی، ماسی‌ڕەشە: 1 جۆری ماسی گەورە سەربە perchـەکان [*Centrolophus niger*] 2 وری سەلمون تەنیا پاش گەرادانان spawning 3 هەریەک لە چەند جۆری ماسی رەنگ‌ڕەش 4 = pilot whale ۞ بلک‌فیش

black flag *noun*
رەشەئاڵا، ئاڵای رەش، ئاڵاڕەشە: 1 (مێژوویی) ئاڵای دز و چەتەی دەریایی بە کەللەی سپی و دوو ئێسکی چەپ و ڕاست لەسەر تەختێکی رەش 2 (مێژوویی) ئاڵایێکی رەش، لە دەرەوەی زیندانێ هەڵدەکرێ (بە نیشانەی ماتەم یان مەرگ) 3 (پێشبڕکێی مۆتۆرسواری) ئاڵای رەش (بە نیشانەی راگرتن و سزایێ) ۞ بلک‌فلاگ

blackfly *noun, pl.* same or blackflies
مێشوولەڕەشە، مێشەڕەشە: 1 مێشوولەیێکی aphid رەش یان سەوزی، مێشڵی باخ و بەروبووم [*Aphis fabae* و جۆرەکانی تر] 2 جۆرێ مێش یان مێشوولەی رەشی وردی خوێن‌مژ کە دەتوانێ ژمارەیێ لە نەخۆشی‌یە ناستەمەکان راگوێزێ [*Simulium* و توخمەکانی تر] ۞ بلکفلای

Blackfoot *noun, pl.* same or Blackfeet
1 ئەندامی کۆنفیدراسی گەلانی سوورپێستی ئەمریکای باکووری دەشتەکانی باشووری رۆژاوا (Montana، Alberta و Saskatchewan) کە سێ خێڵی لێک‌نزیک دەگرێتەوە 2 زمانی Algonquianی ئەو گەلە ۞ بلکفوت

Black Friar *noun*
رەبەنی دومینیکەن ۞ راهب دومینیکی

black game *noun*
کورکوڕەی رەش (بە گشتی) ۞ باقرقرەی سیاه (به طور جمعی)

black gold *noun*
نەوت، زێڕی رەش، petroleum ۞ نفت

black grouse *noun, pl.* same
[*Tetrao tetrix*] کەتی یان کوڕکوڕەی رەش ۞ باقرقرەی سیاه

blackguard /ˈblægɑːd, US -gɑːrd/ *noun*
مرۆڤی تەڕەس و بێ‌ئابڕوو، خوێڕی‌یە پیاو (blackguardism *n*) ۞ آدم فرومایه

black guillemot *noun*
جۆرێ باڵندەی دەریایی لە تیرەی auk، بەروباڵی لە هاوین‌دا رەش و لە زستان‌دا سپی [*Cepphus grylle*] ۞ نوعی پرندەی دریایی

blackhead /ˈblækhed/ *noun*
1 زیپکەی سەرڕەش، سەرڕەشە 2 پۆپەڕەشە، سەرڕەشە (= جۆرێ نەخۆشی قەل، هۆیەکەی یەکێ لە سەرەتاژیاوەکانە protozoan بە ناوی لاتینی *Histomonas meleagridis*) کە دەداتە ریخۆڵەکوێرە intestinal caeca و جگەریان) 3 سەرڕەشە (جۆرێ باڵندە) ۞ 1 جوش سرسیاه 2 بلک‌هد 3 نوعی پرنده

blackheart *noun*
دڵەڕەشـە: جۆرێ ئازار و نەخۆشی (نامـشەخۆری) رووەک کە لەودا شانە ناوەندی‌یەکان central tissues رەش دادەگەڕێن (وەک پەتاتە و زۆر دار و دەوەن) ۞ نوعی آفت

blackhearted *adjective*

بەدنیار، خراپ، بوغزاوی، دڵڕەش، بەدخواز، پیس، کینەلەزگ، دڵڕزیو ۞ بدخواه، مغرض

blackheartedly *adverb*

بەدنیارانە، قین‌گیرانە، کینەلەزگانە، دڵڕە شانە ۞ بدخواهانە، مغرضانە

blackheartedness *noun*

بەدنیاری، بەدنیازی، بەدویستی، دڵڕەشی، خراپی، قین‌گیران، بوغزگیری، کینەلەزگی، دڵڕزیوی ۞ سوءنیت، غرض‌ورزی

black hole *noun*

(ئەستێرەوانی) چاڵەڕەش، کەلێنەڕەش: ناوچەیێ لە بۆشایی کە خاوەنی گۆڕەپانێکی ڕاکێشانی وایە کە هیچ شتێ یان تیشک و ڕووناکی ناتوانێ لەی دەرباز بێ و باوەڕ وایە کە لە ئەنجامی دارمانی زۆر کەلەئەستێرەوە پێکهاتبێ (لە بەرامبەر چاڵەسپیدا white hole) ۞ سیاه‌چاله

black house *noun*

ڕەش‌ماڵ، ڕەشەماڵ: جۆرێ خانووی یەک‌نهۆمی خۆماڵی سکاتلەندی. بە هەڵاش یان چیم سەری دەگیرێ ۞ بلک هاوس

black humour *noun*

گاڵتە یان هیومێری تاڵ (یان ڕەش) ۞ طنز سیاه

black ice *noun*

توێیەکی سەهۆڵ بەسەر ڕێگاوە، سەهۆڵەڕەشە، بەستوویی ۞ لایه‌ی یخی بر روی سطح جاده

blacking *noun*

بۆیەی ڕەش ۞ واکس سیاه

blackish *adjective*

کەمێ ڕەش، مەیلەو ڕەش، ئاماڵ‌ڕەش، ڕەش‌کار، ڕەش‌باو، ڕەشکە ۞ نسبتاً سیاه

blackjack *noun*

1 داردەست، تیلا (سەرێکی بە چەرم داپۆشراوێ) 2 بیست و یەک (پەڕێ) 3 (مێژوویی) ئاڵای ڕەشی چەتە دەریاییەکان 4 (مێژوویی) چەرمینەی لیکۆری ئەلکوڵی 5 جۆرێ گیا پێوەندی بە bur-marigold ـەوە هەیە، دانێکی ڕەشی هەیە [*Bidens pilosa*] ۞ 1 چماق 2 بیست و یک 3 پرچم سیاه دزدان دریایی 4 و 5 بلک‌جک

Black Jew = Falash

black kite *noun*

کۆلارەڕەشە [*Milvus migrans*] ۞ زغن سیاه

blacklead *noun*, also graphite

گەردە یان هاڕاوەی گرافیت، نێوی پێنووس یان میداد ۞ مغز مداد

blackleg /ˈblækleg/ *noun*

1 مانبر، مانشکێن، درێژەبەکاردەر، ماندڕ 2 پاڕەشە (جۆرێ نەخۆشی ماڵات، لاقیان ڕەش دادەگەڕا، بەهۆی بەکتریاێکی خاکی بە ناوی (*Clostridium chauvoei*) 3 لاڕەشە (نەخۆشی ڕووەک، لایێ لە لاسکەکەی ڕەش دەبووەوە) ۞ 1 اعتصاب‌شکن 2 و 3 بلک‌لگ

black light *noun*

ڕووناکی یان شەوقی ڕەش (ژووربنەوش یا ژێرسوور) ۞ نور سیاه

blacklist /ˈblæklıst/ *noun*

لیستی ڕەش، ڕەشەلیست ۞ لیست سیاه

black lung *noun*

جۆرێ pneumoconiosis بە هۆی هەڵمژینی تۆزی خەڵووزەوە تووش دەبێ، ڕەشەسی ۞ بلک لانگ

black magic *noun*

ڕەشەجادوو، جادووی ڕەش ۞ افسون سیاه

blackmail /ˈblækmeıl/ *noun*

1 بێدەنگانە 2 باجسێنی، باج‌وەرگرتن، خاوە، بەرتیل، زۆربۆهێنان، سەنگی خستنەسەر، زۆرسێنی، کەڵەگایی، هەڕەشە، گەف: 1 ۞ *emotional/moral blackmail*

حق‌السکوت 2 اخاذی، رشوه، تهدید

blackmailer /ˈblækmeılə(r)/ *noun*

باجسێن، خاوەگر، کەڵەگا ۞ اخاذ

Black Maria *noun*

ماشێنی ڕاگوێستنی زیندانیان، ماشێنی گرتووخانە یان زیندان ۞ اتومبیل حمل زندانیان

black mark *noun*

1 ڕەشەخاڵ، خاڵی ڕەش، خاڵی لاوازی 2 نیشانەی دژایەتی یان بێباوەڕی 3 بێئابڕوویی، ڕووڕەشی، ناوزڕاوی ۞ 1 نقطه‌ضعف 2 علامت مخالفت یا بی‌اعتمادی 3 بدنامی

black market *noun*

ڕەشەبازاڕ، بازاڕی ڕەش ۞ بازار سیاه

blackmarketeer *noun*

چالاک، دەڵاڵ، سەوداگەر یان قاچاقچی بازاڕی ڕەش ۞ دلال، معامله‌گر یا قاچاقچی بازار سیاه

blackmarketeering *noun*

چالاکی بازاڕی ڕەش ۞ فعالیت بازار سیاه

black money *noun*

پارەی ڕەش، ڕەشەپارە ۞ پول سیاه

Black Monk *noun*

ئەندامی بێنێدیکتی، ڕەشەڕەبەن ۞ عضو بندیکتی

Black Muslim *noun*

ڕەشە مسوڵمان (= ئەندامی کۆمەڵەی تونڕەوی ڕەشەکانی ئەمریکا) ۞ سیاه‌مسلمان

black nationalism *noun*

نەتەوەگەریی ڕەشەکان، ب.ت. لە ئەمریکا (black nationalist *n*) ۞ ملی‌گرایی سیاهان

blackness /ˈblæknəs/ *noun*

ڕەشی، تاریکی: *She peered out into the blackness of the night* ◊ *The twilight had turned to a deep -ckness* ۞ سیاهی، تاریکی

blackout /ˈblækaut/ *noun*

1 تاریکی، چراکوژانەوە (بەهۆی دابڕانی

تەزووی کارەبا یا وریاکردنەوە لەبەر هێرشی ئاسمانی لە کاتی شەڕدا) 2 لە هۆش‌چوون یان لەبیرچوونەوەی کاتی 3 سانسۆر ◌ 1 خاموشی 2 فراموشی موقت 3 سانسور

Black Panther *noun*
ئەندامی ڕێکخراوەی بزووتنەوەی ڕەشەکانی ئەمریکا ◌ بلک پانتر

black pepper *noun*
(ڕووەک‌ناسی) بیبارەڕەشە، ڕەشەبیبار، بیباری ڕەش، سیاوئالەت؟ [*Piper nigrum*] ◌ فلفل سیاه

Black Power *noun*
بزووتنەوەی پشتگیری‌کردنی مافی هاوولاتیان و دەسەلاتی رامیاری بۆ ڕەشەکان، ڕەش‌پاریزی، هێزی ڕەش، بزووتنەوەی ڕەشەکان ◌ جنبش حمایت از حقوق شهروندان و قدرت سیاسی برای سیاهان

black pudding *noun*
سۆسیسی ڕەش (لە خوێنی وشکەوەبووی بەراز و چەوری و دەغڵ‌ودان دروست دەبێ)◌ سوسیس سیاه

black salsify = scorzonera

black sheep *noun*
(نافەرمی) مایەی ئابڕووچوون یان سەرشۆڕی خێزان، مایەی ڕووڕەشی، نەنگ ◌ مایەی سرشکستگی خانواده

Black Shirts *noun, pl.*
کراس‌ڕەش (ئەندامی ڕێکخراوەی فاشیستی لە ئیتالیا)، کراس‌ڕەشان ◌ پیراهن سیاهان

Black Sash *noun*
ڕێکخراوەی ژنانی دژی جیاوازی‌دانانی ئەفریکای باشووری ◌ بلک ساش

blacksmith /ˈblæksmɪθ/ *noun*
1 ئاسنگەر 2 نالبەند، قەلەم‌تراش، سۆلبەند ◌ 1 آهنگر 2 نعلبند

black spot *noun*
جێی پێکاکێشان یان لێکەوتن، شوێنەڕەشە، سەرەخۆرە، شوێنی ڕوودان، ڕێگای مەرگ، کوشتنگە (ڕێگاوبان) ◌ محل تصادفات مکرر

black swan *noun*
1 قازەڕەشە، قووەڕەشە [*Cygnus atratus*] 2 (کۆن) شتێکی یەکجار دەگمەن ◌ 1 قوی سیاه 2 چیز بسیار نادر

black-tailed deer = mule deer

black tea *noun*
چای ڕەش ◌ چای سیاه

blackthorn /ˈblækθɔːn, US -θɔːrn/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) بلەک‌سۆرن: دەوەنێکی دڕکاوی کە گوڵی سپی دەردەکا [*Prunus spinosa*] ◌ بلک‌سورن

black tie *noun, adjective*
n پاپیۆنی ڕەش *adj* پێویست بە جل‌وبەرگی میوانی یا فەرمی ◌ *n* پاپیون سیاه *adj* بلک تای

blacktop /ˈblæktɒp, US -tɑːp/ = Tarmac

black velvet *noun*
خواردنەوەیێ کە تێکەڵەیێ لە شامپاین و stout بێ ◌ بلک ولوت

black walnut *noun*
1 گوێزەڕەشە، ڕەشەگوێز: هەی ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری، دارێکی قاوەیی تۆندی قورس و سەختی هەیە، ناوک یان کاکلەکەی چەور و دەشخۆرێ [*Juglans nigra*] 2 دار یان چێوی گوێزەڕەشە ◌ 1 گردوی سیاه 2 چوب گردوی سیاه

black water *noun*
ئاوەڕەش، ڕەشاو (لەگەل grey water بەراوردی کە) ◌ بلک‌واتر

blackwater fever *noun*
لەرزوتێی مەترسی‌دار، تێی یان تای میزەڕەشێ ◌ مالاریای بدخیم

black widow *noun*
(گیانەوەرناسی) بێوەڕەشە، کاکلەمێشان: جۆرێ جاڵجاڵۆکەی زاراوی [*Latrodectus mactans*] ◌ بیوەی سیاه

blackwood *noun*
داری شەر یان ساج [*Dalbergia melanoxylon* (ئەفریکا) و جۆرەکانی تر] ◌ چوب ساج

bladder /ˈblædə(r)/ *noun*
1 میزەڵدان، میزڵدان، تێزانگ 2 تیوب 3 تۆقلە، بلۆق 4 تێزانگ، فوودانە، پزان، پزدان، فوتبال، پوفلک ◌ 1 مثانه 2 تیوب 3 تاول 4 بادکنک

bladder campion *noun*
جۆرێ مێشەگیرەی گوڵ‌سپی [*Silene vulgaris*] ◌ نوعی گیاه

bladdered *adjective*
(نافەرمی) مەستی مەست، شەش‌دانگ مەست، کەلەلا ◌ پاتیل

bladder fern *noun*
جۆرێ فێرن [تۆخم *Cystopteris*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی سرخس

bladder ketmia *noun*, also flower of an hour or three coloured hibiscus
(ڕووەک‌ناسی) دێزل ◌ گل یک‌ساعته، بستان گلی

bladder nut *noun*
جۆرێ دەوەن یا دارۆچکەی چکۆلەی ناوچە مام‌ناوەند یا سازگارەکانی باکووری [تۆخم *Staphylea*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی بوته

bladder senna *noun*
جۆرێ سینەمەکی، دەوەنێکی مەدیتەرانەیی گوڵ‌زەرد، خێزانی pea [*Colutea arborescens*] ◌ نوعی سنا

bladder-stone *noun*
بەردی میزەڵدان یان تیزانگ ◌ سنگ مثانه
bladderwort /ˈbladəwəːt/ *noun*
جـۆرێ گیـا یـان رووەکـی ئـاوی [تـوخم *Utricularia*] ◌ نوعی گیاه
bladderwrack *noun*
جۆرێ قەوزە یان گیای دەریایی قاوەیی ئاسایی [*Fucus vesiculosus*] ◌ نوعی جلبک یـا گیـاه دریایی
blade /bleɪd/ *noun*
1 تیغ، گوێزان 2 تیغە، تیخ، روونە، دەم، مـەودا، دم 3 پەڕە 4 شمشێر، شیر 5 بەشی پانایی سەوڵ، دەمەسەوڵ، بێڵە 6 پانایی یان بەرینایی گەڵا 7 ئێسـکی پـان، ئێسـکی شـان 8 گەنجی بەکار و پرجموجۆڵ ◌ 1 تیغ خودتراش 2 تیغه، تیغ 3 پره 4 شمشیر 5 قسمت پهنایی پارو 6 پهنـای بـرگ 7 استخوان پهن 8 جوان پرتحرک
bladed wheel *noun*
پێچکەی پەڕەیی یان پەڕەدار، چەرخی قامکەدار ◌ چرخ دارای پره
blae *noun*
شینی مەیلەو رەش، بۆری شین ◌ آبی مایـل بـه سیاه
blaeberry = bilberry
blag /blæg/ *noun*
پەلاماری یان راوڕووتی توندوتیژانە ◌ دزدی یا حملەی خشنانه
blague /blɑːg/ *noun*
گاڵتە، جۆک، قسەی قۆڕ ◌ جک
blagueur /blaˈgəː, French blagʀ/ *noun*
هەڵەبێژ، فلتەبێژ ◌ یاوەگو
blah /blɑː/ *noun*
حەلەق‌ومەلەق، شرم‌وبرم، هەڵیت‌وپڵیت، قسـەی قۆڕ ◌ چرت‌وپرت
blains /bleɪnz/ *noun*
دمەڵ، ناسۆر، کـوان، مـادە، کولـک، گـۆنر، برینـی ماسیو ◌ دمل
Blairism *noun*
بلێرگـەری (= سیاسـەت و رامیـاریـیـەکانی سیاسـەتوانی پـارتی کـاری بریتانیـا Tony Blair) ◌ بلرگرایی
Blairite *noun, adjective*
n بلێرگەر *adj* بلێرگەری‌یانە ◌ *n* بلرگرایی *adj* بلرگرایانه
Blakey *noun, pl.* Blakeys
تەختەکانزای بنی پێلاو یان پۆتین یـان چەکمـە ◌ بلاکی
blamable /bleɪməbl/ *adjective,* US also blamable
گوناهبار، سووچبار، تاوانبار، سووچبار، خەتابار ◌ مقصر
blame /bleɪm/ *noun*
1 گوناهـ، خـەتا، سـووچ، سـەرکۆنە 2 بەرپرسایەتی (بۆ هەڵە یان گوناهێ) ◌ 1 گناه، تقصیر، سرزنش 2 مسؤلیت
blameless /ˈbleɪmləs/ *adjective*
بێ‌خەتا، بێ‌گوناهـ، بێ‌قەباحەت، بێ‌قوسوور، خاوێن، پاک ◌ بی‌تقصیر، منزه
blamelessly /ˈbleɪmləsli/ *adverb*
لە رووی بێ‌گوناهی‌یەوە ◌ از روی بی‌تقصیری
blameworthy /ˈbleɪmwɜːði, US -wɜːrði/ *adjective*
شـیاوی سـەرکۆنە، گوناهبـار، خـەتابار: *blameworthy conduct* ◌ سزاوار سرزنش
blanched *adjective*
سـپی‌یـەوەبوو، ترسـاو، تـرس‌لـێ‌نیشـتوو، زەردهەڵگەڕاو ◌ رنگ‌پریده
blancmange /bləˈmɒnʒ, US -ˈmɑːnʒ/ *noun*
فرنی، بلەمانژ، دیسـێرێ (لـە ولولـە (ژێلاتـین) دەچێ) ◌ نوعی دسر
blanco /ˈblaŋkəʊ/ *noun*
سپیک(ـە)، ماکێکی سپی بۆ سپی‌کردنەوە ◌ بلانکو
bland /blænd/ *adjective*
1 نـەرم، نیـان، خـۆش 2 بێ‌تام، بێ‌بۆن‌وچێـژ، بێ‌خوێ 3 لەسـەرەخۆ، هێمن، هێدی، ئارام 4 نـاخۆش، بـێ‌تـام، بـێ‌تایبەتمەنـدی، بێ‌سەنگ‌وڕەنگ، ناسەرنجڕاکێش ◌ 1 ملایم 2 بی‌مزه 3 آرام 4 بدون ویژگی، بدون جاذبه
blandishment /ˈblændɪʃmənt/ *noun*
زمانلووسی، نەرمەبڕی، لاوەلاو، لاوە، مـەرایی ◌ چاپلوسی، تملق
blandly /blændli/ *adverb*
بە ئارامی، بە لەسەرەخۆیی ◌ با خونسردی
blandness /blændnəs/ *noun*
1 هێمنی، ئارامی 2 نەرمی، خۆشی، نیانی ◌ 1 خونسردی 2 ملایمت
blank /blæŋk/ *adjective, noun*
adj 1 سـپی، نەنووسـراو، بـێ‌نیشـان، بـەتاڵ 2 (چـەک) سـپی، پارەتیانەنووسـراو 3 کەمتـەرم، بەتەنگەوەنـەبوو، بـێ‌خـەیاڵ 4 بـۆش، والا، پووچـەڵ، پـووچ، بـەتاڵ، چـۆڵ، بێ‌نـاوەرۆک، هـێچ‌تیانـەبوو 5 لـێڵ، نادیـار، تەژمـە 6 (لـە باس‌کردنی دیـواردا) بێ‌درگاوپەنجێرە 7 تـەواو، رەها *n* 1 جێگای بەتاڵ، مەودا یا جێگای سپی و خاڵی، جێگای نەنووسراو، سپیایی 2 فەرامۆشی، لەبیرچوونـەوە 3 داخـوازی‌نامـە 4 بۆشـایی، قالاهی، بۆشی 5 گوللەی مەشقی، فیشەکەدرۆزنە ◌ *adj* 1 سفید، خالی 2 بدون قید مبلغ (چک) 3 بی‌تفاوت 4 تهی، بی‌محتـوا 5 مـبهم، نامـشخص 6 بی‌دروپنجره 7 مطلـق *n* 1 جـای خـالی، فاصـلەی

خالی 2 فراموشی 3 فرم 4 خلأ 5 فشنگ مشقی
blank bill *noun*
بیلی سپی، سپی‌بیل ◌ برات در وجه حامل
blank cartridge *noun*
گولله‌ی مه‌شقی ◌ فشنگ مشقی
blank cheque *noun*
1 چه‌کی سپی (چه‌کی مۆرکراو به‌لام بڕی پاره‌که‌ی تیانه‌نووسراوبێ) 2 ده‌سه‌لاتی ره‌به‌ق یان ته‌واو ◌ 1 چک سفید 2 اختیار تام
blanket /'blæŋkɪt/ *noun, adjective*
n 1 په‌تۆ، فانیله، پێخه‌ف، به‌تانیه 2 به‌ره (ته‌شکه‌به‌ره: به‌ره‌ی درێژۆکه) 3 توێ، چین، گه‌ردال، توێژاڵ 4 (ولاخ) جل *adj* هه‌مووگر، گشتگر، گشت‌لایه‌نه، دیاری‌نه‌کراو، گشتی، بێ‌ئاوارته ◌ *n* 1 پتو 2 گلیم 3 لایه 4 جُل *adj* جامع، فراگیر، عمومی
blanket stitch *noun*
سه‌ردروو، شیرازه، داگرتنه‌وه ◌ سردوزی
blankety *adjective, noun,* also blankety-blank
(له جیاتی قسه‌یێکی ناحه‌ز، که‌سێکی) واوالیهاتوو ◌ فلان فلان‌شده
blankly /'blæŋkli/ *adverb*
به که‌مته‌رخه‌می‌یه‌وه، که‌مته‌رخه‌مانه ◌ با بی‌اعتنایی
blankness /'blæŋknəs/ *noun*
سپێتی، خالی‌بوون، به‌تالی ◌ سفیدی، تهی بودن
blank verse *noun*
هه‌لبه‌ستی سپی یان ئازاد، هۆنه یان شیعری بێ‌سه‌روا ◌ شعر سفید
blanquette /blɒ̃'kɛt/ *noun*
جۆرێ چێشتی گۆشتی سپی له نێو سۆسی سپی‌دا ◌ بلانکت
blare /bleə(r), US bler/ *noun*
ده‌نگ (ناخۆش و به‌رز) ◌ صدا
blarney /'blɑːni, US 'blɑːrni/ *noun*
زمان‌لووسی، ریایی‌بازی، رووپامایی ◌ مداهنه، تملق
blasé /'blɑːzeɪ, US blɑː'zeɪ/ *adjective*
بێزراو، که‌مته‌رخه‌م، لامه‌رلا، گوێ‌پێنه‌ده‌ر ◌ دلزده، بی‌مبالات
blasphemer *noun*
1 کفربێژ، کفرباز، بله‌سفیمێر، بێ‌رێزیکه‌ر، سووکێ‌پێکه‌ر 2 زمان‌پیس، ده‌م‌پیس، ده‌م‌چه‌وت، خودادری ◌ 1 کفرگو 2 ناسزاگو
blasphemous /'blæsfəməs/ *adjective*
کفربێژانه، کفراوی، خودادری‌یانه ◌ کفرآمیز
blasphemously /'blæsfəməsli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی کفربێژانه ◌ به طور کفرآمیز
blasphemy /'blæsfəmi/ *noun, pl.* blasphemies
1 کفر، خودادری، بێ‌رێزی یان سووکایه‌تی به شته پیرۆزه‌کان 2 زمان‌پیسی، ده‌م‌شڕی، ده‌م‌چه‌وتی ◌ 1 کفر 2 ناسزا
blast /blɑːst, US blæst/ *noun*
1 هه‌لکردن، ته‌وژمی با یان هه‌وا، ته‌وژمی هه‌لم، هاتنی با، تونده‌با، هه‌لکردنی بای توند و ناکاو، فوو، با 2 ته‌قینه‌وه، په‌قین، شه‌پۆل یان بای ته‌قینه‌وه 3 ده‌نگی به‌رز و ناخۆش 4 ده‌نگی بۆری یان شه‌یپوور 5 ره‌خنه‌ی توند، پیاهه‌لشاخان 6 وزه 7 خێرایی 8 تف، ئه‌هـ ◌ 1 وزش، تندباد، جریان هوا یا بخار، باد 2 انفجار، موج انفجار 3 صدای ناهنجار 4 صدای شیپور 5 انتقاد شدید 6 انرژی 7 سرعت 8 لعنت، تف
-blast *suffix*
(زینده‌ناسی) پاشگر: خانه، میکرۆب، چێنی خانه‌یی، ئاماژه به خانه یان شانه‌ی ئاوله‌مه‌یی‌یه‌وه embryonic (بنه‌ره‌ت: له *blastos* یۆنانی "germ, sprout"، پروانه -cyte) ◌ پسوند: یاخته، میکرب، لایه‌ی یاخته‌ای
blasted /'blɑːstɪd, US 'blæs-/ *adjective*
1 (نافه‌رمی) بلاستید، به‌زیادنه‌بوو، گووتێ‌بوو، پیس، گلاو 2 مه‌ست، که‌یل ◌ 1 لعنتی 2 مست
blast-effect *noun*
شوێنه‌واری ته‌قینه‌وه ◌ اثر انفجار
blastema *noun, pl.* blastemas or blastemata
چه‌که‌ره: کۆمه‌لکه‌یێکی خانه لێک‌دانه‌براوه‌کان که ده‌توانن هه‌لبده‌ن و جیاوازی‌یان هه‌بێ ◌ بلاستما
blastemal *adjective,* also blastematic
سه‌ربه چه‌که‌ره، چه‌که‌ره‌یی ◌ وابسته به بلاستما
blast-furnace *noun*
کووره‌ی به‌رز یان بلێند، به‌رزه‌کووره ◌ کوره‌ی بلند
-blastic *suffix*
پاشگر: چه‌که‌ره‌کردن، خاوه‌نی جۆر یان ژماره‌یێکی تایبه‌تی خونچه و چه‌که‌ره، خانه‌کان و توێ یان توێژاله خانه‌یی‌یه‌کان؛ ئاماژه به جۆرێکی تایبه‌تی په‌ره‌سه‌ندن و هه‌لدان یان گووران: *holoblastic* ◌ پسوند: جوانه‌زنی، بلاستیک
blasting *noun*
1 ته‌قینه‌وه، په‌قین 2 ره‌خنه‌ی توند ◌ 1 انفجار 2 انتقاد شدید
blastment *noun*
1 ته‌قینه‌وه، په‌قین 2 کاریگه‌ری ته‌قینه‌وه ◌ 1 انفجار 2 تأثیر انفجار
blasto- /'blastəʊ/ *prefix*
پێشگر: چه‌که‌ره‌کردن، چرۆکردن، شین‌بوون، رسکان، سه‌وزبوون، گووران، روان (بنه‌ره‌ت: له *blastos* یۆنانی "germ, sprout") ◌ پیشوند: جوانه زدن، رویش

blastocoel *noun*
بۆشایی چووزه (بلاستولا)، چووزەبۆشە، بۆشایی دابەش‌بوونی خانەیی ۞ بلاستوکوئل

blastocoelic *adjective*
سەربە بۆشایی چووزە (بلاستولا)، چووزەبۆشەیی، سەربە بۆشایی دابەش‌بوونی خانەیی ۞ بلاستوکوئل

blastocyst *noun*
چەکەرەکیسە، چەکەرەتوورەکە: چووزە یا بلاستولای ئاولەمەی شیردەران کە لە توێەڵە خانەیێکی نیوکی، بۆشاییێ و trophoblast ـەکان پێکهاتووە؛ ئاولەمەی هەراش یا پێگەیشتووی شیردەران ۞ بلاستوکیست

blastoderm *noun*
دیوارەچووزە: پەیکەیێکی ئاولەمەیی پاش تەواوبوونی داتلیشان و پێکهاتنی blastocoel؛ پەردەیێکی خانەیی کە لە دەمی دابەش‌بوونی خانە بەهۆی خانەیێکی تازەوە پێکدێ؛ توێیێکی خانەکان کە دیوارەی چووزە blastula پێکدێنێ و لە زۆربەی بڕبڕەداراندا دەوری بۆشاییێ یان توێەڵ و کۆمەڵکەیێکی زەردێنە yolk mass دەدا؛ چووزەیێکی گوزراوی شیردەر یان گوانداریکی پزدانزدار کە توێیێکی دەرەوەی هەیە و لە توێی خۆراکی trophoblast پێکهاتووە ۞ بلاستودرم

blastodermic *adjective*
سەربە بلاستۆدێرم ۞ وابسته به بلاستودرم

blastodisc *noun*, also blastodisk
پەیکەی ئاولەمەیی یا ئاوەڵمەیی، پەیکەی چەکەرەیی (بەشی ئاولەمەسازی زووڕووی زەردێنەی هێلکەی باڵندەکان و خشۆکەکان) ۞ بلاستودیسک

blast-off *noun*
1 هەڵدان، بەردان 2 کاتی هەڵدان یان بەردان: *Blast-off is in 30 seconds* ۞ 1 پرتاب 2 زمان پرتاب

blastogenesis *noun*
زۆربوون بە ڕێگای چەکەرەوە، پەرەسەندن بەهۆی چەکەرەکردن، چەکەرازۆ؛ تیۆرییێ کە پێی وایە تایبەتمەندی بۆماوەیی بە ڕێگای germ plasm ڕادەگوێزرێ ۞ بلاستوژنیز

blastogenetic *adjective*
سەربە بلاستۆژێنز یان بلاستۆژێنێسیس ۞ وابسته به بلاستوژنیز یا بلاستوجنسیس

blastomere /ˈblastə(ʊ)mɪə/ *noun*
(ئاوەڵمەناسی) خانەیێ کە بەهۆی داتلیشانی هێلکۆکەیێکی پیتێنراوەوە fertilized ovum پێکهاتووە، خانەی (دا)بەشاندن ۞ بلاستومر

blastomeric *adjective*
سەربە بلاستۆمێر یان خانەی (دا)بەشاندن ۞ وابسته به بلاستومر

blastomycete *noun*
کارگ یان کەڕووی چەکەرەیی: جۆرێ کارگ یان کەڕووی نەخۆش‌خەری pathogenic ترشێنەئاسای ycastlike مرۆڤ و گیانەوەران [توخم *Blastomyces*] ۞ بلاستومایست

blastomycosis /ˌblastə(ʊ)mʌɪˈkəʊsɪs/ *noun*
جۆرێ نەخۆشی پێست یان ئەندامانی نێوەوە، بەهۆی تووش‌بوون بە کەڕووی fungus مشەخۆرەوە ۞ بلاستومیکوسیس

blastomycotic *adjective*
سەربە بلاستۆمایکۆز یا بلاستۆمایکۆسیس ۞ وابسته به بلاستومیکوسیس

blastospore *noun*
کونەچووزە، ڕۆچنەچووزە: کونی archenteron ۞ بلاستوپور

blastosporic *adjective*. also blastosporal
کونەچووزەیی، ڕۆچنەچووزەیی، سەربە یان پێوەندی بە ڕۆچنەچووزەوە هەیە، سەربە کونی پێش‌ڕیخۆڵە archenteron ۞ وابسته به بلاستوپور

blastosphere *noun*
چووزە blastula (یێ)، ب.ت. blastocyst ێ ۞ بلاستواسپهر

blastospore *noun*
سپۆریکی کارگی یان کەڕوویی کە بە هۆی (خونچەکردن یان) چرۆکردنەوەوە budding پەیدا دەبێ (یان پێکهاتبێ) ۞ بلاستواسپور

blastula /ˈblastjʊlə/ *noun*. blastulae /-liː/ or US blastulas
(ئاوەڵمەناسی) چووزە، ئاوەڵمە یان ئاولەمەی گیانەوەرێ لە قۆناخی سەرەتای پەرەسەندنی‌دا، کاتێ هێشتا توێیێکی بۆشە لە خانەکانە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *blastos* یۆنانی "چووز "sprout") ۞ بلاستولا

blastular *adjective*
چووزەیی، سەربە چووزە ۞ وابسته به بلاستولا

blastulation *noun*
پێکهاتن یان سازبوونی چووزە ۞ ایجاد بلاستولا

blat *noun*
کارە، بارە ۞ بلات

blatancy /ˈbleɪtnsɪ/ *noun*, *pl.* blatancies
1 بێ‌شەرمی، ڕووهەڵماڵراوی 2 قیژەونی ۞ 1 وقاحت 2 گوش‌خراشی

blatant /ˈbleɪtnt/ *adjective*
1 بێ‌شەرم، ڕووهەڵماڵراو 2 پرزیکەزیک، پرقیژەقیژ، پرزەنازەنا، پرهەراوهوریا 3 ئاشکرا، دیار، بەرچاو: *blatant disregard for the rules* ۞ 1 وقیح، گستاخ 2 پر قیل و قال، پرصدا 3 آشکار، واضح

blatantly /ˈbleɪtntlɪ/ *adverb*
1 بێ‌شەرمانە: *a blatantly unfair decision* 2

به ئاشکرایی ◌ 1 با وقاحت 2 آشکارا

blather = blether

blatherskite /ˈblaðəskʌɪt/ *noun*
1 کەسێکی کەرتر 2 زۆروەڕی، زۆربڵەیی، قسەی هیچەکە، فڵتە، هەڵسیتوپلیت ◌ 1 بلاتراسکیت 2 حرف مفت، چرند

blaxploitation /ˌblaksplɔɪˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
چەوساندنەوەی ڕەشەکان بەهۆی بەرهەمهێنەرانی فیلمەوە کە لەودا ڕۆڵێکی چەندپاتە و کلیشەییان پێدەدەن ◌ بلاکس‌پلوایتاسیون

blaze[1] /bleɪz/ *noun*
1 گڕ، گڵ، گڵپە، کڵپە، بڵێسە، سۆڵە، زمانە، سنجر، نیرگە، ئاگر، ئاور: *Dry wood makes a good blaze ◊ Five people died in the blaze* 2 ئاورگرتن، ئاورتێبەربوون، سووتمان، سووتان 3 داگیرسان، هەڵبوون، سووروەبوون، هەڵچوون: *4 a blaze of anger/passion/hate* بریقەدانەوە، تیشکدانەوە، درەوشانەوە، چروسان، شەوقدانەوە، ورشانەوە، ڕووناکی، شەوق: *a blaze of lights ◊ a blaze of glory ◊ The gardens are a blaze of colour in the city centre* ◌ 1 شعله، شراره، زبانه، آتش 2 آتش‌سوزی 3 افروختگی 4 تابش، نور، درخشش

blaze[2] /bleɪz/ *noun*
1 نیشانەیەکی سپی لەسەر ڕووی گیانەوەران، بەش، قەشان، مارۆ (ئەسپ) 2 نیشانەی دار ◌ 1 نشانه‌ی سفید بر روی پیشانی جانوران 2 نشانه‌ی درخت

blazer /ˈbleɪzə(r)/ *noun*
چاکەتی بلێزێر ◌ بلیزر

blazes *noun*, like blazes
وەکوو شێت، زۆر توند ◌ دیوانه‌وار، خیلی سریع

blazes *noun*, go to blazes
دوورکەوە، لاچۆ، جەهەنەم، توون، دەرەک ◌ گم‌شو، جهنم

blazing /ˈbleɪzɪŋ/ *adjective*
1 گڕگرتوو، کڵپەکردوو، سووتێنەر، یەکجار گەرم، داگیرساو: *a blazing hot day ◊ blazing heat* 2 درەوشاوە، بریقەدار، ورشن 3 هەڵبوو، سووروەبوو: 4 ئاشکرا، بەرچاو 5 توند (blazingly /ˈbleɪzɪŋli/ *adv*) ◌ 1 مشتعل، سوزان 2 درخشان 3 برآشفته 4 آشکار 5 شدید

blazing star *noun*
1 جۆرێ ڕووەکی ئەمریکای باکووری لە تیرەی daisy، بە گوڵی سپی یا ئەرخەوانییەوە [توخم *Liatris*] 2 جۆرێ ڕووەکی ئەمریکای باکووری لە تیرەی lily [*Chamaelirium luteum*] ◌ نوعی گیاه

blazon /ˈbleɪzn/ *noun*
دروشم یان نیشانی خێزانی یان گەورەزادەیی (یان خانەدانی) ◌ نشان نجیب‌زادگی یا خانوادگی

blazoned *adjective*
نەخشێنراو، ڕازێنراو ◌ تزیین‌شده

bleach /bliːtʃ/ *noun*
کەرەسەی ڕەنگبەر، مەتریاڵی سپیکەرەوە ◌ ماده‌ی سفیدکننده

bleachers /ˈbliːtʃəz, US -tʃərz/ *noun, pl.*
1 (لە تاکدا) کرێکار یان کەسێکی سپیکەرەوە 2 کورسییە هەرزانەکان (لە یاریگا وەرزشییەکاندا) ◌ 1 بلیچر 2 بلیچرز

bleachers /ˈbliːtʃəz, US -tʃərz/ *noun, pl.*
دانیشتووانی سەر کورسییە هەرزانەکان (یاریگای وەرزشی) ◌ بلیچریت

bleaching powder *noun*
گەردەی سپیکەرەوە یان ڕەنگبەر ◌ پودر سفیدکننده

bleak[1] /bliːk/ *adjective*
1 ناهومێدکەر، هیوابڕ، ورەبەزێن، دڵساردکەرەوە، دڵتەنگ، خەمبار 2 سارد 3 چۆڵ، بێپەنا، بەدەرەوە، ئاواڵە، لەبەربا ◌ 1 مأیوس‌کننده، غمگین، افسرده 2 سرد 3 بی‌حفاظ

bleak[2] /bliːk/ *noun*
جۆرێ ماسی وردی زیوینی ڕووبار لە خێزانی carp [*Alburnus alburnus*] و جۆرەکانی تر ◌ نوعی ماهی

bleakly /bliːkli/ *adverb*
بە ناهومێدییەوە، بە دڵساردییەوە: *bleakly lit corridors* ◌ مأیوسانه

bleakness /bliːknəs/ *noun*
خەمباری، ماتی، کزی، دڵتەنگی ◌ افسردگی، غمبارگی

blear /ˈbli(r)/ *adjective*
(کۆن) تاریک، تار، بێشەوق، بێڕووناکی، بێڕۆشنایی، ناسک، تۆڕی، گیانبەدەرەوە، تەنک ◌ تیره، تاریک، فرانما

blearily /ˈblɪərəli, US ˈblɪr-/ *adverb*
بە چاوی ماندووەوە یان سوورەوە ◌ با چشمان خسته

blearily-eyed *adjective*
چاوسووروەبوو، چاوماندوو، چاوپەڕوپووشاوی ◌ دارای چشمان خسته

bleary /ˈblɪəri, US ˈblɪri/ *adjective* (blearier, bleariest)
(چاو) ماندوو، سوور، لیل، ماسیو: *She had bleary red eyes from lack of sleep* ◌ خسته، بادکرده

bleat /bliːt/ *noun*
1 بارە، کارە، باقە، ما، باقەباق، بارەبار، باڵەبال 2 بۆڵە ◌ 1 بع‌بع 2 غرغر

bleb *noun*
1 تۆقڵە یان بڵۆقی چکۆلە، پیزۆکە، پۆرگ 2

(زیندەناسی) قوتکە یان زیادەییەکی خڕ، هی سەر خانەیی؛ قوتکەیێکی بلۆقی پلازما یا پەردەیێکی ناوکی nuclear membrane ◌ 1 حباب کوچک 2 بلب

blebby *adjective*
تۆقلەدار، بلۆقدار، بلۆقبلۆق، پیزۆکەدار، پۆرگاوی ◌ دارای حباب

bled /bled/ = past and past participle of bleed

bleed *noun*
خوێنبەربوون، خوێنڕژان ◌ خونریزی

bleeder /ˈbliːdə(r)/ *noun*
1 فلانی 2 (نافەرمی) = haemophiliac ◌ یارو

bleeding /ˈbliːdɪŋ/ *noun*
1 خوێنبەربوون، ڕژان، ڕزک: *Press firmly on the wound to stop the -ding* 2 خوێنگیری، کەلەشاخ (گرتن) ◌ 1 خونریزی 2 حجامت

bleeding edge *noun*
یەکجار لە پێشەوە لەمەڕ پێشکەوتن و پەرەسەندنی تێکنۆلۆژیدا (باش leading edge (cutting edge ◌ بلیدینگ ادج

bleeding heart *noun*
جۆرێ گیای داچێنراوی گوڵدڵی سوور یان لاسوور [*Dicentra cucullaria* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی گیاه

bleep /bliːp/ *noun*
دەنگی هۆڕن، بیب، بیپ ◌ صدای بوق، بیپ

bleeper /ˈbliːpə(r)/ *noun*
دەزگای بیبکەرە، بلیپێر ◌ بلیپر

blemish /ˈblemɪʃ/ *noun*
1 گەرد، لکە، عەیب، خەوش، زەدە، پینە، شکستی، کەموکوڕی 2 شوێنی بڕین یان برین، گرێ ◌ 1 لکه، عیب 2 اثر زخم یا آسیب

blemished *adjective*
عەیبدار، خەوشدار، بەگەرد، خراپ ◌ معیوب

blend /blend/ *noun*
1 تێکەڵە، ئاوێتە، ئامێتە 2 وشەی تێکەڵ یان لێکدراو، تێکەڵوشە (وەک *ڕۆقار* لە *ڕۆژنامە* و *کۆقار* یان *motel* لە *motor* و *hotel* پێکهاتووە) ◌ 1 آمیزه، مخلوط 2 واژەی ترکیبی

blende /blend/ = sphalerite

blended *adjective*
تێکەڵ، ئامێتە، تێکەڵاو، تێکلاو ◌ مخلوط

blender /ˈblendə(r)/ *noun*
لێکدەر، تێکەڵکەرە ◌ مخلوط‌کن

Blenheim /ˈblenɪm/ *noun*
بلنیم: جۆرێ ڕەگەزی سەگی چکۆلەی سوور و سپی سپانیایی (بنەڕەت: لە ناوی *Blenheim* کۆشکێ لە ئاکسفۆردشایر) ◌ بلنیم

blenny *noun, pl.* blennies
ماسییەبێپوولەکە (هی تەنکاوە کەنارییەکان *Blennius* و توخمەکانی تر، خێزان [Blennidae]) ◌ نوعی ماهی

blent = past and past participle of blend (poetic/literary)

bleomycin /ˌbliːəʊˈmaɪsɪn/ *noun*
بلیۆمایسین، بلیۆمیسین: جۆرێ ئانتیبیوتیکی بەکتریایی بۆ چارەسەری نەخۆشی Hodgkin و شێرپەنجەکانی تر ◌ بلیوم(ا)یسین

blepharitis /ˌblefəˈraɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی پێڵووی چاو، پێڵووئاوسێ ◌ آماس پلک چشم

blepharoplasty /ˈblef(ə)rə(ʊ)ˌplasti/ *noun*
چاککردنەوەی پێڵووی چاو، نەشتەرگەری پلاستیکی پێڵووی چاو (بنەڕەت: لە *blepharon* یۆنانی "پێڵوو" + plasty-) ◌ جراحی پلاستیک پلک چشم

blesbok /ˈblesbɒk/ *noun*
جۆرێ ئاسک، لە باشووری ڕۆژاوای ئەفریکای باشووریدا دەبینرێ [*Damaliscus dorcas phillipsi*] ◌ نوعی آهو

blessed /ˈblesɪd/ *adjective, noun*
adj 1 پیرۆز، پاکژ، هەزەخ، ئاسمانی، مەبارەک: *the blessed* ◊ *the Blessed Virgin Mary* 2 بەختەوەر، بەهرەوەر، بەختیار: *saints* 3 بەزیادنەبوو *n* (the Blessed) بەهەشتییان: *Blessed are the poor* ◌ 1 مقدس، ملکوتی، مبارک 2 سعادت‌مند 3 لعنتی *n* اهل بهشت

blessedly /ˈblesɪdli/ *adverb*
بەشێوەیەکی خۆش ◌ به طرز مطلوبی

blessedness /ˈblesɪdnəs/ *noun*
1 پیرۆزی، هەزەخی، مەبارەکی 2 بەختەوەری ◌ 1 خجستگی 2 سعادت

the Blessed Sacrament *noun*
نان و مەی شێوی خواوەندی ◌ نان و شراب عشاء ربانی

blessed thistle *noun*
(ڕووەکناسی) کەرکۆڵ، دڕەدەوا، دڕکەپیرۆز، سەرتۆیز [*Cnicus benedictus*] ◌ خار مقدس

the Blessed Virgin *noun*
پێغەمبەر مریەم ◌ مریم عذرا

blessing /ˈblesɪŋ/ *noun*
1 نزا، دۆعا، درود، ڕێزەن، نیعمەت، خوداداوە، بەهرە، پیت، بەرکەت: *to pray for God's* 2 *The bishop said the blessing* ◊ *blessing* پەسندکردن، پشتگیری، پشتیوانی، approval، encouragement: *The government gave its blessing to the new plans* 3 دۆعای بەر لە نان خواردن ◌ 1 دعا، نعمت، موهبت 2 تأیید، حمایت 3 دعای قبل از خوراک

blest /blest/ = past and past participle of bless

blether /ˈbleðə(r)/ *noun*

دەمدرێــژی، دەمووەڕی، زۆروەڕی، زۆربــڵەیی، چەقەسرۆیی ◌ وراجی

blew /bluː/ = past of blow

blewit /ˈbluːɪt/ *noun*, also blewits

کــارگێکی خــۆراکی [*Lepista saeva*] و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی قارچ

blight /blaɪt/ *noun*

1 (گژوگیـا) دۆ(و)کـە، شـوکە، سۆتەکە، شـەتە، هاریـە، ترتـرە، ژەنگـوژار، تـەم (هـی گیـا لەبـەر نەخۆشـی)، کەنەسمـە، کەلـە 2 بـەڵا، نەگبـەتی، ئازار، ئافـەت 3 فـەوتان، تیـاچوون ◌ 1 کپـک، بادزدگی 2 مصیبت، آفت 3 تباهی

blighter /ˈblaɪtə(r)/ *noun*

1 مرۆ، پیاو، بنیادەم 2 مرۆی بێزاوی و سـووک ◌ 1 آدم 2 آدم نفرت‌انگیز

Blighty *noun*

سەربازی ئینگلتەرە یان بریتانیا کە لە دەرەوەی وڵاتدا سـەربازی دەکـرد (لـە شـەڕی یەکـەم و دووەمی جیهانی‌دا) ◌ بلایتی

blimey /ˈblaɪmi/ *interjection*

(نافـەرمی) تـەح، پیـاح، ئائـا، نـا (دەنگـێ بـۆ دەربـــڕینی سەرســـووڕمان و رقهەســــتان): *Blimey, it's hot today* ◌ عجب

blimp *noun*

1 (نافـــەرمی، هـــەروەها Colonel Blimp) کەسێکی فیزن و کۆنەپەرست 2 باڵۆنی بـەرگری یـان کەشـتی ئاسـمـانی چکۆلـە 3 (لـە ئـەمریکا) مرۆی قەڵەو 4 بەرگی دەنگ‌بڕی سەر دووربینی فیلم ◌ 1 آدم متکبر و ارتجاعی 2 نوعی بـالون 3 آدم چاق 4 بلیمپ

blin /blɪn/ = singular form of blini

blind /blaɪnd/ *adjective, noun*

adj 1 کــوێر، نابینــا، ســۆماداهاتوو، حــافز 2 دەستەوسان، بێ‌دەسـەڵات، نـەتوان 3 بن‌بەسـت، بێ‌سـەرەدەر 4 تاریک 5 نەخوێنراوە 6 گەوجانـە، بێ‌ئەقڵانە، ناژیرانە، لێکەوەنەدراو 7 مەسـت *n* 1 پەردەی دەرابەیی یان کرکرە 2 شاراوە، نادیار 3 حەشارگە، سـێبە، بۆسـە ◌ *adj* 1 کـور، نابینـا، اعمی 2 عاجز 3 بن‌بست 4 تاریک 5 غیرخوانایی 6 احمقانە، بی‌خردانە 7 پاتیـل *n* 1 پـردەی کرکـرە 2 مستور 3 کمینگاه

the blind /blaɪnd/ *noun*

نابیناکان، حافزەکان ◌ روشن‌دلان

blind alley *noun*

بێ‌ســەرەدەر، بن‌بەسـت، رێ‌کـوێر، بێتـۆوی ◌ بن‌بست

blind date *noun*

یەکترناسین بەهۆی دەڵاڵەوە ◌ آشنایی با واسطە

blind drunk *adjective*

مەستی مەست، شەش‌دانگ‌مەست، تەواوکەلەلا ◌ سیاەپاتیل

blinder /ˈblaɪndə(r)/ *noun*

نواندنی یەکجارباش یـان شـاکار(انـە، یـاری یـان پێشبڕکێ) ◌ اجرای عالی

blinders = blinkers

blindfold /ˈblaɪndfəʊld, US -foʊld/ *noun, adjective, adverb*

n چاوبەسـت *adj* بەچاوبەسـتراوی‌یـەوە *adv* چاوبەسـتراوانە، کوێرانـە ◌ *n* چـشم‌بنـد *adj* بـا چشمان بسته *adv* کورکورانە

blindfolded *adjective, adverb*

بە چاوی بەستراوەوە ◌ با چشمان بسته

blind gut = caecum

blinding /ˈblaɪndɪŋ/ *adjective, noun*

adj 1 یـەکجار رۆشـن، زۆربریقـەدار، کوێرکـەر، بەشەوارەخەر، یـەکجار تیـژ: *a blinding flash* 2 یەکجارباش *n* 1 پڕکردنەوەی درز و قەلەشتی رێگـا بـە زیـخ 2 ناسـکەسـواخ (بەرلـە ســـواخی کـــۆنکرێتی ســـەرەکی) ◌ *adj* 1 خیرەکنندە 2 بسیار درخشان، عالی *n* بلیندینگ *of light*

blindingly /ˈblaɪndɪŋli/ *adverb*

بەشێوەیەکی یەکجار رۆشن، بریقەدارانـە ◌ بـە طور خیرەکنندەای

blindly /ˈblaɪndli/ *adverb*

1 کوێرانە 2 نەترسانە، بێ‌باکانـە ◌ 1 کورکورانـە 2 متهورانە

blind man's buff *noun*, US also blind man's bluff

چاوقووچێنە، چاوبەستان (جۆرێ کایەی منالان) ◌ چشم‌بستنک

blindness /blaɪndnəs/ *noun*

1 کـوێری، کـۆری، نـەبینی، نابینـایی 2 نـەفامی، بێ‌ئەقڵی، گەوجێتی ◌ 1 کوری 2 نفهمی، حماقت

blind pig *noun*, also blind tiger

(ئەمریکا) مەیخانەی ناقانوونی یان قاچـاخی ◌ بار غیرقانونی

blind spot *noun*

1 خاڵی کوێری 2 لاوازی، خاڵـی لاوازی، عـەیب ◌ 1 نقطەی کور 2 ضعف

blind turning *noun*

پێچی بێ‌دید یان نەبینراو، پێچی نابەرچاو ◌ پیچ بدون دید

blini /ˈblɪni, US ˈbliːni/ *noun, pl.* also bliny or blinis, sing. blin

جۆرێ pancake ◌ بلینی

blink /blɪŋk/ *noun*

1 تروکــــە، تروکــــەتروک، زریوەزریــــو 2 چاوەتروسـکێ، چاولێکـنان، تروکـەی چـاو ◌ 1 سوسو 2 برهم زدن چشم‌ها

blinker /ˈblɪŋkə(r)/ = indicator

blinkered /ˈblɪŋkəd, US -kərd/ *adjective*

1 بــە بەرچاوکــەوە (ئەســـپ) 2 بیرتەســـک،

a -ed policy/attitude/approach: بیرتەسکانە ◌ 1 با چشم‌بند 2 کوته‌نظر، کوته‌نظرانه
blinkers *noun, pl.*
(ئەسپ) بەرچاوکە، مێش‌ڕەوێن، (بەر)چاویلکە ◌ چشم‌بند
blinking /ˈblɪŋkɪŋ/ = bloody
blinks *noun, pl.*, also water blinks
جۆرێ رووەکی گۆشتنی چکۆلەی گوڵوردی سپی، لە جێی تەڕدا دەژی [*Montia fontana*] ◌ نوعی گیاه
blintz /blɪn(t)s/ *noun*
جۆرێ پەنکەیکی لوولی ناسک، پڕ لە پەنیر و میوە ◌ بلینتس
bliny = blini, *pl.*
blip /blɪp/ *noun*
وێنەی سەرپەردە (خاڵی رووناکی یا رۆشنایی لەسەر پەردە یان شاشەی رادار لەگەڵ دەنگێکی نزم) ◌ بلیپ
blipvert *noun*
بانگەشە یان ریکلامی تەلەفزیۆنی چەندچرکەیی ◌ بلیپورت
bliss /blɪs/ *noun*
بەختەوەری، بەختیاری، خۆشی، شاگەشکەیی، شادی، دلشادی: *married/wedded/domestic bliss* ◌ سعادت، شعف
blissful /ˈblɪsfl/ *adjective*
خواپێداو، بەختەوەر، بەختیار، خۆش، شاد، شادیهێنەر: *a blissful marriage* (*blissfulness n*) ◌ خوشایند، لذت‌بخش
blissful ignorance *noun*
سەرخۆشی لە ئەنجامی نەزانی یان نائاگاداری، سەرخۆشی لەبەر نەزانی ◌ سرخوشی ناشی از جهالت
blissful ignorant *noun*
سەرخۆش لە ئەنجامی نەزانی یان نائاگاداری، سەرخۆش لەبەر نەزانی ◌ سرخوش ناشی از جهالت
blissfully /-fəli/ *adverb*
بەشێوەیەکی خۆش، بە خۆشییەوە: *blissfully ignorant/unaware* ◌ با لذت
blister /ˈblɪstə(r)/ *noun*
1 بلق، تۆقلە، پۆرگ، بلۆق، گۆزاولە 2 زیپکە، هەڵتۆقیوی، خاڵ، دەبە، تۆقلە (هی سەر رووی کانزا و رەنگ) 3 (ئافەرمی، بریتانیا) کەسێکی وەڕەزکەر ◌ 1 تاول 2 جوش 3 (عامیانه) آدم ناراحت‌کننده
blister beetle *noun*
قالۆنچەی تۆقلە(کەر) یان تۆقلەوون یان تۆقلەباز [*Lytta* و نوخمەکانی تر، چەندین جۆرن] ◌ نوعی سوسک
blistered *adjective*
هەڵتۆقیو، زیپکەدار، زیپکەزیپکە، بلۆقاوی (لەسەر رووی ئاستێکی وەکوو ئاسن و هتد) ◌ دارای جوش
blistering /ˈblɪstərɪŋ/ *adjective*
1 تاڵ، زۆر رەخنەیی، توند 2 یەکجار گەرم، هەڵپڕووکێنەر، پیشێنەر، سووتێنەر 3 تووڕەییانە، رقهەستاوانە ◌ 1 گزنده 2 سوزان 3 خشم‌آلود
blister steel *noun*
پۆلای زیپکاوی یان خاڵدار، پۆلای زیپکەزیپکە ◌ فولاد جوش‌ده
blistery *adjective*
بلۆقدار، پۆرگاوی ◌ تاول‌زده
blithe /blaɪð/ *adjective*
1 سەرسەرەکی، فشە، دڵخۆش، بێخەم، کەمتەرخەم، نادەربەست، ئاسوودە، بێخەیاڵ 2 دڵشاد، خۆش، شاد، نائیگەران، بێدڵەراوکێ: *a blithe and carefree girl* ◌ 1 سطحی، بی‌خیال 2 خوشحال، خرم
blithely /blaɪðli/ *adverb*
بەبێخەیاڵی، بەبێنیگەرانی: *'It'll be easy,' she said blithely* ◌ با بی‌خیالی
blithering /ˈblɪðərɪŋ/ *adjective*
1 رەها، تەواو، بێئەملاوئەولا 2 سووکایەتییانە ◌ 1 مطلق 2 تحقیرآمیز
blithering idiot *noun*
کەری نەفام ◌ احمق بی‌شعور
blithesome /-s(ə)m/ *adjective*
دڵشاد، دلخۆش، خۆش، شاد، بەکەیف ◌ خوشحال، خرم، سرحال
B Litt = Bachlor of Letters
blitz /blɪts/ *noun*
1 هێرشی کتوپڕ، هێرشی میلیتاری خەستوخۆلی ناکاو، پەلامار 2 حەولێکی هاوبەش و کوتوپڕ (کورتەی blitzkrieg) ◌ 1 حملەی ناگهانی، یورش 2 تلاش مشترک و ناگهانی
the Blitz /blɪts/ *noun*, abbreviation of blitzkrieg
هێرشە ئاسمانییەکانی ئەڵمانیا بۆسەر بریتانیا لە 1940-1دا ◌ بلیتز
blitzing *noun*
بۆمباران، بۆمباردمان، هێرشی ئاسمانی ◌ بمباران
blitzkrieg /ˈblɪtskriːg/ *noun*
هێرشی کتوپڕ، پەلاماری ناکاو، تەپدانەسەر، شەڕی تروسکەئاسا (شەڕی جیهانی دووهەم، وەرگێردراوی ئەڵمانییەکەی) ◌ حملەی برق‌آسا
blizzard /ˈblɪzəd, US -zərd/ *noun*
کڕیوە، گێت، تۆف، باوبۆران، تۆفوبەند، بادەوە، باکوت، پەلەتاتە ◌ بوران، کولاک
bloat /bləʊt, US ˈbloʊt/ *noun*
باکردن (جۆرێ نەخۆشیی وڵاغ و پاتاڵ) ◌ بلوت

bloated /'bləʊtɪd, US 'bloʊ-/ *adjective*
1 ماسیو، پەنەمیاو، ماس‌دار، باکردوو، هەڵمساو 2 لە رادەبەدەر گەورە یان دەوڵەمەند ۞ 1 بادکرده، ورم‌کرده 2 فوق‌العاده بزرگ یا ثروتمند

bloater /'bləʊtə(r), US 'bloʊ-/ *noun*
ماسی خوێ‌پێوەکراو یا برژاو (یا دووکەڵدراو) ۞ ماهی نمک‌زده یا دودی

blob /blɒb, US blɑ:b/ *noun*
تکە، دڵۆپ، تنۆک، تۆپەڵ، پەڵە، لکە ۞ قطره، لکه

bloc /blɒk, US blɑ:k/ *noun*
بلاک، بلوک، یەکێتی، بەرە، ئەنی ۞ بلوک، جبهه

block /blɒk, US blɑ:k/ *adjective, noun*
adj 1 کۆلکە 2 تەختەبەرد 3 قالب، دارێژگە 4 پارچە، کوت، لەت 5 خانووبەرە، ریزەماڵ، ریزەخانووبەرە 6 چەپک، دەستە، کۆمەڵە، تاقم، گروپ 7 گیراوی، داخران، گیران، بەستران 8 خلۆکە، قرقرە (تەنافخۆر) 9 کلێشە، مۆر، شەقل 10 (کڵاو) قالب 11 کۆتەی بن مل (لە لێدانی ملدا) 12 (مۆتۆر) لاشە، پەیکەر، بەدەنە 13 پواز، بەرپێچکە، هۆرە، لەتەدار (بۆ دانەبەر پێچکە) 14 بەربەست، تەگەرە، کۆسپ 15 مرۆی گەوج 16 بڕێکی زۆر، کەڵەکە، لۆدە 17 بلوک (وەرزش) جووڵەیێ کە یاریزانەکەی تر لە چوونەپێش رادەگرێ *n* گشتی، هەمەکی ۞ *adj* 1 کنده 2 تخته‌سنگ 3 قالب 4 قطعه 5 ساختمان، بلوک، رشته عمارت 6 گروه 7 انسداد، گرفتگی 8 قرقره 9 کلیشه 10 (کلاه) قالب 11 کنده 12 تنه، بدنه 13 گوه 14 سد، مانع 15 آدم احمق 16 مقدار زیاد 17 بلوک (ورزش) *n* عمده، کلی

blockade /blɒ'keɪd, US blɑ:'k-/ *noun*
1 گەمارۆ، دەوردان، ئابڵۆقە (دەریا) 2 هێزی گەمارۆدان: *a naval blockade* 3 نەهێشتنی چوونەنێو و دەرەوەچوون 4 لەمپەر، بەربەست، کۆسپ، رێبەند ۞ 1 محاصره 2 قوه‌ی محاصره 3 ممنوعیت ورود و خروج 4 سد، مانع

blockage /'blɒkɪdʒ, US 'blɑ:k-/ *noun*
1 گیران، داخران، رێبەندان، رێبەستان، رێگیران 2 نەهێشتن، پێش‌گیری، بەرگیری 3 هەڵوێستە ۞ 1 گرفتگی، انسداد 2 جلوگیری 3 وقفه

block and tackle *noun*
دەزگای خلۆکە، تەناف و خلۆکە ۞ طناب و قرقره

blockbuster /'blɒkbʌstə(r), US 'blɑ:k-/ *noun*
1 (نافەرمی) بۆمبی بەهێز یان وێرانکەر 2 سەرکەوتوو، کێشەڵەسەر (کتێب و فیلم) ۞ 1 بمب قوی 2 موفق (کتاب و فیلم)

blockbusting *adjective*
(نافەرمی) سەرکەوتوو (لەباری کار و کاسپییەوە) ۞ موفق

block capitals *noun, pl.*, also block letters
پیتە گەورەکان، پیتە درشتەکان ۞ حروف بزرگ

block chain *noun*
زنجیری چەرخ (یا دووچەرخە) ۞ زنجیر دوچرخه

block diagram *noun*
هێڵکاری یان دیاگرامی بلوکی ۞ نمودار بلوکی

blocked *adjective*
گیراو، داخراو، وێکهاتوو، بەستراو ۞ مسدود، گرفته

blocker *noun*
وێکهێنەر، بەستێنەر، داخەر ۞ بندآور

blockhead /'blɒkhed, US 'blɑ:k-/ *noun*
(نافەرمی) کەسێکی گەوج، کەللەپووک، کەللەپووچ ۞ آدم نفهم

blockheaded *adjective*
گەوج، کەللەپووک ۞ نفهم

blockhouse /'blɒkhaʊs, US 'blɑ:k-/ *noun*
1 سەنگەر 2 خانووی لە داری چوارپاڵوو 3 (مێژوویی) خانووی یەک‌نهۆمی لە تەختە، وەکوو قەڵا بەکاردێترا ۞ 1 جان‌پناه، استحکامات 2 و 3 بلوک‌هاوس

blockish *adjective*
کەر، گەوج، بێ‌مێشک، حەپە، گەمژە ۞ کودن، خرف

block letters = block capitals

the blocks = starting blocks

block vote *noun*
دەنگی ریژەیی ۞ رأی نسبی

blog /blɒg, US blɑ:g/ *noun*, also weblog
بلاگ، وێب‌لاگ: بنکە یان وێب‌سایتێ کە یەکێ رێک‌وپێک لەبارەی دوایین رووداو و بابەتەکان شتی دەنووسێ (وێنە و لینکیشی هەیە؛ blogger ۞ (blogging *n* /'blɒgə(r), US blɑ:gər/ *n* بلاگ

blogosphere /'blɒgəsfɪə(r), US 'blɑ:gəsfɪr/ *noun*, usually the blogosphere
سەرجەم وێب‌سایت و بنکەی کەسێ لەسەر ئینتێرنێت ۞ بلاگوسفر

blogroll /'blɒgrəʊl, US 'blɑ:groʊl/ *noun*
لیستێکی سەر وێب‌سایتێکی بنکە و وێب‌سایتە لینک‌کراوەکانی تر کە خاوەن بنکەکە پێی وایە بەسوود و سەرنج‌راکێشن ۞ بلاگ‌رول

bloke /bləʊk, US bloʊk/ *noun, adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) پیاو، مرۆ، بنیادەم ۞ یارو

blond /blɒnd, US blɑ:nd/ *noun, adjective*
قژکاڵ ۞ موبور

blonde /blɒnd, US blɑ:nd/ *noun, adjective*
قژکاڵ (ژن)، رەنگی قژی کاڵ، پرچ‌زەر(د) ۞ موطلایی، موبور

Blood /blʌd/ *noun, pl.* Bloods

بـلاد، بلـود (ئەنـدامی گـەلی سوورپێـستی (ئـەمریکای) باکوور کـە سـەربە کۆنفیدێراسـی بلەکفووت Blackfoot ن) ۞ بلود

blood /blʌd/ *noun*

1 خوێن، خێن، هوون 2 ڕەسەن، نژاد، ڕەگەز، ڕەچەڵەک، بنەچەک: *There is some Polish blood on his father's side* 3 جـوانی شۆخوشەنگ 4 خوو ۞ 1 خـون 2 تبـار، نـسب، نژاد 3 جوان خوش‌گذران 4 خلق

blood bank *noun*

بانکی خوێن، خوێنگە ۞ بانک خون

blood bath /ˈblʌdbɑːθ, US -bæθ/ *noun*

گۆمی خوێن، خوێن‌ڕێژی، کوشت‌وکوشتار ۞ حمام خون

blood brother *noun*

1 بـرای حـەق‌وداد، بـرای خـوێنی 2 بـرای سوێندخواردوو یان بەڵێنی‌داو ۞ 1 برادر تنی 2 برادرخوانده

blood cell *noun*

خانەی خوێن ۞ یاختەی خون

blood clot *noun*

جەڵتە، مەیبو، گرێی خوێن ۞ لخته

blood count *noun*

ژمارەی خڕۆکـەیی (لـە بـڕێکی دیـاریکراوی خوێن‌دا) ۞ تعداد گلبولی

blood culture *noun*

چاندنی خوێن ۞ کشت خون

blood-curdling *adjective*

بەترس، تۆقێنەر، ترسێنەر، سامناک، نێوکخەر: *a -d-curdling scream/story* ۞ وحشت‌انگیز

blood donation *noun*

خوێن‌پێدان ۞ اهدا خون

blood donor *noun*

خـوێن‌دەر، خـوێن‌بـەخـش، خـوێن‌پێـدەر ۞ اهداکنندەی خون

blood doping *noun*, also blood boosting

دوپینگی خوێنی ۞ دوپینگ خونی

blooded *adjective*

(ئەسپ یان وڵاخ) ڕەسەن، جسن ۞ اصیل

blood feud *noun*

قینەبەرایـەتی یـان دوژمنایـەتی بـەردەوام، کۆنەدوژمنایەتی، کۆنەقین (نێوان تیرە و خاو و خێزانەکان) ۞ پدرکشتگی

bloodfin *noun*

بـاڵسـوورە، ماسـی سـوورەباڵ (ئـەمریکای باشـووری، بـۆ نێـو ئـاکواریۆم زۆر بـاوە [*Aphyocharax rubripinnis*]) ۞ نوعی ماهی

blood fluke = schistosome

blood group *noun*

کۆمەڵە یان تیپی خوێن ۞ گروه خون

bloodguilty *adjective*

خوێن‌ڕێژ، پیاوکوژ ۞ سفاک، قاتل

blood heat *noun*

پلەی گەرمی لەش ۞ درجەی حرارت بدن

blood horse *noun*

ئەسپی ڕەسەن، ئەسپی حدود یان جسن، کەحێله ۞ اسب اصیل

bloodhound /ˈblʌdhaʊnd/ *noun*

سـەگی پۆلیس، سـەگی ڕاو یـان تـانجی، سـەگی شوێن‌هەڵگر ۞ سگ پلیس یا شکار، سگ ردیاب

bloodied /ˈblʌdid/ *adjective*

خوێنـاوی، شەلاڵـی خـوێن، گـۆنین، لەخوێن‌داگەوزاو ۞ خون‌آلود

bloodless /ˈblʌdləs/ *adjective*

1 بێ‌خـوێن، کـەم‌خـوێن، زەرد، ڕەنـگ‌زەرد، ڕەنـگ‌پـەڕیو، هەڵـبزرکاو، سـپی‌هەڵـگەڕاو: *bloodless lips* 2 سـارد، دڵمردوو، بێ‌هەست، unemotional 3 بە بێ خوێن‌ڕێژی: *a bloodless coup/revolution* (bloodlessly /ˈblʌdləsli/ *adv*; bloodlessness /ˈblʌdləsnəs/ *n*: بێ‌خـوێنی، کـەم‌خـوێنی) ۞ 1 فاقـد خـون، رنگ‌پریده 2 بی‌احساس 3 بدون خون‌ریزی

bloodletter *noun*

خوێن‌گر ۞ فصاد

bloodletting /ˈblʌdletɪŋ/ *noun*

1 خوێن(لێ)گرتن، کەڵەشاخ‌گرتن 2 خوێن‌ڕێژی، کوشت‌وکوشتار: *the futile bloodletting of war* ۞ 1 حجامت 2 خون‌ریزی

bloodline *noun*

ڕەچەڵەک‌نامە، ڕەسەن‌نامە، ڕەچەڵەک، بنەچە ۞ شجره‌نامه، تبار

bloodlust /ˈblʌdlʌst/ *noun*

دڵڕەقی، خوێن‌ڕشتن، دڕندەیی، خوێن‌مژی ۞ سفاکی، خون‌ریزی

blood meal *noun*

خۆراک یان تفاقی خوێن (دەیدەن بە ئاژەڵ) ۞ غذای خون

bloodmobile *noun*

ماشێنێ کە دام‌ودەزگای خوێن‌گیری تیایە ۞ بلادموبایل

blood money *noun*

1 خوێن‌بایی 2 پارەی کوشتنی کەسێ ۞ 1 دیه 2 پول آدم‌کشی

blood orange *noun*

پرتەقاڵە سوورە، پرتەقاڵی خوێنی ۞ پرتقال خونی

blood poisoning *noun*

خوێن‌ژاراوی‌بوون، چڵکی خوێن ۞ مسمومیت خون

blood pressure *noun*

باڵەپەستۆ یـا پەستۆی خـوێن، پەسـتان یـا گوشاری خوێن ۞ فشار خون

blood pudding *noun*, also blood sausage =

black pudding

blood red *adjective, noun*

adj سوور، سووری گەش *n* رەنگی خوێن ◌ *adj* قرمز *n* رنگ خون

blood relation *noun*, also blood relative

خزمایەتی خوێنی یان پشتی ◌ خویشاوند نسبی

bloodroot *noun*

1 (گیای) شیلەسوورە؟ (کاتی برینی شیلەیێکی سووری لێ دێتەدەرێ)، هی ئەمریکای باکووری [*Sanguinaria canadensis*] 2 رەگ‌سوورە؟، سوورەرەگ؟، جۆرێ گیای lily ئاسای ئەوسترالیایی، رەگەکانی دەخورێ [*Haemodorum coccineum*] ◌ نوعی گیاه

bloodshed /'blʌdʃed/ *adjective*

کوشت‌وکوشتار، خوێن‌رێژی، خوێن‌ڕشتن ◌ خون و خونریزی

bloodshot /'blʌdʃɒt, US -ʃɑːt/ *adjective*

(چاو) سوور، سوورەوەبوو، خوێن‌تێزاو ◌ سرخ

blood sports *noun, pl.*

راو (وەرزش یان پێش‌برکێ contest) ◌ شکار

bloodstain /'blʌdsteɪn/ *noun*

پەڵە خوێن، لکەی خوێن (*adj* :bloodstained: 1 خوێناوی، شەلالی خوێن، لە خوێن‌دا گەوزاو، گۆنین 2 خوێن‌ڕێژ، دڵڕەق) ◌ لکەی خون

bloodstock /'blʌdstɒk, US -stɑːk/ *noun*

ئەسپە رەسەنەکان، ئەسپە پێشبڕکێیەکان ◌ اسب‌های اصیل

bloodstone *noun*

بەردەسوورە، بەردەخوێنە، جۆرێ chalcedony سەوز، پنکە یان خاڵی سوورسووری تیایە، وەک گەوهەر بەکاردێترێ ◌ حجرالدم

bloodstream /'blʌdstriːm/ *noun*

رۆیشتنی خوێن، خوێن‌ڕۆیین، سووڕان یا رەوتی خوێن ◌ جریان خون

bloodsucker /'blʌdsʌkə(r)/ *noun*

1 زاروو 2 بوونەوەی خوێن‌مژ (bloodsucking *adj*: خوێن‌مژ) ◌ 1 زالو 2 موجود خون‌آشام

blood sugar *noun*

خەست‌بوونەوەی گلوکۆز لە خوێنا، شەکر(ە)ی خوێن ◌ قند خون

blood test *noun*

خوێن‌تاقی‌کردنەوە، تاقی‌کردنەوە یان ئازمایشتی خوێن ◌ آزمایش خون

bloodthirstily /'blʌdθɜːstɪli, US -θɜːrstɪli/ *adverb*

بێ‌بەزەییانە، دڵڕەشانە، بەخوێن‌تینووانە ◌ بی‌رحمانه

bloodthirstiness /'blʌdθɜːstinəs, US -θɜːrstinəs/ *noun*

بێ‌بەزەیی‌یەتی، دڵڕەشی، بەخوێن‌تینوویی ◌ بی‌رحمی، تشنه‌ی خون بودن

bloodthirsty /'blʌdθɜːsti, US -θɜːrsti/ *adjective* (bloodthirstier, bloodthirstiest)

خوێن‌ڕێژ، بێ‌بەزەیی، توندوتیژ، بەخوێن‌تینوو، توندوتیژی‌خواز، دڵڕەش، دڵڕەق: *They were savage and bloodthirsty* ◌ سفاک، بی‌رحم، تشنه‌ی خشونت

blood transfusion *noun*

راگوێستنی یا گواستنەوەی خوێن، راگوێزانی خوێن ◌ انتقال خون

blood type = blood group

blood vessel *noun*

رەگ، دەمار، خوێنبەر، خوێنهێن ◌ رگ

bloodwood *noun*

دارەخوێن؟، درەختێکی سەختی دارسوور [*Eucalyptus gummifera*] (ئەوسترالیا) و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی درخت

bloody[1] /'blʌdi/ *adjective* (bloodier, bloodiest)

1 شەلالی خوێن، خەڵتانی خوێن، گۆنین، خوێنین، گەوزاوی خوێن، خوون‌گرتی 2 دڵڕەشانە، خوێناوی، شڕزە، سەخت، قورس، لەگەڵ توندوتیژی (*adv* /'blʌdɪli/ :bloodily خوێن‌ڕێژانە، دڵڕەقانە؛ bloodiness /'blʌdinəs/ *n*: دڵڕەقی، خوێن‌ڕێژی، بێ‌بەزەیی‌یەتی، کوشت‌وکوشتار، دڵڕەشی) ◌ 1 خونین، خون‌آلود 2 توأم با خشونت

bloody[2] /'blʌdi/ *adjective*

1 (نافەرمی) خاوەن‌مردوو، بەزیادنەبوو 2 یەکجار ◌ 1 لعنتی 2 خیلی

bloody mary /blʌdi 'meəri, US 'meri/ *noun*, also Bloody Mary

بلادی میری: جۆرێ خواردنەوەی ئەلکۆلی‌یە کە ڤۆدکا و ئاوی باینجانی تێکەڵە ◌ بلادی مری

bloody-minded *adjective*

نازیرانە، هاوکاری‌نەکەر، یاریدەنەدەر، پیس، گلاو (*adv* :bloody-mindedly bloody-mindedness *n*: هاوکاری‌نەکردن، یارمەتی‌نەدان، پیسی، گلاوی، خوێڕیەتی) ◌ غیرمنطقی، فاقد حس همکاری، خبیث

blooey /'bluːi/ *adverb, adjective*, also blooie

هەڵە، شاش، چەوت، خراپ، نادروست، ناڵەبار، خواروخێچ، لارەولار، لایەلا، بەلایەکەوە، پلووچ، لار، خوار، کەچ: haywire، awry: *the engine went blooey* ◌ اشتباه، غلط، کج، منحرف، یکوری

bloom[1] /bluːm/ *noun*

1 گوڵ، شکۆفە، خونچە 2 جەنگە، هەرەت، گەرمە، بن‌دەق 3 گوڵ‌کردن، خونچەکردن، پشکوتن 4 سەروبەند یان قۆناخی گوڵ‌کردن 5 تەڕوتازەیی 6 رەنگ‌وبۆ 7 (لەسەر میوە، گەڵا و

لاسـک) کولـکه، وردەتـووک 8 کۆبوونـەوەی قەوزەکان لەسەر ئاو (کە دەبێتە هۆی گۆڕانی ڕەنگی ئاو، هەروەها water bloom) ◌ 1 گـل 2 عنفـوان 3 شـکفتن 4 مرحلـەی شـکوفایی 5 طراوت 6 آب و رنگ 7 کرک 8 بلوم

bloom[2] *noun*
کۆمەڵـکە ئاسـنێکی کـوتراو و ئامـادەکراو یـان خۆش‌کراو بۆ خرانە بەرکار ◌ بلوم

bloomer[1] /'blu:mə(r)/ *noun*
1 (ئاخـــەرمی، بریتانیـــا) ســــەرنەکەوتن، بەمرادنەگەیشتن 2 هەڵەی زل، لێ‌داقلیشان: *He made a bit of a bloomer* ◌ 1 ناکامی 2 گاف

bloomer[2] /'blu:mə(r)/ *noun*
(لە ڕێکدانا) گیایێ کە گوڵ لە کاتێکی دیاری‌کراوا دەردەکا ◌ شکوفەدهندە

bloomers /'blu:məz, US -ərz/ *noun, pl.*
(جاران) شالواری تا سەرچۆک، کاتی وەرزش لە پێیان دەکرد ◌ بلومرز

bloomery *noun, pl.* bloomeries
ئاسنگەری یان کارخانەیێ کە ئاسنی نەرم یان نادارشتە wrought iron بەرهەم دێنێ ◌ بلومری

blooming /'blu:mɪŋ, US 'blʊm-/ *adjective*
1 شاد و دڵخۆش، گەش، بەکەیف، تەڕوتازە 2 گوڵ‌دەرکەر، خونچەدەرکەر ◌ 1 شـاداب، خـرم 2 شکوفەدهندە

bloop /blu:p/ *noun*
لێ‌شێوان، هەڵە ◌ اشتباە

blooper /'blu:pə(r)/ *noun*
لێ‌داقلیشان، هەڵەی زل ◌ گاف

blossom /'blɒsəm, US 'blɑ:s-/ *noun*
1 خونچە، گوڵ، ول، چرۆ، کلووک، پۆزک(ووز)، پـشکۆژ، هەڕاڵـە، پـۆخ(ـلـە) 2 دۆخ یـا مـاوەی گوڵ‌کردن 3 هەڕەت، جەنگە، تاف (blossomy *adj*) ◌ 1 شکوفە 2 حالت یا زمـان شـکوفایی 3 عنفوان

blot /blɒt, US blɑ:t/ *noun*
1 لکە، لەکە، پەڵە 2 نەنگ، پینە، نێوزڕاوی 3 پەڵـە جەوهـەر 4 کەم‌وکوڕی، عەیب، خەوش، گەرد 5 (زیندەکیمیا) لەکە، پەڵـە ◌ 1 لکە 2 بـــدنامی 3 لکـــەی جـــوهر 4 نقـــص، ایـــراد 5 (زیستشیمی) لکە، بلوت

blotch /blɒtʃ, US blɑ:tʃ/ *noun*
1 لکـە، لـەکـە، پەڵـە، تـەوقن 2 هـەر جـۆرە نەخۆشی‌یێکی ڕووەک کە بەهۆی کەڕوو یان کارگەکانەوە تووش دەبێ، برین یان خۆرە بەجێ دێڵێ 3 = blemish ,imperfection ◌ 1 لکـە 2 بلّچ

blotched *adjective*
پەڵاوی، لکاوی، پەڵەپەڵـە، تەوقن‌تەوقن: *Her face is blotched and swollen* ◊ *a dozen cargo planes blotched with camouflage colors* ◌ لک‌دار

blotchy /'blɒtʃi, US 'blɑ:-/ *adjective* (blotchier, blotchiest)
لکاوی، پەڵاوی، پەڵەپەڵـە، تـەوقن‌تەوقن: *her blotchy and swollen face* (blotchily (/'blɒtʃɪli, US 'blɑ:-/ *adv*) ◌ لک‌دار

blotter /'blɒtə(r), US 'blɑ:t-/ *noun*
ئاوهەڵچنە، وشکێنە، زوهانگ ◌ خشک‌کن

blotting-paper *noun*
کاغزی ئاوهەڵچنە (ئاوەڵچنە)، کـاغزی وشـکێنە ◌ کاغذ خشک‌کن

blotto /'blɒtəʊ, US 'blɑ:təʊ/ *adjective*
مەستی مەست، شەش‌دانگ مەسـت، مەسـت و کەلەلا ◌ مسـت مسـت

blouse /blaʊz, US blaʊs/ *noun*
1 بلووز 2 جـۆرێ چاکـەت کـە وەک بەشـێ لە بەرگی لەشکری لەبەر دەکرێ، کەوا ◌ 1 بلوز 2 نیمتنە

blouson /'blu:zɒn/ *noun*
جـۆرێ چاکـەت هـەراوی کـورت، کـەوا ◌ نیمتنەی گشاد و کوتاە

blow[1] /bləʊ, US bloʊ/ *interjection*
ئەهـ (= بۆ دەربڕینی بێزاران لە شتێ) ◌ آه

blow[2] /bləʊ, US bloʊ/ *noun*
1 هەڵکردن، هاتن (با)، وەشان، بـا، فـوو، هـوو 2 (لووت) فن، هن 3 لێدان، ژەندن 4 گەڕای مێش 5 هەواخوری 6 (ئاخەرمی) گیابەنگ، مەریوانە، گوڵەلێوە ◌ 1 وزش، دمش، باد 2 (بینـی) فـین 3 نـواختن 4 تخـم مگـس 5 هواخـوری 7 حـشیش، ماری‌جوآنا

blow[3] /bləʊ, US bloʊ/ *noun*
لێدان، تەق، گورز، جەزرەبە، کارەسات، دومات، نارەحەتی، ئاپۆر، گرگاشە، مەینەتی، نەهامەتی، بەڵا ◌ ضربە، مصیبت، صدمە

blow[4] /bləʊ, US bloʊ/ *noun*
گوڵ‌کردن، پشکوتن، سەروبەندی خونچەکردن، دەمەترەک(بوون) ◌ عمل شکفتن، دوران شکفتگی

blowback *noun*
(گاز) تەقینەوە ◌ انفجار

blow-by- blow *adjective*
مووبـەموو، بـە دوور و درێـژی، کـون‌بـەکون، دەنک‌بەدەنک، دانەبەدانە، یەک‌بەیەک: *a blow-by-blow account* ◌ موبەمو، مشروح

blow-dryer *noun*
قژوشک‌کردنەوە، سیشوار کردن ◌ سشوار

blower /'bləʊə(r), US 'bloʊ-/ *noun*
1 ئـامرازی فووپیاکـەر 2 (ئاخـەرمـی و زۆرتـر بریتانیـا) تەلـەفون 3 هـوو، فـوو ◌ 1 وسـیلەی دمندە 2 تلفن 3 دم

blowfish *noun, pl.* same or blowfishes

ماسی خۆهەڵماسینە (وەک شێوەیێکی بەرگری) ◌ ماهی دمنده

blowfly /'bləʊflaɪ, US 'bloʊ-/ *noun, pl.* blowflies
مێشی گۆشت (لەسەر گۆشت و کەلاک گەرا دادەنێ [خێزان Calliphoridae]) ◌ مگس گوشت

blowgun = blowpipe

blowhard /'bləʊhɑːd, US 'bloʊhɑːrd/ *noun*
مرۆی بەهارەوگیفە، خۆهەڵکێش، فشەچی ◌ آدم چاخانچی

blowhole /'bləʊhəʊl, US 'bloʊhoʊl/ *noun*
1 هەواکێش، کونەبا (تونێل و هتد) 2 کونەهەناسە، کونەلووت (نەهەنگ) 3 کونی نێو سەهۆڵ بۆ راوەماسی و... ◌ 1 هواکش 2 سوراخ بینی 3 بلوهول

blow job *noun*
(زمانی رەمەکی) چووکلستنەوە fellatio ◌ قضیب‌لیسی

blowlamp /'bləʊlæmp, US 'bloʊ-/ *noun*, also blowtorch
گر یان چرای لکێنگەری یان جۆشکاری، چراجاخ یان پەرەمێسی لکێنگەری ◌ مشعل جوشکاری

blown /bləʊn/ = past participle of blow

blowout /'bləʊaʊt, US 'bloʊ-/ *noun*
1 تەقینی پێچکە یان تایە، کونبوونی تایە، پەنچەری 2 سووتان یان دەرپەڕینی فیوز 3 فیشقە، هەڵچوون، کوفارە (چاڵە نەوت یان گاز) 4 میوانییەکی گەورە یان بۆنەیەکی کۆمەڵایەتی 5 سەرکەوتنی ئاسان ◌ 1 ترکیدن تایر، پنچری 2 سوختن فیوز 3 فوران 4 مهمانی بزرگ یا مناسبت اجتماعی 5 پیروزی آسان

blowpipe /'bləʊpaɪp, US 'bloʊ-/ *noun*
1 (شووشەگەری، زێڕینگەری) لوولە یان بۆری فوو 2 لوولە (چەکێکی زوو کە لە نێویەوە تیریان پێدەخست) ◌ 1 بوری 2 بلوپایپ

blowsy /'blaʊzi/ *adjective*, also blowzy
شڕوشێرزە، پنجل، شپرێو (blowsily *adv*: شڕوشێرزانە، پنجلانە، شپرێوانە؛ blowsiness *n*: شڕوشێرزەیی، پنجلی، شپرێوی) ◌ شلخته

blowtorch /'bləʊtɔːtʃ, US 'bloʊtɔːrtʃ/ = blowlamp

blow-up *noun, adjective*
n 1 گەورەکردنەوەی وێنە، وێنەی گەورەکراو: 2 *Can you do me a blow-up of his face?* پەکین، تەقینەوە 3 هەڵچوون، رقهەستان، هەڵبوون، بەردبەباکردن *adj* بادی، بایی، بای تێدەکرێ ◌ *n* 1 بزرگسازی عکس، عکس بزرگ‌شده 2 انفجار، ترکش 3 عصبانیت *adj* قابل باد کردن، بادی

blowy *adjective* (blowier, blowiest)
پڕبا، ئاڵۆز، کونەبا، رەشەبالیهەڵکردوو ◌ توفانی

blowzy = blowsy

BLT *abbreviation* bacon, lettuce and tomato
بیئێلتی، بابۆلە بیئێلتی (= بابۆلەیەکی کە ئەوانەی تیاین) ◌ بی‌ال‌تی

blubber /'blʌbə(r)/ *noun, adjective*
n 1 پیو، بەز، چەوری (گیانەوەر دەریاییەکان) 2 هەنسک، لووشکە، خرینگی *adj* (لێو) ئەستوور، کولێرەیی ◌ *n* 1 پیه 2 هق‌هق *adj* کلفت

bludge /'blʌdʒ/ *noun*
(ئەوسترالیا) کار یان راسپێری ئاسان ◌ کار یا مأموریت ساده

bludgeon /'blʌdʒən/ *noun*
گۆپاڵ، گورز، تێلا، داردەست، کوتەک ◌ چماق، گرز

bludger /'blʌdʒə(r)/ *noun*
(ئەوسترالیا) سەربار، مشەخۆر، لەشگران، تەمەڵ ◌ انگل، تنلش

blue /bluː/ *adjective* (bluer, bluest), *noun*
adj 1 شین، کەو، نیلی، هەش، ئاسمانی 2 مات، خەمبار، کز، دڵتەنگ 3 پیس، ناشیرین، هەرزە 4 (تافەرمی، بریتانیا، لە باری سیاسییەوە) کۆنەپارێز *n* 1 رەنگی شین 2 بەرگی شین 3 (the blue) دەریا، زەریا 4 ئاسمان ◌ *adj* 1 آبی 2 غمگین، افسرده 3 رکیک 4 محافظه‌کار *n* 1 رنگ آبی 2 لباس آبی 3 دریا 4 آسمان

blue baby *noun*
منالی شین (لەبەر نەخۆشی و گرفتی دڵ، رەنگی پێستی شینە) ◌ بچه‌ی کبود

Bluebeard *noun*
پیاوێ کە ژنەکەی یان ژنەکانی دەکوژێ ◌ مردی که زنش را می‌کشد

blue beat = ska

bluebell /'bluːbel/ *noun*
1 گەزیزە [*Hyacinthoides nonscripta*] 2 چەند جۆرێکی رووەکی تر کە گوڵی شین رەنگئاسا دەردەکەن [توخم *Mertensia* (ئەمریکای باکووری) و *Wahlenbergia* (ئەوسترالیا و ئەفریکای باشووری)] 3 وشەی سکاتلەندی بۆ harebell ◌ 1 گل استکانی 2 نوعی گل

blueberry /'bluːbəri, US -beri/ *noun, pl.* blueberries
1 تووەشینە؟، قەرەقات، قەرەگەیلانی [توخم *Vaccinium*: چەندین جۆرن] 2 بەری قەرەقات یان تووەشینە ◌ 1 قرەقاط 2 میوه‌ی قره‌قاط

bluebird /'bluːbɜːd, US -bɜːrd/ *noun*
باڵندەی شین، شینمەل، شینیشە، شینکە، شینەک،

نێرەکەی سەریان شینە [توخم *Sialia*: سێ جۆرن] ◌ پرندەی آبی
blue-black *adjective*
سوورمەیی، رەشی شین، شینی تۆخ ◌ سیاه آبی
blue blood *noun*
گەورەزادەیی، ئەریستوکراتیک ◌ نجیب‌زادگی
blue blooded *adjective*
گەورەزادە، بەگزادە (لە خێزانی پاتشایی یان گەورەپیاوان) ◌ نجیب‌زادە
blue bonnet *noun*
(باڵندەناسی) توتییەرووشینە (رووی شینە، ئەوستراڵیایی [*Psephotus haematogaster*]) ◌ نوعی طوطی
blue book *noun*
1 کتێبی شین (راپۆری ئەنجومەنی نهێنی یا پارلەمانی، لە بریتانیا) 2 کتێبی فەرمی لیستی کاربەدەستانی حکومی ◌ کتاب آبی
bluebottle /'blu:bɒtl, US -bɑ:tl/ *noun*
1 مێشی گۆشت، لەشی شینی میتالیکە [*Calliphora vomitoria*] 2 (نافەرمی، بریتانیا) ئەفسەری پۆلیس 3 (ئەوستراڵیا و ئەفریکای باشووری) کەشتی شەڕکەری پورتوگاڵەکان 4 کانێزەکێوی ◌ wild cornflower 1 مگس گوشت 2 (عامیانه) افسر پلیس 3 گل گندم وحشی
blue catfish *noun*
نقەشینە، باقۆشینە، شینەباقۆ، هی دەرە و دۆڵی Mississippi کە جاروبار قورسایی زیاتر لە 45 کیلۆ دەبێ [*Ictalurus furcatus*] ◌ نوعی ماهی
blue cheese *noun*
پەنیری شین، پەنیرەشینە ◌ پنیر آبی
blue-chip *adjective, noun*
بێ‌مەترسی، جێی‌باوەڕ ◌ مطمئن
blue-chips *noun, pl.*
بەش یان پشکە بێ‌مەترسییەکان، پشکە یان بەشە بەخێر یان بەقازانجەکان ◌ سهام مطمئن
blue coat *noun*
کەواشین، کۆت شین (ب.ت. سەربازانی ئەمریکا لە سەدەی 19دا) ◌ بلو کت
blue-collar *adjective*
کرێکارییانە، سەربە کرێکاران ◌ کارگری، وابسته به کارگران
blue crab *noun*
شینەقرژاڵ، قرژاڵەشینە [*Callinectes sapidus*] ◌ نوعی خرچنگ
blue crane *noun*
شینەقورینگ، قولنگی شین، جۆرێکی زلەی ئەفریکای باشووری [*Anthropoides paradisea*] ◌ درنای آبی
blue curls *noun*
مەزرەی گوڵشین [توخم *Trichostema*] ◌
نوعی نعنا
blue devils = low spirits, despondency
blue ensign *noun*
ئاڵای بەشەکان یان وەزارەتە حکومییەکان ◌ پرچم قسمت‌ها یا وزارت‌های دولتی
blue-eyed *adjective*
چاوشین ◌ چشم‌آبی
blue-eyed grass *noun*
گیاچاوشینە؟ (زۆرتر هی ئەمریکای باکووری [توخم *Sisyrinchium*: چەندین جۆرن]) ◌ نوعی گیاه
blue-eyed Mary *noun*
جۆرێ گیای باشووری ئەورووپا، لە تیرەی borage، بە گوڵی شینی گەشەوە [*Omphalodes verna*] ◌ نوعی گیاه
blue film *noun*
فیلمی پیس یان سێکسی، فیلمی هەرزە ◌ فیلم مبتذل
bluefin *noun,* also bluefin tuna
باڵشینە، شینەباڵ (ئاسایی‌ترین tunaی زلە، لە سەرتاسەری دەریا گەرمەکانی جیهاندا هەیە [*Thunnus thynnus*]) ◌ نوعی ماهی
bluefish *noun, pl.* same or bluefishes
ماسییەشینە، شینە، شینەماسی (لە ئاوەکانی ئۆقیانووسی ئەتڵەس و هێند دەژی، زۆرتر وەک game fish وایە [*Pomatomus saltatrix*] تەنیا ئەندامی خێزانی Pomatomidae]) ◌ آب‌فام
blue flag *noun*
1 (رووەکناسی) شیناڵا، ئاڵاشینە، ب.ت. (*Iris versicolor*) 2 (لە پێشبڕکێی مۆتۆرسوارییدا) ئاڵای شین ◌ 1 بلافلاگ 2 پرچم آبی
blue funk = funk
bluegill /'blu:gɪl/ *noun*
شینەڕەشینە: جۆرێ ماسی خۆراکی ئاوی شیرینی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی sunfish [*Lepomis macrochirus*] ◌ نوعی ماهی
blue grama *noun*
جۆرێ grama باڵاکورت [*Bouteloua gracilis*] ◌ بلوگراما
bluegrass *noun*
1 (هەرووەها Kentucky bluegrass) گیاشینە؟، مێرگ، چیمەن [*Poa pratensis* و جۆرەکانی تر] 2 بلوگراس (= جۆرێ موسیقای لادێیی کە بە بانجۆ و گیتار لێدەدرێ) ◌ 1 نوعی گیاه، چمن 2 بلوگراس
blue-green algae *noun, pl.,* also cyanobacteria
چەند کۆمەڵێکی وردەزیندەوەرە پێشناوکەییەکانی prokaryotic microorganisms لقی Cyanophyta،

شەن‌وکەو، راست‌کردنەوە، چاوپیاگێرانەوە، بژار، سانسۆر ◌ 1 مداد آبی 2 جرح‌وتعدیل، ویرایش، سانسور

blue peter *noun*, also Blue Peter
ئالای شین، شینالا (بە نیشانەی ئامادەبوونی کەشتی بۆ رۆیین) ◌ پرچم آبی

blue pointer = mako1

blueprint /'blu:print/ *noun*
1 نەخشە، بەرنامەی کار، پلان 2 چاپی شین ◌ 1 طرح 2 چاپ اوزالید

blue racer *noun*
ماریکی شین یا سەوزباوی شینی colubrid، زۆرتر هی ئۆنتاریۆی باشووری تا میسووری [*Coluber constrictor foxii*] ◌ نوعی مار

blue ribbon *noun, adjective*, also blue riband
n خەلاتی یەکەم، خەلاتی بردنەوە *adj* 1 نمرەیەک، باش‌ترین 2 (دەستەی سوێندخۆران یان لێژنەیێ) ورد هەڵبژێردراو، تایبەتی ◌ *n* جایزەی اولی، جایزەی برندگی *adj* 1 درجه یک 2 دقیق انتخاب‌شده

blues /blu:z/ *noun, pl.*
1 کۆقان، خەم، پەژارە: *the Monday morning blues* 2 بلوز (موسیقای خەماوی رەش‌پێستەکان): *a blues band/singer* ◌ 1 غم 2 بلوز

blue shift *noun*, also blueshift
(ئەستێرەوانی) راگوێستن یا گواستنەوە بۆ شین، گوێستنەوە بۆ شین (blueshifted *adj*؛ پروانە red shift) ◌ انتقال به آبی

blueshist /'blu:ʃist/ *noun*
تەلاشەبەردەشینە (لەژێر هەڵومەرجی پەستانێکی یەکجار و گەمی کەم پێکهاتووە) ◌ نوعی سنگ

blue sky *adjective*
1 (نافەرمی) خەیاڵی، ناکرداری، لەجێیەجێ‌نەهاتوو، نەکرد 2 بێ‌بایەخ، بێ‌نرخ ◌ 1 خیالی 2 بی‌ارزش

blue sky law *noun*
قانوونی بۆ رێکخستن و فرۆشتنی بەش یان پشکە دارایی‌یەکان ◌ بلواسکای لو

blue spruce *noun*
سنەوبەرەشینە، ناژەشینە: رەسەنی چیاکانی راکی، زۆرتر وەک رووەکی جوانی دەچەقێنرێ [*Picea pungens*] ◌ نوعی صنوبر

bluestem *noun*
قەدشینە 1 (هەروەها big bluestem) جۆرێ گیای بالابەرزی ئەمریکای باکووری، وەک پووش یان ئالف و تفاق بەکاردێنرێ [*Andropogon gerardii syn. A. furcatus*] 2 (هەروەها little bluestem) جۆرێ گیای تفاق، هی رۆژهەلات و ناوەندی ئەمریکای باکووری [*Schizachyrium scoparium syn.*

کەسکینە chlorophyll و رەنگی شینیان تیایە، بە تەنیا singly و لە کلۆنی‌یەکاندا colony لە بوو و ژینگەی جۆراوجۆردا diverse habitat دەبینرێن ◌ سیانوباکتریا

blue ground = kimberlite

bluegum *noun*
(رووەکناسی) داری ئۆکالیپتوس (ئەوستراليا، گەلابۆن‌خۆش و توێکڵ‌نەرم [توخم *Eucalyptus* چەندین جۆرن]) ◌ درخت اکالیپتوس

bluehead *noun*
سەرشینە (جۆرێ wrasseی وردی گەرمێنانی ئەتلانتیکی رۆژهەلات [*Thalassoma bifasciatum*]) ◌ بلوهد

blue helmet *noun*
کلاوشین، ئەندامی هێزی پارێزەرانی نەتەوە یەکگرتووەکان ◌ کلاه‌آبی

blueing = bluing

blueish = bluish

bluejack *noun*, also jack oak
بەرووێکی چکۆلەی باشووری ئەمریکا [*Quercus incana*] ◌ نوعی بلوط

bluejacket *noun*
(نافەرمی) مەلەوان (لە هێزی دەریایی‌دا) ◌ ملاح، ملوان

bluejay /'blu:dʒeɪ/ *noun*
بلوجێی، قژاوکەشینە، شینەبۆرەک [*Cyanocitta cristata*] ◌ بلوجای

blue jeans *noun*
شاڵواری لی ◌ شلور جین

blue joke *noun*
شۆخی پیس یان هەرزە ◌ شوخی مستهجن

blue laws *noun, pl.*
قانوونە شینەکان (لە ئەمریکا) ◌ قوانین نهی از منکرات

blue line *noun*
هێڵی شین (لە هاکی سەرسەهۆڵ) ◌ خط آبی

blue metal *noun*
وردکەبەردی شینی رێگاوبان ◌ بلو متال

blue moon *noun*, once in a blue moon
ماوە یان قۆناخێکی دوورودرێژ ◌ مدت طویل یا مدید

blue mould *noun*
کەرووی یان تەمی شین، کەرووەشینە، شینەبرش، تەمەشینە [*Penicillium* و توخمەکانی تر] ◌ کپک آبی

bluenose *noun*
1 (Bluenose) کەسێکی Nova Scotia یی 2 مرۆی وشکەسۆفی یان بەرماڵ‌راخەر ◌ 1 بلونوز 2 آدم زاهدمآب

blue-pencil *noun*
1 پێنووسی شین 2 پیاچوونەوە، دەس‌کاری،

[*Andropogon scoparius*] ◌ نوعی گیاه

bluestocking /ˈbluːstɒkɪŋ, US -stɑːk-/ *noun*

(سووکانە) ژنەڕۆشنبیر (زۆرتر نوێخواز)، ژنی وێژە یان ئەدەبدۆست (*bluestockingism n*؛ بنەڕەت: ئەندامی کۆڕ و کۆمەڵەی وێژەیی گۆرەوی‌شینانی لەندەن لە نێودراستی سەدەی هەژدەهەم) ◌ زن روشنفکر

bluestone *noun*

بەردەشینە 1 هی خانووبەرە، شین یان بۆر 2 هەرییەک لەو بەردە دۆلێرایتە dolerite چکۆلەترەکانی پێکهێنەری بەشی نێوەوەی ستونهێنج Stonehenge ◌ 1 و 2 بلواستون

bluestone *noun*

بەردەشینە 1 هی خانووبەرە، شین یان بۆر 2 هەرییەک لەو بەردە دۆلێرایتە dolerite چکۆلەترەکانی پێکهێنەری بەشی نێوەوەی ستونهێنج Stonehenge ◌ 1 و 2 بلواستون

blue streak *noun*

1 شتێک کە یەکجار خێرا و توند دەجووڵێ یان دەڕوا، شتێکی بروسکەئاسا 2 دووانی خێرا و بەپەلە و لەسەریەک ◌ بلو استریک

bluet /ˈbluːɪt/ *noun*

شینکە (= ڕووەکێکی هەمیشەسەوزی ئەمریکای باکووری [*Hedyotis caerulea*]؛ بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، چکۆلینراوی *bleu* "شین") ◌ بلوات

blue thistle *noun*

تێسوو، تێسو، تۆس، تێسی ◌ بلو تیسل

bluethroat *noun*

ملشینە، قورگشینە (= باڵندەیێکی دەنگخۆش، شێوەی robin دەدا [*Luscinia svecicus*]) ◌ نوعی پرندە

blue tit *noun*

(گیانەوەرناسی) شینەک (لەسەر پێوانەی بۆرەک)، گۆرەوی‌چنە، دووکەریسە، گۆرواباف، جرجرە [*Parus caeruleus*] ◌ چرخ‌ریسک

bluetongue *noun*

زمانەشینە (جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی ناگیرۆی مەڕ، بەهۆی reovirus یکەوە بە ناوی (توخم *Orbivirus*) تووش دەبێ) ◌ بلوتانگ

Bluetooth *noun*

(دروشمی بازرگانی) بلوتووس (= شێوەیێکی پێوەندی وایەرلێسی کورتمەودا، لە موبایل، کامپیوتێر و دەزگا ئێلیکترۆنی‌یەکانی تردا؛ بنەڕەت: لە ناوی پادشای سەدەی دەی ڤایکینگەکان *Bluetooth* Harald هەڵگیراوەتەوە کە نۆرویژ و دانمارکی یەکخستەوە) ◌ بلوتوس

blue vinny /ˈvɪni/ *noun*, also blue vinney

جۆرێ پەنیری بێ‌چەوری Dorset ◌ نوعی پنیر

blue vitriol *noun*

(کۆن) ژەنگاڵ، زاخ یان زاجی شین، گوگرداتی مسی بلووری یان کریستالین $CuSO_4.5H_2O$ ◌ زاج آبی، کات کبود

blue water *noun*

دەریابڕ، دەریاگەڕ، ئۆقیانووس‌بڕ (کەشتی و هتد) ◌ اقیانوس‌پیما

blue whale *noun*

شینەنەهەنگ، نەهەنگەشینە، گەورەترین بوونەوەر کە درێژایی‌یەکەی دەگاتە 27 میتر یان 90 پێ [*Balaenoptera musculus*] ◌ وال کبود

bluey *adjective, noun* (*pl.* bluelies)

adj تا ڕادەیێ شین، *n* bluish ناوی خۆمانەی کەسێکی سەرسوور ◌ *adj* تقریباً آبی *n* بلوای

bluff[1] /blʌf/ *adjective, noun*

adj قسەلەڕوو، لافلێدەر، بەلاف، ترلێدەر، *n It was just a game of bluff* : بەفڕوفیشاڵ ◌ *adj* رک‌گو، بلوف‌زن *n* لاف لاف

bluff[2] /blʌf/ *noun*

1 هەڵدێر، هەڵەت (باڵ ئاو) 2 سەر، لووتکە 3 (لە کەنەدا) کۆڕەدار، مێشە، بێشەلان ◌ 1 پرتگاه 2 سنگ پوز 3 بیشە، بلوف

bluing *noun*, also blueing

ڕەنگی شین ◌ نیل

bluish /ˈbluːɪʃ/ *adjective*, also blueish

شینکار، شینکی، شینباو، ئاماڵ‌شین، مەیلەوشین ◌ مایل بە آبی

blunder /ˈblʌndə(r)/ *noun*

لێ‌هەڵقلیشان، شاشی زەق، هەڵەی زەق یان گەوجانە: *a series of political -rs* (blunderer *n*: سەهوکار، هەڵەکار) ◌ اشتباه فاحش

blunderbuss /ˈblʌndəbʌs, US -dərb-/ *noun*

1 قرمە، قەرەبینە، قەرەمینا (جۆرێ چەکی کۆن بە قۆنداخێکی پانەوە) 2 شێوە یا کردەوەیێکی ناجێگیر و ناڕۆشن ◌ بلاندرباس

blundering *adjective*

دەستەوسان، بەیەدەس، ناشی، بێ‌دەس‌وپل (blunderingly *adv*) ◌ ناشی

blunt /blʌnt/ *adjective* (blunter, bluntest)

1 کول، پەخ، لەساوچوو، سوو (دەمەسوو)، *a blunt instrument*: تەفلار، نەبڕ، بێساو (ب.ت. بۆ داس) 2 بێ‌پەردە، قسەلەڕوو، ڕەپوڕاست (bluntness *n*: 1 قسەلەڕوویی، بێ‌پەردەیی 2 کولی، پەخی، نەبڕی، سوویی؛ bluntly /ˈblʌntli/ *adv*: ڕەپوڕاست) ◌ 1 کند 2 رک

blur /blɜː(r)/ *noun*

1 پەڵە، لکە، لەکە 2 پەڵەڕەشە، ڕەشایی، تارمایی، لێڵایی 3 شتێکی ناڕوون، شتێکی نادیار ◌ 1 لکە 2 تیرگی 3 چیز نامشخص یا مبهم

Blu-ray /ˈbluːreɪ/ *noun*

بلورای: تێکنۆلۆژی‌یێ بۆ هەڵگرتنەوە یان تۆمار

و کارپێکردنی زانیاری یەکجار زۆر لەسەر سی‌دی بلورای بە کوالیتەی بالاوە ◌ بلورای

Blu-ray Disk /'blu:reɪ/ *noun, abbreviation* BD, BD-ROM, Trademark
سی‌دی یا دیسکی بلورای (دەتوانێ برێکی یەکجار زۆری زانیاری لە خۆی‌دا هەڵگریتەوە، ب.ت. بۆ گرتنی ڤیدیۆی کوالیتەبالا) ◌ دیسک بلورای

blurb /blɜ:b, US blɜ:rb/ *noun*
باس‌کردنی بەکورتی بابەتەکانی نێوەوەی کتێب، باس (لە پشتەوەی کتێب)، کورتەباسێ لەسەر کتێب، فیلم و بەرهەمی تر ◌ شرح

blurred /blɜ:d, US blɜ:rd/ *adjective*
لێڵ، نادیار، نارۆشن، نەڕوون، ناڕوون، شلوێ، تەموموژاوی، تەماوی: *a blurred image/picture* ◌ مبهم، تار، نامشخص

blurry /'blɜ:ri/ *adjective* (blurrier, blurriest)
لێڵ، نادیار، نارۆشن، نەڕوون، شلوێ، تەماوی: *a blurry policy* ◌ نامشخص، مبهم

blush /blʌʃ/ *noun*
1 سوورهەڵگەڕان، سووورداگەڕان، سووربوونەوە (دەم‌وچاو) 2 جۆرێ مەی پەمەیی کاڵ، بە شێوەی مەی سپی لە جۆری ترێی سووریش دەگیرێ یا دروست دەکرێ ◌ 1 سرخی 2 بلوش

blusher /'blʌʃə(r)/ *noun*
1 سووراو 2 کارگەمارانەیێکی گۆشتسپی، کاتێ پیری یان برینداری کەی، دەبێتە پەمەیی *[Amanita rubescens]* ◌ 1 سرخاب 2 بلوشر

blushing *adjective*
شەرمێون، شەرمەون، پڕکێشی‌نەکردوو، کەم‌ڕوو (blushingly *adv*) ◌ خجول

bluster /blʌstə(r)/ *noun*
1 گزە، گفە، گزەگز (دەنگی بای توند) 2 بای توند یان سەخت 3 شات‌وشووت، هاڕەوگیفە، خۆهەڵکێشان، فرۆفیشاڵ 4 هەڕەشە، گفەلێ‌کردن، هەڕەشە و گوڕەشە (blusterer *adj*: خۆهەڵکێش، دیواندڕ، بەشات‌وشووت، فشەکەر؛ blusterous /'blʌstərəs/ *adj*: خۆهەڵکێش، دیواندڕ، بەهاڕەوگیفە، فشەکەر) ◌ 1 غرش 2 باد مهیب 3 هارت و پورت، رجزخوانی 4 تهدید

blustery /'blʌstəri/ *adjective*
زریاناوی، توند، ئاڵۆز، پڕبا، رەشەبالێ‌هەڵکردوو: *blustery winds/conditions* ◌ توفانی

Blu-tack /'blu: tæk/ *noun*
(دروشمی بازرگانی، بریتانیا) مەتریالێکی لکێنەی شینە بۆ پێوەنانی کاغەز بە دیوارەوە، سریشەشینە ◌ بلوتک

Blvd = boulevard
بولڤارد، بولڤار (بۆ نووسینی ناونیشان بەکاردێترێ) ◌ بولوار

B-lymphocyte *noun*, also B-cell
1 خانەی Bئاسا یا Bشێوە: جۆرێ خڕۆکەی سپی کە لە خوێن و لەشاوادا lymph دەسووڕێتەوە و بەرپرسی بەرهەم‌هێنانی ئانتی‌بادی‌یەکانن (لەگەڵ T-lymphocyte پێکی بگرە) 2 وشەیێکی تر بۆ beta cell ◌ سلول B شکل

BMA *abbreviation* British Medical Association
کۆمەڵی پزشکی بریتانیا، بی‌ئێم‌ئەی، ، بی‌ئێم‌ئێی ◌ بی‌ام‌ای، انجمن پزشکی بریتانیا

B-movie *noun*
فیلمی دەستەی بێ ◌ فیلم گروه ب

B Mus *abbreviation* Bachelor of Music
1 بڕوانامەی بەکالیۆر یان بەکالۆری موسیقا 2 بەکالۆری موسیقا ◌ 1 درجەی کارشناسی در موسیقی 2 کارشناس موسیقی

Bn *abbreviation* battalion

bn *abbreviation* billion

Bo /ˌbi: 'əʊ, US 'oʊ/ *abbreviation* body odour

boa /'bəʊə, US 'boʊə/ *noun*
1 ماری بووا *[Boa constrictor]* (گەرمێنانی ئەمریکا) و جۆرەکانی تر، خێزان *[Boidae]* 2 جۆرێ شاڵ‌گەردنی ناسک و درێژ، ژنان دەیکەنە ملیان، وەک بەشێ لە جلی فەرمی ◌ 1 مار بوا 2 نوعی شال‌گردن

boab /'bəʊab/ = baobab

boa constrictor /'bəʊə kənstrɪktə(r), US 'boʊə/ = boa 1

boar /bɔ:(r)/ *noun, pl.* same or boars
1 یەکانە، تاکانە، بەرەک، بەرازی نێر، نێرەبەراز، خەرس، بەڵخە، تاک 2 نێری کامڵ یان تەواوهەراشی هێندێ گیانەوەر، ب.ت. badger، hedgehog و guinea pig ◌ 1 گراز نر، خوک نر 2 جنس نر برخی حیوانات

board /bɔ:d, US bɔ:rd/ *noun*
1 تەختە(دار)، تەتە، کۆورەک، دەپ: *a diving board* 2 تابلۆ، تەختەی ئاگاداری 3 مقەبا 4 تەختەڕەشە، سابوورە 5 تەختەی شەترەنج، تەختەدامە 6 نان، خۆراک، چێشت 7 دەستەی بەڕێوەبەری، لیژنە، کۆمیتە: *members of the board* 8 ئەنجومەن، جڤات 9 لێواری کەشتی، لا(پاڵ)ی کەشتی 10 (the boards) شانۆ، سێن 11 (boards، کتێب) بەرگ ◌ 1 تخته، الوار 2 تابلو 3 مقوا 4 تخته‌سیاه 5 صفحه‌ی شطرنج 6 غذا 7 هیأت مدیره، کمیته 8 شورا 9 جانب کشتی 10 صحنه 11 جلد

board and lodging *noun*
خۆراک و جێخەو، جێ‌ونان ◌ غذا و جای خواب

boarder /'bɔ:də(r), US 'bɔ:rd-/ *noun*
شاگردی نێوخۆیی یان شەووڕۆژی ◌ محصل شبانه‌روزی

board foot *noun, pl.* board feet
یەکەی پێوانی تەختەکان، بەرامبەر بە بارستایی تەختەیێ 1 × 12 × 12 ئینج یان 144 ئینچی سێجا ◌ بورد فوت

board game *noun*
کایەی تەختەیی، یاری لەسەر تەختە ◌ بازی صفحه‌ای

boarding /'bɔ:dɪŋ, US 'bɔ:rd-/ *noun*
1 تەختەکان، تەختان، تەختەلێدان، تەختەبەندی(کردن) 2 مانەوە لە خوێندنگا، شەووڕۆژی: *boarding fees* ◌ 1 تخته‌ها، تخته‌کوبی 2 شبانه‌روزی

boarding card *noun,* also boarding pass
کارتی سواربوون (فڕۆکە یان کەشتی) ◌ کارت سوار شدن

boarding house *noun*
پانسیۆن، جێخەو و خۆراک، جێونان ◌ پانسیون

boarding kennel *noun*
کولانەسەگ یان کونەسەگی پانسیۆنی ◌ لانه سگ پانسیونی

boarding party *noun*
کاربەدەستانی پشکنین یا پشکنەرانی کەشتی ◌ مأموران تفتیش کشتی

boarding school *noun*
خوێندنگای نێوخۆیی یان شەووڕۆژی ◌ مدرسه‌ی شبانه‌روزی

board measure *noun*
پێوانی بارستایی تەختەکان لە ڕووی ڕێژەی تەختە لە هەر پێ یان فووتێدا (بڕوانە board foot) ◌ بورد میژور

board meeting *noun*
کۆبوونەوەی دەستە یان ئەنجومەنی بەڕێوەبەری ◌ جلسه‌ی هیأت مدیره

board of administration *noun*
دەستەی بەڕێوەبەری یا کارگێری، ئەنجومەنی بەڕێوەبەری ◌ هیأت مدیره

Board of Trade = Chamber of Commerce (US)
ژووور یان دیوی دەستەی بەڕێوەبەری ◌ اتاق هیأت مدیره

boardroom /'bɔ:dru:m, -rʊm, US 'bɔ:rd-/ *noun*
ژوور یان دیوی دەستەی بەڕێوەبەری: *a boardroom row* ◌ اتاق هیأت مدیره

boardsailing = windsurfing

boardsailor = windsurfer

boardwalk /'bɔ:dwɔ:k, US 'bɔ:rd-/ *noun*
ڕێتەختە، تەختەڕێ (ب.ت. لە گوێئاو یان نزیک بە ئاو) ◌ بوردووک

boarfish *noun, pl.* same or boardfishes
یەکانەماسی، بە لمۆزی درێژ و دەمی چکۆلەوە [*Capros aper* ,*Pentaceros richardsoni* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

boart = bort

boast /bəʊst, US boʊst/ *noun*
1 (ناپەسندانە) هارەوگیفە، پێچ و پلووچ، لافوگەزاف، لافوگاف، لافاندن، لافلێدان، خۆدەماندن، فرۆفیشاڵ، ترلێدان، خۆهەڵکێشان: *Despite his boasts that his children were brilliant, neither of them went to college* 2 جێی شانازی، مایەی سەربەرزی یان شانازی (boastingly *adv* ;boasting *adj*) ◌ 1 لاف و گزاف، لاف 2 مایه‌ی مباهات

boaster *noun*
1 قەڵەمەی بەردتاشی، ئەسکەنەی دەمپان 2 لافباز ◌ 1 قلم سنگ‌تراشی 2 اهل لاف‌وگزاف

boastful /'bəʊstfl, US 'boʊstfl/ *adjective*
1 خۆهەڵکێش، بەهارەوگیفە، بەلافوگەزاف 2 لەخۆبایی، فیزن، ترزل، پێوەنازیو، بەتروتۆپ (boastfully /'bəʊstfli, US 'boʊstfli/ *adv*: بە پۆزەوە، بەتروتۆپەوە؛ boastfulness /'bəʊstflnəs, US 'boʊstflnəs/ *n*: پۆز، نواندن، خۆبادان) ◌ 1 اهل لاف‌وگزاف 2 مغرور

boat /bəʊt, US boʊt/ *noun*
گەمی، لۆتکە، بەلەم، ناوە، کەشتی (چکۆلە) ◌ قایق، کشتی

boatbill *noun,* also boat-billed heron
دەنووکگەمی: جۆرێ شینەشاهۆی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [*Cochlearius cochlearius*] ◌ بوت‌بیل

boatel /bəʊ'tɛl/ *noun,* also botel
گەمیهوتێل، کەشتی بەستراو کە وەک خواردنگە بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە *boat* و *hotel* پێکهاتووە) ◌ بوتل

boater /'bəʊtə(r), US 'boʊt-/ *noun*
1 جۆرێ کڵاوی لێواردار، کڵاوی حەسیری 2 گەمیسوار ◌ بوتر

boathook /'bəʊthʊk, US 'boʊt-/ *noun*
دارقولاپ ◌ قلاب‌چوب

boathouse /'bəʊthaʊs, US 'boʊt-/ *noun*
بەلەمخانە، گەمیخانە، گەمیگا، جێگەمی ◌ آشیانه‌ی قایق

boatie *noun*
(نافەرمی) تامەزرۆی بەلەمسواری ◌ مشتاق قایقرانی

boating /'bəʊtɪŋ, US 'boʊtɪŋ/ *noun*
بەلەمسواری (بۆ خۆشی): *to go boating* ◌ قایقرانی

boatman /'bəʊtmən, US 'boʊt-/ *noun, pl.* boatmen
بەلەمسوار، بەلەمئاژۆ، بەلاماژۆ، کەشتییەوان ◌ قایقران

boat people *noun, pl.*
پەنابەرانی بەلەمنشین (یان گەمی‌نشین) ۞ پناهندگان قایق‌نشین

boat race *noun*
گەمی‌برکێ، پێشبرکێی بەلەم‌سواری، بەلەمەبرکێ ۞ مسابقەی قایق‌رانی

boatswain /'bəʊsn, US 'boʊ-/ *noun*, also bo'sun or bosun
سەرمەلەوان، گەورەی مەلەوانەکان ۞ سرناوی

boat train *noun*
قەتار یان شەمەندەفەری لەنگەرگا یان کەشتی ۞ قطار بندر

boatyard /'bəʊtjɑ:d, US 'boʊtjɑ:rd/ *noun*
بەلەمگا، بەلەم‌خانە، گەمی‌سازی (شوێنی دروست‌کردن و چاک‌کردنەوەی بەلەمەکان) ۞ بوتیارد

bob[1] /bɒb, US bɑ:b/ *noun*
1 هەڵبەزودابەز، تەکان، لەقین، راوەشان، جووڵە: *a bob of the head* 2 داهاتنەوە، کورنش (کەم) ۞ 1 ورجە و ورجە، تکان، ضربت 2 تعظیم

bob[2] /bɒb, US bɑ:b/ *noun*
1 شێوازێکی داهێنانی قژی ژنان، قاش‌کردن 2 قورسایی، سەنگ، قورسە 3 شاقوڵ، شاغوڵ 4 گڵێنگ، گووفک 5 کلکی براو، کلکی کوڵ (ئەسپ) 6 هێشوو، بوڵ 7 = bobsleigh ۞ 1 مدل مصری 2 وزنە 3 شاقول 4 منگولە 5 دم بریدە 6 خوشە

bob[3] /bɒb, US bɑ:b/ *noun, pl.* same
(نافەرمی، بریتانیا) شیلینگ ۞ شیلینگ

bobbed /bɒbd, US bɑ:bd/ *adjective*
قاش‌کراو (قژی ژنان) ۞ بوبید، چرخی

bobber /'bɒbə(r), US 'bɑ:b-/ *noun*
خێشکەسوار ۞ بوبر

bobbery *noun, pl.* bobberies
شێواوی، شڵەژان، ئاڵۆزی، گەرەلاوژە، hubbub ۞ آشفتگی

bobbin /'bɒbɪn, US 'bɑ:bɪn/ *noun*
1 ماسوولە، بلبلیشک، ماسوولە، ماسوورە 2 قرقرە، غەرغەرە، بەکرە، خلۆکە، مەکەرە، خولخولۆکە، ئارماز ۞ 1 ماسورە 2 قرقرە

bobbinet /'bɒbɪnɛt/ *noun*
جۆرێ توری کەتانی دەزگاکرد machine-made ۞ بوبینت

bobble /'bɒbl, US 'bɑ:bl/ *noun*
گولێنگ، گێز، گووفک (bobbly *adj*) ۞ منگولە

bobby /'bɒbi, US 'bɑ:bi/ *noun, pl.* bobbies
(نافەرمی، بریتانیا) ئاژان، ئەفسەری پۆلیس ۞ پاسبان

bobby-dazzler *noun*
(نافەرمی) شت یا مرۆی یەکجار چاک یا ئاوارتە ۞ چیز یا آدم استثنایی

bobby pin = hairgrip

bobby socks *noun, pl.*
گۆرەوی مل‌کورت ۞ جوراب ساق‌کوتاه

bobby-soxer *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) کچی نۆجوان یان تازەلاو ۞ دختر نوجوان

bobcat /'bɒbkæt, US 'bɑ:b-/ *noun*
بابکەت (پشیلەکێوی ئەمریکای باکووری [*Felis rufus*]) ۞ بابکت

bobolink /'bɒbəlɪŋk/ *noun*
جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی ئەمریکای باکووری، دەنووکی شێوەی سەیرە دەدا [*Dolichonyx oryzivorus*] ۞ نوعی پرندە

bobotie /bə'bu:ti, US -'buəti/ *noun*
جۆرێ چێشتی ئەمریکای باشووری ۞ نوعی غذا

bobsled /'bɒbsled, US 'bɑ:b-/ = bobsleigh

bobsleigh /'bɒbsleɪ, US 'bɑ:b-/ *noun*
خێشکەی پێشبرکێ ۞ سورتمەی مسابقە

bobtail /'bɒbteɪl, US 'bɑ:bteɪl/ *noun*
1 (ئەسپ یان سەگ) کلک‌قرتاو، کوڵ، قوڵ، کلک‌براو 2 نیوەچڵ، ناتەواو ۞ 1 دم‌بریدە (اسب یا سگ) 2 ناقص

bobweight *noun*
پارسەنگی counterweight بەشێکی جووڵۆک یا جمۆکی moving part دەزگایێ ۞ بوب‌ویت

bobwhite *noun*
کەرەواڵەی ئەمریکایی [*Colinus virginianus*] ۞ نوعی بلدرچین

bocaccio *noun, pl.* bocaccios
دەم‌ناحەزە (ugly mouth)، بۆکاچۆ (جۆرێ ماسی کەنارەکانی کالیفۆرنیا [*Sebastes paucispinis*]) ۞ بوکاچو

bocce /'bɒtʃeɪ, US 'bɒtʃi/ *noun*, also boccia /'bɒtʃə/
باتشی (جۆرێ یاری ئیتالیایی لە بولینگ دەچێ) ۞ بوتشی

bocconcini /ˌbɒkɒn'tʃi:ni/ *noun, pl.*
گرمۆڵەی چکۆلانەی پەنیری mozzarella (لە ئیتالیایی) ۞ بوکونچینی

Boche /bɒʃ/ *noun, also*
(نافەرمی، the Boche) ئەڵمانی‌یەکان، ب.ت. سەربازانی ئەڵمانی ۞ آلمانی‌ها، بە ویژە سربازهای آلمانی

bock *noun*
جۆرێ ئاوجۆی رەش و بەقەوەتی ئەڵمانی (لە ئەڵمانی، ئاوجۆی *Eimbockbier* 'Einbeck' شارێ لە هانۆڤێر Hanover) ۞ نوعی آب‌جو

bod /bɒd, US bɑːd/ *noun*
1 (پتر بریتانیا) مرۆ، پیاو، بنیادەم 2 لەشی مرۆڤی ◌ 1 آدم 2 بدن آدمی

bodach /ˈbəʊdɑːx/ *noun*
1 (سکاتلەندی و ئیرلەندی) وەرزێر یان پیرەپیاو 2 تارمایی، خێو، ghost ◌ 1 دهقان یا آدم پیر 2 شبح

bodacious /bəʊˈdeɪʃəs/ *adjective*
1 (نافەرمی، ئەمریکای باکووری) عـال، سەرنجڕاکێش، پەسند، admirable ،excellent ،remarkable ،noteworthy :*a bodacious* voluptuous ،sexy = 2 *bargain* (bodaciously *adv*) ◌ عالی، جذاب

bode = past of bide

bodega /bəˈdeɪɡə/ *noun*
(ب.ت. لە ولاتانی سپانیایی‌زمان) مەیخانە ◌ بار

bodement /ˈbəʊdmənt/ *noun*
1 ودم، فـەر، شـووم، omen ،foreboding 2 - prediction ◌ شگون

Bode's law /ˈbəʊdz, US ˈbəʊdəz/ *noun*
(ئەستێرەوانی) قانوونی بود ◌ قانون بود

bodgie *noun*
1 شتی هیچەکە یان بێ‌نرخ 2 - Teddy boy ◌ چیز بی‌ارزش

Bodhisattva /ˌbɒdɪˈsɑːtvə, US ˌboʊd-/ *noun*
(لە بودائیزمی ماهایانا) کەسێ کە دەتوانێ بگا بە Nirvana ◌ بودیساتوا

bodhrán /ˈbaʊrɑːn, US baʊˈrɑːn/ *noun*
جۆرێ تەپڵی یەکڕووی پەلی ئیرلەندی ◌ نوعی طبل

bodh tree = bo tree

bodice /ˈbɒdɪs, US ˈbɑːdɪs/ *noun*
1 (ژنانە) سـیخمە، سـوخمە، کوڵـوانجە 2 مەمک‌بەند ◌ 1 بالاتنه 2 کرست

bodice-ripper *noun*
(نافەرمی، بە شۆخی) فیلم یان رۆمانی مێژوویی سێکسی ◌ بالاتنه

bodiless *adjective*
بێ‌لەش، ناجەستەیی، نالەشی، خەیاڵی، پڕوپووچ ◌ بدون جسم، غیرجسمانی، واهی

bodily /ˈbɒdɪli, US ˈbɑːd-/ *adjective, adverb*
adj لەشـی، جەسـتەیی، تـەنی، تـەنانی *adv* بەتەواوەتی، یەک‌تەکان، یەک‌پارچە، بەگشتی ◌ *adj* جسمانی، بدنی *adv* به طور کامل

bodkin /ˈbɒdkɪn, US ˈbɑːd-/ *noun*
1 سووژن، بژون، سووزن 2 خەنجەرۆکە 3 میل 4 (مێژوویی) دەرزی قژی ژنان ◌ 1 سوزن بزرگ 2 خنجر کوچک 3 سنجاق‌بندکش 4 بودکین

body /ˈbɒdi, US ˈbɑːdi/ *noun, pl.* bodies
1 لـەش، تـەن، جەسـتە، ئەندام، گیان، قـەلبـەنـد، کەلەخ، کەلاک، جەندەک، تەرم، لاشـە 2 بەشـی سـەرەکی 3 (ماشـێن) بەدەنـە، لاشـە 4 گـرووپ، دەستە، تیپ، تاقم، کۆمەڵە، کۆمەڵ، کۆما، کۆگا، لـۆدە 5 تـەن 6 ژمـارە 7 چۆنیـەتی، باشـی 8 بنیادەم، پیاو، مرۆ 9 (مەی) خەستی (-bodied *adj*) ◌ 1 تن، بدن، جسد، تنه 2 قسمت اصلی 3 (اتومبیل) اتاق 4 گروه، هیأت، مجموعه، اجتماع، توده 5 جرم 6 عده 7 کیفیت 8 آدم 9 غلظت

body armour *noun*
زرێی پۆلیس ◌ زره پلیس

body art *noun*
1 بـادی ئـارت، هونـەری لەشـی 2 ژانرێکـی هونەری ◌ بادی آرت

body bag *noun*
تەرم‌پۆش، بەرگەتەرم، کیسەتەرم، توورەکەمەیت (زنجیری و زۆرتر لە جیر، ب.ت. لە شـەردا بۆ هەڵگرتن یان راگوێستنی تەرم) ◌ باگ‌بادی

body blow *noun*
لێدانی سـەخت و گورچـک‌بڕ، زەربـەی کـاری، لێدانی کاری، تێشکانی سـەخت: *an economic body blow* ◌ ضربه‌ی جدی، شکست جدی

bodybuilder *noun*
لەش‌پەروەر، لەش‌ڕێک، بەدەن‌ساز، لەش‌ساز ◌ بدن‌ساز

bodybuilding /ˈbɒdibɪldɪŋ, US ˈbɑːdi-/ *noun*
(وەرزش) لـەش‌پـەروەری، لـەش‌ڕێکـی، بەدەن‌سازی ◌ بدن‌سازی

body clock *noun*
کـات‌ژمێـری جەسـتەیی، سـەعـاتی زینـدەوەری کەسێ ◌ ساعت زیستی

body corporate = corporation

body English = body language

bodyguard /ˈbɒdiɡɑːd, US ˈbɑːdiɡɑːrd/ *noun*
پارێزکار یان دەستەی پارێزکاران، پارێزەر یان پاسـەوانی کـەسـێ: *The President's bodyguard is/are armed* ◌ محـافظ یـا گـروه محافظان، مستحفظ شخص

body language *noun*
زمانی لەش، لەش‌بێژی، تێگەیشتن بە جووڵانی لەش ◌ زبان تن

body louse *noun*
ئەسـپێی لـەش [*Pediculus humanus humanus*] ◌ شپش تن

body odour *noun*
بۆنی لەش، بۆدر، بۆدرن، هەلات، بۆکلیشە (پێ، بن‌باخەڵ و...) ◌ بوی تن

the body politic *noun*

نەتەوە، خەڵک، گەل ◌ ملت

body search *noun*
پشكنینی یان گەڕانی لەش ◌ بازرسی بدنی

body shop *noun*
1 بەشــی لاشــە دروســتكــردن 2 شــوێنی چاككردنەوەی یا سازگەی لاشەكانی ماشین ◌ 1 قسمت اتاق‌سازی 2 تعمیرگاه اتاق‌های اتومبیل

body-snatcher /ˈbɒdisnætʃə(r), US ˈbɑːdi-/ *noun*
(مێژوویی) تەرمدز ◌ مردەدزد

body-snatching *noun*
تەرمدزی (بۆ توێكاری) ◌ مردەدزدی

body stocking *noun*
جلەتــەنگ (ســەماكاران لەبــەری دەكــەن) ◌ تن‌جوراب

body-suit *noun*
جۆرێ كراسی تەنگی كێشی، بۆ سەرەوەی لەش، لە نێوگەڵەوە crotch دەبەسترێ ◌ بادی سوئیت

body warmer *noun*
جـۆرێ چاكـەتی بێ‌قـۆڵ كـە بـۆ دەرێ لـەبـەر دەكرێ ◌ بادی وارمر

bodywork /ˈbɒdiwɜːk, US ˈbɑːdiwɜːrk/ *noun*
بەدەنە، لاشە، بان، وەتاخ، پێكهاتەی سەرەكی دەرەوەی ماشین: - *The car had damaged work but a very good engine* ◌ بدنه، اتاق

Boer /bɔː(r)/ *adjective, noun*
adj سەربە بوئێرەكان، بەرەچەڵەك هۆڵەندی لە ئەفریكای باشووری *n* بوئێر ◌ *adj* وابسته بە بوئرها *n* بوئر

boerbull /ˈbuəbul/ *noun*
جـۆرێ ســەگی دوورەگــەی زلــەی ئــەفریكای باشووری ◌ بوئربول

Boer War *noun*
شــەڕی نێــوان بوئێرەكــان و ئینگلیــسی‌یــەكان (1899-1902) ◌ جنگ بوئر

boff *noun*
1 (نافەرمی) گایین 2 لێدان، مشت، مست ◌ 1 گاییدن 2 ضربە، مشت

boffin /ˈbɒfɪn, US ˈbɑːfən/ *noun*
(نافــەرمی) زانــا، زانیــار، زانــستەوان، تــوێژەر (boffiny *adj*) ◌ عالم، دانشمند

Bofors gun *noun*
جۆرێ چەكی جووت‌لوولی خۆكاری دژەفڕۆكە ◌ بوفورس گان

bog /bɒg, US bɔːg/ *noun*
1 زەلكاو، زۆنگاو، گەناو، گەنگاو، رەشاو، تالاو، لیتاو: *peat bogs* 2 (نافەرمی) ئاودەس‌خانە boggy /ˈbɒgi, US ˈbɔːgi/ ؛bogginess *n*) *adj*: زۆنگــاوی، زەلكــاوی، چــامۆری) ◌ 1 باتلاق 2 توالت

bog arum *noun*
گوڵەشــەیپووری زەلكــاوان [*Calla palustris*] ◌ گول شیپوری باتلاق

bog asphodel *noun*
خوزەی زەلكاوان [*Narthecium ossifragum*] ◌ نوعی گل

bogbean *noun*
باقلە یـان لوبیـای زەلكـاوان [*Menyanthes trifoliata*] ◌ نوعی گل

bog cotton = cotton grass

bogey /ˈbəʊgi, US ˈboʊgi/, *pl.* bogeys = bogy

bogeyman /ˈbəʊgimæn, US ˈboʊgi-/ *noun*, also bogyman, *pl.* bogeymen
دێــو، پیرەفــۆك، ئاشــەگوێرێژ، دێوەزمــە، دێوودرنج ◌ لولو

boggart /ˈbɒgət/ *adjective*
(لە سكاتلەند) رۆحی خراپ ◌ روح شریر

bogged down *adjective*
گیركردوو، پێوەبوو، گرفتار ◌ گرفتار

bogie /ˈbəʊgi, US ˈboʊgi/ = bogy

bogle /ˈbəʊgl/ *noun*
1 رۆح، تارمــایی، ســەهۆیر، تــاپۆ، جنۆكــە 2 (سكاتلەندی) داوەڵ، قــەیلۆك، هەراسە، لۆپــك ◌ 1 روح، شبح، پندار، وهم 2 مترسك

bog myrtle *noun*
گیامۆرد یان مۆردی زەلكاوان [*Myrica gale*] ◌ مورد باتلاقی

Bogomil /ˈbəʊgəmɪl, US ˈbɒg-/ *noun*, also Bogomile
ئەندامی تیرەیێكی جیاباوەڕانەی باڵكانی (یان بولگاری) سەدەكانی نێوەڕاست (پێی وایە خودا دوو كوڕی هەیە، یەكیان شەیتانی سەربزێو و نەویدی عیسای گوێڕایەڵ) ◌ بوگومیل

Bogomilism *noun*
بۆگۆمیلیزم، بۆگۆمیل‌باوەڕی ◌ بوگومیلیسم

bogong /ˈbəʊgɒŋ/ *noun*
جۆرێ پەپوولە (شەوگەڕ)ی زلەی باشووری ئەوستراڵیا، جاران لە لایەن خەڵكی ئەوێوە دەخورا [*Agrotis infusa*] ◌ بوگونگ

bog rosemary *noun*
گیاوەنانەشــانی زەلكــاوی: جــۆرێ دەوەنی هــەمیــشەســەوزی گــوڵ‌پــەمــەیــی [تــوخم *Andromeda*: دوو جۆرن] ◌ رزماری باتلاقی

bog spavin *noun*
ئوفــە یــان spavinی زەلكــاو (ب.ت. لــە جوانوودا) ◌ بوگ اسپاوین

bog-standard *adjective*
1 (نافــەرمی، ســووكانە) ئاســایی 2 بنــەڕەتی، بنچینەیی ◌ 1 عادی 2 اساسی

bogtrotter *noun*

(نافـەرمی، وەک جنێـو) ئیرلەنـدی گـلاو یـا چەپەڵ ◌ ایرلندی کثیف

bogus /ˈbəʊɡəs, US ˈboʊ-/ *adjective*

درۆ، ساختە، درۆزنە، هەڵبەستە، زڕە، ناڕاستەقینە، خۆدەرخەرانە: *bogus claims of injury by workers* ◌ کاذب، جعلی، تقلبی، متظاهرانە

bogy /ˈbəʊɡɪ/ *noun, pl.* bogies

ئاشـەگوێرێژ، پیرهەڤـۆک، دێوەزمـە، مێردەزمـە، تاپۆ، خێو، سەهۆیر، تارمایی ◌ لولو، شبح، کابوس

bogyman = bogeyman

bohea /bəʊˈhiː/ *noun*

جۆرێ چایی خراپی ڕەشی چینی، هی دوایین بەرە ◌ بوهی

Bohemia *noun*

1 کۆمـەڵـگای کـاولی، دۆم یـا بوهیمیـەکـان 2 جیهـان یـان دنیـای بوهیمیـەکـان 3 نـاوی ناوچەیێکی ئەفسانەیی داستان و چیرۆکەکانی شەکسپیەر 4 وڵاتی بوهیمیا ◌ بوهیمیا

Bohemian /bəʊˈhiːmiən, US boʊˈh-/ *noun, adjective*

n بـەگزادە، دۆم، قـەرەچی، کـاولی، کـاوەلی (ڕەسـەنی بوهیمیـا Bohemia، ناوچـەیێ لـە کۆمـاری چێـک) *adj* دۆمئاسـا، قەڵـەندەر، قەرەچیئاسا ◌ *n* کولی *adj* کولیمانند، قلندر

Bohemian Brethren *noun*

کۆمەڵێ لە کریـستانەکانی بوهیمیا لەسەر بنەمای باوەڕە ڕیفۆرمیـستیـیە دینـیـیـەکـانی Peter Chelcicky، لە 1467 سەری هەڵدا ◌ بـوهمین برترن

bohemianism *noun*, also bohemianism

شێواز و ڕێوشوێنی نائاسایی ژیانی بوهیمیەکان ◌ بوهمینسم

boho, *pl.* bohos = Bohemian

bohrium /ˈbɔːriəm/ *noun*

(کیمیا) بۆریوم (بە ژ.گ. 107، ن. Bh؛ لە ناوی فیزیکزانی دانمارکی Niels *Bohr*) ◌ بوریم

Bohr theory *noun*

تیـۆری بـۆر: تیـۆرییـێ لـە فیزیکـی کوانتـۆمی سـەرەتـادا کـە پێـیوایـە: هـەر گـەردیلـەیـێ لـە ناوکێکی بارگێنراوی ئەرێنی کە یەک یان چەند ئێلێکتـرۆنی وزەی کـوانتیزێنراو بـە دەوریدا دەخولێتەوە، پێکهاتووە ◌ نظریەی بور

bohunk /ˈbəʊhʌŋk/ *noun*

(نافـەرمی، لـە ئـەمریکا، سـووکانە) کۆچـەرێ ناوەندی یان باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەورووپا ◌ بوهونک

boil[1] /bɔɪl/ *noun*

1 کوڵ، کوڵان 2 خاڵی کـوڵان ◌ 1 جوشـش 2 نقطەی جوش

boil[2] /bɔɪl/ *noun*

زیپکە، پیزۆکە، زیتکە، بزرک، کوڵـک، کـوان، دمـەڵ، زیـەم (بـە نێرکێکـی ڕەقـەوە و چـڵکی و زنجکاوی تیایە، بزرۆک: هی زۆر ورد، بنەڕەت: ئینگلیـسی کـۆن، بنـەڕەتی ئـەڵـمانی ڕۆژاوای هەیە *bȳle* ،*bȳl*) ◌ جوش، کورک

boiled oil *noun*

ڕۆنی کـوڵاو یـان کوڵاتـە: ڕۆنـێ کـە مـاک و مەتریالەکەی لە ڕێگای کوڵاندنەوە گیرابێ ◌ بویلد اویل

boiled sweet *noun*

نەباتاو، نەبات ◌ آبنبات

boiler /ˈbɔɪlə(r)/ *noun*

کوڵێن، کوڵێنە، کولگە، مەنجەڵ ◌ بویلر، دیگ

boilermaker *noun*

کوڵـێنەسـاز، کوڵـگەسـاز، مەنجـەڵسـاز ◌ بویلرساز، دیگساز

boilerplate *noun*

1 تەختەمەنجەڵ: تەڵـش یان تـەختـە پۆڵایێکی لوول(کراو) بۆ سازکردنی کوڵێنە یان مەنجەڵ 2 (زۆرتـر ئـەمریکـای بـاکووری) نووسـراوەی کلێـشەیـی یـان بنێـشتەخۆشـکەیـی 3 (boilerplates، شـاخەوانی) کۆمـەڵـە تـەبـەقـی پێکداچوو و لووسی تەختەبەردێ ◌ بویلر پلیت

boiler suit *noun*

جلی کار ◌ لباس کار

boilie /ˈbɔɪli/ *noun, pl.* boilies

جـۆرێ چـەشـکەی بـەتامی ڕاوەماسـی خڕ (بـۆ ڕاوی carp) ◌ بویلی

boiling /ˈbɔɪlɪŋ/ *adjective, noun*

1 *adj* (هـەروەها boiling hot) یـەکجار گـەرم، سـووتێنەر، پێـشێنەر، پرووکێنـەر، داغ 2 جۆشسەندوو، هەڵچوو، ورووژاو، خرۆشاو *n* 1 کوڵ، کوڵدان، کوڵان، جۆش 2 خاڵی کوڵان ◌ *adj* 1 داغ 2 برانگیختە، هیجانزدە *n* 1 جـوش 2 نقطەی جوش

boiling point *noun*

1 خاڵی کـوڵان: لـە 100 پلـەی سانتیگراد یان 212 پلـەی فارێنـهایت 2 هەڵـچوون، تـووڕەیی توندوتیژانە، خاڵی تەقینەوە ◌ 1 نقطەی جـوش 2 نقطەی انفجار

boisterous /ˈbɔɪstərəs/ *adjective*

1 پڕدەنگـەدەنگ، پڕهـەراوهوریا، شـلوق 2 بەگـەرموگـوڕ، لـەجۆش، سـەریحـاڵ، پـڕوزە، لەگوڕ، بەکەیف، جۆشسەندوو، لەشەوق 3 زریانـاوی، پڕبا، سـەخت، توند، ڕەشـەبا ◌ 1 پرسر و صدا، غوغایی، شلوغ 2 پرانرژی، سرزندە، شدید 3 توفانی

boisterously /ˈbɔɪstərəsli/ *adverb*

بەگوڕییەوە ◌ با سرزندگی

boisterousness /ˈbɔɪstərəsnəs/ *noun*

بـەگوڕی، جـۆشسـەندوویی، بەکـەیفی، لەشەوقبوون، سـەختی، توندی ◌ سـرزندگی،

شدت

boîte /bwʌt/ *noun, pl.* pronounced same
خواردنگەی چکۆلە یان یانەی شەوانە ۞ بوات

bok choy /ˌbɒk ˈtʃɔɪ, US ˌbɑːk/ = Chinese cobbage or pak choi

bokken /ˈbɒk(ə)n/ *noun*
جۆرێ شمشێری دارین، وەک چەکی مەشق لە kendo دا ۞ بوکن

Bokmål /ˈbuːkmɔːl/ *noun*
بوکمۆل: یەک یان دوو شێوەزاری ستانداردی نۆروێژی، بە دەسکاریەوە لە دانمارکی (بنەڕەت: نۆروێژی: *bok* "کتێب" و *mål* "زمان") ۞ بوکمال

bolas /ˈbəʊləs/ *noun*
تۆپکە (ب.ت. لە ئەمریکای باشووریدا) ۞ بولاس

bold /bəʊld, US boʊld/ *adjective, noun*
adj 1 نەترس، گوستاخ، بوێر، وەند، چاوسوور، بێباک 2 ڕوودار، بێشەرم، بێحەیا، ڕووهەڵماڵراو 3 دیار، ئاشکرا، بەرچاو، خۆیا 4 بۆلد، ڕەش *n* پیت یا تیپی ڕەش (*boldly adv*: نەترسانە، بێباکانە، گوستاخانە) ۞ *adj* 1 متهور، دلیر، جسور 2 وقیح 3 مشخص 4 بولد *n* حروف سیاه

boldface *noun*
پیتی ڕەش (بڕوانە lightface) ۞ حروف سیاه

boldfaced /ˌbəʊldˈfeɪst/ *adjective*
1 چاپکراو یان نووسراو بە پیتە ڕەشەکان 2 بێشەرم، بێحەیا، ڕوودار، چاپهێشک، بێچاووڕوو ۞ 1 چاپشده با حروف سیاه 2 وقیح، پررو

boldness /bəʊldnəs, US boʊldnəs/ *noun*
1 نەترسی، بێباکی، بوێری، ئازایەتی، گوستاخی 2 بێشەرمی، بێحەیایی، ڕووداری ۞ 1 جسارت، تهور 2 وقاحت

boldo /ˈbɒldəʊ/ *noun*
(ڕووەکناسی) داریکی هەمیشەسەوزی شیلیایی، میوەکەی دەخورێ [*Peumus boldus*] (لە *voldo* ئاراوکانیایی Araucanian) ۞ بولدو

bole[1] /bəʊl, US boʊl/ *noun*
(دار) قەد، trunk یش ۞ تنه

bole[2] /bəʊl, US boʊl/ *noun*
جۆرێ گڵ کە ئۆکسایدی ئاسنی تیایە (گڵە هەرمەنی bole armeniac)، گڵەسوورە ۞ نوعی گل، گل مختوم

bolection /bəˈlɛkʃ(ə)n/ *noun*
نەخشێکی جوانی لە ژوور یان دەوروبەری panel ۞ بولکسیون

bolero /bəˈleərəʊ, US bəˈleroʊ/ *noun, pl.* boleros
1 بالێرۆ (جۆرێ هەڵپەڕکێ و موسیقای نەریتی سپانی‌یەکان) 2 /also ˈbɒlərəʊ/ کەوا (ژنانە و لەپێشەوە داناخرێ) ۞ بولرو

boletus /bəˈliːtəs/ *noun,* also bolete, *pl.* boletuses
جۆرێ کارگەمارانەی کونکون (لە جیاتی پەڕەکانی ژێریەوە)، لاسک‌ئەستووری [توخم *Boletus*] ۞ نوعی قارچ سمی

bolide /ˈbəʊlʌɪd/ *noun*
پلارە، جۆرێ بەردی ئاسمانی کە لە کەشدا دەتەقێتەوە ۞ بولید

bolivar /ˌbɒlɪˈvɑː, US bɒˈliːvɑː/ *noun*
بۆلیڤار: یەکەی بنەڕەتی پارەی ڤێنزویلا، بەرامبەر بە سەد centiment ۞ بولیوار

Bolivian /bəˈlɪvɪən/ *noun*
n خەڵک یان دانیشتووی Bolivia، بۆلیڤیایی *adj* سەربە بۆلیڤیا یان دانیشتووانی، بۆلیڤیایی ۞ بولیویایی

boliviano /bəˌlɪvɪˈɑːnəʊ/ *noun*
بۆلیڤانۆ (یەکەی پارەی بنەڕەتی بولیەڤی، بەرامبەر بە 100 سێنتاڤۆ centavo یان سێنت) ۞ بولیوانو

boll /bəʊl, US boʊl/ *noun*
1 قوزاخە، سارمە، بەرگەلۆکە، قلیف، شکۆفە 2 بلۆق، تۆقلە، گومەزە ۞ 1 غوزه 2 حباب

bollard /ˈbɒlɑːd, US ˈbɑːlərd/ *noun*
1 کۆڵەکەڕاگرە، ڕاگرە، کۆڵەکەی مەهار یان ڕاگرتن، ڕاگیرە، بەستنگای تەنافەکان (کەشتی) 2 کۆڵەکەمەترسی، کۆڵەکەی مەترسی (بۆ ئەوەیکە ماشینەکان نەچنە نێو ڕێگاوبان) ۞ 1 موت 2 بولارد

bollix, *pl* = ballocks

bollocking *noun,* also ballocking
پیاهەڵشاخان، بەگژداچوون، توند بەسەرداهاتن ۞ سرزنش شدید

bollocks /ˈbɒləks, US ˈbɑːl-/ = ballocks

bollocky = naked

boll weevil *noun*
سۆنەگ یان قالۆنچۆکەی قوزاخە، قلیفەخۆرە، قوزاخەخۆرە، پرگەقوزاخە [*Anthonomus grandis*] ۞ شپشک غوزه

bollworm *noun*
کرمی لۆکە (و بەرهەمەکانی تر، لە ئەمریکای باکووری) ۞ بولورم

Bollywood *noun*
(تافەرمی) بالیوود (لە بەمبەئی هیندوستان) ۞ بالیوُد

bolo /ˈbəʊləʊ/ *noun, pl.* bolos
جۆرێ چەقۆی زلی یەکدەم، لە فیلیپین بەکاردێترێ ۞ بولو

bologna /bəˈləʊnjə, bəˈlɒnjə, US -ˈloʊ-/ *noun*

جۆرێ سوسیس، بۆلۆنیا، کالباس ◌ کالباس
bolometer /bəˈlɒmɪtə(r), US -ˈlɑːm-/ *noun*
تیشکدانەوەپیو ◌ تابش‌سنج
bolometric *adjective*
سەربە تیشکدانەوەپیوی ◌ وابسته به تابش‌سنجی
boloney = baloney
Bolshevik /ˈbɒlʃɪvɪk, US ˈboʊl-/ *adjective, noun*
adj بالشیفیک، بۆلشیفیک، بۆلشیفیزم (ئەندامی زۆرینەی کۆمەڵی سۆشیالیستی و پشتیوانی شۆرشی رووسی لە 1917دا) *n* سۆشیالیستی توندرەو (لە *bolʹshe* رووسییەوە "گەورەتر") ◌ *adj* بولشویکی *n* سوسیالیست افراطی، بولشویک
Bolshevism /ˈbɒlʃɪvɪzəm, US ˈboʊl-/ *noun*
بالشیفیزم، بۆلشیفیزم ◌ بولشویسم
Bolshevist /ˈbɒlʃɪvɪst, US ˈboʊl-/ *noun*
بالشیفیست، بۆلشیفیست ◌ بولشویست
bolshie /ˈbɒlʃi, US ˈboʊl-/ *adjective, noun*, also bolshy
adj لاسار، کەللەرەق، رووناخۆش، رووتاڵ *n* (کۆیەکەی: (Bolshie) (bolshies) بۆلشیفیک یان سۆشیالیست ◌ *adj* یکدنده، لجباز، بدعنق *n* بولشویک یا سوسیالیست
bolster[1] /ˈbəʊlstə(r), US ˈboʊl-/ *noun*
1 پاڵپشت، باڵشت، بالنج، پشتی 2 (بیناسازی) پاڵپشت(ـە) ◌ 1 متکا 2 (معماری) بالشت
bolster[2] /ˈbəʊlstə(r), US ˈboʊl-/ *noun*
ئەسکەنەی قورسی دابڕینی خشت ◌ بولستر
bolt[1] /bəʊlt, US boʊlt/ *noun*
1 قفڵ، قوفڵ، کلۆم، (بەرە)زمانەی قفڵ، چەفت 2 پێچ، بورغی 3 چەخماخە، هەورەتریشقە 4 دەرچوون، رەڤیان، هەڵاتن 5 (کەوان) تیر ◌ 1 چفت، قفل 2 پیچ 3 صاعقه 4 فرار 5 تیر
bolt[2] /bəʊlt, US boʊlt/ *noun*
تاقە، تۆپ ◌ طاقه
bolt[3] /bəʊlt, US boʊlt/ *adverb*, bolt upright
راست، قیت، شەق، رەپ ◌ سیخ، عمود
bolter *noun*
1 هێلەک، ئاردابێژ 2 ئەسپی قوشقی ◌ 1 الک 2 اسب چموش
bolt-hole *noun*
دەربازگە، دەرەتان، دەروو، ڕێی هەڵاتن، حەشارگە، پەنا، پەناوپەسیو ◌ راه فرار، مخفی‌گاه
bolt rope *noun*
تەنافی پەراویز یان شیرازە (تا نەدڕێ، هی کەشتی) ◌ بولت روپ
Boltzmann's constant *noun*
(کیمیا) جێگیری بۆلتزمان (لە ناوی فیزیکزانی ئەوسترایی *L. Boltzmann*) ◌ ثابت بولتزمان

bolus /ˈbəʊləs/ *noun, pl.* boluses
تۆپەڵە، گرمۆڵکە، گونکە ◌ بولوس
boma /ˈbəʊmə/ *noun*
(بە رۆژهەڵات و باشووری ئەفریکا) = enclosure ◌ بوما
bomb /bɒm, US bɑːm/ *noun*
1 بۆمب 2 چەکوچۆڵی نیوکی یان ئەتۆمی 3 لودەپوولێ، کۆماپارەیێ 4 (هەروەها volcanic bomb) کۆما لاڤایەی گڕکان کە هەڵەدرێ 5 (نافەرمی) جگەرەی حەشیشی یان مەریوانەیی ◌ 1 بمب 2 سلاح اتمی 3 پول کلان 4 بمب آتشفشانی 5 سیگار حشیشی
bomb alert = bomb scare
bombard /ˈbɒmbɑːd/ *noun*
جۆرێکی سەرەتایی cannon ◌ بومبارد
bombardier /ˌbɒmbəˈdɪə(r), US ˌbɑːmbərˈdɪr/ *noun*
1 (ئەرتەشی بریتانیا) تۆپاوێژ، تۆپخەر، تۆپچی، بۆمببەردەرەوە 2 بۆمباوێژ (کەسێ لەسەر فرۆکەیێکی سەربازی لە هێزی ئاسمانی ئەمریکا کە بەرپرسە بۆ سێرەگرتن و بەردانەوەی بۆمبەکان) ◌ 1 توپچی 2 بمب‌انداز
bombardier beetle *noun*
قالۆنچەفسۆکە، لە کۆمییەوە باوفس و بە دەنگی پەمپ دەریدەکا [*Brachinus crepitans* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی سوسک
bombardment /bɒmˈbɑːdmənt/ *noun*
1 بۆمباران، بۆردومان 2 ئاگرباران، رێژنە، رەهێڵە ◌ 1 بمباران 2 رگبار
bombardon /ˈbɒmbɑːd(ə)n/ *noun*
بۆمباردۆن (ئامێرێکی فووییە، موسیقا) ◌ بمباردون
bombast /ˈbɒmbæst, US ˈbɑːm-/ *noun*
خۆهەڵکێشان، فرۆفیشاڵ، هاڕەوگێفە، لافلێدان، پێوەنان، درێژدادڕی (bombastic /bɒmˈbæstɪk, US bɑːm-/ or bombastical *adj*: بەکەشخە، بەزاڕۆفەر، بەرز و بۆش، قەبە، زلە؛ bombastically /-kli/ *adv*: بەشێوەیەکی بەکەشخە، بە کەشخەوە، قەبانە) ◌ مبالغه، گزافه‌گویی
bombazine /ˈbɒmbəziːn/ *noun*
جۆرێ پارچەی لە هەوریشم یان کەتان یان خوری ◌ بومبازین
bomb-bay /ˌbɑːmˈbeɪ/ *noun*
جێبۆمب، بۆمبخانە ◌ مخزن بمب
bomb disposal *noun*
لەکارخستن یان پووچەڵکردنەوەی بۆمب، ساردکردنەوەی بۆمب ◌ خنثی‌سازی بمب
bombé /ˈbɒ̃beɪ/ *noun*
(کەلوپەلی ناوماڵ) خڕ، گروڤەر ◌ گرد
bombed *adjective*

(نافەرمی) مەست، کەلەلا (بە خواردنەوە یان دەرمان) ◇ مست

bomber /ˈbɒmə(r), US ˈbɑːm-/ *noun*
1 (فڕۆکە) بۆمبخەر، بۆمباوێژ 2 بۆمبچن، بۆمبدانەر، بۆمبنەرەوە 3 (نافەرمی) سیگاری زلەی حەشیشی ◇ 1 بمبافکن 2 بمبگذار 3 بومبر

bomber jacket *noun*
ژاکێت یان باڵتەی فڕۆکەوانی ◇ کاپشن خلبانی

bomber factory *noun*
کارخانەی بۆمبدروستکردنی نهێنی ◇ کارگاه بمبسازی زیرزمینی

bombing /ˈbɒmɪŋ, US ˈbɑːm-/ *noun*
1 بۆردومان، بۆمباران، بۆمبەباران 2 بۆمبنانەوە، بۆمبدانان، بۆمبچاندن: *recent bombings in major cities* ◇ 1 بمباران 2 بمبگذاری

bombing raid *noun*
هێرشی ئاسمانی ◇ حملەی هوایی

bomb-proof /ˈbɒmpruːf, US ˈbɑːm-/ *adjective*
دژەبۆمب ◇ ضد بمب

bomb scare *noun*
ترسی بۆمب، هەڕەشەی بۆمب (بۆنەیێ کە بڵاو دەبێتەوە شوێنێ بۆمبی تیانراوەتەوە و هەرکەس ناچارە ئەو شوێنە بەجێبێڵێ) ◇ بمبهراسی

bombshell /ˈbɒmʃel, US ˈbɑːm-/ *noun*
1 ڕووداو یان هەواڵی جەرگبڕ یان چاوەڕواننەکراو 2 ژنی لەبار و قژکاڵ ◇ 1 خبر تکاندهندە 2 زن جذاب با موی بلوند

bomb-sight /ˈbɒmsaɪt, US ˈbɑːm-/ *noun*
دەزگای سێرەگرتنی بۆمب، سێرەگری بۆمب ◇ دستگاه هدفگیری بمب

bombsite *noun*
وێرانی و کاولی لە ئەنجامی بۆمباران، شوێنی تەقینەوەی بۆمب ◇ خرابیهای ناشی از بمباران

bomb squad *noun*
دەستەی بۆمبنانەوە (بە مەبەستی تیرۆر) ◇ جوخەی بمبگذاری

bomb threat = bomb scare

Bon /bɒn/ *noun*. also O-Bon
جەژنی مردووان، جەژنێکی بودائیستانی ژاپۆنی، ساڵانە لە August دەگیرێ (خەڵک لەو جەژنەدا ڕێز بۆ مردووەکان دەنوێنن) ◇ بون

bonaci *noun*
ماسیپەرەشە، ڕەشەماسی ◇ بوناسی

bona fide /ˌbəʊnə ˈfaɪdi, US ˌbəʊnə/ *adjective, adverb*
adj ڕاست، دروست، بێفروفێڵ، بێگەرد، بێخەوش، ڕاستەقینە، ڕەسەن، قانوونی، ڕاستینە: *a bona fide offer to buy a farm* ◊ *a bona fide reason* n بە ڕاست ◇ *adj* صادقانە، حقیقی، اصیل n به طور جدی

bona fides /ˌbəʊnə ˈfaɪdiːz, US ˌbəʊnə/ *noun, pl.*
1 ڕاستی، دروستی، نیازپاشی، نیازی دروستی 2 (نافەرمی) لێوەشاوەیی کەسێ ◇ 1 صداقت، حسن نیت 2 (عامیانه) صلاحیت فردی

bonanza /bəˈnænzə/ *noun, adjective*
1 خێردەرەوە، پڕداهات، سەربەخێر، بەقازانج 2 بڕێکی یەکجار زۆر 3 بەپیت، بەبەرەکەت ◇ 1 پولساز 2 مقدار بسیار 3 پربرکت

Bonapartism /ˈbəʊnəpɑːtɪz(ə)m/ *noun*
بۆناپارتباوەڕی: لایەنگری لە حکومەت و بەڕەی Napoleon Bonaparte (1769–1821) (*n* :Bonapartist /ˈbəʊnəpɑːtɪst/ *n, adj*) بۆناپارتباوەڕ *adj* بۆناپارتباوەڕانە، بۆناپارتیستی) ◇ بناپارتگرایی

bona vacantia /ˌbəʊnə vəˈkantɪə/ *noun*
(ماف) شتومەکی بێخاوەن ◇ وسایل بدون صاحب

bonbon /ˈbɒnbɒn, US ˈbɑːnbɑːn/ *noun*
چاکلێت، نوقڵ ◇ شکلات

bonbonnière /ˌbɒnbɒnˈjɛː/ *noun*
قوتوی جوانی چکۆلە بۆ شیرینی ◇ جعبەی تزئینی برای شیرینی

bonce /bɒns, US bɑːns/ *noun*
(نافەرمی) کەللە، سەر (ی بنیادەم) ◇ (عامیانە) کله

bond[1] /bɒnd, US bɑːnd/ *noun*
1 بەڵێنی، خۆبەستەیی، پێبەندی، بەندێتی، دەربەستبوون، پەیگرتن، خۆبەستنەوە 2 بڕیار، بڕیارنامە، گرێبەست، بەڵێننامە، گفت، سۆز، پەیمان: *government bonds* 3 پێوەندی، تێکەڵی، گرێدایی 4 پێکەوەنووسان، یەکگرتن، پێکەوەبەستراوی 5 دیدیوبۆدی، کۆتوبەند 6 *the bonds* کۆتوزنجیر، پێوەند، کۆتوبەند: (کیمیا) 7 *bonds of oppression/injustice* بەند، پەیوەستی 8 گلدانەوەی گومرکی 9 (بیناسازی) ڕەگ، چین ◇ 1 تعهد، التزام 2 قرارداد، قولنامە، عهد، میثاق 3 رابطه 4 اتصال 5 قیدوبند 6 (در جمع) کند و زنجیر 7 پیوند (شیمی) 8 توقیف گمرکی 9 رج‌چینی

bond[2] /bɒnt/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) لیگی Afrikaner ◇ بوند

bondage /ˈbɒndɪdʒ, US ˈbɑːn-/ *noun*
کۆیلەیی، بەردایەتی، بەندەیی، نۆکەری، دیلی، یەخسیری، گیراوی، ژێردەستی، دەسبەسەرێتی، ملکەچی ◇ بردگی، اسارت، انقیاد

bond angle *noun*
گۆشەی بەند ◇ زاویەی پیوند

bonded *adjective*
1 پێبەند بە ڕێکەوتن(نامەی) قانوونی 2

دەستەبەرکراو، کەفالەتکراو ۞ 1 متعهد بە توافق قانونی 2 ضمانت‌شده

bonded warehouse *noun*

عەماری یان کۆگای گومرک ۞ انبار گمرک

bond dissociation energy *noun*

(کیمیا) وزەی جیابوونەوەی بەند ۞ انرژی تفکیک پیوند

bond distance *noun*

درێژایی یان مەودای بەند ۞ طول پیوند

bond energy *noun*

وزەی بەند یان پەیوەستی ۞ انرژی پیوند

bond formation energy *noun*

وزەی دروستبوون یان پێکهاتنی بەند، وزەی پێکهاتنی پەیوەستی ۞ انرژی تشکیل پیوند

bondholder *noun*

هەلگر یان خاوەنی بۆندەکان ۞ دارندەی حساب قرضه

bonding /'bɒndɪŋ, US 'bɑ:n-/ *noun*

(کیمیا) پێوەندی سازکردن، پرۆسەی پێکەوەبەستنی گەردیلەکان، پەیوەستاندن ۞ برقرارسازی رابطه، بوندینگ

bond length = bond distance

bondmaid *noun*

کەنیز، کلفەت، بەردەست ۞ کنیز

bondman *noun, pl.* bondmen, also bondsman (pl. bondsmen)

کۆیلە، بەردە، بەندە، عەبد، زێرکڕ ۞ برده، زرخرید

bond moment *noun*

تەوژم یا زەبری بەند یا پەیوەستی ۞ ممان پیوند

bond order *noun*

پلەی بەند ۞ مرتبەی پیوند

bond paper *noun*

کاغەزی هەرەباشی نووسین ۞ کاغذ درجه یک

bond polarity *noun*

جەمسەریی بەند یان پەیوەستی ۞ قطبیت پیوند

bondservant *noun*

کۆیلە، زێرکڕ ۞ برده، زرخرید

bondsman *noun, pl.* bondsmen

1 دەستەبەر 2 کۆیلە، بەردە ۞ 1 ضامن 2 برده

bondstone *noun*

بەردی پێکبەست (درێژ، بۆ بەستنەوەی دوو بەشی خانوو) ۞ بونداستون

bondwoman *noun, pl.* bondwomen

کەنیز، زێرکڕ (ژن) ۞ کنیز

bone /bəʊn, US boʊn/ *noun, adjective*

n 1 ئێسک، ئێسقان، هەستی، ئێسکان، سوخان، پەلان، پێشە 2 (موسیقا) چەقەنە 3 (قومار) مۆرە، زار، dice 4 قوولترین بەشی شتێ، ناوەند، چەق، دڵ، ناخ 5 بابەت: *a bone of contention* 6 (bones) ئێسکوپرووسکی مردوو، ئێسک و گۆشت؛ لەش، جەستە؛ کەلاک، تەرم؛ دارشتە یان چوارچێوەی بنەرەتی (شانۆنامە یان رۆمانێ) *adj* ئێسکی (boned؛ *adj*) boneless *adj*؛ بنەڕەت: *bān* ئێنگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ *n* 1 استخوان 2 قاشقک 3 تاس 4 کنه، مرکز 5 موضوع 6 بون *adj* استخوانی

bone ash *noun*

خۆڵەمێشی ئێسکی، ئێسکارە ۞ خاکستر استخوانی

bone china *noun*

چینی ئێسکی (خۆڵەمێشی ئێسکی تیایە) ۞ چینی استخوانی

bone dry *adjective*

وشکی وشک، وشکوبرینگ، بەتەواوەتی وشک ۞ کاملاًخشک

bonefish *noun, pl.* same or bonefishes

ئێسکەماسی، ماسی بەئێسک(نـ)ە، هی ئاوە گەرمەکانی کەناری [*Albula vulpes* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی

bonehead /'bəʊnhed, US 'boʊn-/ *noun*

مرۆی گەوج و کەر ۞ آدم احمق

bone idle *adjective*

لەشگران، تەوەزەل، تەمەڵ، کنگگران ۞ تنبل

bone marrow *noun*, also marrow or red marrow

مۆخی ئێسک، ئێسکەمۆخ، مەغزی ئێسقان ۞ مغز استخوان

bonemeal /'bəʊnmi:l, US 'boʊn-/ *noun*

هاڕاوەی ئێسک، ئاردی ئێسک، ئێسکارە، ئاردەئێسک ۞ پودر استخوان

bone of contention *noun*

بابەتی کێشەلەسەر ۞ موضوع مورد اختلاف

boner /'bəʊnə(r), US 'boʊn-/ *noun*

1 چووک رەپبوون، کێرهەستان، کێرڕەقبوون 2 هەڵەی زل، خەتای بەرچاو، لێهەڵقلیشان ۞ 1 نعوض قضیب 2 گاف

boneset *noun*

1 جۆرێ گیا لە تیرەی daisy] *Eupatorium perfoliatum*] 2 (بریتانیا) جۆری comfrey ئاسایی، زوو وەک گەچ بۆ هەڵبەستنەوەی ئێسکی شکاو بەکاردێنرا ۞ 1 نوعی گیاه 2 بونست

bone-setter *noun*

(مێژوویی) شکستەبەند ۞ شکسته‌بند

boneshaker /'bəʊnʃeɪkə(r), US 'boʊn-/ *noun*

شڕ، داشقەشکاو، کەلاک (ماشێن، چەرخ و هتد) ۞ قراضه

boneyard = cemetery

bonfire /'bɒnfaɪə(r), US 'bɑ:n-/ *noun*

ئاگرەخۆشە، ئاهەنگی ئاور، ئاگرەسوورە، بەلۆختە، ئاورین، دەمەرقاچان (لە بنەرەتا ئاماژە بە ئاوری بۆ سووتاندنی ئێسک یان کافران) ۞ آتش‌بازی

Bonfire Night *noun*
شەوی ئاگرەخۆشە: شەوی 5ی نۆڤامبر کە خەڵک بەر ئەبنە ئاورکردنەوە و ئاهەنگ گێران لەبەر تێشکانی پلانی 1605 بۆ رووخاندنی خانووبەرەکانی پارلیمان لەگەڵ تەقاندنەوەیان لە بریتانیا ۞ شب آتش‌بازی

bong[1] *noun*
زرنگانەوەی زەنگ ۞ بونگ

bong[2] *noun*
لوولە یان بۆری ئاو بۆ کێشانی گیابەنگ یان حەشیش ۞ بونگ

bongo[1] /'bɒŋgəʊ, US 'bɑːŋgoʊ/ *noun, pl.* bongos or bongoes, also bongo drum
بانگۆ (یەک یان جووتێ تەپڵی چکۆلە، بە قامک یان پەنجەی دەست لێدەدرێ، لە *bongo* سپانیایی ئەمریکای لاتین) ۞ بونگو

bongo[2] /'bɒŋgəʊ, US 'bɑːŋgoʊ/ *noun, pl.* same of bongos
(گیانەوەرناسی) ئاسکەکێوی ئەفریکایی کەوڵخورمایی ریزریزی سپی [*Tragelaphus euryceros*] (لە Kikongo) ۞ بونگو

bonhomie /'bɒnəmi, US ˌbɑːnə'miː/ *noun*
دۆستایەتی، رەفتارباشی، پیاوەتی، جوامێری (bonhomous *adj*) لە *bonhomme* فەرەنسی "good fellow") ۞ رفاقت، رادمردی، صمیمیت

boniface *noun*
خاوەنی میوانخانە، میوانخانەدار ۞ صاحب مسافرخانە

bonito /bə'niːtəʊ/ *noun, pl.* bonito
جۆرێ tunaی چکۆلەیی میلمیلی رەش *Katsuwonus* ،(مەدیتەرانەیی) *Sarda sarda* [*pelamis* (skipjack) ـەکان، سەرتاسەری دنیا) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی

bonk /bɒŋk, US bɑːŋk/ *noun*
1 گان، نیان، نزیکی، 2 sexual intercourse پیاکێشان 3 دەنگی دانەوە یان بەرچانەوە، گرمە ۞ 1 جماع، مقاربت 2 کوبش 3 صدای پیچش

bonkers /'bɒŋkəz, US 'bɑːŋkərz/ *adjective*
شێتی شێت، شەشدانگ شێت، شێتوویت ۞ کاملا دیوانه

bon mot /ˌbɒn 'məʊ, US ˌbɑːn 'moʊ/ *noun, pl.* bons mots pronunc. same or /-məʊz/
(فەرەنسی) تێبینی زیرەکانە، شۆخی‌بازی ۞ ملاحظه‌ی زیرکانه، بذله‌گویی

bonne bouche /bɒn 'buːʃ/ *noun, pl.* bonne bouches or bonnes bouches pronunc. same
(فەرەنسی) شتێکی خۆش کە پاش نان دەخورێ ۞ بان بوف

bonne femme /bɒn 'fam/ *adjective*
(فەرەنسی) بە شێوەیێکی سادە لێنراوە ۞ پخته‌شده به روش ساده

bonnet /'bɒnɪt, US 'bɑːnət/ *noun*
1 کاپووت (ماشێن) 2 کلاوە، سەر دووکەڵکێش 3 کلاوی ژێرچەناگە (منداڵ) 4 کلاوی بێ‌لێوار 5 کـلاوی (پـەرداری) دابودەسـتووری سوورپێستەکان ۞ 1 کاپوت 2 کلاهک 3، 4 و 5 بونت

bonnethead *noun*
جۆرێ شارکی سەرچەکوشی چکۆلە [*Sphyrna tiburo*] ۞ بونت‌هد

bonnetmouth *noun*
جۆرێ ماسی باریکی ورد [*Inermia vittata*] ۞ بونت‌هد

bonny /'bɒni, US 'bɑːni/ *adjective* (bonnier, bonniest), also bonnie
1 جوان، سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، خۆشیک، چەلەنگ، attractive 2 بەکەیف، بەگوڕ (bonnily *adv*) ۞ 1 جذاب، زیبا 2 سرزنده

bonny clabber = clabber

bonobo /'bɒnəbəʊ/ *noun, pl.* bonobos, also pygmy chimpanzee
جۆرێ شەمپانزە بە روخسار و قژی رەشەوە، هی دارستانە بارانییەکانی Zaire (کۆماری دیموکراتیکی کونگۆ) [*Pan paniscus*] ۞ بونوبو

bonsai /'bɒnsaɪ, US 'bɑːn-/ *noun*
بانسای (هونەری ژاپۆنی رواندنی بانسای: داریکی چکۆلە کە لەنێو گوڵدانێکدا دەچەقێنرێ و بەر لە پەلهاویشتن و گەورەبوونی بە ئەندازەی داریکی ئاسایی دەگیرێ) ۞ بانسای

bonspiel /'bɒnspiːl/ *noun*
پێشبرکێی curling، بەردەخزێ ۞ بونسپیل

bontebok /'bɒntəbɒk/ *noun, pl.* same or bonteboks
بزنەکێوییێکی دەموچاو سپی و پێست قاوەیی سووربا‌و، هی رۆژهەڵاتی ئەفریکای باشووری [*Damaliscus dorcas dorcas*] ۞ بونتبوک

bonus /'bəʊnəs, US 'boʊ-/ *noun*
1 خەلات، دەسخۆشانە، پاداشت 2 زیادی، سەرخراوە، سەربار، شتی زیادی 3 خاڵ ۞ 1 جایزه 2 اضافه، چیز اضافی 3 امتیاز

bon vivant /ˌbɔ̃ viː'vɒ̃, French bɔ̃ vivɑ̃/ *noun*
مرۆی رابوێر یان خۆشگوزەران ۞ آدم خوش‌گذران

bon viveur /ˌbɔ̃ viː'vɜː/ = bon vivant

bon voyage /ˌbɒn vɔɪ'jɑːʒ, French bɔn vwajaʒ/ *interjection*
(فەرەنسی) خودات لەگەڵ ۞ سفر بخیر

bonxie /'bɒŋksi/ *noun, pl.* bonxies
سکوویای skua گەورە ۞ اسکوای بزرگ

bony /'bəʊni, US 'boʊni/ *adjective* (bonier, boniest)
1 ئێسک‌وپروسک، ئێسکن، ئێسک‌ئاسا، لاواز، ڕەقەڵ 2 پڕلەدرو (ماسی) ۞ 1 استخوانی، استخوان‌مانند، نحیف 2 پرتیغ

bony fish *noun*
(گیانەوەرناسی) ماسی ئێسکن یان ئێسکی (زۆربەی ماسییەکانی ئێستا پێکدێنێ [پۆل Osteichthyes]) ۞ ماهی استخوانی

bonze /bɒnz/ *noun*
مامۆستای دینی بودائیستی چین و ژاپۆن (لە ژاپۆنی‌یەوە "قەشە") ۞ بونز

bonzer /'bɒnzə(r), US 'bɑːn-/ *adjective*
(نافەرمی، ئەوستراليا) یەکجار باش، عال ۞ عالی

boo /buː/ *interjection*
هۆی، بوو ۞ هو

booay /'buːʌɪ/ *noun,* booai
(نیوزیلەند) ناوچە لاپەڕەکان (هی لادێ) ۞ مناطق دوردست

boob[1] /buːb/ *noun*
1 لێ‌داقلیشان، خەتا یان هەڵەی گەوجانە 2 مرۆی گەوج ۞ 1 خیطی، گاف 2 آدم احمق

boob[2] /buːb/ *noun*
بەرومەمک، بەردوویک، مەمکۆڵان، سنگ‌وبەرۆکی ژن ۞ سینەی زن

booboo *noun*
(نافەرمی) لێ‌داقلیشان، خەتا یان هەڵەی گەوجانە ۞ گاف

boobook owl /'buːbʊk/ *noun*
جۆرێ کوندەبووی قاوەیی ئەوسترالاسیایی، بە هەپووی دووانەوە [Ninox novaeseelandiae] ۞ نوعی جغد

boob tube *noun*
تەلەفزیۆن ۞ تلویزیون

booby[1] /'buːbi/ *noun*
1 مرۆی گەوج و کەر 2 جۆرێ باڵندەی دەریایی زلەی کەرمێنان لە تیرەی gannet، بە پەروباڵی قاوەیی، ڕەش و سپی‌یەوە [توخم Sula: چەندین جۆرن] ۞ 1 آدم احمق 2 نوعی پرندەی دریایی

booby[2] /'buːbi/ *noun*
(نافەرمی) بەروسنگی ژن، مەمک ۞ سینەی زن

booby hatch *noun*
1 شێت‌خانە، دینگە 2 زیندان، بەندی‌خانە ۞ 1 تیمارستان 2 زندان

booby prize *noun*
خەلاتی پێکەنینی یان گاڵتەیی (خەلاتێ کە لە رووی گاڵتەوە لە پێشبڕکێیەکدا بە دوایین کەس دەدرێ) ۞ جایزەی منفی

booby trap *noun*
تەڵە یان داوی تەقینەوەیی، داوی نادیار ۞ تلەی انفجاری

boodie /'buːdi/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جرجەکانگۆرۆی ڕەهوڵێدەری، هی دورگە دوورەکانی ڕۆژاوای ئەوستراليا [Bettongia lesueur] ۞ بودی

boodle /'buːdl/ *noun*
1 (نافەرمی) پارەی دزیتی، پوولی دزراو 2 بەرتیل 3 دەستە، جەماعەت، حەشیمەت ۞ 1 پول دزدی 2 رشوه 3 جمعیت

boofhead /'buːfhed/ *noun*
(نافەرمی، ئەوستراليا) کەسێکی گەوج و کەر ۞ آدم احمق

boogaloo /ˌbuːgə'luː/ *noun,* US
سەمایێ بۆ موسیقای ڕاک ئەند ڕول ۞ بوگالو

boogeyman /'buːgimæn/ = bogeyman

boogie /'buːgi, US 'bʊgi/ *noun,* also boogie-woogie /-'wuːgi, US -'wʊgi/, *pl.* boogies
جۆرێ موسیقای بلوز کە بە پیانۆ بە ڕیتمێکی کرژەوە لێدەدرێ ۞ بوگی

boohoo /'buːhuː, US ˌbuː'huː/ *interjection*
دەنگی گریان، پرمە ۞ صدای گریه

boojum /'buːdʒəm/ *noun*
گیانەوەری خەیاڵی مەترسی‌دار، دەعبا (وشەیێکی داتاشراو لە لایەن Lewis Carroll لە The Hunting of the Snark) ۞ بوژوم

book /bʊk/ *noun*
1 کتێب، پەرتووک، نامە، پەڕاو، دەفتەر، تێنووس، دەفتەرچە 2 بەرگ 3 بەش، پشک 4 ئالبوم 5 ژمارەنامەی تەلەفون 6 کتێبی پیرۆز 7 سیفر، کتێب، سیفر (= بەشێ لە کتێبی پیرۆز) 8 حساب 9 بەرپرسایەتی 10 (books) حسابەکان، هەژماران، هەژمارەکان (دارایی، بنەڕەت: *bōc*، ئینگلیسی کۆن "بەخشین بەپێی *bōcian* دەستوور یان فەرمان"، بنەڕەت ئەڵمانی) ۞ 1 کتاب، دفتر، دفترچه 2 جلد 3 بخش 4 آلبوم 5 دفترچەی تلفن 6 کتاب مقدس 7 سفر 8 حساب 9 مسؤلیت 10 (در جمع) حساب‌ها

bookable /'bʊkəbl/ *adjective*
شیاوی جێ‌گرتنەوە یان جێ‌ڕاگرتن، پێش‌تر دەگیرێتەوە ۞ قابل رزرو

bookbinder /'bʊkbaɪndə(r)/ *noun*
جزوبەندکەر، جزوبەندکەر، شیرازەبەند، بەرگ‌تێگر ۞ صحاف

bookbindery /'bʊkbaɪndərɪ/ *noun*
جزوبەند، شیرازەبەندی، بەرگ‌تێگری ۞ صحافی

bookbinding /'bʊkbaɪndɪŋ/ *noun*
جزوبەند، شیرازەبەندی، بەرگ‌تێگری ۞ صحافی

bookcase /'bʊkkeɪs/ *noun*
جیِ‌کتێب، کتێب‌خانه، قه‌فه‌سه ۞ قفسه

book club *noun*
یانه یان کلوبی کتێب (= ڕێکخراوه‌ێ که کتێب ب.ت. له‌نێو ئه‌ندامانی‌دا به نرخێکی که‌م‌تر ده‌فرۆشێ) ۞ کلوب کتاب

bookends *noun, pl.*
پالپشتی کتێب، کتێب‌ڕاگر ۞ غش‌گیر

bookie /'bʊki/ *pl.* bookies = bookmaker

booking /'bʊkɪŋ/ *noun*
جیِ‌ڕاگرتن، جیِ‌گرتنه‌وه، پێش‌ترگرتنه‌وه ۞ رزرو

booking clerk *noun*
تیکێت‌فرۆش، بلیت‌فرۆش ۞ بلیت‌فروش

booking office *noun*
بلیت‌فرۆشی، تیکێت‌فرۆشی ۞ باجه‌ی بلیت‌فروشی

bookish /'bʊkɪʃ/ *adjective*
1 هۆگر به خوێندنه‌وه‌ی کتێب، کتێب‌خوێنه‌ره‌وه، خۆره‌ی کتێب، میرزا 2 (شێواز) کتێبی، وێژه‌یی ۞ 1 اهل کتاب، کرم کتاب 2 کتابی

book jacket *noun*
به‌رگپۆش، به‌رگی کتێب، کراسی کتێب، رووکێشی کتێب ۞ روکش کتاب

bookkeeper /'bʊkki:pə(r)/ *noun*
حساب‌ڕاگر، هه‌ژمارنووس، هه‌ژمارڕاگر، حساب‌نووس، سه‌رحیساب ۞ دفتردار

bookkeeping /'bʊkki:pɪŋ/ *noun*
حساب‌ڕاگری، هه‌ژمارنووسی، هه‌ژمارڕاگری، حساب‌نووسی ۞ دفترداری

book learning *noun*
فێربوونی کتێبی، فێربوونی ناتاقیگه‌ری (= له‌چاو فێربوونی تاقیگه‌ری) ۞ یادگیری کتابی

booklet /'bʊklət/ *noun*
1 کتێبۆکه، کتێبچه 2 نامیلکه، سیپاره ۞ 1 کتابچه 2 رساله

booklouse *noun, pl.* booklice
خۆره یان مۆریانه‌ی کتێب (یان کاغز) ۞ موریانه‌ی کتاب

bookmaker /'bʊkmeɪkə(r)/ *noun*
1 گرێوکه‌ر، گرێوچی، گرێوباز، مه‌رجبه‌ست 2 بلاوکه‌ره‌وه، وه‌شانکار ۞ 1 شرط‌بندی‌کننده 2 ناشر

bookmaking *noun*
مه‌رجبه‌ستن، گرێو، گرێوبازی، هۆیاندن ۞ شرط‌بندی

bookman *noun, pl.* bookmen
(مێژوویی) کتێب‌فرۆش ۞ کتاب‌فروش

bookmark /'bʊkma:k, US -ma:rk/ *noun*
1 bookmarker 2 (کامپیوتێر) نیشانه (له‌سه‌ر فایل یان لاپه‌ره‌یێکی ئینته‌رنێتی بۆ زوو ده‌س‌پێ‌ڕاگه‌یشتن) ۞ بوک‌مارک

bookmarker /'bʊkma:k(r)/ *noun*
په‌ره‌دۆز، په‌ڕ(ه)نیشان، ئاماژه یان نیشانه‌ی په‌ڕ ۞ چوب‌الف

bookmobile /'bʊkməbi:l/ *noun*
کتێبخانه‌ی گه‌ڕۆک ۞ کتاب‌خانه‌ی سیار

Book of Common Prayer *noun*
کتێبی ڕێوره‌سمی شێوی خواوه‌ندی (کلێسه‌ی) ئه‌نگلیکان، کتێبی دوعای گشتی کلێسه‌ی ئینگلته‌ره ۞ کتاب مراسم عشاء ربانی انگلیکان

book of hour *noun*
تۆمارسه‌عات ۞ طومارساعت

bookplate /'bʊkpleɪt/ *noun*
یافته یان ئێتیکێتی کتێب ۞ برچسب کتاب

bookseller /'bʊkselə(r)/ *noun*
کتێب‌فرۆش ۞ کتاب‌فروش

bookshelf /'bʊkʃelf/ *noun*
جیِ‌کتێب، قه‌فه‌سه یان ره‌فه‌ی کتێب ۞ قفسه‌ی کتاب

bookshop /'bʊkʃɒp, US -ʃa:p/ *noun*, also bookstore/'bʊksto:(r)/
کتێب‌فرۆشی، نامه‌خانه ۞ کتاب‌فروشی

bookstall /'bʊksto:l/ *noun*
کیوسک، بوتکه، ده‌ک(ه‌ک)ه (کتێب، کۆڤار، ڕۆژنامه و هتد) ۞ دکه

book token *noun*
توکێنی کتێب، کۆپێنی کتێب ۞ پته‌ی کتاب

book value *noun*
بایی یان نرخی ده‌فته‌ری (نرخێکی چه‌سپیوه له ده‌فته‌ره‌کانی دامه‌زراوه‌یه‌ک) ۞ قیمت دفتری

bookwork *noun*
کاری تیۆریک ۞ کار نظری

bookworm /'bʊkwɜ:m, US -wɜ:rm/ *noun*
1 کرم یان خۆره‌ی کتێب 2 مۆریانه ۞ 1 کرم کتاب 2 موریانه

boom[1] /bu:m/ *noun*
1 زۆربوونی کت‌وپڕ، تۆقینه‌وه 2 سه‌رووبه‌ند یان قۆناخی گه‌شه(کردن)، هه‌ڵدان، ئاوه‌دانی، گه‌شه‌ونه‌شه ۞ 1 افزایش ناگهانی 2 مرحله‌ی رونق، ترقی

boom[2] /bu:m/ *noun*
زرمه، زرم، گرمه، نه‌ره، قوره، قیره (booming *adj*: بلیند، به‌رز، زرنگاوه (ده‌نگ)؛ boominess *n*؛ boomy *adj*) ۞ غرش

boom[3] /bu:m/ *noun*
1 بووم، کۆلکه‌ی سووڕاو، ستوونی ئاسۆیی، کۆلکه‌سووڕاو، کۆلکه‌ی جێگۆڕ (که‌شتی) 2 باسک یان میلی میکرۆفۆن، قۆلی میکرۆفۆن 3 باسکی به‌رزکه‌ره‌وه یان ده‌زگای هه‌لێنان 4 (به پانایی رووبار، و به‌نده‌رگا و هتد) به‌ربه‌ندی سه‌رئاوکه‌وتوو ۞ 1 بوم (کشتی) 2 بازوی

میکروفون 3 بازوی جرثقیل 4 سد شناور یا ایمنی

boom box = ghetto blaster

boomer /ˈbuːmə(r)/ *noun*

1 = boom baby 2 (نافـەرمی، ئەوسـتـرالیا) کـانگوروی نێری زلە 3 شەپۆلی گەورە ◌ 1 کانگوروی نر بزرگ 2 موج بزرگ

boomerang /ˈbuːməræŋ/ *noun*

پـلاری گـەڕاوە، بـازەک، بوومێـرەنگ (هـی دانیشـتووانی رەسەنی ئەوسترالیا وەکوو چەکێ کە راویان پێدەکرد، لە Dharuk) ◌ تیربرگرد

boomslang *noun*

مـارەدار (جـۆرێ مـاری زلـەی یـەکجار ژاراوی ئـەفریکا [*Dispholidus typus*]؛ بنـەڕەت: لـە *boom* هولەندی "دار" + *slang* "مار") ◌ نـوعی مار

boom town *noun*

شـاری پەرەسـەندوو یـان ئـاوەدان، شـاری گەشەسەندوو، شاری گەشەدار ◌ شهر پررونق

boon /buːn/ *noun, adjective*

n 1 پێشکەشی، دیـاری 2 خـوادراوە، نیعمـەت، بەهرە 3 داوا، تکا، خوایشت، داخوازی 4 چاکە، پیاوەتی، شتی باش، قازانج، بەرژەوەندی *adj* = favourable ◌ 1 عطیـه 2 نعمـت، موهبـت 3 استدعا 4 محبت، احسان، مزیت

boon companion *noun*

بـەردەوک، بەردەفـک، دۆسـت و بـرادەری زۆربـاش یـان گیـانی‌گیـانی، رفیقـی بـەدەرد و مەرگەوەبوو ◌ یار غار

boondocks /ˈbuːndɒks, US -dɑːks/ *noun, pl.*

شوێنە چەپەک یان دوورەدەستەکان، لاپەڕان ◌ نقاط دورافتاده

boondoggle /ˈbuːndɒgl, US -dɑːgl, -dɔːgl/ *noun*

کـار یـان کـردەوەی ناگرنگ و بێ‌بایـەخ، کـاری هیچ ◌ کار بی‌ارزش

boong /bʊŋ/ = Aboriginal (Austral. offensive)

boonies /ˈbuːnɪz/ = boondocks

boor /bʊə(r), bɔː(r), US bʊr/ *noun*

مـرۆی بـێ‌ڕەوشـت، بـێ‌ماریفـەت، بـێ‌کـەماڵ، لادێیی، دێهـاتی، سـاویلکە، جـووتبەنـدە ◌ آدم بی‌نزاکت، شخص بی‌ادب، دهاتی، ساده‌لوح، زارع

boorish /ˈbʊərɪʃ, ˈbɔːr-, US ˈbʊr-/ *adjective*

بـێ‌ڕەوشـت، بـێ‌ماریفـەت، بـێ‌شـەرم، کەرتـر، بی‌تەبیات (**boorishly** /ˈbʊərɪʃli, ˈbɔːr-, US ˈbʊr-/ *adv*: بـێ‌ماریفەتانـە، بـێ‌ڕەوشـتانە؛ **boorishness** /ˈbʊərɪʃnəs, ˈbɔːr-, US ˈbʊr-/ *n*: بێ‌ماریفەتی، بێ‌ڕەوشتی، بێ‌شـەرمی، کەرتری، نەفامی، بێ‌تەبیاتی) ◌ بی‌نزاکت

boost /buːst/ *noun*

1 پاڵ، زیخان، پەڵپێوەنان، هەڵێنان (بۆسـەری) بردنەسـەری، چوونەسـەری، هەڵکێشـان 2 (بـە)توانـاکردن، بـەهێزکردن، بـەکێش‌کـردن، پێـزداری 3 زۆربـوون، خرانەسـەر 4 یارمـەتی، یاریدە، کۆمەک 5 هاندان، دنەدان، وەرەپێدان ◌ 1 هل 2 تقویت 3 افزایش 4 کمک 5 تشویق

booster /ˈbuːstə(r)/ *noun, adjective*

n 1 بەهێزکەر، هێزدەر، دەزگای زۆرکردنی هێز یا ڤۆلتاژ 2 لایەنگر، تالیگر، پشتیوان: *a meeting of Republican boosters* 3 کوتـان یـان دەرزی‌لێـدانی بەهێزکـەر یـا توانـایی‌پێـدەر 4 قۆناخی یەکەمی مووشەک یان کەشتی ئاسمانی (بۆ تاو و خێرایی سەرەتایی) *adj* یارمەتیدەر، پێزدار، بەهێزکـەر ◌ *n* 1 بوستر 2 هوادار، حـامی 3 تزریق تقویت 4 بوستر *adj* کمکی

booster rocket *noun*

راکێت یا مووشەکی هێزپێدەر ◌ موشک تقویتی

boot[1] /buːt/ *noun*

1 چەکمە، لاپچین، پۆتین 2 لەقە، شـەق، شـەپ، تێهەڵـدان 3 سـندووقی پـشتەوەی ماشـێن 4 دەرکردن، تەکاندنەوە 5 سوود، قازانج، کەڵک 6 (کـامپیوتێر) بـووت، خـستنەڕێ 7 (مێژوویـی) ئـامێرێکی ئەشکەنجە بـۆ شـکاندنی پـێ ◌ 1 چکمـه، پـوتین 2 تیپـا، اردنگـی 3 صـندوق عقب ماشـین 4 بیـرونانـدازی 5 فایـده 6 راه‌انـدازی (کامپیوتر) 7 بوت

boot[2] /buːt/ *noun,* to boot

سـەرەڕای ئەمـەش، سـەرباری ئەمـەش، لەگـەڵ ئەمەش‌دا ◌ گذشته از این

bootable *adjective*

(کامپیوتێر) دەخرێتـەڕێ، شـیاوی خـستنەڕێ ◌ قابل راه‌اندازی

bootblack *noun*

واکسی، بۆیەچی، واکس‌لێدەر ◌ واکسی

bootboy /ˈbuːtbɔɪ/ *noun*

(مێژوویـی) پێلاوسـڕ (منـاڵێ کـە کـەوش و... دەسڕی) ◌ بوت‌بوی

boot camp *noun*

1 سەربازگەی راهێنان (بۆ ئەندامانی نوێی هێزە چەکدارەکان و کـاری سـەخت پـێ‌کردنیـان) 2 جۆرێ زیندان بۆ تاوانکارانی لاو ◌ کمپ آموزشی

booted *adjective*

چەکمەپێ‌کردوو، چەکمەلەپێ، لاپچین‌پۆش ◌ چکمه‌پاکرده

bootee /buːˈtiː/ *noun,* also bootie

1 پۆتینی ژنانە 2 کەوشی (چنراوی) منـاڵان یـان سـاوایان: *a pair of bootees* ◌ 1 پوتین زنانه 2 کفش نوزادان

Boötes *noun*

گاوان(ە): کۆئەستێرەی باکووری کە ئەستێرەی

ڕووناک Arcturusی تیایە (ئەم کۆئەستێرەیە ماوەی لەگەڵ زەوی 50 ملیۆن ساڵی ڕووناکی‌یە، هەروەها Herdsman) ◌ عوا

booth /bu:ð, US bu:θ/ *noun*
1 ژوور، دیو، چاوە، بۆتکە، دەکە 2 ژوورۆچکە، دووکانۆچکە: *a phone booth* ◊ *a polling/voting booth* ◌ 1 غرفە، دکە 2 کیوسک، اتاقک

bootjack *noun*
چەکمەکێش (پاژنەکێشی چەکمە) ◌ چکمەکش

bootlace /'bu:tleɪs/ *noun*
قەیتانی پۆتین ◌ بند پوتین

bootleg /'bu:tleg/ *adjective, noun*
adj قاچاخ، بەربەندە، بەربەند، ناقانوونی *n* تۆماری موسیقایی بەربەند یان قاچاخ (*n* bootlegger: قاچاخچی، بەربەندکار، قاچاخفرۆش؛ *n* bootlegging: قاچاخ، بەربەند) ◌ قاچاق، ممنوعە، غیرقانونی

bootless *adjective*
(مێژوویی) بێ‌کەڵک، بێهوودە، بێ‌قازانج، بێ‌سوود ◌ عبث، بیهودە

bootlicker *noun*
(نافەرمی) کەسێکی چەکمەلێس obsequious، پێلاولێس، ریاییباز (*n* bootlicking: چەکمەلێسی، پێلاولێسی، ریایی) ◌ چاپلوس

boots *noun, pl.* same
(بریتانیا) شاگردی میوانخانە یان هوتێل، پێلاوسڕ ◌ کفش‌پاک‌کن

bootstraps /'bu:tstræp/ *noun*
1 ئاڵقەی پشتەوەی پۆتین، ئاڵقەی پش(ت)پۆتین (بۆ ئاسان هەڵکێشان) 2 (pull oneself up by one's bootstraps) شەنگی خۆ لە قوڕ دەرهێنان، بێ‌یارمەتی خەڵک سەرکەوتن، بەرەی خۆ لەقوڕاو دەرکێشان، لەسەر پێی خۆ ڕاوێستان ◌ 1 بوت‌استراپس 2 روی پای خود ایستادن

boot-tree *noun*
قالب (چەکمە یان پۆتین) ◌ قالب

booty /'bu:ti/ *noun, pl.* booties
1 دەسکەوتی شەڕ، pillage 2 شتە دزراوەکان، کەلوپەلی دزراو، ماڵی دزراو، دزێتی 3 دەسکەوتی زەوی‌وزاری یان زەمینی (لەچاو هی دەریایی) ◌ 1 غنیمت جنگی 2 اموال دزدی 3 بوتی

booty *noun,* also bootie, *pl.* booties (slang) = buttocks

booze /bu:z/ *noun*
(نافەرمی) خواردنەوە، ئارەق‌خواردنەوە، ئارەق‌خۆری (ب.ت. زۆرخۆری کردن) ◌ مشروب‌خوری، عرق‌خوری

boozer /'bu:zə(r)/ *noun*
1 ئارەق‌خۆر 2 مەی‌خانە، مەی‌فرۆشی ◌ 1 عرق‌خور 2 بار

booze-up *noun*
بۆنە یان کۆڕی ئارەق‌خۆری ◌ مناسب یا مجلس عرق‌خوری

boozy /bu:zi/ *adjective* (boozier, booziest)
1 مەست، کەیل، کەلەلا 2 ئارەق‌خۆر ◌ 1 مست، پاتیل 2 عرق‌خور

bop[1] /bɒp, US bɑ:p/ *noun*
1 سەما، هەڵپەڕکێ (بۆ موسیقای پاپ) 2 بۆنەیێ (کی کۆمەلایەتی) بۆ سەمایێکی وا (کورتەی bebop) ◌ 1 رقص 2 باپ

bop[2] /bɒp, US bɑ:p/ *noun*
(نافەرمی) لێ‌ڕاکێشان، لێدان ◌ ضربە

bora[1] *noun*
بۆرا (بایێکی تەز و وشکی کەنارەکانی ئەدریاتیک Adriatic) ◌ بورا

bora[2] *noun*
بۆرا (نەریتی دینی یان سرووتی rite ڕەسەن‌نشینانی ئەوسترالیا کە لەودا کوڕەکان پێ دەنێنە قۆناخی پیاوەتی‌یەوە) ◌ بورا

boracic /bə'ræsɪk/ = boric

borage /'bɒrɪdʒ, US 'bɔ:rɪdʒ/ *noun*
گۆزروان، چەورۆکە، گادمە، زمانەگا، چاورۆگە [*Borago officinalis*] (بنەڕەت: ڕەنگە لە *'abū ḥurāš* عەرەبی‌یەوە وەرگیرابێ) ◌ گل گاوزبان

boraginaceous /ˌbɒrɪdʒɪ'neɪʃəs/ *adjective*
گۆزروانی‌یەکان، تیرەی گۆزروان، تیرەی زمانەگا ◌ خانوادەی گاوزبان

borak /'bɔ:rak/ *noun,* also borax
(ئەوسترالیا)شۆخی، جەفەنگ، گاڵتە، تیز، تیتاڵی ◌ مزاح، ریشخند

borane /'bɔ:reɪn/ *noun*
(کیمیا) 1 هەریەک لە زنجیرە ئاوێتە ناجێگیرەکانی بۆرۆن و هایدرۆژین 2 بەرهەمێکی بۆران borane ◌ بورین

borate /'bɔ:reɪt/ *noun*
(کیمیا) خوێ‌یێ کە لەودا ئانیۆن هەم بۆرۆن و هەم ئۆکسیژێنی تیایە، وەک لە بۆراکس‌دا؛ خوێ یان ئێستێری boric acid ◌ بورات

borax[1] /'bɔ:ræks/ *noun*
بۆراک، بۆراکس: گەردە یان هاراوەی سپی، ئاوێتەیەکی بۆرۆن $Na_2B_4O_7 {}_{10}H_2O$، کە لە دروست‌کردنی شووشە، مینا و پاکژکەرەکان‌دا بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە *būrak*ی پەهلەوی‌یەوە گیراوەتەوە) ◌ بوراکس

borax[2] /'bɔ:ræks/ = borak

borborygamus /ˌbɔ:bə'rɪgməs/ *noun, pl.* borborygmi /-maɪ/
دەنگی شلە و گاز و بای ڕیخۆڵەکان، قوڕە ◌ صدای مایعات و گاز رودەها

Bordeaux /bɔ:'dəʊ/ *noun, pl.* same /-

'dəʊz/
بۆردۆ (جۆرێ مەی سوور یان سپی لە هەرێمی بۆردۆی باشووری رۆژاوای فەرەنسە) ◌ بوردو
Bordeaux mixture *noun*
گیراوەیێکی کەرووکوژی گزوگیا، سولفاتی مس copper sulphate و ئۆکسایدی کالسیۆمی calcium oxide تیایە ◌ بوردو میکستور
bordello /bɔː'deləʊ, US bɔːr'deloʊ/, **bordel** = brothel
border /'bɔːdə(r), US 'bɔːrd-/ *noun*
1 رەخ، لێوار، قەراخ، زێوار، کەنار 2 کەنارە، شیرازە، تیلماسک، تێرنج، پەراوێز 3 زێ، دەور، دەورە 4 سنوور، تخوب، سەرحەد، باوەڕ، کەوشەن، مەرز، تالخ 5 (the Border) سنووری نێوان ئیرلەندی باکووری و کۆماری ئیرلەند 6 ناوچە سنوورییەکانی سکاتلەند و ئینگلتەرە ◌ 1 لبه، لب، کنار 2 سجاف، کناره، حاشیه 3 زه 4 مرز 5 مرز میان ایرلند شمالی و جمهوری ایرلند 6 مناطق مرزی اسکاتلند و انگلستان
borderer *noun*
سنوورنشین، دانیشتووی سەر سنوور یان مەرز ◌ مرزنشین
borderland /'bɔːdəlænd, US 'bɔːrdər-/ *noun*
1 ناوچەی سەرسنوور 2 سنوور، تخوب 3 مامناوەند، ناوین، لەنێوەراست، مابەین، لەنێوان ◌ 1 منطقەی مرزی 2 مرز 3 بینابین
borderline /'bɔːdəlaɪn, US 'bɔːrdər-/ *noun, adjective*
n 1 سنوور، تخوب 2 هێلی جیاکەرەوە *adj* لەنێوەراست، لەمابەین، لەناوین ◌ *n* 1 مرز 2 خط مرزی، حد فاصل *adj* بینابین
borderline candidate *noun*
پالێوراوی لەنێوەراست یان مامناوەند، بەرەندامی لەنێوان یان نێوانگیر ◌ نامزد بینابینی
borderline case *noun*
بابەتی مابەینی، کەیسی لەنێوان، بابەتی لەنێوان ◌ مورد بینابینی
border post *noun*
بنکە یان پۆستی سەرسنوور ◌ پست مرزی
border stone *noun*
بەردی قاناو ◌ سنگ جدول
bore[1] /bɔː(r)/ *noun*
(بەتایبەت لە لێکداندا) کالیبر، لوولەخۆر، دەم، تیری نێوەوە (ئەلمانی بنەڕەت) ◌ کالیبر، قطر داخلی
bore[2] /bɔː(r)/ *noun*
1 قولکە، چاڵ، کون 2 مێمل، مرۆی وەڕەسکەر یان گەوجکەر ◌ 1 حفره، گودال، سوراخ 2 آدم کسل‌کننده
bore[3] /bɔː(r)/ *noun*
وشترە، وشتراو، قەڵبەزە؟، شەپۆلە بەرزێکی بەهێز بە شێوەیەکی توند و کتوپڕ لە گوێی رووبار و دەریاوە دێ ◌ اُشترک
bore[4] /bɔː(r)/ = past of bear
boreal /'bɔːrɪəl/ *adjective*
1 سەربە شەماڵ، شەماڵی (با) 2 (Boreal) زەوی‌ناسی) سەربە دووەمین قۆناخی ئاووهەوایی سەردەمی postglacial لە باکووری ئەورووپا (دەوروبەری 9,000 تا 7,500 ساڵ لەوەپێش) ◌ 1 شمالی 2 بوریال
boreas /'bɔːrɪːəs/ *noun*, Latin, from Greek
1 (Boreas) خوای بای شەماڵ لە میتۆلۆژی یۆنانیدا 2 شەماڵ، بای شەماڵ ◌ 1 (با B) خدای باد شمال در اسطورەشناسی یونانی 2 باد شمال
bored /bɔːd, US bɔːrd/ *adjective*
ماندوو، شەکەت، بێتاقەت، بێزار، عاجز، وەڕەس، جاڕز ◌ خسته، کسل، بی‌حوصله
boredom /'bɔːdəm, US 'bɔːrdəm/ *noun*
ماندوویی، شەکەتی، بێتاقەتی، وەڕەسی ◌ بی‌حوصلگی، کسالت
boreen /bɔː'riːn/ *noun*
(لە ئیرلەند) کوێرەڕێ، لاڕێ، توولەڕێ ◌ کوره‌راه
borehole /'bɔːhəʊl, US 'bɔːrhoʊl/ *noun*
قولکە، قوولک، چاڵ، گومانە ◌ حفره، گودال
borer *noun*
1 قەدسمە؟، مێرووی دارخۆر، دارخۆرە 2 سمە، سمۆ، متکەو، کونکەرە، مەتە ◌ 1 بورر 2 سنبە، مته
boric /'bɔːrɪk/ *adjective*
(کیمیا) بۆریک، بۆرۆنتیابوو، بۆرۆناوی، بۆرۆندار ◌ بوریک
boric acid /ˌbɔːrɪk 'æsɪd/ *noun*
ترشەڵۆکی بۆریک: جۆرێ ئاوێتەی کریستاڵی ترشی سپی ($B(OH)_3$)، لە بۆراک بەرهەم دێنرێ، وەک ماکێکی خاوێنکەری نەرم و خاوکەرەوەی ئاور بەکاردێنرێ ◌ اسید بوریک
boring[1] /'bɔːrɪŋ/ *adjective*
شەکەتکەر، وەڕەسکەر، عاجزکەر، ماندووکەر، ناخۆش، قوڕ، هیچ: *a boring lecture* (boringness *n*) ◌ کسل‌کننده، خسته‌کننده
boring[2] *noun*
1 قولکە، چاڵ 2 کونکەر، سمۆ 3 هەڵکەندن، دانەوە ◌ 1 حفره، گودال 2 سوراخ‌کننده 3 حفاری
boringly /'bɔːrɪŋli/ *adverb*
وەڕەسکەرانە، عاجزکەرانە، قوڕانە، هیچانە ◌ به طور کسل‌کننده
borlotti bean /bɔː'lɒti/ *noun*
جۆرێ لوبیا یان پاقلەسوورە kidney bean، توێخێکی پنکەپنکەی پەمەیی هەیە ◌ نوعی لوبیای قرمز
born[1] /bɔːn, US bɔːrn/ *adjective*

1 لەدایکبوو، زگماک، ـــکماکی، ـــزادە 2 ـــزا (لە لێکداندا) 3 بەتوانا، توانا، بەهرەدار، بەبەهرە، لێهاتوو، شارەزا ◌ 1 متولد، مادرزادی 2 ـزادە (در ترکیب) 3 مستعد، ماهر

born² /bɔːn, US bɔːrn/ = past participle of bear

born-again *adjective*
نۆدین، نوێئایین، نۆفەلە (ب.ت. بۆ ئایینی کریستیانیەت) ◌ نودین

borne /bɔːn, US bɔːrn/ = past participle of bear

Bornean /ˈbɔːnɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی بۆرنیو Borneo، بۆرنیۆیی *adj* سەربە یان پێوەندی بە بۆرنیو یان خەڵکی ئەوێوە هەیە ◌ بورنیوی

Bornholm disease *noun*
نەخۆشی بۆرنهۆلم یا بۆرنهۆم: جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی لەگەڵ تا و ژانی ماسوولکەکانی پەراسوو (بنەڕەت: لە ناوی دوورگەی دانمارکی *Bornholm*) ◌ بورنهولم دیسیز

bornite /ˈbɔːnʌɪt/ *noun*
کانێکی ناسکی قاوەیی سووربەو، سولفایدی ئاسن و مسی تیایە (بنەڕەت: لە ناوی کانیناسی ئەوستریایی *Ignatius von Born*ەوە) ◌ بورنیت

boro- /ˈbɔːrəʊ/ *prefix*
پێشگر: (کیمیا) بۆران، بۆرۆن boron: *borosilicate* ◌ پیشوند: بور، بورون

boron /ˈbɔːrɒn, US -ruːn/ *noun*
(کیمیا) بۆران، بۆرۆن (بە ژ.گ. 5، ن. B) ◌ بور

boronia /bəˈrəʊnɪə/ *noun*
جۆرێ دەوەنی بۆنخۆشی ئەوسترالیایی، لەبەر بۆن و گوڵەکەی دەکرێ [تۆخم *Boronia*] (لە ناوی رووەکناسی ئیتالیایی Francesco *Borone*) ◌ بورونیا

borosilicate *noun*
1 بۆرۆسیلیکات: خوێی ترشەڵۆکەکانی سالیسیک silicic و بۆریک boric: سیلیکاتێ کە لە ئانیۆندا بۆرۆنی تیایە و بە شێوەی سروشتی هەیە 2 borosilicate glass ◌ بوروسیلیکات

borosilicate glass /ˌbɔːrəʊˈsɪlɪkeɪt/ *noun*
شووشەی بۆرۆسیلیکات B_2O_3 (تێکەڵی سیلیکا و ئۆکسایدی بۆریک) ◌ شیشەی بوروسیلیکات

borough /ˈbʌrə, US ˈbɜːrəʊ/ *noun*
1 ناوچە، مەڵبەند (لە دابەشاندنی شاردا) 2 باژێ (هەر یەک لە پێنج ناوچە بەڕێوەبەرایەتییەکەی شاری نیویۆرک)، شار یان ناوچەیێ (گەرەک) لە شارێکی گەورەدا کە خاوەنی میری یان حکومەتی خۆجێی یە، شاری خوبەڕێوەبەر ◌ 1 منطقە، ناحیە 2 بورو

borrowed *adjective*
قەرزکراو، قەرزە ◌ عاریە

borrower /ˈbɒrəʊə(r), US ˈbɑːrəʊ-, ˈbɔːr-/ *noun*
قەرزگر، قەرزوەرگر، وامگر ◌ وامگیرندە

borrowing /ˈbɒrəʊɪŋ, US ˈbɑːrəʊɪŋ, ˈbɔːr-/ *noun*
1 قەرز، وام، واو 2 قەرزکردن، وام وەرگرتن، قەرزگری، وامگیری، وامگری 3 قەرزەوشە، وشەی خوازراو یان قەرزکراو، وشەوام، واموشە ◌ 1 وام، قرض 2 وامگیری 3 واژەی قرضی

Bors *noun*, Middle English, from Middle French *Bohort*
بۆرس: یەکێ لە سوارچاکانی مێزەخڕ Round Table و برازای Lancelot ◌ بُرس

Borsalino /ˌbɔːsəˈliːnəʊ/ *noun, pl.* Borsalinos
جۆرێ کڵاوی لمەدی لێواربانی پیاوان ◌ بورسالینو

bortscht /bɔːʃt, US bɔːrʃt/ *noun*, also borsch /bɔːʃ, US bɔːrʃ/
بۆرش، بۆرچ (= سوپی رووسی یان پۆلەندی) ◌ بورش

bortscht belt also bortsch belt = bortscht circuit
بۆرش، بۆرچ (سوپی رووسی یان پۆلەندی) ◌ بورش

bortscht circuit *noun*, also bortsch circuit
ئەو تیاتر و یانە شەوانەی کە مەکۆ یان جێی کۆبوونەوەی هاوینانی جوولەکەکانی کاتسکیلز Catskills ـە ◌ بورش

borstal /ˈbɔːstl, US ˈbɔːrstl/ *noun*
(بریتانیا، مێژوویی) پەروەردەخانە، = reformaroty (بنکە یان ناوەندی راهێنانی تاوانکارە لاوەکان، بنەڕەت: لە ناوی گوندی *Borstal*ەوە لە باشووری ئینگلتەرە کە یەکەمین ناوەندێکی وا دامەزرا) ◌ دارالتأدیب

bort /bɔːt/ *noun*, also boart
وردەئەڵماس (بۆ برین، وەک شووشەبڕی) ◌ بورت

borzoi /ˈbɔːzɔɪ, US ˈbɔːr-/ *noun*, also borzois
بورزێی، سەگگورگ، بورزۆی (جۆرێ گوڵی تووکدرێژ)، گورگخنکێنی رووسی ◌ بورزوی

boscage /ˈbɒskɪdʒ/ *noun*, also -kage or bosk (bosque) or -ket (bosquet)
بێشەلان، چوغور، بێشە ◌ بیشە

bosh *interjection, noun*
interj شڕەوبڕم، شێرەشێر، هەڵێتوپلێت *n* شتێ ئایەخ و بێبایەخ، شتی هیچ ◌ *interj* چرتوپرت *n* چیز بی‌ارزش

bosky /ˈbɒski/ *adjective*

(ویژەیی) داگیراو بە دار یان دەوەنەوە ◌ پوشیده از درخت یا بوته

bo'sn – boatswain

Bosnian /'bɒznɪən/ *noun, adjective*

n خەڵکی بوسنیا، بوسنیایی *adj* پێوەندی بە بوسنیاوە هەیە، سەربە Bosnia یان خەڵکەکەی، بوسنیایی ◌ بوسنیایی

bosom /'bʊzəm/ *noun, adjective*

n 1 مەمک، سینگ، بەر، بەرۆک 2 باوەش، ئامێز، باخەڵ، خەرک 3 دڵ، جەرگە، نێوەڕاست *adj* نزیک، گەرموگوڕ، دۆستانە (-bosomed *adj*: مەمکگەورە، bosomy /'bʊzəmi/ *adj*: مەمکقیت، سنگقیت، (مەمک)شەمەند) ◌ *n* 1 سینه، پستان 2 آغوش 3 قلب *adj* صمیمی

bosom friend *noun*, also bosom buddy

دۆستی گەرموگوڕ یان گیانیگیانی: *The two girls had become bosom friends* ◌ دوست صمیمی

boson /'bəʊzɒn/ *noun*

(فیزیک) بۆزۆن: پارچۆڵکەیێکی ژێرگەردیلەیی، بۆزۆن (bosonic *adj*؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی هیندی Satyendranath *Bose* + -on) ◌ بوزون، بوسون

boss[1] /bɒs, US bɔːs/ *noun, adjective*

n 1 سەرۆک، گەورە 2 سەرکار، سەرکرێکار، بەڕێوەبەر، ساحێبکار، سەرپەرشت 3 (لە بانگکردندا) بەڕێز، جەناب *adj* (لە ئەمریکا (ی باکووری) = excellent ◌ 1 رئیس 2 کارفرما 3 مافوق، جناب (در خطاب)

boss[2] /bɒs, US bɔːs/ *noun*

1 گومەزی، دەرپەڕیوی، قوبە 2 قوبەی مەتاڵ، توپ، گۆیکە یان سنگی نێوەڕاستی مەتاڵ، قووچکەی قەڵغان 3 سنگ، گۆیکە، گوڵمێخ، ئاخیە 4 (زەویناسی) کەڵەبارستاییێ (هی تەختەبەردە ئاگرینەکان) کە دەرپەڕیوەتە نێو چینێکی تر، گومەزە 5 بەشی ناوەندی پەروانە propeller، توپ 6 بەشێکی گرێئاسای سەر لەش یان هێندێ ئەندامی گیانەوەران یان رووەک و گژوگیا 7 (بیناسازی) گوڵمێخ ◌ 1 قبه 2 گل‌سپر 3 گلمیخ 4 باس 5 قسمت مرکزی پروانه 6 باس 7 قرصک آذینی

boss[3] *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) مانگا، calf ◌ گاو

bossa nova /ˌbɒsə 'nəʊvə/ *noun*

1 جۆرێ هەڵپەڕکێ لە شێوەی samba بە رەچەڵەک هی بڕیزیل 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەما یان هەڵپەڕکێیە ◌ بوسا نووا

boss-eyed *adjective*

(بریتانیا و نافەرمی) خێل، چاولار، یەکچاو، کوێری یەکچاو، قەل، cross-eyed، squinting ◌ لوچ، یکچشمی

bossism *noun*

(ئەمریکا) کۆنترۆلی پارتییێکی رامیاری لە لایەن بەڕێوەبەرانییەوە ◌ باسیسم

bossy[1] /'bɒsi, US 'bɔːsi/ *adjective* (bossier, bossiest)

1 زۆردار، ملهوڕ، کەڵەگا، دیکتاتۆر، دەسەڵاتخواز، سەردەست، بالادەست، 2 dictatorial قۆقز، زەق (bossily /'bɒsɪli, US 'bɔːsɪli/ *adv*: سەردەستانە، کەڵەگایانە، زۆردارانە، دیکتاتۆرانە؛ bossiness /'bɒsinəs, US 'bɔːsinəs/ *n*: دەسبەسەرداگرتن، کەڵەگایی، سەردەستی، بالادەستی، دیکتاتۆری) ◌ 1 مستبد، سلطه‌جو 2 محدب

bossy[2] /'bɒsi, US 'bɔːsi/ *noun, pl.* bossies

(نافەرمی، ئەمریکا) مانگا یان گوێلک ◌ (عامیانه) گاو یا گوساله

bossyboots /'bɒsibuːts, US 'bɔːs-/ *noun, pl.* same

(نافەرمی) کەسێکی زۆردار، مرۆ یان کەسێکی دەسەڵاتخواز ◌ آدم مستبد

bo'sun /'bəʊsn, US 'boʊ-/ – boatswain

Boston *noun*

1 جۆرێ کایەی بە پەڕ، لە solo whist دەچێ 2 سەمایێ کە برێ شێوەی waltz دەدا ◌ بوستون

Boston baked beans = baked beans

Boston crab *noun*

جۆرێ هونەر یان تکنیکی زۆرانبازی ◌ نوعی فن کشتی

Boston cream pie *noun*

جۆرێ کەیکی خڕ ◌ نوعی کیک

Boston fern *noun*

فێرنی بۆستۆنی، جۆرێ سەرەخسی شمشێری ◌ [*Nephrolepsis exaltata bostoniensis*] سرخس بوستونی

Bostonian *noun, adjective*

n رەسەن یان دانیشتووی بۆستۆن، بۆستۆنی، بنکەی هەرێمی ماساچوسێت *adj* سەربە یان پێوەندی بە بۆستۆنەوە هەیە ◌ بوستونی

Boston ivy *noun*

جۆرێ Virginia creeper گەڵا سێپلی، لەبەر پەلوپۆیەکەی دەکرێ [*Parthenocissus tricuspidata*] ◌ نوعی پیچک

Boston marriage *noun*

پێوەندی درێژماوەی خۆشەویستی نێوان دوو ژن ◌ زناشوئی بوستونی

Boston terrier *noun*

جۆرێ تاجی چکۆلەی ماساچوسێت، دوورەگەی bulldog و terrier ◌ بوستون تریر

bosun /'bəʊs(ə)n/ (also bo'sun) – boatswain

Boswell *noun*

کەسێ کە بە وردی ژیانی کەسانی گرنگ تۆمار دەکا (**Boswellian** *adj*؛ بنەڕەت: لە ناوی ژیاننامەنووسی سکاتلەندی جیمز بۆسوێل (James *Boswell* ⟡ بوسول

bot[1] /bɒt, US bɑ:t/ *noun*
کرمۆکەی کەرمێش ⟡ botfly لیسەی خرمگس

bot[2] *abbreviation* 1 botanic, botanical, botany 2 bottle 3 bought

bota *noun*
بۆتا: شووشە یان بوتڵی چەرمی (وەک بۆ مەی) ⟡ بوتا

botanical /bəˈtænɪkl/ *adjective, noun,* also botanic
adj رووەکناسی‌یانە، سەربە رووەکناسی، گیاناسی‌یانە *n* مەتریالی کە لە رووەک گیراوە ⟡ *adj* گیاەشناختی *n* بوتانیکال

botanical gardens *noun,* also botanic gardens
باخ یا باخچەی رووەکناسی ⟡ باغ گیاەشناسی

botanist /ˈbɒtənɪst, US ˈbɑ:t-/ *noun*
رووەکناس، گیاناس ⟡ گیاەشناس

botanizing *noun,* also botanising
لێکۆڵینەوەی رووەک لە ژینگەی خۆیدا ⟡ بوتانیزینگ

Botany /ˈbɒtəni, US ˈbɑ:t-/ *noun,* also Botany wool
خوری میرینووس ⟡ پشم مرینوس

botany /ˈbɒtəni, US ˈbɑ:t-/ *noun*
رووەکناسی، گیاناسی (بنەڕەت: لە *botanique* فەڕەنسی، لەسەر بنەمای *botanikos* یونانی، لە *botanē* "رووەک" + (-y[2] ⟡ گیاەشناسی

botch /bɒtʃ, US bɑ:tʃ/ *noun,* also botch-up
1 (نافەرمی) بەفشە سەریەکخستن، کاری ترەکەلەک یان سەرسەرەکی، کاری خراپکراو، گەندەلکاری، گووکاری، کەلەکشەیتان 2 پینەی خراپ ⟡ 1 سرهم‌بندی 2 وصلەی ناجور

botched *adjective*
ترەکەلەک، ترپەند، بەفشە سەریەکخراو، بەفشەکراو، گووکاری، شپرزە، کەلەکشەیتان ⟡ سرهم‌بندی‌شدە، افتضاح

botchery *noun*
کاری سەرسەرەکی، فشەکاری، ترەکەلەک ⟡ سرهم‌بندی

botel = boatel

botfly /ˈbɒtflaɪ/ *noun, pl.* botflies
(گیانەوەرناسی) کەرمێش، مێشەکەرانە، مۆز، زلمێش، مشەخۆری ئەسپ و گیانەوەرانی ترە [*Gasterophilus* و تۆخمەکانی تر] ⟡ خرمگس

both /bəʊθ, US boʊθ/ *adjective, adverb, preposition*
هەردووک، هەردک، هەرتک، هەردوو، هەم... هەم، هەردووکیان ⟡ هردو، هم... هم، هردوتا

bother /ˈbɒðə(r), US ˈbɑ:ð-/ *interjection, noun*
interj وەی، ئەهە ئاخ: *Bother! I've left my wallet at home* *n* چەڵەمە، گیروگرفت، کووس‌وکەوان، کێشە، سەرێشە، دڵەراوکێ، نیگەرانی، ملۆزم، مایەی کووس‌وکەوان، بێزارکەر، وەڕەس‌کەر، هەراسانکەر: *I hope I haven't been a bother* ⟡ *interj* وای، آخ *n* زحمت، دردسر، مزاحم، مایەی مزاحمت، اسباب دردسر

botheration /ˌbɒðəˈreɪʃn, US ˈbɑ:ð-/ *interjection*
وەی، ئەهە ئاخ، وەی‌ڕۆ، دەی‌ڕۆ ⟡ آخ، وای، آه

bothersome /ˈbɒðəsəm, US ˈbɑ:ðərsəm/ *adjective*
مزاحیم، ملۆزم، هەراسانکەر، بێزارکەر، عاجزکەر، ئازاردەر، مایەی سەرێشە، پردەردەسەر ⟡ مزاحم، مایەی دردسر

bothy /ˈbɒθi/ *noun,* also bothie, *pl.* bothies
(لە سکاتلەند) کۆختەی چکۆلانە بۆ کرێکارانی کێڵگە یا وەک پەنا و پەسیوی سەرکێو ⟡ بوتی

boto = boutu

Botox /ˈbəʊtɒks, US ˈboʊtɑ:ks/ *noun*
بۆتۆکس (= مەتریالی کە ماسوولکەکان دەحەسێنێتەوە، و جاروبار لە دەوری چاویان دەدەن(بە دەرزی) تا چرچ‌یەکەی لابەن، لە (bo(tulinum) tox(in) ⟡ بوتوکس

bo tree = pipal

botryoid *adjective,* also botryoidal /ˌbɒtrɪˈɔɪd(ə)l/
هێشوویی ⟡ خوشەای

Botswanan /bɒˈtswɑ:nən/ *noun, adjective*
n خەڵکی بۆتسوانا، بۆتسوانایی، وڵاتێ لە باشووری ئەفریکا *adj* سەربە بۆتسوانا، بۆتسوانایی ⟡ بوتسوانایی

botte /bɒt/ *noun*
(فەڕەنسی، شمشێربازی) هێرش، پەلامار ⟡ حملە

bottle /ˈbɒtl, US ˈbɑ:tl/ *noun*
1 شووشە، بوتڵ 2 شووشەی شیر 3 شیری وشک، شیری مانگا (لە بەرامبەر شیری دایکدا) 4 خواردنەوەی ئەلکۆل، ئارەق، خواردنەوە 5 دڵوجەرگ، ویران 6 کەپسوول یان لوولەکی گاز 7 پڕشووشەیێ، شووشەبەر ⟡ 1 بطری، شیشە 2 شیشەی شیر 3 شیر خشک، شیر گاو 4 مشروب‌خور، مشروب 5 تهور 6 کپسول گاز 7 مقدار گنجایش یک شیشە

bottle bank *adjective*
شووشەخانە، بانکی شووشە، شووشان ⟡ بانک بطری

bottlebrush *noun*
1 فڵچەشووشە، فڵچەی لوولەکی بۆ

خاوێن کردنەوەی ناوەوەی شووشە 2 کلکەئەسپ، فلچەی بوتل، دەوەن یان دارۆچکەیێکی ئەوسترالیایی، شێوەی فلچەشووشە دەدا [توخم *Callistemon*] ◌ بوتل‌بروش

bottled *adjective*

شووشەیی، کانگایی (ئاو) ◌ بطری، معدنی

bottleful *noun, pl.* bottlefuls

پڕشووشەیێ، شووشەبەرێ، شووشەیێ ◌ بە اندازەی یک بطری

bottle gourd *noun*

کوولەکەخەیارە [*Lagenaria siceraria*] ◌ کدوی قلیانی

bottle-green *adjective*

سەوزی تۆخ، کەسکی پڕڕەنگ ◌ سبز تیره

bottle jack *noun*

(نیوزیلەند) هەلێن یان جەکی بوتلی ◌ جک بطری‌مانند

bottleneck /'bɒtlnek, US 'bɑːtl-/ *noun*

1 تەنگە، تەسکەرێ، باریکەرێ، باریکان 2 هۆکاری خاوکەرەوە، ڕێبەست، ڕێبەند 3 تەنگانە ◌ 1 گلوگاه 2 عامل کندساز 3 مضیقه

bottle-opener *noun*

شووشەکەرەوە، سەرهەلێچر ◌ دربطری‌بازکن

bottle-party *noun*

میوانی شووشەیی (میوانی‌یێ کە لەودا هەر میوانێ لەگەڵ خۆی شووشەیێ مەی دێنێ) ◌ بوتل‌پارتی

bottler *noun*

(نافەرمی) شت یان کەسێکی جێی پەسند ◌ چیز یا آدم مقبول

bottlescrew = turnbuckle

bottom /'bɒtəm, US 'bɑːtəm/ *noun, adjective*

n 1 خوارترین بەش، بن، ژێر، خوارەوە 2 بنک، تەرک، بندین، تەختاو، بنکاو، بنرەخ 3 قووڵایی 4 سەرچاوە، بنەما، ماک، بنەڕەت، چاوگ 5 پشتەوە، دواوە 6 کنگ، پاشوو، پاشل، سمت 7 کۆتایی، دوایی، دووماهی 8 بنی کەشتی، لاشە یان پەیکەرەی کەشتی *adj* 1 ئاخرین، دوایین، هەرەخواروو 2 بنەڕەتی، بنچینەیی، سەرەکی ◌ *n* 1 پایین‌ترین بخش، تە، پایین 2 بستر، کف 3 عمق 4 منشأ، اساس، سرچشمە 5 عقب 6 سرین، نشیمن 7 انتها، پایان 8 تە یا بدنەی کشتی *adj* 1 آخرین 2 اساسی

bottom dolar *noun*

دوایین دۆلار ◌ آخرین دلار

bottom drawer *noun*

جیازی، ڕەهال، ناوتیلانە، باوانی (بووک) ◌ جهاز عروس

bottomless /'bɒtəmləs, US 'bɑːt-/ *adjective*

1 بێ‌بن، بێ‌پەی، قووڵ، کوور 2 لەڕادەبەدەر، بێ‌ئەندازە، بێ‌ڕادە ◌ 1 بی‌تە، عمیق 2 بی‌حدوحصر، نامحدود

bottom line *noun*

1 ئەنجام، ئاکام، پێ‌ئاژۆ 2 خاڵی بنچینەیی، هۆکاری دیاریکەر: *The bottom line is that we have to make a decision today* 3 قازانج و زیان، خێر و زەرەر 4 پوختەی قسە، دواوتە ◌ 1 پیامد، ماحصل 2 نکتەی اصلی 3 سود و زیان 4 خلاصەی کلام

bottommost *adjective*

نزم‌ترین، خوارترین، بن‌ترین ◌ پایین‌ترین

bottom price *noun*

کەم‌ترین یان نزم‌ترین نرخ ◌ پایین‌ترین قیمت

bottomry /'bɒtəmri/ *noun*

بارمتەدانانی کەشتی ◌ گروگذاری کشتی

bottom up *interjection*

هەڵی‌دێرە (لە خواردنەوەدا) ◌ بنداز بالا

botty *noun, pl.* botties

(نافەرمی، بریتانیا) سمت، کنگ، پاشل ◌ نشیمن، سرین

botulin /'bɒtjulɪn, US 'bɑːtjə-/ *noun*, also botulinum toxin /ˌbɒtjʊ'lʌɪnəm/ also botulinus toxin

بۆتولین، باتیۆلین (ماکێکی ژاراوی لە بەکتریادا، کە دەبێتە هۆی نەخۆشی بۆتولیزم) ◌ بوتولین

botulism /'bɒtjulɪzəm, US 'bɑːtʃə-/ *noun*

بۆتولیزم، باتیۆلیزم (جۆرێ نەخۆشی سەختە کە لە ئەنجامی بەکتریای چێشتی خراپ‌هەڵگیراوەوە تووش دەبێ) ◌ بوتولیسم

boudin /'buːdã/ *noun, pl.* same

جۆرێ فەرەنسی black pudding ◌ بودین

boudoir /'buːdwɑː(r)/ *noun*

بوودوار، دیو یا ژووری تایبەتی یا خەو (ژنان) ◌ اتاق خصوصی یا خواب

bouffant /'buːfɒ̃, US buː'fɑːnt/ *adjective, noun*

adj فوودراو، هەڵمساو؟ (جۆرێ شێوازی قژی سەر) *n* مۆد یان شێوازی هەڵمساو ◌ *adj* پف‌کرده *n* مد پف‌کرده

bougainvillaea /ˌbuːgən'vɪliə/ *noun*, also bougainvillaea

(ڕووەکناسی) بووگێنڤیلیا [توخم *Bougainvillea*] ◌ گل کاغذی

bough /baʊ/ *noun*

پەل، تای، گەورەلق ◌ شاخەی اصلی

bought /bɔːt/ = past and past participle of buy

boughten /'bɔːt(ə)n/ *adjective*

کڕیاری (تا کە هی ماڵێ بێ) ◌ خریده‌شده

bougie /'buːʒi/ *noun, pl.* bougies

(پزشکی) میلی نەشتەرگەری ◇ میل جراحی

bouillabaisse /'bu:jəbeɪs/ *noun*
سوپی ماسی ◇ سوپ ماهی

bouillon /'bu:jɒn, -jɒ̃, US -ja:n/ *noun*
سوپی تراو، شۆرباو شلپیتاو ◇ بویان

boulder /'bəʊldə(r), US 'boʊl-/ *noun*
خرانکە، تاوێر، خرۆڵکە (گاشەبەردێ لەبەر بارێ کەش یان باران خربۆتەوە)، بەرد، کەڤر، تەختەبەرد، گاشەبەرد، گرەبەرد، تاشەبەرد، گابەرد (کورتەی *boulderstone* ی سەرەتای بنەڕەت سکاتلەندی) ◇ گرداله، سنگ، تخته‌سنگ

boule[1] /bu:l/ *noun*, also boules
جۆرێ فەرەنسی یاری bowls (بە تۆپی ئاسنی دەکرێ) ◇ بول

boule[2] /bu:l/ *noun*
ئەنجومەنی پیران و نوێنەران (یۆنان) ◇ شورای شیوخ و نمایندگان

boulevard /'bu:ləva:d, US 'bʊləva:rd/ *noun*
بولڤارد، دارەڕێ: *Sunset Boulevard* ◇ بولوار

bouleversement *noun*
(فەرەنسی) شێواوی، شڵەژاوی، شڵەژان ◇ آشفتگی

bounce /baʊns/ *noun*
1 گەڕانەوە، زڤرین 2 باز یان پەڕینی کتوپڕ، قەڵبەز، هەڵبەزینەوە، هەڵپەڕوداپەڕ، هەڵبەزودابەز، چالاکی، جموجۆڵ، بەکەیفی، سەرخۆشی، بەگوڕی، سەرشادی، بەپەرۆشی 3 لێدانی بەهێز و کتوپڕ ◇ 1 برگشت 2 جهش ناگهانی، نشاط، فعالیت، سرزندگی 3 ضربه‌ی قوی و ناگهانی

bouncer /'baʊnsə(r)/ *noun*
کەڵەگا، پارێزەر، پاسەوان، کێشەڕەوێن (مەیخانە، کابارە، کازینۆ و هتد) ◇ گردن‌کلفت، محافظ

bouncing /'baʊnsɪŋ/ *adjective*
ساغ، بەکەیف، بەکار، لەشەوق، پڕجموجۆڵ، چالاک، لەش‌ساغ، تەندروست، lively، robust ،animated ◇ سالم، سرزنده، پرانرژی

bouncing Bet = soapwort

bouncy /'baʊnsi/ *adjective* (bouncier, bounciest)
1 بەکەیف، بەنەشە، سەری‌حاڵ، لەجۆش، بەگوڕ، بەجموجۆڵ، دڵخۆش، بەپەرۆش، buoyant، exuberant 2 بەهێزە بۆ گەڕانەوە، وەگەڕۆک، خاوەنی هێزی گەڕانەوە (تۆپ) 3 فەنەری (bouncily /'baʊnsɪli/ *adv*) ◇ 1 فعال، سرزنده، بانشاط 2 دارای قدرت برگشت (توپ) 3 فنری

bound[1] /baʊnd/ *noun, adjective*
1 قەڵەمباز، پەڕین، بازدان، باز، گومەتە 2 گەڕانەوە، زڤرین، هەڵبەز و دابەز ◇ 1 پرش، جهش 2 برگشت، ورجه ورجه

bound[2] /baʊnd/ *adjective*
1 مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، یەکلایی‌کراوە، دڵنیا 2 پێبەند، پابەست، ئەرک‌لەسەر، دەربەست، خۆبەستە 3 لەسەرسوور، شێلگیر، بەبڕیار 4 بەڕێوە، ڕۆیشتوو، ئامادەی ڕۆیشتن 5 سەربە، بەستراو، بەستە، بەندە (بە)، پێوەندی هەیە، پێوەندیدار 6 دڵبەستە، هۆگر 7 جزوبەندکراو، بەرگ‌تێگیراو، شیرازەبەند(کراو) 8 قەبز، گیر، بەگیر، تووش‌بوو بە قەبزی ◇ 1 مسلم، محرز، قطعی 2 مقید، متعهد 3 مصمم 4 عازم 5 وابسته، مربوط 6 علاقه‌مند 7 صحافی شده، جلدشده 8 دچار یبوست

bound[3] /baʊnd/ = past and past participle of bind

boundary /'baʊndri/ *noun, adjective*. *pl.* boundaries
n 1 سنوور، تخوب، سەرحەد، مەرز: *national boundaries* 2 پشتێنە، سەرحەد، کەرخ، ڕادە، هێڵی جیاکەرەوە: *boundary* *adj* سنووری، سەرسنوور *changes/disputes* ◇ *n* 1 مرز 2 سرحد، حد، محدوده *adj* مرزی

boundary conditions *noun*
(کیمیا) هەلومەرجی سنووری ◇ شرایط مرزی

boundary surface *noun*
(کیمیا) ئاست یا ڕووی سنووری ◇ سطح مرزی

bounden[1] /'baʊnd(ə)n/ *adjective*
پێبەند، دەربەست، ناچار، پێویست، :binding *our bounden duty* ◇ مقید، ناگزیر

bounden[2] /'baʊnd(ə)n/ *noun*, a (or one's) bounden duty
ئەرکی سەرشان یان ویژدانی، بەرپرسایەتی ناچاری یان زۆرەملێ: *our bounden duty* ◇ وظیفه‌ی اخلاقی، مسئولیت اجباری

bounder /'baʊndə(r)/ *noun*
بنیادەمی دیواندڕ، کەسێکی ناکارنزم، مرۆی هەرزەوسووک، خوێڕییە پیاو ◇ ادم فرومایه، آدم رذل

boundless /'baʊndləs/ *adjective*
بێ‌کۆتایی، بێ‌ئەندازە، بێ‌سنوور، لەڕادەبەدەر ◇ بی‌کران، بی‌حدومرز

bounds /baʊndz/ *noun, pl.*
1 پانتایی، بوار، مەڵبەند 2 ڕادەوسنوور ◇ 1 حوزه، گستره 2 حد، حدومرز

bounteous /'baʊntiəs/ *adjective*
1 زۆر، زەبەن، زەبەند، فراوان، :bountiful *a bounteous harvest* 2 دڵاوا، دەس‌ودڵ‌باز، بەدەهندە، بەرچاوتێر، بەخشندە، بەدەس‌ودڵ، بەخشندانە، دەسکراوانە ◇ 1 وافر 2 بخشنده، پرسخاوت، سخاوتمندانه

bounteously /'baʊntiəsli/ *adverb*

دەسـکراوانە، بەشـێوەیەکی بەخـشندە ◌ سخاوتمندانه

bounteousness /ˈbaʊntiəsnəs/ *noun*

1 بـەدەس‌ودڵـی، دلاوایـی، دەس‌ودڵ‌بـازی، بەدەهەندەیی، چاوتێری 2 زۆری، فراوانی ◌ 1 سخاوت 2 وفور

bountiful /ˈbaʊntɪfl/ *adjective*

1 زۆر، فراوان، abundant 2 بەدەهەندە، بەنان، دلاوا، دەس‌ودڵ‌باز، دەسکراوانە، بەخشندانە ◌ 1 وافر 2 باسخاوت، سخاوتمندانه

bountifully /ˈbaʊntɪfli/ *adverb*

دەسـکراوانە، بەشـێوەیەکی بەخـشندە ◌ سخاوتمندانه

bounty /ˈbaʊnti/ *noun, pl.* bounties

1 بەخـشندەیی، بەدەهنـدەیی، دلاوایـی، دەسکراوەیی، چاوتێری، بەدەس‌ودڵی. بەخشین 2 یارمـەتی، پیتـاک، کۆمـەک 3 ریـژەن، پیت، بەرەکەت، بەرە، پیت و بەرەکـەت، بـەروبووم، نیعمـەت 4 خـەلات (میری یـان حکومـەت)، پاداشـت 5 دیـاری 6 بـەروبوو، بەرهـەم ◌ 1 بخشندگی، سخاوت، بخشش 2 اعانـه 3 نعمـت 4 جایزه 5 هدیه 6 محصول

bouquet /buˈkeɪ/ *noun*

1 هوویزی، چەپکەگوڵ 2 بۆنی خۆش، بەرامە، لابانتە 3 پیاهەڵوتن، پەسن ◌ 1 دسـتەگـل 2 نکهت 3 تمجید

bouquet garni /ˌbu:keɪ gɑ:ˈni:, US gɑ:rˈni, boʊˌkeɪ/ *noun, pl.* bouquets garnis /ˌbu:keɪ gɑ:ˈni:, US gɑ:rˈni, US also boʊˌkeɪ/

(فەرەنسـی) چەپکـەگیایێ کـە دەیخەنـە نـاو توورەکەیەکی چکۆلانە بۆ لێنان و تامخۆش کردن ◌ بوکی گارنی

bourbon /ˈbɜ:bən, US ˈbɜ:rbən/ *noun*

پێرێتن، بۆربۆن (جۆرێ ویـسکی ئەمریکایی، لە گەنمەشامی و جۆفەرەنگی دەگیرێ) ◌ بوربون

Bourbon /ˈbʊəb(ə)n/ – reactionary (US)

bourrée *noun*

بۆری (سـەما، هەڵـپەرکێی و موسـیقای پێشووی فەرەنسی) ◌ بوری

bourgeois /ˈbʊəʒwɑ:, ˌbʊəˈʒwɑ: , US ˌbʊrˈʒ-, ˈbʊrʒ-/ *noun, adjective*

1 بـورژوا، دووکـاندار، کاسـب‌کـار، بـازاڕی، سەوداگەر، سەرمایەدار، بازێری 2 سەرمایەداری، بورژوایی، ئەندامی چینی نێوەڕاست 3 سـەربە چینی نێوەڕاست، پشتیوانی بەرژەوەندییەکانی سـەرمایەداری یـان کاپیتـالیزم (سیاسـەت) 4 ژیـن‌فرەهـێ خـۆش‌گـوزەران ◌ 1 بـورژوا، سـرمایەدار 2 سـرمایەداری 3 وابسـتە بـە طبقـەی متوسط، سودجو 4 مرفه

bourgeoisie /ˌbʊəʒwɑ:ˈzi:, US ˌbʊrʒ-/ *noun*

1 سەرمایەداری، بورژوازی 2 چینی نێوەڕاست یـان خـۆش‌گـوزەران، چـینی سـەوداگەر یـان بـازاڕی، چـینی سـەرمایەدار یـان کاپیتالیـست (سیاسـەت) 3 چینی سەردەستی سەرمایەدار کە چـینی کرێکـار دەچەوسـێنێتەوە (لـە بـیری مارکسیـستی‌دا) ◌ 1 سـرمایەداری، بـورژوازی 2 طبقەی متوسط 3 طبقەی سرمایەدار

bourgeoisification *noun*

بورژوایی‌کردن، کردنە بورژوایی ◌ بورژواسازی

bourn[1] /bɔ:n, US bʊən/ *noun*

چۆمەڵ، شەتاو، جۆگە ◌ نهر کوچک

bourn[2] /bɔ:n, US bʊən/ *noun*, also bourne

1 سنوور 2 مەبەست، ئامانج، شوێن‌مەبەست ◌ 1 مرز 2 هدف 3 مقصد

bourrée /ˈbʊəreɪ/ *noun*

جۆرێ سـەمای کـرژی فەرەنـسی، لـە gavotte دەچێ ◌ بوری

bourse /bʊəs/ *noun*

1 بورس، بازاڕی دارایی 2 کیف، جانتا، هەگبە ◌ 1 بورس 2 کیسه

Boursin /ˈbʊəsã, French buʀsɛ̃/ *noun*

بورسـین، بووسـا (= جـۆرێ پـەنیری نـەرمی فەرەنسی) ◌ بورسین

bout /baʊt:/ *noun*

1 لێهاتن، هێرش 2 ماوەی نەخۆشی 3 پێشبڕکێی شەڕەمـشت یـان زۆرانبـازی 4 چـەماوێ لـە لاتێکی فیۆلین یان ئامێرێکی تر ◌ 1 حمله 2 مدت زمان مریضی 3 مسابقەی بوکس یا کشتی 4 بوت

boutade /bu:ˈtɑ:d/ *noun*

(فەرمی) هەڵچوونی ناکاو ◌ فوران ناگهانی

boutique /bu:ˈti:k/ *noun*

بووتیک، دووکان (بنەڕەت: لە *apothēkē* یونانی "storehouse") ◌ بوتیک

bouton /ˈbu:tɒn/ *noun*

(توێکاری) دوگمە (بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسی بـە واتای "button") ◌ بوتون

boutu /ˈbəʊtu:/ *noun*, also boto

جۆرێ دولفینی بۆر یان پەمەیی ئامازۆنی [*Inia geoffrensis*] ◌ بوتو

bouvier /ˈbu:vieɪ/ *noun*

جۆرێ سـەگی زلە و بەقەوەت، لە بنەڕەتا هی بێلژیک ◌ بوویر

bouzouki /bʊˈzu:ki/ *noun, pl.* bouzoukis

جۆرێ ماندۆلینی mandolin ملدرێژی یۆنانی ◌ نوعی ماندولین

bovid /ˈbəʊvɪd/ *noun*

گوانداریکی تیرەی مانگا (Bovidae) ◌ نوعی پستاندار از خانوادەی گاو

bovine /ˈbəʊvaɪn, US ˈboʊ-/ *adjective,*

noun
adj 1 مانگایی، گایی، گایانه، گاوەکی، لە تیرەی مانگا (bovine malignant catarrhal fever : جـەوشـەن) 2 خـاو و گـەوج، گەوجانـە *n* گـا (بنەڕەت: لە late Latin *bovines* لە *bos*، *bov-* لاتین "(مانـ)گا "ox) ۞ *adj* 1 گـاوی 2 کنـد و احمق، احمقانە *n* ثور

bovine spongiform encephalopathy = BSE

bovver /'bɒvə, US 'bɑːvər/ *noun*
(ئافـەرمی، بریتانیـا) کەڵـەگایی، چەقوکێـشی، لاتبـــازاڕی، لاتی گـــەری، ئاژاوەگێـــری، گێرەشێوێنی ۞ قلدری، آشوب گری

bow[1] /bəʊ, US boʊ, baʊ/ *noun*
1 کـەوان، کەمـە، کەوانـە (نێـوان دوو سـەری کەوان: مـاڵ) 2 دەنووکـە، ئارشـە، ژێژەنە(ک) 3 نووشتانەوە، چەمانەوە، چەمینەوە، نووچ 4 گرێ قوڵـفە یـان خزیـو 5 پـاپیۆن 6 پەلکەزێرینـە، کۆلکەزێرینـە، کەسـکوسـۆر 7 بۆنووشـتانەوە، داهاتنەو بە نیشانەی ڕێز، کڕنۆش ۞ 1 کمـان، قوس 2 آرشە 3 انحنا، خمیـدگی 4 گـره لغزنـده 5 پاپیون 6 رنگین‌کمان 7 تعظیم

bow[2] /bəʊ, US boʊ, baʊ/ *noun*, also bows
بەشـی پێشـەوەی کەشتی یان بەلەم، پێش یان سنگی کەشتی یان بەلەم، لووتکەی کەشتی ۞ سینەی کشتی، دماغە

bow and arrow *noun*
تیر و کەوان ۞ تیر و کمان

Bow Bells *noun, pl.*
زەنگەکانی کڵێـەی سەینت مـاری لیبـۆو Mary Lebow لە لەندەن؛ لەبەر دەنگاوێژی زەنگدا ۞ لو بلز

bowdlerism *noun*
بژارگـــەری، بژارکـــاری، سانـــسۆرگەری ۞ سانسورگرایی

bowdlerist *noun*
بژارگەر، بژارکار، سانسۆرگەر ۞ سانسورگرا

bowdlerization *noun*
بژارگـــەری، بژارکـــاری، بەرهـــەمپـــشکێنی، سانسۆرکاری ۞ هرزەزدایی

bowed *adjective*
چەماوە، چەمیو، کۆماوە ۞ خمیده

bowel /'baʊəl/ *noun, adjective*
n 1 ڕیخۆڵـە 2 (bowels) دڵ، قـوولایی، نـاخ *adj* ڕیخۆڵـەیی ۞ *n* 1 روده 2 (در جمع) اعماق *adj* وابسته به روده

bowel movement *noun*
پیسایی کردن، ڕیان، دەس‌بەئاوگەیاندن، دانیشتن، خۆخاوێن‌کردنەوە، خۆخاڵی‌کردن ۞ تخلیه

bower[1] /'baʊə(r)/ *noun*
1 کـەپر، کولـک، سـابات 2 (وێژەیـی) ژووری تایبەتی خانم 3 ماڵ و کۆختەی هـاوینی یـان لە لادێ ۞ 1 سایەسار 2 بوور

bower[2] /'baʊə(r)/ *noun*
لەنگەری لووتکـەی کەشتی ۞ لنگـر دماغـەی کشتی

bower[3] /'baʊə(r)/ *noun*
ڤیۆلۆن‌ژەن ۞ ویولون‌نواز

bowerbird *noun*
(باڵـندەناسـی) باڵـندەکەپرە؟، باڵـندەی سـابات [خێـــزان Ptilonorhynchidae: چـــەنـــدین جۆرن] ۞ نوعی پرنده

bowfin /'bəʊfɪn/ *noun*
جـۆرێ ماســی ڕاوی ئـەمریکایی، دەتوانـێ تـا ماوەیێکی زۆر لە دەرەوەی ئاودا بژی [*Amia calva*] ۞ نوعی ماهی

bow front *noun*
داهاتنـەوە یـان چـەمانـەوەی بـەشـی پێـشەوە، پێشی‌قـۆقزی، پێـشەوەقیتی یـان دەرپـەڕیـوی، پێشەوەکەوانی ۞ بو فرانت

bow-fronted *adjective*
بەشی پێشەوەی داهاتۆتەوە یان چەماوەتەوە، پێـشی‌قـۆقز، پێـشـەوەقیـت یـان دەرپـەڕیـو، پێشەوەکەوان ۞ بو فرانتید

bowhead whale /'bəʊhɛd/ *noun*
جـۆرێ نەهـەنگی ڕەشـی Arctic [*Balaena mysticetus*] ۞ نوعی وال

bowie knife /'bəʊi/ *noun*
خەنجێر، خەنجەر، کێرد (دوودەم) ۞ دشنه

bowing *noun*
ژێژەنـەپیاهێنان، ئارشـەپیاهێنان (ڤیۆلـۆن) ۞ آرشەکشی

bow-knot *noun*
گرێی قوڵفە ۞ گره خفت

bowl[1] /bəʊl, US boʊl/ *noun*
1 کاسە، یەخنی‌کێش، جـام، بایـە، قـاپ، کاشی، دەفر، پیالە، تاس 2 قووڵایی، چاڵایی (کەوچک) 3 ئـامفی‌تیـاتر، سـتادیۆم (بۆ ڕووداوی وەرزشـی یان موسیقایی) 4 (جوگرافیا) گۆڵاوی سروشتی ۞ 1 کاسـه، ظـرف، قـدح 2 گـودی (قاشـق) 3 آمفی‌تئاتر، استادیوم 4 آبگیر طبیعی

bowl[2] /bəʊl, US boʊl/ *noun*
1 تـۆپی (داریـن) بۆلینـگ 2 (bowls) بـۆلز (یاری)، بۆلینگ، بۆلینگی سەرمێرگ ۞ 1 تـوپ بولینگ 2 (در جمع) بولینگ

bowl capital *noun*
سەرکۆڵی قاپی یان کاسەیی ۞ سرستون کاسه‌ای

bow-legged /ˌbəʊ 'legɪd, US ˌboʊ/ *adjective*
چەوێل، پێ‌کەوانی، پاکەوانی ۞ پاکمانی

bow legs *noun, pl.*
پێ‌چەوێلی، چەوێلی، پاچەوێلی، لاقی کـەوانی،

(بۆ genu varum (ئـەژنـۆلاری، ژێنوڤـارۆم دەرەوە چەماوەتەوە) ◌ پای کمانی

bowler /ˈbəʊlə(r), US ˈboʊ-/ *noun*
یاریزانی بۆلینگ، بۆلینگ‌باز ◌ بازیگر بولینگ

bowler hat *noun*, also bowler
کلاوی کاسەیی یان قاپی ◌ کلاه لگنی

bowline /ˈbəʊlɪn/ *noun*
1 گرێی ئالقە 2 گوریسی بادەوە، تەنافی چارۆکە ◌ 1 گره حلقه، گره خرگوشی 2 طناب بادبان

bowling /ˈbəʊlɪŋ, US ˈboʊ-/ *noun*
بۆلینگ، بـۆلین، گـۆدارین (یـاری‌یەکـە بـە گـۆی دارین) ◌ بولینگ

bowling alley *noun*
1 سالۆنی بۆلینگ 2 بۆلینگ‌خانە (خانووبەرەیێ کـە بـۆلینگی تیادەکرێ) ◌ 1 سـالن بولینـگ 2 ساختمان بولینگ

bowling green *noun*
یاریگایـەکی چیمـەنی بـۆ یـاری بـۆلز، مێرگـی بۆلینگ ◌ چمن بولینگ

bowls /bəʊlz/ *noun, pl.*
بۆلز (یاری) ◌ بولز

bowman[1] /ˈbəʊmən, US ˈboʊ-/ *noun, pl.* bowmen
سەوڵلێدەر یا سەوڵچی پێشەوە ◌ پاروزن مقدم

bowman[2] /ˈbəʊmən/ *noun, pl.* bowmen
تیراوێژ، تیرهاوێژ، تیرخەر، کەوانەوان ◌ تیرانداز

Bowman's capsule *noun*
کـــەپــــسوولی بۆومـــــەن: کـــــەپـــــسوولێکی جـووت‌دیـوارەی پـەردەئاسـای تـەنـک، دەوری glomerulus‌ی نێفرۆنی nephron‌بڕبڕەدارێکی داوە ◌ کپسول بُومن

bow oar *noun*
جێ‌سەوڵی پشتەوە ◌ بوءاور

bowsaw /ˈbəʊsɔː/ *noun*
مشاری کەوانی، هەرەکەوانی ◌ ارەی قوسی

bowser /ˈbaʊzə/ *noun*
تانکێری سووتەمەنی فڕۆکە یان دابین‌کردنی ئاو ◌ بوُسر

bowshot /ˈbəʊʃɒt/ *noun*
تیراوێژ، مەودای بڕینی تیر. تیربڕ، بڕی تیر ◌ تیررس

bowsie /ˈbaʊziː/ *noun, pl.* bowsies
(ئیرلەنـدی) کەسێکی سـەرپێچ یـان لـە چـینی خوارووی کۆمەڵگاوە ◌ آدم سرکش یا از طبقەی پایین جامعه

bowsprit /ˈbəʊsprɪt/ *noun*
دەنووکی کەشتی، کۆڵـەکەی پێشەوەی کەشتی ◌ منقار کشتی

Bow Street Runner /ˈbəʊ/ *noun*
(مێژوویی، نافـەرمی) پۆلیسی لەنـدەن ◌ پلـیس لندن

bowstring /ˈbəʊstrɪŋ, US ˈboʊ-/ *noun*
ژێی کەوان ◌ چِلّه، وتر کمان

bow tie /ˌbəʊ ˈtaɪ/ *noun*
پاپیۆن (لە شێوەی کەوان) ◌ پاپیون

bow window *noun*
پـــەنجێرەی خـــڕی دەرپـــەڕیو، پـــەنجێرەی دەرپەڕیوی کەوانی ◌ پنجرەی پیش‌آمدەی کمانی

bow-wow /ˈbaʊ waʊ/ *interjection, noun*
interj وشەی سـەگ بە زمانی منـاڵان، کـووچی، قـروســـــکە، حەپـــــە، وەڕەوەڕ *n* /ˈbaʊwaʊ/ (نافەرمی) سەگ ◌ *interj* واق‌واق *n* سگ

bowyer /ˈbəʊjə/ *noun*
کەوانـــەوان، کـــەوان‌ســـاز، کـــەوان‌فـــرۆش ◌ کمان‌ساز، کمان‌فروش

box[1] /bɒks, US bɑːks/ *noun, pl.* same or boxes
1 قوتو، قالب، کارتۆن، سنووق، مجری، سێپ 2 شوێنی دادیار (دادگا) 3 لۆژ یان باڵاجێ (شانۆ) 4 خانە، چوارگۆشە 5 سنووقی پۆست، سنووقی پۆسـتی 6 کیوسـکی تەلـەفون 7 تەلـەفزیۆن 8 قوتـوی شـەمچە یـان شـقارتە 9 کورسـی یـان سەندەڵـی کالیـسکەچی 10 کـوخ، کولیـت 11 مستێن، شەڕەمشت، مشـت‌بازی 12 (the box، Soccer) ناوچـەی پێنالـتی 13 penalty area قەڵـغانی پاراسـتنی ناوگەڵـی پیـاو لـە وەرزش‌دا، ب.ت. کریکێـت، ناوگـەڵ‌پـارێز 14 (نافـەرمی) قوز، شەرم ◌ 1 جعبه، قوطی. صندوق 2 جایگـاه (دادگاه) 3 لژ، مربع 4 صندوق پست، صندوق پستی 5 کیوسک تلفـن 6 تلویزیـون 7 قـوطی کبریـت 8 صندلی درشکه‌ران 9 کلبه 10 بوکس 11 محوطەی جریمه 12 بیضه‌بند 13 (عامیانه) کس

box[2] /bɒks, US bɑːks/ *noun*, also box tree
1 (دەوەن [*Buxus sempervirens*] یـــان درەخـــت [*Casearia praecox*] (ئـەمریکـای گەرمێنان) و جۆرەکانی تر]) شمشـاڵ، شمـشاد 2 داری شمشاد ◌ 1 شـمشاد، 2 چوب شـمشاد

box[3] /bɒks, US bɑːks/ *noun*
مـشت، مـــست، زللـە، شـەپلاخە، شـەقەزللە ◌ مشت، سیلی

boxboard *noun*
مقەبای قوتو ◌ مقوای جعبه

box camera *noun*
کـامێرای قوتـویی یـان سـنووقی، دووربـینی سنووقی ◌ دوربین جعبه‌ای

box canyon *noun*
(لـە ئـەمریکا) دەربەنـدی سـنووقی (باریـک و بن‌تەخت و لا ستوونی) ◌ کانیون جعبه‌ای

boxcar /ˈbɒkskɑː(r), US ˈbɑːks-/ *noun*
واگۆنی بارهەڵگر ◌ واگن باری

boxed /bɒkst, US bɑːkst/ *adjective*
قوتویی، سێپی، کارتۆنی، سنووقی ◌ جعبه‌ای

Boxer /'bɒksə(r), US 'bɑ:k-/ *noun*
مـــستەوان، ئەنـدامی تونـدی کۆمەڵـەی نهـێنی نەتەوەگـەری چـینی، لـە سـەدەی 19دا پـەرەی سـەند ۞ مشت‌زن

boxer /'bɒksə(r), US 'bɑ:k-/ *noun*
1 بۆکسێر، مشت‌باز، شەڕەمشت‌کار، مستەوان 2 جۆرێ رەگەزی سەگی دەستە، بە تووکی قاوەیی نەرمەوە ۞ 1 بوکسور 2 نوعی سگ

boxers = boxer shorts

boxer shorts *noun, pl.*
شۆرتی بۆکسێر ۞ شورت بوکسور

boxfish *noun, pl.* same or boxfishes
سنووقەماسی، جۆرێ ماسی دەریایی گەرمێنان [*Tetrosomus gibbosus* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی

boxful /'bɒksfʊl, US 'bɑ:ksfʊl/ *adjective*
پڕقوتوو، قوتوبەرە، پڕسنووقێ ۞ بە اندازەی یک جعبه

boxing /'bɒksɪŋ, US 'bɑ:ks-/ *noun*
شەڕەمشت، مشتێن، مشت‌بازی، لوکمانێ، مستێن، بۆکس، مستانێ ۞ مشت‌زنی، بوکس

Boxing Day *noun*
رۆژی دیاری، رۆژی پێشکەشی (پشووی گشتی بریتانی لە یەکەم حەوتووی دوای کریسمەس) ۞ روز هدیه

boxing-glove *noun*
لەپک یان دەسکێشی شەڕەمشت، دەسکێشی بۆکس ۞ دستکش بوکس

boxing-match *noun*
پێشبڕکێی شەڕەمشت، کێبڕکێی بۆکس ۞ مسابقەی بوکس

box junction *noun*
(لە بریتانیا) بۆکس جانکشن (شوێنێ کە دوو رێگا یەکتر دەبڕن یان پێک‌دەگەنەوە، بە هێڵی زەرد نیشاندار کراوە کە ماشینەکان نابێ رابوێستن) ۞ بوکس جانکشن

box number *noun*
ژمارەی سنووقی پۆستی ۞ شمارەی صندوق پستی

box office *noun*
(شوێنی) بلیت یان تیکێت‌فرۆشی ۞ باجه

box pleat *noun*
چینی دوولایی (دروومان) ۞ پیلی بوکس

boxroom *noun*
عەمار، کۆگا (لە ماڵدا)، دیوی یەکجار چکۆلە ۞ انباری

box tree = box2

boxthorn *noun*
جۆرێ دەوەنی دڕکاوی، بەرێکی سوور دەگرێ [توخم *Lycium*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی بوته

box turtle *noun*
کیسەڵی سنووقی یا قوتویی [توخم *Terrapene*:
چەندین جۆرن] ۞ لاک‌پشت جعبەای

boxty /'bɒksti/ *noun*
جۆرێ نانی ئیرلەند، ئارد و پەتاتەی کاڵی تیایە ۞ نوعی نان

boxwood /'bɒkswʊd, US 'bɑ:ks-/ *noun*
داری شمشاد ۞ چوب شمشاد

boxy /'bɒksi, US 'bɑ:ksi/ *adjective* (boxier, boxiest)
1 سنووقی، چوارگۆشە، قوتوویی 2 تەنگ، تەنگەبەر، چکۆلە، تەسک ۞ 1 جعبەای 2 تنگ

boy /bɔɪ/ *noun, interjection*
n 1 پس، کوڕ، لاو، بەچە، کوڕیژگە، منالکار، کوڕەکان (boys) 2 شاگرد، بەردەست، نۆکەر *interj* شا، تەح، ئاخ، وەی، یاح ۞ *n* 1 پسر، پسربچه، بروبچەها 2 پادو *interj* آوی، عجب

boyar /bəʊ'jɑ:/ *noun*
ئەندامی چینی ئەریستوکراتی کۆنی رووسیا، نزیک بە میر ۞ بویار

boycott /'bɔɪkɒt, US -kɑ:t/ *noun*
بایکوت، بەربەند (کردن؛ *n* boycotter) ۞ تحریم، بایکوت

boyfriend /'bɔɪfrend/ *noun*
1 دۆستی کوڕ، رفیقی کوڕ 2 گراو، یار ۞ 1 دوست‌پسر 2 معشوق

boyhood /'bɔɪhʊd/ *noun*
(قۆناخ یان سەردەمی) منالی، کوڕێتی، کوڕینی ۞ دوران بچگی

boyish /'bɔɪɪʃ/ *adjective*
کوڕانە، وەکوو کوڕان، منالانە: *boyish charm/enthusiasm* ۞ پسرانه

boyishly /'bɔɪɪʃli/ *adverb*
کوڕانە ۞ پسرانه

boyla /'bɔɪlə/ *noun*
پزشکی جادووگەری رەسەن‌نشینی ئەوسترالیا (بنەڕەت: لە *Nyungar bolya*) ۞ بویلا

Boyle's law *noun*
(کیمیا) قانوونی بۆیل ۞ قانون بویل

boyo *noun, pl.* boyos
(نافەرمی. ئیرلەند و وێلز) کوڕ یان پیاو ۞ پسر یا مرد

Boy Scout *noun*
پێشەنگی کوڕ ۞ پیشاهنگ پسر

boysenberry /'bɔɪz(ə)n,b(ə)ri, US -,beri/ *noun, pl.* boysenberries
1 میوەیێکی زلەی خۆراکی توودڕک‌ئاسا 2 دەوەنێکی متوربەکراوی ئەو بەرە [*Rubus loganobaccus*] ۞ بویسنبری

boy wonder *noun*
لاوی بەبەهرە و هەڵکەوتوو ۞ نوجوان مستعد استثنایی

bozo /'bəʊzəʊ, US 'boʊzoʊ/ *noun, pl.*

bozos

(ئافەرمی، ئەمریکا) مرۆی گەوج (و بێ‌خێرە) ◌ آدم احمق

BP *abbreviation* 1 British Petroleum 2 blood pressure 3 before the present (era)

B Phil *abbreviation* Bachelor of Philosophy

Bq *abbreviation* becquerel

Br *abbreviation* 1 British 2 Brother

1 بریتانی 2 برادەر، برا (ئایینی) ◌ 1 بریتانیایی 2 برادر

Br symb. the chemical element bromine

bra /brɑː/ *noun*

مەمک‌بەند، سینەبەند، شاماکی (braless *adj*) ◌ کرست

braata /'brɑːtə/ *noun*, also braatas

(لەنێو سوورپێستەکاندا) سلاودانەوە، پارسەنگ، خاترانە ◌ برات

brace /breɪs/ *noun*

1 بەست، بەند، پێکبەست، هەڵپێکە، لێک‌هەڵپێک، لێکبەست 2 تەناف یان گوریسی بادەوە 3 مەهار، راگر، راگیرە، پاڵپشت 4 ئاکۆلاد، برۆنیشان { } 5 جووت، مۆت، دوانە 6 (لە شکستەبەندی‌دا) میل، میلە 7 (ددانسازی) تێل، سیم، وایەر 8 (braces) دۆخین، بەتەخوێ، بەتەشەڵوار، بەند یان بەستی شەڵوار ◌ 1 بند 2 طناب بادبان 3 مهار 4 آکولاد 5 جفت 6 میل 7 سیم 8 (در جمع) بند شلوار

brace and bit *noun*

برغوو، بورغو، سمۆی دار، چێوسمۆ ◌ متەی چوب

bracelet /'breɪslət/ *noun*

1 بازنە 2 دەزبێن، دەسبێن، دەزبەند 3 بازوڵەبەند 4 (bracelets) کەلەپچە، دەس‌بەست، دەسبێن (پۆلیس، بنەرەت: لە فەرەنسی کۆن، لە bras "arm"، لە bracchium لاتین) ◌ 1 النگو 2 دستبند 3 بازوبند 4 (در جمع) دستبند

bracer *noun*

1 مەچەک‌بەند، قۆڵبەند، قۆڵەوان (لە تیرخستن و وەرزش‌دا) 2 (مێژوویی) زرێی قۆڵ، قۆڵەوانە ◌ 1 حایل مچ 2 زره بازو

brach /brætʃ/ *noun*

تانجی مێ، تاژی دێڵ، دێلەتاجی ◌ تازی ماده

brachial /'breɪkɪəl/ *adjective*

قۆڵی، باسکی، باڵی، بازوڵەیی، سەربە باسک یان قۆڵ ◌ وابسته به بازو

brachial artery *noun*

خوێنبەری باسک(ی) ◌ شریان بازو

brachiate /'brakɪət, US 'breɪk-/ *adjective*

1 (زیندەناسی) لق‌وپۆدار، بەپەل‌وپۆ، پڕلق‌وپۆ 2 قۆڵدار، خاوەنی قۆڵ ◌ 1 شاخەدار 2 دارای بازو

brachio- *prefix*

پێشگر: 1 قۆڵ، باسک، باڵ، بازوڵە: 2 *brachial* باسکی یان قۆڵی و... (بنەرەت: لە *brakhiōn* یۆنانی‌یەوە "arm") ◌ پیشوند: 1 بازو، عضد 2 بازویی و

brachiocephalic artery – innominate artery

brachiopod /'brakɪə(ʊ)pɒd/ *noun*

گیانەوەری بێ‌قۆڵ یان قۆڵپا یان پاقۆڵ ◌ جانور بازوپا

Brachiopoda /ˌbrakɪə'pəʊdə/ *noun, pl.*

بێ‌قۆڵان، قۆڵپایان (لقێ کە lamp shell ـەکان دەگرێتەوە) ◌ بازوپایان

brachiosaurus /ˌbrakɪə(ʊ)'sɔːrəs/ *noun*

قۆڵە(مار)مێلکە: جۆرێ دایناسۆری کەتەی گیاخۆری دوایی‌یەکانی قۆناخی ژووراسیک و نیوەڕاستی کریتاسە، بە ملێکی زۆر درێژ و دەستی درێژتر لە لاقی (لە *brakhiōn* یۆنانی "arm" + *sauros* "lizard") ◌ نوعی دایناسور

brachium *noun*

باسک، قۆڵ، باڵ، بازوڵە ◌ بازو، عضد

brachy- /'braki/ *prefix*

پێشگر: کورت، قوڵە، قوڵ: *brachycephalic* (بنەرەت: لە *brakhus* یۆنانی‌یەوە "short") ◌ پیشوند: کوتاه

brachycephalic /ˌbrakɪsɪ'falɪk, US -kɛ'falɪk/ *adjective*, also brachycephalous

سەرکورت، سەرپان ◌ کوتاه‌سر

brachycephaly *noun*

سەرکورتی، سەرپانی ◌ دارای سرکوتاه بودن

brachycranical *adjective*, also brachycranic

کاپۆڵ‌کورت، کەللەکورت، کەڕاکەکورت، کەسێ کاسەسەری کورت بێ ◌ دارای جمجمەی کوتاه

brachycrany *noun*

کاپۆڵ‌کورتی، کەللەکورتی ◌ دارای جمجمەی کوتاه بودن

brachydoctylous *adjective*

پەنجەکورت، قامک‌کورت، ئەنگوست‌کورت ◌ دارای انگشتانی کوتاه

brachydoctyly *noun*

پەنجەکورتی، قامک‌کورتی ◌ دارای انگشتان کوتاه بودن

bracing /'breɪsɪŋ/ *adjective*

خۆش، سازگار، بەجۆش‌هێنەر، شادی‌هێن، بەگوڕێنەر، بووژێنەر: *a bracing breeze* (bracingly /'breɪsɪŋli/ *adv*) ◌ فرح‌بخش

brack *noun*

(ئیرلەندی) کەیکی میوەدار ◌ کیک میوەدار

bracken /'brækən/ *noun*

جۆرێ فێرنی درێژ، باوەشێنەگیا؟ [*Pteridium aquilinum*] ◌ سرخس

bracket /'brækɪt/ *noun*
1 گۆشــــەڕاگر، گۆشــــەبەند، ســــووچبەنــــد، گوشەبەست، ڕەفحەبەند، ڕەفحەڕاگر، باڵپشتی ڕەفحــە، تــاق، تاقــە 2 دیــواری 3 کــەوانڕێــک، ئانیشکە، کەوانە، بزنیشان، نیشانەکانی {} [ ] ( ) < > 4 دەســـتە، کۆمـــەڵ، پــۆل 5 پۆلانـــدن، دەســـتاندن، دەســـتەکردن، دەستەدەســـتەکردن 6 (میلیتاری) مەودای نێوان دوو گوللە تۆپی تەقیو لەمبەر و لەوبەری نیشانەوە ◌ 1 پایەی سەگوش، طاقچـە 2 دیوارکـوب 3 قـلاب، آکـولاد، پرانتـز 4 گروه، رده 5 طبقەبندی 6 براکت
bracketed *adjective*
لەنێو کەوانێک یان کەوانەدا، لەنێو ئانیشکەدا ◌ داخل کروشە یا پرانتز
brackish /'brækɪʃ/ *adjective*
1 کەمێ سوێر، کەمسوێر، دەمی سوێری هەیە، تاڵ: *brackish water* 2 (تام) ناخۆش، بێتام، بێمەزە ◌ 1 لبشور 2 بدطعم
brackishness *noun*
1 کەمێ سوێربوون، دەمی سوێری هەبوون، تاڵی 2 ناخۆشی، بێتامی، بێمەزەیی ◌ 1 لبشـوری 2 بدطعمی
braconid /'brakənɪd/ *noun*
(مێروناســی) جــۆرێ هەنگەژاڵــە wasp ی مــەخۆری چکۆلـەی خێزانی (Braconidae) پێوەنـدی بــە ichneumon ــەکانــەوە هەیــە ◌ براکونید
bract *noun*
(ڕووەکناســی) گــەڵاچ(ـکــ)ەی؟ ژێرگــوڵ (bracted *adj*: بنەڕەت: لە *bractea* لاتین "تۆێ یان وەرەقی ناسکی کانزا") ◌ برگە
bracteal *adjective,* also bracteate /'braktɪət, US -tɪeɪt/ or bracted
گەڵاکدار، بەگەڵاک ◌ دارای برگە
bracteole *noun,* also bractelet
لاگەڵاچـە، گەڵاچـەی لاوەکی، گەڵاچکیلـە ◌ برگەی کوچک
bractless *adjective*
بێگەڵاچەی؟ ژێرگوڵ، گەڵاچەی ژێرگوڵی نییە ◌ بدون برگە
brad /bræd/ *noun*
بزماری بێسەر، پین ◌ پین، میخ بیسر
bradawl /'brædɔ:l/ *noun*
درەوشە (نووکپان یان سەرپان) ◌ درفش
bradycardia /,bradɪ'kɑ:dɪə/ *noun*
(پزشکی) دڵەخاوی، خاوبوونەوەی نائاسایی دڵ ◌ برادیکاردیا
bradykinin /,bradɪ'kʌɪnɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێ کە لە خوێندا ئازاد دەبێ و دەبێتە هۆی چوونەیەکی ماسوولکەی لووس smooth muscle و کشان یان هەراوبوونەوەی dilation ڕەگەکانی خوێن (بنەڕەت: لە یۆنانی "خاو" + *kinēsis* "جووڵە، جم" + -in[1]) ◌ برادیکینین
brae /breɪ/ *noun*
(لە سکاتلەند) تەپۆڵکە یان گردی تەلان (یان لێژ) ◌ تپەی شیبدار
Braeburn /breɪbə:n/ *noun*
جۆرێ سێوی دیسێری نیوزیلەند کە گۆشتەکەی تورتە ◌ بریبرن
brag /bræg/ *noun*
1 حــەیتوحــووت، هاڕەوگێفــە، لافوگــاف، لافانــدن، فڕوفیــشاڵ(کــردن) 2 جــۆرێ poker ئاسانکراو یان سادە ◌ 1 لافزنی 2 براگ
braggadocio /,brægə'dəʊtʃɪəʊ, US -'dəʊtʃɪoʊ/ *noun*
1 بڕەگەدوشیو، خۆهەڵکێش، لافچی، لافباز 2 حــەیتوحــووت، لافوگــاف، هاڕەوگێفــە، فڕوفیشاڵ(کردن) ◌ 1 لافزن 2لافزنی، رجزخوانی
braggart /'brægət, US -gərt/ *noun*
بنیــادەم یــان مــرۆی بەهاڕەوگێفــە، کــەسێکی خۆهەڵکێش یان لافباز، ترلێدەر ◌ آدم لافزن
Brahman /'brɑ:mən/ *noun, pl.* Brahmans
1 ئەندامی بــەرزترین چین یــان کاستی هیندی بڕەهمەن کە بریتییە لە پیاوانی دینی 2 خودای خولــقێنەری ســیانەی هینــدی (بروانــە Shiva و Vishnu) 3 کەسێکی بەرز (لەباری کۆمەڵایەتی و چاندییەوە) = US spelling of 3 Brahmin ◌ zebu = Brahmin برهمن
Brahmana /'brɑ:mənə/ *noun*
(لە هیندوئیزمدا) هەریەک لە لێکدانەوە یان ڕافە دووروودرێژەکان لەسەر ڤیداکاندا ◌ برهمانا
Brahmanism /'brɑ:mə,nɪz(ə)m/ *noun,* also Brahminism
شێوەی سەرەتای هیندوئیزم کە لە هیندووستان (900 پێشزایین) لەژێر کاریگەری برەهمانەکان سەری هەڵدا ◌ برهمنیسم
brahmaputra /,brɑ:mə'pu:trə/ *noun*
مریشکێکی زلە لە ڕەگەزی ئاسیایی (بنەڕەت: لە ناوی *Brahmaputra* ناوی ڕووبارێکی ئاسیای باشووری) ◌ برهماپوترا
Brahmin /-ɪn/ = Brahman
Brahms and Liszt *adjective*
(بریتانیا و نافەرمی) مەست، کـەیل، کەلـەلا ◌ مست
Brahui /brə'hu:i/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی خەڵکی لادێیی ڕۆژاوای پاکستان 2 زمانی دراڤیدی Dravidian ئەو گەلە ◌ براهونی
braid /breɪd/ *noun*
1 پەلکە 2 شریت، باریکە، پەلکەڕەنگینە، بەنۆکە، قــەیتان، پــەلک، پــەراوێز، زنجیرە، گولابــاتون، سەردروو ◌ 1 گیس 2 قیطان، نوار، گلابتون

braided *adjective*
زنجیرەریز، زنجیرەچن‌کراو، سەردرووکراو، باریکە یان پەلک‌پیادووراو ۞ نواردوزی‌شده
brail *noun*
گوریس یان تەنافی هەلکردنی بادەوەی کەشتی ۞ برایل
Braille /breɪl/ *noun*
هێلی بریل، هێل یان ئەلفوبێی بریل ۞ بریل
brain /breɪn/ *noun*
1 مێشک، مێژەلاک، مەژی، مێژی 2 مۆخ، دەماخ، عەقل، ئاوەز، هۆش 3 تێگەیشتن 4 مرۆی زیرەک و بەهۆش، بیریار، هزرڤان 5 (brains) مێشک، مەغز (بۆ خواردن) 6 (نافەرمی) ڕێکخەری سەرەکی، زیرەک (لە گروپێکی تایبەتی‌دا) ۞ 1 مغز 2 مخ، عقل، ذهن 3 فهم 4 انسان بافراست، آدم متفکر 5 (در جمع) مغز 6 مغز متفکر
brainbox /'breɪnbɒks, US -bɑːks/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) کەسێکی یەکجار زیرەک ۞ آدم بافراست
braincase = cranium
brainchild /'breɪntʃaɪld/ *noun, pl.* brainchildren
1 بیر، هزر، بیرۆکە، ئایدیا 2 داهێنان ۞ 1 اندیشه، ایده 2 ابداع، ابتکار
brain damage *noun*
لێدانی مێشکی، گورزی مێشکی، لێکەوتنی مێشک ۞ ضربه‌ی مغزی
brain-damaged *adjective*
مێشک‌نیش‌پێ‌گەیشتوو، لێدراوی مێشکی ۞ ضربه‌دیده‌ی مغزی
brain death *noun*
مردنی مێشک یان مێشکی ۞ مرگ مغزی
brain drain *noun*
(نافەرمی) کۆچی مێشکەکان، ڕۆیشتنی مێشکەکان ۞ فرار مغزها
brainfever bird *noun*
جۆرێ بازی هیندی و سریلانکایی [*Cuculus varius*] ۞ نوعی باز
brainiac *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) کەسێکی یەکجار زیرەک ۞ مغز متفکر
brainless /'breɪnləs/ *adjective*
گەوج، بێ‌مێشک، بێ‌مەژگ، پەلحە، دەبەنگ ۞ احمق، نفهم
brainlessly /'breɪnləsli/ *adverb*
گەوجانە، بێ‌مێشکانە، دەبەنگانە ۞ احمقانه
brainlessness /'breɪnləsnəs/ *noun*
گەوجی، بێ‌مێشکی، پەلحەیی، دەبەنگی ۞ حماقت، نفهمی
brainpan /'breɪnpæn/ *noun*, also skull
(نافەرمی) کاسەسەر، کاپۆلک، کەراکە، کەللە، قاف ۞ جمجمه
brainpower /'breɪnpaʊə(r)/ *noun*
1 زیرەکی، بەهۆشی، توانایی بیرکردنەوە 2 بیریاران، بیرمەندان ۞ 1 نیروی تفکر، فراست 2 متفکران
brainstem *noun*
(توێکاری) پایەمێشک، پایە یان قەدی مێشک: پایە یان قەدی ناوەندی مێشکی گوانداران، لە medulla oblongata و پردە pons و مێشکی نێوەڕاست midbrain پێکهاتووە ۞ برین‌استم
brainstorm/'breɪnstɔːm, US -stɔːrm/ *noun*
1 تێکچوونی هۆشی و بیری، شلەژانی دەروونی، شێتی کورت‌ماوە و ناکاو 2 بیری نوێ، فکری تازە ۞ 1 اختلال روانی و فکری، اختلال روانی و ناگهانی 2 فکر بکر
brainstorming /'breɪnstɔːmɪŋ, US -stɔːrm-/ *noun*
چارەسەرکردنی بەکۆمەڵ، گەلەچارەسەری، شێواز یان مێتۆدی چارەسەرکردنی بەکۆمەڵ ۞ روش مشکل‌گشایی گروهی
brains trust *noun*
کۆمەڵی شارەزا یان پسپۆڕان (لە وەلام و پرسیار و ڕاوێژکاری‌دا) ۞ گروه کارشناسان
brain-teaser *noun*, also brain-twister
(نافەرمی) مامک، مەتەڵ، مەسیلە، پرسیاری سەخت: *There were some real brain-teasers in the quiz* ۞ معما
brainwashing *noun*
مێشک‌شتنەوە، مێشک‌شۆردنەوە: *the victims of -washing and torture* ۞ شستشوی مغزی
brainwave /'breɪnweɪv/ *noun*
1 بیری نوێ، هزری تازە، بیری باشی کت‌وپڕ، بیرۆکەی زیرەکانە 2 پەیام یان سیگنالێکی ئێلێکتریکی لە مێشک‌دا، شەپۆلی مێشکی ۞ 1 فکر بکر 2 علامتی الکتریکی در مغز
brainy /'breɪni/ *adjective* (brainier, brainiest)
زیرەک، بەمێشک، پڕمێشک، بەزەین ۞ باهوش
brake[1] /breɪk/ *noun*
1 وەستێنە 2 بەربەست، لەمپەر، تەگەرە، کۆسپ ۞ 1 ترمز 2 مانع
brake[2] /breɪk/ *noun*
(مێژوویی) عەرەبانەیێکی ئەسپی چوارپێچکەیی ۞ نوعی کالسکه
brake[3] /breɪk/ *noun*
1 شانە، دەفە (کەتان و گوش) 2 دەزگایێکی قورس کە جاران بۆ شکاندنی کولۆی زلە بەکاریان دێنا، مالووی ئاسن، کولۆشکێن، کولۆکوت brake harrow ۞ 1 شانه 2 بریک
brake[4] /breɪk/ *noun*

(کۆن و ویژەیی) بێشە، چوغورد، تەرت ۞ بیشه
brake[5] /breɪk/ *noun*
1 سەرەخسی fern زبری ولاتە گەرمەکان [توخم *Pteris*] 2 وشەیەکی کۆن بۆ bracken ۞ بریک
brake[6] = archaic past of break
brake disk *noun*
پەیکە یان دیسکی وەستێنە ۞ دیسک ترمز
brake drum *noun*
تەپلە یان کاسەی وەستێنە ۞ کاسەی ترمز
brake fluid *noun*
رۆنی وەستێنە (شلەیێ کە وەستێنە هیدرۆلیکییەکان بەکاری دێنن) ۞ روغن ترمز
brake harrow = brake3
brake-horsepower *noun*
هێز یان کێشی راستەقینە (مۆتۆر) ۞ قدرت مفید
brake lever *noun*
وەستێنەی دەستی ۞ ترمز دستی
brake light *noun*
چرای وەستێنە ۞ چراغ ترمز
brakeman *noun, pl.* brakemen
1 بەرپرسی وەستێنەری شەمەندەفەر، شاگرد شۆفیر 2 بەرپرسی وەستێنەی bobsliegh ۞ 1 متصدی ترمز ترن 2 متصدی ترمز bobsliegh
brake pedal *noun*
پایەی وەستێنە، پێیە یان جێپێی وەستێنە، پێدالی وەستێنە ۞ پدال ترمز
brake-shoe *noun*
کەوشۆکە یا پێلاوکەی وەستێنە ۞ کفشک ترمز
bramble /ˈbræmbl/ *noun*
دەوەنی تووودڕکی، دڕکەدەوەن، دەوەنێکی دڕکاوی ۞ برامبل
bramble shark *noun*
جۆرێ شارک یان کوسەی کەتە و رەنگماتی گەرمێنانی ئەتلانتیک [*Echinorhinus brucus*] ۞ نوعی کوسه
brambling /ˈbramblɪŋ/ *noun*
جۆرێ سەیرەی پاشەڵسپی، سەربە یان پێوەندی بە chaffinch ەوە هەیە [*Fringilla montifringilla*] ۞ برامبلینگ
brambly /ˈbræmbli/ *adjective*
پڕدڕکەدەوەن ۞ برامبلی
bran /bræn/ *noun*
سۆست، سۆ، سوس، زبرە، کریک، کەلپ، درشتەی ئارد، کەپەک، پاژینە، ئەسپرزە، پشی، پنس: *breakfast cereal that contains bran* ۞ سبوس
branch /brɑːntʃ, US bræntʃ/ *noun, adjective*
n 1 لک، لق، تا، لپ، فاق، تاقیشک، قەلبە، لەژگ، نیهال، قیت، گلم، شاخ(ە) 2 لک، لق، بەش، پشک، کەرت *adj* لاوەکی (بنەرەت: لە late *branca* فەرەنسی کۆن، لە *branche* Latin "چرنووک، پەنجە paw") ۞ *n* 1 شاخه 2 شعبه، بخش *adj* فرعی
branched *adjective*
لقوپۆدار، بەپەلوپۆ، پڕلقوپۆ ۞ شاخه‌دار
branchia /ˈbraŋkɪə/ *noun, pl.* branchiae /-kɪiː/
شیپەرە، گوێچکەماسی، گوێماسی، هەناسەکێش، شیپەرەی ماسییەکان و هێندێ لە بڕبڕەداران ۞ آبشش، آبشش ماهی‌ها و برخی از مهره‌داران
branchial *adjective*
شیپەرەیی، سەربە گوێچکەماسی یان هەناسەکێش ۞ وابسته به آبشش
branchiopod *noun*
گیانەوەرێ لە دەستەی Branchiopoda ۞ برانکیوپود
Branchiopoda /ˌbraŋkɪəˈpəʊdə/ *noun, pl.*
شیپەرەپایان، شیپەرەپێیان، هەناسەکێشپایان، دەستەیێ لە گیانەوەرانی وردی ئاوی کە شیپەرە یا هەناسەکێشەکەیان لەسەر پێیانە، کێچە ئاوی water flea و fairy shrimp ەکان دەگرێتەوە (بنەرەت: لە یونانی، *brankhia* "شیپەرە، هەناسەکێش" + *pous, pod* "پا") ۞ برانکیوپودا
branchlike *adjective*
لقئاسا، لقی، شێوەلک ۞ شاخه‌مانند
branchlet /ˈbrɑːtʃlɪt, US ˈbræntʃlɪt/ *noun*
چل، پژ، حاچە، قیتک، لقۆچکە ۞ شاخه‌ی کوچک
branch line *noun*
هێڵی لاوەکی (رێی ئاسن) ۞ خط فرعی
brand /brænd/ *noun*
1 نیشانە، دروشم (بازرگانی)، دروشم، نیشانک، نیشانە، برەند، جۆری تایبەت 2 داخ، چزان، هاوید، میل یان ئاسنی داغ، هەرەزینگ، شیشی داغ یان چزاندن 3 سەرەبزووت، سووتەمەرۆ، بزووت (دار) 4 (ویژەیی) شمشێر، شیر 5 نیشانە، دروشم، درف 6 چۆلەچرا، مەشخەڵ، مێلەدە 7 داخ، پینە، لکە یان پەڵەی بێئابروویی، عەیب (ئەڵمانی بنەرەت) ۞ 1 مارک، علامت، نوع، نوع خاص 2 داغ، آهن داغزنی 3 چوب نیمسوز 4 شمشیر 5 انگ 6 مشعل 7 داغ ننگ
brandade /brɒ̃ˈdɑːd/ *noun*
جۆرێ چێشتی Provençal ۞ نوعی غذا
branded /ˈbrændɪd/ *adjective*
مارکدار، نیشانەدار ۞ دارای مارک
branding iron /ˈbrændɪŋ aɪən/ *noun*
میل یا ئاسنی داغ، داغاسن، هەرەزینگ، میلەداخ، ئاسنەداخ ۞ آهن داغ
brand leader *noun*
پڕفرۆشترین بەرهەم لە جۆری خۆیدا ۞ براند لیدر

brandling *noun*, also tiger worm
کرمەبەورە: جۆرێ کرمی سووری نیوگڵ، وەک کۆمپۆست یان چەشتەی ماسیگران بەکاردێترێ [*Eisenia fetida*] ◌ نوعی کرم
brand name *noun*
نیشانک، مارک، نیشانەی بازرگانی، دروشمی بازرگانی ◌ آرم
brand-new *adjective*, also brand new
نەوی نەو، هەرەتازە، لاکومۆر، نوونتیانەبوو، بێنوون ◌ کاملاً نو
brandy /'brændi/ *noun*, *pl.* brandies
براندی، براندیخۆری، لیوانی براندی ◌ براندی، گیلاس براندی
brandy butter *noun*
جۆری سۆسی توندی براندی، کەرە و شەکر ◌ نوعی سس
branks /braŋks/ *noun*, *pl.*
(مێژوویی) لەغاوی ژنی دەمدرێژ (بۆ سزادان) ◌ برانکس
branle /'bran(ə)l/ *noun*
جۆرێ سەمای سەدەی 16ی لە بنەڕەتا فەرەنسی ◌ نوعی رقص
bran-new = brand-new
branny *adjective*
کەپەکاوی، زبرەدار، سۆسناسا ◌ نخالەدار، نخالەمانند
brant = brent goose
brash[1] /bræʃ/ *adjective*
1 بێشەرم، ڕوودار، ڕووهەڵماڵراو، نەترس، ئازا: *a brash adventurer* 2 بەپەلە، بەپرتاو (brashly /bræʃli/ *adv*: نەترسانە، ئازایانە) ◌ 1 وقیح، بی‌پروا، جسور 2 شتاب‌زده
brash[2] /bræʃ/ *adjective*
زووشکێن، قرپ، ناسک: *brash wood* ◌ ترد
brashness /bræʃnəs/ *noun*
بێشەرمی، ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی، نەترسی ◌ وقاحت، جسار
brass /brɑ:s, US bræs/ *noun*, *adjective*
n 1 زەرد، برنج، کالان 2 کەلوپەل یان شتومەکی لە زەرد 3 ئامێرە زەردەکان 4 (نافەرمی) پارە، پوول 5 ڕووداری، بێشەرمی 6 (نافەرمی) = top brass *adj* لە زەرد ◌ *n* 1 فلز برنج 2 ابزار برنجی 3 سازهای برنجی 4 پول 5 وقاحت *adj* برنجی
brassage /'bræsɪdʒ/ = seigniorage
brassard /'brasɑ:d/ *noun*
1 (مێژوویی) زرێی بازوولە یان قۆڵ، قۆڵەوانە 2 بازووبێن، قۆڵبێن ◌ 1 زره بازو 2 بازوبند
brass band *noun*
سازبەندی زەرد ◌ گروه‌نوازندگان سازهای برنجی
brassed off *adjective*
بێزراو، وەڕەز، جاڕز، عاجز ◌ خسته، دمغ
brass hat *noun*
1 ئەفسەری پایەبەرز لە ئەرتەشدا 2 هەر کەسێکی گرنگ، کەڵلەفیل، کەلەکەر ◌ 1 افسر ردەبالا 2 آدم کله‌گنده
brasserie /'bræsəri, US ˌbræsə'ri:/ *noun*, *pl.* brasseries
بارسێری (= جۆرێ خواردنگە کە بیرە و خۆراکیش دەدا) ◌ براسری
brass hat *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) ئەفسەری پایەبەرزی هێزە چەکدارەکان ◌ افسر عالی‌رتبه‌ی نیروهای مسلح
brassica /'brasɪkə/ *noun*
کەلەمە (بنەڕەت: لە لاتینەوە "cabbage")، گیای تیرەیێ کە بریتین لە: rape ،swede ،cabbage و mustard [تۆخم *Brassica*] ◌ نوعی گیاه
brassiere /'brazɪə, US 'brazɪə:/ = bra
brassily /'brɑ:sili, US 'bræsili/ *adverb*
بێشەرمانە، ڕوودارانە ◌ وقیحانه
brassiness /'brɑ:sinəs, US 'bræsinəs/ *noun*
ڕووهەڵماڵراوی، بێشەرمی ◌ وقاحت
brass knuchkles = knuckleduster
brass plate *noun*
تابلۆی یان پلێیتی لە زەرد ◌ پلاک برنجی
brass tackes *noun*, get down to brass tacks
ڕاستییە بنەڕەتییەکان، چوونەسەر باسی سەرەکی، ڕاستییەکان ◌ حقایق اساسی
brassware *noun*
1 کەلوپەلی لە زەرد 2 قاپوقاچاخ یا حاجەتی لە زەرد ◌ 1 ابزار برنجی 2 ظروف برنجی
brass winds *noun*, *pl.*
ئامێرە زەردەکان ◌ سازهای برنجی
brasswork *noun*
کێشانەوە لەسەر زەرد، زەردکاری ◌ براس‌وورک
brassy /'brɑ:si, US 'bræsi/ *adjective* (brassier, brassiest)
1 زەردین، لە زەرد 2 بۆر، بەرز و ناخۆش (دەنگ) 3 جلف، بلح، سووک، قرتی، هەرزە 4 بەزریقەوبریقە 5 ڕوودار، بێشەرم، چوختی ◌ 1 برنجی 2 گوش‌خراش 3 جلف 4 پرزرق و برق 5 وقیح، پررو
brat /bræt/ *noun*
(نافەرمی) بەچکە، تولە (بە سووک دانانی منال)، (brats) هەتیومەتیو (بنەڕەت: لە *brachet* فەرەنسی کۆن "bitch ،hound") ◌ توله
brattice /'bratɪs/ *noun*
تیغەی کانی خەڵووز ◌ تیغه‌ی معدن زغال
bratwurst /'bratvɔ:st/ *noun*
جۆرێ سوسیسی ئەڵمانی، لە گۆشتی بەراز ◌ نوعی سوسیس

bravado /brəˈvɑːdəʊ, US -doʊ/ *noun*
خۆهەڵکێشی، فرۆفیشاڵ کردن، لافلێدان، خۆ بە ئازا نیشاندان: *an act of sheer bravado*
۞ لافزنی، تظاهر به شجاعت

brave /breɪv/ *adjective* (braver, bravest), *noun*
adj 1 بەزات، بەجەرگ، چاوسوور، وەند، ئازا، پۆلاخور، شێرکرۆژ، نەبەرد، بوێر، دلێر، مێرخاس، بێباک، مەرد، نەترس، ئازایانە، نەترسانە 2 بەشکۆ، بەرز *n* سووریێستی ئازا، شەرکەری سووریێست ۞ *adj* 1 دلیر، جسور، بی‌پروا، باشهامت، شجاعانه 2 عالی *n* سرخ‌پوست دلاور

the brave /breɪv/ *noun*
1 ئازایان، بوێران، نەبەردان 2 سووریێستی ئازا، شەرکەرانی سووریێست، سووریێستی شێرکرۆژ
۞ 1 شجاعان 2 سرخ‌پوست دلاور

bravely /breɪvli/ *adverb*
نەترسانە، وەندانە، مەردانە، نەبەردانە، ئازایانە، پیاوانە ۞ شجاعانه

brave and world *noun*
دنیای بێ‌گەردی نۆژەن. دنیایەکی نوێی بێ‌گەرد
۞ اتوپیای نوین

bravery /ˈbreɪvəri/ *noun*
1 بەزاتی، چاوسووری، ئازایەتی، نەبەردی، نەبەردایەتی، مەردایەتی، شێرکرۆژی، بوێری: 2 *acts of skill and bravery* شکۆ ۞ 1 شجاعت، شهامت، تهور 2 شکوه

bravo[1] /ˌbrɑːˈvəʊ, US -ˈvoʊ/ *interjection*
بژی، باریکەڵلا، ماشەڵلا، ئافەرین، زۆرباشە، زارخۆش، دەم‌خۆش (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە ئیتالیایی "bold" (بڕوانە brave) ۞ عالی، آفرین

bravo[2] /ˈbrɑːvəʊ/ *noun*
پیاوکوژی بەکرێ‌گیراو یان توندوتیژ ۞ قاتل مزدور یا خشن

bravura /brəˈvjʊərə, US -ˈvjʊrə/ *noun, adjective*
n 1 (موسیقا) شێواز یان تکنیکی بەرز لە پێرفۆرمانس‌دا 2 مامۆستایی لە لێدان و ژەنین‌دا *adj* بەرز ۞ *n* 1 سبک یا شگرد عالی در اجرا 2 استادی در نوازندگی *adj* عالی

braw /brɔː/ *noun*
(هەوا، سکاتلەند) خۆروبان، تاووبان، ساو، روون
۞ آفتابی

brawl /brɔːl/ *noun*
شەڕوشوڕ، شەڕەشەق، زرموکوت، لێکسرەواندن، لێکدان، تێکبەربوون، هەراوهوریا، چەق‌ولوور، قاڵەقاڵ، چرەوگورە، هەرا ۞ زدوخورد، قیل و قال، دعوا و مرافعه

brawler *noun*
ماسولکە یان بازۆڵەی بەهێز ۞ عضلات قوی

brawn /brɔːn/ *noun*
1 ماسوولکە، بازۆڵە، هێزی بازۆڵە، هێز، تەوشک، ستین، قەوەتی لەش، تین، هێز و زۆر 2 خۆراکی گۆشتی بەراز (سەری بەراز یان گوێلک) ۞ 1 ماهیچه، عضله، قدرت عضلانی، زور 2 گوشت قورمه

brawny /ˈbrɔːni/ *adjective*
بازۆڵەبەهێز، بەتین، بەبرشت، بەتابشت، بەشیان، بەستین، بەهێز، نیرگ، بەقەوەت ۞ دارای ماهیچه‌های قوی، پرقدرت، قوی

braxy /ˈbraksi/ *noun*
جۆرێ ئازاری بەکتریایی کوشندەی fatal bacterial شەک (مەڕ) ۞ براکسی

bray /breɪ/ *noun*
زەڕە، زەڕەزەڕ: *a voice somewhere between a bray and a bellow* ۞ عرعر

Braz *abbreviation* Brazilian

braze /breɪz/ *noun*
پێکالکانی بە زەردەجۆش یان لەحیمی (بنەڕەت: لە *braser* فەرەنسی "solder") ۞ اتصال لحیمی

brazen /ˈbreɪzn/ *adjective*
1 زەردکرد، (دروستکراو لە) زەرد، زەردە، کالانی، زەردین، زرنگانەوەی زەرد 2 ناخۆش، گڕ (دەنگ) 3 چوختی، بێ‌شەرم، چەقاوەسوو، رووداڕ، چوختی ۞ 1 برنجی، ساخته‌شده از برنج، صدای برنج 2 گوشخراش 3 وقیح

brazen-faced *adjective*
بێ‌حەیا، بێ‌شەرم، چەقاوەسوو ۞ بی‌حیا

brazenly /ˈbreɪznli/ *adverb*
چوختی‌یانە، بێ‌شەرمانە ۞ وقیحانه

brazier[1] /ˈbreɪziə(r)/ *noun*
1 مەنقەڵ، ئاگردان، خەڵووزدان، رەژی‌دان 2 کەباب ۞ 1 منقل 2 کباب

brazier[2] /ˈbreɪziə(r)/ *noun*
زەردکار، زەردگەر ۞ برنج‌کار

brazil /brəˈzɪl/ *noun*
1 (Brazil nut) گوێزی برێزیل، هی درەختێکی دارستانی ئەمریکای باشووری (*Bertholletia excelsa*) 2 (Brazil wood) سەختەداری سووری درەختێکی گەرمێنان (توخم *Caesalpinia*) و رەنگیشی لێ‌دەگیرێ ۞ برازیل

Brazilian /brəˈzɪliən/ *adjective, noun*
adj سەربە یان پێوەندی بە برێزیلەوە هەیە، برێزیلی، برازیلی *n* خەڵکی برێزیل، برێزیلی، دانیشتووی برێزیل ۞ *adj* برزیلی *n* اهل برزیل

breach /briːtʃ/ *noun*
1 شکاندن، لەبەرچاونەگرتن، بنپێ‌کردن، پێشێل(کردن)، تەپساندن، پێشێلکاری: *a breach of contract/copyright/warranty* 2 نەمان، شێوان، تۆران، داگۆران، دابڕان (پێوەندی) 3 جیاوازی، کەلێن، رەخنە، کەلەبەر، دزە، شەبەق، دەلاقە، کون، درز، قەڵەش، تلیش،

ترەک، دەغەز ◌ 1 نقض، تخلف 2 قطع 3 شکاف، نفوذ، سوراخ، ترک

breach of faith *noun*

پەیمانشکێنی، بێبەڵێنی ◌ خلف وعده

breach of promise *noun*

پەیمانشکێنی، بێبەڵێنی ◌ خلف وعده

breach of the peace *noun*

تێکدان یان شێواندنی ئاسایشی گشتی (ب.ت. شەڕوشۆڕ لەسەر شەقام) ◌ اخلال در نظم عمومی

bread /bred/ *noun*

1 نان 2 خۆراک، رۆزی، ژەمەن، رزق، زەواد، بژیو، داژیار 3 پارە، پەرە، پوول ◌ 1 نان 2 قوت، غذا، معاش 3 پول

bread and butter *noun*

1 نان و کەرە 2 سەرچاوەی داهات، کار، مایەی بەرێچوون، بێبژێو، رسق، رۆزی، زەواد، مایەی ژیوار ◌ 1 نان و کره 2 وسیلەی امرار معاش

bread-and-butter *adjective*

1 گرنگ، بنچینەیی، پێویست، بنەڕەتی، بنگەهی: *Employment and taxation are the bread-and-butter issues of politics* 2 (نامە)سپاس ◌ 1 مهم، اساسی، ضروری 2 تشکرآمیز

bread-and-butter letter *noun*

نامەی سپاس، سپاسنامە ◌ نامەی تشکرآمیز

bread and wine *noun*

شێوی خواوەندی، نان و مەی ◌ عشاء ربانی

breadbasket /'bredbɑːskit, US -bæs-/ *noun*

1 قرتاڵەنان، سەبەتەی نان 2 (نافەرمی) گەدە 3 ناوچەیێ کە دەغڵودانی لێ بەرهەم دێ ◌ 1 سبد نان 2 (عامیانه) معده 3 منطقەی غلەخیز

bread-bin *noun*

تەبەک، تەوەک، تەوەکەڵە، جێنان، نانداین، تەشتی نان، گەلاش (دۆڵەکە، بەردوڵە، سوێنە، ئەمانە گڵێنە بوون) ◌ جانونی

breadboard /'bredbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

پنە، پنەکە، لانجێنە، تەختەی نانبڕی، فەرسە، خانک، خوانکە ◌ تختەی نانبری

breadcrumb /'bredkrʌm/ *noun*

ورکەنان، ریزەنان ◌ خردەنان

breaded /'bredɪd/ *adjective*

ورکەناناوی، بەورکەنانداپۆشراو ◌ پوشیدەشده با خردەنان

breadfruit /'bredfruːt/ *noun*

داری نان، دارنان، بەری دارنان (*Artocarpus altilis*، رەسەنی دورگەکانی پاسیفیک، وەک سەوزی یان لەبری ئارد) ◌ درخت نان، ثمر درخت نان

bread-knife *noun*

چەقۆ یان کاردی نانبڕینەوە ◌ کارد نانبری

breadline /'bredlaɪn/ *noun*

1 ریزی خێروەرگران 2 هەژاری، نەداری، دەستەنگی ◌ 1 صف صدقەبگیران 2 فقر

bread rool = rool

breadstuff /'bredstʌf/ *noun*

نان ◌ نان

breadth /bredθ/ *noun*

1 پانایی، پانی، هەراوی، کشان، بەرینی، بەربلاوی 2 پانتایی، بەرینایی، راخستە ◌ 1 عرض، فراخی، گسترش، گشادگی 2 گستره

breadthways /bretθweɪz/ *adverb*, also breadthwise/bretθwaɪz

بەپانییەوە، لەلای پانییەوە ◌ عرضی

bread tree *noun*, also bread palm

cycad، رەسەنی گەرمێنان و باشووری ئەفریکا کە جۆرێ نشاستەی sago ناسای خۆراکی دێنێ [توخم *Encephalartos*] ◌ نوعی درخت

breadwinner /'bredwɪnə(r)/ *noun*

بەخێوکەر، کۆست، نانپەیداکەر، گەورەی ماڵ ◌ نانآور

breadwinning *noun*

بەخێوکردن، کۆستی، گەورەیی ماڵ ◌ نانآوری

break[1] /breɪk/ *noun*

1 شکاوی، شکان، شکست، وردوخاشی 2 قڵیش، کون، شەبەق، درز 3 دابڕاوی، پساوی، پسان، پچڕان 4 هەڵوێستە، هەڵوەستە، پشوو، وچان، ورنگ، پێندان 5 پشووی خوێندن 6 گۆهارتن، گۆڕان، گۆڕانی ناکاو 7 دەرچوون، دەربازبوون، هەڵاتن 8 (نافەرمی) چانس، هەل، دەرفەت، دەلیقە ◌ 1 شکستگی 2 ترک، شکاف 3 گسستگی 4 وقفه، فاصله، تعطیل، استراحت، آنتراکت 5 زنگ تفریح 6 دگرگونی، تغییر ناگهانی 7 فرار 8 (عامیانه) شانس، فرصت

break[2] *noun* 1 former term for breaking cart 2 (historical) another term for brake

breakable /'breɪkəbl/ *adjective, noun*

adj لەتشکانهاتوو، شکستەنی، شکەنی، ناسانشکاو، قرچ، قرپ، زووشکاو *n* (breakables) شتە زووشکاوەکان یان شکستەنییەکان، شکتەمەنی ◌ *adj* شکستنی *n* اشیاء شکستنی

breakage /'breɪkɪdʒ/ *noun*

1 شکاندن، وردوخاشکردن، شکان 2 بڕ یان رادەی شکاوی 3 شتە شکاوەکان (یان شکستەکان) 4 زیان و زەرەی شکان ◌ 1 عمل شکستن، شکستگی 2 مقدار شکستگی 3 اشیاء شکسته 4 خسارت شکستگی

breakaway /'breɪkəweɪ/ *noun, adjective*

n جیابوونەوە، لێتبوونەوە، جیایی، جودایی *adj* جیاوەبوو، جیابوونەوەخواز ◌ *n* انشعاب *adj* انشعابی، جدایی‌طلب

break-dancer *noun*

بریک‌دانسیر ◌ برک‌دنسر

break-dancing *noun*
بریک‌دانس (شێوازێکی هەڵپەرکێ یان دانس لەگەڵ بزووتن و جوولەی ئاکرۆباتیک و زۆرتر لەسەر شەقام) ◌ برک‌دنس

breakdown /ˈbreɪkdaʊn/ *noun*
1 لەکارکەوتن، خراپبوون، تێکچوون، پەککەوتن، گرفت 2 دابڕان، شێوان، نەمان 3 تێشکان، سەرنەکەوتن، سەرنەگرتن 4 (کیمیا) شیبوونەوە 5 شیبوونەوەی سەرژمێری‌یانە، لێکدانەوەی روونکردنەوەیی 6 تێک‌رووخاوی، تیاچوون، لەناوچوون، هەرەس‌هێنان، داڕووخان، هەرەمیان 7 شێوان یان تێکچوونی دەروونی 8 وردەکاری ◌ 1 ازکارافتادگی، اختلال، نقص 2 قطع 3 شکست 4 (شیمی) تحلیل 5 تحلیل آماری 6 فروریختگی 7 آشفتگی روانی 8 جزئیات

breakdown lane = hard shoulder

breakdown truck *noun*
پەککەوتەکێش (ماشین) ◌ بریکدون تراک

breaker /ˈbreɪkə(r)/ *noun*
1 (شەپۆل) کەڵبەرە، کەڵبەزە 2 (لە لێکدان‌دا) ـ شکێن، کوت 3 = break dancer (سەماکێشی بریک) ◌ 1 شکن 2 ـ شکن

breakeven *noun, adjective*
n (ئابووری) خاڵی بەقەدیەک‌بوون (ی سوود و زیان) *adj* هاوسەنگ، بەقەدیەک ◌ *n* نقطەی سربەسر سود و زیان *adj* سربەسر

breakfast /ˈbrekfəst/ *noun*
ژەمی بەیانی، نان‌وچا، بەرقلیان، بەیانی‌یانە، نانی بەیانی، بەرچایی ◌ صبحانە، ناشتایی

break-in *noun*
بەزۆر چوونەژووری ب.ت. بە نیازی دزی (ماف)، تاوانی بەزۆر چوونەژووری بە ناقانوونی ◌ هتک حرز، ورود غیرقانونی بە قصد دزدی

breaking and entering *noun*
(ماف) بەزۆر چوونەژووری ب.ت. بە نیازی دزی ◌ هتک حرز

breaking cart *noun*
جۆرێ کالیسکەی دووپێچکە بۆ ئەسپانی تازە ◌ نوعی کالسکە

breaking point *noun*
لێواری رووخان، خاڵی تەقینەوە، خاڵی هەرەس‌هێنان، لووتکەی تەنگژە، خاڵی تێشکان، خاڵی (لەبەریەک)هەڵوەشان ◌ مرز فروپاشی

breakneck /ˈbreɪknek/ *adjective*
پڕمەترسی، سەیر (خێرایی ماشین) ◌ مرگبار

break-out /ˈbreɪkaʊt/ *noun*
1 هەڵاتن، راکردن، رەڤین، دەربازوون (لە زیندان، ب.ت. بەزۆر) 2 تەنینەوە، پەرەسەندن، بڵاوبوونەوە، داگرتن ◌ 1 فرار 2 شیوع

breakthrough /ˈbreɪkθruː/ *noun*
1 دزە، چوونەنێو، رەخنە 2 پێشکەوتن، پێشقەچوون، پەرەسەندن، سەرکەوتن، پەرەسەندن یان دۆزینەوەی گرنگ (ب.ت. لە نالیجی زانستی‌دا): 3 *a medical breakthrough* دەسکەوتی گرنگ ◌ 1 نفوذ، رخنە 2 پیشرفت، موفقیت، توسعە یا کشف مهم 3 دستاورد مهم

break time *noun*
پشووی خوێندن ◌ زنگ تفریح

break-up *noun*, also breakup
1 جیابوونەوە، دابەش‌بوون، لێک‌بوونەوە، داقڵیشان، هەرەس‌هێنان، لێک‌هەڵوەشان، رووخان، هەرەمیان، داڕووخان 2 کوتایی‌پێهاتن، تەواوبوون، دوایی‌پێهاتن 3 پارچەپارچەبوون، شیتاڵ‌شیتاڵ‌بوون، کەرت‌بوون ◌ 1 جداشدگی، تلاشی، فروپاشی، اضمحلال 2 اتمام 3 تجزیە

breakwater /ˈbreɪkwɔːtə(r)/ *noun*
شەپۆل‌رەوێن، کەلەرە، کەڵبەرە، شەپۆل‌شکێن، کەنارپارێز، شەپۆلەدیوار ◌ موج‌شکن

bream /briːm/ *noun, pl.* same
1 بریم (ماسی خۆراکی [*Abramis brama*]) 2 بۆ ناوی ماسی‌یەکانی تر بەکاردێت، ب.ن. sea bream ◌ بریم

breast /brest/ *noun*
1 مەمک، سینگ، سنگ، چچک، بستان 2 (خوازە) دڵ ◌ 1 پستان، سینە 2 قلب

breast-band *noun*
بەرە، بەرەک (رەختی ئەسپ) ◌ پیش‌بند

breastbone /ˈbrestbəʊn, US -boʊn/ *noun*
(ئێسک) چۆلەمە، کۆڵەی سنگ، تەڵەمە ◌ استخوان جناغ، عظم قص

breast drill *noun*
سمۆ یان درێلی بەرسینگ (هەڵدەگیرێ) ◌ بریست دریل

breast-fed = past and past participle of breast-feed

breast-feeding *noun*
مەمک‌پێدان، شیرپێدان لە مەمک ◌ شیر دادن از پستان

breast-high *adjective, adverb*
تا سنگ، تاسەر سنگ (درێژایی) ◌ تا سینە

breastpin /ˈbrestpɪn/ *noun*
(کۆن) گوڵی سەرسنگ، دەرزی کراڤات ◌ سنجاق کراوات

breastplate /ˈbrestpleɪt/ *noun*
1 زرێی سنگ‌پۆش، زرێ‌سینگ، سینەپۆش، سینەبەند، بەرۆک 2 (زوو) سینەپۆشی گەورە رەبەنی جوولەکە، بە 12 گەوهەرەوە و ناوی خێڵەکانی ئیسرائیلی پێوەبوو 3 سینەبەندی ئەسپ (چەپکە قایشێکە) 4 پارچەیێ piece (وەک لە breast drill) کە کرێکارەکە بە سنگی خۆی دای دەگرت ◌ 1 زرە سینەپوش، پیش‌بند

2، 3 و 4 بریست پلیت

breast pocket *noun*

گیرفانی سەرسنگ، باخەڵ ◊ جیب بغل

breast pump *noun*

پۆمپی مەمک (بۆ هەڵمژینی شیری منداڵەبەری) ◊ تلمبەی پستان

breast shell *noun*

جێیێکی پلاستیکی پەل بۆ گرتنی شیری چۆڕاوی مەمک ◊ بریست شل

breaststroke /'breststrəʊk, US -stroʊk/ *noun*

بۆقەمەلێ، بۆقەمەلە (breaststroker *n*) ◊ شنای پاپیون یا قورباغه

breastsummer *noun*

سەردەرانە، دەستەکی سەردرگا (لە breast + summer2) ◊ حمال

breastwork *noun*

سەنگەر یان چەپەری سەرپێیی، سەنگەری کاتی ◊ جان‌پناه

breath /breθ/ *noun*

1 هەناسە، بین، پشوو، دەم، فوو، ملەما، نەز، شنە، سریوە 2 نیشانە، شەقڵ، شوێن 3 دەم، سات ◊ 1 نفس، زندگی، نسیم 2 اثر 3 آن، لحظه

Breathalyzer /'breθəlaɪzə(r)/ *noun*, also breathalyzer

هەناسەپێو (دەزگایێ کە رادەی ئەلکۆل لە هەناسەی مەستبوودا نیشان دەدا)، ئەلکۆل‌پێو ◊ الکل‌سنج تنفسی

breather /'bri:ðə(r)/ *noun*

1 پشوو، وچان، سانەوە، شەکەت‌دەرکردن 2 هەناسەکێش، بین‌کێش 3 گەڕان، هەواخۆری ◊ 1 استراحت 2 دمزننده 3 هواخوری

breathing /'bri:ðɪŋ/ *noun*

1 هەناسەدان، هەناسەکێشان، بێندان 2 ورنگدان، پشوو، وچان، حەسانەوە ◊ 1 تنفس 2 استراحت

breathing space *noun*

وەختی سەرخوراندن، دەسپەرژان، کاتی هەناسەدان، پشوو، وچان ◊ مجال (تنفس)، فرصت تنفس

breathless /'breθləs/ *adjective*

1 هەناسەبڕکێ، هاسکەهاسک، لەهەناسەکەوتوو 2 تامەزرۆ، بەپەرۆش ◊ 1 نفس‌زنان، از نفس افتاده 2 مشتاق

breathlessly /'breθləsli/ *adverb*

بەهەناسەبڕکێ، بەهاسکەهاسک ◊ نفس‌نفس‌زنان

breathlessness /'breθləsnəs/ *noun*

بێ‌هەناسەکەوتوویی، لەهەناسەکەوتن، هەناسەبڕکێ ◊ از نفس‌افتادگی

breathtaking /'breθteɪkɪŋ/ *adjective*

سەرسووڕهێنەر، وروژێنەر، سەرسامکەر، هەژێنەر، سەیر، بێ‌هاوتا: *a breathtaking view of the mountains* ◊ تعجب‌آور، خیره‌کننده، هیجان‌آور

breathtakingly /'breθteɪkɪŋli/ *adverb*

سەرسووڕهێنەرانە: *a breathtakingly expensive diamond* ◊ به طور خیره‌کننده‌ای

breath test *noun*

هەناسە تاقی‌کردنەوە (ئەلکۆلی) ◊ آزمون تنفسی

breathy /'breθi/ *adjective* (breathier, breathiest)

سیخن، لەگەڵ دەنگی هەناسە، بەهاسکە ◊ همراه با صدای تنفس

Brechtian /'brɛxtɪən, German brɛçtɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە کار و بەرهەمەکانی دراماتیستی ئەڵمانی (1956–1898) *n* Bertolt Brecht لایەنگری بریخت یان بریشت ◊ برختی، برشتی

bred /bred/ = past and past participle of breed

breech /bri:tʃ/ *noun*

1 فیشەکان، کنگەتفەنگ، بنەتفەنگ 2 بنەتۆپ 3 سمت، پاشل، کنگ، کەفەل ◊ 1 خزانەی فشنگ 2 تەتوپ 3 سُرین

breech birth *noun*, also breech delivery

(منال) بە پێوە لەدایکبوون، سوار ◊ تولد با پا

breech-block *noun*

گێلان‌گیدەن، چەخماخ، مقەنەزمە، بنەداخەر ◊ گلنگدن

breechclout = loincloth

breeches /'brɪtʃɪz/ *noun, pl.*

1 کورتەشالوار، شالواری ژێرئەژنۆ (ب.ت. بۆ وەختی ئەسپ‌سواری یان بەڕێوەبردنی ئاهەنگێ لەبەری دەکەن) 2 (نافەرمی) شەڵوار، پانتۆڵ ◊ 1 شلوار سەربعی 2 (عامیانه) شلوار

breeches-buoy *noun*

ئاڵقەی شەڵواری، ئاڵقەی نەفەربەر (شتێکی گەرۆک لە نێوان کەشتی و کەناردا یان نێوان دوو کەشتی بۆ رزگارکردنی ئەو کەسانە وا گیریان خواردووە) ◊ حلقه‌ی نفربر

breeching *noun*

1 پالوو، کەژوو (ی بن کلکی باربەر) 2 گوریسێکی ئەستوور بۆ توندکردنی کەڵوپەلی تۆپ لەسەر کەشتی ◊ 1 رانکی 2 بریچینگ

breech-loader *noun*

تفەنگی بن‌پڕ یان تاپڕ ◊ تفنگ ته‌پر

breech-loading *adjective*

بن‌پڕ، تاپڕ (لە لوولەوە یان سەرەوە داناگیرێتەوە) ◊ ته‌پر

breed /bri:d/ *noun*

1 رەگەز، نژاد 2 نفش، بەرە، نەوە 3 جۆر، چەشن، ئاوا، پۆل، سینف، دەست(ە: بنەڕەت: *brēdan* ئینگلیسی کۆن، بنەڕەتی ئەڵمانی هەیە،

پێوەندی بە وشەی brood ـەوە هەیە) ۞ 1 نـژاد 2 نسل 3 نوع، صنف

breeder /ˈbriːdə(r)/ *noun*

1 گیانـەوەرڕاگر، بەخێوکـەر 2 ڕیئـاکتۆری زەوۆک یان بەرهەمهێن(ـەر)، ڕیئاکتۆری زایا ۞ 1 پرورش‌دهنده 2 راکتور زاینده

breeder reactor *noun*

ڕیئاکتۆری زەوۆک یان بەرهەمهێن(ـەر) یان زایا ۞ راکتور زاینده

breeding /ˈbriːdɪŋ/ *noun*

1 بـەخێوکردن، ڕاگـرتن، پـەروەرشـت، پـەروەردەکـردن، گیانـەوەرڕاگری 2 ڕاهێنـان، ڕەوشت، پەروەردە، بارهێنان، ڕەعەمەلهێنان: *a sign of good breeding* 3 زاوزێ: *the breeding season* 4 زەگەز، نژاد، توخم ۞ 1 پرورش 2 تربیت 3 تولید مثل 4 نژاد

breeding ground *noun*

1 شوێنی هەڵدان، گەشەخانە (ب.ت. شتێکی خراپ و زیاندار)، شوێنی پەرەسەندن، بواری پەرەسەندن، پەرەگا، پەروەردەگا: *This area of the city has become a breeding ground for violent crime* 2 شوێنی زاوزێ 3 (باڵندە) جێگا یان شوێنی هێلکەکردن: *Some birds fly south to find good breeding grounds* ۞ 1 محل رشد، محل نشو و نما 2 محل زادوولد 3 محل تخم‌گذاری

breeks = breeches

breeze[1] /briːz/ *noun*

1 سـریوە، شـنـە، کـزە 2 زۆرئاسـان، وەک ئاوخواردنەوە ۞ 1 نسیم 2 ساده

breeze[2] /briːz/ *noun*

ورکەی بەرماوەی خەڵووز ئەگەڵ لم و چیمەنتۆ لێک‌دەدرێ و breeze-block ی لێ ساز دەکرێ ۞ بریز

breeze-block *noun*

بۆشـەبلوک، بلـوک (بلـوکێکی سـووک کـە لـە سیندێر، چیمەنتۆ و زیخ دروست دەبێ) ۞ بلوک

breezily /ˈbriːzɪli/ *adverb*

ئێسـک‌سووکانە: *'Hi folks,' he said breezily* ۞ با سبکبالی

breeziness /ˈbriːzinəs/ *noun*

ئێسـک‌سووکی، خۆشحاڵی، شادی ۞ سـبکبالی، خوشحالی

breezy /ˈbriːzi/ *adjective* (breezier, breeziest)

1 سریوەزۆر، کزەباێکی لێوەدێ، پرکزە، فێنک، باگر 2 بـەگوڕ، خۆشحاڵ، ئێسـک‌سـووک ۞ 1 پرنسیم 2 سرزنده، سبکبال

Bren gun *noun*

برنو(و): جۆرێ شەستیری سووکی زووتەقێن، لە لایەن هێزە هاوپەیمانەکانەوە لە شەڕی جیهانی دووەمدا بەکاردێنرا (بنەڕەت: تێکەڵەی *Brno* لە کۆماری چێک (شوێنێ کە لە سەرەتادا لەوێ ساز کرا) و *Enfield* (شوێنێ کە دواتر لەی ساز کرا) ۞ برن گان

brent goose *noun*

(باڵندەناسی) جۆرێ قازی چکۆڵەی باکووری سـەروملڕەش، نزیـک بـە قـەد mallard دەبێ [*Branta bernicla*] ۞ نوعی غاز

Brethren /ˈbreðrən/ *noun*, archaic plural of brother

ئەندامی چەندین تیرەی sect دینی جۆراوجۆر، زۆرتر لە سەدەی هەژدە لە ئەڵمانیا سەریان هەڵدا؛ (brethern) برایان (ی دینی) ۞ برترن؛ (با b) برادران

Breton /ˈbrɛt(ə)n/ *noun*

1 بریتانی، دانیشتووی ڕەسەنی بریتانی 2 زمانی سێلتیکی بریتانی، لە کۆرنیایی Cornish یـەوە داڕێژراوە ۞ برتانی

breve /briːv/ *noun*

1 بریف 2 کورتەنیشانە، نیشانەیێکی چاپی یان نووسراو (˘)، ئاماژە بە بزوێنی بێ‌زەبر یان کورت دەکا ۞ 1 نت گرد مضاعف 2 بریو

brevet /ˈbrɛvɪt/ *noun*

پلە یان پایەی شانازی ۞ درجەی افتخاری

brevi- *prefix*

پێشگر: کورت، قوڵ، کوڵ، قوڵە ۞ پیشوند: کوتاه

breviary /ˈbriːviəri, US -eri/ *noun*, *pl.* breviaries

1 کورتـە، بوختـە 2 کتێبی نوێژەکانی ڕۆژانـە، نوێژنامـە (بـەهۆی قەشـەکانی کاسـۆلیکی ڕۆمانی‌یەوە؛ بنەڕەت: لە *brievete* فەرەنسی کۆن، لە *brevitas* لاتین، لە *brevis* "brief") ۞ 1 مختصر 2 بریوری

breviped *adjective*

پێکورت، پێکوڵ ۞ دارای پاهای کوتاه

brevipennate *adjective*

باڵکورت (باڵندەکان) ۞ دارای بال‌های کوتاه

brevity /ˈbrevəti/ *noun*, *pl.* brevities

1 کـورتمـاوەیی، تیژپـەڕی، نابـەردەوامی 2 کورتی، پوختی ۞ 1 ناپایداری 2 ایجاز، اختصار

brew /bruː/ *noun*

1 بیرە 2 دەم‌کراو، دەم‌کردە، کولاندوو، تێکەڵە ۞ 1 آبجو 2 دم‌کرده، آمیزه

brewage *noun*

بیرەسازی، بیرەدروس‌کردن ۞ آبجوسازی

brewer /ˈbruːə(r)/ *noun*

بیرەساز، بیرەدروس‌کەر (مرۆڤ یان کۆمپانی) ۞ آبجوساز

brewery /ˈbruːəri/ *noun*, *pl.* breweries

(کۆمپـانی) بیرەسـازی، ئاوجۆدروسـت‌کـردن، بیرەخانەوە ۞ آبجوسازی

brewski *noun, pl.* brewskis or brewskies
(ئافەرمی، ئەمریکا) بیرە، ئاوجۆ ۞ آبجو
brew-up *noun*
دەمکردن یان لێنانی چایی ۞ دمکردن چای
briar[1] /ˈbraɪə(r)/ *noun*, also brier
(رووەکناسی) شیلان، خەلەنگ، گەزگەزک [*Rosa eglanteria* (هی شیرین) و جۆرەکانی تر] ۞ نسترن
briar[2] /ˈbraɪə(r)/ *noun*, also brier
1 (هەروەها briar pipe) مۆتنەی لە شیلان 2 = tree heath ۞ نسترن
bribable /ˈbraɪbəbl/ *adjective*
بەرتیلخۆر، بەرتیل وەردەگری ۞ رشوەگیر
bribe /braɪb/ *noun*
بەرتیل، خاوە، هبوودی ۞ رشوه
briber *noun*
بەرتیلخۆر، بەرتیلگر ۞ رشوەگیر
bribery /ˈbraɪbəri/ *noun*
بەرتیلدان، بەرتیلخۆری، دەمکوتکردن ۞ رشوەدهی، ارتشا
bric-a-brac /ˈbrɪk ɔ bræk/ *noun*
شرەوبرە، شرەوشاتاڵ، ریتکوپیتک، ورکەوپرکە ۞ خرت و پرت
brick /brɪk/ *noun, adjective*
n خشت، کەرپووچ، تابووگ، ئاجور *adj* خشتی، خشتە (شتی کایە منالان) ۞ *n* آجر، خشت *adj* آجری، مکعب
brickbat /ˈbrɪkbæt/ *noun*
1 کەلوو، لەتەئاجور، لەتەخشت، سیقەد، تیزە، چارەک 2 جنێو، سخێف ۞ 1 پارەآجر 2 فحش
brickbond *noun*
رەگی خشت یان ئاجور ۞ رجچین آجر
brickfield *noun*
مەیدان یان جێگای خشتبرین ۞ محوطەی خشتزنی
brickfielder *noun*
(ئەوستراليا) بايێكی باكووری گەرم و وشک، زۆرتر تۆزی لەگەڵە (لە ناوی گردی *Brickfield* لە سیدنی ئەوسترالیا، شوێنی کوورەخانەی جاران کە لەگەڵ تۆز تێکەڵ دەبێ) ۞ نوعی باد
brickie = bricklayer
bricklayer /ˈbrɪkleɪə(r)/ *noun*
وەستا، خشتچن، خشتکار، بەننا، قورەکار ۞ بنا، آجرچین
bricklaying *noun*
وەستایی، خشتچنی، قورەکاری، بەننایی ۞ آجرچینی
brickmaker *noun*
خشتبڕ ۞ خشتزن
brick red *noun, adjective*
(رەنگ) سووری ئاماڵزەرد، سووری زەردباو ۞ (رنگ) آجری
brick wall *noun*
1 دیواری خشتی یان لەخشت، دیواری خشتین 2 تەگەرە، بەربەست، کۆسپ (ئاستەم) ۞ 1 دیوار آجری 2 مانع
brickwork /ˈbrɪkwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
1 خشتکاری 2 خانووبەرەی خشتی، خشتکرد 3 (هەروەها brickworks, *pl.* same) brickwork یش) کوورەخانە ۞ 1 آجرکاری 2 ساختمان آجری 3 آجرپزی
brickyard *noun*
(شوێنی) خشتبری، کوورەخانە ۞ آجرپزی
bridal /ˈbraɪdl/ *adjective, noun*
adj (سەربە) بووکێنی، بووک، سەربە شایی یان زەماوەند، زەماوەندی *n* (سوور یان ئاهەنگ) زەماوەند، شایی، گۆڤەند ۞ *adj* (وابسته به) عروس یا عروسی *n* (جشن) عروسی
bride /braɪd/ *noun*
بووک، وەوی، تازەبووک ۞ عروس، تازه عروس
bride-chamber *noun*
پەردە، پەردوو، چیتجا ۞ حجله
bridegroom /ˈbraɪdgruːm/ *noun*, also groom
زاوا، تازەزاوا ۞ داماد، تازەداماد
bridesmaid /ˈbraɪdzmeɪd/ *noun*
ئاوەڵبووک، برازاوا، شۆشبان (کچ و ژن) ۞ ساقدوش
bridesman *noun, pl.* bridesmen
برازاوا، شۆشبان (پیاو) ۞ ساقدوش
bride-to-be *noun*
بووکی داهاتوو ۞ عروس آینده
bridewell *noun*
(کۆن) گرتووخانە، زیندان ۞ زندان، سجن
bridge[1] /brɪdʒ/ *noun*
1 پرد، پر، (وەنەن: پردی لە دار و تەناف) 2 (کەشتی) سەکۆی کەشتییەوانی، سەکۆ یان سەرپشتی فەرماندەر و ئەفسەرەکان، سەکۆ یان پلاتفۆرمی کەشتییەوان 3 پردی لووت، بەرزایی لووت، بەشی سەرەوەی ئێسکی لووت 4 پردی چاویلکە، سەرلووت 5 پردی ددانەکان 6 بەست 7 پردە، پردەلە: بەشێ لە ئامێری ژێداری موسیقا ۞ 1 پل 2 پل فرماندهی 3 پل بینی 4 پل عینک 5 پل دندانها 6 رابط 7 خرک
bridge[2] /brɪdʒ/ *noun*
بریج (جۆرێ پەرێن) ۞ بریج
bridged group *noun*
کۆمەڵەی پردێنراو یان پردکراو، کۆمەڵەی پردەرێژ ۞ گروه پلشده
bridged ring *noun*
ئالقەی برداوی یان پردار ۞ حلقەی پلدار
bridgehead /ˈbrɪdʒhed/ *noun*

1 سەرپرد 2 سەرەتا، شوێن یان خاڵی دەسپێک 3 شوێنی پتەو، ڕەوشتی باش، هەلومەرجی لەبار ۞ 1 سرپل 2 آغاز 3 موقعیت عالی

bridging loan *noun*, also bridge loan

قەرزی کورتماوە، قەرزی کاتەکی، دەس‌قەرز ۞ مساعده

bridle /'braɪdl/ *noun*

1 لەغاو، هەوسار، پالەنگ، لیاقوک، دەفگەم، دەسەجلەو، بزمک، ڕێشمە، سەرکەللە 2 گوریس و کابلی مەهار یان ڕاگرتنی کەشتی ۞ 1 زمام، افسار 2 طناب و کابل مهار کشتی

bridle path *noun*, also bridleway /'braɪdlweɪ/

ڕێگای ئەسپڕەو (- ڕۆ)، ئەسپەڕێ، ڕێگای ئەسپسواری ۞ مسیر اسب‌رو

Brie /bri:/ *noun*

بری (جۆرێ پەنیری نەرمی فەرەنسی) ۞ بری

brief /bri:f/ *adjective* (briefer, briefest), *noun*

adj 1 کورت (جل‌وبەرگ) 2 تیژپەڕ، کورتماوە 3 کورتە، پوختە، نویشک 4 تونە، بڕا، یەکلایی‌کەرەوە *n* 1 دەستوور، فەرمان 2 ئەرک، چوارچێوەی دەسەلات 3 دەستوورەکان، ڕاسپاردەکان 4 کورتەی داواکاری یان دۆسیە (ماف) 5 ڕاسپاردە (لە *brief* فەرەنسی کۆن، لە *brevis* لاتین "کورت"، تاوەکەی بە ڕێگای *adj* ۞ ("dispatch note" late Latin *breve* 1 کوتاه 2 گذرا 3 خلاصه، موجز 4 قاطع *n* 1 حکم 2 وظیفه، حدود اختیارات 3 دستورالعمل‌ها 4 خلاصەی دعوی 5 توصیه

briefcase /'bri:fkeɪs/ *noun*

کیف یان جانتای دەستی (پیاوانە) ۞ کیف‌دستی

briefing /'bri:fɪŋ/ *noun*

1 ڕوونکردنەوە، تێگەیشتنەسەر 2 پاساودانەوە 3 زانیاری 4 کۆبوونەوە، کۆنفرانس، کۆمبین 5 کۆبوونەوەی ڕوونکردنەوە یان پاساودانەوە 6 ئاگادارکردنەوە بەشێوەیەکی کورت ۞ 1 توضیح 2 توجیه 3 اطلاعات 4 جلسه 5 جلسەی توضیحی 6 آگاه‌سازی به طور خلاصه

briefly /'bri:fli/ *adverb*

بەکورتی، کورت و کرمانجی: *He had spoken to Emma only briefly* ◊ *Briefly, the argument is as follows...* ۞ بە اختصار، خلاصه این که

briefness /bri:fnəs/ *noun*

کورتی ۞ اختصار

briefs /bri:fs/ *noun, pl.*

شۆرت: *a pair of briefs* ۞ شورت

brier[1] = briar

brier[2] = briar

brig /brɪg/ *noun*

بریگ (= کەشتییەکی دووداراڵای بادەوەدار)، (نافەرمی) زیندان (ئەمریکا، ب.ت. لەسەر کەشتی شەڕکەر بۆ ئەندامانی هێزی دەریایی) ۞ بریگ

brig /brɪg/ = bridge

Brig = brigadier

brigade /brɪ'geɪd/ *noun*

1 تیپ، لیوا (نزیک بە 5000 سەرباز) 2 دەستە، کۆمەڵ 3 ڕێکخراوەیێ بە پێکهاتەی نیمچەلەشکرییەوە ۞ 1 تیپ 2 گروه 3 بریگاد

brigadier /ˌbrɪgə'dɪə(r), US -'dɪr/ *noun*

سەرتیپ، سەرلیوا، ئەفسەرێکی پایەبەرز لە لەشکر یان سپای بریتانیادا نێوان colonel و major general ۞ سرتیپ

brigadier general *noun*

ئەفسەرێکی پایەبەرز لە سپا، هێزی ئاسمانی و دەریایی ئەمریکادا ۞ افسری عالی‌رتبه در ارتش، نیروی هوایی و دریایی ایالات متحده

brigalow /'brɪgələʊ/ *noun*

(ڕووەک‌ناسی) ئاکاکیا یان داری دەرزی ئەوسترالیایی [توخم *Acacia*: چەندین جۆرن] ۞ اقاقیای استرالیایی

brigand /'brɪgənd/ *noun*

ڕێگر، ڕێبڕ، گۆران، ڕادار، کەلەشە، چەتە، یاخی، جەردە، تەڕیە، bandit ۞ راهزن، دزد مسلح

brigandage /'brɪgəndɪdʒ/ *noun*

ڕێگری، ڕێبڕی، ڕاداری، چەتەگەری، جەردەیی ۞ راهزنی

brigandism *noun*

ڕێگری، ڕاداری، چەتەیی، جەردەیی ۞ راهزنی

brigantine /'brɪg(ə)nti:n/ *noun*

بریگێنتین (کەشتییەکی چارۆکەدار لە بریگ دەچێ، بەڵام بەرکەن (بادەوە)ەکانی کەمترە) ۞ بریگنتین

bright /braɪt/ *adjective*

1 پڕشنگدار، درەوشاوە، ڕووناک، ڕوون، پرتیشک، زەرقی، ورشن، ڕۆشن، گەش، ڕۆهن، بریقەدار، بەشەوق 2 شاد، دڵخۆش، خۆشحاڵ، بەگوڕ، گەش، بەکەیف 3 زیرەک، زووفێر، وریا، بەهۆش، زیت 4 سەرکەوتوو 5 هیوادار، دڵگەرم 6 تازە، نەو 7 (دەنگ) گڕ، زوڵاڵ ۞ 1 درخشان، براق، نورانی 2 سرزنده، سرحال 3 باهوش، زرنگ 4 موفق 5 امیدوار 6 بکر 7 صاف

bright-eyed *adjective*

تامەزرۆ، بەپەرۆش، هۆگر، بەتاسە ۞ مشتاق، علاقه‌مند

bright-eyed and bushy-tailed = bright-eyed

bright lights *noun*

خۆشییەکانی ژیانی شاری ۞ جذبه‌های شهری

brightly /braɪtli/ *adverb*

بەشێوەیەکی ڕووناک، بەشەوقانە، بەگوڕەوە، بە خۆشحاڵییەوە: *'Hi!' she called brightly* ۞ درخشان، با شادابی

brightness /braɪtnəs/ *noun*

1 ڕووناکی، شەوق، پرشنگداری، تارنگ، درەوشانەوە، بریقانەوە، سوما 2 زیرەکی، زووفێری، زرینگی، وریایی ۞ 1 درخشش 2 باهوشی، زرنگی

Bright's disease *noun*

جۆرێ نەخۆشی کە ئاوسانی درێژخایەنی گورچیلەکانی بەدواوەیە یا یەکێ لە چەندین نەخۆشی گورچیلە، ب.ت. نیشانەکەی بوونی ئالبومین لەنێو میزدایە (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئینگلیسی *Bright* Richard) ۞ بیماری برایت

bright spark *noun*

(نافەرمی، بەگاڵتەوە) بلیمەت، زیرەک ۞ نابغە

brightwork *noun*

بریقەکاری (کانزا، کەشتییەکان یان شتەکانی تر) ۞ جلاکاری

brill[1] /brɪl/ *noun*

ماسییەیمنکە (turbot تاسا [*Scophthalmus rhombus*]) ۞ سپرماهی

brill[2] /brɪl/ *adjective, interjection*

adj یەکجارباش، شتی واقعتخەیوە، بێهاوتا، بێوێنە *interj* هەی گیان، بەه بەه ۞ *adj* عالی، بی‌نظیر *interj* جانمی جان

brilliance /'brɪliəns/ *noun*, also brilliancy, *pl.* brilliancies

1 درەوشانەوە، ورشانەوە، بریقەدانەوە، پرشنگدانەوە، بریسکەدانەوە 2 زیرەکی، هەڵکەوتوویی، بلیمەتی 3 شارەزایی، مامۆستایی 4 هیواداری، هومێدەواری 5 سەرکەوتوویی ۞ 1 درخشش 2 ذکاوت، استعداد 3 مهارت 4 امیدواری 5 موفقیت

brilliant /'brɪliənt/ *adjective, noun*

adj 1 پرشنگدار، بریسکەدار، ورشن، درەوشەر، ڕووناک، ڕۆشن، درەوشاوە، بریقەدار، *a brilliant light* :glittering 2 شارەزا، شارەزایانە، وەستایانە، مامۆستا، بەهۆش، زیرەک، هەڵکەوتوو، بلیمەت: *a brilliant young scientist* 3 هیوادار، هومێدەوار 4 سەرکەوتوو: *a brilliant career* 5 زۆرباش، یەکجار چاک *n* (ئەڵماس) بریلیان، ڕووژەی درەوشاوە یان ورشن ۞ *adj* 1 درخشان، مشعشع، تابناک 2 ماهر، ماهرانە، باذکاوت 3 امیدوار 4 موفق 5 عالی *n* برلیان

brilliantine /'brɪliəntiːn/ *noun*

ڕۆنی قژ یان موو، ڕۆنی سەر ۞ بریلیانتین

briliantly /'brɪliəntli/ *adverb*

1 بەشێوەیەکی ڕووناک یان ڕۆشن، پرشنگدارانە، بەشەوقانە، مامۆستایانە، شارەزایانە 2 بەگوڕەوە، بەشادییەوە 3 بە ڕەنگی زەق یان توند ۞ 1 با درخشندگی، استادانە 2 با خوشحالی 3 با رنگ روشن

brim /brɪm/ *noun*

1 لێو 2 لێواری کڵاو، شەپکە ۞ 1 لبە 2 لبەی کلاه

brimful /'brɪmfʊl/ *adjective*

لێوڕێژ، دارماڵ، لێواولێو، پڕ، تژی، سەرڕێژ، کەلالە، سەرشار ۞ لبریز، سرشار

brimming *adjective*

دارماڵ، لێواولێو، پڕ، تژی، سەرڕێژ، کەلالە ۞ لبریز، پر

brimstone /'brɪmstəʊn, US -stoʊn/ *noun*

1 توخمی کیمیایی سولفور 2 جۆرێ پەپوولەی گەورە [*Gonepteryx rhamni*] ۞ 1 عنصر شیمیایی سولفور 2 نوعی پروانەی بزرگ

brindle /'brɪndl/ *adjective*, also brindled /'brɪndld/

قاوەیی ڕێڕێ (پشیلە، مانگا، سەگ و هتد) ۞ قهوای خالدار

brine /braɪn/ *noun*

1 خوێئاو، خوێواوک، ئاووخوێ، ئاوی دەریا، سوێراو، سوێراوک 2 دەریا، زرێ 3 ئۆقیانووس ۞ 1 آب نمک، آب دریا 2 دریا 3 اقیانوس

Brinell hardness *noun*

سەختی یان ڕەقی برینێل: پێوان یان هەڵسەنگاندنی ڕادەی سەختی کانزا یان دارشتەیێ بەهۆی داگرتن و گوشاردانی تۆپێکی سەخت لەژێر بارێکی ستاندارد بۆ نموونەی نێوبراو بە هێزی ئاو(ەوە، لە ناوی ئەندازیاری سوێدی *Brinell* .Johann A) ۞ سختی برینل

Brinell hardness number *noun*, also Brinell number

ژمارەی سەختی یان ڕەقی برینێل ۞ عدد سختی برینل

Brinell machine *noun*

دەزگای برینێل (بۆ پێوانی سەختی کانزاکان) ۞ ماشین برینل

brininess *noun*

سوێری ۞ شوری

bring-and-busy sale *noun*

فرۆشتنی شتی خێرخوازی، بازاری خێرخوازی ۞ فروش نیکوکاری

brinjal /'brɪndʒɔːl, US -dʒɒl/ *noun*

(هیند و ئەفریکای باشووری) باینجانەڕەشە، باجانەڕەشە، کەدووەڕەشە aubergine (بنەڕەت: لە *al-bādinjān* عەرەبییەوە) ۞ بادنجان

brink /brɪŋk/ *noun*

1 لێوار، قەراخ 2 سنوور، لێوار، سەردەر، سەردەرانە ۞ 1 لبە 2 آستانە

brinkmanship /'brɪŋkmənʃɪp/ *noun*, also

brinksmanship /'brɪŋks-/
گرتنەبەری سیاسەتی مەترسیدارانە، مەترسیخوازی، کاری مل‌لەچەقۆسوون، ریسک‌کاری ◌ مخاطرەجویی

briny /'braɪni/ *adjective* (brinier, briniest), *noun*
adj خوێدار، پرخوێ، سوێر، سوێل، خوێ‌تێکی زۆری تیایە *n* (the briny) بریتانیا) دەریا، زەریا ◌ *adj* شور *n* دریا

brio /'bri:əʊ/ *noun*
بەگوڕی، بەتینی، بەکەیفی، بەدەماخی، لەجۆشی، شادی، خۆشحاڵی: *She told her story with some brio* ◌ سرزندگی، نشاط

briquette /brɪ'ket/ *noun*, also briquet
خشتۆکە، خشتەخەڵووز (وەکوو سووتەمەنی) ◌ زغال قالبی

brisk /brɪsk/ *adjective* (comparative brisker, no superlative)
1 مەزبووت، لەش‌سووک، توندوتۆڵ، چابک، چالاک، تاشک، گوربز، فرز، چوست، هەڵسوور، توند 2 فێنک، خۆش، تازە 3 (هێرش) خێرا، توند، کت‌وپڕ 4 (خواردنەوە) گازدار، فیشقەکردوو، کفەکردوو، پرکەف ◌ 1 فرز، چابک، سریع 2 فرح‌بخش 3 سریع 4 گازدار

brisket /'brɪskɪt/ *noun*
(گۆشتی) سنگی گیانەوەر ◌ سینە، بریسکت

briskly /brɪskli/ *adverb*
توندوتۆڵانە، گورجانە، بەچوستی، بە گورجی: *'Never mind!' said Sybil -skly* ◌ با فرزی

briskness /brɪsknəs/ *noun*
مەزبووتی، توندوتۆڵی، چابکی، گورجی، چالاکی ◌ فرزی، چابکی

brisling /'brɪslɪŋ, 'brɪz-/ *noun, pl.* same or brislings
بریسلینگ (= جۆرێ ماسی لە ساردین دەچێ و دەکرێتە قوتو و دەفرۆشرێ) ◌ بریسلینگ

bristle /'brɪsl/ *noun*
1 موو یان قژی زبر، تووک: *the bristles on his chin* 2 فلچە، موو (قژی فرچە، ددان‌شۆر و هتد) ◌ 1 موی زبر 2 مو

bristlebird *noun*
(باڵندەی) دەنووک‌قرژەڵۆک: باڵندەیەکی دەنگ‌خۆشی ئەوستراڵیایی، [*Dasyornis* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی پرندە *broadbenti*

bristlecone pine *noun*
کاژی بەرقرژەڵۆک: جۆرێ کاژی دەوەن‌ئاسای زۆر تەمەن‌درێژی رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Pinus longaeva*] ◌ نوعی کاج بوتەمانند

bristletail *noun*
کلکەدروو: مێرووێکی بێ‌باڵی چکۆلانەی سەرەتایی کە دوو یان سێ مووی زبری لە دوایی زگی‌یەوە هەیە [دەستەکانی Thysanura (بە سێ دانە مووی زبرەوە کە silverfish ـەکان دەگرێتەوە) و Diplura (بە دوو دانە مووی زبرەوە)] ◌ نوعی حشرە

bristle worm *noun*
جۆرێ کرمی ئاڵقەئاڵقەی دەریایی پۆلێ کە ragworm، lugworm و fan worm ـەکان دەگرێتەوە [پۆل Polychaeta] ◌ نوعی کرم

bristling *adjective*
پڕ، جگەن‌ئاسا ◌ پرپشت

bristly /'brɪsli/ *adverb* (bristlier, bristliest)
بژەوەبوو، قرژ(ەوەبوو)، راست(ەوەبوو)، بژ(ەوەبوو)، زبر، قرژەڵۆک، درک‌ئاسا: *a bristly shrub* ◊ *a bristly mustache* ◊ *tussocks of bristly dry grass* (bristliness *n*) ◌ سیخ، زبر

bristols *noun, pl.*
(تافەرمی، بریتانیا) بەرومەمکی ژن ◌ سینەی زن

Brit /brɪt/ *noun*
بریتانیایی، خەڵکی بریتانیا یان بریتانیای گەورە ◌ بریتانیایی

Britannia metal *noun*
دارشتەی زیو، پێکهاتوو لە قالایی و نزیک بە سەدی 5-15 ئەنتیمۆن و مس و قورقوشم و زینک و شێوەی pewter دەدا ◌ نوعی آلیاژ

Britannic /brɪ'tanɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە بریتانیا یان ئیمپراتۆری بریتانیاوە هەیە ◌ وابستە بە بریتانیا یا امپراتوری بریتانیا

britches = breeches

Briticism /'brɪtɪsɪz(ə)m/ *noun*, also Britishism /-ʃɪz(ə)m/
ئیدیۆم یان زاراوەیەکی بریتانیایی کە لە وڵاتانی ئینگلیسی‌زمانی ترا ناوترێ ◌ بریتیسیسم

British /'brɪtɪʃ/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە بریتانیای گەورە یان یونایتید کینگدۆم 2 بریتانیایی، ئینگلیسی *n* (the British) بریتانیاییەکان، ئینگلیسییەکان ◌ *adj* 1 وابستە بە بریتانیای کبیر 2 انگلیسی *n* انگلیسی‌ها

British English *noun*
ئینگلیسی بریتانیایی (زمان) ◌ انگلیسی بریتانیایی

Britisher /'brɪtɪʃə(r)/ *noun*
(ب.ت. لە ئەمریکای باکووری) سەرەتانشینی بریتانیا، کەسێ لە بریتانیاوە ◌ بومی انگلستان، آدمی از انگلستان

British Isles *noun, pl.*
دورگەکانی بریتانیا ◌ جزایر بریتانیا

British Petroleum *noun*
نەوتی (خاوی) بریتانیا ◌ نفت بریتانیا

British Summer Time *noun*
کات‌ژمێری هاوینی بریتانیا (ئەو دەمەی کەوا

سەعاتی دەخرێتە پێش) ◌ ساعت تابستانی بریتانیا

British thermal unit *noun*
یەکەی گەرمی بریتانیا (252 کالۆری‌یە) ◌ واحد حرارتی بریتانیا

Briton /ˈbrɪtn/ *noun*
1 بریتانی، بریتانیایی، خەڵکی بریتانیا 2 یەکێ لەو خەڵکەی باشووری بریتانیا، بەرلە سەردەمانی رۆمدا ◌ 1 بریتانیایی 2 بریتون

Britpop *noun*
موسیقای پاپی تیپە بریتانیایی‌یەکانی نێوەڕاستی نەوەدەکان ◌ بریتپاپ

brittle /ˈbrɪtl/ *adjective, noun*
adj 1 قرپ، قرچ، تورت، خاو، دانەهاتوو، ناسک، زووشکاو 2 هەستیار، زووهەڵچوو، دڵناسک 3 تیژ (دەنگ) *n* جۆری شیرینی ◌ *adj* 1 ترد، ظریف 2 حساس، زودرنج 3 تیز (صدا) *n* نوعی شرینی

brittle bone disease = osteogenesis imperfecta or osteoporosis

brittleness *noun*
1 قرپی، قرچی، تورتی، دانەهاتوویی، خاوی، زووشکاوی، ناسکی 2 هەستیاری، زووهەڵچوویی، دڵناسکی ◌ 1 شکنندگی، تردی 2 حساسیت

Brittonic /brɪˈtɒnɪk/ = Brythonic

Brix *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە Brix scale موە هەیە ◌ وابستە بە Brix scale

Brix scale *noun*
شەکرپێو: دەزگایێ بۆ دیاری‌کردنی رێژەی شەکری (رادەی کێشی شەکری نێو گیراوەکە) نێو گیراوەیێ ◌ قندسنج

bro /brəʊ, US broʊ/ *noun*
(کورتەی brother)کاکە، برا، براکەم ◌ داداش، برادر

broach spire *noun*
منارەی هەشت‌بەری یان هەش(ت)لایی ◌ منار هشت‌ترک

B-road *noun*
ڕێگای بێ (کەم‌گرنگ‌ترە لە ڕێگای A) ◌ جادەی ب

broad /brɔːd/ *adjective, noun*
adj 1 پان، بەرین، بەپانایی، بەبەرینی، فراوان، گەورە، کەشنار، بەربڵاو، بەرفرەهـ، هەراو، *made the* ◊ *broad shoulders* :spacious 2 *the broad plains* ◊ *path 10 feet broad* لیبرال، ئازاد، رۆشن، کراوە، تێگەیشتوو، شل‌گرتوو، ئاسان‌گیر، سنگ‌فراوان، نادەمارگرژ، تۆلێرانت، 3 *broad views* :tolerant liberal گشتی، گەلەمپەری، نەبەوردەکاری، بەتەواوەتی، 4 *a broad rule* :general دیار، بەرچاو، ئاشکرا، خۆیا 5 خەست (زۆر تایبەتمەندی

زاراوەیەکی ناوچەیی پێوە دیار بێ) 6 بێ‌ڕەوشتانە، پیس، لەماریفەت‌بەدوور *n* 1 (لە ئەمریکا، نافەرمی) ژن 2 بەشی پان، پانایی، بەرینایی ◌ *adj* 1 عریض، پهن، بە عرض، گسترده 2 باز، خالی از تعصب 3 کلی، کاملاً 4 واضح 5 غلیظ (لهجه) 6 رکیک، مستهجن *n* 1 زن 2 قسمت پهن

broad arrow *noun*
تیری سەرپان ◌ تیر سرپهن

broadax *noun*, also broadax
تەوری دەم‌پان یان سەرپان ◌ تبر سرپهن

broad-bassed *adjective*, also broad(ly)-bassed
دیاری‌نەکراو، ناسنووردار، نابەرتەسک، بەربڵاو: ◌ *broad-based support* : نامحدود

broad bean *noun*, US ˈfava bean
پاقلە (پانە)، کاکرۆس، نۆکەپانە؟ ◌ باقلا

broadbill *noun*
دەنووک‌پان(ـە، جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی رەنگین، سەری زل و پانە [خێزان: گەلێ جۆرن]) Eurylaimidae ◌ نوعی پرندە

broad-brimmed *adjective*
(کڵاو) لێوارپان، شەپکەپان ◌ لبەپهن

broad-brush *adjective*
گشتی، ناتایبەتی، ناوردەکاری ◌ کلی

broadcast[1] /ˈbrɔːdkɑːst, US -kæst/ *noun*
پرۆگرام، بەرنامە، بڵاوکردنەوە، وەشان، بەرنامەی تەلەفزیۆنی یان رادیۆیی ◌ برنامە، پخش

broadcast[2] /ˈbrɔːdkɑːst, US -kæst/ = past and past participle of broadcast

broadcaster /ˈbrɔːdkɑːstə(r), US -kæst-/ *noun*
1 بێژەر، پەیام‌بێژ، نووچەڤان، پێشکەش‌کار 2 کۆمپانی‌یێ کە بەرنامەی رادیۆیی و تەلەفزیۆنی بۆ دەرەوە دەنێرێ ◌ 1 گوینده، مجری 2 برودکاستر

broadcasting /ˈbrɔːdkɑːstɪŋ, US -kæst-/ *noun*
بڵاوکردنەوە، وەشان ◌ پخش

broadcasting systems *noun, pl.*
رێکخستە یان دەزگاکانی برۆدکاستینگ ◌ دستگاه‌های خبرپراکنی

broad caucalis *noun*
کەلەمەکاشی [*Turgenia latifolia*] ◌ گیس‌چسبک، گیس میماسی

Broad Church *noun*
کلێسەی نازادبیرەکان (نوێخوازەکان، ئەنگلیکان) ◌ برود چرچ

broadcloth *noun*
ماوت (پارچەیەکی نەرم و نیان) ◌ ماهوت

broad daylight *noun*

Brobdingnagian /ˌbrɒbdɪŋˈnagiən/ *adjective, noun*
adj یەکجار زلە، یەکجار گەورە، فیلەتەن، زەبەلاح *n* = giant (بنەڕەت: لە *Brobdingnag* ولاتێکی خەیاڵی زەبەلاحەکان لە سەفەرەکانی گالیڤیردا لە لایەن Jonathan Swift) ۞ غول‌پیکر، سترگ

brocade /brəˈkeɪd/ *noun*
1 دیبا، پارچەی گوڵدۆزی‌کراو یان گوڵدار 2 پارچەی بە نەخشی بەرجەستە یان بەرزەوە، زەری، پارچەی زیوچن (سورمەڕێژ) یان زێرچن ۞ 1 پارچەی گلدوزی‌شدە 2 پارچەی داری طرح برجستە، زربافت

Broca's area /ˈbrəʊkəz/ *noun*
(توێکاری) ناوچەیێ لە مێشک کە مەهاری بزوێنەری قسەکردنە، لە لای چەپی پلی پێشەوە هەڵکەوتووە (لە ناوی Paul *Broca* نەشتەرگەری فەرەنسی) ۞ ناحیەی بروکا

broccoli /ˈbrɒkəli, US ˈbrɑːk-/ *noun*
(رووەک‌ناسی) براکیلی، رەشەکەلەم، کەلەمی ئیتالیایی ۞ بروکلی

brochette /brɒˈʃet, US broʊ-/ *noun*
شیش (کەباب؛ بنەڕەت: چکۆلێنراوی *broche* فەرەنسی "skewer") ۞ سیخ

brochure /ˈbrəʊʃə(r), US broʊˈʃʊr/ *noun*
نامیلکە، برۆشور: *a travel -ochure* ۞ بروشور

brock *noun*
(بریتانیا) چالەکە، چواڵوو، کورەبەش، گۆڕهەڵکەنە ۞ گورکن

brocket *noun*
جۆرێ گاکێوی چکۆلەی شاخ‌ڕاست، هی ئەمریکای باشووری و باکووری [تۆخم *Mazama*: چوار جۆرن] ۞ نوعی گوزن

brogan /ˈbrəʊg(ə)n/ *noun*
جۆرێ پێڵاوی لە چەرمی تا قولاپە ۞ بروگان

brogue[1] /brəʊg, US broʊg/ *noun*
1 بروگ (جۆرێ کەوشی قایمی ئەستوور) 2 جۆرێ پێڵاوی ناقولای لە چەرمی خۆش‌نەکراو، جاران جیانشینانی سکاتلەند و ئیرلەند لە پێیان دەکرد ۞ بروگ

brogue[2] /brəʊg, US broʊg/ *noun*
شێوەزاری خۆجێیی یان ناوچەیی (ب.ت. ئیرلەندی) ۞ بروگ

broil[1] /brɔɪl/ *noun*
(کۆن) کێشە، دەمەقرە، quarrel، commotion ۞ نزاع

broil[2] /brɔɪl/ *noun*
کەباب، گۆشتی لە کەبابدراو ۞ کباب

broiler /ˈbrɔɪlə(r)/ *noun*
1 برژێنە، کەباب‌برژێن 2 مریشکی برژاندن ۞ 1

رۆژی روون، رۆژی رووناک ۞ روز روشن

broad guage *noun*
ئەندازەی ڕێی ئاسن کە پانتر بێ لە ئەندازەی ستانداردی (1.435 m) ۞ برود گیج

broad-guaged *adjective*
1 پان، بەرین: *a broad-gauge effort* 2 بیرفراوان: *a broad-gauge statesman* ۞ 1 عریض 2 گستردە‌اندیش

the broad jump = the long jump

broadleaf /ˈbrɔːdliːf/ *adjective*, leafed, leaved, also broadleaved
گەڵاپان (لە بەرامبەر conifers دا) ۞ دارای برگ‌های پهن

broad-leaved vetch *noun*, also narbonne vetch
(رووەک‌ناسی) دەم‌گەنکە ۞ ماشک برگ‌پهن

broadly /ˈbrɔːdli/ *adverb*
بەتەواوەتی، تەواو، بەگشتی: *broadly similar/comparable* ۞ بەطور کلی

broadly-bassed *adjective*, also broadly-based
دیاری‌نەکراو، ناسنووردار، نابەرتەسک، بەربڵاو، گشتگیر، گشتگرەوە، هەمەلایەنە ۞ نامحدود، فراگیر

broad-minded *adjective*
لێبووردە، هەڵکردە، رۆشنبیر، رووناکبیر، بیرفراوان، بیرفرە، تێگەیشتوو، tolerant، دژەکەی narrow-minded (broad-mindedly *adv*: لێبوردانە، رۆشنبیرانە، تێگەیشتووانە؛ broad-mindedness *n*: بیرفراوانی، بیرفرەهی، رووناکبیری، هەڵکردەیی، لێبووردەیی) ۞ پرمدارا، فهمیدە، گستردە‌اندیش

broadness /ˈbrɔːdnəs/ *noun*
پانایی، بەرینایی، بەربڵاوی، بەرفرەهی ۞ عرض، پهنا، گستردگی

broadsheet /ˈbrɔːdʃiːt/ *noun*
1 ئاگاداری(نامە) 2 رۆژنامەی ئەندازەگەورە، رۆژنامەی زلپەڕ یان پەڕگەورە ۞ 1 اعلامیە 2 روزنامەی قطع بزرگ

broadside /ˈbrɔːdsaɪd/ *noun*
1 هێرش، رەخنە، بەقسەداگرتن 2 تەنیشتی کەشتی، لاپاڵی کەشتی 3 پێکەوەخستن یان تەقاندنی هاوکاتی تۆپەکان (لەتەنیشتی کەشتی‌یەوە) ۞ 1 حملە، انتقاد 2 پهلوی کشتی 3 شلیک همزمان توپ‌ها

broadsword /ˈbrɔːdsɔːd, US -sɔːrd/ *noun*
قەسەتورە، پانەشیر، شمشێرەپانە ۞ غدارە

broadtail *noun*
دوگ‌پان (karakul) ۞ دارای دنبەی پهن

broadway /ˈbrɔːdweɪ/ *noun*
پانەڕێ، ڕێگا یا جادەی سەرەکی ۞ جادەی اصلی

کباب‌پز 2 جوجه‌ی کبابی

broiler chiken *noun*

مریشکی برژاندن ۞ جوجه‌ی کبابی

broiling *adjective*

یه‌کجار گه‌رم، برووکێنه‌ر، سووتێنه‌ر ۞ داغ

broke[1] /brəʊk, US broʊk/ *adjective*

نـــابووت (بـــوو)، لات‌کـــه‌وتوو، مایـــه‌پووت، به‌رشکـــست ۞ ورشکـــسته

broke[2] /brəʊk, US broʊk/ = past of break

broken[1] /'brəʊkən, US 'broʊkən/ = past participle of break

broken[2] /'brəʊkən/ *adjective*

1 شکاو، وردوخاش، سه‌قه‌ت، لێک‌هه‌ڵوه‌شاو 2 نیـــوه‌چڵ، ناتـــه‌واو، پچڕپچـــڕ، نابـــه‌رده‌وام، بێ‌سه‌ره‌وبه‌ره، شپرزه: *a night of broken sleep* 3 تـــێ‌شـــکاو، ســـه‌رنه‌گرتوو، بـــه‌ ئه‌نجام‌نه‌گه‌یـشتوو 4 ناهومێـد، هیوابـڕاو، لاواز، بێ‌گیـان، کز، پێچـوو 5 پێـشێل‌کراو، ڕانـه‌گیراو، شـــکێنراو، له‌به‌رچاونـــه‌گیراو 6 (زه‌وی و زار) نارێـک، ناتـه‌خت، گورگه‌پـشت، تـه‌پ‌ودۆڵ 7 کۆتـایی‌پێهـاتوو 8 (زمـان) نـاره‌وان، شـپرزه، ده‌س(ـت)وپێ‌شکاو: *to speak in broken Kurdish* ۞ 1 شکـسته، فروپاشـیده 2 ناتمام، ناقص، نابسامان 3 شکـست‌خورده 4 مأیوس 5 نقض‌شده 6 ناهموار 7 قطع‌شده 8 دست و پا شکسته

broken-down *adjective*

1 په‌ککه‌وتوو، بارکه‌وتوو، له‌کارکه‌وتوو، خراپ: *a broken-down old car/horse* 2 نـابووت، به‌رشکـــست، مایـــه‌پووت، مایـــه‌بۆش ۞ 1 ازکارافتاده 2 ورشکـسته

broken heart *noun*

دڵشکاوی، ره‌نجاوی، خه‌مباری ۞ دل‌شکستگی

broken-hearted *adjective*

دڵـشکاو، دڵـره‌نجاو، کـز، خـه‌مبار، دڵێـشاو، لێوبه‌بار، ده‌س‌به‌ئه‌ژنۆ: *He was -ken-hearted when his wife died* ۞ دل‌شکسته، اندوهناک

broken-heartedness *noun*

دڵـشکاوی، دڵـره‌نجاوی، کـزی، خـه‌مباری ۞ دل‌شکـستگی، اندوهناکی

broken home *noun*

خێزانی لێک‌هه‌ڵوه‌شاو (له‌به‌ر جیابوونه‌وه(ته‌ڵاق) ۞ خانواده‌ی فروپاشیده

broken line *noun*

هێڵی پساو یا پچڕاو، هێڵی پچڕپچڕ ۞ خط بریده

broken pediment *noun*

سێ‌گۆشه یا پێدیمێنتی شکاو ۞ ستوری شکسته

broken reed = reed

Brocken spectre *noun*

تارمایی برۆکێن (بنه‌ڕه‌ت: له ناوی *Brocken*، له چیاکـانی هـارتس Harz ی ئه‌ڵمـاندا) ۞ شـبح بروکن

broker /'brəʊkə(r), US 'broʊ-/ *noun*

ده‌ڵاڵ، کارچی ۞ واسطه، کارگزار

brokerage /'brəʊkərɪdʒ, US 'broʊ-/ *noun*

ده‌ڵاڵانه، کارانه ۞ کارمزد، حق‌العمل

broking *noun*

ده‌ڵاڵی ۞ کارگزاری

brolga /'brɒlgə/ *noun*

بۆره‌قورینـگ، قولـنگی ئه‌وسـترالیایی [*Grus rubicundus*] ۞ نوعی درنا

brolly /'brɒli, US 'brɑːli/ *noun, pl.* brollies

(نافه‌رمی، بریتانیا) چه‌تر ۞ چتر

bromate *noun*

(کیمیا) برۆمات، خوێی ترشه‌ڵۆکی برۆمیک ۞ برمات

brome /brəʊm/ *noun*, also bromegrass

پـه‌رشـه‌ک؟: گیـاییکی په‌رشه‌ناسـا، زۆرجـار بـۆ تفاق یان مه‌به‌ستی جوانی بـه‌کاردێنرێ [توخم *Bromus*] (له *bromos* یۆنانی "oats") ۞ بروم

bromeliad /brə'miːlɪæd/ *noun*

گیـاییکی گـه‌رمێنان tropical و نیمچه‌گـه‌رمێنانی subtropical ئـــــــه‌مریکا، خێـــــــزانی (Bromeliaceae)، لاسک‌کورت و گه‌ڵادرکاوی؛ بنه‌ڕه‌ت: له ناوی رووه‌ک‌ناسی سویـسی Olaf (*Bromel*) ۞ برومیلیاد

bromic *adjective*

(کیمیا) برۆمی، برۆمیک ۞ وابسته به برم

bromic acid *noun*

ترشه‌ڵۆکی برۆمیک $HBrO_3$ ۞ اسید برومیک

bromide /'brəʊmaɪd, US 'broʊ-/ *noun*

1 برۆمید: ئاوێته‌یه‌کی کیمیایی له بواری پزشکی بـۆ داشـکاندن و هـێمن‌کردنـه‌وه‌ی ده‌ماره‌کـان بـه‌کاردێنرێ 2 کـۆن، شـره‌بیرۆکه، بیرۆکـه یـان تێبینی چه‌ندباره‌وه‌بوو، قسه‌ی هیچه‌که، شره‌تێبینی ۞ 1 برمید 2 حرف یا اندیشه‌ی پیش پاافتاده

bromidic *adjective*

به‌ندوباو، هیچه‌که، هیچ‌وپووچ، چه‌ندباره‌وه‌بوو، سوواو، کلێشه‌یی ۞ مهمل، چرند، تکراری

bromid paper *noun*

کاغزی وێنه‌گری، کاغزی برۆمور ۞ کاغذ عکاسی

bromination *noun*

چاره‌سه‌رکردن به برۆم ۞ برومیناسیون

bromine /'brəʊmiːn, US 'broʊ-/ *noun*

برۆمین، برۆم (به ژ.گ. 35، ن. Br) ۞ برم

bromism *noun*

برۆمیزم (نه‌خۆشی‌یه‌کی پێستی‌یه که له ئه‌نجامی زۆر به‌کارهێنانی برۆم تووش ده‌بێ) ۞ برومیسم

bromo- /'brəʊməʊ/ (usu. brom- before a vowel) *prefix*

پێـــشگر: (کیمیـــا) بـــرۆمین، بـــرۆم: *bromide* (بنـــه‌ڕه‌ت: ره‌نگـــه لـــه *brome* فـــه‌ره‌نـــسی، لـــه

جۆرێ سینەپاڵوو، پزووێ کە نزیک بە زۆربەی شـوێنەکـانی شـانەی سـی دەتـەنێتـەوە ◊ برونشونیومونیا

bronchoscope *noun*
خڕخڕاکـەبـین، بـرانکیس‌بـین، خڕخڕاکـەدۆز: کابلێکی رۆشنەرپشاڵ fibre-optic کە دەخرێتە نێو windpipe بە مەبەستی روانینی خڕخڕاکە (وەک بۆ دۆزینەوەی شانە بۆ شانەبڕی biopsy)، نەیژەبین ◊ برونکوسکوپ

bronchoscopic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە bronchoscopy هەیە ◊ وابستە بە برونکوسکوپی

bronchoscopy *noun*
خڕخڕاکەبینی، برانکیس‌بینی، خڕخڕاکەدۆزی، نەیژەبینی ◊ برونکوسوپی

bronchospasm *noun*
تەنگ‌بوونەوەی ڕێڕەوی هەوای سی‌یەکان (وەک لـە بـەرهـەنـگـدا asthma) بـەهـۆی کرژبـوونی جاروبـاری مـاسـوولکە برانکیاڵـەکـان ◊ برونکواسپاسم

bronchospastic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە برانکۆسپاسمەوە هەیە ◊ وابستە بە برونکواسپاسم

bronchus /ˈbrɒŋkəs, US ˈbrɑːŋ-/ *noun, pl.* bronchi /-kʌɪ/
بۆری هەوا، خڕخڕاکە، برانکیس، نـەیزە، نـەیچـە، نێچک ◊ نایژە

bronco /ˈbrɒŋkəʊ, US ˈbrɑːŋkoʊ/ *noun*
(لە ئەمریکا) ئەسپی کێوی، قوشقی، سڵ، رەفۆک ◊ اسب چموش

broncobuster *noun*
دەستەمۆکەری ئەسپی سڵ ◊ رامکننـدەی اسـب چموش

brontosaurus /ˌbrɒntəˈsɔːrəs, US ˌbrɑːn-/ = apatosaurus, also -saur
1 شـریخە(مـار)مێلکـە: جـۆرێ دایناسـۆر لـە تـــــوخمی *Apatosaurus* (جــــــاران *Brontosaurus*)، هی سەردەمی ژووراسیک، بە ملی درێژ و نەرم و پەلی ئەسـتوورەوە 2 هـەر sauropod ێ (بنـەڕەت: لـە *brontē* یۆنـانی "شـــریخە thunder" + *sauros* "مارمێلـــک lizard") ◊ برونتوساوروس

Bronx cheer /ˌbrɒŋks ˈtʃɪə(r), US ˌbrɑːŋks ˈtʃɪr/ = raspberry

bronze /brɒnz, US brɑːnz/ *noun, adjective*
n 1 مەفرغ، تونج، مـەفرەخ 2 شتی مـەفرەخی 3 شـوێنەواری مـەفرەخی (وەکـوو پەیکـەر) 4 زەردی قاوەیی، قاوەیی سوورباو *adj* مـەفرەخی ◊ *n* 1 برنـز 2 شـی برنـزی 3 اثـر برنـزی 4 زرد قهوەای *adj* برنزی

brōmos یۆنـانی‌یـەوە "بـۆنی پیـس یـان گـەنـد، بۆگەند") ◊ پیشوند: برم

bronch(o)- *prefix*
پێشگر: برانکی، برۆنشی: *bronchopneumonia* (بنـەڕەت: لـە *bronkho-* یۆنـانی‌یـەوە، لـە *bronkhos* "windpipe") ◊ پیشوند: نایژەای

bronchi = plural form of bronchus

bronchial /ˈbrɒŋkiəl, US ˈbrɑːŋ-/ *adjective*
سەربە بۆریچە یان بۆریچکەی هەوا؟، برانکیاڵ ◊ نایژەای

bronchial asthma = asthma

bronchial pneumonia = bronchopneumonia

bronchial tubes *noun, pl.*
برانکیاڵ تیوبز، بۆریچەکانی هەوا، نەیزە، نـەیچـە، نێچک ◊ نایژەها

bronchiectasis *noun, pl.* bronchiectases
نەخۆشی‌یێکی درێژخایەنی bronchial tubes، هەراوبوونەوەی نێچکەکان bronchi یان نەیزەڵـە یان نێچک‌چە bronchiole ◊ برانکی‌اکتاسیس

bronchiolar *adjective*
سـەربە بۆریچـەی سـی؟، سـەربـە برانکیـول، نەیزەڵەیی ◊ وابستە بە نایژک

bronchiole /ˈbrɒŋkɪəʊl/ *noun*
بۆریچەی سی؟، برانکیول، نـەیزەڵـە، نێچـک‌چـە، لقە دیوارباریک و وردەکانی نەیزە یان نـەیچـە bronchus ◊ نایژک

bronchiolitis /ˌbrɒŋkɪəˈlʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسـان یـان هـەوکردنی بۆریچـەی سـی؟، نایژەڵەئاوسێ ◊ التهاب نایژک

bronchitic /brɒŋˈkɪtɪk, US brɑːŋ-/ *adjective*
برۆنشیتی، تووشبوو بە برۆنشیت ◊ برونـشیتی، مبتلا بە برونشیت

bronchitic *adjective, noun*
سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە برۆنـشیتەوە هـەیـە ◊ وابستە بە برونشیت

bronchitis /brɒŋˈkaɪtɪs, US brɑːŋ-/ *noun*
برۆنشیت، ئاوسان یان هەوکردنی سی‌یەکان ◊ برونشیت

bronchocele /ˈbrɒŋkə(ʊ)siːl/ = goitre

bronchodilator /ˌbrɒŋkə(ʊ)dʌɪˈleɪtə/ *noun*
(پزشکی) خڕخڕاکەرەوێن، نەیژەرەوێن: دەرمانێ کە دەبێتەهۆی هەراوبوونەوەی bronchus ـەکان ◊ برونشودیلاتور

bronchopneumonia /ˌbrɒŋkə(ʊ)njuːˈməʊnɪə/ *noun*
(پزشکی) داگیرسان یان ئاوسانی سی‌یەکان، لە bronchi یان bronchiole ـەکانەوە پەیدا دەبن،

the Bronze Age *noun*
سەردەم یان قۆناخی مەفرەخی (سەردەمێ لە مێژوو لە نێوان سەردەمی بەردین Stone Age و سەردەمی ئاسن Iron Age کە خەڵک کەل‌وپەل یان چەک‌وچۆڵی مەفرەخی‌یان بەکاردێنا) ۞ عصر برنز

bronzed /brɒnzd, US brɑːnzd/ *adjective*
قاوەیی سووتاو، رەشتاڵە، سەوزە، رەش‌داگەڕاو ۞ برنزه

bronze medal *noun*
نیشان یان میدالی مەفرەخ (خەڵاتێکە بۆ کەسی سێیەم) ۞ مدال برنز

bronze medallist *noun*
هەڵگر یان وەرگری نیشان یان میدالی مەفرەخ ۞ برندەی مدال برنز

Bronze Star *noun*, also Bronze Star Medal
جۆرێ خەڵات یان نیشانی ئازایەتی ئەرتەشی ئەمریکا ۞ استار برنز

bronzewing *noun*
باڵمەفرەخی (جۆرێ کۆتری ئەوستراڵیایی [*Phaps chalcoptera* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ۞ نوعی کبوتر

broo /bruː/ *noun*
(سکاتلەند) نووسینگەی بیمەی کۆمەڵایەتی ۞ دفتر بیمەی اجتماعی

brooch /brəʊtʃ, US broutʃ/ *noun*
دەرزی (سەر) سنگ، سەرسنگە (خشڵێ بۆ جلی ژنان) ۞ گل سینه

brood /bruːd/ *noun, adjective*
1 بەرەڕاوکە، جووجەڵە پێکەوەبووەکان (یان پێکەوەهەڵهاتووەکان، خێزانی گەورەی جووجەڵەکان (بۆ گاڵتە) 2 دەستە، کۆمەڵ، گرووپە جۆر، چەشن 3 زاروزێچ یان فرزەند و منداڵانی خێزانێ 4 کرمۆکە یان لارفەکانی هەنگ یان هەنگەزاڵە (**broodless** *adj*؛ بنەڕەت: *brōd* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 جوجەهای همزاد، خانوادەی بزرگ جوجەها 2 گروه، نوع 3 بچەهای یک خانواده 4 لاور زنبور عسل یان زنبور

brooder *noun*
ماڵێکی گەرم بۆ هەڵێنانی جووجک و هتد ۞ برودر

brood hen *noun*, also brooding-hen
مریشکی دایکە، مریشکی بەکڕکەوتوو ۞ مرغ مادر

brooding /ˈbruːdɪŋ/ *adjective*
هەڕەشەیی‌یانە، ترسدار: *Ireland's brooding landscape* ۞ تهدیدآمیز

brood mare *noun*
(مێ) ئەسپێ کە رادەگیرێ بۆ جووت‌بون یا پەڕین، کەش ۞ مادیان تخم‌کشی

broody /ˈbruːdi/ *adjective* (broodier, broodiest)
1 بەکڕ، بەکڕک: *a broody hen* 2 لەبیروخەم‌دا، دڵتەنگ، کز، مات، خەمبار 3 (ژن) بە مەراقی و ئارەزووی منداڵەوە: *I reached the age of 27 and suddenly started to feel broody* (**broodily** /ˈbruːdili/ *adv*: دڵتەنگانە، خەمبارانە؛ **broodiness** /ˈbruːdinəs/ *n*: دڵتەنگی، کزی، خەمباری) ۞ 1 کُرچ 2 افسرده، سربەجیب 3 خواهان بچه

broody hen *noun*
مریشکی بەکڕ ۞ مرغ کرچ

brook /brʊk/ *noun*
جۆگە، جۆگاو، جۆبار، نیرە ۞ جویبار

brooklet /ˈbrʊklɪt/ *noun*
جۆگەلە، میزاو، لاجۆگە ۞ جویبار کوچک

brooklime /ˈbruːklaɪm/ *noun*
گیاتیراویی جۆگەاوان؟ [*Veronica beccabunga*] ۞ سیزاب جویباری

brook trout *noun*, also speckled trout
1 ماسی کەشینەی جۆگاو، کەشینەی خاڵ‌خاڵ، هی ئەمریکای باکووری [*Salvelinus fontinalis*] 2 = brown trout ۞ ماهی قزل‌آلای نهری

brookweed *noun*
گیاجۆگاوان [*Samolus valerandi*] ۞ علف جویباری

broom /bruːm/ *noun*
1 گ(ە)سک (دەسک‌درێژ)، جاڕوو 2 (رووەکناسی) دەوەنێکی کێوی بە گوڵی زەردەوە [*Cytisus scoparius*] و زۆر جۆری تر، ب.ت. توخمەکانی *Cytisus* و *Genista*] ۞ 1 جارو 2 بروم

broom cupboard *noun*
ژوورۆچکە، دیوی چکۆلە ۞ اتاق کوچک

broomrape *noun*
کەلە، کێرکەلەگا، جۆرێ گیای مشەخۆری بێ گەڵا، خۆیێ دەنووسێنێ بە رەگی گیای خانەخوێ‌وە [توخم *Orobanche*] ۞ گل جالیز

broomstick /ˈbruːmstɪk/ *noun*
دەسکەگسک، کلکەگزی، کلکەگەسک، دەسکی گەسک ۞ دستەی جارو

Bros /brɒs/ *also* Bros. = brothers

broth /brɒθ, US brɔːθ/ *noun, pl.* broths
1 سوپی تراو، ئاووگۆشت، شۆرباوگۆشت، گۆشتاو: ئاوێ کە گۆشت، ماسی، دانەوێڵە یان سەوزی تێ‌کراوە و لێنراوە 2 (بەکتریاناسی) مەڵبەند یان شوێنێکی پڕخۆراکی ئاوەکی بۆ چاندنی بەکتریاکان یان وردەزیندەوەرەکان microorganism ۞ 1 سوپ رقیق 2 بروت

brothel /ˈbrɒθl, US ˈbrɑːθl, ˈbrɔːθl/ *noun*

قاحبەخانە، حیزخانە (واتای خوی: پیاوی سووک، قاحبە) ۞ فاحشەخانە

brother /ˈbrʌðə(r)/ *noun, interjection*
n 1 برا، برادەر 2 برای ئایینی 3 ئەندامی کۆمەڵە یا کۆڕی برایەتی (کۆلێژ یان زانکۆ) 4 دۆستی گیانی *interj* (لە بانگکردندا) کاکە، برا
brotherly /ˈbrʌðəli, US -ðərli/ *adj* (brotherliness *n*) ۞ *n* 1 برادر 2 برادر مذهبی 3 عضو انجمن اخوت 4 رفیق صمیمی *interj* داداش

brotherhood /ˈbrʌðəhʊd, US -ðərh-/ *noun*
1 برایەتی 2 کۆمەڵە، کۆڕ، پەیوەندی برادەری ۞ 1 برادری 2 اخوت، انجمن

brother-in-law *noun*
1 ژنبرا 2 شووبرا، هێوەر 3 ئاوەڵزاوا، هاوریش، هەقلنگ ۞ 1 برادرزن 2 برادرشوهر 3 باجناق

brougham /ˈbru:əm/ *noun*
1 کالیسکەی چوارپێچکەی یەکئەسپە 2 جۆرێ ماشێنی بزوێنەدار (لە ناوی Lord *Brougham* کە ئەم جۆرە کالیسکەی داڕشت) ۞ بروارم

brought /brɔ:t/ = past and past participle of bring

brouhaha /ˈbru:hɑ:hɑ:/ *noun*
جەنجاڵی، شلووقی، هەراوهوریا، هەڵا، زەنازەنا، ئاژاوە، پشێوی: *the brouhaha over the photographs they printed* ۞ هیاهو، آشوب

brow /braʊ/ *noun*
1 برۆ 2 ناوچاوان، ئەنی، تەوێڵ 3 دەموچاو، چروچاو، دیم، روخسار 4 نووک، نووچکە، سەر، ژوور، تەوق (-browed *adj*) ۞ 1 ابرو 2 پیشانی، ناصیه 3 چهره، سر و سیما 4 سر، نوک

brow /braʊ/ *noun*
تەختەپردی پەرینەوە (یان سەکۆی دابەزین، کەشتی) ۞ پل راهرو

browbeat /ˈbraʊbi:t/ = past of browbeat

browbeaten[1] *adjective*
هەڕەشەلێکراو، ترساو، تۆقیو، ترسێنراو ۞ ترس‌خورده

browbeaten[2] /ˈbraʊbi:tn/ = past participle of browbeat

brown /braʊn/ *adjective, noun*
adj 1 قاوەیی، خورمایی: *leaves of various shades of brown* 2 پێستقاوەیی، رەشتاڵە، سەوزە *n* 1 جلوبەرگی قاوەیی 2 رەنگی قاوەیی یان خورمایی ۞ *adj* 1 قهوه‌ای 2 برنزه، دارای پوست برنزه، سیه‌چرده *n* 1 لباس قهوه‌ای 2 رنگ قهوه‌ای

brown ale *noun*
ئەیلی رەش یان قاوەیی (جۆرێ بیرە) ۞ ایل سیاه یا قهوه‌ای

brown algae *noun, pl.*
قەوزەی قاوەیی [پۆل Phaeophyceae] ۞ جلبک قهوه‌ای

brown bear *noun*
ورچی قاوەیی [*Ursus arctos*] ۞ خرس قهوه‌ای

brown belt *noun*
پشتێنە یا کەمەری قاوەیی (کاراتە، جۆدۆ و...) ۞ کمربند قهوه‌ای

Brown Betty *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکا) جۆرێ شیرینی کە لە هەویر، سەرتوێ،سێو، میوەی تر و ورکەنان دروست دەکرێ ۞ نوعی شیرینی

brown bread *noun*
نانی قاوەیی یان رەش (لە ئاردی سۆسدار) ۞ نان قهوه‌ای یا سیاه

brown coal = lignite

brown dwarf *noun*
(ئەستێرەوانی) گرگنەی قاوەیی: شتێ لە ئاسماندا لە نێوان هەسارەی زەبەلاح giant planet و ئەستێرەی چکۆلانە small star، باوەڕ وایە کە تیشکی ژێرسوور infrared لەخۆیەوە بداتە دەرێ ۞ کوتوله‌ی قهوه‌ای

browned-off *adjective*
ماندوو، شەکەت، بێزراو، ناهومێد، دڵسارد ۞ خسته، ذله، ناامید

brown-eyed Susan *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ coneflower ناوەندرەشی رۆژهەڵاتی ئەمریکای باکووری [*Rudbeckia triloba*] ۞ نوعی گیاه

brown fat *noun*, also brown adipose tissue
چەوری یان بەزی قاوەیی: جۆرێ شانەی بەزی زەردی قاوەییباو کە لە شیردەرە زستانخەوەکان (و ئاوڵەمەی مرۆڤ و بێچووە ساوا یان تازەبووەکان) کۆ دەبێتەوە، گەرما دەداتە دەرێ یان بەرهەم دێنێ ئەگەر بێتو لەش زۆر سەرما تێگەڕێ ۞ چربی قهوه‌ای

brown goods *noun, pl.*
کەلوپەل یا شتومەکی قاوەیی ۞ وسایل قهوه‌ای

brown-headed cowbird = cowbird

Brownian motion /ˈbraʊnɪən/ *noun*, also Brownian movement
(فیزیک) جووڵە یان بزاوتی براون یان براونیەن: بزاوتی رەمەکی پارچۆلکە وردبینییەکانی نێو شلە یان گازێ لە ئەنجامی بۆمباردمانی بەردەوامی گەردەکاندا (بیب لە ناوی Robert Brown (1773-1858)ی سکاتلەندی ۞ حرکت براونین

brownie /ˈbraʊni/ *noun*
1 برەونی، جنۆکەی قاوەیی چکۆلە یان رەشتاڵۆکە 2 (Brownie) ئەندام لە دەستەی پێشەنگایەتی کچان 3 کەیکی نوقڵی یان

چاکلێتی (بە کاکلەوە) ◊ 1 برونی 2 عضو در پیشاهنگی 3 کیک شکلاتی

brownie points *noun, pl.*
هاندان، ئافەرین پێوتن ◊ تشویق

Browning *noun*
1 شەستیرێکی خۆکاری بەناوفێنکەوەبوو 2 جۆرێ پێستۆڵی خۆکار (بنەڕەت: لە ناوی داڕێژەری ئەمریکایی John M. *Browning*) ◊ براونینگ

brownish /'braʊnɪʃ/ *adjective*
بۆرەلووک، قاوەیی‌باو، خورمایی‌باو، کەمێ قاوەیی، ئامال‌قاوەیی، سەوزە، رەشتالە ◊ نسبتاً قهوەای

brown lung = byssinosis

brownout *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکای باکووری) کەمێ تاریک‌کردن، نیوەتاریکاندن، تاریکاندنی نیوەچڵی؛ ماوەیێ کە لەودا هێزی کارەبایی کەم دەبێتەوە، ب.ت. هاتنەخوارەوە یان کەم‌بوونەوەی فۆڵتاژ تا بەرلە تاریکی blackout بگرێ ◊ تیرەسازی جزئی؛ برونوت

brown owl = tawny owl

brown paper *noun*
کاغزی پێچانەوە ◊ کاغذ بستەبندی

brown rat = norway rat

brown recluse spider *noun*
جالجالووکە لاتەریکە قاوەیی: جۆرێ جالجالووکەی قاوەیی کاڵ و یەکجار ژاراوی ئەمریکای باکووری، نیشانەیێکی ڤیۆلینی ئاسای رەشی لەسەر ناوچەی سەری هەیە [*Loxosceles reclusa*] ◊ نوعی عنکبوت

brown rice *noun*
برنجی قاوەیی، برنجی کەپەک‌دار ◊ برنج قهوەای

brown rot *noun*
1 جۆرێ نەخۆشی کەڕوویی (دەبێتە هۆی رەنگ‌گۆڕان و ژاکانی سێو، هەرمێ و میوەکانی تر) 2 جۆرێ نەخۆشی کەڕوویی دەبێتە هۆی نەرمی و قەڵەشینی تەختە ◊ براون روت

Brownshirt *noun*
کراس‌قاوەیی (= ئەندامی نیمچەلەشکری نازی، لە 1921دا لە لایەن هیتلێرەوە دامەزرا و 1934 سەرکوت کرا) ◊ براون‌شیرت

brownstone /'braʊnstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
1 بەردی قاوەیی یان سەوزە، ورکەبەردی قاوەیی 2 خانووبەرەی بەرووکار بەردی قاوەیی ◊ 1 ماسەسنگ قهوەای 2 برونستون

brown sugar *noun*
شەکری قاوەیی یان سوور (کەمێکی وەژێردرابێ) ◊ شکر سرخ

brown study *noun*
چوونەماڵ یان نوقمی خەم و بیرەوە، تێرامان ◊ تأمل عمیق

Brown Swiss *noun*
جۆرێ مانگای بەشیر و بەتاقەتی زلە و قاوەیی سویسی ◊ نوعی گاو

brown tree snake *noun*
مارەقاوەیی دارژی: جۆرێ ماری colubrid زۆر زلەی دارژی ژاراوی باکووری ئەوسترالیا، گینەی نوێ New Guinea دوورگەکانی سولۆمۆن Solomon Island [*Boiga irregularis*] ◊ نوعی مار

brown trout *noun, pl.* same
کەشینەی قاوەیی، ماسی‌یەخاتوونەی قاوەیی: کەشینەی ئاسایی رووبار و گۆمەکانی ئەورووپا [*Salmo trutta*] ◊ قزل‌آلای قهوەای

browny /'braʊni/ = brownish

browse /braʊz/ *noun*
1 لەوەڕین، چەرین 2 چڕبی، هەژگ، گەلاوێژ 3 پەرهەڵدانەوە، هەڵدانەوە، گەڕان (گەڕان بە دوای زانیاری‌یەکدا لەسەر کامپیوتێر) 4 گەڕان ◊ 1 چرا 2 شاخ‌وبرگ 3 عمل ورق‌زدن، تورق 4 گشت

browser /'braʊzə(r)/ *noun*
(کامپیوتێر) هەڵدەرەوە ◊ بروسر

brucellosis /ˌbru:sə'ləʊsɪs, US -loʊs-/ *noun, pl.* brucelloses
تەبی مالت (بەهۆی brucella تووش دەبێ) ◊ بروسیلوز، تب مالت

brucite /'bru:sʌɪt/ *noun*
جۆرێ کانی سپی، بۆر یان سەوزباو، لە هایدرۆکسایدی مەنیزیۆمی لەگەڵ ئاو تێکەڵ‌کراو پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ناوی کانی‌ناسی ئەمریکایی Archibald *Bruce*) ◊ بروسیت

bruin *noun*
ورچ، حرش، هرچ ◊ خرس

bruise /bru:z/ *noun*
1 شین‌بوونەوە، کەووبوون، رەش‌بوونەوە، خوێن‌تێزان: *to be* ◊ *cuts and bruises* 2 لکە، لەکە، شینکە (سەر میوە یان شانەیێکی رووەک plant tissue) ◊ 1 کبودی 2 لک

bruised /bru:zd/ *adjective*
شینەوەبوو، رەشەوەبوو، کەوو، کەوو بۆتەوە: *a bruised ego* ◊ *bruised fruit* ◊ کبود

bruiser /'bru:zə(r)/ *noun*
پیاوی شەڕانی، کەڵەگا، پیاوی بێ‌ڕەوشت یان بێ‌ماریفەت، کەرەپیاو ◊ گردن‌کلفت، مرد بی‌نزاکت

bruising /'bru:zɪŋ/ *noun, adjective*
n شینەوەبوویی، رەش‌بوونەوە، خوێن‌تێزان،

جێگای لێدان: *adj internal bruising* ناخۆش، تـــال، taxing، arduous ۞ *n* کبــــــــــودی، خونمردگی *adj* تلخ

bruit /bru:t/ *noun*

1 راپۆر، دەنگۆ، بەندوباو، قسەلۆک 2 (پزشکی) دەنگێکــی ئاناســایی کــە لــە stethoscope دەبیسرێ ۞ 1 گزارش، شایعه 2 برونیت

brumal *adjective*

زســتانی، زمـــانی، زڤــستانی، ئامــاژە یــان لــە زستاندا رووددا ۞ زمستانی

brumby /'brʌmbi/ *noun, pl.* brumbies

(لە ئەوسترالیا) ئەسپی سڵ ۞ اسب چموش

brume /bru:m/ *noun*

1 (ویژەیـــی) مـــژ، تـــەم، دومـــان، mist، fog 2 زستان، زمسان، زمـستان، زڤـستان (بنـەڕەت: لە فەرەنـسیـیەوە، لە *bruma* لاتین "زسـتان") ۞ 1 مه 2 زمستان

brumous /'bru:məs/ *adjective*

مژاوی، تەماوی، مژداگرتوو ۞ مه‌گرفته

brummagem /'brʌmədʒ(ə)m/ *adjective, noun*

adj 1 بـێنـرخ، هیچەکـە، بـێبایـەخ، سـووک، هەرزان 2 گزی، ساختە، بـەفروفێڵ، درۆ *n* شـتی ساختە یـان قەڵـب ۞ *adj* 1 بـیارزش، ارزان 2 جعلی، تقلبی *n* چیز تقلبی

Brummie /'brʌmi/ *noun, adjective,* also Brummy

n برامی (کەسێ لە شاری بیرمینگهامی بریتانیا)، *adj* سەربە بیرمینگهام، بیرمینگهامی بیرمینگهامی ۞ برامی

brunch /brʌntʃ/ *noun*

قاوەڵتوون، بەرقەندە ۞ ناهار صبحانه

brunet /brʌnt/ *adjective. fem.* brunette

1 سەوزە، رەشتاڵە 2 پیاوی رەشتاڵـە ۞ 1 سبزه 2 مرد سبزه

brunette /bru:'net/ *adjective*

ژنی سەوزە یان رەشتاڵە ۞ زن سبزه

Brunhild *noun,* also Brünnhilde or Brunhilde, German

برۆنهیلـت، برۆنهیلـد: شـاژنێ لـە ئـەفـسانەی ئەڵمانیدا کە لە لایەن زیگفریدەوە Siegfried بۆ گانتێر Gunther رفێنرا ۞ برونهیلت، برونهیلد

Brunizem *noun*

گلی قاوەیی چیمەنلان ۞ برونیزم

Brunswick stew *noun*

جـۆرێ چێـشت یـان شـۆرباوی سـەوزەوات و دووجۆر گۆشت (وەک مریـشک و سمۆرە) ۞ نوعی غذا

brunt /brʌnt/ *noun*

گوشـار، گـڤاشتن، بـار، قورسـایی، گرانـایی، سەنگی، گورز ۞ فشار، ضربه

bruschetta /brʊ'sketə/ *noun*

نـانی بـرژاوی ئیتالیـایی و خووسـێنراو لـە رۆنی زەیتووندا ۞ بروسکتا

brush[1] /brʌʃ/ *noun*

1 فلچە، برۆس، پـەرەمووچ 2 کلکی رێـوی 3 دەوەن، دارۆکـە، بێـشە، درەو، سـێرت، درک، جارەدەوەن، وشکەڵ، لقوپۆپی براو یان شـکاو، ورکـەدار، لقـی شـکاو یـا بـراو 4 شەڕوشـۆڕ، تێکهەڵـچوون، لێکـدان 5 سـڕین، فـلچەکاری، فلچەلێدان 6 (ئەوسترالیا) کچ یان ژنی لەبار ۞ 1 بُرس، فرچه، قلم‌مو 2 دم روباه 3 بوته، بیشه، بته، خار، بوته‌زار 4 درگیری 5 عمل تمیز کردن 6 زن یا دختر لوند

brush[2] /brʌʃ/ *noun*

پنجـک، بنجـک، بزار، بنتا، خەلـف: *a burush fire* ۞ پاجوش

brushed *adjective*

شانەکراو، برۆس‌کراو ۞ برس‌زده

brush-off *noun,* give somebody the brush-off

نەویـستن، بەرپـەرچدانـەوە، گـوێپێنـەدان، سـووکایەتی، بەهێندنـەگرتن، بـەهیچدانـان، باس‌نەکردن ۞ بی‌اعتنایی، توهین

brushtail *noun*

کلکفلچە(یی): marsupial یکـی شـەوگـەڕی پتـر دارنـشینی ئـەوسـترالیایی [*Trichosurus vulpecula* و جـۆرە پێـوەنـدیدارەکـان] ۞ براش‌تایل

brush-turkey *noun*

جۆرێ باڵندەی زلەی شێوەبۆقلە، هی نـوگینی [خێزان Megapodiidae: چەندین جـۆرن] ۞ نوعی پرنده

brush-up *noun*

1 رێکوپێککردنی دەموچاو یـان رواڵـەت، دەس‌پیاگێـڕان 2 پیاهاتنـەوە، دەورکردنـەوە، پیاچوونەوە ۞ 1 مرتب کردن ظاهر 2 مرور

brush wolf = coyote

brushwood /'brʌʃwʊd/ *noun*

وشکەڵ، ورکەدار، لقوپۆپی براو یان شـکاو ۞ شاخه‌ی شکسته یا بریده

brushwork /'brʌʃwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*

پەرەمووچکاری، شێوەی تایبەتی بەکارهێنانی فلچە یان پـەرەمووچ ۞ روش مخصوص کـاربرد قلم مو

brusque /bru:sk, brʊsk, US brʌsk/ *adjective*

1 بێڕەوشت، بێڕەوشتانە، بێماریفەت 2 بەپەلە، بێتاقـەت، بەهەشـتاو 3 تونـد، تونـد و کـتوپڕ (قسەکردن) ۞ 1 بی‌ادب 2 عجول 3 خشن

brusquely /bru:skli, brʊskli, US brʌskli/ *adverb*

به پەلە: *'What's your name?' he asked* ۞ با عجله *brusquely*

brusqueness /bruːsknəs, brʊsknəs, US brʌsknəs/ *noun*
پەلە، توندی ۞ عجله، شدت

brussels sprout /ˌbrʌslz ˈspraʊt/ *noun*, also Brussel sprout
کەلەمە دوگمە، کەلەمفندقی، کەلەمی راسیلی، کەلەمی بروکسیلی، خێزانی mustard [*Brassica oleracea gemmifera*] ۞ کلم فندقی

brutal /ˈbruːtl/ *adjective*
1 درندە، هۆڤ، بێبەزەیی، نەپارێز، دلڕەق، گیانەوەرخوو، دلڕەش، توندوتیژ، زۆردار، زاڵم، بەزەبروزەنگ: *a brutal and repressive regime* ◊ *a -al attack/murder/ripe/killing* 2 دڕندانە، بێبەزەییانە 3 ناخۆش، تاڵ: *the brutal truth* ◊ *a brutal mistake* ۞ 1 وحشی، سبع، حیوانی 2 وحشیانە، بیرحمانە 3 طاقتفرسا، ناخوشایند

brutalism /ˈbruːtəlɪzəm/ *noun*
دڕندایەتی، دڕندەیی، هۆڤیگەری، نەپارێزی، دلڕەقی، توندوتیژی، ستەم، زوڵم، زۆرداری، زەبروزەنگ، بێبەزەییەتی ۞ قساوت، سبعیت، ظلم، خشونت، بیرحمی، ددمنشی

brutalist /ˈbruːtəlɪst/ *noun, adjective*
n کەسێکی دڕندە یان هۆڤ، مرۆی توندوتیژ *adj* زۆردارانە، بێبەزەییانە ۞ *n* آدم سبع یا خشن *adj* با بیرحمی

brutality /bruːˈtæləti/ *noun, pl.* brutalities
دڕندایەتی، دڕندەیی، هۆڤیگەری، نەپارێزی، دلڕەقی، توندوتیژی، ستەم، زوڵم، زۆرداری، زەبروزەنگ، گیانەوەرخوویی، دڕندەڕەفتاری: *the brutalities of war* ۞ قساوت، سبعیت، ظلم، خشونت، بیرحمی، ددمنشی

brutalization *noun*
دڕندایەتی، دڕندەخوویی، گیانەوەرخوویی، کردنەدڕندە ۞ جانورخویی، ددمنشی، حیوان صفت نمودن

brutally /-təli/ *adverb*
بێبەزەییانە، دڕندانە: *He was brutally assaulted* ۞ بیرحمانە

brute /bruːt/ *adjective, noun*
adj 1 دڕندە، گیانەوەرخوو، گیانەوەری، بێبەزەیی، نامرۆڤانە، هۆڤ: *the ways of the brute world* 2 جەستەیی، لەشی 3 تینەگەیشتوو 4 شەهوانی 5 بنچینەیی، سادە و ناخۆش *n* 1 گیانەوەر، گیانلەبەر (زلە و دڕ)، مرۆڤ یان گیانەوەری دڕندە، دڕندە، کێوی 2 گیانەوەری بێزمان ۞ *adj* 1 وحشی، حیوانی، بیرحم 2 جسمانی، بدنی 3 فاقد شعور 4 شهوانی 5 بنیادی، سادە و ناخوشایند *n* 1 حیوان 2 حیوان زبانبستە

brutish /ˈbruːtɪʃ/ *adjective*
1 گیانەوەرئاسا، دڕندە، توندوتیژ: *lived a short and brutish life as a slave* 2 تینەگەیشتوو، نەفام، گەوج ۞ 1 حیوانوار، خشن 2 فاقد شعور

brutishly /ˈbruːtɪʃli/ *adverb*
توندوتیژانە، بە توندوتیژی ۞ بە طور خشن

brutishness /ˈbruːtɪʃnəs/ *noun*
توندوتیژی، دڕی، دڕندەیی، گیانەوەرئاسایی ۞ خشونت، حیوانواری

bruxism /ˈbrʌksɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) ددانەچیڕ، ددانەکیرە (لە خەوا) ۞ بروکسیسم

Brylcreem /ˈbrɪlkriːm/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) کریمی موو یان سەر (هی پیاوان) ۞ کرم مو

Brynhild *noun*, Old Norse *Brynhildr*
برینهیلد: Valkyrieێ کە لە لایەن زیگفریدەوە لە خەوی جادوویی یان تەلەسمکراوەوە هەڵدەستێ ۞ برینهیلد

bryological *adjective*
سەربە قەوزەناسی، کەژاوناسییانە ۞ خزەشناختی

bryologist *noun*
قەوزەناس، کەژاوناس ۞ خزەشناس

bryology /brʌɪˈɒlədʒi/ *noun*
قەوزەناسی، کەژاوناسی ۞ خزەشناسی

bryony /ˈbrʌɪəni/ *noun, pl.* bryonies
جۆرێ گیای بەرسووری هەڵچوو [*Bryonia dioica* (هی سپی) و *Tamus communis* (هی رەش)] ۞ نوعی گیاه

Bryophyta /ˌbrʌɪə(ʊ)ˈfʌɪtə/ *noun, pl.*
قەوزەگیاکان (moss و liverwort دادەگرێ) ۞ بریوفیتا

bryophyte *noun*
گیای قەوزەیی، قەوزەگیا(یی) ۞ بریوفیت

Bryozoa /ˌbrʌɪəˈzəʊə/ *noun, pl.*
قەوزەئاژەڵەکان، قەوزاژەڵەکان، گیانەوەرانی قەوزەیی ۞ بریوزوآ

bryozoan *adjective, noun*
قەوزەئاژەڵ، قەوزاژەڵ، گیانەوەری قەوزەیی ۞ بریوزوآن

Brythonic /brɪˈθɒnɪk/ *noun, adjective*, also Brittonic
n کۆمەڵی باشووری زمانە سێلتییەکان، کە بریتین لە: Welsh، Cornish و Breton *adj* سەربەو زمانانە ۞ بریتونیک

BS /ˌbiː ˈes/ *abbreviation* British Standard
ئەنیستیتوی ستاندارد یان پێوانەی بریتانیا ۞ مؤسسەی استاندارد بریتانیا

B.S. /ˌbiː ˈes/ *abbreviation* Bachelor of Science

B.Sc. /ˌbi: es 'si:/ *abbreviation* Bachelor of Science

BSE /ˌbi: es 'i:/ *abbreviation* bovine spongiform encephalopathy (mad cow disease)
نەخۆشی هاری یان شێتی گایی (نەخۆشی‌یەکی مێشکی ولاخە کە دەداتە nervous system و پێی دەمرێ) ◌ بیماری جنون گاوی

BSI /ˌbi: es 'aɪ/ *abbreviation* British Standard Inistitute
ئەنیستیتۆی ستاندارد یان پێوانەی بریتانیا ◌ مؤسسەی استاندارد بریتانیا

B-side *noun*
(موسیقا) بەری دووەم، پشتەوە ◌ روی دوم

BST /ˌbi: es 'ti:/ *abbreviation* British Summer Time

Bt. *abbreviation* Baronet

BTEC *abbreviation* Business and Technician Education Councel

Bthu *abbreviation* British thermal unit

Btu = Bthu

bubble /'bʌbl/ *noun*
1 بلق، تۆقلە، پۆرگاو، قولپ، پەقزک، هەک، بلقەبلق، کولەکوڵ، قولتەقول: - *champagne* 2 خەیاڵی پڕوپووچ *a -ble of oxygen* ◊ *bles* ◌ 1 حباب، قل‌قل، غلغل 2 اندیشەی واهی

bubble and squeak *noun*
چێشت یا خۆراکی کەلەم و پەتاتە ◌ غذای کلم و سیب‌زمینی

bubble bath *noun*
گەرماو یان حەمامی تۆقلە ◌ حمام حباب

bubble chamber *noun*
(فیزیک) ژووری تۆقلە ◌ اتاقک حباب

bubblegum /'bʌblgʌm/ *noun*
بنێشتی تۆقلەدار یان تۆقلەهەڵدەر ◌ آدامس بادکنکی

bubblehead *adjective*
(نافەرمی) کەسێکی گەوج ◌ آدم احمق

bubblejet printer *noun*
جۆرێ چاپ‌گەری جەوهەری ◌ نوعی چاپ‌گر

bubbly /'bʌbli/ *adjective* (bubblier, bubbliest), *noun*, also champagne
adj 1 تۆقلاوی، پڕتۆقلە، بلقەبلق، هەڵقوڵیو: *effervescent* 2 پڕجموجۆڵ، هەڵسوور، لەجۆش، بەگوڕ 3 تۆقلەیی *n* (نافەرمی) شامپاین ◌ *adj* 1 پرحباب 2 پرتحرک، پرجوش و خروش 3 حباب‌مانند *n* شامپاین

bubinga /bju:'bɪŋgə/ *noun*
جۆرێ داری قاوەیی سوورباوی گەرمێنانی ئەفریکا ◌ نوعی چوب

bubo /'bju:bəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* buboes
(پزشکی) سندان، خەیارە، خەیارۆک، بیووبۆ ◌ خیارک

bubonic /bju:'bɒnɪk/ *adjective*
(پزشکی) سەربە سندان، سەربە خەیارە، پێوەندی بە سندانەوە هەیە ◌ وابستە خیارک

bubonic plague /bju:ˌbɒnɪk 'pleɪg, US -ˌbɑ:nɪk/ *noun*
پەتا یان تاعوونی خەیارە ◌ طاعون خیارکی

buccal /'bʌk(ə)l/ *adjective*
دەمی، زاری، گوپی، کولمەیی، ڕوومەتی، سەربە ڕوومەت یان دەم: *the buccal cavity* ◌ وابستە بە دهان یا گونە (buccally *adv*)

buccaneer /bʌkə'nɪə(r), US -'nɪr/ *noun*
1 (مێژوویی) مەترسی‌کار، ریسک‌کار 2 دەریاگر، دز یان چەتەی دەریایی (ب.ت. لە کارائیب) ◌ 1 مخاطرەجو 2 دزد دریایی

buccaneering /ˌbʌkə'nɪərɪŋ, US -'nɪrɪŋ/ *adjective*
مەترسی‌کار، نەترس، ئازا، بێ‌باک، بێ‌ئەندێش ◌ مخاطرەجو، بی‌پروا

buccinal /ˌbʌkə'nɪ(r)/ *adjective*
شەیپووری ◌ وابستە بە بوکسیناتور، شیپوری

buccinator /'bʌksɪneɪtə/ *noun*
(توێکاری) ماسوولکەی شەیپووری، ماسوولکەی تەخت و تەنکی thin broad muscle دیوارەی چەناگە ◌ بوکسیناتور

bucentaur *noun*
گامرۆ، گامێر (بوونەوەرێکی ئەفسانەیی نیوەگا و نیوەمرۆڤ) ◌ بوسنتور

bucranium *noun*
(بیناسازی) کەللەگایی، کەللەگاوی ◌ کلەگاوی

buchu /'bʌku:/ *noun*
1 جۆرێ دەوەنی heather ئاسای ئەفریکای باشووری، لەبەر عەتری ڕۆن یان وەک گیای جوانی دەکرێ [*Agathosma betulina* و جۆرەکانی تر] 2 دەرمانی ڕەوانی میز لە گەڵای ئەو دەوەنە ◌ باکو

buck[1] /bʌk/ *noun*
1 گاکێوی، (نێرە)گاکێوی، کەڵ، نێراسک، ئافوور، ئافۆر 2 کەروێشکی نێر 3 ئاسک 4 لێپرسراوێتی، بەرپرسایەتی 5 شەقە، چێوشەق، ئەسپەدارین ◌ 1 گوزن نر 2 خرگوش نر 3 آهو 4 مسؤلیت 5 خرک

buck[2] /bʌk/ *noun*
1 (لە ئەمریکا، ئەوسترالیا، نیوزیلەند و هتد) دۆلار 2 (لە هیند) ڕووپیە 3 (لە ئەفریکای باشووری) ڕاند ◌ 1 دلار 2 روپیە 3 راند

buckaroo /ˌbʌkə'ru:/ = cowboy

buckboard *noun*
جۆرێ کالیسکەی چوارپێچکە (یان

چوارچەرخە)ی ئەسپ‌کێش ◌ نوعی کالسکە

bucked *adjectived*
بەکەیف، خۆشحاڵ، بەنەشە، دڵخۆش، شاد ◌ شاد و خرم

bucket /'bʌkɪt/ *noun*
1 سەتڵ، مەڕدۆش، مانگادۆش، دۆڵ، دۆلکە، دۆلکە، دۆلچە، ئاڤدانک، پەقرەچ 2 (buckets، نافەرمی) بڕێکی یەکجار زۆری ئاو ◌ 1 سطل 2 (در جمع) مقدار زیاد آب

bucketful /-fʊl/ *noun, pl.* bucketfuls
پڕمانگادۆشێ، سەتڵێ، دۆلکەیێ، پڕ سەتڵێ ◌ بە اندازەی یک سطل

bucket seat *noun*
کورسیی تاکەکەسی (ب.ت. لە ماشێن‌دا) ◌ صندلی یک نفرە

bucket shop *noun*
شوێن یان ئاژانسی فرۆشتنی بلیتە هەرزانەکانی فڕۆکە ◌ بوکت شاپ

buckeye *noun*
1 دار یان دەوەنێکی ئەمریکایی سەربە horse chestnut [تۆخم *Aesculus*: چەندین جۆرن] 2 جۆرێ پەپوولەی دنیای تازە بە ڕەنگی قاوەیی یا پرتەقاڵی [*Junonia coenia*] 3 (Buckeye) ڕەسەنی هەرێم یان ئەیالەتی Ohio ◌ بوکی

buck fever *noun*
هەرا و قرپوی ڕاوچی تازەکار بۆ دیتنی یەکەم نێچیر ◌ بوک فور

buckhorn *noun*
شاخی گاکێوی، بۆ دەسکی چەقۆ یان سێرەی چەک ◌ بوکهورن

buckhound *noun*
تاجی، تاژی، سەگی ڕاوی ◌ تازی، سگ شکاری

Buckingham Palace /ˌbʌkɪŋəm 'pæləs/ *noun*
1 ماڵی فەرمی خێزانی پاتشایی بریتانیا لە لەندەن 2 خێزانی پاتشایی بریتانیا ◌ بوکینگهام پالاس

buckle /'bʌkl/ *noun*
1 ئاوزوونە، ئاغزۆنە، ئاوزوونگە، ئاوزینە، پزیم، سێر، بەرەزمانە، بەلەزوانە، قولاپ 2 لاری، خواری، بادران، پێچ‌خواردن، چەمانەوە، داهاتنەوە، گەڕان (buckled *adj*: بەئاغزۆنە، ئاغزۆنەدار، پزیم‌دار، ئاوزوونگەدار، ئاوزینەدار، ئاوزوونەڕێز) ◌ 1 سگک، قلاب 2 خمش، کجی، تاب

buckler /'bʌklə(r)/ *noun*
(مێژوویی) قەڵغان، مەتاڵ، سپەر (بنەڕەت: لە *(escu) bocler* فەرەنسی کۆن، واتا "(قەڵغان) (shield) with a لەگەڵ سنگ یان گۆپکە boss") ◌ سپر

buckler fern *noun*
فێرنەقەڵغانە [*Dryopteris dilatata* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی سرخس

buckminsterfullerene /ˌbʌkmɪnstə'fʊləriːn/ *noun*
(کیمیا) شێوەی فولێرین کە شەست گەردیلەی کاربۆنی هەیە (بڕوانە fullerene، لە ناوی داڕێژەر و ئارکیتێکتی ئەمریکایی Richard *Buckminster Fuller*) ◌ بوکمینسترفولرین

buck naked *adjective*
(نافەرمی، ئەمریکا) ڕووت و قووت ◌ لخت

buckpasser *noun*
کەسێ لەبەر بەرپرسایەتی دەردەچێ، لەمل‌خۆنەخستوو ◌ مسؤلیت‌گریز

buckpassing *noun*
لەسەرخۆکردنەوە، لەمل‌خۆنەخستن، لەمل‌خۆدامالین، لەبەردەرچوون، بەئەستۆوەنەگرتن ◌ مسؤلیت‌گریزی

buckra /'bʌkrə/ *noun, pl.* same or buckras
(سوورپێستەکان، سووکانە) پیاوی سپی‌پێست ◌ مرد سفیدپوست

buckram /'bʌkrəm/ *noun*
پارچەی جزوبەند، پارچەی تێگرتن (کتێب) ◌ پارچەی صحافی

Buck's Fizz *noun*, also mimosa
(بریتانیا) شامپاین یان مەی هەلچووی سپی، لەگەڵ ئاوی پرتەقاڵ وەک کوکتایلێ تێکەڵ دەکرێ ◌ بوکز فیز

buckshee /bʌk'ʃiː, US 'bʌkʃiː/ *adjective, adverb*
(نافەرمی، بریتانیا) بەلاش، خۆڕایی، بێ‌پارە؛ gratuity ،windfall ◌ مجانی

buckshot /'bʌkʃɒt, US -ʃɑːt/ *noun*
ساچمەی گاکێوی، ساچمەزلە ◌ چارپارە

buckskin /'bʌkskɪn/ *noun, adjective*
n 1 تیماج، تیماج، چەرمی ئاسک، کەوڵی ئاسک و بزن 2 (buckskins) پێلاو و بەرگی لە تیماج *adj* تیماجی ◌ *n* 1 تیماج 2 (در جمع) کفش و لباس تیماجی *adj* تیماجی

buckthorn *noun*
دەوەنێکی دڕکاوی کە بەرێکی ڕەش دەگرێ و هێندێ لەوان لە بواری پزشکیدا بەکاردێنرێ، سنجووەتاڵە؟ [*Rhamnus cathartica* و جۆرەکانی تر] ◌ بوک‌تورن، خولان

bucktooth *noun*
ددان‌کەرویشکی، ددان‌هاتووەپێش، ددان‌دەرپەڕیو، ددان‌لەپێش، ددان‌پێش‌هاتوو ◌ دندان خرگوشی

bucktoothed *adjective*
ددان‌کەرویشکی، ددان‌هاتووەپێش ◌ دارای دندان‌های خرگوشی

buckwheat /'bʌkwiːt/ *noun*
گەنمەڕەشە [*Fagopyrum esculentum*] ◌ گندم گاوی

buckwheat flour *noun*

ئاردی گەنمەرەشە ◌ آرد گندم گاوی

bucolic /bjuːˈkɒlɪk, US -ˈkɑːlɪk/ *adjective, noun,* also pastoral

adj 1 لادێیی، دێهاتی، دێیی 2 سەربە ژیانی لادێیی 3 شوانی *n* 1 هەڵبەستی شوانی، شوان 2 جووتیار، وەرزێر 4 شوان ◌ *adj* 1 روستایی 2 وابسته به زندگی روستایی 3 چوپانی *n* 1 شعر شبانی 2 دهقان 3 چوپان

bucolically /bjuːˈkɒlɪkli, US -ˈkɑːlɪkli/ *adverb*

لادێیانە، دێهاتی‌یانە ◌ روستایی‌وار

bucolics *noun, pl.*

هەڵبەست لەباری ژیانی لادێیی‌یەوە ◌ شعر دربارەی زندگی روستایی

bud[1] /bʌd/ *noun*

1 چرۆ، گۆپکە، گوپیتە، تووز، خونچە، غونچە، چم، سۆلینە، شکوفە، فنچقە: *the first buds appearing in spring* 2 (زیندەناسی) زیادی یا وەچێ outgrowth لە زیندەوەرێ organism کە جیا دەبێتەوە تا ئەندامێکی نارەگەزی یان زاوێی asexually جیا و نوێ پێکبێنێ 3 (گیانەوەرناسی) لاقێکی سەرەتایی rudimentary یان appendage تری گیانەوەرێ کە هێشتا تەواو هەڵی نەداوە ◌ 1 غنچه، جوانه 2 و 3 بود

bud[2] *interjection*

کاکە! برا! (لە هەراڵی‌کردندا) ◌ داداش

bud[3] = buddy

Buddha /ˈbʊdə/ *noun*

بودا، پەیکەر یان ئەدگار (وێنە)ی بودا (563؟–483؟ پێش‌زایین) ◌ بودا، تندیس یا شمایل بودا

Buddhism /ˈbʊdɪzəm/ *noun*

بودایزم، بوداباوەری (= دین یان فەلسەفەیێکی بەربڵاوی ئاسیایی لەسەر بنچینەی فیلسووفی هیندی باکووری Gautama Siddartha یا Buddha رۆنراوە) ◌ آیین بودایی

Buddhist /ˈbʊdɪst/ *noun, adjective*

n بودایی، بوداباوەر *adj* بودائیستی ◌ *n* بودایی *adj* بودایيستی

Buddhistic *adjective*

بودائیستی ◌ بودایيستی

budding /ˈbʌdɪŋ/ *adjective*

ساوا، کۆرپە، تازەکوورە، تازەپشکوتوو ◌ نوپا

buddle /ˈbʌdl/ *noun*

تەشت(ی پەل، بۆ تیاشواردنی کانی خاو) ◌ لاوک

buddleia /ˈbʌdlɪə/ *noun*

جۆرێ دەوەنی گوڵ سپی یان زەرد [*Buddleia davidii* (butterfly bush) و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی بوته

buddy /ˈbʌdi/ *noun, pl.* buddies

1 کاکە (بۆ هەراڵی‌کردن لە کەسێ) 2 دۆست، هاورێ، هەڤاڵ، companion ◌ 1 داداش 2 رفیق

budgerigar /ˈbʌdʒərigɑː(r)/ *noun*

تووتی ئەوسترالیایی، جۆرێ parakeet ئەوسترالیایی چکۆلەی مێگەلژی gregarious [*Melopsittacus undulatus*] ◌ مرغ عشق

budget /ˈbʌdʒɪt/ *noun, adjective*

n 1 دراونامە، بودجە، حیسابی داهات و خەرج، تێچوون: *a monthly/an annual/a family budget* ◊ *an advertising budget of $2 million* ◊ *a big-budget movie* ◊ *budget cuts* 2 جانتا یان کیفی چەرمی، هەروەها ئەو شتانەی کەوا تیایەتی *adj* هەرزان، *n* 1 ◌ *a budget flight/hotel* :inexpensive بودجه، هزینه 2 کیسەی چرمی *adj* ارزان

budget account *noun*

حساب یا هەژماری دراونامە ◌ حساب بودجه‌ای

budgetary /ˈbʌdʒɪtəri, US -teri/ *adjective*

دراونامەیی، سەربە یان پێوەندی بە بودجەوە هەیە، بودجەیی: *budgetary policies/reform* ◊ *-etary control* ◌ بودجه‌ای، وابسته به بودجه

budget data *noun*

زانیاری دراونامە یان بودجە ◌ اطلاعات بودجه

budgeteer *noun*

دراونامەدانەر، بودجەدانەر ◌ واضع بودجه

budgeting /ˈbʌdʒɪtɪŋ/ *noun*

دراونامەدانان، رێکخستنی بودجە ◌ تنظیم بودجه

budget line *noun*

هێڵی دراونامە یان بودجە ◌ خط بودجه

budget surplus *noun*

زیدەبایی دراونامە یان بودجە ◌ مازاد بودجه

budgie /ˈbʌdʒi/ = budgerigar

budworm *noun*

کرمی خونچە یان غونچە، کرمی چرۆ (پروانە tobacco budworm و spruce budworm) ◌ کرم غنچه

buff[1] /bʌf/ *noun, adjective*

n 1 کەوڵ یان پێستی گامێش 2 رەنگی زەردی پرتەقاڵی، رەنگی زەردی تەڵخ یان ئێل *adj* زەردی ئامال قاوەیی ◌ *n* 1 چرم گاومیش 2 رنگ نخودی *adj* نخودی

buff[2] /bʌf/ *noun*

بەپەرۆش، تامەزرۆ، هۆگر، لایەنگر ◌ مشتاق، طرفدار، هواخواه

buffalo /ˈbʌfələʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* same or buffaloes

گامێش، ماداک، مادەک، مانگ [*Synceros caffer* و توخمی *Bubalus* (هیند و باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا، چوار جۆرن)] ◌ گاومیش

buffalo fish *noun*

گـامێش‌ماسـی (لـج‌ئـەسـتوور و هـێـی ئـاوە شـیرینەکـانی ئـەمریکای بـاکووری [تـوخم *Ictiobus*: چەندین جۆرن]) ◌ نوعی ماهی

buffalo grass *noun*
1 گیاگامێش؟: گیـایێکی خـشۆکی دەشـتەکانی ئەمریکای باکووری [*Buchloe dactyloides*] 2 جـــۆرێ گیـــای ئەوســـترالیا و نیوزیلەنـــد [*Stenotaphrum secundatum*] ◌ نوعی گیاه

buffer[1] /ˈbʌfə(r)/ *noun*
1 زەربەگیرەوە، زەبرگر، کوتبەند، کوت‌گیر، لێدانگر، پارێزە، زەربەخۆر، جیاکەرەوە، ناوبرە، نێوانگر، پارێزەک 2 بافێر، کوت‌بەند، کوت‌گیر، (هەروەها buffer solution) گیراوەی کوت‌بەند یـان کـوت‌گـیر یـان بـافێر: گـیراوەیـێ کـە بەرهەڵـستی گۆڕان لە pH دەکا کاتێ ترشەڵۆک یان ئەلکالی پێی زیاد دەکرێ 3 = buffer state (buffered *adj*) ◌ 1 ضربەگیر، حائل، میانگیر 2 بافر، محلول بافر

buffer[2] /ˈbʌfə(r)/ *noun*
(نافەرمی) مرۆی لێنەوەشاو یا ساویلکە، خەرەفاو (ب.ت. پیر) ◌ آدم بی‌کفایت یا سادە، خرفت

buffer solution *noun*
گیراوەی بافێر، گیراوەی کوت‌بەند یان کوت‌گیر ◌ محلول بافر

buffer state *noun*
ولاتی بەربەستە (یـان بـێ‌لایـەن لـە نێـوان دوو ولاتی بەهێزدا)، ولاتی نێوانگر ◌ کشور حائل

buffer zone *noun*
ناوچەی بێ‌لایەن (نێوان دوو ولات) ◌ منطقـەی بی‌طرف

buffet[1] /ˈbʊfeɪ, ˈbʌfeɪ, US bəˈfeɪ/ *noun*
بووفە، واگۆنی بووفە، دۆلاب، قەفەسـە ◌ بوفـە، واگن بوفە، قفسە

buffet[2] /ˈbʌfɪt/ *noun*
لێدان، پیاکێشان، سـیخورمە، مـستەکۆلە، کـولم، تقورچ، جەزرەبە، مشت ◌ ضربە، سقلمە، مشت

buffet[3] /ˈbʌfɪt/ *noun*
(لـە سـکاتلەند) کورسـی یـان بالـنج hassockی نزم ◌ بافت

buffet car /ˈbʊfeɪ kɑː(r), ˈbʌfeɪ, US bəˈfeɪ/ *noun*, also -et sideboard
واگۆنی بووفە ◌ واگن بوفە

buffing wheel *noun*
چەرخی سماتە یان پەرداخ ◌ چرخ سنبادە

buffeting /ˈbʌfɪtɪŋ/ *adjective, noun*
adj توند *n* 1 پیاکێشان 2 لەرینەوەیەکی نارێک لە بەشێ لە فڕۆکە لەبەر خراپی بارودۆخی هەوا ◌ *adj* شدید *n* 1 کوبش 2 بافتینگ

buff leather *noun*
چەرم یان پێـستەی گامێش ◌ چرم گاومیش

bufflehead /ˈbʌf(ə)lhɛd/ *noun*
سەرگامێشە (جۆرێ مراوی چکۆلە، پێوەندی بە goldeneyeـەوە هەیە [*Bucephala albeola*]) ◌ نوعی مرغابی

buffo /ˈbʊfəʊ/ *noun* (*pl.* buffos), *adjective*
n بەشـێکی بـەرمی یـان کۆمیـک لـە ئـۆپێرای ئیتالیایی‌دا *adj* سەربە ئۆپێرای کۆمیکی ئیتالیایی ◌ بوفو

buffoon /bəˈfuːn/ *noun*
تەڵخەک، گاڵتەچی، گۆسارتمە، کۆسە، تیتاڵباز ◌ دلقک، لودە

buffoonery / bəˈfuːnəri/ *noun*
گەپجاری، گاڵـتەجاری، تیتاڵبازی ◌ لـودگی، مسخرگی

buff wheel *noun*
چەرخی سماتە یان پەرداخ ◌ چرخ سنبادە

bug /bʌg/ *noun*
1 (مێروناسی) جانەوەر، ئاخۆرە؟، جووجە، سن (aphid ـەکان، leafhopper ـەکان، cicada و زۆر مێـــرووی تـــر دەگرێتـــەوە [دەســـتە Hemiptera]) 2 بەچکـەمێروو، مێرووچکـە 3 (نافـەرمی) هـەر مێروویێکـی ورد 4 میکـرۆب، ڤایرۆس، هـەر جانـەوەرێکی ورد، زینـدەوەری زیانـاوی، نەخۆشـی ڤایرۆسـی یـا میکـرۆبی، نـەخۆشـی‌یێ کـە بـەهـۆی وردەزیندەوەرێکەوە تووش دەبێ 5 کێشە، گیر، ئیرۆر، گرفت (ب.ت. کامپیوتێر) 6 میکرۆفۆنی (چکۆلە) شاراوە (بۆ مەبەسـتی سـیخوڕی و تۆمـارکردنی دەنـگ): 7 *They planted a bug in his hotel room* *the travel bug* : (نافەرمی) تامەزرۆیی، تاسە ◌ 1 سـاس 2 (عامیانە) هر حشرەای ریز 3 حشرەی کوچک 4 میکروب، ویروس، بیماری ویروسـی یـا میکروبی 5 اشکال، نقص 6 باگ 7 اشتیاق

bugaboo /ˈbʌgəbuː/ *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکا) دێو، دەعبا ◌ غول

bugbane *noun*
(رووەک‌ناسی) گاوکەکوژە؟: جۆرێ گیـای درێژ بە هێشووە گوڵی زەرد و کرێمی‌یەوە و گەڵاکانی شێوەی سەرەخسێ دەدەن، جاران بۆ دەرکردنی یـان فـەوتاندنی گـاوک و جووجـەی سـەرجێی بـەکـاردێترا [*Cimifuga foetida* و جـۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی گیاه

bugbear /ˈbʌgbeə(r), US -ber/ *noun*
مایەی نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، دڵەڕاوکە، بێزاری و ترس: *Inflation is the government's main bugbear* ◌ مایەی دلواپسی، انزجار و هراس

bug-eyed *adjective*
چاوزەق، چاوبۆق، چاودەرپەڕیو، چاوهەڵماسیو ◌ چشم‌ورقلمبیدە

bugger[1] /ˈbʌgə(r)/ *noun*
1 نێربـاز (sodomite) 2 کـەسـێکی هـیچ یـان قێزەون 3 بارگین ◌ 1 لواطکـار 2 آدم نـاچیز یـا

نفرت‌انگیز 3 یابو

bugger[2] /'bʌɡə(r)/ *interjection*
تف، ئەهـ ◌ تف، اه

bugger all *noun*
هیچ شتێ :nothing *There's bugger all on TV tonight* ◌ هیچ‌چیز

buggered /'bʌɡəd, US -ɡərd/ *adjective*, be buggered
خراپ‌بوو، تیاچوو، پەک‌کەوتوو، شر، ماندوو، شەکەت، لەپێ‌کەوتوو: *Oh no, the TV's buggered* ◌ نابودشده، خسته

buggery /'bʌɡəri/ *noun*
نێربازی، کاری سێکس لە دواوە، sodomy ◌ لواط، وطی دُبر

bugging devices *noun*
ئامێر یان دەزگاکانی گوێ‌هەڵخستن ◌ وسایل استراق سمع

buggy[1] /'bʌɡi/ *noun*
1 (مێژوویی) کالیسکەی یەک‌ئەسپە 2 کالیسکەی قەدکراوی منال، کالیسکەی منال ◌ بوگی

buggy[2] /'bʌɡi/ *noun*
1 داوەشاو لەبەر مێروو، مێرووتێداو 2 شێت ◌ 1 دارای حشره 2 دیوانه

bughouse *noun*
(نافەرمی) شێت‌خانە، نەخۆش‌خانەی شێتان ◌ تیمارستان

bugle[1] /'bju:ɡl/ *noun*
(هەروەها bugle-horn) شەیپوور، بوری ◌ شیپور

bugle[2] /'bju:ɡl/ *noun*
جۆرێ گیای خشۆک، بە گوڵی شینەوە لەسەر لاسکێکی راست [Ajuga reptans و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی گیاه

bugle[3] /'bju:ɡl/ *noun*
جۆرێ مووروویی لوولەئاسا بۆ سەر کراس ◌ بوگل

bugler /'bju:ɡlə(r)/ *noun*
شەیپوورژەن، شەیپوورچی، بوریژەن ◌ شیپورچی

bugleweed = bugle 2

bugloss /'bju:ɡlɒs/ *noun*, also Italian bugloss
گوزروان، گوزروانە، گوڵ‌گاوەزوان، گادمە، زمانەگا، گاوزبان، مژمژە، مزمزۆک، بن‌گوزروان [Anchusa arvensis و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە buglosse فەرەنسی کۆن یان لە buglossus لاتینی، لە bouglōssos یۆنانی "گازمان" "ox-tongued"، لە bous "گا" + glōssa "زمان") ◌ گاوزبان

build /bɪld/ *noun*
ئەندام، هەیکەل، قیافە، بنگە، شێوە، بیچم، بەیکەر، چێوە، چوارپەل، داروبار، پێکهاتە، پێکهێنان ◌ هیکل، شکل، ساخت، ترکیب

builder /'bɪldə(r)/ *noun*
کۆنتراکت‌کار، بڕکار، سازەر، سازێنەر، دروسکەر، پێکهێنەر، بنیاتنەر، (لە لێکداندا) ـ ساز یان دروسکەر، ـچی ◌ پیمانکار، سازنده، ـساز

building /'bɪldɪŋ/ *noun*
1 خانووبەرە، بنیات، بنیاد، دەزگا، خانی، ماڵ، بالاخانە: *the tall/old/historic buildings* ◊ *There's building work going on next door* 2 خانەسازی، قورەکاری، خانوو دروست‌کردن: *the building of the school* ◊ *the building trade* ◌ 1 ساختمان، بنا 2 ساختمان‌سازی

building block *noun*
1 بەش (پێکهێنەر)، بەشە پێکهێنەرەکان، بەشە دروسکەر یا سازێنەرەکان 2 بلۆکی خانووبەرە ◌ 1 عنصر، اجزا سازنده 2 بلوک ساختمانی

building materials *noun, pl.*
کەرەسە یان کەل‌وپەلی خانووبەرە، پێکرد، بەرکاری خانوو ◌ مصالح ساختمانی

building site *noun*
ناوچەی خانووبەرە (لێ‌دروست‌کردن) ◌ سایت بلدینگ

building society *noun*
رێکخراوەی خانووبەرە یان خانووکڕین (کە لە بانکێش دەچێ) ◌ سازمان مسکن

build-up *noun*
1 کۆکردنەوە، کۆبوونەوە، کەڵەکەکردن، کەڵەکەبوون، خنین: *carbon dioxide build-up in the atmosphere* 2 دانان، دروست‌کردن، بنیاتنان، سازکردن 3 پڕوپاگەندە، بانگەشە (بەرپلاو)، پیاهەڵدان، وروژاندن، تاریف(دان) 4 ئامادەکاری، بەرهەڤ‌کاری (کەم‌کەمە): *the build-up to her wedding* 5 زۆربوون (پلەپلە)، زیادکردن: *a steady build-up of traffic in the evenings* 6 هەڵدان، گەشەکردن ◌ 1 انباشت، تجمع 2 عمل ساختن 3 تبلیغ، تعریف 4 تدارک 5 افزایش 6 رشد و نمو

built[1] /bɪlt/ *adjective*
1 پێهاتوو، دروست‌کراو، بنیات‌نراو، سازکراو 2 (لە لێکداندا) ـپێکهاتە، ـپێکهاتن، ساز، کرد، کار: *a newly built station* ◊ *American-built cars* ◌ 1 ساخته 2 ـساخت

built[2] /bɪlt/ – past and past participle of build

built-in *adjective*
1 نێوکار، نێودیواری، کاری نێوەوە: *built-in cupboards* ◊ *a computer workstation with a built-in telephone, answering machine and fax* 2 نێوەکی، کرۆکی، زاتی، خودایی ◌ 1 توکار 2 ذاتی، جبلی

built-up *adjective*
پێکهاتوو لە، دروس‌بوو لە، دروست‌کراو،

to reduce the speed limit in :پێکهاتوو
متشکل از، مرکب از، ساخته ◌ *built-up areas*

bulb /bʌlb/ *noun*
1 پیواز، پیاز، پێواز، سەلک، بن، کلاوە، بەندک 2 گڵۆپ 3 سەلکە (تێرمۆمیتر؛ بنەڕەت: بە ڕیگای لاتین لە *bolbos* یونانی "پیاز، ریشەی بەبن") ◌ 1 پیاز (گل) 2 لامپ 3 مخزن (دماسنج)

bulbil /ˈbʌlbɪl/ *noun*
پیوازۆکە، بنۆچکە، پیازۆکە، سەلکۆچکە ◌ پیازک

bulbourethral gland = Cowper's gland

bulbous /ˈbʌlbəs/ *adjective*
1 پیوازدار، سەلکدار، بەبن، بندار، پیوازی، پیازی، سەلکی، سەلکئاسا 2 خڕ و قەڵەو (ناحەز)، سەلکەشەلەمی: *a -s nose*) bulbously (*adv* ◌ 1 پیازدار، پیازی 2 گرد و قلبە

bulbous bluegrass *noun*, also bulbous meadow grass
(رووەکناسی) واشێرە، واشێرە ◌ چمن پیازکدار

bulbul /ˈbʊlbʊl/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بولبول، سەرخوونک، واف [خێزان Pycnonotidae: گەلێ جۆرن] ◌ بلبل

Bulgar /ˈbʌlgə(r)/ = Bulgarian

Bulgarian /bʌlˈgeərɪən/ *adjective, noun*, also Bulgar /ˈbʌlgə(r)/
adj بولگاری، سەربە بولگاریا *n* 1 زمانی سلاڤی باشووری بولگاری 2 خەڵکی بولگاری ◌ *adj* بلغاری *n* 1 زبان بلغاری 2 اهل بلغارستان

bulgar wheat /ˈbʌlgə/ *noun*, also bulgur wheat
ساوەر، بەتلە؟ (لە گەنمی نەکوڵاو "کالەبرویش") ◌ گندم بلغور

bulge /bʌldʒ/ *noun*
1 هەڵتۆقیوی، هەڵقولتاوی، زگدان، نوهوم، تەبلک، هەڵتۆقیوی، پەڵمان، ورگدان، گووپدان، پەنەمیان، دەرپۆقیوی، دەرپۆقین، ماسین، باکردن، هەڵماسین، هەڵماسیوی، گوپ، دەرپەڕیوی، بلۆق، کیس: *the bulge of a gun in his pocket* 2 (نافەرمی) تۆقینەوە، زۆربوونی ناکاو و کاتی: *After the war there was a bulge in the birth rate* ◌ 1 برآمدگی، تحدب، برجستگی، شکم، قلنبەشدگی 2 افزایش ناگهانی و موقت

bulged *adjective*
پڕ، تژی، دارماڵ، خنراو ◌ پر، مملو

bulginess *noun*
ورگدان، هەڵماسین، دەرپۆقین، دەرپەڕین، هەڵقولتان ◌ برآمدگی

bulging /ˈbʌldʒɪŋ/ *adjective*
پڕ، تژی، دارماڵ، ئاخنراو ◌ پر، انباشە

bulgy *adjective*
هەڵماسیو، ورگداو، دەرپەڕیو، دەرپۆقیو ◌ متورم، برآمدە

bulimarexia /bjʊˌlɪməˈreksɪə, US bʊ-/ = bulimia

bulimia /bʊˈlɪmɪə, US bju-, -ˈliːmɪə/ *noun*, also bulimia nervosa
برسانەوە، پرێشتیایی دەروونی (تێکهەڵکێشی برسێتی و ڕشانەوە)، بیولیمیا، بولیمیا (تێکچوونێکی سۆزەکی emotional کە لەودا نەخۆشەکە بۆ چەندین جار یەکجار زۆر دەخوا و پاشان خۆی ناچار دەکا بڕشێتەوە) ◌ جوع

bulimic /bʊˈlɪmɪk, US bju-, -ˈliːmɪk/ *adjective, noun*, also bulimious
adj برسانەوەیی، بولیمیک، بولیمیایی *n* نەخۆشێ کە تووشی ئەو دەردە بووە ◌ *adj* وابستە بە جوع *n* بیمار مبتلا بە جوع

bulk /bʌlk/ *noun*
1 گەورەیی، زلەیی، زەلامی، زلی، قەبەیی: *Despite its bulk and weight, the car is extremely fast* 2 بڕیکی زۆر: *It's cheaper to buy in bulk* 3 هەیکەل، قیافە 4 بارستە، ئەندازە، بارستایی 5 بەشی سەرەکی، پشکی بنگەهی: *The bulk of the population lives in cities* 6 کەلوپەل یان شمەکی هەڵڕژاو، هەرەمە، گۆترە ◌ 1 گندگی، بزرگی 2 جثە 3 مقدار زیاد 4 حجم 5 قسمت عمدە 6 کالای فلەای

bulk buying *noun*
کۆکڕی، زۆرکڕی، کڕین بە بڕێکی زۆر، کڕین بە جوملە ◌ عمدەخری

bulkhead /ˈbʌlkhed/ *noun*
مانە، تیغە، ناوبرە، زەمۆمە، دیوار، بەربەست ◌ تیغە، حائل، جدار

bulky /ˈbʌlki/ *adjective* (bulkier, bulkiest)
1 زلە، زل، قەبە، گەورە، زەلام، گەپ، تاپاز، نابار، بارناخۆش، کەرکەنۆڵ، زۆرجێگر، جێبەر، جێگر: *Bulky items will be collected separately* 2 هەیکەلی، زلە، زەبەلاح: *The bulky figure of Inspector Jones appeared at the door* 3 (کتێب) ئەستوور، زلە ◌ 1 گندە، بزرگ، پرحجم 2 تنومند 3 قطور

bull[1] /bʊl/ *noun, adjective*
n 1 جوانەگا، وەرزا، وەرزە، جەل، بەرجووت، کەڵ، کەلەگا، نێرەگا، نێرەفیل، نێرەنەهەنگ (گیانەوەرە زلەکانی تریش) 2 (لە بازاڕی سەهامدا) کەسێ کە بەشەکان یان پشکەکان دەکڕێتەوە بەو هیوایە بەزوویی بە نرخێکی سەرتر بیانفرۆشێتەوە)، شینکڕی پشکەکان، شینکڕی بەشەکان یان سەهام 3 (ڕەمەکی) پاسەبان، پۆلیس، ئاژان، police officer، detective 4 کەسێ کە شێوەی گا دەدا (وەک لە ناقەت و هێزدا) *adj* نێر، نێرینە: *a bull calf* وەک گا، گایی، گا بیر دەخاتەوە یان ئامازە بەوە

⟐ *n* 1 گاو نر، فیل نر، نهنگ نر 2 سلفخر سهام 3 پاسبان 4 آدمی که به نرهگاو میماند *adj* نر، مربوط به گاو نر، اشارهکننده به گاو

bull[2] /bʊl/ *noun*

فەرمان، دەستوور (دەستووری فەرمی یان راگەیاندن و لێدوانێ لە لایەن پاپەوە): *a papal bull* ⟐ فتوا

bull[3] /bʊl/ *noun*

قسەی هیچەکە، هەلیتوپلیت ⟐ حرف مفت، چرتوپرت

Bull /bʊl/ *noun*

گا (دووەمین کەلوو لە زۆدیاک، هەروەها Taurus) ⟐ ثور

bulla /ˈbʊlə/ *noun, pl.* bullae /ˈbʊliː/

1 (پزشکی) توقلە، بلۆق (هەوا یا شلەی تیایە) 2 (تویکاری) دەرپەڕیوی خڕ، قوتکە، گرێ، لک، لوو 3 مۆری خڕی سەر فەرمانی پاپ ⟐ بولا

bullate *adjective*

(رووەکناسی) قوتکەدار، گرێدار، گرێگرێ، لوواوی ⟐ بولیت

bullace /ˈbʊlɪs/ *noun*

هەلووژە، هەلووچە [*Prunus insititia*] ⟐ آلوچە

bull ant = bulldog ant

bull bar *noun*

تۆری میلی (یان میلمیل) پێشەوەی ماشێن ⟐ بول بار

bull capital *noun*

سەرکۆلی کەللەگایی ⟐ سرستون کلەگاوی

bulldog /ˈbʊldɒg, US -dɔːg/ *noun*

1 بۆلداگ، گاسەگ 2 (لە زانکۆکانی ئاکسفۆرد و کەمبریج) دواچاودێر، یاریدەدەری چاودێر ⟐ 1 بولداگ 2 کمک مراقب

bulldog ant *noun*

مێروولە گاسەگ(انە) [توخم *Myrmecia*] ⟐ مورچەی بولداگ

bulldog bat *noun*

شەمشەمەکوێرەی ماسیگرە یان ماسیخۆرە، رەسەنی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [*Noctilio leporinus*] ⟐ نوعی خفاش

bulldog clip *noun*

گیرەی کاغز، کاغزبەست، کاغزبەند، کاغزگیر ⟐ گیرەی کاغذ

bulldozer /ˈbʊldəʊzə(r), US -doʊz-/ *noun*

1 زادەر، خاکمال، رامالە 2 کەسێ کە بە هەرەشە و ترساندن بیهەوێ کارێ بکا؛ شتێ یان کەرەسەی هەرەشە و ترساندن 3 دەزگای ئاسنگەری، کوورەی ئاسنگەری 4 دەزگایێ کە بارودۆخ و رەوشی شتێ دەگۆڕێ ⟐ 1 بولدوزر 2 بولدوزر، وسیلەی ارعاب و تهدید 3 و 4 بولدوزر

bullet /ˈbʊlɪt/ *noun*

1 گوللە، بەرک، قیشەک، تیر (خلێرە = round 2 (bullet the bulley) دەرکردن، لابردن (لەسەر کار) ⟐ 1 گلولە 2 عزل

bulletin /ˈbʊlətɪn/ *noun*

1 ئاگاداری، هایداری، هەواڵنامە، پەیامنامە، نامیلکەی پەیامەکان، بەلاڤۆک 2 راپۆرتەهەواڵ ⟐ 1 اطلاعیە، خبرنامە 2 گزارش خبری

bulletin board *noun,* also noticeboard

شوێنێ لە کامپیوتێردا کە هەر بەکارهێنەرێ دەتوانێ لێیبنووسێ یان پەیامێ لێ بخوێنێتەوە ⟐ بولتن بورد

bullethead *adjective*

1 سەرخڕ، نووکخڕ 2 گەوج، لاسار، کەللەڕەق ⟐ 1 دارای نوک مدور 2 احمق، لجباز

bullet-proof /ˈbʊlɪtpruːf/ *adjective*

دژەگوللە، گوللەگیرەوە ⟐ ضد گلولە

bullet train *noun*

جۆرێ ترێنی سواری تونرەوی ژاپۆنی ⟐ نوعی ترن سریع‌السیر

bull fiddle = double-bass

bullfight /ˈbʊlfaɪt/ *noun*

گاسواری، شەڕەگا، شەڕەکەڵ ⟐ گاوبازی

bullfighter *noun*

گاسوار، گاباز، شەڕەگاکار، شەڕەگاچی، بولفایتێر ⟐ گاوباز

bullfighting *noun*

گاسواری،شەڕەگا ⟐ گاوبازی

bullfinch /ˈbʊlfɪntʃ/ *noun*

(گیانەوەرناسی) سەیرەی جێرەیی [*Pyrrhula pyrrhula* و جۆرەکانی تر] ⟐ سهرەی صورتی

bullfrog /ˈbʊlfrɒg, US -frɔːg, -fruːg/ *noun*

(گیانەوەرناسی) بۆقەزلە، گابۆقە، بۆقی ئەمریکایی [*Rana catesbiana* (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تری شوێنەکانی دی] ⟐ بولفراگ

bullhead *noun*

1 مرۆی گاسەر، مرۆی کەللەڕەق یان لاسار 2 ماسیسەرگا، کەللەگاوی: چەندین جۆری ماسی کەللەزل (وەک sculpin)، ب.ت. چەند جۆرێکی ماسی ئاسایی ئاوە شیرینەکانی ولاتە یەکگرتووەکان، یان نقەی catfish ئاوە شیرینەکانی ئەمریکا [توخم *Ameiurus*، جاروبارێش *Ictalurus*] ⟐ 1 آدم لجباز، آدم کلەشق 2 نوعی ماهی

bullheaded /ˌbʊlˈhedɪd/ *adjective*

گاسەر، کەللەشەق، کەللەڕەق، لا، لاسار ⟐ لجباز، کلەشق

bullhorn /ˈbʊlhɔːn, US -hɔːrn/ = loudhailer, megaphone

bullion /ˈbʊliən/ *noun*

کەستەک، دارشتە، قورسە ⟐ شمش

bullish /'bʊlɪʃ/ *adjective*
1 هیوادار، گەشبین 2 (بازاڕ) گەرم، رووڵەگەشە، رووڵەگرانی (چوونەسەرتری نرخەکان) (دارایی ب.ت. لە بازاڕی ستاکدا): *bullish inventors* 3 گائاسا (*bullish policies* bullishly /'bʊlɪʃli/ *adv* / bullishness /'bʊlɪʃnəs/ *n*) ۞ 1 امیدوار 2 روبەترقی 3 گاومانند

bull market *noun*
بازاڕی رووڵەگەشە (یان پەرە)، بازاڕی رووڵەگرانی، بازاڕگەرمی ۞ بازار روبەترقی

Bull Moose *noun*
لایەنگری تیۆدۆر روزڤێلت Theodore Roosevelt لە شالاو یان چالاکی‌یەکانی هەڵبژاردنی سەرۆک‌کۆماری ئەمریکا لە 1912 (*bull moose*: نیشانەی پارتی پێشکەوتن‌خوازی 1912) ۞ بول موس

bull neck *noun*
1 ملی گا 2 ملی کورت و ئەستوور و بەهێز، ملی تاجۆیی 3 جۆرێ مراوی تەوقی ۞ 1 گردن گاو 2 گردن کوتاه و کلفت 3 نوعی مرغابی طوقی

bullnecked *adjective*
مل‌کورتی ئەستوور، مل‌تاجۆ ۞ دارای گردن کوتاه و کلفت

bull-nose *noun*
(تکنیکی) ئاست یان شتی بن‌پان ۞ سطح یا چیز تەپهن

bull-nosed *adjective*
بن‌پان ۞ تەپهن

bullock /'bʊlək/ *noun*
1 گای یەختە (ئیختە) یان خەساو 2 گوێلک، گوێرەکە (نێر) ۞ 1 گاو اختە 2 گوسالە

Bullock's oriole *noun*
زێرینچە یا هەنجیرخۆرەی بۆلۆکس [*Icterus bullockii*] ۞ نوعی پرندە

bullous *adjective*
(پزشکی) توقڵەدار، بلۆقاوی، vesicular: *bullous lesions* ۞ بولوس

bullring /'bʊlrɪŋ/ *noun*
شەرەگاخانە، گۆرەپان یان مەیدانی شەرەگا ۞ میدان گاوبازی

bullrush = bulrush

bull season *noun*
(نافەرمی) بۆنەیێ کە خەڵک یەک‌دەبینن و لەگەڵ یەک بە شێوەیەکی نافەرمی‌یەوە قسە ئەکەن ۞ بول سیسن

bull's-eye /'bʊlzaɪ/ *noun*
1 خاڵی نیشانە، تیرنیشان، خاڵی نیوەندی، چاوەکەڵ، چاوەگا، دڵی نیشانە، خاڵی ئامانج 2 دەربیجە یان پەنجێرەی خڕ، دەلاقە 3 جۆری نوقڵی تام‌جاترەیی زلە و رەقە ۞ 1 خال هدف 2 نورگیر 3 نوعی شکلات

bullshit /'bʊlʃɪt/ *noun*
قسەی هیچەکە، هەڵسیت‌وپڵیت، فڵتە ۞ چرت‌وپرت، مزخرف

bull snake *noun*
گامار؟ (جۆرێ ماری تێئالاوی دەشتەکانی ئەمریکای باکووری [*Pituophis catenifer sayi*]) ۞ نوعی مار

bull terrier *noun*
گاتاجی (دوورەگەی بولداگ و تاجی) ۞ نوعی سگ شکاری

bull trout *noun*
گاکەشینە، کەشینەگایانە [*Salvelinus confluentus*] ۞ نوعی قزل‌آلا

bully[1] /'bʊli/ *noun, pl.* bullies
کەڵەگا، ملهوڕ، زەبوون‌کوژ ۞ قلدر، گردن‌کلفت

bully[2] /'bʊli/ *adjective*
(نافەرمی، ئەمریکا) یەکجار باش، عال ۞ عالی

bully[3] /'bʊli/ *noun,* also bully beef
(نافەرمی) گۆشتی خوێ‌پێوەکراو ۞ گوشت نمک‌سود

bully-boy *noun*
کەڵەگا، ملهوڕ، زەبوون‌کوژ ۞ بزن‌بهادر، گردن‌کلفت

bullying *noun*
کەڵەگایی، ملهوڕی، زەبوون‌کوژی، گەڕوگێچەڵ ۞ قلدری، گردن‌کلفتی

bulrush /'bʊlrʌʃ/ *noun,* also bullrush
قامیش، چیت، ژاژ، لەقەل، لەبان، لەوەن، جگەن، سێسوو؟، گیاحەسیر، پیزاڵ، پیزڵ ۞ نی، نی علف، بوریا، جگن، پیزر

bulwark /'bʊlwək, US -wɜːrk/ *noun*
1 شوورە، دیوار (بەرگری)، سەنگەر، بەربەستی بەرگری، پەنا 2 مەترسی‌گیرەوە 3 پارێزەر، پارێزکار، پشتیوان، لایەنگر، نۆبەدار 4 کەڵبەرە، کەڵەرە، شەپۆل‌رەوێن 5 (کەشتی) دیوار(ە)، بەشێ لە تەنیشتی کەشتی لەسەر رووی پشتی کەشتی‌یەوە ۞ 1 خاکریز، دیوار 2 سپربلا 3 محافظ، حامی، نگهبان 4 موج‌شکن 5 بولوارک

bum[1] /bʌm/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) سمت، پاشل، کنگ، روونەک، کۆم ۞ لمبر، سُرین، مقعد

bum[2] /bʌm/ *noun, adjective*
n 1 سوالکەر 2 مفتەخۆر 3 ئاوارە، بێ‌ماڵ‌وحاڵ، تەرە، هەڵوەدا 4 کەسێکی تەمەڵ و بێکارە 5 ئاوارەیی، هەڵوەدایی، تەرەیی، بێ‌ماڵ‌وحاڵی *adj* 1 بێ‌قازانج، بەکارنەهاتوو، ئایەخ، خراپ، بێ‌کەڵک 2 سەرەوەندەرنەکردوو ۞ *n* 1 گدا 2 مفت‌خور 3 آوارە 4 آدم تنبل 5 آوارگی *adj* 1 بی‌فایدە 2 ناوارد

bum-bag /'bʌmbæg/ *noun*
جانتای بەرپشتێنە، جانتا یان کیفی کەمەر ۞

کیف کمری

bumbershot *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) چەتر (بنەڕەت: گۆڕاوی ((para)chute + umbrella ◌ چتر

bumblebee /ˈbʌmblbiː/ *noun*
هەنگەزلە، گونشێر، ژەنگەسووره، ویزنە (بە ویزەویزێکی زۆرەوە [تـوخم *Bombus*: زۆر جۆرن]) ◌ زنبور درشت

bumbling /ˈbʌmblɪŋ/ *adjective*
ناشی، دەستەوسان، بەیدەس ◌ ناشی

bumboat /ˈbʌmbəʊt/ *noun*
بەلەمی ئازووقە، گەمی سووروسات ◌ قایق سورسات‌فروشی

bumf /bʌmf/ *noun*, also bumph
1 شرەبەلگە، شرەکاغز، شرەوبرە، لەتەکاغز 2 کاغزی دەس‌بەئاو ◌ 1 خرت‌وپرت (نوشته) 2 کاغذ توالت

bumfluff /ˈbʌmflʌf/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) گەندەموو ◌ اولین موی نوجوان

bummalo /ˈbʌmələʊ/ *noun, pl.* same
جۆرێ ماسی چکۆلەی ئاسیای باشووری، وشک دەکرێتەوە (وەک قاورمە) [*Harpodon nehereus*] (بنەڕەت: رەنگە لە *bombīl* ماراتی Marathi یەوە وەرگیرابێ) ◌ بومالو

bummer /ˈbʌmə(r)/ *noun*
رەوشی ناخۆش و هیوابڕ، هەلومەرجی تاڵ و ناخۆش، دەردەسەر، ئەشکەنجە، دەرد، گیرەوکێشە، چەلەمە: *It's a real bummer that she can't come* ◌ وضع ناخوشایند و مأیوس‌کننده، عذاب، مکافات

bump /bʌmp/ *noun, adverb*
n 1 پێک‌کەوتن، لێک‌کەوتن (سووک)، لێدان، مشت، چەپۆکە 2 پەنەمان، ماس، ماسین، هەلماسین، هەلتۆقان، دەربەریوی، هەلتۆقیوی 3 چالیوجۆلی، ناریکی 4 تەکان یان جوولەی کت‌وپڕ (لە فرۆکەدا) 5 دەنگی بامب *adv* لەناکاو، لەپڕێکدا، کت‌وپڕانە ◌ *n* 1 تصادم، مشت، ضربه 2 برآمدگی 3 دست‌انداز 4 حرکت ناگهانی 5 صدای بامب *adv* ناگهانی

bumper /ˈbʌmpə(r)/ *noun, adjective*
n 1 پارێزە، سپەر 2 (لە مۆتۆر سیکلێتدا) زەمبەلەک یان فەنەری زەربەگیرەوە، زەربەگیرەوە 3 پیالە یان لیوانی پڕ *adj* 1 زەلام، گەورە، زەبەلاح، قەبە 2 زۆر، زەبەند، فراوان: *a bumper crop/harvest* ◌ *n* 1 سپر 2 فنر ضربه‌گیر، ضربه‌گیر 3 لیوان پر *adj* 1 گنده 2 وافر

bumper car = dodgem

bumper-to-bumper *adjective*
(هات‌وچۆ) پشت‌سەریەک، شلوق، چڕ، سەربەسەریەکەوەناو، پێکەوەنووساو ◌ سنگین،

فشرده

bumph = bumf

bumpkin /ˈbʌmpkɪn/ = country bumpkin

bumptious /ˈbʌmpʃəs/ *adjective*
بادی‌هەوا، بەدەمار، فیزن، لەخۆگۆڕاو، بەدەعیە، لەخۆبایی، بەدەمارانە، *a -ptious bureaucrat* : obtrusive ◌ مغرور، خودخواه، تکبرآمیز

bumptiously /ˈbʌmpʃəsli/ *adverb*
فیزنانە، لەخۆباییانە ◌ مغرورانه

bumptiousness /ˈbʌmpʃəsnəs/ *noun*
فیزنی، بەدەماری، بادی‌هەوایی، خۆبەزلزانی ◌ غرور

bum steer *noun*
(نافەرمی) پارچە زانیارێکی درۆ ◌ بخشی از اطلاعات کاذب

bumpy /ˈbʌmpi/ *adjective* (bumpier, bumpiest)
چالیوچۆلاوی، نارێک، پڕچاڵ‌وچۆڵ، پڕکەندولەند، قۆرتاوی، پڕکەندوکۆسپ ◌ ناهموار، پردست‌انداز، پرفرازونشیب

bun /bʌn/ *noun*
1 کەیک، (جۆرێ) کولێچە (خڕ و شیرین) 2 نانی خڕ 3 قوتکەقژ (توپە قژی قوتی دواوە) 4 (buns) پاشل، کنگ، سمت ◌ 1 کیک 2 بان 3 گوجه 4 (در جمع) سُرین

bunch /bʌntʃ/ *noun*
1 دەسک، دەستک، چەپک، گورزە، هووێژی، تاخە، لاگوێل، گولکم 2 دەستە، کۆمەل، جەماعەت، کۆمەلە 3 کۆما، کوگا 4 هێشوو، بۆڵ 5 جۆرێ شێوازی داهێنانی قژ کە لە هەر دوو لای سەر دەبەسرێ و قوت دەبێتەوە، کەروێشکی ◌ 1 دسته 2 گروه، مجموعه 3 کپه 4 خوشه 5 دم‌موشی

bunch grass *noun*
چەپکەگیا (بە چەپکی شین دەبێ و لە دەشتەکانی ئەمریکای باکووری [*Schizachyrium scoparium* و جۆرەکانی تر]) ◌ بانچ گراس

bunchy *adjective*
هێشوویی، لەهێشووچوو، شێوەهێشوو، بۆلی، بۆڵ‌ئاسا ◌ خوشه‌مانند

bunco *noun, pl.* buncos
(نافەرمی، ئەمریکا) دەسبڕی، کلاولەسەرنان، فێڵ ◌ شیادی، حیله

buncombe = bunkum

bund /bʌnd/ *noun*
(لە هیند و پاکستان) بەند، بەنداو (لە بەندەوە وەرگیراوە) ◌ سد

bundle /ˈbʌndl/ *noun*
1 گورزە، تاخە، دەستە، بەند، دەستەوارە، چەپک: *a bundle of rags/papers* 2 بوخچە، پرێسکە، بەستە 3 توپەل، کەلەکە، کۆما 4 لۆدەپوول،

کۆماپارە، بڕێکی یەکجار زۆری پارە ۞ 1 دستە 2 بقچە 3 کپە 4 پول هنگفت

bundu /ˈbɒnduː/ *noun*

(ئەفریکای باشووری) ناوچەی کاکیبەکاکی و دوور و چەپەک ۞ منطقەی برهوت و دور

bung[1] /bʌŋ/ *noun*

درگا، سەر، بان، توپەوانە، زارنـاخن، زاربـین، زمانە (بەرمیل، شووشە و هتد) ۞ در، سر

bung[2] /bʌŋ/ *noun*

(نافەرمی) بەرتیل، دەمشیرینی ۞ رشوه

bung[3] /bʌŋ/ *adjective*

بەکارنەهاتوو، خراپ، کاول، ویران، broken ۞ بدردنخور، ویران

bungalow /ˈbʌŋɡələʊ, US -loʊ/ *noun*

خانووی یەکنهۆم ۞ خانەی ویلایی

bunged up *adjective*

ریبۆقاوی، ریبۆقکردوو (چاو) ۞ قیکرده

bungee /ˈbʌndʒi/ *noun*, also bungee cord or rope

تەنافی خۆبەردانەوە (خواری، کێشی دێ) ۞ بانگی

bungee jumper *noun*

خۆهەڵدەر، لە بەرزاییەوە بازدەر ۞ بانگیجامپر

bungee jumping *noun*

خۆهەڵدان، لە بەرزاییەوە بازدان (وەکوو پرد، هەڵـدێر (بـەهۆی تـەنافی جـیری‌یـەوە) ۞ بانگیجامپینگ

bunghole *noun*

کونی بەرمیل یان بۆشکە ۞ سوراخ بشکه

bungle /ˈbʌŋɡl/ *noun*

گووکـاری، فـشـەکاری، کارپیـسی، تیـریان، ترەکەڵەک، کاری سەرسەرەکی، کاری فشە ۞ سرهمبندی، کار سرهمبندیشده

bungled *adjective*

تێرپاو، گووتێکراو، سەرهەمبەندی، سەرسەرەکی، فشە، ترەکەڵەک، خراپکراو ۞ سرهمبندیشده، ضایعشده

bungler /ˈbʌŋɡlə(r)/ *noun*

بنیادەمی گووکار، سەرهەمبەند، مرۆی گووتێکەر، کارپیس، کارگلاو، کارگوواوی ۞ آدم سرهمبند

bungling *adjective, noun*

adj سـەردەنەچوو، ناشـی، سـەرەندەرنەکردوو، کارپیس *n* گووکاری، تێریان، کارپیـسی ۞ *adj* ناشی *n* افتضاح

bunion /ˈbʌnjən/ *noun*

بـانیۆن (= ماسـینێکی بـەژان لـە پـێ ب.ت. قامکەگەورە) ۞ بونیون

bunk[1] /bʌŋk/ *noun*

(شەمەنەفەر، کەشتی و کاراڤان) تەختی دیواری، تەختی دوونهۆم ۞ تختوخواب دیواری، بانک

bunk[2] /bʌŋk/ *noun*

قـسەی هیچەکە، هەڵـیتوپـڵیت، درۆ و دەلەسە ۞ مزخرف

bunk[3] *noun*, do a bunk

تـێقووچانـدن، بـۆی دەرچـوون، تـێتـەقانـدن، پێپێوەنان ۞ دررفتن

bunk beds *noun, pl.*

تەختی دوونهۆم ۞ تختوخواب دوطبقه

bunker /ˈbʌŋkə(r)/ *noun*

1 خەڵـووزدان، عـەماری سـووتەمەنی یـان خەڵووز (لە کەشتیدا) 2 پەناگە (ژێرزەمینی)، شوێنی هەڵگرتن، عەمار، کۆگە 3 قوڵکە، چاڵ (بە زیخ پڕ کراوەتەوە، لە یاری گۆلفدا) 4 (میلیتاری) بـوودرێ تەقەمەنی ۞ 1 مخـزن 2 پناهگاه 3 گودال 4 زاغەی مهمات

bunkhouse /ˈbʌŋkhaʊs/ *noun*

خانووبەرەیێ بۆ کارکردن و خەوتن، جێخەوی کرێکاران ۞ ساختمان برای کارکردن یا خوابیدن

bunkum /ˈbʌŋkəm/ *noun*, also buncombe

هەڵیتوپلیت، حەلەقومەلەق، قسەی هیچەکە ۞ شر و ور، مزخرف

bunny /ˈbʌni/ *noun*, also bunny rabbit, *pl.* bunnies

1 (بە زمانی منـاڵان) کەرویشک، کەرڤیشک 2 (ئەوسترالیا) قوربانی، dupe ۞ 1 خرگـوش 2 قربانی، آدم سادەلوح

bunny girl *noun*

کچی کەرویشکی (ئامـاژە بەو خانەخوێیانەی شەوانە کە بەرگی وەکوو کەرویشکی لەبەر دایە) ۞ دختر خرگوشی

bunny slope = nursery slope

bunsen burner /ˌbʌnsn ˈbɜːnə(r), US ˈbɜːrn-/ *noun*, also Bunsen burner

چـرای بانسـێن (لە توێژینگاکـاندا؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی کیمیـازانی ئـەڵـمانی Robert W. Bunsen) ۞ چراغ بونزن

bunt[1] /bʌnt/ *noun*

1 نیوەڕاسـتی داکـەوتووی تـۆڕی ماسـی 2 نیوەڕاسـتی بـادەوە ۞ 1 قـسـمت میـان تـور ماهیگیری 2 وسط بادبان

bunt[2] /bʌnt/ *noun*

نەخۆشی یان ئازارێکی کەڕوویی گەنم ۞ بانت

buntal /ˈbʌnt(ə)l/ *noun*

کـای talipot palm، بـۆ سـازکردنی کـڵاو بەکاردێنرێ ۞ بونتال

bunting[1] /ˈbʌntɪŋ/ *noun*

باڵندەیەکی چکۆلە، سەربە تیرەی سەیرە finch و چۆلەکـە sparrow، چەنـدین جۆریـان هەیـە و توخمـەکـانی تـر، خێـزان [Emberiza: Emberizidae] ۞ گەلی جۆرن] ۞ بانتینگ

bunting[2] /ˈbʌntɪŋ/ *noun*

ئالاکانی جوانی یان بۆ رازاندنەوە ۞ پرچمهای تزیینی

bunya /'bʌnjə/ *noun*, also bunya bunya /'bʌnjə,bʌnjə/
جـۆرێ داری درێـژی ئەوسـترالیایی، سـەربە monkey puzzle بەرێکی زلە دەگرێ کە دانی تیایە [*Araucaria bidwillii*] ۞ بونیا

bunyip /'bʌnjɪp/ *noun*
1 (ئەوسترالیا) دەعبایێکی ئەفسانەیی کە دەڵێن خێوی چۆم و ئاوەکانە 2 تەڵەکباز، دەسبڕ، فێڵەباز ۞ 1 بونیپ 2 شیاد

buoy /bɔɪ, US 'bu:i/ *noun*
لەنگەرە، بۆیە، تۆپەی سەراوکەوتە، تۆپەی (یان تۆپی) سواراو، خڕۆکەی سەراوکە ۞ گویـەی شناور

buoyancy /-ənsi/ *noun*, also buoyance
1 سـەراوکەوتوویی، سـەرکەوتەیی، مـەلـەونی، سـەراوکی، سـەراوکەیی، سـووکی، سـواراوی، توانایی سەراوکەوتەیی 2 بەکەیفی، خۆشحاڵی، بەگوڕی، دڵخۆشی، شادی ۞ 1 شناوری، قدرت شناوری 2 سرزندگی

buoyant /'bɔɪənt, US 'bu:jənt/ *adjective*
1 سـەرئاوکەوتە، سـواراو، سـووک، مـەلـەون، سەراوک، سـەرکەوتە، لـە سـەرەوە رایـدەگرێ، سـەرخەرە، سـەرئاوخەرە، سـەرەوەبەرە 2 شـاد، بەکەیف، بەگوڕ، گەشبین، بەرچاوڕوون 3 (بازار و ئـابووری) رووڵەسـەرێ، روو لـە زۆری ۞ 1 شناور 2 سرزنده، خوش‌بین 3 فزاینده

buoyantly /'bɔɪəntli, US 'bu:jəntli/ *adverb*
سـەرکەوتانە، بەشێوەیەکی سەراوکەوتە ۞ بـه طور شـناور

bur /'bɜ(r)/ *noun*
(رووەکناسی) پێکوڵ، درەسووچە، سێدانە ۞ خارخسک

Burberry /'bɜ:b(ə)ri/ *noun*, also burberry, *pl.* Burberries
(دروشمی بازرگانی) بارانی (سووک، کـوت، (*Burberrys Ltd* ۞ بارانی

burble /'bɜ:bl, US 'bɜ:rbl/ *noun*
سرتەسرت، سرتوهۆر، چرپوهۆر ۞ صـدای بچ‌بچ پیاپی

burbot /'bɜ:bət/ *noun*, *pl.* burbot or burbots
ماسیپەرێشنە (جۆرێ ماسی تەرکنشینی درێژ کە تەنیا ماسی ئاوی شیرینە لە تیرەی cod [*Lota lota*] ۞ ماهی ریش‌دار

burbs /bɜ:bz, US bɜ:rbz/ = suburbs

burden /'bɜ:dn, US 'bɜ:rdn/ *noun*
1 بـاری قـورس، گوشـار، قورسـایی، بـارگرانی، سەنگی: *the heavy tax burden on working people* 2 بار 3 بەرپرسایەتی (قورس)، ئەرک، پـەیور، duty، responsibility: *to bear/carry/ease/reduce/share the burden* ◊ *The main burden of caring for old people falls on the state* 4 توانایی هەڵگرتنی کەشتی، کەشتیبەرە، جێبوونەوە، توانایی 5 تێبینی یان بابەتی سەرەکی، بیرۆکەی سەرەکی یان بنەڕەتی 6 سەربەند ۞ 1 بار سنگین، فشار 2 محموله 3 مسؤلیت، وظیفه 4 ظرفیت 5 نکته یا موضوع اصلی، اندیشه‌ی اصلی 6 ترجیع

burdened *adjective*
لەژێرباری ۞ تحت فشار

burden of proof *noun*, the burden of proof lies with the accuser
(ماف) بەرپرسایەتی سەلماندنی راستی: *The burden of proof is on the prosecution* ۞ مسؤلیت اثبات ادعا

burdensome /'bɜ:dnsəm, US 'bɜ:rd-/ *adjective*
گرنگ، سەخت، ئاستەم قورس، دژوار، ناخۆش، بەتاڵووکە، پشتشکێن: *burdensome restrictions* ۞ مهم، خطیر، شاق

burdock /'bɜ:dɒk/ *noun*
(گەڵا)بناوەتۆم، هەوێدار، حەشەگیرە، حەچەگیرە، هەوێدار، جلگرە، گیای تیرە daisy و جۆرەکانی تر [*Arctium pubens*] ۞ اراقیطون، باباآدم

bureau /'bjʊərəʊ, US 'bjʊroʊ/ *noun*, *pl.* bureaux or bureaus
1 بەڕێوەبەری، کارگێری، فەرمانگە، رێقەبەری، ئاژانس، نووسینگە 2 مێزی نووسین (زۆرتر کەشەوێشی هەبێ) 3 دۆلابێ جل، دراوێر (فەرەنسی، مێزپۆش، لە *burel* فەرەنسی کۆن "کوتاڵی لەخوری"، لە *bure* فەرەنسی کۆن لە late Latin *burra* "کوتاڵ یان پارچەی زبر") ۞ 1 اداره، دفتر 2 میز تحریر 3 قفسه‌ی لباس

bureaucracy /bjʊə'rɒkrəsi, US bjʊ'rɑ:k-/ *noun*, *pl.* bureaucracies
1 بیرۆکراسی، دیوانکراسی، نووسینگەگێری، سیستەم یان دەزگای بەڕێوەبەری: 2 *unnecessary/excessive bureaucracy* ئەفسەرانی حکومەت، رایەدارێن رێقەبەری، کاربەدەستانی بەڕێوەبەرایەتی: *the power of the state bureaucracy* ◊ *living in a modern bureaucracy* 3 دابودەستووری رۆتینی لەرادەبەدەر، دابودەستووری ناپێویستی بەڕێوەبەرایەتی ۞ 1 دیوان‌سالاری، سیستم اداری 2 افسران دولت 3 تشریفات غیرضروری اداری

bureaucrat /'bjʊərəkræt, US 'bjʊr-/ *noun*
1 بیرۆکرات، دیوانکرات، نووسینگەگێر 2 فەرمانبەرێ توندگر یان وشک و سەختگر 3 کاربەدەست یان رایەداری بەڕێوەبەری ۞ 1 دیوان‌سالار 2 کارمند مقرراتی 3 مقام اداری

bureaucratic /ˌbjʊərə'krætɪk, US ˌbjʊr-/

adjective
1 بەڕێوەبەرییانە، کارگێڕییانە، بیرۆکراتانە، دیوانکراتانە، نووسینگەگێڕانە: *The report revealed a great deal of bureaucratic inefficiency* ◊ *centralized bureaucratic administration* ◊ *bureaucratic*
2 *power/control/procedures/organizations* وشک، سەختگر، توندگر، بەپێی داب‌ودەستوور ◌ 1 اداری، دیوان‌سالارانه 2 مقرراتی

bureaucratically /-ɪkli/ *adverb*
لەباری بەڕێوەبەرایەتی‌یەوە، دیوانکراتانە ◌ دیوان‌سالارانه

bureau de change /ˌbjʊərəʊ də ˈʃɒ̃ʒ, French byRO də ʃɑ̃ʒ/ *noun, pl.* bureaux de change pronunc. same
پارەگۆڕی (بنەڕەت: فەرەنسی، واتای خۆی: نووسینگەی ئاڵوگۆڕ) ◌ صرافی

burette /bjuˈret/ *noun*, US also buret
بوریت، لوولەی شووشەی ئەندازەدار یان پلەپلە(کراو) ◌ بورت

burg /bɜːg/ *noun*
1 شار یان قەڵای دیوارکراو (هی زوو یان سەردەمانی نێوەڕاست) 2 (ئافەرمی، ئەمریکا) شار ◌ 1 بورگ 2 شهر

burgee /bɜːˈdʒiː/ *noun*
ئاڵای سێ‌گۆشەی دارالای کەشتی (بۆ ناسینەوە) ◌ بورجی

burgeon /ˈbɜːdʒən, US ˈbɜːrdʒən/ *noun*
خونچە، گۆپکە، وەچ، چرۆ ◌ جوانه

burgeoning *adjective*
رووڵەگەشە، رووڵەپەرە، رووڵەزۆری، گەشندە، هەڵدەر، پێشکەوتە: *a burgeoning population* ◊ *burgeoning demand* ◌ در حال ترقی، شکوفان

burger /ˈbɜːgə(r), US ˈbɜːrg-/ = hamburger

burgess /ˈbɜːdʒɪs/ *noun*
1 شارنشین، شاری، شارستانی 2 (لە ئەمریکا و مێژووی بریتانیای گەورە) لادادگەر یان ئەندامی دەستەی بەڕێوەبەرایەتی شاری ◌ 1 شهرنشین 2 بورجس

burgh /ˈbʌrə/ *noun*
شار یان هەرێمی کە یەکەی بەڕێوەبەرایەتی هەبێ، شاری خۆبەڕێوەبەر (لە سکاتلەند) ◌ بار، بورگ

burghal /ˈbɜːg(ə)l/ *adjective*
سەربە burgh ◌ وابسته به burgh

burgher /ˈbɜːgə(r), US ˈbɜːrg-/ *noun*
1 هاووڵاتی، هاونیشتمانی، شارستانی، شارنشین 2 (مێژوویی) (باشووری ئەفریکا) هاووڵاتی کۆماری بوئێر ◌ 1 شهروند 2 بورگر

burghul /bəːˈguːl/ = bulgar wheat

burglar /ˈbɜːglə(r), US ˈbɜːrg-/ *noun*
شەودز، دز، چەتە، دەوال (بنەڕەت: لە *burgler* فەرەنسی یان *burgulator* ،*burglator* ئانگلۆ-لاتین، پێوەند بە *burgier* "pillage") ◌ دزد، سارق

burglar-alarm *noun*
دزگر، لووورە یان زەنگی دز (دەزگایێکی ئێلیکترۆنی) ◌ دزدگیر

burglar-proof *adjective*
دژەدز ◌ دزدایمن

burglar's pick *noun*
دیواربڕ ◌ بورگلارس پیک

burglary /ˈbɜːgləri, US ˈbɜːrg-/ *noun, pl.* burglaries
دزی، دزین، بڕین، چەتەیی، ماڵبڕی، housebreaking: *The youth was charged with three counts of burglary* ◊ *a rise in the number of burglaries committed in the area* ◌ دزدی، سرقت

Burgomaster /ˈbɜːgə(ʊ)mɑːstə/ *noun*, also burgomaster
شارەوان (لە هولەند، نەمسا (یا ئوتریش)، سویس، ئەڵمانیا و فلاماندی‌دا Flemish) ◌ شهردار

burgonet *noun*
جۆری کڵاوزری یا تاس‌کڵاو ◌ نوعی کلاه‌خود

burgoo /bɜːˈguː/ *noun*
هەریسەی خەست ◌ حلیم غلیظ

burgrave /ˈbɜːgreɪv/ *noun*
(مێژوویی) ستانەوانی یان حاکمی بۆماوەیی شار یان قەڵایێکی ئەڵمانیا ◌ فرماندار یا حاکم موروثی شهر یا دژ آلمان

Burgundian /bɜːˈgʌndɪən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی Burgundy، ناوچەیێ لە رۆژهەڵاتی ناوەندی فەرەنسە 2 ئەندامی گەلی ئەڵمانی کە پەلاماری Gaul یان دا و پاتشایەتی بورگاندی‌یان لە سەدەی 5 پاش‌زایین دامەزراند *adj* سەربە بورگاندی یان بورگاندی‌یەکان. ◌ بورگاندیایی

Burgundy /ˈbɜːgəndi, US ˈbɜːrg-/ *noun*
1 بورگاندی (مەی سوور یان سپی سەربە ناوچەی بورگاندی و چەند جۆری‌شی هەیە) 2 رەنگی سووری توخ ◌ 1 بورگوندی 2 رنگ شرابی

burial /ˈberiəl/ *noun*
1 ناشتن، قەشارتن، بنئاخ‌کردن، بنگڵ‌کردن، بەخاک‌سپاردن: *a burial place/mound/site* 2 *Her body was sent home for burial* ◊ رێورەسمی ناشتن یان بەخاک‌سپاردن: 3 *baptism, marriage and burial services* (کۆنەوارناسی) گۆڕ یان پاشماوەی نێو ئەو ◌ 1 تدفین 2 مراسم به‌خاک‌سپاری 3 بوریال

burial-ground *noun*
قەبران، قەبرستان، ناشتنگە ◌ گورستان

Burial Service *noun*
ڕێوڕەسمی ناشتن یان بەخاکسپاردن ◌ مراسم تدفین

burin /'bjʊərɪn/ *noun*
قەڵەمەی هەڵکەندن ◌ قلم حکاکی

burka /'bʊəkə/ *noun*, also burkha
جلی یەکسەرەی فشی هێندێ لە ژنانی مسوڵمان ◌ بورکا

Burkinan /bɜː'kiːnən/ *adjective, noun*
adj سەربە بورکینافاسۆ و خەڵکەکەی *n* ڕەسەنی بورکینافاسۆ، وڵاتێ لە ڕۆژاوای ئەفریکا ◌ بورکینافاسویی

Burkitt's lymphoma /'bɜːkɪts/ *noun*, also Burkitt lymphoma
(پزشکی) شێرپەنجەی سیستمی لیمفاوی، بە هۆی ڤایرۆسی Epstein–Barr تووش (ی ب.ت. منداڵانی ناوەندی ئەفریکا) دەبێ (بنەڕەت: لە ناوی نەشتەرگەری بریتانیایی Denis Parsons *Burkitt*) ◌ لیمفومای بورکیت

burl[1] /bɜːl/ *noun*
1 گرێ (لە جل یان خوری) 2 گرێ، قۆرت (لە دار) ◌ گره

burl[2] /bɜːl/ *noun*
(ئەوسترالیا و نیوزیلەند) حەول، تەقەلا، کردوکۆش ◌ تلاش

burlap /'bɜːlæp, US 'bɜːrlæp/ *noun*
جاو، کوتاڵی گونیە و... ◌ کرباس

burlesque /bɜː'lesk, US bɜːr'l-/ *noun*
1 دەمەلاسکە، لاسایی بۆ پێکەناندن 2 پارۆدی، شانۆی گاڵتەیی یان پێکەنینی ◌ 1 تقلید (بە قصد خنداندن) 2 نمایش مسخره

burliness /'bɜːlinəs, US 'bɜːrlinəs/ *noun*
1 زەبەڕلاحی، زلەیی، زەلامی، قەلافەتداری، دووبادیی، بەهێزی 2 بێڕەوشتی ◌ 1 تنومندی، ستبری 2 درشتی

burly /'bɜːli, US 'bɜːrli/ *adjective* (burlier, burliest)
1 زەبەلاح، زەبەرلاح، زلە، زەلام، قەلافەتدار، هەیکەلی، بەخۆوە، دووباد، بەهێز، زل و قورس، بەشانوپیل 2 بێڕەوشت 3 (جل و هتد) زبر (burlily *adv*) ◌ 1 تنومند، ستبر، درشت 2 بی‌ادب 3 خشن

Burman = Burmese

bur-marigold *noun*
جۆرێ گیا لە تیرەی diasy، بە گوڵی زەرد و وردەوە [*Bidens frondosa* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی گیاه

Burmese *adjective, noun, pl.* same
adj سەربە بیرمە، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان *n* 1 زمانی فەرمی Sino-Tibetanی بیرمە 2 خەڵکی بیرمە 3 (هەروەها Burmese cat) جۆرێ پشیلەی تووککورتی بنەڕەت ئاسیایی ◌ *adj* برمەای *n* 1 زبان برمەای 2 اهل برمە 3 نوعی گربه

burn[1] /bɜːn, US bɜːrn/ *noun*
1 سووتان، چزان، برژانەوە، سووتانەوە، کووزیان، سفتوسۆ، سفتوسوێ، کزانەوە، چووزانەوە، تۆزانەوە: *minor/severe/third-degree burns* 2 *a specialist burns unit in a hospital* ◊ داخ 3 داگیرسان یان ئاورگرتنی مۆتۆری راکێت لە کاتی فڕیندا ◌ 1 سوختگی، سوزش 2 داغ 3 برن

burn[2] /bɜːn, US bɜːrn/ *noun*
جۆگە (لە سکاتلەند) ◌ جوی

burned = burnt 1

burned-out = burnt-out

burner /'bɜːnə(r), US 'bɜːrn-/ *noun*
1 گڕ، بلێسە، سۆڵە، سۆڵەچرا 2 پلیتە 3 سووتێنەر 4 چرا 5 (لە لێکدانەدا) سووتێن ◌ 1 شعله، مشعل 2 فتیله 3 سوزاننده 4 چراغ 5 (در ترکیب) سوز

burnet /'bɜːnɪt/ *noun*
1 (رووەکناسی) زەردەوردک، جۆرێ رووەک لە تیرەی rose [توخم *Sanguisorba*: چەندین جۆرن] 2 جۆرێ پەپوولە (شەوگەڕ mothی رۆژفڕ [*Zygaena* و توخمەکانی تر] ◌ 1 رشکک، مشکک 2 نوعی پروانه

burnet rose *noun*
یەکێ کێوی بچووکی گوڵسووی rose [*Rosa pimpinellifolia*] ◌ نوعی رز

burnet saxifrage *noun*
جافری کێفی یان کێوی، لە تیرەی parsley [*Pimpinella saxifraga*] ◌ جعفری وحشی

burning /'bɜːnɪŋ, US 'bɜːrn-/ *adjective, noun*
adj 1 سووتێنەر، پرووکێنەر، گەرم، پرووزە، گڕگرتوو، کڵپەکردوو، ئاورگرتوو، سوورەوەبوو، هەڵبوو: *her burning face* ◊ *the burning sun* 2 تۆزێنەر 3 لەرادەبەدەر، یەکجار، پێویست، گرنگ، توند، مەسەلەیەکی گرنگ و پێویست: *one of the burning issues of the day* ◊ *a burning desire to win* *n* ئاورگرتن، ئاورتێبەربوون، سووتمان، سووتان، شەوەتان ◌ *adj* 1 سوزان، داغ، شعله‌ور، برافروخته 2 سوزش‌آور 3 فوق‌العاده، شدید، مبرم، مسأله‌ای حاد و ضروری، مهم *n* آتش‌سوزی، حریق

burning hot *noun*
یەکجارگەرم، سووتێنەر، پرووکێنەر ◌ داغ

burning bush *noun*
1 جۆرێ دەوەنی بەرسووری گەش 2 = gas

plant ◌ برنیگ بوش
burnish /ˈbɜːnɪʃ, US ˈbɜːrnɪʃ/ *noun*
زاخاو، مشتومال، سیوسیوه، بریسکانەوە، درەوشانەوە، ورشە، بریقوهۆڕ، gloss ،lustre ◌ جلا، درخشندگی
burnished /ˈbɜːnɪʃd, US ˈbɜːrnɪʃd/ *adjective*
مشتومالدراو، زاخاودراو، بریسکەدار، درەوشاوە، ورشن، بەبریقوهۆڕ: *burnished gold/copper* ◌ صیقلی، درخشان
burnisher *noun*
1 مشتومالدەر، زاخاودەر، ورشێنەر، بریقەپێخەر 2 ئامێری مشتومال ◌ 1 جلادهنده، صیقلدهنده 2 ابزار صیقل
burnous /bɜːˈnuːs, US bɜːrˈn-/ *noun*, US also burnoose
بێرنووس (جبەی کڵاودار، عەرەب لەبەری دەکا) ◌ دشداشه
burnout /ˈbɜːnaʊt, US ˈbɜːrn-/ *adjective*
1 هەڵچۆزان یان تەواوبوونی سووتەمەنی (یان مەتریالێ) 2 شەکەتی، داوەشاوی، داهێزراوی، داگیراوی، ماندوویی، لەپێکەوتوویی ◌ 1 تمام شدن سوخت 2 رخوت، خستگی
burnt[1] /bɜːnt, US bɜːrnt/ = past and past participle of burn
burnt[2] /bɜːnt, US bɜːrnt/ *adjective*
سووتاو: *Your hand looks badly burnt* ◊ *burnt toast* ◌ سوخته
burnt offering *noun*
1 قوربانی یان گۆڕی بۆ سووتاندن (لە مێحراب (یان مێهراو)دا) 2 (بە شۆخی) چێشتی سووتاو ◌ 1 قربانی سوزاندنی 2 غذای سوخته
burnt-out *adjective*
1 شەکەت، ماندوو، لەپێکەوتوو، worn-out، exhausted 2 سووتاو، شەوەتی: *a burned-out building* ◌ 1 خسته 2 سوخته
bur oak *noun*
جۆرێ بەرووی ئەمریکای باکووری، جاران دارەکەی بۆ کەشتیسازی بەکاردێترا [*Quercus macrocarpa*] ◌ نوعی بلوط امریکای شمالی
buroo /bəˈruː/ = broo
burp /bɜːp, US bɜːrp/ *noun*
قرپ، قرقینە ◌ آروغ
burp gun *noun*
(نافەرمی) جۆرێ شەستیری دەستی سووک ◌ نوعی مسلسل
burr[1] = bur
burr[2] /bɜː(r)/ *noun*
1 دەنگی فرەفر 2 گۆکردنی قەڵەو یان خەستی دەنگی «ر»، ڕێی قەڵەو (هێندێ لە زاراوەکانی ئینگلیسی) ◌ 1 فرفر 2 تلفظ غلیظ صدای «ر»

burra /ˈbʌrə/ *adjective*
گەورە، مەزن، گرنگ، بەرکەفتی (بنەڕەت: لە هێندی *barā* "گەورە(ترین)") ◌ بزرگ، مهم
Burra Din /ˌbʌrə ˈdɪn/ *noun*
(هێندی) کریسمەس، ڕۆژی مەزن یان گەورە، ڕۆژەگەورە (بنەڕەت: هێندی: *barā* "مەزن، گەورە" + *din* "ڕۆژ") ◌ کریسمس
burrawang /ˈbʌrəwaŋ/ *noun*, also burrawong
1 جۆرێ cycadی ئەوسترالیایی گەلاخورماناسا [*Macrozamia spiralis*] 2 کاکلی ژاراوی ئەو دارە ◌ بوراوانگ
bur-reed *noun*
لەوەن یا قامیشێکی ناوی گوڵخڕ [توخم *Sparganium*] ◌ بور رید
burrfish *noun, pl.* same or burrfishes
جۆرێ ماسی تیرەگەڕاست [*Chilomycterus schoepfi* (ئەتلانتیکی ڕۆژاوا) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی ماهی
burrito /bʊˈriːtəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* burritos
(سپانیایی) بۆریتۆ (چێشتێکی میکزیکی، تورتیلا، گۆشت و دانەوێڵەی تیایە) ◌ بوریتو
burro /ˈbʊrəʊ, US ˈbɜːroʊ/ *noun, pl.* burros
کەر، گوێرێژ، گوێدرێژ (ب.ت. چکۆلە) ◌ خر، الاغ
burrow /ˈbʌrəʊ, US ˈbɜːroʊ/ *noun*
کون، بوودڕ، ڕەهەند، ڕەهۆڵ، نقول، نەغمە ◌ نقب، تونل، سوراخ
burrower *noun*
کونکەر، بوودڕلێدەر، بوودڕکەن، ، ڕەهۆڵکەن، ڕەهۆڵلێدەر ◌ نقبزن
burry *adjective*
دڕکاوی، دڕواوی، دڕ ◌ خاردار
bursa /ˈbɜːsə, US ˈbɜːrsə/ *noun, pl.* bursae /-siː/ or bursas
(توێکاری) توورەکە، کیسە، کیف(ـە)؛ کیسەیێکی سیرۆمی چکۆلە نێوان تاندۆن و ئێسکێکدا؛ بنەڕەت: لە لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست "purse ،bag" ◌ کیسه
bursal *adjective*
(توێکاری) توورەکەیی، کیسەیی، سەربە کیف(ـە) ◌ وابسته به کیسه
bursa of Fabricius *noun*
ئەندامێکی لەشاوی lymphoid کە بۆ نێو زێرابەی cloaca باڵندەکاندا دەکرێتەوە و کارکردی بەرهەمهێنانی خانەی بی B یە (بنەڕەت: لە ناوی توێکاری entomologist دانمارکی *Fabricius* .Johan C مەرگ 1808) ◌ بورسا اف فابریسیوس

bursar /'bɜ:sə(r), US 'bɜ:rs-/ *noun*
1 گەنجینەوان، سنووقدار (زانکۆ یان دەیر) 2 (لە سکاتلەند) خوێندکاری بورسیە ۞ 1 خزانەدار 2 دانشجوی بورسیە

bursarial /-'sɛ:rɪəl/ *adjective*
سەربە bursary ۞ وابستە بە bursary

bursary /'bɜ:səri, US 'bɜ:rs-/ *noun, pl.* bursaries
1 سنووقداری، گەنجینەوانی 2 بورس، خەرجی خوێندن، grant، scholarship ۞ 1 خزانەداری 2 بورس، هزینەی تحصیلی

burse /bə:s/ *noun*
1 بورس، بازاڕی کڕین و فرۆش، (پارەی) خەرجی خوێندن 2 کیف، جزدان، جانتا ۞ 1 بورس، هزینەی تحصیلی 2 کیف پول

bursiform *adjective*
کیسەیی، کیفئاسا، شێوەکیف، شێوەکیسە، لەتوورەکەچوو، شێوەتوورەکە، کیفی، توورەکەیی ۞ کیسەای شکل

bursitis /ˌbɜ:'saɪtɪs, US ˌbɜ:r-/ *noun*
ئاوسانی bursa، زۆرتر لە جومگەی شانەدا ۞ التهاب کیسەی زلالی

burst[1] /bɜ:st, US bɜ:rst/ *noun*
1 تەقینەوە، تەق، لێکبوونەوە، پەقین: *a burst in a water pipe* 2 دەربوون، ترەکین، درگاکردن 3 بڵاوبوونەوە، تەنینەوە، تەشەنە 4 هەڵچوون، فیشقەکردن، گوڕبوون، لە پرمەدان (گریان یان پێکەنین) 5 گوللەخستن، تەقاندن، پێوەنان 6 دەسپێک یان دەرکەوتنی ناکاو، جووڵانی توند و کتوپڕ 7 گڕ، سۆڵە 8 رەهێڵە، رێژنە ۞ 1 انفجار 2 ترکیدگی 3 شیوع 4 فوران 5 شلیک 6 آغاز یا ظهور ناگهانی 7 شعلە 8 رگبار

burst[2] /bɜ:st, US bɜ:rst/ = past and past participle of burst

burster *noun*
1 (ئەستێرەوانی) سەرچاوەیێکی گەردوونی بۆ تەقینەی بەهێز و کەمخایەنی تیشکی X یان تیشکدانەوەی تر 2 (ئافەرمی) رەشەبای توند ۞ 1 برستر 2 طوفان شدید

bursting *adjective*
1 پڕ، تژی، دارماڵ، سەرڕێژ 2 بێحەجمان، ئاراملێهەڵگیراو، بێئوقرە ۞ 1 مملو 2 بیقرار

burthen = archaic form of burton, derivatives: burthensome *adj*

burton /'bɜ:tn, US 'bɜ:rtn/ *noun*, go for a burton
1 تیاچوون، لەکیسچوون، لەدەسچوون، لەنێوچوون 2 خاپوورکراو، وێرانکراو، کاولکراو ۞ 1 تباه شدن، از دسترفتە 2 منهدم

Burundian /bʊ'rʊndiən/ *noun, adjective*
n خەڵکی Burundi، وڵاتێ لە ناوەندی ئەفریکا *adj* سەربە بوروندی یان خەڵکەکەی ۞ بوروندیایی

Buryat /'bʊəyat/ *noun, adjective*
n 1 ئەندامی گەلێکی باشووری سیبیریا Siberia، مۆنگۆلیا Mongolia و باکووری چین 2 زمانی مۆنگۆلیایی ئەو گەلە *adj* سەربەو گەلە یان زمانەکەیان ۞ بوریات

burying beetle *noun*
(قالۆنچە)وەشێرە: جۆرێ کە کەلاکی گیانەوەرانی تر بۆ پرگەکانی دەشارێتەوە [*Nicrophorus* و توخمەکانی تر] ۞ نوعی سوسک

bus /bʌs/ *noun, pl.* buses; US also busses
پاس، باس، ئوتوبوس (کورتەی omnibus) ۞ اتوبوس

busboy /'bʌsbɔɪ/ *noun*
دوابەردەستی خواردنگە، دواگارسۆن، ئاوەڵگارسۆن، یاریدەدەری بەردەستی خواردنگە ۞ کمک گارسون

busby /'bʌzbi/ *noun, pl.* busbies
بازبی: جۆرێ کڵاو کە هێندێ لە سەربازانی بریتانی بۆ ئاهەنگێکی تایبەتی ئەیکەنە سەر ۞ بازبی

bus conductor *noun*
دواشۆفیر، ئاوەڵشۆفیر، شاگرد (باس) ۞ کمکراننده

bush[1] /bʊʃ/ *noun*
1 پنچ، بنج، بنەگیا، چلو، کان، دەڤی، دەوەن(د)، دارێلە، دارۆکە، شخەڵ، شیخەڵ 2 تووکەبەری ژن 3 (مێژوویی) چەپکەلاولاوە (نیشانەی مەیفرۆشی) 4 (وەک ئاوەڵناو) سەرەتایی، بێشارستانیەت، کێوی 5 (the bush) دەوەنەوڵات، بێشەلان، وڵاتی دەسلێنەدراو یان کێوی، وڵاتی نەکێڵراو (ب.ت. لە ئەفریکا و ئەوسترالیا) ۞ 1 بوتە، درختچە 2 بوش 3 بوش 4 (صفتگونە) بدوی، وحشی 5 سرزمین بکر

bush[2] /bʊʃ/ *noun*
بوش، دووربین (ب.ت. چەرخی عەرابە)، میلخۆر، تەوەردان ۞ بوش

bushbaby /'bʊʃbeɪbi/ *noun, pl.* bushbabies, also galago
جۆرێ شەوگەری چاوزەقی دارنشینی ئەفریکایی [توخمِ *Galago*: چەندین جۆرن] ۞ بوشیبی

bush basil *noun*
رەشەریحانە، ریحانەرەشە، ریحانەسیاوە: جۆرێ ریحانەی شیرینی گەلاورد ۞ ریحان سیاه، شاهسپرم باغی

bushbuck *noun*
ئاسکی دەوەنەلان (هی باشووری ئەفریکا، بە کەوڵی قاوەیی سووریاوەوە [*Tragelaphus scriptus*]) ۞ نوعی آهو

bushed /bʊʃt/ *adjective*
1 لەپێکەوتوو، شەکەت، ماندوو، کەشتەنگ 2

گوم‌بوو لەنێو بێشە و دەوەنەلاندا 3 (کەنەدا و ئەوستراليا) شێت ◊ 1 خستە 2 بوشت 3 دیوانە

bushel /ˈbʊʃl/ *noun*

1 بوشێل (پێوانەیەکە نزیک بە 36/4 لیتر یان 32 کوارتز یان 8 گالۆن. کورتەکەی .bu) 2 (bushel (of sth), bushels, *pl.* ،نافەرمی) لۆدە، کۆما، بڕێکی زۆر، پێخوێ، بارخانەیێ ◊ 1 بوشل 2 (در جمع) مقدار زیاد

bushelman *noun, pl.* bushelmen

شاگردی بەرگدروو، دوابەرگدروو، یاریدەدەری بەرگدروو، تاوەڵبەرگدروو ◊ کمک‌خیاط

bushelwoman *noun, pl.* bushelwomen

شاگردی بەرگدروو، دوابەرگدروو، تاوەڵخەیات، یاریدەدەری بەرگدروو (ژن) ◊ کمک‌خیاط

bush fire *noun*

ئاورگرتنی دارستان یان دەوەنەلان ◊ آتش‌سوزی جنگل یا بوته‌زار

Bushido /ˈbʊʃiːdəʊ, bʊˈʃiːdəʊ, US -doʊ/ *noun,* also bushido

بۆشیدۆ، بوشیدو (= قانوون یان زاکوونی سوار و شەڕکەرانی (سامۆرایی‌یەکان) ژاپۆنی) ◊ بوشیدو

bush jacket = safari jacket

bush league *noun, adjective*

n لیگی چکۆلەتری سپۆرت، ب.ت. بەیسبۆڵ *adj* (bush-league ،نافەرمی، ئەمریکا) خراپ، نەباش، نمرەدوو، ئایەخ، بەکارنەهاتوو، بازاڕی ◊ *n* بوش‌لیگ *adj* نامرغوب

Bushman /ˈbʊʃmən/ *noun, pl.* Bushmen

1 بوشمەن، دەوەن‌نشین (ئەندامی یەکێ لە چەندین گەلی ڕەسەنی ئەفریکای باشووری، ب.ت. بیابانی کالاهاری) 2 لە جیاتیی ئەم وشەیە San بۆ زمانانی ئەو گەلانە بەکاردێترێ 3 (bushman) کەسێکی کە لەنێو دەوەنەلانی ئەوسترالیادا دەژی، دەوەن‌نشین ◊ بوشمن

bushmaster *noun*

جۆرێ pit viperی یەکجار زلەی ئەمریکایی [*Lachesis muta*] ◊ نوعی افعی چال‌دار

bush pig *noun*

بەرازی دەوەنەلان: جۆرێ بەرازی کێوی دارستان و ساڤاناکانی ئەفریکا و ماداگاسکار [*Potamochoerus porcus*] ◊ نوعی گراز

bush sickness *noun*

نەخۆشی دەوەن، جۆرێ نەخۆشی کەمی ئاژەڵ، لەبەر نەبوونی کۆباڵت لە خاک و گڵدایە ◊ بوش سیکنس

bush telegraph *noun*

1 دەزگای قاوداختن یان بەندوباو بلاوکردنەوە (بەخێرایی) 2 پرۆسەیێ کە لەودا قسەلۆک و دەنگۆ بەخێرایی بلاو دەبێتەوە ◊ 1 دستگاه شایعه‌پراکنی 2 بوش تلگراف

bushtit *noun*

باڵندەیێکی دەنگ‌خۆشی، هی ڕۆژاوای ئەمریکای و مەکسیکۆ، هێلانەی شۆڕ و درێژ سازدەکا [*Psaltriparus minimus*] ◊ نوعی پرنده

bushwa /ˈbʊʃwɑː/ = nonsense

bushwalker /ˈbʊʃwækə(r)/ *noun*

پیادەڕەو، پیاسەکەر، پیاسەچی، ڕێبوار یان هات‌وچۆکەری کۆڵ‌بەپشت ◊ پیاده‌روی‌کننده، مسافر دارای کوله‌پشتی

bushwalking *noun*

پیادەڕەوی، پیادەڕۆیی، پیاسە، ڕاوێچکە، ڕێبواری کۆڵەوە، ڕێبواری بە کۆڵەوە ◊ پیاده‌روی، مسافرت با کوله‌پشتی

bushwhacked *noun*

ماندوو، شەکەت، هیلاک، لەپێ‌کەوتوو ◊ خسته، از توان‌افتاده

bushy[1] /ˈbʊʃi/ *adjective* (bushier, bushiest)

1 پڕ، جەگەنی، جگەن‌ناسا 2 پڕدارو دەوەن، دەوەناوی، چڕ، پڕدەوەن 3 تیسکن، تووکن ◊ 1 پرپشت، انبوه 2 بوته‌زار 3 پشمالو

bushy[2] /ˈbʊʃi/ *noun, pl.* bushies

(ئەوسترالیا و نیوزیلەند) دەوەن‌نشین، بێشەنشین، دەوەن‌ژی، کەسێ کە لە دەوەنەلاندا دەژی ◊ بیشه‌نشین

bushy-tailed = bright-eyed

busily /ˈbɪzili/ *adverb*

چالاکانە، گورج، گورجانە، بێ‌وچان، شێلگیرانە ◊ فعالانه، مصرانه

business /ˈbɪznəs/ *noun, adjective*

n 1 کار، پیشە، شوول، خەبات، ئیش، کردە، کار و کاسبی 2 سەودا، مەعامەلە، کڕین و فرۆش، سەوداگەری: *They were both in the same line of business* 3 کارداری، بازرگانی 4 ڕێکخراوەی کارداری یان بازرگانی (وەکوو کۆمپانی، دووکان، فرۆشگە یان کارخانە (کارگە)، دام‌ودەزگای کاری، شوێنی کار، دامەزراوەی کارداری: *to have/start/run a business premises* ◊ *business* 5 بابەت، مزار، پرس، شت، پرسگرێک، کێشە، دەردەسەر، دۆز 6 بەیور، ئەرک 7 ئەندازە (قەبارە) و ڕێژەی فرۆشتن و کڕین 8 کاری سەخت و گران *adj* کاری، پیشەیی ◊ *n* 1 کار، شغل، حرفه، کسب و کار 2 معامله، دادوستد 3 تجارت 4 سازمان بازرگانی، مؤسسات شغلی 5 موضوع، مسأله، امر، قضیه 6 وظیفه 7 حجم و نسبت فروش و خرید 8 کار طاقت‌فرسا *adj* شغلی

business activity *noun*

چالاکی بازرگانی یا کارداری ◊ فعالیت بازرگانی

business address *noun*

نیونیشانی شوێنی کار ◊ نشانی محل کار

business administration *noun*

کارگێڕی، بەڕێوەبەری کار ◊ اداره‌ی کار

business card *noun*
کارتی کار، کارتی ڤیزیت ◌ کارت شغلی
business class *noun*
هەرەباش، پلەیەک (فڕۆکە)، نمرە یەک ◌ درجه یک
business college = business school
the business end *noun*
(نافەرمی) کۆتایی (لوولە (تفەنگ)، شمشێر (دم)، بەشی کارپێکردنی ئامێر یان دەزگایێ ◌ پایان
business enterprise *noun*
دامەزراوی کارداری یان بازرگانی ◌ مؤسسەی بازرگانی
business hourse *noun*
سەعاتی کاری، کاتژمێری بەڕێوەبەرایەتی ◌ ساعات کار
businesslike /ˈbɪznəslaɪk/ *adjective*
1 بەکار، سوور، رشت، 2 serious 3 رێکوپێک 3 لێهاتوو، کاریگەر، سیستماتیک ◌ 1 جدی 2 مرتب 3 موثر، کارآمد
businessman /ˈbɪznəsmæn/ *noun, pl.* businessmen
کاردار، بازرگان، تاجر، سەوداگەر، شارەزای کاروباری کارداری ◌ تاجر، بازرگان
business park *noun*
ناوچەی کارداری یان بازرگانی (ب.ت. بۆ ئافیس و کارخانە چکۆلەکان داڕێژراوە) ◌ منطقەی بازرگانی
businesspeople *noun*
کاردارەکان، سەوداگەران، بازرگانەکان ◌ بازرگانان، تجار
business school *noun*
خوێندنگای بالای کارداری یا بازرگانی ◌ مدرسەی عالی بازرگانی
business studies *noun, pl.*
لێکۆلینەوە بازرگانی یان کارداریەکان، کارداریناسی (= لێکۆلینەوە یان خوێندنەوەی ئابووریناسی و بەڕێوەبەرایەتی؛ خوێندنەوە یان لێکۆلینەوەی بابەتە پێوەندیدارەکان یان بەڕێوەبردنی دامەزراوە کارداریەکان) ◌ تحقیقات بازرگانی
businesswoman /ˈbɪznəswʊmən/ *noun, pl.* businesswoman
1 کاردار، بازرگان، تاجر، سەوداگەر، شارەزای کاروباری کارداری (ژن) 2 خاوەنی دامەزراوەی کارداری ◌ 1 تاجر، بازرگان 2 صاحب مؤسسەی بازرگانی
busk /bʌsk/ *noun*
زەمبەلەک یا فەنەری مەمکبەند (قیتی رادەگرێ) ◌ فنر کرست
busker *noun*
موسیقاژەنی گەڕۆک، گەڕۆکژەن ◌ نوازندەی دورەگرد
buskin /bʌskɪn/ *noun*
1 (مێژوویی) جۆری پۆتین یان لاپچینی کورت یان تاسەرچۆک 2 جۆری پۆتینی بنئەستووری ئەکتەرانی تراژیکی ئاتینی کۆن 3 کارەسات، تراژیدی، نەگبەتی، بەلا ◌ 1 و 2 بوسکین 3 مصیبت، تراژدی
busking /bʌskɪŋ/ *noun*
موسیقاژەنین یان موسیقاژەنی گەڕۆکی، گەڕۆکژەنی ◌ نوازندگی دورەگرد
bus lane *noun*
هێلی تایبەتی باس ◌ نواری از جادە برای استفادەی اتوبوس‌ها
busman *noun, pl.* busmen
شۆفیری پاس ◌ رانندەی اتوبوس
busman's holiday *noun*
پشووی سەرکاری ◌ تعطیلی شبیه به کار
buss /bʌs/ *noun*
(کۆن، لە ئەمریکای باکووری و نافەرمی) ماچ ◌ بوسه
bus shelter *noun*
سەربەنای پاس، وێستگە یان وێستگەی سەرگیراوی پاس ◌ شیلتر اتوبوس
bus station *noun*
وێستگە یان تێرمینالی پاس ◌ ایستگاه اتوبوس
bus stop *noun*
وێستگەی پاس ◌ توقف‌گاه اتوبوس
bust[1] /bʌst/ *noun*
1 پەیکەری سەرەوەی لەش، سەربالا، نیوەپەیکەر: *a marble bust of Napoleon* 2 سنگ، مەمک 3 ئەندازەی دەوری سنگ (ژن) ◌ 1 تندیس بالاتنه 2 سینه، پستان 3 اندازەی دور سینه (زن)
bust[2] /bʌst/ *noun, adjective*
n 1 سەرنەکەوتن، بنکەوتن، تێشکان (بەکجاری) 2 نابووتی، بەرشکستی 3 دەسبەسەری، گلدانەوە، گرتن 4 مستەکۆلە، مشت (نافەرمی) 5 تەنگژە یا قەیرانی ئابووری 6 شتێکی بێنرخ یان هیچەکە *adj* 1 شکاو، لەکارکەوتوو، خراپبوو، خەوتوو 2 نابووت، لاتکەوتوو، بەرشکست (کەسێ یان کۆمپانیایێ) ◌ *n* 1 شکست قطعی 2 ورشکستگی 3 دستگیری 4 ضربەی مشت 5 بحران اقتصادی 6 چیز بی‌ارزش *adj* 1 شکسته 2 ورشکسته
bust[3] /bʌst/ = past and past participle of bust
bustard /ˈbʌstəd, US ˈbʌstərd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) چێرگ، چێرگ، چرگ، مێشەسی [خێزان Otididae: چەندین جۆرن] ◌ هوبره
bustee /ˈbʌstiː/ *noun*
(لە هیند) شارەکەلاوە، شاری هەژارنشین ◌ شهر فقیرنشین
buster /ˈbʌstə(r)/ *noun, interjection*

n رەشـەبای تونـد *interj* گەوجـە پـیاو، بـارگین:
مرتیکه *interj* طوفان شدید *n* ۞ *Get lost, -ter!*

bustle[1] /ˈbʌsl/ *noun*
ژاوە، هەراوهوریا، قاووقیژ، شلوقی، پەلەپچڕکێ،
پەلەپرووزە، پەلەپەل، جمەوجۆڵ: *the hustle*
and bustle of city life ۞ هیاهو، جنب‌وجوش

bustle[2] /ˈbʌsl/ *noun*
(مێژوویی) زەمبەلەک یا تێلی داوێن (تا فش
بێتەوە) ۞ فنر دامن

bustling /ˈbʌslɪŋ/ *adjective*
شلوق، پڕجموجۆڵ، پڕکار، سەرقاڵ، دەسگیراو،
سەرشلوق، بژگاڵدار، نەپەرژاو: *a bustling*
city (bustlingly *adv*) ۞ پرجنب‌وجوش.
گرفتار، پرمشغله

bust-up *noun*
1 شەڕوکێشە، کێشەوهەرا، بگرەوبەردە، قڕە،
لێکدان، تێکبەربوون 2 دابڕان، دوایی‌پێ‌هاتن:
the final bust-up of their marriage ۞ 1
مشاجره، دعوا، زدوخورد 2 قطع، گسیختگی

busty /ˈbʌsti/ *adjective* (bustier, bustiest)
مەمکزل (ژن)، مەمکقیت، مەمکشەمەند ۞
خوش‌پستان

busway *noun*
پاسەڕێ، ڕێگای ئوتوبوس یا پاس ۞ راه اتوبوس

busy /ˈbɪzi/ *adjective* (busier, busiest), *noun*, (*pl.* busies)
adj 1 خەریکی، سەرقاڵی، سەرقاڵ، پڕکار،
بژگاڵ، پڕ لە چالاکی، پڕکار، نەپەرژاو،
پڕجموجۆڵ، (سەر)شلوق، bustling: *a busy*
seaport 2 (تەلەفون) گیراو، خەریکە 3 پڕ
لە وردەکاری (نابار): *a busy design*
n (نافەرمی) ئەفسەری پۆلیس ۞ *adj* 1 مشغول،
پرمشغله، پرفعالیت، پرجنب‌وجوش 2 (تلفن)
اشغال، مشغول 3 پر از جزئیات *n* افسر پلیس

busybody /ˈbɪzibɒdi, US -bɑːdi/ *noun*, *pl.* busybodies
خۆتێهەڵقوتێن ۞ فضول

busy Lizzie /ˌbɪzi ˈlɪzi/ *noun*
(ڕووەکناسی) بیزی‌لیزی: ڕووەکێ بە گوڵی
پەمەیی، سوور، سپی و زەردەوە [*Impatiens*
walleriana] ۞ بیزی لیزی

busyness /ˈbɪzinəs/ *noun*
کار، سەرقاڵی، پڕکاری، سەرشلوقی،
پێ‌نەکراوی، دەس‌نەگەیشتوویی، نەپەرژاوی ۞
مشغله، فعالیت، گرفتاری

busywork /ˈbɪziwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
سەرقاڵی، سەرگەرمی ۞ سرگرمی

but[1] /bət, bʌt/ *conjunction, preposition, adverb*
1 بەڵام، غایەتی، ئەمان، وەلی، لێ: *His mother*
2 but his father might ◊ won't be there
I had :هەر ئەوە، بەڵکوو 3 بێجگەلە، جگەلە
no choice but to sign the contract 4 بێ 5
تەنیا، تەنها، فەقەت: *I don't think we'll*
manage it. Still, we can but try 6 کە 7
هیچ نەبێ، بەلای کەمەوە 8 وە ئەگینا، دەنا 9
هەرچۆنێ بێ 10 مەگەر ئەوەی کە 11 هێشتا،
سەرەڕای ئەوەش ۞ 1 اما، ولی، لیکن 2 همین،
بلکه 3 بجز، غیر از 4 بدون 5 فقط 6 که 7 اقلاً 8 و
گرنه 9 در هر حال 10 مگر این که 11 با وجود این

but[2] *noun*
(سکاتلەند) دیوی دەرەوە، ب.ت. لە
کۆختەیێکی دوودیوی‌دا (واتای سەرەتای خۆی
"دەرەوە") ۞ اتاق بیرونی

butadiene /ˌbjuːtəˈdʌɪiːn/ *noun*
(کیمیا) هایدرۆکاربۆنی ناپاراوی unsaturated
گازی C_4H_6، لە بەرهەمهێنانی جیری دەسکرد
بەکاردێت ۞ بوتاداین

butane /ˈbjuːteɪn/ *noun*
(کیمیا، گاز) بوتان C_4H_{10} (= جۆرێک گازی
هایدرۆکاربۆنی گڕگرتنی flammable
زنجیرەی ئالکان، لە نەوت و hydrocarbon
گازی سروشتی‌دا دەست دەکەوێت و وەک
سووتەمەنی fuel بەکاردەهێنرێت؛ بنەڕەت: لە
butyl + ane- پێکهاتووە) ۞ بوتان

butanoic acid /ˌbjuːtəˈnəʊɪk/ *noun*, also butyric acid

butanol *noun*
بیوتانۆل، بوتانول: هەریەک لە دوو ئەلکۆلی
ئیزۆمێریکی گڕگرتنی C_4H_9OH، لە بوتانی
زنجیری ڕاستەوخۆوە straight chain بەرهەم
هاتووە ۞ بوتانول، بیوتانول

butch /bʊtʃ/ *adjective, noun*
(نافەرمی) *adj* 1 پیاوێلە، پیاوانە، نێرانی،
پیاوکار، پیاوانەهەڵکەوتوو، بە ڕەفتار یان
هەڵس‌وکەوتی پیاوانەوە، پیاوانە 2 بەزەبروزەنگ،
بەزاکون، بڕا *n* ژنی هاوڕەگەزبازی
پیاوانەهەڵکەوتوو ۞ *adj* 1 مردنما، دارای سر و
وضع مردانه، مردانه 2 قاطع *n* باج

butcher /ˈbʊtʃə(r)/ *noun*
1 گۆشتفرۆش، قەساب 2 قەسابی، قەسابخانە.
دووکانی قەسابی: *He owns the butcher's in*
the main street 3 خوێنڕێژ، پیاوکوژ، دڕندە
۞ 1 قصاب، سلاخ 2 مغازەی قصابی 3 سفاک، قاتل

butcher-bird *noun*
1 جۆرێ shrike 2 جۆرێ مەلی قەلەڕەشەئاسای
ڕاوی دەنگخۆشی ئەوسترالیایی [تووخم
Cracticus: چەندین جۆرن] ۞ نوعی پرنده

butcher's broom *noun*
گەسکی قەساب؟، گەسکەقەسابە؟: دەوەنێکی
هەمیشەسەوزی کورتەباڵا [*Ruscus aculeatus*]
۞ نوعی گیاه

butcherly /ˈbʊtʃə(r)li/ *adverb*
بێبەزەییانە، دڕندانە ◌ بی‌رحمانە

butchery /ˈbʊtʃəri/ *noun, pl.* butcheries
1 قەسابی، قەسابخانە، قەسابی، گۆشتفرۆشی، دووکانی قەسابی 2 کوشتن، کوشتوبڕین، کوشت و کوشتار، قەڵتوبڕ، توندوتیژی، کۆمەڵکوژی، کۆکوژی، خوێنڕشتن: *When are they going to put an end to this butchery?* ◌ 1 قصابی، ذبح، مغازەی قصابی 2 خشونت، قتل‌عام

Buteyko /buːˈteɪkəʊ/ *adjective*
ئاماژە بەو شێوە و تکنیکی هەناسەکێشانەی کۆنترۆڵکراوەوەیە کە دەڵێن ژانی بەرهەنگ دادەشکێنێ [بنەڕەت: لە ناوی کارئەندامناسی ڕووسی *Buteyko* Konstantin] ◌ بوتیکو

butler /ˈbʌtlə(r)/ *noun*
گەورەی کارکەرەکان، سەربەردەست، سەرنۆکەر، سفرەباشی، سەرکارکەر ◌ سرپیشخدمت

butt[1] /bʌt/ *noun*
کەللە، لێدان بە سەر ◌ ضربەی سر

butt[2] /bʌt/ *noun*
1 مەودای برینی تیر، تیراوێژ 2 سەگمان، نیشانە، ئامانج 3 بابەتی ڕەخنە، گاڵتەجار، مایەی پێکەنین ◌ 1 برد 2 آماج، هدف 3 آماج انتقاد، مضحکە

butt[3] /bʌt/ *noun*
1 بنەچەک، قونداخ، باژنە(چەک)، کنکەچەک 2 کنگەسیگار، قنچکەسیگار، بنەجگەرە 3 کنگ، سمت، پاشڵ 4 بن، قنچک، بێخ، بنک، کوتەرە، کنگە 5 (داری ڕاوەماسی) دەسک، قوڵفە ◌ 1 قنداق 2 تەسیگار 3 کون، باسن، سرین 4 تە 5 دستە

butt[4] /bʌt/ *noun*
1 بۆشکە، کوپ، پیپ، بەرمیل، کووپە 2 پێوەرێکی شلە بەرامبەربە 126 گالۆنی ئەمریکایی (بەرامبەر بە 477.5 لیتر؛ بنەڕەت: لە لاتین *buttis*) ◌ 1 بشکە، خمرە 2 بات

butte /bjuːt/ *noun*
(لە ئەمریکا، تکنیکی) تەپ، گرد (سەرەکەی تەخت بێ) ◌ تپە

butter[1] /ˈbʌtə(r)/ *noun*
1 کەرە، نڤیشک، نیویشک 2 (تافەرمی) زمانلووسی، ڕیایی، کلکەسووتێ ◌ 1 کرە 2 مداهنە، تملق

butter[2] /ˈbʌtə(r)/ *noun*
گیانەوەری شاخوەشێن، سەرووەشێن ◌ جانور شاخ‌زن

butterball *noun*
مرۆی تێکسمراو، لەسەریەک، کورتەبنە ◌ آدم کوتاه و چاق

butter bean *noun*
1 جۆرێ باقلەی زەردی کاڵ 2 = wax bean
◌ نوعی باقلا

buttercup /ˈbʌtəkʌp, US -tərk-/ *noun*
گوڵە مێلاقە، ڕەبەنۆک، بووک، گوڵماس، جوونگ، گوڵەبەهارە، پاتینۆک [توخم *Ranunculus*: زۆر جۆرن] ◌ آلالە

buttered *adjective*
کەرەلێدراو، کەراوی، کەرەپیاساوراو ◌ کرەزدە

butterflat /ˈbʌtəfæt, US ˈbʌtər-/ *noun*
کەرە، سەرشیر، توێشکە، توێژ، چەورایی شیر ◌ کرە، سرشیر

butterfingered *adjective*
دەسبەزەردەر، جرپن، پنجل، دەسەوسان ◌ دست و پا چلفتی

butterfingers /ˈbʌtəfɪŋgəz, US ˈbʌtərfɪŋgərz/ *noun, pl.*
مرۆی دەسبەزەردەر، مرۆی جرپن یا پنجل، مرۆی قامکشل، مرۆی پەنجەسست، مرۆی دەسەوسان ◌ آدم دست و پا چلفتی

butterfish *noun, pl.* same or butterfishes
چەند جۆری ماسی بە گۆشتێکی چەور و پێستێکی لووس و خزەوە، ب.ت. gunnel [*Peprilus triacanthus*] ◌ باترفیش

butterfly /ˈbʌtəflaɪ, US -tərf-/ *noun, pl.* butterflies
1 پەپوولە (ی ڕۆژگەڕ، لەچاو پەپوولەی شەوگەڕ moth)، پەرینانگ، پەروانە، پەلپەلیسک، پەرپەرک، تەیرۆک، نمنمۆک [دەستە Lepidoptera] 2 پەپوولەمەلێ 3 (butterflies) دلەتەپە، دلەکوتێ، دڵەڕاوکێ ◌ 1 پروانە 2 شنای پروانە 3 (بە جمع) اضطراب، دلهرە

butterfly bush *noun*
دەوەنەپەپوولە؟: جۆرێ buddleia، لەبەر هێشووی گەورەی لە گوڵی بۆنخۆشی سپی یا شێوەیاسی ئەرخەوانی دەکرێ [*Buddleia davidii*] ◌ نوعی بوتە

butterfly effect *noun*
کاریگەری پەپوولەیی (= ئاماژە بە chaos theory) ئەو دیاردانەی کە بەگوێرەی ئەو گۆڕان و ئاڵوگۆڕی بچوک و ناوچەیی لە سیستمێکی ئاڵۆزدا دەتوانێ کاریگەری بەربڵاو و گەورەی لە شوێنێکی دی هەبێ (بنەڕەت: لەو بۆچوونەوە کە فڕەفڕی باڵی پەپوولەکان لە ڕیۆدۆژەنیرۆ Rio de Janeiro دەتوانێ هەوا و کەشی شیکاگۆ Chicago بگۆڕێت) ◌ تأثیر پروانەای

butterfly fish *noun*
پەپوولەماسی: 1 جۆرێ ماسی شۆستەنشین [*Chaetodon* و توخمە پێوەندیدارەکان] 2 جۆرێ ماسی ڕاوی دەریایی مۆغەرە یەکجار ژاراوی [توخم *Pterois*] 2 جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی ڕۆژاوای ئەفریکا [*Pantodon buchholzi*] ◌ انواعی از ماهی

butterfly knife *noun*

چەقۆی پەپوولەیی (جووتێ چەقۆی پان و درێژ لە هیندێ هونەری شەڕیدا بەکاردێتری) ◌ باترفلای نایف

butterfly knot *noun*
گرێی پاپیۆنی یان پەپوولەیی ◌ گره پاپیونی

butterfly net *noun*
تۆڕی راوەپەپوولە ◌ تور پروانەگیری

butterfly nut = wing nut

butterfly stroke *noun*
پەپوولەمەلێ، مەلێی پەپوولەیی ◌ شنای پروانه

butterfly valve *noun*
دەمەوانەی دووپەرەیی یان پەپوولەیی ◌ دریچەی پروانەای

butterfly weed *noun*
گیاپەپوولە؟، گیاشیری ئەمریکای باکووری بە گوڵی پرتەقاڵی گەشەوە [*Asclepias tuberosa*] ◌ نوعی گیاه

butteris /ˈbʌdərɪs/ *noun*
سمدادەر، سمتاش، سمبڕ ◌ سمتراش

buttermilk /ˈbʌtəmɪlk, US -tərm-/ *noun*
1 دۆ، ئاوودۆ 2 رەنگی زەردی کاڵ ◌ 1 آب‌دوغ 2 رنگ زرد کمرنگ

butternut /ˈbʌtənʌt, US ˈbʌtər-/ *noun*
1 دارگوێزی ئەمریکای باکووری [*Juglans cinerea*] 2 بەری جەوز و خۆراکی edible oily ئەو دارە ◌ 1 نوعی درخت گردو 2 میوەی این درخت

butternut squash *noun*
سەوزەیێکی درێژ کە لەسەر عەرز شین دەبێ و تویکڵێکی زەردی رەقی هەیە و گۆشتەکەی پرتەقاڵییە ◌ نوعی کدو

butterscotch /ˈbʌtəskɒtʃ, US ˈbʌtərskɑːtʃ/ *noun*
1 جۆرێ شیرینی رەقی کاڵ، بە قاڵکردنی کەرە لەگەڵ شەکری قاوەیی ساز دەبێ 2 (لە ئەمریکا) جۆرێ سۆس ◌ باتراسکاچ

butterwort /ˈbʌtəwɜːt/ *noun*
گیاکەرە؟: جۆرێ گیای گۆشتخۆری زەلکاوی بە گوڵی بنەوشەوە [تۆخم *Pinguicula*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی گیاه

buttery[1] /ˈbʌtəri/ *adjective*
کەرەیی، کەرەئاسا، کەرەدار، کەراوی: *a rich - tery fruit cake* ◌ کرەای، کرەمانند، دارای کره

buttery[2] /ˈbʌtəri/ *noun*
(لە کۆلێژ و زانکۆکانی بریتانیا) جێگای فرۆشتنی خواردەمەنی و خواردنەوە ◌ آبدارخانه

buttie = butty1

buttock(s) /ˈbʌtək/ *noun, pl.*
تەرێزە، سمت، پاشڵ، کنگ، هێت، کەفەڵ، روونەک، تن، گۆڵمە، گووپ(ی سمت)، هیفەڵ، پاشوو، پاشۆل ◌ کفل، کپل، باسن، کون

button /ˈbʌtn/ *noun*
1 دوگمە، مێقۆک، پێلەک، ماک، گۆ، کومچا، گۆپکە، بشکۆژ، قۆپچە 2 دوگمە (دەزگا) 3 نیشانە، بەرزەنگ (buttonless ،-buttoned *adj*) (*adj*) ◌ 1 دکمه 2 شستی 3 علامت، آرم

buttonbush *noun*
جۆرێ دەوەنی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی madder، سەلکی گوڵەکانی خڕن [*Cephalanthus occidentalis*] ◌ نوعی بوته

button-down *adjective, noun*
1 *adj* 1 دوگمەڕێز، دوگمەدار 2 یەخەدوگمەیی: *n* کراسی بە *button-down* *businessmen* یەخە یان ملیوانی دوگمەڕێزەوە ◌ 1 *adj* دکمەدار 2 یقەدکمەدار *n* باتن‌دون

button-down collar *noun*
ملیوان یان یەخەی دوگمەڕێز یا دوگمەلێنراو ◌ یقەی دکمەدار

buttoned-up *adjective*
مات، بێدەنگ، کەمقسە، شەرمێون، کەمڕوو، خوددار، لەنێوخۆدا: *a -ttoned-up executive* ◌ ساکت، خجالتی، تودار

buttonhole /ˈbʌtnhəʊl, US -hoʊl/ *noun*
جێ‌دوگمە، کونەدوگمە، شیرازە، گوڵی جێ‌دوگمە ◌ مادگی، گل یقه

buttonhook *noun*
قولاپی دوگمە، دوگمەهەڵکێش ◌ قلاب دکمه

button mushroom *noun*
قارچکی چکۆلانە، قارچکی هەڵپێچراوی ساوا، کارگی دوگمەیی [*Agaricus bisporus* syn. *A. brunnescens*] ◌ قارچ دکمەای

button-quail *noun*
باڵندەیەکی کەرەواڵەئاسا سەربە شێلاقەکان rails، تەنیا بە سێ پەنجەوە [تۆخم *Turnix*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی بلدرچین

buttons *noun*
بەردەست، کارکەر، شاگرد، نۆکەر، رازەکار ◌ خادم، پادو

button snakeroot *noun*
1 جۆرێ رووەک [تۆخم Liatris] 2 جۆرێ رووەک لە خێزانی parsley [*Eryngium yuccifolium*] ◌ بوتون اسنکروت

buttonwood *noun*
1 = plane tree 2 جۆرێ mangrove گەرمێنانی ئەمریکا، لە بەرهەمهێنانی tanbark و charcoal بەکاردێتری [*Conocarpus erectus* و *Laguncularia racemosa*] ◌ بوتون وود

buttony *adjective*
دوگمەئاسا، دوگمەڕێز، دوگمەبەند، دوگمەپیانراو، بەدوگمە رازاو ◌ دکمەمانند، با دکمه آراسته

buttress /ˈbʌtrəs/ *noun*
1 بەرەیلاخ، بەرهەڵێخ، پاڵەوانە، پشتبەست،

خەربشت، پالپشت، پشتیوان، پشتیوانە 2 پشتیوان، پشت، پارێزکار: *a buttress of the cause of peace* ۞ 1 شمع، پدپیل 2 حامی، محافظ

butty[1] /ˈbʌti/ *noun*, also buttie
(لە بریتانیا و نافەرمی) بابۆلە، دورمە: *a jam butty* ۞ ساندویچ

butty[2] /ˈbʌti/ *noun*
1 (نافەرمی، لە نێوان کرێکارانی کانگادا) دۆست، رفێق، هاوکار 2 (مێژوویی) رێکخەری نێوان کرێکاران و خاوەن کانگا ۞ 1 (عامیانه) دوست، همکار 2 واسطەی میان کارگران و صاحبان معدن

butut /ˈbuːtuːt/ *noun, pl.* same or tututs
یەکەی پارەی گامبیا، بەرامبەر بە سەدیەکی dalasi یێ ۞ بوتوت

butyl /ˈbjuːtʌɪl, US -tɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) بوتیل، بیوتایل C_4H_9: *butyl acetate* ۞ بوتیل

butyl alcohol *noun*
(کیمیا) هەریەک لە چوار ئەلکولی گرکێش C_4H_9OH (وەک butanol)، وەک توێنەر بەکاردێتریێ ۞ الکل بوتیل

butylated *adjective*
(کیمیا) بوتیلێنراو: لێکدراو لەگەڵ رەگی بوتیل ۞ بوتیلاتید

butylation *noun*
(کیمیا) بوتیلاندن: لێکدان لەگەڵ رەگی بوتیلدا ۞ بوتیلاسیون

butylene *noun*, also butene
(کیمیا) بیوتیلین، بوتیلین: هەریەک لە سێ هایدرۆکاربۆنی ئیزۆمێریک C_4H_8 ۞ بوتیلن

butyl nitrite *noun*
(کیمیا) نایترایت یان نیتراتی بوتیل: شلەیێکی هەڵمیو volatile ($C_4H_9NO_2$)، وەک بەشێکی پێکهێنەری چالاک لە هێندێ بۆنبرەی ماڵەوە بەکاردێتریێ deodorizer ۞ نیترات بوتیل

butyrophenone *noun*
بیوتیرۆفینۆن، بوتیرۆفینۆن: دەرمانە antipsychotic ەکان (وەک haloperidol) ب.ت. بۆ چارەسەرکردنی شیزوفرنیا schizophrenia بەکاردێتریێ ۞ بوتیروفنون

butyl rubber *noun*
(کیمیا) جیری بوتیل ۞ لاستیک بوتیل

butyraceous *adjective*
کەرەئاسا، کەرەیی، شێوەکەرە، وەک کەرە ۞ کرەمانند

butyraldehyde *noun*
هەریەک لە دوو ئالدیهاید C_4H_8O، ب.ت. لە بواری سازکردنی جەوکی resin دەسکردا بەکاردێتریێ ۞ بوتیرالدیهید

butyrate *noun*
خوێ یا ئێستێری ترشەلۆکی بیوتیریک یان بوتیریک ۞ بوتیرات

butyric /ˈbjuːtɪrɪk/ *adjective*
(کیمیا) بیوتریک، بوتیریک، بوتیریک: *butyric fermentation* ۞ بوتریک

butyric acid *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی بیوتریک یان بوتیریک $C_4H_8O_2$ ۞ اسید بوتریک

butyrin *noun*
ئێستێری شلەی بێڕەنگی کەرە، لە گلیسیرین glycerin و ترشەلۆکی بوتیریک پێکهاتووە ۞ بوترین

buxom /ˈbʌksəm/ *adjective*
1 هەیکەلی، جوانچاک، بەقەلافەت (ژن، مەمکقوت) 2 (بێباو) obedient، tractable 3 (کۆن) دڵشاد، خۆش، شاد، pliant، flexible (buxomly *adv*) blithe ۞ خوش‌هیکل

buxomness *noun*
جوانچاکی، بەقەلافەتی، رێکوپێکی ۞ خوش‌هیکلی

buy /baɪ/ *noun*
(نافەرمی) کڕین، سەندن، purchase ۞ خرید

buyer /ˈbaɪə(r)/ *noun*
1 کڕیار، سەنیار، مشتەری 2 کڕینکار، کەلوپەلکڕ، بەرپرسی کڕین ۞ 1 مشتری، خریدار 2 متصدی خرید

buyers credit *noun*
باوەڕی کڕیار ۞ اعتبار خریدار

buyer's market *noun*
بازاڕی کڕیار، بازار باشە بۆ کڕین ۞ بازار خریدار

buyout /ˈbaɪaʊt/ *noun*, also buy-out
کڕینی گشت یان گرنگترین بەشەکانی کۆمپانیایێ: *a management buyout* ۞ خرید همه یا مهم‌ترین سهام شرکتی

buzz /bʌz/ *noun*
1 ویزەویز، گیزەگیز، (دەزگا) فرەفر، فڕەفڕ 2 زرنگانەوە 3 دەنگەدەنگ، هەراوهوریا، قیزەقیژ 4 دەنگۆ، قسەلۆک 5 دەنگی بوزیر (یان تەلەفون)، زەنگ یان زرەی تەلەفون 6 هەستی وروژان یان خۆشی ۞ 1 وزوز 2 زنگ 3 همهمه 4 شایعه 5 صدای بوزر 6 احساس هیجان یا مسرت

buzzard /ˈbʌzəd, US -zərd/ *noun*
1 (بریتانیا) شمقار، باشوو [*Buteo buteo*]. (ئەمریکا) داڵ(ەکەرخۆر)، تاسەکەچەلە، سیارگ، سەرگەر 2 گەوج، کەر ۞ 1 سارگپه، شنقر، (در امریکا) کرکس 2 ابله، احمق

buzz bomb = flying bomb

buzz cut *noun*
شێوەیێکی (زۆر) کورتکردنەوەی قژ، نزیک بە پێستی سەر ۞ بوز کات

buzzer /ˈbʌzə(r)/ *noun*
زەنگ، گیزەون، زرە، فرە، فڕە، ویزویزە، ویزە

(دەزگایێکی ئێلیکتریکی بۆ سەرنج راکێشان): *Put your fingers on the buzzer and be ready to answer* ۞ زنگ، صدای زنگ، بوزر

buzzing *noun*
زرنگـە، ویزەویز، ویزە، وازە، گیزەگیز، فنگە(فنگ) ۞ وزوز

buzz saw *noun*, also circular saw
مشاری گیزەونە، خرەمشار، هەرە یان مشاری ویزەون ۞ ارەی چرخی

buzz-word /'bʌzwɜ:d, US -wɜ:rd/ *noun*
(نافەرمی) دروشمی رۆژ، دروشمی سەردەم ۞ شعار روز

buzzy *adjective*
شلوق، چرەبەندان، پردەنگ، پرهەراوهوریا ۞ شلوغ، پرسر و صدا

bwana /'bwɑ:nə/ *noun*
(لە ئەفریکای رۆژهەلاتی‌دا) سەرۆک، سەرومر، گەورە ۞ رئیس

by /baɪ/ *preposition, adverb*
1 لەلای، نزیکی، لەبال، لەتەنیشت، لەکن، ل نک، لە قەراخ: *a house by the river* ◊ *The telephone is by the window* ◊ *Come and sit by me* 2 لە 3 لەریگای، بەریگای، بەهۆی، لەلایەن: *The house is heated by gas* ◊ *May I pay by cheque?* 4 لەگەل، بە: *I took him by the hand* 5 بەپێی، بەگوێرەی: *By law, you are a child until you are 18* 6 بەدرێژایی، بەدرێژی: *to travel by day/night* 7 *We had to work by candlelight* ◊ لەباری، لەبواری 8 لە دەوروبەری 9 لە پێشەوە ۞ 1 نزدیک، کنار، از کنار 2 از 3 از راه، از طریق، وسیلەی، توسط 4 نزد، با، به 5 طبق، هنگام 6 در طول 7 به لحاظ، از جهت 7 در اطراف 8 از جلو

by(e)- /baɪ/ *prefix*
پێشگر: لاوەکی، لا، ناسەرەکی، لاتەنیشتی، کەمگرنگتر، لەپال، لەنزیک: *by-election* ۞ پیشوند: ثانوی، فرعی، جانبی، نزدیکش، پهلوی

bye /baɪ/ *interjection, noun, pl.* byes
خوات لەگەل: *Bye! See you next week* ۞ خداحافظ

bye- = by-

bye-bye *interjection*
(نافەرمی) خوات لەگەل ۞ خداحافظ

bye-byes *noun*
لالەکە (بە زمانی منالان) ۞ لالا

bye-law = by-law

by-election *noun*
لاهەلبژاردن، هەلبژاردنی لاوەکی یا ناسەرەکی ۞ انتخابات میاندورەای

Byelorissian /ˌbjɛlə(ʊ)'rʌʃ(ə)n/ = Belorussian

by-form *noun*
شێوەی دووەمی وشەیێ، لاشێوە ۞ صورت جانبی

bygone /'baɪgɒn, US -gɔ:n, -gɑ:n/ *adjective*
رابردوو، بووری، کۆن، پێشوو، جاران: *a bygone age/era* ۞ گذشتە

bygones /'baɪgɒnz, US -gɔ:nz, -gɑ:nz/ *noun, pl.*
سەردەمانی کۆن، زوو، زەمانی زوو ۞ گذشتەها

by-law *noun*, also bye-law
1 لاقانوون، لازاکون، قانوونی نێوخۆیی، قانوونی تایبەتی، قانوون یان یاسای نێوخۆیی (لەلایەن ئەنجومەن یان حکومەتی خۆجێییەوە دەرکرابێ) 2 قانوون و ریسای خۆجێیی، قانوون یان ریسای کومپانی یان یانەیێ ۞ 1 مقررات محلی 2 قانون یا قاعدەی شرکت یا باشگاهی

by-line /'baɪlaɪn/ *noun*, also byline
1 دێری ژێر سەرونار، دێری ناوی نووسەر: *It was accidentally printed under the wrong line* 2 لاهێل، هێلی دووەم، sideline ۞ 1 سطر زیر عنوان مقاله 2 خط ثانوی

byname /'baɪneɪm/ *noun*
لاناو، سەرناو، ناوی دووەم، نازناو، **nickname** ۞ لقب، کنیه، اسم دوم

bypass /'baɪpɑ:s/ *noun*
1 ریگای پشتێنەی شار، ریگای کەمەربەندی 2 لاری، ریگای لابر 3 جۆگەی لاوەکی، لوولەی لاوەکی، لالوولە، لابۆری، بایپاس: *have a coronary bypass* ۞ 1 جادەی کمربندی 2 راه فرعی، جادەی فرعی 3 بایپاس

bypasser *noun*
ریبوار ۞ عابر

by-play *noun*
لارووداوەکان ۞ وقایع فرعی

by-product *noun*
1 لابەرهەم، بەرهەمی لاوەکی، دەمبەرهەم 2 ئەنجامی لاوەکی، لائەنجام، کاریگەری لاتەنیشتی یا لاوەکی، لاکاریگەری: *unpleasant by-products of civilization* ۞ 1 فرآوردەی جانبی 2 پیامد یا اثر جانبی

byre /'baɪə(r)/ *noun*, also cowshed
(لە بریتانیا) تێولە، تەویلە، پشتێر، تەویلەی ولاخ، گەور (کۆشکوبەرە)، cowshed ۞ طویلە

by-road /'baɪrəʊd, US -roʊd/ *noun*
لاری، ریگای چکۆلەتر، ریگای لاوەکی، لاریگا ۞ جادەی فرعی

Byronic *adjective*
سەربە شێوازی شێعر و هەلبەستی لۆرد بایرۆن، بە شێوەی لۆرد بایرۆن یا کارەکانی (Byronically *adv*؛ Byronism *n*) ۞ بایرونیک

byssal *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە byssus ـەوە هەیە ◌ وابستە بە byssus

byssinosis /ˌbɪsɪˈnəʊsɪs/ *noun*, also brown lung

سی‌یەڕەشە؟: نەخۆشی سی لە ئەنجامی هەڵمژینی درێژماوەی تۆزی ریشاڵی کوتاڵ و پارچە ◌ بیسینوز، بیسینوسیس

byssus /ˈbɪsəs/ *noun, pl.* byssuses or byssi /-sʌɪ/

1 (مێژوویی) پارچە یان کوتاڵێکی نەرمی کەتانی 2 (گیانەوەرناسی) تاڵ یان دەزوولەی خوری‌ناسا کە گیانەوەرانی وەکوو mussel و دوولەپکەکانی تر بەوانەوە (دەزوولەکان) خۆیان بە بەرد یان شتی تر دەنووسێنن (لە لاتین، لە *bussos* یۆنانی، بنەڕەت سامی) ◌ بیسوس

bystander /ˈbaɪstændə(r)/ *noun*

سەیرکەر، بینەر، تەماشاڤان، چاودێر، چاولێکەر (بەشداری تیا نەکردووە(ڕووداو)): *innocent* ◌ *bystanders at the scene of the accident* تماشاچی

bystreet /ˈbaɪstriːt/ *noun*

لاکۆلان، لاڕێ، لاشەقام ◌ کوچە یا خیابان پرت

byte /baɪt/ *noun*

بایت (بەرامبەر بە 8 بیت bit) ◌ بایت

by-the-wind sailor *noun*

جۆرێ coelenterateی دەریایی یان ئاوی تەرکنشینی surface-dwelling ئەتلانتیک و مەدیتەرانە [*Velella velella*] ◌ نوعی سیلنترات

bytownite /ˈbʌɪtaʊnʌɪt/ *noun*

کانی فێلدسپار کە لە زۆربەی بەردە ئاگرینە بنەڕەتی‌یەکاندا هەیە (بنەڕەت: لە *Bytown* ناوی پێشووی Ottawaی کەنەدا) ◌ بیتوونیت

byway /ˈbaɪweɪ/ *noun*

لاڕێ، لاڕێگا، ڕێگای چکۆلەتر: *the highways and byways of the English countryside* ◌ جادەی فرعی

byways *noun, pl.*

1 خاڵە کەم(تر)گرنگەکان 2 بوارە لاوەکی‌یەکان، لابوار، لازەمینەکان ◌ 1 نکات کم‌اهمیت 2 زمینه‌های فرعی

byword /ˈbaɪwɜːd, US -wɜːrd/ *noun*

1 وتە یان زاراوەیەکی ناسایی یان باو 2 نموونە، میناک: *The name Chanel became a byword for elegance* 3 پەند، وتەی سەرزار، proverb 4 مایەی ئابڕووچوون، مایەی شوورەیی، مایەی نیوزڕان ◌ 1 عبارت متداول 2 مظهر 3 ضرب‌المثل، اصطلاح 4 مایەی ننگ

bywork /ˈbaɪwɜːk/ *noun*

دەمکار، لاکار، کاری لاوەکی ◌ کار فرعی

byzantine /baɪˈzæntaɪn, bɪ-, -tiːn, US ˈbɪzəntiːn/ *adjective*

1 شاراوە، نەتەنی، نهێنی، نەهێنی 2 ئاڵۆز، تێگەیشتن‌سەخت، لێکەوەنەدراو، گران، ناڕاستەوخۆ، دژوار، سەخت، labyrinthine: *an organization of byzantine complexity* ◊ ◌ *rules of Byzantine complexity* 1 مخفیانه 2 پیچیده، غیرمستقیم

Byzantine /baɪˈzæntaɪn, US bɪ-, -tiːn, US ˈbɪzɲntiːn/ *adjective*

1 بایزەنتاین، سەربە بیزانتیوم یا ئیمپراتۆری رۆمی رۆژهەلات 2 سەربە شێوازی بیناسازی بیزانتین لە سەدەکانی 5 تا 15 زایینی (لە ناوی شاری Byzantinum دواتر Constantinople و ئیستاش Istanbul) ◌ بیزانسی

Byzantine architecture = Byzantine2

Byzantine art *noun*

هونەری بیزانتین یان بیزانسی ◌ هنر بیزانسی

Byzantine capital *noun*

سەرکۆڵی بیزانسی ◌ سرستون بیزانسی

Byzantine Church = orthodox church

Byzantine Empire *noun*

ئیمپراتۆری بیزانس: ئیمپراتۆری رۆمی رۆژهەلات ◌ امپراتور بیزانس

Byzantinism /bɪˈzantɪnɪz(ə)m, US bʌɪ-/ *noun*

بیزانتینیزم ◌ بیزانتینیسم

Byzantinist /bɪˈzantɪnɪst, US bʌɪ-/ *noun*

بیزانتینیست (خوێندکاری فەرهەنگی بیزانتین) ◌ بیزانتینیست

C c

C[1], **c** /siː, *pl.* Cs, C's, c's /siːz/ *noun*

1 سی (= سێیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 سەد، سەت (= ژمارەی 100 لە ژمارەنووسی رۆمیدا [بنەڕەت: کورتەی *centum* ی لاتین "hundred"]) 3 دو، دۆ، سی (= یەکەمین نۆت لە پەیژەی سی ماژۆردا، موسیقا) 4 جێ، سی (= نمرەی نێوەڕاست (خوێندکار) 5 ئاماژە بە سێیەمین شت دەکا لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان، ئەندازەکان و هتد 6 شتێک لە شێوەی پیتی C (فریزەکان (ئافەرمی): the Big C: شێرپەنجە، سەرەتان) ◌ 1 سی 2 (عددنویسی رومی) صد 3 دو 4 ج 5 و 6 سی

C[2] *abbreviation* Cape

لووتکە (ب.ت. ئەفریکای باشووری)، لووتکەی هیوای باش (Good Hope) ◌ دماغه (امید نیک)

C[3] *abbreviation* 1 copyright, © 2 Celsius or centigrade 3 century 4 (in Britain) Conservative 5 (symb.) Physics capacitance 6 symb. the chemical element carbon

c *abbreviation* 1 cent(s), (also C) 2 circa 3 (c.) century or centuries 4 colt

1 سێنت 2 نزیکەی، لەدەوروبەری 3 (c.) سەدە یا سەدەکان 4 (هێما، فیزیک) خێرایی ڕووناکی لە بۆشاییدا: $E = mc^2$ ◌ 1 سنت 2 در حدود 3 و 4 سی

CAA *abbreviation* Civil Aviation Authority

سی‌ئەی‌ئەی، سی‌ئێی‌ئێی (لە بریتانیا، بەڕێوەبەرایەتی فڕینەوانی سڤیل) ◌ سی‌ای‌ای

CAB *abbreviation* Citizen's Advice Bureau

(لە بریتانیا) سی‌ئەی‌بی: بەڕێوەبەری ڕاوێژکاری خۆرایی ◌ سی‌ای‌بی

cab /kæb/ *noun*

1 تاکسی 2 کاب، شوێن یان ژوورۆچکەی شۆفێر؛ جێگای شۆفێری لۆکۆمۆتیف 3 عەرەبانە 4 پێوانەیێکی کۆنی جووەکان بەرامبەر بە 2 کوارت quart (2.2 لیتر) ◌ 1 تاکسی 2 اتاقک راننده 3 درشکه 4 و 5 کاب

cabal /kəˈbæl, US also -ˈbɑːl/ *noun*

پیلان، گەلەکۆمە، سازوباز، کەین‌وبەین، کۆمەڵی (سیاسی) نەهێنی (دژی حکومەت یا دەسەلات)، گرووپی پیلانگێڕ ◌ توطئه، گروه توطئه یا سری

cabala *noun*, also Kabbalah

1 فەلسەفەی ئاینی نەهێنی، ڕێباز یان زانستی نەهێنی، کابالا، سیستمێکی فەلسەفەی ڕەمزاوی یان نەهێنی کە لە لایەن مالومەکانەوە پەرەی پێدراوە، لە سەدەکانی نێوەڕاستا گەیشتە لووتکە و لەسەر بنەمای شێوازی سەیر و نەهێنی لێکدانەوەی کتێبی پیرۆز ڕۆنراوە 2 هەر ڕێباز یان زانستێکی نەهێنی و ڕەمزاوی (بنەڕەت: لە لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، *cabala*، *cabbala* لە *qabbālāh* عیبری مالومەکان "tradition"؛ لە *qibbēl* "وەرگرتن، پەسندکردن") ◌ 1 کابالا، قبالا، آیین یا دانش سری 2 کابالا

cabalism *noun*

1 بنەما و ڕێبازەکانی کابالا 2 لێکدانەوە بەپێی کابالا 3 هەر ڕێبازێکی نهێنی یا occult (cabalistic /ˌkabəˈlɪstɪk/ *adj* ◌ کابالیسم

caballero /ˌkabəˈljɛːrəʊ/ *noun, pl.* caballeros

1 (سپانیایی) بەڕێز، هێژا 2 سوارکار، ئەسپ‌سوار ◌ 1 آقا 2 سوارکار

cabana /kəˈbɑːnə/ *noun, pl.* cabanas

کـوخ، قوختـه، کۆلیـت (بنـەڕەت: لـە *cabaña* سپانیایی‌یەوە) ۞ کلبه

cab and engine *noun*
ئەسپ، کەللە (ماشێنی باری) ۞ اسب

cabaret /ˈkæbəreɪ, US ˌkæbəˈreɪ/ *noun*
1 کابارە، مەی‌خانـە (لە فەڕەنسـە)، بەزم‌خانـە 2 بەرنامەی گۆرانی یان هەڵپەڕکێ، بەزم (بنەڕەت: لە فەڕەنسەی کۆنەوە بە واتای "پێکهاتەی دارین wooden structure") ۞ 1 کابـاره 2 برنامـه‌ی آوازخوانی یا رقص

cabbage /ˈkæbɪdʒ/ *noun*
1 (ڕووەک‌ناسـی) کەلـەم، کەلـەرم، لانـە، تۆپەکەلەم، ئەهـەن [*Brassica oleracea*] 2 ئەو ڕووەکانەی کە پێوەندی یان شێوەی کەلەم دەدەن 3 (هەروەها cabbagehead) سەر یان گەڵاکانی ئەم گیایـە کـە بـە کـولاوی یـان خـاوی (کاڵـی) دەخورێ 4 (بریتانیا، نافەرمی و سووکانە) مرۆی بێ‌دەسەڵات یان بەکارنەهاتوو (ب.ت. کەسـێ کـە لـەبـەر نـەخۆشـی یـان بـرین‌داری‌یـەوە وای لێهاتبێ) 5 کوتاڵـی دزراو، پارچـە یـا قوماشـی لاخراو لە لایەن بەرگ‌دروووە (ئەو پرزۆڵ و تیکانەی کە لە بڕیاری جل‌وبەرگ دەمێنێتەوە بەرگ‌دروو گلی دەداتەوە) 6 (لە زمانی ڕەمەکی‌دا slang) پارە، پووڵ ۞ 1 کلم، کلم‌پیچ 2 و 3 کاباژ 4 آدم منفعل 5 پارچه‌ی دزدی 6 پول

cabbage bug → harlequin bug

cabbage butterfly *noun*
پەپوولەی کەلەم، زۆرتر پەپوولەیێکی سپی لە خێـزانی Pieridae، وەک Pieris rapae، کرمۆکـەکـانی لـەسـەر گـەڵای کـەلـەم و ڕووەکـە پێوەندی‌دارەکان دەخۆن ۞ پروانه‌ی کلم

cabbagehead *noun*
1 - 3 cabbage 2 (نافەرمی) بێ‌مێشـک، کـەر، گەوج، dolt ۞ آدم احمق

cabbage looper *noun*
قـەفۆکـەی کەلـەمی [*Trichoplusia ni*] ۞ کاهوی کلمی

cabbage moth *noun*
پـەپوولـەی شـەوگـەڕی کەلـەم [*Mamestra brassicae*] ۞ نوعی پروانه

cabbage palm *noun*
1 جـۆرێ دارخورمـای کـارائیبی، خونچـەکـانی دەخـورێ، شێوەی کـەلـەم دەدا [*Roystonea oleraceae*] 2 گیـایێکی هەمیشـەسەوزی ناوچـە گەرمەکان، شێوەی کەلەم دەدا و لە شووشـەبەند یـان وەک گیـای مـاڵـی دەچێنرێ [*Cordyline*] ۞ 1 نوعی درخت 2 نوعی گیاه

cabbage palmetto *noun*
جـۆرێ دارخورمـای (گـەڵا)بـاوەشێنی، ڕەسـەنی باشـووری ڕۆژهـەڵاتی ئـەمریکـا و باهامـاز Bahamas [*Sabal palmetto*] ۞ نوعی درخت

cabbage rose *noun*
گوڵەباخی کەلەمی، گوڵەباخی سەدگەڵا [*Rosa centifolia*] ۞ رز کلمی

cabbage tree *noun*
جـۆرێ cabbage palm، ب.ت. درەختێکـی نیوزیلەندی، مەرهەم یا شیلەی شیرینی لێ‌دەگیرێ [*Cordyline australis*] ۞ نوعی درخت

cabbage white *noun*
جۆرێ پەپوولەی سپی کە کرمۆکـەکانی مێملێ کەلەم و ڕووەکی تری وایە (بڕوانە white) ۞ نوعی پروانه

cabbageworm *noun*
ئەتـــلەمیران یـــان کرمـــی دارێ، ب.ت. کرمەکەلەمە، لەسـەر کـەلەمـەکـان دەخـوا [تـوخم *Pieris*] ۞ لارو کلم

cabbala = cabala or Kabbala

cabby /ˈkæbi/ *noun*, also cabbie, *pl.* cabbies
(نافەرمی) تاکسـی‌لێخوڕ، تاکسـی‌ئاژۆ، شـۆفێری تاکسـی ۞ راننده‌ی تاکسی

cabdriver *noun*
تاکسی‌لێخوڕ، شۆفێری تاکسی، تاکسـی‌ئاژۆ ۞ راننده‌ی تاکسی

caber /ˈkeɪbə(r)/ *noun*
(سـکاتلەندی) کۆتکـەدار، دەسـتـەک (هەڵـەدرێ یان هەڵدێرێ بۆ تاقی‌کردنەوەی هێز) ۞ کابر

Cabernet Franc /ˈkabəneɪ frɒ̃/ *noun*
1 جـۆرێ تـرێ‌ڕەشـەی مـەی، زۆرتـر لـە چەنـد بـەش و ناوچـەیێکی دۆڵـی Loire و بـاکووری ڕۆژهـەڵاتی ئیتالیـا شـین دەبێ 2 مـەی سـووری ئەو ترێیە ۞ کابرنت فرانک

Cabernet Sauvignon /ˈsəʊvɪnjɒ̃/ *noun*
1 جـۆرێ تـرێ‌ڕەشـەی مـەی، لـە بنـەڕەتا لـە ناوچەی Bordeauxی فەڕەنسـە 2 مەی سووری ئەو ترێیە ۞ کابرنت سووینجا

cabildo /kəˈbɪldəʊ, Spanish kaˈβilðo/ *noun*, *pl.* cabildos
(لە وڵاتانی سپانیایی‌زمان‌دا) ئەنجومەنی شارێ یان ئەنجومەنی میری یان حکومەتی خۆجێیی local government ۞ کابیلدو

cabin /ˈkæbɪn/ *noun*
1 کابین (کەشتی، فڕۆکە یان کەشتی ئاسمانی)، ژوور، دیـو، چـاوە، ژوورۆچکـە، خانووچکـە 2 کۆلیت، قوختـە، سـەرپەنا، کوخ (زۆرتر لە دار) ۞ 1 کابین، اتاقک 2 کلبه

cabin boy *noun*
بەردەس(ت)، کارکەر (کەشتی) ۞ مستخدم

cabin class *noun*
نمرەدوو، پلەدوو (کەشتی سوارهەڵگر) ۞ درجه دو

cabin crew *noun*
کارکـەرانی فڕۆکـە (کەسـانێ بـۆ ئاگالی‌بـوونی سوارەکان لە فڕۆکەدا) ۞ خدمه‌ی هواپیما

cabin cruiser = cruiser
cabinet /'kæbınət/ *noun*
1 دۆلاب، قەفەسە، جێقاپ، کابینێت، کەوانتەر، قوتو، سنووق (رادیۆ و تەلەفزیۆن): *a medicine cabinet* 2 ژوورۆچکــــە (*n* :cabinetry مۆبـلدروس کـردن، مۆبـلسـازی، مۆبلەمـەنی، کەلوپەلی نێومال، کۆمێدسازی، کابینێت‌سازی) ◌ 1 قفسه، کابینه، جعبه 2 اتاق کوچک
the Cabinet /'kæbınət/ *noun*
1 ئەنجومەنی وەزیران، ئەنجومەنی شالیاران: *a cabinet meeting* 2 دەستەی ڕاوێژکاران یان ڕاوێژگەران ◌ 1 کابینه، هیأت وزیران 2 هیأت مشاوران
cabinetmaker /'kæbınətmeıkə(r)/ *noun*
کۆمێدســــاز، دۆلابســــاز، کابینێتســــاز، مۆبـلدروسـکەر، وەسـتای کـەلوپـەلی نێومـاڵ، مۆبــــــلســــــاز (cabinetmaking /'kæbınətmeıkıŋ/ *n*) ◌ مبل‌ساز
cabinetwork *noun*
مۆبـلدروس کـردن، مۆبـلسـازی، مۆبلەمـەنی، کەلوپەلی نێومال، کۆمێدسازی، کابینێت‌سازی ◌ مبل‌سازی، مبل آلات
cable /'keıbl/ *noun*, cable television
1 سیمپۆش، وایەرپۆش، شاوایەر، شاتێل، کابل، وایێر، وایەر، تێل، تەل 2 تەنافی تێلی، گوریس، گشتەک، تـەناف، کەنـدر، زنجیـر 3 برووسـکە، تێلێگـراف 4 کابـل (= یەکـەی پێـوانی مـەودا، بەرامبـەر بـە 182.9 میتـر، 200 یـارد (یـان لـە ئەمریکا 240 یارد، 219.4 میتر)، دەیەکی مایلی دەریایی (1852 میتر) ◌ 1 کابل، بافه، سیم 2 طناب کلفت 3 تلگرام 4 کابل
cable car *noun*
تەلەکابین، تێلەکابین، تێلیکابین ◌ تله‌کابین
cablegram *noun*
برووسکە، تەلەگراف، تەلەگرام ◌ تلگرام، تلگراف
cable-laid *adjective*
(گوریس) سێ‌لۆنە، سێ‌تا(گوریس)، سێ‌تا ◌ سەرشتەای
cable railway *noun*
هێڵی ئاسنی کابلی، هێلاسنی کابلی ◌ تراموای
cable television *noun*, also cable TV or cablevision
تەلەفزیۆنی کابلی ◌ تلویزیون کابلی
cableway *noun*
کابلی ڕاگوێستن یان گوێزانەوە ◌ کابل نقاله
cabling /'keıblıŋ/ *noun*
تۆڕی کابلەکان، کابل‌کێشی ◌ شبکەی کابل‌ها
cabman, *pl.* cabmen = cabdriver
cabob *noun*
کەباب، گۆشتی برژاو ◌ کباب
cabochon /'kabəʃɒn/ *noun*
سەرۆچکە، گەوهەری پەرداخ‌کراو و نەتاشراو ◌ کابوچون
caboclo /kə'bəʊkləʊ/ *noun*, *pl.* caboclos
(لە برێزیل) سوورپێستی ◌ کابوکلو
caboodle /kə'bu:dl/ *noun*, the whole caboodle
(نافەرمی) هەمووشتێ، هەمووپێکەوە، گشتی ◌ همه‌چیز، همه را باهم
caboose /kə'bu:s/ *noun*
1 چێشتخانە، ئاشپەزخانە (لە کەشتیدا) 2 واگـۆنی کارکـەرانی شـەمەندەفەری بـاری، واگۆن‌یارێز (ب.ت. شەمەندەفەری باری) ◌ 1 آشپزخانه 2 کبوس
caboshed /kə'bɒʃt/ *adjective*
(دروشم‌ناسی خێزانە کۆنەکان؛ سەری ئاسکەنێر یان کەڵ، و هتد) ڕوویان تەواو پیشان دراوە (بێ‌ملیان) ◌ کابوشت
cabotage /'kabətɑ:ʒ, US -ıdʒ/ *noun*
کەشتی‌گێری بە درێژایی کەنار، کەشتی‌گێری کەناری، سەوداگەری یان بازرگانی کەناری (لە بەندەرێکەوە بۆ بەندەرێکی تر؛ بنەرەت: لە فەرەنسی‌یەوە، لە *caboter* "دەریاوانی بە درێژایی کەنار") ◌ کابوتاژ، تجارت ساحلی
cabretta *noun*
چەرم یان پێستەی نەرمی مەڕ، وێژە ◌ میشن
cabrilla *noun*, *pl.* cabrillas
هەریەک لە چەند bassی دەریایی، ب.ت. Epinephelus analogus، هـی دەریـا گەرمێنەکانی پاسیفیکی ڕۆژهەلاتی ◌ کابریلا
cabriole /'kabrıəʊl/ *noun*
باز یان جوولەیێ لە بالێدا ◌ کابریول
cabriole leg *noun*
جۆرێ پایە یان پاچکەی چەماو (ی بن‌تیژ و باریک)، تایبەتمەندی شێوازی Chippendale و Queen Anne ◌ کابریول لگ
cab-rank = taxi-rank
cabriolet /'kabrıə(ʊ)leı/ *noun*
1 عەرەبانەی دووپێچکەیی یەک‌ئەسپە 2 ماشێنێ کە سەر یان مێچەکەی دەنووشتێتەوە ◌ 1 درشکەی دوچرخە 2 کابریولت
cabstand /'kabstand/ = taxi-rank
cacao /kə'kaʊ/ *noun*, *pl.* cacaos
1 دەنک یان تۆوی کاکائۆ 2 درەخت یان دارکاکائۆ [*Theobroma cacao*] ◌ 1 دانەی کاکائو 2 درخت کاکائو
cacao-bean *noun*
دەنک یان تۆوی کاکائۆ ◌ دانەی کاکائو
cachaca /kə'ʃɑ:kə/ *noun*
Rum یکی سپی برێزیلی لە قامیشی شەکر دەگیرێ ◌ کاشاکا
cachalot /'kaʃəlɒt/ = sperm whale

cache /kæʃ/ *noun*
1 عەماری نهێنی، نهێنگە، هەڵگرتنگە، پەناگە، حەشارگە (نهێنی) 2 کۆگا یان عەماری کاتی (چەکوچۆڵ، خۆراک و هتد) 3 (کامپیوتێر) یادگەی نهێنی، حەشارگە ◌ 1 مخفی‌گاه 2 کش 3 (کامپیوتر) کاش

cachectic /kə'kɛktɪk/ *adjective*, also cachectical or cachexic
کەکێکتیک ◌ مبتلا به ردائت مزاج

cache-sexe /'kaʃsɛks/ *noun*, *pl.* pronounced same
داپۆشینی گیانی مرۆف، ب.ت. لە لایەن گەلانی خێڵەکی یان سەمابازی بزوێنەرەوە دەکرێ ◌ کاش‌سکس

cachet /'kæʃeɪ, US kæ'ʃeɪ/ *noun*
1 باوەڕ، متمانە، باوەڕی، بایەخ، بڕەو، ئیتوار، ئابڕوو، بەنیشانەی قایلبوون 2 نیشانە، مۆر، مۆرک، شەقڵ 3 (پزشکی) کەپسوولی پان، کاشێی ◌ 1 اعتبار 2 اثر 3 (پزشکی) کاشه

cachexia /kə'kɛksɪə/ *noun*, also cachexy
کەکێکسیا، ئەددەنف: کزی بەهۆی نەخۆشی درێژخایەن ◌ ردائت مزاج

cachinnation /ˌkækə'neɪʃn/ *noun*
تریق‌وهۆڕ، قاقا، تریقە، حیلکە ◌ قهقهه

cachou /'kaʃu:, US kə'ʃu:/ *noun*, *pl.* cachous
حەبێ بۆ بۆن‌خۆش‌کردنی هەناسە ◌ کاچو

cachucha /kə'tʃu:tʃə/ *noun*
کاچۆکا: جۆرێ سەما یان هەڵپەرکێی کرژی سپانیایی (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە) ◌ کاچوکا

cacique /kə'si:k/ *adjective*
1 (لە سپانیا یان ئەمریکای لاتین) سەرۆکی سیاسی خۆجێیی 2 باڵندەیێکی مێگەڵژی gregarious گەرمێنانی ئەمریکا، بە پەروباڵی ڕەشەوە و پێکەی زەرد یان سوورەوە [توخم *Cacicus*] ◌ کاسیک

cack /kæk/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) پیسایی، گوو ◌ مدفوع

cack-handed /ˌkæk 'hændɪd/ *adjective*
ناشی، بەیدەس، دەس‌بەزەرەر، دەس‌خاو، جرپن، clumsy، awkward ◌ ناشی، دست‌وپاچلفتی

cack-handedly /ˌkæk 'hændɪdli/ *adverb*
ناشی‌یانە، پنجلانە، بە جرپنی، بە پنجلی، پنجل، جرپن ◌ ناشیانه، به طور دست‌وپاچلفتی

cack-handedness /ˌkæk 'hændɪdnəs/ *noun*
ناشیگەری، بەیدەسی، دەس‌بەزەرەری، دەس‌خاوی، پنجلی، جرپنی ◌ ناشیگری، دست‌وپاچلفتی بودن

cackle /'kækl/ *noun*
1 قاقا، حیلکەحیلک 2 دەنگی تیژ و ناخۆش، زیکە، قیژە 3 گارەگار ◌ 1 قهقهه 2 صدای گوش‌خراش 3 قدقد

caco- *prefix*
پێشگر: بەد، بەو، خراپ، دژ، شپرزە، پیس: *cacography* (بنەڕەت: لە *kakos* یۆنانییەوە "bad") ◌ پیشوند: دژ، بد، فاسد، پلید

cacodemon /ˌkakə(ʊ)'di:mən/ *noun*, also cacodaemon
شەیتان، ڕۆحی خراپ، دێو، بەوگیان، بەدگیان (بنەڕەت: لە *kakodaimōn* یۆنانی، لە *kakos* "خراپ، بەد" + *daimōn* "گیان، ڕوح") ◌ شیطان، روح پلید

cacodyl /'kakə(ʊ)dʌɪl, US -dɪl/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی شلەی ئەندامی بۆگەن، ژاراوی و گڕگیش $C_4H_{12}As_2$، ئارسینیک یان زەرنیخی تیایە ◌ کاکودیل

cacodylic acid /'kakə(ʊ)dʌɪlɪk, US -dɪlɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی کاکۆدیلیک، ئەسیدی کاکۆدایلیک: ترشەڵۆک یان ئاوێتەیێکی کریستاڵی ژاراوی کە ئارسێنیکی تیایە $C_2H_7AsO_2$، ب.ت. وەک گیاکوژێ بەکاردێنرێ ◌ اسید کاکودیلیک

cacoethes /ˌkakəʊ'i:θi:z/ *noun*
خووی خراپ، پیشەی بەد ◌ عادت بد

cacographer *noun*
بەدنووس، شپرزەنووس، خراپنووس ◌ بدخط

cacography /kə'kɑ:grəfɪ/ *noun*
خەتی خراپ یا پیس، بەدنووسی، شپرزەنووسی، ڕێنووسی هەڵە ◌ خط بد، املای غلط

cacomistle /'kakə(ʊ)ˌmɪs(ə)l/ *noun*
گیانەوەرێکی ڕاکوونئاسای شەوگەڕی کلکڕەشی ئاڵقەیی، لە ئەمریکای باکووری و ناوەندیدا دەبینرێ [*Bassariscus sumichrasti*] (ئەمریکای ناوەندی)) (بنەڕەت: لە *tlacomiztli* ناواتلەوە Nahuatl) ◌ کاکومیستل

cacophonous /-nəs/ *adjective*
بەودەنگ، دەنگ‌ناخۆش (cacophonously *adv*) ◌ دارای تنافر آوایی

cacophony /kə'kɒfəni, US -'kɑ:f-/ *noun*, *pl.* cacophonies
1 بەودەنگی، دەنگ‌ناخۆشی 2 ناسازی، ناکۆکی ◌ 1 تنافر آوا 2 ناهماهنگی

cactus /'kæktəs/ *noun*, *pl.* cacti /-tʌɪ/ or cactuses
(ڕووەکناسی) کەکتێس، کاکتووس، زمانەخەسوو، گوڵەخەپلە، گیاخەپلە [خێزان Cactaceae] ◌ کاکتوس

cacuminal /kə'kju:mɪn(ə)l/ = retroflex

CAD /kæd, ˌsi, eɪ 'di:/ *noun*, *abbreviation*
computer-aided design

کەد: بەکارهێنانی کامپیوتێر بۆ پلاندانان یان دارشتنی دەزگا، خانووبەرە، ماشێنەکان و هتد ◌ کد

cad /kæd/ *noun*
مرۆی سووک، ناپیاو، نامەرد، هیچوپووچ، خوێری ◌ آدم فرومایه، پست

cadastral /kə'dastr(ə)l/ *adjective*
(نەخشە یان رووپێوی) سەربە تۆماری دارایی ◌ وابسته به ممیزی زمین یا اموال منقول

cadastre *noun*
1 کاربەدەستی تۆمارکردنی دارایی یان ملکومال 2 تۆماری دارایی، ب.ت. بۆ باجدانان ◌ 1 مأمور ممیزی زمین یا اموال منقول 2 ثبت ممیزی زمین یا اموال منقول

cadaver /kə'dævə(r)/ *noun*, also corpse
لاشە، تەرم، کەلەش ◌ جسد

cadaveric /kə'dævərɪk/ *adjective*
تەرمئاسا، لاشەیی، تەرمی، لاشەئاسا ◌ نعشمانند، جسدمانند

cadaverous /kə'dævərəs/ *adjective*
بێگیان، سیسەلە، دەردەدار، وشکهەلاتوو، مردەئاسا، دەلێی مردووە، دەغەزەدار، کزەلۆک، بێرەنگ، رەنگی مردوولێنیشتوو، رەنگمردوو ◌ جسدمانند، نزار

CAD/CAM *noun*, also CADCAM, *abbreviation* computer-aided design, computer-aided manufacture
دارشتن و دروستکردن یان سازکردن بە کامپیوتێر ◌ کدکام

caddie /'kædi/ *noun*
کەلوپەلهەلگری یاری (یاری گۆلف) ◌ کادی

caddis /'kadɪs/ *noun*, also cadis fly
مێروویێکی مۆریانەئاسای ورد [دەستە Trichoptera] ◌ نوعی حشره

caddish /'kædɪʃ/ *adjective*
ناپیاوانە، نامەردانە، خوێریانە: *caddish behaviour* (caddishly *adv*، caddishness *n*) ◌ فرومایەصفت، نامردانه

caddis worm *noun*
کرمی کەدیسی (بۆ چینشکەی راوەماسی) ◌ کرمی کدیسی

Caddoan /'kadəʊən/ *noun, adjective*
n 1 ئەندامی گرووپی لە گەلانی سووربێست، جاران نیشتەجێی Midwest بوون 2 کۆمەلە زمانی ئەو گەلانە کە بریتین لە Pawnee، و ئێستا هەموویان تیاچوون *adj* سەربەو گەلانە یان زمانەکانیان ◌ کادوان

caddy[1] /'kædi/ *noun*, *pl.* caddies
1 - tea caddy 2 - caddie 3 توورەکە (یەکێ چکۆلانە بۆ هەلگرتنی شتە چکۆلەکان): *a sewing/make-up -dy* ◌ نوعی کیسەی کوچک

caddy[2] = caddie

cadence /'keɪdns/ *noun*
1 هەوا، ئاواز، ریتم، رەوت 2 بەرز و نزمی دەنگ، هەلسوکەوت یان بەرزوکەوتی دەنگ 3 کۆتایی فرێزێکی موسیقایی، کۆتایی ئاوازێ ◌ 1 آهنگ، وزن، ریتم 2 افت صدا 3 پایان جملەی موسیقی

cadency *noun*
1 یەکێ لە لقەکانی خێزانی بنەرەتی 2 - cadence ◌ کدنسی

cadential *adjective*
سەربە cadence یان cadenza ◌ وابستە بە cadence یا cadenza

cadenza /kə'denzə/ *noun*
کەدێنزا، کادێنزا (برگەیەکی کورت ب.ت. نزیک بە کۆتایی پارچە موسیقایەکی کلاسیک کە بە تەنیایی لێدەدرێ یان دەوترێ) ◌ کادنزا

cadet /kə'det/ *noun*
1 خوێندکاری لەشکری یا سەربازی، خوێندکار لە فێرگەی ئەفسەری یا پۆلیسدا 2 تازەکار، نۆفێر، فێرخواز 3 کور یان برای چکۆلەتر یا منالتر ◌ 1 دانشجوی دانشکدەی افسری یا پلیس 2 مبتدی 3 پسر یا برادر کوچکتر

cadet corps *noun*
فێرکردنی سەربازی، رێکخراوەی راهێنانی میلیتاری ◌ نظامیآموزی

cadge /kædʒ/ *noun*
سوال، درۆزە، گەدایی، دەسپانکردنەوە (cadger /kædʒ(r)/ *n*: 1 سوالکەر، درۆزەکەر، گەدا، خازخازۆک 2 ناوانتەچی، هەواتەچی، چنۆک، خوازەلۆک، مفتەخۆر، لاخۆر) ◌ گدایی

cadi /'kɑ:di, US 'keɪdi/ *noun*, *pl.* cadis, also kadi
دادگەر، دادوەر، دادپرس، قازی (بنەرەت: لە kadī عەرەبییەوە، لە kadā یەوە "دادپرسین، دادگەری کردن to judge") ◌ قاضی

cadmium /'kædmiəm/ *noun*
(کیمیا) کادمیۆم (بە ژ.گ. 48، ن. Cd؛ بنەرەت: لە *cadmia* لاتین، وا نێو نراوە چونکو لەگەل کالامین لە کانی زینکدا دۆزرایەوە) ◌ کادمیم

cadmium copper *noun*
(کیمیا) مسی کادمیۆمی، مسەکادمیۆم ◌ مس کادمیمی

cadmium orange *noun*
رەنگی زەردی پرتەقالی ◌ رنگ زرد پرتقالی

cadmium red *noun*
سووری کادمیۆن ◌ قرمز کادمیم

cadmium sulphide *noun*
(کیمیا) سۆلفیدی کادمیۆم: گەردەیێکی لەئاوداتواو، نارنجی یان زەردی گەش CdS،

زۆرتـــر لـــه بـــواری پزشـــکی، پارچـــه ئێکلیترۆنیکـــی یـــەکـان، چـاو یـا خانـــەی فۆتۆئێلیکتریک photoelectric cell و ڕەنگ بەکاردێتری ◌ سولفید کادمیم

cadmium yellow *noun*

زەدی نارنجی ◌ زرد کادمیم

Cadmus *noun*, Latin, from Greek *Kadmos*

کادموس: دامەزرێنەری ئەفسانەیی Thebes ◌ کادموس

cadre /ˈkɑːdə(r), US ˈkædri/ *noun*

1 کـادر، تـیم، دەسـتە (ب.ت. بـۆ مەبەسـتێکی تایبـەتی) 2 چوارچێـوە، چـارچۆف، چێـوە 3 هـەروەها /ˈkeɪdə/ کۆمەڵــێ لــە چالاکــانی کۆمۆنیـستی یـان ڕێکخراوەیێکـی شـۆڕش‌گێری ◌ 1 کادر، تیم 2 چارچوب 3 کادر

caduceus /kəˈdjuːsɪəs/ *noun*, *pl.* caducei /-sɪʌɪ/

نیـــشانەی پیـــشەی پزشـــکی (بنـــەڕەت: لـــه *karukeion* یۆنـــانی دۆرســـی، لـــه *kērux* "herald") ◌ علامت حرفەی پزشکی

caducity /kəˈdjuːsɪti/ *noun*

1 زوولـــەناوچوویی، ســـەردەمیبـــوون، زووفـەوتاوی، زووتیـاچوویی، خێراتیـاچوویی، خێراتیـاچوون، transitoriness 2 هەڵـوەریوی، وەریـوی، وەرۆکـی، زووکـەوتی، frailty ◌ 1 سرعت زوال 2 زودافتی

caducous /kəˈdjuːkəs/ *adjective*

1 زوولـــەناوچوو، زووتیـــاچوو، ســـەردەمی، زووفەوتاو، خێراتیاچوو 2 (ڕووەکناسی، ئەندام یـــان بەشـــێ) هەڵـــوەریو، وەریـــو، وەرۆک، زووکەوت ◌ 1 سریع‌الزوال 2 زودافت

caecilian *noun*, *adjective*, also coecilian

(کرمـە)کـوێرە: جـۆرێ گیانـەوەری وشـکاوەکی (یـان دووژینـە amphibian) ڕەهـۆڵکـەنی کرم‌ئاسای گەرمێنانی دەستەی Gymnophiona ◌ کائسیلین

caecal *adjective*, US cecal

ڕیخۆڵـەکوێرەیی، سـەربە ڕیخۆڵـەکوێرە ◌ وابسته به رودەی کور

caecitis /sɪˈkʌɪtɪs/ *noun*

ڕیخۆڵەکوێرەسوێ، ئاوسانی ڕیخۆڵـەکوێرە ◌ التهاب رودەی کور

caecum /ˈsiːkəm/ *noun*, *pl.* caeca, US cecum

ڕیخۆڵـەکوێرە (بنـەڕەت: لـه *(intestinum) caecum* لاتـین "blind (gut)"، وەرگێـراوی *tuphlon enteron* یۆنانی) ◌ رودەی کور

caen-, caeno = can

Caerphilly /keːˈfɪli, kɑː-, kə-/ *noun*

پـەنیرێکی نـەرمی سـپی، لـه بنـەڕەتا هـی Caerphillyی وێلز ◌ کورفیلی

Caesar /ˈsiːzə/ *noun*

1 سیزار، سێزار (سەرناوی ئیمپراتۆرەکانی ڕۆم، ب.ت. لـه Augustus دوە تـا Hadrian) 2 (بریتانیـا و نافـەرمی) سـێزاریەن 3 زۆردار، دیکتـاتۆر autocrat ،tyrant 4 دەسـەڵاتداری بەهێز، ئیمپراتۆر 5 جۆرێ ماسی Bathystoma rimator ◌ 1 سزار 2 سزارین 3 مستبد، دیکتاتور 4 حاکم قدرتمند 5 نوعی ماهی

Caesarean /siˈzeərɪən, US -ˈzer-/ *adjective*, *noun*, also Caesarian, Caesarean section, Caesarian section) (US also cesarean, C-section, cesarian)

adj 1 سـەربە برینکـاری (ژن، بـۆ ڕزگـارکردنی منـاڵ)، سـێزاریەن، سـزاریەن 2 سـەربە ژۆلیـۆس سێزار یان سـێزارەکان *n* سـێزاریەن (لـه داسـتانی ژۆلیۆس سێزار، کە بەو شێوەیە بووە) ◌ سزارین

Caesar salad /ˌsiːzə ˈsæləd, US ˌsiːzɪr/ *noun*

سالادی کاهوو و crouton لەگەڵ هێلکە، ئاوی لیمۆ و ڕۆن و هتد ساز دەکرێ ◌ سالاد سزار

Caesarism *noun*

حکومەتی ئیمپراتۆری یان زۆرداری ◌ حکومت امپراتوری

caesium /ˈsiːziəm/ *noun*, US cesium

(کیمیا) سیزیۆم (بە ژ.گ. 55، ن. Cs) ◌ سیزیم

caesium 133 *noun*

سیزیۆمی 133: هاوتا یان ئیزۆتۆپێکی سیزیۆم کـه ب.ت. لـه سـەعاتە گـەردیلـەییـەکـاندا بەکاردێنێ ◌ سیزیوم 133

caesium clock *noun*

سـەعاتی سیزیۆمی: کـات‌ژمێر یـان سـەعاتێکی گەردیلەیی کە لەرەکانی گەردیلەکانی سیزیۆم وەک پێوانـەیێکی کـات بـەکاردێنێ ◌ سـاعت سیزیمی

caesura /siˈzjʊərə, US siˈzjʊrə/ *noun*, also cesura, *pl.* caesuras or cesuras, caesurae or cesurae

1 (لــە هـــۆنراوەی یۆنـــانی و لاتـــیندا) هەڵوەستەیێکی نێوان وشەکان 2 هەڵوەسـتە، ڕاوێسـتە (لـە هەڵبەسـتی نـوێدا، نزیـک بـە نیوەڕاسـتی دێرێ هەڵبەست) 3 دابڕین، دابڕان، پسان، پچڕان، بڕین، وێستان، مەودا ◌ 1 سیزورا 2 وقفە 3 قطع، انقطاع، فاصله

caesural *adjective*

سەربە هەڵوەستە، ڕاوێستەیی ◌ وابسته به وقفه

cafard /kaˈfɑː/ *noun*

(فەرەنسی) نەخۆشی مالیخولیا یان ماخولان ◌ بیماری مالیخولیا

café /ˈkæfeɪ, US kæˈfeɪ/ *noun*, also cafe

1 چـایخانـە، کافـە، قاوەخانـە 2 مەیخانـە یـان یانەی شەوانە ◌ کافه

cafe au lait /ˌkafeɪ əʊ ˈleɪ, US ˌkafɪ/ *noun*
شیرقاوه ۞ شیرقهوه
cafe curtain *noun*
پەردە یا نیوەپەردەی لاخوارووی پەنجێرە ۞ نوعی پرده
cafe noir /ˌkafeɪ ˈnwɑː, US ˌkafɪ/ *noun*
قاوەی رەش ۞ قهوەی سیاه
cafe royale *noun*
قاوەی پادشایی: قاوەی رەش لەگەڵ کۆنیاک و شەکر ۞ کافه رویال
cafeteria /ˌkæfəˈtɪərɪə, US -ˈtɪr-/ *noun, pl.* cafeterias
خۆرازەیی، سێلفسێرڤیس (ب.ت. لە کۆلێژ، کارخانە، نەخۆشخانە و هتد)، خواردنگەی بێسفرەچی ۞ کافه تریا
cafetorium *noun*
دیوێکی گەورە، ب.ت. لە خوێندنگادا، کە وەک کافەتریا و ئۆدۆتۆریۆمی بەکاردێتێ (تێکەڵەی cafeteria و auditorium) ۞ کافه توریوم
caff – *noun*. Brit informal: a cafe
caffeinated *adjective*
1 کافین یان کافئینی تیایە 2 لەژێر کاریگەری کافئیندا، تاودراوە یان هاندراوە بەهۆی کافئینەوە ۞ 1 دارای کافئین 2 تحت تأثیر کافئین
caffeine /ˈkæfiːn/ *noun*
کافین، کافئین: ساتفت alkaloid یکی تاڵ، کریستاڵی و سپی $C_8H_{10}N_4O_2$، ب.ت. لە قاوە، چایی، کاکائۆ و ناوک و دانی کۆلادا هەیە. لە بواری پزشکیدا وەک تاودەر یا diuretic بەکاردێتێ ۞ کافئین
caffeinic *adjective*
سەربە کافین، پێوەندی بە کافئینەوە هەیە ۞ وابسته به کافئین
caffé latte /ˌkæfeɪ ˈlɑːteɪ/ *noun*
کافیلەیت، شیرقاوە (جۆرێ خواردنەوە، بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ۞ کافه‌لیت، شیرقهوه
caftan /kæftæn/ = kaftan
cage /keɪdʒ/ *noun*
1 قەفەز، قەفەس، ر(ە)کە، بێرکم، هەودک، بەند، هەود: 2 *I don't like seeing animals in -ges* کەمپ (گیراوانی شەڕ) ۞ 1 قفس 2 اردوگاه
cage bird *noun*
باڵندەی قەفەزی یان بێرکمی یان نێوقەفەس، باڵندەی رەکەیی ۞ پرندەی قفسی
cage compound *noun*
(کیمیا) ئاوێتەی رکەیی یان قەفەسی ۞ ترکیب قفسی
caged /keɪdʒd/ *adjective*
1 لە رکەدا، لە بێرکمدا، لە بەندا، لە قەفەسدا: 2 *He paced the room like a -d animal* گیراو، زیندانیکراو، بەندی، دیل ۞ 1 در قفس 2 محبوس
cagey /ˈkeɪdʒɪ/ *adjective* (cagier, cagiest)
1 هۆشیار، قایمکار، وریا، ئاگادار، بەپارێز، زیرەک، evasive ،secretive ،shrewd: *Tony is very cagey about his family* ◊ *officials are cagey about giving out details* ◊ *a cagey consumer* 2 *a cagey reply* 2 فێڵاوی 3 هۆشیارانە، وریایانە ۞ 1 محتاط 2 حیله‌باز 3 محتاطانه
cagily /ˈkeɪdʒɪlɪ/ *adverb*
هۆشیارانە، ئاگادارانە، بەهۆشیارییەوە، بە پارێزەوە ۞ محتاطانه
caginess /ˈkeɪdʒɪnəs/ *noun*, also cageyness
هۆشیاری، قایمکاری، ئاگاداری ۞ احتیاط
cagoule /kəˈguːl/ *noun*, also kagoul
(جلوبەرگ) باگیرەوە، باگیر، بارانی (بنەڕەت: لە فەرەنسی "cowl") ۞ بادگیر
cahier /ˈkʌɪjeɪ/ *noun, pl.* pronounced same
مەشقنامە، کتێب یان دەفتەرچەی مەشق ۞ کتاب یا دفترچەی تمرین
cahoots /kəˈhuːts/ *noun*, be in cahoots with
رێککەوتن، یەککەوتن، هادەستی، دەستێکەڵی، هاودەسبوون، هاوکاری، partnership ،league: *they're in cahoots* ۞ اتفاق، همدستی، همکاری
caiman /ˈkeɪmən/ = cayman
Cain /keɪn/ *noun*. 1 raise Cain 2 Hebrew *Qayin*
1 (نافەرمی) ئاژاوەنانەوە، جەنجاڵینانەوە 2 قابیل، قائین، قاین، کەین (برا و کوژەری هابیل Abel) ۞ 1 آشوب‌پاکنی 2 قابیل، قائن
Cainozoic /ˌkʌɪnəˈzəʊɪk/ = Cenozoic
Cainozoic era *noun*
(زەویناسی) سەردەمانی ژیانی نوێ یان کاینۆزۆئیک، نۆئاژەڵی(ـک) (دەوروبەری 65 میلیۆن ساڵ لەوە پێش)، دوای سەردەمانی ژیانی نێوەڕاست Mesozoic era هەڵکەوتووە و بەسەر سەردەمی سێیەم و چوارەمدا دابەش دەکرێ. بەدرێژایی ئەم سەردەمە رووی عەرز یان زەوی کۆمەڵە گۆڕانێکی بەسەردا هاتووە کە شێوەی ئێستای لێکەوتۆتەوە و گیانەوەرانی خشۆکی ئەم سەردەمە جێی خۆیان داوە بە شیردەرەکان (گوانەدارەکان) و باڵندەکان؛ بنەڕەت: لە یۆنانییەوە: *kainos* "نوێ، تازە و *zōion* گیانەوەر یان ئاژەڵ) ۞ دوران نوزیوی
caique /kʌɪˈiːk, US kɑː-/ *noun*
بەلەم، گەمی، لۆتکە (بنەڕەت: لە *kaik* ی تورکی) ۞ قایق
Cairene /ˈkʌɪəriːn/ *noun, adjective*
n خەڵکی Cairo *adj* سەربە قاهیرە یان دانیشتووانی ۞ *n* اهل قاهره *adj* وابسته به قاهره

یا ساکانش

cairn /keən, US kern/ *noun*
1 بەردچن، ئاغەر، کەڵەکەبەرد، ئاغەرە 2 ئاغەرەی مۆنۆمێنت (بنەرەت: لە *carn* گەیلی سکاتلەندی) ۞ 1 سنگ‌چین 2 سنگ‌چین یادبود

cairn terrir *noun*
جۆرێ تاجی بچووکی پێ‌کوڵ، لەش‌درێژ و تووک‌زبر ۞ نوعی تازی

cairngorm /'kɛːngɔːm/ = another term for smoky quartz

caisson /'keɪs(ə)n, US kə'suːn/ *noun*
1 سنووقی تەقەمەنی (زۆرتر پێچکەدار)، واگۆنی تەقەمەنی 2 سنووقی ژێراوی، سنووقەی بناو، ژوورۆچکەی هەوا ۞ 1 صندوق مهمات، محفظه‌ی مهمات 2 اتاقک هوا

caisson disease = decompression sickness

caitiff /'keɪtɪf/ *noun*
(کۆن) مرۆڤی خوێڕی، سووک و ترسەنۆک ۞ آدم پست یا بزدل

cajolement /kə'dʒəʊlmənt/ *noun*
رووبینی، رووپامایی، نەرمەبڕی، هولیسکی، مەرایی، لامە، زمان‌لووسی ۞ مداهنه، تملق

cajoler *noun*
زمان‌لووس، رووپاما، نەرمەبڕ، رووبین ۞ چرب‌زبان، متملق

cajolery /kə'dʒəʊlərɪ/ = cajolement

Cajun /'keɪdʒn/ *noun, adjective*
n کاجۆن، کەیجین، کێیجین (جۆرێ موسیقای لە بنەڕەت‌دا لە لایەن کاجونەکانەوە لێدەدرێ کە تێکەڵەیەکە لە موسیقای فۆلک) *adj* سەربە کاجونەکان، ب.ت. لە پاچوونەوە بە موسیقای گەلی‌یان ۞ کاجون

cajuput /'kadʒəpʌt/ *noun*, also cajeput
1 رۆنێکی دەرمانی بۆن‌خۆش، لە رۆنی دارکافوور دەچێ، لە دارێکی ئەوسترالاسیایی دەگیرێ 2 داری ئەو رۆنە، دارەسپی [*Melaleuca cajuputi*] (بنەرەت: لە *kayu putih* مالیزیایی "داری سپی") ۞ کاجوپوت

cake /keɪk/ *noun*
1 کەیک 2 تێکە، لەت، قالب (بنەرەت: سکاندیناڤی‌بنەرەت) ۞ 1 کیک 2 تکه، قالب

cake flour *noun*
ئاردی کەیک ۞ آرد کیک

cakehole *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) دەمی مرۆ ۞ دهان

cake mix *noun*
گەرد(ە)ی ئامادەی کەیک ۞ پودر آماده‌ی کیک

cake tin *noun*
قالبی کەیک، جێ‌کەیک ۞ قالب کیک

cakewalk *noun*
1 (نافەرمی) کاری ئاسان، کاری وەک ئاوخواردنەوە 2 جۆرێ سەما(ی بە لەنجەوە)، باوی کۆتایی‌یەکانی سەدەی 19 کە لە لایەن رەشەکانی ئەمریکاوە پەرەی پێدرا و هەرکەس بە لەنجەولارتر برۆیشتایە کەیکێکی وەک خەڵات دەبردەوە 3 جۆرێ جەژن یان سەرگەرمی رەشەکانی ئەفریکا، کەسێ توندتر یان باش‌تر لە هەموو برۆیشتایە کەیکەکەی وەک خەڵات دەبردەوە ۞ 1 کار مثل آب خوردن 2 نوعی رقص 3 کیک‌واک

cakewalker *noun*
کەیک‌واکێر ۞ کیک‌واکر

cal *abbreviation* calorie(s)

Cal. *abbreviation* California

CAL /kæl/ *noun*, computer-assisted learning
کاڵ (فێربوون بە (یارمەتی) کامپیوتێر، بەکارهێنانی کامپیوتێر لە فێربوون‌دا) ۞ کال

Calabar bean /'kæləbæʃ/ *noun*
دانێکی ژاراوی گیایێکی هەڵچووی گەرمێنانی رۆژاوای ئەفریکا [*Physostigma venosum*] (لە ناوی *Calabar*، لە نایجریا) ۞ کالار بین

calabash /'kæləbæʃ/ *noun*, also calabaza /ˌkalə'bɑːzə/
1 کوولەکەدێمی پاشێتە، (هەروەها calabash tree) داری کوولەکەدێمی پاشێتە، [*Crescentia cujete*] (بنەرەت: لە *calebasse* فەرەنسی، لە *calabaza* سپانیایی، رەنگە لە *karbuz* فارسی "melon") 2 کەڵوپەلێ (وەک ئەسکوێ، بوتڵ، سەبیلە یان جێگای ئاو) کە لە توێکڵی وشکەوەبووی کوولەکەدێمی پاشێتە ساز دەکرێ ۞ 1 کالاباش، درخت کالاباش 2 کالاباش

calaboose /ˌkalə'buːs/ *noun*
(نافەرمی) زیندان، کون، بەندی‌خانە ۞ زندان، هلفدونی

caladium *noun*
گوێ‌فیل، چەند جۆرێکی رووەکی گەرمێنانی ئەمریکا، لە خێزانی arum [تۆخم *Caladium* ب.ت. *C. bicolor*] ۞ فیل گوش

calamander /'kaləmandə/ = coromandel

calamari /ˌkalə'mɑːri/ *noun*, also calamares /ˌkalə'mɑːreɪz/, *pl.*
چێشتی ماسی squid ۞ کالاماری

calamine /'kæləmaɪn/ *noun*, also calamine lotion
کەلێماین، کالامین (= جۆرێ گیراوە بۆ سارێژکردنەوەی سووتانی پێست، لە کاربۆناتی زینک و ئۆکسایدی ئاسن‌دار پێکهاتووە؛ بنەرەت: لە *Kadmos* ناوی دامەزرێنەری ئەفسانەیی تیب یان تێبێس Thebes) ۞ کالامین

calamint /'kaləmɪnt/ *noun*
گیا یان دەوەنێکی بۆن‌خۆش، بە گوڵی شین یان

Calamintha, syn. بنەوشی کالەوە [توخم *Satureja, especially C. nepeta*] ◌ نعناع زیبا

calamitous /kə'læmɪtəs/ *adjective*
دڵـتەزین، جەرگبـڕ، تەڵـەزگاوی، پڕبـەڵا، ماڵوێرانکەر، کارەساتاوی، لێقەوماو، کڵۆڵ: - *mitous events* ◌ مصیبت‌بار، فجیع، فلاکت‌بار

calamity /kə'læməti/ *noun, pl.* calamities
1 بـەڵا، ئاسـیو، تەڵـەزگە، تـەوەرە، کارەسـات، ناخۆشـی، نـەهاتی، فـەتارەت، مـاڵوێـرانی، وەیشوومە 2 مەینەتی، کڵۆڵی، قوڕبەسەری (لە *calamite* فـەرەنـسی کـۆن، لـە *calamitas* "لاتین") ◌ 1 مصیبت، فاجعه 2 فلاکت

calamus /'kaləməs/ *noun, pl.* calami /-mʌɪ/, or calamus root
1 وشـەیێکـی تـر بـۆ sweet flag 2 هـەروەها calamus root رەگی بۆنخۆشی ئەو گیایە 3 بەشی خوارووی هولۆڵی میل یان لاسکی پەڕ 4 قامیش، چیت ◌ 2 اگیر ترکی 3 کالاموس 4 نی

calandra lark /kə'landrə/ *noun*
کلاونـەی کالانـدرا [*Melanocorypha calandra*] ◌ نوعی پرنده

calash /kə'laʃ/ = caleche

calathea /ˌkalə'θɪə/ *noun*
گیایێکی گەرمێنانی ئەمریکا، زۆرتر بۆ گوڵدان یان شووشەبەند [توخم *Calathea*: زۆر جۆرن] ◌ نوعی گیاه

calc- *prefix*
پێشگر: قـڵ، گەچ، کالسیوم (لە *Kalk* "lime" ئەڵمانی، ڕێنووسـەکەی کاریگەری *calx* لاتـینی بەسەرەوەیە) ◌ پیـشوند: آهک، کلسیوم

calcalkaline /kal'kalkəlʌɪn/ *noun*
(زەویناسی، زۆرتر بەردەکان) تا ڕادەیێ پڕە لە هەردوو کانزای ئالکالی و کالسیوم ◌ کالکالکالین

calcaneous /kal'keɪnɪəs/ *noun,* also calcaneum /-nɪəm/ *pl.* calcanei /-nɪʌɪ/ or calcanea /-nɪə/
(توێکاری) ئێسکی پاژنە (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ کالکانیوم

calcareous /kal'kɛːrɪəs/ *adjective*
قـڵی، کلـسی، گـەچی، خـاوەنی کالـسیۆم ◌ آهکی، دارای کلسیوم

calceolaria /ˌkalsɪə'lɛːrɪə/ *noun*
کەوشیلە؟، ڕووەکێکی ئەمریکای باشووری لەبەر گوڵـەکەی دەکـرێ [تـوخم *Calceolaria*] (بنـەڕەت: لـە *calceolus* لاتـین، چکـۆلێنراوی *calceus* "کەوش") ◌ نوعی گیاه

calces = plural form of calx

calci- *prefix*
پێشگر: سەربە کلسیوم یان ئاوێتەکانی، کالسیوم، خـوێی کالـسیۆم: *calcify*، *calcic*، *calcifuge*

calx, calc- (ڕەقبوون، بوونەقـڵ؛ بنـەڕەت: لـە لاتینـەوە "lime") ◌ پیشوند: وابسته به کلسیوم یا ترکیبات آن

calcic /'kalsɪk/ *adjective*
گەچی، کلسیۆمدار، کالسیۆمدار، کالسیۆمی تیایە، بەرهەمهاتوو یان وەرگیراو لە قـڵ یان ئاهەک ◌ دارای کلسیوم، مشتق از آهک

calcicole /'kalsɪkəʊl/ *noun*
(ڕووەکناسی) ڕووەکێ لـە گـڵی گـەچی یـان قـڵیدا شـین دەبـێ، قـڵزێ، ئاهـەکزێ ◌ کالسیکول

calcicolous /'kalsɪkəʊl/ *noun*
(ڕووەکێ) گڵی گەچی یا قـڵی ◌ کالسیکولوس

calciferol /kal'sɪfərɒl/ *noun*
(زیندەکیمیا) ڤیتامین D_2، بنەڕەتییە بۆ نیشتنی کالسیوم لە ئێسکەکاندا، ئەلکۆڵێ $C_{28}H_{43}OH$، وەک تەواوکەری خۆراکی وایە ◌ کالسیفرول

calciferous /kæl'sɪfərəs/ *adjective*
بە کاربۆناتی کالـسیۆمەوە، کاربۆناتی کالـسیۆمدار، کاربۆناتی کالـسیۆمی تیایە، کاربۆنـاتی کالـسیۆم بەرهەم دێنێ ◌ دارای کربنات آهک

calcification /ˌkælsɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
1 کلـساندن، قـڵاندن، بوونە قـڵ 2 بوونەبەرد 3 ڕەقبوون، ڕەقی، سـەختی ◌ 1 تکلیـس، تکلـس 2 تحجر 3 انعطاف‌ناپذیری

calcifuge /'kalsɪfju:dʒ/ *noun*
(ڕووەکناسی) گەچەدوورکەرە، ڕووەکێ کە لە گـڵەگەچیدا شـین نابـێ (calcifuge or calcifugous *adj*) ◌ آهک‌گریز

calcimeter *noun*
کلسپێو، قـڵپێو، ئاهەکپێو ◌ آهک‌سنج

calcimine *noun*
کالـسیمین: شـلەیێکـی ڕەنگـی یـان سپی کە بۆ سـپیکردنەوەی میچـەکـان، دیـوارەکـان و شـتی وا بـەکـاردێنرێ، لـە سـڕیش، مـاک و کـەرسـتەی سپیکردنەوە و ئاو پێکهاتووە ◌ کالسیمین

calcination /ˌkælsɪ'neɪʃn/ *noun*
1 کلـساندن، قـڵاندن، کلـسان، بوونەقـڵ، قـڵان، کردنەقـڵ 2 سـووتاندن ◌ 1 تکلیـس، تکلس 2 احراق

calcite /'kalsʌɪt/ *noun*
(کیمیا) کالـسیت $CaCO_3$، کاربۆناتی کالـسیۆمی بلوورین ◌ کالسیت

calcitic *adjective*
(کیمیا) کالـسیتیک، کالـسیتدار، کالـسیتاوی ◌ کالسیتیک، حاوی کالسیت

calcitonin /ˌkalsɪ'təʊnɪn/ *noun,* also thyrocalcitonin
(زیندەکیمیا) هۆرمۆنی تیرۆئید یان سـایرۆد کـە کاریگـەری لەسـەر دابـەزینی کالـسیۆمی خـوێن هەیە ◌ کالسیتونین

calcium /'kælsiəm/ *noun*
کالسیوم (بە ژ.گ. 20 ن. Ca) ◌ کلسیوم
calcium carbide *noun*
کاربید یان کاربایدی کالسیوم CaC_2 ◌ کربید کلسیم
calcium carbonate *noun*
کاربۆناتی کالسیوم $CaCO_3$ ◌ کربونات کلسیم
calcium chloride *noun*
کلۆرایدی کالسیوم: خوێی شێ‌مژی سپی $CaCl_2$ ◌ کلورید کلسیم
calcium cyanamide *noun*
سیانامید یان سیانامایدی کالسیوم $CaCN_2$ ◌ سیانامید کلسیم
calcium gluconate *noun*
گلوکوناتی کالسیوم $CaC_{12}H_{22}O_{14}$ ◌ گلوکونات کلسیم
calcium hydroxide *noun*
هایدرۆکسایدی کالسیوم $Ca(OH)_2$ ◌ هیدروکسید کلسیم
calcium hypochlorite *noun*
هایپۆکلۆریتی کالسیوم $CaCl_2O_2$ ◌ هیپوکلوریت کلسیم
calcium oxalate *noun*
ئۆکسالاتی کالسیوم CaC_2O_4 ◌ اکسالات کلسیم
calcium oxide *noun*
ئۆکسایدی کالسیوم ◌ اکسید کلسیم، کلسیم‌اکسید
calculable /'kælkjələbl/ *adjective*
1 لە لێکدانەوەهاتوو، لێکدەردێتەوە 2 باوەڕپێکراو، لێ‌ڕاپێنراو، پشت‌پێ‌بەستراو، جێی ئێتوار ◌ 1 قابل محاسبە 2 قابل اعتماد
calculated /'kælkjuleɪtɪd/ *adjective*
1 لێکدەوەدراو، حسابکراو، ژمێردراو، هەڵسەنگێنراو 2 پێشەکی پلان بۆدانراو، لەبەرچاوگیراو ◌ 1 حساب‌شدە 2 طراحی‌شدە
calculating /'kælkjuleɪtɪŋ/ *adjective*
زیرەک، وریا، (باش)لێکدەرەوە، زرینگ ◌ زیرک، حسابگر
calculatingly /'kælkjuleɪtɪŋli/ *adverb*
زیرەکانە، وریایانە، (باش)لێکدەرەوانە ◌ حسابگرانە
calculating machine *noun*
دەزگا یان ئامێری ژماردن، ژمێرەک ◌ ماشین حساب
calculation /ˌkælkju'leɪʃn/ *noun*
1 ژمێرە، ژمارە، حساب 2 لێکدانەوە، ژمارە لێکدانەوە، هەڵسەنگاندن، ژمێرەگەری: *Our guess was confirmed by -n* 3 قووڵبوونەوە، تێرامان ◌ 1 حساب 2 محاسبە 3 تأمل
calculator /'kælkjuleɪtə(r)/ *noun*
دەزگای یان ئامێری ژماردن، ژمێرەک ◌ ماشین حساب

calculus /'kælkjələs/ *noun*
1 (هەروەها infinitesimal calculus) ژمێران، شیکاری و تەواوکاری، کالکیولێس 2 لێکدانەوە 3 (ددان) بار، بەڵخ 4 *pl.* calculi /-laɪ, -liː/ گورچیلە، توورەکەی زەرداو و هتد) بەرد، زیخ ◌ 1 حساب دیفرانسیل و انتگرال 2 محاسبە 3 جرم (دندان) 4 سنگ
caldarium /kal'dɛːrɪəm/ *noun, pl.* caldaria /-rɪə/
دیوێکی گەرم لە گەرماوی ڕۆمی کۆندا ◌ کالداریوم
caldera /kɒl'dɛːrə, -'dɪərə/ *noun, pl.* calderas
دەم یان زاری گڕکانێکی گەورە (کاسەئاسا)، ب.ت. ئەوەی کە بەهۆی تەقینەوەیێکی مەزن پێکهاتووە و هەرەسی زارک یان ناوەندی ئاگرپژێنەکەی لێکەوتۆتەوە (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە، لە Late Latin *caldaria* لە مێینەی *caldarius* لاتین کە بۆ ئاوی گەرم بەکاردێنرێ، لە *calidus* "گەرم"، لە *calē re* "گەرمبوون") ◌ کالدرا
caldron = cauldron
caleche /kə'lɛʃ/ *noun,* also calash
1 کالیسکەی سووکی دووپێچکەیی، سەرەکەی دەنووشتێنەوە و لاش دەبرێ 2 جۆرێ کڵاوی لەخوری ژنانە ◌ کالاش
Caledonian /ˌkalɪ'dəunɪən/ *adjective, noun*
adj (ب.ت. لە بواری جوگرافیاییدا) سەربە سکاتلەند یان چیانشینانی سکاتلەند *n* (بە شۆخی یان ویژەیی) کەسێکی سکاتلەندی ◌ کالدونین
calefacient /ˌkælə'feɪʃənt/ *adjective, noun*
adj گەرمێنەر، تینەدەر، گەرمکەر، گەرمکار *n* دەرمانی داگیرسێنەر یان گەرمکەرەوە ◌ *adj* گرم‌کنندە *n* داروی گرم‌کنندە
calefaction *noun*
گەرماندن، گەرمکردن، تین‌دان ◌ گرم‌سازی
calefactory /ˌkælə'fæktəri/ *noun, pl.* calefactories
گەرمێنەر، تین‌دەر؛ ژوورێکی گەرمی دەیر بۆ نیشتمان ◌ کالفاکتوری
calendar /'kælɪndə(r)/ *noun*
1 سالنامە، ڕۆژ(ژ)مێر 2 لیست یا خشتەی ڕۆژ یا ڕووداوە تایبەتییەکان (بڕوانە Julian calendar و Gregorian calendar) ◌ 1 تقویم، سالنما 2 کاندار
calendar month *noun*
مانگی خۆری ◌ ماه شمسی
calendar year *noun*
ساڵی خۆری یان هەتاوی ◌ سال خورشیدی

calender[1] /'kalındə(r)/ *noun*
دەرویش، قەلەندەر ⟐ درویش
calender[2] /'kalındə(r)/ *noun*
دەزگای ئوتو ⟐ ماشین اتو
calenderind machine = calender2
calendric /-'lɛndrık/ = calendrical
calendrical *adjective*
سالنامەیی، سەربە رۆژمێر، لە سالنامەدا بەکاردێنرێ ⟐ تقویمی
calends /'kalındz/ *noun*, also calends, *pl.*
سەرمانگ، یەکەم رۆژی مانگ (- لە سالنامەی رۆمی کۆندا) ⟐ غرە
calendula /kə'lɛndjʊlə/ *noun*
کالێندۆلا، هەمیشەبەهار [تۆخم *Calendula*] ⟐ کالندولا، گل اشرفی
calenture /'kal(ə)ntjʊə/ *noun*
1 سووورداگەران، سووربوونەوە 2 تای ناوچە گەرمەکان کە لەبەر گەرمابردوویی‌یەوە تووش دەبێ (بنەڕەت: لە فەرەنسە، لە *calenture* سپانیایی‌یەوە "تا fever") ⟐ 1 برافروختگی 2 کالنتور
calf[1] /ka:f. US kæf/ *noun*, *pl.* calves
1 گوێلک، کوێرەکە، پەلخ، پێچووە مانگا، پەلخ، پێستە یان کەولی گوێلک. گاوس 2 ماسوولکەی پووز یان بەلەک، نەرمەی پووز 3 پارچە سەهۆلێکی سەراوکەوتەی لە چیای سەهۆلین جیاوەبوو (calflike *adj*؛ ئەلمانی بنەڕەت) ⟐ 1 گوساله، چرم 2 ماهیچەی ساق پا 3 کاف
calf[2] /ka:f, US kæf/ *noun*, *pl.* calves
ماسوولکەی پووز یان بەلەک، نەرمەی پووز ⟐ ماهیچەی ساق پا
calf love = puppy-love
calf's foot *noun*
(ڕووەکناسی) خاز، خازی ⟐ گل شیپوری
calf's-foot jelly *noun*
ڕینگاوی پا یان لاقی گوێلک ⟐ نوعی ژل
calfskin /'ka:fskın. US 'kæf-/ *noun*
پێستە، کەوڵ یا چەرمی گوێلک ⟐ پوست گوساله
calibrated *adjective*
پلێنراو، ئەندازەدار، پلەپلەکراو، پلەمەند ⟐ مدرج
caliber = US spelling of calibre
calibration /ˌkælı'breıʃn/ *noun*
کالیبراندن، تەرازکردن، ڕێکخستن، میزانکردن، ڕێکاندن، ڕێککردن، سەنگاندن، پلاندن، پلەپلەکردن، ئەندازەبەندی: *a calibration* *The dial has -ibrations from 1 to* ◊ *error* 5 ⟐ کالیبرگیری، تنظیم، درجەبندی
calibration constant *noun*
(کیمیا) جێگیری پلاندن ⟐ ثابت درجەبندی
calibration curve *noun*
(کیمیا) چەماوەی پلاندن ⟐ منحنی درجەبندی
calibration error *noun*
(کیمیا) هەلەی پلاندن ⟐ خطای درجەبندی
calibre /'kælıbə(r)/ *noun*, US caliber
1 کالیبر، تیری نێوەوە، دەمە، تیرخۆر، گوللەخۆر (هی تفەنگ) 2 لێهاتوویی، توانایی، لێوەشاوەیی 3 چۆنیەتی، ڕادەی باشی یان گرنگایەتی (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە *calibro* ئیتالیایی‌یەوە، ڕەنگە لە *kālib* عەرەبی "mould") ⟐ 1 کالیبر، قطر داخلی 2 استعداد، قابلیت 3 کیفیت
caliche /kə'li:tʃi/ *noun*
(زەویناسی) کەلیچ، قسلەچین، قسلەتوێ (توێ‌یەکی کاربۆناتی کالسیۆم کە لە خاکی کەفری لە ناوچە وشکانی‌یەکاندا پێکهاتووە) ⟐ کالچ
calico /'kælıkəʊ, US -koʊ/ *noun*, *pl.* calicoes or US also calicos
خام، چیت، بلووری، مسقالی (پارچەی کەتانی) ⟐ چیت
calico cat = tortoise shell
Calif. *abbreviation* California
California condor *noun*
جۆرێ سیسارگی نزیک قرتێکەوتووی (یان نزیک‌قر) کالیفۆرنیایی [*Gymnogyps californianus*] ⟐ کوندور کالیفورنیایی
California laurel *noun*
لاریلی کالیفۆرنیایی: جۆرێ داری تەڕەونی evergreen کەناری پاسیفیک، لە خێزانی [*Umbellularia californica*] laurel ⟐ درخت غار کالیفورنیایی
Californian *noun*, *adjective*
1 خەلکی کالیفۆرنیا 2 سەربە کالیفۆرنیا، کالیفۆرنیایی ⟐ کالیفورنیایی
California poppy *noun*
کۆکەنار یا خەشخاشی کالیفۆرنیایی: ڕەسەنی ڕۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Eschscholtzia californica*] ⟐ خشخاس امریکایی
California sheepshead = sheepshead
californium /ˌkælı'fɔ:niəm, US -'fɔ:rn-/ *noun*
(کیمیا) کالیفۆرنیۆم (بە ژ.گ. 98، ن. Cf؛ بنەڕەت: لە *California University*، بۆ جاری یەکەم لەوێ سازکرا + ium-) ⟐ کالیفورنیم
calipers /'kælıpəz/ = callipers
caliph /'keılıf/ *noun*, also calif
خەلیفە (caliphal *adj*) ⟐ خلیفه
caliphate /'kælıfeıt, 'keıl-, US 'keıl-/ *noun*
خەلافەت، خەلیفایەتی ⟐ خلافت
calisthenics = callisthenics
calix /'keılıks, US 'kæ-/ *noun*, also calyx
(ڕووەکناسی) گیاپیالە، گولەپیالە، گولەکاسە ⟐ کالیکس

calk = caulk

CALL /kɔ:l/ *abbreviation* computer assisted language learning

مال: فێربوونی زمان بە (یارمەتی) کامپیوتێر ۞ کال

calkin /kɔ:lkɪn/ *noun*

سەر یان نووکی هەڵگەڕاوەی ناڵ، ناڵی رووسی ۞ نعل روسی

call /kɔ:l/ *noun*

1 بانگ، جار، هەرا، قاو، قیژە، هاوار، دەنگ، گازی 2 بانگەواز، بانگێشت، بانگەشە، بانگهێشتن، لێگیرانەوە 3 پەیام، دەنگوباس، هەواڵ 4 تەلەفون، قسەکردنی تەلەفونی، پێوەندی تەلەفونی 5 دیدار، سەرلێدان، سەردان، هاوبینی 6 بڕیاری یەکتربینین یان سەردان 7 داوا، داخوازی، خوستەک 8 داواکاری، داواکردن 9 بانگ یان دەنگی ئاسمانی 10 پێداویستی 11 (نۆرەی) خوێندنەوە 12 سەرنجراکێشان، راکێشان، بالکێشی، گیرایی ۞ 1 فریاد، صدا 2 احضار، فراخوان 3 پیغام، خبر 4 تلفن، مکالمەی تلفنی 5 ملاقات 6 قرار 7 تقاضا 8 مطالبە 9 ندای غیبی 10 احتیاج، ضرورت 11 خواندن 12 جاذبە

calla /'kalə/ *noun*

(رووەکناسی) خاز، خازی 1 (هەرووەها water calla) وشەیێکی تر بۆ bog arum 2 (زۆرتر calla lily، زۆرتر لە ئەمریکای باکووری) وشەیێکی تر بۆ arum lily ۞ گل شیپوری

callaloo /ˌkalə'lu:/ *noun*, also callalou

1 گەڵای ئەسپەناخئاسای رووەکێکی گەرمێنانی ئەمریکا، زۆر لە لێنان و ئاشپەزی کارائیب بەکاردێنرێ 2 سوپ یا چێشتی ئەو گەڵای ئەو گیایە 3 رووەک یان گیای ئەو گەڵایە [توخم *Xanthosoma*] ۞ کالالو

Callanetics /ˌkalə'nɛtɪks/ *noun, pl.*

(دروشمی بازرگانی) شێوەیێکی راهێنانی لەش لەسەر بنچینەی کۆمەڵێ جووڵەی دووبارەوەبوو ۞ نوعی ورزش

call centre *noun*

ناوەندی تەلەفون ۞ مرکز تلفن

caller /'kɔ:lə(r)/ *noun*

1 سەرلێدەر، سەردانکەر، سەردانچی، هاوبین 2 تەلەفونکەر ۞ 1 ملاقاتکنندە 2 تلفنکنندە

call girl *noun*

کچی تەلەفونی، لەشفرۆشی تەلەفونی ۞ دختر تلفنی

calligrapher *noun*

جوانووس، خۆشنووس ۞ خطاط

calligraphic /ˌkælə'græfɪk/ *adjective*

سەربە جوانووسی یان خۆشنووسی ۞ وابستە بە خطاطی

calligraphist /kəˌlɪgrəfɪst/ *noun*

جوانووس، خۆشنووس ۞ خوشنویس

calligraphy /kə'lɪgrəfi/ *noun*

خەتاتی، جوانووسی، خۆشنووسی ۞ خطاطی، خوشنویسی

call-in = phone-in

calling /'kɔ:lɪŋ/ *noun*

1 کار، پیشە، ئیش 2 بانگێشت، بانگهێشت(ن) 3 پەیوەر، ئەرک، بەڵێنیدان، خۆبەستەیی، پێبەندی ۞ 1 شغل، حرفە 2 دعوت 3 وظیفە، تعهد

calling card = visiting-card

calliope /kə'lʌɪəpi/ *noun*

ئامێرێکی کەیبۆردی ئەمریکی، شێوەی ئۆرگ دەدا (لە *Kalliopē* یۆنانی: ناوی Museی هەڵبەستی پاڵەوانی، دایکی Orpheus و سەرۆکی نۆ خودای تری هەڵبەست و شێعرە. (واتاکەی: خاوەنی دەنگێکی جوان) ۞ کالیوپ

calliopsis *noun, pl.* same

کالیۆپسیس: هەریەک لە چەند جۆرێ coreopsis، ب.ت. Coreopsis tinctoria، رووەکێکی باخچەیی بەربلاو چێنراو ۞ کالیوپسیس

callipers /'kælɪpə(r)z/ *noun*

تیرەپێو، کولیس، پرگار، پەرگار ۞ کولیس

callipygian /ˌkalɪ'pɪdʒɪən/ *adjective*, also callipygean

خاوەنی سمتوساتانی جوان، سمتجوان ۞ کالیپیگین

callistemon /ˌkalɪ'sti:mən/ *noun*

گیای تیرەیێ کە bottlebrushـەکان دادەگرێ [توخم *Callistemon*] (بنەڕەت: لە *kallos* یۆنانی "جوانی" + *stēmōn* "دەزوو یا پۆرگ") ۞ نوعی گیاه

callisthenic *adjective*

سەربە نەرمەوەرزش ۞ وابستە بە نرمش

callisthenics /ˌkælɪs'θenɪks/ *noun*, US calisthenics

نەرمەوەرزش، وەرزشێکی سووکە بۆ جوانی و رێکوپێکی، کالیسسێنیکس ۞ نرمش

Callisto *noun*, Latin, from Greek *Kallistō*

1 پەرییێ کە زیۆس Zeus خۆشیدەویست و لە لایەن Hera وە بە شێوەی ورچی (مێ) لێدەرهات و پاشان بووە گەلەستێرەی Great Bear 2 (ئەستێرەوانی) کالیستو (= پاشکۆ (قەمەر)ی پێنجەم لە کۆمەڵە پاشکۆی هورمز یان ژووپیتێر) ۞ کالیستو

callithump *noun*

سان یا ریزەی شلوق و پڕدەنگەدەنگ ۞ کالیتامپ (callithumpian *adj*)

callitrichid /ˌkalɪ'trʌɪkɪd/ *noun*

(گیانەوەرناسی) مووجوانە: primate یکی خێزانی (Callitrichidae) کە marmoset و tamarinـەکان دەگرێتەوە ۞ کالیتریکید

call loan = call money

call money *noun*
وامێ کە لە لایەن یان دەزگایێ بە قەرزدراوە، هەرکات داوای کرا، دەبێ بدرێتەوە ۞ وام عندالمطالبە

call number *noun*
جێ‌نیشان: ژمارە، پیت، هێما یان لێکدراوی ئەمانە کە ئاماژە بە جێگا و شوێنی تایبەتی کتێبێ لە قەفەسەکەی‌دا دەکا ۞ کال نامبر

call of nature *noun*
پێویست بە دەس‌بەئاو گەیاندن ۞ نیاز به قضای حاجت

callop /'kaləp/ *noun*
جۆرێ ماسی خۆراکی سەوز یان زەرد، هی ئاوە شیرینەکان و لە ئوسترالیا دەبینرێ [*Plectroplites ambiguus*] ۞ کالوپ

callosity /kə'lɒsɪti/ *noun, pl.* callosities
پینە، قەتماخە، پترۆ، بزمەتە، توێشکە، گرێ، رەقینە، قرتماخە، مێخەکە، بزمارە ۞ پینه، کبره

callous /'kæləs/ *adjective, noun*
adj 1 پیناوی، قەتماخەبەستوور، گەمرەبەستوو، توێشکەبەستوو، پترۆدار: *callous hands* 2 دڵرەق، بێ‌بەزەیی، :hard-hearted *a callous adj* ۞ callus – *n indifference to suffering* 1 پینه‌بسته 2 بی‌رحم

calloused /'kæləst/ *adjective*
پیناوی، پینەبەستوو، پۆلکە، پترۆدار، قرتماخەبەستوو: *calloused hands* ۞ پینه‌بسته

callously /'kæləsli/ *adverb*
بێ‌بەزەیی‌یانە، دڵرەقانە، بە دڵرەقی‌یەوە، بە بێ‌بەزەیی‌یەوە ۞ با بی‌رحمی

callousness /'kæləsnəs/ *noun*
دڵرەقی، درندەیی ۞ بی‌رحمی

callow /'kæləʊ, US -loʊ/ *adjective*
خاو، نەخاراو، کرچوکاڵ، بێ‌ئەزموون، پەروێردەرنەکردوو، inexperienced, *a -low youth* :immature ۞ بی‌تجربه، ناوارد

callowly /'kæləʊli, US -loʊli/ *adverb*
خاوانە، نەخاراوانە، بە شێوەیەکی کرچوکاڵ، بێ‌ئەزموونانە ۞ با بی‌تجربگی، به طور ناوارد

callowness /'kæləʊnəs, US -loʊnəs/ *noun*
خاوی، نەخاراوی، کرچوکاڵی، بێ‌ئەزموونی ۞ بی‌تجربگی، ناواردی

call sign *noun*, also call signal
نیشانەی دیاریکەر (کەسێ کە پەیامێکی ناردووە) ۞ علامت مشخصه

call-up *noun*
بانگ‌کردن بۆ سەربازی، بانگەوازی سەربازی ۞ احضار به خدمت

callus /'kæləs/ *noun*, also callous
1 پینە، پترۆ، قەتماخە، بزمارۆک، قاشگ، توێشکە، مێخەکەدار، رەقینە، پۆلکە، پەترۆک، گرێ، گەمرە، دەق 2 (رووەکناسی) رەقیتە ۞ 1 پینه 2 کالوس

callused *adjective*
پیناوی، پینەبەستوو، پۆلکە، پترۆدار، قرتماخەبەستوو ۞ پینه‌بسته

calm /kɑːm/ *adjective, noun*
adj هێمن، سرەوتوو، ئارام، هێدی، هێور، ئەهۆن *n* هۆن، سرەوت، شێنەیی، سەیوەت، هێمنی، ئارامی، ئۆخژن (calmly /kɑːmli/ *adv*: بەشێنەیی، بەهێمنی، ئارام، بە ئارامی؛ calmness *n*: سرەوت، هێمنی، ئارامی، سەیوەت، ئۆخژن، هێوری، خامۆشی) ۞ *adj* آرام *n* آرامش

calmative /'kɑːmətɪv, US 'kal-/ *adjective, noun*
adj هێورکەرەوە، دامرکێن، ئارامکەرەوە، *n* sedative دەرمانی ئارامکەرەوە ۞ *adj* مسکن *n* داروی مسکن

calmodulin /kal'mɒdjʊlɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) کالمۆدیۆلین، کالمۆدۆلین: پرۆتینێکی نێو زۆربەی خانەکان، لە زۆر کاری کارئەندامناسی‌دا بەشداری دەکا ۞ کالمودیولین

calomel /'kaləmɛl/ *noun*, also mercurous chloride
کالۆمێل: کلۆرایدی جیوەیی Hg_2Cl_2، گەردێکی سپی کە جاران وەکوو خاوێن‌کەرەوەی purgative بەکاردێترا ۞ کالومل

caló *noun*
کالۆ: هەریەک لە چەند ئارگۆی argot سپانیایی، ب.ت. ئەوەی کە لە لایەن لاوانی Chicano وە لە شارەکانی باشووری رۆژاوای ولاتە یەکگرتووەکان‌دا بەکاردێترێ (بنەرەت: لە *kāla* سانسکریت) ۞ کالو

calomel /'kaləmɛl/ *noun*, also mercurous chloride
کالۆمێل: کلۆرایدی جیوەیی، گەردێکی سپی جاران وەک دەرمانی رەوانی بەکاردێترا [Hg_2Cl_2] ۞ کالومل

Calor gas /'kælə gæs, US 'kælər/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) گازی کەپسوولی ۞ گاز کپسولی

caloric /kə'lɒrɪk, US 'kalərɪk/ *noun, adjective*
n گەرمی، تین، گەرمی‌پێکهێن، گەرمێنە، گەرمکەر، گەرمی‌دەرەوە *adj* سەربە گەرمی (calorically *adv*: بنەرەت: لە *calorique* فەرەنسی، لە *calor* لاتین "گەرمی" "heat") ۞ *n* حرارت، گرمازا *adj* وابسته به حرارت

calorie /'kæləri/ *noun*, also calory, *pl.* calories
1 کالۆری، گەرمۆکە 2 یەکەی پێوانی بڕی گەرمی 3 یەکەی پێوانی بایەخی وزەی خۆراک:

a low-calorie drink/diet ◌ کالوری

calorific /ˌkæləˈrɪfɪk/ *adjective*
گــەرمی‌پێکهـێـن، گەرمێنــە، گــەرم‌کــەر،
گەرمی‌دەرەوە ◌ گرمازا

calorimeter /ˌkæləˈrɪmɪtə(r)/ *noun*
کــالۆری‌پێــو، گەرمۆکــەپێو، گــەرمی‌پێــو
(calorimetric or calorimetrical *adj*: سـەربە
گەرمۆکـەپێوی یـا کـالـۆری‌پێـو؛ calorimetry
n /ˌkæləˈrɪmətrɪ/: کــالۆری‌پێــوی،
گەرمۆکەپێوی، گەرمی‌پێوی) ◌ کالری‌سنج

calotte /kəˈlɑːt/ *noun*
1 شــەوکلاو (ی قەشــەکان) 2 گومــەز ◌ 1
شب‌کلاه 2 گنبد

calotype process /ˈkælətʌɪp/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ شێوەی وێنەهەلـگری زوو ◌
کالوتیپ پروسس

calque /kælk/ *noun*
(لە فەرەنســەوە، زمانەوانی) وەرگێرانی قـەرزی
loan translation، لــێ(هــەڵ)گرتنــەوە،
دەقاودەق‌گیری، دەقـاودەق‌وەرگێری، وەرگێرانی
دەقاودەقی وشـەیێ (وەکـوو *Weltanschauung*
ئەلمانی و *world-view* ئینگلیسی و جیهان‌بینی
کـوردی، یـان *Traffic calming* لـە وشـەی
Verkehrsberuhigung ئەلمانی‌یەوە دەقاودەق
وەرگێردراوەتەوە؛ بنەرەت: لە فەرەنسـی‌یەوە بە
واتای "tracing ،copying") ◌ گرته‌برداری

caltrop /ˈkaltrəp/ *noun*, also calthrop
1 پــەیکول، درەســووچە، سـێدانە، قونجراکــە
[تــوخم *Tribulus*] 2 بنــەدڕوو، کــورس 3
سێ‌پەڕ، چوارپەڕ، چوکلە 4 (هەروەها water
caltrop = water chestnut) ◌ 1 خارخسک
2 بوته‌ی خار 3 و 4 کالتروپ

calumet /ˈkæljʊmet/ *noun*
ســەبیلەی ئاشــتی یــان دابودەســتووری
سووریێســتانی ئــەمریکای بــاکووری (لــە
calamellus late Latin "لەوەنی چکۆلە little
reed") ◌ کالومت

calumniation /kəˌlʌmnɪˈeɪʃn/ *noun*
بوختان، تۆمەت، تێتاڵ، نەگە، هەلبەست، چەفتە،
قــەخــــــــتەدوا (calumniator
n /kəˈlʌmnɪeɪtə(r)/: قــــەبۆهەلبەست،
تیتــاڵ‌پێکــەر، بوختــان(پـێ)کــەر، بوختــان‌بـاز،
بوختـان‌چی، قــەدواخەر؛ calumniatory *adj*:
بوختــان‌بازانــە، بوختانــاوی، تۆمــەت‌بارانــە) ◌
بهتان، افترا

calumnious /kəˈlʌmnɪəs/ *adjective*
قــەبۆهەلبەست، قــەهەلـبەست، بوخـتان‌چـی،
بوختــان‌بــاز، بوختــان‌کــەر، قـــەدواخەر
(calumniously /kəˈlʌmnɪəslɪ/ *adv*) ◌
مفتری

calumny /ˈkæləmnɪ/ *noun*, *pl.* calumnies
تۆمـەت، بوختـان، چەفتـە، قـــە، هەلبەسـتە ◌
افترا، تهمت

calutron /kəˈluːtrɒn/ *noun*
دەزگایــێ کــە ئێلیکترۆماگنێتــە گــەورەکان
بەکاردێنێ تا ئیزۆتۆپە یۆرانیۆمی‌یەکان لە کانی
خاوی یۆرانیۆم جیاکاتەوە ◌ کالوترون

Calvados /ˈkalvədɒs/ *noun*
کالڤادۆس: براندی سێو، بە شێوەیێکی نەریتی لە
ناوچــەی Calvadosی نۆرمانــدی دروســت
دەکرێ ◌ کالوادوس

calvary /ˈkælvərɪ/ *noun*
کالڤاری (ناوی تەپێ کە عیســای پێغەمبەری لێ
لە خاچ درا) ◌ کالواری

Calvary cross *noun*
خـاچی کالڤاری: خـاچی لاتـین ب.ت. بە سـێ
پلەوە ◌ صلیب کالواری

Calvin cycle = dark reaction (named after the Amer. biochemist Melvin *Calvin*)

calving *noun*
زایــین، زان، زاوزێ، بێچووخســتنەوە (مانگــا،
نەهەنگ و هتد) ◌ زادولد

calves /kɑːvz, US kævz/ = plural form of calf

Calvinism *noun*
کالـڤینیزم، کالـڤین‌گـەری (ئامۆژگـاری ئـایینی
پرۆتێستانتی فەرەنســی جان کالڤین John Calvin
(1509–1564) و دارودەستەکەی) ◌ کالوینیسم

Calvinist /ˈkælvɪnɪst/ *noun, adjective*
n کالڤینیست، کالڤین‌گەر *adj* سـەربە کالـڤینیزم،
سـەربە کالڤین‌گەری، کالڤینیــتی، کالـڤین‌گەرانە
◌ *n* کالوینیست *adj* وابسته به کالوینیسم

Calvinistic *adjective*
سەربە کالڤینیزم، کالڤین‌گەری‌یانە، کالڤینیــتی
◌ وابسته به کالوینیسم

calvities /kælˈvɪʃiːz/ *noun*
سەررووتانەوە، تاسی، کەچەلی ◌ طاسی

calx /kalks/ *noun*, *pl.* calces /ˈkalsiːz/
1 (کیمیا) کالکس 2 بەردەگەچ، بەردەقسل ◌ 1
کالکس 2 سنگ آهک

calypso /kəˈlɪpsəʊ, US -soʊ/ *noun*
1 (Calypso) پــەری دەریــایی ئــەفــسانەی
ئۆدیســەی هۆمێر کە توانی بۆ ماوەی حەوت ساڵ
ئۆدیسە Odysseus لە دوورگەی Ogygia ڕاگرێ
2 (هەروەها fairy-slipper) (calypsos) جۆرێ
گیاسارمەی orchid سـەلـک‌داری زەلکاو، هی
ناوچە باکووری‌یەکان کە گولی تاقی سپی، زەرد
و ئەرخەوانی دەگرێ [*Calypso bulbosa*] ◌
کالیپسو

calypso /kəˈlɪpsəʊ, US -soʊ/ *noun*, *pl.* calypsos
کالیپــــۆ (= جــۆرێ موســیقا یــان گــۆرانی

سووریێستەکان کە کاریگەری جازی بەسەرەوەیە؛ (calypsonian *adj. n* ◌ کالیپسو

calyptra *noun, pl.* calyptras

1 کلاوە: بەشێکی کلاوە hood یان کلاوەئاسا hoodlike، وەک سەری کەپسول لە ڕووەکە moss ـەکاندا 2 کلاوەی ڕەگ یان ڕیشە ◌ کالیپترا

calyptrate *adjective*

کلاوەدار، خاوەن کلاوە، کلاوەی هەیە ◌ دارای کالیپترا یا کلاهک

calyptrogen *noun*

کلاوەساز: توێژاڵێکی شانەیی کە کلاوەی لێ ساز دەکرێ ◌ کالیپتروژن

calyceal *adjective*

پۆرگی، گوڵپێچکی ◌ وابستە بە کاسەی گل

calycine *adjective*

سەربە پۆرگ، پۆرگئاسا ◌ وابستە بە کاسەی گل، مانند کاسەی گل

calyx /'keılıks/ *noun, pl.* calyces /-lısi:z/ or calyxes, also calix

1 (ڕووەکناسی) پۆرگ، گوڵپێچک، کاسەڵە، کاسە یان بەرگی گوڵ 2 (گیانەوەرناسی) کاسەلە: بۆشایی یان پێکهاتەیێکی پیالەئاسا، لە بەشێکی تایبەتی pelvis ی گورچیلەی شیردەران ◌ 1 کاسەی گل 2 کالیکس

calzone /kal'tsəuneı, US -ni/ *noun, pl.* calzoni or calzones

جۆرێ پیتزا، لە نیوەیدا دەنووشتێنرێتەوە ◌ نوعی پیتزا

cam /kæm/ *noun*

1 (میکانیک) کام، کۆپار، کۆپارە 2 کورتەی camshaft ◌ بادامک

CAM /kæm/ *abbreviation* computer aided manufacturing

کام، بەرهەمهێنان بە (یارمەتی) کامپیوتەر ◌ کام

camail /kə'meıl/ *noun*

زرێی شان و مل ◌ زرە شانە و گردن

camaraderie /,kæmə'ra:dəri, US ,ka:mə'ra:dəri/ *noun*

دۆستایەتی، ڕفێقایەتی، ڕەفیقایەتی، برایەتی: *the wartime spirit of camaraderie* ◌ رفاقت

camarilla /,kamə'rıl(j)ə/ *noun*

دەستەی ڕاوێژکارانی دەسەڵاتدار یان سیاسەتوانێ (ب.ت. بە مەبەستێکی خراپ)، پیلان، ژوورچە، ژوورۆچکە (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە، چکۆلێتراوی *camara* "ژوور chamber") ◌ کاماریلا، توطئە، اتاق کوچک

camas /kə'mas/ *noun,* also camass, quamash

کەماس، کاماس (ڕووەکێکە لە تیرەی زەمبەق [توخمەکانی *Camassia* و *Zigadenus*: چەندین جۆرن]) ◌ کاماس

cambazola /,kambə'zəulə/ *noun* , also cambozola

(دروشمی بازرگانی) پەنیرێکی نەرمی شینی ئەڵمانی ◌ کامبازولا

camber /'kæmbə(r)/ *noun*

1 گورگەپشت، کووڕایی (نیوەڕاست ڕێگا) 2 تەختەی کووڕ یان چەماو. تەختەی گەڕاو ◌ 1 انحنا 2 تختەی خمیدە

cambered *adjective*

گورگەپشتاوی، کووڕ، چەماو ◌ منحنی، خمیدە

Camberwell beauty *noun*

جۆرێ پەپوولەی کۆچەر [*Nymphalis antiopa*] ◌ نوعی پروانە

cambial *adjective*

(ڕووەکناسی) سەربە چینی شانە زیندووەکان ◌ وابستە بە قلب

cambist /'kambıst/ *noun*

دراوناس، دەڵاڵی دراو ◌ کامبیست

cambium /'kambıəm/ *noun, pl.* cambia or cambiums

1 (ڕووەکناسی) چینی شانە زیندووەکان، ئاڵوگۆڕ (لە لاتینەوە exchange) 2 شوێنی ئاڵوگۆڕ یان گۆڕینەوە ◌ 1 قلب 2 محل مبادلە

Cambodian *noun, adjective*

n 1 خەڵکی کامبوجیا، کامبوجیایی 2 وشەیێکی تر بۆ Khmer (زمانەکەیان) *adj* سەربە کامبوجیا ◌ کامبوجیایی

Cambrian /'kæmbriən/ *adjective*

کامبریەن: 1 = Welsh (ب.ت. لە ناوەکان یان وشە جوگرافییەکاندا) 2 ئاماژە یان سەربە یەکەمین سەردەمی زەویناسی دوای سەردەمانی ژیانی کۆن Archaeozoic era کە لە تەختەبەردەکانیدا کۆمەڵە نیشانەیەکی زۆر لە ژیانی بێبڕبڕەکاندا دەبینرێ. ئەم نیوەش لە ساڵی 1836ی زایینی لە لایەن زانایێ بە ناوی A. Sedwick بۆ ئەم سەردەمە پێشنیار کراوە. سەردەمی کامبریەن دەوروبەری 570 تا 510 ملیۆن ساڵ پێش دەستیپێکردووە (نێوان کۆسەردەمانی پریکامبریەن Precambrian aeon و سەردەمی Ordovician). کۆمەڵە شوێنەواری تەختەبەردەکانی ئەم سەردەمە لە چەند بەشێکی باکووری ڕۆژهەڵاتی سکاتلەند دەبینرێ؛ بنەڕەت: لە *Cambria* لاتین، گۆڕاوی *Cumbria*، لە *Cymry* "Wales"، وێلزی "خەڵکی ویلز، ویلزی" یان *Cymru* "وەیلز Wales". میرنشینی باشووری ڕۆژاوای بریتانیای گەورە، پایەتەخت Cardiff، 20,761 کیلۆمیتری چوارگۆشە، حەشیمەت 2,799,000) ◌ کامبرین

cambric /'kæmbrık/ *noun*

مەخمەر (پارچەیێ کە لە کەتان دروس دەبێ)

◌ ململ

cambric tea *noun*
چایی کیمبریک (مەیێکی گەرمەداهێن لە شیر و چایی) ◌ چای کامبریک

Cambridge blue *noun*
رەنگی شینی کاڵ ◌ رنگ آبی کم‌رنگ

camcorder /'kæmkɔːdə(r), US -kɔːrd-/ *noun*
دووربین یان کامێرای ڤیدیۆیی (دەستی) ◌ دوربین ویدئویی

came /keɪm/ = past of come

camel /'kæml/ *noun*
1 وشتر، دەقە، سارە [*Camelus dromedaries* (وشتری عەرەبی، باکووری ئەفریکا و باشووری رۆژاوای ئاسیا، بە دووگ یان کۆپارەیێکەوە) و *C. ferus* (وشتری دووکۆپارە Bactrian، ناوەندی ئاسیا، دوو کۆپارەن)] (دەیلاخ: بەچکەوشتر؛ لۆک: وشتری نێر؛ لۆکچە: وشتری نێری سێ‌سالان؛ ئاروانە: وشتری مێی چوارساڵە) 2 رەنگی قاوەیی ئامالْزەرد 3 کوتاڵ یان پارچەی لە بەرگنی وشتر 4 دەزگایێ بۆ بەرزکردنەوەی کەشتی نوقمبوو، وشترە (بنەرەت: لە *camelus* لاتین، لە *kamēlos* یۆنانی، سامی‌بنەرەت) ◌ 1 شتر 2 رنگ قهوه‌ای مایل به زرد 3 و 4 کمل

camel cricket *noun*
سیسرکەوشترە: جۆرێ مێرووی پشت‌کۆمی بێ‌باڵ، پێوەندی بە grasshopper ەوە هەیە، هی کون یا ئەشکەوتان [خێزان Raphidophoridae: زۆر جۆرن] ◌ نوعی حشره

camel-driver *noun*
وشترەوان، سارەوان ◌ شتربان

cameleer /ˌkamə'lɪə/ *noun*
وشترەوان، سارەوان ◌ شتربان

camel hair *noun*
1 خوری وشتر، بەرگن، لوا، پوویت 2 پارچە یان کوتاڵ لە خوری وشتر ◌ 1 پشم شتر 2 پارچه از پشم شتر

camel-hair brush *noun*
بەرەمووچ لە بەرگن، نەرمەبەرەمووچ ◌ قلم‌موی نرم

camellia /kə'miːlɪə/ *noun*
(دەوەن) گەلاورشنە؟، گوڵی گەلاورشنە؟، پێوەندی بە رووەکی tea هەیە [*Camellia japonica* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ کاملیا

camelopard /'kamɪlə(ʊ)pɑːd, US kə'mɛləpɑːd/ *noun*
(گیانەوەرناسی، کۆن) زەرافە، وشترپڵینگ (لە ئینگلیسی کۆن: بە ریگای لاتین، لە *kamēlos* یۆنانییەوە، لە *kamēlopardalis* "pard پڵەنگ" + *pardalis* + "camel") ◌ زرافه

Camelopardalis *noun*, Latin, *camelopard*
وشترپڵینگە: کۆئەستێرەی constellation باکووری نێوان Cassiopeia و Usra Major ◌ زرافه

Camelot /'kamɪlɒt/ *noun*
کامیلات، کامێلۆت: شوێن یان بنکەی کۆشک و بەرەی ئارتور Arthur پادشا ◌ کاملوت

camel spider = sun spider

camel's-thorn *noun*
(رووەک‌ناسی) درکەژاڵ، کۆلەوار، وشترخوار، وشترالوک، کاوێر، درکی کەڵەمە، وشترخۆرە [*Alhagi camelorum* (رۆژهەڵاتی نێوەڕاست) و *Acacia giraffae* (ئەفریکای باشووری)] ◌ خارشتر

camel-train *noun*
کاروانی وشتر ◌ قطار شتر

Camembert /'kæməmbeə(r), US -ber/ *noun*
کەمێمبێر (= جۆرێ پەنیری نەرمی باکووری فەرەنسی) ◌ کامامبر

cameo /'kæmiəʊ, US -mioʊ/ *noun, pl.* cameos
1 نقێمی بە نەخشی هەڵکەنراو 2 پارچە (نووسراوە، فیلم، شانۆ و هتد) ◌ 1 نگین نقش‌برجسته 2 قطعه

camera[1] /'kæmərə/ *noun*
کامێرا، دووربین ◌ دوربین

camera[2] /'kæmərə/ *noun*
ژوور یان خانووبەرەی خر ◌ کامرا

camera lucida /ˌkam(ə)rə 'luːsɪdə/ *noun*
1 ئامێرێ کە لەودا تیشکەکانی رووناکییێ بەهۆی سێپاڵە prism یێکەوە دەدرێتەوە تا وێنەیێ لەسەر پەرێ کاغەز بێنێ 2 ژووری رووناک ◌ کامرا لوسیدا

cameraman /'kæmrəmæn/ *noun, pl.* cameramen
فیلمهەڵگر ◌ فیلمبردار

camera obscura /ɒbs'kjʊərə/ *noun*
ژووری تاریک، تاریک‌خانە (لاتین " dark chamber") ◌ تاریک‌خانه

camera-shy *adjective*
لەکامێراتۆقیو ◌ دوربین‌هراس

camerawoman /'kæmrəwʊmən/ *noun, pl.* camerawomen
فیلمهەڵگر (ژن) ◌ فیلمبردار

Cameroonian /ˌkamə'ruːnɪən/ *noun, adjective*
n رەسەن یان دانیشتووی کامێروون، وڵاتێ لە کەناری رۆژاوای ئەفریکا *adj* سەربە کامێروون ◌ *n* اهل کامرون *adj* وابسته به کامرون

camisole /ˈkæmɪsəʊl, US -soʊl/ *noun*
کامیسۆل (= جۆریّ بنکراسیی ژنانەیە) ۞ کامیسول

camomile *noun*, also chamomile
بیبوون، بەیبوون، قرمیچە؟، گولەچەرمگە، گورالەچەمینانە، گولەسپی، شێروشەپال، گولەحاجییانە، گولەچاویشە، گولەفەقێ ۞ بابونه

camouflage /ˈkæməflɑːʒ/ *noun*
خۆمەلاسدان، خۆماتدان، رەنگگۆڕین، خۆداپۆشین، خۆدەرهێنان، خۆشاردنەوە، خۆحەشاردان (بە شێوەی سروشت) ۞ استتار

camouflaged *adjective*
خۆمەلاسداو، خۆماتکردوو، رەنگگرتوو، خۆداپۆشیو، خۆوەشاردوو، نادیار، شاراوە، داپۆشراو، داپێچراو، حەشاردراو ۞ استتارشده، نهفته

camp[1] /kæmp/ *noun*
1 وارگە، چادرگا، کەمپ، هۆبە، زۆم، بارەگا، هەوارگە، لەشکرگا: *2 to pitch/make camp* ریباز، گروپ، دەستە، حیزب 3 خێوەت، چادر 4 (هەروەها summer camp) بەرنامەی پشووی هاوینی بۆ منالان (کە کۆمەلێ چالاکی تیا دەنوێنرێ) 5 (بریتانیا، شوێنەوارناسی) شوێنێکی دەورگیراوی پێشمێژوو 6 (ئەفریکای باشووری) شوێنێکی دەورگیراو یان کێلگەیێکی پەرژینکراو بۆ لەوەڕاندن 7 (ئەوسترالیا و نیوزیلەند) شوێنێ کە ئاژەل و پاتالی لێ زۆرجار کۆدەکرێتەوە 8 جۆرێ کایەی کۆنی تۆپێن 9 ململانێی شەڕ، ژیان یان سیرقیی لەشکری، ژیانی سەربازی 10 = day camp (بنەڕەت: لە *campus* لاتین "زەوی تەخت") ۞ 1 اردوگاه، اردو 2 مسلک، گروه، حزب 3 چادر 4، 5، 6 و 7 کامپ 8 نوعی بازی فوتبال قدیمی 9 کشمکش جنگ، زندگی یا سرویس نظامی

camp[2] /kæmp/ *adjective*
پێکەنینی، گالتەجاڕ ۞ مسخره

campaign /kæmˈpeɪn/ *noun*
1 زنجیرە کردارێکی شەڕی، کردار (شەڕ) 2 هێرش، پەلامار 3 شالاو، هەلمەت، خەبات، چالاکی 4 ستراتیژی ۞ 1 عملیات 2 حمله 3 پیکار، مبارزه، فعالیت 4 استراتژی

campaigner /kæmˈpeɪnə(r)/ *noun*
خەباتگێڕ، خەباتکار، هەلمەتکار، شالاوکار ۞ مبارز

campaigning *noun*
شالاو، هەلمەت، خەبات ۞ مبارزه، پیکار

campaniform *adjective*
گەڕنالئاسا، شێوەزەنگ، زەنگی، زەنگناسا ۞ ناقوس‌مانند

campanile /ˌkæmpəˈniːli/ *noun*
(ئیتالیایی) زەنگ، گەڕنال، ژام ۞ ناقوس

campanological *adjective*
سەربە زەنگژەنی ۞ وابستە بە ناقوس‌نوازی

campanologist /-ədʒɪst/ *noun*
زەنگژەن، زەنگلێدەر، زەنگکوت ۞ ناقوس‌نواز

campanology /ˌkæmpəˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ *noun*
زەنگلێدان، زەنگژەنی، هونەری زەنگلێدان ۞ ناقوس‌نوازی

campanula /kamˈpanjʊlə/ *noun*, also bellflower
(رووەکناسی) گولەزەنگە، گولەپیالە، زەنگەلە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *campana* late Latin "زەنگ bell") ۞ گل استکانی

campanulate /kamˈpanjʊlət/ *adjective*
(گولێ) زەنگئاسا، زەنگی، شێوەزەنگ: *campanulate flowers* ۞ زنگ‌مانند

camp bed *noun*
تەختی قەدکراو یا دانووشتاو، تەختی کۆوەبوو (خەو) ۞ تخت تاشو

Campbellite *noun*
یەکێ لە تیرەکانی دیانی کە بە ناوی شاگردانی کریست Disciples of Christ ناویان دەرکردووە (لە ناوی Alexander Campbell) ۞ کامبلیت

camp-chair *noun*
کورسی قەدکراو، سەندەلی دانووشتاو یان سەفەری ۞ صندلی تاشو

camper /ˈkæmpə(r)/ *noun*
کەمپنشین، نیشتەجێ یان دانیشتووی کەمپ ۞ ساکن اردو

campestral *adjective*
1 دەشتەکی، دەشتی 2 کێلگەیی ۞ 1 صحرایی 2 وابستە بە کشتزار

camp fire *noun*
ئاگری کەمپ ۞ آتش اردوگاه

Camp Fire girl *noun*
کچێکی ئەندامی ڕێکخراوەیێکی نیشتمانی لاوان لە تەمەنی 5 تا 18 سالان ۞ کامپ فایر گیرل

camp girl *noun*
ئەندامی ڕێکخراوەی نیشتمانی کچان ۞ کامپ‌گرل

camp follower *noun*
1 لایەنگر 2 خۆیێ‌هەلواسیو، کلک 3 (لە کەمپی سەربازیدا) دەسگێڕ، دەسفرۆش ۞ 1 هوادار 2 طفیلی 3 پیله‌ور

campground /ˈkæmpgraʊnd/ = campsite

camphor /ˈkæmfə(r)/ *noun*
کامفێر، کافوور: ناوێتە یان ماکێکی کریستالی زووهەلمیوی سپی $C_{10}H_{16}O$، بە بۆنی خۆش و مەزەی تالەوە، لە هێندێ ڕۆنی عەتردا هەیە،

ب.ت. له دار و تویکلی داری کافوور دهگیرێ ◌ کافور

camphoraceous /ˌkæmfəˈreɪʃəs/ *adjective*
کافووراوی، کافووری، کافووردار ◌ کافوری

camphorated *adjective*
کافووراوی، کافووردار ◌ کافورزده

camphoric *adjective*
کافووری ◌ کافوری

camphor oil *noun*
رۆنی کافوور ◌ روغن کافور

camphor tree *noun*
دارکافوور [*Cinnamomum camphora*] ◌ درخت کافور

campimetry /kamˈpɪmətri/ *noun*
شێوەی بۆ پێوانی مەودای بینایی چاو ◌ کامپیمتری

camping /ˈkæmpɪŋ/ *noun*
له چادردا ژیان (ڕۆژانی پشوو) ◌ کامپینگ

camping site = campsite

campion /ˈkampɪən/ *noun*, also catchfly
مێشەگیرە، چەورۆکە، کامپیۆن: جۆرێ گیاکێوی گوڵدار، له تیرەی Pink [تۆخمەکانی *Silene* و *Lychnis*] ◌ سیلن، مگس‌گیر

camp meeting *noun*
کۆبوونەوەی ئایینی (له کەش وهەوایێکی ئازادا) ◌ گردهمایی مذهبی

campo /ˈkampəʊ/ *noun*, *pl.* campos
مەیدان (- له شارێکی سپانیا یان ئیتالیادا) ◌ میدان

campo santo *noun*
قەبرستان، قەبران ◌ گورستان

campsite /ˈkæmpsaɪt/ *noun*, also ˈcamping site or ˈcamp·ground
خێوەتگەی پشوودەرەکان یان بنکەی خێوەتهەڵدانی کاتی ◌ اردوگاه توریستی

campstool *noun*
چوارپایە یا چوارپێچکەی قەدکراو، کورسی دانووشتاو ◌ عسلی تاشو

campus /ˈkæmpəs/ *noun*, *adjective*, *pl.* campuses
n 1 دەوروبەری زانکۆ 2 خانووبەرە و زەوی زانکۆ یان کۆلێژ، زانکۆوبەرە 3 زانکۆ، لق (زانکۆ) 4 دەوروبەری کۆلێژ، خوێندنگا، نەخۆشخانە یان دەزگایێکی تر *adj* زانکۆیی ◌ *n* 1 محوطه‌ی دانشگاه 2 دانشگاه 3 شعبه 4 محوطه *adj* دانشگاهی

campylobacter /ˈkampɪləʊˌbaktə, ˌkampɪləʊˈbaktə/ *noun*
چەماوەبەکتریا: جۆرێ بەکتریای میلەئاسای تۆخمی کە بەرپرسە بۆ بەرخستنی ئاژەڵ abortion و ژاراویبوونی خۆراکی مرۆڤەکان [تۆخم *Campylobacter*] (بنەڕەت: لە *kampulos* یۆنانی "چەماو") ◌ نوعی باکتری

campylotropous *adjective*
خاوەنی هێلکۆکەیێکی چەماو ◌ دارای تخمک خمیده

camshaft /ˈkæmʃɑːft, US -ʃæft/ *noun*
(میکانیک) میل‌کۆپار(ە،)کامشافت، کەمشافت ◌ میل بادامک

camwood *noun*
سوورەداری سەختی درەختی padauk ی ئەفریکایی ◌ نوعی درخت

Can. *abbreviation* Canada or Canadian

can /kæn/ *noun*
1 قوتو، تەنەکە، پووتی، چەلەنگ، پیپ 2 زیندان، بەندیخانە 3 دەس‌بەئاو 4 (cans) هێدفۆن ◌ 1 قوطی، حلب 2 هلفدونی 3 توالت 4 (در جمع) هدفون

Canaanite /ˈkeɪnənʌɪt/ *noun*, *adjective*
1 ئەندامی گەلێکی سامی، دانیشتووی فەلەستین و فینیکیەی کۆن دەوروبەری 3000 ساڵ بەرلە زایین 2 کەنعانی ◌ کنعانی

Canada balsam *noun*
جۆرێ جەوکی زەردباو کە لە سنەوبەری باڵسام دەگیرێ، لە بواری مایکرۆسکۆپی‌دا بەکاردێنرێ ◌ بالسام کانادا

Canada French *noun*
زمانی فەرەنسی باو لە کەنەدا ◌ فرانسوی کانادایی

Canada goose *noun*
قازی کەنەدی [*Branta canadensis*] ◌ نوعی غاز

Canada parrot feather *noun*
کیوار، کیفار، کیفار، کیمار ◌ کنگر هرز، کنگر صحرایی

Canadian /kəˈneɪdiən/ *adjective*, *noun*
adj کەنەدی، کانادایی، سەربە کەنەدی *n* خەڵکی کەنەدی، کانادایی، دانیشتووی کانادا ◌ *adj* کانادایی *n* اهل کانادا

Canadian footbal *noun*
تۆپێن یان فوتبۆلی کەنەدی ◌ فوتبال کانادایی

Canadien /ˌkanaˈdjũ, French kanadjɛ̃/ *noun*, *adjective*, also -nadian
(کەسێکی) کەنەدی فەرەنسی ◌ (شخص) کانادایی فرانسوی

canaille /kaˈnʌɪ, French kanaj/ *noun*
(سووکانە) خەڵکی ڕەمەکی، سەگەڵ(وگورگ) ◌ مردم عادی

canal /kəˈnæl/ *noun*
1 ئاوەرێ، ئاودر، ئاودرکە، نۆکەنەد، کەنداو، درناڵ، درگە، ڕەهەنداو، کاریز: *the Panama/Suez Canal* 2 زێ، چۆمەڵ، جۆ، جۆگە: *an irrigation canal* 3 (ڕووەکناسی

و تویکاری) جۆگە، لوولە (، بڕوانە alimentary canal؛ بنەڕەت: لە فەڕەنسی کۆنەوە، گۆڕاوی chanel "channel"، لە canalis لاتین "لوولە، شوێن، کەند، کووز، کاناڵ"، لە canna "لەوەن، قامیش، canc") ◌ 1 کانال، آبراه، ترعه 2 نهر 3 مجرا

canal boat *noun*

بەلەم یان گەمی باریک، گەمییەباریکە ◌ قایق کانالی

canalization /ˌkænəlaɪˈzeɪʃn, US -nələˈz-/ *noun*

1 کانالیزە کردن، بەڕێدابردن، بەرەهەندابردن، نۆکەندکێشان، جۆگەلێدان، رەهەنداوکێشی 2 تۆڕی رەهەنداو یان ئاوەڕۆکان، جۆگەڕاکێشان ◌ 1 کانالیزاسیون، ترعەسازی 2 شبکەی کانالها

canapé /ˈkænəpeɪ, US ˌkænəˈpeɪ/ *noun*

بابۆڵەی تێکەڵ (گۆشت، ماسی، پەنیر و هتد، لەگەڵ خواردنەوە ب.ت. لە میوانی، لە فەڕەنسییەوە) ◌ کاناپی

canard /kæˈnɑːd, kænɑːd, US kəˈnɑːrd, ˈkænɑːrd/ *noun*

بەندوباو، واتەوات، قەلۆک، ترەهات، ئەفسانە، نەزیلە، دەنگۆ، بەندوبالۆرە، درۆودەلەسە ◌ شایعه، ترهات، اکاذیب

Canarese = Kanarese

canary /kəˈneəri, US -ˈneri/ *noun, pl.* canaries

1 بلبلی زەرد، بلبلەزەردە، قەناری، کاناری [*Serinus canaria* (دوورگەکانی کاناری، Azores و Madeira) و جۆرە پێوەندیدارەکانی لە ئەفریکادا] 2 (هەروەها canary yellow) رەنگی زەردی رۆشن یان کاڵ 3 مەی سەربە دوورگەکانی کاناری 4 گۆرانیبێژی ژن 5 هەڵپەڕکێی کۆنی فەڕەنسی ◌ 1 قناری 2 زرد قناری 3 شراب کاناری 4 خوانندەی زن 5 رقص قدیمی فرانسه

canary creeper *noun*

(رووەکناسی) گیایێکی هەڵچووی ئەمریکای باشووری، گوڵی زەردی گەش دێتێ [*Tropaeolium peregrinum*] ◌ نوعی گیاه

canary grass *noun*

(رووەکناسی) گیاکاناری: گیایێکی درێژی باکووری رۆژاوای ئەفریکا و دوورگەکانی کاناری، دانەکەی دەدرێ با باڵندەی ناو قەفەز [توخم *Phalaris*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی گیاه

canasta /kəˈnæstə/ *noun*

(فەڕەنسی) کێنەستا (یارییێ بە پەڕ کە لە rummy دەچێ) ◌ کاناستا

cancan /ˈkænkæn/ *noun*

کەنکەن (= جۆرێ هەڵپەڕکێ یان سەمای توند و کرژی ژنان، لە بنەڕەت فەڕەنسی)، سێجرتەکێ ◌ کنکن

cancelbot /ˈkansəlbɒt/ *noun*

بەرنامەیێ بۆ گەڕان و لابردنی پەیامە ئیمەیلییەکان ◌ کانسلبوت

cancellate /ˈkænsəleɪt/ *adjective,* also cancellated /ˈkænsəleɪtɪd/ or cancellous /ˈkans(ə)ləs/

1 (تویکاری) کونکون، داببێژدابێژ، تۆڕی، ئیسفەنجی (وەک کۆتایی ئێسکە درێژەکان) 2 = reticulate ◌ سوراخسوراخ

cancellous bone *noun*

ئێسکی کونکون یان ئیسفەنجی ◌ استخوان اسفنجی یا سوراخسوراخ

cancellation /ˌkænsəˈleɪʃn/ *noun,* also cancelation

1 پووچ کردنەوە، بەتاڵ کردنەوە، هەڵوەشێنراوی، هەڵوەشاندن، هەڵوەشیان، پووچەڵ کردنەوە 2 شتی پووچەوەکراو، پووچەک 3 مۆری پووچەڵ کردنەوە 4 لابردن ◌ 1 لغو، الغا، ابطال 2 باطلی 3 مهر ابطال 4 حذف

cancer /ˈkænsə(r)/ *noun*

1 شێرپەنجە، قرژانگ، قرژاڵە: *lung/breast cancer* ◊ *cancer research* 2 بەلای گشتی، بەلا، پەتا، سەرەتان، تەوەرە، کارەسات، تەڵەزگە: *Violence is a cancer in our society* ◌ 1 سرطان 2 غدەی سرطانی، مصیبت

Cancer /ˈkænsə(r)/ *noun*

1 قرژاڵ، قرژانگ (چوارەمین کەلوو لە زۆدیاک) 2 گەلەستێرەی قرژاڵ ◌ 1 سرطان 2 صورت فلکی سرطان

cancered *adjective*

شێرپەنجەگرتوو، شێرپەنجەدار، سەرەتانگرتوو، سەرەتانپیاکراو، تووشی شێرپەنجەبوو ◌ دچار سرطان

Cancerian /-ˈsɪəriən, US -ˈseːriən/ *adjective*

سەربە کەلووی قرژاڵ یان گەلەستێرەی قرژاڵ ◌ وابسته به برج سرطان یا صورت فلکی سرطان

canceroid /ˈkæŋkrɔɪd/ *adjective*

شێرپەنجەئاسا، شێوەقرژانگ ◌ سرطانمانند

cancerous /ˈkænsərəs/ *adjective*

شێرپەنجەیی، شێرپەنجەگرتوو: *cancerous cells/growths* ◌ سرطانی

cancer stick *noun*

(نافەرمی و بە شۆخی) دارە شێرپەنجە، سیگار ◌ کانسر استیک، سیگار

candela /kænˈdelə, US -ˈdiːlə, ˈkændɪlə/ *noun*

مۆمە، کاندێلا (یەکەی جیهانی پێوانی تیژی رووناکی) ◌ کاندلا

candelabra /ˌkændəˈlɑːbrə/ *noun*

شەمدان، مۆمدان ◌ شمعدان

candelabra tree *noun*
دارەشەمدانی، دارەمۆمدانی: شێوەمۆمدان [توخم *Araucaria* و *Euphorbia* (ئەفریکا) *angustifolia* (ئەمریکای باشووری)] ◌ نوعی درخت

candelabrum /ˌkændəˈlɑːbrəm/ *noun, pl.* candelabra /-brə/
شەمدان، مۆمدان، چلچرا ◌ شمعدان

candent *adjective*
کلپەکردوو، کلپن، درەوشاوە، رووناک ◌ متوهج

candescence *noun*
کلپەکردن، درەوشانەوە ◌ توهج

candescent *adjective*
کلپەکردوو، کلپن، درەوشاوە ◌ متوهج

candid /ˈkændɪd/ *adjective*
1 قسەلەڕوو، بێلەڕوودامان، بێقەلەودەلە، بێ‌گرێ و قۆرت، بێ‌شێلەوێلە، پاک‌وباراشی، ڕێک‌وڕاست 2 لانەگرانە، واقع‌بین 3 (وێنە یان فیلم) شاراوە، نادیار (candidly /ˈkændɪdli/ *adv*: پاک‌وباراشی، بێ‌فروفێل، ڕێک‌وڕاست) ◌ 1 رک، صاف و پوست‌کنده 2 منصفانه 3 مخفی

candida /ˈkandɪdə/ *noun*
سپیکە (= جۆرێ کەڕوو fungus ی مشەخۆر، کە جاروبار دەبێتە هۆی نەخۆشی بۆقزە thrush [توخم *Candida*]؛ candidal *adj*) ◌ کاندیدا

candidacy /ˈkændɪdəsi/ *noun,* also candidature /ˈkændɪdətʃə(r)/
پالێوراوی، بەرئەندامی، بەربژاری، ناولێنراوی: *to announce/declare/withdraw your candidacy for the post* ◌ نامزدی

candidate /ˈkændɪdət, US -deɪt/ *noun*
1 پالێوراو، بەرئەندام، بەربژار، ناولێنراو: *a candidate for governor* 2 شتێکی گونجاو یان باش ◌ 1 نامزد 2 مورد مناسب

candidiasis /ˌkandɪˈdʌɪəsɪs/ *noun, pl.* candidiases, also moniliasis
نەخۆش‌کەوتن بە سپیکە ◌ کاندیدیاسیس

candidness /ˈkændɪdnəs/ *noun*
قسەلەڕوویی، بێلەڕوودامان ◌ رگ‌گویی

candied /ˈkændid/ *adjective*
شەکرپێوەکراو: *candied fruit*, *candied peel* (= of oranges) ◌ شکرزده

candiru /ˌkandɪˈruː/ *noun*
جۆرێ ماسی ناوچەی ئامازۆن [*Vandellia cirrhosa*] (بنەڕەت: لە *candirú* تووپییەوە (Tupi ◌ کاندیرو

candle /ˈkændl/ *noun*
شەم، مۆم: *a flickering candle* (بنەڕەت: *candel* ئینگلیسی کۆن، لە *candela* لاتین، لە *candere* "سپی‌بوونەوە، ورشەهاتن، درەوشانەوە") ◌ شمع

candlefish *noun, pl.* same or candlefishes
ماسی‌یەمۆمە (هی دەریا و ورد و خۆراکی، کەناری رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Thaleichthys pacificus*]) ◌ نوعی ماهی

candlelight /ˈkændllaɪt/ *noun*
شەوقی مۆم، رۆشنایی شەم ◌ نور شمع

candlelit /ˈkændllɪt/ *adjective*
لەبەر شەوقی شەمدا، رۆشن لەبەر مۆمدا ◌ با نور شمع روشن‌شده

candle-maker /ˈkændlmeɪkə(r)/ *noun*
مۆمساز، مۆمگەر، وەستای مۆم ◌ شمع‌ساز

Candlemas /ˈkand(ə)lmas, US -məs/ *noun*
فێستیڤاڵێکی کریستانیەتە، لە دووەمی فێبریویری دەگیرێ ◌ کاندلمس

candlenut *noun*
ناوکەمۆمە، دارەمۆمە: دارێکی سەوزەونی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا و دورگەکانی پاسیفیکی باشووری [*Aleurites moluccana*] ◌ کاندل‌نات

candlepower *noun*
هێزی شەم، مۆمهێز (یەکەی تیژی رووناکی) ◌ شمع

candlestick /ˈkændlstɪk/ *noun*
شەمدان، مۆمدان، جێ‌مۆم ◌ شمعدان

candlewick /ˈkændlwɪk/ *noun, adjective*
1 پلیتە 2 خاولەیی (وەکوو بەرگەتەختی خەو و هتد) ◌ 1 فتیله 2 حوله‌ای

candomblé /ˌkandɒmˈbleɪ/ *noun*
دەستەیێکی دینی لە تیرەی macumba ◌ کاندامبلی

candour /ˈkændə(r)/ *noun,* US candor
1 قسەلەڕوویی، سەرڕاستی، راست‌رۆیشتوویی 2 لانەگری، بەدادی ◌ 1 صداقت، صراحت 2 انصاف

C & W *abbreviation* country and western

candy /ˈkændi/ *noun, pl.* candies
1 نەباتاو، نەبات، شیرینی، نوقڵ 2 چاکلێت، شوکولات: ◊ *a candy store* ◊ *box of candy* ◊ *a candy bar* ◌ 1 آب‌نبات، نبات، شیرینی 2 شکلات

candy apple = toffee apple

candy-floss /ˈkændiflɒs, US -flɔːs, -flɑːs/ *noun,* US candy cotton
پەشمەک ◌ پشمک

candyman /ˈkændimæn/ *noun, pl.* candymen
بەنگ‌فرۆش، کەسێ کە دەرمانی ناقانوونی دەفرۆشێ ◌ کندی‌من

candy-striped *adjective*
کەندی‌ستریپت، پارچەی ریزریزی سپی چیرەیی

شعرای یمانی 2 وابسته به چله‌ی تابستان

canid /ˈkanɪd/ *noun*
(گیانه‌وه‌رناسی) شیرده‌رێ له‌ تیره‌ی سه‌گ (Canidae)، گورگه‌کان، چه‌قه‌له‌کان jackals، کۆیۆتی‌یه‌کان coyotes، ریوی و سه‌گه (خۆ)ماڵی‌یه‌کان ده‌گریته‌وه ◌ پستانداری از سگ‌سانان

Canidae *noun, pl.*
سه‌گان، له‌ خێزانی سه‌گ، تیره‌سه‌گ ◌ سگ‌سانان

canine /ˈkeɪnaɪn/ *adjective, noun*
adj له‌سه‌گ‌چوو، شێوه‌سه‌گ، سه‌گسار، سه‌گ‌تیره، سه‌گی، سه‌ربه سه‌گ *n* 1 ددانی پێشه‌وه، که‌ڵبه، که‌ڵبه (بروانه incisor و molar) 2 سه‌گ، گه‌ماڵ، به‌شدار (له فه‌ره‌نسه‌وه، له لاتین، له caninus canis ـه‌وه "سه‌گ") ◌ *adj* شبیه سگ، وابسته به سگ *n* 1 دندان نیش 2 سگ

canine tooth *noun*
ددانی پێشه‌وه، که‌ڵبه، به‌رازه، دڕۆک ◌ دندان نیش

Canis /ˈkeɪnɪs/ *noun*
تیره‌ی سه‌گ ◌ جنس سگ یا کلب

Canis Major *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) گه‌وره‌سه‌گ، سه‌گی گه‌وره‌تر (the Great Dog، کۆئه‌ستێره‌یێ که Sirius تیایه) ◌ کلب اکبر

Canis Minor *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) چووکه‌سه‌گ، سه‌گۆکه، سه‌گی بچووک‌تر (the Little or Lesser Dog، کۆئه‌ستێره‌یێ که Procyon تیایه) ◌ کلب صغیر

canister /ˈkænɪstə(r)/ *noun*
1 قوتو، که‌نیستێر، پرژێنه، قوتوچایی، چارێز 2 قرتاڵه یان سه‌وه‌ته‌ی حه‌سیری 3 جۆرێ گوڵله تۆپی نزیک‌هاوێژ ◌ 1 قوطی، افشانه، قوطی چایی 2 سبد حصیری 3 کانیستر

canities *noun*
سپی‌بوونی موو ◌ سفید شدن مو

canker /ˈkæŋkə(r)/ *noun*
1 برین (لێو، ده‌م و هتد)، تامیسک، تێمیسک، خشرۆک 2 خوره، میتێل، ئافه‌ت (دار) 3 لاره‌شه، سندان 4 به‌لا، کاریگه‌ری خراپ، ناسۆر، په‌تا، سه‌ره‌تان ◌ 1 زخم، آکله، تبخال 2 آفت 3 قانقاریا 4 مصیبت، بلای عمومی

cankerous *adjective*
1 تێمیسک‌ده‌رکردوو، تامیسکاوی 2 لاره‌شه‌دار، سنداناوی، لاره‌شه‌گرتوو، سندان‌گرتوو ◌ 1 تبخال‌دار 2 قانقرایایی

canker sore *noun*
برین (لێو، ده‌م و هتد)، تێمیسک، تامیسک، خشرۆک ◌ زخم، تبخال

cankerworm *noun*
کرمی داری به‌پووله‌شه‌وگه‌ڕێکی ئه‌مریکای

◌ کندی‌استریپت

candy-striper *noun*
نه‌خۆش‌یاری خۆبه‌خش (ژن و له نه‌خۆش‌خانه‌دا) ◌ پرستار داوطلب

candytuft *noun*
گیایێ به سه‌لکه‌گوڵی سپی، په‌مه‌یی یان ئه‌رخه‌وانی چکۆلانه‌وه [توخم *Iberis*] (بنه‌ڕه‌ت: گۆڕاوی *Candia* "ناوی پێشووی Crete" + tuft) ◌ نوعی گیاه

cane /keɪn/ *noun, adjective*
n 1 له‌وه‌ن، قامیش، چیت، ژاژ، نه‌ی، نه‌یجه 2 حه‌سیر: *a cane chair* 3 گۆچان، دارده‌ست: *He clutched a top hat and a silver-topped cane* 4 توول، شوول، دار، خامه، شوولک 5 قامیشی شه‌کر 6 دار یا شوولکی ته‌مێ (خوێندنگای ماڵه‌وه) *adj* حه‌سیری ◌ *n* 1 نی 2 حصیر 3 عصا، چوب‌دستی 4 ترکه، چوب 5 نی‌شکر 6 تنبیه (چوب) *adj* حصیری

cane-brake *noun*
قامیشه‌لان، چیته‌لان، له‌وه‌ن‌جاڕ ◌ نی‌زار

caned *adjective*
(بریتانیا و نافه‌رمی) مه‌ست (به ئاره‌ق یان شتی تر) ◌ مست

cane rat *noun,* also cutting grass or grasscutter
گیابڕه: مشکێ له‌وه‌ن یان قامیش [توخم *Thryonomys*] ◌ نوعی موش

canescent *adjective*
سپی مه‌یله‌و مات، ته‌ڵخ، لێڵ: *canescent leaves* ◌ کدر

cane sugar *noun*
قه‌ند یان شه‌کری قامیشی شه‌کر sugarcane ◌ قند نی‌شکر

cane toad *noun*, also giant toad
بۆقی قامیش(ـه‌ڵـ)ان: قاوه‌یی زله‌ی گه‌رمێنانی ئه‌مریکا، له‌ هێندێ شوێن‌دا بۆ مه‌هاری pest ده‌ناسێنرێ [*Bufo marinus*] ◌ نوعی وزغ

Canfield *noun,* also Canfield
کانفیلد: جۆرێ کایه‌ی solitaire، زۆرتر بۆ قومار ده‌کرێ (بنه‌ڕه‌ت: له ناوی قوماربازی ئه‌مریکایی *Canfield* .Richard A (-1855 1914)) ◌ کانفیلد

cangue *noun*
کانگ: ته‌خته‌یێکی قورس، تاوانکارانی له‌ چین پێ ده‌به‌ستراوه ◌ کانگ

Canicula *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) کاروان‌کوژه، گه‌لاوێژ، کانکیولا (= Sirius) ◌ شعرای یمانی

canicular /kəˈnɪkjʊlə(r)/ *adjective*
1 (ئه‌ستێره‌وانی) سه‌ربه کانکیولا 2 سه‌ربه یان پێوه‌ندی به چله‌ی هاوینه‌وه هه‌یه ◌ 1 وابسته به

باکووری کە خونچە یان گەڵای داز دەخوا، هەریەک لە دوو پەپوولەشەوگەڕی geometrid *Paleacrita* و *Alsophila pometaria* [*vernata*] ۞ نوعی کرم

canna /'kanə/ *noun*
گیایێکی زەمبەقیناسای گەرمێنانی ئەمریکا، بە گوڵی گەش و گەڵای قایشئاسای جوانییەوە [توخم *Canna*: چەندین جۆرن] ۞ کانا

cannabin *noun*
کانابین (ڕیزین (جەوک)ێکی ژاراوی لە گیابەنگ دەگیرێ) ۞ کانابین

cannabinol /'kanəbɪˌnɒl, kə'nab-/ *noun*
(کیمیا) جۆرێ ناوێتەی کریستاڵی $C_{21}H_{26}O_2$ کە بەرهەمەکانی ب.ت. THC پێکهێنەرێکی چالاکی cannabis ـن ۞ کانابینول

cannabis /'kænəbɪs/ *noun*
گیابەنگ، حەشیشە، مەریوانە، گوڵەلێوە، بۆ بەرهەمهێنانی ریشاڵی گوش یان شادانە بەکاردێنرێ [*Cannabis sativa*] ۞ حشیش، ماریجوانا

canned /kænd/ *adjective*
1 (لە)قوتوکراو 2 جێبەجێکراو 3 تۆمارکراو 4 مەست، کەلەلا، کەیل ۞ 1 کنسروشدە 2 اجراشدە 3 ضبطشدە 4 مست

cannel coal /'kan(ə)l/ *noun*
جۆرە خەڵووزێکی قیراوی سەخت و چڕ ۞ نوعی زغالسنگ

cannelloni /ˌkænə'ləʊni, US -'loʊni/ *noun, pl.*
کەنیلۆنی (جۆرێ چێشت) ۞ کانلونی

cannelure /'kan(ə)ljʊə/ *noun*
کەند یان شوێنی دەوری بەشی لوولەکی تیر یان گوولە ۞ کانلور

cannery /'kænəri/ *noun, pl.* canneries
کارگە یان کارخانەی (لە) قوتوکردن ۞ کارخانەی کنسروسازی

cannibal /'kænɪbl/ *noun, adjective*
1 پیاوخۆر، مرۆخۆر، خۆخۆر 2 هاوڕەگەزخۆر، هاوجۆرخۆر: گیانەوەرێ کە گۆشتی هاوجۆری دەخوا ۞ 1 آدمخوار 2 همجنسخوار

cannibalism /'kænɪbəlɪzəm/ *noun*
1 پیاوخۆری، مرۆخۆری، خۆخۆری 2 هاوڕەگەزخۆری، هاوجۆرخۆر ۞ 1 آدمخواری 2 همجنسخواری

cannibalistic /ˌkænɪbə'lɪstɪk/ *adjective*
سەربە cannibalism، خۆخۆرییانە ۞ وابستە بە آدمخواری یا همنوعخواری

cannibalization /ˌkænɪbəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*
تەوراقکاری، لێکهەڵوەشاندن، پارچەپارچەکردن (دەرهێنانی چەند پارچەیێ لە دەزگا یان ماشێنێ و خستنەسەر دەزگا یان ماشێنێکی تر) ۞ اوراقسازی

cannikin /ˌkænəkn/ *noun*
قوتوی (تەنەکەی) چکۆلانە، ئاوخۆری، ئایەرە یان پێوانەی چکۆلانە ۞ ظرف کوچک، آبخوری، پیمانەی کوچک

cannily /'kænɪli/ *adverb*
زیرەکانە، زرینگانە، بە زیرەکی ۞ با زرنگی

canniness /'kæninəs/ *noun*
ئاگاداری، هۆشیاری، زیرەکی، زرنگی، وریایی ۞ احتیاط، زرنگی

canning *noun*
قوتوکردن، کردنەقوتو ۞ کنسروسازی

cannon /'kænən/ *noun, pl.* cannons or cannon
1 تۆپ (هی شەڕ)، شەستیری فڕۆکە 2 لوولەک 3 (لە بیلیاردا) لێککەوتنی دوو تۆپ 4 ئێسکی لوولاک (بنەڕەت: لە *canon* فەرەنسی، لە *cannone* ئیتالیایی "لوولەی گەورە"، لە *canna* "لەوەن، قامیش cane، reed") ۞ 1 توپ، مسلسل هواپیما 2 استوانە 3 کانون 4 استخوان ساق پا

cannonade /ˌkænə'neɪd/ *noun*
تۆپباران ۞ گلولەباران

cannonball /'kænənbɔːl/ *noun*
گوللەتۆپ ۞ گلولەی توپ

cannon-bone *noun*
ئێسکی لوولاک ۞ استخوان ساقپا

cannoneer /ˌkænənɪ(r)/ *noun*
تۆپهاوێژ، تۆپچی، تۆپخەر ۞ توپانداز

cannonery *noun*
تۆپهاوێژی، تۆپچێتی، تۆپخەری ۞ توپاندازی

cannon fodder *noun*
خۆراکی تۆپ (یان شەڕ)، سەربازانی بەر تۆپ ۞ گوشت دم توپ

cannot /'kænɒt, US -nɑːt/ = can not

cannula /'kanjʊlə/ *noun, pl.* cannulae /-liː/ or cannulas
(نەشتەرگەری) لوولە، میل، لەوانژە، لەوانچە (بنەڕەت: لە لاتینەوە "لەوەنی چکۆلە small reed"، چکۆلێنراوی *canna* (بڕوانە cane) ۞ لولە، سوند

cannulate /'kænjulɪt, -leɪt/ *adjective,* also -ted /'kænjulɪtɪd, -leɪtɪd/
لوولەیی، ناوچۆڵ: *cannulated the femoral artery* ۞ لولەای

cannulation *noun*
لوولەدانان، میلدانان، لەوانژەتێخستن ۞ لولەگذاری، سوندگذاری

canny /'kæni/ *adjective* (cannier, canniest)
بەمشوور، دووربین، زیرەک، وریا، زرنگ،

وشیار، دەسپیوەگر : *a ◊ a canny politician*
زیرک، ⟐ *a canny lawyer ◊ canny move*
ناقلا، مقتصد

canola /kəˈnəʊlə/ *noun*
جۆرێ شەلەمی رۆنی کە لە ئەمریکای باکووری شین دەبێ ⟐ کانولا

canoe /kəˈnuː/ *noun*
بەلەم، گەمی، لۆتکە (بنەڕەت: لە *canaoua* کارائیبی) ⟐ قایق، بلم

canoe shell *noun*
لەپکەبەلەمی: جۆرێ لەش نەرمی دەریایی کە قاوخێکی ناسکی هەیە، بە کوتێکی پانەوە [خێزان Scaphandridae] ⟐ نوعی نرم‌تن

canoeing /kəˈnuːɪŋ/ *noun*
گەمی‌سواری، گەمی‌یەوانی، گەمی‌ئاژۆیی، گەمی‌لێخوڕی: *to go canoeing* ⟐ بلم‌رانی

canoeist /kəˈnuːɪst/ *noun*
گەمی‌سوار، گەمی‌یەوان، گەمی‌لێخوڕ، گەمی‌ئاژۆ ⟐ بلم‌ران

can of worms = Pandora's box

canola /kəˈnəʊlə/ *noun*
شەلەمەرۆنەی جۆرێ کە لە ئەمریکا دەروێنرێ (بنەڕەت: لە *Canada* + *-ola* (لەسەر بنچینەی *oleum* لاتین "رۆن") ⟐ کانولا

canon /ˈkænən/ *noun*
1 قانوون، زاگۆن، زاکوون، ریسا، بنەڕەت، بنەما، بنچینە 2 قانوونی کلیسە یان شەرع 3 قەشە (ئەندامی کلیسەی کاتیدراڵ) 4 قانوونی کلیسە یان شەرع 5 کتێبە رەسەن یان قانوونی‌یەکان (ئەو کتێبانەی کەوا لە لایەن کلیسەوە پەسند کراون) 6 پێودانگ، پێوەر، کێشانە، پێوانە 7 شوێنەوار یان نووسراوە باوەڕپێکراو یان رەسەنەکان (هی نووسەرێ) 8 (canons) داب و نەریت 9 (موسیقا) کانون (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە لاتینەوە، لە *kanōn* یونانی‌یەوە "rule") ⟐ 1 قانون، اصل، قاعده 2 قانون شرع 3 کشیش 4 قانون کلیسا 5 کتاب‌های اصیل یا قانونی 6 معیار، سنجه 7 آثار معتبر 8 (در جمع) آداب و رسوم 9 (موسیقی) کانُن

cañon = archaic spelling of canyon

canoness *noun*
ژنێ کە لە کۆمەڵەیێکی دینی (کریستانیەت)دا دەژی بەڵام سوێندخواردە یان پەیمان‌بەستەی ئەوێ نییە؛ ئەندامی هێندێ دەستە و تیرەی کلیسەی کاتۆلیکی رۆم کە ژیانێکی وەک رەبەنەکانیان هەیە ⟐ کانونس

canonic /kəˈnɒnɪk/ *adjective*
canonical = 2 (موسیقا) بە شێوەی کانۆنی 1 ⟐ کانونیک

canonical /kəˈnɒnɪkl, US -ˈnɑːn-/ *adjective*
1 شەرعی، قانوونی، زاگۆنی 2 رەوا، رەسەن، باو، پەسندکراو، ستاندارد 3 قەشەیی، سەربە قەشە 4 بەپێی قانوونی کلیسە، بەگوێرەی قانوونی کلیسە 5 (canonicals /kəˈnɒnɪklz/) کانۆنیکاڵز (ئەو جلوبەرگەی کە قەشە بەدرێژایی ئاهەنگی کلیسە لەبەری دەکا) ⟐ 1 قانونی 2 مشروع، اصیل، مرسوم 3 وابسته به کشیش 4 مطابق قانون کلیسا 5 کانونیکالز

canonical hour *noun*
1 کاتی دوعا و نوێژ، وەختی دوعاونزا؛ کات‌وساتی خواپەرستی کە matins لەگەڵ lauds، prime، tierce (یان terce)، sext، nones، vespers و compline دەگرێتەوە 2 (لە کلیسەی ئینگلتەرەدا) کاتی زەماوەند بە شێوەی قانوونی (زۆرتر نێوان 8 بەیانی و 6 ئێواری) ⟐ 1 وقت دعا و نماز، کانونیکال اور 2 کانونیکال اور

canonically /kəˈnɒnɪkli, US -ˈnɑːn-/ *adverb*
بە شێوەیێکی شەرعی یا قانوونی، لە رێگای قانوونەوە ⟐ به طور قانونی

canonicity /ˌkænəˈnɪsəti/ *noun*
رەوایی‌بوون، رەوایێتی، بەپێی قانوونی کلیسا ⟐ مطابقت با قانون شرع

canonist /ˈkænənɪst/ *noun*
زانای قانوونی کلیسا، قانوون‌زانی کلیسە ⟐ عالم به قانون کلیسایی

canonization /ˌkænənaɪˈzeɪʃn, US -nəˈz-/ *noun*
1 راگەیاندنی بوونە saint بەشێوەیەکی فەرمی، راگەیاندنی فەرمی‌یانەی بوونە سەینت 2 رەوایی‌پێدان ⟐ 1 مقدس‌سازی 2 مشروع‌سازی

canon law *noun*
قانوون یان زاگۆنی کلیسا، یاسای کلیسە (ی کریستانیەت) ⟐ فقه

canon regular *noun*
ئەندامی هەریەک لە کۆمەڵە یان تیرەی قەشەکانی کاتۆلیکی رۆم، ئەندامی هێندێ تیرەگەلی دینی religious order کلیسەی کاتۆلیکی رۆم Roman Catholic ⟐ عضو هریک از انجمن‌های کشیشان کاتولیک روم

canonry *noun, pl.* canonries
دادگای کلیسە یان شەرع، ئافیسی کلیسە ⟐ دادگاه شرع

can opener = tin-opener

Canopic jar /kəˈnəʊpɪk/ *noun*
کووپە یان خوڵەمێش‌دانێ لە میسری کۆن کە هەناوی مردوویان بە مۆمیاکراوی تیادەنا (بنەڕەت: *Canopic* لە *Canopicus* لاتین، لە *Canopus* ـەوە "شارێکی میسری کۆن") ⟐ کانوپیک جار

canopied *adjective*
چەتردار، چەترێ هەیە ⟐ دارای سایبان

Canopus /kəˈnəʊpəs/ *noun*, Latin, from

Greek *Kanōpos*
1 (ئەستێرەوانی) پرگ، سیوەیل 2 ئەرابەوانی Menelaus لە میسر مرد و بووە ئەستێرەی پرگ یان کانۆپۆس (بنەرەت: میتۆلۆژی یۆنانی، لە *Canopicus* لاتینەوە، لە *Canopus*، شارێکی میسری کۆن) ◌ 1 سهیل 2 کانوپوس
canopy /'kænəpi/ *noun, pl.* canopies
1 چەتر، سێبەری سەر، ئاسمانە، ژوورسەر، کانۆپی، دەرپیچەی ژوورسەری فڕۆکەوان 2 گومەز، گومبەز، قوبە ◌ 1 سایبان، کانوپی 2 گنبد
canorous /kə'nɔːrəs/ *adjective*
زر(ی)نگاوە، زولال، خۆش‌ئاواز، دەنگ‌خۆش، موسیقایی، ئاوازین، canorously (melodious *adv*، -orousness *n*) ◌ طنین‌انداز، خوش‌آهنگ
cant /kænt/ *noun, adjective*
n 1 هیپۆکریسی، ریاییبازی، خۆبەراست‌زانی، رووبینی، دوورووی (ب.ت. لە بواری ئایینیدا) 2 زمانی تایبەتی (یان کۆمەڵێکی تایبەتی) 3 جوولانەوەی کتوپڕ، تەکان، راتڵەکان، راچڵەکان 4 لاری، خواری، تەلان، لاپێ، گۆشەی دەرەوە 5 خستن یان تووڕهەڵدانی ناکاو *adj* خێچ، لار، خوار، لێژ ◌ *n* 1 زهدفروشی 2 زبان خاص 3 حرکت ناگهانی 4 انحنا، شیب، کجی، زاویەی خارجی 5 پرتاب ناگهانی *adj* کج، اریب
can't = cannot
Cantab /'kæntæb/ *abbreviation* cantabrigiensis
سەربە زانکۆی کەمبریج ◌ وابسته به دانشگاه کمبریج
Cantabrigian /ˌkantə'brɪdʒɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە کەمبریج یان زانکۆی کەمبریج *n* ئەندامی زانکۆی کەمبریج ◌ *adj* وابسته به کمبریج یا دانشگاه کمبریج *n* عضو دانشگاه کمبریج
cantal /'kantɑːl/ *noun*
پەنیرێکی توند و رەق، پتر لە Auvergne دەکرێ ◌ کانتال
cantaloupe /'kantəluːp/ *noun,* also cantaloup
[*Cucumis melo reticulatus*] گرکە، گەرمک (لە *cantaloupe* فەرەنسەوە، لە *Cantaluppi* نزیک رۆم) ◌ طالبی
cantankerous /kæn'tæŋkərəs/ *adjective*
1 خوێنتاڵ، رەزاگران، رووتاڵ، دژخوو، رووگرژ، مرومۆچ، نەمرچ، بەزەرە 2 جینگزی، زووتووڕە، فیشەکی، شەڕانی ◌ 1 بدخلق 2 دعوایی
cantankerously /kæn'tæŋkərəsli/ *adverb*
بە رووتاڵییەوە، بە مرومۆچییەوە، بە رووگرژییەوە ◌ با بدخلقی
cantankerousness /kæn'tæŋkərəsnəs/ *noun*
1 خوێنتاڵی، رەزاگرانی، رووتاڵی، رووگرژی، مرومۆچی، نەمرچی 2 جینگزیتی، زووتووڕەیی، شەڕانیتی ◌ 1 بدخلقی 2 دعوایی بودن
cantata /kæn'tɑːtə/ *noun*
کەنتاتا: پارچە موسیقایێ ب.ت. لەمەڕ دینەوە ◌ کانتاتا
cantatrice /ˌkɑːtɑːt'riːtʃe/ *noun*
(فەرەنسی) گۆرانیبێژ، سترانبێژ (ژن) ◌ آوازەخوان (زن)
canteen /kæn'tiːn/ *noun*
1 چێشت‌خۆری، سێلف‌سێرڤیس (خوێندنگا، کارگا، نووسینگە و هتد) 2 قومقومە، مەتارە (سەربازان) 3 سندووق، سێرڤیس، قوتوو (قاپ‌وکەوچک) ◌ 1 غذاخوری، سرویس 2 قمقمه 3 جعبه
canter /'kæntə(r)/ *noun*
چوارناڵەی هێواش، نەرمەغار، وێرغە (توندتر لە tort و سووکتر لە gallop) ◌ تاخت
Canterbury bell *noun*
گوڵەزەنگەیێکی درێژی داچێنراو، کە گوڵی گەورەی شینی کاڵ دەکا [*Campanula medium*] ◌ نوعی گیاه
cantharus /'kanθ(ə)rəs/ *noun, pl.* canthari
(لە رۆم یان یۆنانی کۆندا) جامی خواردنەوەی دووقوڵفە ◌ کانتاروس
canthic *adjective*
قنچکی، سەربە کانتوس canthus ◌ وابسته به کانتوس
cant hook *noun*
قولاپی کۆلکە (بۆ تلارکردنەوە یان گرتن) ◌ کانت هوک
canthus /'kanθəs/ *noun, pl.* canthi /-θʌɪ/
قنچک، گۆشەی دەرەوە یان نێوەوەی چاو، جێیێ کە پێلووی سەروو و خواروو یەک دەگرنەوە (بنەرەت: لە لاتین، لە *kanthos* یۆنانی) ◌ کانتوس
canticle /'kæntɪkl/ *noun*
سرودی ئایینی یان دینی ◌ سرود مذهبی
cantilever /'kæntɪliːvə(r)/ *noun*
ستوون یان کۆڵەکەی سەرئازاد (یەکسەری ئازادە) ◌ تیر طرەای
cantilever bridge *noun*
پردی کۆڵەکەی سەرئازاد، پردی قۆڵی یان قۆڵ‌قۆڵ ◌ پل طرەای
cantillation *noun*
وتن بە گۆرانی، خوێندنەوە بە ئاواز ◌ با آواز خواندن
cantina /kan'tiːnə/ *noun*
(لە سپانیایی و ئیتالیاییەوە) 1 (لە ناوچە سپانیاییزمانەکاندا) مەیخانە 2 (لە ئیتالیا)

دووکانی مەی ۞ کانتینا

cantle /ˈkant(ə)l/ *noun*
1 قاش، پشک، کەرت، پارچە، پار، پاژ، part، portion 2 پاشکۆ، (ئەسپ) 3 گۆشە، سووچ ۞ 1 تکە 2 کانتل 3 گوشە

canto /ˈkæntəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* cantos
کۆپلە، برگە، بەشەهەڵبەست، بڕک، کەرت ۞ بند

canton /ˈkæntɒn, US -tən, -tɑːn/ *noun*
1 /ˈkantɒn, kanˈtɒn/ ژێربەشێکی بەڕێوەبەرییانە یان سیاسی وڵاتێ؛ کانتۆن، هەرێم (ب.ت. هی کۆنفیدراسیۆنی سویسرا (یان سویس) 2 (بێباو obsolete) بەش، پار، کەرت، پارچە 3 /ˈkant(ə)n/ (heraldry) نیشانەیێکی چوارگۆشە چکۆلەتر لە چارەکەیێ quarter، لە گۆشەی ژووروویی (زۆرتر لای ڕاست dexter) مەتالێ shield دادەنرێ؛ شێوەیێکی چوارگۆشەیی لە سووچی ئالا، بە نیشانە یان بەرژەنگی نیشتمانی (یان نەتەوەیی) یەوە؛ شوێنی سەرەکی لای ڕاستی field یکی heraldic 4 بەشێ لە arrondissement ی فەڕەنسی ۞ 1 کانتو، ایالت 2 جزء 3 و 4 کانتون

cantonal /ˈkantən(ə)l, US kanˈtəʊn(ə)l/ *adjective*
سەربە کانتۆن، هەرێمی ۞ کانتو، ایالت

Cantonese /ˌkæntəˈniːz/ *noun, adjective*
n 1 کانتۆنیز (شێوەیەکی ئاخافتنی چینییەکان لە باشووری چین و هۆنگ‌کۆنگ‌دا) 2 ڕەسەن یان دانیشتووی کانتۆن (Guangzhou)، شارێ لە چین *adj* سەربە کانتۆن یان کانتۆنییەکان ۞ کانتونیز

cantonment /kænˈtɒnmənt, -ˈtuːn-, US kænˈtɑːn-/ *noun*
1 سەربازگە 2 کەمپی لەشکری هەمیشەیی، هۆبەی لەشکری (ب.ت. هیندوستان) ۞ 1 پادگان 2 اردوگاه نظامی

cantor /ˈkæntɔː(r)/ *noun*
کانتۆر، سەردەستە یان ڕێبەری دەستەی سرودبێژەکان (کەنیسە یان کلیسە)، precentor (بنەڕەت: لە لاتین canere، لە "گۆرانیبێژ"، "گۆرانی وتن") ۞ کانتور

cantorial *adjective*
1 سەربە cantor 2 سەربە لای سەرووی کۆرێ لە کلیسە، جێگایێ کانتۆرەکان لەوێ دادەنیشن ۞ کانتوریال

cantrip /ˈkantrɪp/ *noun*
(سکاتلەند) گزە، فێڵ، کەڵەک، تەڵەکە، فڕوفێڵ، trick ۞ کلک، حقه، حیله

cantus /ˈkantəs/ *noun*
کانتوس (بەرزترین دەنگ لە موسیقای کۆری چەنددەنگە) ۞ کانتوس

Cantuck /kəˈnʌk/ *noun*
(ئافەرمی) کەسێکی کەنەدی، ب.ت. کەنەدییێکی فەڕەنسی ۞ کانتوک

canula /ˈkænjələ/ *noun*
میلۆچکە، میلچە ۞ میل کوچک

canvas /ˈkænvəs/ *noun, pl.* canvases or canvasses
1 ڕۆنی وێنەکێشی، وێنەکێشی پەردە، پارچە یان لەتە جاوێ بۆ لەسەر کێشانەوە 2 باگەر، بادەوە، چارۆکە، کۆبادەوە، کۆمەڵە چارۆکەی کەشتی 3 جاو، کانڤاس، چادر، برێزێنت ۞ 1 روغن نقاشی، نقاشی روی بوم 2 بادبان، مجموعەی بادبان‌های کشتی 3 کرباس، چادر، برزنت

canvasback *noun*
مراوییێکی مەلەوانی ئەمریکای باکووری، پێوەندی بە pochard ەوە هەیە [*Aythya valisineria*] ۞ کانواس‌بک

canvass /ˈkænvəs/ *noun*
1 ڕاگەیاندن: *to carry out a canvass* 2 بوارڕەخسان، گلاڵەبوون، بۆ هەڵکەوتن 3 ڕاپرسی ۞ 1 تبلیغ 2 زمینه‌یابی 3 نظرخواهی

canvasser *noun*
1 ڕاگەیەنەر 2 بوارڕەخسێن ۞ 1 مبلغ 2 زمینه‌یاب

canvassing *noun*
1 ڕاگەیاندن 2 بوارڕەخسان ۞ 1 تبلیغ 2 زمینه‌یابی

cany *adjective*
قامیشەلان، پڕقامیش، پڕنەی، پڕچیت، چیتەلان ۞ نی‌زار

canyon /ˈkænjən/ *noun*
دۆڵاو، خەڵەند، تەنگژە، دەربەند، کانیۆن (ب.ت. قووڵ و ڕووباریشی پیابڕوا، بنەڕەت: لە *canon* سپانیایی "tube"، لەسەر بنچینەی *canna* لاتین "cane reed") ۞ کانیون

canyoneer *noun*
کانیۆنیر، کانیۆنینگ‌کار، کانیۆنینگ‌باز ۞ کانیونیر

canyoning /ˈkænjənɪŋ/ *noun,* us canyoneering
کانیۆنینگ (جۆرێ وەرزش) ۞ کانیونینگ

canzone /kanˈtsəʊneɪ, US -z-/ *noun, pl.* canzoni /-ni/
1 جۆرێ لیریک، شێوەی madrigal دەدا 2 گۆرانی یا ballad ئیتالیایی یان پرۆڤێنسال ۞ کانیونینگ

canzonet *noun*
گۆرانی یان سرودی (بەزمی یان بەجۆش) ۞ آواز یا سرود

caoutchouc /ˈkaʊtʃʊk/ *noun*
جیر، لاستیک (هی سروشتی و نافۆلکانیزێنراو) ۞ لاستیک

CAP /ˌsiː eɪ ˈpiː/ *abbreviation* Common Agricultural Policy

(یەکێتی ئەوروپا) سی‌ئەی‌پی: رامیاری یان سیاسەتی هاوبەشی کشتوکالی، کاپ ◌ سی‌ئەی‌پی: سیاست مشترک کشاورزی، کاپ

cap /kæp/ *noun*

1 کلاو، جۆری کلاو بە visor یان بێ brim، شەپکە، تەقیلە، تەپلە، کلاوی شانازی یان زانکۆیی (بڕوانە mortar board) 2 دەزگا، دیافراگم (ژنان) 3 سەر، درگا، کلاوە، قەپاخ، سەرپۆش، سەرقاپ: *a bottle cap*، *a lens cap* 4 تۆقتۆقە؛ = percussion cap 5 کلاوە: بەشی سەرووی تەختی fruiting body ی کارگ یان toadstool 6 کلاوە: تاج یان رووپۆشی دەسکرد بۆ ددانێ 7 زۆرترین، زۆرینە، ئەوپەڕ، هەرەسەروو، دوایین رادە، ceiling (وەک خەرج و بار): *The government has placed a cap on local council spending* 8 نیشانەی ∩، ئاماژە بە هاوبڕی intersection دوو کۆمەلە یان دەستە 9 (زۆرتر لە بریتانیا) جۆری کلاو کە دەبەخشرێتە ئەندامانی تیپێکی وەرزشی، ب.ت. تیپێکی نیشتمانی 10 هێشووە گەردیٚ molecule یان دەستە مەتریالێکی کیمیایی کە بەستراونەتەوە بە سەرێک یان ناوچەیێ لە خانە، ڤایرۆس یان گەردیٚ ◌ 1 کلاه، شب‌کلاه، کلاه افتخار 2 دستگاه 3 در، درپوش 4 ترقه، چاشنی 5 کلاهک 6 کاپ 7 سقف، بیشینه 8، 9 و 10 کاپ

cap. *abbreviation* 1 capacity 2 capital (city) 3 capital letter

capability /ˌkeɪpəˈbɪləti/ *noun, pl.* capabilities

توانایی، توانست، خورتی، لێهاتوویی، لێوەشاوەیی، شیان، تواناداری، هێز: *beyond the capabilities of current technology* ◌ قابلیت، شایستگی، استعداد، قدرت

capable /ˈkeɪpəbl/ *adjective*

بەتوانا، توانا، توانادار، خورت، لێهاتوو، ژیهاتی، لێوەشاو، بەکارهاتوو، بەرژەوەند، شیاو، بەشیان، susceptible: *a remark capable of being misunderstood* ◊ (بێباو) = comprehensive: *concentration is capable of intense* ◌ قابل، مستعد، شایسته، صلاحیت‌دار

capably /ˈkeɪpəbli/ *adverb*

بە لێهاتوویی‌یەوە، لێوەشاوانە، لێهاتووانە: *He managed the conference very apably* ◌ با قابلیت

capacious /kəˈpeɪʃəs/ *adjective*

جێدار، گەورە، هەراو، وەراق، فراوان، زل، بەرفرە، roomy: *capacious pockets* (capaciously *adv*؛ capaciousness *n*: جێداری، گەورەیی، هەراوی، فراوانی، جێ‌گرتن، جێ‌بوونەوە) ◌ فراخ، جادار

capacitance /kəˈpasɪt(ə)ns/ *noun*

(فیزیک) بارگەگری، توانایی سیستمێ بۆ هەلگرتنی بارگەی ئێلیکتریکی (capacitive *adj*؛ capacitively *adv*) ◌ کاپاسیتانس

capacitation *noun*

شیاندن، لێوەشاوکردن، (بە)تواناکردن، توانایی‌پێدان ◌ لایق کردن، صلاحیت‌دار کردن

capacitor /kəˈpæsɪtə(r)/ *noun*

بارگەگر، چرەک: دەزگایێ بۆ هەلگرتنەوەی بارگەی ئێلیکتریکی، لە یەک یان چەند جووت گەیێنەر conductor کە بەهۆی ئینسولاتۆرێکەوە insulator لێک جیا کراونەتەوە ◌ خازن

capacity /kəˈpæsəti/ *noun, pl.* capacities

1 جێ‌بوونەوە، گرتن، هەلگرتن، بردن، گونجایشت، جێگا، جێ، فراوانی: *a fuel tank with a capacity of 50 litres* 2 هێز، وزە، توانایی، توانین، توانست، خورتی، لێوەشاوەیی، لێهاتوویی، شیان، تواناداری: *intellectual capacity* 3 پۆست، پلەوپایە 4 تێگەیشتن 5 = capacitance ◌ 1 گنجایش، ظرفیت 2 قدرت، لیاقت، شایستگی، قابلیت، امکان 3 مقام 4 درک

cap-a-pie /ˌkæp ə ˈpiː/ *adverb*

سەرتاپێ، سەرتاسەر، لە سەرەوە تا نووکی پێ، لە تەوقەسەرەوە تا نووکی پێ: *armed cap-a-pie for battle* ◌ سرتاپا

caparison /kəˈpærɪs(ə)n/ *noun*

کەلوپەلی ئەسپ، شێل، سەرجل، شەقەبەند، زین و بەرگ، زرێ، رەخت‌وشەقەبەند، زین و رەخت، زینپۆش، سەرزین، رەختی ئەسپ ◌ لوازم اسب، برگستوان، شنل اسب، زین و برگ

cape[1] /keɪp/ *noun*

کۆلوانە، چارەکە، چارۆکە، تەرگە ◌ شنل

cape[2] /keɪp/ *noun*

1 پێشکۆ، لووتکە، سەرک، کەپک، باریکان 2 (the Cape) کەیپ یان لووتکە یان باریکانی هیوانی باش Good Hope 3 (the Cape) هەرێمی کەیپی جارانی ئەفریکای باشووری ◌ 1 دماغه 2 دماغه‌ی امید نیک 3 کیپ

Cape Cod cottage *noun*

کۆختەیێکی لاکێشەیی یەک یان یەک و نیو نهۆم، بە بانی شیروانی زۆر لێژەوە ◌ نوعی کلبه

Cape Coloured *noun*

دوورەگە، دورِزە، دوورەگەی ستان یان هەرێمی کەیپ (لە ئەفریکای باشووری) ◌ دورگه، دورگه‌ی استان کیپ

caped /keɪpt/ *adjective*

کۆلوانەلەبەر، چارۆکەلەبەر، تەرگەبەشان، کۆلوانەپۆش ◌ شنل‌پوشیده

Cape doctor *noun*

(ئەفریکای باشووری، نافەرمی) بایێکی زاڵ و توندی باشووری رۆژهەلات لە هەرێمی کەیپی

ڕۆژاوا ◌ نوعی باد

Cape Dutch *noun*
(مێژوویی) شێوەیێکی هولەندی کە لە لایەن دانیشتووانی سەرەتای لووتکەی هیوای باش قسەی پێدەکرا، لە نێو ئەفریکانێرەکاندا پەرەی سەند ◌ کیپ داچ

Cape gooseberry *noun*
1 بەرێکی خۆراکی نەرم و زەرد 2 جۆرێ ڕووەکی گەرمێنانی ئەمریکای باشووری کە ئەم بەرە دەگرێ [*Physalis peruviana*] ◌ کیپ گوسبری

Cape hen *noun*
جۆرێ petrelی ئۆقیانووسە باشووریەکان، زۆرتر بە پەڕوباڵی ڕەش یان قاوەیی [*Procellaria aequinoctialis*] ◌ نوعی پرنده

Cape jasmine *noun*
جۆرێ gardeniaی بۆنخۆشی چینی، گوڵەکانی بۆ چایی بۆنخۆش بەکاردێترێ [*Gardenia jasminioides*] ◌ نوعی یاسمن

capelin /ˈkeɪplɪn, US ˈkap-/ *noun*, also caplin
جۆرێ ماسی چکۆلەی ئاوە کەنارییەکانی ئەتلانتیکی باکووری، گرنگە لەبەر گۆشتەکەی [*Mallotus villosus*] ◌ نوعی ماهی

capeline *noun*
تاس کڵاوی چکۆلانە، کڵاوخودی چکۆلانە ◌ کلاه‌خود کوچک

Capella /kəˈpelə/ *noun*
بزنەوان، کاپێلا: ئەستێرەیێکی magnitudeی یەکەم لە Auriga ◌ عیوق

capellini /ˌkapeˈliːniː/ *noun, pl.*
(ئیتالیایی) جۆرێ پاستای زۆر باریک یان مووی ◌ کاپلینی

Cape Malay *noun*, also Cape Muslim
(لە ئەفریکای باشووریدا) ئەندامی کۆمەڵێکی مسوڵمانی زۆربە ئەفریکانسزمانی دانیشتووی هەرێمی کەیپی ڕۆژاوا ◌ کیپ مالای

Cape primrose = streptocarpus

caper[1] /ˈkeɪpə(r)/ *noun*
(ڕووەکناسی) شێفەلەتە، مەرگمار، گیرۆک، مارگیر، کەبەر، کەمەر، تەڵەمار [*Capparis spinosa*] ◌ کَبَر

caper[2] /ˈkeɪpə(r)/ *noun*
1 هەڵبەزودابەز، هەڵبەزکێ، بەزمورەزم 2 چالاکی ناقانوونی و پڕمەترسی: *He's involved in some sort of organized crime caper* ◌ 1 جست‌وخیز 2 فعالیت غیرقانونی یا خطرناک

capercaillie /ˌkapəˈkeɪli/ *noun*, Scottish also capercailzie /-ˈkeɪlzi/, *pl.* capercaillies
ئەسپی دارستان، جۆرێ کوڕکوڕەی قەڵئاسای turkey-like گازستانی باکووری ئەورووپا [*Tetrao urogallus*] ◌ نوعی باقرقره

caper spurge *noun*
(ڕووەکناسی) مراوکەمارگیرە، مراوکەکەبەرە: جۆرێ مراوکەی ئەورووپایی [*Euphorbia lathyris*] ◌ نوعی ماذریون

capeskin *noun*
چەرمێکی نەرم (لە پێستەی مەڕ یان بزن) ◌ نوعی پوست

Capetian /kəˈpiːʃ(ə)n/ *adjective, noun*
adj سەربە بەرەی دەسەڵاتداری فەرەنسی (987-1328) *n* ئەندامێکی ئەو بەرەیە (لە ناوی Hugh Capet دامەزرێنەری ئەو بەرەیە) ◌ کاپتین

Cape Verdean /ˈvəːdɪən/ *noun, adjective*
1 خەڵکی دوورگەکانی Cape Verde، ڕۆژاواترین شوێنی ئەفریکا 2 سەربە دوورگەکانی کەیپ ڤێردێ ◌ کیپ وردیان

capful /ˈkæpfʊl/ *noun, pl.* capfuls
پڕکڵاوێ، کڵاوێ ◌ به اندازه‌ی یک کلاه

capias /ˈkeɪpɪəs, US ˈkap-/ *noun, pl.* capiases
(ماف) دەستوور یان بڕیاری گرتنی کەسێکی دیاریکراو ◌ کاپیاس

capillaceous /ˌkæpəˈleɪʃəs/ *adjective*
دەزوولەیی، دەزووئاسا، مووئاسایی، موویێتی ◌ خاصیت مویی

capillarity /ˌkæpəˈlerətɪ/ *noun*
دەزوولەیی، موویێتی، دەزوویێتی، موولوولێتی ◌ مویێگی

capillary /kəˈpɪləri, US ˈkæpəleri/ *noun, adjective*
n موورەگ، دەزوورەگ، ڕەهێک، موولوولە، ڕەگەمووینە، دەزوولە *adj* 1 سەربە موویێتی، دەزوویێتی یان موورەگەکان 2 مووین ◌ *n* مویرگ، شعریه، مویین *adj* 1 وابسته به مویێگی یا مویرگ 2 مویین

capillary action *noun*, also capillarity
جووڵان یا کردەوەی موولوولەیی ◌ جنبش مویین

capillary attraction *noun*
ڕاکێشانی دەزوولەیی ◌ کشش مویین

capital /ˈkæpɪtl/ *noun, adjective*
n 1 پێتەخت، پایەتەخت، پاتەخت، شانشین 2 نێوەند، ناوەند، چەق 3 پیتی گەورە یان درشت 4 سەرمایە، دەسمایە، بنەپیت، مایە 5 سەرەستوون، تانج، سەرکۆڵ، ئەسپەرە، کۆتەڵە، سەرکۆڵەکە (1 کەژاوە: دوو کۆڵەکە لە (نێوەڕاستی) جەمسەری دیوار و دەستەکێکیش بە سەریدا ڕایەڵ دەکرا تا لە نێوەڕاستەوە قورسایی مێچەکە مەهار کا 2 خەسارە: ئەو دەستەکەی کە دەخرایە سەر دیوار تا کاریتە بچێتە سەری و قورسایی لەسەر دیوارەکە کەم کاتەوە، هەروەها حەماڵ) 6

باشـکەوت *adj* 1 شـیاوی مـەرگ یـان لەسـیدارەدان 2 بنـەڕەتی، سـەرەکی، بنچینـەیی، بنگـەهی، گرنـگ 3 یـەکجارباش، بـەرز 4 (پیـت) گەورە، درشـت، گردەک ⬡ *n* 1 پایتخت 2 مرکـز 3 حرف بزرگ 4 سرمایه 5 سرستون 6 ذخیره *adj* 1 مستوجب اعدام 2 اساسی، عمده، مهم 3 عـالی 4 (حروف) بزرگ

capital asset *noun*
دارایی سەرمایەیی ⬡ دارایی سرمایه‌ای

capital budget *noun*
دراونامە یـان بودجـەی سـەرمایەیی ⬡ بودجـەی سرمایه‌ای

capital consumption *noun*
لەکارکردن یا چواندن یا مەسـرەفی سـەرمایەیی ⬡ مصرف سرمایه‌ای

capital creation *noun*
سـەرمایە پێکـەوەنان، پێکـەوەنانی سـەرمایە ⬡ ایجاد سرمایه‌ای

capital expenditure *noun*
تێچـوون یـان خـەرجوبـاری سـەرمایەیی ⬡ هرینه‌های سرمایه‌ای

capital expense *noun*
تێچـوون یـان خـەرجوبـاری سـەرمایەیی ⬡ هزینه‌های سرمایه‌ای

capital flight *noun*
فڕینی سـەرمایە، دەرچـوونی سـەرمایە ⬡ فـرار سرمایه

capital formation *noun*
سـەرمایە پێکـەوەنان، پێکهێنـانی سـەرمایە ⬡ تشکیل سرمایه

capital gain *noun*
قازانجی سەرمایەنانەوە یا وەبەرهێنـان، زۆربـوونی بەها یان نرخی سەرمایە ⬡ سود سرمایه‌گذاری

capital gain tax *noun*
باجی قـازانجی سـەرمایەنانەوە یـان وەبەرهێنـان، باجی چوونەسـەرێی نرخـی سـەرمایە ⬡ مالیـات سود سرمایه‌گذاری

capital goods *noun, pl.*
کەلوپەلی سەرمایەیی ⬡ کالاهای سرمایه‌ای

capital-intensive *adjective*
سەرمایەهەڵلوش، سەرمایەویـست، سـەرمایەگر، سەرمایەهەڵگر، (سەر)مایەبەر ⬡ سرمایه‌بر

capitalism /ˈkæpɪtəlɪzəm/ *noun*
(سیستم) سەرمایەداری ⬡ سرمایه‌داری

capitalist /ˈkæpɪtəlɪst/ *noun, adjective*
n سـەرمایەدار، لایـەنگری سـەرمایەداری *adj* سـەربە سـەرمایەداری ⬡ *n* سـرمایه‌دار، طرفـدار سرمایه‌داری *adj* وابسته به سرمایه‌داری

capitalistic /ˌkæpɪtəˈlɪstɪk/ *adjective*
سەربە سەرمایەداری ⬡ وابسته به سرمایه‌داری

capitalistically /ˌkæpɪtəˈlɪstɪk(ə)li/ *adverb*
لەباری سەرمایەداری(یەوە) ⬡ از لحاظ سرمایه‌داری

capitalization /ˌkæpɪtəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
1 سـەرمایەنانەوە، سـەرمایە پێکـەوەنان، کردنـە سـەرمایە، وەبـەرهێنان 2 بـەکارهێنـانی پیتـە گەورەکان، تایپ و نووسین یـان چاپکردن (ی وشـە یـان پیتـی letter) بـە پیتـە گـەورەکـان، دەسپێکردن (ی وشەیێ) بە پیتی گەورە ⬡ 1 سـرمایه‌گـذاری 2 اسـتفاده از حـروف بـزرگ، کاپیتالیزاسیون

capital levy *noun*
مایانە، سـەرمایانە، باجی سـەرمایە ⬡ مالیـات بـر سرمایه

capital market *noun*
بازاڕی سـەرمایە ⬡ بازار سرمایه

capital punishment *noun*
سزای مەرگ یان لە سێدارەدان ⬡ مجازات اعدام

capital recovery *noun*
دەسخـستنەوە یـان گێڕانـەوەی سـەرمایە ⬡ استرداد سرمایه

capital ship *noun*
کەشـتی شـەڕکەری سـەرەکی، سـەرکەشتی شـەڕ ⬡ ناو جنگی اصلی

capital social *noun*
سەرمایەی کۆمەڵایەتی ⬡ سرمایه‌ی اجتماعی

capital sum *noun*
سەرجەم سەرمایە، تێکڕای سەرمایە، سـەرمایەی سەرەتای دامەزرێنەران ⬡ کل سرمایه

capital territory *noun*
مەڵبەندی سـەرەکی (شـارێکی سـەرەکی وڵاتێ، ب.ت. ئەوسـترالیا، نایجریـا و پاکـستان) ⬡ تریتوری کاپیتال

capital transfer *noun*
بەنێوکردن یـان ڕاگوێـستنی دارایی و سـامان ⬡ انتقال ثروت

capital transfer tax *noun*
باجی بەنێوکردنی سـەرمایە یان سامان ⬡ مالیات بر انتقال ثروت

capitate /ˈkapɪteɪt/ *adjective, noun*
adj (ڕووەکناسـی و گیانەوەرناسـی) سـەری، سەرئاسـا *n* (توێکـاری) گـەورەترین ئێـسکی مەچـەک، لـە لـەپی دەسـت دایـە (بنـەڕەت: لـە *capitatus* لاتین، لە *caput* ،*capit-* "سـەر") ⬡ کاپیتیت

capitation /ˌkæpɪˈteɪʃn/ *noun*
1 باجی سـەرانە، سـەرانە، 2 poll tax سـەرژمێری ⬡ 1 مالیات سرانه، سرانه 2 سرشماری

capitation tax *noun*
باجی سـەرانە ⬡ مالیات سرانه

Capito Hill *noun*
لقـی قـانوونـدانـەری حکومـەتی ئـەمریکـا (لـە

واشینگتون، شوێنی کاپیتۆلی ئەمریکا) ۞ کاپیتو هیل

Capitol /ˈkæpɪtl/ *noun*
1 (خانووبەرە یان دەزگای) کۆنگرێسی ئەمریکا 2 نـاوی پەرسـگەی ژووپیتێـر لەسـەر تـەپی Capitoline لـە ڕۆمـی کـۆندا (بنـەڕەت: لـە *caput*، *capit-* لاتـیـن "سـەر "head") ۞ 1 کنگرەی آمریکا 2 کاپیتول

Capitoline *adjective*
کـاپیتۆلین، سـەربە کـاپیتۆل (لـە ڕۆمدا) یـا بـە خودای ژووپیتێر ۞ کاپیتولین

capitular /kəˈpɪtjʊlə/ *adjective*
1 سـەربە کۆمەڵـی ئـەکلیرکی 2 سـەربە capitulum ۞ کاپیتولار

capitulary /kəˈpɪtjʊləri/ *adjective, noun* (*pl.* capitularies)
adj سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە کۆمەڵـی ئـەکلیرکی یـەوە هـەیـە *n* ئەنـدامی کۆمەڵـەی ئەکلیرکی ۞ کاپیتولاری

capitulation /kəˌpɪtʃuˈleɪʃn/ *noun*
(پەیمان‌نامە) بەدەستەوەدان، ڕادەست(کردن، بە مەرجەوە)، کورتە، تایبەت‌مافی بیانی، پەیمان‌نامە ۞ تسلیم، خلاصە، کاپیتولاسیون، معاهدە

capitulations *noun, pl.*
(مێژوویی) ئیمتیازات یا مافە تایبەتی‌یەکانی بیانی ۞ کاپیتولاسیون

capitulum /kəˈpɪtjʊləm/ *noun, pl.* capitula /-lə/
(ڕووەکناسـی و گیانەوەرناسـی) سـەرۆچکە، سەرچە، سەرژە، سەرەنێسک، دەرپەڕیوی‌یێکی خڕی بەشێکی توێکاری(یانە)، بەشێکی گرێ‌ناسا یا خڕ (یان گۆیی globose)، وەک هی سەری گوڵ یان سەری ئێسکێ (بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێنراوی *caput* "سەر "head") ۞ کاپیتولوم

caplet /ˈkæplət/ *noun*
حوبی کەپسوولی (بنەڕەت: تێکەڵەی capsule + tablet) ۞ کاپلت

caplin = capelin

capella = a capella

cap'n /ˈkapn/ = capitan

capo[1] /ˈkapəʊ/ *noun, pl.* capos
سـەرۆکی سـەندیکای تاوانـی، ب.ت. مافیـا (بنەڕەت: لە *caput* لاتین "سەر") ۞ کاپو

capo[2] /ˈkapəʊ/ *noun,* also also capo tasto /ˌkapəʊ ˈtastəʊ/
سەری پەنجەگیر، سەرگیر، سەربەند (هی ژێ‌کانی ئامێرێکی موسیقایی پەردەدار؛ بنەڕەت: کورتـەی *capotasto* ئیتالیـایی "head of fingerboard") ۞ کاپو

Capo di Monte /ˌkapəʊ dɪ ˈmɒnteɪ, ˈmɒnti/ *noun*
جۆرێ چینی زۆربە سپی کە بە شێوازی rococo زۆر نەخشێنراوە (لە ناوی کۆشکی *Capo di Monte* نزیک بە ناپلیس) ۞ کاپو دی مانتی

capoeira /ˌkapəʊˈeɪrə/ *noun*
شێوەیێکی دیسپلین یان بەندوبەست و جوولەی لەشی، لە بنەڕەتا هی کۆیلە برێزیلی‌یەکان (لە پورتوگالی‌یەوە) ۞ کاپوایرا

cap of liberty *noun*
کـڵاوی ئـازادی (کڵاوێکـی قـووچ کـە دەدرا بـە کۆیلەکانی ڕۆم بـۆ ئـازادی‌یان، لەمدواییانەدا وەک هێمای کۆماری بەکاردێنرا) ۞ کلاه آزادی

capon /ˈkeɪpɒn, ˈkeɪpən, US -pɑːn/ *noun*
کەڵەشێری خەساو ۞ خروس اختە

caponata /ˌkapə(ʊ)ˈnɑːtə/ *noun*
(ئیتالیایی) جۆرێ چێشت ۞ نوعی غذا

capot /kəˈpɒt/ *noun*
(لە پیکێت‌دا piquet) بردنەوەی هەموو دوازدە دەست لە لایەن کەسێکەوە کە خاڵێکیشی بۆ حیساب دەکرێ ۞ کاپوت

capote /kəˈpəʊt/ *noun*
(مێژوویی و لە ئەمریکای باکووری) تەرگە یان چارۆکەی درێژی کڵاودار ۞ شنل بلند دارای کلاه

cappa *noun*
کڵاو، تەپڵە ۞ کلاه

capper *noun*
کڵاودروو ۞ کلاهدوز

capping *noun*
داپۆشین ۞ پوشش

cappuccino /ˌkæpuˈtʃiːnəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* cappuccinos
کـەپۆچینۆ، کـاپۆچینۆ (جـۆرێ قـاوە)، پیاڵـەیێ کەپۆچینۆ ۞ کاپوچینو، یک فنجان کاپوچینو

capric acid *noun*
ترشەڵۆکی کەپریک $C_{10}H_{20}O_2$ ۞ اسید کپریک

capriccio /kəˈprɪtʃɪəʊ/ *noun, pl.* capriccios
1 پارچەموسیقایێکی (کورت و ئازاد لە شێوەدا) کرژ 2 جۆرێ وێنەکێشی فانتیزی یان تێکەڵەیێ لە تایبەتمەندی خەیاڵی و ڕاستی ۞ کاپریچیو

caprice /kəˈpriːs/ *noun*
1 هـەوەس، کەڵکەڵـە، دڵـەکورکە، ئـارەزوو، ئیـشتیا، گـز، نگـە 2 ڕاڕایـی، تاوتـاوبوون، وازی‌وازیتی ۞ 1 هوس، بلهوسی 2 تلون مزاج

capricious /kəˈprɪʃəs/ *adjective*
1 وازی‌وازی، ڕاڕا، تاوتـاو، دەمدەمـی، هـووک، هەردەم لە هەوایێ 2 هەوەساوی، بەکەڵکەڵە 3 زووگۆڕ ۞ 1 دمدمی، متلون 2 هوس‌باز 3 متغیر

capriciously /kəˈprɪʃəsli/ *adverb*
ڕاڕایانە، تاوتاوانە ۞ بە طور دمدمی

capriciousness /kəˈprɪʃəsnəs/ *noun*
1 هـەوەس‌بـازی 2 ڕاڕایـی، تاوتـاوی ۞ 1 هوس‌بازی 2 تلون مزاج

Capricorn /'kæprɪkɔ:n, US -kɔ:rn/ *noun*
1 (ئەستێرەبینی) كارژۆلە، شاخبزنە (دەیەمین كـــەلوو لـــە زۆدیـــاك) 2 (the Goat) كۆئەستێرەیێكی constellation زۆدیاكی نێوان Sagittarius و Aquarius (بنـــەڕەت: لـــە capricornus لاتین، لە caper، capr- "بزن" + cornu "شاخ") ۞ 1 جَدی 2 كاپریكورن

Capricornian *adjective*
سەربە كەلووی كارژۆلە ۞ وابسته به جَدی

caprine /'kaprʌɪn/ *adjective*
بزنئاسا، شێوەبزن، لەبزنچوو، بزنی، بزنەكی (لە caprinus لاتـین، لـە caper، capr- "بـزن") ۞ بزمانند

capriole /'kaprɪəʊl/ *noun*
1 هەڵـبەزودابەز، هەڵـپەڕودابەڕ، هـەڵـبەزكێ، هەڵخـــستنەوە 2 بـازی بـەرزی ئەسـپ (بەسـەر كۆسـپدا) 3 جووتـە، لووشـكە (بنـەڕەت: لـە capriolo ئیتالیـــایی "بـــاز"، لـــە capriola "roebuck"، لە capreolus لاتین، چكۆلێتراوی caper، capr- "بـزن") ۞ 1 جـــستوخیـــز 2 كاپریول 3 جفتك

capri pants /kə'pri:/ *noun, pl.*, also capris
دەرپێ یا شەڵواری تەنگی ژنان ۞ كاپری پانتس

caproic /'kəprəʊɪk/ *adjective*
(كیمیـا) كـەپرۆیک، بزنیـك (لەبـەر بـۆنی بزنئاساكەی) ۞ كاپرونیک

caproic acid *noun*
ترشەلۆكی بزنیک یان كەپرۆئیک $C_6H_{12}O_2$: جۆرێ ترشەلۆكی چەوری ئاوەكی، لە چەوری شیر و كۆكۆنات و ڕۆن و چەوری دارخورمادا هەیە ۞ اسید كاپرونیک

caprolactum /ˌkaprə(ʊ)'laktam/ *noun*
(كیمیا) ئاوێتەیێكی كریستاڵی پێكهێنراو یان دەســكرد $C_6H_{11}NO$ كــە نــاونجیێكــە intermediate و لـە بـەرهـەمهێنـانی نـایلۆندا بـەكـاردێترێ (بنـەڕەت: لـە caproic acid + lactam) ۞ كاپرولاكتوم

caprylic *adjective*
كەپریلیک ۞ كپریلیک

caprylic acid *noun*
ترشەلـۆكی كـەپریلیک: شـلەیێكـی چـەور و بێڕەنگ $C_8H_{16}O_2$، بۆنێكی ناخۆشی هەیە، لە چـەوری و ڕۆنـەكـاندا دەسـت دەكـەوێ، و لـە بـواری گۆلاوسـازی و ڕەنـگ و ئێـستیرەكـاندا بەكاردێترێ ۞ اسید كپریلیک

caps /kæps/ *pl.* = capital letters

Capsian /'kapsɪən/ *adjective*
(شوێنەوارناسی) سەربە چاندی Palaeolithicی ئـەفریكای بـاكووری و باشـووری ئـەوروپا، دەگەڕێتـەوە بـۆ 8000-4500ی پـێشزایـین (بنـەڕەت: لـە Capsa لاتـین (ئێستا Gafsa لە تونس)، شوێنێ كە شتومەكی سەربەو فەرهەنگ و چاندە دۆزرایەوە + -ian) ۞ كاپسین

capsizal /kæp'saɪzəl/ *noun*
هەڵاوگێـــڕی، وەرگـــەڕان، ســـەروبنبـــوون، ئاوەژووبوون، هەڵگەڕانەوە ۞ واژگونی

capsicum /'kæpsɪkəm/ *noun, pl.* capsicums
1 گیـزک، بیبـاری دۆڵـمەیی، سـەوز یـا سـوور 2 ڕووەكی ئـەم بیبـارە [تـوخم *Capsicum*] ۞ 1 فلفل دلمەای، سبز یا قرمز 2 گیاه فلفل دلمەای

capsid[1] = mirid

capsid[2] *noun*, also protein coat
(میكرۆبناسی) پۆشە، پۆشـەک، پۆشـكە: بـەرگ یان قاپیلكی پرۆتینی پارچۆلكەیێكی ڤایرۆسی ۞ كاپسید

capstan /'kæpstən/ *noun*
لەنگەربەست، خولخولە یـان چـەرخی لەنگـەر، پێچكـــەی لەنگـــەر، گـــوریسخـــولێن، گوریسهەڵكەر، هەڵكەرە، ڕەوروەوەی لەنگەر، پێچكەی گوریس یان تەناف ۞ گردونەی لنگر

capstone /'kæpstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
1 بەشی سەرەوەی بەدەنەی دیوار، سەردیوار 2 ترۆپک، لووتكە ۞ 1 جزء بالایی دیوار 2 اوج

capsular /'kæpsjʊlə(r), US -sələ(r)/ *adjective*
گولاجی، شێوەكەپسوول، كەپسوولی ۞ وابسته به كپسول، كپسولمانند

capsulate *adjective*, also capsulated
كەپـــسوولی، جێگرتـــوو لـــە كەپـــسوول، لـــە كەپسوولدانراو ۞ واقع در كپسول

capsule /'kæpsju:l, US 'kæpsl/ *noun*
1 كەپسول، دەرمانپۆش، قاوغەدەرمان، گولاج: *The medicine can be taken in tablet or capsule form* 2 كەپـسوولی بۆشـایی یـان كەشـتی ئاسـمانی 3 كورتـە، پوختـە 4 كـەلوو، بەرگەتوو، تووپۆش، قاپیلک، قاوغە، توودانک، تووپۆش ۞ 1 كپسول 2 كپسول فضایی 3 موجز، چكیده 4 پوشینه

Capt = captain

captain /'kæptɪn/ *noun*
1 سـەركردە، فەرماندەر 2 سـەردەستە، سەرتیپ، سەرتیم (تیمێكی وەرزشی) 3 ڕێبـەر، سـەرۆک، كاپیتـان، كەشـتیوان، خـەفتان 4 فرۆكـەوان 5 ئەفـسەرێ لە هێزی دەریایی بریتانیا، لە نێوان commander و admiralدا 6 ئەفـسەرێ لـە ئەرتەشی بریتانیا لە نێوان lieutenant و major دا (n) captainship؛ بنـەڕەت: ئینگلیـسی نێوەڕاست، لە *capitain* فـەرەنسی كۆن، لـە *capitaneus* late Latin "سەرۆک"، لە *caput*، *capit-* لاتین "سەر") ۞ 1 فرمانده 2 سردسته 3 كاپیتان، ناخدا 4 خلبان 5 ناخدا یكم 6 سروان

captaincy /'kæptənsi/ *noun*, also captainship, *pl.* captaincies
1 پلەوپایەی کەشتیوانی 2 سەردەم یا سەروبەندی کاپیتانی ◇ 1 مقام ناخدایی 2 دورەی کاپیتانی

captain of industry *noun*
بەڕێوەبەری کۆمپانی (پیشەسازی گەورە) ◇ مدیر شرکت

caption /'kæpʃn/ *noun*
1 نیونیشان، سەردێڕ 2 لێدوان، روونکردنەوە، سەرباس، باسکردن (فیلم، وێنە یان سەر پەردە) 3 دەستوور یا بڕیاری گرتن (بنەڕەت: لە *captio(n-)* لاتین، لە *capere* "گرتن") ◇ 1 عنوان 2 شرح 3 حکم دستگیری

captious /'kapʃəs/ *adjective*
(فەرمی) عەیبگر، ئیرادگر: *captious critics* (captiously /'kapʃəsli/ *adv*: عەیبگرانە، ئیرادگرانە؛ captiousness /'kapʃəsnəs/ *n*: عەیبگری، عەیبگیری، ئیرادگرتن) ◇ خردەگیر، ایرادگیر، ملانقطی

captivating /'kæptɪveɪtɪŋ/ *adjective*
سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، تەلیسماوی، enchanting: *We spent a week relaxing on the captivating island of Capri* ◊ *He found her captivating* (**captivatingly** /'kæptɪveɪtɪŋli/ *adv*) ◇ جذاب

captivation /ˌkæptɪ'veɪʃn/ *noun*
گیرۆدەیی، سەوداسەری، دڵتێچوون، دڵبەستەیی، هەڵفریواندن، لەخشتەبردن ◇ شیفتگی، فریبندگی

captive /'kæptɪv/ *noun, adjective*
n دیل، گیراو، یەخسیر، زیندانی، بەندی *adj* گیرۆدە، لەبەند، دڵبەستە، شەیدا، سەوداسەر، پێکراو ◇ *n* اسیر، محبوس *adj* گرفتار، شیفته

captive audience *noun*
گوێگری بەزۆری یان ناچاری (گوێگرێ کە هیچ ئازادییەکی نەبێ و بێجگەلە گوێگرتن هیچ چارەیەکی تری نەبێ) ◇ مخاطب اجباری

captive balloon *noun*
باڵۆنی عەرزبەند یان بە عەرزەوە بەستراو ◇ بالن کنترل‌شده

captivity /kæp'tɪvəti/ *noun, pl.* captivities
گیراوی، یەخسیری، دیلی، گیرۆدەیی ◇ اسارت

captor /'kæptə(r)/ *noun*
پێوەکەر، بەدیلگر، یەخسیرگر، دیلگر، یەخسیرکەر ◇ اسیرکننده

capture /'kæptʃə(r)/ *noun*
1 دیلی، گیراوی، یەخسیری 2 گرتن، دەسبەسەری، گلدانەوە، بنچاقکردن 3 داگیرکردن، گرتن 4 نێچیر، دەسکەوت 5 (فیزیک) مژین، گرتن، هەڵچنین ◇ 1 اسارت 2 دستگیری 3 تصرف 4 شکار، غنیمت 5 جذب

Capuchin /'kapʊtʃɪn/ *noun*
1 ڕەبەنی سەربە لقێکی توندی تیرەی Franciscan 2 (گیانەوەرناسی، capuchin) جۆرێ مەیموونی ئەمریکای باشووری فۆکلەبەسەر یان کلاونە [توخم *Cebus*: چوار جۆرن] 3 (capuchin) کراسێکی کلاوداری ژنانە 4 (capuchin) جۆرێ کۆتر، کۆترەکلاونە ◇ 1 راهب باشلق‌پوش 2، 3 و 4 کاپوچین

Capulet *noun*
بنەماڵەی Juliet لە ژولیەت و رۆمیۆی شەکسپیەردا ◇ کاپولت

caput /'keɪpət, US 'kæpətæpɪ *noun, pl.* capita
سەر، نووک ◇ سر

capybara /ˌkæpɪ'bɑːrə, US ˌkæpə'berə/ *noun, pl.* capybaras
بەرازی ئاوی، گیاخۆرە [*Hydrochaerus hydrochaeris*] ◇ کاپیبارا

car /kɑː(r)/ *noun*
1 ماشێن 2 واگۆن 3 ئەڕابە، عەڕەبانە 4 (ئاسانسۆر) دیو، ژوور، ژوورۆچکە ◇ 1 خودرو 2 اتومبیل 3 واگن 4 اتاق

carabao *noun, pl.* same or carabaos
(لە فیلیپین) گامێشی هیندی ◇ کاراباو

carabid /'karəbɪd/ *noun*
(مێروناسی) قالۆنچەیێ (سەربە تیرەی قالۆنچە Carabidae)، ground beetle راویەکان دەگرێتەوە؛ بنەڕەت: لە *Carabidae* لاتینی نوێ، لە *carabus* لاتین، ئاماژە بە جۆرێ قرژاڵ) ◇ کارابید

carabin or carabine = carbine

carabiner = karabiner

carabineer /ˌkarəbɪ'nɪə/ *noun*, also carabinier
(مێژوویی) قەرەبینەبەدەست، قەرەبینەلەشان، شەستیربەدەست، شەستیرهەڵگر ◇ کارابینر

carabiniere /ˌkarəbɪ'njɛːri/ *noun, pl.* carabinieri pronunc. same
ئەندامی پۆلیسی نیمچەلەشکری ئیتالیایی ◇ کارابینری

caracal /'karəkal/ *noun*
گوێڕەشە: پشیلەیێکی شێوە lynx، ڕەسەنی ئەفریکا و رۆژاوای ئاسیا (بنەڕەت: لە *karakulak* تورکی، لە *kara* "ڕەش" + *kulak* "گوێ") ◇ کاراکال

caracara /ˌkarə'kɑːrə/ *noun, pl.* same or caracaras
سەقری کاراکارا [*Polyborus plancus* و جۆرەکانی تر] ◇ کاراکارا

caracole /'karəkəʊl/ *noun*
نیوەسووڕ بە ئەسپ بۆ لای چەپ یان ڕاست ◇

کاراکول
caracul /'kærekæl/ = karakul
carafe /kə'ræf/ *noun*
شووشەمەسینە، شووەتونگە، پارچ، پرتونگەیێ، تونگەبەر ۞ صراحی، به اندازەی یک تنگ
caragana /ˌkarə'gɑːnə/ *noun*
دەوەن یان دارچەیێکی ناوەندی ئاسیا یان سیبیریا، جاروبار بۆ جوانی دەکرێ [تۆخم *Caragana*] ۞ کاراگانا
carambola /ˌkar(ə)m'bəʊlə/ *noun*
1 جۆرێ میوەی زەردی ئەستێرەئاسا، = starfruit 2 داری گەرمێنانی ئەو میوە یان بەرە [*Averrhoa carambola*] ۞ کارامبولا
caramel /'kærəmel/ *noun*
کەرەمێل، شەکری سووتاو ۞ کارامل
caramelization *noun*
بە شێوەی شەکری سووتاو لێکردن ۞ کاراملیزاسیون
carangid /kə'randʒɪd/ *noun*
جۆرێ ماسی دەریایی لە تیرەی jack (Carangidae) ۞ نوعی ماهی
carapace /'kærəpeɪs/ *noun*
قاپیلک، لەپکە، قاپۆر، قاوغ، کاسە، قافک (لە ئێسک یان کیتین chitinous) ۞ لاک
carat /'kærət/ *noun*
1 قیرات (یەکەی کێش بەرامبەر بە 2/. گرەم یان 200 میلی‌گرەم) 2 (لە ئەمریکا هەروەها karat) پێوانەیێ بۆ پەتیتی زێر (کە 24 دانەی زێرێکی پەتی‌یە؛ بنەرەت: لە *keration* یۆنانی "بەر یان میوەی carob") ۞ قیراط
caravan /'kærəvæn/ *noun*
کاروان، قەتار، عەرەبانە، کاراڤان (بنەرەت: لە *caravane* فەرەنسی‌یەوە، لە *kārwān* ئێرانی‌یەوە) ۞ قافله، دلیجان، کاراوان
caravanning /'kærəvænɪŋ/ *noun*
رابواردن یا تێپەڕکردنی پشوو لە کاراڤانا ۞ سیر کردن تعطیلات در کاراوان
caravanserai /ˌkærə'vænsərаɪ, US -ri/ *noun*, also caravansary /ˌkærə'vænsəri/, *pl.* caravansaries
1 کاروانسەرا، کاروانخانە، خان، میوانخانە 2 کاروان، کاروانە، قەتارە (خەڵکی ڕێبوار، لە *kārwānsarāy* ئێرانی‌یەوە وەرگیراوە) ۞ 1 کاروانسرا، مهمانخانە 2 قطار
caravel /'karəvɛl/ *noun*, also carvel
کاراڤێل (= بەلەمی چارۆکەداری چکۆلەی توندڕەو) ۞ کاراول
caraway /'kærəweɪ/ *noun*
1 تووی زیرە یان ژیرە، کومین، تووی کومین 2 زیرە، ژیرە [*Carum carvi*] (بنەرەت: لە *carui* لاتینی سەدەکانی ناوەڕاست، لە *alkarāwiyā* عەرەبی، ڕەنگە لە *karon* یۆنانی‌یەوە بێ "cumin") ۞ 1 دانەی زیرە 2 زیرە
caraway seed *noun*
تووی کومین یا زیرە، تووی ژیرە ۞ دانەی زیرە
carb[1] = informal short for carburettor
carb[2] = informal short for carbohydrate
carbamate /'kɑːbəmeɪt/ *noun*
(کیمیا) کاربامیت: خوێ یان ئیستێرێ کە ئانیۆنی $OOCNH_2$- یان کۆمەڵی NH_2COO- تیایە ۞ کربامیت
carbamic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی کەربامیک: ترشەڵۆکێ CH_3NO_2 ۞ اسید کربامیک
carbanion /kɑː'banʌɪən/ *noun*
(کیمیا) کاربانیۆن: ئایۆنێکی ئەندامی بە بارگەی نەرێنی‌یەوە، لەسەر گەردیلە یان ئەتۆمێکی کاربۆن هەڵکەوتووە ۞ کربانیون
carbaryl /'kɑːbərɪl/ *noun*
(کیمیا) کارباریل: جۆرێ مێرووکوژی پێکهێنراو یان دەسکرد کە بۆ پاراستنی بەرووبوو و بۆ فەوتاندنی کێچ و ئەسپێ بەکاردێنرێ ۞ کرباریل
carbide /'kɑːbʌɪd/ *noun*
(کیمیا) کاربید، کاربایید: 1 ئاوێتەیێکی دووانی یان دووهاوهێزێ کاربۆن ب.ت. calcium carbide، ئاوێتەیێکی کاربۆنی لەگەڵ کانزایێ یان توخمێکی تر: *silicon carbide* 2 ماکێکی یەکجار سەخت کە لە کاربۆن یان یەک یان چەند کانزای قورس ساز دەکرێ ۞ کاربید
carbine /'kɑːbaɪn, US 'kɑːrb-/ *noun*
1 قەرەبینە، کارابین، شەستیر، شەشخانە، تفەنگی لوولەکورت یان musket کە سپای سوارە calvary بەکاری دێنا 2 چەک یان تفەنگی سووکی خۆکار ۞ کارابین
carbineer = carabineer
carbinol *noun*
(کیمیا) کاربینۆل، مێتانۆل؛ هەروەها ئەلکۆلێ کە لەمە بەرهەم هاتووە، methyl alcohol، ئەلکۆلێ کە لە مێتانۆل بەرهەم هاتووە ۞ کاربینول
carb- or- carbo- *prefix*
پێشگر: کاربۆن، کاربۆنی، کاربۆکسیل: *carbide* ۞ پیشوند: کربن، کربنی
carbocation /ˌkɑːbə(ʊ)'katʌɪən/ *noun*
(کیمیا) کاربۆکەیشن، کاربۆکاسیۆن ۞ کاربوکاسیون
carbocyclic compound *noun*
(کیمیا) ئاوێتەی کاربۆئەڵقەیی یان کاربۆسایکلی ۞ ترکیب کربوسیکلی
carbohydrate /ˌkɑːbəʊ'haɪdreɪt, US ˌkɑːrboʊ-/ *noun*
(کیمیا) کاربۆهایدرات، هایدراتی کاربۆن ۞ کربوهیدرات

carbolic acid /kɑː'bɒlɪk 'æsɪd, US kɑːr'bɑːlɪk/ *noun*, also carbolic or phenol 1 (کیمیـــا) ترشەڵـــۆکی کاربۆلیـــک، فینـــۆل: ئاوێتـــەیێکـــی کریـــستاڵی ژاراوی داکرێنـــەر C_6H_5OH، لە نێو قیری خەڵووز و داردا هەیە و لە گیـراوەی تـراو dilute دا وەک disinfectant بەکاردێتری ◌ اسید کربولیک

car bomb *noun*
بۆمبی ماشێنی: *a car bomb attack outside the embassy* ◌ بمب ماشینی

carbon /'kɑːbən, US 'kɑːrb-/ *noun*
1 کاربۆن (بە ز.گ. 6، ن. C): ◊ *carbon fibre* 2 کاغـەزی *carbon emissions/levels/taxes* کاربۆن یا کۆپی 3 کۆپی 4 رووژە یان ئەڵماسی تـەڵخ 5 (کـارەبـا) رەژی، خـەڵـووز، زووخـاڵ (بنەڕەت: لە *carbone* فەرەنسی، لە *carbo, carbon-* لاتینـــــەوە "charcoal ،coal") ◌ 1 کربن 2 کاربن 3 کپی 4 الماس کدر 5 (برق) زغال

carbon 12 *noun*
کـاربۆنی 12، ئیزۆتـۆپێکی کـاربۆن بـە ژمـارەی بارسـتەیی 12 کە زۆر(وزەبەند)ترین ئیزۆتۆپی کاربۆنـە کـە وەک سـتاندارد یـان پێـوەرێ بـۆ پێوانەکانی measurement کێشی گەردیلـەیی atomic weight بەکاردێتری ◌ کاربون 12

carbon 13 *noun*
کـاربۆنی 13، ئیزۆتـۆپێکی کـاربۆن بـە ژمـارەی بارسـتەیـی 13، دەوروبـەری 1/70 کـاربۆنی سروشـتی پێکـدێنێ، وەک شـوێن‌دۆز tracer بەکاردێتری ◌ کاربون 13

carbon 14 *noun*
کـاربۆنی 14، ئیزۆتۆپێکی تیشکدەری قورسـی heavy radioactive کـاربۆن بـە ژمـارەی بارستەیی 14، ب.ت. وەک شوێن‌دۆز tracer بۆ لێکۆڵینـەوە و دیـاری‌کـردنی تـەمـەنی مـاک و مەتریاڵی کۆن (وەک نموونەی مەتریاڵ و مادەی کـۆن‌ناسـی palaeontology و شـوێنەوارناسـی archaeology) بەکاردێتری ◌ کاربون 14

carbon-14 dating = radiocarbon dating

carbonaceous *adjective*
کـاربۆنی، وەک کـاربۆن، کـاربۆن‌ناسا، کـاربۆنی تیایە، کاربۆن‌دار ◌ مانند کاربن، دارای کابن

carbonado /ˌkɑːbə'neɪdəʊ/ *noun, pl.* carbonados
جۆرێ رووژە یان ئەڵماسی تەڵخ (بنەڕەت: لە پۆرتوگالی‌یەوە) ◌ کاربونادو

carbonate /'kɑːbəneɪt/ *noun*
کابۆنەیت، کابۆنێیت، کاربۆنێیت ◌ کاربونیت

carbonated /'kɑːbəneɪtɪd, US 'kɑːrb-/ *adjective*
خـاوەنی گـازی کاربۆنیـک، دوانۆکـسـاید یـان دی‌ئۆکـسایدی کاربۆنی تیایە ◌ دارای گاز کربنیک

carbonatite /kɑː'bɒnətʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسـی) تـواوە یـان بـەردی ئـاگرین کـە زۆربەی لە کاربۆنەیت پێکهاتووە ◌ کاربوناتیت

carbon black *noun*
رەشی کاربۆن، سیانی کاربۆن ◌ دودەی کربن

carbon copy *noun*
1 کـۆپی (بـە کاغـەزی کاربۆنـەوە) 2 هاوشـێوە، لێکچوو، چونیەک، هەرئەو، هاوتا، وەکیـەک ◌ 1 کپی 2 نظیر، عین، همانند

carbon cycle *noun*
سـووڕی کـاربۆن 1 (سـووڕی کـاربۆن لـە ئیکۆسیـستمی زەوی‌دا کـە لـەودا دوانۆکـسایدی کاربۆن بـەهـۆی ئۆرگـانیزم‌گـەلی رۆشـنەپێکهاتی photosynthetic organisms جێگیر دەبن بۆ پێکهێنـانی خـواردەمـەنی ئـەنـدامی organic nutrient و ئاخرسـەر دەگـەڕێنـەوە بـۆ دۆخـی نائـەنـدامی inorganic state (وەک بـەهـۆی هەناسـەدان، شی‌بوونـەوە یـان لێکـهەڵوەشـانی پرۆتۆپلاسمیک یـان combustion) 2 سـووڕی کاردانەوەگەلی گەرماناوکی thermonuclear کە لەودا چوار گەردیلە یان نەتۆمی هایدرۆژین دەبنە گەردیلەیێکی هیلیۆم (بەهـۆی کـرداری تـاودەرانـەی کـاربۆن لـەگـەڵ ئـازادبوونی وزەی نـاوکی nuclear energy و سـەرچـاوە یـان ژێدەرێکی source بنەڕەتی وزەی تیشکدانەوەی خۆر و (هێندێ لە) ئەستێرەکانە) ◌ چرخەی کربن

carbon dating *noun*
رێکەوت‌دانانی کاربۆنی (= شێوازی لێکدانەوەی تەمەنی شتەکانی بەر لە مێژوو (وەک نموونەی کەرستە و مەتریاڵی کۆن‌ناسی palaeontology و شوێنەوارناسی archaeology) بەهۆی پێوان و ئەندازەگرتنی بڕی کاربۆنی رادیۆئەکتیف (ی 12 و 14) لەواندا) ◌ تاریخ‌گذاری کربنی

carbon dioxide *noun*
دوانۆکـسیدی کـاربۆن، دی‌ئۆکـسایدی کـاربۆن، گازی کاربۆنیک CO_2 ◌ دی اکسید کربن

carbon fibre *noun*
ریشاڵی کاربۆنی ◌ لیف کاروبنی

carbonic /kɑː'bɒnɪk/ *adjective*
سـەربە کـاربۆن یـا carbonic acid یـانیش دوانۆکـسایدی کاربۆن ◌ کربنی

carbonic acid /kɑːˌbɒnɪk 'æsɪd, US kɑːrˌbɑːnɪk/ *noun*
ترشەڵۆکی کاربۆنیک H_2CO_3 ◌ اسید کربنیک

carbonic acid gas = carbon dioxide

carbonic anhydrase *noun*
جـۆرێ هـەوێنـەی زینـکداری نێـو شـانە زیندووەکان (وەک خڕۆکە سوورەکانی خوێن)، هەوێنەیێ کە تاوی شی‌بوونەوەی ترشەڵۆکی کاربۆنیک دەدا ◌ انهیدراز کربنیک

carboniferous /ˌkɑːbə'nɪfərəs, US

ˌkɑ:rb-/ *adjective*
خەڵووزی، خەڵووزدار، خەڵووزاوی، خەڵووزی تیایە یان بەرهەم دێنێ ⬡ دارای زغال

Carboniferous /ˌkɑ:bəˈnɪfərəs, US ˌkɑ:rb-/ *adjective*
خەڵووزین(ە)، خەڵووزان: سەربە پێنجەمین سەردەم لە سەردەمانی Palaeozoic era لە مێژووی زەویناسیدا (نێوان سەردەمەکانی دیڤۆنیەن Devonian و پێرمیەن Permian، دەوروبەری 393 تا 290 میلیۆن ساڵ لەوە پێش)، ئەو دەمەی کەوا نیشتووە خەڵووزییەکان پێکهاتن، کاربۆنیفێر ⬡ زغالینە، کاربۆنیفر

Carboniferous period *noun*
سەردەمی خەڵووزان یان خەڵووزین(ە) ⬡ دورەی زغالینە

carbonium /kɑ:ˈbəʊnɪəm/ *noun*
(کیمیا) کاربۆنیۆم ⬡ کاربونیم

carbonium ion *noun*
(کیمیا) ئایۆنێکی ئەندامی بە بارگەی گەرم یان ئەرێنییەوە، لەسەر گەردیلەیێکی کاربۆنە ⬡ یون کاربونیم

carbonization /ˌkɑ:bənaɪˈzeɪʃn, US ˈkɑ:rb-/ *noun*
خەڵووزاندن، کاربۆناندن، گۆڕین یان کردنە کاربۆن ⬡ کربنی‌سازی

carbon monoxide *noun*
تاکۆکسایدی یان یەکۆکسایدی کاربۆن CO ⬡ اکسید کربن

carbonous *adjective*
کاربۆنی ⬡ وابستە بە کربن

carbon paper *noun*
کاغزی کۆپی یان هەڵگرتنەوە، کاربۆن ⬡ کاغذ کاربن

carbon steel *noun*
پۆڵای کاربۆنی ⬡ استیل کاربن

carbon tax *noun*
خەڵووزانە، باجی کاربۆن(ی)، بەجێ لەسەر نەوت یان سووتەمەنی تری بووبەردی ⬡ مالیات کاربن

carbon tetrachloride *noun*
چوارۆکلۆرایدی کاربۆن CCl_4، شلەیێکی ژاراوی ناگرکێشی بێ ڕەنگ، وەک توێنەر solvent و مەتریاڵی ساردکەرەوە refrigerant بەکاردێتێ ⬡ تتراکلورید کربن

carbonyl /ˈkɑ:bənʌɪl, US -nɪl/ *noun*
(کیمیا) کاربۆنیل CO، ئامازە بە بنەڕەتی دووهاوهێزی divalent radical، لە aldehyde، ketone، carboxylic acid، ester و زۆر ئاوێتەی ئەندامی تردا هەیە ⬡ کربونیل

carbonylation *noun*
کاربۆنیلاندن ⬡ کربونیلاسیون

carbonylic *adjective*
کاربۆنیلی، سەربە کاربۆنیل ⬡ وابستە بە کربونیل، کربونیلی

car-boot sale *noun*
هەرزانفرۆش(کردن)ی یا هەڕاجی شڕەوشاتاڵی نێومال ⬡ حراج خرت‌وپرت‌های خانە

Carborundum /ˌkɑ:bəˈrʌndəm, US ˌkɑ:rb-/ *noun*, also carborundum
کاربۆراندوم (= ئاوێتەیەکی سەختە لە کاربۆن و سیلیکۆن، بۆ مەبەستی کڕاندن و ساوین) ⬡ کربوراندوم

carboxyl /kɑ:ˈbɒksʌɪl, US -sɪl/ *noun*
(کیمیا) کاربۆکسی، کاربۆکسایل ⬡ کربوکسیل

carboxylase /kɑ:ˈbɒksɪleɪz/ *noun*
(کیمیا) کاربۆکسیلیز، کاربۆکسیلاز: هەوێنەیێ کە carboxylation یان decarboxylation تاودەدا ⬡ کربوکسیلیز، کاربوکسیلاز

carboxylation *noun*
(کیمیا) کاربۆکسیلاندن، کاربۆکسیلایشن ⬡ کربوکسیل‌دار کردن

carboxylic acid /ˌkɑ:bɒkˈsɪlɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی کاربۆکسیلی: ترشەڵۆکێکی ئەندامی (وەک acetic acid) کە یەک یان چەند کۆمەڵی کاربۆکسیلی تیایە ⬡ اسید کربوکسیلی

carboxylic group *noun*
(کیمیا) گرووپ یان کۆمەڵەی کاربۆکسیلی ⬡ گروه کربوکسیلی

carboy /ˈkɑ:bɔɪ, US ˈkɑ:rbɔɪ/ *noun*
کەڵەبەشتو، دەفری پارێزەدار (بۆ هەڵگرتن یان ڕاگوێستنی شلە مەترسیدارەکان) ⬡ غرابە، ظرف حفاظ‌دار

carbuncle /ˈkɑ:bʌŋkl, US ˈkɑ:rb-/ *noun*
1 شێرپەنجە، موو 2 دمەڵ، کوان 3 گەوهەری شەوچرا، جەواهێری سوور ⬡ 1 کفگیرک 2 کورک 3 جواهر قرمز

carbuncular /ˈkɑ:bʌŋkjʊlə(r)/ *adjective*
1 شێرپەنجەیی، موویی، سەربە شێرپەنجە 2 دمەڵی، کوانی ⬡ 1 وابستە بە کفگیرک 2 کورکی

carburettor /ˌkɑ:bəˈretə(r), US ˈkɑ:rbəreɪtər/ *noun*, also carburetor /ˌkɑ:bəˈretə(r), US ˈkɑ:rbəreɪtər/
(میکانیک) کاربراتۆر ⬡ کاربراتور

carcajou /ˈkɑ:kədʒu:, US -ɔʒu:/ = wolverine

carcass /ˈkɑ:kəs, US ˈkɑ:rkəs/ *noun*, also carcase /ˈkɑ:kəs/
1 لاشە، لاک، کەلاک، جەندەک، کەلەخ، کەلەش، تافێر 2 (مریشک) ئێسک‌وپروسک 3 لاشە، چوارچێوە، بەدەنە، پەیکەر 4 بەرماوە، پاشماوە ⬡ 1 لاشە، نعش، جسد 2 استخوان مرغ 3 اسکلت 4 باقی‌ماندە

carceral /'kɑ:s(ə)r(ə)l/ *adjective*
(دەگمەن) سەربە زیندان، بەندیخانەیی ◯ وابسته به زندان

carcin(o)- *prefix*
پێشگر: شێرپەنجە، قرژاڵە، تومور: *carcinogenic* (بنەڕەت: لە *karkin-* *karkino-* یونانی، لە *karkinos* "crab") ◯ پیشوند: سرطان، تومور

carcinogen /kɑ:'sɪnədʒən, US kɑ:r's-/ *noun*
مەتریالی شێرەنجەپێهەڵێن، شێرپەنجەپێوەبوو، مەتریالی شێرپەنجاوی ◯ مادەی سرطانزا

carcinogenesis *noun*
شێرپەنجەپێوەبوویی، پێکهاتنی شێرپەنجە ◯ سرطانزایی

carcinogenic /ˌkɑ:sɪnə'dʒenɪk, US ˌkɑ:rs-/ *adjective*
شێرەنجەپێهەڵێن، شێرپەنجەپێوەبوو، شێرپەنجاوی ◯ سرطانزا

carcinogenicity *noun*
شێرەنجەپێهەڵێنی، شێرپەنجاویبوون ◯ سرطانزایی

carcinoid /'kɑ:sɪnɔɪd/ *noun*
(پزشکی) لوو یان تومۆری ب.ت. لە پەلەریخۆڵەدا appendix و جاروبار هۆرمۆن دەردەدا، جۆری تومۆری پێتایدەردەر، ب.ت. لە دەزگای gastrointestinal و سییەکاندا دۆزراوەتەوە ◯ کارسینوئید

carcinology *noun*
1 شێرپەنجەناسی 2 (گیانەوەرناسی) قرژاڵناسی، قرژانگناسی ◯ 1 سرطانشناسی 2 خرچنگشناسی

carcinoma /ˌkɑ:sɪ'nəʊmə, US ˌkɑ:rsɪ'noʊmə/ *noun, pl.* carcinomas or carcinomata /-mətə/
لووی شێرپەنجەیی (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *karkinōma* یونانییەوە "crab") ◯ غدەی سرطانی

carcinomatosis *noun*
دۆخێ کە لەودا لە سەرتاسەری لەش کۆمەڵێ لووی شێرپەنجەیی دەردەکەوێ (یان پەیدا دەبێ)، دۆخێ کە لەودا چەندین لووی شێرپەنجەیی هاوکات پاش بلاوبوونەوە یان تەنینەوەی لە سەرچاوەی سەرەتاییەوە پەرە دەسێنێ یان پەیدا دەبێ ◯ کارسینوماتوز

carcinomatous *adjective*
شێرپەنجەیی، خاوەنی لووی شێرپەنجەیی ◯ سرطانی، دارای غدەی سرطانی

card[1] /kɑ:d, US kɑ:rd/ *noun*
1 کارت، پسوولە 2 پەڕ (هی یاری) 3 کارتی پیرۆزبایی 4 کەسێکی نائاسایی یان پێکەنینی 5 شانە، شیکەنە ◯ 1 کارت، ورق 2 ورق بازی 3 کارت پستال 4 آدم غیرعادی یا مضحک 5 ماشین شانەزنی

card[2] /kɑ:d, US kɑ:rd/ *noun*
شانە، دەفە، شیکەنە ◯ ماشین شانەزنی

cardamom /'kɑ:dəməm, US 'kɑ:rd-/ *noun,* also cardamon
(ڕووەکناسی) 1 دەنک یان تۆی هێل 2 هێل، حێل [*Elettaria cardamomum*] ◯ 1 دانەی هل 2 هل

cardboard /'kɑ:dbɔ:d, US 'kɑ:rdbɔ:rd/ *noun, adjective*
n کارتۆن، مقەبا: *adj a cardboard box* دەسکرد، ناڕاست، درۆ، ناسروشتی، فشە، فیشالی، *a novel with* :stereotyped ،unreal *superficial cardboard characters* ◯ *n* مقوا *adj* مصنوعی، غیرطبیعی

cardboard city *noun*
شاری مقەبایی، کارتۆنەشار، شاری کارتۆنی ◯ شهر مقوایی

card-carrying *adjective*
ئەندامی چالاک یا فەرمی ◯ عضو فعال یا رسمی

card-carrying member *noun*
ئەندامی فەرمی (پارتی، ڕێکخراوە و هتد) ◯ عضو رسمی

carder *noun*
شیکەنەوان، شیکەرەوە، شیکەنەچی ◯ شانەزن

card-game *noun*
پەڕی یاری ◯ ورق بازی

cardholder /'kɑ:dhəʊldə(r), US 'kɑ:rdhoʊl-/ *noun*
خاوەنکارت (کارتی باوەڕی لە بانک) ◯ صاحب کارت

cardi- or- cardio /'kɑ:diəʊ, US 'kɑ:rdioʊ/ *prefix*
پێشگر: دڵ، دڵ و...: *cardiograph*، *cardiovascular*، *cardiogram* (بنەڕەت: لە *kardia* یونانی "heart, cardia") ◯ پیشوند: قلب، قلب و...

cardia /'kɑ:dɪə/ *noun, pl.* cardiae or -dias
(توێکاری) کونی سەرووی گەدە یان مێعدە، شوێنێ کە سووریچک oesophagus دەچێتەنێوی (بنەڕەت: لە *kardia* یونانییەوە "دڵ") ◯ کاردیا

cardiac /'kɑ:diæk, US 'kɑ:rd-/ *adjective, noun*
adj 1 دڵی، سەربە دڵ، هەڵکەوتوو نزیک بە دڵ؛ *cardiac* سەربە کاردیای مێعدە: *cardiac disease/failure/surgery* 2 سەربە یان بە نەخۆشی دڵ تووش بووە: *n cardiac patients* کەسێ کە نەخۆشی دڵی هەبێ ◯ *adj* 1 قلبی، وابسته به قلب 2 کاردیاک *n* شخصی با بیماری قلبی

cardiac arrest *noun*
دلـــەکپێ، راوێـــــتان یـــان پەککـــەوتنی دڵ، دڵوەستان، وەستانی کاتی یان هەمیشەیی ترپەی دڵ ۞ ایست قلبی

cardiac muscle *noun*
ماسوولکەی دڵ ۞ ماهیچەی قلبی

cardiac surgery *noun*
برینکاری دڵ، نەشتەرگەری دڵ ۞ جراحی قلبی

cardialgia /ˌkaːdɪˈældʒɪə/ *noun*
دڵێشە، دڵئێشە، ژانەدڵ ۞ درد قلب

cardigan /ˈkaːdɪgən, US ˈkaːrd-/ *noun*, also cardigan sweater
کراسی خوری (شەڕی Crimean): لە ناوی Earl ی *Cardigan*، کـــە یـــەکـــەم جـــار سەربازەکانی ئەم کراسەیان لەبەر کرد) ۞ ژاکت

Cardigan Welsh corgi *noun*, also Cardigan
جۆرێ corgi گوێخر و کلکدرێژی ویلز ۞ کوردیگان

cardinal[1] /ˈkaːdɪnl, US ˈkaːrd-/ *adjective*
بنگەهی، بنچینەیی، بنەڕەتی، سەرەکی، بناخەیی، گرنگ، بەرکـەفتی: *Respect for life is a cardinal principle of English law* ۞ اساسی، عمده، مهم

cardinal[2] /ˈkaːdɪnl, US ˈkaːrd-/ *noun*
1 کاردینال (= پایەبەرزترین قەشە لە کلێسەی کاتۆلیکی رۆم) 2 (گیانەوەرناسی) سوورەسەیرە، سەیرەی سوور، نێرەکەی بەشێکی یان تەواوی سوورە و زۆرتریش پۆپەی هەیە یان کلاونەیە [*Cardinalis cardinalis*] و جۆرەکانی تر، ژێرخێزان [Cardinalinae] 3 ژمارەی بنەڕەتی (1، 2، 3، 4 و هتد) ۞ 1 کاردینال 2 سهرەی سرخ 3 عدد اصلی

cardinal[3] /ˈkaːdɪnl, US ˈkaːrd-/ *adjective, noun*
(رەنگ) سووری توند ۞ (رنگ) قرمز تند

cardinalate *noun*
پۆست یان پلەوپایەی کاردینالی، کاردینالێتی ۞ مقام کاردینالی

cardinal flower *noun*
lobelia یێکی گوڵئاڵی درێژ. لە ئەمریکای باکووریدا دەبینرێ [*Lobelia cardinalis*] ۞ نوعی گیاه

cardinal humour = humour

cardinally /ˈkaːdɪnli, US ˈkaːrd-/ *adverb*
لە بنەڕەتەوە ۞ اساساً

cardinal number *noun*
ژمارەی بنەڕەتی، ژمارەی بنچی (وەک یەک، دوو، سێ و هتد. لە بەرامبەر ژمارەی ریزی یان پلەیی ordinal number، وەک یەکەمین، دووهەمین، سێهەمین و هتد.) ۞ عدد اصلی

cardinal points *noun, pl.*
چوار لای سەرەکی، چوارلاکان ۞ جهات اصلی

cardinal sin *noun*
گوناهی گەورە ۞ گناه کبیره

cardinal virtue *noun*
یەکێ لە چوار چاکە یان چاکی سروشتی کە بە کۆندا پێناسەی کراوە کە بریتین لە: هۆشیاری (یان ژیری) prudence، داد justice، نەرمڕەوی temperance و خـــۆڕاگری fortitude ۞ (در جمع) فضائل اصلی

cardinal vowel *noun*
(دەنگناسی) بزوێن یان ڤەوئێلی بنەڕەتی ۞ واکەی اصلی

card index *noun*, also index, (both BrE) (US card catalog)
کاتالۆگ ۞ فهرست برگەای

carding *noun*
شانەکردن، شیکردنەوە، شیکەنەکاری، شی ۞ عمل شانه کردن

carding machine *noun*
شیکەنە ۞ ماشین شانه کردن

cardi(o)- /ˈkaːdiəʊ, US ˈkaːrdioʊ/

cardiogenic *adjective*
کاردژێنیک، بەهۆی باری دڵییەوە تووش دەبێ، لە دڵەوە سەرچاوە دەگرێ یان پەیدا دەبێ یان دێتەڕوو: *cardiogenic shock* ۞ قلبزا

cardiogram /ˈkaːdɪə(ʊ)gram/ *noun*
کاردیۆگرام و دڵۆگرام ۞ قلبنگار

cardiograph /ˈkaːdɪə(ʊ)graːf/ *noun*
کاردیۆگراف، دڵۆگراف ۞ قلبنگار

cardiography *noun*
کاردیۆگرافی، دڵۆگرافی (cardiographic *adj*) ۞ قلبنگاری

cardioid *noun, adjective*
(بیرکاری) *n* چەماوەی شێوەدڵ *adj* شێوەدڵی ۞ کاردیود

cardiological *adjective*
سەربە پسپۆڕیی لە دڵدا، سەربە پزشکیتی دڵ ۞ وابسته به قلبپزشکی

cardiologist /ˌkaːdiˈɒlədʒɪst, US ˌkaːrdiˈaːl-/ *noun*
پسپۆڕی دڵ، پزشکی دڵ ۞ قلبپزشک

cardiology /ˌkaːdiˈɒlədʒi, US ˌkaːrdiˈaːl-/ *noun*
پسپۆڕی لە دڵدا، پسپۆڕیی دڵ، پزشکیتی دڵ ۞ قلبپزشکی

cardiomegaly /ˌkaːdɪəʊˈmɛgəli/ *noun*
(پزشـــکی) گـــەورەبوونی (نائاســـایی) دڵ ۞ کاردیومگالی

cardiomyopathy /ˌkaːdɪəʊmʌɪˈɒpəθi/ *noun, pl.* cardiomyopathies

(پزشکی) نەخۆشی درێژخایەنی ماسوولکەی دل ◌ کاردیومیوپاتی

cardiopathy *noun, pl.* cardiopathies
(هەر) نەخۆشی (ئێکی) دل ◌ بیماری قلب

cardiopulmonary *adjective*
(پزشکی) سەربە دل و سییەکان، کاردیۆپالمینێری ◌ کاردیوپولموناری

cardiopulmonary resuscitation *noun*
ژیاندنەوە یان بووژاندنەوەی دل و سییەکان (= گێرانەوەی هەناسەدانی ئاسایی پاش هێرشێکی دلی) ◌ کاردیوپولموناری ریاسیتاسیون

cardiorespiratory *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە دل و دەزگای هەناسەدانەوە هەیە ◌ کاردیورسپراتوری

cardiothoracic *adjective*
دلیسنگی، سەربە یان دل و سنگ دەگرێتەوە، تایبەتمەندی دل و سنگە: *cardiothoracic surgery* ◌ وابستە بە یا شامل قلب و سینە

cardiotonic *adjective, noun*
تۆنۆسی tonus ماسوولکەی دل زیاد دەکا ◌ کاردیوتونیک

cardiovascular *adjective*
(پزشکی) سەربە دل و رەگەکانی خوێن ◌ کاردیوواسکیولار

carditis /kɑːˈdʌɪtɪs/ *noun*
(پزشکی) هەوکردنی دل، ئاوسانی دل، دلەئاوسێ ◌ التهاب قلب

card key = key card

cardoon /kɑːˈduːn/ *noun*
جۆرێ گیای درێژی thistle ئاسا، سەربە globe artichoke گەلا و رەگی دەخورێ [*Cynara carduncululs*] ◌ نوعی گیاه

cards *noun, pl.*
دەستەپەڕ، دەست (52 پەڕ)، پەڕێن، پاستۆڕ، وەرەقبازی، پەڕبازی، قوماری پەڕ ◌ دست ورق، بازی ورق

card-sharp *noun,* also card-sharper
قومارکەر یان قوماربازی پیشەیی، کارتباز، شارەزا یان کولاو لە قوماربازیدا، قوماربازی چاک ◌ قمارباز ماهر

card-table *noun*
میزی قومار یان پەڕێن ◌ میز قمار یا ورقبازی

card vote = black vote

cardy = cardigan, also cardie

care /keə(r), US ker/ *noun*
1 ئاگاداری، وریایی، هۆشیاری، ئاگالێبوون، بەدیارەوەبوون، چاوبەسەرەوەبوون، لەبەرچاوگرتن، بەتەنگەوەبوون، بیر(لابوون)، دل(لابوون)، لالێدانەوە، سەرنج، وردبوونەوە، لێخوردبوونەوە، چاودێری 2 دلەراوکە، دلەکورکە، نگەرانی، دل لەدوایی 3 بەرپرسایەتی ◌ 1 مراقبت، مواظبت، توجە، اندیشە، ملاحظە، سرپرستی، پرستاری 2 دلواپسی 3 مسؤلیت

care assistant = care worker

career /kəˈrɪə(r), US kəˈrɪr/ *noun, adjective*
n 1 کار، پیشە، ئیش، خەبات، شوول 2 ژیوار، بەرێچوون 3 رێڕەو، رێچکە 4 خێرایی (توندوتیژ)، لەز 5 سەردەم، رۆژگار، قۆناخ *adj* کاری، پیشەیی ◌ *n* 1 شغل، حرفە 2 زندگی 3 مسیر 4 سرعت 5 دوران *adj* شغلی

career girl = career woman

careerism /kəˈrɪərɪzəm, US -ˈrɪr-/ *noun*
کارپێخۆشی، کارخۆشەویستی، کاردۆستی ◌ کاردوستی

careerist /kəˈrɪərɪst, US -ˈrɪr-/ *noun*
کارپێخۆش، کارخۆشەویست، کاردۆست ◌ کاردوست

career woman *noun*
ژنی کارپێخۆش یان کاردۆست ◌ زن کاردوست

carefree /ˈkeəfriː, US ˈkerf- *adjective*
بێخەم، ئاسوودە، (خەیاڵ)تەخت، بێئەندیشە، بێدەربەست، سەرسووک، بێخەیاڵ ◌ بی‌خیال، فارغ‌البال

careful /ˈkeəfl, US ˈkerfl/ *adjective*
1 هۆشیار، وریا، تێبین، ئاگادار، چاوبەسەر، چاودێر، بەدیارەوەبوو 2 ورد، بەسەرنج ◌ 1 مواظب، بااحتیاط، مراقب 2 بادقت

carefully /ˈkeəfəli, US ˈker-/ *adverb*
بەهۆشیارییەوە، بە پارێزەوە، بە وریاییەوە: *Drive -fully* ◌ با احتیاط

carefulness /ˈkeəflnəs, US ˈkerflnəs/ *noun*
1 هۆشیاری، ئاگاداری، وریایی، ئاگالێبوون، تێبینی، چاوبەسەری 2 وردی، وردبوونەوە، بەسەرنجی ◌ 1 احتیاط 2 دقت، مراقبت

caregiver /ˈkeəgɪvə(r), US ˈkerg-/ = carer

careless /ˈkeələs, US ˈkerləs/ *adjective*
ناهۆشیار، بێسەرنج، هەلەشە، کەترە، سەرچل، لامسەرلا، بێخەم، گوێپێنەدەر، کەمتەرخەم، ئاسوودە ◌ بی‌احتیاط، بی‌توجە، آسودە

carelessly /ˈkeələsli, US ˈkerləsli/ *adverb*
بێسەرنجانە، سەرچلانە، بە خەمشەسەرێ ◌ با بی‌دقتی

carelessness /ˈkeələsnəs, US ˈkerləsnəs/ *noun*
بەتەنگەوەنەبوون، گوێپێنەدان، بێسەرنجیتی، سەرچلی، کەترەیی، هەلەشەیی، لامسەرلایی، کەمتەرخەمی ◌ بی‌دقتی، بی‌مبالاتی

care of = c/o
(پۆست) لەلایەن، بەهۆی، بەدەستی ◌ بە وسیلەی، توسط

carer /ˈkeərə(r), US ˈker-/ *noun*
نەخۆشیار، بەدیارەوەبوو، ئاگادار، چاوبەسەر ⬡ پرستار، مراقب

caress /kəˈres/ *noun*
دەسبەسەرداهێنان، دەس‌پیاهێنان، نـاز، لـە باوەش‌گرتن، ماچ‌وموچ کردن، بە قوربان و سەدەقە بوون، لاواندنەوە ⬡ نوازش

caret /ˈkærət/ *noun*
هەشتە، نیشانەی «^» بۆ بەجێ‌مان و کەوتن یان زیادکردن ⬡ کارت

caretaker /ˈkeəteɪkə(r), US ˈkert-/ *noun, adjective*
n 1 سەرپەرشت، سەخبێر، بەسەرڕاگەیشتوو، چـاودێر، زێرەڤـان 2 مالـەوان، دالان‌دار *adj* بـەڕوەخت، کـاتی: *a caretaker manager/government* ⬡ *n* 1 نـاظر، قـیم، مباشر 2 سرایدار *adj* موقت

caretaker government *noun*
حکومەتی کاتی ⬡ دولت موقت

care worker *noun*
کەسێ کە کاری یارمەتی و ئاگالێ‌بوونی خەڵکانی نـەخۆش و پەککەوتەیـە (ب.ت. لـەباری هۆشی‌یەوە) بەتایبەت ئەو کەسانەی کەوا لە مال یان نەخۆش‌خانەیەکی تایبەتی دان ⬡ کارورکر

careworn /ˈkeəwɔːn, US ˈkerwɔːrn/ *adjective*
دلپڕ، خـەمبار، دەس‌بەئەژنۆ، خـەم‌داهێنـاو: *her careworn features* ⬡ غمگین

carex /ˈkɛːrɛks/ *noun, pl.* carices /-rɪsiːz/
جەگەنێ لە تیرەیێکی بەبالا، زۆرتر لە ناوچە سـارد و فێنکـەکان‌دا دەبینـرێ [تـوخم *Carex*] (بنەڕەت: لە لاتینەوە "sedge") ⬡ کارکس

carfare /ˈkɑːfɛː/ *noun*
کرێی ماشێن ⬡ کرایەی ماشین

car-ferry *noun*
کەشتی ماشێن‌هەڵگر ⬡ کشتی حامل اتومبیل

cargador /ˌkɑːgəˈdɔː/ *noun, pl.* cargadores /ˌkɑːgəˈdɔːrɪz/
(لـە بەشـەکانی سـپانیایی‌زمـان‌دا و ئـەمریکا) کۆلکێش، حەماڵ، بارەبەر ⬡ حمال، باربر

cargo /ˈkɑːgəʊ, US ˈkɑːrgoʊ/ *noun, pl.* cargoes or cargos
بار (فڕۆکە، کەشتی و هتـد)، freight: *a cargo ship* ⬡ محموله

cargo plane *noun*
فڕۆکەی بارهەڵگر ⬡ هواپیمای باری

cargo ship *noun*
کەشتی بارهەڵگر ⬡ کشتی باری

Carib /ˈkarɪb/ *noun*
1 ئەندامی گەلێکی ڕەسەنی ئەمریکای باشووری، کە زۆربەیان لە ناوچە کەناری‌یەکانی Guianaی Venezuela و Guyana ،Suriname فەرەنسی، نیشتەجێن 2 زمانی کارائیب ⬡ کارائیب

Cariban /ˈkarɪb(ə)n/ *noun, adjective*
n خێـزانی زمانـانی ئـەمریکای باشـووری کـە بـریتی‌یـە لـە Carib، زۆربـەیان تیـاچوون یـان ڕوولەتیاچوون *adj* سـەربە زمانانی کـاریبی ⬡ کاریبان

Caribbean /ˌkarɪˈbiːən, US kəˈrɪbɪən/ *adjective*
سـەربە ئـەو ناوچانـەی کـە دەریـای کارائیـب، دوورگەکانی و کەنارەکانی دەوروبەری دەگرێتەوە ⬡ کاریبان، وابسته به دریا یا جزائر کارائیب

caribe, *pl.* caribes = piranha

caribou /ˈkærɪbuː/ *noun, pl.* same
گاکێوی ئەمریکای باکووری، بەفرەماڵە، کاریبۆ (بنەڕەت: لە فەرەنسی کەنەدایی، لە *γalipu* بە واتای "بەفرماڵ") ⬡ کاریبو

caricatural *adjective*
سـەربە کاریکـاتۆر، کاریکـاتۆری ⬡ وابسـته بـه کاریکاتور

caricature /ˈkærɪkətʃʊə(r), US -tʃər, -tʃʊr/ *noun*
کاریکاتۆر، وێنەی گاڵتەجار، کاریکاتۆرکێشی، هونەری کاریکـاتۆر: *a cruel caricature of the prime minister* ◊ *The portrait verged on caricature* 2 لاسایی ⬡ 1 کاریکـاتور، هنـر کاریکاتور 2 تقلید

caricatured *adjective*
پێکەنینی، فڕاوی، گاڵتەجار ⬡ مضحک، مسخره

caricaturist *noun*
کاریکـاتۆرکێش، کاریکاتۆریسـت ⬡ کاریکاتوریست

caries /ˈkɛəriːz, US ˈker-/ *noun*
کرمـێ‌بـوون، ڕەش‌بوونـەوە، ڕەشـەوەبوون، دافـەوتان، ڕزیـن، خورانـەوە، پـووان (ددان یـان ئێـسک) ⬡ پوسیدگی

carillon /kəˈrɪljən, US ˈkærəlɑːn/ *noun*
کـاریلۆن 1 جـۆرێ زەنـگ 2 ئـاوازێ کـە بـەو زەنگە لێ‌دەدرێ ⬡ کاریلون

carillonneur *noun*
کاریلۆن‌ژەن ⬡ کاریلون‌نواز

carina /kəˈrʌɪnə, US -ˈriː-/ *noun, pl.* carinae /-niː/ or carinas
1 (ڕووەکـناسی و گیانەوەرناسی) ئێـسکەکۆلەی بەرسنگ، لۆتکە، ئەندامێکی شێوەکاریتـەی بنـی کەشتی، (تویکاری) بەش، تیغە (یان تیژایی) یـان چوکلەیێکی کاریتەئاسا، تیژایی یان تیغەیێکی شێلمان‌ئاسای keellike تویکاری یـان ڕووەکـی (وەک لیواری تیژ یان تیغەی چۆڵـەمەی سـنگی باڵندەیێ یـان (بە درێژایی) لێواری دوو پەڕەی هاوبـەش) 2 (ئـەسـتێرەوانی Carina) لۆتکـە:

کۆئەستێرەی نیوەگۆی باشووری نزیک بە خاچی باشووری Southern Cross، ئەستێرەی پرشنگداری Canopus ی تیایە (بنەرەت: لە لاتینەوە "keel") ◌ 1 زورق 2 السفینه‌الطائر

carinal *adjective*
سەربە ئێسکەکۆڵەی سنگ، لوتکەیی ◌ زورقی

carinate /'kærıneıt, US -nət/ *adjective*, also carinated
1 سەربە باڵندەیێ کە ئێسکی لوتکەیی هەبێ (بروانە ratite) 2 خاوەنی کاریتە یان شێلمانی (بنی) کەشتی ◌ کارینیت

caring /'keərıŋ, US 'ker-/ *adjective, noun*
adj بەدەنگ‌خەڵکەوەبوو، دڵسۆز، یاریدەدەر *n* هاوسۆزی، خەمخۆری ◌ *adj* نوع‌دوست، کمک‌کننده *n* هم‌دردی

carioca /,kærı'əʊkə/ *noun, pl.* cariocas
1 رەسەنی Rio de Janeiro 2 سەما و هەڵپەرکێیەکی برێزیلی شێوەی samba دەدا ◌ کاری‌اوکا

cariogenic /,ke:rıə(ʊ)'dʒenık, US ,ka-/ *adjective*
دەبێتە هۆی رزانی ددان، رزێنە، ددان‌رزێن: *cariogenic foods* ◌ کاریوژنیک

cariole = carriole

cariosity *noun*
کرمێ‌بوون، دافەوتان، رزین، رەش‌بوونەوە، خورانەوە، پووان ◌ پوسیدگی

carious /'keərıəs, US 'ker-/ *adjective*
رزیو، دافەوتاو، دافەتراو، کرمێ(بوو)، پو(و)او، خوراو، کلۆر، رەشەوەبوو (ئێسک یان ددان) ◌ پوسیده

caritas /'kærıta:s/ *noun*
مرۆڤ‌دۆست، خەڵک‌خۆشەویست، دڵسۆز (بۆ خەڵک) ◌ نوع‌دوست

carjacker *noun*
ماشێن‌رفێن، ماشێن‌فڕێن، رفێنەری ماشێن، ماشێن‌دز ◌ اتومبیل‌ربا

carjacking /'ka:dʒækıŋ, US 'ka:rdʒ-/ *noun*
ماشێن‌رفێنی، ماشێن‌دزی، فڕاندن یان رفاندنی ماشێن ◌ اتومبیل‌ربایی

carking *adjective*
(کۆن) نیگەرانی‌نەرەوە ◌ نگران‌کننده

carl *noun*
1 مرۆی خوێڕی 2 (سکاتلەند) کابرا، پیاو، کەس ◌ 1 آدم پست 2 نفر

Carley float /'ka:li/ *noun*
جۆری کەڵەکی تەنگەتاوی (لەسەر کەشتی‌یەکان؛ بنەرەت: لە ناوی Horace S. Carley، داهێنەری ئەمریکایی) ◌ کارلی فلوت

carline /'ka:lın/ *noun*, also carlin, carling
ژنی پیر، ژنی جادووباز یان جادووگەر ◌ زن مسن، ساحره

carline thistle /'ka:lın, US -laın/ *noun*
گیایێکی درکاوی گوڵ‌تەمەن‌درێژ [*Carlina vulgaris* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ سرطلایی

Carlist *noun, adjective*
n لایەنگری دۆن کارلۆس Don Carlos و جێگرەکانی *adj* Carlist ◌ کارلیست

carload /'ka:ləʊd, US 'ka:rloʊd/ *noun*
پڕماشێنێ، ماشێنێ، باری ماشێنێ، پڕ واگۆنێ (سوار یان بار)، ب.ت. freight car ◌ بە اندازەی ظرفیت یک واگن یا اتومبیل

Carlovingian /,ka:lə(ʊ)'vındʒıən/ = Carolingian

Carlsbad plum /'ka:lzbad/ *noun*
هەڵووژەی دەشتەکی ◌ نوعی آلوچه

carmagnole *noun*
کارمەنیۆل (سەما و گۆرانی) گەلی و گۆرانی گەلی لە شۆڕشی فەرەنسەدا ناوی دەرکرد ◌ کارمنیول

carman /'ka:mən/ *noun, pl.* carmen
عەرابەوان ◌ کارمن

Carmelite /'ka:məlaıt/ *noun, adjective*
n رەبەن یان ژنەرەبەنی تیرەی کەرمێلی، بەدرێژایی Crusade (شەڕی خاچ‌پەرستان) *adj* سەربە کەرمێلی‌یەکان ◌ کارملی

carminative /'ka:mınətıv, US ka:'mınətıv/ *adjective, noun*
(دەرمانی) بارەوێن ◌ (داروی) ضد نفخ

carmine /'ka:maın, US 'ka:rm-/ *adjective, noun*
1 (سەربە) رەنگی سووری تۆن، پڵتەخوێنی، سووری تۆخ 2 کارماین ◌ 1 (وابسته بە) قرمز جگری 2 قرمزدانه

carminic *adjective*
سووی توند، سووری تۆخ ◌ قرمز جگری

carnage /'ka:nıdʒ, US 'ka:rn-/ *noun*
کوکوژی، کوشتوکشتار، کوشتوبڕ، کوشتن‌کاری ◌ قتل‌عام

carnal /'ka:nl, US 'ka:rnl/ *adjective*
1 جەستەیی، لەشی، corporeal ،bodily 2 شەهوانی، ئالۆشی، زایەندی، رەگەزی، سێکشوال: *carnal love* ،*carnal desires* 3 دنیایی: *carnal* ،temporal ؛*a carnal mind* *weapons* (بنەرەت: لە لاتینی *carnalis* کریستیەن، لە *carn-* ،*caro* "گۆشت") ◌ 1 جسمی 2 شهوانی، جنسی 3 دنیوی

carnalist *noun*
کەسی بەئالۆش یان شەهوانی، ئاورگرتوو ◌ شخص شهوانی

carnality /ka:'ælətı/ *noun, pl.* carnalities

1 جەستەیەتی، لەشێتی، لەشیبوون 2 ناڵۆشێتی، نزیکی، نیان ◌ 1 جسمانیت 2 شهوانیت، مقاربت

carnal knowledge *noun*

نیان، نزیکی، هاوجێیی ◌ جماع

carnallite /ˈkɑːn(ə)lʌɪt/ *noun*

کانێکی سوورباو یان سپی، کلۆرایدی پۆتاسیۆم یان مەنیزیۆمی تیایە (لە ناوی Rudolf von Carnall ئەندازیاری ئەڵمانی کان) ◌ کرنالیت

carnally /ˈkɑːnəli, US ˈkɑːrn-/ *adverb*

بەشێوەیەکی جەستەیی یان لەشی، لەشییانە ◌ به طور جسمی

carnassial /kɑːˈnasɪəl/ *adjective, noun*

(گیانەوەرناسی) *adj* گۆشتخۆرە: سەربە ددانی premolar ی سەروو و molar ی خوارووی گۆشتخۆرێ *n* ددانی گۆشتخۆرە (بنەڕەت: لە فەرەنسی *carnassier* "گۆشتخۆر "carnivorous + لەسەر بنچینەی *carn-* ،*caro* لاتین "گۆشت "flesh") ◌ کارناسیال

carnassial tooth *noun*

ددانی گۆشتخۆرە (زۆرتر بۆ برینە (یان لەتکردن) یان پچڕین) ◌ دندان کارناسیال

Carnatic /kɑːˈnatɪk/ *adjective*

سەربە شێوازی سەرەکی موسیقای کۆنی باشووری هیندوستان، لە موسیقای هیندوستانی باکوور جیایە ◌ کارناتیک

carnation /kɑːˈneɪʃn, US kɑːrˈn-/ *noun, adjective*

n (گوڵە) مێخەک *adj* سووری ڕۆشن یان گەش، پەمەیی، چێرەیی ◌ *n* میخک *adj* قرمز روشن

carnauba /kɑːˈnɔːbə, US -ˈnaʊbə/ *noun*

1 جۆرێکی fan palm باکووری ڕۆژهەڵاتی بریزیل، گەڵاکانی مۆمێکی زەردباو دەردەدەن [*Copernicia cerifera*] 2 مۆمی ئەو دارە ◌ کارنوبا

carnauba wax *noun*

مۆمی کارنۆبا ◌ موم کارنوبا

carne asade *noun*

(سپانیایی) جۆرێ چێشتی برشتەی مەکسیکی ◌ نوعی غذا

carnelian /kɑːˈniːliən, US kɑːrˈn-/ *noun*, also cornelian

ناقیقی سوور ◌ عقیق قرمز

carnification /ˌkɑːnəfɪˈkeʃn/ *noun*

گۆشتهێنان، گۆشتسازی ◌ گوشت‌سازی

carnival /ˈkɑːnɪvl, US ˈkɑːrn-/ *noun*

1 وەرز یان فیستیڤاڵی بەزم و شادی بەرلە Lent 2 بەزموڕەزم، ئاهەنگ، جەژن، جێژن، کاروانی شادی ◌ 1 کارناوال 2 جشن، کاروان شادی

Carnivora /kɑːˈnɪvərə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) گۆش(ت)خۆران، گۆشتخۆرەکان: دەستەیێکی شیردەران mammals کە پشیلەکان، سەگەکان، ورچەکان، کەمیتارەکان، دەڵەکەکان weasels، سیڤیتەکان civets، ڕاکوونەکان و مارخۆرەکان mongooses دەگرێتەوە کە خاوەنی ددان و شەویلکەی بەهێزن (یان بەکارن) و بۆ پچڕین و خواردنی گۆشت گونجاون ◌ گوشت‌خواران

carnivore /ˈkɑːnɪvɔː(r), US ˈkɑːrn-/ *noun*

1 گیانەوەری گۆشتخۆر 2 (گیانەوەرناسی) گیانەوەرێ لە تیرەی Carnivora 3 ڕووەکێکی گۆشتخۆر carnivorous plant ◌ 1 حیوان گوشت‌خوار 2 کارنیوور 3 گیاه گوشت‌خوار

carnivorous /kɑːˈnɪvərəs, US kɑːrˈn-/ *adjective*

گۆشتخۆر، سەربە گۆشتخۆران ◌ گوشت‌خوار، وابسته به گوشت‌خوران

carnivorous plant *noun*

گیا یان ڕووەکی گۆشتخۆر ◌ گیاه گوشت‌خوار

carnivorousness /kɑːˈnɪvərəsnəs, US kɑːrˈn-/ *noun*

گۆشتخۆری ◌ گوشت‌خواری

carnosaur /ˈkɑːnəsɔː/ *noun*

گۆشت(مار)مێلکە: دایناسۆرێکی گۆشتخۆری کەتەی دوویێی کۆمەڵێ کە tyrannosaurus، allosaurus و megalosaurus دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە *carn-* ،*caro* لاتین "گۆشت" + *sauros* یۆنانی "مارمێلک") ◌ کارنوسور

carnotite /ˈkɑːnətʌɪt/ *noun*

جۆرێ کانی تیشکدەری زەردی لیمۆیی، لە ڤاناداتی یورانیۆم، پۆتاسیۆم و تۆخم یان ڕەگەزەکانی تر پێکهاتووە $K_2(UO_2)_2(VO_4).3H_2O$ (بنەڕەت: لە ناوی ماری ئادۆلف کارنۆت Marie Adolphe *Carnot* فەرەنسی) ◌ کارنوتیت

carob /ˈkærəb/ *noun*

(دار) خەرنووب، پاکەمتار، مەحچە، خرنووک، حوشترخۆر [*Ceratonia siliqua*] (لە *karrūba* عەرەبییەوە) ◌ خرنوب

carob tree *noun*

داری خرنووک یان پاکەمتار ◌ درخت خرنوب

carol /ˈkærəl/ *noun*

1 سروودی کریسمەس: *a carol service* 2 سرود، گۆرانی، ستران ◌ 1 سرود کریسمس 2 ترانه، سرود

Caroline /ˈkarəlʌɪn/ *adjective*, also Carolean /-ˈliːən/

1 سەربە پادشایێتی چارلزی یەکەم و دووەمی ئینگلتەرە (Charles I and II ;1625-49 1660-85) 2 = Caroligian ◌ کارولین

Carolingian /ˌkarəˈlɪndʒɪən/ *noun, adjective*, also Carlovingian

adj سەربە بەرەی Frankish کە لە 750 تا 987 بەسەر ڕۆژاوای ئەوروپادا حکومەتیان کرد *n* ئەندامی بەرەی Carolingian ◌ کارولنژی

Carolinian /ˌkarəˈlɪniən/ *noun, adjective*
n خەڵکی هەریمەکانی کارلینای باکووری و باشووری *adj* سەربە کارلینای باکووری و باشووری؛ ئاماژە بەو ناوچە دارستانییەی ئۆنتاریۆی Ontario باشووری تا کارۆلینای باشووری ◌ کارولینایی

caroller *noun*
سرودبێژ ◌ سرودخوان

carotenase *noun*
(کیمیا) کارۆتیناز: هەوینەیێ کە کارۆتین دەگۆڕێ بۆ ڤیتامین A ◌ کاروتناز

carotene /ˈkarəti:n/ *noun*
(کیمیا) کارۆتین، گێزەرە: هەریەک لە چەند ڕەنگی هایدرۆکاربۆنی کریستالی سوور یان پرتەقاڵی (وەک $C_{40}H_{56}$) کە لە chromoplast ـەکانی ڕووەک و لە شانە چەورەکانی گیانەوەران یان پاتاڵی گیاخۆردا هەیە و دەش گۆڕدرێ بۆ ڤیتامین A ◌ کاروتن

carotenoid /kəˈrɒtɪnɔɪd/ *noun, adjective,* also carotinoid
هەریەک لەو چەندین جۆری ڕەنگ ب.ت. زەرد تا سوور (وەک کارۆتینەکان) کە بە زۆری لە ڕووەک و گیانەوەراندا هەیە ◌ کاروتنوئید

carotid /kəˈrɒtɪd/ *noun, adjective*
n خوێنبەری مل، کیراتید، کارۆتید *adj* سەربە خوێنبەری مل، سۆباتی ◌ *n* سرخرگ گردن، شریان شبات *adj* سباتی

carotid artery *noun*
خوێنبەری مل ◌ سرخرگ گردن

carotid sinus *noun*
بۆشایی یان سینوسی کارۆتید: بۆشاییێ کە لە گەورەبوونەوە یان کشانی بەشی نزیکی خوێنبەری کارۆتیدی سەرەکی پێکدێ ◌ جیب سبات، سینوس کاروتید

carouse /kəˈraʊz/ *noun*
بادەخۆری، مەیخۆری، خواردنەوە، ڕابواردن -using ؛carouser *n* ؛carousal /kəˈraʊzl/ *n*)
n) ◌ میگساری، بادەنوشی

carousel /ˌkærəˈsel/ *noun*
1 merry-goround = 2 تاسەی ڕاگوێستن، کەریسێل ◌ غلتک بار

-carp *suffix*
پاشگر: 1 بەر، میوە: 2 *schizocarp* بەشێ لە میوە یان بەر: *mesocarp* (بنەڕەت: لە *karpos* یۆنانییەوە "fruit") ◌ پسوند: 1 ثمرە 2 قسمتی از میوە

carp /kɑ:p, US kɑ:rp/ *noun, pl.* same
ماسی کەپوور [*Cyprinus carpio*] و جۆرەکانی تر، خێزان [Cyprinidae] (بنەڕەت: لە *carpe* فەرەنسی، لە *carpa* late Latin) ◌ ماهی کپور

carpaccio /kɑ:ˈpatʃɪəʊ, Italian karˈpattʃo/ *noun*
کارپاچیۆ: جۆرێ بەرکولی hors d'oeuvre ئیتالیایی کە لە توێی ناسکی گۆشتی ولاخ یان ماسی و سۆس پێکهاتووە (بنەڕەت: ئیتالیایی: لە ناوی وێنەکێش *Carpaccio* Vittore (ڕەنگی سووری بەکارهێنراو شێوەی گۆشتی سوور دەدا) ◌ کارپاچیو

carpal /ˈkɑ:pl, US ˈkɑ:rpl/ *adjective, noun*
(گیانەوەرناسی و توێکاری) *adj* مەچەکی، سەربە مەچەک *n* ئێسکی مەچەک ◌ *adj* وابستە بە مچ *n* استخوان مچ دست

carpale *noun*
(توێکاری) ئێسکی مەچەک ◌ استخوان مچ

carpal tunnel syndrome *noun*
کۆنیشانەی تونێلی مەچەک(ی): دۆخێ کە بەهۆی گوشار و پەستانی نێرڤەوە تووش دەبێ و ب.ت. لە نیشانەکانی لاوازی، ژان و تێکچوونی هەستپێکردن لە دەست و پەنجەکانە ◌ کارپال تونل سیندروم

car park *noun*
پارکینگ، شوێنی ڕاگرتنی ماشێن، ڕاگرتنگا ◌ پارکینگ

carpel /ˈkɑ:pl, US ˈkɑ:rpl/ *noun*
(زیندەناسی) نێرک، ئەندامی مێیینەی گوڵ، بەشێ لە گوڵ (یان ڕووەک) کە تۆوی تیا بەرهەم دێ (carpellary *adj*: نێرکی، سەربە ئەندامی مێیینەی گوڵ، نێرکەیی، پێوەندی بە نێرکەوە هەیە) ◌ برچە

carpenter /ˈkɑ:pəntə(r), US ˈkɑ:rp-/ *noun*
دارتاش، مەرەنگۆز ◌ نجار، درودگر

carpenter ant *noun*
مێرووڵەی دارتاش یان داربڕ [تۆوخم *Camponotus*] ◌ نوعی مورچە

carpenter bee *noun*
هەنگی دارتاش یا داربڕ [تۆوخم *Xylocopa*] ◌ نوعی زنبور عسل

carpentry /ˈkɑ:pəntri, US ˈkɑ:rp-/ *noun*
دارتاشی، مەرەنگۆزەی، نەجاری ◌ نجاری، درودگری

carper /ˈkɑ:pə(r)/ *noun*
ئیرادگر، عەیبگر، بەئیراد، بەعەیب ◌ خردەگیر

carpet /ˈkɑ:pɪt, US ˈkɑ:rpɪt/ *noun*
1 فەرش، مافوور: *a roll of carpet* 2 قالی، بەڕە، گەوە، ڕایەخ، ژێرەخەرە: *a bedroom carpet* 3 مووکێت 4 ڕایەخ، فەرش، ڕوو یان توێیێ (ئەستوور و نەرم) شتێ: *a carpet of snow* (کەنارە، سەرەناز، لاکێش side carpet)

۞ 1 فرش 2 قالی 3 موکت 4 فرش، مفروش

carpetbag /ˈkɑːpɪtbæg/ *noun*
خورجین یان تێری لە فەرش، تێری فەرشی ۞ خورجین فرشی

carpetbagger /ˈkɑːpɪtbægə(r), US ˈkɑːrp-/ *noun*
(تاپەسەند) کارپێتبەگێر، ڕێبواری خورجینی، ڕامیاری یان سیاسەتوانی خورجینی (کەسێ لە ئەیالەتەکانی سەرووی ئەمریکاوە کە چووە بۆ ئەیالەتەکانی باشوور پاش شەڕی نێوخۆیی بەمەبەستی بەدەس‌هێنانی پارە یان دەسەڵاتی ڕامیاری) ۞ کارپت‌باگر، سیاست‌مدار وارداتی

carpet beetle *noun*
جۆرێ قالۆنچەی چکۆلە کە کرمۆکەکانی مێملی شتی لەخوری و پارچە و شتی وان [تۆخمەکانی *Anthrenus* و *Attagenus*] ۞ نوعی سوسک

carpet-bombimg *noun*
بۆمبارانی خەست یان چڕوپڕ ۞ بمباران فشرده

carpeting /ˈkɑːpɪtɪŋ, US ˈkɑːrp-/ *noun*
1 فەرش، مافوور 2 مووکێت 3 مەتریالی دروس‌کردنی مافوور، خاوە و فڕیت، فەرشە ۞ 1 فرش 2 موکت 3 مواد فرش‌سازی

carpet loom *noun*
داری تەون، دەزگای تەون یان فەرش ۞ دار قالی‌بافی

carpet shark *noun*
جۆرێ شارک یا کۆسەی چکۆلەی تەنکاوەکانی ناوچەی هیند و پاسیفیک کە نەخشێکی ڕەنگی بەرچاوی هەیە [خێزان Orectolobidae: گەلێ جۆرن] ۞ نوعی کوسه

carpet slippers *noun, pl.*
سەرپێیی، سەرپایی (لەسەر فەرش پێی دەڕۆن) ۞ دمپایی

carpet sweeper *noun*
فەرش‌سڕ، مافوورسڕ، دەزگای سڕینی فەرش ۞ ابزار فرش‌پاک‌کنی

carpet-weaver *noun*
تەونکار، فەرشچن، تەونگەر، تەونچی (carpet-weaving *n*: تەونکاری، فەرشچنی، تەونگەری، تەونچێتی) ۞ قالی‌باف

carpetweed *noun*
گیابەرە، گیارایەخ: جۆرێ (گیای) بژاری تەرزفڕێدەر prostrate، بە گەڵای لوول و گوڵی سپی‌باو، لە خێزانی Aizoaceae، carpetweed family [*Mollugo verticillata*] ۞ نوعی علف هرز

carpetweed family *noun*
خێزانی گیابەرە، خێزانی Aizoaceae، هی ڕووەکی نێوپڕی بیابانن، گوڵەکانی ئەستێرەئاسان و گەڵاکۆشتێن کە جاروبار شێوەی بەردیش دەدەن: گیابەرەکان، fig marigold و ice plant دەگرێتەوە ۞ خانواده‌ی علف‌های هرز

car phone *noun*
تەلەفۆنی ڕادیۆیی بۆ بەکارهێنان لەنێو ماشێن‌دا ۞ کارفون

carpogonial *adjective*
سەربە بەردان یا بەردێن ۞ وابسته به کارپوگونیوم

carpogonium *noun, pl.* carpogonia
بەردان، بەردێن: ئەندامی ڕەگەزی یەک‌خانەیی هێندێ قەوزەی سوور (کە تووی گیا لەوێ دایە)، بەشی تووهێنەری ئەندامی زاوزێی مێ لە هێندێ thallophyte دا (وەک قەوزەی سوور)، دەزگا سازکەری خانە ڕەگەزی‌یەکانی قەوزە سوورەکان ۞ کارپوگونیوم

carpology /kɑːˈpɒlədʒi/ *noun*
لێکۆڵینەوە لەبارەی میوە و دان یا توو، میوەناسی (carpological *adj*: سەربە کارپۆلۆژی، سەربە میوەناسی) ۞ کارپولوژی

carpool /ˈkɑːpuːl, US ˈkɑːr-/ *noun*
بە نۆبە سوار ماشێنێ بوون (خاوەنانی ماشێنەکان و هەر بە ماشێنیکیش) ۞ هم‌پیمایی

carpophagous *adjective*
میوەخۆر، بەرخۆر: لە تایبەتمەندی ئەو گیانەوەرانەی کە لە توو و بەر و میوەکان دەخۆن، وەک هێندێ لە مێروو، باڵندە و شیردەران ۞ میوه‌خوار

carpophore /ˈkɑːpə(ʊ)fɔː/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) میوەهەڵگر، بەرهەڵگر 1 (لە کەڕووەکان‌دا) قەد یان لاسکی توو، ئەندامی بەرهێنەری کەڕوو یان کارگە بەرزەکان، بەرهەڵگر 2 (لە گوڵەکان‌دا) درێژەوەبوونەوەی تەوەری گوڵی کە نێرکەکان (ئەندامی مێیینەی گوڵ carpel) هەڵدەگرێ، وەک لە گوڵەکانی سەربە خێزانی parsley، تەوەری درێژەوەبوو کە لاسک یان قەدی نێرک pistil لەژوور نێرەک stamen ڕادەگرێ ۞ کارپوفور

carport /ˈkɑːpɔːt, US ˈkɑːrpɔːrt/ *noun*
سێبەر (ماشێن لەژێر ڕاگرتن، لەپاڵ خانوودا ساز دەکرێ) ۞ سایبان

carpospore *noun*
سپۆری دووانەی قەوزەی سوور، سپۆری ناجووڵۆکی nonmotile (یان ناجمۆک) قەوزە سوورەکان ۞ کارپواسپور

carposporic *adjective*
سەربە سپۆری دووانەی قەوزەی سوور، سەربە سپۆری ناجووڵۆکی nonmotile قەوزە سوورەکان ۞ وابسته به کارپواسپور

-carpous *suffix*
پاشگر: بەردار، خاوەنی بەر یان میوە، میوەدار، ئەندامە یان نێرکە بەرهێنەرەکان، خاوەنی جۆرێ بەر یان میوە ۞ پسوند: میوه‌دار، کارپوس

carpus /ˈkɑːpəs/ *noun, pl.* carpi /-pʌɪ/

مەچەک، ئێسکەکانی مەچەک (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *karpos* یۆنانییەوە "مەچەک wrist") ۞ مچ، استخوان‌های مچ

carr *noun*

1 (ژینگەناسی) دارستانی زنە، بە داربی وئالدێر alder تەنرابێ 2 دەوەنستان 3 (بریتانیا) زۆنگەلان (بە ناوی سروشتییەوە) ۞ کار

carrack /'karək/ *noun*

کاراک، کەراک، کەشتی چارۆکەدار، بازۆ (کەشتییێکی گەورەی بازرگانی ولاتانی مەدیتەرانە، هی سەدەکانی 14 تا 16) ۞ کراک

carrageen /'karəgi:n/ *noun*, also carragheen or carrageen moss

قەوزەی دەریایی، کەراجین [Chondrus crispus] ۞ کراجین

carrageenan /ˌkarə'gi:nən/ *noun*, also carrageenin

ماکێکی ملی colloidal substance کە لە چەندین جۆر قەوزەی سوور دەگیرێ (وەک Irish moss)، وەک stabilizing ۞ کراجینان

carrefour *noun*

1 گۆڕەپان، مەیدان، market-place 2 - crossroads ۞ میدان

carrel /'kærəl/ *noun*

ژوورۆچکە، ژوورچە (کتێبخانە) ۞ حجرک

carriage /'kærɪdʒ/ *noun*

1 واگۆن، کالیسکە، عەرەبانە، گەردوونە 2 هەلگرتن، بردن، راگوێستن، گوێزانەوە 3 بارانە، کرێبار 4 باری جەستەیی، راوێستان و هتد. جوولانی بەشێ لە دەزگایێ کە لە بەشەکانی تریش پشتیوانی دەکا یان دەجوولێنێ 5 جێبەجێکردن، راپەڕاندن، کردن 6 بەشی جوولۆکی دەزگای نووسین ۞ 1 واگن، کالسکە 2 حمل‌ونقل، حمل 3 کرایەی بار 4 وضع بدن، هیأت 5 کاریج 6 ناقل

carriageable /'kærɪdʒəbəl/ *adjective*

ریگای کالیسکە، گالیسکەڕەو، کالیسکەڕەو، عەرەبانەڕەو ۞ درشکەرو

carriage and pair *noun*

کالیسکە یان عەرەبانەی دووئەسپە ۞ کالسکەی دواسبە

carriage dog *noun*

(کۆن) سەگی Dalmatian ۞ سگ دالماسیا

carriage house = mews house

carriageway /'kærɪdʒweɪ/ *noun*

1 رێ، رێگا، رێگای شۆستە، ماشێنڕەو 2 لایەکی پانەڕێ، بەر یان لایەکی رێگای دابەش‌کراو ۞ 1 جادە، سوارەرو 2 یک سمت اتوبان

carrick bend *noun*

جۆێ گرێ (بۆ گرێدانی تەناف و گوریسی کەشتی) ۞ گرە بافندە

carrier /'kæriə(r)/ *noun*

1 هەلگر، کۆلکێش 2 کۆمپانی گوێزانەوە، ناوکۆیی راگوێستن 3 راگوێزەر (نەخۆشی) 4 نامەبەر، ـهەلگر، ـبەر 5 کەشتی فڕۆکەهەلگر 6 (دووچەرخە) پاشتەرک 7 (ماشێن) باربەست، باربەند، کەل‌وپەل‌هەلگر ۞ 1 حامل، برندە 2 شرکت حمل‌ونقل 3 ناقل (بیماری) 4 پیک، ـبر 5 ناو هواپیمابر 6 ترک‌بند (دوچرخە) 7 باربند

carrier bag *noun*

توورەکەی نامەبەر، دەلق، ساکی کرین ۞ ساک

carrier pigeon *noun*

کۆتری نامەبەر ۞ کبوتر قاصد

carrier gas *noun*

(کیمیا) گازی هەلگر ۞ گاز حامل

carrier wave *noun*

شەپۆلی هەلگر ۞ موج حامل

carriole /'karɪəʊl/ *noun*, also cariole

1 جۆرێ کالیسکەی چکۆلانە یان سووکی یەک‌ئەسپە 2 (لە کەنەدا) جۆرێ خێشک کە سەگ یان ئەسپ دەیکێشێ، و جێگایێکیشی بۆ یەک یان دوو سوار هەیە، خێشکی سووک ۞ کاریول

carrion /'kæriən/ *noun*

لاشە، کەلاک، لاک، جەندەک، کەلەخ ۞ مردار

carrion beetle *noun*

قالۆنچەی کەلاک‌خۆرە [Silphidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی سوسک

carrion crow *noun*

(بالندەناسی) قەلەڕەشەی ئاسایی، قەلەڕەشکەی کەلاک‌خۆر [*Corvus corone*] ۞ کلاغ ابلق

carronade /ˌkarə'neɪd/ *noun*

(مێژوویی) تۆپێکی کورتی کالیبرگەورە، زۆرتر لە هێزی دەریاییدا بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە ناوی *Carron* نزیک بە فالکیرک Falkirkی سکاتلەند، جێگایێ کە ئەم جۆرە تۆپە بۆ یەکەم جار ساز کرا) ۞ کاروناد

carrot /'kærət/ *noun*

1 گێزەر، یارکۆک [*Daucus carota*] 2 بنەگێزەر، بنجی گێزەر 3 خەلات، پاداشت (بنەڕەت: لە *karōton* یۆنانی) ۞ 1 هویج 3 بتەی هویج 3 پاداش

carroty /'kærəti/ *adjective*

(رەنگ) پرتەقالی رۆشن (یان گەش)، زەردی مەیلەو سوور، پرتەقالی: *carroty hair* ۞ زرد مایل بە قرمز

carrousel = cariusel

carry /'kæri/ *noun*, *pl.* carries

1 مەودا، تیراوێژ، ماوەبڕ 2 تفەنگ‌سەرشان ۞ 1 تیررس 2 دوش‌فنگ

carry-all = holdall

carrycot /'kærikɒt, US -kɑ:t/ *noun*

سەبەتەی منال، ساکی منال ◌ ساک بچه

carrying charge *noun*

سوودی کرینی پاژی یان بەپاژ، بەهرە و سوودی کرینی قیستی ◌ بهره‌ی خرید قسطی

carryings-on *noun*

جەنجالی، ئاژاوە، کێشەوهەرا، زاوە، کەربازاری ◌ جنجال، الم‌شنگه

carry-on *noun, adjective*

n جەنجالی، ئاژاوە: *adj What a carry-on!* ساک یا جانتا (دەستی)ی سوار، جانتای ریبوار: *carry-on baggage* ◌ *n* جنجال *adj* ساک مسافر

carry-out = take away

carry-over *noun*

1 راگوێزراو (لە ژمێریاری‌دا) 2 سەرباقی، پاشماوە 3 راگوێستن ◌ 1 منقول 2 باقی‌مانده 3 انتقال

carse /ka:s/ *noun*

(سکاتلەند) دەشتی پاڵ چۆمێ ◌ کارس

car sea *noun*

1 سەندەڵی یان کورسی ماشێن 2 سەندەڵی یان کورسی منال ◌ 1 صندلی ماشین 2 صندلی بچه

carsick /'ka:sɪk, US 'ka:rsɪk/ *noun*

دڵێکاهاتوو (لە نێوماشێن؛ *carsickness n*) ◌ دچار ماشین‌گرفتگی شده

cart /ka:t, US ka:rt/ *noun*

گاریە، هێلی، هێلینگە (چوارچەرخ)، داشقە، فەرغوون، عەرابە، دەستەبەر: *a horse and cart ◊ a serving cart* ◌ گاری، گاری دستی

cartage /ka:tɪdʒ/ *noun*

هەڵگرتن بە گاریە، بە داشقە بردنەوە، کرێ داشقە ◌ کارتاژ

carte blanche /ˌka:t 'bla:nʃ, US ˌka:rt/ *noun*

1 (فەرەنسی) ئازادی یان دەسەڵاتی تەواو یان رەبەق 2 کاغز یان کارتی سپی ◌ 1 اختیار تام 2 کارت یا کاغذ سفید

carte de visite /ˌka:t də vɪ'zi:t/ *noun*

1 کارتی ڤیزیت 2 وێنەی 8,89 لە 5,715 سانتی‌میتر ◌ کارت ویزیت

cartel /ka:'tel, US ka:r'tel/ *noun*

(ئابووری) کارتێل ◌ کارتل

carter /'ka:te(r)/ *noun*

داشقەچی، گاریەچی، گاریەوان ◌ گاری‌ران

cartful /'ka:tfʊl/ *noun, pl.* cartfuls

پڕ داشقەیێ، داشقەیێ ◌ گنجایش یک گاری

Cartesian /ka:'ti:zɪən, US -ʒ(ə)n/ *adjective, noun*

adj سەربە فیلسووفی فەرەنسی رێنێ دیکارت René Descartes (1596-1650) و بیروباوەری *n* لایەنگری دیکارت ◌ دکارتی

Cartesianism *noun*

دیکارت‌گەری، دیکارت‌باوەری ◌ دکارت‌گرایی

Carthaginin /ka:θə'dʒɪnɪən/ *noun, adjective*

n رەسەن یان دانیشتووی شاری کۆنی Carthage لە کەناری ئەفریکای باکووری *adj* سەربە کارتاژ یان خەڵکەکەی ◌ کارتاژی

Carthusian /ka:'θju:zɪən/ *noun, adjective*

n رەبەن یان ژنەرەبەنی تیرەیێ کە لە لایەن سەینت Bruno لە 1084 دامەزرا *adj* سەربەو تیرەیە ◌ کارتوزین

carthorse /'ka:thɔ:s, US 'ka:rthɔ:rs/ *noun*

بارگین، پالانی ◌ یابو

cartilage /'ka:tɪlɪdʒ, US 'ka:rt-/ *noun*

کرکراگە، کرۆژە، خرمووکە، خرمووچک، چەق، رەقێنە ◌ غضروف

cartilaginoid /-'ladʒɪnɔɪd/ *adjective*

کرکراگەیی، کرۆژەیی، کرۆژەئاسا ◌ غضروفی، غضروف‌مانند

cartilaginous /ˌka:tɪ'lædʒɪnəs, US ˌka:rt-/ *adjective*

کرکراگەیی، کرکراگەدار، کرۆژەیی، کرۆژەدار، کرۆژەئاسا ◌ غضروفی

cartilaginous fish *noun*

کرۆژەماسی، ماسی کرکراگەیی (لە جیاتی ئێسک کرۆژەی هەیە [پۆل Chondrichthyes]) ◌ ماهی غضروفی

cartload /'ka:tləʊd, US 'ka:rtloʊd/ *noun*

1 (پڕ)داشقەیێ 2 برێکی زۆر ◌ 1 به اندازه‌ی بار یک گاری 2 مقدار زیاد

cartogram /'ka:təgram/ *noun*

کارتۆگرام، نەخشەی زانیاری سەرزمێری کە بە شێوەی هێڵکاری یان دیاگراماتیک پیشان دەدرێ ◌ کارتوگرام

cartographer /ka:'tɒgrəfə(r), US ka:r'ta:g-/ *noun*

نەخشەکێش ◌ نقشه‌کش

cartographic /ˌka:tə'græfɪk, US ˌka:rt-/ *adjective*, also cartographical

سەربە نەخشەکێشی (*cartographically adv*) ◌ وابسته به نقشه‌کشی

cartography /ka:'tɒgrəfi, US ka:r'ta:g-/ *noun*

نەخشەکێشی، هونەر یان زانستی کێشانەوەی نەخشەکان ◌ نقشه‌کشی

carton /'ka:tn, US 'ka:rtn/ *noun*

کارتۆن، قوتوی مقەبایی، قوتو، بەستە: *a milk carton/a carton of milk ◊ a carton of cigarettes* ◌ کارتن، جعبه

cartoon /ka:'tu:n, US ka:r't-/ *noun*

1 کاریکاتور 2 کارتۆن: *a Walt Disney cartoon* 3 نەخشە (تەون، تاپێستری و هتد،

cartoony ؛cartoonish *adj* ؛cartooning *n* (*adj* ◌ 1 کاریکاتور 2 کارتون 3 نقشە

cartoonist /kɑːˈtuːnɪst, US kɑːrˈt-/ *noun*
کاریکـــــاتورکێش، کاریکاتوریـــــــــت ◌ کاریکاتوریست

cartouche /kɑːˈtuːʃ/ *noun*, also cartouch
1 گوللەتوپ 2 چێوە یان چوارچێوەی جوانی (بـە دەوری نـەخـش یـان نووسـراوەیــی) 3 (شـوێنەوارناسـی) شێوەیێکی لاکێشەیی یان هێلکەیی هێلی وێنەیی hieroglyph میـری کە نـاوی فیرعـەون یـان پاتـشایێکی تیایـە ◌ 1 گلولەی توپ 2 قاب تزئینی 3 کارتوش، قاب کتیبە

cartridge /ˈkɑːtrɪdʒ, US ˈkɑːrt-/ *noun*
1 فیـشەک، گوللـە 2 نیـوە، نیـوک 3 کـارتریج، کاسێت 4 سەری پیکاپ، جێگای دەرزی (قەوان) ◌ 1 فشنگ 2 تویی 3 کاست 4 سر پیکاپ

cartridge belt *noun*
رەخـت، فیـشەکبەنـد، فیـشەکدان، خەریتـە ◌ فانوسقە، نوار فشنگ

cartridge brass *noun*
(کانزاناسی) زەردی فیشەک ◌ برنج فشنگ

cartridge case *noun*
قاپور، قاوغ، قەوان، قابلۆخ ◌ پوکە

cartridge clip *noun*
فیـشەکدان، خەریتـە، جـێ‌فیـشەک، گوللـەدان، ساجوور، دەراغ، خەشاب ◌ خشاب

cartridge paper *noun*
کاغزی کێشانەوە یان وێنەکێشی ◌ کاغذ فیلی

cart-road *noun*
ڕێگای خاکی، کوێرەڕێ ◌ جادەی خاکی

cart-track *noun*
ڕێگـای خـاکی، کـوێرەڕێ، ڕێگـای نـاخۆش ◌ جادەی خاکی، کورەراه

cartwheel /ˈkɑːtwiːl, US ˈkɑːrt-/ *noun*
1 مەحەلـەق، خۆهەڵـگێرانەوە 2 چـەرخ یـان پێچکە یان تایەی داشقە، ڕەوڕەوەی داشقە ◌ 1 چرخ‌وفلک 2 چرخ گاری

cartwright /ˈkɑːtraɪt/ *noun*
عەرابەساز، داشقەچی، داشقەگەر، داشقەساز ◌ گاری‌ساز

caruncle /ˈkarəŋk(ə)l, US kəˈrʌŋ-/ *noun*
(گیانـەوەرناسـی و ڕووەکناسـی) گۆشـتە، زیدەگۆشـت، گۆشـتپـارە، پۆپـە (کەڵەشـێر؛ بنەڕەت: لە *caruncula* لاتین، لە *caro*، *carn-* "گۆشت") ◌ لحیمە

carunclular /kəˈrʌŋkjələ(r)/ *adjective*
گۆشـتەیی، سەربە زیدەگۆشت یـان گۆشتپارە ◌ وابستە بە لحیمە

carunclate /kæˈrʌŋkjəlɪt/ *adjective*, also carunclated
زیدەگۆشتدار، گۆشتپارەدار ◌ دارای لحیمە

carved *adjective*
هەڵکەنراو، هەڵکۆڵراو ◌ کندەکاری‌شدە

carvel /ˈkɑːv(ə)l/ = caravel

carver /ˈkɑːvə(r)/ *noun*
1 هەڵـــکۆڵ، داتـــاش، تاشـــینگەر، تاشـــەر 2 پەیکەرتاش 3 بەردتاش 4 کاردی گۆشت ◌ 1 کندەکار 2 پیکرتراش 3 سنگ‌تراش 4 کارد گوشت

carving /ˈkɑːvɪŋ, US ˈkɑːrvɪŋ/ *noun*
1 پەیکـەری جـوانی 2 هەڵکۆڵـین، کـاردوۆزە، دارتاشـی، تاشـینگەری: *There is some fine carving on the facade* 3 پەیکەرتاشی 4 بەردتاشـی ◌ 1 مجسمەی تزیینی 2 کندەکـاری 3 پیکرتراشی 4 سنگ‌تراشی

carving fork *noun*
چنگاڵی گۆشت ◌ چنگال گوشت

carving knife *noun*
کارد یا کێردی گۆشت، گۆشتبڕ ◌ کارد گوشت

car wash *noun*
ماشێن‌شۆری، کارواش ◌ کارواش

cary(o)- *prefixf*
پێشگر: نێوک یـان نـاوکی خانـە (بنـەڕەت: لە *karuon* یۆنانی‌یەوە "nut") ◌ پیشوند: هستەی سلول

caryatid /ˌkæriˈætɪd/ *noun*, *pl.* caryatides /-diːz/ or caryatids
(مێعمـاری) کاریاتیـد، کوڵـەکەی ژنپەیکـەر، ژنەستوون (بنەڕەت: لە *caryatides* لاتینـەوە، لە *karuatides* یۆنـانی‌یـەوە، کـۆی *karuatis* "قەشەژنی ئارتێمس Artemis لە Caryae"، لە *Karuai* (Caryae) لە لاکۆنیا Laconia) ◌ ستون زن‌پیکر

caryophyllaceous /ˌkarɪə(ʊ)fɪˈleɪʃəs/ *adjective*
(ڕووەکناسـی) سـەربە تـیرەی مێخـەکی یـان پەمـــەیی (Caryophyllaceae)، مێخـــەکیان، تیرەمێخەکی ◌ قرنفلی

caryopsis /ˌkarɪˈɒpsɪs/ *noun*, *pl.* caryopses /-siːz/ or caryopsides
(ڕووەکناسـی) نـاوکڕواڵـەت، نـاوکڕوو، نـاوکنمـوود، کاریناپـسیس، کاریۆپـسیس (دانەوێڵەی یەکدەنکی؛ بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لـە *karuon* یۆنـانی "نـاوک "nut + *opsis* "ڕواڵەت، نموود "appearance) ◌ کاریوپسیس

casa *noun*
ماڵ، خانوو ◌ منزل، خانە

Casanova /ˌkæsəˈnəʊvə, ˌkæzə-, US -ˈnoʊvə/ *noun*
کەسینۆڤی، پیاوێ کە چەندین دلـداری هـەبێ، lover (بنەڕەت: لە ناوی Giovanni Jacopo *Casanova* (1725–98)، پیـاوی جـەربـەزەی ئیتالیایی adventurer) ◌ کازانوا

casbah = kasbah

cascabel /'kaskəb(ə)l/ *noun*
1 جـۆرێ بیبارەســوورەی ورد 2 دەرپـەڕیـوی پـشتەوە یـان دواوەی تۆپـە سـەرپـڕە muzzle-loading کۆنەکان ۞ کاسکابل

cascade /kæ'skeɪd/ *noun*
1 نیمچەتافـگە، نیمچـەڕێژاو، ڕێـزاوک، زنجـیرە یان ڕیزەتاڤگەی چکۆلە 2 (جل‌وبەرگ) چـین 3 هەرەمە ۞ 1 آبشاره 2 موج 3 کاسکاد

cascara /kas'kɑːrə/ *noun*, also cascara sagrada /sə'grɑːdə/
1 تویکلەپیرۆزە، کەسـکارا (دەرمـانێکی ڕەوانی کە لە تویکلی داریکی ئەمریکایی سـاز دەبێ) 2 داری تویکلەپیرۆزە [*Rhamnus purshiana*] (بنـەڕەت: لـە *cáscara (sagrada)* سـپانیایی "(sacred) bark") ۞ کاسکارا

case[1] /keɪs/ *noun*
1 بابەت، کەیس، نموونە، ویّنە، میناک 2 کـەیس یان بابەتی نەخۆشی، ئینستەنـسی نەخۆشی: *a severe case of typhoid* 3 ئەنگاوتە، بەرکەوت، نـەخۆش، ناسـاز 4 کـرده، کـار 5 چۆنیـەتی 6 پرس، کیشە، دۆز، پرسـگرێک، بابەت، مژار: *a murder case* 7 دۆخ، بـار، بـارودۆخ، ڕەوش، کـاودان 8 داواکـاری 9 بەلـگەکان، بەلـگە، شایەت، بەلـگەهێنانەوە 10 ڕاستی، بوویـەر 11 مەتـەڵ، ڕاز 12 (ڕێزمـان) دۆخ (= شـێوەی نـاو، ئاوەڵناو یا بریناو کە پێوەندی واتایی semantic relation وشـەکـان بـۆ وشـەکـانی تـری ڕسـتە دەردەبڕێ): ◊ *the accusative/genitive case* 13 (نافـەرمی) کـەس، پیاو، مرۆ: *He's a hopeless case* (بنـەڕەت: لـە *cas* فـەرەنـسی کـۆن، لـە *casus* لاتـین "کـەوتـن "fall"، پێوەندی بە *cadere* هەیە "کەوت") ۞ 1 مورد، مثال 2 مورد بیماری 3 بیمار 4 امر 5 کیفیت 6 مسأله، قضیه، موضوع 7 وضع، وضعیت 8 دعوا (ی حقوقی) 9 شواهد، مدرک، ادله 10 حقیقت 11 معما 12 (دستور زبان) حالت 13 آدم

case[2] /keɪs/ *noun*
1 قوتو، سنووق، یەغدان، سیپ، مجری، جانتا، تووڕەکە، جزدان، جامەدان: *a jewellery case* 2 بەرگ، کیف، ڕووپۆش، تویکڵ، تویخ 3 قـاوغ، قـاپوور 4 چوارچێـوە (درگـا و پـەنجیرە) ۞ 1 جعبه، کیف، کیسه، چمدان 2 جلد، پوسـت، غـلاف 3 پوکه 4 چهارچوب

case analysis *noun*
شـیکردنـەوەی ڕەوش یـان بـارودۆخ، دۆخ‌شیکاری ۞ تحلیل وضع

caseation /ˌkeɪsɪ'eɪʃ(ə)n/ *noun*
(پزشـکی) پـەنیرە (بنـەڕەت: لـە *caseatio(n-)* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *caseus* ـەوە "پەنیر") ۞ نوعی بیماری

casebook /'keɪsbʊk/ *noun*
پێـشینە، کـەیس‌نامـە، بابـەت‌نامـە، تۆمـارەی کێشەکان یان بابەتەکان ۞ سوابق، کتاب موارد

case-bottle *noun*
شووشەی چوارپاڵوو یان چوارلا ۞ چاربر

case-bound *adjective*
(کتێب) بەرگ‌ڕەق، ڕەقپۆش ۞ زرکوب

cased /keɪst/ *adjective*
تـەواو داپۆشـراو (بـە مـادە یـان مەتریاڵـێکی تایبـەتی): *The towers are made of steel cased in granite* ۞ کاملاً پوشیده

case grammar *noun*
ڕێزمانی دۆخ (= شێوە و تێڕوانینە لە ڕێزمان کە پێداگیری لەسـەر پێوەندی واتایی semantic relationship نێـو ڕسـتە دەکـا و لـە کۆتـایی شەستەکاندا لە لایەن سی جەی فیلمۆر C. J. Fillmore پەرەی پێدرا. چەند بەشێ لە ڕێزمـانی دۆخ لـە فـێرژنی نـوێ‌تـری ڕێزمـانی زایـادا generative grammar تـێ‌خـراوە) ۞ دسـتور حالت

case-hardened *adjective*
ڕەقـاو، زاخـاودراو، ئـاودراو، خـاراو، بەئەزموون ۞ آبدیده

case history *noun*
سەربردە، ژیان‌نامە ۞ شرح حال

casein /'keɪsiːn, US -sɪɪn/ *noun*
پەنیرین، پەنیرک، کەیسین (= پرۆتێینێکی نێو شیر و بنچینەی پەنیر دادەمەزرێنێ، بنەڕەت: لە *caseus* لاتین "پەنیر") ۞ کازئین

case knife *noun*
(کـۆن) جـۆرێ خـەنجێری daggerی کـالان‌دار ۞ نوعی دشنه

case law *noun*
1 ڕەوتی قانوونی 2 قانوون یان زاکوونی دانراو ۞ 1 رویەی قضایی 2 قانون بدعتی

case-load /'keɪsləʊd, US -loud/ *noun*
ژمارەی نەخۆشـەکان (هی دوکتورێ)، ژمـارەی کەیسەکان ۞ تعداد بیماران یا پروندەها

casemate /'keɪsmeɪt/ *noun*
جێ‌پەنای تۆپ، پەناتۆپ ۞ پناهگاه توپ

casement /'keɪsmənt/ *noun*
1 پـەنجێرەی لاولاوەدار، دوودەری، ئاڤـدا، پەنجێرەی درگایی (وەکوو درگا دەکرێتەوە) 2 پەنجێرە، بەرکاز، چوارچێوە 3 قـاوغ، ڕووپۆشە، بـەرگ ۞ 1 پنجـرەی لـولادار 2 پنجـره، قـاب 3 پوشش

casement window *noun*
پەنجێرەی لاولاوەدار یا درگایی ۞ پنجرەی لولادار

caseous /'keɪsɪəs/ *adjective*
(پزشـکی) پـەنیری، پەنیرئاسـا، شـێوەپەنیر، لەپەنیرچوو ۞ پنیری، پنیرمانند

casern /'kə'zɜ:n/ *noun*, also caserne
ســـەربازخانە، ســـپاخانە (بنـــەڕەت: *caserne* فەرەنسی) ۞ پادگان

case-sensitive *adjective*
(کـــامپیوتێر) جیاکـــەرەوەی پیتـــە گـــەورە و چکۆلەکان ۞ کیس سنسیتیو

case-shot *noun*
(مێژوویی) ساچمە ۞ ساچمه

case study *noun*
لێکۆڵـــینەوەی کەیـــسی (کـــەس، کۆمـــەڵ یـــا بارودۆخێ) ۞ موردپژوهی

case system *noun*
شێوەیێ لە فێرکردنی ماف و قانوون کە لەودا کێشە دیارەکان بە بنچینەی لێکۆڵینەوە دەگیرێن ۞ آموزش با قضایا

casework /'keɪswɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*
1 لێکۆڵـینەوەی کەیـسی 2 کێشەڕەوینی کۆمەڵ (کـاری کۆمەڵایـەتی کـە لێکۆڵـینەوە لـەبارەی کەسـەکان، خێزانـەکان و کێشـەکان دەکـا) ۞ 1 موردپژوهی 2 مددکاری اجتماعی

caseworker /'keɪswɜ:kə(r), US -wɜ:rk-/ *noun*
کارساز یان کێشەڕەوێن لە کاروباری کۆمەڵدا ۞ مددکار اجتماعی

cash[1] /kæʃ/ *noun*
نەختینە، نەغدینە، پارە ۞ نقدینه، پول

cash[2] /kæʃ/ *noun*
(مێژوویی) کۆینێکی کەمبایی چینی، باشووری هیند و باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا ۞ کش

cash and carry *noun*
1 فرۆشگە یا دووکـانی کۆفرۆشی 2 بکڕە و بەرە (کڕینی نەغدی و بردنەوەی بە دەسـتی کڕیار) ۞ 1 فروشگاه یا مغازەی عمـدەفروشـی 2 سیـستمی در فروش

cash book *noun*
دەفتەری سنووق یان نەغدی، دەفتـەری کـرداری نەختی، دەفتـەری (پـارەی) دەسـتی، دەغیلـە ۞ دفتر تحویل‌دار

cash box *noun*
سنووقی پارە ۞ صندوق پول

cash card *noun*
کارتی بانک ۞ کارت عابر بانک

cash crop *noun*
بەرهـەمی (بـۆ)فـرۆش (لـەچاو بـۆ بـەکارهێنانی خودی جووتیار) ۞ محصول فروشی

cash desk *noun*
سنووق یان مێزی پارەپێدان ۞ صندوق پرداخت

cash dispenser = cash machine

cashew /'kæʃu:, US kæ'ʃu:/ *noun*
1 (هەروەها cashew nut) بادەمهیندی، کاکڵەی باقلەئاسـای خۆراکی، پڕ لە چەوری و پرۆتئینە 2 کەشـــوو، داری کەشـــوو [*Anacardium occidentale*] ۞ 1 بلادر 2 درخت بلادر

cash flow *noun*
دەساودەس‌کردنی نەختی (نەغدینە) یان پارە ۞ جریان وجوه نقد

cashier /kæ'ʃɪə(r), US -'ʃɪr/ *noun*
سنووق‌دار، سنووقەوان، گەنجینەوان ۞ تحویل‌دار

cashless /'kæʃləs/ *adjective*
بێ‌دەساودەس‌کردنی پارەی نەغد، ناپارەیی، بێ‌پارەی نەغد دەکرێ: *We are moving towards the cashless society* ۞ انجام‌شـدنی بدون پول نقد

cash machine *noun*, also cashpoint, also cash dispenser
(دەزگا) پارەدەر(بە کارتی بانک) ۞ عابر بانک

cashmere /'kæʃmɪə(r), ˌkæʃ'm-, US 'kæʒmɪr, 'kæʃ-/ *noun, adjective*
پارچە یان کوتاڵی کەشمیر ۞ پارچەی کشمیر

cashpoint cad *noun*
کارتی بانک ۞ کارت بانک

cash price *noun*
نرخی بەنەغد یان نەغدی ۞ قیمت نقدی

cash register *noun*
(دەزگا) پارەنووس، سنووق ۞ صندوق

casing /'keɪsɪŋ/ *noun*
بەرگ، کیف، ڕووپۆش، ڕووکێش، چوارچێوە ۞ جلد، پوشش، چهارچوب

casino /kə'si:nəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* casinos
قومارخانە، کـازینۆ (بنـەڕەت: لـە ئیتالیـایی، لـە لاتین *casa* "cottage") ۞ قمارخانه

cask /kɑ:sk, US kæsk/ *noun*
1 پیپ، بۆشکە، کۆس، کووپەدارینە، کووپەی لەدار، کەمۆلـە، بـەرمیل (لـە دار) 2 کووپـەیێ، کۆسێ، پڕ کۆسێ ۞ 1 بشکه، چلیک 2 کاسک

cask beer *noun*
بیرە یان ئاوجۆری کۆسێ ۞ آب‌جوی چلیک

casket /'kɑ:skɪt, US 'kæs-/ *noun*
1 مجری، سنووق، قوتـو (بـۆ هەڵـگرتنی شـتە بەنرخ و گەوهەرینەکان) 2 (زۆرتر لە ئەمریکا (باکووری) دارتەرم، تابوت ۞ 1 جعبە 2 تابوت

casque /kɑ:sk/ *noun*
1 = helmet 2 (گیانەوەرناســـی) پێکهاتـــەی خودئاسا helmet-like وەکوو ئەوەی لەسەر دەنـووکی hornbill ـــە (بنـــەڕەت: لـــە *casco* سپانیایی) ۞ کاسک

Cassandra /kə'sændrə/ *noun*, Latin, from Greek *Kassandra*
کاســاندرا (پێغەمبـــەری مەینـــەتی: لـــە نـــاوی مێتۆلـۆژی یۆنـانی *Cassandra*، کچـی Priam پادشای تروا Troy، کە دیاری غەیب‌بێژی لە

لایەن ئاپۆلۆ Apollo وە پێبەخشرا و دوایی دڵی لێی رەنجا و وتی کەس نابێ گوێ لە پێشبێژییەکانی رابگرێ) ۞ کاساندرا

cassation /kə'seɪʃ(ə)n/ *noun*
شکاندن، پێشێل کردن، هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵکردنەوە، پووچ‌کردنەوە ۞ نقض، الغا

cassava /kə'sɑːvə/ *noun*
1 ئاردی شیرگیا 2 (گیا) شیرهەرد، شیرگیا، دەوەنێکی دارئاسا [توخم *Manihot*: چەندین جۆرن] ۞ 1 آرد مانیوک 2 مانیوک

Cassegrain telescope /'kasɪgreɪn/ *noun*
دووربین یان تێلیسکۆپی کاسیگرەین ۞ تلسکوپ کاسیگرین

casserole /'kæsərəʊl, US -roʊl/ *noun*
(کاسە) پیرێکس، دیزە، تیلکە، قابلەمە، کەسێرۆل (جۆرێ چێشت کە لە کەسێرۆڵدا لێدەنرێ) ۞ پیرکس، قابلمە، کاسرول

cassette /kə'set/ *noun*
دەنگبەند، کاسێت، نەوار، شریت، زەفت، قوتوبەکی پلاستیکی کە فیلمی وێنەیی تیایە و دەخرێتە سەر کامێرا ۞ نوار، کاست

cassette player *noun*
زەفت، کاسێت‌پلەیێر، کاسێت‌پلەیەر ۞ ضبط صوت

cassette recorder *noun*
زەفت، کاسێت‌پلەیێر، کاسێت‌پلەیەر ۞ ضبط صوت

cassette tape *noun*
کاسێتی دەنگ‌بەند ۞ نوار کاستی

cassia /'kasɪə/ *noun*
1 (رووەکناسی) کاسیا: دار یان رووەکێکی دانەوێڵەیی مەڵبەندە گەرمەکان، senna و کۆمەڵێ بەرهەمی بەنرخی تر دەگرێ [توخم *Cassia*: گەلێ جۆرن] 2 توێکڵی بۆن‌خۆشی دارێکی رۆژهەڵاتی ئاسیا (*Cinnamomum aromaticum*) کە جۆرێ cinnamonی ئایەخ دەگرێ (بنەڕەت: لە *qĕṣīʿāh* عیبرییەوە) ۞ 1 سلیخە 2 کاسیا

Cassiopeia *noun*, Latin, from Greek *Kassiopeia*
1 ژنی پادشا Cepheus کە ئاندرۆمیدای لێکەوتەوە و پاشان بووە کۆئەستێرەیێ 2 (ئەستێرەوانی) کاسیوپیا، ژن‌وتەخت: باکووریترین کۆئەستێرە نێوان Andromeda و Cepheus ۞ 1 کاسیوپیا 2 ذات‌الکرسی

cassis[1] /kæ'siːs/ *noun*, *also* crème de cassis
(فەرەنسی) کەسیس، کاسیس (خواردنەوەیەکی ئەلکۆلی شیرینی توندی بورگاندییە، لە blackcurrant دەگیرێ) ۞ کاسیس

cassis[2] /ka'si/ *noun*
مەی ناوچەی Cassis، شارێکی چکۆلە نزیک بە Marseilles ۞ کاسی

cassiterite /kə'sɪtərʌɪt/ *noun*, also tinstone
کانێکی زەردباو، سووباو یان قاوەییباو کە دوانۆکسایدی قالایی تیایە، سەرچاوەیێکی سەرەکی قالایی مێتالیکە ۞ کاسیتریت

cassock /'kæsək/ *noun*
1 جبە یا بالاپۆشی قەشەکان، عەبا 2 قەشە ۞ 1 ردای کشیشان 2 کشیش

cassoulet /'kasʊleɪ/ *noun*
چێشتێکی گۆشت و پاقلە ۞ کاسولت

cassowary /'kasəwəri, US -wɛːri/ *noun*, *pl.* cassowaries
باڵندەیێکی زۆر زلەی نەفڕ، پێوەندی بە emuوە هەیە، زۆرتر رەسەنی گینی نوێیە [توخم *Casuarius*: پێنج جۆرن] ۞ نوعی پرندە

cast[1] /kɑːst, US kæst/ *noun*
1 خستن، هاویشتن، حەوادان، تووڕدان 2 دەستەی هونەرمەند و ئەکتەران 3 گەچ (شکستەبەندی) 4 شتی رژاو یان داڕێژراو، داڕژاوە، دارشتە 5 داڕێژگە، قالب 6 شێوە، بیچم، رووکەش، تەرح 7 تیراوێژ، بەرتیر، ماوەبڕ 8 لێکدانەوە، مەزندە 9 مۆرەهەڵخستن، مۆرەهاویشتن 10 کەراژ، کەراژەمار 11 جۆر، چەشن، ئاوا 12 خێلی (کەمێ) 13 بنەڕەنگ، سووکەڕەنگ ۞ 1 پرتاب 2 گروە هنرپیشگان یا بازیگران 3 گچ 4 شی ریختە 5 قالب 6 ریخت، شکل 7 تیررس 8 محاسبە 9 تاس‌اندازی 10 پوست انداختەشدەی مار 11 نوع 12 لوچی 13 رنگ مختصر

cast[2] /kɑːst, US kæst/ *adjective*
داڕژاو، داڕێژراو، دارشتە ۞ ریختەشدە

cast[3] /kɑːst, US kæst/ = past and past participle of cast

castanets /ˌkæstə'nets/ *noun, pl.*
چەقەنە، چاروە، ب.ت. بۆ سەما و هەڵپەڕکێی سپانیایی بەکاردێتری (لە *castañeta* سپانیایی، چکۆلێنراوی *castaña*، لە *castanea* لاتینی بە واتای "chestnut") ۞ قاشقک

castaway /'kɑːstəweɪ, US 'kæst-/ *noun*
1 کەشتی شکاو 2 دەرپەڕێنراو، تووڕدراو، دەرکراو، پەڕەوازە، وەدەرنراو ۞ 1 کشتی شکستە 2 مطرود، راندە

castaways *noun, pl.*
کەشتی‌شکاوان، کەشتی‌نوقم‌بووان، کەشتی قلپەوەبووان ۞ کشتی‌شکستگان

cast down *adjective*
دڵتەنگ، خەمبار، مات، دڵپڕ، نارەحەت ۞ افسردە، اندوهناک

caste /kɑːst, US kæst/ *noun, adjective*
n 1 کاست (هەریەک لە چوار کەرتی کۆمەڵگای هیندی)، چینی کۆمەڵایەتی: *The*

2 *high-caste Brahmins ,Caste System* ڕیکخستە یان سیستمی چینایەتی 3 پێگە یان بایەخی کۆمەڵایەتی 4 (مێژووناسی) کۆمەڵچە *adj* کاستی ◇ *n* 1 کاست 2 طبقەی اجتماعی 3 سیستم طبقاتی، منزلت اجتماعی 4 کاست *adj* کاستی

castellan /'kastələn/ *noun*
(مێژوویی) بەرپوەبەری قەڵا، حاکمی قەڵا، قەڵاپرس ◇ حاکم دژ

castellated /'kæstəleɪtɪd/ *adjective*
(بیناسازی) 1 شوورەدار، قەڵادار 2 شێوەقەڵا، قەڵائاسا، قەڵایی ◇ 1 دارای استحکامات 2 دژمانند

caster mark *noun*
نیشانەی چین (هێند، هێمای جیاکردنەوەی چینی خۆ لەوانیتر) ◇ علامت کاست

caster = castor

caster sugar *noun*, also castor sugar
وردەشەکر، شەکری نەرم ◇ شکر ریز

castigation /ˌkæstɪ'geɪʃn/ *noun*
1 تەمێ، بیراز، تاشان، سزادان، تەزانـدن 2 سەرکۆنە، بەگژداهاتن 3 رەخنە (*n* castigator: سەرکۆنەکەر) ◇ 1 تنبیه 2 سرزنش 3 انتقاد

castigatory *adjective*
سزادەرانە، تەزێنەرانە ◇ تنبیهی

Castilian /ka'stɪlɪən/ *adjective, noun*
adj کاستیلیایی سەربە کاستیل یان کاستیلیەن *n* دانیشتووی رەسەنی سپانیای ناوەندی، ناوچەی کاستیل Castile *n* زمانی کاستیل، زمانی ستاندارد و ویژەیی سپانیا ◇ کاستیلیایی

casting /'kɑ:stɪŋ, US 'kæst-/ *noun*
1 دارشتە، دارێژراو، دارژاو 2 دارشتن 3 هەڵبژاردنی ئەکتەرەکان: *Casting was completed by May* ,*an odd piece of casting* ◇ 1 شی ریختە 2 ریختەگری 3 انتخاب هنرپیشگان یا بازیگران

casting vote *noun*
دەنگی دیاریکەر یان یەکلاییکەرەوە (کاتێ کە دەنگی ئەرێ و نەرێ بە قەد یەکن) ◇ رأی سرنوشت‌ساز

cast iron *noun*
1 چەودەن، ئاسنی دارشتە 2 (وەک ئاوەڵناو، هەروەها cast-iron) پۆلایین، سەخت، تۆکمە، نەگۆڕاو، پتەو، مکوم، قایم، رەختە: *there are no cast-iron guarantees* ◇ 1 چدن 2 (صفت‌گونه) استوار، سخت

castle /'kɑ:sl, US 'kæsl/ *noun*
قەڵا، دژ، هەسار، کۆشک، تەلار، سەرا (castled *adj*) ◇ دژ، قلعە، کاخ

cast-off *adjective, noun*, also hand-me-down especially in US
adj بەکارنەهاتوو، شرە، بێکارە، کۆنە *n* (casts-off) جلوبەرگی کۆنە، شرە ◇ *adj* بەدردنخور *n* (در جمع) لباس بەدردنخور

castor /'kɑ:stə(r), US 'kæs-/ *noun*, also caster
1 تگەر، چەرخ، پێچکە، خرتک، رەورەوە، خرخرە (هی ژێر بەفرخەرە (یان یەخچاڵ)، کومێد و هتد) 2 (لە لێکداندا) ـبرژێن 3 (رووەکناسی) گەرچەک، کرنگ ◇ 1 چرخ 2 ـپاش 3 (گیاەشناسی) کرچک

Castor /'kɑ:stə(r), US 'kæs-/ *noun*, Latin, from Greek *Kastōr*
کاستور: یەکێ لە Dioscuri؛ ئەستێرەی یەکەمی جووتەوانە Gemini ◇ کاستور

castor bean *noun*
دەنکی گەرچەک (= ئاویتەیێکی جەوکی ژاراوی تیایە) ◇ کاستر بین

castoreum *noun*, also castor
گونسەگاوی: ماکێ کە بە هۆی رژێنەکانی بنی رانی سەگاو دەردەدرێ و لە بواری پزشکی و گوڵاوسازیدا بەکاردێنرێ ◇ جُند بیدستر، کاستوریوم

castor oil *noun*
رۆنە کرنگ، رۆنە گەرچەک، شیرە، گەنەگەرچەک (لە دەنک و دانی گەرچەک [*Ricinus communis*]) ◇ روغن کرچک

castor sugar = caster sugar

castration /kæ'streɪʃn/ *noun*
1 خەساوی 2 خەساندن، ئیختەکردن، یەختەکردن، خواجەکردن، باتوودەرکێشی ◇ 1 اختگی 2 اختەسازی

castration complex *noun*
گرێ(ک) یان کامپلێکسی خەساوی ◇ عقدەی اختگی

Castroism *noun*
کاستڕۆگەری، کاستڕۆباوەری: بنەما کۆمەڵی، ئابووری و سیاسییەکانی فیدیل کاستڕۆ Fidel Castro ◇ کاستروگرایی

Castroite *noun*, also Castroist
کاستڕۆگەر، کاستڕۆباوەڕ، لایەنگری کاستڕۆ ◇ کاستروگرا، پیرو کاسترو

cast steel *noun*
پۆڵای دارشتە ◇ فولاد ریختەشدە

casual /'kæʒuəl/ *adjective, noun*
adj 1 ڕێکەوتی، هەڵکەوتی، بەختەکی: *a casual encounter/meeting* ,*a casual passer-by* 2 نامەبەستی، نائەنقەستی 3 کەمتەرخەم، بێخەیاڵ، بێدەربەست، لامەرلا، بێئەندیشە، گوێپێنەدەر، لاسار، ئالۆری، نەرشت، بەتەنگەوەنەبوو، نابەرپرس: *a casual* 4 *a casual friendship ,acquaintance* سەرزارەکی، رەمەکی، فشە، سەرسەرەکی: *a*

It's obvious even to the casual glance : کاتی 5 *casual observer* خۆمانه، نافەرمی 6 *family parties and other casual occasions* ناهەمیشەیی، کاتی، بەرووخت، پچڕپچڕ، 7 ناڕیکوپێک : *casual workers/labour* *Students sometimes do casual work in the tourist trade* کریکاری کاتی، 1 *n* بەرکاتی 2 (casualts) کەوش و جلوبەرگی نافەرمی ◌ *adj* 1 تصادفی، اتفاقی، برخوردی 2 غیرعمدی 3 بی‌توجه، بی‌اعتنا، بی‌تفاوت 4 سطحی 5 موقت 6 خودمانی 7 موقت، منقطع *n* 1 کارگر موقت 2 (در جمع) البسه یا کفش‌های غیررسمی

casualism *noun*

ڕیکەوتگەری، ڕیکەوتخوازی، ڕیکەوتباوەری ◌ اتفاق‌گرایی

casualist *noun*

ڕیکەوتگەر، ڕیکەوتخواز، ڕیکەوتباوەر ◌ اتفاق‌گرا

casually /ˈkæʒuəli/ *adverb*

1 بەڕیکەوت 2 بە کەمتەرخەمییەوە 3 سەرسەرەکی، (بەشێوەیەکی) ڕەمەکی ◌ 1 برحسب اتفاق 2 با بی‌قیدی 3 به طور سطحی

casualness /ˈkæʒuəlnəs/ *noun*

گوێپێنەدان، کەمتەرخەمی، نادەربەستی، بێخەمی، بێئەندیشەیی، نابەرپرسایەتی، بەتەنگەوەنەبوون ◌ بی‌اعتنایی، بی‌قیدی

casualty /ˈkæʒuəlti/ *noun, pl.* casualties

1 گوێپێنەدان، بەرشت نەگرتن، کەمتەرخەمی، بێدەربەستی، لامەرلایی 2 قوربانی، (casualties) بریندار و کوژراو، پێکراوان، تەنگاوتە 3 بەشی فریاکەوتن، بەشی تەنگەتاوی یان بەشی ڕووداوەکان (نەخۆشخانە)، ڕووداو، بوویەر، قەومین ◌ 1 بی‌اعتنایی 2 (در جمع) قربانی 3 بخش سوانح، حادثه، سانحه

casualty department *noun*

بەشی تەنگەتاوی یا فریاکەوتن ◌ بخش سوانح

casualty ward *noun*

بەشی تەنگەتاوی، بەشی فریاکەوتن یا زووچارەسەری ◌ بخش سوانح

casuist /ˈkazjuɪst, US -ʒj-/ *noun*

زمانباز، چەواشەگەر، کازیوئیست ◌ سفسطه‌گر

casuistical *adjective*, also casuistic

زمانباز(یی)انە، چەواشەگەرییانە ◌ وابسته به سفسطه‌گری

casuistry /ˈkæʒuɪstri/ *noun*

زمانبازی، چەواشەگەری، سەفسەتە ◌ سفسطه، مغالطه

casus belli /ˌkeɪsəs ˈbelaɪ, US ˌkɑːsus ˈbeliː/ *noun, pl.* casus belli

(لاتین) هۆی یا بیانووی شەڕ، مایە یا هەوێنی شەڕ ◌ سبب جنگ

cat /kæt/ *noun*

1 پشیلە، پسیک، پسک، پش، پشی، دەلک، کتک، تیرەپشیلە، پشیلان، لە خێزانی Felidae [*Felis catus*] 2 ژنی رقاوی یان بوغزاوی ◌ 1 گربه، گربه‌سان 2 زن غرض‌آلود

CAT *abbreviation* Collage of Advanced Technology

کۆلێژی تێکنۆلۆژی پێشکەوتوو ◌ کات

cata- (also cat-) *prefix*

پێشگر: 1 خوارەوە، بۆ خوارەوە، بەرەو خوارەوە، دەمەوژێر، دەمەوخوار، ڕوولە خوارەوە، داـ ڕۆ: *catadromous* 2 بە هەڵە، بە نادروستی: *catachresis* 3 تەواو، بە تەواوەتی: *cataclysm* 4 دژی، بە دژی، بە درێژایی، بە درێژی: *catechize* (لە *kata* یونانییەوە "down") ◌ پیشوند: 1 پایین، به طرف پایین 2 به غلط 3 کاملاً 4 علیه، در امتداد

catabolic /katəˈbɒlɪk/ *adjective*

سەربە کاتابولیزم یان پووکانەوە، کاتابۆلیک ◌ وابسته به کاتابولیسم

catabolism /kəˈtæbəlɪzəm/ *noun*

کاتابۆلیزم، پووکانەوە (هەروەها katabolism، بروانە anabalism، هەروەها destructive metabolism) ◌ کاتابولیسم

catachresis /ˌkatəˈkriːsɪs/ *noun, pl.* catachreses /-siːz/

خراپ بەکارهێنان، هەڵەبێژی (وشەیێ) ◌ استعمال غلط

catachrestic /-ˈkriːstɪk, US -ˈkrɛstɪk/ *adjective*

سەربە خراپ بەکارهێنان، هەڵەبێژییانە ◌ وابسته به استعمال غلط

cataclasis /ˌkatəˈkleɪsɪs/ *noun*

(زەویناسی) شکان و وردبوونی بەرد بەهۆی ڕەوت و کاری سروشتییەوە، داشکێنی (بنەڕەت: لە -cata + *klasis* یونانییەوە "breaking") ◌ کاتاکلاسیس

cataclastic /-ˈklastɪk/ *adjective*

سەربە کاتاکلاسیس، سەربە داشکێنی ◌ وابسته به کاتاکلاسیس

cataclysm /ˈkætəklɪzəm/ *noun*

1 کارەسات، بەڵا، فەتارەت، ناسۆ: *to survive* 2 *the cataclysm of the Black Death* وەرچەرخان، وەرگۆڕان، سەرووبنبوون، هەڵاوگێڕی، هەڵتەکان 3 گۆڕانی ناکاو و توند، وەرگەران 4 ڕووداوی سەخت یان توندوتیژ ◌ 1 مصیبت، فاجعه 2 انقلاب 3 دگرگونی ناگهانی و شدید 4 حادثه‌ی عنیف

cataclysmic /ˌkætəˈklɪzmɪk/ *adjective*, also cataclysmal

کارەساتاوی، جەرگبڕ، دڵتەزێن، ناخۆش ◌

مصیبت‌بار، فاجعه‌آمیز

cataclysmically /ˌkætəˈklɪzmɪkli/ *adverb*
بــه شــێوه‌یێکی کاره‌ســاتاوی، جه‌رگبڕانــه، دڵته‌زێنانه، به شێوه‌یێکی ناخۆش ◌ به طور مصیبت‌بار یا فاجعه‌آمیز

catacombs /ˈkætəkuːmz, US -koʊmz/ *noun*
گۆڕستان یان قه‌برستانی ژێرزه‌وی (ڕۆمای کۆن؛ بنـه‌ڕه‌ت: لـه late Latin *catacumbas*، نـاوی گۆڕستانێکی ژێرعـه‌رزی سـه‌ینت Sebastian نزیک به ڕۆم) ◌ گورستان دخمه‌ای

catadioptric /ˌkatədʌɪˈɒptrɪk/ *adjective*
ئاماژه به ڕێکخسته یان سیستمێکی ڕووناکی که هـه‌م پـه‌رچانـه‌وه reflection و هـه‌م شـکانه‌وه refraction ی ڕۆشـنایی ده‌گرێتـه‌وه تـا لادان که‌م‌تر کاته‌وه ◌ کاتادیوپتریک

catadromous /kaˈtadrəməs/ *adjective*
(گیانـه‌وه‌رناسی، ماسـی‌یێ) ژێـرڕه‌و، ژێرڕاکـه‌ر، خـواریڕاکـه‌ر: لـه ئـاوی شـیرین‌دا ده‌ژی و بـۆ گه‌رادانان بـه‌ره‌و ده‌ریـا ده‌چـێ: *catadromous eels* (دژی anadromous، بنـه‌ڕه‌ت: لـه cata- + *-dromus* -dromous) ◌ کاتادروموس

catafalque /ˈkætəfælk/ *noun*
سه‌کۆی دارته‌رم، مێزی دارته‌رم ◌ نخل تابوت

Catalan /ˈkætəlæn/ *adjective, noun*
adj کاتالۆنیـایی، کاتـالان سـه‌ربه کاتالۆنیـا، گه‌له‌کـه‌ی یـان زمانه‌کـه‌یان *n* 1 دانیـشتووی ڕه‌سه‌نی کاتالونیا (باکووری ڕۆژهه‌لاتی سپانیا) 2 زمـانی ڕۆمـانی کاتالۆنیـا کـه پێوه‌نـدی‌یـه‌کی تونـدی بـه سـپانیایی کاسـتیلیایی Castilian و پرۆڤێنسـایی‌یه‌وه Provençal هه‌یه ◌ کاتالان

catalase /ˈkatəleɪz/ *noun*
(زینده‌کیمیا) کاتالاز: هه‌وێنه‌یێ که پێرۆکسایدی هایدرۆژین بۆ ئۆکسیژین و ئاو شی ده‌کاته‌وه، هه‌وێنـه‌یێ کـه تـاوی ڕێداکێشێ hydrogen peroxide ده‌دا (بنـه‌ڕه‌ت: لـه catalysis + -ase پێکهاتووه) ◌ کاتالاز

catalatic *adjective*
کاتالازی، سـه‌ربه یـان پێوه‌ندی بـه کاتـالازه‌وه هه‌یه ◌ کاتالازی

catalectic *adjective, noun*
adj خـاوه‌نی پایـه‌یێکـی ناتـه‌واو لـه کۆتـایی هۆنراوه‌دا، (له‌مه‌ڕ دێڕه هه‌لبه‌ستێ) بـه‌بێ بـه‌شی دوایین پایه، به‌بێ بڕگه له کۆتایی دێڕه شێعرێ‌دا *n* دێڕه هه‌لبه‌ستێکی کاتالێکتیک ◌ کاتالکتیک

catalepsy /ˈkætəlepsi/ *noun*, also catalepsis
که‌ته‌لێپسی، بێهۆشی‌یێ کـه لـه‌ودا ماسـوولکه‌کان ڕه‌ق ده‌بـن، ڕه‌قبـوونی له‌شـی (نه‌خۆشـی) ◌ جمود خلـه‌ای

cataleptic /ˌkætəˈleptɪk/ *adjective*
له‌ش‌ڕه‌قبوو ، تووشبوو بـه ڕه‌قبـوونی له‌شـی ◌ دچار جمود خلـه‌ای

catalexis *noun, pl.* catalexes
ناته‌واوی له دوایین پایه‌ی دێڕه هه‌لبه‌ستێ ◌ نقص وتد

catalogue /ˈkætəlɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun*, also catalog
کاتـالۆگ، پێرسـت، ڕیـزه، لیـست، فیرسـت ◌ کاتالوگ، فهرسـت، صورت

catalogue raisonné /ˌreɪzɒˈneɪ/ *noun, pl.* catalogues raisonnés pronunc. same
جـــۆرێ کاتـــالۆگی په‌راوێزله‌گـــه‌ڵ یـــان له‌گـه‌ڵ‌لێکدانـه‌وه annotated ی سیـستماتیک، جۆرێ کاتـالۆگ لـه‌سـه‌ر بنچینـه‌ی بـاس‌کـردن لـه‌سـه‌ر کـاره‌کـانی هونـه‌ر کـه ڕوون‌کردنـه‌وه و تێبینی تیایێ (بنه‌ڕه‌ت: له فه‌ره‌نسی‌یه‌وه "کاتالۆگی ڕوونه‌وه‌کراو") ◌ کاتالوگ، فهرست، صورت

Catalonian = catalan

catalpa /kəˈtalpə/ *noun*
(ڕووه‌ک‌ناسی) داردره‌وش: ڕه‌سه‌نی ئه‌مریکای باکووری و ڕۆژهه‌لاتی ئاسیا [توخم *Catalpa*] (بنه‌ڕه‌ت: له یۆنانی‌یه‌وه) ◌ درخت جوالدوزک

catalysis /kəˈtæləsɪs/ *noun, pl.* catalyses
(کیمیـا و زینـده‌کیمیـا) هانـدان، تـاودان، کاتـالیز، کاتالیـــیس: *the catalysis of organic reactions* ◌ کاتالیز

catalyst /ˈkætəlɪst/ *noun*
هۆکاری هانده‌ر یان تـاوده‌ر، تـاوده‌ره، فـاکتێری تـاوده‌ر، مه‌تریالـی هانـده‌ر، هانـده‌ره، تـاوده‌ره، که‌سێ یان شتێ که ده‌بێته هۆ و مایه‌ی گۆڕان: *Chlorine will act as a catalyst* ◊ *I see my role as being a catalyst for change* ◊ *The riots were later seen as the catalyst for the new political developments* ◌ کاتالیزور

catalytic /ˌkætəˈlɪtɪk/ *adjective*
هانده‌رانه، تاوده‌رانه، سـه‌ربه هاندان، ده‌بێته هۆ یـان کاتـالیز ده‌گرێتـه‌وه: *catalytic processes* (catalytically *adv*) ◌ فروکافتی، کاتالیزوری

catalytic agent *noun*
کارای تاوده‌ر یان هانده‌ر ◌ عامل کاتالیزور

catalytic cracker *noun*
ده‌زگای وردکردن له پاڵ تاوده‌ر له پالاوتگه‌ی نه‌وت ◌ کاتالیتیک کراکر

catamaran /ˌkætəməˈræn/ *noun*
کاتاماران (- جۆرێ به‌له‌می باگه‌ڕدار، بنه‌ڕه‌ت: له *kattumaram* تامیل) ◌ کاتاماران

catamenia /ˌkætəˈmoːnɪə/ *noun*
بێ‌نوێژی، پیـسـار، که‌وتنه‌سـه‌رخوێن، menses (catamenial *adj*) ◌ حیض

catamite /ˈkætəmaɪt/ *noun*
(کۆن) کـوونی، قونده‌ر، حیـز، لووسـکه، پوشـت، گانده‌ر (نۆکه‌رێ بۆ ئه‌و مه‌به‌سته؛ بنه‌ڕه‌ت: له

لاتین، بە ریگای ئیتروریایی لە *catamitus* یونانی "Ganymede" *Ganumēdēs* "ناوی مەیگێری زیوس") ◌ مأبون

catamount /ˈkatəmaʊnt/ *noun*, also catamountain /ˌkatəˈmaʊntɪn/
پشیلە (یێکی دەستەی) کێوی، ب.ت. (ئەمریکا) puma ◌ کاتامونت

cat-and-dog *adjective*
وەکوو سەگ و پشیلە، دایمە بە هەرا و کێشە یان کێشەکێش، بە کێشە ویستاو ◌ مثل سگ و گربە

cataphatic /ˌkatəˈfatɪk/ *adjective*
(یەزدانناسی، لەباری زانستی خوداوە) بە ریگای سەلماندنەوە بە دەس‌هاتووە (دژی apophatic) ◌ کاتافاتیک

cataphor /ˈkætəfə(r), US -fɔ:(r)/ *noun*
(زمانەوانی) کاتافور ◌ کاتافور

cataphora /kəˈtæfərə/ *noun*
(زمانەوانی یان ریزمان) مەرجەعی پاش‌تر یان پاش‌هاتە (وەک: لە *he* لە *he may be approaching 37, but Jeff has no plans to retire yet* بڕوانە anaphora cataphoric cataphorically /katəˈfɒrɪk/ *adj* /katəˈfɒrɪkli/ *adv*) ◌ مرجع پسایند

cataphoresis (*pl.* cataphoreses, cataphoretic *adj*) – electrophoresis

cataphract *noun*
جۆری زریی کۆن ◌ کاتافراکت

cataplasia *noun*
ناڵوگۆری پاش‌داچوونە لە خانەدا ◌ کاتاپلاسیا

cataplasm /ˈkatəplaz(ə)m/ *noun*
(کۆن) خاوکەرەوە، نیوەنمەک، نویتمەک، رەویتەرە ◌ ضماد

cataplexy /ˈkatəˌplɛksi/ *noun*, *pl.* cataplexies
کاتاپلیکسی: لەدەس‌دانی کوت‌وپڕی هێزی ماسوولکە لە ئەنجامی باڵنەریکی سۆزی بەهێز (cataplectic *adj*) ◌ کاتاپلکسی

catapult /ˈkætəpʌlt/ *noun*
1 قوچەقانی، کەفکانی، بەرەقانی، قاڵماسک، چەکچەکی، کەهنیک، قۆزک 2 مەنجەنیک، هیلکاڵ، هیلکان، بەردهاویژ 3 دەزگای خستن، هەلدەرە (لەسەر کەشتی، فرۆکە بۆ ئاسمان) ◌ 1 تیرکمان 2 منجنیق 3 پرتاب‌کنندە

cataract /ˈkætərækt/ *noun*
1 تاڤگە، ریزاو، سواق، هەلدیر (گەورە)؛ *cataracts* لافاو، لیشاو، رەهێلە: downpour 2 *cataracts of information* ◊ *of rain* ئاو مرواری، ماشاو، ناوی سپی، ئاقاسپی، تانە (cataractous *adj*) ◌ 1 آبشار 2 آب مروارید

catarrh /kəˈtɑ:(r)/ *noun*
هەلامەت، دەمەنی، پەسیو، پەسیف، ئارسم، چلمەشوری، پەژیک (catarrhal /kəˈtɑ:rəl/ *adj*) ◌ زکام، نزلە

catarrhine /ˈkatərʌɪn/ *adjective*, *noun*, also catarrhinian
(گیانەوەرناسی) کاتاراین، لووت‌قوولایی (مەیموونەکانی دنیا یان جیهانی کۆن، gibbon و مرۆڤەکان، بڕوانە great ape platyrrhine) ◌ کاتارینی

catastasis *noun*, *pl.* catastases
1 پێشەکی 2 دوایین رادەی رۆڵی شانۆ ◌ 1 مقدمە 2 کاتاستاز

catastrophpe /kəˈtæstrəfi/ *noun*
1 کارەسات، فەتارەت، بەلا، ئاسیو، ناگر، رووداوی جەرگبڕ، مەینەتی، تەلەزگە 2 ئاکام denouement ی درامایی، ب.ت. تراژیدی کۆن (بنەرەت: لە *catastropha* لاتین، لە *katastrophē* یونانی "وەرسووڕانی ناکاو") ◌ 1 فاجعە، مصیبت 2 کاتاستروف

catastrophpe theory *noun*
تیۆرییێکی ماتماتیک کە بە ریگای بەکارهێنانی توپۆلۆژی رووداوەکان روون دەکاتەوە (وەک بوومەلەرزە و دابەزینی بورس) و بەهۆی گۆڕانی گەورەی ناکاو دیاری دەکری ◌ نظریەی کاتاستروف

catastrophpic /ˌkætəˈstrɒfɪk, US -ˈstrɑ:- / *adjective*, also -trophpic
کارەساتاوی، جەرگبڕ، دڵتەزین، مەینەتبار، ئاپۆرە (catastrophpically /-kli/ *adv*: جەرگبڕانە) ◌ فاجعەآمیز، مصیبت‌بار

catastrophpism *noun*
(زەوی‌ناسی) کارەسات‌گەری، تیۆرییێ کە پێی وایە گۆڕانەکانی توێکڵی زەوی بە دریژایی میژووی زەوی‌ناسی زۆرتر لە ئەنجامی رووداوە ناتاسایی و توندوتیژە ناکاوەکاندا پێکهاتوون (catastrophpist *n.* *adj*، بڕوانە uniformitarianism) ◌ کاتاستروفیسم

catatonia /ˌkætəˈtəʊniə, US ˈtoʊ-/ = catalepsy

catawba /kəˈtɔ:bə/ *noun*
1 جۆری تریی ئەمریکای باکووری 2 مەی ئەو تریێە (بنەرەت: لە ناوی رووباری *Catawba* لە کارۆلینای باشووری و باکووری) ◌ کاتاوبا

catbird *noun*
باڵندەمیاونە (وەک پشیلە میاومیاو دەکا [*Dumetella carolinensis* (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر]) ◌ کات‌برد

catboat *noun*
گەمی یەک‌بادەوەی یەک‌دارالا ◌ کات‌بوت

cat burglar *noun*
دز، چەتە، مالبر ◌ دزد

catcall /'kætkɔ:l/ *noun*
فیکە، قیژە، هووهـا، هۆ (بۆ دەبڕینی نارەزایی لە وتەکانی وتاربێژێ) ⟐ سوت

catch /kætʃ/ *noun*
1 گـرتن، گیرخستن، چنـگ پێـوەگرتن، دەس لێ گیرکردن، گیر کردن: *to make a catch*
2 قوڵاپ، گیرگە، گیرە 3 چەفت 4 قوفڵ: *a catch on the door* ◊ *safety catches for the windows* 5 ڕاو، بەرەڕاو: *a huge catch of fish* 6 کێشە، گرفتاری، گیر، گیرەوکێشە: *All that money for two hours' work—what's the catch?* 7 دروشم، وشەی بەرچاو 8 مەتەڵ
⟐ 1 گرفتن، گیرش 2 قلاب 3 چفت 4 قفل 5 صید، مقدار ماهی صیدشده در یک وهله 6 مسأله، مشکل، گرفتاری 7 شعار 8 معما

catch-22 *noun, adjective*
n بـاروودۆخی ئالـۆز، گـرفتی بـێ دەرەتـان، ئاستەنگ، گێنجەڵ، گرێ پووچکە، گرێ کوێرە *adj* چارەنـەهاتوو، چارەسـەرنەکراو، لەچارەنەهاتوو (بنەڕەت: تایتڵی یان سەرناوی ڕۆمانی (1961) Joseph Heller) ⟐ *n* وضع بغرنج، مشکل بدون مفر *adj* حل‌نشدنی

catch-all *adjective*
1 لێل، تەژمە، تەموومژاوی 2 گشتی (وشە یان دەستەوشەیەێ): *a catch-all phrase/term* ◊ *dyspepsia is a catchall term for stomach discomfort* 3 گەنجینەی شرەوبرە یان پرووپیت، جێگا یان جێی شرەوشاتاڵ: *a catchall tray*
⟐ 1 گنگ 2 کلی 3 جعبەی خرت‌وپرت

catcher /'kætʃə(r)/ *noun*
بگر، وەرگر، گر، گیر (زۆرتر لە لێکداندا): *a rat catcher* ⟐ گیرندە

catchfly *noun, pl.* catchflies
مێشەگیرە campion یان ڕووەکێکی پێوەندیدار بە قەد یان لاسکی لینجەوە sticky، لە خێزانی pink، جاروبار لە کاسەڵەکەی calyx مێرووەکان گیر دەخۆن [*Lychnis, Silene*] ⟐ نوعی گیاه

catching /'kætʃɪŋ/ *adjective*
1 بگرەوە، گیرۆ، پەتا، contagious، infectious 2 دڵرفێن، attractive، alluring (catchingly *adv*، catchingness *n*) ⟐ 1 واگیردار 2 جذاب

catchline /'kætʃlaɪn/ *noun*
(بریتانیا) دروشمی جاڕدەرانە یان بانگەشەیی ⟐ شعار تبلیغاتی

catchment area /'kætʃmənt eəriə, US eriə/ *noun,* also catchment basin
1 ئاوڕێژگە، ئاوڕێژ، ڕێژگە، ئاوگر، drainage basin 2 (بۆ خوێندنگاکان، نەخۆشخانەکان و هتد) مەڵبەندی خزمەتگوزاری ⟐ 1 حوضەی آبریز 2 منطقەی خدماتی

catchpenny /'kætʃpeni/ *adjective, noun* (*pl.* catchpennies)
adj پارەدەرهێن، بازاڕی، هەرزانبایی *n* بابەت یا شتێکی بازاڕی ⟐ *adj* پول‌ساز *n* قلم پول‌ساز

catchphrase /'kætʃfreɪz/ *noun*
وێردی سەرزمان، سەرزمانە ⟐ تکیەکلام

catchpole *noun,* also catchpoll
1 ئەفسەری قەرزارگر 2 باجگر، باجئەستێن ⟐ 1 مأمور توقیف اشخاص بدهکار 2 مالیات‌گیر

catchup /'katʃʌp/ = ketchup

catchword *noun*
1 دروشم، درف 2 سەرپەڕ (وشە، هی سەرەوەی لاپەڕەی کتێب) ⟐ 1 شعار 2 سرصفحە

catchy /'kætʃi/ *adjective* (catchier, catchiest)
1 پێچ‌پێچ، ناڕێک، irregular: *catchy breathing* 2 سەرنجڕاکێش، خۆش، زووفێربوو، بالکێش: *a catchy tune* (catchily /'kætʃɪli/ *adv*، catchiness /'kætʃinəs/ *n*) ⟐ 1 منقطع 2 جذاب، گیرا

catechesis /ˌkatɪ'ki:sɪs/ *noun, pl.* catecheses
ئامۆژگاری یان فێربوون بە ڕێگای پرسیار و وەڵامەوە، دەستووری زارەکی (دینی) یان دەستووری دینی زارەکی ⟐ تعالیم مذهبی شفاهی

catechetical /ˌkatɪ'kɛtɪk(ə)l/ *adjective,* also catechetic
تایبەت بە فێربوون بە ڕێگای پرسیار و وەڵامەوە (catechetically /ˌkatɪ'kɛtɪk(ə)li/ *adv*) ⟐ وابستە بە آموزش از راه پرسش و پاسخ

catechin /'katɪtʃɪn/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی ئەندامی organic compound کریستاڵی کە پێکهێنەری بنەڕەتی catechu ـە [$C_{15}H_{14}O_6$] ⟐ کاتچین

catechetics /ˌkatə:kɛtɪks/ *noun, pl.*
هونەری فێرکردنی بنەماکانی دین بە ڕێگای پرسیار و وەڵامەوە ⟐ فن تعلیم اصول مذهبی

catechism /'kætəkɪzəm/ *noun*
1 فێرکردنی زارەکی یان لە ڕێگای پرسیارەوە، بنەماکانی دین یان ئایین (کۆمەڵێ لەو پرسیار و وەڵامانەی کە بۆ فێرکردنی خەڵک لەبارەی بیروباوەڕی دینی کریستانیەتەوە بەکاردێترێن)، پرسیارنامەی دینی یان ئایینی، دەستووری زارەکی oral instruction 2 بنەماکان، بنچینەکان، ماکان ⟐ 1 اصول دین، پرسش‌نامەی مذهبی 2 مبانی

catechismal /'kætəkɪzəml/ *adjective*
سەربە فێرکردنی زارەکی یان بنەماکانی دین ⟐ وابستە بە اصول دین یا تعلیم شفاهی

catechist *noun*
مامۆستایێکی کریستیەن، ب.ت. کەسێ کە خەریکی catechism ـە (catechistic or

(catechistical *adj*) ۞ کاتکیست

catechization *noun*
فێرکردنی (بنەماکانی دین) بە ڕێگای پرسیار و وەڵامەوە ۞ کاتچیزاسیون

catechol /ˈkatɪtʃɒl, US -kɒl/ *noun*, also pyrocatechol
(کیمیا) 1 کەتیچۆل، ئاوێتەیێکی ئەندامی کریستاڵی، لە دڵۆپاندنی catechu دەگیرێ ۞ catechin = 2 $C_6H_6O_2$ کاتچول

catecholamine /ˌkatɪˈkəʊləmiːn/ *noun*
(یندەکیمیا) هەریەک لە ئەمینەکان (وەک epinephrine، norepinephrine و dopamine) کە وەک هۆرمۆنەکان یان neurotransmitter یان هەردووکیان کار دەکەن ۞ کاتچولامین

catechu /ˈkatɪtʃuː/ *noun*
(کیمیا) 1 کاتیشو، کات یان کادی هیندی 2 = gambier ۞ کاد هندی

catechumen /ˌkatɪˈkjuːmɛn/ *noun*
ئامادەکردنی کەسێکی کریستانی بۆ تەوفن یا confirmation ۞ کاتکیومن

categorical /ˌkætəˈgɒrɪkl, US -ˈgɔːr-/ *adjective*, also categoric
1 ڕەها، یەکلایی‌کەرەوە، یەکجارەکی، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، بێ‌مەرج، بێ‌شەرت‌ومەرج، absolute، unqualified: *a categorical denial* ◊ *to make a* 2 ڕۆشن، روون، دیار، *categorical statement* ئاشکرا ۞ 1 مطلق، بدون قید و شرط، قاطع، قطعی 2 صریح

categorically /-kli/ *adverb*
بەشێوەیەکی یەکلاییکەرەوە ۞ به طور قطعی

categorization *noun*
دەستاندن، دەستەکردن، بابەت‌بابەت‌کردن، بابەتاندن، پۆلاندن، دابەشاندن ۞ طبقه‌بندی، رده‌بندی

category /ˈkætəgəri, US -gɔːri/ *noun*, *pl.* categories
بابەت، دەست، دەستە، پۆل، class: *The results can be divided into three main categories* (categorial *adj*) ۞ مقوله، طبقه

category change *noun*
گۆڕانی بابەت ۞ تغییر مقوله

category of meaning *noun*
بابەتی واتا، کاتیگۆری واتا یان مانا ۞ مقوله‌ی معنا

category shift *noun*
گۆڕانی بابەت ۞ تغییر مقوله

category symbol *noun*
هێما یان نیشانەی بابەت ۞ نماد مقوله

catena /kəˈtiːnə/ *noun*, *pl.* catenae /-niː/ or catenas
زنجیرە (لە لاتینەوە بە واتای "زنجیر chain") ۞ رشته، سلسله

catenarian /ˌkætəneriːən/ *adjective*
زنجیرەیی، زنجیرەمەند، زنجیرەدار ۞ تسلسلی

catenary /kəˈtiːnəri/ *adjective, noun, pl.* catenaries
زنجیری، زنجیرمەند، لێک‌هەڵپێکراو ۞ مسلسل

catenated /ˈkatɪneɪtɪd/ *adjective*
زنجیرەیی، زنجیرئاسا ۞ تسلسلی

catenation /ˈkətəneɪʃn/ *noun*
زنجیرەیی، زنجیرمەندی، لێک‌هەڵپێکراوی، بەستراوی، پێک(ەوە)بەستراوی، پێک‌بەندی ۞ تسلسل، پیوستگی

catenoid /ˈkatənɔɪd/ *adjective*, also catenulate
(ئەندازە) زنجیرئاسا، شێوەزنجیر، زنجیری ۞ زنجیرمانند

cateran /ˈkat(ə)r(ə)n/ *noun*
(مێژوویی) شەڕکەر یان پەلامارده‌رێ کە لە چیانشینانی سکاتلەند بێ (بنەڕەت: لە *ceathairne* گەیلی سکاتلەندی "peasantry") ۞ کاتران

cater-cornered /ˈkeɪtəˌkɔːnəd/ *adjective, adverb*, also cater-corner, catty-cornered, kitty-corner
لار، خوار، لابەلا، پلووچ، کەچ ۞ کج، به طور مورب

caterer /ˈkeɪtərə(r)/ *noun*
1 خۆراک ئامادەکار، بەرپرسی ئامادەکردنی چێشت و خوان (لە شایی، کۆبوونەوە و هتد)، سوروساتچی 2 ڕێستورانگێڕ، خاوەن یا بەڕێوەبەری خواردنگە یا هوتێل ۞ 1 مسئول تدارک غذا 2 صاحب یا مدیر رستوران یا هتل

catering /ˈkeɪtərɪŋ/ *noun*
دابین‌کردنی خۆراک، ئامادەکردنی چێشت و خۆراک ۞ فراهم‌سازی غذا

caterpillar /ˈkætəpɪlə(r), US -tərp-/ *noun*
1 تەتڵەمیران، تەتەڵەمیران، دەروێشەمارە، کرمەدار، کایە، کرمی دار، کرماسۆرک، کرمی مێروو یان پەپوولە یان moth، کرمۆکە 2 زنجیر (بنەڕەت: لە *chatepelose* فەرەنسی کۆن "hairy cat") ۞ 1 کرم حشره یا پروانه 2 شنی

caterpillar track *noun*
(تانک، تراکتۆر و هتد) زنجیر ۞ زنجیر

caterpillar tractor *noun*
تراکتۆری زنجیردار یان زنجیری ۞ تراکتور زنجیردار

caterwaul /ˈkætəwɔːl, US ˈkætər-/ *noun*
زیکە، جیکە، قیژە، هاوار، هەرا، میاومیاو (caterwauling *n, adj*) ۞ جیغ، فریاد، میومیو

catfacing *noun*
رووپشیله: تێکچوونی میوه کە بە شێوەی پشیلەیە ◌ کاتفیسینگ
catfight *noun*
شەڕەپشیله: مشتومڕ و شەڕ ب.ت. لە نێوان دوو ژندا ◌ کاتفایت
catfish /ˈkætfɪʃ/ *noun, pl.* same or catfishes
نقە، باقوو، پشیلەماسی [دەستە Siluriformes: زۆر جۆرن] ◌ گربەماهی
catgut /ˈkætgʌt/ *noun*
1 ژێ، ریخۆڵـە(ی باهەڵدراو) 2 (پزشکی) دەزووی تەقەڵ 3 رووەکێ کە لە ئەمریکا دەڕوێ [*Tephrosia virginiana*] ◌ 1 زه 2 و 3 کاتگوت
Cath *abbreviation* 1 Catholic 2 Cathedral
Cathar /ˈkaθɑː/ *noun, pl.* Cathars or Cathari /-ri/
ئەندامی تیرەی جیاباوەڕانەی کریستانی سەدەکانی نێوەڕاست ◌ کاتار
Catharism *noun*
کاتاریزم ◌ کاتاریسم
Catharist *noun, adjective*
n کاتاریست *adj* کاتاریستی ◌ *n* کاتاریست *adj* کاتاریستی
catharsis /kəˈθɑːsɪs, US -ˈθɑːrs-/ *noun, pl.* catharses
1 دەروونپاکردنەوە، دەروونپالێوی (ئازادکردنی هەست و کوڵوکۆی بەهێز بەرێگای کاریگەری هونەر ب.ت. دراما) 2 خاوێنکردنەوە، پاککردنەوە، بەتاڵکردن (ریخۆڵە) ◌ 1 تخلیه‌ی هیجانی 2 تحلیه
cathartic /kəˈθɑːtɪk, US -ˈθɑːrt-/ *adjective, noun*
adj دەروونپالێوییانە، پێوەندی بە دەروونپالێوییەوە هەیە: *a* ◊ *cathartic drugs* *It was a cathartic* ◊ *cathartic experience* *n experience* دەرمانی رەوانی، purgative
cathartically /kəˈθɑːtɪk(ə)li, US -ˈθɑːrt-) *adv* /) ◌ *adj* وابسته به تخلیه‌ی هیجانی *n* مسهل
cathead *noun*
کەللەپشیله، سەرەپشله (- لەسەر کەشتی بۆ بەرزکردنەوە یان هەڵگرتنی لەنگەر) ◌ کاتهد
cathectic /kəˈθɛktɪk/ *adjective*
سەربە هۆشپێدانی (تاپەسندی) دەروونی یان وزەی دەروونی ◌ وابسته به تمرکز روانی یا انرژی روانی
cathedra /ˈkæθɪdrə/ *noun*
تەخت، کورسی، تەخت یان کورسی ئۆسقۆفی ◌ مسند، کرسی، کاتدرا
cathedral /kəˈθiːdrəl/ *noun, adjective*
کلیسەی سەرەکی دیۆسێس لەژێر چاودێری گەورەقەشە، سەرکلیسە؛ پێوەندیدار بە cathedra (بنەڕەت: لە late *cathedralis* Latin لە *cathedra* لاتین "تەخت، کورسی"، لە *kathedra* یۆنانییەوە) ◌ کلیسای جامع
Catherine wheel /ˈkæθrɪn wiːl/ *noun*
کەلەبێژنگ، ئالقەی ئاگرین، بازنەی ئاورین ◌ ترقه‌ی چرخنده
catheter /ˈkæθɪtə(r)/ *noun*
میل، لوولە، میزڕاگوێز، شلەبەر (لوولەیێ لەنێو لەش دادەنرێ بۆ لابردنی شلە و میز) ◌ سوند
catheterization /ˈkæθɪtə(r)/ *noun*
میلتێخستن، لوولەدانان، میلدانان (وەک لە نێو میزەڵدان bladder، قورقوڕاگە trachea و دل) ◌ (عمل) سوندگذاری
cathetometer /ˌkaθɪˈtɒmɪtə/ *noun*
کاسێتۆمیتر ◌ کاستومتر
cathexis /kəˈθɛksɪs/ *noun, pl.* cathexes
(دەروونشیکاری) هۆشپێدانی (تاپەسندی) دەروونی، وزەی دەروونی (بنەڕەت: لە *kathexis* یۆنانی "retention"، وەرگێڕدراوی *Libidobesetzung* ئەڵمانی، لە لایەن فرۆیدەوە داڕێژراوە) ◌ تمرکز روانی، انرژی روانی
cathode /ˈkæθəʊd, US -oʊd/ *noun*
زێرک(ە)، کاتۆد، جەمسەری سارد یان نەرێنی (دژی anode) ◌ کاتود
cathode ray *noun*
تیشکی زێرکی یان کاتۆدی ◌ پرتو کاتودی
cathode-ray tube *noun*
گلۆپی (بۆشایی) تیشکی زێرکی یان کاسۆدی ◌ لامپ پرتو کاتودی
cathodic /kəˈθɒdɪk/ *adjective,* also cathodal
کاسۆدی، زێرکی، زێرکەیی، کاتۆدیک ◌ وابسته به کاتود
cathodic polarization *noun*
جەمسەرگری کاتۆدی ◌ قطبش کاتودی
cathodic protection *noun*
پاراستنی کاتۆدی ◌ حفظ کاتودی
cathodic reaction *noun*
کاردانەوەی کاتۆدی ◌ واکنش کاتودی
catholic /ˈkæθlɪk/ *adjective*
1 بەرین، بەرفرەهـ، بەربڵاو 2 گشتلایەنە، گشتی، هەمەلایەنە، گشتگر، گەلەمپەری 3 جۆراوجۆر 4 بیرکراوە، کراوە، بیرفرەهـ ◌ 1 گسترده 2 همگانی، جامع 3 گوناگون 4 آزادمنش
Catholic /ˈkæθlɪk/ *noun,* also Roman Catholic
کاتۆلیک، کاسۆلیک، ئەندامی کلیسەی کاتۆلیکی رۆم ◌ کاتولیک
Catholic Apostolic *adjective*
سەربە تیرەیێکی کریستیەن دامەزراو لە سەدەی

نۆزدەیەم لە ئینگلتەرە ◌ آپوستولیک کاتولیک
Catholic Epistles *noun, pl.*
نامە یان نامیلکەکانی کاتۆلیک: پێنج نامەی پەیمانی نوێ کە بریتین لە: Peter James ی یەکەم و دووەم، John ی یەکەم و Jude ◌ رسالەهای کاتولیک
catholicism /kəˈθɒləsɪzəm, US -θɑːlə-/ *noun*
ئایینزای کاسۆلیک ◌ مذهب کاتولیک
catholicity /ˌkæθəˈlɪsətɪ/ *noun*
1 هەمەلایەنیتی، گشتگری، گشتگیری، بەربلاوێتی، گشتێتی، بەرفرەهی 2 بیرکراوەیی، بیرفرەهی ◌ 1 فراگیری، جامعیت 2 آزادمنشی
Catholicity /ˌkæθəˈlɪsətɪ/ *noun*
کاتۆلیسیتی ◌ آیین کاتولیک
catholicon /kəˈθɒlɪkɒs/ *noun*
نۆژدارو، دەرمانی هەموو دەردێ ◌ نوشدارو
Catholicos /kəˈθɒlɪkɒs/ *noun, pl.* Catholicoses /kəˌθɒlɪˈkəʊsiːz/ or Catholicoi /kəˈθɒlɪkɔɪ/
سەرقەشەی کلێسەی ئەرمەنی یا نێستۆری ◌ کاتولیکاس
catholic philosophy *noun*
فەلسەفەی کاسۆلیکی ◌ فلسفەی کاتولیکی
cathouse *noun*
(نافەرمی و ئەمریکا) قاحبەخانە، حیزخانە، bordello ◌ فاحشەخانە
cation /ˈkætaɪən/ *noun*
کاتیۆن (ئایۆنی بارگاوی ئەرێنی، دژی anion) ◌ کاتیون
cationic /katʌɪˈɒnɪk/*adjective*
کاتیۆنی، سەربە یان پێوەندی بە کاتیۆنەوە هەیە ◌ کاتیونی
catkin /ˈkætkɪn/ *noun*
هێشووەگوڵی شۆڕەوەبوو، کلکپشیلەیی (گوڵی جوانی، وەک هی داربی و فندق) ◌ آرایش نگینی، دمگربەای
catlike /ˈkætlaɪk/ *adjective*
پشیلەئاسا، شێوەپشیلە، پشیلەیی، کتکی ◌ گربەمانند
catling /ˈkætlɪŋ/ *noun*
1 بەچکەپشیلە، بێچووەکتک 2 ژێ ◌ 1 بچە گربە 2 زه
catlinite /ˈkatlɪnʌɪt/ *noun*, from Amer. artist George Catlin
گڵە سوورەی ناوچەی میسۆری ژووروو، گڵەسەبیلە pipestoneی پیرۆزی سوورپێستەکان ◌ کاتلینیت
catmint /ˈkætmɪnt/ *noun*, also catnip /ˈkætnɪp/
(رووەکناسی) گیاکتک، سونبولەتیف؟، گوڵەخەو [Nepeta cataria و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ علف گربه
batnap /ˈkætnæp/ *noun*
وەنەوەز، خەوەنوچکە، کەرویشکەخەو، خەوبردنەوە ◌ چرت
cat-o'-nine-tails /ˌkæt ə ˈnaɪn teɪlz/ *noun*
(مێژوویی) شێلاق، جەلدە، قەمچی، نۆسەرە، نۆسەرک (بە نۆ گرێوە) ◌ تازیانه
catoptric /kaˈtɒptrɪk/ *adjective*
سەربە ئاوێنە یان پەرچانەوە، ئاوێنەیی ◌ وابسته به کاتوپتریک
catoptrics /kəˈtɑːptrɪks/ *noun, pl.*
زانستی پەرچانەوە یا دانەوە (بنەرەت: لە katoptron یۆنانی "ئاوێنە") ◌ کاتوپتریک
cat's-cradle *noun*
1 شریتێن، قانگلێن؟، پەتپەتێن، پەتێن (جۆرێ کایە و شێوەی جۆراوجۆری پێ دەردەهێنن) 2 a cat's cradle of: شتێکی ئاڵۆز و پێچەڵاوپێچ: red tape ◌ 1 برچینک 2 چیز پیچیده
cat scratch disease *noun*, also cat scratch fever
نەخۆشی یا تای رنینی پشیلە، جۆرێ نەخۆشی کە لەودا ماسینی lymph gland ەکان، تا و بایەری بە دواوەیە و بەهۆی بەکتریێکەوە [Bartonella henselae syn. Rochalimaea henselae] ◌ نوعی بیماری
cat's ear *noun*, cat's ears
(رووەکناسی) گوێپشیلە [تۆخم Hypochaeris] ◌ نوعی گیاه
cat's-eye *noun*
1 چاو(ە)پشیلە: ناوی چەندین بەردی بەنرخ (وەک chrysoberyl یان chalcedony) کە رووناکی ئەدەنەوە 2 (ریگا) چاو(ە)پشیلە ◌ چشم گربه
Catseye /ˈkætsaɪ/ *noun*
(دروشمی بازرگانی، بریتانیا) سنگ یان بزماری چاوپشیلەیی (لەنێوەراستی ریگادا دەدرەوشێتەوە) ◌ میخ چشمگربەای
cat's foot *noun*
پێپشیلە، چەپۆلەشێرە، لە خێزانی daisy [Antennaria dioica] ◌ نوعی گیاه
cat's paw *noun, pl.* cat's paws
1 ساویلکە، داری دەست، ئامێر، کایەی دەست، دەسکەلا، dupe 2 چنگەپشیلە (گرێ) 3 چرنووک یا چنگی پشیلە ◌ 1 آلت دست 2 و 3 کتس پاو
cat suit /ˈkætsuːt, US -sjuːt/ *noun*
(بەرگ) یەکسەرەی تەنگ، فەرمانەی تەنگ، قەسری ◌ سرهمی چسبان
catsup /ˈkatsəp/ *noun*
سۆسی باینجان، ketchup ◌ سس گوجەفرنگی

cattail *noun*
(رووەک‌ناسی) کلکەپشیلە، گیامەترەق، کەرەپوو، لوو [توخم *Typha*]، لە خێزانی cattail، ب.ت. *T. latifolia*، بە گەڵای شمشێرئاسای درێژەوە کە بۆ دروستکردنی حەسیر و شتی وا بەکاردێنرێ و هێشووە گوڵی وردی لوولەکی‌یەوە قاوەیی هەیە ◌ کت‌تایل

cattail family *noun*
خێزانی کلکەپشیلە یان کەرەپوو: خێزانی Typhaceae، کۆمەڵە گیایێکی زەلکاوی ناداری، بە لاسک یان قەدی ڕاست و درێژ و هێشووە گوڵی چڕەوە ◌ کاتایل فامیلی

cattalo, *pl.* cattaloes or cattalos = beefalo

cattery /'kætəri/ *noun, pl.* catteries
شوێنی لێدانانی کاتەکی پشیلەکان ◌ کتری

cat thyme *noun*
(رووەک‌ناسی) دایکەوباوکە، دایەوباوە، میمنوخنە، می‌می‌خۆنی ◌ مریم‌نخودی، کلپوره

cattish = catty (cattishly *adv*; cattishness *n*)

cattle /'kætl/ *noun, pl.*
گاران، ڕەشەوڵاغ، گاگەل، مێگەلە وڵاخ، ناخر، پاتاڵ، ئاژەڵ، دەوڵەت [*Bos taurus* و جۆرەکانی تر، خێزان Bovidae] ◌ گلەی گاو، احشام

cattle cake *noun*
خۆراکی وڵاخ، تفاقی پاتاڵ ◌ خوراک دام

cattle egret *noun*
خەمەخۆرەی بەرگاران [*Bubulcus ibis*] ◌ نوعی حواصیل

cattleman *noun, pl.* cattlemen
وڵاخبەخێوکەر، وڵاخڕاگر، وڵاخدار ◌ گاودار

cattle-grid *noun*, also cattle-guard
(لە ڕێگا و هتد) نەردە، پەرژین ◌ نرده

cattle market *noun*
بازاڕی وڵاخفرۆشەکان ◌ بازار گاوفروش‌ها

cattle-pest *noun*
ئازاری وڵاخ ◌ طاعون گاو

cattle plague *noun*
پەتا یان ئازاری وڵاخ، گاقڕان ◌ طاعون گاو

cattleya /'katlıɔ/ *noun*
گیاسارمەی گەڵائەستووری گەرمێنانی ئەمریکا بە گوڵی گەورە و ئالاووالاوە [توخم *Cattleya*] ◌ نوعی گیاه

catty /'kæti/ *adjective* (cattier, cattiest)
1 ڕیایی‌باز، دووڕوو، ڕووبین 2 کیناوی، ڕقاوی، بوغزاوی 3 فێڵاوی، پیس، لەبنەوەبڕ (cattily *adv*: بە ڕق و کینەوە؛ cattiness *n*: 1 کیناوی بوون، ڕقلەزگ‌بوون 2 ڕیابازی 3 چەپەڵی، پیسی) ◌ 1 مزور 2 کینەتوز 3 حیلەگر

catty-corner *adjective*, also catty-cornered
قیچەلفاچ، لابەلا، کەش‌وتووش، لار، خوار، پلووچ ◌ مورب، مائل

catwalk /'kætwɔ:k/ *noun*
پشیلەڕێ، باریکەڕێ، تەنگەڕێڕەو ◌ گربەرو

caubeen /kɔ:'bi:n/ *noun*
(ئیرلەند) کلاو یان beret (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *cába* "cape") ◌ کوبین

Caucasian /kɔ:'keızıən, US kɔ:'keıʒn/ *adjective, noun*
adj کەوکازی، سەربە کەوکاز (دابەش‌کردنێکی بەربڵاوی مرۆڤە کە ئەورووپا، ڕۆژاوای ئاسیا و چەند بەشێ لە هیندووستان و باکووری ئەفریکا دادەگرێ *n* خەڵکی کەوکاز ◌ *adj* قفقازی *n* اهل قفقاز

Caucasoid /'kɔ:kəsɔıd/ *adjective, noun*
adj سەربە دابەشاندنی کەوکازی مرۆڤ *n* کەوکازی ◌ قفقازی

caucus /'kɔ:kəs/ *noun, pl.* caucuses
1 ڕێبەران یان سەرکردەکانی حزبی، دانیشتن 2 کۆبوونەوە، جڤین 3 کۆنگرەی پارتی ◌ 1 سران حزب 2 جلسە 3 کنگرەی حزبی

caudal /'kɔ:d(ə)l/ *adjective*
1 کلکی، جووجکەیی، دووڤی، کلک‌ئاسا 2 نزیک بە کلک یان پاشەڵ یان بەشی پشتەوەی لەش (caudally /'kɔ:d(ə)li/ *adv*: لەباری کلکی‌یەوە، لەباری دووڤی‌یەوە) ◌ 1 دمی، وابستە بە دم 2 نزدیک بە دم

caudal fin = tail fin

Caudata /'kɔ:deıtə/ *pl.*, another term for Urodela

caudate /'kɔ:deıt/ *adjective*, also caudates
(توێکاری) کلک‌دار. کلکن، جووجکەدار (caudation *n*) ◌ دارای دم

caudex *noun, pl.* caudices or caudexes
کۆتەر(ە): 1 لاسک یان پەلی سەرەکی دار، ب.ت. هی خورما یان سەرەخس 2 بنکی ڕووەکی چەندساڵە perennial ◌ محور اصلی

caudillo /kaʊ'di:jəʊ, US -'di:ljəʊ/ *noun, pl.* caudillos
(وڵاتانی سپانیایی‌زمان) ڕێبەری ڕامیاری یان سەربازی (بنەڕەت: لە late Latin *capitellum*، چکۆلێنراوی *caput* "سەر") ◌ رهبر سیاسی یا نظامی

caught /kɔ:t/ = past and past participle of catch

caul /kɔ:l/ *noun*
1 پەردەهەناو، پەردەی منالدان یان ئاوەڵمناڵ 2 (توێکاری) خاو، خەو (پەردەی بەزی هەناو) 3 جۆرێ لەچکە 4 تۆڕی تاڵە جاڵجاڵووکە ◌ 1 مشیمە 2 ثرب 3 نوی روسری 4 شبکەی تار عنکبوت

cauldron /'kɔ:ldrən/ *noun*, also caldron
مەنجەڵ، قازان، دست، بڕۆش، خەزگان، نقرە ◌

دیگ، پاتیل
cauliflower /'kɒliflaʊə(r), US 'kɔ:li-, 'kɑ:li-/ *noun*
گوڵکەلەم، گوڵی کەلەم [*Brassica oleracea botrytis*] ۞ گل کلم
cauliflower cheese *noun*
چێشتێکی گوڵکەلەم (لەنێو سۆسی پەنیر) ۞ نوعی غذا
cauliflower ear *noun*
گوێی گوڵکەلەمی یان شکاو (لەبەر لێکەوتنی مشت و لە وەرزشی زۆرانبازی و شەڕەمشتدا) ۞ گوش گل‌کلمی
cauliflower with cheese = cauliflower cheese
cauliform /kɔ:ləfɔ:m/ *adjective*
لاسکی، لاسک‌ئاسا، قەدئاسا، لەلاسک‌چوو ۞ ساقه‌ای
cauline /kɔ:laɪn, US -lɪn/ *adjective*
لاسکی (گەشەکردوو یان شینبوو (رووەک) لە بەشی سەرووی upper part قەد یان لاسکدا) ۞ ساقه‌ای
caulis *noun*
قەد، لاسک، ساقەت ۞ ساق
caulk /kɔ:k/ *noun*, also US calk
کەرەسە یان مەتریالی درزگر، کونبەندە، کونگرە ۞ ماده‌ی درزگیر
causal /'kɔ:zl/ *adjective*
1 هۆکاری، هۆیی، سەدەمی، هۆبەند، ئەگەری، سەربە یان پێوەندی بە هۆوە هەیە، دەرەنجامی هۆ، سەرهەڵداو یان پەیدابوو لە ئەنجامی هۆیێ: *the causal agent* ◊ *a causal development of a disease* 2 سەربە هۆ و هۆکرد 3 (ڕێزمان) هۆیی (causally /'kɔ:zli/ *adv*: بە شێوەیێکی هۆیی، هۆیی‌یانە: *Are the two factors causually connected?*) ۞ 1 علی 2 علت و معلولی 3 سببی
causal action *noun*
کردەوەی هۆیی ۞ فعل علی
causal chain *noun*
زنجیرەی هۆیی ۞ رشته‌ی علی
causalgia /kɔ:'zældʒə/ *noun*
تائێشە، گەرمائێشە، ژانەتا: ژانی سووتانێکی سەختی پەلەکان کە لەودا ئێش بە دەمار و نێرڤی دەوروبەر گەیشتووە (causalgic adj: تووشبوو بە تائێشە؛ بنەڕەت: لە *kausos* یۆنانی‌یەوە "heat, fever" + -algia) ۞ کوزالجیا
causalism *noun*
هۆباوەڕی، هۆگەری، هۆخوازی ۞ علت‌گرایی
causality /kɔ:'zæləti/ *noun*, also causation
1 هۆیێتی، هۆبەندی، هۆیەتی، بوونەهۆ 2 هۆکارێتی، بنەمای هۆیێتی (کە هیچ شتێ ناتوانێ بە بێ‌هۆیێ روویدا) ۞ 1 علیت 2 اصل علیت
causal laws *noun, pl.*
قانوونە هۆیی‌یەکان، زاگۆنە ئەگەری‌یەکان ۞ قوانین علی
causal relation *noun*
پێوەندی هۆیی ۞ رابطه‌ی علی
causation /kɔ:'zeɪʃn/ *noun*
1 هۆیێتی، هۆیەتی، بوونەهۆ، هۆکارێتی 2 بنەمای هۆیێتی 3 هۆ، مایە، ئەگەر 4 = causality ۞ 1 علیت 2 اصل علیت 3 علت، سبب
causative /'kɔ:zətɪv/ *adjective*
1 هۆیی، مایە، بەدی‌هێنەر، هۆکار، ئەگەر، مایەیی: *causative bacteria of cholera* ◊ *Smoking is a causative factor in several major diseases* 2 (ڕێزمان) هۆدەربڕ (ب.ن. *blacken* "ڕەش‌کردن، ڕەش‌داگێڕان، ڕەش‌کردنەوە"، causatively *adv*، بڕوانە inchoative و ergative) ۞ 1 مسبب، باعث، موجب 2 (دستور) سببی
cause /kɔ:z/ *noun*
1 هۆ، هۆکار، ئەگەر، سەدەم، مایە: *Unemployment is a major cause of poverty* 2 ماک، بنەما، دۆز، کێشە 3 بەڵگە 4 ئامانج، مەبەست 5 (ماف) داواکاری، دادخوازی (causeless /'kɔ:zləs/ *adj*: لەخۆوە، بەبێ‌هۆ، بەناحەق، بێ هیچ هۆیێ؛ causelessly /'kɔ:zləsli/ *adv*: بەناحەق، لەخۆوە، بێ‌هیچ شتێ) ۞ 1 علت، سبب، باعث، موجب 2 منشا، قضیه 3 دلیل 4 هدف، مقصود 5 (حقوقی) دعوا
'cause = informal because
cause and effect *noun*
هۆ و هۆکرد ۞ علت و معلول
cause célèbre /ˌkɔ:z se'lebrə/ *noun*
دادگایی یان داواکاری جەنجاڵی یان کێشەلەسەر، پرسێکی کێشەلەسەر کە سەرنجی گشتی ڕادەکێشێ ۞ محاکمه یا دعوای جنجالی
causerie /'kəʊzəri, French kozʀi/ *noun*
وتوویژ یان گفتوگۆی نافەرمی، کورتەوتار (بنەڕەت: لە *causer* فەرەنسی "لێدوان") ۞ گفت‌گوی غیررسمی، مقاله‌ی کوتاه
causeway /'kɔ:zweɪ/ *noun*
بەرزەڕێ (ب.ت. لە زەوی قوڕاوی و نزمدا: *The islands are linked by causeways and bridges*؛ causewayed *adj*: بەرزەڕێ‌دار) ۞ راه مرتفع
causey /'kɔ:zi, US -si/, *pl.* causeys = archaic term for causecay
caustic /'kɔ:stɪk/ *adjective, noun*
adj 1 سووتێنەر (مەتریالێکی کیمیایی) 2 تاڵ، ناخۆش، ڕەق، توند، توندوتیژ *n* ماک، کەرەسە یان مەتریالی سووتێنەر (caustically /-kli/

adv: سووتینەرانە) ◌ *adj* 1 سوزان 2 نیشدار، گزندە *n* مادەی سوزان

causticity /ˈkɔːsˈtɪsətɪ/ *noun*

سووتینەری، تاڵی، توندی، ناخۆشی ◌ سوزندگی، گزندگی

caustic potash *noun*, also potassium hydroxide

هایدرۆکسایدی سۆدیۆم ◌ هیدروکسید سودیم

caustic soda *noun*, also sodium hydroxide

سۆدای سووتینەر، داخە سۆدا (بۆ سازکردنی کاغز و سابوون) ◌ سود سوزآور

cauterization /ˌkɔːtəraɪˈzeɪʃn/ *noun*

داخ، سووتاندن، داخاندن، داخکردن، چزاندن، برژاندنەوە (بنەڕەت: لە *cauteriser* فەرەنسی کۆن، لە late Latin *cauterizare*، لە *kautēriazein* یونانی، لە *kautērion* "میل یان ئاسنی داخ branding iron"، لە *kaien* "سووتاندن") ◌ داغ، عمل سوزاندن

cautery /ˈkɔːt(ə)ri/ *noun*, *pl.* cauteries

1 داخ، سووتاندن، داخاندن، داخکردن 2 هاوید، میل یان ئاسنی داغ، هەرەزینگ، میل و درەوش، سابستەنس یان مادەی سووتینەر (بۆ داخ) ◌ 1 عمل سوزاندن 2 ابزار داغ، مادەی سوزان

caution /ˈkɔːʃn/ *noun*

هۆشیاری، پاریز، ئاگادارکردنەوە، ورياكردنەوە، بەگوێدادادن، هۆشداری، دوابینی، تێبینی ◌ اخطار، گوشزد، احتیاط

cautionary /ˈkɔːʃənəri, US -neri/ *adjective*

هۆشیارکەرەوە، وریاکەرەوە، ئاگادارکەرەوە ◌ عبرت‌انگیز، احتیاطی

cautious /ˈkɔːʃəs/ *adjective*

هۆشیار، ئاگادار، دەس‌پاریز، پاشبین، دوابین، وریا، تێبین، ئاگادارانە (/ˈkɔːʃəsli/ cautiously *adv*: وشیارانە، بە وریایی‌یەوە؛ cautiousness *n* /ˈkɔːʃəsnəs/: وشیاری، هۆشیاری، ئاگادارکردنەوە) ◌ محتاط، احتیاط‌آمیز

cava /ˈkɑːvə/ *noun*

جۆرێ مەی هەڵچووی سپانیایی (بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە) ◌ کاوا

cavalcade /ˌkævlˈkeɪd/ *noun*

1 پۆلەسوار، تیپی سوارەکان، دەستەسوار، ریزی سوارەکان، سوارە 2 ئاهەنگ، ڕێورەسم ◌ 1 موکب 2 مراسم

cavalier /ˌkævəˈlɪə(r), US -ˈlɪr/ *noun*, *adjective*

1 سوارچاک، شۆرەسوار، چاپک‌سوار 2 سوارە، سەربازی سوارە 3 بێ‌داب‌ودەستوور، خۆمانی 4 بێ‌ڕەوشت، بێ‌ماریفەت 5 لەخۆبایی، بێ‌باک، نەترس، ئازا، نەبەز، لامەرلا، سەرەڕۆ (cavalierly *adv*: سوارچاکانە، شۆرەسوارانە) ◌ 1 یکەسوار، شوالیە 2 سوار 3 بی‌تکلف 4 بی‌ادب 5 مغرور، بی‌باک، بی‌قید

Cavalier /ˌkævəˈlɪə(r), US -ˈlɪr/ *noun*

پشتیوان و لایەنگری چارلێزی یەکەم Charles I لە شەڕی نێوخۆیی بریتانیادا، شیڤالیە ◌ شوالیە

Cavalier King Charles spaniel *noun*

جۆرێ ڕەگەزی سپانیەلی چکۆلە لە بریتانیای گەورە پەرەی سەندووە ئەویش لە سپانیەلی چکۆلەی ئینگلیسی ◌ نوعی سگ

cavalry /ˈkævlri/ *noun*, *pl.* cavalries

سوارە، هێزی زرێپی یا زرێپۆش، زرێپۆش ◌ سوارەنظام، نیروی موتوریزه

cave /keɪv/ *noun*

1 ئەشکەوت، کەوێل، زاخۆر، مەر، کافک، کەورگ، کوول، تەوخ، قەف، زاخە، کەلوەز (هی چکۆلە) 2 (رامیاری) کەلەر، بۆشایی، کەلێن (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆن، لە *cava* لاتین ، لە *cavus* "hollow") ◌ 1 غار، زاغە 2 شکاف

caveat /ˈkæviæt/ *noun*

1 هۆشداری، وریاکردنەوە، ئاگادارکردنەوە 2 روونکردنەوە 3 ئاگادارکردنەوەی قانوونی ◌ 1 اخطار 2 توضیح 3 اخطاریە

caveat emptor /ˌkæviæt ˈemptɔː(r)/ *noun*

(لە لاتینەوە) ئاگادارکردنەوەی کڕیار، لەپێشا بەکڕیار وتن، بە گۆشتی سەرچەپەر فرۆشتن ◌ هشدار بە خریدار

cave-dweller *noun*

ئەشکەوت‌نشین، ئەشکەوت‌ژی ◌ غارنشین

cave-in *noun*

رمان، دا(رووخان)، هەرەمان، تێکتەپین، داتەپین (میچ، دیوار و هتد) ◌ فروریزی

caveman /ˈkeɪvmæn/ *noun*, also cavewoman, *pl.* cavemen or -women

1 ئەشکەوت‌نشین (ب.ت. هی سەردەمی بەردین) 2 مرۆڤی کێوی، بێ‌شارستانیەت ◌ 1 غارنشین 2 بی‌تمدن

caver /ˈkeɪvə(r)/ *noun*, *also* potholer, spelunker

ئەشکەوتەوان، ئەشکەوت‌گەڕ ◌ غارنورد

cavern /ˈkav(ə)n/ *noun*

1 ئەشکەوتی گەورە یان دیوێ لە ئەشکەوتا 2 شوێنی تاریک و بەرین، تاریکستان ◌ 1 غار بزرگ 2 کاورن

cavernous /ˈkævənəs, US -vərn-/ *adjective*

1 ئەشکەوت‌ئاسا، شێوەگەورک: *a cavernous warehouse* 2 چاڵ، قووڵ (چاو، cavernously *adv*) ◌ 1 غارمانند 2 گود

caviar /ˈkæviɑː(r)/ *noun*, also caviare

کاڤیار، خاویار (بنەڕەت: لە *khaviari* یونانی

نیوەڕاست) ۞ خاویار

cavil /ˈkævl/ *noun*

caviler or caviler (ئیراد عەیبلێدۆزینەوە،
n: عەیبدۆز، عەیبگر، بەئیراد، ئیرادگیر) ۞ ایراد

caving /ˈkeɪvɪŋ/ *noun,* also spelunking
ئەشکەوتەوانی، ئەشکەوتگەڕی ۞ غارنوردی

cavitation /ˌkævɪˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
1 (فیزیک) بۆشایی‌تێکەوتن، بۆشبوونەوە 2 پێکهاتن یان دروستبوونی تۆقلە لە ئاودا ۞ کاویتاسیون

cavity /ˈkævəti/ *noun, pl.* cavities
1 کەلێن، چاڵ، قوولکە 2 کرمیبوون، کرمخواردن، ڕەشبوونەوە (ددان) 3 کلۆر، بۆشایی، قالایی ۞ 1 حفر، گودال 2 کرم‌خوردگی 3 کاواک

cavity wall *noun*
جووت‌دیواری بۆش، دیواری دوودیوارە (بۆشایی نێوان دوو دیوار، بۆ تیاراگرتنی گەرما) ۞ دیوار دوجداره

cavy /ˈkeɪvi/ *noun, pl.* cavies
بەرازی هیندی guinea pig یان کرتێنەرێکی rodent پێوەندیداری ئەمریکای باشووری [خێزان Caviidae: گەلی جۆرن] ۞ کاوی

caw /kɔː/ *noun*
قڕەقڕ، قاڕەقاڕ، قاڕە، قاژە، قاژەقاژ ۞ قارقار

cay /keɪ, US kiː/ *noun*
دوورگەڕۆچوو، دوورگەی چکۆلەی ڕۆچوو ۞ کای

cayenne /keɪˈen/ *noun,* also cayenne pepper
1 بیبەری سوور، بیبارەسوورە [*Capsicum annuum*] 2 هاڕاوەی بیبارەسوورە ۞ 1 فلفل قرمز 2 پودر فلفل قرمز

cayman *noun,* also caiman
سووسمار یان تیمساحی ئەمریکایی (لە ئەلیگاتۆر دەچێ) ۞ کایمن

Cayuga /ˈkeɪjuːɡə, US ˈkʌɪ-/ *noun, pl.* same or Cayugas
1 کیوگا، کایۆگا: ئەندامی گەلی سووریێست (یان ئەمریکایی ڕەسەن American Indian)، جاران لە چەند بەشێکی هەرێمی نیویۆرک نیشتەجێ بوون 2 زمانی تیاچووی ئیرۆکوایی Iroquoian ئەو گەلە ۞ کایوگا

Cayuse /ˈkʌɪjuːs/ *noun*
1 ئەندامی گەلی سووریێست، دانیشتووی هەرێمی واشینگتۆن و ئۆریگۆن 2 زمانی تیاچووی پێنوایایی ئەو گەلە ۞ کایوس

CB /ˌsiː ˈbiː/ *abbreviation* Citizen' Band
سی‌بی (= نێرەری ڕێدراو) ۞ سی‌بی

CBC *abbreviation* Canadian Broadcasting Corporation
سی‌بی‌سی (= دەزگا یان دامەزراوەی بڵاوکردنەوەی کەنەدی، دەزگا یان دامەزراوەی پەخشی کەنەدی) ۞ سی‌بی‌سی

CBI /ˌsiː biː ˈaɪ/ *abbreviation* Confederation of British Industry
سی‌بی‌ئای (= کۆنفدراسیۆنی پیشەسازی بریتانیا) ۞ سی‌بی‌آی

CBS /ˌsiː biː ˈes/ *abbreviation* Columbia Broadcasting System
سی‌بی‌ئێس (= کۆمپانیای بڵاوکردنەوەی کۆلۆمبیا، تۆڕێکی ڕادیۆ تەلەفزیۆنی ئەمریکایی‌یە) ۞ سی‌بی‌اس

cc /ˌsiː ˈsiː/ *abbreviation* 1 cubic centimetre(s) 2 carbon copy

CCTV /ˌsiː siː tiː ˈviː/ *abbreviation* closed-circuit television
سی‌سی‌تی‌ڤی (= تەلەفزیۆنی خولگەداخراو) ۞ سی‌سی‌تی‌وی

CCU *abbreviation* coronary care unit
سی‌سی‌یوو (= بەشی چاودێری دڵی) ۞ سی‌سی‌یو

CD /ˌsiː ˈdiː/ *abbreviation* compact disk
سی‌دی (= سیلکی پەستێوراو) ۞ سی‌دی

Cd symb. the chemical element cadmium

CDC *abbreviation* Centers for Disease Control
سی‌دی‌سی (= ناوەندەکانی مەهاری نەخۆشی، لە ئەمریکا) ۞ سی‌دی‌سی

Cdr *abbreviation* also (Cmdr), Commander

Cdre *abbreviation* also (Cmdre), Commodore

CD-ROM /ˌsiː diː ˈrɒm, US ˈruːm/ *abbreviation* also (CA/ROM), compact disk read-only memory
سی‌دی‌ڕۆم ۞ سی‌دی‌رم

CDT /ˌsiː diː ˈtiː/ *abbreviation* Central Daylight Time
سی‌دی‌تی (= کاتی ڕۆشنایی ڕۆژی ناوەندی، لە ئەمریکا) ۞ سی‌دی‌تی

CE /ˌsiː ˈiː/ *abbreviation* Church of England
سی‌ئی (= کڵێسەی ئینگلتەرە) ۞ سی‌ای

Ce symb. the chemical element sodium

ceanothus /ˌsiːəˈnəʊθəs/ *noun*
کەرتەشیک (بنەڕەت: لە *keanōthos* یۆنانی "جۆرێ thistle"): دەوەنی بە هێشووی پڕی گوڵی شینی وردەوە، ڕەسەنی ئەمریکای باکووری [توخم *Ceanothus*] ۞ سیانوتوس

cease /ˌsiːs/ *noun*
بچڕان، پسان، دابڕان، قەتیان، هەڵوەستە، وێستان ۞ وقفه، گسست، انقطاع

cease-fire /ˈsiːsfaɪə(r)/ *noun,* also ceasefire

ئاگربەست، شەڕراگرتن، خوێنبەست (کاتی) ◌ آتش‌بس

ceaseless /ˈsiːsləs/ *adjective*
یەکبینە، لەسەریەک، بێوچان، بەبەردەوامی، بێبڕانەوە، هەمیشە، constant: *ceaseless efforts* (ceaselessly /ˈsiːsləsli/ *adv*: یەکبینە، بێوچان، لەسەریەک، لەپەستا؛ ceaselessness *n*) ◌ مداوم، بی‌وقفه

cebid /ˈsiːbɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سەرەتاکێ لە تیرەی (Cebidae) کە زۆربەی مەیموونەکانی جیهانی نێستا دەگرێتەوە ◌ سِبید

cecal = US spelling of caecal

cecitis = US spelling of caecitis

cecropia /sɪˈkrəʊpɪə/ *noun*
1 داریکی زووهەڵدەری گەرمێنانی ئەمریکا [توخم *Cecropia*] 2 (هەروەها cecropia moth) جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی هەوریشمی قاوەیی سووریاوی ئەمریکای باکووری [*Platysamia cecropia*] (بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە ناوی *Cecrops*، پادشایێکی Attica) ◌ سکروپیا

cecum *noun*. US spelling of caecum, *pl.* ceca
ریخۆڵەکوێرە (cecal *adj*) ◌ روده‌ی کور

cedar /ˈsiːdə(r)/ *noun*
ئارەوەن؟، درەخت یان داری سیدر [*Cedrus libani*] (هی لوبنانی) و جۆرەکانی تر لە توخمەکانی *Cedrus* و *Thuja*] ◌ درخت یا چوب سدر

cedar-apple rust *noun*
جۆرێ نەخۆشی (کە لەودا دارەکان گرێ و دەماسن) سێو و سیدرەکان، بەهۆی کەڕووە ژەنگێکەوە [rust fungus *Gymnosporangium juniperi-virginianae* *Juniperus virginiana*] ◌ نوعی بیماری

cedarn *adjective*
(ویژەیی) سیدری، سیدرئاسا، دروستکراو یا ئامازە بە سیدر ◌ سدری

cedar of Lebanon *noun*
ئارەوەن یان سیدری لوبنانی، پرتەمەن [*Cedrus libani*] ◌ نوعی سدر

cedar waxwing *noun*, also cedarbird
باڵمێوینەی ئارەوەن یا سیدر (*Bombycilla cedrorum*) ◌ نوعی پرنده

cedarwood *noun*
داری سیدر، ب.ت. دوورخەرەوەی مێش و مەگەسە ◌ چوب سدر

cedi /ˈsiːdi/ *noun, pl.* same or cedis
یەکەی بنەڕەتی پارەی گانا، بەرمبەر بە سەد pesewa ◌ سیدی

cedilla /sɪˈdɪlə/ *noun, pl.* cedillas
چوکلە، نیشانەسیدیلا (نیشانەیێ (لە چەند زمانێ وەکوو فەرەنسی و پۆرتوگالی) کە لەژێر /c/ دادەنرێ تا بە /s/ گۆکرێ نەوەک بە /k/، وەکوو *façade*) ◌ سدیل

cedrate *noun*
بارونە، بادرەنگ ◌ بالنگ، بادرنگ

cee *noun*
1 پیتی سی C 2 بە شێوەی پیتی C ◌ 1 حرف C 2 به شکل حرف C

Ceefax *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ سێرڤیسی زانیاری تەلەفزیۆنی بریتانیا، لە لایەن BBC یەوە دابین دەکرێ و لە چەندین بواری وەک راپۆری (کەش‌و)هەوا، ئەنجامی وەرزشی و هەواڵی دارایی کار دەکا ◌ سی‌فکس

ceiba /ˈsʌɪbə/ *noun, pl.* ceibas
داری کەتانەخوری، گادار؟: داریکی زۆر دریژی گەرمێنانی ئەمریکا کە kapokی لێ دەگیرێ [*Ceiba pentandra*] ◌ درخت پنبه‌ی هندی

ceilidh /ˈkeɪli/ *noun*
کەیلی، کێیلی (بۆنەیەکی کۆمەڵایەتی لەگەڵ مۆسیقا و هەڵپەڕکێ ب.ت. لە سکاتلەند و ئیرلەند) ◌ کیلی

ceiling /ˈsiːlɪŋ/ *noun*
1 بنبان، میچ، بنمیچ، سەرایتە: *a large room with a high ceiling* 2 بەرزایی هەور 3 ئەوپەری بەرزایی کە فڕۆکەیێ دەتوانی تیا ئاسۆیییانە بفڕی 4 زۆرترین، زۆرینە، ئەوپەڕ، هەرەسەروو: *price ceilings* 5 = absolute ceiling؛ service ceiling (ceilinged *adj*) ◌ 1 سقف 2 ارتفاع ابر 3 سیلینگ 4 سقف، بیشینه

ceilometer *noun*
بەرزاییپێوی هەور ◌ ارتفاع‌سنج ابر

celadon /ˈselədɒn/ *noun*
1 رەنگی سەوزی بی 2 جۆرێ لیاو یان لۆعابی گۆزەگەری ◌ سلادون

celandine /ˈseləndaɪn/ *noun*
1 (هەروەها lesser celandine) مامیران یان پەنجەداڵی بچوکتر یان چکۆلەتر؟، رووەکێکی ئاسایی لە خێزانی buttercup، لە سەرەتای بەهاردا گوڵی زەرد دەردەکا [*Ranunculus ficaria*] 2 (هەروەها greater celandine) مامیرانی گەورەتر؟، پەنجەداڵی گەورەتر، رووەکێکی گوڵزەرد لە خێزانی poppy، شیلەکەی زاراوییە [*Chelidonium majus*] ◌ پەنجەداڵ، مامیران، سلاندین

-cele *suffix*
پاشگر: ماس، ماسین یان قۆڕی لە بەشێکی تایبەتدا، وەک *hydrocele* (بنەڕەت: لە *kēlē* یۆنانییەوە "tumour") ◌ پسوند: آماس یا فتق در قسمتی خاص

celeb /sɪ'lɛb/ = informal celebrity

Celebra *noun*
(دروشمی بازرگانی) دەرمانێکی پێکهێنراو بۆ ژانی ئارترۆز ۞ سلبرا

celebrant /'selɪbrənt/ *noun*
بەڕێوەبەر، لەدارخەر، جێبەجێ‌کار، بەرپاکەر، ئاهەنگ‌گێڕ، بەشداری‌کەر، قەشەیێ کە ڕێوڕەسمی دینی ب.ت. شێوی خواوەندی Eucharist بەڕێوەدەبا ۞ برگزارکننده، شرکت‌کننده

celebrated /'selɪbreɪtɪd/ *adjective*
بەناوبانگ، نێوبەدەرەوە، ناسراو، بەنێو، ناودار، بەناوبانگ، well-known ،renowned (celebratedness *n*) ۞ مشهور، نامور

celebration /ˌselɪ'breɪʃn/ *noun*
1 جەژن، جێژن، سوور(ان) 2 ئاهەنگ‌گێڕان، بەڕێوەبردن، لەدارخستن 3 پەسن، پیاهەڵوتن، تاریف ۞ 1 جشن 2 برگزاری 3 تحسین

celebratory /ˌselə'breɪtəri, US 'seləbrətɔːri/ *adjective*
جێژنی، سەربە سوور، سووری: *a celebratory drink/dinner* ۞ وابسته به جشن

celebrity /sə'lebrəti/ *noun, pl.* celebrities
مرۆڤی نێوبەدەرەوە، ناسراوی، ناوداری، بەنێوبانگی، ناو ۞ آدم مشهور، آوازه

celerity /sɪ'lerɪti/ *noun*
(کۆن، وێژەیی) پەلە، لەز، تالووکە، هەشتاو، خێرایی، گورجی (بنەڕەت: لە *celerite* فەرەنسی، لە *celeritas* لاتین، لە *celer* "swift") ۞ عجله، سرعت، شتاب

celery /'seləri/ *noun*
(ڕووەکناسی) کەرەوز [*Apium graveolens var. dulce*] ۞ کرفس

celery pine *noun,* also celery-top-pine
دارەکەرەوز (چرۆکانی شێوەی کەرەوز دەدەن [توخم *Phyllocladus*]) ۞ نوعی درخت

celesta /sə'lestə/ *noun,* also celeste /sɪ'lɛst/, *pl.* celestas or celestes
سێلێستا (= جۆرێ ئامێری موسیقایە) ۞ سلستا

celestial /sə'lestiəl, US -tʃl/ *adjective, noun*
adj 1 ئاسمانی (ب.ت. خۆر و ئەستێرەکان): *celestial body* 2 بەهەشتی، خودایی 3 سەربە (Celestial) 4 celestial navigation *n* ئاسمان‌نشین (Chinese Empire celestially) *adv*: بە شێوەیێکی خودایی یان ئاسمانی؛ (celestiality *n* ؛celestialness *n* ۞ 1 سماوی، فلکی 2 ملکوتی، الهی 3 و 4 وابسته به Chinese Empire یا celestial navigation

celestial axis *noun*
تەوەرەی ئاسمان یان جیهان ۞ محور عالم

celestial bodies *noun, pl.*
تەنە ئاسمانی‌یەکان ۞ اجرام سماوی

Celestial City = new Jerusalem

celestial circumference *noun*
بازنەی ئاسمان ۞ دایره‌ی فلک

celestial equator *noun*
(ئەستێرەوانی) پشتێنەی ئاسمان ۞ استوا عالم

Celestial Empire *noun*
ئیمپراتۆری پێشووی چین، ئیمپراتۆری ئاسمانی ۞ امپراتور سابق چین

celestial globe *noun*
گۆی پیشاندەری تەنە ئاسمانی‌یەکان ۞ سلستیال گلوب

celestial hierarchy *noun*
زنجیرەپایە یان پایەمەند(یتی)ی ئاسمانی، نۆ پایەن و بریتین لە: archangels ،angels ،virtues ،powers ،principalities ،cherubium ،thrones ،dominions و seraphim ۞ سلسله مراتب سماوی

celestial horizon *noun*
ئاسۆی ئاسمان یان جیهان ۞ افق عالم

celestial mechnics *noun, pl.*
لقێ لە ئەستێرەوانی کە کاری لێکدانەوەی جووڵان و بزواتەکانی تەنە ئاسمانی‌یەکان وەکوو هەسارەکان دەکا ۞ مکانیک عالم

celestial meridian *noun*
نیو(ە)ڕۆژ یان مێریدیەنی ئاسمان یان جیهان ۞ نصف‌النهار عالم

celestial navigation *noun*
ناڤیگەیشن لە ڕووی تەنە ئاسمانی‌یەکانەوە ۞ سلستیال ناویگاسیون

celestial poles *noun, pl.*
دووجەمسەری جیهان یا ئاسمان ۞ قطبین عالم

celestial sphere *noun*
گۆ یان خڕۆکی جیهان ۞ کره‌ی عالم

celestite *noun,* also celestine
جۆرێ کانی سپی پێکهاتوو لە سۆلفاتی strontium $SrSO_4$ ۞ سلستیت

celiac *adjective,* US spelling of coeliac
سەربە بۆشایی زگ(ی) abdominal cavity ۞ وابسته به تجویف بطن

celibacy /'selɪbəsi/ *noun*
تەنیایی، بێ‌هاوسەری، بێ‌جووتی، سەڵتی، زگوردی، ڕەبەنی (ب.ت. لەبەر هۆی دینی: *a vow of celibacy*) (celibatic *adj* ۞ تجرد

celibate /'selɪbət/ *noun, adjective*
n تەنیا، بێ‌هاوسەر، سەڵت، زگورد، ڕەبەن: *adj celibate priests* مرۆی زگورد ۞ *n* مجرد، بی‌همسر *adj* شخص مجرد

cell /sel/ *noun, adjective*
n 1 خانە، ژوورە، سلول 2 باتری، پیل، هێزە 3 بەند، ژووروچکە (تاکەکەسی، زیندان) 4 چەق،

ناوک، نێوک، ناوەند *adj* خانەیی، سلولی

(بنەڕەت: لە *celle* فەرەنسی کۆنەوە یان *cella* لاتین "chamber یان storeroom") ◌ 1 *n* یاختە، سلول 2 باتری 3 سلول (زندان) 4 کانون، هستە *adj* سلولی

cella /ˈkɛlə/ *noun, pl.* cellae /-liː/

ڕووبەری نێوەوەی پەرستگەیێکی کۆن (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ کلا

cellar /ˈselə(r)/ *noun,* = wine cellar

ژێرخان، ناویس، وارنشین، ژێرزەمین؛ عەماری مەی ◌ زیرزمین: انبار شراب

cellarage /ˈselərɪdʒ/ *noun*

1 ژێرخان سەرجەم، شوێن و پانتایی ژێرخان 2 ژێرزەمینانە، ژێرخانانە (کرێ یان باجێ بۆ هەڵگرتنی شتەکان لە ژێرزەمیندا) ◌ سلاراژ

cellarer /ˈsɛlərə/ *noun*

بەرپرسی خواردەمەنی و ئازووخەی دەیری ◌ سلارر

cellaret /ˌsɛləˈrɛt/ *noun,* US also cellarette

(کۆن) گەنجینەی شووشە مەیەکان، شووشەمەیخانە ◌ سلاریت

cell biology *noun*

زیندەناسی یان زیندەوەرناسی خانەیی، زیندەوەرناسی ژوورەیی: لقێ لە زیندەناسی لەمەڕ لێکۆڵینەوەی خانەکان، ب.ت. لەبارەی گووران، پێکهاتە و کارکردنیان دەتوێژێتەوە ◌ زیست‌شناسی سلولی

cellblock *noun*

کۆمەڵەبەند، دەستەژوور(ۆچکە): یەکە یان بەشێ لە زیندان کە لە کۆمەڵە ژووروچکەیێ پێکهاتووە ◌ سل‌بلوک

cell body *noun,* also perikaryon

دەورەناوک، تەنی خانەیی، تەنی ژوورەیی: ئەو بەشەی خانە کە ناوکی تیایە ◌ جسم سلولی

cell cycle *noun*

سووڕ یان خولی خانەیی یان ژوورەیی ◌ چرخەی سلولی

cell division *noun*

دابەش‌بوونی خانەیی یان ژوورەیی ◌ تقسیم سلولی

celled *adjective*

خانەدار، بەخانە، خانە یان کۆمەڵە خانەیێکی هەیە (زۆرتر لە لێکدانا): ئۆرگانیزمێکی تاک‌خانەیی، *a single-celled organism* ◌ سلول‌دار

cell elongation *noun*

درێژبوونەوەی خانە یان ژوورە ◌ طویل‌شدگی سلول

cell exchange *noun*

گۆڕانەوە یان ئاڵوگۆڕی خانەیی، خانەگۆڕکێ ◌ مبادلەی سلولی

cell fusion *noun*

پێکاڵکانی خانەیی، پێکەوەنووسانی خانەیی، یەک‌گرتنی خانەیی، تێکەڵبوونی خانەیی یان ژوورەیی ◌ هم‌جوشی سلولی

cellist /ˈtʃelɪst/ *noun*

چەلۆژەن، ڤیۆلێنسێل‌ژەن ◌ ویولنسل‌نواز

cell layer *noun,* also cellular layer

توێ یان توێژاڵی خانەیی ◌ لایەی سلولی

cellmate /ˈselmeɪt/ *noun*

هاوبەندی، هاوژووروچکەیی ◌ هم‌سلولی

cell-mediated immunity *noun*

پارێزراوی کەسێ بە ڕێگای چالاکی خانەکانی T شێوە (وە) کە فەوتاندنی ڕاستەوخۆی ڤایرۆسەکان، پارچۆلکە بیانییەکان و هتد دەگرێتەوە (بڕوانە antibody-mediated immunity) ◌ سل میدیاتد ایمیونیتی

cell membrane *noun*

پەردەخانە، پەردەی خانە یان ژوورە ◌ غشاء یاختە یا سلول

cell movement *noun*

جووڵان یان بزووتنی خانەیی یان ژوورەیی ◌ حرکت سلولی

cell nucleus *noun*

ناوکی خانە، ناوک، نێوکی ژوورە ◌ هستەی سلول

cello /ˈtʃeləʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* cellos

ڤیۆلێنسێل، چەلۆ: ئامێرێکی گڕ یان باس لە خێزانی violin، لەسەر عەرز لە نێو لاقی ژەنیارەکە ڕاست هەڵدەگیرێ ◌ ویولنسل

cellobiose *noun*

جۆرێ disaccharide کەمێ شیرین $C_{12}H_{22}O_{11}$ ◌ سلوبیوز

celloidin *noun*

جۆرێ پیرۆکسیلینی پەتێ purified pyroxylin کە زۆرتر بۆ تاقیگەری وردبینی یان مایکرۆسکوپی بەکاردێنرێ ◌ سلوئیدین

cellophagus *adjective*

خانەخۆر، ژوورەخۆر ◌ سلول‌خوار

cell organ *noun*

ئەندامی خانەیی یان ژوورەیی ◌ اندام یا عضو سلولی

cell organelle *noun*

ئەندامۆچکەی خانەیی یا ژوورەیی ◌ اندامک سلولی

Cellophane /ˈseləfeɪn/ *noun,* also cellophane

(دروشمی بازرگانی) سێلیفۆن (مەتریاڵێکی پلاستیکی (جیری) ڕووتەنکی ناسک بۆ تێپێچانی شتەکان) ◌ سلوفون

cellophane noodle *noun*

جۆرێ هەریشتەی ڕوون کە لە mung bean سازدەکرێ ◌ سلوفون نودل

celeb /sɪ'lɛb/ = informal celebrity

Celebra *noun*

(دروشمی بازرگانی) دەرمانێکی پێکهێنراو بۆ ژانی ئارترۆز ۞ سلبرا

celebrant /'selɪbrənt/ *noun*

بەڕێوەبەر، لەدارخەر، جێبەجێکار، بەرپاکەر، ئاهەنگگێڕ، بەشداریکەر، قەشەیێ کە ڕێوڕەسمی دینی ب.ت. شێوی خواوەندی Eucharistبەڕێوەدەبا ۞ برگزارکننده،شرکت‌کننده

celebrated /'selɪbreɪtɪd/ *adjective*

بەناوبانگ، نێوبەدەرەوە، ناسراو، بەنێو، ناودار، بەناوبانگ، بەنامیـــــە، well-known ،renowned (celebratedness *n*) ۞ مشهور، نامور

celebration /ˌselɪ'breɪʃn/ *noun*

1 جەژن، جێژن، سوور(ان) 2 ئاهەنگگێران، بەڕێوەبردن، لەدارخستن 3 پەسن، پیاهەڵوتن، تاریف ۞ 1 جشن 2 برگزاری 3 تحسین

celebratory /ˌselə'breɪtəri, US 'seləbrətɔːri/ *adjective*

جێژنی، سەربە سوور، سووری: *a celebratory drink/dinner* ۞ وابسته به جشن

celebrity /sə'lebrəti/ *noun*, *pl.* celebrities

مرۆڤــی نێوبــەدەرەوە، ناســراوی، نــاوداری، بەنێوبانگی، ناو ۞ آدم مشهور، آوازه

celerity /sɪ'lerɪti/ *noun*

(کۆن، وێژەیی) پەلە، لەز، تالووکە، هەشتاو، خێرایی، گورجی (بنەڕەت: لە *celerite* فەرەنسی، لە *celeritas* لاتین، لە *celer* "swift") ۞ عجله، سرعت، شتاب

celery /'seləri/ *noun*

(ڕووەکناسی) کەرەوز [*Apium graveolens var. dulce*] ۞ کرفس

celery pine *noun*, also celery-top-pine

دارەکەرەوز (چرۆکانی شێوەی کەرەوز دەدەن [تۆخم *Phyllocladus*]) ۞ نوعی درخت

celesta /sə'lestə/ *noun*, also celeste /sɪ'lest/, *pl.* celestas or celestes

سێلێستا (= جۆرێ ئامێری موسیقایە) ۞ سلستا

celestial /sə'lestiəl, US -tʃl/ *adjective*, *noun*

adj 1 ئاسمانی (ب.ت. خۆر و ئەستێرەکان): *celestial body* 2 بەهەشتی، خودایی 3 سەربە (Celestial) 4 celestial navigation سەربە *n* ئاسمانشین Chinese Empire (celestially *adv*: بە شێوەیێکی خودایی یان ئاسمانی؛ celestiality *n* ؛celestialness *n*) ۞ 1 سماوی، فلکی 2 ملکوتی، الهی 3 و 4 وابسته به Chinese Empire یا celestial navigation

celestial axis *noun*

تەوەرەی ئاسمان یان جیهان ۞ محور عالم

celestial bodies *noun*, *pl.*

تەنە ئاسمانی‌یەکان ۞ اجرام سماوی

Celestial City = new Jerusalem

celestial circumference *noun*

بازنەی ئاسمان ۞ دایرەی فلک

celestial equator *noun*

(ئەستێرەوانی) پشتێنەی ئاسمان ۞ استوا عالم

Celestial Empire *noun*

ئیمپراتۆری پێشووی چین، ئیمپراتۆری ئاسمانی ۞ امپراتور سابق چین

celestial globe *noun*

گۆی پیشاندەری تەنە ئاسمانی‌یەکان ۞ سلستیال گلوب

celestial hierarchy *noun*

زنجیرەپایە یان پایەمەند(ێتـ)ی ئاسمانی، نۆ پایەن و بریتین لە: archangels ،angels ،principalities ،powers ،virtues ،dominions ،thrones ،cherubium و seraphim ۞ سلسله مراتب سماوی

celestial horizon *noun*

ئاسۆی ئاسمان یان جیهان ۞ افق عالم

celestial mechnics *noun*, *pl.*

لقێ لە ئەستێرەوانی کە کاری لێکدانەوەی جووڵان و بزواتەکانی تەنە ئاسمانی‌یەکان وەکوو هەسارەکان دەکا ۞ مکانیک عالم

celestial meridian *noun*

نیو(ە)ڕۆژ یان مێریدیەنی ئاسمان یان جیهان ۞ نصف‌النهار عالم

celestial navigation *noun*

ناڤیگەیشن لە ڕووی تەنە ئاسمانی‌یەکانەوە ۞ سلستیال ناویگاسیون

celestial poles *noun*, *pl.*

دووجەمسەری جیهان یا ئاسمان ۞ قطبین عالم

celestial sphere *noun*

گۆ یان خڕۆکی جیهان ۞ کرەی عالم

celestite *noun*, also celestine

جۆرێ کانی سپی پێکهاتوو لە سولفاتی strontium $SrSO_4$ ۞ سلستیت

celiac *adjective*, US spelling of coeliac

سەربە بۆشایی زگ(ی) abdominal cavity ۞ وابسته به تجویف بطن

celibacy /'selɪbəsi/ *noun*

تەنیایی، بێهاوسەری، بێجووتی، سەڵتی، زگوردی، ڕەبەنی (ب.ت. لەبەر هۆی دینی: *a vow of celibacy* ؛celibatic *adj*) ۞ تجرد

celibate /'selɪbət/ *noun*, *adjective*

n تەنیا، بێهاوسەر، سەڵت، زگورد، ڕەبەن: *adj celibate priests* مرۆی زگورد ۞ *n* مجرد، بی‌همسر *adj* شخص مجرد

cell /sel/ *noun*, *adjective*

n 1 خانە، ژوورە، سلول 2 باتری، پیل، هێزە 3 بەند، ژوورۆچکە (تاکەکەسی، زیندان) 4 چەق،

ناوک، نێوک، ناوەند *adj* خانەیی، سلولی
(بنەڕەت: لە *celle* فەرەنسی کۆنەوە یان *cella*
لاتین "chamber یا storeroom") ۞ 1 *n*
یاختە، سلول 2 باتری 3 سلول (زندان) 4 کانون،
هستە *adj* سلولی

cella /'kɛlə/ *noun, pl.* cellae /-li:/
ڕووبەری نێوەوەی پەرستگەیێکی کۆن (بنەڕەت:
لە لاتینەوە) ۞ کلا

cellar /'selə(r)/ *noun*, = wine cellar
ژێرخان، ناویس، وارنشین، ژێرزەمین؛ عەماری
مەی ۞ زیرزمین: انبار شراب

cellarage /'selərɪdʒ/ *noun*
1 ژێرخان سەرجەم، شوێن و پانتایی ژێرخان 2
ژێرزەمینانە، ژێرخانانە (کرێ یان باجێ بۆ
هەڵگرتنی شتەکان لە ژێرزەمیندا) ۞ سلاراژ

cellarer /'sɛlərə/ *noun*
بەرپرسی خواردەمەنی و ئازووخەی دەیرێ ۞
سلارر

cellaret /ˌselə'rɛt/ *noun*, US also cellarette
(کۆن) گەنجینەی شووشە مەیەکان،
شووشەمەیخانە ۞ سلاریت

cell biology *noun*
زیندەناسی یان زیندەوەرناسی خانەیی،
زیندەوەرناسی ژوورەیی: لقێ لە زیندەناسی
لەمەڕ لێکۆڵینەوەی‌خانەکان، ب.ت. لەبارەی
گووران، پێکهاتە و کارکردنیان دەتوێژێتەوە ۞
زیستشناسی سلولی

cellblock *noun*
کۆمەڵەبەند، دەستەژوور(ۆچکە): یەکە یان بەشێ
لە زیندان کە لە کۆمەڵە ژووروچکەیێ پێکهاتووە
۞ سل‌بلوک

cell body *noun*, also perikaryon
دەورەناوک، تەنی خانەیی، تەنی ژوورەیی: ئەو
بەشەی خانە کە ناوکی تیایە ۞ جسم سلولی

cell cycle *noun*
سووڕ یان خولی خانەیی یان ژوورەیی ۞
چرخەی سلولی

cell division *noun*
دابەش‌بوونی خانەیی یان ژوورەیی ۞ تقسیم
سلولی

celled *adjective*
خانەدار، بەخانە، خانە یان کۆمەڵە خانەیێکی
هەیە (زۆرتر لە لێکدانا): ئۆرگانیزمێکی
تاک‌خانەیی، *a single-celled organism* ۞
سلول‌دار

cell elongation *noun*
درێژبوونەوەی خانە یان ژوورە ۞ طویل‌شدگی
سلول

cell exchange *noun*
گۆڕانەوە یان ئاڵوگۆڕی خانەیی، خانەگۆڕکێ
۞ مبادلەی سلولی

cell fusion *noun*
پێکالکانی خانەیی، پێکەوەنووسانی خانەیی،
یەک‌گرتنی خانەیی، تێکەڵبوونی خانەیی یان
ژوورەیی ۞ هم‌جوشی سلولی

cellist /'tʃelɪst/ *noun*
چەلۆژەن، ڤیۆلێنسێل‌ژەن ۞ ویولنسل‌نواز

cell layer *noun*, also cellular layer
توێ یان توێژاڵی خانەیی ۞ لایەی سلولی

cellmate /'selmeɪt/ *noun*
هاوبەندی، هاوژووروچکەیی ۞ هم‌سلولی

cell-mediated immunity *noun*
پارێزراوی کەسێ بە ڕێگای چالاکی خانەکانی
T شێوە (وە) کە فەوتاندنی ڕاستەوخۆی
ڤایرۆسەکان، پارچۆلکە بیانی‌یەکان و هتد
دەگرێتەوە (بڕوانە antibody-mediated
immunity) ۞ سل میدیاتد ایمیونیتی

cell membrane *noun*
پەردەخانە، پەردەی خانە یان ژوورە ۞ غشاء
یاختە یا سلول

cell movement *noun*
جووڵان یان بزووتنی خانەیی یان ژوورەیی ۞
حرکت سلولی

cell nucleus *noun*
ناوکی خانە، ناوک، نێوکی ژوورە ۞ هستەی
سلول

cello /'tʃeləʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* cellos
ڤیۆلێنسێل، چەلۆ: ئامێرێکی گر یان باس لە
خێزانی violin، لەسەر عەرز لە نێو لاقی
ژەنیارەکە ڕاست هەڵدەگیرێ ۞ ویولنسل

cellobiose *noun*
جۆرێ disaccharide کە مێ شیرین
$C_{12}H_{22}O_{11}$ ۞ سلوبیوز

celloidin *noun*
جۆرێ پیرۆکسیلینی پەتی purified pyroxylin
کە زۆرتر بۆ تاقی‌کەری وردبینی یان
مایکرۆسکوپی بەکاردێترێ ۞ سلوئیدین

cellophagus *adjective*
خانەخۆر، ژوورەخۆر ۞ سلول‌خوار

cell organ *noun*
ئەندامی خانەیی یان ژوورەیی ۞ اندام یا عضو
سلولی

cell organelle *noun*
ئەندامۆژەی خانەیی یا ژوورەیی ۞ اندامک سلولی

Cellophane /'seləfeɪn/ *noun*, also cellophane
(دروشمی بازرگانی) سێلیفۆن (مەتریالێکی
پلاستێکی (جیری) ڕووتەنکی ناسک بۆ
تێپێچانی شتەکان) ۞ سلوفون

cellophane noodle *noun*
جۆرێ هەریشتەی ڕوون کە لە mung bean
سازدەکرێ ۞ سلوفون نودل

cellphone /'selfəʊn, US -foʊn/ = mobile phone

cell physiology *noun*
کارئەندامناسی یا فیزیۆلۆژی خانەیی یا ژوورەیی ۞ فیزیولوژی سلولی

cell plate *noun*
تەبەق، پەرە یا تەختەی خانەیی (لە خانە ڕووەکییەکانا) ۞ صفحەی سلولی

cell sap *noun*
1 شیلەی خانەیی: شلەیێکی ئاوەکی نێو vacuole ناوەندی خانەی ڕووەکی 2 = cytosol ۞ شیرەی سلولی

cell structure *noun*
پێکهاتەی خانە یان ژوورە ۞ ساختار سلول

cell theory *noun*
تیۆری خانەیی: ئەو بنچینەیە tenet لە زیندە(وەر)ناسیدا کە خانەکان کۆمەڵە یەکەیێکی بنەڕەتی پێکهاتە و کارکرد(ن)ی function زیندەوەر یان ئۆرگانیزمە زیندووەکانن ۞ نظریەی سلولی

cellular /'seljələ(r)/ *adjective*
1 خانەیی، سەربە ژوورە، سەربە خانە یان سلول 2 کونکون، کونیلەدار، دیودیو، ژوورژوور، خانەخانە ۞ 1 یاختەای، سلولی 2 سوراخسوراخ

cellular content *noun*
نێوەرۆکی خانەیی یان ژوورەیی ۞ محتوای یاختەای یا سلولی

cellular fraction *noun*
بەشی خانەیی یان ژوورەیی ۞ بخش یاختەای یا سلولی

cellularity *noun*
خانەیێتی، ژوورەیێتی ۞ حالت یاختەای

cellular phone = mobile phone

cellular protein *noun*
پرۆتینی خانەیی یان ژوورەیی ۞ پروتین یاختەای یا سلولی

cellular respiration *noun*
(کیمیا) هەناسەدانی خانەیی یان ژوورەیی ۞ تنفس سلولی

cellular structure *noun*
پێکهاتەی خانەیی یان ژوورەیی ۞ ساختار یاختەای یا سلولی

cellular tissue *noun*
شانەی خانەیی یان ژوورەیی (گیانەوەر و ڕووەک) ۞ بافت یاختەای

cellulase /'sɛljʊleɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) سیلولاز: هەوێنە یان ئەنزیمێ کە سلولۆز دەگۆڕێ بۆ گلۆکۆز glucose یان دایساکراید disaccharide ۞ سلولاز

cellule /'selju:l/ *noun*
خانۆچکە، ژوورەچە، خانۆکە ۞ یاختەی کوچک

cellulite /'seljulaɪt/ *noun*
خانۆچکە: جۆرێ چەوری و بەزی ژێرپێستی کە دەبێتە هۆی چاڵبوونی پێست (ب.ت. لە ران و سمتدا؛ بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، لە *cellule*) ۞ سلولیت

cellulitis *noun*
ئاوسانی خانەیی، خانەئاوسێ، ژوورەئاوسێ ۞ التهاب یاختەای

celluloid /'seljulɔɪd/ *noun, adjective*
n پلاستیک، باغە، فیلم (سینەمایی)، سینەما *adj* پلاستیکی، باغە ۞ *n* پلاستیک، سلولوئید، سینما *adj* پلاستیکی

cellulolytic *adjective*
دەتوانێ سیلیولۆس یان سیلولێز هایدرۆلیزە بکا ۞ سلولولیتیک

cellulose /'seljuləʊs, US -loʊs/ *noun*
سیلیولۆس، سیلولێز: پۆلیساکاریدێ n ($C_6H_{10}O_5$)، پێکهێنەری سەرەکی دیواری خانەی ڕووەک و هی دار، کەتان، کاغەز و گوشە hemp (*adj* cellulosic: سەربە سیلیولۆس، سیلولێزی) ۞ سلولز

cellulose acetate *noun*
ئەسیتات یا سرکەمەنی سیلولێز ۞ استات سلولز

cellulose membrane *noun*
پەردەی سیلولێزی یا سیلیۆلۆزی ۞ غشای سلولزی

cellulose nitrate = nitrocellulose

cellulose wall *noun*
دیوارەی سیلولێزی یان سیلیۆلۆزی ۞ جدارە یا دیوارەی سلولزی

cell wall *noun*
دیواری خانە: دیوارە یان سنووری دیاریکراو کە بەشێکی پێکهاتەی دەرەوەی هێندێ خانەیە، وەک هی ڕووەکێ ۞ دیوار یاختە یا سلول

Celsius /'selsiəs/ *adjective*
سەدی، سانتیگراد، بەپێی سانتیگراد، سەدپلەیی (لە ناوی ئەستێرەوانی سویدی Anders *Celsius* (1701–44)) ۞ سانتیگراد

Celt /kelt/ *noun*
1 ئەندامی کۆمەڵێ لەو گەلانەی کە دانیشتووی زۆربەی ئەورووپا و ئاسیای بچووک لە سەردەمانی پێشڕۆمدا بوون 2 گەلێکی ڕەسەنی یان نوێ یان ناوچەیێ کە لەودا زمانی سێلتیک قسەی پێدەکرێ (بنەڕەت: لە *Celtae* لاتین (کۆ)، لە *Keltoi* یۆنانییەوە) ۞ سلت

celt /sɛlt/ *noun*
ئەسکەنە: ئامێرێکی بەردین یا کانزایی پێشمێژوو، بە لێواری دابڕاوی پەخەوە (بنەڕەت: لە *celtis* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست "chisel") ۞ اسکنە

Celtiberian /ˌkeltɪ'bɪəriən, -taɪ-, ˌselt-/ = Iberian (in sense 3)

Celtic /'keltɪk/ *adjective, noun*

adj سیلتی، سەربە زمانە سیلتی‌یەکان *n* دەستەزمانێ کە ئیرلەندی Irish، سکاتلەندی Scottish، گالیک Gaelic، بریتون Breton، مانکس Manx و کۆرنیایی Cornish ۞ *adj* سلتی *n* زبان‌های سلتی

Celtic Church *noun*
کلێسەی سیلتیک (لە دورگەکانی بریتانیادا) ۞ کلیسای سلتیک

Celtic cross *noun*
خاچی سیلتی (لە شێوەی خاچی لاتینی Latin cross بەڵام ئالقە یان بازنەیێکی بە دەورەوەیە) ۞ چلیپای سلتی

Celtic harp = clarsach

Celticism /-sɪz(ə)m/ *noun*
سیلتی‌ئاسایی ۞ سلتیسم

Celticist /-sɪst/ *noun*
زانای زمان و چاندی سیلتەکان، سیلت‌ناس ۞ سلتیست

cembalo /ˈtʃɛmbələʊ/, *pl.* cembalos = harpsichord (cembalist n)

cement /sɪˈment/ *noun, adjective*
n 1 ساروج، سیمێنت، سمیت، سیمان، چیمەنتۆ 2 چەسپ، تێوپر (مەتریالێ بۆ پڕکردنەوەی کلۆری ددانەکان) 3 (توێکاری، هەروەها cementum) ساروجە، سیمان: توێژێکی ناسک لە ماک یان مەتریالی ئێسکی کە ددانی لە نێو پووکدا راگیر کردووە 4 بیرۆکەی یەکخەر، هۆ یان هۆکاری پێکەبند، فاکتێری یەکخەر، بواری هاوبەش: values which are the cement of society 5 (زەوی‌ناسی) ساروجە: ئەو ماکەی کە پارچۆلکەکان لە بەردە نیشتووەکاندا پێک دەبەستێتەوە *adj* چیمەنتۆیی، سمیتی (cementitious *adj* ،cementer *n*) ۞ *n* 1 سیمان، سمنت 2 چسب 3 سیمان 4 ایدەی یگانەساز، عامل پیونددهندە، زمینەی مشترک، وسیلەی پیوند 5 سمنت *adj* سیمانی

cement mixer *noun*
چیمەنتۆگرەوە، سمیت‌گرەوە ۞ بتونیر

cementation /ˌsiːmenˈteɪʃn/ *noun*
1 سمیتاندن، سیمان‌کاری، سمیت‌کاری، ساروج‌کاری، ساروج‌گەری، سیمان‌کردن 2 (کیمیا و کانزاناسی Metallurgy) ڕەوت و پرۆسەی گۆڕینی کانزایێ بە گەرم‌کردنی لەگەڵ گەردەیێ (بۆ دروست‌کردنی پۆلا)؛ گەرم‌کردنی دوو ماک یان مادە بە لێکەوتن یان کۆنتاکت contact بە مەبەستی کردنی هێندێ گۆڕان لە یەکێکیان، ب.ت. پێکهێنانی پۆلا بە گەرماندنی ئاسن لە ڕەژی گەردەکراودا (یان خاکەڕەژی) 3 (زەوی‌ناسی) powdered charcoal ساروجان، سمیتان: ئەو ڕەوتەی کە دەنکە لمەکان پێکەوە نووساون و (تەختە) بەردە یان کەڤرە نیشتووەکانی پێکهێناوە ۞ 1 عمل سمنت کردن 2 و 3 سمتاسیون، غال‌گیری

cement gland *noun*
لوو یان رژێنەی ساروجی: پێکهاتەیێکی نێو زۆربەی بڕبڕەداران کە ساروج یان سیمێنت بەرهەم دێنن ۞ غدەی سیمانی

cementite /sɪˈmɛntʌɪt/ *noun*
کاربایدی ئاسنی قرپ brittle و سەخت Fe_3C، پێکهێنەرێکی ئاسن و ئاسنی داڕشتە یان چەودەن cast iron یان زۆربەی پۆلاکانە ۞ سمتیت

cemetery /ˈsɛmətri, US -teri/ *noun, pl.* cemeteries
سەرقەبران، قەبران، گۆڕستان، قەبرستان (بڕوانە churchyard، graveyard) ۞ گورستان

cen. *abbreviation* 1 central 2 century

cen(o)- *prefix*
پێشگر: نەو، نۆ، نوێ، تازە، نۆژەن (بنەڕەت: لە kainos یۆنانی‌یەوە "new") ۞ پیشوند: نو، نوین

cenacle /ˈsɛnək(ə)l/ *noun*
1 دەستەی وتوویژ یان کۆمەڵی وێژەیی 2 دیوێ کە ڕێوڕەسمی Last Supper تیایا بەڕێوەدەچێ (بنەڕەت: لە cenacle فەرەنسی کۆن، لە cenaculum لاتین، لە cena "dinner") ۞ اسناکل

-cene *suffix*
پاشگر: نوێ، نۆ، نەو، تازە، نۆژەن: Eocene (بۆ ناوی سەردەمە زەوی‌ناسی‌یەکان؛ بنەڕەت: لە kainos یۆنانی‌یەوە "new") ۞ پسوند: نو، نوین

cenobite /ˈsenəbaɪt, US ˈsiːnə-/ *noun,* also coenobite
ڕەبەن، دەیرنشین (conobitic or conobitical *adj*: ڕەبەنی) ۞ راهب

cenotaph /ˈsenətɑːf, US -tæf/ *noun*
1 گۆڕی سەربازی ون، گۆڕەچۆڵە 2 پەیکەر (یادکردنەوە)ی سەربازی ون (بنەڕەت: لە cénotaphe فەرەنسی، لە cenotaphium late Latin، لە kenos یۆنانی "بۆش" + taphos "گۆڕ") ۞ 1 گور سرباز گمنام 2 یادمان سرباز گمنام

Cenozoic /ˌsiːnəˈzəʊɪk/ *adjective, noun,* also Cainozoic
(زەوی‌ناسی) *adj* نۆگیانەوەری، نۆئاژەڵی، ژیانی نوێ (= سەردەمی ژیانی نوێ کە دوای سەردەمانی ژیانی نیوەڕاست Mesozoic era هەڵکەوتووە (نزیکەی 65 میلیۆن ساڵ سەبارەت بە ئێستا) و بەسەر سەردەمی سێیەم و چوارەمدا دابەش دەکرێ. بەدرێژایی ئەم سەردەمە ڕووی زەوی دوای زنجیرە گۆڕانێکی جۆراوجۆر بەم شێوەی ئێستای لێ‌هاتووە و خشۆکەکانی سەردەمی ژیانی نیوەڕاست جێی خۆیان داوە بە گوان‌دار و باڵندەکان. مرۆڤ لە دوادوایی‌یەکانی ئەم سەردەمەدا پەیدا بووە و پاشان لەسەر عەرز

سەقامگیر بووە. لە تایبەتمەندییەکانی ئەم سەردەمە ساردبوونی ئاووهەوا و چەندین سەهۆڵبەندانی لێکەوتۆتەوە) *n* سەردەمی ژیانی نوێ ◌ *adj* نوزیوی *n* دوران نوزیوی

censer /'sensə(r)/ *noun*

بخوردان، جێ‌بخور، تاولەمە؟ (کلێسە) ◌ بخوردان

censor /'sensə(r)/ *noun*

بژارەوان، چاودێر، پشکێنەر، سێنسۆر، بەرهەم‌دۆز، بژارگەر ◌ سانسورچی

censorial /'sen'sɔːrɪəl/ *adjective*

بەرهەم‌دۆزییانە، سەربە بژارەوانی ◌ وابستە بە سانسور

censorious /sen'sɔːrɪəs/ *adjective*

عەیب‌گر، بەئیراد، رەخنەگری توندوتیژ، بەبەهانە، ئیرادگیر؛ رەخنەگرانە: *censorious comments* ◊ *a sensorious critic* ◌ خردەگیر، عیب‌جو؛ انتقادآمیز

censoriously /sen'sɔːrɪəsli/ *adverb*

رەخنەگرانە، لە رووی رەخنەوە ◌ عیب‌جویانە

censoriousness /sen'sɔːrɪəsnəs/ *noun*

عەیب‌گری، بەئیرادبوون، بەئیرادی، عەیب‌دۆزینەوە ◌ عیب‌جویی

censorship /'sensəʃɪp, US -sərʃ-/ *noun*

بژارەوانی، چاودێری، پشکێنەری، بەرهەم‌دۆزی، بژارگەری ◌ سانسور

censure /'senʃə(r)/ *noun*

1 رەخنە (توند): *a vote of censure on the government's foreign policy* 2 سەرکۆنە، کۆران، قەچفیان، بێراز، بەگژداهاتن، عەیب‌لێ‌دۆزینەوە، بەسەرداهاتن، سەرکۆنەی فەرمی 3 (کۆن) بڕیار، دادوەری، opinion، judgment ◌ 1 انتقاد 2 سرزنش، نکوهش، نکوهش رسمی 3 حکم، قضاوت

census /'sensəs/ *noun*

سەرژمێری، ئامار، سەرژماری، مرۆژمێری: *to take a census* ◌ سرشماری، احصائیه

cent[1] /sent/ *noun*

1 یەکەی پارە بەرامبەر بە سەدیەکی دۆلار یان یەکەی پارەی دەیی تر 2 (موسیقا) سەدیەکی semitone ◌ سنت

cent[2] *abbreviation* centigrade

cent[3] *abbreviation* century

cent(i)- /'sentɪ-/ *prefix*

پێشگر: سەت، سەد، سەدیەک، سەدەم: *centimeter* ،*centipede* (بنەڕەت: لە *centum* لاتینەوە "hundred") ◌ پیشوند: صد، یک صدم، صدم، سانتی

cental *noun*

سێنتاڵ (= کێشێ بەرامبەر بە سەد رەتڵی ئینگلیسی) ◌ سنتال

centare *noun*

میتری چوارگۆشە ◌ مترمربع

centas /'sɛntas/ *noun, pl.* same

یەکەی پارەی لیتوانیا، بەرامبەر بە سەدیەکی litas (بنەڕەت: لە لیتوانیاییەوە) ◌ سنتاس

centaur /'sentɔː(r)/ *noun*

سێنتار، مرۆسپ (مرۆ + ئەسپ (لە چیاکانی تێسالی Thessaly دەژیێن؛ بنەڕەت: لە *kentauros* یونانی، ناوی خێڵێکی سوارچاکانی تێسالونی) ◌ سنتار

centaurea *noun*

هەریەک لە رووەک و گیاکانی Centaurea لە تیرەی تێکەڵەکان یان لێکدراوەکان کە هێندێکیان بۆ جوانین ◌ قنطوریون

Centaurus *noun, Latin*

(ئەستێرەوانی) سێنتوریس: کۆئەستێرەی یان گەلەئەستێرەی باشووری southern constellation نێوان Crossی باشووری و Hydra ◌ قنطورس

centaury /'sɛntɔːri/ *noun, pl.* centauries

بەملە، ئاسن‌سەرە، تاڵوو، تاڵگ، گریلەسەرە، لە تیرەی gentian، زۆرتر بە گوڵی پەمەیی [*Centaurium minus* و جۆرەکانی تر] ◌ گل گندم

centavo /sɛn'tɑːvəʊ/ *noun, pl.* centavos

یەکەی پارەی پورتوگال، مێکسیکۆ، بریزیل و چەند وڵاتێکی تر، بەرامبەر بە سەدیەکی پارەی بنەڕەتی ◌ سنتاوو

centenarian /ˌsentɪ'neərɪən, US -'ner-/ *noun, adjective*

(مرۆ) سەدساڵە ◌(آدم) صدساله

cantenary /sen'tiːnəri, US -'tenəri/ *adjective, noun* (*pl.* cantenaries)

adj سەدەیی، سەدەم، سەدەمین، (سەربە) سەدەمین ساڵ، سەدساڵە *n* سەدەمین ساڵیاد، یادی سەدساڵە: *centenary celebrations* ◌ *adj* وابستە بە قرن، صدمین، صدساله *n* صدمین سال، خاطرەی صدساله

centennial /sen'tenɪəl/ *adjective, noun*

adj سەدەیی، سەدەم، سەدەمین، سەدساڵە، (سەربە) سەدەمین ساڵ *n* سەدەمین ساڵیاد، یادی سەدساڵە: *The year 1889 was the centennial of the inauguration of George Washington* ◌ *adj* وابستە بە قرن، صدمین، صدساله *n* صدمین سال

center = US spelling of centre etc

centesimal /sɛn'tɛsɪm(ə)l/ *adjective*

سەدبەشی، سەدیەک، سەدی، سەدبەرامبەر، سەدئەوندە (centesimally /sɛn'tɛsɪm(ə)li/ *adv*) ◌ صد قسمتی، صدم، صد برابر

centesimo /tʃɛn'tɛsɪməʊ/ *noun, pl.* centesimos

یەکـەی پـارەی ئیتالیـا، بـایی سـەدیەکی lira (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە) ◌ سنتسیمو
centésimo /sɛn'tɛsɪməʊ, Spanish sen'tesimo, θen-/ *noun, pl.* centésimo
یەکـەی پـارەی monetary unit یوروگـوا Uruguay و پانامـا Panama، بەرامبـەر بـە سەدیەکی پارەی بنەڕەتی basic unit ◌ سنتسیمو
centiare = centare
centifolious *adjective*
سەدگەڵا، هەزارگەڵا ◌ صدبرگ
centigrade /'sentɪgreɪd/ *adjective*
سانتیگراد ◌ سانتیگراد
centigram /'sentɪgræm/ *noun,* also centigramme
سەدیەکیگرەم، سانتیگراد ◌ سانتیگرم
centile /'sɛntʌɪl/ = percentile
centilitre /'sentɪli:tə(r)/ *noun,* US centiliter
سەدیەکیلیتر، سانتیلیتر ◌ سانتیلیتر
centillion *noun*
1 (لە ئینگلتەرە) ژمارەی یەک بە شەشسەد سیفر لە پێشییەوە 2 (لە ئەمریکا) ژمارەی یەک بە سێسەد و سێ سیفر لە پێشییەوە ◌ سنتیلیون
centime /'sɒti:m, French sãtim/ *noun*
سـاتیم (یەکەی پارەی فەرەنسە، بێلژیک، سویس و هێنـدێ ولاتی تـر، بەرامبـەر بـە سـەدیەکی franc) ◌ سانتیم
centimetre /'sentɪmi:tə(r)/ *noun,* US centimeter
سەدیەکیمیتر، سانتیمیتر ◌ سانتیمتر
centimo /'sɛntɪməʊ, Spanish 'θentimo, 'sen-/ *noun*
یەکەی پارەی سپانیا و ژمارەیێکی تری ولاتانی ئەمریکای لاتین، بەرامبەر بە سەدیەکی پارەی بنەڕەتی ◌ سنتیمو
centipede /'sentɪpi:d/ *noun*
هەزارپێ، سەدپا، گوەسم، دولگە، شەفار، خشکە [پـۆل Chilopoda: زۆر جـۆرن] (بنـەڕەت: centipede لاتـین، لە -centi + -ped، pes "پا") ◌ هزارپا
centismal *adjective*
سـەدبەشە ◌ صدبخشی
cento /'sɛntəʊ/ *noun, pl.* centos
1 چـلتیکـان، بەرهـەمی ویژەیـی کـە وتـەی نووسەرانی تری گێڕاوەتەوە 2 چێشتی مجێور 3 کراس یا جلی چل تیکە ◌ 1 و 2 سنتو 3 پیـراهن چهل تکه
CENTO *abbreviation* (Cento). Central Treaty Organization
سینتۆ: هاوپەیمانی سەربازی و ئابووری، بریتانیا، پاکستان و تورکیە ◌ سنتو
centr- or- centri- *prefix*
پێـشگر: ناوەنـد، نێوەنـد، چـەق: *centrifugal*، *centroid* ◌ پیشوند: مرکز
centra = plural form of centrum
central /'sentrəl/ *adjective*
1 ناوەندی، نێوەندی، ناوچەیی، چەقی، ناڤینی، نێوەڕاسـتی 2 بنـەڕەتی، سـەرەکی، بنگـەهی، هەرەگرنگ، بنچینەیی 3 نزیک بە (centrality /sen'træləti/ *n, pl.* centralities: ناوەندیتی، گرنگایەتی؛ centrally /'sentrəli/ *adv*: لە نێوەڕاستدا، لە ناوەنددا، لە بنەڕەتەوە) ◌ 1 مرکزی، میانی 2 اساسی، اصلی، مهم 3 نزدیک به
Central American *adjective, noun*
adj سـەربە ولاتـانی گـوات(ێ)مـالا، بێلیـز، هوندوراس، ئێل سالڤادۆر، نیکاراگوا، کاستاریکا و پانامـا، لـە باشـووریترین بەشـی ئـەمریکای باکووری *n* خەڵکی ولاتێکی ئەمریکای ناوەندی ◌ *adj* وابسته به کشورهای امریکای مرکزی *n* اهل یکی از این کشورها
central bank *noun*
بانکی ناوەندی ◌ بانک مرکزی
central committee *noun*
لیژنە یان کۆمیتەی ناوەندی ◌ کمیتەی مرکزی
central eruption *noun*
هەڵچوونی ناوەندی ◌ فوران مرکزی
central government *noun*
حکومەتی ناوەندی ◌ دولت مرکزی
central heating *noun*
(سیـستم) گـەرمایی یـان گـەرمی ناوەنـدی ◌ حرارت مرکزی
the Central Intelligence Agency = CIA
سیئایئەی، سیئایئیی (ئاژانسی هەواڵگری ناوەندی) ◌ سیآیای
centralism /'sentrəlɪzəm/ *noun*
چڕبوونـەوەی هێـز و کۆنتـرۆڵ لـە دەسـەڵاتی نـاوەنـدی ڕێکخـراوەیێـکدا (وەک دەزگـایێکی رامیـاری یـا پـەروەردەیـی)؛ centralization؛ centralistic ،centralist /'sentrəlɪst/ *n, adj*) (*adj* ◌ تمرکزگرایی
centralization /,sentrəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*
ناوەندیکردن: *the -ntralization of political power* (centralizer *n*) ◌ متمرکزسازی، تمرکز
centrally heated *adjective*
ساز بە گەرمی ناوەندی، شووفاژدار ◌ مجهز بـە حرارت مرکزی
central nervous system *noun,* *abbreviation* CNS
سیستمی ناوەندی دەمارەکـان ◌ دستگاه مرکـزی اعصاب
central orbit *noun*
خولگەی ناوەندی، سوورگەی نێوەندی ◌ مـدار

مرکزی

central processing unit *noun, abbreviation* CPU

یەکەی لێکدانەوە یان پراسێسینگی ناوەندی (گرنگترین بەشی چاودێری دەزگای کامپیوتێری) ◌ واحد پردازش مرکزی

central processor *noun*

(کامپیوتێر) لێکدەرەوە یان پراسێسۆری ناوەندی ◌ پردازشگر مرکزی

central reservation *noun*

باریکایی نێوەراستی ڕێگا (باریکاییێ کە دوو لای پانەڕێ لێکدادەبڕێ) ◌ نوار وسط جاده

Central Standard Time *noun, also* Central Time

کاتی ناوەندی ئەمریکا (= کاتی خۆجێیی ئەیالەتە ناوەندییەکانی ئەمریکا) ◌ وقت میانی

Central Sudanic /'sentə(r)/ *noun*

خێزانە زمانێکی ئەفریکا، لقێکی خێزانی Nilo-Saharan، لە باکووری رۆژهەلاتی زائیری، باکووری رۆژاوای ئۆگاندا، باشووری سوودان، چاد و کۆماری ئەفریکای ناوەندی قسەی پێدەکرێ ◌ سنترال سودانیک

centre /'sentə(r)/ *noun, adjective, US* center

n 1 ناوەند، نێوەند، چەق، ناوچە، مەڵبەند، هەلێر، کورەک، ناوچەق، نێوەراست، ناقین، نێوان، دڵ، جەرگە 2 یاریزانی نێوەراست 3 باڵی نەرمڕەو *adj* 1 نێوەراستی، ناوەندی، ناوینی 2 نەرمڕەو، باڵی نەرمڕەو (بنەڕەت: لە *centrum* لاتین، لە *kentron* یونانییەوە "تیژایی") ◌ *n* 1 مرکز، میان، کانون، قلب 2 بازیکن وسط *adj* 1 میانی، مرکزی 2 میانەرو

centre-bit *adjective*

برغوو، بورغوو، سەرسمۆ ◌ متەی مرغک

centred /'sentəd, US -ərd/ *adjective*

1 ناوەندی، ناوەندگیر 2 لەسەر بنچینەی، لەسەر بنەمای 3 (زۆرتر لە ئەمریکا، لە بابەت کەسێکەوە) (centredness *n*) confident ,well balanced ◌ 1 مرکزی، تمرکزیافته 2 مبتنی بر

centrefield *noun*

بەشی ناوەندی outfield ◌ سترفیلد

centrefold /'sentəfəuld, US -tərfould/ *noun*

وێنەی نێوەراستی رۆژنامە یان کۆڤار ◌ تصویر وسط روزنامە یا مجلە

centre forward *noun*

(تێنیس و هاکی، یاریزان) لە نێوەراستی هێڵی پێشەوە ◌ بازیکن نوک حملە

centre-half *noun*

لە نێوەراستی هێڵی هافبەکی یاریزانان ◌ هافبک وسط

centre line *noun*

هێڵی ناوەندی ◌ خط مرکزی

centre of gravity *noun*

ناوەندی قورسایی، چەق ◌ مرکز ثقل

centre of mass *noun*

(میکانیک) ناوەندی بارستە ◌ مرکز جرم

centre of pressure *noun*

ناوەندی پاستان یان گوشار ◌ مرکز فشار

centre parties *noun, pl.*

پارتە نەرمڕۆکان، حیزبە نەرمڕەوەکان ◌ احزاب میانەرو

centre-piece /'sentəpi:s, US -tərp-/ *noun*

1 گرنگترین بەش، شاکار 2 خشڵ و رازاندنەوەی نێوەراستی مێز ◌ 1 مهم‌ترین بخش 2 آرایە و تزیین وسط میز

centre spred *noun*

دوولاپەڕەی نێوەراستی رۆژنامە یان کۆڤارێ ◌ دو صفحەی وسط روزنامە یا مجلە

centre stage *noun*

رەوشی ناوەندی (کە بەئاسانی دەتوانێ سەرنجی خەڵک رابکێشێ) ◌ موقعیت مرکزی

centric *adjective, also* centrical

1 نێوەندی، چەقی، لە ناوەند، نێوەراستی، ناوەندی، هەڵکەوتوو لە ناوەند، *a* :central *a centric activity* ◊ *centric point* 2 سەربە یان خاوەنی centromere ێ 3 (رووەکناسی، دیاتۆمێ diatom) تیشکانەهاوتا radially symmetrical (لەگەڵ pinnate بەراوردی کە) ◌ 1 مرکزی 2 و 3 سنتریک

-centric *suffix*

پاشگر: خاوەنی ناوەند یان نێوەندی تایبەتی، ـ ناوەند، ـ تەوەر: *geocentric* (بنەڕەت: لە *kentrikos* یونانییەوە) ◌ پسوند: -مرکز، -محور

centricity /-'trɪsɪti/ *noun*

نێوەندێتی، چەقێتی، ناوەندێتی، ناوەندیبوون ◌ مرکزیت

centrifugal /ˌsentrɪ'fju:gl, US sen'trɪfjəgl/ *adjective*

ناوەندڕەوێن، ناوەندڕادەر، چەقڕەوێن، ناوەنددەربەرێن، چەقدوورخەرە

centrifugally /ˌsentrɪ'fju:gli, US (sen'trɪfjəgli/ *adv* ◌ مرکزگریز

centrifugal force *noun*

هێزی ناوەندڕەوێن یان ناوەندڕادەر ◌ نیروی مرکزگریز

centrifugation /-fjʊ'geɪʃ(ə)n/ *noun*

هێزی رەواندن لە ناوەندەوە، (هێزی) ناوەندڕەوێنی، ناوەندڕادەری ◌ قوەی گریز از مرکز

centrifuge /'sentrɪfju:dʒ/ *noun*

دەزگای ناوەنددەربەرێن یان چەقڕەوێن، چەقڕەوێنە، ناوەندڕەوێنە، ناوەنددەربەرێنە ◌

دستگاه مرکز گریز

centring *noun*, US centering
1 خرکردنەوە لە ناوەندا، دانان لە نێوەندا 2 (بیناسازی) داربەستی (لێدانی) تاق ◌ 1 تمرکز 2 سترینگ

centriole /'sɛntrɪəʊl/ *noun*
1 (زیندەناسی) = centrosome 2 ناوەندچە، هەریەک لەو جووتە پێکهاتە لوولەکییە وردانەی نزیک بە nucleus ب.ت. لە خانەی گیانەوەراندا (بنەڕەت: لە *centriolum* لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *centrum*) ◌ سنتریول

centripetal /sen'trɪpɪtl, US ˌsentrɪ'pi:tl/ *adjective*
(تکنیکی) ناوەندخواز، ناوەندڕەو، ناوەندگر، ناوەندڕوان، چەقگیر، ڕاکێشان بۆ ناوەوە (centripetally /sen'trɪpɪtl, US -tli/ *adv*) ◌ مرکزپذیر، مرکزگرا

centripetal force *noun*
هێزی ناوەندخواز، هێزی ڕاکێشان بۆ ناوەوە ◌ نیروی مرکزگرا

centrism /'sentrɪzəm/ *noun*
نەرمڕەوی، ناتوندڕەوی، ناتوندڕۆیی، مامناوەندێتی ◌ میانەروی

centrist /'sentrɪst/ *noun*
نەرمڕەو، ناتوندڕەو، مامناوەندی (بیروبۆچوونی سیاسی)، ئەندامی پارتی ناوەندی ◌ میانەرو

centr(o)- = centr-

centroid *noun*
1 خاڵێ کە ژمارە نێوەڕاست یان ناوەندەکانی medians سێگۆشەیێ یەکتر دەبڕن 2 = centre of mass ◌ سنترويد

centroidal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سێنترۆیدەوە هەیە ◌ وابستە بە سنترويد

centromere /'sɛntrə(ʊ)mɪə/ *noun*
(زیندەناسی) بەش یا ناوچەیێ لە کرۆمۆزۆم کە بە درێژایی mitosis و meiosis دەنووسێ بە ڕیشاڵی تەشییەوە. ناو(ەند)پار(ژە): centromeric *adj*: سەربە centromere، ناو(ەند)پاری، ناو(ەند)پارژەیی) ◌ سنترومر

centrosome /'sɛntrəsəʊm/ *noun*
1 (زیندەناسی) = centriole 2 پێکهاتەیێ نزیک بە nucleusی خانەیێ کە centrioleەکانی تیایە و لەوێوە ڕیشاڵە تەشییەکان spindle fibres پەرە دەسێنن بۆ نێو دابەشبوونی خانەیی، ناو(ەند)لەشە: centrosomic *adj* ناو(ەند)لەشەیی، سەربە ناو(ەند)لەشە) ◌ سنتروسوم

centrosphere *noun*
1 (زەویناسی) کرۆکی زەوی، بەشی ناوەندی گۆی زەوی 2 (زیندەناسی) پرۆتۆپلازمی دەوری centrosome ی؛ بەشی ناوەندی aster ی، ناو(ەند)لەشەی تیایە ◌ 1 لب زمین 2 ستروسپهر

centrosymmetric *adjective*
هاوتا لەمەڕ خاڵی ناوەندییەوە ◌ ستروسیمتریک

centrum /'sɛntrəm/ *noun*, *pl.* centrums or centra /-trə/
1 ناوەند 2 بەشی ناوەندی بڕبڕەداران، ناوەندە، تەنی ناوەندی 3 شوێنی دەسپێکردن و بڵاوبوونەوەی بوومەلەرزە (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ 1 مرکز 2 و 3 ستروم

centum *adjective*
کێنتوم (سەربە کۆمەڵی ڕۆژاوایی زمانە هیند و ئەورووپییەکان کە لە سەردەمانی پێشمێژووەدا گۆی palatal و aveolar یان نەبووە، سەربە کۆمەڵی زمانانی هیند و ئەورووپییەکان کە لقەکانی Germanic، Celtic، Italic، Hellenic، Anatolian و Tocharian دادەگرێ، لەودا فۆنیمە مەلاشووییەکانی زمانە هیند و ئەورووپییەکانی سەرەتا پەرەیان سەند بۆ دەنگە گەروییەکان velar، بڕوانە satem) ◌ کنتم

centurion /sen'tjʊəriən, US -'tʃʊr-/ *noun*
سێنتوریۆن، سەدبەر، سەرسەد، سەدگێر (ڕیبەری سەد سەربازی سپای ڕۆمای کۆن) ◌ ستوریون، کنتوریون

century /'sentʃəri/ *noun*, *pl.* centuries
1 سەدە، چەرخ، چاخ 2 ژێربەشی لێژیۆنی ڕۆمی 3 سەدە (دەستەیێکی سەدکەسە یان سەدشتە) ◌ 1 قرن 2 و 3 سنتوری

century plant *noun*
گیاسەدە؟ (جۆرێ agave گەورە کە لاسکێکی گوڵکەری درێژی هەیە و ساڵانێکی زۆری پێدەچێ تا شین بێ و بفەوتێ [*Agave americana*]) ◌ نوعی گیاه

cep /sɛp/ *noun*
جۆرێ قارچکی خۆراکی بە سەرێکی قاوەیی لووسەوە، لە جیاتی پەڕە، کونی هەیە [*Boletus edulis*] ◌ سپ

cephal- *prefix*, or cephalo-
پێشگر: سەر، کەللەسەر، کاسەسەر: *cephalad*، پێشوند: سر، جمجمه ◌ *cephalopod*

cephalad *adjective*
داشکاو بەرەو سەر ◌ متمایل به طرف سر

cephalic /sɪ'fælɪk, US ke'fælɪk/ *adjective*
سەری، سەربە سەر ◌ وابستە به سر

-cephalic *suffix*
پاشگر: ـسەر(ە): *leptocephalic* ◌ پسوند: ـسر

cephalization /ˌsɛfəlʌɪ'zeɪʃ(ə)n, US ˌkɛf-/ *noun*
سەراندن، کردنەسەر، بوونەسەر ◌ ترئيس

cephalo- /'sɛfələʊ, US 'kɛf-/ *prefix*
پێشگر: سەر: (بنەڕەت: لە *cephalometry*

kephalē یونانی "سەر") ◌ پێشوند: سر

Cephalochordata /ˌsɛfələ(ʊ)kɔːˈdeɪtə, US ˌkɛ-/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) سەرگوریسان، سەرپەتکان: ژێرلکێکی subphylum بێبڕبڕە ئاوییەکان کە lancelet ـەکان دەگرێتەوە ◌ سفالوکروداتا

cephalochordate /ˌsɛfələ(ʊ)ˈkɔːdeɪt, US ˌkɛ-/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) سەرگوریس(ـە)، سەرپەتک(ـە) ◌ سفالوکروداتا

cephalometer *noun*
سەرپێو ◌ جمجمەسنج

cephalometric *adjective*
سەربە سەرپێوی ◌ وابستە بە جمجمەسنجی

cephalometry /ˌsɛfəˈlɒmɪtri, US ˌkɛf-/ *noun*
سەرپێوی ◌ جمجمەسنجی

cephalon /ˈsɛfəlɒn, ˈkɛf-/ *noun*
(گیانەوەرناسی، لە هێندێ arthropod دا، ب.ت. trilobite) سەرە: ناوچەی سەر کە لە کۆمەڵە کەرتێکی پێکانوساو پێکهاتووە ◌ اسفالون

cephalopod /ˈsɛf(ə)lə(ʊ)pɒd, US ˈkɛ-/ *noun*
گیانەوەری سەرپێ، سەرپا، گیانەوەری پێ‌سەر ◌ اسفالوپود

Cephalopoda /ˌsɛfələˈpəʊdə, US ˌkɛ-/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) سەرپێیان، سەرپایان، پێ‌سەران ◌ اسفالوپودا

cephalosporin /ˌsɛfələ(ʊ)ˈspɔːrɪn, US ˌkɛ-/ *noun*
هەریەک لە کۆمەڵی ئانتی‌بیوتیکە نیمچەدەسکردەکان کە شێوەی پێنی‌سیلین دەدەن و لە fungus ـە ناتەواوەکان بەرهەم دێن [تۆخم *Acremonium* syn. *Cephalosporium*] ◌ اسفالوسپورین

cephalothorax /ˌsɛf(ə)ləʊˈθɔːraks, ˌkɛf-/ *noun, pl.* cephalothoraces /-ˈθɔːrəsiːz/ or cephalothoraxes
(گیانەوەرناسی) سەرسنگ، سەرسینە: سەر و سنگی پێکەوەنوساوی هێندێ جالجالۆکە و هێندێ جومگەداری chelicerate ◌ اسفالوتوراکس

-cephalous /ˈsfələs/ = equivalent to -cephalic

cephalous /ˈsfələs/ *adjective*
بەسەر، سەردار ◌ دارای سر

cepheid /ˈsiːfɪːd, ˈsɛ-/ *noun*, also Cepheid
سیفید: پۆلە ئەستێرەی زریونەی کە رووناکی‌یان بە شێوەیێکی رێک‌وپێک دەگۆڕدرێ ◌ سیفید

Cepheus *noun*, Latin, from Greek *Kēpheus*
سیفیوس، سیفیوس: کۆئەستێرەی نێوان Cygnus و جەمسەری باکووری (بنەڕەت: لە ناوی ئەستێرەی *Delta Cephei* گیراوەتەوە) ◌ قیفاووس، سفیوس

ceraceous /sɪˈreɪʃəs/ *adjective*
مۆمی، شەمی، شێوەمۆم، مۆمئاسا ◌ مومی، موم‌وار

ceramic /səˈræmɪk/ *adjective*
سێرامیک، سەرامیک، گڵێنە، هەڕگینە، کرێچی: *ceramic tiles* (بنەڕەت: لە *keramikos* یونانی، لە *keramos* "potter's clay یا pottery") ◌ سفالی، سرامیک

ceramic art *noun*
هونەری گڵێنەگەری ◌ هنر سرامیک

ceramic hob *noun*
کوانووی گڵێنەگەری ◌ اجاق سرامیک

ceramic industry *noun*
پیشەسازی گڵێنەگەری ◌ صنعت سرامیک

ceramicist = ceramist

ceramics /səˈræmɪks/ *noun, pl.*
1 هونەری سێرامیک‌گەری، گڵێنەگەری، گڵێنە 2 قاپ و قاچاخی گڵێنەیی: *an exhibition of -cs by Picasso* ◌ 1 سفالگری 2 ظروف سفالین

ceramist /səˈræmɪst/ *noun*
گڵێنەگەر ◌ سفال‌ساز

cerastium /sɪˈrastɪəm/ *noun, pl.* cerastiums
(رووەکناسی) دانەمریشکە؟، شاخەونە: گیای تۆخمێ کە chickweed و snow-in-summer دەگرێتەوە [*Cerastium*] (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ‌وە، لە *kerastēs* یونانی "horned" (ئاماژە بۆ شێوەی زۆر لە کەلوو و قاپیلکەکانی دان و دەنکەکەی + ium-) ◌ نوعی گیاه

cerate /ˈsɪreɪt/ *noun*
1 مەرهەم، مەلهەم، رۆنی مێو 2 مێو، مۆم، شەم ◌ 1 مرهم 2 شمع

cerated *adjective*
مێواوی، مۆماوی، مێوتێهەڵسواو، مێولێدراو، مێوساخ ◌ موماندود

ceratite /ˈsɛrətʌɪt, ˈsɪər-/ *noun*
(کۆن‌ناسی) بووبەردێکی ammonoid ی جۆرێ کە بەشێکی چین‌دار یان چین‌چینە و بەشێکی پەڕەپەڕەیە (یان پلپلە) ◌ سراتیت

ceratoid *adjective*
شاخ‌ئاسا، شێوەشاخ، وەکوو شاخ، قۆچ‌ئاسا ◌ شاخ‌مانند

ceratopsian /ˌsɛrəˈtɒpsɪən, ˌkɛr-/ *noun, adjective*
شاخ‌ڕوو(ان): ژێردەستەی suborder ornithischian دایناسۆرەکانی (Ceratopsia) ی دوایی‌یەکانی کریتاسە Cretaceous کە شاخیان هەبوو (بنەڕەت: لە *Ceratopsia* لاتینی نوێ (کۆ، لە *kerat-* .*keras* یونانی "شاخ

سراتوپسین ۞ (-an + "face رووʺ *ops* + "horn

Cerberean *adjective*

سەربە سێربێرۆس، وەک Cerbrerus ۞ وابستە بە سیربروس

Cerberus *noun*, Latin, from Greek *Kerberos*

سێربێرۆس (= سەگێکی سێسەرە لای میسۆلۆژی یۆنان کە نۆبەداری دەرگای دۆزەخ دەکا) ۞ سیربروس

cercal *adjective*

کلکەیی، سەربە یان پێوەندی بە cercus ـەوە هەیە ۞ وابستە بە سرکوس

cercaria /sɜː'keːrɪə/ *noun*, *pl.* cercariae /-iː/, *pl.* cercariae

کلکەونە: (زۆرتر) کرمێکی trematode ی کرمۆکەیی سەرمێکوتەئاسا کە لەنێو هاوخوانێکی molluscan لە ریدیاوە redia پەرە دەسێنێ، کرمۆکە کلکدارەکانی کونەوەرە trematode مشەخۆرەکان، قۆناخی ساوایی کرمە کونەوەرەکان کە شێوەیێکی کەچکەقولەیان هەیە ۞ سرکاریا

cercarial *adjective*

کلکەونەیی، سەربە یا پێوەندی بە کلکەونە وە هەیە ۞ وابستە بە سرکاریا

cercis *noun*

چەندین دەوەن و دارۆچکە سەربە تۆخمی Cercis، لە خێزانی legume، وەک redbud یان Judas tree ۞ سرسیس

cercopithecine /ˌsɜːkə(ʊ)'pɪθɪsiːn/ *adjective*

سەربە لاتیرە subfamily ی (Cercopithecinae) ئەو مەیموونانەی کە بریتین لە macaque، mangabey، baboon و guenon ۞ سرکوپیتیسین

cercopithecoid /ˌsɜːkə(ʊ)'pɪθɪkɔɪd/ *adjective*

سەربە گیانەوەرانی سەرەتاکی کە مەیموونەکانی جیهان یان وشکاری کۆن Old World دادەگرێ ۞ سرکوپیتکوئید

cercopod *noun*

کلکەپا، کلکەپێ ۞ سرکوپود

cercus /'sɜːkəs/ *noun*, *pl.* cerci /-kʌɪ/

(گیانەوەرناسی) کلک(ە، بنەڕەت: لە *kerkos* یۆنانی "کلک") ۞ سرکوس

cere /sɪə/ *noun*

(باڵندەناسی) گۆشتێکی مێوئاسای بنی دەنووکی سەرەوەی هێندێ باڵندە، مێوە (لە *cera* لاتینی "wax") ۞ سر

cereal /'sɪərɪəl, US 'sɪr-/ *noun*, *adjective*

n 1 دانەوێڵە، پەتڵە، وشکەدان، دەغڵودان، خەڵە، دانوو، وردەدان، درکەدو (وەک گەنم، گەنمەشامی، چەودان و...) 2 رووەکی خدلەیی *adj* دانەوێڵەیی (بنەڕەت: لە *Ceres* ـەوە "ناوی خواژنی کشتوکاڵی رۆمی") ۞ *n* 1 حبوبات، غله 2 گیاه غلەای *adj* غلەای

cerebellar *adjective*

مێشکۆلەیی، سەربە یا پێوەندی بە مێشکۆلەوە هەیە ۞ وابستە بە مخچە

cerebellum /ˌserə'beləm/ *noun*, *pl.* cerebellums or cerebella

(توێکاری) مێشکۆلە: بەشێ لە مێشک لە پشتەوەی کاسەسەر کە چالاکی ماسوولکەیی و رێک دەخا ۞ مخچە

cerebral /'serəbrəl, US sə'riːbrəl/ *adjective*

1 مێشکی، دەماخی، سەربە مێشکۆلە، مێشکۆلەیی 2 هزری، بیری، بیرمەندانە، رۆشنبیرانە ۞ 1 مغزی، وابستە بە مخ 2 فکری

cerebral cortex *noun*

توێکڵی مێشک ۞ قشر مخ

cerebral palsy *noun*

شەپلەی مێشکی ۞ فلج مغزی

cerebration *noun*

تێرامان، بیرکردنەوە، هزرکردن، تێبیری ۞ تفکر، ژرف‌اندیشی

cerebric /'serəbɪk/ *adjective*

سەربە مێشکی پێشەوە، پێشەمێشکی ۞ مخی

cerebritis /ˌserə'braɪtɪs/ *noun*

پەردەمێشک‌ئاوسان، ئاوسانی پەردەی مێشک ۞ ورم غشاء مخ

cerebrospinal /ˌserɪbrə(ʊ)'spʌɪn(ə)l/ *adjective*

(توێکاری) سەربە مێشک و بڕبڕە، مێشک‌وبڕبڕەیی ۞ سربروسپینال

cerebrospinal fluid *noun*

(توێکاری) شلەی مێشک و بڕبڕە، شلەیێکی بێڕەنگە یان روونە، لە خوێنەوە بۆ سکۆڵەی لاتەنیشتی lateral ventricles مێشک دەردەدرێ، بۆشایی نێوان پەردەی جاڵجاڵووکەیی arachnoid و تەنکەپەردە pia mater پڕ دەکاتەوە ۞ مایع سربروسپینال

cerebrovascular /ˌserɪbrə(ʊ)'vaskjʊlə/ *adjective*

(توێکاری) سەربە مێشک و رەگەکانی (خوێن، تایبەت بە مێشک)، مێشک‌ورەگی ۞ سربرو‌واسکیولار

cerebrum /sə'riːbrəm, US 'serəbrəm/ *noun*, *pl.* cerebra /-brə/

(توێکاری) مێشکی پێشەوە، پێشەمێشک: بەشی سەرەکی مێشک کە لە بەشی پێشەوەی کەڕاکەی سەر هەڵکەوتووە و نیوەگۆی چەپ و راست دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "مێشک") ۞ مخ

cerecloth /'sɪəklɒθ/ *noun*

(in + "wax ۞ سرسین

cereus *noun*

مێوک: یەکێ لە چەند جۆری کاکتوسی ڕۆژاوای ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا و ئەمریکای گەرمێنان [توخم *Cereus*] ۞ نوعی کاکتوس

ceric *adjective*

(کیمیا) سەربە سێریۆم ۞ وابسته به سریم

cerise /sə'ri:z, US sə'ri:s/ *adjective, noun*

adj ڕەنگی سووری کاڵ، ڕەنگی ئاڵ *n* سووری ئاماڵ چێرەیی، ئاڵ ۞ *adj* رنگ سرخ صورتی *n* سرخ صورتی

cerium /'sɪəriəm, US 'sɪr-/ *noun*

(کیمیا) سێریۆم (بە ژ.گ. 58 ن. Ce) ۞ سریم

CERN *abbreviation* (Cern), Europian Organization for Nuclear Reseach, (French, Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire)

ڕێکخراوەی ئەوروپایی بۆ توێژینەوەی (بابەتی) ناوکی ۞ سرن

cero /'sɪərəʊ/ *noun, pl.* same or céros

هەرە: جۆرێ ماسی خۆراکی لە تیرەی mackerel لە گەرمێنانی ڕۆژاوای ئاتلانتیکا دەبینرێ [*Scomberomorus regalis*] (بنەڕەت: لە *sierra* سپانیایی، بە واتای هەرە یان sawfish) ۞ نوعی ماهی

cero- /'sɪərəʊ/ *prefix*

پێشگر: مێو، مۆم: *ceroplastic* (لە *cera* لاتین یان *kēros* یونانیەوە "wax") ۞ پیشوند: موم

cerotic acid *noun*

(کیمیا) ترشەلۆکی سێرۆتیک $C_{26}H_{52}O_2$ ۞ اسید سروتیک

cerous = ceric

cerophagous *adjective*

مۆمخۆر (تایبەتمەندی کرمۆکەی هێندێ مێروو) ۞ مومخوار

ceroplstic /ˌsɪrə'plæstɪkæ/ *adjective*

مێودارشتە، پێودارشتە، بەمێو قاڵبکراو ۞ با موم قالب‌شده

ceroplstics *noun, pl.*

دارشتن بە مێو، قاڵباندن بە مێو یان پێو ۞ قالب‌سازی با موم

cert /sɜ:t, US sɜ:rt/ *noun*

بێئەملاوئەولا، سەداسەد، بێچەندوچۆن ۞ حتمی حتمی، مسلم

cert. = 1 certificate 2 certified

certain /'sɜ:tn, US 'sɜ:rtn/ *adjective, pronoun*

1 مسۆگەر، بێئەملاوئەولا، گومانلێنەکراو، یەکلاییەوەبوو، براوە، ساغەوەبوو، دڵنیا، خاترجەم، ئارخایەن، جێی‌باوەڕ: *The climbers face -n death if the rescue today is*

(مێژوویی) مشەما، مێوینە، پارچەی مێوین، ب.ت. بۆ تیوەپێچانی تەرم (بنەڕەت: گۆڕاوی *cered cloth* سەرەتا "پارچەی مێوین") ۞ مشمع

cerement /'sɪəm(ə)nt/ *noun, pl.* cerements

(مێژوویی) مشەما، مێوینە، پارچەی مێوین، ب.ت. بۆ تیوەپێچانی تەرم (لە *cere* (بڕوانە cerecloth) ۞ مشمع

ceremonial /ˌserɪ'məʊniəl, US -'moʊ-/ *adjective, noun*

1 *adj* نەریتی، سروتی، دابودەستووری‌یانە، ئایینی: 2 *a ceremonial occasion* فەرمی *n* دابودەستوور، ڕێوڕەسم، ئاهەنگ ۞ 1 *adj* آیینی، تشریفاتی 2 رسمی *n* تشریفات، مراسم

ceremonialism /ˌserə'məʊniəlɪzəm/ *noun*

نەریت‌باوەڕی، سروت‌گەری، سروت‌خوازی، سروت‌باوەڕی ۞ تمسک به آیین‌های دینی

ceremonialist /ˌserə'məʊniəlɪst/ *noun*

نەریت‌باوەڕ، سروت‌گەر، سروت‌خواز، سروت‌باوەڕ ۞ متمسک به آیین‌های دینی

ceremonially /-niəli/ *adverb*

دابودەستوورانە، بەپێی دابودەستوور ۞ به طور تشریفاتی

ceremonious /ˌserə'məʊniəs, US -'moʊ-/ *adjective*

دابودەستووری‌یانە، فەرمی، پێبەند بە دابودەستوور، ڕێوڕەسمی‌یانە، پڕڕێوڕەسم (ceremoniously /ˌserə'məʊniəsli, US -'moʊ-/ *adv*: بەشێوەیەکی فەرمی، بە دابودەستوور؛ *n* :ceremoniousness ڕێوڕەسم، دابودەستوور، دابودەستوورایەتی) ۞ تشریفاتی

ceremony /'serəməni, US -moʊni/ *noun, pl.* ceremonies

ڕێوڕەسم، نەریت، سروت، ئایین، دەستووری ڕواڵەتی، دابودەستوور، دیدەوبۆدی: *a wedding/marriage ceremony* ۞ مراسم، آیین، تشریفات

Cerenkov radiation = Cherenkov radiation

cereologist *noun*

لێکۆڵەری وەرز یان سووری بەرووبوو ۞ سریولوژیست

cereology /ˌsɪərɪ'ɒlədʒɪ/ *noun*

لێکۆڵینەوەی وەرز یان سووری بەرووبوو ۞ سریولوژی

cereous /ˌsɪrəs/ *adjective*

مێوی، مۆمی ۞ مومی

Ceres *noun*, Latin

سێریز (= خواژنی رۆمی بۆ کشتوکاڵ، بڕوانە Demeter) ۞ سریز

ceresin /'serɪsɪn/ *noun*

مێوین، مۆمین (بنەڕەت: لە *cera* لاتین "مێو

a certain percentage of the ◊ *unsuccessful a certain remedy for the disease* ◊ *profit* :هێندێ، بڕێ 2 *it is certain that we exist* ◊ 3 *Certain people might disagree with this* جۆر، چەشن 4 تایبەت، نەمازە، دیاریکراو 5 ... ێ، ... یەک، بڕێ، کەمێ، نەختێ، پشکێ، تۆزێ، نیسکێ: *Certain of those present were unwilling to discuss the matter* ◌ 1 مسلم، حتمی، قطعی، مطمئن، یقینی *further* 2 برخی، پاره‌ای 3 گونه 4 خاص، معین 5 یک... ی، اندکی

certainly /ˈsɜːtnli, US ˈsɜːrtnli/ *adverb*
بێ‌گومان، بێ‌شک، بە دڵنیاییەوە، ئەی، هەڵبەت (لە وەڵامدانەوەدا): *Without* ◊ *treatment, she will almost certainly die* ◌ *I'm certainly never going there again* بدون تردید، البته، یقیناً

certainty /ˈsɜːtnti, US ˈsɜːrtnti/ *noun, pl.* certainties
1 بابەتی مسۆگەر، شتی مسۆگەر، شتی دیار: *Her return to* ◊ *political/moral certainties* 2 *the team now seems a certainty* بێ‌چەندوچۆنی، دیاریکراوی، راستی، گومانلێنەکراوی، بێ‌ئەملاوئەولایی، مسۆگەری، بڕاوەیی، خاترجەمی، دڵنیایی، ئارخایەنی، متمانە، باوەڕپێکراوی: *There is no certainty that the president's removal would end the civil war* ◌ 1 امر مسلم 2 قطعیت، حتمیت، اطمینان، یقین

certifiable /ˈsɜːtɪfaɪəbl, US ˈsɜːrt-/ *adjective*
شیاوی پەسندکردن، پەسند دەکرێ، جێی باوەڕ، پەسندکراو (certifiably *adv*) ◌ قابل تأیید

certificate /səˈtɪfɪkət, US sərˈt-/ *noun*
گەواهی، بڕوانامە، باوەڕنامە، تەسیق، شاتنامە ◌ گواهی، گواهی‌نامە

certificate teacher *noun*
مامۆستای فەرمی یان بڕوانامەدار ◌ معلم مجاز

certification /ˌsɜːtɪfɪˈkeɪʃn, US ˌsɜːrt-/ *noun*
ستووف(دان)، شایەتی، پەسندکردن، بەراستدانان، سەلماندن، مۆرکردن: *the medical certification of the cause of death* ◌ شهادت، تصدیق، تأیید

certified *adjective*
1 بەراستدانراو، سەلمێنراو، لێوەشاو، پەسندکراو، مۆرکراو، باوەڕپێکراو: *certified intellectuals* 2 خاوەن بڕوانامە: *a certified gemologist* 3 شێت ◌ 1 تصدیق‌شده، گواهی‌شده 2 دارای گواهی‌نامە 3 دیوانه

certified cheque *noun*
چەکی دەستەبەرکراو ◌ چک تضمینی

certified mail = recorded delivery

certified public accountant = chartered accountant

certiorari /ˌsɜːtɪə(ʊ)ˈrɑːri/ *noun*
(ماف) دەستووری کە بە پێی ئەو دادگای بەرز بە کێشە یان بابەتێکی دادگای خوارتردا دەچێتەوە ◌ سرتیوراری

certitude /ˈsɜːtɪtjuːd, US ˈsɜːrtɪtuːd/ *noun*
1 بابەتی مسۆگەر، شتی مسۆگەر 2 بێ‌چەندوچۆنی، دیاریکراوی، راستی، گومانلێنەکراوی، بێ‌ئەملاوئەولایی، مسۆگەری، خاترجەمی، دڵنیایی، ئارخایەنی، متمانە، باوەڕپێکراوی: *We have this definite -e that Cicippio will be freed* ◌ 1 امر مسلم 2 قطعیت، حتمیت، اطمینان، یقین

cerulean /sɪˈruːliən/ *adjective, noun*
adj ڕەنگی شینی توند *n* شینی ئاسمانی، شینی تۆخ (بنەڕەت: لە *caeruleus* لاتین، لە *caelum* "ئاسمان") ◌ *adj* رنگ آبی آسمانی *n* نیلگون

cerumen /sɪˈruːmən/ = technical term for earwax

ceruse /ˈsɪəruːs, US sɪˈruːs/ = white lead

cervical /ˈsɜːvɪkl, səˈvaɪkl, US ˈsɜːrvɪkl/ *adjective*
1 (توێکاری) ملی، گەردنی، ئەستۆیی 2 ملەمناڵدان، سەربە ملی مناڵدان (بنەڕەت: لە *cervix, cervic-* لاتین "مل") ◌ 1 گردنی 2 وابسته به گردن رحم

cervical smear = smear test

cervicitis /ˌsɜːvɪˈsaɪtɪs/ *noun*
هەوکردن یان ئاوسانی ملەمناڵدان ◌ التهاب گردن رحم

cervid /ˈsɜːvɪd/ *noun*
شیردەرێ لە تیرەی ئاسک یان گاکێوی (Cervidae) ◌ سروید

cervine /ˈsɜːvaɪn, US -vɪn/ *adjective*
پێوەندی بە ئاسک یان گاکێوییەوە هەیە، شێوەگاکێوی، شێوەی ئافور دەدا، سەربە یان پێوەندی بە ئافورەوە هەیە ◌ وابسته به گوزن، گوزن‌مانند

cervix /ˈsɜːvɪks, US ˈsɜːrv-/ *noun, pl.* cervices /-siːz/, cervixes /-vɪksɪz/
1 (تکنیکی) ئەستۆ، مل، گەردن (ب.ت. ئاخرەکەی یان بەشی پشتەوەی) 2 ملی مناڵدان uterus (بنەڕەت: لە *cervic-, cervix* لاتین) ◌ 1 گردن 2 گردن رحم

Cesarean or Cesarian = Caesarean

cesium *noun,* US spelling of caesium
سیزیۆم ◌ سزیم

cess /sɛs/ *noun,* also sess

(له سکاتلەند، ئیرلەند و هیند) باج(دانان) ◌ مالیات(بندی)

cessation /se'seɪʃn/ *noun*
1 دابڕان، پچڕان، وێستان، وەستان، ڕاگیران، دوایی‌پێهێنان: *Mexico called for an* 2 *immediate cessation of hostilities* ئاگربەست، شەڕبەندان، شەڕڕاگرتن ◌ 1 وقفە، توقف، ایستش 2 آتش‌بس

cesser /'sɛsə/ *noun*
(ماف) دوایی‌پێهاتن، ڕاوێستان، بەسەرچوون ◌ انقضاء

cession /'seʃn/ *noun*
1 پێدان، دەس‌لێهەڵگرتن، وازهێنان، ڕاگوێستن، بەدەستەوەدان 2 شتێ دەس‌لێ‌هەڵگیراو، شتی بەدەستەوەدراو یان ڕاگوێزراو (ب.ت. زەوی، دوای شەڕ) ◌ 1 واگذاری، انتقال 2 مورد انتقال

cesspipe *noun*
ئاوەڕۆ یا زێرابی دەس‌بەئاو ◌ مجرای فاضلاب

cesspit /'sespɪt/ *noun*, also cesspoll /'sespu:l/
1 چاڵە مستەرا، چاڵەپیساو، چاڵپیس 2 شوێنی گەنیو یان پیس، مەکۆی خراپە، جێی پیس: *a cesspit of corruption* ◌ 1 چاه فاضلاب 2 مرکز فساد

Cestoda /sɛs'təʊdə/ *noun, pl.*, also Cestoidea
(گیانەوەرناسی) کرمەباریکان: دەستەیێ لە کرمەپانە مشەخۆرەکان parasitic flatworms کە بریتین لە tapeworm ◌ ستودا

cestode /'sɛstəʊd/ *noun*
کرمەباریکە، کرمی سێستۆد، tapeworm ◌ کرم ستود

cestus[1] /'sestəs/ *noun, pl.* cesti
پشتوێن، پشتێن، کەمەر، هی ژنان یۆنانی کۆن، ب.ت. ئەوەی وەک نیشانە و هێما لە بووک دەبەستری (بنەڕەت: لاتین "belt ،girdle"، لە *kestos* یۆنانی، لە *kestos* "(شتێکی) کێشراو"، لە *kentein* "کێشان، کونتێ‌کردن بە شتی تیژ") ◌ کمربند

cestus[2] /'sestəs/ *noun, pl.* cestuses
جۆرێ دەسکێشی چەرمی، ئاسن و سوربی (قورقوشم) تیایە و مشت‌بازانی ڕۆمی کۆن لە دەستیان دەکرد ◌ کمربند

CET /ˌsi: i: 'ti:/ *abbreviation* Central European Time
سی‌یوتی (کاتی ئەورووپای ناوەندی) ◌ سی‌یوتی

Cetacea /sɪ'teɪʃə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) نەهەنگی‌یەکان، نەهەنگان، تیرەنەهەنگ، whale ،dolphin و porpoise ـەکان دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە *cetus* لاتینەوە، لە *kētos* یۆنانی‌یەوە "نەهەنگ whale") ◌ آب‌بازان

cetacean /sɪ'teɪʃn/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) نەهەنگی، نەهەنگ‌ئاسا، نەهەنگە ◌ (جانور) آب‌باز

cetane /'si:teɪn/ *noun*
(کیمیا) سیتان (ڕۆنێکی بێ‌ڕەنگ $C_{16}H_{34}$، لە پترۆڵ دەگیرێ) ◌ ستان

cetane number *noun*, also cetane rating
(کیمیا) ژمارە سیتان ◌ عدد ستان

cetanological *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە نەهەنگ(ان)ناسی‌یەوە هەیە ◌ وابسته به ستانولوژی

cetanologist *noun*
نەهەنگ(ان)ناس ◌ ستانولوژیست

cetanology *noun*
نەهەنگ(ان)ناسی (لقێ لە گیانەوەرناسی cetacean ـەکان) ◌ ستانولوژی

ceteris paribus /ˌkɛtərɪs 'parɪbʊs, ˌsɛt-, ˌsi:t-/ *adverb*
ئەگەر بارودۆخەکە بەو (یان بەم) شێوەیە بمێنێتەوە، ئەگەر هەموو شتەکان، هۆکارەکان یان توخم و ئێلیمێنتەکان نەگۆڕدرێن (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە) ◌ در صورتی که اوضاع به همین منوال باقی بماند

Cetus *noun*, Latin (genitive *Ceti*), literally, *whale*
(ئەستێرەوانی) نەهەنگ، نەهەنگە، سێتوس: ئەستێرەگەلێکی constellation پشتێنەیی باشووری Pisces و Aries ◌ قیطس

cetyl alcohol *noun*
جۆرێ ئەلکۆلی کریستالی مێوین $C_{16}H_{34}O$، زۆرتر وەک emollient و دەوا و دەرمان pharmaceuticals بەکاردێتری ◌ ستیل الکل

ceviche /sɛ'vi:tʃeɪ/ *noun*, also seviche
جۆرێ چێشتی ئەمریکای باشووری ◌ سویچ

Ceylon moss *noun*
سوورەقەوزەی دەریایی نیمچەوشکاری هیند، سەرچاوەی سەرەکی agar [*Gracilaria lichenoides*] ◌ سیلون موس

Cf symb. the chemical element californium

cf. *abbreviation* compare with. (Latin: confer)
بەراورد کرێ، هەڵسەنگێنن لەگەڵ، بچنەوە بە، بەریەک‌بدرێ، بڕوانە ◌ نگاه کنید به، مقایسه شود

CFA also CFA franc *noun, from French Communauté Financière Africaine* "African Financial Community"
یەکەی بنەڕەتی پارەی کامێروون، کۆنگۆ، گابۆن و کۆماری ئەفریکای ناوەندی، بەرامبەر بە سەد centime ◌ سی‌اف‌ای

cfc /ˌsi: ef 'si:/ *abbreviation*

chlorofluorocarbon
CFE *abbreviation* College of Furthe Education
سی‌ئیف‌ئی (لە بریتانیا) ۞ سی‌اف‌ای
cgs *abbreviation* centimeter-gram-second
ئاماژە بە دەزگا یان سیستمێکی پێوان کە ئەم سێ یەکە بنەڕەتی‌یە بەکاردێنێ ۞ سی‌جی‌اس
ch *abbreviation* chapter
chaat /tʃɑːt/ *noun*
چێشتێکی هیندیێ (لەودا سەوزی و میوەی کاڵ دەکوڵێنن ئاڵەت و زەردەچێوەی پێوەدەکەن) ۞ نوعی غذای هندی
chabazite /ˈkabəzʌɪt/ *noun*
کانێکی zeoliteی زەرد یان پەمەیی ۞ چابازیت
Chablis /ˈʃæbliː/ *noun, pl.* same
1 شەبلی (= جۆرێ مەی تاڵی سپی ڕۆژهەلاتی فەرەنسە) 2 جۆرێ مەی سپی نانەلکولی و نیوەتاڵی کالیفورنیا ۞ شبلی
cha-cah /ˈtʃɑː tʃɑː/ *noun*
چاچا: هەڵپەرکێی ئەمریکای باشوور، بە هەنگاوی ورد و توند ۞ چاچا
chacham /ˈxɑːxəm/ = haham
chacma baboon /ˈtʃakmə/ *noun*
سەگسارە یان بابوونێکی مەیلەوڕەش، جێواری ساڤانا لە باشووری ئەفریکا [*Papio ursinus*] ۞ نوعی بابون
Chadian /ˈtʃadɪən/ *noun, adjective*
n ڕەسەن یان دانیشتووی چاد، وڵاتێ لە ناوەندی ئەفریکا *adj* سەربە چاد یان چادی‌یەکان ۞ چادی
Chadic /ˈtʃadɪk/ *noun*
چادی: کۆمەڵێ لە زمانانی ناوچەی گۆمی چاد لە باکووری ناوەندی ئەفریکا، کە گرنگ ترینی زمانی Hausaیە *adj* سەربەو کۆمەڵە زمانی‌یە ۞ چادی
chador /ˈtʃɑːdɔː, ˈtʃɑːdə, ˈtʃʌdə/ *noun,* also chadar, chuddar
چارشێو (= ژنانی مسوڵمان ب.ت. لە ئێران دەیپۆشن) ۞ چادر
chaebol /ˈtʃeɪbɒl/ *noun, pl.* same or chaebols
(لە کۆماری کۆریادا) چەیبال: دامودەزگایێکی بازرگانی کە خێزانێکی بەربلاو خاوەنیەتی ۞ چیبول
chaeta /ˈkiːtə/ *noun, pl.* chaetae /-tiː/
(گیانەوەرناسی) مووی زبر، کولکە یان تووکی زبر، پژە، bristle یان seta، ب.ت. هی کرمە ئالقەیی‌یەکان annelid worm، قژ یان موویێکی ڕەق کە لە کێتین پێکهاتووە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە khaitē یۆنانی‌یەوە "مووی درێژ long hair") ۞ تار، موی زبر
chaetal *adjective*
سەربە مووی زبر، پژەیی ۞ وابسته به تار یا موی زبر
chaetognath /ˌkiːtəgˈnaθə, -ˈneɪθə/ *noun, adjective*
n (کرمێکی) مووزبرەشەویلکە، مووودرێژ(ە)شەویلکە *adj* (هەروەها chaetognathan) سەربە یان پێوەندی بە مووودرێژەشەویلکانەوە هەیە ۞ کیتوگنات
Chaetognatha /ˌkiːtəgˈnaθə, -ˈneɪθə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) مووزبرەشەویلکان، مووودرێژ(ە)شەویلکان: لقێکی چکۆلە لە بێ‌بڕبڕە دەریایی یان ئاوی‌یەکان کە arrow worm دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، لە *khaitē* یۆنانی + *gnathos* "شەویلکە") ۞ کیتوگناتا
Chaetopoda *noun, pl.*
مووزبر(ە)پێیان، مووودرێژپایان: دەستەیێ لە کرمە ئالقەیی‌یەکان کە polychaete کان و chaetognath دەگرێتەوە ۞ کیتوپودا
chafe /tʃeɪf/ *noun*
1 پێستداماڵکان، توێخداماڵکان، داماڵکاوی، ڕووشان، برین 2 = rage ۞ رفتگی پوست، زخم
chafer /ˈtʃeɪfə/ *noun*
جۆرێ قالۆنچەی زلەی هەڵفڕ، بەلای گژوگیان و بریتین لە June bug و cockchafer (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ نوعی سوسک
chaff¹ /tʃɑːf, US tʃæf/ *noun*
سۆس، سۆست، توێخ، چەڵتووک، پۆرگ (توێکڵی برنج)، سەرکۆزەر، کۆتەڵ، کۆزەرە، گیا، تفاق، ئالیک، کا، پووش، پوار ۞ سبوس، علوفه، کاه
chaff² /tʃɑːf, US tʃæf/ *noun*
شۆخی ۞ مزاح
chaffer /ˈtʃafə/ *noun*
چەنەلێدان، چەندوچۆن کردن، مشت‌ومڕ، دەمەتەقێ، haggling ۞ چانه‌زنی
chaffinch /ˈtʃæfɪntʃ/ *noun*
سەیرەی دارستان یان لێرەوار [*Fringilla coelebs*] ۞ سهره‌ی جنگلی
chaffweed /ˈtʃafwiːd/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) pimpernel یکی ورد بە گوڵی سپی یان پەمەیی‌یەوە [*Anagallis minima*] ۞ نوعی گیاه
chaffy /tʃɑːfɪ/ *adjective*
1 کایی، پووش‌وپەلاشاوی، کاناسا، کۆتەلاوی، چەڵتووک‌دار 2 هیچەکە، پڕوپووچ، بێهوودە ۞ 1 پوشالی 2 بیهوده
Chagas' disease /ˈtʃɑːgəsɪz/ *noun*
جۆرێ نەخۆشی کە لە تریپانۆسۆمەکانەوە تووش دەبێ و بە هۆی جانەوەرێکی خوێن‌مژەوە

رادەگوێزرێ، لە ئەمریکای باشووری پەتاییکە و زیانی هەیە بۆ دڵ و سیستمی دەماری ناوەندی (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی بریزیلی Carlos *Chagas*) ۞ بیماری چاگاس

chagrin /ˈʃægrɪn, US ʃəˈgrɪn/ *noun*
1 خەمباری، لێوبەباری، نارەحەتی 2 ناهومێدی 3 کەسەر، پەژارە، خەم 4 رەنجان، دڵئێشان، دلمەندی ۞ 1 تأثر 2 ناامیدی 3 غم 4 رنجش

chagrined *adjective*
1 رەنجاو، دڵئێشاو، دلمەند 2 نارەحەت، زیز، خەمڵێنیشتوو، کز، خەمبار ۞ 1 رنجیده 2 متأثر

chai /tʃʌɪ/ *noun*
(هیند) چایییێ کە لە کولاندنی گەڵای چایی لەگەڵ شیر، شەکر و دەنکی هێل دروست دەبێ ۞ چای

chain /tʃeɪn/ *noun*
1 زنجیر، زریزە: *a short* ◊ *a bicycle chain* (chains) 2 کۆتوبەند، کۆتوزنجیر، کۆتوپێوەند: *length of chain* *the chains of* 3 زنجیرە، لیزگە، بەندەڵەبەند، *fear/misery* رەچە، رست، ریزە: *to set in motion a chain* ◊ *mountain/island chains* ◊ *of events* *Volunteers formed a human -in to rescue* ◊ *precious items from the burning house* *a chain of supermarkets/a supermarket -* *ain* 4 پاوەن، پێوەن، پێبەن 5 زنجیری رووپێوی (یەکەی درێژایی بۆ پێوانی زەوی بەرامبەر بە 66 پێ یان 20/11 مێتر) 6 (وشتر و هتد) کاروان، قەتار ۞ 1 زنجیر 2 (در جمع) غل‌وزنجیر 3 رشته، سلسله 4 علقه 5 زنجیر مساحی 6 قطار

chain-gang *noun*
زیندانیان یا بەندکراوانی هاوزنجیر، هاوزنجیران، هاوبەندییەکان ۞ زندانیان هم‌زنجیر

chain gear *noun*
گێری زنجیری ۞ دندەی زنجیری

chain isomers *noun, pl.*
(کیمیا) ئیزومێرە زنجیرەییەکان، هاوپارژە زنجیرەییەکان ۞ ایزومرهای زنجیری

chainless *adjective*
بێزنجیر، بەرەڵا، ئازاد، بێبەند ۞ بدون زنجیر

chainlet /ˈtʃeɪlɪt/ *noun*
زریزە، زنجیری چکۆلە ۞ زنجیره کوچک

chain letter *noun*
نامەی زنجیری یان دەساودەس‌کردوو (ئەو نامەی کە دەس‌بەدەس لێی‌هەڵدەگیرێتەوە) ۞ نامەی زنجیره‌ای

chain link *noun*
نەردەی تۆڕی (لە تێل) ۞ نردەی توری

chain link fence *noun*
پەرژینی تۆڕی (لە تێل) ۞ حصار توری

chain mail *noun*
زریّ (خەفتان: کراسی (لە ئاوریشم) بن زریّ) ۞ زره، جوشن

chain reaction *noun*
1 (فیزیک و کیمیا) کاردانەوەی زنجیری 2 (خوازە): *It set off a chain reaction in the international money markets* ۞ (حقیقی یا مجاز) واکنش زنجیری

chain-saw /ˈtʃeɪnsɔː/ *noun*
هەرەی زنجیری، مشاری زنجیری یان مۆتۆری ۞ اره‌ی موتوری

chain-smoker *noun*
سیگاری یا سیگارکێشی بەزەبر، سیگاربەسیگارهەڵکەر، بەردەوامکێش، سیگارنەکوژێنەوە، جگەرەبەدەم ۞ سیگاری قهار

chain stitch *noun*
زنجیرە، تەقەڵی زنجیرە (درووماں) ۞ کوک زنجیره

chain store *noun*, also BrE also multiple, multiple store
فرۆشگەی زنجیرەیی، زنجیرەفرۆشگا، دامەزراوە زنجیرەییەکان ۞ فروشگاه زنجیره‌ای

chain-work *noun*
کاری زنجیری ۞ کار زنجیری

chain-wrench *noun*
هاچەری زنجیری ۞ آچار زنجیری

chair /tʃeə(r), US tʃer/ *noun*
1 سەندەڵی، کورسی، تەختەک، ئەسکەمل 2 پۆست یان کورسی مامۆستایی، پلەوپایەی مامۆستایی 3 سەرکۆر، سەرۆکی کۆبوونەوە 4 کورسی ئێلیکتریکی، سزای کوشتن (لە *kathedra* یونانی، بڕوانە cathedral) ۞ 1 صندلی 2 مقام استادی 3 رئیس جلسه 4 صندلی الکتریکی، مجازات اعدام

chair-lift /ˈtʃeəlɪft, US ˈtʃer-/ *noun*
کورسی گەرۆک (بۆ هەڵگرتنی خەڵک بۆ سەروو و خوارووی کێو) ۞ تله‌سی‌یژ

chairman /ˈtʃeəmən, US ˈtʃer-/ *noun, pl.* chairmen
1 سەرۆک 2 سەرکۆر، سەرۆکی کۆبوونەوە 3 سەرۆکی لیژنە، سەرلیژنە، سەرلێژنە، سەرۆکی کۆمیتە ۞ 1 رئیس 2 رئیس جلسه 3 رئیس کمیته

chairnabship /ˈtʃeəmənʃɪp, US ˈtʃer-/ *noun*
سەرۆکایەتی ۞ ریاست، صدارت

chairperson /ˈtʃeəpɜːsn, US ˈtʃerpɜːrsn/ *noun, pl.* chairmen
سەرۆک، سەرکۆر، سەرۆکی کۆبوونەوە (ژن) ۞ رئیس جلسه

chairwoman /ˈtʃeəwʊmən, US ˈtʃer-/ *noun, pl.* chairwomen
1 سەرۆک 2 سەرۆکی کۆبوونەوە (ژن) ۞ 1

رئیس 2 رئیس جلسه (زن)

chaise /ʃeɪz/ *noun*

1 شاز (عەرەبانەی دوو یان چوار پێچکە) 2 chaise longue ◌ شاز

chaise longue /ˌʃeɪz 'lɒŋ, US 'lɔ:ŋ/ *noun*

(فەرەنسی) ئەسکەمل یان کورسی درێژ ◌ صندلی طویل

chakra /'tʃʌkrə/ *noun, pl.* chakras

(لە بیری هیندیدا) چاکرا: هەریەک لە ناوەندەکانی هێز و توانایی مانایی لە لەشی مرۆڤدا (بنەڕەت: لە *cakra* سانسکریت "چەرخ، سوور، "cycle wheel") ◌ چاکرا

chalaza /kə'leɪzə/ *noun, pl.* chalazae /-zi:/

(گیانەوەرناسی، لە هێلکەی باڵندەدا) گرێچکە: هەریەک لەو دوو بەندە بادراوەی سپێنەی هێلکە کە زەردێنە بە توێکڵەکەوە دەبەستێتەوە (بنەڕەت: لە *khalaza* یۆنانی "small knot") ◌ کلیز

chalazal *adjective*

گرێچکەیی، سەربە گرێچکە ◌ وابسته به کلیز

Chalcedoian /ˌkalsɪ'dəʊnɪən/ *adjective*

سەربە ئەنجومەنی ecumenicalی کلیسەی کریستانیەت ◌ کالسیدونین

chalcedonic /ˌkalsɪ'dɒnɪk/ *adjective*

سەربە ئاقیقی سپی ◌ وابسته به عقیق سفید

chalcedony /kal'sɛdəni/ *noun, pl.* chalcedonies

ئاقیقی سپی ◌ عقیق سفید

chalcid s/'kalsɪd/ *noun, adjective,* also chalcid fly or chalcid wasp

(مێروناسی) جۆرێ مێرووی وردی مشەخۆری کۆمەڵێکی بەربڵاو (زوورخێزانی Chalcidoidea)، هەریەک لە چەندین wasp ی باڵتەنکی جۆراوجۆر، کرمۆکەکانیان مشەخۆری مێرووەکانن ◌ کالسید

chalco- *prefix*

پێشگر: مس (بنەڕەت: لە *khalkos* یۆنانییەوە "copper") ◌ پیشوند: مس

chalcocite *noun*

کالکۆسیت: کانێکی ئاسایی، سولفایدی مسی Cu_2S، کانەبەردێکی گرنگی مسە ◌ کالکوسیت

chalcogen *noun*

مس‌ساز، مس‌پێکهێن: کالکۆژێن: هەریەک لە توخمەکانی ئۆکسیژێن، سولفور، سیلێنیوم selenium و تیلۆریوم tellurium ◌ کالکوژن

chalcographer *noun*

مس‌هەڵکۆڵ، مس‌نووس ◌ حکاک بر روی مس

chalcography /kæl'kɑ:grəfɪ/ *noun*

مس‌هەڵکۆڵی، مس‌نووسی ◌ حک بر روی مس

Chalcolithic /ˌkalkə(ʊ)'lɪθɪk/ *adjective*

مس‌وبەردینی، مس‌وبەردی: سەربە قۆناخی هەزارەی چوارەم یان سێیەمی پێش‌زایین کە لەودا هێندێ چەک‌وچۆڵ و ئامرازی مسی دروست کران ◌ کالکولیتیک

chalcopyrite /ˌkalkə(ʊ)'pʌɪrʌɪt/ *noun*

کالکۆپایرایت، کالکۆپیریت: کانێکی زەرد کە سولفایدی مس و ئاسن پێکدێنێ $[CuFeS_2]$ ◌ کالکوپیریت

Chaldean /kæl'di:ən/ *noun, adjective*

n 1 ئەندامی گەلێ کە لە Chaldea (کەلدە) دەژیان، وڵاتێ کۆن لە باشووری ئێراق 2 زمانی سامی کەلدانیانی کۆن *adj* سەربە کەلدەی کۆن یان گەلەکەی یان زمانەکەی ◌ کلدانی

Chaldee /kal'di:, US 'kaldi:/ *noun*

1 زمانی کەلدانیانی کۆن 2 زمانی ئارامی کە لە هێندێ کتێبی پەیمانی کۆندا بەکارهاتووە 3 = Chaldean ◌ کلدی

chaldron /'tʃɔ:ldrən/ *noun*

شالدرۆن (= پێوەرێکی ئینگلیسی، جاران بۆ خەڵووز، کلس و هتد بەکاردێترا) ◌ شالدرون

chalet /'ʃæleɪ, US ʃæ'leɪ/ *noun*

کۆخی هەوار، کۆخەوار، کۆختەی کوێستانی، شەلێ، خانووەدارینی سویسی (لە ماوەی پشوودا دەچن) ◌ شله

chalice /'tʃælɪs/ *noun*

1 جامی مەی، جامی بادە، پیاڵە 2 جامی مەی کە لە Eucharistی کریستانیەتدا بەکاردێترێ (بنەڕەت: لە *calix* یان -*calic* لاتینەوە "cup") ◌ 1 جام شراب 2 چالیس

chalice cell *noun*

(زیندەناسی) خانەی جامی یان پیالەیی ◌ سلول جامی

chalicothere /'kalɪkəˌθɪə/ *noun*

بووبەردێکی گوانداریکی ئەسپ‌ئاسای کۆتایی سەردەمی Tertiary، لە جیاتی سم، چنگێکی ئەستووری بووە ◌ کالیکوتر

chalk /tʃɔ:k/ *noun*

1 گڵەسپی 2 گەچی نووسین، تەباشیر: *a box of coloured chalks* 3 دروشم، نیشانە، درف ◌ 1 گل سفید 2 گچ تحریر 3 علامت

chalkboard /'tʃɔ:kbɔ:d, US -bɔ:rd/ = blackboard

chalkness *noun*

گەچ‌ئاسایی، ساگەچی، لەگەچ‌چوویی، شێوەگەچی ◌ گچ‌مانندی

chalkpit *noun*

کانی گڵەسپی، گڵەجانەسپی ◌ معدن گل سفید

chalkstone *noun*

بەردی گەچ، بەردەگەچ ◌ سنگ گچ

chalky /'tʃɔ:ki/ *adjective* (chalkier, chalkiest)

گەچی، گەچ‌ئاسا، گڵەسپی تیایە ◌ گچی، گچ‌مانند، حاوی گل سفید

challah *noun*, also challa or hallah
کالا: جۆرێ نانی سپی هەلاتوو و پرهێلکە،
ب.ت. لە رۆژانی پشوو و Sabbath دا دەخورێ
(بنەرەت: لە *ḥallah* عیبری‌یەوە) ۞ کالا
challengable /'tʃælɪndʒəbl/ *adjective*
رەد دەکرێتەوە، بەرپەرچی دەدرێتەوە ۞
اعتراض‌پذیر
challenge /'tʃæləndʒ/ *noun*
1 بەرەنگارخوازی، بەرەنگاربوونەوە،
بەگژداچوون(ەوە)، تێخوڕین، لەڕووداوێستان،
بەرپەرچ‌دانەوە، بانگ‌کردن بۆ شەڕ یان
پێشبڕکێ، هاڕەوگێفە خۆهەلکێشی: *an*
The role ◊ exciting/interesting challenge
will be the biggest challenge of his acting
2 *to accept/take up a challenge ◊ career*
Their legal challenge was :دژایەتی، ناکۆکی
unsuccessful 3 دەستوور یان فەرمانی وێستان
۞ 1 چالش، مبارزەطلبی، رجزخوانی 2 مخالفت 3
فرمان ایست
challenger /'tʃælɪndʒə(r)/ *noun*
1 بەرەنگارەوەبوو، بەرەنگارخواز، بەگژەوەداچوو
the official challenger for :2 نەیار، هەڤرک
1 ۞ *the world championship title*
مبارزەطلب 2 رقیب
challenging /'tʃælɪndʒɪŋ/ *adjective*
1 سەخت، دژوار، ناسیهە چەتوون، پڕئەرک،
challenging :نەنگواز، پڕزەحمەت
2 *work/questions/problems* رەخنەگرانە
1 ۞ (**challengingly** /'tʃælɪndʒɪŋli/ *adv*)
شاق، پرزحمت 2 نقادانە
challis /'ʃalɪs, US 'ʃali/ *noun, pl.* challises
جۆرێ پارچەی سووک و نەرم لە خوری بۆ
کراس ۞ چالیس
chalone /'kaləʊn, 'keɪ-/ *noun*
(زیندەکیمیا) کالون: ماکێ کە وەک هۆرمۆن
دەردەدرێ بەلام کاریگەری بەرگیری رەوت و
چالاکی‌یێکی کارئەندامناسی هەیە، ماکێ (وەک
glycoprotein) کە رێ لە mitosis دەگرێ
(تەنیا لەو شانەی کە ئەوە دەردەدا)، دەردانی
endocrine کە رێ لە چالاکی کارئەندامناسی
دەگرێ یان سەرکوتی دەکا ۞ کالون
challumeau /'ʃaluməʊ/ *noun, pl.* chalumeaux
جۆرێ سازی نەی‌ئاسای سەرەتای سەدەی هەژدە،
کلارینێت لەوەوە پەرەی سەندووە ۞ نوعی ساز
chalybeate /kə'lɪbɪət/ *adjective, noun*
adj ئاسناوی، ئاسنی تیایە، خاوەن‌ئاسن *n* ئاو،
دەرمان یان شتێکی وا کە ئاسنی تیابێ ۞ *adj*
دارای آهن *n* کالیبیت
Cham /tʃam/ *noun, pl.* same or Chams
1 ئەندامی گەلێکی رەسەنی ڤێتنام و کامبوجیا 2
زمانی Austronesianی ئە گەلە ۞ چام
chamaeleon = chameleon
chamaephyte /'kamɪfʌɪt/ *noun*
(رووەک‌ناسی) گیادارینەیێ کە گولەکانی لەسەر
عەرز یان نزیک بەو دەردەکا، گیا(سەر)عەرزیلە
۞ نوعی گیاە
chamber /'tʃeɪmbə(r)/ *noun*
1 ئەنجومەن، دیوەخان 2 خەوتنگە، جێ‌خەو 3
دیو، ژوور 4 کەلێن، چاڵ، قولکە، بۆشایی 5
فیشەک‌خۆر (تفەنگ؛ **chambered** *adj*) ۞ 1
مجلس 2 خوابگاه 3 اتاق 4 حفره 5 خزانە (تفنگ)
chamber concert *noun*
کۆنسێرتی دیوەخانی، ئەنجومەنی یا مەجلیسی
۞ کنسرت مجلسی
chamberlain /'tʃeɪmbəlɪn, US -bərlɪn/ *noun*
1 کارەکەر، بەردەست 2 پەردەدار ۞ 1 پیشکار
2 حاجب، پردەدار
chamberlainship /'tʃeɪmbəlɪnʃɪp/ *noun*
1 کارەکەری، بەردەستی 2 پەردەداری ۞ 1
پیشکاری 2 پردەداری
chambermaid /'tʃeɪmbəmeɪd, US -bərm-/ *noun*
خزمەت‌کاری ژن، کارەکەر (ب.ت. لە هوتێل،
بۆ خاوێن‌کردنەوەی جێگاخەو) ۞ مستخدم زن
chamber music *noun*
موسیقی دیوەخانی، کۆڕی یان مەجلیسی ۞
موسیقی مجلسی
Chamber of Commerce *noun*
ژووری کارداری یان بازرگانی ۞ اتاق تجارت
Chamber of Deputies *noun, pl.*
ئەنجومەنی نوێنەران ۞ مجلس نمایندگان
chamber orchestra *noun*
ئۆرکێسترا یان سازبەندی دیوەخانی ۞ ارکستر
مجلسی
chamber pot *noun*
میزدان، کاسە، لەگەن (لە ژووری خەودا) ۞ لگن
Chambertin /'ʃɒ̃bəːtã/ *noun*
جۆرێ مەی بورگاندی زۆر باش، هی Gevrey
Chambertin لە رۆژهەلاتی فەرەنسە ۞ نوعی
شراب
chambray /'ʃambreɪ/ *noun*
شامبرا (= پارچەیەکی کەتانی ناسک) ۞ شامبرا
chameleon /kə'miːlɪən/ *noun*, also chamaeleon
(گیانەوەرناسی) زەردەقوڕە، تیرتیرە، رۆژپەرست،
خۆرپەرست، کەربەسە [*Chamaeleo* و
تۆخمەکانی تر، خێزان Chamaeleonidae:
گەلێ جۆرن] (*adj* chameleonic: سەربە
chameleon) ۞ آفتاب‌پرست
chamfer /'tʃamfə/ *noun*

(دارتاشـــی) شـــوێن، دۆڵ، کانیـــشکاف، نـــاودۆڵ، تاشراوی ۞ شیار

chamise /shə'mi:z/ *noun*

(ڕووەکناسـی) جـۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوزی گـــــەلاباریکی ورد [*Adenostoma fasciculatum*] ۞ نوعی بوته

chamois /'ʃæmwɑ:, US 'ʃæmi/ *noun*, *pl.* same /-wɑ:z/

1 بـزنئاسـک، بزنـەکێوی [تـوخم *Rupicapra*: دوو جـۆرن] 2 تیمـانج، تیمـاج، پێـستە ۞ 1 بـز کوهی 2 تیماج

chamois-leather *noun*, also chammy or chammy-leather

تیمانج، تیماج، پێستە، کۆدەری ۞ تیماج

chamomile /'kæməmaɪl/ *noun*, also camomile

گوڵەچاوێـــــنە، گوڵـــەفەقێ، گوڕاڵـــەمێرگێ، بەیبوون، حاجی بەیات، گوڵەکانی، گوڵەسپی، شێروشەپاڵ، گوڵەحاجیانە [*Chamaemelum nobile* (هی شیرین) و جۆرەکانی تر] ۞ بابونه

Chammoro /tʃə'mɒrəʊ/ *noun*, *pl.* same or Chammoros

1 ئەنـدامی گـەلێکی ڕەسـەنی Guam 2 زمـانی Austronesianی ئەو گەلە ۞ چامورو

champ /tʃæmp/ *noun*

(نافەرمی) قارەمان، پاڵەوان ۞ قهرمان

champac /'tʃʌmpək, US 'tʃam-/ *noun*, also champak

دارێکی هەمیشەسەوزی ئاسیایی گوڵنارنجی و بـۆنخـۆش، لای هینـدوس و بووداییـستەکان پیرۆزە [*Michelia champaca*] ۞ شامپاک

champagne /ʃæm'peɪn/ *noun*

1 شامپەین: یەکێ لە چەند جۆری مەی هەڵچووی بـاکووری ڕۆژهـەڵاتی فەرەنـسە 2 مـەیێکـی هەڵچووی هاوشێوەی شامپەین کە لە جێگایێکی تر بەرهەم دێـرێ 3 ڕەنگی زەردی مـەیلەو سـەوز، زەردێکی زۆر کاڵ یان زەردی سـەوزباو ۞ 1 و 2 شامپانی 3 رنگ زرد متمایل به سبز

champaign /'tʃampeɪn/ *noun*

دەشـت، ڕاسـتایی، گـۆڕایی، تـەختان، ڕێکـایی، دەشتی تەخت ۞ بیابان صاف

champers /'ʃæmpəz, US -pərz/ *noun*

شەمپێین، شامپانی (زۆرتر لە بریتانیا) ۞ شامپانی

champertor *noun*

شەڕکەر، کێشەکەر، شەڕکەرەوە ۞ شرخر

champerty /'tʃampɔ:ti/ *noun*

(ماف) شەڕکەری، شەڕکەرینەوە، بەشداری لە شەڕ یا کێشەدا ۞ شرخری

champignon /tʃam'pɪnjən/ *noun*, also fairy ring champignon, pl. champignons

جۆرێ کارگی خۆراکی، لەنێو گژوگیای کورتدا هەڵـەتۆقێ [*Marasmius oreades*] ۞ نـوعی قارچ

champion /'tʃæmpiən/ *noun*, *adjective*

n 1 قارەمـــان، پاڵـــەوان 2 بـــراوە، بەزێنـــەر، بـــردووەوە 3 پـــشتیوان، لایـــەنگر، پـــارێزەر، داکۆکی کار، داژدار *adj* (هەرە)بەرز، باشترین، زۆر چـاک ۞ *n* 1 قهرمـان 2 برنـده 3 طرفـدار، حامی *adj* اعلی، بهترین

championship /'tʃæmpiənʃɪp/ *noun*

1 پێـشبڕکێ قارەمـانی یـان پاڵـەوانییـەکان 2 پاڵـەوانی، قارەمـانی 3 پۆسـت یـان پلەوپایـەی قارمانێتی، پلەی پاڵەوانێتی 4 پشتیوانی، بەرگری، لەسـەرکردنەوە، پشتگیری، داکۆکی ۞ 1 مـسابقات قهرمانی 2 قهرمانی 3 مقام قهرمانی 4 حمایت

champlevé /ˌʃam(p)lə'veɪ, ʃɒ̃'ləveɪ/ *adjective*, *noun* (*pl.* champlevés)

adj سەرەبە جۆرێ میناکاری کە لەودا سەر تەخت یان زەمینـــە background یـــان ڕووی کانزایـــی یـــان ئاســـتێکی ڕێـــک کـــەنـــد و شـــوێن دەکـــرێ (یـــان هەڵدەکۆڵرێ) و پاشان میـنای تـوواوە یان قاڵ ئەو کەند و شوێنانە پڕ دەکاتەوە *n* خودی ئەو میناکارییە یان شێوەیە (بڕوانە cloisonné) ۞ شامپلیو

chana /'tʃʌnə/ also channa, Indian chickpeas

chance /tʃɑ:ns, US tʃæns/ *noun*, *adjective*

n 1 بـەخت، چـارە، چـانس، شـانس، ڕێکـەوت، هەڵکەوت، شیمانە، ئەگـەر، هـەل، بوار، پەردێ، دەرفـەت، تـەختان، دەلیـڤە 2 دووبەختـەکی، دووبـەختی، ڕیـسک، بەختـەکی *adj* تووشـی، ڕێکـەوتی، هەڵـکەوتی، شانـسی ۞ *n* 1 اقبـال، شانس، بخت، اتفاق، احتمال، فرصت، مجال 2 ریـسک *adj* اتفاقی، شانـسی

chancel /'tʃɑ:nsl, US 'tʃænsl/ *noun*

بەشـی ڕۆژهـەڵاتی کلێـسە، لەپشت مێـراو یـان مێحرابەوە altar، بە پێپلیکان یان پەردەیێ لە nave جیا دەبێتەوە ۞ ساحت پشت محراب

chancellery /'tʃɑ:nsələri, US 'tʃæn-/ *noun*, also chancellory, *pl.* chancelleries

1 پۆســـتی ســـەرۆکی حکومـــەت 2 پۆســـتی ســـەرۆکی دادوەران ۞ 1 مقـام صـدر اعظـم 2 منصب قاضی القضات

chancellor /'tʃɑ:nsələ(r), US 'tʃæns-/ *noun*

1 سـەرۆکی زانکـۆ 2 سـەرۆکی حکومـەت (لـە ئەڵمانیا و ئەوستڕالیا) 3 سـەرۆکی شانازی یـان ئیفتخـاری زانکـۆ (بریتانیـا) 4 سـەرۆکی دادگـای بـالای وڵاتـێ 5 وەزیـر یـا شـالیاری دارایـی (*n* chancellorship: 1 سـەرۆکایەتی حکومەت 2 پۆسـتی سـەرۆکی دادوەران) ۞ 1 رئـیس دانشگاه 2 صدر اعظم 3 چانـسلور 4 رئـیس دیـوان عالی کشور 5 وزیر خزانەداری

Chancellor of the Exchequer *noun*

(له بریتانیا) شالیار یان وەزیری دارایی ۞ وزیر خزانه‌دارای

chance-medley *noun*
(ماف و دەگمەن) کوشتنی نامەبەستی کەسێ لە شەڕی بەرگری لەخۆ (یان لەسەرخۆکردنەوە) ۞ چانس مدلی

chancery /'tʃɑːnsəri, US 'tʃæns-/ *noun*, *pl.* chanceries
1 نووسینگەی سەرۆکی دادوەران 2 ئەو نووسینگانەی کە نوێنەرە فەرمییەکانی وڵاتێ لە وڵاتێکی ترا کار دەکەن 3 خانووبەرەی باڵوێزخانە ۞ 1 مکتب قاضی‌القضات 2 دفترخانه 3 ساختمان سفارت

chancre /'ʃæŋkə(r)/ *noun*
(پزشکی) شانکر، فەرەنگی، ئاگرە، ئاڵە (برینەڕەقە: برینێکی بێ‌ژان، زۆرتر لە ناوگەڵ دێ، ب.ت. وەک برینی سەرەتای syphilis؛ chancrous /'ʃæŋkrəs/ *adj*: شانکرۆس، برین‌دار، برین‌ئاسا) ۞ شانکر

chancroid /'ʃæŋkrɔɪd/ *noun*
شانکرۆید (برینەنەرمە) ۞ بدل شانکر

chancy /'tʃɑːnsi, US 'tʃænsi/ *adjective* (chancier, chanciest)
1 دووبەختەکی، دووبەختی، شانسی، هات‌ونەهات. ئەگەرونەگەر، پێشبینی‌نەکراو، مەترسی‌دار، risky: *Working for yourself can be a -ancy business* 2 نەڕوون، نادیار 3 haphazard ڕێکەوتی، هەڵکەوتی، هات‌ونەهات. ۞ 1 شانسی، مخاطره‌آمیز 2 نامعلوم 3 اتفاقی

chandelier /ˌʃændə'lɪə(r), US -'lɪr/ *noun*
چلچرا، ئاوێزە، لالە، لووستر ۞ لوستر، قندیل، چل‌چراغ

chandler /'tʃɑːndlə(r), US 'tʃænd-/ *noun*
1 مۆم‌ساز، مۆم‌کەر، مۆمچی 2 مۆم‌فرۆش شەم‌فرۆش (chandlery /'tʃɑːndləri/ *n*) ۞ 1 شمع‌ساز 2 شمع‌فروش

change /tʃeɪndʒ/ *noun*, also menopause
1 گۆڕان، هەڵگەڕان، گۆهارتن: *a change in the weather* ◊ *important changes to the tax system* ◊ *social/political/economic change* 2 گۆڕین: *a change of government* 3 گۆڕینەوە 4 بازاڕی ئاڵوگۆڕ 5 جۆربەجۆری، جۆراوجۆری، فرەجۆری 6 پوولەوردە، قەرەپوول، پاشماوەی پوول، باقی پوول 7 دەستی زیادی (بەرگ: *I keep a -ange of shoes in the car*؛ changed /tʃeɪndʒd/ *adj*: گۆڕاو، گۆهارتی؛ changeful /tʃeɪndʒful *adj*؛ changeless /'tʃeɪndʒləs/ *adj*؛ changelessly /'tʃeɪndʒləsli/ *adv*؛ changelessness /'tʃeɪndʒləsnəs/ *n*؛ changer *n*؛ changing *adj*) ۞ 1 تغییر، دگرگونی 2 تبدیل 3 تعویض 4 بازار مبادلات 5 تنوع 6 پول خرد، بقیه‌ی پول 7 دست اضافه (لباس)

changeable /'tʃeɪndʒəbl/ *adjective*
بگۆڕ، لەگۆڕانهاتوو، دەقەنەدووق (changability /ˌtʃeɪndʒə'bɪləti/ *n* or changablenes *n*؛ changeably /'tʃeɪndʒəbli/ *adv*) ۞ تغییرپذیر

change in demand *noun*
(ئابووری) گۆڕانی داخوازی یا داوا ۞ تغییر تقاضا

change in supply *noun*
(ئابووری) گۆڕانی خستنەڕوو یان خستنەبازاڕ ۞ تغییر عرضه

changeling /'tʃeɪndʒlɪŋ/ *noun*
منالی گۆڕاو (= منالێ کە پەرییەکان بەجێی منالێ کە دۆزیویانەتەوە، دایدەنێنەوە) ۞ بچەی عوضی

change of life = menopause

change of state *noun*
گۆڕان ۞ استحاله

change-over /'tʃeɪndʒəʊvə(r), US -oʊv-/ *noun*
گۆڕان، شێواز گۆڕان، ڕێچکە گۆڕان، گەڕانەوە، ڕاگوێستن، گوێزانەوە، switch: *the changeover from a manual to a computerized system* ◊ *a changeover period* ۞ تغییر، تغییر روش، برگشت، انتقال

change ringing *noun*
زەنگ‌ژەنی، زەنگ‌لێدان، زیل‌ژەنی ۞ ناقوس‌نوازی

changing room *noun*
دیو یان ژووری خۆگۆڕین ۞ رختکن

channa /'tʃʌnə/ = chana

channel /'tʃænl/ *noun*
1 گەروو، تەنگەلان، تەنگە، دەریاڕێ، باریکەڕێ (دەریا) 2 بنکاو، تەختاو، بنک (رووبار و هتد) 3 قوولگە، جێی قوول، شوێنی پڕناو، نێرینە، قووڵایی، دەریای قوول 4 جۆگە، ئاوەڕێ، ئاوەڕۆ، ئاودڕ، نۆکەند، جۆم، ڕەهەنداو: *drainage channels in the rice fields* 5 شوێن، کووز، خەت، کەند 6 دەربەند، ڕێگا 7 (تەلەفزیۆن) ڕایەڵە، کاناڵ: *a movie/sports channel* ◊ *to change/switch channels* 8 (the Channel) کاناڵی ئینگلتەرە 9 (ڕادیۆ و تەلەفزیۆن) درێژی شەپۆل: *terrestrial/satellite channels* 10 (خوازە) ڕێگا، شوێن، ڕێڕەو، ڕێ، کاناڵ: *Complaints must be made through the proper channels* ◊ *The company has worldwide distribution channels* ۞ 1 تنگه، بغاز 2 بستر 3 قسمت عمیق، دریای عمیق 4 جوی، مجرا 5 شیار 6 طریق 7 شبکه 8 دریای مانش 9 طول موج 10 (مجازی) کانال، مسیر، راه

channel catfish *noun*, also channel cat

نقـه یـان بـاقوی نۆکـەنـد: جـۆری نقـەی زلـەی پنکـەپنکـەڕەش، ماسـی‌یـێکـی خـۆراکی گرنگـی ئـەمریکـا و کانـادا [*Ictalurus punctatus*] ◇ نوعی ماهی

chanson /ˈʃɒ̃sɒ̃, French ʃɑ̃sɔ̃/ *noun*
گۆرانی فەڕەنسی ◇ آواز فرانسوی

chanson de geste /ˌʃɒ̃sɒ̃ də ˈʒɛst, French ʃɑ̃sɔ̃də ʒɛst/ *noun*, chansons de geste pronunc. same
هـۆنراوەی دڵـدارانەی مێژوویـی فەڕەنـسەی سەردەمی سەدەکانی نێوەڕاست Middle Ages ◇ چانسـون دو گست

chant /tʃɑːnt, US tʃænt/ *noun*
1 دروشم 2 هەوا، بەستە، بەند، ستران، گۆرانی، (لە دین‌دا یان بۆ کلێسە) سرود، مناجات ◇ 1 شعار 2 نغمە، سرود، ترانە، آواز، ترتیل

chanter /ˈtʃɑːntə(r), US ˈtʃæntər/ *noun*
1 سـرودبێژ، chorister، cantor 2 نـەی reed pipe مەشکەنایە bagpipe کە کونی هـەیـە و بۆ لێدانی ئـاواز و مێلـۆدی‌یـەکانـە 3 سـەردەسـتەی دۆعاخوێـان لە chantry دا ◇ 1 سرودخوان 2 و 3 چانتر

chanterelle /ˈtʃɑːntərɛl, US ˌtʃɑːntəˈrɛl/ *noun*
(ڕووەکناسـی) جـۆری قارچکەخۆشـانەی بێشەلانی بە کڵاوەی ڕەحـەتی‌ئاسـای زەردەوە و بـۆنێکی نـەرمی وەک قەیـسی هەیـە [*Cantharellus cibarius*] ◇ نوعی قارچ

chanteuse /ʃɑːnˈtɜːz/ *noun*
(فەڕەنسی) گۆرانی‌بێژ، سترانبێژ (ژن) ◇ خواننده

chanticleer /ˈtʃɑːntɪˌklɪə/ *noun*
(وێژەیی،مام) کەڵەشێر، rooster ◇ (آقا) خروس

chantry /ˈtʃɑːntri/ *noun*, *pl.* chantries
پارەیێ کە تەرخان دەدرێ بە قەشەکان تا لەسەر مردووەکـانی بخـوێنن؛ نوێژگـەیـێ کـە هـەر بـۆ مـەبەستێکی وا تـەرخـان کـراوە (بنـەڕەت: لـە *chanterie* فەڕەنسی کۆن، لە *chanter* "گۆرانی وتن") ◇ چانتری

chanty /ˈtʃɑːntri, US ˈtʃæntri/ *pl.* chanties = shanty

Chanukkah = Hanukkah

chaos /ˈkeɪɒs, US ˈkeɪɑːs/ *noun*
1 ئـاژاوە، پـشێوی، ئاڵـۆزی، پاشـاگەردانی، گـەڕەلاوژە، شێواوی، گۆبـەن: *the blackout caused chaos throughout the city*؛ کۆمەڵکەیێکی شبرزە و شێواو 2 دیوەزمەی پێش پێکهاتنی گـەردوون، ئاژاوەی بێ‌سـەرەتایی یـان ئـەزەلی 3 (بێ‌بـاو) chasm، abyss (chaotic /keɪˈɒtɪk, US -ˈɑːtɪk/ *adj*: 1 شێواو، ئاڵـۆز، تێکەوڵێکە، ناڕێک، شڵەژاو، پڕئاژاوە، ئاژاوەمەند: *a chaotic mass of papers* 2 سـەربە تیـۆری شـێواوی؛ - chaotically /keɪˈɒtɪkli, US -ˈɑːtɪk-/ *adv*: ئاڵۆزانە، بەشێوەیەکی شێواو) ◇ 1 اغتشاش، آشوب، هرج‌ومرج؛ تـودەی بـی‌نظـم 2 خانوس، هیولا، هاویە

chaos theory *noun*
تیۆری ئاژاوە یـان شـێواوی: دەربـارەی سروشـت natute و دەرەنجامـەکـانی ئاڵـۆزی و سیـستمە ئاژاوەمەندەکان دەکۆڵێتەوە ◇ نظریەی آشوب

chap. *abbreviation* chapter

chap[1] /tʃæp/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) کوڕ، پیاو، بنیادەم، زەلام: *He isn't such a bad chap really* (بنـەڕەت: کورتەی chapman) ◇ پسر، مرد، آدم

chap[2] /tʃæp/ *noun*
قەڵـەش، قـڵیش، تـرەک (لـە بـەر بـا یـان سـەرمادابوون) ◇ ترک

chap[3] *noun*
شەویلکە (خواروو)، دەم‌ولەوس ◇ آرواره

chaparajos /ˌʃapəˈreɪhəʊs, US ˌtʃ-/ *noun*, also chaparejos, *pl.*
(لـە ئـەمریکـای بـاکووری) شاڵـواری چـەرمی (کابۆیی‌یەکان لەبەری دەکەن) ◇ شلوار چرمی

chaparral /ˌʃapəˈral, ˌtʃ-/ *noun*
1 (ئـەمریکـای بـاکووری) بـەڕوولانی هەمیـشەسـەوز و گزگل، بێشەلانێ لە بەرووی هەمیشەسەوز و گرگن؛ بە گشتی: بێشـەلانێکی پیاتێنەپەڕیو impenetrable و (یەکجار) چڕ لە دەوەن و داری گرگن 2 پوورە یان کۆمەڵگایێکی ژینگـەناسـی‌یانـەی پێکهـاتوو لـە ڕووەک یـان گژوگیای دەوەنی کە لەگەڵ هاوینێکی گەرم و زستانێکی تـەڕوبڕ یـان شـێداردا گونجـاوە و ب.ت. لـە کالیفۆرنیـای باشـووری‌دا (هـەیـە؛ بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە، لە *chaparral* "بەڕووە گرگنـەی هـەمیـشەسـەوز dwarf evergreen oak"، لە *txapar* باسکەوە) ◇ چاپارال

chaparral cock = roadrunner (called also chaparral bird)

chaparral pea *noun*
پۆلـکەبەڕوو یـان نۆکـەبەڕووی هـەمیشەسـەوز: دەوەنێکی دڕکاوی لە خێزانی legume ـەکان، بە گوڵی پەمەیی زلەوە و جاروبار بێشەیێکی چڕ لە ناوچـەکـانی کـەنـاری پاسـیفیکی وڵاتـە یـەکگرتـووەکـانی ئـەمریکـا پێکـدێنێ [*Pickeringia montana*] ◇ چاپارال پی

chapatti /tʃəˈpæti, US -ˈpɑːti/ *noun*, also chapatti, *pl.* chapattis
شـێپەنی، نانەگـەلا (جـۆرێ نـانی خـڕ و پـانی هێندی) ◇ شپتی

chapbook *noun*
(مێژوویـی) کتێبۆکـە یـان کتێـبچـەی چیرۆکـە گەلی‌یەکان ◇ چاپ‌بوک

chape /tʃcɪp/ *noun*
1 زمانـه یـان سـنگی ئاغزونـه یـان قـولاپ 2 بنەکالان (chapeless *adj*) ⬡ چپ

chapeau /'ʃapəʊ/ *noun, pl.* chapeaux or chapeaus
کلاوی شاپۆ، شاپۆ ⬡ کلاه شاپو

chapel /'tʃæpl/ *noun*
1 نوێژگە، جێ‌نوێژ 2 کلێسە (چکۆلە) 3 لقێ لە یەکێتی‌یەکی بازرگانی لە نووسینگەیەکی رۆژنامە یان چاپخانەیێ ⬡ 1 نمازخانە 2 کلیسا 3 چاپل

chaperon /'ʃæpərəʊn, US -oʊn/ *noun*, also chaperone /'ʃapərəɒn/
1 چاودێر، چاوبەسەرەوەبوو 2 ژنێ کە لە بۆنە کۆمەڵایەتی‌یەکاندا ئاگاداری لە کچانی شـوونەکردوو دەکـا، یـاوەر، ژنـەپارێزەر 1 :chaperonage /'ʃap(ə)r(ə),nɪdʒ/ *n*) بەرپرسـایەتی، لـێ‌پرسـراوێتی 2 پارێزکـاری، ئاگاداری، ئاگالێ‌بوون) ⬡ 1 مراقب 2 ندیمه

chaperonin /,ʃapə'rəʊnɪn/ *adjective*
(زیندەکیمیا) پرۆتینی کە یارمەتی پێکهاتنی گەردی پرۆتینەکانی تری خانە زیندووەکان دەدا ⬡ چاپرونین

chapfallen *adjective*, also chap-fallen or chapfallen
1 خاوەنی چەناگەی (خواروو) شۆڕ 2 (کۆن) خەمبار، کز، دڵپڕ، خەمناک، depressed ⬡ 1 دارای چانەی آویختە 2 اندوهناک

chapiter /,tʃæpɪtə(r)/ *noun*
سەرکۆڵ، سەرەستوون، ئەسپەرە (بنەڕەت: لە chapitral *capital* ئانگلۆ-فەڕەنسی، ڕەنگە لە *chapitre* و "capital" "chapter" پێکهاتبێ) ⬡ سرستون

chaplain /'tʃæplɪn/ *noun*
قەشە (لە هێزە چەکدارەکاندا و پێش‌نوێژی نوێژگەی زیندان و خوێندنگا؛ chaplaincy /'tʃæplɪnsi/ *noun*, also chaplainship /'tʃæplɪnʃɪp/: 1 قەشـەیی 2 پلەوپایـەی قەشەیی 3 پێش‌نوێژی) ⬡ کشیش

chaplet /'tʃæplət/ *noun*
1 تاجەگولینە، تاجەگوڵ 2 تەزبێح 3 ملوێنک، تەوق، گەردنبەند، ملوانکە (chapleted *adj*) ⬡ 1 حلقەی گل 2 تسبیح 3 طوق

Chaplinesque /tʃaplɪn'ɛsk/ *noun*
بە شێوازی چاپلینی، چاپلینانە (شێوازی کومێدی ئەکتەر و دەرهێنەری ئینگلتەرەیی Charlie Chaplin (1889–1977)) ⬡ بە سبک چاپلینی

chapman /'tʃæpmən/ *noun, pl.* chapmen
1 (کـۆن) چـەرچی، دەس‌فـرۆش، وردە(واڵە)فرۆش، کۆڵ‌کێش، دێوەرە، دەزگێڕ 2 دەلال (گەڕۆک) ⬡ 1 دورەگرد، پیلەور 2 واسطە

chappal /'tʃap(ə)l/ *noun*
(هیندی) سـەرپایی، سـەندەڵ (بنـەڕەت: لـە cappal هیندی‌یەوە) ⬡ صندل

chapped /tʃæpt/ *adjective*
قلیشاو، قەڵەشـاو، قەڵـەش‌بـردوو، پنـر، قەڵەش‌قەڵەش ⬡ ترک‌ترک

chaps /tʃæps/ *noun, pl.*, short for chaparajos

chapter /'tʃæptə(r)/ *noun*
1 (سـەر)بـەش، بەنـد، پـار، پـاژ (کتێـب)، دابەش‌کردنی سەرەکی کتێب 2 ماوە، قۆناخ، سـەردەم 3 کۆبوونـەوەی گـشتی 4 کۆمەڵـی ڕەبەنەکانی دەیر 5 قەشە یان ئەندامانی کلێسەی کاتێدراڵ 6 لقی خۆجێی (لە ڕێکخراوەیێ؛ بنـەڕەت: لـە *chapitre* فـەڕەنـسی کـۆن، لـە *capitulum* لاتین، چکۆلێنراوی *caput* "سەر") ⬡ 1 فصل 2 مدت، دورە 3 اجتماع عمومی 4 گروە راهبان صومعە 5 کشیش یا اعضا کلیسای جامع 6 شعبەی محلی

chapter and verse *noun*
سەرچاوەی دروست، زانیاری یان وردەکاری دروست ⬡ مأخذ دقیق، اطلاعات یا جزئیات دقیق

chapter and accidemts *noun*
ڕۆژەڕەشی یان بەدبەختی یەک‌لەدوای‌یەک، زنجیرەیێ لە ڕووداوە ناخۆشەکان، مەینەتی لەپشت‌سەریەک ⬡ سیل حوادث ناگوار

Chapter 11 *noun*
چاپتێری یازدە: (لە ئەمریکا) پاراستن لە خاوەن‌قەرزەکانی کۆمپانیایێ لە گیروگرفتی دارایی یان ماڵی بۆ ماوەیێکی دیاری‌کراو تا دیسان خۆی بگرێتەوە یان خۆی ڕێکخاتەوە ⬡ چاپتر یازده

chapter house *noun*
1 خـانوو(بـەرە)ی لکـی خـۆجێی (لـە ڕێکخراوەیێ) 2 خانووبەرەی کۆبوونەوەی قەشە یان ئەندامانی کلێسەی کاتێدراڵ ⬡ 1 ساختمان شعبەی محلی 2 چاپترهاوس

char[1] /tʃɑː(r)/ = charwoman

char[2] /tʃɑː/ *noun*, also cha /tʃɑː/ or chai /tʃʌɪ/
(بریتانیا و نافەرمی) چایی ⬡ چایی

char[3] /tʃɑː/ *noun*
شـتی خەڵـووز(ی) یـان ڕەش‌کـراو، شـتی سەرەبزووت‌کراو، خەڵووز، زووخاڵ، ڕەژی ⬡ جسم زغال، زغال نیم‌سوز

charabanc /'ʃærəbæŋ/ *noun*
شارابانک: جۆرێ پاس کە جاران بۆ گەشت و گەڕانی خۆشی بەکاردێنرا (لە *char-à-bancs* فەڕەنسی "عەرەبانەی کورسی‌دار") ⬡ شارابانک

characin /'karəsɪn/ *noun*
سنگەتیژە: جۆرێ ماسی چکۆلەی ئاوی شیرین، لە تیرەیێ کە بریتین لە tetra و piranha [خێزان Characidae] (بنـەڕەت: لـە *Characinus*

لاتینی نوێ (ناوی توخم)، لە *kharax* یۆنانی
"pointed stake") ۞ شاراسین

character /'kærəktə(r)/ *noun*
to have a : 1 کەسـایەتی، کەسێتی
a major/minor ◊ *strong/weak -ter*
character in the book 2 خـوو، خـوو و
رەوشـت، کریـار 3 تایبەتمەنـدی، رەوشـت،
سروشت، جیانیشان، تایبەتمەندی جیاکەرەوە،
the delicate character of the : خەسـڵەت
light in the evening 4 توانایی مێنتاڵ یان
هۆشی، لێهاتوویی 5 کەش، کەش‌وهەوا 6 بار،
رەوش 7 پیت، تیپ 8 نیشانە، هێما، بەرژەنگ:
Chinese ◊ *optical character recognition*
characters 9 جۆر، چەشن، ئاوا 10 نێوبانگ،
ناوودەنگ 11 رۆڵ 12 نابڕوو، ناوی بـاش 13
پلە، پلەوپایە 14 کەس، مرۆ، پیاو، بنیادەم، مرۆی
نائاسایی، پیاوی سەیر 15 رابووری، پێشینە 16
(کامپیوتێر) نیشانە ۞ 1 شخصیت 2 منش، خلق
3 ویژگی، خصیصە، مشخصە 4 قابلیت، قدرت
روحی یا ذهنی 5 جو 6 وضع 7 حرف 8 نشان 9
نوع 10 شهرت 11 نقش 12 حیثیت 13 مقام 14
شخص، آدم، آدم غیرمعمولی 15 سابقە 16 نویسە

character actor *noun*
ئەکتەری رۆڵی نائاسایی، سەیر یا سەرنج‌ڕاکێش
۞ بازیگر نقش نابهنجار

character actress *noun*
ئەکتەری رۆڵی نائاسایی، سەیر یا سەرنج‌ڕاکێش
(ژن) ۞ بازیگر نقش نابهنجار (زن)

character assassination *noun*
تیرۆری کەسایەتی ۞ ترور شخصیت

characterful /'kærəktəfl, US -tərfl/ *adjective*
a characterful face : سەرنج‌ڕاکێش، نائاسایی
characterfully /'kærəktəfli, US -tərfli/)
adv) ۞ جالب، غیرعادی

characteristic /ˌkærəktə'rɪstɪk/ *adjective, noun*
She spoke with : تایبـەتی، نـەمازە *adj*
n characteristic enthusiasm تایبەتمەنـدی،
genetic : نیشانەی تایبەتی، رەوشت، خەسـڵەت
The need to ◊ *characteristics*
communicate is a key characteristic of
characteristically /-) *human society*
:ktə'rɪstɪkli/ *adv* وەک(وو) هەمیـشە،
Characteristically, : تایبەتمەندانە، بەتایبـەت
(Helen paid for everyone ۞ *adj* ویـژە،
خاص *n* ویژگی، مشخصە، خصلت

characterization /ˌkærəktəraɪ'zeɪʃn/ *noun*
This is an unfair :portrayal 1 باس‌کردن،
2 *characterization of the Prime Minister*

خولـقاندن یـان داڕشـتن یـان دیـاری‌کـردنی
The film : کەسایەتی (کتێب، شانۆنامە و هتد)
is worth seeing for its fine -racterizations
۞ 1 توصیف 2 شخصیت‌پردازی

characterless /'kærəktələs, US -tərləs/ *adjective*
ئاسایی، نـاخۆش، بێ‌تایبەتمەندی، وەڕەزکەر،
ناسەرانج‌ڕاکێش، هیـچ تایبـەتمەندییەکـی
سەرنج‌ڕاکێشی نییە ۞ معمولی، کسل‌کننده

character recognition *noun*
توانایی کامپیوتێری بۆ خوێندنەوەی ژمارە و
پیتەکان کە چاپ کراون یان بە دەست نووسراون
۞ شناخت کاراکتر

character reference *noun*
ریزلێنان، پێزانین، سپاس‌لێ‌کردن ۞ بزرگداشت،
قدردانی

charade /ʃə'rɑ:d, US ʃə'reɪd/ *noun*
1 خۆبەگـەوج‌نوانـدن، خۆبەگـەوج‌نیـشاندان،
خۆگێل‌کردن 2 (charades) قەبلێن(ـە، کایەیێ
کە لەودا یەکێ لە یاریزانەکان بڕگەوشەیێ دەڵێ و
دەبێ تیمی ئەوبەر بیقەبلێنێ کە چی وتووە) ۞
1 تظاهر احمقانە 2 لال‌بازی

charango /tʃə'ræŋgəʊ/ *noun, pl.* charangos
گیتـارێکی چکۆلـەی Andean، لـە قـاپێلکی
ئارمادیلۆ دروست دەکرێ (بنەڕەت: لە سپانیایی
ئەمریکای لاتینەوە) ۞ چارانگو

charas /'tʃɑ:rəs/ *noun*
جـەوکی گیابـەنگ یـان مەریوانـە (بنـەڕەت: لـە
caras هیندی‌یەوە) ۞ چاراس

charbon /'ʃɑ:bən/ – anthrax

charcoal /'tʃɑ:kəʊl, US 'tʃɑ:rkoʊl/ *noun, adjective*
charcoal : (دار) *n* رەژی، رەژوو، خەڵـووز
adj grilled steaks (رەنـگ) بـۆری تـۆخ،
خەڵووزی ۞ *n* زغال *adj* (رنگ) خاکستری تیرە

charcoal grey *noun*
رەنگی بۆری تۆخ، رەنگی رەش‌بۆر ۞ رنگ
خاکستری تیرە

charcuterie /ʃɑ:'ku:t(ə)ri/ *noun, pl.* charcuteries
1 گۆشـتی کـوڵاوی سـاردەوەبوو بـە گـشتی 2
دووکانێ کە ئەو گۆشتە دەفرۆشێ ۞ چارکوتری

chard /tʃɑ:d, US tʃɑ:rd/ *noun,* also Swiss chard
چەوەندەر، چۆنـدەری گـەڵایی، سـلق، زڵـق ۞
چغندر برگی

Chardonnay /'ʃɑ:dəneɪ/ *noun*
1 شـاردۆنی، چـاردۆنی: جـۆری ترێـی
champagne 2 مەی ئەو ترێیە ۞ چاردونی

charge /tʃɑ:dʒ, US tʃɑ:rdʒ/ *noun*
1 گوناهبـارکردن، تاوانبـاری، گومانبـارکردن،

تۆمەت، شەڵتاخ، بوختان، چەفتە 2 نرخ، بایی، قیمەت، حەق، حەقدەس، مز، کرێ 3 مەزاخ، خەرج، تێچوون 4 سەرپەرشتی، سەرپەرستی، چاودێری، سەخبیری، چاوبەسەری، سەرنج، بەرپرسایەتی 5 کۆنترۆڵ، مەهار، دەس‌بەسەراگرتن 6 قەرز 7 ئەرک، پەیور 8 هێرش، گوژمە، پەلامار 9 دەستوور، فەرمان 10 (چەک) تەقەک، پێتەق، خەرج 11 (ئێلیکتریسیتی) بارگ، بارگە، بار 12 (heraldry) نیشان یان بەرژەنگێ کە لەسەر قەڵغان یان سنگ دادەنرێ ◌ 1 اتهام، تهمت 2 قیمت، دستمزد 3 هزینه 4 مراقبت، سرپرستی، توجه، مسؤلیت، تصدی 5 مهار 6 بدهی 7 وظیفه 8 حمله 9 دستور 10 خرج (اسلحه) 11 بار 12 شارژ

chaergable /'tʃɑ:dʒəbl, US 'tʃɑ:rdʒ-/ *adjective*

1 شیاوی تاوانبارکردن، گوناهبار دەکرێ 2 شیاوی شوێن‌کەوتن یان بەدواکەوتن (بە گوناهی) 3 لەپێدان‌هاتوو، دەدرێتەوە، شیاوی دانەوە 4 باج‌لەسەر، بەرباج‌کەوتوو: *chargeable earnings/income* (charged *adj*) 1 پڕ لە، دارماڵی، سەرریژ لە 2 پڕەوەکراو (باتری) 3 بارگاوی، بارگەدار) ◌ 1 اتهام‌پذیر 2 قابل تعقیب 3 قابل پرداخت 4 قابل مالیات

charge account = credit account

charge balance *noun*

(کیمیا) هاوسەنگی بارگە، هاوکێشی بارگە ◌ موازنەی بار

charge-capping *noun*

(بۆ خەرج‌وباری گشتی) دیاری‌کردنی دوا(پین)رادە ◌ تعین سقف

charge card *noun*

کارتی باوەڕی ◌ کارت اعتباری

chargé d'affaires /ˌʃɑ:ʒeɪ dæ'feə(r), US ˌʃɑ:rʒeɪ dæ'fer/ *noun, pl.* chargés pronunc. same

(فەرەنسی) کاربژێر، کارڕاپەڕێن ◌ کاردار

charged particle *noun*

پارچۆلکە یان تەنۆلکەی بارگاوی، وردیلەی بارگەدار، پارچۆلکەی بارگەدار ◌ ذرەی باردار

chargehand /'tʃɑ:dʒhænd, US 'tʃɑ:rdʒ- / *noun*

سەرکار، سەرکرێکار ◌ سرکارگر

charge nurse *noun*

1 بەرپرسی بەش (نەخۆشخانە) 2 سەرنەخۆشیار ◌ 1 رئیس بخش 2 سرپرستیار

charger[1] /'tʃɑ:dʒə(r), US 'tʃɑ:rdʒ-/ *noun*

1 دەزگای پڕکردنەوە، شارژێر، بارگینە، پڕەک، بارگینەر، پڕێنە 2 ئەسپی شەڕکەر یان شەڕ ◌ 1 شارژر 2 اسب جنگی

charger[2] /'tʃɑ:dʒə(r), US 'tʃɑ:rdʒ-/ *noun*

دەوری گەورە، تەبسی یان پێش‌خوری زلە ◌ بشقاب بزرگ

chargesheet /'tʃɑ:dʒʃi:t, US 'tʃɑ:rdʒ-/ *noun*

بەڵگار یان دۆسیەی سەرەتایی (لە وێسگەی پۆلیس ئامادە کراوە) ◌ پروندەی مقدماتی

chariot /'tʃæriət/ *noun*

1 ئەرابە (بە دوو چەرخ یان پێچکەوە و بۆ شەڕ یان پێشبڕکێ لە زوودا) 2 (مێژوویی) جۆرێ کالیسکەی چوارچەرخە کە کورسی لە پشتەوە و هی کالیسکەوانیشی هەبوو 3 (وێژەیی) ئەرابە یا کالیسکەی سەرکەوتن یا بەشکۆ (charioteer /ˌtʃæriə'tɪə(r), US -'tɪr/ *n*: ئەرابەوان، ئەرابەچی، ئەراباژۆ، کالیسکەوان، کالیسکەچی) ◌ 1 ارابه 2 گردونەی چهارچرخ 3 چاریوت

charisma /kə'rɪzmə/ *noun*

1 سەرهێزی، کاریزما، فەڕ، بەهرە، جەوهەر 2 جادوو، سام (بنەڕەت: لە *charisma* یۆنانی، لە "grace ,favour" *kharis*) ◌ 1 فر، کاریزما، موهبت 2 جذبه

charismatic /ˌkærɪz'mætɪk/ *adjective*

سەرهێز، فەرمەند، فەڕوەر، کاریزماتیک (charismatically /-ɪz'mætɪkli/ *adv*) ◌ فرەمند

Charismatic /ˌkærɪz'mætɪk/ *noun*

دیانی یان مەسیحی سەرهێز یان کاریزماتیک ◌ مسیحی کاریزماتیک

charitable /'tʃærətəbl/ *adjective*

1 خێرەوەمەند، چاکەکار، خێرخواز: *charitable institutions* 2 دڵسۆز، دەسگر، دڵگەورە، پشوودرێژ، سنگ‌فراوان، لێبوردە، هەڵکردە، بەدەهەندە، بەدڵ‌ودەروون 3 کۆمەڵ یان ڕێکخراوەیەکی خێرخوازی، کۆمەڵ یان ڕێکخراوەی یارمەتی (charitableness *n*; charitably /-bli/ *adv*) ◌ 1 نیکوکار، خیر 2 مهربان، دارای سعەی صدر، بامدارا، بخشندە 3 انجمن یا سازمان خیریه

charity /'tʃærəti/ *noun, pl.* charities

1 خۆشەویستی، دڵسۆزی، دڵگەورەیی، دڵفراوانی، پشوودرێژی، سنگ‌فراوانی، لێبوردەیی 2 چاکەکاری، دەسگرتن، خێرەوەمەندی، خێرخوازی، خێر، خێرات 3 یارمەتی، کۆمەک: *Do you give much to charity?* 4 ڕێکخراوە یان دامەزراوەی خێرخوازی (charity begins at home: تا فەرز وێستابێ سوننەت بەتاڵە؛ تا ماڵ بیهەوێ بۆ مزگەوت حەرامە (یان تا ماڵ بیهەوێ مزگەوت پێ ڕەوا نییە)؛ یەکەم خێش دووهەم دەروێش) ◌ 1 مهر، بلندنظری، سعەی صدر 2 احسان، نیکوکاری، صدقه 3 کمک 4 مؤسسەی خیریه

charity shop *noun*

دووکانی خێرخوازی ◌ مغازه‌ی خیریه

charivari /ʃɑːrɪˈvɑːri/ *noun*, also shivaree
هەراوهوریا، زەنازەنا، غەلبەغەلب، دەنگی تێکەڵوپێکەڵ ◌ هیاهو

charkha /ˈtʃɜːkə/ *noun*, also charka
(لە نیمچەوشکاری هێند) خەرەک، کلافە، پێچکەی رستن، چەرخی رستن (بنەرەت: لە *charka* ئۆردوو "spinning wheel") ◌ چرخ نخ‌ریسی

charlady /ˈtʃɑːleɪdi, US ˈtʃɑːr-/ *pl.* charladies = chawoman

charlatan /ˈʃɑːlətən, US ˈʃɑːrl-/ *noun*
1 چاوبەست، تەڵەکەباز، دەسبڕ 2 دوکتۆری درۆزن، پزشکەدرۆزنە یان دەسبڕ (charlatanism /ˈʃɑːlətənɪzəm/ *n*؛ charlatanry /ˈʃɑːlətənri/: چاوبەستی، تەڵەکەبازی، دەسبڕی) ◌ 1 شیاد 2 دکتر قلابی

Charles's law *noun*
(کیمیا) قانوونی چارلز یان شارل: ئەو قانوونە کە دەڵێ بارستایی گازێکی ئایدیاڵ لە پەستانی constant pressure یان گوشاری جێگیردا سەبارەت بە گەرمی یان تێمپراچێری رەهای absolute temperature یەکڕاست ڕێژەیی‌یە (بنەرەت: لە ناوی فیزیکزانی فەرەنسی Jacques A. C. *Charles*) ◌ قانون چارلز

Charles's Wain *noun*
(ئەستێرەوانی) گاورچ، گەورەورچ، Big Dipper ◌ دب اکبر

Charleston /ˈtʃɑːlstən, US ˈtʃɑːrl-/ *noun*
چارلێستون (سەما و هەڵپەرکێ‌یەکی کرژ، کە لە دەیەی 20 (1920)دا باو بوو) ◌ چارلستون

charley horse /ˈtʃɑːli hɔːs, US ˈtʃɑːrli hɔːrs/ = cramp

charlie /ˈtʃɑːli, US ˈtʃɑːrli/ *noun, pl.* charlies
1 بنیادەمی کەروگەوج 2 (بریتانیا و نافەرمی) سنگ یان مەمکی ژن 3 (نافەرمی) کۆکایین 3 (یان Charlie) وشەکۆدی دەرخەری پیتی C لە پێوەندی‌یە رادیۆیی‌یەکان ◌ 1 آدم احمق 2 پستان زن 3 کوکائین 4 چارلی

charlock /ˈtʃɑːlɒk/ *noun*
(رووەکناسی) گورمزە، گەرمەژن، تەرەوکە، ئاهووری، تێرپۆکە، وتوونەگیا، خەرتەڵە، گوڵەزەردە [*Sinapis arvensis*] ◌ خردل وحشی

charm /tʃɑːm, US tʃɑːrm/ *noun*
1 جوانی، دڵڕفێنی، چەلەنگی، سەرنجڕاکێشی 2 جادوو، نیرەنگ، ئەفسوون، تەلەسم، دیوبەند، نووشتە، چاچۆل (charmer /ˈtʃɑːmə(r), US ˈtʃɑːrm-/ *n*؛ charmingness *n*؛ charmless /-mləs, US -ləs/ *adj*: بێ‌گیان، بێ‌ڕۆح، بێ‌تام، قۆڕ، ناخۆش: *a charmless industrial town*؛ charmlessly /-mləsli, US -ləsli/ *adv*؛ charmlessness /-mləsnəs, US -ləsnəs/ *n*) ◌ 1 زیبایی، جذابیت 2 سحر، تعویذ

charmed circle *noun*
کۆمەڵ یان دەستەی دەسڕۆیشتوو، دەستەی بەدەسەلات (تایبەت): *the charmed circle of the senator's advisers* ◌ گروه متنفذ

charmeuse /ʃɑːˈmɜːz/ *noun*
پارچەیێکی نەرمی لەخوری بۆ کراس ◌ چارموز

charming /ˈtʃɑːmɪŋ, US ˈtʃɑːrmɪŋ/ *adjective*
جوان، نازدار، نازەنین، دڵبەر، دڵڕفێن، سەرنجڕاکێش، خوێن‌شیرین: *The cottage is tiny, but it's charming* ◊ *She's a charming person* ◊ *What a charming name* (charmingly /ˈtʃɑːmɪŋli, US ˈtʃɑːrmɪŋli/ *adv*: سەرنجڕاکێشانە، دڵڕفێنانە) ◌ زیبا، جذاب

charnel /ˈtʃɑːnl/ *noun*
قەبرستان: شوێنی هەڵگرتنی تەرم و ئێسکی مردووەکان ◌ مقبره، چارنل

charnel house /ˈtʃɑːnl haʊs, US ˈtʃɑːrnl/ *noun*
شوێنێ بۆ هەڵگرتنی تەرم و ئێسکی مردووەکان ◌ چارنل

Charolais /ˈʃærə(ʊ)leɪ/ *noun, pl.* same
جۆرێ رەگەزی مانگای گۆشتی سپی کەتە (لە ناوی *Monts du Charollais* چەند گرد و تەپێکی رۆژهەڵاتی فەرەنسە، جێگایێ کە ئەو رەگەزە لەوێ سەری هەڵداوە) ◌ چارولایس

Charon *noun*, Latin, from Greek *Charōn*
چارۆن، کارۆن: کوڕی Erebus لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا کە گیان و رۆحی مردووانی بەسەر رووباری Styx دا دەپەڕاندەوە ◌ چارون

charophyte /ˈkɑːrə(ʊ)fʌɪt, ˈkarə(ʊ)-, ˈtʃarə(ʊ)-/ *noun*
رووەکێ کە تیرەی stonewort دادەگری [دیڤیژن یان بەش Charophyta] (بنەرەت: *Charophyta* لاتینی نوێ، لە *Chara* (ناوی "رووەکەکان") + *phuta* (توخم) ◌ نوعی گیاه

charpoy /ˈtʃɑːpɔɪ/ *noun*
(هیندوستان) تەخت، چرپایە، چوارپایە (سووک) ◌ تخت‌خواب

charr /tʃɑː/ *noun*, also char, *pl.* same
جۆرێ ماسی کەشینەئاسای ئاوەشیرینەکانی باکووری یان دەریاکان [توخم *Salvelinus*: چەندین جۆرن] (رەنگە بنەرەتی سێلتی هەبێ) ◌ نوعی ماهی

charred /ˈtʃɑːd, US tʃɑːrd/ *adjective*
بەخەڵووزبوو، نیوەسووتاو، رەشەوەبوو، سووتاو، کۆتەڵەخەڵووز (charred stick): *the charred*

زغاڵ‌شده ◌ *remains of a burnt-out car*

charro /'tʃɑːrəʊ/ *noun. pl.* charros

کاوبۆ یان گاوانی مەکسیکی ◌ کابوی مکزیکی

charry /tʃɑːrɪ/ *adjective*

خەڵووزین، خەڵووزی، زووخاڵی، ڕەژی‌ئاسا ◌ زغالی

chart /tʃɑːt, US tʃɑːrt/ *noun*

1 نەخشە (ب. ب. لە دەریاوانی‌دا، بە ڕێگای دەریا یان هەواوە): *a weather chart* 2 هێڵکاری، دیاگرام، چارت 3 خشتە ◌ 1 نقشه 2 نمودار 3 جدول

charter /'tʃɑːtə(r), US 'tʃɑːrt-/ *noun, adjective*

n 1 دەستوور، فەرمان، بڕیار، بڵاونامە، ڕاگەیاندن‌نامە: *the European Union's the ◊ Social Charter of workers' rights* 2 دەستوورنامە: *United Nations Charter The Royal College received its charter as a university in 1967* 3 (فڕۆکە، کەشتی و هتد) کری: *a yacht available for charter* *adj* بەکری‌گیراو، دەربەست ◌ *n* 1 حکم، منشور، اساس‌نامه، نظام‌نامه 2 مجوز، پروانه 3 کرایه *adj* دربست

chartered /'tʃɑːtəd, US 'tʃɑːrtərd/ *adjective*

1 ڕێدراو 2 لێوەشاو 3 خاوەن دەستوورنامە، دەستوورنامەدار 4 بەکری‌دراو بۆ مەبەستێکی تایبەتی (فڕۆکە، کەشتی یان بەلەمێ) ◌ 1 مجاز 2 واجد صلاحیت 3 دارای پروانه 4 کرایه داده‌شده برای منظور خاصی

chartered accountant *noun*

ژمێریاری فەرمی یا لێوەشاو ◌ حساب‌دار رسمی

charter flight *noun*

فڕۆکەی بەکری‌گیراو ◌ هواپیمای دربستی

charter member *noun*

ئەندامی دامەزرێنەر یان بنەڕەتی ◌ عضو مؤسس یا اصلی

charter party *noun*

(پەیمان‌نامە یا) بڕیارنامەی کەشتی بەکری‌گیراو یان دەربەست ◌ قرارداد کشتی دربست

Chartism *noun*

شارتیزم (= بزووتنەوەیێ لە بریتانیا لە 1830دا بە مەبەستی چاکسازی و ریفۆرم لە بواری چینی کرێکار و خەڵک‌دا، بنەماکانی لە مانیفێستۆی *The People's Charter*دا دیاری‌کراوە) ◌ شارتیسم

Chartist *noun, adjective*

n شارتیست *adj* شارتیستی ◌ *n* شارتیست *adj* شارتیستی

charist *noun*

نەخشەکێش ◌ نقشه‌بردار

charter member = founder member

charter plane *noun*

فڕۆکەی بەکری‌گیراو یان دەربەستی ◌ هواپیمای دربستی

chartreuse /ʃɑː'trɜːz/ *noun*

1 لیکۆری زەرد یان سەوز 2 ڕەنگی زەرد یان سەوزی کاڵ، ڕەنگی سەوزی ئاماڵ زەرد ◌ 1 لیکور زرد یا سبز 2 رنگ سبز مایل به زرد

the charts *noun, pl.*

لیستەی حەوتووانەی پرفرۆش‌ترین تۆمارەکانی مۆزیکی پاپ ◌ چارتس

charwoman /'tʃɑːwʊmən, US 'tʃɑːr-/ *noun, pl.* charwoman

کارەکەر ◌ مستخدم زن

chary /'tʃeəri, US 'tʃeri/ *adjective* (charier, chariest)

ئاگادار، وشیار، بەمشوور، چاودێر، لەسەرهۆش (charily *adv*) ◌ محتاط، مراقب

Charybdis *noun,* Latin, from Greek

کاریبدیس، چاریبدیس یان شاریبدیس: گێژاوێکی کەنار (یا دوورگە)ی سیسیل، لە میتولۆژی یونانی‌دا بە شێوەی دێوێکی مێینە وێچوێنراوە ◌ چاریبدیس

chase[1] /tʃeɪs/ *noun*

1 شوێن‌هەڵگرتن، ڕاونان، بەدواکەوتن، بەدواداگەڕان، بەدواداچوون، شۆپاندن، دانەپەی 2 ڕاو، ڕاوگە، جێ‌ڕاو 3 خەندەک ◌ 1 تعقیب، جستجو 2 شکار، شکارگاه 3 خندق

chase[2] /tʃeɪs/ *noun*

1 کالیبر، تیرخۆر 2 شوێن یان کەندەکێ لە دیوار بۆ (تیا)دانانی شت لەوێ‌دا وەک لوولە 3 = furrow ,groove ◌ 1 کالیبر 2 چین

chaser /'tʃeɪsə(r)/ *noun*

1 هەڵکۆڵ 2 بەشوێن‌داگەڕ، ڕاونەر 3 ئەو ئەسپەی کە لە پێشبڕکێ‌دا بەسەر کۆسپەکان‌دا دەپەڕێ 4 فڕۆکەی ڕاونەر 5 (نافەرمی) ئەو ئەڵکۆلە گیرایەی کە دوای دەنکێکی ناگیراتر دەخورێتەوە ◌ 1 حکاک 2 تعقیب‌کننده 3 چاسر 4 هواپیمای شکاری 5 چاسر

Chasid /'xasɪd/ = Hasid

Chasidism /'xasɪdɪz(ə)m/ = Hasidism

chasm /'kæzəm/ *noun*

1 کەلەبەر، کەلێن، کەندر، کەنداڵ، کەندەلان، کەنەلان 2 جیاوازی زۆر، ناکۆکی، ناخۆشی یەکجار، کەلێن، کەلەبەر (chasmic *adj*: 1 کەلەبەردار، کەلێن‌دار 2 بە جیاوازی‌یەکی زۆرەوە) ◌ 1 شکاف 2 اختلاف بسیار

chasse /ʃas/ *noun*

لیکۆری دوای قاوە ◌ شاس

Chasselas /'ʃas(ə)lɑː/ *noun*

1 جۆری ترێ، بۆ خواردن یان مەی دەکرێ 2

مەی ئەو ترێیە (لە ناوی گوندێ نزیک بە Mâconی فەڕەنسە) ◌ شاس‌لاس

Chassid /'xasɪd/ = Hasid

Chassidism /'xasɪdɪz(ə)m/ = Hasidism

chassis /'ʃæsi/ *noun, pl.* same /-sɪz/

چوارچێوە، چێوە، لاشەبەست، لاشەبەند، پەیکەر، شاسی، داروبەند، لاشەی ماشێن، قاوخ (وەک تەلەفزیۆن و رادیۆ) ◌ شاسی، تنەی اتومبیل

chaste /tʃeɪst/ *adjective*

1 داوێن‌پاک، پاک، بەناموس 2 پارێزگار 3 سادە، نەرازاوە (chastely *adv*: داوێن‌پاکانە، پاکانە، بەناموسانە؛ chasteness /tʃeɪstnəs/ *n*؛ chastity /'tʃæstəti/ *n*: 1 (داوێن)پاکی، بەناموسی 2 سادەیی، نەرازاوەیی 3 تەنیایی، بێ‌جووتی) ◌ 1 عفیف، پاک‌دامن 2 متقی 3 بی آرایش

chaste tree *noun*, also agnus castus

تیروو، ئالەت [*Vitex agnus-castus*] ◌ بَنگَرو

chastisement /tʃæ'staɪzmənt, US 'tʃæstɪzmənt/ *noun*

تەمێ، لێدان، بیراز، تاشان، سزا، سەزا ◌ تنبیه

chastity belt *noun*

پشتێنی داوێن‌پاکی ◌ کمربند عفت

chasuble /'tʃæzjʊbl/ *noun*

عەبا، بالاپۆش، جبە (بێ‌قۆڵ کە قەشە لە ئاهەنگی شێوی خواوەندی‌دا لەبەری دەکا) ◌ ردای کاهن

chat /tʃæt/ *noun*

1 گاڵتەوگەپ، دەمەتەقێ، دووان، شۆخی، قسە، ئاخافتن، وت‌وویژ یا قسەی دۆستانە 2 چەنەدان، چەقەسرۆیی ◌ 1 گپ، صحبت، حرف 2 وراجی

château /'ʃatəʊ, French ʃato/ *noun, pl.* chateaux pronunc. same or /-təʊz/

1 سەرا، کۆشک، کاخ 2 کۆشکی سەردەمی دەرەبەگایەتی لە فەڕەنسە 3 قەڵا ◌ 1 کاخ، قصر 2 قصر دوران فئودالیته 3 دژ

chatelain /'ʃætleɪn/ *noun*

فەرماندەری قەڵا، قەڵادار ◌ فرماندەی قلعه

chatelaine /'ʃatəleɪn/ *noun*

1 خانمی کۆشک 2 زنجیر، زریزە، قولاپ (جوانی پشتێنە یان کەمەر، بۆ هەڵگرتنی کلیل یان شتی تر) ◌ 1 بانوی قلعه 2 زنجیر

chatoyant /ʃə'tɔɪənt/ *adjective*

بریسکەدار، ورشن (chatoyance or chatoyancy *n*: بریسکەداری، ورشنی، زریوەزریو) ◌ دارای درخشندگی متغیر

chat show *noun*

میزگرد، کۆبوونەوە، جڤین (تەلەفزیۆن و رادیۆ) ◌ میزگرد

chat roon *noun*

(ئینتێرنێت) دیوی گەپ و چەت ◌ اتاق چت

chattels /'tʃætlz/ *noun, pl.*

1 کەلوپەلی خۆ 2 بردەمەنی، ماڵ، دارایی، باروبنە، بارگەوبنە، کەلوپەل یان پێتاکی ناوماڵ، کالا، کەلەپوور، کەلوپەل، شمەک 3 کۆیلەکان ◌ 1 لوازم شخصی 2 منقول، کالا 3 بردگان

chatter /'tʃætə(r)/ *noun*

زۆربلەیی، چەقەسرۆیی، چەنەدان، قیژەقیژ، زیق‌وهەرا، گاڵەگاڵ، شەقەشەق، چۆقەچۆق: (chattery *n*؛ chatterer *n*: دان) *idle chatter* ◌ وراجی، جیغ و ویغ، تلق و تولوق

chatterbox /'tʃætəbɒks, US 'tʃætərbɑ:ks/ *noun*, also chatterer

بنیادەمی زۆربلە، زۆروەڕ، چەقەسرۆ (ب.ت. منال) ◌ آدم وراج

chatty /'tʃæti/ *adjective* (chattier, chattiest)

1 زۆربلە، زۆروەڕ، چەقەسرۆ 2 خۆمانە، دۆستانە (chattily /'tʃætɪli/ *adv*؛ chattiness /'tʃætɪnəs/ *n*) ◌ 1 وراج 2 دوستانه

chat-wood *noun*

ورکەدار، چیلکەوچاڵ، وردەئێزنگ ◌ خرده هیزم

chauffeur /'ʃəʊfə(r), US ʃoʊ'fɜ:r/ *noun*

(فەڕەنسی) شۆفێر، لێخوڕ (تایبەتی؛ chauffeuse *n*؛ chauffeured *adj*: شۆفێردار) ◌ راننده

chaulmoogra /tʃɔ:l'mu:grə/ *noun*

دارێکی هەمیشەسەوزی گەرمێنانی ئاسیا، بەر یان دەنکەکانی رۆنین و لە بواری پزشکی‌دا و هەروەها وەکوو preservative بەکاردێتێ [*Hydnocarpus kurzii*] (بنەڕەت: لە *cāul-mugrā* بەنگالی) ◌ نوعی درخت

chausses /ʃəʊs/ *noun, pl.*

(مێژوویی) بەرگێکی تەنگ بۆ لاق و پێ، ب.ت. ئەوەی کە بەشێ لە زرێی شۆڕەشواری پێکدێنێ ◌ شوس

chautauqua /tʃɔ:'tɔ:kwə, ʃ-/ *noun*

(لە ئەمریکای باکووری) دامەزراوەیێ کە لە دوایی‌یەکانی سەدەی نۆزدەهەم و سەرەتاکانی سەدەی بیستەم باری پەروەردەی گشتی دابین دەکرد و هەروەها لایەنی سەرگەرمی و ئێنتێرتەینمێنتیشی (بە شێوەی کۆنسێرت، وتاردان و هتد) تیابوو (بنەڕەت: لە ناوی دەریاچەی *Chautauqua*) ◌ چوتوکوا

chauvinism /'ʃəʊvɪnɪzəm, US 'ʃoʊ-/ *noun*

1 رەشەنیشتمان‌پەروەری، کوێرەنیشتمان‌پەرستی، نیشتمان‌پەرستی، شۆڤینیزم، نیشتمان‌پەروەری دەرمارگرژانە 2 (هەروەها male chauvinism) پیاوسالاری، لایەنگری سەرتری پیاوان، باوەڕێ کە پێی وایە ژنان لە (چاو) پیاوان کەم‌ترن (chauvinist /'ʃəʊvɪnɪst/ *n, adj*: 1 رەشەنیشتمان‌پەروەر، نیشتمان‌پەرست،

adj نیشتمانپەروەری دەرمارگرژ 2 دەمارگرژ نیشتمانپەرستانە، نیشتمانپەروەرانە؛ **chauvinistic** /ˌʃəʊvɪˈnɪstɪk, US ˌʃoʊ-/ *adj*: دەمارگرژانە، کویرکویرانە، توندرەو، ریبازگرژ، لە رووی دەمارگرژی نیشتمانییەوە؛ **chauvinistically** /-kli/ *adv*: دەرمارگرژانە، بەشێوەیێکی ریبازگرژ، نیشتمانپەرستانە، نیشتمانپەروەرانە)؛ بنەرەت: لە ناوی Nicolas *Chauvin*، (کۆنە) سەربازێکی سپای ناپۆلیۆن Napoleon's army، جێی سەرنجە بۆ نیشتمانپەروەری توندرەوانەی) ◌ 1 میهنپرستی تعصبآمیز 2 مردسالاری

chaw-bacon *noun*

مرۆی کەر، بێمێشک ◌ آدم الاغ

chayote /ˈtʃeɪəʊti/ *noun*

1 میوەیێکی گۆشتنی گەرمێنان لە تامدا شێوەی خەیار دەدا 2 دارمێویکی گەرمێنانی ئەمریکایی کە ئەو بەرە دەگرێ [*Sechium edule*] ◌ چایوتی

ChB /ˌsiː eɪtʃ ˈbiː/ *abbreviation* Bachelor of Surgery

بەکالیۆری برینکاری یان نەشتەرگەری ◌ کارشناس عمل جراحی

cheap /tʃiːp/ *adjective, adverb*

adj 1 هەرزان، کەلەبوور، مەلاخۆرە، هەرزانبایی، بازاری، رەشۆکی، کەمبایی، خۆرایی، مفت، تالانی، ئاشاخە، گەنوگوو، ئایەخ، قرپۆک، هیچ، بێنرخ، بەکارنەهاتوو، خراپ، ناکەس، سووک، چرووک، گناس، هەرزە، ناحەز، ناشیرین: *Cycling is a cheap way to get around* ◊ *cheap fares* 2 بێرەوشتانە، بێریزانە 3 رژد، بەرچاوتەنگ، لەچەر 4 دووروو، رووبین 5 مفتە *adv* هەرزان، بە نرخێکی کەم (*adj* **cheapish**؛ **cheapishli** *adv*؛ **cheapness** *n*) ◌ *adj* 1 ارزان، مفت، بنجل، بیارزش، پست، هرزه 2 بیادبانه 3 خسیس 4 ریاکار 5 باداورده *adv* به قیمت ارزان

cheap-jack *noun, adjective*

n ئایەخفرۆش، گەندفرۆش *adj* بازاری، خراپ، قرپۆک، رەشۆکی، ئایەخ، ئاشاخە ◌ *n* بنجلفروش *adj* بنجل

cheaply /ˈtʃiːpli/ *adverb*

بە نرخێکی کەم، مفت، بەشێوەیەکی هەرزان: *a cheaply made movie* ◊ *You can live very -y in Italy* ◌ به قیمت ارزان، به طور ارزان

cheapo /ˈtʃiːpəʊ, US -poʊ/ *adjective*

(نافەرمی) ئاشاخە، ئایەخ، رەشۆکی، بازاری، گەنوگوو، خراپۆکە، قرپۆکە، هەرزان، cheap: *cheapo CD players* ◌ بنجل، ارزان

cheapskate /ˈtʃiːpskeɪt/ *noun*

(نافەرمی) مرۆی بەرچاوتەنگ و رژد، ئایەخ کڕ، هەرزانکڕ ◌ آدم خسیس

cheat /tʃiːt/ *noun*

1 بنیادەمی گزەون، دەسبڕ 2 گزەونی، گزە (**cheatery** /tʃiːtəri/ *n*: گزەونی، گزیکاری، دەسبڕی، فێل، گزی، گزە؛ **cheating** *n*: گزیکاری، گزەونی، گزی، دەسبڕی، گزە) ◌ 1 آدم متقلب 2 تقلب

cheater *noun*

1 مرۆی گزەون، دەسبڕ، فێلەباز، قومارباز، گزیکار 2 (cheaters) جووتێ عەینەک یان عەینەکی بەرخۆر ◌ 1 آدم متقلب 2 چیترز

cheat grass *noun*, also cheatgrass

پەرشەکەبژار؟ [*Bromus tectorum* و جۆرەکانی تر] ◌ جاروعلفی بامی

Chechen /ˈtʃetʃen/ *noun, pl.* same or Chechens

1 ئەندامی گەلی مسوڵمانی دانیشتووی چیچنیا Chechnya (کۆمارێکی خۆبەرێوەبەرە لە رووسیەی رۆژاوای باشووریدا) 2 زمانی کەوکازی باکووری ئەو گەلە ◌ چچن

check[1] /tʃek/ *noun*

1 بەسەرداچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە، چاولێکردنەوە، پیاهاتنەوە، چاوپیاگێرانەوە، پشکنین، تێروانین 2 پێک گرتن، بەراوردکاری، هەڵسەنگاندن، بەریەکدان 3 تاقیکردنەوە 4 چاودێری، زێرەڤانی، کەتوانی، دەسبەسەراگرتن، راگیرکاری، کۆنترۆڵ، مەهار 5 نەهێشتن، پێش گرتن، پێشگیری، رێگرتن 6 وێستان، هەڵوەستە 7 قەڵەش، کەلێن 8 کەمبوونەوە، هاتنەخوارەوە 9 هۆکاری رێگر، راگیرکەر 10 کیش (شەترەنج) 11 حەوتک (√) 12 (لە ئەمریکا) چێک 13 پسوڵە، لیستە ◌ 1 بازبینی، وارسی 2 تطبیق 3 تست 4 نظارت، مهار 5 منع 6 وقفه 7 شکاف 8 کاهش 9 عامل کنترلکننده 10 کیش (شطرنج) 11 تیک 12 چک 13 صورتحساب

check[2] /tʃek/ *noun, adjective*

n 1 نموونە یان پاتێرنی شەترەنجی (شێوەی checkerboard دەدا) 2 پارچە یان جلوبەرگی خانەخانە، پارچەی شەترەنجی *adj* شەترەنجی، خانەخانە ◌ *n* 1 طرح پیچازی 2 لباس یا پارچەی پیچازی *adj* پیچازی

check[3] = US spelling of cheque

checkbook − chequebook

checked /tʃekt/ *adjective*

خانەخانە، شەترەنجی، چوارخانە: *checked material* ◌ پیچازی

checker /ˈtʃekə(r)/ *noun*

1 (کامپیوتێر) چاودێر، کۆنترۆڵکەر، چێکێر 2 بەرنامەی چاودێر 3 سنووقداری سوپێرمارکێتێ ◌ 1 مأمور کنترل 2 و 3 چکر

checkerberry *noun, pl.* checkerberries

1 دەوەنێکی shrub ئەمریکای باکووری

همیشەسەوزی evergreen خەشۆکی گەلابۆن‌خۆش، بە گوڵی سپی مێوی‌یەوە waxy [*Gaultheria procumbens*] 2 بەری سووری خۆراکی ئەو گیایە ◇ نوعی گیاه

checkerboard /ˈtʃekəbɔːd, US ˈtʃekərbɔːrd/ *noun*
تەختەدامە، تەختەشەترەنج ◇ صفحەی شطرنج

checkered = chequered

checkers /ˈtʃekəz, US -ərz/ *noun*, US draughts
دامە (یاری‌یێکی دوو کەسە، 24 داشی هەیە) ◇ بازی درافت، چکرز

check-in *noun*
1 پشکنین 2 شوێنی پشکنین (لە فڕۆکەخانە، پێش فڕین): *The airline apologizes for long delays at check-ins today* ◇ 1 بازرسی 2 محل بازرسی

checking account = current account

checklist /ˈtʃeklɪst/ *noun*
لیست (ئەو کارانەی دەبێ بکرێن): *a checklist for proofreaders* ◇ فهرست

check mark *noun*
نیشانەی حەوتک (√) ◇ علامت تیک

checkmate /ˌtʃekˈmeɪt, US ˈtʃekmeɪt/ *noun*
1 (هەزوەها mate) مات، کیش‌ومات 2 بەزین، تێشکانی بە تەواوی یان یەکجارەکی ◇ 1 مات 2 شکست کامل

checkout /ˈtʃekaʊt/ *noun*
1 مێزی پێدان (پارە): *long queues at the checkouts* 2 کاتی چۆڵکردنی ژوور (لە هوتێل) ◇ 1 صندوق 2 زمان تحویل اتاق

checkpoint /ˈtʃekpɔɪnt/ *noun*
بەربەست یا کۆسپی پشکنین، شوێنی پشکنین، پشکنینگە: *There are border guards at the checkpoint crossing* ◇ ایست بازرسی

checkroom /ˈtʃekruːm, US -rʊm/ = cloakroom

checks and balance *noun*
(رامیاری) چاودێری و هاوسەنگی ◇ نظارت و موازنه

check-up *noun*
تێڕوانین، دەویان: *a dental/routine/thorough a medical ◊ check-up* ◇ معاینه

Cheddar /ˈtʃedə(r)/ *noun*, also chedar
چێدار (= جۆری پەنیری زەردی رەق، لە Chedarی باشووری رۆژاوای ئینگلتەرە دەگیرێ) ◇ چدار

Cheddar cheese = Cheddar

cheder /ˈxedə/ *noun*, also heder, *pl.* chedarim /-ˈdɑːrɪm/, cheders
خوێندنگای منالانی جوولەکە کە لەودا زمانی عیبری و زانیاری ئایینی دەوترێتەوە (لە *heder* عیبری "ژوور، دیو") ◇ چدر

cheechako /tʃiːˈtʃɑːkəʊ/ *noun*, *pl.* cheechakos
(نافەرمی) تازەکار، نۆکار tenderfoot، ب.ت. لە ئالاسکا ◇ تازەوارد

cheek /tʃiːk/ *noun*
1 کولمە، گۆنا، گووپ، روومەت: *chubby/rosy/pink cheeks* 2 سمت، باشل 3 رووشری، بێ‌حەیایی، روو (بەرەتی ئەڵمانیای رۆژاوای هەیە) ◇ 1 لپ، گونە 2 لمبر 3 وقاحت

cheekbone /ˈtʃiːkbəʊn, US -boʊn/ *noun*
ئێسکی روومەت یان کولمە، سەرکولم ◇ استخوان گونە

cheeky *adjective* (cheekier, cheekiest)
بێ‌حەیا، روودار، رووهەڵماڵراو، impudent، irreverent (*adv*: **cheekily** /tʃiːkɪli/ بە روودارانە، رووهەڵماڵراوانە؛ **cheekness** /tʃiːkɪnəs/ *n*: بێ‌شەرمی، بێ‌حەیایی، رووداری) ◇ وقیح، پررو

cheep /tʃiːp/ *noun*
جیکەجیک، زروکەزروک، زروکە ◇ جیک‌جیک

cheer /tʃɪə(r), US tʃɪr/ *noun*
1 دەربڕینی کوڵوکۆ، هاندان، قریوە، های گیان، هاوار و قیژەی خۆشی 2 شادی، خۆشحاڵی، دڵگەرمی، ورە ◇ 1 ابراز احساسات، تشویق، هورا 2 نشاط، روحیه

cheerful /ˈtʃɪəfl, US ˈtʃɪrfl/ *adjective*
شاد، بەنەشە، خۆشحاڵ، گەش، رووشیرین، دڵگەرم، دڵشاد، دڵخۆش، بەکەیف، بەدەماخ، بەگوڕ، تامەزرۆ، بەپەرۆش، خۆش (**cheerfully** /-fəli/ *adv*: بە پەرۆشی؛ **cheerfulness** *n*: شادی، دڵخۆشی، خۆشحاڵی، بەگوڕی، بەدەماخی، خۆشی، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی) ◇ بشاش، خوشحال، مشتاق، خوشایند

cheering /ˈtʃɪərɪŋ, US ˈtʃɪrɪŋ/ *noun*, *adjective*
n دەربڕینی کوڵوکۆ *adj* هاندەر، ورەپێدەر، هیواپێدەر، دڵخۆشکەر ◇ *n* ابراز احساسات *adj* تشویق‌کننده، امیدبخش

cheerio /ˌtʃɪəriˈəʊ, US ˌtʃɪriˈoʊ/ *interjection*
(بریتانیا و نافەرمی) خودات لەگەڵ!: *Cheerio now* ◇ خداحافظ!

cheerleader /ˈtʃɪəliːdə(r), US ˈtʃɪrl-/ *noun*
سەردەستەی هاندەران ◇ سردستەی تشویق‌گران

cheerless /ˈtʃɪələs, US ˈtʃɪrl-/ *adjective*
بەخەم، خەمبار، کۆلیل، کز، مات، دڵتەنگ، gloomy، depressing، bleak، joyless: *a cheerless room*؛ **cheerlessly** *adv*

cheerlessness *n* پــەژارەداری، خــەمباری، کزی، دڵتەنگی، کۆلیلی) ◌ اندوهبار، حزین
cheers /tʃɪəz, US tʃɪrz/ *interjection*
1 خوات لەگەڵ 2 بە خۆشی، بە سلامەتی (لە خواردنەوەدا) 3 سپاس، دەس‌خۆش، دەست خۆش بێ ◌ 1 خداحافظ 2 به سلامتی 3 ممنون
cheery /'tʃɪəri, US 'tʃɪri/ *adjective* (cheerier, cheeriest)
شــاد، دڵــشاد، خــۆش، بەکــەیف، دڵــگەش، خۆشحاڵ، بەدەماخ، بەگوڕ (**cheerily** /'tʃɪərəli, US -li/ *adv*: بەبەرۆشــەوە، تامەزرۆیانــە، بەتاســەوە، بــە خۆشــییەوە، بــە دڵخۆشییەوە؛ **cheeriness** *n*) ◌ بانشاط، بشاش، مسرور
cheese /tʃi:z/ *noun*
1 پــەنیر، قاڵــب یــان قاڵبی پــەنیر، ســەلک: *a chunk/piece/slice of cheese* 2 جۆرێ مرەبا یان خۆشاو کە وەک پەنیری نەرم خوراگرە: *lemon cheese* ◌ 1 پنیر، قالب پنیر 2 نوعی مربا
cheeseboard /'tʃi:zbɔ:d, US -bɔ:rd/ *noun*
پنەی پەنیر، تەختەی پەنیر (قاش‌کردن یان برین) ◌ تختەی پنیربری
cheeseburger /'tʃi:zbɜ:gə(r), US -bɜ:rg-/ *noun*
پەنیربێرگێر، هامبێرگێری پەنیر ◌ چیزبرگر
cheesecake /'tʃi:zkeɪk/ *noun*
1 کەیکی پەنیر، پەنیرکەیک 2 وێنەی رووت ◌ 1 کیک پنیر 2 عکس لختی
cheesecloth /'tʃi:zklɒθ, US -klɔ:θ/ *noun*
پارچەی پەنیری (لە بنەڕەتا بۆ تێوەپێچانی پەنیر بەکاریان‌دێنا)، پەنیرپێچ، مەخمەر ◌ پارچەی پنیری
cheesed off *adjective*
1 دڵ‌هەڵــکەوتوو، بێــزار، بێــزراو 2 مانــدوو، شەکەت ◌ 1 دلزده 2 خسته
cheesemonger /'tʃi:zmʌŋgə(r)/ *noun*
پەنیرفرۆش ◌ پنیرفروش
cheese-paring /'tʃi:z peərɪŋ/ *adjective, noun*
adj نــان‌تــاڵ، رژد، گونــک‌بڕێــر، کوورەبەســک، سەقیل، چاوچنۆک، پیــسکە، لەچەر *n* پیــسکەیی، رژدی ◌ *adj* ناخن‌خشک، خسیس *n* خست
cheese plant = Swiss cheese plant
cheesewood *noun*
دارۆچکــەیێکی هەمیــشەسەوزی گــەرمێنان، بــە گوڵــی ســپی و بــەری نــارنجی مەیلــەو زەرد [*Pittosporum undulatum*] (ئەوســتراڵیا)، *P. viridifolium* (ئــــەفریکــــای باشــــووری) و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی درختچه
cheesy /'tʃi:zi/ *adjective* (cheesier, cheesiest)
1 پەنیری، پەنیرئاسا 2 بازاڕی، خراپۆکە، ئایەخ: *a cheesy movie* ◌ 1 پنیرمانند 2 بنجل

cheetah /'tʃi:tə/ *noun*
هاس، ورشەک، یۆزپڵنگ، چیتا [*Acinonyx jubatus*]، (بنەڕەت: لە *cītā* هیندی، رەنگە لە *citraka*ســانسکریتەوە بێ "leopard") ◌ یوزپلنگ
chef /ʃef/ *noun*
سەرئاشپەز، سەرچێشت‌لێن، چێشت‌لێنەر، ئاشپەز ◌ سرآشپز، آشپز
chef-d'école /ˌʃɛf deɪ'kɒl, French ʃɛ dekɔl/ *noun*
1 پێشەنگ، سەرجەڵە، رچەشکێن 2 سەرۆکی خوێندنگا ◌ 1 پیش‌تاز 2 رئیس مدرسه
chef-d'oeuvre /ˌʃeɪ 'dɜ:vrə, US 'du:vrə/ *noun*
(فەرەنسی) شێی‌دۆڤر، شاکار ◌ شاهکار
cheiro- = chiro-
Chekhovian /tʃɛ'kəʊvɪən/ *adjective*
چیخۆفی: سەربە بەرهەمەکانی شانۆنامەنووسی رووسی ئانتۆن چێخۆف Anton Chekhov (1860–1904) ◌ چخوفی
chela[1] /'ki:lə/ *adjective, pl.* chelae /-li:/
(گیانەوەرناسی) چنگە، پەنجەی چنگ(اڵ)ئاسا یان چرنووکئاسا (وەکوو هی قرژاڵ و هتد؛ بنەڕەت: لە *khēlē* یۆنانی "claw") ◌ کیلا
chela[2] /'tʃeɪlə/ *noun*
شاگرد یا مورید یان چراغی گورو guru ◌ چلا
chelate /'ki:leɪt/ *adjective, noun*
adj 1 (گیانەوەرناسی) چنگەدار، چنگەی هەیە، چنگەهەڵگر 2 (کیمیا) سەربە ئاوێتەیێ کە لەگەڵ دوو باز یان دوو هاوهێزی خۆی دەبەستریتەوە بە ناوەنــدی گــەردیلــەی کانزاکــان و ئاڵــقەیێکی چونیەک پێکدێنێ *n* ناوێتەیێکی کیلیتی ◌ کیلیت
chelicera /kə'lɪs(ə)rə/ *noun, pl.* chelicerae /-ri:/
(گیانەوەرناسی) چنگ‌شاخە، شاخ‌چنگە ◌ کلیسرا
cheliceral *adjective*
چنــگ‌شــاخەیی، ســەربە یــان پێــوەنــدی بــە شاخ‌چنگەوە هەیە ◌ وابسته به کلیسرا
Chelicerata /kəˌlɪsə'reɪtə/ *noun, pl*
چنگ‌شاخەکان، گیانەوەرانی شاخ‌چنگە (بریتین لــە arachnid و sea spider horseshoe (crabs) ◌ کلیسراتا
chelicerate /kə'lɪsəreɪt, US -(ə́)rət/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) چنگ‌شاخەیی یان شاخ‌چنگە ◌ کلیسرات
Chellean or Chellian = Abbevillian
chelonian *noun, adjective*
n رەقە، کیــەڵ(ی ئاوی)، turtle *adj* سەربە یان پێوەندی بە رەقەوە هەیە ◌ کیلونین
Chelsea boot *noun*
جۆرێ چەکمەی پەنجەتیژ ◌ نوعی چکمه

chem(o, i)- *prefix*
پێشگر: کیمیا، کیمیایی، لەباری کیمیایی‌یەوە (کارتێ کراو): *chemotaxis*، *chemotherapy* ◌ پیشوند: شیمی، شیمیایی؛ از لحاظ شیمیایی

chemic /'kemɪk/ *adjective*
1 کیمیایی 2 (کۆن) - alchemic ◌ شیمیایی

chemical /'kemɪkl/ *adjective, noun*
adj کیمیایی: *n a chemical element* کەرەسە یان مەتریالی کیمیایی (chemically /-kli/ *adv*: لەباری کیمیایی‌یەوە: *The raw sewage is chemically treated*) ◌ *adj* شیمیایی *n* مادەی شیمیایی

chemical bomb *noun*
بۆمبی کیمیایی ◌ بمب شیمیایی

chemical bond *noun*
بەند یان پەیوەستی کیمیایی ◌ پیوند شیمیایی

chemical colouring *noun*
رەنگاندنی کیمیایی ◌ تلوین شیمیایی

chemical compound *noun*
ئاویتەی کیمیایی ◌ ترکیب شیمیایی

chemical constitution *noun*
پێکهاتنی کیمیایی ◌ ساخت شیمیایی

chemical corrosion *noun*
داخورانی کیمیایی ◌ خوردگی شیمیایی

chemical diffusion *noun*
بلاوبوونەوە یا تەشەنەی کیمیایی ◌ انتشار شیمیایی

chemical engineer *noun*
ئەندازیار لەبواری کیمیادا، ئەندازیاری کیمیایی ◌ مهندس شیمیایی

chemical engineering *noun*
ئەندازیاریی کیمیایی، ئەندازیاریتی کیمیایی ◌ مهندسی شیمیایی

chemical equation *noun*
هاوکێشەی کیمیایی ◌ معادلەی شیمیایی

chemical equilibrium *noun*
هاوسەنگی یا هاوکێشی کیمیایی ◌ تعادل شیمیایی

chemical exchange *noun*
گۆڕینەوەی کیمیایی ◌ تبادل شیمیایی

chemical formula *noun*
شێوگی کیمیایی ◌ فرمول شیمیایی

chemical kinetics *noun*
جوولەناسی کیمیایی ◌ سنیتیک شیمیایی

chemical metallurgy *noun*
کانزاناسی کیمیایی ◌ متالورژی شیمیایی

chemical physics *noun*
فیزیکی کیمیایی ◌ فیزیک شیمیایی

chemical properties *noun, pl.*
تایبەتمەندی یان رەوشتی کیمیایی ◌ خواص شیمیایی

chemical research *noun*
توێژینەوەی کیمیایی ◌ پژوهش شیمیایی

chemical shift *noun*
جێگۆڕکێی کیمیایی ◌ جابجایی شیمیایی

chemical species *noun, pl.*
جۆرەکانی کیمیایی، جۆرە کیمیایی‌یەکان ◌ گونەهای شیمیایی

chemical warfare *noun*
شەڕی کیمیایی ◌ جنگ شیمیایی

chemiluminescence *noun*
کیمیارۆشنایی، کیمی‌ڕووناکی: رۆشنایی یا درەوشانەوە (وەک luminescence، bioluminescence) بەهۆی کاردانەوەی کیمیایی (و گەرمایێکی وا بەرچاو بەرهەم ناهێنێ، chemiluminescent *adj*) ◌ کمیلومینسنس

chemin de fer /ʃə ˌmæ̃ də 'feə(r), French ʃ(ə)mɛ̃ d(ə) fɛʀ/ *noun*
(فەرەنسی) جۆرێ پەڕین، شێمین دۆ فێر، شەمەن دۆ فێر (واتا: railway) ◌ شمن دو فر

chemise /ʃə'mi:z/ *noun*
1 ژێرکراسی ژنانە، ژێرپۆش 2 جۆرێ کراس کە بەسەر شاندا بەردەبووەوە، باوی 20 ـەکان ◌ 1 زیرپیراهن زنانە 2 شمیز

chemisette *noun*
کراسی ژنانە، ب.ت. ئەوەی بەرسنگ یان ملی دادەپۆشی و لە سەردەمی ڤیکتۆریا دەپۆشرا، تۆڕی بەرسنگ یان بەرسینە ◌ شمیزت

chemism *noun*
کیمیاگەری، شیمیزم ◌ شیمیزم

chemisorption /ˌkemɪ'sɔ:pʃ(ə)n, US -'zɔ:p-/ *noun*
مژینی کیمیایی، کیمۆمژە (chemisorbed *adj*) ◌ جذب شیمیایی

chemist /'kemɪst/ *noun*
1 کیمیازان 2 دەرمانگەرەوە، دەرمانساز 3 دەرمانخانە، دەرمانساز، دەرمانگەرەوە ◌ 1 شیمی‌دان 2 داروساز 3 داروخانە، داروساز

chemistry /'kemɪstri/ *noun, pl.* chemistries
1 کیمیا، زانستی کیمیا، شیمی 2 کار و کاردانەوە 3 پێکهاتە یان رەوشتی کیمیایی ◌ 1 شیمی 2 فعل و انفعال 3 ساختار یا خواص شیمیایی

chemo- /'ki:məʊ, US -moʊ/

chemoautotroph /ˌki:məʊ'ɔ:tətrəʊf, -trɒf, ˌkem-/ *noun*
کیمیاخۆ(ساز)خۆر: زیندەوەرێ کە وزە لە ئۆکسانی ئاوێتە نائەندامی‌یەکان بەدەس دێنێ (chemoautotrophic /-'trəʊfɪk, -'trɒfɪk/ *adj*، chemoautotrophy /'trəʊfi, -'trɒfi/ *n*) ◌ کیموآوتوتروف

chemokinesis *noun*
چالاکی رووڵەبەرەی زیندەوەرێ بەهۆی ماکێکی کیمیایی‌یەوە (chemokinetic *adj*) ◌ کیموکنیز

chemoprevention *noun*

کیمیاپێش‌گیری: بەرگیری لە پەرەسەندن یان خاوکردنەوەی شێرپەنجە بە بەکارهێنانی ماکی کیمیایی (chemopreventive *adj*-) ۞ کیموپرونسیون

chemoprophylaxis *noun*
کیمیابەرگیری، کیموپێش‌گیری: بەرگیری لە نەخۆشی بەهۆی بەکارهێنانی ماکی کیمیایی ۞ (chemoprophylactic *adj*) کیموپروفیلاکس

chemoreceptor /ˈkiːməʊrɪˌseptə, ˌkem-/ *noun*
کیمۆ(وەر)گر، کیمیاوەرگر: هەریەک لە خانە یان ئەندامێکی هەستی‌یەکان کە بۆ بزواندنە کیمیایی‌یەکان بەکاردێتن (chemoreception *n*) ۞ کیمورسپتور

chemosensory *adjective*
کیمیاهەستیار (سەبارەت بە هاندەرە کیمیایی‌یەکان) ۞ کیموسنسوری

chemosmosis *noun*
کرداری کیمیایی کە لە پەردەی نیوەدەلێن(ەر)ی خانەکاندا semipermeable membrane روودەدا (chemosmotic *adj*) ۞ کیمواسمز

chemosphere *noun*
ناوچەیێکی کەش کە لە stratosphere ـەوە دەس پێ‌دەکا و mesosphere و رەنگە بەشێکی thermosphere بگرێتەوە ۞ کیموسفر

chemosurgery *noun*
بەکارهێنانی ماک و مەتریالی کیمیایی بۆ نەهێشتنی شانە نەخۆش یان زیادی‌یەکان (chemosurgical *adj*) ۞ کیموسورجری

chemosynthesis /ˌkiːmə(ʊ)ˈsɪnθɪsɪs, US ˌkem-/ *noun*
کیمۆپێکهاتن، کیموسینتیز (chemosynthetic *adj*: سەربە کیمۆپێکهاتن؛ chemosynthetically *adv*) ۞ کیموستز

chemotaxis /ˌkiːmə(ʊ)ˈtaksɪs, ˌkem-/ *noun*
کیمیارێکخەری، رێکخستنی کیمیایی، راکێشانی کیمیایی (chemotactic *adj*: کیمیارێکخەرانە؛ chemotactically *adv*) ۞ شیمی‌آرایی

chemotaxonomy *noun*
کیمیاپۆلینەناسی، کیمۆپۆلین‌ناسی: پۆلاندنی رووەک و گیانەوەران بەپێی لێکچوون و جیاوازی‌یەکانی پێکهاتەی زیندەکیمیایی‌یان (chemotaxonomic *adj*؛ chemotaxonomically *adv*؛ chemotaxonomist *n*) ۞ شیمی‌آرایەشناسی

chemotherapy /ˌkiːməʊˈθerəpi, US -moʊ-/ *noun*, also -herapeutics
کیمۆت(ێـ)رایی، چارەسەرکردنی نەخۆشی (ب.ت. شێرپەنجە) بە ماکی کیمیایی (chemotherapist chemotherapeutic *adj*؛ *n*) ۞ شیمی‌درمانی

chemotroph *noun*
کیمیایی‌خۆر: ئەو زیندەوەرانە کە ئاوێتە ئەندامی و نائەندامی‌یەکان وەک سەرچاوەی سەرەکی وزەکەیان دەئۆکسێتن (chemotrophic *adj*: کیمیایی‌خۆر؛ chemotrophism *n*: کیمیایی‌خۆری) ۞ کموتروف

chemotropism *noun*
کیمیاخوازی (chemotropic *adj*؛ chemotropically *adv*) ۞ شیمی‌گرایی

chemurgy /ˈkemɜːdʒi/ *noun*
کێمۆرژی، کیمۆرژی: بەکارهێنانی کیمیایی یان پیشەسازی‌یانەی (یا پیشەسازانەی) کەرەسە خاوە ئەندامی‌یەکان (chemurgic or chemurgical *adj*؛ chemurgically *adv*) ۞ کمورژی

chenille /ʃəˈniːl/ *noun*
1 شێنیل (دەزوویێکی نەرم و ئەستوور) 2 پارچەی دەزوویی ۞ شنیل

cheongsam / tʃɒŋˈsæm, ˈtʃɔːŋsæm/ *noun*
شانگسام (= کراسێکی تەنگی رێک، بە ملیوانێکی درێژ و بێ‌قۆڵ و دادراوییێ لە هەر دوو لا، کە ژنانی چینی و تایلەندی لەبەری دەکەن)، قەسری بێ‌قۆڵ ۞ شانگسام

chenopod /ˈkiːnəpɒd, US ˈken-/ *noun*
(رووەک‌ناسی) قازیاخە، پێ‌قازە، پاقازە، لێشرێ ۞ غاز آیاغی

cheque /tʃek/ *noun*, US check
چەک: *to pay by cheque* ۞ چک

chequebook /ˈtʃekbʊk/ *noun*
دەستەچەک ۞ دستەچک

chequebook journalism *noun*
رۆژنامەنووسیی دەستەچەکی ۞ ژورنالیسم دستەچکی

cheque card *noun*
چەک‌کارت، کارتی چەک ۞ چک‌کارت

chequerboard *noun*, US checkerboard
تەختەدامە، تەختەشەترەنج ۞ صفحەی شطرنج

chequered /ˈtʃekəd, US -kərd/ *adjective*
1 پڕ (لە) هەورازونشێو، پڕکەندولەند 2 خانەخانە، شەترەنجی ۞ 1 پر از موفقیت و عدم موفقیت 2 پیچازی

the chequered flag *noun*
ئالای شەترەنجی یا خانەخانەیی ۞ پرچم پیچازی

chequers = checkers

Cherenkov radiation /tʃəˈreŋkɒf/ *noun*, also Cherenkov radiation also Cherenkov light
(فیزیک) تیشک‌دانەوەی چێرێنکۆف (بنەڕەت: لە ناوی فیزیک‌زانی سۆڤیەت Pavel Cherenkov) ۞ تشعشع چرنکوف

cherimoya /ˌtʃerɪˈmɔɪə/ *noun*, also chiridm-
جۆرێ custard apple توێکڵ‌سەوز کە بەری

داریکــی ئانــدی‌یــە [*Annona cherimola*] (بنەڕەت: لە *cherimoya* سپانیایی) ◌ شریمویا

cherished *adjective*
خۆشەویست، خۆشدەڤی، ئازیز ◌ ارجمند

Cherkess /tʃə'kɛs/ = Circassian

chernozem /'tʃə:nəzɛm/ *noun*
گــلەڕەشە (گــڵێکی ڕەشــی مایــەدار، لــە رووسی‌یەوە) ◌ چرنوزم

Cherokee /ˌtʃɛrə'ki:/ *noun, pl.* same or Cherokees
1 ئەنــدامی گــەلێکی سووریێــست، جــاران نیشتەجێی زۆربەی باشووری ئەمریکا بوون 2 زمانی Iroquoianای ئەو گەلە ◌ چروکی

Cherokee rose *noun*
جۆرێ گوڵەباخی چینی پیاهەڵگەڕاو بە خونچە یان گوڵی سپی بۆنخۆشەوە [*Rosa laevigata*] ◌ رز چروکی

cheroot /ʃə'ru:t/ *noun*
شیروت (جـۆرێ جگـەرە کـە هـەر دوو سـەری کراوەیە) ◌ شیروت

cherry /'tʃeri/ *noun* (*pl.* cherries), *adjective*
n 1 گێلاس، درەخت یا داری گێلاس [*Prunus avium* (هی کێوی)، *P. cerasus* (هی سوێر) و جۆرەکانی تر] 2 (تافەرمی) بن، کچێنی *adj* سووری ڕۆشن، ئاڵ، گێلاسی ◌ *n* 1 گیلاس، درخت گیلاس، چوب گیلاس 2 بکارت *adj* آلبالویی

cherry laurel *noun*
دەوەن یان دارۆچکەیێکی هەمیشەسەوز، بە گوڵی سپی و گەڵای چەرمئاساوە [*Prunus laurocerasus*] ◌ نوعی بوته یا درختچه

cherry pie *noun*
جۆرێ heliotrope باخچەیی، بە گوڵی شینی بۆنخۆشەوە [*Heliotropium arborescens*] ◌ نوعی گیاه

cherry plum *noun*
1 دەوەن یان دارۆچکەیێکی باشووری ڕۆژاوای ئاسیا، بە گوڵی سپی و بەرێکی سوور یان زەردی چکۆلەوە [*Prunus cerasifera*] 2 بەر یان میوەی ئەو دارە ◌ 1 نوعی بوته یا درختچه 2 میوەی این بوته

cherry tomato *noun*
باینجانی گێلاسی، ب.ت. ڕووەکێکی گەرمێنانی ئـەمریکـا [*Lycopersicon esculentum cerasiforme*] ◌ چری توماتو

cherrywood *noun*
لە داری گێلاس ◌ چوب گیلاس

cherub /'tʃerəb/ *noun, pl.* cherubim or cherubs
1 (لە هونەرا) فریشتە 2 [*pl.* cherubs] منداڵی پاک (بە باڵەوە؛ بنەڕەت: لە *cheroub* یۆنانی، لە *kĕrūḇ* عیبری، کۆ *kĕrūḇīm*) ◌ 1 کـروب 2 بچەی معصوم

cherubic /tʃə'ru:bɪk/ *adjective*
فریشتەئاسا، فریشتەئاسا (cherubically *adv*: پاکانە) ◌ فرشتەسان

chervil /'tʃɜ:vɪl, US 'tʃɜ:rvɪl/ *noun*
جەعفەری فەرەنگی [*Anthriscus cerefolium*] ◌ جعفری فرنگی

Ches. = Cheshire

Chesapeake Bay retriever *noun*
جۆرێ ڕەگەزی سەگی قەپەی ڕاوی لە میریلەند پەرەی سەندووە و تووکێکی چەوری پڕی هەیە ◌ نوعی سگ

Cheshire /'tʃɛʃə/ *noun*
جۆرێ پەنیر ڕەق، لە بنەڕەتا لە Cheshire دەگیرێ ◌ چشیر

Cheshire cat *noun*
پشیلەی چێشیر ◌ گربەی چشیر

chess /tʃes/ *noun*
شەترەنج، سەرترنجانێ ◌ شطرنج

chessboard /'tʃesbɔ:d, US -bɔ:rd/ *noun*
تەختەدامە، تەختەشەترەنج، تەختەسەرترنجانێ ◌ صفحه شطرنج

chessman /'tʃesmæn/ *noun*
داشـی شـەترەنج، مـۆرەی شـەترەنج، داری شەترەنج، سوارەی شەترەنج ◌ مهرەی شطرنج

chest /tʃest/ *noun*
1 سنووق، یەغدان، سیپ، مەساهـ 2 سنگ، دەفەی سنگ، بەراسووبەن(د؛ -chested *adj*: بنەڕەت: لە *kistē* یۆنانی "box") ◌ 1 صندوق 2 سینه، قفسەی سینه

chesterfield /'tʃestəfi:ld, US 'tʃestərf-/ *noun*
1 قەنەپە، میز 2 جۆرێ باڵتە یان باڵاپۆش، زۆرتر بە ملیوانی مەخمەرییەوە و تا سەر چۆکیش دێ ◌ 1 نیمکت 2 نوعی پالتو

Chester White *noun*
بەرازەچەرموو: جۆرێ نژادی بەرازی سپی و زلە ◌ نوعی خوک

chestnut /'tʃesnʌt/ *noun, adjective*
n 1 شابەڕوو، شەمبەلووت، درەختی شابەڕوو، کەستانە، لە داری شابەڕوو، داری شابەڕوو [*Castanea sativa*] 2 ڕەنگی بەڕوویی یان خورمایی 3 ئەسپی کوێت، سوورکوێت، ئەسپی شێ، کەرەندە، ئاڵە 4 قسەی هیچەکە یان بێ‌تام، گاڵتە یان جۆکی کۆن *adj* بەڕوویی، خورمایی، قاوەیی سووریاو ◌ *n* 1 شاه بلوط، درخت شاه بلوط، چوب شاه بلوط 2 رنگ بلوطی 3 اسب کهر 4 جوک قدیمی *adj* خرمایی

chestnut horse *noun*
ئەسپی کوێت، ئەسپی شێ، کەرەندە، ئاڵە، ئاڵک ◌ اسب کهر

chest of drawers *noun*, US also bureau, dresser
دراویـر، جـێ‌بـەرگی کەشـەوی(دار)، دۆلابی کەشەوی(دار) ۞ دراور

chest voice *noun*
نزم‌ترین دەنگ لـە گـۆرانی یـان قـسەکردنا ۞ چـست ویـس

chesty /ˈtʃesti/ *adjective* (chestier, chestiest)
1 توشـبوو بـە سـنگ‌ئێـشە 2 مـەمک‌زل، مەمک‌قیت، شەمەند، مەمک‌گەورە 3 فیـزن، بـەپوز، بـەدەمار (**chestily** /ˈtʃestɪli/ *adv*; **chestiness** /ˈtʃestinəs/ *n* ۞ 1 مبتلا بـە سینەدرد 2 درشت‌پستان 3 مغرور

chetnik /ˈtʃɛtnɪk/ *noun*, also Chetnik
ئەندامی هێزی گریلای نەتەوەپەروەری سلاڤیک لـە بالـکان، ب.ت. بـەدرێژایی شـەڕی دووەمـی جیهانی ۞ چتنیک

chetrum /ˈtʃɛtruːm/ *noun, pl.* same or -ums
یەکـەی پـارەی بوتـان، بەرامبـەر بـە سـەدیەکی ngultrum ۞ چتروم

cheval-de-frise *noun, pl.* chevaux-de-frise
بەربەسـتێکی بـەرگری‌یانـەی تێلبەنـد ۞ مـانع دفاعی از سیم خاردار

cheval glass /ʃəˈval/ *noun*, also -val mirror
ئاوێنەی بالانوێن، ئاوێنەی درێژ یان قەدی (لەنێو پایەکەیدا دەگەرێ) ۞ آینەی قدی

chevalier /ˌʃɛvəˈlɪə/ *noun*
1 (مێژوویی) شیڤالیە، سـوارچاک، شۆرەسـوار 2 ئەندامی هێندێ تیرەی سـوارچاکیتی فـەرەنسـەی نـوێ وەک Legion of Honour 3 ئـەنـدامی نـزم‌تـرین پایـەی خانـەدانـیتی لـە فـەرەنسـە 4 سەربازی سوارە ۞ 1، 2، 3 و 4 شوالیە

chevelure *noun*
1 کلاوپرچ، موو یـان قـژی سـەر 2 خـەرمانـەی دەوری چـەقی ئـەسـتێرەی کلـک‌دار یـان دەوری هێندێ لە تەمەکانی ئاسمان ۞ 1 و 2 شوالور

chevet /ʃəˈveɪ/ *noun*
(بیناسازی) سەرینە (بنەڕەت: لـە فـەرەنسـی‌یـەوە "pillow") ۞ شیوی

Cheviot /ˈtʃɛvɪət, US ˈtʃiːv-/ *noun*
1 جۆرێ مەڕی زلی خوری‌کورت 2 (cheviot) جلی لەخوری ئەو مەڕە (لە *Cheviot*، گردەکانی باکوور ئینگلتەرە و سکاتلەند) ۞ شویت

chèvre /ʃɛvr(ə), French ʃɛvʀ/ *noun*
پـەنیری فەرەنسـی لـە شـیری بـزن (بنـەڕەت: لـە فەرەنسـی‌یەوە "بزن") ۞ شور

chevron /ˈʃevrən/ *noun*
1 کوچکە، سەرقۆل (نیشانەی V یان Λ لەسەر قـۆل) 2 (لـە بریتانیـا، تەنیـشت ڕێگـا) نیـشانەی مەترسی 3 خشڵێک بە شێوەی V 4 شـارژێکی هێرالدیک بە شێوەی V ئاوەژوو (charge-med

(*adj* ۞ 1 شوررون 2 علامت خطر 3 و 4 شورون

chevrotain /ˈʃɛvrəteɪn/ *noun*
بزنەکێویلە، گیانەوەرێکی ئاسکەئاسای چکۆلانە [توخمەکانی *Tragulus* (ئاسیا) و *Hyemoschus* (ئەفریکا): چوار جۆرن] ۞ آهوی ختا

chew /tʃuː/ *noun*
1 جاوین 2 جاچک، شتێ کە بجاوورێ (ب.ت. بەشێ لە توتن) ۞ 1 عمل جویدن 2 چیز جویدنی

chewing gum *noun*
1 جۆرێ چەقە 2 بنێشت، جاچکە، وێژەن ۞ 1 یک نوع قندران 2 آدامس

chewy /ˈtʃuːi/ *noun*
چـەق، جیـر، چیـر (وەکـو نـان کـە دەبـێ زۆر بجاوورێ) ۞ سفت

Cheyenne /ʃʌɪˈan/ *noun, pl.* same or Cheyennes
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، جاران لە نێوان ڕووبارەکانی Missouri و Arkansas دەژیان 2 زمانی Algonquianی ئەو گەلە ۞ چینی

chi /kaɪ/ *noun*
کـای (بیـست و دووەمـین پیتی ئـەلفوبێی یۆنـانی Χ, χ بەرامبەر بە ch یان kh) ۞ کای

Chianina /ˌkɪəˈniːnə/ *noun*
(ئیتالیایی) گیانەوەیکی کەتەی سپی لە ڕەگـەزی مانگا، لەبەر گۆشتی بێ‌بەزی رادەگیرێ ۞ کیانیا

Chianti /kɪˈanti/ *noun, pl.* Chiantis
جـۆرێ مـەی سـووری ئیتالیـایی (لـە Tuscany دەگیرێ) ۞ کیانتی

chiaroscure /kɪˌɑːrəˈskʊərəʊ/ *noun*
تاریـک‌وڕوون(ی)، تکنیکـی ڕوونـاکی‌سـێبەر (وێنەکێشی یان ڕەنگ‌کاری) ۞ سایەروشن

chiasma /kʌɪˈazmə, US kɪ-/ *noun, pl.* chiasmata /-tə/
(توێکاری، هـەروەهـا optic chiasma) یەکتربڕ، چەپوڕاستە ۞ تقاطع

chiasmus /kʌɪˈazməs, US kɪ-/ *noun*
(هونەری) هەڵگێرانەوە، هەڵگەڕانەوە (chiastic *adj* ۞ قلب

chibouk /tʃɪˈbuːk/ *noun*, also chibouque
سەبیلە (بنەڕەت: لە *çubuk* تورکی‌یەوە بە واتای لوولە) ۞ چپق

Chibcha /ˈtʃɪbtʃə/ *noun, pl.* same
1 چیبچـا (ئەندامی گـەلی ڕەسـەنی کولۆمبیـا کـە شارسـتانیەتی کۆنیـان لـە لایـەن ئـەورووپایی‌یەکانـەوە فـەوتا 2 زمـانی چیبچـایی Chibchan تیاچووی ئەو گەلە ۞ چیبچا، شیبشا

Chibchan /ˈtʃɪbtʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n شیبـشان، چیبچـان، شیبـشایی، چیبچـایی (خێزانێکـی زمـانی کولۆمبیـا و ئـەمریکای ناوەنـدی، ئەنـدامانی ئـەم کۆمەڵگایە زۆربـەیان تیاچوون) *adj* سەربە چیبچان ۞ *n* چیبچان *adj*

وابسته به چیچان

chic /ʃiːk/ *adjective, noun*

(فەرەنسی) *adj* شیک، جوان، شۆخ *n* شۆخی، شەنگی، شۆخوشەنگی ◌ *adj* شیک *n* شیکی

Chicana /tʃɪˈkɑːnjɑː ʃɪ-, -ˈkeɪn-, US tʃɪˈkɑːnjɑ, ʃɪ-/ *noun*

(سپانیایی) چیکانۆ (ژن یان کچی ئەمریکایی بەرەچەڵەک مەکسیکی) ◌ چیکانو

chicane /ʃɪˈkeɪn/ *noun*

فروفێڵ، فێڵ، تەڵەکە ◌ حیله

chicanery /ʃɪˈkeɪnəri/ *noun, pl.* chicaneries

(فەرمی) تەڵەکەبازی، فێڵەبازی، هەڵفریواندن، فروفێڵ، دەسبڕی، گوێبڕی، لەخشتەبردن ◌ شیادی، فریب‌کاری

Chicano /tʃɪˈkɑːnəʊ, ʃɪ-, -ˈkeɪn-, US tʃɪˈkɑːnoʊ, ʃɪ-/ *noun*

(سپانیایی) چیکانۆ (ئەمریکایی بەرەچەڵەک مەکسیکی) ◌ چیکانو

chicha /ˈtʃɪtʃə/ *noun*

(لە ئەمریکای ناوەندی و باشووریدا) جۆری ئاوجۆ زۆرتر لە گەنمەشامی ساز دەکرێ ◌ چیچا

Chichewa /tʃɪˈtʃeɪwə/ = Nyanja (the language)

chi-chi /ˈʃiːʃiː/ *adjective*

بەزریقەوبریقە، بریقەدار، بەئاڵاووالا ◌ غلط‌انداز

Chichimec /ˌtʃiːtʃɪˈmek/ *noun, pl.* same or Chichimecs

1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی رەسەن، کە بریتین لە تۆلتێک Toltec و ئازتێک Aztec، جاران زۆرینەی ناوەندی مەکسیکیان پێکدێنا 2 زمانی Uto-Aztecan ئەو گەلانە ◌ چیچیمک

chick[1] /tʃɪk/ *noun*

1 جووجەڵە 2 (نافەرمی) منداڵ، کچ، کەنیشک ◌ 1 جوجه 2 بچه، دختر

chick[2] /tʃɪk/ *noun*

(نیمچەوشکاری هیند) پەردەی لەوانی (بۆ بەردرگا) ◌ چیک

chickadee /ˈtʃɪkədiː, US ˌtʃɪkəˈdiː/ *noun*, also tit

(گیانەوەرناسی) گۆرەوی‌چنە، گۆرەویلە [توخم *Poecile* لە خێزانی Paridae] ◌ چرخ‌ریسک

chickaree *noun*

جۆرێ سمۆرەی تووکسوور (هی دارستانە سنەوبەرییەکانی ئەمریکای باکووری [توخم *Tamiasciurus*: سێ جۆرن]) ◌ چیکاری

Chickasaw /ˈtʃɪkəsɔː/ *noun, pl.* same or Chickasaws

1 ئەندامی گەلێکی سووورپێست، جاران دانیشتووی Mississippi و Alabama بوون 2 زمانی Muskogian ی ئەو گەلە ◌ چیکاسو

chicken /ˈtʃɪkɪn/ *noun*

1 مریشک، جووجە، زڤان، جووجک، بارۆکە 2 کەڵەشێر، کەڵەباب 3 گۆشتی بارۆکە یا مریشک یان کەڵەشێر 4 ترسەنۆک، حیز، بێ‌غیرەت 5 (نافەرمی) جۆرێ کایە 6 (زمانی رەمەکی) نێری هاورەگەزبازی لاو، کوڕی هاورەگەزباز ◌ 1 جوجه 2 خروس 3 گوشت جوجه یا مرغ، گوشت ماکیان 4 بزدل 5 نوعی بازی 6 پسر هم‌جنس‌باز

chicken à la king *noun*

سنگی لێنراوی مریشک لەنێو سۆسی کرێمدا لەگەڵ قارچک و بیبار (دەڵێن لە ناوی E. Clark *King*، خاوەن هوتێلی نیویۆرک هەڵگیراوەتەوە) ◌ چیکن آ لاکینگ

chicken-breast /ˈtʃɪkɪn brest/ *noun*

سنگ‌دەرپەڕیوی، سنگی کووڕ، سنگی کۆتری ◌ سینه‌ی کفتری

chicken-breasted *adjective*

سنگ‌دەرپەڕیو، سنگ‌کووڕ، سنگ‌کۆتری ◌ سینه‌کفتری

chicken colonel *noun*, also bird colonel

(زمانی رەمەکی) کۆلۆنێل (ی تەواو) تا لە lieutenant colonel هەڵبوێردرێ (ئاماژە بە هەڵۆێ لەسەر شانی کۆلۆنێل) ◌ چیکن کلنل

chickenfeed *noun*

1 پڕپۆڵە، خۆراکی مریشک و کەڵەشێر 2 شایی، پەنابات، پارەی کەم ◌ 1 خوراک طیور 2 پول ناچیز

chickenhearted *adjective*

ترسەنۆک، نەوێر، حیز، نەوێرەک ◌ ترسو

chickenpox /ˈtʃɪkɪnpɒks, US -pɑːks/ *noun*

مێکوتە، دڕیلە، دانکە، دڕکە، خڕۆکەی مریشک، ئاوڵەی مەل، varicella ◌ آبله‌مرغان

chicken-run *noun*

پەرژین (لە دار) بۆ مریشک و کەڵەشێر، پەرژینی مریشکان ◌ چیکن‌ران

chickenshit /ˈtʃɪkɪnʃɪt/ *noun, adjective*

n 1 کەسێکی ترسەنۆک، حیز 2 شڕەوبڕ، هەڵیت‌وپڵیت *adj* ترسەنۆک، حیز، دەڵەچە، خوێڕی، نەوێرەک، cowardly ◌ *n* 1 آدم ترسو 2 شر و ور *adj* ترسو، پست

chicken snake = rat snake

chicken wire *noun*

تێل یان وایەری تۆڕی ◌ توری مرغی

chickling vetch *noun*

(رووەکناسی) دەرزیلە [*Lathyrus sativus*] ◌ خلر

chickpea /ˈtʃɪk piː/ *noun*

1 نۆک [*Cicer arietinum*] 2 دەنکی نۆک ◌ 1 نخود 2 دانه‌ی نخود

chickweed /ˈtʃɪkwiːd/ *noun*

(رووەکناسی) گیامەل، گیانۆکی (بۆ خواردنی باڵندەکان [*Stellaria media*] و گەلێ جۆری

پێوەندیدار] ◌ علف پرنده

chicle /'tʃɪkl, US 'tʃɪkli/ *noun*
1 سەمغی بنێشت 2 وشەیێکی تر بۆ sapodilla ◌ چیکل

chicory /'tʃɪkəri/ *noun, pl.* chicories
1 (رووەکناسی، لە ئەمریکا) چەقچەقە، هندوبا، کاسنی، 2 [*Cichorium endivia*] endive رەگ و بنجی چەقچەقە (endive) ◌ 1 کاسنی، کاسنی فرنگی 2 ریشەی کاسنی

chid = past and past participle of chide

chidden = past participle of chide

chief /tʃi:f/ *noun, adjective*
n 1 سەرۆک، سەرەک، پایەبەرزترین، گەورە، سەر، کەلان، میر: *army/industry/police chiefs* 2 سەرۆکی هۆز، کەلانتەر، سەرخێل، سەرهۆز، سەرتیرە 3 ریسەر، فەرماندەر، فەرماندار، سالار، سەردار، سەرکردە 4 بەڕێز، کاکە (لە بانگکردندا)، گشتی، سەر (لە لێکداندا): *commander-in-chief* *adj* گرنگ، گرنگترین، سەرەکی، بنەرەتی، بنچینەیی، بنکەیی: *the chief cause/problem/reason* (chiefdom *n*) ◌ *n* 1 رئیس 2 رئیس قبیله 3 فرمانده، سالار 4 آقا (در خطاب)، ـکل، سر ـ *adj* مهم، اساسی، عمده، مهم‌ترین

chief constable *noun*
سەرۆکی پۆلیس (خۆجێیی) ◌ رئیس کلانتری

chief editor *noun*
سەرنووسەر ◌ سردبیر

chief executive *noun*
گەورە، سەرۆک (کۆمپانی یان ڕێکخراوەیێ) ◌ رئیس

Chief Executive *noun*
سەرۆککۆمار یا سەرکۆماری ئەمریکا ◌ رئیس جمهور امریکا

chief executive officer *noun*
فەرمانبەری پایەبەرز (کەسێ (لە کۆمپانییێ) کە دەسڕۆیشتوو و بەهێزترینە) ◌ مأمور عالی‌رتبه

chief inspector *noun*
سەرپشکێنەر ◌ سربازرس

chief justice *noun*
1 سەرۆکی دادگای بالا 2 سەردادگا، سەرۆکی دادگا ◌ 1 رئیس دیوان عالی کشور 2 رئیس دادگاه

chiefly /'tʃi:fli/ *adverb*
بەتایبەت، لەپێشەوە، بە پلەی یەکەم ◌ مخصوصاً، در درجه‌ی اول

chief master sergeant *noun*
پایەیێکی دوائەفسەری هێزی ئاسمانی ئەمریکا، لەژوور senior master sergeant و لەخوار chief warrant officer ◌ استوار نیروی هوایی

chief of staff *noun*
سەرۆک یان بەرپرسی بارەگا، سەربارەگا ◌ رئیس ستاد

chief of state *noun*
سەرۆکی میری یان حکومەت ◌ رئیس دولت

chief petty officer *noun*
پایە یان پلەیێکی دوائەفسەری هێزی دەریایی، لەژوور petty officer و لەخوار warrant officer یا senior chief petty officer ◌ ناوبان دوم

chief superintendent *noun*
سەرچاودێر، چاودێری سەرەکی ◌ سرناظر

chieftain /'tʃi:ftən/ *noun*
سەرۆکی هێز، سەرهۆز، سەرخێل، سەرعێل ◌ رئیس قبیله

chieftaincy /-si/ *noun, pl.* chieftaincies
سەرۆکایەتی هۆز یان خێل، سەرخێلی ◌ ریاست قبیله

chieftainship /'tʃi:ftənʃɪp/ *noun*
سەرۆکایەتی هۆز یان خێل، سەرخێلی، سەرعێلی ◌ ریاست قبیله

chief technician *noun*
پایە یان پلەیێکی دوائەفسەری RAF، لەژوور sergeant و لەژێر flight sergeant ◌ چیف تکنیسین

chief warrant officer *noun*
پایە یان پلەیێکی هێزە چەکدارەکانی ئەمریکا، لەژوور warrant officer و لەژێر پایەنزمترین ئەفسەری هەمیشەیی یان کادر commissioned officer ◌ استوار یکم

chiffon /'ʃɪfɒn, US ʃɪ'fɑ:n/ *noun, adjective*
n 1 شیفان، شیفۆن (جۆرێ پارچەی نەرم و تەنک، لە بەشم، نایلۆن یان ڕیۆن دروست دەکرێ) 2 بەنۆکە، زنجیرە lace و هتد جوانی کە کراس و جلی ژنان *adj* دروستکراو لە پارچە یان کوتالی شیفۆن ◌ شیفون

chiffonier /ˌʃɪfə'nɪə/ *noun*
1 دۆلابی نزم 2 جۆرێ دۆلابی بەرزی دراوێری ◌ 1 شیفونیر 2 قفسەی کوچک کشودار

chigger /'tʃɪgə, US 'dʒ-/ *noun,* also jigger /'dʒɪgə(r)/
1 جۆرێ کێچ [*Tunga penetrans*] 2 مۆرانەی دەغل ◌ چیگر

chignon /'ʃi:njɒn, US -jɑ:n/ *noun*
(فەرەنسی) قوتکە (قوتەوەکردوو (قژ و لەپشتسەر) ◌ شینیون

chigoe /'tʃɪgəʊ/ *noun*
جۆرێ کێچ، وشەیێکی تر بۆ chigger 1 ◌ نوعی کک

Chihuahua /tʃɪ'wɑ:wə, US -'wɑ:wɑ:/ *noun,* also chihuahua
چیواوا (جۆرێ سەگی چکۆلانەی گوێزل و تووکنەرم) ◌ چیواوا

chikungunya /ˌtʃɪk(ə)nˈɡʌnjə/ *noun*
نەخۆشییەکی ڤایرۆسی شێوەی dengue دەدا، mosquitoe ـەکان رایدەگوێزن و نەخۆشییەکی ناوچەییە لە رۆژهەلاتی ئەفریکا و چەند بەشێکی ئاسیا ۞ چیکونگونیا

chilblain /ˈtʃɪlbleɪn/ *noun*
سەرمابردن، سەرمابردوویی، نەکسو ۞ سرمازدگی، سرماخوردگی

chilblained *adjective*
سەرمابردوو ۞ دچار سرماخوردگی

child /tʃaɪld/ *noun, pl.* children
1 منال، مندال، زارۆک، بەچ، بەچە، وەچ، کۆرپە، ساوا، رۆلە، فرزەند 2 ئاوەلمە، کۆرپەلە، تۆل، پێزە 3 (خوازە) ئەنجام، زادە، ئاکام 4 مرۆ یان کەسێکی بێئەزموون یان خاو 5 مرید، بەردەست childless /ˈtʃaɪldləs/ *adj*): بێمنال، وەجاخکوێر، بێفرزەند؛ childlessness *n*: ئەلمانی بنەرەت) ۞ 1 بچە، کودک، فرزند 2 جنین، رویان 3 (مجازی) نتیجە 4 آدم بیتجربە 5 مرید

child abuse *noun*
تاوانی زیان بە منال گەیاندن (ج سێکسی، جەستەیی یا سۆزی)، مندالئازاری ۞ جنایت آسیبرسانی بە بچە

childbearing /ˈtʃaɪldbeərɪŋ, US -ber-/ *noun, adjective*
n منالبوون *adj* سەربە منالبوون ۞ *n* زایمان *adj* وابستە بە بچەدار شدن

childbed = archaic term for childbirth

childbed fever = puerperal fever

child benefit *noun*
مووچەی منال(ان) یان فرزەندان ۞ حق اولاد

childbirth /ˈtʃaɪldbɜːθ, US -bɜːrθ/ *noun*
منالبوون، پەیدابوون، بوون، لێبوونەوە ۞ زایمان

childcare /ˈtʃaɪldkeə(r), US -ker/ *noun*
ئاگاداریکردنی منال (ب.ت. کەسێ کە دایکوباوکی کار دەکەن) ۞ مراقبت از بچە

Childemass /ˈtʃɪldəmas/ *noun*
جەژنێکە لە 28ی دیسامبرا دەکرێ ۞ چایلدمس

childhood /ˈtʃaɪldhʊd/ *noun*
منالی، سەردەمی مندالی، سەرودەمی منالی ۞ بچگی، دوران بچگی

childish /ˈtʃaɪldɪʃ/ *adjective*
1 منالانە: 2 *childish handwriting* بێئەزموون، خاو، ناپوخت (childishly /ˈtʃaɪldɪʃli/ *adv*: منالانە: *to behave childishly*: 1 childishness /ˈtʃaɪldɪʃnəs/ *n* منالێتی 2 بێئەزموونی، خاوی) ۞ 1 بچگانە 2 بیتجربە

childlike /ˈtʃaɪldlaɪk/ *adjective*
منالئاسا، پاک، بێفێل و سادە (childlikeness *n*) ۞ معصوم، کودکمانند

childminder /ˈtʃaɪldmaɪndə(r)/ *noun*
منالیار، لەلەی منال، کەسێ کە ئاگای لە منالانە ۞ پرستار بچە

child prodigy *noun*
منالی هەلکەوتە یان بلیمەت ۞ کودک نابغە

childproof /ˈtʃaɪldpruːf/ *adjective*
بێمەترسی بۆ منالان، منالپارێز ۞ کودکایمن

children = plural form of child

children's home *noun*
خانەی منالان یان مندالان ۞ پرورشگاه

child restraint *noun*
منالپارێز (کەمەر یان کورسییەکی کەمەربەندی لە ماشێندا بۆ راگرتن یان دانیشتنی منال) ۞ دارای کمربند ایمنی برای بچەها

child seat = car seat

child's play *noun*
کاری ئاسان، وەکوو ئاوخواردنەوە ۞ کار سادە

Chilean /ˈtʃɪliən/ *noun, adjective*
n خەلکی شیلی Chile /ˈtʃɪli/، چیلیایی، شیلیایی *adj* سەربە شیلی یان چیلی، شیلیایی ۞ *n* اهل شیلی *adj* وابستە بە شیلی

Chile pine = monkey puzzle

chili /ˈtʃɪli/ *pl.* chilies: US spelling of chilli

chiliarch /ˈkɪlɪɑːk/ *noun*
1 (مێژوویی، لە یۆنانی کۆندا) سەرهەزارە، فەرماندەری هەزار پیاو 2 هەزار دانە یان دەنک 3 هەزار سال، هەزارسالە، هەزارە (بنەرەت: لە *khilioi* یۆنانی "هەزار") ۞ 1 فرماندەی هزار مرد 2 هزار عدد 3 هزار سال

chiliasm *noun*
باوەڕ بە هاتنەوەی هەزارسالەی کریست. (chiliastic *adj*) millenarianism ۞ کیالیزم

chiliast /ˈkɪlɪast/ = millenarian

chill /tʃɪl/ *noun, adjective*
n تەز، تەزوو، تەشق، سەقەم، سەرما(وسۆلە)، لەرز، لەرزوتا، چەقوچۆ، مووچرک، ترسولەرز، سەرمابوون، بابەڕی، چایمان *adj* 1 سارد، نادلسۆز، سڕ 2 ترسێنەر (chilled *adj*: ساردەوەکراو، سارد؛ ئەلمانی بنەرەت) ۞ *n* سوز، سرما، لرزە، بیم، تبولرز، سرماخوردگی *adj* 1 نامهربان 2 ترسناک

chiller *noun*
چیرۆکی مووچرکاوی یا مووچرکپیاهێن یا ترسێنەر ۞ داستان دلهرەآور

chilli /ˈtʃɪli/ *noun*, also chilli pepper, chile, US chili
بیبارەسوورە ۞ چیلی

chilli con carne /ˌtʃɪli kɒn ˈkɑːni, US kɑːn ˈkɑːrni/ *noun*
چێشتێکی گەرم و تیژی مەکسیکی ۞ چیلی

chilling /ˈtʃɪlɪŋ/ *adjective*

قۆڵـەدووکەڵ، لولەدووکـەڵ، بـاکێش، باجـە، کونەباجـە: *the factory chimneys of an industrial landscape* دووکـەڵکێـشی smokestack لۆکۆمـۆتیف، هـەڵـمەکـەشـتی steamship و هتـد 2 کـونی پیاهەڵـچوون یـان سەرکەوتن، دووڵەککێش یان بوغاری بەردین (لە شاخەوانیدا) 3 شووشە چرا، شووشە لامپا، قـۆڵ یـان لولـەی چـرا یـان لامپـا 4 ڕەگـە یـان سـتوونی تـانی vertical بـەردی کـان 5 = 1 ◌ (chimneylike *adj*) hearth ،fireplace
دودکش 2 سوراخ صعود 3 حباب چراغ 4 رگه یا ستون عمودی سنگ معدن

chimney breast *noun*
سنگی ئاگردان، قوتایی یان دەرپەڕیوی ئاگردانی دیواری ◌ برآمدگی بخاری دیواری

chimney corner *noun*
1 (جێگـای دانیـشتن) لا یـان تـەنیـشت کـوورە، بـەرکـوورە، پـێش‌کـوورە 2 = hearth ،fireside
◌ جلو یا کنار بخاری

chimney piece = mantelpiece

chimney pot *noun*
لولەی سەردووکەڵکێش ◌ لولەی سردودکش

chimney stack *noun*
1 دووکـەڵکێـشی دریـژ، دووکـەڵکێـشی سـەر (سەر)بان 2 دووکەڵکێش (کارخانە و هتد) ◌
1 دودکش بلند 2 دودکش

chimney sweep *noun*, also sweeper
دووکەڵـکێش‌سـڕ، دووکـەڵکێش‌پـاککـەرەوە، قۆڵسڕ ◌ دودکش‌پاک‌کن

chimonanthus /ˌkʌɪmə(ʊ)ˈnanθəs/ *noun*
(ڕووەکـناسـی) گوڵەزسـتانە؟ [تـوخم *Chimonanthus* (بنـەڕەت: لـە *kheimōn* یۆنانییەوە "زستان" + *anthos* "گوڵ") ◌ گل یخ

chimp = informal term for chimpanzee

chimpanzee /ˌtʃɪmpænˈziː/ *noun*
چیمپەنزە، شەمپانزە [*Pan troglodytes* و *P. paniscus* (bonobo و pygmy chimpanzee)] (لە Kikongo وە) ◌ شمپانزه

Chimu /tʃiːˈmuː/ *noun, pl.* same or Chimus
1 ئەنـدامی گـەلێکی ڕەسـەنی Peru کـە گرنگ‌ترین شارستانییەتیان بەرلە ئینکاکان Inca دامەزراند 2 زمانی تیاچووی ئەو گەلە (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە) ◌ چیمو

Chin /tʃɪn/ *noun*
1 ئەنـدامی گـەلێکی باشـووری ڕۆژاوای بێرمـە (میانمار) و بەشە دراوسێکانی هیند و بەنگلادێش 2 زمانی Tibeto-Burmanی ئەو گەلە ◌ چین

chin /tʃɪn/ *noun*
چەناگە، چەنە، ئەرزینگ، زینچ، نارزەن: *A strap fastens under the chin to keep the helmet in place* (-chinned *adj*) ◌ چانه، زنخدان

1 ترسناک، تۆقێنەر، مووچڕکاوی: *The film evokes -lling reminders of the war* 2 زۆرسارد ◌ 1 وحشت‌آور، مخوف 2 بسیار سرد

chillingly /ˈtʃɪlɪŋli/ *adverb*
تۆقێنەرانە، بەشێوەیەکی ترسێنەر ◌ مخوفانه

chilli powder *noun*
هاڕاوەی بیبارەسوورە، گەردەی بیبارەسوورە ◌ پودر چیلی

chillum /ˈtʃɪləm/ *noun, pl.* chillums
1 قلیان، نێرگەلە، hookah 2 لولەیێ بۆ کێشانی بەنگ، بافوورە (بنەڕەت: لە *cilam* هیندی) ◌
1 قلیان 2 چیلوم

chilly /ˈtʃɪli/ *adjective* (chillier, chilliest)
سـارد، سەرمابردەڵـە، ساردوسـڕانە، نادۆسـتانە، unfriendly (*n* /ˈtʃɪlinəs/ chilliness: ساردی، ساردوسڕی) ◌ سرد، غیردوستانه

Chilopoda /ˌkʌɪləˈpəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسـی) پـالیوان، پـێ‌لیـوان، لێوپایـان (هـەزارپێکان؛ *n* /ˈkʌɪləpɒd/ chilopod: گیانەوەری پالیو یان پێ‌لیو؛ بنەڕەت: لە *kheilos* یۆنانی "لیو" + *pod-* ،*pous* "پا") ◌ چیلوپودا

chimaera = chimera

chime[1] /tʃaɪm/ *noun*
1 زەنگ، گەڕنال، چام، زرنگە، دەنگی زەنگ، زرە: *door chimes* 2 دسـتەزەنگ (کلێـسە) 3 پێکهاتن، سازان، گونجان، ڕێککەوتن، لەهەڤهاتن، harmony ،accord ◌ 1 ناقوس، زنـگ، صـدای ناقوس 2 مجموعەی زنگ‌ها 3 موافقت، سازگاری

chime[2] /tʃaɪm/ *noun*, also chimb
لێوار یان کەمەی دەرپەڕیوی ئاخری کۆس یان بەرمیلێ ◌ چایم

chimera /kaɪˈmɪərə, US -ˈmɪrə/ *noun*. also chimaera
1 (Chimera) شێردێو، بزنشێرمار (بوونەوەرێکی بە سەری شێرەوە، لەشی بزنەوە و کلکی مارەوە، کە دەتوانێ ئاور لە دەمییەوە فڕێدا، لە میسۆلۆژی یۆنـانیدا) 2 بەنـدوباو، پـڕوپووچ، فـاک‌وفیـک، خەیاڵ یا ئەندێشەی خاو، هیوا یا بیرۆکەی نەکرد ◌ 1 کیمرا 2 آرزوی واهی، امید یا ایده‌ی محال

chimere *noun*
بالاپۆش یان عەبای گەورەقەشە ◌ ردای اسقف

chimerical /kaɪˈmerɪk/ *adjective*, also chimeric/kaɪˈmerɪkl/
خەیالـی، پـڕوپووچ، بەنـدوباو، ئەندێـشەیی (*adv* chimerically) ◌ موهوم، واهی

chimes *noun, pl.*
زەنگ (ئامێر) ◌ ناقوس

chiming *noun*
دەنگی زەنگ ◌ صدای ناقوس

chimney /ˈtʃɪmni/ *noun, pl.* chimneys
1 دووکـەڵکێش، لـووجن، بوغـاری، ڕۆژنـگ،

china /'tʃaɪnə/ *noun*
1 چینکۆ، فەخفووری، چینی 2 قاپ و قاچاخی چینی 3 گـڵـەسپی، گـڵـەچینی ◌ 1 چینـی 2 ظروف چینی 3 گل چینی
China aster *noun*
گیایێکی چینی لە تیرەی daisy [*Callistephus chinensis*] ◌ نوعی گل
chinaberry *noun, pl.* chinaberries
1 داریکی دریژ کە گوڵی lilac بۆنخۆشی هەیە، رەسەنی ئاسیا و ئەوسترالیا [*Melia azedarach*] 2 بەر یان میوەی ئەو دارە ◌ چینابری
china clay = kaolin
china cupboard *noun*
دۆلابی چینکۆ یا چینییەکان ◌ گنجەی چینی‌ها
Chinaman *noun, pl.* Chinamen
(کۆن و سووکانە) چینی، پیاوی چینی ◌ چینی
china-root *noun*
(رووەکناسی) چۆپ‌چینی ◌ چوب‌چینی
China rose *noun*
1 گولـەباخی چـینی [*Rosa chinensis*] 2 جۆری بامیە: جۆری hibiscus ی دەوەنەلانی گـەرمێنـان [*Hibiscus rosa-sinensis*] ◌ 1 ختمی مجلسی 2 نوعی بامیە
China tea *noun*
چایی سەوز، چایی چینی ◌ چای چینی
Chinatown /'tʃaɪnətaʊn/ *noun*
گەرەکی چینییەکان ◌ محلەی چینی‌ها
chinaware = china1
chinch bug /tʃɪn(t)ʃ/ *noun*
(مێروناسـی) سـەنەگیاخۆرە [*Blissus leucopterus* (ئـەمریکـا) و *Ischnodemus sabuleti* (ئەوروپا)] ◌ نوعی ساس
chincherinchee /ˌtʃɪntʃərɪn'tʃiː/ *noun*
(رووەکناسی) زەمبـەقی گـوڵسپی ئـەفریکای باشـووری [*Ornithogalum thyrsoides*] ◌ نوعی زنبق
chinchilla /tʃɪn'tʃɪlə/ *noun, pl.* chinchillas
1 چینچـیلا، سمـۆرەی ئـەمریکایی [تـوخم *Chinchilla*: دوو جۆرن] 2 کەوڵ یان پێستی چینچیلا یان کەروێشکی چین‌چیلا 3 پشیلە یان کەروێشکی نژادیکی کەوڵبۆر یان بۆری زێوی (بنـەڕەت: لـە سـپانیایی، لـە Aymara یـان Quechua) ◌ 1 چین‌چیلا 2 پوست چین‌چیلا 3 چین‌چیلا
Chindit /'tʃɪndɪt/ *noun*
ئـەنـدامی هێـزە هاوپـەیمانـەکـان لـە پـشتـەوەی هێڵەکانی ژاپۆنییەوە (لە بورمە Burma (ئێستا میانمـار Myanmar) لـە 5-1943؛ بنـەڕەت: لـە بورمەیی *chinthé* "بوونەوەریکی ئەفسانەیی a mythical creature") ◌ چیندیت
chine[1] *noun*
گۆشتی مازە یان مۆغـەرە (گیانـەوەر)، گۆشـتی تیرەگەی پشت ◌ چاین، گوشت مازە یا راستە
chine[2] *noun*
(لـە دوورگـەی Wight و Dorset) دەرکەنـدیکی باریکی قـووڵ (یـان قـووڵ و باریـک؛ ravine ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ چاین
chine[3] *noun*
1 ئەو گۆشەیەی کە strake ـەکانی بنکی گەمی یان کەشتییێ لە لایەکەوە یەکتر دەگرنەوە 2 شوێنی ئاو کە لە دوای رۆیشتنی کەشتییەوە بە جێ‌دەمێنێ ◌ چاین
Chinese /ˌtʃaɪ'niːz/ *adjective, noun, pl.* same
adj چـینی *n* 1 خەڵـکی چـین، چـینییـەکان، خەڵکانی چـین 2 زمانی چینی 3 خـۆراک یان چێشتی چـینی ◌ *adj* چینـی *n* 1 اهـل چـین، چینی‌ها 2 زبان چینی 3 غذای چینی
Chinese cabbage *noun*
کەلەمی چینی ◌ کلم چینی
Chinese checkers *noun, pl.*
دامەی چینی ◌ چکرز چینی
Chinese chestnut *noun*
شابەرووی چینی [*Castanea mollissima*] ◌ نوعی شاه‌بلوط
Chinese crested *noun*
پۆپنەی چینی: نژادیکی سەگی بێ‌تووک و پۆپنە ◌ نوعی سگ
Chinese gooseberry = kiwi fruit
Chinese lantern *noun*
فانۆس یان لەنتەری چینی، چرای چینی یان کاغەزی ◌ فانوس چینی
Chinese parsley = cilantro
Chinese puzzle *noun*
مامـک یـان مەتەڵـی چـینی، مەتەڵـی ئاڵـۆز ◌ معمای چینی
Chinese restaurant syndrome *noun*
کۆنیـشانەی خواردنگـە یـان رێـستۆرانی چـینی (نیـشانەکـانی: سـری مـل، قـۆڵ و دەس، پـشت، ژانەسەر، سەرەگێژە و دڵەتەپە) ◌ نوعی سیندروم
Chinese shar pei = Shar Pei
Chinese wall *noun*
گـەورە بـەربـەسـت، کۆسـپی ئاسـتەم، ب.ت. کۆسپێکی زۆر ئاستەمی تێگەیشتن (بنەڕەت: لە ناوی دیواری چینەوە) ◌ مانع بزرگ
Chinese whispers *noun. pl.*
قسەڵۆک یان دەنگۆی چینی ◌ شایعەی چینی
Chinese white = zinc white
Ching *noun,* also Ch'ing
چینگ: بەرەی Manchu لە چین‌دا، دەگەڕێتەوە بۆ 1912-1644 و دوایین بەرە و زنجیرەپاتشایی ئیمپراتۆری ◌ چینگ

Chinglish /'tʃɪŋlɪʃ/ *noun*
چین‌گلیسی، چینی-ئینگلیسی، زمانێکی تێکەڵ لەو دووانە ◌ چینگلیش

Chink /tʃɪŋk/ *noun*
چینک (وشەیەکی زۆر سووکە بۆ کەسێکی چینی) ◌ چینی کثیف

chink[1] /tʃɪŋk/ *noun*
1 درز، قەڵەش، کەل، کەلەبەر، تلیش، کەلێن، قەڵەشت، ترەک 2 ئەو تیشکەی کە لە کەلەبەرەوە دیتەدەری ◌ 1 شکاف، ترک 2 چینک

chink[2] /tʃɪŋk/ *noun*
زرنگە، زرنگەزرنگ، زرنگ‌وهۆڕ، خرم‌وهۆڕ، شەقەشەق، خرەخر ◌ صدای جرینگ جرینگ

chinkapin = chinquapin

chinkara /tʃɪŋ'kɑːrə/ *noun*
ئاسکەهیندی، ئاسکی هیندی [*Gazella bennettii*] ◌ آهوی هندی

Chinky *noun, pl.* Chinkies
1 (نافەرمی و سووکانە) کەسێکی چینی 2 خواردنگە یان ریستورانی چینی ◌ 1 آدم چینی 2 رستوران چینی

chinky *adjective*
درزبردوو، چرژاو، کەل، قلیشاو ◌ شکاف‌برداشته

chinless /'tʃɪnləs/ *adjective*
1 بێ‌چەناگە، بێ‌چەنە 2 (نافەرمی) ترسەنۆک، نەوێرەک ◌ 1 بی‌چانه 2 ترسو

Chino- /'tʃʌɪnəʊ/ = Sino

chinoiserie /ʃɪn'wɑːzəri/ *noun, pl.* chinoiseries
چینی‌گەری: بەکارهێنانی شێواز و تەکنیکی چینی لە هونەر، بیناسازی و هتد رۆژاوا ◌ چینوزری

Chinook /tʃɪ'nuːk, US ʃɪ-/ *noun, pl.* same or Chinooks
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، لە بنەڕەتا دانیشتووی ناوچەی رووباری کۆلۆمبیا لە Oregon بوون 2 زمانی تیاچووی Penutian ئەو گەلە ◌ چینوک

chinook /tʃɪ'nuːk, US ʃɪ-/ *noun*
1 (هەروەها chinook wind) بایێکی وشک و گەرم 2 (هەروەها chinook salmon) ماسی سەلمونی گەورەی پاسیفیکی باکووری، کە وەک ماسییەکی خۆراکی لەباری بازرگانییەوە گرنگە [*Oncorhynchus tshawytscha*] ◌ چینوک

Chinook Jargon *noun*
شێوەیەکی pidginی تیاچوو کە لە توخمەکانی Chinook، Nootka، ئینگلیسی، فەرەنسی و زمانەکانی تر پێکهاتووە، زوو لە باکووری رۆژاوای پاسیفیکی ئەمریکای باکووری بەکاردێترا ◌ چینوک جارگون

chinos /'tʃiːnəʊz, US -noʊz/ *noun, pl.*
پارچە یان شاڵواری چینۆز، شاڵواری کەتانی هەراو ◌ پارچه یا شلوار چینی، چینوز

chinquapin /'tʃɪŋkəpɪn/ *noun,* also chinkapin
1 داری شابەرووی ئەمریکای باکووری [*Castanea pumila*] و جۆرەکانی تر 2 کاکڵەی خۆراکی ئەو دارە ◌ چینکوپین

chinstrap *noun*
کرمەکی کڵاوی پاراستن، پەتی ژێرچەناگەی کڵاوی پارێزە یان پاراستن ◌ بند کلاه ایمنی

chinstrap penguin *noun,* also chinstrap
پەنگوئەنی ژێرچەناگەیی [*Pygoscelis antarctica*] ◌ نوعی پنگوئن

chintz /tʃɪnts/ *noun*
چیت، چینتس، کەتانی پەردە، کەتانی گوڵدار (بۆ دروس‌کردنی پەردە یان پارچەی تێپێچانی کەلوپەلی نێومال) ◌ چیت

chintzy /'tʃɪntsi/ *adjective* (chintzier, chintziest)
1 بریقەدار، بەئالاووالا 2 چینتس‌پۆش، بە چینتس‌داپۆشراو یان تێپێچراو (chintziness *n*) ◌ 1 اجق‌وجق 2 پوشیده با پارچه‌ی چیتس

chin-up = pull-up

chinwag /'tʃɪnwæg/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) قسەی دۆستانە، دەمەتەقێ، گەپ، گاڵتەوگەپ، chat ◌ اختلاط، گپ

chionodoxa /ˌkʌɪənə'dɒksə/ *noun,* also glory-of-the-snow
بەفرەشکۆ؟: گیایێکی سەلک‌دار لە تیرەی زەمبەق lily کە زوو بە گوڵی شین دەپشکوێ [توخم *Chionodoxa*] ◌ نوعی گیاه

chip /tʃɪp/ *noun*
1 وردە، لەت، کەل، کوت، خاکە، ورکە، برکە، برە، قەڵت، برگە، تەفشک، قاشوولە، کرتێن، تەلاش، قاش: *chips of wood* 2 تەڵەزمە یان تەلاشە 3 *chip technology* :(ئێلیکترۆنیک) لێوپەرێوی، لێوقرنجاوی، کەل ◌ 1 تکه، خرده، برش، قاش 2 تراشه 3 لب‌پرشدگی

chip-axe /'tʃɪp æks/ *noun*
تەشوێ، بووم، ترێشتە ◌ تیشه

chipboard /'tʃɪpbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
تەڵەزمەتەختە، تەڵەختە (*تەڵەزمەتەختە*)، نێوپان ◌ نئوپان

Chipewyan /ˌtʃɪpə'wʌɪən/ *noun, pl.* same or Chipewyans
1 ئەندامی گەلی Deneی باکووری رۆژاوای کەنەدا 2 زمانی Athabaskanی ئەو گەلە ◌ چیپوین

chipmunk /'tʃɪpmʌŋk/ *noun*
سمۆرەی رێری (بە مێلی رەش و سپی و کیسەی لاچەنەوە، هی ئەمریکا و باکووری ئوراسیا [توخم *Tamias*: زۆر جۆرن]) ◌ سنجاب مخطط

chipolata /ˌtʃɪpəˈlɑːtə/ *noun*
سۆسیسی چکۆلە و ئەستوور ◌ سوسیس کوچک و ضخیم
chipped *adjective*
1 لێوپەڕیو، پەڕیو، کەل، لێوقرنج، لێوارقرنجاو، لێوپەڕ 2 وردکراو، هاڕاو ◌ 1 لب‌پر 2 خردشده
Chippendale /ˈtʃɪp(ə)ndeɪl/ *noun*
چیپێندال: شێوازێکی رازاندنەوەی کەلوپەلی ناوماڵ لە سەدەی 18 لە ئینگلتەرە (لە ناوی Thomas Chippendale (1718–79)) ◌ چیپندال
chipper /ˈtʃɪpə(r)/ *adjective, noun*
adj بەکەیف، بەگوڕ، بەنەشە، بەجۆش *n* رەندەی دارتاشی ◌ *adj* سرزنده، بانشاط *n* رنده‌ی نجاری
Chippewa /ˈtʃɪpəwɔː, US -wɑː/ *noun*, also -peway /-weɪ/ = Ojibwa
chippings /ˈtʃɪpɪŋz/ *noun, pl.*
1 تەلاش، تەلەزم 2 قاشک، تەلاشەبەرد، قاشەبەرد، دویل، تەلاشەدار، قەلت، تلیشەبەرد، سەل ◌ 1 تراشه 2 تراشه‌ی سنگ
chippy /ˈtʃɪpɪ/ *noun*, also chippie, *pl.* chippies
(بریتانیا و نافەرمی) *n* 1 دارتاش، مەرەنگۆز 2 (ئەمریکا) قەحبە، لەش‌فرۆش، سۆزانی، حیز، خۆفرۆش *adj* 1 دڵناسک، زووڕەنجاو، ناسک، هەستیار 2 زووتووڕە، توند، سەرگەرم، فیشەکی، سەرتوند ◌ *n* 1 نجار 2 روسپی، فاحشه *adj* 1 حساس 2 تندخو، تحریک‌پذیر
chips *noun, pl.*
قاشە پەتاتەی سووردەوەکراو ◌ چیپس
chip shop *noun*, also informal chippy, chippie
(لە بریتانیا و نافەرمی) چیپ‌شاپ ◌ چیپ‌شاپ
chir(o)- /ˈkʌɪrəʊ/ *prefix*
پێشگر: دەس، دەست، پێوەندی بە دەست یان دەستەکانەوە هەیە: *chiromancy* ،*chiropractic* (بنەڕەت: لە *kheir* یۆنانی "دەست") ◌ پیشوند: دست
chiragra *noun*
باداری دەست ◌ نقرس دست
chiral /ˈkʌɪr(ə)l/ *adjective*
(کیمیا) کایراڵ، ناهاوتا (*chirality n*: ناهاوتایی، ناهاوتاییتی) ◌ کایرال
chiral centre *noun*
ناوەندی ناهاوتا یان کایراڵ ◌ مرکز کایرال
chiral compound *noun*
ئاوێتەی ناهاوتا ◌ ترکیب کایرال
chiral isomers *noun, pl.*
ئیزومێرە ناهاوتاکان ◌ ایزومرهای کایرال
chiral molecules *noun, pl.*
گەردە ناهاوتاکان، مۆلکولە ناهاوتاکان ◌ مولکول‌های کایرال

chi-rho *noun, pl.* chi-rhos, also Chi-Rho
هێما و پیتەنیشانی کریستیەن، پێکهاتوو لە chi (X) rho (P) یەکەمین دوو پیتی وشەی یۆنانی کریست *Khristos* ◌ مسیح
Chiricahua *noun, pl.* same or Chiricahuas
چیریکاوا: ئەندامی گەلێکی ئاپاچی Apache ئاریزۆنا (لە ناوی کێوەکانی *Chiricahua* لە باشووری رۆژهەڵاتی ئاریزۆنا) ◌ چیریکاوا
chirimoya = cherimoya
chirographic *adjective*, also chirographical
سەربە دەس‌نووس یا جوان‌نووسی ◌ وابسته به دست‌نویس یا خوش‌نویسی
chirographer *noun*
دەس‌نووس، جوان‌نووس، خۆش‌نووس ◌ دست‌نویس، خوش‌نویس
chirography /kʌɪˈrɒgrəfi/ *noun*
دەس‌وخەت، دەس‌نووس، جوان‌نووسی، خۆش‌نووسی، handwriting (ب.ت. جیاواز لە typography) ◌ دست‌خط، خوش‌نویسی
chiromancer /ˈkaɪrəʊmænsə(r), US ˈkaɪroʊ-/ *noun*
بەخت‌گرەوە، دەس‌خوێن ◌ کف‌بین
chiromancy /ˈkaɪrəʊmænsi, US ˈkaɪroʊ-/ *noun*, also palmistry
بەخت‌گرتنەوە، دەس‌خوێنی، دەس‌خوێندنەوە ◌ کف‌بینی
chiropodist /kɪˈrɒpədɪst, US kɪˈrɑːp-/ *noun*
پسپۆڕی پێ، پاپزشک (لە قولەوە تا قامکەکان) ◌ پاپزشک
chiropody /kɪˈrɒpədi, US kɪˈrɑːp-/ *noun*
پزشکێتی یان پزشکیی پا، پسپۆڕێتی پێ، پاپزشکی ◌ پاپزشکی
chiropractic /ˌkaɪərəʊˈpræktɪk, US -roʊ-/ *noun*
دەستەوانی، دەس‌گیری، کایرۆپراکتیک (کەسێ کە کاری چارەسەرکردنی هێندێ نەخۆشی و کێشەی جەستەیی‌یە، ئەویش بەرێگای داگرتن یان جوولاندنی ئێسکەکانی بڕبڕە یان جومگەکانیانەوە) ◌ دست‌ورزی
chiropractor /ˈkaɪərəʊpræktə(r), US -roʊ-/ *noun*
دەستەوان، دەس‌گیر، کایرۆپراکتیر ◌ دست‌ورز
Chirotera /kʌɪˈrɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) دەس‌باڵان (شەمشەکوێرەکان: بنەڕەت: لە -chiro لاتینی نوێ، لە + *pteron* یۆنانی "باڵ") ◌ چیروپترا
chiroteran /kʌɪˈrɒpt(ə)rə/ *noun, adjective*
(گیانەوەری) دەس‌باڵ یا باڵ‌دەس ◌ چیروپتران
chirp /tʃɜːp, US tʃɜːrp/ *noun*
زروکە، زروکەزروک، جووکەجووک ◌

جیک‌جیک، جیرجیر

chirpy /ˈtʃɜːpi, US ˈtʃɜːrpi/ *adjective* (chirpier, chirpiest)
(نافەرمی) شاد، دڵخۆش، بەکەیف، بەدەماخ، لەگوڕ، بەگوڕ: *a chirpy* ◊ *a chirpy manner* ‹ chirpily /ˈtʃɜːpɪli, US ˈtʃɜːrpɪli/ *adv*: بە خۆشحاڵی‌یەوە؛ ‹ chirpiness /ˈtʃɜːpinəs, US ˈtʃɜːrpinəs/ *n*: شادی، خۆشحاڵی، دڵخۆشی، بەکەیفی) ◌ سرزندە، سرحال

chirr /tʃɜː/ *noun*. also churr
چیرە، زیکە، جیکە، چریکە، دەنگی نزمی خوێندنی هێندێ مێروو (وەک کوللە grasshopper و جیک‌جیکە cicada) ◌ چیر

chirrup /ˈtʃɪrəp/ – chirp

chirrupy – chirpy

chiru /ˈtʃɪruː/ *noun*, *pl*. same
ئاسکی تەبەتی (شاخ‌ڕەش [*Pantholops hodgsoni*]) ◌ چیرو

chirurgeon *noun*
برینکار، برین‌گەر، نەشتەگەر ◌ جراح

chisel /ˈtʃɪzl/ *noun*
ئەسکەنە، مەکارە (ئەسکەنەی گەورە، ب.ت. بۆ کاری نیروئامور بەکاردێترا)، قەلەمە، دارکوڵ ◌ اسکنە، قلم

chiselled /ˈtʃɪzld/ *adjective*. US chiseled
هەڵکۆڵراو بە ئەسکەنە، ئەسکەنەتاش، ئەسکەنەکوڵ ◌ تراشیدە با اسکنە

chiseller /ˈtʃɪzlə(r)/ *noun*
فێڵباز، گوێبڕ، دەسبڕ ◌ شیاد

chit /tʃɪt/ *noun*
1 منداڵ، زاڕۆک، کچ، کەنیشک، کوڕ، پس 2 ژنی هەرزە، تلۆخ، ژنی جلف و دەمەوەڕ 3 لیستە (خواردنگە) 4 تێبینی، نۆت 5 نامەی کورت (فەرمی) 6 کچی چکۆلە و باریک 7 نەمام، بن، ریشە، سیخک، قەڵەمە، خەڵف ◌ 1 بچە، طفل، دختر، پسر 2 زن بی‌حیا 3 صورت‌حساب 4 یادداشت 5 نامەی کوتاه 6 دختر کوچک و باریک 7 نهال

chital /ˈtʃiːt(ə)l/ *noun*
پن‌پنۆکە: گاکێوی شاخ‌چەنگ‌ئاسا، تووک مەیلەو قاوەیی و خاڵی‌سپی‌سپی، ڕەسەنی هێند و سریلانکا [*Cervus axis*]؛ (بنەڕەت: لە *cītal* هیندی، لە *citrala* سانسکریتی‌یەوە "خاڵ‌خاڵ") ◌ چیتال

chitarrone /ˌkɪtəˈrəʊneɪ, US -ni/ *noun*
عوودێکی گەورە شێوەی theorbo، لە دوایی‌یەکانی سەدەی 16 و سەرەتاکانی سەدەی 17 لە ئیتالیا بەکاردێترا ◌ کیتارون

chit-chat *noun*
قسە، ورتە، قسەی دۆستانە، گەپ، چەنەدان، زۆربڵەیی، چەقەسرۆیی ◌ صحبت، اختلاط.

پرحرفی

chitin /ˈkʌɪtɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) کیتین: جۆرێ کاربۆهایدراتی ریشاڵ‌ئاسا کە پەیکەر یان چوارچێوەی دەرەوەی جومگەداران و دیوارەکانی خانەی کارگ پێکدێنێ، پۆلی‌ساکاریدێکی نیترۆژێن‌دار کە لەباری کیمیایی‌یەوە پێوەندی بە سلولێزەوە هەیە و ماکێکی شاخی semitransparent ساز دەکا و پێکهێنەرێکی سەرەکی exoskeleton یان بەرگی دەرەوەی مێروەکان، arachnid و crustacean ‹ (chitinous *adj*) ◌ کیتین

chitinoid *adjective*
کیتینی، کیتین‌ئاسا، شێوەکیتین ◌ کیتینی

chitinous plate *noun*
تەبەق یان تەختەی کیتینی ◌ صفحەی کیتینی

chitlings = chitterlings

chiton /ˈkʌɪtɒn, US -t(ə)n/ *noun*
1 جۆرێ تونیکی tunic درێژی خوری، لە یونانی کۆندا لەبەردەکرا 2 (گیانەوەرناسی) کیتۆن [*Chiton* و توخمەکانی تر، پۆل Polyplacophora] ◌ کیتون

chitterlings /ˈtʃɪtəlɪŋz, US ˈtʃɪtər-/ *noun*, *pl*.
ریخۆڵەی سوورەوەکراوی بەراز (چێشت) ◌ رودەی خوک سرخ‌کردە

chivalric /ˈtʃɪvˈælrɪk/ *adjective*
شۆڕەسوار، سوارچاک، chivalrous ◌ شەسوار

chivalrous /ˈʃɪvlrəs/ *adjective*
شیڤالیە، سوارچاک، گەرناس، جوامێر، پیاو، شۆڕەسوار (chivalrously /ˈʃɪvlrəsli/ *adv*: جوامێرانە، پیاوانە، سوارچاکانە، بەڕەوشتانە، بەماریفەتانە؛ chivalrousness *n*) ◌ شوالیە، سلحشور، بلندهمت

chivalry /ˈʃɪvəlri/ *noun*, *pl*. chivalries
1 شیڤالیەگەری، سوارچاکی، جوامێری، شۆڕەسواری 2 سەربازی سوارە ◌ 1 شوالیەگری، شەسواری، رادمردی 2 سرباز سوارە

chives /tʃaɪvz/ *noun*, *pl*.
(ڕووەکناسی) پیوازۆکە، پیوازە خووگانە، پیوازەکێوی، پیازەمارانە [*Allium schoenoprasum*] ◌ پیاز کوهی

chlamydia /kləˈmɪdiə/ *noun*, *pl*. same or chlamydiae /-diiː/
کلامیدیا (بەکتریایێکی مشەخۆری زۆر ورد [توخم *Chlamydia*، دەستە Chlamydiales] ‹ chlamydial *adj*: سەربە کلامیدیا، کلامیدیایی؛ بنەڕەت: لە *khlamus*، *khlamud-* یونانی "جبە") ◌ کلامیدیا

chlamydomonas /ˌklamɪdəˈməʊnəs/ *noun*
(زیندەناسی) جۆرێ قەوزەی سەوزی ئاسایی

یەکخانەیی لە نێو ئاو یان جێگای تەڕدا دەژی [توخم *Chlamydomonas*] ◇ کلامیدومونوس

chlamydospore /'klamɪdə(ʊ)spɔː/ *noun*
(ڕووەکناسی، هێندێ fungus) جۆرێ خانەی دەزوولەیی hyphal دیوارئەستوور کە وەک سپۆر کار دەکا ◇ کلامیدوسپور

chlamys /'klamɪs/ *noun, pl.* chlamyses or chlamydes
بالاپۆشێکی کورت (پیاوانی یۆنانی کۆن دەیانپۆشی) ◇ کلامیس

chloasma /kləʊ'azmə/ *noun*
سەوزە، سەوزداگەران: دۆخێ کە لەودا پنکەی قاوەیی ڕوشن لەسەر پێست دەردەکەوێ و زۆرتر بەهۆی کەوتنە بەرخۆر وای لێدێ ◇ کلوآزما

Chloe *noun.* Latin. from Greek *Chloē*
چلۆیی، کلۆیی: گراوی دافنیس Daphnis، میتۆلۆژی یۆنانی ◇ کلوئه

chlor(o)- *prefix*
پێشگر: سەوز، کەسک، کلۆر: *chlorophyll* ◇ پیشوند: سبز، کلر

chloracne *noun*
جوانەژۆیی کە بەهۆی کەوتنەبەر ئاوێتە کلۆرینەکان هەڵزلەپاوە ◇ کلرآکنه

chloral /'klɔːral/ *noun*
کلۆرال: 1 شلەیێکی بێڕەنگ CCl_3CHO، بۆ سازکردنی هایدرەیتی کلۆرال و د.د.ت بەکاردێتریێ 2 (هەروەها chloral hydrate) جۆرێ دەرمانێ کریستالی سپی تاڵ $C_2H_3Cl_3O_2$ کە وەک دەرمانی بێخەوی و ئارامکەرەوە بەکاردێتریێ ◇ کلرال

chloral hydrate = chloral 2

chloralose *noun*
کلۆرالۆز: ئاوێتەیێکی کریستالی تاڵ $C_8H_{11}Cl_3O_6$، ب.ت. وەک دەرمانی بێهۆشی گیانەوەران و باڵندەڕەوێن بەکاردێتریێ ◇ کلرالوز

chloramine /'klɔːrəmiːn/ *noun*
(کیمیا) کلۆرامین: هەر جۆرە ئاوێتەیی کە نایترۆژێن و کلۆرینی تیابێ (و لە بەرهەمە sulphonamide ـکانێ) ◇ کلرامین

chloramphenicol /ˌklɔːram'fɛnɪkɒl/ *noun*
(پزشکی) کلۆرامفێنیکۆل: جۆرێ ئانتیبیوتیکی بەکتریایی $C_{11}H_{12}Cl_2N_2O_5$ کە بە دژی هێندێ نەخۆشی ئاستەم وەک گرانەتا typhoid fever بەکاردێتریێ (بنەڕەت: لە chlor- + *am(ide)* + pheno- + *ni(tro-)* + *(gly)col*) ◇ کلرامفنیکول

chlorate /'klɔːreɪt/ *noun*
(کیمیا) کلۆرات: خوێی ترشەلۆکی کلۆریک chloric acid ◇ کلرات

chlordane /'klɔːdeɪn/ *noun,* also chlordan
کلۆردەین: جۆرێ ئاوێتەی ژاراوی toxic و لینج viscous و هەڵمیو volatile $C_{10}H_6Cl_8$ کە وەک مێرووکوژ insecticide بەکاردێتریێ، جاران لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بەکاردێتریێ ◇ کلردان

chlordiazepoxide /ˌklɔːdʌɪazɪ'pɒksʌɪd/ *noun*
(پزشکی) کلۆردیازیپۆکساید: جۆرێ tranquillizer کە زۆرتر بۆ چارەسەری پەرێشانی anxiety و ئەلکۆلیزم بەکاردێتریێ، جۆرێ بێنزۆدیازێپین benzodiazepine ی سەربە دیازێپام $C_{16}H_{14}ClN_3O$ ◇ کلردیازپوکساید

chlorella /klə'rɛlə/ *noun, pl.* chlorellas
(زیندەناسی) سەوزۆچکە، سەوزەڵە، کەسکینەی قەوزە (جۆرێ قەوزە کە دەبێتە هۆی سەوزداگەرانی پۆنگاو [توخم *Chlorella*]؛ بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *khlōros* یۆنانی "سەوز، کەسک") ◇ کلرلا

chlorenchyma *noun*
پارێنکیمی parenchyma کلۆرۆفیلداری ڕووەکەکان chlorophyll-containing، شانەی ڕووەکی کە سەوزینەی تیایە ◇ کلرنشیم

chlorhexidine /klɔː'hɛksɪdiːn/ *noun*
کلۆرهێکسیدین: ئاوێتەیێکی دەسکردی دژەبەکتریا $C_{22}H_{30}Cl_2N_{10}$، وەک antiseptic ی شوێنی بەکاردێتریێ (وەک لە دەمشۆرەدا) ◇ کلرهکسیدین

chloric /'klɔːrɪk/ *adjective*
(کیمیا) کلۆریک: کلۆرینی پێنجهاوهێزی pentavalent تیایە ◇ کلریک

chloric acid *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی کلۆریک: جۆرێ ترشەلۆکی ئاوەکی بێڕەنگ $HClO_3$، بە تایبەتمەندییێکی بەهێزی ئۆکساندنەوە ◇ اسید کلریک

chloride /'klɔːraɪd/ *noun*
کلۆراید: 1 ئاوێتەیێکی کلۆرین لەگەڵ توخم یان کۆمەڵێکی تر: *sodium chloride*: ب.ت. خوێ یان ئێستێری hydrochloric acid 2 ئانیۆنێکی تاکهاوهێز کە لە گەردیلەیێکی کلۆرین پێکهاتووە ◇ کلرید

chloride of lime = bleaching powder

chlorinated *adjective*
کلۆرلێدراو، کلۆرێتراو ◇ کلرزده

chlorination /ˌklɔːrɪ'neɪʃn/ *noun*
کلۆرانەدن، کلۆرلێدان، کلۆرتێکردن ◇ کلردارکردن

chlorine /'klɔːriːn/ *noun*
کلۆر، سەوزین (بە ژ.گ. 17، ن. Cl) ◇ کلر

chlorinity *noun*
ڕێژەی کلۆرین یان هالیدەکانی تری نێو ئاوی

شیرین ۞ کلرینیتی

chlorite[1] /ˈklɔːrʌɪt/ *noun*
کلوریت: جۆرێ کانی سەوزی توند، لە زۆر (تەختە)بەردا هەیە و لە aluminosilicate ی مەنیزیوم و ئاسن پێکهاتووە ۞ کلوریت

chlorite[2] /ˈklɔːrʌɪt/ *noun*
(کیمیا) کلوریت: خوێی ترشەلۆکی کلۆرۆس، ئانیۆنی ClO_2- تیایە <chlorite of sodium> ۞ کلوریت

chloritic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە chlorite[1] هەیە ۞ وابستە بە کلوریت

chloro- = chlor

chlorobenzene *noun*
شلەیێکی ژاراوی (زوو)هەلمیوی گرگیتەی بێ‌رەنگ $C_6H_5C_l$، وەک توێنەر solvent بەکاردێتریێ ۞ کلروبنزن

chlorofluorocarbon /ˌklɔːrəʊˈflʊərəʊkɑːbən, US ˌklɔːroʊˈflʊroʊkɑːrbən/ *noun*
کلۆرۆفلۆرۆکاربۆن (CFC) ۞ کلروفلوروکربن

chlorofluoromethane *noun*
کلۆرۆفلۆرۆکاربۆنی دارێژراو لە میتان ۞ کلروفلورومتان

chloroform /ˈklɒrəfɔːm, US ˈklɔːrəfɔːrm/ *noun*
کلۆرۆفۆرم (هێماکەی $CHCl_3$) ۞ کلروفورم

chlorogenic acid *noun*
ترشەلۆکێکی کریستالی $C_{16}H_{18}O_9$، لە گیادا هەیە ۞ اسید کلروژنیک

chloromelanite /ˌklɔːrə(ʊ)ˈmɛlənʌɪt, ˌklɒ-/ *noun*
جۆرێ jadeite پڕ ئاسن ۞ کلروملانیت

chlorophyll /ˈklɒrəfɪl, US ˈklɔːr-/ *noun*
کلۆرۆفیل، سەوزین، سەوزینە، کەسکینە: 1 رەنگ یان ملی pigment فۆتۆسینتێکی سەوز کە زۆرتر لە رەنگدارشتەکانی رووەکدا دۆزراوەتەوە و ب.ت. وەک ئێستێری شین-رەش $C_{55}H_{72}MgN_4O_5$ یان ئێستێری سەوزی تاریک $C_{55}H_{70}MgN_4O_6$ هەیە 2 مادەیێکی کلۆرۆفیلداری سەوزی مێوین waxy لە گیا سەوزەکان دەردێنریێ ۞ کلروفیل، سبزینە

chlorophyllous *adjective*
کلۆرۆفیلدار، خاوەن‌سەوزین، سەوزینەدار، کەسکینەدار ۞ دارای کلروفیل

Chlorophyta /ˈklɔːrə(ʊ)ˌfʌɪtə, US ˈklɒ-/ *noun, pl.*
(رووەکناسی) گیاسەوزان (قەوزەسەوزەکان) ۞ کلروفیتا

chlorophyte *noun*
گیاسەوزە ۞ کلروفیت

chloropicrin *noun*
کلۆرۆپیکرین: جۆرێ شلەی ژاراوی CCl_3NO_2، وەک مێرووکوژ و کەڕووکوژ و لە شەڕی کیمیایی‌دا بەکاردێتریێ ۞ کلروپیکرین

chloroplast /ˈklɔːrə(ʊ)plast, -plɑːst, ˈklɒ-/ *noun*
(رووەکناسی) سەوزەدارشتە، کەسکەدارشتە: پێکهاتەیێ لە خانە رووەکە سەوزەکاندا کە سەوزینەیان تیایە و لە نێویاندا رۆشنەپێکهاتن روودەدا، دارشتە plastid ێ کە سەوزینەی تیایە، دارشتەیێ کە chlorophyll ی تیایە و بنکە یان شوێنی رۆشنەپێکهاتنە ۞ کلروپلاست

chloroplastic *adjective*
سەوزەدارشتەیی، کەسکەپێکهاتەیی ۞ وابستە بە کلروپلاست

chloroprene *noun*
جۆرێ شلەی بێ‌رەنگ C_4H_5Cl ۞ کلروپرن

chloroquine /ˈklɔːrə(ʊ)kwiːn, ˈklɒ-/ *noun*
جۆرێ دەرمانی پێکهێنراوی سەربە quinoline، زۆرتر بە دژی مالاریا بەکاردێتریێ ۞ کلوروکوین

chlorosis /klɒˈrəʊsɪs/ *noun*
1 (پزشکی، هروەها greensickness) سەوزوویی: سەوزهەلگەران بەهۆی کەمی ئاسنەوە (ب.ت. لە کچانی بالقدا) 2 (رووەکناسی) نەمانی رەنگی سەوزی ئاسایی گەلاکان لەبەر نەخۆشی، کەم‌خۆری (یان لێ‌نەکەوتنی خۆر) و هتد ۞ کلروز، کلروسیس

chlorotic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە chlorosis ـەوە هەیە ۞ وابستە بە کلروسیس

chlorous /ˈklɔːrəs/ *adjective*
کلۆرینی سێ‌هاوهێزی trivalent تیایە ۞ کلوروس

chlorous acid /ˈklɔːrəs/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی کلۆریس یان کلۆرۆس: جۆرێ ترشەلۆکی لاواز بە تایبەتمەندی ئۆکسینەرەوە، کاتێ پێکدێ کە ئۆکسایدی کلۆرین لەنێو ئاودا دەتوێتەوە $[HClO_2]$ ۞ اسید کلوروس

chlorpicrin = chloropicrin

chlorpromazine /klɔːˈprəʊməzɪn, -ziːn/ *noun*
(پزشکی) جۆرێ دەرمانی پێکهێنراو یان phenothiazine ێ $C_{17}H_{19}C_lN_2S$، وەک دامرکێنەر و دژەرشانەوە بەکاردێتریێ (بنەرەت: لە chloro- + *(prom(eth)azine* ۞ کلرپرومازین

chlortetracycline *noun*
جۆرێ گەردەی ئانتی‌بیۆتیک و بلوورینی زەرد $C_{22}H_{23}N_2O_8Cl$ کە لە لایەن Streptomyces aureofaciens بەرهەم دێنریێ، لە چارەسەری

نەخۆشی‌یەکاندا بەکاردێتری ◌ کلورتراسایکلین

ChM *abbreviation Latin,* Chirurgiae Magisterr
ماستێری نەشتەرگەری یان برینکاری ◌ کارشناسی ارشد جراحی

Chm *abbreviation* 1 chairman 2 checkmate

Chmn *abbreviation* chairman

choc /tʃɒk, US tʃɑːk/ *noun*
(نافەرمی) چاک، چاکلێت، نوقڵ ◌ شکلات

chocahlic =chocoholic

chocho, *pl.* chochos /'tʃəʊtʃəʊ/ = choko

choc-ice *noun*
دۆڵدرمە یان بەستەنی نوقڵی ◌ بستنی شکلاتی

chock /tʃɒːk/ *noun*
پواز، هۆرە، ئەسپین، بەرپێچکە ◌ گوە

chocka = chock-a-block

chock-a-block /ˌtʃɒk ə 'blɒk, US ˌtʃɑːk ə 'blɑːk/ *adjective, also* also chocka /'tʃɒkə, US 'tʃɑːkɒ/
پڕی پڕ، تەواوپڕ، دارماڵ، شلوقایی، ئاپۆرە، چڕەبەندان ◌ کاملاً پر از، ازدحام

chock-full /ˌtʃɒk 'fʊl, US ˌtʃɑːk/ *adjective*
(نافەرمی) پڕی پڕ، تەواوپڕ، دارماڵ: *hotels chock-full of tourists* ◌ کاملاً پر

chockstone *noun*
بەردەپوازە (لە هەڵگەڕاندا) ◌ چوکاستون

chocoholic /ˌtʃɒkə'hɒlɪk, US ˌtʃɑːkə'hɑːlɪk, -'hɔːlɪk/ *noun. also* chocaholic
چۆکۆهۆلیک (کەسێ کە خواردنەوەی زۆر پێخۆشە و زۆریش دەخواتەوە) ◌ چوکوهولیک

chocolate /'tʃɒklət, US 'tʃɑːk-/ *noun, adjective*
n 1 نوقڵ، چاکلێت 2 شیرکاکائۆ 3 ڕەنگی قاوەیی ئاماڵ سوور، قاوەیی تۆخ *adj* شۆکۆلاتی ◌ *n* 1 شکلات 2 شیرکاکائو 3 رنگ شکلاتی *adj* شکلاتی

chocolate-box *adjective*
زۆر جوان، دڵگیر، خۆش (ب.ت. شوێنێ، کە لەوەش دەچێ وا نەبێ) ◌ بسیار زیبا

chocolate tree *noun*
داری کاکائۆ ◌ درخت کاکائو

chocolatier /ˌtʃɒkə'latɪə, French ʃɔkɔlatje/ *noun, pl.* pronounced same
نوقڵساز، نوقڵفرۆش، چاکلێتساز ◌ شکلات‌ساز، شکلات‌فروش

Choctaw /'tʃɒktɔː/ *noun, pl.* same or Choctaws
1 ئەندامی گەلێکی سووریێست، ئێستا زۆربەیان لە میسیسیپی دەژین 2 زمانی Muskogeanی ئەو گەلە ◌ چوکتاو

choice /tʃɔɪs/ *noun, adjective*
n 1 هەڵبژاردن، سەرپشک‌بوون: selection: *women forced to make a choice between family and career* ◊ *We are faced with a difficult choice* 2 مافی هەڵبژاردن: *If I had the choice, I would stop working tomorrow* 3 پەسندکردن، دەس‌لەسەردانان، سەرپشکی 4 جۆراوجۆری 5 ڕێگاچارە *adj* 1 هەڵبژاردە، دەستەبژێر، بەرپەسند، پەسندکراو، سەرتۆپ، یەکجارباش 2 ورد ◌ *n* 1 انتخاب 2 حق انتخاب 3 گزینش، اختیار 4 تنوع 5 راه‌حل *adj* 1 برگزیده، دستچین، ممتاز 2 دقیق

choir /'kwaɪə(r)/ *noun*
1 کوایێر، کۆچڕ، کۆوێژ، هاوچڕ، دەستەی گۆرانی، کۆرێژ 2 جێگای هاوچڕە یا کۆرێژەکان (لە کلێسا) ◌ 1 کر، هم‌سرایان 2 جایگاه هم‌سرایان

choirboy /'kwaɪəbɔɪ, US 'kwaɪərbɔɪ/ *noun*
ئەندامی هاوچڕە یان دەستەگۆرانی، ئەندامی کۆرێژان، کۆرێژی کوڕ (لە کلێسا) ◌ عضو هم‌سرایان، کربوی

choirgirl /'kwaɪəgɜːl, US 'kwaɪərgɜːrl/ *noun*
ئەندامی هاوچڕە یان دەستەگۆرانی، ئەندامی کۆرێژان، کۆرێژی کوڕ (کچ، لە کلێسا) ◌ عضو هم‌سرایان، کرگرل

choirmaster /'kwaɪəmɑːstə(r), US 'kwaɪərmæstər/ *noun*
سەرکۆرێژ، ڕێبەری هاوچڕە، سەرکۆڕ ◌ رهبر کر

choisya /'tʃɔɪzɪə/ *noun*
جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوزی مەکسیکی، بە گوڵی سپی بۆن‌خۆشەوە، وەک گیای جوانی دەکرێ [*Choisya ternata*] ◌ چویزیا

choke /tʃəʊk, US tʃoʊk/ *noun*
1 خنکان، تاسەنە، خنکاندن، پشوولێبڕین 2 گیران، بەستران، داخران 3 ساسات ◌ 1 خفگی، عمل خفه کردن 2 انسداد 3 ساسات

chokeberry *noun, pl.* chokeberries
دەوەنێکی ئەمریکای باکووری، بە گوڵی سپی و بەرێکی تاڵ و گەڵاپێزی سووری پاییزانەوە [*Aronia*] ◌ چوک‌بری

choke collar *noun*
شەباک، قەڵاتە، ملفانک، قەڵەنگ ◌ قلاده

choked /tʃəʊkt, US tʃoʊkt/ *adjective*
1 گیراو، نووساو (دەنگ) 2 گیراو، داخراو، بەستراو 3 نارەحەت، دڵ‌گیراو، ڕق‌هەستاو ◌ 1 گرفته (صدا) 2 مسدود 3 ناراحت، عصبانی

choke-damp *noun*
هەوای خەفە، بۆگەنخ، بۆخاو ◌ دم

choker /'tʃəʊkə(r), US 'tʃoʊ-/ *noun*
1 تەوق، تۆق: *a pearl choker* 2 خنکێنەر،

ئاوسان یا داگیرسانی توورەکەی زراو یا زراودان ◌ تشکیل سنگ صفرا

cholecystokinin *noun*, also cholecystokinin-pancreozymin or -creozymin

هۆرمۆنی کە ب.ت. لە لایەن پەردەکیمی دوانزەگرێوە duodenal mucosa یان ریخۆڵەی سەرەوە دەردەدرێ و تاوی چوونەیەکی توورەکەی زراو دەدا و دەردانی ئاوگی شیلاوک pancreatic juice زیاد دەکا (کورتەکەی CCK) ◌ کولەسیستوکینین

cholecystotomy *noun, pl.* cholecystotomies

دەرکێشان یا لابردنی توورەکەی زراو، زراودانبڕی ◌ کولەسیستوکینین

cholelithiasis /ˌkɒlɪlɪˈθʌɪəsɪs/ *noun*

سازبوون یان پێکهاتنی بەردی زراو ◌ تشکیل سنگ صفرا

cholent /ˈtʃɒl(ə)nt, US ˈʃɒ-/ *noun*

چێشتی سەبتی جوولەکە، نەرم گۆشت و سەوزەکەی دەکوڵێ ◌ شالنت

choler /ˈkɒlə/ *noun*

1 زەرداو، زراو 2 توندی، توندخوویی، تووڕەیی ◌ 1 صفرا 2 تندمزاجی

cholera /ˈkɒlərə, US ˈkɑːl-/ *noun*

رەشەڕشانەوە، ڕشانەوە، چاوەقووڵە، چاوەقووڵکە، کولیرا ◌ وبا

cholera morbus *noun*

نەخۆشی gastrointestinal کە ژانەزگ cramps، زگەشۆرە diarrhea و جاروبار ڕشانەوەش لە نیشانەکانیەتی ◌ کولرا موربوس

choleric /ˈkɒlərɪk, US ˈkɑːl-/ *adjective*

1 رەشەڕشانەوەیی 2 جینگزی، هەڵتۆزین، ترو، ئاڵەتی، توند، فیشەکی، تووڕە، شیرەتی، سوورەوەبوو ◌ 1 وابستە بە وبا 2 تندخو، برافروختە

cholerine /ˈkəʊlərɪn, US -raɪn/ *noun*

(پزشکی) ڕشانەوە و زگەشۆرە، نەرمەڕەشەڕشانەوە ◌ قی و اسهال

choleroid /ˈkəʊlərɔɪd/ *adjective*

کولیرائاسا، رەشەڕشانەوەئاسا ◌ کلرامانند

cholestasis *noun, pl.* cholestases

تێکچوونی ڕژانی زەرداو ◌ کلستاسیس، کلستاز

cholestatic *adjective*

سەربە تێکچوونی ڕژانی زەرداو ◌ وابستە بە کلستاسیس یا کلستاز

cholesterol /kəˈlestərɒl, US -rɔːl/ *noun*, also cholestrin

کۆلێسترۆل: ئاوێتەیێکی نێو زۆربەی شانەکانی لەش $C_{27}H_{45}OH$ و لە میتابۆلیزمدا گرنگە. باوەڕ وایە کە ڕێژەی زۆری لە خوێندا دەبێتە هۆی arteriosclerosis ◌ کلسترول

choli /ˈtʃəʊli/ *noun, pl.* cholis

پشووڵیبڕ ◌ 1 طوق 2 خفەکنندە

chokey *noun*

(ئافەرمی) کون، زیندان، بەندیخانە ◌ هلفدونی، زندان

choko /ˈtʃəʊkəʊ/ *noun, pl.* chokos

(ئەوستراليا و نیوزیلەند) بەر یان میوەی chayote ◌ چوکو

choky[1] /ˈtʃəʊki/ *adjective*

هەناسەبڕ، بۆخاوی هەیە، بۆگنخاوی، خەفە ◌ دارای دم

choky[2] /ˈtʃəʊki/ = chokey

chol(e)- *prefix*

پێشگر: زراو، زەرداو، سەربە کانال یا جۆگەکانی زراو: *cholesterol* (بنەڕەت: لە یۆنانی *kholē* "gall, bile") ◌ پیشوند: صفرا، وابستە بە مجاری صفرا

chola /ˈtʃəʊlə/ = *fem.* of cholo

cholagogue /ˈkɒləgɔːg/ *noun*

زراوکوژ، زەرداوبڕ، زەرداوبەرێن ◌ صفراکش

cholagogic /ˌkɒləˈgɒdʒɪk/ *adjective, noun*

زراوکوژ، زەرداوبڕ، زراوبڕ، زەرداوبەرێن ◌ صفراکش

cholangiographic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە کۆلانژیۆگرافییەوە هەیە ◌ کولانژیوگرافی

cholangiography /ˌkɒlandʒɪˈɒgrəfi/ *noun*

تاقیکردنەوە بە تیشکی Xی جۆگە یا ڕەگەکانی زراو ◌ کولانژیوگرافی

cholate *noun*

خوێ یان ئیستێری ترشەڵۆکی کۆلیک cholic acid ◌ کولات

cholecyst- /ˈkɒlɪsɪst/ *prefix*

پێشگر: سەربە توورەکەی زراو یا زەرداو، زراودان: *cholecystectomy* (بنەڕەت: لە لاتین *cholecystis* "gall bladder") ◌ پیشوند: وابستە بە کیسەی صفرا

cholecalciferol *noun*, also vitamin D_3

ستێرۆلی $C_{27}H_{43}OH$ کە جەشنێکی سروشتی ڤیتامین D یە و ب.ت. لە زەردێنەی هێلکە، ماسی و ڕۆنەکانی جەرگی ماسیدا دۆزراوەتەوە و بۆ پێست بەکاردێتێ کاتێ بکەوێتە بەر خۆر و تیشکە ژوورینەوشەکان ultraviolet rays ◌ کولیکالسیفرول

cholecystect *noun*, also gall-bladder

توورەکەی زراو، زراودان، زەرداودان ◌ کیسەی صفرا

cholecystectomy *noun, pl.* cholecystectomies

دەرکێشان یان لابردنی توورەکەی زراو ◌ برداشتن کیسەی صفرا

cholecystitis *noun*

سیخمەیەکی قوڵکورت، زنانی هێندی لەژێر سارییەوە لەبەری دەکەن ۞ چولی

cholic *adjective*

زراوی، زەرداوی ۞ صفرایی

cholic acid /ˈkəʊlɪk, US ˈkɒl-/ *noun*

(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی کۆلیک $C_{24}H_{40}O_5$ ۞ اسید کولیک

choline /ˈkəʊliːn, US -lɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) کۆلین: ترشەڵۆکی زراوی کریستاڵی $C_5H_{15}NO_2$ ۞ کولین

cholinergic /ˌkəʊlɪˈnɜːdʒɪk/ *adjective*

(کارئەندامناسی) کۆلینێرژیک: ئاماژە یان سەربەو خانە دەمارییانە کە لەودا acetylcholine وەک neurotransmitter ی کاردەکا ۞ کولینرژیک

cholinesterase /ˌkəʊlɪˈnestəreɪz/ *noun*

(زیندەکیمیا) کۆلینێستێراز: هەوێنەیێ کە ئێستێرەکانی کۆلین تێک دەشکێنێ یان دەفەوتێنێ ۞ کولینستراز

chol(o)-

cholla /ˈtʃɔɪə/ *noun*

جۆرێ کاکتوسی لاسکلوولەکی، رەسەنی مێکسیکۆ و باشووری رۆژاوای وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا [توخم *Opuntia*] ۞ چولا

cholo /ˈtʃəʊləʊ/ *noun*, *fem.* chola, *pl.* cholos or cholas

1 دوورەگەی ئەمریکایی لاتین و سووریستان، مێستیزۆ 2 (لە ئەمریکا و سووکانە) کەسێکی مەکسیکی پایەنزم یان لە چینی خوارەوە، ب.ت. هی ناوچە شارییەکان ۞ 1 مستیزو 2 چولو

Chomskyan /ˈtʃɒmskiən/ *adjective, noun,* also Chomskian

چامسکیایی *adj* (سەربە زمانەوانی تیۆریکاڵی ئەمریکایی نوام چامسکی Noam Chomsky) *n* شوێنکەوتەی چامسکی ۞ چامسکیایی

chondr(i, o)- *prefix*

پێشگر: کرۆژە، کرکراگە: *chondrocyte* (بنەرەت: لە *khondros* یۆنانییەوە "grain or cartilage") ۞ پیشوند: غضروف

chondriosome = mitochondrion

chondrite /ˈkɒndraɪt/ *noun*

جۆرێ meteorite ی بەردی کە دەنکۆڵەی کانی mineral وردی تیایە (chondrule ـەکان) ۞ کوندریت

chondritic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە کۆندرایتەوە هەیە ۞ وابسته به کوندریت

chondroid /ˈkəʊndrɔːɪd/ *adjective*

کرۆژەئاسا، شێوەکرکراگە، کرۆژەیی ۞ غضروف‌وار

chondrocranium *noun*

چەند بەشێکی کرۆژەیی کاسەسەری ئاوڵمە؛ بەشێ لە کاسەسەری کەسێکی پێگەیشتوو یان کامڵ کە لەوێوە (بەشی کرۆژەیی کەڕاکە) پێکهاتووە ۞ کوندروکرانیوم

chondrocyte /ˈkɒndrə(ʊ)saɪt/ *noun*

خانەی کرۆژەیی یان کرکراگەیی، خانەکرۆژە ۞ کوندروسیت

chondrogenesis *noun*

کرۆژەپێکهات، پێکهاتنی کرکراگە ۞غضروف‌زایی

chondroid tissue *noun*

شانەی کرۆژەیی یان کرکراگەیی یان کرۆژەئاسا ۞ بافت غضروف‌مانند

chondroitin /kɒnˈdrəʊɪtɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) کۆندرۆیتین: ماک یان مەتریاڵێ کە پێکهێنەری سەرەکی کرۆژە (کرکراگە) و بەستەرەشانەیە connective tissue؛ هەریەک لەو چەند glycosaminoglycan کە بە شێوەی سولفات لە شانە گیانەوەرییە animal tissues جۆراوجۆرەکاندا هەیە (وەک کرۆژە یان کرکراگە cartilage) ۞ کوندرویتین

chondrology *noun*

کرۆژەناسی، کرکراگەناسی ۞ غضروف‌شناسی

chondroma *noun*

لووی (بێمەترسی) کرۆژەیی یان کرکراگەیی ۞ کوندروما

chondromatous *adjective*

خاوەن لووی (بێمەترسی) کرۆژەیی یان کرکراگەیی ۞ دارای کوندروما

chondroprotein *noun*

کرۆژەپرۆتین، کرۆژەپرۆتین، کۆندرۆپرۆتین ۞ کوندروپروتئین

chondrule /ˈkɒndruːl/ *noun*

ژمارەیێکی زۆری دەنک(ۆڵە)ی کانی خڕی نێو هێندێ بەردەتیرکی بەردین یان کۆمەڵکەیێ لە pyroxene یان olivine ی ورد و خڕ کە لەنێو meteorite بەردیدا دۆزراونەتەوە ۞ کوندریول

chooser /ˈtʃuːzə(r)/ *noun*

هەڵبژێر، سەرپشک، پەسندکەر ۞ گزینشگر، انتخاب‌کننده

choosiness /ˈtʃuːzinəs/ *noun*

سەختگری، سەختگیری، دیرپەسەندی، درەنگهەڵبژێری، وردبوونەوە لە پەسندکردنا ۞ مشکل‌پسندی

choosy /ˈtʃuːzi/ *adjective* (choosier, choosiest)

سەختگر، دیرپەسەند، درەنگهەڵبژێر، وردەوەبوو لە پەسندکردنا: *I'm very choosy about my clothes* ۞ مشکل‌پسند

chop /tʃɒp, US tʃɑːp/ *noun*

1 پیاکێشان، لێدان، تەکان، راتڵەکان، جووڵانی

تونـد و ناکـاو 2 لەتـە گۆشـت (مـەڕ و بـەراز)، گۆشتی بەراسوو 3 مۆر، مۆری فەرمی، مۆری ستاندارد، ناوی کارداری، دروشمی کارداری، دروشمی بازرگانی 4 داخستن 5 جۆر، چەشن، ئاوا ◇ 1 ضربه، تکان 2 تکه گوشت، گوشت دنده 3 مهر، مهر رسمی، علامت تجاری 4 تعطیل 5 نوع

chop /tʃɒp/ *noun*, or chap /tʃæp/
شەویلکە ◇ آرواره

chop-chop *interjection, adverb*
interj بجوولـێ، خێراکـە، تـەکان بخـۆ، یاڵـلا، دەی، هەڵـسووڕێ *adv* بـە توندی، تونـد، زوو، خێرا ◇ *interj* بجنب، عجله کن *adv* به سرعت

chopfallen *adjective*
خەمبار، دڵپڕ ◇ اندوهگین

chophouse /tʃɒphaʊs/ *noun*
خواردنگە، ریستۆران ◇ رستوران

chopped *noun*
1 لێوپەڕیو، لێوپەڕ، پەڕیو، لێوقرنجاو، کەل 2 وردکراو، هاڕاو ◇ 1 لب‌پر 2 خردشده

chopper /ˈtʃɒpə(r), US ˈtʃɑːp-/ *noun*
1 چەپـەچاخ، سـیکارد، قیـمـەکێش، چەپـەخان، گۆشـجن، سـاتۆر 2 هێلـی‌کـوپتێر (نافـەرمی) 3 (نافـەرمی) جـۆری مۆتـۆر 4 (رەمـەکی) سـیرت، کیر، چـووک، کێـر ◇ 1 سـاطور 2 هلیکـوپتر 3 نوعی موتور سیکلت 4 کیر

choppers *noun, pl.*
(نافەرمی) ددانەکان ◇ دندانها

choppiness /ˈtʃɒpinəs, US ˈtʃɑːpinəs/ *noun*
شـەپۆلاوی‌بـوون، شـەپۆلداری، پڕشـەپۆلی، نائارامی، ئاڵۆزی ◇ تلاطم

chopping *adjective*
شەپۆلاوی، پڕشەپۆل، ئاڵۆز، نائارام، لەپڕگۆڕاو، گۆڕاو، گۆڕاوگۆڕ ◇ متلاطم، متغیر

chopping board *noun*
تەختەگۆشت، پنە، پنەگۆشت ◇ تخته‌گوشت

chopping knife *noun*
چـەقۆ یـان کێـردی گۆشـت، گۆشـجن ◇ کـارد گوشت‌بر

choppy /ˈtʃɒpi, US ˈtʃɑːpi/ *adjective* (choppier, choppiest)
1 نائـارام، شـەپۆلاوی، ئاڵـۆز، پڕشـەپۆل، شـەپۆلشـەپۆل: *choppy waters* 2 نـاهێمن، بێ‌ئۆقرە ◇ 1 متلاطم 2 بی‌قرار

chops *noun, pl.*
دەموفلچ، دەمولەوس ◇ لب و لوچه

chopsocky /ˈtʃɒpsɒki/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) کونگ‌فو یا هونەرێکی شەڕی هاوشێوە ◇ چاپ‌ساکی

chopstick /ˈtʃɒpstɪk, US ˈtʃɑːp-/ *noun*
چیلکەی نان‌خواردن، چیلکەی چێشت خواردن (ب.ت. لە ولاتانی رۆژهەلاتی نیوەراست) ◇ چاپ استیک

chop suey /ˌtʃɒp ˈsuːɪ, US ˌtʃɑːp/ *noun*
چاپ‌سویی (شێوازێکی چینی چێشت‌لێنان) ◇ چاپ‌سویی

choragus *noun*, also choregus
1 ریبـەری کـۆرس یـا کۆربێژەکان، سـەرکۆربێژ، سەرکۆمچڕ، بە گشتی: ریبەری هەر دەستە و بزووتنەوەیێ 2 ریبەری کۆرسی دراماتیک لە یۆنانی کۆندا (choragic *adj*) ◇ 1 رهبـر هم‌سرایان؛ رهبر 2 کوراگوس

choral /ˈkɔːrəl/ *adjective*
کۆرال، سـەربە هاوچڕە یـا کـۆربێژ: *choral music* ◇ کورال، وابسته به کر

chorale /kɒˈrɑːl, US kəˈræl, -ˈrɑːl/ *noun*
پارچە موسیقایێکی کلێسایی لەگەڵ ئاوازێکی سـادە و بـەلام بەشـکۆ، دەسـتەی گـۆرانی، هاوبێژان، پێکەوەبێژان ◇ کورال، هم‌سرایان

chord /kɔːd, US kɔːrd/ *noun*
ژێ، ئاوێز (چ موسیقا و چ بازنە)؛ (توێکاری) = cord ◇ وتر، سیم، زه

chordal *adjective*
ژێیی، ئاوێزی، سەربە ژێ ◇ وابسته به وتر یا زه

chorally /ˈkɔːrəli/ *adverb*
هاوچڕانە، کۆبێژانە، کۆربێژانە ◇ به روش کورال

choramesoderm *noun*
گـوریس یـا تـەنـافی نێـوان‌پێـست ◇ کوردامزودرم (choramesodermal *adj*)

Chordata /kɔːˈdeɪtə/ *noun, pl.*
ژێداران، ژێوەران، گوریس‌داران، تەناف‌داران: لقێکی بەربلاوی گیانەوەران کە بڕبڕەداران و sea squirt و lancelet ـەکان دەگرێتەوە ◇ کورداتا

chordate /ˈkɔːdeɪt/ *noun, adjective*
ژێوەرە، تەناف‌دار، گیانەوەری ژێدار یان ژێوەر، کۆردەیت ◇ کوردیت

chore /tʃɔː(r)/ *noun*
کـاری سـەخت و نـاخۆش، کـاری پڕتـەرک، کولەمەرگی، کاروبار، کاری رۆژانە یان ئاسایی ◇ کار پرزحمت، کارهای عادی

chorea /kɒˈrɪə/ *noun*
(پزشـکی) دەردەسـەما؟، گەشـکەی تایبـەتی؟، جۆرێ تێک‌چوونی دەرماری neurological، بە جووڵەی خۆنەویستەی پەلەکان و ماسوولکەکانی دەم‌وچاو دیاری دەکرێ ◇ داءالرقص

choreographed *adjective*
ڕێکخراو، ئامادەکراو (سەما و هەڵپەڕکێ) ◇ طراحی‌شده

choreographer /ˌkɒriˈɒgrəfə(r), US ˌkɔːriˈɑːg-/ *noun*
ڕێکخەر، ئامادەکار، سەمادارێژ ◇ طراحی‌کننده رقص

choreographic /ˌkɒriə'græfɪk, US ˌkɔːriə-/ *adjective*
سەربە سەماریکخستن، سەماداڕێژانە ◌ وابستە بە طراحی رقص

choreography /ˌkɒri'ɒgrəfi, US ˌkɔːri'ɑːg-/ *noun*
ڕێکخستن، ئامادەکاری، سەماداڕێژی (ب.ت. باڵە) ◌ طراحی رقص

choric /'kɔːrɪk, US 'kɒrɪk/ *adjective*
سەربە کۆرێتز، سەربە کۆڕ ◌ وابستە بە کر

chorine /'kɔːriːn/ *noun*
کچی کۆرس یان هاوچڕە ◌ کورین

chorio- /'kɔːrɪəʊ/ *prefix*
پێشگر: chorion یان choroid پیشان دەدا ◌ پیشوند: مشیمە

chorioallantoic /ˌkɔːrɪəʊˌalən'təʊɪk, ˌkɒrɪəʊ-/ *adjective*
سەربە یان ئاماژە بە کۆریۆئالانتۆیس (دەکا) ◌ کوریوآلانتوئیک

chorioallantois *noun*, also chorioallantoic membrane
(ئاولەمەناسی) پەردەیێکی ڕەگاوی یان پڕڕەگی دەوری ئاولەمەی باڵندەکان، خشۆکەکان و هێندێ لە شیردەرەکانی تر reptiles، mammals، کە بەهۆی یەکگرتن یان پێکانووسانی دیوارەکانی chorion و allantois پێکهاتووە ◌ کوریوآلانتوئیس

choriocarcinoma *noun*
جۆرێ لوو یان تۆمۆری مەترسیدار کە زۆرتر لە(نێو) منداڵدان uterus لە trophoblast ـەوە پەرە دەسێنێ ◌ کوریکارسینوما

chorion /'kɔːrɪən/ *noun*
پەردەهەناو، پەردەی منداڵدان، پەردەی دەرەوەی بەر یان بێچووی گیانەوەرانی گوانداز، خشۆک و باڵندەکان (chorionic *adj*: سەربە پەردەهەناو، سەربە پەردەی منداڵدان؛ بنەڕەت: لە khorion یۆنانییەوە) ◌ مشیمە

chorionic cavity *noun*
بۆشایی پەردەهەناوی یان پەردەی منداڵدان ◌ حفرەی کوریونی

chorionic gonadotropin *noun*, also prolan
گۆنادۆترۆپینی بەرهەمهاتوو یان دەردراو لە لایەن کۆریۆنەوە (بڕوانە human chorionic gonadotropin) ◌ پرولان

chorionic villus *noun*
ڤیلوس یان زبرەی پەردەهەناوی یان پەردەی منداڵدان ◌ پرز کوریونی

chorionic villus sampling *noun*, *abbreviation* CVS
نموونەهەڵگرتنەوە لە زبرەی (یان ڤیلۆس) پەردەهەناوی یا پەردەی منداڵدان: تاقیکردنەوەیێ بۆ دۆزینەوەی کێشەکانی سەرەتای زگپڕی، تاقیگەری یان ئازمایشتی ئەو خانانەی کە لە chorionic villus بە دەست هاتوون، دەگرێتەوە ◌ نمونەبرداری از پرزهای کوریونی

chorister /'kɒrɪstə(r), US 'kɔːr-/ *noun*
کۆڕچڕ، گۆرانیبێژی کۆڕ، کۆڕبێژ ◌ خوانندەی کر

chorizo /tʃə'riːzəʊ, *Spanish* tʃo'riθo, -'riso/ *noun, pl.* chorizos
جۆرێ سۆسیسی تیژی سپانیایی لە گۆشتی بەراز ◌ چوریزو

C horizon *noun*
ئاسۆی سی، چین یان توێی سی: چینێکی خاک یان گڵ لەژێر B horizon کە بەردینە ◌ افق سی، سی هوریزون

chorographer *noun*
ناوچەگرافیر، کۆرۆگرافیر ◌ کوروگرافر

chorographic *adjective*
سەربە ناوچەگرافی، کۆرۆگرافیک ◌ وابستە بە کوروگرافی

chorography /kɔː'rɒgrəfi/ *noun*
ناوچەگرافی، نەخشەهەڵگرتنەوە و لێکدانەوەی ڕێکوپێکی بارودۆخی ناوچەیێ (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە لە khōrographia یۆنانی، khōra یان khōros ـەوە بە واتای ناوچە) ◌ کوروگرافی

choroid /'kɔːrɔɪd, US 'kɒr-/ *adjective, noun*, also chorioid
adj پەردەهەناوئاسا، بە شێوەی پەردەی منداڵدان *n* (هەروەها choroid یان choroid coat، choroid membrane) پەردەک، پەردەی چاو: توێیێکی ڕەگی (ڕەنگی) گۆی چاو نێوان تۆڕە retina و ڕەقێنەی چاو sclera ◌ *adj* مشیمەمانند *n* کوروئید

choroid plexus *noun, pl.* same or plexuses
تۆڕی پەردەیی: تۆڕێکی ڕەگەکانی خوێنی لاکانی زگۆڵەی ventricle مێشک کە شلەی مێشک و بڕبڕە cerebrospinal fluid بەرهەم دێنێ ◌ شبکەی کوروئید

chorten /'tʃɔːt(ə)n/ *noun*
(تەبەتی) چاک یا قسنی بودائیستەکان ◌ چورتن

chortle /'tʃɔːtl, US 'tʃɔːrtl/ *noun*
لە دڵەوە پێکەنین، قریشکاندن ◌ خندە از تە دل

chortler *noun*
لە دڵەوە پێکەنیو، قریشکەکێش ◌ خندان از تە دل

chorus /'kɔːrəs/ *noun, pl.* choruses
1 کۆرس، هاوچڕە، دەستەی گۆرانی، پێکەوەبێژان، کۆڕبێژان 2 موسیقای کۆڕ 2 گۆرانی پێکەوە یان بەکۆمەڵ، کۆڕبێژی، دەستەی سەماکەر و گۆرانیبێژان (شۆی موزیکاڵ) 4 سەربەند 5 هاوار (پێکەوە، بۆ دەربڕینی پێخۆشبوون یا پێنەخۆشبوون) 6 بێژەر،

گێڕەوە، داستانبێژ، چیرۆکبێژ (ب.ت. لە درامای سەدەی شازدەیەمدا)، (لە درامای یۆنانی کۆندا) کۆمەڵێ لە پێرفۆرمێران کە لەسەر ڕووداوەکانی شانۆنامەیێ قسە دەکەن (لە لاتین، لە *khoros* یۆنانی‌یەوە) ۞ 1 هم‌سرایان 2 موسیقی کر 3 آواز جمعی، کورس 4 بند ترجیع 5 فریاد جمعی 6 راوی (تئاتر)

chorus girl *noun*

کچەگۆرانی‌بێژ، ئەندامی کۆرس (کچ یان ژنی لاو) ۞ دختر عضو کورس یا آوازەخوان

chose /tʃəʊz, US tʃoʊz/ – past of choose

chosen /ˈtʃəʊzn, US ˈtʃoʊzn/ – past participle of choose

chota /ˈtʃəʊtə/ *adjective*

(هیندی) چکۆلە، هیچەکە، ناگرنگ (بنەڕەت: لە *choṭā* هیندی) ۞ جزئی، کوچک، بی‌اهمیت

Chou *noun*

ژوو: بەرەیێکی پادشایی چینی لە 1122 تا دەوروبەری 256ی پێش‌زایین، جێی سەرنجە لەبەر پەرەسەندنی ڕێبازە فەلسەفی‌یەکانی Confucius، Mencius، Lao-tzu و Mo Ti ۞ ژو

choucroute /ˈʃu:kru:t/ *adjective*, also sauerkraut

(ئەڵمانی) ترشیاتی کەلەم، کەلەم‌شۆر، سوێراتی کەلەم ۞ ترشی کلم

chough /tʃʌf/ *noun*

1 جۆرێ باڵندەی ڕەش لە تیرەی crow [*Pyrrhocorax pyrrhocorax* و جۆرەکانی تر] 2 (هەروەها white-winged chough) جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی ڕەش و سپی یان بەڵەکی ئەوسترالیایی [*Corcorax melanorhamphos*] ۞ چاف

chow /tʃaʊ/ *noun*

1 چەو، سەگی تووک‌ئەستوور، سەگی چینی 2 (نافەرمی) خۆراک، نان، food، victuals ۞ 1 شوشو 2 (عامیانە) غذا

chow chow *noun*

چەوچەو (سەگی بەرەچەڵەک چینی) ۞ شوشو

chowder /ˈtʃaʊdə(r)/ *noun*

چەودێر (سوپێ کە بە سەوزی و گۆشتی ماسی لێدەنرێ) ۞ چاودر

chowderhead *noun*

(نافەرمی و ئەمریکا) مرۆی گەوج، dolt، blockhead ۞ آدم احمق

chowderheaded *adjective*

گەوج، کەر ۞ احمق

chowhound *noun*

(نافەرمی و ئەمریکا) مرۆی چاوچنۆک یان چڵێس ۞ آدم حریص

chowkider /ˈtʃəʊkɪˌdɑ:/ *noun*

(لە نیمچەوشکاری هیند) نۆبەدار، کێشکچی، دەرگاوان ۞ نگهبان، دربان

chow mein *noun*

چەومین (جۆرێ چێشتی چینی) ۞ چومین

Chr. *abbreviation* Chronicles (in biblical references).

chrestomathy /krɛˈstɒməθi/ *noun, pl.* chrestomathies

(فەرمی) بڕگە یا کۆپلە هەڵبژاردەکان (بۆ یارمەتی فێربوونی زمانێ)؛ بارستایی هەڵبژاردەکانی نووسەرێ ۞ قطعات برگزیده: کرستوماتی

chrism /ˈkrɪz(ə)m/ *noun*

1 ڕۆنێکی پیرۆز بۆ چەورکردن لە کلێسەکانی کاتۆلیک، ئۆرتۆدۆکس و ئەنگلیکان بەکاردێنرێ 2 مەرهەم، هەتوان، مەڵهەم ۞ 1 کریسم 2 مرهم

chrisom /ˈkrɪz(ə)m/ *noun*, also chrisom-cloth

(مێژوویی) عەبایێ بۆ دادان بەسەر مناڵ لە ڕێوڕەسمی تەوفن baptism دا ۞ کریسوم

Christ /kraɪst/ *noun, interjection*

n عیسا مەسیح، وێنە یان ئادگاری مەسیح *interj* لامەسەب (بنەڕەت: *Crīst* ئینگلیسی کۆن: لە *Christus* لاتین، لە *Khristos* یۆنانی، ناوێ کە وەک ئاوەڵناو بەکاردێنرێ "چەورکراو anointed"، لە *khriein* "anoint"، وەرگێردراوی *māšīaḥ* عیبری) ۞ *n* مسیح، شمائل مسیح *interj* بدمصب

Christadelphian /ˌkrɪstəˈdɛlfɪən/ *noun*

n کریست‌برایەتی: ئەندامی تیرەیێکی کریستیەن کە دەڵێن دەگەڕێنەوە بۆ باوەڕ و کردەوەکانی یارانی سەرەتا و چاوەڕێی هاتنەوەی کریست دەکەن *adj* سەربە یان لایەنگری ئەو تیرەیە (لە *Khristos* یۆنانی "Christ" + *adelphos* "brother" + -ian) ۞ کریستادلفین

christcross /ˈkrɪsndəm/ *noun*, also christcriss

نیشانەی خاچ ۞ علامت صلیب

Christendom /ˈkrɪsndəm/ *noun*

دیانی‌یەکان، جیهانی کریستانیەت، مەسیحیەت ۞ عالم مسیحیت

Christening /ˈkrɪsnɪŋ/ *noun*

ئاهەنگی نیولێنان، تەوفن، باپتیزم ۞ آیین نام‌گذاری

Christian /ˈkrɪstʃən/ *adjective, noun*

adj 1 کریستیەن، دیانی، فەلە، مەسیحی، عیسایی، خرستیان 2 سەربە مەسیحی‌یەکان یا مەسیحیەت 3 مرۆڤانە *n* 1 کەسێکی دیانی یان مەسیحی 2 مرۆڤی بەڕێز و باش، پیاوچاک ۞ *adj* 1 مسیحی 2 وابستە بە مسیحی‌ها یا مسیحیت 3 انسانی *n* 1 آدم مسیحی 2 آدم محترم و خوب

the Christian Era *noun*
مێژووی دیانی یان کریستیەن، مێژووی زایینی ۞ تاریخ میلادی
Christianity /ˌkrɪsti'ænəti/ *noun*
1 دیانێتی، خرستانیەت، خریستانیەت، کریستانیەت 2 باوەڕ بە کریستانیەت 3 دیانی‌یەکان ۞ 1 مسیحیت 2 ایمان به مسیحیت 3 مسیحیان
Christianlike /'krɪstlaɪk/ *adjective*
شیاوی دیانێتی ۞ شایستەی مسیحیت
Christianly *adverb, adjective*
بە شێوەی دیانی یا کریستانی ۞ به روش نصرانی
Christian name *noun*
نێوی یەکەم، ناوی چکۆلە، نێو ۞ اسم کوچک
Christian Science *noun*
زانستی کریستیەن: لقێ لە کریستانیەت و ڕێبازێکی ئایینی کە پێی‌وایە نەخۆشی‌یەکان بە ڕێگای باوەڕ و نوێژەوە چارەسەر دەبن ۞ علم مسیحی
Christian Scientist *noun*
زانا یان زانستەوانی دیانی ۞ عالم مسیحی
Christingle /'krɪstɪŋg(ə)l/ *noun*
مۆمی هەڵگیرساو بە نیشانەی کریست، منداڵان لە ڕێوڕەسمی Adventدا هەڵیدەگرن ۞ کریستینگل
Christmas /'krɪsməs/ *noun*
1 کریسمەس، جەژنی لەدایکبوون 2 ڕۆژی کریسمەس (25ی سێپتامبر) 3 ڕێوڕەسمی کریسمەس 4 ڕۆژان یان ڕۆژانی پێشووی کریسمەس ۞ 1 کریسمس 2 روز کریسمس 3 مراسم کریسمس 4 تعطیلات کریسمس
Christmas box *noun*
جێژنانە، جەژنانە ۞ عیدی
Christmas cactus *noun*
کاکتوسی کریسمەس: گیایێکی گۆشتنی ئەمریکای باشووری، بە گوڵی سوور، پەمەیی یا سپی‌یەوە [*Schlumbergera bridgesii*] ۞ نوعی گیاه
Christmas cake *noun*
کەیکی لەدایکبوون یان کریسمەس ۞ کیک کریسمس
Christmas card *noun*
کارتی کریسمەس ۞ کارت کریسمس
Christmas carol = carol
Christmas cracker = cracker
Christmas Day *noun*
ڕۆژی کریسمەس ۞ روز کریسمس
Christmas Eva *noun*
شەوی کریسمەس ۞ شب کریسمس
Christmas pudding *noun*
پودینگی کریسمەس (لە بریتانیا، لە ڕۆژانی کریسمەس‌دا دەخورێ) ۞ پودینگ کریسمس
Christmassy /'krɪsməsi/ *adjective*
تایبەتی کریسمەس ۞ خاص کریسمس
Christmastime /'krɪsməstaɪm/ *noun*, also Christmastide
ڕۆژانی کریسمەس ۞ ایام کریسمس
Christmas tree *noun*
داری کریسمەس ۞ درخت کریسمس
Christocentric *adjective*
کریستناوەند، کریستەوەر ۞ مسیح‌محور
Christogram *noun*
هێمای گرافیکی کریست ۞ نماد گرافیکی مسیح
Christological *adjective*
سەربە مەسیحناسی ۞ وابسته به مسیح‌شناسی
Christologically *adverb*
لەباری مەسیحناسی(یەوە) ۞ از لحاظ مسیح‌شناسی
Christology *noun*
مەسیحناسی ۞ مسیح‌شناسی
christophine /'krɪstəfi:n/, also christophene = chayote1
christ's-thorn *noun*
تەلووک، دڕکەپەرژین، دڕکەزی، زی، دڕەباخی، کونار [*Ziziphus spina-christi*] (ناوچەی مەدیتەرانە) و جۆرەکانی تر] ۞ سیاه‌تلو، سدر، کنار
chrom(o)- *prefix*
پێشگر: 1 ڕەنگ، ڕەنگی: *chromolithograph* 2 کرۆم، کرۆمیۆم: *chromize* 3 پیگمێنت: *chromogen* (بنەڕەت: لە *khrōma* یۆنانی‌یەوە "colour") ۞ پیشوند: 1 رنگ، رنگی 2 کروم 3 رنگیزه
chroma /'krəʊmə/ *noun*
پەتیتی یان توندی (یان تۆخی) ڕەنگ (کە لە سپی یان بۆر بەدەر بێ)، تایبەتمەندی ڕەنگ ۞ خلوص یا سیری رنگ، خاصیت رنگ
chromakey /'krəʊməki:/ *noun*
شێوەیێکی دیجیتالی کە دەتوانێ بلۆکێ ڕەنگی تایبەتی لە وێنە یان ئیمازێکی ڤیدیۆیی‌دا بە ڕەنگ یان وێنەیێکی تر بگۆڕێتەوە ۞ کروماکی
chromaffin *noun*
کرۆمخواز: ڕەنگاندن بە خوێی کرۆم، نیشانەی بوونی ئێپینێفرین epinephrine یان نۆرێپینێفرینە norepinephrine ۞ کرومافین
chromat(o)- *prefix*
پێشگر: 1 ڕەنگ 2 کرۆماتین: *chromatid* *chromatolysis* (بنەڕەت: لە *khrōma* *khrōmat-* یۆنانی "ڕەنگ") ۞ پیشوند: 1 لون، رنگ 2 کروماتین
chromate /'krəʊmeɪt/ *noun*
(کیمیا) کرۆمێیت، کرۆمەیت: خوێی ترشەڵۆکی کرۆمیک، وەک کرۆمات پۆتاسیۆم K_2CrO_4 ۞ کرومیت

chromatic /krə'mætɪk/ *adjective*
1 ڕەنگی، ڕەنگین 2 کرۆماتیک، نیوپەردەیی (هەبوونی کۆمەڵە نۆتێ لە پەیژەی کرۆماتیکدا chromatic scale، سەربە یان پەیژەی کرۆماتیکی موسیقایی دەگرێتەوە، زنجیرەیێ لەو نۆتە موسیقایانە کە لە semitone دا هەڵس و کەوتیان (یان بەرز و نزمییان) هەیە؛ نیوپەردە نیوپەردە دەچنەسەرێ یان دێتەخوارێ؛ chromatically *adv*) ◌ 1 رنگی 2 کروماتیک، نیم‌پرده‌ای

chromatic aberration *noun*
لادان یان هەڵەی ڕەنگین: لادانێ کە لە ئەنجامی جیاوازییەکانی شکانەوەی تیشکە ڕەنگینەکانی شەبەنگ پێکدێ ◌ ناهنجاری کروماتیدی

chromaticism *noun*
شێوازی موسیقایی کرۆماتیک ◌ کروماتیسیسم

chromaticity /ˌkrəʊmə'tɪsɪti/ *noun*
چۆنێتی ڕەنگ (جیا لە گەشێتی) ◌ کیفیت رنگ

chromatics *noun, pl.*
ڕەنگناسی، زانستی ڕەنگ ◌ رنگ‌شناسی

chromatic scale *noun*
(موسیقا) پەیژەی کرۆماتیک: پەیژەیێکی موسیقایی کە تەواو لە (کۆمەڵە) نیوپەردە half step پێکهاتووە ◌ گام کروماتیک

chromatid /'krəʊmətɪd/ *noun*
(زیندەناسی) کرۆماتید، ڕەنگید: هەریەک لەو جووتە ریشاڵ یان هەودای هاوتەریبی کرۆمۆزۆمی کە بە centromere یەکەوە پێکەوە بەستراونەتەوە (لەواندا کرۆمۆزۆمێ بە درێژایی دابەشبوونی خانەیی دابەش دەبێتەوە، ڕەنگ + - id[2]) ◌ کروماتید

chromatin /'krəʊmətɪn/ *noun*
(زیندەناسی) کرۆماتین، ڕەنگینە: ماکێ کە کرۆمۆزۆمە نابەکتریاییەکان لەو پێکدێ و لە پرۆتێین، RNA و DNA پێکهاتووە ◌ کروماتین

chromatinic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە کرۆماتینەوە هەیە، ڕەنگینەیی ◌ وابسته به کروماتین

chromatism *noun*
جۆرێ ڕەنگاندنی نائاسایی گەڵاکان یان زۆرتر بەشە سەوزەکانی تری ڕووەک یان گیایێ ◌ کروماتیسم

chromatogram *noun*
کرۆماتۆگرام ◌ کروماتوگرام، رنگ‌نگاره

chromatographic /krəʊˌmætə'græfɪk, US ˌkroʊ-/ *adjective*
سەربە کرۆماتۆگرافی یان ڕەنگۆگرافی ◌ وابسته به کروماتوگرافی

chromatographic analysis *noun*
شیکردنەوەی کرۆماتۆگرافی ◌ تحلیل کروماتوگرافی

chromatographic column *noun*
ستوونی کرۆماتۆگرافی ◌ ستون کروماتوگرافی

chromatography /ˌkrəʊmə'tɒgrəfi, US ˌkroʊmə'tɑːg-/ *noun*
کرۆماتۆگرافی، ڕەنگۆگرافی ◌ کروماتوگرافی

chromatolysis *noun*
شیکردنەوەی مەتریاڵە ڕەنگییەکانی خانە ◌ کروماتولیز، کروماتولیسیس

chromatolytic *adjective*
سەربە chromatolysis ◌ وابسته به کروماتولیز

chromatometer *noun*, also chromometer
ڕەنگپێو ◌ رنگ‌سنج

chromatophil = chromophil

chromatophore *noun*
ڕەنگ‌هەڵگر: 1 خانەیێ کە ڕەنگی تیایە، ب.ت. ئەوەی کە بۆ تاوێ ڕەنگ بەرهەم دێنێ، وەک لە cuttlefishe ـەکان(دا) 2 یەکێ لە دارشتە ڕەنگینەکانی نێو خانەکانی ڕووەک ◌ کروماتوفور

chromatophoric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ڕەنگ‌هەڵگرەوە هەیە ◌ وابسته به کروماتوفور

chromatophorous *adjective*
خاوەن ڕەنگ‌هەڵگر، ڕەنگ‌هەڵگردار ◌ دارای کروماتوفور

chrome /krəʊm, US kroʊm/ *noun, adjective*
1 *n* توخمی کرۆم، ڕەنگە، کرۆمیۆم: *glittering modern buildings of chrome, steel and glass* 2 دارشتەی کرۆم *adj* کرۆمی، کرۆمکرد، دروس‌کراو لە کرۆم، لە کرۆم ◌ *n* 1 عنصر کروم 2 آلیاژ کروم *adj* کرومی

chrome green *noun*
سەوزی کرۆم(ی): هەموو جۆرە ڕەنگە سەوزە گەشەکان کە تێیان دایە یان پێکهاتوون لە ئاوێتە کرۆمیۆمەکان ◌ گرین کروم

chrome leather *noun*
چەرمی کرۆم (= بە خوێی کرمۆمیۆم خۆش کراوە) ◌ چرم کروم

chrome steel *noun*
پۆڵای کرۆم ◌ فولاد کروم

chrome yellow *noun*
زەردی کرۆم(ی): ڕەنگێکی زەرد کە لە بنەڕەتا لە lead chromate سروشتی $PbCrO_4$ پێکهاتووە ◌ یلو کروم

chromic *adjective*
کرۆمی، ڕەنگەیی، سەربە کرۆم ◌ وابسته به کروم

chromic acid *noun*
ترشەڵۆکی کرۆم H_2CrO_4 ◌ اسید کروم

chromide *noun*
ماسییێکی چکۆلەی سەوز یا نارنجی هیند و سریلانکا [توخم *Etroplus*: دوو جۆرن] ◌

نوعی ماهی

chrominance *noun*
جیاوازی نیوان ڕەنگێ و ڕەنگێکی سەرچاوە (ی هەڵبژاردە) کە ڕووناکی‌یێکی بەرامبەریان لە تەلەفزیۆنی ڕەنگی‌دا هەیە ۞ کرومینانس

chromite /'krəʊmʌɪt/ *noun*
کرۆمایت، کانی خاوی سەرەکی کرۆمیۆم ۞ کرومیت

chromium /'krəʊmiəm, US 'kroʊ-/ *noun*
کرۆم، کرۆمیۆم (بە ز.گ. 24، ن. Cr؛ بنەڕەت: chrome + -ium) ۞ کروم

chromo- = chrom

chromocentre *noun*
ڕەنگناوەند، ناوەندی ڕەنگ: کۆبوونەوەی ڕەنگێکی چڕ لە ناوچە heterochromatic ـەکانی هێندێ ناوکی خانەدا ۞ کروموستر

chromocyte *noun*, also pigment cell
خانەی ڕەنگی یان ڕەنگین، خانە یان ژوورەی پیگمێنت ۞ سلول رنگی

chromogen *noun*
(مەتریالی) 1 ڕەنگ‌پێکهێن، ڕەنگ‌ساز، دەنکە ڕەنگی‌یەکانی ڕووەک 2 بەکتریای ڕەنگ‌پێکهێن یان ڕەنگ‌ساز ۞ 1 رنگ‌زا 2 باکتری رنگ‌زا

chromogenesis *noun*
ڕەنگ‌پێکهاتن، پێکهاتنی ڕەنگ، ڕەنگ‌سازی ۞ رنگ‌زایی

chromogenic *adjective*
ڕەنگ‌پێکهێن، ڕەنگ‌ساز ۞ رنگ‌زا

chromolithograph *noun*
وێنەیێکی ڕەنگی چاپ‌کراو بە لیتۆگرافی ۞ کرومولیتوگراف

chromolithographic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کرۆمۆلیتۆگرافی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به کرومولیتوگرافی

chromolithography *noun*
بەرهەم‌هێنانی وێنەی ڕەنگی بە ڕێی لیتۆگرافی‌یەوە ۞ کرومولیتوگرافی

chromoly /'krəʊmɒli/ *noun*
پۆڵایێ کە chromium و molybdenum ی تیایە، بۆ سازکردنی شتی سووک و ڕەختە وەک چوارچێوەی دووچەرخە بەکاردێنرێ (تێکەڵەی chromium و molybdenum ـە) ۞ کرومولی

chromomere *noun*
ڕەنگ‌پارزە، ڕەنگین‌پارزە، پارزەڕەنگینە، کرۆمۆمێر (chromomeric *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ڕەنگ‌پارزە یا کرۆمۆمێرەوە هەیە) ۞ کرومومر

chromometer /krəʊməʊmi:tə(r)/ *noun*
ڕەنگ‌پێو ۞ رنگ‌سنج

chromophil *noun*
ڕەنگ‌دۆست، ڕەنگ‌گر، ڕەنگ‌خواز ۞ رنگ‌دوست

chromophilous *adjective*
ڕەنگ‌دۆست، ڕەنگ‌گر، ڕەنگ‌خواز ۞ رنگ‌دوست

chromophobe *adjective*, also -romophobic
ڕەنگ‌نەویست، ڕەنگ‌ترس، ڕەنگ‌نەگر، ڕەنگ‌پەڕین ۞ کروموفوب

chromophore *noun*
کۆمەڵی ڕەنگی گەرد یان مۆلۆکۆل، کۆمەڵێکی کیمیایی کە ڕەنگی ئاوێتەیێ بەرهەم دێنێ، وەک کۆمەڵی azo [-N=N-] ۞ کروموفور

chromophoric *adjective*
سەربە کرۆمۆفۆر ۞ وابسته به کروموفور

chromoplasm *noun*
کلۆرۆپلازم ۞ کروموپلاسم

chromoplast /'krəʊməplast, -plɑ:st/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) ڕەنگەدارشت(ـە): جۆرێ دارشتەی plastid ڕەنگی کە پتر ڕەنگ pigment ی زەرد یا سووری تیایە (وەک carotene) ۞ کروموپلاست

chromoprotein *noun*
کرۆمۆپرۆتئین: هەریەک لە پرۆتئینە جۆراوجۆرەکان (وەک hemoglobin، carotenoid یان flavoprotein) کە وەک کۆمەڵێکی prosthetic خاوەنی ڕەنگ یان پیگمێنتێکن، پرۆتئینێ، وەک hemoglobin یان rhodopsin کە کۆمەڵێکی ناپرۆتئینی ڕەنگی‌یان تێدایە (وەک haem، riboflavin یان retinal) ۞ کروموپروتئین

chromosomal /ˌkrəʊmə'səʊməl, US ˌkroʊmə'soʊməl/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کرۆمۆزۆمەوە هەیە، ڕەنگ(ین)تەنی ۞ وابسته به کروموزم

chromosome /'krəʊməsəʊm, US 'kroʊməsoʊm/ *noun*
کرۆمۆزۆم، ڕەنگ‌تەن، ڕەنگین‌تەن، تەنەڕەنگینە ۞ کروموزوم

chromosphere *noun*
کرۆمۆسفێر، کرۆمۆگۆ، ڕەنگینەگۆ، چینەڕەنگینە: توێیێکی گازی مەیلەوسوور یان سوورباو، دەس‌بەجێ لە ژوور چینەڕۆشنە photosphere خۆر یان ئەستێرەیێکی تر (و تاجەکەی) ۞ رنگین‌کره

chromospheric *adjective*
کرۆمۆسفێری، چینەڕەنگینەیی، سەربە کرۆمۆسفێر ۞ وابسته به رنگین‌کره

chromous *adjective*
chromium دووهاوهێز(ە)ی تیایە ۞ دارای کروم دوظرفیتی

chromyl *adjective*

chromium شەش‌هاوهێز(ە)ی تیایە ◌ دارای کروم شش‌ظرفیتی

chron(o)- *prefix*
پێشگر: دەم، کات، سەردەم، زەمان، سەربە کات یان زەمان: *chronometry* ،*chronogram* (بنەڕەت: لە *khronos* یۆنانی "time") ◌ پیشوند: گاه، زمان

chron *abbreviation* 1 chronicle 2 chronological 3 chronology

Chron *abbreviation* Chronicles

chronic /'krɒnɪk, US 'krɑ:n-/ *adjective*
1 درێژخایەن، زۆرپێچوو، ماوەبەر: *chronic* *indigestion* 2 (نافەرمی) توند، سەخت، گران، خراپ، شپرزە: *The film was just chronic* ◌ 1 مزمن 2 وخیم، حاد، افتضاح

chronically /'krɒnɪkli, US 'krɑ:n-/ *adverb*
درێژخایەنانە، بەشێوەیەکی درێژخایەن: *a hospital for the -onically ill* ◌ به طور مزمن

chronic fatigue syndrome *noun, abbreviation* CFS
ڕەوشێکی پزشکی کە هۆیەکەی ڕوون نییە و تای لەگەڵە و ماندوویی و دڵتەنگی‌یێکی درێژخایەن و بەئێشی پێوەیە ◌ سندروم فاتیگ کرونیک

chronic obstructive pulmonary disease *noun, abbreviation* COPD
جۆرێ نەخۆشی سی‌یەکان، تەنگ‌بوونەوەی airways و کێشە لە هەناسە کێشاندا (وەک emphysema و chronic bronchitis) ◌ سی‌اوپی‌دی

chronicity /'krə'nɪsəti/ *noun*
درێژخایەنی، زۆرپێچوویی ◌ مزمنی

chronicle /'krɒnɪkl, US 'krɑ:n-/ *noun*
تۆماری ڕووداوە مێژوویی‌یەکان، ڕووداونامە ◌ گاه‌شمار وقایع

chronicler /'krɒnɪklə(r), US 'krɑ:n-/ *noun*
ڕووداونامەنووس ◌ ثبت‌کنندەی گاه‌شمار وقایع

Chronicles *noun, pl.*, also Paralipomenon
هەریەک لەو دوو کتێبی مێژوویی پەیمانی کۆن ◌ کرونیکلز

chronobiologic *noun*, also chronobiological
سەربە کات‌زیندەناسی یا زیندەناسی زەمانی، پێوەندی بە کات‌زیندەناسی‌یەوە هەیە ◌ وابسته به زمان‌زیست‌شناسی

chronobiologist *noun*
کات‌زیندەناس، زیندەناسی زەمانی ◌ زمان‌زیست‌شناس

chronobiology *noun*
کات‌زیندەناسی، زیندەناسی زەمانی، کرۆنۆبایۆلۆژی: لقێ لە زیندەناسی کە لەمەڕ دیاردە کارئەندامناسی‌یە سووڕی‌یەکان دەکۆڵێتەوە، زانست یان لێکۆڵینەوەی کاریگەری کات یان زەمان، ب.ت. بەسەر ڕەوتی کار و کاردانەوەی سیستمە زیندووەکان، لێکۆڵینەوەی ڕیتمە زیندەناسی‌یەکان ◌ زمان‌زیست‌شناسی، کرونوبیولوژی

chronogram *noun*
کات‌دەربڕ: نووسراوە، ڕستە یان بڕگەیێ کە لەودا هێندێ لە پیتەکان ڕێکەوت یان قۆناخێ دەردەبڕن ◌ کرونوگرام

chronogrammatic *adjective*, also chronogrammatical
سەربە کات‌دەربڕ ◌ وابسته به کرونوگرام

chronograph /'krɒnəgrɑ:f, US 'krɑ:nəgræf/ *noun*
کرۆنۆگراف، کات‌پێو، کاتنووس ◌ زمان‌نگار

chronologer = chronologist

chronologist *noun*
کرۆنۆلۆژیست، ڕێکخەری ڕووداوەکان ◌ کرونولوژیست

chronological /,krɒnə'lɒdʒɪkl, US ,krɑ:nə'lɑ:dʒ-/ *adjective*, also chronologic
کاتی، ڕێکخراو، بەڕیز (ڕووداوەکان)، بەڕیزڕێکخراو، بەڕیزدانراو، زنجیرەمەند لەباری مێژوویی‌یەوە، بەپێی ڕیزبەندی کات و زەمان: *chronological tables of American history* ◌ زمانی، دارای ربط زمانی

chronological age *noun*
تەمەنی ڕاستەقینە ◌ سن زمانی

chronologically /-kli/ *adverb*
بەڕیز ڕێکخرانەوە ◌ از نظر زمانی

chronology /krə'nɒlədʒi, US -'nɑ:l-/ *noun, pl.* chronologies
ڕێکخستنی ڕووداوەکان، بەڕیزدانان (ڕووداوەکان)، ڕووداوناسی، بەڕیکەوت‌دانان، مێژووناسی ◌ ترتیب زمانی، گاه‌شماری وقایع

chronometer /krə'nɒmɪtə(r), US -'nɑ:m-/ *noun*
کات‌پێو ◌ زمان‌سنج

chronometrical *adjective*, also -onometric
سەربە کات‌پێوی، کات‌پێوی‌یانە ◌ وابسته به زمان‌سنجی

chronometry /krəʊ'nɑmətri/ *noun*
کات‌پێوی ◌ زمان‌سنجی

chrysalid /'krɪs(ə)lɪd/ *noun, adjective*
n پیلە ◌ *adj* سەربە قۆزاخە chrysalis = *n* وابسته به پیله *adj*

chrysalis /'krɪsəlɪs/ *noun, pl.* chrysalises
قۆزاخە، سازیرە، زیرینە، کریسالیس (ب.ت. وەک هی پەپوولە یان پەپوولەی شەوگەڕ moth؛

بنەڕەت: لە *chrysal(l)id- ،chrysal(l)is* لاتین، لە *khrusallis* یۆنانی، لە *khrusos* "زێڕ") ◌ پیله، نوچه

chrysanthemum /krɪˈsænθəməm, US -ˈzæn-/ *noun, pl.* chrysanthemums
قاسدەپاییز، گوڵەزێڕینە، داوودی [توخمەکانی *Chrysanthemum* یان (جۆری زۆرترین چینراوی) *Dendranthema*] ◌ گل داوودی

Chryseis *noun,* Latin, from Greek *Chrysēis*
چریسێیس، کریسێیس: کچی قەشەیێکی ئاپۆلۆ Apollo لە کتێبی ئیلیاد Iliad دا، ئاگامێمنۆن Agamemnon لە ترۆی دەیگرێ و دەیبا بەڵام دواتر دەنێردرێتە بۆ لای باوکی (میتۆلۆژی یۆنان) ◌ کریسئیس

chryselephantine /ˌkrɪselɪˈfæntaɪn/ *adjective*
(بەیەکەری یۆنانی کۆن) زێڕوماهی، زێڕوشفرەیی (بنەڕەت: لە *khruselephantinos* یۆنانی، لە *khrusos* "زێڕ" + *elephant- ،elephas* "فیل یان ماهی (شفرە) ivory") ◌ کریسلیفانتین

chrysoberyl /ˌkrɪsə(ʊ)ˈberɪl/ *noun*
زمروتەزێڕینە: کانێکی سەختی بۆرباو یا سەوزی زەردباو کە لە ئۆکسایدێکی بێریلیۆم beryllium و ئالۆمینیۆم پێکهاتووە ◌ کریسوبریل

chrysocarpous *adjective*
زێڕینبەر، خاوەنی میوەی زێڕین ◌ کریسوکارپوس

chrysocolla /ˌkrɪsə(ʊ)ˈkɒlə/ *noun*
کریسۆکۆلا: کانێکی شینی سەوزباو، لە سیلیکاتی مسی هایدراتید پێکهاتووە (بنەڕەت: لە *khrusokolla* یۆنانی، ئاماژە بە کانزایێ کە سەردەمانی زوو بۆ جۆشدان یان لەحیمکردنی زێڕ بەکار دێنرا) ◌ کریسوکولا

chrysocolla /ˌkrɪsə(ʊ)ˈkɒlə/ *noun*
سرێشە زێڕینە: کانێکی شینی سەوزباو، لە سیلیکاتی مسی هایدراتید پێکهاتووە $CuSiO_3.2H_2O$ ◌ کریسوکولا

chrysolite /ˈkrɪsəlaɪt/ *noun*
بەردەزێڕینە (بنەڕەت: لە *chrysolithus* لاتین، لەسەر بنچینەی *khrusos* یۆنانی "زێڕ" + *lithos* "بەرد") ◌ زبرجد

chrysolitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە بەردەزێڕینەوە هەیە ◌ وابسته به زبرجد

chrysomelid *noun, adjective*
زەردەقالۆنچە: خێزانی بەربڵاوی (Chrysomelidae) قالۆنچە چکۆلە، زۆرتر هێلکەیی و لووس و ورشنەکان، لە تەواو دنیاشدا بڵاو بوونەتەوە (وەک Colorado potato beetle) ◌ کریسوملید

chrysomonad *noun*
قەوزەی ئاوی شیرینی پۆلی Chrysomonadales، تەنیا یان بە شێوەی کۆلۆنی (پوورەژی) دەژین ◌ کریسوموناد

chrysophyte *noun*
قەوزەی قاوەیی زەرد یان زێڕین، زێڕینڕووەک، زێڕینگیا: قەوزی زەردی قاوەییڕەنگی لقی Chrysophyta، بەهۆی سێ کۆمەڵی ڕەنگی کلۆرۆفیل chlorophyll، کارۆتین carotene و زانتۆفیل xanthophyll لێک دەکرێتەوە ◌ کریسوفیت

chrysoprase /ˈkrɪsə(ʊ)preɪz/ *noun*
کوڕادەزێڕینە: جۆرێ ئاقیقی سپی کە نیکلی تیایە ◌ کریسوپریز

chrysotile /ˈkrɪsə(ʊ)taɪl/ *noun*
ریشاڵەزێڕینە: کانێ کە لە جۆرێ هەوریشمی ریشاڵاوی سێرپێنتین serpentine پێکهاتووە ◌ کریسوتایل

chthonic /ˈ(k)θɒnɪk/ *adjective,* also chthonian /ˈ(k)θəʊnɪən/
سەربە یان دانیشتووی دۆزەخ، سەربە دۆزەخنشین، دۆزەخنشین، دانیشتووی ژێرعەرز ◌ کتونیک، ساکن زیر زمین

chub /tʃʌb/ *noun*
چاب (جۆرێ ماسی ڕووبار [*Leuciscus cephalus*]) ◌ چاب

chubbiness /ˈtʃʌbinəs/ *noun*
خڕپنی، گووپنی، خڕوخۆڵی، خڕپنی، خەپەرەیی ◌ تپلی

chubby /ˈtʃʌbi/ *adjective* (chubbier, chubbiest)
خڕپن، خەپەتۆڵە، گووپن، خڕوخۆڵ، خڕپنە، خەپەرە ◌ تپل

chub-faced *adjective*
سەروچاوپان ◌ رخسارپهن

chuck[1] /tʃʌk/ *noun*
وەدەرنان، دەرکردن ◌ بیرون‌اندازی

chuck[2] /tʃʌk/ *noun*
باوانەکەم، گیانەکەم ◌ عزیزم

chuck[3] /tʃʌk/ *noun*
1 گیرە یان قولاپێ بۆ ڕاگرتنی مەتە لە دەزگایێدا، گیرە، مەهار 2 گۆشتی سەرشان یان سەردەس (ولاخ) ◌ 1 مرغک 2 گوشت سردست

chuck[4] /tʃʌk/ *noun*
دەسلێدانی بە شۆخی ژێرچەناگە یان بەرخەبەبە ◌ چاک

chucker-out *noun*
کەڵەگا، شەڕڕاپەڕێن (لە شوێنە گشتی و کابارە و مەیخانەکاندا) ◌ گردن‌کلفت

chuck-full = chock-full

chuckhole *noun*
قولکە، کون، چاڵ (لەسەر ڕێگا) ◌ گودال

chuckle /'tʃʌkl/ *noun*
پێکەنین، خەنین، خەنە ◌ خندە

chucklehead = blockhead

chuck wagon *noun*
واگـۆنی ئاشـپەز، چێشـتخانـەی گـەڕۆک ◌ واگون چاک

chuckwalla /'tʃʌkwɒlə/ *noun*
(گیانـەوەرناسـی) مارمێلکـەیێکی رەشـی زلـەی باشـووری رۆژاوای ئـەمریکا و مەکـسیکۆ [*Sauromalus obesus*] ◌ چاکوالا

chuddar = chador

chufa /'tʃu:fɔ/ *noun*
1 جۆرێ sedge (سەلکداری خۆراکی، لە زۆر ناوچـەی زەلکـاوی سپانیا و ئیتالیـا دەچێـنرێ 2 ([*Cyperus esculentus var. sativus*] سەلک یان ئاولەی ئەو گیایە ◌ چوفا

chuffed /tʃʌft/ *adjective*
(نافەرمی) شاد، بەکەیف، خۆش، دەمبەپێکەنین، دلشاد، خۆشحاڵ، لەگوڕ ◌ مسرور، بشاش

chug /tʃʌg/ *noun*
تەپەتەپ، پتەپت (وەک شەمەندەفەر) ◌ پتپت

chuka *noun*
پۆتینی نووکهەلگەڕاو یان پەنجەقیت ◌ چوکا

chukar /'tʃʊkɑ:/ *noun*, also chukor
جۆرێ کەو، دەنگی لە مریشک دەچێ [توخم *Alectoris*: دوو جـۆرن] (بنـەڕەت: لـە *cakora* سانسکریتەوە) ◌ چوکار

Chukchi /'tʃʊktʃi:/ *noun*, also Chuckchee, *pl.* same or Chukchis
1 ئەندامی گەلێکی رەسەنی ئەوپەری باکووری رۆژهەلاتی سیبیریا 2 زمانی ئەو گەلە، سەربە کۆمەڵـەزمانێکی چکۆلـە، هـەروەها Koryak دادەگرێ ◌ چوکچی

chum[1] /tʃʌm/ *noun*
1 هـەوال، دۆسـت، یـار، رەفیـق (گیـانیگیـانی)، دەمساز 2 هاودیو، ئاوژوور ◌ 1 دوست، رفیق 2 هماتاقی

chum[2] /tʃʌm/ *noun, pl.* same or chums, also chum salmon
جۆرێ سەلمونی گەورەی پاسیفیکی باکووری، وەکـوو ماسـیێکـی خـۆراکی گرنگـە [*Oncorhynchus keta*] ◌ چام

Chumash /'tʃu:maʃ/ *noun, pl.* same or Chumashes
1 ئەنـدامی گـەلێکی سووورپێـستی بەشـە کـەناریـیەکانی باشـووری کالیفۆرنیـا 2 زمـانی تیاچووی Hokanی ئەو گەلە ◌ چوماش

chummily /'tʃʌməli/ *adverb*
گەرمانە، دۆستانە، گەرموگوڕانە ◌ دوستانە

chumminess /'tʃʌminəs/ *noun*
دۆستایەتی، هەوالەتی ◌ رفاقت

chummy /'tʃʌmi/ *adjective*
دۆستانە، خۆمانە، گەرموگوڕ ◌ دوستانە، گرم

chump /tʃʌmp/ *noun*
1 مـرۆی گـەوج و کـەر 2 کۆلکـە، کۆتـەرە 3 پارچە، لەت، کوت (گۆشت) ◌ 1 آدم احمق 2 کندە (چوب) 3 تکە

chump change *noun*
(نافەرمی) برێکی یەکجار کەمی پارە ◌ مبلغ بسیار کم

chunder /'tʃʌndə(r)/ *noun*
رشانەوە، هێنانەوە، یەقکردنەوە ◌ استفراغ

chunk /tʃʌŋk/ *noun*
1 پارچـە، کـوت، لـەت، کـەرت، قـاش 2 برێکی زۆر، کۆڵێ ◌ 1 قطعە، تکە 2 مقدار زیاد

chunky /'tʃʌŋki/ *adjective* (chunkier, chunkiest)
قـورس و ئەسـتوور، تێـکسـمراو، لەسـەریەک، لەتگەورە ◌ سنگین و کلفت، دارای تکـەهـای بزرگ

chuppah /'xʊpə/ *noun*, also chuppa, *pl.* chuppot /'xʊpəʊt/
چـەترێ کـە لـەژێریا رێورەسـمی زەمـاوەنـد و ژنومێردایەتی جووەکان بەڕێوەدەچێ ◌ چوپا

church /tʃɜ:tʃ, US tʃɜ:rtʃ/ *noun*
1 کلێسـە، کلیسـا 2 رێورەسـمی کلێسـەیی یـان دینـی، خواپەرسـتی 3 دیـن، ئـایـنزا 4 کۆمەڵـی دینی کریستیەنەکان، گرووپی ئایینگـەری ◌ 1 کلیسا 2 مراسم کلیسایی یا مذهبی، عبادت 3 دین، مذهب 4 روحانیت

the Church /tʃɜ:tʃ, US tʃɜ:rtʃ/ *noun*
1 قەشەکانی ئایینی دیانی 2 جیهان یان دنیای کریـستانیەت 3 دەزگـا یـان ئەنـستیتۆی ئـایینی دیـانی 4 کۆمەڵـی تایبـەتی دیـانییـەکان 5 کریستانیەت، دیانێتی ◌ 1 کشیشهـای مـذهب مـسیحیت 2 جهان مـسیحیت 3 مؤسـسـەی مـذهبی مـسیحی 4 جامعەی مخصوص مسیحیان 5 مسیحیت

Church Commissioners *noun, pl.*
دەستەی بەڕێوەبەری دارایی کلێسـەی ئینگلتـەرە ◌ اهل کلیسا

churchgoer /'tʃɜ:tʃgəʊə(r), US 'tʃɜ:rtʃgoʊər/ *noun*
کلێسەڕەو، ئەهلی کلێسـە، فێرەکلێسـە ◌ اهل کلیسا

churchgoing *noun*
کلێسـەڕەوی، فێرەکلێسەیی، بۆ کلێسـەچوویی ◌ اهل کلیسا بودن

churchman /'tʃɜ:tʃmən, US 'tʃɜ:rtʃ-/ *noun, pl.* churchmen
1 قەشە 2 ئەندامی کلێسـە ◌ 1 کـشیش 2 عـضو کلیسا

Church of England *noun*

کلێسەی ئینگلتەرە ◌ کلیسای انگلستان
Church of Scotland *noun*
کلێسەی سکاتلەند ◌ کلیسای اسکاتلند
church school *noun*
خوێندنگای کلێسە ◌ مدرسەی کلیسا
Church Slavonic *noun*
زمانی ئایینی کلێسەی ئۆرتۆدۆکسی رووسیا، سیبیریا و هێندێ ولاتی تر ◌ چرچ اسلاوونیک
churchwarden /ˌtʃɜːtʃˈwɔːdn, US ˌtʃɜːrtʃˈwɔːrdn/ *noun*
بەرپرسی (کاروباری) دارایی کلێسە (لە لایەن ئەندامانی کلێسەوە هەڵبژێردراوە) ◌ متولی
churchwoman /ˈtʃɜːtʃwʊmən, US ˈtʃɜːrtʃ-/ = clergywoman
churchy *adjective*
1 یەکجاربەدین، کلێسەپەرست، پارێزگای نونەرەو 2 کلێسەئاسا ◌ 1 متقی افراطی 2 کلیسامانند
churchyard /ˈtʃɜːtʃjɑːd, US ˈtʃɜːrtʃjɑːrd/ *noun*
1 قەبرستانی کلێسە 2 حەوشەی کلێسە ◌ 1 گورستان کلیسا 2 حیاط کلیسا
churchyard beetle *noun*
قالۆنچەی حەوشەی کلێسە: جۆرێ قالۆنچەرەشە (ی نەفر کە لە جێی تاریک و تەڕا دەژی [*Blaps mucronata*]) ◌ نوعی سوسک
churidars /ˈtʃʊrɪdɑːz/ *noun, pl.*
جۆرێ شەلواری تەنگ (خەڵکی نیمچەوشکاری هێند لەبەری دەکەن) ◌ نوعی شلوار
churinga /tʃʌˈrɪŋgə/ *noun, pl.* same or churingas
(لەنێو سەرەتانشینانی ئەوسترالیادا) نووشتە یان تەلەسمی پیرۆز (یان شتێکی تر) ◌ چورینگا
churl /tʃɜːl, US tʃɜːrl/ *addjective*
1 (کۆن) دیهاتی، لادێیی 2 بێڕەوشت، بێماریفەت 3 رووتاڵ 4 (زوو، ceorl) پیاوێکی ئازاد بە خوارترین پلە ◌ 1 دهاتی 2 بی‌ادب 3 بدعنق 4 چرل
churlish /ˈtʃɜːlɪʃ, US ˈtʃɜːrlɪʃ/ *adjective*
1 بێڕەوشت، بێماریفەت 2 رووهەڵماڵراو، رووداڕ 3 رووتاڵ، رووناخۆش، مرومۆچ ◌ 1 بی‌ادب 2 گستاخ 3 بدعنق
churlishly /ˈtʃɜːlɪʃli, US ˈtʃɜːrlɪʃli/ *adverb*
بێڕەوشتانە ◌ بی‌ادبانە
churlishness /ˈtʃɜːlɪʃnəs, US ˈtʃɜːrlɪʃnəs/ *noun*
1 بێڕەوشتی، بێماریفەتی 2 رووتاڵی، رووناخۆشی ◌ 1 بی‌ادبی 2 بدعنقی
churn /tʃɜːn, US tʃɜːrn/ *noun*
1 مەشکە، کەرەگر (دەزگا یان دەفر)، شیرژەن(ە) 2 شیردان، شیربەرە (بنەڕەت: *cyrin* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 کرەگیر 2 کانتینر شیر
churr = chirr
churrasco /tʃʊˈraskəʊ/ *noun*
چێشتێکی ئەمریکای باشووری ◌ نوعی غذای امریکای جنوبی
Churrigueresque /ˌtʃʊərɪgəˈrɛsk/ *adjective*
شێری گوارایانە: سەربە شێوازی مێعماری بارۆک لە سپانیا و کۆلۆنییەکانی لە دوایییەکانی سەدەی 17 و سەرەتاکانی سەدەی 18 (بنەڕەت: لە ناوی مێعمار و پەیکەرتاشی سپانیایی سەدەی 17 José Benito de *Churriguera* 1650–1725) ◌ شریگورسک
chute[1] /ʃuːt/ *noun*
1 خزێنە 2 داخزان 3 پلووسک، پلووورە(ە)، لووساوک 4 جۆگە یان بۆری (لوولە)ی خوار 5 لێژ (ی توند)، تەلان، (ئاست) لاپێ ◌ 1 سرسرە 2 افت 3 ناودان 4 مجرا یا لولەی مایل 5 (سطح) شیب
chute[2] /ʃuːt/ *noun*
(نافەرمی) 1 چەتر (رزگاربوون) 2 = spinnaker ◌ چترنجات
Chutes and Ladders = snakes and ladders
chutney /ˈtʃʌtni/ *noun, pl.* chutneys
چاتنی (تێکەڵەیەکی میوەی تێژە) ◌ چاتنی
chutist *noun*
(نافەرمی) چەترباز، چەترەوان ◌ چترباز
chutzpah /ˈxʊtspə, US ˈhʊ-/ *noun*
1 هوتسپا، وێران، ئازایەتی 2 رووداری ◌ 1 شهامت 2 گستاخی
Chuvash /ˈtʃuːvɑːʃ/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلێ کە لە Chuvashia (کۆماریکی خۆبەڕێوەبەری رووسیا) دەژین 2 زمانی Turkicی ئەو گەلە ◌ چوواش
chyle /kʌɪl/ *noun*
(کارئەندامناسی) شیراوک: شلەیێکی شیری milky کە لە ریخۆڵە چکۆلەدا بەدرێژایی هەرس دەچێتە نێو دەزگای لیمفی یان لەشاوی (بنەڕەت: لە late Latin *chylus* لە *khūlos* یونانی "juice") ◌ کیلوس
chyliferous vessel *noun*
شیراوکەرێ، رەگی شیراوک(هەڵگر) ◌ مجرای کیلوس‌بر
chylification *noun*
شیراوکان، بوونەشیراوک، گۆڕان بۆ شیراوک ◌ کیلیفیکاسیون
chylomicron *noun*
وردەشیراوک: وردەدلۆپی لیپۆپرۆتین lipoprotein کە لە ریخۆڵە چکۆلەدا پێکدێ و چەوری لە لەشاوەوە دەبا بۆ خوێن ◌ کیلومیکرون
chylous *adjective*

(کارئەندامناسی) شیراوکی ۞ کیلوسی
chyme /kʌɪm/ *noun*
(کارئەندامناسی) ئاوگ، کیموس، کیمۆس: شلەیێ کە لە میعدەوە دەچێتە نێو ریخۆڵە چکۆڵە و لە ئاوگە میعدەییەکان gastric juices و بەشێ لە خۆراکی هەرس کراو پێکهاتووە (بنەرەت: لە late Latin *chymus* لە *khūmos* یۆنانی "juice") ۞ کیموس
chymification *noun*
بەکیموس‌بوون، ئاوگاندن، بوونەئاوگ، کیمۆسان ۞ کیمیفیکاسیون
chymopapain *noun*
هەوێنەیێکی پاپایا papaya کە دەتوانێ پروتێین شی کاتەوە ۞ کیموپاپاین
chymotrypsin /ˌkʌɪmə(ʊ)'trɪpsɪn/ *noun*
کیمۆتریپسین: جۆرێ هەوێنەی شیلاوکی کە پرۆتێینەکانی نێو ریخۆڵە چکۆلە تێک دەشکێنی یان شی دەکاتەوە ۞ کیموتریپسین
chymotrypsinogen *noun*
کیمۆتریپسینۆژێن: هەوێنەیێ کە لە لایەن شیلاوکەوە دەردەدرێ و بەهۆی تریپسینەوە دەگۆردرێ بۆ کیمۆتریپسین ۞ کیموتریپسینوژن
chymotryptic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کیمۆتریپسینەوە هەیە ۞ وابسته به کیموتریپسین
chymous /kʌɪməs/ *adjective*
ئاوگی، کیمۆسی، ئاوک‌ئاسا، شێوەکیمۆس ۞ کیموسی، کیموس‌مانند
chypre /ʃiːpr(ə)/ *noun*
گوڵاوی sandalwood ۞ شیپر
chytrid *noun*
هەریەک لە کارگە ئاوی یان خاکی‌یەکانی پۆلی Chytridiomycetes، خاوەنی کۆمەڵە zoospore یکی شێلاق‌دارن ۞ کیترید
CIA /ˌsiː aɪ 'eɪ/ *abbreviation* Central Intelligence Agency
(ئەمریکا) سی‌ئای‌ئێی (ئاژانسی هەواڵ‌گری ناوەندی) ۞ سی‌آی‌ای
ciabatte /tʃə'bɑːtə/ *noun*
نانی ئیتالیایی (لەگەڵ رۆنی زەیتوون دەکرێ) ۞ سیابات
ciao /tʃaʊ/ *interjection*
(نافەرمی، ئیتالی) خوات لەگەڵ ۞ خداحافظ
ciborium /sɪ'bɔːrɪəm/ *noun, pl.* ciboria /-rɪə/
1 ئاسمانە، قوبە، گومەز (لەزوور میحرابی کلێسەوە کە چوار کۆڵەکە رایگرتووە، هەروەها baldachin) 2 دەفر، جام، قاپ (بۆ هەڵگرتنی نان یان wafer ی پیرۆزی شێوی خواوەندی) ۞ 1 قبه 2 ظرف
cicada /sɪ'kɑːdə, US sɪ'keɪdə/ *noun*
جیک‌جیکە؟، زیکزیکە، سیرەرەشە، بەرزەچرە، سیسرکەدەشتە، چرچر(ە)، بەرزەجرە [خێزان Cicadidae: زۆر جۆرن] ۞ زنجره
cicatrice /'sɪkətrɪs/ *noun*
جێ‌برین، گرێ، شوێنەزام، ئالگ ۞ اثر زخم
cicatricial /sɪkə'trɪʃ(ə)l/ *adjective*
ئالگی، سەربە جێ‌برین، نیشانەدار، داخاوی، گرێ‌گرێ، سەربە یان پێوەندی بە cicatrix ەوە هەیە ۞ وابسته به اثر زخم، داغ‌دار
cicatrization /ˌsɪkətraɪ'zeɪʃn/ *noun*
ساڕێژبوون، چابوون(ەوە)، گۆشتەوزوون، خووزهێنانەوە، سوێ ۞ التیام
cicatrix /'sɪkətrɪks/, *pl.* cicatrices /-'trʌɪsiːz/
1 جێ‌برین، گرێ، شوێنەزام، ئالگ، نیشان، داخ 2 (رووەک‌ناسی) نیشانەیێ لەسەر لاسک یان قەدێ کە پا لێ‌کرانەوەی گەڵا یان بەشێکی تر دەمێنێتەوە، گرێ ۞ 1 اثر زخم، داغ 2 سیکاتریکس
cicely /'sɪsɪli/ *noun,* also seeet cicely, *pl.* cicelies
سۆلەکە، گیایێکی گوڵ‌سپی بۆن‌خۆش، لە تیرەی parsley، گەڵاکانی شێوەی fern دەدەن [*Osmorhiza* (ئەوروپا)، *Myrrhis odorata* (ئەمریکای باکووری)، و جۆرەکانی *claytoni* تر] ۞ سیسیلی
cicerone /ˌtʃɪtʃə'rəʊni, US ˌsɪs-/ *noun, pl.* ciceroni pronunc. same
شارەزا، بەڵەد، رێنوێن ۞ راهنما
Ciceronian /ˌsɪsə'rəʊnɪən/ *adjective*
1 تایبەت بە بەرهەم یان بیری Cicero (-106 43 پێش‌زایین)، نووسەر و وتاربێژی رۆمی کۆن 2 (وتار یان نووسراوەیێ) بەپێی شێوازێکی کێش‌دار و رەوان ۞ سیسرونی
cichlid /'sɪklɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ درکەماسی perch-like ئاوە شیرینەکان، لە خێزانێکی بەربڵاوی گەرمێنان (Cichlidae) ۞ نوعی ماهی
CID *abbreviation* Criminal Investigation Department
سی‌ئای‌دی (= بەشی لێکۆڵینەوەی تاوان‌کاری) ۞ سی‌آی‌دی
-cide *suffix*
پاشگر: 1 ـکوژ، ـفەوتێن: *insecticide* 2 کوشتن، فەوتاندن، ـکوژی، ـفەوتێنی: *suicide* (cidal-: ئاوەڵناو ساز دەکا: کوژ، فەوتێن، کوژەر، لەنێوبەر، بکوژ؛ cidally-: ئاوەڵکار ساز دەکا؛ بنەرەت: بە رێگای فەرەنسەوە، واتای یەک لە *cida*- لاتین، واتای دوو لە *cidium*- لاتین، هەردووکیان لە *caedere* لاتینەوە "کوشتن") ۞ پسوند: 1 کش 2 عمل کشتن، کشی
cider /'saɪdə(r)/ *noun*

1 سایدر، سێواوگ، خۆشاوی سێو، سێواو (خواردنەوەیەکی ئەلکۆلی) 2 شووشەسایدر ۞ 1 سیدر 2 بطری سیدر

cider-press *noun*
دەزگای سێواوگرتن یان سیدرگیری، سێوگوش ۞ ماشین سیدرگیری

ci-devant /ˌsi:dəˈvɒ̃, French sidvɑ̃/ *noun*
پێشوو، لەوەپێش، بەرین ۞ قبلی

cif *abbreviation* cost, insurance, freight
سی‌ئای‌ئێف (= نرخ و تێچوونی بیمە و راگوێستن) ۞ سی‌آی‌اف

cigar /sɪˈgɑ:(r)/ *noun*
سیگاری بەلگ یان گەلاتووتن ۞ سیگار برگ

cigarette /ˌsɪgəˈret, US ˈsɪgəret/ *noun*, also cigaret
جگەرە، سیگار (بنەڕەت: لە فەرەنسی، چکۆلێنراوی *cigare* "cigar") ۞ سیگار

cigarette butt = cigarette end

cigarette-case *noun*
بەستە سیگار، قوتوی جگەرە، قوتوجگەرە ۞ جاسیگاری

cigarette end *noun*
بنەجگەرە، ئاغزە، کنگەسیگار، قنچکەجگەرە ۞ تە سیگار

cigarette holder *noun*
مۆنتە، مۆدنە، دارجگەرە ۞ چوب سیگار

cigarette lighter *noun*
چەرخ، فەندەک ۞ فندک

cigarette pants *noun, pl.*
جۆرێ شەلواری راستە و لنگ‌باریکی ژنانە ۞ نوعی شلوار زنانە

cigarette paper *noun*
پەرەسیگار، کاغزی سیگار، کاغزسیگار ۞ کاغذ سیگار

cigarillo /ˌsɪgəˈrɪləʊ/ *noun, pl.* cigarillos
سیگارچە، سیگاروکە، سیگاری چکۆلە ۞ سیگار کوچک

ciggy /ˈsɪgi/ *noun, pl.* ciggies
(نافەرمی) جگەرە، سیگار ۞ سیگار

ciguatera /ˌsɪgwəˈtɛ:rə/ *noun*
جۆرێ ژاراویبوون کە بەهۆی خواردنی جۆری ماسی دەریایی گەرمێنانەوە تووش دەبێ (dinoflagellate ژاراوی پێیە) ۞ سیگوترا

cilantro /sɪˈlantrəʊ/ *noun*, also coriander
(ب.ت. لە ئاشپەزی مەکسیکی‌دا، گەلا) گژنیژ، تاولە ۞ گشنیز

cilia = plural form of cilium

ciliary /ˈsɪlɪəri/ *adjective*
برژانگی، مژۆلی ۞ مژگانی

ciliary body *noun*
(توێکاری) تەنی برژانگی یان مژۆلی: بەشێ لە چاو کە رەشێنە iris بە پەردەی چاوەوە choroid دەبەستێتەوە ۞ جسم مژەای

ciliary movement *noun*
(زیندەناسی) جوولە یان بزاوتی برژانگی یان مژۆلی ۞ حرکت مژەای

ciliary muscle *noun*
(زیندەناسی) ماسوولکەی برژانگی یان مژۆلی ۞ عضلەی مژەای

Ciliata *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) برژانگ‌داران، مژۆلداران ۞ مژەداران

ciliate /ˈsɪlieɪt/ *noun, adjective*, also ciliated
(گیانەوەری) برژانگ‌دار، مژۆلدار، مژۆلوەر ۞ (جانور) مژەدار، مژەدار

ciliated cell *noun*
(زیندەناسی) خانەی برژانگ‌دار یان مژۆلدار ۞ سلول مژەدار

ciliated funnel = nephrostome

cilice /ˈsɪlɪs/ = haircloth

cilium /ˈsɪlɪəm/ *noun, pl.* cilia /-lɪə/
(گیانەوەرناسی) برژانگ، مژۆل، وردەموو، کولک (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ۞ مژە

cill = (chiefly Building) variant spelling of sill

cimbalom /ˈsɪmb(ɔ)l(ə)m/ *noun*
(موسیقا) dulcimerی گەورەی هەنگاریایی ۞ نوعی قانون

cimetidine /sʌɪˈmɛtɪdi:n/ *noun*
سایمێتیدین: دەرمانێکی ئانتی‌هیستامین $C_{10}H_{16}N_6S$ بۆ تیماری ئەسیدیتەی میعدە و برینە هەرسی‌یەکان بەکاردێتێ ۞ سیمتیدین

Cimmerian *noun, adjective*
n سیمێری، کیمێریۆی *Kimmerioi* (یۆنانی): هەریەک لە گەلانی سیمێری Cimmerii کە هۆمێر وەک دانیشتووی ناوچە و دەڤەرە دوورەکانی مژ و تاریکی باسیان دەکا *adj* (یەکجار) تاریک، ئەنگوستەچاو، تاریکستان، شەوەزەنگ ۞ *n* سیمرین *adj* تاریک، ظلمانی

C-in-C *abbreviation* Commander in Chief
سەرفەرماندار، فەرمانداری گشتی ۞ فرماندەی کل قوا

cinch /sɪntʃ/ *noun*
1 کاری ئاسان 2 زۆر دیار، وەک رۆژی روون، شت یان بابەتی مسۆگەر 3 کەژوو، کەژک ۞ 1 کار سادە 2 امر مسلم 3 تَنگ (اسب)

cinchona /sɪŋˈkəʊnə/ *noun*
(رووەکناسی) داری یاوکوژ، دەرمانەلەرز، توێخڵی یاوکوژ (alkaloidەکانی (وەک quinine) تیایە؛ بنەڕەت: لە ناوی کۆنتێسی *Chinchón* کە ئەو دەرمانەی بۆ (ئی)سپانیا برد) ۞ درخت یا پوست گنەگنە

cinchonism *noun*

زاراویبوون به یاوکوژ ۞ مسمومیت با گنه‌گنه
Cinco de Mayo *noun*, Spanish, fifth of May
سینکۆ دو مایۆ: جەژن یان ڕێورەسمێکی مەکسیکی و ئەمریکییە مەکسیکییەکان، لە ڕۆژی 5ی مایسدا بە یادی سەرکەوتنی مەکسیکییەکان بەسەر فەرەنسەدا لە Puebla لە 1862 ۞ سینکو دو مایو
cincture /'sɪŋktʃə/ *noun*
1 قەیاسە، پشتێن، کەمەربەند، ئالقە، کەمە، دەوربەست، belt ،girdle 2 دەوردان، ئابلۆقە، گەمارۆ 3 (بیناسازی) ئالقە ۞ 1 کمربند 2 محاصره 3 سینکتور
cinder /'sɪndə(r)/ *noun*
1 سەرەبزووت، بزووت، خەڵووزی یان داری سەرەبزووت: *The logs had turned into blackened cinders* 2 کوزەر، کوزەرە، خڵتە (تواندنەوەی کانزا) 3 سکل، پەنگر، پشکۆ 4 (cinders) خۆڵەمێش، بوور، ژیلەمۆ ۞ 1 چوب نیم‌سوز 2 تفاله، سرباره 3 اخگر 4(درجمع)خاکستر
Cinderella /ˌsɪndə'relə/ *noun, adjective*
منالی هەتیو (یان بێناز، کەسێ یان شتێ کە سەرنجێکی وای پێنەدراوە، لە ناوی ژنەقارەمانی داستانە پەرییەکانی ئەوروپایی) ۞ سیندرلا
cindery *adjective*
خۆڵەمێش‌ئاسا،خۆڵەمێشی،لە خۆڵەمێش‌پێکهاتوو ۞ خاکسترمانند، متشکل از خاکستر
cine /'sɪni/ *adjective, combining form*
1 سەربە فیلم و پیشەسازی فیلم و سینەما (cine-) 2 cinematographic وەک (combining form ۞ وابسته به فیلم و صنعت فیلم و سینما
cineaste /'sɪnɪast/ *noun*, also cineast
سینەماپەرست، هۆگری سینەما ۞ مشتاق سینما
cine-camera *noun*
دووربین یان کامێرای فیلمهەڵگری ۞ دوربین فیلمبرداری
cine-film *noun*
فیلمی کامێرای فیلمهەڵگری ۞ فیلم دوربین فیلمبرداری
cinema /'sɪnəmə/ *noun*
سینەما، فیلمسازی، فیلمدروس‌کردن، سینەماگەری ۞ سینما، فیلمسازی
cinema-goer = film-goer
cinematheque /ˌsɪnɪmə'tek/ *noun*
1 فیلمخانە یان ئارشیفی فیلم، سینەماتێک 2 سینەمای چکۆلانە ۞ 1 آرشیو فیلم 2 سینمای کوچک
cinematic /ˌsɪnə'mætɪk/ *adjective*
سینەمایی، تایبەت بە سینەما: -nematic *effects/techniques* ۞ سینمایی

cinematically /ˌsɪnə'mætɪkli/ *adverb*
لەباری سینەماییەوە ۞ از لحاظ سینمایی
cinematograph /ˌsɪnəmətə'græfɪk/ *noun*, aslo kinematograph
1 سینەمایی 2 کامێرای فیلمهەڵگری 3 فیلمدروس‌کردن، فیلمسازی، سینەماگەری ۞ 1 سینمایی 2 دوربین فیلمبرداری 3 فیلمسازی
cinematography /ˌsɪnəmə'tɒgrəfi, US -'tɑːg-/ *noun*
1 سینەماگەری، فیلمسازی 2 فیلمهەڵگری
cinematographer /ˌsɪnəmə'tɒgrəfə(r), US -'tɑːg-/ n: فیلمهەڵگر؛ cinematographic adj: 1 سەربە سینەماگەری، سەربە فیلمسازی 2 سەربە فیلمهەڵگری؛ (cinematographically *adv* ۞ 1 فیلمسازی 2 فیلمبرداری
cinéma-vérité /ˌsɪnɪmə'verɪteɪ, French sinemaveʀite/ *noun*
(فەرەنسی) شێوەیێکی فیلمسازی بەڵگەنامەیی کە لەودا دووربین کەس و ڕووداوە ڕاستەقینەکان بەبێ دەرهێنەرایەتی تۆمار دەکا ۞ سینما ورتی
cineole, also cineol = eucalyptol
cinephile *noun*
سینەمادۆست ۞ سینمادوست
cineplex = multiplex cinema
cine-projector *noun*
دەزگای پیشاندان (فیلم)، پیشاندەر، ئاپارات ۞ پروژکتور
cineraria /ˌsɪnə'rɛːrɪə/ *noun*
گیایێ لە تیرەی daisy [تۆخم *Pericallis* (جاران *Cineraria*)] ۞ سینره
cinerarium /ˌsɪnə'rɛːrɪəm/ *noun, pl.* cinerariums
شوێنی بۆ پاراستنی خۆڵەمێشی تەرمە مردووەکان، خۆڵەمێش‌خانە، بوورخانە، شوێنی ئەسپاردنی خۆڵەمێشی مردووان ۞ سیراریوم
cinerary /'sɪnərəri/ *adjective*
بەکارهێنراو بۆ پاراستنی خۆڵەمێشی تەرمە سووتاوەکان ۞ سینراری
cinerary urn *noun*
کاسەی خۆڵەمێش یان خۆشەمێشدانی مردوویێ دوای سووتانی (بنەڕەت: *cinerary* لە *cinerarius* لاتین "پێوەند بە خۆڵەمێش") ۞ خاکستردان
cineration /ˌsɪnə'reɪʃn/ *noun*
بوونەخۆڵەمێش، سووتان، بە خۆڵەمێش بوون ۞ خاکسترشدگی
cinereous /sɪ'nɪərɪəs/ *adjective*
سەربە خۆڵەمێش، خۆڵەمێشی، شێوەخۆڵەمێش ۞ وابسته به خاکستر
Cingalese /ˌsɪŋgə'liːz/ *noun, adjective* =

Sinhalese

cingulate *adjective*, also cingulated

پشتێن‌دار، پشتێنه‌دار، خاوه‌نی پشتێنه ◌ دارای کمربند

cingulum /'sɪŋgjʊləm/ *noun, pl.* cingula /-lə/

(توێکاری) پشتێن، پشتێنه، که‌مه‌ربه‌ند، ئاڵقه‌ی ره‌نگی: 1 چه‌پکه ریشاڵێکی ده‌ماری چه‌ماوی نێو مێشک 2 هێڵی ده‌وری پایه‌ی تاجی ددان 3 (رووه‌کناسی) به‌شێ له رووه‌ک نێوان لاسک و ریشه 4 (گیانه‌وه‌رناسی) به‌شی ده‌ره‌وه‌ی مۆزۆڵ یان بڕژانگ (cingular *adj*؛ بنه‌ڕه‌ت: له لاتینه‌وه "belt"، *cingere* "gird") ◌ کمربند، سینیگولوم

cinnabar /'sɪnəbɑː/ *noun*

1 کانێکی سووری گه‌ش که سولفایدی جیوه‌ی تیایه 2 (هه‌روه‌ها cinnabar moth) جۆرێ په‌پووله‌ی ڕۆژفڕی باڵ‌سوور و ره‌ش [*Tyria jacobaeae*] ◌ 1 شنگرف 2 نوعی پروانه

cinnamon /'sɪnəmən/ *noun, adjective*

n 1 دارچینی، دارچین، دره‌ختی دارچین [*Cinnamomum zeylanicum*] 2 دارچین (ئاڵه‌ت) 3 ره‌نگی قاوه‌یی زه‌ردباو که شێوه‌ی سینامون ده‌دا *adj* (ره‌نگ) قاوه‌یی ئاماڵ زه‌رد ◌ *n* 1 دارچین، درخت دارچین 2 دارچین 3 رنگ قهوه‌ای مایل به زرد *adj* قهوه‌ای مایل به زرد

cinque /sɪŋk/ *noun*, also cinq

پێنج، سینک (ب.ت. له یاری ته‌خته یان په‌ڕین‌دا) ◌ سینک

cinquecentist *noun*

هونه‌رمه‌ند یا وێژه‌وانی سه‌ده‌ی شازده‌یه‌م ◌ هنرمند یا ادیب قرن شانزدهم

cinquecento /ˌtʃɪŋkwɪ'tʃɛntəʊ/ *noun*

سه‌ده‌ی شازده‌یه‌م (ب.ت. له هونه‌ر و وێژه‌ی ئیتالیایی) ◌ قرن شانزدهم

cinquefoil /'sɪŋkfɔɪl/ *noun*

1 (رووه‌کناسی) پێنج‌گه‌ڵا یان پێنج‌په‌ره 2 (هونه‌ر) نه‌خشی پێنج‌په‌ره یان په‌نجه‌یی ◌ 1 پنج‌برگ 2 آرایش پنجه‌ای

Cinzano /tʃɪn'zɑːnəʊ/ *noun*

(ناوی کاداری) vermouthی ئیتالیایی ◌ ورموت ایتالیایی

CIO *abbreviation* Congress of Industrial Organizations

کۆنگره‌ی ڕێکخراوه پیشه‌سازی‌یه‌کان ◌ کنگره‌ی سازمان‌های صنعتی

cion = US spelling of scion2

cipher /'saɪfə(r)/ *noun*, also sypher

1 نیشانه، هێما، ره‌مز، په‌رله، شفره، په‌یامی کۆدی 2 ژماره (له 1وه تا 9) 3 هیچ، سیفر 4 مرۆ یا شتی ناگرنگ و نزم، هیچه‌که (بنه‌ڕه‌ت: له عه‌ره‌بی *sifr* "بۆش، هیچ") ◌ 1 رمز، پیام رمزی 2 رقم 3 صفر 4 آدم یا چیز بی‌اهمیت و دون

ciphered *adjective*

په‌رله‌یی، ره‌مزی ◌ رمزی

cipolin /'sɪpəlɪn/ *noun*

پیوازه، پیازه، مه‌رمه‌ری ئیتالیایی (بنه‌ڕه‌ت: له فه‌ره‌نسه‌وه، له *cipollino* ئیتالیایی، له *cipolla* "پیواز یان پیاز") ◌ سیپولین

circa /'sɜːkə, US 'sɜːrkə/ *preposition*

نزیکه‌ی، له ده‌وروبه‌ری، approximately: *born circa 150 BC* (کورته‌که‌ی c؛ بنه‌ڕه‌ت: له لاتینه‌وه) ◌ در حدود

circadian /sɜː'keɪdiən, US sɜːr'k-/ *adjective*

شه‌ووڕۆژی، 24 کات‌ژمێره (یا سه‌عاته، سه‌ربه‌و کۆمه‌ڵه گۆڕانه‌ی له‌شی مرۆڤ و گیانه‌وه‌ران، له هه‌ر قۆناخێکی 24 کات‌ژمێره) ◌ شبانه‌روزی

circadian rhythm *noun*

(زینده‌ناسی) ریتمی شه‌ووڕۆژی، سووڕه شه‌ووڕۆژی‌یه‌کان ◌ نواخت شبانه‌روزی

Circassian /sə:'kasɪən/ *noun, adjective*

n 1 ئه‌ندامی کۆمه‌ڵێ له گه‌لانی زۆربه مسوڵمانی سوننی باکووری ڕۆژاوای که‌وکاز 2 هه‌ریه‌ک له دوو زمانی که‌وکازی باکووری ئه‌و گه‌له Adyghe و Kabardian *adj* سه‌ربه سیرکاسیه‌نه‌کان ◌ سیرکاسین

Circe *noun*

سیرسێ، کیرکێ: ژنه‌جادووگه‌رێ که پاڵه‌وانی ئۆدیسه‌ی کرده به‌راز و به‌ڵام له لایه‌ن ئۆدیسه‌وه ناچار کرا تا بیانگۆڕێته‌وه ◌ سیرسه

circinate /'sɜːsɪnət, US -eɪt/ *adjective*

1 (رووه‌کناسی) هه‌ڵپێچراو، لوول(بوو، به شێوه‌یێ که نووک یان سه‌ره‌که‌ی بکه‌وێته ناوه‌نده‌وه) 2 (پزشکی) خڕ، کەوانه‌یی circular (بنه‌ڕه‌ت: له -*circinat*، *circinare* "خڕهه‌ڵدان") ◌ سیرسینت

circle /'sɜːkl, US 'sɜːrkl/ *noun*

1 بازنه، جه‌غز، گاخ، خاز، ئاڵقه، چه‌مه‌ره، که‌مه‌ره، چه‌رخ، ده‌ور، گه‌ڕ، سوور، خول 2 بوار، پانتایی، مه‌ڵبه‌ند، ئاقار، راخسته 3 کۆڕ، گرووپ، کۆمه‌ڵ، ده‌سته 4 نهۆمی سه‌ره‌وه‌ی شانۆگا یا سینه‌ما (له *cercle* فه‌ره‌نسی کۆن، له *circulus* لاتین "ئاڵقه‌ی چکۆله"،چکۆلێنراوی *circus* "ئاڵقه") ◌ 1 دایره، حلقه، چرخه، دور 2 حوزه، گستره 3 محفل، جمع 4 بالکن

circlet /'sɜːklət, US 'sɜːrk-/ *noun*

1 نیمچه‌تاج، ئاڵقه‌ی جوانی 2 بازنۆکه، جه‌غزۆکه ◌ 1 حلقه‌ی تزیینی 2 دایره‌ی کوچک

circs = *noun, pl.* informal circumstances

circuit /'sɜːkɪt, US 'sɜːrkɪt/ *noun*

1 خولگه، سوورگه 2 ڕێڕه‌و، گێژه‌ن، ده‌ور 3 گه‌ڕان، سووڕان 4 مه‌یدان، گۆڕه‌پان 5 مه‌ڵبه‌ند،

ئاقار 6 دەرووبەر 7 یاری یان پێشبڕکێ خولی‌یەکان 8 کۆمەڵێ لە کلێسە میتۆدیستەکان کە یەکەیێکی بەڕێوەبەرایەتی پێکدێنن ۞ 1 مدار 2 مسیر، محیط 3 گردش 4 میدان 5 حوزه 6 پیرامون 7 بازی یا مسابقات دوره‌ای 8 سرکیت

circuital *adjective*
خولگەیی، سوورگەیی ۞ مداری

circuit board *noun*
تەختەخولگە، تەختەگێژەن ۞ صفحه مدار

circuit breaker *noun*
کلیلی دابڕینی خولگە، خولگەبڕ. تەزووبەند، دوگمە یان کلیلی دەرپەڕاندن ۞ مدارشکن

circuit court *noun*
دادگای گەڕۆک یا پیاچوونەوە ۞ دادگاه منطقه‌ای

circuitous /sə'kju:ɪtəs, US sər'k-/ *adjective*
پێچاوپێچ، خواروخێچ، بەپێچ‌وپەنا، لار، بەپێچ، درێژ و ناڕاستەوخۆ (circuitously /sə'kju:ɪtəsli, US sər'k-/ *adv*: پێچاوپێچانە، بەشێوەیەکی خوار و خێچ؛ circuitousness *n*) ۞ پیچ در پیچ

circuitry /'sɜ:kɪtri, US 'sɜ:rk-/ *noun, pl.* circuitries
خولگەمەنی، بازنەمەنی، بازنەبەندی، سیستەمی خولگەکان، کۆبازنەی کارەبایی (ڕێکخستەیەکی خولگە یان بازنە ئێلیکتریکی‌یەکان یان ئەو دەزگایەی کە تەوانە پێکدێنێ) ۞ مداربندی

circular /'sɜ:kjələ(r), US 'sɜ:rk-/ *adjective, noun*
adj 1 خڕ، گروڤەر، خڕۆک، چەمەری، ئالقەیی، سووری، چەرخی، خولی، گەڕی، خەپکەیی، بازنەیی، جەغزی، گەڕۆک، خولۆک، دەگەڕێ، دەخولێتەوە، وەرسوور: *a circular orbit* ◊ *a circular staircase* ◊ *circular building* ◊ 2 ناڕاستەوخۆ، بەپێچ‌وپەنا (گەشت و گەڕان)، circuitous، indirect 3 دەوری، لەسەر بنچینەی دەور(لێ)دانەوە (تیۆری یان بەڵگەهێنانەوە) *n* ئاگاداری، داخویانی، ڕاگەیاندن‌نامە (circularly *adv*) ۞ *adj* 1 گرد، حلقوی، چرخشی، دوری، دایره‌ای، گردنده 2 غیرمستقیم 3 مبتنی بر دور *n* اطلاعیه

circular current *noun*
(کارەبا) تەزووی بازنەیی ۞ جریان دایره‌ای

circular file = (facetious) wastebasket

circularity /,sɜ:kjə'lærəti, US ,sɜ:rk-/ *noun*
1 سوور یان دەوری پووچەڵ 2 بازنەیی، خڕی، خڕێتی، خڕۆکی، خەپکەیی، چەمەری ۞ 1 دور باطل 2 دایره‌واری

circularization *noun*
1 دەرکردنی ئاگادار یان ڕاگەیاندن‌نامە 2 خڕاندن، خڕکردن، خڕەڵدان (circularizer *n*) ۞ 1 صدور اطلاعیه 2 گردسازی

circular-latter *noun*
نامەی گشتی ۞ نامه‌ی همگانی

circular motion *noun*
بزووتن یان جووڵەی سووڕی، گەڕ، گل ۞ حرکت دورانی

circular saw *noun*
خڕەمشار، مشاریا هەڕەی خڕ؛ هەرووەها تیغەکەی بەخۆی ۞ اره‌ی گردی

circulating *adjective*
گەڕۆک ۞ متحرک

circulating decimal = repeating decimal

circulating library *noun*
(مێژوویی) کتێبخانەی پێ‌سپاردنەوە یان لەگەڕدا (کتێبەکانی بە کرێ دەدا) ۞ کتاب‌خانه‌ی در گردش

circulating medium *noun*
هۆی یان کەرەسەی بەبرەو (ب.ت. کۆین یان زێڕ) ۞ وسیله‌ی رایج

circulation /,sɜ:kjə'leɪʃn, US ,sɜ:rk-/ *noun*
1 ڕەوت، لێشاو، تەوژم 2 سووڕان، گەڕان، زڤڕین 3 سووڕ، سووڕان یان گەڕانی خوێن 4 بڵاوبوونەوە، تەشەنە 5 بڵاوک، تیراژ (ڕۆژنامە و کۆڤار) 6 چوون، بڕەوی، پارە، پوول (circulator *n*: بڵاوکەرەوە؛ circulatory /,sɜ:kjə'leɪtəri, US 'sɜ:rkjələtɔ:ri/ *adj*: سەربە سووڕانی خوێن) ۞ 1 جریان 2 گردش 3 جریان خون 4 انتشار، اشاعه 5 تیراژ 6 رواج، پول

circulatory system *noun*
(کارئەندامناسی) دەزگای سوورۆک یا سووڕان: دەزگای خوێن، ڕەگە خوێنی‌یەکان و بۆری لەشاوی lymphatic و دڵ ۞ سازگان گردشی

circum- /'sɜ:kəm/ *prefix*
پێشگر: دەوروبەر، دەوراندەور، دەوروپشت، دەور، بازنە، دەورە: *circumambulate*، *circumpolar* (بنەڕەت: لە لاتینەوە *circum* "round") ۞ پیشوند: پیرامون، دور، دایره

circumambient /,sɜ:kəm'æmbɪənt/ *adjective*
دەوردەر، دەورگر، ئالقەدار، چواردەوراگر، encompassing (circumambiency or -ience *n*: دەوردان، دەورگرتن، چواردەوردەوردان، ئالقەدان، دەورگری؛ -ently /,sɜ:kəm'æmbɪəntli/ *adv*) ۞ احاطه‌کننده

circumambulation /,sɜ:kəm,æmbjə'leɪʃən/ *noun*
بەدەورداگەڕان، گەڕان، خولانەوە (بە دەور شتێ، circumambulator *n*؛ circumambulatory

adj) ۞ طواف

circumcision /ˌsɜːkəmˈsɪʒn, US ˌsɜːrk-/ *noun*
1 سونەت، خەتەنە (کوڕ یا کچ، ب.ت. لە نێو جوو و موسوڵمانەکاندا) 2 (Circumcision) خەتەنەسووڕانی (یا خەتەنەبڕانی) مەسیح، یەکی ژەنیویری (بنەڕەت: لە *circonciser* فەرەنسی کۆن، یان لە *-circumcis* ،*circumcidere* "بڕین") ۞ 1 ختنه 2 سرکومسیون

circumference /səˈkʌmfərəns, US sərˈk-/ *noun*
1 کەوە، کەمە (بازنە)، کەمەرە، چێوەی بازنە، دەوری بازنە یان جەغز، چەنبەرەی بازنە: *the circumference of the earth* 2 چەمەرە، قەف، دەور 3 درێژایی کەمە یان چێوەی بازنە ۞ 1 محیط دایره 2 دور 3 سرکمفرنس

circumferential /sɜːkʌmfəˈrenʃel/ *adjective*
دەوردەر، دەورگر ۞ احاطەکنندە

circumflex /ˈsɜːkəmfleks, US ˈsɜːrk-/ *noun, adjective*
n سێرکامفلێکس، چوکڵە (نیشانەیێ «^» کە لەسەر بزوێنی هێندێ زمان (وەکوو فەرەنسە) دادەنرێ تا پیشان بدا کە چۆن ئەو وشەیە گۆ بکرێ) *adj* چەماوە، لار، چەم ۞ *n* سیرکُن‌فلکس *adj* خمیده، خم

circumflex accent = circumflex

circumfluent /sɜːˈkʌmfluənt/ *adjective*
دەورگر، دەورلێدەرەوە ۞ احاطەکنندە

circumfluous *adjective*
1 دەورگر 2 دەورگیراو بە ئاو، ئاوگیر ۞ 1 احاطەکنندە 2 محصور توسط آب

circumfusion /ˌsəkəmˈfjuːʒən/ *noun*
دەوردان، دەورگرتن ۞ احاطە

circumgyration /ˌsɜːkəmdʒaɪˈreɪʃn/ *noun*
دەورلێدان، چەرخان، سووڕان، گەڕان ۞ گردش

circumlocution /ˌsɜːkəmləˈkjuːʃn, US ˌsɜːrk-/ *noun*
درێژدادری، درێژدڕی ۞ اطناب

circumlocutory /ˌsɜːkəmˈlɒkjʊtəri, ˌsɜːkəmləˈkjuːtəri, US ˌsɜːrkəmˈlɑːkjətɔːri/ *adjective*
درێژدادریانە ۞ وابستە بە اطناب

circumlunar *adjective*
دەخولێتەوە یان جێگیرە لە دەوری مانگدا، دەورەمانگی ۞ سرکم‌لونار

circumnavigation /ˌsɜːkəmˌnævɪˈɡeɪʃn, US ˌsɜːrk-/ *noun*
دەورلێدان (ب.ت. دەوری دنیا) بە کەشتی ۞ جهان‌گردی با کشتی

circumpolar /səːkəmˈpəʊlə/ *adjective*
دەورجەمسەری، دەورەجەمسەری، سێرکەمجەمسەری ۞ حول قطبی

circumscribed *adjective*
بەرتەسککراو، سنووربۆدانراو ۞ محدودشده

circumscription /ˌsɜːkəmˈskrɪpʃn, US ˌsɜːrk-/ *noun*
بەرتەسک کردنەوە، سنووردارکردن، دەورگرتن، بەستنەوە، دیاریکردن، دەس‌نیشان‌کردن ۞ محدودسازی، تحدید، محاط‌سازی

circumsolar /ˌsɜːkəmˈsəʊlə(r)/ *noun*
دەورەخۆری، سێرکەمخۆری ۞ حول شمسی

circumspect /sɜːkəmˈspekt/ *adjective*
ئاگادار، هۆشیار، وریا، دووربین، تۆکمەکار، cautious ،prudent: *diplomacy required a circumspect response* ◊ *The banks should have been more circumspect in their dealings* ۞ محتاط، دوراندیش

circumspection /ˌsɜːkəmˈspekʃn, US ˌsɜːrk-/ *noun*
ئاگاداری، هۆشیاری، وریایی، دووربینی، قایمکاری ۞ احتیاط، حزم

circumspective /ˈsəkəmspektɪv/ *adjective*
ئاگادار، هۆشیار، وریا، تۆکمەکار ۞ محتاط

circumspectly /ˈsəkəmspektɪvli/ *adverb*
ئاگادارانە، لە رووی وشیاری یان هۆشیارییەوە، لە رووی پارێزەوە، بە دووربینییەوە: *I would suggest that for the time being you behave as circumspectly as possible in political matters* ۞ از روی احتیاط

circumstanced *adverb*
لە رەوشێکی دیاریکراودا ۞ در وضعیت معین

circumstances *noun, pl.*
1 بارودۆخ، رەوش، هەڵومەرج، بار، چۆنیەتی 2 بوویەر، رووداو 3 باری ماڵی، ژیوار ۞ 1 شرایط، اوضاع، موقعیت 2 حادثه 3 وضع مالی

circumstantial /ˌsɜːkəmˈstænʃl, US ˌsɜːrk-/ *adjective*
1 تێروتەسەل، چڕوپڕ، ورد، پڕ لە وردەکاری، دووروودرێژ (ئاماژە بە شتێ کە راستە بەڵام نایسەلمێنێ)، particular ،detailed: *The case against him was largely circumstantial* ◊ *a circumstantial account* ◊ *a circumstantial account of the fight* 2 (فەرمی) پێوەندی هەیە یان سەربە یان دەکەوێتە سەر بارودۆخ یان بارێکی تایبەتی، بەندە بە رەوش یان هەڵومەرجێکەوە: *Their problems were circumstantial rather than personal* ◊ *a circumstantial case* ◊ *circumstantial factors* ◊ *a circumstantial result* 3 لاوەکی، باگرنگ، رێکەوتی، پێوەندی‌دار بەڵام نە بنەڕەتی، 4 secondary ،unessential ،incidental

سەربە هەلومەرجی بەختەوەری یان ئاسوودەیی مادی ⟡ ceremonial – 5 material welfare
1 مفصل، مشروح، با ذکر جزئیات 2 وابسته بە یا مربوط بە شرایط 3 ضمنی، جانبی، ثانوی، فرعی 4 وابسته بە سعادت یا بهزیستی مادی

circumstantial evidence *noun*
بەلگە و نیشانەکان ⟡ قرائن و امارات

circumstantiality /ˌsɜːkəmˈstænʃɪˈælɪtɪ/ *noun*
تیروتەسەلی، چروپری، پەروردەکاریتی، دووورودرێژی ⟡ تفصیل

circumstantially /ˌsɜːkəmˈstænʃli, US ˌsɜːrk-/ *adverb*
بە چروپری، بە تیروتەسەلی، بە وردی ⟡ بە تفصیل، بە طور مشروح

circumterrestrial *adjective*
دەخولێتەوە یا جێگیرە لە دەوری زەوی‌دا، دەورەزەمینی ⟡ حول زمینی

circumvallation *noun*
سەنگەرلێدان، دەوردان بە شوورە یان دیوار، دیوارکردن، شوورەدانان، چەپەرلێدان (بنەڕەت. لە *circumvallat-* ،*circumvallare* لاتین "دەوردان بە شوورە rampart") ⟡ سنگربندی

circumvention /ˌsɜːkəmˈvenʃn, US ˌsɜːrk-/ *noun*
خۆدزینەوە، هەلاتن، دەرچوون، فێڵی شەرعی، دەمشیرینی، چارەدۆزینەوە، ڕێگادۆزینەوە، فریودان، تەفرەدان، لەخشتەبردن، هەڵفریواندن ⟡ گریز، کلاه شرعی، فریب

circumvolution /ˌsɜːkəmvəˈluːʃ(ə)n/ *noun*
1 خول 2 دەورلێدان، پێچدان، پێچ‌خواردن، (وەر)چەرخان، گەران، سووران 3 لاڵێدانەوە، ئاوڕ ⟡ 1 دوره 2 دورزنی 3 التفات

circus /ˈsɜːkəs, US ˈsɜːrkəs/ *noun, adjective*
n 1 سیرک، جامبازخانە 2 مەیدان، گۆڕەپان *adj* بەجۆش‌وخرۆش، خۆش، شاد، پردەنگ‌وهەرا ⟡ *n* 1 سیرک 2 عرصە *adj* پرهیجان

cirque /sɜːk, US sɜːrk/ *noun*
1 سیرک 2 خەبکە، چەمەرە، ئاڵقە، بازنە، circle، ring 3 مەیدان (شوێنی پێک‌گەیشتنەوەی شەقامەکان) 4 (زەوی‌ناسی) چالان؟: بۆشایی، بەنگاو یان گۆلکاویکی کاسەئاسای تەلانێ (یان قەدپالی mountainside) کە بەهۆی کاری glaciation پێکهاتووە ⟡ 1 سیرک 2 حلقه، دایره 3 میدان 4 سیرک

cirrhosis /səˈrəʊsɪs, US -ˈroʊ-/ *noun*
(بە) ڕیشاڵبوونی جگەری، جەرگە ڕیشاڵبوون (cirrhotic /sɪˈrɒtɪk/ *adj*: توشبوو بە ڕیشاڵبوونی جگەر) ⟡ تشمع کبدی

cirriped /ˌsɪrɪˈpiːdɪə/ *noun*, also cirripede
گیانەوەری پێ‌لوول، پالوول (barnacle ـەکان دەگرێتەوە) ⟡ سیرپید

Cirripedia *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پێ‌لوولەکان، پالوولەکان ⟡ سیرپیدیا

cirrocumulus /ˌsɪrəʊˈkjuːmjələs, US ˌsɪroʊ-/ *noun*
هەوری سیروکۆمۆلۆس ⟡ سیروکومولوس

cirrostratus /ˌsɪrəʊˈstrɑːtəs, -ˈstreɪtəs, US ˈsɪroʊ-/ *noun*
هەوری سیرۆستراتوس: هەورێکی تاریک‌تر لە cirrus کە توێ یان چینێکی نیوەڕوون -semi translucent، تەنک و ناڕێک لە بەرزاییێکی زۆردا پێکدێنێ و زۆربەی ئاسمان دادەپۆشێ ⟡ سیروستراتوس

cirrus /ˈsɪrəs/ *noun, pl.* cirri /-rʌɪ/
1 پەلکەهەور، هەوری سیروس 2 (ڕووەک‌ناسی) تەرز tendril 3 (گیانەوەرناسی) تەرزێکی باریک یان تاڵێکی مووناسا، ب.ت. پاشکۆی barnacle یان هەودای ماسی‌یێ ⟡ سیروس

CIS /ˌsiː aɪ ˈes/ *abbreviation*
Commonwealth of Independent States
سی‌ئای‌ئێس (= کۆمەڵەی ولاتانی سەربەخۆی هاوبەرژەوەند) ⟡ جامعەی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، سی‌آی‌اس

cis- *prefix*
پێشگر: 1 لەم‌لایە، لەم‌بەرەی، لەم‌بەر: *cislunar* 2 لە لای نزیک‌تری ڕۆم: *cisalpine* 3 نزیک‌تر بە ئێستا: *cis-Elizabethan* 4 (زۆرتر لار (تیتالیک) -*cis*) بۆ ناوی ئاوێتە کیمیایی‌یەکان بەکاردێنرێ کە کۆمەڵە ئیزۆمێریکی ئەندازەیی هەیە، دوو گەردیلە یان کۆمەڵی وەک‌یەکی هەیە کە بەسەر هەمان لای گەردیکەوە نووساوە کە بەهۆی ئاستێکی تایبەتی هاوتایی(یەوە) دابەش بووە: *cis-1,2-dichloroethene* (لە *cis* لاتین) ⟡ پیشوند: 1 در این سو، این سویه 2 و 3 نزدیک‌تر (زمان یا مکان) 4 سیس

cisalpine /sɪsˈalpʌɪn/ *adjective*
لە لای باشوور یان خوارووی چیاکانی ئالپ ⟡ سیسالپین

cisatlantic /sɪsətˈlantɪk/ *adjective*
لەم لای ئەتلانتیکەوە (وەک لا نزیک‌ترەکەی) ⟡ سیساتلانتیک

cisco /ˈsɪskəʊ/ *noun, pl.* ciscoes
جۆرێ ماسی (هی ئاوە شیرینەکانی باکوور، گرنگە لەبەر گۆشتەکەی [توخم *Coregonus*، چەندین جۆرن]) ⟡ سیسکو

cislunar /sɪsˈluːnə/ *adjective*
(هەڵکەوتوو لە) نێوان زەوی و مانگ(دا) ⟡ واقع میان زمین و ماه

cisplatin /sɪs'platɪn/ *noun*
(پزشکی) ئاوێتەیێکی پلاتینیۆمی $C_{12}H_6N_2Pt$ کە لە کیمۆتراپی chemotherapy شێرپەنجەدا بەکاردێتریێ ◌ سیس‌پلاتین

cispontine /sɪs'pɒntʌɪn/ *adjective*
(کۆن) لە لای باکوور(ی) یان سەرووی پردەکانی تەیمز Thames لە لەندەنەوە (بنەڕەت: لە -cis + *pons*، *pont-* لاتین "پرد") ◌ سیس‌پونتین

cissy = sissy

cist[1] /sɪst/ *noun*, also kist
سنووق (لە داری هولۆل یان بەرد؛ بنەڕەت: ویلزی "chest") ◌ صندوقچە

cist[2] /sɪst/ *noun*
(لە یۆنانی کۆندا) سنووق (بۆ شتە پیرۆزەکان، لە *cista* لاتین، لە *kistē* یۆنانی "box") ◌ صندوقچە

Cistercian /sɪ'stəːʃ(ə)n/ *noun, adjective*
n ڕەبەن (ج ژن، ج پیاو)ی بێنەدیکتینی *adj* سەربەو تیرەیە (بنەڕەت: لە ناوی *Cîteaux*، نزیک بە Dijon لە فەڕەنسە، جێگایێ کە ئەو تیرەیە دامەزرا) ◌ *n* راهب یا راهبەی بندیکتینی *adj* وابستە بە این فرقە

cistern /'sɪstən, US -tərn/ *noun*
1 حەوز، عەماری ناو، عەمباراو، ئەستێرک، ئەنباراو، ئاودان، تانکی ئاو 2 سنووقە: توورەکە یان کیسە یان بۆشایییێکی شلەدانی زیندەوەرێ (لە *cisterna* لاتین، لە *cista* (بڕوانە cist [2]) ◌ 1 مخزن آب 2 سیسترن

cisterna *noun, pl.* cisternae
1 2 cistern 2 ئەستێرکە: یەکێ لە شوێنە گەورەکانی ژێر arachnoid membrane؛ یەکێ لە توورەکە vesicle پانەکانی تۆڕی ئێندۆپلازمی endoplasmic reticulum یان دەزگای گۆلژی Golgi apparatus کە یەکەی بنەڕەتی ئەو ئەندامزەیانەیە (cisternal *adj*) ◌ سیسترنا

cistron /'sɪstrɒn/ *noun*, also structural gene
کەرتێکی گەردی DNA یا RNA کە پێکهاتەی زنجیرەیێکی پۆلی‌پێپتایدی (لە پێکهێنانی پرۆتێین) دیاری دەکا (cistronic *adj*) ◌ سیسترون

cistus /'sɪstəs/ *noun*
دەوەنێ بە گوڵی سوور و سپی‌یەوە [تۆخم *Cistus*] ◌ سیستوس

citadel /'sɪtəd(ə)l, US -dɛl/ *noun*
1 قەڵا، دژ 2 (خوازە) سەنگەر، مەتەرێز، پارێزەر 3 هاڵ یان سالۆنی کۆبوونەوەی سپای رزگاری (بنەڕەت: لە *citadelle* فەڕەنسی یان لە *cittadella* ئیتالیایی، لەسەر بنچینەی *civitas* لاتین (بڕوانە شار city) ◌ 1 ارگ، دژ 2 (مجازی) سنگر 3 سیتادل

citation /saɪ'teɪʃn/ *noun*
1 گێڕانەوە، باس کردن، وەرگرتن 2 نامەی بانگ کردن، بانگ‌نامە، ئامادەنامە 3 بانگ کردن 4 دانەپاڵ، خستنەپاڵ 5 ڕێزلێنان، پێزانین ◌ 1 نقل قول، ذکر 2 احضاریە 3 احضار 4 استناد 5 تقدیر

cithara *noun*, also kithara
قیسارە: ئامێرێکی موسیقای یۆنانی کۆنە ◌ قیثارە

citied *adjective*
1 هەڵکەوتوو لە شاردا 2 شارئاسا ◌ 1 واقع‌شدە در شهر 2 شهرمانند

citified /'sɪtɪfaɪd/ *adjective*, also cytified
(زۆرتر لە ڕووی سووکی‌یەوە) شاری، بەشاری‌بوو ◌ شهری‌شدە

citizen /'sɪtɪzn/ *noun*. also civilian
هاووڵاتی، هاونیشتمانی، شارمەند، شارستانی، باژێروانی، شاری ◌ تبعە، شهروند

citizenry /'sɪtɪzənri/ *noun, pl.* citizenries
هاووڵاتی‌یان، هاونیشتمانان، شارمەندەکان، دانیشتووان، شاری‌یەکان، شارستانی‌یەکان ◌ شهروندان، سکنە، اهالی

Citizen's Advice Bureau *noun*, *abbreviation* CAB
بەڕێوەبەرایەتی ڕاوێژکاری خۆڕایی (بریتانیا) ◌ ادارەی مشاورەی رایگان

Citizen's Band = CB

citizenship /'sɪtɪzənʃɪp/ *noun*
هاووڵاتێتی، هاونیشتمانێتی، شارمەندی ◌ تابعیت، شهروندی

citole /sɪ'təʊl/ *noun*
ئامێرێکی ژێداری عوودئاسای medieval، پێشەنگی cittern ◌ سیتول

citr- (also citri- or citro-) *prefix*
پێشگر: 1 ترشەمەنی: *citriculture* 2 ترشەلۆکی سیتریک: *citrate* ◌ پیشوند: 1 مرکبات 2 اسید سیتریک

citral /'sɪtral/ *noun*
(کیمیا) سیترال: شلەیێکی بۆن‌خۆش $C_{10}H_{16}O$، لە ترشەمەنی و ڕۆنی سەوزی لیمۆترش‌دا هەیە و لە گوڵاوسازی‌دا بەکاردێتریێ ◌ سیترال

citrate *noun*
خوێ یا ئێستێری ترشەلۆکی سیتریک ◌ سیترات

citric /'sɪtrɪk/ *adjective*
سیتریک، بەرهەم‌هاتوو یان پێوەند و سەربە citrus fruit ◌ سیتریک

citric acid /ˌsɪtrɪk 'æsɪd/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی سیتریک $C_6H_8O_7$ ◌ جوهر لیمو

citric acid cycle *noun*
سووڕی ترشەلۆکی سیتریک ◌ چرخەی اسید سیتریک

citriculture *noun*
کردنی (دار و درەختی) ترشەمەنی وەک لیمۆ،

پرتەقاڵ و هتد (n :citriculturist
ترشەمەنیچێن) ۞ کاشتن مرکبات، سیتریکالچر

citrine /ˈsɪtrɪn/ *noun, adjective*
n سیترین: جۆرێ کوارتسی نیوەڕوونی زەردی شووشەیی، زۆرتر وەک تۆپاز دەفرۆشرێ adj زەردی کاڵ، لیمۆیی ۞ n سیترین adj زرد کم‌رنگ

citron /ˈsɪtrən/ *noun*
1 لیمۆترشی گەورە، باڵنگ، باتو، باتس، ترنج 2 داری ترنج [*Citrus medica*] ۞ 1 بالنگ، ترنج 2 درخت ترنج

citronella *noun*
1 ڕۆنێکی سروشتی بۆنخۆش، لە گوڵاوسازی و بۆ دەرکردنی مێرووەکان بەکاردێترێ 2 گیایێکی ئاسیای باشووری، ئەم ڕۆنەی لێ‌دەگیرێ [*Cymbopogon nardus*] ۞ سیترونلا

citronellal *noun*
سیترۆنێلال: تێکەڵەیێکی ئاوەکی بێ‌ڕەنگی بۆنلیمۆیی aldehyde ـەکان $C_{10}H_{18}O$، لە ڕۆنی citronella oil دەگیرێ و بۆ گوڵاوسازی و وەک مێرووڕەوێن insect repellent بەکاردێترێ ۞ سیترونلال

citronella oil *noun*
ڕۆنی سیترۆنێلا: جۆرێ ڕۆنی تیژی زەردباوی کاڵ، لە سیترۆنێلا دەدڵۆپێنرێ، بۆ بەرهەمهێنانی liniment، گوڵاو و سابوون و مێرووڕەوێن بەکاردێترێ ۞ روغن سیترونلا

citron melon *noun*
شووتی باڵنگی: جۆرێ شووتی گۆشت‌ڕەقی خر [*Citrullus lanatus citroides*] ۞ سیترون ملون

citronulline *noun*
جۆرێ ترشەڵۆکی ئەمینۆی کریستاڵی $C_6H_{13}N_3O_3$، لە شووتیدا زەبەندە و ب.ت. وەک ئاوێتەیێکی ناونجی intermediate compound لە گۆڕینی ornithine بۆ arginine پێکدێ ۞ سیترولین

citrovorum factor *noun*
جۆرێ ترشەڵۆکی فۆلیکی چالاک لەباری میتابۆلیکەوە کە بۆ دەرمانی شێرپەنجە بەکارهێنراوە بە مەبەستی پاراستنی خانە ئاساییەکان (بە) دژی methotrexate ۞ سیتروورۆم فاکتور

citrus /ˈsɪtrəs/ *noun, adjective, pl.* citruses
n 1 دار یان درەختێ کە ئەم میوانە دەگرێ [تۆخم *Citrus*] 2 ترشەمەنی، لیمۆیی، تیرەپرتەقاڵ، گرێپفرووت (لیمۆهێنەدی، لیمۆترش و تیرەی پرتەقاڵییەکان لەخۆدەگرێ) adj سەربە ترشەمەنی ۞ n 1 درخت مرکبات 2 مرکبات adj وابسته به مرکبات

citrus fruits *noun, pl.*
ترشەمەنی ۞ مرکبات

citrus canker *noun*
خۆرەی ترشەمەنی: جۆرێ نەخۆشی ترشەمەنی کە بەهۆی بەکتریاییکەوە تووش دەبێ (*Xanthomonas axonopodis citri syn. X. campestris citri*)، برینێکی زۆر لەسەر گەڵا، چڵ و بەر پێکدێ ۞ نوعی بیماری

cittern /ˈsɪtən/ *noun*
سیتێرن (ئامێرێکی موسیقایە، شێوەی گیتار دەدا) ۞ سیترن

city /ˈsɪti/ *noun, pl.* cities
1 باژێر، شار 2 خەڵکی شار، دانیشتووانی شار 3 سیتی (the City) (ناوەندی ئابووری لەندەن) ۞ 1 شهر 2 مردم شهر 3 (the City) سیتی

city desk *noun*
1 (ڕۆژنامە، لە بریتانیا) بەشی هەواڵەکانی ئابووری 2 (ڕۆژنامە، لە ئەمریکا) بەشی دەنگوباسی خۆجێیی ۞ سیتی‌دسک

city editor *noun*
ڕۆژنامەوانی بەرپرسی دەنگوباسی ئابووری یان هەواڵەکانی خۆجێیی ۞ سیتی ادیتور

city farm *noun*
کێڵگەی شاری ۞ کشت‌زار شهری

citified = citified

city hall *noun*
شارەوانی ۞ شهرداری

City of God *noun*
شاری خودا، خواشار ۞ مدینه‌الله

cityscape *noun*
دیمەنی شار ۞ چشم‌انداز شهر

city slicker *noun*
شاری، زیرەک، زرینگ، وریا ۞ شهری، رند

city-state *noun*
دەوڵەت‌شار (ب.ن. ئاتێن لە یونانی کۆندا) ۞ دولت‌شهر

civet /ˈsɪvɪt/ *noun*
1 سیڤیت (هەروەها civet-cat)گیانەوەرێ کە لە پشیلە دەچێ، لە نێوەندی ئەفریکا و ئاسیای باشووری دەژی [*Viverra civetta*] (ئەفریکا) و جۆرەکانی تر]) 2 مەتریاڵێکی بۆنخۆش کە لە scent glands ئەو گیانەوەرە دەگیرێ (لە عەرەبییەوە *zabād*) ۞ 1 زَباد 2 سیوت

civic /ˈsɪvɪk/ *adjective*
شارستانی، شاری، (سەربە) هاوولاتی، هاونیشتمانان: *civic responsibilities* ۞ وابسته به شهر، شهروندی، (وابسته به) شهروندان

civic centre *noun*
ناوەندی شار، چەقی شار، ناوەندی بەڕێوەبەرایەتی شار ۞ مرکز شهر

civics /ˈsɪvɪks/ *noun, pl.*
پەروەردەی نیشتمانی، پەروەردەی کۆمەڵایەتی، زانستی پەروەردەی شاری ۞ تعلیمات مدنی، علم مدنی

civies = civvies

civil /'sɪvl/ *adjective*

1 شارستانی، شاری، بازیروانی، سیڤیل، مەدەنی: *a civil court* 2 بەشارستانیەت، civilized: *civil society* 3 نالەشکری، نائەرتەشی، ناسەربازی 4 نادینی، نائایینی، عورفی 5 نێوخۆیی 6 بەڕەوشت، mannerly 7 بەڕەوشتانە: *a civil question* 8 (ماف) ناتاوانی ✧ 1 مدنی 2 متمدن 3 غیرنظامی 4 غیرمذهبی. عرفی 5 داخلی 6 مؤدب 7 مؤدبانه 8 غیرجنائی

civil code *noun*

قانوون یان زاگۆنی سیڤیل ✧ قانون مدنی

civil commotion *noun*

(مافی ئینگلتەرە) ئاژاوە، نائارامی، پشێوی، شێواوی، ئاڵۆزی ✧ آشوب، شورش

civil death *noun*

بێبەری لە هەموو مافێکی شارستانی ✧ محرومیت از کلیەی حقوق مدنی

civil defence *noun*

بەرگری شارستانی یان نالەشکری، بەرگری سیڤیل ✧ دفاع غیرنظامی

civil disobedience *noun*

سەربزێوی یان سەرپێچی سیڤیل (قانوون، باج و هتد)، نافەرمانی مەدەنی ✧ مقاومت منفی

civil divorce *noun*

جیابوونەوەی سیڤیل (بێ دەستووری کلێسا) ✧ طلاق مدنی

civil engineer *noun*

ئەندازیاری شاری، شاردارێژ ✧ مهندس راه و ساختمان

civil engineering *noun*

ئەندازیاریی شاری، شاردارێژی ✧ مهندسی راه و ساختمان

civilian /sə'vɪliən/ *noun, adjective*

n ناسەربازی، ناسپایی، نالەشکری *adj* شەخسی: *He left the army and returned to civilian life* ✧ *n* غیرنظامی *adj* شخصی

civilities *noun, pl.*

نیشانەکانی رێز، داب‌ورێز ✧ احترامات

civility /sə'vɪləti/ *noun, pl.* civilities

1 رەوشت، تۆرە، ماریفەت، رێز، حورمەت. هەڵس‌وکەوتی بە رێزەوە 2 شارستانیەت ✧ 1 نزاکت، احترام 2 مدنیت

civilization /ˌsɪvəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*

1 شارستانیەت، شارستانێتی، ژیار: *the technology of modern civilization* ◊ *the civilizations of ancient Greece and Rome* 2 رۆشنبیری، تۆرە، رەوشت، ماریفەت 3 پێش‌خستن، بەشارستانیەت‌کردن، پێشکەوتوویی، بەشارستانیەت‌بوون 4 نەتەوەی پێشکەوتوو 5 ناوچەی پێشکەوتوو 6 دنیای پێشکەوتوو ✧ 1 تمدن 2 فرهیختگی، ادب 3 متمدن‌سازی، متمدن شدن، مدنیت 4 ملت متمدن 5 منطقەی متمدن 6 دنیای متمدن

civilized /'sɪvəlaɪzd/ *adjective*

1 بەشارستانیەت، پێشکەوتوو، شارستانی، ژیارمەند: *the civilized world* 2 بەڕەوشت 3 رۆشنبیر 4 بەڕەوشتانە، شارستانیانە 5 خۆش ✧ 1 متمدن 2 مؤدب 3 فرهیخته 4 مؤدبانه 5 دلپذیر

civil law *noun*

مافەکان یا قانوونی سیڤیل ✧ حقوق یا قانون مدنی

civil liberties *noun, pl.*

ئازادی‌یە تاکەکەسی‌یەکان ✧ آزادی‌های فردی

the Civil List *noun*

مووچەی خێزانی پاتشایی ✧ حقوق خانوادەی سلطنتی

civilly /'sɪvəli/ *adverb*

بەڕەوشتانە، لە رووی رەوشتەوە politely ✧ مؤدبانه، از روی ادب

civil marriage *noun*

ژن‌ومێردایەتی شارستانی یان سیڤیل (بێ ئاهەنگ و داب‌ودەستووری ئایینی) ✧ ازدواج مدنی

civil rights *noun, pl.*

مافە مەدەنی‌یەکان، مافە شارستانی‌یەکان ✧ حقوق مدنی

civil servant *noun*

کاربەدەست، فەرمانبەر(ی سیڤیل)؛ ئەندامی civil service؛ ئەندامی ستافی بەڕێوەبەرایەتی ئاژانسێکی نێودەوڵەتی international agency ✧ کارمند دولت؛ سویل سروانت

the civil service *noun*

1 رێکخراوە شارستانی‌یەکان 2 بەڕێوەبەرایەتی یا کارگێڕی‌یە شارستانی‌یەکان 3 کاربەدەستەکان، فەرمانبەرانی سیڤیل ✧ 1 سازمان‌های دولتی 2 ادارات دولتی 3 کارمندان ادارات دولتی

civil war *noun*

شەڕی نێوخۆیی ✧ جنگ داخلی

civil wrong *noun*

(ماف) شکاندن یان پێشێل‌کردنی مافی کەسێ ✧ نقض حقوق فردی

civil year = calendar year

civvies /'sɪviz/ *noun, pl.*

(جل‌و)بەرگی ئاسایی (لەچاو بەرگی سەربازی) ✧ لباس شخصی

Civvy Street /'sɪvi stri:t/ *noun*

(لە بریتانیا و نافەرمی) ژیانی ئاسایی، ژیانی نالەشکری، ژیانی ناسپایی، ژیان لە دەرەوەی ئەرتەش‌دا، ژیانی سیڤیلی ✧ زندگی غیرنظامی

CJD /ˌsi: dʒeɪ 'di:/ *abbreviation*

Creatzfeldt-Jakob Disease

سی‌جێی‌دی ✧ سی‌جی‌دی

cl *abbreviation* 1 (*pl.* cl or cls) centilitre(s) 2 class
1 سەدیەکی لیتر، سانتیلیتر 2 کلاس ◇ 1 سانتی‌لیتر 2 کلاس
Cl symb. the chemical element chlorine
clabber /klæbə(r)/ *noun*
شیری هەڵگەڕاو یان بزرکاو ◇ کلابر، شیر بریده
claciferol /kal'sɪfərɒl/ *noun, adjective*
کالسیفیرۆل، ڤیتامین D_2 (= ماکێکی بنەڕەتی بۆ نیشتنی کالسیوم لەسەر ئێسکەکان) ◇ کالسیفرول، ویتامین D_2
clack /klæk/ *noun*
شەقوکوت، تەقوهۆڕ، تەقەتەق، شەقەشەق، شەقوهۆڕ، فچک: *the clack of high heels on the floor* ◇ تق‌تق، تلق تولوق
Clactonian *adjective*
کلاکتۆنی، کلاکتۆنیەن: سەربە فەرهەنگی کۆنەبەردینی پاش‌تر کە لەو سەردەمەدا کەلوپەلی لە وردەبەرد بەکاردێترا (لە ناوی شاری Clacton ئینگلتەرە کە کەلوپەلی سەربەو سەردەمە لەوێ دۆزراوە) ◇ کلاکتونین
clad /klæd/ *adjective*
لەبەرکردوو، پۆشیو، پۆشتە، (لە لێکداندا) ـپۆش: *snow-clad* ◊ *ivy-clad buildings hills* ◇ ملبس، ـ پوش
Claddagh ring /'kladə/ *noun*
ئالقەی بە شێوەی دوو دەست، لە ئیرلەند وەک نیشانەی خۆشەویستی وایە (لە ناوی گوندێکی چکۆلە لە پاڵ شاری Galway) ◇ کلاد رینگ
cladding /'klædɪŋ/ *noun*
1 رووکار (میعماری) 2 روکەشاندن، رووکەشکاری، رووکەشکردن، داپۆشین، کفتاندن (کانزا) ◇ 1 نما 2 روکش‌کاری
clade /kleɪd/ *noun*
(زیندەناسی) هاورەچەلەک، لقە: کۆمەڵێ لە زیندەوەران یان ئۆرگانیزمەکان کە ڕەچەلەکێکی هاوبەشیان common ancestor هەیە (بنەڕەت: لە *klados* یۆنانی "لق") ◇ کلید
cladistic *adjective*
سەربە لقاندن، سەربە یان پێوەندی بە پۆلاندنی گیانەوەران و گیاکانەوە هەیە ◇ وابسته به کلیدیستیک یا شاخه‌بندی
cladistics /klə'dɪstɪks/ *noun, pl.*
(زیندەناسی) لقاندن، پۆلاندنی گیانەوەران و گیاکان ◇ کلیدیستیک
clado- /'kleɪdəʊ, US 'kladəʊ/ *prefix*
پێشگر: لق، لک، لقولێبوونەوە: *cladogram* ◇ *cladophyll* (بنەڕەت: لە *klados* یۆنانی‌یەوە "sprout ،branch or shoot") ◇ پێشوند: شاخه، انشعاب
Cladocera /klə'dɒs(ə)rə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) شاخلقینەکان، کلادۆسێرا: تیرەیێ لە قرژاڵیان crustaceans ی ورد کە water flea ـەکان دادەگرێ (بنەڕەت: یۆنانی: *klados* "لق" + *keras* "شاخ" (چونکو شاخەکانیان لقلق بوو) ◇ کلادوسرا
cladoceran *noun, adjective*
(گیانەوەری) شاخلقینە ◇ کلادوسران
cladode /'kleɪdəʊd/ *noun,* also cladophyll
(رووەکناسی) قەد یان لاسکی گەڵاناسا، هەزارچووزە، لاسکپانی (بنەڕەت: لە *kladōdēs* "بە چووزەی یەکجارەوە") ◇ کلادود
cladodial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە cladode ـەوە هەیە ◇ وابسته به کلادود
cladogenesis /ˌkleɪdə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs, 'kladə(ʊ)-/ *noun*
لق(ـە)پێکهاتی، هاورەچەلەک‌پێکهاتی: پێکهاتنی کۆمەڵ یان گرووپێکی نوێ لە زیندەوەرەکان بەهۆی جیاوازی گەشەسێنەرانەی جۆرێکی ڕەچەلەکی (یان بەهۆی ڕەوتی گەشەسەندن) ◇ کلادوژنیز، شاخه‌زائی
cladogenetic *adjective*
سەربە لق(ـە)پێکهاتی، سەربە پێوەندی بە هاورەچەلەک‌پێکهاتی‌یەوە هەیە ◇ وابسته به کلادوژنیز یا شاخه‌زایی
cladogram /'kleɪdə(ʊ)gram, 'kladə(ʊ)-/ *noun*
دیاگرام یان هێڵکارییێکی لقولق کە پێوەندی cladistic ی نێوان جۆرەکان نیشان دەدا، هێڵکارییێ کە گەشەسەندن و ڕەچەلەکی کۆمەڵێ لە گیانەوەران دەخاتەڕوو ◇ کلادوگرام
cladophyll – called cladode
claim /kleɪm/ *noun*
1 داواکاری، ئیدعا، داخوازی، وابێژی، داوا، ویستن: *a report examining -ms of corrupt links between politicians* 2 ماف: *They had no claim on the land* 3 هۆ ◇ 1 ادعا، درخواست، طلب 2 حق 3 علت
claimant /'kleɪmənt/ *noun*
داواکار، داواکەر، وابێژ، خوازیار: *a claimant to an estate* ◇ مدعی، خواهان
claimer = claimant
clairvoyance /kleə'vɔɪəns, US kler'v-/ *noun*
پێشزانی، پێشگۆیی، پێشبینی، داهاتووبینی، ڕۆشنبینی، غەیبزانی، داهاتووزانی، دووربینی ◇ غیب‌بینی، بصیرت، ذکاوت
clairvoyant /kleə'vɔɪənt, US kler'v-/ *noun, adjective*
پێشزان، پێشبین، پێشگۆ، غەیبزان، داهاتووبین، ڕۆشنبین، داهاتووزان، دووربین: *claims to be*

◌ *clairvoyant powers* ◊ *clairvoyant*
غیب‌بین، غیب‌گو

clairvoyantly /kleə'vɔɪəntli, US kler'v-/ *adverb*
پێشزانانە، پێشبینانە، پێشگۆیانە، داهاتووبینانە، ڕۆشن‌بینانە، دووربینانە ◌ غیب‌بینانە، غیب‌گویانە

clam[1] /klæm/ *noun*
1 سەدەفی خۆراکی [*Mya arenaria* (هی لەیەکەنەرم)، *Venus mercenaria* (هی لەیەکەڕەق، هەردوو هی ئەمریکای باکووری)، *Tridacna gigas* (هی زلە، هیند و پاسیفیک)، و زۆر جۆری تر] 2 گۆشتی سەدەفی خۆراکی 3 گیرە، مەنگەنە، بەند ◌ 1 صدف خوراکی 2 گوشت صدف خوراکی 3 گیره

clam[2] /klæm/ *noun*
(نافەرمی و لە ولاتە یەک‌گرتووەکانی ئەمریکا) دۆلار ◌ دولار

clamant /'kleɪm(ə)nt, US 'klam-/ *adjective*
1 پێویست بە پیاچوونەوە یان پێ‌ڕاگەیشتن، پێویست بە سەرنج‌پێدان 2 هاوارکەر، هەراکەر، بانگ‌دەر، blatant ،clamorous (clamant) ◌ 1 مستلزم رسیدگی 2 دادزننده

clambake /'klæmbeɪk/ *noun*
میوانی یا گەشت و سەیرانی کەنار دەریا ◌ مهمانی یا گردش در ساحل دریا

clamber /'klæmbə(r)/ *noun*
چنگەڕنێ، پیاهەڵچوون یا پیاهەڵگژانی سەخت و چەتوون ◌ صعود دشوار

clammily /'klæmɪli/ *adverb*
لینجانە، بە شێوەیەکی لینج یا لیچق ◌ بەطور لزج

clamminess /'klæmɪnəs/ *noun*
لینجی، لیچقی، تەڕی ◌ چسباکی، تری

clammy /'klæmi/ *adjective* (clammier, clammiest)
1 تەڕ، لینج، لیچق، تەڕولینج، توچن: *His skin felt cold and -mmy* 2 (هەوا) سارد و خاو یا شێدار: *the -y atmosphere of an institution* ◌ 1 خیس، لزج، مرطوب 2 سرد و نمدار

clamorous /'klæmərəs/ *adjective*
پڕلەهەراوهوریا، پڕدەنگەدەنگ، پڕ لە غەڵبەغەڵب، tumultuous: *the busy clamorous market* (clamorously *adv*؛ clamorousness *n*) ◌ پرهیاهو

clamour /'klæmə(r)/ *noun*, US clamor
هەراوهوریا، زەنازەنا، غەڵبەغەڵب، دەنگەدەنگ، سرمەسرم، قیژە، قاووقیژ: *the clamour of the market* ◌ هیاهو، سر و صدا

clamp[1] /klæmp/ *noun*
1 گیرە، مەنگەنە، تەوەرە 2 بەست، بەند، بۆر 3 (لە چەرخی درومان‌دا) دەرزی‌گیر ◌ 1 گیره 2 بند، قید 3 سوزن بند

clamp[2] /klæmp/ *noun*
کۆما، لۆدە، کۆگا ◌ توده، کپه

clampdown /'klæmpdaʊn/ *noun*
بەربەندێتی، نەهێشتن، ڕێ‌لێگرتن، بەرتەنگێتی، بەرتەسک‌کردنەوە، سنووری، سەختگری، توندگرتن، سەرکوت‌کاری، زەبروزەنگ: *a clampdown on drinking and driving* ◌ ممنوعیت، محدودیت، شدت عمل

clamworm *noun*, also clam worm
کرمی polychacte تووخمی *Nereis* وەک چەشتە ◌ نوعی کرم

clan /klæn/ *noun*
1 کۆمەڵ یان گرووپێکی سیلتی هی ناوچە شاخاوی‌یەکانی سکاتلەند کە ژمارەیێ بنەماڵە پێکدێنێ و سەرۆکەکانی پێیان وایە ڕەچەڵەکێکی هاوبەشیان هەیە 2 تایەفە، تیرە، خێڵ، هۆز، خێزان، خاوخێزان، ماڵبات، خانەدان (ب.ت. چیانشینانی سکاتلەند) 3 دەستە، داروودەستە، دەستەودایرە، تاقم، تیپ (بنەڕەت: لە لاتین *planta* "sprout") ◌ 1 کلان 2 طایفه، ایل، خانواده 3 فرقه، جماعت

clandestine /klæn'destɪn, US 'klændəstaɪn/ *adjective*
پەنامەکی، نهێنی، نەهێنی، بنەکی، دزەکی، ژێرجلەکی، شاراوە، دزەکی، ژێرزەمینی، ◌ *a clandestine love affair* :surreptitious سری، مخفی

clandestinely *adverb*
بە نهێنی یان نەهێنی، لە بنەوە ◌ پنهانی

clandestinity *noun*
پەنامەکی‌بوون، نهێنیتی، بنەکی‌بوون، دزەکیتی، شاراوەیی ◌ حالت سری، مخفی بودن

clang /klæŋ/ *noun*
زرنگە، زرنگەزرنگ، چەق، تەقەتەق، شەقەشەق ◌ دنگ

clanger /'klæŋə(r)/ *noun*
(نافەرمی) هەڵەی ئاشکرا و دیار، لێ‌هەڵقلیشان، لێ‌شێوان ◌ گاف

clanging = clang

clangour /'klæŋgə(r)/ *noun*, US calngor
(دەنگ) زرنگە، شەقەشەق، زرنگەزرنگ (clangorous *adj*) ◌ دینگ دانگ

clank /klæŋk/ *noun*
(دەنگ) زرنگەزرنگ، خرنگەخرنگ، خرنگ‌وهۆڕ، زرەزر، هارە (clanking *adj*؛ clankingly *adv*) ◌ جرینگ جرینگ

clannish /'klænɪʃ/ *adjective*
1 خێڵەکی، هۆزی، تیرەیی: *-nnish traditions* 2 یەک‌گرتوو ◌ 1 قبیله‌ای 2 به هم‌پیوسته

clannishly /'klænɪʃli/ *adverb*
خێڵەکی‌یانە، بە شێوەی هۆزی ◌ به روش قبیله‌ای

clannishness /'klænɪʃnəs/ *noun*
خێڵەکایەتی، هۆزیتی، تیرەگەری ○ ایلیاتی گری

clanship /'klænʃɪp/ *noun*
سیستمی ئەنـدامێتی یـا پێبەندایـەتی خـێڵ، دەستەگەری خێڵەکی ○ کلان‌شیپ

clansman /'klænzmən/ *noun, pl.* clansmen
ئەندامی هۆز، خێڵەپیاو ○ اهل قبیله

clap /klæp/ *noun*
1 چەپڵە(لێدان)، چەپک(لێدان) 2 شریخە، گرمە، گرموهۆڕ 3 (نافەرمی) فەرەنگی، سووزەنەک، ○ 1 کـف زدن 2 غرمـب 3 gonorrhoea (عامیانه) سوزاک

clapboard /'klæpbɔːd, US 'klæbərd/ = weatherboard

clapped-out *adjective*
داشقەشکاو، قـورازە، چەپەرەشڕ، شڕ: *The a clapped-out ◊ van's totally clapped-out old Mini* ○ زهواردررفته، قراضه

clapper /'klæpə(r)/ *noun*
1 زمانە، چـەکوش (زەنـگ) 2 چـەپـڵەلێـدەر 3 چەقەنە ○ 1 چکش، زبانه 2 کف‌زننده 3 قاشقک، چوبک

clapperboard /'klæpəbɔːd, US 'klæpərbɔːrd/ *noun*
کلـەپێربۆرد، تەختەتەقـە (لـە فـیلم‌سـازی‌دا) ○ کلاپربورد

clappers *noun,* like the clappers
(نافەرمی) وەک فرفرە، زۆرخێرا، توند، بەتوندی، وەک تیـسکەی تفـەنـگ، یـەکجـار خێـرا: *to run/ride/drive like the clappers* ○ مثل برق

clapping /'klæpɪŋ/ *noun*
چەپڵە: *I could hear the sound of clapping from the other room* ○ کف

claptrap /'klæptræp/ *noun*
قسەی حەلەق‌ومەلەق، هەڵیت‌وپلیت، شڕم‌وبڕم، قسەی گەوجانە ○ حرف مفت، سخن احمقانه

claque /klæk/ *noun*
چەپڵەلێدەرە بەکرێ‌گیراوەکان، چەپڵەلێدەرانی بەکرێ‌گیراو ○ جماعت تشوق‌کنندەی مزدور

clarence /'klærəns/ *noun*
(مێژوویی) کلەرێنس (کالیسکەی چوارپێچکەیی یا چەرخ) ○ کلارنس

claret /'klærət/ *noun, adjective*
n کلەرێت، سوورەمەی، بادەی سوور یان بۆردۆ (فەرەنسی) *adj* (رەنگ) سووری تۆخ یان تێر، رەنگی مەیی ○ *n* کلارت *adj* شرابی

clarification /ˌklærəfɪ'keɪʃn/ *noun*
1 روونکردنـەوە، رۆشـنکردنـەوە، تیشکخستنەسەر، لێکدانەوە 2 پاڵاوتن، پاڕزنین، قرچ‌کردن، قاڵ ○ 1 توضیح، شرح 2 پالایش

clarified *adjective*
پاڵێوراو، قرچ‌کراو، قاڵ‌کراو ○ پالوده

clarified butter *noun*
رۆن، رۆنی زەنگ، رۆنەکەرە ○ روغن حیوانی

clarifier *noun*
روونکەرەوە، لێکدەرەوە ○ توضیح‌دهنده

clarinet /ˌklærə'net/ *noun*
کلارینێت، قەرەنەی ○ قرەنی

clarinettist /ˌklærə'netɪst/ *noun.* also US clarinetist
کلارینێت‌ژەن، قەرەنەی‌ژەن ○ قرەنی‌زن

clarion /'klæriən/ *noun, adjective*
n شەیپوور، شەیپووری شەڕ، بۆری، کەرەنا، دەنگی شەیپوور *adj* بەرز و روون ○ *n* شیپور، صدای شیپور *adj* بلند و واضح

clarion call /'klæriən kɔːl/ *noun*
هاوار، بانگەواز، جاڕ، گازی ○ ندا

clarity /'klærəti/ *noun, pl.* clarities
روونی، زوڵاڵی، رۆشنی، خۆیایی، دیاری، ئاشکرایی، راشکاوی، lucidity: *a lack of clarity of ◊ clarity in the law ◊ clarity of thought ◊ purpose/vision* ○ وضوح، روشنی، شفافی

clarkia /'klɑːkɪə/ *noun*
گیایێکی ئەمریکای باکووری، بە گوڵی سپی، پەمەیی یا ئەرخەوانی‌یەوە [تـوخم *Clarkia*] (بنـەڕەت: لاتینی نـوێ، لـە نـاوی دۆزەری ئەمریکایی William *Clark* کە ئەم رووەکەی دۆزییەوە) ○ کلارکیا

Clark's nutcracker *noun*
جۆری باڵندەی سپی بۆرباوی کلک و باڵ رەش و سپی، هـی رۆژاوای ئـەمریکـای بـاکووری [*Nucifraga columnbiana*] ○ نوعی پرنده

clarsach /'klɑːrsəx, US 'klɑːsək/ *noun*
چەنگێکی چکۆلانەی ژێ‌سیمی، لە موسیقای خۆماڵی و سەرەتای سکاتلەند و ئیرلەند بەکاردێترا ○ نوعی ساز

clart /klɑːt/ *noun,* also clarts
1 (سکاتلەند) قوڕی چەسپ 2 پیسی، چڵکنی، چەپەڵی ○ کلارت

clary /'kleːri/ *noun*
کوزیرەژن، سێفەلووکە؟، جۆری گیای بۆنخۆش لە تیرەی mint [*Salvia sclarea*] (ئەورووپای باشووری) و جۆرەکانی تر] ○ مریم گلی

clash /klæʃ/ *noun*
1 بەریەککەوتن، لێککەوتن، لێکدران، پێک‌کەوتن، تێک‌هەڵچوون، رووبەڕووبوونەوە، بەگژیەکداچوون 2 مشت‌ومڕ، جـوڕڕە، مـشەرعێن، شەرەقسە، دەمەقرە 3 شەڕ، شەڕوکێشە، ململانێ، پێک‌هەڵپڕژان، پێکادان، ناسازناوقەی یەکبوون، کێشمەکێش: *a clash of interests/opinions/cultures* 4 دژایەتی،

دژبەری، جیاوازی، ناکۆکی، نارەزایەتی 5 هاوکاتی، هەڵدەمی، پێکەوەروودان 6 ناسازی 7 (دەنگ) زرنگە، چەکەچەک، شەقەشەق، تەق‌وکوت، دەنگی لێک‌کەوتن یا شکان: *a clash of cymbals/swords* ◌ 1 برخورد، تصادم، رویارویی 2 مشاجره 3 نزاع 4 مخالفت، اختلاف، تضاد 5 تقارن 6 ناسازگاری 7 (صدا) تلق‌تولوق

clashing *adjective*

بەریەک‌کەوتوو، لێک‌کەوتوو، پێک‌کەوتوو ◌ تصادم‌کننده

clasp /klɑːsp, US klæsp/ *noun*

1 گیرە، قوڵاپ 2 ئاغزۆنە، پزیم، بەرەزمانە 3 دەرزی، قازان‌قوفلی، دەرزی و بەرکوژ، پەست 4 باوەش، حمێز، ئامێز، لەباوەش‌گرتن، باوەش‌پیاکردن 5 گرتن ◌ 1 قلاب 2 سگک 3 سنجاق، قزن‌قفلی 4 بغل، در آغوش‌گیری 5 گیرش

clasp-knife *noun*

چەقۆی کلیل‌دار یان زامن‌دار، چەقۆی دوگمەیی ◌ چاقوی ضامن‌دار

class /klɑːs, US klæs/ *noun, adjective*

n 1 پۆل، چین، توێژ، توێ 2 جۆر، چەشن، ئاوا 3 دەست، دەستە 4 ریز 5 ئاست، رادە، پلە، نمرە، پایە 6 پۆل (خوێندن) 7 وانە 8 شاگردەکان، هاودەورەکان، هاوپۆل 9 پۆز، کلاس، تروتوپ، تەشەخوس 10 (زیندەناسی) پۆل: لە پۆلاندنا لە ژوور order و لەژێر phylum یان division، وەک Mammalia و Inscecta) *adj* 1 چینایەتی 2 هەرەباش، زۆر چاک، یەکجار باش ◌ 1 *n* طبقه، رده 2 نوع 3 صنف 4 ردیف 5 سطح، رتبه، درجه 6 کلاس 7 درس 8 هم‌دوره‌ها 9 تشخص 10 رده *adj* 1 طبقاتی 2 عالی

class action *noun*

(ماف) دادخوازی دەستەیی ◌ دعوای حقوقی گروهی

class-conscious *adjective*

خاوەنی هۆشیاری چینایەتی، (بە)ئاگای چینایەتی، هۆشیار لە بواری جیاوازی چینایەتی‌دا ◌ دارای آگاهی طبقاتی

class-consciousness *noun*

هۆشیاری چینایەتی، ئاگایی چینایەتی ◌ آگاهی طبقاتی

class culture *noun*

چاند یان فەرهەنگی چینایەتی یان چینی ◌ فرهنگ طبقه‌ای

class distinction *noun*

جیاوازی چینایەتی ◌ اختلاف طبقاتی

classic[1] /ˈklæsɪk/ *adjective*

1 کلاسیک 2 زۆرباش، پەسندکراو، هەرەچاک 3 بەرز، دیار، بەرجەستە، نموونە 4 ناسراو، ناودار 5 کۆن، لەمێژینە، کەونار، قەدیمی 6 نەریتی، رەسەن ◌ 1 کلاسیک 2 ممتاز 3 بارز 4 معروف 5 قدیمی 6 سنتی، اصیل

classic[2] /ˈklæsɪk/ *noun*

1 بەرهەمی کلاسیک، شاکاری ویژەیی 2 شوێنەوار یان بەرهەمی نموونە، بەرهەم یان ئاسەواری مێژوویی یا بەرجەستە 3 زانای ویژەی کەونار، نووسەر یان هونەرمەندی کلاسیک ◌ 1 اثر کلاسیک 2 اثر برجسته 3 دانشمند ادبیات کلاسیک، نویسنده یا هنرمند کلاسیک

classical /ˈklæsɪkl/ *adjective*

1 سەربە ویژەی کەونار (یۆنان و رۆم)، کلاسیک، کەونار، دێرین، کۆن (کاریگەری هونەر و ویژەی یۆنان و رۆمی پێوە دیار بێ): *classical civilization* (دەبارەی موزیک) تایبەتمەندی سەردەمی 1750 تا 1800 2 رەسەن، لەمێژینە، کۆن، نەریتی، authoritative، *classical Mendelian genetics* :traditional کلاسیک، تیۆری کوانتۆم quantum، میکانیکی شەپۆلی wave mechanics و تیۆری رێژەیێتی relativity نەگرتەوە: *classical physics* 3 سادە و سەرنج‌راکێش 4 سەربە یەکەمین قۆناخی گرنگ لە بواریکی لێکۆڵینەوەدا: *classical Marxism* ◌ 1 کلاسیک، باستانی 2 اصیل، قدیمی، سنتی؛ کلاسیک 3 بی‌پیرایه و جذاب 4 کلاسیک

classical conditioning *noun*

مەرجی‌کردن یا مەرجاندنی وەلامی یا کلاسیک ◌ شرطی‌سازی کلاسیک

classically /ˈklæsɪkli/ *adverb*

بە شێوەیەکی سادە: *Her face is classically beautiful* ◌ به طور بی‌پیرایه

classicism /ˈklæsɪsɪzəm/ *noun*

کلاسیسیزم، کلاسیک‌گەری (= رەچاوکردنی شێواز و بنەماکانی کلاسیک) ◌ کلاسیسیسم

classicist /ˈklæsɪsɪst/ *noun*

کلاسیسیست (= کەسێ کە شێواز و بنەماکانی کلاسیک رەچاو دەکا)، (پسپۆر یان خوێندکاری هونەر و ویژەی یۆنان و رۆما) ◌ کلاسیسیست

Classics *noun, pl.*

(خوێندنەوەی) زمان و ویژەی کۆنی یۆنان و رۆم ◌ زبان و ادبیات یونان و روم باستانی

class ideology *noun*

ئایدیالۆژی یان ئیدیۆلۆژی چینایەتی ◌ ایدئولوژی طبقاتی

class-feeling *noun*

هەستی چینایەتی (= هەستی دوژمنایەتی نێوان چینەکانی کۆمەڵگا) ◌ احساس طبقاتی

classifiable /ˈklæsɪfaɪəbl/ *adjective*

لەپۆلین‌هاتوو، لەپۆلاندن‌هاتوو، دەپۆلێنرێ، دەستەدەکرێ: *The information was not easily classifiable* ◌ قابل رده‌بندی یا طبقه‌بندی

classification /ˌklæsɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 پۆلاندن، پۆلێن، دەستەکردن، دەستاندن، دابەشاندن، دابەش کردن 2 دەستە، دەست، بابەت، پۆل، class، category 3 (زیندەوەرناسی) دانانی گیانەوەران، رووەکەکان و هتد لەنێو کۆمەڵ یان گروپ، پۆل یان بەشەکان division بەپێی تایبەتمەندییان (یان پێوەرە چەسپیوەکان established criteria)، ب.ت. taxonomy: *The classification of bony fish is extremely complicated* (classificatory *adj*) ◇ 1 طبقه‌بندی، رده‌بندی 2 طبقه، رده، مقوله 3 (زیست‌شناسی) رده‌بندی

classified /ˈklæsɪfaɪd/ *adjective*
1 پۆلێنراو، پۆلێن‌کراو، پۆل‌پۆل، دەستەدەستە، دەستەکراو، دابەشێنراو، دابەش‌کراو: *classified information/documents/material* ◊ *a classified catalogue* 2 نهێنی ◇ 1 طبقه‌بندی‌شده، رده‌بندی‌شده 2 سری

classified ads = classified advertisement

classified advertisement *noun,* also classified ads, classifieds, BrE also small ads, US also want ads
ئاگاداریی پۆلێنراوەکان، پێداویستییەکان، پۆلێنراوەکان ◇ نیازمندی‌ها

classified documents *noun, pl.*
زانیاری پۆلێنراو ◇ اطلاعات طبقه‌بندی‌شده

classifieds = classified advertisement

classifier /ˈklæsɪfaɪə(r)/ *noun*
(ڕێزمان) پۆلێنەر، پۆل‌دەرخەر (ب.ن. پاشگری "un"، پۆلێنەر یان پۆل‌دەرخەرێکی پیشان‌دەری واتای نەرێنییە) ◇ طبقه‌بندی‌کننده، طبقه‌نما

classis *noun*
دەستە، چین، پۆل، بابەت ◇ رده، مقوله

classless /ˈklɑːsləs, US ˈklæs-/ *adjective*
بێ‌چین، بێ‌جیاوازی چینایەتی ◇ بی‌طبقه

classlessness /ˈklɑːsləsnəs, US ˈklæs-/ *noun*
بێ‌چینی، نەبوونی جیاوازی چینایەتی ◇ عدم اختلاف طبقاتی

classmate /ˈklɑːsmeɪt, US ˈklæs-/ *noun*
هاوپۆل، هاوشاگرد، ناوەڵ‌پۆل، ئاواڵ‌دەرس ◇ هم‌کلاسی

classroom /ˈklɑːsruːm, -rʊm, US ˈklæs-/ *noun*
پۆل، ژوور یان دیوی وانە ◇ کلاس درس

class society *noun*
کۆمەڵگای چینایەتی ◇ جامعه‌ی طبقاتی

class status *noun*
پێگە یان ستاتۆسی چینایەتی ◇ پایگاه طبقاتی

class struggle *noun,* also class war
1 خەبات یان ململانێی چینایەتی (لە بیری مارکسیزمدا) 2 دژایەتی چینی ◇ 1 مبارزه‌ی طبقاتی 2 تضاد طبقاتی

class system *noun*
ڕیکخستە یا سیستمی چینایەتی ◇ نظام طبقاتی

classy /ˈklɑːsi, US ˈklæsi/ *adjective* (classier, classiest)
(نافەرمی) بەشکۆ، شۆخ، شیک، چاک، گرانبایی، هەڵکەوتوو، جوان، بەکلاس، زۆرباش: *a classy player* ◊ *a classy hotel/restaurant* ◇ باکلاس، عالی

clastic /ˈklæstɪk/ *adjective, noun*
(زەوی‌ناسی) کلاستیک، پارچەپارچە، کەرت‌کەرت، لەت‌لەت، جیاوەبوو، لێکەوەبوو، کەرتەوەبوو: *a clastic sediment* (بنەڕەت: لە *clastique* فەرەنسی، لە *klastos* یونانی "شکاو لە چەند لەوت و کوتدا") ◇ کلاستیک، تقسیم‌شونده

clatter /ˈklætə(r)/ *noun,* also clattering
1 (دەنگ) چەکەچەک، شەق‌وکوت، تەق‌وور، ڕەپەڕەپ، شەقەشەق: *the clatter of horses' hoofs* 2 هەراوهوریا، دەنگەدەنگ، شێواوی، ئاڵۆزی، پاشاگەردانی، پشێوی ◇ 1 (صدا) تلق‌تولوق 2 همهمه، آشفتگی، هرج و مرج

clatterer *noun*
مرۆی زۆروەڕ یان زۆربلە ◇ آدم پرگو

claudicant *adjective*
شەل، لەنگ ◇ لنگ

claudication *noun*
شەلی، لەنگی ◇ لنگی

clausal *adjective*
سەربە دەستەوشە یان لاڕستە، لاڕستەیی، دەستەوشەیی، بڕگەیی ◇ وابسته به عبارت

clause /klɔːz/ *noun*
1 (ڕێزمان) بڕگە، گردە، لاڕستە، سارستە، دەستەوشە 2 (ماف) بەند، مادە: *There is a clause in the contract forbidding tenants to sublet* ◇ 1 بند، عبارت، جمله‌واره 2 ماده

claustral /ˈklɔːstr(ə)l/ *adjective*
سەربە دەیر، سەربە ژوور یان حوجرەی دینی ◇ وابسته به صومعه، وابسته به حجره‌ی دینی

claustrophobia /ˌklɔːstrəˈfəʊbiə, US -ˈfoʊ-/ *noun*
ترس لە شوێنی تەسک و تەنگ، تەنگەبەرترسی ◇ هراس از مکان‌های بسته

claustrophobic /ˌklɔːstrəˈfəʊbɪk, US -ˈfoʊ-/ *adjective, noun*
adj 1 تووشی ترس لە شوێنی تەسک و تەنگ‌هاتوو، تەنگەبەرترس 2 تەنگ‌وتاریک، دڵتەنگ، خەفە *n* مرۆی ترساو لە شوێنی تەسک‌وتەنگ، مرۆی تەنگەبەرترس ◇ *adj* 1 دچار هراس از مکان‌های بسته 2 خفه *n* آدم

هراس‌مند از مکان‌های بسته

clavate /ˈkleɪveɪt/ *adjective*
(رووەکناسی و زیندەناسی) گورزی، گورزئاسا، گۆپاڵئاسا، گۆپاڵی، شێوەگۆپاڵ، گورزانە، شێوەگورز ۞ چماقی

clave[1] = past of cleave

clave[2] /kleɪv, US klɑːv/ *noun*
کلاف، کلیلە ۞ کلاو

clavichord /ˈklævɪkɔːd, US -kɔːrd/ *noun*
کلاڤیکورد، کلیلژێ (جۆرە ئامێرێکی موسیقای کۆن، لە پیانۆ دەچێ و ئاوازێکی نەرم و نیانی هەیە) ۞ کلاویکورد

clavicle /ˈklævɪkl/ *noun*
ئێسکی چەڵەمە، ئێسکەچەڵەمە، خەمازە ۞ استخوان ترقوه یا چنبر

clavicular /kləˈvɪkjʊlə/ *adjective*
چەڵەمەیی، خەمازەیی، سەربە ئێسکی چەڵەمە ۞ وابسته به ترقوه

clavier /ˈklavɪə, US kləˈvɪə/ *noun*
ئامێرێکی کەیبۆردی ۞ نوعی ساز

claviform /ˈklavɪfɔːm/ = clavate

claw /klɔː/ *noun*
1 چرنووک، چنگاڵ، چنگ، کولاف، لاپوشک، نینۆک، چنجرۆک، پەنجە، چنگۆرک، قنار، رفۆک، خرمووشک، قەرمووشک؛ هەرکام لەو پاشکۆ یان چوکلە قولاپییانەی سەر پای مێرووێ 2 چنگ یان چنگاڵ یان قولاپی قرژاڵ، جاڵجاڵووکە یان جومگەپایێکی تر 3 قولاپ، قەلانگ (شتێ یان کەرستەیێکی میکانیکی)، شتێ کە شێوەی چنگ دەدا ۞ 1 چنگال، پنجه، کلاو 2 کلاو 3 چنگک، چیزی شبیه چنگال

clawed *adjective*
بەچنگ، چنگن، چنگاڵدار، چرنووکدار، چنجرۆکدار ۞ دارای چنگال

claw-hammer *noun*
چەکوشی بزمارکێش ۞ چکش میخ‌کش

clay /kleɪ/ *noun*
گڵ، قوڕ، حەری، گڵەسوورە، گڵی ئێربار، گڵی کاسە و گۆزە، بەکرە ۞ خاک رس، گل رس

clayey /kleɪiː/ *adjective*
گڵی، قوڕی ۞ رسی

claymore /ˈkleɪmɔː(r)/ *noun*
1 کلیمۆر: شمشێری دوودەمەی سکاتلەندی 2 جۆرێ مینی دژەکەس ۞ 1 کلیمور 2 نوعی مین ضدنفر

clay pigeon *noun*
کۆترە قوڕینە، باڵندە بۆ ئەنگاوتن ۞ کبوتر گلی

clay pipe *noun*
سەبیلە، قەلن ۞ چپق

clay-pit /kleɪ pɪt/ *noun*
گڵەجان، گڵکەن، گڵکەن ۞ گود خاک رس

claystone *noun*
بەردی گڵین، بەردەگڵ ۞ سنگ گلی

clay-wall /kleɪ wɔːl/ *noun*
موورە، موور ۞ چینه

clean /kliːn/ *adjective, adverb, noun*
adj 1 پاک، خاوێن، تەمیز، بێ‌زیان، بێ‌پەڵە، پاقژ 2 بێ‌لکە، بێ‌پەڵە 3 تازە، نەو، نوێ 4 سپی، نەنووسراو، بێ‌نیشان، بەکارنەهێنراو (کاغز) 5 بەرەوشتانە، بەئابڕووانە، ناهەرزانە 6 دیار، ئاشکرا، رۆشن، روون 7 حەلاڵ، حەلاڵ گۆشت 8 رێکوپێک، سادە، ساف، تەخت، لووس، رێک، تەکوز 9 قانوونی 10 دادپەروەرانە، جوامێرانە، پیاوانە 11 بێ‌فڕوفێڵ، بێ‌خەوش، بێ‌گەرد، بێ‌هەڵە، باش، پاک، بێ‌گوناه بێ‌سووچ 12 وەستایانە، شارەزایانە 13 تەواو، رەبەق 14 بێ‌تیشکدانەوەی رادیۆئەکتیف یان کەم‌بەرهەم‌هێنەری تیشکە چالاکەکان (رادیۆئەکتیف یان چەک‌وچۆڵی ناوکی) 15 لەبار، گونجاو 16 بەبۆن و بەرام، بۆن‌خۆش، بەتام *adv* بەتەواوەتی، تەواو *n* پاکی، خاوێنی، تەمیزی، پاقژی، خاوێن‌کردنەوە، سڕین، تەمیزکردن ۞ *adj* 1 تمیز، پاکیزه 2بی‌لکه 3 نو 4 سفید (کاغذ) 5 مؤدبانه 6 واضح 7 حلال 8 منظم، هموار 9 قانونی 10 منصفانه 11 عاری از خطا، بی‌تقصیر 12 ماهرانه 13 کامل 14 بدون تشعشعات رادیو اکتیو 15 مناسب 16 دارای بو یا طعم مطبوع *adv* کاملاً *n* پاکیزگی، نظافت، تنظیف

clean-cut *adjective*
1 شۆخ‌وشەنگ، رێک‌وپێک، جوان‌چاک 2 رێک‌وپێک، خاوێن، تەمیز 3 دیار، روون، رۆشن ۞ 1 خوش‌ریخت 2 تمیز، مرتب 3 مشخص

cleaner /ˈkliːnə(r)/ *noun*
1 کارەکەر، خاوێن‌کەرەوە 2 دەزگای خاوێن‌کردنەوە، دەزگای سڕین یان خاوێن‌کردنەوەی ماڵ 3 مەتریاڵ یان کەرەسەی خاوێن‌کردنەوە 4 شوێنێ بەرگ یان پارچە شتن، شۆرگە 5 (لە لێکدانەدا) ـشۆر، ـسڕ، ـخاوێن‌کەرەوە ۞ 1 نظافتچی 2 ماشین پاک‌کنندگی، جاروبرقی 3 ماده‌ی پاک‌کننده 4 لباس‌شویی 5 (در ترکیب) ـشور، ـپاک‌کن

cleaner fish *noun*
ماسی‌پەسڕ، جۆرێ ماسی ورد کە مشەخۆرەکان لەسەر پێست، گوێ و دەمی ماسی‌یە گەورەکانی تر دەسڕێتەوە [*Labroides dimidiatus* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی ماهی

cleaner's /ˈkliːnə(r)/ *noun*
دووکانی شیووکوڵ، شوێنی بەرگ‌شتن، شۆرگە، شۆردنگە ۞ لباس‌شویی، خشک‌شویی

cleaning /ˈkliːnɪŋ/ *noun*
1 سڕین، ماڵین، دەس‌پیاهێنان، خاوێن‌کردنەوە 2 جۆماڵ، لێتەماڵ ۞ 1 نظافت 2 لایروبی

cleaning lady *noun*
کارەکەر ◌ نظافتچی زن
cleaning woman = cleaning lady
clean-limbed *adjective*
شــوخ‌وشــەنگ، جــوان‌چــاک، تووله‌نــەمام، ریک‌وپیک ◌ خوش‌ترکیب
cleanliness /ˈklenlinəs/ *noun*
خاوینی، پاکی، تەمیزی، پاقژی ◌ تمیزی
cleanly /ˈklenli/ *adjective* (cleanlier, cleanliest), *adverb*
adj پــاک، خــاوین، تــەمیز *adv* بــە شــێوەیەکی خاوین، بە ئاسانی، ئاسان، بە تەکانی، بە یەکجار، بە شێوەیەکی خاوین، جوان ◌ *adj* تمیز *adv* به نحو تمیز، به راحتی، به طور تمیز
cleanser /ˈklenzə(r)/ *noun*
1 مەتریالــی خــاوین‌کــەرەوە 2 شــلەیێ بــۆ لــێ‌کردنــەوەی ســووراو و ســپیاو ◌ 1 مــادەی پاک‌کننده 2 شیرپاک‌کن
clean-shaven *adjective*
بێ‌ریش‌وسمێڵ، شەش‌تیغ‌کردوو، سوورکردوو، لەبناتاشیو، دامالیو ◌ از ته تراشیده
cleansing department *noun*
(بریتانیـا) دیپارتمـانی حکومـەتی خـۆجێیی کـە پاشەرۆ کودەکاتەوە ◌ کلینسیگ دپارتمان
clean sweep *noun*
1 گــۆڕانی تــەواو، گــۆڕان‌کــاری بنــەڕەتی، ئاڵوگۆڕی ڕەبەق 2 سەرکەوتنی ڕەبەق ◌ 1 تغییر کامل 2 موفقیت یا پیروزی کامل
clean-up *noun*
1 پاکتـاو، نەهێـشتن، سـڕینەوە 2 پـاک‌کردنـەوە، خاوین‌کردنەوە، گسک‌لێدان ◌ 1 پـاک‌سـازی 2 نظافت کامل
clear /klɪə(r), US klɪr/ *adjective, adverb*
adj 1 روون، تـەنک، رووتـەنک، زولاڵ، ســاف، تــەودیودیار 2 ســا، ســاو، ســاماڵ، تاووســاو، تاووبان، تاو(کەوتوو)، بێ‌هەوروهەلا، خۆرکەوتوو 3 دیار، ئاشـکرا، خۆیـا، رۆشـن، روون، بـەرچاو، راشکاو 4 رەوان 5 دڵنیا 6 تەواو، ڕەبەق، گشت، هــەموو 7 ڕەهــا، ئــازاد، دانــەخراو، نــەگیراو، بێ‌لەمپەر، بێ‌کۆسپ 8 کراوە، ئاواڵە 9 چۆڵ، خاڵی، بەتاڵ 10 خەڵوەت 11 دوور، بە دوور لە 12 پوخنــە (خــەرج‌وبــار لــێ‌دەرکــراو) *adv* بــە راشـکاوی، بـە روونی، بەتـەواوەتی، دوور، بـە دوور لـە، دوور لـە ◌ *adj* 1 شـفاف، صـاف 2 آفتابی 3 واضح، آشکار، مشخص، محرز، صـریح 4 فصیح 5 مطمئن 6 کامل، تمام 7 غیرمسـدود، رهـا، بدون مانع 8 باز 9 خالی 10 خلوت 11 دور از 12 خالص *adv* به وضوح، کاملاً، دور از
clearance /ˈklɪərəns, US ˈklɪr-/ *noun*
1 خاوین‌کردنەوە، سڕینەوە، پاکتاو، پاک‌کردنەوە 2 دەس‌پێوەنـان (کـەڵوپـەل) 3 مـەوادی ئـازاد، مـەوادی پاراسـتن، مـەوادی پێویـست، مـاوەی پێویـست، جێگـا، مـەوادی تیاهەڵـسووران 4 (هات‌وچۆ)، رێدان، رێگەدانی فەرمی، دەستوور (پێدان) 5 کۆسپ‌لابردن یان راپەڕاندن 6 (تۆپێن و هاکی) لێدان، (تێ)هەڵدان ◌ 1 پـاک‌سـازی 2 ترخیص کالا 3 فاصلەی ایمن 4 اجازه (رسـمی) 5 برطرف‌سازی مانع 6 عمل شوت کردن
clearance sale *noun*
حــەڕاج، تواندنــەوە، هــەرزان‌فرۆشــی (لەبــەر گۆڕینی کار و هتد) ◌ حراج
clear-cut *adjective*
دیار، خۆیا، ئاشکرا، بەرچاو، روون ◌ مشخص، واضح
clear-headed *adjective*
زیــرەک، تێگەیــشتوو، ژیرانــە، بەمــشوور ◌ فهمیده، معقول
clear-headedly *adverb*
ژیرانە، تێگەیشتووانە ◌ معقولانه
clear-headedness *noun*
تێگەیشتوویی، بەرچاوڕوونی ◌ فهمیدگی
clearing /ˈklɪərɪŋ, US ˈklɪrɪŋ/ *noun*
1 بەشی رووتەڵی دارستان، رووتایی دارسـتان: *We made camp that night in a clearing* 2 ئـاڵوگـۆڕ، گۆڕینـەوە: *in the woods Clearing is the final round of the admissions cycle* ◌ 1 بخش بی‌درخت 2 تهاتر
clearing bank *noun*
بانکی سەربە ئاڵوگۆڕخانە ◌ بانک عـضو مرکـز پایاپای
clearing-house *noun*
ئـاڵوگۆڕخانـە، ناوەنـد یـان ژووری گۆڕینـەوە (نووســینگەیەکی ناوەنــدی کــە بانکــەکان بــۆ مەبەسـتی دانی پـارە بـە یـەکتر و گۆڕینـەوەی چەکەکان بەکاری‌دێنن)، رێکخراوەیێ کە کـاری گۆڕینـەوەی زانیـاری لـە لایـەن خەڵـک یـان رێکخراوەکانی تروە دەکا ◌ مرکز یا اتاق تهاتر
clearing-iron *noun*
ڕێ‌سڕ، بەردسڕ (لە رێگای ئاسن‌دا) ◌ کلرینگ ایرن
clearly /ˈklɪəli, US ˈklɪrli/ *adverb*
بــە ئاشــکرایی، بــە راشــکاوی، بــە روونی، :obviously *Please speak clearly after the tone* ◊ *It's difficult to see anything clearly in this mirror* ◊ *She explained everything very clearly* ◌ به وضوح
clearness /ˈklɪənəs, US ˈklɪrnəs/ *noun*
روونی، دیــاربوون، بــەرچاوی، رووتــەنکی، زولاڵی، سایی ◌ وضوح، شفافیت، روشنی
clear-out *noun*
خاوین‌کردنەوە: *have a clear-out* ◌ نظافت
clear-sighted *adjective*

دووربــــین، چـــابین، فامیـــده، تێگەیـــشتوو، بەرچاوڕوون، زیر: *Try to keep a -ar-sighted view of your objective* ۞ بابصیرت، فهمیده

clear-sightedness *noun*
دووربـینی، تێگەیـشتوویی، بـەرچاوڕوونی ۞ بصیرت، فهمیدگی

clearstory = clerstory

clear-voiced *adjective*
دەنگ‌زوڵاڵ، دەنگ‌ساف ۞ دارای صدای صاف

clearway /'klɪəweɪ, US 'klɪrweɪ/ *noun*
ڕێگای لێ‌نەوەستان (ڕێگایێ کە ماشینەکان نابێ لێی ڕاگرن) ۞ جادەی توقف ممنوع

clearwing *noun*
(گیانـــەوەرناســـی) بـــاڵ‌تەنکـــە، تەنکـــەباڵ (شەمشەکوێرەیێکی ڕۆژفڕ [خێزان Sesiidae: زۆر جۆرن]) ۞ نوعی خفاش

cleat /kli:t/ *noun*
1 دوگمە، سنگ، گۆیکە 2 هۆرە، سنگ، پواز 3 چێوچەلـە، گـیرە، گوریـسگر (کەشـتی) ۞ 1 استوک 2 گوه 3 گیره

cleats *noun, pl.*
کەوشـی دوگمـەدار یـان گۆیکـەدار، کەوشـی دوگمەڕێز یان گۆیکەڕێز، کەوشـی سنگەڕێز ۞ کفش استوک‌دار

cleavable *adjective*
داداقلیشێ، دادەتلیـشێ، شـیاوی قـلیش بـردن، لەداقلیـشان‌هـاتوو، بـۆ داتلیـشان یـان داقلیـشان دەبێ ۞ شکاف‌پذیر

cleavage /'kli:vɪdʒ/ *noun*
1 داقلیـشاندن، داتلیـشاندن 2 تـلیش، قەلـەش، قلیش، شەق، درز، کەلێن، کەلەبەر 3 دابەش‌بوون 4 دووبـەرەکی، جیـاوازی، نـاکۆکی: *a deep cleavage between rich and poor in society* 5 درز یا قلیشی مەمک یا سینگ (ژنان) ۞ 1 عمل شکافتن 2 شکاف، ترک 3 انقسام 4 تفرقه، اختلاف 5 چاک سینه

cleaver /'kli:və(r)/ *noun*
1 ســیکارد، چەپــەچاخ، شــەتـیر، ســاتور 2 داقلیشێنەر، داتلیـشێنەر، قەلەشێنەر 3 ئامێرێکی بـەردینی پـێش‌مێژوو prehistoric کـە دەم یـان تیغێکـی تیـژی لە سـەرێکی‌یـەوە هـەبوو ۞ 1 ساطور 2 شکافنده 3 کلیور

cleavers, *pl.*= gossegrass

clef /klef/ *noun*
(موسیقا) کلیل (بنەڕەت: لە فەرەنـسی، لـە لاتین *clavis* "کلیل key") ۞ کلید

cleft[1] /kleft/ *noun*
قەلـەش، تـلیش، کەلـشی، گـاز، گابـارە، کـاو، شـکێر، کـەل، کـەلێن، کەلەبـەر، درز: *a cleft in They walked up a cleft in the* ◊ *the rocks hills* ۞ شکاف

cleft[2] /kleft/ *adjective*
قەلەشـاوی، تـلیش‌دار، داقلیـشاو، داتلیـشاو، دووکـەرت، کـەلاوی، کـەلێن‌دار، کەلەبـەراوی، درزدرز ۞ دارای شکاف، شکافته

cleft[3] /kleft/ = past and past participle of cleave

cleft lip *noun*
لێوکەتی، کەتی ۞ لب‌شکری

cleft palate *noun*
مەلاشـــوو داقلیـــشاو، تلیـــشەمەلاشوو، مەلاشووکون، مەلاشووکەت ۞ کام شکافته

cleft sentence *noun*
(ڕێزمان) ڕستەی داتلیشاو (وەکوو *it* یـان *that* ب.ت. *it was today that I saw him*) ۞ جملەی شکافته

cleft stick *noun*
گێچەڵ، گۆلمەز، جەنجاڵی، گۆنگەڵ ۞ مخمصه

cleg /klɛg/ = horsefly

cleistogamy /klʌɪ'stɒgəmi/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) خۆپیتاندن یـان خۆچـاک‌کـردن (لـــەنێو گوڵــــە هەمیــــشەداخراوەکاندا)، کلایـستۆگامی ۞ کلایستوگامی

cleistogamous *adjective*, also cleistogamic
خۆپیتێنەر، خۆچاک‌کەر ۞ کلایستوگاموس

clematis /'klemətɪs, US klə'meɪtɪs/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) گوڵ‌فەرهاد، گوڵ‌کاویان [توخم *Clematis*] (بنـەڕەت: لـە *klēmatis* یۆنـانی، لـە *klēma* "لقی مێو vinc") ۞ کلماتیس

clemency /'klemənsi/ *noun, pl.* clemencies
1 دلـنەرمی، لێخـۆش‌بـوون، بەخـشین، جەبـە، لێبـوردن 2 مـام‌ناوەنـدی، تاووساوی، سـاوبوون، سازی، خۆشی (هەوا) ۞ 1 عفو 2 اعتدال

clement /'klemənt/ *adjective*
1 دلنەرم، بەبەزەیی، لێبوردە: *a clement judge* 2 مـام‌ناوەنـد، خـۆش، تاووسـاو، سـاو، سـاز: *clement weather for this time of year* (clementlt *adv*) ۞ 1 بخشاینده، رئوف 2 معتدل

clementine /'kleməntiːn/ *noun*
پرتەقاڵۆچکە، کلێمێنتاین ۞ کلمنتاین

clenbuterol /klen'bju:tərɒl/ *noun*
(پزشکی) دەرمـانێکی پێکهێنـراو بۆ چارەسـەری نـەخۆشـی هـەناسـە(دان)، و هـەروەهـا لـە لایـەن وەرزش‌کارانەوە بە ناقانوونی بۆ خۆبەهێزکـردن بەکاردێنرێ (لە *c(h)l(oro-)* + *(ph)en(yl)* + *but(yl)* + *er* + ol- پێکهاتووە) ۞ کلنبیوترول

clench /klentʃ/ *noun*
1 پەرچ (سەری بزمار) 2 ئاوقە، ئامباز، هـەرا 3 بـاوەش‌پیـاکردن ۞ 1 پـرچ 2 گلاویـزی 3 در آغوش گرفتن

clepsydra /'klɛpsɪdrə/ *noun, pl.* clepsydras or clepsydrae /-dri:/

(چاران) کاتژمێر یان سەعاتی ئاوی، ئاودزە ◌ ساعت آبی، پنگان

clerestory /ˈklɪəstɔːri, US ˈklɪrs-/ *noun*, also US clearstory, *pl.* clerestories
ریزە پەنجیرەی سەرەوە (کلێسە) ◌ ردیف پنجرەی فوقانی

clergy /ˈklɜːdʒi, US ˈklɜːrdʒi/ *noun, pl.* clergies
پیاوانی دینی یان ئایینی، دینەوەران، ئایینکاران (ب.ت. کلێسەی کریستانیەت): *All the local clergy were asked to attend the ceremony* ◌ روحانیون

clergyman /ˈklɜːdʒimən, US ˈklɜːrdʒ-/ *noun, pl.* clergymen
پیاوی دینی یان ئایینی، ئایینکار، قەشە، کەشیش ◌ روحانی، کشیش

clergywoman /ˈklɜːdʒiwʊmən, US ˈklɜːrdʒ-/ *noun, pl.* clergywomen
ژنی دینی یان ئایینی ◌ روحانی (زن)

cleric /ˈklerɪk/ = clergyman

clerical /ˈklerɪkl/ *adjective, noun*
1 *adj* نووسینگەیی، ئافیسی، بەڕێوەبەرایەتییانە: *clerical workers/assistants* 2 سەربە پیاوانی ئایینی یان ئایینکاران *n* 1 ئەندامی پیاوانی دینی 2 = clericalist 3 clerk 4 (clericals) جلوبەرگی پیاوانی دینی ◌ 1 *adj* دفتری، اداری 2 وابسته به روحانیون *n* کلریکال

clerical collar *noun*
ملیوانی ویستاو، یەخەی قەشەیی ◌ یقەی کشیشی

clerical error *noun*
هەڵەی نووسین یان بە دەزگانووسین ◌ اشتباه تحریری

clericalism /ˈklerɪkəlɪzəm/ *noun*
کلێریکالیزم (= دزەکردنی پیاوانی ئایینی لە دەسەڵاتدا) ◌ کلریکالیسم

clericalist /ˈklerɪkəlɪst/ *noun*
کلێریکالیست (= لایەنگری دەسەڵاتی پیاوانی ئایینی) ◌ کلریکالیست

clerihew /ˈklerɪhjuː/ *noun*
دووخشتەکی گاڵتەجارانە ◌ دوبیتی فکاهی

clerisy /ˈklerɪsi/ *noun*
(زۆرتر وەک کۆ) چینی خوێندەوار، intelligentsia ◌ طبقەی تحصیل کردە

clerk /klɑːk, US klɜːrk/ *noun*
1 تۆمارەوان، دەبیر، کارکەری نووسینگە، میرزا، نووسینگەوان: *an office clerk* 2 کارگێڕ، فەرمانبەر 3 فرۆشیار، ئاوەڵفرۆشیار، دوافرۆشیار (shop assistant) 4 پێڕاگەیشتوو (بە کەسانێ کە دێن و دەڕۆن (لە هوتێل و...) 5 کلێرک، پیاوی ئایینی یان دینی، ئایینکار، دینەوەر ◌ 1 دفتردار، منشی 2 کارمند 3 فروشندە 4 متصدی پذیرش 5 روحانی

clerkship /klɑːkʃɪp/ *noun*
دەبیری، نووسینگەوانی، میرزایی ◌ دفترداری

Cleveland bay *noun*
جۆرێ نژادی ئەسپی زلە و پڕهێزی ئینگلتەرە (هی Cleveland، دەڤەرێکی پێشووی باکووری یورکشایری ئینگلتەرە) ◌ نوعی اسب

clever /ˈklevə(r), US ˈklevər/ *adjective*
زیرەک، ژیر، بەمێشک، چاومار، وریا، مدریک، ئازا، زیت، قوت، زرنگ، شارەزا، شارەزایانە ◌ باهوش، فرز، زبل، زرنگ، ماهر، ماهرانە

clever Dick *noun*
(نافەرمی و ب.ت. لە بریتانیا) کەسێ کە پێی وایە هەموو شتێ دەزانێ، زانای کول ◌ عقل کل

clever clogs – clever Disk

cleverly /ˈklevəli, US ˈklevərli/ *adverb*
شارەزایانە، زرینگانە، زیرەکانە: *The bar's layout has been cleverly designed to give a feeling of space without losing a certain cosiness* ◌ ماهرانە، با زرنگی

cleverness /ˈklevənəs, US ˈklevərnəs/ *noun*
مدریکی، زیرەکی، زرینگی، ژیری، وریایی ◌ رندی، زرنگی، زبلی

clevis /ˈklevɪs/ *noun*
کلێڤیس: پێکبەستێکی ئاسنی بە شێوەی چەڵەمە U یان دوولقانە یان قولاپێ کە لە سەری قوڵێ بەهۆی پێچ، سنگ یان بەڕوولەیی pin دەبەسترێ ◌ مَقرَه

clew /kluː/ *noun*
1 گلۆلەبەن، گنا، توپ 2 (دەریاوانی) گوشە یان سووچی خوارووی باگەر ◌ 1 گلولەی نخ 2 زاویەی پایینی بادبان

clianthus /klaɪˈanθəs, US klɪ-/ *noun*
گولەشەکۆ؟، جۆرێ گیای دانەویڵەی ئەوسترالاسیایی کە هێشووی شۆڕەوەبووی گوڵی ئاڵی گەورە دەگرێ [تۆخم *Clianthus* (بنەڕەت: لە -*klei* یۆنانی *kleos*, "glory" + *anthos* ("flower")] ◌ نوعی گیاه

cliché /ˈkliːʃeɪ, US kliːˈʃeɪ/ *noun*, also cliche
1 کلیشە، (بۆچوون) چەندپاتەوەبوو، بیرۆکە یان دەستەوشەی سوواو، بیرۆکەی چەندبارەوەبوو: *tired clichés like 'the information revolution'* ◊ *a cliché-ridden style* 2 (چاپ) = stereotype یا electrotype ◌ تکرار مکررات

clichéd /ˈkliːʃeɪd, US kliːˈʃeɪd/ *adjective*, also cliched
کلیشەیی، چەندبارەوەبوو، سوواو، بنێشتەخۆشکە: *a clichéd view of upper-class life* ◌ تکراری

click /klɪk/ *noun*

1 (دەنگ) تەقە، تەق‌وکوت، قرتە، کرتە، چرکە، چرتە: *the ◊ The door closed with a click* 2 داگرتن (دوگمەی کامپیوتر): *a mouse click* 3 = گیرە، بەند، detent، pawl 4 (دەنگ‌ناسی، لە هێندێ زمانی ئەفریکای باشووری‌دا، دەنگی) کلیک، تەقە (= دەنگەکانی کلیک بەشێکی گرنگە لە دەزگای تەبزوێنی consonant زمانەکانی Khoisan و زمانانی بانتوی باشووری ئەفریکا): *click languages* 5 (نافەرمی) دەروون‌بینی یان تێگەیشتنی کوت‌وپڕ 6 (لە راوە ماسی‌دا) شتێ یان ئامێرێ لە شێوەی چەرخی گیرەدار کە بە تۆیی چەرخەکەوەیە و رێ لە سووڕانەوەی ئازادی لوولەکەکە دەگرێ 7 دەنگی سمی ئەسپ کاتێ بە عەرزدا دەکوترێ 8 کات یان تاوێکی قەیراناوای 9 بارێکە لە زۆرانبازی‌دا کە لەودا نەیارەکە خافڵ‌گیر دەبێ و سەرەنگرێ دەدا (clicky *adj* ؛clickless *adj* ؛clicker *n*) ◌ 1 تَلَق 2 عمل فشار دادن 3 گیره 4 (آواشناسی) نُچ 5 بصیرت یا فهم ناگهانی 6 و 7 کلیک 8 لحظه‌ی بحرانی 9 کلیک

clickable /ˈklɪkəbl/ *adjective*

(کامپیوتێر) لەکلیک‌هاتوو، کلیک دەکرێ، دادەگیرێ، لە داگرتن دێ ◌ کلیکبل، قابل کلیک

click beetle *noun*, also snapping beetle

قالۆنچە چرتە یان تەق‌تەقە: جۆرێ قالۆنچەی درێژ و باریکی خێزانی (Elateridae)، کاتێ بکەوێتە سەرپشت دەتوانێ بە تەقەتەق هەڵبەزێتەوە (راوچی‌یەکە ئاگادار دەکاتەوە و بۆی دەردەچێ) ◌ نوعی سوسک

click-clack *noun*

تەقەتەق، تەق‌وهۆڕ، تەق‌وکوت ◌ کلیک‌کلاک

click-fit *adjective*

خاوەنی بەستەرێکی پلاستیکی یان کانزایی کە دەهێڵێ دوو کوت یان پارچەی دەزگایێ پێک بەستێتەوە (بەبێ بەکارهێنانی ئامێرێ): *a click-fit coupling* ◌ کلیک‌فیت

clickstream /ˈklɪkstriːm/ *noun*

تۆماری هەموو ئەو بنکە و وێب‌سایتانەی کە کەسێ لەسەر ئینتێرنێت سەردانی کردوون: *Marketing companies find it useful to analyse clickstream data* ◌ کلیک‌کلاک

client /ˈklaɪənt/ *noun*

1 مشتەری، هات‌وچۆکەر، موەکەل، راوێژکەر 2 کلاینت (کامپیوترێ کە بە سێرڤێرەوە بەسترابێتەوە، cliental *adj*) 3 (لە رۆمی کۆن‌دا) کەسێکی رەمەکی plebeian کە لە لایەن خانەدانێکەوە patrician دەپارێزرێ؛ = hanger-on ،dependant ◌ 1 مشتری، مراجع، موکل، مشورت‌کننده 2 و 3 کلاینت، کلینت

clientele /ˌkliːənˈtel, US ˌklaɪənˈtel/ *noun*, also clientage

مشتەری‌یەکان، هات‌وچۆکەران، مشتەری‌یە هەمیشەیی‌یەکان (هی دووکان، فرۆشگا، خواردنگە، رێکخراوە و هتد): *an international clientele* ◌ مشتریان، ارباب رجوع

client-server *adjective*

(دەربارەی سیستمێکی کامپیوترەوە) سێرڤێرێکی ناوەندی کە دەیتا و زانیاری بۆ ژمارەیێ کامپیوتێری پێک‌بەستراو لە تۆرێک‌دا دابین دەکا ◌ کلینت‌سرور

client state *noun*

وڵاتی پشت‌بەستوو یان پێوەبەند، وڵاتی پاشکۆ ◌ کشور وابسته

Clifden nonparil *noun*

جۆرێ mothی زلە بە رەنگی ماتەوە، ژێربالی هێلی شینی کالی پیاهاتووە [*Catocala fraxini*] (بنەڕەت: لە *Clifden* (ئێستا *Cliveden*)، دێیێک لە بوکینگهامشایری Buckinghamshire ئینگلتەرە، و nonpareil) ◌ نوعی پروانه

cliff /klɪf/ *noun*

رەوەز، زنار، تەختەبەرد، زانک، لاپاڵ، نشووف، هەڵەت، هەزاربەهەزار، هەڵەمووت، هەڵدێر (ب.ت. پاڵ دەریا)، precipice: *the cliff ◊ the chalk cliffs of southern England* ◌ صخره، پرتگاه

cliff-dweller *noun*

1 (زۆرتر بە شێوەی *C&D*) ئەشکەوت‌نشین: ئەندامی گەلی هێندی ئەمریکایی پێش‌مێژووی باشووری رۆژاوای وڵاتە یەک‌گرتووەکانی ئەمریکا کە ماڵ و خانووەکانیان لەسەر لێواری تەختەبەرد یان کەلێن و قووڵایی دیواری سروشتی دۆڵ و دەرە یان هەڵدێرەکان ساز دەکرد 2 بالانشین، برج‌نشین ◌ 1 غارنشین 2 کلیف‌دولر

cliffhanger /ˈklɪfhæŋə(r)/ *noun*

چیرۆکی بەدڵەتەپی‌خەر، هەژێنەر، خۆش، سەیر، بەتام‌وچێژ: *The first part of the serial ended with a real cliffhanger* ◌ داستان هیجان‌انگیز

cliffhanging /ˈklɪfhæŋɪŋ/ *adjective*

بەدڵەتەپی‌خەر، هەژێنەر، هەناسەبەند، خۆش، سەیر، بەتام‌وچێژ ◌ هیجان‌انگیز

cliff swallow *noun*

پەرەسێلکەی هەڵدێران (لە گوێسوانەی زناردا هێلانەقوڕینەکەی ساز دەکا، [*Petrochelidon pyrrhonota*]) ◌ نوعی پرنده

clifftop /ˈklɪftɒp/ *adjective*

ناوچە یان رووبەری ژوور هەڵەت یان هەڵدێرێ ◌ کلیفتاپ

cliffy /klıfı/ *adjective*
رەوەزدار، هەڵـــــەمووتاوی، هەڵــــــەتاوی، هەزاریەهەزار ۞ دارای پرتگاه

climacteric /klʌɪ'makt(ə)rık, US ˌklʌımak'tɛrık/ *noun, adjective*
n 1 لـــە زگ‌چوونـــەوە، لـــەزگ‌وێـــتان، لەبەرچوونـــەوە، menopause 2 قۆنـــاخی قەیراناوی یا سەخت، تەمەنی قەیراناوی، تەمەنی گـۆڕان(کـاری) *adj* سـەخت، یـەکلایی‌کـەرەوە، قـەیراناوی، critical، crucial ۞ 1 *n* یائسگی 2 دورەی قهقرایی، سن بحران *adj* بحرانی

climactic /klaı'mæktık/ *adjective*, also climactical
لووتکەگیر، لە ئەوپەڕدا، بە لووتکە یان ئەوپەڕ گەیشتوو، یـەکجار وروووژێنـەر، گرنـگ‌تـرین، لووتکەیی: *The play builds up to a final climactic scene between father and daughter* ◊ *the film's climactic scene* ۞ بە اوج رسیدە، اوجی

climactically /klaı'mæktıkli/ *adverb*
لووتکەگیرانـە، لـە ئەوپـەڕدا، بـە شـێوەیێکی لووتکەیی ۞ بە طور اوجی

climate /'klaımət/ *noun*
1 هـەوا، ئـاو و هـەوا، مەڵـبەند، ئاقـار، کـەش، کەش‌وهەوا: *the harsh climate of the Arctic* ◊ *regions a mild/temperate/warm/wet climate* 2 ڕەوش، بارودۆخ، هەل‌ومەرج، کەش، کـەش‌وهـەوا، atmosphere: *the present political climate* ◊ *a climate of suspicion/violence* ◊ *a climate of fear* (بنـەڕەت: لـە *climat* فـەڕەنسـی کـۆن یـان لـە *clima*، *climat-* late Latin لە *klima* یۆنـانی "لێژ، لێژایی، تەلان slope، ناوچە zone") ۞ 1 آب و هوا، اقلیم، جو 2 اوضاع، جو، شرایط، فضا

climate change *noun*
گۆڕانی (کەش‌و)هەوا (ب.ت. زۆربوونی گەرمی هێندێ گازی تایبەتی لە کەشی زەوی‌دا، ب.ت. carbon dioxide ۞ تغییر آب و هوا یا اقلیم

climate control = air condotioning

climatic /klaı'mætık/ *adjective*
1 ســـەربە climate، مەڵـــبەندی، ئاقـــاری 2 کارتێ‌کراو یان لە ئەنجامی ئاووهەواوە هەتا خاک (climatically /-kli/ *adv*: لەباری ئاو و هەوایی یان مەڵبەندی‌یەوە) ۞ 1 وابسته به آب و هوا، اقلیمی 2 کلایماتیک

climatic region *noun*
ناوچەی ئاو و هەوایی ۞ ناحیەی اقلیمی

climatological /ˌklaımətə'lɒdʒıkl, US -'la:dʒ-/ *adjective*
مەڵبەندناسـی‌یانـە، سـەربە مەڵبەندناســی یـان ئاقارناســی (مەڵـــبەندی ئـــاو و هـــەوایی؛ climatologically *adv*) ۞ وابسته به اقلیم‌شناسی

climatologist /ˌklaımə'tɒlədʒist, US -'ta:l-/ *noun*
ئاقارناس، مەڵبەندناس ۞ اقلیم‌شناس

climatology /ˌklaımə'tɒlədʒi, US -'ta:l-/ *noun*
ئاقارناســـی، مەڵبەندناســـی، کـــەش‌ناســـی، کلایمیـتناسـی، ئاووهەواناســی، زانســتێ کـە دەربارەی ئاووهەوا و دیاردەکانیەتی دەکۆڵێتەوە ۞ اقلیم‌شناسی

climax /'klaımæks/ *noun*
1 ئەوپەڕ، دوند، لووتکە، ترۆپک، چلوک، دهار، کمت، پۆپـە: *to come to/reach a climax* ◊ 2 *the climax of his political career* ئەوپـەڕی خۆشـی سێکسـی، ئۆرگـازم orgasm (بنـەڕەت: لـە late Latin لـە *klimax* یۆنـانی "climax ladder") ۞ 1 اوج 2 اوج لذت جنسی

climb /klaım/ *noun*
1 پیاهەڵـــگەران، ســـەرکەوتن، چوونەســـەرێ، پیاهەڵـــگژان 2 چوونـــەپێش، پێشـــڤەچوون، پێشکەوتن 3 زۆربوون 4 سەرەولێژی، سینەکێش، تەلان ۞ 1 صعود 2 ترقی 3 افزایش 4 سربالایی

climb-down /'klaımdaʊn/ *noun*
پاشەکشێ، گـۆڕینی هەڵوێـست، وازلـێ‌هێنـان، پادانەوە ۞ عقب‌نشینی

climber /'klaımə(r)/ *noun*
1 پیاهەڵگەر، پیاهەڵگژ: *climbers and hill walkers* 2 ڕووەک یان گیای پیاهەڵچوو یان پیاهەڵگەڕاو 3 شاخەوان 4 مرۆی بەرزەفڕ ۞ 1 صـعودکننده 2 گیـاه بالارونـده 3 کـوەنـورد 4 آدم جاه‌طلب

climbing /'klaımıŋ/ *noun*
شـاخەوانی، هەڵـگژەوانی، ڕەوەزەوانی، چـالاکی یان وەرزشی هەڵگەڕان بەسەر کێو ڕەوەزا: *to go -imbing* ◊ *a -bing accident* ۞ کوەنوردی

climbing boot *noun*
کەوش یان پێلاوی شاخەوانی، کەوشی کێو ۞ کفش کوەنوردی

climbing frame *noun*
چوارچێـوەی پیاهەڵـچوون (بـۆ منـاڵان تـا پیاسـەرکەون) ۞ کلایمبینگ فرم

climbing irons *noun*
ئاوەزنگی، سنگ یان ئاسنی پیاهەڵگەڕان (بۆ سەرکەوتن بەسەر دارا یان تەلانی سـەهۆڵاوی) ۞ رکاب

climbing perch *noun*
جـۆرێ ماســی خـۆراکی (ڕەسـەنی ئـەفریکا و ئاسـیا [*Anabas testudinens* و جۆرەکانی تر]) ۞ نوعی ماهی

climbing wall *noun*
دیواری پیاهەڵگەڕان ۞ کلایمبینگ وال

clime(s) /klaɪm/ *noun, pl.*
ئاو و هەوا، مەڵبەند، ئاقار، کیشوەر، وڵات (بە ئاو و هەوای خۆیەوە): *I'm heading for sunnier climes next month* ◌ آب و هوا، اقلیم، سرزمین

clin(o)- *prefix*
پێشگر: لاری، لێژی، خواری ◌ پیشوند: شیب

-clinar *suffix*
پاشگر: لێژ، لار، خێس، خوار ◌ پسوند: شیب‌دار

clinch /klɪntʃ/ *noun*
1 بزماری پەرچ 2 گیرە، بەست 3 باوەش، ئامێز، حمێز 4 دەست لێ‌هەڵپێکان (لە شەڕەمشتدا) ◌ 1 میخ پرچ 2 گیره 3 بغل 4 کلینچ

clincher /ˈklɪntʃə(r)/ *noun*
1 پەرچ‌دەری بزمار 2 گیرە، قولاپ 3 قسەی ئاخر، دواقسە، وتەی کۆتایی 4 بەڵگەی یەکلاییکەرەوە یان بڕینەرەوە، خاڵی کۆتایی ◌ 1 کلینچر 2 گیره 3 ختم مقال 4 دلیل قاطع

cline /klaɪn/ *noun*
کلاین، کانتیوم، لێژە، زنجیرەک، زنجیرەجیاوازی (*adj* clinal: لێژەیی، سەربە زنجیرەجیاوازی؛ *adv* clinally) ◌ پیوستار

cling /klɪŋ/ *noun*
1 کوخی clingstone 2 دەنگی زرینگە ◌ 1 نوعی هلو 2 صدای جرنگ

cling film *noun*
پلاستیکی نایلۆنی خۆراک پێچانەوە، بەرگەخۆراک ◌ فویل نایلونی

clingfish *noun, pl.* same or clingfishes
ماسی‌یەمژە، ماسی‌یەچەسپە (ئەندامێکی مژینی هەیە بۆ نووسان بە بەرد یان شتێکی ترەوە [*Lepadogaster lepadogaster* و جۆرەکانی تر]) ◌ نوعی ماهی

clinging /ˈklɪŋɪŋ/ *adjective*, also clingy /ˈklɪŋi/
1 چەسپیو، تەنگ(وتومان) 2 پشت‌پێ‌بەستوو، لێوەنەبوو، بەند، پاشکۆ، پێوەبەند: *a clinging child* ◌ 1 چسبان 2 وابسته

clingstone *noun*
جۆرێ کوخ کە گۆشتەکەی بە دەنکەکەیەوە نووساوە (بڕوانە freestone) ◌ نوعی هلو

-clinic *suffix*
پاشگر: 1 لێژ، سەرەوخواری؛ قوول: *isoclinal* 2 خاوەنی چەندین بەش یا تەوەری لار یا خوار یان لابەلا: *monoclinic ،triclinic* ◌ پسوند: 1 شیب‌دار، سرازیر 2 دارای چند قسمت یا محور مایل

clinic /ˈklɪnɪk/ *noun*
1 نەخۆش‌خانەی تایبەتی، کلینیک 2 پزشک یان نۆژدار یان نۆژدارانی کلینیک 3 وەختی کاری کلینیک 4 فێرکاری کلینیک 5 (ئەمریکا) کۆنفرانسی لەسەر بابەتێکی تایبەتی 6 دادگای خۆرایی یان بەلاشی نەخۆش‌خانە ◌ 1 درمانگاه 2 پزشک یا پزشکان بالینی 3 وقت کار کلینیک 4 آموزش طب بالینی 5 و 6 کلینیک

clinical /ˈklɪnɪkl/ *adjective*
1 سەرجێیی، کلینیکاڵ 2 سەربە نەخۆش‌خانەی تایبەتی 3 ناهاوسۆز، نادڵسۆز، ناخەمخۆر، لەسەرەخۆ، هێمن، ئارام: *He watched her suffering with clinical detachment* 4 سادە، نەرازاوە ◌ 1 بالینی 2 درمانگاهی 3 فاقد احساس هم‌دردی، خونسرد، سرد 4 بی‌پیرایه

clinically /-kli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی کلینیکاڵ 2 بە شێوەیەکی لەسەرەخۆ، هێمنانە ◌ 1 به طور بالینی، به لحاظ بالینی 2 با خونسردی

clinical psychologist *noun*
دەروونناسی کلینیکاڵ ◌ روان‌شناس بالینی

clinical psychology *noun*
دەروونناسیی کلینیکاڵ ◌ روان‌شناسی بالینی

clinical thermometer *noun*
ئەندازە(ک)، پلەک، ئامێرێ بۆ پێوان یان ئەندازەگرتنی پلەی گەرمی لەش، گەرمی‌پێوی لەش ◌ درجه

clinician /klɪˈnɪʃn/ *noun*
نۆژدار یان پزشکی کلینیک: پزشکێ کە راستەوخۆ پێوەندی لەگەڵ نەخۆشەکەوە هەیە و بەرپرسی تیمارییەتی، تا ئەوەی کە بە شێوەی تیۆری یان توێژینگەیی کار بکا ◌ پزشک بالینی

clink[1] /klɪŋk/ *noun*
(دەنگ) خرنگەخرنگ، خرنگ‌وهۆڕ، خرینگە، زرەزڕ، زروهۆڕ، زرنگەزرنگ، زرنگ‌وهۆڕ، شەقەشەق ◌ (صدا) جیرینگ‌جیرینگ

clink[2] /klɪŋk/ *noun*
(نافەرمی) بەندی‌خانە، کون ◌ هلفدونی

clinker[1] /ˈklɪŋkə(r)/ *noun*
1 سەرکوزەر، چەتی کانزا، سەرکوزەر یان چەتی کوورە، تڵتەکانزا، خڵتەکانزا 2 خشتی کاشی 3 بزرینگێوە، خرنگەلێوەهاتوو، زرینگن، زرنگۆک، خرینگن، زرنگەلێوەهاتوو 4 (clinkers) زنجیر، بەند، بەست ◌ 1 فساله 2 آجر لعابی 3 جیرینگ‌کننده 4 (در جمع) بند

clinker[2] /ˈklɪŋkə(r)/ *noun*
نۆتی هەڵەی موسیقا ◌ نت اشتباهی موسیقی

clinker-built *adjective*
(لەمەڕ کەشتی‌یێ) دروست‌کراو لە کۆمەڵە تەختە یان تەڵشێ کە لێوارەکانی دەرەوەیان تێک پەڕیون (یان بە شێوەی نێر و مێ لەسەر یەک پەرچ کراون)، خاوەنی لاشەیێ کە قاوخەکەی لە کۆمەڵێ strake ی پێک‌داچوو یان تێک‌پەڕیو پێکهاتووە ◌ کلینکربلت

clinometer /klaɪˈnɒmɪtə(r), US klɪ-/ *noun*
لێژی‌پێو ◌ شیب‌سنج

clinometric *adjective*, also clinometrical
سەربە لێژیپێو ◇ وابسته به شیب‌سنج
clinometry *noun*
لێژیپێوی ◇ شیب‌سنجی
-clinous *suffix*
پاشگر: خاوەنی androecium یا gynoecium لە گوڵ (یەکی تاک یان جیاواز) یان (دوو گوڵی جیاواز) گوڵەکاندا، خاوەنی نێرەک یان نێرک لە گوڵێک یان دوو گوڵدا: *diclinous* (بنەڕەت: ڕەنگە لە *clinus*- لاتینی نوێ، لە *klinē* یۆنانییەوە "bed") ◇ پسوند: کلینوس
clinquant /ˈklɪŋkənt/ *adjective, noun*
adj پڕزریقەوبریقە *n* پوولەکە، پوولەک ◇ *adj* دارای زرق‌وبرق *n* پولک
clintonia *noun, pl.* clintonias
(ڕووەکناسی) هەر گیا و ڕووەکێکی خێزانی lily بە گوڵی سپی و زەردەوە (لەسەر لاسکێکی کورت [توخم *Clintonia*]؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، ناوی توخم، لە *Clinton* DeWitt وەرگیراوە) ◇ نوعی گیاه
Clio *noun*
1 کلیۆ: Museی یۆنانی بۆ مێژوو، خواژنی مێژوو 2 مێژوو لای یۆنانییەکان 3 پەیکەرۆکەی خەڵاتی ساڵانە لە لایەن ڕێکخراوەیێکی پیشەییەوە بۆ کارێکی گرنگ لە بواری چاپ یان بانگەشە ◇ کلیو
cliometric *adjective*
مێژووپێوییانە، سەربە مێژووپێوی ◇ وابسته به تاریخ‌سنجی
cliometrician *noun*
مێژووپێو ◇ تاریخ‌سنج
cliometrics /ˌklʌɪə(ʊ)ˈmɛtrɪks/ *noun, pl.*
مێژووپێوی: لێکۆڵینەوەی زانیارییە مێژووییەکان بەهۆی بەکارهێنانی شێواز و تەکنیکە سەرژمێرییەکان statistical ◇ تاریخ‌سنجی
clip¹ /klɪp/ *noun*
1 گیرە، گیرگە، بەست: *toe clips* ◊ *a hair clip* 2 دەرزی، گوڵی سەرسنگ *on a bicycle* 3 خەشاب ◇ 1 گیره 2 سنجاق سینه 3 خشاب
clip² /klɪp/ *noun*
1 بڕینەوە، هەڵپاچین، بەڕتاوتن، کورتکردنەوە 2 بەربڕینگ (ئەو بڕە خورییەی کە بە جارێ بڕدراوەتەوە) 3 زللە، شەپلاخە 4 مشت 5 تیکە، بڕشت، بڕگە (فیلم) 6 هەنگاو یا جوولەی توند و خێرا، ڕاتڵەکان ◇ 1 چیدن، بریدن 2 کلیپ 3 سیلی 4 مشت 5 تکه (فیلم) 6 گام یا حرکت سریع
clip art *noun*
کلیپ ئارت ◇ کلیپ آرت
clipboard /ˈklɪpbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*
تەختی گیرەدار، تەختەی لەسەرکێشانەوە ◇ تخته‌شاسی
clip clop /ˈklɪp klɒp, US klɑːp/ *noun*
زرمەوکوت، زرمەوهۆڕ، خرمەخرم (دەنگی پێی ئەسپ) ◇ کلیپ کلوپ
clip joint *noun*
تالانگە (خواردنگە، یانەی شەوانە و هتد) ◇ سرگردنه
clip-on *adjective*
گیرگەدار، گیرەدار ◇ گیره‌دار
clipped /klɪpt/ *adjective*
1 خاوێن، داهێناو (قژ) 2 ڕوون، ڕۆشن، بڕا، دیار: *his clipped military tones* ◇ 1 آراسته (مو) 2 واضح، شمرده، قاطع
clipped form *noun*
(زمانەوانی) وشە یان شێوگی کورتەوەکراو ◇ صورت کوتاه‌شده
clipped word *noun*
(زمانەوانی) وشەی کورتەوەکراو یا قەڵتێنراو ◇ واژه‌ی کوتاه‌شده
clipper /ˈklɪpə(r)/ *noun*
کەشتی چارۆکەداری خێرا ◇ کلیپر
clippers *noun, pl.*
1 نینۆکبڕ، نینۆکگیر 2 دەزگا یان ماشێنی سەرکورتکردنەوە، ماشێنی سەر 3 مقەستی هەڵپاچین 4 بڕینگ ◇ 1 ناخن‌گیر 2 ماشین اصلاح 3 قیچی باغبانی 4 قیچی پشم‌زنی
clippie *noun, pl.* clippies
دواشۆفێر یان شاگردی پاس ◇ کمک‌راننده‌ی اتوبوس
clipping /ˈklɪpɪŋ/ *noun*
1 بڕشت 2 (زمانەوانی) کورتکردنەوە، قەڵتاندن ◇ 1 بریده 2 اختصار
clique /kliːk/ *noun*
دارودەستە، دەستە ◇ باند
cliquey /ˈkliːki/ *adjective* (cliquier, cliquiest), also cliquish /ˈkliːkɪʃ/
سەربە دەستەیێکی تایبەتی، لەژێر کۆنترۆڵی دارودەستەدا، دارودەستەسازکەر ◇ تحت کنترل باند، متمایل به باندبازی
clitic /ˈklɪtɪk/ *noun*
(ڕێزمان) کلیتیک، وشەبەند (= وشەیەکی بێ‌زەبر کە زۆرتر لە لێکدانا لەگەڵ وشەیەکی تر دەردەکەوێ، وەکوو *'m* لە *I 'm* دا؛ بنەڕەت: لە *(pro)clitic* و *(en)clitic*) ◇ کلیتیک، واژه‌بست
cliticization /ˌklɪtɪkʌɪˈzeɪʃ(ə)n/ *noun*
کلیتیزاسیۆن، کلیتیکاندن، کلیتیزەیشن ◇ کلیتیزاسیون
clitoral /ˈklɪtərəl/ *adjective*, also clitoric
مێتکەیی، بەلۆکەیی، قیتکەیی ◇ بظری، چوچوله‌ای
clitoridectomy /ˌklɪt(ə)rɪˈdɛktəmi/ *noun, pl.* clitoridectomies

خەتەنـەی ژن؛ بـڕینی میتکـە، میتکەبـڕی ◌ کلیتوریدکتومی
clitoris /ˈklɪtərɪs/ *noun*
میتکـە، بەلۆکـە، قیتکـە، چیلـک، نێـوەر، چیچـک، زیلـک، گلـک، نیچـک، قیچـک (بنـەڕەت: لـە *kleitoris* یۆنانییەوە) ◌ بظر، چوچوله، خروسه
clitorism *noun*
پانپانۆکێ، پانپانۆکە، قوزەتەقێنە، قاش ◌ مساحقه
clitoridtis *noun*
میتکەئاوسـان یـا ئاوسـێ، هـەوکردنی میتکـە، میتکەسوێ ◌ ورم کلیتوریس
clivia /ˈklʌɪvɪə/ *noun*
گیـایێکی ئـەمریکای باشـووری لـە تـیرەی lily [توخم *Clivia*] (لە نـاوی خـانم Charlotte *Clive*، دوشێسـی Northumberland) ◌ کلیویا
Cllr *abbreviation* Councillor
ڕاوێژکار، ڕاوێژگەر ◌ مشاور
cloaca /kləʊˈeɪkə/ *noun, pl.* cloacae /-siː, -kiː/
1 (گیانەوەرناسـی) ژێرابـە 2 (کـۆن) زێـراب، ئـاوەڕۆ، پیـساوڕۆ (بنـەڕەت: لـە لاتـین "sewer"، "drain"؛ *adj* cloacal) ◌ 1 کلویکـا، کلـوآک 2 مجرای فاضلاب
cloak /kləʊk, US kloʊk/ *noun*
1 جبە، عەبا، باڵاپۆش، بەتە (سووک)، کۆلوانە، چارۆکـە، تەرگـە 2 سـەربەرگ، بـەرگ، پۆشـە، پەردە، داپۆشـە، دەمامـک، پۆشـشت: *They left under the cloak of darkness* ◌ 1 شنل، عبا، ردا 2 لفافه، پوشش
cloak-and-dagger *adjective*
نهێنێ، پەنامەکێ، لەبنەوە، دزەکێ، ڕازاوێ: *a cloak-and-dagger novel* ◌ سری، مرموز
cloakroom /ˈkləʊkruːm, -rʊm, US ˈkloʊk-/ *noun*
1 دەسبـەئاو، دەسـتاوخانە، ئـاودەسـتخانـە 2 ژووری خۆگۆڕین ◌ 1 توالت 2 رختکن
clobber /ˈklɒbə(r), US ˈklɑːb-/ *noun*
کـەلوپـەل، شـتومـەک، شـرەوبرە، شرەوشـاتاڵ، شمەک، جلوبەرگ ◌ وسایل، خرت و پرت، لباس
cloche /klɒʃ, US kloʊʃ/ *noun*
1 پارێزەی شووشـەیی (گیا، بۆ پاراسـتنی تـوو یـان دەنکـەکـان) 2 کـڵاش (هـەروەها cloche hat، جۆرێ کڵاوی تەنگ و زەنگناسای ژنان) ◌ 1 حفاظ شیشەای 2 کلوش
clock[1] /klɒk, US klɑːk/ *noun*
1 کاتژمێر، سەعات (بێجگەلە دەستی) 2 کـات، وەخـت و زەمـان 3 تاکسـیمیتر 4 خێراییپێوی ماشـێن 5 سـەرەخـڕی تـووداری کوڵـکنی شـەلەمکەرە ◌ 1 ساعت 2 زمان 3 تاکسـیمتـر 4 سرعتسنج 5 کلاک
clock[2] /klɒk, US klɑːk/ *noun*
نەخشی سەر گۆرەوی نزیک بە قولاپە ◌ کلاک
clock face *noun,* also clock dial
ڕووی سەعات یان کاتژمێر ◌ صفحەی ساعت
clock golf *noun*
کلەک گۆلف (جۆرێ یاری) ◌ کلاک گولف
clock radio *noun*
ڕادیۆی کاتژمێری یان سەعاتدار ◌ رادیـوی ساعتدار
clock speed *noun*
خێرایـی کـاتژمێـری یـان سـەعاتی (خێرایـی کارپێکردنی کـامپیوتێر یـان وردەلێکدەرەوەیێ microprocessor) ◌ سرعت ساعتی
clock tower *noun*
کەلوو یان برجی سەعات، کەلووی کاتژمێر ◌ برج ساعت
clock-watcher *noun*
سەعاتبژێر، کاربژێر، سەعاتدۆز (کرێکارێ کە زوو زوو چاو لە سەعات دەکا تا بزانێ کە تەواو دەبێ) ◌ ساعتپا
clock-watching *noun*
سـەعاتبژێـری، سـەعاتدۆزی، کـاربژێری ◌ ساعتپایی
clockwise /ˈklɒkwaɪz, US ˈklɑːk-/ *noun*
سـەعاتسـوور، میلسـوور، لە لای یـان بـە لای سـووڕانی میلـی کـاتژمێـر، ڕاسـتسـوور ◌ در جهت حرکت عقربەهای ساعت
clockwork /ˈklɒkwɜːk, US ˈklɑːkwɜːrk/ *adjective, noun*
adj قورمیشـی *n* میکـانیزمی سـەعات، دەزگـایێ، شتێ کە بە شێوەی خۆکـار ورد و ڕێکوپێـک کار دەکا، هەر میکانیزمێ کە شێوەی سەعات دەدا، زەمبەلـەکێ، سـەعاتی ◌ *adj* کـوکی *n* مکانیسم ساعت، فنری، ساعت
clod /klɒd, US klɑːd/ *noun*
1 کـلۆ، کولـۆ، کەسـتەک، ئـەنگوتک، گونـک، گلمتک، کەرسەک: *clods of earth* 2 (نافەرمی) پیاوی گەوج (*adj* cloddy) stupid person ◌ 1 کلوخ 2 آدم احمق
clodish *adjective*
گـەوج، کـەر، بەیدەس، هـیچلەدەسنـەهاتوو ◌ احمق، دستوپاچلفتی
clodishness *noun*
گەوجی، کەری، بێمێشکی، هیچلەدەسنەهاتوویی، بەیدەسی ◌ حماقت، دستوپاچلفتی بودن
clodhopper /ˈklɒdhɒpə(r), US ˈklɑːdhɑːp-/ *noun*
کـەسێکی دەستەوسـان، دەسـخاو، دەسـسـت، بەیدەس، سـتەپەلە ◌ آدم دستوپاچلفتی
clodhoppers *noun, pl.*
کەوشی قورس و زلە ◌ کفش یُغور
clodpole *noun*

(نافەرمی) کەسێکی گەوج و دەس‌خاو ◌ آدم احمق و دست‌وپاچلفتی

clog /'klɒg/ ***noun***

1 کۆسپ، تەگەرە 2 کەوشی بن دارین، کەوشی دارین، تەقتەقیلە، قاپقاپ ◌ 1 مانع 2 کفش تخت چوبی، کفش چوبی

clog-dance ***noun***

سەمای قاپقاپی ◌ کلاگ دانس

clogged ***adjective***

پڕکراو، داگیراو، گیراو، داخراو، بەستراو ◌ پرشده، بسته

clogging ***noun***

سەمای قاپقاپی ◌ کلاگینگ

cloggy /'klɒgɪ/ ***adjective*** (cloggier, cloggiest)

1 قورس، تەپ، ناڵەبار، لینج، لیچق 2 گرێ‌گرێ، کلۆکلۆ، گرتم‌گرتم ◌ 1 سنگین، چسناک 2 کلاگی

cloison ***noun***

(فەرەنسی) تیغە، سپین، زەمۆمە، مانە (هی خانوو) ◌ تیغه

cloisonné /'klwɑ:zɒneɪ, US -'zɒneɪ/ ***noun***

(شتی میناکاری‌کراو) خانەخانە، زوورزوور، زوورەزوورە (بڕوانە champlevé) ◌ حجره‌حجره

cloisonné enemel ***noun***

مینای خانەخانە یا زوورزوور ◌ مینای حجره‌حجره

cloister /'klɔɪstə(r)/ ***noun***

1 دەیر، رەبەن‌خانە، (ژیانی) رەبەنایەتی 2 سەردەرانە، دالان، ڕێڕەوی سەرداپۆشراو ◌ 1 صومعه، (زندگی) رهبانیت 2 رواق

cloistered /'klɔɪstəd, US -tərd/ ***adjective***

گۆشەگیر، لاتەریک، پەرگیر ◌ معتکف

cloistral /'klɔɪstrəl/ ***adjective***

دەیری، سەربە دەیر ◌ وابسته به صومعه

clomp ***noun***

ڕێگاڕۆیشتنی بە تەپەتەپەوە یان تەپەتەپانە ◌ کلامپ

clompy = clumpy

clone /kləʊn, US kloʊn/ ***noun***

1 کلۆن (= ڕووەک یان گیانەوەرێ کە بەشێوەیەکی دەسکرد لە خانەکانی ڕووەک یان گیانەوەرێکی تر بەرهەم‌هاتووە و دروست وەکوو ئەو وایە) 2 چوونیەک، هاوشێوە، لێکچوو، کۆپی، هەرەوە، وەکیەک 3 (کامپیوتێر) مودێلی وەکیەک یان هاوشێوە (clonal *adj*؛ clonally *adv*؛ بنەڕەت: لە یۆنانی *klōn* "twig") ◌ 1 کلون 2 بدل، نسخه، مشابه 3 مدل تقلیدی (کامپیوتر)

clonic /'klɑ:nɪk/ ***adjective***

کلۆنیک، سەربە ماسوولکەلەرزێ یان ماسوولکەگرژێ ◌ ارتجاعی

clonk /klɒŋk, US klɑ:ŋk/ ***noun***

دەنگی زرمە، گرمە، تلپە، تەپە ◌ صدای دنگ

clonus /kləʊnəs/ ***noun***

(پزشکی) کلۆنوس، گرژی ماسوولکە، ماسوولکەلەرزێ، ماسوولکەگرژێ (clonicity *n*) ◌ تشنج ارتجاعی

cloot ***noun***

1 قەڵەشی سم، سموچک، سمۆرچک 2 Cloot = Clootie ◌ شکاف سم

Clootie ***noun***

(زۆرتر لە سکاتلەندی‌دا) ناوێکی devil ◌ کلوتی

clop ***noun***

دەنگی زرمەی پێی ئەسپ ◌ کلاپ

cloqué /'kləʊkeɪ/ ***noun***

(فەرەنسی) جۆرێ پارچە (بە واتای هەڵتۆقیو) ◌ کلوکی

close[1] /kləʊs, US kloʊs/ ***adjective*** (closer, closest), ***adverb, noun***

adj 1 نزیک 2 گەرم‌وگوڕ، گیانی‌گیانی، 3 بەستە پێوەدراو، داخراو، گیراو، بەستراو، 4 گرتی پێک‌نزیک، پاڵ‌بەپاڵ، لەپاڵ‌یەک‌دا، پڕ، کەلەکەبرک، سیکەنەسەرخان، چڕ، بە تەنگی یەکەوە، پێکەوەنووساو، پێکەوەچەسپاو، نزیک بە یەک 5 چکۆلە، تەنگ‌وتەسک، بەرتەنگ 6 بۆخاو، خاو، گەرم، قورس، ناخۆش، گنخاو، خەفە (هەوا) 7 شاراوە، نادیار، نهێنی 8 بەرچاوتەنگ، لەچەر، بەغیل، ڕژد 9 سەخت، ڕشت، مجد، شێلگیر *adv* لە پاڵ‌یەک‌دا، نزیک بە یەک، زۆر کورت، بەتەواوەتی، دەوروبەری، نزیکەی *n* 1 جێگای دەورگیراو، دەوروبەر، حەوشە (کلیسا) 2 بن‌بەست، بێ‌سەرەدەر، کوچکە (کۆلان) ◌ *adj* 1 نزدیک 2 صمیمی 3 بسته 4 تنگ هم، متصل 5 کوچک، تنگ 6 خفه (هوا) 7 مخفی 8 خسیس 9 سخت، جدی *adv* نزدیک به هم، کاملاً، در حدود *n* 1 محوطه 2 بن‌بست

close[2] /kləʊs, US kloʊs/ ***noun***

دوایی، ئاخر، کۆتایی، دووماهی ◌ پایان

close call = close shave

close-cropped /ˌkləʊs 'krɒpt, US ˌkloʊs 'krɑ:pt/ ***adjective***, also close-cut

لە بنەوەبڕاو یان لێدراو، سوورکراو، سوور، لە بنەوەداتاشراو، شەش‌تیغ‌کراو (چیمەن، ڕیش و هتد) ◌ از ته زده‌شده

closed /kləʊzd, US kloʊzd/ ***adjective***

داخراو، گیراو، کلیل‌دراو، قایم‌کراو، گاڵەدراو، پێوەدراو، بەسراو: ◊ *Keep the door closed* ◊ *This road is closed to traffic* ◊ *He has a closed mind* ◊ *a closed society* ◊ *a closed membership*، کۆتایی‌پێهاتوو، تەواوکراو، دوایی‌پێهاتوو، خەلاس‌کراو ◌ بسته، تعطیل، تمام‌شده

closed book ***noun***

مەتەڵ (= شتێ کە کەس سەرەندەری ناکا) ◌ معما

closed chain ***noun***

(کیمیا) زنجیره‌ی داخراو ۞ سلسله‌ی بسته

closed circuit *noun*

(کاره‌با) بازنه داخراو، خولگه‌داخراو ۞ مدار بسته

closed circuit television *noun*

ته‌له‌فزیۆنی بازنه یان خولگه‌داخراو ۞ تلویزیون مدار بسته

closed economy *noun*

ئابووری داخراو ۞ اقتصاد بسته

closedown /'kləʊz daʊn, US 'kloʊz/ *noun*

1 کۆتایی (به‌رنامه یان بلاوکردنه‌وه) 2 داخستن، داخران، راوه‌ستان ۞ 1 پایان برنامه 2 تعطیل

closed season = close season

closed shop *noun*

دامه‌زراوه‌ی داخراو ۞ مؤسسه‌ی بسته

closefisted *noun*

ده‌س‌قووچاو، پیسکه، رژد، کنوژ، چکووس، tightfisted ,stingy ۞ خسیس، ناخن‌خشک

close-fitting /ˌkləʊs 'fɪtɪŋ, US ˌkloʊs/ *noun*

ته‌نگ(وتۆمان)، ته‌نگ (جل‌وبه‌رگ) ۞ چسبان

close-fought *adjective*

له پاڵ‌یه‌کدا، لێک‌نزیک، چڕ، بردنه‌وه به‌هۆی جیاوازیه‌کی زۆر که‌م (هه‌ڵبژاردن، پێشبرکێ و هتد) ۞ تنگاتنگ

close-grained *adjective*

1 شانه‌پته‌و، سه‌خت، تیوپر، شانه‌توکمه 2 ره‌گاوی، ریشاڵ‌ریشاڵ، ریشاڵاوی ۞ 1 دارای بافت محکم 2 با رگه‌های فشرده

close-hauled *adjective*

بای سینگ، به‌ره‌وبا، بای پێشه‌وه (که‌شتی چارۆکه‌دار) ۞ باد سینه

close-knit /ˌkləʊs 'nɪt, US ˌkloʊs/ *adjective*

گه‌رم‌وگوڕ، لێک‌دانه‌بڕاو، پێکه‌وه‌گرێدراو، یه‌کگرتوو ۞ صمیمی، متحد

closely /'kləʊsli, US kloʊsli/ *adverb*

به وردی، ورد، له پاڵ‌یه‌کدا، نزیک‌به‌یه‌ک: *a closely contested election* ۞ دقیقاً، تنگاتنگ

closeness /kləʊsnəs, US kloʊsnəs/ *noun*

1 گه‌رم‌وگوڕی 2 نزیکایه‌تی 3 وردی، دروستی 4 ده‌س‌قووچاوی، رژدی ۞ 1 صمیمیت 2 قرابت 3 دقت 4 خست

close-run /ˌkləʊs 'rʌn, US ˌkloʊs/ = close-fought

close season /'kləʊz si:zn, US 'kloʊz/ *noun*

وه‌رزی داخراو یان به‌ربه‌ند (راو)، به‌ربه‌ندان، وه‌رزی داخران (پێشبرکێ) ۞ فصل ممنوع، فصل تعطیل

close quarters *noun*

شوێنی ته‌سک‌وته‌نگ، ته‌نگه‌به‌ر، جێگای به‌رته‌نگ ۞ مکان محدود

close-set /ˌkləʊs 'set, US ˌkloʊs/ *adjective*

له پاڵ‌یه‌که‌وه، له پاڵ‌یه‌ک، لێک‌نزیک، چڕ، پڕ، چڕوپڕ ۞ فشرده

close shave *noun*, be a close shave

مه‌ترسی ۞ مخاطره

closet[1] /'klɒzɪt, US 'klɑ:zət/ *noun*

1 کومێد، دۆلاب (دیواری)، گه‌نجینه 2 پاشخان، خه‌ڵوه‌تی 3 ژووروچکه، دیوی چکۆله، دیوۆچکه 4 (کۆن) ده‌ستاو ۞ 1 کمد، گنجه 2 پستو 3 اتاقک 4 توالت

closet[2] /'klɒzɪt, US 'klɑ:zət/ *adjective*

نهێنی، سه‌ربه‌سته، له بنه‌وه، په‌نامه‌کی ۞ مخفیانه

close thing = close shave

close-up /'kləʊs ʌp, US 'kloʊs/ *noun*

دیمه‌نی نزیک، وێنه‌ی زل یان درشت، له نزیکه‌وه ۞ نمای درشت

closing /'kləʊzɪŋ, US 'kloʊzɪŋ/ *adjective, noun*

adj کۆتایی، دوایی: *his closing remarks n* داخستن، به‌ستن، گرتن (کارخانه و هتد): *the closing of the local school* ۞ *adj* نهایی، آخر *n* تعطیل

closing date *noun*

دواده‌رفه‌ت، دوایین هه‌ل ۞ آخرین مهلت

closing price *noun*

نرخی لای ئێواره، دوانرخ (ستاک) ۞ قیمت نهایی

closing time *noun*

کاتی داخستن ۞ ساعت تعطیل

clostridial *adjective*

سه‌ربه ته‌شیه، ته‌شیه‌یی ۞ وابسته به کلوستریدیوم

clostridium /klɒ'strɪdiəm/ *noun, pl.* clostridia /-diə/

ته‌شیه (به‌کتریایێ که ده‌بێته هۆی نه‌خۆشی botulism و tetenus [توخم *Clostridium*]؛ بنه‌ره‌ت: له‌سه‌ر بنچینه‌ی *klōstēr* یۆنانی "ته‌شی") ۞ کلوستریدیوم

closure /'kləʊʒə(r), US 'kloʊ-/ *noun*

1 داخستن، گرتن، به‌ستن، کلیل‌دان، داخراوی، کلیل‌دراوی 2 دوایی پێ‌هێنانی وت‌ووێژ به دانی ده‌نگ، شێوازی کۆتایی‌پێ‌هێنانی دان‌وستان به دانی ده‌نگ ۞ 1 عمل بستن، تعطیل 2 رأی کفایت مذاکرات

clot /klɒt, US klɑ:t/ *noun*

1 ده‌له‌مه، په‌نگین، مه‌یینی خوێن، تۆپه‌ڵ، جه‌ڵغه: *They removed a clot from his brain* 2 مرۆڤی گه‌وج ۞ 1 لخته 2 آدم احمق

clotbur /'klɒtbɜ:/ *noun*

گیایێ له تیره‌ی daisy، ره‌سه‌نی گه‌رمێنای

ئەمریکا [*Xanthium spinosum*] ۞ نوعی گیاه

cloth /klɒθ, US klɔːθ/ *noun, adjective*

n 1 پارچە، کوتاڵ، کالا، قوماش، کۆنە، دەسرە، کوتە پارچە، سپیاڵ، بەرۆ 2 بەرگی پیاوانی ئایینی *adj* پارچەیی، کوتاڵی ۞ *n* 1 پارچە، کهنه، تکەی پارچە، دستمال 2 جامەی روحانیت *adj* پارچەای

cloth-eared *adjective*

گوێ‌گران، باش‌نەبیستوو ۞ سنگین‌گوش

clothed /kləʊðd, US kloʊðd/ *adjective*

لەبەرکردوو، پۆشیو، بەرگ‌پۆشیو ۞ لباس‌پوشیده

clothes /kləʊðz, kləʊz, US kloʊðz, kloʊz/ *noun, pl.*

جل‌وبەرگ، کنج، جل، بەرگ، سپیاڵ ۞ لباس

clothes-basket *noun*

قرتاڵە یان سەبەتەی جل(وبەرگ) ۞ سبد لباس

clothes-brush *noun*

فلچەی سڕین ۞ ماهوت‌پاک‌کن

clothes-hanger = hanger

clothes-horse *noun*

چوارچێوە (دار یان پلاستیک) بەرگ وشک‌بوونەوە، چوارچێوەی بەرگ لەسەر هەڵخستن ۞ چهارچوب پهن کردن لباس‌ها

clothes-line *noun*

تەنافی جل ۞ طناب رخت

clothes-moth *noun*, also clothes moth

مۆرانە، مۆرکە، خۆرکە، قارونە، خورک [*Tineola bisselliella* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ بید

clothes-peg *noun*, also clothes-pin or clothes-spin

گیرە، گیرگە (جل) ۞ گیره

clothier /ˈkləʊðiə(r), US ˈkloʊ-/ *noun*

کوتاڵفرۆش، پارچەفرۆش، بەزاز، بەرگ‌فرۆش، جامەفرۆش ۞ پارچه‌فروش، جامه‌فروش

clothing /ˈkləʊðɪŋ, US ˈkloʊðɪŋ/ *noun*

جل‌وبەرگ، شمەک، پۆشاک، کنج ۞ لباس، جامه

cloth of gold *noun*

زەری ۞ زری

clotted *adjective*

مەیو، جەڵغەکردوو، بەستوو، تۆپەڵبوو ۞ بسته

clotted cream *noun*

سەرشیر، سەرتوێ، توێژکە: *scones and jam with -d cream* ۞ خامه

cloth yard *noun*

یارد (= یەکەیێکی 37 ئینچی بەرامبەر بە ell سکاتلەندی) ۞ یارد

clotting factor *noun*

(زیندە(وەر)ناسی) هۆکاری مەیین یان بەستن (لە خوێنا) ۞ عامل انعقاد

cloture /ˈkləʊtjʊə/ *noun*

دوایی‌پێ‌هێنان یان یەکلایی‌کردنەوەی وتووێژ بە دانی دەنگ، شێوازی کۆتایی‌پێ‌هێنانی دان‌وستان بە دانی دەنگ، دەنگ(دان)ی مشت‌ومڕبڕ ۞ رأی کفایت مذاکرات

cloud /klaʊd/ *noun*

1 هەور، عەور 2 کۆمەڵ، کەڵەکە، تۆپەڵە، چراپی، رەشایی، پۆل 3 لکە، پەڵە، پنکە، پنۆک، لێڵی، تەڵخی، رەگە 4 نەروونی، یەکلایی‌نەکرا(نە)وەیی 5 سێبەر 6 خەفەت، خەم (ئینگلیسی کۆن، کەڵەکەبەرد) *clūd* 2 ۞ 1 ابر 2 توده 3 لکه، تیرگی 4 عدم قطعیت 5 سایه 6 غصه

cloud-bank *noun*

پەڵە هەوری نزم و ئەستوور ۞ توده‌ی ابری ضخیم

cloudberry *noun, pl.* cloudberries

bramble ی چکۆلەی بە گوڵی سپییەوە، بەرەکەی دەخورێ [*Rubus chamaemorus*] ۞ کلودبری

cloudburst /ˈklaʊdbɜːst, US -bɜːrst/ *noun*

1 ڕێژنە، لێزمە، رەهێڵە، شبی، رفتە، تاوەباران، گۆپاڵباران 2 لێشاو، لافاو: *a cloudburst of anger* ۞ 1 رگبار 2 (مجازی) سیل

cloud-capped *adjective*

هەورپۆش، هەورگرتوو، هەورداگرتوو ۞ پوشیده از ابر

cloud chamber *noun*

(فیزیک) ژوورۆچکەی هەور یان هەڵم ۞ اتاقک ابر

cloud cover *noun*

بارستە یا کۆمەڵە هەورێ کە زۆربەی ئاسمان دادەپۆشێ، پۆششی هەوری ۞ پوشش ابری

cloud-cuckoo-land *noun*

دنیای خەون و خەیاڵ، دنیای خەیاڵات (بنەڕەت: وەرگێڕدراوی *nephelokokkygia* یۆنانی) ۞ عالم هپروت

clouded leopard *noun*

جۆرێ پشیلەی پنکەپنکەی زلەی دارنشین، لە دارستانەکانی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا (یا لە نیپالەوە تا باشووری رۆژهەڵاتی چین و ئیندۆنیزیا) دەبینرێ [*Neofelis nebulosa*] ۞ نوعی گربه

clouded yellolw *noun*

جۆرێ پەپوولەی کۆچەر، بە باڵی زەردباو و پەراوێزی رەشەوە [*Colias croceus*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ نوعی پروانه

cloudiness /ˈklaʊdinəs/ *noun*

تاریکی، دەڵتەنگی، خەمباری، ماتی ۞ تاریکی، غمگینی

cloudless /ˈklaʊdləs/ *adjective*

ساو، ساماڵ، سایەقە، بێ‌هەور(وەهەلا، clear :*a cloudless sky*) cloudlessly /ˈklaʊdləsli/ *adv*: (cloudlessness *n* ۞ صاف

cloud nine *noun*, be on cloud nine

still on cloud nine weeks after winning the championship: خۆشی لە ئەندازەبەدەر، شاگەشکەیی ◌ شادی بیش از حد

cloudy /'klaʊdi/ *adjective* (cloudier, cloudiest)

1 هەوری، هەوروهەلا، کەوەڕۆژ: *a grey, cloudy day* 2 تاریک، لێل، تەلخ، تەماوی، شێواو: *The water looked cloudy and not fit to drink* 3 ناڕوون، نادیار ◌ 1 ابری 2 کدر، مغشوش 3 نامعلوم

clough /klʌf/ *noun*

دەربەند یان کەندەلان، شیوودەرە (ئەلمانی بنەڕەت) ◌ کلاف

clout /klaʊt/ *noun*

1 (نافەرمی) مشت، لێدان، پیاکێشان 2 (خالی) نیشانە، ئامانج 3 هێز، دەسەلات، کاریگەری، دەس‌ڕۆیشتوویی 4 ناڵ 5 کۆنە، پەڕۆکۆن ◌ 1 مشت، ضربه 2 آماج 3 قدرت، نفوذ 4 نعل 5 کهنه

clove[1] /kləʊv, US kloʊv/ *noun*

1 داری مێخەک [*Syzygium aromaticum*] (هەروەها *Eugenia caryophyllus*)] 2 گەردە یان هاراوەی مێخەک 3 گوڵی وشکەوەبووی داری مێخەک (وەکوو ناڵەت و زەردەچێوە بەکاردێنرێ) ◌ 1 درخت میخک 2 پودر میخک 3 گل خشکیدەی درخت میخک

clove[2] /kləʊv, US kloʊv/ *noun*

دەنک، دانە، قاش ◌ حبە

clove[3] /kləʊv, US kloʊv/ = past of cleave

clove hitch *noun*

گرێی دووقوڵفە، گرێی قلیش‌دار ◌ گرە دو خفت

cloven /'kləʊvn, US 'kloʊvn/ = past participle of cleave

cloven footed *adjective*

قەڵەشیو، قلیشاو، دووسم، قلیش‌بردوو (سم) ◌ شکاف‌دار

cloven hoof *noun*, also cloven foot

دووسم(ە)، سمی قەڵەش‌بردوو، سمی قەڵەشیو ◌ سم شکافته

cloven hoofed *adjective*

قەڵەشیو، قلیشاو، دووسم، قلیش‌بردوو (سم) ◌ شکاف‌دار

clover /'kləʊvə(r), US 'kloʊ-/ *noun*

(ڕووەک‌ناسی) سەمەن، شەودەر، نەفەل، سێپەڕە، شەوەر، هەندەکۆ [تۆخم *Trifolium*]: زۆر جۆرن] ◌ شبدر

cloverleaf /'kləʊvəli:f, US 'kloʊvər-/ *noun, pl.* -afs or cloverleaves

گەلاشەودەر، گەلاسێپەڕە؛ یەکتربڕی شەوەری یان ناهاوئاست، چوارڕێیانەی شەوەری یا ناهاوئاست ◌ برگ شبدر؛ تقاطع غیر هم‌سطح

Clovis /'kləʊvɪs/ *noun, adjective*

(کۆنەوارناسی) سەربە چاندی کۆنی سوورپێستانی ئەمریکای باکووری و ناوەندی، دەوروبەری 11,000-11,500 ساڵ لەوەپێش و پێش‌تر، پلارە بەردینەی (لە بەردی چەخماخ flint و شێوە گەلا) کووزداری نووک‌داریان بۆ ڕاو بەکاردێنا (بنەڕەت: لە ناوی *Clovis*، شاریکی ڕۆژهەلاتی نیومەکسیکۆ، نزیک بەوێ ئەو پلارە بەردینانە دۆزراوەتەوە) ◌ کلوویس

clown /klaʊn/ *noun*

1 گاڵتەچی، گاڵتەجاڕ، گەپجاڕ کۆستەبابی، تیزەزاڕۆک، قەشمەر، وشکەڕن، تەڵخەک 2 (کۆن) لادێیی، دیهاتی، farmer - 3 boor countryman ◌ 1 دلقک 2 روستایی

clown anemone *noun*

ماسییێکی میل‌نارنجی یا سپی [*Amphiprion ocellaris*] ◌ نوعی ماهی

clownery /klaʊnəri/ *noun, pl.* clowneries

گاڵتەچێتی، گاڵتەجاڕی، گەپجاڕی، قەشمەری ◌ لودگی

clownfish *noun, pl.* same or clownfishes

ماسی‌یەقەشمەرە، جۆرێ ماسی چکۆلەی ڕەنگ‌ڕۆشن [*Amphiprion percula* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

clowning *noun*

گاڵتەچێتی، گاڵتەجاڕی، تەڵخەکبازی، گاڵتەبازاڕی، گەپجاڕی ◌ لودگی، دلقک‌بازی

clownish /'klaʊnɪʃ/ *adjective*

گاڵتەجاڕانە (clownishly *adv*، clownishness *n*) ◌ دلقک‌وار

cloxacillin *noun*

پێنی‌سیلینێکی نیوەدەسکردی دەمی $C_{19}H_{17}ClN_3NaO_5S$، کاریگەری دژی staphylococci هەیە و beta lactamase دەردەدا ◌ کلوکساسیلین

cloyed *adjective*

(لێ)بێزراو ◌ دلزده

cloying /'klɔɪɪŋ/ *adjective*

بێزاوی، قێزەون، ناخۆش: *cloying sweetness* ◌ مهوع

cloyingly /'klɔɪɪŋli/ *adverb*

بێزاوی‌یانە، قێزەونانە، بێزەونانە ◌ به طور مهوع

clozapine *noun*

کلۆزاپین: دەرمانێکی ئانتی‌سایکۆتیک $C_{18}H_{19}ClN_4$ antipsychotic، لە تیمار یان چارەسەرکردنی شیزۆفرنیا schizophrenia بەکاردێنرێ ◌ کلوزاپین

cloze test /'kləʊz test, US 'kloʊz/ *noun*

تاقی‌کاری وشەدانان ◌ تست واژه‌گذاری

clr *abbreviation* 1clear 2 clearance

club[1] /klʌb/ *noun*

1 یانە 2 ناوەند، نیوەند، جەرگە، بنکە، مەکۆ،

a chess/film/movie, گاستین، یانەی شەوانە: Manchester United Football ◊ etc. club Club 3 داری یاری گۆلف و هتد ◌ 1 باشگاه 2 انجمن، کانون، کلوب شبانە 3 چوگان

club² /klʌb/ *noun*
تیلا، داردەست، گۆپاڵ، تۆیز، کێتە، کوتەک، گورز ◌ چماق، باتوم، گرز

club³ /klʌb/ *noun*
the five/queen/ace of clubs :خاچ (پەڕین) ◌ خاج

clubbability *noun*, also clubability
ڕووخۆشی ◌ اجتماعی بودن، معاشرتی بودن

clubbable *adjective*, also clubable
ڕووخۆش، شایانی ئەندامێتی لە یانەدا، sociable ◌ اجتماعی، معاشرتی

club bag *noun*
جۆرێ کیفی جووتدەسکی چەرمی نەرم، بۆ ڕێبواری و سەفەر یان بە گشتی بۆ هەموو شتێ بەکاردێتری ◌ کلوب بگ

clubber *noun*
ئەندامی یانە(شەوانە)، فێرەیانە، یانەڕەو (شەوانە): *The venue was packed with 3000 clubbers* ◌ کلوب شبانەرو

clubbing /ˈklʌbɪŋ/ *noun*
بۆ یانە(شەوانە)چوون، یانەڕەوی (شەوانە): *They go clubbing most weekends* ◌ کلوب شبانەروی

clubby *adjective* (clubbier, clubbiest)
1 (زۆر) دۆستانە، ڕووخۆش، کۆمەڵایەتی، cliquish = 2 friendly sociable (clubbines *n*) ◌ دوستانە، اجتماعی، معاشرتی

club car *noun*, also bar car or lounge car
جۆرێ واگۆنی ڕێی ئاسن یان شەمەندەفەر بە کورسی و سەندەڵی ئاسوودەوە، نان و ئاو و خواردنەوە دابین دەکا ◌ واگن رستوران

club chair *noun*
جۆرێ سەندەڵی ئاسوودە و بەرگتێگیراوی قورس و نزم، دەسک و لاکانی قایم و قورسن و پشتەکەی نزمە ◌ کلوب چیر

club-foot *noun*, *pl.* club-feet
1 پێیگورزی (زگماکی)، گۆجی 2 پاگورزە: جۆرێ toadstoolی پێشەلان [*Clitocybe clavipes*] ◌ 1 پای چنبری یا چماقی 2 کلاب‌فوت

club-footed *adjective*
پێگورز، پاگورز، پێگورزی، گۆج ◌ پاچنبری

club fungus *noun*
کارگ یان کەڕووە گورزانە (یان گورزی)، کارگ یان کەڕووی باسیدیۆمایسیتی سەربە خێزانی Clavariaceae ◌ قارچ گدویی

clubhouse /ˈklʌbhaʊs/ *noun*, *pl.* clubhouses
یانە، یانەوبەرە، خانووبەرەی یانە ◌ باشگاە، ساختمان باشگاه

clubland /ˈklʌblænd/ *noun*
گەڕەکی یانە شەوانەیییەکان: *modern clubland* ◌ محلەی کلوب‌های شبانە

club-law *noun*
قانوونی زۆر(ەملێ)، زاکوونی سەرەڕم یان زۆرداری ◌ قانون زور

clubman *noun*, *pl.* clubmen
ئەندام لە یانەدا، ئەندامی یانە ◌ عضو کلوب

clubmoss *noun*
گیایەکی بێگوڵی کەمبالا [پۆل Lycopsida: زۆر جۆرن] ◌ کلوب‌موس

club-root *noun*
نەخۆشی ڕەگتێلایی یان ڕەگەماسین، نەخۆشییێکی ڕووەکی تیرەی کەلەم، ڕەگ و ڕیشەیان دەماسێ، بەهۆی کەڕووە لینجەوە *Plasmodiophora brassicae*] تووش دەبێ slime mould ◌ بیماری گرزریشگی

clubrush *noun*
گیاێکی درێژی ئاوی قامیشئاسا، بۆ چنین بەکاردێتری [*Scirpus lacustris* و جۆرەکانی تر] ◌ کلوب‌راش

club sandwich *noun*
بابۆڵەی یانە، بابۆڵەی دووتوێ ◌ ساندویچ کلوب

club soda = soda water

cluck /klʌk/ *noun*
1 گارەگار، گارکەگارک، قرتەقرت (ب.ت. ئەو دەمەی کە جووجکەکانی بانگ دەکا) 2 بۆڵەبۆڵ ◌ 1 قدقد 2 غرولند

clue /kluː/ *noun*
1 سەرەداو، سەرەپەت، سەرەتا، سەرەتاڵ، سەررستە، سۆراغ، زانیاری، ئاگاداری، هەواڵ *Diet may hold the clue to the causes of migraine* 2 نیشانە، شەقڵ ◌ 1 سرنخ، اطلاع، اطلاعات 2 علامت

clued-up *adjective*, also clued-in
ئاگادار (هەبوونی زانیارییەکی زۆر لەبابەت شتێکەوە) ◌ مطلع

clueless /ˈkluːləs/ *adjective*
(نافەرمی) نەفام، ناتێگەیشتوو، زۆرگەوج: *He's completely clueless about computers* ◌ احمق، بی‌خبر

cluelessly /ˈkluːləsli/ *adverb*
نەفامانە، ناتێگەیشتووانە، گەوجانە ◌ احمقانە

cluelessness /ˈkluːləsnəs/ *noun*
نەفامی، ناتێگەیشتوویی، گەوجی ◌ حماقت

clumber /ˈklʌmbə/ *noun*, also Clumber or clumber spaniel
کلامبێر، سەگی پێکوڵ (بنەڕەت: لە ناوی پارکی *Clumber* لە ناتینگهامشایر Nottinghamshire) ◌ کلومبر

clump[1] /klʌmp/ *noun*
گورزە، دەسک، چەپک، کۆمەڵە، پۆل، کۆر، کۆما، گروپ، کۆمەڵ، هێشوو: *a clump of trees/bushes* ◌ دستە، کپە، مجموعە، خوشە

clump[2] /klʌmp/ *noun*
(دەنگی پێ) خرمەخرم، تەپەتەپ، کوتەکوت، زرمەوکوت، زرمەوهۆر: *I heard the heavy clump of feet on the stairs* ◌ صدای پا، گرُپ گرُپ

clumpy /klʌmpi/ *adjective* (clumpier, clumpiest)
گەورە و ئەستوور و قورس، نالەبار، کەرکەنۆڵ، پووتەقوڕ (کەوش، پۆتین و هتد) ◌ بزرگ، ضخیم و سنگین

clumsily /ˈklʌmzɪli/ *adverb*
شپرزانە، ناجۆر، ناشارەزایانە ◌ شلخته‌وار

clumsiness /ˈklʌmzinəs/ *noun*
ناشارەزایی، دەسخاوی، دەسسستی، چاونەکراوەیی، خاوی ◌ ناشی‌گری، بی‌مهارتی

clumsy /ˈklʌmzi/ *adjective* (clumsier, clumsiest)
1 دەسخاو، دەسگران، تەپ، تەپلۆس، داوەشاو، دەسسست، سستوبەلەشت، سستەبەلە، خاو، خرس، کنگگران، خاووخلیچک 2 ناشی، ناشارەزا، زلحۆ، پەڵحە 3 (زلەو)نالەبار، زل، ناقۆلا، ناجۆر، قەبە، بارناخۆش، کارناخۆش ◌ 1 دست‌وپاچلفتی 2 ناشی 3 بدقواره، ناهنجار

clung /klʌŋ/ = past and past participle of cling

Cluniac /ˈkluːnɪæk/ *noun*
رەبەنی لە تیرەی بێنێدیکتی، لە Cluny رۆژهەڵاتی فەرەنسە دامەزرا ◌ کلونیاک

clunk /klʌŋk/ *noun*
دەنگی شەقە، زرمە ◌ صدای دنگ

clunker /ˈklʌŋkə(r)/ *noun*
1 داشقەشکاو، کەلاک، چەپەرەشر 2 لێ‌هەڵقلیشان، شاشی، هەڵەی گەورە یان زەق ◌ 1 ابوطیاره، قراضه 2 گاف

clunky /ˈklʌŋki/ *adjective* (clunkier, clunkiest)
قورس و نالەبار، ناقۆلا، نابار، ناهەموار، بارناخۆش، پووتەقوڕ (پۆتین و هتد): *clunky leather shoes* ◌ سنگین و ناجور

clupeoid /ˈkluːpɪɔɪd/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) سەربە ماسی یان دەستە ماسی‌یی (Clupeiformes) کە بریتین لە herring و anchovy ◌ کلوپیود

cluster /ˈklʌstə(r)/ *noun*
1 هێشوو، بۆڵ، کۆمەڵ، کۆمەڵە، کۆر، پۆل، دەسک، چەپک، دەستە، گروپ، رەوە، گەلە، کۆما، لۆدە: *The plant bears its flowers in a cluster* ◊ *a cluster of spectators* ◊ *clusters a little cluster of houses* ◊ *cluster of stars*
2 ریز 3 (کیمیا) کۆمەڵێ لە گەردیلەکانی هەر ئەو توخمە، هێشووە، بۆڵە 4 (دەنگناسی) هێشوو: دەستە یان کۆمەڵە بزوێنێ کە لە وشە یان دەستەوشەیێکدا پێکەوە دێن، وەک /str/ لە سەرەتای *string* دا: *a consonant -uster* ◌ 1 خوشه، انبوهه، دسته، کپه 2 ردیف 3 کلاستر 4 خوشه

cluster analysis *noun*
(ئامار) شیکردنەوە یان شیکاری هێشوویی ◌ تجزیه‌ی خوشه‌ای

cluster bean = guar

cluster bomb *noun*
بۆمبی هێشوویی، بۆڵۆمب ◌ بمب خوشه‌ای

clustered *adjective*
هێشوویی، بۆڵ‌بۆڵ، هێشووهێشوو ◌ خوشه‌ای

cluster fly *noun*
مێشەهێشوو: مێشێ کە بەرلە زستان لە خانووەکانا شتێکی هێشووی دەنێتەوە [*Pollenia rudis* و *Thaumatomyia notata*] ◌ نوعی مگس

cluster headache *noun*
سەرئێشەی هێشوویی: جۆرێکی سەرهەڵدەرەوە کە لەودا لە لایێکی سەر ئێشێکی سەختی دەبێ (ب.ت. چاو و لاجانگ) ◌ نوعی سردرد

cluster pine = maritime pine

clutch[1] /klʌtʃ/ *noun*
1 گرتن، دەس یان چنگ لێ‌گیرکردن، گیرخستن، بەرنەدان 2 چنگ 3 باوەش، حمێز، ئامێز 4 کلاچ، پێدالی کلاچ (ماشین): *Put your foot on the clutch* 5 (clutchs) دەس‌بەسەراگرتن، کۆنترۆڵ، مەهار، هێز، دەسەڵات: *He managed to escape from their clutches* ◌ 1 عمل گرفتن 2 چنگ، بغل 3 کلاچ 4 پدال کلاچ 5 (در جمع) مهار، قدرت

clutch[2] /klʌtʃ/ *noun*
1 جووچکە پێکەوەبووەکان، جووچکە پێکەوە سەرجووقاندووەکان 2 راوکە، رامکە 3 دەستە، کۆمەڵە، کۆما، لۆدە، کۆگا، ران، مێگەڵ، رەوە ◌ 1 جوجه‌های هم‌زاد 2 دوره‌ی تخم‌گذاری 3 گروه، کپه، گله

clutch bag *noun*
جانتا یان کیفی میوانی، جانتای شەوانە ◌ کیف مهمانی

clutter /ˈklʌtə(r)/ *noun*
1 شێواوی، شلووقی، تێکەولێکەیی، شپرزەیی، بێ‌سەروبەرەیی 2 وردەوپردە، شڕەوشاتاڵ ◌ 1 بهم‌ریختگی 2 خرت و پرت

cluttered /ˈklʌtəd, US -tərd/ *noun*
1 پڕ لە، دارماڵ: *a cluttered room/desk* 2 شێواو، شلووق، تێکەولێکە، شپرزە،

بێ‌سەروبەرە: *a cluttered mind* ◌ 1 پر از، مملو 2 بهم‌ریخته، بی‌نظم

Clydesdale *noun*
1 رەگەزی ئەسپی بارگین یان بارکێش (لە سکاتلەند) 2 جۆرێ سەگی نژادی چکۆلانەی terrier (بنەڕەت: لە ناوی رووباری *Clyde* لە سکاتلەند، لە بنەڕەتا ئەو نژادە لەوێ زاوزێی کردووە) ◌ کلیسدال

clypeal *adjective*
مەتالۆ(چ)کەیی، مەتال‌چەیی ◌ وابسته به کلوپیوس

clypeus /ˈklɪpɪəs/ *noun, pl.* clypei /-pɪʌɪ/
(مێروناسی) مەتالۆ(چ)کە، مەتالەخرە (لە پێش سەری مێرووەوە، بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "round shield") ◌ کلوپیوس

clyster /ˈklɪstə(r)/ = enema

Clytemnestra *noun*
کلیتیمنێسترا: ژن و بکوژی ئاگامێمنون Agamemnon ◌ کلیتمنسترا

Cm symb. the chemical element corium

cm *abbreviation* centimetre

Cmdr *abbreviation* commander

Cmdre *abbreviation* Cdre

CMOS *noun,* from Complementary Metal Oxide Semiconductor
(ئێلیکترۆنیک) سی‌ئێم‌ئۆئێس: 1 تێکنۆلۆژی سازکردنی ئەو خولگە یەک‌پارچانەی کە بە پاوەرێکی کەم کار دەکەن 2 تەلەزمە chip ێ کە بەپێی تێکنۆلۆژییەکی وا دروست کراوە ◌ سی‌ام‌اواس

CMV *abbreviation* cytomegalovirus

CND /ˌsiː en ˈdiː/ *abbreviation* Compaign for Nuclear Disarmament
سی‌ئێن‌دی (= ڕێکخراوەی بەربەرەکانی بۆ دامالینی چەکی نیوکی، لە بریتانیا) ◌ سی‌ان‌دی

cnemial crest /ˈ(k)niːmɪəl/ *noun*
(لە لاقی زۆر لە شیردەران، باڵندەکان و دایناسۆرەکان) پۆپە، تاج یان کڵاوەی لوولاکی ◌ کنمیال کرست

CNG *abbreviation* compressed natural gas
(لە ئەمریکا) سی‌ئێن‌جی ◌ سی‌ان‌جی

cnidae *pl.* same = nematocyst

Cnidaria /(k)nʌɪˈdɛːrɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) گەزنەکان: لقێکی گیانەوەرە بڕبڕەدارە ئاوییەکان کە coelenterate ـەکیا دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە *knidē* یونانی "nettle") ◌ کنیداریا

cnidarian *noun, adjective*
(گیانەوەری) گەزن(ەک) ◌ کنیدارین

cnidoblast *noun*
خانەی دەزوویی، خانەگەزنە: خانەیێ کە لە نێو ئەودا nematocyst ێ پەرە دەستێنێ ◌ کنیدوبلاست، سلول رشته‌ای

cnidocil *noun*
مۆوڵەگەزنە: چوکلەیێکی هەستەکی sensory درک‌ئاسا یان موویین کە لەسەر خانەگەزنە ێ cnidoblast هەڵکەوتووە و باوەڕ وایە کە بە هاندانی ئەو nematocyst ئازاد دەبێ ◌ کنیدوسیل

cnidocyst = nematocyst

cnidophore *noun*
خانەگەزنەهەڵگر، دەزووهەڵگر: بەش یان ئەندامێ کە خانەگەزنەکان cnidoblast هەڵدەگرێ ◌ کنیدوفور

cnidophorous *adjective*
خاوەنی خانەگەزنەهەڵگر، دەزووهەڵگردار ◌ کنیدوفوروس

CNN /ˌsiː en ˈen/ *abbreviation* Cable News Network
(لە ئەمریکا) سی‌ئێن‌ئێن ◌ سی‌ان‌ان

CNS *abbreviation* central nervous system
(لە ئەمریکا) سی‌ئێن‌ئێس: دەزگا یان کۆئەندامی دەماری ناوەندی ◌ سی‌ان‌اس، دستگاه عصبی مرکزی

CO /ˌsiː ˈəʊ, ˈoʊ/ *abbreviation* Commanding Officer
ئەفسەری فەرماندەر یا فەرماندار ◌ افسر فرمانده

Co[1] symb. the chemical element cobalt

Co[2] /kəʊ, US koʊ/ *abbreviation* 1. company 2. county
1 نیوکۆیی، کومپانیا 2 داروودەستە ◌ 1 شرکت 2 هم‌پالکی‌ها

c/o *abbreviation* care of
لە لایەن، بە دەستی، بە هۆی (پۆست) ◌ توسط، به وسیله‌ی

co- /kəʊ, US koʊ/ *prefix*
پێشگر: لەگەڵیەک، پێکەوە، پێک، هاو، ئاو، ئاوەڵ، شاگرد، هاوبڵە، هاوبەش، بەشدار، هاوکار، تێکەڵ، یاریدەدەر، دوا یان ئاوەڵ: *coauthor* ،*coextensive* ،*co-driver* ،*coexist* (لە بیرکاری) *coenzyme* ،*coequal* *coworker* یان ئەستێرەوانیدا) واتای تەواوکەر دەگەیێنێ، سەربە یان تەواوکەری گۆشەیێ پێکدێنێ: *cosine* (لە لاتینەوە) ◌ پیشوند: با، هم، دارای یک درجه، شریک، همکار، مختلط، دستیار، کمک

coacervate /kəʊˈasəveɪt/ *noun, adjective*
n (کیمیا) کۆئاسێرڤەیت، کۆمەڵکان: دۆخێکی شلەی لینجی پڕمڵ colloid یان کۆمەڵکەیێ لە وردەدڵۆپی ملی یان کۆلوئیدی کە بەهۆی هێزە راکێشەرە ئێلیکترۆستاتیکەکانەوە پێکەوە نووساون *adj* وکەڵەکەبەستوو، کۆمەڵکەبوو، سەریەک‌کەوتوو، کۆوەبوو، کەڵەکەبوو ◌ *n* کواسروات *adj* کومه‌شده، جمع‌شده

coacervation *noun*
کۆمەڵکەبوون، کۆمەڵکەبەستن، سەریەک‌کەوتن، کـۆوەبـوون، کـەڵـەکـەبـوون ◇ کومـەشـدن، انباشته‌شدن

coach[1] /kəʊtʃ, US koʊtʃ/ *noun*
1 پاس (بۆ شارەوشار) 2 (شەمەندەفەر) عەرەبانە، واگۆن 3 کالیسکە ◇ 1 اتوبوس 2 واگن 3 دلیجان

coach[2] /kəʊtʃ, US koʊtʃ/ *noun*
راهێنەر یان مامۆستای تایبەتی ◇ مربی یا معلم خصوصی

coach box *noun*
کورسی کالیسکەوان ◇ صندلی کالسکه‌ران

coach-builder *noun*
بانساز، بانچی، باندروسکەر ◇ اتاق‌ساز

coach-built *adjective*
دارین، داری، لەدار (وەکوو بانی ماشین) ◇ چوبی

coach dog = Dalmatian

coach house *noun*
کالیسکەخانە ◇ کالسکه‌خانه

coaching /'kəʊtʃɪŋ, US 'koʊtʃ-/ *noun*
راهێنەری، پرۆسەی راهێنان ◇ مربی‌گری

coachload /'kəʊtʃləʊd, US 'koʊtʃloʊd/ *noun*
پاسێ پڕ لە ، پاس‌بەرە (ئەو خەڵکەی کە پێکەوە لە پاسێکدا هات‌وچۆ دەکەن): *Tourists were arriving by the -hload* ◇ یک اتوبوس پر از

coachman /'kəʊtʃmən, US 'koʊtʃ-/ *noun, pl.* coachmen
کالیسکەوان، کالیسکەچی ◇ کالسکه‌ران

coach park *noun*
شوێنی راگرتنی پاسەکان، پاس‌خانە ◇ پارکینگ اتوبوس‌ها

coach station *noun*
وێسگەی پاس ◇ ایستگاه اتوبوس

coach trip *noun*
سەفەر یان گەڕان بە پاس ◇ سفر با اتوبوس

coachwhip *noun*
1 جـۆرێ مـاری بێ‌ژەی ئـەمریکای بـاکووری 2 [*Masticophis flagellum*] (لە ئەوسترالیا) = whipbird ◇ نوعی مار

coachwood *noun*
باریکەدارێکی دارستانە بارانی‌یەکانی ئەوسترالیا و نیـوگینی [*Ceratopetalum apetalum*] ◇ نوعی درخت

coachwork /'kəʊtʃwɜːk, US 'koʊtʃwɜːrk/ *noun*
بـان، وەتـاغ (= پێکهاتـەی سـەرەکی دەرەوەی ماشینەکانی ڕێگا و واگۆنەکان)، bodywork ◇ اتاق

coaction *noun*
1 زۆری، زۆرلـێـکـردن، زۆرەملـێتی، تەنگـەتاوکردن 2 هاوکـاری، ئالیکـاری ◇ 1 اجبار، اکراه 2 تعاون

coactive /kəʊ'æktɪv/ *adjective*
بـەزۆر، تـەوزیمی، زۆرەملـێ، زۆرەملـێ، تەنگەتاوی ◇ اجباری، اضطراری

coadjutant /kəʊ'ædʒətənt/ *adjective, noun*
adj یاریـدەدەر، یارمـەتی‌دەر *n* یـار، پـشتیوان، پشت ◇ *adj* یاری‌دهنده *n* یار

coadjutor /kəʊ'adʒʊtə/ *noun*
1 یاریـدەدەر، assistant 2 دواقەشـە، یاریدەدەری قەشە ◇ 1 معاون 2 معاون کشیش

coagulability *noun*
لەمەیین‌هاتوویی ◇ انعقادپذیری

coagulable /kəʊ'agjələbl/ *adjective*
لەمەیین‌هاتوو، دەمەیێ، مەیەنی ◇ انعقادپذیر

coagulant /kəʊ'agjʊlənt/ *noun*
مەیێنـەر، گیرسێنەر، گیرسێنە، توێەڵکەرە ◇ منعقدکننده

coagulase /kəʊ'agjʊleɪz, US -s/ *noun*
(زینـدەکیمیـا) هـەوێنـەی مەیانـدن، مەیێنـە، هەوێنەیێ کە دەبێتە هۆی مەیین (ب.ت. خوێن یان پلازما) ◇ کواگیولاز

coagulate *adjective*
مـەیو، گیرسـاو، توندبوو، جـەڵـتەبوو، بەسـتوو، گورواو ◇ منعقدشده، بسته

coagulation /kəʊˌægju'leɪʃn, US koʊ-/ *noun*
مەیین، گیرسان، رچان، توێـەڵبوون، توندبوون، جەڵتەبوون، بەستن، گیربەندتێکەوتن، گوروان، گروان، بزرکان؟ ◇ انعقاد، بستن، دلمه‌شدگی

coagulation of proteins *noun*
مەیینی پرۆتئینـەکـان، گیرسـانی پرۆتئینـەکـان ◇ انعقاد پروتئین‌ها

coagulation time *noun*
کات یا ماوەی مەیین یان گیرسان ◇ زمان انعقاد

coagulative *adjective*
گیرسێنەر، مەیێنەر ◇ دلمه‌کننده

coagulum /kəʊ'agjʊləm/ *noun, pl.* coagula /-lə/
جەڵـتە، خوێنەمـەیو، توێەڵـەمەیو، مـەیـک، خوێنەپەنگە ◇ علقه، دلمه

coal /kəʊl, US koʊl/ *noun*
خەڵـووز، کـۆمر، خەڵـووزی بـەرد، لەتکـە یـان پارچە خەڵووز (ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ زغال‌سنگ، تکه‌ی زغال‌سنگ

coal-bed *noun*, also coal-seam
(لە کاندا) چین یا رەگەی خەڵووز ◇ رگه‌ی زغال

coalbin *noun*
خەڵـووزدان، جـێ‌خەڵـووز، تەنەکەخەڵـووز ◇ جازغالی

coal-black *adjective*
ڕەش، وەک زووخاڵ، وەک قاژوو، ڕەشی ڕەش ◌ مشکی

coal-dust *noun*
خاکەخەڵووز ◌ خاک‌زغال

coaler *noun*
1 کەشتی خەڵووزکێش 2 دەزگایێ بۆ بارکردنی خەڵووز ◌ کوالر

coalescence /ˌkəʊəˈlesns, US ˌkoʊə-/ *noun*
هاوبەندی، یەکێتی، یەک‌گرتن، یەک‌پارچەیی، تێکەڵ‌کردن، تێک‌هەڵکێشان، یەکخستن، بوونەیەک ◌ ائتلاف، اتحاد، ادغام، هم‌آمیختگی

coalescent /ˌkəʊəˈlesnt, US ˌkoʊə-/ *adjective*
تێک‌هەڵکێشراو، یەک‌خراو، یەک‌گرتوو ◌ بهم‌آمیخته

coalface /ˈkəʊlfeɪs, US ˈkoʊl-/ *noun*
ڕەگەی خەڵووز، چین یان توێی خەڵووز ◌ رگەی زغال‌سنگ

coalfield /ˈkəʊlfiːld, US ˈkoʊl-/ *noun*
خەڵووزەلان، خەڵووزان، ناوچەی خەڵووز لێ‌هەڵکەوتوو، خەڵووزستان ◌ حوزەی زغال‌سنگ

coal-fired *adjective*
بەکارهێنانی خەڵووز وەک سووتەمەنی fuel: *a coal-fired power station* ◌ کاربرد زغال‌سنگ به عنوان سوخت

coalfish = saithe

coal gas *noun*
گازی خەڵووز (زۆرتر هایدرۆژین، مێتان و یەکۆکسایدی monoxide کاربۆن، جاران بۆ ڕۆشنایی و گەرما بەکاریان دێنا) ◌ گاز زغال‌سنگ

coal-heaver *noun*
خەڵووزکێش ◌ زغال‌کش

coaling station *noun*
وێستگە یان شوێنی بارکردنی خەڵووز ◌ ایستگاه بارگیری زغال

coalition /ˌkəʊəˈlɪʃn, US ˌkoʊə-/ *noun*
1 هاوبەندی، هەڤاڵبەندی، هاوپەیمانی، هاوپەیمانی کاتی (نێوان پارتە سیاسییەکان بە مەبەستی دامەزراندنی حکومەتێ) 2 حکومەتی هاوبەندی 3 تێک‌هەڵکێشان، کردنەیەک ◌ 1 ائتلاف، ائتلاف موقت (میان احزاب سیاسی به منظور تشکیل دولت) 2 دولت ائتلافی 3 ادغام

coalman /ˈkəʊlmən, US ˈkoʊl-/ *noun, pl.* coalmen
خەڵووزفرۆش ◌ زغال‌فروش

coal measures *noun, pl.*
ڕەگەکانی خەڵووز، چینەکانی خەڵووز ◌ رگەهای زغال‌سنگ

coal mine *noun*
کانگا (یان کانگە)ی خەڵووز، خەڵووزکان ◌ معدن زغال‌سنگ

coal miner *noun*
کرێکاری کانگای خەڵووز یان خەڵووزکان ◌ کارگر معدن زغال‌سنگ

coal pit = coal miner

coal scuttle *noun*
خەڵووزدان، تەنەکەخەڵووز ◌ سطل زغال

coal-seam *noun*
توێ یان چینی خەڵووز ◌ لایەی زغال‌سنگ

coal tar *noun*
تاری خەڵووز، قەتران: *the powerful smell of coal tar soap* ◌ قطران

coal tit *noun*, also cole tit
(باڵندەناسی) جۆرێ گۆرەوی‌چنەی چکۆلەی پشت‌بۆر، سەر و مل ڕەش، کولمەسپی [*Parus ater*] ◌ نوعی پرنده

coaly /ˈkəʊlɪ/ *adjective*
خەڵووزدار، خەڵووزین، خەڵووزئاسا ◌ دارای زغال‌سنگ، زغال‌سنگ‌مانند

coalming /ˈkəʊmɪŋ/ *noun*, also coamings
لێواری بەرز ◌ لبەی بلند

coaptation /ˌkəʊæpˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
1 گونجان، ساز، سازان، داهاتن، ڕێک‌کەوتن، پێکەوەسازان، پێکەوەگونجان 2 ساڕێژبوون، گۆشتەوزوون(هێنان)، چابوونەوە، یەک‌گرتنەوە، خوزهێنانەوە ◌ 1 انطباق، سازگاری، توافق 2 التیام

coarctate /kəʊˈɑːkteɪt/ *adjective*
(توێکاری و زیندەناسی) پەستێنراو، پەساوا، تێک‌ترنجاو، پەستێوراو، کرژبوو، هەڵقرچاو ◌ فشرده، منقبض

coarctation /ˌkəʊˈɑːkˈteɪʃn/ *noun*
1 تەنگی، تەسکی، پەساوی، پەستێنراوی 2 تەنگی نێولەش ◌ 1 ضیق، فشردگی 2 تنگی مهبل

coarse /kɔːs, US kɔːrs/ *adjective* (coarser, coarsest)
1 زبرە، زبر، زوور، ئاژین، درشت، گزم، زیق، گرناڵ، گرنجاوی، گەرووز، نەلووس 2 ناشیرین، ناحەز، عەیب، جلف، هەرزە، بێ‌ماریفەت، بێ‌ڕەوشت، بێ‌ڕەوشتانە 3 توند، توندوتیژ 4 ناخۆش ◌ 1 زمخت، درشت، زبر 2 زشت، بی‌ادب، بی‌ادبانه 3 خشن 4 نامطبوع

coarse fish *noun, pl.* same
(بریتانیا) کۆرس‌فیش (هەر ماسییێ بێجگەلە salmon و trout، پروانە game fish) ◌ کورس فیش

coarse fishing *noun*
وەرزش یان سەرگەرمی ڕاوەماسی ◌ ورزش ماهی‌گیری

coarsely /kɔːsli, US kɔːrsli/ *adverb*
بێ‌ڕەوشتانە: *He laughed coarsely at her* ◌

بی‌ادبانە
coarseness /kɔ:snəs, US kɔ:rsnəs/ *noun*
بێ‌تۆرەیی، بێ‌رەوشتی، بێ‌ماریفەتی ◌ بی‌نزاکتی
coast /kəʊst, US koʊst/ *noun, adjective*
n 1 کەنار، پەڕ، رەخ، گوێ‌ئاو، دەم‌ئاو، پاڵ‌ئاو 2 کەناری دەریا، زرێبار، زەریاپەڕ *adj* کەناری ◌ *n* 1 ساحل 2 کنار دریا *adj* ساحلی
coastal /'kəʊstl, US 'koʊstl/ *adjective*
کـــــەناری، ســــــەربە رۆخ: *coastal waters/resorts/scenery* ◌ ساحلی
coaster /'kəʊstə(r), US 'koʊst-/ *noun*
1 کەشتی کەنارڕەو یان کەنارگەڕ 2 ژێرلیوان، کەشەفی چکۆلانە 3 (ئەمریکا) تاخورک یان خێشکی سووک و درێژ 4 = roller coaster ◌ 1 کشتی ساحل‌پیما 2 زیرلیوانی 3 لوژ
coastguard /'kəʊstgɑ:d, US 'koʊstgɑ:rd/ *noun*
1 کەنارەوان، کەنارپارێز، پارێزەوان یان گاردی کەناری 2 ئەندامی کەنارپارێزان ◌ 1 گارد ساحلی 2 عضو گارد ساحلی
coastguardman *noun, pl.* coastguardmen
ئەندامی کەنارپارێزان ◌ عضو گارد ساحلی
coastland *noun*
کەنارستان (بەرین و لەپاڵ دەریادا) ◌ کوست‌لند
coastline /'kəʊstlaɪn, US 'koʊst-/ *noun*
هێڵی کەناری ◌ خط ساحلی
coast plain *noun*
دەشتی کەناری ◌ دشت ساحلی
coastward *adverb*, also coastwards
بەرەو کەنار ◌ به سوی ساحل
coat /kəʊt, US koʊt/ *noun*
1 باڵتە، چاکەت، کەوا، باڵتە، پاڵتۆ: *to put on/take off your coat* ◊ *a long winter coat* 2 موو، قژ، تووک، تیسک، بەرگم، خوری: *a dog with a smooth/shaggy coat* 3 چین، توێ، کۆڵ، گەردال، توێژاڵ: *to give the walls a second coat of paint* 4 رووکێش، رووپۆش، بەرگ(ە) ◌ 1 پالتو، کت 2 پشم، مو 3 لایە 4 روکش
coat check = cloakroom
coat-hanger = hanger
coati /kəʊ'ɑ:ti/ *noun, pl.* coatis
کواتی: گیانەوەرێکی راکوون‌ئاسا، لە ئەمریکای باشووری و ناوەندی‌دا دەبینرێ [توخمەکانی *Nasua* و *Nasuella*: سێ یان چوار جۆرن] ◌ کواتی
coatimundi /kəʊˌɑ:tɪ'mʌndi/ = coati
coating /'kəʊtɪŋ, US 'koʊt-/ *noun*
1 توێ، تۆ، گەردال، توێژاڵ، توێی دەرەوە: *a thin coating of chocolate* 2 سەرپۆشک، رووپۆشین، رووکەش، بەرگ، رووکێش ◌ 1 لایە، لایەی خارجی 2 پوشش، روکش
coat of arms *noun, pl.* coats of arms or arms
نیشانە، درف، دروشم، دروشم یان نیشانەی لەشکری و خێزانە کۆنەکان، هەر چەشنە دروشمێکی حکومەت، خێزان یان شتی وا: *the royal coat of arms* (بنەڕەت: *cote of armes* وەرگیرانی *cote d'armes*، Middle English (Middle French ◌ آرم
coat of mail *noun*
(مێژوویی) زرێ، گەوچن؟ ◌ جوشن، زره
coatroom /'kəʊtru:m, -rʊm, US 'koʊt-/ *noun*, also cloakroom
ژووری لە خانووی گشتی کە خەڵک دەتوانن جانتا و باڵتەکانیان بۆ ماوەیەن بەجێ‌بێڵن، checkroom ،cloakroom ◌ کوت‌روم
coat-tails *noun, pl.*
پشتی کۆت، پشتەوەی کۆت ◌ دم کت
co-author *noun*
هاونووسەر، هاودانەر، نووسەری هاوبەش ◌ نویسندەی مشترک
co-authorship *noun*
هاونووسەریتی، نووسەرایەتی هاوبەش، هاونووسەری ◌ نویسندگی مشترک
coax /'kəʊaks/ *noun*
(تافەرمی) کابلی هاوتەوەر ◌ کابل هم‌محور
coaxial /kəʊ'aksɪəl/ *adjective*, also coaxal /'kəʊaksl/
یەک‌تەوەر(ە)، هاتەوەر(ە) ◌ هم‌محور
coaxing /'kəʊksɪŋ, US 'koʊ-/ *noun, adjective*
زمانچەوری، زمانلووسی، نازونیاز، بەدەوراهاتن: *No amount of -ng will make me change my mind* ◌ چرب‌زبانی، چاپلوسی
coaxingly /'kəʊksɪŋli, US 'koʊ-/ *adverb*
زمانلووسانە، بە زمانلووسی(یەوە) ◌ چاپلوسانه
cob[1] /kɒb, US kɑ:b/ *noun*
1 قازی نێر، قووی نێر 2 ئەسپی پێکوڵ 3 نانی خڕ: *a crusty cob* 4 فندق 5 ساقەت یان لاسکی گەنمەشامی: *corn on the cob* ◌ 1 قوی نر 2 اسب پاکوتاه 3 نان گرد 4 فندق 5 چوب ذرت
cob[2] /kɒb, US kɑ:b/ *noun*
(لە بریتانیا) کاوگڵ (و جاران بۆ دروستکردنی دیوار) ◌ کاه‌گل
cobalamin /kɔ(ʊ)'baləmɪn/ *noun*, also vitamin b_{12}
(زیندەکیمیا) کۆبالامین (بنەڕەت: تێکەڵەی (vitamin + cobalt ◌ کوبالامین
cobalt /'kəʊbɔ:lt, US 'koʊ-/ *noun*
1 کۆباڵت (بە ژ.گ. 27، ن. Co) 2 (هەروەها cobalt blue) شینی کۆباڵتی، شینی تۆخ ◌ 1

کبالت 2 آبی لاجوردی
cobaltic /kə(ʊ)'bɔ:ltɪk, US -'bɒlt-/ *adjective*, also cobaltous /kə(ʊ)'bɔ:ltəs, US -'bɒlt-/
کۆبالتی، سەربە کۆبالت ◌ وابسته به کوبالت
cobalt violet *noun*
بنەوشی تۆخ، بنەوشی توند ◌ بنفش تیره
cobber /'kɒbə(r), US 'kɑ:b-/ *noun*
دۆستی من، براکەم، کاکە، هەوال (ب.ت. بۆ پرسینی ناونیشان) ◌ رفیق
cobble /'kɒbl/ *noun*
خرکەبەرد، کووچ، خلک ◌ قلوەسنگ
cobbled /'kɒbld, US 'kɑ:bld/ *adjective*
خرکەرێژ(کراو، شەقام و ڕێگاکان) ◌ فرش‌شده با قلوەسنگ
cobbler /'kɒblə(r), US 'kɑ:b-/ *noun*
1 پینەچی، کەوش‌دروو، پێلاودروو، مشەقە (cobbler's knife = چەقۆ یان گوێزانی پینەچی، ئەسکەنە) 2 جۆرێ خواردنەوەی بەستوو، لە مەی یان شیری، شەکر و لیمۆترش دروست دەکرێ 3 کابلێر (جۆرێ میوە) 4 (cobblers بریتانیا و نافەرمی) گەڵوگون 5 هەلیت‌وپلیت، شڕوبڕم، حەلەق‌ومەلەق ◌ 1 پینەدوز 2 و 3 کابلر 4 بیضه‌های مرد 5 چرندیات
cobblestone /'kɒblstəʊn, US 'kɑ:blstoʊn/ *noun*
خرکەبەرد، کووچ، خلک، خەرسەک، کەلووچ، کەمەرە (cobblestoned *adj*) ◌ قلوەسنگ
co-belligerence *noun*
هاوبەشداری لە شەڕدا لەگەڵ دوژمنێکی هاوبەش ◌ کوبلیجرنسی
co-belligerent *adjective*
هەریەک لە دوو یان چەند وڵاتێ کە کەوتوونەتە شەڕ لەگەڵ دوژمنێکی هاوبەش ◌ کوبلیجرنت
cobia /'kəʊbɪə/ *noun*, *pl.* same
جۆرێ ماسی گەورەی خۆراکی [*Rachycentron canadum*] ◌ کوبیا
coble /'kəʊb(ə)l/ *noun*
جۆرێ گەمی بن‌پان بۆ ڕاوەماسی لە سکاتلەند و باکووری ڕۆژهەڵاتی ئینگلتەرە ◌ کوبل
COBOL /'kəʊbɒl, US 'koʊbɔ:l/ *noun*, Cobol (Common bussiness-oriented language
زمانی کوبال (= جۆرێ زمانی بەرنامەدانانی کامپیوتێری) ◌ کوبول
cobnut *noun*
فندق، بەری فندقی ئەورووپایی [*Corylus avellana grandis*]؛ هەروەها: ئەو رووەکەی کە ئەم بەر و میوەیە دەگرێ ◌ فندق
cobra /'kəʊbrə, US 'koʊ-/ *noun*
ماری کوبرا (لە هیندووستان و ئەفریکا دەژی [*Naja naja* (هی spetacled)، *N. haje* (هی) میسر) و جۆرەکانی تر]) ◌ مار کبرا
cobweb /'kɒbweb, US 'kɑ:b-/ *noun*
1 داوی جالجالۆوکە، تەڤنۆک، تەونە جالجالۆوکە 2 شتی ڕزیو ◌ 1 تار عنکبوت 2 چیز گندیده
cobwebbed /'kɒbwebd, US 'kɑ:b-/ *adjective*
داوی جالجالۆوکەداگرتوو، تەوناوی: *cobwebbed corners* ◌ تار عنکبوت‌گرفته
cobwebby *adjective*
داوی جالجالۆوکەئاسا، تەوناسا ◌ تار عنکبوت‌مانند
coca /'kəʊkə/ *noun*
1 جۆرێ دەوەنی ئەمریکای ئەمریکا، لەبەر گەڵاکانی دەکرێ، چونکو سەرچاوەی کۆکاینە [*Erythroxylum coca*] 2 گەڵای وشکەوەبووی ئەو دەوەنە، لەگەڵ لیمۆترش تێکەڵ دەکرێ و وەک هاندەرێ لە لایەن گەلانی ڕەسەنی ڕۆژاوای ئەمریکای باشووری دەجاورێ ◌ کاکائو
Coca-Cola /ˌkəʊkə 'kəʊlə, US ˌkoʊkə 'koʊlə/ *noun*
1 کۆکاکۆلا 2 شووشەی کۆکاکۆلا ◌ 1 کوکاکولا 2 شیشه‌ی کوکاکولا
cocaine /kəʊ'keɪn, US koʊ-/ *noun*, also cocain
ئالکالۆیدێکی کریستالی تاڵ $C_{17}H_{21}NO_4$، لە (گەڵاکانی) کۆکا دەگیرێ و وەک ماکێکی هاندەری ناقانوونی بەکاردێترێ ◌ کوکائین
cocainism *noun*
کۆکاینیزم، ژاراوی‌بوون بە کۆکائین ◌ کوکاینیسم
cocainization *noun*
سڕاندن یان بێ‌هۆش‌کردن بە کۆکائین ◌ بی‌حس‌سازی با کوکائین
coccid *noun*
مێرووێکی پوولەکەداری سەربە زوورخێزانی Coccoidea ◌ کوکسید
coccidia /kɒk'sɪdɪə/ *noun*, *pl.*, *sing.* coccidium
سەرەتاژیاوە protozoansمشەخۆرەکانی کۆمەڵێ کە بەرپرسی نەخۆشی toxoplasmosis و هی ترە [ژێردەستە Eimeriorina] ◌ کوکسیدیا
coccidioidomycosis /kɒkˌsɪdɪˌɔɪdəʊmaɪ'kəʊsɪs/ *noun*, also desert fever
تای بیابان، جۆرێ نەخۆشی فۆنگالی (بە هۆی کارگ یان کەڕووی *Coccidioides immitis*) ئاستەمی سی و شانەکانی تر، هی ناوچە وشک و نیمچەگەرمەکانی ئەمریکا ◌ کوکسیدیوایدیومیکوز
coccidiosis *noun*, *pl.* coccidioses
جۆرێ نەخۆشی باڵندە یان ئاژەڵە ماڵی‌یەکان کە بەهۆی sporozoanی مشەخۆری دەستەی

Coccidia تووش دەبن ۞ کوکسیدیوز

coccoid *adjective,* also coccoidal

1 بە شێوەی خانەی خڕ یان خڕخانە، شێوە coccus، پێوەند یان سەربە coccus 2 خڕ، گۆیی، globular ۞ 1 گوییزەمانند 2 گرد، کروی

coccolith /'kɒkəlɪθ/ *noun*

توویەردینە: جۆرێ ئالقە یان پەپکەی گەچی یان کلسی مایکرۆسکۆپی کە بەشێ لە قاوخی هێندێ پلانکتۆنی دەریایی پێکدێنن و نیوەرۆکی زۆریک لە بەردەگەچەکان دادەڕێژن (coccolithic *adj*) ۞ کوکولیت

coccolithophore /ˌkɒkə(ʊ)'lɪθəfɔː/ *noun*

(زیندەناسی) جۆرێ شێلاقداری flagellate پلانتکتۆنیکی تاکخانەیی [دەستە Coccolithophorida] ۞ کوکولیتوفور

coccus /'kɒkəs/ *noun, pl.* cocci /'kɒk(s)ʌɪ, US 'kɒk(s)iː/

(بەکتریاناسی) بەکتریای خڕ spherical، خڕخانە (coccal *adj*) ۞ گوییزە

-coccus *suffix, pl.* -cocci

پاشگر: خڕ، گروڤەر، زیندەوەر یان میکرۆئۆرگانیزمێکی تووئاسا: *micrococcus* (بنەڕەت: لە *kokkos* یۆنانی "berry") ۞ پسوند: گرد، مدور

coccygeal /kɒk'sɪdʒɪəl/ *adjective*

کلکەیی، کلێنچکەیی، قنۆڕگی، جوچکەیی، سەربە کلکە یان کلێنچکە ۞ وابستە بە دنبالچە

coccyx /'kɒksɪks, US 'kɑːk-/ *noun, pl.* coccyges /-ɪdʒiːz/ or coccyxes

(توێکاری) ئێسکی کلێنچکە، مازگا، قلێنچە، تەری، نێک، جوچکە، کنگەجووڕە، کلک(ە)، قنۆڕگ، کلیژی، کلیژ (لە مرۆڤدا 4 تا 5 دانەیە؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *kokkux* یۆنانییەوە "کۆترەبەپوو cuckoo"، چونکو ئەو ئێسکە شێوەی دەنووکی کۆترەبەپوو دەدا) ۞ استخوان دنبالچە

Cochin *noun,* also Cochin Chin

کۆچین: جۆرێ نژادی ئاسیایی جووجەی خۆماڵی، بە کلک و باڵی چکۆلە و پەڕوباڵ پڕ ۞ کوچین

cochineal /ˌkɒtʃɪ'niːl, US 'kɑːtʃəniːl/ *noun*

1 سوورینە، قرمز، کاچینیل 2 (cochineal insect) جۆرێ مێرووی کاکتوسخۆری سووری ورد کە مێینەی ئەمانە سەرچاوەی سوورینەن [*Dactylopius coccus*] ۞ 1 قرمزدانە 2 نوعی حشرە

cochlea /kɒklɪə, US 'koʊk-, 'kɑːk-/ *noun, pl.* cochleae /-klɪiː/

1 پێچپێچۆکە 2 پێچپێچۆکەی گوێ 3 پلیکانی پێچەڵاوپێچ (cochlear *adj*: *cochlear implant*) ۞ 1 حلزون 2 حلزون گوش 3 پلکان برپیچ و خم

cochleate /'kɒklɪɪt, US -leɪt/ *adjective,* also cochleated

پێچپێچۆکەیی، پێچلوولی ۞ حلزونی

cock[1] /kɒk, US kɑːk/ *noun*

1 کەڵەشێر، کەڵەباب، کووک 2 نێر، جوڕە- (لە لێکدانا) 3 شێرە (ئا و هتد) 4 چەخماخە، چەکوش (تفەنگ) 5 ئامادەی تەقاندنەوە، دۆخی سوارکراو 6 هەڵێتوپلێت، حەلەقومەلەق 7 (نافەرمی) ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی 8 براکەم، کاکە (بۆ پرسینی ناونیشان) 9 (نافەرمی) کیر، کێر، چووک 10 پێشەوا، سەرۆک، سەرگەورە، سەردەستە 11 لاردانان (وەکوو کڵاو) ۞ 1 خروس 2 نر (در ترکیب) 3 شیر 4 ضارب 5 وضعیت مسلح تفنگ 6 دری وری 7 پررویی 8 رفیق 9 کیر 10 رئیس 11 کج‌گذاری

cock[2] /kɒk, US kɑːk/ *noun*

کۆما، کۆگا، لۆدە ۞ کپە، تودە

cockabully /'kɒkəbʊli/ *noun, pl.* cockabullies

(نیوزیلەند) جۆرێ ماسی ئاوی شیرین، پێوەندی بە sleeperەکانەوە هەیە [تۆخم *Gobiomorphus*] ۞ نوعی ماهی

cockade /kɒ'keɪd/ *noun*

نیشانی کڵاو، گوڵی کڵاو، باریکەی کڵاو (cockaded *adj*) ۞ کوکاد

cock-a-doodle-doo /ˌkɒk ə ˌduːdl 'duː, US ˌkɑːk/ *interjection*

قووقە یان خوێندنی کەڵەشێر ۞ قوقولی قوقو

cock-a-hoop *adjective,* be cock-a-hoop

شاگەشکە، یەکجارووڕوژاو، زۆر بەکەیف، یەکجار لەشەوق، یەکجار بەگوڕ، ترێلان ترێلان هاتن ۞ بسیار خوشحال و هیجان‌زدە

cock-a-leekie *noun*

سوپێکی سکاتلەندی، جووجە و کەوەری تیایە ۞ نوعی سوپ

cockalorum /ˌkɒkə'lɔːrəm/ *noun, pl.* cockalorums

مرۆی خۆهەڵکێش ۞ آدم خودستا

cockamamie /'kɒkəmeɪmi, US 'kɑːk-/ *adjective,* also cockamamy

(ئەمریکا(ی باکووری) و نافەرمی) گەوجانە، کەرانە ۞ احمقانە

cock-and-bull story *noun*

(نافەرمی) چیرۆک یان داستانی بەرکوورە یان باوەڕپێنەکراو، چیرۆکی لە ڕاستی‌بەدوور، ئاسمان و ڕیسمان، نەزیلە ۞ قصەی کلثوم ننە

cockatiel /ˌkɒkə'tiːl, US ˌkɑːk-/ *noun*

تووتی ئەوسترالیایی [*Nymphicus hollandicus*] ۞ کوکاتیل

cockatoo /ˌkɒkəˈtuː, US ˈkɑːkətuː/ *noun*, *pl.* cockatoos
تـــووتی پۆپنـــه، تـــووتی پۆپـــه‌دار [خێـــزان Cacatuidae: گەلێ جۆرن] ◌ طوطی کاکل‌دار

cockatrice *noun*
شـامار، هەژدیهایـەکی ئەفسانەیی کـه بـه چـاو لێ‌کردنی مرۆڤ دەمری (بنەرەت: لە *cocatris* فەرەنسی کۆن، لە *calcatrix* لاتین "tracker"، وەرگێــردراوی *ikhneumōn* یۆنــانی (بڕوانــه ichneumon) ◌ کوکاترایس

cockboat /ˈkɒkbəʊt/ *noun*
جۆرێ بەلەمی چکۆلەی سەوڵدارە ◌ کوکبوت

cockchafer /ˈkɒktʃeɪfə(r), US ˈkɑːk-/ *noun*
(گیانەوەرناسی) قالۆنچەی قاوەیی، کێزارەش: جۆرێ قالۆنچەی قاوەیی شێوانفڕ dusk-flying کـه میمـلێکی مـاڵویـرانکـەری گژوگیایـه [*Melolontha melolontha*] ◌ سوسک طلایی

cockcrow /ˈkɒkkrəʊ, US ˈkɑːkkroʊ/ *noun*
کەرەبـــەیانی، کەڵەشـــێرخوێنان، شـــەبەق، مەلابانگدان ◌ سحر

cocked hat *noun*
کلاوی لێوار هەڵگەڕاو ◌ کلاه سه‌گوش

cocker /ˈkɒkə(r), US ˈkɑːk-/ *noun*
کوکێر، سەگی سپانیێل spaniel ◌ کوکر

cockerel /ˈkɒkərəl, US ˈkɑːk-/ *noun*
بەچکەکەڵەشێر، بارِ، فڕو(و)ج ◌ جوجه‌خروس

cocker = spaniel cocker

cock-eyed /ˈkɒkaɪd, US ˈkɑːk-/ *adjective*
(نافــەرمــی) 1 خێــل، چــاولار absurd = 2، impractical ◌ لوچ

cockfight /ˈkɒkfaɪt, US ˈkɑːk-/ *noun*
شەرەکەڵەشێر، شەرەکەڵەباب ◌ جنگ خروس

cockfighting /ˈkɒkfaɪtɪŋ/ *noun*
1 شەرەکەڵەشێر 2 کەڵەشێری شەڕکەر یان شەڕانی، کەڵەشێری لاری ◌ 1 جنگ خروس 2 خروس جنگی

cockle /ˈkɒkl, US ˈkɑːkl/ *noun*
1 سەدەف (خۆراکی)، لەپکە، گوێماسی، جۆرێ mollusc دوولەپکەی ڕەهۆڵێندەری خۆراکی بـه قـاوخ یـان لـەپکـەی ڕێڕێـوە [تـوخم *Cardium*] 2 قوفە، بەلەم ◌ 1 صدف خوراکی، صدف 2 کرجی، زورق

cocklebur *noun*
جۆرێ گیا لە تیرەی daisy، بە گەڵای پانەوە، ڕەسـەنی گـەرمێنانی ئـەمریکا [*Xanthium strumarium*] ◌ نوعی گیاه

cocklefish *noun*, *pl.* same or cocklefishes
گوێماسی، گوێچکەماسی ◌ صدف

cockleshell /ˈkɒklʃel, US ˈkɑːkl-/ *noun*
1 سەدەف، گوێچکەماسی 2 قوفە، بەلەم، گەمی ◌ 1 صدف 2 کرجی

cockney /ˈkɒkni, US ˈkɑːkni/ *noun*, *adjective*, *pl.* cockneys
n کاکنی (دانیشتووی بەشی ڕۆژهەڵاتی لەندەن)، زاراوەی کاکنی *adj* سەربە کاکنی ◌ *n* کـاکنی، لهجه‌ی کاکنی *adj* وابسته به کاکنی

cock-of-the-rock *noun*, *pl.* cocks-of-the-rock
جۆرێ cotinga پۆپنەی دارستانە گەرمێنەکانی ئەمریکای باشووری، نێرەکەی پەروباڵێکی سوور یان پرتەقاڵی ورشنی هەیە [توخم *Rupicola*: دوو جۆرن] ◌ نوعی پرنده

cockpit /ˈkɒkpɪt, US ˈkɑːk-/ *noun*
1 کـابین، ژووری فڕۆکـەوان، ژووری دەسـتەی فڕۆکـەوانی یـان کەشـتی ئاسـمـانی 2 جێگـای شۆفێر (ماشێنی پێشبڕکێ) 3 چاڵ یان شوێنی شەرەکەڵەشێر (جاران) 4 مەیدان یا گۆرەپانی شەڕ، شەرگە، قاداشەڕ ◌ 1 کابین، کابین خدمه‌ی هواپیما یا سفینه‌ی فضایی 2 جایگاه راننده 3 مکـان جنگ خروس‌ها 4 عرصه‌ی کارزار

cockroach /ˈkɒkrəʊtʃ, US ˈkɑːkroʊtʃ/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بەرسوورکە، سیسرک، سفرەبرە، قالۆنچە، قزقانج [*Blatta orientalis* و جۆرەکانی تر، ژێردەستە Blattodea] ◌ سوسک

cockscomb /ˈkɒkskəʊmb/ *noun*
1 پۆپە، پۆپکە، پۆپنە، کاتار، کـاتۆر، کۆپتـه، سووراو، شەهـ نیشـان، یاڵ، کاکۆڵی کەڵەشێر 2 پۆپەکەڵەشـێرە، بـادروو، گـوڵمـەخموور، گوڵـەقەیفە، سـەوڵ [*Celosia cristata*] 3 جـۆرێ گیاسـارمەی orchid ڕەنگـینی ڕۆشـن، پێوەندی بە coralroot ـەکانەوە هەیە، ڕەسـەنی باشـووری ئـەمریکـای بـاکووری [تـوخم *Hexalectris*] ◌ 1 تاج خروس 2 تـاج‌خـروس (گیاه) 3 نوعی گیاه

cock's eye *noun*
(ڕووەکناسی) چاوی کەڵەشێر، چاوەکەڵەشێرە ◌ نوعی گیاهی

cocksfoot *noun*
پێیکەڵـەشێرە؟، جـۆرێ گیـای گـەڵاپـان، بـه هێشـووەگوڵـی ئـەرخـەوانی یـان سـەوزەوە [*Dactylis glomerata*] ◌ نوعی گیاهی

cockshy /ˈkɒkʃaɪ/ *noun*, *pl.* cockshies
نیشـان، ئامانجی داری یان بەردین ◌ نشان

cockspur /ˈkɒkspɜː(r)/ *noun*
چووە، مامزە، چقە، چق ◌ سیخک پای خروس

cockspur thorn *noun*
(ڕووەکناسی) دڕووەچـووە؟: جـۆرێ گێـوژێ hawthorn ئەمریکای باکووری [*Crataegus crus-galli*] ◌ نوعی ولیک

cocksure /ˌkɒk'ʃʊə(r), -ʃɔ:(r), US ˌkɑ:k'ʃʊr/ *adjective*
(نافــەرمی) دڵــنیا، لــەخۆڕازی، لــەخۆبــایی، خاترجەم (*cocksurely adv*؛ cocksureness *n*) ◌ مطمئن

cocktail /'kɒkteɪl, US 'kɑ:k-/ *noun*
1 بــەرکوڵ 2 پــێش‌خــوراک 3 تێکەڵــە 4 نیمچەفەرمی 5 ئەسپی کوڵ یا قوڵ ◌ 1 کوکتـل 2 پیش‌غذا 3 مخلوط 4 شبەرسمی 5 اسب دم‌کل

cocktail dress *noun*
جل‌وبەرگی میوانی یان فەرمی، بەرگی فەرمی، جلی میوانی یان دیوانی ◌ لباس رسمی

cocktail party *noun*
میوانی کوکتێل ◌ مهمانی کوکتل

cock-up *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) تێریان، گووکاری ◌ افتضاح

cocky[1] /'kɒki, US 'kɑ:ki/ *adjective* (cockier, cockiest)
1 زۆوردڵنیا، تەواو خاترجەم: *a cocky young actor* 2 لــەخۆبایی 3 = jaunty (cockily /'kɒkɪli, US 'kɑ:kɪli/ *adv*: لەخۆباییانە، فیزنانە، لە رووی خۆبەزلزانییەوە؛ cockiness /'kɒkinəs, US 'kɑ:kinəs/ *n*: خۆبەزلزانی، فیزنی، بەدەماری) ◌ 1 مطمئن 2 مغرور

cocky[2] = cockatoo

coco = coconut palm

cocoa /'kəʊkəʊ, US 'koʊkoʊ/ *noun, adjective*
n 1 کاکائۆ 2 هاڕاوەی کاکائۆ 3 دار کاکائۆ 4 شیر کاکائۆ 5 ئارەق یان خواردنەوەی کاکائۆ 6 پیاڵەی کاکائۆ *adj* قاوەیی ئاماڵ‌زەرد، قاوەیی کاڵ یان ڕۆشن ◌ *n* 1 کاکائو 2 پودر کاکائو 3 درخت کاکائو 4 شیر کاکائو 5 مشروب کاکائو 6 فنجان کاکائو *adj* قهوه‌ای مایل به زرد

cocoa bean *noun*
دەنک یان تووی کاکائۆ ◌ دانه‌ی کاکائو

cocoanut = coconut

cocobolo /ˌkəʊkə(ʊ)'bəʊləʊ/ *noun, pl.* cocobolos
کۆکۆبۆلۆ: درەختێکی گەرمێنانی ئەمریکا بە دارێکی سووربــاوی ســەختەوە [*Dalbergia retusa*] ◌ کوکوبولو

coco de mer /ˌkəʊkəʊdə'mɛː/ *noun*
جۆرێ دارخورمای بەرز یان درێژ. ڕەسەنی Seychelles، بەرێکی کەتەی هەیە کە لە نێو قــاوغ یــان قــاپێلکێکی دارینی ڕەق دایـــە [*Lodoicea maldivica*] ◌ نوعی درخت

coconut /'kəʊkənʌt, US 'koʊ-/ *noun*
1 گوێزهێند، گوێزەڕەش، نارگیل 2 درەخت یان داری گوێزهێند یان نارگیل [*Cocos nucifera*] ◌ 1 نارگیل 2 درخت نارگیل

coconut butter *noun*
کەرەی گوێزهێند یان نارگیل ◌ کره‌ی نارگیل

coconut matting *noun*
حەسیری تونکڵی گوێزهێند یان نارگیل ◌ حصیر پوست نارگیل

coconut milk *noun*
شیری گوێزهێند یان نارگیل ◌ شیر نارگیل

coconut oil *noun*
ڕۆنی گوێزهێند یان نارگیل ◌ روغن نارگیل

coconut palm *noun*
دارگوێزهێند، کەشکۆڵ؟، داری نارگیل، بە درێژایی کەنارە گەرمێنەکان شین دەبێ [*Cocos nucifera*] ◌ درخت نارگیل

coconut shoy *noun*
تۆپ‌خستن، هاویشتنی تۆپ (لە فانفاردا) ◌ پرتاب توپ

cocoon /kə'ku:n/ *noun*
1 قۆزاخە، کەلوو؟، ماشووت (ئاوریشم) 2 پاریزە، پەنا ◌ 1 پیله 2 حفاظ

cocooned *adjective*
تێوەپێچراو، پارێزراو ◌ محفوظ

cocotion *noun*
1 لێنان 2 هەرس، هەڵتاوان(دن) ◌ 1 طبخ 2 گوارش

cocotte /kɒ'kɒt/ *noun*
قاحیبە، سۆزانی، ژنی حیز ◌ روسپی، فاحشه

cod[1] /kɒd, US kɑ:d/ *noun, pl.* same, also codfish
کاد، کۆد، ماسی‌یەتوورەکە (شێوەی توورەکە دەدا)، جۆری ماسی دەریایی گەورە، گرنگە لەبەر گۆشتەکەی [*Gadus morhua*] (ئەتلانتیکی باکووری) و جۆرەکانی تر، خێزان [*Gadidae*] ◌ کاد

cod[2] /kɒd, US kɑ:d/ *noun*
1 (بریتانیا و نافەرمی) قسەی هیچەکە، فڵتە، یاوە 2 توورەکە، کیسە 3 بەرگی سۆس، تۆخی کەپەک ◌ 1 چرند، یاوه 2 کیسه 3 غلاف سبوس

cod[3] /kɒd, US kɑ:d/ *noun, adjective*
(بریتانیا و نافەرمی) *n* گاڵتە، نوکتە *adj* قەڵب، گزەتیاکراو، ساختە، هەڵبەستە، دەسکرد، زڕ، نارەسەن ◌ *n* جوک *adj* جعلی

COD /ˌsi: əʊ 'di:, US oʊ/ *abbreviation* cash on delivery
وەرگرتنی پارە کاتی پێدانی کەڵوپەل ◌ دریافت وجه هنگام تحویل کالا

cada /'kəʊdə, US 'koʊdə/ *noun*
(موسیقا) بەشی کۆتایی، پاشکە، دوابڕگە، پاشەکی ◌ نقطه‌ی پایانی

code /kəʊd, US koʊd/ *noun*
1 کۆد، پەرلە؟، یاسا و ڕێسا 2 ڕێ‌وشوێن، نەریت، دەستوور، عورف 3 هێما، ڕەمز، نیشانە 4

قانوون، زاگۆن، زاکوون، یاسا 5 (تەلەفون) کۆد 6 (کامپیوتێر) بەرنامە، دەستوورەکان، کۆمەڵە دەستوور ◌ 1 کد، ضوابط 2 عرف 3 رمز 4 قانون 5 (تلفن) کد 6 مجموعەی دستورالعمل

code book *noun*

کتێبی ڕەمز و نیشانە، نیشانەنامە ◌ کتاب رمز

codec /ˈkəʊdɛk/ *noun*

(ئێلیکترۆنیک) کۆدێک: وردەتەڵەزمەیێ microchip کە زانیارییەکان دەبەستێنێ تا زووتر ڕاگوێزرێ و دیسان فایلەکان و زانیارییەکان دەگەڕێنەوە باری خۆیان کە وەرگیران ◌ کودک

coded /ˈkəʊdɪd, US ˈkoʊ-/ *adjective*

1 ڕەمزی، نیشانەیی 2 ناڕاستەوخۆ (دەربڕاو)، شاراوە، سەرنراو ◌ 1 رمزی 2 تلویحی

coded message *noun*

پەیامی نیشانەیی یان ڕەمزی ◌ پیام رمزی

codeine /ˈkəʊdiːn, US ˈkoʊ-/ *noun*

(کیمیا) کۆدین $C_{18}H_{21}NO_3yH_2O$، لە مۆرفین دەگیرێ ◌ کودئین

code name *noun*

پەرلەناو، ناوی ڕەمزی ◌ اسم رمز

code-named *adjective*

خاوەنی ناوی ڕەمزی، پەرلەناودار ◌ دارای اسم رمزی

code of practice *noun*

ڕیساکانی کاری، بنچینەکانی کار یان پیشەیی، ستانداردەکانی کار ◌ ضوابط حرفەای

code word *noun*

نێوی ڕەمز، ڕەمز، نیشانە ◌ اسم رمز

codex /ˈkəʊdeks, US ˈkoʊ-/ *noun, pl.* codices /ˈkəʊdɪsiːz, US ˈkɒd-/ or codexes

1 دەس‌نووس (ب.ت. ئینجیل و دەقە کۆنەکان) 2 لیستی فەرمی دەرمان، مەتریاڵی کیمیایی و هتد ◌ 1 نسخەی خطی 2 کودکس

codfish, *pl.* same or codfishes = cod1

codger /ˈkɒdʒə(r), US ˈkɑːdʒ-/ *noun*

پیرەپیاوی سەیر و نیوزڕاو، کەلاکەکۆن، پیرەکۆن، کەرەکۆن ◌ پیرمرد عجیب و غریب و بدنام، کودگر

codicil /ˈkəʊdɪsɪl, US ˈkɑːdəsl/ *noun*

1 پاشکۆی ڕاسپاردەنامە، پاشکۆ یان سەرخستەی وەسیەت‌نامە 2 پاشکۆ، سەرخستە، appendix، supplement ◌ 1 متمم وصیت‌نامه 2 متمم

codicilliary /ˌkɒdɪˈsɪləri/ *adjective*

سەربە پاشکۆی ڕاسپاردەنامە ◌ وابسته به متمم وصیت‌نامه

codicological *adjective*

سەربە دەس‌نووس‌ناسی ◌ وابسته به کودیکولوژی

codicologist *noun*

دەس‌نووس‌ناس ◌ کودیکولوژیست

codicology /ˌkəʊdɪˈkɒlədʒi/ *noun*

دەس‌نووس‌ناسی: خوێندنەوە یان لێکۆڵینەوەی دەس‌نووسەکان manuscript و پێوەندییان لەگەڵ یەک‌تردا ◌ کودیکولوژی

codification /ˌkəʊdɪfɪˈkeɪʃn, US ˌkɑːd-/ *noun*

1 پەرلەدانان، کۆدانەدن، کۆددانان، ڕەمزدانان 2 دانان یان ڕێکخستنی قانوون ◌ 1 رمزگذاری 2 تدوین قانون

codifier *noun*

کۆدێنەر، کۆددانەر، پەرلەدانەر ◌ کدگذار

codling[1] *noun*

بەچکەماسی‌یەتوورەکە ◌ کودلینگ

codling[2] *noun*

جۆرێ سێوی درێژ و ورد ◌ کودلینگ

codling moth *noun*

جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی بۆرباوی چکۆلانە، کرمینەکانی لەسەر سێو دەخۆن [*Cydia pomonella*] ◌ نوعی پروانه

cod-liver oil *noun*

ڕۆنی جەرگ یان جگەری ماسی، ڕۆنی ماسی (ڤیتامینەکانی A و D تیایە) ◌ روغن کبد ماهی

codomaim /ˈkəʊdə(ʊ)meɪn/ *noun*

(بیرکاری) کۆدۆمەین: کۆمەڵەیێ کە هەموو نرخە ڕێتێچووەکانی فانکشنێکی دیاریکراوی تیایە ◌ کودومین

codominance *noun*

هاوزاڵی، هاودەرکەوتوویی ◌ کودومینانس

codominant *adjective*

هاوزاڵ، هاودەرکەوتوو ◌ کودومینانت

codon /ˈkəʊdɒn/ *noun*, also triplet

(زیندەکیمیا) کۆدۆن، سیانە: بەدوای‌یەک‌هاتنی سێ nucleotide کە پێکەوە یەکەیێکی کۆدی بۆماوەیی یان ژێنێتیکی لە DNA و گەردیکی RNA پێکدێنن (بڕوانە anticodon) ◌ کودون

co-driver *noun*

شاگرد، دواشۆفێر، ئاوەڵشۆفێر، شاگردشۆفێر ◌ رانندەی کمکی

codswallop /ˈkɒdzwɒləp, US ˈkɑːdzwɑːləp/ *noun*

(نافەرمی) یاوە، ژاوە، قسەی حەلەق‌ومەلەق ◌ مزخرف، چرند

coecilian = caecilian

coed /ˌkəʊˈed, US ˌkoʊ-/ *adjective, noun*

adj تێکەڵ (خوێندن) *n* خوێندکاری کچ ◌ *adj* مختلط *n* دانشجوی دختر

coeducation /ˌkəʊedʒʊˈkeɪʃn/ *noun*

خوێندنی تێکەڵ، هاوفێری، هاوپەروەردە (کچ و کوڕ) ◌ آموزش مختلط

coeducational *adjective*

تێکەڵ (خوێندنگا و پەروەردە) ◌ مختلط

coecum *noun*

ریخۆڵەکوێرە ⭘ اعور

coefficient /ˌkəʊɪˈfɪʃnt, US ˌkoʊ-/ *noun*
هاوکۆلکە، هاوکارا، هاوکاریگەر ⭘ ضریب

coefficient of absorption *noun*
هاوکۆلکەی مژین ⭘ ضریب جذب

coefficient of elasticity *noun*
هاوکۆلکەی جیری ⭘ ضریب کشش

coefficient of expansion *noun*
هاوکۆلکەی کشان ⭘ ضریب انبساط

coefficient of friction *noun*
هاوکۆلکەی لێکخشان ⭘ ضریب اصطکاک

coefficient of reflection *noun*
هاوکۆلکەی پەرچانەوە یان دانەوە ⭘ ضریب انعکاس

coefficient of variation *noun*
هاوکۆلکەی جۆراوجۆری ⭘ ضریب تنوع

coelacanth /ˈsiːləkanθ/ *noun*
جۆرێ ماسی، بربڕەبۆشە [*Latimeria chalumnae*] ⭘ نوعی ماهی

Coelenterata *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) ریخۆڵەبۆشەکان، بێهەناوان ⭘ سیلنتراتا

coelenterate /siːˈlɛnt(ə)rət, US -reɪt/ *noun*
گیانەوەری ریخۆڵەبۆشە، بێهەناو ⭘ سیلنترات

coelenteron *noun, pl.* coelentera
بۆشایی نێوەکی گیانەوەرێکی ریخۆڵەبۆشە ⭘ سیلنترون

coeliac /ˈsiːlɪak/ *adjective*, also celiac
(توێکاری و پزشکی) سەربە زگ، سکی، پێوەندی بە سکەوە هەیە ⭘ شکمی

coeliac disease *noun*, also celiac sprue
نەخۆشی زگی یان سکی ⭘ بیماری شکمی

coelom /ˈsiːləm/ *noun, pl.* coeloms or coelomata /-ˈləʊmətə/
(گیانەوەرناسی) گەورەبۆشایی لەشی زۆربەی گیانەوەران، لە نێوان کاناڵی ریخۆڵەیی و دیواری زگدا هەڵکەوتووە، بۆشایی زگ یان زگی، بۆشە(کە)، بۆشەک (بنەڕەت: لە *koilōma* یۆنانییەوە "cavity") ⭘ سیلوم

coelomate *adjective, noun*
(گیانەوەری) بۆشە(کە)دار ⭘ سیلومیت

coelomic fluid *noun*
شلەی بۆشە(کە)یی یان بۆشایی زگ ⭘ مایع سیلومی

coelomic sac *noun*
توورەکە یان کیسەی بۆشە(کە)یی یان بۆشایی زگ ⭘ کیسەی سیلومی

coelomic /səˈlɒmɪk/ *adjective*
بۆشە(کە)یی، سەربە بۆشە(کە)، بۆشەکی ⭘ وابستە بە سیلوم

coelomocyte *noun*
خانەی بۆشە(کە)یی یان بۆشەکی، خانەبۆشە(کە) ⭘ سلول سیلومی

coelurosaur /sɪˈljʊərəsɔː/ *noun*
مێلکەکلکبۆشە: جۆرێ دایناسۆری دووپێی گۆشتخۆر، لەوەدەچێ کە باڵندەکانی ئێستا لەوەوە پەرەیان سەندبێ (بنەڕەت: لە *koilos* یۆنانی "hollow" + *oura* "tail" + *sauros* "lizard") ⭘ سیلوسور

coenobite /ˈsiːnəbʌɪt/ *noun*, also cenobite
ئەندامێکی کۆمەڵی ڕەبەنەکان ⭘ سینوبایت

coenobitic /-ˈbɪtɪk/ *adjective*, also coenobitical
سەربە یان پێوەندی بە coenobite ەوە هەیە ⭘ وابستە بە سینوبایت

coenocyte /ˈsiːnəʊsʌɪt/ *noun*
(ڕووەکناسی) کۆمەڵێ سایتۆپلازمی قەوزەیی algal یان fungal کە چەندین نێوکیان هەیە، بە یەک پەردە داپۆشراون ⭘ سینوسایت

coenocytic /siːnəʊˈsɪtɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە coenocyte ـەوە هەیە ⭘ وابستە بە سینوسایت

coenzymatic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە coenzyme ەوە هەیە ⭘ وابستە بە کوانزیم

coenzyme /ˈkəʊˌɛnzʌɪm/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوەڵهەوێنە، دواهەوێنە: ئاوێتەیێکی ناپرۆتئینی کە پێویستە بۆ کارکردنی هەوێنەیێ ⭘ کوانزیم

coenzyme A *noun*
دواهەوێنەی ئا، کۆئانزایم یان کۆئانزیمی A: کۆئانزایمی $C_{21}H_{36}N_7O_{16}P_3S$ کە لە هەموو خانە زیندووەکاندا هەیە و شتێکی بنەڕەتییە بۆ میتابۆلیزمی کاربۆهایدراتەکان، چەورییەکان و هێندێ لە ترشەڵۆکە ئەمینۆکان ⭘ کوانزیم A

coenzyme Q = ubiquinone

coequal /ˌkəʊˈiːkwəl/ *noun, adjective*
هاوپلە، هاوسان، هاوڕێژە، یەکسان، هاورادە، بەرامبەر، هاوتا، هاوشان (رادە و گرنگی): - *qual branches of government*
coequally /ˌkəʊˈiːkwəli/ *adv* ⭘ همشأن، همکفو

coequality /kəʊɪˈkwɒlɪti/ *noun*
هاوسانی، هاوشانی، هاوڕێژەیی، هاوپلەیی، هاورادەیی، بەرامبەری، هەڤبەری، هاوتایی، هاوپایەیی ⭘ همرتبگی

coerced obidience *noun*
گوێڕایەڵی زۆرەملی ⭘ اطاعت اجباری

coercion /kəʊˈɜːʃn, US koʊˈɜːrʒn/ *noun*
1 زۆرەملی، بەکارهێنانی زۆر، زۆربەسەندن، زۆرلێکردن، ناچارکردن، زۆری، گوشار، سەنگی: *He claimed he had only acted under*

حکومەتی زۆرداری یان دیکتاتۆری 2 coercion
1 اجبار، اعمال زور، زور 2 دولت خودکامه ◌

coercive /kəʊ'ɜːsɪv, US koʊ'ɜːrsɪv/ *adjective*
زۆردارانە، زۆرەملێیانە، زۆرەملێیانە، بە زۆر، سەرکوتکەرانە، زۆردارەکی: *coercive power*
coercively /koʊ'ɜːsɪvli,) *-sive measures* ◊
coerciveness ؛US koʊ'ɜːrsɪvli/ *adv*
◌ (/koʊ'ɜːsɪvnəs, US koʊ'ɜːrsɪvnəs/ *n*
اجباری، مبنی بر اعمال فشار

coessential /ˌkəʊɪ'senʃəl/ *adjective*
هاوگەوهەر، هاوسروشت ◌ هم‌ذات

coetaneous = coeval

coeternal *adjective*
هاوبەش لە ئەزەلیەتدا، هاوهەتا(هەتا)یی ◌ کواترنال

coeval /kəʊ'iːvl, US koʊ-/ *adjective, noun*
هاوچەرخ، هاوسال، هاورۆژگار، هاوتەمەن،
coevally /kəʊ'iːvli, US) contemporary
(koʊ-/ *adv* ◌ معاصر، هم‌سال

coevality /ˌkəʊɪ'væləti/ *noun*
هاوچەرخی، هاوسالی، هاورۆژگاری، هاوتەمەنی
◌ معاصر بودن، هم‌سالی

coexistence /ˌkəʊɪg'zɪstəns, US ˌkoʊ-/ *noun*
1 پێکەوەژینی، پێکەوەژیان: *to live in uneasy/peaceful coexistence within one nation* 2 پێکەوەژیانی ئاشتیخوازانە ◌ 1
هم‌زیستی 2 هم‌زیستی مسالمت‌آمیز

coexistent *adjective*
پێکەوەژی، پێکەوەژیاو، پێکەوەژیانکەر ◌
باهم‌زیست‌کننده

coexistensive *adjective*
پێکەوە لە کات و شوێنێکدا درێژەوەبوو ◌
باهم در یک زمان و یک مکان بسط‌یافته

cofactor *noun*
(زیندەکیمیا) هۆکاری یاریدەدەر (وەک (coenzyme ◌ عامل کمکی

C of E /ˌsiː əv 'iː/ *abbreviation* Church of England
کلێسەی ئینگلتەرە ◌ کلیسای انگلستان

coffee /'kɒfi, US 'kɔː-, 'kɑː-/ *noun, adjective*
n 1 قاوە 2 دەوەن یا داری قاوە [توخم *Coffea*: چەندین جۆرن] 3 دەنک یان تۆوی قاوە 4 پیالە قاوە، قاوەخۆری 5 دەوەنی قاوە *adj* قاوەیی (بنەڕەت: لە *kahveh* تورکی، لە *kahwa* عەرەبییەوە) ◌ *n* 1 قهوه 2 بوته یا درخت قهوه 3 دانه‌ی قهوه 4 فنجان قهوه 5 بته‌ی قهوه *adj* قهوه‌ای

coffee bar *noun*
قاوەخانە ◌ تریا

coffee bean *noun*
تۆوی قاوە ◌ دانه‌ی قهوه

coffee break *noun*
پشوو، وچان ◌ تنفس

coffee cup *noun*
پیالەی قاوەخواردن، قاوەخۆری ◌ فنجان قهوه‌خوری

coffee grinder *noun*
ئاشی قاوە، قاوار، دەزگای قاوەهاڕ ◌ آسیای قهوه

coffee house *noun*
قاوەخانە ◌ قهوه‌سرا

coffee-mill = coffee grinder

coffee morning *noun*
میوانی قاوە بۆ بەیانی ◌ مهمانی صبح

coffee pot *noun*
قۆری یان چادانی قاوە، قاوەدان، جەزوە ◌ قوری قهوه

coffee shop = coffee bar

coffee table *noun*
مێزی نزم (بۆ دانانی کۆفار، پیالە و هتد)، مێزی پیالە ◌ میز عسلی

coffee table book *noun*
کتێبی وێنەداری جوان (بەشکۆ) ◌ کتاب پرتصویر مجلل

coffee tree *noun*
1 داری قاوە 2 kentucky coffee tree ◌
درخت قهوه

coffer /'kɒfə(r), US 'kɔːf-, 'kɑːf-/ *noun*
1 سنووق، مجری، یەغدان 2 بەنداوی کاتی، لابەنداو 3 (coffers) خەزێنە، گەنجینە، سەرمایە، سامان: *The nation's coffers are empty* 4 دراونامە، بودجە ◌ 1 صندوق، صندوقچه 2 سد موقت 3 (در جمع) خزانه، موجودی 4 بودجه

cofferdam *noun*
بەنداوی کاتی، لابەنداو ◌ سد موقت

coffin /'kɒfɪn, US 'kɔːfɪn/ *noun*
دووداره، دارتەرم، لەزاگ، وەخم، داربەست، تابووت (ئەو سنووقە درێژ و باریکە کە لاشەی مرۆڤی تیا دەنێژرێ یان دەسووتێنرێ): *A procession of mourners slowly followed the coffin* ◌ تابوت

coffin bone *noun*, also pedal bone
دوایین ئێسکی سمی ئەسپ ◌ کافین بون

coffle /'kɒf(ə)l/ *noun*
کاروان، قەتار (coffle لە قافلەی عەرەبییەوە وەرگیراوە) ◌ قافله

coffret /'kɒfrɪt/ *noun*
دەفر یان جێگای چکۆلە، سنووقچە ◌ ظرف کوچکه صندوقچه

cog[1] /kɒg, US kɑːg/ *noun*

1 ددانە، برگە، گرنجە، زمانە، دەندە 2 موورچە، ددانە پەیچک، ددانە پێچکە (cogged *adj*) ◌ 1 دندە، دندانە 2 چرخ‌دندە

cog² /kɒg, US kɑːg/ *noun*
کەشتییەکی پانی سەدەکانی نێوەڕاستی پاش‌وپێش‌خڕ ◌ کوگ

cogency /ˈkəʊdʒənsi, US ˈkoʊ-/ *noun*
1 پێویستی 2 هێز و توانایی قایل‌کردن، بڕایی، بەبڕی، بەبڕشتی، پێ‌سەلمێنەری، یەکلایی‌کەرەوەیی، یەکلایی‌کەرەوەیێتی 3 بەڵگەهێنانەوەی بەهێز ◌ 1 ضرورت 2 قاطعیت 3 استدلال محکم

cogent /ˈkəʊdʒənt, US ˈkoʊ-/ *adjective*
یەکلایی‌کەرەوە، بڕێنەرەوە، بڕا، بەبڕشت، سەلمێنە، پێ‌سەلمێنەر، قایلکەر، پتەو، توکمە، بەهێز، بەبڕشت: *cogent* ◊ *cogent forces* *evidence* ‹cogently *adv*›: قایلکەرانە، بە شێوەیەکی بڕا ◌ قاطع، متقاعدکنندە، محکم

cogitable /ˈkɒdʒɪtəbəl/ *adjective*
شیاوی بیرکردنەوە، لێ‌دەرامێنەری، conceivable، thinkable ◌ قابل تفکر

cogitation /ˌkɒdʒɪˈteɪʃn, US ˌkɑːdʒ-/ *noun*
بیر(لێ)کردنەوە، هزرین، بیرۆکە، لێکۆڵینەوە، تێ‌رامان، قووڵ‌بوونەوە، meditation ◌ تفکر، اندیشە، تأمل

cogitative /ˈkɒdʒɪteɪtɪv/ *adjective*
1 سەربە cogitation 2 بیرکەرەوە، بیرا ◌ 1 وابستە بە cogitation 2 فکور

cogitativeness /ˈkɒdʒɪteɪtɪvnəs/ *noun*
هێز یان توانستی بیرکردنەوە ◌ قوەی تفکر

cogitator *noun*
بیرکەرەوە، بیریار، بیرمەند، بیروەر، هزرمەند ◌ فکور، تفکرکنندە

cognac /ˈkɒnjæk, US ˈkoʊn-/ *noun*
1 کونیاک، قونیاغ (لە ڕۆژاوای فەرەنسە، لە شاری Cognac)، کنیاک 2 شووشەی قونیاغ ◌ 1 کنیاک 2 شیشەی کنیاک

cognate /ˈkɒgneɪt, US ˈkɑːg-/ *adjective, noun*
1 *adj* هاوخێزان، هاورەگ، هاورەسەن، هاورەچەڵەک، هاوزا، هاوبنج، هاوژێدەر 2 پێوەندیدار، سەربە، پێوەبەند، بەستراو *n* 1 وشە یان زمانی هاورەچەڵەک 2 (ماف) خزمایەتی خوێنی یا پشتی ◌ *adj* 1 همخانوادە، هم‌ریشە 2 مربوط، وابستە *n* 1 لغت یا زبان هم‌ریشە 2 (حقوق) نسبت خونی

cognition /kɒgˈnɪʃn, US kɑːg-/ *noun*
ناسین، ناسیاری، هەستپێکردن، ئاگاکردن، پێزانین، (توانایی) تێگەیشتن، بۆدەرکەوتن، زانست، زانیاری: *child studies centring on theories of cognition* ‹cognitional *adj*› ◌ شناخت، درک

cognitive /ˈkɒgnətɪv, US ˈkɑːg-/ *adjective*
کاگنیتیڤ، ناسینەرانە، سەربە ناسیاری: *a cognitive psychology* ◊ *child's cognitive development* ‹cognitively /ˈkɒgnətɪvli, US ˈkɑːg-/ *adv*› ◌ شناختی

cognitive ability *noun*
توانست یان توانایی کاگنیتیڤ ◌ توانایی درک

cognitive process *noun*
ڕەوت یان پرۆسەی کاگنیتیڤ ◌ فرایند شناخت

cognitive science *noun*
زانستی کاگنیشین، ناسین‌ناسی؟، ناسیاری‌ناسی ◌ شناخت‌شناسی

cognitive scientist *noun*
زانستەوانی کاگنیشین، ناسین‌ناس؟، ناسیاری‌ناس ◌ شناخت‌شناس

cognitivism *noun*
کاگنیتیڤیزم، ناسین‌گەری، ناسیاری‌گەری ◌ شناخت‌گرایی

cognitivist *noun*
کاگنیتیڤیست، ناسین‌گەر، ناسیاری‌گەر ◌ شناخت‌گرا

cognizable /ˈkɒ(g)nɪzəb(ə)l/ *adjective*
لەناسین‌هاتوو، دەناسرێ، شیاوی کاگنیشین ◌ شناخت‌پذیر

cognizance¹ /ˈkɒgnɪzəns, US ˈkɑːg-/ *noun*, also cognisance
1 ئاگاداری، ناسین، پێزانین، تێگەیشتن، هەستپێکردن، زانین، تێگەیشتن، زانست 2 نیشانەی تایبەتی ◌ 1 اطلاع، درک، شناخت، علم 2 علامت ویژە

cognizance² /ˈkɒgnɪzəns, US ˈkɑːg-/ *noun*, take cognizance of
لەبەرچاوگرتن، سەرنج‌پێدان: *In the light of the new evidence that the court can now take cognizance of, the case is dropped* ◌ مورد توجە قرار دادن

cognizant /ˈkɒgnɪzənt, US ˈkɑːg-/ *adjective*
ئاگادار، هایدار، فێر: *cognizant of the importance of the case* ◌ مطلع

cognomen /kɒgˈnəʊmən/ *noun, pl.* cognominia
سەرناو، ناودەرکردە، دوانێو، پاشناو ‹cognominal *adj*› ◌ لقب، نام خانوادگی

cognoscente *noun*
شارەزا، پسپۆڕ ◌ خبرە، متخصص

cognoscenti /ˌkɒnjəˈʃenti, US ˌkɑːn-/ *noun, pl.*
شارەزایان، پسپۆڕان ◌ خبرگان، متخصصان

cognoscible /kɑːg'nɑːsəbəl/ = cognizable

cogon *noun*
گیایێکی درێژ و دڕ، بۆ هەڵاش [*Imperata*l *cylindrica*] ◌ نوعی گیاه

cogwheel /'kɒgwiːl, US 'kɑːg-/ *noun*
زنجیرکێش، موورچە، چەرخدەندە، دادنەیەیچک، ڕەوڕەوە یان پێچکەی دداندار، چەرخی دداندار، دیشلی ◌ چرخدنده

cohabitant *noun*
هاوجێ، هاومال ◌ بغلخواب

cohabitation /ˌkəʊˌhæbɪ'teɪʃn, US ˌkoʊ-/ *noun*
هاوژینی، پێکەوەژیان (بێ ژنومێردایەتی، لەگەڵ پێوەندی سێکسی): *There have been great changes in the patterns of marriage, divorce and cohabitation* ◊ (figurative) *a period of cohabitation between a conservative government and a socialist president* ◌ زندگی مشترک، همزیستی

cohen = kohen

coheir /'kəʊe(r)/ *noun*
هاومیراتگر، بەشدار لە میراتبەریدا، هاومیرات، هاوبەشبەر ◌ هممیراث

coheiress *noun, fem.* coheir
(ژن) هاومیراتگر، هاومیرات، هاوبەشبەر ◌ (زن) هممیراث

coherence /kəʊ'hɪərəns, US koʊ'hɪr-/ *noun*, also -cy /kəʊ'hɪərənsɪ/
1 یەکگرتوویی، پێوەندی لۆژیکی، پێکەوەبەستراوی، یەکیەتی، یەکپارچەیی، یەکگیری، هاوڕێکی، یەکگرتن 2 پێوەلکان، پێکانووسان، پێکەوەنووسان، پێکالکان، بەیەکالکان (فیزیک) ◌ 1 انسجام، پیوستگی، وحدت 2 چسبندگی، همدوسی (فیزیک)

coherent /kəʊ'hɪərənt, US koʊ'hɪr-/ *adjective*
1 هاوڕێک، ڕێکوپێک، یەکگرتوو، یەکانگیر، لۆژیکی، یەکپارچە: *a coherent narrative/account/explanation* ◊ *a coherent policy for the transport system* 2 خاوەنی پێوەندی لۆژیکی، ڕوشن، ڕوون، تێگەیشتنئاسان: *She only became coherent again two hours after the attack* 3 پێکالکاو، پێوەلکاو، پێوەنووساو ◌ 1 منسجم 2 واضح 3 همدوس

coherently /kəʊ'hɪərəntli, US koʊ'hɪr-/ *adverb*
بە ڕوونی: *to express yourself coherently* ◌ به وضوح

cohesion /kəʊ'hiːʒn, US koʊ-/ *noun*
1 یەکگرتوویی، ڕێکوپێکی، پێوەندی لۆژیکی، هاوگرتوویی، پێکەوەبەستراوی، یەکیەتی، یەکپارچەیی، یەکگیری، هاوڕێکی، یەکگرتن: *the cohesion of the nuclear family* ◊ *social/political/economic cohesion* 2 (فیزیک) پێوەلکان، پێکانووسان، پێکاچەسپان، پێکەوەنووسان، بەیەکالکان ◌ 1 انسجام، پیوستگی، وحدت 2 چسبندگی 3 همدوسی

cohesive /kəʊ'hiːsɪv, US koʊ-/ *adjective*
1 هاوڕێک، ڕێکوپێک، یەکگرتوو، یەکخەر، یەکپێگر، پێکانووسێن، پێکەوەچەسپێن، پێکەوەلکێن، پێکەوەبەست، گرێدەر: *a cohesive group* ◊ *the cohesive power of shared suffering* ◊ *well-structured sentences illustrating the use of cohesive markers such as 'nevertheless' and 'however'* 2 (فیزیک) سەربە پێکانووسان یان پیالکان ◌ 1 منسجم، متحد، متحدکننده 2 چسبنده 3 وابسته به همدوسی

cohesively /kəʊ'hiːsɪvli, US koʊ-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ڕێک(وپێک) ◌ به طور منسجم

cohesiveness /kəʊ'hiːsɪvnəs, US koʊ-/ *noun*
ڕێکی، هاوڕێکی، ڕێکوپێکی، یەکیەتی، یەکگرتوویی، هاوگرتوویی: *a strong sense of -iveness within the family* ◌ انسجام، اتحاد

coho /'kəʊhəʊ/ *noun*, also cohoe, *pl.* cohos or cohoes
جۆری سەلمونی پاسیفیکی باکووری، خاڵوردی ڕەش [*Oncorhynchus kisutch*] (هەروەها coho salmon یان silver salmon) ◌ کوهو

cohort /'kəʊhɔːt, US 'koʊhɔːrt/ *noun*
1 یەل، یەکەیێکی سپایی ڕۆمی کۆن، بەرامبەر بە دەیەکی لیژیونێ 2 گرووپ، دەستە، داوودەستە، دەسوپێوەن ◌ 1 کوهورت 2 گروه، همقطاران

cohosh /kə'hɒʃ/ *noun*
جۆرێ گیای ئەمریکای باکووری، بۆ دەرمان دەبێ [*Cimicifuga racemosa* (هی ڕەش) و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی گیاه

cohune /kə'huːn/ *noun*
دارخورمای ئەمریکای ناوەندی، ناوکەکەی سەرچاوەیێکی بەنرخی ڕۆنە [*Orbignya cohune*] ◌ کوهون

coif /kɔɪf/ *noun*
1 کلاو 2 (مێژوویی) جۆری (کلاو)خوود 3 کلاو یا ئارەقچنی سپی پارێزەر یان دادگەرانی پایەبەرز ◌ 1 گیسپوش 2 و 3 کویف

COI *abbreviation* Central Office of Information
(لە بریتانیا) سیئۆئای (= نووسینگەی ناوەندی زانیاری) ◌ سیآی

coiffeur *noun, fem.* coiffeuse /kwɑː'fɜːz,

US kwɒ-/
(فەرەنسی) سەلمانی، دەلاک، ئارایشت‌گەر ◯ آرایش‌گر

coiffure /kwɑːˈfjʊə(r), US -ˈfjʊr/ *noun*
(فەرەنسی) شێوازی قژ، داهێنانی سەر یان قژ ◯ مدل مو

coiffeuse /kwɑːˈfɜːz, US kwɒ-/ *noun*
رازێنەر، ئارایشت‌گەر، جوانکار (ژن) ◯ آرایش‌گر

coign /kɔɪn/ *noun*
گۆشەی دەربەرپوی دیواری، بەردی گۆشە ◯ گوشە، سنگ زاویە

coil[1] /kɔɪl/ *noun*, also IUD
قەف، ئالقە، چەمەرە، قلف، توق، تەوق، گینگلە، قانگلە، پەپکە، پێچ، لوول، پێچۆک، قەف‌قەفە، قەفان، کۆیل، تێل‌پێچ (کارەبا؛ بنەرەت: لە *coillir ،cuillir* فەرەنسی "کۆکردنەوە to gather") ◯ حلقە، کلاف، سیم‌پیچ

coil[2] /kɔɪl/ *noun*
(کۆن) ئاژاوە، ئالۆزی، پشێوی، شێواوی ◯ آشوب

coiled *adjective*
قەفاوی، قەف‌قەف، ئالقەئالقە، پێچاوی، پێچ‌پێچ، لـــوولـــوول، لـــوولاوی، پێچـــۆکی، پەپکەخواردوو(بەستوو) ◯ حلقوی

coin /kɔɪn/ *noun*
کۆین، سکە، پوولەوردە، قەرەپوول، وردەپارە، قۆشە ◯ سکە، پول خرد

coinage /ˈkɔɪnɪdʒ/ *noun*
1 لێدانی کۆین، سکە: *gold/silver/bronze coinage* 2 پارە (لە گەردا)، پارە یان پوولی برەودار یان برەومەند: *3 decimal coinage* وشە یان زاراوەی نوێ، وشەی داهێنراو یان دارێژراو، وشەی داتاشراو: *4 new coinages* دارشتن یان داهێنان 5 وشەدارشتن، وشەداتاشی ◯ 1 ضرب سکە، سکە 2 پول 3 واژە یا اصطلاح نو 4 ابداع 5 واژەسازی

coin box *noun*
تەلەفونی گشتی، تەلەفونی کۆینی ◯ تلفن سکەای

coincidence /kəʊˈɪnsɪdəns, US koʊ-/ *noun*
1 هەڵکەوت، ریکەوت، پێکەوەرووداو، پێکەوەقەومان، بەیەکەوەرووداو، هاورووداوی، جووت‌بوون: *a strange/a remarkable coincidence* 2 یەک‌گرتنەوە، جۆربوون، گونجان، کۆکی، سازان، ریک‌کەوتن، یەک‌کەوتن 3 لێکچوون، وەک‌یەکی، دەقاودەقی، یەکسانی، هاوشێوەیی ◯ 1 اتفاق، تصادف، انطباق، تطابق 2 توافق، سازگاری 3 هم‌سانی

coincident /kəʊˈɪnsɪdənt, US koʊ-/ *adjective*
1 هاوکات، پێکەوەرووداو، جووت‌بوو، یەک‌گیر، یەکان‌گیر: *coincident events* 2 ریک‌کەوتوو، یەک‌کەوتوو، گونجاو، کۆک، جۆر(بوو)، سازاو 3 وەکیەک، هاوشێوە، دەقاودەق، لێکچوو، یەکسان ◯ 1 مقارن، مصادف، مطابق، منطبق 2 موافق، هماهنگ 3 هم‌سان

coincidental /kəʊˌɪnsɪˈdentl, US koʊ-/ *adjective*
بەپێی ریکەوت، لە خۆوە، هەڵکەوتی، (خۆ)شانسی، بێ‌بەرنامە، هەرواڕووداو: *a coincidental resemblance* (coincidentally :/kəʊˌɪnsɪˈdentl, US koʊ-/ *adv* *Coincidentally, they had both studied in Paris*) ◯ اتفاقی

coincidently /-təli/ *adverb*
بەهەڵکەوت، بەریکەوت، بە ریرەوی ◯ تصادفاً

coiner /ˈkɔɪnə(r)/ *noun*
قەڵبەزەن، قەڵبەژەن، کۆینێر ◯ سکەزن

coinheritance *noun*
هاوبۆماوەیی، هاومیراتی ◯ اشتراک در میراث

coin-op *noun*
(دەزگای) کۆینی، سکەیی، بە سکە ◯ سکەای

coin-opperate = coin-op

Cointreau /ˈkwʌntrəʊ/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) لیکۆرێکی نارنجی‌تامی بێ‌رەنگ ◯ کوینترو

coir /ˈkɔɪə(r)/ *noun*
ریشاڵی گوێزهێند یان نارگیل ◯ الیاف نارگیل

coital *adjective*
پێوەندی بە نزیکی سێکسی(یەوە) هەیە ◯ وابستە بە مقاربت

coitus /ˈkɔɪtəs, ˈkəʊɪtəs, US ˈkoʊ-/ *noun*, also coition/kəʊˈɪʃ(ə)n/
نزیکی، نیان، جووت‌بوون، هاوجێیی ◯ مقاربت، نزدیکی

coitus interruptus /ˌkɔɪtəs ɪntəˈrʌptəs, ˌkəʊɪtəs, US ˌkoʊ-/ *noun*
نزیکی نیوەچڵ (زووتر دەرهێنانەوەی سیرەت، بە مەبەستی بەرگیری لە منداڵبوون، لاتینی نوێ، interrupted coitus) ◯ جماع منقطع

cojones /kəˈhoʊneɪz/ *noun, pl.*
1 گونەویلەی پیاو 2 وێران، ئازایی، نەترسی ◯ 1 بیضەی مرد 2 جرأت

coke[1] /kəʊk, US koʊk/ = cocaine

coke[2] /kəʊk, US koʊk/ *noun*
1 کۆک (= جۆری سووتەمەنی توند) 2 پاشەرۆکی کاربۆن کە دوای دڵۆپاندن یان سووتاندنی ناتەواوی بێنزین یان سووتەمەنی‌یەکانی‌تر ماوەتەوە ◯ کک

Coke /kəʊk, US koʊk/ = Coca Cola

Col *abbreviation* Colonel

col. *abbreviation* column
ستوون (رۆژنامە و هتد) ◯ ستون

col /kɒl, US kɑːl/ *noun*

1 مله، بستو، زینو، کەل، سەریال، دەربەند، نەوی، 2 saddle 3 (کەشناسی) مله ۞ 1 گردنه 2 کول

col[1]**-** *prefix*

پێشگر: هاوواتای پێشگری com، و پێش L دێ ۞ پیشوند: مترادف com

col[2]**-** *prefix*

پێشگر: کۆلان، کۆلۆن: *colitis*، *colostomy* ۞ پیشوند: قولون

cola /ˈkəʊlə, US ˈkoʊlə/ *noun*

1 (هەروەها kola) داری کۆلا (ڕۆژاوای ئەفریکا [*Cola acuminate* و جۆرە پێوەندیدارەکان]) 2 ساردی بێئەلکۆل ۞ 1 درخت کولا 2 کولا

colander /ˈkʌləndə(r), US ˈkɑːl-/ *noun*

پاڵێونە، پلاوپاڵێو، پاڵێوکە، سەلە، سووزمە، پارزنگ ۞ آبکش

Colby *noun*

کۆلبی: جۆرێ پەنیری نەرم و تەڕ، شێوەی Cheddar دەدا ۞ کولبی

colcannon /kɒlˈkanən/ *noun*

جۆرێ چێشتی پەتاتە و کەلەمی ئیرلەند و سکاتلەند ۞ آبکش

colchicum /ˈkɒltʃɪkəm, US ˈkɒlk-/ *noun, pl.* colchicums

1 جۆرێ گیا کە crocusی پاییزی لەو تیرەیە [تۆخم *Colchicum*] 2 دەنک یان تۆوی وشکەوەبووی گوڵەزافەران ۞ نوعی گیاه

cold /kəʊld, US koʊld/ *adjective* (colder, coldest), *adverb, noun*

adj 1 سارد، ساردایی، بێهەست، ساردوسڕ، بێسۆز، وشک (هەڵس‌وکەوت) 2 کەم (بۆن) 3 ساردمەزاج، سارد (سێکسی) 4 مردوو، بێهۆش، لەسەرخۆچوو، دوور (لە کایەی منالاندا) *adv* 1 کت‌وپڕ و بەتەواوەتی، تەواو، بەتەواوی 2 بێئامادەیی، لەخۆوە *n* 1 سەرما، هەوای سارد، ساردی 2 هەلامەت، سەرمابوون، پەژیک، بەرسیو (*cald* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت، پێوەندی بە *gelu* لاتین هەیە "frost") ۞ *adj* 1 سرد، بی‌احساس 2 کم 3 سر و مزاج 4 مرده، بی‌هوش، پرت *adv* 1 ناگهانی و کاملاً، کاملاً 2 فی‌البداهه *n* 1 سرما، هوای سرد 2 سرماخوردگی

cold-blooded *adjective*

خوێنسارد، بێبەزەیی، بێڕوحم، دڵڕەق، زۆردارانە، دڵڕەقانە، زاڵمانە، خوێنساردانە ۞ خونسرد، بی‌رحم، بی‌رحمانه، خونسردانه

cold-bloodedly *adverb*

بێبەزەییانە، بێڕوحمانە، خوێنساردانە ۞ بی‌رحمانه، خونسردانه

cold-bloodedness *noun*

بێبەزەییتی، بێڕوحمی، خوێنساردی ۞ بی‌رحمی، خونسردی

cold-cash = hard cash

cold cathode *noun*

(ئیلیکترۆنیک) ژێرکە یان کاتۆدی سارد ۞ کاتود سرد

cold chisel *noun*

ساردەئەسکەنە، سمۆ، ساردەبڕ، قەڵەمەی کانزابڕ یا سەرپان ۞ قلم سردبُر

cold comfort *noun*

دڵخۆشکەر ۞ دل‌خوشکنک

cold cream *noun*

کریمی دەم‌وچاو یا پێست ۞ کرم صورت یا پوست

cold cuts *noun*

گۆشتی سارد (چێشت یا خۆراک) ۞ گوشت سرد

cold feet *noun,* get *or* have cold feet

خۆکێشانەوە، خۆدزینەوە، هەلاتن، جیفرک، فیزمالک ۞ جا زدن

cold fish *noun*

مرۆی ساردوسڕ ۞ آدم سرد و بی‌احساس

cold frame *noun*

(لە) سەرما (ساردی) پارێز، چوارچێوەی ساردی یان سەرما (باخەوانی) ۞ شاسی سرد

cold front *noun*

بەرەی هەوای سارد، بەرەی سەرما ۞ جبهه‌ی سرد

cold-hearted *adjective*

دڵڕەق، بێبەزەیی، بێهەست، سڕ (بڕوانە warm-hearted) ۞ بی‌رحم، بی‌حس

cold-heartedly *adverb*

دڵڕەقانە، بێبەزەییانە، بێهەستانە ۞ بی‌رحمانه، به طور بی‌حس

cold-heartedness *noun*

دڵڕەقی، بێبەزەییتی، بێهەستی، سڕی ۞ بی‌رحمی، بی‌حسی

coldly /ˈkəʊldli, US ˈkoʊld-/ *adverb*

بە ساردییەوە: *to stare/smile/reply coldly* ۞ با سردی

coldness /ˈkəʊldnəs, US ˈkoʊld-/ *noun*

1 ساردی: *the icy coldness of the water* 2 ساردوسڕی، بێمەیلی: *She was hurt by the coldness in his voice* ۞ سردی

cold-short *adjective*

(کانزا) ساردەقرپ (قرپە لە دۆخی ساردیدا) ۞ کولدشورت

cold-shoulder *noun*

گوێپێنەدان، بێدەربەستی، بەهێندنەگرتن، کەمتەرخەمی، سووکایەتی: *got the -d shoulder from an old friend* ۞ بی‌اعتنایی، تقصیر

cold snap *noun*

(نافەرمی) سەرمای ناکاو و کورتماوە ۞ سرمای ناگهانی و زودگذر

cold sore *noun,* also fever blister

تێمیک، تامیک، خشرۆک، زیپکەی لای لێو (بەهۆی ڤایرۆسی herpes simplex ـەوە تووش

دەبێ) ◌ تب‌خال

cold spell *noun*
ماوەیێ کە هەوا ساردترە لە دۆخی ئاسایی ◌ کلد سپل

cold storage *noun*
1 ساردخانە، ساردگە 2 دواخستن، پاش خستن، بەکنگاخستن، :abeyance *I've had to put my plans into cold storage* ◌ 1 سردخانە 2 تعویق

cold store *noun*
ساردخانە، ساردگە ◌ سردخانە

cold sweat *noun*
خۆی سارد، ئارەقی سارد ◌ عرق سرد

cold turkey *noun, adverb*
n دۆخی وەلانان، خوماری *adv* (نافەرمی) کوتوپڕی، بێئامادەیی، :abruptly *quit smoking -d turkey* ◌ *n* خماری *adv* بلامقدمه

cold war *noun*
شەڕی سارد: نێوان ولاتانی بلۆکی سۆڤیەت و هێزەکانی رۆژاوا، بەبێ دابڕینی پێوەندی دیپلۆماتیک، پاش شەڕی جیهانی دووهەم ◌ جنگ سرد

cold wave *noun*
شەپۆلی سەرما یان ساردی ◌ موج سرما

cole /kəʊl/ *noun*
(زۆرتر کۆن) چەند جۆرێکی کەلەم ◌ سالاد کلم

colectomy /kə(ʊ)'lɛktəmi/ *noun, pl.* colectomies
کۆلۆنبڕی ◌ کولکتومی

Coleoptera /ˌkɒlɪ'ɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
(مێروناسی) کالانبالان، بەرگەبالان (قالۆنچەکان و، weevil یەکانیش، گەورەترین دەستەی گیانەوەرانی سەرعەرز پێکدێنن؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *koleopteros* یۆنانی، لە *koleos* ("wing" *pteron* + "sheath") ◌ کولیوپترا

coleopteran *noun, adjective*
(مێرووی) کالانبال، بەرگەبال ◌ کولیوپتران

coleoptile /ˌkɒlɪ'ɒptʌɪl/ *noun*
(ڕووەکناسی) بەرگەبەر ◌ کولیوپتایل

coleorhiza /ˌkɒlɪə(ʊ)'rʌɪzə/ *noun, pl.* coleorhizae /-'rʌɪziː/
(ڕووەکناسی) بەرگەرەگ، بەرگەریشە، مەتالەریشە ◌ کولیورایز

coleslaw /'kəʊlslɔː, US 'koʊl-/ *noun*
سالاتی کەلەم ◌ سالاد کلم

cole tit = coal tit

coleus /'kəʊlɪəs/ *noun*
(ڕووەکناسی) چاف‌رەشۆک، گیایێکی گەرمێنانی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا، لە تیرەی mint [توخم *Coleus*] ◌ حسن یوسف، نجده

coley /'kəʊli/ = saithe

colic[1] /'kɒlɪk, US 'kɑːlɪk/ *noun*
کۆلنج، ساردەسنگان، ژانەزگ، زگێشە (بەژان و ب.ت. منالان، بازەلە infantile colic) ◌ قولنج

colic[2] /'kɒlɪk, US 'kɑːlɪk/ *adjective*
سەربە کۆلۆن ◌ وابسته به قولون

colicin *noun.* also colicine
کۆلیسین: هەریەک لەو ماکە دژەبەکتریا جۆراوجۆرانە کە لە لایەن بەکتریاکانی ریخۆلەوە بەرهەم دێنرێن (وەک E. coli) ◌ کولیسین

colicky *adjective*
توشبوو بە کۆلنج یا ساردەسنگان، زگێشەگرتوو، ژانەزگ‌گرتوو، کۆلنج‌گرتوو ◌ مبتلا به قولنج

colicroot *noun*
هەریەک لە چەند جۆری گیا و ڕووەکی ریشەدار کە لە پزشکی خۆمالیدا بۆ چارەسەری کۆلیک بەکاردێترا، ب.ت. *Aletris farinosa* و *A. aurea* لە خێزانی lily ◌ کولیک‌روت

coliform /'kɒlɪfɔːm/ *adjective*
سەربە کۆمەڵێ لەو بەکتریا میلەئاسایانە (وەک *E. coli* (Escherichia coli)، زۆرتر لەنێو ریخۆلە و کۆلۆن‌دا هەیە) ◌ کولیفورم

coliseum /ˌkɒlɪ'siːəm/ *noun.* also colosseum
وەرزشگا، سینەما یان تیاترێکی گەورە (بنەڕەت: لە *Colosseum* لاتینەوە، ناوی ئامفی‌تیاترە زلوزەبەنەکەی ڕۆمی کۆن) ◌ کالسیوم

colitis /kə'laɪtɪs/ *noun*
هەوکردنی دیوارەی کۆلۆن، کۆلۆنەسوێ ◌ التهاب قولون

coll or collo- *prefix*
پێشگر: 1 چەسپ، سریش، کەتیرە، هێلم :glue *collenchyma* 2 مـــــل :colloid *collotype* (بنەڕەت: لە لاتینی نوێوە، ئەویش لە koll و kollo یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: 1 چسب، سریش 2 کلوئید

collaboration /kəˌlæbə'reɪʃn/ *noun*
1 یارمەتی‌دان، هاوکاری، کاریرا، ئالیکاری، زبارە، هەرەوەز: *It was a collaboration that produced extremely useful results* ◊ *collaboration between the teachers and the government* 2 سیخوڕی، شوفاری، ولاتفرۆشی، خەیانەت، هاودەستی لەگەل دوژمن ◌ 1 تشریک مساعی، همکاری 2 خبرچینی

collaborationism *noun*
ولاتفرۆشی، سیخوڕی، دوژمن‌یاریدەدەری ◌ خبرچینی

collaborationist *noun, adjective*
ولاتفرۆش، هاودەست لەگەل دوژمن، سیخوڕ، دوژمن‌یار(یدەدەر) ◌ خبرچین

collaborative /kə'læbərətɪv, US -reɪtɪv/ *adjective*
بەکۆمەڵ، دەستەیی، پێکفەیی، بە گەل، گەلی، بە

collaborative :جـەمـاوەری، گەلەکۆمـەـە ◇ جمعی، گروهی *projects/studies/research*

collaboratively /kəˈlæbərətɪvli, US -reɪtɪvli/ *adverb*

پێکـەوە، بەکۆمـەڵ، بـە شـێوەیەکی دەسـتەیی، گەلانە، بە هاوکاری ◇ به طور گروهی، مشترکاً

collaborator /kəˈlæbəreɪtə(r)/ *noun*

هاوکار، ئالیکار، ئاریکار، بەشدار، یارمەتی دەر، پشکدار ◇ همکار، شریک

collage /ˈkɒlɑːʒ, US kəˈlɑːʒ/ *noun*

کالاژ، کولاژ، لەتکاری، لەتبەندی (وێنە، پارچە، کاغز و هتد) ◇ کولاژ

collagen /ˈkɒlədʒ(ə)n/ *noun*

(زیندەکیمیا) کالاژین، سریشساز(ـە)، کـولاژین (= پـــرۆتئینی نێـــو جومگـــەی مـــرۆڤ و (بـەسـتەرەشـانەی) گیانـەوەران؛ بنـەرەت: لـە *collagène* فەرەنسـی، لە *kolla* یۆنانی "glue" + *-gène* فەرەنسی (بڕوانە gen-) ◇ کولاژن

collagenase *noun*

(زینـدەکیمیا) کالاژینـاز، کۆلاژینـاز، کولاژینـاز: هەموو کۆمەڵی هەوێنە protcolytic ـەکان کە کۆلاژین و ژێلاتین شی دەکەنەوە ◇ کولاژناز

collagenic *adjective*, also collagenous

ســەربــە کــالاژین، کــولاژینی، ســەربــە سریشساز(ـە) ◇ کولاژنی

collagist *noun*

کالاژیست، لەتکار، لەتبەند ◇ کولاژیـست

collapsar /kəˈlapsɑː/ *noun*

(ئەستێرەوانی) کۆلاپـار: ئەستێرەیێکی پیر کە لەبەر قورسایی‌یەکەی رووخاوە و گرگنەی سپی white dwarf، ئـەسـتێرەی نـوترۆنی یـان چاڵەرەشی پێکدێنێ ◇ کولاپسار

collapse /kəˈlæps/ *noun*

1 رووخـــان، داڕووخـــان، کـــەوتن، داتـــەپین، تێک‌تەپین: *The walls were strengthened to protect them from collapse*، تـیـاچوون، لـەنێوچوون، هـەرەس‌هێنـان، رمـان، دارمـان، هەرەمین، لێک‌هەڵوەشان، تێشکان، بەزین: *the collapse of law and order in the area* 2 پێچـوون، کزبـوون، داچـوون: *a state of mental/nervous collapse* 3 کـەم‌بوونـەوەی کـت‌وپـڕی نـرخ: *the collapse of share prices/the dollar/the market* 4 (جوگرافی) تلیـسـانەوە (*adj* collapsed: *collapsed* *a collapsed investment bank* ◊ *buildings* ◊ *a collapsed lung*) ◇ 1 ریـزش، سـقوط، اضمحلال، فروپاشی، تلاشی، شکـسـت 2 ضـعف 3 کاهش ناگهانی قیمت 4 رُمبش

collapsible /kəˈlæpsəbl/ *adjective*

1 قـەدکراو، نووشـتاو، کۆوەبـوو، قـەد دەکـرێ، دەنووشـترێتەوە 2 لـەڕووخان‌هـاتوو، دەڕووخـێ ◇ 1 تاشو 2 قابل فروپاشی

collar /ˈkɒlə(r), US ˈkɑːl-/ *noun*

1 یەخـــە، پێـــسیر، گوجـــو، دۆرک، بـــەرۆک، بەرکۆزە، ملشۆ، ملەوان، مليوان 2 ملقان، قەلاتـە، قـەلانگ، ملوێنـک، گوێرەوسـار، رسـت، زۆڵ، کەلـێن، تـەوق، تـۆق 3 گۆشـتی مـل 4 بەسـت، ئالقە، بەند، لێک‌هەڵپێک، دەوربەسـت ◇ 1 یقـه 2 قلاده، طوق 3 گوشت گردن 4 بند، اتصال

collarbone /ˈkɒləbəʊn, US ˈkɑːlərboun/ *noun*, also clacicle

ئێسکی چەلەمە، خەمازە ◇ استخوان تَرْقوه

collard greens /ˈkɒlɑːd griːnz, US ˈkɑːlərd/ = kale

collard(s) /ˈkɒlɑːd/ *noun*

تۆپەکەلەم ◇ کلم‌پیچ

collared dove *noun*

جـۆرێ کـۆتری قـاوەیی بـۆر [*Streptopelia decaocto*] ◇ نوعی کبوتر

collaret(te) /ˌkɒləˈret/ *noun*

ملیوانی ژنانەی تۆڕی یان تووکی ◇ کلارت

collarless/ˈkɒlələs, US ˈkɑːlərləs/ *adjective*

بێ‌ملیوان، بێ‌یەخە ◇ بدون یقه

collar stud *noun*

دوگمەی ملیوان یان یەخە ◇ دکمەی یخه

collar-work *noun*

کاری سەخت، کاری گران یان پڕئەرک ◇ کـار توان‌فرسا

collateral /kəˈlætərəl/ *adjective, noun*

adj 1 شـان‌بەشـان، تەنیـشت‌بەتەنیشت، ملەملـە، مل‌بەمل، پێ‌بەپێ، هاوتەریب، هاوڕێک، لاوەکی، لابەلایی: *collateral states like Athens and Sparta* 2 زیادی، سەربار: *collateral benefits* 3 خـــوێنی یـــان پـــشتی، لاخـــزم، بـــۆرەخزم، ناڕاستەوخۆ (خزمایەتی لـە یـەک تیـرە، بـەڵام دوور) 4 دەسـتەبەرکراو 5 بارمتـەیی *n* بارمتـە: *We had put our house up as -ateral for our bank loan* ◇ *adj* 1 بـە مـوازات هـم، موازی، پهلو بـه پهلـو، ثـانوی، جنبـی 2 اضـافی 3 نسبی (خویشاوند) 4 تضمینی 5 وثیقەای *n* وثیقه

collateral damage *noun*

زیـــان(وزەرەری) ناڵەشـــکری (ناســـەربازی)، زیان‌وزەرەری لاوەکی (شەڕ) ◇ خـسارات جانبی

collateral security *noun*

بارمتە ◇ وثیقه

collation /kəˈleɪʃn/ *noun*

1 پێـــک‌گـــرتن، بـــەراوردکاری، بەرهـــەڤدان، بەریەک‌گرتن، هاوبەری، پێک‌هەڵسەنگاندن 2 بەرکوڵ، سووکەژەم 3 بەربانگ، عەسرەژۆ ◇ 1 هم‌سنجی، تطبیق 2 غذای مختصر 3 افطاری

collator *noun*

پێـــک‌گـــر، بـــەراوردکار، بەرهـــەڤدەر،

پێکەوەهەڵسەنگێنەر ◌ مقایسەکنندە

colleague /'kɒli:g, US 'kɑ:-/ *noun*

1 هاوکار 2 هاوڕێیاز، هاوخەبات ◌ 1 همکار 2 هم‌قطار

colleagueship /'kɒli:gʃɪp, US 'kɑ:-/ *noun*

1 هاوکاری 2 هاوڕێیازی، هاوخەباتی ◌ 1 همکاری 2 هم‌قطاری

collect /kə'lekt/ *noun*

دوعا، نزا، کورتەنوێژ ◌ دعا، نماز کوتاه

collectability /-'bɪlɪti/ *noun*

بەنرخی، لەکۆکردنەوەهاتوویی، جوانی ◌ قابلیت جمع‌آوری

collectable /kə'lektəbl/ *adjective*, also collectible

بەنرخ، شیاوی کۆکردنەوە، شایانی خڕکردنەوە، جوان ◌ قابل جمع‌آوری

collect call *noun*

کالێکت کۆڵ (قسەکردنی تەلەفونی) ئەو کەسەی کەوا تەلەفونی بۆ کراوە، پارەکەی دەدا ◌ کالکت کول

collected /kə'lektɪd/ *adjective*

لەسەرەخۆ، خۆددار، ئارام، هێمن، مەند ◌ خوددار، خون‌سرد

collectedly /kə'lektɪdli/ *adverb*

بە لەسەرەخۆیی، بە شێنەیی، بە ئارامی ◌ خون‌سردانه

collected works *noun, pl.*

کۆبەرهەم، کۆمەڵەبەرهەم، ئاسەوارەکان، شوێنەوارەکان ◌ کلیات

collecting *noun*

کۆکرنەوە، خڕکردنەوە (پوول و هتد) ◌ جمع‌آوری

collection /kə'lekʃn/ *noun*

1 خڕکردنەوە، کۆ، کۆکردنەوە، گردکردنەوە، گردوکۆ، کۆمەڵەکردن، کۆگەری، پێکەوەنان، کۆمکردن، سەریەکنان، کەڵەکەکردن: *The first stage in research is data collection* 2 کۆمەڵە: *a collection of favourite Christmas music* ◊ *a collection of stories by women writers* 3 *a stamp/coin, etc. collection* ◊ وەرگرتن 4 خڕکردنەوەی باربۆ و پیتاک؛ پیتاک، باربۆ (خڕەوەکراو): *The total collection last week amounted to £250* 5 کۆما، لۆدە، کۆگا، کەڵەکە، کۆمەڵ، دەستە، ژمارە ◌ 1 گردآوری، انباشت 2 مجموعە 3 وصول 4 جمع‌آوری اعانه؛ اعانه 5 کپه، توده، گروه، عده

collective /kə'lektɪv/ *adjective, noun*

adj 1 کۆمەڵی، بەکۆمەڵ، بەگەڵ، کۆیی، هاوبەش، پێک(ە)وەیی، دەستەیی، جەماوەری، دابەشکراو، گشتی، گەلەمپەری، تێکڕایی: *collective decision-making/responsibility* ◊ *collective leadership* 2 (ئاماژە بە تێکڕای ئەندامانی) گروپ، کۆمەڵ، دەستە، چین 3 زیارە، هەرەوەز *n* (ڕێزمان) ناوی کۆ: *flock is a collective word* ◌ *adj* 1 جمعی، گروهی، مشترک، عمومی، کلی 2 (اشاره به کل اعضاء) گروه، طبقه 3 تعاونی *n* (دستور زبان) اسم جمع

collective agreement *noun*

ڕێککەوتنی بەکۆمەڵ، پێکەوە ڕێککەوتن ◌ توافق جمعی

collective bargaining *noun*

سەودا یان مامەڵەی بەکۆمەڵ (کرێکار و خاوەنکار)، گەلەسەودا ◌ معاملەی جمعی

collective farm *noun*

کێڵگەی هاوبەش، کێڵگەشەریکە، گەلەکێڵگە ◌ مزرعەی مشترک

collectively /kə'lektɪvli/ *adverb*

پێکەوە، بەگەڵ، بەکۆمەڵانە، یەکڕێ، هەموو: *the collectively agreed rate* ◌ به طور جمعی، مشترکاً

collective noun *noun*

(ڕێزمان) ناوی کۆ ◌ اسم جمع

collective security *noun*

ئاسایش(ـت)ی گشتی ◌ امنیت جمعی

collective unconscious *noun*

ناهۆشیاری بەکۆمەڵ، ناخودئاگای بەکۆمەڵ ◌ ناخودآگاه جمعی

collectivism /kə'lektɪvɪzəm/ *noun*

سیستم یان تیۆری هاوبەشیگەری ◌ نظام یا تئوری اشتراکی

collectivist /kə'lektɪvɪst/ *noun, adjective*

n هاوبەشیگەر، هاوبەشیخواز *adj* سەربە هاوبەشیگەری، هاوبەشیگەریانە ◌ *n* کالکتیویست *adj* کالکتیویستی

collectivistic *adjective*

سەربە هاوبەشیگەری ◌ وابسته به کالکتیویسم

collectivity /kə,lek'tɪvəti/ *noun*

گشتگیری، کۆیی‌بوون، کۆمەڵێتی ◌ جامعیت

collectivization /kə,lektɪvaɪ'zeɪʃn, US -və'z-/ *noun*

هاوبەشاندن، هاوبەشیکردن، حکومیکردن، ڕاگوێستن لە کەرتی تایبەتییەوە بۆ کەرتی گشتی یا حکومی ◌ اشتراکی‌سازی، دولتی کردن

collectivized *adjective*

حکومی، هاوبەشی، هاوبەشییانە ◌ اشتراکی

collective ownership *noun*

خاوەنداری بەکۆمەڵ یان هاوبەشییانە، خاوەنایەتی بەکۆمەڵ ◌ مالکیت اشتراکی

collector /kə'lektə(r)/ *noun*

1 خڕکەرەوە، کۆکەرەوە، کۆگەر: *a stamp collector* ◊ 2 *ticket/tax/debt collectors* کاربەدەستی وەرگرتن، بەرپرسی کۆکردنەوە؛ کاربەدەست یان فەرمانبەری دارایی 3 (ئێلێکترۆنیک) کۆگەر، کۆکەرەوە، solar

2 گـردآور 1 ۞ (collectorship *n*) collector مأمور وصول؛ تحصیل‌دار 3 کالکتور

collector's item *noun*, also collector's piece
بابەت یان شتی کۆکردنەوەیی، شتی بێ‌وێنە ۞ شی کلکسیونی

colleen /kɒ'li:n, US kɑ:'l-/ *noun*
1 کچ یان ژنی جەحێڵ (گەنج) 2 کچ یان ژنی جوان و جەحێڵی ئیرلەندی ۞ 1 دختر یا زن جوان 2 دختر یا زن جوان ایرلندی

college /'kɒlɪdʒ, US 'kɑ:l-/ *noun*
1 کـۆلێژ 2 خوێنـدنگای بـالا 3 خوێنـدنگا، قوتابخانە 4 خانوو یان خانووەکانی کۆلێژ، کۆلێژوبەرە 5 کارکەران یان خوێندکارانی کۆلێژ 6 کۆڕ، بنکە، لیژنە، کۆمەڵە ۞ 1 دانشکده 2 مدرسەی عالی 3 مدرسه 4 ساختمان دانشکده 5 پرسنل یا دانشجویان دانشکده 6 انجمن، مجمع

College of Cardinals *noun, pl.*
کۆلێژی کاردیناڵەکان ۞ دانش‌کدەی کاردینال‌ها

college of education *noun*
کـۆلێژی راهێنـان (مامۆستایانی خوێنـدنگا) ۞ دانش‌کدەی آموزش

collegian /kə'li:dʒɪən, US -dʒ(ə)n/ *noun*, also colleger
خوێنـدکاری کـۆلێژ، دەرچـووی کـۆلێژ ۞ دانشجوی یا فارغ‌التحصیل دانشکده

collegiate /kə'li:dʒiət/ *noun*, also collegial /kə'li:dʒɪəl, -dʒ(ə)l/
1 خوێندکاری‌یانە، کۆلێژی 2 (زانکۆیی) کە لە چەندین کۆلێژی جیاجیا پێکهاتبێ ۞ 1 دانشجویی، دانشکده‌ای 2 متشکل از دانشکده‌های متعدد

collegium /kə'li:dʒɪəm/ *noun, pl.* collegia /kə'li:dʒɪə, -dʒə/
1 کۆمەڵگای موسیقاژەنە ئاماتۆرەکان، ب.ت. ئـەوەی کـە بـە زانکـۆی ئـەمریکایی یـان ئەڵمانی‌یەوە نووسابێ 2 (مێژوویی) دەستەی بەڕێوەبەرایەتی لە رووسیادا ۞ کولیجیوم

collegium musicum = collegium, *pl.* collegia musica

collenchyma /kə'lɛŋkɪmə/ *noun*
(رووەک‌ناسی) شانەی شەش‌پاڵوویی، کۆلێنشیم، کۆلێنکیم: توێ‌یێکی شانەی رووەکی، پێکهاتوو لە خانە درێژەکان کە لە گۆشەکان‌دا ئەستوورترە؛ جۆرێ خانەی رووەکی یان گیایی بە دیوارەی کەم‌تاکورتێ ئەستوور ب.ت. لە گۆشەکانی‌دا؛ شانەیێکی رووەکی کە لە خانە زیندووەکان ب.ت. درێژەکان پێکهاتووە و بە شێوەیێکی ناڕێک‌وپێک دیوارەکانی ئەستوورە و وەک پاڵپشتێ ب.ت. لە ناوچە سەرەتا هەڵداوەکان‌دا چالاکی هەیە ۞ کولنشیم

collenchymatous *adjective*, also chymatic
کۆلێنشیمی، کۆلێنکیمی ۞ کولنشیمی

collencyte *noun*
سرێشەخانە، خانەی سرێشی یان چەسپی: خانەیێکی پادرۆزنەی دەزووناسا کە لە نێو ئیـسفەنجەکان‌دا هەیە ۞ کولنسیت

Colles' fracture /'kɒlɪs/ *noun*
(پزشکی) شکانی کۆلیس: شکانی قۆڵ لە مەچەکەدا (بنەڕەت: لە ناوی نەشتەگەری ئیرلەندی Abraham *Colles*) ۞ شکستگی کولیس

collet /'kɒlɪt/ *noun*
1 تەوقچە، ملوێنکچە 2 ئاڵقەی نقێم‌دار ۞ 1 طوق‌چه 2 حلقەی نگین‌دار

collicular *adjective*
تەپۆچکەیی، سەربە یان پێوەندی بە تەپۆچکەوە هەیە ۞ وابسته به کولیکولوس

colliculus /kə'lɪkjʊləs/ *noun, pl.* colliculi /-lʌɪ, -li:/
(توێکاری) تەپۆچکە (ی مێشکی نێوەڕاست، بیستن و دیتنی تیایە؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێنراوی *collis* "تەپ hill") ۞ کولیکولوس

collie /'kɒli, US 'kɑ:li/ *noun*
سەگێ لای مەڕ، سەگی مێگەل ۞ سگ گله

collier /'kɒliə(r), US 'kɑ:l-/ *noun*
1 کرێکاری کانی خەڵووز، خەڵووزکەن 2 خەڵووزکێش (کەشتی) ۞ 1 معدنچی زغال‌سنگ 2 زغال‌کش

colliery /'kɒliəri, US 'kɑ:l-/ *noun, pl.* collieries
کانی خەڵووز، کانەخەڵووز، خەڵووزکان ۞ معدن زغال‌سنگ

colligation /ˌkɑ:lə'geɪʃn/ *noun*
یەک‌خستن، پێکەوەگرێدان، پێکەوەبەستن، پێک‌بەستنەوە، دانەدەم‌یەک، لێک‌بەستن ۞ عمل به هم پیوستن

colligative *adjective*
(کیمیا) پێک‌بەستنەوەیی (گەردەکان) ۞ کولیگاتیو

collimation *noun*
هاوتەریباندن، هاوڕێکاندن، هاوئەندازەکردن، بەرامبەرکردن، (پێکەوە) میزان‌کردن، (پێکەوە) تەرازکردن، هاوتەرازاندن ۞ موازی‌سازی

collimator *noun*
هاوتەریبینەر، هاوتەرازێنەر ۞ موازی‌ساز

collinear /kɒ'lɪniə/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) هەڵکەوتوو لەسەر هێڵێکی راستەوخۆدا، هەمان‌هێڵ ۞ کولینر

collinearity *noun*
هەڵکەوتن لەسەر هێڵێکی راستەوخۆ، هەمان‌هێڵی ۞ کولینریتی

collision /kə'lɪʒn/ *noun*
1 لێک‌کەوتن، پێکاکێشان، بەیەکاکەوتن، پێک‌کەوتن، بەریەک‌کەوتن: *a collision*

Stewart was ◊ between two trains
injured in a collision with another player
2 پێکادان، پێکدادان، لێکدان، لێکسرەواندن،
کێشە، ناکۆکی، ناسازی، دژایەتی، ململانێ: *a*
collision between two opposing points of
In his work we see the collision of ◊ view
(collisional *adj*) *two different traditions*
◌ 1 تصادم، تصادف 2 درگیری، تضاد
collision course *noun*, on a collision course
1 لە (سەردەرانەی) بەربەرەکانی یان ناکۆکیدا
بوون، خەریکە بە کێشە دێن 2 لەبەر لێککەوتندا
بوون، بەرەو رووبەرووبوونەوە: *A giant*
iceberg was on a collision course with the
ship ◌ 1 در آستانه برخورد بودن 2 در مسیر تصادم
collision frequency *noun*
لەرە یان فریکوێنسی لێککەوتن یان
بەریەککەوتن ◌ بسامد برخورد
collision rate *noun*
خێرایی پێکادان یا لێککەوتن ◌ سرعت برخورد
collocate /ˈkɒləkət, US ˈkɑː-/ *noun*
(زمانەوانی) هاوهاتە، کالۆکەیت: *'Bitter' and*
'tears' are collocates ◌ همنشین
collocation /ˌkɒləˈkeɪʃn, US ˌkɑːl-/ *noun*
1 ڕێکخستن، ڕێکاندن 2 هاوهاتەیی، پێکەوەدانان
(بۆ نموونە لە ئینگلیسیدا، کاری *perform*
لەگەڵ *operation* دا دێ، بەلام لەگەڵ
discussion دا نایە: 1 *The doctor*
2 *The* ◊ *performed the operation*
committee performed a discussion (لە
جیاتی رستەی دووهەم دەڵێن *The committee*
held a discussion) 3 لێکدان (collocational
adj) ◌ 1 آرایش، ترتیب 2 همنشینی 3 ترکیب
collodion /kəˈləʊdɪən/ *noun*
سریشە، سریشمی پەموو یان لۆکە: گیراوەیێکی
لینجی پیرۆکیسلین (یان پایرۆکسیلین)
pyroxylin (بنەرەت: لە *kollōdēs* یۆنانی
"سریشی glue-like") ◌ کلودیون
colloid /ˈkɒlɔɪd/ *noun, adjective*
n (کیمیا) مل، چەسپی، سریشک، کۆلۆئید،
کالوید: 1 مادەیێکی ناکریستالی چونیەک
homogeneous کە لە کۆمەڵێ گەردی
molecule زلە یان پارچۆلکەی یەکجار وردی
ultramicroscopic (یان زۆور وردبینەوە)
particles یەک ماک یان مادە پێکهاتووە کە بە
نێو مادەی سێکۆندا بلاوبووەتەوە (وەک ژێل،
سۆل sol و شیراوگەکان) 2 (توێکاری و
پزشکی) ماک یان مادەیێکی ژێلاتینی یان کیمی
و لینجاوی mucinous کە زۆرتر لە تیرۆئید و
شانەی نەخۆش diseased tissue دوزراوەتەوە؛
ماکێکی سریشکی colloidal substance نێو
لەش، وەک دەردراوێکی هەڵگیراو *adj* =

colloidal ◌ *n* کلوئید *adj* کلوئیدی
colloidal *adjective*
ملی، چەسپی، سریشکی، سەربە تایبەتمەندی
یان رەوشتی سریشک، کۆلۆئیدی (colloidality
n ,colloidally *adv*) ◌ کلوئیدی
colloidal osmotic pressure *noun*
پەستانی دەڵێنەی یا دادەرانەی ملی یا سریشکی
◌ فشار اسمزی کلوئیدی
colloidal solution *noun*
گیراوەی ملی یان سریشکی، گیراوەی چەسپی
◌ محلول کلوئیدی
colloidal state *noun*
دۆخی ملی یان سریشکی، دۆخی چەسپی ◌
حالت کلوئیدی
colloidal suspension *noun*
هەڵپەساردنی ملی یا سریشکی ◌ تعلیق کلوئیدی
collop /ˈkɒləp/ *noun*
1 لەتەگۆشت، پل 2 چینی گۆشت و بەز ◌ 1
تکەی گوشت 2 کولوپ
colloq. = 1 colloquial 2 colloquialism 3
colloquially
colloquial /kəˈləʊkwiəl, US -ˈloʊ-/
adjective
(زمان) رەمەکی، ئاخافتەیی، ئاخافتنی،
گوتوبێژی، گفتوگۆیی، ناوێژەیی، نافەرمی،
conversational ◌ محاورەای، گفتاری
colloquialism /kəˈləʊkwiəlɪzəm, US -ˈloʊ-/ *noun*
1 وشە یان دەستەوشە یان زاراوەی ئاخافتن یان
رەمەکی 2 شێوازی ئاخافتن ◌ 1 واژه یا عبارت
محاورەای 2 سبک محاورەای
colloquially /-kwiəli/ *adverb*
بەشێوەیەکی ئاخافتەیی، لە گفتوگۆدا، بە زمانی
گفتوگۆ یان ئاخافتن ◌ به طور محاورەای، به
زبان گفتاری
colloquium /kəˈləʊkwiəm, US -ˈloʊ-/
noun, pl. colloquiums or colloquia /-kwɪə/
(کۆبوونەوە یان) کۆنفرانس، کۆڕ یان سیمیناری
زانکۆیی (ئاکادیمیک) ◌ کنفرانس یا سمینار
دانشگاهی
colloquy /ˈkɒləkwi, US ˈkɑːl-/ *noun, pl.*
colloquies
1 ئاخافتن، وتووێژ، گوتوبێژ، گفتوگۆ،
قسەکردن، دانوستان، conversation،
dialogue 2 کۆبوونەوەیێ بۆ لێدوان دەربارەی
پرسیارە دینەوانییەکان (لە *colloquium* لاتین
"conversation") ◌ 1 گفتوشنود 2 کالوکوی
collotype /ˈkɒlətaɪp/ *noun*
چاپی ژێلاتینی (collotypy *n* ;collotypic *adj*)
◌ چاپ ژلاتینی
collusion /kəˈluːʒn/ *noun*

پیلان، سازوباز، کەینوبەین، هاوەدەستی، پێکەوەسازان، ڕێکەوتن بۆ خراپەکاری ◌ توطئە، دسیسە، تبانی

collusive /kə'lu:sɪv/ *adjective*
پیلانگێرییانە، پیلاناوی (collusively *adv*: پیلانگێرانە) ◌ دسیسەآمیز

colluvium *noun, pl.* colluvia or colluviums
ورکەی detritus (تەختە)بەرد یان ورکەبەرد و خۆڵوخاکی (کەڵەکەبووی) داوێنی لێژ و تەلانی، talus (colluvial *adj*) ◌ کولوویوم

collyrium /kə'lɪrɪəm/ *noun, pl.* collyria /-rɪə/ or collyriums
کلە، سورمە، دەرمانی (دڵۆپێنی) چاو (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست: لاتین، لە *kollurion* یۆنانی "poultice") ◌ سرمه

collywobbles /'kɒliwɒblz, US 'ka:liwa:-/ *noun, pl.*
1 (نافەرمی و زۆرتر بە شۆخی) دڵەکزێ 2 دڵەڕاوکە، دڵەتەپە، دڵەکوتە، دڵەخورپە ◌ 1 شکم‌درد 2 اضطراب، دلشوره

Colo. *abbreviation* of Colorado

colobus /'kɒləbəs/ *noun,* also colobus monkey
(گیانەوەرناسی) کۆلۆبۆس: مەیموونێکی ئەفریکای گەڵاخۆری باریک [تۆخمەکانی *Colobus* و *Procolobus*: چەندین جۆرن] (colobine *n*) ◌ کولوبوس

colocynth /'kɒləsɪnθ/ *noun*
(ڕووەکناسی) کاڵەکەکەمارانە، خەیاردێمی، تاڵگە، زرکەتاڵ، گوزاڵک، گوژی شەیتان، شفتی تاڵک، هەنزەل [*Citrullus colocynthis*] (بنەڕەت: لە *kolokunthis* یۆنانی) ◌ حَنظَل

cologne /kə'ləʊn, US kə'loʊn/ *noun*
کۆلۆن، ئۆدوکلۆن (هەروەها eau de cologne "ئاوی کۆلن" "water of Cologne" (شارێکی ڕۆژاوای ئەڵمان "Köln") ◌ اودوکلن

Colombian /kə'lɒmbɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی کۆلۆمبیا، کۆلۆمبیایی *adj* سەربە یان پێوەندی بە کۆلۆمبیا یان خەڵکەکەیەوە هەیە، کۆلۆمبیایی ◌ کولومبیایی

colon[1] /'kəʊlən, US 'koʊ-/ *noun*
دووخاڵ، دووخاڵە، جووت(ە)خاڵ (نیشانەی «:») ◌ دونقطه، کلون

colon[2] /'kəʊlən, US 'koʊ-/ *noun*
کۆلۆن (بەشی خوارووی ڕیخۆڵەگەورە) ◌ قولون

colón /kɒ'lɒn/ *noun, pl.* colones /-'lɒnɛz/
یەکەی بنەڕەتی پارەی کاستاریکا و ئیل سالڤادۆر، بەرامبەر بە سەد centimo لە کاستاریکا و سەد centavo لە ئیل سالڤادۆر ◌ کالان

colonel /'kɜ:nl, US 'kɜ:rnl/ *noun*
کۆلۆنێل (= ئەفسەرێکی پایەبەرز لە ئەرتەش و هێزی ئاسمانی و دەریایی ئەمریکادا)؛ lieutenant colonel ◌ سرهنگ

Colonel Blimp = blimp

colonelcy /'kɜ:nəlsi/ *noun,* also colonelship
کۆلۆنێلی ◌ سرهنگی

colonial /kə'ləʊniəl, US -'loʊ-/ *adjective, noun*
1 *adj* داگیرکارییانە، ئیستعماری: *a colonial power* ◊ *Tunisia achieved independence from French colonial rule in 1956* 2 داگیرگەیی، کۆلۆنی، کۆلۆنیال 3 (سەربە) سەردەمی کۆلۆنیالیزم یا داگیرگەری 4 (بیناسازی یا شتومەکی نێومال) بە شێوازی سەروبەندی کۆلۆنییەکانی بریتانیا لە ئەمریکا بەرلە سەربەخۆیی 5 (لەمەڕ گیانەوەر یان ڕووەک) پوورەژی، کۆلۆنیژی *n* دانیشتووی کۆلۆنی، کۆلۆنینشین: *British colonials in India* (colonially *adj*) ◌ 1 *adj* 1 استعماری 2 مستعمراتی 3 (وابسته به) دوره‌ی استعمار 4 و 5 کولونیال *n* مهاجرنشین

Colonial /kə'ləʊniəl, US -'loʊ-/ *adjective*
سەربە ئەو کاتەی کە هێشتا ئەمریکا داگیرگە یان کۆلۆنی ئینگلتەرە بوو یا ئەو سێزدە کۆلۆنییە بنەڕەتییە کە ئەمریکایان دامەزراند: *the Clonial government of Vermont* ◌ کولونیال

colonialism /kə'ləʊniəlɪzəm, US -'loʊ-/ *noun*
داگیرگەری، داگیرکاری، کۆلۆنیالیزم: *European colonialism* ◌ استعمار

colonialist /kə'ləʊniəlɪst, US -'loʊ-/ *noun, adjective*
n داگیرگەر، داگیرکار، کۆلۆنیالیست: *The colonialists imposed war on the country* *adj* داگیرگەرانە، داگیرکارانە: *colonialist laws* (-nialistic *adj*) ◌ *n* استعمارگر *adj* استعماری

colonic /kə'lɒnɪk, US -la:n-/ *adjective*
(توێکاری) سەربە کۆلۆن، کۆلۆنی، پێوەندی بە کۆلۆنەوە هەیە ◌ وابسته به قولون

colonist /'kɒlənɪst, US 'ka:l-/ *noun*
داگیرگەنشین، کۆلۆنینشین، نیشتەجێی داگیرگە؛ کۆلۆنیست ◌ مهاجرنشین؛ کولونیست

colonization /ˌkɒlənaɪ'zeɪʃn, US ˌka:lənə'z-/ *noun*
داگیرگاندن، کۆلۆنیزاسیۆن، بەکۆلۆنیکردن، کۆلۆنیسازی؛ (ژینگەناسی) خۆجێگیرکردن (لە ئاقاری؛ colonized *adj*: داگیرگە، داگیرکراو، (بە)کۆلۆنیکراو؛ colonizer *n*: داگیرکار، داگیرگەر، کۆلۆنیزێر، کۆلۆنیساز؛ colonizing *adj*: داگیرکار، داگیرگەر) ◌ مستعمره‌سازی

colonnade /ˌkɒlə'neɪd, US ˌka:l-/ *noun*
ڕیزەکۆڵەکە، ڕیزەستوون، کۆڵەکەبەندی (بە یەک

ئەندازە و بۆ راگرتنی میچ؛ بنەرەت: لە فەرەنسی، لە *colonne* "ستوون"، لە *columna* لاتین) ⟡ ردیف ستون

colonnaded /ˌkɒləˈneɪdɪd, US ˌkɑːl-/ *adjective*

کۆڵەکەبەند، ریزەستوون(دار)، کۆڵەکەریز، (خاوەن)ریزەکۆڵکە، ستوونریز، ستوونبەند ⟡ دارای ردیف ستون

colony /ˈkɒləni, US ˈkɑːl-/ *noun, pl.* colonies

1 داگیرگە، کۆلۆنی 2 کۆچەران، کۆچبەران، مشەختان 3 کۆمەڵگا، کۆمەڵ، دەستە، گروپ 4 ناوچە 5 پێکەوەژی؟، پووروەژی، کۆلۆنی (کۆمەڵێ رووەک یان گیانەوەر کە لە هەمان شوێندا دەژین و شین دەبن؛ بنەرەت: لە لاتین *colonia* "farm settlement"، لە *colonus* "farmer settler"، لە *colere* "کێڵان، چاندن cultivate") ⟡ 1 مستعمره 2 مهاجران 3 اجتماع، گروه 4 منطقه 5 پرگنه، کولونی

colophon /ˈkɒləfən, US ˈkɑːl-/ *noun*

1 بەرژەنگ و نیشانەی بلاوکەرەوە 2 (وتەکانی) دوایین لاپەرەی کتێب، دواڕووپەڕ ⟡ 1 آرم 2 (مندرجات) صفحەی آخر کتاب

colophony /kəˈlɒfəni, US ˈkɒləˌfəʊni/ = rosin

color = US spelling of colour

Colorado blue spruce = blue spruce

Colorado beetle *noun.* also Colorado potato beetle or potato bug

قالۆنچەی کۆلۆرادۆ (= بەلای رووەکی پەتاتەیە، رەسەنی ئەمریکایە [*Leptinotarsa decemlineata*]) ⟡ سوسک کولورادو

coloration /ˌkʌləˈreɪʃn/ *noun*

(تکنیکی) رەنگاندن، رەنگبەندی، رەنگ رێکخستن، رەنگ، رەنگی سروشتی یان خۆرسکی: *the coloration of a butterfly's wing ◊ the dark coloration of his skin* ⟡ عمل رنگ کردن، رنگآمیزی، رنگ، رنگ طبیعی

coloratura /ˌkɒlərəˈtʊərə, US ˌkʌlərəˈtʊrə/ *noun*

1 کالیرۆتۆرا، کۆلیراتۆر 2 گۆرانیبێژی کۆلۆراتۆر ⟡ 1 کولوراتور 2 خوانندەی کولوراتور

coloratura soprano *noun*

گۆرانیبێژی کۆلۆراتۆر (ژن) ⟡ خوانندەی کولوراتور

colorectal /ˌkəʊləʊˈrɛkt(ə)l/ *adjective*

سەربە کۆلۆن و کۆم، کۆلۆکۆمی ⟡ کولورکتال

colorific /ˌkʌləˈrɪfɪk, US ˌkɒl-/ *noun*

1 (دەگمەن) رەنگاورەنگ، رەنگین، هەزاررەنگ 2 رەنگدەرەوە ⟡ 1 رنگارنگ 2 رنگآور

colorimeter /ˌkʌləˈrɪmɪtə, US ˌkɒl-/ *noun*

رەنگپێو ⟡ رنگسنج

colorimetric *adjective*

سەربە رەنگپێوی ⟡ وابستە بە رنگسنجی

colorimetry /ˌkʌləˈrɪmətri/ *noun*

رەنگپێوی ⟡ رنگسنجی

color guard *noun*

ئالاهەڵگران (- لە ئاهەنگێکی فەرمیدا) ⟡ پرچمداران

colorist = colourist

color line = colour bar

colossal /kəˈlɒsl, US kəˈlɑːsl/ *adjective*

1 زۆرگەورە، زەبەلاح، (وەک پارە) بێئەندازە زۆر، یەکجار زۆر، enormous: *a colossal statue ◊ The singer earns a colossal amount of money* 2 *a colossal failure* ◊ (پەیکەرتاشی) لانی کەم دوو بەرامبەری ئەندازەی ئاسایی 3 (بیناسازی) زیاتر لە نهۆمێکی کۆڵەکە و ستوونەکان ⟡ 1 عظیم، غولآسا، فوقالعادە 2 و 3 کولوسال

colossally /kəˈlɒsli, US kəˈlɑːsli/ *adverb*

یەکجار، لەڕادەبەدەر ⟡ فوقالعادە

colosseum = coliseum

Colossians *noun, pl.*

کۆلۆسیەنز: نامەیێکی نووسراوە لە لایەن سەینت Paul بۆ دیانی یان کریستیەنەکانی Colossae و کتێبێکە سەربە پەیمانی نوێ ⟡ کولوسینز

colossus /kəˈlɒsəs, US -ˈlɑːs-/ *noun, pl.* colossi /-saɪ/ or colossuses

کەڵەپەیکەر (لە لایەن هیرۆدۆتەوە Herodotus لەمەڕ پەرستگە میسرییەکانەوە بەکارهێنراوە)، کەڵ ⟡ مجسمەی بزرگ، غول

colostomy /kəˈlɒstəmi, US kəˈlɑːs-/ *noun, pl.* colostomies

کۆلۆستۆمی: 1 نەشتەرگەری تێکردنی کونێکی دەسکرد لە کۆلۆن بۆ دەرەوەی لەش (رێگایێکە بۆ دەرچوونی شتی نێو ریخۆڵە) 2 کونێ بەو شێوەیە تێ کراوە ⟡ کولوستومی

colostrum /kəˈlɒstrəm, US -ˈlɑːs-/ *noun*

(لاتین) فرچک، ژەک، فرو، زەها، خرندۆڵ، لیوە، فریش(ک) ⟡ شیرماک

colour /ˈkʌlə(r)/ *noun, adjective,* US color

n 1 رەنگ 2 رەنگی پێست 3 سووری و گەشاوەیی سەروچاو 4 (colours) ئالا 5 روالەت، رووکار 6 دڵرفێنی، وروژان، سەرنجراکێشی 7 نژاد، رەگەز 8 تینوگوڕ، کەفوکوڵ *adj* رەنگی، نژادی (بنەرەت: لە *colour* (ناو)، *colourer* (کار) فەرەنسی کۆن، لە *color* لاتین (ناو)، *colorare* "کار verb") ⟡ *n* 1 رنگ 2 رنگ پوست 3 سرخی پوست 4 (در جمع) پرچم 5 ظاهر 6 جذبە 7 نژاد 8 شور و حال *adj* رنگی، نژادی

colourable *adjective*
1 رەنگ دەکرێ، رەنگ دەگرێ، لەڕەنگ‌هاتوو 2 درۆزنە، قەڵب، ساختە، چرووک، فرت‌وفێڵاوی، زرک، هەڵخەڵەتێنەر، فریودەر، ڕواڵەت‌جوان ۞ 1 رنگ‌پذیر 2 جعلی، فریب‌آمیز

colourant *noun*
رەنگ (رەنگ‌کردن) ۞ رنگ رنگ‌آمیزی

colouration = coloration

colour bar *noun*
جیاوازی‌دانان (رەگەزی) ۞ تبعیض نژادی

colour-bearer *adjective*
ئالاهەڵگر ۞ پرچم‌دار

colour-blind *adjective*
رەنگ‌کوێر ۞ کوررنگ

colour-blindness *noun*
رەنگ‌کوێری ۞ رنگ‌کوری

colour-coded *adjective*
بە رەنگی جیاواز ۞ با رنگ متفاوت

coloured /'kʌləd, US -ərd/ *adjective, noun*
adj 1 (زۆرتر لە لێکداندا) رەنگی، نەخشین، بە رەنگی، ـرەنگ، باو، ئامال، مەیلەو: *brightly* *ash-* ◊ *coloured lights* ◊ *coloured balloons* *coloured hair* 2 (Coloured، لە ئەفریکای باشووری) دوورەگە، دوورە، رەنگین‌پێست *n* کەسێکی دوورەگە یان رەنگین‌پێست ۞ *adj* 1 رنگی، به رنگ 2 دورگه *n* آدم دورگه

colourfast *adjective*
خۆرەنگدار، کاڵەوەنەبوو، جێگیررەنگ، یەک‌ڕەنگ، رەنگ‌نەڕوێشتوو ۞ دارای رنگ ثابت

colourful /'kʌləfl, US -ərfl/ *adjective, US* colorful
1 رەنگاورەنگ، پڕرەنگ، رەنگین: *colorful scenery* 2 بەتین، بەگوڕ، بەجۆش، وورووژێنەر، هەژێنەر، سەرنج‌ڕاکێش 3 هەمەڕەنگ، جۆراوجۆر 4 بریقەدار، درەوشاوە، زەرقی، رووناک ۞ 1 رنگارنگ 2 پرشور، مهیج، جذاب 3 متنوع 4 درخشان

colourfully /'kʌləfli, US -ərfli/ *adverb*
1 رەنگاورەنگ 2 سەرنج‌ڕاکێشانە ۞ 1 رنگارنگ 2 به طور جذاب

colourfullness /'kʌləflnəs, US -ərflnəs/ *noun*
1 رەنگاورەنگی 2 سەرنج‌ڕاکێشی ۞ 1 رنگارنگی 2 جذابیت

colouring /'kʌlərɪŋ/ *noun*
1 رەنگ 2 رەنگ‌کردن، رەنگ‌لێدان، رەنگاندن، رەنگ‌کاری 3 لێکدانی رەنگەکان 4 رەنگ‌وروو، روخسار، شێوە 5 مەتریاڵی رەنگی ۞ 1 رنگ 2 عمل رنگ کردن، رنگ‌زنی 3 رنگ‌آمیزی 4 چهره، ظاهر 5 مادەی رنگی

colourist /'kʌlərɪst/ *noun, especially US* colourist
کالیریست، رەنگ‌ڕێکخەر (ئارتیست یان رازێنەر) ۞ کالریست

colourless /'kʌlələs, US -lərl-/ *adjective*
1 بێ‌ڕەنگ، کاڵ 2 رەنگ‌بەڕیو، رەنگ‌هەڵبزرکاو 3 ناسەرنج‌ڕاکێش، وەڕەسکەر، جاڕسکەر ۞ 1 بی‌رنگ 2 رنگ‌پریده 3 بی‌روح، ملال‌آور

colour printing *noun*
چاپی رەنگی ۞ چاپ رنگی

colours *noun, pl.*
1 ئالا: *Spain's national colours* 2 نیشان، بەرژەنگ 3 روخسار، دەم‌وچاو، شێوە 4 هێزە چەکدارەکان 5 بۆچوون، را، دیتن، نێرین ۞ 1 پرچم 2 آرم 3 سیما 4 نیروهای مسلح 5 عقیده

colour scheme *noun*
لێدانی رەنگەکان، رەنگ‌بەندی، رەنگ تێکەڵ‌کردن ۞ رنگ‌آمیزی

colour supplement *noun*
باشکۆی رەنگی (کۆڤار، رۆژنامە و هتد) ۞ ضمیمەی رنگی

colourway /'kʌləweɪ, US -lərw-/ *noun*
تێکەڵ‌کردنی رەنگ، لێکدانی رەنگ، رەنگ‌بەندی ۞ ترکیب رنگ

colpitis *noun*
ئاوسانی نێولەش، گولنگ‌ئاوسان ۞ التهاب مهبل

colportage /'kɒl,pɔːtɪdʒ/ *noun*
کتێب‌فرۆشی گەڕۆک ۞ کتاب‌فروشی دوره‌گرد

colporteur /'kɒl,pɔːtə, US ,kɒlpɔː'təː/ *noun*
کتێب‌فرۆشی گەڕۆک ۞ کتاب‌فروش دوره‌گرد

colposcope /'kɒlpəskəʊp/ *noun*
مناڵدان‌بین، کۆلپۆسکۆپ (= ئامێرێ بۆ تاقی‌کردنەوەی نێوگیان و ملی مناڵدان؛ بنەڕەت: لە *kolpos* یۆنانی "womb" + -scope) ۞ کولپوسکوپ

colposcopy /kɒl'pɒskəpi/ *noun*
مناڵدان‌بینی، کۆلپۆسکۆپی ۞ کولپوسکوپی

colt[1] /kəʊlt, US koʊlt/ *noun*
1 جوانوو، جانی، کوریشک، کوڕگ، بیچووە ئەسپ (ب.ت. ئەوەی کەم‌تر لە چوار ساڵ بێ) 2 لاوی بێ‌ئەزموون (ب.ت. ئەندامی تیمی لاوان، وەرزش) ۞ 1 کره اسب 2 جوان بی‌تجربه

colt[2] /kəʊlt, US koʊlt/ *noun*
کۆلت، شەش‌تیر (بنەڕەت: لە ساڵی 1835 لە لایەن Samuel *Colt* (1814-1862) ئەمریکایی‌یەوە دروست کرا) ۞ کلت

colter /'kəʊltə(r)/ = coulter

coltish /'kəʊltɪʃ, US 'koʊlt-/ *adjective*
1 جوانووئاسا، جوانوویی، سرک 2 بەکەیف، بەدەماغ، بەگوڕ، چابک، frisky، playful: *coltish antics* ۞ 1 کره‌مانند 2 سرزنده

coltishly /ˈkəʊltɪʃli, US ˈkoʊlt-/ *adverb*
بەکەیفەوە، بەگوڕەوە، بەدەماخەوە ◌ باسرزندگی

coltishness /ˈkəʊltɪʃnəs, US ˈkoʊlt-/ *noun*
بەکــەیفی، گەشــی، بــەگوڕی، بــەدەماخی ◌ سرزندگی

coltsfoot *noun, pl.* coltsfoots
(ڕووەکناسی) پێکەرە، پاکەرانە، پێجوانوو، ڕووەکێکی خێزانی daisy، بە گوڵــی زەرد و گەڵای زلەوە [*Tussilago farfara*] ◌ پای خر

colubrid /ˈkɒljʊbrɪd/ *noun, adjective*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ ماری خێزانێکی زۆر بەربڵاو (Colubridae)، ئەو تیرەیە زۆربەی مــارە بــێوەیــەکان harmless پێکــدێنن، وەک grass snake ◌ نوعی مار

colubrine /ˈkɒljʊbraɪn/ *adjective*
ماری، مارئاسا، مارانە، شێوەمار، لە مار دەچێ؛ ســەربــە colubrid ـەکــان (بنــەڕەت: لــە *colubrinus* لاتین، لە *coluber* ـەوە بە واتای مار snake) ◌ مارمانند

colugo /kəˈluːgəʊ/ = flying lemur

columbarium /ˌkɒl(ə)mˈbɛːrɪəm/ *noun, pl.* columbaria
گۆڕخانــەی کۆترخــانی، ژێرخــان یــان جێگــای ڕاگرتنی (خۆڵەمێشی) مردووان (لە لاتینــەوە بە واتای کۆترخان) ◌ دخمەی مردگان

Columbia = the United States

Columbian *adjective*
سەربە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا یان کریستوفێر کۆلۆمبۆس Christopher Columbus ◌ وابستە بە امریکا یا کریستوفر کلمبوس

columbine /ˈkɒləmbaɪn, US ˈkɑːl-/ *noun*
(ڕووەکناسی) یەزانبەرس، کۆترە (بنەڕەت: لە *columba* لاتین "dove") بە گوڵی شینی مەیلەو ئــەرخــەوانی [*Aquilegia vulgaris*] و جــۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ تاج‌الملوک

columbite /kəˈlʌmbaɪt/ *noun*
کــانێکی ڕەش کــە ئۆکســایدی ئاســن، مەنگــەنیز manganese، نیۆبیــۆم و تانتــالۆمی tantalum تیایە (لە columbium + ˈite-) ◌ کولومبیت

columbium /kəˈlʌmbɪəm/ *noun*
(کیمیا) کۆلۆمبیۆم (niobiumباوترە) ◌ کولومبیم

Columbus Day *noun,* also Discovery Day
1 ڕۆژی کۆلۆمبــــۆس (یــــان دۆزینــــەوە): دوازدەیەمی ئۆکتۆبر کە جاران وەک ڕۆژێکی پشووی قانوونی یان فەرمی لە زۆر هەرێمی ئــەمریکا بــە یــادی دابــەزینی کۆلۆمبۆس لــە Bahamas لە 1492 ڕەچاو دەکرا 2 دووهەمین دووشەممەی ئۆکتۆبر کە جاران وەک پشووێکی قانوونی لە زۆر هەرێمی ئەمریکا ڕەچاو دەکرا ◌ روز کلمبوس

columella /ˌkɒljʊˈmɛlə/ *noun, pl.* columellae /-liː/
(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) ستوونچــە، ستوونیژە ◌ کولوملا

columellar *adjective*
ســتوونچــەیی، ســەربە یــان پێــوەنــدی بــە ستوونچەوە هەیە ◌ وابستە بە کولوملا

column /ˈkɒləm, US ˈkɑːləm/ *noun*
1 کۆڵــەکە، ســتوون، ئەســتوون، تــەژە: *The temple is supported by marble columns* 2 شتێک لە شێوەی ستوون: *a column of smoke* (ستوونێکی دووکەڵ)، *a column of water* 3 ستوون، ڕیز، هێڵ: *a dictionary with two column of text* ◊ *columns per page* (*abbreviation* col.) *a* (پەڕەی) 4 ستوون (ژمارە)، ڕیز: *the gossip/financial* ◊ *column* و personal column (بڕوانە agony column) 5 ستوون، ڕیز: *to add up a long column of figures* (column ◌ ستون، *column of troops and tanks* صف، ردیف، خط

columnar /kəˈləmnə(r)/ *adjective*
کۆڵەکەیی، ئەستوونی، ستوونی ◌ ستونی

column diagram *noun*
هێڵکاری یان دیاگرامی (ئە)ستوونی ◌ نمودار ستونی

columnated /ˈkɒl(ə)mneɪtɪd/ *adjective*
کۆڵــەکەدار، کۆڵــەکەڕیز، ســـتوونســـتوون، ستووندار ◌ ستون‌دار

columned *adjective*
کۆڵــەکەدار، کۆڵــەکەڕیز، ســـتوونســـتوون، ستووندار ◌ ستون‌دار

columniation *noun*
کۆڵــەکەڕا، ســتوونبەنــدی، کۆڵــەکەڕیزکردن، ســـتوونەڕا (بــــەکارهێنانی کۆڵـــەکەکان و ڕێکخــستنیان لە خانووبەرەدا) ◌ کالیومنیاسیون

columnist /ˈkɒləmnɪst, US ˈkɑːl-/ *noun*
1 ســتوونــووس، وتارنووس، گوتارنووس: *a political* ◊ *gossip/newspaper columnist* 2 ڕۆژنامــەنووس (لە ڕۆژنامــە یــان گۆڤار)؛ *columnistic adj* (columnistic ◌ 1 مقالنویس 2 روزنامەنویس

coly /ˈkəʊli/, *pl.* colies = mousebird

colza /ˈkɒlzə/ *noun,* also rape
1 (ڕووەکناسی) کۆلزا، گیارۆنە 2 = rapeseed ◌ کولزا

com- /(also co-, col-, con-, or cor-) *prefix*
پێشگر: پێکەوە، پێک، لێک (بنەڕەت: لە *cum* لاتین) ◌ پیشوند: با هم

coma[1] /ˈkəʊmə, US ˈkoʊmə/ *noun*
بووراننــەوە، بــێهۆشــی، لەســەرخۆچوون، قەیوورسین، لەبڕ: *to go into/be in a coma*

 اغما

coma[2] /'kəʊmə, US 'koʊmə/ *noun, pl.* comae /-mi:/
تەم یان گازێکی بڵاوەبوو لە دەوری ناوەڕاستی ئەستێرەیێکی کلکدار، مووسەرە (بنەڕەت: لە *komē* یۆنانی "مووی سەر") ❂ کوما

Coma Berenices *noun*
(ئەستێرەوانی) قژ یان مووی بێرێنیسیز، پرچی بێرێنیس: کۆئەستێرەیێ لە باکووری Virgo نێوان Boötes و Leo ❂ شعر البرنوس

Comanche /kə'mantʃi/ *noun, pl.* same or Comanches
1 کۆمانچی: ئەندامی گەلێکی سووریێستی باشووری ڕۆژاوای ئەمریکا 2 زمانی Uto-Aztecanی ئەو گەلە (بنەڕەت: سپانیایی، لە کۆمانچییەوە) ❂ کومانچی

Comanchean *adjective*
کۆمانچیایی، کۆمانچیەن: سەربە سەردەمی نێوان ژووراسیک Jurassic و کریتاسە Cretaceous و کەڤر و بەردی سەربەو سەردەمە ❂ کومانچین

comate /kəʊmeɪt/ *noun*
ڕفیق، ڕەفیق، دۆست، هاوڕێ، companion؛ hairy، tufted ❂ رفیق

comatose /'kəʊmətəʊs, US 'koʊmətoʊs/ *adjective*
1 لە کۆمادا، بێهۆش، بێسەروزمان، بووراوە، لەسەرخۆچوو 2 (بە شۆخی) خەوالوو 3 سست، خاو، داوەشاو، داهێزراو، داگیراو، چاوبەخەو، (comatosely *adv*) torpid ❂ 1 در حالت اغما 2 خوابآلوده 3 بیحال

comatulid *noun*, also comatula (pl. comatulae)
جۆرێ crinoid کە لە قووڵاییەکانی دەریادا ئازاد مەلە دەکا ❂ کوماتیولید

comb /kəʊm, US koʊm/ *noun*
1 شانە، ڕنەک، چلچنگ، کەلکیت، دەفە، کوویشک، لیفە، ڕەنوونە، کەرکیت 2 شانە هەنگوین 3 پۆپە، کاکۆڵ 4 شانەکردن، داهێنان، شیکردنەوە ❂ 1 شانە، دفتە 2 شانەی عسل 3 تاج (خروس) 4 شانەزنی

combat /'kɒmbæt, US 'kɑ:m-/ *noun, adjective*
n شەڕ، جەنگ، هەرف، سواژ، مەیدانداری، نەبەرد، خەبات، شەڕوکێشە پێکهەڵپڕژان پێکادان ئاوقەی یەکبوون بەگژیەکداچوون تێکهەڵچوون *adj* شەڕی، جەنگی ❂ *n* نبرد، جنگ، درگیری، نزاع *adj* جنگی، رزمی

combatant /'kɒmbətənt, US 'kɑ:m-/ *noun, adjective*
n شەڕکەر، شەڕڤان، خەباتگێڕ *adj* شەڕی، جەنگی ❂ *n* رزمندە، محارب *adj* جنگی، جنگجو

combat fatigue *noun*
فاتیگ یان دەروونپەشێوی شەڕ ❂ روانرنجوری جنگ

combative /'kɒmbətɪv, US 'kɑ:m-/ *adjective*
1 شەڕانی، لاسار، جینگزی، کەللەڕەق: *in a combative mood/spirit* 2 ئامادەی شەڕ، سەرلەشەڕخوراو: *in a combative mood* (combatively /'kɒmbətɪvli, US 'kɑ:m-/ *adv*: شەڕکەرانە؛ combativeness /'kɒmbətɪvnəs, US 'kɑ:m-/ *n*: شەڕکەری، شەڕڤانی) ❂ 1 دعوایی، ستیزەجو 2 مستعد جنگ

comb-case *noun*
شانەدان، جێشانە ❂ شانەدان

combe /ku:m/ *noun*, also coomb, coombe
1 شیوی باریک یان تەسک (ب.ت. لە باشووری ئینگلتەرە) 2 (زەویناسی) دۆڵێکی وشک لە تەلاتێکی گەچی یان بەردەقسلی ❂ 1 درەی باریک 2 کوم

comber[1] /'kəʊmə/ *noun*
شیکەرەوە، شیکەنە، دەزگای شیکردنەوە ❂ شانەزن، ماشین حلاجی

comber[2] /'kəʊmə/ *noun*
جۆرێ ماسی کەناری دەریایی [*Serranus cabrilla*] ❂ نوعی ماهی

combi *noun*
دەزگای چەندکارە ❂ دستگاه چندمنظورە

combination /ˌkɒmbɪ'neɪʃn, US ˌkɑ:m-/ *noun*
1 لێکدان، پێکەوەبەستن، پێکەوەبەستراوی، یەکگرتوویی، هەڤدودانین، تێکەڵکردن، یەکگرتن، پێکهێنان 2 هاوبەندی 3 تێکەڵە، ئاوێتە 4 کۆمەڵە، گرووپ، کۆمەڵ 5 یەکخستن، تێکهەڵکێشان 6 ڕەمز، قوفڵی ڕەمزی، قوفڵی ژمارەیی 7 مۆتۆڕ لەگەڵ سەوەتە یان یەدەکەکەی (combinational *adj*) ❂ 1 ترکیب، اتحاد 2 ائتلاف 3 آمیزە 4 مجموعە، گروە 5 تلفیق، اشتراک 6 رمز 7 موتورسیکلت یدکدار

combination force *noun*
هێزی یەکگرتن ❂ قوەی اتحاد

combination lock *noun*
قوفڵی ڕەمزی یان ژمارەیی ❂ قفل رمزی

combinations *noun, pl.*
جلی بنەوە، بەرگی ژێرەوە ❂ لباس زیر

combine /'kɒmbaɪn, US 'kɑ:m-/ *noun*
1 یەکگرتن، یەکگرتوویی 2 هاوبەندی 3 کارتێل، تراست 4 دەزگای دوورینەوە ❂ 1 اتحاد 2 ائتلاف 3 کارتل، تراست 4 کمباین

combined *adjective*
1 یەکپارچە 2 یەکگرتوو، یەکخراو، هاوبەش، تێکڕایی، پێکەوە ❂ 1 سرهم 2 متحد، مشترک

combined operations *noun, pl.*
کـرداری هاوبـەش (بـە هاوبەشـی هێزەکـانی دەریایی، ئاسمانی و زەمینی) ◌ عملیات مشترک
combine harvester *noun,* also combine
دەزگای دوورینەوە، درەوکە، کومباین ◌ کمباین
combings *noun, pl.*
ئەو بـرە قژەی کە بە دەم شانەکەوە هاتوتـەوە، دەمەشانە، سـەرشە، سەرشانە، لیسپەشانە، بەرشانە ◌ کامبینگس
combining form *noun, abbreviation* comb.form
(ڕێزمـان) پاشـگر و پێـشگر، شـێوگی لێکـدەر، وشەی لێکدەر (ب.ن. *-bio* "ژیان" لە *biology* دا یـان *-cephal* لـە *cephalic* دا) ◌ صـــورت ترکیب‌ساز
combless *adjective*
بێ‌پۆپە، بێ‌کاکۆڵ ◌ بی‌تاج
combo /'kɒmbəʊ, US 'kɑːmboʊ/ *noun, pl.* combos
1 کۆمبـۆ (سـازبەندیکی چکۆلانـە کـە جـاز یـان مـوزیکی هەڵـبەرکێ لێـدەدەن) 2 ئامپلیفایـەری گیتاری کە سپیکێرەکەی پێوەیە (تا ئەوەی کە بە جیا بێ) 3 = combination ◌ کومبو
combustibility /kəm,bʌstə'bɪlətɪ/ *noun,* also combustibleness
لەسـووتان‌هـاتوویی، بـسووتی، گرکێـشی، گڕالـی ◌ قابلیت احتراق یا اشتعال
combustible /kəm'bʌstəbl/ *adjective, noun*
adj 1 لەسووتان‌هاتوو، بسووت، گرکێش، گڕال 2 جینگـزی، سـەرگەرم، زووتـووڕە، فیـشەکی، ئالـەتی، هەڵـتۆز، سـەرتوند: *a combustible temper* *n* (combustibles) گرەمـــــــەنی، ســـووتەمەنی، کـــەرەســـە یـــان مەتریالـــە لەسووتان‌هاتووەکان ◌ *adj* 1 قابـل احتـراق یـا اشتعال 2 آتشی *n* مواد محترقه
combustion /kəm'bʌstʃən/ *noun*
1 ســـووتان، گـــرگرتن، گرکێـــشان، گـــڕیان، ئاگرتێبەربوون 2 (کیمیا) تێکەڵبوونێکی کیمایی خێـرا لـەگـەڵ ئۆکـسیژێن کـە لـەودا گـەرمـا و ڕۆشـنایی بـەرهـەم دێ 3 (ئـەسـتێرەوانی) زۆر نزیک بە خۆر 4 = tumult ◌ 1 اشتعال، احتراق 2 کامبیوستیون 3 خیلی نزدیک به خورشید
combustion chamber *noun*
سووتانگە، ژووری سووتان ◌ محفظه‌ی احتراق
combustion point *noun*
خاڵی سووتان ◌ نقطه‌ی احتراق
combustor *noun*
سـووتانگە، ژووری سـووتان (لـە توربینی گـازی یان مۆتۆری جێت) ◌ محفظه‌ی احتراق
come[1] /kʌm/ *interjection*
دەس‌هەڵگرە، لە کۆڵ بەوە، لێیەوە ◌ دست وردار
come[2] /kʌm/ *noun*
(نافەرمی) تۆواو semen (ئەڵمانی‌بنەڕەت) ◌ منی
come[3] /kʌm/ = past participle of come
come-and-go *noun*
هام‌وشۆ، هات‌وچۆ ◌ آمد و شد، تردد
comeback /'kʌmbæk/ *noun*
1 گەڕانەوە (بۆ دۆخی سـەرکەوتووانەی جـاران)، پاش‌داچوون 2 (نافەرمی) وەڵامی توند یـا گـرژ، 3 retort زیان‌دانەوە، بۆبژاردن ◌ 1 بازگـشت 2 جواب دندان‌شکن 3 جبران
COMECON *abbreviation* Council for Mutual Economic Assistance
کۆمیکـۆن: ئـەنجومـەنی یارمـەتی ئـابووری دوولایەنە ◌ کمکون
comedian /kə'miːdɪən/ *noun*
ئەکتەری کۆمیدی، بەزمی، تیزەجاڕ: *a stand-up comedian* ◌ کمدین
comedic /kə'miːdɪk, -'mɛ-/ *adjective*
سەربە کۆمیدی (comedically *adv*) ◌ وابسته به کمدی
comedienne /kə,miːdɪ'en/ *noun*
ئەکتـەری کۆمیـدی، بـەزمی (ژن) ◌ هنرپیـشەی کمدی
comedo /'kɒmɪdəʊ, US kə'miːdəʊ/ *noun, pl.* comedones /-'dəʊniːz/ = technical term for blackhead
comedown /'kʌmdaʊn/ *noun*
1 (نافـەرمـی) داچـوون، داشـکان، لـێ‌کـەوتن، دابەزین 2 مایەی داشکان و سووکی، شان‌کەچی ◌ 1 افول، افت 2 کسر شأن
comedy /'kɒmədi, US 'kɑːm-/ *noun, pl.* comedies
1 کۆمیـدی، بەزمەسـات: *Dante's Divine Comedy* 2 شانۆ 3 فیلم یان چیرۆکی کۆمیدی ◌ 1 کمدی 2 نمایش 3 فیلم یا داستان کمدی
commedy of manners *noun*
کۆمیـدی رەخنـەیی‌ـکۆمەڵایـەتی ◌ کمـدی انتقادی‌ـاجتماعی
come-hither *adjective*
سەرنج‌ڕاکێش، ناز: *that come-hither look in your eyes* ◌ لوند، جالب
comeliness /'kʌmlinəs/ *noun*
سەرنج‌ڕاکێشی، دڵڕفێنی ◌ جذابیت
comely /'kʌmli/ *adjective* (comelier, comeliest)
خوێن‌شیرین، ڕەزاسووک، جوان، دڵڕفێن، شیرین، سەرنج‌ڕاکێش، attractive ◌ ملیح، جذاب
come on *interjection*
یاڵلا، زووکە ◌ بجنب
come-on *noun, adjective*

n تەفرەدان، هەڵفریواندن، فریودان، لەخشتەبردن
adj تەفرەدەرانە ۞ *n* اغواگری *adj* اغواگرانه

come-on *noun*, give someone the come-on
ڕێگەدان ۞ چراغ زدن

come-outer *noun*
چاکسازیخواز ۞ اصلاح‌گر

comer /'kʌmə(r)/ *noun*
1 وادێ، هاتوو، دادێ: 2 *welcomed all comers*
مرۆڤی سەرکەوتن‌خواز: *The event is open to all comers* ۞ 1 آینده 2 آدم طالب موفقیت

comestibles /kə'mestɪblz/ *noun, pl.*
خواردەمەنی ۞ مأکولات

comet /'kɒmɪt, US 'kɑ:mət/ *noun*
ئەستێرەی کلکدار، پرچنە، پرچدرێژە: تەنێکی ئاسمانی celestial body کە لە ناوک یان کرۆکێکی سەهۆڵ و تۆز پێکهاتووە (cometary *adv*) ۞ ستارەی دنباله‌دار

comet family *noun*
(ئەستێرەوانی) خێزانی کلکدار ۞ خانوادەی دنباله‌دار

comet group *noun*
(ئەستێرەوانی) کۆمەڵی کلکدار ۞ گروه دنباله‌دار

cometic /kə'metɪk/ *adjective*, also cometary
سەربە یان پێوەندی بە ئەستێرەی کلکدارەوە هەیە ۞ وابسته به دنباله‌دار

comets *noun, pl.*
کلکداران، کلکدارەکان، پرچنان ۞ دنباله‌داران

come-uppance /kʌm'ʌpəns/ *noun*
(نافەرمی) سزا، سزادان (کردەوەکان) ۞ مکافات

comfit /'kʌmfɪt/ *noun*
شیرینی، نوقڵ (کاکەڵە، دان، میوە و شەکرپێوەکراو) ۞ شیرینی

comfort /'kʌmfət, US -fərt/ *noun*
1 تەناهی، ئاسایش، ئاسوودەیی، حەساوەیی 2 دڵنەوایی، دڵخۆشی، دڵدانەوە، خەمڕەوێن، مایەی دڵخۆشی 3 کەلوپەلی ئاسوودەیی ۞ 1 راحتی، رفاه 2 تسلی، مایەی تسلی 3 لوازم رفاهی

comfortable /'kʌmftəbl, BrE also -fət-, also -fərt-/ *adjective*
1 ئاسوودە، تەناهـ حەساوە، راحەت، خۆش، خۆش‌گوزەران 2 خەمڕەوێن، مایەی دڵخۆشی 3 زیاد، زۆر 4 تەواو (داهات؛ comfortableness *n*: ئاسوودەیی، ئاسانی، راحەتی، تەناهی) ۞ 1 راحت، اسوده، مرفه 2 تسلی‌بخش 3 وافر 4 کافی (درآمد)

comfortably /'kʌmftəbli, -fət-, US -fərt-/ *adverb*
بە ئاسوودەیی، ئاسوودە، بە ئاسانی، ئاسان: *They are comfortably ahead in the opinion polls* ۞ به راحتی

comfortably off *adjective*
حەساوە، خۆش‌گوزەران، لە ئاسایشتدا، دەوڵەمەند ۞ مرفه

comforter /'kʌmfətə(r), US -fərt-/ *noun*
1 دڵدەرەوە، خەمڕەوێن، دڵخۆشیدەرەوە 2 لێفە، نوێن 3 مەمکەمژە، مەشقوولەک ۞ 1 آدم تسلی‌دهنده 2 لحاف 3 پستانک

comforting /'kʌmfətɪŋ, US -fərt-/ *adjective*
دڵدەرەوە، دڵخۆشیدەرەوە، دڵنەوایی‌کەر، خەمڕەوێن: *her comforting words* (comfortingly /'kʌmfətɪŋli, US -fərt-/ *adv*) ۞ تسلی‌بخش

comfort station *noun*
دەستاوی گشتی، دەس‌بەئاو یان ئاودەستخانەی گشتی ۞ مستراح عمومی

comfrey /'kʌmfri/ *noun, pl.* comfreys
(ڕووەکناسی) گوێ‌مانگا، بەزکوژ، گاگۆرال [*Symphytum officinale* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ گوش خر، سمفیتون

comfy /'kʌmfi/ *adjective* (comfier, comfiest)
ئاسوودە، خۆش، راحەت، حەساوە (comfily /'kʌmfɪli/ *adv*) ۞ راحت

comic /'kɒmɪk, US 'kɑ:mɪk/ *adjective, noun*
adj پێکەنینی، بەزمەساتی، گاڵتەجار، سەربە کومێدی: *a comic actor* *n* ئەکتەری کومێدی، کومیدیەن، کۆڤاری پێکەنینی وێنەدار (ی منالان) ۞ *adj* خنده‌دار، وابسته به کمدی *n* هنرپیشەی کمدی، مجلەی فکاهی مصور

comical /'kɒmɪkl, US 'kɑ:m-/ *adjective*
1 پێکەنینی، گاڵتەباز 2 (کۆن) سەربە کومێدی (comicality *n*) ۞ 1 مضحک 2 وابسته به کمدی

comically /-kli/ *adverb*
پێکەنینانە، بەشێوەیێکی پێکەنینی ۞ بە طور مضحکی

comic book *noun*
(لە ئەمریکا) کۆڤاری پێکەنینی وێنەدار (منالان) ۞ مجلەی فکاهی مصور

Comice /'kɒmɪs/ *noun*
کۆمیس، کامیس: جۆرێ دارهەرمێی دەشتی درەنگ‌بەری گەورەی زەرد ۞ کامیس

comic opera *noun*
ئۆپێرای پێکەنینی ۞ اپرای خنده‌دار

comics *noun, pl.*
بەشی وێنە پێکەنینی‌یەکان (ڕۆژنامە) ۞ بخش فکاهی

comic strip *noun*
چیرۆک یان داستانی پێکەنینی وێنەدار ۞ داستان فکاهی مصور

coming /'kʌmɪŋ/ *noun, adjective*

With the -ng of modern :هاتن، گەیشتن *n*
adj technology, many jobs were lost
in the coming :دوایی، داهاتوو، دادێ، دواتر
This coming Sunday is her ◊ months
birthday ◌ *n* آمدن، ورود *adj* آینده، بعد

Comintern *noun*
کۆمینتێرن: نێونەتەوەکانی کۆمۆنیستی، لە 1919 دامەزرا و لە 1943 هەڵوەشایەوە (بنەڕەت: لە ◌ (*Kom*munisticheskiĭ *Interna*tsional کومینترن

comital /'kɒmɪt(ə)l/ *noun*
(زۆرتر مێژوویی) سەربە count یان carl ◌ کومیتال

comitia /kə'mɪʃi:ə/ *noun*
(لە ڕۆمی کۆندا) ئەنجومەن، کۆمیشیا ◌ مجلس

comity /'kɒmɪti/ *noun, pl.* comities
ڕەوشت، نەزاکەت، ئەدەب؛ comity of nations ◌ ادب، مجامله

comity of nations *noun*
(لەبەرچاو) گرتنی ڕێز بۆ داب‌ونەریت و قانوو(نەکا)نی نەتەوەکان یان دەوڵەتەکان (یان وڵاتەکانی تر)، (لەبەرچاو) گرتنی ڕەوشت و نەزاکەتی نێونەتەوەیی؛ ئەو وڵاتانەی کە بەم شێوەیە دەجووڵێنەوە ◌ رعایت احترام نسبت به رسوم و قوانین ملت‌ها یا کشورها، مراعات آداب و نزاکت بین‌المللی؛ کشورهایی که به رسوم و قوانین یکدیگر احترام می‌گذارند

comma /'kɒmə, US 'ka:mə/ *noun*
1 بۆر، کاما 2 (موسیقا) کاما 3 جۆرێ پەپوولەی بەربڵاو بە باڵی قاوەیی یان پرتەقاڵی‌یەوە و بوونی نیشانەیێکی بۆرئاسای سپی لەسەر لای باڵەکانی دواوە [*Polygonia c-album*] ◌ 1 ویرگول 2 و 3 کاما

comman *noun*
دەس‌بەسەراگرتن، مەهار، ڕاگیرکاری، کۆنترۆڵ ◌ مهار

command /kə'ma:nd, US kə'mænd/ *noun*
1 دەستوور، فەرمان، فەروار: *Begin when I* *give the command* 2 (کامپیوتێر) دەستوور، فەرمان: *What is the startup command for the program?* 3 فەرمانداری، فەرماندەری، سەرکردایەتی 4 کەرت، یەکینە، یەکە 5 کاربەدەستان، فەرماندەران، سەرکردەکان 6 دەسەڵات، سەردەستی، باڵادەستی، زاڵی، سواری، کۆنترۆڵ، چاودێری، هێزبێ‌شکان: *his* *command of English* ◊ *He has 1200 men under his command* ◊ *The police arrived and took command of the situation* ◌ 1 دستور، امر 2 (کامپیوتر) دستور 3 فرماندهی 4 یکان، یگان 5 مقامات، فرماندهان 6 سلطه، چیرگی، تسلط، کنترل، نظارت، تبحر، احاطه

commandant /'kɒməndænt, US 'ka:m-/ *noun*
فەرماندار، فەرماندەر، سەرکردە ◌ فرمانده

commandantship /ˌkɒmən'dæntʃɪp/ *noun*
فەرمانداری، سەرکردایەتی، فەرماندەری، قومانداری ◌ فرماندهی

command car *noun*
جۆرێ ماشێنی سەرئاواڵە ب.ت. بۆ دیدەوانی لەشکری military reconnaissance، دەتوانێ لە جێگای نارێکدا بڕوا ◌ کوماند کار

command economy *noun*, also planned economy
ئابووری حکومی، ئابووری ڕێبەری‌کراو: سیستمێکی ئابووری کە لەودا چالاکی‌یەکان لە لایەن حکومەتی ناوەندی‌یەوە مەهار دەکرێ ◌ اقتصاد هدایت‌شده

commander /kə'ma:ndə(r), US -'mæn-/ *noun*
1 کۆماندار، فەرماندار، فەرماندەر، سەرکردە 2 ئەفسەرێ کەمێ پایەبەرز لە هێزی دەریایی ئەمریکا و بریتانیا ◌ 1 فرمانده 2 ناخدا سوم

commander-in-chief *noun, pl.* commanders-in-chief
فەرمانداری گشتی، سپاسالار، سەرفەرماندار ◌ فرماندەی کل قوا

Commander of the Faithful *noun*
یەکێ لە سەرناوەکانی خەلیفەکان، میری باوەڕداران یان بڕوامەندان ◌ امیرالمؤمنین

commandership /kə'ma:ndəʃɪp/ *noun*
فەرمانداری، سەرکردایەتی، فەرماندەری، قومانداری ◌ فرماندهی

commandery *noun, pl.* commanderies
1 پایە یا شوێنی سەرکردایەتی یان فەرماندەری، پۆست یان پلە و پایەی فەرماندەر 2 ناوچەی ژێر دەسەڵاتی فەرماندەر 3 لق یان lodge خۆجێیی local هێندێ تیرە برایەتی یان نەهێنی ◌ 1 مقام یا محل فرماندهی 2 و 3 کوماندری

commanding /kə'ma:ndɪŋ, US -'mæn-/ *adjective*
1 فەرماندار، فەرماندەر، سەرکردە: *Who is your commanding officer?* 2 زاڵ، سوار، هێزبەسەرداشکاو، هێزبێ‌شکاو، فەرماندەرانە، دەستووردەرانە: *a commanding figure/presence/voice* 3 دەسەڵاتدار، سەردەست (commandingly /kə'ma:ndɪŋli, US -'mæn-/ *adv*) ◌ 1 فرمانده 2 مسلط، آمرانه 3 مقتدر

commanding officer *noun*
ئەفسەری فەرماندار ◌ افسر فرمانده

commandment /kə'mɑ:ndmənt, US -'mæn-/ *noun*
دەستوور، فەرمان، دەستوور یان فەرمانی خودا(یی) ۞ فرمان، فرمان خدا

Commandment /kə'mɑ:ndmənt, US -'mæn-/ *noun*
فەرمانە، فەرمان، فەرمایشت (یەکێ لەو دە دەستوور و فەرمانەی کە خوا بە مووسای پێغەمبەری دا) ۞ کوماندمنت

command module *noun*
کابین یان ژووری کۆنترۆڵ، ژووری فەرمانداری (کەشتی ئاسمانی) ۞ مدول فرمان

commando /kə'mɑ:ndəʊ, US kə'mændoʊ/ *noun, pl.* commandos
1 کۆماندۆ، سەربازی تایبەت 2 کەرتی یەکینەی سەربازانی تایبەتی (بنەڕەت: لە *commandar* "فەرمان دان") ۞ 1 تکاور 2 یکان تکاور

command performance *noun*
پێرفۆرمانسی تایبەتی (شانۆ، فیلم و هتد) ۞ اجرای خصوصی

command post *noun*
بنکە یان بارەگای سەرکردایەتی، ناوەندی فەرمانداری ۞ مرکز فرماندهی

comme ci, comme ça /kɒm ˌsi: kɒm 'sɑ:, French kɔm si kɔm sa/ *adverb*
نە زۆر باش نە زۆر خراپ، دەستە ۞ نە خیلی خوب نە خیلی بد

commedia dell'arte /kɒ'meɪdɪə dɛl'ɑ:teɪ, Italian kom'mɛdja del'larte/ *noun*
کۆمێدی هونەر ۞ کمدی هنر

comme il faut /ˌkɒm i:l 'fəʊ, French kɔm il fo/ *adjective*
باوە، بە شێوەیێکی شیاو ۞ مطابق عرف

commemoration /kəˌmemə'reɪʃn/ *noun*
1 یادکردنەوە، بیرئانین: *a commemoration service* 2 ئاهەنگی یادکردنەوە ۞ 1 بزرگداشت 2 مراسم بزرگداشت، یادبود

commemorative /kə'memərətɪv, US -əreɪt-/ *adjective.* also commemoratory
یادگاری: *A commemorative stamp* ◊ *a commemorative plaque on the bridge records the name of the engineer* (commemoratively /kə'memərətɪvli, US -əreɪt-/ *adv*) ۞ یادبود

commemorator /kə'memərertə()r/ *noun*
رێکخەر یان ئاهەنگگێری یادکردنەوە، سازدەری(ئاهەنگی) یادکردنەوە ۞ برگزارکنندەی یادبود

commencement /kə'mensmənt/ *noun*
1 دەستپێک، سەرەتا، بەرایی 2 ئاهەنگی دەرچوون، ڕێورەسمی لە خوێندنبوونەوە ۞ 1 شروع، آغاز 2 جشن فارغ‌التحصیلی

commendable /kə'mendəbl/ *adjective*
لەپەسنهاتوو، شیاو یان شایانی پیاهەڵدان یان پەسندکردن، جێی ستایشت، جێی پەسن (commendably /-əbli/ *adv*:
لەپەسنهاتووانە، بەو جۆرەی کە شایانی پیاهەڵوتنە) ۞ قابل تحسین، ستودنی

commendation /ˌkɒmen'deɪʃn, US ˌkɑ:m-/ *noun*
1 پەسن(دان)، پیاهەڵدان، پیاهەڵوتن، ستایشت، پەسندکردن، تاریفدان: *The film deserves the highest commendation* 2 پاداشت، خەڵات 3 (پێ) سپاردن، راسپاردن (commendatory *adj*: *commendatory remarks*) ۞ 1 تحسین، ستایش 2 جایزه 3 سپارش

commensal /kə'mensl/ *adjective, noun*
adj هاوخۆر، پێکەوەخۆر، هاوخوان، هاوسفرە: *n* زیندەوەری *commensal organisms* هاوخوان (وەکوو زۆر لە بەکتریاکان؛ commensally /kə'mensli/ *adv*) ۞ *adj* هم‌سفره *n* موجود هم‌سفره

commensalism /kə'menslɪzəm/ *noun,* also commensality
هاوخۆری، پێکەوەخۆری، هاوخوانی، هاوسفرەیی ۞ هم‌سفرگی

commensurability /kəˌmensərə'bɪləti, US -sjə-/ *noun*
1 هاوڕێژەیی، هاوپێوانەیی، هاوپێوەری، هاوئەندازەیی 2 لەپێوانهاتوویی ۞ 1 تناسب 2 سنجش‌پذیری

commensurable /kə'mensərəb(ə)l, US -sjə-/ *adjective*
هاوپێوانە، خاوەنی پێوەرێکی هاوبەش، هاوڕێژە، هاوئەندازە، لەپێوانهاتوو (commensurably *adv*) ۞ متناسب، سنجش‌پذیر

commensurate /kə'menʃərət/ *adjective*
هاوڕێژە، هاوئەندازە، بەرامبەر، بەقەدیەک، تەراز، هاوتەراز، یەکسان، یەکڕادە، هاوپێوانە، خاوەنی پێوەرێکی هاوبەش، coextensive، proportionate: *was given a job commensurate with her abilities* ◊ *Salary will be commensurate with experience* (commensurately /kə'menʃərətli/ *adv*: هاوڕێژانە، بە شێوەیەکی هاوڕێژە؛ -surateness /kə'menʃərətnəs/ *n*: هاوڕێژەیی، هاوئەندازەیی، هاوڕادەیی، پێکەوتن، پێکخواردن) ۞ متناسب، مساوی، دارای مقیاس مشترک

comment /'kɒment, US 'kɑ:m-/ *noun*
1 بۆچوون، لێدوان، وتە، گوتە، قسە، را 2 تێبینی،

رادەربڕین، رابێژی 3 شرۆڤەکردن، شیکردنەوە، لێکدانەوە 4 رەخنە(گری) 5 مشتومڕ ◌ 1 نظر، حرف 2 اظهار نظر 3 تفسیر 4 انتقاد 5 جر و بحث

commentarial *adjective*
رەخنەگرانە ◌ انتقادی

commentary /ˈkɒməntri, US ˈkɑːmənteri/ *noun, pl.* commentaries
1 لێکدانەوە، لێدوان (لەسەردان)، روونکردنەوە، راوە، تاوتوێ (کردن)، شیکردنەوە، شرۆڤە: *a critical commentary on the final speech of the play* 2 راپۆر: *a sports commentary* 3 بۆچوونونووسی، تێبینینووسی 4 رەخنەگری ◌ 1 شرح، تفسیر 2 گزارش 3 تقریظ 4 انتقاد

commentation /kɒmənˈteɪʃn/ *noun*
1 رادەربڕین، رابێژی 2 بۆچوونونووسی ◌ 1 اظهار نظر 2 تقریظ

commentator /ˈkɒmənteɪtə(r), US ˈkɑːm-/ *noun*
1 لێکدەرەوە، روونکەرەوە، راوەکار، شیکەرەوە: *a political commentator* 2 راپۆرێژ ◌ 1 مفسر، شارح 2 گزارشگر

commerce /ˈkɒmɜːs, US ˈkɑːmɜːrs/ *noun*
1 کارداری، بازرگانی، بازاڕداری 2 بیرگۆڕکێ، گۆڕینەوەی بیروڕا 3 هەڵسوکەوت، هەڵسانودانیشتن 4 پێوەندی 5 پێوەندی سێکسی، جووتبوون، هاوجێیی، نزیکی، بەسەرپەڕین، sexual intercourse ◌ 1 تجارت، بازرگانی 2 تبادل اندیشه 3 معاشرت 4 رابطه 5 رابطەی جنسی نامشروع، جماع

commercial /kəˈmɜːʃl, US kəˈmɜːrʃl/ *adjective, noun*
1 *adj* کارداری، بازرگانی، بازاڕداری: *the commercial heart of the city* 2 بازاڕی، بەخێر، پڕقازانج، پڕداهات: *commercial baby foods* 3 تایبەتی (رادیۆ و تەلەفزیۆن) 4 (سووکانە) بازاڕی، ئایەخ، رەشۆکی *n* ئاگاداری بازرگانی، ریکلام، بانگەواز یان راگەیاندنی کارداری (commerciality *n*؛ commercially /-ʃəli/ *adv*: لە باری کارداری یان ماڵییەوە یان بازرگانییەوە: *commercially grown/developed* ◊ *commercially produced*) ◌ 1 *adj* بازرگانی 2 پولساز 3 خصوصی 4 بازاری *n* آگهی بازرگانی

commercial agent *noun*
نوێنەر یان بریکاری کاداری یان بازرگانی ◌ نمایندەی بازرگانی

commercial art *noun*
هونەر یان گرافیکی ریکلام ◌ طراحی تبلیغاتی

commercial artist *noun*
گرافیستی ریکلام ◌ طراح تبلیغاتی

commercial bank *noun*
بانکی کارداری یان بازرگانی ◌ بانک بازرگانی

commercial break *noun*
پسان یان دابڕانی بڵاوکردنەوەی ئاگاداری ◌ وقفەی پخش آگهی

commercial company *noun*
بەشدارەکی، کۆمپانی کارداری یان بازرگانی ◌ شرکت بازرگانی

commercial-free *adjective*
(بەرنامەی رادیۆ و تەلەفزیۆن) بێئاگاداری ◌ فاقد آگهی

commercialism /kəˈmɜːʃəlɪzəm, US -ˈmɜːrʃl-/ *noun*
بەرژەوەندخوازی، قازانجگەری، پارەگەری، بازاڕگەری، بازاڕخوازی، گیانی کارداری ◌ سودگرایی

commercialization /kəˌmɜːʃəlaɪˈzeɪʃn, US -ˌmɜːrʃləˈz-/ *noun*
بازاڕیکردن، بازرگانیکردن، کارداریکردن ◌ تجاری کردن، پولساز کردن

commercialized *adjective*
کارداریانە، بازرگانییانە، بازاڕییانە، پڕقازانج، خێردەرەوە ◌ پولساز، تجاری

commercial loan *noun*
قەرزی کارداری یان بازرگانی ◌ وام بازرگانی

commercial radio *noun*
رادیۆی تایبەتی (ناحکومی) ◌ رادیوی خصوصی

commercial set *noun*
کۆمەڵەی کارداری یان بازرگانی ◌ مجموعەی بازرگانی

commercial television *noun*
تەلەفزیۆنی تایبەتی ◌ تلویزیون خصوصی

commercial traveller = sales representative

commercial treaty *noun*
پەیماننامەی کارداری یان بازرگانی ◌ معاهدەی تجاری

commercial vehicle *noun*
ماشێنی راگوێستن (کەلوپەل)، ماشێنی ماڵ و کۆچ ◌ وسیلەی نقلیەی باری

commère /ˈkɒmɛː/ *noun*
(بریتانیا، ژن) پێشکەشکار، بەڕێوەبەر (شانۆ، تەلەفزیۆن) ◌ (زن) مجری

commie /ˈkɒmi, US ˈkɑːmi/ = communist

commination /ˌkɒmɪˈneɪʃ(ə)n/ *noun*
هەڕەشە، هەڕەشە و گوڕەشە، گەف، ترسخستنەبەر، denunciation ◌ تهدید

comminatory /ˈkɒmɪnəˌt(ə)ri/ *adjective*
هەڕەشەییانە، هەڕەشاوی ◌ تهدیدآمیز

comminuted /ˈkɒmɪnjuːtɪd/ *adjective*
وردوخاش، هاڕاو، هەڵپڕواو ◌ خرد

comminution /ˌkɑːməˈnjuːʃən/ *noun*
وردوخاشبوون، هاڕین، کردنەخوڵ،

وردوخاش‌کردن، قەپرتکان، هەڵپریواندن ◌ خردشدگی، خردکردن

commiseration /kəˌmɪzəˈreɪʃn/ *noun*

1 دەربڕینی هاوسۆزی: *I offered him my commiseration* 2 خەمخۆری، هاوبەرۆشی، دڵسۆزی 3 بەزەیی‌پیاهاتن، دڵ‌پێ‌سووتان ◌ 1 ابراز همدردی 2 همدردی 3 ترحم

commiserative /kəˈmɪzərətɪv/ *adjective*

هاوسۆزانە، خەمخۆرانە، دڵسۆزانە ◌ همدردانە

commissaire /ˌkɒmɪˈsɛː, French kɔmisɛʀ/ *noun*

گەورەئەفسەری پۆلیسی فەرەنسە ◌ افسر ارشد پلیس فرانسە

commissarial /-ˈsɛːrɪəl/ *adjective*

سەربە کۆمیساریا ◌ وابستە بە کمیسریە

commissar /ˌkɒmɪˈsɑː(r), US ˌkɑːm-/ *noun*

(جاران) کۆمیسار، سەرۆکی بەڕێوەبەری حکومی لە یەکێتی سۆڤیەت تا 1946، (جاران) ئەفسەری لە ئەرتەش یان سپای یەکێتی سۆڤیەت (بنەڕەت: لە *komissar* رووسی، لە *commissaire* فەرەنسی) ◌ کومیسار

commissariat /ˌkɒmɪˈseəriət, US ˌkɑːmɪˈser-/ *noun*

1 کۆمیساریا (بەڕێوەبەرایەتی حکومی لە یەکێتی سۆڤیەت تا 1946) 2 بەڕێوەبەرایەتی خۆراک یان خواردەمەنی، بەڕێوەبەرایەتی میرە (لە ئەرتەش‌دا) ◌ 1 کومیسریە 2 سررشتەداری

commissary /ˈkɒmɪsəri, US ˈkɑːmɪseri/ *noun, pl.* commissaries

فرۆشگا، خواردنگە (چکۆلە؛ بنکەی سەربازی، زیندان و ستۆدیۆی سینەما) ◌ فروشگاه

commission /kəˈmɪʃn/ *noun*

1 پێ‌سپاردن 2 ئەرک، کار، پەیوەر، بەڵێنی، دەربەندی 3 کار پێ‌سپاردن، راسپاردەیی، راسپێری، فەرمانبەری 4 بریکاری، نوێنەرایەتی 5 بەرپرسایەتی، دەسەڵات 6 لیژنە، لیژنە 7 دەڵاڵی، دەڵاڵانە، کارانە، دەسبایی، دەس‌بوها، کۆمیسیۆن 8 (گوناه)کردن، دەس‌تیابوون 9 بڕیار، دەستوور، فەرمان 10 پۆست یا پلەوپایەی سەربازی ◌ 1 سفارش 2 وظیفە، تعهد 3 مأموریت 4 نمایندگی 5 تصدی، اختیار 6 هیأت 7 کارمزد، حق‌العمل 8 ارتکاب 9 حکم 10 مقام نظامی

commissionaire /kəˌmɪʃəˈneə(r), US -ˈner/ *noun*

(زۆرتر لە بریتانیا) دەرکەوان، درگاوان، داڵان‌دار، پەردەدار ◌ دربان، حاجب

commissioned officer *noun*

ئەفسەری هەمیشەیی یان کادر ◌ افسر کادر

commissioner /kəˈmɪʃənə(r)/ *noun*

1 ئەندامی لیژنە 2 نوێنەر 3 کاربەدەست (گشتی) یان فەرمانبەری پایەبەرز ◌ 1 عضو کمیسیون 2 نمایندە 3 افسر یا مأمور عالی‌رتبە

commitment /kəˈmɪtmənt/ *noun*

1 بەڵێنی، خۆبەستەیی، دەربەستی، گفت، سۆز، پەیمان 2 بەرپرسایەتی، خستنەئەستۆ، لەمل‌گرتن 3 گوناهکردن، تووش‌بوون (گوناه)، دەس‌تیابوون 4 سپاردن، پێ‌سپاردن، دانەدەست، بەدەستەوەدان 5 تایبەتی‌دان، تەرخان‌دان، تەرخان‌کردن 6 بڕیاری دەس‌بەسەری یا گرتن 7 کار 8 وەفاداری، بەئەمەگی، باوەڕ ◌ 1 تعهد، قول، عهد 2 مسئولیت 3 ارتکاب 4 سپارش، تسلیم 5 اختصاص 6 حکم توقیف 7 مشغلە 8 وفاداری

committable /kəˈmɪtəbl/ *adjective*

پێی دەکرێ گوناه بکا ◌ قابل ارتکاب

committal /kəˈmɪtl/ *noun*, also commitment

1 ناردن، شاندن، دانەدەس، سپاردن (ب.ت. بۆ زیندان یان شێتخانە) 2 بەڵێنی، پێبەندی، خۆبەستەیی ◌ 1 تحویل، فرستادن 2 تعهد

committed /kəˈmɪtɪd/ *adjective*

خۆبەستە، پێبەند، دەربەست، بەئەستۆگرتوو: *a committed member of the team* ◌ متعهد

committee /kəˈmɪti/ *noun*

لیژنە، لیژنە، کۆمیتە: *a committee member* ◌ کمیتە، کارگروه، کمیسیون

committeeman *noun, pl.* committeemen

ئەندامی لیژنە ◌ عضو هیأت بررسی

committeewoman *noun, pl.* -itteewomen

ئەندامی لیژنە (ژن) ◌ عضو هیأت بررسی

commixture *noun*

تێکەڵە، ئاوێتە، تێکەڵ‌کردن ◌ آمیزه، امتزاج

commode /kəˈməʊd, US kəˈmoʊd/ *noun*

1 دراوێر، دۆڵابی کەشەوی 2 کورسی کاسەدار یان لەگەن‌داری نەخۆش، کورسی کون(دار)ی نەخۆش ◌ 1 دراور 2 توالت فرنگی بیمار

commodious /kəˈməʊdiəs, US -ˈmoʊ-/ *adjective*

1 (فەرمی) ئاسوودە، فراوان، هەراو، گەورە، جێ‌دار، *a commodious closet* :roomy 2 (کۆن) serviceable ,handy = جادار ◌

commodiously /kəˈməʊdiəsli, US -ˈmoʊ-/ *adverb*

بە شێوەیەکی هەراو یان گەورە ◌ بە طور جادار

commodiousness /kəˈməʊdiəsnəs, US -ˈmoʊ-/ *noun*

ئاسوودەیی، فراوانی، هەراوی، گەورەیی، جێ‌داری ◌ جاداری

commodity /kəˈmɒdəti, US -ˈmɑːd-/ *noun, pl.* commodities

1 کەل‌وپەل، کاڵا، کوتاڵ، بابەت، شمەک، ماڵ، جنس، بەرهەم، بەروبۆ، شت‌ومەک، شت 2

(commodities) کـەلوپـەل، شـتومـەک، ویستەمەنی ◊ 1 کالا، متاع، جنس، محصول، شیء 2 (در جمع) وسایل، لوازم

commodore /'kɒmədɔ:(r), US 'kɑ:m-/ *noun*

1 ئەفسەریکی پایەبەرز لە هێزی دەریاییدا (تێوان captain و rear-admiral) 2 سەرۆک یان بەڕێوەبەری یانەی بەلەمەوانی 3 فەرمانداری کەشتیگەلی کارداری ◊ 1 ناخدایکم ارشد 2 رئیس یا مدیر باشگاه قایقرانی 3 فرمانده ناوگان بازرگانی

common /'kɒmən, US 'kɑ:mən/ *adjective* (commoner, commonest), *noun*

adj 1 هاوبەش، هەڤپار، هەڤپشک، خەڵکی ڕەمەکی، گشتی، گەلەمپەری، هەموو، گشت، تێکڕا، پێکەوەیی: *work for the -mon good* ◊ 2 ئاسایی، *common ownership of the land* بێپلەوپایە، عەدەتی 3 باو، بەبرەو، داب 4 زۆر، فرە، گەڵێ 5 سادە، ناتایبەتی 6 ڕەمەکی، بازاڕی 7 سووک، هیچەکە 8 بێڕەوشت *n* چیمەن، مێرگ ◊ *adj* 1 مشترک، عامە، همگانی، همە، اشتراکی 2 عادی، معمولی 3 رایج، مرسوم، متداول 4 زیاد 5 سادە 6 عامی 7 پست 8 بی‌ادب *n* چمن

commonable /'kɒmənəbl/ *adjective*

هاوبەش، هەموو دەتوانن بەکاریبێنن ◊ مشترک

commonage /'kɑ:mənɪdʒ/ *noun*

1 چینی خەڵکی ڕەمەکی، جەماوەر 2 مافی لەوەڕاندنی (لە زەوی) گشتی 3 زەوییێ بۆ لەوەڕاندنی گشتی، جێیلەوەڕی گشتی ◊ 1 طبقەی عامە 2 و 3 کوموناژ

commonality /'kɑ:mənæltɪ/ *noun, pl.* commonalities

هاوبەشی، لایەنی هاوبەشی ◊ اشتراک

commonalty /'kɒmən(ə)ltɪ/ *noun*

خەڵک، جەماوەر، خەڵکی ئاسایی یان ڕەمەکی ◊ تودە

common belief *noun*

باوەڕی گشتی ◊ عقیدەی عمومی

common carrier *noun*

1 کۆمپانی ڕاگوێستن یان گوێزانەوەی گشتی، ناوکۆیی گواستنەوەی گشتی 2 (ئەمریکا) کۆمپانی دابینکەری ئاسانکاری پێوەندییە گشتییەکان ◊ 1 شرکت حمل‌ونقل عمومی 2 شرکت تأمین‌کنندەی تسهیلات روابط عمومی

common centre *noun*

ناوەندی هاوبەش ◊ مرکز مشترک

the common cold = cold

common courtesy *noun*

ڕەوشتبەرزی، ڕەوشت، تۆرە ◊ ادب

common decency *noun*

ڕەوشتی چاوەڕوانکراو، هەڵسوکەوت یان ڕەفتاری ئاسایی (لە کەسێکی بەرپرس) ◊ رفتار عادی

common denominator *noun*

1 (بیرکاری) ژێرەی هاوبەش 2 لایەنی هاوبەش (لە لایەن هەموو ئەندامانی کۆمەڵێکەوە) ◊ 1 مخرج مشترک 2 وجه تشابه

common dialect *noun*

زاراوەی هاوبەش، هاودەڤۆک ◊ گویش مشترک

commoner /'kɒmənə(r), US 'kɑ:m-/ *noun*

کەسێکی ڕەمەکی یان ئاسایی، مرۆی ئاسایی ◊ آدم معمولی

Common Era = Christian Era

common factor *noun*

هۆکاری هاوبەش ◊ عامل مشترک

common fraction *noun*

(بیرکاری) کەرتی ئاسایی یان کۆمۆن ◊ کسر متعارفی

common gender *noun*

زایەندی هاوبەش، ڕەگەزی هاوبەش ◊ جنس مشترک

common ground *noun*

لایەنی هاوبەش یان لێکچوو ◊ وجه تشابه

common knowledge *noun*

شتێ کە هەموو خەڵک لێی ئاگادارە ◊ چیزی کە مورد اطلاع عموم است

common land *noun*

زەوی گشتی، زەوییەشەریکە، زەوی ناوکۆ ◊ زمین مشاع

common language *noun*

زمانی هاوبەش، هاوزمان ◊ زبان مشترک

common law *noun*

زاگۆن یان قانوونی ئاسایی یان نەنووسراو ◊ قانون عرفی

common-law *adjective*

عورفی، نەریتی، لەسەر بنەمای زاگۆن یان قانوونی ئاسایی ◊ عرفی

common-law husband *noun*

هاوسەر یان مێردی ئاسایی، مێردی عورفی یان نەریتی (بێئەوەی کە ئاهەنگی بۆ گێرابێ) ◊ همسر یا شوهر عرفی

common-law marriage *noun*

هاوسەرگری ئاسایی یان نەریتی، ژنومێردایەتی ئازاد یان ناشەرعی ◊ ازدواج عرفی

common-law wife *noun*

ژنی ئاسایی، ژنی عورفی یا نەریتی، ژنی ئازاد یا ناشەرعی ◊ زن عرفی

commonly /'kɒmənli, US 'kɑ:m-/ *adverb*

زۆرتر، بە شێوەیەکی ئاسایی، بە ئاسایی: *commonly held opinions* ◊ معمولاً

common man *noun*

کەسێکی ئاسایی، مرۆ یان بنیادەمی ئاسایی،

(کۆن) ئاسایشی گشتی، ئاسایشتی گشتی ◌ رفاه عمومی

commonwealth /'kɒmənwelθ, US 'kɑːm-/ *noun*

کۆمەڵگا، گەل، وڵات ◌ اجتماع، کشور

Commonwealth /'kɒmənwelθ, US 'kɑːm-/ *noun*

1 (لە ئەمریکا) ولاتە هاوبەرژەوەندەکان، ولاتانی هاوبەرژەوەند 2 ئەیالەت ◌ 1 کشورهای مشترک‌المنافع 2 ایالت

Commonwealth Day *noun*

پشووێ لە چەند بەشێکی کامین‌وێلسی نەتەوەکان، جاران لە 24ی مایس وەک ساڵوەگەڕی (لەدایکبوونی فیکتۆریای شاژن و ئێستا دووهەمین دووشەممەی مانگی مارچە ◌ روز کامن‌ولت

Commonwealth of Independent States *noun, pl.*

کۆمەڵەی ولاتانی سەربەخۆی هاوبەرژەوەند ◌ جامعەی کشورهای مستقل مشترک‌المنافع

common year *noun*

ساڵی ئاسایی (کە 365 رۆژی هەیە) ◌ سال عادی

commotion /kə'məʊʃn, US -'moʊ-/ *noun*

1 قەرقەشە، زاوە، هەراوهوریا، گوێبەند، هۆسە، جەنجاڵی، هەنگامە، چەقەولوورە، گالەگورت 2 پشێوی، ئالۆزی، ئاژاوە، بێ‌سەروسامانی، شێواوی ◌ 1 هیاهو، سروصدا 2 اغتشاش، آشوب

communal /kə'mjuːnl, 'kɒmjənl, US 'kɑːm-/ *adjective*

1 هاوبەش، شەریکی، شەریکە، شەریکانە، هاوبەشانە، بۆهەموو، گشتی، کۆمۆنیستی: *a communal kitchen/garden, etc* 2 کۆمەڵی، خۆجێیی، کەمینەیی، فیرقەیی ◌ 1 مشترک، اشتراکی 2 گروهی، محلی، فرقه‌ای

communalism /kə'mjuːnəlɪzəm, 'kɒmjənəl-, US 'kɑːm-/ *noun*

کامیۆنالیزم ◌ کامیونالیسم

communally /kə'mjuːnli, 'kɒmjənli, US 'kɑːm-/ *adverb*

پێکەوە، بە شەریکی، هاوبەشانە ◌ مشترکاً

communard /'kɒmjʊnɑːd/ *noun*

1 ئەندامی کۆمۆن 2 (مێژوویی) لایەنگری کۆمۆنی پاریس ◌ 1 عضو کمون 2 طرفداری کمون پاریس

commune /'kɒmjuːn, US 'kɑːm-/ *noun*

1 کۆمۆن (= چکۆلەترین یەکە یان کەرتی حکومەتی خۆجێیی لەگەڵ شارەوان و ئەنجومەن، لە فەرەنسە، بێلژیک، ئیتالیا و سپانیا) 2 کۆمەڵی هاوبەش (لە پۆست و بەرپرسایەتی‌دا هاوبەشن) 3 کیبوتس، کاڵخۆز ◌ 1 کمون 2 جمعیت اشتراکی 3 کیبوتس، کالخوز

پیاوی ئاسایی ◌ آدم عادی

the Common Market *noun*

بازاڕی هاوبەش ◌ بازار مشترک

common metre *noun*

چوارخشتەکی ◌ دوبیتی

common noun *noun*

(ڕێزمان) ناوی گشتی، ئاماژە بە شتێک دەکا کە ناوی کەس، شت یان شوێنێکی تایبەتی نییە (sea, cat, table؛ بڕوانە abstract noun (proper noun ◌ اسم عام

common nuisance *noun*

بەلای گشتی، زەرەری گشتی ◌ آفت عمومی

common-or-garden *adjective*

ئاسایی، ناتایبەتی، عەدەتی ◌ عادی

common ownership *noun*

خاوەنداری گشتی ◌ مالکیت عمومی

common people *noun*

خەڵکی ڕەمەکی، جەماوەر، خەڵک ◌ مردم عادی

commonplace /'kɒmənpleɪs, US 'kɑːm-/ *adjective, noun*

1 *adj* ئاسایی، عەدەتی: *a commonplace occurrence* 2 هیچەکە، تایەخ، ناگرنگ، پڕوپووچ، وەڕەسکەر، وەڕەزکەر، شەکەت‌کەر *n* شتێکی ئاسایی ◌ 1 *adj* معمولی، عادی 2 مبتذل، پیش‌پاافتاده، کسل‌کننده *n* امر عادی

common principle *noun*

بنەما یان بنچینەی هاوبەش ◌ اصل مشترک

common porperty *noun*

زەوی‌یەشەریکە، زەوی‌وزاری گشتی، زەمینی گشتی ◌ زمین عمومی

common room *noun*

ژووری حەسانەوە ◌ اتاق استراحت

common run *noun*

ڕەوتی ئاسایی، نەریتی باو ◌ روال عادی

Commons /'kɒmənz, US 'kɑːm-/ *noun, pl.*

1 = the House of Commons 2 خەڵکی ئاسایی، جەماوەر، خەڵکی ڕەمەکی ◌ تودە، مردم عادی

common salt *noun*

خوێی چێشت ◌ نمک طعام

common sense *noun*

هەستی هاوبەش، دادگەری یان لێکدانەوەی دروست، عەقڵی سەلیم: *a common-sense approach to a problem* ◌ عقل سلیم

common stocks *noun*

(ئابووری) بەشە یا ستاکە هاوبەشەکان، بەشە ئاسایی‌یەکان ◌ سهام عادی

common time *noun*

(موسیقا) دوو یان چوار ترپە لە خانەیەکدا ◌ میزان چهار ضربی

commonweal /'kɒmənwiːl/ *noun*

communicable /kə'mju:nɪkəbl/ *adjective*
1 رابگوێز، لەراگوێستن‌هاتوو، رادەگوێزری، شیاوی راگەیاندن، رادەگەیێنری 2 تەشەنەکردوو، درم، بگرەوە، پەتا، ○ *communicable diseases* :transmittable
1 انتقال‌پذیر، ابلاغ‌پذیر 2 مسری

communicant /kə'mju:nɪkənt/ *noun*
1 راگەیێنەر، پێوەندی‌گر 2 راگوێزەر 3 سیخوڕ، شۆفار 4 بەشدار لە ئاهەنگی شێوی خواوەندی‌دا ○ 1 مبلغ 2 انتقال‌دهنده 3 جاسوس 4 شرکت‌کننده در مراسم عشاء ربانی

communication /kə,mju:nɪ'keɪʃn/ *noun, adjective*
n 1 راگەیاندن، دانەزانین 2 پێوەندی، تێکەڵی: *We are in regular communication by email* 3 گەیاندن 4 زانیاری، هەواڵ، پەیام، وەلام، پێغام، میساژ: *a communication from the leader of the party* 5 گرتنەوە، راگوێستن، تەشەنە (کردن) *adj* پێوەندیدار، راگەیێنەرانە ○ *n* 1 ابلاغ 2 ارتباط 3 رسانش 4 اطلاعات، خبر، سرایت، انتقال *adj* ارتباطی

communication cord *noun*
(لە ترێن‌دا) پەتکی مەترسی، تەناف یان پەتکی تەنگەتاوی، پەتکی زەنگ، دەسک یان دەسەگیرە مەترسی ○ طناب خطر

communications *noun, pl.*
1 دەزگاکانی راگەیاندنی گشتی، راگەیێنە گشتی‌یەکان، هۆکانی راگەیاندنی گشتی 2 هۆکانی پێوەندی گشتی 3 تۆڕی تەلەفونی ○ 1 ارتباطات، رسانەها 2 وسایل ارتباطی 3 مخابرات

communications satellite *noun*
ساتەلایتی زانیاری‌نێر، ساتەلایتی گەیێنەر ○ ماهوارەی مخابراتی

communicative /kə'mju:nɪkətɪv, US -keɪtɪv/ *adjective*
1 ڕووخۆش، قسەخۆش، زۆربڵە، 2 talkative سەربە communication: *communicative skills* ○ خوش‌مشرب، پرحرف

communicativeness /kə'mju:nɪkətɪvnəs, US -keɪtɪvnəs/ *noun*
ڕووخۆشی، قسەخۆشی، زۆربڵەیی ○ خوش‌مشربی، پرحرفی

communicator /kə'mju:nɪkeɪtə(r)/ *noun*
راگەیێنەر ○ ابلاغ‌کنندە

communion /kə'mju:niən/ *noun*
1 پێوەندی 2 دەستایین، تیرەی دینی یان ئایینی ○ 1 ارتباط 2 فرقه

Communion /kə'mju:niən/ *noun*
شێوی خواوەندی یان خوایی ○ عشاء ربانی

communiqué /kə'mju:nɪkeɪ, US kə,mju:nə'keɪ/ *noun*
لێدوان، راگەیاندن‌نامە، ئاگاداری (ب.ت. بۆ چاپەمەنی‌یەکان) ○ اطلاعیه

communism /'kɒmjunɪzəm, US 'kɑ:m-/ *noun*
1 کۆمۆنیزم: سیستم یان دەزگا و ڕێکخستەیەکی ئابووری و کۆمەلایەتی کە لەودا هیچ خاوەنداری‌یەکی تایبەتی نابینری و هۆکانی بەرهەم‌هێنان هەموو سەربە ئەندامانی کۆمەڵگان 2 ڕیباز یان بزووتنەوەیەکی سیاسی کە مەبەستی دامەزراندنی کۆمەڵگایەکی ئاوایە 3 سیستم یان ڕێکخستەیەکی حکومی کە لە لایەن پارتی کۆمۆنیستەوە (هەروەک لە یەکێتی سۆڤیەت‌دا) بەڕێوەدەبرێ ○ کمونیسم

communist /'kɒmjənɪst, US 'kɑ:m-/ *noun, adjective*
n کۆمۆنیست، لایەنگری کۆمۆنیزم، ئەندامی بزووتنەوە یان پارتی کۆمۆنیستی *adj* سەربە کۆمۆنیزم، کۆمۆنیستی ○ *n* کمونیست *adj* وابسته به کمونیسم، کمونیستی

communist ideology *noun*
بیروباوەڕ یان ئایدیۆلۆژی کۆمۆنیستی ○ ایدئولوژی کمونیستی

Communist Manifesto *noun*
مانیفێستۆی کۆمۆنیست ○ مانیفستوی کمونیست

the Communist Party *noun*
پارتی کۆمۆنیزم ○ حزب کمونیست

communitarianism /kə,mju:nɪ'tɛ:rɪənɪz(ə)m/ *noun*
شێوەیێکی ڕێکخستنی کۆمەلایەتی لەسەر بنچینەی کۆمەڵە خۆبەڕێوەبەرەکان ○ کومیونیتارینیسم

community /kə'mju:nəti/ *noun (pl. communities), adjective*
n 1 کۆمەڵگا، جڤاک، کۆمەڵ 2 دەستە، پوورە، کۆمەڵ، گروپ، تاقم 3 خەڵک، گەل، ئۆمەت 4 کەمینە 5 هاوبەشی، شەریکی، هاوخاوەنایەتی، خاوەنداری هاوبەش 6 یەکێتی، هەڤگرتوویی 7 لێکچوون، هاوشێوەیی، نزیکایەتی 8 هەستان و دانیشتن، هەڵس‌وکەوت 9 (ژینگەناسی) کۆمەڵ، کۆمەڵگا، پوورە *adj* کۆمەلایەتی، جڤاکی ○ *n* 1 اجتماع، جامعه 2 جماعت، هیأت، گروه 3 مردم، امت 4 اقلیت 5 اشتراک، مالکیت اشتراکی 6 اتحاد 7 تشابه، نزدیکی 8 معاشرت 9 (بوم‌شناسی) جامعه، اجتماع *adj* اجتماعی

community centre *noun*, also community center
یانەی گەڕەک یان خۆجێیی ○ باشگاه محل

community chest *noun*
سنووقی خێر و خێرات، سنووقی یارمەتی ○ صندوق خیرات

community college *noun*, also community

school
(لە ئەمریکا) کۆلێژی دووساڵە ۞ کالج دو ساله
community home *noun*
ناوەندی راهێنان، پەروەردەخانە (لاوە تاوانکارەکان) ۞ دارالتأدیب
community police *noun*
پۆلیسی گەڕەک ۞ پلیس محله
community policing *noun*
بە گەڕەککردنی (گەڕەکاندنی) فەرمانبەرانی پۆلیس ۞ ناحیه‌ای کردن مأموران پلیس
community service *noun*
راژە یان خزمەتگوزاری کۆمەڵایەتی، کاری خۆرایی ۞ کار عام‌المنفعه
community singing *noun*
گۆرانی (وتنی) بەکۆڕ ۞ آواز جمعی
community study *noun*
لێکۆڵینەوە لەبارەی کۆمەڵگاوە ۞ اجتماع‌پژوهی
communization *noun*
1 کۆمۆنیستاندن، کردنەکۆمۆنیست 2 گشتیکردن، گشتاندن، هاوبەشاندن ۞ 1 کامیونیزاسیون 2 مشترک‌سازی، عمومی‌سازی
commutability /kəˌmjuːtəˈbɪləti/ *noun*
لەگۆڕینهاتوویی، لەداشکانهاتوویی (سزا) ۞ تبدیل‌پذیری، تخفیف‌پذیری
commutable /kəˈmjuːtəbl/ *adjective*
لەگۆڕینهاتوو، لەداشکانهاتوو، دەگۆڕێ، دادەشکێ ۞ تبدیل‌پذیر، تخفیف‌پذیر
commutation /ˌkɒmjuˈteɪʃn, US ˌkɑːm-/ *noun*
1 هاتوچۆی رۆژانە، هاتنوچوون (نێوان ماڵ و کار، ب.ت. لە شار) 2 (ماف) سزاگۆڕی، گۆڕینی سزا (بۆ سزایەکی سووکتر)، سزاگۆڕکێ، داشکاندن، سووککردن، کەمکردن: *a commutation of the death sentence to life imprisonment* 3 گۆڕین، جێگۆڕکێ، گۆڕینەوە ۞ 1 رفت‌وبرگشت 2 تخفیف 3 تبدیل، جابجایی
commutation ticket *noun*
تیکێتی هاتوچۆی چەندجارە ۞ بلیت رفت و برگشت مکرر
commutative /kəˈmjuːtətɪv/ *adjective*
1 گۆڕینەوەیی، جێگۆڕکێیانە، جێگۆڕانە (بۆ نموونە: $a \times b = b \times a$) 2 داشکێنەرانە ۞ 1 تبادلی 2 تخفیف‌آمیز
commutative law *noun*
قانوونی جێگۆڕکێ ۞ قانون جابجایی
commutator /ˈkɒmjuteɪtə(r), US ˈkɑːm-/ *noun*
1 (کارەبا) تەزووگۆڕ 2 (بیرکاری) جێگۆڕ، گۆڕەر ۞ 1 تغییردهندەی جریان (برق) 2 تعویض‌گر
commuted *adjective*
سزاگۆڕاو، سووک کراو، (لێ)داشکاو، کەم کراو، لێهەڵگیراو ۞ تخفیف‌یافته
commuter /kəˈmjuːtə(r)/ *noun*
هاتوچۆکەری رۆژانە، رێبواری هەر رۆژە (نێوان ماڵ و کار یان suburb و شار) ۞ بسیار رفت‌وآمدکننده
commuter belt *noun*
پشتێنەی هاتوچۆ ۞ کمربند مسکونی
commy *noun*
چەپی، چەپگر، کۆمۆنیست ۞ کمونیست
Comoron /ˈkɒmərən/ *noun*
n خەڵک یان رەسەنی Comoros، وڵاتێکی پێکهاتوو لە کۆمەڵە دوورگەیێکی باکووری ماداگاسکار *adj* سەربە کۆمۆرۆس ۞ *n* اهل کوموروس *adj* وابسته به کوموروس
comp *abbreviation informal:* 1 Brit. competition 2 Brit. comprehensive school 3 Brit. compositor 4 composition 5 compilation 6 complimentary ticket or voucher 7 Amer. compensation 8 Amer. musical accompaniment
compact[1] /kəmˈpækt, ˈkɒmpækt, US ˈkɑːm/ *adjective, noun*
1 *adj* پەستێنراو، کەڵەکە، پەسواو، پەستاوتە، شێلانە، پاڵپەکخراو، تێکترنجاو، تێکنراو 2 کورتە، پوختە 3 پتەو، تۆکمە، سفت، گردوکۆ *n* 1 قوتو یان جێبۆدرە 2 ماشێنی کەمجێگر یان چکۆلانە، ماشێنی گردوکۆ یان قوتو(یی هەڵکەوتوو) ۞ *adj* 1 متراکم، فشرده 2 موجز 3 سفت، جمع‌وجور *n* 1 جاپودری 2 ماشین نقلی
compact[2] /ˈkɒmpækt, US ˈkɑːm-/ *noun*
وتەوبڕە، گرێبەست، بەیابەست، قەراروبڕێ، رێککەوتننامە، پەیماننامە (نێوان دوو یان چەند لایەن) ۞ قرارداد، موافقت‌نامه، معاهده
compact disk *noun*
سیدی پەسواو، پەپکەی پەستێنراو (یان پەستێوراو) ۞ دیسک فشرده
compacted *adjective*
پەستێوراو، پەستێنراو، پەسراو، پەسواو، پەستاوتە، کەڵەکە، داگیراو، شێلراو، شێلانە، پاڵپەکخراو، تێکترنجاو، تێکنراو ۞ فشرده
compactly /kəmˈpæktli, ˈkɒmpæktli, US ˈkɑːm/ *adverb*
پەستێوراوانە، پەستاوتانە، بەشێوەیەکی تێکترنجاو ۞ به طور فشرده
compactness /kəmˈpæktnəs, ˈkɒmpæktnəs, US ˈkɑːm/ *noun*
گردوکۆیی، پەسراوی، پەستێوراوی، پەستاوتەیی، داگیراوی ۞ فشردگی
compadre /kɒmˈpɑːdreɪ/ *noun, pl.* -padres
(نافەرمی) رفیق، رەفیق، دۆست، ئاوەڵ (بنەڕەت: سپانیایی "godfather") ۞ رفیق

companion /kəm'pænIən/ *noun, adjective*
n 1 هـاوڕێ، دۆسـت، یـار، ئـاوەڵ، هەڤـاڵ، هاونشین، هاونان 2 شەریک، هاوکار 3 تا، لف 4 هەندبووک 5 (Companion) ئەندامی خوارترین پلەی هێندێ تیرەی سوارچاکێتی knighthood *adj* دواتر ◌ *n* 1 همراه، رفیق 2 شریک 3 لنگه 4 کتاب راهنما 5 کومپانیون *adj* بعدی

companionable /kəm'pænIənəbl/ *adjective*
ڕووخۆش، دۆستانە، مەشرەفخۆش، sociable ◊ *companionable people* :friendly ◌ *companionable laughter* خوش‌مشرب

companionably /-əbli/ *adverb*
ڕووخۆشانە ◌ به طور دوستانه

companionableness *noun*
ڕووخۆشی، مەشرەفخۆشی، خۆشمەشرەفی ◌ خوش‌مشربی

companion ladder = companionway

Companion of Honor *noun*
ئەنـدامی تیرەیێکـی سـوارچاکێتی، لـە 1917 دامەزرا ◌ عضو فرقه‌ای از شوالیه‌ها

companionship /kəm'pænIənʃIp/ *noun*
دانیشتن، دۆسـتایەتی، رفیقایـەتی، رەفیقایـەتی، هاوڕێیی، هەڤاڵەتی، یارێتی ◌ مصاحبت، رفاقت

companionway /kəm'pænIənweI/ *noun*
نەردیوانی کەشتی، (پێ)پلیکانی سەرکەشتی ◌ پلکان بر روی کشتی

company /'kʌmpəni/ *noun, pl.* companies
1 رفیقایەتی، دۆستایەتی، دراو، رەفیق، هاوڕێ، دۆست 2 میوان، میوانان 3 دۆستان، ناسیاوان، دەستە، کۆڕ، تیپ، گروپ 4 کۆڕی شانۆ یان هونەری 5 کۆمپانی، کۆمپانیا، نیوکۆیی، شیرکەت 6 (سەربازی) برەک، پەل، دەستە 7 (کەشتی) کارکەران ◌ 1 مصاحبت، رفیق 2 مهمان، مهمانان 3 دوستان، جمع 4 گروه نمایش یا هنری 5 شرکت 6 گروهان (نظامی) 7 خدمه

comparability /ˌkɒmpərə'bIləti, US ˌkɑːm-/ *noun*, also comparableness
1 لەبەراوردهاتوویی، پێکگیراوی، بۆ هەڵسەنگاندن دەبێ 2 لێکچوویی، هاوشێوەیی ◌ 1 مقایسه‌پذیری 2 تشابه

comparable /'kɒmpərəbl, US 'kɑːm-/ *adjective*
1 لەبەراوردهاتوو، پێکگیراو، هەڵدەسەنگێنرێ 2 هاوشێوە، لێکچوو: *fabrics of comparable quality* ◌ 1 مقایسه‌پذیر، سنجیدنی 2 مشابه

comparably /'kɒmpərəbli, US 'kɑːm-/ *adverb*
لەبەراوردهاتووانە، بە شێوەیێ کە بەراورد بکرێ، لە ڕووی بەراوردەوە ◌ به طور تطبیقی، در مقایسه

comparative /kəm'pærətIv/ *adjective, noun*
1 (ڕێزمان) بەراوردکاری‌یانە 2 بەریەکدەرانە، بەراوردکارانە، بەراوردی: *a comparative study of the educational systems of two countries* 3 *comparative anatomy* ◊ *a comparative stranger* :relative ڕێژەیی، 4 بەراورد 5 (ڕێزمان، ئاوەڵناو یان ئاوەڵکار) بەراورد، بەراوردەدەربڕ ◌ 1 تطبیقی 2 مقایسه‌ای 3 نسبی 4 تفضیلی 5 صفت تفضیلی

comparative construction *noun*
پێکهاتەی بەراوردکارانە ◌ ساخت تطبیقی

comparative degree *noun*
پلەی بەراورد ◌ درجه‌ی تفضیلی

comparative grammar *noun*
ڕێزمانی بەراوردی یان بەراوردکارانە ◌ دستور زبان تطبیقی

comparative lingristics *noun*
زمانەوانی بەراوردی یان بەراوردکارانە ◌ زبان‌شناسی تطبیقی

comparatively /kəm'pærətIvli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی بەراوردکاری‌یانە، بە بەراورد 2 تا ئەندازەیێ، تا ڕادەیێ، relatively ◌ 1 به طور تطبیقی 2 نسبتاً

compare /kəm'peə(r), US -'per/ *noun*
بەراوردکاری، بەرهەڤدان، هاوبەری، پێکگرتن، هەڵسەنگاندن: *beauty beyond compare* ◌ مقایسه، تطبیق

comparison /kəm'pærIsn/ *noun*
1 بەراوردکاری، بەرهەڤدان، هاوبەری، پێکگرتن، هەڵسەنگاندن 2 لێکچواندن، شوبهاندن 3 لێکچوون، لێکچوویی، هاوشێوەیی، similarity ◌ 1 مقایسه، تطبیق 2 تشبیه 3 شباهت

compartment /kəm'pɑːtmənt, US -'pɑːrt-/ *noun*
1 بەش، پارچە، کەرت، پشک، پاژ 2 (شەمەندەفەر) ژووروچکە، بەش، کووپە، خانە ◌ 1 قسمت، بخش 2 اتاقک، کوپه

compartmentalization *noun*
دابەشاندن، کەرتاندن، خانەخانەکردن، کەرتکەرتکردن، پارچەپارچەکردن، بەشبەشکردن ◌ تفکیک، قسمت‌بندی

compartmentalized *adjective*
خانەخانەکراو، پارچەپارچەکراو، بەشبەشکراو، کەرتکەرت، دابەشکراو، کەرتکەرتکراو ◌ تفکیک‌شده، بخش‌بخش‌شده

compass /'kʌmpəs/ *noun, adjective*
1 (هەروەها magnetic compass) لادوز(ە)، پوسڵە، قیبلەنوێن 2 پەرگار، پەرگاڵ، پرگار، جەغزێنگ، بازنەکێش 3 پانتایی، بەرینە، ڕاخستە، بوار، مەڵبەند، دەنگەوار؛ سنوور، سەرحەد، تخوب 4 توانست، توانایی، هێز ◌ 1

قطب‌نما 2 پرگار 3 گسترده، دامنه؛ ثغور 4 قدرت
compass card *noun*
پەیکەی لادۆز(ە) ○ گلباد
compass course *noun*
ڕێڕەوی مەگناتیسی ○ مسیر مغناطیسی
compass error *noun*
هەڵەی لادۆزە ○ خطای قطب‌نما
compasses *noun*
پەرگال، پرگار، پەرگار، بازنەکێش ○ پرگار
compassion /kəm'pæʃn/ *noun*
1 دلسۆزی، خەمخۆری، هاوسۆزی، بەبەزەیی 2 دڵ‌پێسووتان، پێ‌گوناهبوون، لاگوناح‌بوون، بەزەیی (پیاهاتن)، ڕوحم، ڕەحم ○ 1 رحم، همدردی 2 ترحم، شفقت
compassionate /kəm'pæʃənət/ *adjective*
دلسۆز، دڵ‌پێ‌سووتاو، خەمخۆر، بەبەزەیی، بەسۆز، بەڕوحم، بەڕەحم، دڵۆڤان: *a compassionate friend* ○ رحیم، دلسوز، شفیق
compassionate leave *noun*
مۆڵەتی تەنگەتاوی (لەبەر نەخۆشی یان مردنی خزمێ یان هۆیەکی خۆ) ○ مرخصی اضطراری
compassionately /kəm'pæʃənətli/ *adverb*
دلسۆزانە، لە ڕووی بەزەیی یان دلسۆزی‌یەوە ○ از روی ترحم
compass point *noun*
خاڵەکانی لادۆز، نیشانەی لادۆز (= هەر یەک لەو 32 نیشانە کە لەسەر ڕووی لادۆزن) ○ علامت قطب‌نما
compatibility /kəm,pætə'bɪləti/ *noun*
گونجان، سازان، کۆکبوون، ڕاهاتن، ڕێک‌کەوتن، جۆربوون، بۆبوون ○ سازگاری، هماهنگی، توافق
compatible /kəm'pætəbl/ *adjective*
سازاو، گونجاو، ڕاهاتوو، کۆک، ڕێک‌کەوتوو، جۆر، بۆبوو: *compatible ◊ -patible software blood groups* ○ سازگار، هماهنگ، موافق
compatibly /-əbli/ *adverb*
گونجاوانە، بە شێوەیەکی سازاو ○ با سازگاری
compatriot /kəm'pætriət, US -'peɪt-/ *noun*
هاونیشتمان، هاوڕێ، هەڤاڵ، companion، colleague ○ هم‌میهن، رفیق
compatriotic /kəm,peɪtrɪ'ɑ:tɪk/ *adjective*
هاونیشتمان ○ هم‌میهن
compeer /kəm'pɪə/ *noun*
هاوپلە، هاوپایە، هاوشان، هاوڕێزە، ئاوەڵپایە ○ هم‌پایە، همگن
compellable /kəm'peləbl/ *adjective*
(ماف، شایەت) ناچار دەکرێ، زۆری لێ‌دەکرێ، بەسەریدا دەسەپێنرێ ○ مجبورکردنی
compellation *noun*
ناو، سەرناو، لاتیو ○ اسم، لقب
compelling /kəm'pelɪŋ/ *adjective*
پێکەر، ناچارکەر، سەپێنەر، پێویست، سەرنج‌ڕاکێش، پتەو، بەهێز، بڕا، باوەڕپێ‌هێنەر، پێ‌سەلمێنەر، بەبڕشت، بەقەوەت، قایلکەر (بەڵگەهێنانەوە؛ **compellingly** /kəm'pelɪŋli/ *adv*) ○ وادارکننده، ضروری، جذاب، محکم
compendious /kəm'pendiəs/ *adjective*
کورتە، پوختە: *a compendious description* ○ موجز، مجمل
compendiously /kəm'pendiəsli/ *adverb*
بە کورتی ○ اجمالاً
compendiousness /kəm'pendiəsnəs/ *noun*
کورتی، پوختەیی، پوختی ○ اجمال
compendium /kəm'pendiəm/ *noun, pl.* -ndiums or compendia /-dɪə/
1 بابەت‌نامە، کورتەزانست‌نامە 2 کورتە، پوختە، پوخت ○ 1 کامپندیوم 2 خلاصه، ملخص
compensable /kəm'pɛnsəb(ə)l/ *adjective*
قەرەبوو دەکرێتەوە، پڕ دەبێتەوە، تۆڵەی دەکرێتەوە، تێهەڵ دەهێنرێتەوە ○ جبران‌پذیر
compensating *adjective*
هاوسەنگ ○ معادل
compensation /,kɒmpen'seɪʃn, US ,kɑ:m-/ *noun*
1 قەرەبوو(کردنەوە)، زیان‌دانەوە، تۆڵەکردنەوە، پڕکردنەوە، تێهەڵێنان: *to claim/award/receive compensation* 2 دەست‌پیاگێڕان، چاک‌کردنەوە 3 بۆبژاردن، پێ‌بژاردن، بژاردن، بژێرە، زیان‌بایی، قەرەبووانە، تاوان، تاوانە 4 حەق، حەق‌دەست، مووچە، پاداشت، 5 payment ,remuneration هاوسەنگی، پارسەنگی 6 سازان، گونجان ○ 1 جبران 2 ترمیم 3 پرداخت غرامت، غرامت، خسارت 4 اجرت، حقوق 5 موازنه 6 انطباق
compensational *adjective, also* compensative or compensatoty /,kɒmpen'seɪtəri, US kəm'pensətɔ:ri/
زیان‌دانەوەیی، تێهەڵێنانەوەیی، قەرەبووکردنەوەیی، تۆڵەکردنەوەیی ○ جبرانی، تعدیل‌کننده
compensatory lengthening *noun*
درێژکردنەوە یان کێشانەوەی زیان‌دانەوەیی یان قەرەبووکردنەوەیی، کێشانەوەی تێهەڵهێنەر (وەک *melan* "ڕەش" + *-s* یۆنانی کۆن کە بووەتە *melās* یا "بەهرام" و "بارام") ○ کشش جبرانی
compère /'kɒmpeə(r), US 'kɑ:mper/ *noun*
پێشکەش‌کار، بەڕێوەبەر (شانۆ، تەلەفزیۆن)، *to act as (a) compère* :emcee ○ مجری
competence /'kɒmpɪtəns, US 'kɑ:m-/ *noun*
1 توانایی، تواناداری، توان، توانمەندی، شیاوبوون، ڕایە، لێهاتوویی، سەردەرچوویی،

زانـایی، لیـزانی، لێوەشـاوەیی، شـارەزایی، وەستایەتی: *to gain a high level of -petence* ◊ *in English professional/technical*
2 *competence* توانایی مالی، دەس‌ڕۆیشتوویی مالی 3 (زمانەوانی) توانست: ئەو زانیاری و ئاگاییە knowledge کە توانایی دەداتە کەسێک تا بدوێ و (لە) زمانێک تێبگا؛ زانیاری ناخودئاگای کەسێک دەربارەی دەستوور و ڕێساکانی سازدانی ئاخافتن لە زمانی یەکەمی‌دا (لە بەرامبەر performance دا) 4 ئامادەیی بەکتریاکان سەبارەت بە کەوتنە بەر گۆڕانی بۆماوەیی genetic transformation ◇ 1 کفایت، لیاقت، شایستگی، صلاحیت، مهارت 2 قدرت مالی 3 (زبان‌شناسی) توانش 4 کومپتنس

competency /'kɒmpɪtənsi, US 'ka:m-/, *pl.* -etencies = competence

competent /'kɒmpɪtənt, US 'ka:m-/ *adjective*
بەتوانا، توانا، توان‌مەند، لێهاتوو، شارەزا، لێزان، زانا، سەرەندەرکردوو، سەردەرچوو، وەستا، شیاو، لێوەشاو، باش، پەسندکراو: *He's very competent in his work* ◇ قابل، باکفایت، شایسته، متبحر، صلاحیت‌دار، خوب

competently /'kɒmpɪtəntli, US 'ka:m-/ *adverb*
لێزانانە، شارەزایانە: *to perform -ly* ◇ متبحرانه

competing *adjective*
یەک‌نەگرەوە، دژبەیەک، پێکدژ ◇ متناقض، ضد و نقیض

competition /ˌkɒmpə'tɪʃn, US ˌka:m-/ *noun*
1 پێشبڕکێ، پێش‌بەزین، مل‌ملانێ، هاوملی، زۆرە(ئە)زمێ، ڕکەبەری، بەرامبەرکێ، تەنگەشە، کێبڕکێ، کێ‌بەرکێ، بەربەرەکێ، هاوچاوی، ڕقەبەرایەتی، بەربەرەکایەتی: *There is now intense competition between schools to attract students* ◊ *a music/photo, etc. competition* 2 نەیاران، هەڤرکان، ڕکەبەران: *We'll be able to assess the competition at the conference* ◇ 1 رقابت، مسابقه، هم‌چشمی، مبارزه 2 رقبا

competition demand *noun*
داخوازی پێشبڕکێ ◇ تقاضای رقابت

competitive /kəm'petətɪv/ *adjective*
ڕکەبەرانە، ڕقەبەرایەتی‌یانە، پێشبڕکێیی، پێشبڕکێ‌یانە، پێشبڕکێ‌خواز، پێشکەوتن‌خواز، پێشبڕکێ‌پێکراو، ئامادەی پێشبڕکێ، بەرزەفڕ ◇ رقابتی، رقابت‌آمیز، مسابقه‌ای، رقابت‌طلب، قادر به رقابت، بلندپرواز

competitive advantage *noun*
قازانجی ڕقەبەرایەتی یان پێشبڕکێیەتی، بەهرەی ڕقەبەرایەتی، خێری پێشبڕکێ‌دار ◇ سود رقابتی

competitively /kəm'petətɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ڕکەبەرانە: *competitively priced goods* ◇ به طور رقابتی

competitiveness /kəm'petətɪvnəs/ *noun*
ڕقەبەرایەتی، پێشبڕکێ، پێشبڕکێ‌خوازی: *the competitiveness of British industry* ◇ هم‌چشمی، رقابت‌طلبی

competitive sports *noun, pl.*
سپۆرت یان وەرزشە پێشبڕکێیەکان ◇ ورزش‌های رقابتی

competitor /kəm'petɪtə(r)/ *noun*
نەیار، هەڤرک: *our main/major competitor* ◇ رقیب، حریف

competitory *adjective*
پێشبڕکێیی، پێشبڕکێ‌یانە ◇ رقابت‌آمیز

competitress *noun*
نەیار، هەڤرک (ژن) ◇ رقیب

compilation /ˌkɒmpɪ'leɪʃn, US ˌka:m-/ *noun*
1 نووسین، دانان، ڕێکخستن، ئامادەکردن، ئامادەکاری، بەرهەڤکاری 2 کۆکردنەوە، خڕکردنەوە 3 کۆمەڵە 4 (کامپیوتێر) وەرگێڕان، کامپیلەیشن، کامپیلیشن ◇ 1 تألیف، تدوین، تهیه 2 گردآوری 3 مجموعه 4 هم‌گردانی

compiler /kəm'paɪlə(r)/ *noun*
1 نووسەر، دانەر 2 کۆکەرەوە 3 (کامپیوتێر) وەرگێڕ، کامپایلێر ◇ 1 مؤلف 2 گردآورنده 3 هم‌گردان

complacency /kəm'pleɪsnsi/ *noun*, also complacence
خەیاڵ‌ئاسوودەیی، باڵ‌لێدانەوە، خەیاڵ‌تەختی، ڕەزامەندی، خۆلاقایلی، لەخۆڕازیبوون: *Despite signs of an improvement in the economy, there is no room for -mplacency* ◇ رضایت خاطر، خشنودی از خود

complacent /kəm'pleɪsnt/ *adjective*
1 لەخۆڕازی، لەخۆبایی، خۆلاقایل، لەخۆقایل، ڕەزامەند، باڵ‌لێدەرەوە، قایل، پێخۆشبوو، ڕازی: *We must not become complacent about progress* 2 بەپۆزانە ◇ 1 مغرور، خشنود از خود، خرسند 2 مغرورانه

complacently /kəm'pleɪsntli/ *adverb*
بە پێخۆش‌بوونەوە، لە ڕووی ڕەزامەندی‌یەوە ◇ از روی رضامندی

complainant /kəm'pleɪnənt/ *noun*
دادخواز، داواکار، دادبەر، سکالاکەر، شکات‌کەر ◇ مدعی، شاکی

complainingly /kəm'pleɪnɪŋli/ *adverb*
بە گلەیی و گناشتەوە، بە بۆڵەبۆڵ، بە ناقایلی ◇ با اعتراض، با نارضایی

complaint /kəm'pleɪnət/ *noun*
1 شکات، سکالا، گازنده 2 گلەیی، گلەیی و گناشت، کزەونزە، ئاھ و نزوولە، بۆڵە، بۆڵەبۆڵ، خوتەخوت 3 نارەزایەتی، عەیب، ئیراد، رەخنە 4 دادخوازی، دادبەری، دادبردنەبەر 5 نەخۆشی، دەرد، ئازار ◌ 1 شکایت 2 گلە، غرولند 3 اعتراض، انتقاد 4 دادخواهی 5 بیماری
complaisance /kəm'pleɪzəns/ *noun*
گوێڕایەڵی، قسەبیسی، دڵنەرمی، دڵوڤانی، حازرخزمەتی، ئاسانگیری، خاکەڕایی ◌ اطاعت، مهربانی، آسانگیری، فروتنی
complaisant /kəm'pleɪzənt/ *adjective*
گوێڕایەڵ، گوێڕادێر، قسەبیس، حاڵی، بەگوێ، نەرم، دڵنەرم، سەرورووخۆش، بەخەڵکەوەبوو، حازرخزمەت، ئاسانگیر، خاکەڕا (-plaisantly *adv*) ◌ مطیع، مهربان، آسانگیر، فروتن
complement /'kɒmplɪmənt, US 'kɑːm-/ *noun*
1 تەواوکەر، راپەڕێنەر، رەبەقکەر 2 ژمارەی تەواو 3 تێکڕا، هەموو، گشت: *We've taken our full complement of trainees this year* 4 (ڕێزمان) پاڵدراو، تەواوکەر (لە رستەکانی *'He became a politician'* و *'I'm angry'*، angry و politician تەواوکەرن) 5 کارکەران (کەشتی) ◌ 1 مکمل، متمم 2 عدد کامل 3 تمام، همه 4 مسند، متمم (دستور زبان) 5 خدمه
complementary /ˌkɒmplɪ'mentri, US ˌkɑːm-/ *adjective*, also -ntal
تەواوکەر (یەکتر): *complementary acute angles* (*adv* complementarily؛ complementariness *n*) ◌ مکمل
complementary angle *noun*
گۆشەی تەواوکەر ◌ زاویەی متمم
complementary colour *noun*, US complementary color
رەنگی تەواوکەر ◌ رنگ مکمل
complementary medicine = alternative medicine
complete /kəm'pliːt/ *adjective*
1 تەواو، رەبەق، تەخت، ئازگار: *We were in complete agreement* 2 کۆتاییپێهاتوو، تەواوکراو، راپەڕێنراو، سەرومڕ، بێکەموکوڕی، گشت، هەموو، یەکڕێ، سامەڵسا ◌ 1 کامل، تمام 2 پایانیافته، تمامعیار، همه
completely /kəm'pliːtli/ *adverb*
بەتەواوەتی، بە تەواوی، پاک، پێڤا، یەکجار، سەرپاکی: *The explosion* ◊ -*letely different completely destroyed the building* ◌ کاملاً
completeness /kəm'pliːtnəs/ *noun*
تەواوێتی، تەواوبوویی ◌ تمامیت، تمامشدگی
complete vacuum *noun*
(فیزیک) بۆشایی رەبەق یان تەواو ◌ خلأ کامل
completion /kəm'pliːʃn/ *noun*
1 تەواوکردن، بەسەرگەیاندن، دوایی(پێهێنان)، ئەنجام، سەروبەندبەستن، پێکهێنان، خەلاسکردن، بردنەسەر، کردن، راپەڕاندن، جێبەجێکردن 2 مۆرکردنی پەیمانی فرۆش، مۆرکردنی گرێبەست یان فرۆشنامە (بازرگانی) ◌ 1 تکمیل، اتمام، انجام 2 امضای قرارداد فروش
completive /kəm'pliːtɪv/ *adjective*
تەواوکەر ◌ مکمل
complex /'kɒmpleks, US kəm'pleks, 'kɑːm-/ *adjective, noun*
adj 1 ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ، سەخت، گرفت، دژوار، ئاریش، ئاسێ 2 تێکەڵاو، لێکدراو (رستە، ڕێزمان) 3 (بیرکاری) ئاوێتە *n* 1 کۆخانوو، کۆمەڵەخانووی لێکچوو 2 (دەروونناسی) گرێ، گرێک، کامپلێکس 3 (کیمیا) ئایۆن یان گەردێ کە لەودا یەک یان چەند کۆمەڵ بەهۆی بەندە هاوتەراز یان هاوپلەکانەوە بە گەردیلەیێکی کانزا دەبەسرێنەوە ◌ *adj* 1 پیچیده، مشکل 2 مرکب (جمله) 3 مختلط *n* 1 مجتمع 2 عقده 3 کامپلکس
complex carbohydrate *noun*
کاربۆهایدرایت یان کاربۆهیدریتی لێکدرا یان تێکەڵاو: polysaccharide ی (وەک نشاستە یان سێلۆلۆز) کە لە سەدان یان هەزاران یەکەی مۆنۆساکارید پێکهاتووە ◌ کاربوهیدرات مرکب
complexion /kəm'plekʃn/ *noun*
1 شێوە، رواڵەت، رەنگوروو، رەنگ، روخسار، دەموچاو، پێست 2 رووکەش، رووکار، بیچم، روخسار ◌ 1 چهره، پوست، بشره 2 ظاهر، شکل
complexity /kəm'pleksəti/ *noun*, also complicacy
ئاڵۆزی، پێچەڵاوپێچی، سەختی، دژواری، ئاریشی، گرفتی: *I was astonished by the size and* - *lexity of the problem* ◌ پیچیدگی، دشواری
complex number *noun*
(بیرکاری) ژمارەی ئاوێتە، ژمارەگەلێ بە شێوە و فۆرمی ($a + bi$) کە a و b ژمارە راستەقینەکانن و $i = \sqrt{-1}$ ◌ عدد مختلط
complex sentence *noun*
(ڕێزمان) رستەی لێکدراو (یان ئاوێتە) ◌ جملەی مرکب
compliance /kəm'plaɪəns/ *noun*
1 بەگوێکردن، گوێڕایەڵی، ملکەچی، ملنان، ملدان، قەبووڵکردن، رێککەوتن، قایلبوون، بەقسەکردن، پەسندکردن، کردن، conformity، obedience، cooperation، accordance: *in compliance with orders* ◊ *Compliance with the law is expected of all* 2 (فیزیک) شلی، نەرمی ◌ 1 اطاعت، پیروی، موافقت، قبول 2 کامپلیانس، وارفتگی

compliant /kəm'plaɪənt/ *adjective*
1 گوێڕایەڵ، لەگوێگر، بەگوێ، ملکەچ، ملدەر، پابەند، بەقسەکەر، پەسندکەر، قەبووڵکەر، ئامادەی قەبووڵکردن :submissive *a corrupt regime aided by a compliant press* 2 خۆگونجاندوو، ڕێککەوتوو، ڕێککەوتە: (compliantly *adv*) *compliant software* ۞ 1 مطیع، قبول‌کننده، فرمانبردار 2 کامپلیانت

complicate /'kɒmplɪkɪt/ *adjective*
ئاڵۆز، ئاڵۆسکاو، پێچەڵاوپێچ ۞ بغرنج، پیچیده

complicated /'kɒmplɪkeɪtɪd, US 'kɑːm-/ *adjective*
ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ، پێچاوپێچ، سەخت، ئاڵۆسکاو، ئاڵاو، گرێگرێ، گرفت، دژوار، گران، پڕکێشە، ئاسێ ۞ پیچیده، بغرنج، مشکل

complication /ˌkɒmplɪ'keɪʃn, US ˌkɑːm-/ *noun*
1 ئاڵۆزی، پێچەڵاوپێچی، پێچاوپێچی، ئاڵاوی، ئاڵۆسکاوی، سەختی، کێشە، گرانی، گرفت، قورت، دژواری، گرفتی، گیری، گرفتاری، گیروگرفت، تووشی، تووشبوون 2 (complications) نەخۆشی لاوەکی یان دووهەم، لانەخۆشی (نەخۆشییێ کە چارەسەرکردنی نەخۆشییەکی تر گرانتر دەکا) ۞ 1 پیچیدگی، بغرنجی، اشکال، مسأله، گرفتاری 2 (در جمع) عوارض

complicity /kəm'plɪsəti/ *noun, pl.* complicities
هاودەستی، دەستتیابوون، بەشداری لە تاواندا ۞ مشارکت در جرم

complier /kəm'plaɪə(r)/ *noun*
قەبووڵکەر، گوێڕایەڵ، ملنەر، حاڵی ۞ قبول‌کننده

compliment /'kɒmplɪmənt, US 'kɑːm-/ *noun*
1 پیاهەڵدان، تاریف(دان)، پەسن، ستایشت 2 ڕێز، حورمەت 3 ڕووپامایی، زمانلووسی 4 (compliments) سڵاو، چاکوخۆشی ۞ 1 تمجید، ستایش 2 احترام 3 تملق 4 (در جمع) درود

complimentary /ˌkɒmplɪ'mentri, US ˌkɑːm-/ *adjective*
1 پەسناوی، تاریفدەرانە، پیاهەڵدەرانە: *a complimentary remark* 2 خۆڕایی، بەلاش: *-limentary tickets* ۞ 1 ستایش‌آمیز 2 رایگان

compline /'kɒmplɪn, US -ʌɪn/ *noun*
1 ئاهەنگی شێوان 2 دۆعا و نزای شێوان، خواپاڕانەوەی شێوان (لە کلیسەی ئینگلیکاڵ و کاسۆلیکی ڕۆمان) ۞ 1 مراسم شامگاهی 2 دعای شامگاهی

complot /'kɒmplɑːt/ *noun*
پیلان، سازوباز، گەلەکۆمە ۞ دسیسه، توطئه

compo *noun, pl.* compos
مەتریاڵ یان کەرەسەی تێکەڵە یان ئاوێتە، ماک یان مادەی ئاوێتە ۞ مادەی کمپوزیت

component /kəm'pəʊnənt, US -'poʊ-/ *adjective, noun*
adj دروستکەر، پێکهێنەر، پێکنەر، سازێنە، سازکەر، سازندە، دامەزرێنەر *n* پارچە، تیکە، تۆخم، کەرت، بەش (پێکهێنەر): *Trust is a vital component in any relationship* ◊ *an important -onent of the program* *adj* ۞ تشکیل‌دهنده، مؤلفه، سازنده *n* قطعه، جزء، بخش

componential analysis /ˌkɒmpə'nenʃ(ə)l/ *noun*
(زمانەوانی) شیکردنەوەی پێکهێنەرانە (- شیکردنەوەی واتای وشەیێ یان یەکەیێکی تری زمانی بۆ پێکهێنەرە واتاییە جیاکان) ۞ تجزیه‌ی مؤلفه‌ای

componential definition *noun*
(زمانەوانی) پێناسە یان ناساندنی شیکردنەوەیی ۞ تعریف تحلیلی

componential semantics *noun*
(زمانەوانی) واتاناسی شیکردنەوەیی، واتاناسیی شیکارییانە ۞ معناشناسی تحلیلی

comportment /kəm'pɔːtmənt, US -'pɔːrt-/ *noun*
1 ڕەوتار، ڕەفتار، هەڵسوکەوت، جووڵانەوە: *She won admiration for her comportment during the trial* 2 سازان، گونجان ۞ 1 رفتار 2 سازگاری

composed /kəm'pəʊzd, US -'poʊzd/ *adjective*
1 دروسکراو، پێکهاتوو، پێکهێنراو، سازاو، سازێنراو، دامەزراو: *The committee is -posed mainly of lawyers* 2 ئارام، خۆدار، لەسەرەخۆ ۞ 1 ترکیب‌شده، تشکیل‌شده 2 متین

composedly /kəm'pəʊzdli, US -'poʊzdli/ *adverb*
بە لەسەرەخۆیی، بە شێنەیی، ئارام ۞ به متانت

composedness /kəm'pəʊzdnəs, US -'poʊzdnəs/ *noun*
لەسەرەخۆیی، خودداری، مەندی، ئارامی ۞ متانت

composer /kəm'pəʊzə(r), US -'poʊz-/ *noun*
ئاوازدانەر ۞ آهنگساز

composing /'kəmpəʊzɪŋ/ *noun*
1 پیتچنی 2 پێکهێنان 3 ڕێکی(وپێکی) ۞ 1 حروفچینی 2 ترکیب 3 نظم

composing machine *noun*
پیتچنە(ک)، دەزگای پیتچنی ۞ ماشین حروفچینی

composing room *noun*
ژووری پیتچنی ۞ اتاق حروفچینی

composite /'kɒmpəzɪt, US kəm'pɑːzət/ *adjective, noun*

adj 1 پێکهاتوو، پێکهاتە، تێکەڵ، تێکلاو، تێکەلاو، لێکدراو، سەرجەم: *a composite picture* 2 (Composite) تێکەڵە، ئاوێتە (تێکەڵەیێ لە ڕەگەز و توخمی بیناسازی Ionic و Corinthian) 3 /زۆرتر /'kɒmpəzʌɪt/ (ڕووەکناسی) سەربە یان ئاماژە بەو ڕووەک و گیایانەی خێزانی Compositae. سەربە یان پێوەندی بە خێزانی (گیا)ئاوێتەوە (کامپۆزیتەوە) هەیە *n* 1 تێکەڵە، ئاوێتە، شتێکی پێکهاتوو یان لێکدراو، شتێکی تێکەلاو یان تێکەڵ 2 /زۆرتر /'kɒmpəzʌɪt/ (ڕووەکناسی) ڕووەکێ لە خێزانی چاوبشیلە daisy (Compositae) 3 وێنە، کێشراوە یان شتێکی وا کە لە چەندین وێنە و ئیمازی جیا پێکهاتووە ◌ *adj* 1 مرکب، مختلط، کلی 2 ترکیبی 3 وابستە بە خانوادەی گیاهان مرکب *n* 1 آمیزە، ترکیب، چیز مرکب 2 گیاهی از خانوادەی گیاهان مرکب

composition /ˌkɒmpə'zɪʃn, US ˌkɑːm-/ *noun*

خێزانی گیائاوێتەکان یان گیائاوێتان: خێزانە ڕووەکێکی بەربڵاو و جۆراوجۆر، بریتین لە: aster ەکان، چاوبشیلەکان daisy، شەلەمکەرەکان dandelion، شەشپەرەکان marigold، گوڵەبەڕۆژەکان sunflower، کەرتەشییەکان thistle و گوڵەپاییزەکان zinnia ◌ خانوادەی گیاهان مرکب

composition /ˌkɒmpə'zɪʃn, US ˌkɑːm-/ *noun*

1 پێکهێنان، دانان، پێکەوەنان، دروس‌کردن، هەڵبەستن: *the chemical composition of the soil* ◊ *the composition of the board of directors* 2 بەرهەم، شوێنەوار (ئاواز، هەڵبەست، کتێب و هتد) 3 ئاوازدانان 4 ئینشا (خوێندنگا) 5 نووسین، نفیسین 6 پیت‌چنی 7 ڕێکخستن 8 سروشت، خۆرسک، بوون 9 شتی پێکهاتوو 10 ڕێککەوتن، سازان، قەراروبڕی، قەرارومەدار 11 کەرەسە یان مەتریاڵی دەسکرد 12 پێکهێنانی پیشەسازی، ڕێکخستنی هونەری 13 پارچە موسیقا (*adj* compositional؛ *adv* compositionally) ◌ 1 ترکیب، ساخت 2 اثر 3 تصنیف 4 انشا 5 نگارش 6 حروف‌چینی 7 ترکیب‌بندی 8 طبیعت، وجود 9 چیز مرکب 10 توافق، قرار و مدار 11 مادەی مصنوعی 12 آرایش هنری 13 قطعەی موسیقی

compositive /kəm'pɒzɪtɪv/ *adjective*

پێکهێنەرانە، پێکەوەنەرانە، پێکهێنەر، لێکدەر ◌ ترکیبی، ترکیب‌کنندە

compositor /kəm'pɒzɪtə(r), US -'pɑːz-/ *noun*

پیتچن، پیت‌چن ◌ حروف‌چین

compos mentis /ˌkɒmpəs 'mentɪs, US ˌkɑːm-/ *noun*

(لاتین، نافەرمی یان بۆ گاڵتە) ژیر، ساغ، ئاقڵ ◌ عاقل

compost /'kɒmpɒst, US 'kɑːmpoʊst/ *noun*

1 پەیێنک(لێکدراو یان تێکەڵ)، پەیێنە (ب.ت. لە گەڵای دار) 2 تێکەڵە، compound mixture ◌ 1 کود 2 آمیزە

composure /kəm'pəʊʒə(r), US -'poʊ-/ *noun*

قورسی، مەندی، سەنگینی، خودداری، لەسەرەخۆیی، ئارامی، هێمنی: *to keep/lose/recover/regain your composure* ◌ وقار، خودداری، متانت

compotator /kɑːmpəʊteɪtə(r)/ *noun*

پێکەوەخۆرەوە، هاوپیالە ◌ هم‌پیالە

compote /'kɒmpɒt, US 'kɑːmpoʊt/ *noun*

1 خۆشاو 2 خۆشاوخۆری ◌ کمپوت

compound[1] /'kɒmpaʊnd, US 'kɑːm-/ *noun, adjective*

n 1 پێکهاتە، دارشتە، تێکەڵە، لێکدراو، ئاوێتە 2 وشەی لێکدراو *adj* 1 (ڕستە) ناسادە، لێکدراو 2 پێکهاتە، پێکهێنراو، پێکهاتوو، ئاوێتە ◌ *n* 1 ترکیب، آمیزە، مخلوط 2 واژەی مرکب *adj* 1 مرکب (جملە) 2 ترکیبی

compound[2] /'kɒmpaʊnd, US 'kɑːm-/ *noun*

ناوچەی دەورگیراو، حەوشە، دیواربەند(ان، کەمپی میلیتاری یان زیندان، بە دیوار یان پەرژین) ◌ محوطه

compounded *adjective*

پێکهاتوو، دروس‌کراو، دامەزراو، پێکهاتە، پێکەوەنراو ◌ ترکیب‌شدە

compound engine *noun*

مۆتۆری لێکدراو یان ئاوێتە ◌ موتور مرکب

compound eye *noun*

چاوی لێکدراو یان تێکەڵ؟ (بڕوانە simple eye) ◌ چشم مرکب

compound fraction *noun*

کەرتی ئاوێتە یان لێکدراو ◌ کسر مرکب

compound fracture *noun*

شکانی سەخت، گردەبڕ ◌ شکستگی مرکب

compound interest *noun*

سوود یا بەهرەی ئاوێتە یا لێکدراو ◌ بهرەی مرکب

compound leaf *noun*

گەڵای ئاوێتە ◌ برگ مرکب

compound pulley *noun*

خلۆکەی لێکدراو یان تێکەڵ (ئاوێتە) ◌ قرقرەی مرکب

compound quantity *noun*
بڕی ئاوێته یان لێکدراو ۞ کمیت مرکب

compound ratio *noun*
ڕێژەی ئاوێته یان لێکدراو ۞ نسبت مرکب

compound sentence *noun*
ڕستەی لێکدراو ۞ جملەی مرکب

comprehensibility /ˌkɒmprɪˌhensəˈbɪləti, US ˌkɑːm-/ *noun*, also comprehensibleness
لەتێگەیشتنهاتوویی ۞ درکپذیری

comprehensible /ˌkɒmprɪˈhensəbl, US ˌkɑːm-/ *adjective*
لەتێگەیشتنهاتوو، لە تێگەیشتن دێ: *easily/readily comprehensible to the average reader* ۞ درکپذیر

comprehensibly /ˌkɒmprɪˈhensəbli, US ˌkɑːm-/ *adverb*
بە ڕوونی، بە شێوەیێ کە بتوانی لێی تێبگەی ۞ بە وضوح

comprehension /ˌkɒmprɪˈhenʃn, US ˌkɑːm-/ *noun*
1 تێگەیشتن، حاڵیبوون، فام، سەرەندەرکردن، پێزانین، سەرەدەری 2 داگرتن، لەخۆگرتن، گرتنەوە، بەرکەوتن، تیابوون، گشتگیری 3 مەشقی تێگەیشتنی بابەتێ ۞ 1 فهم، درک، ادراک 2 شمول 3 کامپرهنسیون

comprehensive /ˌkɒmprɪˈhensɪv, US ˌkɑːm-/ *adjective, noun*
adj بەرین، بەربڵاو، گشتلایەنە، هەمووگر، هەمەلایەنە، سەراپاگیر، بەرفراوان، inclusive: *n comprehensive examinations* خوێندنگای ئامادەی گشتگر، خوێندنگای کۆتایی گشتگر ۞ *adj* وسیع، گسترده، جامع *n* دبیرستان جامع

comprehensively /ˌkɒmprɪˈhensɪvli, US ˌkɑːm-/ *adverb*
بە تەواوەتی، گشتگرانە ۞ کاملاً، بە طور جامع

comprehensive insurance *noun*
بیمەی گشتگر یان گشتلایەنە ۞ بیمەی جامع

comprehensive school *noun*
خوێندنگای ئامادەیی گشتگر یان گشتگیر ۞ دبیرستان جامع

compress /ˈkɒmpres, US ˈkɑːm-/ *noun*
(پزشکی) کامپرێس، ڕەوێنە(رە)، خاوکەرەوە، خاولەی تەڕ ۞ کمپرس

compressed *adjective*
پەستێنراو، پەستێوراو، پەستاوتە، پەستراو، شێلراو، گوشراو، ئاخنراو، کەڵەکەکراو، چڕەوەبوو (compressedly *adv*) ۞ فشرده، متراکم

compressed air *adjective*
هەوای پەسراو یان پەستێنراو ۞ هوای متراکم

compressible /kəmˈprɛsɪb(ə)l/ *adjective*
لەپەستانهاتوو، دەپەستێورێ، دەپەسێورێ (compressibility /-ˈbɪlɪti/ *n*: لەپەستانهاتوویی) ۞ تراکمپذیر

compression /kəmˈpreʃn/ *noun*, also compressure
1 پەستان، داگرتن، پەستاوتن، پەسواندن، داتەپاندن، گوشاردان، گڤاشتن، گوشین، باڵیەکنان، داشێلان، پەسێوراوی، داتەپیوی، داشێلاوی 2 گوشار، پەستان 3 کورتی، پوختی ۞ 1 فشردگی، بەهمفشردن، تراکم 2 فشار 3 ایجاز

compression spring *noun*
زەمبەلەکی پەستانی یان گوشاری ۞ فنر فشاری

compressive /kəmˈprɛsɪv/ *adjective*
پەستانی، پەسوێنەرانە، پەستێنەرانە ۞ تراکمی

compressor /kəmˈpresə(r)/ *noun*
پەستێنە (هەوا یان گازەکانی تر) ۞ کمپرسور

comprisal /kəmpˈraɪzəl/ *noun*
1 داگرتن، لەخۆگرتن، لەبەرگرتن، تیابوون، گرتنەوە، بەرکەوتن 2 کورتە ۞ 1 اشتمال 2 خلاصه

comprising *adjective*
داگر، تیابوو، لەخۆگر ۞ شامل

compromise /ˈkɒmprəmaɪz, US ˈkɑːm-/ *noun*
1 ڕێککەوتن، سازان، پێکهاتن، هاوکۆکی، تەبایی، ئاشتی: *a compromise solution* 2 نێو(ان)گیری ۞ 1 توافق، سازش 2 حد وسط

compromising /ˈkɒmprəmaɪzɪŋ, US ˈkɑːm-/ *adjective*
نێوزڕێن، ئابڕووبەرە، عەیب، ڕووڕەشێنەر: *compromising photos* ۞ بدنامکننده

compte rendu /ˌkɔ̃t rɑ̃ˈdjuː, French kɔ̃t ʀɑ̃dy/ *noun*, comptes rendus pronunc. same
ڕاپۆر یان پیاچوونەوەی فەرمی ۞ گزارش یا بازنگری رسمی

comptometer /kɒmpˈtɒmɪtə(r)/ *noun*
ئامێری ژماردن، ژمێرەک ۞ ماشین حساب

comptroller /kənˈtrəʊlə(r), US -ˈtroʊ-/ *noun*
سەرژمێریار، سەرۆکی ژمێریاری ۞ رئیس حسابداری

compulsion /kəmˈpʌlʃn/ *noun*
زۆر، سەنگی، هەڵپێچان، پشتەملە، پشتەملێ، تەنگەتاو، جەور، ناچارکردن، زۆرەملێ، زۆری، زۆردارەکی، بەدەس خۆنەبوو: *The legal system is based on -ulsion* ۞ زور، اجبار، بیاختیاری

compulsive /kəmˈpʌlsɪv/ *adjective*
بەزۆری، زۆردارەکی، زۆرەکی، خۆنەویست: ◊ *compulsive eating/spending/gambling compulsive actions* ۞ بلااراده، اجباری

compulsively /kəmˈpʌlsɪvli/ *adverb*

بــە زۆری، زۆردارەکــی، بــە تــۆپزی، ناچارانــە، خۆنەویست ۞ بی اختیار
compulsorily /kəm'pʌlsərəli/ *adverb*
بە ناچاری، بە زۆری، زۆرەملی‌یانە، بە تۆپزی، دەگەنەکی ۞ اجباراً
compulsory /kəm'pʌlsəri/ *adjective*
تەوزیمی، زۆرەملی، زۆرەملی، خۆنەویستوویی، خۆنەویستی، زۆری، زۆردارەکی: *compulsory retirement* ۞ اجباری، بلااراده، قهری
compunction /kəm'pʌŋkʃn/ *noun*
پەشیمانی، پاشگەزی، فەرگەر، نارەحەتی ویژدان یان دەروون، داخ، ئاخ‌وداخ(هەڵکێشان)، هەست بە گوناهـ بەگوناهزانی، بێ‌گوناهی ۞ ندامت، پشیمانی، ندای وجدان، افسوس، احساس گناه
compunctious /kəm'pəŋkkʃəs/ *adjective*
پەشیمان، پەشیمان‌کەرەوە، بێ‌گوناهـ ۞ پشیمان، نادم
compurgation /ˌkɒmpɔ:'geɪʃ(ə)n/ *noun*
پاکانە، پاک‌بوونەوە (بە سوێندی شایەدەکان) ۞ تبرئه
compurgator /'kɒmpə:geɪtə/ *noun*
شایەدی پاکانە ۞ شاهد تبرئه
computability /kəmˌpju:tə'bɪləti/ *noun*
لــەژماردن‌هــاتوویی، لەلێکدانــەوەهاتوویی ۞ قابلیت حساب، محاسبه‌پذیری
computable /kəm'pju:təbl/ *adjective*
لــەژماردن‌هــاتوو، لەلێکدانــەوەهاتوو ۞ قابــل حساب، محاسبه‌پذیر
computation /ˌkɒmpju'teɪʃn, US ˌkɑ:m-/ *noun*
ژمــاردن، ژمێــرە، ئــەژمــار، لێکدانــەوە، هەڵــەنگاندن، قەبلاندن، مەزنە: *an error in the computation* ۞ حساب، محاسبه
computational /ˌkɒmpju'teɪʃənl, US ˌkɑ:m-/ *adjective*
کــامپیوتێری، لێکدانــەوەیی، لێکدەرەوانــە: *a computational approach* ◊ *computational methods* ۞ رایانه‌ای، محاسبه‌ای
computational linguistics *noun*
زمانــەوانی کــامپیوتێری یــان لێکدانــەوەیی ۞ زبان‌شناسی رایانه‌ای
computator *noun*
ئامێری ژماردەن، پێژمێر، ژمێرەر ۞ ماشین حساب
computer /kəm'pju:tə(r)/ *noun, adjective*
n کــامپیوتێر *adj* کــامپیوتێری ۞ *n* کــامپیوتر، رایانه *adj* رایانه‌ای
computerate /kəm'pju:tərət/ *noun*, computer literate
computer game *noun*
کایە یان یاری کامپیوتێری ۞ بازی کامپیوتری
computerization /kəmˌpju:təraɪ'zeɪʃn, US -rə'z-/ *noun*
کامپیوتێرانــــدن، کـــــامپیوتێری کـــــردن، کردنەکامپیوتێری ۞ کامپیوتری کردن
computerized *adjective*
کامپیوتێری(کراو) ۞ کامپیوتری‌شده
computer literacy *noun*
کامپیوتێربەکارهێنی، بەکارهێنانی کــامپیوتێر ۞ کاربرد کامپیوتر
computer literate *noun*
کامپیوتێربەکارهێنەر، بەکارهێنەری کامپیوتێر ۞ کاربر کامپیوتر
computer science *noun*
کامپیوتێرناسی، زانستی کامپیوتێر ۞ علم کامپیوتر
computer scientist *noun*
کامپیوتێرناس، زانای کامپیوتێر ۞ عالم کامپیوتر
computer virus *noun*
ڤایرۆس یا خۆرەی کامپیوتێر ۞ ویروس کامپیوتر
computing /kəm'pju:tɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 کامپیوتێرکــاری، کــارکردن بــە کــامپیــوتێر، بەکارهێنانی کامپیوتێر: ◊ *to study computing educational/network/scientific computing* 2 لێکدانەوە *adj* سەربە کــامپیوتێر، کــامپیوتێری، ۞ *n* 1 کاربرد کامپیوتر، استفاده از کامپیوتر ۞ 2 محاسبه *adj* وابسته به کامپیوتر
comrade /'kɒmreɪd, US 'kɑ:mræd/ *noun*
هــاورێ، هەڤــاڵ، ئــاوەڵ، بــرادەر، هاوخــەبات، هاورێیــاز: *We must fight for our rights, comrades!* ۞ رفیق، هم‌قطار
comrades *noun, pl.*
چەپگرەکان، کۆمونیستەکان ۞ کمونیست‌ها
comrade-in-arms *noun*
هاوســەنگەر، هاورێبــاز، هەڤاڵــی ســەربازی ۞ هم‌رزم
comradely /'kɒmreɪdli, US 'kɑ:mrædli/ *adverb*
دۆستانە، هەڤاڵانە ۞ دوستانه
comradeship /'kɒmreɪdʃɪp, US 'kɑ:mræd-/ *noun*, also comradery /'kɒmreɪdəri/
دۆســتایەتی، رفیقایــەتی، رەفیقایــەتی، ئاوەڵــی، هاورێیەتی، هاورێیازی، هاوخــەباتی ۞ رفاقــت، هم‌قطاری
Comsat *noun*
(دروشمــی بازرگــانی) ســاتەلایتی زانیــاری‌نێــر، ساتەلایتی گەیێنەر ۞ ماهواره‌ی مخابراتی
Comtian *adjective, noun*, also Comtean
1 سەربە Auguste Comte یا ریبازەکــانی (یان بیروباوەری فەلسەفی ئەو) 2 کۆنتی، لایەنگر یان شوێن‌کەوتووی فەلسەفەی ئە(و)گۆست کۆنت ۞ کنتی
Comtism *noun*

کۆنتباوەڕی، کۆنتیزم ◌ کنت‌گرایی
Comtist *noun, adjective*
1 کۆنتباوەڕ، کۆنتیست 2 کۆنتیستی ◌ 1 کنت‌گرا 2 کنت‌گرایانه
con[1] /kɒn, US kɑ:n/ *noun, adjective*
n کەڵەک، فێڵ، فریو، دەسبڕی، زۆڵی (بۆ بەدەس‌هێنانی باوەڕی خەڵک) *adj* فرۆفێڵاوی، درۆزنە ◌ *n* حقه، شیادی *adj* قلابی
con[2] *adverb or preposition, noun*
adv دژی، بە دژی *n* دەنگی دژایەتی ◌ *adv* علیه *n* رأی مخالف
Con *abbreviation* Conservative
con- = com-
conation /kə'neɪʃn/ *noun*
1 ویست، ئیرادە 2 volition حەوڵ، تێکۆشان ◌ 1 اراده 2 کوشش
conational *adjective*
ویستی، ئیرادەیی، سەربە ویست ◌ وابسته به اراده
conatus *noun*
حەوڵ، هەوڵ، کردوکۆش، ویست، بزوێنە، پاڵنەر ◌ کوشش، انگیزه
concatenate /kən'katɪneɪt/ *adjective*
پێکەوەبەستراو، لێک‌هەڵپێکراو، زنجیرەئاسا، لێک‌بەند، پێک‌بەست ◌ متسلسل
concatenation /kən,kætə'neɪʃn/ *noun*
1 زنجیرەیی، پێوەستی، پێک‌بەستی، لێک‌بەندی، پێکەوەبەستراوی، لێک‌هەڵپێکراوی، یەک‌لەدوای‌یەک‌بوون 2 زنجیرە (بنەڕەت: لە late Latin *concatenare* ،*concatenat-* "پێکەوە بەستن") ◌ 1 تسلسل، توالی 2 رشته
concave /kɒn'keɪv, US kɑ:n'k-, 'kɑ:n-/ *adjective, noun*
adj رووچاڵ، چاڵ، کاس، قوپاو، قوپیو: *a concave lens/mirror* *n* هێڵ یا روو و ئاستێکی رووچاڵ یان قوپاو، هێڵ یان رووی کاس ◌ *adj* کاو، مقعر، تورفته *n* خط یا سطح مقعر
concavity /,kɒn'kævəti, US kɑ:n-/ *noun, pl.* concavities
رووچاڵی، چاڵی، کاسی، قوپیوی، قوپاوی، hollow؛ ئاست یان رووێکی رووچاڵ یان قوپاو: *Rocks exposed to wind often show some degree of concavity* ◌ تورفتگی، کاوی، تقعر؛ سطح مقعر
concavo-concave *adjective*
دوولاچاڵ، دوولاقوپاو ◌ مقعرالطرفین
concavo-convex *adjective*
رووچاڵ و رووقیت، چاڵ و قۆقز، کاس و قۆقز ◌ مقعر و محدب
concealable /kən'si:ləbl/ *adjective*
لەحەشارهاتوو، دەشاردرێتەوە، لەشاردنەوەهاتوو ◌ پنهان‌کردنی

concealed *adjective*
بزر، شاراوە، حەشاردراو، نادیار ◌ مخفی
concealment /kən'si:lmənt/ *noun*
1 حەشار، شاردنەوە، حەشاردان، ژێرەوکردن، بزرکردن، لەبەرچاولابردن، ژێرەوکردن، فەشارتن، داپۆشین، مەلاس‌دان: *the concealment of crime* ◊ *Many animals rely on concealment for protection* 2 حەشارگە، پەنا، پەناوپەسیو ◌ 1 اختفا، پنهان‌کاری 2 مخفی‌گاه
conceit /kən'si:t/ *noun*
1 پۆز، دەمار، دەعیە، خۆپەسندی، بەعێنوانی، بۆنگی، فیز، قونەت، ترۆفیز، ترزلی، خۆپێزلی، لەخۆباییبوون، خۆلێ‌گۆڕان 2 وازانین، وادانان، پێ‌وابوون، بیرۆکە، بیری خەیالاوی یا پڕوپووچ 3 thought راگوێست، مێتافۆر، خوازە، راگوێستی سەیر یان ئاڵۆز metaphor (هەڵسەنگاندن نێوان دوو شت دەگرێتەوە؛ out of conceit with: بێزراو لە، بێزار لە، لەبەرچاوکەوتوو) ◌ 1 غرور، تکبر، نخوت 2 پندار، اندیشه، اندیشه‌ی بی‌اساس 3 استعاره، استعاره‌ی عجیب یا پیچیده
conceited /kən'si:tɪd/ *adjective*
بەفیز، خۆپێزل، بەدەعیە، بۆنگ، ترزل، بەعێنوان، لووت‌بەرز، بەپۆز، بەترۆتۆپ، خەرۆ، بەدەمار، لەخۆدەرچوو، لەخۆبایی، خۆپەسند، لەخۆڕازی، بۆنگ (conceitedness *n*): *It's very conceited of you to assume that your work is always the best* ◌ مغرور، متکبر، خودپسند
conceitedly /kən'si:tɪdli/ *adverb*
لەخۆباییانە، بەدەمارانە، لووت‌بەرزانە ◌ از روی غرور
conceivability /kən,si:və'bɪləti/ *noun*
باوەڕپێکراوی، لەباوەڕهاتوویی، لەکردنهاتوویی ◌ قابلیت تصور، امکان
conceivable /kən'si:vəbl/ *adjective*
باوەڕپێکراو، لەباوەڕهاتوو، بۆی هەیە، لەکردنهاتوو، لەوەدەچێ، دەکرێ، دەهێنرێتە پێش‌چاو: *every conceivable combination* ◌ قابل تصور، ممکن
conceivably /-əbli/ *adverb*
رەنگە، دەشێ، رێی تێدەچێ، بۆی هەیە، لەوەدەچێ: *we could conceivably finish next week* ◌ احتمالاً، به طور قابل تصور
concelebration *noun*
دوعا و نزای بەکۆڕ، خواپاڕانەوەی بەکۆمەڵ ◌ دعای دسته‌جمعی
concentrate /'kɒnsntreɪt, US 'kɑ:n-/ *noun*
1 شیلە، ئاوگ: *orange juice concentrate* 2 مەتریالی خەستەوەبوو، شلەی خەستەوەبوو یان خەستەوەکراو) ◌ 1 عصاره 2 ماده یا مایع غلیظ‌شده
concentrated /'kɒnsntreɪtɪd, US 'kɑ:n-/ *adjective*

1 کۆوەبوو، چڕەوەبوو، چڕ، خەست، پەیت، خەستەوەبوو، تیر: *a concentrated solution of salt in water* 2 تونـد، سـەخت

concentratedly /'kɒnsntreɪtɪdli, US 'kɑ:n-/ *adv* ◌ 1 متمرکز، غلیظ 2 شدید

concentration /ˌkɒnsn'treɪʃn, US ˌkɑ:n-/ *noun*

1 کۆکردنـەوە، خڕکردنـەوە 2 هـۆش‌پێـدان، سەرنج‌پێدان، تەواو گوێ‌پێدان 3 خەستی، پەیتی، تیری: *glucose concentrations in the blood* 4 خەست‌کردن(ەوە)، خەستاندن ◌ 1 تمرکز، تراکم 2 تمرکز حواس 3 غلظت 4 غلیظ‌سازی

concentration camp *noun*

کەمپی کاری زۆرەملێ یا بێگاری، سەربازگەی گرتن (ب.ت. لە ئەڵمانیای نازی، گیراوانی شەڕ و زیندانی‌یە سیاسی‌یەکان) ◌ اردوگاه اجباری

concentration polarization *noun*

جەمسەرگری خەستی یا پەیتی ◌ قطبش غلظتی

concentric /kən'sentrɪk/ *adjective*, also concentrical

هاوناوەند، یەک‌ناوەند، هاوچەق: *cocentric rings* ◌ هم‌مرکز، متحدالمرکز

concentrically /kən'sentrɪkli/ *adverb*

هاوناوەندانە، بە شێوەیەکی هاوناوەند ◌ به طور هم‌مرکز

concentricity /'kɑ:nsen'trɪsəti/ *noun*

هاوناوەندی، هاوچەقی، یەک‌ناوەندێتی ◌ هم‌مرکزی

concept /'kɒnsept, US 'kɑ:n-/ *noun*

چەمک، بیر، هزر، بیرۆکە، بیرۆکەی گشتی ◌ مفهوم، اندیشه، اندیشه‌ی کلی

concept formation *noun*

پێکهاتنی یان دروست‌بوونی چەمک یان بیر، گۆورانی چەمک ◌ تشکیل مفهوم

conception /kən'sepʃn/ *noun*

1 هێنانەبەرچاو، وێنا 2 چەمک، بیر، هزر 3 پلان 4 بۆچوون، را، دیتن 5 دووگیانی، سکپڕی، ئاوڵەمە، کۆرپەڵە: *the moment of conception* 6 تێگەیشتن، پێ‌بردن، پێزانین، سەرەندەرکردن ◌ 1 تصور 2 مفهوم، اندیشه 3 طرح 4 برداشت 5 حمل، جنین 6 فهم، ادارک

conceptual /kən'septʃuəl/ *adjective*

1 بیرۆکەیی، هزری، بیری 2 پێکهاتوو لە چەمکەکان، چەمکی، کۆچەمکی، سەربە چەمکەکان، لەسەربنچینەی چەمکەکان 3 عەقڵانی، ژیرانی، ئاوەزی ◌ 1 فکری 2 وابسته به مفاهیم یا برپایه‌ی مفاهیم 3 عقلانی، تعقلی

conceptual apparatus *noun*

دەزگای چەمکی ◌ دستگاه مفهومی

conceptual art *noun*

هونەری چەمکی یان ئەقڵانی (= زیاتر سەرنج دەداتە چەمک و کانسێپتەکان تا راستی شتەکان؛ conceptual artist *n*) ◌ هنر عقلانی

conceptualism /kən'septʃuəlɪzəm/ *noun*

1 چـەمک‌بـاوەری 2 (زۆرتـر بـە C) = conceptual art (conceptualistic *adj*؛ conceptualistically *adv*) ◌ مفهوم‌گرایی

conceptualist /kən'septʃuəlɪst/ *noun*

چەمک‌باوەڕ ◌ مفهوم‌گرا

conceptualization *noun*

هێنانەبەرچاو، وێناکردن، چەمک(دا)ڕێـژی، داڕشتنی چەمک، عەقڵانی‌کردن ◌ تجسم، مفهوم‌سازی، عقلانی‌سازی

conceptually /kən'septʃuəli/ *adverb*

لەباری عەقڵانی‌یەوە: *conceptually similar* ◌ از لحاظ عقلانی

conceptus /kən'sɛptəs/ *noun*

ئاوەڵمە یان ئاوڵەمەیێ بەدرێژایی قۆناخە سەرەتاکانی زگپڕی ◌ کانسپتوس

concern /kən'sɜ:n, US -'sɜ:rn/ *noun*

1 بابەتی پێخۆش‌بوو، باسی بابەتی (دڵ)، بابەت یان پرسی جێی سەرنج 2 هۆگری، دڵبەستەیی 3 دەخـڵ، پێوەندی، بەر 4 سەرنج، ئاگاداری، ئاگالێ‌بوون، چاوبەسەرەوەبوون 5 نیگەرانی، دڵەراوکێ، دڵلەدوایی، نارەحەتی، مایەی نگەرانی 6 کار و کاسپی، کار، ئەرک، پەیوور 7 بەرپرسایەتی 8 کۆمپانیا، نێوکۆیی 9 دامەزراوە کارداری یان پیشەسازی 10 بەش، پشک ◌ 1 موضوع مورد علاقه 2 علاقه 3 ربط 4 توجه، مراقبت 5 دلواپسی، موجب نگرانی 6 کسب و کار، وظیفه، شغل 7 مسؤلیت 8 شرکت 9 مؤسسه‌ی تجاری یا صنعتی 10 سهم

concerned /kən'sɜ:nd, US -'sɜ:rnd/ *adjective*

1 نیگەران، دڵلەدوا، نارەحەت: *-rned for their safety* 2 پێوەبوو، هۆگر، دڵبەستە 3 لەبارەی، لەمەڕ ◌ 1 دلواپس 2 علاقمند 3 راجع به

concernedly /kən'sɜ:nɪdli, US -'sɜ:rnɪdli/ *adverb*

بە نگەرانی‌یەوە ◌ با نگرانی

concerning /kən'sɜ:nɪŋ, US -'sɜ:rn-/ *preposition*

(فەرمی) لەبارەی، لەمەڕ، دەربارەی، لەبابەت، لەباوەت: *All cases concerning children are dealt with in a special children's court* ◌ دربارەی، در خصوص

concernment *noun*

1 پێوەندی، دەخـڵ 2 نگەرانی، دڵلەدوایی، نارەحەتی، دڵەراوکێ 3 گرنگی 4 کار ◌ 1 ربط 2 دلواپسی 3 اهمیت 4 امر

concert /'kɒnsət, US 'kɑ:nsərt/ *noun*

1 کۆنسێرت، ئاهەنگ: *a classical/rock/pop*

2 *a concert of music by Bach* ◊ *concert* ریک‌کەوتن، پێکهاتن، سازان، گونجان، کۆکی، هاوکۆکی 3 (بێ‌باو) – concord ۞ 1 کنسرت 2 هماهنگی، توافق، اتفاق

concerted /kən'sɜːtɪd, US -'sɜːrt-/ *adjective*
هاوبەش، پێکەوە، بەکۆمەڵ، لەگەڵ‌یەک: *a* ◊ *a concerted approach* ◊ *concerted effort* (concertedness *n*) ۞ مشترک، جمعی

concertedly /kən'sɜːtɪdli, US -'sɜːrt-/ *adverb*
پێکەوە، لەگەڵ‌یەک ۞ مشترکاً

concert-goer /'kɒnsətgəʊə(r), US 'kɑːnsətgəʊər/ *noun*, also -rtgoer
کۆنسێرت‌ڕەو، فێرەکۆنسێرت ۞ کنسرت‌رو

concert grand *noun*
پیانۆی رووپال، گەورەپیانۆ (بۆ هۆڵی کۆنسێرت) ۞ پیانوی بزرگ

concert hall *noun*
هۆڵ یان هاڵی کۆنسێرت ۞ سالن کونسرت

concertina /ˌkɒnsə'tiːnə, US ˌkɑːnsər't-/ *noun*
کانسێرتینا (= ئامێرێکی موسیقایە، لە خێزانی ئاکاردیۆن) ۞ کونسرتینا

concertino /ˌkɒntʃə'tiːnəʊ/ *noun, pl.* -inos
1 کانسێرتینۆ 2 کۆنسێرتۆی سادە یان کورت ۞ کنسرتینو

concertmaster /'kɒnsətmɑːstə(r), US 'kɑːnsərtmæs-/ *noun*, also concertmeister
ڤیۆلۆنژەنی سەرەتا، سەرژەن، سەرموسیقاژەن ۞ ویولونیست نخست

concerto /kən'tʃɜːtəʊ, US -'tʃɜːrtoʊ/ *noun, pl.* concertos or concerti
کۆنسێرتۆ: *a* ◊ *a concerto for flute and harp* ◊ *piano concerto* ۞ کنسرتو

concert pitch *noun*
1 (هەرووەها international pitch، موسیقا) میزان یان کۆکی پێوانە یان ستاندارد، کانسێرت پیچ (بە لەرەی 440 هێرتزەوە) 2 (at concert pitch) سازی ساز، ئامادەی ئامادە، تەواوئامادە ۞ 1 کوک معیار 2 آمادەی آمادە

concession /kən'seʃn/ *noun*
1 پێدان، بەدەستەوەدان، سپاردن 2 ئیمتیاز، تایبەت‌ماف 3 پەسندکردن، قەبووڵ(کردن)، خۆبەدەستەوەدان، ملنان 4 سازان، گونجان، ڕیک‌کەوتن 5 (لێ)داشکاندن، کەم‌کردنەوە، مایەدانان، لێدەرکردن، لێ‌فڕێدان 6 ئیمتیاز یان مافی بەکارهێنان (concessional *adj*) ۞ 1 اعطا 2 امتیاز 3 قبول، تسلیم 4 تخفیف 5 سازش، توافق 6 امتیاز یا حق بهره‌برداری

concessionaire /kənˌseʃə'neə(r), US -'ner/ *noun*, also -cessionnaire
خاوەن‌تایبەت‌ماف، خاوەن ئیمتیاز (بەکارهێنانی زەوی یان بازرگانی) ۞ دارندەی امتیاز

concessionary /kən'seʃənəri, -neri/ *adjective*
بە مایە(دانانە)وە، بە لێ‌دەرکردنەوە، بە لێ‌داشکاندن، بە لێ‌دەرکردنەوە: *-cessionary* ۞ *rates/fares/trave* با تخفیف

concessioner *noun*
خاوەن‌تایبەماف، خاوەن ئیمتیاز ۞ صاحب امتیاز

concessive /kən'sesɪv/ *adjective*
(ڕێزمان) دان‌پیانەرانە، سەلمێنەرانە (ئەمانەش وشەکانین even though ،while ،in spite of ،although (وەک ;although I am old, I am not stupid) (concessively *adv*) ۞ تصدیقی، پذیرشی

conch /kɒntʃ, US kɑːntʃ/ *noun, pl.* conchs /kɒŋks/ or conches /'kɒntʃɪz/
1 (گیانەوەرناسی) لەپکەی شەیتانۆکە، کوێچکەماسی، شەیتانۆکە [*Strombus* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن] 2 قوڵکە یان چاڵی نەرمەی گوێ 3 (بیناسازی) گومەز یان میچی نیوەخڕ، نیوەگومەز، لاگومەز ۞ 1 صدف حلزونی 2 گودی لالەی گوش 3 گنبد نیم‌گرد

conch(o)- *prefix*
پێشگر: لەپکە (بنەڕەت: لە *concha* لاتین "shellfish, shell"، لە *konkhē* یۆنانی "mussel, cockle" یان بۆشایی‌ێکی لەپکەئاسا) ۞ پیشوند: صدف

concha /'kɒŋkə/ *noun, pl.* conchae /-kiː/
1 قوڵکە یان چاڵی نەرمەی گوێ 2 (بیناسازی) گومەز یان میچی نیوەخڕ، نیوەگومەز، لاگومەز ۞ 1 گودی لالەی گوش 2 گنبد نیم‌گرد

conchal *noun*
سەربە کۆنچا ۞ وابستە بە کونچا

conchiferous /'kɑːŋ'kɪfərəs/ *adjective*
لەپکەلان ۞ صدف‌خیز

conchiolin *noun*, also conchin
لەپکینە: جۆرێ پرۆتینی ریشاڵی سەخت کە توێکڵی یان قاپێلکی (لەپکەی) لەش‌نەرمان پێکدێنێ (وەک mother-of-pearl) ۞ کونکیولین

conchoidal /kɒŋ'kɔɪd(ə)l/ *adjective*
لەپکەیی، شێوەلەپکە ۞ صدف‌وار

conchological /kɒ'kɒledʒɪkl/ *adjective*
لەپکەناسی‌یانە، سەربە لەپکەناسی یان سەدەفناسی ۞ صدف‌شناختی

conchologist *noun*
لەپکەناس، سەدەفناس ۞ صدف‌شناس

conchology /kɒŋ'kɒlədʒi/ *noun*
لەپکەناسی، سەدەفناسی ۞ صدف‌شناسی

concierge /'kɒnsieəʒ, US kɔːn'sjerʒ/ *noun*
1 دەرگاوان، دەرکەوان، دالان‌دار 2 پەردەدار ۞

1 سرایدار 2 حاجب

conciliar /kən'sɪlɪə/ *adjective*

ئەنجومەنی، سەربە ئەنجومەن، دەرکراو یان دەرچوو لە ئەنجومەن (conciliarly *adv*) ۞ وابستە بە شورا، صادرە از مجلس

conciliation /kən,sɪli'eɪʃn/ *noun*

1 دلدانەوە، دلخوشیدانەوە، دەلالەت، دلنەوایی، ژیرکردنەوە، ڕقڕەوینی، نەرمکردن، دلڕاگرتن 2 ئاشتکردنەوە، ڕێکخستنەوە، پێکهێنانەوە، یەکخستنەوە، ڕێککەوتن 3 گونجاندن، لواندن، ڕێکخستن 4 نێوبژایەتی، کێشەڕەوینی ۞ 1 استمالت، دلجویی، تسلی 2 مصالحە، توافق 3 وفق دادن 4 میانجی‌گری

conciliative *adjective*

دلدانەوەیی، دلخوشیدەرەوانە، خەمڕەوینانە ۞ دلجویی‌آمیز

conciliator /kən'sɪlieɪtə(r)/ *noun*

دلخوشیدەرەوە، دلدەرەوە ۞ دلجویی‌کنندە

conciliatory /kən'sɪliətəri, US -tɔ:ri/ *adjective*

ئاشتیخوازانە، دۆستانە، دلدەرەوانە: *a conciliatory attitude/gesture/move* ◊ *a conciliatory approach* ۞ مسالمت‌آمیز، دلجویی‌آمیز

concinnity /kən'sɪnɪti/ *noun*

(دەگمەن) ناسکی، جوانی، گونجاوی ۞ ظرافت، تناسب

concise /kən'saɪs/ *adjective*

کورتە، پوختە، تەنیا ئەو زانیارییە بە دەستەوە دەدا کە پێویست و گرنگە، پڕ لە زانیاری کورت و روون: *a concise definition* ◊ *a concise summary*؛ (کتێبێ) کورتتر لە کتێبە بنەماکەی: *a concise dictionary* ۞ موجز، فشردە

concisely /kən'saɪsli/ *adverb*

بە کورتی، پوخت: *He spoke clearly and concisely* ۞ اجمالاً

conciseness /kən'saɪsnəs/ *noun*, also (less frequent) -ision /kən'sɪʒn/

کورتی، پوختی ۞ اختصار، ایجاز

conclave /'kɒŋkleɪv, US 'kɑ:ŋ-/ *noun*

کۆبوونەوەی نەهێنی، کۆبوونەوەی تایبەتی، ئەنجومەنی هەلبژاردن (ب.ت. کاردیناڵەکان بۆ هەلبژاردنی پاپ) ۞ جلسەی محرمانە

concluding *adjective*

دوایین ۞ آخرین

conclusion /kən'klu:ʒn/ *noun*

1 کۆتایی، دوایی، ئاخر، دووماهی 2 ئەنجام، ئاکام، result، outcome 3 ئەنجامگیری، بۆدەرکەوتن 4 بڕیار (دوایی) 5 بەستن، گرێدان، بڕینەوە، گرێبەست ۞ 1 پایان 2 نتیجە، برآیند 3 استنتاج 4 تصمیم 5 انعقاد

conclusive /kən'klu:sɪv/ *adjective*

بڕینەرەوە، یەکلاییکەرەوە، دواییپێهێن، دواییپێهێنەر، decisive، determinative: *conclusive evidence/proof/results* ۞ قطعی

conclusively /kən'klu:sɪvli/ *adverb*

یەکلاییکەرەوانە، بەشێوەیەکی بڕینەرەوە یان یەکلاییکەرەوە: *to prove something conclusively* ۞ بە طور قطعی

conclusiveness /kən'klu:sɪvnəs/ *noun*

یەکلاییکەرەوەیی، بڕینەرەوەیی، کۆتاییپێهێنی ۞ قطعیت

concoction /kən'kɒkʃn, US -'kɑ:kʃn/ *noun*

1 تێکەلە، چێشتی مجێور 2 تێکەلکردن، پێکەوەنان، لێکدان، گرتنەوە، دروستکردن، هەلبەستن، ڕێکخستن، داهێنان 3 ئامادەکاری، گەلالەکاری ۞ 1 معجون 2 ترکیب، ساخت، اختراع 3 تمهید

concoctor *noun*

دروسکەر، تێکەلکەر، لێکدەر ۞ ترکیب‌کنندە

concomitance /kən'kɒmɪt(ə)ns/ *noun*, also concomitancy

1 لەگەلیەکبوون، پێکەوەیی، پێکەوەبوون، تەفرایی 2 پێکوەیی، باوەڕێ کە لەش و خوێنی مەسیح لە نان و مەی شێوی خواوەندیدا هەیە ۞ 1 ملازمت 2 کونکومیتانس

concomitant /kən'kɒmɪtənt, US -'kɑ:m-/ *adjective, noun*

لەگەل، پێکەوە، هاوڕێ، پێکەوەهاتوو، پاشکۆ، لەگەلخستە: *an increase in student numbers and the concomitant increase in class size* ۞ همراه، ملازم، ضمیمە

concord /'kɒŋkɔ:d, US 'kɑ:ŋkɔ:rd/ *noun*

1 ڕێککەوتن، پێکهاتن، سازان، یەککەوتن، گونجان، کۆکی، تەبایی، ئاشتی، harmony (دژەکەی discord): *living in concord with neighbouring states* 2 پەیماننامە 3 (ڕێزمان) یەکگرتنەوە، یەکگیری، یەکانگیری، هاوگیری، agreement: *In the sentence 'They live in the country.', the plural verb 'live' is in concord with the plural subject 'They'* ۞ 1 توافق، هماهنگی، سازش 2 معاهدە 3 مطابقە (دستور زبان)

concordance /kən'kɔ:dəns, US -'kɔ:rd-/ *noun*

1 لیستەی ئەلفوبێیی (وشە گرنگەکانی نێو دەقێک)، پێرست 2 ڕێککەوتن، یەککەوتن، هاوکۆکی، هاوبیری، گونجان، کۆکێتی، concord 3 لێکچوون، هاوشێوەیی، agreement ۞ 1 کشف‌اللغات 2 تطابق، هماهنگی، مطابقت 3 تشابە

concordant /kən'kɔ:dənt, US -'kɔ:rd-/ *adjective*

ڕیک کەوتوو (لەگەڵ)، گونجاو، کۆک، ساز ◌ هماهنگ، متوافق، مطابق (با)

concordat /kən'kɔːdæt, US -'kɔːrd-, BrE also kɒn-/ *noun*

پەیمان‌نامە، ڕیک‌کەوتن‌نامە (ب.ت. نێوان کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆمانی و وڵاتێ) ◌ قرارداد، توافق‌نامه

concours /'kõkʊə/ *noun*, also concours d'élégance /ˌdɛleɪ'gõs/

پێشبڕکێ (بنەڕەت: فەرەنسی " contest (of elegance") ◌ مسابقه

concourse /'kɒŋkɔːs, US 'kɑːŋkɔːrs/ *noun*

1 کۆمەڵگا، جەقین، کۆبوونەوە، تێمرووکان، کۆمەڵکەکردن، کۆمەڵبەستن، پەوورەدان، تەمورکەدان، کۆمبین، کۆمەڵە، جەماوەر، کۆمەڵ 2 مەکۆ، ساڵۆن، جێگای کۆبوونەوە، شوێن، کۆمگە: *the station concourse* 3 هاوکاتی ◌ 1 اجتماع، تجمع، جمعیت 2 سالن 3 تقارن

concrescence /kən'krɛs(ə)ns/ *noun*

گەشە، هەڵدان، پێکەوەهەڵدان، پێکەوەگەورەبوون، هاوگەشەیی، پێکەوەشینبوون ◌ رشد، رشد با همدیگر

concrescent /kən'krɛsənt/ *adjective*

پێکەوەهەڵداو، پێکەوەگەورەبوو، هاوگەشە، پێکەوەشینبوو ◌ رشدکننده با همدیگر

concrete /'kɒŋkriːt, US 'kɑːŋ-/ *adjectivem noun*

1 *adj* دروستکراو لە کۆنکریت یان شفتە و بێتۆن: *a concrete wall* ◊ *a concrete floor* 2 بابەتی، بەردەس‌کەوتوو، هەست‌پێکراو، بەرهەست، لەسەر بنەمای فاکت، ڕاست(ەقینە)، ناخەیاڵی، نائابستراکت، دەس‌لێدراو، مادی، ماکی، مەتریاڵی: *concrete proposals/proof* ◊ 2 دیار، تایبەتی، پۆزیتیف، *concrete evidence* بەرجەستە، بەرچاو، particular ،specific :*a* 3 (ڕێزمان) زات، بابەت؟ 4 *concrete proposal* ڕەق *n* شفتە، شەفتە، بێتۆن، کۆنکریت: *a slab of concrete* (concreteness *n*) ◌ 1 *adj* بتونی 2 عینی، ملموس، غیرخیالی، واقعی، مادی 2 مشخص، خاص 3 (دستور زبان) ذات 4 سفت *n* بتون

concrete jungle *noun*

دارستانی کۆنکریت ◌ جنگل بتونی

concrete mixer = cement mixer

concretely /'kɒŋkriːtli, US 'kɑːŋ-/ *adverb*

بابەتییانە، بە شێوەیەکی بابەتی یان بەرهەست، بەرهەستانە ◌ به طور عینی یان ملموسی

concrete music *noun*, also musique concrète

موسیقای کۆنکریت یا تێک‌هەڵکێشراو؟، موسیقای بابەتی ◌ موسیقی انضمامی، موسیقی عینی

concrete noun *noun*

(ڕێزمان) ناوی زات یان بابەت (وەک ماشین، ماڵ و...) ◌ اسم زات

concrete number *noun*

ژمارەی بابەتی یان کۆنکریت (ژمارەیێ کە پێوەندی هەیە بە شت یان بابەتێکی تایبەتییەوە) ◌ عدد انضمامی

concrete poetry *noun*

هەڵبەست یان هۆنەی تێهەڵکێشراو؟، هۆنراوەی بابەتی ◌ شعر انضمامی، شعر عینی

concretion /kən'kriːʃn/ *noun*

1 ڕەقبوون، توندبوون، سەخت‌بوون، بەبەردبوون، بوونەبەرد؛ coalescence، solidification 2 شتێکی ڕەق(بوو) لە نێو لەش‌دا، بەهۆی نەخۆشییەوە پەیدا بووە (وەک tophus و bezoar) 3 بەردەڵ: تۆپەڵەیێکی خڕ لە ماک و مەتریاڵی کانی کە لە بەردەڵم، گڵەسوورە و هتد هەیە و لە دەوری ناوکەیەک nucleus بە شێوەی توێ و چینی هاوناوەند concentric پێکهاتووە (concretionary *adj*) ◌ 1 تحجر، سفت‌شدگی 2 کونکرسیون 3 سنگال

concretional *adjective*

سەربە ڕەقبوون ◌ وابسته به سفت‌شدگی

concretive /kɒn'kriːtɪv/ *adjective*

ڕەقەوەبوو، سەختەوەبوو، مایەی ڕەقبوون، توندەوەبوو ◌ سفت‌شونده

concretization *noun*

کۆنکریتاندن، بابەتاندن، بابەتی‌کردن، کردنەبەرهەست، بەرهەستاندن ◌ ملموس‌سازی

concubinage /kɒn'kjuːbɪnɪdʒ/ *noun*

ڕەوشی سووکەمارەیێتی، ژیواری سووکەمارەیی، بردنەسەری ژیان بەو شێوازە ◌ وضع صیغه‌ای یا زندگانی مُتعگی

concubine /'kɒŋkjubaɪn, US 'kɑːŋ-/ *noun*

1 ژنی سووکەمارەیی، سووکەمارەیی‌لەسەر، جاریە، زەماوەندی کاتی، هاوسەرێنی بێ‌زەماوەند 2 mistress (concubinary /kən'kjuːbɪn(ə)ri/ *adj*) ◌ زن صیغه‌ای، مُتعه

concupiscence /kən'kjuːpɪsns/ *noun*

ئارەزووی سێکسی (بەهێز)، ئاڵۆش، کەڵبە، sexual desire ◌ شهوت

concupiscent /kən'kjuːpɪsənt/ *adjective*

بەئاڵۆش، ئاڵۆشاوی، حەشەری، کەڵبەکردوو، شەهوانی، lust ◌ شهوانی

concurrence /kən'kʌrəns, US -'kɜːr-/ *noun*

1 ڕیک‌کەوتن، سازبوون، پێک‌هاتن 2 هاوکاتی: *an unfortunate concurrence of events* 3 (بیرکاری) پێک‌گەیشتن، گەیینەوە 4 خاڵی پێک‌گەیشتن، جەمسەر ◌ 1 موافقت، توافق 2 تقارن 3 تلاقی 4 نقطه‌ی تلاقی

concurrent /kən'kʌrənt, US -'kɜːr-/ *adjective*

1 هاوکات، لەیەکوەختا 2 ڕێککەوتو، ساز، هاوبیر، پێکهاتوو: *3 concurrent jurisdiction* (بیرکاری) پێک‌گەیشتوو، جەمسەر، پێک‌گەیو، گەیو ۞ 1 همزمان، مقارن 2 موافق 3 متقاطع
concurrently /kən'kʌrəntli, US -'kɜːr-/ *adverb*
هاوکاتانە، لە یەک کاتا ۞ به طور همزمان
concussion /kən'kʌʃn/ *noun*
1 زەربەی سەر، بریندار بوونی سەر یان مێشک، مێشک‌شلەقان، لێدرانی مێشک یا سەر 2 تەکانی توند، ڕاتلەکانی سەخت، ڕاوەشانی توندوتیژ ۞ 1 ضربه یا آسیب مغزی 2 تصادم، تکان
condemnable *adjective*
شیاوی ناپەسندکردن یان مەحکوومکردن ۞ محکوم‌کردنی
condemnation /ˌkɒndem'neɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
1 مەحکوومیەت 2 شەرمەزارکردن، بەگژداهاتن، ناپەسندکردن، مەحکوومکردن، ئیدانەکردن، تاوانبارکردن، گوناهبارکردن: *There was widespread condemnation of the invasion* 3 بەسەرداهاتن، سەرکۆنە 4 دەربڕینی بێزاری 5 هەڵە، چەوتی 6 دەس‌بەسەراگرتن، گرتن (بۆ بەرژەوەندی گشتی) ۞ 1 محکومیت 2 عمل محکوم کردن 3 سرزنش 4 ابراز بیزاری 5 اشتباه 6 مصادره
condemnatory *adjective*
شەرمەزاری‌یانە، ناپەسندکەرانە، مەحکوومی‌یانە ۞ محکومیت‌آمیز
condemned *adjective*
مەحکوومکراو، ناپەسندکراو، سزا(مەرگ)لەسەر، بە گوناهبارناسراو، بە تاوانبارناسراو ۞ محکوم
condemned cell *noun*
ژووری زیندانیانی بڕیاری لە سێدارەدراو، ژوور یان سلولی مەحکوومان ۞ سلول اعدامیان
condemner *noun*
بەگژداهاتوو، محکوومکەر، ناپەسندکەر ۞ محکوم‌کننده
condensability /kənˌdensə'bɪləti/ *noun*
لەچڕکردنەوەهاتوویی ۞ تکثیف‌پذیری
condensable /kən'densə'bɪləti/ *adjective*, also condensible
لەچڕکردنەوەهاتوو ۞ تکثیف‌پذیر
condensation /ˌkɒnden'seɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
1 چڕی، چڕبوونەوە 2 شتی چڕەوەبوو 3 تۆڵا، شلان (= پرۆسەی گۆڕینی گاز (یان هەڵم) بۆ شلە)، چڕکردنەوە، چڕاندن 4 خەستکردنەوە، خەستاندن 5 کورتکردنەوە، کورتەنووسی، کورتە، پوختە 6 نارەق 7 هەڵم (condensational *adj*) ۞ 1 تراکم 2 شیء متراکم 3 چگالش، میعان، تکثیف 4 تغلیظ 5 تلخیص، اختصار 6 عرق 7 بخار
condensed *adjective*
کورتە، خەست، چڕ ۞ ملخص، غلیظ
condensed milk *noun*
شیری خەست (بە هەڵماندن و پێوەکردنی شەکر) ۞ شیر غلیظ
condenser /kən'densə(r)/ *noun*
1 کۆندێنسێر، بارگەگر، چڕەکێ، چڕگەر؟ 2 لێنز یان ئاوێنەیێ بۆ چڕکردنەوەی یا کۆکردنەوەی تیشک لەسەر شتێ بەکاردێتێ 3 دەزگایێ بۆ چڕکردنەوەی گاز و هەڵم، چڕەک ۞ 1 خازن، چگالنده 2 و 3 کاندنسر
condescending /ˌkɒndɪn'sendɪŋ/ *adjective*
فەخرفرۆش، لووت‌بەرز، لەخۆرازی، لەخۆبایی، بەعینوان، بەمنەت، بەترووتوپ، patronizing: *He has a condescending attitude towards women* ۞ فخرفروش، افاده‌ای
condescendingly /ˌkɒndɪn'sendɪŋli/ *adverb*
لووت‌بەرزانە، بەمنەتەوە، بەترووتوپەوە، فەخرفرۆشانە ۞ با افاده
condescension /ˌkɒndɪ'senʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
ئیفادە، منەت، ترووتوپ، فیزنی، دەمار، فەخرفرۆشی ۞ افاده، فخرفروشی
condign /kən'daɪn/ *adjective*
بەرحەق، بەجێ، شیاو، ڕەوا، deserved، *condign punishment* :appropriate (condignly *adv*) ۞ مستحق، درخور
condiment /'kɒndɪmənt, US 'kɑːn-/ *noun*
بەهارات، ئالەت و زەردەچێوە، هەزوێلە، دەرمانک ۞ چاشنی، ادویه
condition /kən'dɪʃn/ *noun*
1 مەرج، شەرت؛ مەرجی پێویست، prerequisite 2 ڕەوش، لۆر، بار، دۆخ، کاودان، بارودۆخ، هەڵومەرج، مەرەد، چۆنیەتی: *to be in bad/good condition* 3 لەش‌ساغی، سلامەتی، ساغی 4 نەخۆشی، ناسازی 5 (کۆمەلایەتی) پلەوپایە، پێگە 6 (conditions) هەڵومەرج، بارودۆخ، کاودان، دەستوەدار ۞ 1 شرط؛ شرط لازم 2 وضع، چگونگی، حالت 3 سلامت 4 بیماری 5 منزلت 6 (در جمع) شرایط، اوضاع
conditional /kən'dɪʃənl/ *adjective, noun*
adj 1 مەرجی، مەرجەکی، مەرج‌دار، بەرمەرج، بەشەرت، پێبەند، بەند: *conditional* *a conitional* ◊ *approval/acceptance* 2 ناڕوون، نادیار، نامەعلووم *promise* 3 (ڕێزمان) مەرجی، مەرج‌دەربڕ، گەرینی، گومانداری، هەکانی: *a conitional sentence/clause* *n* ڕستە یان دەستەوشەی مەرجی، قالبی مەرجی یان مەرج‌دەربڕ ۞ *adj*

1 مشروط، مقید 2 نامعلوم 3 (دستور زبان) شـرطی *n* جمله یا عبارت شرطی

conditionality /kən,dɪʃə'nælətɪ/ *noun*

مـەرجداری، بەنـدبوون بـە شـتێ، بەنـدێتی، بەرمەرجی، مەرجیبوون ۞ مشروط بودن

conditionally /-ʃənəli/ *adverb*

بە مەرجێ، بەو شەرتە، بە شەرتێ ۞ بە شرط

conditioned *adjective*

فێربوو، خووگرتوو، مەرجی، بەرمـەرج، بەنـد ۞ شرطی، مشروط

conditioned reflex *noun*

پەرچەکردار یان کاردانەوەی مەرجی یان فێربوو ۞ بازتاب شرطی

conditioner /kən'dɪʃənə(r)/ *noun*

نـەرمکـەر (قـژ و...): *shampoo and conditioner* ۞ نرمکننده

conditioning /kən'dɪʃənɪŋ/ *noun*

1 راهێنـــان، فێرکـــردن 2 (دەروونناســـی) مەرجیکردن، فێرکردن، مەرجاندن 3 گونجاندن، سـازاندن، دەقپێدان، دەقاندن، لواندن ۞ 1 تربیت 2 شـرطیسازی 3 وفق دادن، تطبیق

condo /'kɒndəʊ, US 'kɑːndoʊ/ = condominium

condolence /kən'dəʊləns, US -'doʊ-/ *noun*, also condolement

1 دلـدانەوە، دلـنەوایـی، دلخۆشـیدانـەوە، هاوسۆزی، خەمخۆری: *Our condolences go to his wife and family* 2 سەرەخۆشـی، پرسـە: *a letter of condolence* (زۆرتر لە کۆدا condolences) ۞ 1 همدردی 2 تسلیت

condom /'kɒndɒm, US 'kɑːndəm/ *noun*, (also US prophylactic)

جیر، کاندۆم ۞ کاندوم

condominium /,kɒndə'mɪniəm, US ,kɑːn-/ *noun*,

1 کۆمەلـــە دەســـتەخانووێ 2 ئاپارتمـــان، دەســـتەخانوو 3 هاوخاوەنـداری، خاوەنـداری هاوبەشـێتی 4 بـڕیاری هاوبـەش 5 سـەروەری هاوبەش (لە بەڕێوەبردنی دوو یان چەند ولات) 6 دەسەلاتی هاوبەش ۞ 1 مجموعەی آپاتمانی 2 آپارتمان 3 مالکیـت اشـتراکی 4 حکـم مـشترک 5 سیادت مشترک 6 تـسلط مشترک

condonation /,kɒndəʊ'neɪʃn/ *noun*

لێـبوردن، لێخـۆشبـوون، چاوپۆشـی، داکروپـان، لەبەرچاونەگرتن ۞ اغماض، بخشش

condor /'kɒndɔː(r), US 'kɑːn-/ *noun*

(گیانەوەرناسی) سیـــارگی ئەمریکایی [*Vultur gryphus* (هـی ئانـدی Andean، ئـەمریکـای باشـووری) و *Gymnogyps californianus* (هـی کالیفۆرنیـا، مـەترسـی قڕبوونی لەسـەرە)] (بنـەڕەت: لـە *condor* سـپانیایی، لـە *kuntur* کێچوایی‌دا Quechua) ۞ کندور

condottiere /,kɒndɒ'tjɛːreɪ, US -rɪ/ *noun*, *pl.* condottieri

(مێژوویی، لە ئیتالیا) ڕێبەر یان ئەندامی سـەربازە بـەکرێگیراوەکـان (بنـەڕەت: ئیتالیـایی، لـە *condotto* "سەربازی گرێبەستی") ۞ کندوتیری

conducive /kən'djuːsɪv, US -'duːs-/ *adjective*

1 لێوەکەوتوو، بووەهۆی، مایە، سەرچاوە، زێدەر: 2 *an atmosphere conducive to education* گونجاو ۞ 1 منجرشونده، موجب، منشأ 2 مناسب

conduct /'kɒndʌkt, US 'kɑːn-/ *noun*

1 رەفتار، هەلـسوکەوت، ئاکار و کردار، ئاکار، رەوشـت: *The sport has a strict code of conduct* 2 بـــەڕێوەبردن، هەلـــسووڕاندن، جێبەجێکردن، ڕێبەرایەتی، بەڕێدابردن، گێڕان ۞ 1 رفتار، اخلاق، سلوک 2 اداره، هدایت

conductance /kən'dʌktəns/ *noun*

(کارەبا) گەیاندن ۞ هدایت

conductibility /kən,dʌktə'bɪlətɪ/ *noun*

لەگەیاندنهاتوویی ۞ قابلیت هدایت

conductible /kən'dʌktɪbl/ *adjective*

لەگەیاندنهاتوو، لە گەیاندن دێ ۞ قابل هدایت

conducted tour *noun*

گەڕان لەگەل ڕێنیـشاندەر یان بـەڕێدابـەر ۞ گشت با راهنما

conduction /kən'dʌkʃn/ *noun*

گەیاندن، گواستنەوە، بردن، کێشان، ڕاکێشـان ۞ رسانایی، هدایت

conductive /kən'dʌktɪv/ *adjective*

گەێنەر، گەیەنەر، گەێن، خاوەنی گەێنـەری ۞ هادی، رسانا

conductivity /,kɒndʌk'tɪvəti, US ,kɑːn-/ *noun*

گەێنەری، گەێنێتی ۞ رسانایی

conductometric *adjective*

سەربە گەیاندنپێوی، گەیاندنپێوییانە ۞ وابسته به رسانایی‌سنجی

conductometry *noun*

گەیاندنپێوی ۞ رسانایی‌سنجی

conductor /kən'dʌktə(r)/ *noun*

1 بەڕێوەبـەر، کارگێـر، هەلـسووڕێنەر 2 ڕێبـەر، سـەرتیپی ئۆرکێسترا 3 گەێنـەر: *Wood is a poor conductor* 4 شاگردشـۆفێر، شـۆفێریار، بلیـتچـی، بلیـتکۆکـەرەوە 5 سـەرۆک یـان بەرپرسی شەمەندەفەر ۞ 1 مدیر 2 رهبر (ارکستر) 3 رسانا 4 کمک‌راننده 5 رئیس یا مسؤل قطار

conductor rail *noun*

رەیل یا ڕێیلی کارەبا (شەمەندەفەر) ۞ ریل برق

conductorship /kən'dʌktəʃɪp/ *noun*

بەڕێوەبەری، کارگێڕی ۞ مدیریت

conductress /kən'dʌktrəs/ *noun, fem.* conductor
شاگردشۆفیر، دواشۆفیر، بلیتچی (ژن) ۞ کمک‌راننده

conduit /'kɒndjuɪt, US 'kɑːnduɪt/ *noun*
رەهەنداو، نۆکەند، بۆری، لوولە، ئاوەڕۆ، جۆگە ۞ مجرا، کانال

conduplicate *adjective*
(لەباری درێژایی‌یەوە) دانووشتاو، دووقەد، داچەماو ۞ دولاشده

condylarth /'kɒndɪlɑːθ/ *noun*
(کۆنینەناسی) بووبەردی گیانەوەرێکی گیاخۆر ۞ کوندیلارت

condylar *adjective*
(توێکاری) خرتکەیی، سەربە خرتکە ۞ وابسته به کوندیل

condyle /'kɒndɪl, US -dʌɪl/ *noun*
(توێکاری) خرتکە (بنەڕەت: لە *kondulos* یۆنانی‌یەوە "knuckle") ۞ کوندیل

condyloid *adjective*
خرتکەئاسا، شێوەخرتکە ۞ کوندیل‌مانند

condyloma /ˌkɒndɪ'ləʊmə/ *noun, pl.* condylomas or condylomata /-mətə/, also genital wart
بالووکەی کۆم (= بە هۆی ڤایرۆس یان فەرەنگی‌یەوە syphilis تووش دەبێ، بنەڕەت: لە *kondulos* یۆنانی "knuckle") ۞ زگیل مقعد

condylomatous *adjective*
خاوەنی بالووکەی کۆم، کۆمبالووکاوی، کۆم بالووکەدەرکردوو ۞ دارای زگیل مقعد

cone /kəʊn, US koʊn/ *noun*
1 قووچکە، قوتکە 2 ڕەحەتی‌ئاسا، نانە بەستەنی 3 میوەی کاج، بەرەکاج، بەری کاژ 4 شتی قوچکەئاسا 5 قووچکەی ڕێگا(وبان) یان نەڕۆیشتن، کەللەی پاراستن (هاتوچۆ) 6 قووچکە یان نووچکەی گڕکان (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست: لە *cone* فەرەنسی، بە ڕێگای لاتین لە *kōnos* یۆنانی) ۞ 1 مخروط 2 قیف 3 میوەی کاج 4 چیز مخروطی شکل 5 مخروط ایمنی 6 مخروطی آتش‌فشان

coned *adjective*
قووچکەئاسا، قووچکەیی، قوتکەیی، کەللەقەندی، کۆفک، گومەزی ۞ مخروطی‌شکل

coneflower *noun*
گولەقووچە؟ (هی ئەمریکای باکووری لە تیرەی daisy، گولەکانی قووچن، [*Rudbeckia*, *Echinacea* و توخمەکانی تر]) ۞ روبکی

conenose = kissing bug

cone shell *noun*
لەیکەقووچ(ک)ە [توخم *Conus*: گەلێ جۆرن] ۞ نوعی نرم‌تن

Conestoga wagon *noun*, also Conestoga
جۆرێ کالیسکەی سەرگیراوی چەرخ‌پانی شەش ئەسپە کە بۆ ڕاگوێستنی بار و سوار بەکاردێنرێ ۞ نوعی کالیسکه

coney /'kəʊni/ *noun*, also cony, *pl.* coneys
1 (بریتانیا و Heraldry) = کەروێشک 2 جۆرێ grouper ی وردی گەرمێنانی ڕۆژاوای ئەتلانتیک [*Epinephelus fulvus*] (بنەڕەت: لە *cuniculus* لاتین) ۞ 1 خرگوش 2 نوعی ماهی

confab /'kɒnfæb, US 'kɑːn-/ *noun*
گەپ، دەمەتەقێ، فشە، قسە (ی دۆستانە)، گاڵتە ۞ گپ، حرف

confabulation /kənˌfæbjʊ'leɪʃn/ *noun*
گەپ، دەمەتەقێ، قسە (ی دۆستانە)، گاڵتە ۞ اختلاط، گپ

confection /kən'fekʃn/ *noun*
1 شیرینی 2 مرەبا 3 پێکهێنان، لێکدان، تێکەڵاندن 4 تێکەڵە 5 جۆرێ کراسی ژنان کە نەخشی پێچەڵاوپێچی هەیە ۞ 1 شیرینی، تنقلات 2 مربا 3 ترکیب 4 آمیزه 5 کانفکسیون

confectioner /kən'fekʃənə(r)/ *noun*
شیرینی‌فرۆش، شەکرچی ۞ شیرینی‌فروش

confectioner's sugar = icing sugar

confectionery /kən'fekʃənəri, US -ʃəneri/ *noun, pl.* confectioneries
شیرینی، شیرینی‌مەنی، شیرینی‌خانە، شیرینی‌فرۆشی، نوقل و شیرینی ۞ شیرینی‌جات، شیرینی، قنادی، تنقلات

confederacy /kən'fedərəsi/ *noun, pl.* confederacies
1 یەک‌کەوتن، یەکێتی، هاوپەیمانی، هاوگرتوویی، یەک‌گرتوویی، alliance 2 فێدراسیۆن، کۆنفیدراسیۆن 3 یەکێتی 4 پیلان، conspiracy 5 (Confederacy) یەکێتی ئەیالەتەکانی باشوور، هەرێم یان ئەیالەتە هاوپەیمانەکان (شەڕی نێوخۆیی ئەمریکا) ۞ 1 اتحاد، اتفاق 2 فدراسیون 3 اتحادیه 4 توطئه 5 (با C) کونفدراسی

confederal *adjective*
سەربە کۆنفیدراسیۆن، سەربە هاوپەیمانی ۞ وابسته به کنفدراسیون

confederate /kən'fedərət/ *adjective, noun*
adj هاوپەیمان، یەک‌گرتوو، یەک‌کەوتوو، allied *n* پیلان‌گێڕ، هاودەست، هاوکار، بەشدار لە تاواندا ۞ *adj* متحد، متفق *n* شریک جرم

Confederate /kən'fedərət/ *noun*
(لە ئەمریکا) پشتیوان یان لایەنگری یەکێتی ئەیالەتە باشووری‌یەکان ۞ کونفدرات

Confederate Memorial Day *noun*
ڕۆژی یادکردنەوەی کۆنفیدرەیت: چەند ڕۆژێکە دانراوە بۆ یادکردنەوەی سپایی‌یانی Confederacy ۞ کونفدرات موریال دی

Confederate States *noun, pl.*
جیابوونەوەی یازدە ئەیالەتی ئەمریکا لە 1860ـ1861دا و کەوتنەوەی شەڕی نێوخۆیی ئەمریکاوە ◌ کونفدرات ستاتس
confederation /kən,fedə'reɪʃn/ *noun*
کۆنفیدراسیۆن، هاوپەیمانی، یەکێتی، یەک کەوتوویی (بۆ پەرژەوەندی دوولایەنە) ◌ کنفدراسیون، اتحاد
confederative /kən'federeɪtɪv/ *adjective*
یەکێتی یانە، هاوپەیمانانە ◌ اتحادی
conferee *noun*
راوێژپێکراو، پرس‌وراپێکراو ◌ مشورت‌شونده
conference /'kɒnfərəns, US 'kɑ:n-/ *noun*
1 کۆنفەرانس، کۆمبین، کۆڕ، کۆبوونەوە، جەقین، کۆمان، دان‌وستان، وت‌وویژ، راوێژ، گۆڕینەوەی را، راگۆڕکێ 2 دەستەی بەڕێوەبەرانی مێتۆدیست و کلێسە دیانی یان کریستانیەتەکانی تر ◌ 1 کنفرانس، گردهمایی، جلسه، مذاکره، مشاوره، تبادل نظر 2 کنفرانس
Conference /'kɒnfərəns, US 'kɑ:n-/ *noun*
جۆرێ هەرمێی گۆشت‌توند ◌ نوعی گلابی
conferential /,kɑ:nfə'renʃəl/ *adjective*
راوێژکاری‌یانە، راوێژگەرانە، راوێژگەری‌یانە ◌ مشاوره‌ای
conferment /kən'fɜ:mənt, US -'fɜ:rm-/ *noun*
1 پێدان، پێ‌بەخشین 2 راوێژ، پرس‌ورا ◌ 1 اعطا 2 مشورت، رایزنی
conferrable /kən'fɜ:rəbl/ *adjective*
پێی دەدرێ، بەخشەنی، پێی دەبخشرێ، پەی دەدرێ ◌ قابل اعطاء
confer(r)ee /,kɑ:nfə:'ri/ *noun*
پێ‌بەخشراو، پێدراو (کەسێ کە شتێکی پێدراوە) ◌ کانفری
conferrer *noun*
راوێژکار، بەپرس‌ورا ◌ مشورت‌کننده
confessant *noun*
مرۆی درکێنەر یان دان‌پیانەر (بۆ قەشەیێ) ◌ آدم مقر
confessed /kən'fesɪd/ *adjective*
ئاشکرا، بەرچاو، بێ‌پەردە، بەدیارەوە ◌ علنی
confessedly /kən'fesɪdli/ *adverb*
بە رێگای دان‌پیانانەوە ◌ بە طور اقراری
confession /kən'feʃn/ *noun*
1 دان‌پیانان، پێ‌لێنان، درکاندن، چوونەژێر، پێ‌ناسین 2 نامەی دان‌پیانان 3 دەربڕین، هێنانەزمان، راگەیاندن، دانەزانین 4 کۆمەڵی ئایینی یان دینی ◌ 1 اعتراف، اقرار، اذعان 2 اعتراف‌نامە 3 اظهار، اعلام 4 کانفسیون
confessional /kən'feʃənl/ *adjective*
1 جێگا یان شوێنی دان‌پیانان، درکانگە (کلێسە) 2 دان‌پیانەرانە، درکێنەرانە ◌ 1 جایگاه اعتراف 2 وابسته به اعتراف
confessionary /kən'feʃənerɪ/ *adjective*
دان‌پیانەرانە، درکێنەرانە ◌ اعترافی، اقراری
confessor /kən'fesə(r)/ *noun,* also confesser
قەشەی گوێڕادێری (قەشە) گوێڕادێری دان‌پیانان، دان‌پیانەر، درکێنەر؛ کەسێ کە بە ئاشکرایی پێ لە باوەڕی خۆی دەنێ ◌ اعتراف‌کننده؛ کانفسور
confetti /kən'feti/ *noun*
پەخشانە، پوولەکەکاغز، زریقەوبریقە، کاغزەوەشان، کاغزپەخشانە (بەسەر بووک و زاوای هەڵدەخەنەوە) ◌ کانفتی
confidant /'kɒnfɪdænt, ,kɒnfɪ'dɑ:nt, US 'kɑ:nfɪdænt/ *noun*
رازگر، رازدار، قسەقوتدەر، دەم‌قورس، جێی‌باوەڕ، پەردەپۆش، سەرپۆش: *a close/trusted confidant of the President* ◌ محرم راز، معتمد
confidence /'kɒnfɪdəns, US 'kɑ:n-/ *noun*
1 باوەڕی، جێی‌باوەڕبوون، باوەڕپێکراوی، متمانە، پشت‌گەرمی، پشت‌ئەستووری، دڵنیایی، بەستەهی، بەستەیی، یەک‌چاوبوونەوە 2 لەخۆڕادیتن، لەخۆڕاپەرموون، راپەرموون، خۆباوەڕی 3 راز، سر 4 وێران، گوستاخی ◌ 1 اعتماد، اطمینان 2 اعتماد به نفس 3 راز 4 جرأت
confidence game = con
confidence man *noun*
دەسبڕ، زۆڵ ◌ شیاد
confidence trick = con
confident /'kɒnfɪdənt, US 'kɑ:n-/ *adjective*
1 دڵنیا، پشت‌گەرم، پشت‌ئەستوور: *confident that conditions will improve* 2 گوستاخ، بوێر، نەترس 3 رازگر، رازدار، سەرپۆش 4 باوەڕبەخۆ، لەخۆڕادیتوو ◌ 1 مطمئن 2 جسور 3 محرم راز 4 دارای اعتماد به نفس
confidential /,kɒnfɪ'denʃl, US ,kɑ:n-/ *adjective*
1 نهێنی، تایبەتی: *confidential information* 2 رازدار، نهێنی‌پۆش، سەرپۆش، دەم‌قورس، قسەقوتدەر، جێی‌باوەڕ، جێی‌متمانە، باوەڕپێکراو، قسەنەگێڕەوە ◌ 1 محرمانه 2 محرم
confidentiality /,kɒnfɪ,denʃi'æləti, US ,kɑ:n-/ *noun,* also confidentialness
نهێنی‌بوون، تایبەتی‌بوون، رازداری، قسەقوتدەری، رازداری، سرپۆشی ◌ محرمانه بودن، رازداری
confidentially /-ʃəli/ *adverb*
نهێنی‌یانە، بە شێوەیەکی نهێنی، بە شێوەیەکی تایبەتی ◌ به طور محرمانه
confiding /kən'faɪdɪŋ/ *adjective*

خۆش‌باوەڕ، زووباوەڕ، سادە، رازیێژ، قسەگێڕەوە ○ خوش‌باور

confidingly /kən'faɪdɪŋli/ *adverb*

خۆش‌باوەڕانە، زووباوەڕانە ○ خوش‌باورانە

configuration /kən͵fɪgə'reɪʃn, US -͵fɪgjə'r-/ *noun*

1 ڕێکخستن، بیچم، شێوە، ڕوخسار 2 (ئەو کەل‌وپەل و بەرنامانەی کە دەزگایەکی کامپیوتێر دادەڕێژن و ئەو شێوەیەش کە دەخرێنەکار) داڕشتن، ڕێکخستن 3 (کیمیا) ڕێکخستن: پێوەندی سێلایی چەسپیوی گەردیلەکانی گەردێ molecule 4 (دەروونناسی) = gestalt ○ 1 آرایش، ترکیب، شکل 2 پیکربندی (کامپیوتر) 3 آرایش فضایی (شیمی)

configurational *adjective*

1 سەربە داڕشتن، سەربە ڕێکخستن 2 (کیمیا) سەربە ڕێکخستن ○ 1 وابستە بە پیکربندی 2 وابستە بە آرایش فضایی (شیمی)

confined /kən'faɪnd/ *adjective*

تەنگ، بەرتەسک، کنگەجن، تەنگەبەر، چکۆلە، قەتیس، تەسک، دەوردراو، گیراو، دیوارکراو: *It is cruel to keep animals in confined spaces.* ○ محدود، بستە

confinement /kən'faɪnmənt/ *noun*

1 زیندان، گرتووخانە، بەندیخانە 2 گلدانەوە، دەس‌بەسەری، ڕاگرتن، گێڕانەوە، گرتن 3 منداڵبوون 4 دیاریکردن، دەس‌نیشانکردن 5 سنووداری، بەرتەنگی ○ 1 زندان 2 بازداشت 3 زایمان 4 تحدید 5 محدودیت

confines /'kɒnfaɪnz, US 'kɑːn-/ *noun, pl.*

سنوور، ڕادە، تخوب، سەرحەد ○ مرز، حدود

confirmability /kən͵fɜːmə'bɪləti/ *noun*

لەسەلماندن‌هاتوویی ○ تأییدپذیری

confirmable /kən'fɜːməbl/ *adjective*

لەسەلماندن‌هاتوو ○ تأییدپذیر

confirmation /͵kɒnfə'meɪʃn, US ͵kɑːnfər'm-/ *noun*

1 پەسندکردن، مۆرکردن، سەلماندن، بەڕاستدانان، جەختکردن، چەسپاندن، باوەڕاندن، باوەڕی‌پێدان 2 سەقامگیری، جێگیری 3 بەڵگە(ی بڕینەرەوە)، پڕنۆ 4 (کریستانیەت) ڕێوڕەسمی وەرگرتنی بە ئەندامێتی کلیسە: *a confirmation service* (*adj* conformational) ○ 1 تأیید، اثبات، تصدیق، تثبیت 2 استقرار 3 مدرک 4 مراسم پذیرش عضویت کلیسا

confirmative /kən'fɜːməɪv/ *adjective*, also -matory /kən'fɜːmətəʊri/

پەسندکەر، مۆرکەر، سەلمێنەر، بەڕاستدانەر ○ تأییدکنندە، اثبات‌کنندە

confirmed /kən'fɜːmd, US -'fɜːrmd/ *adjective*

1 یەکلاییکراوە، دەرکەوتوو، چەسپیو، ڕوونەوەبوو، پەسندکراو، مۆرکراو، سەلمێنراو 2 بنج‌بەست، ڕیشەداکوتاو، تەکاننەخواردوو 3 هەمیشەیی، درێژخایەن، زۆرپێچوو 4 خووگرتوو، فێر، گیرۆدە ○ 1 محرز، تصدیق‌شدە، اثبات‌شدە 2 ریشەکردە، مادام‌العمر 3 مزمن 4 معتاد

confirmer *noun*

پەسندکەر، مۆرکەر، سەلمێنەر، بەڕاستدانەر ○ تأییدکنندە، اثبات‌کنندە

confirming *noun*

پەسندکەر، مۆرکەر، سەلمێنەر، بەڕاستدانەر ○ تأییدکنندە، اثبات‌کنندە

confiscable /kən'fɪskebl/ *adjective*

لەگرتن‌هاتوو، دەسی‌بەسەرا دەگیرێ، زەوت دەکرێ ○ مصادرەکردنی

confiscation /͵kɒnfɪ'skeɪʃn, US ͵kɑːn-/ *noun*

گرتن، زەوت(کردن)، داگیرکردن، دەس‌بەسەراگرتن: *If found guilty of this crime they face heavy fines, confiscation of goods and even imprisonment* ○ مصادرە، ضبط، توقیف

confiscator *noun*

دەس‌بەسەراگر، وتکەر، داگیرکەر ○ مصادرەکنندە

confiscatory /kən'fɪskətəʊri/ *adjective*

زەوتکراو، دەس‌بەسەراگیراو، داگیرکراو، زەوتی ○ توقیفی

confiteor *noun*

نوێژی دانپیانان، نوێژەدرکانە ○ صلاەالاعتراف

conflagrant /kən'fleɪgrənt/ *adjective*

گڕگرتوو، داگیرساو، نێل‌دراو ○ شعلەور

conflagration /͵kɒnflə'greɪʃn, US ͵kɑːn-/ *noun*

1 ئاورگرتن، سووتان، سووتمان، ئاوری گەورە، ئاگربەربوونەوە، شەوەتین (ماڵوێرانکەر) 2 کوشت‌وکوشتار، کوشت‌وبڕ، قەڵت‌وبڕ، خوێن و خوێن‌ڕێژی، شەڕی ماڵوێرانکەر یان خاپوورکەر ○ 1 حریق بزرگ 2 خون‌ریزی فاجعەآمیز

conflation /kən'fleɪʃn/ *noun*

تێکخستن، تێکهەڵکێشان، لێکدان (دوو خوێندنەوەی جیاواز)، blend، fusion ○ ادغام، تلفیق

conflict /'kɒnflɪkt, US 'kɑːn-/ *noun*

تێکهەڵچوون، پێکادان، لێکدان، شەڕ، شەڕوکێشە، کێشە، مشت‌ومڕ، جووڕە، کێشمەکێش، ناکۆکی، ململانێ، کێشەوبەرە، دژبەری، دژایەتی، یەک‌نەگرتنەوە، جیاوازی ○ درگیری، نزاع، تعارض، اختلاف، تضاد، مغایرت

conflicting *adjective*

دژ، پێکدژ، یەک نەگرەوە، جیاواز، ناکۆک، دژبەر ◌ متضاد، مغایر، مخالف

confliction /kən'flɪkʃn/ *noun*
ناکۆکی، جیاوازی، یەک نەگرتنەوە، دژایەتی ◌ مغایرت

confluence /'kɒnfluəns, US 'kɑ:n-/ *noun*, also conflux /'kɒnflʌks/
1 هاوڕێگە، خاڵ یان شوێنی چوونەوەسەریەک (دوو چۆم)، دواوان، جێگای پێکگەیشتنەوە، جەمسەر، پێکگەیشتنگە 2 کۆمەڵگا، کۆمبین ◌ 1 نقطە یا محل تلاقی 2 اجتماع

confluent /'kɒnfluənst 'kɑ:n-/ *adjective, noun*
adj هاوڕێ، سەریەکچوو، چووەوەسەریەک، یەک گرەوە، پێکەوەگەیشتوو: *confluent* tributary = *n pustules* ◌ متلاقی

confocal /kɒn'fəuk(ə)l/ *adjective*
هاوتیشکۆ: *confocal* ◊ *confocal ellipses* *lenses* ◌ همکانونە

confocally /kɒn'fəuk(ə)li/ *adverb*
هاوتیشکۆیانە، بە شێوەیێکی هاوتیشکۆ ◌ بە طور همکانونە

conform /kən'fɔ:m/ *noun*
مرۆی گوێڕایەڵ، شوێنکەوتە ◌ آدم مطیع، پیرو

conformability /kən,fɔ:mə'bɪləti/ *noun*
یەکگەوتوویی، گونجان، جۆربوون ◌ مطابقت

conformable /kən'fɔ:məbl/ *adjective*
1 یەککەوتوو، گونجاو، جۆر(دەرهاتوو): 2 *conduct conformable to their principles* قسەبیس، گوێڕایەڵ، ملکەچ ◌ 1 مطابق 2 حرف‌شنو، مطیع

conformably /kən'fɔ:məbli/ *adverb*
یەککەوتووانە، بە شێوەیەکی گونجاو ◌ بە طور مطابق

conformation /,kɒnfɔ:'meɪʃn, US ,kɑ:nfɔ:r'm-/ *noun*
1 گونجاندن، سازاندن، ڕێکخستن، یەککەوتن، ڕێککەوتن 2 پێکهێنان، دروستکردن، پێکهاتە، جێ‌کردن 3 شێوە، بیچم، ڕوخسار ◌ 1 تطبیق، توافق 2 ترکیب، ساخت 3 شکل

conformational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە conformation ـەوە هەیە ◌ وابستە بە conformation

conformer *noun*
(کیمیا) جۆرێ ئاوێتە کە ڕێکخستنێکی تایبەتی گەردیلەیی هەیە (تێکەڵەی *conformational* + *isomer*) ◌ کونفورمر

conformism /kən'fɔ:mɪzəm, US -'fɔ:rm-/ *noun*
خۆگونجاندن، گونجانگەری، گونجانخوازی، گونجاویتی، یەککەوتوویی ◌ همنواگری

conformist /kən'fɔ:mɪst, US -'fɔ:rm-/ *noun*
خۆگونجێن، گونجانگەر، گونجانخواز، یەککەوتوو، نەریتگیر، گونجاو (کەسێ کە ڕێوشوێنی کۆمەڵ دەگرێتەبەر) ◌ همنواگرا، همرنگ با جماعت

conformity /kən'fɔ:məti, US -'fɔ:rm-/ *noun*, also conformance /kən'fɔ:məns/, also conformities
1 گونجان، یەککەوتوویی، نەریتگیری، هاوشێوەیی، هاوچەشنی، هاوڕێڕەوی، سازان، دەق‌گرتن، کۆکی، *conformity to* :agreement 2 (زەوی‌ناسی) چینە نیشتووە دوابەدوای یەکەکان (یان لەسەریەکەکان) *social custom* ◌ 1 همنوایی، تطابق، سازگاری 2 طبقات رسوبی متوالی

confounded /kən'faundɪd/ *adjective*
1 پەشۆکاو، عەبەسراو، تاساو، *confused* 2 لەعنەتی، گڵاو، پیس، گووتێبوو، قیرتێبوو، گوو، *damned* ◌ 1 مبهوت 2 قبیح، لعنتی

confoundedly /kən'faundɪdli/ *adverb*
یەکجار، زۆر ◌ خیلی

confraternity /,kɒnfrə'tɜ:nɪti, US ,kɑ:n-/ *noun, pl.* confraternities
کۆمەڵەی دینی یان خێرخوازی ◌ اخوت، انجمن اخوت

confrere /'kɑ:nfre(r)/ *noun*
ڕفیق، ڕەفیق، هەڤاڵ، هاوڕێ ◌ رفیق

confrontation /,kɒnfrʌn'teɪʃn, US ,kɑ:nfrən-/ *noun*
ڕووبەڕووبوونەوە، بەرەنگاری، بەرەنگاربوونەوە، بەرەوڕوو(کەوتن): *She wanted to avoid* - ◊ *another confrontation with her father* ◌ *ation between employers and unions* مواجهە، رویارویی، درگیری

confrontational /,kɒnfrʌn'teɪʃnl, US ,kɑ:nfrən-/ *adjective*
مشتومڕلەسەر، کێشەلەسەر، جەنجاڵی، هاندەرانە، بەرەنگارییانە، شەڕخوازانە ◌ ستیزەجویانە، تحریک‌آمیز، جنجالی

Confucian /kən'fju:ʃən/ *adjective, noun*, Chinese, K'ung Fu-tzu
adj سەربە کۆنفۆسیۆس یان کۆنفۆسیۆس‌باوەڕی *n* کۆنفۆسیۆسی، شوێنکەوتوو یان پەیڕەوی کۆنفۆسیۆس Confucius (مامۆستا و فیلسوفی چینی (دەوروبەری) 551–479 پێش‌زایین) ◌ کنفوسیوسی

Confucianism *noun*
کۆنفۆسیۆس‌باوەڕی: سیستمی ئامۆژگاریی‌یە ئاکاری و فەلسەفی‌یەکانی کۆنفۆسیۆس ◌ کنفوسیوس گرایی

Confucianist *noun*

بەستن، توندبوون، خۆگرتن، مەیین، رچان، گیرسان، گیروبەندتێکەوتن، گوروان، گروان ◌ انجماد، انعقاد، بستگی

congelation /ˌkɒndʒəˈleɪʃ(ə)n/ *noun*
مەیین، بەستن، رچان، رەقبوون، توندبوون، گوروان، گروان، مەیاندن ◌ انجماد، انعقاد، دلمه، بستگی، تخثیر

congener /ˈkɒndʒɪnə, US kənˈdʒi:nə/ *noun*
هاورەگەز، هاوجۆر، هاوتیرە (رووەک یان گیانەوەری) ◌ همجنس

congeneric /ˌkɒndʒɪˈnerɪk/ *adjective*, also congenerous/kənˈdʒen(ə)rəs/
هاورەگەز، هاوجۆر، هاورەچەڵەک، هاوتیرە ◌ متجانس

congenial /kənˈdʒi:niəl/ *adjective*
1 خۆش، بەردڵ، دڵگوشاد، دڵفەریح، دڵگیر: *a* 2 گونجاو، کارخۆش، *congenial atmosphere* هاوبیر، ریک کەوتوو، هاوخوو، پێکەوەهەڵکردوو ◌ 1 مطلوب، مطبوع 2 سازگار، هممشرب

congeniality /kənˌdʒi:niˈæləti/ *noun*
1 خۆشی، بەردڵی 2 گونجاوی، کارخۆشی، هاوبیری، هاوخوویی، یەککەوتوویی، سازاوی، پێکەوەهەڵکردوویی ◌ 1 مطبوعیت 2 سازگاری، هممشربی، توافق

congenially /kənˈdʒi:niəli/ *adverb*
گونجاوانە، هاوخووانە، ریککەوتووانە ◌ بە طور هممشرب یا سازگار

congenital /kənˈdʒenɪtl/ *adjective*
زگماکی، سکماک، بۆماوەیی (نەخۆشی و هتد)، ودمی، خواکرد، خۆماکی، زاتی، خودایی: *-ital abnormalities ◊ congenital deafness*
◌ مادرزادی، موروثی، فطری، ذاتی

congenitally /-təli/ *adverb*
زگماکانە، بە شێوەیەکی زگماک، لە خواییەوە ◌ بە طور مادرزاد، ذاتاً

conger /ˈkɒŋgə(r), US ˈkɑ:ŋ-/ *noun*, also conger eel
Conger conger] (گیانەوەرناسی) مارماسی (ئەورووپا)، *C. oceanica* (ئەمریکا) و جۆرەکانی تر] ◌ مارماهی

congeries /kɒnˈdʒɪəri:z, US -ɪz/ *noun, pl.* same
کەڵەکە، تۆپەڵە، کۆمەڵە، کۆما، کۆگا، لۆدە، collection ,aggregation ◌ مجموعە، تودە

congested /kənˈdʒestɪd/ *adjective*
1 شلوقایی، شلوق، چڕەبەندان، ئاپۆرەبەندان، شانەترنجی، قەرەبالغ، جەنجال: *congested city streets* 2 هەلاژراو، خوێن تێزاو، سوورەوەبوو 3 (لووت) گیراو، کپ ◌ 1

کۆنفۆسیۆس باوەڕ ◌ کنفوسیوس گرا

confused /kənˈfju:zd/ *adjective*
شێواو، شپرزە، سەرلێشێواو، سەرکوێر، واقوڕماو، شڵەژاو، تاساو، پەشۆکاو: - *I'm used—say all that again* ◌ آشفته، سردرگم، سراسیمه

confusedly /kənˈfju:zədli/ *adverb*
پەشۆکاوانە، بە پەشۆکاوی ◌ با سراسیمگی

confusedness *noun*
پەشۆکاوی، عەبەسراوی، دەسەپاچەیی، تاساوی، گێژی، وڕی ◌ دستپاچگی، سراسیمگی

confusing /kənˈfju:zɪŋ/ *adjective*
پەشۆکێنەر، گێژکەر، نەڕوون، نادیار ◌ گیج‌کننده، غیرواضح

confusingly /kənˈfju:zɪŋli/ *adverb*
گێژکەرانە، پەشۆکێنەرانە ◌ بە طور گیج‌کننده

confusion /kənˈfju:ʒn/ *noun*
1 سەرلێشێواوی، سەرگەردانی، سەرکوێری، گێژی، وڕی، کاسی، پەشۆکاوی، تاساوی، هێوان، واقوڕماوی، خەجلان، واقمان، سەرسووڕمان، تێکچوون، شڵەژان، شڵەژاوی، شێوان، پشێوی، ئاژاوە، پاشاگەردانی 2 هەڵە، شاشی، لێشێوان ◌ 1 سردرگمی، سراسیمگی، دستپاچگی، حیرت، بهت، اختلال، آشفتگی، اغتشاش 2 اشتباه

confutation /ˌkɒnfju:ˈteɪʃn/ *noun*
پووچەڵکردنەوە، پووچ کردنەوە، بەتاڵ کردنەوە، هەڵوەشاندنەوە، بەرپەرچدانەوە، رەتکردنەوە ◌ ابطال، رد

conga /ˈkɒŋgə, US ˈkɑ:ŋgə/ *noun*
کانگا 1 جۆرێ هەڵپەڕکێی کرژی ئەمریکای باشوور کە دەستەی هەڵپەڕکێ بە دوای سەرچۆپی دەکەون 2 پارچە موسیقای ئەو هەڵپەڕکێیە ◌ کونگا

conge /ˈkɒnʒeɪ, US kɔ:nˈʒeɪ or ˈkɑ:n- *noun*
1 دەستووری رۆیشتن یان رۆیشتنەوە (مەرەخەسی) 2 ناردنەوە، مۆڵەتپێدان، مەرەخەس کردن 3 بۆچەمانەوە، سەرچەمانە، دووقەدبوون، کوڕنش، دەستەونەزەر، داهاتنەوە 4 مالاوایی ◌ 1 اجازەی عزیمت یا مرخصی 2 ترخیص 3 تعظیم 4 وداع

congealed *adjective*
مەیو، بەستوو، جەڵتە، جەڵغە، رچاو ◌ منعقدشده، لخته

congealing point *noun*
خاڵی بەستن یان مەیین ◌ نقطەی انعقاد

congealable /kənˈdʒ:ləbl/ *adjective*
مەیو، لەمەیین‌هاتوو، مەیەنی، دەمەیێن ◌ قابل انعقاد

congealment *noun*

پرازدحام 2 پرخون 3 گرفته (بینی)

congestion /kən'dʒestʃən/ *noun*

1 شـلوقی، ئـاپۆره، چرەبەنـدان، قەرەباڵـغی، پاڵەپەستۆ، تێکچرژان، ڕێبەندان 2 خوێن‌تێزان، پڕخوێنی، هـەڵاوزان، سـووربوونەوە 3 (لـووت) گیران، کپ‌بوون ◌ 1 ازدحام، راهبندان 2 احتقان، پرخونی 3 گرفتگی

congius /'kɒndʒɪəs/ *noun, pl.* congii /'kɒndʒɪʌɪ/

پێـوەرێکی شـلەی ڕۆمـی کـۆن، بەرامبـەر بـە هەشت‌یەکی amphora (بنەڕەت: لە لاتینـەوە) ◌ کانجیوس

conglobate /kɑ:n'gləʊbeɪt, 'kɑ:n-, 'kɑ:ŋ-/ *adjective*

خڕ، گروڤەر، تۆپەڵ‌ئاسا ◌ گرد

conglobation *noun*

خڕانـدن، خـڕکردن، خڕهەڵـدان، تۆپەڵانـدن، گلۆڵەکردن، گلۆلاندن، گردکردن ◌ گرد کردن

conglomerate /kən'glɒmərət, US -'glɑ:m-/ *noun, adjective*

n 1 تۆپەڵـە، تۆپەڵـک، تێکەڵـە، تۆپلاخـە، بـەردەجۆش، شـەفتەی خۆرسـک، کوڵـۆک 2 داموودەزگا، گەورەکۆمپانی (بازرگانی): *a medis adj conglomerate* سـەربـە یـان پێـوەنـدی بـە conglomerate ـەوە هەیە ◌ *n* 1 تـوده، آمیـزه، جوش‌سنگ 2 مجتمع *adj* وابسته به کانگلومیرت

conglomeration /kən,glɒmə'reɪʃn, US -,glɑ:m-/ *noun*

تۆپەڵـە، تۆپەڵـک، کۆمەڵـە، کۆمەڵـکە، تێکەڵـە، خڕانـدن، خـڕکردن، خڕهەڵـدان، خـڕەوەبووی، گـلـۆلاندن، تۆپلاخـەکردن، تۆپەڵانـدن، گـلۆڵەکراوی: *a conglomeration of buildings of different sizes and styles* ◌ توده، مجموعه، آمیزه، گردکردن، کونگلومراسیون

conglutination /kən,glu:tə'neɪʃn/ *noun*

لێـک‌گیرکـردن، پێکالکانـدن، پێکەوەنووسـاندن، یـەک‌پێگـرتن، پێکاچەسـپاندن، جۆشـدان ◌ التصاق، بەهم‌چسبانی

conglutinative /kən'glu:tɪneɪtɪv/ *adjective*

پێکالکێن، یەک‌پێگر، جۆشدەر، پێکەوەنووسێن، پێکەوەچەسپێن ◌ ملتصق، بەهم‌چسباننده

Congo dye *noun*

ڕەنگی کۆنگۆ: ئەو ڕەنگانەی کە لە Benzidine دەگیرێنەوە ◌ رنگ کونگو

Congolese /,kɒŋgə'li:z/ *noun (pl.* same), *adjective*

n 1 دانیشتوو یان ڕەسەنی کۆنگۆ یان کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ (جاران Zaire) 2 هەریەک لە زمانە بانتۆیی‌یەکانی ناوچەی کۆنگۆ *adj* سەربە کۆنگۆ یان کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ ◌ کونگویی

Congo red *noun*

ڕەنگـی سـووری کۆنگـۆ: بـە شـێوگی $C_{32}H_{22}N_6Na_2O_6S_2$، لە ئالکالین‌دا سوور و لە گیراوەی ترشەڵۆکی‌دا شینە ◌ رنگ قرمز کونگو

congrats /kən'græts/ *noun, pl.*

(نافەرمی) پیرۆزبایی ◌ تبریک

congratulation /kən,grætʃu'leɪʃn/ *noun, interjection*

n پیرۆزبـایی، چاوڕۆشـنی (لـێ‌کـردن) *interj* پـیرۆز بـێ، چاوتـان ڕۆشـن، چاوتـان ڕوون، مەبارەکـە، مـەبارەک بـێ، خۆشـی لـە خـۆت: ◌ *Congratulations on your exam results* تبریک *interj* مبارک‌باد

congratulations *noun, pl.*

پیرۆزبایی، چـاوڕوونی، چاوڕۆشـنی (لێ‌کردن) ◌ تبریک

congratulator *noun*

پیرۆزبایی‌کەر، پیرۆزبایی‌بێژ ◌ تبریک‌گو

congratulatory /kən,grætʃu'leɪtəri, US kən'grætʃələtɔ:ri/ *adjective,* also congratulative

a congratulatory message :پیرۆزبـایی‌یانـە ◌ تبریک‌آمیز

congregant /'kɒŋgrɪg(ə)nt/ *noun*

ئەندامی کۆمەڵی خواپەرستان یا نوێژکـەران ◌ عضو گروه عبادت‌کنندگان

congregation /,kɒŋgrɪ'geɪʃn, US ,kɑ:ŋ-/ *noun*

1 کۆمەڵی خواپەرستان یان نوێژکەران (بێجگەلە قەشـە و کـۆر، لـە کلێسـەیەک‌دا): *The congregation stood to sing the hymn* 2 کۆمەڵـە، دەسـتە، جەماعـەت، کۆکردنـەوە، کۆبوونەوە، خڕبوونەوە 3 (لە کلێسـەی کـاتۆلیکی ڕۆمی‌دا) لیژنەی هەمیشەیی کۆلێژی کاردیناڵەکان ◌ 1 گروه عبـادت‌کننـدگان 2 اجتمـاع، جماعـت، گردآوری، جمع‌شدگی 3 کانگریگاسیون

congregational /-ʃənl/ *adjective*

کۆمەڵـی، سـەربە کۆمەڵـە، کۆمەڵـەیی، سـەربە کۆمەڵـی خواپەرسـتان یـان نوێژکـەران: *-regational singing* ◌ جماعتی، کونگرسیونال

Congregational /-ʃənl/ *adjective*

کانگریـشنال (سـەربە یـەکێتی کلێسـە کریستانیەتەکان کە لەودا هەر congregationی بەرپرسی کاروباری خۆیەتی) ◌ کونگرسیونال

Congregationalism /,kɒŋgrɪ'geɪʃnəlɪzəm, US ,kɑ:ŋ-/ *noun*

(ڕێکخستە) سەربەخۆیی یان ئـازادی کلێسـە (و ئەندامانی، خۆجێیی) ◌ کونگرسیونالیسم

Congregationalist /,kɒŋgrɪ'geɪʃnəlɪst, US ,kɑ:ŋ-/ *noun, adjective*

n لایەنگری سەربەخۆیی یان ئازادی کلێسە *adj*

کۆنگریگاسیۆنالیستی، کانگریگێشنالیستی ◌ *n*
کونگرسیونالیست *adj* کونگرسیونالیستی
Congress /'kɒŋgres, US 'kɑːŋgrəs/ *noun*
کۆنگرێس: ئەنجومەنی قانوون دانان، لە ئەمریکا و هێندێ وڵاتی تر ◌ کنگره
congress /'kɒŋgres, US 'kɑːŋgrəs/ *noun*
1 کۆنگرێس، کۆنگرە، کۆمان، کۆبوونەوە، کۆمبین، جڤین، کۆڕ، دانیشتن 2 ئەنجومەن (قانووندانان) 3 دیدار، یەکتربینین، سەردان 4 نزیکی، هاوجینیی ◌ 1 کنگره، مجمع، همایش 2 مجلس (قانونگذاری) 3 ملاقات 4 جماع
congressional /kən'greʃənl/ *adjective*
سەربە کۆنگرێس (قانووندانان، ئەمریکا)، کۆبوونەوەیی، جڤینی: *a congressional committee/bill* ◌ وابسته به کنگره، همایشی
congressionally *adverb*
بە شێوەیەکی کۆبوونەوەیی ◌ به طور کنگره‌ای
Congressional Medal = Medal of Honour
Congressman /'kɒŋgresmən, US 'kɑːŋgrəs-/ *noun, pl.* -ngressmen
(لە ئەمریکا) ئەندام یان نوێنەری کۆنگرێس ◌ نمایندهٔ کنگره
Congressperson /-pɜːsn, US -pɜːrsn *noun*
(لە ئەمریکا) ئەندام یان نوێنەری کۆنگرێس ◌ نمایندهٔ کنگره
Congresswoman /'kɒŋgreswʊmən, US 'kɑːŋgrəs-/ *noun, pl.* -men
(لە ئەمریکا) ئەندامی کۆنگرێس (ژن ب.ت. لە ئەنجومەنی نوێنەراندا) ◌ نمایندهٔ کنگره (زن)
congruence /'kɒŋgruəns, US 'kɑːŋ-/ *noun,* also congruency
1 لێکچوون، هاوشێوەیی 2 ڕێککەوتن، یەککەوتن، یەکگرتنەوە، یەکگیری، سازان، گونجان 3 بەرامبەری، جووتی، جووتبوون، هاوئەندازەیی، هاوقەوارەیی، بەقەدیەکی، یەکسانی، هاوڕێکی، هاوتەرازی 4 گونجاوی 5 (بیرکاری و ئەندازە) بەرامبەری، وەکیەکی ◌ 1 تشابه 2 توافق، موافقت 3 تساوی 4 مناسبت 5 هم‌نهشتی
congruent /'kɒŋgruənt, US 'kɑːŋ-/ *adjective*
1 بەرامبەر، بەقەدیەک، جووت، یەکسان، هاوئەندازە، هاوقەوارە، هاومیزان، هاوڕێک، هاوتەراز 2 گونجاو، لەبار، شیاو 3 یەککەوتوو، ڕێککەوتوو، سازاو 4 (بیرکاری و ئەندازە) بەرامبەر، وەکیەک ◌ 1 هم‌ارز، معادل 2 مناسب 3 سازگار، موافق 4 هم‌نهشت
congruity /-'gruːɪti/ *noun, pl.* congruities
1 سازان، گونجان، یەککەوتن، ڕێککەوتن، دەقی، یەکگرتنەوە، یەکانگیری 2 گونجاوی 3 بەرامبەری، یەکسانی، هاومیزانی، هاوڕێکی، هاوتەرازی، جووتی 4 خاڵی یەککەوتن یان جووتبوون، جەمسەر ◌ 1 سازگاری، سازش، هم‌خوانی 2 تناسب 3 هم‌ارزی 4 نقطهٔ تلاقی
congruous /'kɒŋgruəs/ *adjective*
1 گونجاو، لەبار، شیاو 2 جووت، دەق، یەککەوتوو، سازاو: *a congruous theme* ◌ 1 مناسب، درخور 2 مطابق، سازگار
conic /'kɒnɪk, US 'kɑːnɪk/ *adjective*
1 قووچکەیی، قووچەکی، گومەزی، کۆفکی، کەڵلەقەندی، ◌ conic section = 2 conical مخروطی
conical /'kɒnɪkl, US 'kɑːn-/ *adjective*
قووچ، قووچەکی، قووچکەئاسا، کەڵلەقەندی، گومەزئاسا، گومەزی، قووچکەیی: *conical projection*: نەخشەکێشی گومەزی ◌ مخروطی شکل
conically /'kɒnɪkli, US 'kɑːn-/ *adverb*
قووچانە، بە شێوەیێکی قووچکەیی ◌ به طور مخروطی شکل
conic section *noun*
بڕگەی قووچکەیی یا گومەزی ◌ مقطع مخروطی
conics *noun, pl.*
قووچکان، قووچکەمەنی، کۆقووچک ◌ مخروطات
conical surface *noun*
(بیرکاری) ڕووی قووچکەیی یان گومەزی، ئاستی گومەزی ◌ سطح مخروطی
conidial *adjective*
(ڕووەکناسی) تۆزیلکەیی، سەربە تۆزیلکە ◌ وابسته به کونیدیوم
conidium /kəʊ'nɪdiəm/ *noun, pl.* conidia /-dɪə/
(ڕووەکناسی) تۆزیلکە، سپۆر یان تووێکی نارەگەزی کە لەسەر نووکی fungiدا بەرهەم دێ (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە *konis* یۆنانی "تۆز" + پاشگری چکۆلاندنی *-idium*) ◌ کونیدیوم
coniferous /kə'nɪfərəs/ *adjective*
(سەربە) سنەوبەرییەکان، لە تیرەی سنەوبەرەکان ◌ (وابسته به) مخروطیان
conifer(s) /'kɒnɪfə, US 'kəʊn-/ *noun*
سنەوبەرییەکان، تیرەسنەوبەر [دەستە Coniferales] ◌ مخروطیان
coniine /'kəʊnɪiːn/ *noun*
(کیمیا) کۆنین: ئاوێتەیێکی ژاراوی هەڵمیو volatile [$C_8H_{17}N$]، لە hemlock و گیاکانی ترا هەیە ◌ کونین
conj = conjunction
conjecturable /k'dʒəktʃərəbl/ *adjective*
وادەزانری، وادادەنری، شیاوی مەزندە ◌

حدس‌زدنی

conjectural /kən'dʒektʃərəl/ *adjective*
وادانه‌رانـه، مه‌زنـده‌یی، گومـانی، گـوتره‌یی، وادانراو، وازانراو، به‌پێی وادانان، له‌سه‌ر بنه‌مای گومان یان وادانان: *Some of the stages of the Earth's development are purely conjectural* ◌ حدسی، فرضی

conjecturally *adverb*
به مه‌زنده، به راوێژ ◌ حدساً

conjecture /kən'dʒektʃə(r)/ *noun*
1 وازانـین، وادانـان، مه‌زنـده، گـوتره، گومـان، بۆچـوون، راوێـژ 2 بنچینـه یـان تیـۆرێمێکی نه‌سه‌لمێنراوی زانستی یـان بیرکاری، دۆزێ (وه‌ک هی بیرکاری) به‌رله‌وه‌ی بسه‌لمێنرێ یا نا ◌ 1 حدس، فرض، ظن 2 کانتکتور

conjoined twin = Siamese twin

conjoint /kən'dʒɔɪnt/ *adjective*
1 یه‌ک‌گرتوو، هه‌ڤ‌گرتوو، united، conjoined 2 پێکه‌وه‌به‌ستراو، پێکـه‌وه، هاوبـه‌ش، پێکه‌وه‌گرێدراو ◌ 1 متحد 2 به‌هم‌پیوسته، مشترک

conjointly /kən'dʒɔɪntli/ *adverb*
پێکه‌وه، به‌یه‌که‌وه ◌ توأماً، مشترکاً

conjugal /'kɒndʒəgl. US 'kɑːn-/ *adjective*
سـه‌ربه هاوسـه‌رگیری یـان ژن‌ومێردایـه‌تی ◌ وابسته به زناشویی

conjugality /ˌkɑːndʒʊ'æləti/ *noun*
دۆخی ژن‌ومێردایه‌تی ◌ حالت زناشویی

conjugally /'kɒndʒəgli, US 'kɑːn-/ *adverb*
بـه رێگـای ژن‌ومێردایـه‌تی‌یـه‌وه ◌ بـه روش زناشویی

conjugal rights *noun, pl.*
مافی ژن‌ومێردایه‌تی ◌ حقوق زناشویی

conjugate /'kɒndʒʊgət/ *adjective, noun*
1 (زمانـه‌وانی) جـووت، هـاوره‌گ، هاوریشـه، هاوداڕشته، یه‌ک داڕشتنیان هه‌یه، خاوه‌نی داڕشتنی هاوبـه‌ش، common derivation، هـاوره‌گ و هاوواتا: *conjugate words* 2 جـووت، دووانه، پێکـه‌وه، پێکـه‌وه‌بـه‌سـتراو، coupled 3 (زینده‌ناسی، گامێته‌کان) پێکه‌وه‌نووساو، fused 4 هاونیر (*conjugately adv* ، conjugateness *n*) ◌ 1 مزدوج، متحدالاشتقاق 2 مـزدوج، تـوأم، پیوسته‌بهم 3 کانجیوگیت 4 هم‌یوغ

conjugate protein *noun*
پـرۆتینی هـاونیر: *hemoglobin is a conjugated protein* ◌ پروتئین هم‌یوغ

conjugation /ˌkɒndʒʊ'geɪʃn, US ˌkɑːndʒə-/ *noun*
1 گه‌ردان، گه‌ردان‌کردن، وردکردنه‌وه 2 هاونیری (لـه لاتینـه‌وه con - "هـاو"، پێکـه‌وه، jugum - "نیر")، جـووتی، جـووت‌گیری، جـووت‌گرتن 3 کـاره گـه‌ردان‌کراوه‌کـان (*conjugational adj*، *conjugationally adv*) ◌ 1 صـــرف 2 هم‌یوغی، گشن‌گیری 3 افعال تصریفی

conjunct /kən'dʒʌŋ(k)t/ *adjective*
1 *adj* یـه‌کگرتوو، یـه‌کخراو، پێکه‌وه‌به‌سـتراو، هاوبـه‌ش، united، conjoined: *conjunct influences* 2 (موسـیقا) سـه‌ربـه بـزاوت یـان جووڵه‌یێکی ئاواز نێوان نۆته لێک‌نزیکه‌کانی به‌یژه‌یێ 3 (ماف) ئه‌و خزم و که‌سانه ده‌گرێته‌وه که به‌هۆی نزیکایه‌تی ناتوانن به قازانج یان دژی که‌سێ گه‌واهی و شایه‌تی بده‌ن *n* 1 (رێزمان) پێکه‌وه‌به‌ستراوی: ناوه‌ڵکاری که دوو رسته یان کلـۆز پێـک ده‌به‌سـتێته‌وه (ب.ن. *however*) 2 شتێ که به شتێ یان به‌شێکی تر ده‌به‌سترێته‌وه (*conjunctly adv*) ◌ *adj* 1 متحد، مشترک 2 و 3 کونجانکت *n* 1 و 2 کونجانکت

conjunction /kən'dʒʌŋkʃn/ *noun*
1 (رێزمـان) پیـت یـان تیپـی پێوه‌نـدی، پیـتی پێکه‌وه‌به‌ست(ن) یـان بـه‌سـتنه‌وه، پیـتی لێکـده‌ر، وشـــــه‌لێکده‌ر (ب.ن. *or*، *but*، *if*، *and*) 2 یه‌کخـستن، دانـه‌دەم، تێـک‌هه‌ڵکێـشان، لێکـدان، یـه‌ک‌گـرتن، خـستنه‌سه‌ر، پێـک‌بـه‌سـتراوی، پێکه‌وبه‌ستراوی، پێـک‌به‌سـتی، پێوه‌سـت‌بـوون، combination: *working in conjunction with state and local authorities* 3 (ئه‌ستێره‌وانی) جووت‌بوون 4 هاوکاتی، هاوشوێنی (روودان یان رێکه‌وتن له یه‌ک کات و شوێن‌دا؛ *conjunctional adj*، *conjunctionally adv*) ◌ 1 حـرف ربـط 2 تلفیـق، اتـصال، پیوسـتگی 3 (اخترشناسی) قران 4 تزامن، تماکن

conjunctiva /ˌkɒndʒʌŋ(k)'taɪvə, US kən'dʒʌŋ(k)tɪvə/ *noun, pl.* conjunctivas or conjunctivae
(توێکـاری) کانجانکتیـڤا، پێـک‌بـه‌نـد، پێک‌به‌ست(ـه): په‌رده‌یێکی روون که ره‌قینه sclera (sclerotic) و شـاخینه‌ی cornea چـاو داده‌پۆشێ: په‌رده‌ی کیمی mucous membrane نێوه‌وه‌ی پێڵووی چاو ◌ ملتحمه

conjunctival *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندی به کانجانکتیڤاوه هه‌یه ◌ وابسته به ملتحمه

conjunctive /kən'dʒʌŋktɪv/ *adjective, noun*
adj (رێزمان) لێکده‌ر، پێکه‌وه‌به‌ست، به‌سته‌ر *n* پـــیتی پێوه‌نـــدی (conjunctively /kən'dʒʌŋktɪvli/ *adv*) ◌ *adj* رابط، عطفی *n* حرف ربط

conjunctivitis /kənˌdʒʌŋktɪ'vaɪtɪs/ *noun*
(پزشـکی) چاوێشه، هه‌ڵاوسـان یـا هـه‌وکـردنی conjunctiva ◌ ورم ملتحمه

conjuncture /kən'dʒʌŋkθʃə(r)/ *noun*

ویژدانی کار، بەئەرک‌زانی(ن)، شێلگیر، بەرشت، سەرراستی، دلسۆزی، بێ‌دەغەلی ◊ وظیفه‌شناسی، جدیت

conscientious objection *noun*
دژایەتی شەڕ، بەرهەلستایەتی لەگەل شەڕ، نارەزایی یان بەرهەلستی ویژدانی (~ لەبەر هۆی دینی یان ئاکاری moral نەچوونە نێو ریزی هێزە چەکدارەکان) ◊ مخالفت جنگ

conscientious objector *noun*
دژی شەڕ، دژبەر یان بەرهەلستی شەڕ، دژی توندوتیژی شەڕ ◊ مخالف جنگ، مخالف خشونت جنگی

conscionable /ˈkɒnʃɪenəbl/ *adjective*
ژیرانە، دروست، رەوا، conscientious ◊ معقول

conscious /ˈkɒnʃəs, US ˈkɑːn-/ *adjective*
1 هۆشیار، ئاگادار، خەبەردار، بەسەرنج، وریا، بەئاگا، خۆئاگا، وریا 2 بەمەبەست، ئەنقەست، خۆکردوو 3 بیریار، هزرمەند 4 هەستیار 5 شەرمێون، پەشۆکاو، تاساو ◊ 1 هشیار، متشعر، ملتفت، آگاه، خودآگاه 2 عمدی 3 متفکر 4 حساس 5 خجول، دستپارچه

the conscious /ˈkɒnʃəs, US ˈkɑːn-/ *noun*
هۆشیاری، هەست، خۆئاگاداری، خۆئاگایی ◊ خودآگاهی

consciously /ˈkɒnʃəsli, US ˈkɑːn-/ *adverb*
هۆشیارانە، ئاگادارانە، بەئەنقەست: *Consciously or unconsciously, you made a choice* ◊ آگاهانه، عمدی

consciousness /ˈkɒnʃəsnəs, US ˈkɑːn-/ *noun*
1 هۆشیاری، ئاگاداری، بەئاگایی، هۆش، خەبەر، خۆئاگایی، خۆئاگاداری، وریایی 2 ویژدان ◊ 1 هشیاری، خودآگاهی 2 وجدان، ضمیر

consciousness-raising *noun*
بردنەسەرەوەی (ئاستی) هۆشیاری یان ئاگاداری، رۆشنگەری: *a consciousness-raising group* ◊ ارتقاء آگاهی

conscript /ˈkɒnskrɪpt, US ˈkɑːn-/ *noun, adjective*
n سەرباز، بانگ‌کراو بۆ سەربازی *adj* خاوەنی شێوەی سەربازگیری (ئەرتەش) ◊ *n* مشمول، سرباز وظیفه *adj* کانسکریپت

conscripted *adjective*
بانگ‌کراو، نێوهاتوو (بۆ سەربازی) ◊ احضارشده

conscription /kənˈskrɪpʃn/ *noun*
خزمەت، رەش‌بگیری، سەربازگیری زۆرەکی، سەربازی، بانگ‌کراو بۆ سەربازی، نێوهاتوو بۆ سەربازی ◊ خدمت وظیفه، سربازی الزامی

consecrated *adjective*
1 پیرۆز، هەزەخ 2 تایبەت‌دراو، تەرخان‌کراو ◊ 1 متبرکه 2 اختصاص‌یافته

consecration /ˌkɒnsɪˈkreɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
1 تەرخان‌کردن، تەرخان‌کراوی، تایبەتی‌دان، تەرخان‌دان 2 پیرۆزی، پیرۆزاندن، ئاینی‌کردن 3 ئاهەنگ یان رێ‌ورەسمی دانان یان هەلبژاردن (قەشەی دەبێتە گەورەقەشە؛ consecrator *n* (consecratory *adj*) ◊ 1 وقف، تخصیص 2 تبرک، تقدیس 3 مراسم انتصاب، ارتسام

consecrative /kənˈsekjətɪv/ *adjective*, also **-cratory** /ˈkɒnsɪkrətəʊrɪ/
تەرخان‌دراو، تایبەت‌دراو، تەرخانە ◊ وقفی

consecution /ˌkɑːsəˈkjuːʃən/ *noun*
یەک‌لەدوای‌یەک‌هاتن، بەرودوایی، دوابەدوای‌یەک‌بوون، لەپشت‌سەریەک‌بوون، پەستایی، پەیتایی، زنجیرەیی ◊ توالی، تسلسل

consecutive /kənˈsekjətɪv/ *adjective*
دوابەدوای‌یەک، لەپشت‌سەریەک، یەک‌لەدوای‌یەک، لەپەستا، پەیتاپەیتا: *served four consecutive terms in office* ◊ متوالی، پشت سرهم

consecutive lines *noun, pl.*
هێلە دوابەدواکان یا بەرودواوکان ◊ خطوط متوالی

consecutively /kənˈsekjətɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دوابەدوای‌یەک، بەشێوەیەکی بەرودوا، لەپشت‌سەریەک، یەک‌لەدوای‌یەک، لەپەستا، پەیتاپەیتا: *The plays will be performed consecutively and will last eight hours* ◊ به طور متوالی، پی‌درپی

consecutiveness /kənˈsekjətɪvnəs/ *noun*
یەک‌لەدوای‌یەک‌هاتن، بەرودوایی، دوابەدوای‌یەک‌بوون، لەپشت‌سەریەک‌بوون ◊ توالی

consensual /kənˈsenʃuəl/ *adjective*
1 (ماف) بەپێی پێخۆش‌بوونی دوولایەنە: *a consensual contract* 2 (کارەندام‌ناسی) خۆنەویستە ◊ 1 مبنی بر رضایت دوطرفه 2 غیرارادی

consensually *adverb*
خۆنەویستانە ◊ به طور غیرارادی

consensus /kənˈsensəs/ *noun*
1 رێک‌کەوتن، یەک‌کەوتن، پێک‌هاتن، هاودەنگی، هاوبیری، قایل‌بوون، یەک‌رایی: *There is a growing consensus of opinion an attempt to reach a ◊ on this issue* 2 رەزامەندی، پێخۆش‌بوون 3 بۆچوون بەکۆمەڵ، بۆچوونی گشتی، رای زۆربە، بۆچوونی زۆرینە ◊ 1 توافق، اتفاق نظر 2 رضایت 3 اجماع، نظر اکثریت

consent /kənˈsent/ *noun*
1 رەزامەندی، پێخۆش‌بوون، قایل‌بوون، رازی‌بوون: *to refuse/withhold your consent*

2 ڕێک‌کەوتن، یەک‌کەوتن 3 ڕێدان، دەستوور، ڕێگەکردن، permission ◌ 1 رضایت 2 موافقت، توافق 3 اجازه

consentaneity *noun*, also -nsentaneousness
قایل‌بوون، ڕێک‌کەوتن، یەک‌کەوتن، سازان، ڕازیبوون، پێمل‌بوون، ڕالەسەربوون ◌ موافقت، مطابقت

consentaneous /ˌkɒnsen'teɪnɪəs/ *adjective*
ڕێک‌کەوتوو، یەک‌کەوتوو، ڕازی، قایل، ڕالەسەر، پێخۆش‌بوو (consentaneously /ˌkɒnsen'teɪnɪəsli/ *adv*) ◌ موافق، مطابق

consentient /kən'senʃ(ə)nt/ *adjective*
(کۆن) ڕێک‌کەوتوو، یەک‌کەوتوو، ڕازی، پێمل، قایل، ڕالەسەر، پێخۆش‌بوو ◌ موافق، مطابق

consenting *adjective*
پێخۆش‌بوو، قایل، ڕازی، ڕالەسەر، ڕازیبوو، پێمل، بەردار ◌ راضی

consenting adult *noun*
مرۆڤی ژیر و پێگەیشتوو ◌ آدم عاقل و بالغ

consequence /'kɒnsɪkwəns, US 'kɑːnsəkwens/ *noun*
1 ئەنجام، ئاکام، پێناژۆ 2 گرنگایەتی 3 پلەوپایەی بەرز، پایەبەرزی 4 (consequences) دەرەنجامەکان، ئاکامەکان ◌ 1 پیامد، نتیجه 2 اهمیت 3 مقام رفیع 4 (در جمع) عواقب

consequent /'kɒnsɪkwənt/ *adjective, noun*
adj ئاکامی، ئەنجامی، لە ئەنجامی، لە ئاکامی، لێکەوتە لە، لێوەبوو، 1 *n* resultant (لۆژیک) ئەنجام، بەرەنجام، ئاکام، پێناژۆ 2 ئەنجامی سروشتی ◌ *adj* نتیجه‌ی، منتج از 1 *n* تالی، نتیجه 2 نتیجه‌ی طبیعی

consequential /ˌkɒnsɪ'kwenʃl, US ˌkɑːnsə'k-/ *adjective*
1 گرنگ، بەرکەفتی: *a grave and -equential event* 2 لەخۆبایی، خۆبەزل، گومڕا، خۆبەگرنگ 3 لە ئەنجامی، ئەنجامی، لێوەبوو ◌ 1 مهم 2 مغرور 3 منتج، ناشی از، منتج از

consequentialism *noun*
ئەنجامگەری، ئەنجامخوازی ◌ نتیجه‌گرایی

consequentialist *noun, adjective*
n ئەنجامگەر، ئەنجامخواز *adj* ئەنجامگەرییانە، سەربە یان پێوەندی بە ئەنجامگەرییەوە هەیە ◌ *n* نتیجه‌گرا *adj* نتیجه‌گرایانه

consequentially /-ʃəli/ *adverb*
لەخۆباییانە ◌ مغرورانه

consequently /'kɒnsɪkwəntli, US 'kɑːnsəkwentli/ *adverb*
لە ئەنجامدا، لە ئاکامدا، لەبەر ئەوە، جا کەوایە ◌ در نتیجه، بنابراین

conservancy /kən'sɜːvənsi, US -'sɜːrv-/ *noun, pl.* conservancies
1 پاراستنی ژینگەی سروشتی یان سەرچاوە سروشتییەکان، ژینگەپارێزی 2 ناوچەی پاراستن یا پارێزراو (ژینگە) 3 فەرمانبەرانی پاراستن، ژینگەپارێزان ◌ 1 حفاظت محیط طبیعی یا منابع طبیعی 2 منطقه‌ی حفاظت‌شده 3 مأموران حفاظت

conservation /ˌkɒnsə'veɪʃn, US ˌkɑːnsər'v-/ *noun*
1 پاراستن، ئاگالێبوون، ڕاگرتن، پاراستنی ژینگەی سروشتی یان سەرچاوە سروشتییەکان، ژینگەپارێزی: *to be interested in wildlife conservation* 2 (فیزیک) پاراستن، مانەوە: *energy conservation* 3 دەس‌پێوەگرتن، دەسگیرۆیی ◌ 1 حفاظت، حفظ، حفاظت محیط طبیعی یا منابع طبیعی 2 بقا، پایستگی، پایستاری (فیزیک) 3 صرفه‌جویی

Conservation area *noun*
ناوچەی پاراستن یان پارێزراو ◌ منطقه‌ی حفاظت‌شده

conservation of charge *noun*
پاراستنی بارگە، بارگەپارێزی ◌ بقای بار

conservation of energy *noun*
پاراستنی وزە، مانەوەی وزە، وزەپارێزی ◌ بقای انرژی

conservation of mass *noun*
پاراستنی قەبارە یان بارستە ◌ بقای جرم

conservation of matter *noun*
پاراستنی مادە یان کەرەسە، مادەپارێزی ◌ بقای ماده

conservation of momentum *noun*
پاراستنی بزەجوولە ◌ بقای اندازه‌ی حرکت

conservation of orbital symmetry *noun*
پاراستنی هاوتایی یا لێکچوویی خولگە (ئۆربیتاڵ) ◌ بقای تقارن اوربیتال

conservationist /ˌkɒnsə'veɪʃənɪst, US ˌkɑːnsər'v-/ *noun*
ژینگەپارێز، ژینگەوان، لایەنگری پاراستنی ژینگە، لایەنگری بزووتنەوەی سەوزەکان ◌ طرفدار حفاظت محیط زیست

conservation law *noun*
زاگۆن یان قانوونی پاراستن ◌ قانون بقا

conservatism /kən'sɜːvətɪzəm, US -'sɜːrv-/ *noun*
کۆنەپارێزی ◌ محافظه‌کاری

Conservatism /kən'sɜːvətɪzəm, US -'sɜːrv-/ *noun*
1 بنچینەکانی پارتی کۆنەپارێز لە سیاسەتی بریتانیادا 2 باوەڕ یان بۆچوونێکی سیاسی کە پێی‌وایە کۆمەڵگا دەبێ بە نەرمی بێتە گۆڕین ◌ کنسرواتیسم

conservative /kən'sɜːvətɪv, US -'sɜːrv-/

adjective, noun
adj 1 کۆنـــەپارێز، کۆنەپارێزانـــە: *the conservative views of his parents* 2 ئاسایی 3 (فیزیـــک) پـــارێزەر *n* مـــرۆی کۆنـــەپارێز، کۆنەپەرست ۞ *adj* محافظه‌کار، محافظه‌کارانـه 2 معمولی 3 پایـستار (فیزیک) *n* آدم محافظه‌کار

Conservative /kən'sɜ:vətɪv, US -'sɜ:rv-/ *adjective, noun*
adj سەربە پارتی کۆنەپارێزی بریتانیا: *-vative members/supporters* *n* ئەندام یان لایـەنگری پارتی کۆنەپارێزی بریتانیا ۞ کنسرواتیو

conservatively /kən'sɜ:vətɪvli, US -'sɜ:rv-/ *adverb*
کۆنەپارێزانە ۞ به طور محافظه‌کار

Conservative Party *noun*
(لە بریتانیا) پارتی کۆنەپارێز ۞ حزب محافظه‌کار

conservatoire /kən'sɜ:vətwɑ:(r), US -'sɜ:rv-/ *noun*
ئامۆژگای موسیقا و شـانۆ، هونەرستانی موسـیقا یـان شـانۆ، قوتـابخانـە یـان کـۆلێژی موسـیقا و شانۆ ۞ هنرکده‌ی موسیقی

conservator /kən'sɜ:vətə(r), US -'sɜ:rv-/ *noun*
پارێزەر، نۆبەدار، ئاگادێر ۞ حافظ، نگهبان

conservatorium /kən,sə:və'tɔ:rɪəm/ *noun, pl.* conservatoriums or conservatoria = Australian term for conservatoire

conservatory /kən'sɜ:vətri, US -'sɜ:rvətɔ:ri/ *noun*, also conservatoire, *pl.* conservatories
1 گوڵخانە، گەرمخانە، شـێنگەی شووشـەیی 2 (زۆرتـــر لـــە ئـــەمریکـــا (ی بـــاکووری) = conservatoire ۞ گل‌خانه

conserve /'kɒnsɜ:v, US 'kɑ:nsɜ:rv/ *noun*
مرەبا، خۆشاو، کەمپوت، jam ۞ مربا، کمپوت

considerable /kən'sɪdərəbl/ *adjective, noun*
adj 1 گرنـگ، بـەرچاو، شـیاوی بایـەخپێـدان، بەبایەخ، شایانی تێبینی، جێی سەرنج: *Damage to the building was considerable* 2 زۆر و زەبەن، گەلێ، زۆر، گەورە *n* رادە، ئەندازە یا بڕێ بەرچاو ۞ *adj* 1 قابـل ملاحظـه، مهـم 2 عمـده، بسیار، بزرگ *n* حد یا مقدار قابل ملاحظه

considerably /kən'sɪdərəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو، زۆر؛ گـەلێک ۞ بـه طـور قابل ملاحظه‌ای؛ بسیار

considerate /kən'sɪdərət/ *adjective*
تێـبین، بەسـەرنج، دڵـی خەڵـک رادەگـری، لـە رووی ســـەرنجەوە، نیـــشانەی ســـەرنج (considerateness *n*) circumspect ۞ باملاحظه، از روی ملاحظه

considerately /kən'sɪdərətli/ *adverb*
لە رووی تێبینی یان سەرنجەوە: *She drives carefully and -siderately* ۞ از روی ملاحظه

consideration /kən,sɪdə'reɪʃn/ *noun*
1 سـەرنج، تێبـینی، بـال، بایـەخ، وردبوونـەوە، خوردبوونەوە، تێرامان، قووڵبوونەوە، تێڕوانین، بیرکردنـەوە، سـەرنجپێـدان، رەچـاوکردن، بایەخپێدان، بەهێندگرتن، راگرتنی دڵـی خەڵـک، بەتەنگـەوەبوون، پـەیجوری، لێکدانـەوە، لێکۆڵینەوە: *after long consideration he agreed to their requests* 2 پرس، بابەت، مژار 3 هۆ، بەڵگە 4 پاداشت، دەسخۆشانە 5 پارە 6 گرنگایـەتی (زاراوە و ئیدیۆمـەکـان: in consideration of: لەبەر، بەهۆی، بە خـاتری، لە چاکەی، لە یان بە پاداشتی: *a small sum in consideration of your services* ◊ on no consideration: بە هیچ شێوەیێ، قەت، هەرگیز، بـە هـیچ کلۆجـێ ◊ under consideration: خـەریکـە لێکۆڵـینەوەی لـێ دەکـرێ، لـەژێـر لێکۆڵـینەوەدا ◊ worthy of consideration: شـایانی سـەرنج پێدان یـان وردبوونـەوە) ۞ 1 توجه، دقت، مشاهده، مداقه، ملاحظه، اندیشه، اعتنا، رعایت، بررسی 2 مسأله، موضوع 3 دلیـل، علـت 4 پاداش 5 پول 6 اهمیت

considered *adjective*
لێکۆڵـراو، لێکـەوەدراو، لێکۆڵینەوەلەسـەرکراو، جێـی سـەرنج، شـیاوی سـەرنج، گرنـگ: *a considered opinion* ۞ بررسی‌شده، مهم

considering /kən'sɪdərɪŋ/ *preposition, conjunction, adverb*
بە سەرنجدان بەو شتە، بە رەچاوکردنی، ئەگەر هەموو شتێ لێک بدەینەوە، چونکە، لەچاو: *he did well considering his limitations* ◊ *considering he was new at the job, he did quite well* ۞ با توجه به این‌که، نظر به

consignee /,kɒnsaɪ'ni:/ *noun*
وەرگر، بۆنێردراو ۞ دریافت‌کننده

consignment /kən'saɪnmənt/ *noun*
1 بار، کەلوپەل، ناردەمەنی: *a consignment of medicines* 2 ناردن، بەڕێکردن، هەناردن ۞ 1 محموله 2 ارسال

consignment note *noun*
بارنامە، تێبینی ناردن ۞ بارنامه

consigner *noun*, also consignor
نێرەر، بارنێر، بەڕێکەر، هەنێر ۞ فرستنده

consistency /kən'sɪstənsi/ *noun, pl,* consistencies, also consistence /kən'sɪstəns/
1 سازان، گونجان، یەکگرتنەوە، یەککەوتن، رێککەوتن، یەکڕەنگی، هاورێکی، یەکانگیری 2 بـەردەوامبـوون، یەکبینـەیی، لەسەرڕۆیـشتن، درێژەدان، چەسپیوی، جێگیری، سەقامگیری،

خۆڕاگری، پتەوی، تۆکمەیی، خۆگری، نەگۆڕی 3 پێوەندی لۆژیکی 4 خەستی، پەیتی، توندی ◇ 1 سازگاری، توافق، هماهنگی، انسجام، همخوانی 2 تداوم، ثبات، قوام، استحکام 3 ارتباط منطقی 4 غلظت

consistent /kən'sɪstənt/ *adjective*
1 سازاو، گونجاو، یەکانگیر، یەکگرەوە، جۆر، یەککەوتوو، یەکڕەنگ، هاوڕێک، یەکجۆر، پتەو، تۆکمە، سەقامگیر، چەسپیو، ڕەگداکوتاو، جێگیر، خۆگرتوو، توندوتۆڵ: *a -istent patriot* 2 لۆژیکی، ژیرانە 3 هەمیشەیی، یەکبینە، بەردەوام ◇ 1 سازگار، هماهنگ، منسجم، منطبق، استوار، محکم، باثبات 2 منطقی 3 ثابت، دائمی

consistently /kən'sɪstəntli/ *adverb*
هەمیشە، یەکبینە ◇ متداوماً، همواره

consistorial /ˌkɒnsɪ'stɔːrɪəl/ *adjective*
1 سەربە کۆڕ یان ئەنجومەنی کاردینالەکان (بەبێ پاپ) 2 سەربە دەستەی بەڕێوەبەرایەتی خۆجێیی ◇ 1 وابسته به مجمع کاردینال 2 وابسته به هیأت اداری محلی

consistory /kən'sɪst(ə)ri/ *noun, pl.* consistories
1 دانیشتن، کۆبوونەوە 2 کۆڕ یان ئەنجومەنی کاردینالەکان (بەبێ پاپ) 3 دادگای کلێسە؛ کۆڕ یا کۆمەڵەی پیاوانی دینی 4 (لە کلێسەکانی ترا) دەستەی بەڕێوەبەرایەتی خۆجێیی ◇ 1 جلسه 2 مجمع کاردینال، شورای کاردینالها 3 دادگاه کلیسا؛ انجمن روحانیان یا کاتوزیان 4 هیأت اداری محلی

consociation *noun*
1 یەکگرتن، یەکیتی، یەکگرتوویی 2 یەکیتی کلێسەکان ◇ 1 اتحاد 2 اتحاد کلیساها

consolable *adjective*
دڵخۆشی دەدرێتەوە ◇ تسلی‌پذیر

consolation /ˌkɒnsə'leɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
دڵدانەوە، دڵنەوایی، دڵخۆشیدانەوە، دڵگەرمی(دانەوە)، مایەی دڵدانەوە، دڵخۆشکەر، خەمڕەوێن: ◊ *a few words of consolation* ◇ *At least you weren't hurt—that's one consolation* ◇ تسلی، دلداری، مایه‌ی تسلی

consolation prize *noun*
خەڵاتی دڵدانەوە ◇ جایزه‌ی تسلی

consolatory /kən'sɒlətəri, US kən'soʊlətɔːri, -'sɑːlə-/ *adjective*
دڵخۆشیدەرەوە، دڵنەواییدەرەوە، دڵدەرەوە، خەمڕەوێن، دڵخۆشکەر، دڵگەرمکەر ◇ تسلی‌بخش

console /'kɒnsəʊl, US 'kɑːnsoʊl/ *noun*
1 مێزی فەرمان، تەختی فەرمان، تەخت یان مێزی کۆنترۆڵ 2 دۆڵاب، سندووق، مێز (تەلەفزیۆن، کامپیوتر، ڤیدیۆ و هتد) 3 ڕەفحەی جوانی، پایەی سێ‌گۆشە ◇ 1 صفحه فرمان 2 میز 3 رف تزئینی

console table *noun*
مێزی دیواری ◇ کانسول تیبل

consolidant /kən'sɒlɪdənt/ *adjective*
پتەوکەر، تۆکمێنەر، بەهێزکەر ◇ تحکیم‌کننده

consolidated *adjective*
1 یەکخراو، یەکگرتوو 2 تێکهەڵکێشراو 3 هاوبەش ◇ 1 متحد 2 ادغام‌شده 3 مشترک

consolidated annuities = consols

consolidation /kənˌsɒlɪ'deɪʃn, US -ˌsɑːl-/ *noun*
1 پتەوی، تۆکمەیی، داکوتان، چەسپاندن، بەهێزکردن، پێزداری، جێگیرکردن، تۆکماندن، پتەواندن، سەقامگیرکردن، توندکردن 2 لێکدان، یەکخستن، تێکخستن، تێکهەڵکێشان، کردنەیەک، یەکگرتن، بوونەیەک، یەکبوون ◇ 1 استحکام، تحکیم، تثبیت 2 ادغام، ترکیب، اتحاد

consoling *adjective*
دڵخۆشیدەرەوە، خەمڕەوێن، دڵدەرەوە، دڵخۆشکەر، دڵگەرمکەر ◇ تسلی‌بخش

consolingly *adverb*
خەمڕەوێنانە، دڵخۆشکەرانە، دڵگەرمکەرانە ◇ به طور تسلی‌بخش

consols /'kɒns(ə)lz/ *noun, pl.,* also Consols
قەرزە گشتییەکان، قەباڵە و سەنەدی قەرزی حکومەتی بریتانیا (بێ ڕێکەوتی دانەوە و بە سوودی ساڵانەی چەسپیوە یان دیاریکراوەوە؛ بنەڕەت: کورتەی *consolidated annuities*) ◇ اوراق دیون (دولت بریتانیا)

consommé /kən'sɒmeɪ, US ˌkɑːnsə'meɪ/ *noun*
سوپی تراو، شلپێتاو، ئاوگۆشتی بێ‌مایە ◇ کنسومه

consonance /'kɒnsənəns, US 'kɑːn-/ *noun*
1 ڕێککەوتن، سازان، یەکگرتنەوە، تەبایی، کۆکی، گونجان، هاودەنگی، هاوئاوازی 2 تێکەڵاییەتی هارمۆنیکی نۆتەکان ◇ 1 سازگاری، همخوانی، هماهنگی 2 کونسونانس

consonant /'kɒnsənənt, US 'kɑːn-/ *noun, adjective*
n 1 (زمانەوانی) نەبزوێن (وەک /n/ /g/ /p/ /l/ /s/ /r/) 2 پیتی بێدەنگ یان کپ *adj* (لەگەڵ with یان to) ڕێککەوتوو، کۆک، هاودەنگ، گونجاو، شیاو ◇ *n* 1 همخوان 2 حرف بی‌صدا یا صامت *adj* موافق، متناسب

consonantal /ˌkɒnsə'næntl, US ˌkɑːn-/ *adjective*
1 سەربە پیتی کپ یان بێدەنگ 2 نەبزوێنی، سەربە نەبزوێن یان کۆمەڵێ لە نەبزوێنەکان ◇ 1 وابسته به حرف صامت 2 همخوانی

consonant cluster *noun*
هێشووی نەبزوێنەکان: زنجیرەیێکی دوو یان چەند نەبزوێن لە سەرەتای بڕگە (وەک لە وشەی /splæʃ/ *splash*) یان لە کۆتایی بڕگەدا (وەک /sts/ لە *tests* دا) ◌ خوشەی همخوانها

consonantly /ˈkɒnsənəntli, US ˈkɑːn-/ *adverb*
هاودەنگانە، بە شێوەیێکی هاودەنگ ◌ بە طور هماهنگ

consonant shift *noun*
گۆڕانی نەبزوێن (لە مێژووی زمان یان زاراوەیێ، ئەو گۆڕانانە بووە هۆی جیاوازی نەڵمانی لە زمانەکانی تری هێند و ئەورووپی) ◌ تغییر همخوان

consort[1] /ˈkɒnsɔːt, US ˈkɑːnsɔːrt/ *noun*
1 هاوسەر (پادشا یان شاژن) 2 ژن، مێرد، هاوملّ 3 کەشتی هاوڕێ یان لەگەڵ، کەشتی هاوسەفەر ◌ 1 همسر 2 زوجه، زوج 3 کشتی همراه

consort[2] /ˈkɒnsɔːt/ *noun*
دەستەیەیێکی چکۆڵەی موسیقاژەنەکان پێکەوە، زۆرتر بۆ لێدانی موسیقای Renaissance ◌ کونسورت

consortium /kənˈsɔːtiəm, US -ˈsɔːrt-/ *noun, pl.* consortia /-tɪə/ or consortiums
1 هاوبەشداری، پێکەوەکاری، یەکگرتوویی دارایی (چەند کۆمپانی، بانک و هتد) 2 کۆمەڵ ◌ 1 کنسرسیوم 2 جمعیت

conspecific /kɒnspəˈsɪfɪk/ *noun, adjective*
(زیندەناسی) *n* هاوجۆر، هاوچەشن *adj* ئەندامی هاوجۆر یان هاوچەشن ◌ *n* همنوع، همگونە *adj* عضو همنوع

conspecificity *noun*
هاوجۆری، هاوچەشنی ◌ همنوعی، همگونگی

conspectus /kənˈspektəs/ *noun*
1 کورتە، پوختە 2 چاوپیاگێڕانی گشتی، سەردان یان چاوپیاخشاندنی بەگشتی ◌ 1 خلاصە، چکیدە 2 بازدید عمومی

conspicuity /ˌkənspɪˈkjuːətɪ/ *noun*
دیاربوون، بەرچاوی، روونی، ئاشکرایی، بەرجەستەیی، conspicuousness ◌ وضوح، مشخص بودن

conspicuous /kənˈspɪkjuəs/ *adjective*
ناسراو، بەناوبانگ، دیار، بەرجەستە، روون، ئاشکرا، راشکاو، خۆیا، بەرچاو، زەق ◌ مشهور، هویدا، معلوم، مشخص، واضح، چشمگیر، فاحش

conspicuous consumption *noun*
دەسبڵاوی خۆپیشاندەرانە یان خۆنوێنەرانە، بەکارهێنان یان دەسبڵاوی بۆ خۆنواندن، مەسرەفی بۆ خۆنواندن، مەسرەفی خۆپیشاندەرانە یان خۆنوێنەرانە ◌ مصرف متظاهرانە

conspicuously /kənˈspɪkjuəsli/ *adverb*
بە شێوەیێکی دیار، بەرچاوانە، بە شێوەیێکی بەرچاو ◌ بە طور مشخص

conspiracist *noun*
لایەنگری تیۆری پیلان ◌ طرفدار نظریەی توطئە

conspiracy /kənˈspɪrəsi/ *noun, pl.* conspiracies
1 پیلان، سازوباز، کۆمپلۆ، کەینوبەین، هاودەستی، گەلەکۆمە: *a conspiracy to conspiracies* ◊ *overthrow the government* 2 هاوکاتی *against the president* ◌ 1 توطئە، دسیسە، تبانی 2 تقارن

conspiracy of silence *noun*
پیلانی بێدەنگی ◌ توطئەی سکوت

conspiracy theory *noun*
تیۆری پیلان (= باوەڕێ کە پیلانێکی نهێنی بەرپرسە بۆ رووداوێکی تایبەتی) ◌ تئوری توطئە

conspirator /kənˈspɪrətə(r)/ *noun,* also conspirer
پیلانگێڕ، بەشدار لە پیلاندا ◌ توطئەگر

conspiratorial /kənˌspɪrəˈtɔːriəl/ *adjective*
پیلانگێڕییانە، پیلانگێڕانە ◌ توطئەآمیز

conspiratorially /kənˌspɪrəˈtɔːriəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پیلانگێڕییانە ◌ بە طور توطئەآمیز

constable /ˈkʌnstəbl, US ˈkɑːn-/ *noun*
1 = police constable 2 ئەفسەری پۆلیس 3 فەرمانداری قەڵای پاتشایی 4 (مێژوویی) پایەبەرزترین کاربەدەست لە ماڵی پاتشادا ◌ 1 = police constable 2 افسر پلیس 3 کوتوال 4 کونستابل

constabulary /kənˈstæbjələri, US -leri/ *noun, pl.* constabularies
پۆلیس، هێزی پۆلیس (ناوچە یان شارێ) ◌ پلیس، نیروی پلیس

constancy /ˈkɒnstənsi, US ˈkɑːn-/ *noun*
1 جێگیری، خۆگرتن، سەقامگرتوویی، چەقبەستوویی، بنگرتن، راگیری، چەسپیوی، نەگۆڕی، داکوتراوی، بەردەوامی، لەسەرڕۆیشتوویی 2 یەکلایی، یەکڕوویی، وەفاداری، بەئەمەکی، پێزانی، یەکڕەنگی، دڵسۆزی ◌ 1 ثبات، پایداری، تداوم 2 وفاداری

constancy phenomenon *noun*
دیاردەی جێگیری یا چەسپیوی ◌ پدیدەی ثبات

constancy principle *noun*
بنچینە یان بنەمای جێگیری ◌ اصل ثبات

constant /ˈkɒnstənt, US ˈkɑːn-/ *adjective, noun*
adj 1 جێگیر، خۆگرتوو، چەسپیو، نەگۆڕ، بنگر، چەقیو، سەقامگیر، سەقامگرتوو، نەگۆڕ 2 بەردەوام، یەکبینە، هەمیشەیی، لەسەریەک،

یەکـریز 3 وەفـادار، بـەوەفا، بەئەمـەگ، یـەکلا، یەکرەوو، یەکـرەنگ، دڵـسۆز *n* شتی جێگیر و نـەگۆڕ 2 بـڕ یـان ژمارەیـەکی جـێگیر ◌ *adj* 1 ثابت، پایدار 2 دائم، مدام 3 وفادار *n* 1 شیء ثابـت و بدون متغیر 2 مقدار یا عدد ثابت

constantan /ˈkɒnst(ə)ntan/ *noun*
دارشتەی مس و نیکل: لە کاروباری برق، بۆ بەرگری زۆری ◌ کونستانتان

constant error *noun*
هەڵەی بەردەوام ◌ خطای پایدار

constant factors *noun, pl.*
هۆکارە بەردەوامەکان ◌ عوامل پایدار

constantly /ˈkɒnstəntli, US ˈkɑːn-/ *adverb*
یەکبینە، لەسـەریەک، هەمیشـە ◌ دائماً، پیوسته

constative /ˈkɒnstətɪv, US kənˈsteɪtɪv/ *adjective, noun*
adj (زمانـەوانی) ڕاگەیێنـەری، ئاگـاداری‌یانـە *n* ڕستەی ڕاگەیێنـەری ◌ *adj* اظهـاری *n* جملـەی اظهاری

constellation /ˌkɒnstəˈleɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
1 گەلەسـتێرە، کـەلوو، بـرج، ئـەسـتێرەگـەل، کۆئەستێرە: *The Little Bear constellation is still used by navigators at sea* 2 کۆمەڵـە، گـروپ، دەسـتە (خـەڵـک یـا شـت: *a constellation of Hollywood talent*)؛ بنـەڕەت: بـە ڕێگـای فـەرەنـسی کـۆن لـە late Latin *constellatio(n-)* لەسـەر بنچینـەی *stella* لاتـین "ئـەسـتێرە star") ◌ 1 صـورت فلکی، برج، مجمع‌الکواکب 2 مجموعه، گروه

constellatory /kənˈstelətɔːrɪ/ *adjective*
گەلەستێرەیی، کۆئەستێرەیی، کـەلوویی ◌ وابسـته به صورت فلکی

consternation /ˌkɒnstəˈneɪʃn, US ˌkɑːnstərˈn-/ *noun*
1 سەرسـووڕمان، پەشـۆکان، سەرسـامی، عەبەسران، حەپەسان، واقوڕمان، واق‌مان، ترس، تۆقان 2 نگەرانی، دڵەتەپێ ◌ 1 حیرت، شگفتی، وحشت 2 نگرانی

constipated /ˈkɒnstɪpeɪtɪd, US ˈkɑːn-/ *adjective*
قەبز، گیر، زگگیر، نارەوان، سکگیر ◌ یُبس

constipating *adjective*
قەبزکەر، مایەگیر، بەگیر، گیرێنە ◌ قابض

constipation /ˌkɒnstɪˈpeɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
قـەبز، سـکگـیری، زگگـیری، گـیری، گـیران، گرفت ◌ قبض، یبوست

constituency /kənˈstɪtjuənsi, US -tʃu-/ *noun, pl.* constituencies
1 مەڵـبەندی هەڵـبژاردن 2 دەنگـدەران، هەڵـبژێران: *constituency opinion* ◌ 1 حوزەی انتخاباتی 2 رأی‌دهندگان

constituent /kənˈstɪtjuənt, US -tʃu-/ *noun, adjective*
n 1 دەنگـدەر 2 پێکهێنـەر، بەشـی پێکهێنـەر، سازێنە، سـازا، بەشـی بنـەڕەتی، ڕەگـەز، تـوخم، بەشی سەرەکی 3 ئەندامی مەڵبەندی هەڵبژاردن *adj* 1 دامەزرێنەر، سازەر، پێکهێنـەر، بنیاتنـەر 2 دەنگدەر، هەڵبژێر 3 خاوەنی مافی هەڵبژاردن ◌ *n* 1 رأی‌دهنده 2 مؤلفه، عنصر، جزء سـازنده 3 عـضو حـوزەی انتخابـاتی *adj* 1 تـشکیل‌دهنـده، مؤسـس 2 انتخاب‌کننده 3 دارای حق انتخاب

constituent assembly *noun*
ئەنجومـەنی دامەزرێنـەران یـان قـانوون‌دانـان، ئەنجومەنی گۆڕینی دەستوور ◌ مجلس خبرگان

constitution /ˌkɒnstɪˈtjuːʃn, US ˌkɑːnstəˈtuːʃn/ *noun*
1 قـانوونی بنچینـەیی (یـا بنـەڕەتی)، دەسـتوور: *your right to vote under the constitution* 2 پێکهـاتن، دروس‌بـوون، پێکهاتـە، دامـەزران، دارێـژران 3 دامەزرانـدن، بنیاتنـان، دروس‌کـردن، پێکهێنـان، سـازاندن، دارشـتن 4 سرشـت، نیـار 5 پێکهاتە یان چوارچێوەی لەشی، بنگـە، داروبـار: *to have a healthy constitution* 6 قـانوون، یاسـا، زاکـوون، قەباڵـە ◌ 1 قـانون اساسـی 2 ساخت، ترکیب، تشکل 3 تأسیس، تشکیل 4 نهاد 5 بنیه 6 قانون، سند

constitutional /ˌkɒnstɪˈtjuːʃənl, US ˌkɑːnstəˈtuː-/ *adjective*
1 بـەپێی قـانوونی بنچینـەیی یـان دەسـتوور، دەسـتوورانە، دەسـتوورمەند، دەسـتووری: *a constitutional government* 2 سـەربە قانوونی بنچینەیی 3 قانوونی، یاسایی 4 سەربە پێکهاتـەی لەشی، بنگەیی ◌ 1 مطابق قانون اساسی، مشروطه 2 وابسته به قانون اساسی 3 قانونی 4 وابسـته به بنیه

constitutionalism /ˌkɒnstɪˈtjuːʃənəlɪzəm, US ˌkɑːnstəˈtuː-/ *noun*
دەسـتووریاوەڕی ◌ مـشروطەگرایـی، مشروطەخواهی، مشروطیت

constitutionalist /ˌkɒnstɪˈtjuːʃənəlɪst, US ˌkɑːnstəˈtuː-/ *noun*
دەستووریاوەڕ ◌ مشروطەگرا، مشروطەخواه

constitutionality /ˌkɒnstɪˌtjuːʃəˈnæləti, US ˌkɑːnstəˌtuː-/ *noun*
دەسـتوورایەتی، بـەپێی دەسـتوور بـوون، دەسـتوورمەندی: *questioned the constitutionality of the law* ◌ مطابق قـانون اساسی بودن

constitutionally /-ʃənəli/ *adverb*
لەباری دەستوور یان قـانوونی بنچینـەیی‌یەوە ◌ از نظر قانون اساسی

constitutional monarch *noun*
پادشای دەستووری یان دەستوورمەند ◌ پادشاه مشروطه

constitutional monarchy *noun*
پادشـایەتی دەسـتووری یـان دەسـتوورمەند ◌ سلطنت مشروطه

constitutive /ˌkɒnstɪˈtjuːtɪv, US ˌkɑːnstəˈtuːtɪv/ *adjective*
1 دامەزرێنەرانـە، پێکهێنەرانـە، بنیاتنەرانـە 2 بنیاتنەر، دامەزرێنەر، constituent 3 سـەرەکی، بنـەڕەتی، بنگـەهی، پێویـست، essential: *Poverty is a -stitutive element of a particular form of economic growth* constitutively /ˌkɒnstɪˈtjuːtɪvli, US ˌkɑːnstəˈtuːtɪvli/ *adv*) ◌ 1 تأسیـسی 2 تشکیل‌دهنده 3 اصلی، اساسی، ضروری

constrained /kənˈstreɪnd/ *adjective*
(فەرمی) 1 زۆرلێ‌کراو، زۆری، زۆرەکی، بەزۆر، ناچـار، داسـەپاو، پێبەنـد، جـڵەوگیراو، بەسـت، دەربەنـد، دەربەسـت 2 تاسـاو، پەشـۆکاو 3 درۆ، ناسروشتی، ساختە: *constrained emotions* ◌ 1 مجبور، مقید، ملزم 2 مبهوت 3 غیرطبیعی

constrainedly /kənˈstreɪndli/ *adverb*
بـەزۆری، بـەناچار، بـە شـێوەیێکـی سـاختە ◌ اجباراً، به طرز مصنوعی

constraint /kənˈstreɪnt/ *noun*
1 زۆرلێ‌کردن، زۆرەملی، ناچارکردن، پێکردن، هەڵپێچان، سەنگی، زۆری، گوشار 2 کۆت‌وبەند، کۆت‌وزنجیر، گیروبەند، بەرتەسکی، بەرتـەنگی، بەربەست، کۆسپ، لەمپەر 3 پەشۆکاوی، تاساوی 4 سـەرکوت(کـردن)، داپـڵۆساندن، خەفـەکردن، کپانـدن (سـۆز) 5 گـڵدانـەوە، بەسـتنەوە، دەس‌بەسەرکردن ◌ 1 اجبار، الزام، زور 2 قیـد و بند، مانع 3 بهت‌زدگی 4 سرکوبی 5 توقیف

constricted /kənˈstrɪktɪd/ *adjective*
1 بەرتـەنگ، بەرتەسـک، قـەتیس، دیـاریکـراو، گیراو، بەسـتراو: *a constricted vision of the world* 2 تەنگ، تەسک ◌ 1 محدود 2 ضیّق

constricting *adjective*
دیاریکراو، بەرتەسک، گیراو، بەستراو ◌ بسته، محدود

constriction /kənˈstrɪkʃn/ *noun*
1 بەرتـەنگی، سـنوورداری، بەرتەسـکی، بەنـد: *political constrictions* 2 کرژبـوون، کۆبوونەوە، تەنگ‌بوونەوە، تەنگاندن، هەڵقرچان، قرچ‌هەڵاتن، پێچرانەوە، وێکهاتن، چوونەیەک 3 ئەندامی کووەبوو یان هەڵقرچاو ◌ 1 محدودیت 2 انقباض 3 عضو منقبض‌شده

constrictive /kənˈstrɪktɪv/ *adjective*
کرژێنـەر، تەنگێنـەر، هەڵـقرچێنەر، وێکهێنـەر ◌ فشارآور

constrictor *noun*
1 (توێکـاری) ماسـوولکەی کرژکـەرەوە یـان تەنگێنەر، کرژەماسوولکە 2 ماری پێچەرەوە یان تێ‌ئالاو، مارێ کە لە نەچیر دەئاڵـێ و دەیکوژێ (وەک boa یان python) ◌ 1 عضلەی قابضە 2 اژدرمار

constringent /kənˈstrɪndʒənt/ *adjective*
کرژێنـەر، هەڵـقرچێنەر، تەنگێنـەر، وێکهێنـەر، گوشاردەر ◌ قابض

construct /ˈkɒnstrʌkt, US ˈkɑːn-/ *noun*
1 چەمک، بیر، بیرۆکە، ئایدیا، ئیدە، تیۆری 2 پێکهێنان 3 (زمانەوانی) گرووپێ لە وشەکان کە دەستەوشـە یـان لارسـتەیێ پێکـدێنن، ڕۆنـان 4 پێکهاتە، سازە (شتێ کە ساز بووە) 5 بەرهەم (ی ئایدیۆلۆژی، مێژوو یا بارودۆخێکی کۆمەڵایەتی social circumstances) ◌ 1 مفهـوم، ایـده، نظریە 2 ساخت 3 و 4 کونستراکت 4 محصول

construction /kənˈstrʌkʃn/ *noun*
1 دروستکـردن، دانـان، سـازکردن، بنیـات‌نـان، پێکـەوەنان، دامەزرانـدن، سـازاندن، خانووبـەرە، خـانوو، مـاڵ، بینـا، دەزگـا 2 پێکهێنـان، پێکهاتـە: *ships of steel construction* 3 ڕاڤە، لێکدانـەوە، بۆچـوون، interpretation 4 واتـا 5 (ڕێزمـان) لێکدان، ڕێکخـستن، دارشـتن: *grammatical constructions* 6 گـۆڕان ◌ 1 احداث، سـاختن، ساختمان 2 ساخت، سـاختار 3 تعبیـر، برداشـت 4 معنا 5 (دستور زبان) ترکیب، آرایش 6 تغییر

constructional /kənˈstrʌkʃənl/ *adjective*
پێکهێنەرانـە، پێکهاتـەیی، دروسـت‌کەرانـە، سـازێنەرانە، بنیاتنەرانـە: *constructional toys* (constructionally *adv*) ◌ ساختاری، ساختی

constructionist *noun*
لێکـدەرەوە، شـیکـەرەوە (ب.ت. قـانوون) ◌ مفسر، شارح

construction paper *noun*
کاغەزێکی ڕەنگینی ئەستوور کە بۆ دیزاین و نەخشە و مودێل بەکاری دێنن ◌ نوعی کاغذ

constructive /kənˈstrʌktɪv/ *adjective*
1 دروس‌کەر، سازنە، بەسـوود، بەبەهـرە، بەجێ، بـەقازانج، ڕچەشـکێن، بنیـاتنـەر، بـەکارهاتوو، یاریـدەدەر (وەکـوو ڕەخنـە): *constructive criticism/suggestions/advice* ◊ *The government is encouraging all parties to play a constructive role in the reform process* 2 پێکهێنەرانـــە، پێکهاتـــەیی 3 لێکدەرەوانـە، شـیکردنـەوەیی، لێکدانـەوەیی، ڕاڤەیی 4 بەڵـگەهێنانەوەیی 5 ئەنجامگیری‌یانە، ناڕاستەوخۆ، لە بنەوە ◌ 1 سـازندە، سـودمند 2 ساختاری 3 تعبیری 4 استدلالی 5 استنتاجی، ضمنی

constructive criticism *noun*
ڕەخنەی دروس‌کەر یان بەسوود یان بنیات‌نەر

۞ نقد سازنده

constructively /kən'strʌktɪvli/ *adverb*
بەشێوەیەکی بەسوود یان بەکارهاتوو، بنیاتنەرانە: *Use your time constructively* ۞ به نحو سازندەای

constructor /kən'strʌktə(r)/ *noun*
1 دروسکەر، سازێنەر (کەس یان کۆمپانیا، ب.ت. فرۆکە و ماشێن) 2 (لە لێکدانا) ــ دروسکەر، ــساز ۞ 1 سازنده 2 (در ترکیب) ــساز

consubstantial /ˌkɒnsəb'stænʃəl/ *adjective*
(ب.ت. دەربارەی ئەو سێ کەسەی ترینیتی لە یەزدانناسی کریستیەنا) هاوکرۆک، هاوگەوهەر، هاوخۆرسک، هاوسروشت ۞ هم‌ذات

consubstantiality /ˌkɒnsəbˌstænʃɪ'ælɪtɪ/ *noun*
هاوکرۆکی، هاوسروشتی، هاوگەوهەری ۞ هم‌ذاتی

consubstantiation
/ˌkɒnsəbstanʃɪ'eɪʃ(ə)n, US -sɪ-/ *noun*
1 هاوکرۆکی، هاوگەوهەری 2 (یەزدانناسی یان تیۆلۆژی کریستانیەت) باوەڕێ کە گۆشت و خوێنی مەسیح لە نان و مەی شێوی خواوەندیدا هەیە (بڕوانە transubstantiation) ۞ 1 هم‌ماهیتی 2 کونسابستانسیون

consuetude /'kɒnswɪtju:d/ *noun*
1 (زۆرتر سکاتلەندی) خوو، پیشە، عادەت، 2 custom 2 نیان، هاوجێیی، نزیکی ۞ 1 عادت 2 جماع

consuetudinary /-'tju:dɪn(ə)ri/ *adjective*
باو، بەبرەو، بەبڕەو ۞ مرسوم

consul /'kɒnsl, US 'kɑ:nsl/ *noun*
شابەندەر، کۆنسول، قۆنسول ۞ کنسول

consular /'kɒnsjələ(r), US 'kɑ:nsəl-/ *adjective*
شابەندەری، کۆنسولی، قۆنسولی: *connsular officials* ۞ کنسولی

consulate /'kɒnsjələt, US 'kɑ:nsəl-/ *noun*
1 کۆنسولخانە، شابەندەرخانە: *the American consulate in Marseilles* 2 پایە یان پۆستی کۆنسولی 3 (the Consulate) ماوەی حکومەتی کۆنسولی لە فەرەنسەدا ۞ 1 کنسولگری 2 مقام کنسولی 3 کنسولایت

consulatory = consultative

consul-general /'kɒnsl dʒenrəl/ *noun*
سەرکۆنسول، سەرشابەندەر ۞ سرکنسول

consulship /'kɒnlʃɪp/ *noun*
1 کۆنسولگەری، کۆنسولایەتی، پۆست یان پلەوپایەی کۆنسولی 2 سەروبەند یان قۆناخی کۆنسولی، ماوەی لەسەرکاربوونی کۆنسول ۞ 1 مقام کنسولی 2 دوران کنسولی

consultancy /kən'sʌltənsi/ *noun, pl.* consultancies
1 راوێژکاری، راوێژگەری، شیرەتقانی، بیر و بۆچوونی راوێژکار، consultation 2 پلەوپایەی راوێژکار ۞ 1 مشاوره 2 کونسولتانسی

consultant /kən'sʌltənt/ *noun, adjective*
1 (لە بریتانیا) راوێژکار، راوێژگەر، شیرەتقان 2 پزشکی پسپۆڕ (لە نەخۆشخانە): *a -nsultant surgeon* ۞ 1 مشاور 2 پزشک متخصص

consultation /ˌkɒnsl'teɪʃn, US ˌkɑ:n-/ *noun*
1 راوێژکاری، راوێژگەری، شیرەت، شێور، پرسوڕا 2 کۆبوونەوەی پزشکە پسپۆڕەکان (بۆ راوێژ و چارەسەری) 3 کۆبوونەوەی راوێژکاری 4 کۆبوونەوەی فەرمی: *extensive consultations between the two countries* 5 پیاچوونەوە (پرۆسەی گەڕان بە دوای زانیاری و یارمەتیوەرگرتن لە کتێبێ) ۞ 1 مشاوره، مشورت 2 جلسەی پزشکان متخصص 3 جلسەی مشاوره 4 جلسەی رسمی 5 مراجعه

consultative /kən'sʌltətɪv/ *adjective*, also consultive
راوێژکاریانە: *a -ultative body/document* ◊ *a consultative committee* ۞ مشورتی

consulting engineer *noun*
ئەندازیاری راوێژکار یان راوێژگەر ۞ مهندس مشاور

consulting room *noun*
ژووری تیڕوانین (نەخۆشەکان) ۞ اتاق معاینه

consumable /kən'sju:məbl, US -'su:m-/ *adjective, noun*
adj بەکار دێنرێ، دەخرێتە بەرکار، لەکارکردەنی، دەچێتەکار، مەسرەف دەکرێ: *consumable electronic goods* *n* شتێ کە بەکار دێنرێ ۞ *adj* مصرف‌شدنی *n* چیز مصرفی

consumer /kən'sju:mə(r), US -'su:-/ *noun*
بەکارهێنەر، لەکارکەر، کارێنەر، مەسرەفکەر ۞ مصرف‌کننده

consumer durable *noun*
کەلوپەلی بەکارهێنراوی قایم یان بەرگەگر ۞ کالای مصرفی بادوام

consumer goods *noun, pl.*
کەلوپەلی بەکارهێنراو یا لەکارکردەنی یا مەسرەفی ۞ کالاهای مصرفی

consumerism /kən'sju:mərɪzəm, US -'su:-/ *noun*
پاراستنی قازانج و بەرژەوەندی بەکارهێنەر، پشتیوانی لە بەکارهێنەران، مەسرەفگەری: *green consumerism* ۞ مصرف‌گرایی

consumerist *noun*
پارێزەری قازانج و بەرژەوەندی بەکارهێنەر،

پــشتیوانی بەکارهێنــەران، مــەســرەفگــەر: *connsumerist values* ۞ مصرفگرا

consumer price index *noun, abbreviation* CPI, *pl.* consumer prices index, also cost-of-living index

(بریتانیـا) ئیندیکــسی نرخــی بەکارهێنــەر ۞ شاخص قیمت مصرفکننده

consumer society *noun*

کۆمەڵ یان کۆمەڵگای بەکارهێنەر ۞ جامعەی مصرفکننده

consuming /kən'sjuːmɪŋ, US -'suː-/ *noun*

توند، بێئەمان، بەهێز، ardent: *Basketball is a consuming* ◊ *his connsuming passion interest* ۞ شدید

consummate /kən'sʌmət, US 'kɒnsəmət, US 'kɑːn-/ *adjective*

1 تـەواو، ڕەبـەق، هـەرەباش، بـەرز، perfect 2 پێگەیـشتوو، ڕەسـیدە 3 لێـزان، کارامـە، پوختـە، مامۆسـتا، شـارەزا، وەسـتا: *a consummate professional* ۞ 1 کامل، عالی 2 رسیده 3 ماهر

consummately /kən'sʌmətli, US 'kɒnsəmətli, US 'kɑːn-/ *adverb*

بە شێوەیەکی تەواو، ڕەبەقانە ۞ به طور کامل

consummation /ˌkɒnsə'meɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*

1 پێگەیـشتوویی، پێگەیـشتن، تـەواوی، ڕەبـەقی، تـەواوکردن، ڕاپەڕانـدن، هێنانـەدی، بـەدیهـاتن، ئەوپەڕ 2 پێکبڕان، پێـکگەیـشتن، جـووتبـوون، بوونـەزاوا، چوونەپـەردە (بـە کـردنی کـاری سێکـسی) ۞ 1 کمال، تکمیل، اتمام، تحقـق، متهـا 2 وصال، زفاف

consummative /kɒnsəmeɪtɪv/ *adjective*

تەواوکەر، ڕاپەڕێنەر ۞ تکمیلکننده

consummator *noun*

تەواوکەر، ڕاپەڕێنەر ۞ تکمیلکننده

consumption /kən'sʌmpʃn/ *noun*

1 بـەکارهێنان، چوانـدن، مـەسرەف، خـواردن، لـەکارکردن، خەسـارکردن 2 بـڕی بـەکارهێنان، بـڕی بـەکارهێنراو 3 کـاری کـڕین و فرۆشـتنی بەرهەمـەکان 4 بنێـسی، وشـکهـەڵاتن، پێچـوون (لەش) 5 سیل (هی سی)، دەردەباریکـە، بنێـسی، دیق، ئێـشازراف ۞ 1 مصرف، گــارش 2 مقـدار مصـرف، مقدار مصرفشده 3 عمل خرید و فـروش محصـولات 4 تحلیل رفتن بدن، زوال 5 سل

consumptive /kən'sʌmptɪv/ *adjective, noun*

سـیلاوی، دیـقدار، تووشـبوو بـە دەردەباریکـە (consumptively *adv*) ۞ مـسلول

cont. *abbreviation* 1 contents 2 continued

1 تیابووەکـان، نێـوەڕۆک(ەکـان) 2 درێژەکـەی لە... (ڕۆژنامـە، کۆڤـار و هتـد): *cont. on p74* ۞ 1 محتویات 2 ادامه در...

contact /'kɒntækt, US 'kɑːn-/ *noun*

1 لێـککـەوتن، لێکـەوتن، بەریـەککـەوتن، پێـککەوتن، پێکـادان: *a fear of physical contact* 2 لێـکخـشان 3 پێوەنـدی، تێکەڵـی: *The company has maintained trade contacts with India* 4 دیدەنی، یـەکتربینی 5 نزیکـی، نزیـکبوونـەوە، قـەرە، تـوخن(کـەوتن)، نزیکێتی، لێکنزیکی 6 لێککەوتن (ئێلیکتریکی) 7 لەبـەر 8 کلیل (کارەبا) 9 کەسێ کە گومانی لـێدەکـرێ نـەخۆش بـێ 10 (contacts) هاوێنـە(کـان)ی چـاو ۞ 1 تمـاس، برخـورد 2 اصـطکاک 3 ارتبـاط 4 ملاقـات 5 مجـاورت 6 (الکتریکـی) اتـصال 7 معـرض 8 کلیـد (بـرق) 9 کونتاکت 10 (در جمع) لنز(های) چشم

contact lens *noun*

هاوێنەی چاو، هاوێنەی لێککەوتەیی ۞ لنز چشم

contact man *noun*

دەلاڵ ۞ واسطه

contact print *noun*

(وێنەگری) چاپی کۆنتاکت ۞ چاپ کنتاکت

contact sheet *noun*

پەڕەی چاپی کۆنتاکت ۞ ورق چاپ کنتاکت

contacts = contact lens

contagion /kən'teɪdʒən/ *noun*

1 گرتنەوە، داگرتن، تووشبوون، تەشەنە(کردن)، بڵاوبوونەوە، تەنینەوە: *There is no risk of contagion* 2 نەخۆشی بگرەوە، پەتا، درم، ئاهۆ 3 بڵاوبوونەوە، تەنینەوە: *the contagion of political extremism* ۞ 1 سرایت، واگیـرداری 2 بیماری مـسری 3 شیوع، انتشار

contagious /kən'teɪdʒəs/ *adjective*

1 بگـرەوە، پـەڕۆک، تەشـەنەکردوو، گـیرۆ، درم، پەتا، پێس: *-ntagious diseases* 2 ڕاگوێزەر(ی نەخۆشی) ۞ 1 واگیردار، مسری 2 ناقل (بیماری)

contagious abortion *noun*

جۆرێ brucellosis کە دەبێتەهۆی بەرخستنی پاتاڵ ۞ نوعی بیماری

contagiously /kən'teɪdʒəsli/ *adverb*

بەڕۆکانـە، بـە شێوەیەکی بگـرەوە ۞ بــە طــور واگیردار

contagiousness /kən'teɪdʒəsnəs/ *noun*

پەڕۆکی، بگرەوەیی ۞ واگیردار بودن

contagium /kən'teɪdʒɪəm/ *noun, pl.* contagia /kən'teɪdʒɪə/

مایـەی گرتنـەوە، مایـەگـیر، هـۆی گرتنـەوە ۞ وسیلەی سرایت

contained *adjective*

دەسبەسـەرداگیراو، ڕاگیرکـراو، کۆنتـڕۆڵکـراو، مەهارکراو ۞ مهارشده

container /kən'teɪnə(r)/ *noun*

1 دەفر، جێ، قاپ 2 سنووق، قوتو، کانتێنێر: *a container ship* ◊ (containerless *adj*) 1 ظرف 2 محفظه، صندوق

containerization /kənˌteɪnəraɪˈzeɪʃn/ *noun*
پێچانەوە لە کانتێنێردا، بەستەکردن لە کانتێنێردا ◊ بسته‌بندی در کانتینر

containerized /kənˈteɪnəraɪzd / *noun*
پێچـراوە و راگـوێزراو بـە کـانتێنێرەکـان: *containerized cargo* ◊ کانتینریزه

container ship *noun*
کەشتی پێچراوەبەر یان کانتێنێری، کەشتی بەستەکێش ◊ کشتی کانتینری

containing *adjective*
تیابووی، خاوەنی، داگری، بەرکەوتووی ◊ شامل، دارای

containment /kənˈteɪnmənt/ *noun*
1 بەربەست 2 دیاریکردنی هێز و کۆنترۆڵ، نەهێشتنی بڵاوبوونەوەی هێز، باوەڕ یان ئایدۆلۆژیای دژ ◊ 1 سد نفوذ 2 تعیین یا تحدید قدرت یا کنترل

contaminant /kənˈtæmɪnənt/ *noun*
مەتریاڵی پیسکەر یان تێوەدەر، ماک یان مادەی تێوەدەر: *Filters do not remove all - taminants from water* ◊ مادەی آلوده‌کننده

contaminated *adjective*
1 پیس، پیسبوو، تێوەدراو 2 تێوەدراو یان پیسبوو بە مەتریاڵی رادیۆئەکتیف ◊ 1 آلوده 2 کونتامیناتد

contamination /kənˌtæmɪˈneɪʃn/ *noun*
1 پیسی، تێوەدراوی، لێوەدان، پیسبوون: *radioactive contamination* 2 تێوەدراو بە مەتریاڵی تیشکدەر یان رادیۆئەکتیف ◊ 1 آلودگی، آلایش 2 کونتامیناسیون

Conté /ˈkɒnteɪ/ *noun*
جۆرێ crayonی بێچەوری، بۆ کاری هونەری بەکاردێ (بنەڕەت: لە ناوی داهێنەری فەرەنسی Nicolas J. *Conté*) ◊ کانتی

conte /kɒnt, French kɔ̃t/ *noun*
1 داستان یان چیرۆکی کورت 2 چیرۆکی گێڕانەوەی(سی) سەدەکانی نێوەڕاست ◊ 1 داستان کوتاه 2 کونته

contemplation /ˌkɒntəmˈpleɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
1 بیرکردنەوە، تێڕامان، لێکۆڵینەوە، قووڵبوونەوە، تێڕوانین، لەبەرچاوگرتن 2 نیاز، مەبەست، خەیاڵ، چاوەڕوانی، تەماوەری، بەتەمابوون، بەهیوابوون 3 چاولێکردن، روانین، تەمەشاکردن ◊ 1 تفکر، تأمل، درنظرگیری 2 قصد، توقع، انتظار 3 تماشا، مشاهده

contemplative /kənˈtemplətɪv/ *adjective, noun*
(کەسێکی) بیرکەرەوە، بیریار، بیرمەند، تێڕاماو، ئەهلی تێڕامان، تێڕاماوی دینی: *He gave her a contemplative look* ◊ *the contemplative life* (contemplatively *adv*: بیرکەرەوانە) ◊ متفکر، معنوی

contemporaneity /kənˌtempərəˈniːɪti/ *noun*
هاوکاتی ◊ تقارن، هم‌زمانی

contemporaneous /kənˌtempəˈreɪniəs/ *adjective*
هاوکات: *contemporaneous accounts* ◊ *contemporaneous events* ◊ مقارن، هم‌زمان

contemporaneously /kənˌtempəˈreɪniəsli/ *adverb*
هاوکاتانە ◊ به طور هم‌زمان

contemporary /kənˈtemprəri, US -pəreri/ *adjective, noun* (*pl.* contemporaries)
1 هاوچەرخ، هاوسەردەم، هاوڕۆژگار، هاوکات، هاودەم 2 تازە، نوێ، نەو: *contemporary music* 3 هاوتەمەن ◊ 1 معاصر، هم‌زمان 2 جدید 3 هم‌سن

contempt /kənˈtempt/ *noun*
1 سووکایەتی، سووکیپێکردن، ئابڕوویردن، شرتوشۆدەرهێنان: *She looked at him with -empt* 2 سووکی، نزمی، چرووکی، گوێپێنەدان، بەهێندنەگرتن 3 بێزاری 4 بێڕێزی، بێحورمەتی 5 سووکایەتی بە دادگا ◊ 1 اهانت، تحقیر 2 خفت 3 تنفر 4 بی‌احترامی 5 اهانت به دادگاه

contemptibility /kənˌtemptəˈbɪləti/ *noun*
سووکی، نزمی، چرووکی ◊ پستی، خواری، حقارت

contemptible /kənˈtemptəbl/ *adjective*
1 سووک، چرووک، نزم، گەڕۆڵ، پەست، شایانی سووکیپێکردن: *contemptible behaviour* 2 (بێباو) = scornful ◊ خوار، قابل تحقیر

contemptibly /kənˈtemptəbli/ *adverb*
بە سووکایەتییەوە، سووکانە ◊ با تحقیر

contempt of court *noun*
سووکایەتی بە دادگا، بێڕێزی بە دادگا ◊ اهانت به دادگاه

contemptuous /kənˈtemptʃuəs/ *adjective*
سووکیپێکەر، ئابڕووبەرە، بێزار، بێزراو، سووکانە، سووکایەتییانە: *She gave him a - ptuous look.* ◊ تحقیرکننده، متنفر، اهانت‌آمیز

contemptuously /kənˈtemptʃuəsli/ *adverb*
بە سووکایەتییەوە، بە سووکییەوە، سووکانە: *to laugh contemptuously* ◊ با تحقیر

contender /kənˈtendə(r)/ *noun*
نەیار، هەڤڕک، رکەبەر ◊ رقیب، حریف

contending *adjective*

countess ی ئیتالیایی ◌ کونتسا

contest /'kɒntest, US 'kɑːn-/ *noun*
پێشبڕکێ، رقەبەرایەتی، بەرامبەرکێ، بەرامبەرێن، بەربەرەکانێ، ململانێ، زۆرەزمێ، رکەبەری، ناکۆکی، کێشە، دووبەرەکی، کێشمەکێش، قرە، جوڕڕە، مشتومڕ: *a talent contest* ◌ مسابقه، رقابت، مبارزه، اختلاف، نزاع

contestable *adjective*
شیاوی ململانێ ◌ قابل منازعه

contestant /kən'testənt/ *adjective*
1 نەیار، هەڤرک، رکەبەر 2 بەشداریکەر، پێشبڕکێوان: *Please welcome our next contestant.* ◌ 1 حریف، رقیب 2 شرکت‌کننده

contestation /kɒntes'teɪʃn/ *noun*
ململانێ، ناکۆکی، مشتومڕ ◌ منازعه

context /'kɒntekst, US 'kɑːn-/ *noun*
1 تەڤنار، تەونار، بوار، چوارچێوە، تانوپۆ، زەمینە، تەختار، دەق، پێکەوەچنراو 2 هەلومەرج، بارودۆخ، رەوش: *This speech needs to be set in the -t of Britain in the 1960s* (*adj* contextless، بنەڕەت: لە لاتین، لە -con "پێکەوە" + *texere* *contextus* "چنین (بە شێوەی تانوپۆیی)") ◌ 1 زمینه، بافت، متن، سیاق عبارت، بهم‌تافته 2 شرایط، موقعیت

contextual /kən'tekstʃuəl/ *adjective*
دەقی، تەختاری، مەتنی، سەربە دەق، سەربە تەختار یان تەڤنار، بەپێی دەق، دەقانە: *-textual contextual clues to the* ◊ *information meaning* ◌ وابسته به متن، بافتی، مطابق متن

contextualism *noun*
تەختارگەری، تەختارخوازی، زەمینەگەری، زەمینەخوازی، کانتێکسچوالیزم (= تیۆرییێ لە جوانیناسیدا، کە بەپێی ئەو دەبێ جوانی بەرهەمێکی هونەری لە تەختار و کانتێکستی گشتی‌یەکەیدا بدۆزرێتەوە) ◌ بافت‌گرایی

contextualist *noun*
تەختارگەر، تەختارخواز، زەمینەگەر، زەمینەخواز، کانتێکسچوالیست ◌ بافت‌گرا

contextually /kən'tekstʃuəli/ *adverb*
لەباری دەقی یان تەختاری‌یەوە ◌ از نظر متنی یا بافتی

contexture /kən'tekstʃə(r)/ *noun*
1 تەڤن، تەونار، زەمینە، بنیات، پێکهاتە، تەختار، دەق، context 2 پێکهاتەیێکی تێکچنراو (contextural *adj*) interwoven structure (contextured *adj*) ◌ 1 بافت، ترکیب، سیاق 2 ساختار درهم‌تنیده

contg. = containing

contiguity /ˌkɒntɪ'gjuːəti, US ˌkɑːn-/ *noun, pl.* contiguities
1 دراوسێیی، یەکگیری، لەپاڵ‌یەکدابوون،

نەیار، هەڤرک، رکەبەر، دژبەر، دژ ◌ رقیب، مخالف

content[1] /kən'tent/ *adjective*
1 رازی، قایل، قانع، ملکەچ، بەقنیات 2 پێخۆشبوو، ئامادە، حازر، ساز ◌ 1 قانع، راضی، متقاعد، خرسند 2 مایل

content[2] /'kɒntent, US 'kɑːn-/ *noun*
پێخۆشبوون، قایلبوون، بێ‌نیازی، رازی‌بوون، قنیات، قایلی، رەزامەندی ◌ رضایت، خشنودی

content[3] /'kɒntent, US 'kɑːn-/ *noun*
1 ناوەرۆک، نێوەرۆک، نێواخن، تیایە 2 بڕ، رادە، بارستە: *food with a high fat content* ◌ 1 محتوا، مضمون 2 مقدار، میزان

contented /kən'tentɪd/ *adjective*
رازی، قایل، قانع، بێ‌نیاز، نیشانەی پێخۆشبوون: *a contented* ◊ *He was a contented man smile* ◌ قانع، خشنود، حاکی از خشنودی

contentedly /kən'tentɪdli/ *adverb*
بە پێخۆشبوونەوە: *She smiled contentedly* ◌ با رضایت

contention /kən'tenʃn/ *noun*
1 بەربەرەکانێ، رقەبەرایەتی، ململانێ، شەڕوکێشە، پێشبڕکێ، رکەبەری 2 مشتومڕ، جوڕڕە، شەڕەقسە، دەمەدەمە 3 بۆچوون، بیروبۆچوون، روانگە ◌ 1 رقابت، مبارزه، نزاع، مسابقه 2 جدال، مشاجره 3 نظر، نقطه‌نظر

contentious /kən'tenʃəs/ *adjective*
1 شەڕفرۆش، شەڕانی، جینگزی، سەربەگێچەڵ، دەمگەرم، شەڕەنگێز، سەرلەشەڕخوراو 2 کێشەلەسەر، مشتومڕلەسەر، کێشاوی: *a contentious issue/topic/subject* ◌ 1 ستیزه‌جو، دعوایی 2 مورد اختلاف، متنازع‌فیه

contentiously /kən'tenʃəsli/ *adverb*
شەڕەنگێزانە، شەڕفرۆشانە ◌ ستیزه‌جویانه

contentiousness /kən'tenʃəsnəs/ *noun*
شەڕفرۆشی، شەڕەنگێزی، سەربەگۆنگەڵی ◌ ستیزه‌جویی

contentment /kən'tentmənt/ *noun*
پێخۆشبوون، قایلبوون، رازی‌بوون، قایلی، رەزامەندی: *a sigh of contentment* ◌ رضایت، خشنودی، خرسندی

contents *noun, pl.*
1 نێوەرۆک، نێواخن، کەلوپەل (ی نێومال)، تیایان 2 نێوەرۆک، پێرست، بابەت‌نامە ◌ 1 محتویات، اسباب، مضمون، مندرجات 2 فهرست

conterminous /kɒn'tɜːmɪnəs/ *adjective*. also conterminal
هاوسنوور، هاوکەوشەن، هاوسەرحەد، دیواربەدیوار، لێک‌نزیک: *conterminous countries* coterminous ◌ مجاور، هم‌مرز

contessa /kɒn'tɛsə/ *noun*

یەکان گیری، نزیکی، لێک‌نزیکی، نزیکایەتی 2 بەریەک‌کەوتن، یەک‌گرتن، تێک‌گیراوی، لێک‌کەوتن 3 پێوەندی، پێکەوەبەستراوی، پێکەوەنووساوی ◊ 1 مجاورت، هم‌پهلویی، قرابت 2 تماس 3 ربط، پیوستگی

contiguous /kən'tɪgjuəs/ *adjective*
دراوسێ، هاودیوار، نزیک، هاوتەنیشت، لێک‌نزیک، لەپاڵ‌یەک، یەک‌گیر، 1 تێک‌گیراو، لێک‌کەوتوو، پێکەوەنووساو، پێکەوەبەستراو 2 پەیتاپەیتا لەپشت‌سەریەک، دوابەدوای‌یەک ◊ 1 مجاور، همسایه، متصل 2 متوالی

contiguously /kən'tɪgjuəsli/ *adverb*
لەپاڵ‌یەک‌دا، پاڵ‌بەپاڵ ◊ به طور مجاور

contin. = continued

continence /'kɒntɪnəns, US 'kɑːn-/ *noun,* also continency
1 داوێن‌پاکی، پارێزگاری، بەرخۆگرتن، خودداری، خۆڕاگرتن، دەس‌بەسەرخۆداگرتن 2 خۆڕاگری، خۆگرتن، قایمی (کاری دەس‌بەئاو) ◊ 1 کف نفس، خویشتن‌داری 2 خودداری

continent[1] /'kɒntɪnənt, US 'kɑːn-/ *adjective*
1 پارێزگار، داوێن‌پاک، خۆڕاگر، دەس‌بەسەرخۆداگر، خوددار 2 قایم، خۆڕاگر، (کاری دەس‌بەئاو) ◊ 1 خویشتن‌دار، با کف نفس 2 خوددار

continent[2] /'kɒntɪnənt, US 'kɑːn-/ *noun*
1 کیشوەر، وشکار، وشکانە: *the -nt of Africa* 2 (the Continent) ئەورووپای رۆژاوا، ئەورووپا (بێجگەلە بریتانیا؛ بنەڕەت: لە *terra continens* لاتین " زەوی یەک‌پارچە یان لەسەریەک "continuous land") ◊ 1 قاره 2 اروپا

continental[1] /ˌkɒntɪ'nentl, US ˌkɑːn-/ *adjective*
1 وشکاری، وشکانەیی، کیشوەری، سەربە وشکار یا کیشوەر: *continental waters* ◊ *to study continental geography* 2 ئەورووپایی (بێجگەلە بریتانیا): *a popular continental holiday resort* 3 (سەربە) ئەمریکای باکووری (بێجگەلە ئالاسکا و هاوایی؛ continentally *adv*) ◊ 1 قاره‌ای 2 اروپایی (به جز بریتانیا) 3 (وابسته به) امریکای شمالی

continental[2] /ˌkɒntɪ'nentl, US ˌkɑːn-/ *noun*
خەڵکی ئەورووپا (بێجگەلە بریتانیا) ◊ اهل اروپا

continental breakfast *noun*
بەیانی‌یانە (بێ‌چێشت) ◊ صبحانه

continental climate *noun*
مەڵبەندی (ئاو و هەوا) وشکاری یان کیشوەری ◊ اقلیم قاره‌ای

continental drift *noun*
رامالینی وشکاری یا کیشوەری ◊ رانش قاره‌ای

continental quilt = duvet

continental shelf *noun*
بانوو یا بانی کیشوەری، بانی وشکار ◊ فلات قاره

continental slope *noun*
لێژایی کیشوەری یان وشکاری: لە بانی وشکاری‌یەوە تا تەختی ئۆقیانووس ◊ شیب قاره‌ای

continently /'kɒntɪnəntli, US 'kɑːn-/ *adverb*
پارێزگارانە، داوێن‌پاکانە ◊ پرهیزکارانه

contingence *noun,* also contingency
لێک‌کەوتن، بەریەک‌کەوتن ◊ تماس

contingency /kən'tɪndʒənsi/ *noun, pl.* contingencies
1 رێکەوتن، روودان، هەڵکەوتن، پێش‌هاتن، رووداو 2 لەوانەیی‌بوون، رەنگەیی، شیمانە، شیان، ئەگەر، رێ‌تێچوون 3 ئەگەری روودان یان روونەدان 4 (فەلسەفە) نەبوونی پێویستی ◊ 1 اتفاق، حادثه 2 احتمال، امکان 3 احتمال وقوع یا عدم وقوع 4 (فلسفه) نبود یا عدم ضرورت

contingent /kən'tɪndʒənt/ *adjective, noun*
adj 1 نادیار، رێکەوتی 2 ئەگەری، شیمانەیی، رێ‌تێچوو، لەوەدەچی، رەنگە، لەوانەیە 3 بەندە بە، بە مەرجی، بەستراوەتەوە بە *n* 1 رووداوی کت‌وپڕ یان نادیار 2 گرووپ، کۆمەڵ 3 هێز، سەرباز 4 شاندە، نێردراو (contingently /kən'tɪndʒəntli/ *adv*) ◊ *adj* 1 اتفاقی 2 احتمالی، محتمل 3 مشروط به *n* 1 حادثه‌ی غیرمنتظره 2 گروه 3 نیرو 4 گروه اعزامی

continua /kən'tɪnjuə/ = plural form of continuum

continual /kən'tɪnjuəl/ *adjective*
یەکبینە، هەمیشە، لەسەریەک، بە بەردەوامی، چەندبارەوەبوو: *He was in a -inual process of rewriting his material* ◊ *a history of continual invasions* ◊ پیوسته، دائمی، مکرر

continually /-juəli/ *adverb*
یەکبینە، لەسەریەک، هەمیشە، بێ‌پسانەوە: *They argue -ally about money* ◊ پیوسته، همواره

continuance /kən'tɪnjuəns/ *noun*
1 بەردەوام‌بوون، لەسەررۆیشتن، پێوەرۆیشتن، پەستایی، درێژەدان، یەکبینەیی 2 مانەوە، ماوە 3 (ئەمریکا، ماف) دواخستن، پاش‌خستن: *The judge refused his motion for a -nce* ◊ 1 تداوم، استمرار 2 بقا 3 تعویق

continuant /kən'tɪnjuənt/ *noun, adjective*
(دەنگ‌ناسی) *n* نەبزوێنی پەستایی یان بەردەوام (پیتێکی نەبزوێن کە بتوانرێ درێژ بکرێتەوە، وەکوو *f, l, m, n, r, s, v*) *adj* 1 پەستایی، 2 بەردەوام: *continuant consonants*

دریژەدەر، بەردەوامکەر، هۆکاری بەردەوامی یان دریژەدان ◌ *n* هەمخوان پیوستە 1 *adj* پیوستە 2 ادامەدهندە

continuation /kənˌtɪnju'eɪʃn/ *noun*

1 دریژەدان، لەسەررۆیشتن، پێوەرۆیشتن، مانەوە، بەردەوامکردن، دۆمانـدن، یەکبینەیی 2 بەدوادارۆیشتن، شوێن‌کەوتن 3 تێهەڵچوونەوە، دەس‌پێکردنەوە 4 راگرتنی کاتی دادگا، پشوو، وچان 5 پاشکۆ، دریژە، پاشماوە ◌ 1 ادامە، تداوم 2 تعقیب 3 ازسرگیری 4 تنفس (دادگاە) 5 دنبالە، تتمە، باقی

continuation school *noun*

خوێندنگای دریژەدان یان تێهەڵچوونەوە (بۆ ئەو منالانەی کە گیرەوکێشەی کۆمەلایەتی‌یان هەیە) ◌ مدرسەی ازسرگیری

continuative /kən'tɪnjʊətɪv/ *adjective, noun*

(زمانەوانی) دریژەدەرانە *adj* وشە یان دەستەوشەی دریژەدەرانە (ب.ت. *as well ,yes* (*I was saying* ◌ کانتیوتیو

continuator *noun*

دریژە(پێ)دەر، بەردەوامکەر، دۆمێنەر ◌ ادامەدهندە

continued /kən'tɪnju:d/ *adjective*

یەکبینە، بەردەوام، دریژەدار، بێ‌وچان ◌ مستمر، مداوم، ادامەدار

continued fraction *noun*

کەرتی دریژەدار ◌ کسر ممتد

continued proportion *noun*

هاوریژەی دریژەدار ◌ تناسب ممتد

continuing education = adult education

continuity /ˌkɒntɪ'nju:əti, US ˌkɑ:ntə'nu:-/ *noun, pl.* continuities

1 دریژەدان، بەردەوامی، مانەوە، لەسەررۆیشتن، یەکبینەیی 2 پێک‌بەستراوی، پێکەوەبەستراوی 3 پێوەندی لۆژیکی (نێوان چەند بەشێ) ◌ 1 تداوم، استمرار 2 اتصال 3 ارتباط منطقی

continuity announcer *noun*

بێژەری دریژەدان (لە رادیۆ، تەلەفزیۆن و لە باری بەرنامەی داهاتووەوە زانیاری دەداتێ) ◌ کانتینیوتی آنونسر

continuous /kən'tɪnjuəs/ *adjective*

1 یەکبینە، بەردەوام، هەمیشە، بێ‌پسانەوە، زنجیرەیی، لێک‌هەڵنەپچڕاو، یەکسەرە، لەسەریەک 2 پێکەوەبەستراو 3 (ریزمان) بەردەوامی: *the -tinuous tenses* ◌ 1 پیوستە، مدام، مسلسل 2 متصل 3 (دستور زبان) استمراری

continuous assessment *noun*

هەڵسەنگاندنی بەردەوام یان بە دریژایی ماوە(کە) ◌ سنجش مستمر

continuous distillation *noun*

یەکبینە دلۆپاندن، دلۆپاندنی بەردەوام یان یەکبینە ◌ تقطیر پیوستە

continuously /kən'tɪnjuəsli/ *adverb*

هەر، یەکبینە، لەسەریەک، یەک‌وچان، پەیتاپەیتا، خێراخێرا، خۆش‌خۆش: *the continuously changing situation* ◌ بە طور پیوستە

continuous spectrum *noun*

شەبەنگی بەردەوام یان یەکبینە ◌ طیف پیوستە

continuous tense *noun,* also progressive tense

(ریزمان) سەردەم یان کاتی بەردەوامی ◌ زمان استمراری

continuum /kən'tɪnjuəm/ *noun, pl.* continua or continuums

پێکبەستە، زنجیرە، پەیتایی، زنجیرەجیاوازی، کانتینیوم ◌ پیوستار

continuum of energy *noun*

پێکبەستەی یان زنجیرەجیاوازی وزە ◌ پیوستار انرژی

continuum state *noun*

دۆخی پێکبەستە یان زنجیرەجیاوازی ◌ حالت پیوستار

contorted *adjective*

1 خواروخێچ، پلۆچاوی، چەپ‌وچیر، بەرتۆر، بەپێچ‌وپلۆچ، لار، گێر، خوار 2 هەڵپێچراو، بادراو، تێک‌ئالاو، شێواو، تێکچوو، ئالۆز(او)، ئالۆسکاو، تێکەولێکە ◌ 1 معوج، کج و کولە 2 پیچیدە، آشفتە

contortion /kən'tɔ:ʃn, US -'tɔ:rʃn/ *noun*

خواروخێچی، پێچ، چەپ‌وچیری، خواری، گێری، بادان، هەڵپێچان، پێچان، لوول‌کردن، تێک‌ئالاندن، چەوتان، پێچاندن، پێچ‌پێدان ◌ اعوجاج، عمل پیچیدن، پیچ و تاب

contortionist /kən'tɔ:ʃənɪst, US -'tɔ:rʃ-/ *noun*

کانتۆرشنیست، خۆباهەڵدەر، لەشگێڕ (= کەسێ کە دەتوانێ لەشی خواروخێچ کاتەوە یان پێچی پێ‌بدا) ◌ کانتورسیونیست

contour /'kɒntʊə(r), US 'kɑ:ntʊr/ *noun*

1 کانتۆر، بیچم، شێوە، روخسار، پلان 2 پەراوێز، قەراغ، تەنیشت 3 رەوش، بارودۆخ، کاودان 4 چەماوەی ئاست، هێڵی ریک ◌ 1 نما، طرح، شکل 2 حاشیە 3 وضعیت 4 خط تراز

contoured /'kɒntʊəd, US 'kɑ:ntʊrd/ *adjective*

خاوەنی چەماوەی ئاست، هێڵی ریک پیشان دەدا ◌ دارای خط تراز

contour line *noun*

چەماوەی ئاست، هێڵی ریک: هێڵێ (وەک هی سەر نەخشە) کە ئەو خاڵ و شوێنەکانی سەر رووی عەرز پێکەوە دەبەستێتەوە کە هەمان

ئاست یان بەرزاییان هەیە ◇ خط تراز

contour map *noun*

نەخشەی چەماوەی ئاست یان هێلی ڕێک ◇ نقشەی خط تراز

contra- /ˈkɒntrə, US ˈkɑːntrə/ *prefix*

پێشگر: دژ، پێچەوانە، پەرچە، لە بەرامبەر، لە هەمبەر: *contraception* ،*contradistinction* (بنەڕەت: لە *contra* لاتینەوە "against") ◇ پیشوند: پاد، ضد

contra /ˈkɒntrə/ *noun*, short of -arrevolucionario 'counterrevolutionary'

ئەندامی هێزی گەریلای نیکاراگوا (لەلایەن ئەمریکاوە پشتیوانی دەکرا) کە بەرهەڵستی حکومەتی Sandinista (1979–90)ی باڵی چەپیان دەکرد ◇ کونترا

contraband /ˈkɒntrəbænd, US ˈkɑːn-/ *noun, adjective*

n قاچاخ، کەلوپەلی بەربەند(کراو): *adj contraband goods* بەربەندە، قەدەغە، قاچاخی ◇ *n* قاچاق، کالای ممنوعه *adj* قاچاقی

contrabandist *noun*

قاچاخچی ◇ قاچاقگر

contrabass /ˈkɒntrəbeɪs, US ˈkɑːn-/ *noun*

کۆنترابــاس (گەورەترین و بۆڕترین ئامێری ئارشەیی) ◇ کنتراباس

contrabassoon = double bassoon

contraception /ˌkɒntrəˈsepʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*

پێشگیری، بەرگیری، نەهێشتنی سکپڕی یان زگپڕی، دژەسکپڕی ◇ جلوگیری

contraceptive /ˌkɒntrəˈseptɪv, US ˌkɑːn-/ *adjective, noun*

adj سەربە بەرگیری *n* کەرەسەی بەرگیری، بەرگیرە (دەزگا، دەرمان، شێواز یان کردەوەیێ) ◇ *adj* وابسته به جلوگیری *n* وسیلەی جلوگیری

contract /ˈkɒntrækt, US ˈkɑːn-/ *noun, adjective*

n 1 قەراروبڕێ، گرێبەست، بەڵێننامە، پەیمان، بڕیار، ڕێککەوتننامە: *a -act of employment* 2 مارەبڕین، مارەکردن، مارەنامە، قەباڵە، قەراروبڕیی زەماوەند *adj* پەیمانی، بەڵێننامەیی، بڕیاری ◇ *n* 1 قرارداد، پیمان، توافق‌نامه 2 عقد، عقدنامه، قرارداد عروسی *adj* قراردادی

contract bridge *noun*

جۆرێ کایە بە پاستۆر ◇ نوعی بازی با ورق

contracted *adjective*

1 قرچهەڵاتوو، کرژەوەبوو، کۆوەبوو، هەڵقرچاو، چووەتە یەک، چکۆلەوەبوو، چووەیەک 2 کورتە 3 بیرتەسک ◇ 1 منقبض، جمع‌شده 2 مختصر 3 تنگ‌نظر

contractibility /kənˌtræktəˈbɪlətɪ/ *noun*

لەکرژیهاتوویی، لەهەڵقرچانهاتوویی، کرژەوەبوویی ◇ انقباض‌پذیری

contractible /kənˈtræktəbl/ *adjective*

لەکرژیهاتوو، کرژەوەبوو، هەڵقرچاو، شیاوی چوونەیەک، لەهەڵقرچانهاتوو، دەچێتەیەک، هەڵدەقرچێ، کرژ دەبێ ◇ انقباض‌پذیر

contractile /kənˈtræktaɪl/ *adjective*

لەکرژیهاتوو، کرژەوەبوو، هەڵقرچاو، کۆوەبوو، ویکهاتوو ◇ انقباض‌پذیر، منقبض‌شونده

contractility /kɒnˌtræktɪlətɪ/ *noun*

هێزی کرژبوون ◇ قوەی انقباض

contraction /kənˈtrækʃn/ *noun*

1 چوونەیەک، هاتنەیەک، هاوکێشی، یەکترکێشی، چرچهەڵاتن، کرژبوون، هەڵقرچان، کۆبوونەوە، کۆوەبوون، ویکهاتن، چکۆلەبوونەوە، تێکترنجان، هەڵقرچاندن، کرژاندن، ویکهێنان 2 کورتە، وشەی کورتەوەکراو، تێکهەڵکێشراو، شێوەی کورتەوەبووی وشەیێ (وەکوو *He is. He has* کە دەبێتە *He's* ڕێزمان) 3 ژانەبوون، ژانوبرک، ژانوژۆ (منداڵبوون) 4 بێبازاڕی، کەسادی 5 (نەخۆشی) تووشبوون، دوچاربوون، گرتن، پیاپێکران ◇ 1 انقباض، عمل منقبض کردن 2 اختصار، کلمه یا صورت کوتاه‌شده (دستور زبان) 3 درد زایمان 4 رکود 5 ابتلا

contraction theory *noun*

بیردۆز یان تیۆری چوونەیەک، تیۆری کرژبوون ◇ نظریەی انقباض

contractor /kənˈtræktə(r)/ *noun*

برکار، قەباڵکار، کۆنتراکتوان، قۆنتەراتچی، کۆنتراکتکار، بەڵێندەر ◇ پیمانکار، مقاطعه‌کار

contractual /kənˈtræktʃuəl/ *adjective*

پەیماننامەیی، سەربە بەڵێننامە، بڕیارنامەیی، بەپێی بڕیارنامە: *We have contractual obligations to control prices* ◇ وابسته به قرارداد، طبق قرارداد

contractually /kənˈtræktʃuəli/ *adverb*

بەگوێرەی بڕیارنامە، بەپێی بەڵێننامە ◇ مطابق قرارداد

contradictability *noun*

بەدرۆخراوی ◇ تکذیب‌پذیری

contradictable *adjective*

بەدرۆ دەخرێتەوە، بەرپەرچ دەدرێتەوە ◇ تکذیب‌پذیر

contradiction /ˌkɒntrəˈdɪkʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*

1 پێکدژی، هاوناکۆکی، یەکنەگرتنەوە، هاودژی، دژبەیەکبوون، دژایەتی، دژبەری، پۆزبەری، بەرهەڵستی، ناکۆکی، جیاوازی 2 پێشێل کردن، شکاندن 3 ڕەتکردنەوە، بەرپەرچ(دانەوە)، لە ڕوودا وەرگەڕانەوە،

نەلێکردن، نکوڵی (لێکردن)، حاشا (لێکردن)، بەدرۆخستنەوە، ڕەددانەوە 4 دژی، پێچەوانەی ◌ 1 تناقض، تضاد، مخالفت، اختلاف، خلاف گویی 2 نقض 3 رد، انکار، تکذیب 4 مغایر، ضد

contradictor *noun*
بەدرۆخەرەوە، بەرپەرچدەرەوە ◌ تکذیب‌کننده

contradictoriness *noun*
پێکدژی، پێکناکۆکی، یەکنەگرتنەوە، هاودژی، دژبەیەکبوون ◌ تناقض

contradictory /ˌkɒntrəˈdɪktəri, US ˌkɑːn-/ *adjective, noun,* also contradictive
(وتە) دژبەیەک، پێکدژ، هاودژ، پێکناکۆک، دژ، یەکنەگرەوە، یەکناگیر، چەواشە، جیاواز: *We are faced with two apparently contradictory statements* ◌ متناقض، متباین، متضاد، ضد و نقیض

contradistinction /ˌkɒntrədɪˈstɪŋkʃn, US ˌkɑːn-/ *noun,* in contradistinction to
1 (بە) پێچەوانەی، چەواشەی، لە بەرامبەر، لە هەمبەر: *Lionesses, in -ntradistinction to the females of other animals, are the hunters* 2 لێککردنەوە، جیاوازیدانان ◌ 1 برخلاف، در تقابل با 2 تشخیص

contrafactive *adjective*
(زمانەوانی) دژەفەکتیف (ئەو کارانە verbی کە لەبارەی شتێکی نەکردەوە دەدوێن، وەکوو: *(pretend, wish* ◌ کونترافکتیو

contrail /ˈkɒntreɪl/ *noun*
شوێنی فڕۆکە، هەوری فڕۆکە (لە ئاسماندا) ◌ رد هواپیما

contraindication /ˌkɒntrəˌɪndɪˈkeɪʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
بەکارناهێنریّ (دەرمان، ڕەنگە زیاناوی بێ) ◌ مورد عدم استعمال

contralto /kənˈtræltəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* contraltos
کۆنترالتۆ (بۆرترین دەنگی ژنان)، گۆرانیبێژی کۆنترالتۆ ◌ کنترالتو

contraposition = opposition

contrapposto /ˌkɒntrəˈpɒstəʊ/ *noun, pl.* contrapposti /-ti/
(را)وێستانی ناهاوتا (لە پەیکەرتاشی کلاسیکدا) ◌ کونتراپوستو

contraption /kənˈtræpʃn/ *noun*
دەزگا یان ماشینی سەیر (و سەمەرە)، کەلەکەتری: *She showed us a strange contraption that looked like a satellite dish* ◌ دستگاه یا ماشین عجیب‌وغریب

contrapuntal /ˌkɒntrəˈpʌntl, US ˌkɑːn-/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە counterpointـەوە هەیە ◌ کونتراپیونتال

contrapuntist *noun*
کۆنتراپیونتیست، پێکەوەژەن، هاوژەن ◌ کونتراپیونتیست

contrariant /kɒnˈtrərɪənt/ *adjective*
دژ، ناکۆک ◌ مخالف

contrariety /ˌkɒntrəˈrʌɪəti/ *noun, pl.* -ties
لێکدژی، دژایەتی، دژبەری، ناکۆکی، دژیتی ◌ تضاد، مغایرت

contrariwise /ˈkɔntreəriwaɪz, US -trer-/ *adverb*
1 بەدژی، دژی، پێچەوانەی، بەشێوەیەکی ناوەژوو یان پێچەوانە، 2 vice versa دژ، چەواشە 3 پێچەوانە (با) ◌ 1 برخلاف، مغایر، به طور معکوس 2 متضاد 3 مخالف (باد)

contrary[1] /ˈkɒntrəri, US ˈkɑːntreri/ *adjective*
لاسار، گوێنەبیس، لاـ، ناحاڵی، کەللەڕەق (contrarily *adv*: لاسارانە، دژانە؛ contrariness /kənˈtreərinəs/ *n*: لاساری، گوێنەدەری، سەرسەختی، لایی، کەللەڕەقی، ناحاڵیتی) ◌ نجوج، یکدنده

contrary[2] /ˈkɒntrəri, US ˈkɑːntreri/ *noun, adjective*
دژ، پێچەوانە، بە پێچەوانەوە، چەواشە، بەرقاژی، *Contrary to popular belief, many cats dislike milk* ◊ opposite: contrary (زاراوەکان: *advice/opinions/arguments* by contraries: بە پێچەوانەی ئەوەوە کە چاوەڕوان دەکرێت یان لۆژیکی بێت، پێچەوانەی چاوەڕوان بوون، (go -) بە پێچەوانە ڕوودان.: on the contrary: بە پێچەوانەوە: *'It must have been terrible.' 'On the contrary, I enjoyed every minute.'* quite the contrary: بەڵکوو تەواو بە پێچەوانەی: *I don't find him funny at all. Quite the contrary*: to the contrary: بە پێچەوانەی ئەوەوە: *Show me some evidence to the contrary*) ◌ ضد، عکس، متضاد

contrast /ˈkɒntrɑːst, US ˈkɑːntræst/ *noun*
1 هەڵسەنگاندن، پێکگرتن 2 دژایەتی، پۆزبەری، لێکنەهاتن، یەکنەگرتنەوە، جیاوازی، ناکۆکی 3 پێچەوانە، ئاوەژوو 4 شتێکی جیاواز ◌ 1 مقایسه 2 تباین، تضاد، اختلاف 3 عکس 4 چیز متفاوت

contrasting /kənˈtrɑːstɪŋ, US -ˈtræs-/ *adjective*
جیاواز، (پێک)ناکۆک، دژ، یەکنەگرەوە، لێکنەهاتوو: *bright, contrasting colours* (contrastingly *adj*) ◌ مختلف، متضاد، متفاوت

contrastive /kənˈtrɑːstɪv/ *adjective*

(زمانەوانی) جیاوازی‌یانە، جیاوازمەند: جیاوازی نێوان زمانە (و زاراوە)کان دەخاتە ڕوو: *a -rastive analysis* ◊ *contrastive analysis of British and Australian English* (contrastively *adv*) ◌ تباینی، مقابله‌ای

contrasty *adjective*
(نافەرمی، وێنە، فیلم و هتد) بە ئاستی کۆنتراستێکی بالاوە ◌ کنتراستی

contravention /ˌkɒntrəˈvenʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
پێشێل کردن، بنبڕ کردن، شکاندن، مل‌بادان، ڕەچاونەکردن، (سنوور)بەزاندن، لەبەرچاونەگرتن، سەرپێچی ◌ نقض، تخطی، تخلف، تضاد

contredanse /ˈkɒntrədɑːns, US -dɒ̃s/ *noun*
1 شێوەیێکی فەرەنسی هەڵپەڕکێ یان سەمای لادێیی 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەڕکێیە ◌ کونتردنس

contretemps /ˈkɒntrətɒ̃, US ˈkɑːntrətɑ̃ː/ *noun, pl.* same /-tɒ̃z/
1 (فەرەنسی) ڕووداوی جەرگبڕ یا ناخۆش، کۆست، بوویەری دڵتەزێن، قەومینی تاڵ: *They have been ignoring me since our last contretemps* 2 جیاوازی، کێشمەکێش، ناکۆکی ◌ 1 حادثه‌ی ناگوار 2 اختلاف

contributing *adjective*
کاریگەر، شوێن‌دانەر، بەباندۆر ◌ تأثیرگذار

contributing structures *noun, pl.*
پێکهاتە بەشدارەکان ◌ ساختارهای سهیم

contribution /ˌkɒntrɪˈbjuːʃn, US ˌkɑːn-/ *noun*
1 یارمەتی، پیتاک، باروبۆ، باربوو، کۆمەک، یاریدە: *a substantial contribution* 2 پێدان، بەخشین 3 مووچەی خانەنشینی 4 وتار، نووسراوە، نقیسار، مۆار، بابەت 5 بەش، پشک 6 ڕۆڵ 7 بەشداری، تەقلی بوون، هاوبەشی، پشکداری، دەس‌گرتن، پەلگرتن، یارمەتی‌دان 8 حەول، تێکۆشان ◌ 1 کمک، اعانه 2 اعطا 3 حق بازنشستگی 4 مقاله، نوشته، مطلب 5 سهم 6 نقش 7 معاضدت، مشارکت 8 کوشش

contributor /kənˈtrɪbjətə(r)/ *noun*
1 یارمەتی‌دەر، پیتاک‌دەر، کۆمەک‌کەر، دەسگر، بەدەنگەوەبوو 2 نووسەر، وتارنووس 3 بەشداری‌کەر، بەشدار 4 هۆ، مایە ◌ 1 کمک‌کننده، اعانه‌دهنده 2 نویسنده 3 شرکت‌کننده 4 علت

contributory /kənˈtrɪbjətəri, US -tɔːri/ *adjective*
1 یارمەتی‌دەر، یاریدەدەر، بەشدار 2 کاریگەر 3 هۆ، مایە ◌ 1 کمک‌کننده، سهیم 2 مؤثر 3 موجب

con trick = confidence trick

contrite /ˈkɒntraɪt, kənˈtraɪt, US ˈkɑːntraɪt/ *adjective*
پەشیمان، پاشگەز: *Her expression was a contrite* ◊ *a contrite criminal* ◊ *contrite apology* (contritely *adv*): لە ڕووی پەشیمانی‌یەوە، بە داخەوە: contriteness *n*: پەشیمانی، پاشگەزی) ◌ پشیمان، نادم

contrition /kənˈtrɪʃn/ *noun*
بەداخەوەبوون، پەشیمانی، تێشکان، تێکچوون، چرزان، خەمێکی قوول: *a look of contrition* ◌ تأسف، ندامت

contrivance /kənˈtraɪvəns/ *noun*
1 دەزگا، ئامێر، ئامراز، ئامووڕ، وەسیلە، ماشێن 2 داهێنان، تازەگەری، نوێگەری، چارەدۆزی، تەگبیر، مشوورخوازی، کارسازی، ڕێگادۆزینەوە 3 پلان‌دانان، بەرنامەدارێژی 4 فێڵ، تەڵەکە، دەهۆ 5 داهێنەری، توانایی داهێنان 6 دەرەقەت(هاتن)، توانایی، تابشت ◌ 1 ماشین، وسیله 2 اختراع، ابداع، ابتکار 3 طرح‌ریزی 4 ترفند، حقه 5 خلاقیت 6 توانایی

contrived /kənˈtraɪvd/ *adjective*
1 پلان(بۆ)دانراو 2 ساختە، هەڵبەستە، دەسکرد، نائاسایی، ناسروشتی، درۆ: *a contrived situation* ◌ 1 تدارک‌دیده‌شده 2 تصنعی

control /kənˈtrəʊl, US -ˈtroʊl/ *noun*
1 کۆنترۆڵ، مەهار(کاری)، ڕاگیری، ڕاگیرکاری، دەست‌بەسەرداگرتن، بەرگیری، پێش‌گیری، بەرگرتن، جڵەوگرتن: *A military junta took control of the country* ◊ *talks on arms control* 2 چاودێری، چاوبەسەری، پێراگەیشتن، پشکنین 3 دەسەڵات، ڕکێف، ئیختیار، دەس‌ڕۆیشتوویی، هێز 4 سنووورداری، دیاری‌کراوی 5 بەڕێ‌دابردن، هەڵسووڕاندن، بەڕێوەبردن 6 (کامپیوتێر) کلیلی کۆنترۆڵ 7 کلیل، دوگمە، قرتە، جەڕ، پێچ (تەلەفزیۆن و ڕادیۆ) 8 (لە ماشێن‌دا) فەرمان ◌ 1 کنترل، مهار، جلوگیری 2 مراقبت، نظارت، بازدید، رسیدگی 3 سلطه، قدرت، اختیار 4 محدودیت 5 اداره 6 کلید کنترل 7 کلید، پیچ 8 فرمان

control key *noun*
(کامپیوتێر) کلیلی کۆنترۆڵ ◌ کلید کنترل

controllable /kənˈtrəʊləbl, US -ˈtroʊ-/ *adjective*
لەراگیرهاتوو، دابین دەکرێ، مەهار دەکرێ، مەهارکردەنی، لەمەهارهاتوو، دەستی بەسەردا دەگیرێ ◌ مهارشدنی

controlled /kənˈtrəʊld, US -ˈtroʊld/ *adjective*
1 سنووردارکراو، دیاری‌کراو: *controlled airspace* 2 لەژێرچاودێری، لەژێر کۆنترۆڵی 3 لەسەرەخۆ، نارام، خوددار، هێمن: *She remained quiet and -olled* (-controlled) 4

زۆرتر لە لێکدانا): *a British-controlled computer-controlled systems* ◊ *company* ۞ 1 محدودشده 2 تحت نظارت 3 خونسرد 4 (بیشتر در ترکیب) تحت کنترل

controlled experiment *noun*
تاقیکردنەوەی کۆنترۆڵکراو ۞ آزمایش کنترل‌شده

controlled substance *noun*
بەنگی ناقانوونی، کەرەسە یان سابستەنسی کۆنترۆڵکراو (دەرمانی کە بێ دەستووری پزشک نابێ بەکاربێنرێ) ۞ مواد کنترل‌شده

controller /kən'trəʊlə(r), US -'troʊ-/ *noun*
1 بەڕێوەبەری (کاروباری) دارایی، چاودێری خەرج‌وبار (هەروەها comptroller) 2 دەزگای میزان(کردن)، مەهارە، میزانە(ک)، تەرازینە ۞ 1 مدیر امور مالی 2 دستگاه تنظیم

controllership /kən'trəʊlʃɪp/ *noun*
چاودێری ۞ نظارت

controlling interest *noun*
بەشە یان ستاکە دیاریکەرەکان، پشکە دیاریکەرەکان (= ئەو بەشانەی کە هێزی بڕیاردان دەدەن بە خاوەنەکەی) ۞ سهام فائقه

control panel *noun*
ڕووتەختی کۆنترۆڵ ۞ صفحه‌ی کنترل

control room *noun*
ژووری کۆنترۆڵ ۞ اتاق کنترل

controls *noun, pl.*
1 کەل‌وپەلی دەس‌بەسەراگرتن یان کۆنترۆڵ یان مەهار 2 دەزگا 3 سوێچ و دوگمەکان، دوگمەکانی کۆنترۆڵ یان مەهار 4 دەزگاکانی میزانکردن یان کۆنترۆڵ ۞ 1 وسایل مهار 2 دستگاه 3 سویچ و دکمه‌ها 4 دستگاه‌های تنظیم

control tower *noun*
کەلوو یان برجی چاودێری (فڕۆکەخانە) ۞ برج مراقبت

controversial /ˌkɒntrə'vɜːʃl, US ˌkɑːntrə'vɜːrʃl/ *adjective*
مشت‌ومڕلەسەر، کێشەلەسەر، کێشەبار، کێشاوی، کێشەبەدوا، کێشەون: *a controversial policy* ◊ *a -oversial film* ۞ مورد اختلاف، بحث‌انگیز

controversial issues *noun, pl.*
پرسە کێشەبەدوا یان مشت‌ومڕلەسەرەکان، پرسە کێشەلەسەرەکان ۞ مسائل مورد اختلاف

controversialist *noun*
مشت‌ومڕپێخۆش، فێرەمشت‌ومڕ، مشت‌ومڕباز، ئەهلی مشت‌ومڕ، بەشداریکەر لە مشت‌ومڕدا ۞ اهل جر و بحث

controversially /-ʃəli/ *adverb*
مشت‌ومڕلەسەرانە، بە شێوەیێکی کێشەبەدوا یان کێشەبار ۞ به طور بحث‌انگیز

controversy /'kɒntrəvɜːsi, BrE also kən'trɒvəsi, US 'kɑːntrəvɜːrsi/ *noun, pl.* controversys
1 مشت‌ومڕ، کێشە، جووڕە، شەڕەقسە، قڕەقڕ، بگرەوبەردە، سێ‌ودوو 2 ناکۆکی، دژایەتی ۞ 1 مناقشه، مشاجره، جر و بحث 2 اختلاف

contumacious /ˌkɒntju'meɪʃəs, US ˌkɑːntu-/ *adjective*
سەرێزێو، یاغی، یاخی، سەرکێش، ئەشقی، rebellious ۞ متمرد، سرکش، طغیان‌گر

contumaciously /ˌkɒntju'meɪʃəsli, US ˌkɑːntu-/ *adverb*
سەرێزێوانە، یاغی‌یانە ۞ متمردانه

contumacy /'kɒntjʊməsɪ US kən'tuːməsɪ/ *noun, pl.* contumacies
سەرێزێوی، یاغیگەری، مل‌بادان، سەرچەوتی، سەرکێشی، سەرپێچی، ئینادا ۞ تمرد، طغیان‌گری

contumelious /ˌkɒntjʊ'miːlɪəs/ *adjective*
1 بێ‌ڕێزی‌پێکەر، سووکایەتی‌پێکەر، ئابڕووبەرە 2 سووکانە 3 لووت‌بەرز، بەفیز، بەدەمار (contumeliously /ˌkɒntjʊ'miːlɪəsli/ *adv*: لە ڕووی سووکی‌یەوە، سووکانە) ۞ 1 اهانت‌کننده 2 اهانت‌آمیز 3 مغرور

contumely /'kɒntjuːmli, US -tjuːmli/ *noun, pl.* contumelies
بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمەتی، سووکایەتی، ئابڕووبردن، جنێوپێدان ۞ اهانت، بی‌احترامی، هتک حرمت

contusion /kən'tjuːʒn, US -'tuː-/ *noun*
شین‌بوونەوە، ڕەش‌بوونەوە، کەووبوون(ەوە)، خوێن‌تێزان ۞ کبودشدگی

conundrum /kə'nʌndrəm/ *noun, pl.* conundrums
1 مامک، مەتەڵ، لیچار، riddle 2 گرفتی سەخت، ئاستەنگی، گیروگرفت، گیروگرفت یان پرسی چارەنەکراو (بێ‌چارەسەر)، کێشەی ئاڵۆز ۞ 1 معما 2 مشکل یا مسأله‌ی لاینحل، معضل

conurbation /ˌkɒnɜː'beɪʃn, US ˌkɑːnɜːr'b-/ *noun*
(فەرمی) کۆمەڵەی شاری، کۆشار، شاران ۞ منظومه‌ی شهری

conure /'kɒnjʊə/ *noun*
کلک‌قووچکە (جۆرێ parakeetی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [*Pyrrhura Aratinga* و توخمەکانی تر]) ۞ نوعی طوطی

conus /'kəʊnəs/ *noun, pl.* coni /-naɪ/
1 (توێکاری) قووچکە: (هەروەها conus arteriosus /ɑːˌtɪərɪ'əʊsəs/) بەشی سەرووی پێشەوەی زگۆڵەی دڵی لای ڕاست (هەروەها conus arteriosus) 2 قووچکە: (هەروەها conus medillaris /ˌmɛdə'lɑːrɪs/) نووکی خوارووی قووچەکی مۆخی بڕبڕە (هەروەها conus medullaris، بنەڕەت: لە لاتینەوە بە

واتای "قووچکه cone") ◌ کونوس

convalescence /ˌkɒnvəˈlesns, US ˌkɑːn-/ *noun*

1 تازەلەجیٚ‌هەستانەوە، چاکبوونەوە، بووژانەوە، بەرەوچاکبوونەوە، هەستانەوە، قەترسین 2 ماوەی هەستانەوە ◌ 1 نقاهت 2 دورەی نقاهت

convalescent /ˌkɒnvəˈlesnt, US ˌkɑːn-/ *adjective, noun*

n سەربە تازەلەجیٚ‌هەستانەوە، بووژانەوەیی، هەستانەوەیی *adj* نەخۆشی تازەلەجیٚ‌هەستاو، نەخۆشی رووڵەچاکی یان بووژاوە ◌ *n* وابستە بە نقاهت *adj* بیمار در حال بهبودی

convalescent home *noun*, also convalescent hospital

بووژانگە ◌ نقاهت‌خانە

convection /kənˈvekʃn/ *noun*

(فیزیک) هەڵگرتن یان راگویستن (گەرمی)، هاوهەڵگری، راگویستنی گەرما (لە شلەدا)، گەرمی‌بەری، گەرمی‌راگوێزی، گەرمی‌هەڵگری (بنەڕەت: لە late Latin *convectio(n-)* بنەڕەت: لە *convehere* لاتین، لە *con-* "هاو، پێکەوە" *vehere* + "together" "هەڵگرتن "carry") ◌ همرفت

convectional *adjective*

هاوهەڵگری‌یانە، سەربە گەرمی‌هەڵگری، گەرمی‌هەڵگری‌یانە، گەرمی‌راگوێزی‌یانە، گەرمی‌بەری‌یانە ◌ وابستە بە همرفت

convection current *noun*

تەوژم یان تەزووی گەرمی‌هەڵگری یان هاوهەڵگری ◌ جریان همرفت

convection rain *noun*

بارانی گەرمی‌هەڵگری یان گەرمی‌بەری ◌ باران همرفت

convector /kənˈvektə(r)/ *noun*, also convector heater

1 دەزگای گەرمی‌هەڵگر یان گەرمی‌بەر، دەزگای هاوهەڵگر 2 کووره‌ی پانکەدار ◌ 1 همرفتگر 2 بخاری فن‌دار

convenance /ˈkɒnvəˌnɑːns/ *noun*

ڕێوشوێنی هەڵس‌وکەوت یان کۆمەڵگا ◌ آیین معاشرت

convener /kənˈviːnə(r)/ *noun*, also convenor

1 لێ‌گیرەوە، بانگهێشتکەر، بانگهێشت‌چی 2 ڕێکخەر، سازدەر، لەدارخەر 3 نوێنەری یەکێتی (کارگە یان شوێنەکانی تری کار) 4 نوێنەر (پارتی و هتد) ◌ 1 دعوت‌کنندە 2 برگزارکنندە 3 نمایندەی اتحادیە 4 نمایندە

convenience /kənˈviːniəns/ *noun*, also conveniency

1 ئاسوودەیی، حەساوەیی، رابواردن، تەناهی، ئاسایش، ژین‌فرەهی، ژیان‌خۆشی، خۆش‌گوزەرانی 2 ئاسانی، ئاسان‌کاری 3 کەلوپەلی حەسانەوە، هۆی ئاسایش(ت) 4 بەکارهێنان، کەڵک‌لێ‌وەرگرتن 5 خواپێداوی، ڕێزەن، نیعمەت، بەهرە 6 دەرفەت یان وەختی باش 7 قازانج، سوود، بەرژەوەندی 8 ئاودەس‌خانەی گشتی، دەسبەئاوی هەموان ◌ 1 راحتی، رفاه 2 سهولت 3 تسهیلات 4 استفاده 5 مناسب 6 نعمت، موهبت 7 فرصت یا وقت مناسب 8 نفع 9 توالت عمومی

convenience food *noun*

خوراک یان چێشتی ئامادە ◌ غذای پیش‌پخته

convenient /kənˈviːniənt/ *adjective*

ئاسان، سانا، ئاسوودە، راحەت، حەساوە، لە ئاسایش‌دا، بەقازانج، بەسوود، لەبار، کارخۆش، گونجاو ◌ سهل، راحت، مفید، مناسب

conveniently /kənˈviːniəntli/ *adverb*

بە ئاسوودەیی ◌ به راحتی

convent /ˈkɒnvənt, US ˈkɑːnvent, -vənt/ *noun*

1 دەیر (ب.ت. هی ژنە رەبەنەکان) 2 دەیرنشینەکان، (دەستە) رەبەنەکانی دەیر، کۆمەڵی رەبەنان 3 کۆبوونەوە، کۆم‌جڤین، جڤین، خڕبوونەوە، کۆمەڵە ◌ 1 صومعه 2 جماعت راهبان صومعه 3 اجتماع، میتینگ، انجمن

conventicle /kənˈventɪk(ə)l/ *noun*

1 کۆبوونەوە 2 کۆبوونەوەی نهێنی ◌ 1 گردهمایی 2 گردهمایی سری

convention /kənˈvenʃn/ *noun*

1 دانیشتن، کۆبوونەوە، کۆنگرە، کۆنفرانس، کۆمبین، جڤین، کۆڕبەستن 2 بڕیارنامە، ڕێککەوتن‌نامە، پەیمان، پەیمان‌نامە 3 نەریت، عورف، دەستوور، باوە، ڕێ‌وشوێن (کۆمەڵایەتی)، کەڤنەشوێن، داب‌ونەریت، ڕێ‌ورەسم، دەستوور، شێواز یا ڕێچکەی ترادیسۆناڵ ◌ 1 اجلاس، کنگره، گردهمایی 2 قرارداد، توافق‌نامه، میثاق 3 سنت، عرف، رسم، آداب و رسوم

conventional /kənˈvenʃənl/ *adjective*

1 باو، داب، ئاسایی، بەپێی دەستووری کۆن، خۆماڵی، commonplace ،ordinary 2 نەریتی 3 لەمێژینە، کۆن 4 ناناوکی، نانیوکی، ئاسایی (چەک‌وچۆڵ: *conventional warfare*) 5 پەیمانی، پەیمان‌نامەیی 6 کۆبوونەوەیی، کۆنگرەیی ◌ 1 مرسوم، متداول، عادی 2 سنتی 3 قدیمی 4 متعارف 5 قراردادی 6 وابسته به کنگره

conventionalism *noun*

پەیمان‌گەری، پەیمان‌خوازی ◌ میثاق‌گرایی

conventionalist *noun*

پەیمان‌گەر، پەیمان‌خواز ◌ میثاق‌گرا

conventionality /kənˌvenʃəˈnæləti/ *noun*,

pl. conventionalities
1 نەریتگەری، نەریتباوەری 2 رەسم، داب، دەستوور، لایەنی نەریتی، ریسا ◌ 1 سنتگرایی 2 رسم، جنبەی سنتی، قاعده
conventionally /-ʃənəli/ *adverb*
ئاسایی، بە شێوەیەکی نەریتی، نەریتانە: - *entionally dressed* ◌ معمولی، به طور سنتی
conventional medicine *noun*
پزشکی نەریتی (شێوەیەکی ئاسایی پزشکی لە زۆربەی ئەوروپا و ولاتانی ئەمریکای باکووری) ◌ پزشکی سنتی
conventioneer /kən͵venʃə'nɪə(r)/ *noun*
1 ئەندامی کۆنگرە 2 نەریتپەرست، نەریتخواز، نەریتباوەر ◌ 1 عضو کنگره 2 سنتگرا
convent school *noun*
خوێندنگای کچان (لە لایەن ژنەرەبەنەکانەوە بەرێوەدەبرێ) ◌ مدرسەی مذهبی
conventual /kən'ventʃʊəl/ *adjective, noun*
adj خانەقایی، سەربە دەیر، *n* monastic رەبەن، ئەندامی دەیر یا کەسێ کە لەوێ دەژی (conventually *adv*) ◌ *adj* وابسته به صومعه *n* راهب
convergence /kən'vɜːdʒəns US kən'vɜːdʒənsi/ *noun*
1 یەکگیری، هاوگری، هاوگیری، یەکگرتنەوە 2 لێکنزیکی، لێکنزیکبوونەوە 3 چوونەوسەریەک، سەریەککەوتن، سەریەکهاتەیی، پێکگەیشتن، خاڵی پێکگەیشتن، جەمسەر، خاڵی سەریەکچوون 4 یەکێتی، یەکگرتوویی، یەکپارچەیی 5 (زیندەناسی) لێکچوونی پێکهاتەیی لە زیندەوەر یان ئۆرگانیزمە ناپێوەندیدارەکان کە بە هۆی گوشار یان پاڵەپەستۆی ژینگەیییەوە پێکهاتووە ◌ 1 همگرایی 2 تقارب 3 انطباق، نقطەی تلاقی 4 اتحاد 5 کانورجنس
convergent /kən'vɜːdʒənt/ *adjective*
1 یەکگرەوە، یەکگیر، هاوگر، سەریەکهاتە 2 لێکنزیک، پێکنزیک، پێکگەیشتوو، سەریەککەوتوو، سەریەکچوو، جەمسەرگیر، یەکترگیر ◌ 1 همگرا 2 متقارب، منطبق
converging *adjective*
1 یەکگرەوە، یەکگیر، هاوگر: *converging lens* 2 لێکنزیک، پێکنزیک، پێکگەیشتوو ◌ 1 همگرا 2 متقارب
conversable /kən'vɜːsəbl/ *adjective*
قسەخۆش، قسەشیرین، دەمشیرین، بەراوێژ ◌ خوشصحبت
conversance /kən'vɜːsns, US -'vɜːrs- *noun*, also conversancy
1 ئاگاداری، شارەزایی، بەڵەدی 2 ناسیاوی، ئاشنایی ◌ 1 اطلاع 2 آشنایی

conversant /kən'vɜːsnt, US -'vɜːrs-/ *adjective*
1 ئاگادار، بەئاگا، شارەزا، بەڵەد 2 ناسیاو، شناس، ئاشنا ◌ 1 مطلع 2 آشنا
conversation /͵kɒnvə'seɪʃn, US ͵kɑːnvər's-/ *noun*
1 (نافەرمی) قسەکردن، پەیڤین، دوان، دوو، دراو، قسە، دەمەتەقێ، ئاخافتن، هاوپرسی، هاوبێژی، وتوویژ، دانوستان 2 نزیکی، گان، جووتبوون ◌ 1 گفتوگو، صحبت، مذاکره 2 جماع
conversational /͵kɒnvə'seɪʃənl, US ͵kɑːnvər's-/ *adjective*
سەربە قسەکردن یان پەیڤین، دەمەتەقێیی، قسەخۆش، قسەشیرین ◌ وابسته به صحبت کردن، خوشصحبت
conversationalist /͵kɒnvə'seɪʃənəlɪst, US ͵kɑːnvər's-/ *noun*
قسەزان، زمانپاراو، بەدەم، بەدەمودوو، بەدەموپل، دەمگەرم، بدوو، دیوەخانگیر، پێژا ◌ مجلسآرا، آدم خوشصحبت
conversazione /͵kɒnvəsætsɪ'əʊneɪ/ *noun, pl.* conversaziones or -ni
کۆڕێ بۆ وتوویژ لەسەر وێژە و هونەر ◌ کونورسازیونی
converse[1] /'kɒnvɜːs, US 'kɑːnvɜːrs/ *noun*
قسەکردن، پەیڤین، دووان، دەمەتەقێ، ئاخافتن ◌ صحبت
converse[2] /'kɒnvɜːs, US 'kɑːnvɜːrs/ *adjective, noun*
adj پێچەوانە، دژ، بەرقازی، ئاوەژوو *n* شتی ئاوەژوو ◌ *adj* عکس، خلاف، ضد *n* چیز معکوس
conversely /'kɒnvɜːsli, US 'kɑːnvɜːrs-/ *adverb*
پێچەوانە، بەپێچەوانە ◌ برعکس
conversion /kən'vɜːʃn, US -'vɜːrʒn, -ʃn/ *noun*
1 گۆڕین، گۆڕان: *the conversion of farm buildings into family homes* 2 سەروبن کردن، هەڵگێڕانەوە، ئاوەژووکردنەوە 3 گۆڕینی دین یان ئایین، دینگۆڕی، هەڵگەڕانەوە، بادانەوە، گۆڕینی بیروباوەڕ: *the conversion of the Anglo-Saxons by his conversion* ◊ *Christian missionaries from Judaism to Christianity* 4 دەسپیاهێنان یا دەسکاری خانووبەرە 5 لێدزین، داگیرکردن، پێەدانەوە 6 (لۆژیک) پێچەوانە، ئاوەژوو 7 (راگبی) گۆڵ 8 گۆڕینی مادە یان ماکێکی تیشکدەر radioactive material بۆ مادەیێکی تر بە گرتنی نیوترۆن 9 گۆڕانی واتای وشە (ب.ن. لە ناوەوە ناوەڵناو بۆ ناو) 10 (ماف) گۆڕینەوە یان ئاڵوگۆری قەرزێ بە قەرزێکی تر

11 (دەروونناسی) گۆڕین ۞ 1 تبدیل، تغییر 2 تقلیب 3 تغییر دینی، نوکیشی، نوگروی، تغییر عقیده 4 تغییر ساختمان 5 اختلاس 6 عکس (منطق) 7 گل 8، 9 و 10 کونورسیون 11 (روانشناسی) تبدیل

conversion disorder *noun,* also conversion hysteria or conversion reaction
جۆری دەروونشێواوی psychoneurosis کە لەودا نیشانەکانی جەستەیی و لەشی (وەک شەپلە یان لەسمی پەلەکان paralysis of the limbs) بەبێ بنەڕەتێکی فیزیکی دەردەکەوێ؛ دەرکەوتنی تێکچوونێکی هۆشی و مێنتاڵ وەک نەخۆشی و ناسازی لەشی و فیزیکی ۞ کونورسیون دیس‌اوردر

conversion factor *noun*
(کیمیا) فاکتێر (کۆلکە)ی گۆڕین ۞ ضریب تبدیل

convert /'kɒnvɜːt, US 'kɑːnvɜːrt/ *noun*
نوێ‌دین، نۆدین، نۆئایین، نۆباوەڕ: *a convert to Islam* ۞ نوکیش، نوآیین

converted *adjective*
گۆڕاو ۞ تبدیل‌شده، تغییریافته

converter /kən'vɜːtə(r), US -'vɜːrt-/ *noun,* also convertor
(فیزیک) گۆڕینەر، گۆڕەر، بگۆڕ، گۆڕەک ۞ مبدل

convertibility /kən͵vɜːtə'bɪləti, US -͵vɜːrt-/ *noun*
لەگۆڕینهاتوویی ۞ تبدیل‌پذیری

convertible[1] /kən'vɜːtəbl, US -'vɜːrt-/ *adjective*
لەگۆڕینهاتوو، دەگۆڕێت ۞ تبدیل‌پذیر

convertible[2] /kən'vɜːtəbl, US -'vɜːrt-/ *noun*
ماشێنی سەر(یان میچ)قەدکراو، ماشێنی میچ‌نووشتاو ۞ اتومبیل کروکی

convex /'kɒnveks, US 'kɑːn-/ *adjective*
قۆقز، دەرپەڕیو، زەق، رووچەم، رووقیت، کوورک (بنەڕەت: لە *convexus* لاتین "arched ,vaulted") ۞ کوژ، محدب

convexity /kɒn'veksəti, US kɑːn'v-/ *noun, pl.* convexities
قۆقزی، دەرپەڕیوی، رووقیتی، رووچەمی، زەقایی ۞ کوژی، تحدب

convexly /'kɒnveksli, US 'kɑːn-/ *adverb*
قۆقزانە، بە شێوەیەکی قۆقز ۞ بە طور کوژ

convexness /'kɒnveksnəs, US 'kɑːn-/ *noun*
قۆقزی، دەرپەڕیوی، رووچەمی، رووچەماوی ۞ کوژی

convexo-concave *adjective*
قۆقز-رووچاڵ ۞ مقعر-محدب

convexo-convex *adjective*
دوولاقۆقز، دوولادەرپەڕیو ۞ محدب‌الطرفین

conveyable /kən'veɪəbl/ *adjective*
شیاوی هەڵگرتن، لەهەڵگرتنهاتوو، راگوێستەنی، رادەگوێزرێ، دەگوازرێتەوە، دەبردرێ، هەڵدەگیرێ ۞ قابل حمل

conveyance /kən'veɪəns/ *noun*
1 گواستنەوە، راگوێستن، گوێزانەوە، راکێشان، کێشان، بردن، ناردن، شاندن، هەڵگرتن، گەیاندن 2 راگوێزە، ماشێن 3 (ماف) بەنێوکردن، راگوێستن 4 قەباڵەی بەناوکردن یان راگوێستن، تاپۆ، راگوێستن‌نامە ۞ 1 انتقال، رسانش، حمل، ارسال 2 وسیلەی نقلیە 3 واگذاری 4 سند انتقال

conveyancing /kən'veɪənsɪŋ/ *noun*
(ماف) بەناوکردن، راگوێستن (ماڵ و دارایی) ۞ انتقال

conveyor /kən'veɪə(r)/ *noun,* also conveyer
1 ماشێن، راگوێزەر 2 (ماف) بەنێوکەر، راگوێزەر 3 قایش یا تەسمەی راگوێستن، بەندی راگوێستن ۞ 1 وسیلەی نقلیە 2 انتقال‌دهندە 3 نوار نقالە

conveyor belt *noun*
قایشی راگوێستن، بەند یان تاسمەی راگوێستن، باریکەی گوێزانەوە ۞ تسمەی نقالە

convict /'kɒnvɪkt, US 'kɑːn-/ *noun*
خەتابار، گوناهبار، تاوانبار، زیندانی، مەحکووم، سزالەسەر: *an escaped convict* ۞ مقصر، مجرم، زندانی، محکوم

conviction /kən'vɪkʃn/ *noun*
1 تاوانبارکردن، گوناهبارکردن، مەحکوومیت، سزالەسەری، تاوانباری، گوناهباری، خەتاباری 2 باوەڕی پتەو، بڕوای تۆکمە 3 بەرایی، رازی‌کردن، قایل‌کردن 4 باوەڕ، بایەخ، دڵنیایی، تێڕادیتن، باوەڕپێکراوی (convictive /kən'vɪktɪv/ *adj*: مەحکوومکەر، سزادانەر) ۞ 1 تجریم، محکومیت، مجرمیت 2 عقیدەی راسخ 3 متقاعد ساختن 4 اعتبار، اطمینان

convinced /kən'vɪnst/ *adjective*
1 رازی‌بوو، پێ‌سەلمێنراو، قایل(بوو) 2 دڵنیا 3 بەبڕوا، بەباوەڕ، بڕوادار، باوەڕمەند: *a convinced Christian* ۞ 1 متقاعد، مجاب 2 مطمئن 3 مؤمن

convincible *adjective*
قایل دەکرێ، بەرایی دێ، رازی دەبێ ۞ متقادشدنی

convincement /kən'vɪnsmənt/ *noun*
مەحکوومیەت، تاوانباری، گوناهباری ۞ محکومیت

convincing /kən'vɪnsɪŋ/ *adjective*
قایل‌کەر، بڕا، بەبڕ، بەرایی‌دەر، سەلمێنەر، رازی‌کەر: *a convincing explanation/case* ◊ *a convincing argument* (convincingly /kən'vɪnsɪŋli/ *adv*: قایل‌کەرانە، سەلمێنەرانە،

بە شێوەیێ کە بڕ بکا: *Her case was* ◊ *convincingly argued They won* (*convincingly*) ۞ متقاعدکننده

convivial /kən'vɪviəl/ *adjective*
دۆستانە، بەزمی، بەزموڕەزم(ئاسا)، سوورئاسا، خۆش، گەرموگوڕانە، لەدڵەوەنزیک: *a convivial gathering* ◊ *a convivial evening* ◊ *a convivial atmosphere* (convivially /kən'vɪviəli/ *adv*) ۞ دوستانه، سورمانند، صمیمی

conviviality /kən,vɪvi'æləti/ *noun*
دۆستایەتی، بەزموڕەزم، بەزم، گەرم وگوڕی، لەدڵەوەنزیکی ۞ سورچرانی، صمیمیت

convocation /,kɒnvə'keɪʃn, US ,kɑ:n-/ *noun*
1 بانگێشتن، بانگهێشت، بانگ کردن، لێ گێڕانەوە 2 کۆڕ 3 کۆڕی پیاوانی ئایینی 4 ڕێوڕەسمی دەرچوونی زانکۆ 5 ڕێوڕەسمی فەرمی بۆ پێدانی خەڵاتەکانی زانکۆ 6 کۆبوونەوەی فەرمی (ب.ت. دەستەی قانوونداندەرانی کلێسەی ئینگلتەرە یان ئاهەنگی دەرچوونی هێندێ زانکۆ) 7 کۆڕی کلێسە (convocational *adj*) ۞ 1 فراخوانی، احضار 2 مجمع 3 مجمع روحانیون 4 مراسم فارغ‌التحصیلان دانشگاه 5 مراسم رسمی اعطای جوایز دانشگاه 6 گردهمایی رسمی 7 مجمع کلیسا

convocator *noun*
بانگێشت‌کەر، لێ گێڕەوە ۞ دعوت‌کننده

convolute /'kɒnvəlu:t/ *adjective*
پێچ‌دراو، پێچ‌هەڵدراو، لوول‌دراو، بادراو ۞ پیچ‌خورده

convoluted /'kɒnvəlu:tɪd, US 'kɑ:n-/ *adjective*
1 پێچ‌دراو، لوول‌دراو، بادراو، هەڵپێچراو، پڕچین، پێچاوپێچ، پێچ‌پێچ، بەپێچ‌وپەنا، پێچەڵاوپێچ، خواروخێچی، قەف‌وپێچاوی، چڕچ‌ولۆچ، لارەولار، دەوروپێچ، قەدقەد، لاسەرلا، چرچ، پۆت، خوز: *a convoluted coastline* 2 ئاڵۆز، تێگەیشتن سەخت، دژوار، intricate ،involved: *a convoluted argument* ◊ *a book with a convoluted plot* (convolutedly *adv*: 1 پێچ‌دراوانە، لوول‌دراوانە، بادراوانە، پێچاوپێچانە، پێچەڵاوپێچانە، خواروخێچانە، بە شێوەیێکی لاسەرلا یا چرچ 2 ئاڵۆزانە، سەختانە، دژوارانە) ۞ 1 پیچ‌خورده، پرچین و شکنج 2 پیچیده

convoluted tubule *noun*
لوولەچەی پێچاوپێچ: بە شێکی nephron گورچیلە کە میز دەخەستێنێ و هاوسەنگی و تەرازی خوێ و ئاو رادەگرێ ۞ کونولیوتید تیوبیول

convolution /,kɒnvə'lu:ʃn, US ,kɑ:n-/ *noun*
1 چرچ‌ولۆچی، لاسەرلایی، پێچ‌وپەنا، قەف‌وپێچ، قەد، پێچ، کۆل، لوول، لۆچ، چالی‌وچۆڵی (مێشک)، پێچ‌خواردوویی، بادراوی، لوول‌دراوی، پێچ‌دراوی، ئاڵقەدراوی، ئاڵقە، قەف 2 پێچەڵاوپێچی، ئاڵۆزی، دژواری، گرانی (convolutional *adj*) ۞ 1 چین و شکنج، چین، پیچ، حلقه 2 پیچیدگی

convolvulus /kən'vɒlvjələs, US -'vɑ:lv-/ *noun, pl.* convolvuluses
لاولاو، دارپێچ، لاولاوەپێچ [تۆخم *Convolvulus*] ۞ نیلوفرپیچ

convoy /'kɒnvɔɪ, US 'kɑ:n-/ *noun*
1 کاروان، ستوون 2 کاروانی دەریایی 3 پارێزوان، پاسەوان، نۆبەدار، پارێزەر 4 بەڕێ کردن، ڕەوانە(کردن)، لەگەڵ چوون ۞ 1 قافله، کاروان 2 کاروان دریایی 3 اسکورت 4 مشایعت

convulsed *adjective*
گرژ، شێواو، ئۆقرەلێ‌هەڵگیراو (convulsedly *adv*) ۞ متشنج، بی‌قرار

convulsion /kən'vʌlʃn/ *noun*
1 گەشکە، گرژی، کرژبوون، ماسوولەکەرەقێ 2 (خوازە) شێوان، شڵەژان، ناژاوە، شڵەقان 3 پێران، پێکەنینی زانپێکەر و ولکبڕ یان لەسەریەک ۞ 1 تشنج، تکان 2 آشوب 3 خنده‌ی رودەبرکننده، ریسه

convulsionary /kən'vəlʃənerɪ/ *adjective*
گرژی‌یانە، گەشکەیی، پێوەندی بە گەشکەوە هەیە ۞ تشنجی

convulsive /kən'vʌlsɪv/ *adjective*
1 گرژێنەر، مایەی گەشکە، گەشکەهێن(ەر) 2 خۆنەویستە، کۆنترۆڵنەکراو: *a convulsive movement/attack/fit* ◊ *Her breath came in convulsive gasps* 3 شڵەقێنەر، شڵەژێنەر، مایەی شڵەقان (convulsively /kən'vʌlsɪvli/ *adv*: خۆنەویستانە، هەڵلەرزیو؛ convulsiveness /kən'vʌlsɪvnəs/ *n*) ۞ 1 تشنج‌زا 2 غیرارادی 3 کانولسیو

cony /kəʊnɪ/ *noun, pl.* conies
1 کەروێشک، کەرۆشک [*Oryctolagus cuniculus*] 2 فەروە، پێستە یان کەوڵی کەروێشک ۞ 1 خرگوش 2 پوست خرگوش

coo /ku:/ *noun, interjection*
n دەنگی گمەگم (کۆتر)، بەق‌بەقوو، وەق‌وەقوو *interj* تەح، پیاح، بەح: *Coo, look at him!* ۞ *n* بغ‌بغو *interj* ای وای

cooing *noun*
1 گمەگم، بەق‌بەقوو، وەق‌وەقوو 2 سرتەسرت، سرت‌وهۆڕ، چپەچپ ۞ 1 بغبغو 2 پچ‌پچ

cook /kʊk/ *noun*

ئاشپەز، چێشتکەر، نانکەر، چێشتلێنەر: *She was employed as a cook in a hotel* (بنەڕەت: لە *coquus* لاتین) ◇ آشپز

cookbook /'kʊkbʊk/ *noun*

کتێبی چێشتلێنان ◇ کتاب آشپزی

cooked *adjective*

لێنراو، سازکراو ◇ پخته

cooker /'kʊkə(r)/ *noun*

1 گاز (چێشت لەسەرنان) 2 (نافەرمی) سێو یان میوەی تری بۆ لێنان (هەتا بە کاڵی خواردن) ◇ 1 اجاق گاز 2 کوکر

cookery /'kʊkəri/ *noun, pl.* cookeries

1 پەزان، ئاشپەزی، دەسوپوخت، هونەری چێشتلێنان: *Italian -okery ◊ a -ery course* 2 (ئەمریکا) = kitchen ◇ آشپزی، هنر آشپزی

cookery book *noun*

کتێبی چێشتلێنان ◇ کتاب آشپزی

cookhouse /'kʊkhaʊs/ *noun*

چێشتخانە (لە دەرەوەی ماڵ، بۆ نموونە سەربازگەی لەشکری) ◇ آشپزخانە

cookie /'kʊki/ *noun, pl.* cookies

1 غوراِبی، توشە 2 پیاو، کابرا، کەس ◇ 1 بیسکویت 2 شخص، آدم

cooking /'kʊkɪŋ/ *noun*

1 لێنان، سازکردن، دروسکردن، پەزان 2 بابەتی چێشتلێنان 3 بۆلێنان باش ◇ 1 آشپزی 2 مخصوص آشپزی 3 مناسب پختن

cooking apple *noun*

سێوی لێنان (بۆ لێنان دەبێ تا ئەوەی کە بە کاڵی بخورێ) ◇ سیب پختن

cooking gas = Calor gas

cooking oil *noun*

رۆنی (چێشت)لێنان (رۆنی گوڵەبەڕۆژە و زەیتوون) ◇ روغن آشپزی

cookout /'kʊkaʊt/ *noun*

کۆکەوت (چێشتلێنان لە دەرەوە) ◇ پیکنیک

cookshop /'kʊkʃɒp, US -ʃɑ:p/ *noun*

دووکانی چێشتلێنان ◇ مغازەی آشپزی

Cook's tour *noun*

(نافەرمی) سەفەری بەپەلە لە زۆر شوێن ◇ کوکس تور

cookware /'kʊkweə(r), US -wer/ *noun*

قاپ و قاچاخی چێشتلێنان، حاجەتی ئاشپەزی ◇ ظروف آشپزی

cooky /kʊkɪ/ = cookie

cool /ku:l/ *adjective, noun*

adj 1 فێنک، فێنکایی، سارد، ساردکە، هوونک 2 ئارام، لەسەرەخۆ، کەمتەرخەم، ساردوسڕ 3 بێشەرم، روودار، بێحەیا، بێشەرمانە *n* 1 هەوای فێنک، فێنکایی 2 شوێن و جێی فێنک 3 ئارامی، هێمنی، لەسەرەخۆیی (coolly /'ku:lli/ *adv*: ساردوسڕانە، بە کەمتەرخەمییەوە، بە لەسەرەخۆییەوە؛ coolness /'ku:lnəs/ *n*: 1 فێنکی، ساردی 2 لەسەرەخۆیی، هێمنی 3 کەمتەرخەمی، نادەربەستی، گوێپێنەدان) ◇ *adj* 1 خنک، سرد 2 متین، بی تفاوت 3 بی حیا، وقیحانه *n* 1 هوای خنک 2 جای خنک 3 متانت

coolant /'ku:lənt/ *noun*

ساردکەرە، فێنککەرە (شلە، ب.ت. لە ڕیئاکتۆری ناوکیدا) ◇ خنککن

cool bag *noun*, also cool box

سنووقی ساردی ڕاگرتن (خۆراک و خواردنەوە) ◇ کولبگ

cooler /'ku:lə(r)/ *noun*

1 (نافەرمی) فێنککەرە 2 زیندان، بەندیخانە ◇ 1 کولر 2 زندان

Cooley's anaemia *noun*, also thalassaemia

کەمخوێنی کولیز یان کولی: جۆرێ کەمخوێنی سەختی تالاسیمیک (بنەڕەت: لە ناوی paediatrician ئەمریکی Thomas B. *Cooley*) ◇ نوعی بیماری

cool-headed *adjective*

ئارام، هێدی، لەسەرەخۆ ◇ خونسرد

coolibah /'ku:lɪbɑ:/ *noun*

جۆرێ درەختی ئەمریکای باکووری کە دارێکی زۆر سەختی هەیە [*Eucalyptus microtheca*] (لە Kamilaroi ـەوە) ◇ نوعی درخت

coolie /'ku:li/ *noun*

1 فەعلا، کۆلکێش، حەممال (وشەیەکی سارد و سووکە بۆ کەسێکی کرێکار لە وڵاتانی ڕۆژهەڵات) 2 وشەیێکی سووکە بۆ کەسێ لە نیمچەوشکاری هیند یان ڕەگەزی هیندی ◇ 1 عمله 2 کولی

coolie hat *noun*

کڵاوی حەممال یان فەعلا ◇ نوعی کلاه

cooling *adjective, noun*

فێنک، سارد، هوونک ◇ خنک، سرد

cooling-off period *noun*

قۆناخی ئاشتبوونەوە، سەوربەندی دانوستان (کێشەی نێوان کرێکار و خاوەنکار) ◇ دورەی مصالحه

cooling tower *noun*

قوللە یان کەلووی فێنککەرەوە یان فێنککردنەوە ◇ برج خنککننده

coolish /'ku:lɪʃ/ *adjective*

کەمێ سارد ◇ نسبتاً سرد

coolth /ku:lθ/ *noun*

(بڕێ) سەرمایێکی خۆش ◇ سرمای مطلوب

coon /ku:n/ *noun*

1 (ئەمریکای باکووری) کورتەی = raccoon 2 قولەڕەشە (وشەیەکی ساردوسووکە بۆ ڕەشەکان بەکاردێنرێ) ◇ کاکاسیا

cooncan /'ku:nkan/ *noun*
جۆرێ کایە بەپەڕی دووکەسە، لە بنەڕەتا هی مەکسیک، شێوەی رامی rummy دەدا ◌ کونکَن

coon cat = maine coon

coon cheese *noun*
پەنیرێکی cheddarی تیژ (بنەڕەت: لە ناوی Edward W. *Coon*) ◌ نوعی پنیر

coonhound *noun*
کوونخنکێنە، راکوونگر، جۆرێ رەگەزی سەگ ◌ کونهوند

coonskin *noun*
1 کەوڵ یا پێستەی راکوون 2 شتومەک لە کەوڵی راکوون ◌ کوناسکین

coontie *noun*, also arrowroot
1 هەریەک لە دوو arrowrootی فلۆریدا 2 [*Zamia integrifolia or Z. floridana*] ئاردێ کە لە نشاستەی کوونتی دەگیرێ ◌ کونهوند

coop /ku:p/ *noun*
1 قەفەس، رکە، بێرکم 2 سەوەتەی راوەماسی ◌ 1 قفس 2 سبد ماهی‌گیری

co-op /'kəʊɒp/ = informal co-operation

cooped up *adjective*
زیندانی، بەندی ◌ محبوس

cooper /'ku:pə(r)/ *noun*
بەرمیل‌ساز، کوس‌گەر، کۆسەوان، بۆشکەدروسکەر ◌ بشکه‌ساز

cooperage /'ku:pərɪdʒ/ *noun*
1 کۆس‌گەری، بەرمیل‌دروس‌کردن، بۆشکەسازی 2 کۆسانە، بەرمیلانە، کرێی چاک‌کردنەوەی بەرمیلەکان ◌ 1 بشکه‌سازی 2 کوپراژ

cooperation /kəʊˌɒpə'reɪʃn, US koʊˌɑ:p-/ *noun*, also co-operation
1 هاوکاری، هاریکاری، گەلەکۆمە(کی)، ئالیکاری 2 هەرەوەز، زبارە 3 کۆمەک، یارمەتی، یاریدە ◌ 1 همکاری، تشریک مساعی 2 تعاون 3 مساعدت

cooperative /kəʊ'ɒpərətɪv, US koʊ'ɑ:p-/ *adjective, noun*
adj 1 زبارەیی، هەرەوەزی: *cooperative efforts* 2 پێکەوەیی، هاوبەش، بەکۆمەڵ، سەربە هاوکاری *n* ڕێکخراوە یان ئێوکۆیی هەرەوەز (*adv* cooperatively: پێکەوەیی‌یانە، پێکەوە، بە هاوکاری، بە ئالیکاری؛ cooperativeness *n*) ◌ *adj* 1 تعاونی 2 جمعی، وابسته به همکاری *n* سازمان یا شرکت تعاونی

cooperative movement *noun*
بزووتنەوەی هەرەوەز یان هاوکاری ◌ جنبش تعاونی

cooperative society *noun*
کۆمەڵەی هەرەوەز یا هاوکاری ◌ جمعیت تعاونی

cooperator *noun*
1 هاوکار، ئالیکار 2 ئەندامی ڕێکخراوەی هەرەوەز ◌ 1 همکار 2 عضو سازمان تعاونی

Cooper's hawk *noun*
باز یان واشەی کووپێر، جۆرێکی ئەمریکایی [*Accipiter cooperii*] (لە ناوی باڵندەناسی ئەمریکایی William *Cooper*، مەرگ 1864) ◌ نوعی باز

coordinate /kəʊ'ɔ:dɪnət, US koʊ'ɔ:rd-/ *adjective, noun*, also co-ordinate
1 (ڕێزمان) هاوپلە: *coordinate clauses* 2 (بیرکاری) کۆئۆردینێت 3 (کیمیا) کۆئۆردینێت 4 هاوتەراز، هاوسەنگ، هاوپلە، هاورێک، هاوپایە، هارێک، کۆئۆردینێت 5 (coordinates) دەست (coordinated *adj*: ڕێکخراو، سەقامەند، سەقام‌دراو) ◌ 1 هم‌پایه 2 مختصه، مختص، (در جمع) مختصات 3 (شیمی) کونوردینات 4 هم‌پایه، هم‌مرتبه 5 (در جمع) دست، ست

coordinate bond *noun*
(کیمیا) پەیوەستی هاوپلە یان هاوتەراز ◌ کوئوردینات بوند

coordinate clause /kəʊˌɔ:dɪnət 'klɔ:z, US koʊˌɔ:rd-/ *noun*
(ڕێزمان) لاڕستە یان دەستەوشەی هاوپلە ◌ بند هم‌پایه

coordinate geometry = analytic geometry

coordinates *noun, pl.*
بەرگی دەست یا پێکەوەلەبەرکراو، جل‌وبەرگی پێکەوتوو ◌ لباس جور

coordinating conjunction *noun*
پیتی پێوەندی هاوپلە، تیپی پێوەندی هاوپلە (بۆ نموونە *and*، *but*، *or* بڕوانە subordinating conjunction) ◌ حرف ربط هم‌پایه

coordination /kəʊˌɔ:dɪ'neɪʃn, US koʊˌɔ:rd-/ *noun*
1 پێکەوەکاری، پێکەوەکارکردن، پێکەوەکارپێکردن 2 (ڕێزمان) هاورێکی، هاوپلەیی 3 ڕێکخستن، هاوکاری، ئالیکاری، هەڤکاری 4 هاوپلەکردن، هاوپلاندن ◌ 1 هماهنگی، هماهنگ‌سازی، همکاری 2 (دستور زبان) هم‌پایگی 3 تطبیق، همکاری 4 هم‌رتبه‌سازی

coordination centre *noun*
ناوەندی ڕێکخستن ◌ مرکز هماهنگی

coordination chemistry *noun*
کیمیای کۆئۆردینەیشێن (هاورێکی) ◌ شیمی کوئوردیناسیون

coordination compound *noun*
ئاوێتەی کۆئۆردینەیشێن (هاورێکی) ◌ ترکیب کوئوردیناسیون

coordination geometry *noun*
ئەندازەی کۆئۆردینەیشێن (هاورێکی) ◌ هندسه‌ی کوئوردیناسیون

coordination number *noun*
ژمارەی کۆئۆردینەیشین (هاوڕێکی) ۞ عـدد کوئوردیناسیون

coordinative *adjective*
هاوپلێنەر، هاوڕێکخەر ۞ هم‌پایه‌کننده

coordinator *noun*
ڕێکخەر، پێکەوەبەکارخەر ۞ هماهنگ‌کننده

coot /ku:t/ *noun, pl.* same
1 مریشکەڕەشە [*Fulica atra*] و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 (نافەرمی) جوڕیاو، خەرەفاو، گەوج ۞ 1 چَنگر 2 احمق

cooter *noun*
کیسەڵ یان رەقەی ڕووباری ئەمریکای باکووری [*Pseudemys concinna*] و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ کوتر

cootie /'ku:ti/ *noun*
(نافەرمی، لە ئەمریکای باکووریدا) ئەسپێی لەش، body louse ۞ شپش بدن

co-owner *noun*
هاوخاوەن، هاوخێو، خاوەنی هاوبەش، خاوەنی هاوبەش ۞ مالک مشترک

co-ownership *noun*
هاوخاوەنێتی، خاوەنداری یان خاوەنێتی هاوبەش ۞ مالکیت مشترک

cop[1] /kɒp, US kɑ:p/ *noun*
(نافەرمی) پۆلیس، ئاژان ۞ پاسبان

cop[2] /kɒp, US kɑ:p/ *noun*
ڕیسی سەرەتەشی، لووتک، نووک، نووچکە ۞ کوپ، نوک

copacetic /ˌkəʊpə'sɛtɪk, US -'si:t-/ *adjective*, also copasetic or copaesetic
(نافەرمی، ئەمریکای باکووری) عال، سەرنجڕاکێش، یەکجار باش، نمرەیەک، دەرەجە یەک ۞ عالی، درجه یک

copaiba *noun*
1 ڕۆنوجەوکێکی هاندەر stimulant oleoresin کە لە چەندین داری گەڵاپەڕی ئەمریکای باشووری دەگیرێ، لە خێزانی legume [توخم *Copaifera*] 2 درەختی کوپاییبا ۞ کوپایبا

copal /'kəʊp(ə)l/ *noun*
جۆری جەوی (هێندێ لە دارەکانی گەرمێنان)، بۆ varnish بەکاردێنرێ (بە ڕێگای سپانیایی لە "incense" Nahuatl *copalli*) ۞ کوپال

coparcenary *noun, pl.* coparcenaries
1 میراتگری یان بەشبەرێتی هاوبەش، joint heirship 2 خاوەنێتی یان خاوەنایەتی هاوبەش، joint ownership ۞ 1 وراثت مشترک 2 مالکیت مشترک

coparcener /kəʊ'pɑ:s(ə)nə/ *noun*
میراتگر یان بەشبەری هاوبەش؛ بەشدار، پشکدار، شەریک، هاوبەش ۞ وارث مشترک؛ شریک

co-partner /ˌkəʊ'pɑ:tnə(r)/ *noun*
بەشدار، پشکدار، شەریک، هاوبەش ۞ سهیم

co-partnership /ˌkəʊ'pɑ:tnərʃɪp/ *noun*
بەشداری، پشکداری، هاوبەشی، شەریکایەتی ۞ شراکت

COPD *abbreviation* (Medicine) chronic obstructive pulmonary disease

cope /kəʊp/ *noun*
جبەی قەشە یان سەرقەشە (لە بۆنەی ئایینیدا ceremonial) ۞ نوعی ردا

copeck = kopek

copepod /'kəʊpɪpɒd/ *noun, adjective*
گیانەوەری پێ‌سەوڵە، سەوڵەپا، کلکەپا ۞ کوپیپود

Copepoda /ˌkəʊpɪ'pəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پێ‌سەوڵان، سەوڵەپایان، کلکەپایان: پۆلێکی بەربڵاو لە crustacean وردە ئاوییەکان (زۆرتر ئاوی شیرین؛ بنەڕەت: لە یۆنانی *kōpē* "کلکە، دەسک، سەوڵ handle، oar" + *pod-*، *pous* "پا") ۞ کوپیپودا

Copernican /kə'pɜ:nɪkən/ *adjective, noun*
کۆپێرنیکی: سەربە ئەستێرەوانی پۆلەندی، نیکۆلاس کۆپێرنیک Nicolaus Copernicus (1473–1543) و تیۆری یان کۆمەڵەی کۆپێرنیکی؛ *n* Copernicanism ۞ وابسته به کپرنیک و تئوری یا منظومه‌ی کپرنیکی

Copernican system /kə'pɜ:nɪkən sɪstəm, US -'pɜ:rn-/ *noun*, also Copernican theory
(ئەستێرەوانی) کۆمەڵە یان ڕێکخستەی کۆپێرنیکی، دەزگای کۆپێرنیکی (تیۆری نیکۆلاس کۆپێرنیک Nicolaus Copernicus لەسەر بنچینەی ناوەندی‌بوونی خۆر لە کۆمەڵەی خۆریدا و زەوی و هەسارەکانی تر لە دەوریدا دەسووڕێنەوە) ۞ منظومه‌ی کپرنیکی

copiable *adjective*
لێی هەڵدەگیرێتەوە، لەکۆپی‌هاتوو، شیاوی هەڵگرتنەوە ۞ قابل کپی

copier /'kɒpiə(r), US 'kɑ:p-/ *noun*
دەزگای هەڵگرتنەوە یا کۆپی ۞ دستگاه فتوکپی

co-pilot *noun*
دوافڕۆکەوان، ئاوەڵفڕۆکەوان، یاریدەدەری فڕۆکەوان ۞ کمک خلبان

coping /'kəʊpɪŋ, US 'koʊpɪŋ/ *noun*
سەرڕیز، هێرە، سەردیوار، سەرەشێرە، بەردی سەرپۆش ۞ رخبام

coping saw *noun*
1 بەردی سەرڕیز، بەردی هێرە، بەردی سەرەشێرە 2 لووتکە، سەرچڵ، چلۆک، دوند ۞ نوعی اره

coping-stone *noun*
1 بەردی سەرڕیز، بەردی هێرە، بەردی سەرەشێرە 2 لووتکە، سەرچڵ، چلۆک، دوند ۞

1 سنگ کتیبه 2 اوج

copious /'kəʊpiəs, US 'koʊ-/ *adjective*

1 زۆر فرە، زۆروزەبەن، زەعف، یەکجار، زەبەن، بێهەژمار، لێشاو، فراوان، گەلێک: *a copious harvest* ◊ *copious references to other writers* 2 پڕکار، پڕنووس (نووسەر)، بەرهەمزۆر 3 بەربڵاو، فراوان، بەرفرەهـ (بنەڕەت: لە *copieux* فەرەنسی کۆن یان *copiosus* لاتین، لە *copia* "plenty"؛ copiously /'kəʊpiəsli, US 'koʊ-/ *adv*: بە زۆری: *copiously bleeding*؛ copiousness /'kəʊpiəsnəs, US 'koʊ-/ *n*: زۆری، پڕی، زەبەنی، فرەیی) ◇ 1 بسیار، معتنابه 2 پرکار 3 وسیع

copita /kə'pi:tə/ *noun*

شووشەی ملباریک، شێریخۆری ◇ کوپیتا

coplanar /kəʊ'pleɪnə/ *adjective*

هاوئاست، هاوتەخت، هاوڕوو (coplanarity *n*: هاوئاستی، هاوتەختی، هاوڕوویی) ◇ همصفحه

copolymer /kəʊ'pɒlɪmə/ *noun*

هاوفرەپارژە، هاوفرەبەش، کۆپۆلیمێر ◇ همبسپار، کوپلیمر

copolymerization *noun*

هاوفرەپارژەبوون، هاوفرەبەشبوون، کۆپۆلیمێربوون ◇ کوپلیمرشدن

cop-out *noun*

خۆدزینەوە، لەژێر کاردەرچوون ◇ عمل جا زدن

copper[1] /'kɒpə(r), US 'kɑ:p-/ *adjective, noun*

adj 1 مس، پاخر 2 پوولەوردە، قەرەپوول، پارەی ڕەشەوەبوو، پارەی مسین 3 مەنجەڵ، برۆش 4 (ڕەنگ) مسی، قاوەیی مەیلەو سوور *n* مسی، مسکرد (coppery /'kɒpəri, US 'kɑ:p-/ *adj*: مسین، مسی، مسئاسا) ◇ *adj* 1 مس 2 پول خرد 3 دیگ، پاتیل 4 مسی (رنگ) *n* مسی

copper[2] /'kɒpə(r), US 'kɑ:p-/ *noun*

پۆلیس، ئاژان ◇ پاسبان

copper beech *noun*

سوورەڕاش (دار) ◇ راش سرخ

copper-bottomed *adjective*

دڵنیا، جێیمتمانە، جێیباوەڕ، باوەڕپێکراو، پتەو، تۆکمە، نەکەوتوو ◇ مطمئن، محکم

copperhead /'kɒpəhed/ *noun*

سەرمسین (مارێکی ژاراوی [*Agkistrodon contortrix* (ئەمریکای باکووری) *Austrelaps superbus* (ئەوسترالیا)]) ◇ کوپرهد

copperplate /'kɒpəpleɪt, US 'kɑ:pər-/ *noun*

تەختەمس، تەتەڵەمس (چاپ) ◇ لوح مسی

copper pyrites = chalcopyrite

coppersmith /'kɒpəsmɪθ/ *noun*

مسگەر، مسگەر ◇ مسگر

copperwork /'kɒpəwɜ:ks/ *noun*

مسگەری، مسگەری، مسگەرخانە ◇ مسگرخانه

coppice /'kɒpɪs, US 'kɑ:p-/ = copse

copr(o)- *prefix*

پێشگر: پیسایی، گوو، پەیینک، پەیین: (بنەڕەت: لە *kopros* یۆنانییەوە "dung") ◇ پیشوند: مدفوع، کود *coprophagous*

copra /'kɒprə, US 'koʊprə/ *noun*

کاکڵە گوێزهیندیی یان نارگیلی وشککەوەبوو (بنەڕەت: لە *koppara* مالایالام Malayalam "گوێزهیند") ◇ مغز نارگیل خشک‌شده

coprecipitation *noun*

هاونیشتن، هاونیشتنی ◇ همرسوبی

copro- = copro

coprocessor *noun*

(کامپیوتێر) هاولێکدەرەوە ◇ همپردازشگر

coproducer *noun*

هاوبەرهەمهێنەر، بەرهەمهێنەری هاوبەش ◇ تولیدکنندەی مشترک

coproduction *noun*

هاوبەرهەمهێنان، بەرهەمهێنانی هاوبەش (coproduct *n*: لابەرهەم، بەرهەمی لاوەکی، دەمبەرهەم، لاحاسڵ) ◇ تولید یا فرآوری مشترک

coprolite /'kɒprə(ʊ)laɪt/ *noun*

(زەویناسی) بەردەپەیین، شیاکەبووبەرد، کۆپرۆلیت ◇ کوپرولیت

coprology /kɒ'prɒlədʒɪ/ *noun*

پەیینکناسی، کۆپرۆلۆژی (coprologist *n*) ◇ کودشناسی

coprophagous *adjective*

پیساییخۆر ◇ کوپروفاگوس مدفوع‌خوار

coprophagy /kɒ'prɒfədʒɪ/ *noun*, also -phagia /ˌkɒprə(ʊ)'feɪdʒɪə/

پیساییخۆری (coprophagic *adj*) ◇ کوپروفاگی، مدفوع‌خواری

coprophilia /ˌkɒprə(ʊ)'fɪlɪə/ *noun*

پیساییدۆستی (بە شێوەیەکی نائاسایی) ◇ کوپروفیلیا

copse /kɒps, US kɑ:ps/ *noun*

بێشە، بێشەلان، شەخەڵ، تەرت، چوغورد، دەوەنجاڕ ◇ بیشەزار

cop shop *noun*

وێستگەی پۆلیس ◇ ایستگاه کلانتری

Copt /kɒpt/ *noun*

1 کۆپت، کاپت: میسرییەکی ڕەسەنی سەردەمی ڕۆم و یۆنانییەکان 2 ئەندامی کلێسەی کۆپتیک، کلێسەی ڕەسەنی کریستانیەتی میسر ◇ کوپت

copter /'kɒptə(r), US 'kɑ:p-/ *noun*

هێلیکۆپتێر، بالافڕ، راسفڕ ◇ چرخبال

Coptic /'kɒptɪk/ *adjective, noun*

adj قیبتی، کاپتی *n* کاپتیک، زمانی کاپتی (که تەنیا لە کلیسەی کوپتیک دەپارێزرێ) ◊ *adj* قبطی *n* زبان قبطی

the Coptic Church *noun*
کلیسەی کاپتیک ◊ کلیسای قبطی

copula /'kɒpjʊlə, US 'kɑ:p-/ *noun*
(ڕێزمـان) کـاری بەسـتەر یـان پێـکبەسـت (copular *adj*) ◊ فعل ربطی

copulation /ˌkɒpju'leɪʃn, US ˌkɑ:p-/ *noun*
جووتبوون، نزیکی، سواربوون، گان، نیان ◊ جفت‌گیری، مقاربت

copulative /'kɒpjuletɪv, US 'kɑ:p-/ *adjective, noun*
adj بەستەر، گرێدەر، پێکبەست، لێکدەر، پێوەندیدەر *n* وشەی بەستەر یان پێکبەست (copulatively *adv*) ◊ *adj* رابط، ربطی *n* کلمەی رابط

copy /'kɒpi, US 'kɑ:pi/ *noun, pl.* copies
1 کۆپی، ڕوونووس، نوسخە، لێهەڵگیراوە، ڕایش، ڕووە، ڕووگیراوە، فۆتۆکۆپی: *I will send you a copy of the report* 2 (کتێب) دانە، بەرگ، نوسخە: *a copy of 'The Times'* 3 (ڕۆژنامە) دانە، ژمارە، دەنک، دانە 4 بابەت، مژار، نڤیسار (ڕۆژنامە و کۆڤار) 5 ئاگاداری ◊ 1 نسخە، رونوشت، کپی، فتوکپی 2 (کتاب) نسخە، جلد 3 (روزنامە) نسخە، دانە 4 مطلب 5 آگهی

copybook /'kɒpibʊk, US 'kɑ:p-/ *adjective, noun*
adj تەواو، ڕەبەق، بێگەرد، بێ‌کەم‌وکوڕی: *It was a -book operation by the police* *n* دەفتەری سەرمەشق ◊ *adj* کامل *n* دفتر سرمشق

copycat /'kɒpikæt, US 'kɑ:p-/ *noun, adjective*
لاسایی‌کەرەوە، چاولێکەر، لێهەڵگرەوە ◊ مقلد

copy desk *noun*
(ڕۆژنامـەوانی) مێـزی ئامـادە و ڕێکخسـتنی بابەتەکان ◊ میز تهیه و تنظیم مطالب

copy editor *noun*
پێداچوونکار، چاپدۆز، پیاچوونەوان ◊ ویراستار

copyholder /'kɒpihəʊldə(r)/ *noun*
دواراستکەرەوە، یاریدەدەری ڕاستکەرەوە، ئاوەڵڕاستکەرەوە ◊ کمک مصحح

copyist /'kɒpiɪst, US 'kɑ:p-/ *noun*
1 ڕوونـووسهەڵـگر، لەبـەرگرەوە 2 لاسا(یی)کەرەوە، imitator ◊ 1 مستنسخ، نسخه‌بردار 2 مقلد

copyreader *noun*
نموونەخوێن، ◊ نمونه‌خوان

copyright /'kɒpiraɪt, US 'kɑ:p-/ *noun*
1 مـافی بڵاوکردنـەوە، مـافی وەشـان، مـافی لێهەڵگرتنەوە، مافی چاپ و دانان 2 خاوەنی مافی بڵاوکردنەوە ◊ 1 حق طبع و نشر، حق انحصاری 2 دارای حق انحصاری

copyslip /'kɒpislɪp/ *noun*
سەرمەشق، نموونە ◊ سرمشق

copywriter /'kɒpiraɪtə(r), US 'kɑ:p-/ *noun*
ئاگاداری‌نووس، بڵاوکنووس ◊ نویسندەی آگهی‌های بازرگانی

copywriting *noun*
ئاگـاداری‌نووسـی، بـڵاوکنووسـی، نووسـینی ئاگاداری ڕیکلام ◊ نوشتن آگهی‌های بازرگانی

coquetry /'kɒkɪtri, US 'koʊk-/ *noun*
ناز (ونووز)، عیشوە، ئەدا، خۆبادان، ئانوئین، کرێشمە، نازکردن ◊ عشوەگری، عشوە، کرشمە

coquette /kɒ'ket, US koʊ'ket/ *noun*
1 (ژن) بەناز، بەکرێشمە، بەئەدا، بەعیشوە، بە ئانوئینەوە 2 hummingbird پۆپنەی ئەمریکای باشـووری و ناوەنـدی [*Lophornis* و تۆخمەکانی تر] ◊ 1 عشوەگر 2 کوکت

coquettish /kɒ'ketɪʃ, US koʊ'k-/ *adjective*
بەناز، بەنازونووز، بەئەدا، بەئانوئین، بەکرێشمە، بەنازانـە، سـەرنجڕاکێش، دڵـڕفێن، لـەبار، ناسـکونـازدار: *a coquettish smile* (coquettishly /kɒ'ketɪʃli, US koʊ'k-/ *adv*: بـەناز و کرێـشمەوە؛ coquettishness /kɒ'ketɪʃnəs, US koʊ'k-/ *n*: بـەنازی، بـەئـەدایـی، بـەئانوئـینی، بەکرێـشمەیی، سەرنجڕاکێشی، دڵـڕفێنی، ناسکونازداری) ◊ عشوەگر، عشوەگرانە، جذاب

coquito /kɒ'ki:təʊ/ *noun, pl.* coquitos
گوێزهێندیلە: جۆرێ دارخورمای قەدئەستووری شیلیایی، کە بـڕێکی زۆری شـیلەی شـیرین و ڕیشاڵ دەگرێ [*Jubaea chilensis*] (بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە، چکۆلێنراوی *coco* "گوێزهێند" coconut) ◊ کوکیتو

cor[1] /kɔ:(r)/ *interjection*
تەح، پیاح، تیاح، بەهـ چ خۆشە، ئاهـ: *Cor! Look at that!* ◊ ای وای، بە، اه

cor[2] /kɔ:(r)/ *noun*, also kor
پەکەی (پێوانی) جێگا capacity یان پێوەرێکی measure عیـبری و فینیکـایی Phoenician کۆن ◊ کور

cor[3] 1 corner 2 coroner 3 corpus 4 corresponding

Cor *abbreviation* Corinthians

Cora /'kɔ:rə/ *noun*
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی ڕۆژئاوای مەکسیک 2 زمانی Uto-Aztecanی ئەو گەلە ◊ کورا

coracle /'kɒrəkl, US 'kɔ:r-, 'kɑ:r-/ *noun*

گەمیەخرە، خرەگەمی، خرەبەلەم، کۆراکل (ب. ت. لە ویلز و ئیرلەند بەکاردێنرا، زۆرتر قیربۆش یان پێستەپۆش دەکرا) ◌ کاراکل

coracoid /ˈkɒrəkɔɪd/ *adjective, noun,* also coracoid process

(توێکاری) دەنووکەقالاوی، قیتایی یان چوکلەی قولاپئاسای شان: دەرپەڕیوی‌یێکی کورتی تیغەی شانی شیردەران، بەشێکی دووسەری bicep پێوە نووساوە ◌ نوک‌کلاغی، منقارالغرابی

coracoid bone *noun*

(توێکاری) ئێسکی دەنووکەقالاوی ◌ استخوان منقارالغرابی

coral /ˈkɒrəl, US ˈkɔːrəl, ˈkɑːrəl/ *noun, adjective*

n شیلان، مەرجان *adj* 1 شیلانی 2 (ڕەنگ) سوور یان سووری کاڵ، پەمەیی ◌ *n* مرجان *adj* 1 مرجانی 2 صورتی

coralberry *noun,* also coralberries

دەوەنێکی هەمیشەسەوزی ئەمریکای باکووری لە تیرەی honeysuckle [*Symphoricarpos orbiculatus*] ◌ جزیرەی مرجانی

coral fungus *noun*

کارگی شیلانی [توخم *Clavulina*] ◌ نوعی قارچ

coral island *noun*

دوورگە یا دوورگەی شیلانی، گرئاڤی شیلانی ◌ جزیرەی مرجانی

Corallian /kɒˈrælɪən/ *adjective*

(زەویناسی) کۆرالیایی: سەربە ڕۆژگاریَ لە سەردەمی ژووراسیکی ژووروو Upper Jurassic period کە بڕیکی زۆری نیشتووی بەردەگەچی لێ‌پێکهاتووە (بنەڕەت: لە *corallium* لاتین "coral" + -an) ◌ کورالین

coralline /ˈkɒrəlʌɪn/ *adjective, noun*

adj شیلانی، لە شیلان‌پێکهاتوو، شیلان‌دارشتە *n* 1 ڕەنگی مەرجانی یا سووری کاڵ 2 جۆرێ گیای سووروباوی دەریایی [*Corallina officinalis* و جۆرەکانی تر] ◌ *adj* مرجانی *n* 1 رنگ مرجانی 2 کورالین

corallita /ˌkɒrəˈliːtə/ *noun,* also coralita

شیلانۆکە: ڕەزێکی هەڵچووی گوڵ‌پەمەیی، ڕەسەنی مەکسیک و کارائیب [*Antigonon leptopus*] (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *coral* سپانیایی "شیلان") ◌ کورالیتا

corallite /ˈkɒrəlʌɪt/ *noun*

(کۆنناسی) پەیکەری گەچی calcareous قاپئاسای cup-like پۆلیپی تاک‌شیلانی؛ شیلانی بووبەرد ◌ کورالیت؛ مرجان سنگ‌وارەای

coralloid /ˈkɒrəlɔɪd/ *adjective,* also coralloidal

شیلان‌ئاسا، شێوەمەرجان، شێوەشیلان (زۆرتر لە بواری زیندەوەرناسی و گیانەوەرناسی‌دا) ◌ مرجان‌مانند

coral reef *noun*

شۆستەی شیلانی ◌ آب‌سنگ مرجانی

coralroot *noun*

1 جۆرێ گیاسارەی saprophytic ی بێ‌گەڵا، بە گوڵی نادیارەوە [توخم *Corallorhiza*: چەندین جۆرن] 2 وشەیێکی تر بۆ cockscomb 3 (هەروەها coralroot bittercress) جۆرێ ڕووەکی دارستانی گوڵ ئەرخەوانی، ماسێکی خونچەئاسا لە بنی قەد و لاسکەکەی‌دا هەیە [*Cardamine bulbifera*] ◌ کورال‌روت

coral snake *noun*

ماری شیلانی، شیلانەمار، جۆرێکی ڕێڕێ و ژاراوی و لە خێزانی cobra [*Micrurus* و توخمەکانی تر، گەلێ جۆرن] ◌ مار مرجانی

coral spot *noun*

پەڵە یا پنکەی شیلانی: جۆرێ نەخۆشی ئاسایی دار و دەوەن، دەبێتە هۆی دەرکەوتنی گرێ‌یێکی سووری تۆخ یان پەمەیی ◌ اسپوت کورال

coral tree *noun*

داری شیلانی [توخم *Erythrina*] ◌ درخت مرجانی

cor anglais /ˌkɔːr ˈɒŋgleɪ, US ɔːŋˈgleɪ/ *noun, pl.* cors anglais pronunc. same

کۆرئانگلێی (= جۆرێ ئامێری بایی یان فوویی، هەروەها English horn ب.ت. لە ئەمریکا) ◌ کرآنگله

corbeil /ˈkɔːbel, US -əl/ *noun*

(بیناسازی) سەوەتەی میوە یان گوڵ ◌ سبد میوە یا گل

corbel /ˈkɔːbl, US ˈkɔːrbl/ *noun,* also corbelling

1 دەرپەڕیوی، دەنووکە، پێش‌هاتە، زگدان، ورگدان 2 سەردەستەک، خەسارە، حەماڵ ◌ 1 پیش‌کردگی 2 زیر حمال

corbicula /kɔːˈbɪkjʊlə/, *pl.* corbiculae /-liː/ = pollen basket

corbie /ˈkɔːbi/ *noun, pl.* corbies

(سکاتلەند) قەلەڕەشە، قالاو ◌ کلاغ

cor blimey = cor

cord /kɔːd, US kɔːrd/ *noun,* also corduroy

1 تەناف، گوریس، دوز، وەریس، ڕیسمان، چەڵا، کەندر، شریت، پەت، پەتک، بەن، دەزوو، پێبەست 2 میل، ڕیڕێی پارچە 3 ئەندازەیەکی دارینە بە 128 پێ یان فووتی سێ‌جاوە (یان 3.62 میتری سێ‌جاوە) 4 بەستەر، پەتک، تاڵ، ژێ 5 تاڵ، ژێ (قوڕگ) 6 سیم، تاڵ، وایەر (تێل، کارەبا) ◌ 1 طناب، بند، نخ 2 راه پارچه 3 کورد 4 رباط، وتر 5 تار (حنجره) 6 سیم

cordage /kɔːdɪdʒ/ *noun*

گوریسان، کۆمەڵە گوریس، دەستەگوریس ◌

مجموعه‌ی طناب‌ها

cordate /ˈkɔːdeɪt/ *adjective*
(گیانه‌وه‌رناسی، رووه‌ک‌ناسی) شێوه‌دڵ، دڵی، دڵ‌ئاسا: *a cordate leaf* (cordately *adv*) ◌ قلبی‌شکل

corded /ˈkɔːdɪd, US ˈkɔːrd-/ *adjective*
1 ریری، میل‌میل، ribbed: *corded fabric* 2 گوریس‌دار، گوریس‌پێچ 3 بەستراو یان شەتەک‌دراو، جەرەبابەدراو (وەک گوریس یان پەتێ) 4 (لەمەڕ ماسوولکەیێکەوە) = tense، taut ◌ 1 راه‌راه 2 طناب‌دار 3 بسته، پیچیده

Cordelier /ˌkɔːdəˈlɪə/ = Franciscan Observant

cordgrass *noun*, also spartina
جۆرێ گیای ناوچە کەناری‌یەکانی ئەورووپا، باکووری ئەفریکا و جیهانی نوێ کە جاروبار بۆ جێگیرکردنی کەناری قوراوی mudflats بەکاردێترێ [توخم *Spartina*] ◌ نوعی گیاه

cordial /ˈkɔːdiəl, US ˈkɔːrdʒəl/ *adjective, noun*
adj خۆش، دۆستانە، گەرم، گەرم‌وگوڕ، تووند، قووڵ، لە دڵەوە: *a cordial relationship* ◊ *a cordial meeting* ◊ *cordial atmosphere n* 1 شەربەت، خۆشاو، شیراو 2 (لە ئەمریکا) = liqueur 3 دەرمانی تام‌شیرین) cordially :/ˈkɔːdiəli, US ˈkɔːrdʒəli/ *adv* گەرم‌وگوڕانە، لە دڵەوە، بە گەرمی) ◌ *adj* صمیمانه، شدید، حاد *n* 1 شربت 2 و 3 کوردیال

cordiality /ˌkɔːdiˈæləti, US ˌkɔːrdʒi-/ *noun*
گەرم‌وگوڕی، گەرمی، خۆشی، خۆشەویستی، دۆستانی، دۆستایەتی: *I was greeted with a show of cordiality* ◌ صمیمیت، گرمی، محبت

cordiform *adjective*
دڵی، شێوەدڵ، لەدڵ‌چوو: *a cordiform sea-urchin shell* ◌ قلب‌مانند

cordierite /ˈkɔːdɪərʌɪt/ *noun*
کانێکی شینی تووند $(Mg,Fe)_2Al_4Si_5O_{18}$ کە لە ئالومینیۆم‌سیلیکاتی مەنیزیۆم و ئاسن پێکهاتووە، کانێکی ئاسایی بەردە گۆڕاوەکانە (بنەڕەت: لە ناوی زەوی‌ناسی فەرەنسی Pierre L. A. *Cordier* (1777–1861) ◌ کردیریت

cordillera /ˌkɔːdɪˈljɛːrə/ *noun*
ریزەکێو، زنجیرەچیا، گیسی، زنجیرەکێویکی هاوتەریب parallel، ب.ت. هی چیاکانی ئاند Andes و راکی Rocky (cordilleran *adj*) ◌ رشته کوه

cordite /ˈkɔːdaɪt, US ˈkɔːrd-/ *noun*
1 کوردیت (= تەقەمەنی‌یەکی بێ‌دووکەڵە کە لە نیترۆسیلولۆس nitrocellulose، نیترۆگلیسیرین nitroglycerine و ولولەی نەوت(ی خاو) petroleum jelly ساز دەبێ) 2 باڕووت ◌ 1 کوردیت 2 باروت

cordless *adjective*
(تەلەفون یان کەل‌وپەلی برقی) بێ‌سیم، بێ‌تەل ◌ بی‌سیم

cordoba /ˈkɔːdəbə/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی نیکاراگوا، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ کوردوبا

cordon /ˈkɔːdn, US ˈkɔːrdn/ *noun*
1 هێڵ یان ریزی پۆلیس، بازنەی پۆلیس، سەرباز و هتد، ئاڵقەی پۆلیس، ئاڵقە(بەندان)ی گەمارۆ 2 پشتێنە، باریکە، تیزماڵک (جوانی) 3 (میعماری) پشتێنە، کۆردۆن (هەروەها string course) ◌ 1 خط یا صف پلیس، کمربند حفاظی 2 یراق، نوار 3 کوردون

cordon bleu /ˌkɔːdɔ̃ ˈblɜː, US ˌkɔːrdū/ *adjective, noun*
(*pl.* cordons bleus (pronounced same)) *adj* (فەرەنسی، بۆ چێشت‌لێنان) یەکجار باش، زۆرچاک، زۆر شارەزا، زۆر کەیبانوو *n* (*pl.* cordon-bleus) (cordon-bleu) جۆرێ waxbillی ناو قەفەسی ئەفریکایی [توخم *Uraeginthus*] ◌ *adj* ممتاز *n* نوعی پرنده

cordon sanitaire /ˌkɔːdɔ̃ sanɪˈtɛː/ *noun*, *pl.* cordons sanitaires pronunc. same
هێڵی قەرەنتینە، هێڵی خاوێن ◌ خط قرنتینه

cordovan /ˈkɔːdəv(ə)n/ *noun, adjective*
n ئاڤار، کوردۆڤان: جۆرێ چەرمی نەرم، لە بنەڕەتا لە پێستەی بزن و ئێستاش لە کەولی ئەسپ *adj* 1 (Cordovan) سەربە یان پێوەندی بە Cordoba (جاران *Córdova*) وە هەیە، شارێ لە باشووری فەرەنسە 2 دروست‌کراو یان سازکراو لە کۆردۆڤان ◌ کوردوان

cords *noun*
شەڵوار (پانتۆڵ) کۆردیری، دروس‌کراو لە پارچەی کۆردیری ◌ شلوار کُردروی، ساخته‌شده از پارچه‌ی کردروی

corduroy /ˈkɔːdərɔɪ, US ˈkɔːrd-/ *noun*
کۆردیری، کودەری، مەخمەری (لەدەزوو) ریرێ ◌ کردروی

corduroy road *noun*
کۆلکەرێ (بەسەر زەلکاوا)، ریگای زۆنگاو ◌ جاده‌ی باتلاقی

corduroys = cords

cordwain *noun*
(کۆن) سەختیان، ئاڤار، چەرمی کۆردۆڤان cordovan ◌ نوعی چرم

cordwainer /ˈkɔːdweɪnə/ *noun*
1 (کۆن) پێلاودروو، کەوش‌دروو 2 کریکاری چەرم‌ساز (cordwainery *n*: پێلاودروویی، کەوش‌دروویی) ◌ 1 کفش‌دوز 2 کارگر چرم‌ساز

cordwood *noun*
بەستە داری بڕوا بە cord یان بە درێژاییی‌ێ (بۆ سووتان) ۞ کفش‌دوزی

cordy /ˈkɔːdɪ/ *adjective*
گوریسی، کەندری ۞ ریسمانی

core /kɔː(r)/ *noun, adjective*
n 1 نێوک، چنجک، دەنک، تۆو، مەغز، کرۆک، کاکڵ، نێرک 2 بەشی سەرەکی یان ناوەندی، دڵ، ناوەند، چەق، جەرگە، نێرک: *the earth's core* ◊ *the core of a nuclear reactor* ◊ *the core* 3 (کابڵ) تاڵ، سیم *adj* بنەڕەتی، سەرەکی، بنگەهی، گرنگ‌ترین: *the core of the argument* ◊ *core curriculum* ◊ *The use of new technology is core to our strategy* ۞ *n* 1 هسته، مغز، لب 2 قسمت بنیادی، مرکز 3 (کابل) رشته *adj* اساسی، اصلی

CORE *abbreviation*, (also Core) Congress of Racial Equality
(لە ئەمریکا) کۆر (کۆمەڵە) بەرامبەری رەگەزی ۞ انجمن برابری نژادی

coreference *noun*
(زمانەوانی) هاوسەرچاوەیی، هاوژێدەری ۞ هم‌مرجعی

coreferential /ˌkəʊrɛfəˈrɛnʃ(ə)l/ *adjective*
(زمانەوانی، دوو یەکە unit یا توخم element) هاوسەرچاوە، هاوژێدەر ۞ هم‌مرجع

coreligionist *noun*, also co-religionist
هاودین، یەک‌دین، هاوئایین، هەڤۆل ۞ هم‌کیش

corella /kəˈrɛlə/ *noun*
جۆرێ توتی پۆپنەی سپی ئەوسترالاسیایی [*Cacatua sanguinea* (هی چکۆلانە) و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە Wiradhuri ـەوە) ۞ نوعی طوطی

coreopsis /ˌkɒrɪˈɒpsɪs/ *noun*
(رووەک‌ناسی) رووەکی: جۆرێ گیای تیرەی daisy (زۆرتر گوڵ‌زەرد [توخم *Coreopsis*]؛ بنەڕەت: لە *koris* یۆنانی "bug" + *opsis* "روو") ۞ نوعی گیاه

co-respondent *noun*
داوێن‌پیس، داوێن‌تەڕ، بێ‌ناموس، بەشدار لە زینادا، تاوانبار بە زینا لەگەڵ ژنی پیاوێکی تر (جاران، ماف) ۞ زانی، زانیه

corf /kɔːf/ *noun*
1 سەوەتە یا قرتاڵەی راوەماسی 2 سەوەتە، قرتاڵە، بەرچنە 3 عەرەبانە یان سەوەتەیێکی گەورە بۆ رۆکردنی خەڵووز ۞ 1 سبد ماهی‌گیری 2 سبد 3 کورف

corgi /ˈkɔːgi, US ˈkɔːrgi/ *noun*, also Welsh corgi, *pl.* corgis
سەگەگرگنە: سەگێکی چکۆلانەی پێکولی لووت خاڵ‌خاڵاوی (بنەڕەت: لە وێلزییەوە: لە *cor* "گرگن" + *ci* "سەگ") ۞ کورگی

coriaceous /ˌkɒrɪˈeɪʃəs/ *adjective*
(تەکنیکی) چەرم‌ئاسا، چەرمی، وەکوو چەرم، چیر ۞ چرم‌مانند

coriander /ˌkɒrɪˈændə(r), US ˌkɔːr-/ *noun*
گژنیژ، تاوڵی، بەنارۆمی، تاوڵە [*Coriandrum sativum*]، (رازیانک - گژنیژەکیوی(لە) ۞ گشنیز

Corinthian /kəˈrɪnθiən/ *adjective, noun*
adj کاریتنی، کۆرینتی (شێوازیکی خانەرێژی یان میعماری، کارینس یان کارینت، شاریکی باشووری یۆنان) *n* 1 سەربە کارینت 2 خەڵکی کارینت (یۆنانی کۆن) ۞ *adj* کورنتی *n* 1 وابسته به کورنت 2 اهل کورنت

Corinthians *noun, pl.*
کۆرینتیەنز: هەریەک لەو دوو نامە نووسراوەی (وەک دوو کتێبی سەربە پەیمانی نوێ) سەینت Paul بۆ دیانی‌یەکانی کارینت ۞ کورنتیانس

Coriolis effect /ˌkɒrɪˈəʊlɪs/ *noun*
(فیزیک) کاریگەری کۆریۆلیس: لادانی دیاری شتە جووڵۆک یان گەڕۆکەکان لە ئەنجامی Coriolis force ـەوە (بنەڕەت: لە پاش ناوی ئەندازیاری فەرەنسی Gaspard *Coriolis*) ۞ اثر کوریولیس

Coriolis force *noun*
(فیزیک) هێزی کۆریۆلیس: هێزیکی دیار لە ئەنجامی خولانەوەی زەوی کە شتە جووڵۆک یان گەڕۆکەکان (وەک هاوێژە یان مووشەک یان تەوژمی هەوایی) لادەدا بۆ لای راست لە نیوەگۆی باکووری و بۆ لای چەپ لە hemisphere نیوەگۆی باشووری(دا) ۞ نیروی کوریولیس

corium /ˈkɔːrɪəm/ *noun*, also dermis
1 ژێرپێست، بن‌پێست، پێستەی بنەوە، پێستی ژێرەوە 2 زریی چەرمی، زریٚ‌چەرمینە ۞ 1 زیرپوست 2 زره چرمی

cork /kɔːk, US kɔːrk/ *noun, adjective*
n 1 تۆپەوانە، چێوپەمە، تەپەدۆر، هەودەڵ، سەرەشووشە، سەرەبوتڵ 2 (رووەک‌ناسی، هەروەها phellem) چێوپەمە، تەپەدۆر: شانەی تەپەدۆری یان چێوپەمەیی دار: شانە یان توێ‌یێکی پارێزەری خانە مردووەکان، کوت‌ومت لەژێر توێکڵی رووەکە دارینەکانەوە (یان نێوان توێکڵ و ئاڵوگۆڕە cadmium لە رووەکە دارینەکان‌دا) *adj* تەپەدۆری، تۆپەوانەیی ۞ *n* 1 چوب‌پنبه، سر بطری 2 بافت چوب‌پنبه‌ای درخت *adj* چوب‌پنبه‌ای

corkage /ˈkɔːkɪdʒ, US ˈkɔːrk-/ *noun*
تەپەدۆرانە، چێوپەمەیی، کرێی بوتڵ، کری تەپەدۆر ۞ حق بطری

corkboard *noun*

تەختەتەپەدۆر، تەختەچێوپەمە ◇ کورک‌بورد
corkage cambium = phellogen
corked /kɔːkt, US kɔːrkt/ *adjective*
1 خراپبوو یان بۆگەنبوو، گەنیو (لەبەر تۆپەوانەکەی، مەی) 2 مەستی مەست ◇ 1 خرابشده 2 کاملاً مست
corker /ˈkɔːkə(r), US ˈkɔːrk-/ *noun*
(نافە رمی) یەکجارباش، جوان (مرۆڤ یان شت)، پێکەنینی (corking *adj*) ◇ (آدم یا چیز) عالی، زیبا، مضحک
cork oak *noun*
پەرووپیس، بەلوپوەل، داری تۆپەوانە، دارتەپەدۆرە [*Quercus suber*] ◇ درخت چوب‌پنبه
corkscrew /ˈkɔːkskruː, US ˈkɔːrk-/ *noun*
سەرهەڵپچڕ، شووشەکەرەوە، کۆرک‌کێش ◇ دربازکن
corkwood *noun*
درەختێکی چکۆلە، بە داری سووکی کونکونەوە [*Leitneria floridana* (ئەمریکا) یان *Entelea arborescens* (نیوزیلەند)] ◇ کورک‌وود
corky /kɔːkɪ/ *adjective* (corkier, corkiest)
1 تەپەدۆرئاسا، چێوپەمەیی، شێوەتەپەدۆر 2 (مەی) گەنیو: *corky wine* 3 چرچ، وشک‌هەڵگەڕاو (corkiness *n*: تایبەتمەندی چێوپەمەیی هەیە) ◇ 1 چوب‌پنبه‌مانند 2 خراب‌شده 3 چروک
corm /kɔːm, US kɔːrm/ *noun*
(رووەکناسی) بنە، بن، سەلک، نێرک، نێرتک ◇ بن‌ساقه
cormlet *noun*
بنەی چکۆلە، سەلکۆچکە، نێرکەلە، نێرتکەلە ◇ بن‌ساقه‌ی کوچک
cormorant /ˈkɔːmərənt, US ˈkɔːrm-/ *noun, adjective*
(گیانەوەرناسی) *n* 1 قەلەمراو (ی گەورە [*Phalacrocorax carbo* و جۆرەکانی تر]) 2 مرۆی چڵێس *adj* چڵێس، چاوبرسی، تێرنەخۆر ◇ *n* 1 باکلان 2 آدم حریص *adj* حریص
corn[1] /kɔːn, US kɔːrn/ *noun*
1 (رووەکناسی) دەغڵودان، خەلە، دەغڵ 2 گەنمەشامی، سەرداری، گوڵەپێغەمبەرە، گەرمەشانی، گەنموک، گوڵەگەنم ◇ 1 غله 2 ذرت
corn[2] /kɔːn, US kɔːrn/ *noun*
(پزشکی) مێخەکە، بزمارە، بزمارۆک، کۆنگرۆشک ◇ میخچه
cornball *adjective*
1 (نافەرمی) هیچ، هیچەکە، کۆن، رزیو، بێتام 2 سۆزەکی، سۆزداری، بەسۆز، هەست‌بزوێن ◇ 1 مبتذل، پیش‌پاافتاده 2 سوزناک
cornbread /ˈkɔːnbred, US ˈkɔːrn-/ *noun*
نانەسەرداری، نانی گەنمەشامی، کولێرە گەنمەشامی ◇ نان ذرت
corn bunting *noun*
جۆری بانتینگ [*Miliaria calandra*] ◇ نوعی پرنده
corn chandler *noun*
گەنمەشامی‌فرۆش ◇ فروشنده‌ی ذرت
corncob /ˈkɔːnkɒb, US ˈkɔːrnkɑːb/ *noun*
ساقەت یان لاسکی گەنمەشانی، لازوویت، گلک ◇ چوب بلال
corncockle *noun*
گیایێکی گوڵپەمەیی مەدیتەرانەیی، لە بریتانیا بژاری کێڵگەی گەنمەشامی‌یە و ئێستا دەگمەنە [*Agrostemma githago*] ◇ نوعی گیاه
corncracke *noun*
مریشکاویلەی خەنەیی، شێلاقەی گەنمەشامی [*Crex crex*] ◇ یلوه حنایی
corn crib *noun*
عەماری هەواکێشی گەنمەشامی ◇ کورن کریب
corn-drill *noun*
تووچێن، تووەشێن ◇ بذرافشان
cornea /ˈkɔːnɪə, US ˈkɔːrnɪə/ *noun*
کۆرنیا، شاخینە، رەقێنەی چاو (بنەڕەت: لە *cornea tela* "شانەی شاخی(ن)" horny tissue لاتین، لە *cornu* لاتین "شاخ horn") ◇ قرنیه
corneal /ˈkɔːnɪəl, US ˈkɔːrn-/ *adjective*
کۆرنیایی، شاخینەیی، سەربە یان پێوەندی بە کۆرنیاوە هەیە ◇ وابسته به قرنیه
corn earworm *noun*
جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی noctuid کە کرمۆکە larva سەرزەردە گەورە هێلاوی‌یەکانی ب.ت. بۆ گەنمەشامی indian corn، باینجان، تووتن و قوزاخەی لۆکە cotton boll زۆر بەزیانن [*Helicoverpa zea syn. Heliothis zea*] ◇ نوعی کرم
corned *adjective*
خوێ‌پێوەکراو، لەخوێ‌گیراو (راگیراو لە خوێ یان خوێاو) ◇ نمک‌سود
corned beef /ˌkɔːnd ˈbiːf, US ˌkɔːrnd/ *noun*
گۆشتی خوێ‌پێوەکراو یا لە خوێدا راگیراو ◇ گوشت نمک‌سود
cornel /ˈkɔːn(ə)l/ *noun*
(رووەکناسی) مر، جۆرێ dogwood، ب.ت. چکۆلانە [*Cornus suecica* و جۆرەکانی تر] ◇ کورنل
cornelian /kɔːˈniːlɪən, US kɔːrˈn-/ *noun*, also carnelian
ئاقیقی سوور ◇ عقیق یمانی
cornelian cherry *noun*
1 دەوەن یان دارۆچکەیێکی گوڵدەر، لە تیرەی dogwood [*Cornus mas*] 2 بەری سووری

خری خۆراکی ئەو دەوەنە ۞ نوعی درختچە

corneous /'kɔːnɪəs/ *adjective*

(فەرمی) شاخئاسا، شاخی، وەکوو شاخ، شێوەشاخ (بنەڕەت: لە لاتین *corneus* (بنەڕەت: لە *cornu* "شاخ") + -ous) ۞ شاخمانند

corneous layer *noun*, also horny layer or stratum corneum

توێ یان چینی شاخی ۞ لایەی شاخی

corner /'kɔːnə(r), US 'kɔːrn-/ *noun, adjective*

n 1 گۆشە، سووچ، قوڕنە، قولینچک، قوژبن، چمک، کونجیک، ئانیشکە، ویرنج، سەرپێچ (وەک هی سەرکۆلان): *the four corners of a square* 2 (corners) دەرو و کەنار، چوارقوڕنە، چوارلای دنیا، گۆشە و کەنار 3 پاوانکاری، قۆرخکاری 4 گۆشە، سووچ، کۆرنێر (تۆپێن) 5 گیروگرفت، تەنگوچەڵەمە، تەنگانە 6 (شەڕەمشت و زۆرانبازی) هەریەک لە دوو گۆشەی بەرامبەر کە لە نێوان گەڕەکاندا رکەبەرەکان دەحەسێنەوە *adj* گۆشەیی ۞ *n* 1 گوشە، نبش، زاویە 2 (در جمع) اطراف و اکناف 3 انحصار 4 کرنر (فوتبال) 5 مخمصە، مضیقە 6 کرنر *adj* گوشەای

corner collenchyma *noun*, also angular collenchyma

کۆلێنشیمی گۆشەیی ۞ کولانشین زاویەای

cornered *adjective*

1 گۆشەگۆشە، گۆشاوی، سووچن 2 (لە لێکدانا) ـگۆش، ـسووچ، ـپالوو، ـلایەنە، ـلایی، ـقۆلی ۞ 1 مزوی، گوشەدار 2 ـگوش، ـجانبە، ـسویە

corner kick *noun*

گۆشەلێدان، لێدانی گۆشە (تۆپێن) ۞ ضربەی کرنر

cornerman *noun, pl.* cornermen

گۆشەپیاو (یارمەتی بۆکسێر یان زۆرانباز دەدا) ۞ کورنرمن

corner shop *noun*

بەقالی ۞ بقالی

cornerstone /'kɔːnəstəʊn, US 'kɔːrnərstoʊn/ *noun*

1 گۆشەبەرد، بەردی گۆشە، تەمەڵە، هەرسیل، فەرهێت، سفنک، بنکەبەرد (یەکەمین بەردی بناخەی خانوو) 2 بناخە، بنەڕەت، بنچینە، پایە، کوک، قانگە، هیم، خیم، بەردی بناخە، گرنگترین بەش (کە ئەوانی دی پێوە بەندە) ۞ 1 سنگ زاویە، سنگ سوک 2 شالودە، پایە، بنیاد، مهمترین قسمت

cornerwise *adverb*, also cornerways

لارەولار، لابەلا، چەپوڕاست، لە سووچەوە، diagonally ۞ بەطور مورب

cornet[1] /'kɔːnɪt, US 'kɔːrnɪt/ *noun*

1 کۆرنێت (= ئامێرێکی موسیقایی برنجی و فوویی‌یە لە ترومپێت دەچێ) 2 بەستەنی یان دۆڵدرمەی قووچکەیی 3 نانەدۆڵدرمە، نانەبەستەنی، نانەقووچکەیی ۞ 1 کورنت 2 بستنی قیفی 3 نان بستنی

cornet[2] /'kɔːnɪt, US 'kɔːrnɪt/ *noun*

(جاران) ئاڵاهەڵگر: پلەی پێنجەمی ئەفسەریتی کادر لە (نێو) سەربازانی سوارەدا (کە ئاڵای هەڵدەگرت)؛ (لە هێندێ ڕێژیمێنتی بریتانیایی‌دا) ئەفسەرێکی بە پایەی second lieutenant ۞ علمدار

cornetcy /'kɔːnɪtsɪ/ *noun, pl.* cornetcies

ئاڵاهەڵگری ۞ علمداری

cornetfactor *noun*

دەغڵفرۆش، خەلەفرۆش ۞ غلەفروش

cornetfish *noun, pl.* same or cornetfishes

ماسی‌یەشاخە: جۆرێ ماسی دەریایی گەرمێنان، بە لمۆزێکی باریک و درێژەوە [تۆخم *Fistularia*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی

cornetist /kɔː'netɪst/ *noun*, also cornettist

کۆرنێتژەن ۞ کورنت‌نواز

cornetto /kɔː'netəʊ/ *noun*, also cornett /'kɔːnɪt, US kɔː'net/ *pl.* cornetti or cornetts

شاخۆچکە، کۆرنێتۆ (ئامێرێکی موسیقا؛ بنەڕەت: لە ئیتالیایی‌یەوە، چکۆلێتراوی *corno* "شاخ"، لە *cornu* لاتینەوە) ۞ کورنتو

corn exchange *noun*

بازاڕی گەنمەشامی ۞ محل خرید و فروش ذرت

cornfed *adjective*

1 دانخۆر (ب.ت. هی گەنمەشامی): *cornfed hogs* 2 (ئەمریکا و نافەرمی) سادە، ساویلکە، unsophisticated ۞ 1 کورنفد 2 سادەلوح

cornfield /'kɔːnfiːld, US 'kɔːrn-/ *noun*

کێڵگەی سەرداری، کێڵگەی گەنمەشامی ۞ کشتزار ذرت

cornflakes /'kɔːnfleɪks, US 'kɔːrn-/ *noun, pl.*

کۆرنفلەیکس، برێشکەناسکە، کۆرنفلێیکس ۞ برشتوک

cornflour /'kɔːnflaʊə(r), US 'kɔːrn-/ *noun*

1 ئارد، ئاردی گەنمەشامی 2 ئاردی برنج، ئاردەبرنج ۞ 1 آرد ذرت 2 آرد برنج

cornflower /'kɔːnflaʊə(r), US 'kɔːrn-/ *noun*

(ڕووەکناسی) کانێژە، گوڵگوچیلە، گۆڵەگەنم [*Centaurea cyaneus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ گل گندم

cornhusk *noun*

توێکڵ یان بەرگی گەنمەشامی ۞ غلاف یا پوست ذرت

cornice /'kɔːnɪs, US 'kɔːrnɪs/ *noun*

(بیناسازی) 1 هێرە، سەرلێو(ار)، سەلەندە 2

ئەخش و گەچبڕی بنمیچ (**corniced** *adj*؛ **cornicing** *n*) ۞ 1 قرنیز 2 ابزار و گچبری زیرسقف

corniche /ˈkɔːnɪʃ, US kɔːˈniːʃ/ *noun*
ڕێگاهێره، ڕیگایێ کە لەسەر لێواری هەڵدێری دروست کرابێ ۞ کورنیش

cornicle /ˈkɔːnɪkl/ *noun*
(گیانەوەرناسی) شاخۆچکە ۞ شاخک

Cornish /ˈkɔːnɪʃ, US ˈkɔːrnɪʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە کۆرنوال (Cornwall) *n* زمانی کۆرنوالی، زمانێکی کۆنی سیلتیکی کۆرنوال Cornwall، سەربە لقی بریتۆنیک Brythonic ی دەستەزمانی سیلتیک (ئێستا وەک زمانی یەکەم قسەی پێناکرێ) ۞ *adj* وابسته به کورنوالی *n* زبان کورنوالی

Cornishman *noun, pl.* Cornishmen
کۆرنوالی، خەڵکی کۆرنوالی ئینگلتەرە ۞ کورنوالی

Cornish pasty /ˌkɔːnɪʃ ˈpæsti, US ˌkɔːrnɪʃ/ *noun*
پای چکۆلە کە هەویر و سەوزە و گۆشتی تیایە ۞ کرنیش پاستی

Cornish rex *noun*
جۆرێ پشیلەی تووکفری کورت، سەرچکۆلەی گوێزل ۞ نوعی گربه

the Corn laws *noun, pl.*
قانوونی گەنمەشامی (لە بریتانیا 1848ـ1849) ۞ قوانین ذرت

corn liquor = corn whisky

corn marigold *noun*
(ڕووەکناسی) هەمیشەبەهار، جۆرێ ڕووەکی daisyـئاسای گوڵزەرد [*Chrysanthemum segetum*] ۞ کورن ماریگولد

cornmeal /ˈkɔːn miːl/ *noun*
1 ئاردی گەنم 2 (لە ئەمریکا) ئاردی گەنمەشامی، (لە سکاتلەند) ئاردی پەڕشە ۞ کورنمیل

corn on the cob *noun*
گەنمەشامی، بەلال ۞ بلال

cornpone = down-home

corn pone *noun*
نانی سەرداری، نانەگەنمەشامی، کولیرە گەنمەشامی ۞ نان ذرت

corn poppy *noun*
نانودۆبڕ؟، کاسەشکێن؟: جۆرێ خەشخاش یان کۆکەنار یەکساڵەی گوڵسووری ئوروپایی [*Papaver rhoeas*] ۞ خشخاش زراعی

cornrows /ˈkɔːnrəʊz, US ˈkɔːrnroʊz/ *noun, pl.*
میلوپەلکە، کورنڕوز (جۆرێ شێوازی داهێنانی قژ) ۞ کورنروز

corn salad = lamb's lettuce

corn snake *noun*
ماری (نێو)گەنمەشامی، جۆرێکی درێژی ئەمریکای باکووری، نیشانەیێکی لە نێو دوو چاوی‌دا هەیە [*Elaphe guttata*] ۞ مار ذرت

corn snow *noun*
بەفری تەرزەیی ۞ برف تگرگی

cornstalk *noun*
لاسک یا ساقەتەی گەنمەشامی (ب.ت. Indian corn) ۞ ساقەی ذرت

cornstarch /ˈkɔːnstɑːtʃ, US ˈkɔːrnstɑːrtʃ/ = cornflour

corn syrup *noun*, also dextrose
شیرئاوی گەنمەشامی ۞ شربت ذرت

cornu /ˈkɔːnjuː/ *noun, pl.* cornua /ˈ-njʊə/
شاخ، سازبوون یان دروسبوونی شاخ، شاخپێکهاتن ۞ شاخ، پیدایش شاخ

cornual *adjective*
شاخی، سەربە یان پێوەندی بە شاخەوە هەیە ۞ وابسته به شاخ

cornucopia /ˌkɔːnjuˈkəʊpiə, US ˌkɔːrnjuˈkoʊpiə/ *noun*
1 (هەروەها horn of plenty) شاخی هێمای فراوانی ڕێژەن و بەپیتی 2 سەرچاوە، چاوکانی (*adj* cornucopian؛ بنەڕەت: لە late Latin، لە *cornu copiae* "شاخی زەبەنی یان فراوانی horn of plenty" (شاخێکی ئەفسانەیی کە هەرچیێک بویستایە بۆی دابین دەکردی) ۞ 1 کورنیوکوپیا 2 منبع

cornuted *adjective*
شاخدار، بەشاخ، خاوەنشاخ ۞ دارای شاخ

corny /ˈkɔːni, US ˈkɔːrni/ *adjective* (cornier, corniest)
1 بێتام، هەزارپارە، ناسەرنجڕاکێش 2 بەدان، پڕدان، بەبڕشت، بەبر، پڕدەغڵ 3 مێخەکەدەکردوو، مێخەکاوی ۞ 1 بی‌مزه 2 پرغله 3 دارای میخچه

corn whiskey *noun*
ویسکی گەنمەشامی ۞ ویسکی ذرت

corolla /kəˈrɒlə, US -ˈrɑːlə, -ˈroʊlə/ *noun*
(ڕووەکناسی) کڵاوەی گوڵ، تۆپ(ەگوڵ)، تانجیک، تاجی گوڵ، قاپی پەڕەی گوڵ، کۆپەڕەی گوڵ، ئاڵقەی پەڕەی گوڵ ۞ جام گل

corollary /kəˈrɒləri, US ˈkɔːrəleri, ˈkɑːr-/ *noun, pl.* corollaries
1 ئەنجام، پێشاژۆ، ئەکام 2 ئەنجامی لۆژیکی، ئەنجامی سروشتی یان ڕاستەوخۆ 3 لادۆز، دۆزی لاوەکی ۞ 1 نتیجه، پیامد 2 نتیجەی منطقی، نتیجەی طبیعی یا مستقیم 3 قضیەی تبعی

corollate *adjective*
کڵاوەدار، تانجیکدار، تۆپدار ۞ دارای جام گل

coromandel /ˌkɒrəˈmand(ə)l/ *noun*
1 (هەروەها coromandel ebony یان

(coromandel wood دارئابنووسی قاوەیی مەیلەوبۆر، بۆ کەلوپەلی ناومال بەکاردێنرێ 2 درەختی سری‌لانکای بەرهێنەری ئەم دارە [*Diospyros quaesita*] ۞ کوروماندل

corona[1] /kə'rəʊnə, US -'roʊ-/ *noun, pl.* coronae /-niː/

خەرمانە، ئاخلە، تاج، تەوقە، سەر، نووک، تامار (ب.ت. مانگ‌گیران و خۆرگیران) ۞ تاج خورشید، نوک، هاله یا اکلیل ماه

corona[2] /kə'rəʊnə, US -'roʊ-/ *noun*

سیگاری بەلگی درێژی لاڕاست ۞ کرونا

Corona Australis *noun,* New Latin. literally, southern crown

تاجی باشووری: کۆئەستێرەی constellation باشووری نزیک بە Sagitarius لە باشووردا ۞ اکلیل جنوبی

Corona Borealis *noun.* New Latin, literally, northern crown

تاجی باکووری: کۆئەستێرەی باکووری نێوان Herules و Boötes ۞ صورت فلکی اکلیل شمالی

coronach /'kɒrənək, US -x/ *noun*

(لە سکاتلەند و ئیرلەند) لاواندنەوە، شیوەن (بە مەشکەنایە bagpipes لێدەدرێ) ۞ شیون

coronagraph *noun,* also coronograph

خەرمانەڕوان، تاجڕوان، کۆرۆناگراف، کۆرۆنۆگراف: دووربینێ بۆ ڕوانینی خەرمانە یان تاجی خۆر ۞ کوروناگراف

coronal[1] /kə'rəʊn(ə)l, US 'kɒr(ə)n(ə)l/ *adjective, noun*

adj 1 تاجی، تەوقەیی، خەرمانەیی 2 (دەنگناسی) سەربە تیغەی زمانی *n* نەبزوێنی تیغەی زمانی ۞ *adj* 1 وابستە بە تاج، فرقی 2 کورونال *n* همخوان کورونال

coronal[2] /kə'rəʊn(ə)l, US 'kɒr(ə)n(ə)l/, *noun*

1 تاجەسەر، تاجەگوڵینەی سەر 2 (کۆن) = coronet ۞ حلقەی گل سر

coronal bone = former term for frontal bone

coronal suture *noun*

(توێکاری) درز یان قەڵەشی تاجی: درزی نێوان ئێسکەکانی ژوورمەلاشوو و ناوچاوان ۞ درز اکلیلی

coronary /'kɒrənri, 'kɔːrəneri/ *adjective, noun* (*pl.* coronaries)

adj 1 تاجی، خەرمانەیی، تاج‌ئاسا، ئاخلەیی، تاماری 2 سەربە خوێنبەرە تاجی یان خەرمانەیی‌یەکان، دڵی *n* (نافەرمی) سەکتە، ڕاوێستانی دڵ، دڵەکپێ، هێرشی دڵ (ب.ت. coronary thrombosis) ۞ *adj* 1 تاجی، اکلیلی 2 وابستە بە شریان‌های اکلیلی، قلبی *n* سکتە

coronary artery *noun*

خوێن‌بەرە تاجی یان خەرمانی‌یەکان ۞ سرخرگ‌های قلبی

coronary-care unit *noun, abbreviation* CCU

بەشی چاودێری دڵی ۞ سی‌سی‌یو، بخش مراقبت(های) قلبی

coronary occlusion *noun*

گیران یان بەسترانی تاجی یان خەرمانەیی: گیرانی بەشێ یان تێکڕای خوێن‌بەرە تاجی‌یەکان ۞ اوکلوسیون قلبی

coronary heart disease *noun,* also coronary artery disease

نەخۆشی تاجی یان خەرمانەیی دڵ، نەخۆشی خوێن‌بەری تاجی: کۆمەڵێ کێشە و ناسازی سەبارەت بە دڵ کە هۆیەکەی دەگەڕێتەوە بۆ کەم‌ڕژانی خوێن بە ڕێگای خوێن‌بەرە تاجی‌یەکانەوە ۞ سکتەی قلبی

coronary sinus *noun*

کاناڵێکی خوێن‌هێنی گەورە لە دیواری دڵدا کە خوێن بە ڕێگای خوێن‌هێنە تاجی‌یەکانەوە وەردەگرێ و لەنێو گوێچکەلەی ڕاستدا right atrium بەتاڵی دەکاتەوە ۞ سینوس کروناری

coronary thrombosis *noun*

گیرانی خوێنبەرەکانی دڵ، دڵەکپێ، ڕاوێستانی دڵ ۞ سکتەی قلبی

coronary vein *noun*

خوێن‌هێنی تاجی یا خەرمانەیی ۞ سیاهرگ قلبی

coronation /ˌkɒrə'neɪʃn, US ˌkɔːr-/ *noun*

1 ئاهەنگی تاج‌لەسەرنان 2 لەسەرتەخت‌دانان (شا یا شاژن) ۞ 1 مراسم تاج‌گذاری 2 تاج‌گذاری

coronavirus *noun, pl.* coronaviruses

ڤایرۆسی تاجی: هەریەک لە ڤایرۆسە خڕ و تاک‌ڕیشاڵە RNA ـداره جۆراوجۆرەکانی خێزانی Coronaviridae، چەندین جۆر دەگرێتەوە کە دەبنە هۆی نەخۆشی‌یە ئاستەمەکانی هەناسەدان ۞ کوروناویروس

coroner /'kɒrənə(r), US 'kɔːr-/ *noun*

لەش‌دۆز، توێکاری لەشی مردوو، لێکۆڵەری مەرگە کت‌وپڕ یان گوماناوی‌یەکان ۞ مأمور تحقیق در مرگ‌های مظنون

coronership *noun*

لەش‌دۆزی، توێکاری یان یەکالاکردنەوەی لەشی مردوو، لێکۆڵینەوەی مەرگە کت‌وپڕ یان گوماناوی‌یەکان ۞ تحقیق در مرگ‌های مظنون

coronet /'kɒrənet, US ˌkɔːrə'net, ˌkɑːr-/ *noun*

1 نیوەتاج، تاجۆکە، تاجی بچووک 2 تاجەگوڵ، ئاڵقەی سەر (ب.ت. لە گوڵ) 3 بازنە یان ئاڵقەیێکی ئێسکی لە بنی شاخی گاکێوی 4 بەستی بەشێ لە سمی ئەسپ کە خانەکانی

شاخی بەرهەم دێنێ، خوارترین بەشی سمەلۆچکەی ئەسپ یان گیانەوەر و ئاژەڵێکی سمداری تر، دروست لە ژوور سمەوە ◇ 1 نیم‌تاج 2 سرآذین 3 و 4 کورونت

coroniform *adjective*
تاج‌ئاسا، تاجی، وەک تاج، شێوەتاج ◇ تاج‌مانند

coronoid *adjective*
وەک دەنووکی قەلەڕەشە، دەنووک‌قالاو ◇ منقاری

coronoid process *noun*
(توێکاری) چوکڵەی دەنووکی یان قولاپی، دەرەپەڕیوی‌یێ لە بەشی پێشەوەی ulnaدا ◇ کورونوید پروسس

Corp *abbreviation* 1 corporation 2 corporal

corpora = plural form of corpus

corporal[1] /'kɔ:pərəl, US 'kɔ:rp-/ *adjective*
1 لەشی، پەیکەری، گیانی، جەستەیی، تەنانی، تەنی: *corporal punishment* 2 کەسی، خۆیی (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *corporalis* لاتین، لە *corpus*، *corpor-* "لەش") ◇ 1 کالبدی، جسمانی، بدنی 2 شخصی

corporal[2] /'kɔ:pərəl, US 'kɔ:rp-/ *noun*, also Corp
1 ئەندامی پایەنزمی سپا یان هێزی دەریایی و هێزی ئاسمانی بریتانیا 2 (هەروەها ship's corporal، بریتانیا، مێژوویی) ئەفسەری پایەنزم 3 وشەیێکی ئەمریکای باکووری بۆ fallfish ◇ 1 سرجوخه 2 و 3 کورپورال

corporal[3] *noun*
پەڕۆ یان پارچەی ژێر جامی مەی یان دەوری نان بە درێژایی ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندی ◇ کورپورال

corporality *noun*, *pl.* corporalities
جەستەیی‌بوون، جەستایەتی، تەنانێتی، لەشێتی ◇ جسمانیت

corporally /'kɔ:pərəli, US 'kɔ:rp-/ *adverb*
بە لەش، بە جەستە ◇ جسماً

corporal punishment *noun*
لێدان، بیراز، تەمێ‌کردنی لەشی، سزای لەشی یان جەستەیی، کوتەک‌کاری ◇ تنبیه بدنی

corporal world *noun*
جیهانی لەشی یان جەستەیی ◇ جهان جسمانی

corporate /'kɔ:pərət, US 'kɔ:rp-/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە کۆمپانی 2 یەک‌پارچە، یەک‌گرتوو، یەک‌کراو، یەکێتراو، یەک‌کەوتوو، هاوبەش، پێکەوە، بەکۆمەڵ: *a plan to reorganize the corporate structure* *n* کۆمەڵ یان کۆمپانی یەک‌گرتوو ◇ *adj* 1 وابسته به شرکت 2 متحد، واحد، مشترک، جمعی *n* گروه یا شرکت متحد

corporately *adverb*
پێکەوە، بەکۆمەڵانە، بە جەماوەری ◇ بە طور جمعی

corporation /ˌkɔ:pə'reɪʃn, US ˌkɔ:rp-/ *noun, adjective*
n 1 نیوکۆیی، کۆمپانی، دامەزرە، بنگا، نەقابە: *multinational corporations* 2 سازی، ڕێکخراوە 3 ئەنجومەنی (نافەرمی) شار 4 (نافەرمی) زگزل، زگ‌مەشکە، ورگن، کوویە *adj* شاری ◇ *n* 1 شرکت، بنگاه، مؤسسه 2 سازمان 3 شورای شهر 4 شکم گنده *adj* شهری

corporation tax *noun*
باجی نیوکۆیی‌یەکان یان کۆمپانیاکان ◇ مالیات شرکت‌ها

corporatism /'kɔ:pərətɪzəm, US 'kɔ:rp-/ *noun*
کۆمەڵەخوازی، کۆمەڵەگەری (سیاسەت) ◇ گروه‌گرایی

corporatist /'kɔ:pərətɪst, US 'kɔ:rp-/ *noun, adjective*
n کۆمەڵەخواز، کۆمەڵەگەر *adj* کۆمەڵەگەرانە، کۆمەڵەخوازانە ◇ *n* گروه‌گرا *adj* گروه‌گرایانه

corporative /'kɔ:pə'reɪtɪv, US 'kɔ:rp-/ *adjective*
سەربە نیوکۆیی، سەربە یان پێوەندی بە کۆمپانیاوە هەیە ◇ وابسته به شرکت

corporator /'kɔ:pəreɪtə(r), US 'kɔ:rp-/ *noun*
1 ئەندامی نیوکۆیی، ئەندامی کۆمپانی 2 ئەندامی هەڵبژێراوی بەڕێوەبردنی شاری ◇ 1 عضو شرکت 2 کورپوراتور

corporeal /kɔ:'pɔ:riəl, US kɔ:r'p-/ *adjective*
لەشی، جەستەیی، لاشەیی، تەنانی، مادی، نامانایی، ناسپیریتچوال، مەتریال: *his corporeal presence* (corporealness *n*) ◇ جسمانی، مادی

corporeality /-'ælɪti/ *noun*
لەشایەتی، جەستایەتی، تەنێتی، مادایەتی ◇ جسمانیت، مادیت

corporeally /kɔ:'pɔ:riəli, US kɔ:r'p-/ *adverb*
بە شێوەیەکی مادی یان جەستەیی ◇ بە طور مادی یا جسمی

corporeity /ˌkɔ:pə'ri:ɪti, US -'reɪti/ *noun*, *pl.* corporeities
(دەگمەن) سروشت یان تایبەتمەندی مادی، مادێتی، مادایەتی ◇ طبیعت یا خاصیت مادی

corposant /'kɔ:pəzənt/ *noun*, also Saintt Elmo's fire
(کۆن) دەرکەوتنی St Elmo's fire لەسەر کەشتی ◇ کورپوسانت

corps /kɔ:(r)/ *noun*, *pl.* corps /kɔ:z/

1 سپا، لەشکر، ق(و)شون: *the commander of the* :یەکە، یەکینە 2 *the third army corps* گروپ، دەستە، 3 *Army Corps of Engineers* کۆمەڵە، تیپ: *a corps of trained and experienced doctors* 4 تابوور، هەنگ ◌ 1 سپاه، قشون 2 یکان 3 هیأت، گروه 4 فوج

corps de ballet /ˌkɔː də ˈbæleɪ, US ˌkɔːr də bæˈleɪ/ *noun*
(فەرەنسی) تیپی بالێی یان بالە ◌ گروه باله

corps de logis *noun*
(فەرەنسی) بەشی بنەڕەتی خانوو یان دەزگایێ ◌ بخش اصلی بنا

corpse /kɔːps, US kɔːrps/ *noun*
1 کەلاک، لاشە، لاک، کەلەخ، جەندەک، تەرم، مردە، مردارە 2 پاشماوە، شوێنەوار (بنەڕەت: لە *corps* ،*cors* ئینگلیسی فەرەنسی، لە *corpus* لاتین) ◌ 1 جسد، مردار، نعش، مرده 2 آثار

corpsman /kɔːps, US kɔːrps/ *noun, pl.* corpsmen
برین پێچی کەشتی، دواپزشک یا ئاوەڵ پزشکی کەشتی ◌ پزشکیار کشتی

corpulence /ˈkɔːpjʊːləns/ *noun,* also corpulency /ˈkɔːpjʊːlənsɪ/
گۆشتنی، بەخۆوەیی، قەڵەوی ◌ چاقی، فربهی

corpulent /ˈkɔːpjələnt, US ˈkɔːrp-/ *adjective*
قەڵەو، گۆشتن، بەخۆوە، obese) corpulently *adv*) ◌ چاق، فربه

cor pulmonale /ˌkɔː pʌlməˈnɑːli, -eɪli/ *noun*
(پزشکی) گەورەبوونەوەیێکی نائاسایی لای ڕاستی دڵ، لە ئەنجامی نەخۆشی سییەکان یان ڕەگەکانی خوێنی سی ◌ کور پولمونالی

corpus /ˈkɔːpəs, US ˈkɔːrpəs/ *noun, pl.* corpora or corpuses
1 لەش، تەن، لاشە (ب.ت. کەلاک) 2 کۆمەڵە (بەرهەم، قانوون و هتد) 3 سەرمایە، دەسمایە، مایە 4 (زمانەوانی) کۆرپۆس، پەیکەرە، لاشە ◌ 1 جسم 2 مجموعه 3 سرمایه 4 پیکره

corpus allatum *noun, pl.* corpora allata
(توێکاری) لاشەبالینە، تەنەبالینە: جووتێ شتی پانووساو یا لێکجیا لە زۆر مێرووداکە هۆرمۆنی (هی لاوێتی) دەردەکا ◌ کورپوس آلاتوم

corpus callosum /kəˈləʊsəm/ *noun, pl.* corpora callosa /-sə/
(توێکاری) لاشەگەمرینە، لاشە یان تەنی پینەیی: بەستێکی پانی ڕیشاڵە دەمارییەکانی هەردوو لای مێشک ◌ کورپوس کالوسوم

corpus cavernosum /ˌkævəˈnəʊsəm/ *noun, pl.* corpora cavernosa /-sə/
(توێکاری) لاشەبۆشینە، تەنەهۆلۆلینە، کۆرپۆس کافێرنۆسۆم: هەریەک لەو دوو کۆمەڵکە شانەی ڕەپەنی erectile کە ئەندازەی چووک و مێتکە پێکدێنێ ◌ کورپوس کاورنوسوم

Corpus Christi /ˌkɔːpəs ˈkrɪsti/ *noun*
لەشی کریست: بەرێوەبردنی جەژنی شێوی خواوەندی، پێنجشەممەی پاش یەکشەممەی ترینیتی دەگیرێ ◌ بدن مسیح، کورپوس کریست

corpuscle /ˈkɔːpʌsl, US ˈkɔːrp-/ *noun*
1 (رووەکناسی) تەن یان لاشەیێکی چکۆلەی (ژینو) زیندەوەری، ب.ت. خرۆکەی سوور یا سپی، خرۆکە، خرپلە، لاشۆچکە، لاشەیچکۆلە، لاشەلە، خانەیێکی زیندە 2 (مێژوویی) پارچۆلکەیێکی ورد کە وەک پێکهێنەری بنەڕەتی basic constituent ماک matter و ڕۆشنایی light دادەنرا (بنەڕەت: لە *corpusculum* لاتین "لاشەی چکۆلە"، چکۆلێنراوی *corpus*) ◌ 1 گلبول، جسم کوچک 2 کورپوسل

corpusclular /kɔːˈpʌskjʊlə/ *adjective*
خرۆکەیی، سەربە کۆرپاسل یان کۆرپۆسل ◌ گلبولی

corpus delicti /dɪˈlɪktʌɪ/ *noun, pl.* corpora delicti
(ماف) سەرجەم ئەو ڕاستی و فاکت و بارودۆخەی کە شکاندنی قانوون دەخاتەڕوو ◌ کورپوس دلیکتی

corpus juris *noun*
سەرجەمی یا کۆمەڵەی قانوونەکان (ی شارێ) ◌ مجموعەی قوانین

corpus luteum /ˈluːtɪəm/ *noun, pl.* corpora lutea /ˈluːtɪə/
(توێکاری) لاشەزەردینە، تەنەزەردینە، کۆرپۆس لوتیۆم، تەنی زەردی هێلکەدان ◌ کورپوس لوتیوم

corpus luteum hormone *noun*
هۆرمۆنی لاشەزەردینە یان تەنەزەردینە ◌ هورمون کورپوس لوتیوم

corpus meristem *noun*
لاشەدابەشان، تەنەدابەشان، لاشە یان تەنی مێریستێم ◌ کورپوس مریستم

corpus spongiosum /ˌspʌndʒɪˈəʊsəm/ *noun, pl.* -ora spongiosa /-sə/
(توێکاری) لاشەکونینە، تەنەکونکونە: کۆمەڵکەیێکی شانەی ڕەپەنی erectile لاشەبۆشینەکان corpora cavernosa ی چووک penis کە لە glansدا دەبڕێتەوە ◌ کورپوس اسپونجیوسوم

corpus striatum /strʌɪˈeɪtəm/ *noun, pl.* corpora striata /-tə/
(توێکاری) لاشەهێڵینە، تەنەهێڵینە: بەشێ لە گرێ بنکییەکانی مێشک، نێوکە نیسکۆڵەیی و کلکدارەکان پێکدێنێ ◌ کورپوس استریاتوم

corral /kəˈrɑːl, US -ˈræl/ *adjective*

1 تەویلەی پەرژینە یا پەرژینبەند، حەوشە، پەرژینە، جێ‌مۆڵی تاماندار، سەرگیر 2 (مێژوویی) حەوشە یان دیواربەندێک (کە) بۆ بەرگری لە واگۆن و عەرەبەکان ساز دەکرێت؛ حەوشەیێک کە لەودا گیانەوەرە درندە و کێویەیەکان دەخەنە گیرەوە ۞ 1 اصطبل روباز 2 کورال

corrasion *noun*
داسووان، سووان، خورانەوەی سروشتی (بە با و ئاو) ۞ کندوساب

correct /kəˈrekt/ *adjective*
1 دروست، راست، بێ‌هەڵە، ساغ، ورد 2 بەجێ، بەرێ‌وجێ، شیاو، گونجاو، باش، ژیرانە ۞ 1 درست، صحیح، دقیق 2 مناسب، شایسته، معقول

correctable *adjective*, also correctible /kəˈrektəbl/
لەراستکردنەوەهاتوو، راستی‌هەڵگر، راست دەکرێتەوە ۞ تصحیح‌پذیر

correction /kəˈrekʃn/ *noun*
1 راستکردنەوە، چاککردن، چاکردن، چێ‌کردن، دروستکردن، چاکسازی 2 هەڵەچنی، هەڵەگرتن، بژارکەری 3 دەرمان، چارە، چارەسەری 4 بیراز، تەمێ‌کردن، تەزاندن، سزادان، تاشان ۞ 1 تصحیح، اصلاح 2 غلط‌گیری 3 درمان، علاج 4 تنبیه

correctional /kəˈrekʃənl/ *noun*
1 سزادەرانە، تەزێنەرانە 2 راستکردنەوەیی ۞ 1 تنبیهی 2 تصحیحی

correction fluid *noun*, also correcting fluid
هەڵەسڕە، لاک یا شلەی هەڵەگری یا هەڵەپۆشی ۞ مایع غلط‌گیری

correctitude /kəˈrektɪtjuːd/ *noun*
رەفتارباشی، هەڵسوکەوتی باش ۞ حسن سلوک

corrective /kəˈrektɪv/ *adjective, noun*
adj سزادەرانە، چاکردنەوەیی، راستکردنەوەیی، راستکاری‌یانە *n* راستکردنەوە، راستکاری ۞ *adj* تأدیبی، اصلاحی *n* تعدیل

correctly /kəˈrektki/ *adverb*
بە دروستی، بە راستی: *Have you spelled it correctly?* ۞ به طور صحیح

correctness /kəˈrektnəs/ *noun*
دروستی، راستی، راستبوون ۞ صحت

corrector *noun*
راستکەرەوە، هەڵەگر، هەڵەسڕ ۞ تصحیح‌کننده

correlated *adjective*
پێکەوەبەستراو، پێکەوەگرێدراو ۞ همبسته

correlation /ˌkɒrəˈleɪʃn, US ˌkɔːr-, ˌkɑːr-/ *noun*
1 کۆپێوەندی، پێکەوەبەستراوی، سەربەیەکبوون، پێوەندی دوولایەنە، پێکبەندی، پێکبەستی، پێکەوەگرێدراوی: *There is a direct correlation between exposure to sun and skin cancer* 2 پێوەندی، تێکەڵی ۞ 1 همبستگی 2 ارتباط

correlation diagram *noun*
هێڵکاری پێکبەندی یان پێکەوەبەستراوی ۞ نمودار همبستگی

correlation energy *noun*
وزەی پێکبەندی یان پێکەوەبەستراوی ۞ انرژی همبستگی

correlative /kəˈrelətɪv/ *adjective, noun*
adj 1 پێکەوەبەستراو، پێکبەند، پێکبەست، جووت، سەربەیەک، پێکەوەبەند، پێکەوەپێوەندیدار 2 (رێزمان) پێک(ەوە)بەند، پێوەندی‌دەربڕ *n* وشە یا چەمکی پێک(ەوە)بەند ۞ *adj* 1 لازم و ملزوم 2 (دستور زبان) همبسته *n* واژه یا مفهوم همبسته (correlatively *adv*)

correspondence /ˌkɒrəˈspɒndəns, US ˌkɔːrəˈspɑːn-, ˌkɑː-/ *noun*, also correspondency
1 (پێکەوە) گونجان، سازان، بەرامبەری، پێکخواردن، لێکهاتن، جووت‌بوون، یەککەوتن، پێکهاتن، رێککەوتن، یەکگرتنەوە، یەکانگیری 2 لێکچوون، هاوشێوەیی، شێوەی یەکدان، وەک‌یەکی 3 نامەنووسی، نامەگۆڕینەوە، نامەکان 4 (بیرکاری) هاوتایی ۞ 1 مطابقت، تطابق 2 شباهت، تشابه 3 مکاتبه، مکاتبات 4 تناظر

correspondence course *noun*
سەروبەند یان قۆناخی نامە(پێک)گۆڕینەوە ۞ دورەی مکاتبه‌ای

correspondent /ˌkɒrəˈspɒndənt, US ˌkɔːrəˈspɑːn-, ˌkɑː-/ *adjective, noun*
adj 1 یەککەوتوو، رێککەوتوو، سازاو، گونجاو، لێکهاتوو، یەکگرەوە، هاوگیر، جووت، بەرامبەر 2 لێکچوو، هاوشێوە 3 (بیرکاری) هاوتا *n* 1 پەیامنێر، هەواڵنێر 2 نامەنووس 3 بەرامبەر، لایەن (سەودا و مامەڵە) ۞ *adj* 1 مطابق، منطبق، موافق 2 مشابه، همانند 3 متناظر *n* 1 خبرنگار 2 مکاتبه‌کننده 3 طرف معامله

corresponding /ˌkɒrəˈspɒndɪŋ, US ˌkɔːrəˈspɑːn-, ˌkɑː-/ *adjective*
1 تا، وێنە 2 بەقەدیەک، بەرامبەر، گونجاو لەگەڵ: *corresponding parts of similar triangles* 3 (بیرکاری) هاوتا 4 یەککەوتوو، رێککەوتوو، سازاو، گونجاو 5 لێکچوو، هاوشێوە 6 نامەنووس ۞ 1 قرینه، نظیر 2 هم‌تراز، معادل، متناسب با 3 متناظر 4 موافق 5 مشابه 6 مکاتبه‌کننده

correspondingly /ˌkɒrəˈspɒndɪŋli, US ˌkɔːrəˈspɑːn-, ˌkɑː-/ *adverb*
هەروەها، هەروەک ۞ متقابلاً، همان‌طور

corrida /kɒ'ri:də/ *noun*
(له سپانیاییەوه) گاسواری، شەڕەگا، شەڕەکەڵ ◌ گاوبازی

corridor /'kɒrɪdɔ:(r), US 'kɔ:r-, 'kɑ:r-/ *noun*
1 (جوگرافیا) دالان، کاریدۆر، کۆریدۆر 2 نێقکۆ، دالان، ڕێڕەو، ڕاڕەو: *His room is along the corridor* ◌ 1 دالان (جغرافیا) 2 دهلیز، کریدور

the corridors of power *noun, pl.*
ناوەندەکانی بڕیاردان، ناوەندەکانی دەسەڵات ◌ مراکز قدرت

corrie /'kɒri, US 'kɔ:ri, 'kɑ:ri/ *noun, pl.* corries
کەورگ، ئەشکەوت، cirque، ب.ت. هی کێوەکانی سکاتلەند ◌ غار

corrigenda /-də/ *noun, pl*
هەڵەنامە ◌ غلطنامه

corrigendum /ˌkɒrɪ'dʒendəm, US ˌkɔ:r-, ˌkɑ:r-/ *noun, pl.* corrigenda /-də/
1 هەڵەی ڕاستەوەکراو 2 لیستەی یان خشتەی دروست و نادروستەکان ◌ 1 مورد اصلاحی 2 فهرست لغزشها

corrigibility /ˌkɒrɪdʒɪ'bɪləti/ *noun*
لەچاکردنهاتوویی ◌ اصلاحپذیری

corrigible /'kɒrɪdʒɪb(ə)l/ *adjective*
لەچاکردنهاتوو، چاک دەبێ، چاک دەبێتەوە، ڕاست دەکرێتەوە، reparable: *a corrigible defect* ◌ اصلاحپذیر

corroborant /kə'rɒbərənt/ *adjective*
هێزپێدەر، هێزێنەر، گوڕجکەرەوە، بەهێزکەر ◌ نیروبخش

corroborated *adjective*
1 بەهێزکراو، بەپێزکراو، هێزێنراو 2 سەلمێنراو، پشتڕاستکراو ◌ 1 تقویتشده 2 اثباتشده

corroboration /kəˌrɒbə'reɪʃn, US -ˌrɑ:bə-/ *noun*
1 پەسندکردن، مۆرکردن، سەلماندن، باوەڕاندن، باوەڕیپێدان، پشتڕاستکردن، بەڕاستدانان 2 بەڵگەی زیادی، بەڵگەیەکی تر (corroborator *n*) ◌ 1 تأیید، اثبات، توثیق 2 دلیل دیگر

corroborative /kə'rɒbərətɪv, US kə'rɑ:bəreɪtɪv/ *adjective,* also corroboratory
پەسندکەر، سەلمێنەر، پشتڕاستکەر ◌ تأییدکننده، اثباتکننده

corroboree /kə'rɒbəri/ *noun*
ڕێوڕەسمێکی هەڵپەڕکێلەگەڵی خەڵکی ڕەسەنی ئەوسترالیا، بە شێوەی سروتێکی پیرۆز یان کۆبوونەوەیێکی نافەرمی ◌ کاروبوری

corroded *adjective*
ڕزیو، داخوراو، ژەنگهەڵێناو، پوواو، خۆرەتێداو ◌ خوردهشده

corrodible /kə'rəʊdɪbl/ *adjective*
لەخورانەوەهاتوو، لەداخورانهاتوو ◌ قابل خوردگی

corroding *adjective*
ڕزێنەر، لەنێوبەر، فەوتێنەر، خۆرە، خۆرکە ◌ تحلیلبرنده

corrosion /kə'rəʊʒn, US -'roʊ-/ *noun*
1 خورانەوە، داخوران، ڕزان، ڕزین، پووان 2 ژەنگهەڵێنان، ژەنگ، مۆرانە، کورمووری 3 تیاچوون (بەرەبەرە)، فەوتان، لەبنهاتن، لەنێوچوون ◌ 1 خوردگی، فرسایش 2 زنگزدگی، زنگ 3 تباهی

corrosive /kə'rəʊsɪv, US -'roʊ-/ *adjective, noun*
1 *adj* ڕزێنەر، داخورێنەر، ژەنگ(پێ)هەڵێنەر، داخۆر: *corrosive action* ◊ *corrosive acids* 2 بەزیان، ماڵوێرانکەر، خراپ، موزیر: *the corrosive effects of salt water* ◊ *the corrosive effects of alcoholism* ◊ *Unemployment is having a corrosive effect on our economy* *n* مەتریاڵی ڕزێنەر یان داخورێنەر (corrosively /kə'rəʊsɪvli, US -'roʊ-/ *adv*) ◌ *adj* 1 فرساینده 2 مخرب، مضر *n* مادهی فرساینده

corrosiveness /kə'rəʊsɪvnəs, US -'roʊ-/ *noun*
داخوران، خورانەوە ◌ خورندگی

corrugated /'kɒrəgeɪtɪd, US 'kɔ:r-, 'kɑ:r-/ *adjective*
چرچ، چیناوی، چینچین، هەڵقرچاو، لۆچ، چرمقی، چاڵوچۆڵاوی، قەدقەد، دێراودێراو، دەڕابەیی، کووزکووز، شەپۆلاوی، لولو، ڕێڕێ: *a corrugated* ◊ *corrugated iron roof* ◊ *corrugated cardboard* ◌ چیندار، دارای موج

corrugated cardboard *noun*
مقەبای قەدقەد یان لولو، مقەبای ڕێڕێ ◌ مقوای زنبوری

corrugated iron *noun*
ئاسنی دێراودێراو یان چاڵوچۆڵاوی، ئاسنی ڕێڕێ، ئاسنی دەڕابەیی ◌ آهن موجدار

corrugated roof *noun*
سەربانی چاڵوچۆڵاوی، سەربانی دەڕابەیی، ڕێڕێ، سەربانی لولو، بانەدێراو، بانەڕێڕێ ◌ بام موجدار

corrugation /ˌkɒrə'geɪʃn US ˌkɔ:r-/ *noun*
پۆت، قەد، لۆ، لۆچی، چین، کۆڵ، چرچی، هەڵقرچان، قەدکراوی، ڕێڕیی، کۆڵکۆڵ، لولویی، دێراو، شوێن، کووز ◌ چین، چروک، تاخوردگی، شیار

corrupt /kə'rʌpt/ *adjective*
1 خراپ، گەندەڵ، بەرتیلخۆر: *a corrupt*

corrupt officials accepting bribes ◊ regime
The whole system is :2 هەرزە، جلف، شیرزە
corrupt practices ◊ inefficient and corrupt
3 گۆڕاو، دەسکاریکراو، پڕ لە هەڵە، هەلاوی،
پڕخەوش (زمان، دەق و هتد؛ corruptly
(/kə'rʌptli/ *adv* ۞ 1 فاسد، رشوەخوار 2 مبتذل
3 تحریف‌شده

corruptibility /kə,rʌptə'bɪlɪti/ *noun*
1 فەساد، خراپبوون، گەندەڵی، داڕزان،
بەرتیلخۆری 2 هەرزەیی، جلفی، شپرزەیی ۞
1 فساد، رشوەخواری 2 ابتذال

corruptible /kə'rʌptəbl/ *adjective*
1 خراپ، فاسد، گەندەڵ، داڕزاو، بەرتیلخۆر 2
هەرزە، جلف، شپرزە (corruptibly
(/kə'rʌptəbli/ *adv* ۞ 1 فاسد، رشوەخوار 2
مبتذل

corruption /kə'rʌpʃn/ *noun*
1 گەندەڵی، فەساد، خراپبوون، بەرتیلخۆری:
2 *allegations of bribery and corruption*
لادان، خریایی، لەڕێدەرچوون، depravity:
He claimed that sex and violence on TV
3 *led to the corruption of young people*
هەڵوەشانەوە، تێکچوون، شێواندن،
چەواشەکردن، دەسکاری(کردن) 4 فەوتاندن،
تیابردن، لەنێوبردن 5 بۆگەنبوون، گەنین، رزین،
داقنین، پووان، داڕزان، decomposition،
decay ۞ 1 فساد، ارتشا 2 انحراف 3 فروپاشی،
تحریف، مسخ 4 تباه‌سازی 5 تعفن، پوسیدگی

corruptive /kə'rʌptɪv/ *adjective*
فەوتێنەر، داڕزێنەر (corruptively
(/kə'rʌptɪvli/ *adv* ۞ تباه‌کننده

corruptiveness /kə'rʌptɪvnəs/ *noun*
فەوتان، تیاچوون، بەرتیلخۆری ۞ تباهی،
رشوەخواری

corrupt practices *noun*
بەرتیلخۆری ۞ ارتشا

corsac fox /'kɔ:sak/ *noun*
جۆرێ ڕێوی کە لە ستێپەکانی ناوەندی ئاسیادا
دەبینرێ [*Vulpes corsac*] (بنەڕەت: لە *karsak*
تورکیکەوە) ۞ نوعی روباه

corsage /kɔ:'sɑ:ʒ, US kɔ:r'sɑ:ʒ/ *noun*
1 چڵەگوڵ یان چەپکەگوڵ (کراسی ژنانە،
ب.ت. لە شاییدا) 2 سەربالا (جلی ژنانە؛
بنەڕەت: لە *cors* فەرەنسی کۆن "لەش"، لە
corpus لاتین) ۞ 1 شاخه گل 2 بالاتنه

corsair /kɔ:'sɛ:, US 'kɔ:sɛ:/ *noun*
1 چەتەی دەریایی، دەریاگران 2 کەشتی چەتەی
دەریایی (پەلاماریان دەبردەسەر وڵاتانی
ئەوروپایی، ب.ت. لە کەناری ئەفریکای
باکووری چالاکییان بوو) ۞ 1 دزدان دریایی 2
کشتی دزدان دریایی

Cor Scorpii *noun*
(ئەستێرەوانی) دڵی دووپشک ۞ قلب عقرب

corse /kɔ:s/ *noun*
(کۆن) کەلاک، لاشە، تەرم، مردە ۞ جسد،
مردار، نعش، مرده

corselet /kɔ:sə'let, kɔ:rs-, 'kɔ:sələt, 'kɔ:rs-/ *noun*
1 (مێژوویی) زرێ بێقۆڵ، زرێی سنگ 2 سنگی
مێروو ۞ 1 زره بی‌آستین 2 سینه‌ی حشره

corselette /,kɔ:s(ə)'lɛt, US 'kɔ:s(ə)lɛt/ *noun*, also corselet
جلێکی ژنانە کە بریتییە لە مەمکبەند و
زگبەند ۞ کورسلت

corset /'kɔ:sɪt, US 'kɔ:rsɪt/ *noun*
زگبەست، زگبەند، پشتێن، کەمەربەن ۞ گن،
شکم‌بند

Corsican /'kɔ:sɪkən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی Corsica 2 زمانی کورسیکا، لە
بنەڕەتا زاراوەیێ لە ئیتالیایی بووە *adj* سەربە
کورسیکا یا زمانەکەی ۞ کورسیکایی

cortege /kɔ:'teʒ, -'teɪʒ, US kɔ:r'teʒ/ *noun*
(ناشتن) لەگەڵچووان، بەڕێکەران، کاروانە،
تەرمنێژان ۞ مشایعت‌کنندگان

Cortes /'kɔ:tɛs, -z, Spanish 'kortes/ *noun*
ئەنجومەنی قانووندانانی سپانیا و جاران هی
پورتوگالیش ۞ کورتس

cortex /'kɔ:teks, US 'kɔ:rt-/ *noun, pl.* cortices /-tɪ,si:z/
1 توێکڵ، توێکڵی مێشک، توێکڵی دەماخ 2
پێست، توێخڵ، توخڵ، توێکڵ 3 توێکڵ یان
پێستی گورچیلە (بنەڕەت: لاتین "bark") ۞ 1
قشر، قشر مخ 2 پوست، پوسته 3 پوست کلیه

cortical /'kɔ:tɪkl, US 'kɔ:rt-/ *adjective*
1 سەربە توێکڵی مێشک 2 پەردەیی ۞ 1
وابسته به قشر مخ 2 غشائی

corticate /'kɔ:tɪkeɪt/ *adjective*, also corticated /'kɔ:tɪkeɪtɪd/
توێکڵدار ۞ دارای پوسته

corticosteroid /,kɔ:tɪkəʊ'stɪərɔɪd, -'stɛrɔɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) کۆمەڵێ لە هۆرمۆنە ستێرۆیدەکان
کە لە adrenal cortex بەرهەم دێترێن یان
دەردەدرێن ۞ کورتیکواستروئید

corticosterone /,kɔ:tɪkəʊ'stɛrəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) هۆرمۆنێ کە لە لایەن توێکڵی
ژوورگورچیلەییەوە دەردەدرێن،
کورتیکۆستێرۆیدێکی کریستاڵی بێڕەنگ
$C_{21}H_{30}O_4$ کە لە پرۆتێین و میتابۆلیزمی
کاربۆهایدرایتدا گرنگە ۞ کورتیکواسترون

corticotrophin /,kɔ:tɪkə(ʊ)'trəʊfɪn/ *noun*, also corticotropin /-pɪn/ = (Biochemistry)

adrenocorticotrophic hormone

cortisol = (Biochemistry) hydrocortisone

cortisone /ˈkɔːtɪzəʊn, -səʊn, US ˈkɔːrtəsoʊn, -zoʊn/ *noun*
کــــۆرتیزۆن $C_{21}H_{28}O_5$ (= هۆرمۆنـــێن بـــۆ چارەسەرکردنی نەخۆشییەکانی جومگەسوێ بـــەکاردێ و لـــە لایـــەن تونێکـــلی زوورگورچیلـــەییـــیەوە adrenal cortex دەردەدرێ: بنـــەڕەت: لـــە نـــاوی توخمـــە کیمیـــاییـــەکـــانی -17-hydroxy-11 (dehydrocorticosterone ۞ کورتیزون

Cortland *noun*
جۆرێ سێوی ناوداری تویخسوور ۞ نوعی سیب

corundum /kəˈrʌndəm/ *noun*
کوراندۆم، بەردەساو (= بەردێکی کریستالیزەی سەختە کە بۆ ساوینەوە یان بریقەپێدانەوە بەکار دێنرێ) ۞ کوراندُم

coruscant *adjective*
درەوشاوە، بریقەدار، بریسکەدار، چریسکەدار ۞ درخشان

coruscating /ˈkɒrəskeɪtɪŋ, US ˈkɔːr-, ˈkɑːr-/ *adjective*
درەوشـــــاوە، بریقـــــەدار، بریـــــسکەدار، چاوبەشەوارەخەر: -*ting wit* (**coruscatingly** /ˈkɒrəskeɪtɪŋli, US ˈkɔːr-, ˈkɑːr-/ *adv*: (*coruscatingly brilliant* ۞ درخشان

coruscation *noun*
1 درەوشـــانەوە، بریـــسکانەوە، بروســـکانەوە، گـــەشـــانەوە، تروسـکانەوە 2 پریـــشکە ۞ 1 درخشش، تلألو 2 جرقه

corvée /ˈkɔːveɪ/ *noun*
1 (مێژوویی) بێگار، زبارە 2 بێگاری سەپێنراو لە بـــری بـــاج (ب.ت. بـــۆ دروســـتکـــردن یـــان چاککردنەوەی شارێ highway) ۞ بیگار، سخره

corves = plural form of corf

corvette /kɔːˈvet, US kɔːrˈvet/ *noun*
کەشتی شەڕکەری خێرا ۞ کوروِت

corvid /ˈkɔːvɪd/ *noun*
(باڵندەناســـی) قەلەڕەشـــە، قـــالاو، تیرەقـــالاو (Corvidae) ۞ کلاغ، غرابی

corvine /ˈkɔːvaɪn/ *adjective*
قەلەڕەشەناسا، وەکووقالاو ۞ کلاغمانند

Corvus /ˈkɔːvəs/ *noun*
(ئەســـــتێرەوانی) قـــــالاو(ە)، کۆرڤـــــۆس: کۆئەستێرەیێکی بچوک بە Virgoوە لە باشوور نووساوە و چوار ئەستێرەی پرشنگداری تیایە ۞ غراب

Corybant *noun, pl.* Corybants or Corybantes
کۆریبانـت: یـەکـێ لـە قـەشـە یـان بـەشدارانی جـــەژنی Cybele، کـــە ئـــەریـــت و ســـروت و ڕێوڕەسمێکی پرسۆز و توند و شێتانەیان بەڕێوە برد ۞ کوریبانت

corybantic /ˌkɒrɪˈbantɪk/ *adjective*
دڕ، کێوی، پەلاماردەر، شێت، هەوسارپساندوو ۞ وحشی، دیوانه

corydalis /kəˈrɪdəlɪs/ *noun*
(رووەکناســـی) گیـــا یـــان رووەکێکـــی herbaceous شـاتەرە [*Corydalis lutea* (هی زەرد) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ شاهتره

corymb /ˈkɒrɪmb/ *noun*
(رووەکناســـی) هێـــشوو(ک؛ بنـــەڕەت: لـــە *corymbe* فەرەنســـی یـان *corymbus* لاتین، لە *korumbos* یۆنانی "هێشوو") ۞ دیهیم

corymbolike *adjective*
شـــێوەهێـــشوو(ک)، هێـــشوو(ک)ئاســـا، هێـشوو(ک)ی(ـــی)، هێـــشوو(ک)ـــانە، لـــە هێشوو(ک) دەچێ ۞ دیهیمانند، دیهیموار

corymbose *adjective*, also corymbous
هێـشوو(ک)دار، خـاوەن هێـشوو(ک) ۞ دارای دیهیم، دیهیمدار

corynebacterial *adjective*
گـوزەبـەکتریـایی، گـورزەمیلیـزەیـی، سـەربـە گورزەمیلیزە، کۆرینباکتریۆمی، کۆرینباکتریایی ۞ وابسته به کورینباکتریم

corynebacterium /ˌkɒrɪnɪbakˈtɪərɪəm, kəˌrɪn-/ *noun, pl.* corynebacteria /-rɪə/
گـوزەبـەکتریـا، گـورزەمیلیـزە، کـۆرینبـاکتریۆم، کۆرینباکتریا: بەکتریای توخمێ کە دووشاخەی diphtheria لـــێدەکـــەوێتـــەوە [تـــوخم *Corynebacterium*] (لاتینی نوێ، لە *korunē* یۆنانی "bacterium + "club) ۞ کورینباکتریم

coryphaeus /ˌkɔːrɪˈfiːəs, US ˌkɑːr-/ *noun, pl.* coryphaei
1 سەردەستە، سـەرتیپ 2 پێشەوای پارتی یـان ڕیبازێکی هزری ۞ 1 سردسته 2 زعیم حـزب و مکتب فکری

coryphée /ˈkɒrɪfeɪ/ *noun, pl.* coryphées
(لـــە ballet) ژنەســـەماکەر، ژنـــەرەخس کـــێنش (بنـەڕەت: بـە ڕێگـای لاتـین لـە *koruphaios* یۆنـــانی "ڕێـــەری کـــۆر coryphaeus"، لـــە *koruphē* "سەر") ۞ رقاصه

coryza /kəˈraɪzə/ *noun*
هەلامـەت، پەسـیو، چـلمەشۆری، پـەژیک (لـە ئـەنجامی سـەرماوە؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە *koruza* "nasal mucus" یۆنانییەوە) ۞ زکام

coryzal *adjective*
سەربە هەلامـەت، هەلامـەتی، پەسیوی، پـەژیکی ۞ زکامی، وابسته به زکام

cos[1] /kɒs/ *noun*
(رووەکناسی) کاهوو، خاس ۞ کاهو

cos[2] *abbreviation* 1 cosine 2 companies 3

consul; consulship 4 counties

cos[3] /kɒz, US kəz/ *abbreviation* because
(نافــەرمی) چونکــە، کورتــەی because ۞ کورتەنوشت because

Cosa Nostra /ˌkəʊzə ˈnɒstrə/ *noun*
ریکخراوەیێکـی تـاوانکـاری لـە ئـەمریکا، لـە شێوەی مافیا و پێوەندیشی پێوە هەیە (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە بـە واتـای "کاروبارمان") ۞ کوسا نوسترا

cosec /ˈkəʊsɛk/ *abbreviation* cosecant

cosecant /kəʊˈsiːk(ə)nt, US -ˈsɛk-/ *noun*
کۆسیکانت، بڕەری تەواو، پێچەوانەی سینوس ۞ کسکانت

cosh /kɒʃ, US kɑːʃ/ *noun*
(نافەرمی) تێلا، داردەست، گۆپاڵ ۞ باتون

co-signatory *adjective, noun*
پێکەوەمۆرکـەر، پێکەوەئیمزاکـەر (یـەک، دوو کەس یان زیاتر کە بەڵگەنامەیەکی فەرمی مۆر دەکەن) ۞ امضاکنندەی مشترک

cosine /ˈkəʊsaɪn, US ˈkoʊ-/ *noun*
(بیرکاری) کۆسین، بەریەکتەواو ۞ کوسین

cos lettuce /ˌkɒs ˈletɪs, ˌkɒz, US ˌkɑːs, ˌkɔːs/ *noun*
(رووەکناسی) کاهوو، خاس ۞ کاهو

cosmetic /kɒzˈmetɪk, US kɑːz-/ *adjective, noun*
1 *adj* جوانکارانە، ئاڕایشتی: *the cosmetics industry* 2 رواڵـەتی، رووکەشـی، نابنچینـەیی، سەرسەرەکی *n* مەتریالی جوانکردن، کەرەسەی جـوانی یـان ئاڕایـشت، جوانەمـەنی ۞ 1 *adj* آرایشی 2 صوری *n* اسباب آرایش

cosmetically /-kli/ *adverb*
لەباری ئاڕایشتی یان جوانکارانەوە ۞ از لحاظ آرایشی

cosmetician /ˌkɒzməˈtɪʃ(ə)n/ *noun*
پـسپۆر یـان تایبـەتکـاری جـوانی، فرۆشـەری کەلوپەلی جوانکردن ۞ متخصص زیبایی، فروشندەی وسایل آرایش

cosmetics *noun, pl.*
کەلوپەل یا شتومەکی جوانی یا ئاڕایشت، جوانەمەنی ۞ اسباب آرایش

cosmetic surgery *noun*
بـرینکـاری یـان نەشـتەرگەری پلاسـتیک ۞ جراحی پلاستیک

cosmetology /ˌkɒzmɪˈtɒlədʒi/ *noun*
جوانکاری، رازێنەری (*adj* cosmetological: سـەربە جـوانکـاری، سـەربە رازێنـەری؛ *n* cosmetologist: جـوانکـار، رازێنـەر) ۞ آرایشگری

cosmic /ˈkɒzmɪk, US ˈkɑːz-/ *adjective*
1 گـەردوونی، سـەربە گـەردوون، جیهـانی، گشجیهانی 2 یەکجارگەورە، یەکجارگرنگ ۞ 1 کیهانی، جهانی 2 بسیار عظیم، بسیار مهم

cosmic beliefs *noun, pl.*
باوەڕە گەردوونییەکان ۞ اعتقادات کیهانی

cosmic bodies *noun, pl.*
تەنە گەردوونییەکان ۞ اجرام کیهانی

cosmic consciousness *noun*
هۆشیاری یا ئاگایی گەردوونی ۞ آگاهی کیهانی

cosmic dust *noun*
تۆزی گەردوونی ۞ غبار کیهانی

cosmic light *noun*
رۆشنایی یان رووناکی گەردوونی ۞ نور کیهانی

cosmic order *noun*
ریک(وپێک)ی گەردوونی ۞ سامان کیهانی

cosmic rays *noun, pl.*
تیشکە گەردوونییەکان ۞ پرتوهای کیهانی

cosmic series *noun*
زنجیرەی گەردوونی ۞ سلسلەی کیهانی

cosmo- /ˈkɒzməʊ/ *prefix*
پێشگر: گـەردوون، گـشجیهان: *cosmography* (بنـەڕەت: لـە *kosmos* یۆنـانییـەوە " order, world") ۞ پیشوند: کیهان

cosmobiology *noun*
زینـدەناسـی گـەردوونی، گـەردوونزینـدەناسـی، کۆسمۆبایۆلۆژی: لقێ لە زیندەناسـی کە لەمەڕ بارودۆخی ژیان لە گەردوونا و کاریگەری ژیانی گەردوونی لەسەر ژیانی سەرعەرز دەکۆڵێتەوە ۞ زیستشناسی کیهانی

cosmochemistry *noun*
کیمیـای گـەردوون(ی): زانـستی لێکۆڵـینەوەی رووداو و بلاوبوونـەوەی تـوخم و رەگـەزە کیمیـاییـەکـان لـەنێـو گـەردووندا (*adj* cosmochemical؛ *n* cosmochemist: کیمیازانی گەردوون) ۞ کوسموکمیستری

cosmogenesis /ˌkɒzmə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
پێکهـاتنی گـەردوون، گـەردوونپەیـدایی ۞ کیهانزایی

cosmogonic /-məˈgɒnɪk/ *adjective*
سەربە پێکهاتنی گەردوون ۞ وابستە بە کیهانزایی

cosmogony /kɒzˈmɒgəni, US kɑːzˈmɑːg-/ *noun, pl.* cosmogonies
پێکهـاتنی گـەردوون (ب.ت. کۆمەڵـەی خـۆری the solar system)، تیۆری پێکهاتنی گـەردوون ۞ کیهانزایی، نظریەی کیهانزایی

cosmographer *noun*
کازمۆگرافێر، کۆسمۆگرافێر ۞ کوسموگرافر

cosmographic *adjective, also* -mographical
سـەربە کـازمۆگرافی یـان گـەردوونۆگرافی ۞ وابستە بە کوسموگرافی

cosmography /kɒzˈmɒgrəfi, US kɑːzˈmɑːg-/ *noun, pl.* cosmographies

کازمۆگرافی، گەردوونۆگرافی (زانستی کە باسی چۆنیەتی گەردوون و پێکهاتنی گشت شتەکان دەکا و زانستەکانی ئەستێرەوانی، جوگرافیا و زەویناسی لەخۆدەگری) ۞ کوسموگرافی
cosmoid scale *noun*
پوولەکەی شفرەیی یان ماهی، پوولەکەی ددانفیلی ۞ فلس عاجی
cosmological /ˌkɒzməˈlɒdʒɪkl, US ˌkɑːzməˈlɑːdʒ-/ *adjective*, also -ic
گەردووناسی‌یانە، سەربە گەردووناسی ۞ کیهان‌شناختی
cosmological assertion *noun*
بڕیاری گەردووناسی‌یانە ۞ حکم کیهان‌شناختی
cosmological cycle *noun*
سووری گەردووناسی‌یانە ۞ دور کیهان‌شناختی
cosmological proof *noun*
بەڵگە یان پرووفی گەردووناسی‌یانە ۞ برهان کیهان‌شناختی
cosmologist /kɒzˈmɒlədʒɪst, US kɑːzˈmɑːl-/ *noun*
گەردووناس، جیهاناس ۞ کیهان‌شناس
cosmology /kɒzˈmɒlədʒi, US kɑːzˈmɑːl-/ *noun*
گەردووناسی، جیهاناسی ۞ کیهان‌شناسی
cosmonaut /ˈkɒzmənɔːt, US ˈkɑːz-/ *noun*
ئاسمانگەڕ، گەردوونگەڕ ۞ فضانورد
cosmopolis /kɒzˈmɒp(ə)lɪs/ *noun*
کازمۆپۆلیس، جیهانشار، جەهانشار ۞ کوسموپلیس
cosmopolitan /ˌkɒzməˈpɒlɪtən, US ˌkɑːzməˈpɑːl-/ *adjective, noun*
adj 1 جیهانی، گەردوونی 2 جیهانگیر، جیهانداگر، جیهانگرەوە، جیهاننیشتمان 3 بنیادەمی بەئەزموون، دنیادیتوو *n* مرۆڤ، گیا یان گیانەوەری جیهانی ۞ *adj* 1 جهانی 2 جهان‌شمول، جهان‌وطن 3 آدم باتجربه *n* کوسموپولیتن
cosmopolite /kɒzˈmɒp(ə)lʌɪt/ *noun*
1 گیا یان گیانەوەری کە لە هەموو جیهاندا دەس دەکەوی، جیهانزی، دنیازی، هەمەجی‌زی 2 هاووڵاتی جیهانی، کەسێ کە جیهان بە نیشتمانی خۆی دەزانێ (*n* cosmopolitism) ۞ 1 کوسموپولیت 2 اهل جهان
cosmos[1] /ˈkɒzmɒs, US ˈkɑːzmoʊs, -məs/ *noun*
گەردوون، جیهان، گێتی ۞ کیهان، کائنات، عالم
cosmos[2] /ˈkɒzmɒs, US ˈkɑːzmoʊs, -məs/ *noun, pl.* same or -moses
جۆرێ گیا لە تیرەی daisy، ڕەسەنی مەکسیک یام ناوچە گەرمەکانی ئەمریکا [توخم *Cosmos*] ۞ نوعی گیاه

Cossack /ˈkɒsak/ *noun*
1 قەزاق: ئەندامی گەلێکی باشووری رووسیا، ئۆکراین و سیبیریا، لەبەر شارەزایی لە ئەسپ‌سواری و کاروباری سەربازی جێی سەرنجن 2 ئەندامێکی یەکەی سەربازی قەزاق ۞ قزاق
cosseted *adjective*
نازدار، نازپەروەردە ۞ لوس
cossie *noun*, also cozzie. *pl.* cozzies
(نافەرمی) مایۆی مەلێ ۞ مایو
cost[1] /kɒst, US kɔːst/ *noun*
1 خەرج، خەرج‌وبار، تێچوون، بەخت، مەزاخ: ◊ *to reduce costs* ◊ *to cut costs* 2 بەها، نرخ، بایی: *running/operating/labour costs the high/low cost of housing* (costless /kɒstləs, US kɔːstli/ *adj*; costlessly /kɒstləsli, US kɔːstləsli/ *adv*) ۞ 1 هزینه، مخارج، خرج 2 قیمت
cost[2] /kɒst, US kɔːst/ = past and past participle of cost
costa *noun, pl.* costae /ˈkɒstiː/
1 (ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) پەراسوو، سیسی، دەندەل، ڕەگی نێوەڕاست midrib یان پێکهاتەیێکی پەراسووئاسا 2 (مێرووناسی) پەراسوو: بەشێ وەک ڕەگی نێوەڕاستی گەڵا یان ڕەگی پێشەوەی باڵی باڵندەیێ کە شێوەی پەراسوو دەدا (costal /ˈkɒstl, US ˈkɑːstl/ *adj*: سەربە یان پێوەندی بە costa ـەوە هەیە؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە) ۞ 1 دنده 2 کوستا
cost accounting *noun*
تێچووندۆزی، هەڵسەنگاندنی خەرج‌وبار یان تێچوون، خەرجەوانی، مەزاخ‌دۆزی (cost accountant *n*: هەڵسەنگێنەری تێچوون یا خەرج‌وبار، خەرجەوان، مەزاخ‌دۆز، تێچووندۆز، خەرجەوان) ۞ حسابداری صنعتی
costalgia *noun*
ژانەپەراسوو ۞ درد دنده
cost and production control *noun*
کۆنترۆڵی خەرج‌وبار (تێچوون) و بەرهەمهێنان ۞ کنترل هزینه و تولید
co-star *noun*
هاونەکتەری ۞ هم‌بازی
Costard /ˈkɒstəd, US ˈkʌst-/ *noun*
جۆرێ سێوی زلەی چێشتی ۞ کوستارد
Costa Rican /ˈriːkən/ *noun, adjective*
n خەڵکی کاستاریکا، کۆمارێ لە ئەمریکای ناوەندی، کاستاریکایی *adj* سەربە کاستاریکا، کاستاریکایی ۞ کاستاریکایی
cp *abbreviation* 1 cerebral palsy 2 Communist Party
co-staring *noun*
بە بەشدار(بوون)ی (فیلم، شانۆ، و هتد) ۞ با

شرکت

costate /ˈkɒsteɪt/ *adjective*
پەلاوی، لادار، پەلپەل، پرلا، لالا ◌ مضلع

cost-benefit *noun*
تێچوون و قازانج، خەرج و قازانج، مەزاخ و مەفا ◌ هزینه و سود

cost-benefit analysis *noun*
شیکردنەوە یان تاوتوێ (کردن)ی تێچوون و قازانج، شیکردنەوەی خەرج و بەهرە ◌ تجزیه و تحلیل هزینه و سود

cost-cutting *noun*
کەمبوونەوەی خەرجوبار، کەمبوونەوەی تێچوون ◌ کاهش هزینه

cost-effective *adjective*, also cost-efficient
بەقازانج، خێردەرەوە، بەبەهرە، لەقازانجنزیک، سەربەخێر، بەخێر (cost-effectiveness *n*) ◌ باصرفه، مقرون به صرفه

costermonger /ˈkɒstəmʌŋgə(r), US ˈkɑːstərm-/ *noun*, also coster
سەوزە یا میوەفرۆشی دیوەرە (گەڕۆک) ◌ سبزی یا میوه‌فروش دوره‌گرد

costing /ˈkɒstɪŋ, US ˈkɔːst-/ *noun*
هەڵسەنگاندن یان نرخاندنی تێچوون (خەرجوبار) ◌ تخمین هزینه

cost ladder *noun*
پەیژەی خەرجوبار یان تێچوون، نەردیوانی خەرج(وبار) ◌ نردبان هزینه

costive /ˈkɒstɪv/ *adjective*
1 قەبز، گیر، گرفتدار، بەگرفت، مایەگیر، قەبزکەر، constipated 2 خاو لە کردار یان دەربڕیندا 3 نابەخشندە، گونکبژێر، stingy costiveness :costively /ˈkɒstɪvli/ *adv*) /ˈkɒstɪvnəs/ *n*: گیری، گرفت) ◌ 1 دچار یبوست، قابض 2 کند در عمل یا اظهارنظر 3 خسیس

costliness /ˈkɒstlinəs, US ˈkɔːst-/ *noun*
1 پرخەرجی، زۆرتێچوویی، خەرجهەڵگری، زۆربڕ 2 بەبایەخی، بەنرخبوون، گرانبایی‌بوون ◌ 1 پرهزینگی 2 ارزش‌مندی، گران‌قیمتی

costly /ˈkɒstli, US ˈkɔːst-/ *adjective* (costlier, costliest)
گران، زۆربایی، زۆربڕ، خەرجهەڵگر، پرمەزاخ، پرخەرج، زۆری تێدەچێ: *a* ◊ *costly gems* ◌ *costly mistake* گران، پرهزینه

costmary /ˈkɒstmɛːri/ *noun*, *pl.* costmaries
گوڵەهەنگوین؟، زرودزەرد؟: گیایێکی بۆنخۆش لە تیرەی daisy، زووتر بۆ مەبەستی پزشکی بەکاردێترا [*Balsamita major*] ◌ نوعی گیاه

cost of living *noun*
خەرجوباری ژیان، پێبژێوی ژیان ◌ هزینه‌ی زندگی

cost of living index = retail price index

cost price *noun*
نرخ یان بایی براوە، نرخی بنەڕەتی ◌ قیمت تمام‌شده

costs *noun, pl.*
تێچوون یان خەرجی پارێزەر، پارێزەرانە ◌ هزینه‌ی وکیل

costume /ˈkɒstjuːm, US ˈkɑːstuːm/ *noun*
1 جلوبەرگ، کنج، شمەک، کوت و تەنوورە، کوت و داوێن 2 جلی خۆماڵی یان خۆجێیی 3 جلوبەرگی تایبەتی ◌ 1 لباس، کت و دامن 2 لباس محلی 3 لباس مخصوص

costumed /ˈkɒstjuːmd, US ˈkɑːstuːmd/ *adjective*
بەرگلەبەرکردوو، بەرگپۆش، بەرگپۆشیو، کوتوداوێنلەبەرکردوو ◌ لباس‌پوشیده، کت و دامن‌پوشیده

costume drama *noun*
کۆستیوم دراما (شانۆ، فیلم و هتد بە جلوبەرگی مێژوویییەوە) ◌ درامای کوستوم

costume jewellery *noun*
گەوهەرە دەسکردەکان، گەوهەری دەسکرد و چروک، گەوهەرە کەمنرخ یان قەڵبەکان ◌ جواهرات تقلبی

costume piece *noun*
شانۆی مێژوویی (جلوبەرگی مێژوویی لەبەرکراو) ◌ نمایش تاریخی

costume play *noun*
شانۆی مێژوویی ◌ نمایش تاریخی

costumier /kɒsˈtjuːmiə(r), US kɑːsˈtuːmieɪ/ *noun*, also -mer /-mə/
کەسێ کە جلی تایبەتی بۆ شانۆ و بۆنەی تر دروست یان ئامادە دەکا، فرۆشیاری جلی تایبەتی، بەرگدروو ◌ کوستومیر، خیاط

cosy /ˈkəʊzi, US ˈkoʊzi/ *adjective* (cosier, cosiest), *noun*
1 *adj* (هەروەها cozy)ئاسوودە، تایبەتی، گەرم، خۆش: *a cosy little room* 2 دۆستانە، خۆمانە *n* (*pl.* cosies) سەرقۆری، رووقۆری (کورتەی cosily /ˈkəʊzɪli, US ˈkoʊzɪli/ :tea cosy *adv*: بە ئاسوودەیی، ئاسوودە، تەخت؛ cosiness /ˈkəʊzinəs, US ˈkoʊzinəs/ *n*: ئاسوودەیی) ◌ 1 *adj* راحت 2 دوستانه، خصوصی *n* روقوری

cot[1] /kɒt, US kɑːt/ *noun*, also US crib
1 تەخت(خەو)ی منداڵ 2 کۆلیت، کۆختە ◌ 1 تخت‌خواب بچه 2 کلبه

cot[2] *abbreviation* cotangent

cotangent /kəʊˈtændʒ(ə)nt/ *noun*
(بیرکاری) کۆتانژانت، کوتانژانت ◌ کتانژانت

cot death *noun*
مەرگەخەوی منداڵ، خەوەمەرگینە ◌ خواب‌مرگی کودک

cote /kəʊt/ *noun*
1 کولانـه، قن، کوریـت، هێلانـه، هـێلین، یـاگۆ، ئاغـەڵ، سـەرگێر 2 کۆلیت، کۆختـە 3 کۆترخـان ۞ 1 لانه، مرغدان، آغل 2 کلبه 3 کبوترخان

co-tenancy /kəʊ'tenənsl/ *noun*, also co-tenure /kəʊ'tenjə(r)/
کرێنشینی هاوبەشی، هاوکرێنشینی ۞ استیجار اشتراکی

co-tenant /ˌkəʊ'tenənst/ *noun*
کرێنشینی هاوبەش، هاوکرێنشین ۞ مستأجر مشترک

coterie /'kəʊtəri, US 'koʊ-/ *noun, pl.* coteries
کۆڕ، دەستە، تاقم، هاوڕیبازان، ئالقە: *a literary coterie* ۞ جرگه، محفل

coterminous /kəʊ'tɜ:mɪnəs, US koʊ'tɜ:rm-/ *adjective*, also -rminal
هاوسنوور، هەڤتخوب، هاوکەوشەن، هاوبەستە، نزیک، تەنیشتبەتەنیشت: *a voting district coterminous with the city* (-nously /kəʊ'tɜ:mɪnəsli, US koʊ'tɜ:rm-/ *adv*) ۞ همرز، مجاور

cotillion /kə'tɪljən/ *noun*, also cotillon
کۆتیلۆن: 1 جۆرێ هەڵپەڕکێ و سەمای کرژی فەرەنسی سەدەی هەژدەیەم 2 (لە ئەمریکا) quadrille ۞ کوتیلون

cotinga /kə'tɪŋgə/ *noun*
جۆرێ باڵندە کە لە دارستانەکانی ئەمریکای ناوەندی و باشووریدا دەبینرێ [*Cotinga* و توخمەکانی تر: گەڵێ جۆرن] ۞ نوعی پرنده

cotoneaster /kəˌtəʊnɪ'æstə/ *noun*
دارناسن، شیرخشت (دەوەنێ گەلاورد لە تیرەی rose [توخم *Cotoneaster*]) ۞ شیرخشت

Cotswold /'kɒtswəʊld/ *noun*
رەگەزێکی مەڕ کە خورییەکی باشی هەیە (بنەڕەت: لە گردەکانی *Cotswold* لە ناوەندی ئینگلتەرە) ۞ کوتس‌ولد

cotta /'kɒtə/ *noun*
جۆرێ جلی کورت شێوەی surplice دەدا، قەشەکانی کاتۆلیک لەبەری دەکەن (لە ئیتالیایی، پێوەندی بە coat ـەوە هەیە) ۞ کوتا

cottage /'kɒtɪdʒ, US 'kɑ:t-/ *noun*
قۆختە، کۆختە، کاز، خانوچکە، خانووی هاوینەهەواری ۞ کلبه، ویلا

cottage cheese *noun*, also Dutch cheese, pot cheese, smearcase
لۆرک، پەنیری کاتاژ ۞ پنیر کاتاژ

cottage hospital *noun*
نەخۆشخانەی دێ یا گوند (چکۆلە) ۞ بهداری

cottage industry *noun*
پیشەسازی نیومال، کارگای نیومال ۞ کارگاه خانگی

cottage loaf *noun*
(بریتانیا) کولێرە، نانەخرە ۞ نان گرد

cottage pie = shepherd pie

cottage tulip *noun*
جۆرێ هەلالەی درێژی دەرەنگ‌پشکوتوو ۞ نوعی لاله

cottager /'kɒtɪdʒə(r), US 'kɑ:t-/ *noun*
کۆختەنشین، دێنشین، کازنشین ۞ ساکن کلبه

cottar /'kɒtə/ *noun*, also cottar
(لە سکاتلەند و ئیرلەند) کۆختەنشین، دێنشین، کشتکار، جووتیار، وەرزێر، رەعیەت، مسکین ۞ کلبه‌نشین، کشاورز، رعیت

cotter-pin /'kɒtə pɪn, US 'kɑ:tər/ *noun*
(ئەندازیاری) ئێشپیل، بزماری پەرچدراو ۞ اشپیل

cottier /'kɒtɪə/ *noun*
1 (کۆن و لە بریتانیا) کرێکاری لادێیی و کۆختەنشین 2 (ئیرلەند) کرێنشینی کۆختە ۞ کوتیر

cotton /'kɒtn, US 'kɑ:tn/ *noun, adjective*
n 1 لۆکە، پەموو 2 (هەروەها cotton plant) گیالۆکە، رووەکی پەموو، ورە، گیاپەموو [توخم *Gossypium*] 3 دەزوو، هەودا 4 چیت، تەژگ، پارچە یان بەرگی کەتانی، کوتاڵی کەتانی، جاو، پەمەیی *adj* کەتانی، لۆکەیی، پەموویی (بنەڕەت: لە *kuṭn* ی عەرەبییەوە) ۞ *n* 1 پنبه 2 گیاه پنبه 3 نخ 4 لباس یا پارچه‌ی نخی *adj* نخی، پنبه‌ای

cotton batting = cotton wool

cotton-beating *noun*
پەمەلان، کێڵگەی پەموو، لۆکەلان، پەمەزار ۞ پنبه‌زار

cotton bud *noun*, also (Q-Tip)
گوێسڕە، گوێسڕ ۞ گوش‌پاک‌کن

cotton-cake *noun*
(تلتە)پەموانە (وەکوو تفاق بۆ مەڕومالات) ۞ کنجاره‌ی پنبه‌دانه

cotton candy = candy floss

cotton cloth *noun*
خام، جاو، هوومایی، پارچەی کەتانی، پەمەیی، چیت، تەژگ ۞ پارچه‌ی نخی

cotton factory *noun*, also cotton mill
کارگە یان کارخانەی لۆکەڕیسی ۞ کارخانه‌ی نخ‌ریسی

cotton farm *noun*
پەمەلان، کێڵگەی پەموو، لۆکەلان، پەمەزار، پەمەجار ۞ پنبه‌زار

cotton gin *noun*
جیکەنە، جیکەنە، دوکەک، لۆکەشێکەنە ۞ ماشین پنبه‌پاک‌کنی

cotton grass *noun*
جۆرێ sedge [توخم *Eriophorum*] ۞ نوعی

گیاه

cotton lavender *noun*
رووەکێکی دەوەنئاسای بۆنخۆشی چکۆلە لە تیرەی چاوپشیلە daisy [تۆخم *Santolina*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی گیاه

cotton-mouth *noun*, also cotton-mouth moccasin
مارێکی گەورەی پرمەترسی باشووری رۆژهەلاتی ئەمریکا [*Agkistrodon piscivorus*] ◌ نوعی افعی چالدار

cotton-pod *noun*
قۆزاخەی پەموو، سارمە، قلیف ◌ غوزەی پنبه

cotton-reel *noun*
تەختەکنگر، تەختەکندر ◌ کتانریل

cottonseed *noun*
تۆوی لۆکە، پەمووانە، پەموودانە، پەمیدانک ◌ پنبەدانه

cottonseed oil *noun*
رۆنی پەمووانە ◌ روغن دانه

cotton-spinner *noun*
1 لۆکەریس 2 (cotton spinner) لۆکەریسە: خەیارێکی رەشی دەریایی زەریا تەنکاوەکان [*Holothuria forskali*] ◌ 1 پنبەریس 2 نوعی خیار

cotton-spinning *noun*
لۆکەریسی ◌ پنبەریسی

cotton stainer *noun*
جۆری bugی ئەمریکای باکووری کە لەسەر قۆزاخەی لۆکە دەنیشێ و دەبێتەهۆی پەڵەیەکی مەیلەوسوور [*Dysdercus suturellus* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ کتان استینر

cotton swab *noun*
(ئەمریکا) شکۆفە یا خونچەی لۆکە ◌ غنچەی پنبه

cottontail *noun*
کەروێشکی کلکلۆکەیی [تۆخم *Sylvilagus*] ◌ خرگوش دمپنبەای

cotton-thistle *noun*, also scotch thistle or spear thsitle
(رووەکناسی) کەرتەشی ◌ خار پیرزن، خارپنبه

cottonweed *noun*
(رووەکناسی) رووەکێکی بۆنخۆشی گوڵزەرد، لە تیرەی daisy [*Otanthus maritimus*] ◌ کوتونوید

cottonwood /'kɒtnwʊd, US 'kɑ:tn-/ *noun*, also cottonwood tree
1 دارلۆکە، دارپەموو (جۆرێ دار چناری ئەمریکای باکووری لەگەڵ بەر و دەنکەکەی [*Populus deltoids* و جۆرەکانی تر]) 2 جۆرێ دەوەنی ئەوسترالیایی [*Pomaderris phylicifolia* (ێ buckthorn) و *Bedfordia salicina* (خێزانی daisy)] ◌ کتانوود

cotton wool *noun*
لۆکەی برین یان پزشکی، لۆکەی خاو ◌ پنبەی بهداشتی

cottony /'kɒtnɪ/ *adjective*
پەمەیی، لۆکەیی، کەتانی، شێوەپەموو، نەرم، soft ◌ پنبەای، نرم

cottony-cushion scale *noun*
جۆرێ مێرووی پوولەکەرێزی ئەوسترالیایی، دەداتە infesting دارە تیرەپرتەقاڵییەکان و گزوگیا [*Icerya purchasi*] ◌ نوعی حشره

cotyl-, cotyli-, cotylo- *suffix*
پێشگر: پیاڵە، قاپ، شێوەپیاڵە، پیاڵەیی: *cotyloid* ◌ پیشوند: فنجان، حقه

-cotyl *suffix*
پاشگر: پەڵ cotyledon: *hypocotyl* ◌ پسوند: لپه

cotyledon /ˌkɒtɪ'li:d(ə)n/ *noun*
1 (رووەکناسی) پەڵ، گەڵادان 2 گیایێکی شیلەدار لە تیرەی stonecrop [تۆخم *Cotyledon* (adj cotyledonal) بنەڕەت: لە لاتینەوە "navelwort"، لە یۆنانییەوە *kotulēdōn* "بۆشایی یان چاڵی پیاڵەئاسا cup-shaped cavity"] ◌ 1 لپه 2 نوعی گیاه

cotyledonary *adjective*
پەڵپەڵ، خاوەنی گەڵادان، پەڵاوی، پەڵی ◌ دارای لپه

cotyledonous /ˌkɒtɪ'li:dənəs/ *adjective*
پەڵاوی، پەڵدار، پەڵی، پەڵپەڵ ◌ دارای لپه

cotyloid *adjective*
(تونیکاری)پیاڵەئاسا، پیاڵەیی، قاپیلکی، cup-shaped ◌ فنجانیشکل

cotylosaur *noun*
پیاڵە(مار)مێلکە، کۆتیلۆسۆر: هەر خشۆکێکی کەتەی دەستەی (Cotylosauria) کە بە درێژایی قۆناخی Pennsylvanian (کاربۆنیفێر بەرەو تریاسیک) پەیدا بوون و سەرەچەلەکی هەموو خشۆکەکانی ترن (cotylosaurian *adj*) ◌ کوتیلوسور

cotype *noun*
(پۆلاندنی گیانەوەر و گیا) جۆری لاوەکی، لاجۆر ◌ گونەی فرعی

coucal /'ku:k(ə)l, US 'kʊkɑ:l/ *noun*
پەپووجورە(کلاونە)؟: باڵندەیێکی ناحەزی زلەی عەرزی، لە تیرەی cuckoo [تۆخمەکانی *Centropus* و *Coua*: گەلێ جۆرن] ◌ کوکال

couch[1] /kaʊtʃ/ *noun*
1 قەنەفە، کەنەپە 2 تەخت (هی تێڕوانینی پزشکی) ◌ 1 کاناپه 2 تخت

couch[2] /kaʊtʃ/ *noun*, also couch grass
(رووەکناسی) چیمەن، هەرێز، فرێزوو، وەنەور [*Elymus repens* و جۆرەکانی تر] ◌ مرغ

couchant /'kaʊtʃ(ə)nt/ *adjective*
(heraldry، گیانەوەران) راکشاو، پاڵکەوتوو (لەسەر پێ و سەریان بەرز راگرتووە) ۞ لمیده
couchette /ku:'ʃet/ *noun*
(فەرەنسی) تەختی قەدکراو (تووشتاو، شەمەندەفەر) ۞ تخت‌تاشو
couch potato *noun*
خۆرەی تەلەفزیۆن، هەمیشە بەرتەلەفزیۆن‌گرتوو، هەمیشە لەبەر تەلەفزیۆن‌دانیشتوو ۞ میخ تلویزیون
cougar /'ku:gə(r)/, *pl.* -rs or cougar = puma
cough /kɒf, US kɔ:f/ *noun*
کۆخە، قۆخە، کۆکە، سنگێشە ۞ سرفه، سینه‌درد
cough drop *noun*
حەبی مژین (بۆ سنگ و نەرم‌کردنی کۆخە) ۞ قرص مکیدنی
cough mixture *noun*, also cough medicines or cough syrup
گیراوەی کۆخە، شەربەتی کۆخە ۞ شربت سینه
coughing *noun*
کۆخین، قۆخین، کۆکین ۞ عمل سرفه کردن
could /kəd, US kʊd/ = past of can
couldn't = coluld not (past of can)
coulee /'ku:li/ *noun*
درکەندی قووڵ، کەندالی قووڵ، ئاودڕی قووڵ، جۆگەی وشک ۞ فرکند عمیق، جوی خشک
coulibiac /ˌku:lɪ'bjak/ *noun*, also koulibiac
پای گۆشت یان ماسی رووسی (بنەڕەت: لە kulebyaka رووسی) ۞ کولیباک
coulisse /ku:'li:s/ *noun*
1 (فەرەنسی، لە وێنەکێشیدا) نەخش یان ریک‌خستنی دووباڵی (the coulisse) 2 باڵەکان، پەلەکان ۞ 1 آرایش دوجناحی 2 بال‌ها
couloir /'ku:lwɑ:/ *noun*
تەنگەدۆڵ، دەربەند، کەندەڵان (فەرەنسی "corridor ،gully") ۞ کولویر
coulomb /'ku:lɒm, US -lɑ:m, -lɔ:m/ *noun, abbreviation* C
کولام، کۆلۆن (یەکەی جیهانی پێوانی بڕی کارەبا؛ بنەڕەت: لە ناوی ئەندازیاری سپایی فەرەنسی Charles-Augustin de Coulomb) ۞ کولام
Coulomb's law /'ku:lɒmz/ *noun*
(فیزیک) قانوونی کۆلۆمب یان کۆلۆن ۞ قانون کولومب
coulter /'kəʊltə/ *noun*, US colter
کولتێر، تیغەی پێشەوەی ئاموور، تیغە ۞ کولتر
coumarin /'ku:mərɪn/ *noun*
کومارین: ئاوێتەیێکی ئەندامی $C_9H_6O_2$ کە بۆ سازکردنی گوڵاو بەکاردێت، لە زۆربەی گیاکاندا هەیە ۞ کومارین
coumarone /'ku:mərəʊn/ *noun*
کوماروّن: ئاوێتەیێ بۆ سازاندنی قەرنیش و جەوهەری چاپ ۞ کومارون
council /'kaʊnsl/ *noun*
1 ئەنجومەن، جڤات، دیوان، راوێژگە، کۆبوونەوە، جڤین، کۆمبین 2 کۆڕی کڵێسەیی 3 دەستەی راوێژکاران 4 لقێکی خۆجێیی لە رێکخراوەیێ 5 کۆمەڵە (بنەڕەت: لە concilium لاتین "assembly ،convocation") ۞ 1 شورا، انجمن، جلسه 2 مجمع کلیسایی 3 مجلس شورا 4 شاخه‌ای محلی از سازمانی 5 جمعیت
council-chamber *noun*
ژووری ئەنجومەن، دیوی ئەنجومەن ۞ اتاق شورا
council estate *noun*
کۆ(مەڵە)خانووی ئەنجومەن (بە دەستی ئەنجومەنی خۆجێیی دروس کراوە) ۞ مجتمع سازمانی
council flat *noun*
ماڵ یان دەستەخانووی ئەنجومەن ۞ خانە یا آپارتمان سازمانی
Council for Mutual Economic Assistance = COMECON
council house *noun*
ماڵ، خانوو یان دەستەخانووی ئەنجومەن ۞ خانه یا آپارتمان سازمانی
councillor /'kaʊnsələ(r)/ *noun*, also councilor or councilman /'kaʊnslmən/ *pl.* councilmen
ئەندامی ئەنجومەن ۞ عضو شورا
councillorship *noun*
ئەندامێتی ئەنجومەن ۞ عضویت شورا
Council of Europe *noun*
ئەنجومەن یان جڤاتی ئەورووپا ۞ شورای اروپا
council of ministers *noun, pl.*
ئەنجومەنی وەزیران یا شالیاران ۞ هیأت وزیران
council of war *noun*
ئەنجومەنی شەڕ، کۆبوونەوەی ئەفسەرانی شەڕ لە کاتی شەڕدا؛ کۆبوونەوەی تەنگەتاوی ۞ شورای جنگ؛ میتینگ اضطراری
council tax *noun*
ئەنجومەنانە، باجی دراو بە حکومەتی خۆجێیی (لەسەر بنچینەی نرخ و بایەخی مەزندەکراوی دارایی) ۞ مالیات پرداخت‌شده به دولت محلی
councilwoman /'kaʊnslwʊmən/ *noun, pl.* councilwomen
ئەندامی ئەنجومەن ۞ عضو انجمن
counsel /'kaʊnsl/ *noun*
1 راوێژ، شیرەت، شێور، ئامۆژگاری، نەسیحەت، پرس‌وڕا 2 راسپاردن 3 رێنوێنی 4 پێشنیاز 5 پاریزەر، ئاوکات، بەرەڤانکار، دەستەی پارێزەران ۞ 1 اندرز، پند، مشورت 2 توصیه 3 رهنمود 4 پیشنهاد 5 وکیل، وکلا

counseling /'kaʊnsəlɪŋ/ *noun, adjective*
marriage guidance -nselling : راوێژکاری *n* راوێژکاری‌یانه *adj* ۞ مشاوره *n* مشاوره‌ای *adj*

counsellor /'kaʊnsələ(r)/ *noun*, also counselor
1 راوێژکار، راوێژگەر، شیرەتقان، شێورمەند 2 پارێزەر 3 مافزان، مافەوان ۞ 1 مشاور 2 وکیل دادگستری 3 حقوق‌دان

count[1] /kaʊnt/ *noun*
1 ژماردن، هێژمارتن، حساب‌کردن، ژمارە، رەنووس، حساب، حسێب 2 کێشە، دۆز 3 بابەت، برگە، بابەتی تاوانباری 4 لایەن، ئالی، لا، بوار ۞ 1 شمارش، رقم، شماره، حساب 2 قضیه 3 مورد، مورد اتهام 4 جنبه، نظر

count[2] /kaʊnt/ *noun*
کۆنت (سەرنێویکە لە فەرەنسە، ئیتالیا و هتد، بەرامبەر بە پایەی earl بریتانی؛ *countship n*) ۞ کنت

countable /'kaʊntəbl/ *adjective*
a countable set : بژمێر، لەژماردن‌هاتوو (countably *adv* ؛countability *n*) ۞ قابل شمارش، شمردنی

countable noun *noun*
(ڕێزمان) ناوی بژمێر یان لەژماردن‌هاتوو ۞ اسم شمردنی

countdown /'kaʊntdaʊn/ *noun*
داژماردن، پەرچەژمارە ۞ شمارش معکوس

countenance /'kaʊntənəns/ *noun*
1 بیچم، روو، روخسار، دەم‌وچاو 2 پەسندکردن 3 داکۆکی، پشتیوانی، پشتگیری 4 ورەپێدان، هاندان ۞ 1 سیما، چهره 2 تأیید 3 حمایت 4 تشویق

counter[1] /'kaʊntə(r)/ *noun*, = worktop
1 ژێتۆن، پوول، مۆرە، زار (یاری)، دیسک (چکۆلە)، پەپکیلە 2 (لە لێکدانا) ـژمێر، ـپێو ۞ 1 ژتون 2 ـشمار، ـسنج

counter[2] /'kaʊntə(r)/ *adverb*, counter to
(بە) دژی، (بە) پێچەوانەی ۞ مغایر، (بر) ضد، برخلاف

counter[3] /'kaʊntə(r)/ *noun*
1 پش(ت)پاژنە، بەشی پشتەوەی کەوش و پێلاو 2 سنگی تەسپ 3 پاژنە یان کنگی کەشتی کە لە سەرووی ئاوەوەیە 4 بەرمیز، بەردەم، پێش‌خوان 5 دژەلێدان، زەربە یان لێدانی بەرامبەر، لێدانەوە، پەرچەزەربە، پەرچەلێدان ۞ 1، 2 و 3 کونتر 4 باجە، گیشە 5 ضربەی متقابل

counter- /'kaʊntə(r)/ *prefix*
پێشگر: دژ، پەرچە (بنەڕەت: لە *contra* لاتین "against") ۞ پیشوند: ضد، پاد

counteraction /ˌkaʊntə'rækʃn/ *noun*
1 پەرچەکردار، دژکردەوە 2 بەرەنگاری، بەرەنگاربوونەوە، بەربەرەکانی 3 پووچ‌کردن، لەکارخستن، ساردکردنەوە، کاریگەری نەهێشتن، پووچەڵ‌کردنەوە ۞ 1 عمل متقابل 2 تقابل 3 خنثی‌سازی

counteractive /ˌkaʊntə'ræktɪv/ *adjective*
دژ، پووچەڵکەرەوە، لەکارخەر ۞ مخالف، خنثی‌ساز

counterattack /ˌkaʊntə ətæk/ *noun*
دژەهێرش، پەرچەهێرش، هێرش‌دانەوە ۞ پاتک

counter-attraction *noun*
پەرچەڕاکێشان، دژەڕاکێشان، ڕاکێشانی بەرامبەر، ڕاکێشانەوە ۞ کشش متقابل، جاذبەی متقابل

counterbalance /'kaʊntəbæləns, US 'kaʊntərb-/ *noun*
1 پارسەنگ، هۆکاری هاوسەنگی یان هاوکێشی، هاوسەنگە 2 هاوسەنگی، هاوکێشی ۞ 1 وزنەی تعادل، عامل توازن 2 موازنه

counterblast /'kaʊntəblɑ:st, US 'kaʊntərblæst/ *noun*
وەلامی توند ۞ جواب دندان‌شکن

counterblow *noun*
لێدانەوە، دژەلێدان، پەرچەزەربە ۞ ضربەی متقابل

counter ceiling *noun*
میچ‌ناسا، سامیچ، میچەدرۆزنە؟ ۞ سقف کاذب

countercharge /'kaʊntətʃɑ:dʒ/ *noun*
پەرچەتۆمەت، تۆمەت‌دانەوە، بوختانی بەرامبەر ۞ تهمت متقابل

counterclaim /'kaʊntəkleɪm, US -tərk-/ *noun*
پەرچەداواکاری، دژەداواکاری، دژەوابێژی ۞ ادعای متقابل

counterclockwise /ˌkaʊntə'klɒkwaɪz, US -tər'klɑ:k-/ *adverb*
بە پێچەوانەی سووڕانی میلەکانی کات‌ژمێر، چەپ‌سوور ۞ خلاف جهت عقربه‌های ساعت

counterculture /'kaʊntəkʌltʃə(r), US -tərk-/ *noun*
دژەچاند، پەرچەکولتوور، دژەفەرهەنگ، دژەکولتوور ۞ ضدفرهنگ

countercurrent *noun*
پەرچەتەوژم، دژەتەزوو، دژەڕۆیین، تەوژمی پێچەوانە ۞ جریان متقابل

counter-espionage *noun*
دژەسیخوڕی ۞ ضد جاسوسی

counter example *noun*
دژەنموونە، نموونەی دژ، پەرچەنموونە ۞ مثال نقض، مثال خلاف

counterfeit /'kaʊntəfɪt, US -tərf-/ *adjective, noun*
1 قەلب، ساختە، درۆزنە، چروک، فرت‌وفێلاوی، زڕک 2 هەڵبەستن، ساختەکاری، گزی،

فرتوفێڵ، فروفێڵ ۞ 1 جعلی، تقلبی 2 جعل

counterfeiter /'kaʊntəfɪtə(r), US -tərf-/ *noun*

قەڵبەچی، ساختەکار، ساختەچی، بەفروفێڵ، راستیگۆڕ ۞ جاعل

counterfeiting *noun*

ساختەکاری، فرتوفێڵ، فروفێڵ، راستیگۆڕی ۞ جعل

counterfoil /'kaʊntəfɔɪl, US -tərfɔɪl-/ *noun*

(زۆرتر لە بریتانیا) بنەچەک، کنگەچەک، بنک، بنەقەبز، stub ۞ تەچک، تەرسید

counter form *noun*

دژەشێوە، دژی فۆرم، پەرچەشێوە ۞ ضد صورت

counter force *noun*

پەرچەهێز، دژەهێز، هێزی بەرامبەر ۞ نیروی متقابل

counterinsurgency *noun*

دژەسەرهەڵدان ۞ ضد شورش

counter-intelligence *noun*

دژەهەواڵگری ۞ ضد اطلاعات

counter-intuitive *noun*

رێتێنەچوو، پێچەوانەی ناوەز، ناژیرانە، لەعەقڵبەدوور ۞ برخلاف عقل، نامعقول

counterirritant *noun*

کەونتێرنیریتانت ۞ محرک ضد تحریک

counter logical *noun*

دژی لۆژیک، دژەلۆژیک ۞ ضد منطق

countermand /ˌkaʊntə'mɑːnd/ *noun*

هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵکردنەوە، پووچەڵکردنەوە، شکاندن ۞ نسخ، ابطال

countermarch /'kaʊntəmɑːtʃ/ *noun*

1 گەڕانەوە، زڤرین 2 گۆڕانی رەوت یان شێوە 3 گۆڕانی لایەنی جووڵاندنی ئەرتەش یان سپا ۞ 1 برگشت 2 تغییر روش 3 کونترمارچ

countermeasures /'kaʊntəmeʒə(r), US -tərm-/ *noun*

نەهێشتن، دژەجێبەجێکردن، پەرچەکردار ۞ اقدامات متقابل

countermine /'kaʊntəmaɪn/ *noun*

1 رەهۆڵی بن رەهۆڵ 2 دژەپیلان ۞ 1 کونترمین 2 توطئەی متقابل

countermovement *noun*

دژەبزووتنەوە، پەرچەجووڵانەوە ۞ ضد جنبش

countermove *noun*

دژەبزاوت، پەرچەجووڵە، دژەجووڵە، دژەجووڵانەوە ۞ ضد حرکت

countermure /'kaʊntəmjuː(r)/ *noun*

دیواری پشتیوان، بەرەیلاخ، لاهێزە ۞ دیوار پشتیبان

counternature *noun*

دژەسروشت، پەرچەخۆڕسک، دژەخۆڕسک ۞ ضد طبیعت

counteroffensive /'kaʊntərəfensɪv/ *noun*

دژەهێرش، پەرچەهێرش ۞ پاتک

counterpane /'kaʊntəpeɪn, US -tərp-/ = bedspread

counterpart /'kaʊntəpɑːt, US -tərpɑːrt/ *noun*

هاوتا، چوون، روونووس، دەق، وێنە، وەکوویەک، وەکیەک، هاوشێوە، هاوتا، هاوجووت، لێکچوو، duplicate؛ complement ۞ نسخە، المثنی، نظیر، مشابە، همانند

counterplot /'kaʊntəplɒt/ *noun*

دژەپیلان، پەرچەپیلان، پیلانبەزێنی، پیلانشکێنی ۞ ضد توطئە

counterpoint /'kaʊntəpɔɪnt, US -tərp-/ *noun*

1 هونەری تێکەڵکردنی ئاوازەکان، هاوئاوازی، (موسیقا) پۆلیفۆنی 2 خاڵی بەرامبەر، دژبەر ۞ 1 کنترپوان 2 نکتەی مقابل

counterpoise /'kaʊntəpɔɪz/ *noun*

هاوکێشی، هاوسەنگی، هاولەنگەری، پارسەنگ ۞ توازن، عامل تعادل

counterproductive /ˌkaʊntəprə'dʌktɪv, US -tərp-/ *adjective*

دژەبەرهەمهێن، زیانپێگەیێن، بەکاریگەری پێچەوانە یان خراپەوە: *Increases in taxation would be counterproductive* ۞ دارای نتیجەی معکوس

counterproductively /ˌkaʊntəprə'dʌktɪvli, US -tərp-/ *adjective*

دژەبەرهەمهێنەرانە ۞ بە طور دارای نتیجەی معکوس

counterproductiveness /ˌkaʊntəprə'dʌktɪvnəs, US -tərp-/ *noun*

هەبوونی کاریگەری پێچەوانە یان خراپ ۞ نتیجەی معکوس داشتن

counterpropaganda *noun*

پەرچەبانگەشە، دژەبانگەشە، بانگەشەدانەوە ۞ تبلیغات متقابل

counterproposal *noun*

دژەپێشنیاز، پەرچەپێشنیاز، پێشنیازدانەوە ۞ پیشنهاد متقابل

counterproposition *noun*

دژەپرۆپۆزیشن، پەرچەپرۆپۆزیشن ۞ پادگزارە

counterpunch = counterblow

counterreferendum *noun*

دژەچاکسازی، پەرچەچاکسازی ۞ ضد اصلاح

Counter-Reformation *noun*

1 چاکسازی کلێسەی رۆم لە سەدەکانی 16 و 17 دا کە ئەویش لە ئەنجامی چاکسازی

پرۆتێستانەکاندا کرا 2 (counter-reformation)
بەرچەچاکسازی، دژەچاکسازی ◌ 1
کونتررفومیشن 2 اصلاحات متقابل

counter-revolution *noun*
دژەوەرگۆڕان، دژەشۆڕش، پەرچەگۆڕانە ◌ ضد انقلاب

counterrevolutionary *adjective, noun*
سەربە دژەوەرگۆڕان یان دژەشۆڕش، دژەشۆڕشی، مرۆی دژەوەرگۆڕان یان دژەشۆڕش ◌ ضد انقلابی، آدم ضد انقلاب

counterrotation *noun*
دژەوەرسووڕان، پەرچەسووڕانەوە، دژەخولانەوە، سووڕانی پێچەوانە ◌ دوران یا چرخش متقابل

countersank = past of countersink

counterscarp /ˈkaʊntəskɑːp/ *noun*
دیواری دەرەوەی خەندەکی شوورە fortification ◌ کونتراسکارپ

countersign /ˈkaʊntəsaɪn/ *noun*
1 مۆرسەلماندن، باوەڕپێدان بە ئیمزا، ئیمزای دووەم 2 وشەی نهێنی، وشەی تێپەڕین ◌ 1 تصدیق امضا 2 اسم شب

counterstroke *noun*
دژەلێدان، زەربەگێڕەوە ◌ ضد ضربه

countersunk = past and past participle of countersink

countertendency *noun*
دژەتێندێنسی ◌ ضد گرایش

countertenor *noun*
(موسیقا) 1 کەونتێرتینۆر (بەرزترین دەنگی بالقی گۆرانیبێژی پیاو) 2 پارچە موسیقایێکی کەونتێرتینۆر ◌ 1 کنترتنور 2 قطعەی کنترتنور

counterterrorism /ˌkaʊntəˈterərɪzəm/ *noun*, also counter-terrorism
دژەترسکاری، پەرچەترۆریزم، دژەترۆریزم، دژەترۆرکاری، کەونتێرترۆریزم ◌ کنترتروریسم

counterterrorist /ˌkaʊntəˈterərɪst/ *noun*, also counter-terrorist
دژەترسکار، پەرچەترۆریست، دژەترۆریست، کەونتێرترۆریست، دژەترۆرکار: *There were gaps in their -st strategy* ◌ کنترتروریست

countertop = worktop

countervailing /ˈkaʊntəveɪlɪŋ, US -tərv-/ *adjective*
قەرەبووکەرەوە، بۆبژێرەوە ◌ جبرانکننده

counterweight /ˈkaʊntəweɪt, US -tərw-/ = counterbalance

countess /ˈkaʊntəs, US -es/ *noun*
کەونتێس، ژنی کۆنت یان ئێرل (ژن) ◌ کنتس

counting house /ˈkaʊntɪŋ haʊs/ *noun*, also counting room
(مێژوویی) نووسینگە، ژمێرگە ◌ دفترخانه

countless /ˈkaʊntləs/ *adjective*
بێژمار، بێهەژمار، بێئەندازە، لەژمارەنەهاتوو، زۆر ◌ بیشمار، متعدد

count noun = countable noun

countrified /ˈkʌntrifaɪd/ *adjective*
دێهاتی، لادێیی، گوندی، دەشتەکی ◌ دهاتی، روستایی

country /ˈkʌntri/ *noun, adjective, pl.* -tries
n 1 وڵات، خاک 2 خەڵک، جەماوەر، گەل 3 نیشتمان، زێد 4 لادێ، گوند 5 دەرەوەی شار، دەشت، دەشتودەر 6 زێدوبووم، بووم، وڵات 7 دەستەی سوێندخۆران *adj* 1 لادێیی، گوندی، خۆجێیی 2 بێڕەوشت، بێماریفەت ◌ *n* 1 کشور 2 ملت، مردم 3 میهن، زادگاه 4 روستا 5 بیرون شهر 6 سرزمین 7 هیأت منصفه *adj* 1 روستایی، محلی 2 بیادب

country and western *noun*, (also C and W)
موسیقای لادێیی ◌ موسیقی محلی

country bumpkin *noun*
ساویلکە، دێهاتی، لادێیی ◌ دهاتی، سادەلوح

country club *noun*
یانە (ی وەرزشی) خۆجێیی ◌ باشگاه محلی

country cousin *noun*
مرۆی لادێیی یان حەپە ◌ آدم هالو

country dance *noun*
هەڵپەڕکێ یان سەمای لادێیی یان خۆجێیی، دەنسی خۆجێیی ◌ رقص محلی

countrified = countrified

country house *noun*
بەرواری، بەرروار، خانووبەرە، کۆشکوبەرە، کۆشک، خانووی دەوڵەمەندانە یان ئاغاواتی ◌ خانەی اربابی

country life *noun*
ژیانی لادێیی یان دێ ◌ زندگی روستایی

countryman /ˈkʌntrimən/ *noun, pl.* countrymen
1 لادێیی، دێنشین 2 هاووڵاتی، هاوولاتی ◌ 1 روستایی 2 هممیهن

country music *noun*
(لە ئەمریکا) موسیقای لادێیی ◌ موسیقی محلی

country rock *noun*
راکی لادێیی (تێکڵاوی راک و موسیقای لادێیی) ◌ کانتری راک

country seat *noun*
کۆشک، خانووی ئاغاواتی یان دەوڵەمەندانە ◌ خانەی اربابی

countryside /ˈkʌntrisaɪd/ *noun*
دەشودەر، دەوروبەری لادێ، دەرشار، دەرەشار، دەورەشار، کەوشان، زەوییەکانی دەوروبەری شار ◌ برونشهر، نواحی روستایی

countrywide /ˌkʌntriˈwaɪd/ *adverb,*

adjective
لــه ســەرتاســەری وڵاتدا، سەرتاســەری ◯ در سراسر کشور، سراسری
countrywoman /ˈkʌntriwʊmən/ *noun, pl.* countrywomen
1 ژنی لادێی 2 هاونیشتمانی ◯ 1 زن روستایی 2 هم‌میهن
county /ˈkaʊnti/ *noun, adjective, pl.* counties
n 1 (بریتانیا) ستان، پارێزگا، ئەیالەت 2 خەڵکی ستان 3 ناوچە، هەرێم، دەڤەر 4 (ئەمریکا) کەرتێکی بەڕێوەبەرایەتی administrative و سیاسی ئەیالەت یان هەرێمێ *adj* (نافەرمی، بریتانیا، وەک ئاوەڵناو، تایبەتی) چینی سەرەوەی کۆمەڵگا، گەورەزادەکان ◯ *n* 1 استان 2 مردم استان 3 ناحیه 4 بخش اداری یا سیاسی ایالتی *adj* (خاص) طبقه‌ی بالای مردم، اشراف
county council *noun*
ئەنجومەنی خۆجێیی یا ناوچەیی ◯ شورای محلی
county councillor *noun*
ئەندامی ئەنجومەنی خۆجێیی یان ناوچەیی ◯ عضو شورای محلی
county court *noun*
دادگای خۆجێیی ◯ دادگاه بخش
countyman *noun*
دیهاتی، لادێی، دیکانی ◯ دهاتی
county-side *noun*
دیهات ◯ کانتی‌ساید
county town *noun,* also county seat
ناوەندی هەرێم ◯ مرکز استان
coup /kuː/ *noun, pl.* coups /kuːz/
1 کودەتا، وەرگەڕان، to :coup d'état *an attempted coup ◊ stage/mount a coup* 2 گورزی *a failed/an abortive coup ◊* گورچکبڕ، لێدانی کاری، پەلاماری کوتوبڕ، گورزی یەکلایی‌کەرەوە 3 کردەوەی سەرکەوتووانە، سەرکەوتن 4 (بیلیارد) لێدانی تۆپ بۆ کونێ بێ‌ئەوەی لەوانی دی بکەوێ (بنەڕەت: فەرەنسی "stroke ،blow، مستەکۆڵە، زەبر به مشت") ◯ 1 کودتا 2 اقدام قاطع 3 اقدام موفقیت‌آمیز، موفقیت 4 کو
coup de foudre /ˌkuː də ˈfuːdr(ə), French ku də fudʀ/ *noun*
ڕووداوی پێشبینی‌نەکراو و کتوپڕ (ب.ت. خۆشەویستی لە یەکەم نیگادا) ◯ رخداد غیرمنتظره و ناگهانی
coup de grace /ˌkuː də ˈgrɑːs, French ku də gʀas/ *noun*
1 گوللە یا تیری دوایی 2 لێدان 3 کردەوە یان ڕووداوی یەکلایی‌کەرەوە، لێدانی گورچکبڕ ◯ 1 تیر خلاص 2 ضربه 3 اقدام یا رخداد نهایی
coup de main /ˌkuː də ˈmã, French ku də mɛ̃/ *noun*
هێرشی کوتوبڕ، پەلاماری ناکاو ◯ حمله‌ی ناگهانی
coup d'état /ˌkuː deɪˈtɑː, French ku deta/ *noun, pl.* coups d'état
وەرگەڕان، کودتا ◯ کودتا
coup d'oeil /kuː ˈdɜːɪ, French ku dœj/ *noun*
چاوپیاخشاندن، glance ◯ نگاه، نظر اجمالی
coupé /ˈkuːpeɪ, US kuːˈpeɪ/ *noun,* also coupe /kuːp/
1 ماشینی دوودرگا 2 (مێژوویی) عەرەبانەیێ carriage کی چوارچەرخ بۆ دوو سوار و لێخوڕێ 3 (قەتار) کوپە ◯ 1 اتومبیل کوپه 2 کالسکه‌ی چهارچرخه 3 کوپه
couple /ˈkʌpl/ *noun*
1 ژن‌ومێرد 2 دوودەزگیران، جووتەدەزووران 3 جووت، جووتەک، جفت، دوانە، دوودانە 4 چەند (دانە: *a -ple of days ago* : coupledom *n*) ◯ 1 زن و شوهر 2 دو نامزد 3 زوج، جفت 4 چند (تا)
coupled column *noun*
جووت‌ستوونە (بە مەودای نیوەی تیرەکەیان) ◯ ستون مضاعف
coupler *noun*
1 پێکەوەبەست، بەست 2 (عەرەبانە یا واگۆنی ڕێی ئاسن) قوڵی پێکەوەبەست ◯ 1 اتصالی 2 کوپلر
couplet /ˈkʌplət/ *noun*
دێڕەهەڵبەست، خشتە، دێرک، بەیت ◯ بیت
coupling /ˈkʌplɪŋ/ *noun*
1 پێکەوەبەستراوی، تێکهەڵکێشراوی، پێکەوەبەندی 2 جووتبوون، نزیکی، نیان: *illicit couplings* 3 چەفت، قوڵی پێک(ەوە)بەست، پێکبەست، بەست ◯ 1 اتصال 2 آمیزش جنسی 3 کوپلینگ
coupon /ˈkuːpɒn, US -pɑːn, ˈkjuː-/ *noun*
1 کۆپین، کوپۆن، بۆن، فۆرم 2 (سکاتلەند و ئیرلەند) دەم‌وچاو، ڕوخسار، بیچم، دیم ◯ 1 کوپن، بن، فرم 2 صورت
courage /ˈkʌrɪdʒ, US ˈkɜːr-/ *noun*
وێران، زەندەق، زات، دڵوجەرگ، چاوسووری، ئازایەتی (لە *corage* فەرەنسی کۆن، لە *cor* لاتین "دڵ") ◯ جرأت، شجاعت
courageous /kəˈreɪdʒəs/ *adjective*
چاوسوور، چاوقایم، زەندەقدار، دلێر، بوێر، ڕەشید، بەزات، نەترس، نەترسانە: *a very -ageous decision* ◯ شجاع، پرجرأت، جسورانه
courageously /kəˈreɪdʒəsli/ *adverb*
چاوسوورانە، نەترسانە ◯ جسورانه
courageousness /kəˈreɪdʒəsnəs/ *noun*
ئازایەتی، نەترسی، دلێری، بوێری ◯ شجاعت،

تیزڕەوکە: جۆری باڵندەی ئاسای plover تیزڕەو، هی ئاسیا و ئەفریکا [Cursorius cursor (هی کریمیڕەنگ) و جۆرەکانی تر] ◊ نوعی پرنده

coursing /'kɔːsɪŋ, US 'kɔːr-/ *noun*

ڕاو یان ڕاونانی کەرویشک بە تاجی، ڕاوەکەرویشک بە تاجی: *hare coursing* ◊ شکار خرگوش با سگ

court /kɔːt, US kɔːrt/ *noun*

1 دادگا، دادگە، بارەگا، دەربار، سەرا، کۆشک، دیوەشا: *the - ◊ the civil/criminal courts* 2 (وەرزش) یاریگا: *urt of Queen Victoria* 3 *a tennis ◊ a squash/badminton court* حەوشە، حەسار 4 لقێ لە کۆمەڵی 5 دەستەی قانوون‌دانەران 6 (لە بریتانیا) لاشەقامی بنبەست 7 زمان‌لووسی، مەرایی، نەرمەبری 8 دەربڕینی خۆشەویستی ◊ 1 دادگاه، دربار 2 (ورزش) زمین 3 حیاط 4 شاخه‌ای از جمعیت 5 هیأت قانون‌گذاری 6 کُرت 7 چاپلوسی 8 اظهار عشق

court card *noun*

وێنە، ئەکس (شا، بی‌بی، سەرباز لە پاستوردا) ◊ صورت

court dress *noun*

جلەکۆشک، بەرگی کۆشک و سەرا ◊ لباس قصر

courteous /'kɜːtiəs, US 'kɜːrt-/ *adjective*

بەڕەوشت، بەتورە، بەماریفەت، بەڕەوشتانە، *a courteous young man* :civil :courteously /'kɜːtiəsli, US 'kɜːrt-/ *adv*) courteousness /'kɜːtiəsnəs, بەڕەوشتانە: US 'kɜːrt-/ *n*) ◊ مؤدب، مؤدبانە

courtesan /ˌkɔːtɪ'zæn, US 'kɔːrtɪzn/ *noun*

سۆزانی، حیز (ژن، جاران، ب.ت. یەکێ کە مشتەری کەڵەکەڵە و دەوڵەمەند و لە چینی سەرەوەی هەبێ) ◊ روسپی

courtesy /'kɜːtəsi, US 'kɜːrt-/ *noun* (*pl.* courtesies), *adjective*

n ڕەوشت، ماریفەت، چاولێبوون، ڕەفتارجوانی، ڕێزلێنان، دووقەدبوون، بۆچەمانەوە، داهاتنەوە، کوڕنش: *I was treated with the utmost courtesy by the staff* لە رووی ڕەوشت 1 *adj* یان ڕێزەوە 2 خۆڕایی، بەلاش ◊ *n* ادب، ملاحظه، احترام، تعظیم *adj* 1 از روی ادب یا احترام 2 رایگان

courtesy light *noun*

چرای ڕووناکی نێو ماشین، چرای نێوەوەی ماشین ◊ چراغ داخل اتومبیل

courtesy title *noun*

سەرناو یان ناونیشانی شانازی(یانە)، سەرناو یان پۆستی داب‌ودەستووری‌یانە (ب.ت. کوڕ یان کچی لۆرد) ◊ لقب افتخاری

courthouse /'kɔːthaʊs, US 'kɔːrt-/ *noun*

جسارت

courante /kʊ'rɒ̃t, US -'rɑːnt/ *noun*

جۆرێ سەمای کرژی فەرەنسی ◊ کورانت

courgette /kʊə'ʒet, kɔː'ʒet, US kʊr'ʒet/ *noun*, also zucchini

(ڕووەکناسی) کوولەکەسەوزە ◊ کدو سبز

courier /'kʊriə(r)/ *noun*

1 نامەبەر، چەپەر، تەتەر، پەیک 2 ڕێنوێن و یاریدەدەری گەڕوانەکان ◊ 1 پیک، قاصد 2 راهنما و کمک‌کنندەی گردشگران

courlan *noun*

کۆرلان: جۆری باڵندەی ئەمریکایی دەنووک‌درێژ ◊ کورلان

course /kɔːs, US kɔːrs/ *noun*

1 ڕێڕەو، ڕێگا، ڕێ، ڕەوڕەوە، ڕێک، ڕەوت، ڕەوەند: *He radioed the pilot to change course* 2 ماوەی، مەودای 3 شێوە، شێواز، تەرز 4 خولی وانە، وانە، پۆل، بواری خوێندن: *a French/chemistry, etc. course* 5 ئاوەڕۆ 6 بەش، پشک (خۆراک) 7 یاریگا، گۆرەپان 8 تێپەڕینی کات 9 ڕیز، ڕەگ، چین 10 چارەسەری، زنجیرە چارەسەرییەکی پزشکی 11 (کۆن) بادەوە یان چارۆکەی خوارەوە (ی کەشتی) 12 (زوو لە چیرۆکی پاڵەوانان‌دا) خان، قۆناخ، ڕووداو 13 (courses) بێ‌نوێژی (فریز و زاراوەکان: in (the) course of: لە ماوەی، لە کاتی، لە میانەی، د پێغاژۆیا ◊ in due course: لە کاتی خۆی‌دا، لە جێی خۆی‌دا، لە زەمانی خۆی‌دا ◊ time = in the course of 'time ◊ in the ordinary, normal, etc. course of events, things, etc.: بە شێوەیێکی ئاسایی یان سروشتی، بە خۆی، of course ◊ normally: بێ‌گومان، هەڵبەت) ◊ 1 مسیر، جریان، راه، روند 2 طول 3 روش، طرز 4 دوره، درس، کلاس، رشته 5 مجرا 6 بخش (خوراک) 7 زمین بازی، میدان 8 مرور زمان 9 ردیف، رگ 10 معالجه 11 بادبان پایین 12 مرحله، خان 13 (در جمع) قاعده

course of action *noun*

ڕەوڕەوەی کار، شێوازی کار، ڕەوتی کار ◊ روال کار، نحوەی کار

course of nature *noun*

ڕەوتی سروشت ◊ جریان طبیعت

course of the time *noun*

ڕەوتی کات ◊ جریان زمان

course of the world *noun*

ڕەوت یان ڕەوڕەوەی جیهان ◊ جریان جهان

courser[1] *noun*

1 ئەسپی تونڕەو یان خێرا، ئەسپی خۆشبەز یان تیزڕەو، ئەسپی باو و بۆران 2 تاجی، تانجی، تاژی ◊ 1 اسب تندرو 2 تازی

courser[2] *noun*

1 (خانووبـــــەرە) دادگـــــا 2 نووســــینگە و بەڕێوەبەرایەتی ستان 3 ناوەند یان بنکەی هەرێم ◌ 1 دادگاه 2 دفتر یا اداره استان 3 مرکز بخش
courtier /'kɔːtiə(r), US 'kɔːrt-/ *noun*
یار یان هاوڕێ، دەرباری، پاشمیر (شا و شاژن) ◌ درباری، ملازم
courtly /'kɔːtli, US 'kɔːrt-/ *adjective* (courtlier, courtliest)
بەڕەوشت، بەتورە، بەئەدەب ◌ مؤدب
court-material *noun*
دادگای لەشکری یان سەربازی ◌ دادگا یا محکمه نظامی
court of appeal *noun*
دادگای راستکردنەوە، دادگای پیاچوونەوە ◌ دادگاه استیناف
court of cassation *noun*
دادگای هەڵوەشاندنەوە یان پووچەڵکردنەوە ◌ دادگاه الغاء
court of enquiry *noun*, also court of inquiry, pl. courts of enquiry
1 دادگای لێکۆڵینەوە 2 دەستەی لێکۆڵینەوە ◌ 1 دادگاه تحقیق 2 هیأت رسیدگی
court of justice *noun*
دادگا ◌ دادگاه
court of law *noun, pl.* courts of law, also law court
دادگا ◌ دادگاه
court of review *noun*
دادگای پیاچوونەوە یان چاوپیاخشاندنەوە ◌ دادگاه تجدیدنظر
Court of St Jame's *noun*
دادگای حکومەتی بریتانیا ◌ دادگاه حکومت بریتانیا
Court of Session *noun*
(سکاتلەند) دادگای بەرز، دادگای باڵا ◌ دیوان عالی
court order *noun*
بڕیار یان دەستووری دادگا ◌ قرار دادگاه
court plaster *noun*
مشەمای سریشی ◌ کورت پلاستر
courtroom /'kɔːtruːm, -rʊm, US 'kɔːrt-/ *noun*
دادگا، ژووری دادگا ◌ دادگا، اتاق دادگاه
courtship /'kɔːtʃɪp, US 'kɔːrt-/ *noun*
1 دڵـداری، عیـشقبـازی، عیـشق و ئەڤـین: *They married after* ◊ *courtship displays* 2 راکێشان، *a short courtship* ،*the company's courtship* سەرنجڕاکێشان: *by the government* ◌ 1 معاشقه 2 جلب
court shoe *noun*
جۆرێ کەوشی ژنان (تەخت) ◌ نوعی کفش زنان
court tennis *noun*
(ئەمریکا) تێنیسی راستی ◌ تنیس واقعی
courtyard /'kɔːtjɑːd, US 'kɔːrtjɑːrd/ *noun*
حەوشە، حەسار ◌ حیاط
couscous /'kʊskʊs, US 'kuːskuːs *noun*
کوسکوس (= جۆرێ خۆراکی ئەمریکای باکووری) ◌ کیوس‌کیوس
cousin /'kʌzn/ *noun*
1 مامۆزا، ئامۆزا 2 خاڵۆزا 3 پوورزا، میمکەزا (چ کوڕ یان کچ) 4 خزمی دوور، بۆرەخزم، کوێرەخزم ◌ 1 عموزاده 2 دایی‌زاده 3 عمه‌زاده، خاله‌زاده 4 خویشاوند دور
cousin-german *noun*
1 مامۆزا، ئامۆزا 2 خاڵۆزا 3 پوورزا، میمکەزا (چ کوڕ یان کچ) ◌ 1 عموزاده 2 دایی‌زاده 3 عمه‌زاده، خاله‌زاده
cousinry /'kʌznri/ *noun*
مامۆزاکان، ئامۆزاکان، خاڵۆزاکان، پوورزاکان ◌ کوزینری
cousinship /'kʌznʃɪp/ *noun,* also cousinhood /'kʌznhʊd/
مامۆزاکان، ئامۆزاکان، خاڵۆزاکان، پوورزاکان ◌ کوزینری، کوزینشیپ
couth /'kuːθ/ *adjective*
(بە شۆخی) ماقووڵ، بەڕەوشت، ئاکارجوان، ◌ بانزاکت polished ،sophisticated
couthy /'kuːθi/ *adjective*, also couthie
1 (سکاتلەند) گەرموگوڕ، رووخۆش، دۆستانە، خۆمانە 2 خۆش، راحەت ◌ 1 دوستانه 2 راحت
couture /ku'tjʊə(r), US -'tʊr/ *noun, adjective*
n 1 (فەڕەنسی) دیزانی جلوبەرگ، بەرگکێشی، بەرگڕێژ 2 بەرگە داڕێژراوەکان، جلوبەرگی داڕێژراو *adj* دوایین داب ◌ *n* 1 طراحی لباس 2 لباس‌های طراحی‌شده *adj* آخرین مد
couturier /ku'tjʊəriei, US -'tʊr-/ *noun*
(فەڕەنسی) بەرگکێش، بەرگڕێژ، دیزاینێری جلوبەرگ ◌ طراح لباس
couturière /kuː'tjʊəriɛː/ *noun*
(فەڕەنسی) بەرگڕێژ، دیزاینێری جلوبەرگ (ژن) ◌ طراح لباس (زن)
couvade /kuː'vɑːd/ *noun*
کوڤاد (نەریتێکی هێندێ چاند کە مێرد بە نیشانەی هاوسۆزی لەگەڵ ژنەکەیدا لەجێ دەکەوێ و ژانوبرکی منداڵبوون دەکێشێ و بۆ ماوەیێ خەریکی رۆژووگرتن و خۆخاوێنکردنەوە دەبێ) ◌ کوواد
couverture /'kuːvətjʊə/ *noun*
جۆرێ چاکلێت یان نوقڵ ◌ نوعی شکلات
covalence /ˌkəʊ'veɪləns, US ˌkoʊ-/ *noun*
(کیمیا) کۆڤالێنس، پێکەوەهاوهێزی؟ ◌ کووالانس

covalent /ˌkəʊˈveɪlənt, US ˌkoʊ-/ *adjective*
کۆڤــالێنت، کۆڤالێنـــی، پێکـــەوەهاوەیز؟ ۞ کووالانـــی

covalent bond *noun*
بەندی کۆڤالێنت یا کۆڤالێنـــی ۞ پیوند کووالانـــی

covalent radius *noun*
لاتیرە یا نیوەتیرەی کۆڤالێنت ۞ شعاع کووالانسی

cove /kəʊv, US koʊv/ *noun*
1 لاکەنـداو، لاوچۆکـە، لاوچکـە 2 گـەچبـڕی نێوچـاڵ، تـاقی چـاڵ 3 ئەشـکەوت، پـەناێ لـە داوێنی کێو 4 مرۆ، بنیادەم ۞ 1 خور، خلیجک 2 گچبری توگود 3 پناه در دامن کوه 4 آدم

covellite /kəʊˈvelaɪt/ *noun*, also covelline /kəʊˈvelaɪn/
کانێکی شین، سولفایدی مس پێکدێنێ ۞ کوولایت

coven /ˈkʌvn/ *noun*
کۆڕ یان کۆبوونەوەی جادووگەران ۞ محفل یـا جلسـەی جادوگران

covenant /ˈkʌvənənt/ *noun*
1 رێککەوتننامە، بڕیارنامە، پەیمان، بەڵـێنی، گفـت 2 بەڵـێنی یـان بەڵـێنداری پێدانی خێـر و خێـرات 3 پـەیمان و بەڵـێنی خـودایی ۞ 1 توافقنامـه، قـرارداد، میثـاق، عهـد، بیعـت 2 تعهـد پرداخت صدقه 3 وعدەی الهی

covenanted *adjective*
1 رێککەوتوو، پـەیماندراو 2 پـەیمانبەستە ۞ 1 موافقتشده 2 متعهد

covenantor *noun*
پێیەنـد، دەربەسـت، پـەیماندەر، پـەیمانبەسـتە، بەڵێنیداو ۞ متعهد

Coventry /ˈkʌvəntri, US ˈkɒv-, BrE also ˈkɑːv-/ *noun*, send someone to Coventry
1 ڕووەرگێـــران، خۆبـــواردن، خـــۆلادان، پڕینگانـــەوە، قـــسەنەکردن، تـــوخننەکـــەوتن، قەڕەنەکەوتن 2 دابڕین یـان داگـۆڕینی پێوەنـدی (لەگەڵ کەسێ) ۞ 1 رویتابی 2 قطع رابطه

cover /ˈkʌvə(r)/ *noun*
1 داپۆشـــــین، (دا)پۆشـــــاندن، پۆشـــــشت، ڕووماڵ(کـردن)، داپێچـان، بـەرگ، داپۆشـە، سـەرپۆش، ڕوو، شەلـتە، سـەرقاپ، سـەر، درگـا، پـەردە، ڕووکـێش، سـەرکێش، داپۆشـک: *a plastic waterproof ◊ cushion cover* 2 بـەرگ (کتێـب، ڕۆژنامە، کۆڤار و هتـد): *the front/back cover* 3 بەرگەنامـە 4 داڵـدە، پارێزگـا، پـەنا، سـامە، چـراغ: *Everyone ran for cover when it started to rain* 5 پاراسـتن، ئاگالێبـوون 6 پـشتیوان، پـشتیوانە 7 ناسـنامەی درۆ، ناسـنامەی فـروفێلاوی یـان سـاختە 8 گژوگیـا، سـەوزە، سەوزایی، شینکاتی، شیناوەرد (ئەو ڕووەکانەی کە لەسەر عەرز شینبوون): *The total forest cover of the earth is decreasing* 9 بیمـە: 10 جێ، *cover against accidental damage* جێگا (لەسـەر مێزی نانخـواردن) 11 (covers) نوێن، پێخەف 12 جێبەجێکردنی کار و ئەرکی کەسێکی تر ئەگەر لەوێ نەبێ، جێگری ۞ 1 پوشـش، روکـش 2 جلـد 3 پاکـت 4 پناهگـاه 5 حفاظت 6 پشتوانه 7 هویت جعلی 8 پوشش گیاهی 9 بیمه 10 جا 11 (در جمع) رواناز 12 جانشینی

coverage /ˈkʌvərɪdʒ/ *noun*
1 ڕاپـــۆر، ڕاپـــۆرت 2 ڕادەی لێکۆڵـــینەوە و بـاسکـردن، داپۆشـین، پۆشـشت، (دا)پۆشـاندن، ڕووماڵاندن، ڕووماڵکردن: *the news coverage* 3 داپۆشین، (دا)پۆشاندن، پۆشـشت، *of the trial* داهێنان، سەرنانەوە، تەفزاندن، داگرتن، گرتنـەوە 4 بیمەلەســەر، بیمـە ۞ 1 گـزارش 2 پوشـــش 3 پوشش، شمول 4 مورد بیمه، بیمه

coveralls /ˈkʌvərɔːlz/ *noun*, also coverall
بەرگی کار ۞ لباس کار

cover charge *noun*
کرێ یان پارەی مێز، مێزانە، پارە یـان خـەرجی نەگۆڕی مێز (خواردنگە) ۞ پول میز

cover crop *noun*
بەرهەمی شێوەردی یا پارێزەر ۞ محصول پوششی

covered /ˈkʌvəd, US -vərd/ *adjective*
1 داپۆشراو بە، داگرتوو (تویژاڵ): *The walls were covered with pictures* 2 بـەمیچ، میچدار، سـەرگیراو، سەرداپۆشـراو: *a covered area of the stadium with seats* ۞ 1 پوشیده از 2 سرپوشیده

covered wagon *noun*
واگـۆنی مـیچچـەماو (- جـاران لـە ئـەمریکای باکووری خەڵـک هـاتوچۆیـان پێدەکـرد) ۞ دلیجان

cover girl *noun*
جوانی ڕووبەرگ ۞ ستارەی روی جلد

covering /ˈkʌvərɪŋ/ *noun, adjective*
n داپۆشە، پۆشـە، ڕووپۆش، ڕووکێش، سەرکێش، داپۆشـک، سـەرپۆش، بـەرگ *adj* سـەرنەرەوە، داپۆشەر (لەشکری) ۞ *n* پوشش *adj* پوششی

covering fire *noun*
ئاگر(باران)ی پشتیوانی یـان داپۆشـین ۞ آتـش پوششی

covering letter *noun*, also cover letter
نامەی پاشکۆ، نامەی ڕوونکردنەوە ۞ نامەی موشح

covering power *noun*
(کیمیا) توانایی داپۆشین ۞ قدرت پوشش

coverlet /ˈkʌvələt, US -vərl-/ *noun*, also bedspread
سەرتەخت، بەرگەتەخت، پۆپەشمین، ڕووتەخت، ڕوونوێن، بەرگی جێوبان، سـەرەخەرە، جـاجم

cow /kaʊ/ *noun*
1 ولاخ، مانگا، چێڵ 2 مێ، دێڵ، دیلەقوو (قەیەکی ساردوسووکە بۆ ژن)؛ (لە ئەوستراڵیا و نیوزیلەند) کەس یان شتێکی ناپەسند؛ بنەڕەت: *cū* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 گاو، ماده گاو 2 ماده؛ کو

coward /ˈkaʊəd, US -ərd/ *noun*
کەسێکی بێ‌جەرگ، ترسەنۆک، نەوێر، نەوێرەک، تسکەن ◌ آدم ترسو، بزدل

cowardice /ˈkaʊədɪs, US -ərd-/ *noun*
ترسەنۆکی، حیزی، بێ‌جەرگی، زراوچوویی، دژی bravery و courage ◌ بزدلی، ترسویی

cowardiness *noun*
ترسەنۆکی، حیزی، نەوێری، نەوێرەکی، بێ‌جەرگی، زراوچوویی ◌ بزدلی، ترسویی

cowardly /ˈkaʊədlɪ/ *adjective*
بێ‌جەرگ، ترسەنۆک، حیز، نەوێر ◌ ترسو، بزدل

cowbane /ˈkaʊəbeɪn/ *noun*
(رووەکناسی) گاکوژە، گاگۆڕاڵ [*Cicuta virosa* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ شوکران آبی

cowbell /ˈkaʊbel/ *noun*
زەنگوڵەی مانگا، زەنگوڵەگایانە ◌ زنگولەی گاو

cowberry *noun, pl.* cowberries, also lingonberry
(رووەکناسی) دەوەنێکی هەمیشەسەوزی کورتەباڵای باکووری، بەرێکی سووری تۆخ دەگرێ [*Vaccinium vitis-idaea*] ◌ کوبری

cowbind *noun*
(رووەکناسی) مێوەمارانە، ترێ‌مارانە ◌ فاشرا

cowbird *noun*
(باڵندەناسی) گاباڵندە، باڵندەگایانە [*Molothrus ater* (هی سەرقاوەیی) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی پرنده

cowboy /ˈkaʊbɔɪ/ *noun*
گاوان، مانگاوان، گالەوەڕێن ◌ گاوچران

cowboy hat *noun*
کڵاوی کاوبۆی ◌ کلاه کابوی

Cowboys and Indians *noun*
شەڕی کاوبۆی و سوورپێستەکان ◌ جنگ میان کابوی‌ها و سرخ‌پوست‌ها

cow-calf *noun*
گوێلک یان گوێرەکەی مێ ◌ گوسالەی ماده

cowcatcher /ˈkaʊkætʃə(r)/ *noun*
سپەری پێشەوە (شەمەندەفەر) ◌ سپر جلو

cowed /kaʊd/ *adjective*
ترساو، زراوچوو، زەندەقچوو، تۆقیو ◌ ترسیده، مرعوب

cowfish *noun, pl.* same or cowfishes
گاماسی، ماسیەگایانە، جۆرێ boxfish بە بربڕەی شاخ‌ئاسا لەسەر سەری [*Lactoria diaphana* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

◌ روتختی

cover note *noun*
بیمەنامەی کاتی یان قۆناخی ◌ بیمەنامەی موقت

cover-shame *noun*
بیانوو، پەڵپ، گورپ، بەهانە ◌ بهانه

cover story *noun*
(ڕۆژنامە، کۆڤار و...) بابەت یان مژاری سەرەکی ◌ مطلب اصلی

covert /ˈkʌvət, US ˈkəʊvɜːt/ *adjective*
1 شاراوە، نادیار، حەشاردراو، نەلەبەرچاو، داپۆشراو، نهێنی، نەتەنی، پەنامەکی، نائاشکرا، بە دزییەوە، بێ‌تەقەورەقە، لە بنەوە 2 بەمێرد، بەشوو، مێرددار (ماف) ◌ 1 مخفی، پنهانی، نهفته، مستور، ناآشکار، یواشکی 2 مُحصنه

covert /ˈkʌvət, US -vərt/ *noun*
1 حەشارگە، پەنا، جێ‌پەنا، کون، داڵدە، نەهێنگە 2 بێشە(لان) 3 (باڵندەناسی، هەروەها tectrix) پەڕی داپۆشەر، پەڕێ کە بنی پەڕەگەورە یان پەڕی کلکی باڵندەیێ دادەپۆشێ (covertness *n*) ◌ 1 مخفیگاه 2 بیشه 3 کاورت

covert activity *noun*
چالاکی نهێنی ◌ فعالیت پنهانی

covertly /ˈkʌvətli, US -vərtli/ *adverb*
بە دزییەوە، بە نهێنی: *She watched him covertly in the mirror* ◌ مخفیانه

coverture /ˈkʌvətjʊə/ *noun*
بەرگی شاردنەوە یا پاراستن، پەنا، داڵدە، بەرگ، سەرپۆش، داپۆشە ◌ پوشش حفاظی، پوشش

cover-up *noun*
سەرنانەوە، دیزەبەدەرخۆنە، داپۆشین، پەردەپۆشکردن، نوخوماندن، تەقزاندن: *his garrulousness is a cover-up for insecurity* ◌ لاپوشانی

cover version *noun*
تۆمارکردنەوەی گۆرانییەکی کۆن لە لایەن باند یان گۆرانیبێژێکەوە ◌ کوورت ورسیون

covetous /ˈkʌvətəs/ *adjective*
1 خوازیار، تامەزرۆ، بەپەرۆش، بەتەما، ئارەزوومەند: *covetous of power* 2 بەتەماح، پیسکە، چاوچنۆک، چاوچوو، چاوچڵێس، چاوبرسی، ڕژد ◌ 1 مشتاق 2 آزمند، حریص

covetously /ˈkʌvətəsli/ *adverb*
ڕژدانە، چاوچنۆکانە، دەس‌قووچاوانە ◌ آزمندانه

covetousness /ˈkʌvətəsnəs/ *noun*
بەتەماحی، پیسکەیی، چاوچنۆکی، چاوچڵێسی، چاوبرسێتی، ڕژدی ◌ حرص، آزمندی

covey /ˈkʌvi/ *noun, pl.* coveys
دەستە، پۆل، ڕەوە (ب.ت. کەو) ◌ گروه

covin /ˈkʌvɪn/ *noun*
(کۆن) سازوباز، فڕوفێڵ، فێڵوتەڵەکە، پیلان، deception ،fraud ◌ تبانی، توطئه

cowgirl /'kaʊgɜ:l, US -gɜ:rl/ *noun*
گالەوەڕێن، گاوان (کچ) ۞ گاوچران
cowhand /'kaʊhænd/ *noun*
گالەوەڕێن، گاوان ۞ گاوچران
cowherd /'kaʊhɜ:d/ *noun*
گالەوەڕێن، گاوان ۞ گاوچران
cowhide /'kaʊhaɪd/ *noun*
1 چەرم، گاوس، کەوڵ یان پێستەی مانگا 2 شیلاق، جەڵدە ۞ 1 چرم یا پوست گاو 2 تازیانە
cowish /kaʊɪʃ/ *adjective*
1 مانگائاسا، وەکوو مانگا 2 حیز، ترسەنۆک، نەوێرەک ۞ 1 گاومانند 2 ترسو
cowl /kaʊl/ *noun*
1 کەوڵ (کڵاودار)، کەوای کڵاودار 2 کڵاوە، سەر(دووکەڵکێش) 3 = cowling (cowled *adj*) ۞ 1 خرقەی باشلق‌دار 2 کلاهک
cowlick /'kaʊlɪk/ *noun*
فزکلـە، کـاکۆڵ، گودلـە، توالـیت، تونجـک (قژەسەر) ۞ کاکل
cowling /'kaʊlɪŋ/ *noun*
سەرقاپی مۆتۆڕ، بەرگەبزوێنە، بەرگەمۆتۆڕ ۞ سرپوش موتور
cowman *noun, pl.* cowmen
گالەوەڕێن، گاوان ۞ گاوچران
cow-milker *noun*
مانگادۆش، سەتڵ ۞ گاودوش
co-worker *noun*
هاوکار ۞ همکار
cow parsley *noun*
کۆوپارسلەی، زوورکەگایانە؟ (گیایەکی خۆرسکی ئەورووپایی بە گوڵێکی سپی زۆرەوە [*Anthriscus sylvestris*]) ۞ نوعی گیاه
cow parsnip = hogweed
cowpat /'kaʊpæt/ *noun*
شیاکە، ریخ، ڕەم ۞ تاپاله
cowpea /'kaʊpi:/ *noun*
1 لوبیا؟، پۆلکەگایانە، گانۆکە [*Vigna unguiculata*] 2 دانی گانۆکە ۞ 1 نوعی گیاه 2 دانەی این گیاه
cowpen /'kaʊpen/ *noun*
گاوسوو، پشتیری گاگەل، گاوخان، تێولەی ولاخ ۞ طویلەی گاو
Cowper's gland *noun,* also bulbourethral gland
(توێکاری) رژێنەی کۆوپیر یان کوپێر: هەریەک لەو جووتە رژێنە چکۆلەی بنکی سیرەت لەژێر رژێنەی پرۆستاتەوە کە پێکهێنەری شلەی تۆماو دەردەدەن (بنەرەت: لە ناوی نەشتەرگەر یان توێکاری ئینگلیسی William *Cowper*، مەرگ 1709) ۞ غدەی کوپر
cowpoke = cowboy
cow pony *noun*
ئەسپی تایبەتی گالەوەڕێنەکان ۞ اسب مخصوص گاوچران‌ها
cowpox /'kaʊpɒks, US -pɑ:ks/ *noun*
ئاولەی ولاخی یان مانگایی، ئاولەی رەشەولاخ، گاولە، کاوپاکس، بە هۆی پۆکسیڤایرۆسێکەوە poxvirus بە ناوی (جۆر *Cowpox virus* لە تـوخمی *Orthopoxvirus*) تـووش بـێ (goatpox: دانوو، ئاولەی بزن) ۞ آبلەی گاوی
cowpuncher = cowboy
cowrie /'kaʊri/ *noun,* also cowry, *pl.* cowries
1 جۆرێ لەشنەرمی سکپای gastropod دەریایی، لەیەکەیێکی کۆم و لووس و بە کونێکی درێژ و باریکی هەیە [توخم *Cypraea*: گەلێ جۆرن] 2 کوژەکە، کوزژا، کەوری (لەپێکێکی چکۆلانە (هی لەشنەرمێکی وا) کە جاران لەجیاتی پارە لە چەند بەشێکی ئاسیا و ئەفریکا بەکاردێترا) ۞ کائوری
co-writer *noun*
هاونووسەر ۞ کورایتر
cowshed /'kaʊʃed/ *noun*
تێولە، تەویلە، گاوبەند، گاوسوو، گەوڕ، پشتیر ۞ طویله، گاودانی
cowskin *noun*
کەوڵی مانگا، چەرم یا پێستەی ولاخ ۞ پوست گاو
cow's lungwort *noun*
(رووەکناسی) گوێگەم، گاولمە، گاورمە ۞ گل ماهور
cowslip /'kaʊslɪp/ *noun*
1 هەرالـە، گـوزروان، زمانـەگا، هالـەکۆکی [*Primula veris*] 2 = (ئەمریکای باکووری) marsh marigold ۞ پامچال طبی، گل گاوزبان
cow wheat *noun*
گاگەنمە؟، گەنمەگایانە؟ (گیایێکی نیمچەمشەخۆر بە گوڵی زەردەوە [*Melampyrum pretense*] و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ۞ نوعی گیاه
Cox *noun,* also Cox's orange pippin
جۆرێ سێوی ئینگلیسی ۞ کوکس
cox /kɒks, US kɑ:ks/ *noun*
سوکاندار، فەرمانگر، فەرماندار، کەشتی‌لێخوڕ (بەلەمی سەوڵدار) = coxswain (coxless *adj*) ۞ سکاندار
coxa /'kɒksə/ *noun, pl.* coxae /-si:/
1 (توێکاری) سمتەجوولە، ئێسکی سێبەندە یان جومگەی ئێسکی سێبەندە 2 (مێرووناسی) بەشی بنەرەتی یا یەکەمینی لاقی مێروو (بنەرەت: لاتین "hip") ۞ 1 استخوان لگن‌خاصره یا مفصل استخوان لگن‌خاصره 2 کوس
coxal *adjective*
1 سمتەجوولەیی، سەربە ئێسکی سێبەندە یان

جومگـەی ئێـسکی سـێبەنـدە 2 سـەربە بەشـی بنەڕەتی یان یەکەمینی لاقی مێروو ◌ 1 وابـسته بـه اسـتخوان لگـن‌خاصـره یـا مفـصل اسـتخوان لگن‌خاصره 2 کوسال

coxcomb /'kɒkskəʊm/ *noun*

1 گـەوجی لـەخۆبایی (ب.ت. کەسـێ کـە سـەرنجێکی زۆر دەداتـە جـلوبـەرگی) 2 = cockscomb (coxcombical

coxcombical /'kɒkskəʊmɪkl/: *adj* خۆپیـسـشاندەر، خۆوادەرخەر، خۆنوێنەر) ◌ احمق مغرور

coxcombry /-kəmri/ *noun*

واخۆدەرخستن، خۆنواندن ◌ تظاهر، خودنمایی

Coxsackie virus /kɒk'saki, kʊk-/ *noun*

(پزشکی) ژمارەیێ enterovirus کە پێوەندی بە هێنـدێ نـەخۆشـی مـرۆڤ (وەک menengitis) ـەوە هـەیـە (بنـەڕەت: لـە نـاوی *Coxsackie* هەرێمی نیویۆرک، یەکەمجار ئەو بابەتە لەوێ دەس‌نیشان‌کرا) ◌ کوکساک ویروس

coxswain /'kɒks(ə)n/ *noun*

1 سـوکان‌دار، فـەرمان‌گـر، کەشـتی‌لێخـوڕ، سوکان‌گر 2 ئەفسەری (پایەنزمی) کارکـەرانی کەشتی (ی‌ێکی چکۆلانە یان ژێردەریایی هێزی دەریایی پاتشایی) ◌ 1 سکان‌دار 2 کوکسن

coxswainship /'kɒks(ə)nʃɪp/ *noun*

سـوکان‌داری، فـەرمان‌گـری، کەشـتی‌لێخـوڕی، کەشتی‌ئاژۆیی ◌ سکان‌داری

Cox-2 inhibitor *noun*

دەستە دەرمانێ کە بۆ چارەسەرکردنی ژان و ئاوسـانی inflammation جومگـەکـان بەکاردێترێ ◌ کوکس 2 انهیبیتور

Coy *abbreviation (army)* company

coy /kɔɪ/ *adjective* (coyer, coyest)

1 شـەرمن، کـەمڕوو 2 پـڕناز، بـەناز، بەعیـشوە، بەکریشمە، سـرک: *She gave me a coy smile* ◌ 1 خجول 2 باکرشمه

coyly /kɔɪli/ *adverb*

1 بە نازەوە، بە کریشمەوە 2 شـەرمنانە ◌ 1 بـا کرشمه 2 خجولانه

coyness /kɔɪnəs/ *noun*

1 ناز، نازونووز، عیشوە، کریشمە 2 شـەرمێونی، کەمڕوویی ◌ 1 عشوه‌گری، کرشمه، عشوه 2 حجب

coyote /kaɪ'əʊti, BrE also US kɔɪ-, US -'oʊti, 'kaɪoʊt/ *noun*

(گیانـەوەرناسـی) کۆیـۆتی، کۆیـۆت: گـورگێکی چکۆلەی ئەمریکای باکووری [*Canis latrans*] (بنەڕەت: لە *coyotl* ناواتل Nahuatl) ◌ کویوت

coypu /'kɔɪpu:/ *noun, pl.* coypus

گیانـەوەرێکی زلـەی لـە سـەگاوچووی beaver-like کرتێنەری ئەمریکای باشووری، رادەگیرێ بۆ کەوڵەکەی [*Myocastor coypus*] ◌ کویپو

coz /kʌz/ = cousin

cozenage /'kʌzənɪdʒ/ *noun*

فریو، هەڵفریواندن، فێڵوتەڵەکە (cozener *n*) ◌ فریب

cozy = cosy

cp. *abbreviation* compare

CP *abbreviation* Communist Party

CPA *abbreviation* certified public accountant

CPI /ˌsi: pi: 'aɪ/ *abbreviation* consumer price index

Cpl *abbreviation,* (Cpl.) Corporal

cps *abbreviation* cycles per second

CPU /ˌsi: pi: 'ju:/ *abbreviation* central processing unit

crab /kræb/ *noun*

1 قـرژاڵ، قرژانـگ [دەسـتە Decapoda: زۆر جـۆرن] 2 گۆشـتی قـرژاڵ (بـۆ خـۆراک) 3 سێوەترشـە 4 مـرۆی رووتـرش و مـرومۆچ 5 ئەسپێی بەرگەدە، چنگنە 6 گران‌کێش (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 خرچنگ 2 گوشـت خرچنـگ 3 سیب وحشی 4 آدم بدعنق 5 شپش زهار 6 جرثقیل

Crab *noun,* also Cancer

قرژاڵ، قرژانگ (= چوارەمین کەلوو لە زۆدیاک) ◌ سرطان

crab apple *noun*

(دار) سێوەکێوی، سێوەترشە ◌ سیب وحشی

crabbed /'kræbɪd, US kræbd/ *adjective*

1 رووتـرش، مـرومۆچ، ئێـسکقـورس، ئێسک‌گران، مۆن 2 هێڵ یان خەتی شەرەپشیلە، تەقلی‌بەتەقلی (ورد و سـەخت بـۆ خوێندنـەوە)، نـەخوێنراوە: *crabbed handwriting* ◌ 1 بدعنق 2 خط خرچنگ قورباغه

crabbedly /'kræbɪdli, US kræbdli/ *adverb*

رووترشانە، مرومۆچانە، بە مۆنی‌یەوە ◌ بابدعنقی

crabbedness *noun*

رووترشـی، مرومۆچی، مـۆنی، ئێـسکگرانی ◌ بدعنقی

crabby /'kræbi/ *adjective* (crabbier, crabbiest)

رووترش، مرومۆچ، مۆن، رووگرژ ◌ بدعنق

crabgrass *noun*

گیاقرژاڵـە (تـەرز فرێـدەدا و دەبێتـە بژارێکـی قورس [*Digitaria sanguinalis* و جۆرەکانی تر]) ◌ نوعی گیاه

crablet *noun*

بەچکە قرژاڵ ◌ بچەی خرچنگ

crab-louse *noun,* also crab louse

ئەسپێی بەرگەدە، چنگنە [*Phthirus pubis*] ◌ شپش زهار

crabmeat *noun*

گۆشتی قرژاڵ ۞ گوشت خرچنگ

Crab Nebula *noun*
(ئەستێرەوانی) تەمی قرژاڵی، قرژاڵەتەم ۞ سحابی خرچنگی

crab spider *noun*
جاڵجاڵۆکەی قرژاڵی [خێزان Thomisidae] ۞ نوعی عنکبوت

crabstick *noun,* also crab stick
1 گۆچانی دارە سێوەترشە 2 کەسێکی رووترش یان گرژ، مرۆی رووتاڵ ۞ 1 عصا از درخت سیب وحشی 2 آدم کج‌خلق

crab tree *noun*
داری سێوەترشە ۞ درخت سیب وحشی

crabwise /'kræbwaɪz/ *adverb*
لە تەنیشتەوە، لە پاڵەوە، لە لاوە، لابەلا، پڵۆچ ۞ کجکی، یک‌وَری

crack /kræk/ *noun, adjective*
n 1 قەڵەشت، قەڵەش، درز، قلیش، کەلێن، شەق، چرزە، کون، کونی چکۆلە: *Cracks began to appear in the walls* 2 لێدان، پیاکێشان 3 گرمە، نەرە، شریخە، زرمە 4 دەنگی گەورە و کتوپڕ 5 شۆخی، گاڵتە 6 هەوڵ، تێکۆشان 7 گرفت، خەوش، عەیب، کەم‌وکووڕی، ناڕێکی 8 کراک (دەرمانێکی کریستاڵی بەهێز و ناقانوونی لە شێوەی کۆکائین، وردە دەکرێ) *adj* 1 پوخت، لێزان، خاراو، کارامە، شارەزا، وەستا 2 دەنگ گربوون، بۆڕی (ب.ت. کاتی خۆناسین) ۞ *n* 1 ترک، شکاف، روزنە، سوراخ کوچک 2 ضربە 3 غرش 4 صدای بلند و ناگهانی 5 جوک 6 کوشش 7 نقص، عیب 8 کراک *adj* 1 کارکشتە، ماهر 2 برگشتگی صدا

crackbrain *noun*
مرۆی گەوج، بێ‌مێشک ۞ آدم احمق

crackbrained /'krækbreɪnd/ *adjective*
گەوج، کەر، بێ‌مێشک: *a crackbrained idea* ۞ احمق

crackdown /'krækdaʊn/ *noun*
توندوتیژی کردەوە، توندگرتن، سەرکوت، داپڵۆساندن، بەرەنگاربوونەوەی سەخت، بەگژداچوونەوە ۞ شدت عمل، سرکوب

cracked /krækt/ *adjective*
1 قەڵەشیو، چرژاو، درزبردوو 2 شێت، دەڵوو ۞ 1 ترک‌دار 2 دیوانە

cracker /'krækə(r)/ *noun*
1 غوراپی سوێر، توشەی سوێر 2 تۆقتۆقە 3 ژنی سەرنج‌ڕاکێش، لەبار ۞ 1 کراکر 2 ترقە 3 زن جذاب، لعبت

cracker-barrel *adjective*
سادە، هیچ‌نەزان، ساویلکە، بێ‌ئەزموون ۞ سادەلوح، بی‌تجربە

crackerjack /'krækədʒæk, US -kərdʒæk/ *noun*
کەسێک یان شتێکی یەکجار باش، ئەنتیکە ۞ آدم یا چیز فوق‌العادە

crackers /'krækəz, US -kərz/ *adjective*
(نافەرمی، زۆرتر لە بریتانیا) شێت، دەڵوو، ۞ دیوانە crazy insane

cracking /'krækɪŋ/ *noun, adjective*
n هاڕین، شکاندن، وردوخاش‌کردن، درز و قلیش *adj* یەکجارباش: *She's in -king form at the moment* ۞ *n* کراکینگ، درز و ترک *adj* عالی

crackle /'krækl/ *noun*
(دەنگ) قرچە، قرچەقرچ، قرچوهۆڕ، شریخەشریخ، شەقەشەق: *the distant -ckle of machine-gun fire* ۞ ترق‌وتوروق، خش‌خش

crackle-china *noun*
چینکۆی چرژاو یان درزبردوو (مووواوی)، درزنیشان ۞ چینی ترک‌دار

crackle-ware *noun*
چینکۆی چرژاو یان درزبردوو (مووواوی)، درزنیشان ۞ چینی ترک‌دار

crackling /'kræklɪŋ/ *noun*
1 قرچەقرچ، قرچوهۆڕ، شریخەشریخ، شەقەشەق 2 پێستی هەڵقرچاو یان برژاو، پێستی هەڵچزاو (گۆشتی بەراز، مریشک و هتد؛ 1 ۞ (cracklingly /'kræklɪŋli/ *adv* ترق‌وتوروق، ترق‌ترق 2 پوست برشتە

cracknel /'krakn(ə)l/ *noun*
1 جۆرێ تۆشە یان غوراپی تورت و سووک 2 جۆرێ شیرینی تورت و ناسک کە لە شەکری تواوە دروست دەکرێ ۞ کراکنل

crackpot /'krækpɒt, US -pɑːt/ *noun, adjective*
n کەسێکی شێت، شێتی بێ‌وەی، بنیادەمی شەڵوشێت (لەگەڵ بیروبۆچوونی سەیروسەمەرە) *adj* شێت ۞ *n* آدم دیوانە *adj* دیوانە

cracksman *noun, pl.* cracksmen
(نافەرمی) دز، چەتە، سنووق‌بڕ ۞ سارق

crack-up *noun*
1 وردوخاش‌بوون، تێک‌شکان، لێک‌وزەبەردران 2 شێتی ۞ 1 خردشدگی 2 دیوانگی

crack willow *noun*
قرچەبی، لقەکانی زوو قرین [*Salix fragilis*] ۞ نوعی بید

-cracy *suffix*
پاشگر: ساڵاری، میری، سەرداری، دەسەڵات، کراسی، ئاماژە بە شێوەیێکی تایبەتی حکومەت یان دەسەلاتی: *democracy* (بنەڕەت: لە *cratie* فەرەنسەوە، لە ڕێگای لاتینی سەدەکانی نێوەڕاستەوە، لە *-kratia* یۆنانی‌یەوە "power, rule") ۞ پسوند: ساڵاری، حکومت

cradle /'kreɪdl/ *noun*

1 لانک، دەرگووش، بێشکە، ماتک، دەیدیک (بەشەکانی بریتین لە: پایە (= ژێرپایە) یان گیاخورە؛ پاچک یان پایە (بە باری درێژایی)؛ کەللە، کەمە؛ لاوانە یان لابێشکە؛ لاوانەی کورت؛ سەرلانک یان سەربێشکە (= ئەو پارچەی دارەی کەوا دوو کەمە پێک دەبەستێتەوە)؛ دۆشەک؛ دەسرازە (سەرسنگە و سەرلاقە)؛ سەربێشکە، سەرلانکە؛ سەردەمە؛ قەلەم یان بلوور (= بلوێر)؛ گۆزەلە؛ قەفانچەلە 2 بنەما، ماک، سەرچاوە، ژێدەر، چاوگە 3 سەکۆ، پلاتفۆرم (دەجوولێ) 4 جێگای دەسکی تەلەفون، جێ‌دەسک ۞ 1 گهواره 2 مهد، خاستگاه 3 سکو 4 جای گوشی

cradle arena *noun*

سەرچاوە یان ژێدەری شارستانیەت، لانکەی شارستانیەت ۞ مهد تمدن

cradle cap *noun*

هەوکردن یان ئاوسانی inflammation پێستەسەر، لە ساوایان و شیرەخۆراندا، بە توێخی چەور و چەسپ و زەرباوەوە دیاری دەکرێ ۞ کریدل کاپ

cradle roof *noun*

میچ یان بانی لانکی، بانی بێشکەیی ۞ سقف گهوارەای

cradle scaffold *noun*

داربەستی لانکی، لانکەبەست ۞ چوب‌بست گهوارەای

cradle scythe *noun*

مەلەغانی بێشکەیی یان لانکی (= بۆ ڕێک‌وپێک‌کردنی دەغلی دووراو) ۞ کریدل سایت

cradle-snatcher *noun*

بە ئاخری پیری کلاش میکەری، ئاخری پیری جۆ بە تیری، بە پیری هەڵەسوون‌هێنان ۞ سرپیری و معرکه‌گیری

cradle song *noun*

لایەلایە، لایلایە ۞ لالایی

cradling *noun*

دابەستی داربەست، چوارچێوە (= بۆ ڕاگرتنی میچی گومەزی یان تاقی) ۞ چوب‌بست‌زنی

craft /krɑ:ft, US kræft/ *noun*

1 پیشەگەری، پیشەسازی، کار، پیشە، هونەر، پیشەگەری دەستی، کاری دەستی 2 لێزانی، وەستاکاری، شارەزایی، مامۆستایی، وەستایی، دەسڕەنگینی 3 بەلەم، گەمی، کەشتی 4 ژێردەریایی 5 فڕۆکە 6 کەشتی ئاسمانی 7 فێڵ، دهۆ، تەلەکە ۞ 1 صنعت، حرفه، صنایع دستی، صنعت‌گری 2 مهارت، زبردستی، استادی 3 قایق، کشتی 4 زیردریایی 5 هواپیما 6 سفینه 7 حیله، مکر

crafted *adjective*

وەستایانە، شارەزایانە ۞ ماهرانه

craftily /ˈkrɑ:ftɪli, US ˈkræftɪli/ *adverb*

بە فێڵ و فەرەجەوە، شەیتانانە ۞ مکارانه

craftiness /ˈkrɑ:ftinəs, US ˈkræftinəs/ *noun*

فێڵ، تەلەکەبازی، دهۆ، فرت‌وفێڵ، شەیتانی، زۆرزانی ۞ مکر، نیرنگ

craftsman /ˈkrɑ:ftsmən, US ˈkræf-/ *noun, pl.* craftsmen

1 پیشەگەر، وەستاکار، پیشەساز، سازگەر، سازکار 2 (Craftsman) سەربازی تایبەتی لێوەشاو لە یەکەی میکانیکی و کارەبایی هێزی پاتشایی(دا) ۞ 1 صنعت‌گر، استاد 2 کرافتسمن

craftsmanship /ˈkrɑ:ftsmənʃɪp, US ˈkræf-/ *noun*

پیشەگەری، پیشەسازی، وەستاکاری، سازگەری، مامۆستایی، شارەزایی، هونەرمەندی ۞ صنعت‌گری، استادی، هنرمندی

craft union *noun*

یەکێتی یان سەندیکای پیشەگەران (یان سازگەران) ۞ اتحادیەی صنفی

craftsperson /ˈkrɑ:ftspɜ:sn, US ˈkræftspɜ:rsn/ *noun*

پیشەگەر، پیشەساز، وەستاکار، سازگەر، سازکار ۞ صنعت‌گر، استاد

craftswoman /ˈkrɑ:ftswʊmən, US ˈkræf-/ *noun, pl.* craftswomen

پیشەگەر، پیشەساز، وەستاکار، سازکار (ژن) ۞ صنعت‌گر، استاد (زن)

crafty /ˈkrɑ:fti, US ˈkræfti/ *adjective* (craftier, craftiest)

فێلاوی، بەفێڵ‌وەفەرەج، زۆرزان، شەیتان، cunning، wily ۞ حقه‌باز، حیله‌گر، حقه‌باز

crag /kræg/ *noun*

(کێو) هەڵدێر، هەزاربەهەزار، هەڵەت، ما، کەمەر، ڕەوەز، کەژ، زەردوماهی، کەڕا، زنار، هەڵەمووت ۞ پرتگاه، صخره، کمر

craggy /krægi/ *adjective* (craggier, craggiest), also cragged

1 تەلان، لێژ، پڕهەڵدێر، زنارزنار، سەخت، هەڵەمووتاوی، هەڵەتاوی، نارێک: *a craggy coastline* 2 پیاوانە (دەم‌وچاو) ۞ 1 پرتگاهی، شیب‌دار، ناهموار 2 زمخت

cragsman *noun, pl.* cragsmen

شاخەوان، هەڵگژەوان ۞ کوه‌پیما

crake *noun*

باڵندەیێ لە تیرەی rail، بە دەنووکی کورتەوە ۞ نوعی پرنده

crambo *noun, pl.* cramboes

پاشڵێن، سەرواسەروا، سەروایێن (کایەیێ کە لەودا دەبێ سەروای هەڵبەستکە بدۆزرێتەوە) ۞ نوعی بازی

cram-full *adjective*

پڕ، دارماڵ، پڕیپڕ ۞ مملو، سرشار

crammed /kræmd/ *adjective*

پڕ، دارماڵ، سەرڕێژ، تژی ۞ مملو، پر، سرشار

cramp[1] /kræmp/ *noun*

1 جــەمام، گــیرانی بازوڵــە و ماســولکە، بەگیرویــستان، کزوڵــنج، گــیران 2 (cramps) ژانێکــی تونــد لــە گــەدەدا (یــان زگ)، دڵــەکزە، ژانەســک (ب.ت. لــە ئــەمریکا) ۞ 1 چنگــە، گرفتگی عضلانی 2 (در جمع) کرامپس، پیچش

cramp[2] /kræmp/ *noun*

1 قولاپ، قەلانگ 2 گیرە، بەست، دەسەگیرە ۞ 1 قلاب 2 گیره

cramped /kræmpt/ *adjective*

1 شەقلیبەتەقلی، نەخوێنراوە، ناخۆش 2 تەنگ، تەنگەبەر، کنگەجن، تەسک: *working in cramped conditions* ۞ 1 ناخوانا 2 تنگ

crampon /ˈkræmpɒn, US -pɑːn/ *noun*

1 قــولاپ، قــەلانگ 2 سەهۆڵــبڕ (ئــەڵــمانی بنەڕەت) ۞ 1 قلاب 2 یخشکن

cranberry /ˈkrænbəri, US -beri/ *noun, pl.* cranberries

1 (ڕووەکناسی) کرەنبێری، تووەقولنگ؟ (بۆ ســازکردنی ولولــە و ســۆس [*Vaccinium oxycoccos* (ئــەوروپــا)، *V. macrocarpon* (ئــەمریکــای بــاکووری) و جــۆرەکــانی تــر]) 2 سووری توخ ۞ 1 زغال اخته 2 قرمز سیر

cranberry bush = highbush cranberry

crane[1] /kreɪn/ *noun*

(گیانەوەرناسی) لەکلەک، قولنگ، شینەقورینگ [*Grus grus* (هی ئاسایی، ئوراسیا) و جۆرە پێوەندیدارەکان، خێزان Gruidae] ۞ دُرنا

crane[2] /kreɪn/ *noun*

بەرزکەرەوە، دەزگای هەڵێنان، جەرەسەقیل، گرانکێش ۞ جرثقیل

crane fly *noun*

(گیانەوەرناســی) مێــشەلەکلەک، لاقدرێــژە [*Tipula maxima* و جۆرە پێوەندیدارەکان، خێزان Tipulidae] ۞ پشەباغی

crane's bill *noun,* also cranesbill

(ڕووەکناســی) دەرزیلۆکــە، دەرزیدانــە [*Geranium pretense* (هی شیناوەرد) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ شمعدانی

crani(o)- /ˈkreɪniəʊ/ *prefix*

پێــشگر: کەڕاکــە، کاسەســەر، کاژەڵــە، ســەر، کەڕاکــــــەیی، کەڕاکــــــەیی و: *craniate* ۞ پیشوند: جمجمه، جمجمه‌ای و *craniotomy*

cranial /ˈkreɪniəl/ *adjective*

(توێکــاری) کەڕاکــەیی، کاژەڵــەیی، ســەربە کەللەســەر یــا کاسەســەر، cephalic (cranially *adv*) ۞ جمجمه‌ای

cranial index *noun,* also cephalic index

ئیندیکسی سەر یان کەڕاکە: پانایی سەر دابەش بەسەر درێژایییەکەی و دواجار لە 100 بدرێ (یان زەرب کرێ) ۞ شاخص جمجمه

cranial nerve *noun*

دەماری کەڕاکە یا کاسەی سەر ۞ عصب جمجمه

craniate /ˈkreɪniət/ *adjective, noun*

(گیانەوەرناســــی) کەڕاکــــەدار، کاژەڵــــەدار، کاســـەســـەردار؛ گیانـــەوەری کـــەڕاکـــەدار ۞ جمجمه‌دار؛ جانور جمجمه‌دار

craniography *noun*

کرانیوگرافی ۞ جمجمه‌نگاری

craniological *adjective*

سـەربە کەڕاکەناسی، سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە کاژەڵەناسییەوە هەیە ۞ جمجمه‌شناختی

craniologist *noun*

کەڕاکەناس، کاژەڵەناس ۞ جمجمه‌شناس

craniology /ˌkreɪniˈɒlədʒi/ *noun*

کەڕاکەناسی، کاژەڵەناسی ۞ جمجمه‌شناسی

craniometric *adjective*

ســەربە کەڕاکــەپێوی، ســەربە کاژەڵــەپێوی ۞ وابسته به جمجمه‌سنجی

craniometry /ˌkreɪniˈɒmɪtri/ *noun*

کەڕاکــەپێوی، کاژەڵــەپێوی، کاسەســەرپێوی ۞ جمجمه‌سنجی

craniotomy /ˌkreɪniˈɒtəmi/ *noun, pl.* craniotomies

کاژەڵــەبڕی، کەڕاکەبڕی (= لابردنی بەشێ لە کەڕاکە) ۞ کرانیوتومی

cranium /ˈkreɪniəm/ *noun, pl.* craniums or crania /-niə/

کاسەســەر، کاژەڵــە، کەڕاکــە، کــاپۆڵ، کۆجەڵــەی ســەر، سەر ۞ جمجمه

crank[1] /kræŋk/ *noun*

1 هەندیل، قۆڵ، باسک، باسکە، میل، کرەنک، دەسک، دەسکەلار، دەسکەتەوەر، لاقە (شێوەی لاقی هەیە) 2 کەسێکی سەیر ۞ 1 هندل، بازو 2 آدم عجیب و غریب

crank[2] /kræŋk/ *noun*

1 کەسێکی سەیر 2 پێچدان یان بادانەوەی قسە ۞ 1 آدم عجیب و غریب 2 کرانک

crank[3] /kræŋk/ *adjective*

(دەریاوانی و کۆن، کەشتی بادەوەدار) بۆی هەیە وەرگەڕێ ۞ واژگون‌شدنی

crank-case *noun*

(میکانیک) کارتێر ۞ کارتر

cranked *adjective*

کرەنک، هەندیل، قۆڵدار، قۆڵقۆڵ، باسکدار ۞ هندل، بازودار

crankshaft /ˈkræŋkʃɑːft, US -ʃæft/ *noun*

کرەنکشەفت، میلەنگ، لولەکی خولاندنەوە ۞ میل‌لنگ

cranky /ˈkræŋki/ *adjective* (crankier, crankiest)
1 سەیر، سەمەرە: *2 cranky ideas/schemes* 2 رووگرژ، مروموچ 3 زووتووڕە، جینگزی، ئالەتی، سەرگەرم 4 داشقەشکاو، کەلاک 5 سست، بێدەوام، وەردەگەڕێ ◌ 1 عجیب و غریب 2 عبوس 3 جوشی 4 ابوقراضه 5 بی‌دوام

crannied *adjective*
قەڵەشیو، درزبردوو، کەلەبەردار ◌ شکاف‌دار

crannog /ˈkranəg/ *noun*
(سکاتلەند و ئیرلەند) دورگە یا جێگای مانەوەی چکۆلانە لەنێو گۆماو یان زەلکاویدا ◌ کرانوگ

cranny /ˈkræni/ *noun, pl.* crannies
1 کەلێن، کون، درز، کەلەبەر، قەڵەش. crevice 2 شوێنی چەپەک یان پەر ◌ 1 سوراخ. شکاف 2 مکان دورافتاده

crap /kræp/ *noun*
1 (نافەرمی) گوو، پیسایی 2 هەڵیت‌وپڵیت، قسەی قۆڕ، شرم‌وبرم: *3 He's so full of crap* خراپۆکە، گەنوگووزاڵ، بازاڕی، بێبایەخ، هیچەکە: *This work is complete crap* ◌ 1 گه 2 چرت‌وپرت 3 بنجل، بی‌معنی

crape = crepe

crape fern *noun*
فێرنێکی درێژی نیوزیلەند [*Leptopteris superba*] ◌ نوعی سرخس

crape hair *noun*
(بریتانیا) جۆری پرچ یان مووی دەسکرد کە لە لایەن ئەکتەرانەوە بەکاردێتری، ب.ت. ریش یان سمێڵ ◌ کراپی هیر

crape myrtle *noun*, also crepe myrtle
دەوەن یان دارۆچکەیێکی چینی، بە پەڕی چرچی crinkled petal مەیلەو ئەرخەوانی، سپی یان پەمەیی [*Lagerstroemia indica*] ◌ نوعی بوته یا درختچه

crap game = craps

crapper = toilet

crappie *noun, pl.* crappies
کراپی: هەردوو جۆری sunfish گەورەی ناوەندی ئەمریکا [*Pomoxis nigromaculatus* (هی رەش) یان *P. annularis* (هی سپی)] ◌ کراپی

crappy /ˈkræpi/ *adjective* (-pier, crappiest)
ئاشاخە، خراپ، رەشۆکی، بازاڕی، ئەیاخ، ئەشغاڵ، بێبایەخ، قۆڕ، هیچ، گەند، ناخۆش: *a crappy novel* ◌ بنجل، آشغال، بی‌ارزش، ناخوشایند

craps /kræps/ *noun, pl.*
کراپس (= جۆری قومار بە مۆرە) ◌ کراپس

crapshoot = craps

crapshooter *noun*
مۆرەهەڵخەر، زارخەر، زارهاوێژ ◌ تاس‌انداز

crapulence /ˈkrapjʊləns/ *noun*
1 پیرومەر، گرفت (ئەخۆشیێ لە ئەنجامی زۆر خواردن یان خواردنەوە) 2 زیادەڕۆیی، زیادەرەوی، پەرگیری ◌ 1 کراپیولنس 2 افراط

crapulent /ˈkrapjʊl(ə)nt/ *noun, adjective*
زیدەخۆر، زۆرخۆر ◌ پرخور

crapulous /ˈkrapjʊləs/ *adjective*
زۆرخۆر لە خواردن و خواردنەوەدا ◌ زیادەرو در طعام و میگساری

craquelure /ˈkrakljʊə, US krakˈljʊə/ *noun*
تۆڕەدرز یان قەڵەش (وێنەکێشی یان رەنگ‌کاری) ◌ شبکه‌ی ترک

crash[1] /kræʃ/ *noun, adjective*
n 1 دەنگی شکان، تەق‌وکوت، تەقەتەق، زرمە، ترپە، هاڕە، شریخە، گرمە 2 لێکدان، پێکدادان، پیاکەوتن 3 وردوخاش‌بوون 4 کەوتنەخوارەوە، بەربوونەوە 5 دابەزین، هاتنەخوارەوە، داشکان *adj* خەست‌وخۆڵ ◌ *n* 1 گرومب، غرش 2 تصادف 3 خردشدگی 4 سقوط 5 تنزل *adj* فشرده

crash[2] /kræʃ/ *noun*
کوتاڵ یان پارچەی خاولەیی ◌ کراش

crash barrier *noun*
ئەردە، پەرژین، دیوار، لابەستی ریگا (لە قەراخ یان نێوەڕاستی ریگا) ◌ جدول، نرده

crash course *noun*
ماوە یا قۆناخی خەست‌وخۆڵ ◌ دوره‌ی فشرده

crash-dive *noun*
خۆپیاکردن، خۆلوورکردن، لووربوونی کت‌وپڕ، خۆپیاکردنی بەرگرییانە (ژێردەریایی یان فڕۆکە) ◌ فروشتاب

crash helmet *noun*
کڵاوی پاراستن، کڵاوی پاریزە ◌ کلاه ایمنی، کاسکت

crashing /ˈkræʃɪŋ/ *adjective*
a crashing bore :superlative تەواو، رەبەق، ◌ کامل *a crashing effect* ◊

crashingly /kræʃɪŋli/ *adverb*
تەواو، بە تەواوەتی ◌ کاملاً

crash landing *noun*
نیشتنەوەی تەنگەتاوی یان ناچاری، بەربوونەوە یان کەوتنەخوارەوەی کۆنترۆڵ‌کراو یان مەهارکراو ◌ فرود اجباری

crash-test *noun*, also crash test
تاقی‌کردنەوەی پیاکێشان ◌ تست برخورد

crasis /ˈkreɪsɪs/ *noun, pl.* crases /-si:z/
(دەنگ‌ناسی) تێک‌هەڵکێشان، تێکەڵاندن: کورت‌کردنەوەی دوو بزوێنی لێک‌نزیک بۆ دانەیێکی درێژ و دیفتانگی (بنەڕەت: لە *krasis* یۆنانی "mixture") ◌ کراسیس

crass /kræs/ *adjective*
1 تەواو، لەئەندازبەدەر، رەبەق، ئازگار 2 کەر،

نەفام، گەوجولەوج، بێڕەوشت، بێماریفەت ◇ 1 صرف، کامل 2 احمق، کودن، بی‌نزاکت

crassly /kræsli/ *adverb*

کەرانە، گەوجانە ◇ احمقانه

crassitude /'kræsətju:d/ *noun*

کەریتی، گەوجیتی، نەفامی ◇ نفهمی، بی‌شعوری

crassness /kræsnəs/ *noun*

کەریتی، گەوجیتی، نەفامی ◇ بی‌شعوری، نفهمی

-crat *suffix*

پاشگر: لایەنگر، داکۆکی‌کەر، ئەندام، پشتیوان، پشتگر: *theocrat*، *plutocrat* ◇ پسوند: هوادار، عضو، حامی

cratch *noun*

1 (کۆن) ئاخوڕ، ئافر، manger 2 ئاخوری بەیتوللەحم (کە تەیدا لە دایک بوو) 3 کۆمەڵە ئەستێرەیێ بە ناوی "کەن(ـد)ووی هەنگوین" کە لە کانستێلاسیۆن یان گەلەستێرەی قرژاڵ دایە 4 چوارچێوە (ب.ت. بۆ تفاق) ◇ کراچ

crate /kreɪt/ *noun*

1 سنووق، سیپ، توولێنە، سەوەتە، قرتاڵە 2 باری سنووقێ، پڕسنووقێ 3 چەپەرەشر، کەلاک، داشقەشکاو (ماشێن) 4 (ئافەرمی) فڕۆکە، تەیارە (crateful n, *pl.* cratefuls) ◇ 1 صندوق، سبد، جعبه 2 مقدار گنجایش یک صندوق 3 ابوقراضه 4 هواپیما

crater /'kreɪtə(r)/ *noun*

1 دەم یان زاری گڕکان، کونەگڕکان 2 قوڵکە، چاڵ، کەندەلان (جێی بۆمب، بەردی ئاسمانی یان گوللەتۆپ) 3 کاسەیێکی زلە بۆ تێکەڵکردن یان یان تێکوەردانی مەی لە یۆنانی کۆندا بەکاردێنرا ◇ 1 دهانەی آتشفشان 2 گودال 3 کراتر

crater lake *noun*

گۆمی دەم یان کونەگڕکان ◇ دریاچەی دهانەی آتشفشان

-cratic *suffix*

پاشگر: ئاوەڵناوساز، سەربە یا پێوەندی بە جۆرێکی تایبەتی حکومەت یا دەسەلاتێکەوە هەیە: *democratic* (بڕوانە -cracy) ◇ پسوند: صفت‌ساز

craton /'kratɒn/ *noun*

(زەویناسی) هێزە، ستین: تەختەیێکی جێگیری گەورەی توێکڵی زەوی کە ناوەندی وشکاریێ پێکدێنێ (بنەڕەت: لە *kratos* یۆنانی "strength") ◇ کراتون

cratonic *adjective*

(زەویناسی) هێزەیی، پێوەندی بە ستینەوە هەیە ◇ کراتونیک

cravat /krə'væt/ *noun*, also ascot

کراڤات، بۆینباخ، ملپێچ، بەندک، کراوات ◇ کراوات

craven /'kreɪvn/ *adjective, noun*

adj ترسەنۆک، بێغیرەت، حیز، بێجەرگ، بێجەرگانە *n* مرۆی ترسەنۆک ◇ *adj* جبون، بزدل، بزدلانه *n* آدم بزدل

cravenly /'kreɪvnli/ *adverb*

بێجەرگانە، حیزانە، لە رووی ترسەوە ◇ بزدلانه

cravenness /'kreɪvnnəs/ *noun*

حیزی، بێجەرگی، ترسەنۆکی ◇ بزدلی

craving /'kreɪvɪŋ/ *noun*

بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، تاسە، ئارەزوو، بێزوو، بێزگ، گز، هەوەس، ئیشتیا، کەڵکەڵە، خولیا، حەز ◇ اشتیاق، عطش، هوس، ولع

craw /krɔ:/ *noun*

1 چیکەڵدانە، سیکەتۆرە، کۆلەزرگ، سیکڵدانە (هی باڵندە یان مێروو) 2 کرش، گەدە، عور (گیانەوەران) ◇ 1 چینەدان 2 معده

crawdad /'krɔ:dad/ *noun*

crayfishی ئاوی شیرین ◇ کروداد

crawfish /'krɔ:fɪʃ/, *pl.* same or crowfish = crayfish

crawl /krɔ:l/ *noun*

1 خزیـــــان، خـــــشان، سنگەخـــــشکێ، لەسەرچۆکڕۆیشتن، گاگۆلکێ 2 باسکەمەلە، مەلەباسکە ◇ 1 خزش، سینه‌خیز 2 کرال

crawler /'krɔ:lə(r)/ *noun*

خۆڕیخەر، خۆشیرین‌کەر ◇ دست به دستمال

crawlers *noun*

بەرگی یەکسەرە (بۆ منال) ◇ لباس سرهمی

crayfish /'kreɪfɪʃ/ *noun, pl.* same or crayfishes

کوللەی دەریایی، قرژاڵی درکدار [*Astacus* (ئەورووپا)، *Cambarus* (ئەمریکای باکووری)، و توخمەکانی تر] ◇ خرچنگ خاردار

crayon /'kreɪən/ *noun*

1 پێنووسی شەمی یان مۆمی 2 پێنووسی ڕەنگی 3 پێنووس‌گەچ، گەچی ڕەنگی ◇ 1 مداد شمعی 2 مداد رنگی 3 گچ رنگی

crayonist *noun*

کرایۆنیست ◇ کرایونیست

craze /kreɪz/ *noun*

1 داب، باو 2 کەف‌وکوڵ، تین‌وگوڕ، تین‌وتاو، تاووتین 3 شێتی ◇ 1 مد 2 شور و شوق 3 دیوانگی

crazed /kreɪzd/ *adjective*

1 شێت، دەلوو 2 دین، ڕق‌هەستاو، تووڕە، سوورەوەبوو 3 شێتانە: *a crazed look in his eyes* 4 درزاوی، موودار، قەڵەشاوی ◇ 1 دیوانه 2 برآشفته 3 دیوانه‌وار 4 ترک‌دار

crazily /'kreɪzɪli/ *adverb*

شێتانە ◇ دیوانه‌وار

craziness /kreɪzinəs/ *noun*

شێتی، دەلوویی ◇ دیوانگی، جنون

crazy /'kreɪzi/ *adjective* (crazier, craziest),

noun
adj 1 شێت، دەلـوو 2 سـوورەوەبوو، تـوورە 3 کـەر، نەفام، گەوجانـە 4 سەوداسـەر، مـردووی، کوشتەی 5 سەیروسەمەرە *n* مرۆی شێت ◌ *adj* 1 دیوانه 2 برافروخته 3 احمق، احمقانه 4 هلاک 5 عجیب و غریب *n* آدم دیوانه
crazy bone = funny bone
crazy paving *noun*
بەردڕێژی نارێکوپێک ◌ سنگفرش نامنظم
crazyweed = locoweed
C-reactive protein *noun*
جۆرێ پرۆتئینی نێو سیرۆمی خوێن لە هێندێ دۆخی نائاسایی‌دا (وەک ئاوسان inflammation و neoplasia) ◌ نوعی پروتئین
creak /kri:k/ *noun*, also creaking
(دەنـگ) جیرەجیر، جیرە، خرچـە، خرچـەخرچ ◌ جیرجیر
creakily /'kri:kıli/ *adverb*
بە جیرەجیر ◌ جیرجیرکنان
creaky /'kri:ki/ *adjective* (creakier, creakiest)
1 جیرن، پرلەجیرەجیر، جیرەجیراوی 2 کۆنە 3 لەق، شپرزە، لەرزۆک، رووخـەک: *a creaky economy* ◌ 1 جیری‌جیری 2 قدیمی 3 متزلزل
cream /kri:m/ *noun, adjective*
n 1 سەرشـیر، توێـشکە، تـوێژ(اڵ)، سـەرتـوێ، قـەیمـاخ: *strawberries and cream* 2 کرێم (دەموچـاو): *hand/moisturizing cream* 3 مەلـهەم، مەرهـەم 4 رەنگی سـپی مەیلەو زەرد: *Do you have this blouse in cream?* 5 هەڵبژاردە، سەرتۆپ، سەرگوڵ، باشترین بەش: *the cream of American society* 6 غوورابی *adj* توێـشکەدار 1 توێـشکەیی 2 سـپی مەیلـەو زەرد، سـپی‌واژ، سـپات، کرێمی ◌ *n* 1 خامـه 2 کرم، پماد 3 رنگ کرمی 4 زبده، بهترین قـسمت 5 بیـسکویت کرم‌دار *adj* 1 خامه‌ای 2 کرم
cream cheese *noun*
پەنیری توێـشکەدار، پەنیرەتوێشکە، دەلـەمە ◌ پنیر خامه‌ای
cream cracker *noun*
غوورابی یا تۆشەی توێشکەدار ◌ بیسکویت خامه‌ای
creamcups *noun*
رووەکێکی ساڵیانە annual و لە خێزانی poppy [*Platystemon californicus*] ◌ نوعی گیاه
creamer *noun*
(مێزوویـی) توێـشکەگر، دەزگـای تـوێژگرتن ◌ اسباب خامه‌گیری
creamery /'kri:məri/ *noun, pl.* creameries
شـیرەمەنی‌فرۆشـی، (کارگـە) شـیرەمەنی ◌ لبنیات‌فروشی، لبنیات‌سازی
cream of tartar *noun*
جـۆرێ خـوێ کریـستاڵی سـپی $C_4H_5KO_6$، ب.ت. لە کردنی گەردە و لە رەعـەمـەڵ هێنانی هێندێ کانزادا بەکاردێترێ ◌ نوعی نمک
cream puff *noun*
1 جـۆرێ کـەیـک کـە لـە هـەویـری شـیرینی پـفـهـەڵـدراوی پرسـەرتـوێ دروسـت بـووە 2 (ناڤەرمی) کەسێکی لاواز یان بەکارنەهاتوو، wimp ◌ 1 نوعی کیک 2 آدم ضعیف یا بی‌عرضه
cream soda *noun*
جۆرێ خواردنـەوەی نـەرمـی ڤـانیل‌تام، گـازی کاربۆنیکی carbonated تیایە ◌ کرم سودا
cream tea *noun*
عەسرۆژە، ئێوارەنان ◌ عصرانه
creamware *noun*
گڵێنەی لیاوپۆش glazed بە رەنگی سپی‌واژ یان کرێمی خەست ◌ کرم‌وار
creamy /'kri:mi/ *adjective*
1 توێشکەئاسا، سەرشیرئاسـا 2 نەرم 3 چەور 4 سـپی نامـاڵ‌زەرد، سـپی‌واش ◌ 1 خامـه‌ای، خامه‌مانند 2 نرم 3 چرب 4 کرمی
creance /'kri:əns/ *noun*
پەتێکی ناسک و درێژ لە لاقی بازی دەبەستن تا لە کاتی فێرکردنا هەڵنەیێ ◌ کرینس
crease /kri:s/ *noun*
1 لۆچ، چرچ، چین، گنج، ناوە 2 چرچ‌ولۆچی، زاکاوی (لە پێستدا) 3 قەد، دەق، خەت ◌ 1 چروک 2 چین و چروک 3 تا
creasy /kri:si/ *adjective*
1 چرچاوی، لۆچاوی، لۆچ، چرچ، گنجاوی، چین‌دار، چرچ‌ولۆچ، زاکاو 2 دەقاوی، دەق‌دار، قەداوی ◌ 1 دارای چین و چروک 2 تادار
created *adjective*
ئـافرێنراو، ئافـەرێـدە، دروسـتکـراو، خوڵـقاو، مەخلووق ◌ مخلوق
creatine /'kri:əti:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) گۆشتین، کرییتین، کریاتین: مـاک یـان مـادەیێکـی نـایترۆژێن‌داری nitrogenous کریـستاڵی سـپی $C_4H_9N_3O_2$، ب.ت. لـە ماسـوولکەی برببـڕەدارانـدا (بـە شـێوەی فۆسـفۆکراتین phosphocreatine یـان ئـازاد) هەیە (گۆشت + -ine) ◌ کراتین، کریتین
creatine kinase *noun*
هـەرێـەک لـە سـێ isoenzyme ی ب.ت. ماسوولکەی دڵ myocardium و ئێسکەپەیکەری برببڕەداران ◌ کراتین
creatine phosphate = phosphocreatine
creatineine /krı'atıni:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) کریاتینین، کراتینین، ئاوێتەیێکی کریـستاڵی سـپی $C_4H_7N_3O$، ب.ت لـە ماسوولکەکان، خوێن و مێزدا هەیە و لە رێگای مێزەوە دەردەدرێ ◌ کراتینین

creation /kri'eɪʃn/ *noun*
1 ئافرانـدن، سـازان، خولـقاندن، ئافـەرينـشـت، دروستكردن، سازاندن، دروستبوون، پێكهاتن، هێنانەدی، چێكردن، پێكهێنان، رەخساندن: *the process of database creation* 2 مەخلووقات، ئافەریدەكان، دروسكراوەكان، جەهان، جیهان، گـێتی، دنیـا، بـوون 3 داهێنـان، تازەگـەری 4 بەرهـەمهێنـان 5 (the Creation) دروسبوونی جیهان لە لایەن خوداوە (كتێبی پیرۆز) 6 جیهان و هـەموو ئـەو شـتانەی كـە تیایـا دەژیـن ◇ 1 آفرینش، خلقت، ایجاد 2 كائنات، عالم، گیتی، جهان، هستی 3 ابداع، ابتكار 4 تولید 5 (the Creation) خلقت 6 عالم وجود

creational /kri'eɪʃnl/ *adjective*
سەربە دروستبوون، خولـقێنەرانە ◇ آفرینشی، وابسته به خلقت

creationism /kri'eɪʃnɪzəm/ *noun*
كریشنباوەری، سازانباوەری (كەسێ كە پێیوایە دنیا بە دەستی خوداوە خولـقاوە و بەو شێوەش كە كتێبی پیرۆز باسی دەكا) ◇ آفرینشگرایی

creationist /kri'eɪʃnɪst/ *noun, adjective*
n كریشنباوەر، سازانباوەر *adj* كریشنباوەڕانە، سەربە یان پێوەندی بە سازانباوەرییەوە هەیە ◇ *n* آفرینشگرا *adj* آفرینشگرایانه

creation science *noun*
زانستی ئافراندن یان ئافەرینشت ◇ علم آفرینش

creative /kri'eɪtɪv/ *adjective, noun*
adj 1 دروسكـەر، دروسـتكـەر، ئافرێنـەر، سـازێنەر، خولـقێنەر، پێكهێنەر؛ دروستكەرانە، ئافرێنەر، سازێنەرانە، خولـقێنەرانە، پێكهێنەرانە، سـەربـە ئافرانـدن 2 داهێنـەر، تازەگـەر، *the creative arts* ◊ :imaginative داهێنـەر 1 *n company's -tive team* كەسێكی داهێنـەر 2 مایە یان مادە یان بیرۆكە و ئایدیای داهێنەرانە (creatively /kri'eɪtɪvli/ *adv*: داهێنەرانـە؛ creativeness /kri'eɪtɪvnəs/ *n*: داهێنـەریتی، تازەگـەریتی) ◇ *adj* 1 آفریننـده، آفـرینشگـر، آفرینشی 2 خلاق، مبدع *n* 1 آدم خلاق 2 كریتیو

creative evolution *noun*
گەشەسەندنی خولـقێنەرانە یان پێكهێنـەرانە ◇ سیر تكامل خالقه

creativity /ˌkriːeɪ'tɪvəti/ *noun*
داهێنـەریتی، تازەگـەریتی، داهێنـان؛ توانـایی داهێنـان یـان ئافرانـدن: *Creativity and originality are more important than technical skill* ◇ ابتكار، خلاقیت

creator /kri'eɪtə(r)/ *noun*
1 ئافرێنـەر، خولـقێنەر، دروسـتكـەر: *Walt Disney, the creator of Mickey Mouse* 2 (the Creator) خـودا، كردەگـار، كردگـار ◇ 1 خالق 2 آفریدگار

creatorhood /kri'eɪtəhʊd/ *noun*
خولـقێنەری، ئافرێنـەری، كردەگـاری، كردگـاری ◇ آفرینندگی

creatorship /kri'eɪtəʃɪp/ *noun,* also -orhood
خولـقێنەری، ئافرێنـەری، كردەگـاری، كردگـاری ◇ آفرینندگی

creature /'kriːtʃə(r)/ *noun*
1 ئـافرێنراو، ، ئافـەریـدە، دروسكـراو، خولـقاو، مـەخلووق 2 بوونـەوەر، زینـدەوەر: *strange creatures from outer space* 3 گیانـدار، گیانەوەر، گیانلەبەر، جانەوەر 4 بنیادەم، مرۆڤ، كەس 5 نۆكەر ◇ 1 آفریده 2 موجود 3 جـانور 4 انسان 5 دستنشانده

creature comforts *noun, pl.*
پێداویستییەكانی (سەرەتایی) ژیـان، كەرەسـەی ئاسایش ◇ مایحتاج

crèche /kreʃ/ *noun,* also crib
1 ناوەنـدی چـاودێری منـالان، دایەنگـە 2 پیشـاندانی دیمەنی وێنەی لەدایكبوونی كریست ◇ 1 مهد كودك، پرورشگاه 2 كرچ

cred /kred/ = street cred

credal /'kriːd(ə)l/ *noun,* also creedal
بـاوەری، بیروبـاوەری، سـەربە بیروبـاوەر ◇ اعتقادی، عقیدتی

credence /'kriːdns/ *noun*
1 بـاوەر، بایـەخ، پوێتـە، بـڕوا 2 مێـز یـا قەفەسـەیێكی چكۆلـە، بـۆ هەلـگرتنی شتەكانی شێوی خواوەندی، مێزی نان و مەی ◇ 1 اعتقـاد، اعتبار 2 كردنس

credentials /krə'denʃlz/ *noun, pl.*
1 لێوەشـاوەیی 2 باوەڕنامـە 3 بەلـگەنامە (باوەری) ◇ 1 صلاحیت 2 اعتبارنامه 3 مدارك

credenza /krɪ'dɛnzə/ *noun*
جێكتێب، قەفـەزەی كتێب، دۆلابی كتێب ◇ قفـەی كتاب

credibility /ˌkredə'bɪləti/ *noun*
1 باوەرپێكراوی، لێڕاپینراوی، باوەری، بایەخ 2 سـەراستی، دروستی، راستی ◇ 1 قابلیت قبـول، اعتبار 2 صداقت، صحت

credibility gap *noun*
جیاوازی نێوان قسە و كردەوە ◇ فرق بین حرف و عمل

credible /'kredəbl/ *adjective*
1 بـاوەرپێكراو، جێـیبەسـند، لـێڕاپینـراو، جێیباوەر، جێیمتمانە، بەبایەخ: *a credible account of an accident* 2 سەرراست، راست، دروست، ژیرانە ◇ 1 قابل قبول، پذیرفتنی، معتبر 2 صادق، معقول

credibly /-əbli/ *adverb*
باوەرپێكراوانە، بە شێوەیەكی باوەرپێكراو ◇ بـه طور قابل قبول

credit /'kredɪt/ *noun*
1 باوەڕ، بایەخ 2 مۆڵەت، ماوە، دەرفەت، وادە 3 سەرجەم ئەو پارەی کەوا لە حسابی بانکی کەسێ دایە 4 قەرز 5 خاوەنقەرز، قەرزدەر، ستوونی خاوەنقەرز، لای راست 6 لێڕابینین، راپەڕموون 7 شانازی 8 ئابڕوو، ناوبانگ، برەوی، متمانەیی 9 پیاهەڵوتن، پەسندان، ستایشت 10 پەسندکردن 11 مایەی شانازی، جێگای سەربەرزی 12 یەکەی خوێندن (لە کۆلێژ یان زانکۆ) ۞ 1 اعتبار 2 مهلت، مدت 3 موجودی 4 وام 5 بستانکار، ستون بستانکار 6 اعتماد، اطمینان 7 افتخار 8 شهرت، وجهه 9 تمجید 10 تأیید 11 مایەی افتخار 12 واحد درسی

creditability /ˌkredɪtə'bɪlətɪ/ *noun*
لەپەسنهاتوویی، اوەڕی، بایەخ، نێوبەدەرەوەیی، ئابڕوو، باوەڕپێکراوی، برەوی، لەپەسندهاتوویی ۞ قابلیت تحسین، اعتبار، شهرت، قابلیت قبول

creditable /'kredɪtəbl/ *adjective*
لەپەسنهاتوو، جێیباوەڕ، جێیمتمانە، بەبایەخ، باوەڕپێکراو، جێیپەسند، praiseworthy: *The Green Party won a creditable 16 per cent of the vote* ۞ قابل تحسین، معتبر، قابل قبول

creditably /'kredɪtəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی باوەڕپێکراو ۞ به طور قابل قبول

credit account = account

credit bill *noun*
بیل یان بەراتی باوەڕی ۞ برات اعتباری

credit card *noun*
کارتی باوەڕی، کارتی کریدیت، کریدیت کارت ۞ کارت اعتباری

credit note *noun*
نامەی باوەڕی، نۆتی باوەڕی (کڕین) ۞ برگەی اعتبار خرید

creditor /'kredɪtə(r)/ *noun*
خاوەنقەرز، قەرزدەر ۞ طلبکار

credit rating *noun*
هەڵسەنگاندن یان نرخاندنی باوەڕی، رادەی باوەڕی ۞ ارزیابی اعتبار، درجەی اعتبار

credits *noun, pl.*
تیتراژ، نێونیشان(ەکان)، ناوەکان ۞ عناوین

credit side *noun*
1 لای خاوەنقەرز، لای راست (لە حسابی بانکی) 2 باشی ۞ 1 ستون بستانکار 2 مزیت

credit squeeze *noun*
رامیاری کۆنترۆل (دیاریکردن) باوەڕی، سیاسەتی مەهاری باوەڕی ۞ سیاست کنترل اعتبار

credit-titles = credits

credit transaction *noun*
سەودای بەقەرز یا قەرزی ۞ معاملەی استمهالی

credit transfer *noun*
راگوێستن یا گوێزانەوەی باوەڕی ۞ انتقال اعتبار

credit union *noun*
کۆمەڵەیێکی هەرەوەزی یان دەزگایێ کە وام و قەرز بە سوودێکی کەم دەدا بە ئەندامانی ۞ کریدیت یونیون

credit-worthiness *noun*
جێیباوەڕی، جێی متمانەبوون، قەرزخۆشی، خۆشحیسابی، باوەڕمەندی ۞ اعتبار

credit-worthy /'kredɪtwɜ:ði, US -wɜ:rði/ *adjective*
جێیباوەڕ، جێی متمانە، قەرزخۆش، خۆشحیساب، باوەڕمەند ۞ معتبر

credo /'kri:dəʊ, 'kreɪdəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* credos
ریباز، بیروباوەڕ، ئارمانج ۞ مرام، مسلک

credulity /krɪ'dju:lətɪ, US -'du:-/ *noun*
زووباوەڕی، ساویلکەیی، دڵسافی ۞ خوشباوری، سادەلوحی

credulous /'kredjələs, US -dʒə-/ *adjective*
زووباوەڕ، خۆشباوەڕ، ساویلکە، سادە، بێگەرد، بێگرێ، بێفێڵوفەرەج (credulousness /'kredjələsnəs, US -dʒə-/ *n* ۞ خوش‌باور، سادەلوح

credulously /'kredjələsli, US -dʒə-/ *adverb*
ساویلکانە، لە رووی سادەیییەوە، سادە ۞ سادەلوحانە، از روی زودباوری

Cree /kri:/ *noun, pl.* same or Crees
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، لە ناوەندی کەنەدا دەژین 2 زمانی Algonquianی ئەو گەلە (بنەڕەت: کورتەی *Cristinaux* ئالگۆنکویایی) ۞ کری

creed /kri:d/ *noun*
ریباز، بیروباوەڕ، باوەڕ، دەزگا یان سیستمی باوەڕی دینی، کۆمەڵە باوەڕێکی بنەڕەتی، ئارمانج: *What is his political creed?* ۞ کیش، آیین، اعتقاد، عقیده

creedal = credal

creedless *adjective*
بێباوەڕ ۞ بی‌عقیده

creek /kri:k/ *noun*
1 لاکەنداو، چۆمەڵە، شەتاو، گەلار، زێ 2 زەلکاو، زۆنگاو 3 کەنداوی چکۆلانە 4 پەلە زەمینێک لە نێوان تەپە و کێودا 5 رێگای پێچەڵاوپێچ ۞ 1 خور، شاخابه، نهر 2 مرداب 3 خلیج کوچک 4 کریک 5 راه پرپیچ‌وخم

Creek /kri:k/ *noun, pl.* same or Creeks
1 ئەندامی کۆنفیدراسی گەلانی سوورپێستی باشووری رۆژهەڵاتی ئەمریکا لە سەدەکانی 16 تا 19دا 2 زمانانی Muskogeanی ئەو گەلانە ۞ کریک

creel /kri:l/ *noun*
1 قرتالەی ماسی (تیاهەڵگرتن)، سەبەتەماسی 2

تۆڕی راوەماسی 3 میلەیێ بە چەند شیشەوە بۆ راگرتنی ماسوولە یان خلۆکە bobbin لە دەزگای رستن‌دا 3 spinning machine قولاپ، چوارچێوەی قولاپ ◌ 1 سبد ماهی 2 و 3 کربل

creep /kri:p/ *noun*

1 کەسێکی سووک و چرووک: *He's a nasty little creep!* 2 خشکان، خشان، خزانی روویی 3 خزەخۆل، خۆلەخزکە، خۆلەخزە (لە داوێنی کێوەوە بەرەو خوارێ دەخزێ) 4 ویرەویر، میروولە(کردنی لەش) ◌ 1 آدم پست و فرمایه 2 خزش 3 لغزش 4 خاک لیز 5 مورمور

creepage /kri:pɪdʒ/ *noun*

1 خشان، خشکان، خزیان، خزان 2 پێشکەوتنی بەرەبەرە ◌ 1 خزش 2 پیشرفت تدریجی

creeper /'kri:pə(r)/ *noun*

رووەکی پیاهەڵچوو، گیاهەڵچوو یان خشۆک ◌ گیاه رونده

creeping /'kri:pɪŋ/ *adjective*

1 خشۆک 2 بەرەبەرە، کەم‌کەم، پلەپلە: *a period of -g inflation* ◌ 1 خزنده 2 تدریجی

creeping eruption *noun*

هەڵزلەپانی خشۆک: هێڵێکی سوور لە زیپکەی سەرپێست، ب.ت. لەبەر لارڤا و کرمۆکە (وەک hookworm) کە وەک مشەخۆرێ دەچێتە ژێر پێستی مرۆڤەوە ◌ کریپینگ اراپشن

creeping Jenny *noun*

جۆرێ رووەکی خشۆکی تەڕەونە، گەڵاخڕ و گوڵ‌زەرد، لە شوێنی شێ‌دار یان تەڕا دەڕووێ *[Lysimachia nummularia]* ◌ نوعی گیاه

creeps *noun*, give someone the creeps

مووبزبوونەوە، قرژبوونەوەی نووک ◌ سیخ‌شدگی مو

creepy /'kri:pi/ *adjective* (creepier, creepiest)

1 ترسناک، ترسێنەر، تۆقێنەر: *a creepy horror story* 2 سەیر، سەمەرە، باوەڕپێنەکراو: *What a creepy coincidence* 3 میروولە دێنێ، ویرێنەر (-eepily /'kri:pɪli/ *adv*: ترسێنەرانە، ترسناکانە؛ -piness /'kri:pinəs/ *n*: ترسناکی، تۆقێنەری) ◌ 1 وحشتناک 2 عجیب و غریب 3 مورمورآور

creepy-crawly /ˌkri:pi 'krɔ:li/ *adjective, noun* (*pl.* creepy-crawlier)

adj ترسناک، هەروەها creepy *n* جوجو، دەعبا (میروو، کرم و هتد) ◌ *adj* وحشتناک *n* کریپی کراولی

creese = kris

cremains /krɪ'meɪnz/ *noun, pl.*

خۆڵەمێشی مردوو یان تەرمی مردووان ◌ خاکستر اجساد مردگان

cremaster /krɪ'mastə/ *noun*

1 (میرووناسی) نووکێکی قولاپ‌ئاسای قوزاخەی پەپوولە pupa 2 butterfly (تویکاری) ماسوولکەی spermatic cord ◌ کریماستر

cremation /krə'meɪʃn/ *noun*

سووتاندن، ئاورتێبەردان (تەرم)، مردەسووتێنی، مردەسووتمان (*n* cremator: سووتێنەر) ◌ مردەسوزان

crematorium /ˌkremə'tɔ:riəm/ *noun*, also crematory /'krɛmət(ə)ri/, *pl.* crematoria or crematoriums

کوورەی لەش‌سووتاندن، ئاگرخانە، خانووبەرە یان شوێنی سووتاندنی (تەرمی) مردووان، سووتانگەی تەرمی مردووان ◌ مردەسوزگاه

crematory /'krɛmət(ə)ri/ *adjective, noun*

= (*pl.* crematories) *n* cremation سەربە *adj* North American term for crematorium ◌ کریماتوری

crème de cas'sis /ˌkrɛm də ka'si:s/ = cassis

crème de la crème /ˌkrem də lɑ: 'krem, French kʀɛm də la kʀɛm/ *noun*

(کەس یان شتێ) باش‌ترین، سەرتۆپ، سەرتل، هەڵبژاردە: *This school takes only the crème de la crème* ◌ (آدم یا چیزی) بهترین، نخبه‌ترین، سرآمد

crème de menthe /ˌkrem də 'mɒnθ, US 'menθ/ *noun*

لیکۆری نەعنا یان جاترە (بنەڕەت: فەرەنسی "cream of mint") ◌ لیکور نعنا

crenate /'kri:neɪt/ *adjective*, also crenated

(رووەک‌ناسی و گیانەوەرناسی) ددانەددانە، قەڵبەدار، گرنج‌گرنج، برگەبرگە، کۆنگرەدار، دابڕدابڕ: *a crenate leaf* ◌ مضرس، کنگره‌دار

crenation /kri:'neɪʃn/ *noun*

ددانەداری، ددانەددانەیی، گرنج گرنجی، برگەبرگە، کۆنگرە ◌ تضرس، کنگره

crenel /'krenl/ *noun*, also crenelle /krə'nel/

کونەشوورە، کون، تیرگە، کولانکە ◌ مزغل

crenellated *adjective*

شوورەدار ◌ مجهز به برج و بارو

crenulation *noun*

1 ددانەداری، گرنج‌گرنج‌بوون، دابڕدابڕبوون، برگەبرگەیی(بوون) 2 (crenulations) کۆنگرە، کونگرە، شوورە، قەڵبە، برگەدیوار ◌ 1 تضرس، کنگره‌داربودن 2 (در جمع) کنگره، برج و بارو

creodont /'kri:ədɒnt/ *noun*

د(د)ان‌گۆشت، دان‌گۆشتینە: گیانەوەرێکی گۆشت‌خۆری بووبەردی fossil سەرەتا(کان)ی سەردەمی Tertiary، گۆشت‌خۆرەکانی ئێستا لە رەچەڵەکی ئەون (بنەڕەت: لە *Creodonta*

لاتینی نوێ (ناوی ده‌سته‌ی order)؛ بنه‌ڕه‌ت: له یوونانی *kreas* "گۆشت" + *odont-* ,*odous* "ددان") ◌ کریودونت

Creole /'kri:əʊl, US -oʊl/ *noun, adjective,* also creole

n 1 زمانی کریۆل 2 به‌ره‌چه‌له‌ک ئه‌ورووپایی له هیندی ڕۆژاوا یان ئه‌مریکای سپانیایی‌دا 3 دووره‌گه‌ی ئه‌فریقایی-ئه‌ورووپایی 4 کریۆل‌زمان *adj* سه‌ربه کریۆل ◌ *n* 1 زبان کریول 2 کریول 3 دورگه‌ی افریقایی–اروپایی 4 کریول‌زبان *adj* وابسته به کریول

creolization /kri:ə(ʊ)lʌɪ'zeɪʃ(ə)n/ *noun*

وه‌رگێران بۆ کریۆلی ◌ ترجمه به کریولی

Creon *noun*

کریۆن: پادشای ئه‌فسانه‌یی تێب یان تێبێس Thebes، برای ژۆکاستا Jocasta و جێنشینی ئۆدیپوس Oedipus ◌ کرئون، کریون

creosol /'kri:əsɒl/ *noun*

(کیمیا) کریۆسۆل: شله‌یێکی بێ‌ڕه‌نگ که پێکهێنه‌ری سه‌ره‌کی کریۆسۆتی قیری داره wood tar ◌ کریوسول

creosote /'kri:əsəʊt, US -soʊt/ *noun*

1 ڕۆنه‌خه‌ڵووز 2 ڕۆنی قه‌تران، جه‌وهه‌ری قیر 3 = creosote bush ◌ 1 کرزوت 2 جوهر قیر

creosote bush *noun*

جۆرێ ده‌وه‌نی ئاسایی هی ناوچه بێ‌بارانه‌کانی مێکسیک و ڕۆژاوای ئه‌مریکا [*Larrea tridentata*] ◌ نوعی درختچه

crepe /'kreɪp/ *noun,* also crape

1 کرێپ (پارچه) 2 کرێپ (جۆرێ جیر زۆرتر بنه‌که‌وشی لێ‌دروس ده‌که‌ن) 3 به‌رگی ماتەم ◌ 1 کرپ (پارچه) 2 کرپ 3 لباس عزا

crepe de China /də 'ʃi:n/ *noun*

کرێپی چینی ◌ کرپ‌دوشین

crepe myrtle = crape myrtle

crepe paper *noun*

کاغزی چرچ یان لۆچاوی، کاغزی جیری ◌ کاغذ چروک

crepe rubber *noun*

کرێپ (= جۆرێ جیر زۆرتر بنه‌که‌وشی لێ‌دروس ده‌که‌ن) ◌ کرپ

crepitant /'krepətənt/ *adjective*

شریخن، شریخێنه‌ر، قرچن، ته‌قه‌ته‌قکه‌ر، قرچێنه‌ر، شه‌قشه‌قه، شه‌قه‌شه‌قکه‌ر ◌ ترق‌وتوروق‌کننده

crepitation /ˌkrepɪ'teɪʃn/ *noun*

شریخه‌شریخ، قرچه‌قرچ، ته‌قه‌ته‌ق، قرچ‌وهۆڕ، شه‌قه‌شه‌ق، شه‌ق‌وهۆڕ ◌ ترق‌وتوروق

crepitus /'krɛpɪtəs/ *noun*

(پزشکی) کرته، خرە، خرمه، شه‌قه ◌ کرپیتوس

crépon /'kreɪpɒn/ *noun*

کوتاڵێ له شێوه‌ی کرێپ ◌ کرپون

crept /krept/ = past and past participle of creep

crepuscle /krɪ'pʌskl/ *noun,* also crepuscule

به‌ره‌بەیان، که‌ره‌به‌یانی، مه‌لابانگدان، کازوکووزی به‌یانی، کازیوه، هه‌وه‌ڵی ڕۆژێ، تاریکوروون، بوولێڵه، تاریکان، نارۆشن (بۆ هه‌ردووکیان)، دره‌نگان، زه‌رده‌په‌ڕ ◌ فلق، شفق

crepuscular /krɪ'pʌskjələ(r)/ *adjective*

به‌ره‌به‌یانی، تاریکورروونی، که‌ره‌به‌یانی، بوولێڵه‌یی، شه‌وه‌کی، تاریکان، زه‌رده‌په‌ڕ، نارۆشنی: *-scular light* ◌ بامدادان، شامگاهان

crescendo /krə'ʃendəʊ, US -doʊ/ *adjective, noun*

adj, adv (موسیقا) ڕووله‌سه‌ر، ڕووه‌وسه‌ر *n* (ئاستی ده‌نگ) *pl.* crescendos or crescendi /-di/) زۆربوونی به‌ره‌به‌ره‌یی ◌ *adj, adv* اوج‌گیرنده *n* افزایش تدریجی

crescent /'kresnt, US 'kreznt/ *noun, adjective*

n 1 مانگی یه‌کشه‌وه، نوێ‌مانگ، هه‌یڤک، مانگیله، داسی مانگ 2 (شه‌قام یان ڕیزه‌ماڵێ) نیوبازنه، ده‌مه‌داسی، که‌وانه‌یی 3 (the Crescent) دروشم یان نیشانه‌ی ده‌وڵه‌تی عوسمانی *adj* 1 مانگیله‌یی 2 ڕووله‌په‌ره، گه‌وره‌بوو، ڕووله‌زۆری، په‌ره‌سه‌ندوو، increasing ◌ *n* 1 هلال 2 نیم فلکه 3 علامت دولت عثمانی *adj* 1 هلالی 2 افزاینده، رو به رشد

the Crescent /'kresnt, US 'kreznt/ *noun*

هێما یان نیشانه‌ی ئیسلام ◌ نماد اسلام

crescive /'kresiv/ *adjective*

گه‌شنده، ڕووله‌گه‌شه، گه‌وره‌وه‌بوو، ڕووله‌زۆری، په‌ره‌ئه‌ستێن (crescively /'kresivli/ *adv*) ◌ نامی، بزرگ‌شونده، زیادشونده

cresol /'kri:sɒl/ *noun*

(کیمیا) کریسۆل (شله یان ڕۆنێ که له قه‌تران ده‌گیرێ) ◌ کریسول

cress /kres/ *noun*

(ڕووه‌کناسی) ته‌ره‌تیزه، ته‌ره‌تووره، ته‌ره‌تووله، تووزک، کووزه‌ڵه، تویزه‌ڵه [*Barbarea* و تۆخمه‌کانی تر] ◌ شاهی، تره‌تیزک، بولاغ اوتی

cresset /'krɛsɪt/ *noun*

(مێژوویی) چرا، مه‌شخه‌ڵ، قه‌ندیل ◌ مشعل، قندیل

Cressida *noun*

کریسیدا: ژنێکی ترۆجانی (یا ترۆیی) که به‌پێی ئه‌فسانه‌کانی سه‌ده‌کانی نێوه‌ڕاست سه‌باره‌ت به گراوه‌که‌ی Troilus بێ‌وه‌فایی ده‌کا ◌ کرسیدا

crest /krest/ *noun*

1 کاکۆڵ، پۆپنه، پۆپ، تاج، کڵاوه، پۆپکه، پۆته‌ڵاک، پۆپه 2 په‌ڕکڵاو، جوقه 3 یاڵ 4 نووک، سه‌رنووچکه، سه‌رکه‌ل، دوند، دهار،

تەوق، کمت، ترۆپک، لووتکە 5 نیشانە، ئارم، مۆر، دروشم 6 ریز، هێڵ 7 (تویکاری) تیغە، قیتکە یان دەرپەڕیوی سەر ئێسک ۞ 1 کاکل 2 جقە 3 یال 4 قلە، نوک، اوج 5 آرم 6 ردیف، خط 7 کرست

crested /ˈkrestɪd/ *adjective*

1 پۆپن، کاکوڵدار، پۆپەدار، تاجدار، پۆپنە: *a - crested bird* 2 نیشاندار، دروشماوی، نیشانەدار: *crested notepaper* ۞ 1 کاکل‌دار 2 دارای آرم

crested wheatgrass *noun*

گیایێکی تفاق، رەسەنی ئۆراسیا [*Agropyron cristatum*] ۞ نوعی گیاه

crested wren *noun*

(باڵندەناسی) مووتە ۞ کرستید ورن

crestfallen /ˈkrestfɔːlən/ *adjective*

دڵسارد، وەڕەز، جاڕز، نارەحەت، عاجز، بێزراو، دڵتەنگ، لێوبەبار، خەمبار (**crestfallenly** *adv*; **crestfallenness** *n*) ۞ مأیوس، دمغ، پکر، افسرده

crestfish *noun, pl.* same of crestfishes

ماسیەپۆپنە [*Lophotus lacepedei*] ۞ نوعی ماهی

cresting *noun*

نەخش یان رازاندنەوەی پۆپنەیی یان تاجی ۞ آذین کاکلی

cresyl /ˈkriːsʌɪl, US -sɪl/ *noun*

(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) کریسیل ۞ کریسیل

cresylic *adjective*

کریسۆلی ۞ کریسولی

cretaceous /krɪˈteɪʃəs/ *adjective*

قسلی، کلسی، ئاهەکی، سەربە کلس، کلس‌ئاسا، قسڵ‌ئاسا ۞ وابسته به آهک، آهکی، آهک‌مانند

Cretaceous /krɪˈteɪʃəs/ *adjective*

(زەویناسی) کریتێیشیس، گەچینە، کریتاسە (ئاماژە دەکا یان سەربە دوایین سەردەم لە سەردەمانی Mesozoic era (نێوان ژوراسیک Jurassic و تێرشیاری Teritiary، دەوروبەری 146 تا 65 ملیۆن ساڵ لەوەپێش)، سەروبەندێ کە یەکەمین رووەک و گیای گوڵدەرکەر دەرکەوتن و لە کۆتاییدا دایناسۆرەکان، ammonite ـەکان، و زۆر جۆری تری زیندەوەر و ئۆرگانیزمەکان تیاچوون (بنەڕەت: لە لاتینەوە cretaceus (تەویش لە creta "گەچ "chalk) + -ous) ۞ کرتاسه

cretaceous period *noun*

(زەویناسی) سەردەمی کریتاسە یان گەچینە ۞ دورەی کرتاسه

cretaceous system *noun*

(زەویناسی) ریکخستەی کریتاسە یان گەچینە ۞ نظام کرتاسه

Cretan /ˈkriːtən/ *noun, adjective*

n دانیشتوو یان رەسەنی دورگەی یۆنانی Crete *adj* سەربە کریت یا خەڵکەکەی، کریتی ۞ کرتی

cretin /ˈkretɪn, US ˈkriːtn/ *noun*

1 کریتین، کورتەبالا، گڕگن (لەگەڵ دواکەوتوویی) 2 (نافەرمی) کەر، گەوج: *Why did you do that, you -n?* ۞ 1 کرتن 2 احمق

cretinism *noun*

کریتینیزم، کورتەبالایی، گڕگنی، بالابەستی ۞ کرتینیسم

cretinous /ˈkretɪnəs, US ˈkriːtnəs/ *adjective*

(نافەرمی) کەر، گەوج ۞ احمق

cretonne /krɛˈtɒn, US ˈkrɛtɒn/ *noun*

کریتان، کەتانی ئەستوور، پارچەی پەردەیی ۞ کریتون

Creutzfeldt-Jakob disease

/ˌkrɔɪtsfɛltˈjakɒb/ *noun*, also (CJD)

سیجیدی (= نەخۆشییێ کە تووشی مێشک دەبێ و دەبێتەهۆی نەمانی کۆنترۆڵ و هۆش و جەستە و لە ئەنجامدا مردن؛ بنەڕەت: لە ناوی دەمارناسی ئەڵمانی H. G. *Creutzfeldt* و A. *Jakob*، مەرگ 1931) ۞ سی‌جی‌دی

crevasse /krəˈvæs/ *noun*

1 کەلێن یان کەلەبەری قووڵ، قووڵەکەلێن، قووڵەقەڵەش 2 سەهۆڵەکەلێن، قەڵەشەسەهۆڵ، کەلێنەسەهۆڵ، کەلێنی سەهۆڵ (لە *crevice* فەرەنسی کۆن، بڕوانە crevice) ۞ 1 شکاف عمیق 2 شکاف یخی

crevice /ˈkrevɪs/ *noun*

کەلێن، کەلەبەر، کەلشی، قلیش، درز، زەنگ ۞ شکاف، ترک

crew /kruː/ *noun*

1 کارکەران، دەستەی کارکەران (فڕۆکەوانی و کەشتیەوانی) 2 کۆمەڵە، دەستە، گرووپ، تیپ 3 دارودەستە ۞ 1 خدمه 2 تیم، گروه 3 باند

crew = past of crow

crew cut *noun*

سەری تاشراو، موو یا قژی کورتەوەبوو (شێوازێ بۆ پیاوان) ۞ موی کوتاه

crewel /ˈkruːəl/ *noun*

بەن یان ریس بۆ قولاپچنی، بەنی میلچنی ۞ نخ قلاب‌دوزی

crewman /ˈkruːmən/ *noun, pl.* crewmen

ئەندامی کارکەران ب.ت. پیاو (کەشتی یان فڕۆکە) ۞ عضو خدمه

crew neck *noun*

ملیوان خڕ، یەخەی خڕ (بۆلۆڤێر یان بلووزی خوری) ۞ یقەی گرد

crew-necked *adjective*

ملیوانخڕ، یەخەخڕ ۞ دارای یقەی گرد

crib /krɪb/ *noun*, also cribbage

1 ئاخوڕ، ئافر (manger) 2 کۆختە 3 سەوەتە،

زەمیلە، قرتالە، توولـینە 4 عەماری خوێ و دەغڵ(ودان) 5 (تاقی‌کاری) گزی‌کاری، گزەونی 6 بەرهەمدزی، دزی ویژەیی، plagiarism؛ وردەدزی، خوێڕیەدزی، دەڵەدزی، سیرمەدزی 7 تەخت(خەو)ی منداڵ 8 مـودێلی دیمەنی لەدایکبوونی مەسیح، کە لە کریسمەس‌دا لە ماڵان یان کڵێسەکان‌دا دادەنرێ 9 = کورتە ی cribbage 10 پەرە لادانراو یان فڕێدراوەکان 11 (هەروەها cribwork) چوارچێوەیێکی قورسی لە تەختە کە بۆ فونداسیۆن و بنەرەتەکان بەکاردێنرێ 12 بەربەست یان بەنداوێکی چۆمی بۆ کەم‌کردنەوەی ڕوێینی ئاو یان شوێنی هەڵگرتنەوەی کۆتەرە سواراوەکان (ئەڵمانی بنەرەت) ○ 1 آخور 2 کلبە 3 سبد 4 کریب 5 تقلب 6 سرقت ادبی؛ دلەدزدی 7 تخت‌خواب کودک 8، 9، 10، 11 و 12 کریب

cribbage /ˈkrɪbɪdʒ/ *noun*

کریباژ (= جۆرێ پەڕێنی دوو کەسە، هەریەک 6 پەڕ هەڵدەگرن) ○ کریباژ

cribbing *noun*

1 ماکی سازکردنی crib 2 (هەروەها crib-biting) جۆرێ بەدخوویی هێندێ ئەسپ کە قەپ لە شتی ڕەق دەگرێ (وەک دار لە تەویلە) ○ کریبینگ

crib death = cot death

cribellate *adjective*

بێژنگیلەدار، خاوەن بێژنگیلە ○ دارای کریبلوم

cribellum /krɪˈbɛləm/ *noun, pl.* cribella /-lə/

(گیانەوەرناسی، لە هێندێ جاڵجاڵۆکەدا) بێژنگیلە (بنەرەت: لە لاتینی late ـەوە، چکۆلێنراوی *cribrum* "بێژنگ "sieve) ○ کریبلوم

cribo /ˈkriːbəʊ, US ˈkrʌɪbəʊ/ = indigo snake

cribriform /ˈkrɪbrɪfɔːm/ *adjective,* also cribrous

(توێکاری) بێژنگ‌ئاسا، دابێژراو، کون‌کون، بێژنگی ○ سوراخ‌سوراخ

cricetid *noun*

هەر کرتینەرێکی خێزانی Cricetidae کە hamster، gerbil، جرج و مشەکانی جیهانی نوێ، lemming و vole کان دەگرێتەوە ○ کریستید

crick /krɪk/ *noun*

داگیران، گیران، کۆڵنج، بەگیرویستان، ملێشە (شان و مل و پشت) ○ گرفتگی

cricket[1] /ˈkrɪkɪt/ *noun*

(یاری) کریکێت، جۆرێ گۆیێن ○ کریکت

cricket[2] /ˈkrɪkɪt/ *noun*

1 سیسرک، جرجرو، جرجرکە، ڕوولک [خێزان Gryllidae: زۆر جۆرن] 2 بۆ ناوی ئەو مێرووانەی تر بەکاردێنرێ کە پێوەندی‌یان بەو خێزانەوە هەیە، ب.ن. bush cricket ○ جیرجیرک

cricketer /ˈkrɪkɪtə(r)/ *noun*

کریکێت‌زان، یاریزانی کریکێت، کریکێت‌باز ○ بازیکن کریکت

cricketing /ˈkrɪkɪtɪŋ/ *noun*

کریکێتێن، کریکێت‌کردن، کریکێت‌بازی ○ کریکت‌بازی

cricoid /ˈkrʌɪkɔɪd/ *noun,* also cricoid cartilage

(توێکاری) کرۆژەی بازنەئاسای قوڕگ ○ حلقوی

cri de cœur /ˌkriː də ˈkəː, French kʀi də kʀ/ *noun*

1 داخوازی یان سکاڵای بە سۆزەوە 2 کوڵ (یان کلپە)ی گریان، گریان لە دڵەوە (لە فەرەنسەوە "cry from the heart") ○ کری دوکور

cried = past and past participle of cry

crier /ˈkraɪə(r)/ = town crier

crikey /ˈkraɪki/ *interjection*

(بریتانیا و نافەرمی) تەح، پیاح، ماشەڵڵا (جوان‌دەربڕی Christ) ○ عجب

crim = criminal

crime /kraɪm/ *noun, adjective*

n 1 تاوان 2 گوناه، سووچ، هەڵە، چەوتی، شاشی *adj* تاوانی، تاوانکارانە، تاوانکاری‌یانە ○ *n* 1 جرم 2 گناه، خطا، اشتباه *adj* جنایی

Crimean /krʌɪˈmiːən/ *adjective*

کرێمیەئی، سەربە Cremea، نیمچەدوورگەیێکی ئۆکراین، نێوان دەریای ئازۆف Azov و دەریای ڕەش ○ کریمەای

crime fiction *noun*

داستان یان زانستەچیرۆکی تاوانکاری‌یانە ○ داستان جنایی

crime wave *noun*

شەپۆل یان لێشاوی تاوانکاری ○ موج جنایت

criminal /ˈkrɪmɪnl/ *noun, adjective*

n 1 تاوانکار، گوناهکار، خراپەکار، خەتابار 2 هەڵەی ئاکاری، کردەوەی دژی ئاکار *adj* 1 پێچەوانەی ئاکار یان قانوون، شەرماوی، ناڕەوا 2 تاوانکاری‌یانە، سزایی (criminally /ˈkrɪmɪnəli/ *adv*: تاوانکارانە، گوناهکارانە) ○ *n* 1 مجرم، بزهکار، جنایتکار 2 خطای اخلاقی *adj* 1 خلاف اخلاق یا قانون 2 کیفری، جزایی، جنایی

criminal code *noun*

قانوونی سزا یان تاوانکاری‌یانە ○ قانون کیفری

criminal conversation *noun*

(ماف) زینا(کاری) ○ زنا

criminal court *noun*

دادگای تاوانکاری‌یانە یان تاوانکاری ○ دادگاه کیفری

criminality /ˌkrɪmɪˈnæləti/ *noun*
1 تاوانکاری، گوناهکاری، تاوانباریتی 2 گوناهـ کردن، تاوانکردن، تووشی گوناهـ یان تاوان بوون 3 تاوان، گوناهـ ◌ 1 بزهکاری، مجرمیت 2 ارتکاب جرم 3 جرم

criminalization /ˌkrɪmɪnəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
کریمانالیزهیشین، کردنی شتێکی ناقانوونی بە تێپەڕاندنی بە قانوونێکی نوێ ◌ کریمانالیزاسیون

criminal law *noun*
1 قانوونی تاوانکاری، قانوون یان زاگۆنی سزا 2 مافەکانی سزا ◌ 1 قانون کیفری 2 حقوق جنایی

criminal lawyer *noun*
قانوونزان یان پارێزەری تاوانکاری(یانە) ◌ وکیل جنایی

criminal record *noun*
پێشینە یان رابردەی تاوانکاری(یانە) ◌ سوابق جنایی

crimination /ˌkrɪmɪˈneɪʃn/ *noun*
تاوانبارکراوی، گوناهبارکراوی ◌ اتهام به جنایت

criminogenic /ˌkrɪmɪnəˈdʒenɪk/ *adjective*
بۆی هەیە ببێتە مایەی جوولانەوەیێکی تاوانکارانە ◌ کریمینوژنیک

criminological /ˌkrɪmɪnəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
تاوانناسییانە، سەربە تاوانناسی (criminologically *adv*) ◌ جرمشناختی

criminologist /-dʒɪst/ *noun*
تاوانناس ◌ جرمشناس

criminology /ˌkrɪmɪˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ *noun*
تاوانناسی، گوناهناسی؟ ◌ جرمشناسی

crimp /krɪmp/ *noun, adjective*
n 1 بەرگرتن، پێشگیری، رێلێگرتن 2 چین، قەد 3 فر یا لوول(کراو، قژ) *adj* قەدقەد، چیندار، چینچین (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ *n* 1 جلوگیری 2 چین 3 تاب *adj* چیندار

crimped *adjective*
1 قەدقەد، گنجگنج، چینتێکەوتوو، چرچتێکەوتوو، لۆچاوی، گنجاوی 2 فر یان لوول(کراو، قژ) ◌ 1 چینخورده 2 فردار

crimper *noun*
(نافەرمی) سەلمانی، جوانکار ◌ آرایشگر

Crimplene /ˈkrɪmpliːn/ *noun*
کریمپلین (ریشاڵ یان پارچەیەکی چرچنەبوو) ◌ کریمپلین

crimpy *adjective*
(موو) فر، لوول ◌ مجعد، تابدار

crimson /ˈkrɪmzn/ *noun, adjective*
(رەنگ) زرشکی، ئەرخەوانی، رەنگی خوێنی، سووری توخ، سووری توند (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *kirmizī* عەرەبییەوە) ◌ زرشکی

cringe /krɪn(d)ʒ/ *noun*
زمانلووسی، کلکەسووتێ، مەرایی ◌ چاپلوسی

cringle *noun*
ئالقە یان قوڵفەی تەناف (بۆ تەنافەکانی تر تا پیاتێپەڕن) ◌ کرینگل

crinkle /ˈkrɪŋkl/ *noun*
چرچ، لۆچ، قەد، لوولی، چین، گنج ◌ چروک

crinkled *adjective*
چرچ، لۆچاوی، گنجگنج، لووللوول، چینتێکەوتوو، گنجتێکەوتوو، قرچۆک، قرچۆڵ ◌ چروکیده

crinkles *noun*
چین، قەد، چرچولۆچی ◌ چین، چروک

crinkly /ˈkrɪŋkli/ *adjective*
1 چرچاوی، چرچولۆچ، گنجولۆچ، لۆچاوی 2 لوول (قژ) ◌ 1 دارای چین و چروک 2 مجعد

crinoid /ˈkrɪnɔɪd, US ˈkraɪnɔɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) زەمبەقە، زەمبەقی، پسوول (Crinoidea) ◌ سوسنی

crinoidal /-ˈnɔɪd(ə)l/ *adjective*
زەمبەقە، زەمبەقئاسا، زەمبەقی ◌ سوسنی

crinoline /ˈkrɪnəlɪn/ *noun*
کرینۆلین، داوێنی هەڵماو ◌ کرینُلین

criollo /krɪˈɒləʊ, US -ɒljəʊ/ *noun*, also Criollo, *pl.* criollos
1 کەسێکی سپانیایی ئەمریکای ناوەندی و باشووری، ب.ت. لە نژادێکی رەسەنی سپانیایی 2 (هەروەها criollo tree) جۆرێ داری cacao ◌ کریالو

criosphinx *noun*
سفینکس یان ئەبولهەولی سەربەران ◌ ابوالهول قوچسر

cripple /ˈkrɪpl/ *noun*
(کەسێکی) پەککەوتە، فەلەج، کەفتەکار، جۆنگ، شەل، لەنگ، گۆج، لەسم، سەقەت، کۆڵ، شەلوکوێر ◌ (آدم) علیل، معلول، فلج، چلاق

crippled *adjective*
پەککەوتە، مجرۆ، جۆنگ، کۆچیل، شەل، لەنگ، گۆج، لەسم، سەقەت، کۆڵ، گێر، شەلوگێر ◌ علیل، معلول، فلج، چلاق

crippling *adjective*
لەسمێنەر، فەلەجکەر، لەکارخەر، پەکخەر، سەقەتکەر، جۆنگکەر ◌ فلج‌کننده

crises /-siːz/ = plural form of crisis

crisis /ˈkraɪsɪs/ *noun, adjective, pl.* crises /-siːz/
n 1 قەیران، تەنگژە، ئاریشە، تەنگوچەڵەمە: *a political crisis* ◊ *financial risis* ◊ *the government's latest economic crisis* 2 توندایی یا سەختایی نەخۆشی، ئاگا: *The fever*

adj has passed its crisis تـەنگژەیی، قـەیرانی، سەربە قـەیران ◊ *n* 1 بحران 2 اوج بیمـاری *adj* بحرانی

crisp[1] /krɪsp/ *adjective* (crisper, crispest)
1 چـیـن‌دار، ئوتـوکراو، قـەدکراو، دەق‌دراو: *a crisp white shirt* 2 ناسک، قرپ، قرچ، تورت، وشک 3 برژاو 4 تازە، تەڕوتازە (میوە و سەوزە) 5 کورتـە 6 سـارد و وشـک (هـەوا): *a crisp winter morning* 7 بڕا، شێلگیر، بەبڕشت، پتەو، یەکلاییکـەرەوە 8 (قژ) فر، لـوول 9 (وێنـە یـان پلانی) شەق، روون، دیار، ئاشکرا ◊ 1 اتوکشیده 2 ترد، خشک 3 برشته 4 تازه 5 مختصر 6 سـرد و خشک 7 قاطع، محکم 8 فرفری 9 واضح، آشکار

crisp[2] /krɪsp/ *noun*
کریسپ، قاشە پەتاتەی سوورەوەکراو ◊ چیپس

crispated *adjective*
چـین‌چـین، چـرچولـۆچ، چـرچ، لـۆچ، لـوول ◊ چین‌دار، متجعد

crispation /krɪsˈpeɪʃn/ *noun*
چرچولۆچی، چالـیوچۆلـی، پێچـاوپێچی، خـوز، بۆت، پێچ، قەف، چرچی، لۆچی، قرچۆلی، کرژی، هەڵقرچان، کرژبوون، لوولی ◊ تجعد، انقباض

crispbread *noun*
جۆرێ تۆشەی تورت لە چـەودان یـان گـەنم ◊ نوعی بیسکویت

crisply /krɪspli/ *adverb*
1 بـە شـێوەیەکی بڕا یـان یـەکلاییکـەرەوە 2 بـە شـێوەیەکی کـورت: *crisply fried potatoes* ◊ 1 به طور قاطع 2 به طور موجز

crispness /ˈkrɪspnəs/ *noun*
1 تـەز، سـەرما 2 کـورتی، پـوختی 3 وشـکی، ناسکی، قرپی، قرچی، تورتی: *The salad had lost its crispness* ◊ 1 سوز 2 اختصار 3 تردی

crispy /ˈkrɪspi/ = crisp

crisscross[1] /ˈkrɪs krɒs, US krɔːs/ *adjective, adverb, noun*
adj یەکتربڕ، هاوبڕ، چـەپوڕاستی، خـاچواری، یەکبڕ: *a crisscross pattern* *adv* بەشێوەیەکی یەکتربـڕ، هاوبڕانـە *n* هێـڵە چـەپوڕاسـت یـان یەکتربـڕەکان، نەخـشی چـەپوڕاسـتی: *a crisscross of streets* ◊ *adj* متقاطع، ضرب‌دری *adv* به طور متقاطع *n* خطوط متقاطع، طرح متقاطع

crisscross[2] /ˈkrɪs krɒs, US krɔːs/ *noun*
تۆڕ ◊ شبکه

crista /ˈkrɪstə/ *noun, pl.* cristae /-tiː/
(گیانەوەرناسـی، توێکـاری) پۆپـە، کریـستا (بنـەڕەت: لە لاتینـەوە بـە واتـای "plume, tuft, crest") ◊ کاکل، کریستا

cristate = crested

cristallization *noun*
بوونەکریـستاڵ، بلـووران، تـەورکان؟، بەتەورکبوون؟ ◊ تبلور

cristallized *adjective*
بلـووری، بلـووراوی، کریـستاڵی، کریـستاڵیزە، تەورکاو ؟ ◊ متبلور

cristobalite /krɪˈstəʊbəlaɪt/ *noun*
جۆرێ سیلیکا کە پێکهێنەری سەرەکی ئۆپاڵە (لە ناوی *Cerro San Cristóbal* مەکسیک، شوێنێ کە لەی دۆزراوە) ◊ کریستوبالیت

criterion /kraɪˈtɪəriən, US -ˈtɪr-/ *noun, pl.* criteria /-rɪə/
پێودانگ، پێوانە، پێوەر، تایـەرە، تێـساو، ئەندازە، هەڵـسەنگێنە: *The main criterion is value for money* ◊ *The most important criterion for entry is that applicants must design and make their own work* ◊ ملاک، سنجه، معیار، محک

criterion analysis *noun*
شـیکردنـەوەی پێودانـگ، پێودانـگ‌شـیکاری ◊ تحلیل معیار

criterion of truth *noun*
پێودانگی راستی ◊ معیار حقیقت

critic /ˈkrɪtɪk/ *noun*
1 رەخنـەگر، هەڵـسەنگێنەر، رەخنەسـاز: *a music/theatre/literary, etc. critic* 2 بـەئیراد، عەیب‌گر، والاگر (بنەڕەت: لە *criticus* لاتین، لە *kritikos* یۆنانی‌یەوە، لە *kritēs* "دادگـەرێک، a judge") ◊ 1 منتقد 2 خرده‌گیر

critical /ˈkrɪtɪkl/ *adjective*
1 رەخنـەیی‌یانـە، رەخنەگرانـە: *a critical comment/report* ◊ *The supervisor is always very critical* 2 گرنـگ، دیـاریکـەر، بڕیاردەر: *a critical factor in the election campaign* 3 مەترسی‌دار، قەیراناوی، تەنگژەیی، سـەخت، شپرزە، شلوق: *a critical moment in our country's history* ◊ *One of the victims of the fire remains in a critical condition* 4 بەئیراد، وردەگر، عەیب‌دۆزەرەوە، رەخنەگرانە، سـەربە رەخنـەگر 5 لێوەشـاو بـۆ رەخنـە ◊ 1 انتقـادی 2 مهـم، حیـاتی 3 بحرانـی، خطرنـاک 4 خرده‌گیر، منتقدانه 5 دارای صلاحیت انتقاد

critical angle *noun*
(رووناکی‌ناسی) گۆشـەی قـەیراناوی ◊ زاویـەی بحرانی

critically /-ɪkli/ *adverb*
1 رەخنەگرانە، لە رووی رەخنـەوە: *She spoke critically of her father* 2 بەشێوەیەکی قەیراناوی یان شپرزە ◊ 1 نقادانه 2 به طور وخیم

critical mass *noun*
(فیزیک) بارستەی قەیراناوی ◊ جرم بحرانی

critical path analysis *noun*
(ئابووری) دیاریکردنی باش‌ترین یان خێراترین

ریگا ○ تعیین بهترین یا سریع‌ترین مسیر

critical point *noun*
خالی قەیراناوی ○ نقطه‌ی بحرانی

critical pressure *noun*
(کیمیا) پاڵەپەستۆ یان گوشاری قەیراناوی ○ فشار بحرانی

critical state *noun*
(کیمیا) دۆخ یا باری قەیراناوی ○ حالت بحرانی

critical temperature *noun*
تیمپراچیری قەیراناوی ○ دمای بحرانی

criticism /ˈkrɪtɪsɪzəm/ *noun*
1 ڕەخنــــە، هەڵـــــەنگاندن، ڕەخنـــــەگری، ڕەخنەسازی 2 تێبینی یان وتاری ڕەخنەگرانە ○ 1 نقد، انتقاد 2 ملاحظه یا مقاله‌ی انتقادی

criticizable *adjective*
ڕەخنەهەڵگر، لەڕەخنەهاتوو ○ انتقادپذیر

criticizer *noun*
ڕەخنەگر ○ منتقد

critique /krɪˈtiːk/ *noun*
1 ڕەخنە، شەنوکەو: *a feminist critique of Freud's theories* 2 شی‌کردنەوەی ڕەخنەگرانە 3 ڕەخنەوتار، وتاری ڕەخنەیی ○ 1 نقد 2 تحلیل انتقادی 3 مقاله‌ی انتقادی

critter /ˈkrɪtə(r)/ *noun*
بوونەوەر، زیندەوەر (گۆڕاوی creator): *wild critters* ○ موجود

croak /krəʊk, US kroʊk/ *noun*
1 دەنگی خوێندنی بۆق، قیرەقیر، قرەقر، واقەواق 2 قارەقار، قیرەقیر، قاڕوقیڕ (قاڵاو) 3 خنەخن، سیخەسیخ، ڕخـەڕخ (مرۆ) ○ 1 غورغور (قورباغه) 2 قارقار (کلاغ) 3 خس‌خس

Croatian /krəʊˈeɪʃ(ə)n/ *noun, adjective*, also Croat
n 1 خەڵک یا ڕەسەنی Croatia 2 زمانی سلاڤی باشووری کرواتەکان، بە ئاوێتی ڕۆمی دەنووسرێ *adj* سەربە کرواتیا، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان، کرواتیایی ○ کرواتیایی

crochet /ˈkrəʊʃeɪ, US kroʊˈʃeɪ/ *noun*
قولاپ‌چنی، چنین بە قولاپ یان شیشی سەرلار، قولاپ‌دۆزی، پارچەی دروس‌کراو بەو شێوە، قولاپ‌چن ○ قلاب‌بافی، کروچت

croci = plural form of crocus

crocidolite /krə(ʊ)ˈsɪdəlaɪt/ *noun*
کانەڕووتە، بەردەڕووتە: کانێکی ڕیشاڵاوی سەوز یان شین، کە سیلیاتی ئاسن و سۆدیۆم پێکدێنێ (بڕوانە tigereye؛ بنەڕەت: لە *krokis* یۆنـــــــانی "ڕووت" + *krokid*-lite) ○ کروسیدولیت

crock[1] /krɒk, US krɑːk/ *noun*
جەڕە، مەرکانە، گۆزە، سواڵەت ○ سبو، سفالینە

crock[2] /krɒk, US krɑːk/ *noun*
1 ماشێنی داشقەشکاو، ماشێنی چەپەرەشر، کەلاکەماشێن، شرەماشێن 2 کەلاکە ئەسپ، ئەسپی پیر 3 مرۆی دەستەوسان، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو ○ 1 اتومبیل ابوقراضه 2 اسب پیر 3 آدم بی‌عرضه

crocked /krɒkt, US krɑːkt/ *adjective*
1 شکاو، بریندار 2 مەست، کەیل ○ 1 شکسته، مجروح 2 مست

crockery /ˈkrɒkəri, US ˈkrɑːk-/ *noun*
گۆزەودیزە، قاپ‌وقاچاخی گڵێنە، گڵێنەمەنی، حاجەتی لە سواڵەت: *We had no fridge, cooker, cutlery or crockery* ○ ظروف سفالی

crocket /ˈkrɒkɪt/ *noun*
(بیناسازی گۆتیک) نەخشی قولایی ○ کروکت

crocks *noun, pl.*
گۆزەودیزە، قاپ‌وقاچاخی گڵێنە، گڵێنەمەنی ○ ظروف سفالی

crocodile /ˈkrɒkədaɪl, US ˈkrɑːk-/ *noun*
1 سووسمار، نەهەنگ (ی ڕووبار یان چۆم)، تیمساح، کرۆکۆدیل، کراکۆدیل [*Crocodylus* و توخمەکانی تر] 2 پێستە یان کەوڵی سووسمار 3 (بریتانیا و نافەرمی) ڕیزی شاگردان یان قوتابیان (بە جووت) ○ 1 تمساح 2 پوست تمساح 3 صف دانش‌آموزان مدرسه‌ای

crocodile tears *noun, pl.*
فرمێسکی تیمساح، گریانی زۆری یان (بە)ڕیایی، خەم‌خۆری درۆ ○ اشک تمساح

crocodilian /ˌkrɒkəˈdɪlɪən/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سووسماری‌یەکان (بریتین لە crocodile، alligator، caiman و gharial) ○ کروکودیلی

crocus /ˈkrəʊkəs, US ˈkroʊ-/ *noun, pl.* crocuses or croci /-kaɪ, -kiː/
(ڕووەکناسی) زەردی باخی، گوڵەزافەران، ڕووەکێکی بەهاران پشکوتوو، لە خێزانی iris [توخم *Crocus*] ○ گل زعفران

Croesus /ˈkriːsəs/ *noun*
1 کریسێس، کراسوس (پاتشای دەوڵەمەندی ئاسیای بچووک (لیدیا Lydia) لە (546–560 پێش‌زایین‌دا) 2 زۆردەوەڵەمەند، قاڕوون، شەداد ○ 1 کریسس، کراسوس 2 بسیار ثروتمند

croft /krɒft, US krɔːft/ *noun*
1 کێڵگەی نووساو بە ماڵەوە 2 مووچەی چکۆلە، لاکێڵگە (ب.ت. لە سکاتلەند) ○ 1 کروفت 2 مزرعه‌ی کوچک

crofter /ˈkrɒftə(r), US ˈkrɔːft-/ *noun*
لاکێڵگەوان، وردەجووتیار، نیمچەجووتیار (ب.ت. لە سکاتلەند) ○ خرده‌زارع

crohn's disease /ˈkrəʊnz/ *noun*
نەخۆشی کرۆن (جۆری ئاوسانی درێژخایەنی ڕیخۆڵەکان، ب.ت. colon و ileum، لەگەڵ

بــرین و ناســـۆر fistula؛ بنـــەڕەت: لـــە نـــاوی پاتۆلۆژیستی ئەمریکایی *Crohn* .Burrill B)) ۞ بیماری کرون

croissant /'krwæsɒ̃, US krwɑː 'sɑ̃ː, krə'sɑːnt/ *noun*

کرواســان: جـۆرێ نـانی چـەماوەی فەرەنـسی، بەیانیان دەخورێ ۞ کرواسان

Croix de Guerre *noun*

نیـشانێکی سـەربازی (میلیـتاری) فـەرەنـسی کـە دەدرێ بـە کـردەوەیـێکی قـارەمانانـە لـە شـەڕدا (واتای خۆی: خاچی شەڕ) ۞ کروا دو گر

Cro-Magnon /krəʊ'manjɒ̃, US -'magnən/ *adjective, noun*

1 کرۆمانیۆن: مرۆڤی بەر لە مێژوو (35000 ساڵ لەوەپێش)، کە لە مرۆڤی ئێستا *Homo sapiens* دەچـێ، شـوێنەواریان لـە ئەشـکەوتی کرۆمـانی نزیک بە Les Eyzies فەرەنـسـەدا دۆزراوەتـەوە 2 مرۆڤی کرۆمانی ۞ 1 کرومانیون 2انسان کرومانی

crombec /'krɒmbɛk/ *noun*

دەنووکقـولاپی: جـۆرێ warblerی چکۆلـەی ئـــەفریکایی، کلکـــی زۆر کورتــــە [تـــوخم *Sylvietta*: چـــەنـدین جـــۆرن] (بنـــەڕەت: لـــە فـــەرەنـــسە، لـــە *krom* هولـــەنـدي "خـــوار، لار crooked" + *bek* "دەنووک beak") ۞ کرومبک

cromlech /'krɒmlek, US 'krɑːm-/ *noun*

1 تاشەبەردی تاقی، کراملێک، دۆلمێن dolmen 2 بازنەی بەردە وێستاوەکان (بنەڕەت: بە رێگای فەرەنسە لە *krommlec'h* بریتۆنەوە) ۞ دولمن

crone /krəʊn, US kroʊn/ *noun*

1 پـیرێـژنی ناحـەز، نـەنکـەقووتـەڵـە، پیرێـژنی زورهان، داپیر، دەڵەدێو، داڵکەپیران 2 پیرەمەڕ ۞ 1 عجوزە 2 گوسفند پیر

cronies *noun, pl.*

داروودەستە ۞ همپالکی‌ها

Cronus *noun*, Latin, from Greek *Kronos*

کرۆنۆس: تیتان یان تایتانێ Titan کە لە لایـەن کوڕەکەیەوە Zeus لەسـەر تەختی دەسەڵات لابرا ۞ کرونوس

crony /'krəʊni, US 'kroʊni/ *noun, pl.* cronies

رفێق یان دۆستی گیـانی‌گیـانی، ڕەفێق ۞ رفیـق صمیمی، همپالکی

cronyism /krəʊniɪzəm, US kroʊnɪzəm / *noun*, also croneyism

(سـووکانە) دامەزرانـدنی داروودەسـتە (ی خـۆ) لەسەر کار، خزمینەگەری (بەبێ لێوەشانەوەیان) ۞ کرونیسم

crook /krʊk/ *noun*

1 گۆچان، داردەست 2 پێچ، لاری، دانوشـتاوی، قـەد، خـواری، کـەچایی، کـەچی، خـواروخێچی، چـەماوی 3 قـولاپ 4 دز، چەتـە 5 نـەخۆش 6 تاوان‌کار، گوناەکار 7 دەسبر (لە *krókr* نۆرویژی کۆن "hook") ۞ 1 عصا 2 انحنا، خم 3 چنگک 4 دزد 5 مریض 6 مجرم 7 شیاد

crookback /'krʊkbæk/ *noun*

مرۆی پشت‌کوور یان پشت‌کۆم ۞ آدم کوژپشت

crookbacked /'krʊkbækd/ *adjective*

پشت‌کوور، پشت‌کۆم ۞ کوژپشت

crooked /'krʊkɪd/ *adjective*

1 لارووێر، چەپەک، ناڕاست، کووڕ، لار، خـوار، گـەڕاو، کـەچ، گێـر، چـەوت، خـواروخێچ، کـەڵوکـۆم، چـەماو، شـەفتوول 2 ناڕاسـت، ناسەرراسـت (crookedly /'krʊkɪdli/ *adv*) ۞ 1 کج‌وکوله، خمیده 2 غیرصادق

crookedness /'krʊkɪdnəs/ *noun*

لارووێری، چەپەکی، کـووڕی، لاری، خـواری، گەڕاوی، کەچی، گێری، چەوتی، خـواروخێچی، چەماوی ۞ کج‌وکولگی، خمیدگی

Crookes tube *noun*

لوولەی کرووک یان کرووکس: جۆرێ لوولـەی تیشکی کاتۆد cathode-ray (بنەڕەت: لە نـاوی فیزیک‌زان و کیمیازانی ئینگلیسی Sir William *Crooks* (1832–1919) ۞ لولەی کروک

crookneck *noun*

جـۆرێ کوولـەکـە squash بـە ملێکـی درێـژی پشتەوەچەماو ۞ نوعی کدو

croon /'kruːn/ *noun*

1 نالە 2 وێرە، ورینگە ۞ 1 نالە 2 زمزمە

crooner /'kruːnə(r)/ *noun*

گۆرانی‌بێژی گۆرانی‌یە بەسـۆز و سێنتیمێنتاڵـەکان (1930–1940) ۞ کرونر

crop /krɒp, US krɑːp/ *noun*

1 بەرهـەم، بـەروبۆ، بـەروبـوو، بـەربێل، بـەرجفت، ڕێـژان، ئـاژار، داهـات، هـاورد، حاسڵ 2 دەسـتە، گروپ، کۆمەڵ، تاقم 3 زنجیرە، لێزگـە، خێـزەرە، ڕیچکـە 4 چیکـڵدانە، گورچـوو، جیکەڵـدانە، کاسـێنوک، هێـرک، چکلانـە 5 شـێلاق، تـاژان، جەڵـدە 6 دەسـگ یـان قوڵفەی شـێلاق 7 قـژی کورت، سەری تاشراو ۞ 1 فرآوردە، محـصول 2 گروە، جمعیت 3 رشتە، سری 4 چینەدان 5 تازیانـە 6 دستەی تازیانە 7 موی کوتاە

crop-duster *noun*

دەرمان‌لێدەر (بە فڕۆکە) ۞ سمپاش

crop-dusting *noun*

دەرمان‌لێدان (بە فڕۆکە) ۞ سمپاشی

crop-erared *adjective*

گوێ‌بڕاو، گوێ‌قرتاو، قوڵ ۞ گوش‌بریدە

cropped *adjective*

لە بنەوە تاشراو، سوورکردوو، زۆر کـورت (قژ) ۞ از تە زدە

cropper[1] /'krɒpə(r), US 'krɑːp-/ *noun*

1 گیـا، ڕووەک 2 دەزگـا یـا ماشـێنی سـەرتاشـین

۞ 1 گیاه 2 ماشین موزنی
cropper² /'krɒpə(r), US 'krɑ:p-/ *noun*,
come a cropper
1 تێشکان، فشەڵ، سەرنەکەوتن (توند و ناکاو) 2 هەڵکەوتن، سەرەنگرێ دان ۞ 1 شکست 2 سکندری خوردن
croppy /'krɒpɪ/ *adjective*
سەرتاشیو، سەرکورتەوەکردوو ۞ کروپی
crop rotation *noun*
نوێبەکێل، وەرزوەرز، وەرزەکێل، سووڕەکێل، وەرزەشێو ۞ کشت تناوبی
crops *noun, pl.*
چاندن، چەقاندن ۞ کشت
crop-sprayer = crop-duster
crop-spraying = crop-dusting
crop top *noun*, also cropped top
ژێرکراسی ژنانە ۞ رکابی زنانە
croquet /'krəʊkeɪ, US krəʊ'keɪ/ *noun*
گۆیێن (لەسەر مێرگ و چیمەن دەکرێ) ۞ کروکە
croquette /krəʊ'ket, US krəʊ-/ *noun*
کروکێت (جۆرێ کفتە) ۞ کروکت
crore /krɔ:(r)/ *noun*, cardinal number
کرۆر، کرور، دە میلیۆن، سەدیەکی lakh (لە هیند و پاکستان) ۞ کرور
crosier /'krəʊzɪə(r), US 'krəʊʒər/ *noun*
گۆچانی سەرقەشە یا گەورەقەشە ۞ عصای اسقفی
cross- *combining form*
(لە لێکدانا وەک پێشگر): 1 ئاماژە بە جووڵان و بزووتنێ دەکا کە لەمبەر بۆ ئەوبەر بێ: *cross-channel* 2 ئاماژە بە کارلێککردن یان کارلێک دەکا: *cross-pollinate* 3 ڕۆیشتن یان تێپەڕین لە لایێکەوە بۆ لایێکی تر، لەم لاوە بۆ ئەولا: *crosspiece* 4 باسی جۆرێ یان شێوەی خاچ دەکا: *crossbones* ۞ (در ترکیب) 1 اشارە بە حرکت در عرض چیزی 2 اشارە بە برهم‌کنش 3 عبور یا گذشتن از یک سو بە سوی دیگر 4 اشارە بە نوع چلیپا
cross¹ /krɒs, US krɔ:s/ *adjective* (crosser, crossest)
1 تووڕە، ڕقهەستاو: *I was cross with him* ◊ *Please don't get cross. Let me explain for being late* 2 پێچەوانە (با) 3 ئاسۆیی، پۆیی 4 یەکتربڕ، چەپوڕاست، هاوبڕ ۞ 1 عصبانی 2 مخالف (باد) 3 افقی 4 متقاطع
cross² /krɒs, US krɔ:s/ *noun*
1 خاچ، چەلیپا 2 مەینەتی، ڕەنج، کوێرەوەری، دەرد، بەڵا، کوڵوڵی 3 نیشانەی خاچ 4 دروشمی خاچ (نیشانەی ئازایەتی) 5 نیشانەی چەپوڕاست، یەکتربڕ یان لەگەڵ (×، +) 6 گیانەوەری دوڕە یان دوورەگە 7 گیا یان ڕووەکی متوربەکراو، ڕووەکی پەیوەستکراو 8 تێکەڵە: *A mule is a cross between a horse and a donkey* ◊ *The play was a cross between a farce and a tragedy* 9 (میکانیک) چوارڕێ، چوارڕێیانە 10 هێڵی ئاسۆیی (وەک لە پیتی f و t) بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە kross نۆرسی کۆن، لە cros ئیرلەندی کۆن، لە crux لاتین) ۞ 1 صلیب، چلیپا 2 مصیبت، درد 3 علامت صلیب 4 مدال شجاعت 5 علامت ضرب‌در یا بعلاوە 6 حیوان دورگە 7 گیاه پیوندی 8 آمیزە 9 چهارراە 10 خط افقی
Cross /krɒs, US krɔ:s/ *noun*
1 هێمای دیانەت یان کریستانیەت 2 دینی کریستانیەت ۞ 1 نماد مسیحیت 2 دین مسیح
crossbar /'krɒsbɑ:(r), US 'krɔ:s-/ *noun*
1 دەستەک یان میلەی سەرەوەی دەروازە، تیر یان دەستەک یان میلەی ئاسۆیی دەروازە (تۆپێن) 2 میلەی سەرەوەی چەرخ ۞ 1 تیرک افقی دروازە 2 میلەی عرضی تنە
crossbarred /'krɒsbɑ:d, US 'krɔ:s-/ *adjective*
1 خاوەن دەستەک یان میلەی سەرەوەی دەروازە 2 خاوەن میلەی سەرەوەی چەرخ ۞ دارای میلەی عرضی
crossbeam *noun*
کاریتە، بالار، رایەڵ، شاتیر، پەراسووە، دارەڕا ۞ شاەتیر، تیر عرضی
crossbencher *noun*
نوێنەری سەربەخۆ (کە لەلایەن پارتییەکی ڕامیارییەوە پشتیوانی ناکرێ، پارلیمانی بریتانیا) ۞ نمایندەی منفرد
crossbenches *noun, pl.*
کورسی نوێنەرانی سەربەخۆ (لە بەشی پشتەوەی پارلیمان، بریتانیا): *members who sit on the cross benches* ۞ جایگاە نمایندگان منفرد
crossbill *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ سەیرە، سەیرەی (دە)نووکخاچی [*Loxia curvirostra* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ نوعی سهرە
crossbones /'krɒsbəʊnz, US 'krɔ:sbəʊnz/ *noun*
نیشانەی مەرگ، نیشانەی ئێسکی چەپوڕاست، مەرگەنیشان (لەگەڵ skull and crossbones بەراوردی کە) ۞ علامت خطر مرگ
crossborder *noun*
نێو(ان)سنووری (چالاکی): *cross-border trade* ۞ میان‌مرزی
crossbow /'krɒsbəʊ, US 'krɔ:sbəʊ/ *noun*
کەوانخاچی، پۆلاکەوان، کەوانی خاچی یان تفەنگی ۞ کمان زنبوری
crossbowman *noun, pl.* crossbowmen
تیرهاوێژ بە کەوانی خاچی ۞ کماندار زنبوری

crossbred *adjective*
دووڕەگە، دووڕە ◌ دورگە
crossbreed /'krɒsbri:d, US 'krɔ:s-/ *noun*
1 گیانەوەری دووڕەگە 2 گیا یان رووەکی متوربەکراو، رووەکی پەیوەستکراو ◌ 1 حیوان دورگە 2 گیاه پیوندی
crossbreeding /'krɒsbri:dɪŋ/ *noun*
متوربە یان پێوەستی دووڕەگەیی، دووڕەگەگیری ◌ پیوند دورگەای
cross-Channel *adjective*
لە ڕێگای دەریای مانشەوە ◌ از طریق دریای مانش
cross-check *noun*
1 لێکۆڵینەوە، پەیجوری، پشکنین، هەڵسەنگاندن، بەریەکدان، پێکگرتن 2 لێکدانەوە، پیاچوونەوە، چاولێکردنەوە ◌ 1 بررسی، مقایسە 2 محاسبە، بازبینی
cross-country *noun*
وەرزش یان پێشبڕکێی ڕاکردنی دەشتی یان لە دەشت: *Who won the cross-country?* ◌ ورزش یا مسابقەی دو صحرایی
cross-country *adjective, adverb*
1 تێپەڕین لە دەشتودەر (لەچاو ڕێگاوبان): *cross-country train journeys* 2 دەشتی، لە دەشت (پێشبڕکێ): *cross-country running* ◌ 1 *We rode cross-country* از راه فرعی 2 صحرایی
cross-country race *noun*
پێشبڕکێی ڕاکردنی دەشتی ◌ مسابقەی دو صحرایی
cross-country skiing *noun*
سکی دەشتی ◌ اسکی صحرایی
cross-cultural *adjective*
نێوانچاندی، نێوفەرهەنگی، نێوانکولتوری: *Minority cultures within the United States often raised issues of cross-cultural conflict* ◌ میانفرهنگی
crosscurrent *noun*
ڕۆیینی دژ، دژڕەوت، پەرچەتەوژم، ڕەوتی دژ و پێچەوانە، پەرچەڕەوت: *Crosscurrents can sweep the strongest swimmer helplessly away* ◊ *the crosscurrents within the Conservative Party* ◌ جریان مخالف
crosscut /'krɒskʌt/ *noun*
(ڕێگا) نێوبڕ، لابڕ، قەدبڕ، سەربڕ ◌ میانبر
crosscut saw *noun*
مشاری دژبڕ، هەڕە یان مشاری دووسەر ◌ ارەی دوسر
cross-dating *noun*
ڕێکەوتدانانی (چەپوڕاستی: شتەکان بەهۆی هاوپێوەندییان لەگەڵ مێژووناسی شوێن یان چاندێکی تر) ◌ کراسدیتینگ
cross-division *noun*
پۆلاندنی چەپوڕاستی ◌ طبقەبندی متقاطع
cross-dresser *noun*
دژپۆش ◌ کراسدرسر
cross-dressing *noun*
دژپۆشی (لەبەرکردنی بەرگی ڕەگەزی بەرامبەر) ◌ کراس درسینگ
crosse /krɒs/ *noun*
گۆچان یان داری یاری lacrosse ◌ کراس
cross-examination *noun*
لێپرسینەوە، ڕووبەڕووکردنەوە ◌ بازجویی، استنطاق
cross-examiner *noun*
لێپرس، لێپرسەرەوە ◌ بازجو، مستنطق
cross-eye /'krɒs aɪ/ *noun*
خێلی، چاولاری ◌ لوچی
cross-eyed /'krɒs aɪd/ *adjective*
خێل، چاولار: *I'm going cross-eyed, working on those handwritten texts all day* ◌ لوچ، احول
cross-fertilization *noun*
1 (ڕووەکناسی) چاککردنی لە جۆرێکی تر، چاککردنی گیایێ بە هەڵاڵەی گیایەکی تر (هەر لەو جۆرە) 2 لێکمتوربەکردن، خاچەپیتاندن، چاککردن یان پیتاندنی چەپوڕاستی، پیتاندنی دووڕەگەیی 3 کارلێک، پەرچەکردار ◌ 1 دگرگشنگیری 2 کراس فرتیلیزاسیون 3 واکنش متقابل
crossfire /'krɒsfaɪə(r), US 'krɔ:s-/ *noun*
1 ئاگربارانی چەپوڕاستی، یەکتربڕ، یان چەندلایەنە، ئاگری یەکتربڕ 2 گێچەڵ ◌ 1 آتش متقاطع 2 مخمصە
cross-grained /ˌkrɒs 'greɪnd, US ˌkrɔ:s-/ *adjective*
1 ڕەگناڕێک، ڕەگچەپوڕاستی، خاوەنی کۆمەڵێ ڕەگی ناڕێکوپێک، ڕیشاڵناڕێک 2 خوێنتاڵ، ناجسن، لاسار ◌ 1 دارای رگەهای نامنظم 2 بدقلق، خودرأی
cross-hatching *noun*
هاشوور(ی چەپوڕاستی یان حەسیری)، سێبەرە(کردن) ◌ هاشور
cross-head *noun*, also cross-heading
(وتار یان بابەتی ڕۆژنامەیێ) لاسەردێڕ ◌ عنوان فرعی
cross index *noun*
ژێدەری چەپوڕاستی، سەرچاوە ◌ ارجاع متقابل، ارجاع
crossing /'krɒsɪŋ, US 'krɔ:s-/ *noun*
1 گەڕان یان سەفەر (بە کەشتی): *a three-hour ferry crossing* ◊ *the first Atlantic crossing* 2 خاڵی یەکتربڕ، چوارڕێیانە، دوڕیانە، هاوبڕە، هاوبڕگە، 3 intersection

شوێنی پەڕینەوە (ب.ت. سەر شەقام): *The next crossing point is a long way downstream* 4 سەرسنوور 5 (بیناسازی) شوێنی یەکتربڕینی کلێسە 6 تێپەڕین: *attempted crossings of the border* ◇ 1 مسافرت 2 نقطەی تقاطع، دوراهی 3 محل عبور، گذرگاه عابر پیادە 4 سر مرز 5 کراسینگ 6 عبور، گذشتن

crossing over *noun*, also crossing-over
(بۆماوەناسی) هاوبڕی و ئاڵوگۆڕ، کراسینگ‌ئاڤێر: ئاڵوگۆڕی ژێنەکان (یان کەرتەکان sement) لە نێوان کرۆمۆزۆمە جوتیەکان (بەهۆی شکان و یەک‌گرتنەوەیان)، ئاڵوگۆڕی کەرتە کرۆماتیدەکان نێوان جووتێ کرۆمۆزۆم بە درێژایی میوزدا meiosis ◇ کراسینگ اور

crossing point *noun*
بنکەی سەرسنوور ◇ پاسگاه مرزی

crossing tower *noun*
کەلوو یان برجی چەپوڕاستی (یان یەکتربڕ) ◇ برج متقاطع

crossing vault *noun*
تاقی چەپوڕاستی یان یەکتربڕ ◇ تاق متقاطع

cross-legged /ˌkrɒs ˈlegd, -ˈlegɪd, US ˌkrɔːs/ *adjective*
چوارمشقی، پێ‌لەسەرپێ: *the cross-legged figure of the Hindu god* ◊ *He sat cross-legged on the floor* ◇ چهارزانو

crosslet *noun*
خاچی چکۆلە، ب.ت. وەک نیشانەی خاوخێزانی ◇ صلیب کوچک

cross link *noun*
پێوەندی چەپوڕاستی ◇ رابطەی متقاطع

crossly /krɒsli, US krɔːsli/ *adverb*
خوێنتاڵانە: *'Well what did you expect?' she said -sly* ◇ با بدعنقی

crossness *noun*
خوێن‌تاڵی، رووگرژی ◇ بدعنقی

cross of Lorraine *noun*
جۆرێ خاچی دوو میل کە میلی خوارەوەیان لە هی سەرێ درێژترە (هی Lorraine ی فەرەنسە) ◇ نوعی صلیب

crossopterygian /ˌkrɒsɒptəˈrɪdʒɪən/ *noun*
(گیانەوەرناسی) باڵەگوڵنگە، پەرەگوڵنگە، پلەباڵ، جۆرێ ماسی لە ژێربۆلی Crossopterygia، بە بوونی باڵ پل‌پل و گۆشتی‌یەوە جیادەکرێتەوە (بنەرەت: لە *Crossopterygia* لاتینی نوێ، لە *krossos* یونانی "tassel" + *pterux, pterug-* "fin") ◇ کروسوپتریجین

crossover /ˈkrɒsəʊvə(r), US ˈkrɔːsoʊ-/ *noun*
1 هێڵی گۆڕین (هێڵی ئاسن) 2 تێپەڕین 3 تێپەرگە، دەربازگە، شوێنی پەڕینەوە 4 گۆڕان ◇ 1 کراس‌اور 2 عبور 3 معبر 4 تغییر

crosspatch /ˈkrɒspætʃ/ *noun*
مرۆ یان بنیادەمی خوێنتاڵ ◇ آدم بدعنق

crosspiece /ˈkrɒspiːs, US ˈkrɔːs-/ *noun*
ئەسپەرە، پارچەی پۆیی یا ئاسۆیی (تکنیکی)، میلی ئاسۆیی، میلی پۆیی ◇ قطعەی عرضی یا افقی

cross-ply *adjective*
(تایەی ماشین) دەزوویی، دەزووکێش، دەزووچن، بە دەزووی یەکتربڕەوە یان چەپ و ڕاستەوە ◇ کراس‌پلی

cross-pollination *noun*
چاک‌کردن یان پیتاندنی گیا یان گوڵێ لە هەڵاڵەی جۆرێکی تر ◇ لقاح

cross-purpose *noun*
خراپ لێک‌گەیشتن ◇ سوءتفاهم

cross-reference *noun*
گەڕانەوە یان گەڕاندنەوە، گەڕانەوەی نێودەقی (بۆ بەشێکی تری کتێب، فایل و هتد بەمەبەستی زانیاری زۆرتر) ◇ ارجاع، ارجاع درون‌متنی

crossroad /ˈkrɒsrəʊd, US ˈkrɔːs-/ *noun*
لارێ، رێگای لاوەکی یان ناسەرەکی ◇ جادەی فرعی

crossroads /ˈkrɒsrəʊdz, US ˈkrɔːsroʊdz/ *noun*
1 چوارڕێ(یانە)، چوارڕیانە، چوارڕێیانە، هاوبڕگە: *At the next crossroads, turn right* 2 خاڵی ورەچەرخان 3 خاڵی بڕیاردان، دوڕیانەی گرنگ ◇ 1 تقاطع 2 نقطەی عطف 3 نقطەی تصمیم‌گیری

cross section *noun*, also cross-section
1 پانەبڕگە: *a diagram representing a cross section of the human eye* ◊ *the human eye in cross section* 2 بڕگە، نموونە، برشت: *a representative cross section of society* ◊ *a wide cross section of the population* ◇ 1 برش عرضی 2 مقطع، برش، نمونە

cross-sectional *adjective*
پانەبڕگەیی ◇ وابستە بە برش عرضی

cross-stitch *noun*
1 تەقەڵی چەپوڕاستی یان یەکتربڕ 2 دروومان بە تەقەڵی چەپوڕاستی یان یەکتربڕ ◇ 1 کوک ضربدری 2 کراس‌ستیچ

cross street *noun*
شەقامی چەپوڕاستی یان یەکتربڕ، چوارڕێ(یانە) ◇ خیابان متقاطع

cross-subsidization *noun*
یارمەتی‌دانی چەپوڕاستی، باربووپێ‌کردنی یەکتربڕ ◇ یارانەدهی متقاطع

cross-subsidy *noun*
یارمەتی چەپوڕاستی، باربووی یەکتربڕ ◇

یارانەی متقاطع

cross-talk /'krɒstɔ:k, US 'krɔ:s-/ *noun*
1 وتوویـــــز، دیـــــالوگ 2 (قــــسەکردن) کەوتنەسەریەک یا کەوتنەسەرخەت و هێڵی (وەک لە تەلەفون، رادیۆ یا کامپیوتیردا) ◌ 1 گفتگو 2 کراس‌تاک

crosstie *noun*, also cross tie
دەستەک، کراستای (ڕێگای ئاسن) ◌ کراستای

cross-town /ˌkrɒs'taʊn, US ˌkrɔ:s-/ *noun*
سەرانسەری، سەرتاسەری (شار): *a crosstown bus* ◌ سراسری

cross-voting *noun*
دەنگدانی چەپوڕاستی (بە لایەنێ کە سەربەو نییە یا چەند لایەنێکی تر) ◌ رأی‌دهندگی متقاطع

crosswalk /'krɒswɔ:k, US 'krɔ:s-/ = pedestrian crossing

crosswind /'krɒswɪnd, US 'krɔ:s-/ *noun*
بای پێچەوانە، پەرچەبا (هاوتەریبی ڕەوتەکە نییە، وەک هی فڕۆکە): *Strong crosswinds blew the plane off course* ◌ باد مخالف

crosswise /'krɒswaɪz, US 'krɔ:s-/ *adverb*, also crossways, *adjective*
1 *adv* یەکتربڕانە، بە چەپوڕاستدا، کەش‌وتووش، قیچەڵقاچ: *Cut the fabric crosswise* - 2 لە شێوەی خاچ، خاچی 1 *adj* گلاوەتە نێو کێشەیێکەوە: *got crosswise with his teacher* - 2 1 *adv* ◌ crossing ,transverse به طور متقاطع، ضرب‌دری 2 به شکل صلیب *adj* درگیربودن در اختلاف

crossword (puzzle) /'krɒswɜ:d, US 'krɔ:swɜ:rd/ *noun*
خشتەی وشە چەپوڕاست یان یەکتربڕەکان، (خشتەی) وشە تان‌وپۆکان ◌ جدول کلمات متقاطع

crotal = crottle

crotale /'krəʊt(ə)l/ *noun*
سنجۆکە، سنجی چکۆلانە ◌ کروتال

crotch /krɒtʃ, US krɑ:tʃ/ *noun*
1 خشتەک، نێوگەڵ، ناولنگ 2 جێی لێ‌بوونەوە، 3 دوحاچە، دوپەلان، دوفاقە، دووفلیقانە، دووڕیانە، دوولکە 4 (تویکاری) چەلەمەی (crotched *adj*) ◌ 1 فاق، خشتک 2 کراچ 3 دوشاخه 4 (معماری) جناغی

crotchet /'krɒtʃɪt, US 'krɑ:tʃ-/ *noun*
1 (موسیقا) کراچیت، نوار 2 بیرۆکەی سەیر و نائیرانە 3 قولاپ، قەلانگ (چکۆلە) ◌ 1 نت سیاه 2 اندیشه یا ایده‌ی معقول و عجیب و غریب 3 قلاب

crotchetiness *noun*
خوێتتالی، ڕووگرژی، ڕووتالی، مرومۆچی ◌ بدعنقی، عبوسی

crotchety /'krɒtʃəti, US 'krɑ:tʃ-/ *adjective*
خوێتتال، ڕووگرژ، ڕووتال، مرومۆچ: *a crotchety old man* ◌ بدعنق، عبوس

croton /'krəʊt(ə)n/ *noun*
(ڕووەکناسی) گەرچەکی هیندی؟ 1 جۆری دار، دەوەن یان گیاوگژێ، ڕەسەنی ناوچە گەرمێن و گەرمەکان [توخم *Croton*] 2 جۆرێ دار یان دەوەنی سەوزەونی چکۆلەی ناوچەی هیند و پاسیفیک، بە گەڵاوێژی ڕەنگینەوە [توخم *Codiaeum*] ◌ حب‌السلاطین

Croton bug = German cockroach

crottle /'krɒt(ə)l/ *noun*, also crotal
کرێژەبەردێکی ئاسایی، لە سکاتلەند بۆ گرتنی ڕەنگ و دروستکردنی tweed بەکاردێتری [*Parmelia saxatilis* و جۆرەکانی تر] ◌ کروتل

crouch /kraʊtʃ/ *noun*
هەڵتروشکان، هەڵتووتان، قینچکە(کردن)، کوشکە(کردن)، هەڵکورمان، خۆمات‌کردن، خۆمەڵاس‌دان، کسکە ◌ قوز

croup[1] /kru:p/ *noun*
دووشاخە، وەناق، کەلەشێرە، پێران، تاس (هەڵاوسانی قورگ larynx و قورقوراگە trachea و bronchi لە (شیرەخۆرە و) منداڵاندا، بەهۆی ڤایرۆسێکە تووش دەبێ کە لەودا هەناسە تووشی کێشە دەبێ و کۆخە گڕ دەبێ croupy (*adj* (croupier, croupiest)) ◌ خناق، خروسک

croup[2] /kru:p/ *noun*
تەرماڵ، سمت، کلۆت، پاشوو (ئەسپ و گیانەوەرە چوارپێکان) ◌ کفل

croupade /krʊ'peɪd/ *noun*
مەلاسە، بازدانی ئەسپ بە چوارپەلی خڕەوەبوو ◌ کروپید

croupier /'kru:pieɪ, US -piər/ *noun*
مێزەوان، بەرپرسی مێز، مێزپرس، مێزگێر (کازینۆ) ◌ کروپیه

croupous /'kru:pəs/ *adjective*
تووش‌بوو بە دووشاخە ◌ مبتلا به خناق

croupy *adjective*
دووشاخەدار، تووش‌بوو بە دووشاخە ◌ دچار خروسک

crouton /'kru:tɒn, US -tɑ:n/ *noun*
کرووتان، قرمزی (پرزەنانی برژاو بۆ کردنە نێو سوپ یان وەکوو بەشێ لە سالات) ◌ کروتن

Crow *noun*
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، دانیشتووی Montana 2 زمانی Siouanی ئەو گەلە ◌ کرو

crow /krəʊ, US kroʊ/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) قەلەڕەشە، قالاو، قەلاسیلکە، قازوو، قەلەڕەشکە [*Corvus corone* (هی کەلاکخۆر) و جۆرە پێوەندیدارەکان، خێزان Corvidae] 2 خوێندنی کەلەشێر، قووقە 3

پیرێژنی ناحەز و پیر، پیرێژنە قوێتر ۞ 1 کلاغ 2 بانگی خروس 3 پیرزن زشت و پیر

crowbar /ˈkrəʊbɑː(r), US ˈkroʊ-/ *noun*

لۆسە، شیروکۆڵ، باری، مەلغە، نوێل، نێل، سمک ۞ دیلم

crowberry *noun, pl.* crowberries

1 جۆرێ دەوەنی گیاگەسکەئاسای هەڵچووی چکۆلـە، بـە بـەری رەش و گـەڵای وردەوە [*Empetrum nigrum*] 2 بەرەرەشی خۆراکی بەلام بێبۆنی ئەو دەوەن یان رووەکە ۞ کروبری

crowd /kraʊd/ *noun*

1 کۆمەڵ، کۆمەڵە، دەستە، کۆڕ، جەماعەت، گەلە، گیفالە 2 گەل، خەڵک، جەماوەر، خەڵکی رەمەکی 3 ئاپۆرە، چڕەبەندان، جمە، گوردەم، قەرەباڵغی، تـێڕژاوی، گانـەگۆل، جـەنجاڵ، شـلۆقایی 4 بینەران 5 ژمارەیەکی زور، گەلێک 6 کۆما، لۆدە، کۆلێ ۞ 1 جمعیت، جماعت 2 مردم، عوام‌الناس 3 ازدحام 4 تماشاچیان 5 عدەی زیاد 6 کپە

crowded /ˈkraʊdɪd/ *adjective*

چڕەبەنـدان، شـلووق، قەرەباڵـغ، پـڕئاپۆرە، جمەڵێهاتوو، پڕشانەچرکێ، کەڵەکەبرێ، بە شـانەترنجێ، چێوکـوت، جـەنجاڵ، تـێڕژاو: *a* ◊ *a crowded bar* ◊ *crowded streets* *room crowded with books* ۞ پرازدحام

crowded out *adjective*

پڕی پڕ، جێگای دەرزیخستن نەبوونەوە، تەنراو ۞ پُر پُر

crowdie /ˈkraʊdi/ *noun*, also crowdy

جـۆرێ پـەنیرێ نـەرمی سـکاتلەند (لـە شـیری هەڵگەراو) ۞ کرودی

crow-puller *noun*

(نافـەرمی، کـەسـێک یـان رووداوێـک) سەرنجڕاکێش، خەڵکڕاکێش، خەڵکپەسند ۞ (آدم یا حادثە) جذاب

crow-pulling *noun*

(مرۆ یان رووداو) سەرنجڕاکێشی ۞ جذابیت

crowfoot *noun*

(رووەکناسـی) گیـازەردەلـە، پـێقـالاو [*Ranunculus aquatilis* (هـی ئـاوی) و جۆرەکانی تر] ۞ زر قوری، پنجەکلاغ

crowing *noun*

خوێندنی کەڵەشێر، قووقە ۞ بانگ خروس

crown /kraʊn/ *noun*

1 تاج 2 پاتشایەتی، تاجوتەخت، تەختوتاج 3 تاجـەگوڵ 4 نیـشـان یـان دروشمـی تـاج 5 بەڕێوەبەرایەتی یان هێز و دەسـەلاتی شا یان شاژن 6 سەرناوی فارەمایی 7 خەلات 8 نووک، سەر، بەشی سەرەوە، سەرکەل، تەوق، نووچکە، تەپڵ 9 تاجی ددان، رووپۆشی ددان 10 ترۆپک، دوند، لووتکە 11 کوینی جارانی بریتانیا بەرامبەر بـە 5 شـیلینگ یـان 25 پێنـس 12 کـاغزێ لـە ئەندازەی 504 × 384 میلیمیتر 13 کتێبێ لە ئەندازەی 189 × 246 میلیمیتر ۞ 1 تـاج 2 سلطنت، تاجوتخت 3 حلقەی گل 4 نـشـان تـاج 5 کراون 6 عنوان قهرمانی 7 جایزە 8 نوک، قلە، فـرق 9 تاج دندان، روکش دندان 10 اوج 11 و 12 کراون

crown and anchor *noun*

تاج و لەنگەر (قومار) ۞ کراون اند آنچور

crown colony *noun*

دگیرگە یا کۆلۆنی بریتانیا ۞ مستعمرەی انگلیس

Crown Court *noun*

دادگای تاوانکاری (بریتانیا و ویلز) ۞ دادگاه کیفری

crowned *adjective*

1 تاجدار 2 رووکێشدار، رووپۆشدار (ددان) 3 لە لووتکەدا، بە ترۆپکگەیشتوو ۞ 1 تـاجدار 2 روکشدار 3 در اوج

crowned head *noun*

شا یان شاژن، تاجبەسەر ۞ پادشاه یا ملکە

crown gall *noun*

جۆرێ gallی گەورەی تۆمۆرئاسای سەر رەگ و ریشە یان بەشی خوارووی قەد دار، بەهۆی بەکتریایێکەوە تووش دەبێ ۞ کراون گال

crown glass *noun*

جـۆرێ شووشـەی بـێ ئاسـن و قورقوشـم، لـە بنەڕەتا بە شێوەی تـەبەقێکی خڕ، بۆ شـووشـەی چاویلکە بەکاردێترێ ۞ کراون گلاس

crown imperial *noun*

(رووەکناسی) شلێرە، قەقلەبازی؟، شاگوڵـبەند، گوڵبەندی پاشا: جۆرێ fritillaryی ئاسیایی، بە هێشووی گوڵی زەنگوڵەئاساوە بەسەر لاسکی درێژییەوە [*Fritillaria imperialis*] ۞ لالەی سرنگون

crowning /ˈkraʊnɪŋ/ *noun*

1 ئەوپەڕ، بەرزترین، چاکترین، باشترین 2 تەواوکردن ۞ 1 حد اعلا، بهترین 2 تکمیل

crown jewels *noun, pl.*

ئەو گەوهەر و زێڕ و زیوەی کە شا یان شاژن لە بۆنەیەکی فەرمیدا بەخۆیاندا هەڵدەواسن ۞ جواهرات سلطنتی

crown land *noun*

زەویوزاری پادشایی (یان پاتشایی) ۞ اراضی سلطنتی

crown lens *noun*

هاوێنـە یـان لێنزێ کـە لـە شووشـەی کـراون دروست دەکرێ ۞ لنز کراون

crown of thorns *noun*, also crown-of-thorns starfish

1 جـۆرێ ئەسـتێرەی دەریـایی درکـاوی، هـی گەرمێنانی هیند و پاسیفیک، شیلان یان مەرجان 2 [*Acanthaster planci*] دەخـوا coral گـوڵبـەنـدی درک: جـۆرێ دەوەنی درکـاوی

Euphorbia milii] (ماداگاســـکار، وەک گیاێکی خانەکی باو) و جۆرەکانی تر] ۞ کراون اف تورنس

crownpiece *noun*

سیرمە یان قایشی هەوسار کە لە هەردوو سەری ئەسپ توند دەکرێ یا دادەبەسترێ ۞ کراونپیس

Crown Prince *noun*

بریشا، جێگری شا، وەلیعەهد ۞ ولیعهد

Crown Princess *noun*

1 بریشاژن، ژنی جێگری شا یان بریشا 2 شاژنی داهاتوو ۞ 1 همسر ولیعهد 2 ملکەی آینده

crown saw = hole saw

crown vetch *noun*

جـــۆرێ رووەک، لـــە خێـــزانی legume [*Coronilla varia*] ۞ نوعی گیاه

crow's feet *noun, pl.*

1 چرچولۆچی یان گنجی دەور(وبەر)ی چاو 2 قولاپ 3 چوکلە، سێپەڕ (میلیتاری) ۞ 1 چین و چروک دور چشم 2 قلاب 3 خسک

crow's nest *noun*

پلاتفۆرم یان هەرزالە یان پەناێکی سەر دارالای کەشـتی (جێگـای نۆبـەدارانی کـەشـتیـیـە)، چاودێرگە ۞ اتاقک دیدەبانی

crozier = crosier

cruces = plural form of crux

crucial /'kru:ʃl/ *adjective*

1 هەرەگرنگ، گشپێبەند، هەستیار، بڕیاردەر، یـەکلایی کـەرەوە، دیـاری کـەر، بڕێنـەرەوە، چـارەنووسـساز، significant ،important *a crucial step* :decisive ،essential ،critical *topics* ◊ *a crucial factor/issue/decision* ◊ 2 *of crucial importance* سـەخت، دژوار، ناســێ، ناســتەنگ 3 (پزشـکی) خـاچی، چـەپوراستی، چواربەر، یەکتربڕ 4 (کـۆن) ← cruciform (بنـەڕەت: لـە *-cruc* ،*crux* لاتـین "خاچ") ۞ 1 حیاتی، خطیر، سرنوشت‌ساز، قاطع 2 مشکل، سخت 3 ضرب‌دری، چلیپایی

cruciality /-ʃɪ'alıti/ *noun*

یـــەکلایی کـــەرەوەیی، بڕێنـــەرەوەیێتی، دیاری‌کەرێتی ۞ قاطعیت

crucially /-ʃəli/ *adverb*

لەهەموو گرنگ‌تر، هەرەگرنگانە، بەشێوەیەکی هەرەگرنگ: *crucially important* ۞ از همە حساس‌تر، بە طور حیاتی

cruciate /'kru:ʃɪət, US -eɪt/ *adjective*

(توێکـاری و رووەکناسـی) چـەپوراستی، چوارپـەر، خـاچی، خـاچئاسـا، شـێوەخـاچ، cross-shaped ،cruciform ۞ چلیپایی

cruciate ligament *noun*

بەند یان ئێسک‌بەستی خاچی (هی جومگەی چۆک، ب.ت. anterior cruciate ligament)

۞ رباط صلیبی

crucible /'kru:sıbl/ *noun*

1 بۆتـە، تێـساو، دریچـە، مـەنوونی 2 بۆتـەی تـاقی‌کردنـەوە، تـاقی‌کـاری سـەخت، کـووری تاقی‌کردنەوە: *an alliance forged in the crucible of war* ۞ 1 بوتە 2 آزمون دشوار

crucible steel *noun*

جۆرێ پۆلای زۆر سەخت ۞ نوعی فولاد

crucifer /'kru:sıfə/ *noun*

1 گیاخاچ، رووەکی خاچی 2 خاچ‌هەلگر ۞ 1 صلیب 2 صلیب‌بردار

cruciferous /kru:'sıf(ə)rəs/ *adjective*

(رووەکناســی) خــاچی، چوارپــەڕ(ە)، چـەپوراسـتی، سـەربـە یـا ئامـاژە بـە خێـزانی (Cruciferae) cabbage ۞ چلیپایی

crucifix /'kru:səfıks/ *noun*

وێنەی مەسیح بەسەر خاچەوە، هێمـای دینی کریستانیەت ۞ صورت مسیح بر صلیب

crucifixion /ˌkru:sə'fıkʃn/ *noun*

1 (جـاران) لەخاچ‌دان، بەچوارسنگ‌کێشان، لە چوارمێخـەدان، چوارمێخـە، ئەشـکێل 2 (the Crucifixion) a وێنەی لە خاچ‌دراوی عیسا b مەرگی عیسا بەسەر خاچەوە ۞ 1 تصلیب 2 (با the) شمایل عیسای مطلوب 2 تصلیب عیسی

cruciform /'kru:sıfɔ:m, US -fɔ:rm/ *adjective*

خاچی، شێوەخاچ، خاچ‌ئاسا ۞ صلیب‌شکل

crud /krʌd/ *noun*

1 (نافـەرمی) تـلتە، خـلتە، زبـل و زال، هـەر مەتریالێکی پیس و نەویستراو 2 قسەی قۆڕ، فلتە، nonsense ۞ 1 آشغال، نخاله 2 چرند

cruddy /krʌdi/ *adjective* (cruddier, cruddiest)

(نافەرمی) خراپ، شپرزە، هیچ ۞ عوضی، مزخرف

crude /kru:d/ *adjective, noun*

adj 1 خاو، نەپالێوراو، پوختەنەکراو، کاڵ‌وکرچ، کـاڵ، ناتـەواو، ناپوخـت، نەگـەیـو، unripe، *crude sugar* ◊ *crude oil/metal* :immature 2 خۆرسـک، سروشـتی 3 ناشـارەزایانە، سەرسەرەکی، ناشییانە 4 سادە، سەرەتایی: *a crude drawing of a face* 5 ناسایی، هیچەکە، بازاڕی 6 بێ‌ڕەوشت، بێ‌ماریفەت 7 قسەلەڕوو، بێ‌پەردە 8 پیس، ناشیرین، هەرزە (شۆخی)، *crude jokes/language* :vulgar 9 (ئامار یان سەرژمێری، ژمارەکان) راست نەکراونەتەوە، خاو *n* (هەروەها crude oil) نەوتی خاو: *50000 barrels of crude* ۞ *adj* 1 خـام، ناپختـه 2 طبیعی 3 ناشیانه 4 ابتدایی، ساده 5 پیش‌پاافتاده، عادی 6 بی‌ادب 7 رک 8 مبتذل 9 کرود، ناویژه *n* نفت خام

crudely /kru:dli/ *adverb*

1 بێڕەوشتانە، هەرزانە، بە بێڕەوشتی یان بێئەدەبییەوە 2 بە شێوەیێکی خاو یان پوختەنەکراو 3 بە شێوەیێکی ناشارەزایانە یان ناشییانە، سەرسەرەکییانە ◌ 1 بی‌ادبانە 2 بە طرزی خام، بە طور ناقص 3 بە طور ناشیانەای

crudeness /kru:dlinəs/ *noun*
1 سادەیی 2 خاوی، کاڵوکرچی 3 بێڕەوشتی، بێنەزاکەتی، بێئەدەبی ◌ 1 سادگی 2 خامی 3 بی‌نزاکتی

crude oil *noun*, also crude
نەوتی خاو یان نەپاڵێوراو ◌ نفت خام

crudités /'kru:drteɪ, US ˌkru:dɪ'teɪ/ *noun, pl.*
(فەرەنسی) سەوزەی خاو (یان کاڵ)، سەوزی ◌ سبز خام

crudity /'kru:dəti/ *noun, pl.* crudities
1 خاوی، ناپوختی 2 سادەیی 3 بێڕەوشتی، بێماریفەتی: *The crudity of her language shocked him* ◌ 1 خامی 2 سادگی 3 بی‌ادبی

cruel /kru:əl/ *adjective* (crueller, cruellest)
1 ستەمکار، زۆردار، بێبەزەیی، دڵڕەق، چەپگەر، زۆردارانە، دڵڕەقانە، درندە: *a cruel dictator* 2 بەژان، دڵتەزێن، جەرگبڕ، سەخت: *a cruel punishment/joke* ◌ 1 ظالم، بی‌رحم، ظالمانە 2 دردناک، مشقت‌بار

cruelly /'kru:əli/ *adverb*
بێبەزەییانە، بێڕەحمانە: *I was cruelly deceived* ◌ با بی‌رحمی

cruelty /'kru:əlti/ *noun, pl.* cruelties
1 بێبەزەییتی، دڵڕەقی، دڵڕەشی، ستەم، زوڵم، زۆرداری، چەپگەری، درندەیی، توندوتیژی، زەبروزەنگ: *cruelty to animals* 2 خراپ جووڵانەوە، بەدرەفتاری، ئازاردان ◌ 1 بی‌رحمی، قساوت، ظلم، سبعیت 2 سوءرفتار، ایذا

cruet /'kru:ɪt/ *noun*
1 شووشە، جێخوێ، جێبیبار (و هەروەها جێی رۆن، سرکە و هتد) 2 (لە کلێسەدا) جێگایێ بۆ هەڵگرتنی مەی و ئاو لە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندیدا ◌ 1 کانتینر کوچک نمک یا فلفل 2 کروئیت

cruise /kru:z/ *noun*
گەشتی دەریایی، گەڕانی دەریایی، زەریاگەڕی: *a luxury cruise ship* ◌ گردش دریایی

cruise control /kru:z/ *noun*
ئامێر یان دەزگایێکی ئێلیکترۆنی هی ماشێن یان وەسیلەیێ کە ماشێنەکە لە هەمان خێراییدا دەهێڵێتەوە ◌ کروز کونترول

cruiser /'kru:zə(r)/ *noun*
1 کەشتی شەڕکەر، کەشتی جەنگی 2 بەلەمی رابواردن 3 (ئافەرمی، ئەمریکا) ماشێنی چەرخەچی ◌ 1 رزمناو 2 قایق تفریحی 3 اتومبیل گشتی

cruiserweight = light heavyweight

cruising speed *noun*
باشترین خێرایی ◌ سرعت بهینە

cruise missile *noun*
مووشەکی کرووز یان ئاراستەکراو (تزمەفڕ) ◌ موشک کروز

cruller /'krʌlə/ *noun*
جۆرێ کەیکی چکۆلانە ◌ کرولر

crumb /krʌm/ *noun*
1 ورکەنان، ڕیزەنان 2 وردە، ورکە 3 هەویری نێوەڕاستی نان 4 ریزە، تۆزقاڵ، نیسکێ 5 مرۆی قێزەون و بێنرخ، هیچوپووچ ◌ 1 خردەنان 2 خردە 3 خمیر وسط نان 4 ذره، چکە 5 آدم نفرت‌انگیز و بی‌ارزش

crumble /'krʌmbl/ *noun*
کرامبێل (جۆرێ خۆراک) ◌ کرامبل

crumbly /'krʌmbli/ *adjective* (crumblier, crumbliest), *noun* (*pl. crumblies*)
adj وشک، زووشکاو، (زوو)هەڵوەریو، توورت، ناسک: *crumbly soil/cheese* *n* (ئافەرمی و بەشۆخی) بنیادەمی پیر (crumbliness *n*) ◌ *adj* ترد، خشک *n* آدم مسن

crumbs /krʌmz/ *interjection*
تەح، پیاح، پەح (جوان‌دەربڕی بۆ *Christ*): *Oh crumbs! Is that the time?* ◌ ای وای

crumhorn = krum(m)horn

crummy /'krʌmi/ *adjective* (crummier, crummiest)
بێنرخ، خراپ، هیچ(ەکە)، بێبایەخ، ئایەخ: *Most of his songs are pretty crummy* ◌ بی‌ارزش، افتضاح

crump /krʌmp/ *noun*
خرموهۆڕ، خرمەخرم، خرمە، کرمەکرم، کرمە ◌ قرچ‌قروچ

crumpet /'krʌmpɪt/ *noun*
1 کرامپێت (= کەیکێکی پان و خڕ) 2 چەقالە، جەرگ 3 (کۆن و ئافەرمی، لە بریتانیا) سەری مرۆڤ، سەلک، کەللە ◌ 1 کرامپت 2 تیکە 3 کلە

crumple /krʌmpl/ *noun*
گرمۆلە، گلۆلە، چرچ‌هەڵاتوو، چرچ‌ولۆچی، قەد (crumply *adj*) ◌ مچالە، چین

crumpled *adjective*
گرمۆلە، گلۆلەکراو، لوولکراو، هەڵپساوتە، هەڵقرچاو، چرچ‌هەڵاتوو: *crumpled clothes/papers* ◊ *A crumpled figure lay motionless in the doorway* ◌ مچالە

crumple zone *noun*
ناوچەی گرمۆلە: بەشێکی ماشێن کە وا داڕێژراوە کە زوو گرمۆلە بێ (ئەگەر شتێ رووبدا تا سوارەکانی نێو ماشێن بپارێزرێن) ◌ کرامپل زون

crunch /krʌntʃ/ *noun*
1 خرم‌وهوڕ، خرمه‌خرم، خرمه، کرمه‌کرم، خرچه‌خرچ: *the crunch of feet on snow* ◊ *The car drew up with a crunch of gravel* 2 (نافه‌رمی) کاتی بڕیاردان، وه‌ختی ده‌س‌تیدان 3 = sit-up ◊ 1 قرچ‌قروچ 2 وقت عمل

cruncher *adjective*
(نافه‌رمی) کاتی بڕیاردان ◊ وقت عمل

crunchy *adjective* (crunchier, crunchiest)
ناسک، تورت، قرچ، قرچۆک، قرپ: *a crunchy salad* ◊ ترد

crupper /'krʌpə/ *noun*
1 قوش، قوشقونه، قوشقن، پاردو، پالم، کلک‌گیر، ئاشرمه، هێنشرمه، پالتاو؟ 2 ته‌ڕماڵ، که‌فه‌ڵ، پاشه‌ڵی چاره‌وێ یا ئه‌سپ ◊ 1 پاردم 2 کفل اسب

crural /'krʊər(ə)l/ *adjctive*
(توێکاری و گیانه‌وه‌رناسی) لاقی، لنگی، پایی، لوولاکی، رانی، سه‌ربه ران (بنه‌ڕه‌ت: له *cruralis* لاتین، له *crur- ،crus* "leg") ◊ ساقی، وابسته به ران

crusade /kru:'seɪd/ *noun*
1 شه‌ڕی نێوان وڵاتانی کریستانی ئه‌وروپایی به‌دژی مسوڵمانان له سه‌ده‌کانی ناوه‌ڕاستدا، شه‌ڕی خاچ‌په‌رسته‌کان یان خاچ 2 شه‌ڕ، شالاو، خه‌بات، چالاکی، هه‌ڵمه‌ت (بنه‌ڕه‌ت: له *croisade* فه‌ڕه‌نسی و *cruzado* سپانیایی، هه‌ردووکیان له ئه‌نجامدا له‌سه‌ر بنه‌مای *crux*، *cruc-* لاتین "خاچ" "cross") ◊ 1 جنگ صلیبی 2 جهاد، مبارزه، پیکار

crusader /kru:'seɪdə(r)/ *noun*
1 شه‌ڕکه‌ر یان شه‌ڕڤانی خاچ‌په‌رسته‌کان 2 خه‌بات‌کار، کۆڵنه‌ده‌ر، شالاوکار: *moral crusaders* ◊ 1 جنگجوی صلیبی 2 مجاهد، مبارز

cruse /kru:z/ *noun*
(کۆن) کوزوو، کاشی، جه‌ڕه (بۆ ئاو و رۆن، ئه‌ڵمانی بنه‌ڕه‌ت) ◊ کوزه

crush /krʌʃ/ *noun*
1 کۆمه‌ڵ، ده‌سته، گروپ، خه‌ڵک 2 چڕه‌به‌ندان، قه‌ره‌باڵغی، شانه‌چرکێ، پاله‌په‌ستۆ، شانه‌ترنجێ، شلووقایی، تێ‌ڕژاوی، گوڕمۆره، جه‌نجاڵ، ئاپۆره 3 خۆشاو، شه‌ربه‌ت 4 مایه‌دانان، خاترویستن 5 حه‌ز یان دڵداری کورت‌ماوه 6 ئاوی میوه، خۆشاو ◊ 1 جمعیت 2 ازدحام 3 شربت 4 خاطرخواهی 5 عشق زودگذر 6 افشره

crush barrier *noun*
په‌رژین یان دیواری کۆنترۆڵ، په‌رژینی پارێزه ◊ نرده‌ی کنترل

crushed *adjective*
وردوخاش‌کراو، هه‌ڵگلۆفاو، فلیقاته، داپلۆساو، داپلۆخاو، فلیقاو، پلیشاو، پانه‌وه‌بوو، په‌ره‌خاندی، گرمۆڵه‌کراو، په‌ڵخورد (ده‌غڵ) ◊ مچاله، له و لورده، لهیده

crushed stone *noun*
به‌ردی شکاو، به‌ردی وردوخاش‌کراو (ڕێگاوبان) ◊ سنگ شکسته

crusher /'krʌʃə(r)/ *noun*
1 وردوخاش‌که‌ر، تێک‌شکێنه‌ر 2 ده‌زگاری هارین، هاره(ر): *a garlic crusher* ◊ 1 خردکننده 2 ماشین خردکننده

crushing /'krʌʃɪŋ/ *noun*
1 کاری، گوچک‌بڕ، کاریگه‌ر، سه‌خت: *a crushing defeat in the election* 2 تێک‌شکێنه‌ر، وردوخاش‌که‌ر 3 توند، وه‌ڵامی ده‌م‌نه‌گه‌ڕ ◊ 1 قاطع 2 خردکننده 3 دندان‌شکن

crushingly /'krʌʃɪŋli/ *adverb*
کاریگه‌رانه، به‌شێوه‌یه‌کی سه‌خت ◊ قاطعانه

crush resistant *noun*
زه‌ربه‌گیره‌وه، دژی پیاکێشان ◊ ضد ضربه

crust /krʌst/ *noun*
1 روو، به‌ر (نان)، له‌ته نان، تێکه نان (وشک)، پرزه (نان): *sandwiches with the crusts cut off* 2 توێژ، توێکڵ، توێ، رووی ره‌ق، رووڕه‌ق، قاوغ، قاپیلک، سه‌خته‌ڕوو: *a thin crust of ice* ◊ *the earth's crust* 3 (مه‌ی و هتد) خڵته، نیشتوو 4 قه‌تماغه، ره‌قیته، کرێژ 5 به‌ڵخ (crustless *adj*) ◊ 1 رویه، تکه نان 2 لایه، پوسته 3 رسوب 4 کبره 5 جرم

Crustacea /krʌ'steɪʃ(ə)/ *noun, pl.*
(گیانه‌وه‌رناسی) قرژاڵیان، قاپیلک‌داران، توێکڵ‌داران، پێسره‌قان، تیره‌قرژاڵ، قرژاڵیان، crab، lobster، shrimp، woodlouse و barnacle ده‌گرێته‌وه (لاتینی نوێ، له *crusta* (بڕوانه crust) ◊ سخت‌پوستان

crustacean /krʌ'steɪʃn/ *noun, adjective*
(گیانه‌وه‌ری) له تیره‌ی قرژاڵ، گیانه‌وه‌ری قاپیلک‌دار یان توێکڵ‌دار، جانه‌وه‌ری پێسره‌ق ◊ (جانوری) از خانواده‌ی سخت‌پوستان

crustaceous /krʌ'steɪʃəs/ *adjective*
قاپیلک‌دار، توێکڵ‌ئاسا، قاوغ‌ئاسا، پێکهاتوو له قاپیلک، قاپیلکی ◊ دارای پوست، پوست‌مانند

crustal *adjective*
توێکڵی، توێژی ◊ پوسته‌ای

crustal movement *noun*
بزووتنی توێکڵی، جووڵه‌ی توێکڵی ◊ حرکت پوسته‌ای

crusted /'krʌstɪd/ *adjective*
1 داپۆشراو له 2 خاوه‌نی توێژاڵی (سه‌خت یان ره‌ق) له ◊ 1 پوشیده از 2 دارای قشری (سخت) از

crustily /'krʌstɪli// *adverb*
مرومۆچانه، به توندی، رووتاڵانه ◊ با بدعنقی

crustiness /'krʌstinəs// *noun*
1 پێسته‌پێسته‌یی، توێ‌توێ‌بوون، توێژاڵ‌توێژاڵی

2 رووگرژی، مرومۆچی، توندی، رووتالی ◇ 1 پوستەپوستەشدگی 2 بدعنقی، تندمزاجی

crust of earth *noun*

توێکڵی زەوی ◇ پوستەی زمین

crustose /'krʌstəʊs/ *adjective*, compare foliose, fruticose

(رووەکناسی، lichen یان alga) لە crust ی پێکهاتووە یان شێوەی ئەو دەدا (بنەڕەت: لە لاتین، لە *crusta* (پروانە crust) *crustosus* ◇ کراستوس، کروستوس

crusty /'krʌsti/ *adjective* (crustier, crustiest)

1 برژاو (نان): *crusty bread* 2 پێستەپێستە، توێتوێ، توێژاڵتوێژاڵ 3 رووگرژ، مرومۆچ، توند، ئاڵەتی، هەڵتوز، رووتاڵ، کۆنەپەرست: *a crusty old man* ◇ 1 برشته 2 پوستەپوستە 3 بدعنق، تندمزاج، ارتجاعی

crutch /krʌtʃ/ *noun*

1 شەقە، چێوشەقە، دارشەق، گۆچان 2 پاڵپشت، پشت، پەنا، پشتوپەنا 3 ناوگەڵ، گەڵ، ناوڵنگ، ناوران 4 خشتەک ◇ 1 چوب زیر بغل، عصا 2 تکیەگاە، پناە 3 محل اتصال دو ران 4 خشتک

crux /krʌks/ *noun, pl.* cruxes or cruces /'kru:si:z/

1 کاکڵ (بابەت یان پرسێ)، نەسڵ، پوختە 2 پرسی ئاڵۆز یان دژوار، مەتەڵ 3 (ئەستێرەوانی، Crux) خاچی باشووری ◇ 1 اصل 2 مسالەی بغرنج 3 (اخترشناسی) صلیب جنوبی

cruzeiro *noun, pl.* cruzeiros

کرووزارو (= یەکەی پارەی برێزیل، کورتەکەی cr) ◇ کروزرو

cry /kraɪ/ *noun, pl.* cries

1 هەرا، نەڕە، گوڕە، بانگ، گازی، هاوار، زریوەزریو، بۆڕە، قاو، قیژە، زیکە، جیکە، زیقە 2 گریان، ماوەی گریان 3 لووره 4 جاڕ، بانگەواز 5 دروشم 6 داخوازی، داوا 7 سکاڵا، شکات ◇ 1 فریاد، نعرە، جیغ 2 گریە، مدت گریە 3 زوزە 4 جار 5 شعار 6 درخواست 7 شکایت

cry-baby /'kraɪbeɪbi/ *noun, pl.* cry-babies

منالی گرینۆک، زووقن، گرەزۆک، نووکن ◇ بچەی نقنقو

crying[1] /'kraɪɪŋ/ *adjective*

پێویست، ئاشکرا، روون، بەرچاو، زەق: *a crying need* ◇ مبرم، واضح، آشکار

crying[2] /'kraɪɪŋ/ *noun*

گریان: *the -ng of terrified children* ◇ گریە

cryo- /'krʌɪəʊ/ *prefix*

پێشگر: ساردی، سەرما، بەستن: *cryosurgery*، *cryonics*، *cryogen* (لە *kruos* یۆنانییەوە "frost") ◇ پیشوند: سرما، برودت، انجماد

cryobiological *adjective*

سەربە سەرمازیندەناسی، سەربە کرایۆبایۆلۆژی ◇ وابستە بە کریوبیولوژی

cryobiologist *noun*

سەرمازیندەناس، کرایۆبایۆلۆژیست ◇ کریوبیولوژیست

cryobiology *noun*

سەرمازیندەناسی، کرایۆزیندەناسی، لقێ لە زیندەناسی کە باسی تایبەتمەندی زیندەوەرەکان لە تێمپراچێری خواردا دەکا ◇ کریوبیولوژی

cryogen /'krʌɪə(ʊ)dʒ(ə)n/ *noun*

کەرەسە یان مەتریاڵی سەرماپێکهێن (یان سەرماساز) ◇ کریوژن

cryogenic /ˌkraɪə'dʒenɪk/ *adjective*

1 کرایۆژێنیک 2 سەرماپێکهێن، سەرماساز ◇ 1 کریوژنیک 2 سرمازا

cryogenics /ˌkraɪə'dʒenɪks/ *noun, pl.*

سەرماناسی (خوێندنەوەی زانستی بەکارهێنانی تێمپراچێری زۆر نزم) ◇ سردیشناسی

cryolite /'krʌɪəlʌɪt/ *noun*

بەردەسەرما، بەرەدسەهۆڵ (فلۆرایدی سۆدیۆم و ئالومینیۆمی تیایە، fluoride of sodium ب.ت. لە گرینلەند Greenland دۆزراوەتەوە و جاران وەک سەرچاوەی ئالومینیۆم بەکاردێترا) ◇ کریولیت

cryometer *noun*

سەرماپێو، ساردیپێو ◇ سردیسنج

cryonic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە کرایۆنیکەوە هەیە ◇ وابستە بە کریونیک

cryonics /krʌɪ'ɒnɪks/ *noun, pl.*

بەست(اند)نی کەسێ کە لەبەر نەخۆشییێ مردووە و بە هیوای ژیاندنەوەی ئەو کەسە کاتێ لە داهاتوودا چارەسەرییێ بۆ ئەو نەخۆشییێ دەدۆزرێتەوە ◇ کریونیک

cryophilic *adjective*

سەرمادۆست، سەرماخواز، سەرماپەسند، سەرماحەز ◇ سرمادوست

cryophilous *adjective*

سەرمادۆست، سەرماخواز، سەرماپەسند، سەرماحەز ◇ سرمادوست

cryophyte *noun*

سەرماگیا، سەرمارووەک ◇ سرمارست

cryoplankton *noun*

سەرماسەراوەکی، سەرناوەکی ئاوی سارد یان جەمسەران، سەراوەکی سەرماخواز: ئەو بوونەوەرانەی کە ماوەیێکی زۆری ساڵ بە شێوەی بەستوو لە بەفردا دەژین، وەک زۆر لە قەوزەکان، نێماتۆدەکان و هتد ◇ سرمادروازی، کریوپلانکتون

cryopreservation *noun*

(بە)سەرماپارێزی ◇ حفاظت انجمادی

cryoprotectant *noun*
(کارنەندامناسی) دژەبەست، سەرماپارێز: ماکێ کە بەرلە بەستنی شانەیێ دەکا یان بەرگیری لە زیانپێگەیشتن بە خانەکان بە درێژایی بەستن دەکا ۞ کریوپروتکتانت

cryoscope *noun*
سەرمابین، بەستنپێو ۞ کریوسکوپ، انجمادسنج

cryoscopic *adjective*
سەربە سەرمابینی یا بەستنپێوی ۞ وابستە بە کریوسکوپی یا انجمادسنجی

cryoscopy *noun*
سەرمابینی، بەستنپێوی ۞ کریوسکوپی، انجمادسنجی

cryostat /'krʌɪə(ʊ)stat/ *noun*
سەرماڕێکخەر ۞ سرماپا

cryostatic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سەرماڕێکخەرەوە هەیە ۞ وابستە بە سرماپا

cryosurgeon *noun*
سەرمانەشتەرگەر، کریۆسێرجیۆن ۞ کریوسرجیون

cryosurgery *noun*
سەرمانەشتەرگەری: نەشتەرگەرییێ کە لەودا شانەی نائاسایی یان نەخۆش (وەک تومۆر یان wart) بەهۆی بەستنەوە لادەبرێ یان لەناو دەبرێ (وەک بە نایترۆژێنی شلە) ۞ کریوسرجری

cryosurgical *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە کریۆسێرجێری‌یەوە هەیە ۞ وابستە بە کریوسرجری

cryotherapy *noun*
چارەسەری هێندێ نەخۆشی بە سەرمایێکی یەکجار زۆر ۞ سرمادرمانی

crypt /krɪpt/ *noun*
1 ژێرخان یان ژێرزەمینی کلێسە 2 ئەشکەوت 3 (توێکاری) بۆشایی لوولەیی ۞ 1 سرداب کلیسا 2 غار 3 حفرەی غدەای

crypt(o)- /'krɪptəʊ/ *prefix*
پێشگر: نهێنی، نەهێنی، پەنامەکی، داپۆشراو، ڕەمزی (بنەڕەت: لە *kruptos* یۆنانی‌یەوە "hidden") ۞ پیشوند: مخفی، نهان، رمزی

cryptanalysis *noun*
1 شێوە و ڕەوت و ڕێبازی دۆزینەوە یان لێکدانەوە و وەرگێڕانی نووسراوەی نهێنی یان ڕەمزی 2 زانست یان لێکۆڵینەوەی ئەو شێوە و ڕێبازانە ۞ 1 کشف نوشتەی رمزی 2 کریپتوآنالیز

cryptanalytic *adjective*, also cryptanalytical
سەربە cryptanalysis ۞ وابستە بە کریپتوآنالیز

cryptic /'krɪptɪk/ *adjective*, also cryptical
1 نهێنی، نەهێنی، سڕاوی، ڕازاوی، نادیار، ڕەمزی، شاراوە، secret، occult، mysterious: *cryptic messages* 2 (زیندەناسی، ڕەنگ و هتد) دەتوانێ بیگۆڕێ، دەتوانێ بەپێی هەلومەرجی ژینگە دەربێ یان بگۆڕدرێ: *cryptic animals* ۞ 1 رمزی، سری 2 کریپتیک

cryptically /-kli/ *adverb*
نهێنی‌یانە، بەشێوەیەکی شاراوە یان نەهێنی ۞ بە طور مرموزی

crypto *noun, pl.* cryptos
ئەندامی نهێنی ۞ عضو سری

cryptococcal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کریپتۆکۆکۆسیسەوە هەیە ۞ وابستە بە کریپتوکوکوسیس

cryptococcosis /ˌkrɪptə(ʊ)kə'kəʊsɪs/ *noun, pl.* cryptococci
جۆرێ نەخۆشی کە بەهۆی فۆنگۆسی Cryptococcus neoformans تووش دەبێ، ب.ت. دەزگای دەماری و سی‌یەکان ۞ کریپتوکوکوسیس

cryptocrystalline *adjective*
کریپتۆکریستالین، کریپتۆکریستالی: خاوەنی پێکهاتەی بلووری یان کریستالی سابمایکرۆسکۆپی یان ژێرووردبینی ۞ کریپتوکریستالین

cryptogam /'krɪptə(ʊ)gam/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیا یان ڕووەکی بێگوڵ، گیانەهێنبەر (وەکوو سەرەخس fern، قەوزە moss، کرێژەبەرد lichen و هتد) ۞ گیاه نهانزاد

Cryptogamia *noun, pl.*
بێگوڵان، بێگوڵەکان، نەهێنبەرەکان ۞ نهانزادگان

cryptogamic *adjective*, also cryptogamous
(سەربە) بێگوڵ یان نەهێنبەر ۞ (وابستە بە) نهانزاد

cryptogram /'krɪptə(ʊ)gram/ *noun*, also cryptograph
نووسراوە یان پەیامی نهێنی، نەهێننووسراوە ۞ رمزنگاشت

cryptographer *noun*
کۆدنووس، نهێنی‌نووس، نەهێننووس ۞ رمزنگار

cryptographic *adjective*
سەربە کۆدنووسی، سەربە نهێن(ی)نووسی ۞ وابستە بە رمزنگاری

cryptography /krɪp'tɒgrəfi, US -'ɑːg-/ *noun*
کۆدنووسی، نهێنی‌نووسی، نەهێننووسی ۞ رمزنگاری

cryptological *adjective*
سەربە نەهێنی‌ناسی، سەربە کۆدناسی ۞ وابستە بە کریپتولوژی

cryptologist *noun*
نەهێنی‌ناس، کۆدناس ۞ کریپتولوژیست

cryptology *noun*
نەهێنی‌ناسی، کۆدناسی ۞ کریپتولوژی

cryptomeria /ˌkrɪptə(ʊ)ˈmɪərɪə/ *noun*
بەشەگومە؟: داریکی سنەوبەری دریژ، رەسەنی چین و ژاپۆن [*Cryptomeria japonica*] ◌ کریپتومریا

cryptomerism *noun*
نەهێنپارژەیی، نەهێنپاری ◌ کریپتومریسم

cryptomonad *noun*
نەهێنگیا: هەریەک لە قەوزەکانی لقی Cryptophyta کە زۆرتر دوو شیلاقەیان flagellum هەیە ◌ کریپتوموناد

cryptonym /ˈkrɪptənɪm/ *noun*
ناوی نهێنی، نەهێنناو ◌ نام سری

cryptonymous *adjective*
خاوەنی ناوی نهێنی، خاوەن نەهێنناو ◌ دارای نام سری

cryptophyte = cryptomonad

cryptophytic *adjective*
نەهێنگیایی، سەربە کریپتۆمۆناد cryptomonad ◌ وابستە بە کریپتوموناد

cryptorchid /ˌkrɪpˈtɔːkɪd/ *noun, adjective*
(پزشکی، کەسیکی) نەهێنباتوو، کەسێ کە تووشی کریپتۆکیسیزم بووە ◌ نهانبیضە، کریپتورکید

cryptorchisism *noun*, also cryptorchism
(پزشکی) نەهێنباتوویی، کریپتۆرکیسیزم: دۆخێ کە لەودا یەک یان هەردوو باتوو (بە ئاسایی) لە زگەوە نایەنە نێو باتوودان scrotum، نەهاتنەخوارەوەی یەک یان هەردوو گون لە نێو زگەوە بۆ نێو گوندێن (لە سەروبەندی هەڵدانی ئاولەمەیی‌دا) (بنەرەت: لە -crypto + *orkhis*, -*orkhid* یونانی "testicle" + ism-) ◌ نهانبیضگی

cryptosporidiosis *noun*
جۆرێ نەخۆشی ریخۆڵەیی کە لە ئەنجامی cryptosporidiumەوە تووش دەبێ و دەبێتەهۆی زگچوون و رشانەوە ◌ کریپتوسپوریدیوز

cryptosporidium *noun*
جۆرێ سەرەتاژیاوی coccidianی مشەخۆر کە لە کۆئەندام یان دەزگای ریخۆڵەی زۆر برپرەدارەوە دۆزراوەتەوە ◌ کریپتوسپوریدیوم

Cryptozoa *noun, pl.*
نەهێنژییان ◌ کریپتوزوآ

cryptozoic *adjective*
نەهێنژی: ژیوارکردن لە شوێنە شاراوە یان لاتەریک و دوورەپەریزەکان ◌ کریپتوزوئیک

cryptozoological *adjective*
سەربە نەهێنگیانەوەرناسی یا کریپتۆزوولۆژی ◌ وابستە بە کریپتوزولوژی

cryptozoologist *noun*
نەهێنگیانەوەرناس، کریپتۆزوولۆژیست ◌ کریپتوزولوژیست

cryptozoology *noun*
نەهێنگیانەوەرناسی، گەران بە دوای ئەو گیانەوەرانەی کە بوونیان روون نەبۆتەوە (وەکوو Loch Ness minster) ◌ کریپتوزولوژی

crystal /ˈkrɪstl/ *noun, adjective*
n 1 بلوور، تەورک؟، چلوورە، کریستاڵ 2 قاپوقاچاخی بلوورین 3 شووشەی سەعات *adj* بلوورین، تەورکین، رووتەنک، روون، رۆشن (بنەرەت: ئینگلیسی کۆن (ئاماژە بە سەهۆڵ یان کانێکی وا) لە *crystal* فەرەنسی کۆن، لە *crystallum* لاتین، لە *krustallos* یونانی "crystal ice") ◌ *n* 1 بلور 2 ظروف کریستال 3 شیشەی ساعت *adj* بلورین، فرانما

crystal ball *noun*
گۆی بلوورین یان کریستاڵی (لە فاڵگرتنەوەدا) ◌ جام جهان‌نما

crystal clear *adjective*
تەواو رۆشن، ئاشکرای ئاشکرا، بە تەواوەتی ئاشکرا یان دیار ◌ کاملاً واضح، کاملاً هویدا

crystal defect *noun*
ناتەواوی بلووری، دیفیکت یان کەموکورتی کریستاڵی ◌ نقص بلور

crystal energy *noun*
وزەی بلوور یان کریستاڵی ◌ انرژی بلور

crystal gazing *noun*
روانینی گۆی بلوورین، داهاتووبینی، پێشبینی‌کردنی رووداوەکانی داهاتوو ◌ جام جهان‌نمانگری، پیشگویی حوادث آینده

crystal growth *noun*
هەڵدان یا گەشەی کریستاڵ، هەڵدانی بلوور، گەشەی بلوور ◌ رشد بلور

crystal lattice *noun*
توری بلوور یان کریستاڵ ◌ شبکەی بلور

crystalline /ˈkrɪstəlaɪn/ *adjective*
بلوورین، بلووری، کریستاڵی، چلوورەیی، رووتەنک، روون، رۆشن، وەکوو بلوور، تەورکئاسا، بلوورئاسا ◌ بلوری، بلورین، شفاف، مثل بلور

crystalline lens *nonu*
هاوێنەی بلووری، لێنزی کریستاڵی یان بلووری ◌ لنز کریستالی

crystallinity *noun*
روونی، رووتەنکی، رۆشنی ◌ شفافیت

crystallite *noun*
وردەبلوور، کریستالیت ◌ کریستالیت

crystallization /ˌkrɪstəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
کریستاڵیزەیشن، بلوورین، بەتەورکبوون، تەورکان ◌ تبلور

crystallized /ˈkrɪstəlaɪzd/ *adjective*
1 بلووریتراو، بلوورە، بەتەورکبوو، تەورکێنراو،

چلووره‌به‌ستوو 2 شه‌کرپێوه‌کراو، شه‌کراوی (میوه) ۞ 1 متبلورشده 2 شکراندود

crystallographer /ˌkrɪstəˈlɒgrəfə(r), US -ˈlɔːg-, -ˈlɑːg-/ *noun*

بلوورناس، بلووره‌وان، تەورکناس، کریستاڵناس ۞ بلورشناس

crystallographic *adjective*

سه‌ربه بلوورناسی، سه‌ربه کریستاڵناسی ۞ وابسته به بلورشناسی

crystallography /ˌkrɪstəˈlɒgrəfi, US -ˈlɔːg-, -ˈlɑːg-/ *noun*

بلوورناسی، بلووره‌وانی، تەورکناسی، کریستاڵناسی ۞ بلورشناسی

crystalloid *adjective*

بلوورئاسا، شێوتەورک، تەورکئاسا ۞ بلورنما

crystal set *noun*

جۆرێ دەزگای رادیۆی کۆن ۞ کریستال ست

crystal structure *noun*

پێکهاته‌ی کریستاڵی یان بلوور ۞ ساختار بلور

crystal system *noun*

سیستم کریستاڵی، ریکخسته‌ی بلوور یان کریستاڵی ۞ دستگاه بلور

crystal water *noun*

ئاوی بلوور یا کریستاڵی، بلووراو ۞ آب کریستالی

Cs symb. the chemical element cesium

csardas /ˈtʃɑːdæʃ, US ˈzɑːdɒs/ *noun*, also czardas

جۆرێ هەڵپەڕکێی هەنگاریایی، بە دەسپێکی ئارام و تەواوبوونێکی کرژ و توندەوە ۞ چارداش

CSE *abbreviation* Certificate of Secondary Education

سی‌ئێس‌ئی (بڕوانامەیەکی خوێندنگای ئامادەیی لە سیستمی پەروەردەی بریتانیای پێشوو و هەریەک لە تاقی‌کاری‌یەکانیشی) ۞ سی‌اس‌ای

C-section = Caesarean

CS gas *noun*

گازی فرمێسک‌رێژ یا سووتێنەرەوە (بنەرەت: لە ناوی کیمیازانانی ئەمریکایی Ben B. *Corson* و Roger W. *Stoughton*) ۞ گاز سوزآور

CST /ˌsiː es ˈtiː/ *abbreviation* Central Standard Time

کاتی خۆجێیی نەیالەتە ناوەندی‌یەکانی ئەمریکا (ئەو کاتەی کە نێوان درەنگانی ئۆکتۆبر و سەرەتای ئاپریل لە هەرێمە ناوەندی‌یەکاندا بەکاردێتێ، 6 سەعات زووتر لە کاتی گرینیچە) ۞ سی‌اس‌تی

ct *abbreviation* carat

ct *abbreviation* cent(s)

ctendium /tɪˈnɪdɪəm/ *noun*, *pl.* ctenidia /-dɪə/

شانۆچکە: ئەندامی هەناسەی شانەئاسای لەش‌نەرمەکان (بنەرەت: لاتینی نوێ، لە *ktenidion* یۆنانی، چکۆلێنراوی *kteis* *kten-* "شانە comb") ۞ تینیدیوم

ctenoid /ˈtiːnɔɪd/ *adjective*

(گیانەوەرناسی، لەبارەی پوولەکەی ماسی‌یەکانەوە) شانەیی، شانەئاسا، شانۆید (شانە + -oid)، وەک هی زۆر ماسی ئێسکن‌دا (بڕوانە ganoid و placoid) ۞ تینوید

Ctenophora /tiːˈnɒfərə, US tɛ-/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) شانەداران، شانەوەران: لقێکی چکۆلەی بێ‌بڕبڕە ئاوی‌یەکان کە comb jellyیەکان (یا ctenophore) دەگرێتەوە ۞ تینوفورا

ctenophore /ˈtiːnəfɔː , US ˈtɛ-/ *noun*, also comb jelly

گیانەوەری شانەدار یان شانەوەر ۞ تینوید

cu *abbreviation* cubic

Cu symb. the chemical element copper (from late Latin cuprum)

cuatro /ˈkwatrəʊ/ *noun*

چوارە: گیتارێکی چکۆلانە بە چوار (یان پێنج) ژێی تاق یان جووت، لە ئەمریکای لاتین و موسیقای خۆماڵی کاریبیەن بەکاردێتێ ۞ کواترو

cub /kʌb/ *noun*

1 تولە، تووتک، کودی، بەچکە، بێچوو، تێژک (شێر، رێوی، ورچ و هتد): *a lioness guarding her cubs* 2 شێرەمناڵ: (هەروەها Cub Scout) ئەندامی ریکخراوەی پێشەنگایەتی شێرەمناڵان: *to join the Cubs* 3 لاوی بێ‌شەرم و رووودار ۞ 1 تولە 2 شیربچە، عضو سازمان ساب سکوت 3 جوان گستاخ

cubage *noun*

جێگا یان فراوانی سێ‌جا ۞ کوباژ

Cubalibre *noun*

جۆرێ کوکتایل لە ram، ئاوی لیمۆترش و کۆلا cola ساز دەبێ (سپانیایی: کوبای ئازاد)۞ کوبالیبر

Cuban /ˈkjuːbən/ *noun, adjective*

n خەڵکی کووبا، کووبایی *adj* سەربە کووبا، کووبایی ۞ کوبایی

cubature /ˈkjuːbətʃə/ *noun*

دیاری‌کردنی بارستایی شتێ ۞ تعیین حجم چیزی

cubby-hole /ˈkʌbihəʊl, US -hoʊl/ *noun*, also cubby

جێگای تەنگ، کون ۞ سوراخ

cube /kjuːb/ *noun*

1 خشتە، شەش‌پاڵوو، سێ‌جا 2 لەت (شەش‌پاڵوویی) 3 چوارگۆشە، میسری، کولۆ (قەند) ۞ 1 مکعب، توان سه 2 تکه 3 حبه (قند)

cubeb /ˈkjuːbɛb/ *noun*

1 کەبابە، دەوەنێکی گەرمێنان، لە خێزانی

pepper [*Piper cubeba* (ئاسیا) و جۆرەکانی تر] 2 بەری نەگەیشتووی وشکەوەبووی ئەم دەوەنە، بۆ دەرمان یان تامخۆش کردنی جگەرە بەکاردێتریَ ۞ کبابەچینی

cubed *adjective*

لە رەگی سێجا دراو ۞ بە توان سە رسیدە

cube root *noun*

رەگی سێیەم، رەگی سێجا (رەگی سێیەمی 64 یانی 4 (4×4×4 =64) ۞ ریشەی سوم

cubic /'kju:bɪk/ *adjective*

شەشپالوو، شەشپالوویی، سێجایی، خشتەکی ۞ مکعب، مکعبی

cubical *adjective*

شەشپالوویی، سێجایی، خشتەکی، شەشپالووئاسا، خشتەئاسا ۞ مکعبی، مکعب‌شکل

cubical lattice *noun*

تۆڕی خشتەکی ۞ شبکەی مکعبی

cubical number *noun*

ژمارەی خشتەکی ۞ عدد مکعبی

cubic centimetre *noun*

سانتیمیتری سێجا ۞ سانتی‌متر مکعب

cubicle /'kju:bɪkl/ *noun*

دیوی خۆگۆڕین، ژووروچکە، خەوتنگا، خەوتنگە، جێخەو ۞ رخت‌کن، اتاقک، خوابگاه

cubic metre *noun*

میتری سێجا ۞ متر مکعب

cubiform /'kju:bɪfɔ:rm/ *adjective*

شەشپالوو، شەشپالوویی، سێجایی، خشتەکی ۞ مکعب

cubism /'kju:bɪzəm/ *noun*

کوبیزم (شێواز و بزووتنەوەیەکی هونەری لە سەرەتای سەدەی 20دا کە لەودا بابەت و شت و خەڵک بە شێوەی ئەندازەیی دەخرێنەڕوو و لە زۆر لا و گۆشەوە پیشان دەدرێن) ۞ حجم‌گری

cubist /'kju:bɪst/ *noun*

کوبیست ۞ کوبیست

cubistic *adjective*

کوبیستی ۞ کوبیستی

cubit /'kju:bɪt/ *noun*

نیوگەز، لاگەز، ئانیشکە؟: پێوانەیێکی کۆن بۆ درێژایی، نزیک بە درێژایی قۆڵ (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست، لە *cubitum* لاتین "cubit ,forearm ,elbow") ۞ ذراع

cubital /'kju:bɪt(ə)l/ *noun*

1 قۆڵی 2 (مێروناسی) باسکی، قۆڵی ۞ 1 ارجی 2 کیوبیتال

cubitus /'kju:bɪtəs/ *noun*

قۆڵ، ئەشک ۞ ارج

cuboid /'kju:bɔɪd/ *adjective, noun*

adj خشتەئاسا، شەشپالوویی، مۆرەیی *n* 1 خشتە، شەشپالوو، سێجا 2 خشتەلاکێشە 3 (توێکاری، هەروەها cuboid bone) ئێسکی شەشپالوویی ۞ *adj* مکعب‌مانند *n* 1 مکعب 2 مکعب‌مستطیل 3 کوبوید

cuboidal *adjective*

خشتەئاسا، شەشپالوویی ۞ مکعب‌مانند

cub reporter *noun*

هەواڵنێری تازەکار یان کەمئەزموون ۞ خبرنگار نوپا

Cub Scout = cub

cuckold /'kʌkəold, US -oold/ *noun*

(ناپەسند) ژنحیز، ژنکوونی، گەوواد، سەرگر، دەویت، دویت ۞ دیوث

cuckoldry *noun*

ژنحیزی، گەووادی، سەرگری، دەویتی، دویتی ۞ دیوثی

cuckoo[1] /'koku:/ *noun*

1 کوکو، پاکەریم، کۆترەنەخشینە، کۆترەپەپوو، پەپوو [*Cuculus canorus*] 2 بۆ ناوی دەستە باڵندەیێکی تری وا لە هەمان خێزان (Cuculidae) بەکاردێتریَ ۞ فاختە

cuckoo[2] /'koku:/ *adjective*

(بێباو و نافەرمی) 1 شێت، دەلوو، دێن 2 گەوجانە ۞ 1 دیوانە 2 احمقانە

cuckoo bee *noun*

هەنگەپەپوو، جۆرێکی مشەخۆر کە گەراکانی لەنێو هێلانەی جۆرێکی تری هەنگ دادەنێ (*Nomada*، *Psithyrus* و توخمەکانی تر) ۞ کوکوبی

cuckoo clock *noun*

سەعاتی پەپو، سەعات یان کاتژمێری کۆترەپەپوو، سەعاتی پەپوو (کوکو، سەعاتێ کە دەنگی لە کۆترەپەپوو دەچێ) ۞ ساعت کوکو

cuckooflower *noun*

(رووەکناسی) پێکەوک، گوڵەپەپوو؟ [*Cardamine pratensis*] ۞ کوکوفلاور

cuckoo pint *noun*

جۆرێ arumی کێوی ئاسایی [*Arum maculatum*] ۞ نوعی گیاه

cuckoo spit *noun*

کەفێکی مەیلەوسپی سەر گەڵا و قەد و لاسکی هێندێ رووەک، لە لایەن کرمۆمەکانی froghoppers دەردەدرێ ۞ کوک اسپیت

cuckoo wasp *noun*

هەنگەزاڵەپەپوو، کلکسوورە ruby-tail یا هەنگەزاڵەی تر کە گەراکانی لەسەر هێلانەی هەنگ یا هەنگەزاڵەیێکی تر دادەنێ ۞ نوعی زنبور

cuculiform *adjective*

پەپووئاسا ۞ فاختەمانند

cucullate *adjective*, also cucullated

کڵاودار، بە شێوەی کڵاوخوود ۞ کلاهک‌دار

cucumber /'kju:kʌmbə(r)/ *noun*

1 (میوە) خەیار، هاروێ، ئاروو 2 جۆری ڕووەکی پیاهەڵچوو لە خێزانی gourd کە ئەو میوەیە دەگرێ، لە بنەڕەتدا ڕەسەنی ناوچەی هیمالایای چینە [*Cucumis sativus*] ✿ 1 خیار 2 نوعی گیاه

cucumber mosaic *noun*
جۆری نەخۆشی ڕووەک ب.ت. هی خەیار کە بەهۆی ڤایرۆسێکی تاکڕیشاڵی RNA یەوە تووش دەبێ و زۆرتر بەهۆی مێشوولەیێکەوە ڕادەگوێزرێ و دەبێتەهۆی پنکەپنکەبوونی پەڵوپۆ [جۆر *Cucumber mosaic virus* هی تۆخمی *Cucumovirus*، خێزانی Bromoviridae] ✿ نوعی بیماری گیاهی به ویژه خیار

cucumiform *adjective*
خەیارئاسا، شێوەخەیار ✿ خیارمانند

cucurbit /kjʊˈkɜːbɪt/ *noun*
گیایێ لە تیرەی gourd (Cucurbitaceae) کە کالەک، کوولەکەئاوی pumpkin، کوولەکە squash و خەیار دەگرێتەوە ✿ نوعی گیاه

cud /kʌd/ *noun*
کاوێژ ✿ نشخوار

cuddle /ˈkʌdl/ *noun*
باوەش، ئامێز، حەمێز ✿ بغل، آغوش

cuddly /ˈkʌdli/ *adjective* (cuddlier, cuddliest), also cuddlesome
ژیکەڵە، ژیرکەڵە، خۆشەویست، جوان، شیاوی باوەشکردن ✿ بغل‌کردنی

cuddy *noun*
1 کەر، گوێدرێژ 2 کەسێکی کەرو نەفام ✿ 1 خر 2 آدم احمق

cudgel /ˈkʌdʒl/ *noun*
تێلا، داردەست، مەشاک، کوتەک ✿ چماق

cudgel play *noun*
شەڕەتێلا، شەڕەکوتەک ✿ جنگ با چماق

cudweed *noun*
گیایێ لە تیرەی daisy، بە گەڵای کوڵکنەوە، بە گوڵی نادیارەوە inconspicuous [تۆخمەکانی *Gnaphalium* و *Filago*] ✿ نوعی گیاه

cue[1] /kjuː/ *noun*
1 سەرەدەزوو، سەرەداو، سەرەپەت 2 ڕێز 3 ئاماژە، مێزە 4 شێوە، ڕەوت 5 نیشانە، بەرژەنگ، درف 6 سەرمەشق، دادراوە 7 کاتی چاوەڕوانکراو، وەخت یان دەرفەتی گونجاو ✿ 1 سرنخ 2 ردیف 3 روش 4 اشاره 5 علامت 6 سرمشق 7 لحظه‌ی موعود، وقت مناسب

cue[2] /kjuː/ *noun*
داربیلیارد ✿ چوب بیلیارد

cue ball *noun*
تۆپ یان گۆی بیلیارد ✿ گوی بیلیارد

cueca /ˈkwɛkə/ *noun*
جۆرێ هەڵپەڕکێی کرژی ئەمریکای باشووری (بنەڕەت: سپانیایی ئەمریکایی) ✿ کویکا

cuesta /ˈkwɛstə/ *noun*
(زەویناسی) لێژە: زنجیرەیێکی چینچینی لایێ، لایێکی کەمێ لێژ و لایەکەی تر زۆر لێژ ✿ کوبستا

cuff[1] /kʌf/ *noun*
1 سەرقۆڵ، مەچەکە، هووچک، سەردەس: *a collar and cuffs of white lace* 2 دەلینگی هەڵکراو یان دووقەد ✿ 1 مچ (پیراهن)، سرآستین (کت) 2 دوبل

cuff[2] /kʌf/ *noun*
مشت، شەپلاخە، چەپۆک (سووک): *to give somebody a friendly cuff* ✿ مشت، سیلی

cuff-links *noun, pl.*, also cuffs
دوگمەی سەردەس ✿ دکمه‌ی سردست

Cufic = Kufic

cuirass /kwɪˈras/ *noun*
1 زرێی بێقۆڵ، زرێی سنگ‌وپشت، چوارئاوێنە 2 ژێرکراسی بێقۆڵی ژنان ✿ 1 جوشن بدون آستین 2 زیرپیراهن بی‌آستین زنان

cuirassier /ˌkwɪrəˈsiːə, French kɥiʀasje/ *noun*
سواری زرێپۆش ✿ برگستوان‌پوش

cuisine /kwɪˈziːn/ *noun*
(فەرەنسی) شێوەی چێشتلێنان، شێوازی ئاشپەزی، دەستاو، دەس‌وپوخت (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە بە واتای "چێشتخانە kitchen") ✿ سبک آشپزی، پخت و پز

cuisse /kwɪs/ *noun*, also cuish /kwɪʃ/
زرێی ڕان، ڕانەوانە ✿ زره ران

culch = cultch

culchie /ˈkʌl(t)ʃi/ *noun, pl.* culchies
(ئیرلەند و سووکانە) ساویلکە، دێهاتی، لادێیی ✿ دهاتی، ساده‌لوح

Culdee /kʌlˈdiː/ *noun*
خودایار، ڕەبەنی کلیسەی Celtic ✿ کولدی

cul-de-sac /ˈkʌl də sæk/ *noun, pl.* culs-de-sac pronunc. same
بێسەرەدەر، بنبەست، ڕێکوورک، کوێرەکۆڵان، کوچکە، کوێرەشەقام، شەقامی بێسەرەدەر ✿ بن‌بست

-cule *suffix*
پاشگر: ـیلە، ـۆچکە، ـچە، ـژە، ـەڵە: *reticule molecule* (بنەڕەت: لە فەرەنسی یان لاتینەوە *-culus, -cula, -culum*) ✿ پسوند: اسم‌ساز، ـچه

culex /ˈkjuːlɛks/ *noun, pl.* culices /-lɪsiːz/
نێرەمێشوولە، مالاریا ڕاناگوێزن ✿ خانواده‌ی پشه

culicid /kjuːˈlɪsɪd/ *adjective, noun*
مێشوولەیی، مێشوولەئاسا، مێشوولە ✿ پشه‌ای، پشه

culicine /ˈkjuːlɪsʌɪn, US -siːn/ *noun, adjective*

میشووله ◇ پشه

culicoid /'kju:lɪsɔɪd/ *adjective*
میشوولەیی، میشوولەئاسا، شێوەمیشووله ◇ پشەمانند

culinary /'kʌlɪnəri, US -neri/ *adjective*
سەربە چێشتلێنان، سەربە ئاشپەزی، دەستاو، دەس‌وپوخت ◇ وابسته به آشپزی، دست و پخت

cull /kʌl/ *noun*
کوشتن، کوشتنەوە، سەربڕین: *the annual seal cull* ◇ عمل کشتن، کشتار

cullender = colander

culler *noun*
کۆکەرەوە ◇ جمع‌کننده

cullet /'kʌlɪt/ *noun*
وردەشووشەیێ کە لە شووشەسازیدا بەکاردێنرێتەوە ◇ کولت

cullion /'kʌljən/ *noun*
1 مرۆی خوێڕی 2 گون، باتوو 3 گیاسارمە (بنەڕەت: لە *coillon* ئینگلیسی نێوەڕاست "testicle"، لە *-coleon*، *coleo* لاتینی ڕەمەکی Vulgar Latin، لە *coleus* لاتین "*scrotum*") ◇ 1 آدم پست 2 بیضه 3 گیاه ثعلب

cullis /'kʌlɪs/ *noun*
1 بلووسک، ئاوەڕۆ 2 شۆرباو گۆشت ◇ 1 ناودان 2 آب‌گوشت

cully /'kʌli/ *noun, pl.* cullies
1 (نافەرمی و کۆن) کەسێکی سادە یان زووهەڵفریواو 2 کاکە، برادەر، کاکی خۆم (بۆ لێ‌پرسینی شتێ) ◇ 1 آدم ساده 2 دوست من

Culm /kʌlm/ *noun*
1 (زەویناسی) زنجیرە چینی سەردەمی خەڵووزینی باشووری ڕۆژاوای ئینگلتەرە 2 (culm) (کۆن) تۆز یان خۆڵوخاکی خەڵووز ◇ 1 کولم 2 غبار یا خاکەی زغال‌سنگ

culm /kʌlm/ *noun*
لاسک، ساقەت، کلۆش، کولۆش، قاسک، لاسکی نێوهۆڵۆڵ (ب.ت. ئەوەی کە گوڵ دێنێ) ◇ ساقەی میان‌تهی

culminant /kʌlmənənt/ *adjective*
لووتکەنشین، لووتکەگیر، سەرگیر، هەڵکەوتوو لە لووتکە، تەواوپێگەیشتوو ◇ واقع در اوج

culmination /ˌkʌlmɪ'neɪʃn/ *noun*
1 لووتکە، ئەوپەڕ، ترۆپک، گەیشتنەسەر، ئەنجام، بەرئەنجام 2 ئەنجامی کۆتایی، دوایین‌ئەنجام، دوائاکام 3 تەواوی، پێگەیشتن ◇ 1 اوج، حاصل 2 نتیجه‌ی پایانی 3 کمال

culottes /kju:'lɒts, US ku:'lɑ:ts/ *noun, pl.*
داوێن یان تەنوورەی شەڵواری، داوێنی شەڵواری ◇ کولات

culpability /ˌkʌlpə'bɪləti/ *noun,* also culpableness
1 کەمتەرخەمی، خەتاباری، گوناهباریتی، کۆتایی کردن، درێغی کردن 2 لەسەرکۆنەهاتوویی ◇ 1 قصور 2 سرزنش‌پذیری

culpable /'kʌlpəbl/ *adjective*
1 خەتابار، تاوانکار، گوناهکار، تاوانبار، گوناهبار 2 شایانی سەرکۆنە و بەسەرداهاتن ◇ 1 مقصر، مجرم 2 سرزنش‌پذیر

culpably /'kʌlpəbli/ *adjective*
لەڕووی خەتابارییەوە، خەتابارانە ◇ تقصیرکارانه

culprit /'kʌlprɪt/ *noun*
1 خەتابار، گوناهبار، گوناهکار، تاوانبار، بناسکار، گومانلێکراو، تاوانکار 2 سەرچاوە یا هۆی کێشەیەک، مایەی گرفت ◇ 1 مقصر، بزهکار، متهم، مجرم 2 منشا یا موجب مشکل

cult /kʌlt/ *noun*
1 دەستایین، تیرەی ئایینی یان دینی، پەرستە، کۆمەڵێکی ئایینی توندڕەو (کە بەشێ لە ئایینی دامەزراو نییە) 2 پەرستن، سیستم یان ڕێکخستەی باوەڕ و کردەوە ئایینییەکان 3 داب، شەپۆل، باو (گەلی): *4 the cult of physical fitness* لایەنگران، خولەسەربەکوشت‌دەران (بنەڕەت: لە *culte* فەرەنسی یان *cultus* لاتین "پەرستن") ◇ 1 فرقه، کیش 2 نظام عبادت 3 مد 4 طرفداران

cultch /kʌltʃ/ *noun,* also culch
1 پاشەڕۆک، خشت‌وخاڵ؛ *2 trash ،clutter* گەرای oyster ◇ 1 آشغال، ضایعات 2 کالچ

cultigen /'kʌltɪdʒ(ə)n/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیای دەس‌نێژ یان دەس‌کردی مرۆڤ، گیای مرۆکرد؛ ڤاریتە یان جۆرێکی چێنراو لەو ڕووەکانەی کە ڕەچەڵەکێکی کێوی و خۆڕسکی ناسراویان نییە ◇ کولتیژن

cultism *noun*
دەستایین‌گەری، تیرەباوەڕی، دەستایین‌باوەڕی ◇ فرقه‌گرایی

cultist *noun*
دەستایین‌گەر، تیرەباوەڕ، دەستایین‌باوەڕ ◇ فرقه‌گرا

cultivability /ˌkʌltɪvə'bɪləti/ *noun*
لەکێڵان‌هاتوویی ◇ مزروعی، قابلیت کشت

cultivable /'kʌltɪvəbl/ *adjective*
لەکێڵان‌هاتوو، دەکێڵرێ: *cultivable land* ◇ مزروعی، قابل کشت

cultivar /'kʌltɪvɑ:/ *noun*
جۆرێکی گیا یان ڕووەک کە بە ڕێگای کێڵان یان چاندنەوە بەرهەم هاتووە (بنەڕەت: تێکەڵەی variety + cultivate) ◇ کولتیوار

cultivated /'kʌltɪveɪtɪd/ *adjective*
1 کێڵراو، چێنراو، تووێوەکراو، ڕوێنراو، شێوبڕاو، کێڵگە: *2 cultivated fields* ڕووناکبیر، ڕۆشنبیر، بەکەماڵ، ڕەوشت‌بەرز، بەروەردەکراو، ڕاهێنراو: *a cultivated young*

woman ۞ 1 زیرکشت 2 فرهیخته، تعلیم‌دیده

cultivation /ˌkʌltɪˈveɪʃn/ *noun*

1 کێلان، چاندن، چاند، وەرزین، وەرزاندن، داچەندن، رواندن، رووواندن، ناشتن، کشت، جووت‌کردن، گایاری: *rice/wheat, etc.* 2 *cultivation* پەروەردە، رووناکبیری، رۆشنبیری 3 دۆستایەتی ۞ 1 کشت، زراعت، شخم 2 پرورش، فرهیختگی 3 رفاقت

cultivator /ˈkʌltɪveɪtə(r)/ *noun*

1 جووت‌بەندە، وەرزێر، وەرزیار، کشتکار، جووتیار 2 پەنجەقازی، چنگاڵ. (دەزگاینکی تریش بۆ هەڵدانی کەردوو: کەردووکێش (دەستی)، کەردوو، دەوری: فارسی = مرزکش) ۞ 1 زارع، کشاورز 2 پنجەغازی

cultural /ˈkʌltʃərəl/ *adjective*

1 چاندی، فەرهەنگی، کولتووری: *economic, social and cultural factors* 2 سەربە موسیقا، ویژە و هونەر، ویژەیی: *◊ a cultural event* ۞ 1 فرهنگی *Europe's cultural heritage* 2 وابسته به موسیقا، ادبیات و هنر

cultural anthropology = social anthropology

cultural attaché *noun*

بەرپرسەی چاندی یان فەرهەنگی ۞ وابستەی فرهنگی

cultural background *noun*

پاشخانی چاندی یا فەرهەنگی ۞ زمینەی فرهنگی

cultural cycle *noun*

سووڕی چاندی، خولی فەرهەنگی ۞ چرخەی فرهنگی

cultural desert *noun*

چۆلگە یان بیابانی چاندی (فەرهەنگی، مەبەست ئەو جێگایەیە کە هیچ چالاکی‌یەکی فەرهەنگی یان چاندی لێ‌نەبێ) ۞ برهوت فرهنگی

cultural development *noun*

پەرەسەندنی چاندی، پێشکەوتنی فەرهەنگی ۞ پیشرفت فرهنگی

cultural diffusion *noun*

بڵاوبوونەوەی چاندی، تەنینەوەی فەرهەنگی ۞ اشاعەی فرهنگی

cultural function *noun*

ئەرک یا فانکشنی چاندی، کارکردی فەرهەنگی ۞ کارکرد فرهنگی

cultural heritage *noun*

کەلەپووری چاندی یان فەرهەنگی ۞ میراث فرهنگی

cultural hetrogeneity *noun*

ناچونیەکی چاندی، نایەکڕەنگی فەرهەنگی ۞ ناهمگنی فرهنگی

cultural homogeneity *noun*

چونیەکی چاندی، وەکیەکی فەرهەنگی ۞ همگنی فرهنگی

cultural isolation *noun*

گۆشەگیری چاندی، تەریک‌مانەوەی چاندی، دوورەپەرێزی فەرهەنگی ۞ جداماندگی فرهنگی

cultural lag *noun*

دواکەوتنی چاندی، پاش‌کەوتنی فەرهەنگی ۞ پس‌ماندگی فرهنگی

culturally /-rəli/ *adverb*

لەباری چاندی‌یەوە، لەبواری فەرهەنگی‌یەوە، لەباری فەرهەنگی‌یەوە ۞ از نظر فرهنگی

cultural pattern *noun*

نموونەی چاندی، پاتێرنی فەرهەنگی ۞ انگارەی فرهنگی

culture /ˈkʌltʃə(r)/ *noun*

1 چاند، فەرهەنگ، کولتوور، رۆشنبیری، رووناکبیری، هونەر و ئەدەبیات پێکەوە 2 راهێنان، بارهێنان، پەروەردە(کردن)، بەخێوکردن، پەروەراندن 3 داچەندن، کێلان، چاندن، کردن، رواندن، چەقاندن 4 گرووپێ لەو بەکتریا یان توولیزانەی کە وا بەمەبەستی لێکۆلینەوەی زانستی یان پزشکی دادچێنرێ، داچەندنی خانە(ی شانەیی) یان بەکتریا، چاندی توولیژە یان خانە ۞ 1 فرهنگ 2 پرورش 3 کشت، زراعت 4 کولتور، کشت میلیزە یا یاختە

cultured /ˈkʌltʃəd, US -tʃərd/ *adjective*

1 رۆشنبیر، رووناکبیر 2 پەروەردەکراو، بەخێوکراو، راهێنراو 3 داچێنراو، کێلراو، چەقێنراو، چێنراو، چێندراو: *cultured cells* ۞ 1 بافرهنگ، فرهیخته 2 پرورشی، پرروش‌یافته 3 کشت‌شده

cultured pearl *noun*

مرواری پەروەردەکراو یان داچێنراو ۞ مروارید پرورشی

cultureman *noun, pl.* culturemen

مرۆڤی رۆشنبیر ۞ انسان فرهیخته

culturemania *noun*

شێتی چاندی یان فەرهەنگی ۞ شیدایی فرهنگی

culture shock *noun*

سەرلێ‌شێوان یا گورزی فەرهەنگی یا چاندی ۞ ضربەی فرهنگی

culture vulture *noun*

خۆرەی چاند یان فەرهەنگ (بۆ شۆخی) ۞ خورەی فرهنگ

cultus /ˈkʌltəs/ *noun*

سیستم یان جۆرێکی پەرستنی دینی ۞ نظام یا گونەای از پرستش مذهبی

culverin /ˈkʌlv(ə)rɪn/ *noun*

1 جۆرێ تۆپی سەدەی شازدە یان حەڤدە، بە لوولەی درێژەوە 2 جۆرێ دەمانچەی سەدەکانی پازدە و شازدە ۞ کولورین

culvert /ˈkʌlvət, US -vɔrt/ *noun*

1 ناوەڕۆ، ناوڕێژ، رەهەنداو (لەژێر رێگا یان رێی

ئاسن)، جۆگەی سەرگیراو 2 ڕەهەندی ژێرعەرزی، بۆری ژێرزەوی (بۆ تۆری کابلی ئێلیکتریکی) ◌ 1 آبگذر، نهر سرپوشیده 2 کانال زیرزمینی

cum /kʌm/ *preposition*
یش، ژی، و، هەم... و هەم...: *a bedroom-cum-study* (لە لاتینەوە) ◌ هم... و هم...، و

cum /kʌm/ informal variant spelling of come

cumber /'kʌmbə/ *noun*
گیرەوە، کۆسپ، تەگەرە ◌ مانع

Cumberland sauce *noun*
جۆرێ سۆسی تیژ piquant لە ژێلەی تری سووره ساز دەکرێ، لەگەڵ گۆشتی ساردا دادەنرێ ◌ نوعی سس

Cumberland sausage *noun*
(لە بریتانیا) جۆرێ سۆسیسی درشت ◌ نوعی سوسیس

cumbersome /'kʌmbəsəm, US -bərs-/ *adjective*, also combrous /'kʌmbrəs/
1 قورس، پرنەرک، مایەی زەحمەت، هەراسانکەر، دەس‌وپێگر، گەورە و قورس، زلە، ناقۆلا، نالەبار، ناهەموار، بارناخۆش، تەکاننەدراو، ئاڵۆز، کەم‌جم‌وجۆڵ، چەقیو، گرانهەڵگیراو، troublesome، burdensome، 2 *cumbersome machinery* :bulky هێواش، خاو، ponderous 3 ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ: *cumbersome legal procedures* - cumbersomely *adv*، cumbersomeness *n*) ◌ 1 بزرگ و سنگین، پیچیده 2 کند، کم‌تحرک، آهسته 3 پیچیده

cumbia /'kʊmbɪə/ *noun*
جۆرێ موسیقای هەڵپەرکێی بە ڕەچەڵەک کۆلۆمبیایی، شێوەی salsa دەدا (بنەڕەت: لە سپانیایی کۆلۆمبیاییەوە) ◌ کومبیا

cumbia = 1 trouble bother 2 burden; encumbrance

cumbrous = cumbersome (cumbrously adv; cumbrousness)

cum grano salis /kʌm ˌgrɑːnəʊ 'sɑːlɪs/ *adverb*
(لاتین) لەگەڵ کەمێ یان برێ خوێ ◌ همراه به کمی نمک

cumin /'kʌmɪn/ *noun*, also cummin
1 زیره، ژیره، کومین (سەوز یان سپی) 2 ڕووەکی زیره [*Cuminum cyminum*] (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *cymen* ئینگلیسی کۆن، لە *cuminum* لاتین، لە *kyminon* یۆنانی، بنەڕەت سامی، پێوەندی بە *kamūnu* ئەکەدییەوە هەیە "زیره cumin") ◌ 1 زیره 2 گیاه زیره

cuminseed *noun*
زیره، کومین ◌ زیره

cum laude /ˌkʊm 'lɔːdi, ˌkʊm 'laʊdeɪ/ *adverb, adjective*
(لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکادا) بە شانازییەوە، بە پێزانینەوە، لەگەڵ پەسن: *He graduated cum laude* (بڕوانە magna cum laude و summa cum laude؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "لەگەڵ پەسن praise") ◌ (همراه) با افتخار، با قدردانی

cummerbund /'kʌməbʌnd, US -mərb-/ *noun*
پشتێن، پشتوێن، کەمەرپێچ، کەمەربێن (بنەڕەت: لە "کەمەربەند"ەوە وەرگیراوە) ◌ شال کمر

cumquat = kumquat

cumshaw *noun*
هەرەوەها tip، gratuity، present، bribe، payoff ◌ انعام و...

cumul(i-, o-) *prefix or combining form*
پێشگر یان شێوەی لێکدەر: کۆمۆلۆس و: *cumulonimbus* ◌ پیشوند یا صورت ترکیب‌ساز

cumulate /'kjuːmjʊlət/ *adjective*
کەڵەکە، کۆوەبوو، خڕەوەبوو، کۆمەڵکە ◌ انباشته

cumulation /ˌkjuːmjuː'leɪʃn/ *noun*
1 کۆکردنەوە، خڕکردنەوە، گردکردنەوە، کەڵەکەکردن، کۆمەڵکەکردن 2 کەڵەکەکراوی، سەرییەکنراوی، بەسەرییەکداکەوتوویی 3 کەڵەکە، کۆمەڵکە، تۆپەڵک ◌ 1 گردآوری 2 انباشتگی 3 توده

cumulative /'kjuːmjələtɪv, US -leɪtɪv/ *adjective*
1 پەرەسێن، ڕوولەزۆری، ڕوولەگەشە، ڕوولەپەرە، زیادەوەبوو، سەرەوەبوو: *the cumulative effect of human activity on the world environment* ◊ *cumulative penalty* 2 کۆوەبوو، خڕەوەبوو، سەرییەککەوتوو، بەسەرییەکداکەوتوو، کەڵەکەکراو، کەڵەکەبوو ◌ 1 افزاینده، متزاید، رو به افزایش 2 تراکمی، متراکم

cumulative effect *noun*
کاریگەری ڕوولەپەرە ◌ تأثیر فزاینده

cumulatively /'kjuːmjələtɪvli, US -leɪtɪvli/ *adverb*
ڕوولەزۆر، بەشێوەیەکی ڕوولەپەرە ◌ به طور فزاینده

cumulativeness /'kjuːmjələtɪvnəs, US -leɪtɪvnəs/ *noun*
پەرەسێنی، ڕوولەزۆربوون، ڕوولەپەرەبوون ◌ فزایندگی

cumulative evidence *noun*
(ماف) بەڵگە و شایەدی ڕوولەپەرە ◌ شواهد فزاینده

cumulative voting *noun*

دەنگی بەکۆمەڵ ۞ رأی جمعی

cumuliform *adjective*

شێوەکۆمۆلۆس cumulus، خاوەنی ڕواڵەت یان تایبەتمەندی هەورەکانی کۆمۆلۆس: *cumuliform clouds* ۞ کومولیفورم

cumulonimbus /ˌkjuːmələʊˈnɪmbəs, US -loʊ-/ *noun, pl.* cumulonimbi /-bʌɪ/

کۆمۆلۆنیمبۆس (هەور، زۆرتر بە شێوەی دەزگا یان سندان و لە بەرزاییەکاندا هەیە) ۞ کومولونیمبوس

cumulus /ˈkjuːmjələs/ *noun, pl.* cumuli /-lʌɪ, -liː/

1 کۆمۆلۆس، توێەڵەهەور، کەڵەکەهەور 2 کەڵەکە، کۆمەڵکە، توێەڵە (لە لاتینەوە بە واتای "heap") ۞ 1 کومولوس 2 تودە، پشتە

Cuna = Kuna

Cunaxa *noun,* geographical name

کوناکسا، کوناکسا: شارێکی کۆن لە بابل Babylonia، نزیک بە فورات Euphrates: شوێنی تێشکانی کورشی بچوک Cyrus the Younger لە ئەردەشیری دووهەم Artaxerxes II لە 401 پێش‌زایینی‌دا ۞ کوناکسا

cunctation *noun*

خاوەخاو، کنگەکنگ، ساوەساو، قوونەقوونکردن، مەسەمس، وێستان، بەکنگاخستن، دواخستن ۞ تعلل، مکث، تعویق

cuneate /ˈkjuːnɪət/ *adjective*

(توێکاری و ڕووەکناسی) پوازەیی، سنگی، پوازئاسا، مێخی (بنەڕەت: cuneatus لاتین، لە cuneus "پواز") ۞ میخی

cuneiform /ˈkjuːnɪfɔːm, US -fɔːrm/ *noun, adjective*

n هێڵی پو(و)ازی، پوازەهێڵ، شێوەنووسینێکی کۆنی میزۆپۆتامیا، ئێران و یوگاریت Ugarit *adj* 1 پوازی، بزماری، مێخی، سنگی: 2 *cuneiform syllabary* (زیندەناسی و توێکاری) پوازەیی، پوازئاسا، پووازانە، شێوەپواز، سنگی (بنەڕەت: لە *cunéiforme* فەرەنسی یان *cuneiformis* لاتینی نوێ، لە *cuneus* لاتین "پواز، پوواز" wedge") ۞ *n* خط میخی *adj* میخی

cunjevoi /ˈkʌndʒɪvɔɪ/ *noun*

1 (ڕووەکناسی) جۆرێ گیای ئەوسترالیایی لە تیرەی arum [*Alocasia macrorrhiza*] 2 جۆرێ sea squirt ی ئەوسترالیایی، بۆ چەشتەی ڕاوەماسی بەکاردێتری [*Alocasia macrorrhiza*] ۞ کونجیووی

cunner /ˈkʌnə/ *noun*

جۆرێ ماسی wrasse ی بۆری سەوزباوی خۆراکی، هی کەنارەکانی ئەتلانتیکی ئەمریکای باکووری [*Tautogolabrus adspersus*] ۞ کونر

cunnilingus /ˌkʌnɪˈlɪŋgəs/ *noun,* also cunnilinctus

زێلستنەوە، قوزلستنەوە، زێلیسی ۞ فرج‌لیسی

cunning /ˈkʌnɪŋ/ *adjective, noun*

adj 1 فێڵەباز، زۆرزان، لەخشتەبەر، سەگ، کەلەکباز، مەکرباز، قومارباز، زرینگ، زیرەک، قوت، وریا، مدریک، فێڵەبازانە، زیرەکانە، مەکر، فێڵ، تەڵەکە، حوقە 2 نازدار *n* زیرەکی، زرینگی، زۆرزانی، فێڵەبازی، کەڵەکبازی 1 *adj* ۞ (cunningness *n* cunningly *adv*) حقه‌باز، مکار، زبل، ماهر، مکارانه، مکر، حیله 2 ملوس *n* زیرکی، مکاری، حیله‌گری

cunt /kʌnt/ *noun*

1 قوز، خەمشە، زێ 2 وشەیێکی ساردوسووکە لە کاتی توورەبوون‌دا دەوترێ، گوو، لەبنی گوو 3 مرۆی هیچ ۞ 1 کس، فرج 2 کانت 3 آدم رذل

cup /kʌp/ *noun*

1 پیالە، کوتک، کاس، بایە، تاسولکە، جام، قاپ 2 ئایەرە، لیوان 3 جام یان کاس (لە پێشبڕکێ، خەڵات و هتد) 4 خواردنەوە 5 پڕپیالەیێ 6 شاخ، کەڵەشاخ (بۆ خوێن‌گرتن) 7 بەش، پشک 8 (ڕووەکناسی) کاسە، کڵاوە، پیالە، جام ۞ 1 فنجان، جام، پیاله، کاسه 2 پیمانه 3 (مسابقات) جام 4 مشروب 5 به اندازه‌ی یک فنجان 6 شاخ 7 قسمت 8 (گیاه‌شناسی) جام، کاسه

cup-bearer *noun*

مەیگێڕ ۞ ساقی

cupboard /ˈkʌbəd, US -bərd/ *noun*

دۆڵاب، کومێد، قەفەسە، کابینێت ۞ قفسه، گنجه، کمد

cupboard love *noun*

خۆشیرین‌کردن، خۆشیرینی ۞ خودشیرینی

cupcake /ˈkʌpkeɪk/ = fairy cake

cupel /ˈkjuːp(ə)l/ *noun*

بۆتە، دریچە (بنەڕەت: لە *coupelle* فەرەنسی، چکۆلێنراوی *coupe* "goblet") ۞ بوته

cupellation *noun*

دریچەسان(دن)، بۆتەسان (پاڵاوتنی کانزا زۆربایی‌یەکان بە قاڵ‌کردنیان لەنێو دریچەدا) ۞ کاپلاسیون

cup final *noun,* also Cup Final

پێشبڕکێی کۆتایی، دوایین پێشبڕکێ، دوایین‌بڕکێ (ب.ت. توپێن) ۞ مسابقه‌ی نهایی

cupful /ˈkʌpfʊl/ *noun, pl.* cupfuls

(پڕ)پیالەیێ، پیالەبەرێ ۞ به اندازه‌ی یک فنجان

cupid /ˈkjuːpɪd/ *noun*

کیوپید (وێنە یان پەیکەری کوڕێکی جوان بە باڵ و تیر و کەوانێکەوە کە هێمای خۆشەویستی‌یە) ۞ کیوپید، کوپیدون

Cupid /ˈkjuːpɪd/ *noun,* Latin *Cupido*

کیوپید: خوای خۆشەویستی لای ڕۆمی‌یەکان،

هاوتای ئێروس Erosی یۆنانی ◌ کوپیدون
cupidity /kju:'pɪdəti/ *noun*
ماڵپەرستی، بەتەماحی، کنۆزی ◌ حرص، آزمندی
cupola /'kju:pələ/ *noun*
1 گومەز، قوببە، هەوق، تاق، میچی گومەزی 2 کوورەی پالاوتن یان پوختاندنی کانزا (هەروەها cupola furnace) 3 ئاسـتی رووچـال (cupolaed /-ləd/) ◌ 1 گنبد، سقف گنبدی 2 کوپُل 3 سطح مقعر
cupola furnace *noun*
کوورەی پالاوتن یان پوختاندنی کانزا، کوورەی قال ◌ کوپُل
cuppa /'kʌpə/ *noun*
(نافەرمی) پیالە چایی ◌ فنجان چای
cupper *noun*
زانـای رکەنـە، رکەنـەوان، کووپـەگر، خـوێنگر، کووزکێش ◌ عالم حجامت
cupping *noun*
کەلەشاخ، کووپە، کووزک ◌ بادکش
cupreous /'kju:prɪəs/ *adjective*
سەربە مس، مسی، مسین، مس‌ئاسا ◌ مسی، مس‌مانند
cupriferous /kju:'prɪfərəs/ *adjective*
مسەلان، مساوی، مس‌تیابوو ◌ مس‌خیز
cupric /'kju:prɪk/ *adjective*
سەربە مس، مسی، مسین ◌ وابسته به مس
cuprite /'kju:prʌɪt/ *noun*
بەردەمس (= لە ئۆکسایدی مسی یا مس‌دار پێکهاتووە) ◌ کوپریت
cupr(o)- /'kju:prəʊ/ *prefix*
پێشگر: مس، مسی (بنەڕەت: لە *cuprum* late Latin) ◌ پیشوند: مس، مسی
cupro-nickel *noun*
(کیمیا) مسونیکل (دارشتە) ◌ مس-نیکل
cuprous /'kju:prəs/ *adjective*
1 مسی، مسین 2 مساوی، مس‌دار، مس‌تیابوو، مسی تیایە ◌ 1 مسی 2 مس‌دار
cup tie *noun*
پێشبڕکێی بردنەوە (کـاپی یـان خـەڵات) ◌ مسابقەی جام حذفی
cupulate *adjective*
پیالەیی، کاسەیی، جامی، کڵاوەیی ◌ فنجانی، کاسەای
cupule /'kju:pju:l/ *noun*
(رووەک‌ناسی و گیانەوەرناسی) کڵاوە، کاسە، پیالە، جام ◌ کاسه جام
cur /kɜ:(r)/ *noun*
1 سەگی در (و بەرەڵا)، سەگەهار 2 (نافەرمی) مرۆڤی بێ‌بایەخ و سووک ◌ despicable man 1 سگ وحشی 2 آدم فرومایه
curability /ˌkjʊərə'bɪləti, US ˌkjʊr-/ *noun*
لـەچارەهاتوویی، لـەدەرمان‌هـاتوویی ◌ علاج‌پذیری، قابلیت درمان
curable /'kjʊərəbl, US 'kjʊr-/ *adjective*
لەچارەهاتوو، لەدەرمان‌هاتوو، دەرمان دەکرێ ◌ علاج‌پذیر، قابل درمان
curaçao /ˌkjʊərə'səʊ, US -'seɪəʊ, US ˌkju:rə'soʊ, -saʊ/ *noun, pl.* curaçaos
کیوریسو (= جۆرێ لیکۆر بە تام و چێژی پرتەقاڵ) ◌ کوراسو
curacy /'kjʊərəsi, US 'kjʊr-/ *noun, pl.* curacies
پلەوپایە یان سەروبەندی کیوریت، یاریدەدەریتی قەشەی ناوچە ◌ منصب یا دوران کورات، کوراسی
curacy vicar *noun*
یاریدەدەری Vicar ◌ دستیار Vicar
curandero /ˌkjʊərən'dɛ:rəʊ, Spanish kuran'ðero/ *noun, fem.* curandera /-'dɛ:rə, Spanish -'ðera/, *pl.* curanderos or curanderas
(لە سپانیا و ئەمریکای لاتین) دەرمانگەرێ کە چارەسەری و دەرمانی خۆماڵی بەکاردێنێ ◌ شفادهنده
curare /kjʊ'rɑ:ri/ *noun*
ژاری (لە گیایێکی ئەمریکای باشووری دەگیرێ) سەرەتیر (لە لایەن سوورپێستەکانەوە) ◌ کوراری
curassow /'kjʊərəsəʊ/ *noun*
باڵدارێکی پۆپنەی چۆرئاسا، لە تیرەی guan، هی دارستانە گەرمێنەکانی ئەمریکا [تـوخم *Crax*: چەندین جۆرن] ◌ کوراسو
curate /'kjʊərət, US 'kjʊrət/ *noun*
قەشە (سادە)، یاریدەدەری قەشەی ناوچە ◌ کشیش
curative /'kjʊərətɪv, US 'kjʊr-/ *adjective, noun*
adj چارەساز، چاک‌کەرەوە، دەرمانکەر: *-tive n treatment* چارەسەری، تیمار، دەرمان (*curatively adv*) ◌ *adj* درمانی *n* درمان
curator /kjʊə'reɪtə(r), US kjʊ'r-/ *noun*
1 سەرپەرشت، چاودێر، ئاگادێر 2 مۆزەوان ◌ 1 متصدی، قیم 2 موزه‌دار
curb /kɜ:b, US kɜ:rb/ *noun,* also kerb
1 بەرتەسکی، بەرتەنگی 2 هەوسار، لەغاو، دەسکەڕێشمە 3 زێڕچەناگە، زنجیری ژێرچەنە، قورووبەن(د) 4 کۆنترۆڵ، راگیرکاری 5 ماسینی (رەفیسکەی) لاقی ئەسپ، ئوفە؟ 6 قاناو، لێواری قاناو ◌ 1 محدودیت 2 افسار 3 کورب 4 مهار 5 ورم (زانوی عقب) پای اسب 6 جدول
curb roof = mansard roof
curbstone = kerbstone
curculio /kɜ:'kju:lɪəʊ/ *noun, pl.* curculios
ئەسپێ یان سوونگی ئافەتی میوەی دار و (palm هی) *Conotrachelus nenuphar*]

جۆرەکانی تر] ۞ کورکولیو

curcuma /'kə:kjʊmə/ *noun*
(رووەکناسی) زەردەچێوە [تۆخم *Curcuma*] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *kurkum* عەرەبی "زافەران" saffron، لە *kuṅkuma* سانسکریت) ۞ زردچوبه

curd /kɜ:d, US kɜ:rd/ *noun*
1 لۆرک، دەلەمە، شیری مەییو یا گیرساو، ماست 2 سەلکی خۆراکی گوڵکەلەم cauliflower یان رووەکێکی وا (curdy *adj*) ۞ 1 لور، دلَمه 2 کورد

curd cheese /kɜ:d, US kɜ:rd/ *noun*
(زۆرتر لە بریتانیا) پەنیری دەلەمە ۞ پنیر دلَمه

cure /kjʊə(r), US kjʊr/ *noun*
1 چارەسەری، چارەکردن، دەرمان(کردن)، تیمار، چار، چاکبوونەوە: *the search for a cure for cancer* ◊ *The cure took six weeks* 2 چارە، ڕێچارە: *a -e for poverty* 3 دەرمان، دەوا ۞ 1 درمان، معالجه، بهبود 2 علاج 3 دارو

curé /'kjʊəreɪ, French kyʀe/ *noun*
(فەرەنسی) ئەرکی دینی، کار(وبار)ی قەشایەتی، قەشە، ئەرک و پەیوری قەشە ۞ کشیش، وظایف کشیش

cure-all *noun*, also panacea
نۆژدارۆو، گری‌کەرەوە، چارەسەرکەری گیروگرفت، کارساز(ی کاران)، ژیاندەرمان ۞ حلال مشکلات

curettage /kjʊə'retɪdʒ, ˌkjʊərɪ'tɑ:ʒ, US ˌkjʊrə'tɑ:ʒ/ *noun*
کۆرتاژ، کاری تاشینی مناڵدان (لە زمانی فەرەنسیدا کۆرتاژ بە واتای خاوێنکردنەوەی مناڵدان دوای بەراویتن بەکاردێنری) ۞ کورتاژ

curette /kjʊə'ret/*noun*
تاشەنە، تاشە(ک)، ئامرازی تاشین (چکۆلە، لە نەشتەرگەریدا ب.ت. مناڵدان uterus) ۞ ابزار تراش

curfew /'kɜ:fju:, US 'kɜ:rf-/ *noun*
1 هاتوچۆنەهێشتن، نەهێشتنی هاموشۆ 2 قانوون یان زاگۆنی هاتوچۆبڕینەوە: *The army imposed a dusk-to-dawn curfew* 3 ماوە یان سەروبەندی نەهێشتنی هاتوچۆ 4 سەرەتای نەهێشتنی هاتوچۆ ۞ 1 منع رفت‌وآمد 2 قانون منع رفت‌وآمد 3 ساعات منع عبور و مرور 4 آغاز منع عبور و مرور

Curia /'kjʊərɪə/ *noun*
دادگای پاپی ڤاتیکان Vatican (لە لایەن کلێسەی کاتۆلیکی رۆمییەوە Roman Catholic Church بەڕێوەدەبری) ۞ کوریا

Curial *adjective*
سەربە دادگای پاپی ڤاتیکان ۞ وابسته به کوریا

curie /'kjʊəri/ *noun, pl.* curies
کوری، کیوری: یەکەیێکی رادیۆئەکتیڤیتی، بەرامبەر بە 3.7×10^{10}ی شیبوونەوە لە هەر چرکەدا (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانانی فەرەنسی Pierre و Marie *Curie*) ۞ کوری

curio /'kjʊəriəʊ, US 'kjʊrioʊ/ *noun, pl.* curios
(شتی) ئەنتیکە، دەگمەن، کەمپەیدا، کەمدەسکەوتە، دانسقە ۞ عتیقه، نادره

curiosity /ˌkjʊəri'ɒsəti, US ˌkjʊri'ɑ:s-/ *noun, pl.* curiosities
1 وردی، وردەوەبوون، زانینخوازی، بەپرسیاری، خۆتێهەڵقوتاندن، مەراقزانست: *Children show curiosity about everything* 2 تاسە، مەراق، بەپەرۆشی 3 نەناسی، سەیربوون، تازە، شتی کەمپەیدا یا کەمدەسکەوتە، ئەنتیکە، ناوازەیی (curiosity killed the cat: بەپرسیاری و خۆتێهەڵقوتاندن بەسە) ۞ 1 کنجکاوی، فضولی 2 اشتیاق 3 شگفتی، بدیع، نادره، عتیقه

curiosa /ˌkjʊərɪ'əʊsə/ *noun, pl.*
شتێکی سەیر، ب.ت. شتێکی هەرزانە ۞ کوریوسا

curious /'kjʊəriəs, US 'kjʊr-/ *adjective*
1 ورد(وەبوو)، زانینخواز، بەپرسیار 2 وریا، بەپەرۆش، بەتاسە، هۆگر 3 خۆلێهەڵقوتێن 4 سەیر، سەمەرە، نەناس، نائاسایی، ناوازە ۞ 1 کنجکاو 2 مشتاق 3 فضول 4 عجیب، غیرعادی

curiously /'kjʊəriəsli, US 'kjʊr-/ *adverb*
لە رووی بەپرسیارییەوە یان وریاییەوە، وریایانە ۞ از روی کنجکاوی

curiousness /'kjʊəriəsnəs, US 'kjʊr-/ *noun*
وردی، بەپرسیاری، وریایی، سەیری ۞ کنجکاوی، شگفتی

curium /'kjʊəriəm, US 'kjʊr-/ *noun*
کۆریۆم (بە ژ.گ. 96، ن. Cm، لە ناوی Marie و Pierre *Curie*) ۞ کوریم

curl /kɜ:l, US kɜ:rl/ *noun*
1 ئاڵقە، کەمە، چەمەرە 2 نەگریجە، قژی ئاڵقەئاڵقە، ئاڵقەی قژ، فر، لوول، قژی فر یان لوول 3 پێچ، باهەڵدران، لوولهەڵدران، پێچخواردن ۞ 1 حلقه 2 حلقه‌ی مو، فر، جعد، موی فرفری 3 پیچ، پیچ‌خوردگی

curler /'kɜ:lə(r), US 'kɜ:rl-/ *noun*
بابلیس، قژلوولکەر، فرەک، قژفرکەر ۞ بیگودی

curlew /'kɜ:lju:, US 'kɜ:rl-/ *noun, pl.* same or curlews
نەحمەدراوکەر [*Numenius arquata* و جۆرەکانی تر] ۞ گیلانشاه

curlicule /'kə:lɪkju:/ *noun*
قەفولوولی جوانی ۞ جعد تزئینی

curling /'kɜ:lɪŋ, US 'kɜ:rlɪŋ/ *noun*
بەردەخزێ، کورلینگ (یاری سەرسەهۆڵ، ب.ت. لە سکاتلەند یان کەنەدا) ۞ کورلینگ

curling stone *noun*
بەردی کورلینگ ◌ سنگ کورلینگ
curling-tongs *noun,* also curling iron, *pl.*
بابلیس، دەزگای لوول‌کردن یان فرکردنی قژ (بە گەرما)، فرەکی قژ ◌ فر دستی
curly /'kɜːli, US 'kɜːrli/ *adjective* (curlier, curliest)
فر، لوول، کرژ، کلیل: *I wish my hair was curly* ◌ فرفری، مجعد
curmudgeon /kɜː'mʌdʒən, US kɜːr'm-/ *noun*
کەسێکی رووتاڵ یا جینگزی، زووتووڕە یا هەڵتۆزین (curmudgeonness *n*: بەدخوویی، مرومۆچی) ◌ آدم ترش‌رو یا زودخشم
curmudgeonly /kɜː'mʌdʒənli, US kɜːr'm-/ *adjective*
رووتاڵ، بەدخولک، جینگزییانە ◌ ترش‌رو، عبوس، تندخویانە
currach /'kʌrə(x)/, also curragh = Irish and Scottish term for coracle
currant /'kʌrənt, US 'kɜːr-/ *noun*
(رووەکناسی) کشمیشی بێ‌دەنک، مێوژ ◌ کشمش بی‌دانه
currawong /'kʌrəwɒŋ/ *noun*
(باڵندەناسی) مەلێکی دەنگ‌خۆشی قەلەڕەشەئاسای ئەوسترالیایی [توخم *Strepera*: سێ جۆرن] ◌ کوراونگ
currency /'kʌrənsi, US 'kɜːr-/ *noun, adjective, pl.* currencies
n 1 پارەی وڵات: *trading in foreign currencies* 2 دەساودەس‌کردن، دەس‌کردن 3 برەوی، رەوندەیی، گەڕیان (پارە) 4 پەرەسەندن، بڵاوبوونەوە، تەنینەوە، تەشەنە، داگرتن: *The term 'post-industrial' now has wide currency* ◌ *n* 1 پول رایج 2 جریان، گردش (پول) 3 رواج 4 شیوع، پخش *adj* پارەیی *adj* پولی
current /'kʌrənt, US 'kɜːr-/ *adjective, noun*
adj 1 برەو، باو، داب: *words that are no longer current* 2 هەنووکە، (کاتی) ئێستا، رۆژانە، رۆژ، رۆژەڤ، ئێستاکانی: *current prices* 3 *a budget for the current year* ◊ لەگەڕ(دابوون)، دەساودەس‌کردوو، رەوندە، دەس‌کردوو (پارە) *n* 1 رەوندی، رۆین، رەوەن، رەوندە، خور، رەوان 2 رۆین یان رۆیشتنی ئاو، لێشاو: *He swam to the shore against a strong current* 3 کۆڕان، تەوژم: *Birds use warm air currents to help their flight* 4 تەزوو (با، ئێلیکتریسیتە): *a 15 amp electrical current* 5 رەوت، رەوڕەوە: *Ministers are worried by this current of anti-government feeling* ◌ *adj* 1 رایج، متداول 2 جاری، فعلی 3 در گردش (پول) *n* 1 جریان 2 جریان آب 3 جریان هوا 4 جریان برق 5 روند
current account *noun*
هەژمار یا حسابی رەوەن (رەوندە) ◌ حساب جاری
current affairs *noun*
رووداوەکانی رۆژ، دەنگ‌وباسی رۆژانە ◌ وقایع روز
current asset *noun*
سامان یا دارایی رەوندە یا ناجێگیر ◌ دارایی جاری
current concentration *noun*
خەستی رەوندە(یی) ◌ غلظت جریان
current expense *noun*
تێچووە رەوندەکان، خەرج‌وباری رەوندە ◌ هزینه‌های جاری
currently /'kʌrəntli, US 'kɜːr-/ *adverb*
ئێستاکانی، هەرئێستا، جاری، نووکە، جاریکانی: *Currently, over 500 students are enrolled on the course* ◊ *All the options are currently available* ◊ *This matter is currently being discussed* ◌ اینک، فعلاً
curricle /'kʌrɪk(ə)l/ *noun*
(مێژوویی) عەرەبانەیێکی سووک و ئاواڵە و دووپێچکە، دوو ئەسپ لەم‌لاو لەولاوە دەیکێشن ◌ نوعی درشکه
curricular /kə'rɪkjələ(r)/ *adjective*
وانەنامەیی، بەرنامەیی، سەربە بەرنامەی خوێندن، سەربە یان پێوەندی بە curriculum ـەوە هەیە ◌ وابسته به برنامه‌ی آموزشی
curriculum /kə'rɪkjələm/ *noun, pl.* curricula or curriculums
وانەنامە، بەرنامە، بەرنامەی خوێندن (خوێندنگا، کۆلێژ و هتد) ◌ برنامه‌ی آموزشی
curriculum vitae /kəˌrɪkjələm 'viːtaɪ/ *noun, pl.* curricula vitae
کورتەمێژوویێکی کاری، پێشینە یا سەربردەی کاری ◌ شرح سوابق
curried /'kʌrid, US 'kɜːr-/ *adjective*
لەگەڵ کاری (خۆراک، لەگەڵ بەهاراتێکی زۆر توند) ◌ همراه با کاری
currier /'kʌrɪə/ *noun*
1 پێستەخۆش‌کەر، تاڵچی 2 رنەک‌کێش، تیمارکەر، شاڵ‌وقاشاوکێش ◌ 1 چرم‌ساز 2 کوریر
currier /'kʌrɪə/ *noun*
پێستەخۆش‌کەری، تاڵدان، پێستەخۆش‌کردن ◌ چرم‌سازی
currish /'kɜːrɪʃ/ *adjective*
1 خوێڕی، هیچ‌وپووچ، چەپەڵ، نزم 2 رووتاڵ، بەدخوو، بەدخولک، مرومۆچ (currishly /'kɜːrɪʃli/ *adv*: 1 خوێڕییانە، چەپەڵانە 2

currishness (/'kə:rɪʃnəs/ *n*) ڕووتالانـــه، بەدخولـــکانه؛ ◯ 1 پست، رذل 2 بدعنق

curry /'kʌri, US 'kɜ:ri/ *noun, pl.* curries
کاری، دەرمانک، بەهارات، هەزویلە ◯ کاری

curry-comb *noun*
ڕنەک، سەپکە، قاشاو، قەشەو ◯ قشو

curry powder *noun*
هاڕاوەی کاری، تۆز یان هاڕاوەی هەزویلە ◯ پودر کاری

curse /kɜ:s, US kɜ:rs/ *noun*
1 دۆعالێ‌کردن، نەفرەت، خوداگیری، لەعنەت 2 جنێو، سخێف، دژوێن، دەمچەفتی 3 بەلا، ناسێو، تەڵەزگە 4 بێ‌نوێژی ◯ 1 نفرین، لعنت 2 فحش، ناسزا 3 مصیبت 4 قاعدگی

cursed /kɜ:st, US kɜ:rst/ *adjective*, also curst
1 دۆعالێ‌کراو، مەلعوون، خوداگرتوو: *The whole family seemed cursed* 2 بێزاوی، بێزەون، قێزەون، ناخۆش (*cursedly adv*: بێزەونانـه، قێزەونانـه؛ *cursedness n*) ◯ 1 نفرین‌شده، ملعون 2 نفرت‌انگیز

cursive /'kɜ:sɪv, US 'kɜ:rs-/ *adjective, noun*
adj تێکچڕژاو، (خەر و) پێکەوەنووساو (پیتەکان، دەس‌وخەت)، شکستە *n* 1 خەتی پێکەوەنووساو یان تێکچڕژاو، خەتی شکستە 2 شێوە یان شێوازێکی پیتە چاپی‌یەکان کە شێوەی دەست‌وخەت دەدەن (*cursiveness n*) ◯ *adj* شکسته *n* 1 خط شکسته 2 کورسیو

cursively /-:sɪvli, US 'kɜ:rs-/ *adverb*
بە شێوەیەکی تێکچڕژاو یان پێکەوەنووساو ◯ بە طور شکسته

cursor /'kɜ:sə(r), US 'kɜ:rs-/ *noun*
جێ‌شاندەر، جێ‌بین (کامپیوتێر) ◯ مکان‌نما

cursorial /kə:'sɔ:rɪəl/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) شیاو بۆ هەڵاتن، پەڵ‌دار، پەلەوەر ◯ در خور دویدن

cursorily /'kɜ:sərəli, US 'kɜ:rs-/ *adverb*
1 سەرسەرەکی‌یانە، بێ‌وردبوونەوە، بە فشە 2 بە پەلە، بە هەڵەداوان، بە پەلەپرووزکێ ◯ 1 بە طور سطحی 2 شتاب‌زده

cursory /'kɜ:səri, US 'kɜ:rs-/ *adjective*
سەرسەرەکی، سەرپۆرتی، سەرپێیی، بەپەلە، بەهەشتاو، بێ‌سەرنج‌پێدان: *a cursory glance*، *a cursory* ◊ *examination/inspection* ◯ سطحی، گذرا

curst = cursed

curt /kɜ:t, US kɜ:rt/ *adjective*
1 کورت 2 تونـد، تونـدوتیژ 3 بێ‌ڕەوشتانە، بێ‌شەرمانە (*curtly* /-li, US -rtli/ *adv*: بێ‌ڕەوشتانە، بە توندی‌یەوە؛ *curtness n*: توندی، توندوتیژی، بێ‌ڕەوشتی 2 کورتی) ◯ 1 موجز 2 خشن 3 گستاخانه، بی‌ادبانه

curtailment *noun*
1 کەم‌کردنەوە، لێ‌کردنەوە، قرتاندن، لێ‌لابردن 2 بەرتەسکی، بەرتەنگی، سنووورداری 3 کورت‌کردنەوە ◯ 1 کاهش 2 محدودیت 3 مختصرسازی

curtain /'kɜ:tn, US 'kɜ:rtn/ *noun*
1 پەردە: *We left just* ◊ *a pair of curtains* *before the final curtain* 2 لۆ، تویژاڵ، توێ، بەرگ، ڕووپۆش، پارێزە، دیوار: *a curtain of rain/smoke* 3 دوایی، کۆتایی، دووماهی (*curtainless adj*) ◯ 1 پرده 2 لایه، پوشش، حفاظ 3 پایان

curtain call *noun*
هاتنەپێش پەردە یان شانۆگا، هاتنەبەر پەردە (ئەو دەمەی بینەران یان بیسەران چەپڵەیەیان بۆ لێدەدەن) ◯ آمدن به جلو صحنه

curtained *adjective*
پەردەدادراو، پەردەپۆش، پەردەکێشراو ◯ پرده‌کشیده

curtain-hook *noun*
قولاپ یان سنگی پەردە ◯ قلاب پرده

curtain lecture *noun*
بۆڵەبۆڵ یان پیاهەڵشاخانی تایبەتی ژن بەسەر مێردەکەیا ◯ چوب پرده

curtain pole *noun*
پەردەگیر، پەردەکێش، داری پەردە ◯ چوب پرده

curtain raiser *noun*
1 پێشەشانۆ، کورتەشانۆ 2 پێشەکی، کورتە، دەسپێک ◯ 1 پیش‌پرده 2 پیش‌درآمد

curtain ring *noun*
ئالقەی پەردە ◯ حلقه‌ی پرده

curtain rod *noun*
پەردەگیر، داریپەردە، پەردەکێش ◯ چوب پرده

curtains *noun, pl.*
1 بارودۆخی شپرزە، ڕەوشی ناهومێدکەر 2 کۆتایی، دووماهی، ب.ت. مەرگ ◯ 1 وضع مأیوس‌کننده 2 آخر، پایان

curtal /'kə:t(ə)l/ *noun*
جۆرێ بەسوون bassoon یان دالسیەن dulcian ی دوایی‌یەکانی سەدەی شازدە و سەرەتاکانی سەدەی هەژدە ◯ کورتال

curtana /kə:'tɑ:nə, US -'teɪnə/ *noun*
شمشێرێکی کولی دەسەڵاتدارانی ئینگلتەرە، بۆ ڕێ‌وڕەسمی تاج‌لەسەرنان بەخۆیانا دەکرد ◯ کورتانا

curtilage /'kə:t(ɪ)lɪdʒ/ *noun*
حەوشە، حەسار، حەوشە و خاکی دیوارکراوی خانووێ ◯ حیاط، مضافات

curtsy /'kɜ:tsi, US 'kɜ:rtsi/ *noun*, also

curtsey, *pl.* curtsys or curtsies
کورنش، بۆداهاتنەوە، خۆدانەواندن (بە نیشانەی ڕێز، ژنان) ◯ تعظیم
curvaceous /kɜːˈveɪʃəs, US kɜːrˈv-/ *adjective*, also curvacious
ڕێکوپێک، نەونەمام، جەستەڕێک، جوانچاک، شۆخوشەنگ (ژن؛ بە گشتی خاوەنی شێوە و پیچمی کەمێ چەمیو: *a curvaceous coastline*) curvaceousness /kɜːˈveɪʃəsnəs, US kɜːrˈv-/ *n* ◯ خوش‌قواره
curvature /ˈkɜːvətʃə(r), US ˈkɜːrv-/ *noun*
1 چەماوی، چەمانەوە، چەم، نووچی، کەوانەیی، داهاتنەوە، کەوانی، لاری، خواری، کووری (بڕبڕەی پشت): *curvature of the spine* 2 ڕادە یان پلەی چەمانەوە، ئەندازەی چەمانەوە: *the curvature of the earth* ◯ 1 انحنا، کجی 2 درجەی انحنا
curve *noun, adjective*
n 1 (بیرکاری، هێڵ) چەماوە، هێڵی چەمیو 2 چەماوی، چەم، نووچی، داهاتنەوە، کەوانی، کەچی، چەوتی: *a pattern of straight lines and curves* 3 (ڕێگا) پێچ: *a curve in the road* 4 هێڵێکی بەردەوام بە بێ گۆشە 5 (curves) curvy) deception ،trick = 6 parenthesis = ◯ (*adj* (curvier, curviest 1 (خط) منحنی 2 انحناء، خمیدگی 3 پیچ 4 کورو
curved /kɜːvd, US kɜːrvd/ *adjective*
چەماو، چەمیو، کوور، کەوانی، چەمی، کەچ، کەج، پلووچ، گێر، داهاتوو، نووچیاو، چەوتاوە: *a curved path/roof/blade* ◯ منحنی، خمیده
curvet /kəːˈvet/ *noun*
(ئەسپسواری) باز، بازد ◯ پرش
curvi- *prefix*
پێشگر: چەمیو، چەم، چەماو، پلووچ ◯ پیشوند: خمیده
curviform /kɜːvɪfɔːm/ *adjective*
لار، خوار، چەوێل، کوور، چەم، چەماوە، پلووچ، شێوەکەوانە ◯ خمیده، منحنی
curvilinear /ˌkɜːvɪˈlɪnɪə(r), US ˌkɜːrv-/ *adjective*, also curvilineal
هێڵ‌چەماو، چەماوە، لاچەماو، خاوەنی هێڵ یان هێڵە چەماوەکان (*n* curvilinearity؛ curvilinearly *adv*) ◯ دارای خطوط منحنی
curving *adjective*
چەمیو، چەماو، چەم، پلووچ، پێچ‌وپلووچ ◯ منحنی
curvometer *noun*
چەماوی‌پێو، چەمیوی‌پێو، چەم‌پێو ◯ انحناسنج
curvy /ˈkɜːvi, US ˈkɜːrvi/ *adjective* (curvier, curviest)
1 چەمیو، پلووچ، کوور: *curvy lines* 2 قیافەجوان، بەژن‌جوان، ڕێک‌وپێک، جوانچاک، شۆخوشەنگ (ژن) ◯ 1 خمیده 2 خوش‌قیافه
cuscus /ˈkʌskʌs/ *noun*
جۆرێ گیانەوەری توورەکەداری کلک‌گیر (کەر)ی دارژی، ڕەسەنی نیوگینی و باکووری ئەوسترالیا [*Spilocuscus maculatus* (هی خاڵ‌خاڵ) و جۆرەکانی تر] ◯ کاسکاس
cusec /ˈkjuːsek/ *noun*
یەکەی ڕۆیین یان ڕژان، ب.ت. ئاو، بەرامبەر بە یەک پێ یان فووتی سێ‌جا لە چرکەدا one cubic foot per second ◯ کوسک
Cush *noun*, also Kush
1 کورەگەورەی حام Ham (Gen. 10:6.) 2 ناوچەیێ کە لە کتێبی پیرۆزدا باسی کراوە و جاروبار وادەزانرێ کە میسری سەرەوە بێ 3 پاتشایەتی‌یێکی کۆن لە باکووری ئەفریکا، لە ناوچەی Nubia ◯ کوش
cushat /ˈkʌʃət/ *noun*
(کۆن، سکاتلەند) کۆترەدارینە ◯ طوقی اروپایی
cushaw /kʊˈʃɔː, US ˈkuːʃɔː/ *noun*
کوولەکەمل‌خوار، مقەور، کوولەکەزستانە ◯ کدوی حلوایی
cush-cush /ˈkʊʃkʊʃ/ *noun*
جۆرێ yam ی گەرمێنایی ئەمریکا [*Dioscorea trifida*] ◯ کوشکوش
Cushing's disease *noun*
نەخۆشی کوشینگ: کۆنیشانەی کوشینگ کاتێ بووبێتە هۆی تومۆری ژێرمێشکەرژێن pituitary gland ◯ بیماری کوشینگ
Cushing's syndrome *noun*
کۆنیشانەی کوشینگ: تێکچوونی مێتابۆلیک کە بە هۆی زۆر بەرهەمهێنانی هۆرمۆنەکانی لە لایەن کۆرتیکۆستەروید corticosteroid ژووروگورچیلەوە تووش هاتێ و زۆرجار قەڵەوی و هەستانی پەستانی خوێنی لێ‌دەکەوێتەوە (بنەڕەت: لە ناوی نەشتەرگەری ئەمریکایی Harvey W. *Cushing*) ◯ نشانگان کوشینگ
cushion /ˈkʊʃn/ *noun*
1 سەرین، گوژنەو، باڵیشت، پشتی، مێندەر، دۆشەک، متێن، نالی، بالیف، باڵنج، سەرینگا، باڵین، ژێرسەر، نازباڵنج (هی چکۆلە، هەروەها small cushion) 2 لۆدە، کۆما (لە مەتریالی نەرم) 3 پاراستن، ئاگالێ‌بوون 4 (مێزی بیلیارد) لێواری نێوەوە ◯ 1 کوسن، بالشتک، تشک، پشتی 2 توده 3 حفاظت 4 لبه‌ی داخلی
cushioned *adjective*
ئاسوودە، خۆش، ڕاحەت ◯ راحت
cushion star *noun*
جۆرێ ئەستێرەی دەریایی چکۆلەی (لەش)پان، پەلەکانی کوڵ و کورتن [*Asterina gibbosa* و جۆرەکانی تر] ◯ نوعی ستاره‌ی دریایی
Cushitic /kʊˈʃɪtɪk/ *noun, adjective*

n کۆمەڵی زمانانی ئەفریکای ڕۆژهەڵات سەربە خێزانی ئەفریکایی‌ئاسیایی Afro-Asiatic کە زۆرتر لە ئەتیۆپی و سۆمالیا قسەی پێ دەکرێ *adj* کوشیتیک: سەربەو کۆمەڵە زمانە (بنەڕەت: لە *Cush*، ناوی بەشێکی Nubiaی کۆن + -itic) ◌ کوشیتیک

cushy /ˈkʊʃi/ *adjective* (cushier, cushiest)
(نافەرمی) خۆش، ئاسوودە، ڕەحەت، ئاسان، بێ‌ئەرک: *a cushy job* ◌ راحت، سادە

cusk /kʌsk/ (*pl.* same or cusks) = torsk

cusk-eel *noun*
جۆرێ ماسی چکۆلانەی eelئاسا، کلکی تیژە [خێزان Ophidiidae: زۆر جۆرن] ◌ نوعی ماهی

cusp /kʌsp/ *adjective*
1 سەر، نووک، تیغە، چوکلە، گۆشە، تیژایی 2 تیژایی ددان، نووکی ددان 3 سەر یان نووکی مانگیلە 4 (بیرکاری) خاڵی کۆتایی 5 (بیناسازی) چوکلە، تیژایی چەلەمەیی (نێوان تاقە چکۆلەکانی tracery گۆتیک) 6 (توێکاری) چوکلە یان تیژایی زمانەی دڵ ◌ 1 نوک، تارک، تیزە 2 نوک دندان 3 نوک هلال 4 نقطەی بازگشت 5 تیزەی جناغی 6 لت

cuspid *noun*
دانی پێشەوە، کەڵبە، پێشەددان، درۆک (بنەڕەت: لە *cuspid- ،cuspis* لاتین "point" یان "apex") ◌ دندان نیش

cuspidal /ˈkʌspɪdl/ *adjective*
نووکدار، نووک‌تیژ، گۆشەدار، چوکلەدار ◌ نوک‌دار

cuspidate *adjective*, also cuspidated
نووک‌دار، نووک‌تیژ، گۆشەدار، شاخ‌دار، چوکلەدار ◌ نوک‌دار

cuspidor /ˈkʌspɪdɔː/ = spittoon

cuss /kʌs/ *noun*
1 قسەی ساردوسووک، جنێو، سخێف 2 بنیادەم، مرۆ ◌ 1 فحش 2 آدم

cussed /ˈkʌsɪd/ *adjective*
1 (نافەرمی) لاسار، کەللەڕەق، ناحاڵی، cursed، 2 cantankerous ،obstinate مەلعوون، (*adv* cussedly: لاسارانە، بە لاساری، کەللەڕەقانە: cussedness /ˈkʌsɪdnəs/ *n*) ◌ 1 کلەشق 2 لعنتی

custard /ˈkʌstəd, US -tərd/ *noun*
کاستێرد (جۆرێ سۆس) ◌ کاسترد

custard apple *noun*
1 جۆرێ میوەی زلە و گۆشتنی گەرمێنان، گۆشتێکی زەردی شیرینی هەیە 2 دارێ کە ئەو بەرە یان میوەیە دەگرێ، ڕەسەنی ئەمریکای باشووری و ناوەندییە [توخم *Annona*: چەندین جۆرن] ◌ کسترد اپل

custard marrow *noun*
کوولەکەی کاستێرد: جۆرێ کوولەکەی هاوینی کە لێوارێکی پەرەپەرەی scalloped edge هەیە ◌ نوعی کدو

custard pie *noun*
پای کاستێرد (کە ئەکتەرەکان بۆ پێکەنین لە شانۆدا بۆ یەکتری دەخەن) ◌ پای کسترد

custodial /kʌˈstəʊdiəl, US -ˈstoʊ-/ *adjective*
1 سەربە زیندان یان گرتووخانە، بەندیخانەیی 2 سەربە سەرپەرشتی: *the custodial parent* ◌ 1 وابستە بە حبس یا زندان 2 وابستە بە حضانت

custodial sentence *noun*
بڕیاری گرتووخانە یان زیندان (ئەو ماوەی کە وا دەبێ کەسێ بە مەبەستی سزادران لە گرتووخانەدا بمێنێتەوە) ◌ حکم زندان

custodian /kʌˈstəʊdiən, US -ˈstoʊ-/ *noun*
1 بەرپرس، چاودێر، سەخبێر، سەرپەرشت 2 ئاگادێر، نۆبەدار، دالان‌دار 3 ئەمین‌دار ◌ 1 متصدی، متولی، قیم 2 نگهبان، سرایدار 3 امانت‌دار

custody /ˈkʌstədi/ *noun*
1 سەرپەرشتی، چاودێری، سەخبێری، ئاگادێری، ئاگاداری، ئاگالێبوون، بەرپرسایەتی، لێپرساوێتی 2 ئەمین‌داری 3 گلدانەوە، زیندانی‌کردن، گرتن، بەندکردن، دەس‌بەسەری 4 زیندان، گرتووخانە ◌ 1 حضانت، نگهداری، تصدی 2 امانت 3 توقیف، بازداشت 4 حبس

custom /ˈkʌstəm/ *noun, adjective*, also custom-built
n 1 داب، ڕەسم، ئاسا، نەریت، هۆرتە، یاسا، کەڤنەشۆپ، کەلەپوور، عورف، دەستوور، ڕێوشوێن (کۆمەڵایەتی): *an old/ancient custom* ◊ *It's a local custom* ◊ *custom of giving presents at Christmas* 2 پیشە، عادەت، خوو: *It was her custom to rise early* 3 کڕین، سەندن: *Thank you for your custom. Please call again* 4 کڕیار، مشتەری، کڕیاران *adj* 1 ڕاسپاردەیی، کەسانە: *a custom motorcycle* 2 کەسانەدروو، تایبەت‌دروو ◌ *n* 1 رسم، سنت، عرف 2 عادت 3 خرید 4 مشتری، مشتریان *adj* 1 سفارشی 2 سفارشی‌دوز

customarily /ˈkʌstəmərəli, US ˌkʌstəˈmerəli/ *adverb*
بە ئاسایی، زۆرتر، بەگشتی ◌ معمولاً

customary /ˈkʌstəməri, US -meri/ *adjective*
نەریتی، بەپێی نەریت، دەستووری، کەڤنەشۆپی، کەلەپووری، ئاسایی، خۆماڵی: *Is it customary to tip hairdressers in this country?* ◊ *She arranged everything with her customary efficiency* (customariness)

✧ (/'kʌstəˌmərinəs, US -ˌmerinəs/ *n*
سنتی، مرسوم، معمول

custom-built *adjective*
راسپاردەیی، کەسانە ✧ سفارشی

customer /kʌstəmə(r)/ *noun*
1 کڕیار(ی هەمیشەیی)، بکڕ، سەنیار، مشتەری: ◊ *one of the shop's best/biggest customers* ◊ *the customer service department* *The firm has excellent customer relations* 2 مرۆ، کەس، بنیادەم: *an awkward customer*
✧ 1 مشتری، خریدار 2 آدم

customized *adjective*
کەسانە، راسپاردەیی، تایبەتی ✧ سفارشی

custom-made = custom-built

customs /'kʌstəmz/ *noun, adjective*
n 1 داب‌ونەریت، کەڤنەشوێن، داب‌ودەستوور 2 گومرکانە، هاوردانە، باجی هاوردەیی: *customs duty/duties* 3 گومرک: *The customs have seized large quantities of smuggled heroin* *adj* گومرکی ✧ *a -stoms officer* ◊ *n* 1 آداب و رسوم 2 عوارض گمرک 3 گمرک *adj* گمرکی

Customs and Excise *noun*
بەڕێوەبەرایەتی باجی گومرکی (و باجە ناڕاستەوخۆیەکان)، بەڕێوەبەری حکومی بۆ کەمکردنەوەی باجەکانی گومرک ✧ ادارەی عوارض گمرکی

customs duties *noun, pl.*
گومرکانە، باجی گومرکی ✧ عوارض گمرکی

customs house *noun*
گومرک‌خانە، بەڕێوەبەری گومرک ✧ گمرک‌بندر

customs inspection *noun*
پشکنینی گومرکی ✧ بازرسی گمرکی

customs union *noun*
یەکێتی گومرکی ✧ اتحادیەی گمرکی

cut[1] /kʌt/ *noun*
1 بڕین، دابڕین، بڕیار، بڕشت 2 پارچە، کوت، بڕ، پل، لەت: *cheap cuts of stewing lamb* 3 بەش، کەرت، پشک 4 کون (بە شتێکی تیژ تێ‌کرابێ): *Using sharp scissors, make a small cut in the material* 5 برین، زام، ریش: *cuts and bruises on the face* 6 کەم‌بوونەوە، داکشان، هاتنەخوارەوە، دابەزین: *price/tax/job cuts* 7 سانسۆر، لابردن، قرتاندن، پەڕاندن 8 لێدان، پیاکێشان 9 بڕگە، بەر، بڕشت، تراش (جەواهیرات: ردنگە ئەڵمانی بنەڕەت بێ) ✧ 1 بریدگی، برش 2 شرحە، قطعە 3 سهم 4 سوراخ 5 زخم 6 کاهش، افت 7 سانسور 8 ضربە 9 تراش

cut[2] /kʌt/ *adjective*
1 بڕاو، لەت‌کراوە، قرتاو 2 تاشراو، هەڵکەنراو، داتاشراو 3 ورد، لەت‌لەت، تیکەتیکە، پارچەپارچە 4 کەمەوبوو، داشکاو 5خەساو، خەسێنراو، یەختەکراو 6 بڕگەبڕگە، ددانەددانە 7 کورتەوەکراو، قرتێنراو، پەڕێنراو، لابراو ✧ 1 بریدە 2 تراشیدە 3 خرد(شدە) 4 کاستە، کاهش‌یافتە 5 اختەشدە 6 دندان‌دار 7 خلاصەشدە

cut[3] /kʌt/ = past and past participle of cut

cut and dried *adjective*, also cut and dry
1 بێ‌چەندوچۆن، بێ‌ئەملاوئەولا، یەکلایی‌کەرەوە، یەکلایی‌یەوەبوو 2 ڕۆشن، روون، دیار 3 چەسپیو، نەگۆڕ، جێگیر 4 ئاسایی
✧ 1 قطعی 2 واضح 3 ثابت، لایتغیر 4 معمولی

cut and thrust *noun*
مشت‌ومڕ، دمەدمە، دەمەقرە، شەڕەقسە، کێشمەکێش، مشەرعێن، شەڕەچەلەحانێ ✧ مجادلە، مناقشە، بگومگو

cutaneous /kju:'teɪnɪəs/ *adjective*
پێستی، چەرمی، سەربە یان کار دەکاتە سەر پێست: *a cutaneous nerve* ◊ *cutaneous anthrax* (cutaneously *adv*) ✧ پوستی

cutaway /'kʌtəweɪ/ *noun*
1 بڕشت 2 کەوا یا کۆتی بەیانی (morning coat) ✧ 1 برش 2 کت فراک

cutback /'kʌtbæk/ *noun*
دابەزین، داشکان، کەم‌بوونەوە ✧ کاهش

cute /kju:t/ *adjective* (cuter, cutest)
1 خوێن‌شیرین، ژیکەڵە، ڕەزاسووک، لەدڵەوەنزیک، جوان، رنند، چەلەنگ، سەرنج‌ڕاکێش، لەبار، دڵڕفێن: *a cute little baby* 2 مدریک، زیرەک، زرنگ، وریا (cutely /kju:tli/ *adv*: سەرنج‌ڕاکێشانە، دڵڕفێنانە: *to smile cutely* cuteness /kju:tnəs/ *n*: 1 سەرنج‌ڕاکێشی، دڵڕفێنی 2 زیرەکی، وریایی) ✧ 1 ملیح، بانمک، لوند، جذاب 2 تیزهوش، ناقلا

cut glass *noun*
شووشەی بڕشت‌دار یان نەخشاو یان نەخش‌دار، شووشەی گوڵدار ✧ شیشەی تراش‌دار، شیشەی منقوش

cuticle /'kju:tɪkl/ *noun*
1 رووپێست، توێژ، توێخ، سەرپێست 2 پێستی دەوری نینۆک 3 پێستی رەق یان مردوو 4 (رووەک‌ناسی و گیانەوەرناسی) توێژە، توێخە (بنەڕەت: لە لاتین، *cuticula* چکۆلێنراوی *cutis* "پێست skin") ✧ 1 روپوست 2 پوست دور ناخن 3 پوست مردە 4 کوتیکل

cuticular /-'tɪkjʊlə/ *adjective*
رووپێستی، توێژی، توێخی، سەربە رووپێست ✧ وابستە بە روپوست

cutie /'kju:ti/ *noun*
(تافەرمی) کەسێکی سەرنج‌ڕاکێش یان دڵڕفێن، شیرین ✧ آدم جذاب

cutin /'kju:tɪn/ *noun*

(زینــدەکیمیا) کیــوتین، دەرەتــوێژی رووەک (ماکێکی مێوینی ئاوگیرەوەی توێژ یان تویخی گیاوگژ) ◌ کوتین

cutis /'kju:tɪs/ *noun*

ژێرپێســت، پێستی بنەوە (لە لاتینەوە بە واتای "skin") ◌ زیرپوست

cutlass /'kʌtləs/ *noun*

1 شمشێری (کورت) 2 سیکارد، چەپەچاغ ◌ 1 شمشیر 2 ساطور

cutlassfish *noun, pl.* same or cutlassfishes

(گیانەوەرناسی) شیرماسی [تۆخم *Trichiurus*] ◌ شمشیر ماهی

cutler /'kʌtlə(r)/ *noun*

چەقۆگــەر، چەقۆســاز، کێردســاز، چــەقۆفرۆش (بنەڕەت: لە *coutelier* فەرەنسی کۆن، لە *coutel* "knife"، لــە *cultellus* لاتــین، چکــۆلینراوی *culter* "ploughshare knife") ◌ چاقوســاز، چاقوفروش

cutlery /'kʌtləri/ *noun,* US flatware, silverware

(دەســت) کــارد و چنگــاڵ، کەرەســەی بــرین، کــەوچک و چنگاڵ، کارد: *a stainless steel Put the cutlery in the drawer ◊ cutlery set* ◌ کارد و چنگال

cutlet /'kʌtlət/ *noun*

کاتلێت (لەتــە گۆشــتێکی ئەســتوور ب.ت. هــی بەرخ یا بەراز) ◌ کاتلت

cut-off *noun*

1 کورتەرێ، لابڕ، سەربڕ، قەدبڕ 2 خاڵی دابڕین 3 بڕین، هەڵبڕین 4 ئامێر یان دەزگای هەڵبڕین (ئاو، ئێلیکتریسیتە و هتد)، شێرە 5 خاڵی کۆتایی 6 رادە ◌ 1 میانبر 2 نقطەی قطع 3 قطــع 4 ابــزار قطع 5 نقطەی نهایی 6 حد

cut-out *noun*

1 بڕشت: *a cardboard cut-out* 2 تەزووبڕ، فیوز، کلیل: *A cut-out stops the kettle boiling dry* ◌ 1 بریدە 2 فیوز، سویچ

cut-price *noun*

1 هــــەرزانفرۆشــــی: *a cut-price store/supermarket* 2 هەرزان، هــەرزانبایی: *cut-price goods/fares* ◌ 1 حراجی 2 ارزانقیمت

cutpurse = pickpocket

cut-rate = cut-price

cutter /'kʌtə(r)/ *noun*

1 دەزگا یان ئامرازی بڕین، تیغ، تیغە، بڕینگــەر. بڕە(ک)، بــڕەر 2 بەلــەم یــان گــەمی هــاتوچــۆ (نێوان کەشتی و کەنار) 3 (cutters، لە لێکدانا) ـبڕ، ـتاش: *a pair of wire cutters* 4 گــەمی یەکداراڵا 5 گەمی یان بەلەمی تۆپدار، بەلــەمی سەربە کەشتی شــەڕکەر ◌ 1 ماشین برش، تیغــە، برندە 2 قایق تردد 3 ـچین، ـبر 4 و 5 کاتر

cutthroat /'kʌtθrəʊt/ *adjective, noun,* also cutthroat trout

adj بێبەزەییانە، دڵڕەقانە، بێئەمان، دوژمنانە، دوژمنکارانە، نامرۆڤانە، توند، سەخت: *the cut-throat world of politics* 2 پیاوکوژ 1 *n* ماسییەخاتوونەی رۆژاوای ئەمریکای باکووری، بە خاڵ و نیشانی سوور و پرتەقاڵی لە بن شەویلکەی [*Salmo clarki*] ◌ *adj* بیامان، بیرحمانە، خصمانە *n* 1 قاتل 2 نوعی ماهی

cutthroat razor *noun*

تیغی ریشتاشین (بە دەمێکی درێژ و تیژەوە) ◌ تیغ سلمانی

cutting[1] /'kʌtɪŋ/ *adjective*

1 توانجاوی، تاڵ، ناخۆش، رەق، دڵبڕ: *a cutting remark* 2 تیژ، بڕا، بڕندە، بڕەک 3 سەخت، توند 4 تەزوو، سارد: *cutting winds* رنا؛ *adv* /'kʌtɪŋli/ cuttingly: بە شێوەیەکی نــاخۆش و تــاڵ، بــە تانــەوە، بــە تەشــەرەوە، بەتوانجەوە) ◌ 1 گزندە، نیشدار 2 برندە 3 شدید 4 سوزدار (باد)

cutting[2] /'kʌtɪŋ/ *noun*

1 بڕشت، بڕک 2 قەڵەمە، ریشە، نەمام، خەڵف، شەتڵ ◌ 1 بریدە 2 قلمە

cutting board = chopping board

cutting edge *adjective, noun*

adj 1 کاریگــەری، کارتێکــەر، شــوێندانــەر 2 نــووک، ســەر *n* 1 ســەرەتیر 1 پێشــەنگ، سەرکێش، vanguard ◌ *adj* 1 مؤثر 2 رأس *n* 1 پیکان 2 پیشگام

cutting-room *noun*

ژووری بژارکردن، (دیبوی) بڕشتگەری، ژووری رێکخستنی بڕشت و تیکەکانی فیلمێ ◌ اتاق تدوین

cuttlebone *noun*

ئێسکەدەپا: لەیکە یان قاوغی تووڕەکەماسی کە جاروبار وەک کەرەستە بۆ بریقاندنەوەی کانزا و چەشتەی باڵندەی نێوقەفەس بەکاردێت ◌ کاتلبون

cuttlefish /'kʌtlfɪʃ/ *noun, pl.* same or cuttlefishes, also cuttle

تووڕەکەماسی، دەپێ، دەپا، هەشت قۆڵی هەیە، شێوەی squid ی لەشیان دەدا [*Sepia* و تۆخمە کانی تر، دەستە Sepioidea] ◌ ماهی مرکب

cutty sark *noun*

(زۆرتر لە سکاتلەند) جل یان بەرگی کورت، ب.ت. جل یان بەرگی کورتی بنەوەی ژنانە ◌ لباس کوتاه undergarment

cutty stool *noun*

1 (زۆرتر لە سکاتلەند) چوارپایەی کورت 2 سەندەڵییێ لە کلیسەی سکاتلەندا کە تاوانبارانیان

تیا دادەنیشاند تا بکەونە بەر بەگژداچوون و سەرکۆنەی rebuke گشتی ◌ کاتل‌اسنول

cutup /ˈkʌtʌp/ *adjective*

(ناقەرمی) گاڵتەچی، قۆشمە، وەپێکەنین‌خەر ◌ مضحک

cutwater /kʌtwɔːˈtə(r)/ *noun*

1 ئاوبڕ(ە)، پێشکەی کەشتی، لووتکەی کەشتی 2 دەربەرپوی پوازئاسای کەلەی پرد، پوازەی کلە ◌ 1 دماغەی کشتی 2 کاتواتر

cutworm *noun*

جۆری کرمی نێو گڵ کە ئەو گژوگیایانەی سەر دەردێتن دەیان‌خوا (قەد و لاسکیان، لە خێزانی Noctuidae) ◌ کاتورم، کرم طوقه‌خوار

cuvée /ˈkjuːveɪ, French kyve/ *noun*, also cuvee

مەی نێو کوپ یان کووفە (بنەڕەت: لە فەرەنسە "vatful") ◌ کیووی

cuvvette /kjuːˈvɛt/ *noun*

کوێسەلە: 1 لوولە یان دەفر (لە توێژینگە بەکاردێتری) 2 قاپ یان کاسە یان ئاسەی شتنەوەی فیلمی وێنەگری ◌ کیووت

CV /ˌsiː ˈviː/ *abbreviation* curriculum vitae

CVS *abbreviation* chorionic villus sampling

cwm /kʊm/ *noun*

cirque ێ، ب.ت. هی چیا و کێوەکانی ویلز (بنەڕەت: ویلزی بە واتای "دۆڵ و دەرە") ◌ کوم

CWO *abbreviation* Chief Warrant Officer

cwt. *abbreviation* hundredweight, (Latin *centum* + English *weight*)

-cy *suffix*

پاشگر: دۆخ، ڕەوش، بار، ی، چوونیەتی، پلە، فەرمان، ئەرک، پۆست، دەستە، چین: *normalcy* ،*bankruptcy* ،*mendicancy* ،*magistracy* ،*chaplaincy* ،*baronetcy* (بنەڕەت: لە *-cia*, *-tia* لاتین و *-k(e)ia*, - *t(e)ia* یونانی) ◌ پسوند: حالت، وضع، چگونگی، مقام، رتبه، وظیفه، طبقه

cyan /ˈsaɪən/ *noun, adjective*

n ڕەنگی سایان (لە چاپدا بەکاردێتری) *adj* شینی تۆخ، شینی ئامال سەوز (بنەڕەت: لە *kuaneos* یونانی‌یەوە "شینی تۆخ "dark blue) ◌ *n* سیان *adj* فیروزه‌ای

cyanamide /saɪˈanəmaɪd/ *noun*

1 سیانامید، سایانامید CH_2N_2 - 2 calcium cyanamide ◌ سیانامید

cyanate *noun*

(کیمیا) سیانات: خوێ یان ئێستێری cyanic acid ◌ سیانات

cyanic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە سیانۆژێنەوە هەیە ◌ وابسته به سیانوژن

cyanic acid *noun*

ترش(ەڵۆک) یان ئەسید سیانۆژێن HOCN ◌ اسید سیانوژن

cyanide /ˈsaɪənaɪd/ *noun*

1 سیانۆر، سایانایدی (ئاوێتەیێکی کیمیایی کە ئاستی ژاراویتی زۆر بالایە؛ potassium cyanide؛ sodium cyanide 2 - cyanogen1 ◌ سیانور

cyano = cyan

cyano- or cyan- *prefix*

پێشگر: 1 سەربە ڕەنگی شین یان کەوو، شینی تونـد، کەووی تـۆخ: *cyanosis*؛ *cyanobacterium* 2 (سەربە) cyanide: 3 سیانۆژێن *cyanogenic* ،*cyanogenetic* ،cyanogens (لە *kuan(e)os* یونانی "شینی تۆخ یان توند") ◌ پیشوند: 1 وابسته به رنگ آبی 2 (وابسته به) cyanide 3 سیانوژن

cyanobacteria /ˌsʌɪənəʊbakˈtɪərɪə/ *noun, pl.*, sing. cyanobacterium

(زیندەناسی) وردەزیندەوەرەکانی micro-organism دیفیزنی (Cyanobacteria) کە قەوزە شین‌سەوزەکان دەگرێتەوە و دەتوانن ڕۆشنەپێکهات(ـن) photosynthesis بکەن و دوو فۆتۆسیستمیان photosystem هەیە، ئۆکسیژێنی گەردی بەرهەم دێنن و پێکهاتەی خانەیی‌یان پێش‌ناوکەیی‌یە prokaryote کە سەوزینە و ماک و مەتریالی ڕەنگی تریشی تیایە (هەروەها blue-green alga) ◌ سیانوباکتریا

cyanocobalamin /ˌsʌɪənə(ʊ)kəˈbaləmɪn/ *noun*, also -cobalamine

ڤیتامین B_{12} (لە جەرگ، ماسی و هێلکەدا هەیە، کەمی‌یەکەی دەتوانێ ببێتە هۆی pernicious anaemia، لە cyano + cobalamin (تێکەڵەی cobalt و vitamin) ◌ ویتامین B_{12}

cyanogen /saɪˈanədʒ(ə)n/ *noun*

1 سیانۆژێن: کۆمەڵێکی یەک‌هاوهێزی CN– لە سایانایدەکاندا هەیە 2 جۆری گازی ژاراوی بێ‌ڕەنگی گڕکێش $(CN)_2$ ◌ سیانوژن

cyanogenic /ˌsʌɪənəˈdʒɛnɪk/ *adjective*, also cyanogenetic

سیانۆژێنیک، ئەتوانێ سیانۆر بەرهەم بێنێ، سیانۆرساز (وەک hydrogen cyanide؛ *a cyanogenetic glucoside* (cyanogenesis *n*) ◌ سیانوژنیک

Cyanophyta *noun, pl.*, also blue-green algae

قەوزە شین‌سەوزەکان: کۆمەڵێ لە ڕووەکە سەرەتایی‌یەکان کە نەوروبەری 1400 جۆری هەیە و لە سەرانسەری دنیادا بڵاو بوونەتەوە، ناوکی ڕاستەقینە و کلۆرۆپلاستیان نییە ◌ سیانوفیتا

cyanosis /ˌsaɪəˈnəʊsɪs/ *noun*

شینکە (پێست لەبەر کەمی ئۆکسیژێن؛

(cyanotic *adj* ۞ يرقان ازرق

Cybele *noun*, Latin, from Greek *Kybelē*
سیبێل: خودای سروشت لە نێو گەلانی ئاسیای بچووکدا ۞ سیبل

cybercafé /ˈsaɪbəkæfeɪ, US ˈsaɪbər-/ *noun*
سایبێرکافە (قاوەخانەیێ بە چەند کامپیوتێرەوە کە هاتوچۆکەرانێ دەتوانن بە دانی پارە ئینتێرنێت بەکاربێنن) ۞ سایبرکافه

cybercitizen = netizen

cybernation *noun*
مەهار یان کۆنترۆلی خۆبەخۆی رەوت و کرداری بە ریگای کامپیوتێرەکانەوە (-ation + cybernetics) ۞ سایبرناسیون

cybernetician *noun*, also cyberneticist
پسپۆری مەهارناسی یان سایبرنێتیک ۞ متخصص فرمانش‌شناسی

cybernetics /ˌsaɪbəˈnetɪks, US -bərˈn-/ *noun, pl.*
مەهارناسی، کۆنترۆلناسی، سایبرنێتیک (بنەرەت: لە یۆنانی *kubernētēs* "steersman"؛ cybernetic *adj*: مەهارناسیانە، سەربە سایبرنێتیک، پێوەند بە مەهارناسی(یەوە)؛ cybernetically *adv*) ۞ فرمانش‌شناسی

cyberphobia *noun*
سایبرترسی (لە تێکنۆلۆژی و کامپیوتێر؛ cyberphobe *n*؛ cyberphobic *adj, n*) ۞ فرمانش‌هراسی

cyberspace /ˈsaɪbəspeɪs, US -bərs-/ *noun*
سایبێرسپەیس (= شوێنێکی خەیالی کە پێوەندی و پەیامە ئێلێکترۆنی و... لەوێدا دەمێنەوە و لە نێوان تۆرە کامپیوتێرەکاندا ئالوگۆڕ دەکرێن) ۞ سایبرسپیس

cyberterrorism *noun*
سایبێرتێرۆریزم (بەکارهێنانی ئینتێرنێت بۆ زیان‌گەیاندنی بە دەزگا کامپیوتێرییەکان ب.ت. بە مەبەستێکی سیاسی؛ cyberterrorist *n*: سایبێرتێرۆریست) ۞ سایبرتروریسم

cyborg /ˈsaɪbɔːg, US -bɔːrg/ *noun*
سایبۆرگ، مرۆڤی bionic، دەزرۆڤ (دەزگا + مرۆڤ، بوونەوەێ کە بەشێکی لەشی مرۆ و ئەوی‌تر دەزگا، cyber + organism) ۞ سایبورگ

cycad /ˈsʌɪkad/ *noun*
رووەکێکی بالابەرزی خورمائاسای ناوچە گەرمەکان [توخم *Cycas*، بۆل Cycadopsida: چەندین جۆرن] ۞ سیکاد

Cycadic /sɪˈkladɪk, US sʌɪ-/ *adjective*
1 سەربە Cyclades، کۆمەڵە دوورگەیێکی یۆنانی باشووری ئێژە 2 سەربە شارستانیەتی سەردەمی مەفرەغ، لە Cyclades گەشەی کرد، -3000 1050 پێش‌زایین ۞ سیکادیک

cyclamate /ˈsɪkləmeɪt, US ˈsaɪk-/ *noun*
سایکلامات (ئاوێتەیەکی کیمیاییە بۆ مەتریالە شیرینکەرەکان بەکاردێترێ، کورتەی cyclohexylsulphamate) ۞ سیکلامات

cyclamen /ˈsɪkləmən, US ˈsaɪk-/ *noun, pl.* same or cyclamens
(رووەکناسی) پەنجەی مریەم، چنگی مریەم، لە تیرەی primrose ـەکان، بە گوڵی پەمەیی، سپی و سوورەوە، پەرەکانی پشتەوەچەماون [توخم *Cyclamen*: چەندین جۆرن] ۞ پنجه‌ی مریم

cycl(o)- /ˈsaɪkləʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 بازنە، بازنەیی، خڕ، ئالقە، چەمەرە، کەمە: *cyclorama* 2 بازنەیی، ئالقەیی: *cycloalkane* (بنەرەت: لە *kuklos* یۆنانی "circle"، راستەوخۆ لە cycle یان cyclic) ۞ پیشوند: 1 دایره، حلقه 2 حلقه‌ای

cycle /ˈsaɪkl/ *noun*
1 سوور، خول، چەرخ، گەڕ، سوور یان چەرخی بە نۆرە، مەودایێکی زەمانی نێوان دوو دیاردە phenomena یا دوو رووداو (خۆیان بە هەمان شێوە دووبارە دەبنەوە) 2 کۆمەڵە، زنجیرە 3 دووپێچکە، رەورەوە، چەرخ، tricycle یان شتێکی وا 4 مۆتۆر (سیکلێت) 5 (ئەستێرەوانی) سوورگە، خولگە، خولگە یان بازنەیێکی وادانراوی imaginary ئاسمانی 6 چەرخ و سەردەمێکی دوور و درێژ، age 7 (ژینگەناسی) جوولانی ماک یان مادەیێکی سادە بە نێو خاک، تەختەبەردەکان، ئاو، کەش و زیندەوەر یان ئۆرگانیزمە زیندووەکانی زەویدا: *the carbon cycle* 8 (کیمیا) ئالقە، بازنە 9 زنجیرە کارێکی موسیقایی یان وێژەیی دەربارەی بابەتێکی تایبەتی، داستان و چیرۆکی باو: *the Arthurian cycle* 10 (لە رۆژمێردا) ماوە یان سەروبەندێ کە لە 144,000 رۆژ پێکهاتوو و دەکاتە 395.5 ساڵی ئەستێرەیی (بنەرەت: فەرەنسی کۆن، لە late Latin *cyclus*، لە *kuklos* یۆنانییەوە "circle") ۞ 1 چرخه، دوره، دور، دوره‌ی تناوب 2 مجموعه 3 دوچرخه 4 موتورسیکلت 5 مدار 6 مدت زمان طویل 7 سیکل 8 حلقه 9 و 10 سیکل

cycle lane *noun*
(دوو)چەرخ‌ڕەو، ریگای دووپێچکە یا دووچەرخە (بەشێ لە ریگایەکی پان) ۞ دوچرخه‌رو

cycle path *noun*
(دوو)چەرخ‌ڕەو، ریگای دووپێچکە یان دووچەرخە (لەپاڵ ریگا یا پارکێ) ۞ دوچرخه‌رو

cycle way *noun*
(دوو)چەرخ‌ڕەو، ریگای دووپێچە یان دووچەرخە ۞ دوچرخه‌رو

cyclic /ˈsaɪklɪk, US ˈsɪk-/ *adjective*, also cyclical /ˈsaɪklɪkl, US ˈsɪk-/

1 سووڕی، خولی، گەڕی، خولەکی، سووڕەکی: *the cyclic processes of nature* ◊ *Economic activity often follows a cyclical pattern* 2 (کیمیا) ئاڵقەیی، بازنەیی 3 سەربە cycle (cyclically /'saɪklɪk(ə)li, US 'sɪk-/ *adv*): بە شێوەی سووڕی، سووڕەکی‌یانە: *events that occur cyclically* ◊ 1 چرخه‌ای، ادواری 2 (شیمی) حلقه‌ای 3 وابسته به cycle

cyclic AMP *noun*, also adenosine 3',5'-monophosphate or cAMP

ئەی‌ئێم‌پی سووڕی یا خولی: گەردیلەی molecule چکۆلە، ئەنهایدرایدیکی سووڕی یان ئاڵقەیی ئەی‌ئێم‌پی کە هەوێنەکان enzyme گۆڕ دەکا و کاریگەری هۆرمۆنەکان و neurotransmitter زیاد دەکا و ئەرک و کردارە هەرەگرنگەکان لە نێوەوەی خانەدا جێبەجێ دەکا؛ مۆنۆنیوکلیۆتایدیکی mononucleotide سایکلیکی ئەدینۆزین کە بەرهەمێکی ATP یە و بەرپرسی زۆریەک لە کاردانەوەکانە کە لە خانە گیانەوەرییەکاندا لە لایەن هۆرمۆنەکانەوە کاری تێ‌دەکرێن ◊ ای‌ام‌پی چرخه‌ای

cyclic GMP *noun*, also cGMP

جی‌ئێم‌پی سووڕی یا خولی: گەردیلەی molecule چکۆلە، ئەنهایدرایدیکی سووڕی یان ئاڵقەیی جی‌ئێم‌پی کە لە میتابۆلیزمی خانەییدا cellular metabolism کاردەکا تا دابەش‌بوون و هەڵدانی خانە زیاد بکا؛ مۆنۆنیوکلیۆتایدیکی mononucleotide سایکلیکی گوانۆزین کە لە کارکردنا شێوەی ئەی‌ئێم‌پی سایکلیک دەدا (وەک راسپاردەیێکی سێکۆنداری لە وەڵام و کاردانەوەی هۆرمۆنەکاندا) ◊ جی‌ام‌پی چرخه‌ای

cyclic compound *noun*

ئاوێتەی ئاڵقەیی، ئاوێتەی بازنەیی ◊ ترکیب حلقه‌ای

cyclic process *noun*

ڕەوت یان پرۆسەی سووڕی ◊ فرایند چرخه‌ای

cyclin /'sʌɪklɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) سایکلین: پرۆتێینێ کە باوەڕ وایە لە دەس‌پێکردنی هێندێ ڕەوت و پرۆسەی mitosis ئەرکی هەبێ ◊ سیکلین

cycling /'saɪklɪŋ/ *noun*

چەرخ‌سواری، دووچەرخەسواری ◊ دوچرخه‌سواری

cyclist /'saɪklɪst/ *noun*

چەرخ‌سوار، مۆتۆڕسوار ◊ دوچرخه‌سوار، موتورسوار

cyclization *noun*

پێکهێنانی ئاڵقەیێ لە ئاوێتەیێکی کیمیاییدا ◊ سایکلیزاسیون

cyclo- /'sʌɪkləʊ/ *prefix*

پێشگر: 1 خڕ، بازنەیی 2 چەرخ‌سواری 3 سووڕی، سووڕەکی، خولی، گەڕی ◊ پیشوند: 1 حلقه‌ای 2 دوچرخه‌سواری 3 ادواری، چرخه‌ای

cycloalkane *noun*

هایدرۆکاربۆنێ لەگەڵ گەردێ کە ئاڵقەیێکی گەردیلەکانی کاربۆنی تیایە و بەهۆی پێوەستە تاکەکانەوە پێکدەبەسرێنەوە ◊ سایکلوآلکان

cyclodiene *noun*

مێرووکوژێکی ئەندامی (وەک dieldrin یان chlordane) کە کۆمەڵێکی میتیلینی کلۆرینراوی هەیە، بەپێوەستە بە دوو گەردیلەی کاربۆن لە بازنە یان ئاڵقەیێکی کاربۆنی شەش ئەندامیدا ◊ سایکلودین

cyclogenesis *noun*

زۆربوون یان پەرەسەندنی گەردەلوولێ ◊ سایکلوژنیز، سایکلوژنسیس

cyclohexane *noun*

سایکۆهێکزان: هایدرۆکاربۆنێکی ئاڵقەیی هەڵمیو کە لە ئەوت دەگیرێ، وەک توێنەرێ solvent بەکاردێنرێ (C_6H_{12}) ◊ سایکلوهگزان

cyclohexyl /ˌsʌɪklə(ʊ)'hɛksʌɪl, -sɪl/ *noun*

(وەک ئاوەڵناو) سایکلۆهێکسایل، سایکلۆهێکسیل: سەربە یان ئاماژە دەکا بە بنەڕەتی C_6H_{11}، لە سایکلۆهێکزان دەگیرێ ◊ سایکلوهکسیل

cycloid /'sʌɪklɔɪd/ *noun*, *adjective*

n 1 (بیرکاری) چەماوەیێ کە لە خاڵ یان شوێنێکی بازنە (چەغز) دەس پێدەکا و لە راستەهێڵێ‌دا دەڕوا یان بەردەوام دەبێ 2 شێوەی بازنە *adj* 1 شێوەبازنە، بازنەئاسا، نیمچەبازنە 2 خڕ، گروڤەر 3 سەربەو دەستە ماسی‌یانەی کە خاوەنی پوولەکەی کەوانەیین، پوولەکەکەوانەیی، سایکلۆید ◊ *n* 1 سایکلوید 2 شبیه دایره *adj* 1 شبه‌دایره 2 مدور 3 سایکلوید

cycloidal *adjective*

1 نیمچەبازنەیی 2 خڕ، گروڤەر ◊ 1 وابسته به شبه‌دایره 2 مدور

cyclometer /saɪ'klɒmɪtə/ *noun*

سووڕپێو، سووڕژمێر، خولژمێر (بۆ پێچکەی ماشێن) ◊ چرخ‌شمار

cyclone /'saɪkləʊn, US -kloʊn/ *noun*

1 (جوگرافیا) سووڕ، خول 2 باهۆز، گێژەڵووکە، گەردەلوول، زەمەن، گێژەبا، باگێژە، باگرد، زڤرک: *The cyclone struck the village late last night* ◊ 1 چرخه 2 گردباد، توفان

Cyclone /'saɪkləʊn, US -kloʊn/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) بۆ پەرژینی ئەردەی تۆڕی بەکاردێنرێ ◊ سایکلون

cyclonic *adjective*

سووڕەکی، سەربە cyclone (cyclonically *adv*) ◊ وابسته به چرخه

cycloolefin *noun*

cyclostyle /'saɪklə(ʊ)staɪl/ *noun*
دەزگا یان ئامێری ستێنسیەل ۞ دستگاه استنسیل
cyclostyled *adjective*
ستێنسیەل کراو، ستێنسیەلێنراو ۞ استنسیل شده
cyclothyme *adjective*
وازیوازی، رارا، تاوتاو ۞ متلون‌المزاج
cyclothymia /ˌsaɪklə(ʊ)'θaɪmɪə/ *noun*
گۆڕانی خووی مرۆڤ، جاری شاد و جاری ناشاد، خووسووڕکە، خووسووڕکێ، سایکلۆتایما ۞ سایکوتیمیا
cyclothymic *adjective*
تووشبوو بە سایکلۆتایما یان خووسووڕکێ ۞ مبتلا به سایکوتیمیا
cyclotron /'saɪkləʊtrɒn, US 'saɪkloʊtrɑːn/ *noun*
سایکلۆترۆن (دەزگایێ بۆ شکاندن و هاڕینی پارچۆلکەی ناوکی، لە ناوەندەکانی توێژینەوەی ناوکیدا بەکاردێنرێ) ۞ سیکلوترون
cyder = cider
cygnet /'sɪgnət/ *noun*
بەچکەقوو، بەچکەقاز، بێچووەقاز ۞ جوجەقو
Cygnus *noun*, Latin, literally, "swan"
قازە، سیگنۆس: باکووریترین کۆئەستێرە constellation نێوان Lyra و پێگاسوس Pegasus لە Milky Way دا ۞ دجاجە، سیگنوس
cylinder /'sɪlɪndə(r)/ *noun*
1 لوولەک، ستوونە، پازەر 3 (مۆتۆر) سیلیندەر، سیلەندەر: *a six-cylinder engine* 4 کەپسوول (گاز: *a gas/oxygen cylinder*) 4 دەسکی چەکوش یان تەشوێ (بنەڕەت: لە *cylindrus* لاتینی، لە *kulindros* یۆنانی "roller") ۞ 1 استوانه 2 (موتور) سیلندر 3 کپسول (گاز) 4 دستەی چکش یا تیشە
cylinder block *noun*
لاشە یان بەدەنەی مۆتۆر ۞ بدنەی موتور
cylinder head *noun*
سەرلوولەک، سەرستوونە، سەرسیلێندەر، سەرسیلەندەر ۞ سرسیلندر
cylinder seal *noun*
مۆری ستوونەیی یان لوولەکی ۞ مهر استوانه‌ای
cylindrical /sə'lɪndrɪkl/ *adjective*
لوولەکئاسا، ستوونەئاسا، لوولەکی، شێوەلوولەک، گلیل، خەلەلە، گرۆفەر: *huge cylindrical gas tanks* (adv cylindrically /sə'lɪndrɪkli/: بە شێوەیێکی لوولەکئاسا، ستوونەئاسایانە، لوولەکییانە) ۞ استوانه‌ای(شکل)
cylindrical vault *noun*, also tunnel vault
تاقی رەهەندی یان لانکەیی ۞ تاق تونلی
cylinderoid *adjective*
نیمچەلوولەک، شێوەلوولەک، شێوەستوونە ۞ شبه‌استوانه

هایدرۆکاربۆنێ کە ئالقەیێکی بە یەک یان چەند بەندی دووانەوە هەیە (شێوگی گشتییەکەی CnH2n-2) ۞ سایکلواولفین
cycloolefinic *adjective*
سەربە سایکلۆئۆلێفین ۞ وابسته به سایکلواولفین
cycloparaffin *noun*
هایدرۆکاربۆنی ئالقەیی پاراو، بە شێوگی C_nH_{2n} ۞ سایکلوپارافین
Cyclopean /ˌsaɪklə'piːən, US saɪ'kloʊpɪən/ *adjective*, also cyclopian
1 سەربە سایکلۆپ 2 یەکجار گەورە، زەبەلاح 3 (cyclopean) کێوئاسا، فیلەتەن، زەبەلاح ۞ 1 وابسته به سیکلوپ‌ها 2 عظیم 3 غول‌آسا
cyclopean architecture *noun*
بیناسازی گاشەبەردی یان گابەردی (بێشفتە) ۞ معماری غول‌سنگی
cyclopedia /ˌsaɪklə(ʊ)'piːdɪə/ *noun*, also cyclopaedia
(کۆن) ئینسایکلۆپیدیا، encyclopedia ۞ دانش‌نامه
cyclopedic *adjective*
سەربە ئینسایکلۆپیدیا ۞ وابسته به دانش‌نامه
cyclopropane *noun*
(کیمیا) سایکلۆپرۆپان، پرۆپانی خولی یان سووری ۞ سیکلوپروپان
Cyclops /'saɪklɒps, US -klɑːps/ *noun*, *pl.* Cyclops, Cyclopses, or Cyclopes /saɪ'kləpiːz/
1 سایکلاپ، سایکلۆپ (دێوی یەکچاو، لە ئەفسانەی یۆنانیدا، لە میسۆلۆژی یۆنانیدا) 2 (cyclops) چاوخڕە (گیانەوەرێکی قاپیلکداری وردی راوی ئاوی شیرین [*Cyclops* و توخمەکانی تر، دەستە Cyclopoida]، لە *Kuklōps* یۆنانی "چاوخڕ") ۞ سیکلوپ
cyclorama /ˌsaɪklə'rɑːmə/ *noun*
1 سایکلۆراما: پیشاندانی فیلم لەسەر پەردەیێکی خڕی گەورە 2 پەردە یان دیوارێکی چەماوەی پشتەوەی شانۆ یان سێن بۆ وێنا(کردنی) مەودایێکی دیارینەکراو ۞ سیکلوراما
cycloramic /-'ræmɪk/ *adjective*
سەربە سایکلۆراما ۞ وابسته به سیکلوراما
Cyclostomata *noun, pl.*, also cyclostomi
دەمخڕەکان، دەمخڕان، خڕدەمان ۞ سیکلواستوماتا
cyclostomate *adjective*, also cyclostomatous
دەمخڕ، خڕدەم ۞ سیکلوستومات
cyclostome /'saɪklə(ʊ)stəʊm/ *noun, adjective*
(گیانەوەرناسی) *n* گیانەوەری دەمخڕ یان خڕدەم: جۆرێ بڕبڕەداری بێشەویلکەی شێوەمارماسی، بە دەمی مژۆکی خڕەوە، وەک مارماسی مژۆک lamprey یان مارماسی دەمخڕ hagfish *adj* دەمخڕ (بنەڕەت: لە -cyclo + *stoma* یۆنانی "دەم") ۞ سیکلواستوم

cylix *noun*, also kylix
ئا(و)خۆری دووقولفەی پایەدار ◌ کیلیکس
cyma *noun*
گەچبری شەپۆلی یان چاڵوچوڵ، شەپۆلە (کیما: یۆنانی) ◌ سیما
cymatium *noun, pl.* cymatia
گەچبری شێوەشەپۆلی یان چاڵوچوڵاوی، گوێسوانە، ژوورترین بەشی کۆرنیس یان هێرەی کلاسیکی ◌ سیماتیوم، گچبری موجیشکل
cymbal /'sɪmbl/ *noun*
سنج، سیمباڵ: ئامێرێکی موسیقایی (بنەڕەت: لە *cymbalum* لاتین، لە *kumbalon* یۆنانی، لە *kumbe* ("bowl ,boat ,cup" ◌ سنج
cymbalist *noun*
سنجژەن، سیمباڵژەن ◌ سنجنواز
cymbal-like *adjective*
سنجئاسا، شێوەسیمباڵ، سنجی، سیمباڵی ◌ سنجمانند
cymbidium /sɪm'bɪdɪəm/ *noun, pl.* cymbidiums
(ڕووەکناسی) گیاسارمەی (گوڵ)لۆتکەیی: گیاسارمەی گەرمێنان، بە گەڵای باریکی درێژەوە، زۆرتر وەک epiphyte لە ئاسیاوە تا ئەوسترالاسیا شین دەبێ [تۆخم *Cymbidium*] (لە *cymba* لاتین "لۆتکە، گەمی"، لە *kumbē* یا *kymbē* یۆنانییەوە "cup") ◌ نوعی گیاه
cyme /sʌɪm/ *noun*
(ڕووەکناسی) سایم، جۆرێ شێوەی هێشوویی. بڕوانە raceme ◌ نوعی آرایش خوشەای، گرزن
cymose *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سایمەوە هەیە، سایمێ دەگرێ ◌ سیموس، گرزنی
Cymric /'kɪmrɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە زمان و چاندی وێلزی *n* زمانی وێلزی ◌ ولزی
cynic /'sɪnɪk/ *noun*
کەسێکی ڕەشبین، مرۆی بەدگومان: *Don't be such a cynic!* ◌ آدم بدبین
Cynic /'sɪnɪk/ *noun*
ئەندامی ڕێبازێکی کۆنی فەلسەفەی یۆنانی کە لە لایەن ئانتیستێنیزەوە Antisthenes دامەزرا، ڕەقی لە خۆشی و ئاسوودەیی بوو ◌ کلبی
cynical /'sɪnɪkl/ *adjective*
1 ڕەشبین، بەدگومان، ڕەشبین سەبارەت بە دروستی، ڕاستی و چاکەکاری مرۆڤ: *I'm a bit cynical about the benefits of the plan* 2 ڕەشبینانە: *a cynical view/smile* 3 خۆخوازانە، خۆپەسندانە 4 عەیبدۆزەرەوە، بەئیراد ◌ 1 بدبین 2 بدبینانە 3 خودخواهانە 4 عیبجو
cynically /-kli/ *adverb*
ڕەشبینانە، بە ڕەشبینییەوە ◌ از روی بدبینی
cynicism /'sɪnɪsɪzəm/ *noun*
ڕەشبینی، بەدگومانی ◌ بدبینی
Cynicism /'sɪnɪsɪzəm/ *noun*
سینیسیزم ◌ آیین کلبی
cynodont /'sʌɪnə(ʊ)dɒnt/ *noun*
سەگ(د)دان، د(د)انسەگینە (= گیانەوەرێکی خشۆکی گۆشتخۆری بووبەردی گوانداری ئاسای دوایی‌یەکانی سەردەمەکانی Permian و Triassic) ◌ ساینودونت
cynomolgus monkey *noun*
جۆرێ macaque باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا، Borneo و فیلیپین کە جاروبار لە crustacean و shellfish ـەکان دەخوا و زۆرتر بۆ مەبەستی تاقیکردنەوە بەکاردێ [*Macaca fascicularis*] ◌ نوعی میمون
cynosure /'sɪnəzjʊə(r), 'saɪn-, -ʃʊə(r), US 'saɪnəʃʊr, 'sɪn-/ *noun*
1 جێی سەرنج، سەرنجڕاکێش، سەرنجگر، بیرگر، ناوەندی سەرنجڕاکێشان: *Ruth was the cynosure of all eyes* 2 (Cynosure) کۆئەستێرەی باکووری Ursa Minor، هەروەها: ئەستێرەی جەمسەری North Star (بنەڕەت: لە *cynosure* فەرەنسی یا لاتین، لە *kunosoura* یۆنانی "کلکی سەگ") ◌ 1 مورد توجە، کانون توجە، قبلەی انظار 2 سینوسور
Cynthia *noun*, from Greek *Kynthos*
1 خواژنی مانگ (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) 2 = Artemis ◌ الهەی ماە
cyphel /'sʌɪf(ə)l/ *noun*, also mossy cyphel
گیایێکی چیایی لە ڕەگەزی pink [*Minuartia sedoides*] ◌ نوعی گیاە
cypher = cipher
cypress /'saɪprəs/ *noun*
1 درەختی سەروو یان سەوڵ، ئارەوەن، داری سەروو: دار یان دەوەنی هەمیشەسەوزی سنەوبەری [*Cupressus sempervirens*، خێزانی Cupressaceae و چەندین جۆر] 2 لق‌وپۆی سەرو یان سەوڵ یان ئارەوەن (وەک هێمای شینگێڕی و ماتەمباری mourning بەکاردێ) ◌ 1 درخت سرو، چوب سرو 2 شاخ سرو (نماد عزا)
cyprinid /'sɪprɪnɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ ماسی لە خێزانی carp (Cyprinidae، بنەڕەت: لە *Cyprinidae* لاتینی نوێ، لە *kuprinos* یۆنانییەوە "carp") ◌ نوعی ماهی
Cypriot *adjective, noun*
adj 1 قیبرسی، قوبرسی 2 سەربە زاراوەی یۆنانی 3 سەربە قوبرس *n* 1 خەڵکی ئەوێ 2 زاراوەیێکی یۆنانی کە لەوێ بەکاردێ ◌

قبرسی

cypripedium /ˌsɪprɪˈpiːdɪəm/ *noun, pl.* cypripediums
لە تیرەی گیاسارمە [تۆخم *Cypripedium*] ۞ از خانوادەی گیاه ثعلب

Cyrenaic /ˌsʌɪərɪˈneɪɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە خۆشیگەری یان لەزەتگەری، پێوەندی بە لەزەتباوەڕییەوە هەیە *n* لایەنگر یان شوێنکەوتووی خۆشیگەری ۞ *adj* وابستە بە لذتگرایی *n* طرفدار یا پیرو لذتگرایی

Cyrenaicism *noun*
خۆشیگەری، لەزەتباوەڕی، فەلسەفەی خۆشی (= ڕێبازێکی خۆشیباوەڕانە یا لەزەتباوەڕانەی فەلسەفە، دامەزراو لە دەوروبەری 400ی بەرلە زایین لە لایەن Aristippusی سیرێن (یان کایرێن: مالی ئەریستیپوس) ۞ لذتگرایی

Cyrillic /səˈrɪlɪk/ *adjective, noun*
adj سیریلیک *n* هێڵ یان ئەلفوبێی سیریلیک (جۆرە هێڵێ بۆ زمانە سلاڤییەکان وەکوو ڕووسی، بولگاری، سێربی، مۆنگۆلی و هێندێ زمانی تر، بنەڕەت: لە ناوی ڕاگەیێنەری دینی سەدەی نۆهەم سەینت *Cyril* (827-869)، داهێنەری ئەم ئەلفوبێیە بووە) ۞ *adj* سیریلیک *n* خط یا الفبای سیریلیک

cyst(i)- *prefix*
پێشگر: توورەکەی چکۆلە، میزەڵدان، تێزانگ، توورەکە (بنەڕەت: لە *kustis* یونانییەوە "bladder") ۞ پیشوند: کیسەی کوچک، مثانە، کیسە

cyst- *prefix*
پێشگر: توورەکەی چکۆلە، کیسەی بچووک، کیسەڵە، میزەڵدان، تێزانگ، توورەکە، کیسە: *cystotomy* (بنەڕەت: لە *kustis* یونانی "میزەڵدان bladder") ۞ پیشوند: کیسەی کوچک، مثانە، کیسە

cyst /sɪst/ *noun*
1 (زیندەناسی) ئاورنگ؟، کیست، پۆرگ، کیسە: ئەندام یان بۆشاییێکی دیوارناسکی بۆشی گیانەوەر یان ڕووەکێ کە دەردراوەی شلەی تیایە 2 (پزشکی) کیسە یان توورەکە یان بۆشاییێکی پەردەیی نائاسایی نێو لەش کە شلەی تیایە، پۆرگ؛ هەر کیسە یا تۆقلە و پۆرگێ لە نێو لەش کە شلە (چلک)ی تیایە؛ هەر لووێکی کیسەئاسا (یان توورەکەئاسا)ی نائاسایی نێو لەش کە شلەیێکی تیایە 3 میزەڵدان، تێزانگ 4 کیسەک: کەپسوولێکی ڕەق کە هێندێ لە گیا و ڕووەکە نزمەکان لە ماک و مادەی دەردراوەی خۆیان سازی دەکەن؛ کەپسوول یان کەلوویێکی پارێزەری چیر و سەخت (یان ڕەق) کە دەوری کرمۆکەی کرمێکی مشەخۆری داوە؛ کەپسوولێکی وا و نێوەرۆکەکەی ۞ 1 و 2 کیست 3 مثانە 4 کیست

cystalgia *noun*
ژانەمیزەڵدان، تێزانگێشە ۞ درد مثانە

cystectomy /sɪsˈtɛktəmi/ *noun, pl.* cystectomies
1 میزەڵدانبڕی، تێزانگبڕی 2 ئاورنگبڕی، کیستبڕی ۞ سیستکتومی

cysteine *noun, abbreviation* Cys, Symbol: C
ترشەلۆکێکی ئەمینۆی کریستالی $C_3H_7O_2NS$، پێکهێنەری نزیک بە زۆربەی پرۆتئینەکان ۞ سیستئین

cysteinic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە سیستەینەوە هەیە ۞ وابستە بە سیستئین

cystic /sɪstɪk/ *adjective*
1 کیستی، ئاورنگی، سەربە ئاورنگ 2 میزەڵدانی، سەربە تێزانگ ۞ 1 وابستە بە کیست 2 مثانەای

cysticercosis *noun, pl.* cysticercoses
تێمرووکانی کرمۆکەکانی کرمەبارێکەی گۆشتی ولاخ یان بەراز کە لە ڕیخۆڵەکانەوە دەدەنە بەشەکانی تری لەش، تێورووژان بە یان نەخۆشی کەوتن بە کرمە توورەکەڵەکانەوە ۞ سیستوسرکوز، سیستوسرکوسیس

cysticercus *noun, pl.* cysticercui, also bladder worm
کیسەکلکە، کرمی کیسەیی یا توورەکەیی، کرمە توورەکەڵە: کرمۆکەی (هێندێ) tapeworm کە سەری کشاوەتەوە بۆ نێو پێکهاتەیێکی کیسەئاساوە (بنەڕەت: لە *-cyst* + *kerkos* یونانی "کلک") ۞ سیستیسرکوس

cystic fibrosis /ˌsɪstɪk faɪˈbrəʊsɪs, US -ˈbroʊ-/ *noun*
(بە) ڕیشاڵبوونی ئاورنگی یان کیستی ۞ فیبروز کیستی

cysti- = cyst-

cystine /ˈsɪstiːn, US -tɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) سیستین: ترشەلۆکێکی ئەمینۆی کریستالی $C_6H_{12}N_2O_4S_2$، لە پرۆتئینەکاندا بڵاو بۆتەوە (وەک کراتینەکان) و سەرچاوەیێکی گەورەی سۆلفوری میتابۆلیکە ۞ سیستین

cystitis /sɪˈstaɪtɪs/ *noun*
میزەڵدان ئاوسان، ئاوسانی تێزانگ یان میزەڵدان، هەوکردنی میزەڵدان ۞ آماس مثانە

cysto- /ˈsɪstəʊ/ = cyst-

cystoid /sɪstɔɪd/ *adjective*
توورەکەئاسا، توورەکەیی، کیسەیی، شێوەئاورنگ ۞ کیسەمانند

cystolith *noun*
بەردی میزەڵدان یان میزەڵان ۞ سنگ مثانە

cystoscope /ˈsɪstəskəʊp/ *noun*
(پزشکی) میزەڵدانبین ۞ مثانەنما

cystoscopic *adjective*

سەربە میزەڵدانبینی ◌ وابستە بە مثانەنمایی
cystoscopy *noun*
میزەڵدانبینی ◌ مثانەنمایی
cystotomy /sɪˈstɒtəmi/ *noun, pl.* cystotomics
میزەڵدانبڕی، میزەڵداندەرکێشان، میزەڵدانهەڵکێشان ◌ مثانەبرداری
cyt(o)- *prefix or combining form*
پێشگر: 1 (سەربە) خانە (یان خانەکان): 2 cytology سایتۆپلاسم، سیتۆپلاسم: cytokinesis (بنەڕەت: لە kutos یۆنانی "vessel") ◌ پیشوند: 1 یاختە 2 سیتوپلاسم
-cyte /ˈsaɪtəʊ/ *suffix*
پاشگر: خانە، ژوورە، ئاماژە بە خانەی پێگەیشتوو: lymphocyte (بنەڕەت: لە kutos یۆنانی "vessel"، بروانە -blast) ◌ پسوند: یاختە
Cytherea = Aphrodite
Cytherean *adjecive*
سەربە یان پێوەندی بە هەسارەی venus ـەوە هەیە ◌ وابستە بە زهره
cytidine /ˈsʌɪtɪdiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) سایتیدین، سیتیدین: nucleoside ێ کە لە سایتۆسین cytosine کە لەگەڵ ریبۆز لێکدراوە، پێکهاتووە، نیوکلیۆسایدێ کە سایتۆسینی تیایە ◌ سیتیدین
cytisus /sʌɪˈtɪsəs, US ˈsɪtɪsəs/ *noun*
دەوەنی تیرەیێکی بەربلاو کە زۆربەی broom ـەکان دەگرێتەوە [توخم *Cytisus*] (بنەڕەت: لە *kutisos* لاتینەوە) ◌ سیتیسوس
cyto- /ˈsʌɪtəʊ/ = cyt(o)-
cytoarchitectonics /ˌsʌɪtəʊˌɑːkɪtɛkˈtɒnɪks/ = cytoarchitecture
cytoarchitecture /ˌsaɪtəʊˈɑːkɪtɛktʃə/ *noun*
خانەپێکهاتن، ڕێکخستنی ژوورەکانی شانەیێ (cytoarchitectural *adj*: سەربە cytoarchitecture) ◌ سیتوآرکیتکتور
cytobiology *noun*
زیندەناسی خانەیی، خانەزیندەناسی، ژوورەزیندەناسی: لقێ لە زیندە(وەر)ناسی کە لەبارەی خانەکان دەکۆڵێتەوە ◌ زیست‌شناسی سلولی
cytochemical *adjective*
سەربە خانەکیمیا یان کیمیایی خانەیی ◌ وابستە بە شیمی سلولی
cytochemistry *noun*
خانەکیمیا، کیمیایی خانەیی: 1 زیندەکیمیای وردبینی یان مایکرۆسکۆپی 2 microscopic کیمیای خانەکان ◌ شیمی سلولی
cytochrome *noun*
(زیندەکیمیا) خانەڕەنگ، سایتۆکرۆم ◌ سیتوکروم

cytochrome oxidase *noun*
(زیندەکیمیا) ئۆکسیدازی خانەڕەنگ یا سایتۆکرۆم ◌ اکسیداز سیتوکروم
cytogenetic *adjective*, also cytogcnetical
سەربە یان پێوەندی بە سایتۆژێنێتیکەوە هەیە (cytogenetically *adv*) ◌ وابستە بە سیتوژنتیک
cytogeneticist *noun*
پسپۆری سایتۆژێنێتیک، سایتۆژێنێتیسیست ◌ متخصص سیتوژنتیک
cytogenetics /ˌsʌɪtəʊdʒəˈnɛtɪks/ *noun, pl.*
(زیندەناسی) سایتۆژێنێتیک: لێکۆڵینەوەی بۆماوە لە پێوەندی لەگەڵ پێکهاتە و کارکردنی کرۆمۆزۆمەکان (cytogeneticist *n*) ◌ سیتوژنتیک
cytokine /ˈsʌɪtə(ʊ)kʌɪn/ *noun*
(کارئەندامناسی) سایتۆکاین، سیتۆکین: ماکێ وەک interferon و interleukin کە لە لایەن دەزگای پاراستنەوە دەردەدرێ و کاریگەری لەسەر خانەکانی تر هەیە ◌ سیتوکین
cytokinesis /ˌsʌɪtə(ʊ)kʌɪˈniːsɪs/ *noun*
(زیندەناسی) دابەشبوونی سایتۆپلازمیکی خانەیێ بۆ دوو خانەی کچی لە کۆتایی میتۆز یان میوزدا، دابەشبوونی سایتۆپلازم کە دەسبەجێ دوای دابەشبوونی ناوک دەس پێدەکا ◌ سیتوکینز
cytology /saɪˈtɒlədʒi/ *noun*
خانەناسی، ژوورەناسی (چ گیانەوەر و چ رووەک؛ cytological *adj*: سەربە خانەناسی یان ژوورەناسی؛ cytologist *n*: خانەناس، ژوورەناس) ◌ یاخته‌شناسی
cytolysin *noun*
خانەگۆڕ ◌ سیتولیسین
cytolysis /saɪˈtɒlɪsɪs/ *noun*
(کارەندامناسی) خانەشیبوونەوە، خانەڕزێ، شیبوونەوەی خانەکان، سایتۆلیز، سیتولیسیس (cytolytic *adj*: خانەشیبوونەوەیی، سەربە شیبوونەوەی خانەکان) ◌ سیتولیز
cytomegalovirus /ˌsʌɪtə(ʊ)ˈmɛg(ə)lə(ʊ)ˌvʌɪrəs/ *noun*
(پزشکی) سایتۆمێگالۆڤایرۆس، سیتۆمێگالۆڤیرۆس، خانەی گاڤایرۆس: ڤایرۆسێ کە زۆرجار دەبێتە هۆی نەخۆشییێکی سووک، بەلام بۆ تووشبووانی ئایدز و منالان دەتوانێ زۆر جێی مەترسی بێ [جۆر *Human herpesvirus 5* توخم *Cytomegalovirus*] ◌ سیتومگالوویروس
cytomembrane *noun*
یەکێ لە پەردە خانەییەکان کە پەردەکانی پلاسما، endoplasmic reticulum و پەرگی ناوکی nuclear envelope و دەزگای گۆلژی Golgi apparatus دەگرێتەوە، ب.ت. unit

membrane ◌ سیتوممبران

cytometry *noun*
خانەپێوی، خانەژمێری، خانەبژێری ◌ سیتومتری، یاختەسنجی

cytoplasm /'saɪtəʊplæzəm, US -toʊ-/ *noun*, also cytoplast
(زیندەناسی) سایتوپلازم ◌ سیتوپلاسم

cytoplasmic /ˌsaɪtəʊ'plæzmɪk, US -toʊ-/ *adjective*
سەربە سایتوپلازم ◌ وابستە بە سیتوپلاسم

cytosine /'sʌɪtəsiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) سایتوسین، سیتوسین، سایتوزین: ناوەتەیێکی شانەی زیندەوەری، وەکوو بنچینەی پێکهێنەری DNA ◌ سیتوزین، سیتوسین

cytoskeleton *noun*
(زیندەناسی) تۆڕێکی وردبینی یان مایکرۆسکۆپی ریشاڵە یان دەزوولەکانی پرۆتین و بۆریچەکانی نێو سایتوپلازمی زۆربەی خانە زیندووەکان (cytoskeletal *adj*) ◌ سیتواسکلتون

cytosol /'sʌɪtə(ʊ)sɒl/ *noun*
(زیندە(وەر)ناسی) سیتوسۆل: پێکهێنەری ناوەکی سایتوپلازمی خانەیی ◌ سیتوسول

cytosolic *adjective*
سەربە سیتوسۆل یان سایتوسۆل ◌ وابستە بە سیتوسول

cytosome *noun*
خانەتەن، سایتوزۆم، سیتوزۆم: بەشێکی سایتوپلازمی خانەیی ◌ سیتوزوم

cytostome *noun*
خانەدەم(ێنە) ◌ سیتواستوم

cytostatic *adjective, noun*
خانەوێستێن: دەیەوێ چالاکی و زاوزێ یان زیادبوونی multiplication خانەیی خاو کاتەوە: *cytostatic treatment of tumor cells* ◌ سیتواستاتیک

cytotaxonomic *adjective*
سەربە پۆلاندنی خانەیی ◌ وابستە بە سیتوتاکسونومی

cytotaxonomically *adverb*
لەباری پۆلاندنی خانەیی(یەوە) ◌ از لحاظ سیتوتاکسونومی

cytotaxonomist *noun*
شارەزای پۆلاندنی خانەیی، پۆلێنەناسی خانەیی ◌ سیتوتاکسونومیست

cytotaxonomy *noun*
پۆلاندنی خانەیی: پۆلاندنی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمەکان لەسەر بنچینەی پێکهاتەی خانەیی cellular structure، ب.ت. پێکهاتەی کرۆمۆزۆمەوە ◌ سیتوتاکسونومی

cytotechnologist *noun*
سایتوتێکنۆلۆژیست: پسپۆڕ یان تێکنیسیەنی پزشکی کە لە بواری دەس‌نیشان‌کردنی خانەکان و نائاسایی‌یەکانی خانەیی (وەک هی شێرپەنجە) راهاتووە ◌ سیتوتکنولوژیست

cytotechnology *noun*
سایتوتێکنۆلۆژی ◌ سیتوتکنولوژی

cytotoxic *adjective*
1 سەربە cytotoxin 2 ژاراوی‌یە بۆ خانە زیندووەکان: *cytotoxic drugs* (cytotoxicity *n*: ژاراوی‌بوون بۆ خانە زیندووەکان) ◌ سیتوتوکسیک

cytotoxin *noun*
خانەژاراوک: ماکێ (وەک ژاراوک یان ئانتی‌بادی‌یێ) کە کاریگەری ژاراوی لەسەر (هێندێ لە) خانەکان هەیە ◌ سم سلولی، سیتوتوکسین

cytotoxic T cell, cytotoxic T lymphocyte = killer t cell

cytotropic *adjective*
خانەخواز ◌ سیتوتروپیک

cytotropism *noun*
خانەخوازی: 1 داشکانەوەی هێندێ خانە بۆ هەڵدان یان جوولان بەرەو یەک‌تر یان دوور لە یەک‌تر 2 جوولانی خانە سەبارەت بە هاندەرێکی دەرەکی ◌ سیتوتروپیسم

czar = tsar

czardas = csardas

czarevitch /'zɑːrevɪt/ *noun*
کوڕی تزار، زارکوڕ، کوڕەزار ◌ پسر سزار

czarevna /zɑː'revnə/ *noun*
کچی تزار، زارکچ، کچەزار ◌ دختر سزار

czarina /zɒ'riːnə/ = tsarina

czarism /zɑːrɪzəm/ = tsarism

czarist = tsarist

Czech /tʃɛk/ *adjective, nouns*
adj سەربە چێک، چێکی *n* چێک، خەڵکی کۆماری چێک (جاران چێکوسلۆڤاکیا Czechoslovakia)، زمانی چێک (= زمانێکی سلاڤی رۆژاوایی، پێوەندی‌یێکی زۆری بە Slavokەوە هەیە) ◌ *adj* وابستە بە چک *n* چک، زبان چک

Czechoslovak /-'sləʊvak/ *adjective, noun*
adj سەربە چێکوسلۆڤاک، چێکوسلۆڤاکیایی *n* خەڵکی چێکوسلۆڤاک، چێکوسلۆڤاکی ◌ *adj* وابستە بە چکواسلواکی *n* اهل چکواسلواکی

Czechoslovakian *noun, adjective*
خەڵکی چێکوسلۆڤاک یان چێکوسلۆڤاکیا، چێکوسلۆڤاکی، سەربە یا پێوەندی بە چێکوسلۆڤاکەوە هەیە ◌ اهل چکواسلواکی

D d

D, d[1] /diː, *pl.* Ds, D's, d's /diːz/ *noun*
1 دی (= چوارەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 پێنسەد (= لە ژمارەنووسی رۆمیدا) 3 رێ (= دووەمین نۆت لە پەیژەی C مازۆردا) 4 نمرەی دێ (= نیشانەی ئەوە کە شتێ زۆر باش نەبێ) 5 ئاماژە بە چوارەمین شت دەکا لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان، ئەندازەکان و هتد ۞ 1 دی 2 (عددنویسی رومی) پنصد 3 ر 4 دال

D, d[2] *abbreviation* 1 (in the US) Democrat or Democratic 2 Chemistry dextrorotatory 3 symb. 1 Physics electric flux density 2 Chemistry the hydrogen isotope deuterium

d[1] *abbreviation* dead
مردوو (لە ساڵی)، مەرگ، کۆچی دوایی ۞ وفات

d[2] *abbreviation* 1 penny, pence (in the system of money used in the past in Britain, before 1971) [from L denarius 'penny'.] 2 day(s) 3 deci- 4 symb. Mathematics diameter

-d = -ed

-'d *abbreviation* would

-d *abbreviation* 1 had 2 did

D *abbreviation* 1 Democrat 2 Democratic

DA[1] /ˌdiː ˈeɪ/ *abbreviation* 1 district attorney, also D.S. 2 deposit account

dab[1] /dæb/ *noun*
1 برێکی کەم، قومێ، ریزەیێ، چکێ، برێ، نەختێ، بشکێ، تۆزاڵێ 2 دەس لێدان (بە سووکی)، دەس پیاهێنان، لێدان، لێ حستن، poke 3 (dabs) لە بریتانیا و نافەرمی) جێ پەنجە، جێ قامک، پەنجەمۆر، fingerprints ۞ 1 مقدار کم، یک خرده 2 لمس 3 (در جمع) (عامیانه) اثر انگشت

dab[2] /dæb/ *noun*
(نافەرمی، زۆرتر لە بریتانیا) کەسێکی کارامە، مرۆی شارەزا، وەستا، سەردەرچوو، دەس ڕەنگین، skillful ۞ (عامیانه) ماهر، استاد

dab[3] /dæb/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ پانەماسی، ماسی پانکە، زۆرتر هی ئاتلانتیکی باکووری [*Limanda limanda* و جۆرەکانی تر] ۞ ماهی لیماند

dabber *noun*
(دەزگای) نمەپڕ(ڕ)ژێن، ڕەنگ پرژێن ۞ نم‌زن

dabbler /dæblə(r)/ *noun*
ئاماتۆر، بۆ خۆشی کارکردوو، کەیفی، حەزکار ۞ منفنن

dabbling duck *noun*
جۆرێ مراوی، وەک mollard و teal ۞ نوعی اردک

dabchick *noun*
(گیانەوەرناسی) پێ بەقوونە (لە خێزانی grebe) ۞ کشیم کوچک

dab hand *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) کەسێکی شارەزا، بوخت، دەس ڕەنگین سەردەرچوو، وەستا: *She's a dab hand with a paintbrush* ۞ (عامیانه) ماهر، استاد

dabster /ˈdæbstə(r)/ *noun*
وێنەکێشی لێنەهاتوو ۞ نقاش بی‌مهارت

DAC *abbrevition.* Electronics digital to analogue converter

da capo /dɑː ˈkɑːpəʊ/ *adjective, adverb*
(موسیقا، ئیتالیایی) لە سەرەتاوە، لە نووکەوە، سەرلەنوێ، دووپات بێتەوە ۞ از سر

dace /deɪs/ *noun, pl.* same
ماسی کەپوور، هی ناوی شیرین، پێوەندی بە carp ـەکانەوە هەیە [*Leuciscus leuciscus* و جۆرەکانی تر] ◌ ماهی قنات
dacha /ˈdætʃə/ *noun,* also datcha
داچا (ماڵ یا ڤیلای لادێیی لە رووسیە) ◌ داچا
dachshund /ˈdæksnd, US ˈdɑːkshʊnd/ *noun,* also sausage dog
سەگی دەکس‌هوند، پێ‌کوڵە ◌ سگ داکس‌هوند
dacite /ˈdeɪsʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسی) داسیت، دەیسایت، جۆرێ بەردی گڕکانی andesite ناسا (لە ناوی هەرێمی کۆنی داسیای *Dacia* رۆمەوە لە باشووری رۆژهەڵاتی ئەورووپا، ئەو بەردانە یەکەم‌جار لە کێوەکانی Carpathian دۆزرانەوە؛ dacitic *adj*: سەربە یا پێوەندی‌دار بە دەیسایتەوە) ◌ نوعی سنگ
dacoit /dəˈkɔɪt/ *noun*
ئەندامی دەستەی چەتە چەکدارەکانی هیند و بێرمە (dacoity *n, pl.* dacoities) ◌ داکوئیت
Dacron *noun,* trademark
(پارچەی) داکرۆن، دروشمی بازرگانی ریشاڵی پۆلی‌ئێستێر polyester ◌ داکرون
dactyl /ˈdaktɪl/ *noun*
1 (لە هۆنراوەدا) ئەنگوستە: وشەیێکی سێ‌کەرتەیی کە بڕگەی سەرەتای بەزەبر و دوانەکەی تر بێ‌زەبر بێ یا (لە یۆنانی و لاتین‌دا) بڕگەی سەرەتای درێژ و دوانەکەی دواتر کورت بێ 2 ئەنگوست، پەنجە، قەمک، تلی، کلک ◌ 1 داکتیل 2 انگشت
dactylic *adjective, noun*
dactylic adj سەربە یا بەکارهێنانی dactyls: dactylic *hexameter n* (dactylics) هۆنراوی ◌ داکتیلیک
dactylitis *noun*
ئاوسانی پەنجە یان ئەنگوست، هەوکردنی قامک یا پەنجە، قامکەماسێ ◌ آماس انگشت
dactyl- or dactylo- *prefix*
پێشگر: پەنجە، قامک، ئەنگوست، پەنجەی پێ یا پا: *dactylology* (بنەڕەت: -*daktylo*- ،*daktyl* یۆنانی‌یەوە، لە *daktylos*) ◌ پیشوند: انگشت
dactylography *noun*
لێکۆڵینەوەی جێ‌پەنجەکان بۆ ناسینەوە (-*lographer n*) ◌ داکتیلوگرافی
datylology /ˌdæktəˈlɒlədʒɪ/ *noun, pl.* datylologies
هونەری ئاماژە بە پەنجە یا قامک ◌ داکتیلولوژی
dactylus *noun*
شاجومگە، جومگەگەورەی پێی مێرووەکان ◌ بند بزرگ پای حشرات
dad /dæd/ *noun*
(نافەرمی) بابە، باوک، باوکە، باو: *That's my dad over there* ◌ بابا
Dada /ˈdɑːdɑː/ *noun*
دادا: بزووتنەوەیێکی جیهانی سەرەتاکانی سەدەی بیستەم لە بوارەکانی هونەر، موسیقا، وێژە و فیلم، لەسەر بنچینەی پووچەڵ‌کردنەوەی بایەخە هونەری‌یە نەریتی‌یەکان، هەروەها ئەو بەرهەمە وێژەیی و هونەری‌یانەی دادائیستەکان (یان بزووتنەوەکە) ◌ دادا
dada[1] /ˈdadə/ *noun*
(نافەرمی) بابە، باوک، باوکە، باو ◌ بابا
dada[2] /ˈdadə/ *noun*
(لە هیند) برای گەورەتر، کاک، cousin ی کوڕ ◌ دادا
Dadaism /ˈdɑːdɑːɪzəm/ *noun*
دادائیزم (Dadaist /ˈdɑːdɑːɪst/ *n, adj*: دادائیست؛ دادائیستی؛ Dadaistic *adj*: سەربە دادائیزم؛ Dadaistically *adv*) ◌ دادائیسم
daddy /ˈdædi/ *noun, pl.* daddies
(نافەرمی) بابە، باوک، باوکە، باوەگیان، باو ◌ بابا
daddy longlegs = crane fly
dado /ˈdeɪdəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* dados, US dadoes
1 (بیناسازی) بنەدیوار، کورس(ـە)، پشتێنە، بەشی خوارەوەی دیوار کە لە بەشی سەرەوە لەبارەی رەنگ یان بیناتەوە جیاوازی هەیە 2 کەندەکێ لەسەر تەختە تا لێواری تەختەیەکی تری لێ‌گیر بێ 3 (ستوون یان پەیکەر) سەکۆ ◌ 1 ازاره 2 دادو 3 صفه
Daedalus *noun,* Latin, from Greek *Daidalos*
دایدالوس: بیناتەری ئەفسانەیی legendary هەزاربەهەزاری (دوڕگەی) کریت builder کە بۆ خۆی و کوڕەکەی Cretan labyrinth بالی سازکرد تا لە زیندان دەرباز بن Icarus (Daedalian *adj,* also Daedalean: بە شێوازی دایدالوس، دایدالوسانە) ◌ دایدالوس
daemon /ˈdiːmən/ *noun,* also daimon
1 گیان یان فریشتەی پارێزەر (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا: نیوەی مرۆڤ و نیوەی خودا) 2 دێو 3 رێنووسی کۆنی demon (daemonic *adj*: دێوئاسا، سادێو، شێوەدێو، دیوانە، دێوی) ◌ 1 روح محافظ 2 دیو
daffodil /ˈdæfədɪl/ *noun*
(گوڵی) نێزگز، نەرگس، نێرگس، نێرگسەزەردە [*Narcissus pseudonarcissus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ گل نرگس
daffy *adjective* (daffier, daffiest)
(نافەرمی) گەوج، شێت، شێتۆکە، سەرشێت، silly، crazy (daffily *adv*؛ daffiness *n*: (نافەرمی) گەوجی، شێتی، سەرشێتی) ◌ احمق، دیوانه، خل
daft /dɑːft, US dæft/ *adjective* (dafter, daftest)

1 گەوج، کەر، نەفام، شێت، سەرشێت، گەوجانە، (خوازە) 2 *Don't be so daft!* :foolish ،silly سەوداسەر، شێتوشەیدا، مردووی (daftly *adv*) ◌ 1 احمق، دیوانه، احمقانه 2 (مجازی) شیفته

daftness /dɑ:ftəs, US dæftnəs/ *noun*
گەوجێتی، کەرێتی، نەفامی، شێتی، دەلوویی ◌ حماقت، دیوانگی

dag /dæg/ *noun*
(نافەرمی، ئەوستراڵیا) کۆنەپارێز، کۆنەپەرست (لەباری کۆمەڵایەتی‌یەوە) ◌ امل، محافظه‌کار

Dagestanian /ˌdægɪ'stɑ:nɪən, US -'stænɪən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی داگستان یان داغستان، کۆمارێکی خۆبەڕێوەبەر لە باشووری ڕۆژاوای ڕووسیا 2 کۆمەڵێ زمانە کەوکازی‌یەکانی باکووری داگستان *adj* سەربە داگستان، دانیشتووانی و زمانەکەیان ◌ داغستانی

dagga /'daxə/ *noun*
(بتر ئەفریکای باشووری) گیابەنگ، cannabis ◌ حشیش، ماری‌جوانا

dagger /'dægə(r)/ *noun*
1 خەنجێر، خەنجەر، کێرد، تووژگ، کالانی 2 (لە چاپدا) نیشانەی خاچ، وشەیێکی تر بۆ † obelus ◌ 1 دشنه 2 علامت صلیب

daggy /'dægi/ *adjective* (daggier, daggiest)
1 (نافەرمی، ئەوستراڵیا) شێواو، شڕوشێرزە، نارێک‌وپێک، شپرزە 2 لەباوکەوتوو، بێ‌باو، کۆن ◌ 1 شلخته 2 قدیمی

dago /'deɪgəʊ, US -gəʊ/ *noun, pl.* dago or dagoes
دەیگۆ (جنێوێکە بۆ ئیتالیایی، سپانیایی و پۆرتوگالی‌یەکان) ◌ دی‌گو

daguerreotypr /də'gɛrətʌɪp/ *noun,* also daguerrotype
1 جۆرێ وێنەگری سەرەتایی داهێنراو لە 1839، لەودا ڕوو یان تەبەقێکی زیوینی بە ئایۆدین هەستیار و (و دانەبەر) هەڵمی (یان گاز) جیوە بەکاردێنرا 2 وێنەیێ کە بەو شێوە دەگیرا (daguerreotypist *n* ؛daguerreotyper *n*؛ daguerreotypy *n* ؛daguerreotypic *adj* بنەڕەت: لە ناوی L.-J.-M. *Daguerre* داهێنەرە فەرەنسی‌یەکەوە) ◌ نوعی عکاسی

Dagwood *noun*
جۆرێ بابۆڵەی ئەستوور کە زۆر شتی تیایە (بنەڕەت: لە ناوی *Dagwood* Bumstead، کەسایەتی comic-strip کە ئەو جۆرە بابۆڵەی دەخوارد) ◌ داگوود

dah /'dɑ:/ (in the Morse system) another term for dash

dahabeeyah /ˌdɑ:hə'bi:jə/ *noun*
جۆرێ گەمی گەورەی ڕێبواری ڕووباری نیل، زۆرتر بە lateen sail ـەوە (بنەڕەت: بە واتای "زێڕینە" یە) ◌ نوعی قایق بزرگ، داهابیا

dahi /'dəhi:/ = Indian term for yogurt

dahlia /'deɪlɪə, US 'dælɪə/ *noun*
(گوڵی) کەوکەو، گوڵەشەستپەڕ، دەیلیا [تۆخم *Dahlia*] (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ‌وە، بە ڕێزی ڕووەکناسی سویدی *Dahl* Andreas) ◌ کوکب

daidzein *noun*
ئیزۆفلاڤۆن isoflavone ی $C_{15}H_{10}O_4$ کە زۆرتر لە دانەوێڵەدا دۆزراوەتەوە ب.ت. دەنکی سۆیا soya bean ◌ دایدزین

daikon /'dʌɪk(ə)n, US -kɒn/ = mooli

the Dail /dɔɪl, Irish dɑ:'l/ *noun,* also Dail Éireann / dɔɪl 'ɛ:r(ə)n, Irish 'e:rɪən/
ئەنجومەنی قانوونداناں (کۆماری ئیرلەند، لە 166 ئەندام پێکهاتووە) ◌ مجلس قانون‌گذاری

dailiness /'deɪlinəs/ *noun*
the dailiness of :هەرڕۆژی، ئاسایی‌بوون *family life* ◌ روزمرگی

daily[1] /'deɪli/ *adjective, adverb*
ڕۆژانە، هەرڕۆژ، هەرڕۆژە، ڕۆژبەڕۆژ، ڕۆژەڤ، هەموو ڕۆژێ دەردەچێ، هەموو ڕۆژێکی حەوتوو weekday: *a daily* ◊ *daily needs* ،ڕۆژانە ◌ *a daily schedule* ◊ *newspaper* هرروزه، یومیه، روزمره

daily[2] /'deɪli/ *noun, pl.* dailies
1 ڕۆژنامە 2 (هەروەها daily help) قەرەواش، بەردەست، کارکەر، کلفەت ◌ 1 روزنامه 2 کلفت

daily bread *noun,* earn one's daily
خۆبەخێوکردن، نانی ڕۆژانە، گوزەران، ژیوارکردن ◌ امرار معاش

daily dozen *noun*
(نافەرمی) ڕاهێنان، کارکردن یان تەمرین (لەش، ڕۆژانە)، خۆنەرمکردن یان خۆگەرمداهێنانی ڕۆژانە، workout ◌ تمرین، نرمش روزانه

daimon /'dʌɪməʊn/ = daemon1

daimonic /-'məʊnɪk, US -'mɒnɪk/ = daemonic

daimyo /'dʌɪmɪəʊ, US 'dʌɪmjəʊ/ *noun,* also daimio, *pl.* daimyos
(لە ژاپۆنی دەرەبەگایەتی‌دا) یەکێ لە گەورە دەرەبەگەکان کە vassal ی shogun بوو (بنەڕەت: ژاپۆنی، لە *dai* "مەزن" + *myō* "ناو") ◌ دایمیو

daintily *adverb*
She blew her nose as daintily as :بە وردی *possible* ◌ با ظرافت

daintiness /'deɪntinəs/ *noun*
وردی، ناسکی، جوانی ◌ لطافت، ظرافت

dainty /'deɪnti/ *adjective* (daintier, daintiest), *noun* (*pl.* dainties)

adj 1 ناسک، ورد، چەلەنگ، رند. جوان 2 خۆش، بەلەزەت، بەتام 3 سەخت، وردەوەبوو n (pl. dainties) چێشت یان خۆراکی خۆش ◊ adj 1 ظریف، قشنگ 2 خوش‌مزه 3 مشکل‌پسند n غذای لذیذ

daiquiri /'daɪkɪri, US 'dæk- *noun, pl.* daiquiris

دایکیری (خواردنەوەیەکی ئەلکولی شیرین لە رام rum و ئاوی میوە دروس دەبێ) ◊ دای‌کری

dairy /'deəri, US 'deri/ *noun* (*pl.* dairies), *adjective*

n 1 (pl. dairies) شیرەمەنی‌فرۆشی، سپیایی‌فرۆشی، فرۆشتنی بەرهەمەکانی شیر 2 کۆمپانی شیرەمەنی 3 دووکانی شیرفرۆشی adj 1 سەربە شیرەمەنی یان بەرهەمە شیری‌یەکان 2 (مانگا) بەشیر، بەگوان ◊ n 1 لبنیات‌فروشی 2 شرکت لبنیاتی 3 دکان شیرفروشی adj 1 وابسته به لبنیات 2 (گاو) شیرده

dairy cattle *noun*

مانگا شیری‌یەکان، مانگا بەشیر یان بەگوانەکان ◊ گاوهای شیری

dairy farm *noun*

مووچە یان کێلگەی مانگابەخێوکردن، کێلگەی شیرەمەنی ◊ دام‌پروری

dairy farming *noun*

گاوداری، مانگابەخێوکردن، مانگاداری، مانگاراگری ◊ گاوداری

dairying *noun*

گاوداری، مانگابەخێوکردن، مانگاداری، مانگاراگرتن ◊ گاوداری

dairymaid /'deərimeɪd, US 'deri-/ *noun*

گاودار، مانگابەخێوکەر، مانگاراگر، کرێکاری گاوداری (ژن) ◊ گاودار

dairyman /'deərimən, US 'deri-/ *noun, pl.* dairymen

گاودار، مانگابەخێوکەر، مانگاراگر، کرێکاری مانگابەخێوکردن ◊ گاودار

dairy produce *noun*

شیرەمەنی، سپیایی، سپیاتی، بەرهەمی شیر، رسق ◊ لبنیات

dairy products *noun, pl.*

شیرەمەنی، سپیایی، سپیاتی، بەرهەمی شیر، رسق ◊ لبنیات

dais /'deɪɪs/ *noun*

شانشین، سەکۆ، هەرزاڵ، هەرزاڵە (بنەڕەت: لە لاتین *discus*) ◊ شاه‌نشین، سکو

daisy /'deɪzi/ *noun, pl.* daisies

(ڕووەکناسی) 1 گوڵی مینا، چاوان، چاوبشیلە، خەزیموک [*Bellis perennis*] 2 بۆ ناوی ڕووەک و گیای تری لە هەمان خێزان بەکاردێتری، ب.ن. Michaelmas daisy ◊ مینا. گل داوودی

daisy chain *noun*

1 ملوانکەی چاوبشیلە 2 ئاڵقە یان بازنەی گوڵەمینا یان چاوبشیلە 3 لیزگە، زنجیرە ◊ 1 گردن‌بند گل مینا 2 حلقه‌ی گل مینا 3 رشته

daisy wheel *noun*

پێچکەی دەیزی ڕپرینتەر یان دەزگای نووسین) ◊ چرخ خورشیدی

Dak. *abbreviation* Dakota

Dakota /də'kəʊtə/ *noun, pl.* same or Dakotas

1 ئەندامی گەلی سووریستی باکووری دۆڵی میسیسیپی Mississippi و دەشتەکانی دەوروبەری 2 زمانی Siouan ی ئەو گەلە (بە واتای هاوپەیمانانە allies) ◊ داکوتا

Dakotan /də'kəʊt(ə)n/ *noun, adjective*

n خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتەکانی داکوتای باکووری و باشووری adj سەربە داکوتای باکووری و باشووری ◊ داکوتایی

daks /dæks/ *noun, pl.*

(نافەرمی، ئەوسترالیا) شەڵوار، شاڵوار، رانک ◊ شلوار

Dalai Lama /ˌdælaɪ 'lɑːmə/ *noun*

دەلای لاما، دالای لاما (ڕێبەری بووداییانی تەبەت) ◊ دالایی لاما

dalasi /dɑː'lɑːsiː/ *noun, pl.* same or dalasis

یەکەی بنەڕەتی پارەی Gambia، بەرامبەر بە سەد butut ◊ دالاسی

dale /deɪl/ *noun*

شیو، دۆڵ، دەرە، بوهڵ (ب.ت. ئینگلتەرەی باکووری، بنەڕەت: *dæl* ئینگلیسی کۆن، بنەڕەت ئەڵمانی، پێوەندی‌دار بە dell) ◊ دره

dalesman *noun,* also Dalesman, *pl.* dalesmen

شیونشین، دۆڵنشین (هی شیوەکانی باکووری ئینگلتەرە) ◊ ساکن دره

daleth *noun*

دالێت: چوارەمین پیتی ئەلفوبێی عیبری (واتا: درگا، "d, dh") ◊ دالت

Daliesque /dɑːlɪ'ɛsk/ *adjective*

دالیانە، دالی‌یانە، سەربە کارەکانی وێنەکێشی سپانیایی سالڤادۆر دالی Salvador Dali (1904-89) ◊ دالیسک

Dalit /'dɑːlɪt/ *noun*

(لە سیستمی چینایەتی نەریتی هیندوستاندا) ئەندامی خوارترین چینی کۆمەڵگا (بنەڕەت: بە ڕێگای هیندی لە *dalita* سانسکریت "oppressed") ◊ دالیت

dalliance /'dæliəns/ *noun*

کایە، ڕابواردن، دەس‌بازی، لاس‌لێدان، عیشق‌بازی، کەیف(کردن) ◊ وقت‌گذرانی،

ماڵویرانکەر، زیانلێدەر، وەزەناوی، :injurious
damaging ◊ *has a -ing effect on wildlife*
◊ *consequences/effects* مضر، مخرب، زیانآور
damagingly /'dæmɪdʒɪŋli/ *adverb*
ماڵویرانکەرانە، بە شێوەیەکی ماڵویرانکەر ◊ بە طور مخرب
damar /'damə/ = dammar
Damara /də'mɑ:rə/ *noun, pl.* same or Damaras
ئەندامی گەلێ کە دانیشتووی چەندین بەشی کوێستانەکانی Nambia ن، بە زمانی Nama قسەدەکەن ◊ داماراً
damascene /'daməsi:n, US ,damə'si:n/ *noun, adjective*
1 *n* (Damascene) خەڵکی دیمەشق، دیمەشقی 2 (مێژوویی) زێڕکفتاندن، زێڕکەشاندن، زیوکفتاندن، زیوکەشکردن *adj* (Damascene) سەربە دیمەشق ◊ *n* 1 دمشقی 2 طلاکاری، نقرەکوبکاری *adj* وابسته به دمشق
damascened /'daməsi:nd, US ,damə'si:nd/ *adjective*
زێڕکفت، زێڕکەش، زیوکفت، زیوکەش ◊ طلاکوب، نقرەکوب
damascening *noun*
زێڕکفتاندن، زێڕکەشاندن، زیوکفتاندن، زیوکەشکردن ◊ طلاکاری، نقرەکوبکاری
Damascus steel /də'mɑ:skəs, US -'maskəs/ *noun,* also damask steel
(مێژوویی) پۆڵای شام(ی)، دەبان ◊ فولاد دمشقی
damask /'dæməsk/ *noun, adjective*
n 1 جۆرێ پارچە (ی گوڵدار یا نەخشاوی)، دەمیسک، داماسک (زۆرتر بۆ تێگرتنی کەلوپەلی نیومال بەکاردێنرێ) 2 پۆڵای شام(ی)، دەبان *adj* بەمەیی توند یان تۆخ ◊ *n* 1 دامسک 2 فولاد دمشقی *adj* صورتی تند
damask rose *noun*
(رووەکناسی) گوڵەباخ، ماوەرد، سوورگوڵ، گوڵەگولاو [*Rosa damascena*] ◊ گل محمدی
dame /deɪm/ *noun*
1 (کۆن و بە شۆخی) خانم، ژن، ژنی کامڵ 2 (نافەرمی) ژن، ئافرەت، ژایفە ◊ 1 خانم 2 (عامیانه) زن
Dame /deɪm/ *noun*
دیم، پایە، دەیم (سەرناوی کە لە لایەن شاژن یان شاوە بە ژنی دراوە، بە ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *domina* لاتین "mistress") ◊ دیم
dame school *noun*
(مێژوویی) خوێندنگای سەرەتایی چکۆلە (لە لایەن ژنێکەوە بەڕێوەدەبرێ) ◊ مدرسەی ابتدایی کوچک
damfool *adjective, noun*

مغازله، لاس‌زنی
Dalmatian /dæl'meɪʃn/ *noun*
1 دالمەیشین، دالماسیا: سەگێکی زلەی تووکدرێژ و خاڵرەش 2 رەسەن یا دانیشتووی دالماسیا، ناوچەیێ لە کرواتیا ◊ دالماسیا
dalmatic /dal'matɪk/ *noun*
جبە یان بالاپۆشی هەراوی قۆڵفش ◊ دالماتیک
Dalradian /dal'rɑ:dɪən/ *adjective*
(زەویناسی) سەربە ئەو زنجیرە (تەختە)بەردانەی دوایی‌یەکانی Precambrian لە سکاتلەند و ئیرلەند (لە *Dalrad*- گۆڕاوی *Dalriada*، شانشینی گەیلی کۆن لە ئیرلەندی باکووری + ian-) ◊ دالرادین
dalton /'dɔ:lt(ə)n/ *noun*
(کیمیا) دالتون، دالتۆن: یەکەی دەربڕینی کێشی گەردی پرۆتینەکان، بەرامبەر بە یەکەی بارستەی گەردیلەیی atomic mass unit (لە ناوی کیمیازانی ئینگلیسی John Dalton مەرگ 1844) ◊ دالتون
daltonism *noun,* also colour blindness
دالتۆنیزم، رەنگکوێری (ب.ت. لە لێککردنەوەی رەنگی سەوز و سوور، وشەیێکی تر بۆ protanopia) ◊ دالتونیسم، کوررنگی
dam[1] /dæm/ *noun*
1 بەربەست، بەربەند، بەند، بەست، ئاوبەند، سکر، بەنداو، کەرپە 2 بناوانی بەنداوی، گۆمی ئاوبەند(لێ هەڵبەستراو) 3 تەختەجیری راگرتنی لیک دەم و ددان بەدرێژایی نەشتەرگەری دەم و ددان ◊ 1 سد 2 دریاچەی سد 3 دام
dam[2] /dæm/ *noun*
دایک، ماک، دایکە (چوارپێکان) ◊ مادر (حیوانات چهارپا)
dam[3] *abbreviation* decametre(s)
damage /'dæmɪdʒ/ *noun*
1 زەرەر، زەدە، خەسار، زیان، وەزەن، برینداری، بریندار بوون، ئێش، ئێش‌پێگەیشتن، ئاسێو، بەلا، گورز، زەبر، زەربە 2 (damages) (ماف) پێ‌بژاردن، بژاردن، زەرەربژاردن، زەرەردانەوە، زیانە، تاوان، زیاندانەوە ◊ 1 خسارت، آسیب، لطمه 2 (در جمع) خسارت، غرامت
damageable /'dæmɪdʒəbl/ *adjective*
لەزیانهاتوو، خراپ دەبێ، زیان یان زەدەدار دەبێ، زەرەری لێدەکەوێ، بۆ پێ‌بژاردن دەبێ (damageability *n*) ◊ زیاندیدنی، غرامت‌بردار
damage limitation *noun,* also damage control
سەهار یا کۆنترۆلی زیان(لێ‌کەوتن)، بەرتەسککردنی زیان و زەرەر، سنووردارکردنی زیان و زەرەر ◊ محدودیت‌سازی خسارت
damaging /'dæmɪdʒɪŋ/ *adjective*
بەزەر، موزیر، بەوەی، خراپ، بەزیان، بەزەرەر،

(نافەرمی) *adj* کەروگەوج *n* مرۆی گەوج ۞ *adj* خر و نفهم *n* آدم احمق

dammar /ˈdamə/ *noun*, also damar

جۆرێ جەوی کە لە چەندین داری هیندومالیزیایی دەگیرێ، بۆ دروستکردنی ڤارنیش بەکاردێترێ ۞ دامار

dammit = damn it

damn[1] /dæm/ *noun*

لەعنەت، نەفرەت، جنێو، سخێف، ناونێتکە ۞ لعنت، ناسزا، فحش

damn[2] /dæm/ *interjection*

حەح! ئەح! بەزیادم نەکرد! ئەهـ! تەپریم!: *Oh damn! I forgot he was coming* ۞ لعنتی!

damn[3] /dæm/ *adjective, adverb*

adj گوو، گلاو، پیس، بەزیادنەبوو *adv* یەکجار، گەلێ، ئەوندە، زۆر، تەواو، پاک ۞ *adj* لعنتی، کثافت، نفرین‌شده، ملعون *adv* خیلی، حسابی

damna = plural form of damnum

damnable /ˈdæmnəbl/ *adjective*

1 گوو، گلاو، پیس، بەزیادنەبوو 2 ناحەز، ناشیرین، ناپەسند، خراپ، کرێت، شپرزە، دزێو، عاجزکەر، *damnable weather* :detestable (damnableness *n*) ۞ 1 لعنتی 2 زشت، ناشایست، فجیع

damnably /ˈdæmnəbli/ *adverb*

یەکجار ۞ خیلی زیاد

damnation /dæmˈneɪʃn/ *noun, interjection*

n 1 خوداگرتن، خوداگرتوویی، خوداگیری، نەفرەت، نەفرەتی هەمیشەیی، لەعنەت، بەلای خودایی، لەعنەتی خودا: *2 eternal damnation* مەحکوومیەت (بۆ سزایەکی هەمیشەیی لە دۆزەدا) *interj* حەح! ئەح! بەزیادم نەکرد! ئەهـ! ۞ *n* 1 لعنت، عذاب الهی 2 محکومیت *interj* لعنتی!

damnatory /ˈdamnəˌt(ə)ri/ *adjective*

مایەی خوداگیری یا لەعنەت(کران) ۞ لعنت‌آمیز

damned /dæmd/ *adjective* (damneder, damn(e)dest), *adverb, noun*

adj, adv گوو، گلاو، پیس، بەزیادنەبوو: *this damned smog* 2 خوداگرتوو، نەفرەت‌کراو، شیاوی خوداگیری (تا هەمیشە)، جەهەنەمی، دۆزەخی 3 پاک، چاک، یەکجار، گەلێ *n* (the damned) دۆزەخییان، جەهەنەمییان، خوداگرتووان: *the torments of the damned* ۞ *adj, adv* لعنتی، کثافت 2 نفرین‌شده، ملعون 3 خیلی، حسابی ملاعین، اهل جنهم

damnedest /ˈdæmdɪst/ *adjective*

سەیرترین، جوانترین: *It's the damnedest thing I ever saw* ۞ عجیب‌ترین

damnedest /ˈdæmdɪst/ *noun*, do one's dimmest

بە تەواو هێزەوە لێنەوین، تەواو حەولی خۆدان: *She did her damnedest to get it done on time* ۞ حداکثر سعی خود را کردن

damn-fool *adjective*

گەوج، نەفام، نەفامانە، گەوجانە ۞ احمق، احمقانه

damnification *noun*

زیان(پێگەیاندن)، زەربە(لێوەشاندن)۞ (واردسازی) خسارت

damning /ˈdæmɪŋ/ *adjective*

خراپ، بەد، شپرزە، پیس، ناحەز، دزێو، ناشیرین: *a damning sin* ۞ بد، زشت، نکوهیده

damningly /ˈdæmɪŋli/ *adverb*

خراپ، بە شێوەیێکی ناحەز یان دزێو ۞ به طور زشت یا نکوهیده

damnum /ˈdamnəm/ *noun, pl.* damna

(ماف) زیان، خەسار، زەرەر، زەربە ۞ ضرر، خسارت، صدمه

Damocles /ˈdæməkliːz/ *noun*, Latin, from Greek *Damoklēs*

دامۆکلێز، دامۆکلیس: ناوی پاشمێرێ courtier کە پەسنی بەزم و خۆشی دیونیسۆس Dionysius پادشای زۆرداری Syracuse ی کۆن دەدا و لە لایەن شاوە بانگێشتن کرا و لە ژێر شمشێرێ کە بە تالە (١ دانە) موویێ‌کەوە بەند بوو، دانیشێندرا تا تەیگەیێنێ کە ئەم خۆشی و بەزمانە مەترسیی لەگەڵە 2 - sword of Damocles (Damoclean *adj*) ۞ داموکلس

Damon *noun*, Latin, from Greek *Damōn*

دامۆن: ناوی کەسێکی ئەفسانەیی سیسیلی Sicilian کە ژنەکەی بە بارمتە دانا بۆ دۆستە سزالەسەر دراوەکەی Phytias ۞ دامون

damp /dæmp/ *adjective* (damper, dampest), *noun*

adj 1 تەر، شێ‌دار، تەرەشۆ، ئاوتێزاو، نمدار، خاو، کزر، هێت: *The cottage was cold and damp* 2 (خوازە) ساردوسڕ، سارد *n* 1 شێ، تەری، خاوی، کزری 2 هەوای تەروتووش 3 (چاڵ، کانگا و...) بۆخاو، گاز ۞ *adj* 1 نمناک، مرطوب 2 (مجازی) بی‌احساس *n* 1 نم 2 هوای مرطوب 3 دم

damp course *noun*, also damp-proof course

تویی شێ‌بەست، توێژاڵی شێ‌بەند یان شێ‌گێرەوە ۞ لایەی نم‌گیر

damper /ˈdæmpə(r)/ *noun*

1 دەمپێر 2 زمانەی هەوا، پاشەوانە یا دەمەوانەی هەوا، زمانەی دەنگ‌بڕ 3 (موسیقی) دەنگ‌بڕ 4 دامرکێنە، مرێنە، زەربەگێرەوە 5 مایەی دڵساردی یان ناهومێدی، دڵساردکەرەوە 6 زەربەگێرەوە ۞ 1 دمپر 2 دریچەی هوا 3 (موسیقی) خفه‌کن 4 ضربه‌گیر 5 دلسردکننده 6 کمک‌فنر

damping *noun*

کەم‌بوونەوەی فراوانی لەرینەوە ۞ دامپینگ

dampish *adjective*
کەمێ کزر، کزر، خاو، شێدار ۞ نسبتاً مرطوب
damply /'dæmpli/ *adverb*
بە ساردی، ساردوسرانە ۞ بدون احساس
dampness /'dæmpnəs/ *noun*
تەڕی، شێ، نم، خاوی، کزری ۞ رطوبت، نم
damp-proof /'dæmp pru:f/ *adjective*
شێبڕ، شێبەند، خۆڕاگر لە بەرامبەر تەڕی یان شێ ۞ مقاوم در برابر نم
damp-proof course = damp course
damsel /'dæmzl/ *noun*
(کۆن و ویژەیی) کچ، خاتوون، کەنیشک، کیژ (بنەڕەت: لە *damisele* ،*dameisele* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنەمای *domina* لاتین "mistress")
۞ دوشیزه، دختر
damsel bug *noun*
جۆرێ مێرووی راوی predatory پادرێژی باریک [خێزان Nabidae: زۆی جۆرن] ۞ دامسل بوگ
damselfish *noun, pl.* same or damselfishes, or demoiselle
جۆرێ ماسی، نزیک بە شۆستە کەناری‌یەکان دەژی [خێزان Pomacentridae] ۞ نوعی ماهی
damselfly *noun, pl.* damselflies
جۆرێ مێرووی باریک، سەربە تیرەی dragonfly [زیردەستە Zygoptera: زۆر جۆرن] ۞ نوعی حشره
damson /'dæmzn/ *noun*
1 هەڵووژەڕەشە، هەڵووچەڕەشە 2 (هەروەها damson tree) دار یان درەختی هەڵووژەڕەشە یان ئارژەنگ [*Prunus domestica subsp. insititia*] ۞ 1 آلوسیاه 2 درخت آلوسیاه
damson cheese *noun*
مرەبای توندی هەڵووژەڕەشە و شەکر ۞ نوعی مربا
Dan[1] = Daniel (in biblical references).
Dan[2] *noun*, Hebrew *Dān*
دان: کوڕی Jacob و سەرڕەچەڵەکی یەکێ لە هۆز و خێڵەکانی گەلی ئیسرائیل ۞ دان
Dan[3] *noun*
دان، = Master یان Sir (سەرناوێ بۆ ئەندامانی هێندێ دەستە و تیرەی دینی) ۞ دان
dan /dæn/ *noun*
1 هەریەک لە دە پلەی لێهاتوویی پێشکەوتووی جۆدۆ و کاراتە 2 کەسێ کە دانی بەدەس‌هێناوە (لە ژاپۆنی‌یەوە) ۞ دان
Danaë *noun*, Latin, from Greek *Danaē*
دانا: شازادەیێکی ئارگۆسی Argos کە زیۆس بە شێوەی ڕەهێڵە یان ڕێژنەی زێڕ سەردانی کرد و بووە دایکی Perseus ۞ دانا
Danakil /'danəkɪl, US də'nɑ:k(ə)l/ = Afar
dance /dɑ:ns, US dæns/ *noun*
1 هەڵپەڕکێ، سەما، ڕەخس، هەڵەکە 2 هونەری هەڵپەڕکێ یان سەما (ب.ت. بۆ شانۆ) 3 موسیقای هەڵپەڕکێ 4 هەوا یان گۆرانی هەڵپەڕکێ 5 شایی، گۆڤەند، دیلان، شایی‌لۆغان ۞ 1 رقص 2 هنر رقص 3 موسیقی رقص 4 آهنگ رقص 5 مجلس رقص
dance-band *noun*, dance orchestra
سازبەندی هەڵپەڕکێ، تیپی موسیقای هەڵپەڕکێ ۞ ارکستر رقص
dance floor *noun*
شوێن (یا مەیدان)ی سەما، سەماگە ۞ پیست رقص
dance hall *noun*
هۆل یان سالۆنی سەما ۞ سالن رقص
dance of death *noun*, also dansc of macabre
سەمای مەرگ، هەڵپەڕکێی مردن ۞ رقص مرگ
dancer /'dɑ:nsə(r), US 'dæn-/ *noun*
سەماکار، سەماکەر، ڕەخس‌کێش، دانسێر ۞ رقاص، رقصنده
dancercise *noun*, also dancercize
شێوەیێکی مەشق یان ڕاهێنانی ئێرۆبیک کە لەسەر بنەمای جووڵانەوەی هەڵپەڕکێ و سەمایە ۞ دانسیرسیز
dance studio *noun*
ستودیۆی سەما یا هەڵپەڕکێ ۞ استودیوی رقص
dancing /'dɑ:nsɪŋ, US 'dæn-/ *noun, adjective*
n هەڵپەڕکێ، سەما، ڕەخس *adj* سەربە یان پێوەندی بە هەڵپەڕکێ‌وە هەیە، سەربە ڕەخس ۞ *n* رقص *adj* وابسته به رقص
dancing-girl *noun*
سەماکار، چەنگ، شەکەروکە، دانسێری ژن، ڕەخس‌کێش ۞ رقاص، رقاصه
dancing-shoe *noun*
کەوشی سەما یان هەڵپەڕکێ ۞ کفش رقاصی
D and C *noun, abbreviation* dilatation and curettage
دی و سی (نەشتەرگەری خاوێن‌کردنەوەی منداڵدانی ژن) ۞ دی اند سی
dandelion /'dændɪlaɪən/ *noun*
شەلەمکەرە، پشیلۆک، تووکەپشیلە، گوڵەپاییزە، گوڵەبلاو، تاڵک، گوڵەکەرگ، باوێلکە، باییلکە، بابردەڵە؟، کەوکەفۆک، گیاپشیلۆک، تاڵشک، خەزیمۆک [*Taraxacum officinale* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ۞ قاصدک، گیاه قاصدک
dandelion clock = clock5
dander[1] *noun*
توورەیی، ڕق، ڕق‌هەستان، غەیدین ۞ خشم
dander[2] *noun*
کرێژ، توێ‌توێی پێستی تووکی گیانەوەرێ ۞ داندر

dander[3] *noun*
ڕۆیشتنی بە سەبر، گەڕان، پیاسە ◌ راه رفتن سلانەسلانە، گردش

Dandie Dinmont /ˌdandɪ ˈdɪnmɒnt/ *noun*
جۆری رەگەزی terrierی سکاتلەندی پێ‌کول ◌ داندی دینمنت

dandified /ˈdændɪfaɪd/ *adjective*
(پیاو، یەکجار) تەڕپۆش، بەدەورخۆداهاتوو، بەخۆڕاگەیشتوو، لووسکە ◌ ژیگول

dandiprat *noun*
(کۆن، نافەرمی) لاوی ناگرنگ یان هیچەکە ◌ جوان بی‌اهمیت

dandruff /ˈdændrʌf/ *noun*, also dandriff
کرێژ، رژە، کەڤشک، نەمەس، کەلەتۆر، کەلەی: *a dandruff shampoo* ◌ شورەی سر

dandruffy *adjective*
سەرکرێژاوی ◌ دارای سر شورەدار

dandy /ˈdændi/ *adjective, noun* (*pl.* dandies)
1 *n* یەکجار باش، هەرەچاک *adj* بەدەورخۆداهاتوو، تەڕپۆش 2 (نافەرمی، کۆن) شتێکی یەکجار باش لە جۆری خۆیدا ◌ *adj* عالی *n* 1 ژیگولو 2 چیز عالی در نوع خود

dandy brush *noun*
رنەک، قەشەو، قاشاو (بۆ خاوێن‌کردنەوەی ئەسپ) ◌ قشو

dandyish /ˈdændiʃ/ *adjective*
بەدەورخۆداهاتوو، تەڕپۆش (dandyishly /ˈdændiʃli/ *adv*) ◌ ژیگولو

dandyism /ˈdændɪɪzəm/ *noun*
بەدەورخۆداهاتن، تەڕپۆشی ◌ ژیگولویی

Dane /deɪn/ *noun*
دانمارکی، خەڵکی دانمارک (کەسێکی نژاد دانمارکی) ◌ اهل دانمارک

Danegeld /ˈdeɪngɛld/ *noun*
1 باجێکی زەوی‌وزار لە ئینگلتەرەی ئانگلۆساکسۆنی (بۆ سەرخستنی پارە) بە دژی پەلامارداوانی دانمارکی 2 باج و پیتاکی کۆوەکراو بۆ بەرگری نیشتمانی لە لایەن پادشای نۆرمانەکانەوە تا 1162 ◌ دانگلد

Danelaw *noun*
1 قانوونێکی دانمارکی جێبەجێ‌کراو لە بەشێکی ئینگلتەرە (باکووری ئینگلتەرە) بەرلە داگیرکرانی بە دەستی Normanەکان 2 ئەو بەشەی ئینگلتەرە کە کەوتبووە بەر Danelaw ◌ دانلاو

danger /ˈdeɪndʒə(r)/ *noun*
1 مەترسی، ترس، بیم، خەتەر، تووش، ترکزە: *animals in dager of extinction* 2 (کۆن) = domain ،power ،jurisdiction: (بێ‌باو) = damage ،harm = (بێ‌باو) 3 reach ،reach (فرێز و زاراوەکان: (ڕێی ئاسن) at danger: لە مەترسیدا، لە بارودۆخ یان باری مەترسیدا ◊ in danger: لە بەر مەترسیدا، لە مەترسیدا ◊ out of danger: دوور لە مەترسی، رزگاربوو لە مەترسی، لە مەترسی یان ترس بە دوور) ◌ خطر، سیج

danger list *noun*
لیستی مەترسی (لیستی ئەو کەسانەی لە نەخۆشخانە کە نەخۆشییەکەیان جێی مەترسییە) ◌ فهرست خطر

danger money *noun*, US hazard pay, danger pay
پارەی مەترسی (یا گیان)، مەترسییانە، مز یان کرێی مەترسی، حەقی مەترسی ◌ مزد خطر

dangerous /ˈdeɪndʒərəs/ *adjective*
پڕمەترسی، مەترسی‌دار، بەترس، جێی ترس، زەرندە، خەتەر، بقە، پڕخەتەر، سەقەت: *a dangerous job* (dangerously /ˈdeɪndʒərəsli/ *adv*: بە شێوەیەکی پڕمەترسی، مەترسی‌دارانە؛ dangerousness *n*: مەترسی‌داری، پڕمەترسی‌بوون، پڕخەتەربوون، جێی ترس‌بوون) ◌ خطرناک، سیجناک

dangler *noun*
شۆڕەوەبوو، هەڵواسراو، دالەقاندی، شۆڕ، دواڕەو ◌ آویزان، دنبالرو

Daniel *noun*, Hebrew *Dānī'ēl*
1 دانیال: پێغەمبەرێ کە لە سەردەمی دیلی جوولەکەدا لە بابل Babylon دەژیا 2 کتێبی دانیالی پێغەمبەر ◌ 1 دانیال 2 کتاب دانیال نبی

danio /ˈdanɪəʊ/ *noun, pl.* danios
جۆرێ ماسی نیمچەوشکاری هیند و باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا [توخمەکانی *Danio* و *Brachydanio*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

Danish /ˈdeɪnɪʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە دانمارک، دانمارکی *n* زمانی دانمارکی (سەربە زمانە سکاندیناڤییەکانە) ◌ *adj* وابسته به دانمارک *n* زبان دانمارکی

Danish blue *noun*
پەنیری دانمارکی: جۆرێکی سپی نەرم، بە رەگی شینەوە ◌ پنیر دانمارکی

Danish oil *noun*
رۆنی دانمارکی ◌ روغن دانمارکی

Danish pastry *noun*
شیرینی دانمارکی ◌ شیرینی دانمارکی

dank /dæŋk/ *adjective*
تەڕەشۆ، تەڕ، خاو، شێ‌دار: *a dark dank cave ،basement* (dankly *adv*: تەڕەشۆیانە، بە شێوەیێکی خاو یا شێ‌دار) ◌ مرطوب، نمناک

dankness /dæŋknəs/ *noun*
تەڕەشۆیی، تەڕی، خاوی، شێ‌داری ◌ رطوبت، نمناکی

Dano-Norwegian /ˌdeɪnəʊnɔːˈwiːdʒ(ə)n/
= Bokmål

danse macabre /ˌdɑːns məˈkɑːbr(ə)/ = dance of death

danseur /dɑ̃ˈsɜː/ *noun*, also danseuse /dɑ̃ˈsɜːz/
سەماباز یان رەخش‌کێشی ballet ژن یان پیاو ۞ دانسیور

Dantean /ˈdantɪən, US danˈtiːən/ *adjective, noun*
adj سەربە بەرهەمەکەی هونەری ئیتالیایی Dante (1265-1321)، پ.ت. قەیرژنی دۆزەخەکەی لە کومیدی خوداییدا The Divine Comedy *n* لایەنگری دانتە یان بەرهەمەکەی ۞ دانته‌ای

Dantesque /ˌdantɪˈɛsk/ *adjective*
دانتەیی یا دانتەئاسا، دانتانە، سەربە دانتە ۞ سبک دانته‌وار، وابسته به دانته

Dantesque style /ˌdantɪˈɛsk/ *noun*
شێوازی (بیناسازی) دانتەیی یان دانتەئاسا یان دانتانە ۞ سبک دانته‌وار

Daoism = Taoism

Daphne /ˈdafni/ *noun*, from Latin "laurel", from Greek *daphnē*
1 پەری دەریایی (بۆ ئەوەی لە دەست ئاپۆلۆ دەربازی بێ بووەتە داری دەفنە laurel، میتولوژی یونانی) 2 (بە p) دەوەنێکی هەمیشەسەوزی کورتەبالا، تەرەونە [توخم *Daphne*] ۞ 1 دافنه 2 نوعی درختچه

daphnia /ˈdafnɪə/ *noun, pl.* same
جۆرێ ماسی ئاوی شیرین، ماسی‌یەپەری (لە دافنی (سەرتر چاولێکە) یونانی‌یەوە وەرگیراوە [توخم *Daphnia*]) ۞ دافنیا

Daphnis /ˈdafnɪs/ *noun*, Latin, from Greek
دافنیس: ناوی شوانێکی سیسیلی Sicilian لە میتولوژی یونانی‌دا کە دەڵێن داهێنەری هەڵبەستی دەشتەکی یان شوانکارەیی بووە ۞ دافنیس

dapper /ˈdæpə(r)/ *adjective*
1 توندوتۆڵ، هەڵسوور، فرز، زیت، وەکوو هەلووک، چاپک، چالاک، گورج‌وگۆڵ: *to walk with a dapper step* 2 تەرپۆش، شۆخ‌وشەنگ، پۆشتەوپەرداخ، پاک‌وخاوێن (dapperly *adv*) ۞ 1 فرز، چابک 2 شیک

dapperness /ˈdæpənəs/ *noun*
1 توندوتۆڵی، گورج‌وگۆڵی، فرزی، چاپکی، زیتی، چالاکی 2 تەرپۆشی، شۆخ‌وشەنگی ۞ 1 فرزی، چابکی 2 شیکی

dapple /ˈdæpl/ *noun*
1 خاڵ، پەڵە، پنکە، کونج، تەوقن، لکە 2 گیانەوەری خاڵ‌خاڵ dapped animal ۞ 1 خال، لکه 2 جانور خال‌دار

dappled /ˈdæpld/ *adjective*
خاڵاوی، خاڵ‌خاڵ، پنکەپنکە، پەڵەپەڵە، بەڵەک، بازە، بازو: *the cool ◊ a dappled fawn* ۞ خال‌مخالی، ابلق *dappled light under the trees*

dapple-grey /ˌdæpl ˈgreɪ/ *noun, adjective*
n ئەسپی بەڵەک (ی بۆر)، ئەسپی بازە *adj* بەڵەک، بۆری خاڵاوی: *a dapple-grey stallion* ۞ *n* اسب ابلق *adj* ابلق

dapsone /ˈdapsəʊn/ *noun*
(پزشکی) دەرمانێکی گوگرداوی $C_{12}H_{12}N_2O_2S$، بۆ چارەکردنی leprosy بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە *dipara-aminophenyl sulphone* پێکهاتووە) ۞ داپسون

derbies /ˈdɑːbɪz/ *pl.* = handcuffs

Darby and John /ˌdɑːbi ən ˈdʒɒn, US ˌdɑːrbi ən ˈdʒɑːn/ *noun*
داربی و جان (ژن و مێردی پیری یەکتر خۆشویستوو) ۞ مادام-موسیو

Darby and John club *noun*
یانەی ژن‌ومێردە پیرەکان ۞ باشگاه زن و شوهران پیر

Dard /dɑːd/ *noun*
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی دانیشتووی رۆژهەلاتی ئەفغانستان، باکووری پاکستان و کەشمیر 2 زمانی Indicی ئەو گەلانە ۞ دارد

Dardan (*noun or adjective*) = Trojan

Dardanian (*adjective*) = Trojan

Dardic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە Dard ەوە هەیە ۞ وابسته به Dard

dare /deə(r), US der/ *noun*
بەرەنگاری، لەڕووداویستان، بەگژداچوونەوە، پرکێشی، بەرامبەرویستان (بنەڕەت: *durran* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ بە مبارزه‌طلبی، عرض اندام

daredevil /ˈdeədevl, US ˈderd-/ *noun, adjective*
مرۆی نەترس، بەغیرەت، بێ‌باک، ئازا ۞ آدم بی‌پروا، بی‌باک

daredevilry *noun*
وێران، نەترسی، بەجەرگی، ئازایەتی، چاونەترسی، چاوسووری، دڵ، غیرەت، بێ‌باکی ۞ بی‌پروایی، بی‌باکی، تهور

daren't *abbreviation* dare not

dargah /ˈdɑːgə/ *noun*
گڵکۆ، گۆڕ، قەبر، شەباک، چاک، شەخس، نزرگە ۞ مرقد، ضریح

Dari /ˈdɑːriː/ *noun*
فارسی دەری (ئەوەی ئەفغانستان) ۞ فارسی دری

daring /ˈdeərɪŋ, US ˈder-/ *noun*
n 1 وێران، نەترسی، ئازایەتی، غیرەت، دڵ، ڕووداری، بێ‌شەرمی 2 تازەیی، نوێبوون *adj* 1

بوێر، نەترس، ئازا، چاوسوور، بەغیرەت، بێباک، بەجەرگ، بێشەرمانە 2 تازە، نوێ (**daringly** /'deərɪŋli, US 'der-/ *adv*: نەترسانە، بەجەرگانە، بێباکانە، بوێرانە) ۞ 1*n* جرأت، شجاعت، تهور، وقاحت 2 تازگی *adj* جسور، شجاع، بی‌باک، وقیحانە 2 تازه

Darjeeling /dɑ:'dʒi:lɪŋ/ *noun*

جۆرێ چایی یەکجار باشی چیاکانی باکووری هیند ۞ نوعی چای

dark /dɑ:k, US dɑ:rk/ *adjective, noun*

adj 1 تاریک، ئەنگوستەچاو، زەنگ، بێشەوق، تار، نارۆشن 2 (رەنگ) تۆخ، توند، تیر، پڕرەنگ 3 (پێست، قژ و هتد) سەوزە، رەشتالە، مەیلەورەش، رەشباو 4 رەش 5 نهێنی، پەنامەکی 6 تێگەیشتن‌سەخت، شاراوە، تەماوی، نادیار، لێڵ، روون نییە، نامەعلووم 7 خەماوی، مایەی خەمباری، دڵتەنگ‌کەر، خەفەتاوی، جێی خەم 8 خراپ، ترسناک، شەیتانی، پیس 9 نەناسراو *n* 1 تاریکی، تاری، نارۆشنی 2 ئاوابوون، خۆرئاوابوون، شەوداهاتن 3 رەشی 4 (وێنەکێشی) سێبەر 5 رەنگی تۆخ یان توند 6 نەزانی، نائاگاداری، بێخەبەری 7 شاراوەیی، نادیاری، نهێنی‌بوون، پشت‌پەردە (**darkened** *adj*: (دیو و هتد) تاریک، بێچرا، بێرۆشنایی) ۞ *adj* 1 تاریک 2 (رنگ) تیره، سیر 3 (پوست، مو و...) سبزه 4 سیاه 5 پنهانی، مخفی 6 گنگ، مبهم، نامعلوم 7 حزن‌آور 8 شریرانه 9 ناشناخته *n* 1 تاریکی 2 غروب 3 سیاهی 4 سایه 5 رنگ تیره 6 بی‌اطلاعی، جهل 7 خفا

dark age *noun*

سەردەمی تاریک(ی) ۞ دوران سیاه

the Dark Ages *noun*, also Dark Ages

1 سەردەم(ان)ی تاریکی، سەدە رەشەکان، (چەرخ یان) سەدە تاریکەکان (قۆناخێ لە مێژووی ئەورووپا لە 476ەوە تا دەوروبەری 1000) 2 سەردەمێ کە تێکنۆلۆژی، زانست و هتد بەقەد ئێستا پێشکەوتوو نەبووە 3 سەردەمانی نێوەڕاست 4 ماوەیێ لە یۆنانی کۆن لە کۆتایی سەردەمی مەفرەخ تا قۆناخی مێژوویی، لەو سەردەمانەدا هیچ شتێ نەماوە ۞ 1 قرون تیره 2 دارک ایجس 3 قرون وسطا 4 دارک ایجس

dark chocolate *noun*

چاکلێتی سادە، نوقڵی سادە ۞ شکلات ساده

Dark Continent *noun*

وشکار یان کیشوەری نەناسراو (ناوی بۆ کانتینێنتی ئەفریکا بەرلەوەی کە بە تەواوەتی بناسرێ) ۞ قاره‌ی ناشناخته

darkener *noun*

تاریک‌کەر، تاریکێنەر، تاریک‌کەرەوە ۞ تاریک‌کننده

dark glasses *noun, pl.*

عەینەکی بەرخۆر یان بەرتاو، چاویلکەی رەش ۞ عینک آفتابی

dark horse *noun*

کەسێکی نەناسراو، بێناو، کەم‌قسە، کەس‌لێنەگەیشتوو ۞ آدم مرموز

darkie /'dɑ:ki, US 'dɑ:rki/ = darky

darkish /'dɑ:kɪʃ/ *adjective*

1 کەمێ رەش، رەشکە، رەشکەڵە، مەیلەورەش 2 (رەنگ) توند، تۆخ، تیر، تاریک ۞ 1 نسبتاً سیاه 2 (رنگ) تیره

darkling *adjective, adverb*

adj (وێژەیی) تاریک *adv* لە تاریکیدا ۞ *adj* تاریک *adv* در تاریکی

darkling beetle *noun*, also tenebrionid

قالۆنچەتاریکە: لە خێزانی (Tenebrionidae) ۞ نوعی سوسک

darkly /'dɑ:kli, US 'dɑ:rk-/ *adverb*

1 بە شێوەیەکی پەنامەکی یان نهێنی، نادیارانە 2 بە شێوەیەکی خراپ ۞ 1 بە طور مرموز 2 بە طور شیطانی

dark matter *noun*

(ئەستێرەوانی)ماک یان مادەی تاریک (لە بۆشاییدا) ۞ ماده‌ی تاریک

darkness /'dɑ:knəs, US 'dɑ:rk-/ *noun*

1 تاریکی، تاری، رەشی، نەروونی، نادیاری، نارۆشنی 2 نەزانی ۞ 1 تاریکی، ظلمت، تیرگی، نامعلومی 2 جهل

dark reaction *noun*

(زیندەکیمیا) کاردانەوەی تاریک (هەروەها Calvin cycle، لە ناوی کیمیازانی ئەمریکایی Melvin *Calvin*) ۞ واکنش تاریک

darkroom /'dɑ:kru:m, -rʊm, US 'dɑ:rk-/ *noun*

(وێنەگری) تاریکەژوور، تاریکەدیو ۞ تاریک‌خانه

dark star *noun*

ئەستێرەتاریکە، ئەستێرەی تاریک (لە بۆشاییدا، بێڕووناکی) ۞ داک استار

darky *noun, pl.* darkies

(زۆرتر سووکانە) قولەڕەش، زەنگی، رەش‌وبرش، کەسێکی وا ۞ کاکاسیاه

darling /'dɑ:lɪŋ, US 'dɑ:rlɪŋ/ *adjective, noun*

1 خۆشەویست، بەردەوک، ئازیز، لەبەردڵان، دەلال، جوان، دڵڕفێن 2 (خوازە) جوان، فریشتە 3 (لە بانگ‌کردندا) خۆشەویستم، ئازیزەکەم، گیانەکەم: *What's the matter, -rling?* ۞ 1 عزیز، قشنگ 2 (مجازی) ماه 3 (در خطاب) عزیزم

darn[1] /dɑ:n, US dɑ:rn/ *noun*

دوورینەوە، دروونەوە، جێگای دوورینەوە (بنەڕەت ئەڵمانی رۆژاوا) ۞ رفو، جای رفو

darn[2] /dɑ:n, US dɑ:rn/ *interjection*

(نافەرمی) ئەھا! ◌ لعنتی!

darn[3] /dɑːn, US dɑːrn/ *adjective, adverb,* US also durned

adj خـاوەن‌مـردوو، خوداگرتـوو *adv* یـەکجار، سـەرپاک، سەروەر ◌ *adj* لعنتی *adv* خیلی زیاد

darned /dɑːnd, US dɑːrnd/ = darn *adjective, adverb,* also durned

darnel /ˈdɑːn(ə)l/ *noun*

زریزان، زیزانە، داروجان، زیوان، مرۆر، تالـەکە، گەنمەشـــیتە [*Lolium temulentum* و جۆرەکانی تر] ◌ تلخه

darner *noun*

1 = darning needle 2 جـــــــۆرێ پووش‌بەقوونەی dragonfly زلی باریک [خێزان Aeshnidae، زۆر جۆرن] ◌ نوعی سنجاقک

darning *noun*

1 دوورینەوە، هفیز، هفێز، تەقەڵدان، دروونەوە 2 جـل‌وبـەرگی دووراوە یـان دووراوو ◌ 1 رفـو، رفوگری 2 لباس‌های رفویی

darning needle *noun*

دەرزی یان سـووژنی دوورینـەوە، دەرزی تەبەنـە ◌ سوزن رفوگری

darshan /ˈdɑːʃ(ə)n/ *noun*

(هیندوئیزم) دارشان: دەرفـەتی دیـتنی کەسێکی پیرۆز یان وێنەیێکی خودایی (بە ڕێگای هیندی لە *darśana* سانـسکریت "بینین") ◌ دارشان

dart /dɑːt, US dɑːrt/ *noun*

1 هەڵـبەزینەوە، بـاز، پـەڕین، قەڵـەمباز 2 تـیر، تەخش، تیرۆچکە 3 چزوو، کالـەگ، چووزە 4 (خـەیـاتی) سـاسـۆن 5 (darts) (یـاری) دارت، تیرتیرێن، تیرێن ◌ 1 خیز، پرش 2 تیر 3 نیش 4 (خیاطی) ساسون 5 (در جمع) دارت

dartboard /ˈdɑːtbɔːd, US ˈdɑːrtbɔːrd/ *noun*

تەختـەدارت، تەختـەتیرتیرێن، تەختـەتیرێن ◌ صفحه‌ی دارت

darter *noun*

1 باڵندەیێکی ملدرێژی کە ماسی بە دەنووکی تیژ و درێژی ڕاو دەکا = /anhinga /anˈhɪŋɡə [تـوخم *Anhinga*] 2 ماسـییێکـی چکۆلانـەی ئەمریکای باکووری [توخمەکانی *Etheostoma* و *Percina*] 3 پـــووش‌بەقوونــەی لــەش‌پـان [Libellulidae و خێزانەکانی تر] ◌ دارتر

Darwinian /dɑːˈwɪniən, US dɑːr-/ *adjective, noun*

داروینی، سـەربە چارلز داروین یان تیۆرییەکەی ◌ داروینی

Darwinism /ˈdɑːwɪnɪzəm, US ˈdɑːr-/ *noun*

داروینیـزم، داروێـن‌گـەری، داروێـن‌بـاوەڕی (تیۆریی کە زیندەوەرەکان بە هۆی هەڵبژاردنی سروشتی‌یەوە پەرە دەسێنن، و چارلز داروین Charles Darwim لـە سـەدەی نۆزدەیـەمدا دایڕشت) ◌ داروینیسم

Darwinist /ˈdɑːwɪnɪst, US ˈdɑːr-/ *noun, adjective*

n داروینیـست، داروێـن‌گـەر، داروێـن‌بـاوەڕ *adj* داروین‌باوەڕی‌یانە، داروینیستی ◌ *n* داروینیـست *adj* داروینیستی

Darwin tulip *noun*

هـــەڵاڵــەی داروێــن: جـــۆرێکی درێـــژی درەنگ‌پشکوتوو ◌ لاله‌ی داروین

Dasein /ˈdɑːzʌɪn/ *noun*

1 دازایـن (لـە فەلـسـەفەی هێگێـلدا) بـوون یـا دیاریکـرانی بـوون 2 (لە ئێگزیستێنسیالیزمدا) بوونی مرۆڤ (ئـە لـمانی، لە *dasein* "بوون") ◌ دازاین

dash /dæʃ/ *noun*

1 بڕێکی کەم، نەختێ، تۆزقاڵێ، نیـسکێ، بڕێ: *Add a dash of lemon juice* 2 کۆد یان هێڵی مۆرس (morse) 3 (ماشێن) داشبۆرد 4 هێرش، هوروژم، تێ‌ڕژان، هەڵمەت 5 پەلە، تاو، پرتاو: *a last-minute dash to buy presents* 6 هێڵی تـیرک، کـشتەک، هـەنج، بەنـدەک (—) 7 وزە، چالاکی، جم‌وجۆڵ، گوڕ 8 دەنگی لێکـکەوتن، دەنگی پیاکێشان، دنگە، دەنگی شڵەقانەوە، شـلقە ◌ 1 مقـدار کمـی، یـک خـرده 2 خـط مـورس 3 (اتومبیل) داشبورد 4 یورش 5 شتاب 6 خط تیره 7 انرژی، تحرک 8 صدای برخورد

dashboard /ˈdæʃbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

1 داشبۆرد 2 (مێژوویی) تەختـەدار یـان چـەرمێ بۆ گرتنی قوڕی کالـسکە یـان عەرەبانە، قوڕگر ◌ 1 صفحه‌ی داشبورد 2 گل‌گیر

dashed /dæʃt/ *adjective*

بێ‌کەیف، وەڕەز، بێ‌دەماخ، ناڕەحەت ◌ دمغ

dasheen /daˈʃiːn/ = taro

dasher *adjective*

مرۆی خۆنوێن یان خۆپیشاندەر ◌ آدم خودنما

dashiki /ˈdɑːʃiki/ *noun, pl.* dashikis

کراسێکی فشی ڕۆشن، لە بنەڕەتا هی ئەفریکای ڕۆژاوا ◌ داشیکی

dashing /ˈdæʃɪŋ/ *adjective*

1 پـڕجم‌وجـۆڵ، هەڵـسوور، بـەگوڕ، بەڕشـت، بەتین: *a dashing young horse* 2 هەژێنـەر، وروژێنەر 3 (جل و هتد) جـوان، ڕێـک‌وپێـک، شـۆخ: *his dashing red waistcoat* ◌ 1 پرتحرک، جدی 2 مهیج 3 شیک

dashingly /ˈdæʃɪŋli/ *adverb*

پڕجم‌وجۆڵانە، هەڵـسووڕانە ◌ به طور پرتحرک

dassie /ˈdasi/ *noun, pl.* dassies

1 (جۆرێ) hyrax ی بەردەڵانی 2 جۆرێ ماسی زێوینی باڵ‌ڕەش و پنکەی ڕەش لەسـەر کلکی

[*Diplodus sargus*] ◇ داسی

dastard /'dæstəd, US 'dɑː-/ *adjective*
ناپیاو، نامەرد، بێ‌شەرەف، خوێڕی، هیچ‌وپووچ، coward ◇ نامرد، رذل

dastardliness /'dæstədlinəs, US -tərd-/ *noun*
ناپیاوی، نامەردی، بێ‌شەرەفی، خوێڕیەتی، هیچ‌وپووچی، پەستی ◇ نامردی، رذالت

dastardly /'dæstədli, US -tərd-/ *adjective*
ناحەز، ناشیرین، نامەردانە، ناپیاوانە، خوێڕییانە ◇ نکوهیده، زشت

dastur /də'stʊə/ *noun*, also dastoor
دەستوور (موغی زەردەشتی‌یانی هیند) ◇ دستور

dasyure /'dasɪjʊə/ = quoll

DAT *abbreviation* digital audio tape
دەنگ‌بەند یان کاسێتی دەنگی دیجیتاڵ ◇ دات

data /'deɪtə, 'dɑːtə, US 'dætə *noun*, sinsular datum
زانیاری، دراو(ە) (something given)، (کامپیوتێر) دراوەکان، دەیتا، داتا: *the analysis/interpretation of the data* ◇ اطلاعات، (کامپیوتر) داده(ها)

data analysis *noun*
شی‌کردنەوەی زانیاری یان دراوە، دەیتاشیکاری، شی‌کردنەوەی دەیتا ◇ تحلیل دادەها

data bank /'deɪtəbæŋk, US 'dætə-/ *noun*
بانکی زانیاری یان دەیتا، database ◇ بانک دادەها

database /'deɪtəbeɪs, US 'dætə-/ *noun*
بنکەی زانیاری یان دەیتا یان دراوەکان، بانکی زانیاری ◇ پایگاه دادەها

database management system *noun*, *abbreviation* DBMS
دی‌بی‌ئێم‌ئێس: سیستەم یان ڕێکخستەیێ بۆ ڕێکخستن و بەڕێوەبردنی بڕێکی زۆری دەیتا و زانیاری ◇ دی‌بی‌ام‌اس

datable /'deɪtəbl/ *adjective*, also dateable
ڕێکەوتی بۆ دادەنرێ یان دیاری دەکرێ ◇ قابل تعیین تاریخ

data capture *noun*
خڕکردنەوەی زانیاری، کۆکردنەوەی داتا یان زانیاری ◇ دادەیابی

data processing *noun*
دەیتالێکدانەوە، دراوەلێکدانەوە، لێکدانەوەی زانیاری، پرۆسێسینگی زانیاری یان دەیتا یان دراوەکان ◇ دادەپردازی

data protection *noun*
ڕاگرتنی زانیاری، پاراستنی زانیاری یان دەیتا ◇ حفظ اطلاعات

data retrieval *noun*
دەس‌خستنەوە یان گێڕانەوەی زانیاری یان دراوەکان ◇ بازیابی دادەها

datcha /'datʃə/ = dacha

date[1] /deɪt/ *noun*
1 ڕێکەوت، هلکەفت، ڕۆژومانگ، مێژوو، ڕۆژکەوت 2 سەردەم، سەروبەند، قۆناخ، چەرخ 3 بڕیار، بڕیاری یەکتربینین، بەڵێنی (چ لەباری کۆمەڵایەتی یا دڵداری‌یەوە) 4 دەزگیران، دۆستی کچ، دۆستی کوڕ ◇ 1 تاریخ 2 زمان، عصر 3 قرار ملاقات، قرار 4 دوست دختر، دوست پسر

date[2] /deɪt/ *noun*
1 خورما 2 دارخورما [*Phoenix dactylifera*] ◇ 1 خرما 2 درخت خرما

dateable = datable

dated /'deɪtɪd/ *adjective*
1 ڕێکەوت‌دار، بە ڕێکەوت(ەوە): *a dated document* 2 کۆن، لەباوکەوتوو، بێ‌بڕەو، بێ‌ڕەمین، قەدیمی، سوواو، بێ‌باو، outmoded، ◊ *a dated document* :old-fashioned ؛ (datedly /'deɪtɪdli/ *adv*) *dated formalities* (datedness /'deɪtɪdnəs/ *n*) ◇ 1 تاریخ‌دار 2 قدیمی، منسوخ

dateless /'deɪtləs/ *adjective*
هەمیشەیی، نەبڕاوە، بێ‌کۆتایی، بێ‌دوایی، دوایی‌بێ‌نەهاتوو، هەرماو، نەمر، بێ‌ڕێکەوت، کۆنەنەبوو، کۆنی‌نەناس ◇ جاودانی، ابدی

dateline /'deɪtlaɪn/ *noun*, also Date Line
1 هێڵی جیهانی ڕێکەوت، هێڵی گۆڕانی ڕێکەوتی ڕۆژ، هێڵی ڕێکەوتی نێونەتەوەیی یان جیهانی 2 (ڕۆژنامە) هێڵی سەرەوەی لاپەڕە ◇ 1 خط بین‌المللی تاریخ 2 (روزنامه) خط بالای صفحه

date of birth *noun*
ڕێکەوتی (لەدایک)بوون ◇ تاریخ تولد

date palm *noun*
داری خورما، دارخورما ◇ درخت خرما

dates *noun*
1 ڕێکەوتی (لەدایک)بوون و مردن 2 ڕێکەوتی دەسپێک و دوایی (کۆتایی) ◇ 1 تاریخ تولد و وفات 2 تاریخ آغاز و پایان

date stamp *noun*
دەزگای ڕێکەوت‌لێدان ◇ ماشین تاریخ‌زنی

dating agency *noun*, also dating service
ئاژانسێ کە هەوڵ دەدا دوو یار (بۆ پێوەندی دڵدارانە) یەکتر ببینن: *He met his wife through a computer dating agency* ◇ آژانس دیتینگ

dative /'deɪtɪv/ *adjective*, *noun*
adj دۆخی بەرکاری ناڕاستەوخۆ (یان تیان)، (شێوەیەکی تایبەتی ناوی لە هێندێ زماندا (وەکوو لاتین، ئەڵمانی و هتد) کە ئەوە پیشان دەدا کە نێوەکە بەرکاری ناڕاستەوخۆیە *n* ناو،

برینـــاو و... ی دەیتـــیڤ (بڕوانـــە ablative، accusative، genitive، locative و nominative) ۞ adj حالت مفعول با واسطه یـا برایی n اسم، ضمیر و... برایی

datum /ˈdeɪtəm/ = singular form of data

datura /dəˈtjʊərə/ *noun*

پیـزل، گیاگوپـاڵ، گیابۆگـەنە، گیاگـەنـاو [تـوخم *Datura*] ۞ داتوره

daub /dɔːb/ *noun*

1 وێنەکێـشی فـشە، کەچەوێنەکێشی 2 سواخ 3 بڕێکی کـەم، نەختـەلانێ، تۆزاڵـێ ۞ 1 نقاشـی ناشیانه 2 اندود 3 مقدار کم، یک خرده

dauber *noun*

1 کەچەوێنـــــــەکێش، گەندەوێنـــــەکێش، سواخەوێنەکێـــشی، وێنەکێـــشی ناشــــارەزا 2 سواخدەر ۞ 1 نقاش ناشی 2 اندودگر

daubery /ˈdɔːbərɪ/ *noun*

سواخدان، سواخ، تێهەڵـــاوین ۞ اندودکاری

dauby /ˈdɔːbɪ/ *adjective*

لیچق، پێوەنووساو، چەسپاوی، پیس ۞ چسبناک

daughter /ˈdɔːtə(r)/ *noun, adjective*

n 1 کچ، دۆت، کەنیشک، کـەنی 2 (خـوازە) ژن 3 (فیزیک) ئیزۆتۆپێ کە بەهۆی لێکهەڵوەشانی تیـــشـکـدەری ئیزۆتـــۆپێکی تـــر پێکهـــاتووە، نیوکلایـدێ کـە بـەهـۆی لێـکـهـەڵـوەشـانی رادیۆئەکتیڤی radioactive decay نیوکلایدێکی تر پێکهاتووە، جۆرێکی گەردیلەیی کە بەرهەمی لێـکـهـەڵـوەشـانی تیـشکـدەری تـوخمێکی تایبـەتییـە *adj* کچـی: سـەربـە خانـە یـان پێکهاتـەیێکی تـرەوە کـە لـە دابـەشبـوون یـا لێهەڵگرتنەوەوە پەیدا دەبێ: daughter cell ۞ *n* 1 دختر 2 (مجازی) زن 3 دوتر *adj* دختری

daughter cell *noun*

(زیندەناسی) خانەی کچی (یان کچێنی): خانەیێ کە بەهۆی دابەشبوونی خانەیێکی تر پێکدێ، خانەیێ کە لە دابەشبوونی خانەی بنەڕەتی (یان دایکەوە) پەیدا دەبێ ۞ سلول دختری

daughterhood /ˈdɔːtəbɔːd, US -tərbɔːrd/ *noun*

کەنیشکی، کچێتی، دۆتی ۞ دختری

daughter-in-law *noun, pl.* daughters-in-law

بووک، وەوی ۞ عروس

daughterly *adjective*

کچانە، کەنیشکانە، دۆتانە ۞ دختروار

daunomycin = daunorubicin

daunorubicin *noun*

جـــۆرێ ئـــانتیبیوتیـــک $C_{27}H_{29}NO_{10}$ کـــە گلیکۆزایدی نایترۆژێنداره و ب.ت. بۆ تیماری leukaemia بەکاردێترێ ۞ داونوربیوسین

daunting /ˈdɔːntɪŋ/ *adjective*

ترسێنەر، تۆقێنەر، بەدڵەتەپێخەر ۞ تشویش‌آور

dauntingly /ˈdɔːntɪŋlɪ/ *adverb*

ترسێنەرانە، تۆقێنەرانە، بەدڵـەتەپێخەرانـە ۞ بـە طور تشویش‌آور

dauntless /ˈdɔːntləs/ *adjective*

نـەترس، بـێبـاک، ئـازا، شـێرکرۆژ، قارەمـان، بەجەرگ، بێباک، بوێر، سڵنەکردوو، resolute: a dauntless hero ۞ جسور، متهور، بی‌پروا

dauntlessly /ˈdɔːntləslɪ/ *adverb*

نەترسانە، بوێرانە، ئازایانە، قارەمانانە ۞ جسورانه

dauntlessness /ˈdɔːntləsnəs/ *noun*

نەترسی، بێباکی، ئازایەتی، قارەمانێتی، بەجەرگی، بوێری ۞ جسارت، تهور

dauphin /ˈdəʊfæ̃, -fæn, US ˈdoʊ-/ *noun*

دۆفـــین (= ســـەرناوی کوڕەگـــەورەی پاتـــشای فەڕەنسی) ۞ داوفین

dauphiness *noun*

دۆفینـــیس (= ژنی کوڕەگـــەورەی پاتـــشای فەڕەنسی) ۞ داوفینس

dauphinois /ˌdəʊfɪˈnwʌ/ *noun*, dauphinoise /-ˈnwʌz/

(فەڕەنسی) پەتاتەی قاشکراو و لە شیرا کوڵاو ۞ داوفینویس

davenport /ˈdav(ə)npɔːt/ *noun*

1 میـزی (لەســەر)نووسین 2 سـۆفای دوو یـان چەندکەسە (دەکرێتە تـەخت) ۞ 1 میز تحریـر 2 مبل تخت‌خواب‌شو

David *noun*, Hebrew *Dāwīdh*

داوود: دوابەدوای Saul بووە دووەمین پاتشای ئیـسرائیل (بـەپێـی گێڕانـەوەکـانی کتێبی پـیرۆز؛ Davidic *adj*) ۞ داود

davit /ˈdavɪt, US ˈdeɪv-/ *noun*

1 گـــەمیهەڵـــێن، (بەرزکـــەرە) بەڵـــەمکـــێش، گەمیکێش، قوڵچەم، گەمیهەڵواسە (لەسـەر کەشـــتی بـــۆ هەڵـــێنانی گـــەمی کەشـــتی) 2 لەنگەرکێش ۞ 1 خم‌بازو 2 لنگرکش

Davy Johnes's locker /ˌdeɪvi ˌdʒəʊnzɪz ˈlɒkə(r), US ˌdʒoʊnzɪz, ˈlɑːk-/ *noun*

(نافـەرمی و زۆرتـر بـە شـۆخی) بـنی دەریـا ۞ (عامیانه) قعر دریا

Davy lamp *noun*

(مێژوویی) چرای سووکی بێمەترسی کانکەنان (وا دروس کرابوو کە مەترسی تەقینـەوەی گـاز کـەم کاتـەوە؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی کیمیـازانی ئینگلیـــسی ســـێر Humphry *Davy* (1778-1829) کە ئەمەی داهێنا) ۞ داوی لامپ

daw /dɔː/ *noun*

کەسێکی ساوێلکە، سادە ۞ آدم ساده‌لوح

dawdler *noun*

خنەخنکەر، خنۆک، ساوەساوکەر، خاوەخاوکەر، لازگن، لازەلازکەر ۞ وقت‌تلف‌کن

dawn /dɔːn/ *noun*
1 شەبەق، بەرەبەیان، گەردوگەلا، گەردوگول، 2 سەرەتا، They start work at dawn 3 beginning دەسپێک، بەرایی، گزینگ، دەرکەوتن، سەرهەڵدان، پەیدابوون ۞ 1 سپیدەدم، پگاه، فجر 2 آغاز، طلیعه 3 ظهور

dawn chorus *noun*
خوێندنی بەرەبەیان، خوێندنی مەلابانگدان ۞ آواز صبحگاهی

dawning *noun*
1 (وێژەیی) شەبەق، بەرەبەیان، گەردوگەلا، گەردوگول 2 سەرەتا، دەسپێک ۞ 1 پگاه 2 آغاز

dawn raid *noun*
هێرشی بەرەبەیان ۞ حملەی صبحگاهی

dawn redwood *noun*
دارێکی سنەوبەری [*Metasequoia glyptostroboides*] ۞ نوعی درخت

day /deɪ/ *noun, adjective*
n 1 ڕۆژ، ڕۆ(وەکوو ئەمرۆ و...)، شەووڕۆژ، ماوەی 24 کاتژمێر 2 ڕۆژی کارکردن 3 (days) سەردەم، ڕۆژگار، زەمانە، سەروبەند، قۆناخ 4 (خوازە) ڕقەبەرایەتی، بەربەرکانی، ڕکەبەری، کێشە، ململانێ، شەڕ *adj* کراو بەدرێژایی ڕۆژ ۞ *n* 1 روز، شبانەروز 2 روز کاری 3 (در جمع) روزگار، دوره 4 (مجازی) رقابت، نزاع *adj* انجامشده در طول روز

Dayak /ˈdʌɪak/ *noun*, also Dayk, *pl.* same or Dayaks
1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی ڕەسەنی دانیشتووی بەشەکانی Borneo کە Iban (یان Sea Dayak) لە باکوور و Land Dayak لە باشووری ڕۆژاوا دادەگرێ 2 زمانە ئەوسترۆنیزیاییەکانی ئەو گەلانە ۞ داپاک

dayan /daˈjɑːn/ *noun*, also Dayan, *pl.* dayanim /daˈjɑːnɪm/
گەورەمالووم rabbi ب.ت. یەکێ کە وەک دادگەری دینی کاردەکا ۞ دایان

daybook /ˈdeɪ bʊk/ *noun*
(کارداری) دەفتەری ڕۆژانە ۞ دفتر روزنامه

day boy *noun*
خوێندکاری ڕۆژانە، شاگردی ڕۆژانە ۞ دانشآموز غیرمقیم

daybreak /ˈdeɪbreɪk/ *noun*
شەبەق، مەلابانگدان، بەرەبەیان، کەرەی بەیانی ۞ سپیدەدم، فجر، پگاه

day camp *noun*
کەمپی ڕۆژانە (کە منالان دەتوانن لە ڕۆژانی پشوودا بچن بۆ کایە) ۞ اردوگاه روزانه

day care *noun*
ئاگاداری (یا چاودێری) منالان (و کەسانی پیر و نەخۆش کە کەسێکیان بەسەرەوە نییە یان ب.ت. لە کارن) ۞ مراقبت یا نگهداری کودکان

day-care centre *noun*, also day centre
ناوەند یان شوێنی ئاگاداری (یان چاودێری) منالان ۞ مهد کودک

day-dawn = daybreak

daydream /ˈdeɪdriːm/ *noun*
خەیاڵکردنەوە، خەیاڵپڵاو، داڵغە، فاکوفیک، خەیاڵ(ی خاو)، خەونەڕۆژک، ئاوات، خەون (daydreamlike *adj*) ۞ خیالپردازی، خیام خام

daydreamer *noun*
خەیاڵکەرەوە، خەیاڵاتی، خەیاڵباز ۞ اهل خیالپردازی

day flower *noun*
گیایێکی تەمەنکورتی گوڵشین [توخم *Commelina*] ۞ نوعی گیاه

daygirl *noun*
(کچی) خوێندکاری ڕۆژانە، شاگردی ڕۆژانە ۞ دانشآموز دختر غیرمقیم

Day-Glo /ˈdeɪ gləʊ, US gloʊ/ *adjective*
(دروشمی بازرگانی)، (ڕەنگ) دایگلو، بریقەدار، ورشن ۞ دایگلو

day labour /ˈdeɪ leɪbə(r)/ *noun*
کاری ڕۆژکار یان ڕۆژمز ۞ کار روزمزد

day labourer *noun*
کرێکاری ڕۆژکار یان ڕۆژمز (لێنەهاتوو) ۞ کارگر روزمزد

daylight /ˈdeɪlaɪt/ *noun*
1 ڕۆژ، ڕووناکایی ڕۆژ، ڕوشنایی ڕۆژ 2 گزنگ، بەرەبەیانی، شەبەق، دەرکەوتن یان هەڵاتنی ڕۆژ 3 (خوازە) ڕۆژی ڕوون، ڕۆژی ڕووناک ۞ 1 روز، روشنایی روز 2 سحر، سپیدەدم 3 (مجازی) عالم آشکار

daylight robbery *noun*
دزی لە ڕۆژی ڕووناکدا، برفینبرفین ۞ دزدی سرگردنه

daylight saving *noun*
خستنەپێشی کاتژمێر یان سەعات ۞ جلوکشیدن ساعت

daylight saving time *noun*, also daylight time
سەروبەند یان کاتی خستنەپێشی کاتژمێر، کاتژمێری هاوینی ۞ فصل جلوکشیدن ساعت

day lily *noun*
زەمبەقی یەکڕۆژە [توخم *Hemerocallis*] ۞ سوسن یکروزه

daylong /ˈdeɪlɒŋ, US -lɔːŋ/ *adjective, adverb*
adj یەکڕۆژە *adv* بە درێژایی ڕۆژ، لە تەواوی ڕۆژدا، لە ماوەی ڕۆژدا ۞ *adj* یکروزه *adv* در تمامی روز

day nursery *noun*, also nursery

ناوەند یا شوێنی ئاگاداری (یان چاودێری) منالان، ناوەندی ئاگالێبوونی منالان، باخچەی منالان یان گولان، دایەنگە ◌ مهد کودک
Day of Atonement = Yom Kippur
day off *noun, pl.* days off
ڕۆژی پشوو، ڕۆژی بێکاری، ڕۆژی کارنەکردن ◌ روز تعطیلی
Day of Judgement *noun*
ڕۆژی لێپرسینەوە یان پەسلان، ڕۆژی دادگەری ◌ روز قیامت یا جزا
day of reckoning *noun*
ڕۆژی لێپرسینەوە، ڕۆژی گوناهدانەوە ◌ روز بازخواست
day of rest *noun*
ڕۆژی حەسانەوە ◌ روز استراحت
day out *noun,* also and pl. days out
سەردان یان سەفەری یەکڕۆژە ◌ بازدید یا تور یکروزه
daypack *noun,* also day sack
(زۆرتر لە ئەمریکا) کۆلی چکۆلە ◌ کولەپشتی کوچک
day pupil *noun,* also day student
شاگرد یان خوێندکاری ڕۆژانە ◌ دانش‌آموز غیرمقیم
day release *noun*
مۆڵەتپێدانی لێکۆڵینەوە، مۆڵەتی لێکۆڵینەوە ◌ مرخصی تحصیلی
day release course *noun*
ماوەی مۆڵەتی لێکۆڵینەوە ◌ دورەی مرخصی تحصیلی
day return *noun*
بلیتی هاتوچۆی یەکڕۆژە، تیکێتی هاتن و چوونی یەکڕۆژە ◌ بلیت رفت و برگشت یکروزه
day room *noun*
(نەخۆشخانە، سەربازخانە و هتد) دیوی گشتی (بۆ حەسانەوە، چاو لە تەلەفزیۆن کردن و هتد) ◌ سالن عمومی
days *noun, adverb*
تەمەن، ژیان، سەردەم، ڕۆژگار ◌ زندگی، دوره
day school *noun*
خوێندنگای ڕۆژانە ◌ مدرسەی روزانه
day shift *noun*
1 نۆرەکاری ڕۆژانە، دانی کاری ڕۆژانە 2 کرێکارانی ڕۆژکار ◌ 1 شیفت روز 2 کارگران روزکار
dayside *noun*
(ئەستێرەوانی) بەری ڕۆژ، لای ڕۆژ (هەسارەیێ) ◌ دیساید
daysman *noun, pl.* daysmen
کرێکاری ڕۆژکار یان ڕۆژمز ◌ کارگر روزمزد
Days of Awe = High Holidays
day-star *noun*
1 خۆر، ڕۆژ 2 ئەستێرەی بەرەبەیان ◌ 1 خورشید 2 ستارەی بامداد
day surgery *noun*
نەشتەگەریی ڕۆژی (شەو لە نەخۆشخانە نەمێنێتەوە) ◌ دی سورجیری
daytime /ˈdeɪtaɪm/ *noun*
ڕۆژ، درێژایی ڕۆژ، ڕۆژگار: *The park is open during (the) -me* ◌ روز
day-to-day *adjective*
ڕۆژانە، هەرڕۆژە، ڕۆژبەڕۆژ ◌ روزمره، روز به روز
day trading *noun*
سەودا(گەر)ی ڕۆژانە (کارداری لەسەر ئینتێرنێت بۆ کڕین و فرۆشتنی بەش و شارەکان (یان پشکەکان shares) ◌ دی ترادینگ
day trader *noun*
سەوداگەر یان سەوداچی ڕۆژانە ◌ دی ترادر
day trip *noun*
گەڕانی یەکڕۆژە، سەردان یان سەفەری یەکڕۆژە ◌ گردش یکروزه
day-tripper *noun*
گەڕوانی یەکڕۆژە، ڕێبواری یەکڕۆژە ◌ گردش‌کنندەی یکروزه
daywear *noun*
جل یان بەرگی ڕۆژانە، ڕۆژپۆش ◌ لباس روزانه
daze /deɪz/ *noun*
سەرسامی، سەرسووڕماوی، تاساوی، واقوڕماوی، کاسی، وڕی، گێژی ◌ حیرت، گیجی
dazed /deɪzd/ *adjective*
سەرسام، سەرسووڕماو، پەشۆکاو، حەپەساو، عەبەسراو، تاساو، واقوڕماو، کاس، وڕ، گێژ (dazedly *adv*) ◌ مبهوت، حیرت‌زده، گیج
dazzle /ˈdæzl/ *noun*
1 بریقانەوە، درەوشانەوە، شەوقدانەوە، ورشانەوە، چرسین 2 شکۆ، فەڕ، دەبدەبە، گەورەیی، مەزنی (dazzler *n*) ◌ 1 درخشش 2 جلوەگری، جلال
dazzlement *noun*
چاوبەشەوارەکەوتن، چاوهەڵنەهاتن (لەبەر ڕووناکی زۆر)، کوێربوون ◌ خیرگی
dazzling *adjective*
درەوشاوە، بریقەدار، چاولەبەرهەڵنەهاتوو، بەشەوارەخەر، سەیر (dazzlingly *adv*): *She was -zzlingly beautiful* ◌ خیره‌کننده، عالی
dB *abbreviation* decibel(s)
Db *abbreviation* dubnium
DBMS /ˌdiː biː em ˈes/ *abbreviation* database management system
(کامپیوتێر) ڕێکخستە یان سیستمی

بەڕێوەبەرایەتی بنکەی زانیاری یان دەیتا ۞ سیستم مدیریت پایگاه دادەها

DC /ˌdiː ˈsiː/ *abbreviation* 1 direct current, also dc 2 District of Colombia, also D.C. 3 da capo

1 (کارەبا) تەزووی راستەوانە یان راستەوخۆ 2 (لە ئەمریکا) هەرێم یان ناوچەی کۆلۆمبیا 3 (ئیتالیایی، موسیقا) دەست پێ بکرێتەوە، بکرێتەوە، سەرلەنوێ بکرێتەوە ۞ 1 جریان مستقیم 2 منطقەی کلمبیا 3 تکرار شود

DD *abbreviation* Doctor of Divinity

1 دوکتورای یەزدانناسی 2 بڕوانامەی دوکتورای یەزدانناسی ۞ 1 دکترای الهیات 2 درجەی دکترای الهیات

D-day *noun*

1 دی دەی (ڕۆژی 6ی ژووەنی 1944، کە هێزە هاوپەیمانەکان لە نۆرماندی باکووری فەرەنسە دابەزین) 2 ڕۆژی بەڵێنی، ڕۆژی وادە، ڕۆژی دیاریکراو ۞ 1 دی دی 2 روز موعود

DDT /ˌdiː diː ˈtiː/ *abbreviation* dichlorodiphenyl trichloroethane

دیدیتی: مەتریالێکی کیمیایی بێ‌ڕەنگی مێرووکوژ $C_{14}H_9Cl_5$، بۆ گیانەوەر و ئاژەڵ زەرەری هەیە ۞ د.د.ت

de- /diː/ *prefix*

پێشگر: 1 پێچەوانە، دژی، دژە، بەرچەسرینەوە، لابردن، پێوەنەهێشتن: *de-ice* 2 بەتەواوەتی: *denude* (بنەڕەت: لە *de* لاتین "off, from"، واتای یەک لە *des-* ڕێگای فەرەنسی کۆن لە *dis-* لاتین) ۞ پیشوند: 1 معکوس، ضد، ـزدایی 2 کاملاً

deacon /ˈdiːkən/ *noun*

1 مجێوری کلێسە، جانکوش (لە خوارووی قەشەوە)، ئەفسەری پایەنزمی کلێسەی کریستانیەت؛ مۆرمۆنێکی هەرە پایەنزم لە نێو سەرجەم قەشەکانی هاروونیدا Aaronic؛ قەشەیار، دواکەشە، ئاوەڵقەشە 2 قەشەی دیاریکراو بۆ کاروباری خێرخوازی ۞ 1 شماس، خادم کلیسا 2 دیکون

deaconess /ˌdiːkəˈnes, US ˈdiːkənəs/ *noun*

ژنەمجێوری کلێسە، مجێوری ژنی کلێسە ۞ خادمەی کلیسە

deaconship *noun*

مجێوریتی کلێسە ۞ شماسی

deactivation *noun*

(بۆمب و هتد) لەکارخستن، پووچەڵکردنەوە، ساردکردنەوە (*n* deactivator: لەکارخەر، پووچەڵکەرەوە) ۞ خنثی‌سازی

dead /ded/ *adjective, adverb, noun*

adj 1 مردوو، گیان‌دەرچوو، نازیندوو، بێ‌گیان، بێ‌جان، بێ‌ڕۆح، تیاچوو، مردوو 2 لەباوکەوتوو، کۆن 3 (گژوگیا و هتد) وشک، وشکەهەڵگەڕاو 4 کوژاوە، دامردوو، داکوژاو، دامرکاو، ناچالاک 5 وەڕەس‌کەر، عاجزکەر، ناخۆش، دڵتەنگ 6 بێ‌جموجۆڵ، بێ‌چالاکی، کڕ، مات، سڕەوتوو، داکوژاو 7 بەکارهێنراو، لەکارکراو 8 تەواوبوو، دوایی‌پێ‌هاتوو 9 تەواو، درووست، ڕەبەق 10 تەزیو، سڕ، کەسیرە(کەوتوو)، هەڵوەریو 11 ماندوو، شەکەت، هیلاک، لەکارکەوتوو، پەککەوتوو، خراپبوو 12 (دەنگ) گیراو، نووساو، دەرنەهاتوو 13 (ڕەنگ) سارد، ناگەش، ناڕۆشن، تەڵخ، مات 14 گیراو، بەستراو 15 راستەوخۆ، سەرڕاست، راست *adv* 1 کتوپڕ، لە ناکاو 2 بە تەواوەتی، بە گشتی *n* 1 بنیادەمی مردوو، مەیت 2 بێ‌دەنگی ۞ *adj* 1 مرده، بی‌جان، غیرذی‌روح 2 منسوخ 3 خشکیده 4 خاموش 5 کسل‌کننده 6 بی‌تحرک 7 مصرف‌شده 8 تمام‌شده 9 کامل، دقیق 10 کرخ، بی‌حس 11 خسته، ازکارافتاده 12 (صدا) گرفته 13 (رنگ) مات 14 مسدود 15 مستقیم *adv* 1 ناگهان 2 کاملاً *n* 1 شخص مرده 2 سکوت

dead battery *noun*

باتری بەتاڵ یان خاڵی، قەوەی تیانەماوو ۞ باتری خالی‌شده

deadbeat /ˈdedbiːt/ *noun*

1 مرۆی بێکار و بێبار، لەش‌گران، تەرەبۆژە، کارنەکەر، مفتەخۆر 2 مرۆی قەرزکوێر ۞ 1 آدم تنه‌لش، انگل 2 آدم بدحساب

dead beat *adjective*

1 ماندوو و مردوو، شەکەت، لەبێ‌کەوتوو 2 (میکانیزمێ) بێ‌کشانەوە، بێ‌گەڕانەوە، بێ‌تەکان ۞ 1 خستەی خستە 2 بدون برگشت، بدون لگد

dead centre *noun*

1 دروست لە نێوەڕاستدا، چەقی چەق 2 ناوەندی بێ‌تەکانی یان چەق‌بەستوویی، خاڵی مردن ۞ 1 درست در وسط 2 مرکز سکون

dead duck *noun*

(نەخشە، بیرۆکە و هتد) ڕووڵەتیاچوون (نەمان)، نەکرد، ڕووخەک، ناکرداری ۞ غیرعملی، محکوم به فنا

dead end *noun*

1 (شەقام و هتد) بێ‌سەرەدەر، بن‌بەست 2 کاری بێهوودە، کاری لەخۆڕایی، کاری بێ‌داهاتوو، کاری بێ‌ئەنجام (هیچ شانسی پێشکەوتنی نەبێ) ۞ 1 بن‌بست 2 کار بدون نتیجه

deadening *adjective, noun*

adj هێدیکەرەوە، ئارامکەرەوە، دامرکێنەر *n* دەنگ‌بەند، دەنگ‌گیرەوە ۞ *adj* آرام‌بخش *n* عایق صدا

deadeye *noun*

1 ئاڵقە یان خلۆکەی نێوچاڵ یان کونکون بۆ

گرتنی lonyard و بۆ توندکردنی گوریسی مەهار بەکاردێترێ 2 (نافەرمی و زۆرتر ئەمریکا) نیشانەچی شارەزا یا دەس‌ڕاست یا بێ‌خەتا ◇ 1 دیدأی 2 تیرانداز ماهر

deadfall *noun*

1 تەڵە یان داوێ کە گیانەوەری کەتە لەنێویا هەموو داروپەردووەکە بەسەریا دەکەوێ 2 کۆمادارو دەوەنی بڕاو ◇ 1 ددفول 2 تودەی درخت و بوتەی بریده

deadhead[1] /'dedhed/ *noun*

گوڵی سیس یان ژاکاو یان چرچ ◇ گل پژمرده

deadhead[2] /'dedhed/ *noun*

1 تەماشاوان یان سواری بەخۆڕایی (یان بێ‌بلیت) 2 کەسێکی نەفام، ترەبۆژە، کەر، گەوج، مرۆی عاجزکەر، وەڕەزکەر 3 (فڕۆکە، شەمەندەفەر و هتد) بەتاڵ، بێ‌بار یان ڕێبوار، خاڵی ◇ 1 تماشاچی یا مسافر مجانی 2 آدم احمق یا خستەکنندە 3 (هواپیما، قطار و...) خالی

dead heat *noun*

پێشبڕکێی ڕاکردن کە لەودا چەند کەس پێکەوە دەگەنە هێڵی کۆتایی ◇ مسابقەی دو برندەای

dead language *noun*

زمانی مردوو یا داکوژاو یا تیاچوو یا نەماو (ب.ت. لاتین) ◇ زبان مرده

dead letter *noun*

1 قانوون یان دەستووری ڕەچاونەکراو، دەستووری مردوو، یاسایێ کە لەبەرچاو ناگیرێ 2 نامەی سەرلێ‌شێواو (نامەیێ کە بە دەستی هیچ لایێ نەگەیشتۆتەوە) ◇ 1 قانون بلااجرا 2 نامەی سرگردان

dead letter office *noun*

نووسینگە یان بەڕێوەبەری نامە سەرلێ‌شێواوەکان (مردووەکان) ◇ ادارەی نامەهای سرگردان

deadlight /'dedlaɪt/ *noun*

بەرگی پاراستنی porthole یان پەنجێرەی کەشتی لە ڕەشەبا ◇ ددلایت

deadline /'dedlaɪn/ *noun*

1 مۆڵەت، سەری وەخت، مۆڵەتی دیاری‌کراو، وەخت یان وادەی دیاری‌کراو 2 تەنگەتاوی 3 (مێژوویی) هێڵی مردن (بۆ گیراوان) ◇ 1 موعد مقرر 2 ضرب‌الاجل 3 خط مرگ

deadliness /'dedlinəs/ *noun*

کوژندەیی، کوشندەیی ◇ مهلکی

dead load *noun*

خۆبار، باری وشکە، باری مردوو، قورسایی خۆی (بێ بار یان سوار) ◇ وزن خشکە

deadlock /'dedlɒk, US -lɑːk/ *noun*

1 بن‌بەست، کۆسپ، بێ‌سەرەدەر، گرێ 2 هەڵوەستە، گرێ، گیر، ڕاوەستان، لایێ‌بەلادانەکەوتن ◇ 1 بن‌بست 2 وقفە

deadlocked *adjective*

بەئاخرگەیشتوو، بەسەرگەیشتوو، بە بن‌بەست‌گەیشتوو، بێ‌ئەنجام، بێ‌سەرەدەرماو، کۆسپ‌تێکەوتوو ◇ بە بن‌بست‌رسیده

dead loss *noun*

1 تێشکانی بە تەواوەتی 2 زەرەر یان زیان(لێ‌کەوتنی) بە تەواوەتی ◇ 1 شکست کامل 2 زیان مطلق

deadly /'dedli/ *adjective* (deadlier, deadliest), *adverb*

adj 1 کوشندە، مەرگاوی، قڕتێخەر، تیابەر، مەرگ‌بار 2 (دوژمنایەتی) خوێنی، قەستەسەر، ئاشتەوەنەبوو، قیناوی، ڕقاوی، توندوتیژ 3 کاریگەر، پڕبانەدۆر، کارا 4 وەکوو مردوو، مردووئاسا 5 ماندووکەر، وەڕەس‌کەر، ناخۆش 6 یەکجار 7 (گوناھ) گەورە *adv* یەکجار، وەکوو مردوو ◇ *adj* 1 مهلک، مرگبار 2 قهار 3 پرتأثیر 4 مردەمانند 5 خستەکنندە 6 فوق‌العادە 7 (گناه) کبیره *adv* بسیار، مثل مرده

deadly nightshade /ˌdedli 'naɪtʃeɪd/ *noun*, also belladonna

تەماتەمارانە، هەنگوورەتاڵە [*Atropa belladonna*] ◇ شابیزک، بلادُن

deadly sin *noun*

(لە نەریتی کریستانیەتدا) گوناهی گەورە ◇ گناه کبیره

deadman *noun*

شووشەی بەتاڵ یان خاڵی ◇ بطری خالی

dead man's fingers *noun, pl.*

1 جۆرێ شیلان یا مەرجانی نەرم [*Alcyonium digitatum*] 2 جۆرێ کارگ fungus [*Xylaria polymorpha*] ◇ دد منس فینگر

dead march *noun*

مارشی ماتەمین یان مردن ◇ مارش عزا

deadness *noun*

مردوویی ◇ مردگی

dead-nettle *noun*

گەزنەسپی، گەزنەمردوو، گیایێ لە تیرەی mint گەڵاکانی چزوویان نییە [*Lamium album* و جۆرەکانی تر] ◇ گزنەسا

deadpan /'dedpæn/ *adjective, adverb*

سارد، وشک، هیچ‌دەرنەبڕ : *deadpan humour* ◇ بی‌روح، بی‌حالت

dead point = dead centre

dead reckoning *noun*

لێکدانەوەی بارودۆخ (کەشتی یان فڕۆکە بە لادۆز (compass) یان بەبێ بەکارهێنانی مانگ، خۆر و ئەستێرەکان بۆ دیاری‌کردنی هەڵومەرج)، فڕین یان دەریاوانی کوێرانە ◇ محاسبەی موقعیت

dead ringer *noun*

کەسێک یا شتێک کە یەکجار شێوەی یەکتر بدەن ◌ آدم یا چیز بسیار شبیه هم

dead shot *noun*
(ژن و پیاو) نیشانەچی یا ئەنگێوەی یەکجار لێهاتوو ◌ تیرانداز ماهر

dead silence *noun*
بێدەنگی تەواو، قروقپ، کرومات، وسکوت(ی)، دەمبەستان ◌ سکوت محض

dead sleep *noun*
خەوی گران یان قوول ◌ خواب عمیق

dead water *noun*
ئاوی مردوو، پۆنگاو ◌ آب مرده

deadweight /ˌdedˈweɪt/ *noun*
1 تەنی قورس، پووتەقور، باری قورس، شتی هەڵنەگیراو: *The sleeping child was a deadweight in her arms* 2 (خوازە) مۆتەکە 3 بار یان قورسایی وشکە، خۆبار ◌ 1 جسم سنگین 2 (مجازی) سایەی شوم 3 وزن خشکه

dead wood /ˌdedˈwʊd/ *noun*, also deadwood
1 وشکەڵ، لق‌وپۆی وشکەوەبوو 2 (لەنێو ڕێکخراوە و هتد) کەسانی زیادی، کەسانی بەکارنەهاتوو، شتی زیادی یان بەکارنەهاتوو، ترۆتەوێڵ، دیدی‌وبۆدی ◌ 1 شاخه‌های خشکیده 2 افراد به‌دردنخور، چیز به‌دردنخور

deaf /def/ *adjective*
1 کەڕ، نەبیس، نەبیست، بێ‌گوێ، نەژنەوا، ناژنەوار 2 کەمتەرخەم، بێ‌خەیاڵ، لامسەرلا، بێ‌دەربەست، گوێ‌پێنەدەر ◌ 1 کر، ناشنوا 2 بی‌اعتنا

the deaf /def/ *noun*
کەسانی کەڕ، نەژنەوایان ◌ ناشنوایان

deaf-aid *noun*
بن‌گوێ، بیسیار، بیستیار ◌ سمعک

deaf-blind *adjective*
کەڕوکوێر، کەڕ و نابینا ◌ کر و کور

deafening /ˈdefnɪŋ/ *adjective*
گوێ‌دڕ، گوێ‌کەڕکەر، ناخۆش، یەکجار تیژ، زۆر بەرز، earsplitting ◌ گوش‌خراش

deafeningly /ˈdefnɪŋli/ *adverb*
گوێ‌دڕانە، گوێ‌کەڕکەرانە ◌ به‌طور گوش‌خراش

deaf-mute /ˌdefˈmjuːt/ *noun*
(کەسێکی) کەڕولاڵ ◌ (آدم) کر و لال

deafness /ˈdefnəs/ *noun*
کەڕی، نەبیسی، نەژنەوایی، ناژنەوایی، ناژنەواری، بێ‌گوێیی ◌ کری، ناشنوایی

deal[1] /diːl/ *noun*
1 هەڵس‌وکەوت، (چۆنیەتی) جوولانەوە 2 سەودا، مامەڵە، ئاڵوویر 3 ڕێککەوتن 4 دابەش‌کردنەوە، بڵاوکردنەوە، (لە پەڕیندا) دەست، نۆرە: *it is your deal* ◌ 1 رفتار، معامله 2 توافق 3 تقسیم 4 (بازی ورق) دست، دور

deal[2] /diːl/ *noun, adverb*
n بڕ، ئەندازە *adv* زۆر، گەلێ، یەکجار ◌ *n* مقدار، قدر *adv* زیاد

deal[3] /diːl/ *noun*
داری کاژ، چام، داری سنەوبەر، تەختەی کاژ (وەکوو کەڵوپەلی قوڕەکاری): *a deal table* ◌ چوب کاج، تختەی کاج

dealate *noun*
مێرووی بێ‌باڵ ◌ حشرەی بدون بال

dealated *adjective*
بێ‌باڵ ◌ بدون بال

dealation *noun*
بێ‌باڵی ◌ بی‌بالی

dealer /ˈdiːlə(r)/ *noun*
1 فرۆشیار، فرۆشەر، دەلاڵ: *an art/antique dealer* 2 پەڕەدەر، دەس(ت)دەر، وەرەق‌دەر، پەڕبڵاوکەرەوە 3 (بەنگ) بڵاوکەرەوە، مەوادفرۆش ◌ 1 فروشنده، واسطه 2 ورق‌دهنده 3 (مواد مخدر) توزیع‌کننده

dealership /ˈdiːləʃɪp, US -lərʃ-/ *noun*
نوێنەرایەتی، بریکاری (فرۆشتن ب.ت. ماشین): *a Ford dealship* ◌ نمایندگی

dealfish *noun, pl.* same or dealfishes
تەختەماسی: جۆرێکی دەریایی باریک و درێژی زیوین [*Trachipterus arcticus*] ◌ نوعی ماهی

dealing /ˈdiːlɪŋ/ *noun*
1 هەڵس‌وکەوت، ڕەفتار، جوولانەوە، سەودا، مامەڵە: *a reputation for fair/honest dealing* 2 (پەڕەکانی کایە) دان، بڵاوکردنەوە 3 (بەنگ) کڕین و فرۆشتن، بڵاوکردنەوە، قاچاخ: *drug dealing dealings in shares* ◌ 1 رفتار، معامله 2 توزیع ورق 3 (مواد مخدر) توزیع

dealings *noun, pl.*
1 سەودا، مامەڵە، ئاڵوویڵ، ئاڵوویر، چالاکی کارداری یان بازرگانی 2 پێوەندی(یەکان) ◌ 1 معامله، فعالیت‌های تجاری 2 روابط

dealt /delt/ = past and past participle of deal

deaminated *adjective*
(کیمیا) ئەمینی لێ‌لابراو ◌ آمین‌زدایی‌شده

deamination /dɪˈæmɪneɪʃ(ə)n/ *noun*
(کیمیا) ئەمینی لێ‌لابردن ◌ آمین‌زدایی

dean[1] /diːn/ *noun*
1 سەرۆکی کۆلێژ و هتد 2 کارگێر، بەڕێوەبەر 3 قەشەی سەرۆکی کلێسەی کاتیدراڵ، سەرقەشە 4 ڕیش‌سپی، پیر، گەورەتر 5 = doyen ◌ 1 رئیس دانشکده و... 2 مدیر 3 کشیش مسؤل کلیسای جامع 4 شیخ، پیش‌کسوت

dean[2] = dene

deanery /ˈdiːnəri/ *noun*
1 نووسینگە یان ماڵی قەشەی سەرۆکی کلێسەی کاتیدراڵ 2 هەرێم یان ناوچەی ژێردەسەڵاتی

سەرقەشە ◊ 1 دفتـر یـا خانـەی کـشیش مـسؤل کلیسای جامع 2 قلمرو کشیش مذکور

deanship *noun*
پلەوپایەی سەروکایەتی کۆلێژ ◊ منصب ریاست دانشکده

dean's list *noun*
لیستەی باش‌ترین خوێندکارانی زانکۆیێ ◊ دینس لیست

dear /dɪə(r), US dɪr/ *adjective* (dearer, dearest), *adverb*, *noun*, *interjection*
adj 1 ئازیز، خۆشەویست، لەبەردڵان، زێکەڵە، دەلال، جوان، نازدار 2 (لە نامەدا) خۆشەویست، بەڕێز، ئازیز، هێژا *adv* گران، گرانبایی، زۆربەر *n* 1 مرۆی زێکەڵە، لەبەردڵان 2 (لە بانگ‌کردن‌دا) گیانەکـەم! دنیاودینەکـەم! خۆشەویـستەکەم! ئازیزەکەم! کەس‌وکارەکەم! گیانی گیان! *interj* ئـاخ! بـەزیادم نـەکرد! ئـەح! ◊ *adj* 1 عزیـز، قشنگ، گرامی 2 (در نامە) گرامی *adv* گـران *n* 1 آدم دوست‌داشتنی 2 (در خطاب) عزیزم! *interj* آخ!

dearest /ˈdɪərɪst, US ˈdɪr-/ *noun*, *adjective*
n (لـە بانـگ‌کـردن‌دا) گیانەکـەم! دنیاودینەکـەم! خۆشەویـــــستەکەم! ئازیزەکـــــەم! *adj* خۆشەویست‌ترین، ئازیزترین، بەنرخ‌ترین ◊ *n* (در خطاب) عزیزم! *adj* عزیزترین، ارزنده‌ترین

dearie /ˈdɪəri, US ˈdɪri/ = deary

Dear John letter *noun*, also Dear John
نامـەی ژن بـۆ پیـاو بـە مەبەسـتی دابـڕینی پێوەندی‌یـان ◊ نامـەی زن بـرای مـرد بـە منظـور پایان‌دادن رابطەی شخصی آنها

dearly /ˈdɪəli, US ˈdɪrli/ *adverb*
1 گەلێ 2 (خـوازە) بـە گـران، زۆر گـران: *She loves him dearly* *Success has cost him* *She paid dearly for her mistake* ◊ *dearly* ◊ 1 بسیار 2 (مجازی) بە قیمت گران

dearness /dɪənəs, US dɪrnəs/ *noun*
1 خۆشەویستی 2 گرانی ◊ 1 عزیزی 2 گرانی

dearth /dɜːθ/ *noun*
گـرانی، کـەمی، نـەبوونی، قـاتی، قـاتی‌وقـڕی، ◊ *a dearth of evidence* :lack ,famine کمیابی، قحطی

deary *adverb*
(لـە بانـگ‌کـردن‌دا) گیانەکـەم! دنیاودینەکـەم! خۆشەویستەکەم! ئازیزەکەم ◊ (در خطاب) عزیزم!

death /deθ/ *noun*
1 مردن، مـەرگ، ئـاوگڵ، کـوژران، تیـاچوون 2 کوشـتن 3 مایـەی کـوژران، گیـان‌گر 4 کۆتـایی، تیاچوون، نەمان 5 ئاکام ◊ 1 مرگ، مرگ و میـر 2 عمل کشتن 3 موجب مرگ 4 پایان 5 اجل

death adder *noun*
جۆرێ ماری ژاراوی ئەوسترالیایی کلک‌باریک *Acanthophis antarcticus*] و جـــــۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◊ نوعی مار

death agony *noun*
چەناگەکوتێ، ئاویلکەدان ◊ دس آگونی

deathbed /ˈdeθbed/ *noun*, *adjective*
1 سـەرجێی مـەرگ یـان مـردن 2 سـەرەمەرگ 3 پێش مردن، سەروبەندی مردن ◊ 1 بستر مرگ 2 ساعات احتضار 3 دم مرگ

death bell *noun*
زەنگی مەرگ یان مردن ◊ ناقوس مرگ

death blow *noun*
لێدانێ یـەکجاری، گـورزی گورچـک‌بڕ، زەبـری کاریگەر ◊ ضربەی مهلک

death camp *noun*
کـەمپی مـەرگ، کـەمپی تیـاچوون (ب.ت. بـۆ گیـراوانی سیاسـی یـان زینـدانی‌یـانی شـەڕ) ◊ اردوگاه مرگ

death cap *noun*
جۆرێ قارچکەگولانەی پیاوکوژ، هـی دارسـتانە گەلاپانەکان [*Amanita phalloides*] ◊ نـوعی قارچ سمی

death cell *noun*
ژووری مـەرگ، ژووری کەسـانێ کـە بـڕیارە لەسێدارە درێن ◊ سلول اعدامیان

death certificate *noun*
بڕوانامـەی مـردن، مـردن‌نامـە، نامـەی مـردن ◊ گواهی فوت

death-damp *noun*
ئارەقی مەرگ یان مردن ◊ عرق مرگ

death duties *noun*, *pl.* also inheritance tax
باجی میرات، میراتانە، کەلەپوورانـە ◊ مالیات بر ارث

deathful *adjective*
کوشندە، مەرگ‌بار، مـەرگاوی، فەوتێنـەر، تیابـەر، قڕتێخەر ◊ مرگبار

death house – death row

death instinct *noun*
Thanatos = زگماکـە یـان ئێـــستینکتی مـەرگ، ◊ غریزەی مرگ

death knell *noun*
زەنگـی مـردن، نیـشانەی مـردن یـان مـەرگ ◊ ناقوس مرگ

deathless /ˈdeθləs/ *adjective*
نەمر، هەمیـشەیی، بێ‌مـەرگ، تاسـەر، تیانـەچوو، هـــــــەرماو، :imperishable ,immortal *deathless fame* ◊ ابدی، جاودانی

deathlike /ˈdeθlaɪk/ *adjective*, also deathful
1 کوشـندە، مەرگاوی، فەوتێنەر، تیابـەر 2 وەکـوو مردوو ◊ 1 مرگبار 2 مثل مرده

deathly /ˈdeθli/ *adjective* (deathlier, deathliest), *adverb*
adj کوشندە، مەرگ‌بار، مەرگاوی، فەوتێنەر، تیابەر

وەکوو مردوو *adv* ◌ مرگبار *adj* مثل مرده *adv*

death mask *noun*
قالبی دەموچاو (ی مردوو) ◌ قالب صورت

death penalty *noun*
سزای لەداردان یا مەرگ یا مردن، لەسێدارەدان ◌ مجازات مرگ

death rate *noun*
ڕێژەی مردن، ڕادەی تیاچوون یان مردن: *a high/low death rate* ◌ میزان مرگ و میر

death rattle *noun*
دەنگی گیانەسەر، دەنگی غەلتەغەلت ◌ صدای خرخر

death roll *noun*
لیستی کوژراوان، لیستەی تیاچووان ◌ فهرست کشته‌شدگان

death row *noun*
(لە زیندان) بەشێ لە زیندانیان کە سزای مردنیان خراوەتەسەر: *prisoners on death row* ◌ بند اعدامی‌ها

death sentence *noun*
بڕیاری لەسێدارەدان، بڕیاری لەداردان، دەستووری کوشتن ◌ حکم اعدام

death's head *noun*
سەری مرۆڤ، کەللەسەر یان کەڕاکەی مرۆڤ (نیشانەی مردن) ◌ جمجمەی انسان

death squad *noun*
دەستەی تیرەباران(کردن) ◌ جوخەی مرگ

death tax = inheritance tax

death throes *noun*
1 گیاندان، پەلەکوتەی گیاندان 2 (خوازە) سەرەمەرگ ◌ 1 جان دادن 2 (مجازی) احتضار

death toll *noun*
ژمارەی کوژراوان، ڕێژەی کوژراوان، تێکرای کوژراوان ◌ شمار کشته‌شدگان

death trap *noun*
تەڵەی مەرگ، داوی مردن یان مەرگ، شوێنی سەرەخۆرە، شوێنی پڕمەترسی ◌ قتل‌گاه

death warrant *noun*
دەستووری کوشتن، فەرمانی هەڵواسین یان لەداردان ◌ حکم قتل

death-watch beetle *noun*
(گیانەوەرناسی) قالۆنچەی دارخۆر، دارخۆرە، جۆرێکی چکۆلە [*Xestobium rufovillosum*] ◌ سوسک چوب‌خوار

death wish *noun*
هیوای مەرگ، ئاواتی نەمان، هیوای مردن یان مەرگ، ئارەزووی مەرگ ◌ آرزوی مرگ

deb /deb/ *abbreviation* debutante

debacle /deɪ'bɑːkl, US dɪ'b-/ *noun*
1 تێشکانی تەواو، تێشکانی لە ناکاو و بە تەواوەتی، کارەسات، بەلا، مەینەتی 2 هەڵاتن، ڕاکردن، پاشەکشێ 3 وردبوونی سەهۆڵ لەنێو رووباردا ◌ 1 شکست کامل، فاجعه 2 فرار، عقب‌نشینی 3 دباکل

debarkation = disembarkation

debarment *noun*
1 بێبەشی، بێبەریبوون، بێپاری 2 نەهێشتن، قەدەغە(کردن)، بەرگرتن، ڕێلێگرتن ◌ 1 محرومیت 2 منع

debasement *noun*
سووکایەتی پێکردن، بێڕێزی(پێ)کردن، بێبایەخ کردن، سووکی، نزمی ◌ تحقیر، خواری

debatable /dɪ'beɪtəbl/ *adjective*
مشتومڕلەسەر، نامسۆگەر، جێی شک، گومانلەسەر، بەکلایی‌یەوەنەبوو، روون نییە، ناڕوون، جێگای کێشمەکێش، کێشەلەسەر: *a debatable point* ◊ *It is highly debatable whether conditions have improved for low-income families* (debatably *adv*: مشتومڕلەسەرانە، بە شێوەیێکی نامسۆگەر، کێشەلەسەرانە) ◌ قابل بحث، محل تردید، غیرقطعی، مورد دعوا

debate /dɪ'beɪt/ *noun*
دانوستان، وتوویژ، مشتومڕ، دەمەدەمە، دەمەتەقێ، شەڕەقسە، شەڕەچەلەحانێ، مشەرعێن: *a debate on abortion* ◊ *After a long debate, Congress approved the proposal* ◊ *a heated/wide-ranging/lively debate* ◊ *the current debate about tax* ◌ مذاکره، بحث، جر و بحث

debated *adjective*
مشتومڕلەسەر، جێگای کێشمەکێش، جێگای مشتومڕ، مشتومڕاوی، کێشەلەسەر، کێشاوی ◌ مورد اختلاف، مورد دعوا

debater /dɪ'beɪtə(r)/ *noun*
ئەهلی دانوستان، لایەنی مشتومڕ، مشتومڕباز: *He was one of the most accomplished debaters in the government* ◌ اهل بحث

debating /dɪ'beɪtɪŋ/ *noun*
وتوویژ، مشتومڕ، دەمەدەمە، دەمەتەقێ، شەڕەقسە، مشەرعێن: *a debating society at a school* ◌ بحث، جر و بحث

debauch /dɪ'bɔːtʃ *noun*
1 داوێنپیسی، خراپی، خراپەکاری، هەرزەیی، بێسەروبەرەیی 2 ڕادان، بەدڕەفتاری، ڕابواردن، خۆشگوزەرانی ◌ 1 فسق. بی‌بندوباری 2 عیاشی

debauched /dɪ'bɔːtʃt/ *adjective*
1 داوێنپیس، خراپ، خراپەکار، پیس، بەدڕەفتار، دایکەخۆگێ، هەرزە، بێسەروبەرە، زۆڵ، هەوەسباز 2 ڕادەر، ڕابوێر، خۆشگوزەران ◌ 1 فاسد، فاجر 2 عیاش

debauchee /ˌdɪbɔːˈtʃiː, US -ˈʃiː/ *noun*
1 داوێنپیس، خراپ، خراپەکار، پیس، بەدناکار، هەرزە، بێسەرەوبەرە، زۆڵ، لەڕێدەرچوو 2 رادەر، رابوێر، خۆشگوزەران ۞ 1 فاسد، فاجر 2 عیاش

debauchery /dɪˈbɔːtʃəri/ *noun*
1 داوێنپیسی، خراپەکاری، بێئابڕوویی، پیسی، هەرزەیی، دایکەخۆگێیی، بێسەرەوبەرەیی، زۆڵی، هەوەساویبوون: *a life of debauchery* 2 خۆشگوزەرانی، رادان، رابواردن ۞ 1 فساد، فسق 2 عیاشی

debenture /dɪˈbentʃə(r)/ *noun*
(لە بریتانیا) قەرزنامە، قەباڵەی قەرز، بروانامەی گومرگی، حەواڵەی دەوڵەتی ۞ سند قرضه

debilitant /dɪˈbɪlɪtənt/ *adjective*
پێچوێنەر، لاوازکەر، توانلێبڕ، تواناییلێبڕ، هێزبڕ، هێزلێچن، سستکەر، لەهێزخەر ۞ ناتوانکننده

debilitated *adjective*
پێچوو، لاواز، تێکچوو، هێزلێچنراو، نەخۆش ۞ ناتوان، رنجور

debilitating *adjective*
لاوازکەر، هێز(لێ)بڕ، سستکەر، هێزچن، پەکخەر، لەبنهێنەر، لەنێوبەر، هەڵتەکێنەر ۞ تضعیفکننده، فرسایشی

debilitation *noun*
لاوازکردن، هێزلێبڕین، سستکردن، توانلێبڕین، لەبنهێنان، پەکخستن، سستاندن، لەقاندن، هەڵتەکاندن، کزکردن، هێزلێچنین، لە کەلکوکەرەمخستن، لەنێوبردن، پێچواندن ۞ تضعیف

debilitative /dɪˈbɪlɪtətɪv/ *adjective*
لاوازکەر، هێزلێبڕ، سستکەر، لەبنهێنەر، پەکخەر، لەکەلکوکەرەمخەر، لەنێوبەر، هەڵتەکێنەر ۞ تضعیفکننده

debility /dɪˈbɪləti/ *noun, pl.* debilities
لاوازی، کزی، بێهێزی، پێچوون، لەبنهاتوویی، پەککەوتوویی، تێقوپاوی، سستی، نەخۆشی: *chronic muscle -ility* ۞ ناتوانی، ضعف، بیماری

debit /ˈdebɪt/ *noun*
1 لێهەڵگرتن، لێدەرهێنان 2 قەرز 3 حیسابی قەرزەکان (قەرزوقۆڵە) ۞ 1 برداشت 2 بدهی 3 ستون بدهی

debit card *noun*
کارتی قەرز ۞ کارت بدهی

debit note *noun*
دیبیت نۆت (بەڵگەیێ کە پیشان دەدا کڕیار یان مشتەرییێ چەند بە کۆمپانیایێ قەرزارە) ۞ دبیت نوت

debit receipt = debit note

debit side *noun*
حیسابی قەرزەکان (قەرزوقۆڵە) ۞ ستون بدهکار

debonair /ˌdebəˈneə(r), US -ˈner/ *adjective*
1 شۆخوشەنگ، شۆخ، جوان، جوانچاک، تەرپۆش 2 باوەڕبەخۆ (*debonairly adv*; *debonairness n*) ۞ 1 شیک 2 با اعتماد به نفس

debouchment *noun*
رێژگە (ی چۆم)، دووداوان ۞ مصب

debridement /deɪˈbriːdmɒ̃, US dɪˈbriːdm(ə)nt/ *noun*
(پزشکی) لابردنی شانەی ئێش یا زیانپێگەیشتوو یان شتێکی بێگانە لە برینێ ۞ دبریدمنت

debrief /ˌdiːˈbriːf/ *noun*
راپۆر، زانیاریگری، بەدەسهێنانی زانیاری ۞ گزارش

debriefing *noun*
راپۆر، زانیاریگری، بەدەسهێنانی زانیاری ۞ گزارش

debris /ˈdebriː, ˈdeɪ-, US dəˈbriː/ *noun*
پاشماوە، بەرماوە، لەتوکوت، لەتوپەت، ورکەوپرکە، داروپەردوو، پەردوو ۞ آثار، بقایا، آوار، واریزه

debt /det/ *noun*
1 قەرز، وام، قەرزاری: *The club is £4 million in debt* 2 (خوازە) قەرزاری، دەین ۞ 1 بدهی، بدهکاری 2 (مجازی) دین

debt collector *noun*
قەرزکۆکەرەوە، کۆکەرەوەی قەرز ۞ جمعکنندەی بدهی

debt of honour *noun*
(لە قومار و گرێودا) قەرز یان دەینی ویژدانی، قەرزی شەرەف یان (لەڕووی) پیاوەتی ۞ دین شرافتی

debtor /ˈdetə(r)/ *noun*
قەرزار، وامدار ۞ بدهکار

debugging *noun*
1 لابردنی گیروگرفت، نەهێشتنی کەموکوڕی 2 خرکردنەوەی کەلوپەلی گوێهەڵخستن، پێچانەوەی دەزگاکانی گوێگرتن بە نهێنی ۞ 1 اشکالزدایی 2 دیباگینگ

debunker *noun*
راستیدەرخەر، لەقاودەر، ئابڕووبەر ۞ افشاساز

debut /ˈdeɪbjuː, ˈdebjuː, US deɪˈbjuː/ *noun, adjective*
n یەکەمین دەرکەوتن *adj* یەکەمین، هەوەڵین ۞ *n* اولین ظهور *adj* نخستین، اولین

debutante /ˈdebjutɑːnt/ *noun,* also debutant, or informal deb
1 هونەرمەندی یەکەمجار دەرکەوتوو 2 کچێ (ب.ت. لە خێزانی دەوڵەمەند) کە تازە لەناو خەڵک دەرکەوتووە ۞ دبوتانت

debye /də'bʌɪ/ *noun*
(کیمیا) دیبای: یەکەیێکی پێوانە، بەرامبەر بە 3.336×10^{-30} ی میتری coulomb ۞ دیبای
dec. *abbreviation* deceased
خوالێخۆش‌بوو، رەحمەتی، بەهەشتی ۞ مرحوم
Dec *abbreviation* December
deca- /'dekə/ *prefix*
پێشگر: دە: *decasyllabic* (لە *deka* یۆنانیی‌یەوە "ten") ۞ پیشوند: ده
decadal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە decade وە هەیە ۞ وابسته به decade
decade /'dekeɪd, US dɪ'keɪd/ *noun*
1 دەیە، دە ساڵ 2 دەستەی دەدانەیی (بە ڕێگای فەرەنسیی کۆن و late Latin لە *deka* یۆنانیی‌یەوە "دە") ۞ 1 دهه، ده سال 2 گروه دەتایی
decadence /'dekədəns/ *noun*, also decadency /'dekədənsɪ/
داچوون، داکەوتن، لێکەوتن، داڕزان، شپرزەبوون، داشکان، هاتنەخواری، پووکانەوە، تیاچوون، نەمان، لێکەوتن، نزمەوەبوون، پاش‌داچوون، لێژبوونەوە، داخزان، دابەزین ۞ سقوط، زوال، تنزل، انحطاط
decadent /'dekədənt/ *adjective, noun*
adj ڕوولەداچوون، ڕوولەداشکان، ڕوولەپووکانەوە، داکەوتە، لێکەوتوو، پاش‌داچوو، لێژەوەبوو، نزمەوەبوو *n* کەسێکی لێکەوتوو یان نزمەوەبوو (*adv* decadently: نزمەوەبووانە، لێژەوەبووانە، بە شێوەیێ کە ڕوو لە داشکان بێ) ۞ *adj* رو به انحطاط، زایل‌شونده، منحط *n* آدم منحط
decaf /'di:kæf/ *noun*, also decaff
(ناڤەرمی) قاوەی بێ‌کافئین ۞ قهوه‌ی بدون کافئین
decaffeinated /ˌdi:'kæfɪneɪtɪd/ *adjective*
بێ‌کافئین ۞ بدون کافئین
decaffeination *noun*
کافئین‌لێ‌لابردن ۞ کافئین‌زدایی
decagon /'dekəgən, US -gɑ:n/ *noun*
(ڕووتەختی) دەگۆشەیی، دەلایی، دەپاڵوویی ۞ (سطح) ده‌ضلعی
decagonal /dek'ægənəl/ *adjective*
دەگۆشەیی، دەلایی، دەپاڵوویی ۞ ده‌ضلعی
decagram /dɪ'kægræm/ *noun*
دەگرەم ۞ ده‌گرم
decahedral *adjective*
دەڕوویی، دەلایی، دەپاڵوویی ۞ ده‌وجهی
decahedron /ˌdekə'hi:drən, US -'hed- *noun, pl.* decahedra or decahedrons
دەڕوویی، دەلایی، دەپاڵوویی ۞ ده‌وجهی
decal /'di:kæl/ *noun*, also transfer
وێنەی هەڵگێردراو، ترانسفێر ۞ عکس‌برگردان
decalcification *noun*
کالسیۆم‌لێ‌لابردن، بێ‌کلساندن ۞ کلسیم‌زدایی
decalcified *adjective*
(بەرد یان ئێسکێ) کالسیۆم‌لێ‌لابراو، بێ‌کلسێنراو ۞ کلسیم‌زدایی‌شده
decalcifier *noun*
کالسیۆم‌لێ‌لابەر، بێ‌کلسێنەر ۞ کلسیم‌زدا
decalcomania /dɪˌkalkə(ʊ)'meɪnɪə/ *noun*
وێنەی هەڵگێردراو ۞ عکس برگردان
decalitre /'dekəli:tə(r)/ *noun*, US decaliter, dekaliter
دەلیتری ۞ ده‌لیتری
Decalogue /'dɛkəlɒg/ *noun*
(کتێبی پیرۆز) دە دەستوور، دە فەرمان Ten Commandments (لە لایەن خوداوە بۆ مووسا؛ بنەڕەت: لە *dekalogos (biblos)* یۆنانی "(کتێبی) دە فەرمان"، لە *hoi deka logoi* "دە فەرمان") ۞ ده فرمان
decametre /'dekəmi:tə(r)/ *noun*, US decameter, dekameter
دە میتر ۞ ده متر
decampment *noun*
1 هەڵاتن، ڕاکردن، دەرچوون، دەربازبوون 2 چۆڵ‌کردن، بەجێ‌هێشتن، وازهێنان، تەرک‌کردن ۞ 1 گریز 2 ترک
decanal /dɪ'keɪn(ə)l, US 'dɛk(ə)n(ə)l/ *adjective*
1 سەربە dean یان deanery 2 سەربە لا یان بەری باشووری کۆڕی کلێسە ۞ دیکانال
decanter /dɪ'kæntə(r)/ *noun*
سوراحی، دۆلکە، تۆنگەمەی ۞ تنگ شراب
decantation *noun*
ڕۆکاری (بە مەبەستی جیاکردنەوەی خڵتە لە شلە) ۞ صفق
decapitated *adjective*
(لەش) بێ‌سەر، سەرلێ‌وەکراو، مل‌هەڵبڕاو، مل‌پەڕێنراو، سەرلێ‌وەبوو ۞ بدون سر، گردن زده‌شده
decapitation /dɪˌkæpɪ'teɪʃn/ *noun*
مل‌پەڕاندن، بێ‌سەرکردن، مل‌لێدان، سەرلێدان، سەرهەڵبڕین، سەرلێ‌کردنەوە، مل‌هەڵبڕین، سەربڕین ۞ گردن‌زنی
decapitator *noun*
مل‌پەڕێنەر، بێ‌سەرکەر، مل‌لێدەر، سەرلێدەر، سەرهەڵبڕ، سەرلێ‌کەرەوە، مل‌هەڵبڕ، سەربڕ ۞ گردن‌زن
decapod /'dɛkəpɒd/ *noun*
گیانەوەری دەریایی دەپێ (یان دەپا؛ *n* و *adjm*: decapodan: سەربە دەپێیان؛ decapodal *adj* decapodous *adj*: دەپێ، دەپا) ۞

جانور دەپا

Decapoda /ˌdɛkəˈpəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) دەپێیان، دەپایان (crab ،shrimp و lobster کان) ۞ دەپایان

decarbonization *noun*
کاربۆنلێلابردن، بێخەڵووزاندن ۞ کربن‌زدایی

decarbonizer *noun*
کاربۆنلێلابەر، بێخەڵووزێنەر، خەڵووزبڕ ۞ کربن‌زدا

decarburization *noun*
کاربۆنلێلابردن، بێخەڵووزاندن (لە ئاسن یان پۆڵا) ۞ کربن‌زدایی

decastyle /ˈdɛkəstʌɪl/ *adjective*
(هەیوان یان پەرستگەیێ) دەستوونە، دەکۆڵەکەیی ۞ دەستونی

decasyllabic /ˌdɛkəsɪˈlabɪk/ *adjective*
دەبڕگەیی، دەکەرتەیی ۞ دەهجایی

decasyllable /ˈdɛkəsɪləbl/ *noun*
هەڵبەستی دەبڕگەیی، هۆنەی دەکەرتەیی ۞ شعر دەهجایی

decathlete /dɪˈkæθliːt/ *noun*
وەرزشکاری دەیانە، وەرزشوانی دەیانە ۞ ورزشکار دەگانە

decathlon /dɪˈkæθlɒn / *noun*
دەوەرزشە، دەملانێ، وەرزشە یا پێشبڕکێ دەیی‌یەکان (دەیانەکان، biathlon ،heptathlon ،pentathlon ،tetrathlon (triathlon ۞ ورزش‌های دەگانە

decay /dɪˈkeɪ/ *noun*
1 خراپبوون، گەنین، گنخان، رزین، پووان، دافەوتان، داقەنین، خورانەوە، رەشداگەڕان 2 (فیزیک) لێکبوونەوە، لێکهەڵوەشان 3 وێرانبوون، کاولبوون، تێکدران، تێکچوون، داشکان، داچوون، داخزان، لێژەوەبوون، هەڵتەکان، لێکەوتن، داکەوتن، داشکان، هاتنەخوارێ، پووکانەوە 4 تیاچوون، قڕتێکەوتن، لەنێوچوون، نەمان 5 لاوازبوون، سستی، پێچوون ۞ 1 فساد، گندیدگی، پوسیدگی 2 (فیزیک) واپاشی، تلاشی 3 انهدام، خرابی، انحطاط 4 انقراض 5 ضعف

decayed *adjective*
خراپبوو، گەنیو، گنخاو، رزیو، پوواو، دافەوتاو، داقەنیو، خوراو، رەشداگەڕاو ۞ فاسد، پوسیدە، گندیدە

decaying *adjective*
1 خراپبوو، گەنیو، گنخاو، رزیو، پواو، دافەوتاو، داقەنیو، خوراو، رەشداگەڕاو 2 روولەداچوون، روولەداشکان، روولەپووکانەوە، لێژەوەبوو ۞ 1 فاسد، پوسیدە، گندیدە 2 رو بە انحطاط

decease /dɪˈsiːs/ *noun*
(کۆن) مردن ۞ فوت

deceased /dɪˈsiːst/ *noun, adjective*
n (the deceased) مردوو (ب.ت. بەم زووانە) *adj* خواڵێخۆشبوو، بەهەشتی، رەحمەتی ۞ *n* متوفی *adj* مرحوم

decedent /dɪˈsiːd(ə)nt/ *noun*
(مافی ئەمریکا، کەسێکی) مردوو ۞ متوفی

deceit /dɪˈsiːt/ *noun*
فروفێڵ، تەڵەکەبازی، لەخشتەبردن، گزەونی، فێڵلێکردن، قەڵەودەلە، فریودان، هەڵفریواندن، دەسبڕی، تەفرە، دهۆ، فێڵ، تەڵەکە، درۆ: *He was accused of lies and deceit* ◊ *Everyone was involved in this web of deceit* ۞ تقلب، فریب، حقەبازی، کلاەبرداری، نیرنگ، دروغ

deceitful /dɪˈsiːtfl/ *adjective*
فێلاوی، بەفێڵ، تەڵەکەباز، دووزمان، گزەون، بەقەڵەودەلە، فێڵەباز، فریودەر، ئاخوڕخوار، دەسبڕ، فێلاوییانە، فریودەرانە، لەخشتەبەر، فریودەرانە: *The government were accused of being hypocritical and deceitful* ۞ حقەباز، متقلب، حیلەگر، کلاەبردار، حیلەگرانە، فریب‌آمیز

deceitfully /-fəli/ *adverb*
فێلاوییانە، بە فێڵەوە، بە فروفێڵەوە ۞ با حقەبازی

deceitfulness /dɪˈsiːtflnəs/ *noun*
فروفێڵ، تەڵەکەبازی، لەخشتەبردن، خەڵەتاندن، تەفرەدان، زۆڵی، دووزمانی، گزەونی، فێڵلێکردن، قەڵەودەلە، فریودان، هەڵفریواندن، دەسبڕی، دهۆ، تەفرە، فێڵ، تەڵەکە ۞ حقەبازی، تقلب، فریب

deceiver *noun*
مرۆی دەسبڕ، فریودەر، لەخشتەبەر، خەڵەتێنەر، زۆڵ، فێڵەباز، فێلاوی، گزەون ۞ آدم متقلب، گول‌زن

deceleration /ˌdiːseləˈreɪʃn/ *noun*
کەمبوونەوەی خێرایی، خاوبوونەوە، سووکبوونەوە، هێواشکردنەوە، سووککردنەوە ۞ کاهش سرعت

deceleraor *noun*
کەمکەرەوەی خێرایی، خاوکەرەوەی خێرایی ۞ کاهندەی سرعت

December /dɪˈsembə(r)/ *noun*
کانوونی یەکەم، سەرماوەز، دیسامبر (دوازدەیەمین مانگی ساڵی زایینی یان لە رۆژمێری Gregorian calendar دا، لەنێوان November و January، لە بنەڕەتا دەیەمین مانگی ساڵی رۆمی) ۞ دسامبر

Decembrist *noun*
کەسێ کە لە راپەڕینە سەرنەگرتووەکەی دیسامبری 1825 بە دژی نیکۆلاسی یەکەم ئیمپراتۆری رووسیە بەشداری کردووە ۞ دسامبریست

decemvir /dɪ'semvə(r)/ *noun*
ئەندامی دەستەی دەکەسەی رۆم کە ئەرکی دەسەلات و قانوونیان پێ سپێردرابوو (decemviral *adj*) ◊ دسیمویر

decemvirate /dɪ'semvərɪt/ *noun*
(پلەوپایەی) دەکەسەی قانووندانەری رۆم ◊ دسیمویریت

decency /'di:snsi/ *noun, pl.* decencies
1 لێهاتوویی، لێوەشاوەیی 2 بەشەرمی 3 رەوشت، ماقوولی، ئەدەب، گەورەیی 4 (decencies) ڕێوشوێن، داب‌ودەستوور، دەستوور ◊ 1 شایستگی 2 محجوبیت 3 نزاکت، لطف 4 (در جمع) آداب، اصول

decennary /dɪ'senərɪ/ *noun, pl.* decennaries
ماوەی دەسال ◊ مدت ده سال

decennial /dɪ'senɪəl/ *adjective, noun*
دەساڵە، دەساڵ جارێ (decennially /dɪ'senɪəli/ *adv*) ◊ دەساله

decennium /dɪ'seni:əm/ *noun, pl.* decenniums or decennia
ماوەی دەسال، دەیە، decade ◊ مدت ده سال

decent /'di:snt/ *adjective*
1 بەڕێز، بەئابڕوو، بەشەرم، بەڕێزانە، بەئابڕووانە، بەرەوشتانە، بەئەدەبانە 2 لێوەشاو، لێهاتوو 3 بەجێ، ژیرانە، پەسندکراو، ئاقڵانە، بەڕێوجێ 4 خۆداپۆشیو، پۆشتە، ڕێک‌وپێک، پاک‌وخاوێن 5 باش، چاک ◊ 1 محترم، محجوب، محترمانه، مؤدبانه 2 شایسته 3 معقول 4 پوشیده، آراسته 5 خوب

decently /'di:sntli/ *adverb*
1 بە شێوەیێکی ژیرانە یان بەڕێوجێ، لێوەشاوانە، بە شێوەیێکی لێوەشاو 2 بە ڕێزەوە ◊ 1 به طور معقول یا شایسته 2 محترمانه

decentralization /ˌdi:ˌsentrəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*
گواستنەوەی دەسەلات لە حکومەتی ناوەندی‌یەوە بۆ حکومەتی ناوچەیی یان هەرێم: *the decentralization of power* ◊ تمرکززدایی

decentralized *adjective*
پرش‌وبلاو، لێک‌بلاو ◊ غیرمتمرکز

deception /dɪ'sepʃn/ *noun*
فروفێڵ، تەڵەکەبازی، لەخشتەبردن، خەڵەتاندن، گزەونی، فێڵ‌لێکردن، قەلەودەلە، فریودان، تەفرە، هەڵفریواندن، دەسبڕی، دەغۆ، فێڵ، تەڵەکە، درۆ، دەلەسە، درۆ و دەلەسە، چاووڕاو ◊ فریب‌کاری، تقلب، فریب، دروغ

deceptive /dɪ'septɪv/ *adjective*
فریودەر، لەخشتەبەر، هەڵفریوێنەر، خەڵەتێنەر، فێلاوی، بەهەڵەدابەر: *a deceptive advertisement* ◊ فریبنده، گول‌زننده، فریب‌آمیز

deceptively /dɪ'septɪvli/ *adverb*
فریودەرانە، لەخشتەبەرانە، خەڵەتێنەرانە ◊ بە طور فریبنده

deci- /'desɪ-/ *prefix*
پێشگر: دەیەک، دەیەکی بەشێ: *decilitre*، *decimeter* (بنەڕەت: لە لاتین *decimus* "tenth") ◊ پیشوند: یک‌دهم

decibel /'desɪbel/ *noun,* abbreviation: dB
دیسیبێل، دێسی‌بێل، دیسیبل (یەکەی پێوانی تیژی دەنگ، بەرامبەر بە دەیەکی bel ێ) ◊ دسی‌بل

decided /dɪ'saɪdɪd/ *adjective*
1 سوور، شێلگیر، پتەو، دڵنیا، بڕا، بەبڕیار، یەکلایی‌کەرەوە، شێلگیرانە، لێبڕاوانە: *a decided advantage* 2 دیار، دیاری‌کراو، ئاشکرا، ڕوون، لەبەرچاو، بەدیارەوە ◊ 1 مصمم، قاطع، قاطعانه 2 مشخص، معلوم

decidedly /dɪ'saɪdɪdli/ *adverb*
لێبڕاوانە، شێلگیرانە، بێ‌گومان، بێ شک و دوودڵی، بە دڵنیاییەوە: *'I won't go,' she said decidedly.* ◊ قاطعانه، قطعاً

decider /dɪ'saɪdə(r)/ *noun*
1 دیاری‌کەر، یەکلایی‌کەرەوە، بڕێنەرەوە، بڕیاردەر، 2 (پێشبڕکێ، یاری و هتد) بڕیاردەر، دیاری‌کەر، یەکلایی‌کەرەوە: *the international title -cider against Holland* ◊ 1 تعیین‌کننده، تصمیم‌گیرنده 2 بازی تعیین‌کننده

deciding *adjective*
دیاری‌کەر، یەکلایی‌کەرەوە، بڕیاردەر، لایێ بەلاداخەر، بڕێنەرەوە ◊ تعیین‌کننده

deciduous /dɪ'sɪdʒuəs, US -dju-/ *adjective*
1 (لەمەڕ دار یان دەوەنێ) وەریو، گەڵاوەریو، گەڵاڕێز، گەڵاوەرێن، هەڵوەریو، کەوتوو، سەرعەرزکەوتوو: ◊ *deciduous leaves* (زۆرتر لە بەرامبەری evergreen) 2 ئاماژە بە ددانی شیری گوان‌دارێ دەکا کە دوای ماوەیێ دەکەوێ: *deciduous scales* (deciduously *adv*: وەریوانە، هەڵوەریوانە، کەوتووانە؛ -ciduousness *n*) ◊ 1 برگ‌ریز، افتنده 2 دسیدوس

deciduous teeth *noun*
ددانە (زوو)کەوتووەکان ◊ دندان‌های شیری

decigramme /'desəgræm/ *noun,* US decigram
دیسی‌گرەم (دەیەکی گرەم) ◊ دسی‌گرم

decilitre /'desɪli:tə(r)/ *noun,* US deciliter
دیسی‌لیتر، دەسی‌لیتر (دەیەکی لیتر) ◊ دسی‌لیتر

decillion *noun*
دیسیلیۆن، دەسیلیۆن (لە ئەمریکا 1 بە 33 سیفر لە پێشەوە و لە ئینگلتەرە و ئەڵمانیا 60 سیفر لە پێشیەوە) ◊ دسیلیون

decimal /'desɪml/ *adjective, noun*
adj دەیی *n* کەرتی دەیی (لە *decimalis* لاتینی

نوێ (adj)، لە *decimus* "دەیەم". decimally (*adv*) ۞ *adj* دەدهی، اعشاری *n* کسر اعشاری

decimal fraction *noun*
کەرتی دەیی یان دیسیمال (بڕوانە vulgar fraction) ۞ کسر اعشاری

decimalization /ˌdesɪməlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
بە شێوەی دەیی نووسین، کردنەدەیی، دەیاندن ۞ دسیمالیزاسیون

decimalized *adjective*
دەیی ۞ دەدهی

decimal place *noun*
جێگا یان شوێنی دەیی (شوێنی ژمارەیێ لە لای ڕاستی خاڵی دەیی): *The figure is accurate to two decimal places* ۞ محل ممیز

decimal point *noun*
خاڵی دەیی (کە لە ئینگلیسیدا بە خاڵ دادەنرێ، وەکوو 0.61) ۞ ممیز

decimal system *noun*
دەزگای دەیی، سیستمی دەیی ۞ دستگاه دەدهی یا اعشاری

decimation /ˌdesɪˈmeɪʃn/ *noun*
1 (لە ڕۆمی کۆندا) کوشتنی یەکلەدەیی یان دەیەکی (سەربازان بۆ بێفەرمانی) 2 تیاچوون، لەنێوچوون، هەڵتەکان، نەمان، بەقوڕگیران، فەوتان، قەلاچۆ، قڕتێکەوتن، هیچنەهێشتن ۞ 1 دسماسیون 2 نابودی

decimator *noun*
تیابەر، قڕتێخەر، هەڵتەکێنەر، فەوتێنەر، وێرانکەر ۞ نابودگر

decimetre /ˈdesɪmiːtə(r)/ *noun*, US decimeter
دیسیمیتر، دەسیمیتر (دەیەکی میتر) ۞ دسی‌متر

decipherable *adjective*
لەدۆزینەوەهاتوو، لەخوێندنەوەهاتوو، لێکدەدرێتەوە، دەدۆزرێتەوە، دەخوێنرێتەوە ۞ قابل کشف

decipherment *noun*
دۆزینەوە، دیتنەوە، هەڵێنان، لێکدانەوە، پەیداکردن، خوێندنەوە ۞ کشف رمز

decision /dɪˈsɪʒn/ *noun*
1 بڕیار، بڕیاردان، یەکلاییبوونەوە، دوایی‌پێهاتن، بڕینەوە، ساغبوونەوە، لێبڕان، توانایی بڕیاردان، هێزی بڕیاردان: *We need a decision on this by next week* 2 بڕیار، دەستوور، فەرمان، فەروار (decisional *adj*) ۞ 1 تصمیم، عزم. تصمیم‌گیری، قدرت تصمیم‌گیری 2 رأی، حکم، فتوا

decision-maker *noun*
بڕیاردەر، بڕینەرەوە، دیاریکەر، یەکلاییکەرەوە (decision-making *n*: بڕیاردان، لێبڕان، بڕیاردەری) ۞ تصمیم‌گیرندە

decisive /dɪˈsaɪsɪv/ *adjective*
دیاریکەر، یەکلاییکەرەوە، بڕینەرەوە، بڕیاردەر، بڕا، یەکلاییکەرەوە، بەلایێکداخەر، بەبڕیار، شێلگیر، لێبڕاو، سوور، شێلگیرانە، مسۆگەر، بێنەملاونەولا: *a decisive manner* ◊ *decisive battle/factor/victory* ◊ *a decisive superiority* ◊ *She has played a decisive role in the peace negotiations* ۞ تعیین‌کنندە، قاطع، قاطعانە، قطعی، مسلم

decisively /dɪˈsaɪsɪvli/ *adverb*
شێلگیرانە، لێبڕاوانە: *She shook her head decisively* ۞ قاطعانە

decisiveness /dɪˈsaɪsɪvnəs/ *noun*
سووربوون، شێلگیری، یەکلاییکەرەوەیی، بەلایێکداخەری، بێچەندوچۆنی، بێنەملاونەولابوون ۞ قاطعیت

deck /dek/ *noun*
1 (سەر)پشتی کەشتی 2 تەرک، عەرز 3 (پاس) نهۆم، مەرتەبە 4 دەستەبەر، بەستە، دەست 5 دیک (پارچەیێ لە دەزگایێ کە بۆ لێدانی کاسێتی موسیقا و هتد بەکاردێترێ) 6 (ئافەرمی، ئەمریکا) بەستەی بەنگ (-decked *adj*) ۞ 1 عرشە 2 کف 3 (اتوبوس) طبقە 4 دستەی ورق 5 دک 6 پاکت مواد مخدر

deckchair /ˈdektʃeə(r), US -tʃer/ *noun*
کورسی کەنار، کورسی قەدکراو یان دانووشتاو ۞ صندلی تاشو

decker *noun*
کەشتی پشتدار یان خاوەن دیک و (سەر)پشت ۞ کشتی عرشەدار

deckhand /ˈdekhænd/ *noun*
مەلەوانی ئاسایی، ئەندامی کارکەرانی (سەر پشتی) کەشتی ۞ جاشو

deckhead /ˈdekhænd/ *noun*
بەشی ژێرەوەی (سەر)پشتی کەشتی ۞ قسمت تحتانی عرشەی کشتی

deckhouse /ˈdekhaʊs/ *noun*, *pl.* deckhouses
دیوی (سەر)پشتی کەشتی ۞ اتاق روی عرشەی کشتی

decking /ˈdekɪŋ/ *noun*
کەلوپەلی سازکردنی (سەر)پشتی کەشتی ۞ لوازم ساختن عرشەی کشتی

deckle /ˈdɛk(ə)l/ *noun*
1 (چوار)چێوەدارێنی دەوری لێوارەکانی قالبی کاغەزسازی (بە دەست)؛ هەروەها هەریەک لەو دوو بەست یان باریکەیەی band دەوری لێوارەکانی سیم و تێلەکانی دەزگای کاغەزسازی، بۆ مەهار و کۆنترۆڵی ئەندازەی کاغەز بەکاردێترێ 2 = deckle edge ۞ دکل

deckle edge *noun*
لیواری نارێک و نەبڕاوی تەبەق یان تەڵشە کاغەزی (دەس‌ساز) a sheet of paper، ئەویش بە دیکل (deckle-edged *adj*) ◌ دکل اج

deck quoits *noun*
(یاری) سنگ و ئاڵقەی (سەر)پشتی کەشتی ◌ دک کوئیتس

deck shoe *noun*
کەوشی (سەر)پشتی کەشتی (بن‌نەرم و نەخز) ◌ دک شو

deck tennis *noun*
تێنیس یان تەنیسی (سەر)پشتی کەشتی (دووکەسە) ◌ دک تنیس

declamation /ˌdekləˈmeɪʃn/ *noun*
دیکلەمە، دووان، خوێندنەوە (بە هەست و سۆزەوە) ◌ دکلمه

declamatory /dɪˈklæmətəri, US -tɔːri/ *adjective*
فەرمی، گەرم‌وگوڕانە، بەشکۆ، بەزاژوفەڕ، ڕەوان‌بێژانە، تەقوڕەق: *declamatory speeches* ◌ پرطمطراق، فصیحانه، تصنعی

declaration /ˌdekləˈreɪʃn/ *noun*
1 ڕاگەیاندن، ڕاگەهاندن، بانگ، بانگ‌ڕاهێشتن، دانەزانین، ئاگادارکردنەوە، بانگەواز 2 دەربڕین، ئاشکراکردن، وتن، ڕاگەیاندن‌نامە، ئاگاداری، داخویانی، بەیان‌نامە 3 ئاگانامە، ڕاگەیاندن‌نامە (باج و هتد) ◌ 1 اعلام، اعلان 2 اظهار، بیان، بیانیه، اعلامیه 3 اظهاریه

the Declaration of Independency *noun*
ڕاگەیاندنی سەربەخۆیی (لە 4ی ژووڵای 1776 کە ئەمریکا سەربەخۆیی خۆی لە ئینگلتەرە ڕاگەیاند) ◌ اعلام استقلال

declarative /dɪˈklærətɪv/ *adjective*, also declaratory
(ڕێزمان) ئاگاداری، ڕاگەیێنەرانە ◌ (دستور زبان) اخباری، خبری

declared /dɪˈkleəd, US -ˈklerd/ *adjective*
ڕاگەیێنراو، وتراو، دەربڕاو، ئاشکراکراو؛ ئاشکرا، دیار، لەبەرچاو، professed: *the government's declared intention to reduce crime* (declaredly *adv*: بە ئاشکرایی، بە ڕاشکاوی) ◌ اعلام‌شده، اظهارشده؛ علنی

declarer *noun*
ڕاگەیێنەر، ڕاگەیەنەر ◌ اعلام‌کننده

declassification /ˌdiːˌklæsɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
ئاشکراکردن، بلاوکردنەوە، دەرخستن، پەردەلێلادان، دانەدەری ◌ غیرمحرمانه‌سازی، علنی‌سازی

declassified *adjective*
ئاشکرا، نانهێنی، چیتر نهێنی نییە ◌ غیرمحرمانه

declension /dɪˈklenʃn/ *noun*
1 (ڕێزمان) گەردان، گەردان‌کردن، گەرداندن (ناو، جێناو و ئاوەڵناو) 2 داچوون، نشوستی، داکەوتن، داشکان (declensional *adj*) ◌ 1 (دستور زبان) صرف، تصریف 2 تنزل، انحطاط

declinable /dɪˈkaɪnəbl/ *adjective*
لەگەردان‌هاتوو، شیاوی گەرداندن ◌ قابل صرف

declinate *adjective*
چەمیو، لار، خوار، لێژ، تەلان ◌ منحنی، شیب‌دار

declination /ˌdeklɪˈneɪʃ(ə)n/ *noun*
1 (فیزیک) لادانی میلی لادۆز (ڕۆژهەلات و ڕۆژاواکەی لە باکووری ڕاستەقینەوە)، گۆشەی لادان 2 لادان، داشکانەوە، داچوون، داخزان، لێ‌کەوتن: *moral declination* 3 (ئەمریکا) بەرپەرچ‌دانەوە (ی فەرمی؛ declinational *adj*: سەربە declination) ◌ 1 (فیزیک) زاویه‌ی انحراف 2 انحراف، تمایل، انحطاط، افت 3 امتناع

declinatory /dɪˈklaɪnətəʊri/ *adjective*
بەرپەرچ‌دانەوەیی ◌ مبنی بر امتناع

declinature dɪˈklaɪnətʃə(r)/ *noun*
بەرپەرچ‌دانەوە، نەڵێ‌کردن، ڕەت‌کردنەوە، نەویستن، خۆلێ‌لادان، خۆلێ‌پاراستن، خۆلێ‌بواردن ◌ امتناع

decline /dɪˈklaɪn/ *noun*
کەم‌بوونەوە، داشکان، هاتنەخواری، داچوون، داکەوتن، داقنین، تیاچوون، نەمان، نزمەوەبوون، فاق‌دان، فشەڵ‌هێنان، پاش‌داچوون، دانەدواوە، لێژبوونەوە، داخزان، دابەزین، پووکانەوە، پووچانەوە: *a rapid/sharp/gradual decline* ◌ کاهش، تنزل، سقوط، زوال، افول

declining *adjective*
ڕوولە داشکان، ڕوولە نەمان، ڕوو لە داکەوتن، ڕوولە داچوون، ڕوولە پووکانەوە: *her declining years* ◌ رو به زوال

declinometer *noun*
لادان‌پێو ◌ انحراف‌سنج

declivitous dɪˈklɪvətəs/ *adjective*
لێژ، لار، سەرەوخوار، تەلان، لاپێ ◌ شیب‌دار

declivity /dɪˈklɪvɪti/ *noun, pl.* declivities
لێژی، نشێوی، سەرەوخواری، سەربەرەوخوارە، ئاوڕێژن، سەربەرەوژێر، لاری، کوور، گۆرەنیش (declivous *adj*: لێژ، لار، سەرەوخوار، تەلان، نشێو، لاپێ) ◌ سرازیری

decoction /dɪˈkɒkʃən/ *noun*
1 (دەرمانی گیایی) کوڵاندن 2 کوڵاو، ناوگ‌گیری ◌ 1 جوشاندن 2 جوشانده

decoder /ˌdiːˈkəʊdə(r), US -ˈkoʊ-/ *noun*
کۆددۆز، کۆدهەڵێن، دیکۆدێر، کۆدلێکدەرەوە ◌ رمزگشا

decoding *noun*
کۆددۆزی، کۆدلێکدانەوە، لێکدانەوەی کۆد، کۆدهەڵێنان ◌ رمزگشایی

décolletage /ˌdeɪkɒlˈtɑːʒ, US -kɑːləˈt-/ *noun*
(فەرنسی) کراسی یەخەشۆڕ ◇ پیراهن دکلته

décolleté /deɪˈkɒlteɪ, US ˌdeɪkɑːlˈteɪ/ *adjective, noun*
adj (فەرنسی، کراس و هتد) دیکەلتە، یەخەشۆڕ، ملیوانشۆڕ *n* ژنی یەخەشۆڕلەبەرکردوو (یان پۆشیو) ◇ *adj* دکلته *n* زن دکلتەپوشیده

decolonization /diːˌkɒlənaɪˈzeɪʃn, US -ˌkɑːlənəˈz-/ *noun*
نەهێشتنی داگیرکاری یان کۆلۆنیالیزم، سەربەخۆیی‌دان بە کۆلۆنی‌یەکان ◇ استعمارزدایی

decolorant *adjective*
رەنگبەر، رەنگلابەر ◇ رنگزدا

decolorization *noun*
رەنگلابردن، رەنگبەری، رەنگلێ‌کردنەوە، رەنگسڕینەوە ◇ رنگزدایی

decomposability /ˌdiːkəmpəʊzəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
لەشی‌بوونەوەهاتوویی، لەگەنین‌هاتوویی ◇ تجزیەپذیری، فسادپذیری

decomposable /ˌdiːkəmˈpəʊzəbl/ *adjective*
لەشی‌بوونەوەهاتوو، لێک‌هەڵدەوەشێ، دەڕزێ، دادەڕزێ، لەگەنین‌هاتوو، بۆگەن دەبێ ◇ تجزیەپذیر، فسادپذیر

decomposed *adjective*
شی‌یەوەبوو، لێک‌هەڵوەشاو، داوەشاو، دابەش‌بوو ◇ تجزیەشده

decomposition /ˌdiːkɒmpəˈzɪʃn, US -kɑːm-/ *noun*
1 لێک‌کردنەوە، لێک‌هەڵوەشاندن، پارچەپارچەبوون، داوەشان، دابەش‌بوون، شی‌بوونەوە، لێک‌بوونەوە، لێک‌هەڵوەشان 2 بۆگەن‌بوون، بۆن‌گرتن، خراپ‌بوون، گەنین، پوان، دافەوتان، دافەتران، داڕزان، داوەشان: *the decomposition of organic waste* ◇ 1 تجزیە، واپاشی 2 گندیدگی، فساد

decompression /ˌdiːkəmˈpreʃn/ *noun*
1 کەم‌کردنەوەی پەستان یان گوشار (ی هەوا) 2 (کامپیوتێر) گەڕاندنەوەی فایلەکان بۆ شێوەی پێشوویان ◇ 1 فشارزدایی، تقلیل فشار 2 (کامپیوتر) دی‌کامپراسیون

decompression chamber *noun*
ژوورۆچکەی کەم‌کردنەوەی گوشار یان پالەپەستۆ ◇ اتاقک فشارزدایی

decompression sickness *noun*, also bends or caisson disease
بێندز (لەگەڵ aeroembolism بەراوردی بکە) ◇ بیماری کیسون

decongestant /ˌdiːkənˈdʒestənt/ *adjective, noun*
adj لووت‌بەردەر *n* دەرمانی بەردانی کپی لووت ◇ دیکانجستانت

deconsecration *noun*
کردنەدنیایی، پیرۆزی‌سڕی، لایەنی پیرۆزی لێ‌سڕینەوە (خانوو) ◇ تقدس‌زدایی

deconstruction /ˌdiːkənˈstrʌkʃn/ *noun*
(فەلسەفە، رەخنە، وێژە و هتد) پێکهاتەشکێنی: تیۆرییێ کە پێی‌وایە تەنیا روون‌کردنەوەی واتایەکی چەسپیوی پارچە نووسراوەیێ تەواو نیە. بەڵکوو پێ‌دادەگرێتەسەر رۆڵی خوێنەر بۆ بەرهەم‌هێنانی واتا ◇ واسازی، ساختارشکنی، ساخت‌شکنی

deconstructionist *noun, adjective*
n پێکهاتەشکێن، بنیات‌شکێن *adj* پێکهاتەشکێنانە: *a deconstructionist critic/approach* ◇ *n* واساز، ساختارشکن *adj* ساختارشکنانە

decontamination /ˌdiːkənˌtæmɪˈneɪʃn/ *noun*
نەهێشتنی پیسی، پیسی‌لابردن، لێ‌کردنەوە، خاوێن‌کردنەوە ◇ آلودگی‌زدایی، رفع آلودگی

decontrol /ˌdiːkənˈtrəʊl/ *noun*, also deregulation
لەژێر چاودێری حکومەت لابردن، کۆنترۆڵ‌هەڵگرتن، مەهارنەهێشتن، مەهارسڕی، ئازادکردن (ب.ت. بەدرێژایی شەڕ یان دۆخێکی تەنگەتاوی‌دا) ◇ حذف نظارت دولت، مهارزدایی

décor /ˈdeɪkɔː(r), US deɪˈkɔːr/ *noun*
دەس‌پیاهێنان، رازاندنەوە، دیکۆر ◇ دکور

Decorated style *noun*
شێوازی گۆتیکی رازێنراو ◇ سبک گوتیک مزین

decoration /ˌdekəˈreɪʃn/ *noun*
1 جوان‌کردن، رازاندنەوە، خەملاندن، ماڵ‌ڕاخستن، نەخشاندن، کەلوپەل یان شتی رازاندنەوە، شت‌ومەکی جوان‌کردن 2 میداڵ یان نیشان (ی شانازی) 3 رەنگ‌کردن (ی خانووبەرە، لێدانی کاغەز بە دیوار، میچ و هتد بۆ جوانی) 4 (decorations) نەخش‌ونیگار، شت‌ومەکی جوان‌کردن یان رازاندنەوە، جوانەمەنی ◇ 1 تزیین، آذین، آذین‌بندی 2 مدال یا نشان 3 نقاشی 4 (در جمع) تزیینات

Decoration Day = Memorial Day

decorative /ˈdekərətɪv, US ˈdekəreɪtɪv/ *adjective*
1 بۆ جوانی، بۆ رازاندنەوە، نەخشێنەر 2 سەربە decoration ◇ زینتی

decorative arts *noun, pl.*
هونەرە جوان‌کاری یا رازێنەرە یا نەخشێنەرەکان ◇ هنرهای تزئینی

decorator /ˈdekəreɪtə(r)/ *noun*
1 ماڵ‌نەخشێن، رازێنەر، جوان‌کار، خەملێنەر،

نەخشینەر 2 رەنگ‌کار (ماڵ) ◌ 1 طراح داخلی، آذین‌بند 2 نقاش ساختمان

decorous /'dekərəs/ *adjective*

1 بەڕەوشت، بەحەیا، بەشەرم، مەند، ماقووڵ، لێوەشاو: *a decorous kiss* 2 بەڕێ‌وجێ، گونجاو، بەجێ (**decorously** /'dekərəsli/ *adv*: بەڕەوشتانە، بە حەیاوە، بە مەندی) ◌ 1 بانزاکت، متین، شایسته 2 درخور

decortication *noun*

1 پێوەنەهێشتن یان لێکردنەوەی توێکڵ و... 2 لابردنی cortexی ئەندامێ (**decorticator** *n*) ◌ 1 پوست کندن 2 کورتیکاسیون

decorum /dɪ'kɔːrəm/ *noun*

1 ڕەوشت، ئەدەب، بەئابڕوویی، حەیا، شەرم، مەندی، ماقووڵی، لێوەشاوەیی، لێهاتوویی 2 بەڕێ‌وجێ‌بوون، گونجاوی، بەجێ‌بوون ◌ 1 نزاکت، متانت، شایستگی 2 تناسب

decoupage /ˌdeɪkuː'pɑːʒ, dɪ'kuːpɑːʒ, 'dɛkuːpɑːʒ/ *noun*

(فەرەنسی) دیکۆپاژ (= نەخشاندنی ئاستێ بە وردەکاغز) ◌ دکوپاژ

decoy /'diːkɔɪ/ *noun*

1 مەلی چێشکە یا ڕاو(ی) یا داو 2 داو، تەڵە، تەپکە ◌ 1 مرغ دام 2 تله

decrease /'diːkriːs/ *noun*

1 کەم‌بوونەوە، داشکان، دابەزین، نیشتنەوە، نزم‌بوونەوە 2 ڕێژە یان ڕادەی کەم‌بوونەوە (**decreasing** *adj*: کەمەوەبوو، نزمەوەبوو، ڕوولە کەمێ؛ **decreasingly** *adv*؛ دژەکەی increase) ◌ 1 کاهش 2 میزان کاهش

decree /dɪ'kriː/ *noun*

1 فەرمان، دەستوور، فەروار: *to issue/sign a decree* 2 *a presidential/royal decree* ◊ *decree* فەرمان 3 بڕیار (ی دادگا) 4 چارەنووس، قەدەر ◌ 1 فرمان، حکم 2 فتوا 3 حکم 4 تقدیر

decree absolute *noun, pl.* decrees absolute

جیابوونەوەی یەکجاری، بەردانی بە یەکجاری ◌ طلاق بائن

decree nisi /dɪˌkriː 'naɪsaɪ/ *noun, pl.* decrees nisi

(لە قانوونی وڵاتانی ڕۆژاوادا) جیابوونەوە یان تەڵاقی بەمەرج (بنەڕەت: *nisi* لاتین "unless") ◌ طلاق مشروط

decreer *noun*

فەرماندەرکەر، دەستووردەر، بڕیاردەرکەر ◌ حکم‌دهنده

decrement /'dɛkrɪm(ə)nt/ *noun*

کەم‌بوونەوە، داشکان، diminution ،reduction (**decremental** *adj*) ◌ کاهش، تنزل

decrepit /dɪ'krepɪt/ *adjective*

1 پیر، فەرتووت، زورهان، شندۆک، زەلیل، پەرپووت، ڕەندۆڵ، بەساڵاچوو 2 شڕ، کۆن، شەق‌وشڕ، چەپەرەشڕ، (خانووبەرە) ڕوولە کاول‌بوون، کاولە، ڕوولە رووخان ◌ 1 فرتوت، فرسوده 2 رو به ویرانی

decrepitation /dɪˌkrepə'teɪʃn/ *noun*

قرچ‌وهۆڕ ◌ ترق‌وتروق

decrepitude /dɪ'krepɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*

1 پیری، کەڵەلایی، فەرتووتی، زورهانی، لارەملی، پەرپووتی، ڕەندۆڵی، بەساڵاچوویی: *the decline towards decrepitude and death* 2 شڕی، شکاوی، کۆنی، شەق‌وشڕی، لەکارچوویی، چەپەرەشڕی 3 کاولی، ویرانی، ڕووخاوی، داتەپیوی ◌ 1 کهولت، سالخوردگی 2 فرسودگی 3 ویرانی

decrescendo /ˌdiːkrɪ'ʃɛndəʊ/ = diminuendo

decrescent /dɪ'krɛs(ə)nt/ *adjective*

1 (مانگ) کەل، پەناگرتوو؟ 2 کەمەوەبوو ◌ 1 در حال افول 2 کاهش‌یابنده

decretal /dɪ'kriːt(ə)l/ *noun, adjective*

n دەستوور، فەروار، فەرمان (ب.ت. هی پاپ) *adj* فەرمانی، سەربە دەستوور، سەربە سروشتی فەرمان ◌ *n* فرمان، فتوا *adj* وابسته به فرمان

decretive *adjective*

فەرمانی، دەستووری، سەربە فەرمان ◌ وابسته به فرمان

decretory /'dekrɪtəʊrɪ/ *adjective*

فەرمانی، دەستووری، سەربە فەرمان، پێوەندی بە دەستوورەوە هەیە ◌ وابسته به فرمان

decrial /dɪ'kraɪəl/ *noun*

سووک‌کردن، ئابڕووبردن، زڕاندن، بەهیچ‌دانان، نیوزڕاندن، ترۆکردن ◌ بی‌ارج‌سازی، تقبیح

decriminalization /diːˌkrɪmɪnəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*

تاوان‌نەهێشتن، تاوان‌سڕی ◌ جرم‌زدایی

decrier *noun*

سووک‌کەر، نرخ‌داشکێن، ڕووڕەشێنەر، داشکێنەر ◌ تقبیح‌کننده

decuman /'dekjʊmən/ *adjective*

گەورە، مەزن ◌ عظیم، سترگ

decumbent /dɪ'kʌmb(ə)nt/ *adjective*

(ڕووەک‌ناسی) ڕاکشاو، خەوێنراو، تەرزفڕێدەر (**decumbency** /dɪ'kʌmbənsɪ/ *n*: ڕاکشاوی، خەوێنراوی، تەرزفڕێدان) ◌ خوابیده

decouple /'dekjʊpl/ *adjective, noun*

دەبەرامبەر، دەئەوندە، دەچەندانە ◌ ده‌برابر

decurion /de'kjʊrɪən/ *noun*

1 سەردەستە، سەردە، سەرتیپ (دە سوار لە ڕۆمی کۆندا) 2 ئەندامی ئەنجومەنی پیرانی ڕۆمی کۆن Roman senate ◌ دی‌کوریون

decurved *adjective*
(زیندەناسی، ب.ت. دەنووکی باڵندە) شۆڕ، چەماوە بەرەو خوارێ ◇ خمیده به پایین

decurrrent /dɪˈkʌr(ə)nt/ *adjective*
(ڕووەکناسی) ژێرڕەو، خوارڕەو: ب.ت. گەڵاکانی لاسکداگر؛ (دارەکان) خاوەنی چەندین لقی (تا ئەندازەیەک) بەرامبەر (decurrence or decurrency *n*; decurrently /dɪˈkʌr(ə)ntli/ *adv*) ◇ دیکورنت

decury /ˈdekjʊrɪ/ *noun*
دەستەیەکی دەکەسە ◇ دستەی دەنفره

decussate /dɪˈkʌsət/ *adjective*
1 (ڕووەکناسی، گەڵاکان) ڕاست و چەپ، ڕێکخراو بەرامبەر بەیەک: *decussate leaves* 2 چەپوڕاستی ◇ دیکوست

decussation *noun*
چەپوڕاستی، یەکتربڕین بە شێوەی X ◇ تقاطع

dedicated /ˈdedɪkeɪtɪd/ *adjective*
1 دەربەست، پێبەند، خۆبەستە: *a dedicated teacher* 2 (کامپیوتەر) تایبەتی (dedicatedly *adv*) ◇ 1 متعهد 2 (کامپیوتر) اختصاصی

dedication /ˌdedɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 پێشکەشکردن، پێدان، دیاری 2 پێشکەشنامە 3 لەخۆبوردوویی، خۆبەختکردن، تەرخان، تایبەتیدان ◇ 1 اهدا، تقدیم 2 اهدائیه 3 ایثار، وقف، اختصاص

dedicatee *noun*
پێپێشکەشکراو ◇ ددیکاتی

dedicator *noun*
1 پێشکەشکەر، دیاریپێدەر 2، تەرخاندەر، تایبەتیدەر ◇ 1 تقدیمکنندە 2 وقفکنندە، اختصاصدهنده

deductibility /dɪˌdjuːsəˈbɪlətɪ, US -ˌduːs-/ *noun*
1 لەداشکاندنهاتوویی، لەلێدەرکردنهاتوویی 2 بەخشراوی لە باج ◇ 1 قابلیت کسرکردن 2 معافیت از مالیات

deducible /dɪˈdjuːsəbl, US -ˈduːs-/ *adjective*
لەئەنجامگیریهاتوو، شیاوی بۆدەرکەوتن، دەردەکەوێ ◇ قابل استنتاج

deductible /dɪˈdʌktəbl/ *adjective*
1 لەداشکاندنهاتوو، شیاوی لێدەرکردن 2 تەرخان، بەخشراو لە باج (deductibility *n*) ◇ 1 کسرکردنی 2 معاف از مالیات

deduction /dɪˈdʌkʃn/ *noun*
1 ئەنجامگیری، بەڵگەهێنانەوە، بۆدەرکەوتن (لە گشتەوە بۆ کەم یان لە هۆوە بۆ هۆکرد)، ئەنجام، ئاکام 2 داشکاندن، (لێ)دەرکردن، لێدەرکاری، کەمکردنەوە، دابڕین، لێفڕێدان، (لێ)سووککردن: *deductions from your pay for tax, etc* 3 بڕی (لێ)داشکێنراو، فڕێدە: *tax deductions* ◇ 1 استنتاج، استدلال، نتیجه 2 کسر، تخفیف، کاهش 3 مقدار کسرشده

deductive /dɪˈdʌktɪv/ *adjective*
بەڵگەهێنانەوەیی، ئەنجامگیرییانە: *deductive logic/reasoning* (بڕوانە inductive) ◇ استدلالی، استنتاجی، قیاسی

deductively /dɪˈdʌktɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەڵگەهێنانەوەیی یان ئەنجامگیرییانە ◇ به طور استدلالی

deed /diːd/ *noun*
1 کار، کردەوە، کردە، کردار: *a brave/charitable/evil/good deed*; *a tale of heroic deeds* 2 قەباڵە، تاپۆ: *the deeds of the house* ◇ 1 عمل، فعل، کردار 2 سند

deed box *noun*
مجری، سنووقی قەباڵەکان، سنووقی بەڵگەنامە ◇ صندوق اسناد

deed of covenant *noun*
پەیماننامە یان بەڵێنینامەی دانی خێروخێرات، ڕێکەوتننامەی پێدانی خێر: *Signing a deed of covenant makes £1 worth £1.33* ◇ تعهدنامەی پرداخت صدقه

deed poll *noun*
(بۆ گۆڕینی ناو) داخوازی فەرمی ◇ درخواست محضری

deep /diːp/ *adjective* (deeper, deepest), *adverb, noun*
adj 1 قووڵ، پێبڕ، کووێر، گاود، مەند یان مەنگ (ئاو): *a deep hole/well/river* 2 (خەو و هتد) قووڵ، گران، کڕخەو، شیرین: *a deep cut/wound* 3 (دەنگ) بۆڕ، گڕ: *a deep sleep/trance/coma* 4 (ڕەنگ) تۆخ، توند، تێر: *a deep roar/groan* 5 توند، بەڕشت، مجد: *a rich deep red*; *a deep economic recession*; *a place of great power and of deep significance* 6 دواوە، پشتەوە، نێوەوە 7 نوقمی، قووڵبووەوە، ناسەرسەرەکی، قووڵ: *to be deep in thought/conversation*; *The firm ended up deep in debt* 8 ئاڵۆز، سەخت، دژوار، ناسەرسەرەکی، تێگەیشتنسەخت، پێچەڵاوپێچ: *This discussion's getting too deep for me*
adv بە شێوەیەکی قووڵ، قووڵ، تا بنەوە، لە قووڵایی: *The miners were trapped deep underground*; *deep in the forest*
n دەریا، بەحر، جێگای قووڵ، گێژاو، قووڵایی، شینکایی: *His body was committed to the deep* (= he was buried at sea) ◇ 1 *adj* عمیق، ژرف 2 سنگین 3 (صدا) بم 4 (رنگ) سیر 5

شدید، جدی 6 عقب، تو 7 غرق در، غیرسطحی 8 پیچیده، غیرقابل فهم *adv* به طور عمیق، از ته *n* دریا، جای عمیق

deep-breathing *noun*
هەناسەی قووڵ ۞ نفس عمیق

deep-chested *adjective*
(دەنگ) بۆڕ، گڕ، ناخۆش ۞ ناهنجار، کلفت

deep ecologist *noun*
چالاک(وان)ی بواری دیپ ئیکۆلۆژی ۞ دیپ اکولوژیست

deep ecology *noun*
شێوەیێ لە چالاکی ژینگەناسی کە حەوڵی تەواوی لە پێناو پاراستنی گیانەوەران، گیا و رووەک و بەشەکانی تری ژینگە لە دەس‌تێوەردان و زیان‌پێگەیاندنی مرۆڤە ۞ دیپ اکولوژی

deep-dish *adjective*
(نافەرمی) تەواو، رەبەق، یەکجار، *deep-dish conservatism* :thoroughgoing ۞ کامل، فوق‌العاده

deep-dyed *adjective*
(نافەرمی) تەواو، رەبەق، thoroughgoing، complete ۞ کامل

deep freeze = freezer

deep-frozen *adjective*
بەستو، بەسەهۆڵبوو، جەڕدراو، جەڕەبابەدراو ۞ یخ‌زده

deep-laid *adjective*
1 نهێنی، نەهێنی، لەبنەوە، پەنامەکی 2 بە سەرنجەوە، ورد (پلان‌ڕێژکراو) ۞ 1 مخفیانه، محرمانه 2 دقیق

deeply /'di:pli/ *adverb*
بە توند، توند، قووڵ، بە شێوەیەکی قووڵ، لە (ناخ یان قوولایی) دڵەوە: *deeply rooted customs/ideas* ۞ به شدت، به طور عمیق، از ته دل

deep-rooted *adjective*, also deeply rooted
داکوتراو، بنج‌بەست، رەگ‌داکوتاو، ریشەدار، ناخ‌گیر، لەمێژینە، دێرین، ریشەداکوتاو، *a deep-rooted desire* :inveterate ۞ عمیق، ریشه‌دار

deep-rootedness *noun*
داکوتراوی، بنج‌بەستوویی، رەگ‌داکوتاوی، ریشەداری، ریشەداکوتاویی ۞ ریشه‌داری

deeps *noun, pl.*
قوولایی عەرز ۞ ژرفای زمین

deep-sea *adjective*
لە بەش یان شوێنە قووڵەکانی دەریا، لە نێزینە یان قوولاییەکانی دەریا، بە دوور لە کەنار: *a deep-sea diver* ۞ در قسمت‌های عمیق دریا

deep-seated *adjective*
داکوتراو، بنج‌بەست، رەگ‌داکوتاو، نەگۆڕ ۞ عمیق، ریشه‌دار

deep-set *adjective*
1 (چاو) بەقوولاچوو، داکەوتوو 2 داکوتراو، بنج‌بەست، رەگ‌داکوتاو، ریشەدار ۞ 1 (چشم) گود 2 ریشه‌دار

the Deep South *noun*
هەرێم یان ئەیالەتە باشوورییەکانی ئەمریکا (بریتین لە ئالاباما Alabama، جۆرجیا Georgia، لویزیانا Louisiana، میسیسیپی Mississippi، کارۆلینای باکووری North Carolina و کارۆلینای باشووری South Carolina) ۞ ایالات جنوبی امریکا

deep space *noun*, also outer space
قولایی (یەکانی) بۆشایی ئاسمان یان حەوا ۞ اعماق فضا

deep structure *noun*
(ڕێزمانی ترانسفۆرمەیشناڵ) بن‌پێکهات(ـە)، ژێربنیات، دیپ‌ستراکچێر (پێوەندی لۆژیکی بنەرەتی یان ژێرەوەی توخمەکانی دەستەوشە phrase یان رستەیێ، بروانە surface structure) ۞ ژرف‌ساخت

deep vein thrombosis *noun, abbreviation* DVT
دی‌ڤی‌تی (جۆرێ نەخۆشی سەختە کە خوێن دەمەیێ) ۞ دی‌وی‌تی

deep-water zone *noun*
ناوچەی قووڵی ئاو یان دەریا، قوولاییەکانی ئاو یان دەریا ۞ منطقه‌ی ژرف آب یا دریا

deer /dɪə(r), US dɪr/ *noun, pl.* same or deers
(گیانەوەرناسی) گاکێوی، ئاسک، ئافور، گاکێوییەکان [خێزان Cervidae: زۆر جۆرن] (red deer، stag نێرەئاسک، female deer، doe ئاسکەمێ) ۞ گوزن، گوزن‌ها

deerfly *noun, pl.* deerflies, also deer fly
مێشەئاسکانە، مێشەگاکێوی 1 (خوێن‌مژ و مشەخۆری ئاسک [*Lipoptena cervi*]) 2 جۆرێ مۆز یان مێشەکەرانە horsefly کە بە گوانداران زلەوە دەدا و دەبێتە هۆی راگوێستنی چەندین نەخۆشی [توخم *Chrysops*] ۞ مگس گوزن

deergrass *noun*
گیائاسک؟، جۆرێ sedgeی چکۆلە پێوەندی بە گیای cotton ـەوە هەیە [*Trichophorum cespitosum* (یان *Scirpus cespitosus*)] ۞ نوعی گیاه

deerhound /dɪə(r)haʊnd/ *noun*
سەگی راو، تانجی ۞ سگ شکاری

deerlet *noun*
گاکێوی چکۆلە، ئاسکی پچوک ۞ گوزن کوچک

deer mouse *noun*
(گیانەوەرناسی) جۆرێ مشکی شەوگەڕ، لە

ئـەمریکای بـاکووری و ناوەنـدی دەبینـرێ، مـشکەئاسک [Peromyscus maniculatus] و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی موش

deerskin *noun*

کەوڵی ئاسک، چەرمی گاکێوی، پێستەی ئاسک ◌ پوست گوزن

deerstalker /ˈdɪəstɔːkə(r), US ˈdɪrs-/ *noun*

1 کـلاوی گـوێدار، سـەرگـوێدار، کـلاوی گوێداپۆش 2 راوچی ئاسک ◌ 1 کلاه گوشی 2 شکارچی گوزن

deerstalking *noun*

راوی ئاسک، راوەگاکێوی ◌ شکار گوزن

deer tick *noun*, also black-legged tick

گەنە(ی) گاکێوی یان ئافور، گەنەلاقڕەشە: هـی رۆژهـەڵاتی ولاتـە یـەکگرتووەکانی ئـەمریکـا و کەنەدا کە بەکتریایی رادەگوێزێ کە دەبێتـە هـۆی نەخۆشی Lyme [Ixodes scapularis syn. I. dammini] ◌ نوعی کنه

de-escalation *noun*

کـەمکردنـەوە (ی گـرژی)، داشـکاندن (رادەی تونـدی شـەڕ و هتـد؛ de-escalatory *adj*) ◌ بحران‌زدایی

defacement /diˈfeɪsmənt/ *noun*

تێکـدان، شـێواندن، شـێرزەکردن، سـڕینەوە، کوژاندنـەوە، رووشـاندن، چەواشـەکردن، ئابڕووبردن، ناحەزکردن ◌ مخدوش‌سازی

de facto /ˌdeɪ ˈfæktəʊ, US -toʊ/ *adjective, adverb*

adj دیفاکتۆ: *The general took de facto control of the country* ◊ *a de facto one-party system* *adv* لە راستیدا، بە کردەوە: *He continued to rule the country de facto* ◌ *adj* بالفعل *adv* عملاً

defalcation /ˌdiːfælˈkeɪʃən, US ˌdiːfɔːlˈkeɪʃən/ *noun*

دەس‌پیسـی، لـێدزی، هەڵـگرتن، لاخـستن (defalcator *n*) ◌ اختلاس

defamation /ˌdefəˈmeɪʃn/ *noun*

1 (مـاف) بوختـان، قـسەبۆهەڵبەستن، تۆمـەت، هەڵبەسـتە، ناوونـاتۆرە، قـسە 2 ئابـڕووبردن، نـەتک، سـووکـکـردن، ناوزڕانـدن، خراپـەوتن: 1 ◌ *The company sued for defamation* افترا، تهمت 2 آبروریزی، رسوایی

defamatory /dɪˈfæmətri, US -tɔːri/ *adjective*

سووکیپێکەر، ئابڕووبەرە، سووکانە، ناوزڕێن، رووڕەشکەر: *The article was highly defamatory* ◌ موهن، بدنام‌کننده

default /dɪˈfɔːlt, US ˈdiː-/ *noun*

1 (دادگا، پێشبڕکێ و هتد) نەچوونەوە، نەبوون، ئامادەنەبوون 2 (قەرز) نەدانەوە، پێنەدانەوە 3 کەمتەرخـەمی، جێبـەجێنـەکردن، درێغـی 4 نەبوون 5 (کامپیوتێر) پێشهەڵبژاردە، دیفۆڵت ◌ 1 عدم حضور 2 عدم پرداخت، نکول 3 عدم ایفا 4 فقدان 5 (کامپیوتر) پیش‌فرض

defaulter *noun*

1 (دادگا) لایـەنی نـەهاتوو یـان ئامادەنـەبوو 2 (پێشبڕکێ) نـەیاری نـەهاتوو یـان ئامادەنەبوو 3 قەرزنەدەرەوە، نەدەرەوە 4 کەمتەرخەم، خەتابار، گوناهبار 5 سەربازی خـەتابار یان گوناهبـار ◌ 1 طرف غایب 2 حریف غایب 3 نکول‌کننده 4 قصورکننده 5 سرباز خاطی

defeasance /dɪˈfiːz(ə)ns/ *noun*

هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵکردنەوە، پووچکردنەوە ◌ الغا، ابطال

defeasibility /dɪˌfiːzɪˈbɪləti/ *noun*

لەهەڵوەشانەوەهاتوویی ◌ الغاپذیری

defeasible /dɪˈfiːzɪb(ə)l/ *adjective*

لەهەڵوەشـانەوەهاتوو، هەڵدەوەشـێتەوە، پـووچ دەکرێتەوە ◌ الغاپذیر

defeat /dɪˈfiːt/ *noun*

تێشکان، شکان، شکست، تڕۆقە، تێکشکان، بەزین، بۆڕ، دانان، دۆڕانـدن: *The party faces defeat in the election* ◌ شکست، باخت

defeated *adjective*

تـێشـکاو، شکـستخـواردوو، بـەزیو، بـۆڕ، دۆڕاندوو، داناو ◌ شکست‌خورده، بازنده

defeatism /dɪˈfiːtɪzəm/ *noun*

دانپیانـان بـە تێـشکانا، ناهومێـدی، دڵـساری، دڵناخۆشی، رەشبینی ◌ اعتراف بـه شکـست، یأس، ناامیدی، بدبینی

defeatist /dɪˈfiːtɪst/ *noun, adjective*

n مرۆی ناهومێد، دڵسارد، دڵناخۆش، بەزۆک *adj* رەشبـین، خراپـەبین: *a defeatist attitude/view* ◌ *n* آدم مأیوس *adj* بدبین

defeature *noun*

تێشکان، شکان، تێکشکان، بەزین ◌ شکست

defecation /ˌdefəˈkeɪʃn, US ˌdiː-/ *noun*, also defaecation

1 پیـسایی‌کـردن، ریـان، دەس‌بەئاوگەیانـدن، دانیشتن، خۆخاوێن‌کردنەوە، خۆخاڵی‌کردن 2 پالاوتن، پارزنین ◌ 1 تخلیه 2 تصفیه

defect /ˈdiːfekt, US dɪˈfekt/ *noun*

کـەمی، گرفـت، کێـشە، گیروگرفـت، گـیر، کـەموکـوڕی، ناتـەواوی، نـاپوختی، ناپوختـەیی، کـەموکـورتی، عـەیب، خـەوش، ئـیراد، shortcoming: *a defect in the glass* ◊ *a speech defect* ◊ *a hearing defect* ◌ نقص، عیب

defection /dɪˈfekʃn/ *noun*

1 گەڕانـەوە، هەڵـگەڕانەوە، وازهێنـان، دەس‌هەڵـگرتن، چـۆڵکـردن، بـەجێهێـشتن،

بادانەوە 2 پەیمان‌شکێنی، بێ‌بەڵێنی 3 پەنابەرێتی 4 ڕاکـردن، هـەڵاتن، چوونـەنێو دوژمنـەوە 5 نەبوون، کەمی، کەم‌وکووڕی، ناتەواوی ⬡ 1 برگشت، ارتداد، ترک، روگردانی 2 نقض عهد 3 پناهندگی 4 فرار 5 فقدان، نارسایی

defective /dɪˈfektɪv/ *adjective, noun*
adj ناتـەواو، نادروسـت، نیـوەچڵ، ناپوختـە، خراپ، عەیب‌دار، سەقەت، خەوش‌دار، بەگرفت، کێشەبەدوا *n* 1 مرۆڤی ناتـەواو یـان ناپوخـت، کەسـێکی وا 3 کـاری ناتـەواو ⬡ *adj* معیـوب، ناقص *n* 1 آدم ناقص 2 فعل ناقص

defectively /dɪˈfektɪvli/ *adverb*
ناتەواوانە، بە شێوەیەکی عـەیب‌دار ⬡ بـە طـور ناقص

defectiveness /dɪˈfektɪvnəs/ *noun*
ناتەواوی، ناتەواوبوون، عەیب‌داربوون ⬡ معیوب بودن

defector *noun*
1 پەنابـەر، پەناخواز 2 هـەڵاتوو ⬡ 1 پناهنـده 2 فراری

defence /dɪˈfens/ *noun, adjective,* US defense
n 1 بەرگری، بەربەسـتی، بەرەڤانی، بەرگـەگری، خـۆڕاگری، لەسـەرخۆکردنەوە، پـشتیوانی 2 کەرەسـەی بـەرگری 3 پـارێزەر، ئەولـەکار، بەرەڤان‌کار 4 بیانوو، پەڵپ، بەهانە 5 (وەرزش) بەرگری، هێڵی بەرگری، یاریزانی هێڵی بـەرگری *adj* بەرگری‌یانە ⬡ *n* 1 دفاع، حمایت 2 وسیلەی دفاع 3 وکیل مـدافع 4 عـذر 5 دفـاع، خـط دفـاع، بازیکن خط دفاع *adj* دفاعی

defenceless /dɪˈfensləs/ *adjective,* US defenseless
بێچارە، دەس‌پێ‌نەکراوە، بێ‌گوناهـ بێ‌بـەرگری، بـێ‌پـەنا، گونـاح، بـێ‌دەسـەڵات: *defenceless children* (defencelessness *n*) ⬡ بی‌دفاع

defence mechanism *noun,* also defence reaction
میکـانیزمی بـەرگری، کاردانـەوەی بـەرگری ⬡ ساز و کار دفاعی

defendant /dɪˈfendənt/ *adjective*
1 تاوانبـارکراو، گوناهبـارکراو، گومـان‌لێ‌کـراو 2 شکات‌لێ‌کراو، پاشمار، سکاڵالێ‌کراو ⬡ 1 متهم 2 مدعی‌علیه

defender /dɪˈfendə(r)/ *noun*
1 بـەرگری‌کـەر، بـەر(گـە)گـر 2 پـارێزەر، بەرەڤـان‌کـار 3 لایـەنگر، داژدار، پـشتیوان: *a passionate defender* ⬡ 1 دفاع‌کننده 2 مـدافع 3 حامی، طرفدار

defenestration *noun*
فڕێدان یان خستنەدەرەوە لە پەنجێرەوە ⬡ پرت کردن از پنجره

defense = US spelling of defence

defensibility /dɪˌfensəˈbɪləti/ *noun*
لەبـەرگری‌هـاتوویی، بـەرگری‌لـێ‌کـراوی ⬡ دفاع‌پذیری

defensible /dɪˈfensəbl/ *adjective*
1 لەبەرگری‌هاتوو، دەپارێزرێ، بەرگری‌لێ‌کراو 2 (تیۆری و هتـد) لەپاسـاوهاتوو، پاساو دەدرێ، بەرگری لێ‌دەکرێ ⬡ 1 دفاع‌پذیر 2 توجیه‌پذیر

defensibly /dɪˈfensəbli/ *adverb*
لەبەرگری‌هاتووانە ⬡ به طور دفاع‌پذیر

defensive /dɪˈfensɪv/ *adjective, noun*
adj بەرگری‌یانە، خۆپارێزەرانە، بەربەستی‌یانە، پارێزەرانـــە: *defensive fortifications* *n* بـەرگری، پاراسـتن، هـەڵومـەرجی بـەرگری، بـارودۆخی بـەرگری، راسـان ⬡ *adj* دفـاعی، تدافعی *n* دفاع، حالت دفاعی

defensively /dɪˈfensɪvli/ *adverb*
راساوانە، بە حاڵەتی بەرگری‌یەوە ⬡ بـا حالـت دفاعی

defensiveness /dɪˈfensɪvnəs/ *noun*
هـەڵومـەرجی بـەرگری، بـارودۆخی بـەرگری، راسـان ⬡ حالت دفاعی

defensor *noun*
پارێزەر، بەرەڤان‌کار، ئاوکات ⬡ وکیل مدافع

deference /ˈdefərəns/ *noun*
ڕێزلێنان، حورمەت، ڕێز، ڕوومەت، بەقسەکردن، لەبەرچاوگرتن، دڵڕاگرتن: *The women wore veils in deference to the customs of the country* ⬡ احترام، حرمت، مراعات

deferent /ˈdefərənt/ *adjective*
ڕێزدانـەر، حورمـەت‌دانـەر، لەبـەرچاوگر ⬡ احترام‌گذار

deferential /ˌdefəˈrenʃl/ *adjective*
1 بەڕەوشـت، بەئـەدەب 2 ڕێزدانەرانـە ⬡ 1 مؤدب 2 حرمت‌گذارانه

deferentially /-ʃəli/ *adverb*
بەڕەوشتانە، بەئەدەبانە ⬡ مؤدبانه

deferment *noun,* also deferral /dɪˈfɜːrəl/
بەدواخـستن، ڕاگرتن، پاش‌خـستن، خـستنەدواوە ⬡ تعویق، تأخیر

deferrable *adjective*
شیاوی دواخستن، دوادەخرێ، پاش‌دەخرێ ⬡ قابل تعویق

deferred *adjective*
پاش‌خراو، بەدواخراو ⬡ عقب‌افتاده

deferred shares *noun, pl.*
بەش یان شارە دواخراوەکان ⬡ سهام مؤخر

defercescence /ˌdɪfəˈvɛs(ə)ns/ *noun*
1 کەم‌بوونەوە یان نیشتنەوەی تـا، فێنک‌بوونـەوە 2 کەم‌بوونەوەی کوڵ‌وهوڕ یان کوڵ‌وخرۆش ⬡ 1 فرونشستن تب 2 کاهش جوش و خروش

defiance /dɪ'faɪəns/ *noun*
1 سەربزێوی، ملبادان، بەقسەنەکردن، سەرچەوتی، سەرپێچی، بێ ئەمری، نافەرمانی، یاخیگەری: *an act/a gesture of defiance* 2 بەرەنگاری، دژایەتی، بەرهەڵستی، لەڕووداوێستان 3 گوێ پێنەدان، کەمتەرخەمی ◌ 1 تمرد، نافرمانی 2 اعتراض، مخالفت، به مبارزەطلبی 3 بی‌اعتنایی

defiant /dɪ'faɪənt/ *adjective*
1 سەربزێو، ملبادەر، لەقسەدەرچوو، بێ ئەمر، سەرچەوت، نافەرمان، یاخی: ◊ *defiant rebels* 2 ڕووهەڵماڵراو، بەگژداچوو، ڕوودار، ڕووشە، ڕوودارانە: *a defiant refusal* ◌ 1 متمرد، نافرمان 2 جسور، گستاخ، گستاخانه

defiantly /dɪ'faɪəntli/ *adverb*
ڕوودارانە، بە ڕووشەیی ◌ گستاخانه

deficiency /dɪ'fɪʃnsi/ *noun, pl.* deficiencies
1 کەمی، ناتەواوی، کەموکووڕی، نیوەچڵی، عەیب، خەوش: *a deficiency of Vitamin B* 2 کەمی ◌ 1 کمبود، نقص، کاستی 2 کسری

deficiency disease *noun*
نەخۆشی کەمی (یان ناتەواوی) ڤیتامین ◌ بیماری کمبود ویتامین

deficient /dɪ'fɪʃnt/ *adjective*
کەم، بەشنەکردوو، ناتەواو، نیوەچڵ، :defective ◊ *a diet that is deficient in vitamin A* ◊ *deficient in judgment* ◊ *deficient strength* ◊ *Deaf people are sometimes treated as being mentally deficient* (deficiently /dɪ'fɪʃntli/ *adv*) ◌ ناکافی، کم، نارسا، ناقص

deficit /'defɪsɪt/ *noun*
1 کەمی، ناتەواوی، کوورتهێنان، بەشنەکردوویی: *2 a budget/trade deficit* کەمی، کیماسی ◌ 1 کسری، کمبود 2 نقصان

deficit spending *noun*
کەمی دراونامە یان بودجە ◌ کسر بودجه

defied = past of defy

defier *noun*
بەربەرچدەرەوە، بەرهەڵست(ی کردوو)، بەربەرەکانی کردوو، لەڕووداوێستاو،: *a defier of convention* ◌ مخالفت‌کننده، مبارزه‌طلب

defilade /ˌdefɪ'leɪd/ *noun*
(میلیتاری) پەنەکاری پارێزەرانە یان بەرگری‌یانە ◌ استحکامات تدافعی

defile /dɪ'faɪl, US 'di:faɪl *noun*
1 گەروو، تەنگ، تەنگەلان، باریکەلان، دەربەند، دەرتەنگ 2 ڕێگا یان دەربەندی ڕیزڕەو، ڕیزەڕێ (سەرباز) ◌ 1 تنگه، گردنه 2 راه ستون‌رو

defilement *noun*
1 گلاوکردن، پیس‌کردن 2 پیسی، گلاوی، ناپاکی، ناخاوێنی ◌ 1 نجس‌سازی 2 آلودگی

definable /dɪ'faɪnəbl/ *adjective*
لەپێناسەهاتوو، دەناسێنرێ، (بەوردی) لێکدەدرێتەوە ◌ تعریف‌پذیر

defined *adjective*
دیار، لەبەرچاو، خویا، ئاشکرا، ڕوون ◌ مشخص، واضح

definite /'defɪnət/ *adjective*
1 ئاشکرا، دیار، بەرچاو، دیاری‌کراو 2 مسۆگەر، یەکلایی‌بەوەبوو، بێ ئەملاوئەولا، بێ چەندوچوون، سوور، گومان‌لێنەکراو، بێ ئەملاوئەولا، دڵنیا، :decided ,unquestionable *demanded a definite answer* (definiteness *n*) ◌ 1 مشخص، معین 2 قطعی، مسلم، مطمئن

definite article *noun*
(ڕێزمان) ئامرازی ناساندن یان دەرخەر (وەکوو وشەی the لە ئینگلیسیدا، «ال» لە عەرەبی و «ەکە» لە کوردیدا) ◌ حرف معرفه

definitely /'defɪnətli/ *adverb*
بە شێوەیەکی مسۆگەر، بێ ئەملاوئەولا، بێ گومان، حەتمەن، بە دڵنیایی‌یەوە، (لە وەڵامدانەوە) بەڵێ، بێ ئەملاوئەولا، ئەی چۆن: *I definitely remember sending the letter* ◌ به طور قطعی، مسلماً، البته

definition /ˌdefɪ'nɪʃn/ *noun*
1 پێناسە، ناساندن، پێناسین، لێکدانەوە(ی بەوردی)، باس‌کردن 2 دیاری‌کردن، دەس‌نیشان‌کردن، سنووردانان 3 ئاشکرایی، دیاربوون 4 (دەنگ، ڕوونـاکی و هتد) ڕوونی، شەفی، زوڵاڵی، سافی ◌ 1 تعریف، وصف، شرح 2 تعیین 3 صراحت 4 وضوح

definitive /dɪ'fɪnətɪv/ *adjective, noun*
adj 1 یەکلایی‌بەوەبوو، مسۆگەر، بڕاوە، گومان‌لێنەکراو، بێ ئەملاوئەولا، کۆتایی‌پێهاتوو، بێ چەندوچوون: *a definitive agreement/answer* 2 (پوول) گشتی، ناتایبەتی *n* پوولی (پۆست) ناتایبەتی یان گشتی ◌ *adj* 1 قطعی، مسلم 2 عمومی، همگانی *n* تمبر پست همگانی

definitively /dɪ'fɪnətɪvli/ *adverb*
بە شێوەیێکی مسۆگەر، بێ ئەملاوئەولا، بێ گومان، بێ‌شک ◌ به طور قطعی

deflagration /ˌdeflə'greɪʃn/ *noun*
سووتان، ئاورگرتن، ئاگرتێ‌بەربوون، شەوەتین ◌ احتراق

deflated *adjective*
دڵسارد، بەخۆداشکاو، تریقەوەبوو، خەجاڵەتبار، خەجاڵەتەوەبوو، فشەوەبوو ◌ سرخورده

deflation /ˌdi:'fleɪʃn/ *noun*
1 فش، فش‌کردنەوە، فس‌بوونەوە، پووچاندنەوە، فسان، بابەتاڵ‌کردن، با(لێ)دەرکردن، باگیری،

خالی‌کردنی یا 2 (ئابووری) چوونەیەک یان گرژبوونی دراوی (کەم‌بوونەوەی بڕی پارەی ئابووری ولاتێ، بە شێوەیێ کە نرخەکان بێنەخوارێ یان بەرز نەبنەوە) 3 (زەوی‌ناسی) لابرانی پارچۆلکەکانی بەرد، لم و هتد بەهۆی باوە، بامال ◌ 1 تخلیە‌ی باد 2 کاهش ضرب‌آهنگ اقتصاد 3 دفلاسیون

deflationary /ˌdiːˈfleɪʃənri, US -neri/ *adjective*

مایەی چوونەیەک یان گرژبوونی دراوی، دژی هەلاوسان: *deflationary policies* ◌ موجب کاهش ضرب‌آهنگ اقتصاد

deflationary policy *noun*

سیاسەت یان رامیاری دژی هەلاوسان ◌ سیاست انقباضی

deflection /dɪˈflekʃn/ *noun,* also deflexion

1 لادان، کلا(بوون)، کلایی، لاری، خواری: *the the -tion of the missile ◊ angle of -lection* 2 (رووناکی) شکانەوە *away from its target* ◌ 1 انحراف، کجی 2 (نور) شکست، انکسار

deflective /dɪˈflektɪv/ *adjective*

لارکەرەوە، خوارکەر(ەوە) ◌ کج‌کننده

deflexed *adjective*

بۆ خواری یان پشتەوە چەماوەتەوە، خواروەوەشکێن، پشتەوەشکێن ◌ خمیده بە سوی پایین یا پشت

deflorate *adjective*

بێ‌پژاو، بێ‌پرژاو ◌ بکارت از دست‌داده

defloration /ˌdiːflɔːˈreɪʃ(ə)n/ *noun*

بێ‌پژان، کچێنی‌نەمان، بێ‌پرژان ◌ ازاله‌ی بکارت

defogger *noun*

تەم‌ڕەوێن ◌ مه‌زدا

defoliant /ˌdiːˈfəʊliənt, US -ˈfoʊ-/ *noun*

مەتریال یان مادەی گەلاوەرێن (لە شەڕدا) ◌ ماده‌ی برگ‌زدا

defoliation /ˌdiːˌfəʊliˈeɪʃn, US -ˌfoʊ-/ *noun*

گەلالێ‌کردنەوە، پێوەنەهێشتنی گەلا ◌ برگ‌زدایی

defoliation /ˌdiːˌfəʊliˈeɪʃn, US -ˌfoʊ-/ *noun*

گەلالێ‌کەرەوە، گەلاوەرێن، گەلاسڕەوە، گەلاپێوەنەهێل ◌ برگ‌زدا

deforestation /ˌdiːˌfɒrɪˈsteɪʃn, US -ˌfɔːr-, -ˌfɑːr-/ *noun*

نەهێشتنی دارستان، لەنێوبردن یان تیابردنی دارستان، تەخت‌کردنی دارستان، بڕین و سووتاندنی دارستان ◌ تخریب جنگل، جنگل‌زدایی

deformation /ˌdiːfɔːˈmeɪʃn, US -fɔːrˈm-/ *noun*

1 لادان، لاری، نارێکی، خواری، گەراوی، گێری 2 شێواندن، تێکدان، گۆڕین، نارێک‌کردن 3 گۆڕانی شێوە یان روالەت 4 نوقسانی، سەقەتی ◌ 1 انحراف، کجی 2 تحریف 3 تغییر شکل 4 نقص عضو

deformed /dɪˈfɔːmd, US -ˈfɔːrmd/ *adjective*

لار، خوار، گێر، شێواو، ناحەز، تێکچوو، نارێک، گۆڕاو، نوقسان، سەقەت، عەیب‌دار ◌ از شکل‌افتاده، معیوب

deformity /dɪˈfɔːməti, US -ˈfɔːrm-/ *noun, pl.* deformites

تێکچوویی، گۆڕاوی، ناحەزی، نوقسانی، سەقەتی، لادان، لاری، نارێکی، خواری، گێری ◌ از شکل‌افتادگی، نقص، انحراف، کجی

DEFRA /ˈdefrə/ *abbreviation* Department for Environment, Food and Rural Affairs

(لە بریتانیا) دیفری، دیفرا (= دیپارتمانی ژینگە، خۆراک و کاروباری لادێیی) ◌ دفرا

defragmentation *noun*

(کامپیوتێر) نەهێشتنی پەرش‌وبڵاوی، پەرشی‌ڕەوێنی، کەم‌کردنەوەی پەرشی ◌ دفراگمنتاسیون

defrauder *noun*

لەخشتەبەر، فریودەر، لەچنگ‌دەرهێنەر (پارە) ◌ فریب‌دهنده

defrayable *adjective*

شیاوی دان، لەپێدان‌هاتوو، دەیدرێتێ، پێی‌دەدرێ ◌ قابل پرداخت

defrayal /dɪˈfreɪəl/ *noun,* also defrayment /dɪˈfremənt/

دان، پێدان ◌ پرداخت

defroster *noun*

سەهۆڵ‌کەرەوە، تەم‌ڕەوێن، شووشەگەرم‌داهێن (هی ماشێن) ◌ گرم‌کن شیشه

deft /deft/ *adjective*

شارەزا، وەستا، لێزان، دەس‌ڕەنگین: *deft hands/fingers/footwork*) deftly /deftli/ *adv*: شارەزایانە، وەستایانە؛) ◌ ماهر، زبردست، ورزیده

deftness /deftnəs/ *noun*

شارەزایی، وەستایی، لێزانی، دەس‌ڕەنگینی ◌ مهارت، زبردستی

defunct /dɪˈfʌŋkt/ *adjective*

1 خوالێ‌خۆش‌بوو، مردوو 2 کۆن، لەکارکەوتوو، ناکاریگەر، بێ‌بڕەو، لەباوکەوتوو: *a largely defunct railway network* 3 رووڵە نەمان، رووڵە تیاچوون ◌ 1 مرحوم، متوفی 2 قدیمی 3 رو بە زوال

deg *abbreviation* degree

dégagé /deɪˈgɑːʒeɪ, US -ˈgaʒeɪ/ *adjective*

بێ خەم، کەمتەرخەم، بێ‌دەربەست، نادەربەست، ئازاد، unconcerned ،nonchalant ◌ بی‌توجه،

بی‌مانع

degausser *noun*
مەگناتیس‌لێ‌لابەر یا پەڕێن (هی نەویستراو یان زیادی) ◊ مغناطیس‌زدا

degeneracy /dɪˈdʒenərəsi/ *noun, pl.* degeneracies
1 خراپ‌بوون، شپرزەبوون، داوەشان، دافەوتان، فاقدان، داڕزان، لەنێوچوون، لێک‌بوونەوە، لێک‌هەڵوەشان 2 لادانی سێکسی، بێ‌سەروبەرەیی، 2 sexual perversion نشوستی، داخزان، لێژبوونەوە، داشکان، داچوون، لێ‌کەوتن، دابەزین، ئاکارنزمی: *The movie is full of scenes of crime and degeneracy* ◊ 1 تباهی، فساد 2 انحراف جنسی 3 انحطاط، انحطاط اخلاقی

degenerate /dɪˈdʒenərət, US dɪˈdʒenerət/ *adjective, noun*
adj 1 خراپ، شپرزە، داوەشاو، دافەوتاو، داڕزاو، لێکەوەبوو، لێک‌هەڵوەشاو 2 روولە داشکان، روولە خراپ‌بوون، روولە داچوون *n* مرۆی خراپ، پیس ◊ *adj* 1 منحط، فاسد 2 رو بە انحطاط *n* آدم فاسد

degeneration /dɪˌdʒenəˈreɪʃn/ *noun*
1 خراپ‌بوون، داوەشان، دافەوتان، داڕزان، دافەتران، لێک‌بوونەوە، لێک‌هەڵوەشان: *Intensive farming in the area has caused severe degeneration of the land* 2 داخزان، داشکان، نشوستی، سووکی، داچوون، لێ‌کەوتن، دابەزین، ئاکارنزمی، بیرنزمی، بیرداوەشاوی: *social/moral degeneration* ◊ 1 فساد، تباهی 2 انحطاط، انحطاط فکری یا اخلاقی

degenerative /dɪˈdʒenərətɪv/ *adjective*
روولە خراپ‌تر، لێ‌پیس‌ترکردوو ◊ وخیم‌ترشونده

deglutition /ˌdiːgluːˈtɪʃ(ə)n/ *noun*
(تکنیکی) قوت‌دان، هەڵلووشین، ئاوقەکردن، هەڵمەقوت(کردن)، خستنەگەروو (deglutitive *adj*) ◊ بلع

degradation /ˌdegrəˈdeɪʃn/ *noun*
1 سووکایەتی، سووکی، نزمی، چروکی، دابەزین، داکەوتن، لێ‌کەوتن، داشکان 2 لێک‌هەڵوەشان، لێک‌بوونەوە 3 خراپ‌بوون، داوەشان، دافەوتان، داڕزان، داخزان، داشکان، داچوون 4 (زەوی‌ناسی) داخوران ◊ 1 تحقیر، خواری، تنزل 2 تجزیه 3 تباهی، فساد، انحطاط 4 فروسایی

degraded *adjective*
خراپ، داوەشاو، داڕزاو، دافەوتاو ◊ منحط، فاسد

degrading /dɪˈgreɪdɪŋ/ *adjective*
سووک، سووکانە، سووکی‌پێ‌کەر، ئابڕووبەرە: *Many people agree that pornography is degrading to women* ◊ تحقیرآمیز

degree /dɪˈgriː/ *noun*
1 پلە (بە نیشانەی °) 2 ڕێژە، رادە، دانگ، ئەندازە، ئاقەند، ئاست، دۆخ، پەرەسە 3 پلەوپایە، پایە، پۆست 4 (کۆن) بایەخ یان پێگەی کۆمەلایەتی 5 بڕوانامە (ی زانکۆیی) 6 (موسیقا)، پلە 7 (ڕێزمان) پلە ◊ 1 درجە 2 میزان، حد، مقدار 3 رتبە 4 جایگاه اجتماعی 5 مدرک 6 و 7 درجە

degree of dissociation *noun*
پلە یا رادەی لێک‌هەڵوەشان ◊ درجەی تفکیک

degree of freedom *noun*
(تکنیکی) پلە یا رادەی ئازادی ◊ درجەی آزادی

degression /dɪˈgreʃen/ *noun*
کەم‌بوونەوەی رادەی باج ◊ کاهش میزان مالیات

degressive /dɪˈgresɪv/ *adjective*
کەم‌بوونەوەیی (لە رادەی باج‌دا) ◊ کاهشی

degu /ˈdeɪguː/ *noun*
جۆری کرتێنەری مشک‌ئاسای ئەمریکای باشووری، تووک‌هەوریشمی درێژ [تۆخم Octodon] ◊ دیگو

degustation /ˌdiːgəsˈteɪʃən/ *noun*
چێشتن، مەزەکردن ◊ مزەگیری

de haut en bas /də ˌəʊt ɒ̃ ˈbɑː, French də ot ɑ̃ ba/ *noun*
لە سەری خوارەوە ◊ از بالا تا پایین

dehiscence *noun*
پشکوتن، کرانەوە، گوڵ‌کردن، دەم‌کردنەوە، زارکردنەوە، سەرهێنانەدەر، دەمەترەک‌بوون، ترەکین، داقلیشان، داتلیشان، قەڵەش‌بردن، لەت‌بوون: *pollen freed by dehiscence of the anther* ◊ شکفتگی، ترکیدگی

dehiscent *adjective*
پشکوتوو، کراوە، گوڵ‌کردوو، دەم‌وەکردوو، ترەکی، داقلیشاو، داتلیشاو، قەڵەش‌بردوو، لەت‌بوو ◊ شکفته، ترکیده

dehortation /ˌdiːhɔːˈteɪʃn/ *noun*
نەهێشتن، بەرگرتن، رێ‌لێ‌گرتن، پێشگیری ◊ منع، بازداشت

dehortative /diːˈhɔːtətɪv/ *adjective*
ڕێگر، بەرگر، پێشگیر، گێڕەوە، پەشیمان‌کەرەوە ◊ بازدارنده

dehumanization /ˌdiːˌhjuːmənaɪˈzeɪʃn, US -nəˈz-/ *noun*
لەمرۆڤایەتی‌خستن، لەپیاوەتی‌خستن ◊ انسانیت‌زدایی

dehumanized *adjective*
نامرۆڤانە، میکانیکی، دەزگایی، کلیشەیی، ماشێنی ◊ غیرانسانی، مکانیکی

dehumanizing *adjective*
لەمرۆڤایەتی‌خەر، لەپیاوەتی‌خەر ◊ انسانیت‌زدا

dehumidification *noun*
شێ‌بڕی، شێ‌لێ‌لابردن، وشک‌کردنەوە (هەوا یان

گاز) ◌ رطوبت‌زدایی

dehumidifier *noun*
شێ‌بڕ، شێ‌لێ‌لابەر، وشک‌کەرەوە ◌ رطوبت‌زدا

dehydrated /ˌdiːhaɪˈdreɪtɪd/ *adjective*
1 (خۆراک و هتد) وشکەوەکراو، وشکێنراو 2 (لەش) ئاولێ‌چنراو 3 (کیمیا) وشکەوەکراو، ئاولێ‌چنراو، ئاو(لێ)دەرهێنراو ◌ 1 خشکانده 2 آب از دست‌داده 3 (شیمی) آب‌زدایی‌شده

dehydration /ˌdiːhaɪˈdreɪʃn/ *noun*
1 وشک‌کردنەوە، ئاولێ‌گرتن، ئاودەرهێنان، ئاولێ‌چنین، ئاولێ‌لابردن 3 (لەش) ئاولێ‌چنران ◌ 1 آب‌زدایی 2 از دست رفتن آب بدن

dehydrator *noun*
وشک‌کەرەوە، ئاولێچن، ئاوچن ◌ آب‌زدا

dehydrochlorination *noun*
(زیندەکیمیا) رەوتی لابردنی هایدرۆژین و کلۆرین یان کلۆرایدی هایدرۆژین لە(سەر) ئاوێتەیێ ◌ دیهیدروکلروریناسیون

dehydrocholestrol
/diːˌhʌɪdrə(ʊ)kəˈlɛstərɒl/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێکی نێو پێست کە لە لایەن رووناکی ژووربنەوشەوە دەبێتە cholecalciferol (vitamin D_3) ◌ دیهیدروکلسترول

dehydrogenase /ˌdiːhʌɪˈdrɒdʒəneɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) دیهایدرۆژیناز: هەوێنەیێ enzyme کە دەبێتە هۆی لاچوونی گەردیلەکانی ئۆکسیژین لە(سەر) گەردێ molecule، هەوێنەیێ کە دەبێتە هۆی تاودانی راگوێستن یان لاچوونی ئۆکسیژین لە تەنێکەوە بۆ تەنێکی تر ◌ دیهیدروژناز

dehydrogenation *noun*
ئۆکسیژین‌لێ‌لابردن (گەردیلە یان گەردیلەکانی)، لابردنی ئۆکسیژین لە ئاوێتەیێکی کیمیایی‌یەوە ◌ اکسیژن‌زدایی

de-icer /ˌdiː ˈaɪsə(r)/ *noun*
سەهۆڵ‌لابەر (ب.ت. لە فڕۆکەیێ) ◌ یخ‌زدا

deicide /ˈdeɪɪsʌɪd, US ˈdiːɪ-/ *noun*
1 خوداکوژ 2 خوداکوژی، خودافەوتێنی ◌ 1 خداکش 2 خداکشی

deictic /ˈdeɪktɪk, US ˈdʌɪktɪk/ *noun, adjective*
(زمانەوانی) *n* ناوی ئاماژە، ناوی نیشانە *adj* ئاماژەیی، نیشانەیی (وەک *next week* ،*here* ،*you* ،*me*) ◌ *n* اسم اشاره *adj* اشاری

deification /ˌdeɪɪfɪˈkeɪʃn, US ˌdiːɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
بەخودادانان، بەخوداکردن: *the deification of medieval kings* ◌ خداانگاری، تألیه

deiform /ˈdoːəfɔːm/ *adjective*
خودایانە، خودائاسا، شێوەخودا ◌ خداگونه، خداوار

deindustrialization *noun*
کەم‌بوونەوەی چالاکی پیشەسازی ناوچە یا ئابووریێ ◌ صنعت‌زدایی

deinonychus /dʌɪˈnɒnɪkəs/ *noun*
چنگ‌ناحەزە؟، دایناسۆریکی dromaeosaurid نێوەراستی قۆناخی کرێتاسە، درێژی‌یان تا 3.3 یا 1] لێ دەگەیشت [یۆنانی: "terrible" *deinos* + "claw" *onux*, *onukh-*] ◌ دینونیکوس

deionization *noun*
ئایۆن‌لێ‌لابردن، ئایۆن‌گ(ێ)ری ◌ یون‌زدایی

deionizer *noun*
ئایۆن‌لێ‌لابەر، ئایۆن‌گ(ێ)ر ◌ یون‌زدا

deism /ˈdeɪɪzəm, US ˈdiːɪz-/ *noun*
خوداپەرستیی بەبێ باوەڕ بە پێغەمبەران و بابەتەکانی تری ئایین و هتد، خوداباوەڕیی سروشتی ◌ خداگرایی عقلانی

deist /ˈdeɪɪst, US ˈdiːɪst/ *noun*
خوداباوەڕی ئەقلانی ◌ خداگرای عقلانی

deistic *adjective*, also deistical (deistically *adj*)
سەربە خوداباوەڕی ئەقلانی ◌ وابسته به خداگرای عقلانی

deity /ˈdeɪəti, US ˈdiːəti/ *noun*, *pl.* deities
1 خودایی، خوایەتی، خودایەتی، خودا 2 خێو، خودا، خوا: *Greek/Roman/Hindu deities* 3 خواژن 4 (Deity) خودا، خوداوەند، کردگار ◌ 1 الوهیت، ربانیت، خدا 2 اله 3 الهه 4 (Deity) خداوند

deixis /ˈdeɪksɪs, US ˈdʌɪksɪs/ *noun*
(زمانەوانی) جێناو یان برێناوە ئامازەیی‌یەکان (بنەڕەت: لە *deiknunai* یۆنانی "نیشان‌دان") ◌ ضمایر اشاره

déjà vu /ˌdeɪʒɑː ˈvuː/ *noun*
(فەڕەنسی) بەناسیاوزانی (هەستێ کە ئەوەی ئێستا روویداوە، هەر ئەو شتەیە کە لەوەپێش بووە): *I had a strong sense of -jà vu as I entered the room* ◌ آشناپنداری

dejecta /dɪˈdʒektə/ *noun*
پیسایی، گوو، feces ،excrement ◌ مدفوع

dejected /dɪˈdʒektɪd/ *adjective*
1 خەمبار، نارەحەت، دەستەوئەژنۆ، کز، مات، ماتەمین، دلپڕ، کۆلیل، دڵتەنگ، مەلوول، خەفەتبار، لێوبەبار 2 ناهومێد، بێ‌هیوا، دلسارد ◌ 1 غم‌زده، افسرده 2 مأیوس

dejectedly /dɪˈdʒektɪdli/ *adverb*
خەمبارانە، بە نارەحەتی‌یەوە، بە خەم و پەژارەوە: *He stared dejectedly at his feet* ◌ به طور غم‌زده

dejection /dɪˈdʒekʃn/ *noun*
1 خەمباری، نارەحەتی، دەستەوئەژنۆیی، کزی، ماتەمینی، ماتی، دڵتەنگی 2 خەفەت، خەم، کۆقان، پەژارە، ماتەم 3 ناهومێدی، بێ‌هیوایی،

دلساردی ◌ 1 افسردگی، غم‌زدگی 2 اندوه 3 یأس

de jure /ˌdeɪ ˈdʒʊəri, US ˈdʒʊri/ *adjective, adverb*

adj (لاتین) راست، دروست، قانوونی، بەرحەق، ڕەوا *adv* بەپێی قانوون: *de jure segregation* ◌ *adj* قانونی *adv* مطابق قانون

dekaliter = decalitre

dekameter = decametre

dekko /ˈdekəʊ, US -koʊ/ *noun,* have a dekko at

(تافەرمی) چاو لێ‌کردن لە، چاوپیاخشاندن بە: ◌ *Let's have a dekko at your new car* نگاه انداختن به

Del. *abbreviation* Delaware

delation /dɪˈleɪʃn/ *noun*

1 تاوانبارکردن، گومانبارکردن، گوناهبارکردن 2 دانەپاڵ 3 بڵاوکردنەوە ◌ 1 اتهام 2 اسناد 3 انتشار

delator *noun*

گوناهبارکەر، قسەدواخەر، بوختانباز ◌ اتهام‌زننده

Delaware /ˈdɛləwɛː/ *noun, pl.* same or Delawares

1 دیلاواری: ئەندامی گەلێکی سوورپێست، جاران دانیشتووی دۆڵی رووباری دیلاواری نیوجێرسی و رۆژهەڵاتی پێنسیلڤانیا بوون 2 هەرکام لە دوو زمانی نەماوی ئالگۆنکویایی ◌ Algonquian دلاواری

Delawarean /dɛləˈwɛːrɪən/ *adjective, noun*

دیلاوارایی *adj* سەربە دیلاواری *n* دانیشتووی رەسەنی دیلاواری ◌ دلاواریایی

delay /dɪˈleɪ/ *noun*

1 درەنگی، راوەستان، (بە)جێمان، بەدرەنگ‌کەوتن، دیرکردن، دیرکرد، دواکەوتن، پاش‌کەوتن، خلافان، دریژە، بەند(بوون)، ساوەساوکردن؟، وەخت لەدەس‌چوون، ماوەی درەنگ‌کردن: *get ◊ a delay of 30 minutes* 2 راوێستان *started without delay* ◌ 1 تأخیر، زمان تأخیر 2 معطلی

delayed *adjective*

راگیراو، بەدرەنگ‌کەوتوو، دیرکردوو، دواکەوتوو، گیرۆ ◌ با تأخیر

delayed-action *noun*

(بۆمب) سەعاتی ◌ ساعتی

delayed-action bomb *noun*

بۆمبی سەعاتی ◌ بمب ساعتی

dele /ˈdiːli/ *noun*

(نیشانە) لابرێ، بسڕێتەوە، بیسڕنەوە، لایبەن، لاچێ، لاخرێ ◌ حذف شود، بردارید

delectable /dɪˈlektəbl/ *adjective*

1 خۆش، بەتام، بەلەزەت: *a delectable meal* 2 (خوازە) جوان، ژیکەڵە، رند، لەدڵ‌چەقیو ◌ 1 مطبوع 2 (مجازی) جذاب، خوشگل

delectably /dɪˈlektəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خۆش، خۆش ◌ با لذت

delectation /ˌdiːlekˈteɪʃn/ *noun*

خۆشی، وەشی، لەزەت، شادی، رابواردن، delight ◌ لذت، تفریح

delegacy /ˈdelɪgəsi/ *noun, pl.* delegacies

1 نوێنەرایەتی 2 لێژنە یان دەستەی نوێنەران، committee یان board ،delegation ◌ 1 نمایندگی 2 هیأت نمایندگان

delegate /ˈdelɪgət/ *noun*

1 نوێنەر: *The conference was attended by* 2 ئەندامی لێژنە *delegates from 56 countries* یان دەستەیێ ◌ 1 نماینده 2 عضو هیأتی

delegation /ˌdelɪˈgeɪʃn/ *noun*

1 نوێنەرایەتی 2 شاند، نێردە، دەستەی نوێنەران 3 پێ‌سپاردن، راگوێستن (دەسەلات و...): *delegation of authority/decision-making* ◌ 1 نمایندگی 2 هیأت نمایندگی 3 واگذاری

deleterious /ˌdeləˈtɪəriəs, US -ˈtɪr-/ *adjective*

خراپ، بەزیان، بەزەرەر، بەوەی، بەئازار، بەزەر: *the deleterious effect of stress on health* (deleteriously *adv*: بە شێوەیەکی خراپ) ◌ مضر

deletion /dɪˈliːʃn/ *noun*

لابردن، سڕینەوە، قرتاندن، پەڕاندن، شۆردنەوە، دەرهاویشتن، کوژاندنەوە، هەشف(اندن): *He made several deletions to the manuscript* ◌ حذف

deli /ˈdeli/ *pl.* delis. *abbreviation* delicatessen

Delian /ˈdiːlɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە Delos، دوورگەیێ لە دەریای ئیژە (لە سەردەمانی کلاسیک بۆ Apollo پیرۆز بووە) *n* خەڵکی دیلۆس، دیلۆسی ◌ دلوسی

deliberate /dɪˈlɪbərət/ *adjective*

1 بەئانقەست، ئاگادارانە، لەرووی مەبەستەوە، بەمەبەست، intentional ،planned: *a deliberate act of ◊ deliberate decision* 2 *The speech was a deliberate ◊ vandalism attempt to embarrass the government* 3 هەڵسەنگێنراو، لێکەوەدراو، بێ‌پەلە(پەل) لەسەرەخۆ، مەند، هێدی، هێمن: *She spoke in a slow and deliberate way* (deliberateness /dɪˈlɪbərətnəs/ *n*) ◌ 1 عمدی 2 سنجیده 3 متین

deliberately /dɪˈlɪbərətli/ *adverb*

1 بە ئانقەست، (بە) دانستە، لە رووی زانینەوە، ئاگادارانە: *She's been -ely ignoring him all day* 2 بە لەسەرەخۆیی ◌ 1 تعمداً 2 با متانت

deliberation /dɪˌlɪbəˈreɪʃn/ *noun*
1 قووڵبوونەوە، تێ‌ڕامان، (لێ)وردبوونەوە، تێ‌فکرین، بیرلێ‌کردنەوە، تێبینی، هەڵسەنگاندن، لێکدانەوە، لێکۆڵینەوەی ورد 2 پرس‌وڕا، ڕاوێژ 3 لەسەردووان، ڕاگۆڕینەوە، دان‌وستان 4 لەسەرەخۆیی، هێمنی، مەندی، ئەهۆنی، ئارامی: *She signed her name with great deliberation* 5 (بە)جێمان (deliberations) (ڕەوتی) دان‌وستانەکان): *The deliberations of the committee are completely confidential* (deliberator *n*) ◌ 1 تعمق، غور و بررسی 2 مشورت 3 بحث، مذاکره 4 متانت 5 (در جمع، جریان) مذاکرات

deliberative /dɪˈlɪbərətɪv/ *adjective*
ڕاوێژکاریانە: *a deliberative assembly* (-iberatively /dɪˈlɪbərətɪvli/ /dɪˈlɪbərətɪvli/ *adv* ؛deliberativeness *n*) ◌ مشورتی

delicacy /ˈdelɪkəsi/ *noun, pl.* delicacies
1 ناسکی، نەرمی، نیانی، نازداری، جوانی 2 هەستیاری، تیژی 3 وردبوونەوە، خوردبوونەوە، سەرنجپێدان 4 ڕەوشت، ئەدەب 5 ئارامی، مەندی، نیانی، لەسەرەخۆیی 6 خۆشی، لەززەت، مەزە، شتی خۆش، چێشتی خۆش ◌ 1 ظرافت، لطافت 2 حساسیت 3 دقت 4 نزاکت 5 ملایمت 6 لذت، چیز لذیذ، غذای لذیذ

delicate /ˈdelɪkət/ *adjective*
1 ناسک، نەرم، نازدار، نیان، جوان 2 هەستیار، تیژ 3 بەڕەوشت، بەئەدەب 4 قرپ، قرچ، تورت، زووشکاو 5 ورد، باریک 6 لاواز، کز، بێ‌هێز، ناسک 7 (ڕەنگ) کەمڕەنگ، ڕۆشن، گەش 8 نیان، ئارام، مەند، نەرم، هێدی، ئەهۆن 9 خۆش، بەمەزە، بەلەزەت ◌ 1 ظریف، لطیف 2 حساس، تیز 3 بانزاکت 4 شکننده 5 دقیق 6 ضعیف 7 کم‌رنگ 8 ملایم 9 لذیذ

delicately /ˈdelɪkətli/ *adverb*
بە نەرمی، بە نیانی، بە شێوەیەکی ناسک: *-ately balanced flavours* ◌ با ظرافت، بە لطافت

delicateness /ˈdelɪkətnəs/ *noun*
1 ناسکی، نەرمی، نیانی، نازداری، جوانی، باریکی 2 وردبوونەوە، خوردبوونەوە، سەرنجپێدان ◌ 1 لطافت، ظرافت 2 دقت

delicatessen /ˌdelɪkəˈtesn/ *noun*
دووکانی فرۆشتنی خواردەمەنی چاک، خواردەمەنی‌فرۆشی چاک ◌ فروشگاه مواد غذایی لوکس

delicious /dɪˈlɪʃəs/ *adjective*
1 بەتام، بەلەزەت، خۆش: *a delicious alternative to cheese* 2 (شۆخی) خۆش 3 جوان، ژیکەڵە، دڵڕفێن، ڕند، سەرنجڕاکێش، لەدڵچەقیو ◌ 1 مطبوع، لذیذ، لذت‌بخش 2 (شوخی) بامزه 3 زیبا، جذاب

deliciously /dɪˈlɪʃəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خۆش، بەلەزەتانە ◌ بە طور مطبوع

deliciousness /dɪˈlɪʃəsnəs/ *noun*
بەلەزەتی، بەتامی، خۆشی، بەمەزەیی ◌ خوش‌مزگی، لذت‌بخشی

delict /dɪˈlɪkt, US ˈdiːlɪkt/ *noun*
(ماف) تاوان، گوناهـ ◌ جرم، خلاف

delight /dɪˈlaɪt/ *noun*
1 شادی، خۆشی، گەشی، سەرخۆشی، خۆشحاڵی، دڵشادی، دڵخۆشی، بەکەیفی، کەیف‌خۆشی: *a feeling of sheer/pure delight* 2 دڵخۆشکەرە، مایەی خۆشحاڵی ◌ 1 شادمانی، شعف 2 موجب شادمانی

delighted /dɪˈlaɪtɪd/ *adjective*
شاد، خۆش، سەرخۆش، گەش، خۆشحاڵ، دڵشاد، دڵخۆش، بەکەیف: *a delighted smile* ◌ خوشحال، بانشاط

delightedly /dɪˈlaɪtɪdli/ *adverb*
بە خۆشحاڵی، بە گەشی(یەوە) ◌ با شادی

delightful /dɪˈlaɪtfl/ *adjective*
1 خۆش، بەلەزەت 2 شاد، جوان، ڕند، خۆشیک، سەرنجڕاکێش، ژیکەڵە: *a delightful child* ◌ 1 لذت‌بخش، مطبوع 2 قشنگ

delightfully /dɪˈlaɪtfəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خۆش ◌ بە طور لذت‌بخش

Delilah *noun*
(ئینجیل) گراوی سامسۆن Samson (لە کتێبی Judges دا) ◌ دلیله

delimitation /diːˌlɪmɪˈteɪʃn/ *noun*
سنووردانان، دیاریکردنی سنوور، ڕادەدانان، بەستنەوە، دەس‌نیشان‌کردن ◌ تحدید یا تعیین حدود

delineation /dɪˌlɪniˈeɪʃn/ *noun*
1 دیاریکردن، دەس‌نیشان‌کردن 2 ناساندن، باس‌کردن، ڕوون‌کردنەوە 3 دارشتن، کێشانەوە، هێڵکاری ◌ 1 تعیین 2 تعریف، توصیف 3 ترسیم

delineator *noun*
کێشەرەوە، هێڵکار ◌ طراح، رسام

delinquency /dɪˈlɪŋkwənsi/ *noun, pl.* delinquencies
1 خراپەکاری، خراپە، سووچ: *an increase in juvenile delinquency* 2 کەمتەرخەمی، کەمکاری، درێخی 3 نەدانەوەی قەرزی دواکەوتوو ◌ 1 بزهکاری، بزه 2 قصور 3 عدم پرداخت بدهی عقب‌افتاده

delinquent /dɪˈlɪŋkwənt/ *adjective, noun*
adj 1 خراپەکار، خەتابار، خەتاکار، سووچبار، گوناهبار 2 (قەرز و هتد) بەدواکەوتوو، درەنگ‌کردوو، بەدواخراو *n* لاوی خراپەکار ◌ *adj* 1 بزهکار، خاطی 2 (بدهی و...) معوقه *n* نوجوان بزهکار

deliquescence /ˌdelɪˈkwesns/ *noun*
1 (کیمیا) شێ‌مژی، شێ‌هەڵمژی(ن) 2 توانەوە، شلەوەبوون، شلبوونەوە، تلیسانەوە ◌ 1 نم‌گیری، نم‌پذیری 2 گداز‌ش

deliquescent /ˌdelɪˈkwesnt/ *adjective*
1 (کیمیا) شێ‌مژ، شێ‌گر، شێ‌هەڵمژ 2 تواوە، شلەوەبوو، تلیساو 3 خووساو لەبەر ئارەق ◌ 1 نم‌گیر، نم‌پذیر 2 گدازنده 3 خیس عرق

delirious /dɪˈlɪriəs, US -ˈlɪəriəs/ *adjective*
1 وڕێنەکەر، وڕێنەبێژ، هاتەرانوپاتەرانکەر، تووشی وڕێنەهاتوو 2 (خوازە) شاگەشکە، وڕووژاو، هەژیو ◌ 1 هذیانی، دچار هذیان 2 (مجازی) هیجان‌زده

deliriously *adverb*
شاگەشکانە، بە شێوەیەکی وڕووژاو ◌ به طور هیجان‌زده

delirium /dɪˈlɪriəm, US -ˈlɪəriəm/ *noun*
1 وڕێنە، گلتە، راوان، لافە، هەوڕاوە، قسەبەیەکادان، هاتەرانوپاتەران: *He mumbled in delirium all night* 2 شێتی 3 شاگەشکەیی، وڕووژان، هەژان، هەڵچوون ◌ 1 هذیان 2 دیوانگی 3 هیجان، شوریدگی

delirium tremens /dɪˌlɪriəm ˈtriːmenz, US -ˌlɪəriəm/ *noun, abbreviation* DTs
وڕێنەی ئەلکوڵی (وڕێنە و لەرزین کە لەبەر خواردنەوەی ئەلکوڵیکی یەکجارەوە دێتەپێشێ) ◌ نوعی آشفتگی روانی

deliverable /dɪˈlɪvərəbl/ *adjective*
دەگەیێنرێ، پێی‌دەدرێ، دەگا بەدەستێ ◌ قابل تحویل

deliverance /dɪˈlɪvərəns/ *noun*
1 رزگاری، بەربوون، ئازادبوون، نەجاتبوون، رەهابوون، دەربازبوون 2 وتەی فەرمی ◌ 1 رهایی، نجات 2 سخن رسمی

deliverer *noun*
1 گەیێنەر، گەیەنەر، هێنەر، پێدەر، بەدەستەوەدەر 2 وتاردەر، قسەکەر، بێژەر 3 رزگارکەر، نەجاتدەر، رەهاچی، ئازادکەر، بەردەر ◌ 1 رساننده، تحویل‌دهنده 2 سخنران 3 نجات‌بخش

delivery /dɪˈlɪvəri/ *noun, pl.* deliveries
1 گەیاندن، هێنان، پێدان، دان، دانەدەس، بەدەستەوەدان، بەدەستەوەدانی نامە و بوخچەی پۆستێ 2 (وتار و...) کردن، وتن، دەربڕین، شێوەی دەربڕین، راوێژ: *an easy/difficult delivery* 3 منداڵبوون 4 رزگاری، ئازادی، نەجات 5 بەدەستەوەدان 6 خستن، هاویشتن، هەڵدان (ب.ت. تۆپی کریکێت): *a fast delivery* 7 شێوازی هاویشتن ◌ 1 تحویل 2 ایراد، طرز بیان 3 وضع حمل 4 نجات 5 تسلیم 6 پرتاب 7 طرز پرتاب

delivery book *noun*
دەفتەری پێدان (یا بەدەستەوەدان) ◌ دفتر تحویل

deliveryman *noun, pl.* deliverymen
کاربەدەستی پێدان (یان بەدەستەوەدانی شتەکان) ◌ مأمور تحویل

delivery note *noun*
پسوولە یا نامەی وەرگرتنی کەلوپەل، ڕیسیتی وەرگرتنی شتەکان ◌ رسید دریافت کالا

delivery van *noun,* also delivery truck
ڤانی دانی کەلوپەل، ڤانی پێدان یان بەدەستەوەدانی شتومەک ◌ وانت تحویل

dell /del/ *noun*
(وێژەیی) دۆڵ، شیو، دەرە (چکۆلە و ب.ت. سەوزەڵانی و پڕد) ◌ دره

delocalization *noun*
لابردن لە شوێنێکی تایبەتی ◌ دلوکالیزاسیون

Delphic /ˈdelfɪk/ *adjective,* also Delphian /-fɪən/
1 سەربە پەرسگەی دێلفی Delphi (لە یۆنان) 2 (زۆرتر delphic) تێگەیشتن‌سەخت، گران، رازاوی، پڕنهێنی، سەرەندەرلێ‌نەکراو، فرەمانا ◌ 1 وابسته به دلفی 2 مرموز

delphinium /delˈfɪniəm/ *noun, pl.* delphiniums
(رووەکناسی) گوڵەئاڵوز [تەوخم *Delphinium*] ◌ زبان در قفا

Delphinus *noun,* from Greek *delphin-, delphis*
1 دێلفینۆس: کۆئەستێرەی باکووری هەڵکەوتوو لە رۆژاوای Pegasus (بە واتای dolphin) 2 دەستەیێ لە گواندارانی دەریایی ◌ دلفینوس

delta /ˈdeltə/ *noun*
1 دێلتا، یەکاو، سێ‌سووچکە (چوارەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی Δ، δ) 2 (رووبار) سێ‌سووچکە 3 (Delta) وشەکۆدی پێوەندی‌یە رادیۆیی‌یەکان بۆ پیتی d یان D 4 – delta wave ◌ 1 دلتا 2 (رودخانه) دلتا 3 دلتا

deltaic *adjective*
سێ‌سووچکەیی، دێلتایی، سەربە دێلتا، یەکاوئاسا ◌ وابسته به دلتا

delta rays *noun, pl.*
تیشک سێ‌سووچکە یا دێلتاکان ◌ اشعه‌های دلتا

delta-v = acceleration

delta wave *noun,* also delta or delta rhythm
شەپۆلی دێلتا ◌ موج دلتا

delta wing *noun*
باڵ‌سێ‌سووچکەیی، باڵی سێ‌سووچکەیی (فڕۆکە) ◌ بال دلتایی

delta wing aircraft *noun*
فڕۆکەی باڵ‌سێ‌سووچکەیی ◌ هواپیمای بال‌مثلثی

delta-winged *adjective*
باڵ‌سێ‌سووچکەیی ◌ بال‌مثلثی

deltiologist /ˌdeltɪˈɒlədʒɪst/ *noun*
کەسێ کە کارتی پۆستاڵ بۆ سەرقاڵی کۆدەکاتەوە ◯ دلتیولوژیست

deltiology *noun*
کۆکردنەوەی کارتی پۆستاڵ، تەتەڵەوەچنی؟ ◯ دلتیولوژی

deltoid /ˈdeltɔɪd/ *adjective, noun*
adj سێ سووچکە(ئاسا)، دیلتائاسا، شێوەسێ‌سووچکە، یەکاوئاسا: *n a deltoid leaf* ماسوولکەی سێ‌سووچکەیی ◯ *adj* دلتامانند *n* ماهیچەی دلتامانند

deluder *noun*
تەفرەدەر، هەڵخەڵەتێنەر، بەهەڵەدابەر ◯ اغفال‌گر

deluge /ˈdeljuːdʒ/ *noun*
1 (توند) سێلاو، لافاو، لێمشت، لەهی، بارانی بەخوڕەم، باران و لەنگێزە، بارانی قورس، شەستەباران 2 (خوازە) ڕێژنە، لێشاو، لافاو، لوزە: *received a deluge of offers* ◯ 1 سیل، باران سیل‌آسا 2 (مجازی) رگبار

delusion /dɪˈluːʒn/ *noun*
1 خەیال، بیروبۆچوونی فشە و قۆڕ، ورێنە، خەیاڵبردنەوە، خەیاڵی خاو یان پڕوپووچ، دڵخۆشی لەخۆڕایی 2 هەڵفریواندن، لەڕێ‌دەرکردن، ڕێ‌ پێ هەڵەکردن، بەهەڵەدابردن، لەخشتەبردن، فریودان (*delusionary adj*) ◯ 1 وهم، توهم، پندار، توهم‌زدگی 2 اغفال

delusional *adjective*
خەیاڵی، پڕوپووچ، درۆ، فشە ◯ موهوم، وهمی

delusions *noun, pl.*
خەیاڵ یان خەیاڵاتی پڕوپووچ ◯ اوهام

delusions of grandeur *noun*
خۆبەزل‌زانی خەیاڵی، خۆبەگەورەزانی خەیاڵی، ورێنەی خۆ پێ زلەیی، خەیاڵی خۆبەگەورەزانی ◯ هذیان عظمت

delusive /dɪˈluːsɪv/ *adjective*, also delusory /dɪˈluːsəri, -zəri/
1 خەیاڵی، درۆ، ناڕاستەقینە، پڕوپووچ، بێ‌بنچینە: *delusive promises* 2 فریودەر، هەڵفریوێنەر، خەڵەتێنەر، لەخشتەبەر، ڕێ‌ پێ هەڵەکەر، لەڕێ‌دەرکەر (*delusiveness n*) ◯ 1 موهوم، واهی، بی‌اساس 2 فریبنده

delusively /dɪˈluːsɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خەیاڵی، بە درۆ ◯ به طور موهوم

de luxe /ˌdə ˈlʌks, US ˈlʊks/ *adjective*
دولوکس، چاک، هەرەباش، هەرەچاک، گرانبایی، luxury: *a de luxe hotel* ◊ *The de luxe edition is bound in leather* ◊ *a de luxe edition* ◯ دولوکس

delver *noun*
لێکۆڵەر، پشکێنەر ◯ بررسی‌کننده

Dem. *abbreviation* 1 Democrat 2 Democratic
1 (لە ئەمریکا) دیموکرات 2 (لە ئەمریکا) دیموکراتیک

demagnetizable *adjective*
بۆ ئەوە دەبێ تایبەتمەندی مەگناتیکی لێ لابرێ یان نەهێڵرێ، شیاوی لابردن یان نەهێشتنی تایبەتمەندی مەگناتیکی ◯ قابل مغناطیس‌زدایی

demagnetization *noun*
نەهێشتن یان لابردنی تایبەتمەندی مەگناتیکی (شتێ) ◯ مغناطیس‌زدایی

demagnetizer *noun*
لابەری تایبەتمەندی مەگناتیکی، دیمەگناتیزێر ◯ مغناطیس‌زدا

demagogic /ˌdeməˈgɒgɪk, US -ˈgɑːg-/ *adjective*, also demagogical
خەڵک‌فریودەرانە، خەڵک‌فریودەر (demagogically *adv*) ◯ عوام‌فریبانه، عوام‌فریب

demagogism /deməgɒgɪzəm/ *noun*
خەڵک‌فریودان، خەڵک‌هەڵفریودان، خەڵک‌هاندان ◯ عوام‌فریبی

demagogue /ˈdeməgɒg, US -gɑːg/ *noun*
1 خەڵک‌فریودەر، خەڵک‌هاندەر، ئاژاوەگێڕ 2 (لە یۆنان و ڕۆمی کۆندا) وتاردەرێ کە پشتیوانی هۆزێکی خەڵکی ئاسایی دەکرد، ڕێبەرێکی خەڵک (ی ڕەمەکی) سەردەمانی زوو ◯ 1 عوام‌فریب 2 دماگوگ

demagoguery /-ˈgɒg(ə)ri/ *noun*, also demagogism or demagoguism
ڕێباز و شێوە و کردەوەکانی demagogue ◯ دماگوگری

demagogy /ˈdeməgɒgi, US -gɑːgi/ *noun*, also demagoguery
خەڵک‌فریودان، خەڵک‌هەڵفریودان، خەڵک‌هاندان، ئاژاوەگێری، ئاژاوەچێتی ◯ عوام‌فریبی

demand /dɪˈmɑːnd, US dɪˈmænd/ *noun*
1 داخوازی، داوا، بڕەو 2 (ئابووری) داخوازی، داوا 3 حەوجێ، پێویستی 4 داخوازی پێدان (demand note) 5 (خوازە) بار، قورسایی ◯ 1 درخواست 2 (اقتصاد) تقاضا 3 نیاز 4 درخواست پرداخت 5 (مجازی) فشار

demand bill *noun*
بەرات یان بیلی داخوازی یان داواکردن ◯ برات دیداری

demanding /dɪˈmɑːndɪŋ, US -ˈmæn-/ *adjective*
1 سەخت، گران، دژوار، چەتوون، پڕئەرک، پڕزەحمەت: *a demanding job* 2 پڕچاوەڕوانی (*demandingly adv*) ◯ 1 شاق، طاقت‌فرسا 2 پرتوقع

demand note *noun*
داخوازی پێدان، داوای پێدان ◯ درخواست پرداخت

demarcation /ˌdi:mɑ:ˈkeɪʃn, US -mɑ:rˈk-/ *noun*, also demarkation

1 سنوور، تخوب 2 دیاریکردنی سنوور، دەسنیشانکردنی سنوور، نیشانەکردن 3 جوودایی، جیابوونەوە، جیاکردنەوە، جیاوازیدانان (بنەڕەت: لە *demarcación* سپانیایی) ۞ 1 مرز 2 تعیین حدود 3 افتراق

demarcator *noun*

دیاریکەری سنوور، سنووربردەر، دەسنیشانکەری سنوور ۞ تعیین‌کنندەی حدود

demarche /deɪˈmɑ:ʃ/ *noun*

(فەرەنسی) ڕێوشوێن، ڕیباز، هەنگاو یان کردەوەی سیاسی (فەرەنسی، لە *démarcher* "هەڵێنانی هەنگاوەکان") ۞ مشی، اقدام سیاسی

demarkation = demarcation

demassification *noun*

هەڵوەشاندن یا پارچەپارچەکردن بۆ بەشە پێکهێنەرەکان ۞ دمسیفیکاسیون

deme /di:m/ *noun*

1 بەش، جۆرێ دابەشاندنی سیاسی یۆنانی کۆن و ئێستا 2 (زیندەناسی) گەلە: subdivision لە کۆمەڵی گیانەوەر و ڕووەکی پێکەوەپێوەندیدار (بنەڕەت: لە *dēmos* یۆنانییەوە "گەل" "people") ۞ دیم

demeaning /dɪˈmi:nɪŋ/ *adjective*

سووک، سووکایەتیپێکەر ۞ تحقیرآمیز

demeanour /dɪˈmi:nə(r)/ *noun*, US demeanor

هەڵسوکەوت، جووڵانەوە، ڕەوتار، ڕەفتار، شێوەی جووڵانەوە، شێوەی ڕەفتار ۞ رفتار، طرز رفتار

demented /dɪˈmentɪd/ *adjective*

1 شێت، دەلوو، دین 2 تووشبوو بە خەرەفاوی یان شێتی، خەرەفاو ۞ 1 دیوانه 2 مبتلا به زوال عقل

dementedly /dɪˈmentɪdli/ *adverb*

شێتانە ۞ دیوانەوار

démenti /deɪˈmɔ̃ti/ *noun*

بەدرۆخستنەوە یان نکۆڵی فەرمی وتەیێکی بڵاوەبوو ۞ دمنتی

dementia /dɪˈmenʃə/ *noun*

(پزشکی) خەرەفاوی، جوڕیاوی، شێتی، تێکچوونی ئەقڵ (demential *adj*) ۞ زوال عقل، اختلال مشاعر، جنون

dementia praecox = schizophrenia

demerara *noun*, also demerara sugar /ˌdeməreərə ˈʃʊɡə(r), US -rerə/

شەکری سوور، شەکرەسووره (جۆرێ خاوی دروشت، هی ڕووبار یان ناوچەی Demerara لە گوویانا Guyana) ۞ شکر سرخ

demerit /di:ˈmerɪt/ *noun*

1 خاڵی لاوازی، عەیب، گرفت، کەموکووڕی، کێشە، ناتەواوی 2 لێنەهاتوویی، لێنەوەشاوەیی، بێمایەیی 3 (لە خوێندنگا لەبەر خراپ جووڵانەوە) نمرەی خراپ یان تەمێیی (demeritorious /-ˈtɔ:rɪəs/ *adj*) ۞ 1 نقطه ضعف، نقص 2 بی‌کفایتی، نمره‌ی منفی

demersal /dɪˈmɜ:s(ə)l/ *adjective*

(ماسی) دەژی نزیک بە تەرکی دەریا ۞ دمرسال

demesne /dəˈmeɪn/ *noun*

1 (کۆن) ناوچە، دەڤەر 2 دنیا، جیهان، جەهان 3 (ماف) خاوەنداری دارایی ڕاستەقینە 4 زەویزاری تایبەتی، مڵکی خۆ ۞ 1 منطقه 2 جهان 3 دمین 4 ملک شخصی

Demeter *noun*, Latin, from Greek *Dēmētēr*

دیمیتر: خواژنی کشتوکاڵ، لە میتۆلۆژی یۆنانیدا، بڕوانە Ceres ۞ دمتر

demi- /ˈdemi/

پێشوند: نیمچە، نیوە، لا، کەمتر لە: *demigod* (بنەڕەت: لە ڕێگای *demisemiquaver* فەرەنسی لە *dimedius* لاتینی سەدەکانی نیوەڕاست "نیو"، لە *dimidius* سەرەتاتر) ۞ پیشوند: نیم، کم‌تر از

demigod /ˈdemigɒd, US -gɑ:d/ *noun*

نیمچەخودا، لاخودا، نیوەخودا ۞ نیمه‌خدا

demigodess *noun*

نیمچەخوداژن، لاخودا، نیوەخودا، نیمچەخوابانوو ۞ نیمه‌خدا (زن)

demijohn /ˈdemidʒɒn, US -dʒɑ:n/ *noun*

دیمیجان، حەسیرپۆش، شووشەکوویە ۞ قرابه

demilance *noun*

نیوەنیزە، لانەیزە، لاڕم، نیمچەڕم، نیوەڕم ۞ نیم‌نیزه

demilitarization /ˌdi:ˌmɪlɪtəraɪˈzeɪʃn, US -rəˈz-/ *noun*

نەهێشتنی هەر دیاردەیەکی سەربازی یان لەشکری (لە وڵات و هتد) ۞ غیرنظامی‌سازی

demilitarized *adjective*

ناسەربازی(کراو)، نامیلیتاریزە، پاکەوەبوو لە هەر دیاردەیەکی سەربازی ۞ غیرنظامی(شده)

demilitarized zone *noun*

ناوچەی ناسەربازی ۞ منطقه‌ی غیرنظامی

demilune /ˈdemɪlu:n/ *noun*

نیوەبازنە، مانگیلە، نیوەمانگ، شتێکی نیوەبازنەیی ۞ هلال، چیز هلالی

demimondaine /ˈdemɪmɒnˌdeɪn, French dəmimɔ̃dɛn/ *adjective*

بەرگومان، گومانلەسەر، گوماناوی، جێیشک ۞ مشکوک

demi-monde /ˌdemi ˈmɒnd, US ˈmɑ:nd/ *noun*

1 (فەرەنسی) کەسانی جێیشک یان گومانلەسەر یان گومانبار 2 ژنانی گوماناوی یان هەرزە ۞

1 آدەمهای مشکوک 2 زنهای مشکوک
demineralization *noun*
لابردنی خوێ و کان له شتێ ◌ دمینرالیزاسیون
demining *noun*
(سەربازی) سڕینەوەی مین، نەهێشتنی مین، مینسڕی ◌ مینزدایی
demi-pension /ˌdɛmɪˈpɒ̃sjɒ̃, French dəmipɑ̃sjɔ̃/ *noun*
هوتێلێ به تەختی خەو، نانی بەیانی و ژەمێکی سەرەکی لە ڕۆژدا (بنەڕەت: واتای خۆی یانی "لەتەنان، پەنجک") ◌ دمیپنسیون
demise /dɪˈmaɪz/ *noun*
1 مردن 2 (خوازە) نەمان، تیاچوون، پووکانەوە، پووچانەوە 3 نابووتی، مایەپووچی، بەرشکستی 4 مەرگ 5 پێسپاردن، ڕاگوێستن ◌ 1 درگذشت 2 (مجازی) سقوط، اضمحلال 3 ورشکستگی 4 مرگ 5 واگذاری
demisemiquaver /ˌdɛmɪˈsɛmɪˌkweɪvə/ = thirty-second note
demission /dɪˈmɪʃən/ *noun*
لاچوون، خۆکێشانەوە، وازلێهێنان، پێسپاردن ◌ کنارەگیری، واگذاری
demister /ˌdiːˈmɪstə(r)/ *noun*
(ماشێن) شووشەگەرمکەر، (دەزگای) تەمڕەوێن ◌ گرمکن شیشه
demitasse /ˈdɛmɪtas/ *noun*
پیالەقاوەی چکۆلە ◌ فنجان قهوەی کوچک
demiurge /ˈdiːmɪəːdʒ, US ˈdɛm-/ *noun*
(لە فەلسەفەی ئەفلاتوونیدا) دروستکەری جیهان ◌ خالق جهان
demiurgic /-ˈəːdʒɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە demiuge ـەوە هەیە ◌ وابسته به demiuge
demo- *prefix*
پێشگر: گەل، خەڵک، دانیشتووان، حەشیمەت (بنەڕەت: لە *dēmos* یۆنانییەوە) ◌ پیشوند: مردم، جمعیت
demo /ˈdɛməʊ, US -moʊ/, *pl.* demos = demonstration
demob /ˌdiːˈmɒb, US -ˈmɑːb/ = demobilization
demobilization /dɪˌməʊbəlaɪˈzeɪʃn, US -ˌmoʊbələˈz-/ *noun*
ئازادکردن، بەردان، ناردنەوە، بڵاوەپێکردن، بەرەڵاکردن (لە سەربازی) ◌ مرخص کردن از خدمت
democracy /dɪˈmɒkrəsi, US -ˈmɑːk-/ *noun, pl.* democracies
دیموکراسی ◌ دموکراسی، مردمسالاری
democrat /ˈdɛməkræt/ *noun*
1 لایەنگری دیموکراسی، مرۆڤی دیموکرات 2 (Democrat) (لە ئەمریکا) ئەندام یان لایەنگری پارتی دیموکرات ◌ 1 هوادار دموکراسی 2 (با D) عضو یا طرفدار حزب دموکرات
democratic /ˌdɛməˈkrætɪk/ *adjective*
دیموکراتیک، دیموکرات ◌ مردمسالارانه، دموکراتیک، دموکرات
Democratic /ˌdɛməˈkrætɪk/ *adjective*
(لە ئەمریکا) سەربە یان لایەنگری پارتی دیموکرات ◌ وابسته به یا طرفدار حزب دمکرات
democratically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دیموکراتیک ◌ به طور دمکراتیک
Democratic Party *noun*
(لە ئەمریکا) پارتی دیموکرات ◌ حزب دموکرات
democratization /dɪˌmɒkrətaɪˈzeɪʃn, US -ˌmɑːkrətəˈz-/ *noun*
کردنە دیموکراتیک، ئازادیپێدان، ئیموکراتیزاسیۆن ◌ دموکراتیک کردن
démodé /deɪˈməʊdeɪ/ *adjective*
لەباوکەوتوو، بێباو، لەبرەوکەوتوو، برەونەماو، ◌ out-of-date ازمدافتاده
demodulation *noun*
دۆزینەوە، دەرخستن ◌ کشف
demographer /dɪˈmɒgrəfə(r), US -ˈmɑːg-/ *noun*
دیمۆگرافیر، دیمۆگرافیر، حەشیمەتناس ◌ جمعیتشناس
demographic /ˌdɛməˈgræfɪk/ *adjective*
سەربە دیمۆگرافی، دیموگرافیک، سەربەحەشیمەتناسی، حەشیمەتی: ◌ *demographic changes/trends/factors* جمعیتشناختی، جمعیتی
demographic change *noun*
گۆڕانی دیمۆگرافی (یان حەشیمەتی) ◌ تغییر جمعیتی
demographics /ˌdɛməˈgræfɪks/ *noun, pl.*
(سەرژمێری) ئەو زانیارییانەی کە پێوەندییان بە حەشیمەت یان گرووپەکانی نێویەوە هەیە: *the ~ographics of radio listeners* ◌ دموگرافیک
demography /dɪˈmɒgrəfi, US -ˈmɑːg-/ *noun*
دیمۆگرافی، حەشیمەتناسی ◌ جمعیتشناسی
Demoi = plural form of Demos
demoiselle /ˌdɛmwɑːˈzɛl/ *noun*
(کۆن، ویژەیی) ژنی لاو یان گەنج ◌ زن جوان
demoiselle crane *noun*
جۆرێ شینەقورینگی چکۆلە [*Anthropoides virgo*] ◌ نوعی درنا
demolisher *noun*
وێرانکەر، تێکدەر، ڕووخێنەر، تێکتەپێنەر ◌ ویرانکننده
demolition /ˌdɛməˈlɪʃn/ *noun*

1 تێکدان، هەڵتەکاندن، هەرەماندن، کاول کردن، خاپوورکردن، تێکتەپاندن 2 (تیۆری و هتد) هەڵوەشاندنەوە، هەڵتەکاندن، بەتاڵ کردنەوە، پووچاندنەوە ◌ 1 تخریب 2 ابطال

demon[1] /'di:mən/ *noun, adjective*

n 1 شەیتان، رۆحی خراپ یان شەیتانی، هێزی شەیتانی 2 دێو، جنۆکە، رمووزن، درنج 3 = daemon *adj* 1 بەکار، ماندوویی نەناس، دیۆناسا، شەیتان، بەجەنگ، کۆڵنەدەر 2 خراپ، شەیتانی ◌ *n* 1 شیطان، روح شریر، نیروی شیطانی 2 جن، دیو 3 = daemon *adj* 1 سخت‌کوش 2 شیطانی

demon[2] *noun*

(نافەرمی، ئەوستراڵیا) ئەفسەری پۆلیس ◌ افسر پلیس

the demon drink *noun*

(بە شۆخی) خواردنەوەی ئەلکوڵی، ئارەقی لامەسەب ◌ مشروب الکلی

demonetization *noun*

لەگەڕخستنی پارەی کاغزی یان کوینی ◌ دمونتیزاسیون

demoniac /dɪ'məʊniak/ *adjective, noun,* also demoniacal

adj شەیتانی، دێوی، پیس، خراپ، سەخت، توند، بێ‌ئەمان، در، توندوتیژ، پێنەویراو، کۆنترۆڵنەکراو، هەوسارپساندوو *n* کەسێ کە شەیتان چووبێتە کلێشەیەوە ◌ *adj* شیطانی، خبیث، شدید، بی‌امان، عنان‌گسیخته *n* آدم جن‌زده

demonic /di'mɒnɪk, US -'mɑ:n-/ *adjective,* also demonical

شەیتانی، پیس، خراپ، چەپەڵ، گڵاو ◌ شیطانی، خبیث

demonically /di'mɒnɪkli, US -'mɑ:n-/ *adverb*

شەیتانی‌یانە، بە شێوەیێکی خراپ ◌ بەطور شیطانی

demonism /'di:məniz(ə)m/ *noun*

1 دێوباوەری، دێوپەرستی 2 جووڵانەوە یان کردەوەی شەیتانی یان دێوی ◌ 1 دیوگرایی 2 رفتار شیطانی

demonist /'di:mənɪst/ *noun*

دێوباوەڕ، دێوپەرست ◌ دیوگرایی

demono- /'di:mənəʊ/ *prefix*

پێشگر: دێو: *demonolatry* ◌ پیشوند: دیو

demonolatry /ˌdi:mə'nɒlətri/ *noun*

دێوپەرستی ◌ دیوپرستی

demonological *adjective*

سەربە دێوناسی، دێوناسی‌یانە ◌ دیوشناختی

demonologist *noun*

دێوناس ◌ دیوشناس

demonology /ˌdi:mə'nɑ:lədʒɪ/ *noun*

دێوناسی ◌ دیوشناسی

demons *noun, pl.*

دێوودرنج، شەیتان و جنۆکە ◌ شیاطین

demonstrability /ˌdemənstrə'bɪləti/ *noun*

لەسەلماندن‌هاتوویی، دیاربوون، بەرچاوبوون، لەبەرچاوی ◌ اثبات‌پذیری

demonstrable /dɪ'mɒnstrəbl, US -'mɑ:n- 'demənstrəbl/ *adjective*

لەسەلماندن‌هاتوو، دەسەلمێنرێ، دیار، بەرچاو، لەبەرچاو ◌ اثبات‌پذیر

demonstrably /-bli/ *adverb*

لەسەلماندن‌هاتووانە، بە شێوەیێ کە بسەلمێنرێ ◌ به طور اثبات‌پذیر

demonstration /ˌdemən'streɪʃn/ *noun*

1 پیشاندان، نیشاندان، نمایشت، دەرخستن، خستنەڕوو 2 باس‌کردن، پیشاندانی شێوەی کار (کردنی شتێ) 3 سەلماندن، پشت‌ڕاست‌کردنەوە 4 بەڵگە 5 دەربڕین، وتن 6 خۆپیشاندان، گەلەکۆیی، رێپێوان، کۆبوونەوەی گشتی 7 پیشاندانی هێزی میلیتاری ◌ 1 نمایش 2 شرح 3 اثبات 4 دلیل 5 ابراز 6 تظاهرات 7 نمایش قدرت نظامی

demonstrative /dɪ'mɒnstrətɪv, US -'mɑ:n-/ *adjective, noun*

adj 1 گەرم(وگوڕ)، بەسۆز، دڵسۆز: *a* *Some people* ◊ *demonstrative greeting* 2 *are more demonstrative than others* سەلمێنەر 3 دەربڕ، نیشاندەر، پیشاندەر، دەرخەر 4 (ڕێزمان) نیشانە، ئاماژە (وەک *this,* *that, those*) *n* ناوەڵناو یان جێناوی نیشانە ◌ *adj* 1 باز 2 اثبات‌کننده 3 بیان‌گر 4 (دستور زبان) اشاره *n* صفت یا ضمیر اشاره

demonstratively /dɪ'mɒnstrətɪvli, US -'mɑ:n-/ *adverb*

دڵسۆزانە، بە گەرمی، بەسۆزانە ◌ با احساسات

demonstrativeness /dɪ'mɒnstrətɪvnəs, US -'mɑ:n-/ *noun*

گەرم‌بوون، بەسۆزی، دڵسۆزی ◌ احساساتی بودن، برون‌گرایی

demonstrative pronoun *noun*

(ڕێزمان) جێناوی نیشانە (یان ئاماژە) ◌ ضمیر اشاره

demonstrator /'demənstreɪtə(r)/ *noun*

1 (demonstrators) خۆپیشاندەران: *Troops* 2 *opened fire on the demonstrators* دوافرۆشیار، ناوەڵ‌فرۆشیار (کەسێ کە شێوەی کارکردنی شتەکان نیشانی خەڵک دەدا) ◌ 1 (در جمع) تظاهرکنندگان 2 کمک‌فروشنده

demoralization /dɪˌmɒrəlaɪ'zeɪʃn, US -ˌmɔ:rələ'z-, -ˌmɑ:rələ'z-/ *noun*

ورەداشکاندن، دابەزاندنی ورە، دڵساردکردنەوە، ناهومێدی (demoralizer *n*) ◌ تضعیف روحیه، یأس

demoralized *adjective*
ناهومێـد، دڵـــسارد، دەس‌داشـــواردوو، شـــپرزە، بێ‌هیوا، بێ‌ورە ◌ مأیوس

demoralizing /dɪˈmɒrəlaɪzɪŋ/ *adjective*
ناهومێدکەر، دڵساردکەر، هیوابڕ: *the -ralizing effects of unemployment* ◌ یأس‌آور

demoralizingly *adverb*
ناهومێدکەرانە، هیوابڕانە ◌ به طور یأس‌آور

Demos /ˈdiːmɒs/ *noun, pl.* Demoi /ˈdiːmɔɪ/
خەڵـکی ئاسایی یـان ڕەمـەکی، جـەماوەر (هـی دەوڵـەتی یۆنـانی کـۆن، بنـەڕەت: لـە *dēmos* یۆنانی‌یەوە) ◌ تودەی مردم

demotic /dɪˈmɒtɪk, US -ˈmɑːt-/ *adjective*
1 (فەرمی) ئاسایی، عەدەتی، خۆماڵی، ڕەمەکی، گـــــشتی، :common ,popular ,colloquial *demotic idiom* ◊ *demotic language/speech* 2 ئاماژە بـە شـێوەیێکی تێک‌چـڕژاو و سـادەوەبـووی simplified خـەتی میـسری‌یـانی کـۆن (بڕوانـە hieratic) ◌ 1 عـادی، معمـولی 2 دموتیک

Demotic /dɪˈmɒtɪk/ *noun*
زمانی نوێی یۆنـانی (بڕوانـە katharevousa) ◌ زبان یونانی جدید

demotion /ˌdiːˈməʊʃn, US -ˈmoʊ-/ *noun*
نزم‌بوونەوە، لێژبوونەوە، هاتنەخوارەوە، دابـەزین، داکەوتن، داشکان (پلەوپایە) ◌ تنزل مقام

demotivating /ˌdiːˈməʊtɪveɪtɪŋ, US ˌdiːˈmoʊtɪveɪtɪŋ / *adjective*
دڵساردکەرەوە، لەگوڕخەر ◌ دلسردکننده

demotivation /ˌdiːməʊtɪˈveɪʃn, US -moʊ-/ *noun*
دڵساردکردنەوە، لەگوڕخستن ◌ دلسردکردن

demulcent /dɪˈmʌls(ə)nt/ *adjective, noun*
adj هێورکـەرەوە، ئـارامکـەرەوە، ژانشـکێن *n* مەرهەم، هەتوان، مەلهەم، دەرمـانی مەڵـهەمی ◌ *adj* آرام‌بخش *n* مرهم، داروی مرهمی

demur /dɪˈmɜː(r)/ *noun*
1 نارەزایی‌دەربڕین، لاری، دژایـەتی 2 دوودڵـی، شـک، گومـان، دڕدۆنگـی: *They accepted without -mur* ◌ 1 اعتراض، مخالفت 2 تردید

demure /dɪˈmjʊə(r), US dɪˈmjʊr/ *adjective* (demurer, demurest)
قورس، سەنگین، بەسام، مەند، بەحـەیا، بەشـەرم، بەشەرمانە، :reserved *a demure young lady* ◊ *a demure smile* ◌ متین، موقر، موقرانه

demurely *adverb*
بە مەندی، بە حـەیاوە: *'I'll think about it,' she said demurely* ◌ با وقار

demureness /dɪˈmjʊənəs, US dɪˈmjʊrnəs/ *noun*
قورسی، سەنگینی، بەسامی، بەئابڕوویی، مەنـدی، بەحەیایی، بەشەرمی ◌ متانت، وقار

demurrage /dɪˈmʌrɪdʒ/ *noun*
(پێبژاردنی) بێکارمانەوە ◌ دیموراژ

demurral *noun*
نـارەزایی‌دەربـڕین، دژایـەتی، بەرهەڵـستی ◌ اعتراض، مخالفت

demurrer /dɪˈmɜːrə/ *noun*
(ماف) لاری‌بوون لە لێهاتوویی دادگا ◌ دمیورر

demy /dɪˈmʌɪ/ *noun*
1 کاغزێ بە ئەندازەی 444 × 564 mm 2 (هەروەها demy octavo) کتێبێ بە ئەندازەی 138 × 216 mm 3 (هەروەها demy quarto) کتێبێ بە ئەندازەی 219 × 276 mm ◌ دیمی، دیمای

demyelinating *adjective*
(پزشکی) دەبێتەهۆی دەسـتدان یان وێران‌بوون و تیاچوونی مـۆخین :myelin *demyelinating diseases* ◊ *a demyelinating agent* ◌ دی‌مای‌الیناتینگ

demyelination *noun*
(پزشـکی) لـە دەسـتدان یـان وێـران‌بـوون و تیاچوونی مۆخین myelin ◌ دی‌مای‌الیناسیون

demystification /ˌdiːˌmɪstɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
ڕوون‌کردنـەوە، لێکدانـەوە، شـیکردنـەوە، ئاسان‌کردنەوە ◌ ابهام‌زدایی

den /den/ *noun*
1 ئەشکەوت، کـەورگ 2 کـون، کولانـە، بـوودر، گـووف، لانـە، کـەڵـما (هـی ورچ و پـڵـنگ) 3 حەشارگە، شـوێنی کۆبوونـەوەی نهێنی، کـون، مـەکۆ 4 جێگـای چـۆڵ یـان خەڵـوەت، دیـوی چۆڵ، دینج (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 غـار 2 کنـام 3 مخفی‌گاه، پاتوق 4 خلوت‌گاه

denar /ˈdiːnə/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی Macedonia ◌ دینار

denarius /dɪˈneːrɪəs, dɪˈnɑːrɪəs/ *noun, pl.* denarii /-rɪʌɪ, -riː/
1 کۆینێکی زیوینی ڕۆمی کۆن، لە بنـەڕەتا بـایی 10 as 2 کۆینێکی زێڕینی ڕۆمی کۆن بـایی 25 denarius (بنـەڕەت: بـە واتـای "دەی تیایـە") ◌ دناریوس

denary /ˈdiːn(ə)ri/ *adjective*
دەیی، سـەربە یـان لەسـەر بنـەمای ژمـارەی دە، پێوەندی بە ژمارەی دەوە هەیە ◌ وابـسته بـه یـا براساس شمارەی ده

denationalization /ˌdiːˌnæʃnəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
تایبـەتی‌کـردن، لـە خـاوەن‌داری حکومـەت یـان دەوڵەت لابردن، ڕاگوێـستن بۆ کـەرتی تایبـەتی ◌ واگذاری به بخش خصوصی

denaturalization *noun*

1 ناسروشتاندن، ناسروشتی‌کردن 2 بێ‌بەشاندن یـان بـێ‌بـەش‌کـردن لـە مـافی هـاوولاتیتی، بـێ‌بـەری‌کـردن لـە مـافی هـاوولاتیتی ۞ 1 غیرطبیعی‌سازی 2 محروم‌سـازی از حقـوق تبعـەی کشوری

denaturation *noun*

1 گۆڕینی سروشتی پرۆتینی، سروشت‌گۆڕی 2 گـۆڕین 3 گـۆڕینی سروشـت ۞ 1 تخریـب پروتئینی 2 تقلیب 3 قلب ماهیت

denatured *adjective*

گۆڕاو؟ ۞ تقلیبی

denatured alcohol *noun*

ئەلکولی گۆڕاو، ئەلکولی پیشەسازی ۞ الکـل تقلیبی

dendr(o)- /ˈdɛndrəʊ/ *prefix*

پێـشگر: دار، دارئاسـا، شـێوەدار، دارەکـان: *dendrology* (بنـەڕەت: لـە *dendron* یۆنـانی "tree") ۞ پیشوند: درخت، درخت‌مانند، درختان

dendriform *adjective*

دارئاسا، داراسا، شێوەدار، لەدارچوو ۞ درخت‌مانند

dendrite /ˈdɛndrʌɪt/ *noun*

دارە، سادار، دارئاسا، داراسا، دیندریت ۞ دندریت

dendritic /dɛnˈdrɪtɪk/ *noun*

دارەیـی، سـاداری، سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە دیندریتەوە هەیە ۞ وابسته به دندریت

dendrochronological *adjective*

سـەربە تەمـەن‌ناسی دار، دارتەمـەن‌ناسـی‌یانـە ۞ سن‌شناختی درختان

dendrochronologist *noun*

تەمـەن‌نـاس لـەبواری داردا، دارتەمـەن‌نـاس ۞ سن‌شناس درختان

dendrochronology *noun*

تەمەن‌ناسی دار، دارتەمـەن‌ناسـی ۞ سـن‌شناسـی درختان

dendrogram /ˈdɛndrə(ʊ)gram/ *noun*

هێـلکاری داری، دیـاگرامی داری، دارۆگـرام ۞ نمودار درختی

dendroid /ˈdɛndrɔɪd/ *adjective*, also dendroidal

دارئاسا، شێوەدار، لقاوی، لقن ۞ درخت‌مانند

dendrolatry *noun*

دارپەرستی ۞ درخت‌پرستی

dendrological *adjective*

سەربە دارناسی ۞ درخت‌شناختی

dendrologist /denˈdrɒlədʒɪst, US -ˈdrɑːl-/ *noun*

دارناس ۞ درخت‌شناس

dendrology /denˈdrɒlədʒi, US -drɑːl-/ *noun*

دارناسی ۞ درخت‌شناسی

Dene /ˈdɛneɪ, US ˈdɛni/ *noun, pl.* same

1 ئەنـدامی کۆمەڵـێ لـە گـەلانی سووریێـستی باکوور و ڕۆژاوای کەنەدا و ئەلاسکا 2 هەریەک لە زمانانی Athabaskanی ئەو گەلانە ۞ دنی

dene /diːn/ *noun*, also dean

(بریتانیا) دۆڵی تەنگ، قووڵ و دارستانی ۞ دین

dengue /ˈdeŋgi/ *noun*, also dengue fever or breakbone fever

(پزشکی) تێ یان تـای دانگ (جۆرێکی ئاسـتەم بەهۆی flavivirus (جۆرێ *Dengue virus*ی توخمی *Flavivirus*) ۞ تب دانگ

deniable /dɪˈnaɪəbl/ *adjective*

لەنکۆڵی‌هاتوو، شیاوی بەدرۆخـستنەوە، نکۆڵـی لـێ‌دەکرێ، بـەدرۆ دەخرێتـەوە (deniability /dɪˌnaɪəˈbɪlətɪ/: لەنکۆڵی‌هاتوویی) *n* ۞ قابـل تکذیب، انکارپذیر

denial /dɪˈnaɪəl/ *noun*

بەدرۆخـــستنەوە، نکۆڵـــی(لـــێ‌کـــردن)، مانـدەل(کـردن)، حاشـاکردن، پـەرچ‌دانـەوە، پەســندنەکردن، وەرنــەگرتن، ڕەددانــەوە، ڕەت‌کردنەوە: *the denial of basic human rights* ۞ تکذیب، انکار، عدم پذیرش

denier[1] /ˈdeniə(r)/ *noun*

1 دینیەر (= یەکەی پێوانی ئاسکی (باریکی) نـایلۆن، خـوری و هتـد) 2 کـۆینێکی پێـشووی فەڕەنـسە، بەرامبەر بـە دوازدەیـەکی souیـێ ۞ دنیر

denier[2] /ˈdeniə(r)/ *noun*

بەدرۆخـەرەوە، نکۆڵـی‌لێکـەر، بەرپـەرچ‌دەرەوە، ڕەت‌کەرەوە ۞ تکذیب‌کننده، انکارکننده

denigration /ˌdenɪˈgreɪʃn/ *noun*

بەکـەم‌گرتن، بەهێندنـەگرتن، سـووک‌کـردن، بـە فـشەگرتن، بـەهیچ‌دانـان، بـەچاوی سـووک چاولێ‌کردن، تێ‌چاندن، نێوزڕان، ئابڕووچوون، حەیانەمان ۞ دست‌کم‌گیری، بدنامی، آبروریزی

denigrator *noun*

سـووکایەتی‌پـێ‌کـەر، نێـوزڕێن، ئابڕووبـەرە، سـووکێنەر، زڕێنـەر، تـێ‌چـێن، بـەهیچ‌دانـەر ۞ تحقیرکننده، بدنام‌کننده

denim /ˈdenɪm/ *noun, adjective*

n پارچەی دمین (بۆ جـین بەکاردێنرێ) *adj* 1 جـــین، لی 2 (denims) شەلـــواری لی ۞ *n* پارچەی دمین *adj* 1 جین 2 شلوار جین

denitrification *noun*

نایتریـــتلـــێ‌لابـــردن، نیتـــرات‌گ(یـــ)ری ۞ نیترات‌زدایی

denizen /ˈdenɪzn/ *noun*

1 دانیـــشتوو، جێـــوار، ئـــاکنجی، نیـــشتەجێ 2 بیـانی‌یێ کـە مـافی دانیـشتوانی ڕەسـەنی (لـە ولاتێ وەرگـیراودا) پـێ‌دراوە 3 گیانـەوەر یـان ڕووەکـی شـوێنێکی تایبـەتی، گیـای خۆماڵـی 4 وشـەی خۆماڵـی‌کـراو ۞ 1 مقـیم 2 دنیـزن 3

حیوانی بومی، گیاه بومی 4 واژەی بومی‌شده

denominable *adjective*

ناوی لێ‌دەنرێ، لەنێونانهاتوو ۞ تسمیه‌پذیر

denominal /dɪˈnɒmɪnəl/ *adjective*

(وشەیێ) دارێژراو لە ناو ۞ مشتق از اسم

denomination /dɪˌnɒmɪˈneɪʃn, US -ˌnɑːm-/ *noun*

1 ناونـــان، ناولێنـــان، نێولەســـەردانان، نـــاو 2 دەستایین، تیرە، گـروپ یـان کۆمەڵێکی دینی 3 یەکە، یەکینە 4 نرخ، بایی 5 ژێرەی هاوبەش، هاوژێرە ۞ 1 نامگذاری، نـام 2 فرقـه 3 واحـد 4 ارزش 5 مخرج مشترک

denominational /dɪˌnɒmɪˈneɪʃənl, US -ˌnɑːm-/ *adjective*

سەربە دەستایین، سەربە گروپ یان کۆمەڵێکی دینی ۞ فرقه‌ای

denominationalism *noun*

تیرەگەری دینی یان ئایینی، دەستەگەری دینی ۞ فرقه‌گرایی

denominational schools *noun, pl.*

خوێندنگا دەستایینی‌یەکان یان تیرە دینی‌یەکان، قوتابخانەی کۆمەڵێکی تایبەتی ئایینی یان دینی ۞ مدارس فرقه‌ای

denominator /dɪˈnɒmɪneɪtə(r), US -ˈnɑːm-/ *noun*

ژێرە (ی کەرت) ۞ مخرج

de nos jours /ˌdə nəʊ ˈʒʊə, French də no ʒuʀ/ *noun*

هاوچەرخ، هاوسەردەم، هاورۆژگار، هاوکات ۞ معاصر، هم‌زمان

denotation /ˌdiːnəʊˈteɪʃn, US -noʊ-/ *noun*

1 (روو)واتا، مانا، واتای ئاشکرا یان دیار، راستەواتا 2 نیشانە، هێما، دروشم، درف: *visible denotations of divine wrath* 3 نیشانەی (شتێ) بوون، واگەیاندن، ئاماژەپێ‌کردن ۞ 1 معنی، معنی اصلی یا صریح 2 علامت، نماد 3 دلالت

denotational /ˌdiːnəʊˈteɪʃnl, US -noʊ-/ *adjective*

سەربە denotation ۞ وابسته به denotation

denotative /-tətɪv/ *adjective*

بە نیشانە (ی شتێ)بوو، ئاماژەپێ‌کەر؛ سەربە یان پێوەندی بە denotationـەوە هەیە ۞ دلالت‌کننده

denouement /ˌdeɪˈnuːmɒ̃, US ˌdeɪnuːˈmɑ̃ː/ *noun*

گرێ‌کردنەوە، رەوێنگە، ئاکام (دوایین بەشی درووژێنەری رۆمان، شانۆنامە وهتد) ۞ گره‌گشایی

denouncement *noun*

1 ئاگادارکردنـــەوە، هەرەشـــە(لـــێ‌کـــردن) 2 هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵ‌کردنەوە، پووچەڵ‌کردنەوە ۞ 1 اخطار، تهدید 2 الغا

de novo /deɪ ˈnəʊvəʊ, US diː/ *adverb, adjective*

(لاتین) سەرلەنوێ، دیسان، anew: *a case tried de novo* ۞ مجدداً، از نو

dense /dens/ *adjective*

1 خەست، چڕ، تیر، تۆلا، پڕ، پۆر، سفت، توند 2 چڕوپڕ، پڕ، چوغورد، یەک‌تەنیو، پاڵ‌یەک‌چوو، گڤ، تێک‌چرژاو 3 ئاڵۆز، سەخت، گران، قورس، دژوار، لێ‌تێنەگەیشتوو 4 (فیزیک) چڕ 5 گەوج، نەفام، گەمژەڵ ۞ 1 غلیظ، فشرده 2 متراکم 3 پیچیده، بغرنج 4 (فیزیک) چگال 5 احمق، کودن

dense concrete *noun*

شفتە یان بێتۆنی خەست، کۆنکرێتی مایەدار ۞ بتون متراکم

densely /densli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پڕ، تێک‌چرژاوانە: *a densly populated area* ۞ به طور متراکم

densimeter *noun,* also densitometer /ˌdensɪˈtɒmɪtə/

چڕی‌پێو ۞ چگالی‌سنج

densitometric *adjective*

(densitometrically *adv*) سەربە چڕی‌پێوی ۞ وابسته به چگالی‌سنجی

densitometry *noun*

چڕی‌پێوی ۞ چگالی‌سنجی

density /ˈdensəti/ *noun,* also denseness, *pl.* densities

1 خەستی، چڕی، تیری، تۆلایی، پڕی، پۆری، تونـــدی 2 چڕوپـــڕی، پـــڕی، چوغـــوردی، یەک‌تەنیوی، پاڵ‌یەک‌چوویی، تێک‌چرژاوی: *low density forest* 3 ئاڵۆزی، سەختی، گرانی، قورسی، دژواری، لێ‌تێنەگەیشتوویی 4 (فیزیک) چڕی (پێوەندی کێش لەگەڵ بارستایی): *the density of a gas* ۞ 1 غلظت، فشردگی 2 انبوهی 3 تراکم، پیچیدگی 4 چگالی

dent /dent/ *noun*

1 قوپان، قوپاوی، داکەوتوویی، رۆچوویی، قـــووڵ‌داکـــەوتوویی، چـــاڵ‌داکـــەوتوویی، بەنێوداچوویی 2 (خوازە) کون، قولکە، چاڵ 3 لێدان، پیاکێشان ۞ 1 فرشدگی، فرورفتگی 2 (مجازی) سوراخ 3 ضربه

dental /ˈdentl/ *adjective, noun*

adj ددانی، ســـەربە ددان یـــان ددانـــەکان *n* (دەنگ‌ناسی) نەبزوێنی ددانی (سەری زمان بە ددانی سەرەوە وەک: *th*، یان بە پووکەوە وەک: *t, d, n*) ۞ *adj* دندانی، وابسته به دندان یا دندان‌ها *n* صامت دندانی

dental floss *noun*

دەزووی ددان، بەنی ددان ۞ نخ دندان

dental hygiene *noun*

خاوێن‌راگرتنی دەم و ددان ۞ بهداشت دهان و

دندان

dental hygienist *noun*
پسپۆری خاوێنڕاگرتنی دەم و ددان ◌ متخصص بهداشت دهان و دندان

dentalium /dɛnˈteɪlɪəm/ *noun*
شفرە (لەپکەیێ کە وەک شتی جوانی یان پارە بەکاردێتری) ◌ دنتالیوم

dental plate *noun*
(ددانسازی) پلاک ◌ پلاک

dental pulp *noun*
کرۆکی ددان، کاکڵی ددان ◌ مغز دندان

dental surgeon *noun*
دوکتوری ددان، ددانساز، نۆژداری ددان ◌ دندانپزشک

dental technician *noun*
ددانساز (کەسێ کە ساز و چاکیان دەکاتەوە) ◌ دندانساز

dentary /ˈdɛnt(ə)ri/ *noun, pl.* dentaries
(گیانەوەران) ئێسکی شەویلکەی خواروو کە ددان دێنێ ◌ دنتاری

dentate /ˈdɛnteɪt/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) دانەدانە، برگەبرگە ◌ دندانەدار

dentation /denˈteɪʃn/ *noun*
دانە، برگە(برگەبوون) ◌ دندانە

dented *adjective*
قوپاو، بەچاڵداکەوتوو، داکەوتوو، قووڵداکەوتوو ◌ قر، قرشدە

denticle /ˈdɛntɪk(ə)l/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) ددانی چکۆلە یان چوکڵەی وەک ددان، ددانی ورد 2 دانە، برگە 3 چوکڵە، قەڵبە یان کونگرەی چکۆلە ◌ 1 دندان کوچک 2 دندانە 3 کنگرەی کوچک

denticulate /dɛnˈtɪkjʊlət/ *adjective,* also denticulated
ددانبچووک، ددانورد، خاوەنی ددانمشکی، ددانی چکۆلە ◌ دارای دندان کوچک

denticulation /den,tɪkjəˈleɪʃn/ *noun*
دانەی ورد، قەڵبە، برگە، کونگرە ◌ دندانەی ریز، کنگرە

dentiform /ˈdentəfɔːm/ *adjective*
ددانئاسا، شێوەددان ◌ دندانمانند

dentifrice /ˈdɛntɪfrɪs/ *noun*
ددانشۆرە، دەرمای ددانشتن ◌ دندانشوی

dentil /ˈdɛntɪl/ *noun*
(بیناسازی) دانۆچکە، دانژە ◌ دنتیل

dentinal /ˈdɛntɪn(ə)l/ *adjective*
سەربە توێژی ددان، سەربە توێژەی ددان ◌ وابستە بە عاج دندان

dentine /ˈdentiːn/ *noun,* US dentin /-tɪn/
توێژی ددان، توێژەی ددان ◌ عاج دندان

dentist /ˈdentɪst/ *noun*
دوکتور یان نۆژداری ددان، ددانکێش، ددانساز، پزشکی ددان ◌ دندانپزشک

dentistry /ˈdentɪstri/ *noun*
دوکتوریی ددان، نۆژداریی ددان، پزشکیتی ددان ◌ دندانپزشکی

the dentist's *noun*
شوێنی بینینی نەخۆشەکان ◌ مطب دندانپزشک

dentition /denˈtɪʃn/ *noun*
ددانەرهاتن، ددانەرکردن ◌ خروج دندان

dentulous *adjective*
ددانەدار ◌ دندانەدار

dentures /ˈdentʃəz, US -tʃərz/ *noun, pl.*
ددانی عەمەلی، دەستەددان، ددانی تاقم ◌ دندان مصنوعی

denuclearization *noun*
سڕینەوە یان نەهێشتنی چەکوچۆڵی نێوکی ◌ زدایش سلاحهای اتمی

denudation /,diːnjuːˈdeɪʃn, US -nuː-/ *noun*
1 رووتی، رووتکردنەوە، شەلاندن، هیچلەبەرنەهێشتن، داڕووتاندن، داماڵکاندن، داماڵین 2 (زەویناسی) داڕووتان ◌ 1 برهنگی، برهنەسازی 2 برهنگی

denuded *adjective*
رووت، بێبەری لە، بێ، بێبەش لە ◌ لخت، برهنە، عاری از

denunciation /dɪ,nʌnsiˈeɪʃn/ *noun*
1 ناپەسندکردن، رووڕەشکردن، سووککردن، شەرمەزارکردن، داڕزاندن: *an angry denunciation of the government's policies* ◊ *All parties joined in bitter denunciation of the terrorists* 2 تاوانبارکردن، گوناهبارکردن، گومانبارکردن 3 ئاگادار (وریا)کردنەوە 4 رەخنە 5 زەمکردن، ناوزڕاندن ◌ 1 تقبیح 2 اتهام 3 اخطار 4 انتقاد 5 بدگویی

denunciator *noun*
نابرووبەرە، ناوزڕێن ◌ تقبیحکنندە

denunciatory /dɪˈnʌnsɪətəʊrɪ/ *adjective,* also denunciative /-ʃɪətɪv/
تاوانبارانە، گوناهبارانە، گومانبارانە ◌ اتهامآمیز

deodar /ˈdiːə(ʊ)dɑː/ *noun*
خوادار (بنەڕەت: لە *devadāru* سانسکریت "divine tree"): جۆرێ cedarی دریژی لقوپۆشۆڕ، رەسەنی هیمالایا [*Cedrus deodara*] ◌ دیودور

deodorant /diˈəʊdərənt, US diˈoʊ-/ *noun*
دەرمانی بۆنبڕ، بۆنبرە، بۆگەنبەر، بۆنخۆشکەر: *(a) roll-on deodorant* ◌ ضدبو

deodorization /dɪ,əʊdəraɪˈzeɪʃn/ *noun*
نەهێشتنی بۆگەن، بۆنبڕی، بۆگەنبەری ◌ دفع بو

deodorized *adjective*
بۆنبراو، بۆن‌خۆش‌کەرلێدراو ۞ ضدبوزده
deodorizer *noun*
بۆنبرە، بۆگەنبەر، بۆن‌ڕەوێن، بۆن‌خۆش‌کەر ۞ بوزدا
deontic /dɪˈɒntɪk/ *adjective*
(زمانەوانی، وشە یان ڕستەیێ) ئەرک‌دەربڕ، سەربە ئەرک یان پێبەندی وەک چەمکی ئاکاری ۞ دیونتیک
deontological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئەرک‌ناسی‌یەوە هەیە، ئەرک‌ناسی‌یانە ۞ وظیفه‌شناختی
deontologist *noun*
ئەرک‌ناس ۞ وظیفه‌شناس
deontology /ˌdiːɒnˈtɒlədʒi/ *noun*
ئەرک‌ناسی ۞ وظیفه‌شناسی
Deo volente /ˌdeɪəʊ vɒˈlenteɪ/
(لاتین) خوا حەزکا ۞ ان شاء الله
deoxygenation *noun*
لابردنی ئۆکسیژێن لە شتێ ۞ اکسیژن‌زدایی
deoxyribonucleic acid /dɪˌɒksɪrʌɪbəʊnjuːˈkleɪɪk/ = DNA
dep *abbreviation* 1 departs 2 departure 3 deputy
1 (شەمەندەفەر، فڕۆکە و هتد) دەڕوا، بەجێ‌دێلێ 2 (شەمەندەفەر، فڕۆکە و هتد) کاتی ڕۆیشتن، سەعاتی ڕۆیشتن ۞ 1 حرکت می‌کند 2 ساعت حرکت
departed /dɪˈpɑːtɪd, US -ˈpɑːrt-/ *adjective, noun*
adj 1 خوالێ‌خۆش‌بوو، لەدەس‌چوو 2 ڕابردوو، چوو، بەسەرچوو، لەدەس‌چوو *n* 1 (the departed) خوالێ‌خۆش‌بوو 2 ڕابردووان، لەدەس‌چووان، مردووان، ڕۆیشتووان ۞ *adj* 1 مرحوم 2 گذشته، سپری‌شده *n* 1 مرحوم 2 درگذشتگان، اموات
department /dɪˈpɑːtmənt, US -ˈpɑːrt-/ *noun, abbreviation* Dept.
1 شالیاری، وەزارەت: *the Department of Trade and Industry* 2 ڕێکخراوە، سازی 3 بەڕێوەبەرایەتی، کارگێری 4 بەش، کەرت، لق: *5 the marketing/sales, etc. department* مەڵبەندی چالاکی، گۆڕەپان یان مەیدانی جوولانەوە، بواری چالاکی یان جوولانەوە، بەرپرسایەتی، کار 6 ناوچەی سەربازی، دەفەری لەشکری 7 لق، لک، بوار ۞ 1 وزارت 2 سازمان 3 اداره 4 قسمت 5 حوزەی عمل، مسئولیت 6 منطقه‌ی نظامی 7 رشته
departmental /ˌdiːpɑːtˈmentl, US -pɑːrt-/ *adjective*
1 شالیاری‌یانە 2 بەڕێوەبەری‌یانە، کارگێری‌یانە، ڕێکخراوەیی 3 سەربە بەش یان کەرت ۞ 1 وزارتی 2 اداری 3 وابسته به بخش یا قسمت
Department of Justice *noun*
(لە ئەمریکا) شالیاری داد، وەزارەتی داد ۞ وزارت دادگستری
Department of State *noun*
(لە ئەمریکا) شالیاری یان وەزارەتی دەرەوە ۞ وزارت امور خارجه
department store *noun*
(لە ئەمریکا) گەورەدووکان، فرۆشگەی گەورە، فرۆشگای چەندبەشە، کەلەفرۆشگا ۞ فروشگاه بزرگ
departure /dɪˈpɑːtʃə(r), US -ˈpɑːrt-/ *noun*
1 ڕۆیشتن، کەوتنەڕێ، ملی ڕێگەگرتن، کۆچ، بەجێ‌هێشتن 2 کاتی ڕۆیشتن، سەعاتی ڕۆیشتن 3 لادان، تێپەڕین، ترازان، دووری، خۆبواردن 4 شێوەی نوێ، ڕێگای تازە، کاری تازە ۞ 1 عزیمت، حرکت، رحلت، ترک 2 ساعت حرکت 3 انحراف 4 روش جدید، راه نو
departure lounge *noun*
(فڕۆکەخانە) شوێن یان هۆڵی چاوەڕێ‌مانەوە ۞ سالن انتظار
departure board *noun*
تەختەی کاتی ڕۆیشتن ۞ صفحه‌ی ساعات حرکت
depauperate /dɪˈpɔːp(ə)rət/ *adjective*
لاواز، پەرەسەندوو بە نیوەچڵی، هەڵنەداو یان پەرەنەسەندوو لەبەر هەژاری، impoverished: *a depauperate fauna* ۞ ضعیف، دپاوپرت
depauperation *noun*
لاوازی، پەرەسەندوویی بە نیوەچڵی، هەڵنەدان یان پەرەنەسەندن لەبەر هەژاری ۞ ضعف، دپاوپراسیون
dependability /dɪˌpendəˈbɪləti/ *noun*, also dependableness
(لێ)ڕابینراوی، پشت‌پێ‌بەستراوی، باوەڕپێ‌کراوی، سەرڕاستی، متمانەپێ‌کراوی ۞ قابلیت اعتماد
dependable /dɪˈpendəbl/ *adjective*
(لێ)ڕابینراو، پشت‌پێ‌بەستراو، باوەڕپێ‌کراو، سەرڕاست، متمانەپێ‌کراو، reliable: *a dependable source of income* ۞ قابل اعتماد
dependably /dɪˈpendəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لێ‌ڕابینراو، پشت‌پێ‌بەستراوانە ۞ به طور قابل اعتماد
dependants *noun, pl.*
خێزان، نان‌خۆر (و جێگر) ۞ افراد تحت تکفل
dependence /dɪˈpendəns/ *noun*
1 بەستراوی، پێوەبەندی، دیبەندی، پێوەبەستراوی، ناسەربەخۆیی، پاشکۆیەتی، ملکەچی، سەربە(شتێ)بوون، پشت‌پێ‌بەستن، ژێردەستی 2 لێ‌ڕابینین، باوەڕپێ‌کردن، ڕاپەڕموون،

متمانەپێکردن، پشتپێبەستن، پاڵلێدانەوە 3 گیرۆدەیی ◌ 1 وابستگی، اتکا 2 اعتماد 3 اعتیاد

dependency /dɪ'pendənsi/ *noun, pl.* dependencies
ولاتی چاودێریکراو، ولاتی پشتیوانیلێکراو ◌ کشور تحت‌الحمایه

dependent /dɪ'pendənt/ *adjective, noun*
adj 1 بەستە، بەستراو، پێوەبەند، دیبەند، بەندەوار، پەیوەست، پێوەبەستراو، بەند، ناسەربەخۆ، پاشکۆ، سەربەدی، ژێردەست، ملکەچ، سەربە (شتێ بوو)، پشتپێبەستراو 2 نانخۆر 3 گیرۆدە *n* - dependants ◌ *adj* 1 موکول، وابسته، تابع 2 تحت تکفل 3 معتاد

dependent clause *noun*, also subordinate clause
(ڕێزمان) دەستەوشەی شوێنکەوتوو، بڕگە یان کلۆزی پێوەبەند ◌ بند وابسته، بند تبعی یا پیرو

dependent convenant *noun*, also dependent contract
پەیماننامەی بەستراو یان مەرجدار ◌ معاهدەی مشروط

dependents = dependants

depersonalization *noun*
نەهێشتنی کەسایەتی ◌ شخصیت‌زدایی

depiction /dɪ'pɪkʃn/ *noun*
1 وێنە، باسکردن، باسکرد 2 پیشاندان ◌ 1 عکس، تصویر، توصیف 2 نمایش

depigmentation *noun*
کەمکردنەوە یا لابردنی ڕەنگی پێست ◌ دپیگمتاسیون

depilation /ˌdepə'leɪʃn/ *noun*
لابردن یان نەهێشتنی موو ◌ موزدایی

depilator /'depɪleɪtə(r), US dɪ'pɪlɪtɪ:r/ *noun*
موولابەر، مووبەر، مووسڕ، موونەهێل ◌ موزدا

depilatory /dɪ'pɪlətri, US -tɔ:ri/ *noun (pl.* depilatories), *adjective*
n دەرمانی لابردن یان نەهێشتنی موو، داڕوو *adj* مووبەر، موولابەر، موونەهێل: *depilatory creams* ◌ *n* مادەی موبر، واجبی *adj* موزدا

depletion /dɪ'pli:ʃn/ *noun*
1 کەمبوونەوە، چۆڕەلێهاتن، تەواوبوون 2 خاڵیکردن، بەتاڵکردن، هەڵچۆڕاندن 3 خوێنگرتن ◌ 1 کاهش 2 تخلیه 3 فصد

depletive /dɪ'pli:tɪv/ *adjective*, also depletory /dɪ'pli:tɔ:ri/
چۆڕەلێبڕ، تەواوکەر ◌ تهی‌ساز

deplorability /dɪˌplɔ:rə'bɪlətɪ/ *noun*, also deplorableness
جێبەزەییبوون، گوناهبوون، شپرزەیی ◌ رقت‌انگیزی، اسف‌انگیزی

deplorable /dɪ'plɔ:rəbl/ *adjective*
جێبەزەیی، گوناه، شپرزە، مایەی ناڕەحەتی، جێی داخە، خراپ، دڵتەزێن، جەرگبڕ، پیس، ناخۆش، ناحەز ◌ رقت‌انگیز، اسف‌انگیز، زشت

deplorably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گوناهـ یان ناشیرین، بە ناحەزی، زۆر خراپ، زۆر شپرزە ◌ به طور رقت‌انگیز

deployment /dɪ'plɔɪmənt/ *noun*
ڕێکخستن، جێگیرکردن، سەقامگیرکردن، دابەشکردن یان بڵاوکردنەوەی سەربازان و دانانیان لەسەر جێی خۆیان، ئامادەکردن، تەیارکردن ◌ صف‌آرایی، آرایش، آماده کردن

deplumation /ˌdɪ'plu:meɪʃn/ *noun*
هەڵوەرینی مژۆڵ، برژۆڵوەرین ◌ ریزش مژگان

depolarization *noun*
دیپۆلاریزەیشن، نەهێشتنی جەمسەرگری یا جەمسەرگیری ◌ واقطبش

depolarizer *noun*
دیپۆلاریزێر ◌ واقطبنده

depolitization *noun*
نەهێشتنی کاریگەری یان کۆنترۆڵی سیاسی ◌ سیاست‌زدایی

depolymerization *noun*
(پۆلیمێری) تێشکاندن یان هەڵوەشاندن بۆ پارچە یان یەکەی چکۆلەتر ◌ بسپارزدایی

deponent /dɪ'pəʊnənt/ *noun, adjective*
1 شایەدی فەرمی، ئاگاوان یان ئاگادێری فەرمی (کەسێ کە دوای خواردنی سوێند، شایەدییەکەی بە شێوەی نووسراوە دەخاتەڕوو) 2 (ڕێزمان) ئاماژە بەو کار verbانەی کە passive ن بەڵام لە واتادا active ن؛ کاری وا ◌ 1 شاهد کتبی 2 مجهول‌نما؛ فعل مجهول‌نما

depopulated *adjective*
چۆڵ، بێدانیشتوو، کەملێدانیشتوو، بێحەشیمەت، کەمحەشیمەت ◌ خالی از سکنه

depopulation /ˌdi:ˌpɒpju'leɪʃn, US -ˌpɑ:p-/ *noun*
کەمبوونەوەی دانیشتووان، (بێ)چۆڵکردنی دانیشتووان، کەمکردنەوەی حەشیمەت، خاپووری، کاولی، وێرانی ◌ کاهش جمعیت، ویرانی

deportation /ˌdi:pɔ:'teɪʃn, US -pɔ:r't-/ *noun*
دەکردن، وەدەرنان، شاربەدەرکردن، ولاتبەدەرکردن، تاراندن، دوورخستنەوە ◌ اخراج، تبعید

deportee /ˌdi:pɔ:'ti:, US -pɔ:r-/ *noun*
دەرکراو، وەدەرنراو، شاربەدەرکراو، ولاتبەدەرکراو ◌ اخراجی

deportment /dɪ'pɔ:tmənt, US -'pɔ:rt-/ *noun*
1 (لە ئەمریکا) هەڵسوکەوت، جووڵانەوە،

رەفتـار، شـێوەی جوولانـەوە 2 رەوت، مـەش، شێوەی راوێستان و رۆیشتن ◌ 1 رفتار، طرز رفتار 2 طرز راه رفتن یا ایستادن

deposit /dɪ'pɒzɪt, US -'pɑ:z-/ *noun*

1 سپاردە، ئەسـپاردە، ئەمانـەتی، ئەمانـەت 2 تێکردن یان رشتنی پارە بۆ نێو حیساب یان هـەژمار، خـستنەسەر حیـساب، بـڕەپارەی سەرحیساب خراو 3 بارمتە، گرێو 4 پێشەکی 5 نیشتن 6 لۆ، تویژاڵ 7 (مەی و هتد) خڵتە، دۆرد ◌ 1 سپردە، ودیعـه 2 پرداخـت، مقـدار پـول بـه حساب گذاشتەشدە 3 وثیقه 4 بیعانـه 5 رسـوب 6 لایه 7 (شراب و...) لرد

deposit account *noun*

هـەژماری ئەسپاردە؟، حیـسابی سـپاردە؟ ◌ حساب سپردەی ثابت

depositary /dɪ'pɑ:zəterɪ/ *noun, pl.* depositaries

پـێسـپێردراو، ئەسـپاردەراگر، سـپاردەپارێز، ئەمانەتهەڵگر، سپاردە (یان بارمتە)هەڵگر ◌ امانتدار

deposition /ˌdepə'zɪʃn/ *noun*

1 (زەویناسی) نیشتن 2 لابردن، لادان (لەسەر کـار یـان دەسـەڵاتێ)، وەرگـەڕان، رووخـان، تێکچـوون 3 شـایەدی، سـتووفدان، شـایەدی نووسـراوە، شـایەدینامـە 4 سـپاردەدانان، ئەمانـەتسـپاردن 5 (هێلکـە) دانـان 6 the Deposition داگـرتنی لەشـی کریـست لەسـەر خاچ ◌ 1 رسوبگذاری 2 عزل، خلع، سـرنگونی 3 شـهادت، گـواهی نوشـته 4 تودیـع 5 (تخـم) گذاشتن 6 دپوزیسیون

depositor /dɪ'pɒzɪtə(r), US -'pɑ:z-/ *noun*

ئەسـپاردەدانەر، سـپاردەدانەر، بارمتەدانـەر ◌ سپردەگذار، امانتگذار

depository /dɪ'pɒzɪtri, US dɪ'pɑ:zətɔ:ri/ *noun, pl.* depositories

1 هـەمار، عـەمار، ئەسپاردەخانە، سپاردەخانە، عەماری ئەسپاردە و ئەمانەتەکان 2 سپاردەدانەر، بارمتەدانەر ◌ 1 انبار، مخزن 2 امانتدار

depot /'depəʊ, US 'di:pəʊ/ *noun*

1 هـەمـار، عـەمار، هیـەر، کۆگـە، عـەماری سـەربازی 2 راوێـستانگە، راگیرگـە، جێگـای راگرتن (ی ماشێن، پاس و هتد)، گاراج، گارێژ، جێگـای (شـت)هەڵـگرتن 3 (لـە ئـەمریکا) وێـستگەی شـەمەندەفەر، وێـستگەی پـاس 4 بارەگای تیپی ◌ 1 انبـار، آمادگـاه 2 توقـفگـاه، گاراج 3 ایستگاه 4 ستاد هنگ

depravation /ˌdeprə'veɪʃn/ *noun*

1 خراپـی، لادان، رێهەڵـەکردن، گومـڕایی، لەڕێدەرچوون 2 (زمان و...) شێوان، تێکچـوون ◌ 1 انحطاط. فساد 2 آشفتگی

depraved /dɪ'preɪvd/ *adjective*

خـراپ، لاداو، خریـایی، رێهەڵـەکردوو، گومـڕا، داچوو، لەڕێدەرچوو ◌ منحط، فاسد

depravity /dɪ'prævəti/ *noun, pl.* depravities

خراپی، لادان، رێهەڵەکردن، بەدئاکاری، داچوون، لەڕێدەرچوون، هەرزەیی ◌ انحطاط، فـساد

deprecating /ˌdeprə'keɪtɪŋ/ *adjective, also* deprecatory

نـارەزاییدەربڕانـە، رەخنـەیی: ***a deprecating comment*** ◌ تقبیحآمیز

deprecatingly /ˌdeprə'keɪtɪŋli/ *adverb*

نارەزاییدەربڕانە، بە نارەزایەتییەوە ◌ بـه طـور تقبیحآمیز

deprecation /ˌdeprə'keɪʃn/ *noun*

1 ناپەسـەندکردن، نـارەزاییدەربـڕین، دژایـەتیکـردن، شـەرمەزارکردن 2 رەخنـە (بـە توندی) ◌ 1 تقبیح 2 انتقاد

deprecatory /ˌdeprə'keɪtəri, US 'deprɪkətɔ:ri/ *adjective, also* deprecative /'deprɪkətɪv/

نـارەزاییدەربڕانـە، رەخنـەیی، بـە رخنـەوە ◌ تقبیحآمیز، انتقادی

depreciation /dɪˌpri:ʃi'eɪʃn/ *noun*

1 داشـکانی نـرخ و بـایی، کـەمبوونـەوە یـان هاتنـەخوارەوەی قیمـەت، نـرخکـەمبوونـەوە، بەهاداشکان، دابەزینی بایی (پارە): ***currency depreciation*** 2 سـووککـردن، بێنـرخکـردن، بێبایەخکردن، داشکاندن، ترۆکردن، بەهیچدانان ◌ 1 افـت قیمـت، کـاهش ارزش 2 تحقیـر، ناچیزشماری

depreciatory /dɪ'pri:ʃ(ɪ)ət(ə)ri/ *adjective, also* depreciative /dɪ'pri:ʃɪeɪtɪv/

سووک، سووکایەتیپێکەر(انە) ◌ تحقیرآمیز

depredation /ˌdeprə'deɪʃn/ *noun*

1 تـالان، کالـەت، راوڕووت، چـەپاو 2 هێـرش، پـەلامار 3 کـاولی، وێـرانی، خـاپووری 4 زیاندیتن، زەرەرکردن، خەساردیتن ◌ 1 غارت 2 یورش 3 ویرانی 4 خسارت

depredator /'deprɪdeɪtə/ *noun*

1 (کۆن) تالانچی، راوڕووتکەر، چەپاوگەر 2 هێرشبەر، پەلاماردەر ◌ 1 غارتگر 2 یورشگر

depressant /dɪ'presnt/ *adjective, noun*

adj خاوکـەرەوە، کـەمکـەرەوە، سـستکـەرەوە (هـەم دەروونی، هـەم جەسـتەیی) ***n*** دەرمـانی سـستکەرەوە ◌ ***adj*** کندساز ***n*** داروی کندساز

depressed /dɪ'prest/ *adjective*

1 دڵـتەنگ، مـات، خـەمبار، کـز، بەخـەم، بەخەفەت، نارەحەت، دەستەوئەژنۆ 2 بێبازاڕی، بازارخەوتوو، بێبرەو، سـست 3 تێقوپاو، قوپاو، رۆچـوو، داتـەپیو، داکـەوتوو، بـەچاڵداکـەوتوو، خوارتر لە ئاستی ئاسایی ◌ 1 افـسردە 2 کـساد،

کاسد 3 فرورفته، پایین‌تر از حد معمول

depressed area *noun*
ناوچەی هەژارنشین، ناوچەی بێبەرەو ◇ منطقەی محروم

depressing /dɪˈpresɪŋ/ *adjective*
خەماوی، نارەحەتکەر، دڵتەنگکەر، دڵساردکەرەوە، ناهومێدکەر: *a depressing sight/thought* ◇ غم‌انگیز، افسرده‌کننده، مأیوس‌کننده

depressingly /dɪˈpresɪŋli/ *adverb*
نارەحەتکەرانە، دڵتەنگکەرانە ◇ بە طور غم‌انگیز

depression /dɪˈpreʃn/ *noun*
1 دڵتەنگی، ماتەمینی، خەمۆکی 2 قوپاوی، رۆچوویی، نغرۆ، بەچاڵداکەوتوویی، داکەوتوویی، بەقووڵاچوویی، داتەپیوی، چاڵایی، قوڵکە، کەندال، چاڵ، گۆڕ 3 بێبرەوی، سستی ئابووری، بێبازاڕیتی، بازاڕخەوتوویی، کزی 4 (کەشناسی) بارستەی هەوایێ لەژێر گوشار و باڵەبەستۆیەکی کەمدا (کە زۆرجار دەبێتەهۆی باران بارین)، سیستمی ئاووهەوایی cyclonic، نزمبوونەوەی پەستانی کەش، ناوچەیێ کە باڵەبەستۆی هەوای لێ روودەدا 5 (ئەستێرەوانی) نزمبوونەوە، نەویبوونەوە ◇ 1 افسردگی 2 گودی، پایین‌افتادگی، فرورفتگی، گودال 3 کسادی 4 فروبار، منطقەی فروبارخیز 5 (ستارەشناسی) انخفاض

the (Great) Depression *noun*
سستییەکی گەورەی ئابووری ساڵانی سییەکان (1930 یان 1929) کە چالاکی و کاریکی وا نەبوو ◇ گریت دیپرسیون

depressive /dɪˈpresɪv/ *adjective, noun*
adj دڵتەنگکەر، دڵتەنگیهێنەر، خەمۆکێنەر، خاوکەرەوە، سستکەرەوە *n* مرۆی دڵتەنگ ◇ *adj* افسرده‌ساز، کندساز *n* آدم افسرده

depressor /dɪˈpresə(r)/ *noun*
1 ماسوولکەی کرژەوەبوو یان کرژێنەر 2 داگرە، دەزگای داگرتن (شتی بەرەو خوارێ) ◇ دپرسور

depressurization /diːˌpreʃəraɪˈzeɪʃn/ *noun*
کەمبوونەوەی گوشار، هاتنەخوارەوە (دابەزین)ی پەستان (هەوا، گاز) ◇ کاهش فشار

deprivation /ˌdeprɪˈveɪʃn/ *noun*
1 بێبەشی، بێبەریتی، بێبەهرەیی، بێیاری، بێبەهرەکردن، بەشبڕاوی، نەبوونی، هەژاری، دەستەنگی، نەداری، فەقیری 2 لەدەسدان، لەکیسچوون 3 لابردن، لەسەرکارلادان، لادان، دەرکردن ◇ 1 محرومیت، بی‌بهره‌سازی، فقر 2 فقدان 3 عزل

deprived /dɪˈpraɪvd/ *adjective*
بێبەش(کراو)، بێبەری، بێبەهرە، بەشبڕاو، بێیار، نەدار، هەژار، دەستەنگ، نەدار، فەقیر ◇ محروم، بی‌بهره، فقیر

de profundis /ˌdeɪ prəˈfʊndɪs/ *noun*
داوا یان داخوازی لە دڵەوە ◇ درخواست از صمیم قلب

Dept *abbreviation* department

depth /depθ/ *noun*
1 قووڵی، کویراهی، بەرینی، پانی، پانایی 2 (تاریکی، رەنگەکان و هتد) توندی، زۆری، تیری، تۆخی 3 (دەنگ) بۆری 4 توانایی تێگەیشتن یان لێکدانەوەی بیرۆکە گرانەکان، ئاوەز، ئەقڵ 5 زۆری 6 (زۆرتر بە شێوەی کۆ) قووڵایی، جەرگە، نێوەراست، چەق، مەیانە، دڵ، ناخ 7 (بەفر و...) بارستایی، بەرزایی ◇ 1 ژرفا، گودی، عمق، پهنا 2 (تیرگی، رنگ) شدت 3 (صدا) بمی 4 ادراک، قدرت درک 5 بسیاری 6 اعماق، وسط، میانه 7 ارتفاع

depth charge *noun*, also depth-bomb
بۆمبی ژێرئاو (بنئاو)، بۆمبی ژێردەریایی‌شکێن، بۆمبی قووڵایی ◇ بمب زیرآبی

depthless *adjective*
سەرسەرەکی، نامایەدار، بێمایە، قووڵ نییە ◇ سطحی

depthlessly *adverb*
سەرسەرەکییانە، بێمایانە ◇ بە طور سطحی

depth psychology *noun*
دەروونناسی قووڵایی ◇ روان‌شناسی اعماق

depuration /ˌdepjʊˈreɪʃn/ *noun*
پالاوتن، پاککردنەوە، خاوێنکردنەوە، پاکژکردن ◇ پالایش، پاک‌سازی

depurative *adjective, noun*
adj خاوێنکەرەوە، پاکژکەرەوە *n* کەرەسە یان مەتریالی خاوێنکردنەوە ◇ *adj* پاک‌کننده *n* مادەی پاک‌کننده

deputation /ˌdepjuˈteɪʃn/ *noun*
شاند، نێردە، نێردراو، دەستەی نوێنەرایەتی، نوێنەران ◇ هیأت نمایندگی

deputy /ˈdepjuti/ *noun, pl.* deputies
1 جێگر، بریکار، یاریدەدەر 2 نوێنەر 3 (لە هێندێ وڵاتدا، ب.ت. فەرەنسە) ئەندامی کۆڕ یان لیژنەی قانووندانەران، ئەندامی پارلەمان 4 کاربەدەستی کانی خەڵووز بەرپرسە بۆ پاراستنی ئەوانی دی ◇ 1 جانشین، معاون 2 نماینده 3 عضو پارلمان 4 دیپوتی

deputyship /ˈdepjutiʃɪp/ *noun*
نوێنەرایەتی، جێگری، بریکاری ◇ نمایندگی، وکالت، نیابت

deracination *noun*
(لە رەگەوە) هەڵکێشان، دەرکێشان، بنبڕکردن، هەڵتەکاندن، قەڵتوبڕ ◇ قلع و قمع

derailment /dɪˈreɪlmənt/ *noun*

1 لادان لەسەر هێڵ، لەهێڵدەرچوون، لەڕێدەرچوون (شەمەندەفەر) 2 تێکچوون ◌ 1 خارج شدن قطار از خط 2 اختلال

derailleur /dɪˈreɪl(j)ə/ *noun*
(فەرەنسی) سیستەمی کار و گۆڕانی گێر یان دەندەی چەرخ ◌ درایلیور

deranged /dɪˈreɪndʒd/ *adjective*
شێواو، شێرزە، پەشێو، تێکچوو، شێت، خەرەفاو ◌ آشفته، دیوانه

derangement *noun*
1 شێواوی، پەرێشانی، شێرزەیی، پەشێوی، تێکچوویی، شێتی، خەرەفاوی 2 تێکدان، شێواندن ◌ 1 آشفتگی، دیوانگی 2 برهمزنی

the Derby[1] /ˈdɑːbi, US ˈdɜːrbi/ *noun*
پێشبڕکێی سالانەی ئەسپسواری لە ئینگلتەرە و ئیپسۆن (Epson)، لە 1780 لە لایەن Earlی دوازدەیەمی داربی دامەزرا ◌ داربی

Derby[2] /ˈdɑːbi, US ˈdɜːrbi/ *noun*
جۆرێ پەنیری رەقی شیری بێچەوری، لە *Derbyshire*ی ئینگلتەرە ◌ داربی

Derby Day *noun*
رۆژی پێشبڕکێکانی داربی ◌ روز داربی

derby[1] /ˈdɑːbi, US ˈdɜːrbi/ *noun*
1 (لە ئەمریکا) پێشبڕکێی سالانەی ئەسپسواری 2 (لە ئەمریکا) پێشبڕکێ، بەریکانە 3 (لە بریتانیا) پێشبڕکێی خۆجێیی یان ناوچەیی ◌ 1 مسابقەی اسبدوانی سالیانه 2 مسابقه 3 مسابقەی محلی

derby[2] = bowler hat

deregulation /ˌdiːˌregjuˈleɪʃn/ *noun*
لەژێر چاودێری حکومەت لابردن، کۆنترۆڵهەڵگرتن، ئازادکردن ◌ حذف نظارت دولت

derelict /ˈderəlɪkt/ *adjective, noun*
adj 1 چۆڵکراو، چۆڵوهۆڵ، بەجێهێلراو، دەسلێهەڵگیراو، وازلێهێنراو، بێخاوەن، بێکەس، کاولکراو، وێرانکراو، تێکتەپیو، کەلاوە، کاولە، وێرانە 2 بەرەڵا، بێکارە، بێماڵوحاڵ، ئاوارە، هەڵوەدا، تەرە، ماڵبەکۆڵ، کەمتەرخەم، نابەرپرس، ئالۆزی، بێفکر *n* کەشتی یان ماڵی و دارایی بەجێماو لە لایەن خاوەنییەوە ◌ *adj* 1 مخروبه، متروکه، ویرانه 2 ولگرد، آواره، بیفکر *n* درلیکت

dereliction /ˌderəˈlɪkʃn/ *noun*
1 کاولی، تێکتەپیوی، کامباخی، وێرانی 2 پشتگوێخستن، بێفکری، کەمتەرخەمی 3 (زەویوزار، ماڵ و...) بەجێهێشتن، وازلێهێنان، وەلانان، دەسلێهەڵگرتن ◌ 1 خرابی، ویرانی 2 بیمبالاتی، قصور 3 ترک

dereliction of duty *noun*
کەمتەرخەمی لە جێبەجێکردن یان راپەراندنی ئەرکدا ◌ قصور در انجام وظیفه

derestriction *noun*
نەهێشتن یان لابردنی سنوور و کۆتوبەند، هەڵگرتنی بەرتەسکی یان بەرتەنگی ◌ محدودیتزدایی

derider *noun*
گاڵتەپێکەر، تیزپێکەر، تیتاڵچی، گەمەباز ◌ مسخرهکننده

de rigueur /ˌdə rɪˈɡɜː(r)/ *adjective*
1 (فەرەنسی) پێویست، پێدڤی 2 باو ◌ 1 ضروری 2 مرسوم

derisible /dɪˈrɪzɪb(ə)l/ *adjective*
شیاوی گاڵتەپێکردن، تیزی پێدەکرێ ◌ شایستەی استهزا

derision /dɪˈrɪʒn/ *noun*
گاڵتە، تیتاڵی، تیز، گەمە، شۆخی(پێکردن)، بەکەمزانین ◌ استهزا، ریشخند

derisive /dɪˈraɪsɪv/ *adjective,* also derisory /dɪˈraɪsəri/
گاڵتەپێکەرانە، بە گاڵتەوە: *She gave a short, -e laugh* ◌ تمسخرآمیز

derisively /dɪˈraɪsɪvli/ *adverb*
بە گاڵتەوە، بە تیزەوە ◌ با تمسخر

derisiveness /dɪˈraɪsɪvnəs/ *noun*
گاڵتە، تیز، تیتاڵی، گەمە، شۆخی(پێکردن)، بەکەمزانین ◌ استهزا

derivation /ˌderɪˈveɪʃn/ *noun*
1 دارشتن، (لێ)وەرگرتن، لێبوونەوە 2 بنەڕەت، ماک، ریشە، رەگ، رەچەڵەک، بنەچەک، سەرچاوە، زێدەر، بناوان 3 یەکەمین شێوە و واتای وشە 4 وشەی دارێژراو 5 ئەنجامگیری، بۆ دەرکەوتن 6 دەرکێشان، دەرهێنان، هەڵێنجان ◌ 1 اشتقاق 2 اصل، تبار، ریشه 3 نخستین صورت و معنی واژه 4 واژەی مشتق 5 استنتاج 6 استخراج

derivational *adjective*
(زمانەوانی) سەربە دارشتن، دارێژەرانە ◌ اشتقاقی

derivative /dɪˈrɪvətɪv/ *adjective, noun*
adj (لێ)وەرگیراو، (لێ)هەڵگیراو، لێوەبوو *n* 1 وشەی دارێژراو 2 وشەی دارێژراو یان وەرگرتە 3 جۆرێ سەرمایەنانەوە ◌ *adj* اقتباسی، مشتق *n* 1 واژەی مشتق 2 واژەی مشتق 3 گونەای سرمایهگذاری

derived *adjective*
دارێژراو، لێوەرگیراو، وەرگرتە، لێوەبوو ◌ مشتقشده

derm /dɜːm/ *noun*
ژێرپێست، بنپێست، پێستی بنەوە ◌ زیرپوست، پوست

derm(a)- *prefix*
پێشگر: پێست (بنەڕەت: لە *derma* یۆنانییەوە "skin") ◌ پیشوند: پوست

derma /ˈdɜːmə/ = dermis

dermabrasion /ˌdɜːməˈbreɪʒ(ə)n/ *noun*
لابـردنی تویژالـیکی رووی پیـست (وەک scar یان tattoo) بە کەرەسەی کراندن یان داتاشین ۞ درمابراسیون

dermal /ˈdɜːməl/ *adjective*
پیـستی، سـەربە پیـستی بنـەوە یـان ژێـرەوە ۞ پوستی، وابسته به زیر پوست

dermatitis /ˌdɜːməˈtaɪtɪs, US ˌdɜːrm-/ *noun*
هەلاوسانی پیست، ئاوسانی پیست، پیستەسۆ ۞ آماس پوست

dermato- /ˈdɜːmətəʊ/ *prefix*
پیـشگر: پیـست، چـەرم: *dermatomycosis* (بنـەڕەت: لـە -*dermat*, *derma* یۆنـانی) ۞ پیشوند: پوست

dermatoglyphic *adjective*
سەربە دێرماتۆگلیفیک ۞ وابسته به درماتوگلیفیک

dermatoglyphics /ˌdɜːmətə(ʊ)ˈglɪfɪks/ *noun, pl.*
لێکۆلـینەوەی شـوێن و نموونـەی پیـست وەکـوو پەنجە، دەست، پێ، ب.ت. لە تاوانناسیدا ۞ درماتوگلیفیک

dermatoid *adjective,* also dermoid
پیستئاسا، شێوەپیست ۞ پوستمانند

dermatological /ˌdɜːmətəˈlɒdʒɪkl, US ˌdɜːrmətəˈlɑːdʒ-/ *adjective*
سەربە پیستناسی ۞ پوستشناختی

dermatologist /ˌdɜːməˈtɒlədʒɪst, US ˌdɜːrməˈtɑːl-/ *noun*
پیستناس ۞ پوستشناس

dermatology /ˌdɜːməˈtɒlədʒi, US ˌdɜːrməˈtɑːl-/ *noun*
پیستناسی ۞ پوستشناسی

dermatomycosis /ˌdɜːmətə(ʊ)mʌɪˈkəʊsɪs/ *noun, pl.* -ycoses /-siːz/
نەخۆشی کەڕوویی fungal پیست (و ماسوولکە، نیـشانەکـەی ب.ت. لاوازی یـان پووکانـەوەی ماسوولکە و زیپکەیە) ۞ بیماری قارچی پوست

dermatomyositis /ˌdɜːmətə(ʊ)mʌɪə(ʊ)ˈsʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسـانی پیـست و شانەی ماسـوولکەیی ژێرەوە ۞ درماتومیوسیتیس

dermatosis /ˌdɜːməˈtəʊsɪs/ *noun, pl.* dermatoses /-siːz/
دێرماتۆز: نەخۆشییەکی پیست، ب.ت. ئەوەی کە ئاوسان یان سووربوونەوەی inflammation لەگەڵ نەبێ ۞ درماتوز، درماتوسیس

dermestid /dəːˈmɛstɪd/ *noun, adjective*
(مێروناسی) پیستەخۆرکە (= جۆرێ قالۆنچەی چکۆلە، خێزان Dermestid) ۞ درمستید

dermis /ˈdɜːmɪs, US ˈdɜːr-/ *noun*
1 (تکنیکـی) پیـست، چـەرم 2 ژێرپیـست، بنپیست، پیستەی بنەوە، پیستی ژێرەوە ۞ 1 پوست 2 زیرپوست

dernier cri /dəːnjeɪ ˈkriː/ *noun*
(فەڕەنسی) دوایین داب، دوامۆد ۞ آخرین مود

derogation /ˌderəˈgeɪʃn/ *noun*
1 داکـەوتن، کـەمکردنـەوە، هێنانـەخوارەوە، داشـکاندن، دابەزانـدن، سـووککـردن، چکۆلەکردنـەوە، ئابـڕووبردن، خـراپکـردن، نزمکردنەوە 2 سووکی، نزمی ۞ 1 تنزل، کاهش، تحقیر، افساد 2 خواری

derogative /dɪˈrɒgətɪv/ *adjective*
سووک، ئابڕووبەرە ۞ تحقیرآمیز

derogatorily *adverb*
سووکانە، ئابڕووبەرانە، داشکێنەرانە ۞ بـە طـور تحقیرآمیز

derogatory /dɪˈrɒgətri, US dɪˈrɑːgətɔːri/ *adjective*
سـووک، ئابڕووبـەرە، سـووکانە، داشـکێنەر ۞ تحقیرآمیز، توهینآمیز

derrick /ˈderɪk/ *noun*
1 گرانکێش، بەرزکەرە، جەرەسەقیل، دەزگای هەڵێنان 2 کەلووی بیرەنەوت، قوللە یان برجی چاڵـەنەوت، پەیکـەرەی هەڵـکەندن یـان چاڵـەنەوت (ئامـاژە بـە hangman یـان سێدارە gallows؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی *Derick* میرغـەزەبی ئینگلیـسی سـەدەی حـەڤدە) ۞ 1 جرثقیل 2 دکل حفاری

derrière /ˌderɪˈɛː/ *noun*
کنگ، کەفەڵ، سمت، روونەک ۞ ماتحت، کفل

derring-do /ˌderɪŋ ˈduː/ *noun*
(بە شۆخی) پاڵـەوانی، قارەمـانی، قارەمانێتی ۞ پهلوانی

derringer /ˈderɪn(d)ʒə/ *noun*
دەمانچە (لە 1825 لە لایەن Henry *Deringer* داهێنرا) ۞ تپانچه

derris /ˈderɪs/ *noun*
1 جـۆرێ مێرووکـوژ، rotenoneی تیایـە، لـە رەگی هاراوی گیایێ دەگیرێ 2 جۆرێ رووەک یان دەوەن و مێو و رەزی دارئاسای گەرمێنانی ئوراسیا، لە خێزانی legume تۆخم بەربلاوی (*Derris*) (لـە یۆنـانیدا بـە واتـای "بەرگـە چەرمینە"یە) ۞ دریس

derv *abbreviation* diesel engined road vehicle, also DERV
(لـە بریتانیـا) رۆنی سـووتەمەنی بـۆ مۆتـۆڕە دیزێلییەکان ۞ درو

dervish /ˈdɜːvɪʃ, US ˈdɜːrvɪʃ/ *noun*
دەروێـش، دەورێـش، دەرۆش (بنـەڕەت: لـە

darvīš ـەوە وەرگیراوە) ۞ درویش

DES *abbreviation* Department of Education and Science

(لە بریتانیا) شالیاریی (وەزارەت) پەروەردە و زانست ۞ دیایاس

desacralization *noun*

نەهێشتنی پیرۆزێتی یان بایەخی دینی لە شتێ ۞ تقدس‌زدایی

desalination /ˌdiːˌsælɪˈneɪʃn/ *noun*

خوێ گرتن، خوێ(لێ)لابردن، شیرین کردن ۞ نمک‌زدایی

desalinator *noun*

خوێ‌گر، خوێ(لێ)لابەر، شیرین‌کەر ۞ نمک‌زدا

desaparesido /ˌdɛzəparəˈsiːdəʊ, Spanish desapareˈsido, -ˈθido/ *noun, pl.* desaparesidos

کەسێکی بێ‌سەروشوێن (وا گومان دەکرێ بە دەستی سەربازان یان پۆلیس کوژرابێ. سپانیایی "disappeared") ۞ آدم ناپدیدشده

descant /ˈdeskænt/ *noun*

1 (موسیقا) دیسکانت 2 (کۆن، ویژەیی) دەنگی بلاوێن یان خۆش 3 لێدوان ۞ 1 آهنگ همراه 2 صدای خوش‌آهنگ 3 بحث

descendant /dɪˈsendənt/ *noun.* also descendent

بەرە، وەچە، توخم، تۆمەرە، تۆمەرە، رەچەڵەک، زادە، رەگەز، فرزەند: *Many of them are descendants of the original settlers* ۞ فرزند، خلف

descended *adjective*

لە توخمی، لە رەچەڵەکی، لە جسناتی، لە تۆمەرەی، لە رەگەزی ۞ از تبار

descender *noun*

بەشی خوارەوەی هێندێ پیت (وەک g یان p) ۞ دسندر

descendible /dɪˈsendəbəl/ *adjective*

(ماف، دارایی) دەکەوێتە بەر میرات ۞ قابل بە ارث بردن

descending *adjective*

لێژەوەبوو، داکەوتوو، خوارەوەهاتوو، رووڵەخواریێ ۞ نزولی

descent /dɪˈsent/ *noun*

1 سەرەولێژی، تەلان، لێژایی، نشێوی 2 نیشتنەوە 3 هاتنەخواری، داکەوتن، داچوون، نزم‌بوونەوە، داشکان، لێژبوونەوە 4 وەچە، نەوە، بەرە، بنەچە، پشت، کۆک، رەچەڵەک، رەگەز، توخم، نژاد، تۆمەرە، رشتارە، رژتارە، لانەما، لانەزێ 5 هێرش، پەلامار (تاکاو) ۞ 1 سراشیبی 2 فرود 3 نزول، سقوط، هبوط 4 نسل، تبار 5 یورش، هجوم

describable /dɪˈskraɪbəbl/ *adjective*

لە باس دێ، شیاوی باس‌کردن، بۆ باس‌کردن دەبێ، لەباس‌هاتوو ۞ وصف‌پذیر

description /dɪˈskrɪpʃn/ *noun*

1 باس‌کردن، باسکرد، وەسف، روون‌کردنەوە، لێکدانەوە 2 جۆر، ئاوا، رەنگ، چەشن ۞ 1 توصیف، شرح 2 گونە، نوع

descriptive /dɪˈskrɪptɪv/ *adjective*

(ڕێزمان) لێکدانەوەیی (باس‌کردن یا لێکدانەوەی ئەوە کە چۆن زمانێ بە کردەوە و بە راستی بەکاردێنرێ، تا ئەوەی بێی دەستووری بۆ دانێی و چۆن دەبێ بەکاری بێنێ)، لەسەر بنەمای باس‌کردن، باسەکی، باسکردی: *the -scriptive passages in the novel* ۞ توصیفی، ترسیمی

descriptive analysis *noun*

شی‌کردنەوەی باسکردی یان دیسکریپتیف ۞ تحلیل توصیفی

descriptive geometry *noun*

ئەندازەی دیسکریپتیف ۞ هندسەی ترسیمی

descriptive grammar *noun*

ڕێزمانی باسکردی یان دیسکریپتیف ۞ دستورزبان توصیفی

descriptive languistics *noun*

زمانەوانی باسکردی یان دیسکریپتیف ۞ زبان‌شناسی توصیفی

descriptively /dɪˈskrɪptɪvli/ *adverb*

لەباری لێکدانەوەیی(یەوە)، لەباری باس‌کردنەوەوە ۞ بە لحاظ توصیفی

descriptive meaning *noun*

واتای لێکدانەوەیی یان باس‌کردن (باسەکی) ۞ معنای توصیفی

descriptive method *noun*

شێوازی لێکدانەوەیی، رێبازی باس‌کردن یان لێکدانەوەیی (باسکردی) ۞ روش توصیفی یا تشریحی

descriptivism *noun*

دیسکریپتیڤیزم ۞ توصیف‌گرایی

descriptivist *noun, adjective*

n دیسکریپتیڤیست *adj* دیسکریپتیڤیستی، سەربە یان پێوەندی بە دیسکریپتیڤیزمەوە هەیە ۞ *n* توصیف‌گرا *adj* توصیف‌گرایانە

desecration /ˌdesɪˈkreɪʃn/ *noun*

سووکایەتی‌پێ‌کردن، قەپێوتن، بێ‌ڕێزی‌پێ‌کردن، بێ‌حورمەتی‌پێ‌کردن، پیس‌کردن، لێوەدان، تێوەدان، گلاوکردن ۞ توهین، بی‌حرمت‌سازی

desecrator *noun*

سووکایەتی‌پێ‌کەر، بێ‌ڕێزی‌پێ‌کەر، لێوەدەر، تێوەدەر ۞ توهین‌کنندە

desegregation /ˌdiːˌsegrɪˈgeɪʃn/ *noun*

نەهێشتنی (یان کۆتایی‌هێنان بە) جیاوازی رەگەزایەتی، پێکەوەخستن ۞ تفکیک‌زدایی

deselection *noun*

1 (کامپیوتێر) لابردنی شتێ لە لیستی هەڵبژاردنەکانی کامپیوتێر 2 وەرنەگرتن (پارتییەکی خۆجێیی بۆ بوونە ئەندام لە پارلەمان) ◇ دی‌سلکیون

desensitization /ˌdiːˌsensətaɪˈzeɪʃn/ *noun*
ناهەستیارکردن، لەهەستیاری خستن، کەمکردنەوەی هەستیاری (لە بەرامبەر شتێ)، کەمتەرخەمکردن ◇ حساسیت‌زدایی

desensitizer *noun*
کەمکەرەوەی هەستیاری، هەستیاری‌ڕەوێن ◇ حساسیت‌زدا

desert[1] /ˈdezət, US ˈdezərt/ *noun, adjective*
n 1 بیابان، دەشت، چۆڵگە، چۆڵەوانی، ئاران، چۆڵەوار، ئیشکارۆ 2 (خوازە) شوێنێ کە هیچ چالاکییەکی لێ‌نەبێ، وێرانە، چۆڵگە *adj* 1 بیابانی، دەشتی، وشک، بێ‌شیناوەرد، بێ‌ئاو و گیا 2 چۆڵ، چۆڵ‌وهۆڵ ◇ *n* 1 صحرا، کویر 2 (مجازی) ویرانه *adj* 1 کویری، خشک 2 خالی از سکنه

desert[2] /ˈdezət, US ˈdezərt/ *noun*
ڕەوایی، هەڵگرتن، لێوەشانەوە، بۆبوون، حەق، پێ‌شیان، بەرحەق‌بوون ◇ لیاقت، شایستگی

desert[3] /ˈdezət, US ˈdezərt/ *noun*, (usu. deserts)
کەسێکی لێوەشاو، مرۆی لێوەشاو یان بەرحەق (بۆ خەڵات یان سزا) ◇ آدم شایسته

desert boot *noun*
پۆتینی دەشت ◇ پوتین صحرا

deserted /dɪˈzɜːtɪd, US -ˈzɜːrt-/ *adjective*
1 چۆڵ، کاول، وێران، کەس‌لێ‌نەبوو 2 بەجێ‌هێڵراو، چۆڵ‌کراو، چۆڵ 3 بێ‌کەس، بێ‌کەس‌وبێ‌دەر، بێ‌سەرپەرشت ◇ 1 خالی از سکنه 2 متروک 3 بی‌سرپرست

deserter /dɪˈzɜːtə(r), US -ˈzɜːrt-/ *noun*
سەربازی هەڵاتوو یان ڕاکردوو ◇ سرباز فراری

desertification /dɪˌzɜːtɪfɪˈkeɪʃn, US -ˌzɜːrt-/ *noun*
کردنەبیابان ◇ دسرتیفیکاسیون

desert island *noun*
دوورگەی چۆڵ، گرناقی چۆڵ ◇ جزیرەی متروکه

desertion /dɪˈzɜːʃn, US -ˈzɜːr-/ *noun*
1 بەجێ‌هێشتن، وازلێ‌هێنان، وەلانان، چۆڵ‌کردن، تەرک(کردن) 2 نەکردن، هەڵاتن، سەربازی‌نەکردن، نەچوونەوە سەربازی 3 (ماف) بەجێ‌هێشتنی هاوسەر، بەجێ‌هێشتنی ماڵ، تەرکەماڵ (چون ئیدی نایەوێ لەوەزیاتر لەگەڵی بژی) ◇ 1 ترک 2 ترک خدمت 3 (حقوق) ترک افراد واجب‌النفقه

desert rose *noun*
(ڕووەکناسی) rose 1 دەشتەکی، ڕەسەنی ئەفریکای ڕۆژهەڵات و شامات [*Adenium obesum*] 2 جۆرێ دەوەنی چری ئەوسترالیایی [*Gossypium sturtianum*] ◇ رز صحرایی

deserved *adjective*
پێ‌شیاو، پێ‌ڕەوا، بۆبوو، بەرحەق، لێوەشاو، شیاو، هەڵگر: *a deserved reputation* (deservedness *n*) ◇ سزاوار، شایسته، محق

deservedly /dɪˈzɜːvɪdli, US -ˈzɜːrv-/ *adverb*
بەرحەق، بەجێ، جێی خۆی: *The restaurant is deservedly popular* ◇ به حق

deserving /dɪˈzɜːvɪŋ, US -ˈzɜːrv-/ *adjective*
پێ‌شیاو، پێ‌ڕەوا، بۆبوو، بەجێ، گونجاو، بەرحەق، لێوەشاو، لێهاتوو، شیاو، هەڵگر: *to give money to a deserving cause* ◇ سزاوار، شایسته، محق

deservingly /dɪˈzɜːvɪŋli, US -ˈzɜːrv-/ *adverb*
پێ‌ڕەوایانە، بەرحەقانە، لێوەشاوانە ◇ به طور سزاوار یا شایسته

déshabillé /ˌdezæbiːˈjeɪ/ *noun*, in déshabillé
(فەرنسی) نیوەڕووت، نیمچەڕووت: *in a state of déshabillé* ◇ نیمه‌لخت

desiccant /ˈdesɪkənt/ *adjective*
(کیمیا) مەتریالی وشک‌کەرەوە (ب.ت. بۆ ڕاگرتنی خۆراک، وەک کلۆرایدی کالسیۆم (calcium chloride ◇ مادەی خشک‌کننده

desiccated /ˈdesɪkeɪtɪd/ *adjective*
1 وشک، زوها، وشکەوەبوو، وشکەوەکراو: *treeless and -ted soil* 2 وشک‌وبرینگ: *desiccated coconut* ◇ 1 خشک(شده) 2 کاملاً خشک

desiccated soil *noun*
گڵی وشک‌وبرینگ ◇ خاک کاملاً خشک

desiccation /ˌdesɪˈkeɪʃn/ *noun*
وشک‌بوونەوە، وشک‌هەڵگەڕان، وشک‌هەڵاتن ◇ خشک‌شدگی

desiccative /ˈdesəkeɪtɪv/ *adjective*
وشک‌کەرەوە ◇ خشک‌کننده

desiccator *noun*
وشک‌کەرەوە، دەزگای وشک‌کردنەوە، وشکێنە ◇ خشک‌کننده

desideration *noun*
هیوا، ئارەزوو، ئاوات، مەراق ◇ آرزو

desideratum /dɪˌzɪdəˈrɑːtəm, US -ˈreɪtəm/ *noun, pl.* desiderata /-tə/
حەوەجێ، پێویستی، نەبوونی، کەمی، ویست، شتی ویستراو یان پێویست ◇ احتیاج، نیازمندی، خواست، چیز مطلوب

design /dɪˈzaɪn:/ *noun*
1 دیزاین، نەخش، نەخش‌کێشی 2 پلان، گەڵاڵە،

نەخـــشە، تــەگبیر 3 نیـــاز، خـەیاڵ، مەبەســـت 4 نەخشی جوانی ۞ 1 طرح، طراحی 2 نقشە، تدبیر 3 نیت 4 طرح تزئینی

designate /ˈdezɪgneɪt, US -nət *adjective*
دیاری‌کراو، هەڵبژێردراو، ناودێرکراو، ناسێنراو ۞ برگزیدە

designate driver *noun*
شـــۆفێری دیـــاری‌کــراو (شـــۆفێرێ کــە لەگــەڵ دۆستەکانی ئارەقی نەخواردیێتەوە، چونکو ئەو دەیەوێ شۆفێری بکا) ۞ رانندەی برگزیدە

designation /ˌdezɪgˈneɪʃn/ *noun*
1 دانان، دامەزراندن، دیاری‌کردن، ناودێرکردن، ناساندن، هەڵبژاردن، دەس‌نیشان‌کردن 2 ناونان 3 ناو، کار: *Her official designation is Financial Controller* ۞ 1 انتــصاب، تعیــین، انتخاب 2 تسمیە 3 عنوان

designedly *adverb*
ئاگادارانە، بە مەبەستەوە، دانــستە، بە دانــستە، لە رووی نەخشەوە ۞ تعمداً

designee *adjective*
دیاری‌کراو، دەس‌نیشان‌کراو ۞ تعیین‌شدە

designer /dɪˈzaɪnə(r)/ *noun*
نەخش‌کێش، دیزاین‌کێش، دارێژەر، دیزاینێر: *a fashion/jewellery, etc. designer* ۞ طراح

designing /dɪˈzaɪnɪŋ/ *noun, adjective*
n نەخش‌کێشی، دارشتن، دیزاین‌کێشی *adj* زۆڵ، زیرەک، فێڵاوی، دایکەخۆگێ ۞ *n* طراحی *adj* حقەباز

designs *noun*, have designs on
پیلان، نەخشەکێشان ۞ توطئە

desirability /dɪˌzaɪərəˈbɪləti/ *noun*
1 باش‌بوون، خۆشی، چاکێتی 2 بایەخ، بەها 3 قازانج 4 پێویستی 5 (لەباری سێکسی‌یەوە) سەرنج‌ڕاکێشی، لەباری، جوانی، سێکسی‌بوون ۞ 1 مرغوبیت 2 ارزش 3 فایدە 4 ضرورت 5 جذابیت

desirable /dɪˈzaɪərəbl/ *adjective, noun*
adj 1 باش، چاک، پەسند، خۆش، بەکارهاتوو: *highly desirable* 2 بەقازانج، بەبەهرە، بەکەڵک، دڵویستوو 3 پێویست 4 سەرنج‌ڕاکێش، جوان، لەبار، سێکسی، بزوێنەر *n* مرۆ یان شتی پەسند ۞ *adj* 1 مرغوب، مطلوب 2 مفید 3 لازم 4 جذاب، سکسی *n* آدم یا چیز مطلوب

desirably *adverb*
سەرنج‌ڕاکێشانە، لەبارانە، بزوێنەرانە ۞ بە طور جذاب

desire /dɪˈzaɪə(r)/ *noun*
هیوا، ئاوات، مراد، خۆزگە، ئارەزوو، ئێشتیا، مەگێز، کام، مەیل، تاسە، پەرۆش، گوڕ، تین‌وگوڕ، تین‌وتاو، تامەزرۆیی، هۆگری، ویست، خوایشت، خۆستەک؛ ئێشتیا یان ئارەزووی بەهێزی سێکسی: *a sexual urge or appetite* ◊ *She felt a surge of love and desire for him* ◊ *strong desire for power* ۞ آرزو، میل، اشتیاق، علاقە، خواست؛ میل شدید جنسی

desired *adjective*
بەردڵ، خوازراو، ویستراو، دڵخواز ۞ مطلوب

desirous /dɪˈzaɪərəs/ *adjective*
بەتاسە، تامەزرۆ، ئاواتەخواز، بەتەما، بەپەرۆش، بەئێشتیا، خوازیار، خوازگار، نیازکار، نیازمەند، ئارەزووکەر، ئارەزوومەند، خوایشتمەند، پێخۆش‌بوو، دڵ‌تێچوو، دڵ‌گرتوو، ئێشتیالێ‌بوو؛ ئێشتیا یا ئارەزووی بەهێزی سێکسی، ئارەزووی جووت‌بوون: *-ous of fame* (*desirously adv* ;*-sness n*) ۞ مشتاق، آرزومند؛ میل شدید جنسی

desk /desk/ *noun*
1 میز، مێز 2 میزی (لەسەر)نووسین، ستەرک، میزی کار 3 (هوتێل و هتد) شوێنی وەرگرتنی ئاگاداری یان زانیاری، سنووق، پرسگە 4 بەشی تایبەتی رێکخستنی هەواڵەکان 5 (موسیقا) شوێنی لە سازبەند کە دوو سازژەن بە پێوەن ۞ 1 میز 2 میز تحریر 3 پذیرش 4 و 5 دسک

desk clerk *noun*
کەسێ کە لە دێسکی سەرەکی هوتێلێ کاردەکا، پێشوازی‌کار، بەپیرەوەچوو، پرسگەوان، پرسگەچی ۞ متصدی پذیرش

desk job *noun*
کاری سەرمیز ۞ دسک جاب

desk tidy *noun*
جێ‌پێنووسی میزی یان سەرمیز ۞ جاقلمی میزی

desktop /ˈdesktɒp, US -tɑːp/ *noun*
(کامپیوتێر و هتد) سەرمیز، سەرمیزانە ۞ رومیزی

desktop computer *noun*
کامپیوتێری سەرمیز ۞ کامپیوتر رومیزی

desktop publishing *noun*
بڵاوکردنەوەی کامپیوتێری، بڵاوکردنەوەی سەرمیزی ۞ نشر رومیزی

deskwork *noun*
کاری بەڕێوەبەری، کاری نووسینگەیی ۞ کار دفتری

deskilling *noun*
کەم‌بوونەوەی شارەزایی ۞ کاهش مهارت

desman /ˈdɛzmən/ *noun*
جۆرێ شیردەری mammal چکۆلەی نیوەئاوی، پێوەندی بە mole ـەوە هەیە [*Desmana moschata* (رووسیە) و *Galemys pyrenaicus* (چیاکانی پیرنیە Pyrenees)] ۞ دسمن

desmid /ˈdɛzmɪd/ *noun*
(زیندەناسی) جۆرێ قەوزەی تاک‌خانەیی ئاوی شیرین، زنجیرک [خێزان Desmidiaceae] ۞ دسمید

desolate /ˈdesələt/ *adjective*

1 کاول، ویران، خاپوور، کاولە، ویرانە، چۆڵ: *a bleak and desolate landscape* 2 دڵتەنگ، نارەحەتکەر، مات، کز، خەمبار 3 تەنیا، بێکەس، بێچارە، قوڕبەسەر، هەناسەسارد، نەحەساوە (desolately *adv*) ⬡ 1 متروکە، خالی از سکنە 2 غم‌انگیز، افسردە 3 تنها، مفلوک

desolated *adjective*
1 کاول، ویران، خاپوور، چۆڵکراو، ویرانە، کاولە 2 خەمبار، کز، نارەحەت، پەژارەبار ⬡ 1 متروک 2 حزین، غصەدار

desolateness *noun*
ویرانی، کاولی، خاپووری ⬡ ویرانی

desolater *noun,* also desolator
کاولکەر، ویرانکەر، خاپوورکەر ⬡ ویرانکنندە

desolation /ˌdesəˈleɪʃn/ *noun*
1 کاولی، ویرانی، خاپووری، ویرانە، کاولە، خاپوورە، جێگای ویران، ویرانستان، کەلاوە: *a scene of utter desolation* 2 ویرانکردن، خاپووراندن، کاولاندن، بەقوڕگرتن 3 هەناسەساردی، قوڕبەسەری، بێچارەیی، لێقەوماوی، کڵۆلی 4 خەم، پەژارە، خەفەت، کزی، دڵتەنگی، پەریشانی، نارەحەتی ⬡ 1 ویرانی، ویرانە 2 ویرانسازی 3 فلاکت 4 حزن

despair /dɪˈspeə(r), US dɪˈsper/ *noun*
ناهومێدی، بێهیوایی، دڵساردی، مایەی دڵساردی: *One harsh word would send her into the depths of despair* ⬡ یأس، ناامیدی، موجب یأس

despairing /dɪˈspeərɪŋ, US -ˈsper-/ *adjective*
ناهومێد، بێهیوا، هەناسەسارد، دڵسارد، دڵساردانە ⬡ ناامید، مأیوسانە

despairingly /dɪˈspeərɪŋli, US -ˈsper-/ *adverb*
دڵساردانە، بە ناهومێدی: *She looked -ringly at the mess* ⬡ مأیوسانە

despatch = dispatch

desperado /ˌdespəˈrɑːdəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* desperadoes or desperados
تاوانکاری پیشەیی، کۆنەتاوانکار، خراپەکار یان تاوانکاری نەترس (desperadoism *n*) ⬡ مجرم حرفەای

desperate /ˈdespərət/ *adjective*
1 دەسلەگیانبەرداو، چارەنەماو، بێچارە، زۆربۆهاتوو، گیرکردوو، ناچار، داماو 2 لە حەیبەتا، لە رووی ناچارییەوە یان داماوییەوە 3 مەترسیدار، پرمەترسی 4 یەکجار خراپ، زۆر، شپرزە، سەخت، ئاستەم، توند، توندوتیژ، بەزەبروزەنگ، بێبەزەییانە، توندوتیژانە 5 چاولەدەس، موحتاج، حەوەجێتیکەوتوو 6 هیوابراو، دڵسارد، دەسشواردوو، دڵساردانە، لە حەیبەت 7 (تێکۆشان) بێئەنجام، بێهوودە ⬡ 1 مستأصل، درماندە 2 از فرط استیصال 3 خطرناک 4 شدید، وخیم، خشن، خشنانە 5 محتاج 6 مأیوس، مأیوسانە 7 بی‌نتیجە

desperately /ˈdespərətli/ *adverb*
لە رووی ناچارییەوە، بە ناچاری، لە حەیبەت، لە ناچاریدا، توند، بە توندی، یەکجار ⬡ از فرط استیصال، بە شدت، زیاد

desperateness /ˈdespərətnəs/ *noun*
1 ناچاری، دەسلەگیانبەرداوی، داماوی، چارەنەماوی 2 ناهومێدی، دڵساردی ⬡ 1 استیصال 2 ناامیدی

desperation /ˌdespəˈreɪʃn/ *noun*
1 داماوی، ناچاری، دەسلەگیانبەرداوی، چارەنەماوی، زۆربۆهاتوویی، گیرکردوویی 2 هیوابراوی، بێهیوایی، دڵساردی، دەسشواردوویی ⬡ 1 استیصال 2 ناامیدی

despicability /dɪˌspɪkəˈbɪləti/ *noun,* also despicableness
سووکی، هیچوپووچی، ناحەزی، بێزاویبوون، جێیسەرکۆنەبوون ⬡ نفرت‌انگیزی

despicable /dɪˈspɪkəbl, US rarely ˈdespɪkəbl/ *adjective*
سووک، چەپەڵ، سووکوترۆ، پیس، رووڕەش، هیچوپووچ، ناحەز، بێزاوی، ناناکارانە، جێیسەرکۆنە، رشێنەرەوە ⬡ خوار، نفرت‌انگیز

despicably /dɪˈspɪkəbli/ *adverb*
سووکانە، چەپەڵانە، بە شێوەیەکی بێزاوی ⬡ بە طور نفرت‌انگیز

despiser *noun*
سووکیپێکەر ⬡ تحقیرکنندە

despite /dɪˈspaɪt/ *noun, preposition*
n 1 دوژمنایەتی، رق، کینە، قین 2 سووکایەتی، بێحورمەتی، بێڕێزی *prep* سەرەڕای، بێجگەلە، سەرباری، لەگەڵ ئەمەشدا ⬡ *n* 1 عداوت، کینە 2 اهانت *prep* بە رغم، با وجود

despiteful /dɪˈspaɪtfʊl/ *adjective*
بوغزاوی، کینەلەزگ، بوغزلەزگ، کیناوی، پیس ⬡ مغرض، کینەور

despitefully /dɪˈspaɪtfəli/ *adverb*
لە رووی رق یان بوغزەوە، بە کینەوە، بوغزاوییانە ⬡ مغرضانە

despitefulness /dɪˈspaɪtfʊlnəs/ *noun*
قینلەزگی، بوغزاویبوون، رقنی، قینەوەری، کیناویبوون، پیسی ⬡ کینەوری، غرض‌ورزی

despoiler *noun*
تالانگەر، کالەتچی، چەپاوکەر، تالانچی ⬡ غارتگر

despoilment *noun,* also despoliation /dɪˌspəʊlɪˈeɪʃ(ə)n/
1 تالان (وبرۆ)، کالەت، چەپاو، راوڕووت، پۆڕ

2 بەشبڕاوی ⬡ 1 غارت، یغما 2 محرومیت

despondency /dɪ'spɒndənsi, US -'spɑːn-/ *noun*, also despondence

1 ناهومێدی، دڵساردی 2 دڵتەنگی، ماتی، کزی، خەم، خەفەت، پەژارە: *Life's not all gloom and -ondency* ⬡ 1 نومیدی 2 افسردگی، اندوه

despondent /dɪ'spɒndənt, US -'spɑːn-/ *adjective*

1 ناهومێد، دڵسارد، دڵساردانە 2 دڵتەنگ، مات، کز، خەمبار، پەژارەبار: *despondent about his health* ⬡ 1 نومید، مأیوسانه 2 افسرده، غمگین

despondently /dɪ'spɒndəntli, US -'spɑːn-/ *adverb*

1 بە دڵتەنگییەوە 2 دڵساردانە، هیوابڕاوانە، ناهومێدانە ⬡ 1 با افسردگی 2 مأیوسانه

despot /'despɒt, US 'despɑːt/ *noun*

حاکم یان حوکمڕانی زۆردار، دەسەڵاتداری زاڵم، ملهوڕ، دەسەڵاتداری سەرەڕۆ (و بەزەبروزەنگ)، خوێنڕێژ: *an enlightened despot* ⬡ حاکم مطلق

despotic /'despɒt, US 'despɑːt/ *adjective*, also despotical

زۆردار، سەرەڕۆ، خوێنڕێژ، بەزەبروزەنگ، زۆردارانە، زاڵمانە: *despotic power/rule* ⬡ مستبد، خودکامه، مستبدانه

despotically *adverb*

زۆردارانە، زاڵمانە، خوێنڕێژانە، سەرەڕۆیانە ⬡ مستبدانه

despotism /'despətɪzəm/ *noun*

1 زۆرداری، خوێنڕێژی، ملهوڕی، سەرەڕۆیی، بەزەبروزەنگی 2 حکومەتی زۆرداری، دەوڵەتی سەرەڕۆ، absolutism ⬡ 1 استبداد، خودکامگی 2 حکومت استبدادی

desquamation *noun*

(توێی خانەکان) لێبوونەوەی پووڵەکە یان توێژاڵ، توێژفڕێدان ⬡ دسکواماسیون، پوست‌اندازی

dessert /dɪ'zɜːt, US dɪ'zɜːrt/ *noun*

دیزێرت، دیسێر، نوقڵ (دوای نانخواردن) ⬡ دسر

dessertspoon /dɪ'zɜːtspuːn, US -'zɜːrt-/ *noun*

کەوچکی ئاشخۆری ⬡ قاشق مرباخوری

dessertspoonful /-fʊl/ *noun, pl.* dessertspoonfuls

پڕکەوچکێ (کی ئاشخۆری) ⬡ به اندازەی یک قاشق مرباخوری

dessert wine *noun*

مەی یان بادەی دیزێرتی ⬡ شراب دسری

destabilization /ˌdiːˌsteɪbəlaɪ'zeɪʃn, US -lə'z-/ *noun*

ناجێگیری، ناسەقامگرتوویی، ناچەسپیوی، شێواوی، ئاڵۆزی، شێواندن، تێکدان، نانەوەی پشێوی یان ئاڵۆزی، شلوقی، شڵەژاندن، شلەقاندن، ناجێگیرکردن، لەقاندن، ئاڵۆزاندن، ئاسایشلێهەڵگرتن ⬡ بی‌ثباتی، ایجاد بی‌ثباتی

destination /ˌdestɪ'neɪʃn/ *noun*

1 شوێنمەبەست: *to arrive at/reach your -nation* 2 مەبەست، ئامانج ⬡ 1 مقصد 2 هدف

destined /'destɪnd/ *adjective*

1 دیاریکراو، لەناوچاواننووسراو، چارەلێنووسراو 2 بە ڕێگاوە، بۆ، بەرەو ⬡ 1 مقدر 2 عازم

destiny /'destəni/ *noun, pl.* destinies

چارەنووس، خودانووس، قسمەت: *the -ies of nations* ⬡ تقدیر، سرنوشت

destitute /'destɪtjuːt, US -tuːt/ *adjective*

1 هەژار، دەستەنگ، نەدار، فەقیر، بەلەنگاز 2 بێ، بێبەری لە، بێبەش لە ⬡ 1 فقیر 2 فاقد

destitution /ˌdestɪ'tjuːʃn, US -'tuːʃn/ *noun*

هەژاری، نەداری، دەستەنگی، فەقیری، بەلەنگازی، دەسکورتی: *homelessness and destitution* ⬡ فقر و فاقه، تهی‌دستی

destrier /'dɛstrɪə, US dɛ'striːə/ *noun*

ئەسپی شەڕی سوارچاکی سەدەکانی نێوەڕاست ⬡ دستریر

destroyer /dɪ'strɔɪə(r)/ *noun*

1 جۆرێ کەشتی چکۆلەی تونرەوی شەرکەر 2 ویرانکەر، تێکدەر، لەنێوبەر، خاپوورکەر، مایەی ویرانی ⬡ 1 ناوشکن 2 ویرانکننده

destroying angel *noun*

جۆرێ قارچکەگولانەی بکوژ یان کوشندەی دارستان [*Amanita virosa*] ⬡ نوعی قارچ سمی

destructibility /dɪˌstrʌktə'bɪləti/ *noun*

لەنێوبردنهاتوویی، لەویرانهاتوویی، لەتیاچوونهاتوویی ⬡ فناپذیری، انهدام‌پذیری

destructible /dɪ'strʌktəbl/ *adjective*

لەنێوبردنهاتوو، لەویرانهاتوو، دەفەوتێ، فەوتەنی، لەتیاچوونهاتوو، لەنێودەچێ، تیادەچێ ⬡ نابودشدنی

destruction /dɪ'strʌkʃn/ *noun*

1 ویرانی، کاولی، خاپووری، کامباخی، تێکچوویی، ویرانکردن، کاولکردن، تێکدان، خاپوورکردن، دارمانـدن، داڕووخاندن، تەختوپەختکردن، هەڵتەکاندن، بەقوڕگرتن، داربەسەر بەردەوەنەهێشتن، تیاچوون، لەنێوچوون، نەمان، سڕانەوە 2 مایەی تیاچوون ⬡ 1 ویرانی، ویرانسازی، تخریب، نابودی 2 باعث نابودی

destructive /dɪ'strʌktɪv/ *adjective*

1 تێکدەر، داڕمێنەر، هەڵتەکێنەر، ویرانکەر، ڕووخێنەر، داڕووخێنەر، لەنێوبەر، مایەی

فەوتاندن یان تیابردن، فەوتێنەر، زیانگەیێن، کوژەر، بکوژ: *the destructive storm* ◊ 2 خراپ، لایەنی خراپەی زۆرە، نابنیاتنەر، رووخێنەر: *the destructive effects of anxiety* ◊ (بەرامبەری constructive) *destructive criticism* ◇ 1 مخرب، ویرانگر، کشنده 2 غیرسازنده

destructively /dɪ'strʌktɪvli/ *adverb*
تێکدەرانە، دارمێنەرانە، هەڵتەکێنەرانە، دارووخێنەرانە ◇ به طور مخرب

destructiveness /dɪ'strʌktɪvnəs/ *noun*
تێکدەری، هەڵتەکێنەری، رووخێنەری، دارووخێنەری، فەوتێنەری، لەنێوبەری ◇ ویرانگری

destructivity *noun*
رووخێنەریتی، هەڵتەکێنەریتی، فەوتێنەریتی، لەنێوبەریتی ◇ انهدامیت

desuetude *noun*, fall into desuetude
1 لەبرەوکەوتن، لەباوکەوتوویی، کۆنبوون، کوێرەوەبوون 2 وەلانان، وازلێهێنان، وەلانراوی ◇ 1 منسوخ شدن 2 عدم استعمال، ترک

desulphurization *noun*, US desulfurization
نەهێشتنی گوگرد، لێکردنەوەی گوگرد ◇ گوگردزدایی

desultorily /'desəltrɪli, US -tɔ:rɪli/ *adverb*
بێپلان، بێبەرنامە، لەخۆوە ◇ بدون برنامه

desultoriness /'desəltrinəs, US -tɔ:rinəs/ *noun*
بێپلانی، بێبەرنامەیی، لەخۆوەیی، سەرسەرەکێتی، فشەبوون ◇ بیبرنامگی

desultory /'desəltri, US -tɔ:ri/ *adjective*
تاکوتروک، لێرەولەوێ، نە بەسەر یەکەوە، بێمەبەست، لەمچڵ بۆ ئەوچڵ، نارێک، سەرسەرەکی، فشە، لەخۆوە: *I wandered about in a desultory fashion* ◊ *a desultory conversation* ◇ نامنظم، بیهدف

det *abbreviation* detached
جیا، تەنیاکەوتوو ◇ مجزا

Det *abbreviation* detective. also Det.

detachable /dɪ'tætʃəbl/ *adjective*
شیاوی جیابوونەوە، لەلێبوونەوەهاتوو، لێ دەبێتەوە، لێ دەکرێتەوە، جیا دەبێتەوە (detachably *adv*) ◇ جداشدنی

detached /dɪ'tætʃt/ *adjective*
1 جیا، جودا، لێکجیا، لێوەبوو، پێکەوەنەنووساو، لێکدابڕاو، تەنیاکەوتوو 2 بێلایەن، لانەگر، سەربەخۆ، بێلایەنانە 3 کەمتەرخەم، سارد(وسڕ) ◇ 1 مجزا، منفصل، جدا 2 بیطرف، بیطرفانه 3 بیاعتنا، سرد

detachment /dɪ'tætʃmənt/ *noun*
1 جیاکردنەوە، لێ(ک)کردنەوە، لێکدابڕاندن، لێکهەڵبچڕاندن، هاقیبوون، جیابوونەوە، جیایی، جودایی 2 بێلایەنی، سەربەخۆیی، لانەگری 3 کەمتەرخەمی، گوێپێنەدان 4 خۆکێشانەوە 5 دەستە، پۆل، کۆمەڵ (کەشتی، سەرباز و هتد) ◇ 1 جداسازی، تفکیک، جدایی 2 بیطرفی 3 بیاعتنایی، سردی 4 کنارەگیری 5 گروه

detail /'di:teɪl, US dɪ'teɪl *noun*
1 بەش، پشک، دوورودرێژ، چڕوپڕ، تێروتەسەل، تێروپڕ، مووبەموو 2 (details) وردەکاری، وردەباس، لێکدانەوە: *They didn't give any details about the game* ◇ 1 جزء، مفصل، جزء به جزء 2 (در جمع) جزئیات

detailed /'di:teɪld, US also dɪ'teɪld/ *adjective*
خاوەنی وردەکاری، دوورودرێژ، چڕوپڕ، تێروتەسەل، مووبەموو (detailedly *adv*; detailedness *n*) ◇ دارای جزئیات، مفصل

detainee /ˌdi:teɪ'ni:/ *noun*
زیندان یان گیراوی سیاسی ◇ زندانی سیاسی

detainer *noun*
1 گلدانەوە، راگرتن، گرتن، دەسبەسەری 2 کەسێکی دەسبەسەرکەر 3 دەستووری درێژەپێدانی گرتن (یا گلدانەوە) ◇ 1 نگهداری، توقیف 2 آدم توقیفکننده 3 حکم ادامەی توقیف

detainment *noun*
گلدانەوە، راگرتن، گرتن، بەندکردن، دەسبەسەری ◇ نگهداری، توقیف

detectable /dɪ'tektəbl/ *adjective*, also detectible
شیاوی دەسنیشانکردن، لەدۆزینەوەهاتوو، دۆزەنی، دەناسرێ، دەزانرێ: *The noise is barely detectable by the human ear* ◇ قابل کشف. قابل شناسایی

detection /dɪ'tekʃn/ *noun*
1 دەسنیشانکردن، پێپێبردن، پێزانین، رێپێبردن 2 ناسین، زانین، پشکنین، دۆزینەوە، دەرخستن، دیتنەوە، پەیداکردن، بۆدەرکەوتن: *crime prevention and detection* 3 (فیزیک) دۆزینەوە، دیتنەوە، دەرخستن ◇ 1 تشخیص 2 شناسایی، کشف 3 (فیزیک) نمایانسازی

detective /dɪ'tektɪv/ *noun*
پۆلیسی نهێنی، تاواندۆز: *a detective story/novel* ◇ کارآگاه

detective story *noun*
چیرۆکی پۆلیسی ◇ داستان پلیسی

detector /dɪ'tektə(r)/ *noun*
1 (فیزیک) دەرخەر، دۆزە 2 (لە لێکدانا) ـدۆز، ـدەرخەر: *a smoke detector* ◇ 1 (فیزیک) نمایانساز 2 ـسنج، ـیاب

detent /dɪ'tent/ *noun*
گیرە ◇ گیره

détente /ˌdeɪˈtɑːnt/ *noun*
نەهێشتنی گرژی، چاک‌کردن، خۆش‌کردنەوە، گرژی‌ڕەوینی (ب.ت. نێوان وڵاتان): *a new international climate of -ente* ۞ تنش‌زدایی

detention /dɪˈtenʃn/ *noun*
1 گلدانەوە، دەس‌بەسەرکردن، گرتن، بەند(کردن)، ڕاگرتن، هێشتنەوە، زینداني‌کردن: 2 *police powers of arrest and detention* زیندان، گرتووخانە، بەندی‌خانە، بەند ۞ 1 بازداشت، توقیف 2 زندان

detention centre *noun*
زینداني لاوان (بۆ ماوەیەکی کورت) ۞ بازداشت‌گاه نوجوانان

detergent /dɪˈtɜːdʒənt, US -ˈtɜːrdʒ-/ *noun, adjective*
(مەتریالی) خاوێن‌کەرەوە، خاوێن‌کەرە ۞ (مادەی) پاک‌کنندە

deterioration /dɪˌtɪəriəˈreɪʃn, US -ˌtɪr-/ *noun*
خراپ(تر)بوون، داچوون، شپرزەبوون، لەبارکەوتن، دانەدواوە، قنانەوە، تێکچوون، ناخۆشی، تێکچوون، شێوان (پێوەندی): *a serious deterioration in relations between the two countries* ۞ وخامت

determinability /dɪˌtɜːmɪnəˈbɪləti, US -ˌtɜːrn-/ *noun*
لەدیاری‌کردن‌هاتوویی ۞ تعیین‌پذیری

determinable /dɪˈtɜːmɪnəbl, US -ˈtɜːrn-/ *adjective*
1 لەدیاری‌کردن‌هاتوو، دیاری دەکرێ، لە دیاری‌کردن دێ 2 (مافی) بەسەرەردەچێ، وەختەکەی یان کاتەکەی تێدەپەڕێ ۞ 1 تعیین‌پذیر 2 انقضاپذیر

determinant /dɪˈtɜːmɪnənt, US -ˈtɜːrn-/ *noun*
شتی دیاری‌کەر، هۆکاری کاریگەر، هۆکاری بڕیتەرەوە ۞ عامل تعیین‌کنندە

determinate /dɪˈtɜːmɪnət, US -ˈtɜːrn-/ *adjective*
1 دیار، دیاری‌کراو، ئاشکراو، بەرچاو، مسۆگەر، یەکلایی‌یەوەبوو، کۆتایی‌پێ‌هاتوو، بڕیاردراو 2 (ڕووەکناسی) هێشوویی (determinately *adv* determinateness *n*) ۞ 1 معین، قطعی، نهایی 2 خوشەای

determination /dɪˌtɜːmɪˈneɪʃn, US -ˌtɜːrn-/ *noun*
1 دیاری‌کردن 2 بڕیاردان، بڕینەوە، ویست، بڕیار(ی پتەو) 3 لێکدانەوە 4 بەسەرچوون، تێپەڕین ۞ 1 تعیین 2 تصمیم، قطع، ارادە 3 محاسبە 4 انقضا

determination of limits *noun, pl.*
دیاری‌کردنی سنوورەکان ۞ تعیین مرزها

determinative *adjective, noun*
adj دیاری‌کەر، کاریگەر، بڕینەرەوە، بڕیاردەر، یەکلایی‌کەرەوە *n* 1 شتی دیاری‌کەر، هۆکاری کاریگەر، هۆکاری بڕینەرەوە یان بڕیاردەر 2 = determiner ۞ *adj* تعیین‌کنندە، معین *n* عامل تعیین‌کنندە

determined /dɪˈtɜːmɪnd, US -ˈtɜːrn-/ *adjective*
برا، یەکلایی‌کەرەوە، بڕینەرەوە، پتەو، سوور، شێلگیر، بڕیاردار، شێلگیرانە: *a determined effort* ۞ قاطع، مصمم، قاطعانە

determinedly /dɪˈtɜːmɪndli, US -ˈtɜːrn-/ *adverb*
شێلگیرانە، پێداگرانە، بێ‌داگیرانە ۞ قاطعانە

determinedness /dɪˈtɜːmɪndnəs, US -ˈtɜːrn-/ *noun*
بڕایی، یەکلایی‌کەرەوەیتی، بڕینەرەوەیی ۞ قاطعیت

determiner /dɪˈtɜːmɪnə(r), US -ˈtɜːrn-/ *noun*
1 هۆکاری دیاری‌کەر یان کاریگەر، هۆکاری بڕینەرەوە یان بڕیاردەر 2 (ڕێزمان) وشەی پێش‌ناو، دیارخەر ۞ 1 عامل تعیین‌کنندە 2 وابستەی پیشرو

determinism /dɪˈtɜːmɪnɪzəm, US -ˈtɜːrn-/ *noun*
دیتێرمینیزم، جەبرباوەڕی، چارەنووس‌باوەڕی، قەدەرباوەڕی ۞ حتمیت، جبرگرایی

determinist /dɪˈtɜːmɪnɪst, US -ˈtɜːrn-/ *noun*
دیتێرمینیست، جەبرباوەڕ، چارەنووس‌باوەڕ، قەدەرباوەڕ ۞ جبرگرا

deterministic /dɪˌtɜːmɪˈnɪstɪk, US -ˌtɜːrn-/ *adjective*
دیتێرمینیستی، جەبرباوەڕییانە، جەبری، چارەنووس‌باوەڕییانە، چارەنووس‌باوەڕانە، قەدەرباوەڕانە (deterministically *adv*) ۞ جبرگرایانە، جبری

deterrence /dɪˈterəns, US -ˈtɜːr-/ *noun*
پێشگیری (= ئەو چەک‌وچۆڵە نیوکلی‌یەی کە وڵاتێ هەیەتی، بە مەبەستی پێش‌گرتن لە هێرشی وڵاتانی تر) ۞ بازدارندگی

deterrent /dɪˈterənt, US -ˈtɜːr-/ *noun, adjective*
n شتی پێشگیری‌کەر یا ڕێ(لێ)گر، هۆکاری گێرەوە یا پێشگیری‌کەر *adj* کۆسپ، ڕێگر، ئاستەنگ ۞ *n* عامل بازدارندە *adj* بازدارندە، مانع

detersion *noun*
خاوێن‌کردنەوە ۞ پاک‌سازی

detersive /dɪˈtɜːsɪv/ = detergent

detestable /dɪ'testəbl/ *adjective*
بێزەون، قێزەون، بێزەوەر، بێزاوی، بێزارکەر، رشێنەرەوە، دزێو، ناحەز، abominable: ◯ *'You're detestable!' she said, shaking* نفرت‌انگیز، زشت

detestableness /dɪ'testəblnəs/ *noun*
بێزەونی، قێزەونی، بێزەوەری، بێزاویبوون، خۆشنەویستن، نەڤیان، بێزارکەری، دزێوی، ناحەزی ◯ نفرت‌انگیزی

detestably /dɪ'testəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بێزەون ◯ به طور نفرت‌انگیز

detestation /ˌdiːte'steɪʃn/ *noun*
1 بێزلێهاتنەوە، قێزکردنەوە، بێزاری، abhorrence، loathing 2 (کۆن) مرۆ یان شتی خراپ ◯ 1 نفرت، کراهت 2 آدم یا چیز بد

dethronement *noun*
لابردن، لادان، خستنەلاوە، دەسپێکێشانەوە ◯ خلع، برکنارسازی

detinue /'dɛtɪnjuː/ *noun*
(ماف) تاوانی گرتنی ناقانوونی شتومەک یان دارایی کەسێ ◯ ضبط غیرقانونی اموال دیگری

detonation /ˌdetə'neɪʃn/ *noun*
تەقینەوە، تەقاندنەوە، پەقین، دەنگی تەقینەوە ◯ انفجار، صدای انفجار

detonative /'detəneɪtɪv/ *adjective*
تەقینەوەیی ◯ انفجاری

detonator /'detəneɪtə(r)/ *noun*
(بۆمب و هتد) پلێتەی تەقاندنەوە، پێتەقێنە ◯ چاشنی

detour /'diːtʊə(r), US -tʊr/ *noun*
لاڕێ، قەدبڕ، لابڕ ◯ مسیر انحرافی

detoxification /diːˌtɒksɪfɪ'keɪʃn, US -ˌtɑːks-/ *noun*, also detox /'diːtɒks, US -tɑːks/ or detoxication
نەهێشتنی ژار، لابردنی ژار یان دەرمان، ژارڕەوێنی ◯ زهرزدایی

detoxifier *noun*
ژارلابەر، ژارڕەوێن ◯ زهرزدا

detraction /dɪ'trækʃn/ *noun*
1 سووککردن، سووکایەتیپێکردن، بێبایەخکردن، بەچکۆلەدانان، بەهێندنەگرتن، خراپەوتن، زەمکردن، بەدگۆیی، disparagement 2 کەمبوونەوە، داشکان، هاتنەخوارێ 3 سووک(بایەت)ی، شانکەچی ◯ 1 تحقیر، بدگویی 2 کاهش 3 کسر شأن

detractor /dɪ'træktə(r)/ *noun*
دژ، رەخنەگر، زەمکەر، خراپەبێژ، بەدگۆ ◯ بدگو، انتقادکننده

detrainment *noun*
دابەزین لە شەمەندەفەر ◯ پیاده شدن از قطار

detribalization *noun*
نەهێشتنی دابونەریتی خێڵەکی، سڕینەوەی ناسنامەی خێڵایەتی tribal identity، سڕینەوەی ڕێوشوێنی هۆزایەتی ◯ قبیله‌زدایی

detriment /'detrɪmənt/ *noun*
زەربە، زیان، زەرەر، ئازار، وەی ◯ آسیب

detrimental /ˌdetrɪ'mentl/ *adjective, noun*
adj بەزەرەر، بەزیان، بەئازار، بەوەی، بەزەڕ، خراپ *n* کەس یا شتێکی بەزیان: *the -mental effects of pollution* ◯ مضر، زیان‌بخش

detrimentally /-təli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەوەی، بە شێوەیەکی خراپ ◯ به طور مضر

detrital *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە detritus ـەوە هەیە ◯ وابسته به detritus

detrition /dɪ'trɪʃ(ə)n/ *noun*
1 (دەگمەن) سووانەوە، خورانەوە، داخوراوی 2 وردبوون ◯ 1 سایش 2 خردشدگی

detritivore /dɪ'trɪtɪvɔː/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سوواوەخۆری؟، ورکەخۆری؟ ◯ دتریتیور

detritivorous /ˌdɛtrɪ'tɪv(ə)rəs/ *adjective*
سوواوەخۆر، ورکەخۆر (ب.ت. هی گیا) ◯ دتریتیوروس

detritus /dɪ'traɪtəs/ *noun*
1 سوواوە (ب.ت. ئەوەی لە ئەنجامی سووانەوەوە بەرهەم بێ)، ورکە، وردە، پرتک 2 پاشەرۆ(ک) ◯ 1 خرده 2 فضولات، آت و آشغال

de trop /ˌdə 'trəʊ, US 'troʊ/ *adjective*
(فەرەنسی) زیادی، ناپێویست، superfluous، excessive ◯ اضافی

detrusor /dɪ'truːsə/ *noun*
(توێکاری) ماسوولکەی پێکهێنەری توێی دیوارەی میزەڵدان ◯ دتروسور

detruncation /ˌdɪtrʌŋ'keɪʃn/ *noun*
پەڕاندن، لێکردنەوە، قەڵتکردن، پەلکردن، برین (ئەندام) ◯ قطع

Deucalion *noun*, Latin, from Greek *Deukaliōn*
دیۆکالیۆن: کوری Prometheus کە لەگەڵ ژنەکەی Pyrrha لە لافاوەکەی زیۆس زیندوو مانەوە بەرەی مرۆڤیان هێشتەوە ◯ دیوکالیون

deuce[1] /djuːs, US duːs/ *noun*
(پەڕێن) دوولۆ، (تێنیس) دیوس (40–40) ◯ دیوس

deuce[2] /djuːs, US duːs/ *noun*
(نافەرمی) شەیتان، بەلا ◯ شیطان، آفت

deuced /djuːst, US duːst/ *adjective, adverb*
(نافەرمی) *adj* خواگرتوو *adv* زۆر، یەکجار: *It's deuced awkward* ◯ *adj* لعنتی *adv* خیلی

deucedly *adverb*

زۆر، گەلێ، یەکجار ۞ خیلی
deus ex machina /ˌdeɪʊs eks ˈmækɪnə/ *noun*
کێشەڕەوێنی غەیبی یان نادیار، گرێکەرەوە یان کێشەڕەوێنی جادووگەرانە، کارسازی غەیبی یان لە نادیاری‌یەوە (بنەڕەت: وەرگێراوی *theos ek mēkhanēs* یۆنانی) ۞ مشکل‌گشای غیبی
deuteragonist /ˌdjuːtəˈragənɪst/ *noun*
1 کەسایەتی دووەم (لە شانۆی یۆنانی کۆن‌دا) 2 کەسێ کە یەکێکی تر دەکاتە سەرمەشق و نموونەی خۆی و لاسایی کاروباری ئەو دەکاتەوە ۞ 1 شخصیت ثانوی (در نمایش‌های باستانی یونان) 2 دیوتراگونیست
deuteranope /ˈdjuːt(ə)rəˌnəʊp/ *noun*
کەسێ کە تووشی دیۆتێرانۆپیا بووە ۞ دیوترانوپ
deuteranopia /ˌdjuːt(ə)rəˈnəʊpɪə/ *noun*
جۆرێ ڕەنگ‌کوێری، لە ئەنجامی ناهەستیاری بە ڕووناکی یا شەوقی سەوز (بڕوانە protanopia، tritanopia) ۞ دیوترانوپیا
deuterated /ˈdjuːtəreɪtɪd/ *adjective, also* deuteriated /djuːˈtɪərieɪtɪd/
(کیمیا، لەبارەی ئاویتەیێ) لەودا ئیزۆتۆپی ئاسایی هایدرۆژین گۆڕاوەتەوە بە دیۆت(ێ)ریۆم ۞ دیوتراتد
deuteration *noun*
زیادکردنی دیۆتریۆم بە ئاویتەیێکی کیمیایی ۞ دیوتراسیون
deuteric /ˈdjuːtərɪk/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) سەربە گۆڕانی کانەکانی بەردی گڕکانی بەدرێژایی قۆناخە دواترەکانی ڕەق‌بوونەوە ۞ دوتریک
deuterium /djuːˈtɪəriəm, US -ˈtɪr-, US also duːˈt-/ *noun*
دیۆت(ێ)ریۆم، هایدرۆژینی قورس (بە نیشانەی D) ۞ دوتریم
deutero- /ˈdjuːtərəʊ/ *prefix,* or deuter-
پێشگر: دووەمین، دووهەم، دووەمی، پاشین: *deuteranopia* (بنەڕەت: لە *deuteros* یۆنانی‌یەوە "second") ۞ پیشوند: ثانوی، دومی
deuterocanonical /ˌdjuːtərəʊkəˈnɒnɪk(ə)l/ *adjective*
سەربە بەشێکی قانوون و یاسای دینی کلیسەی کاتۆلیکی ڕووسی کە ئەوندە جێی باوەڕ نین ۞ دوتریومایست
deuterogamy = digamy
deuteromycete *noun*
هەر کارگ یا کەڕووێکی کۆمەڵی Fungi Imperfecti ۞ دوتریومایست
deuteron /ˈdjuːtərɒn/ *noun*
ناوکی گەردیلەی دیۆتریۆم، پرۆتۆن و نۆترۆنێ پێکدێنێ ۞ دوتریون
Deuteronomic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە Deuteronomy ـەوە هەیە ۞ وابسته به Deuteronomy
Deuteronomist *noun*
نووسەر یا شارەزا لە خوێندنەوەی Deuteronomyدا ۞ دیوترونومیست
Deuteronomy /ˌdjuːtərˈɒnəmɪ, US ˌduːt-/ *noun*
سیفری دووهەم یان دووەمین، کتێبی پێنجەمی Pentateuch ۞ سفر تثنیه
deuterostome *noun*
1 دووەم‌دەم، پاشین‌دەم: دەمێ کە بە جیا لە blastopore بەرە دەسێنێ [بەش Deuterostomia] 2 گیانەوەرێ کە بەو شێوەیە پەرەی سەندووە، وەک echinoderm و chordate ۞ دیوترواستوم
deutoplam *noun*
ماکی خۆراکی (یان بەپێز nutritive)، وەک زەردێنە، لە هێلکە یان هێلکۆکەدا ovum؛ پاشەمەندەی خۆراکی پرۆتۆپلازم ۞ دیوتوپلاسم
deutoplamic *adjective*
دیۆتۆپلازمی، سەربە دیۆتۆپلازم ۞ وابسته به دیوتوپلاسم
Deutschmark /ˈdɔɪtʃmɑːk, US -mɑːrk/ *noun,* also Deutsche Mark /ˈdɔɪtʃə mɑːk, German ˌdɔytʃə ˈmark/
دۆیچ‌مارک (= مارک، یەکەی پارەی ئەڵمانیا، بەرلە یۆرۆ، بەرامبەر بە سەد pfennig) ۞ مارک آلمان
deutzia /ˈdjuːtsɪə, US ˈdɔɪt-/ *noun, pl.* deutzias
دەوەنێکی جوانی گوڵ پەمەیی‌باو و سپی، ڕەسەنی ئاسیا و ئەمریکای ناوەندی [توخم *Deutzia*] ۞ دیوتسیا، سیرنگان هندی
devadasi /ˌdeɪvəˈdɑːsi/ *noun*
ژنەسەمابازی پەرستگەی هیندوو (بنەڕەت: لە *devadāsī* سانسکریت، بە واتای "خزمەت‌کاری مێینەی خودایێ") ۞ دواداسی
devaluation /ˌdiːˌvæljuˈeɪʃn/ *noun*
1 هاتنەخوارەوەی بایەخی پارەی فەرمی، داشکانی نرخی بەرامبەری 2 کەم‌بوونەوە، هاتنەخوارەوە، داشکان ۞ 1 کاهش ارزش 2 کاهش
devalued *adjective*
بێ‌بایەخ‌کراو، سووک‌کراو، بەهێندنەگیراو ۞ تحقیر شده، بی‌مقدارشده
Devanagari /ˌdeɪvəˈnɑːg(ə)ri, US dɛv-/ *noun*
هێڵ یان خەتی خودایی: ئەلفوبێی سانسکریتی، هیندوو یان زمانە هیندی‌یەکانی تر (بنەڕەت: لە *deva* "خودا" + *nāgarī*، ناوێکی زووترە بۆ ئەو

هێڵ و (دەس)خەتە) ۞ دواناگاری، دواناگری

devastated /'devəsteɪtɪd/ *adjective*

تاساو، ور، کاس، پەشۆکاو، سەرسام: *His family is absolutely -astated* ۞ گیج، منگ

devastating /'devəsteɪtɪŋ/ *adjective*

1 ماڵوێرانکەر، کاولکەر، لەنێوبەر، تێکدەر، هەڵتەکێنەر، رووخێنەر، دارووخێنەر: *a devastating explosion* 2 جەرگبڕ، دڵتەزێن 3 سەخت، توند، توندوتیژ، بەزەبر، کاریگەر 4 (یەکجار) سەرنجڕاکێش، هەرەچاک، زۆرباش ۞ 1 مخرب، ویرانگر 2 تکان‌دهنده 3 سخت، مؤثر 4 جذاب، عالی

devastatingly /'devəsteɪtɪŋli/ *adverb*

بە توندی، توند، یەکجار: *a devastatingly handsome man* ۞ به شدت، فوق‌العاده

devastation /ˌdevə'steɪʃn/ *noun*

1 وێرانکردن، کاولکردن، تێکدان، خاکی بە توورەکە بێزان، خاپوورکردن، دارمانـدن، دارووخاندن، تەختوپەختکردن، هەڵتەکاندن، داربەسەر بەردەوەنەهێشتن 2 وێرانی، کاولی، خاپووری، کامباخی، تێکچوویی، تیاچوون، لەنێوچوون، نەمان، سڕانەوە، کوێربوونەوە ۞ 1 ویران‌سازی، تخریب 2 ویرانی، تباهی، نابودی

devastator *noun*

وێرانکەر، کاولکەر، تێکدەر، دارووخێنەر، هەڵتەکێنەر ۞ ویران‌کننده

developed /dɪ'veləpt/ *adjective*

1 پێشکەوتوو 2 گەشەکردوو، هەڵداو 3 رسکاو، پەرەسەندوو: *a developed country* ۞ 1 پیشرفته، مترقی 2 رشدیافته 3 توسعه‌یافته

developer /dɪ'veləpə(r)/ *noun*

1 کۆمپانیا یان دامەزراوەی پەرەسەندن 2 (کۆمپانیا یان کەسێ کە ئەم کارە دەکا) سازوفرۆش، دروسکردن و فرۆشتن (خانووبەرە و هتد): *property developers* 3 (وێنەگری) دەرمانی شتنەوە یان رۆشنکردنەوە ۞ 1 شرکت یا مؤسسەی توسعه و عمران 2 بساز و بفروش 3 داروی ظهور

developing /dɪ'veləpɪŋ/ *adjective*

رووڵەپەرە، رووڵەگەش، گەشندە، رووڵەرسکان، پەرەسەندوو، پەرەسێن: *developing countries ◊ nations/economies* ۞ در حال توسعه

developing country *noun*

وڵاتی رووڵەپەرە ۞ کشور در حال توسعه

development /dɪ'veləpmənt/ *noun*

1 گەشە، هەڵدان، پەرە، گەورەبوون، گووران، فراژی، پێگەیشتن، گەشەسەندن، رسکان، پەرەسەندن 2 (فیلم) رۆشنکردنەوە، شۆردنەوە، شتنەوە 3 پێشکەوتن، پێشقەچوون 4 بەرهەم، دەسکەوت 5 رووداو، بوویەر 6 بەرهەمی نوێ 7 داهێنان 8 ناوچەی تازەدروسکراو یان تازەپەرەسەندوو ۞ 1 رشد، توسعه، نمو، گسترش 2 (فیلم) ظهور 3 پیشرفت 4 دستاورد 5 پیشامد 6 محصول جدید 7 اختراع 8 شهرک

developmental /dɪˌveləp'mentl/ *adjective*

1 سەربە پەرەسەندن یان رسکان 2 سەربە هەڵدان 3 رووڵەپەرە، رووڵەگەشە ۞ 1 وابسته به توسعه 2 وابسته به رشد 3 در حال توسعه

developmental area *noun*

ناوچەی رووڵەپەرە ۞ منطقه‌ی در حال توسعه

developmentally /dɪˌveləp'mentli/ *adverb*

رووڵەپەرە، رووڵەگەشە ۞ در حال توسعه

developmental process *noun*

رەوتی پەرەسەندن، پرۆسەی پەرەسەندن یان گەشەکردن (رسکان) ۞ فرایند توسعه

developmental stages *noun, pl.*

قۆناخەکانی هەڵدان (منالی) ۞ مراحل رشد

deverbal /diː'vɜːb(ə)l/ *adjective, noun*

adj (ناو یا ئاوەڵناوی) لە کارەوە دارێژراوە *n* ناو یا ئاوەڵناوی دارێژراو لە کار ۞ *adj* (اسم یا صفت) مشتق از فعل *n* اسم یا صفت مشتق از فعل

devi /'deɪvi/ *noun*

(هیندی و لە سانسکریتەوە) خواژن ۞ الهه

deviance /-viəns/ *noun*, also deviancy /'diːviənsi/

لادان، خرپایی‌بوون، لەرێ‌دەرچوون: *a study of social deviance and crime* ۞ انحراف

deviant /'diːviənt/ *adjective, noun*, also deviate

adj لاداو، لادەر، خرپایی، لەرێ‌دەرچوو: *-iant behaviour/sexuality n* کەسێکی لاداو: *sexual deviants* ۞ *adj* منحرف *n* آدم منحرف

deviation /ˌdiːvi'eɪʃn/ *noun*

لادان، خرپایی‌بوون، لەرێ‌دەرچوون (*-iatory adj*) ۞ انحراف، کج‌روی

deviationism *noun*

لادان، خرپاییبوون، دوورکەوتنەوە، لەرێ‌دەرچوون ۞ کج‌روی

deviationist *noun*

مرۆڤی لاداو یان خرپایی ۞ آدم کج‌رو

deviator *noun*

لادەر ۞ منحرف‌شونده

device /dɪ'vaɪs/ *noun*

1 ئامێر، ئاموور، کەرەسە، ئامراز، هەجەت، وەسیلە، دەزگا: *a water-saving device* 2 داهێنان 3 شێوە، رێگا، فێڵ، پیلان، تەڵەکە، پلان، نەخشە، تەگبیر 4 نیشانە، زناک، بەرزەنگ، درف، هێما، دروشم 5 (وێژە) هونەر، خوازە و لێکدانی وشەکان و هتد ۞ 1 ابزار، اسباب، وسیله 2 اختراع 3 شیوه، حقه، تدبیر 4 علامت، شعار 5 (ادبیات) صنعت

devil /'devl/ *noun*
1 (the Devil) شەیتان، ئەهریمەن 2 شەیتان، دیو، گیان یان رۆحی خراپ، رۆحی پیس 3 مرۆڤی خراپ یا دەروونڕەش، بنیادەمی پیس 4 مرۆڤ، بنیادەم 5 ناجسن، بەدرەسەن، بەچکەی شەیتان (بە ریگای late Latin لە *diabolos* یونانی "slanderer ،accuser" (بنەرەت: لە Septuagint بۆ *śāṭān* عیبری "شەیتان" بەکاردێترا)، لە *diaballein* "ناوزڕاندن") ◌ 1 (the Devil) ابلیس، اهریمن 2 شیطان، روح پلید 3 آدم شریر 4 آدم 5 تخم جن

devilfish *noun, pl.* same or devilfishes
نگریسەماسی، ماسییەشەیتانە، شەیتانماسی ◌ چرتنه

devilhood /'devəlhʊd/ *noun*
شەیتانی، ناجسنی، خراپی ◌ شیطنت

devilish /'devəlɪʃ/ *adjective, adverb*
adj شەیتانی، ئەهریمەنی، خراپ، پیس، زاڵمانە *adj* ◌ *in a devilish hurry* : یەکجار *adv* شیطانی، اهریمنی *adv* خیلی

devilishly /'devəlɪʃli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شەیتانی، ئەهریمەنییانە، بە شێوەیەکی خراپ، یەکجار، گەلێ، very، *a devilishly hot day* :extremely ◌ بە طور شیطانی، خیلی

devilishness /'devəlɪʃnəs/ *noun*
شەیتانڕەفتاری، دیوئاسایی، شەیتانئاسایی ◌ شیطانمنشی

devilism *noun*
شەیتانگەری، شەیتانباوەری، شەیتانپەرستی ◌ شیطانگرایی

devilist *noun*
شەیتانگەر، شەیتانباوەڕ، شەیتانپەرست ◌ شیطانگرا

devil-may-care *adjective*
سەرەڕۆ، گوێپێنەدەر، ئالۆری، کەمتەرخەم، لاسەرلا، بێخەیاڵ، هەڵەشە، بێباک، نەترس، reckless ،carefree ،easygoing ◌ لاابالی، متهور

devilment /'devlmənt/ *noun,* also devilry /'devlri/ or deviltry
1 شەیتانی، ناجسنی، بەدرەسەنی، هەڵس‌وکەوتی شەیتانانە، جووڵانەوەی شەیتانانە، کردەوەی شەیتانی 2 رۆح یان گیانی خراپ و پیس ◌ 1 شیطنت، رفتار یا اقدام شیطنت‌آمیز 2 روح پلید

devil ray *noun*
manta یان جۆرێ ray کلکدرێژی زلە بە شتێکی دەربەرێوی شاخئاسای گۆشتنەوە لە هەردوو لای دەمی [خێزان Mobulidae، چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

devil's apple *noun,* also thorn apple
تاتۆڵە، تاتوورە، داتوورە [*Datura stramonium*] ◌ داتوره

devil's advocate *noun*
پشتیوانی شەیتان، ئیڤیلز ئەدڤۆکیت ◌ مخالف‌خوان

devil's bit *noun*
1 (هەروەها devil's bit scabious) جۆرێ scabious گوڵشینی ریزۆمکورت [*Succisa pratensis*] 2 (ئەمریکای باکووری) جۆرێ [*Chamaelirium luteum*] blazing star ◌ نوعی گیاه

devil's claw *noun*
چرنووک یان چنگی شەیتان؟: جۆرێ رووەک [توخم *Proboscidea* (هی بەشە گەرمترەکانی ئەمریکا) و *Harpagophytum procumbens* (باشووری ئەفریکا)] ◌ نوعی گیاه

devil's club *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ دەوەنی زۆر دڕکاوی رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Oplopanax horridus*] ◌ نوعی درختچه

devil's coach-horse *noun*
جۆرێ rove beetle راوی گەورە و رەش، کاتێ هەراسان کرێ پاشووی هەڵدێنێ و شەویلکەی دەکاتەوە [*Staphylinus olens*] ◌ نوعی سوسک

devil's darning needle = darner2

devil's food cake *noun*
کەیکی پڕنوقڵ یان چاکلێت ◌ کیک شکلات‌دار

devil's grip = Bornholm disease

devil's paintbrush *noun*
جۆرێ hawkweedی نارنجی ئەورووپایی، گیایێکی خۆماڵیکراوی ئەمریکای باکووری [*Hieracium aurantiacum*] ◌ نوعی گیاه

devil's walking stick *noun*
گۆچانی شەیتان: جۆرێ داری angelica، رەسەنی رۆژهەلاتی ئەمریکا [*Aralia spinosa*] ◌ نوعی درخت

devil theory *noun*
(مێژوویی) تیۆری شەیتان: قەیرانە کۆمەڵایەتی و رامیارییەکان، لە ئەنجامی کار و کردەوەی رێبەرانی (بە)هەڵە(داچوو) هەتا ئەنجامی سروشتی بارودۆخ یان هەل‌ومەرجێ ◌ نظریه‌ی شیطان

deviltry = devilment or devilry

devil worship *noun*
شەیتانباوەری، شەیتانپەرستی ◌ شیطان‌پرستی

devil worshiper *noun*
شەیتانباوەڕ، شەیتانپەرست ◌ شیطان‌پرست

devious /'diːviəs/ *adjective*
1 (ریگا و هتد) پێچەڵاوپێچ، لاڕێ، ناڕاست، خواروخێچ، 2 *a devious path* :wandering فێڵاوی، زۆڵ، ناڕاست، نادروست، فریودەرانە، تەفرەدەرانە، لەخشتەبەرانە ◌ 1 پرپیچ و خم 2

حیلەگر، فریب‌کارانە

deviously /ˈdiːviəsli/ *adverb*

1 پێچەلاوپێچانە، بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ 2 زۆڵانە، فریودەرانە، لە ڕووی فێڵ و تەڵەکەوە ◌ 1 بە طور پرپیچ و خم 2 فریب‌کارانە

deviousness /ˈdiːviəsnɛs/ *noun*

1 لاری، خـــواروخێچی 2 فـــروفێڵ، زۆڵـــێتی، نادروستی ◌ 1 کجی 2 حیلەگری

devisable /dɪˈvaɪsəbl/ *adjective*

شیاوی تێڕامان یان بیرلێ‌کردنەوە، شایانی بیرلێ‌کردنەوە ◌ شایستەی تأمل

devisal *noun*

تێڕامان، بیرلێ‌کردنەوە ◌ تأمل، اندیشه

devise /dɪˈvʌɪz/ *noun*

1 وەسیەت‌نامە 2 پێ‌سپاردن لە وەسیەت‌نامەوە 3 ماڵ و دارایی وەسیەت‌کراو لە وەسیەت‌نامەدا ◌ 1 وصیت‌نامه 2 واگذاری به وصیت 3 دویس

devisee /dɪˌvaɪˈziː/ *noun*

میرات‌بەر، بەش‌بەر، میرات‌گر ◌ مورَث

devisor *noun*

ڕاســـپێر، وەســـیەت‌کـــردوو، مـــیرات‌دەر، میرات‌بەجێ‌هێڵ ◌ مورِث

devitalization *noun*

کزکـــردن، لاوازکـــردن، پـــەک‌خـــستن، لەکەلک‌وکەوەم‌خستن، لەکارخستن، لەپێ‌خستن، لە تین و گوڕخستن ◌ تضعیف

devitrification *noun*

بلووری‌کردن ◌ حالت بلوری دادن

devoid /dɪˈvɔɪd/ *adjective*

بێ‌بەری لە، بێ، بێ‌بەش لە ◌ عاری از

devoir /dəˈvwɑː/ *noun*

1 (کۆن) ئەرکی کەسێ، ئەرکی سەرشان، پەیوڕ، duty، responsibility 2 ڕێز ◌ 1 وظیفه 2 احترام

devolution /ˌdiːvəˈluːʃn, US ˌdev-/ *noun*

1 پێ‌سپاردنی دەسەڵات، ڕاگوێستنی هێز و دەسەڵات (ب.ت. لە حکومەتی ناوەندی‌یەوە بۆ هـەرێمی ناوچـەیی) 2 (زیندەناسـی) پووکانـەوە، داڕزانی پەرەسێنەرانە یان بەرەبەرە 3 ڕاگوێستنی قانوونی (دارای و ملک‌وماڵ) لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر یا دەست بە دەست، کەلەپووری دەست بە دەست، ڕاگوێستنی پشت‌بەپشت (devolutionary *adj*) ◌ 1 تفویض اختیار 2 فساد تدریجی 3 واگذاری یا توارث پشت به پشت

devolutionist *noun*

دەســەڵات‌پـێ‌سـپێر، دەســەڵات‌ڕاگــوێز ◌ تفویض‌کنندەی اختیار

devolvement *noun*

پێ‌سپاردە، دانەدەست، ڕاگوێستن ◌ تفویض، واگذاری

Devonian /dɛˈvəʊnɪən, US dɪ-/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە Devonی ئینگلتەرە 2 دیڤۆنیەن، سەربە چوارەمین سەردەم لە سەردەمانی Palaeozoic era (نێوان سەردەمەکانی Silurian و Carboniferous، کە دەگەڕێتەوە بۆ 409 تا 363 میلیۆن ساڵ لەوەپێش)، ئەو دەمەی کە یەکەمین وشکاوەکی‌یەکان دەرکەوتن *n* دانیشتووی ڕەسەنی دیڤۆن ◌ *adj* 1 وابسته به به دوون 2 دوونین *n* اهل دوون

Devonian period *noun*

سەردەمی دیڤۆنیەن یان دیڤۆنیایی، قۆناخی دیڤۆنیەن ◌ دورەی دوونین

devoré /dəˈvɔːreɪ/ *noun*

جۆری پارچەی مەخمەری ◌ نوعی پارچه

devoted /dɪˈvəʊtɪd, US -ˈvoʊt-/ *adjective*

1 بەوەفا، وەفادار، فەداکار، پێزان، سەرسپاردە، دڵسۆز، جگەرسۆز، بەئەمەگ، خەمخۆر 2 ڕاست، سەرڕاست، سەرڕاستانە 3 دڵبەستە، سەوداسەر، تامەزرۆ ◌ 1 وفادار، سرسپردە 2 صادق، صادقانه 3 شیفته

devotedly /dɪˈvəʊtɪdli, US -ˈvoʊt-/ *adverb*

سەرڕاستانە ◌ صادقانه

devotedness /dɪˈvəʊtɪdnəs, US -ˈvoʊt-/ *noun*

1 وەفا(داری)، پێزانی، دڵسۆزی، بەئەمەگی، سەرسپاردەیی، خەمخۆری 2 ڕاستی، سەرڕاستی ◌ 1 وفاداری، سرسپردگی 2 صداقت

devotee /ˌdevəˈtiː/ *noun*

لایەنگر (ی توند)، مرید، سەوداسەر ◌ هواخواه، مرید، دوستدار

devotion /dɪˈvəʊʃn, US -ˈvoʊ-/ *noun*

1 تایبەتی‌دان، تەرخان(دان) 2 لەخۆبوردوویی، گیان‌بازی، جان‌گۆڕیتی 3 میرووەفا، خەمخۆری، دڵســـۆزی 4 دڵبەســـتەیی، خۆشەویـــستی، سەوداسەری، ئەوین‌داری 5 بەدینی، پارێزگاری، ئیمان، لەخواترسی 6 (زۆرتر بەکۆ devotions) نوێژ، دۆعا، نزا ◌ 1 اختصاص 2 ایثار 3 وفاداری 4 شیفتگی 5 زهد 6 (در جمع) عبادت، دعا

devotional /dɪˈvəʊʃənl, US -ˈvoʊ-/ *adjective*

devotional literature: ئـاینی، دیـنی (devotionally *adv*) ◌ مذهبی، عبادی

devotional literature *noun*

وێژەی دینی، وێژەی ئایینی، تۆرەی ئۆلی یان دینی ◌ ادبیات مذهبی

devoured *adjective*

پڕ لە، سەرێز لە، پڕاوپڕ لە ◌ مملو از

devouring *adjective*

1 تێکدەر، دارمێنەر، هەڵتەکێنەر، ڕووخێنەر، داڕووخێنەر، لەنێوبەر 2 توند ◌ 1 مخرب، نابودکننده 2 شدید

devouringly *adverb*
1 تێکدەرانــە، دارمێنەرانــە، هەڵــتەکێنەرانە، رووخێنەرانە، دارووخێنەرانە 2 بە توندی، توند ○ 1 به طور مخرب یا نابودکننده 2 به شدت

devout /dɪ'vaʊt/ *adjective*
1 (یــەکجار) بــەدین، بــەئیمان، لــەخواترس، پارێزگار، نوێژکەر 2 سەرراســت، پاک، لە دڵەوە، سەرراستانە 3 بەدینانە، پارێزگارانە ○ 1 متـدین، مؤمن، عابد 2 صادق، بااخلاص، صادقانه 3 دیندارانه

devoutly /dɪ'vaʊtli/ *adverb*
بەدینانە، پارێزگارانە، لە ناخی دڵەوە، لە دڵەوە ○ دیندارانه، صادقانه

devoutness /dɪ'vaʊtnəs/ *noun*
بەدینی، بەئیمانی، لەخواترسی، پارێزگاری ○ تدین، پارسایی

dew /dju:, US du:/ *noun*
ئاونگ، خووناف، خوناوکە، دنگ، قەراو، شەونم، ریل ○ شبنم، ژاله

dewan /dɪ'wɑ:n/ = diwan

Dewey decimal classification /ˌdju:i 'desɪml klæsɪfɪkeɪʃn, US, US also ˌdu:i: US also Dewey system *noun*
پۆلانــدنی دەیــی دیــوی: شــێوەیێکی دەیــی پەسندکراوی جیهانی پۆلاندنی کتێبخانە کە ســێ ژمــارە لــە 000 تــا 999 بــۆ لقــە ســەرەکییەکانی زانــست بــەکاردێنێ و بابــەتی وردتریش بە زیادکردنی ژمارەیێ دوای خاڵی دەیی (بنەڕەت: لە لایەن کتێبەوانی ئەمریکایی Melvil Dewey) ○ طبقه‌بندی اعشاری دوی

dewdrop /'dju:drɒp, US 'du:drɑ:p/ *noun*
دڵۆپی ئاونــگ، تــۆکی شــەونم یــان قــەراو ○ قطره‌ی شبنم

dewfall *noun*
(وێژەیی) ئاونگباران، ئاونگان ○ زمان شبنم‌زدگی

dewiness /'dju:inəs, US du:inəs/ *noun*
ئاونگاویبوون، تەڕی، ئاونگپێوەبوویی ○ شبنم‌زدگی

dewlap /'dju:læp/ *noun*
(مانگا، گا و هتد) بەرخەبەبە، بەرچێلە، بەرکور، شولەمە ○ غبغب

dew point *noun*
خاڵی ئاونگ ○ نقطه‌ی شبنم

dew worm *noun*
گڵەخۆرکە (کرمێ کە زۆرتر وەک چێشکە بەکاردێنرێ) ○ نوعی کرم

dewy /'dju:i, US du:i/ *adjective* (dewier, dewiest)
1 ئاونگاوی، ئاونگلێنیشتوو، تەڕ: *dewy grass* 2 (ێێستی مرۆ) لووس، ناسک 3 = innocent, unsophisticated ○ 1 شبنم‌زده، تر 2 صاف

dewy-eyed *adjective*
بەسۆز، گوناح، زووگریاو، سادە، ساویلکە، زووباوەڕ، خۆشباوەڕ: *a dewy-eyed optimist* ○ احساساتی، ساده‌لوح

Dexedrine /'dɛksədri:n, US -drɪn/ *noun*, informal short for Dexedrine
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ amphetamine ○ دکسدرین

dexter[1] /'dɛkstə/ *adjective*
راست، راستەوانە (هەڵکەوتوو لەلای راستەوە) ○ راست

dexter[2] /'dɛkstə/ *noun*
دیکستێر: جۆرێ گیانەوەری پڕتاقەتی چکۆلانەی ئیرلەندی، لە رەگەزی ولاخ ○ دکستر

dexterity /dek'sterəti/ *noun. pl.* dexterities
شــارەزایی، زیرەکــی، دەسڕاهــاتوویی، دەسچابوکی، تەڕدەسی، رەقاســی، وەستایی، دەسسووکی ○ مهارت، چیره‌دستی

dexterous /'dɛkstrəs/ *adjective*, also dextrous
شــارەزا، کــارزان، ســەردەرچوو، زیــرەک، دەسڕاهــاتوو، دەسڕەقــاس، دەسچــابوک، تەڕدەس، چالاک، دەسسووک، وەستایانە: *her dexterous handling of the crisis* ○ مـاهر، چیره‌دست، ماهرانه

dexterously /'dɛkstrəsli/ *adverb*, also dextrously
شارەزایانە، زیرەکانە، وەستایانە، تەڕدەستانە ○ ماهرانه

dextral /'dɛkstr(ə)l/ *adjective, noun*
adj 1 هەڵکەوتوو لە لای راست 2 راستدەست، راستە *n* مرۆی راستە ○ *adj* 1 واقع در طرف راست 2 راست‌دست *n* آدم دست‌راست

dextrality /-'stralɪti/ *noun*
راستدەستی، راستەیی ○ راست‌دستی

dextran /'dɛkstran/ *noun*
(کیمیا) دیکستران: سرێشێکی کاربۆهایدرات کە بەهۆی ترشانی شەکرەکانەوە پێکدێ و بۆ دروستکردنی جێگرەوەی پلازمای خوێن بەکاردێنرێ ○ دکستران

dextrin /'dɛkstrɪn/ *noun*
دیسکترین، جەوی نشاستە ○ دکسترین، صمغ نشاسته

dextro- *prefix*
پێشگر: لە لای راست: *dextrorotatory* (بنەڕەت: لە *dexter, dextr-* لاتین "right") ○ پیشوند: در طرف راست

dextroamphetamine *noun*
ئیزۆمیری راستسووڕی ئامفیتامین، چالاکتر لە جۆرێ چەپسووڕ levorotatory، وەک هاندەری دەزگای دەماری بەکاردێنرێ، سولفاتی راستڕەوی ئامفیتامین ○ دکستروآمفتامین

dextroglucose = dextrose
dextrorotation *noun*
سـووڕان بـەرەو راسـت، راسـتسـووڕی، راستڕەوی، راستڕۆیی ۞ چرخش به راست
dextrorotatory /ˌdɛkstrəʊˈrəʊtət(ə)ri/ *adjective,* also dextrorotary
داشکاو بەرەو راست، راستسووڕ، راستڕەو، راستڕۆ، بۆ لای راستەوە دەسووڕێتەوە (بڕوانە laevorotatory) ۞ دارای تمایل چرخش به راست
dextrorse *noun*
راستسووڕ، راستڕەو، راستخواز: وەرسووڕ بۆ لای راستەوە ۞ دکستروزن، راستپیچ
dextrorsely *adverb*
راستسووڕانە، راستڕەوانە، راستخوازانە ۞ به طور راستپیچ
dextrose /ˈdekstrəʊz, -əʊs, US -oʊz, -oʊs/ *noun,* also corn sugar, grape sugar
دیکستروز: جۆرێ شەکری سادەیە کە لە زۆر میوەی شیرین و رووەکدا بەشێوە سروشتی هەیە، گلوکۆزی راستسووڕ، لە میوە و شانە گیانەوەرییەکاندا هەیە ۞ دکستروز
dextrous = dexterous
dey *noun*
1 سەرناوی دەسەڵاتدار یان حاکمی ئەلجەزیرە (یان باکووری ئەفریکا) بەرلە داگیرکردنی فەرەنسە لە 1830 دا 2 سەرناوێ کە جاروبار لە لایەن دەسەڵاتداران یان حاکمانی تونس و تریپۆلی Tripoli بەکاردێتن (بنەڕەت: لە *day* تورکییەوە "خاڵ maternal uncle") ۞ دای، دی
DfEE *abbreviation* Department for Education and Employment
(لە بریتانیا) دیئێفئیئی (دیپارتمێنتی پەروەردە و دامەزراندن) ۞ دیافایای
DG *abbreviation* 1 director-general 2 Dei Gratia 3 Deo Gratias
1 بەڕێوەبەری گشتی 2 (لاتین) بە پشتیوانی خودا، بە یارمەتی خودا، بە هیممەتی خودا 3 (لاتین) سپاس بۆ خودا، شوکرانەبژێری بۆ خودا، شوکر بۆ خودا ۞ 1 مدير كل 2 با عنايت خداوند 3 خدا را شکر
dhansak /ˈdʌnsɑːk/ *noun*
چێشتێکی هیندی، گۆشت و سەوزی لەگەڵ نیسک یان گزنیژ ۞ دانساک
dharmashala /ˈdɑːməˌʃɑːlə/ *noun,* also dharmsala
(لە نیمچەوشکاری هیندا) خانوویێکی تەرخانکراو بە مەبەستی دینی یان خێرخوازی ۞ دارماشالا
Dharuk /ˈdʌrʊk/ *noun*
زمانی تیاچووی سەرەتانشینەکانی ناوچەی دەوروبەری Sydney ۞ دهاروک، داروک
dhikr /ˈdɪkʌr/ *noun*
(ئیسلام) زیکر (زۆرتر باوی سۆفیگەرییە Sufism) ۞ ذکر
dhobi /ˈdəʊbi/ *noun, pl.* dhobis
(لە نیمچەوشکاری هیندا) پیاوی جلشۆر ۞ مرد لباسشوی
dhobi itch *noun*
(تافەرمی) سووتانەوە (ی ناوگەڵ) ۞ سوزش میان دو ران
dhol /dəʊl/ *noun*
دەهۆڵ ۞ دهل
dholak /ˈdəʊlək/ *noun*
دەهۆڵ، ب.ت. چکۆلە، دەهۆڵچە ۞ دهل (کوچک)
dhole /dəʊl/ *noun*
جۆرێ سەگی دڕی ئاسیایی [*Cuon alpinus*] ۞ دهول
dhoti /ˈdəʊti, US ˈdoʊti/ *noun, pl.* dhotis
فوتە، بەرەڵبێنە، شەملک (پیاوانی هیندی لەبەری دەکەن) ۞ لنگ
dhow /daʊ/ *noun*
دەو، داو (کەشتییێ بە یەک یان دوو داراڵاوە، لە کەناری وڵاتە عەرەبییەکان) ۞ داو
Dhul'-Hijja *noun*
زولحیججە: دوازدەیەمین مانگی ساڵی ئیسلامی ۞ ذیالحجه
Dhul'-Qadah *noun*
زولقەعدە: یازدەیەمین مانگی ساڵی ئیسلامی ۞ ذیالقعده
dhurrie /ˈdʌri/ *noun, pl.* dhurries
جۆرێ رایەخی کەتانی قورسی هیندی ۞ داری
dhyana /dɪˈɑːnə/ *noun*
(لە خۆراهێنانی بودائیستی و هیندودا) تێڕامانی قووڵ کە قۆناخێکی بەرلە دوایی یوگایە ۞ دیانا
di- /daɪ, US di/ *prefix*
پێشگر: 1 دوو، جووت، دوانە، دووانە، دوانوەر، دووبەرامبەر، دوونەونەدە، دووچەندانە: 2 *dichromatic* (کیمیا) دوو گەردیلە، گەرد، بنەڕەت radical یان کۆمەڵی جۆرێکی تایبەتی: *dioxide* (بنەڕەت: لە *dis* یۆنانییەوە "twice") ۞ پیشوند: 1 دو، دوگانه، دوبرابر 2 پیشوندیست در شیمی
dia- (also di- before a vowel) *prefix*
پێشگر: 1 پیا، پێدا، بەنێویا، بە نێو، بە نێویدا: 2 جیا، جودا: *diapositive diaphanous* (بنەڕەت: لە *dia* یۆنانییەوە *diakinesis* "through") ۞ پیشوند: 1 داخل 2 جدا
dia. *abbreviation* diameter
diabase /ˈdaɪəbeɪs/ *noun,* alos dolerite
(زەویناسی) وشەیێکی تر بۆ dolerite ۞ دیاباز
diabasic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە دیابازەوە هەیە، دیابازی

⬡ وابسته به دیاباز

diabetes /ˌdaɪəˈbiːtiːz/ *noun*
نەخۆشی شەکرە ⬡ بیماری قند

diabetes insipidus /ɪnˈsɪpɪdəs/ *noun*
جۆرێکی دەگمەنی شەکرە کە بەهۆی کەمی هۆرمۆنی vasopressin ی ژێرمێشکەرژێنەوە pituitary تووش دەبێ و کاری گورچیلە میزان یان ڕێک دەخا ⬡ نوعی دیابت

diabetes mellitus *noun*
ئاسایی‌ترین جۆری شەکرە کە بەهۆی کەمی هۆرمۆنی ئینسولینی شیلاوکەوە تووش دەبێ و لە ئەنجامدا سستی میتابۆلیزاندنی شەکرەکان و نشاستەی لێ‌دەکەوێتەوە ⬡ نوعی دیابت

diabetic /ˌdaɪəˈbetɪk/ *noun, adjective*
n نەخۆشی تووش‌بوو بە نەخۆشی قەند، کەسێ کە دیابیتی هەیە، شەکرەگرتوو *adj* سەربە نەخۆشی شەکرە، شەکرەیی: *diabetic complications* ⬡ *n* بیمار مبتلا بە قند *adj* وابستە بە بیماری قند

diablerie /dɪˈɑːbləri/ *noun*, also diablery
جادوو، سێحر ⬡ سحر

diabolic /ˌdaɪəˈbɒlɪk, US -ˈbɑːl-/ *adjective*
1 شەیتانی 2 پیس، گلاو، چەپەڵ، خراپ، زوڵانە ⬡ 1 شیطانی 2 پلید

diabolical /ˌdaɪəˈbɒlɪkl, US -ˈbɑːl-/ *adjective*
1 شەیتانی 2 پیس، گلاو، چەپەڵ، خراپ، ناحەز، زوڵانە، دزێو 3 (تافەرمی) زۆر خراپ، شپرزە ⬡ 1 شیطانی 2 پلید، کثیف 3 (عامیانە) خیلی بد، افتضاح

diabolically /-kli/ *adverb*
یەکجار، زۆر خراپ ⬡ فوق‌العادە

diabolism /daɪˈabəlɪz(ə)m/ *noun*
1 کردەوە یان ڕەفتاری شەیتانی، کاروکردیاری شەیتانی 2 شەیتان‌پەرستی، شەیتان‌باوەڕی 3 جادوو، سێحر، جادووگەری ⬡ 1 عمل یا رفتار شیطانی 2 شیطان‌پرستی 3 سحر

diabolist /daɪˈabəlɪst/ *noun*
شەیتان‌پەرست، شەیتان‌باوەڕ ⬡ شیطان‌پرست

diabolo /dɪˈabələʊ, US dʌɪ-/ *noun, pl.* diabolos
جۆرێ کایە ⬡ دیابولو

diacetylporphine /dʌɪˌasɪtʌɪlˈmɔːfiːn/ = heroin

diachronic /ˌdʌɪəˈkrɒnɪk/ *adjective*
(زمان یان فەرهەنگ) دیاکرۆنیک، ناهاوکاتی؛ پێدازەمانی، پێداکاتی، سەربە لێکۆڵینەوەی گۆڕانەکانی زمان یان چاند و فەرهەنگی لە قۆناخ یان ماوە و زەمانێ‌دا (لە بەرامبەر synchronic و panchronic دا؛ بنەڕەت: لە dia- + *khronos* "time" + -ic) ⬡ درزمانی

diachronically /ˌdʌɪəˈkrɒnɪkli/ *adverb*
لەباری دیاکرۆنیکەوە یان ناهاوکاتی‌یەوە، لەباری پێدازەمانی‌یەوە ⬡ از لحاظ درزمانی

diachronic grammar *noun*
ڕێزمانی دیاکرۆنیک یان ناهاوکاتی یان پێدازەمانی ⬡ دستور زبان درزمانی

diachronic linguistics *noun*
زمانەوانی دیاکرۆنیک یان ناهاوکاتی یان پێدازەمانی ⬡ زبان‌شناسی درزمانی

diachronic phonoloby *noun*
فۆنیم‌ناسی دیاکرۆنیک ⬡ واج‌شناسی درزمانی

diachronic semantics *noun*
واتاناسی دیاکرۆنیک یان ناهاوکاتی یان پێدازەمانی ⬡ معناشناسی درزمانی

diachronism /dʌɪˈakrənɪz(ə)m/ *noun*
(زەوی‌ناسی) دیاکرۆنیزم: ڕوودانی تایبەتمەندی دیاردەیێ لە قۆناخ یان سەردەمە جیاجیاکانی زەوی‌ناسی‌دا ⬡ دیاکرونیسم

diachronity /ˌdʌɪəkrəˈniːɪti, US -ˈneɪti/ *noun*
ناهاوکاتی، ناهاوزەمانی، پێدازەمانی ⬡ درزمانی

diachronous *adjective*
دیاکرۆنۆس (diachronously *adv*: لەباری دیاکرۆنۆسەوە) ⬡ دیاکرونوس

diachrony /dʌɪˈakrəni/ *noun*
ڕوانینی ناهاوکاتی یا دیاکرۆنی، دید یان ڕوانینی پێدازەمانی یان پێداکاتی ⬡ دید درزمانی

diaconal /dʌɪˈak(ə)n(ə)l/ *adjective*
وابستە بە deacon ⬡ وابستە بە deacon

diaconate /dʌɪˈakənert, US -ət/ *noun*
1 پلەوپایەی deacon 2 دەستەی دیاکۆنەکان ⬡ 1 مقام deacon 2 هیأت deacon

diacritic /ˌdaɪəˈkrɪtɪk/ *noun, adjective*, also diacritical /-ˈkrɪtɪkl/
(نیشانەی) سەروژێر، نیشانەی لێک‌کردنەوە یان جیاکردنەوە ⬡ اعراب

diacritical marks *noun, pl.*
نیشانەکانی سەروژێر ⬡ علامات اعراب

diadelphous /ˌdʌɪəˈdɛlfəs/ *adjective*
(ڕووەک‌ناسی، لەمەڕ نێرەکەکانەوە stamen): دووبرالە، جووت‌برا، دووبەستە، دووچەپکە: یەک‌خراون بەهۆی ڕیشاڵە filament کانیانەوە بە شێوەیێ کە دوو کۆمەڵ یان گرووپ پێکدێنن (بنەڕەت: لە di-[1] + *adelphos* یۆنانی "برا brother" + -ous) ⬡ دوکلالەای، دودستە

diadem /ˈdaɪədem/ *noun*
1 تاجی پاتشایی، تاجی شایی 2 تاجی گوڵ 3 (خوازە) دەسەڵات، پاتشایی ⬡ 1 تاج شاهی 2 تاج گل 3 (مجازی) اقتدار

diaeresis /daɪˈerəsɪs/ *noun, pl.* diaereses /-siːz/, also dieresis

دووخالک، جووت‌خاله، دایرِیسیس (نیشانه‌ی بە شێوەی دووخال، کە لەسەر بزوێنی دووەم دادەنرێ تا نیشان بدا کە ئەو بزوێنە بەجیا گۆدەکرێ، وەکوو naïve، نای‌ئیف) ◌ ترما

diagenesis /ˌdʌɪəˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*

(زەوی‌ناسی) گۆڕانە کیمیایی یان فیزیکی‌یەکان کە بە درێژایی گۆڕینی بەردە نیشتووەکاندا روودەدا (diagenetic *adj*: سەربە دیاژێنیسیس یان دیاژێنیز؛ diagenetically *adv*) ◌ دیاژنیز

diagnosable *adjective*, also diagnoseable

شیاوی دەس‌نیشان‌کردن، شیاوی پێ‌پێبردن، ڕێی پێدەبردرێ، سەرەندەری دەکرێ، پێی دەزانرێ ◌ قابل تشخیص

diagnosis /ˌdaɪəgˈnəʊsɪs, US -ˈnoʊ-/ *noun*, *pl.* diagnoses /-siːz/

دەس‌نیشان‌کردن، پێ‌پێبردن، ڕێ‌پێبردن، تێگەیشتن، سەرەدەرکردن، پێ‌زانین ◌ تشخیص

diagnostic /ˌdaɪəgˈnɒstɪk, US -ˈnɑːs-/ *adjective, noun*

adj سەربە دەس‌نیشان‌کردن، سەربە تێگەیشتن *n* 1 نیشانە یان تایبەتمەندی جیا 2 (diagnostics) کردەوە یا شێوەی دەس‌نیشان‌کردن، زانستی دەس‌نیشان‌کردن، دەس‌نیشان‌ناسی 3 (کامپیوتێر) بەرنامەی دەس‌نیشان‌کردن یان هەڵەدۆز (diagnostically *adv*: لە ڕێگای دەس‌نیشان‌کردنەوە؛ diagnostician /-nɒˈstɪʃ(ə)n/ *n*: نەخۆشی‌ناس، پسپۆری دەس‌نیشان‌کردن) ◌ *adj* وابستە بە تشخیص *n* 1 علامت یا ویژگی مجزا 2 دیاگنوستیک، دانش تشخیص 3 برنامەی تشخیص

diagonal /daɪˈægənl/ *noun, adjective*

n (بیرکاری) تیر، تیرە، ئەشکێل، هێڵی لار، لارەهێل *adj* 1 تیری، تیرەیی، سەربە تیر 2 خوار، لار 3 چەپ‌وڕاست(ی؛ diagonally /-nəli/ *adv*) ◌ *n* قطر، خط مورب *adj* 1 قطری 2 مایل 3 ضربدری

diagram /ˈdaɪəgræm/ *noun*

1 هێڵکاری، دیاگرام، دایاگرام: *a diagram of* 2 نەخشە، پلان 3 شێوە *the wiring system* یان هێڵی ئەندازەیی (diagrammatic /ˌdaɪəgrəˈmætɪk/ *adj*؛ diagrammatically /-kli/ *adv*) ◌ 1 نمودار 2 طرح 3 شکل یا خط هندسی

diakinesis /ˌdʌɪəkʌɪˈniːsɪs/ *noun*, *pl.* diakineses /-siːz/

جیاجوولی: دوایین قۆناخی پرۆفازی meiosis بە دوای diplotene دا دێ (diakinetic *adj*) ◌ دیاکنیز

dial /ˈdaɪəl/ *noun*

1 ڕوو، سەفحە 2 ڕووی سەعات 3 ڕووی ڕادیۆ 4 (ڕووی) ژمارەگری تەلەفون (کونە و قامکی تێ‌دەخەن و دەیخولێننەوە تا ژمارەکانی بگیرێ) 5 میل 6 (نافەرمی، بریتانیا) ڕوو یان ڕوخساری کەسێ ◌ 1 صفحە 2 صفحەی ساعت 3 صفحەی رادیو 4 صفحەی شمارەگیر تلفن 5 عقربە 6 چهرە

dialect /ˈdaɪəlekt/ *noun, adjective*

n 1 زاراوە، شێوەزار، شێوە، دەفۆک، زمان، زمانی خۆجێیی یان ناوچەیی 2 (کامپیوتێر) فێرژنی تایبەتی زمانێکی بەرنامەنووسی *adj* ناوچەیی، خۆجێیی ◌ *n* 1 گویش، لهجە، زبان محلی 2 دیالکت *adj* محلی

dialectal /ˌdaɪəˈlektl/ *adjective*

زاراوەیی، شێوەزاری، دەفۆکی، سەربە زاراوە ◌ گویشی، لهجەای

dialectic /ˌdaɪəˈlektɪk/ *noun, adjective*

n دیالێکتیک، وت‌وویژ = *adj* dialectical ◌ *n* دیالکتیک، جدل = *adj* dialectical

dialectical /-kl/ *adjective*

سەربە دیالێکتیک، وت‌ووێژی‌یانە ◌ وابستە بە دیالکتیک، جدلی

dialectical approach *noun*

تێڕوانینی دیالێکتیکی ◌ نگرش دیالکتیکی

dialectical logic *noun*

لۆژیکی دیالێکتیکی ◌ منطق دیالکتیکی

dialectical materialism *noun*

ماتریالیزمی دیالێکتیکی ◌ ماتریالیسم دیالکتیکی

dialectical materialist *noun*

ماتریالیستی دیالێکتیک ◌ ماتریالیست دیالکتیکی

dialectical method *noun*

ڕێبازی دیالێکتیکی، ڕێباز یان شێوازی دیالێکتیکی ◌ روش دیالکتیکی

dialectical movement *noun*

بزووتنەوەی دیالێکتیکی، بزاوتی دیالێکتیکی ◌ حرکت دیالکتیکی

dialectician /ˌdʌɪəlɛkˈtɪʃ(ə)n/ *noun*

دیالێکتیکەوان، دیالێکتیک‌ناس، زاراوەناس ◌ دیالکتیک‌شناس، لهجەشناس

dialecticism *noun*

دیالێکتیکەوانی، دیالێکتیک‌ناسی ◌ دیالکتیک‌شناسی

dialectics *noun, pl.*

دیالێکتیک، وت‌ووێژی فەلسەفی ◌ دیالکتیک

dialectology /ˌdaɪəlekˈtɒlədʒi, US -ˈtɑːl-/ *noun*

زاراوەناسی، دەفۆک‌ناسی (dialectological /-təˈlɒdʒɪk(ə)l/ *adj*؛ dialectologist *n*) ◌ لهجەشناسی

dialling code *noun*, also code

کۆد ◌ پیش‌شمارە

dialling tone *noun*, US dial tone

تۆن یان دەنگی ئازاد ◌ بوق آزاد

dialogic *adjective*
سەربە ئاخافتن یان وت‌وویژ ۞ وابسته به مکالمه یا گفت و شنود

dialogue /ˈdaɪəlɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun*, US also dialog
1 وت‌وویژ، گفت‌وگۆ، ئاخافتن، دیالۆگ: *-ogues for language learners* 2 راگۆرینەوە، دانوستان 3 دانوستانەکان ۞ 1 مکالمه، گفت و شنود 2 تبادل نظر، مذاکره 3 مذاکرات

dialogue box *noun*, also dialog box
(کامپیوتیر) سنووقی دیالۆگ ۞ صندوق دیالوگ

dial tone – dialing tone

dialysis /ˌdaɪˈæləsɪs/ *noun, pl.* dialyses /-siːz/
دیالیز، خاوێن‌کردنەوەی پەردەیی، خاوێن‌کردنەوە یان داپێزانی خوێن، پێزاندنەوە (dialytic /ˌdaɪəˈlɪtɪk/ *adj*) ۞ دیالیز

diamagnet *noun*
مەتریالی دیامەگناتیسی (diamagnetism *n*) ۞ مادەی دیامغناطیسی

diamanté /dɪəˈmɒnteɪ/ *adjective, noun*
adj ئەلماس‌ئاسا، ئەلماسی، شێوەرووژە، داپۆشراو یا رازاو بە گەوهەری دەسکرد *n* پارچە یان جل‌وبەرگی رازاو بە گەوهەری دەسکرد ۞ *adj* الماس‌گون *n* دیامنتی

diamantine /ˌdʌɪəˈmantɪn, US -iːn/ *adjective*
دروس‌کراو لە رووژە، ئەلماس‌ئاسا، رووژەئاسا ۞ الماسی، الماس‌گون

diameter /daɪˈæmɪtə(r)/ *noun*
1 تیر، تیرە، ئەشکێل 2 (گەورەکردنەوەی هاوێنە) جار، یەکەی گەورەکردنەوە (diametral *adj*: سەربە تیرە، تیرەیی) ۞ 1 قطر 2 مرتبه

diametric *adjective*, also diametrical /ˌdaɪəˈmetrɪkl/
1 (دژایەتی) تەواو، رەبەق، رەها: *he's the diametrical opposite of Gabriel* 2 تیرەیی، تیری، سەربە تیرە (diametrically /ˌdaɪəˈmetrɪkli/ *adv*: بە تەواوەتی، تەواو، سەداسەد) ۞ 1 مطلق 2 قطری

diamide *noun*
(کیمیا) دیامید: ئاوێتەیێکی کیمیایی کە گەردەکەی دوو کۆمەڵی ئەمیدی amide group تیایە ۞ دیامید

diamine /dʌɪˈeɪmiːn, dʌɪˈam-, ˈdʌɪəmiːn/ *noun*
(کیمیا) دایێمین، دیامین: ئاوێتەیێکی کیمیایی کە گەردەکەی دوو کۆمەڵی ئەمینۆی amino group تیایە ۞ دیامین

diammonium phosphate *noun*
ئاوێتەیێکی کریستالی سپی $(NH_4)_2HPO_4$، وەک پەیێنک fertilizer یان خاوکەرەوەی ئاور بەکاردێتری ۞ دیامونیم فوسفات

diamond /ˈdaɪəmənd/ *noun*
1 ئەلماس، رووژە 2 لەبزینە 3 یاریگای بەیسبۆل 4 (diamonds) جەواهیرات 5 (پەرین) خشت، لەبزینە، دینار (diamantiferous /ˌdʌɪəmənˈtɪf(ə)rəs/ *adj*: رووژەلان، ئەلماسەلان، ئەلماسان، جێگای هەڵکەوتنی ئەلماس) ۞ 1 الماس 2 لوزی 3 زمین بیسبال 4 (در جمع) جواهرات 5 (ورق‌بازی) خشت

diamond anniversary *noun*
شەستەمین ساڵوەگەر، شەستەمین ساڵیاد ۞ شصتمین سالگرد

diamondback *noun*
1 پشت‌ئەلماسی: جۆرێ ماری زەنگی زلەی ئاسایی ئەمریکای باکووری [تۆخم *Crotalus*: دوو جۆرن] 2 (هەروەها diamondback terrapin) بروانە terrapin 1 ۞ نوعی مار زنگی

diamondback terrapin – terrapin

diamond-cut *adjective*
بە برشت یان برگەی ئەلماسی (یان رووژەیی‌یەوە)، خاوەنی داتاشراوی ئەلماسی ۞ دارای تراش الماسی

diamond-cutter *noun*
ئەلماس‌تاش ۞ الماس‌تراش

diamond-dust *noun*
وردە یان خاکەی ئەلماس یان رووژە ۞ خردەی الماس

diamond edition *noun*
چاپی رووژە یان ئەلماسی ۞ چاپ الماسی

diamond in the rough = rough diamond

diamond jubilee *noun*
شەستەمین ساڵوەگەر، شەستەمین ساڵیاد ۞ شصتمین سالگرد

diamond wedding *noun*
شەستەمین ساڵوەگەری زەماوەند، شەستەمین ساڵیادی زەماوەند ۞ شصتمین سالگرد ازدواج

diamorphine /dʌɪˈmɔːfiːn/ – diacetylmorphine

Diana /dʌɪˈanə/ *noun*, Latin
1 دیانا (ناوی خواژنی مانگ و راو، لە میسۆلۆژی رۆمیدا) 2 سەرناوی ئیلیزابێت شاژنی ئینگلتەرە ۞ دیانا

diana /dʌɪˈanə/ *noun*
جۆرێ پەپوولەی ئەمریکای باکووری، نێرەکەی پرتەقاڵی یان رەشە و مێیەکەشی شین یان رەش [*Speyeria diana*] ۞ نوعی پروانه

Diana monkey *noun*
جۆرێ مەیموونی ئەفریکای رۆژاوایی، مانگێکی سپی بە ناوچاوانی‌یەوەیە [*Cercopithecus diana*] ۞ نوعی میمون

diandrous /daɪ'ændrəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) دووپۆڕگی، دووپۆڕگە، دوونێرەکی ✡ دوپرچمی

dianthus /dʌɪ'anθəs/ *noun, pl.* dianthuses
گوڵەزێوسی؟، جۆرێ گیای گوڵدەرکردووی تیرەیێ کە pink و carnation دادەگرێ [توخم *Dianthus*] ✡ دیانتوس

diapason /ˌdʌɪə'peɪs(ə)n, US -z-/ *noun*
(موسیقا) دیاپازۆن، دایپەیزۆن ✡ میزان کوک

diapause /'dʌɪəpɔːz/ *noun*
(گیانەوەرناسی) قۆناخی پەرەسەندنی ڕاگیراو لە زیندەوەرێدا ✡ دیاپوز

diaper /'daɪəpə(r), US 'daɪpər/ *noun*
1 (ئەمریکا) پەڕۆوپاڵ یان شۆرتی منداڵ 2 پارچەیێ بە نەخشی لەبزینەوە 3 = nappy ✡ 1 پوشک 2 دایپر

diaper rash = nappy rash

diaphaneity *noun*
تەنکی، دیاری، ناسکی، نەودیودیاری، ڕووتەنکی ✡ فرانمایی، بدننمایی

diaphanous /daɪ'æfənəs/ *adjective*
(پارچە) ناسک، تەنک، ئەودیودیار: *diaphanous fabrics* (diaphanously *adv*; diaphanousness *n*) ✡ فرانما، نازک

diaphoresis /ˌdaɪəfə'riːsɪs/ *noun*
ئارەقکردن، دەردانی ئارەق (diaphoretic /ˌdʌɪəfə'rɛtɪk/ *adj*: ئارەقڕژێن، ئارەقدەردەر، ئارەقپێکەر) ✡ تعرق

diaphragm /'daɪəfræm/ *noun*
1 نێوپەنچک، پەردە، تەڕاف 2 (بۆ سکپڕبوون) دەزگا 3 (گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) پەردە، دیوار، دیوارە، پەڕە 4 (بلیندگۆ و...) پەردەی لەرینەوە (diaphragmatic /ˌdaɪəfræg'mætɪk/ *adj*: 1 سەربە نێوپەنچک، پێوەندی بە ناوپەنچکەوە هەیە 2 پەردەیی، دیوارەیی، پەڕەیی) ✡ 1 دیافراگم، حجاب حاجز 2 دستگاه 3 جداره، پره 4 غشاء

diaphysis /dʌɪ'afɪsɪs/ *noun, pl.* diaphyses /-siːz/
(توێکاری) قەد یان بەشی ناوەندی ئێسکێکی درێژ (diaphyseal or diaphysial *adj*) ✡ قسمت مرکزی استخوان دراز

diapir /'dʌɪəpɪə/ *noun*
(زەویناسی) پێکهاتەیێکی بەردی گومەزی کە لەودا چەقی بەردێ بەرەو سەرێ جوولاوە تا چینی سەرەوە کون کا (diapiric *adj*: سەربە یان پێوەندی بە diaper ـەوە هەیە) ✡ دیاپیر

diapsid /dʌɪ'apsɪd/ *noun*
دووتاقە: جۆرێ خشۆک سەربە کۆمەڵێکی بەربلاو کە دوو کونی لاسەری یان لاجانگییان لە کاسەسەردا هەیە، مار، مارمێلکە، کرۆکۆدیل، دایناسۆر و پتێرۆسۆرەکان pterosaur دادەگرێ ✡ دیاپسید

diarchy /'dʌɪɑːki/ *noun,* also dyarchy, *pl.* diarchies
سیستمێکی حکومەت پێکهاتوو لە دوو دەسەڵاتی سەربەخۆ (diarchal or diarchic *adj*: سەربە یا پێوەندی بە diarchy ـەوە هەیە) ✡ دیارکی

diarist /'daɪərɪst/ *noun*
بیرەوەرینووس ✡ نویسندەی خاطرات

diarrhoea /ˌdaɪə'rɪə, US -'riːə/ *noun,* US diarrhea
سکەشۆرە، زگەشۆرە، ڕەوانی، زگچوون، سکچوون، هەڵتوڕان، بەلەفیرە، فیرە (diarrhocal or diarrhoeic *adj*) ✡ شکمروش، اسهال

diarthrosis /ˌdaɪɑː'θrəʊsɪs/ *noun, pl.* diarthroses /-siːz/
(توێکاری) جومگەی جوولۆک یان گەڕۆک ✡ مفصل متحرک

diary /'daɪəri/ *noun, pl.* diaries
1 دەفتەری تێبینییەکان، تێبینینامە، ڕۆژنام(ە)چە، یادنامە، ساڵنامە 2 دەفتەر یان پەڕاوی بیرەوەرییەکان، بیرەوەرینامە 3 بیرەوەری ✡ 1 دفتر یادداشت 2 دفتر خاطرات 3 خاطرات

diaspora /daɪ'æspərə/ *noun*
سەرلێشێوان یان پەرپوەیی خەڵک (ی گروپێکی نەتەوەیی یان فەرهەنگی بۆ وڵاتێکی تر) ✡ سرگردانی قومی

Diaspora /daɪ'æspərə/ *noun*
1 بڵاوبوونەوە یان ئاوارەیی گەلی جوولەکە (لە 538ی بەر لە زایین) 2 ئەو شوێنانەی کە جوولەکە ئاوارەکان لێی گیرسانەوە ✡ 1 آوارگی قوم یهود 2 دیاسپورا

diaspore *noun*
دیاسپۆر: کانێ کە لە ئۆکسایدی هایدرۆژێن یان هایدرۆکسایدی ئالومینیۆم AlO(OH) پێکهاتووە ✡ دیاسپور

diastase /'dʌɪəsteɪz/ *noun,* also amylase
دیاستاز، ئامیلاز، جەوهەری لیک (diastatic or diastasic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە دیاستازەوە هەیە، دیاستازی) ✡ دیاستاز

diastema /ˌdʌɪə'stiːmə, US dʌɪ'astɪmə/ *noun, pl.* diastemata
1 (گیانەوەرناسی) بۆشایی یان کەلێنی نێوان ددان 2 کەلێنی نێوان دوو ددانی پێشی سەرەوەی مرۆڤ ✡ دیاستیما

diastereoisomer /ˌdʌɪəstɛrɪəʊ'ʌɪsəmə/ *noun,* also diastereomer
(کیمیا) stereoisomer ی ئاوێتەیێ کە دوو یان چەند ناوەندی ناهاوتا chiral ی هەیە و

وێنــەیێکــی ئاوێتـــەیـــی mirror image ستێریۆئیزۆمێری تری هەمان ئاوێتە compound نیە (diastereoisomeric or diastereomeric *adj*) ۞ دیاستریوایزومر

diastole /dʌɪ'astəli/ *noun*
کشانی دڵ و ڕەگەکان، دڵوڕەگەکشێن (بڕوانە systole؛ diastolic *adj*: سەربە کشانی دڵ و ڕەگەکان، سەربە دڵوڕەگەکشێن) ۞ دیاستول

diastrophism *noun*, also tectonism
کرداری هێزەکانی زەوی کە دەبنە هۆی تێکچوونی توێکڵی زەوی و لە ئەنجامدا وشکارەکان continent، تەختی ئۆقیانووسەکان، بانەکان plateaus، کێوەکان، دۆڵەکان، قەدی چینەکان strata و قلیشتەکان faults پێکدێنن (diastrophic *adj*) ۞ دیاستروفیسم

diatessaron *noun*
1 (موسیقا، کۆن) مەودای چواریەک 2 (پزشکی) تێکەڵە یان ئاوێتەیێ لە چوار دەرمان 3 ئینجیلە چوارینەکان (هی مارک، لۆکا، یوحەننا و مەتا) ۞ 1 و 2 دیاتسارون 3 اناجیل اربعه

diathermy /'dʌɪə,θəːmi/ *noun*
دیاتێرمی، دایاتێرمی: شێوازێکی پزشکی و نەشتەرگەری بە پیاتێپەڕاندنی گەرمی بە بەشێکی لەشدا (بە تەزووی ئێلێکتریکی) ۞ دیاترمی

diathesis /dʌɪ'aθəsɪs/ *noun*, *pl.* diatheses
ئامادەیی لەش بۆ تووشبوونی دۆخێکی پزشکی تایبەت (diathetic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە دیاتێسیس یان دیاتێز هەیە) ۞ دیاتز

diatom /'daɪətəm/ *noun*
دیاتۆم، دووبەر (ه، یەکێ لە چەند ڕووەکی تاکخانەیی میکرۆسکۆپی کە لەنێو ئاودا دەژین [پۆل Bacillariophyceae]) ۞ دیاتوم

diatomaceous /'dʌɪətə'meɪʃəs/ *adjective*
دیاتۆمی، دیاتۆماسیئۆس، دیاتۆمەیشێس: پێکهاتوو لە یان دیاتۆمەکان یان پاشماوەیی بووبەردی دیاتۆمەکانی تیایە ۞ دیاتومی

diatomaceous earth /,dʌɪətə'meɪʃəs/ *noun*
گڵی دیاتۆماوی (لە پاشماوەی بووبەردی دیاتۆمەکان) ۞ گل دیاتومی

diatomic /,daɪə'tɒmɪk, US -'tɑːmɪk/ *adjective*
دووگەردیلە(یی)، جووتگەردیلە(یی)، دووئەتۆمی ۞ دواتمی

diatomic molecule *noun*
گەردی دووگەردیلەیی، مولوکولی دووئەتۆمی یان جووتگەردیلەیی ۞ مولکول دواتمی

diatonic /,daɪə'tɒnɪk, US -'tɑːn-/ *adjective*
دیاتۆنیک (= بەکارهێنانی ئەو نۆتانەی کە بۆ پەیژەی گەورە major و چکۆلە minor گونجاون؛ diatonically *adv*) ۞ دیاتونیک، جداپرده، بی‌نیم‌پرده

diatonic scale *noun*
(موسیقا) پەیژەی دیاتۆنیک (یان ڕێکخراو) ۞ گام دیاتونیک

diatribe /'daɪətraɪb/ *noun*
ڕەخنەی توند، بەگژداهاتن، هەڵکالان، هەڵشاخان: *He launched a bitter diatribe against the younger generation* ۞ انتقاد شدید

diazepam /dʌɪ'azɪpam, US -'eɪz-/ *noun*, also called Valium (trademark)
دەرمانێکی ئارامکەرەوە tranquilizer، $C_{16}H_{13}ClN_2O$، بۆ حەساندنەوەی ماسوولکە و ڕەواندنی پەرێشانی و دڵەڕاوکە بەکاردێترێ ۞ دیازپام

diazine *noun*
دیازین (ئاوێتەیەکی کیمیایی) ۞ دیازین

diazinon *noun*
جۆرێ مێرووکوژی ئۆرگانۆفۆسفات $C_{12}H_{21}N_2O_3PS$ ۞ دیازینون

diazo /dʌɪ'azəʊ, US -'eɪzəʊ/ *adjective*
(کیمیا) دیازۆ: 1 سەربە یان کۆمەڵی N_2 ی تیایە و لە دوو گەردیلەی نایترۆژێن پێکهاتووە کە بە گەردیلەیێکی کاربۆن بەستراوەتەوە 2 سەربە یان diazonium ی تیایە (زۆرتر لە لێکدانا بەکاردێترێ) ۞ دی‌آزو

diazo compound *noun*
(کیمیا) ئاوێتەی دیازۆ: ئاوێتەیێکی ئەندامی کە دوو گەردیلەی نایترۆژێنی تیایە و پێکەوە بەستراونەتەوە ۞ ترکیب دی‌آزو

diazonium /,dʌɪə'zəʊnɪəm/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) دیازۆنیۆم: کاتیۆنی یەکهاوهێزی monovalent cation N_2^+ کە لە دوو گەردیلەی نایترۆژێن nitrogen atom بەستراو بە کاربۆنەوە پێکهاتووە و لە زۆربەی ڕەنگە پێکهێنراو یان دەسکردەکاندا synthetic dyes هەیە ۞ دی‌آزونیم

diazotization *noun*
گۆڕینی (ئەمینی amine) بۆ ئاوێتەیێکی دیازۆ ۞ دیازوتیاسیون

dibasic /dʌɪ'beɪsɪk/ *adjective*
(کیمیا) دووتفتی: 1 (لەمەڕ ترشەڵۆکێکەوە) خاوەنی دوو گەردیلەی هایدرۆژێنی لەگۆڕینهاتوو replaceable 2 خاوەنی دوو گەردیلەی کانزای یەکهاوهێز univalent (dibasicity *n*: دووتفتێتی) ۞ دوبازی

dibatag /'dɪbətag/ *noun*
جۆرێ ئاسک، لە ناوچە نیمچەبیابانەکانی سۆمالیا و ئەتیۆپیا دەبینرێ [*Ammodorcas clarkei*] (بنەڕەت: لە Somali یەوە وەرگیراوە)

۞ نوعی آهو

dibble /ˈdɪbl/ *noun*, also dibber
کون‌کەر، بێلەکان، بزارچن، پیشکان، فیشەکان، بێلچە، لاپیتە ۞ فروکن

dibbler *noun*
جۆرێ مشکی marsupialی باشووری رۆژاوای ئەوستراليا، ئێستا خەریکە قڕی تێدەکەوێ [*Parantechinus apicalis*] ۞ دیبلر

dibromide *noun*
دووبرۆمید، دیبرۆمید: ئاوێتەیێ کە دوو گەردیلەی برۆمیدی تیایە، وەک ethylene dibromide [$C_2H_4Br_2$] ۞ دیبرومید

dibs *noun, pl.* have first dibs
1 (نافەرمی) مافی بەشداری یان هەڵبژاردنی شتێ 2 پارە، پووڵ ۞ 1 دیبس 2 پول

dibutyl phthalate *noun*
ئێستێریکی چەوری بێڕەنگ $C_{16}H_{22}O_4$، زۆرتر وەک توێنەر solvent، plasticizer، مێرووکوژ یان ماکێکی دژەمێروو یان مێرووڕەوێن repellent بەکاردێتێ ۞ تالات دیبوتیل

dicarboxylic *adjective*
دیکاربۆکسیلیک: دوو کۆمەڵی کاربۆکسیلی لەنێو گەردێ تیایە <dicarboxylic acids> ۞ دیکاربوکسیلیک

dice /daɪs/ *noun, pl.* same; sing. also die
1 مۆرە، زار، دار، نەرد 2 یاری مۆرە، نەردێن، تاوڵە ۞ 1 تاس 2 تاس‌بازی

dicentra /dʌɪˈsɛntrə/ *noun*
رووەکێ بە گوڵی هێشووی شۆڕەوە [تۆخم *Dicentra*] ۞ دیسنترا

dicentric /dʌɪˈsɛntrɪk/ *adjective*
(بۆماوەناسی، کرۆمۆزۆمەکان) بە دوو centromereـەوە ۞ دوسنتریک

dicephalous /daɪˈsəfləs/ *adjective*
دووسەر (dicephalism *n*) ۞ دوسر

dicer *noun*
نەردباز ۞ نردباز

dicey /ˈdaɪsi/ *adjective* (dicier, diciest)
(نافەرمی) مەترسی‌دار، جێی ترس (کەم)، risky: *a* ◊ *The fog made driving pretty dicey* ◊ *dicey proposition* ◊ *-y weather* ۞ خطرناک

dich(o)- *prefix*
پێشگر: لە دوو بەش‌دا، جیا، جودا، جووت‌جووت، دوودوو: *dichogamous* (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە، لە *dicha*، پێوەندی بە *di-* وە هەیە) ۞ پیشوند: در دو قسمت، جدا(شده)، جفت‌جفت

dichasial *adjective*, sing. dichasium
(رووەک) دووپەل، دوولق، جووت‌لک، هەڵکەوتوو لە دوولا ۞ دوشاخه

dichlor(o)- *prefix*
پێشگر: دوو atom کلۆرینی تیایە: *dichloroethane* ۞ پیشوند: دی‌کلور

dichloride *noun*
دی‌کلۆراید، دی‌کلۆرید: ئاوێتەیێ کە لەودا دوو گەردیلەی کلۆرین لەگەڵ تۆخم یان کۆمەڵێکی تر لێک دەدرێن ۞ دی‌کلورید

dichlorobenzene *noun*
دی‌کلۆرۆبێنزین: هەریەک لە سێ ئاوێتەی ئیزۆمێریک $C_6H_4Cl_2$، ب.ت. paradichlorobenzene ۞ دی‌کلوروبنزن

dichlorodifluoromethane *noun*
کلۆرۆفلۆرۆمێتانی CCl_2F_2 ۞ دی‌کلورودیفلولومتان

dichloroethane *noun*
دی‌کلۆرۆئێتان: جۆرێ ئاوێتەی ئاوەکی ژاراوی بێڕەنگ $C_2H_4Cl_2$، کە زۆرتر وەک solvent بەکاردێتێ ۞ دی‌کلورواتان

dichlorophenoxyacetic acid *noun*, also 2,4-D
گەردیکی کریستالی $C_8H_6O_3Cl_2$، بۆ کوشتنی بزار بەکاردێتێ ۞ اسید دی‌کلوروفنوکسی‌استیک

dichlorvos *noun*, also DDVP
دی‌کلۆرڤۆس: مێرووکوژ یان کرمکوژێکی organophosphorus $C_4H_7Cl_2O_4P$، ب.ت. لە بەیتەری‌دا بەکاردێتێ ۞ دی‌کلورووس

dichogamy /dʌɪˈkɒɡəmi/ *noun*
(رووەکناسی) پێگەیشتنی نێرک و نێرەکی گوڵێ لە دوو وەختی جیاوازدا، بەشێوەیێ کە خۆپیتاندن ناکرێ (dichogamous or dichogamic *adj*) ۞ دیکوگامی

dichondra *noun, pl.* dichondras
هەر رەزێکی خشۆک لە تیرەی Dichondra، لە خێزانی لیلوپەر morning glory، زۆرتر بۆ داپۆشینی عەرز بەکاردێتێ ۞ دیکوندرا

dichotic /dʌɪˈkɒtɪk/ *adjective*
جیاگوێی: ئەو هاندانەیە کە هاوکات گوێی راست و چەپ بەهۆی دەنگە جیاوازەکانەوە دەگرێتەوە ۞ دیکوتیک

dichotomization *noun*
دوولقاندن، دووپەلاندن، دووبەشاندن، دووکەرتاندن (dichotomist *n*، dichotomistic *adj*) ۞ دوشعبه‌سازی

dichotomous *adjective*
دووپەلی، دووبەشی، دووکەرتی (dichotomously *adv*، dichotomousness *n*) ۞ دوبخشی

dichotomy /daɪˈkɒtəmi, US -ˈkɑːt-/ *noun, pl.* dichotomies
(دابەش‌بوون بە دوودانە)، دووپەل‌بوون، بوونەدووبەش، لەت‌بوون، دووبەرەکی تێ‌کەوتن، (دوو) کەرت‌بوون، دژایەتی، ناتەبایی، جیاوازی (dichotomic *adj*، dichotomically *adv*) ۞

انشعاب، تباین، اختلاف

dichroic /daɪ'krəʊɪk/ *adjective*

1 دووڕەنگی، خاوەنی دووڕەنگ، دووڕەنگە 2 خاوەنی تایبەتمەندی dichroism: *a dichroic crystal* 3 dichromatic ◌ دارای دو رنگ

dichroism *noun*

1 دووڕەنگی، خاوەنی دووڕەنگبوون 2 کریستاڵێ کە چەندین ڕەنگ دەنوێنێ ئەگەر لە چەند لاوە چاوی لێکرێ یان ئەگەر بە دەور دوو تەوەری خۆیدا بسووڕێنرێ، چەندین ڕەنگی لێ دەبێتەوە ◌ 1 دارای دو رنگ بودن 2 دیکروایسم

dichromate /daɪ'krəʊmeɪt/ *noun*, also bichromate

(کیمیا) جۆرێ خوێ زۆرتر سوور یان نارنجی کە ئانیۆنی $Cr_2O_7^{2-}$ تیایە: *dichromate of potassium* ◌ دی‌کرومات

dichromatism /daɪ'krəʊmətɪz(ə)m/ *noun*

1 دووڕەنگی 2 کوێری ڕەنگ کە لەودا تەنیا دوو لە سێ ڕەنگی بنەڕەتی لێک‌دەکرێنەوە (dichromat *n*: کەسێ کە تووشی دایکرۆماتیزم بووە؛ dichromatic *adj*) ◌ 1 دورنگی 2 دیکروماتیسم

dichroscope *noun*

دووڕەنگ‌پێو، دووڕەنگ‌بین: ئامێرێ بۆ تاقی‌کردنەوەی کریستاڵە دووڕەنگەکان ◌ دیکرواسکوپ

dick /dɪk/ *noun*

1 کێر، سیرەت 2 (نافەرمی) پۆلیسی نهێنی، سیخوڕ 3 مرۆی گەوج ◌ 1 کیر 2 (عامیانه) کارآگاه 3 آدم احمق

dickcissel /dɪk'sɪs(ə)l, US 'dɪksɪs(ə)l/ *noun*

باڵندەیێکی دەنگ‌خۆشی چۆلەکەئاسای ئەمریکای باکووری، گەرووی بەڵەکە و سینگی زەردی کاڵە [*Spiza americana*] ◌ دیکسیل

the dickens /'dɪkɪnz/ *noun*

شەیتان، بەڵا، devil ،deuce: *what the - ckens is going on?* ◌ شیطان

Dickensian /dɪ'kenziən/ *adjective*

1 سەربە چیرۆکەکانی دیکینز، بە شێوەی چیرۆکەکانی دیکینز 2 قوربەسەر، لێ‌قەوماو، هەناسەسارد، نەحەساوە ◌ 1 دیکنزی 2 مفلوک

dickhead /'dɪkhed/ *noun*, also dick

مرۆی گەوج، idiot ◌ آدم احمق

dicky /'dɪki/ *adjective, noun*, also dickey

adj خراپ، ناساز، ناساغ، نقن، شڕ، تەق‌ولەق، فشە، لەق (*pl.* dickies, dickeys) 1 *n* کورسی یان سەندەڵی کالیسکەوان یان عەرەبانەچی 2 (کۆن، بریتانیا) کورسی پشتەوە 3 (منداڵ) بەرسینگە، بەرلیکە، بەروانکە ◌ *adj* پیزری 1 *n* صندلی درشکه‌چی 2 صندلی عقب 3 پیش‌بند

dicky bird *noun*

1 (باڵندە بە زمانی منداڵان) جووجوو 2 هیچ، هیچ شتێ، وشەیەکیش ◌ 1 جوجو 2 هیچی

Dick test *noun*

ئازمایشتێ بۆ دیاری‌کردنی پاراستن یان زووکارتێ‌کراوی و هەستیاری susceptibility سەبارەت بە مێکوتە scarlet fever کە لەودا ژاری مێکوتە دەکرێتە یان دەدرێتە نێو پێست (یان ژێرپێست، لە ناوی George Frederick Dick و Gladys H. Dick) ◌ دیک تست

dicky bow = bow tie (informal)

diclinous *adjective*

(دەربارەی جۆرێکی ڕووەک) دوونوێن(ـە)؟: خاوەنی نێرک pistil (ئەندامی مێینە) و نێرەک stamen (ئەندامی نێرینە) لە گوڵە جیاوازەکاندا (dicliny *n*: دوونوێن(ـە)یی) ◌ دوبالینه

dicot /'daɪkɒt/ (also dicotyl) = dicotyledon

dicotyledon /ˌdaɪkɒtɪ'liːdən, US -kɑːt-/ *noun*

(ڕووەک‌ناسی) دایکاتیلیدیەن، گیا یان ڕووەکی دووپەڵ، لە پۆل یان ژێرپۆلی [Dicotyledoneae یان Magnoliopsida] (بڕوانە monocotyledon؛ dicotyledonous /daɪˌkɒtə'liːdənəs/ *adj*: دووپەڵ(ـە؛ بڕوانە monocotyledon) ◌ گیاه دولپه‌ای

dicoumarol = dicumarol

dicrotic /daɪ'krɒtɪk/ *adjective*

(پزشکی) چەکوشی (dicrotism *n*) ◌ مطرقی

dict. = 1 dictation 2 dictator 3 dictionary

dicta /'dɪktə/ = plural form of dictum

Dictaphone /'dɪktəfəʊn, US -foʊn/ *noun*, also dictating machine

دیکتافۆن (= دەزگایێکی چکۆلەی تۆمارکردنی وتار و نووسینەوەی لەبەری) ◌ دیکتافون

dictate /'dɪkteɪt/ *noun*

1 فەرمان، دەستوور 2 بنەما، بنچینە، پرینسیپ ◌ 1 دستور، حکم 2 اصل

dictation /dɪk'teɪʃn/ *noun*

1 ڕێتووس، پێ‌نووسینەوە، دیکتە 2 دەستوور، فەرمان 3 دەستووری زۆردارانە ◌ 1 املا 2 حکم، دستور 3 دستور آمرانه

dictator /dɪk'teɪtə(r), US 'dɪkteɪtər/ *noun*

1 دیکتاتۆر، دەسەڵات‌داری سەرەڕۆ، حاکمی زۆردار 2 (لە ڕۆمی کۆندا) دادگەری ئاسایشی سەرەکی بە هێز و دەسەڵاتی تەواوەوە، بۆ تەنگەتاوی دادەنرا (dictatorial /ˌdɪktə'tɔːriəl/ *adj*: 1 دیکتاتۆری، زۆردار، سەرەڕۆ، ملهوڕ 2 زۆردارانە، دەستووردەرانە؛ dictatorially /-əli/ *adv*: زۆردارانە، سەرەڕۆیانە) ◌ 1 دیکتاتور، حاکم مطلق 2 دیکتاتور

dictatorship /ˌdɪkˈteɪtəʃɪp, US -tərʃ-/ *noun*
1 زۆرداری، دیکتاتۆری 2 حکومەتی دیکتاتۆری 3 وڵاتی دیکتاتۆری ◌ 1 استبداد 2 حکومت استبدادی 3 کشور استبدادی

diction /ˈdɪkʃn/ *noun*
1 شێوەی دەربڕین، شێوازی قسەکردن یان وتن، شێواز 2 هەڵبژاردن یان بەکارهێنانی وشەکان، وشەبەندی، تێکهەڵکێشانی وشەکان ◌ 1 طرز بیان، سبک 2 انتخاب یا استعمال لغت، کلمەبندی

dictionary /ˈdɪkʃənri, US -neri/ *noun, pl.* dictionaries
فەرهەنگ، وشەنامە، قاموس؛ کتێبێ کە ئەو وشانە لێک دەداتەوە کە دەربارەی بابەتێکی تایبەتی‌یەوەن: *a Kurdish-English dictionary* ◊ *a dictionary of mathematics* ◌ فرهنگ، واژەنامە، لغت‌نامە

dictum /ˈdɪktəm/ *noun, pl.* dicta /-tə/ or dictums
1 (ڕا)دەربڕین: *the dictum that 'In politics, there are no friendships.'* 2 پەند 3 (ماف) کورتەی **obiter dictum** ◌ 1 اظهار نظر 2 ضرب‌المثل

dicty(o)- *prefix*
پێشگر: تۆڕ: *dictyosome* ،*dictyostele* (بنەڕەت: لە *diktyo-* ،*dikty-* یۆنانی، لە *diktyon* لە *dikein* "هاویشتن، خستن") ◌ پیشوند: شبکە

Dictyoptera /ˌdɪktɪˈɒptərə/ *noun, pl.*
(مێروناسی) باڵ‌تۆڕان، تۆڕباڵان (سیسرک یان تاجی‌لۆکە، بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە: *diktuon* "تۆڕ" + *pteron* "باڵ"؛ dictyopteran *n, adj*: (گیانەوەری) باڵ‌تۆڕ، تۆڕباڵ، باڵ‌تەنکە) ◌ دیکتیوپترا

dictyosome *noun*
تۆڕتەن، Golgi body ◌ دیکتیوسوم

dictyostele *noun*
تۆڕلوولەک ◌ دیکتیواستیل

dicumarol *noun*, also dicoumarol
ئاوێتەیێکی کریستاڵی $C_{19}H_{12}O_6$، زۆرتر بۆ بەرگیری لە پەنگینی clotting خوێن بەکاردێتێ ◌ دیکومارول

dicynodont /dʌɪˈsɪnədɒnt/ *noun, adjective*
دووکەڵب(ـێنـ)ە: جۆرێ خشۆکی بوویەردی گیاخۆری گوان‌دارئاسای herbivorous mammal-like دوایی‌یەکانی سەردەمەکانی Permian و Triassic ◌ دیسینودونت

did = past of do

didactic /daɪˈdæktɪk/ *adjective*, also didactical
فێرکاری‌یانە، فێرکەرانە، فێرگەرانە، فێرکەر، فێرمەند، فێرگەر، مامۆستایانە، instructive: *didactic poetry* ،*didactic art* (didactically *adv* ،didacticism *n*) ◌ تعلیمی، آموزشی، آموزندە

didactics *noun, pl.*
هونەری فێرکردن یان فێرمەندی یان فێرکاری ◌ فن آموزش

didactylous *adjective*
دووپەنجە(یی)، دووقامکە ◌ دوانگشتی

didanosine /dɪˈdanəʊsiːn/ = dideoxynosine

diddicoy = didicoy

diddy[1] *noun, pl.* diddies
(نافەرمی، بریتانیا) کەسێکی گەوج ◌ آدم احمق

diddy[2] *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) چکۆلە، کەم: *a diddy little camera* ◌ کوچک، کم

dideoxyinosine /ˌdʌɪdɪɒksɪˈɪnəʊsiːn/ *noun*
دایدیۆکسینۆسین، دیدیۆکسینۆسین: دەرمانی بۆ چارەسەری ئایدز، ب.ت. لەگەڵ zidovudine لێک دەدرێ ◌ دیدئوکسینوسین

didgeridoo /ˌdɪdʒ(ə)rɪˈduː/ *noun*, also didjeridoo
ئامێریکی (trumpet) فووی بە شێوەی لوولەیێکی درێژی دارین یا لەوانی bamboo، هی خەڵکانی ڕەسەنی ئەوستراڵیا ◌ نوعی ساز بادی

didicoi /ˈdɪdɪkɔɪ/ *noun*, also diddicoy, *pl.* didicois
مەسگەری گەڕۆک، تەنەکەچی گەڕیدە، مسگەری کاولی ◌ دیدیکوی

didn't /ˈdɪdnt/ *abbreviation* did not

didst /daɪ/ = archaic second person singular past of do

didymium /dɪˈdɪmɪəm/ *noun*
(کیمیا) دوانیۆم، دیدیمیۆم، تێکەڵەی neodymium و praseodymium و جاران بۆ ڕەنگکردنی شووشەکان (بۆ پاڵێوکە ئۆپتیکاڵەکان optical filters) بەکاردێترا (جاران پێیان وابوو توخمێکە بە نیشانەی Di، بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی سویدی Carl Mosander (1797–1858) کە ئەمەی لە 1843 دا دۆزی‌یەوە) ◌ دیدمیم

didymous *adjective*
(ڕووەکناسی) دووانە، جووت، دووانی، جووت‌جووت، بەجووت، paired ،twin ◌ دوتایی، جفتی، دوقلو، زوجی

didynamous *adjective*
(دەربارەی گوڵێکەوە) دووهێزە: خاوەنی چوار نێرەک stamen جووتی درێژ و جووتی کورت، بە چوار نێرەکەوە دووانیان درێژ و دووانیان کورت (بنەڕەت، لە لاتینی نوێ *Didynam(ia)* پۆلێکی لینەیەنی Linnaean class ڕووەک و گیای

بەم تایبەتمەندی‌یە (didynamy *n*) ◌ دوتوانه

die /daɪ/ *noun*

1 قالب، دارێژگە، مۆر، نەرد، مۆرە، زار، دار 2 قومار، بەخت، شانس 3 قالاویز 4 = dado3 ◌ 1 قالب، مهر، تاس 2 قمار، شانس 3 حدیده

die-cast *adjective*

دارێژراو ◌ ریخته‌ای

die casting *noun*

دارشتنی پەستاوتن ◌ ریخته‌گری فشاری

dieffenbachia /ˌdi:f(ə)nˈbakɪə/ *noun*

جۆرێ رووەک [*Dieffenbachia*] (بنەڕەت: لە ناوی پسپۆری باخەوانی ئەڵمانی Ernst *Dieffenbach*) ◌ نوعی گیاه

diegesis /ˌdʌɪəˈdʒi:sɪs/ *noun, pl.* diegeses /-si:z/

(فەرمی) دارشتن، دارێژە، چیرۆک، داستان (*diegetic* /-ˈdʒɛtɪk/ *adj*: سەربە diegesis؛ لە یۆنانی *diēgēsis* "narrative") ◌ طرح، داستان

diehard /ˈdaɪhɑ:d, US -hɑ:rd/ *adjective, noun*

adj گیان‌سەخت *n* مرۆی کۆنەپەرست، بیرکۆن، بیرنەگۆڕ: *a diehard conservative* ◌ *adj* جان‌سخت *n* آدم مرتجع

diel /ˈdi:l/ *adjective*

(زیندەناسی) یەک‌ڕۆژە، 24سەعاتە ◌ 24ساعته

dieldrin /ˈdi:ldrɪn/ *noun*

دیلدرین: جۆرێ مێروکوژ بە ئۆکسانی aldrin دروست دەبێ $C_{12}H_8C_{16}O$، ئێستا بەربەند کراوە ◌ دیلدرین

dielectric /ˌdʌɪɪˈlɛktrɪk/ *noun, adjective*

(فیزیک) insulating ◌ عایق

diencephalon /ˌdʌɪɛnˈsɛf(ə)lɒn, US -ˈkɛf-/ *noun*

(توێکاری) بەشی پاشەڵی مێشکی پێشەوە کە hypothalamus، thalamus، epithalamus و تالامووسی پێشەوە و ventricle ی سێیەم دادەگرێ (بڕوانە telencephalon؛ diencephalic *adj*) ◌ دی‌انوسفالین

dieresis = diaeresis

diesel /ˈdi:zl/ *noun, adjective*

n 1 مۆتۆری دیزیل، دیزیل، diesel engine 2 ماشێن 3 لۆکۆمۆتیف یان کەشتی گازۆل یان دیزیلی، گازۆل، گازۆئیل 4 سووتەمەنی دیزیلی، گازۆل *adj* دیزیلی (بنەڕەت: لە ناوی ئەندازیاری ئەڵمانی Rudolf *Diesel*) ◌ *n* 1 موتور دیزل 2 وسیله‌ی نقلیه 3 لوکوموتیو یا کشتی دیزلی 4 سوخت دیزلی *adj* دیزلی

diesel-electric *adjective, noun*

adj دیزیلی‌ــکارەبایی (ئێلێکتریکی) *n* لۆکۆمۆتیفی لەو جۆرە ◌ *adj* دیزلی‌ــبرقی *n* لوکوموتیو دیزلی‌ـبرقی

diesel engine *noun*

مۆتۆری دیزیل ◌ موتور دیزل

diesel-hydraulic *adjective, noun*

adj دیزیلی‌ــهایدرۆلیک (ئێلێکتریکی) *n* لۆکۆمۆتیفی لەو جۆرە ◌ *adj* هیدرولیک‌ـبرقی *n* لوکوموتیو هیدرولیک‌ـبرقی

diesel oil *noun*, also diesel fuel

گازۆل ◌ گازوئیل

die-sinker *noun*

مۆرەساز (die-sinking *n*) ◌ مهرساز

diesis *pl.* dieses = double dagger

Dies Irae /ˌdi:eɪz ˈɪərʌɪ, US ˈɪəreɪ/ *noun*

سروودی لاتینی لەسەر مردوو لە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندیدا دەوترێ (لاتین "ڕۆژی تووڕەیی، وشەکانی سەرەتای سروودەکە") ◌ دیس ایرای

dies non /ˌdi:eɪz ˈnɒn/ *noun, pl.* same

(لاتین) ڕۆژی ناقانوونی یان نادادگەری (ڕۆژێ کە لەودا هیچ کاریکی قانوونی نابێ بکرێ، بنەڕەت: کورتەی *dies non juridicus* لاتین "non-judicial day") ◌ دیس نون

diester *noun,*

ئاوێتەیێ کە دوو کۆمەڵی ئێستێری ester تیایە ◌ دی‌استر

diet[1] /ˈdaɪət/ *noun*

1 نان، چێشت، خۆراک (ی ڕۆژانە) 2 پارێز، خۆراکی تایبەتی 3 زۆری، زەبەندی، لە ئەنداز (پێویست) بەدەر (کە ڕەنگە کاریگەری خراپی لێ‌بکەوێتەوە؛ dietary /ˈdaɪətəri, US -teri/ *adj*: 1 خۆراکی 2 سەربە پارێز) ◌ 1 غذا 2 رژیم غذایی 3 کثرت

diet[2] /ˈdaɪət/ *noun*

1 (لە هێندێ ولاتدا ب.ت. ژاپۆن) ئەنجومەنی قانووندانان، پارلەمان 2 ئەنجومەن 3 کۆبوونەوە یان دانیشتنی دادگایی 4 ڕۆژی لە دادگابوون، ڕۆژی ئامادەبوون لە دادگا ◌ 1 مجلس قانونگذاری 2 شورا 3 گردهمایی یا نشست محکمه 4 روز حضور در دادگاه

dietary law *noun*

پارێزی خۆراکی، قانوونی پارێز (لە لایەن جووەکانی ئۆرتۆدۆکسەوە کە بەر لە هێندێ خۆراک دەگرێ یان بڕیک ئازاد دەکا) ◌ پرهیز غذایی

dietary supplement *noun*

تەواوکەری خۆراکی (لە ڤیتامین و ترشەڵۆکانی ئەمینۆ) ◌ مکمل غذایی

dietetic /ˌdaɪəˈtetɪk/ *adjective,* also dietetical /ˌdaɪəˈtetɪkl/

سەربە یان پێوەندی بە پارێزەوە هەیە (dietetically *adv*) ◌ وابسته به رژیم غذایی

dietetics /ˌdaɪəˈtetɪks/ *noun, pl.*

خۆراکناسی، زانستی خواردن و خواردنەوە ۞ علم تغذیه

diethylstilbestrol = stilboestrol

dietician /ˌdaɪəˈtɪʃn/ *noun*, also dietitian
خۆراکناس، شارەزای خۆراک ۞ متخصص تغذیه

difference /ˈdɪfrəns/ *noun*
1 جیاوازی، فەرق، جوداهی، جودایەتی، جیایی، کێشە، ناکۆکی، دژایەتی 2 بینەوبەرە، مشتومڕ، گێروکێشە 3 سەرباقی، ماوە، بەرماوە، لێماوە ۞ 1 تفاوت، فرق، اختلاف 2 مشاجره 3 باقیمانده

different /ˈdɪfrənt/ *adjective*
1 جیاواز، جیا، جۆربەجۆر، لێکجیا 2 جۆراوجۆر 3 دیکە، بێجگە، دی، تر 4 تازە، نەو، نوێ (different *adj*: بە شێوەیەکی تر، بە جۆر یا نەزمێکی دی؛ differentness *n*) ۞ 1 متفاوت، مختلف 2 گوناگون 3 دیگر 4 تازه

differentia /ˌdɪfəˈrɛnʃɪə/ *noun*, *pl*. differentiae /-ʃiː/
نیشانە یان تایبەتمەندی جیاکەرەوە، نیشانەی جیاوازی ۞ علامت یا ویژگی متمایزکننده

differentiable /ˌdɪfəˈrenʃɪəbəl/ *adjective*
شیاوی لێککردنەوە یان جیاکردنەوە، شیاوی جیاوازیدانان (differentiability /ˌdɪfərenʃɪəˈbɪlətɪ/: *n* لەلێککردنەوەهاتوویی، لەجیاکردنەوەهاتوویی) ۞ قابل تشخیص، فرقگذاشتنی

differential[1] /dɪfəˈrenʃl/ *adjective*
1 جیاواز، فەرقهەبوو، جیا، لێکجیا 2 (بیرکاری و هتد) دیفرانسیەلی، شیکارییانە ۞ 1 متفاوت، متمایز 2 (ریاضیات و...) تفاضلی، دیفرانسیلی

differential[2] /dɪfəˈrenʃl/ *noun*
1 جیاوازی، فەرق 2 جیاوازی حەقدەس یان کرێ 3 (ماشین) دیفرانسیەل ۞ 1 تفاوت 2 تفاوت دستمزد 3 دیفرانسیل

differential calculus *noun*
حیسابی دیفرانسیەلی، شیکاری ۞ حساب تفاضلی یا دیفرانسیل

differential coefficient *noun*
(بیرکاری) دارشتە، هەروەها derivative ۞ مشتق

differential equation *noun*
هاوکێشەی دیفرانسیەلی ۞ معادلەی تفاضلی

differential gear *noun*
گێری دیفرانسیەلی ۞ چرخدندەی دیفرانسیل

differential motion *noun*
جوولە یا بزووتنی دیفرانسیەلی ۞ حرکت تفاضلی

differential wage *noun*
جیاوازی کرێ، جیاوازی حەقدەس یان مز، فەرقی حەقدەس یان کرێ ۞ تفاوت دستمزد

differentiation /ˌdɪfəˌrenʃɪˈeɪʃn/ *noun*
1 لێککردنەوە، جیاکردنەوە، فەرقدانان، جیاکاری 2 جیاوازیدانان ۞ 1 تشخیص، افتراق، تمایز 2 تفکیک

differently abled *adjective*
(جوانەدەربڕی) پەککەوتە، لاکەوتە، کەمەندام، کۆچیل ۞ معلول

differing *adjective*
جیاواز، لێکجیا، تایبەت ۞ متفاوت

difficult /ˈdɪfɪkəlt/ *adjective*
1 سەخت، گران، پڕئەرک، ئاسێ، کەرژاڵ، دژوار، چەتوون، ئاریش: *a difficult problem/task/exam* ◊ *It's really difficult to read your writing* ◊ *to be in a difficult position/situation* 2 سەختگر، درەنگرازی(بوو)، پڕچاوەڕوانی، *a difficult child/customer/boss* :awkward (difficultness *n* ؛difficultly *adv*) ۞ 1 مشکل، دشوار، صعب 2 پرتوقع

difficulty /ˈdɪfɪkəltɪ/ *noun*, *pl*. difficulties
1 گرفت، گیر، گیروگرفت: *The bank is in difficulty/difficulties* 2 سەختی، تەنگی، گرانی، دژواری، چەتوونی، ئاستەنگی، پڕئەرکی، زەحمەت، کاری سەخت: *varying levels of difficulty* 3 ئیراد، گیروکێشە، دەرد، گێچەڵ، قۆرت، کێشە، دەردەسەری 4 تەنگانە، زۆربۆهاتن، گیر (بارە) ۞ 1 مشکل 2 صعوبت 3 اشکال، گرفتاری، دردسر، مخمصه 4 مضیقه

diffident /ˈdɪfɪdənt/ *adjective*
1 باوەڕبەخۆنەبوو، لەخۆڕانەدیتوو، لەخۆڕانەپەڕموو، بێباوەڕبەخۆ، تەریک 2 دوودڵ، دڕدۆنگ، نادڵنیا، کەمڕوو، لەڕووهەڵنەهاتوو، لاتەریک، شەرمدار، شەرمێون، ترسەنۆک (diffidence /-dəns/ *n*: diffidently *adv*) ۞ 1 فاقد اعتماد بە نفس، بیاعتماد 2 مردد، کمرو، ترسو

diffraction /dɪˈfrækʃn/ *noun*
(فیزیک) شکانەوە، لادان (diffractive /dɪˈfræktɪv/ *adj*: شکانەوەیی، سەربە لادان) ۞ انکسار، پراش

diffractometer /ˌdɪfrakˈtɒmɪtə/ *noun*
شکانەوەپێو، لادانپێو (diffractometric *adj*؛ diffractometry *n*) ۞ پراشسنج

diffuse /dɪˈfjuːs/ *adjective*
1 پەڵهاویشتوو، بڵاوەبوو، تەنیوە، داگرتوو 2 (نووسراوە) درێژدادرانە، دوورودرێژ (diffused *adj*: 1 پەڵهاویشتوو، بڵاوەبوو، تەنیوە، داگرتوو 2 (فیزیک، رووناکی) بڵاوەبوو؛ diffusely /dɪˈfjuːslɪ/ *adv*: درێژدادرانە، بە دوورودرێژی؛ diffuseness /dɪˈfjuːsnɪs/ *n*: 1 پەڵهاویشتوویی، بڵاوەبوویی، تەنیوی، داگرتوویی 2 (فیزیک) بڵاوەبوویی؛ diffuser or diffusible /dɪˈfjuːzəbl/ *adj* ؛diffusor *n*

۞ 1 شیاوی بلاوبوونەوە، لەبلاوبوونەوەهاتوو) پراکنده 2 (نوشته) پراطناب

diffused light *noun*

رووناکی بلاوەبوو، شەوقی بلاوەبوو ۞ نور پخشیده

diffusion /dɪˈfjuːʒn/ *noun*

1 بلاوبوونەوە، تەنینەوە، وەشان، داگرتن، پەلهاویشتن 2 لێچوون، دزەکردن 3 تێکەڵبوون 4 درێژدادڕی، درێژنووسی، زۆرلێوتن 5 (مرۆڤناسی) بلاوبوونەوەی توخمەکانی فەرهەنگێ لە ناوچە یان گەلێکی ترا (diffusionist *adj, n*؛ diffusionism *n*؛ diffusive /dɪˈfjuːsɪv/ *adj*: 1 بلاوکەرەوە 2 دوورودرێژ، درێژدادڕانە؛ diffusiveness /dɪˈfjuːsɪvnəs/ *n*: درێژدادڕی، درێژدڕی، زۆربلەیی) ۞ 1 پخش، انتشار 2 نشت 3 اختلاط 4 اطناب 5 دیفوسیون

diffusion of light *noun*

بلاوبوونەوەی رۆشنایی، بلاوبوونەوەی شەوق یا رووناکی ۞ پخش نور

dig /dɪg/ *noun*

1 سیخورمە، مستەکوڵە، گورمیچ، تێکوتان، تێوەژاندن 2 پلار، زیپک 3 دانەوە، هەڵکۆڵین، هەڵکەندن 4 شوێنی دانەوە، شوێنی کە شوێنەوارناسەکان دەیدەنەوە، کۆڵینی شوێنەوارناسییانە ۞ 1 سیخونک 2 کنایە 3 حفاری 4 محل حفاری، حفاری باستانشناسانه

Digambara /dɪˈgʌmbərə/ *noun*

دیگامبیرا، ئاسمانپۆش: ئەندامی یەکێ لە دوو تیرەی سەرەکی جاینیزم، کە ماڵی دنیا توور هەڵدەدەن و رووت دەگەڕێن (بڕوانە Svetambara؛ بنەڕەت: لە *Digāmbara* سانسکریت بە واتای "sky-clad") ۞ دیگامبارا

digamy *noun*

زەماوەندی دووبارە، شایی دووەم (بڕوانە monogamy) ۞ عروسی مجدد

diggama /dʌɪˈgamə/ *noun*

شەشەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی زوو، رەنگە وەک "w" بێژرابێ ۞ دیگاما

digastric /dʌɪˈgastrɪk/ *adjective*

دووزگە، دووسکە، جووتزگ ۞ دوشکمه

digastric muscle /dʌɪˈgastrɪk/ *noun*

(توێکاری) ماسوولکەی دووزگە ۞ ماهیچەی دوشکمه

digenean /ˌdʌɪdʒɪˈniːən, US dʌɪˈdʒɛnɪən/ *adjective*

(گیانەوەرناسی) دووبەرە، دووەچە، دوورەگەزە، دووهاوخوان: سەربە یان ئاماژە بە کۆمەڵێ لە کرمە پەپوولە fluke مشەخۆرەکان کە تەنیا پێویستیان بە دوو یان چوار هاوخوان host هەیە بۆ تەواوکردنی سووری ژیانیان (بڕوانە monogenean، بنەڕەت: لە ناوی ژێرپۆلی *Digenea* لاتینی نوێ (لە *di-* یۆنانی "twice" + *genea* "race, generation" + -an) ۞ دیژینین

digest /ˈdaɪdʒest/ *noun*

1 پوختە، کورتە: *a monthly news digest* 2 (the Digest) کورتەی قانوونی رۆم، لە سەردەمی Justinian ڕێکخرا 3 (کیمیا) ماک یان تێکەڵەیێ لە ئەنجامی هەرس ۞ 1 خلاصه، چکیده 2 و 3 دیجست

digester /ˈdaɪdʒest/ *noun*

1 هەرسێنەر 2 کورتکەرەوە، کورتێنەر ۞ 1 گوارنده 2 خلاصه‌کننده

digestible /daɪˈdʒestəbl, US dɪ-/ *adjective*

لەهەرسهاتوو، هەرس دەبێ، هەڵدەتاوێ (digestibility /ˌdaɪdʒestəˈbɪlətɪ, US dɪ-/ *n*: لەهەرسهاتوویی) ۞ قابل گوارش

digestif /dʌɪˈdʒɛstɪf, US ˌdiːʒɛˈstiːf/ *noun*

هەرسێنە (دوای نان بۆ هەرساندن) ۞ دیجستیف

digestion /daɪˈdʒestʃən, US dɪ-/ *noun*

1 هەرس، هەڵتاوان 2 کۆئەندامی هەرس، هێزی هەرساندن 3 توانایی یان هێزی تێگەیشتن ۞ 1 هضم، گوارش 2 دستگاه گوارش 3 قوەی ادراک

digestive /daɪˈdʒestɪv, US dɪ-/ *adjective, noun*

adj سەربە هەڵتاوان، هەرسی *n* 1 دەرمانی هەرساندن یان هەڵتاواندن 2 (بریتانیا) جۆرێ غورابی سۆستەداری نیمچەشیرین (digestively *adv*) ۞ *adj* وابەستە بە گوارش، گوارشی *n* 1 دوای هاضمه 2 نوعی بیسکویت

digestive organs *noun, pl.*

ئەندامە هەرسییەکان، ئەندامانی هەرساندن ۞ اعضا گوارشی

digestive system *noun*

کۆئەندامی هەرس، دەزگا یان سیستمی هەڵتاوان ۞ دستگاه گوارش

digger /ˈdɪgə(r)/ *noun*

1 هەڵکۆڵ، دەردەر، (لە لێکدانا) ـکۆڵ، ـ هەڵکۆڵ، ـدەردەر 2 دەزگای دانەوە یان هەڵکۆڵین 3 (ئەوسترالیا) بانگی کەسێ کردن بە شێوەی دۆستانە ۞ 1 حفار، ـکن 2 ماشین حفاری 3 دیگر

digger wasp *noun*

(گیانەوەرناسی) هەنگەژاڵەکونکەرە، هەنگەژاڵەسمە [خێزانەکانی Sphecidae و Pompilidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی زنبور

digging *noun*

هەڵکەندن، هەڵکۆڵین، دانەوە ۞ حفاری، حفر

diggings *noun, pl.*

1 شوێنی دانەوە، شوێنی هەڵکەندن یان هەڵکۆڵین 2 کان 3 (نافەرمی، بریتانیا) دیوی بەکرێ ۞ 1 محل حفاری 2 معدن 3 اتاق اجاره‌ای

dight /dʌɪt/ *adjective*

دیژیتـــۆنین: جـــۆرێ saponin ســـتێرۆید $C_{56}H_{92}O_{29}$، لـەنێـو گـەڵا و دانی foxglove ئاسایی‌دا هەیە ۞ دیژیتونین، دیجیتونین

digitoxin /ˌdɪdʒɪˈtɒksɪn/ *noun*
(کیمیا) دیجیتاکسین، دیژیتۆکسین $C_{41}H_{64}O_{13}$، ئاوێتـەیێ بـە هـەمـان تایبـەتمـەنـدی دیژۆکـسین digoxin، لە foxglove و گیا و رووەکـی تـردا دۆزراوەتـەوە؛ گلایکۆزایـدیکی cardiotonic ژاراوی کـە چـالاک‌ترین پێکهێنـەری digitalis ـەکانن ۞ دیژیتوکسین

diglossia /dʌɪˈglɒsɪə/ *noun*
(زمانەوانی) دووزمـانێتی، بارودۆخـێ کـە لـەودا دوو زمـان (یـان دوو شـێوەی هـەر ئـەو زمانـە) لەژێر هەلومەرجێکی جیاوازا لەنێو کۆمەڵگایێ بەکاردێترێن، زۆرتر لەلایەن هەمان ئاخێوەرانەوە (diglossic *adj*: سـەربە دیگلۆسـیا یـان دووزمانێتی) ۞ دیگلوسیا

dignified /ˈdɪgnɪfaɪd/ *adjective*
بەسـام، گـەورە، بەشـەوکەت، مەنـد، قـورس، خۆگرتـوو، بـەرێز، بەرێزانـە: *a dignified person/manner/voice* ۞ موقر، متین، موقرانه

dignifiedly *adverb*
بەسامانە، بەشەوکەتانە، مەندانە، بە مەندی‌یانەوە ۞ موقرانه، با متانت

dignitary /ˈdɪgnɪtəri, US -teri/ *noun, pl.* dignitaries
مرۆی پایەبەرز، بنیادەمی گەورە یان بەشەوکەت ۞ شخص عالی‌رتبه

dignity /ˈdɪgnəti/ *noun, pl.* dignities
1 گەورەیی، مەزنی، شەوکەت، شکۆ، فەڕ، سام، ئەندێش، سـەنگ، بەسامی، قورسی، بـەرێزی، مەندی 2 بایەخ، وەج، ئابروو، قەدر، حورمەت، شـان، ریز 3 پلـە، پایـە ۞ 1 عظمـت، وقـار 2 ارزش، اعتبار، شأن 3 مقام

digoxin /dɪˈdʒɒksɪn/ *noun*
(کیمیـا) مـاکێکی ژاراوی $C_{41}H_{64}O_{14}$ لـە foxglove (*Digitalis lanata*) و گیـای تـر، وەک تـاودەری دڵـی cardiac بـەکاردێترێ ۞ دیجوکسین

digraph /ˈdaɪgrɑːf, US -græf/ *noun*
1 دووپیتە، دووپیتە، پیتی تێکەڵ یان لێکدراو ۞ ligature 3 ← (چاپ) 2 (وەکوو *f* /ph/) حرف مرکب

digraphic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە دیاگرافەوە هەیە، پێوەندی بە دوونووسەوە هەیە ۞ وابسته به حرف مرکب

digression /daɪˈgreʃn/ *noun*
1 لادان لـە بـاس، گـۆڕینی قـسـە (واتـای خـۆی "لاڕەوی"): *After several -ssions, he finally got to the point* 2 دەستەوشەی موعتەریزە ۞ 1 انحراف از موضوع 2 عبارت معترضه

(کۆن) لەبەرکردوو، پۆشیو، بەرگ‌پۆشیو، ساز ۞ لباس‌پوشیده، مجهز

digit /ˈdɪdʒɪt/ *noun*
1 (بیرکـاری) ژمـارە، رەنـووس 2 (توێکـاری، گیانەوەرناسی) قامک، پەنجە، تلی، کلک ۞ 1 رقم 2 انگشت

digital /ˈdɪdʒɪtl/ *adjective*
1 ژمـارەیی، رەنووسـی، هێژمـاری، دیجیتـاڵ 2 سەربە قامک، پەنجەیی (digitally /ˈdɪdʒɪtəli/ *adv*) ۞ 1 رقمی، عددی 2 انگشتی

digital computer *noun*
کـامپیوتێری ژمـارەیی یـان دیجیتـاڵ(ـی) ۞ کامپیوتر رقمی

digitalin /ˌdɪdʒɪˈteɪlɪn/ *noun*
دەرمانێ کە پێکهێنەرە چالاکەکانی digitalis ی تیایە ۞ دیجیتالین

digitalis /ˌdɪdʒɪˈteɪlɪs/ *noun*
1 (رووەکـناسـی) پەنجـەی خـانم (تـوخم *Digitalis*، لـە خێـزانی figwort، ب.ت. foxglove ـەکـان [*D. purpurea*] 2 گەڵای وشـکەوەبووی گیـاوەکـان کـە وەک هـاندەر یـا تـاودەری دڵ heart stimulant بەکاردێترێ ۞ 1 گل پنجه‌علی 2 دیجیتالیس. برگ خشک‌شده‌ی گل انگشتانه

digital recording *noun*
(دەنگ) ریکۆردینگی ژمارەیی ۞ ضبط رقمی

digital television *noun*
تەلەفزیۆنی ژمارەیی یان دیجیتاڵ ۞ تلویزیون دیجیتال

digital watch *noun*
سەعاتی دیجیتاڵ یان کامپیوتێری یان ژمارەیی ۞ ساعت کامپیوتری

digitate /ˈdɪdʒɪtət, US -eɪt/ *adjective*, also dogitoform
(گیانەوەرناسـی و رووەکـناسـی) پەنجـەیی، ئەنگوستی، قامکی ۞ انگشتی، پنجه‌ای

digitation /ˌdɪdʒɪˈteɪʃn/ *noun*
1 (گیانەوەرناسـی و رووەکـناسـی) دەربـەرێوی پەنجەئاسا یـان پەنجەیی، قامکە 2 (کـامپیوتێر) گۆڕینی زانیاری بۆ شێوەی ژمارەیی یا دیجیتاڵ، ژماراندن ۞ 1 برآمدگی انگشتی 2 دیجیتاسیون

digitigrade /ˈdɪdʒɪtɪˌgreɪd/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، شیردەرێ) پەنجەڕەو، پەنجەڕۆ (بڕوانە plantigrade، لە لاتین *digitus* "finger, toe" + *gradus* "-walking") ۞ دیجیتیگرید

digitization *noun*
(کـامپیوتێر) ژمـارەیی‌کـردن، کردنـەژمارەیی، ژمارانـدن، رەنووسـاندن، (تێخـستنی زانیـاری بەشـێوەی ژمـارەیی؛ digitizer *n*: (کـامپیوتێر) ژمارێنەر، رەنووسێنەر، دیجیتیزێر) ۞ رقمی‌سازی

digitonin *noun*

digressive /daɪˈgresɪv/ *adjective*
لەباس‌لادەر: *a -ressive talk* ◌ منحرف‌شونده
digressively /daɪˈgresɪvli/ *adverb*
لەباس‌لادەرانە ◌ به طور منحرف‌شونده
digressiveness /daɪˈgresɪvnəs/ *noun*
لەباس‌لادەری ◌ منحرف‌شوندگی
digs /dɪgz/ *noun, pl.*
دیو یان دەستەدیوی بەکرێ ◌ اتاق یا اتاق‌های کرایه‌ای
dihaploid *noun, adjective*
زیندەوەرێ کە لە نیوەی ژمارەی کرۆمۆزۆمەکانی گیانەوەریکی تێتراپلۆئید پێکدێ و زۆرتر پۆلی‌هاپلۆئیدی پێ دەوترێ ◌ دی‌هاپلوئید
dihedral /dʌɪˈhiːdr(ə)l/ *adjective, noun*
adj دووڕوویی *n* گۆشەی پێکهاتوو بە دوو رووی تەختەوە، گۆشە یان سووچی دووڕوویی ◌ *adj* دووجهی *n* زاویەی دووجهی
dihedron *noun*
شێوەی دووڕوو ◌ شکل دووجهی
dihybrid /dʌɪˈhʌɪrɪd/ *adjective, noun*
(بۆماوەناسی) دووڕەگەی دووانە: دووڕەگەیێ کە heterozygous ـە سەبارەت بە ئالێلەکانی دوو ژێنی جیاواز (dihybridism *n*) ◌ دوآمیزه
dihydr- or dihydro- *prefix*
لێکدران لەگەڵ دوو گەردیلە یان ئەتۆمی هایدرۆژێن: *dihydroergotamine* ◌ ترکیبی از دو اتم هیدروژن
dihydrochloride *noun*
دی‌هایدرۆکلۆرید: ماک یان مادەیێ کە لە لێکدانی دوو گەردی ترشەڵۆکی هایدرۆکلۆریک hydrochloric acid بە دەست دێ ◌ دیهیدروکلورید
dihydroergotamine *noun*
بەرهەمێکی هایدرۆژێنراو hydrogenated لە ئێرگۆتامین ergotamine $C_{33}H_{37}N_5O_5$، بۆ چارەسەری migraine بەکاردێنرێ ◌ دی‌هیدروارگوتامین
dihydric /dʌɪˈhʌɪdrɪk/ *adjective*
(کیمیا، ئەلکۆلێ) خاوەنی دوو کۆمەڵی hydroxyl ◌ دیهیدریک
dihydromorphinone *noun*
دی‌هایدرۆمۆرفینۆن: ناوێتەیێکی سڕکەر $C_{17}H_{19}O_3N$ narcotic compound، لە مۆرفین دەگیرێ و وەک ژان‌بڕ analgesic بەکاردێنرێ ◌ دی‌هیدرومورفینون
dihydroxyacetone *noun*
هاوپارژە یا ئیزۆمێریکی glyceraldehyde $C_3H_6O_3$، ب.ت. بۆ رەنگاندنی پێست بەکاردێنرێ تا بە شێوەی قاوەیی دەربێ ◌ دی‌هیدروکسی‌آستون

dik-dik /ˈdɪkdɪk/ *noun*
جۆرێ antelope کورتەبالای ساڤانای ئەفریکا [توخم *Madoqua*: چەندین جۆرن] (لە ناوی دەنگەکەیەوە هەڵگیراوەتەوە) ◌ نوعی آهو
dikaryon *noun*, also dicaryon
دووناوکە: 1 تۆڕەداوێلکەی mycelium کەڕووەکان لەگەڵ ئەو خانانەی کە دوو ناوکی هاپلۆئیدیان تیایە کە لە کاتی بەرهەم هێنان یان زاوزێی خانە نوێکان دابەش‌بوونێکی هاوکات ئەنجام دەدەن (یان دەکەن) 2 جووتە ناوکێ کە هەر کام لە خانەیێکی دایکی جیاوە پێکدێن (dikaryotic *adj*: دووناوکە، دووناوکەیی، سەربە دووناوکە) ◌ دوهسته‌ای
dike = dyke
diktat /ˈdɪktæt, US dɪkˈtæt/ *noun*
دەستوور، فەرمایشت، فەرمان، فەرموار (بە زۆری بێ، بنەڕەت: لە ئەڵمانی‌یەوە) ◌ حکم، امر
dilapidated /dɪˈlæpɪdeɪtɪd/ *adjective*
1 شەق‌وشڕ، داغن، شڕزە، شکاو، لێک‌زەبەردراو، کۆن، شڕ، چەبەرەشڕ 2 خاپوور، داربەسەر بەردەوەنەماو، تێک‌رووخاو، تێک‌ڕماو، کاولە، کاول، کەلاوە ◌ 1 فکسنی، درب و داغون 2 خرابه
dilapidation /dɪˌlæpɪˈdeɪʃn/ *noun*
1 کاولی، خاپووری، رووخاوی، تێک‌ڕماوی، وێرانی 2 تێک‌دان، رووخاندن، تێک‌ڕماندن 3 (کتێب) دڕاوی 4 (جل‌وبەرگ) شڕی، کۆنی، تان‌دەرکەوتوویی ◌ 1 خرابی 2 خراب‌سازی 3 پارگی 4 مندرس بودن
dilatability /daɪˌleɪtəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەکشان‌هاتوویی ◌ انبساط‌پذیری
dilatable /daɪˈleɪtəbl/ *adjective*
لەکشان‌هاتوو، دەکشێ ◌ انبساط‌پذیر
dilatation /ˌdaɪləˈteɪʃn, US ˌdɪlə-, ˌdaɪleɪ-/ = dilation
dilated *adjective*
گەورەوەبوو، کراوە، زلەوەبوو، کشاو، فشەوەبوو ◌ گشاد، باز
dilation /daɪˈleɪʃn/ *noun*
1 کشان، کرانەوە، گەورەبوونەوە، هەراوبوونەوە، زل‌بوونەوە، فش‌بوونەوە، فراوانی، ماسین، dilatation ،expansion: *The doctor checked his eyes but there was no abnormal pupil -on* 2 درێژدادری، زۆربێژی، درێژدری ◌ 1 اتساع، گشادی، آماس 2 درازگویی
dilatometer *noun*
کشان‌پێو ◌ گسترش‌سنج
dilator /daɪˈleɪtə(r)/ *noun*
1 (هەروەها dilator muscle) ماسوولکەی کشێنەر 2 کشێنەر، ئامێری هەراوکردنەوە (هی نەشتەرگەری) 3 دەرمانی رەگەکشێ ◌ 1 ماهیچه‌ی انبساط‌دهنده 2 انبساط‌دهنده،

ابزارگشادسازی 3 داروی وازودیلاتوری
dilatorily /ˌdɪləˈtɔrəli, US -ˈtɔːrəli/ *adverb*
بە خاوی، بە ساوەساو، بە شێنەیی ◌ بە کندی
dilatoriness /ˈdɪlətərinəs, US -tɔːrinəs/ *noun*
خاوی، هێواشی، شێنەیی‌بوون، سستی ◌ کندی
dilatory /ˈdɪlətəri, US -tɔːri/ *adjective*
1 خاو، خاووخلیچک، هێواش، شێنەیی، سست، تەپلوس: *dilatory tactics* 2 بەدرەنگ‌خەر: *dilatory tactics* ◌ 1 کند 2 مسبب تأخیر
dildo /ˈdɪldəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* dildos or dildoes
چووکی دەسکرد (ژنان بۆ خۆئاسوودەکردن لە خۆیانی دەخەن) ◌ دیلدو
dilemma /dɪˈlemə, US daɪ- *noun, pl.* dilemms
1 دوڕیانە، بارودۆخی ئاستەم، چەڵەمە، تەنگ‌وچەڵەمە، کێشە، گیروکێشە، گرفت، ئاستەنگ، تەنگانە؛ بارودۆخی ئاستەم، هەڵومەرجی دژوار، ڕەوش یان کاودانی ئاستەم: *to face a dilemma* 2 (لۆژیک) دیلێما، دەلیما (*dilemmatic adj*) ◌ 1 دوراهی، مشکل؛ وضعیت دشوار 2 قیاس یا برهان ذوحدین
dilettante /ˌdɪləˈtænti/ *noun, pl.* dilettanti /-ti/ or dilettantes
هونەردۆست (کەسێ کە زۆر سەرنج ناداتە شتێ و بۆ خۆشی دەیکا؛ بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە "کەسێ کە حەز لە هونەرەکان دەکا") ◌ متفنن
dilettantish *adjective*
هونەردۆست، سەرسەرەکی ◌ متفنن، سطحی
dilettantism *noun*
هونەردۆستی ◌ تفنن
diligence[1] /ˈdɪlɪdʒəns/ *noun*
حەوڵ، تێکۆشان، زەحمەت، خەبات، ڕەنج، کردوکۆش، بەکاری، شێلگیری، ڕشتی، سووربوون ◌ مجاهدت، جدیت، سعی
diligence[2] /ˈdɪlɪdʒəns/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ stagecoachی گشتی ◌ نوعی دلیجان عمومی
diligent /ˈdɪlɪdʒənt/ *adjective*
1 ڕەنج‌کێش، زەحمەت‌کێش، بەکار، بەحەوڵ، تێکۆشەر، کۆشا، نەحەساوە، نەسرەوتوو، شێلگیر، ڕشت، سوور: *a diligent* ◊ *a diligent worker* 2 یەکبینە، بەردەوام، لەسەرڕۆیشتوو *student* ◌ 1 سخت‌کوش، ساعی 2 مستمر
diligently /ˈdɪlɪdʒəntli/ *adverb*
1 بە تێکۆشانەوە، شێلگیرانە 2 یەکبینە، لەسەریەک، یەک‌وچان ◌ 1 با کوشش، با جدیت 2 مرتب
dill[1] /dɪl/ *noun,* also dill weed
(ڕووەکناسی) شوێت، شوید [*Anethum graveolens*] ◌ شوید
dill[2] /dɪl/ *noun*
(تافەرمی، ئەوستڕالیا) مرۆی گەوج ◌ آدم احمق
dill pickle *noun*
خەیاری ترشیات (شوێتی تێکراوە) ◌ خیار ترشی
dill water *noun*
شوێتاو، ئاوی شوید یان شوێت ◌ آب شوید
dilly[1] *noun, pl.* dillies
(تافەرمی) شتێ هەرەباش یان دەرکەوتوو، شتێ بەرچاو (گۆڕاوی برگەی سەرەتای delightful یان delicious) ◌ (عامیانه) چیز بارز
dilly[2] *adjective* (dillier, dilliest)
(تافەرمی، ئەوستڕالیا و نیوزیلەند) گەوج، سەیر ◌ احمق، عجیب
dillybag *noun*
جۆرێ سەوەتەی سەرەتانشینانی ئەوستڕالیا، لە گیا یا ریشالی چنراو دروست دەکرێ، ریشالینە ◌ دیلیبگ
dilophosaurus /daɪˌləʊfə(ʊ)ˈsɔːrəs/ *noun*
(مار)مێلکەدووپۆپنە: جۆرێ دایناسۆری گەورەی دووپێی سەرەتای قۆناخی ژووراسیک، دووپۆپەی دریژی لەسەری (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە *dilophos* "دووپۆپنە" + *sauros* "مارمێلک") ◌ نوعی دایناسور
diluent /ˈdɪljʊənt/ *noun, adjective*
n ماک یان مەتریالی ڕوونکەرەوە یان تەنکێنەر *adj* تراوکەر، ڕوونکەرەوە، تراوێنەر، تەنکێنەر ◌ *n* مادەی رقیق‌کنندە *adj* رقیق‌کنندە
dilute /daɪˈluːt, US -ˈljuːt/ *adjective*
1 تراو، تەنک، ڕوون، ئاوەکی 2 (کیمیا، گیراوەیی) تراو، تەنک: ئاستی خەستی یان پەیێی solute ی (تا ڕادەیێ) کەمە: *a dilute acid* ◌ رقیق
dilution /daɪˈluːʃn, US -ˈljuːʃn/ *noun*
1 تراوکردن، تراواندن، تەنک‌کردن، تەنکاندن، ڕوونکردنەوە، تراوی: *the dilution of sewage* 2 لاوازکردن، سست‌کردن، سستاندن، لاوازاندن، نزم‌کردنەوە ◌ 1 رقیق‌سازی، رقت 2 تضعیف
dilutor *noun,* also diluter
تراوێنەر، تەنکێنەر، ڕوونکەرەوە ◌ رقیق‌ساز
diluvial /daɪˈl(j)uːvɪəl, US dɪ-/ *noun,* also diluvian
سەربە سێلاو یان لافاو، ب.ت. لافاوەکەی نووح ◌ وابسته به توفان، به ویژه توفان نوح
dim /dɪm/ *adjective* (dimmer, dimmest)
1 تاریک، تار، بێ‌شەوق، بێ‌ڕووناکی، بێ‌ڕۆشنایی 2 (شەوق) کز، کەم 3 (چاو) کەم‌سۆما، کز، لێڵ، چاک‌نەدیتوو 4 لێڵ، ڕوون نییە، نامەعلووم، نادیار، تەماوی 5 گێژ، کەم‌هۆش، گەمژە، حەپە ◌ 1 تیره 2 (نور) ضعیف 3 (چشم) کم‌سو 4 نامعلوم، مبهم 5 خنگ

dime /daɪm/ *noun*
1 (لە ئەمریکا و کەنەدا) دەسێنتی 2 شایی، پەنابات ۞ 1 دەستی 2 پشیز

dimenhydrinate *noun*
دایمێنهایدرینات: جۆری antihistamine کریستالی $C_{24}H_{28}ClN_5O_3$، بۆ بەرگیری یان پێشگیری لە nausea بەکاردێنرێ ۞ دیمن‌هیدرینات

dime novel *noun*
(لە ئەمریکا) رۆمانی دەسێنتی یان هەرزان ۞ رمان دەستی

dimension /daɪˈmenʃn, US dɪ-/ *noun*
1 رەهەند، دووری، ئەندازە 2 (خوازە) رەهەند، لایەن، ئالی 3 (dimensions) بەرینایی، بەربلاوی، فراوانی، بەرفرەهی، گەورەیی (-dimensionality *n* ؛dimensional *adj* ؛dimensionless *adj*) ۞ 1 بعد 2 (مجازی) جنبه 3 (در جمع) وسعت

dimensional /daɪˈmenʃənl, dɪ-/ *adjective*
رەهەندی، سەربە دووری، سەربە ئەندازە (dimensionally *adv*) ۞ بعدی

dimer /ˈdʌɪmə/ *noun*
دووپار(ژە)، دووپاریژە، جووت‌پار، دووپارچە (dimeric *adj*: دووپار(ژە)ی، دووپارچەیی، سەربە دووپارژە؛ dimerism *n*: دووپار(ژە)یی، دووپارچەیی) ۞ دوپار، دیمر

dimerization *noun*
(کیمیا) دووپاراندن، دووپارژاندن، دووپارچاندن ۞ دیمریزاسیون

dimerous /ˈdɪm(ə)rəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) دووبەشی، جووت‌بەشی، دووبەشە، جووت‌بەشە، پێکهاتوو یان دابەش‌بوو بەسەر دوو بەش‌دا ۞ دوجزئی

dime store *noun*
1 دووکانی شت‌ومەکی هەرزان‌بایی 2 (وەکوو ئاوەڵناو) هەرزان و خراپ، inferior ،cheap ۞ 1 مغازەی ارزان‌فروشی 2 ارزان و نامرغوب

dimeter /ˈdɪmɪtə/ *noun*
هۆنراوە یان شیعرێکی دووکێشی یان دووپایەیی، دووڕەوتە ۞ دیمتر

dimethoate *noun*
مێرووکوژ insecticide یا کرمکوژێکی organophosphorous miticide $C_5H_{12}NO_3PS_2$، بۆ بەروبوو و رووەکی جوانی بەکاردێنرێ ۞ دیمتوات

dimethyl = ethane (often used in combination)

dimethylhydrazine *noun*
هەریەک لە دوو شلەی ئیزۆمێریکی گڕکێش $C_2H_8N_2$ ۞ دیمتیل هیدرازین

dimethylnitrosamine *noun, abbreviation* DMN , DMNA
دایمیتایل نیترۆسامین: نیترۆسامینی $C_2H_6N_2O$ carcinogenic، ب.ت. لە دووکەڵی تووتن و هێندێ خواردەمەنی دایە ۞ دیمتیل نیتروسامین

dimethyl sulphoxide /dʌɪˌmiːθʌɪl sʌlˈfɒksʌɪd, -ˌmɛθ-, -θɪl/ *noun*, US dimethyl sulfoxide, also DMSO
دایمیتایل سۆلفۆکساید: ئاوێتەیێکی بێ‌ڕەنگ C_2H_6SO، وەک توێنەر لە پزشکی‌دا بەکاردێنرێ ۞ دیمتیل سولفوکسید

dimethyltryptamine *noun*, also DMT
دایمیتایل تریپتامین، دیمیتیل تریپتامین: دەرمانێکی hallucinogenic ئاسان‌پێکهێنراو $C_{12}H_{16}N_2$ ۞ دیمتیل تریپتامین

dimetrodon /dʌɪˈmiːtrədɒn/ *noun*
دووددانەدرێژە: جۆرێ گیانەوەری بووبەردی carnivorous خشۆکی گۆشت‌خۆری fossil کەتەی قۆناخی Permian ۞ دیمترودون

dimin. *abbreviation* 1 diminish2 diminuendo 3 diminutive

diminishable /dɪˈmɪnɪʃəbl/ *adjective*
شیاوی کەم‌بوونەوە، کەم دەبێتەوە، دادەشکێ ۞ قابل کاهش

diminished *adjective*
1 کەمەوەبوو، دابەزیو، داشکاو، کزبوو 2 (موسیقا) کەم: *a diminished fifth* ۞ 1 کاهش‌یافته 2 (موسیقی) کاسته

diminished responsibility *noun*, also diminished capacity
(بریتانیا و ماف) ناساغی، شێتی، بەرپرسایەتی داشکاو یا کەمەوەبوو، (کەسێ کە تووشی تاوانێ دەبێ، بەڵام لەبەر ساغ‌نەبوونی ناتوانرێ تاوانەکە بەسەری‌دا ساغ بێتەوە) ۞ عدم سلامت روانی

diminishing *adjective*
کەمەوەبوو، رووله داشکان، رووله کەمی، رووله دابەزین ۞ کاهش‌یابنده

diminishing returns *noun*
بەهەرە و داهاتی کەم سەبارەت بە زیادبوونی سەرمایە ۞ دیمینیشینگ رتورنس

diminuendo /dɪˌmɪnjuˈendəʊ, US -doʊ/ *noun, adjective, adverb*
(موسیقا) کەم‌بوونەوە یان هێواش‌بوونەوەی بەرەبەرەی دەنگ، هەروەها decrescendo ۞ دیمینوایندو

diminution /ˌdɪmɪˈnjuːʃn, US -ˈnuːʃn/ *noun*
1 کەم‌بوونەوە، هاتنەخوارەوە، دابەزین، داشکان، decrease ،reduction 2 چکۆلاندن، پچووکاندن ۞ 1 کاهش 2 تصغیر

diminutive /dɪˈmɪnjətɪv/ *adjective, noun*

adj 1 ورد، چکۆلە، چکۆلانە، پچوک، بچوک، گچکە، وردیلانە 2 (ڕێزمان) سەربە چکۆلاندن، پچوککراو، پچوککەرەبر، ئاماژە دەکا بە چکۆلەبوونەوە *n* (ڕێزمان) وشەی چکۆلێنراو یان پچوککراو (diminutively *adv*) ۞ 1 *adj* خرد، کوچک 2 (دستور زبان) تصغیری *n* (دستور زبان) مصغر

diminutive suffix *noun*
پاشگری چکۆلاندن یان پچوکاندن یان پچوککردن ۞ پسوند تصغیر

dimissory /'dɪmɪs(ə)ri/ *adjective*
(لە کلێسەی کریستانیەتدا) ودمپێدراو؟ (- ئاماژە بە دەستوور یان ڕێگەدانی فەرمی گەورەقەشە بە کەسێ لە diocese ـێکەوە بۆ دانەیێکی تر) ۞ دیمیسری

dimity /'dɪmɪti/ *nounm pl.* dimities
دیمیتی (- جۆرێ پارچەی کەتانی ئەستووری نەخش شەترەنجی یان ڕێڕێ) ۞ دمیاطی

dimly /'dɪmli/ *adverb*
تاریکانە، بە شێوەیێکی تاریک یان تەماوی: *I did remember, but only dimly* ◊ *a dimly lit room* ۞ به طور تیره یا مبهم

dimmer *noun,* also dimmer switch
کلیلی گۆڕین (یان میزانکردن)ی تیژی ڕووناکی (یان شەوق) ۞ دیمر

dimness /dɪmnəs/ *noun*
تاریکی، تاری، تەماویبوون، لێلی، ناڕوونی، کەمشەوقی، کزی ۞ تیرگی. ابهام، کم‌نوری

dimorphic /dʌɪ'mɔːfɪk/ *adjective,* also dimorphous /dʌɪ'mɔːfəs/
دووشێوە، دووبیچم، جووتشێوە، جووتبیچم: *sexually dimorphic* ◊ *dimorphic leaves* ◊ *coloration in birds* ۞ دوریخت

dimorphism /dʌɪ'mɔːfɪzm *noun*
دووشێوەیی، دووبیچمی، جووتشێوەیی ۞ دوریختی

dimple /'dɪmpl/ *noun*
1 (گوپ، چەناگە) چاڵ، کۆرت، قولکە؛ چاڵی سەر ئاستێ (وەک هی تۆپی گۆلف) 2 (ئاو و هتد) قەلبەزە، شەپۆل (dimply *adj*) ۞ 1 چال 2 موج

dimpled /'dɪmpld/ *adjective*
1 قولکاوی، چاڵ، بەچاڵداکەوتوو، چاڵچاڵ، چاڵدار، بەچاڵ: *a dimpled chin* 2 شەپۆلاوی ۞ 1 دارای چال 2 دارای موج

dim sum /dɪm 'sʌm/ *noun,* also dim sim /'sɪm/
جۆرێ چێشتی چینی ۞ نوعی غذای چینی

dimwit *noun*
(نافەرمی) مرۆی گەوج، کەر، گوێلک، silly ۞ (عامیانه) آدم احمق

dimwitted *adjective*
گەوج، کەر (dimwittedly *adv*؛ dimwittedness *n*) ۞ احمق

din /dɪn/ *noun*
قاڵەقاڵم، هەرا، دەنگوهەرا، دەنگەدەنگ، قاووقیژ، هەراوهوریا (dynn ،dyne ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ داد و قال

DIN *abbreviation* Deusche Industrei-Norm
ستاندارد یان پێودانگی پیشەسازی ئەڵمانیا ۞ معیار صنعتی آلمان

dinar[1] /'diːnɑː(r)/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارە لە یۆگۆسلافیا، بەرامبەر بە سەد para ۞ دینار

dinar[2] /'diːnɑː(r)/ *noun*
1 یەکەی بنەڕەتی پارەی چەندین وڵاتی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست و باکووری ئەفریکا، بەرامبەر بە هەزار fils لە ئۆردون، ئێراق و بەحرەین 2 هەزار dirham لە لیبیا 3 سەد centime لە ئەلجەزایر، و دە pound لە سوودان ۞ دینار

diner /'daɪnə(r)/ *noun*
1 ژەمی نیوەڕۆ یان شێو دەخوا 2 مشتەری (خواردنگە) 3 خواردنگە یان ڕێستورانی هەرزان، خواردنگەی چکۆلانە (ب.ت. لەپاڵ ڕێگە): *a roadside diner* 4 (شەمەندەفەر) واگۆنی خواردنگە ۞ 1 نهار یا شام‌خورنده 2 مشتری 3 رستوران کوچک 4 واگن رستوران

dinero /dɪ'nɛːrəʊ/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا(ی باکووری) پارە، پوول، کۆین (سپانیایی) ۞ پول، سکه

dinette /dʌɪ'nɛt/ *noun*
1 دیوێکی چکۆلە یا بەشێ لە دیوێ بۆ نانخواردن 2 میز و کورسی جێگایێکی وا ۞ دینت

ding /dɪŋ/ *noun*
1 لێدان (لە سەر) 2 زرینگە، دەنگی زەنگ ۞ 1 ضربت 2 دنگ

ding-a-ling *noun,* also dingbat
1 (ئەمریکا) مرۆی کەر، بنیادەمی گەوج 2 زرنگە ۞ 1 آدم احمق 2 دنگ

ding-dong /'dɪŋ dɒŋ, US dɑːŋ, dɔːŋ/ *noun*
1 زرینگەزرینگ، دەنگەدەنگی زەنگ 2 شەڕەچەلەحانێ، مشتومڕ، دمەدمە 3 مرۆی گەوج ۞ 1 دنگ‌دنگ 2 مشاجره 3 آدم احمق

dinghy /'dɪŋi, US 'dɪŋgi/ *noun, pl.* dinghies
1 گەمی، بەلەم، لۆتکە 2 گەمی بایی جیری ۞ 1 قایق 2 قایق بادی

dingle /dɪŋgl/ *noun*
(وێژەیی) شیوی پڕدار، سەوزەدۆڵ، سەوز(ە)دەرە ۞ سبزدره

dingo /'dɪŋgəʊ, US -goʊ/ *noun, pl.*

dingoes or dingos
1 دینگــۆ: ســەگی دڕ و کێــوی ئەوســترالیایی 2 (ئەوســترالیا) مــرۆی ناپــاک یــان ترســەنۆک، خوێڕی‌یەپیاو ◌ 1 دینگو 2 آدم خائن یا ترسو
dingy /'dɪndʒi/ *adjective* (dingier, dingiest)
تاریــک، نــاخۆش، خەفــە، دڵــتەنگ، پــیس، ناخاوێن، چڵکن (*adv* dingily: بە شێوەیەکی خەفە، دڵتەنگانە؛ *n* dingíness: 1 خەفەبوون، تاریکی، دڵتەنگی، ناخۆشی 2 پیسی، چڵکنی) ◌ گرفته، خفه، کثیف
dining car /'daɪnɪŋ kɑ:(r)/ *noun*
(شەمەندەفەر) واگۆنی خواردنگە یا نانخواردن ◌ واگن رستوران
dining room /'daɪnɪŋ ru:m/ *noun*
دیــوی نــانخــواردن، ژووری نــەهارخۆری، سفرەخانە، خوانخانە ◌ اتاق غذاخوری
dining table *noun*
مێزی نانخــواردن، مێزی نەهارخۆری ◌ میــز غذاخوری
dinitrobenzene *noun*
هەرێەک لە سێ بەرهەمی بێنزین بە شێوگی $C_6H_4(NO_2)_2$ ◌ دینیتروبنزن
dinitrophenol *noun*
هــەرێــەک لــە شــەش ئاوێتــەی کریــستاڵی ئیزۆمێریــــک $C_6H_4N_2O_5$، هێنــــدێ لــــە بەرهەمەکانی وەک مێرووکوژ pesticide وان ◌ دینیترفنول
Dinka /'dɪŋkə/ *noun, pl.* same or Dinkas
1 ئەندامی گەلی سوودانی گۆلکاوەکانی نیل 2 زمانی Niliticی ئەو گەلە (لە *Jieng* وشەیێکی خۆماڵی بە واتای "گەل people") ◌ دینکا
dinkum /'dɪŋkəm/ *adjective, adverb,* also fair dinkum
adj (نافەرمی) راستەقینە، راست، رەسەن، واقعی *adv* (زۆرتر لە پرسیاردا) بە راست(ی) ◌ *adj* اصیل، حقیقی *adv* واقعاً
dinky /'dɪŋki/ *adjective* (dinkier, dinkiest)
1 چکۆلە و جوان، قوتو، خشپلانە 2 (لە ئەمریکا) هیچ، هیچەکە ◌ 1 نقلی 2 (در امریکا) جزئی
dinky-di /ˌdɪŋkɪ'dʌɪ/ = dinkum
dinner /'dɪnə(r)/ *noun*
1 فراوێن، نەهار، نافرۆژ، نانی نیوەڕۆ 2 شێو، نانی ئێوارە 3 نان، خۆراک 4 میوانی شێوان ◌ 1 ناهار 2 شام 3 غذا 4 ضیافت، مهمانی
dinner dance *noun*
میوانی شێوان و هەڵپەڕکێ ◌ ضیافت شام و رقص
dinner jacket *noun,* also dinner coat
کەوا یان جلی فەرمی (ب.ت. رەش) ◌ ژاکت یا لباس رسمی
dinner party *noun*
میــوانی شــێو، میــوانی شــێوان، بــەزمی شــەو ◌ مهمانی شام
dinner service *noun,* also dinner set
سێرڤیسی نانخــواردن، دەستەقاپی نانخــواردن ◌ سرویس غذاخوری
dinner suit *noun*
جلی فەرمی، بەرگی میوانی ◌ لباس رسمی
dinner table *noun*
مێزی نانخواردن ◌ میز غذاخوری
dinner theatre *noun*
تیاتری دوای نانخواردن ◌ تئاتر بعد از غذا
dinnertime *noun*
1 کاتی نانخواردن، چێشتەنگاو 2 وەختی نەهار یان نیوەڕوان، فراوێن 3 وەختی شێو، شێوان ◌ 1 وقت غذا 2 وقت ناهار 3 وقت شام
dinner wagon *noun*
واگۆنی نانخواردن ◌ واگون غذاخوری
dinnerware /'dɪnəweə(r), US 'dɪnərwer/ *noun*
قاپوقاچاغی نانخواردن ◌ ظروف غذاخوری
dino (*pl.* dinos) = dinosaur
dinoceras *noun*
دینۆسێراس (= گیانەوەرێکی زلەی قرتێکەتوو) ◌ دینوسراس
dinoflagellate /ˌdʌɪnə(ʊ)'fladʒəleɪt/ *noun*
(زیندەناسی) دووشێلاقە: زینــدەوەرێکی ئــاوی یەکخانەیی دووشێلاقە، بە ژمارەیێکی یەکجار زۆر لە سەراوەکی plankton دەریاییدا هەیە [دیڤیژن: Dinophyta] ◌ داینوفلاگلات
dinosaur /'daɪnəsɔ:(r)/ *noun*
1 دایناســۆر، دێو(مار)مێلکە (جۆرێ خشۆکی بووبەردی یان فوسیلی Mesozoic ی کۆمەڵێ جۆراوجۆری جووتپێ یان چوار پێ، وەک tyrannosaurus، brachiosaurus، triceratops و هتد (*adj* dinosaurian: لە لاتینی *dinosaurus* و ئەویش لە یۆنانییەوە: *deinos* "terrible" + *sauros* "lizard") 2 کەس یــان شــتێکی کــۆن و لەباوکــەوتوو (چونکــو نەیتوانیوە خۆی بگونجێنێ) ◌ 1 دایناسور 2 آدم یا چیز قدیمی
dinothere *noun*
دینۆســێر (جــۆرێ گیانــەوەری گــواندار قرتێکەوتووی فیلئاسا، هی دوایی‌یەکانی Tertiary [تۆخم *Deinotherium*]) ◌ دینوتر
dint /dɪnt/ *noun,* by dint of
1 قوڵکە، قوپاوی، چاڵ 2 بە، بە یارمەتی، بە ئالیکاری، بەهۆی، لە سایەی، بە زەبری (*adj* dintless) ◌ 1 گودی 2 به وسیله‌ی
dinucleotide *noun*
nucleotideێ کە لە دوو یەکە پێکهاتوو کە هەرێەکیان لە فۆسفات، پێنتۆزێ و بنەڕەتی نایترۆژێنی پێکهاتوون ◌ دینوکلئوتید

diocesan /daɪˈɒsɪsn, US -ˈɑːs-/ *adjective, noun*
adj سەرقەشـــەیی، گەورەقەشـــەیی، ســـەربە مەڵـــبەندی (ژێـــر دەســـەڵاتی) سەرقەشـــە *n* سەرقەشەی مەڵبەندێ ◯ *adj* اسقفی، وابسته به قلمرو اسقف *n* اسقف قلمروی

diocese /ˈdaɪəsɪs/ *noun, pl.* dioceses /ˈdʌɪəsiːz, -siːzɪz/
مەڵـــبەندی (ژێـــر دەســـەڵاتی) سەرقەشـــە یـــان ئوسقوف، سەرقەشەنشین ◯ قلمرو اسقف

diode /ˈdaɪəʊd, US -oʊd/ *noun, adjective*
دیۆد، دایۆد، دووئێلیکترۆد ◯ دیود

dioecious /dʌɪˈiːʃəs/ *adjective*
(زیندەناسی، رووەک یا گیانەوەر بێبڕبڕەکان) دووخانک، دوومالـە: خـاوەنی ئەندامی زاوزێی نێرینە و مێیینە بەجیا ◯ دیوسیوس

dioestrus /dʌɪˈiːstrəs/ *noun,* US diestrus
(گیانەوەرناسـی، زۆربـەی گـوانداره مێیـەکان) قۆنـاخی ناچـالاکی سێکـسـی نێـوان قۆناخـە دووپارەبووەکانی oestrus دا ◯ دیوستروس

diol /ˈdʌɪɒl/ *noun*
ئەلکۆلـێـن کـە دوو کۆمەڵـی hydroxylی لـە گەردەکەیا تیایە ◯ دیول

Diomedes *noun,* Latin, from Greek *Diomēdēs*
دیۆمێدیس، دیۆمێدیز: یەکێ لە پاڵەوانانی یۆنانی لە شەڕی ترۆیدا Trojan ◯ دیومدس

Dionydsia *noun,* Latin, from Greek, from *Dionysos*
دیۆنیـسیا، جـەژنی دیۆنیـسی: جـەژنێکـی کـۆنی یۆنـانییـەکـان کـە بـە ســەربـەرزی Dionysus دەگیرا ◯ دیونیسیا

Dionysiac /ˌdʌɪəˈnɪzɪak/ *adjective,* also Dionysian /-zɪən/
1 دیۆنیسیاک، دایئێنیزیاک (سەربە یان پێوەندی بـە خـودا Dionysus هـەیـە، لـە میـسۆلۆژی یۆنـانیدا) 2 ســەربــە لایــەنــە هــەســتی و ســۆزەکـییـەکـانی سروشـتی مـرۆڤ (بڕوانـە Apollonian) ◯ دیونیسیاک

Dionysus *noun,* also Diony, Latin, from Greek *Dionysos*
دایـۆنیزۆس، دیـۆنیزۆس (= خـودای مـەی لـە میسۆلۆژی یۆنانیدا) ◯ دیونیزوس

Diophantine equation /ˌdʌɪəˈfantɪn, -tʌɪn/ *noun*
هاوکێشەی دیۆفـانتین (لـە نـاوی ریـازیزانی یۆنـانی ســەدەی ســێهەمــی پــاش زایــین *Diophantus*) ◯ معادلەی دیوفانتین

diopside /dʌɪˈɒpsʌɪd/ *noun*
دایۆپـسـاید، دیۆپسید: جـۆرێ کـانی پیرۆکـسـینی monoclinic رەنگـــاورەنـــگ، ســـیلیکاتی مەنیزیۆمی ئالومینیۆمی تیایە $CaMg(SiO_3)_2$، ب.ت. لـە نێـو کریـستاڵ و بـەردە گرکـانی و گـۆڕاوەکـان metamorphic دایـە (diopsidic *adj*: سەربە دایۆپساید، دیۆپسید) ◯ دیوپسید

dioptase *noun*
دایۆپتاز، دیۆپتاز: کانێکی سیلیکاتی مسی ئاودار $CuSiO_3.H_2O$، لە نێو کریستاڵە رەنگ‌سەوز کاڵەکاندا هەیە ◯ دیوپتاز

dioptometer *noun*
شکانەوەپێو (چاو) ◯ دیوپتومتر

dioptre /daɪˈɒptə(r), US -ˈɑːp-/ *noun,* US diopter, *abbreviation* D.
دیۆپتێر (یەکەی پێوانی هێزی هاوێنە) ◯ دیوپتر

dioptric /daɪˈɒptrɪk, US -ˈɑːp-/ *adjective*
ســەربە شـکانەوەی رووناکی، شـکانەوەیی ◯ وابسته به شکست نور

dioptrics /daɪˈɒptrɪks, US -ˈɑːp-/ *noun, pl.*
شکانەوەناسی، زانستی شکانەوەی رووناکی ◯ علم شکست نور

diorama /ˌdʌɪəˈrɑːmə/ *noun, pl.* dioramas
وێنەی گۆڕاو(گۆڕ؛ dioramic *adj*) ◯ شهر فرنگ

diorite /ˈdʌɪərʌɪt/ *noun*
(زەویناسـی) دایۆرایـت، دیۆریـت، دیۆرایـت، دایۆریت: جۆرێ بەردی گرکانی کونج‌کونج و دەنـک‌زبـر یـان دەنـک‌درشـت، زۆرتـر لـە plagioclase، feldspar و hornblende پێکهاتووە ◯ دیوریت

dioritic *adjective*
سەربە دایۆرایت یا دیۆریت ◯ وابسته به دیوریت

Dioscuri *noun,* New Latin, from Greek *Dioskouroi*
دیۆسـکیۆری، کـورەکـانی زیـۆس: دوو بـرای دووانە "کاستۆر" Castor و "پۆلۆکس" Pollux کە دوای مەرگی کاستۆر لە لایەن زیۆسەوە بڕیار درا رۆژێ لـەسـەر عـەرز و رۆژێ لـە جیهـانی مردووان بژین ◯ دیوسکیوری

dioxane /dʌɪˈɒkseɪn/ *noun,* also dioxan /-an/
(کیمیـا) دوانۆکـســەین، دیئۆکــســەین $C_4H_8O_2$: ئاوێتەیێکی جیابازنەیی زاراوی بێڕەنگ، وەک توێنەرێکی ئەندامی بەکاردێترێ ◯ دیوکسان

dioxide /daɪˈɒksaɪd, US -ˈɑːks-/ *noun*
دوانۆکـــساید، دیئۆکــسید، دیئۆکـــساید ◯ دی‌اکسید

dioxin /daɪˈɒksɪn, US -ˈɑːks-/ *noun*
دایاکساین، دایۆکساین، دایۆکسین (مەتریالێکی کیمیایی یەکجار ژاراوییە، لە بواری پیشەسازی و کشت‌وکاڵدا بەکاردێترێ) ◯ دیوکسین

dip /dɪp/ *noun*
1 تـــێ‌هەڵکێـــشان، وەردان، تـــێ‌خـــستن 2

سووکەمەلێ، مەلە، مەلێی پشیلەشۆرانە 3 سەرەوخواری، لێژ 4 کەمبوونەوە، داخزان، داشکان، نزمبوونەوە، هاتنەخوارەوە: *a sharp dip in profits* 5 سۆس 6 گیراوەی خاوێنکردنەوەی مەڕ 7 (ئافەرمی، ئەمریکا) کەسێکی گەوج 8 (ئالا) خوارەوەهاتوویی، هاتنەخوارەوە، داگیراوی ۞ 1 عمل فروکردن 2 آبتنی 3 شیب 4 افت 5 سس 6 دیپ 7 آدم احمق 8 پایینآمدگی

Dip *abbreviation* diploma

dipetalous /daɪ'petləs/ *adjective*
دووپەڕە(یی)، جووتپەڕە، خاوەنی دووپەڕە ۞ دارای دو گلبرگ

diphosgene *noun*
دیفوسژین (گازێکی ژاراوی) ۞ دیفوسژن

diphtheria /dɪf'θɪəriə, -'θɪriə, 'dɪp-/ *noun*
دووشاخە، تاس، پێران، وەناق، بەهۆی بەکتریایێکی gram-positive (*Corynebacterium diphtheriae*) تووش دەبێ کە ژاری بەرهەم دێنێ (یان دەردەدا) کە دەبێتە هۆی ئاوسانی دڵ و nervous system (diphtheroid ،diphtheritic /-θɔ'rɪtɪk/ *adj*) (*adj* ۞ دیفتری، خناق

diphtherial *adjective*
دووشاخەیی، سەربە تاس، وەناقی ۞ وابستە بە دیفتری، خناقی

diphthong /'dɪfθɒŋ, 'dɪp-, US -θɔːŋ/ *noun*
بزوێنی لێکدراو، دوولۆ، دووبزوێنە (لە دەنگدا ب.ت. /*paɪp*/ pipe، لە پیتەکاندا وەکوو *ou* لە (doubt ۞ واکەی مرکب

diphthongal /-'θɒŋg(ə)l/ *adjective*
سەربە بزوێنی لێکدراو، دووبزوێنەیی ۞ وابستە بە واکەی مرکب

diphthongization /ˌdɪfθɒŋaɪ'zeɪʃn, US -θɔːŋ-, ˌdɪp-/ *noun*
تێکهەڵکێشان یان لێکدانی دەنگەکان، بوونەدووبزوێنە ۞ ادغام اصوات، دوواکەشدگی

diphyllous *adjective*
دووگەڵایی، جووتگەڵایی ۞ دوبرگە

diplo- *prefix*
پێشگر: 1 جووت، دوانە، دووانە، دووئەوندە، 2 *diplococcus* : دووچەندانە، دووبەرامبەر: *diplotene* دیپلۆنید: (لە *diplous* یۆنانییەوە "double") ۞ پیشوند: 1 دوگانە، حفت، دوبرابر، مضاعف 2 دیپلوئید

diplodocus /dɪ'plɒdəkəs, US ˌdɪplə(ʊ)'dəʊkəs/ *noun*
جۆرێ دایناسۆری زلەی گیاخۆری دوایی‌یەکانی قۆناخی Jurrasic بە مل و کلکی باریک و درێژەوە ۞ نوعی دایناسور

diploid /'dɪplɔɪd/ *adjective*
1 دووبەرامبەر، دووئەوندە، دوولۆ 2 (بۆماوەناسی، خانە یان ناوکێ) خاوەنی دوو کۆمەڵەی تەواوی کرۆموزۆمەکان: *diploid somatic cells* (بڕوانە haploid) ۞ 1 دوبرابر، دولا 2 دیپلوید

diploidy *noun*
دیپلۆ(ئ)یدی ۞ دیپلوئیدی

diploma /dɪ'pləʊmə, US -'ploʊ-/ *noun*
1 دیپلۆم 2 ودم، بڕوانامەی خوێندن ۞ 1 دیپلم 2 مدرک تحصیلی

diplomacy /dɪ'pləʊməsi, US -'ploʊ-/ *noun*
دیپلۆماسی، دانوستان، هونەر (یان زانستی)ی دانوستان، چارەدۆزی، سیاسەتوانی، کارزانی، لێهاتوویی، رامیاری، سیاسەت: *international diplomacy* ۞ دیپلماسی، مذاکرە، سیاستپردازی

diplomat /'dɪpləmæt/ *noun*
1 دیپلۆمات، نوێنەری رامیاری یان سیاسی 2 مرۆی لێهاتوو یان زیرەک، مرۆی سیاسەتوان، مرۆی کارزان ۞ 1 دیپلمات 2 آدم باتدبیر

diplomatic /ˌdɪplə'mætɪk/ *adjective*
1 سەربە دیپلۆماسی، دیپلۆماتیک: *diplomatic relations* ◊ *a diplomatic crisis* 2 زیرەکانە، بەجێ، لێهاتووانە، ورد، سیاسەتوانانە، هەڵسەنگێنراو، لێکەوەدراو، کارزان، لێزان، شارەزا، بەتەگبیر، بەمشوور، بەسیاسەت ۞ 1 وابستە بە دیپلماسی 2 حسابشدە، سیاستمدارانە، باتدبیر

diplomatically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هەڵسەنگێنراو، لێکدراوانە، زیرەکانە، سیاسی‌یانە، لێزانانە ۞ بە طور حسابشدە، مدبرانە

diplomatic bag *noun*, also diplomatic pouch
بارگەوبنەی دیپلۆماتیک، باری دیپلۆماتیک، توورەکەی دیپلۆماتیک ۞ محمولەی دیپلماتیک

diplomatic corps *noun*, also diplomatic body
دەستەی دیپلۆماتیک، دەستەی نوێنەرانی رامیاری یان سیاسی ۞ هیأت نمایندگان سیاسی

diplomatic immunity *noun*
پارێزرانی دیپلۆماتیک ۞ مصونیت سیاسی

diplomatic relations *noun, pl.*
پێوەندی‌یە دیپلۆماتیکی‌یەکان، پێوەندی‌یە سیاسی یان رامیاری‌یەکان ۞ روابط دیپلماتیک

diplomatic service *noun*
سێرڤیسی دیپلۆماتیک (سەرجەم ئەو کاربەدەستانەی کە دیپلۆماسی وڵاتێ بەڕێوەدەبەن) ۞ کادر سیاسی

diplomatist /dɪ'pləʊmətɪst, US -'ploʊ-/ = diplomat

diplont *noun*
1 دیپلۆنت: زیندەوەرێکی diploid کە لە سووڕێکی ژیاندا خاوەنی فاز یان قۆناخی دیپلۆئید و هاپلۆئیدە 2 زیندەوەری بە دوو دەستە کرۆمۆزۆم لە خانە لەشی‌یەکانیدا somatic cells و دەستە هاپلۆئیدیکی تاکی کرۆمۆزۆمەکان لە گامێتەکەیدا ◌ دیپلونت
diplophase *noun*
قۆناخی دیپلۆئید، دیپلۆفاز، قۆناخێ لە ژیانی خانە کە لەودا ژمارەی کرۆمۆزۆمەکان جووتن ◌ دیپلوفاز
diplopia /dɪ'pləʊpɪə/ = double vision (diplopic *adj*)
diplopod /'dɪpləpɒd/ *noun*
(گیانەوەری) جووت‌پێ، هەزارپێ ◌ دیپلوپود
Diplopoda /ˌdɪplə'pəʊdə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) جووت‌پێیان، جووت‌پایان، هەزارپێیان (وەکوو هەزارپێیان) ◌ دیپلوپودا
diplotene /'dɪpləti:n/ *noun*
(زیندەناسی) جووت‌باریکە، جووت‌بەست: چوارەمین قۆناخی prophase کەمەدابەش‌بوون meiosis کە بە دوای pachytene دا دێ، بە درێژایی ئەمە کرۆمۆزۆمە جووتەکان لێک جیا دەبنەوە (بنەڕەت: لە -diplo + *tainia* یۆنانی "باریکە، بەست و... band") ◌ دیپلوتن
dip net *noun*
جۆرێ تۆڕی ڕاوەماسی چکۆلەی دەسک‌درێژ ◌ نوعی تور
dipnoan *adjective, noun*
جووت‌هەناسەیی، دووهەناسەیی (هەم بە سی و هەم بە شیپەڕە هەناسە (هەڵ)دەکێشێ): *adj* سەربە دەستەی Dipnoi، lungfish ـەکان دەگرێتەوە *n* ماسی‌یێکی دووهەناسەیی ◌ دیپنوآن
dipody *noun, pl.* dipodies
دووپایەیی، کێش یان یەکەیێکی ڕیتھۆنەیی prosodic بە دوو سەروا یان ڕەوتەوە (dipodic *adj*) ◌ دیپودی
dipolar *adjective*
دووجەمسەری، پێوەندی بە dipole ـەوە هەیە ◌ دوقطبی
dipolar interaction *noun*
کارلێکی دووجەمسەری ◌ برهم‌کنش دوقطبی
dipole moment *noun*
(فیزیک و کیمیا) تەوژمی دووجەمسەری ◌ گشتاور دوقطبی
dipole /'dʌɪpəʊl/ *noun*
1 دووجەمسەر 2 ئانتێنێکی (ڕادیۆیی) پێکھاتوو لە دوو میلی (کانزایی) پۆیی horizontal rods کە لە بنەوە بە حاڵ لێک بوونەتەوە ◌ دوقطب
dipper /'dɪpə(r)/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) بەرلووزەوە، چۆلەکەچۆمە، سینگ‌سپیلکە 2 کەپچە، ئاوگەردان، چەمچە، ئەسکوێ، کەوچێز، قەلووفە، کشتێل، مێلاک، کەوچک 3 Baptist یان Anabaptist 4 (ئەستێرەوانی، Dipper) ورچی گەورە ◌ 1 زیرآبروک 2 ملاقە 3 تعمیددهندە 4 (با D) دب اکبر
dippy /'dɪpɪ/ *adjective* (dippier, dippiest)
(نافەرمی) گەوج، سەرشێت، شێت، foolish (dippiness *n*) ◌ احمق، دیوانە
diprotic *adjective*
دووپرۆتۆنی ◌ دوپروتونی
diprotic acid *noun*
ترشەڵۆک یا ترشی دووپرۆتۆنی ◌ اسید دوپرتونی
dipshit *noun*
خوێڕی، نزم، پەست، کەسێکی stupid یان incompetent ◌ رذل، پست
dipso *noun, pl.* dipsos, also alcoholic
(نافەرمی) دووپرۆتۆنی ◌ دوپروتونی
dipsomania /ˌdɪpsə(ʊ)'meɪnɪə/ *noun*
دیپسۆمانیا (= ئیشتیای تێرنەبوون لە ئەلکول) ◌ دیپسومانی
dipsomaniac /ˌdɪpsə'meɪnɪæk/ *adjective*
شێتی ئەلکول، تووش‌بوو بە دیپسۆمانیا ◌ دیپسومانیک
dipstick /'dɪpstɪk/ *noun*
1 شیشی ڕۆن، ڕۆن‌پێو، میلی ڕۆن (بۆ پێوانی) 2 (نافەرمی) مرۆی گەوج ◌ 1 لیترنما 2 آدم احمق
Diptera /'dɪpt(ə)rə/ *noun, pl.*
(مێرووناسی) دووباڵان، جووت‌باڵان ◌ دوبالان
dipteral /'dɪpt(ə)r(ə)l/ *adjective*
(بیناسازی) دووڕیزستوون، دووڕیزکۆڵەکە ◌ دارای دو ردیف ستون
dipteran /'dɪptərən/ *adjective, noun*
adj دووباڵ، جووت‌باڵ *n* مێرووی دووباڵ ◌ *adj* دارای دوبال *n* حشرەی دارای دوبال
dipterocarp /'dɪpt(ə)rə(ʊ)ˌkɑ:p/ *noun*
میوەدووباڵە یان جووت‌باڵە، بەرەدووباڵە: دارێکی بەرزی دارستانی تیرەیێکی بەربڵاوی (Dipterocarpaceae) زۆرتر باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا ◌ نوعی درخت
dipteron *noun*
مێرووە دووباڵەکان ◌ حشرات دوبال
dipterous /'dɪpt(ə)rəs/ *adjective*
1 دووباڵ، جووت‌باڵ 2 (ڕووەکناسی) دووپەڕە، خاوەن دوو پاشکۆی باڵئاسا ◌ 1 دارای دوبال 2 دوپرە، دیپتروس
diptych /'dɪptɪk/ *noun*
وێنەی دووتەختە؛ خودی بەرهەمەم و کارەکە ◌ نقاشی دولتە؛ دیپتیک
dire /'daɪə(r)/ *adjective* (direr, direst)
1 ترسێنەر، تۆقێنەر، توند، سەخت، توندوتیژ، قورس، خراپ، ئاستەم، ناخۆش، شیرزە،

نگـەرانکـەر: 2 *dire suffering* (نافـەرمی)
خراپ، ئایەخ ◯ 1 وحشتناک، مخوف، شدید،
وخیم 2 آشفال

direct /də'rekt, dɪ-, US daɪ-/ *adjective, adverb*

1 *adj* راست، راستەوخۆ، سەرراست، راستەوانە،
بێنێوان، راستەوراست، بێناوەند: *They are in*
the ◊ direct contact with the hijackers
Protect your ◊ most direct route/course
child from direct sunlight by using a
2 a direct answer/question ◊ sunscreen
That's the -rect opposite of :دروست، لەروو
3 تەواو، رەبەق *what you told me yesterday*
adv راستەوخۆ، بە شێوەیەکی راستەوراست،
We flew -rect to Hong :یەکراست، راست
The 10.40 goes direct to Leeds ◊ Kong
◯ *adj* 1 مستقیم، مباشر، بی‌واسطه 2 دقیق،
درست، صریح 3 کامل *adv* مستقیماً

direct access *noun*

(کامپیوتێر) دەس‌پێ‌ڕاگەیشتنی راستەوخۆ ◯
دستیابی مستقیم

direct action *noun*

کردەوەی راستەوخۆ، کرداری راستەوخۆ ◯
اقدام مستقیم

direct costs *noun, pl.*

تێچوونە راستەوخۆکان، خەرج‌وباری راستەوخۆ
◯ هزینه‌های مستقیم

direct current *noun*

(کارەبا) تەزووی راستەوانە یان راستەوخۆ،
تەوژمی راستەوانە یان راستەوخۆ، تەزووی
نەگۆڕ (کورتەکەی: DC) ◯ جریان مستقیم

direct debit *noun*

پێدانی راستەوخۆی قەرز ◯ پرداخت مستقیم بدهی

direct hit *noun*

(گوللە، مووشەک و هتد) پێکان، لێکەوتن،
گرتن، ئەنگاوتران ◯ اصابت به آماج

direct injection *noun*

تێ‌ڕژاندن یان تێ‌کردنی راستەوخۆ ◯ تزریق
مستقیم

direction /də'rekʃn, dɪ-, US daɪ-/ *noun*

1 لا، ئالی، لایەن، دەست، قول، بەر، روو،
The aircraft was :حاست، ئاست، ئاراستە
The road ◊ flying in a northerly direction
2 *was blocked in both -ns* ریگا، رێ، رێڕەو،
شوێن، ئاقار، ئاست، ئاراستە، سیلە 3 مەیل،
ویست، تێندێتی 4 بەڕێوەبەرایەتی،
She was entrusted :هەڵسووڕاندن، چاودێری
6 *with the -n of the project* 5 دەستوور
رێ‌پیشاندان، رێنوێنی 7 (سینەما) دەرهێنان،
There is some clever -ection :دەرهێنەری
8 and the film is very well shot
(directions) دەستووری کار، دەستوورنامە،
رێنوێنی، دەستوور: *Let's stop and ask for -s*
Simple directions for assembling the ◊
9 نێونیشان *model are printed on the box*
◯ 1 سو، جهت، سمت 2 مسیر 3 تمایل 4
مدیریت، اداره 5 امر 6 راهنمایی 7 کارگردانی 8
(در جمع) دستور عمل 9 آدرس

directional /də'rekʃənl, dɪ-, US daɪ-/ *adjective*

لە لایەکەوە، لادار (*n* **directionality**؛
directionally *adv*) ◯ جهت‌دار

direction finder *noun*

لادۆز، لادیاری‌کەر (ی رادیۆیی) ◯ جهت‌یاب

directionless /də'rekʃnləs, dɪ-, US daɪ-/ *adjective*

بێ‌مەبەست، بێ‌ئامانج، سەرلێ‌شێواو ◯ بدون
جهت

directive /də'rektɪv, dɪ-, US daɪ-/ *noun, adjective*

n دەستوور، فەرمان (ی فەرمی) *adj* 1
دەستووردەر(انە) 2 دەستووردەرانە ◯ *n* دستور
adj 1 امریه 2 متضمن دستور

direct labour *noun*

کاری راستەوخۆ ◯ کار مستقیم

directly /də'rektli, dɪ-, US daɪ-/ *adverb, conjunction*

1 *adv* راستەوخۆ، راست، یەکسەرە، خۆجاست:
The President was not directly involved
The two incidents are not directly ◊
2 directly opposite/below/ahead ◊ linked
دروست، بە دروستی، دەسبەجێ، خێرا، زوو:
3 She left directly after the show
رێک‌وراست، رەپ‌وراست، بە ئاشکرایی، بێ‌پەردە
I went home directly I had :هەرکە *conj*
finished work ◯ *adv* 1 مستقیماً 2 دقیقاً، فوراً
3 صریح *conj* به محض این‌که

direct marketing *noun*

فرۆشتنی راستەوخۆ (بە رێگای پۆست، تەلەفون و
هتد) ◯ بازاریابی مستقیم

direct method *noun*

رێبازی یان شێوازی راستەوخۆ (شێوازێکی
فێرکردنە، کە لەودا زمانی خوێندکار
بەکارناهێنرێ) ◯ روش مستقیم

directness /də'rektnəs, dɪ-, US daɪ-/ *noun*

1 راستەوخۆیی، راستبوون، سەرراستی 2
ئاشکرایی، لەڕوویی ◯ 1 مستقیم بودن 2 صراحت

direct object *noun*

(رێزمان) بەرکاری راستەوخۆ (یان ئاشکرا)،
تەواوکەری سەربەخۆ ◯ مفعول بی‌واسطه یا مستقیم

Directoire /dɪ'rɛktwɑː, French

dirɛktwaʀ/ *adjective*
سەربە شێوازی زاڵی نیوکلاسیکاڵ بەدرێژایی Directory فەرەنسە ◌ دیرکتوار

director /də'rektə(r), dɪ-, US daɪ-/ *noun*
1 بەڕێوەبەر، کارگێر، بگێر، سەرپەرشت، چاودێر، بەرپرس: *an -ive/non-executive director* 2 ئەندامی دەستەی بەڕێوەبەرایەتی کاری 3 دەرهێنەر ◌ 1 مدیر، مسؤل 2 عضو هیأت مدیرەی شغلی 3 کارگردان

directorate /də'rektərət, dɪ-, US daɪ-/ *noun*
1 بەڕێوەبەرایەتی، بگێری: *the environmental directorate* 2 پۆستی بەڕێوەبەرایەتی 3 دەستەی بەڕێوەبەرایەتی، ئەنجومەنی بەڕێوەبەرایەتی یان چاودێری ◌ 1 مدیریت 2 پست مدیریت 3 هیأت مدیره

director-general *noun*
بەڕێوەبەری گشتی: *the director general of the BBC* ◌ مدیر کل

directorial /ˌdaɪrek'tɔːriəl/ *adjective*
سەربە دەرهێنەری ◌ وابستە بە کارگردانی

Director of Studies *noun*
(لە بریتانیا) بەڕێوەبەری بەرنامەی خوێندن یان خوێندنەوە ◌ مدیر برنامەی مطالعاتی

director's cut *noun*
بڕشتی دەرهێنەرانە ◌ کات کارگردانی

directorship /də'rektəʃɪp, dɪ-, US daɪ-, -tərʃ-/ *noun*
بەڕێوەبەرایەتی، کارگێری ◌ مدیریت

directory /də'rektəri, dɪ-, US daɪ-/ *noun, pl.* directories
1 ڕێبەری تەلەفون، کتێبی ڕێنوێنی تەلەفون، کتێبی ڕێ‌پیشاندان، ڕێبەر 2 (کامپیوتێر) شوێنی ڕێکخستنی فایل و بەرنامەکان 3 (the Directory) حکومەتی شۆڕشگێڕانەی فەرەنسە لە 9-1795 ◌ 1 دفتر راهنمای تلفن، دفتر راهنما 2 و 3 دیرکتوری

directory enquiries *noun*, also directory assistance
ناوەندی زانیاری تەلەفون (هەڵبەت خەڵک information یشی پێ دەڵێن) ◌ مرکز اطلاعات تلفن

direct product *noun*
بەرهەمهێنانی راستەوخۆ ◌ تولید بی‌واسطە

direct proportion *noun*, also direct ration
(بیرکاری) هاوڕێژەی راستەوخۆ ◌ تناسب مستقیم

directress *noun*
بەڕێوەبەری ژن ◌ مدیرە

directrix /dɪ'rɛktrɪks, US dʌɪ-/ *noun, pl.* directrices /-trɪsiːz/
1 بەڕێوەبەری ژن 2 (ئەندازە) هێڵی ڕێنوێنی، هێڵێکی جێگیر بۆ باسکردنی چەماوە یان ناستێ بەکاردێنرێ ◌ 1 مدیرە 2 خط راهنما

direct speech *noun*
(ڕێزمان) وەرگرتنی راستەوخۆ، گێرانەوەی راستەوخۆ ◌ نقل‌قول مستقیم

direct tax /dɪ'rekt tæx, daɪ-/ *noun*
باجی راستەوخۆ ◌ مالیات مستقیم

direct taxation *noun*
باجدانانی راستەوخۆ ◌ مالیات‌بندی مستقیم

direful /'daɪəfl/ *adjective*
1 یەکجار خراپ، dreadful 2 ominous ◌ فوق‌العادە بد (direfully *adv*)

direly *adverb*
ترسێنەرانە، تۆقێنەرانە، بە توندی، سەخت ◌ بە طور وحشتناک

direness /'daɪənəs/ *noun*
ترسێنەربوون، تۆقێنەری، جێی ترس بوون ◌ وحشتناکی

dirge /dɜːdʒ, US dɜːrdʒ/ *noun*
1 چەمەری، سەردولکە، شیوەن 2 گۆرانی یان موسیقایەکی وەڕەزکەر یان عاجزکەر ◌ 1 نوحە 2 آواز یا موسیقی ملالت‌آور

dirham /'dɪər(h)əm/ *noun*
1 یەکەی بنەڕەتی پارەی مۆرۆکۆ و میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەب، بەرامبەر بە سەد centime لە مۆرۆکۆ و سەد fils لە میرنشینە یەکگرتووەکانی عەرەب 2 یەکەی پارەی لیبیا و قەتەر، بەرامبەر بە هەزاریەکی دینار لە لیبیا و سەدیەکی ریاڵ لە قەتەر ◌ درهم

dirigible /'dɪrɪdʒəbl/ = airship

dirigisme /'dɪrɪʒɪz(ə)m/ *noun*
کۆنترۆڵی باری بابەتە ئابووری و کۆمەڵایەتیەکان ◌ دیریجیسم

diriment /'dɪrɪm(ə)nt/ *noun*
هەڵوەشێنەر، پووچکەرەوە، بەتاڵکەرەوە ◌ باطل‌کنندە

dirk /dɜːk, US dɜːrk/ *noun*
خەنجەر، کێرد، تووژگ (جاران لە سکاتلەند) ◌ دشنە، خنجر

dirndl /'dɜːndl, US 'dɜːrndl/ *noun*
جۆری بەرگی ژنان ◌ دیرندل

dirt /dɜːt, US dɜːrt/ *noun*
1 پیسی، چڵکنی، دزێوی، ناخاوێنی، بۆخڵی، گەماری، گڵاوی 2 خۆڵ، گڵ، قوڕ 3 قسەی ناحەز، قسەی ساردوسووک، ناوێتکە، خراپەوتن، زەمکردن، پاشملە 4 (نافەرمی) گوو، پیسایی، پیسی ◌ 1 کثافت، نجاست 2 خاک، گل 3 حرفهای مستهجن، غیبت 4 (عامیانە) گە

dirtbag *noun*
مرۆی هیچ‌وپووچ، توورەکەگوو ◌ آدم پست

dirt cheap *adjective, adverb*

(نافەرمی) مفت، یەکجار هەرزان، خۆڕایی ◌ مفت

dirt farmer *noun*

جووتیاری کە هەموو کاروبارەکەی بەخۆی دەیکا ◌ درت فارمر

dirt poor *noun*

یەکجار هەژار، هیچشکنەبردوو ◌ بسیار فقیر

dirt road *noun*

ڕیگای خاکی ◌ جادەی خاکی

dirt track *noun*

1 ڕیگای خاکی 2 ڕیگای خاکی بۆ پێشبڕکێی مۆتۆر و هتد ◌ 1 جادەی خاکی 2 پیست خاکی

dirty /'dɜ:ti, US 'dɜ:rti/ *adjective* (dirtier, dirtiest), *adverb*

adj 1 پیس، چڵکن، دزوێن، چەپەڵ، ناخاوێن، قوڕاوی، پۆخڵ، گەمار، کخە، گلاو،
2 *a -ty mark ،dirty clothes* : پیسکەرەوە:
ناحەز، سووک، هەرزە، ناشیرین، پیس،
شەرماوی، ساردوسووک، شپرزە 3 (هەوا)
ناخۆش، ناساز، باهاتوو، نالۆز، خراپ 4
(ڕەنگ) تەڵخ، لێڵ، مات، مردوو، چڵکن *adv*
یەکجار، گەلێ (dirtily /'dɜ:tɪli, US
'dɜ:rtɪli/ *adv* ; dirtiness /'dɜ:tinəs, US
'dɜ:rtinəs/ *n* : پیسی، چڵکنی، دزوێنی،
ناخاوێنی، پۆخلی، گەماری، گلاوی) ◌ *adj* 1
چرک، کثیف، کثیف‌کننده 2 زشت، مستهجن 3
(هوا) نامساعد 4 (رنگ) کدر *adv* خیلی

dirty look *noun*

(نافەرمی) ڕوانینی پیس ◌ نگاه کثیف

dirty old man *noun*

پیرەپیاوی چاوحیز، پیرکوونی، پیرەپیاوی هەرزە، پیرەپیاوی خانمباز ◌ پیرمرد چشم‌چران

dirty trick *noun*

1 فێڵ، کەڵەک، تەڵەکە، ناپاکی 2 (dirties
trick) پیلان ◌ 1 کلک، نارو 2 (در جمع) توطئه

dirty word *noun*

جنێو، سخێف، قسەی پیس، قسەی سووک ◌ فحش، حرف مستهجن

dirty work *noun*

کاری پیس، گووکاری ◌ کار کثیف‌کننده

Dis /dɪs/ *noun*, Latin

دیس: خوای ڕومی جیهانی مردووان یا دوزەخ (بڕوانە Pluto) ◌ دیس

dis /dɪs/ *noun*

قسەی نە بەڕێزەوە ◌ صحبت غیرمحترمانه

dis- /dɪs/ *prefix*

پێشگر: 1 بێ، بەبێ، دژە، دژ، پەرچە، نا،
پێچەوانە، ئاوەژوو: *disagreeable*،
disadvantage ،*disaffection* 2 نەمان،
لەدەسچوون: *disunion* 3 پاک، بە تەواوەتی،
تەواو: *disannul* 4 جیا، دوور: *disperse*،
6 *disbar* 5 *dissociate* دەرکردن، نەهێشتن:
بێبەش‌کردن لە: *disfranchise* (لە لاتینەوە) ◌
پیشوند: 1 بدون، بی، پاد، غیر، وارونه 2 فقدان 3
کاملاً 4 سوا، دور 5 اخراج کردن 6 محروم کردن

disability /ˌdɪsə'bɪləti/ *noun*, *pl.* disabilities

1 پەککەوتوویی، لاکەوتەیی، کەمەندامی،
کەمئەندامی، نوقسانی، سەقەتی، کۆچیلی 2
گرفت، عەیب، لەکارکەوتوویی، لەدەسنەهاتن،
پێنەکران، نەتوانین، بێدەسەڵاتی، دەستەوسانی
3 (ماف) لێنەهاتوویی، بەکارنەهاتوویی،
لێنەوەشاوەیی ◌ 1 معلولیت 2 نقص،
ازکارافتادگی، عجز 3 (حقوق) عدم صلاحیت یا اهلیت

disabled /dɪs'eɪbld/ *adjective*, *noun*

adj پەککەوتە، پەککەوتوو، لاکەوتە،
کەمەندام، کەمئەندام، کۆچیل، نوقسان *n* (the
disabled) پەککەوتوان، کەمەندامان،
کۆچیلان ◌ *adj* معلول *n* معلولان

disablement /dɪs'eɪblmənt/ *noun*

پەککەوتوویی، کەمەندامی، نوقسانی، کۆچیلی ◌ معلولیت

disabling *adjective*

پەکخەر، سەقەتێنەر، سەقەتکەر ◌ معلول‌کننده

disaccharide /dʌɪ'sakərʌɪd/ *noun*

(کیمیا) دووشەکری، دیساکارید: هەریەک لە دەستە شەکرەکان کە گەردەکانیان دوو پاشەڕۆکی مۆنۆساکاریدیان تیایە ◌ دی‌ساکارید

disaccord /ˌdɪsə'kɔ:d/ *noun*, also disagree or disagreement

ناسازی، نەگونجاوی، ڕیکنەکەوتوویی، ناڕێکی، ناتەبایی، ناکۆکی ◌ ناسازگاری، ناهماهنگی

disadvantage /ˌdɪsəd'vɑ:ntɪdʒ, US -'væn-/ *noun*

1 لەمپەر، کۆسپ، تەگەرە (بۆ سەرکەوتن) 2
کەموکوڕی، گرفت، کێشە، ئاستەنگ، عەیب،
خاڵی لاوازی 3 بارودۆخی شپرزە یان ناخۆش،
ڕەوشی خراپ، هەلومەرجی نالەبار 4 زیان،
زەرەر، خەسار ◌ 1 مانع 2 عیب، نقص،
نقطه‌ضعف 3 وضعیت نامطلوب 4 آسیب، ضرر

disadvantaged /ˌdɪsəd'vɑ:ntɪdʒd, US -'væn-/ *adjective*, *noun*

adj هەژار، دەستەنگ، نەدار، بەشبڕاو، بێبەش
n (the disadvantaged) هەژاران، دەستەنگان،
نەداران، بەشبڕاوان، بێبەشان ◌ *adj* محروم،
فقیر *n* محرومان

disadvantageous /ˌdɪsædvæn'teɪdʒəs/ *adjective*

نالەبار، خراپ، شپرزە، نەگونجاو، ناخۆش، ئاستەنگاوی ◌ نامطلوب

disadvantageously /ˌdɪsædvæn'teɪdʒəsli/ *adverb*

نالەبارانە، بە شێوەیەکی شپرزە ◌ به طور نامطلوب

disaffected /ˌdɪsəˈfektɪd/ *adjective*
1 ناقایل، نارازی، ناساز 2 دژ، دژبەر، رکەبەر ◌ 1 ناراضی 2 مخالف

disaffection /ˌdɪsəˈfekʃn/ *noun*
1 ناقایلی، نارازیبوون، ناسازی، بێزاری 2 دژایەتی، بەرهەڵستی، دژبەری، رکەبەری ◌ 1 نارضایی 2 مخالفت

disaffilition /ˌdɪsəfɪliˈeɪʃn/ *noun*
1 بەشداری نەکردن، خۆتەکاندنەوە 2 (پێوە)نەسترانی، ناپێوەستایەتی، پشتپێنەستوویی، ناپێوەبەندایەتی 3 نەبوونی پێوەندی، نەبوونی هاوکاری ◌ 1 عدم مشارکت 2 ناوابستگی 3 عدم ارتباط، عدم همکاری

disaffirmation /ˌdɪsæfəˈmeɪʃn/ *noun*
نکوڵی، حاشا، بەپەرچدانەوە، ڕەدکردنەوە، بەدرۆخستنەوە، شکاندن، پێشێل کردن ◌ 1 انکار، رد، تکذیب، نقض

disafforestation *noun*
(مێژوویی، ماف) بەخشین لە قانوونی دارستان ◌ معاف از قانون جنگل

disagreeable /ˌdɪsəˈgriːəbl/ *adjective*
1 ناخۆش، تاڵ، ناپەسند، نالەبار: *disagreeable odor* 2 (هەوا) ناخۆش، خراپ، ناساز، ناسازگار، نالەبار 3 گرژ، رووتاڵ، مۆن، مرومۆچ، بەدخوو: *a disagreeable person* ◌ 1 نامطلوب 2 (هوا) نامساعد 3 بدعنق، بدخلق

disagreeableness *noun*, also disagreeability
1 ناخۆشی، ناپەسندی، نالەباری 2 گرژی، مۆنی، رووتاڵی، مرومۆچی ◌ 1 نامطلوبی 2 بدعنقی

disagreeably /-əbli/ *adverb*
بەدخووانە، مرومۆچانە، بە رووتاڵییەوە، بە گرژییەوە ◌ با بدعنقی

disagreement /ˌdɪsəˈgriːmənt/ *noun*
کێشە، ناسازی، نەگونجاوی، ڕێک نەکەوتوویی، یەکنەکەوتوویی، ناڕێکی، جیاوازی را و بۆچوون، دژایەتی، ململانێ، ناتەبایی، ناکۆکی، شەڕەقسە، مشتومڕ، شەڕ ◌ اختلاف، ناسازگاری، مخالفت، تضاد، ستیز، مشاجره، دعوا

disallowance /ˌdɪsəˈlaʊəns/ *noun*
ڕەتکردنەوە، بەرپەرچدانەوە، نەویستن، نەلێکردن، نکوڵی ◌ رد، انکار

disappearance /-ˈpɪərəns, US -ˈpɪr-/ *noun*
1 تیاچوون، لەنێوچوون، نەمان، دوابڕان: *the disappearance of many species of plants and animals from our planet* 2 گومبوون، لاچوون، قومبوون، لەبەرچاولاچوون، بزربوون، وەندابوون، دیارنەبوون، سەرەونگوونبوون ◌ 1 نابودی 2 ناپدیدشدگی

disappointed /ˌdɪsəˈpɔɪntɪd/ *adjective*
1 ناهومێد، هیوابڕاو، دڵسارد، ناکام، دڵشکاو، کز، نارەحەت، مات، بەخەم، خەمبار، دڵتەنگ 2 (هیوا) نامراد، دڵشکست، بڕاو، چوو، هیوابڕاو، پووچەوەبوو (*adv* disappointedly: بە ناهومێدی، بە دڵشکستییەوە، دڵساردانە) ◌ 1 ناامید، غمگین، دمغ 2 (امید) بربادرفته

disappointing /ˌdɪsəˈpɔɪntɪŋ/ *adjective*
1 هیوابڕ، دڵساردکەرەوە، ناهومێدکەر، دڵناخۆشکەر، مایەی دڵشکستی: *a disappointing result/performance* 2 ناخۆش، شپرزە، نالەبار (*adv* disappointingly: بە داخەوە) ◌ 1 مأیوس‌کننده 2 بد

disappointment /ˌdɪsəˈpɔɪntmənt/ *noun*
1 ناهومێدی، دڵساری، دڵشکستی، دڵشکاوی، تێشکاوی، کزی، ماتی، دڵپڕی، دڵتەنگی، خەمباری، نارەحەتی 2 مایەی نارەحەتی یان ناهومێدی ◌ 1 یأس، ناامیدی، سرخوردگی، ناراحتی، تأسف 2 مایەی یأس

disapproval /ˌdɪsəˈpruːvl/ *noun*, also disapprobation /ˌdɪsˌæprəˈbeɪʃn/
دژایەتی، پەسندنەکردن، نەهێشتن، نارازیبوون، ناقایلی، بێزاری، نارەزایی، نارەزایەتی ◌ مخالفت، ناخشنودی

disapproving /ˌdɪsəˈpruːvɪŋ/ *adjective*
ناقایلانە، دژانە، دژایەتییانە، ناقایل: *She sounded disapproving as we discussed my plans* (*adv* disapprovingly: لە ڕووی دژایەتی یان ناقایلییەوە، لە ڕووی بێزارییەوە یان ناپەسندییەوە، بە نیشانەی ناقایلی یان پەسند نەکردنەوە: *He looked disapprovingly at the row of empty wine bottles*) ◌ مخالفت‌آمیز

disarmament /dɪsˈɑːməmənt, US -ˈɑːrm-/ *noun*
چەکداماڵین، چەککردن، چەکدانان، نەهێشتنی چەکوچۆڵ، کەمکردنەوەی هێز و چەکوچۆڵی سەربازی ◌ خلع سلاح

disarmament conference *noun*
کۆبوونەوە یان کۆنفرانسی چەکداماڵین ◌ کنفرانس خلع سلاح

disarmer *noun*
لایەنگری نەهێشتنی چەکوچۆڵی ناوکی ◌ دیس‌آرمر

disarming /dɪsˈɑːmɪŋ, US -ˈɑːrm-/ *adjective*
هێدیکەرەوە، ئارامکەرەوە، ئاشتکەرەوە، ناخۆشیڕەوێن، خەمڕەوێن، خەفەتبەر، ingratiating: *a disarming smile*: *Her disarming honesty immediately created a much less hostile atmosphere in the room*

disarmingly /dɪsˈɑːmɪŋli, US -ˈɑːrm-/ (*adv*: به شێوەیەکی هێدی کەرەوە، دامرکێنەرانە، خەمڕەوێنانە) ◌ آرام‌بخش

disarrangement /ˌdɪsəˈreɪndʒ, US ənt/ *noun*
شێواوی، ئاڵۆزی، تێکچوویی، تێکەوڵێکەیی، نارێکی، شپرزەیی ◌ آشفتگی، بی‌ترتیبی

disarray /ˌdɪsəˈreɪ/ *noun*
شێواوی، ئاڵۆزی، تێکچوویی، تێکەوڵێکەیی، نارێکی، شپرزەیی، دۆخی شێواوی یان نارێکی: *the room was in -rray* ◌ آشفتگی، بی‌ترتیبی

disarticulation *noun*
جیاکردنەوە یان لێک‌کردنەوە (ئێسک لە جومگە) ◌ دیس‌آرتیکولاسیون

disassembler /ˌdɪsəˈsembl(ə)r/ *noun*
جیاکەرەوە، هەڵوەشێنەر، لێک‌کەرەوە ◌ سواساز

disassembly /ˌdɪsəˈsembli/ *noun*
جیاکردنەوە، هەڵوەشاندن، لێک‌کردنەوە ◌ سواسازی

disassociation /dɪsəˈsəʊʃieɪʃn, -ˈsəʊs-, US -ˈsoʊ-/ *noun*
جیاکردنەوە، لێک‌داپڕاندن، لێک‌هەڵبڕاندن، لێک‌کشاندنەوە، لێک‌کردنەوە، لێک‌ترازان، لێک‌هەڵوەشاندن ◌ تفکیک، تلاشی

disaster /dɪˈzɑːstə(r), US -ˈzæs-/ *noun*
1 بەڵا، تەڵەزگە، ڕووداوی ناخۆش، کۆست، مەینەتی، نەهامەتی، کارەسات، بێ‌بەختی، بەدبەختی، لێ‌قەوماوی، ڕۆژەڕەشی، کڵۆڵی، قوڕبەسەری، catastrophe: *environmental disaster* ◊ *financial disasters* 2 تێ‌شکان، شکست: *The play's first night was a total disaster* 3 (نافەرمی) مایەی ئابڕووچوون یان تێ‌شکان ◌ 1 مصیبت، فاجعه، بدبختی 2 شکست 3 (عامیانه) موجب شکست

disaster area *noun*
1 ناوچەی کارەساتاوی یان بەڵاتووش‌بوو، ناوچەی زیان‌لێ‌کەوتوو (بوومەلەرە، سێلاو و هتد) 2 (نافەرمی) شوێنی پیس ◌ 1 ناحیه‌ی مصیبت‌زده 2 (عامیانه) مکان کثیف

disastrous /dɪˈzɑːstrəs, US -ˈzæs-/ *adjective*
کارەساتاوی، خراپ، ماڵوێرانکەر، بەقوڕگر، ناخۆش، ڕەش، شپرزە، calamitous: *a disastrous flood* ◊ *a disastrous score* (disastrously *adv*: بە شێوەیەکی شپرزە، زۆر خراپ) ◌ فاجعه‌آمیز، فجیع

disavowal /ˌdɪsəˈvaʊəl/ *noun*
بەدرۆخستنەوە، نکوڵی، حاشا (لێ‌کردن)، نەچوونەژێر، بێ‌لێ‌نەنان، مل‌پیانەکردن ◌ تکذیب، انکار

disbanded *adjective*
لێک‌هەڵوەشاو، لێ‌کەوەبوو، لێک‌ترازاو ◌ منحل‌شده

disbandment /dɪsˈbændmənt/ *noun*
لێک‌هەڵوەشاندن، لێک‌ترازاندن، شێواندن، تێکدان ◌ اخلال، برهم‌زنی

disbarment /dɪsˈbɑː(r)ment/ *noun*
دەرکران لە کاری پارێزەری ◌ محرومیت از شغل وکالت

disbelief /ˌdɪsbɪˈliːf/ *noun*
بێ‌باوەڕی، بێ‌بڕوایی: *He stared at me in disbelief* ◌ بی‌اعتقادی

disbeliever *noun*

disbelieving *adj* (بێ‌باوەڕ، بێ‌بڕوا؛ disbelievingly *adv*) ◌ بی‌اعتقاد

disbenefit = disadvantage

disburdenment /dɪsˈbɜːdnmənt/ *noun*
لابردن یان هەڵگرتنی ئەرک یان زەحمەت، لەکۆڵ‌کردنەوە، ڕزگارکردن، سووک‌کردن، داگرتن ◌ رفع زحمت، دیس‌بوردنمنت

disbursement /dɪsˈbɜːsmənt, US -ˈbɜːrsmənt/ *noun*
1 خەرج، مەزاخ، بەخت‌کردن: *the disbursement of funds* 2 پێدان، دان 3 بڕەپارە ◌ 1 خرج 2 پرداخت 3 مبلغ

disc /dɪsk/ *noun*, US also disk
1 دیسک، سێلک، پەپکە، خەپلە، شتێکی خڕ، ناسک و تەخت، خڕۆچکە: *the disk of the sun* 2 دیسکی کۆمپاکت، سێلکی پەستێنراو یان پەستوراو 3 سێلک یا دیسکی قەوان 4 (پزشکی، هەروەها intervertebral disc) دیسک، بڕبڕەبەند، پەپکە(لە): تویێکی کرۆژەیی کە بڕبڕە (لە)پاڵ‌یەکەکان لە تیرەگەی پشت لێک جیادەکاتەوە، پێکهاتە یان بەشێکی تەخت، خڕی گیانەوەری یان ڕووەکی 5 (ڕووەک‌ناسی) بەشی ناوەندی گوڵ (لە ڕووەکە composite ـەکاندا)، قەڵغان(ـە)، تۆپ (وەک گوڵەبەڕۆژە) 6 سێل، دیسک: هەریەک لەو تیغە خڕ و پۆڵاییانەی disc harrow 7 (کۆن) = discus ◌ 1 دیسک، قرص 2 دیسک فشرده 3 صفحه‌ی گرامافون 4 (پزشکی) دیسک 5 (گیاه‌شناسی) طبق 6 دیسک

discalced /dɪsˈkalst/ *adjective*
پێ‌پەتی، پێ‌خاوس (ئاماژە بە چەندین تیرەی تونرەوی ڕەبەنە کاتۆلیکییەکان، لە لاتین *discalceatus* "unshod") ◌ پابرهنه

discardable /dɪsˈkɑːdəb(ə)l/ *adjective*
فڕێدەنی، بۆ فڕێدان دەبێ، فڕێدەدری، بەکارنایە ◌ دورریختنی

discard /ˈdɪskɑːd, US -kɑːrd/ *noun*
شتێ فڕێدەنی یان فڕێدراو، شتی بێکارە (discarded *adj*: بێکارە، فڕێدراو، حەوادراو،

تووڕدراو) ۞ چیز دورریخته

disc brake *noun*

وەستێنەی پەپکەیی یان دیسکی ۞ ترمز دیسکی

disc camera *noun*

دووربینی پەپکەیی، کامێرای دیسکی یان پەپکەیی ۞ دوربین دیسکی

discernible /dɪˈsɜːnəbl/ *adjective,* also discernable

1 شیاوی لێک کردنەوە، دیار، لەتێگەیشتن‌هاتوو، پێی‌دەزانرێ 2 دیار، ئاشکرا (discernibly /dɪˈsɜːnəbli/ *adv*: بە ئاشکرایی، بە روونی، بە شێوەیەکی بەرچاو) ۞ 1 قابل تشخیص 2 واضح

discerning /dɪˈsɜːnɪŋ, US -ˈsɜːrn-/ *adjective*

1 ورد، وردبین، باریک‌بین، تێگەیشتوو، موودەرکێش، بەسەرنج، تێبین، بەسەلیقە: *The discerning customer will recognize this as a high quality product* 2 شارەزا، خاراو، پڕئەزموون (discerningly *adv*) ۞ 1 بصیر، ظریف 2 خبره

discernment /dɪˈsɜːnmənt, US -ˈsɜːrn-/ *noun*

بینین، وردبینی، وردی، تێبینی، تێگەیشتوویی، بەسەرنجی، توانایی لێک کردنەوە، موودەرکێشی، تێگەیشتن، پێزانین: *He shows great* -*ernment in his choice of friends* ۞ بصیرت، مشاهده، تشخیص، درک

disc flower *noun,* also disk floret

ئەو رووەکانەی کە گوڵەکانیان لەسەر قەڵغانەیە؛ گوڵێکی tubular لە نێو توێی رووەکێکی composite (پڕوانە ray flower) ۞ گل صفحه‌ای یا کپه‌ای

discharge /ˈdɪstʃɑːdʒ, US tʃɑːrdʒ/ *noun*

1 بەتاڵ‌کردن، داگرتن، خاڵی کردن، دابەزاندن، والاکردن 2 جێبەجێ‌کردن، راپەڕاندن، کردن (ی ئەرک) 3 دانەوە، پێدانەوە 4 خستن، تێگرتن، تەقاندن، هاویشتن 5 مۆڵەت‌پێدان، ناردنەوە 6 چوونەدەرەوە 7 دەرکردن، هاویشتنە دەرەوە، خستنەدەرەوە، شتی دەردراو، مەتریالی دەرهاویژراو، دەرهاویشتە 8 بەتاڵ‌کردنی بارگەی ئێلیکتریکی 9 (برین) چڵک، زووخاو، زووخ، کێم، هەو، زنجک، زلزلە، گفرت، شێ 10 (زیندانی) ئازادی، بەربوون، بەردان، بەرەڵاکردن ۞ 1 تخلیه 2 انجام، ایفا 3 بازپرداخت 4 شلیک 5 مرخصی 6 خروج 7 اخراج، مادەی خروجی 8 تخلیەی الکتریکی 9 (زخم) چرک 10 آزادی

discharger *noun*

بەتاڵ‌کەر، داگر، دەزگای بەتاڵ‌کردن ۞ تخلیه‌کننده

disc harrow *noun*

خێشکی سێڵ‌دار یان پەڕپەڕ، زەویڕنی پەڕەدار (بۆ هەڵگێڕانەوە و وردکردنی خاک و فەوتاندنی بژار) ۞ دیسک هارو

disciform *adjective*

پەپکەئاسا، سێڵک‌ئاسا، پەپکەیی، شێوەخەپلە ۞ قرص‌مانند

disciple /dɪˈsaɪpl/ *noun*

1 مرید، شاگرد، لایەنگر، چراغ، پەیڕەو، شوێن‌کەوتوو: *a disciple of Freud* 2 حەواری ۞ 1 مرید، پیرو 2 حواری

discipleship *noun*

شاگردی، مریدی، پەیڕەوی، چراغی ۞ پیروی

disciplinarian /ˌdɪsəplɪˈneəriən, US -ˈner-/ *noun*

کەسێکی سەختگر، مرۆی توند، بنیادەمی بەبەندوبەست ۞ آدم منضبط

disciplinary /ˈdɪsəplɪnəri, ˌdɪsəˈplɪnəri, US ˈdɪsəpləneri/ *adjective*

دیسیپلیناری، ئینزباتی، بەندوبەستی‌یانە، بەندوبەستانە، توندانە، سزایی، سزادەرانە: *The company will be taking disciplinary action against him* ◊ *disciplinary problems* ۞ انضباطی، تنبیهی

discipline /ˈdɪsəplɪn/ *noun*

1 بەندوبەست، توندایەتی، رێکی، رێک‌وپێکی، توندوتۆڵی 2 شێوە، رێگا، شێواز، رێچکە 3 سزا، تەمێ، punishment 4 بواری خوێندن، لقی خوێندن 5 کۆمەڵە دەستوور، instruction (disciplinal *adj*) ۞ 1 انضباط، انتظام، نظم 2 روش 3 مجازات 4 رشتەی تحصیلی 5 مقررات

disciplined *adjective*

بەدیسیپلین، بەبەندوبەست، رێک‌وپێک، توندوتۆڵ: *a disciplined mind* ◊ *a disciplined approach to work* ۞ منضبط

disc jockey *noun,* also disk jockey

پێشکەش‌کار یان بەڕێوەبەری بەرنامەی موسیقای پاپ (ب.ت. لەسەر تەلەفزیۆن و رادیۆ) ۞ مجری برنامەی موسیقی

disclamation /ˌdɪskləˈmeɪʃən/ *noun*

رەت‌کردنەوە، بەرپەرچ‌دانەوە، نەویستن، نەلێ‌کردن، بەدرۆخستنەوە، نەچوونەژێر، مل‌پیانەکردن، حاشا، نکۆڵی ۞ رد، تکذیب، انکار

disclaimer /dɪsˈkleɪmə(r)/ *noun*

1 رەت‌کردنەوە، بەرپەرچ‌دانەوە، نەویستن، نەلێ‌کردن، بەدرۆخستنەوە، نەچوونەژێر، مل‌پیانەکردن، حاشا، نکۆڵی 2 نامەی بەدرۆخستنەوە یان بەرپەرچ‌دانەوە ۞ 1 تکذیب، انکار 2 تکذیب‌نامه

disclosure /dɪsˈkləʊʒə(r), US -ˈkloʊ-/ *noun*

1 بلاوکردنەوە، راستی‌لێ‌وتن، لەقاودان، گێڕانەوە، ئاشکراکردن، خستنەوەڕوو، دەرخستن

1 قاو ۞ 2 بابەتی بلاوەبوو یان ئاشکراکراو، 1 افشا، بازنمود 2 مطلب افشاشده

disco /'dɪskəʊ, US 'dɪskoʊ/ *noun, pl.* discos
دیسکۆ، دیسکۆتێک، جۆرێ موسیقای هەڵپەڕکێی باوی ساڵانی 1970 ۞ دیسکو، دیسکوتک

discobolus /dɪ'skɒbələs/ *noun, pl.* discoboli /-laɪ/
سێلکاوێژ، سێلکخەر، پەپکەهاوێژ، دیسکهاوێژ ۞ دیسک‌انداز

discoid /'dɪskɔɪd/ *adjective*
پەپکەئاسا، پەپکەیی، سێلکی، شێوەپەپکە، پان و خڕ ۞ دیسک‌مانند

discoidal /'dɪskɔɪdl/ *adjective*
سێلکئاسا، پەپکەئاسا، شێوەپەپکە، پان و خڕ ۞ دیسک‌مانند

discoloration /ˌdɪsˌkʌlə'reɪʃn/ *noun,* BrE also discolouration
ڕەنگگۆڕان، ڕەشداگەڕان، تێکچوونی ڕەنگ ۞ تغییر رنگ

discoloured *adjective*
ڕەنگگۆڕاو، ڕەشداگەڕاو، ڕەنگتێکچوو ۞ تغییر رنگ‌یافته

discombobulated *adjective*
تەواوپەشۆکاو، پاکتاساو، لاپتاساو ۞ کاملاً سراسیمه

discomfited *adjective*
نارەحەت، شلەژاو، تاساو، واقوڕماو ۞ معذب، سراسیمه

discomfiture /dɪs'kʌmfɪtʃə(r)/ *noun*
1 نارەحەتی، بزۆر، شڵەژاوی، تاساوی، سەرسامی، واقوڕماوی 2 تێشکان، شکان، بەزین 3 هەڵوەشاندن، بەتاڵکردنەوە، پووچکردنەوە ۞ 1 ناراحتی، سراسیمگی 2 شکست 3 باطل‌سازی

discomfort /dɪs'kʌmfət, US -fərt/ *noun*
1 ئێش، ژانی کەم 2 هەست بە نارەحەتی کردن، نارەحەتی (دەروونی)، نیگەرانی، دڵەڕاوکێ 3 زەحمەت، دەرد، سەختی، ڕەنج ۞ 1 درد 2 ناراحتی 3 زحمت، مشقت

discommodity /'dɪskə'mɒdɪti/ *noun*
نارەحەتی، هەراسانکردن، تەنگپێهەڵچنین، تەنگەتاوکردن، وەڕەزکردن، هەڵپێچان ۞ ناراحتی، مزاحمت

discomposure /dɪskəm'pəʊʒə(r), US -'poʊ-/ *noun*
شێواوی، ئاڵۆزی، ناثارامی، شلەژاوی، نیگەرانی، نارەحەتی، پەرێشانی ۞ آشفتگی، اضطراب

disconcerted *adjective*
نیگەران، دڵەدوا، پەرێشان، تێکچوو، نارەحەت، سەرلێشێوێنراو: *I was disconerted to find that everyone else already knew it* ۞ نگران، معذب

disconcerting *adjective*
نیگەرانکەر، نارەحەتکەر، حەجمانلێبڕ، ئاسایشلێهەڵگر، سەرلێتێکدەر، تاسێنەر، پەشۆکێنەر (*adv* disconcertingly: بە شێوەیەکی نیگەرانکەر یان نارەحەتکەر) ۞ نگران‌کننده، دستپاچه‌کننده

disconcertion *noun,* also disconcertment
سەرسامی، نارەحەتی، پەشۆکاوی، تاساوی، شلەژاوی ۞ سراسیمگی، دستپاچگی

disconformity *noun, pl.* disconformities
ڕێکنەکەوتوویی، یەکنەکەوتوویی، نەسازاوی ۞ عدم توافق

disconnected /ˌdɪskə'nektɪd/ *adjective*
1 جیا، لێکجیا، لێکدابڕاو، دابڕاو، هەڵبڕاو 2 پچڕپچڕ، نەچووەسەریەک، ناپێوەندیدار، بێسەروبەرە، بێسەروبن: *a -nnected narrative* 3 شێواو، ناڕێکوپێک ۞ 1 منفصل 2 بی‌ارتباط 3 آشفته

disconnectedly *adverb*
بە شێوەیەکی لێکجیا ۞ بە طور منفصل

disconnection /ˌdɪskə'nekʃn/ *noun,* also disconnexion
1 دابڕان، پچڕان، ڕۆیشتن، هەڵبڕان 2 دابڕین، هەڵبڕین، لێککردنەوە، جیاکردنەوە ۞ 1 قطع 2 جداسازی

disconsolate /dɪs'kɒnsələt, US -'kɑːn-/ *adjective*
خەمبار، بەخەم، کز، مات، پەرێشان، دڵبڕ، دڵشکاو، دڵتەنگ: *The disconsolate players* ◊ *the team* ◊ *left for home without a trophy* ۞ *returned disconsolate from three losses* اندوهگین، افسرده

disconsolately /dɪs'kɒnsələtli, US -'kɑːn-/ *adverb*
خەمبارانە ۞ بە طور اندوهگین

disconsolateness *noun,* also disconsolation
خەمباری، پەژارەباری، دڵشکاوی، ماتی، کزی، پەرێشانی، دڵبڕی، ماتی، دڵتەنگی ۞ اندوهگینی، افسردگی

discontent /ˌdɪskən'tent/ *noun, adjective,* also discontentment /ˌdɪskən'tentmənt/
n ناقایلی، نارەزایەتی، بێزاری، نارازیتی *adj* ناقایل، نارەزامەند، بێزار، نارازی ۞ *n* نارضایی، عدم رضایت، ناخشنودی *adj* ناراضی، ناخشنود

discontented /ˌdɪskən'tentɪd/ *adjective*
ناقایل، نارەزامەند، بێزار، نارازی، ناخۆشحاڵ ۞ ناراضی، ناخشنود

discontentedly /ˌdɪskən'tentɪdli/ *adverb*
ناقایلانە، بە نارەزایەتی ۞ بە طور ناراضی

discontinuation /ˌdɪskentɪnjʊːˈeɪʃn/ *noun*, also discontinuance /ˌdɪskənˈtɪnjʊəns/
1 راویـــستان، داخـــران، بـــەجیٚهیٚـــشتن، دەس‌کیٚـشانەوە، کارنـەکردن، راگـیران، پـسان، پچـڕان، دابـڕان، نابـەردەوامی، لەسـەرنەمانەوە، درێژەنـەدان 2 هەڵوەسـتە، پـشوو ۞ 1 توقـف، ترک، قطع 2 وقفه

discontinuity /ˌdɪsˌkɒntɪˈnjuːəti, US -ˌkɑːntəˈnuː-/ *noun*, *pl*. -ies
1 جیـــایی، جـــودایی، پێکەوەنەبەســـتراوی، نابـەردەوامی، لێـک‌کـراوی، دابـڕاوی، پـساوی، پچـڕاوی، هەڵـبڕاوی، جیابوونـەوە، دابـڕان 2 کەلێن، هەڵوێـستە، مەودا ۞ 1 عـدم پیوسـتگی، انفصال، انقطاع 2 شکاف، فاصله

discontinuous /ˌdɪskənˈtɪnjuəs/ *adjective*
لێـک‌جیـا، لێـک‌کـراو، نابـەردەوام، ناپەیوەسـت، پێکەوەنەبەستراو، دابڕاو، پساو، پچڕاو، هەڵبڕاو (discontinuously *adv*: لێـک‌دابڕاوانـە، بـە شێوەیەکی لێک‌جیا) ۞ ناپیوسته، منقطع، گسسته

discord /ˈdɪskɔːd, US -kɔːrd/ *noun*
1 کێشە، ناسازی، نەگونجاوی، رێک‌نەکەوتوویی، جیـاوازی راوبۆچـوون، دژایـەتی، نـاکۆکی 2 ململانێ، شـەڕ 3 دەنگی نـاخۆش یـان نـاجۆر 4 (موسـیقا) یـەک‌نەگرتنـەوە، ناهـاودەنگی ۞ 1 ناسازگاری، اختلاف، عدم توافق 2 دعـوا 3 صـدای ناهنجار 4 (موسیقی) ناهم‌خوانی، تنافر

discordance /dɪsˈkɔːdəns, US -ˈkɔːrd/ *noun*
1 کێشە، ناسازی، نەگونجاوی، رێک‌نەکەوتوویی، جیـاوازی راوبۆچـوون، دژایـەتی، نـاکۆکی 2 ململانـێ، شـەڕ 3 (موسـیقا) یـەک‌نەگرتنـەوە، ناهاودەنگی ۞ 1 ناسازگاری، اختلاف، عدم توافق 2 دعوا 3 (موسیقی) تنافر، ناهم‌خوانی

discordant /dɪsˈkɔːdənt, US -ˈkɔːrd-/ *adjective*
1 ناسـاز، یەک‌نەکەوتوو، دژ، ناتەبا، ناکۆک: *a discordant family* 2 نـــاخۆش، نـــاجۆر، بێ‌ئاهەنگ ۞ 1 مخالف، متضاد 2 ناهنجار

discotheque /ˈdɪskətek/ *noun*
دیـسکۆتێک ۞ دیـسکوتک

discount /ˈdɪskaʊnt/ *noun*
لـێ‌دەرکـردن، لـێ‌داشـکاندن، لـێ‌فرێـدان، کەم‌بوونەوە، داشکان: *discount rates/prices* ◊ *to get/give/offer a -scount* ۞ تخفیف، کاهش

discounter /ˈdɪskaʊntə(r)/ *noun*
هەرزان‌فرۆش، هەرزان‌جان (دووکان یان کەسێ) ۞ ارزان‌فروش

discount rate *noun*
رادەی لێ‌دەرکردن، رێژەی لێ‌داشکاندن (بانکی ناوەندی بۆ بانکەکانی‌تر) ۞ نرخ تخفیف

discount shop *noun*, also discount house or discount store
دووکـان یـان فرۆشـگەی هـەرزان‌فرۆشـی ۞ فروشگاه ارزان‌فروشی

discouraged *adjective*
دڵسارد، هیوابڕاو، ناهومێد، دڵ‌بەرداو ۞ مأیوس، ناامید

discouragement /dɪsˈkʌrɪdʒmənt, US -ˈkɜːr-/ *noun*
1 ناهومێـدی، بـێ‌هیـوایی، هیوابـڕاوی، دڵـساری، دڵـساردکردنەوە، چاوترسێن‌کـردن، ورەدابەزانـدن 2 شـتی دڵـــساردکەرەوە 3 نەهێـشتن، بـەرگرتن، رێ‌گـرتن، پێش‌گـرتن، پێـشگیری 4 تـێ‌شـکان، سەرنەکەوتن ۞ 1 یأس، ناامیدی، مأیوس‌سازی 2 عامل ناامیدکننده 3 منع 4 شکـست

discouraging /dɪsˈkʌrɪdʒɪŋ, US -ˈkɜːr-/ *adjective*
هیوابـــڕ، دڵـــساردکەرەوە، ناهومێدکـــەر: *a discouraging result* ۞ یأس‌آور

discouragingly /dɪsˈkʌrɪdʒɪŋli, US -ˈkɜːr-/ *adverb*
هیوابڕانە، بـە شـێوەیەکی دڵـساردکەرەوە ۞ بـە طور یأس‌آور

discourse /ˈdɪskɔːs, US -kɔːrs/ *noun*
1 وتاردان، قـسەکردن، دوان، ئاخافتن، لێدوان: *a discourse on issues of gender and sexuality* 2 گفـتوگـۆ، وت‌ووێـژ 3 راوێـژ، بابـەت، مژار، گوتـار، وتـار 4 (زمانـەوانی) وتـار، گوتار، وتە ۞ 1 سخن‌رانی، نطق 2 گفـت‌وگـو 3 مقاله، گفتار، رساله 4 (زبان‌شناسی) گفتمان

discourse analysis *noun*
(زمانەوانی) وتەشیکاری ۞ سخن‌کاوی

discourteous /dɪsˈkɜːtiəs, US -ˈkɜːrt-/ *adjective*
بێ‌ڕەوشـت، بـێ‌ئـەدەب، بـێ‌ڕەوشـتانە، توندانـە، رووشە، توند، rude (discourteousness *n*) ۞ بی‌تربیت، بی‌ادب، بی‌ادبانه، تند

discourteously /dɪsˈkɜːtiəsli, US -ˈkɜːrt-/ *adverb*
بێ‌ڕەوشتانە، بێ‌ئەدەبانە ۞ بی‌ادبانه

discourtesy /dɪsˈkɜːtəsi, US -ˈkɜːrt-/ *noun*, *pl*. discourtesies
بـێ‌ڕەوشـتی، بـێ‌ئـەدەبی، تونـدی، بـێ‌ڕێـزی، بێ‌حورمـەتی، بێ‌قـەیی، rudeness ۞ بـی‌ادبـی، بی‌احترامی

discoverable /dɪsˈkʌvərəbl/ *adjective*
لەدۆزینـەوەهاتوو، دەدۆزرێتـەوە، پەیـدا دەبـێ، دەبینرێتەوە ۞ کشف‌شدنی

discoverer *noun*
دۆزەر، دۆزەرەوە: *the discoverer of penicillin* ۞ کاشف

discovert /dɪsˈkʌvət/ *noun*

بێ‌مێرد، بێ‌شوو، بێوەژن ۞ غیرمُحصنه

discovery /dɪˈskʌvəri/ *noun, pl.* discoveries
1 دۆزینەوە، دیتنەوە، پەیداکردن: *the -scovery of new talent in the art world* 2 شتی دۆزراوە ۞ 1 اکتشاف، کشف 2 چیز کشف‌شده

Discovery Day = columbus day

discredit /dɪsˈkredɪt/ *noun*
1 بێ‌ئابڕوویی، ئابڕووچوویی، ترۆیی، شوورەیی، ناوزڕاوی، زڕاوی، سووکی، ڕووڕەشی 2 بێ‌باوەڕی، بێ‌بڕەوی 3 بێ‌باوەڕی، شک، گومان، دوودڵی، doubt 4 مایەی ئابڕووچوون یان بێ‌باوەڕیێ ۞ 1 بدنامی 2 بی‌اعتباری 3 تردید 4 مایەی بدنامی

discreditable /dɪsˈkredɪtəbl/ *adjective*
ناحەز، ئابڕووبەرە، قەبە، عەیب، ناشیرین، شەرماوی، ناوزڕێن (*adv* :discreditably ناحەزانە، ئابڕووبەرانە) ۞ قبیح، بدنام‌کننده

discredited *adjective*
1 بێ‌ئابڕوو، حەیاپێونەماو، سووک‌وترۆ، ناوزڕاو، نێوداکەوتوو، چاوبەرەوژێر، ڕووڕەش 2 بێ‌بڕەو، پووچەوەکراو، پووچەڵ‌کراو، بێ‌باوەڕکراو ۞ 1 بدنام 2 ازاعتبارافتاده

discreet /dɪˈskriːt/ *adjective*
1 هۆشیار، قایم‌کار، ئاگادار، ژیر، دووربین، تێگەیشتوو، بەفکر، بەبیر، ئاگادارانە، ژیرانە 2 کەم‌قسە، دەم‌قورس، سرپۆش 3 نهێنی، پەنامەکی ۞ 1 محتاط، باملاحظه، بصیرانه، محتاطانه 2 تودار 3 مخفیانه

discreetly /dɪˈskriːtli/ *adverb*
هۆشیارانە، ئاگادارانە، بە پارێزەوە، بە وریایی‌یەوە، ژیرانە: *She coughed discreetly to announce her presence* ۞ با احتیاط

discreetness *noun*
هۆشیاری، قایم‌کاری، ئاگاداری، ژیری، دووربینی ۞ احتیاط، بصیرت

discrepancy /dɪsˈkrepənsi/ *noun,* also discrepance, *pl.* discrepancies
جیاوازی، ناسازی، ناکۆکی، دژایەتی، ناتەبایی، یەک‌نەگرتنەوە، فەرق: *wide -repancies in prices quoted for the work* ۞ اختلاف، مغایرت

discrepant /dɪsˈkrepənt/ *adjective*
جیاواز، ناساز، ناکۆک، ناتەبا، دژ، یەک‌نەگرەوە ۞ مغایر، متضاد

discrete /dɪˈskriːt/ *adjective*
جیا، دابڕاو، ناپێوەست، ناپەیوەست، نابەردەوام، لێک‌جیا، پێکەوەنەبەستراو، نەلکاو، *several discrete sections* :noncontinuous ۞ مجزا، گسسته، منفصل

discretely /dɪˈskriːtli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جیا، دابڕاوانە، ناپێوەستانە ۞ بە طور مجزا

discreteness /dɪˈskriːtnəs/ *noun*
جیایی، جیابوونەوە، لێک‌جیایی، دابڕاوی، ناپێوەستی، پێکەوەنەبەستراوی ۞ انفصال، جدایی، گسستگی

discretion /dɪˈskreʃn/ *noun*
1 هۆشیاری، ئاگاداری، وردبوونەوە، سەرنج‌پێدان، دووربینی، ژیری، ئاقڵی، تێگەیشتوویی 2 بۆچوون، ڕا، پێ‌باش‌بوون، بە چاک‌زانین 3 ئازادی بڕیاردان، سەرپشکی، دەسەڵات، توانایی بڕیاردان: *I'll leave it up to you to use your discretion* 4 سرپۆشی، ڕازپۆشی ۞ 1 احتیاط، دقت، بصیرت 2 نظر، صواب‌دید 3 اختیار، قدرت تصمیم‌گیری 4 رازداری

discretionary /dɪˈskreʃənəri, US -neri/ *adjective,* also discretional /dɪˈskreʃənəl/
1 چۆنیەتی پێ‌باش‌بوون، بەندە بە پێ‌باش‌بوون 2 لەژێر دەسەڵات ۞ 1 بسته به صلاح‌دید 2 تحت اختیار

discretionary powers *noun*
ئازادی یا توانایی بڕیاردان، سەرپشکی، دەسەڵات ۞ قدرت تصمیم‌گیری

discriminable /dɪˈskrɪmɪnəb(ə)l/ *adjective*
1 شیاوی لێک‌کردنەوە، شیاوی ناسینەوە، دیاری دەکرێ، دەناسرێتەوە 2 جیاواز، جیا ۞ 1 قابل تمیز 2 متفاوت

discriminably /dɪˈskrɪmɪnəb(ə)li/ *adverb*
بە شێوەیێ کە لێک کرێتەوە یان بناسرێتەوە ۞ به طور قابل تمیز

discriminant /dɪˈskrɪmɪnənt/ *noun*
تایبەتمەندی جیاکەرەوە ۞ ویژگی متمایزکننده

discriminating /dɪˈskrɪmɪneɪtɪŋ/ *adjective*
1 ورد، بەسەرنج، وردبین، موودەرکێش، تیژ 2 = discriminatory (discriminatingly /dɪˈskrɪmɪneɪtɪŋli/ *adv*) ۞ ظریف، دقیق

discrimination /dɪˌskrɪmɪˈneɪʃn/ *noun*
1 تێگەیشتن، لێک‌کردنەوە، جیاکردنەوە، ناسینەوە، زانین، ناسین 2 جیاوازی‌دانان، هەڵاواردن، فەرق‌خستن ۞ 1 تشخیص، فهم 2 تبعیض

discriminative /dɪˈskrɪmənetɪv/ *adjective*
جیاوازی‌دانەرانە، جیاکردنەوەیی، فەرق‌خەرانە ۞ تبعیضی

discriminator *noun*
تایبەتمەندی جیاکەرەوە ۞ ویژگی متمایزکننده

discriminatory /dɪˈskrɪmɪnətəri, US dɪˈskrɪmɪnətɔːri/ *adjective*
جیاوازی‌دانەرانە، جیاکردنەوەیی، فەرق‌خەرانە:

◊ *discriminatory practices/rules/measures sexually/racially discriminatory laws* (discriminatorily *adv*) ۞ تبعیض‌آمیز

discursive /dɪsˈkɜːsɪv, US -ˈkɜːrs-/ *adjective*
1 بلاو، لێک‌بلاو، لادەرانە، پرش‌وبلاو 2 (کۆن، فەلسەفە) بەلگەهێنانەوەیی، بەلگەیی: *-scursive practices* ۞ 1 پراکندە 2 برهانی، استدلالی

discursively /dɪsˈkɜːsɪvli, US -ˈkɜːrs-/ *adverb*
بە شێوەیەکی لێک‌بلاو ۞ بە طور پراکندە

discursiveness /dɪsˈkɜːsɪvnəs, US -ˈkɜːrs-/ *noun*
لێک‌بلاوی، بلاوی، پرش‌وبلاوی ۞ پراکندگی

discus /ˈdɪskəs/ *noun, pl.* discuses
1 (وەرزش) پەپکە، ئالقەی ئاسن، سێلک 2 هاوێشتنی پەپکە، پەپکەهاوێژی 3 جۆرێ ماسیلکەی رەنگینی ئەمریکای باشووری، ماسی‌پەپکە [توخم *Symphysodon*: چەندین جۆرن] (بە ریگای لاتین لە *diskos* یۆنانی) ۞ 1 دیسک 2 پرتاب دیسک 3 دیسکوس

discussable *adjective*, also discussible
شیاوی وتوویژ، شیاوی دان‌وستان یان گفت‌وگۆ، بۆ دان‌وستان دەبێ، لەلێدوان‌هاتوو ۞ قابل بحث

discussion /dɪˈskʌʃn/ *noun*
وت‌وویژ، هەڤپەیڤین، راگۆڕینەوە، دان‌وستان، گفت‌وگۆ، لێدوان: *a topic/subject for discussion* ۞ گفت‌وگو، بحث، مذاکرە

disdain /dɪsˈdeɪn/ *noun*
1 سووکایەتی، بێ‌ڕێزی‌پێ‌کردن، بەهێچ‌دانان: *to treat sb with -dain* 2 رق‌لێ‌بوون، بێزکردنەوە، بێزاری ۞ 1 اهانت، خوارشماری 2 نفرت

disdainful /dɪsˈdeɪnfl/ *adjective*
1 سووکانە، سووکایەتی‌یانە، لووت‌بەرز، بەفیز، فیزن، 2 dismissive ,contemptuous ,proud بێزار ۞ 1 اهانت‌آمیز 2 متنفر

disdainfully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سووکانە، سووکانە ۞ بە طور اهانت‌آمیز

disdainfulness /dɪsˈdeɪnflnəs/ *noun*
رق‌لێ‌بوون، بێزکردنەوە، بێزاری ۞ تنفر

disease /dɪˈziːz/ *noun*
نەخۆشی، ناساخی، دەرد، عیلەت (بنەرەت: ئینگلیسی نێوەراست "نەبوونی ئاسوودەیی ease، نارەحەتی "inconvenience": لە *desaise* فەرەنسی کۆنەوە "نەبوونی ئاسوودەیی، نائاسوودەیی") ۞ بیماری، مرض

diseased /dɪˈziːzd/ *adjective*
1 نەخۆش، ناساخ 2 (خوازە) نەخۆش، خراپ، عەیب‌دار 3 (گیا) ئازاراوی، ئازاربردوو، ئازاربردە، ئافەتاوی، ترترەخواردوو ۞ 1 بیمار 2 (مجازی) معیوب 3 آفت‌زدە

disembarkation /ˌdɪsˌembɑːˈkeɪʃn, US -bɑːrˈk-/ *noun*
1 دابەزین، پیادەبوون، دابەزاندن، پیادەکردن 2 داگرتن، خاڵی‌کردن، بەتاڵ‌کردن ۞ 1 پیادە شدن، پیادە کردن 2 تخلیە

disembarrassment *noun*
1 رزگاربوون، دەربازبوون 2 لێ‌بوونەوە، سەرسووکی ۞ 1 رهایی 2 فراغت

disembodied /ˌdɪsɪmˈbɒdid, US -ˈbɑːdid/ *adjective*
1 (گیان یان رۆح) لە لەش‌چووەدەر، ئازاد (لە لەش) 2 (خوازە) نەناسراو، ناناشکرا، نەزانراو ۞ 1 از بدن آزادشدە 2 (مجازی) ناشناختە

disembodiment *noun*
لە لەش‌دەرچوون، ئازادبوون (لە لەش)، جیابوونەوە لە لەش، رەهابوون لە لەش ۞ آزادشدن از بدن

disembowelment *noun*
ریخۆڵەدەرهێنان، زگ‌هەڵدڕین، هەناودەرکێشان ۞ بیرون‌ریزی رودە

disempowerment *noun*
لاوازاندن، بێ‌هێزکردن، ستاندن، هێزچنین ۞ تضعیف

disenchanted /ˌdɪsɪnˈtʃɑːntɪd, US -ˈtʃænt-/ *adjective*
دڵسارد، بێ‌هیوا، تێر، بێزراو ۞ مأیوس، دلزدە

disenchantment *noun*
ناهومێدی، دڵساردی، بێ‌هیوایی، سەر لە عەرزکەوتوویی ۞ یأس

disencumbrance *noun*
رزگاربوون، دەربازبوون، ئازادبوون، لێ‌بوونەوە، خلاس‌بوون ۞ رهایی

disfranchised *adjective*
بێ‌بەش لە ماف، بێ‌بەری لە ماف، لە ماف‌کراو (ب.ت. دەنگ‌دان) ۞ محروم از حق

disenfranchisement *noun*
بێ‌بەش‌کردن لە ماف، لە ماف‌کردن، بێ‌بەری‌کردن لە مافی دەنگ‌دان ۞ محرومیت از حق (رأی)، محرومیت

disengaged *adjective*
1 ئازاد، دەس‌بەتاڵ، بێکار، ئاسوودە، سەرسووک، رەها، لێوەبوو، بێ‌ئەرک 2 نەگیراو، خاڵی، بەتاڵ ۞ 1 فارغ، آزاد 2 خالی

disengagement *noun*
1 رزگاربوون، دەربازبوون، لێ‌بوونەوە، خلاس‌بوون، دەس‌بەتاڵی، بێکاری، ئازادی، سەرسووکی 2 جیاکردنەوە، هەڵپچڕین 3 پاشەکشێ، شەڕبڕینەوە ۞ 1 رهایی، فراغت 2 جداسازی 3 عقب‌نشینی

disentailment *noun*
(مـاف، مـاڵ و دارایـی) رزگـارکردن، رەهـاکردن، ئازادکردن، دەربازکردن ◌ آزادسازی

disentanglement *noun*
1 کرانەوە، رەوانەوە، رەهـابوون 2 رزگـارکردن، رەهـــاکردن، دەربـــازکردن، ئـــازادکردن ◌ 1 بازشدگی 2 آزادسازی

disequilibrium /ˌdɪsˌiːkwɪˈlɪbriəm, US ˌdɪsˌek- *noun*
1 ناهاوسەنگی، لاسەنگی، ناهاوکێشی، ترازاوی، ناڵەنگەری 2 ناجێگیری، ناسەقامگرتوویی ◌ 1 عدم تعادل 2 بی‌ثباتی

disestablishment *noun*
لـە دەوڵـەت یـان حکومـەت جیاکردنـەوە، لـە فەرمیبوون خستن (کلێسە) ◌ غیررسمی‌سازی

disesteem /dɪsəˈstiːm/ *noun*
1 بـــێ‌بـــاوەڕی، بـــێ‌بـــڕەوی، بـــێ‌بایـــەخی، ســـووک‌کـــردن، بـــەهیچ‌دانـــان 2 بێـــزاری ◌ 1 بی‌اعتباری، دون‌شماری 2 تنفر

disfavour /dɪsˈfeɪvə(r)/ *noun*, US disfavor
بـێ‌مـەیلی، سـاردوسـڕی، لەبەرچاوکـەوتوویی، تووڕەیی، خۆش‌نەویستن، رقلێبوون، بێزاری ◌ بی‌لطفی، غضب، نارضایی

disfellowship *noun*
لە ئەندامێتی خستن ◌ اخراج (از عضویت)

disfigured *adjective*
ناحـــەز، ناشـــیرین، نارێـــک، تێکچـــوو، شـــپرزە، لەشێوەکەوتوو ◌ بدریخت، زشت

disfigurement *noun*
1 ناحـــەزی، ناشـــیرینی، نـــارێکی، تێکچـــوویی، شپرزەیی، لەشێوەکەوتوویی 2 (لە سەروچاودا) عەیب ◌ 1 بدریختی، زشتی 2 نقص

disfranchisement = disenfranchisement

disgorgement *noun*
1 هێنانەوە، رشانەوە، قەرەشیان، پەرۆش‌کردن 2 گێڕانەوە، دانەوە، رەت‌کردنەوە ◌ 1 استفراغ 2 استرداد

disgorger *noun*
قولاپ‌دەرهێن، قولاپ‌ڕەوێن (لە دەمی ماسی) ◌ دیس‌گورگر

disgrace /dɪsˈɡreɪs/ *noun*
1 بـــێ‌ئابـــڕوویی، ئابـــڕووچوویی، شـــوورەیی، نـــاوزڕاوی، ســـووکی، رووڕەشـــی، رووســـیاباری، شـوورەیی، نەنگ، عەیب، مایەی ئابڕووچوون، مایەی شوورەیی یا شەرم 2 بێ‌مەیلی، ساردوسڕ 3، تووڕەیی، رق‌هەستاوی ◌ 1 رسوایی، خفت، بدنامی، مایەی بدنامی 2بی‌محبتی 3 مغضوبیت، خشم

disgraced *adjective*
بـێ‌ئابـڕوو، ئابـڕووچوو، نـاوزڕاو، رووسـیابار، سووک، ترۆ، چرووک، رووڕەش ◌ بدنام، رسوا

disgraceful /dɪsˈɡreɪsfl/ *adjective*
ناحەز، خراپ، ناشیرین، ئابڕووبەرە، شـەرماوی، رووڕەشی دێنێ، عەیب، بەشوورەیی ◌ ننگین، رسواکننده

disgracefully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی شـەرماوی، ئابڕووبەرانە، عەیبانە ◌ به طور ننگین

disgruntled /dɪsˈɡrʌntld/ *adjective*
ناقایل، ماسیو، بەبۆڵەبۆڵ، وەڕەز، جاڕز، زیز ◌ ناراضی، دلخور

disguise /dɪsˈɡaɪz/ *noun*
1 خۆگۆڕین 2 جلوبەرگی خۆگۆڕین 3 قیافە یان رواڵەتی خۆگۆڕیو ◌ 1 تغییر قیافه 2 لباس مبدل 3 ظاهر مبدل

disgust /dɪsˈɡʌst/ *noun*
1 بێزاری، رقلێبوون، قێنلێبوون، نەفرین، ناخۆش‌ویستن 2 دڵێکاهاتن، دڵ‌تێکەڵهاتن، حاڵەتی رشانەوە یان پەرۆش‌کردن ◌ 1 تنفر، انزجار 2 دل بەهم‌خوردگی

disgusted /dɪsˈɡʌstɪd/ *adjective*
بێـــزار، بێـــزراو، رقلـــێبـــوو، قـــێنلـــێبـــوو، ناخۆش‌ویستوو، لاڵووت ◌ متنفر

disgustedly /dɪsˈɡʌstɪdli/ *adverb*
لە رووی رقەوە، بە شێوەیەکی بێزار، لە رووی بێزارییەوە ◌ از روی تنفر

disgusting /dɪsˈɡʌstɪŋ/ *adjective*
قێزەون، بێزاوی، مایەی بێزاری، وەی، پیس، ناحەز، شپرزە، ناخۆش، رشێنەرەوە، :revolting ◌ نفرت‌انگیز *What a disgusting smell!*

disgustingly /dɪsˈɡʌstɪŋli/ *adverb*
1 بە شێوەیەکی بێزاوی: *disgustingly dirty* 2 (نافەرمی) یەکجار ◌ 1 بـە طـور نفـرت‌انگیـز 2 (عامیانه) فوق‌العاده

dish /dɪʃ/ *noun*
1 قاپ، دەوری، کاسە، جام، بایە: *a glass dish* ◊ *an ovenproof dish* ◊ *They helped themselves from a large dish of pasta* 2 چێشت، نان، خۆراک 3 ئانتێنی کاسەیی، سێڵ یـان سـاج 4 (نافـەرمی) تیکـە، جـەرگ، لـەبار، سێکـسی: *What a dish!* 5 (تەکنیکی) قـاپ، جـــام 6 (the dishes) قـــاپوکـــەوچک، قـاپوقاچـاخ، هێربـار، حاجـەت ◌ 1 ظـرف، بشقاب 2 غذا 3 آنتن بشقابی 4 (عامیانـه) لعبـت 5 قاب 6 (در جمع) ظروف

dishabille /ˌdɪsaˈbiːl, US -ˈbiː/ = déshabillé

dish aerial *noun*, also dish antenna
ئانتێنی کاسەیی، ساج، سێڵ ◌ آنتن هوایی

disharmonious /ˌdɪʃɑːˈməʊnɪəs/ *adjective*, also disharmonic
نـــاکۆک، نەســـازاو، ناســـاز، ناتـــەبا، نـــاجۆر، یـەک‌نەکـەوتوو، کێشاوی، سەربەکێشە، لەگەڵ

کێشە ◌ ناموزون، ناهماهنگ

disharmony /dɪsˈhɑːməni, US -ˈhɑːrm-/ *noun*

دژایەتی، کێشە، دووبەرەکایەتی، ناکۆکی، ناسازی، نەگونجاوی، ناتەبایی، یەکنەکەوتوویی، ڕێکنەکەوتوویی، تێکگیراوی: - *marital/racial/social harmony* ◌ عدم توافق، ناسازگاری، ناهماهنگی

dishcloth /ˈdɪʃklɒθ, US -klɔːθ/ *noun*

هەوری قاپشتن، قاپشۆر، کاسەشۆر ◌ اسکاج

dishcloth gourd = loofah

dishdasha /ˈdɪʃˌdaʃə/ *noun*, also dishdash

جۆرێ عابای قۆڵدرێژ، پیاوانی شامات لەبەری دەکەن ◌ دیشداشا

disheartened *adjective*

ناهومێد، دڵسارد، باڵشکاو، سەربەبەرداکەوتوو ◌ ناامید، مأیوس

disheartening / dɪsˈhɑːtnɪŋ, US -ˈhɑːrt-/ *adjective*

دڵساردکەرەوە، ناهومێدکەر، هیوابڕ: *a -tening experience* ◌ یأس‌آور

dishearteningly *adverb*

بە شێوەیەکی دڵساردکەرەوە، هیوابڕانە ◌ بە طور یأس‌آور

dishevelled /dɪˈʃevld/ *adjective*, US disheveled

شێواو، ئاڵۆزاو، ئاڵۆسکاو، شێرزە، شڕوشێواو، شەپریو، شڵوشێواو: *He looked tired and dishevelled* ◌ ژولیده، نامرتب

dishevelment *noun*

شێواوی، ئاڵۆزاوی، ئاڵۆسکاوی، شێرزەیی، شەپریوی، شڕوشێواوی، تێکچوویی ◌ ژولیدگی، آشفتگی

dishful *noun. pl.* dishfuls

پڕدەوریێ، دەوریێ ◌ بە اندازەی یک بشقاب

dishonest /dɪsˈɒnɪst, US -ˈɑːn-/ *adjective*

1 نادروست، ناڕاست، دەسپیس، حەرامخۆر، دەسدرێژ، سەرچەوت، دەسچەوت، ناپاک، دەغەڵ، فێڵاوی، زۆڵ، نائەمین 2 فێڵەبازانە، فریودەرانە، دەسبڕانە، فێڵاوییانە 3 (پارە، داهات و هتد) نارەوا ◌ 1 دغل، متقلب، غیرامین، نادرست 2 تقلب‌آمیز 3 نامشروع

dishonestly /dɪsˈɒnɪstlɪ, US -ˈɑːn-/ *adverb*

دەغەلانە، فێڵاوی، زۆڵ، نائەمین، فێڵەبازانە، فریودەرانە ◌ متقلبانە

dishonesty /dɪsˈɒnɪstɪ/ *noun*

نادروستی، ناڕاستی، دەسپیسی، حەرامخۆری، دەسدرێژی، سەرچەوتی، دەسچەوتی، ناپاکی، دەغەلی، فروفێڵ، زۆڵی: *Five civil servants were dismissed for dishonesty and misconduct* ◌ دغلی، تقلب، نادرستی

dishonour /dɪsˈɒnə(r), US -ˈɑːn-/ *noun*, US dishonor

بێئابڕوویی، ئابڕووچوویی، حەیاچوون، سووکی، ئاوزڕاوی، ڕووڕەشی، شوورەیی، نەنگ، عەیب، مایەی ئابڕووچوون، مایەی شوورەیی ◌ رسوایی، خفت، بدنامی، مایەی بدنامی

dishonourable /dɪsˈɒnərəbl, US -ˈɑːn-/ *adjective*

ناحەز، شەرماوی، شوورەیی، عەیب، ئابڕووبەرە، سووک، خراپ، خوێڕی، ناپیاو، بێئابڕوو، ناپیاو، نزم، سووکوچرووک، *dishonorable* :shameful *conduct* ◌ ننگین، زشت، پست، بی‌شرف

dishonourably /-nərəbli/ *adverb*

ئابڕووبەرانە، شوورەیییانە، سووکانە ◌ بە طور ننگین

dishpan /ˈdɪʃpæn/ *noun*

کاسە یا تەشتی قاپشتن ◌ کاسەی ظرف‌شویی

dishrag /ˈdɪʃræg/ = dishcloth

dishtowel /ˈdɪʃtaʊəl/ *noun*

دەسرە یان پەڕۆی (وشککردنەوە یان سڕینی) قاپوکەوچک ◌ دستمال ظروف

dishwasher /ˈdɪʃwɒʃə(r), US -wɑːʃ-, -wɔːʃ-/ *noun*

دەزگای قاپشتن، قاپشۆر(ە) ◌ ماشین ظرف‌شویی

dishwashing liquid *noun*

کەفاوی قاپشۆری یان قاپشتن، شلە یان سابووناوی قاپشتن ◌ مایع ظرف‌شویی

dishwater /ˈdɪʃwɔːtə(r)/ *noun*

1 ئاوی قاپشتن، چڵکاو 2 (خوازە و نافەرمی) مێزەکەر، چڵکاو ◌ 1 آب ظرف‌شویی 2 (عامیانە) آب زیپو

dishy /ˈdɪʃi/ *adjective* (dishier, dishiest)

1 (نافەرمی) سەرنجڕاکێش، جوان، لەبار، جەرگ 2 جێی شەرم، مایەی سەرشۆڕی، شەرماوی، ئابڕووبەرە ◌ 1 جذاب، تیکە 2 ننگ‌آور

disillusion /ˌdɪsɪˈluːʒn/ *noun*

1 ڕزگارکردن یان ڕەخساندن لە خەیاڵ(وخۆف)، ئاگادارکردنەوە 2 ناهومێدی، دڵساردی، هیوابڕاوی ◌ 1 توهم‌زدایی 2 یأس

disillusioned /ˌdɪsɪˈluːʒnd/ *adjective*

ناهومێد، دڵسارد، تێشکاو، دڵشکست، باڵشکاو، بێهیوا ◌ ناامید، مأیوس

disillusionment /ˌdɪsɪˈluːʒnmənt/ *noun*, also disillusion

ناهومێدی، دڵساردی، تێشکاوی، دڵشکستی، باڵشکاوی، بێهیوایی. :disenchantment *There is widespread disillusionment with the present government* ◌ یأس، ناامیدی

disincentive /ˌdɪsɪn'sentɪv/ *noun*
1 مایەی دڵساردبوونەوە، مایەی ناهومێدی یان دڵشکستی 2 کۆسپ، مایەی داشکان، deterrent ◌ 1 مایەی ناامیدی 2 عامل بازدارنده

disinclination /ˌdɪsˌɪnklɪ'neɪʃn/ *noun*, also reluctance
بێمەیلی، بێخۆشنەبوون، نەخوازی، نابەدڵێتی، وەڕەزبوون، ساردی، دڵتێنەچوون، مەیلێنەبوون، ئیشتیالێنەبوون، دەستێنەچوون ◌ اکراه، عدم تمایل

disinclined /ˌdɪsɪn'klaɪnd/ *adjective*
بێمەیل، سارد، بەدڵتێوەنەچوو، بێدڵ، نابەدڵ، نەخواز ◌ بی‌میل

disinfectant /ˌdɪsɪn'fektənt/ *noun, adjective*
n مەتریالی پاکژکردنەوە، ماک یان مادەی خاوێنکەرەوە *adj* خاوێنکەرەوە، پاکژکەرە ◌ *n* مادەی ضدعفونی *adj* ضدعفونی

disinfection /ˌdɪsɪn'fəkʃn/ *noun*
پاکژکردنەوە، خاوێنکردنەوە، گەندکوژی ◌ ضدعفونی

disinfectant /ˌdɪsɪn'fektənt/ *noun, adjective*
(دەرمانی) پاکژکردنەوە یان خاوێنکردنەوە، (دەرمانی) گەندکوژ ◌ (داروی) ضدعفونی

disinfestant *adjective*
مێرووکوژ، ئافەتکوژ، مێرووفەوتێن ◌ آفت‌زدا، حشره‌زدا

disinfestation *noun*
مێرووکوژی، ئافەتکوژی، دەرمانلێدان ◌ حشره‌زدایی، آفت‌زدایی

disinflation *noun*
(ئابووری) مەهار یان کۆنترۆلی هەڵاوسان، کەمکردنەوەی ڕێژەی هەڵاوسان ◌ تورم‌زدایی

disinformation /ˌdɪsˌɪnfə'meɪʃn, US -fər'm-/ *noun*
زانیاری درۆ یان چەواشە (چەوت)، زانیاری فریودەر، بڵاوکردنەوەی زانیاری چەواشە یان فریودەر (ب.ت. لە بواری سیاسەتدا) ◌ اطلاعات دروغ، نشر اطلاعات دروغ یا گمراه‌کننده

disingenuous /ˌdɪsɪn'dʒenjuəs/ *adjective*
ڕیاییباز، دووڕوو، فێڵاوی، بەمەڕایی، مەراییباز، ڕیاییبازانە، دووڕووانە (disingenuousness /ˌdɪsɪn'dʒenjuəsnəs/ *n*: ڕیاییبازی، دووڕوویی، فێڵاویبوون، مەڕایی، ڕیایی، ڕووبامایی) ◌ ریاکار، مزورانه

disingenuously /ˌdɪsɪn'dʒenjuəsli/ *adverb*
ڕیاییبازانە، دووڕووانە ◌ ریاکارانه، مزورانه

disinheritance /ˌdɪsɪn'herɪtəns/ *noun*
بێبەریبوون، بەشبڕان، بێبەریکردن (لە میرات یان بەشەماڵ: disinherited *adj*: بێبەری(کراو)، بەشبڕاو، بێبەشکراو) ◌ محرومیت یا محروم‌سازی از ارث

disintegration /dɪsˌɪntɪ'greɪʃn/ *noun*
شیبوونەوە، لێکهەڵوەشان، هەڵوەشانەوە، پارچەپارچەبوون، پووان، (پرش و) بڵاوبوونەوە، لێکبوونەوە، وردوخاشبوون، لەتوکوتبوون ◌ تجزیه، فروپاشی، تلاشی

disinterest /dɪs'ɪntrəst, US -trest/ *noun*
1 بێمەیلی، بێخۆشنەبوون، ئیشتیالێنەبوون، ساردی، کەمتەرخەمی، بێخەیاڵی، گوێپێنەدان، پشتگوێخستن 2 بێلایەنی، لانەگری، تێوەنەگلاوی ◌ 1 بی‌میلی، بی‌اعتنایی 2 بی‌طرفی

disinterested /dɪs'ɪntrəstɪd, US -trestɪd/ *adjective*
1 بێلایەن، لانەگر، بێلایەنانە، پاکانە 2 کەمتەرخەم، بێمەیل، بێخەیاڵ، بێتەماح، سارد ◌ 1 بی‌طرف، بی‌طرفانه 2 بی‌تفاوت

disinterestedly /dɪs'ɪntrəstɪdli, US -trestɪdli/ *adverb*
1 بێلایەنانە، لانەگرانە 2 کەمتەرخەمانە ◌ 1 بی‌طرفانه 2 با بی‌اعتنایی

disinterestedness /dɪs'ɪntrəstɪdnəs, US -trestɪdnəs/ *noun*
1 بێلایەنی، لانەگری 2 کەمتەرخەمی، ناتامەزرۆیی، بێمەیلی، بێتەماحی، بێخەیاڵی، ساردی ◌ 1 بی‌طرفی 2 بی‌اعتنایی

disinterment /ˌdɪsɪn'tɜ'(r)mənt/ *noun*
گۆڕدانەوە، قەبردانەوە، قەبرهەڵکەندن، دەرهێنان، گۆڕبەگۆڕکردن ◌ نبش قبر

disinvestment /ˌdɪsɪn'vestmənt/ *noun*
سەرمایەهەڵگرتنەوە، سەرمایەکێشانەوە، فرۆشتنی بەشەکانی کۆمپانی و هتد ◌ سرمایه‌گذاری منفی

disjointed /dɪs'dʒɔɪntɪd/ *adjective*
شێواو، ئاڵۆز، شپرزە، بێسەروبەر، سەرێەکنەچووەوە، لێکبڵاو، پەرت، ترازاو: *a disjointed society* ◌ نامربوط، آشفته، پراکنده

disjointedly /dɪs'dʒɔɪntɪdli/ *adverb*
شێواوانە، بە شێوەیەکی بێسەروبەر، بە شێوەیەکی ئاڵۆز یان شێواو ◌ به طور نامربوط

disjointedness /dɪs'dʒɔɪntɪdnəs/ *noun*
شێواوی، ئاڵۆزی، شپرزەیی، بێسەروبەرەیی، لێکبڵاوی، پەرتی، ترازاوی ◌ آشفتگی، پراکندگی

disjunct /'dɪsdʒʌŋ(k)t/ *adjective*
1 (ڕێزمان) = sentence adverb 2 شێواو، ئاڵۆز، شپرزە، بێسەروبەر، لێکبڵاو، پەرت، ترازاو ◌ نامربوط، آشفته، پراکنده

disjunction /dɪs'dʒʌŋkʃn/ *noun*
1 جیابوونەوە، لێکدابڕان، دابڕان، لێکڕەوینەوە،

لێک‌هەڵبچڕان 2 جیاکردنەوە، دابڕین، لێک‌کردن ◌ 1 انفصال، گسستگی 2 تفکیک

disjunctive /dɪs'dʒʌŋktɪv/ *adjective, noun*
adj 1 جیا، لێک‌دابڕاو، دابڕاو، لێک‌کراو، لێک‌هەڵبچڕاو 2 جیاکەرەوە، لێک‌دابڕ *n* 1 *adj* ◌ disjunctive conjunction گسسته، منفصل 2 فاصل

disjunctive conjunction *noun*
(ڕێزمان) پیتێ کە بژارە choice یان دژایەتی نێوان دوو بیر و بۆچوون دەردەبڕێ (وەک or، وەک *she asked if he was going or staying*) ◌ حرف استثنا

disjuncture *noun*
1 دابڕان، پچڕان، ڕۆیشتن، هەڵبڕان 2 دابڕین، هەڵبڕین، لێک‌کردنەوە، جیاکردنەوە ◌ 1 قطع 2 جداسازی

disk[1] = disc

disk[2] /dɪsk/ *noun*
(کامپیوتێر) پەپکە، سێلک (*diskless adj*) ◌ دیسک

disk drive *noun*
پەپکەسووڕێن، سێلک‌گەڕێن، سێلکاژۆ، درایڤی دیسک ◌ دیسک‌گردان

diskette /dɪs'ket/ *noun,* also floppy
دیسکێت، فلاپی، نەرمەسێلک، نەرمەپەپکە ◌ دیسکت

dislike /dɪs'laɪk/ *noun*
ناخۆش‌ویستن، ڕق‌لێ‌بوون، قین‌لێ‌بوون، چاوپێ‌هەڵنەهاتن ◌ تنفر

dislocated *adjective*
1 (ئێسک) لەجێ‌چوو، وەرگەڕاو، خەلیابوو 2 هەڵوەشاو، شێواو، شلەژاو، تێکچوو ◌ 1 دررفته 2 مختل، بهم‌خورده

dislocation /ˌdɪslə'keɪʃn, US -loʊ-/ *noun*
1 لەجێ‌چوون، وەرگەڕان، خەلیان 2 هەڵوەشان، تێکچوون، شلەژان، شێوان ◌ 1 دررفتگی 2 بهم‌ریختگی، اختلال

dislodgement *noun,* also dislodgment
1 دەرکردن، وەدەرنان، لابردن 2 هەڵکەنراوی، هەڵتەکاوی ◌ 1 اخراج 2 ازجاکنده‌شدگی

disloyal /dɪs'lɔɪəl/ *noun*
خەیانەت‌کار، ناپاک، نهێنی‌بڕ، بێ‌بەڵێن، پەیمان‌شکێن، بێ‌ئەمەک، پێنەزان، سپڵە، بێ‌سەفەت ◌ خائن، بدعهد، بی‌وفا

disloyally /dɪs'lɔɪəli/ *adverb*
خەیانەت‌کارانە، ناپاکانە، خاینانە ◌ خائنانه

disloyalty /-'lɔɪəlti/ *noun*
خەیانەت، ناپاکی، پەیمان‌شکێنی، بێ‌ئەمەکی، بێ‌سەفەتی، ناسپاسی، پێنەزانی، سپڵەیی، بێ‌وەفایی ◌ خیانت، بدعهدی، بی‌وفایی

dismal /'dɪzməl/ *adjective*
1 خەمبار، دڵتەنگ، نارەحەت، پەژارەبار، کز 2 نارەحەت‌کەر، دڵتەنگ‌کەر: *dismal conditions/surroundings/weather* 3 خراپ، شپرزە، ناخۆش (لە *dismals*، دوو ڕۆژی هەر مانگ کە لە سەدەکانی نێوەڕاست واباوەڕ بووە کە نەگریس بن، لە *dis mal* فەرەنسەی ئانگلۆنۆرمانی، لە *dies mali* لاتین "ڕۆژانی شەیتانی") ◌ 1 غمگین 2 غم‌انگیز 3 بد

dismally /-məli/ *adverb*
1 دڵتەنگ‌کەرانە، نارەحەت‌کەرانە 2 بە شێوەیەکی خراپ: *I tried not to laugh but failed -ally* ◌ 1 به طور غم‌انگیز 2 به طور بد

dismantlement /dɪs'mætlmənt/ *noun*
1 ڕووت‌کردنەوە، داڕووتاندن 2 هەڵوەشاندن، کردنەوە، پارچەپارچەکردن ◌ 1 برهنه‌سازی 2 عمل بازکردن

dismay /dɪs'meɪ/ *noun*
1 ترس، نیگەرانی، نارەحەتی، دڵەڕاوکێ: *She could not hide her dismay at the result* ◊ 2 ناهومێدی، *He looked at her in dismay* دڵساردی ◌ 1 وحشت، دلواپسی 2 یأس

dismayed *adjective*
ترساو، تۆقیو، نیگەران، نارەحەت ◌ وحشت‌زده، نگران

dismemberment *noun*
1 بڕینی دەست و پێ، پەل‌کردن، تیکەتیکەکردن (مرۆڤ یان گیانەوەر) 2 (وڵات و هتد) پارچەپارچەکردن، لەتاندن، هەڵوەشاندن، دابەش‌کردن 3 (زەوی‌وزار) پەلەپەلەکردن، پارچەپارچەکردن، بەشاندن، دابەش‌کردن، دابردابڕکردن، کەرت‌کەرت‌کردن 4 جیابوونەوە، دابڕان ◌ 1 قطع دست و پا 2 تجزیه 3 تفکیک 4 انفصال

dismissal /dɪs'mɪsl/ *noun,* also dismission
1 دەرکردن، دەرنان، لابردن، لەسەر کارلابردن، وەلانان 2 بەرپەرچ‌دانەوە، نکۆڵی‌(لێ‌کردن)، ڕەدکردنەوە: *the dismissal of the appeal* 3 ناردنەوە، مۆڵەت‌پێدان، مەرەخەسی 4 ئازادی، ئازادکردن، بەرەڵاکردن ◌ 1 اخراج، عزل 2 رد 3 مرخصی 4 آزادی، آزادکردن

dismissive /dɪs'mɪsɪv/ *adjective*
کەمتەرخەم، بێ‌خەیاڵ، ساردوسڕ، نادەربەست، لامسەرلا، گوێ‌پێ‌نەدەر: *a dismissive gesture/tone* ◌ بی‌اعتنا

dismissively /dɪs'mɪsɪvli/ *adverb*
کەمتەرخەمانە، ساردوسڕانە: *to shrug/wave -issively* ◌ با بی‌اعتنایی

disobedience /ˌdɪsə'biːdiəns/ *noun*
سەربزێوی، بێ‌گوێیی، یاخی‌گەری، سەربەرزکردنەوە، کەلەگایی، سەرچەوتی، نافەرمانی، بێ‌ئەمری، ملبادان، سەرپێچی،

ناگوێڕایەڵی ◊ تمرد، نافرمانی، عدم اطاعت

disobedient /ˌdɪsəˈbiːdiənt/ *adjective*
سەربزێو، کەڵەگا، بێگوێ، یاخی، سەرچەوت، سەرپێچ، سەرپێچیکەر، نافەرمان، بێنەمر، ناگوێڕایەڵ ◊ متمرد، سرکش، نافرمان

disobediently /ˌdɪsəˈbiːdiəntli/ *adverb*
سەربزێوانە، یاخیگەرانە، بە یاخیگەری ◊ سرکشانە، با تمرد

disobliging /ˌdɪsəˈblaɪdʒɪŋ/ *adjective*
یارمەتینەدەر، یاریدەنەدەر، نادڵسۆز ◊ فاقد حس تعاون یا همکاری

disorder /dɪsˈɔːdə(r), US -ˈɔːrd-/ *noun*
1 شێواوی، ئاڵۆزی، شپرزەیی، شڵەژاوی، نارێکوپێکی، تێکەوڵێکەیی، نارێکی 2 ئاڵۆزی، پشێوی، شێواوی، نائارامی، شلوقی، ئاژاوە، سەرهەڵدان، گەرەلاوژە، پاشاگەردانی، ئاخۆران وباخۆران 3 نەخۆشی، نارەحەتی، ناسازی، تێکچوون: *a blood/bowel, etc. disorder* ◊ 1 نابسامانی، آشفتگی، بی‌نظمی 2 آشوب، اغتشاش 3 اختلال، بیماری

disordered /dɪsˈɔːdəd, US -ˈɔːrdərd/ *adjective*
1 شێواو، ئاڵۆز، شپرزە، نارێکوپێک، شلوق، تێکەوڵێکە، شڵەژاو، نارێک، پەرێشان، کۆنترۆڵنەکراو 2 نەخۆش، نارەحەت، ناساز: *a disordered state* ◊ 1 بە هەمریختە، نابسامان، آشفته غیرقابل کنترل 2 بیمار

disorderliness *noun*
شێواوی، ئاڵۆزی، شپرزەیی، نارێکوپێکی، شڵەژاوی، تێکەوڵێکەیی، نارێکی ◊ آشفتگی، بی‌نظمی

disorderly /dɪsˈɔːdəli, US -ˈɔːrdərli/ *adjective*
1 شێواو، ئاڵۆز، شپرزە، نارێکوپێک، شلوق، تێکەوڵێکە، شڵەژاو، نارێک: *newspapers in a disorderly pile by the door* 2 ئاژاوەنەردوە، شێوێنەر، شلوقینەرەوە، گێرەشێوێن ◊ 1 آشفته، بی‌نظم 2 اخلالگر

disorderly house *noun*
قومارخانە، قەحبەخانە ◊ قمارخانه، فاحشه‌خانه

disorganization /dɪsˌɔːɡənaɪˈzeɪʃn, US -ˌɔːrɡənəˈz-/ *noun*
شێواوی، بێبەرنامەیی، ئاڵۆزی، نارێکی، بێسەروبەرەیی، تێکچوویی، شپرزەیی ◊ آشفتگی، اختلال

disorganized /dɪsˈɔːɡənaɪzd, US -ˈɔːrɡ-/ *adjective*
شێواو، بێبەرنامە، نارێک، ئاڵۆز، بێسەروبەرە، شپرزە ◊ آشفته، بی‌نظم

disorientated *adjective*, also disoriented or disorienting
گێژ، سەرلێشێواو، سەرلێتێکچوو، کاس، لالێشێواو ◊ سردرگم، گیج

disorientating *adjective*
گێژکەر، سەرلێشێوێن، سەرلێتێکدەر، لالێشێوێن ◊ سردرگم‌کننده

disorientation /dɪsˌɔːriənˈteɪʃn/ *noun*
گێژی، سەرلێشێواوی، سەرلێتێکچوویی، کاسی، لالێشێواوی ◊ سردرگمی، گیجی

disparagement *noun*
سووککردن، سووکایەتی (پێکردن)، شکاندن، بەهیچدانان، تێچاندن، داڕزاندن، ئابڕووبردن، ترۆکردن، خراپەوتن، بایەخپێنەدان، تەوس، نیرادلێگرتن، ڕەخنە (سووکانە) ◊ دون‌سازی، تحقیر، انتقاد

disparaging /dɪˈspærɪdʒɪŋ/ *adjective*
سووکانە، ڕەخنەگرانە (لە ڕووی سووکییەوە): *disparaging remarks*

disparagingly /dɪˈspærɪdʒɪŋli/ *adv* (بە شێوەیەکی) سووکانە: *He spoke disparagingly of his colleagues* ◊ تحقیرآمیز، انتقادآمیز

disparaging remarks *noun*
سووککردن، سووکایەتی (پێکردن)، بەهیچدانان، تێچاندن، داڕزاندن، ئابڕووبردن، ترۆکردن، خراپەوتن، بایەخپێنەدان، نیرادلێگرتن، ڕەخنە ◊ دون‌سازی، تحقیر، انتقاد، مذمت

disparate /ˈdɪspərət/ *adjective*
(یەکجار) جیاواز، لێکجیا، یەکنەگرەوە، پێکەوەهەڵنەسەنگێنراو: *a disparate group of individuals* ◊ مختلف، متمایز

disparity /dɪˈspærəti/ *noun, pl.* disparities
جیاوازی، یەکنەگرتنەوە، پێکەوەهەڵنەسەنگێنراوی ◊ اختلاف، تمایز

dispassionate /dɪsˈpæʃənət/ *adjective*
بێلایەن، ئالینەگر، لانەگر، دروست، بێلایەنانە، لانەگرانە، دروستانە: *taking a calm, dispassionate view of the situation*

dispassionately /dɪsˈpæʃənətli/ *adv* (بێلایەنانە، لانەگرانەدروستانە) ◊ بی‌طرف، بی‌طرفانە

dispatch /dɪˈspætʃ/ *noun*
1 بەرێکردن، ناردن، شاندن، ڕێخستن، خستنەڕێ، ڕەوانە(کردن)، فڕێ 2 ڕاپۆر، هەواڵ، پەیامی نووسراو، نامە: *dispatches from the war zone* 3 خێرایی، توندی، تاو، تالووکە، پەلە 4 جێبەجێکردن یان کردنی خێرا، ڕاپەڕاندنی دەمودەست 5 کوشتن ◊ 1 اعزام 2 گزارش، خبر، پیغام نوشته 3 شتاب، سرعت 4 اجرا یا انجام سریع 5 قتل

dispatch box *noun*
سنووقی بەڵگەنامەی فەرمی ◊ صندوق مدارک رسمی

dispatcher /dɪ'spætʃə(r)/ *noun*
بەڕێکەر، ڕێخەر، ڕەوانەکار، ڕەوانەکەر (ماشینەکان یان ماشینی نەخۆشبەر بۆ شوێنێ) ۞ اعزام‌کننده

dispatch rider *noun*
نامەبەری مۆتۆڕسوار، راسپێری مۆتۆڕسوار ۞ پیک موتورسوار

dispeller *noun*
ڕەوێنەر، پەرش‌وبڵاوکەرەوە ۞ برطرف‌ساز، متفرق‌ساز

dispensable /dɪ'spensəbl/ *adjective*
1 ناپێویست، ناسەرەکی، نابنەرەتی 2 بۆ لێ‌خۆش‌بوون یان چاوپۆشین دەبێ، شتێکی وا نییە ۞ 1 غیرضروری 2 صرف‌نظرکردنی

dispensary /dɪ'spensəri/ *noun, pl.* dispensaries
1 دەرمانخانە، دەواخانە 2 شوێنی دەرمانکردن، تیمارگە، کلینیک ۞ 1 داروخانە 2 بهداری، درمانگاه

dispensation /ˌdɪspen'seɪʃn/ *noun*
1 بەشینەوە، دابەش‌کردن، دابەشاندن، بڵاوکردنەوە، دالبەخش(کردن)، بەش‌بەش‌کردن 2 پێدان 3 ویستی خودا، چارەنووس 4 دەسەلات، زاڵێتی 5 جێبەجێ‌کردن، ڕاپەڕاندن، بەڕێوەبردن، دامەزراندن، سەقامگیرکردن 6 دەستوور 7 بەخشراوی، جەبە 8 سیستم یان دەزگای دینی (باو لە هەر سەردەم و قۆناخێکدا) ۞ 1 توزیع، تقسیم، پخش 2 اعطا 3 خواست خدا 4 اقتدار 5 اعمال 6 اجازه 7 معافیت 8 نظام دینی

dispensational *adjective*
سەربە dispensation ۞ وابسته به dispensation

dispensator *noun*
دابەش‌کەر، دابەشێنەر، بڵاوکەرەوە، دابەش‌گەر ۞ موزع

dispensatory /dɪ'spensətəʊri/ *noun, pl.* dispensatories
دەرماننامە (= چۆنیەتی گرتنەوەی دەرمان و بەکارهێنانی) ۞ قرابادین

dispenser /dɪ'spensə(r)/ *noun*
1 دەرمانساز، دەرمانگرەوە 2 دەزگای بڵاوکردنەوە، بدەر، دوگمەیی: *a soap dispenser* ۞ 1 داروساز 2 ماشین توزیع، فشاری

dispensing chemist *noun*
(بریتانیا) دەرمانساز، دەرمانگرەوە ۞ داروساز

dispersal /dɪ'spɜːsl, US dɪ'spɜːrsl/ *noun*
1 بڵاوبوونەوە، پەرش‌بوون، تەنینەوە، پەرت‌بوون، پەراگەندەیی، پرژاندن، تەقەتێ‌کەوتن 2 وەشاندن، ڕەواندن، بڵاوپێ‌کردن، پەرش‌وبڵاوبوونەوە، بڵاوکردنەوە، پەراگەندەپێ‌کردن ۞ 1 انتشار، پراکندگی 2 پراکنده‌سازی

dispersion /dɪ'spɜːʃn, US dɪ'spɜːrʒn/ *noun*
1 بڵاوبوونەوە، پەرش‌بوون، تەنینەوە، پەرت‌بوون، پرژاندن، وەشان 2 (فیزیک) بڵاوبوونەوە، پەرش‌بوون، پەرشی، پەرت‌بوون (ی ڕووناکی) ۞ 1 انتشار، پراکندگی 2 (فیزیک) تجزیه، پاشیدگی

the Dispersion = the Diaspora

dispersion force *noun*
هێزی بڵاوکردنەوە یا پەرشی ۞ نیروی پراکندگی

dispersion formula *noun*
شێوگ یان فۆرمولی بڵاوبوونەوە ۞ فرمول پراکندگی

dispirited /dɪ'spɪrɪtɪd/ *adjective*
1 هیوابڕاو، ناهومێد، دڵسارد 2 خەمبار، دڵتەنگ، بێ‌کەیف، کز، مات، نارەحەت، بێ‌دەماخ، سارد، دڵتەنگانە، ساردوسڕانە، خەمبارانە 3 دڵساردانە ۞ 1 مأیوس 2 غمگین، افسرده 3 نومیدانه

dispiritedly /dɪ'spɪrɪtɪdli/ *adverb*
1 هیوابڕانە، دڵساردانە، ناهومێدانە 2 خەمبارانە، بە کزی‌یەوە، مات، دڵتەنگانە ۞ 1 مأیوسانه 2 با غمگینی

dispiritedness *noun*
1 ناهومێدی، دڵساردی، بێ‌هیوایی 2 دڵتەنگی، خەمباری، ماتی، کزی، بێ‌دەماخی، بێ‌کەیفی ۞ 1 یأس 2 غمگینی، افسردگی

dispiriting /dɪ'spɪrɪtɪŋ/ *adjective*
1 ناهومێدکەر، مایەی ناهومێدی، دڵساردکەرەوە، هیوابڕ، مایەی دڵشکستی: *a dispiriting experience/failure* 2 دڵتەنگ‌کەر، نارەحەت‌کەر (dispiritingly *adv*) ۞ 1 یأس‌آور 2 افسرده‌کننده

displaced *adjective*
دەرکراو، وەدەرنراو، پەرتەوازە، ئاوارە، تەرە، هەڵوەدا ۞ رانده‌شده

displaced person *noun*
پەنابەر، پەناخواز، هەڵوەدا ۞ پناهنده

displacement /dɪs'pleɪsmənt/ *noun*
1 جێ‌گرتنەوە، جێگری، کشاندنەوە، جێ‌گۆڕکێ، جێ‌گۆڕین، شوێن‌گۆڕکێ، گۆڕینی جێگا یان شوێن 2 هەڵوەدایی، ئاوارەیی، پەرتەوازەیی 3 ئاوی لادراو (لە لایەن کەشتی‌یەوە بۆ پێوانی ئەندازە و قەبارەی کەشتی)، سەنگ یان قەبارەی ئاوی لادراو بەهۆی شتێکی نوقم یان سەرئاوکەوتوو (یان سواراو) لە نێو ئاودا (وەک کەشتی): *a ship with a displacement of 10000 tonnes* 4 (خوازە) لابردن، لادان 5 ڕاگوێستن یا ڕاکێشانی کارەبا 6 جێ‌گۆڕکێ: ڕاگوێستنی (یان وەرسووڕان redirection) هەست و سۆز لە ناوەندی بنەڕەتی‌یەوە بۆ شت، مرۆڤ یان بارودۆخێکی تر 7 قەبارەی ئەو

بۆشایی‌یە کە پیستۆنی لە زەبر (یا رەزبە)یک‌دا بە نێو مۆتۆر، پۆمپ یان شتێکی وادا هات‌وچۆ دەکا (زەوی‌ناسی) ئۆفسێتی offset (تەختە)بەردەکان یان کەڤرەکان کە بەهۆی جوولان بە درێژایی قڵیشێ fault پێکهاتووە ◊ 1 جـایگزینی، جانشینی، تغییر مکان 2 آوارگی 3 مقدار جابجایی آب، پس‌زنی 4 (مجازی) عزل 5 انتقال برق 6 و 7 دیس‌پلاسمنت

displacement activity *noun*, displacement behaviour

(زیندە(وە)رناسی و دەروون‌ناسی) چالاکی جێ‌گۆڕکێ یا شوێن‌گۆڕکێ، رەفتاری جێ‌گۆڕکێ: هەڵس‌وکەوت یان رەفتارێکی ئاژەڵ و مرۆڤە کە وادیارە پێوەندی بە بارودۆخەکەوە نەبێ (کەوا تەیدایەتی، وەک دەنووک لێدان بۆ چینە(کردن) یان ئەو جوولە و بزاوتە تایبەتی‌یانە بۆ خۆخاوێن‌کردنەوە لە کاتی شەڕدا) ◊ فعالیت یا رفتار جابجایی

displacement reaction *noun*

کاردانەوەی جێ‌گرتنەوە ◊ واکنش جانشینی

displacement ton *noun*

یەکەیێ بۆ پێوانی ئاوی لادراوی کەشتی‌یێ، بەرامبەر بە تۆنی گەورە long ton (2,240 پەوند، 1016 کیلۆگرەم) ◊ تن دیس‌پلاسمنت

display /dɪ'spleɪ/ *noun*

1 پیشان‌دان، نیشان‌دان، رانان، نواندن، نانەبەر، خستنەروو، خستنەبەرچاو: *a firework display* 2 ئاشکراکردن، دەربڕین، خستنەروو، دەرخستن 3 سەرجەم ئەو شتانەی خراونەتەروو ◊ 1 نمایش 2 ابراز 3 دیسپلی

display case *noun*, also display cabinet

شووشەبەندی خستنەروو یان پیشان‌دان (بۆ روانین یان پشکنین، مۆزەخانە، دووکان و...) ◊ کیس نمایش

displeased *adjective*

رەنجاو، زیز، زویر، دڵ‌ئێشاو، دڵ‌شکاو، دڵ‌مەند، ناقایل، نارازی، ماسیو، تووڕە، نارەحەت، قەڵس، رق‌هەستاو ◊ دلخور، رنجیده، ناراضی، عصبانی

displeasing /dɪ'spli:zɪŋ/ *adjective*

ناخۆش، ناپەسند، جێی پەسند نەبێ ◊ ناخوشایند

displeasingly /dɪ'spli:zɪŋli/ *adverb*

ناخۆشانە، بە شێوەیەکی ناخۆش یان ناپەسند ◊ به طور ناخوشایند

displeasure /dɪs'pleʒə(r)/ *noun*

رەنجاوی، زیزی، زویری، دڵ‌مەندی، دڵ‌ئێشاوی، عاجزی، دڵ‌شکاوی، دڵ‌مەندی، ناقایلی، ماسیوی، تووڕەیی، رق‌هەستاوی، نارەحەتی؛ (کۆن) offense، injury ◊ رنجش، دلخوری، نارضایی، عصبانیت

disport /dɪ'spɔ:t/ *noun*

شادی، خۆشحاڵی، بەکەیفی، خۆشی، رابواردن، سەرقاڵی، سەرگەرمی، pastime ◊ شادمانی، تفریح

disposable /dɪ'spəʊzəbl, US -'spoʊ-/ *adjective, noun*

1 *adj* یەکجارە، بۆ یەکجار بەکارهێنراو 2 (ئابووری) پوختە: 3 *disposable income* لەبەردەس خاوەنەکەیەتی *n* شتی یەکجارە ◊ 1 *adj* یکبار مصرف 2 خالص 3 در اختیار صاحبش *n* چیز یکبار مصرف

disposable income *noun*

داهاتی پوختە (ئەوەی کە لە پاش باج tax، خەرج‌وبار و هتد دەمێنێتەوە) ◊ درآمد خالص

disposal /dɪ'spəʊzl, US -'spoʊ-/ *noun*

1 فڕێدان، تێک‌هاڕین 2 دەزگای هاڕینی زبڵ‌وزاڵ (لە چێشت‌خانەدا) 3 (بۆمب) لەکارخستن 4 هەبوون، لەبەردەستابوون، دەس‌بێ‌راگەیشتن، چاودێری، کۆنترۆڵ 5 رێکخستن، رێک‌وپێک‌کردن، تەکوزاندن، 6 regulation راگوێستن، بەنێوکردن ◊ 1 انهدام 2 دستگاه انهدام زباله 3 خنثی‌سازی 4 اختیار، نظارت 5 تنظیم 6 واگذاری

disposed /dɪ'spəʊzd, US dɪ'spoʊzd/ *adjective*

1 مەیل‌دار، پێ‌خۆش، حەزکردوو، تامەزرۆ، ئامادە، ساز، داشکاوە (بۆ): *You're most welcome to join us if you feel so disposed* 2 رێکخراو ◊ *I'm not disposed to argue* ◊ 1 علاقه‌مند، متمایل 2 تنظیم‌شده

disposition /ˌdɪspə'zɪʃn/ *noun*

1 رێکخستن، سازدان، سازبوون، ئامادەبوون، هەڵومەرج، رەوش، بارودۆخ، کاودان 2 (کۆن، ب.ت. لە لایەن هێزی خودایی‌یەوە) ویست، خواست 3 ویست 4 داشکانەوە، مەیل، تێندێنی 5 خوو و خدە، خوو، مەزاج، سرشت، تێمپرامێنت 6 جێبەجێ‌بوون، پێکهاتن، جۆربوون 7 (ماف) راگوێستن، بەنێوکردن، پێدان بە شێوەیەکی ماڵ و دارایی بە کەسێکی تر ◊ 1 آرایش، ترتیب، تهیه، آمادگی 2 وضع 3 مشیت 4 گرایش 5 منش، طبع 6 حل و فصل 7 (حقوق) واگذاری

dispossessed /ˌdɪspə'zest/ *adjective, noun*

adj لەخاوەن‌داری‌خراو، بێ‌بەری‌کراو، بێ‌بەش‌کراو، لەخاوەنێتی‌خراو، لێ‌سەنراو، لێ‌گیراو، لێ‌زەوت‌کراو، دەس‌بەسەرداگیراو (ماڵ، مڵک و هتد) (the dispossessed) *n* لەخاوەنێتی‌خراوان، لێ‌سەنراوان، بێ‌بەری‌کراوان، لێ‌گیراوان، بێ‌خاوەن‌کراوان ◊ *adj* سلب مالکیت‌شده *n* سلب مالکیت‌شدگان

dispossession /ˌdɪspə'zeʃn/ *noun*

1 داگیرکردن، زەوت‌کردن، لێ‌سەندن،

دەس بەسەرداگرتن، لێی گرتن 2 دەرکردن، وەدەرنان 3 لەبەردەرچوون ۞ 1 تصرف 2 اخراج 3 رهایی

disproof /dɪs'pruːf/ *noun*

1 بەرپەرچ دانەوە، بەدرۆخستنەوە، هەڵوەشاندنەوە، بەتاڵ کردنەوە، ڕەت کردنەوە، پووچ(ەڵ)کردنەوە 2 بەڵگەی هەڵوەشاندنەوە یان ڕەت کردنەوە ۞ 1 رد، تکذیب، ابطال 2 دلیل ابطال

disproportion /ˌdɪsprə'pɔːʃn, US -'pɔːrʃn/ *noun*

(فەرمی) نابەرامبەری، ناهاوڕێژەیی، جیاوازی، یەک نەگرتنەوە، پێکەوەنەگونجاوی، disparity ۞ عدم تناسب

disproportional /ˌdɪsprə'pɔːʃnl, US -'pɔːrʃnl/ *adjective*

نابەرامبەر، ناهاوڕێژە، جیاواز، پێکەوەنەگونجاو ۞ نامتناسب

disproportionate /ˌdɪsprə'pɔːʃənət, US -'pɔːrʃ-/ *adjective*

نابەرامبەر، ناهاوڕێژە، جیاواز، پێکەوەنەگونجاو: *a disproportionate share* ۞ نامتناسب

disproportionately /ˌdɪsprə'pɔːʃənətli, US -'pɔːrʃ-/ *adverb*

نامبەرامبەرانە، بە شێوەیەکی ناهاوڕێژە، پێکەوەنەگونجاوانە: *The lower-paid spend a disproportionately large amount of their earnings on food* ۞ به طور نامتناسب

disproportionateness *noun*

نابەرامبەری، ناهاوڕێژەیی، جیاوازی، یەک نەگرتنەوە، پێکەوەنەگونجاوی ۞ بی‌تناسبی

disproportioned *adjective*

نابەرامبەر، ناهاوڕێژە، جیاواز، پێکەوەنەگونجاو ۞ بی‌تناسب

disprovable /dɪ'spruːvəbl/ *adjective*

شیاوی هەڵوەشاندنەوە، هەڵدەوەشێتەوە، لەپووچ کردنەوەهاتوو، شیاوی ڕەت کردنەوە ۞ ابطال‌پذیر، تکذیب‌پذیر

disputable /dɪ'spjuːtəbl/ *adjective*

کێشەلەسەر، مشتومڕلەسەر، کێشەبەدوا، روون نییە، ناڕوون، نامەعلووم، جێگای گومان (بڕوانە indisputable) ۞ قابل منازعه، قابل بحث

disputably /dɪ'spjuːtəbli/ *adverb*

کێشەلەسەرانە، بە شێوەیەکی کێشەبەدوا ۞ به طور قابل بحث

disputant /dɪ'spjuːtənt, US 'dɪspjʊtənt/ *noun*

کەسێ کە مشتومڕ دەکا، مشتومڕباز، مشتومڕکەر، لایەنی مشتومڕ، دیسپیوتانت ۞ منازعه‌کننده، طرف بحث

disputation /ˌdɪspju'teɪʃn/ *noun*

کێشە، ململانێ، مشتومڕ، گفت‌وگۆ، قڕە، شەڕەقسە، کێشمەکێش: *continuous -utation between them* ۞ ستیزه، منازعه، جر و بحث

disputatious /ˌdɪspjuː'teɪʃes/ *adjective*

1 مشتومڕباز، دمەدمەکردوو، فێرەمشتومڕ، شەڕاشۆ، ئەهلی مشتومڕ 2 = controversial (disputatiousness *n*) ۞ اهل مشاجره

disputatiously /ˌdɪspjuː'teɪʃesli/ *adverb*

مشتومڕبازانە، بە شێوەیێکی کێشەلەسەر ۞ به طرز قابل بحث

dispute /dɪ'spjuːt, US 'dɪspjuːt/ *noun*

1 دان‌وستان، وت‌ووێژ، گفت‌وگۆ، گوت‌وبێژ 2 مشتومڕ، مشەرعین، شەڕەچەلەحانێ، کێشمەکێش، قسەبەزۆراندان، کێشە، ململانێ، جوڕڕە، شەڕ، جیاوازی (بیرورِا)، تووشی شەڕبوون، قسە لێک‌هەڵبەزینەوە (فریز و زاراوەکان: in dispute: کێشەی لەسەرە، جێی ناکۆکی‌یە، جێی پرسیارە، نەبڕاوەتەوە، بە لایەک دانەخراوە، یەکلایی نەکراوەتەوە، جێی مشتومڕە ◊ beyond dispute: بێ چەند و چۆن، بێ‌گومان، بێ ئەملاوئەولا، مسۆگەر ◊ in dispute with: لە کاتی مشتومڕ یان ناکۆکی‌دا ◊ without dispute: بێ چەند و چۆن، بێ‌گومان، بێ ئەملاوئەولا، مسۆگەر، گفت‌وگۆ یان مشتومڕی ناوێ) ۞ 1 مذاکره، بحث 2 مناقشه، بگومگو، نزاع، ستیزه، دعوا، اختلاف، اصطکاک

disqualification /dɪsˌkwɒlɪfɪ'keɪʃn, US -ˌkwɑːl-/ *noun*

1 لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی، بەکارنەهاتوویی، نەهێشتنی کەسێ لە کردنی کارێ 2 بێبەش کردن لە ماف، بێبەش کراوی، بێبەری کراوی ۞ 1 عدم صلاحیت، سلب صلاحیت 2 محرومیت

disqualified *adjective*

1 لێنەوەشاوە، لێنەهاتوو، بەکارنەهاتوو 2 بێبەش کراو (لە ماف)، بێبەری کراو ۞ 1 فاقد صلاحیت 2 محروم

disquiet /dɪs'kwaɪət/ *noun*

نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، دڵەتەپێ، دڵەتەپە، ناڕەحەتی ۞ دلهره، نگرانی

disquieted *adjective*

نیگەران، ناڕەحەت، پەرێشان، نارام‌لێ‌هەڵگیراو، بێ‌حەجمان ۞ مشوش، نگران

disquieting /dɪs'kwaɪətɪŋ/ *adjective*

نیگەران‌کەر، ناڕەحەت‌کەر، ئارام‌لێ‌هەڵگر، بەدڵەتەپەخەر ۞ نگران‌کننده

disquietingly /dɪs'kwaɪətɪŋli/ *adverb*

ناڕەحەت‌کەرانە، بە شێوەیەکی نیگەران‌کەر ۞ به طور نگران‌کننده

disquietness *noun*, also disquietude /dɪs'kwaɪətjuːd, US -tuːd/

نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، دڵەتەپێ، نارەحەتی ⬡ دلهره، نگرانی

disquisition /ˌdɪskwɪˈzɪʃn/ *noun*
1 ڕاپۆرتی دوورودرێژ 2 باس کردن یان لێداوان(ی چڕوپڕ) 3 وتار، نامیلکە 4 لێکۆڵینەوە ⬡ 1 گزارش مبسوط 2 شرح 3 مقاله 4 تحقیق

disregard /ˌdɪsrɪˈɡɑːd, US -ˈɡɑːrd/ *noun*
1 کەمتەرخەمی، گوێ پێ نەدان، لامسەرلایی، نادەربەستی، بێ خەیاڵی، خۆلێ گێل کردن، گوێ لێ خنین، بەتەنگەوەنەبوون، پشت گوێ خستن، بەهێند نەگرتن، گوێ لێ نەبوون، سەرنج پێ نەدان 2 ڕەچاونەکردن، بێ ڕێزی، بێ حورمەتی ⬡ 1 بی اعتنایی 2 عدم رعایت، بی احترامی

disregardful *adjective*
کەمتەرخەم، گوێ پێ نەدەر، بێ خەیاڵ، گوێ لێ نەبوو، بەتەنگەوەنەبوو، پشت گوێ خەر ⬡ بی توجه، بی اعتنا

disrelish /dɪsˈrlɪʃ/ *noun*
(کۆن) ناخۆش ویستن، ڕق لێ بوون، قین لێ بوون، چاو پێ هەڵنەهاتن ⬡ تنفر

disrepair /ˌdɪsrɪˈpeə(r), US -ˈper/ *noun*, in disrepair
خراپ، دەبێ چاکرێتەوە، پێویست بە دەس پیاگێڕان ⬡ خراب

disreputability /dɪsˌrepjətəˈbɪləti/ *noun*
ناوزڕاوی، خراپی، بەدناوی، بێ ئابڕوویی، بێ بڕەوی، بێ بایەخی ⬡ بدنامی، بی اعتباری

disreputable /dɪsˈrepjətəbl/ *adjective*
1 ئابڕووبەرە، خراپ، ناحەز، دزێو، شوورەیی، شەرماوی، عەیب، بێ ئابڕوو، ڕووڕەش، ناوزڕاو، بەدناو: *a disreputable area of the city* 2 (شر و)شپرزە، ناشیرین، شێواو ⬡ 1 ننگین، زشت، رسوا، بدنام 2 نامرتب

disreputably /dɪsˈrepjətəbli/ *adverb*
ئابڕووبەرانە، بە شێوەیەکی خراپ یان ناحەز ⬡ به طور زشت

disrepute /ˌdɪsrɪˈpjuːt/ *noun*
بێ ئابڕوویی، ڕووسیایی، بەدناوی، ڕووڕەشی، ناوزڕاوی، بێ بایەخی، بێ باوەڕی ⬡ بدنامی، رسوایی، بی اعتباری

disrespect /ˌdɪsrɪˈspekt/ *noun*
بێ ڕێزی، بێ حورمەتی، سووکایەتی: *-espect for the law* ⬡ بی احترامی

disrespectful /ˌdɪsrɪˈspektfl/ *adjective*
بێ ڕەوشت، ڕووشە، بێ شەرم، ناماقووڵ، ناماقووڵانە، سووکانە ⬡ بی ادب، بی ادبانه

disrespectfully /ˌdɪsrɪˈspektfəli/ *adverb*
ناماقووڵانە، سووکانە، بێ ڕەوشتانە، سووک، خراپ ⬡ بی ادبانه

disrupt /dɪsˈrʌpt/ *adjective*, also disrupted
جیاوەبوو، لێکەوەبوو ⬡ جداشده

disruption /dɪsˈrʌpʃn/ *noun*
1 شەقوپەق بوون، ونجڕونجڕ بوون، لەتوکوت بوون، لێک هەڵوەشان، پارچەپارچەبوون، وردوخاش بوون، شێواوی، شێوان، تێکچوویی، پەک خران، نارێکوپێکی، شپرزەیی، ئاژاوە، پشێوی، ئاڵۆزی، گێرەشێوێنی، شێواندن، تێک دان: *disruptions to rail services* 2 کەلەبەر، کەلێن، قەڵەشت، جیایی، جیابوونەوە 3 بڕین ⬡ 1 تجزیه، فروپاشی، بی نظمی، آشوب، برهم زنی 2 شکاف، جدایی 3 قطع

disruptive /dɪsˈrʌptɪv/ *adjective*
1 تێکدەر، گێرەشێوێن، خومەشێوێنکە، شێوێنەر: ◊ *agitators trying to disrupt the meeting* *She had a disruptive influence on the rest of the class* 2 مایەی شکان یان قەڵەشان ⬡ 1 مخل 2 موجب شکستگی

disruptively /dɪsˈrʌptɪvli/ *adverb*
شێوێنەرانە، تێکدەرانە، گێرەشێوێنانە ⬡ به طور مخل

dissatisfaction /ˌdɪsˌsætɪsˈfækʃn/ *noun*
ناقایلی، نارازی بوون، نارەزایی، پێ ناخۆش بوون، بێزاری، دڵمەندی ⬡ نارضایی، ناخشنودی

dissatisfied /dɪsˈsætɪsfaɪd, US dɪˈsæt-/ *adjective*
ناقایل، نارازی، بێزار، پێ ناخۆش بوو، دڵمەند ⬡ ناراضی، ناخشنود

dissatisfiedly *adverb*
ناقایلانە، نارازی یانە، بێزارانە، دڵمەندانە ⬡ به طور ناراضی، ناخشنودانه

dissaver *noun*
هەڵەخەرج، زیادەخەرج، عەبلەخەرج ⬡ مسرف

dissaving *noun*
1 هەڵەخەرجی، زیادەخەرجی، عەبلەخەرجی 2 (dissavings) بڕی خەرج کراوی زیادی ⬡ 1 اسراف 2 ساوینگ

dissection /dɪˈsekʃn, US daɪ-/ *noun*
1 یەکالاکردنەوە، توێکاری، توێ توێ کردن 2 تاوتوێ، لێکدانەوە، لێکۆڵینەوە، شی کردنەوە (زۆر بە وردی) ⬡ 1 تشریح، کالبدشکافی 2 بررسی

dissector *noun*
1 یەکالاکەرەوە، توێکار، ئامێری توێکاری، نەشتەر 2 وتاری توێکاری ⬡ 1 کالبدشکاف، تشریح گر، ابزار تشریح 2 مقالەی تشریح

dissected *adjective*
1 (ڕووەکناسی، گەڵا) دابڕدابڕ 2 (زەوی ناسی، بان یان بەرزایی) دۆڵ دۆڵ، شیوشیو (قووڵ) ⬡ دیس سکتید

dissemblance /dɪˈsembləns/ *noun*
ڕیایی، ڕیایی بازی، دووڕوویی، مەڕایی، ڕووپامایی، واخۆنیشاندان ⬡ تزویر، ریاکاری

dissembler /dɪ'semblə(r)/ *noun*
دووڕوو، ڕیایی‌باز، ڕووپاما، ڕووبین ۞ ریاکار، مزور

dissemination /dɪˌsemɪ'neɪʃn/ *noun*
بلاوکردنەوە، بلاوبوونەوە، دەنگ‌دانەوە، وەشان، تەنینەوە، داگرتن، پەل‌هاویشتن ۞ اشاعه، پخش، انتشار

disseminator *noun*
بلاوکەرەوە، بلاوکە ۞ انتشاردهنده

dissension /dɪ'senʃn/ *noun*
مشتومڕ، شەڕەقسە، قڕە، جوڕڕە، کێشە، ناخۆشی، ململانێ، شەڕ، کێشەمەکێش، دووبەرەکایەتی، ناتەبایی، کێشە، ناکۆکی: ۞ *dissension within the government* مناقشه، نزاع، دعوا، اختلاف، شقاق

dissensus /dɪ'sɛnsəs/ *noun*
دژایەتی بەربلاو، بەرهەڵستی بەرفرەهـ ۞ مخالفت گسترده

dissent /dɪ'sent/ *noun*
دژایەتی، بەرهەڵستی: *political/religious dissent* ۞ مخالفت

dissenter /dɪ'sentə(r)/ *noun*
1 دژ، دژبەر، پۆزبەر، رکەبەر، بەرهەڵستی‌گەر، جودابیر، نەتڵ 2 (Dissenter میژوویی، بریتانیا) = Nonconformist ۞ مخالف

dissentient /dɪ'sɛnʃɪənt, US -ʃ(ə)nt/ *adjective, noun*
adj دژی زۆرینە، دژبەری زۆربە، زۆرینەدژ، بەرهەڵستی‌گەری زۆرینە *n* مرۆی دژی زۆرینە (:dissentience or dissentiency *n*) (dissentiently *adv* ۞ *adj* مخالف اکثریت *n* آدم مخالف اکثریت

dissenting /dɪ'sentɪŋ/ *adjective*
دژ، دژبەر، پۆزبەر، رکەبەر، بەرهەڵستی‌گەر، ناهـــاوبیر: *dissenting groups/voices/views/opinion* ۞ مخالف

dissention = dissension

dissepiment /dɪ'sɛpɪm(ə)nt/ *noun*
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) دیوارە، دیوار، کوڵەکە، پەردە، پەرە، جیاکەرەوە، septum ۞ (dissepimental *adj*) جدار، پره

dissertation /ˌdɪsə'teɪʃn, US -sər't-/ *noun*
1 بڕوانامە، تێز، دوکتورانامە 2 وتار، نقیسار ۞ 1 رساله، پایان‌نامه 2 مقاله

dissertational *adjective*
سەربە dissertation ۞ وابسته به dissertation

disservice /dɪs'sɜːvɪs, dɪ'sɜː-, US -'sɜːrv-/ *noun*
زەربە، زەرەر، خەسار، زیان، خراپی، ئازار، ئێش ۞ لطمه، ضرر، بدی

disserviceable /dɪs'sɜːvɪsəbl/ *adjective*
بەزەرەر، بەئازار، بەزیان، بەزەر، بەوەی، خراپ ۞ زیان‌بخش، مضر

disseverance /dɪs'sɜːvənəs/ *noun*
جیایی، جودایی، جیابوونەوە، دابڕین ۞ جدایی، جداسازی

dissidence /'dɪsɪdəns/ *noun*
دژایەتی، کێشە، بەرهەڵستی، دووبەرەکی ۞ اختلاف، تفرقه

dissident /'dɪsɪdənt/ *adjective, noun*
دژ، دژبەر، پۆزبەر، رکەبەر، بەرهەڵست(ی گەر)، ناهاوبیر، جودابیر (لەگەڵ سیاسەتی فەرمی) ۞ مخالف، دگراندیش

dissimilar /dɪ'sɪmɪlə(r)/ *adjective*
جیاواز، جیا، لێک‌نەچوو، ناچوونیەک، لەیەکترنەچوو، ناهاوشێوە، ناهاوجۆر، نەیەک، unlike ۞ مختلف، ناهمگن، ناهمانند

dissimilarity /ˌdɪsɪmɪ'lærəti/ *noun,* also dissimilitude /ˌdɪssɪ'mɪlətuːd, US -tjuːd/
جیاوازی، فەرق، لێک‌نەچوویی، ناچوونیەکی، لەیەکترنەچوویی، شێوەی یەک‌ترنەداوی، ناهاوشێوەیی، ناهاوجۆری، نەیەکی ۞ اختلاف، ناهمانندی، عدم شباهت

dissimilarly /dɪ'sɪmɪləli/ *adverb*
بە شێوەیێکی جیاواز یان جیا، لێک‌نەچووانە، ناچوونیەکانە، ناهاوشێوانە ۞ بە طور مختلف، ناهمگنانه، به طور ناهمانند

dissimilation *noun*
(زمانەوانی) لێک‌نەچوویی، ناچوونیەکی ۞ (dissimilatory /dɪ'sɪmɪlət(ə)ri/ *adj*) ناهم‌گونی

dissimulation /dɪˌsɪmju'leɪʃn/ *noun*
1 شاردنەوە، دەرنەخستن، تەقیە (بیر و بۆچوون، هەست‌ونەست و هتد) 2 دووڕوویی، ریایی‌بازی، فریودان، هەڵفریواندن، فێڵ، تەڵەکە، درۆ ۞ 1 تقیه 2 تزویر، ریا، خدعه

dissimulator *noun*
ریایی‌باز، دووڕوو ۞ ریاکار

dissipated /'dɪsɪpeɪtɪd/ *adjective*
رابویر، خۆش‌گوزەران، رادەر (بە شێوەیێ کە خراپ بێ)، :dissolute *He plays a dissipated American writer living in Europe* ۞ عیاش، خوش‌گذران

dissipation /ˌdɪsɪ'peɪʃn/ *noun*
1 لاچوون، نەمان، رەوانەوە 2 بەفیڕۆدان، خەسارکردن، بەبایادان، لەخەسارگێڕان، بەهەدەردان، زایەکردن: *the dissipation of energy in the form of heat* 3 دەسبلاوی، خۆش‌گوزەرانی، رابواردن، رادان 4 بلاوبوونەوە، پەرت‌بوون، پەرشی، پەرش‌کردن، بلاوکردنەوە، دردان ۞ 1 رفع 2 اتلاف 3 اسراف، عیاشی 4 پراکندگی، پراکنده‌سازی

dissipative /ˈdɪsɪpeɪtɪv/ *adjective*
دەسبلاوانە ۞ اسراف‌آمیز
dissociable /dɪˈsəUSəbl/ *adjective*
لەجیابوونـــەوەهاتوو، لـــەلێبوونـــەوەهاتوو، جیادەبێتەوە، لێک دەبێتەوە separable ۞ قابل تفکیک، جدایی‌پذیر
dissocial /dɪˈsəUSəl/ *adjective*
دوورەپەرێز، unsocial ،selfish ۞ غیرمعاشر
dissociation /dɪˌsəʊʃiˈeɪʃn, -ˌsəʊs-, US -ˌsoʊ-/ *noun*
جیاکردنـەوە، لێـک‌داپڕانـدن، لێـک‌هەڵـبڕاندن، لێـک‌کـشاندنەوە، لێـک‌کردنـەوە، لێـک‌تـرازان، لێک‌هەڵوەشاندن ۞ تفکیک، تلاشی
dissociative /dɪˈsəʊʃieɪtɪv, ˈˌsəUS-, US -ˈsoʊ-/ *adjective*
جیاکەرەوە، لێک‌داپڕ ۞ تفکیک‌کننده
dissolubility /dɪˌsɒljʊˈbɪlətɪ/ *noun*
لەتوانەوەهاتوویی ۞ قابلیت حل
dissoluble /dɪˈsɒljʊbl/ *adjective*
1 لەتوانـەوەهاتوو، دەتوێتـەوە، شـل‌دەبێتـەوە 2 (خـوازە) هەڵدەوەشـێتەوە ۞ 1 قابـل حـل 2 (مجازی) فسخ‌شدنی
dissolute /ˈdɪsəluːt/ *adjective*
1 ناتاکـاری، هەرزانـە، بەدڕەوشـت، بـەدناکار، داوێن‌پیس، خراپ، پیس، زۆڵ، بێ‌سـەرەوبەرە، هـەرزە، بـەدکار: *as drink or promiscuous sex* 2 رابـوێر، رادەر، خـۆش‌گـوزەران ۞ 1 غیراخلاقی، فاسد 2 عیاش
dissolutely /ˈdɪsəluːtli/ *adverb*
رابوێرانە، لە رووی هەرزەیی‌یەوە، هەرزانە ۞ از روی عیاشی
dissoluteness /ˈdɪsəluːtnəs/ *noun*
1 بەدڕەوشتی، بەدناکاری، داوێن‌پیسی، زۆڵـی، خراپـی، پیـسی، بـێ‌سـەرەوبەرەیی، هـەرزەیی، بەدکاری 2 رابواردن، رادان، خۆش‌گوزەرانی ۞ 1 فسق، فساد 2 عیاشی
dissolution /ˌdɪsəˈluːʃn/ *noun*
1 توانـەوە، خێـوران، شـلەوەبوون، پـشافتن 2 لێـک‌بوونـەوە، لێـک‌تـرازان، داڕزان، داوەشـان، هەڵوەشان، هـەرەس‌هێنـان، کۆتـایی(پـێ)هـاتن، تیاچوون، لاچوون، نەمان، مـەرگ 3 تـەواوبوون، دوایی‌پێ‌هـاتن ۞ 1 حـل، گـداختگی 2 تجزیـە، فسخ، فروپاشی، زوال 3 اختتام
dissolved *adjective*
1 تـواوە، شـلە 2 (لێـک)هەڵوەشاو، لێک‌ترازاو، داوشاو، لەبەریەک‌چوو ۞ 1 محلول 2 فسخ‌شده، منحل
dissolvent /dɪˈzɒlvənt/ *noun, adjective*
(مەتریال) توێنەر، شل‌کەرەوە ۞ (مادە) محلل
dissonance /ˈdɪsənəns/ *noun*
1 ناسـازی، (پێکـەوە)نـەگونجاوی، نەسـازاوی، دژایـەتی، کێشە، نـاکۆکی، ناتـەبایی 2 (موسـیقا) یـەک‌نەگرتنـەوە، لێـک‌دووری ۞ 1 ناسـازگاری، اختلاف 2 (موسیقا) ناهم‌خوانی
dissonant /ˈdɪsənənt/ *adjective*
ناسـاز، (پێکـەوە)نـەگونجاو، نەسـازاو، یەک‌نەگرەوە، رێک‌نەکەوتوو، یەک‌نەکەوتوو، ناکۆک، ناتەبا: *dissonant voices* ۞ ناسـازگار، ناهماهنگ
dissonantly /ˈdɪsənəntli/ *adverb*
بـە شـێوەیەکی ناسـاز، ناکۆکانـە، بـە شـێوەیەکی ناتەبا ۞ به طور ناسازگار
dissuasion /dɪˈsweɪʒn/ *noun*
پەشـیمان‌کردنـەوە، سـاردکردنەوە، گێڕانـەوە، نەهێـشتن، هێنانەسـەرڕێ، قایـل‌کـردن ۞ منصرف‌سازی، متقاعدسازی
dissuasive /dɪˈsweɪsɪv/ *adjective*
پەشیمان‌کـەرەوە: *a dissuasive effect* ۞ منصرف‌کننده
dissyllabic /ˌdɪsɪˈlæbɪk/ *adjective*
دووبڕگەیی، دووکەرتەیی ۞ دوهجایی
dissyllable /dɪˈsɪləb(ə)l/ *noun*
وشـەی دووبڕگـەیی یـان دووکەرتـەیی ۞ واژەی دوهجایی
dissymmetric *adjective, also* dissymmetrical /ˌdɪssɪˈmetrɪkl/
بێ‌هاوتا، ناهاوتا، نەبوونی symmetry ۞ بی‌قرینه
dissymmetry /ˌdɪsˈsɪmətrɪ/ *noun, pl.* dissymmetries
بێ‌هاوتایی، ناهاوتایی ۞ بی‌قرینگی
distaff /ˈdɪstɑːf, US ˈdɪstæf/ *noun*
1 دووخ (ئامێرێ کە گلۆلەبەنی نەرێسراو یـان خـاوی (بـە هـەلاشـمی) پیاهەڵـکراوە و دوای رستن دەکرێ بە تەشی‌یەوە) 2 کـاری ژنانـە 3 (دەسەلاتی) ژن ۞ 1 فرموک 2 کار زنانه 3 زن
distal /ˈdɪstl/ *adjective*
(زۆرتر توێکاری) دوور لە ناوەند یـان سـەرەتا، *the distal end of the tibia* :proximal دژی ۞ دور از مرکز یا مبدأ
distance /ˈdɪstəns/ *noun*
1 رێگـــا، مـــەودا، دووری، دۆژ، دوورەوە، جیـاوازی، مـاوە: *the distance of the earth from the sun* 2 ساردی، ساردوسڕی، نەدوێنی، کەم‌قسـەیی، نەمرچی 3 کـاکی‌یـەکاکی، چۆڵـگە، چۆڵەوار، دەشت (فرێز و زاراوەکان: **at/from a distance**: نـە زۆر نزیـک، لـە دوورەوە، لـە مـەودایێکـی کـەم ◊ **at a distance of**: بـە مەودایێکی ◊ **in the distance**: گـەلێ دوور، لە مەودایێکی دوور ◊ **no distance**: نزیـک، دوور نییە ◊ **from a distance**: لە دوورەوە ◊ **go the (full) distance**: (پـێش‌بـرکێ و وەرزش) تـا کۆتـایی‌یـەکەی بـەردەوام بـوون) ۞ 1 مـسافت،

فاصله، بعد، تفاوت، مدت 2 سردی 3 بیابان برهوت

distance learning *noun*

فێربوون یان خوێندنی مەودایی (شێوەیەکی خوێندن لە ماڵەوە، کە لەودا مەشقەکانت بۆ مامۆستاکەت دەنێری) ۞ یادگیری مسافتی

distance race *noun*

(پێشبڕکێ) راکردن یان هەڵاتنی توند ۞ دوی سرعت

distance relay *noun*

راکردنی بە نۆرە یان یاریدەیی ۞ دوی امدادی

distant /'dɪstənt/ *adjective*

1 دوور، لە دوورەوە، ڕێگازۆر، دوورودرێژ، دوور، جیاواز، far-off: *a distant galaxy* 2 کەم، هیچ، نیوەچڵ 3 سارد، ساردوسڕ، ناگەرموگوڕ، نەدوێن، نەمرچ ۞ 1 دور، از دور، طولانی، متفاوت 2 جزئی، خفیف 3 سرد

distantly /'dɪstəntli/ *adverb*

کەمێ، نەختێ، بڕێ، لە دوورەوە، لە دوور، ساردانە، نەمرچانە: *Somewhere, distantly,* ◊ *he could hear the sound of the sea* ۞ اندکی، از دور، با سردی *We're -tly related*

distaste /dɪs'teɪst/ *noun*

1 بێمەیلی، نابەدڵی، بێخۆشنەبوون، نیشتیالێنەبوون 2 رقلێبوون، قینلێبوون، بێزاری، ناخۆشویستن، لێبێزران ۞ 1 اکراه، بی‌میلی 2 تنفر

distasteful /dɪs'teɪstfl/ *adjective*

ناخۆش، بێتام، ناپەسند، نابەدڵ، ناحەز، ناشیرین، ناشایست، بێشەرمانە، لێنەوەشاو، دزێو، بێزاوی، جێیقینلێبوون یان بێزاری، قێزەون، disagreeable ،unpleasant: *found a shady, distasteful* ◊ *the job distasteful character* ۞ نامطبوع، ناخوشایند، نفرت‌انگیز

distastefully /dɪs'teɪstfəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی بێزاوی، قێزەونانە ۞ بە طور نفرت‌انگیز

distastefulness /dɪs'teɪstfəlnəs/ *noun*

رقلێبوون، قینلێبوون، بێزاری، ناخۆشویستن، لێبێزران ۞ نفرت، تنفر

distemper[1] /dɪ'stempə(r)/ *noun*

1 (جاران) رەنگی لۆعاب یان دیوار (جۆرێ رەنگ کە لەگەڵ ئاو تێکەڵ دەکرا) 2 شێوازی بەکارهێنانی ئەو رەنگە ۞ 1 رنگ‌لعابی 2دیستمپر

distemper[2] /dɪ'stempə(r)/ *noun*

1 (نەخۆشی سەگ) سەگنیسیە، سەگەناز، بەهۆی paramyxovirus تووش دەبێ [جۆر *Morbillivirus*] لە توخمی *Canine distemper virus* 2 (کۆن، خوازە) ئاژاوە، ئاڵۆزی، پشێوی، پاشاگەردانی (سیاسی) ۞ 1 نزله‌ی سگ 2 (مجازی) اغتشاش، آشوب

distemperate *adjective*

زێدەڕەو، تونڕەو ۞ افراطی

distended *adjective*

ماسیو، باکردوو، پەنەمیاو، ئەستووربوو ۞ متورم

distensibility /dɪsˌtensəbɪləti/ *noun*

لەماسینهاتوویی، لەهەڵماسینهاتوویی، لەکشانهاتوویی ۞ تورم‌پذیری، انبساط‌پذیری

distensible /dɪs'tensəbl/ *adjective*

لەهەڵماسینهاتوو، لەماسینهاتوو، هەڵدەماسێ، دەماسێ، گەورە دەبێتەوە، بادەکا، دەپەنمێ، ئەستوور دەبێ، لەکشانهاتوو، دەکشێ ۞ تورم‌پذیر، انبساط‌پذیر

distension /dɪ'stenʃn/ *noun*

(هەڵ)ماسین، ئاوسان، باکردن، هەڵمسان، پەنەمیان، ئەستووربوون، ئەستووربوون، کشان، هەراوبوون ۞ بادکردگی، ورم، انبساط

distich /'dɪstɪk/ *noun*

(هەڵبەست) دێڕ،ماڵک، خشتان، دووخشت (بنەڕەت: لە یۆنانی: *di* "دوو" + *stikhos* "خشت، دێڕ") ۞ بیت

distillation /ˌdɪstɪ'leɪʃn/ *noun*

1 دڵۆپاندن، چۆڕاندنەوە، تکاندن 2 ئارەقدروسکردن، ئارەقگرتن، ئارەقنانەوە 3 ئارەق، ئاوگ، شیلە، چۆڕاوە 4 کورتکردنەوە، کەمکردنەوە ۞ 1 تقطیر 2 مشروب‌سازی 3 عرق، عصاره 4 تلخیص

distilled *adjective*

1 دڵۆپێنراو، چۆڕێنراو، تکێنراو 2 کورتە، پوختە، هەڵبژاردە ۞ 1 مقطر 2 برگزیده، خلاصه

distilled water *noun*

ئاوی دڵۆپێنراو، ئاوی چۆڕاوە، چۆڕاوە، چۆڕاوک، ئاوی کێشراو ۞ آب مقطر

distiller /dɪ'stɪlə(r)/ *noun*

1 ئارەقدروسکەر، ئارەقنەرەوە، ئارەقگرەوە 2 دەزگای دڵۆپاندن، دڵۆپێنە ۞ 1 مشروب‌ساز 2 دستگاه تقطیر

distillery /dɪ'stɪləri/ *noun, pl.* distilleries

کارگە یان کارخانەی ئارەقدروسکردن (وەکوو ویسکی و هتد) ۞ کارخانه‌ی مشروب‌سازی

distinct /dɪ'stɪŋkt/ *adjective*

1 روون، دیار، ئاشکرا، راشکاو، خویا، دیار، بەرچاو 2 جیا، لێکجیا، جیاواز، جودا 3 بێئەملاوئەولا، مسۆگەر، بێچەندوچۆن، بێشک، گومانلێنەکراو ۞ 1 روشن، واضح، مشخص 2 متمایز، مجزا 3 حتمی، قطعی

distinction /dɪ'stɪŋkʃn/ *noun*

1 جیاوازی، لایەنی جیاکردنەوە، لێکهەڵاواردن، جیاکاری، فەرق، جهێرەنگی 2 دیاریکردن، لێککردنەوە، جیاکردنەوە 3 ئیمتیاز، باشی، چاکی، لایەنی دیار، لەسەرتربوون، بەسەرداشکانەوە 4 ناو، سەرنێو، شانازی، سەربەرزی 5 پلە، نمرە، پایە، شان، ریزە 6

ئاشکرایی، روونی، دیاربوون، رۆهنی ◇ 1 تمایز، تفاوت، تفاوت‌گذاری 2 تشخیص، تمیز 3 امتیاز، برتری 4 لقب، افتخار 5 رتبه، درجه 6 وضوح

distinctionless *adjective*
بێ‌جیاوازی ◇ بدون تمایز

distinctive /dɪˈstɪŋktɪv/ *adjective*
1 جیاواز، فەرق‌هەبوو، جودا، جیا، دیار، جیاکەرەوە، دیاری‌کەر، جیاکار: *clothes with a distinctive style* 2 تایبەتی، پێشان‌دەر، دەرخەر (distinctiveness *n*: جیاوازی، جیایی، فەرق، جوداهی) ◇ 1 متفاوت، متمایز، مجزا، مشخص 2 اختصاصی، نمایان‌گر

distinctively /dɪˈstɪŋktɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جیاواز یان دیار ◇ بە طور متمایز یا مشخص

distinctly /dɪˈstɪŋktli/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بە راشکاوی، بە شێوەیەکی دیار یان لەبەرچاو: *a distinctly Australian accent* ◇ بە طور واضح، بە طور مشخص

distinctness /dɪˈstɪŋktəs/ *noun*
دیاری، ئاشکرایی، روونی، رۆهنی ◇ وضوح

distingué /dɪˈstaŋgeɪ/ *fem.* distinguée pronunc. same = distinguished

distinguishable /dɪˈstɪŋgwɪʃəbl/ *adjective*
1 شیاوی لێک‌کردنەوە، شیاوی ناسینەوە، دیاری دەکرێ، دەناسرێتەوە 2 جیاواز، جیا ◇ 1 قابل تمیز 2 متفاوت

distinguished /dɪˈstɪŋgwɪʃt/ *adjective*
1 مەند، قورس، جێی‌رێز، پەسند، دیار، نێوبەدەرەوە، ناسراو، بەنێوبانگ 2 هەڵکەوتوو، دەرکەوتوو، دیار، بەرجەستە، هەرەباش: *distinguished leadership* ◇ 1 موقر، مشخص، مشهور 2 ممتاز

distinguishing *adjective*
جیاکەرەوە، دیاری‌کەر، لێک‌کەرەوە ◇ ممیز، متمایزکننده

distorted *adjective*
1 ناحەز، ناشیرین، تێکچوو، گۆڕاو، لەشێوەکەوتوو، ناقۆڵا، نالەبار، ناهەموار، گرژ، گرژهەڵاتوو، داچۆڕاو، باهەڵدراو، لوول، پێچ‌دراو 2 خوارووخێچ، لارووێر، کووڕ، گەڕاو، چەپ‌وگێڕ 3 شێوێنراو، چەواشەکراو، دەسکاری‌کراو، گۆڕاو ◇ 1 بدریخت 2 کج‌وکوله 3 تحریف‌شده

distortedly *adverb*
بە شێوەیێکی چەواشەکراو یا دەسکاری‌کراو ◇ بە طور تحریف‌شده

distortedness *noun*
1 ناحەزی، ناشیرینی، ناقۆڵایی، نالەباری 2 شێوێنراوی، چەواشەکراوی، دەسکاری‌کراوی، گۆڕاوی ◇ 1 بدریختی 2 تحریف‌شدگی

distortion /dɪˈstɔːʃn, US dɪˈstɔːrʃn/ *noun*
1 گۆڕانی شێوە، تێکچوون، لاری، خواری، باهەڵدراوی، بادراوی، پێچ‌دراوی، لوول‌دراوی 2 لارکردن، گەڕاندن، خوارکردن 3 دەسکاری‌کردن، شێواندن، گۆڕین، چەواشەکردن: *a distortion of the facts* ◇ 1 تغییر شکل، کجی، پیچیدگی 2 کج‌سازی 3 تحریف

distortional *adjective*
سەربە distortion ◇ وابسته بە distortion

distracted /dɪˈstræktɪd/ *adjective*
هۆش‌لانەبوو، شێواو، پەرێشان، سەربەکاری خۆنەبردوو، سەرلێ‌شێواو، قاڵ، گێژ، کاس، نگەران، نارەحەت، بێ‌حەجمان، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، بێ‌ئۆقرە ◇ حواس‌پرت، بی‌تاب

distractedly /dɪˈstræktɪdli/ *adverb*
گێژانە، نارەحەتانە، بە شێوەیێکی ئارام‌لێ‌هەڵگیراو: *I walked up and down distractedly, waiting for news* ◇ با حواس‌پرتی، با بی‌تابی

distracting *adjective*
ملۆزم، سەرلێ‌شێوێن، مایەی نارەحەتی ◇ مزاحم

distraction /dɪˈstrækʃn/ *noun*
1 هۆش‌بڵاوی، سەرلێ‌سەنراوی، گێژی، تاساوی، حەپەساوی، کاسی، سەرلێ‌شێواوی، شێواوی، پەرێشانی 2 سەرقاڵی، شتی خەلافاندن 3 (خوازە) شێتی، سەوداسەری، شەیدایی ◇ 1 حواس‌پرتی، آشفتگی 2 سرگرمی 3 (مجازی) دیوانگی

distractive /dɪˈstræktɪv/ *adjective*
گێژکەر، مایەی هۆش‌بڵاوی ◇ گیج‌کننده

distrainee *noun*
قەرزاری ماڵ‌گیراو یا ماڵ‌گلەوەدراو ◇ دیسترینی

distraint /dɪˈstreɪnt/ *noun*, also distrainment
گرتن، راگرتن، گل‌دانەوە ◇ توقیف

distrait /dɪˈstreɪ, US ˈdɪstreɪ/ *adjective*, *fem* distraite /-ˈstreɪt/
هۆش‌بڵاو، سەرلێ‌سەنراو، سەرلێ‌شێواو، گێژ، کاس، شڵەژاو، تاساو، شێواو، پەرێشان ◇ حواس‌پرت

distraught /dɪˈstrɔːt/ *adjective*
1 هۆش‌بڵاو، نارەحەت، سەرلێ‌سەنراو، سەرلێ‌شێواو، گێژ، کاس، شێواو، پەرێشان 2 (خوازە) شێت، شێت‌وشەیدا، سەوداسەر ◇ 1 حواس‌پرت، آشفته 2 (مجازی) دیوانه

distress /dɪˈstres/ *noun*
1 خەم، خەفەت، پەژارە، کەسەر، دڵتەنگی، ماتی، کزی، پەرێشانی، دەردی دەروون، نارەحەتی، سەغڵەتی، نیگەرانی 2 ئازار، دەرد، مەینەتی، ئێش، ژان، رەنج، زەحمەت، ئەرک، مایەی خەم و خەفەت، مایەی مەینەتی 3 هەژاری، دەستەنگی، فەقیری، نەداری 4 گێچەڵ، گیرەوکێشە 5 ماندوویی، لەپێ‌کەوتوویی، شەکەتی، داماوی، ناچاری 6 مەترسی، دۆخی

تەنگەتاوی، تەنگانە، تەنگافی 7 (ماف) گرتن، گلدانەوە، ماڵی گیراو یان گلەوەدراو ◌ 1 اندوه، غم، افسردگی 2 عذاب، رنج، مایەی عذاب 3 فقر، مضیقه 4 مخمصه 5 خستگی، فرسودگی 6 خطر 7 (حقوق) توقیف، اموال توقیف‌شده

distressed /dɪ'strest/ *adjective*
1 خەمبار، پەژارەبار، دڵتەنگ، مات، کز، پەریشان، دڵبڕ، نارەحەت، سەغڵەت، نیگەران، دڵبەدوا، جەرگبڕاو، جەرگسووتاو 2 ماندوو، شەکەت، لەپێکەوتوو 3 هەژار، دەستەنگ، نەدار، بەلەنگاز، فەقیر ◌ 1 اندوهگین، افسرده، مضطرب 2 خسته، فرسوده 3 فقیر

distressful /dɪ'stresfl/ *adjective*
جێی خەم، خەماوی، خەمبار، بەئێش، بەژان، جەرگبڕ، ناخۆش، تاڵ (distressfulness *n*) ◌ غم‌انگیز، دردناک، ناگوار

distressfully /dɪ'stresfəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەژان، بەسوێیانە، جەرگبڕانە ◌ بە طور دردناک

distressing /dɪ'stresɪŋ/ *adjective*
جێی خەم، خەماوی، خەمبار، بەئێش، بەژان، جەرگبڕ، ناخۆش، تاڵ: *It was a very -ssing documentary* ◌ غم‌انگیز، دردناک، ناگوار

distressingly /dɪ'stresɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەژان، بەسوێیانە، جەرگبڕانە ◌ بە طور دردناک

distress sale *noun*
هەراجی ماڵی گیراو (یان گلەوەدراو) ◌ حراج اموال توقیف‌شده

distress warrant *noun*
دەستووری گلدانەوە (ماڵ) ◌ حکم توقیف

distributary /dɪ'strɪbjʊt(ə)ri/ *noun, pl.* distributaries
زێ، لقی رووبار یان چۆم ◌ شعبەی رود

distributed system *noun*
ژمارەیێ لەو کامپیوتێرە سەربەخۆیانەی کە بە تۆڕێکەوە پێکەوە بەستراون ◌ دیستریبیوتید سیستم

distribution /ˌdɪstrɪ'bju:ʃn/ *noun*
دابەش‌کردن، بەشینەوە، دابەشین، پەخش، داڵبەخش(کردن)، پارفەکردن، بڵاوکردنەوە، بەش‌بەش‌کردن ◌ تقسیم، توزیع، پخش

distributional /ˌdɪstrɪ'bju:ʃənl/ *adjective*
بڵاوکردنەوەیی، بەخشی ◌ توزیعی

distributive /dɪ'strɪbjətɪv/ *adjective*
بڵاوکردنەوەیی، بڵاوکراوە، دابەش‌کراو، بەش‌کردە، بەشینەوەیی، دابەشینی ◌ توزیعی

distributively *adverb*
بە شێوەیەکی بڵاوکردنەوەیی یان بەشینەوەیی ◌ بە طور توزیعی

distributor /dɪ'strɪbjətə(r)/ *noun*
1 بڵاوکەرەوە، دابەش‌کەر 2 دەزگایێ بۆ ناردنی تەزووی گۆڕاو بۆ مۆم یان شەمی مۆتۆڕی ماشێن، دیلکۆ ◌ 1 توزیع‌کننده، موزع 2 (فنی) دلکو

district /'dɪstrɪkt/ *noun*
1 ناوچە، دەڤەر، ناوان، مەڵبەند 2 مەڵبەند، هەرێم، ناوچە (خاوەنی بەڕێوەبەرایەتی یان سنووری خۆی بێ؛ لە فەرەنسی، لە *districtus* لاتین (مەڵبەندی) دادگەری، لە *distringere* لاتین "لێک‌جیابوونەوە، لێک‌دوورکەوتنەوە "draw apart") ◌ 1 منطقه، ناحیه 2 حوزه

District Attorney *noun*
دادپرس (DA) ◌ دادستان

district council *noun*
ئەنجومەنی ناوچە ◌ شورای منطقه

district court *noun*
دادگایێ کە زۆرتر بابەتی نەتەوەیی یان نیشتمانی دەخاتەڕوو تا هی ناوچەیێ ◌ دیستریکت کورت

district nurse *noun*
نەخۆشیارێ کە لە ماڵێ سەری نەخۆشەکانی دەدا (ماڵی نەخۆشەکان) ◌ دیستریکت نرس

distrust /dɪs'trʌst/ *noun*
بەدگومانی، بەرگومانی، بەگومانی، شک، دوودڵی، دڕدۆنگی، باوەڕپێنەبوویی، بێ‌باوەڕی ◌ سوءظن، بی‌اعتمادی

distrusted *adjective*
بەدگومان، بەرگومان، گومان‌بار، گومان‌لێ‌کراو، جێی‌شک، گومان‌لەسەر، گوماناوی ◌ مشکوک

distrustful /dɪs'trʌstfl/ *adjective*
بەدگومان، بەرگومان، گومان‌بار، گومان‌لێ‌کراو، جێی‌شک، گوماناوی، دڵپیس، دڵکرمۆڵ، باوەڕپێنەبوویی، بێ‌باوەڕی ◌ ظنین، بی‌اعتماد

distrustfully /dɪs'trʌstfəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی گوماناوی، دڵکرمۆڵانە ◌ بە طور ظنین

disturbance /dɪ'stɜ:bəns, US -'stɜ:rb-/ *noun*
1 پشێوی، ئاڵۆزی، نازاوە، شلەژاوی، شلوقی، شۆڕ، شێواوی، نائارامی 2 مەلۆزمی، هەراسان‌کردن، مزاحیم‌بوون، ئارام لێ‌هەڵگرتن، مایەی نارەحەتی یان هەراسان‌کردن، مەلۆزم 3 شێواوی، ئاخوڕان‌وباخوڕان، گەرەلاوژە، شلەژاوی، پاشاگەردانی، تێکەوڵێکەیی، بێ‌سەرەوبەرەیی، شپرزەیی، تێکچوویی 4 (دەروونناسی) نەخۆشی دەروونی، تێکچوون 5 (ماف) دەس‌درێژی ◌ 1 اغتشاش، آشوب 2 مزاحمت، اسباب ناراحتی 3 آشفتگی، بە هم‌ریختگی 4 (روان‌شناسی) اختلال 5 تعرض

disturbed /dɪ'stɜ:bd, US -'stɜ:rbd/ *adjective*
1 (دەروونناسی) نەخۆش 2 نارەحەت،

نیگــەران، دڵــەدوا، شــڵەژاو، شــپرزە ◇ 1 (روانشناسی) بیمار 2 مضطرب، نگران

disturber *noun*

ئاژاوەگێڕ، گێرەشێوێن ◇ فتنەانگیز

disturbing /dɪ'stɜːbɪŋ, US -'stɜːrb-/ *adjective*

نیگەرانکەر، نارەحەتکەر، شڵەژێنەر: *a disturbing piece of news* ◇ اضطرابآور

disturbingly /dɪ'stɜːbɪŋli, US -'stɜːrb-/ *adverb*

نیگەرانکەرانە، نارەحەتکەرانە، بە شێوەیەکی نارەحەتکەر یا نیگەرانکەر ◇ بەطور اضطرابآور

disubstituted /dʌɪ'sʌbstɪtjuːtɪd/ *noun*

(کیمیا، دەربارەی گەردێ) خاوەنی دوو کۆمەڵە یان گرووپی پێکهێنەر ◇ دیسابستیتوتید

disulfiram /dʌɪ'sʌlfɪram/ *noun*

(پزشکی) ئاوێتەیێکی دەسکرد، بۆ چارەسەری ئەلکۆلیزم بەکاردێتریێ ◇ دیسولفیرام

disunion /dɪs'juːnɪən/ *noun*

1 جیابوونەوە، لێکبوونەوە، لێکدابڕان، 2 کێشە، دووبەرەکی، ناتەبایی، ناسازی، ناکۆکی، separation ◇ disunity 1 انفصال، جدایی 2 اختلاف، شقاق

disunionism *noun*

جیابوونەوەخوازی، جیاخوازی، جوداگەری ◇ جداییطلبی

disunionist *noun*

جیابوونەوەخواز، جیاخواز، جوداگەر ◇ جداییطلب

disunited *adjective*

خۆخۆر، ناتەبا، ناساز، ناکۆک، بەکێشەوێستاو، تووشی دووبەرەکیبوو ◇ فاقد اتحاد

disunity /dɪs'juːnəti/ *noun*

یەکنەگرتوویی، نایەکیتی، ، دووبەرەکی، چەندبەرەکایەتی، بەکێشەوێستاوی، ناتەبایی، ناسازی، ناکۆکی، خۆخۆری: *disunity within the Conservative party* ◇ عدم اتحاد، اختلاف، شقاق، تفرقه

disuse /dɪs'juːs/ *noun*

بەکارنەهێنان، بەکارنەهێنراوی، لەکارنەکردن، وازلێهێنان، وەلانان: *The factory fell into disuse twenty years ago* ◇ عدم استعمال، ترک

disused /ˌdɪs'juːzd/ *adjective*

بەکارنەهێنراو، چۆڵکراو، وەلانراو، بەجێهێڵراو، لەکارنەکراو، یەککەوتوو، لەکارکەوتوو، وازلێهێنراو: *a disused station* ◇ متروک

disutility /ˌdɪsjuː'tɪlɪti/ *noun*

بێسوودی، بێخێری، بێقازانجی ◇ بیفایدگی

dissyllabic /dɪ'sɪləb(ə)l/ *adjective*

دووبڕگەیی، دووکەرتەیی ◇ دوهجایی

dissyllable /dʌɪ'sɪləb(ə)l, US 'dʌɪsɪl-/ *noun*, also dissyllable /dɪ'sɪləb(ə)l/

وشەی دووبڕگەیی، پەیڤی دووکەرتەیی ◇ واژەی دوهجایی

dit *noun*

(لە سیستمی مۆرسدا) خاڵ ◇ دیت

ditch /dɪtʃ/ *noun*

1 جۆگە، چۆمەڵ 2 قوڵکە، کەندال، چاڵ، کەند، کەندەلان، خەنەک، کەندەک (ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 جوی، نهر 2 گودال، خندق

ditheism /'dʌɪθɪɪz(ə)m/ *noun*

دووخوداباوەڕی ◇ دوخداگرایی

ditheist /'dʌɪθɪst/ *noun*

دووخوداباوەڕ ◇ دوخداگرا

dither /'dɪðə(r)/ *noun*

1 (نافەرمی) ورووژان 2 دوودڵی، دڕدۆنگی، شک، گومان، گیرخواردوویی، تیاماوی 3 لەرز ◇ 1 هیجان 2 تردید، شک 3 لرز

dithery *adjective*

دوودڵ، دڕدۆنگ ◇ مردد

dithionite /dʌɪ'θʌɪənʌɪt/ *noun*

(کیمیا) دایتایۆنایت، دیتیۆنیت: خوێیێ کە ئانیۆنی $S_2O_4^{2-}$ تیایە ◇ دیتیونیت

ditransitive /daɪ'trænsətɪv, US -'trænz-/ *adjective, noun*

adj (کاری) تێپەڕیوی دووبەرکاری *n* کاری تێپەڕیوی دووبەرکاری (هەم ڕاستەوخۆ و هەم ناڕاستەوخۆ، وەکوو *Give me the book*) ◇ *adj* متعدی دومفعولی *n* فعل متعدی دومفعولی

ditsy = ditzy

dittany /'dɪtəni/ *noun*

1 جاترەکێویلە؟ [*Origanum dictamnus*] (کریت و یۆنان) و جۆرەکانی تر] 2 - gas plant ◇ نعنای کوهی

ditto /'dɪtəʊ, US -toʊ/ *adverb, noun* (*pl.* dittos)

1 هەروا، هەروەتر، هەروەها، هەروەسا، ـیش 2 دیتۆ، دۆ (بە واتای هەروەها، وەک سەرێ کە بە نیشانەی (") بۆ دووپاتنەبوونەوە بەکاردێتریێ) 3 ئەرێ، وایە، منیش، باشە (بنەڕەت: گۆڕاوی ئیتالیایی "وتی"، لە dictus لاتین "وتی") detto ◇ 1 همچنین، نیز 2 دیتو، دو 3 موافقم

ditto mark *noun*

نیشانەی دیتۆ یان دۆ (") ◇ علامت دیتو

ditty /'dɪti/ *noun, pl.* ditties

(بە شۆخی) گۆرانی یا هەڵبەستی کورت و سادە، هەوا، بەند ◇ تصنیف

ditty bag *noun*, also ditty box

دەرزیودەزوودان (ب.ت. هی مەلەوان یا ڕاوچی ماسی) ◇ قوتی

ditz *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی بیربڵاو یان پەریشان

آدم حواس‌پرت ◌
ditziness /'dɪtsinəs/ *noun*
بیربلاوی، پەریشانی، گەوجی ◌ حـواس‌پرتـی، حماقت
ditzy /'dɪtsi/ *adjective*, also ditsy
(ناقەرمی، ئەمریکا) بیربلاو، پەریشان، گەوج ◌ حواس‌پرت، احمق
diuresis /ˌdaɪjʊ(ə)'ri:sɪs/ *noun*
زۆرمیزکردن، میزنی؟، دەڵەمیزی ◌ بوال
diuretic /ˌdaɪju'retɪk/ *adjective, noun*
adj میز زیادکـەر، میـزن؟: *n diuretic drugs* دەرمـانی میـزن؟ یـان میززیادکـەر، دەرمـانی رەوانی میز ◌ *adj* مدر *n* مادەی مدر
diurnal /daɪ'ɜ:nl, US -'ɜ:rnl/ *adjective*
1 رۆژانـە، بـەرۆژ، بـە درێژایـی رۆژ، رۆژبـەرۆژ، هەررۆژە، شەووڕۆژی: *diurnal tasks* 2 (گوڵ) بـە رۆژپـشکوتوو، (بـە) رۆژگـوڵ(کـردوو)، رۆژپـشکوت، رۆژەترەک: *diurnal flowers* 3 رۆژگـەڕ، بـە رۆژدا چالاکە: *diurnal animals* (لە late Latin *diurnalis* لە لاتین *diurnus* لە *dies* "day"، "daily") ◌ 1 یومیـە، روزانـە 2 (گل) روزشکفت 3 دیورنال
diurnally /daɪ'ɜ:nəli, US -'ɜ:rnəli/ *adverb*
رۆژانە، رۆژ بە رۆژ ◌ روزانە
Div *abbreviation* division, also Div.
بەش، کەرت (ی سـەرەکی) ◌ بخش
diva /'di:və/ = prima donna
divagation /ˌdʌɪvə'geɪʃn/ *noun*
لادان، لالێ‌تێکچوون، سەرلێ‌شێوان ◌ انحـراف، سرگردانی
divalent /dʌɪ'veɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیـا) دووهـاوهێزە، خـاوەنی دووهـاوهێز ◌ دوظرفیتی
Divali = Diwali
divan /dɪ'væn, US 'daɪvæn/ *noun*
1 قەنەفـە، تـەخت، کەنەپـە، دیـڤان، تـەختی قەنەفـەیی 2 دیـوانی هەڵبەسـت 3 جێگـای جگەرەکێـشان 4 (مێژوویـی، لـە ئیمپراتـۆری عوسمـانی یـان رۆژهـەڵاتی نێوەڕاسـت) دیـوان، دەسـتەی قـانووندانـەران، ژووری ئەنجومـەن، دادگـای لێکۆڵـینەوە (واتـای 3: بـە ڕێگـای فەرەنسی یان ئیتالیایی لە تورکی، ئەویش لە *dīwān* ئێرانی‌یەوە "register ،anthology" یان "bench ،court") ◌ 1 کاناپە، تخت کاناپـەای 2 دیـوان شـعر 3 جـای اسـتعمال دخانیـات 4 (در امپراتوری عثمانی و خاورمیانە) دیوان
divan bed *noun*
تەختی قەنەفەیی ◌ تخت کاناپەای
divaricate /dʌɪ'varɪkeɪt, US dɪ-/ *adjective*
لقاوی، پەلاوی، پەل‌پەل ◌ منشعب
divarication /dʌɪˌvarɪ'keɪʃn, US dɪ-/ *noun*
1 لق‌لێ‌بوونەوە، پەل‌هاویشتن، لق، پەل، لک 2 (خوازە) جیاوازی، کێشە، جیاوازی بیروڕا ◌ 1 انشعاب 2 (مجازی) اختلاف، اختلاف نظر
dive /daɪv/ *noun*
1 لووربـوون، گـوژین، خۆتـێ‌خـستن، خۆتێ‌هەڵکردن 2 تێ‌ڕژان، خۆپیاکردن، هێرش 3 هاتنەخوارەوەی کتوپڕ، داشکانی لەپڕ (نرخ و هتد) 4 جێگای خراپ (مەی‌خانە و هتد) ◌ 1 شیرجە 2 هجوم 3 کاهش ناگهانی 4 جای بدنام
dive-bomber *noun*
فڕۆکەی خۆتێ‌هەڵکەر و بۆمب‌ڕێژ ◌ دایوبومبر
diver /'daɪvə(r)/ *noun*
1 مەلـەوان 2 خۆتـێ‌هەڵـکەر، خۆتـێ‌خـەر، خۆلوورکـەر 3 جـۆرێ باڵـندەی ئـاوی دەنووک‌تیژی راست [*Gavia immer* (هـی گـەورەتری بـاکووری یـان loon ی ئاسـایی) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان، خێزان Gaviidae] ◌ 1 غواص 2 شیرجەزن 3 نوعی پرندەی آبی
divergence /daɪ'vɜ:dʒəns, US -'vɜ:rdʒ-/ *noun*, also divergency -dʒəns/
1 دووری، مـەودازۆری، لاری، لادان، لق‌لێ‌بوونەوە، پـەل‌هاویشتن 2 لێک‌دووری 3 جیاوازی، دژایەتی، ناکۆکی، ناتەبایی: *a wide divergence of opinion* 4 لێک‌دووری ◌ 1 فاصـلە، انشعاب 2 تباعد 3 تباین، اختلاف 4 واگرایی
divergent /-dʒənt/ *adjective*
1 دوور، مەودازۆر، لار، دوورلەیەک، لێک‌دوور، لاداو، لقـاوی، پـەل‌هاویـشتوو 2 جیـاواز، دژ، نـاکۆک، ناتـەبا: *divergent paths/opinions* ◊ *the divergent interests of capital and labour* 3 لێک‌دوور: *a divergent lens* ◌ 1 متباعد، مختلف، منشعب 2 متباین 3 واگرا
divergently /daɪ'vɜ:dʒəntli, US -'vɜ:rdʒ-/ *adverb*
لێک‌دوورانە، بە شێوەیەکی لێک‌دوور ◌ بە طور متباعد
divers /'daɪvəz, US vərz/ *adjective*
1 (کـۆن، وێژەیـی) جیـاواز، جۆراوجـۆر، جەستەجەستە، جیاجیا 2 چەندین، چەند، فرە، زۆر ◌ 1 مختلف، گوناگون 2 چندین، متعدد
diverse /daɪ'vɜ:s, US -'vɜ:rs/ *adjective*
جیاواز، جۆراوجۆر، جەستەجەستە، هەمـەرەنگ، هەمەبابـەت، جیاجیـا، unlike: *people with diverse interests* ◌ مختلف، گوناگون
diversely /daɪ'vɜ:sli, US -'vɜ:rs/ *adverb*
بە شێوەیەکی جیاواز، بە شـێوەیەکی جۆراوجـۆر ◌ بە طور گوناگون
diversification /daɪˌvɜ:sɪfɪ'keɪʃn, US -ˌvɜ:rs-/ *noun*
جیـاوازی، لێـک‌جیـایی، جۆراوجـۆری،

جۆربەجۆری، جەستەجەستەیی ۞ گوناگونی. تنوع
diversiform /dɪˈvɜːsɪfɔːm/ *adjective*
جیاواز، جۆراوجۆر، جەستەجەستە، جیاجیا ۞ گوناگون
diversion /daɪˈvɜːʃn, US -ˈvɜːrʒn/ *noun*
1 لاگۆڕین، پێچان، لادان 2 سەرقاڵی، رابواردن، خەریکی، خافڵان 3 مایەی سەرنجڕاکێشان، مایەی هۆش‌لانەمان 4 کردەوەی لادەرانە یان رێهەڵەکەر 5 (سەربازی) هێرشی رێهەڵەکەر یان سەرلێ‌تێکدەرانە 6 (خوازە) جیاوازی ۞ 1 تغییر مسیر، انحراف 2 سرگرمی، مشغولیت 3 موجب حواس‌پرتی 4 عمل انحرافی 5 عملیات انحرافی 6 اختلاف
diversionary /daɪˈvɜːʃənəri, US -ˈvɜːrʒəneri/ *adjective*
بەهەڵەدابەرانە، رێهەڵەکەرانە، سەرلێ‌تێکدەرانە ۞ انحرافی
diversity /daɪˈvɜːsəti, US -ˈvɜːrs-/ *noun, pl.* diversities
1 جۆراوجۆری، هەمەڕەنگی، جۆربەجۆری، جیاجیایی، جیاوازی، جەستەجەستەیی 2 جیاوازی، ناتەبایی، کێشە، ناکۆکی 3 جۆر، ئاوا، چەشن، رەنگ ۞ 1 گوناگونی 2 اختلاف 3 نوع
diverticula = plural form of diverticilum
diverticular /ˌdʌɪvəˈtɪkjʊlə/ *adjective*
1 سەربە diverticulum 2 سەرقاڵکەر، خافڵێنەر ۞ مشغول‌کننده
diverticulitis /ˌdʌɪvəʊɪkjʊˈlʌɪtɪs/ *noun*
(پزشکی) هەلاوسانی یەک یان چەند diverticula ۞ التهاب وارِاهه
diverticulosis /ˌdʌɪvətɪkjʊˈləʊsɪs/ *noun*
(پزشکی) دۆخێ کە لەودا کیسەکوێرەکان لەنێو ریخۆڵە دان بەبێ نیشانەیێ diverticilua هەلاوسان inflammation ۞ دیورتیکیولوز
diverticulum /ˌdʌɪvəˈtɪkjʊləm/ *noun, pl.* diverticula /-lə/
1 لاڕێ، لاڕێگا 2 کیسەکوێرە، لاڕێیە: زیادی یان کیسەیێکی نائاسایی و کوێر و لوولەیی کە لە کانال یان بۆشاییێ لێ‌دەبێتەوە و هۆی پەیدابوونەکەشی دەگەڕێتەوە بۆ پسانی herniation توێی لێنجەپەردەیی mucosal بەنێو دیوارەی ماسوولکەیی کۆلۆن ۞ 1 جادەی فرعی 2 وارِاهه
divertimento /dɪˌvɔːtɪˈmɛntəʊ, -ˌvɛːt-/ *noun, pl.* divertimenti /-ti/ or divertimentos
(موسیقا) دایڤێرتیمێنتۆ، هاوشێوەی serenade ۞ دیورتیمنتو
diverting /daɪˈvɜːtɪŋ, US -ˈvɜːrt-/ *adjective*
(فەرمی) سەرقاڵکەر، سەرگەرمکەر، خافڵێنەر، ۞ *a diverting evening* :amusing مشغول‌کننده، سرگرم‌کننده
divertingly /daɪˈvɜːtɪŋli, US -ˈvɜːrt-/ *adverb*
سەرقاڵکەرانە، سەرگەرمکەرانە، خافڵێنەرانە ۞ به طور مشغول‌کننده
divertissement /dɪˈvɜːtɪsmənt, US ˌdiːvɛːˈtiːsmɒ̃/ *noun*
سەرقاڵی، خافڵان، سەرگەرمی ۞ سرگرمی
Dives /ˈdʌɪviːz/ *noun*
(وێژەیی) پیاوی دەوڵەمەندی (وادانراو، ناوی پیاوێکی دەوڵەمەندی ئینجیلی لوقا 31-16:19) ۞ مرد ثروتمند
divestiture, divesture = disinvestment
divestment /daɪˈvestmənt/ = disinvestment
divide /dɪˈvaɪd/ *noun*
1 جیاوازی، کێشە، ناکۆکی، ناتەبایی، ناسازی، کەلێن، سنوور 2 خاڵی وەرچەرخان 3 (جوگرافیا) ئاوەڕێژ (watershed یش)، دابەشگەی ئاو ۞ 1 اختلاف، شکاف، مرز 2 نقطه‌عطف 3 آب‌پخشان
divided /dɪˈvaɪdɪd/ *adjective*
1 بڵاوەبوو، جیاوەبوو، پرش‌وبڵاو، جیاجیا، تووشی چەندبەرەکی‌بوو، دابەش‌کراو، بەش‌بەش‌کراو، لێک‌هەڵوەشاو، لێک‌ترازاو 2 دوودڵ، دڕدۆنگ ۞ 1 پراکنده، متشتت، تقسیم‌شده 2 مردد
divided highway = dual carriageway
dividend /ˈdɪvɪdend/ *noun*
1 (بیرکاری) دابەش‌کراو 2 خێر یان قازانجی بەش یان بەشەکان (شار یان شارەکان): 3 *dividend payments of 50 cents a share* بەشێ تاکێ لەو پارەیە 4 باشی، خاڵ، قازانج، خەڵات، پاداشت ۞ 1 مقسوم 2 سود سهم یا سهام 3 سهم فرد از این پول 4 مزیت، پاداش
divider /dɪˈvaɪdə(r)/ *noun*
1 شتێ جیاکەرەوە، جیاکار، بەربەست 2 دابەش‌کەر، بەش‌کەر 3 (dividers) پەرگاری دابەش‌کردن، پرگار یان پەرگاری پێوەر: *a pair of dividers* ۞ 1 عامل جدایی، حاجز 2 بخش‌گر 3 (در جمع) پرگار تقسیم
dividing line *noun*
هێڵی جیاکەرەوە، نیشانەی جیاکردنەوە، جیاکار، سنوور، رادە؛ شوێنێ کە دوو ناوچە لێک جیا دەکاتەوە یا دادەبڕێ: *There is no clear dividing line between what is good and what is bad* ۞ حد فاصل، مرز
divi-divi /ˈdɪvɪˌdɪvi/ *noun, pl.* divi-divis
1 داری چکۆلەی دانەوێڵەیی گەرمێنانی ئەمریکا، کەلووەکانی لوولن [*Caesalpinia coriaria*] 2 ئەم کەلووانە کە سەرچاوەیێکی گەورەی tannin ن ۞ دیوی‌دیوی

divination /ˌdɪvɪˈneɪʃn/ *noun*
پێشزانی، غەیبزانی، داهاتووبینی، فاڵگرتنەوە، راوێژی دروست ۞ غیب‌گویی، تفأل

divinatory /dɪˈvɪnətəʊrɪ/ *adjective*
سەربە پێشزانی یان غەیبزانی، غەیبزانانە، داهاتووبینانە ۞ وابسته به غیب‌گویی، غیب‌گویانه

divine /dɪˈvaɪn/ *adjective, noun*
1 *adj* خودایی، یەزدانی، ئاسمانی، ئەهورایی، ئایینی، دینی: *-ine law/love/will* 2 (ئاقەرمی) یەکجار باش، هەرەچاک، سەیر، مەحشەر: *That mango tasted divine!* 1 *n* (the Divine) ویستی خودا(یی) 2 (کۆن) پیاوی ئایینی، ئایینەوان، قەشە ۞ 1 *adj* الهی، ربانی، ملکوتی، الوهی، روحانی، ربوبی، مذهبی 2 (عامیانه) معرکه 1 *n* مشیت الهی 2 روحانی، کشیش

divine action *noun*
کردەوەی خودایی، کاری خودایی ۞ فعل الهی

divine being *noun*
بوونی خودایی ۞ وجود الهی

divine benevolence *noun*
خێرخوازی خودایی، چاکەویستی خودایی ۞ خیرخواهی الهی

divine creation *noun*
دروستبوونی خودایی، ئافراندنی خودایی ۞ خلق الهی

Divine Liturgy *noun*
رێورەسم یان ئاهەنگی شێوی خواوەندی the Eucharist ب.ت. لە کلێسەی ئۆرتۆدۆکس ۞ مراسم عشاء ربانی

divinely /dɪˈvaɪnli/ *adverb*
لە لایەن خوداوە ۞ از جانب خدا

divine names *noun, pl.*
نێوەکانی خودا، ناوە خوداییەکان ۞ اسماء الهی

Divine Office *noun*
ئاهەنگی نوێژ و خواپەرستی بۆ کردنی کارێکی گرنگ، بەڕێوەبردن یان راپەڕاندنی رێورەسمی دینی ۞ آفیس دیواین

diviner /dɪˈvaɪnə(r)/ *noun*
پێشزان، غەیبزان، داهاتووبین (ناوی ژێرعەرز بە گۆچانی غەیبزانی) ۞ غیب‌گو

divine revelation *noun*
وەحی خودایی ۞ وحی الهی

divine right *noun*
1 مافی خودایی (لە لایەن خوداوە دەدرێ بە شا یان شازن و نابێ بەرهەڵستی لەگەڵ بکرێ) 2 مافی خۆ یان مۆزگەر، مافی خودایی (بۆ لێپرسین نەبێ) ۞ 1 حق الهی 2 حق مسلم

divine right of kings *noun*
مافی خودایی پاتشاکان (راستەوخۆ لە لایەن خوداوە نەک بە پێی رەزامەندی خەڵک) ۞ حق الهی سلاطین

divine science *noun*
زانستی خودا(یی) ۞ علم الهی

divine unity *noun*
یەکێتی خودا(یی) ۞ وحدت الهی

divine veracity *noun*
راستی خودایی ۞ صداقت الهی

divine will *noun*
ویستی خودا(یی) ۞ ارادەی الهی

divine word *noun*
وشەی خودا ۞ کلمه‌الله

diving /ˈdaɪvɪŋ/ *noun*
1 مەلەوانی 2 لووربوون، گوژین، خۆتێخستن، خۆتێهەڵکردن ۞ 1 غواصی 2 شیرجه

diving beetle *noun*
قالۆنچەمەلەوانە (هەوا لەژێر توورەکەی بنباڵی هەڵدەگرێ و دەچێتە ژێرئاو [خێزان Dytiscidae: گەڵی جۆرن]) ۞ نوعی سوسک

diving-bell *noun*
دەزگای مەلەوانی ۞ آلت غواصی

divingboard *noun*
تەختەباز، تەختەی مەلەوان، تەختەی لووربوون ۞ تخته‌شیرجه

diving duck *noun*
مراوییەمەلەوانە (وەک pochard و goldeneye) ۞ نوعی مرغابی

diving suit *noun*
(جل‌و)بەرگی مەلەوانی ۞ لباس غواصی

divining-rod *noun*
میلی گومانە، میلە یان گۆچانی غەیبزانی یان پێشزانی، میلە یان گۆچانی ئاودۆزینەوە ۞ عصای غیب‌گویی

divinity /dɪˈvɪnəti/ *noun, pl.* divinities
1 خوداێتی، خودایەتی، خوایەتی، یەزدانێتی 2 خوا، خودا، خواژن: *Roman/Greek/Egyptian -nities* 3 یەزدانناسی، دینناسی، تیۆلۆژی، ئایینەوانی، دینەوانی 4 (the Divinity) کردگار، خوا، خوداوەند ۞ 1 الوهیت، ربانیت، خدایی 2 اله، الهه 3 الهیات 4 (the Divinity) پروردگار

divinization *noun*
بەخودابوون، بوونەخودا ۞ تأله

divisibility /dɪˌvɪzəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
لەدابەش(بوون)هاتوویی، دابەشیوی ۞ بخش‌پذیری، قابلیت تقسیم

divisible /dɪˈvɪzəbl/ *adjective*
لەدابەش(بوون)هاتوو، بەش دەکرێ، دابەش دەکرێ، دابەشیو: *8 is divisible by 2 and 4, but not by 3* ۞ بخش‌پذیر، قابل تقسیم

divisibly /dɪˈvɪzəbli/ *adverb*
بە شێوەیێ کە بەش بکرێ ۞ به طور بخش‌پذیر

division /dɪˈvɪʒn/ *noun*
1 دابەشاندن، دابەشکردن، بەشکردن،

پارقەکر(د)ن، دەستە(دەستە)کردن، پۆلاندن، بەشاندن، بەش‌بەش‌کردن، کەرت(کەرت)کردن، قاش‌کردن: *the division of ◊ cell division the ◊ the population into age groups* 2 کەرت، بەش، پشک، پار *division sign (÷)* 3 کێشە، دژایەتی، جیاوازی، ناتەبایی، ناسازی، من‌وتۆیی، کەلێن، کەلەبەر، دووبەرەکایەتی: *the work of healing the divisions within society ◊ social/class divisions* 4 (ب.ت. لە پارلێمانی بریتانیادا) دەنگ‌دان 5 سنوور، هێڵی جیاکردنەوە، جیاکار 6 (سەربازی) لەشکر، سپا، تمەن: *the Guards Armoured Division* 7 (رووەک‌ناسی، لە پۆلاندنا، لەژوور class و لەژێر kingdom، بەرامبەر بە phylum لە گیانەوەرناسیدا) دیڤیژن، پار، بەش 8 (گیانەوەرناسی) هەر دەستەیێکی لاوەکی نێوان ئاستە گەورەکانی پۆلاندن ○ 1 تقسیم، تقسیم‌بندی 2 بخش، قسمت، سهم 3 اختلاف، شکاف، تفرقه 4 رأی‌گیری 5 حدفاصل 6 (نظامی) لشکر 7 و 8 دیویسیون

divisional /dɪ'vɪʒənl/ *adjective*

1 سەربە بەش، بەشی، کەرتی، سەربە کەرت 2 سەربە لەشکر یان سپا، پێوەندی بە سپاوە هەیە: *the divisional commander/headquarters* ○ 1 وابسته به بخش 2 وابسته به لشکر

divisionalization *noun*

دابەشاندن یا دابەش‌کردن بەسەر چەندین کەرتی جیاجیادا (رێکخراوەیی) ○ دیویسیونالیزاسیون

division bell *noun*

(لە پارلەمانی بریتانیادا) زەنگی راگەیاندنی دەنگ‌دان ○ زنگ اعلان رأی‌گیری

divisionism = pointillism

division lobby *noun*

(لە پارلەمانی بریتانیا) یەکێ لە دوو جێگا یان شوێنی دەنگ‌دان (ی ئەندامانی پارلەمان) ○ یکی از دو جایگاه رأی‌گیری

division of labour *noun*

(دا)بەش‌کردنی کار، کاربەشاندن ○ تقسیم کار

division of power *noun*

(دا)بەش‌کردنی هێزەکان ○ تفکیک یا تقسیم قوا

division sign *noun*

نیشانەی (دا)بەش‌کردن، نیشانەی کەرت‌کردن (÷) ○ علامت تقسیم

divisive /dɪ'vaɪsɪv/ *adjective*

دووبەرەکی‌نەرەوانە، مایەی ناتەبایی و دووبەرەکی، کێشەنەرەوانە: *a -e issue ◊ He believes that unemployment is socially -ve* ○ تفرقه‌انگیز

divisively /dɪ'vaɪsɪvli/ *adverb*

دووبەرەکی‌نەرەوانە، کێشەنەرەوانە، بە شێوەیێ کە ببێتە مایەی کێشە ○ به طور تفرقه‌انگیز

divisiveness /dɪ'vaɪsɪvnəs/ *noun*

کێشەنانەوە، دووبەرەکی‌خستنەوە، ناتەبایی‌نانەوە ○ تفرقه‌انگیزی

divisor /dɪ'vaɪzə(r)/ *noun*

بەسەردابەش‌کراو، دابەش‌کردە ○ بخش‌یاب، مقسوم‌علیه

divorce /dɪ'vɔːs, US dɪ'vɔːrs/ *noun*

1 تەلاق، جیابوونەوە، بەردان 2 دەستووری قانوونی تەلاق 3 جیابوونەوە، دابڕان، دابڕانی پێوەندی 4 هەڵوەشانەوە، بەتاڵ‌بوونەوە ○ 1 طلاق 2 حکم قانونی طلاق 3 جدایی، قطع رابطه 4 فسخ

divorced /dɪ'vɔːst, US -'vɔːrst/ *adjective*

1 (ژنی) تەلاق‌دراو، بەردراو، بێوە (چ ژن و چ پیاو): *My parents are divorced* 2 جیا، دابڕاو، بێ‌پێوەندی، لێک‌دابڕاو، لێک‌هەڵبڕاو: *He seems completely divorced from reality* ○ 1 مُطلّقه، بیوه (مرد یا زن) 2 جدا، منفک

divorcee /dɪˌvɔː'siː , US dɪˌvɔːr'seɪ/ *noun*, US masc. divorcé, *fem.* divorcée /-'seɪ/

1 ژنی تەلاق‌دراو، بێوەژن 2 بێوەمێر، بێوەپیاو ○ 1 زن مطلقه 2 مرد بیوه

divorcement *noun*

جیابوونەوە، دابڕان، لێک‌کرانەوە ○ جدایی

divulgation /ˌdɪvəl'eɪʃən/ *noun*, also divulgence

لەقاودان، بڵاوکردنەوە، دەربڕین، راستی‌لێ‌وتن، دەرخستن، درکاندن، ئاشکراکردن ○ افشا، افشاگری

divulsion /dɪ'valʃən/ *noun*

هەڵکەندن، دەرکێشان (بە توندی)، شەق‌وپەق‌کردن، لێک‌وەزەبەردان ○ قمع، دیوالسیون

divvy /'dɪvi/ *noun*, *pl.* divvies, also divi

(نافەرمی، بریتانیا) مرۆی گەوج ○ آدم احمق

Diwali /diː'wɑːli/ *noun*, also Divali

دیوالی، پاییزەسوورە، پاییزەسووران (فێستیڤاڵی هیندی، پاییزان بەڕێوەدەچێ) ○ دیوالی

diwan /dɪ'wɑːn/ *noun*, also dewan

دیوان: گەورەکاربەدەستی دارایی، وەزیری دارایی یان سەرۆک‌وەزیر لە هێندێ هەرێم یان ئەیالەتی هیندا ○ دیوان

Dixie /'dɪksi/ *noun*

(لە ئەمریکا) باشوور، ئەیالەتە باشووری‌یەکان، هەرێمەکانی باشوور یان خواروو (ب.ت. سەرویەندی شەڕی نێوخۆیی) ○ دیکسی

dixie /'dɪksi/ *noun*, *pl.* dixies

مەنجەڵ، قازان، بەرۆش ○ دیگ

Dixieland /'dɪksilænd/ *noun*

1 شێوازیکی موسیقای جاز (بە ترپە و ریتمێکی توندەوە، لە بنەڕەتا لە نیوئۆرلینز New Orleans سەرچاوەی گرتووە) 2 = Dixic ○ دیکسی‌لند

dixit *noun*
وته، قسه، گوته ◌ گفته
DIY /ˌdiː aɪ ˈwaɪ/ *abbreviation* do-it-yourself
خۆت چاکی کەوە، خۆت بیکە (خۆچاککردن یان خۆچاککردنەوەی ئەو شتانەی کە خراپ بوون) ◌ دیآیوای
dizygotic /ˌdʌɪzʌɪˈgɒtɪk/ *adjective*
(دوانەکان) لە دوو هێلکۆکە گوورراون ◌ دیزیگوتیک
dizygous /dʌɪˈzʌɪgəs/ = dizygotic
dizzily /ˈdɪzɪli// *adverb*
بە سەرەگێژەوە ◌ با سرگیجە
dizziness /ˈdɪzinəs/ *noun*
سەرەگێژە، سەرگێژە، سەرەخولێ، سەرەسوورە، تاس ◌ سرگیجە
dizzing *adjective*
شتێ کە سەرەگێژەی پێوەبێ، سەرەسوورەهێنەر ◌ سرگیجەآور
dizzy /ˈdɪzi/ *adjective* (dizzier, dizziest)
1 شتێ کە سەرەگێژەی پێوەبێ 2 سەرەگێژەگرتوو، تووشی سەرەسوورەبوو، گێژ، ور، کاس 3 (نافەرمی) گەوج، بێمێشک ◌ 1 سرگیجەآور 2 سرگیجەگرفتە، گیج 3 (عامیانە) احمق
DJ /ˈdiː dʒeɪ/ *abbreviation* 1 disc jockey 2 dinner jacket
djellaba /ˈdʒɛləbə/ *adjective, also* djellabah or jellaba
جۆرێ عەبای کڵاوداری فشی لەخوری، بە شێوەیێکی نەریتی عەرەبەکان دەیپۆشن (بنەرەت: لە *jellāba* *jellābiyya* عەرەبی مەراکیشی) ◌ جلبا
djibba = jibba
djibbah = jibba
Djiboutian /dʒɪˈbuːtiən/ *noun, adjective, also* Jibutian
n خەڵکی Djibouti لە باکووری رۆژهەڵاتی کەناری ئەفریکا، جیبوتیایی *adj* سەربە جیبوتی، جیبوتیایی ◌ جیبوتی
djinn /dʒɪn/ *noun,* variant spelling of jinn
dl *abbreviation* decilitre
D-layer *noun*
نزمترین توێی ئایۆنۆسفێر، ئەتوانێ شەپۆلە رادیۆیییەکانی لەرەنزم بداتەوە ◌ دیلایر
D-lock *noun*
قوفڵی چەڵەمەیی یان ئاوزەنگییانە (هی چەرخ و مۆتۆر) ◌ قفل دی
DLitt *abbreviation* Doctor of Letters
1 دوکتۆرای وێژە 2 بڕوانامەی دوکتۆرای وێژە ◌ 1 دکترای ادبیات 2 درجەی دکتری ادبیات
dm *abbreviation* decimetre
DM *abbreviation* Deutschmark
DMus *abbreviation* Doctor of Music
1 دوکتۆرای موسیقا 2 بڕوانامەی دوکتۆرای موسیقا ◌ 1 دکترای موسیقی 2 درجەی دکتری موسیقی
DNA /ˌdiː en ˈeɪ/ *abbreviation* *d*eoxyribo*n*ucleic *a*cid
دیئێنئەی، دیئێنئێی ئەسید (= پێکهاتەیێ کە زانیاری ژێنێتیکی genetic information لە خانەی زیندەوەراندا هەڵدەگرێ) ◌ دیانای آ
DNA profiling *noun,* also DNA fingerprinting
تاقیکردنەوەی DNA (بۆ دۆزینەوەی تاوانکار) ◌ دیانای پروفیلینگ
DNase /ˌdiːɛnˈeɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) هەوێنە (enzyme)یێ کە DNA تێکدەشکێنێ بۆ گەردە چکۆلەترەکان ◌ دینیز، دیانآز
DNA virus *noun*
ڤایرۆسێ کە ژێنۆمەکەی لە دیئێنئەی پێکهاتووە ◌ ویروس دیانآ
do[1] /duː/ *noun*
1 (نافەرمی) میوانی 2 (نافەرمی) فێڵ، دەهۆ، تەڵەکە ◌ 1 (عامیانە) مهمانی 2 (عامیانە) حقە، کلک
do[2] /dəʊ, US doʊ/ *noun*
(موسیقا) یەکەمین و دوایەمین نۆت، بەپێی پەیژەی سۆلفێژ ◌ دو
do[3] *noun,* also ditto
1 هەروا، هەروەتر، هەروەها، هەروەسا، ـیش 2 دیتۆ، دۆ (بە واتای هەروەها، وەکوو سەرێ کە بە نیشانەی (") بۆ دووپاتنەبوونەوە بەکاردێتێ) ◌ همچنین، نیز، دیتو، دو
doable /ˈduːəbl/ *adjective*
کردەنی، لەکردنهاتوو، دەکرێ، ئەکرێ، ئەشێ ◌ کردنی
d.o.b. *abbreviation* date of birth
رێکەوتی (لەدایکبوون) ◌ تاریخ تولد
dobbin /ˈdɑːbɪn/ *noun*
بارگینی کۆن، ئەسپ یان بارگیری کێڵگە ◌ یابوی فرسودە یا مزرعە
dobe /ˈdəʊbi/ = adobe
Doberman chiefly N. American = Dobermann
Dobermann /ˌdəʊbəmən, US ˌdoʊbərmən/ *noun,* also Dobermann pinscher /ˈpɪnʃə/
دوبێرمەن: جۆرێ سەگی زلەی تووکدرێژ، زۆرتر بۆ بەردەرگای ماڵان رایدەگرن، زۆرتر رەش، لە ناوی نژادی سەگی ئەڵمانی Ludwig Dobermann (+ Pinscher ئەڵمانی "terrier"

دوبرمن ◌

dobra /'dɒbrə/ *noun*
دۆبرا: یەکەی بنەڕەتی پارەی São Tomé، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ دوبرا

dobro /'dɒbrəʊ/ *noun, pl.* dobros
(دروشمی بازرگانی) جۆری گیتاری دەنگی (بنەڕەت: لە *Do(pĕra) Bro(thers)*، داهێنەری چێکی ـ ئەمریکایی ئەو ئامێرە) ◌ دوبرو

dobsonfly /'dɒbs(ə)nflʌɪ/ *noun. pl.* dobsonflies
مێرووێکی باڵداری زلەی بۆری ئەمریکای باکووری، سەربە تیرەی alderfly [*Corydalis cornutus* و جۆرەکانی تر] ◌ دوبسونفلای

doc /dɒk, US dɑːk/ *noun*
(نافەرمی) دوکتور، دوختور، دوکتەر ◌ (عامیانه) دکتر

docent /'dəʊsnt, US 'doʊ-/ *noun*
(لە ئەمریکا) کەسێ کە خەڵکان بەنێو مۆزەخانە، کلێسە و هتد دەگێڕێ یان ڕێنوێنی دەکا) ◌ دوسنت

Docetism /də'siːtɪz(ə)m, US 'dəʊsɪˌtɪz(ə)m/ *noun*
ڕیبازێ لە کریستانیەتدا کە پێی وایە لەشی مەسیح وەک هی مرۆڤ نییە و ڕەنج و ئەشکەنجەشی شتێکی ڕواڵەتی بووە ◌ دوستیسم

Docetist /də'siːtɪst, US 'dəʊsɪˌtɪst/ *noun*
دۆسیتیست ◌ دوستیست

docile /'dəʊsaɪl, US 'dɑːsl/ *adjective*
دەستەمۆ، دەسازۆ، دەسەڵێن، ڕام، ئارام، لەسەرەخۆ، گوێڕایەڵ، چاک، هێمن، قسەبیس، فەقیر، حاڵی، ملکەچ ◌ حرف‌شنو، رام، مطیع

docilely /-saɪlli, US -səlli/ *adverb*
ملکەچانە، گوێڕایەڵانە ◌ به طور مطیع

docility /dəʊ'sɪləti, US dɑː's-/ *noun*
گوێڕایەڵی، ملکەچی، ئارامی، فەقیری، لەسەرەخۆیی، ڕامی، دەسازۆیی، دەستەمۆیی ◌ اطاعت، سربەراهی

dock[1] /dɒk, US dɑːk/ *noun*
1 لەنگەرگا، جێ‌بار، شۆستە، بارئەنداز، بارەنناز 2 شوێنی چاککردنەوەی کەشتی‌یەکان 3 حەوز یان گۆلاوی کەشتی‌یەکان (کە لەودا کەشتی‌یەکان چاک دەکرێنەوە) ◌ 1 بارانداز 2 تعمیرگاه کشتی 3 حوض کشتی‌ها

dock[2] /dɒk, US dɑːk/ *noun*
(لە دادگا) جێگای تاوانبار، مێزی دادگایی ◌ جایگاه متهم، میز محاکمه

dock[3] /dɒk, US dɑːk/ *noun*
(ڕووەکناسی) ڕیواس، ترشۆک، ترشۆکە، کاردوو، بەرەسماق، سیچکە [تۆخم *Rumex*] ◌ ریواس، ترشک

dock[4] /dɒk, US dɑːk/ *noun*
1 بەشی ڕەقایی یان گۆشتنی کلک 2 ئاڵقەی قوشقون 3 قوشقون ◌ 1 داک 2 حلقەی پاردم 3 پاردم

dockage *noun*
شۆستانە، لەنگەرانە، باجی لەنگەرگا ◌ مالیات باراندازی

dock-dues *noun*
لەنگەرانە، باجی لەنگەرگا، حەقی لەنگەرگا ◌ عوارض لنگرگاه

docker /'dɒkə(r), US 'dɑːk-/ *noun*
کرێکاری لەنگەرگا ◌ کارگر بارانداز

docket /'dɒkɪt, US 'dɑːk-/ *noun*
1 کورتە، پوختە 2 لیست، لیستە، بەتاقە، پەتە، یافتە، بەرچەسپ 3 لیستی ئەو کەیس و بابەتانەی کەوا چاوەڕێی دادگایین ◌ 1 خلاصه 2 فهرست، رسید، برچسب 3 دفتر ثبت دعاوی

dockland /'dɒklænd, US 'dɑːk-/ *noun*, also docklands
ناوچەی لەنگەرخستن، لەنگەرخەران (شوێنێ لە بەندەر کە لەنگەرگاکانی لێیە): *plans to further redevelop Bristol's -lands* ◌ ناحیەی بارانداز

dockside /'dɒksaɪd, US 'dɑːk-/ *noun*
شۆستە، لەنگەرگا ◌ بارانداز

dock worker *noun*
کرێکاری لەنگەرگا ◌ کارگر بارانداز

dockyard /'dɒkjɑːd, US 'dɑːkjɑːrd/ *noun*
شوێنی دروستکردن یان چاککردنەوەی (یان سازکردنەوە) کەشتی‌یەکان، سازگەی کەشتی‌یەکان ◌ محل ساخت یا تعمیر کشتی‌ها

doctor /'dɒktə(r), US 'dɑːk-/ *noun*
1 دوکتور، دوکتورا (بەرزترین پلەی زانکۆیی) 2 پزشک، حەکیم، نۆژدار، دوختور، دوکتور 3 مێشی ڕاوەماسی دەسکرد 4 بەیتەر، ددانساز یان نەشتەرگەری ڤێتێنرنەری لێوەشاو (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرە نسی کۆن لە doctor لاتین "مامۆستا"، teacher لە docere "فێرکردن to teach") ◌ 1 دکتر 2 طبیب، دکتر 3 مگس مصنوعی ماهی‌گیری 4 دکتر

doctoral /'dɒktərəl, US 'dɑːk-/ *adjective*
دوکتۆری ◌ دکتری

doctorate /'dɒktərət, US 'dɑːk-/ *noun*
بڕوانامەی دوکتۆری، پلەی دوکتۆرایی ◌ درجەی دکتری

doctrinaire /ˌdɒktrɪ'neə(r), US ˌdɑːktrə'ner/ *adjective, noun*
adj 1 دەمارگرژ، باوەڕگرژ 2 تیۆرییک، بیردۆزانە، ناکرداری *n* مرۆی دەمارگرژ ◌ *adj* 1 متعصب 2 نظری *n* آدم متعصب

doctrinairism *noun*
دەمارگرژی، دۆگماتیزم ◌ تعصب

doctrinal /dɒk'traɪnl, US 'dɑ:ktrənl/ *adjective*
1 تیۆریک، بیردۆزانە، ناکرداری 2 بیروباوەڕانە، ئایینی: *the doctrinal position of the English church* doctrinally /dɒk'traɪnli, US 'dɑ:ktrənli/ *adv*) ◌ 1 نظری 2 عقیدتی

doctrine /'dɒktrɪn, US 'dɑ:k-/ *noun*
1 باوەڕ، بیروباوەڕ، ڕێباز، ئایین، ئامۆژگاری: *Christian doctrine* 2 تیۆری 3 بنەماکان ◌ 1 اعتقاد، آموزه، مکتب 2 نظریه 3 اصول

document /'dɒkjumənt, US 'dɑ:k-/ *noun*
بەڵگە، سەنەد، کاغەز، قەباڵە، قەواڵە، بەڵگەنامە documental /- ;documentable *adj*) :'ment(ə)l/ *adj* سەربە document: بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست: لە فەرەنسی کۆن، لە لاتین *documentum* "وانە، بەڵگە" (لە لاتینی سەدەکانی نیوەڕاست "دەستووری نووسراو، بەڵگە یان کاغەزی فەرمی")، لە *docere* "فێرکردن to teach") ◌ سند، مدرک

documentarian /ˌdɒkjumen'teːrɪən/ *noun*
1 = documentarist 2 دەرهێنەر یان بەرهەمهێنەری فیلمی داکیومێنتاری 3 شیکەرەوەی پسپۆری بەڵگەنامەی مێژوویی یەکان ◌ 1 کارگردان یا تهیه‌کنندی فیلم مستند 2 تحلیل‌گر متخصص اسناد تاریخی

documentarist *noun*
دروس‌کەری بەرنامە یان فیلمی بەڵگەنامەیی ◌ مستندساز

documentary /ˌdɒkju'mentri, US ˌdɑ:k-/ *adjective, noun* (*pl.* documentaries)
adj بەڵگەنامەیی، بەڵگەمەند، بابەتی‌یانە، باوەڕپێکراو، ڕاست، دروست، جێی‌متمانە، بەپێی بەڵگەنامە، پێکهاتوو لە بەڵگەنامەکان، factual، objective: *documentary sources/material* ◊ *a documentary evidence* ◊ *n documentary film about the war* (documentaries) فیلم یان بەرنامەی بەڵگەنامەیی یان بەڵگەیی: *a television documentary about/on the future of nuclear power* ◌ *adj* مستند، موثق *n* (در جمع) فیلم یا برنامه‌ی مستند

documentation /ˌdɒkjumen'teɪʃn, US ˌdɑ:k-/ *noun*
1 سەلماندن، پشت‌ڕاست‌کردنەوە (بە بەڵگە)، خستنەڕووی بەڵگەنامە، پەنابردنە بەر بەڵگەنامە 2 سازکردن یان دروس‌کردنی فیلم و بەرنامەی بەڵگەنامەیی 3 بەڵگە 4 کۆکردنەوەی بەڵگەنامە (documentational *adj*) ◌ 1 اثبات 2 مستندسازی 3 سند 4 گردآوری اسناد

documented *adjective*
بەڵگەنامەیی، بەڵگەمەند، بابەتی‌یانە، باوەڕپێکراو، جێی‌متمانە، ڕاست ◌ مستند، مستدل

dodder /'dɒdə(r)/ *noun*
ترترە؟، جۆرێ گیای مشەخۆری هەڵچوو، لە تیرەی convulvulus، لاسکەکەی بێ‌گەڵایە کە دەنووسێن بە گیا یا ڕووەکی خانەخوێوە بەهۆی ساکێرەکانی‌یەوە [توخم *Cuscuta*] ◌ کشوت

doddered *adjective*
(خوازە) سست، بێ‌هێز، بێ‌گیان، لاکەوتە ◌ (مجازی) علیل، ضعیف

dodderer *noun*
پیری زورهان، لاکەوتە، شندۆک، پیرولاکەوتە ◌ پیری انجیری

doddering /'dɒdərɪŋ, US 'dɑ:d-/ *adjective*, also doddery /'dɒdəri, US 'dɑ:d-/
سست، بێ‌هێز، لەرزۆک، بێ‌تین، لاواز، لاکەوتە ◌ نحیف، ضعیف

doddle /'dɒdl, US 'dɑ:dl/ *noun*
(نافەرمی) کاری ئاسان، وەکوو ئاوخواردنەوە ◌ (عامیانه) کار آسان

dodec(a)- /'dəʊdɛkə/ *prefix*
پێشگر: دوازدە، دوانزە: *dodecahedron* (بنەڕەت: یۆنانی) ◌ پیشوند: دوازده

dodecagon /dəʊ'dekəgən, US doʊ'-/ *noun*
دوازدەلا، دوازدەپاڵوو، دوازدەخشتەکی ◌ دوازده‌ضلعی

dodecahedron /ˌdəʊdekə'hi:drən, -'hed-, ˌdoʊ-/ *noun, pl.* dodecahedra /-drə/ or dodecahedrons
دوازدەڕوو(یی؛ dodecahedral /ˌdəʊdekə'hidrəl/ *adj*: دوازدەڕوویی) ◌ دوازده‌وجهی

dodge /dɒdʒ, US dɑ:dʒ/ *noun*
1 هەڵبەزینەوە، باز، پەڕین (بە توندی لە جێگایەکەوە بۆ جێگایەکی‌تر) 2 هەڵاتن، تێ‌قووچاندن، دەرباز‌بوون، دەرچوون 3 فێڵ، کەڵەک، تەڵەک، فروفێڵ (ی زیرەکانە) ◌ 1 پرش 2 گریز 3 حیله، حقه

dodgem /'dɒdʒəm, US 'dɑ:dʒəm/ *noun*, also dodgem car
ماشێنی کارەبایی یان برقی (لە فانفاردا) ◌ ماشین برقی

dodger /'dɒdʒə(r), US 'dɑ:dʒ-/ *noun*
1 فێڵاوی، زۆڵ 2 کەسێ کە خۆی لە دانی باج و هتد نادا، خۆدزەرەوە 3 (نافەرمی، ئەوستراڵیا) نان ◌ 1 حیله‌گر 2 داجر 3 (عامیانه) نان

dodgery *noun*
فێڵ، کەڵەک، تەڵەک، فروفێڵ، قەڵەودەڵە ◌ حیله، حقه، ترفند

dodgy /'dɒdʒi, US 'dɑ:dʒi/ *adjective* (dodgier, dodgiest)
1 فێڵاوی، تەڵەکەباز، زۆڵ 2 پڕمەترسی،

مەترسیدار، سەخت، ئاسێ 3 لێڕانەبینراو ◌ 1 حیلەگر، حقەباز 2 خطرناک، مشکل 3 غیرمطمئن

dodo /'dəʊdəʊ, US 'doʊdoʊ/ *noun, pl.* dodos or dodoes

1 دودو، گـەمـژەلـە؟: باڵـندەیەکی زلـەی قرتێکەوتوو کە نەیەتوانی بفڕێ، تا دوایی‌یەکانی سـەدەی 17 بـەرچاو دەکـەوت [*Raphus cucullatus*] 2 مرۆی گەوج، بێ‌مێشک، گەمژە ◌ 1 دودو 2 آدم احمق یا خنگ

DOE /ˌdi: əʊ 'i:/ *abbreviation* Department of Environment

شالیاری یان وەزارەتی ژینگە ◌ وزارت محیط زیست

doe /dəʊ, US doʊ/ *noun*

1 ئاسکەمێو، گاکێوی مێ 2 کەرویشک، مشک rat، مشکەخورە ferret یان کانگورۆی مێ ◌ 1 مادەگوزن 2 دو

doer /'du:ə(r)/ *noun*

بەکار، بەکردەوە، (لە لێکدانا) ـکار، ـکەر، ـگەر، ـچی، ـندە، ـگار ◌ اهل عمل، (در ترکیب) ـکار

doeskin /'dəʊskɪn/ *noun*

1 کەوڵـە یـان پێـستەی گـاکێوی مـێ 2 جـۆرێ پارچـەی ساتین‌ئاسای لـەخورێ ◌ 1 پوسـت مادەگوزن 2 نوعی پارچه

doesn't /'dʌznt/ *abbreviation* does not

doest = archaic second person singular present of do

doeth = archaic third person singular present of do

dog /dɒg, US dɔ:g/ *noun*

1 سـەگ، بەشدار، گەماڵ، کوچک، گوڵەسەگ، سـەگی نێـر یـان گـوڵ [*Canis familiaris*] 2 گورگی گوڵ، گوڵەگورگ 3 گوڵەڕێوی، ڕێوی نێر 4 (خوازە) سـەگی گـلاو، بنیادەمی خـراپ، مـرۆی سـووکوچـروک، مـرۆی پـیس 5 (سووکانە) ژنی ناسەرنجڕاکێش، سەگەژن 6 (نافەرمی، ئەمریکا) شتی کۆن‌وگووژاڵ، ئایەخ 7 بزمارکێش، گاز 8 قولاپ، گیرە 9 (ئەستێرەوانی، Dog) سەگی گـەورە(تر)، سـەگی بچـوک(تر)، :doggish *adj* ;dogdom *n* سـەگڕەفتـار، ڕەفتارسەگ؛ (doggishness *n* ◌ 1 سگ، سگ نر 2 گرگ نر 3 روباه نر 4 (مجازی) سـگ کثیـف، آدم فرومایه 5 زن غیرجذاب 6 آشغال 7 گـازانبر 8 گیره 9 (با D) کلب اکبر، کلب اصغر

dogbane /'dɒgbeɪn/ *noun*, also dog's-bane

(ڕووەکناسـی) گیاسـەگانە، سـەگکـوژ، پیوازەسـەگانە [تـوخم *Apocynum* خێـزانی Apocynaceae] ◌ داگبان

dogberry, *pl.* dogberryies = dogwood

dogbiscuit *noun*

غورابی سەگ، توشـە یان بیـسکویتی سـەگ ◌ بیـسکویت سـگ

dogcart *noun*

1 کالیـسکەی یـەکئەسـپە 2 سـەگکـێش ◌ 1 درشکەی تکاسبە 2 داگکارت

dog collar *noun*

1 قەلاتە، قەلانگ، تاسمە، دۆرک، شەباک، ملقان، خەلیتـە 2 (نافـەرمی) ملیـوانی ویـستاو، یەخـەی قەشەیی یا ئاخوندی (قەشەکان لەبەری دەکەن)، clerical collar ◌ 1 قلادە 2 یقەی کشیشی

dog days *noun, pl.*

(وێژەیی) چلـە یـان قرچـەقرچی هـاوین، ڕۆژە گەرمەکان ◌ چلەی تابستان، قلب‌الاسد

doge /dəʊdʒ/ *noun*

(مێژوویی) سەرەکدادگەری ئاسایشی Venice و Genoa ◌ دوج

dog-eared *adjective*

1 (کتێـب) گوشەهەڵـگەڕاو، سـووچنووشـتاو، گۆشـەلوولکراو یان قەفاوی: *a dog-eared book* 2 = timeworn ;shabby :*a dog-eared* *myths* ◊ *resort* ◌ *dog-eared* دارای گوشەهای برگشته

dog-end *noun*

(نافـەرمـی) 1 کنگەسـیگار، قنچکەجگـەرە 2 دواخۆشـایی شـتێ ◌ 1 تـە سـیگار 2 آخـرین قسمت خوش چیزی

dog face *noun*

1 ڕووسـەگانە: جـۆرێ پەپوولـەی ئـەمریکایی، باڵـی پێشەوەی خـاڵخاڵـە و لـە ڕووی سـەگ دەچێ [تـوخم *Zerene*: چـەنـدین جـۆرن] 2 (dogface، نافـەرمی، ئـەمریکا) سـەرباز، ب.ت. هی پیادە ◌ 1 داگ‌فیس 2 سرباز (پیادە)

dogfight /'dɒgfaɪt, US 'dɔ:g-/ *noun*

1 کوتـەککـاری، تـێسـرەواندن، تێلاکـاری، شەڕوکێشە، ناکۆکی، ملەلانێ 2 شەڕی ئاسمانی، شەڕەفڕۆکە 3 شەڕەسەگ ◌ 1 کتک‌کاری، نـزاع 2 نبرد هوایی 3 جنگ سگ

dogfighter *noun*

شەڕەسەگباز ◌ داگ‌فایتر

dogfish /'dɒgfɪʃ, US 'dɔ:g-/ *noun, pl.* same or dogfishes

سـەگماسـی، سـەگەماسـی: جـۆرێ شـارکی چکۆلـەی بنـەڕێی کلـکدرێـژ [*Scyliorhinus canicula* و جۆرەکانی تر] ◌ سگ‌ماهی

dogged /'dɒgɪd, US 'dɔ:g-/ *adjective*

1 شێلگیرانە، شلەوەنەبووانە، بەبڕیارانە، لێبڕاوانە، سوورانە 2 کەللـەڕەق، لاسـار 3 کەللەڕەقانـە (-dly /'dɒgɪdli, US 'dɔ:g-/ *adv*: شێلگیرانە، بە شێوەیەکی سـوور، لێبڕاوانە؛ doggedness *n*: کەللـەڕەقی، سـەرسـەختی، لاسـاری، ناحاڵـیتی، بێ‌داگری) ◌ 1 مصممانه 2 سمج 3 لجوجانه

dogger[1] *noun*

(مێژوویی) داگێر، بەلەمی چارۆکەداری دوودارالا ۞ داگر

dogger[2] *noun*
(زەوی‌ناسی) جۆری رەق‌بوونی تۆپی یان خڕی گەورە لە (تەختە)بەردە spherical concretion نیشتووەکان‌دا sedimentary rock ۞ داگر

doggerel /'dɒgərəl, US 'dɔ:g-/ *noun*
تڕەشێعر، شێعری هیچەکە، هەڵبەستی فشە، گەندەهەڵبەست ۞ شعر بند تنبانی

doggie = doggy

doggone /'dɒgɒn, US 'dɔ:ggɔ:n/ *adjective, interjection*
adj خواگرتوو، بەزیادنەکردوو، گڵاو، پیس: *Well,* ◊ *Don't drive so doggone fast interj doggone it!* ئەح ۞ *adj* لعنتی *interj* آه

doggy /'dɒgi, US 'dɔ:gi/ *noun* (*pl.* doggies), *adjective*
n کووچی، سەگ، کووتی، تووتە (بە زمانی منالان) *adj* 1 سەگ‌ناسا 2 سەگ‌باز (dogginess *n*) ۞ *n* سگ (به زبان کودکان) *adj* 1 سگ‌مانند 2 علاقمند به سگ

doggy-paddle = dog-paddle

dog handler *noun*
ئەفسەرێکی پۆلیس کە لەگەڵ سەگی راهێنراو کاردەکا ۞ داگ هندلر

doghole /'dɒghəʊl/ *noun*, also dog-hutch
1 کونەسەگ، کولانەسەگ، کۆڵە، کولەسە 2 (خوازە) ماڵی تەنگەبەر، کونەسەگ ۞ 1 سگ‌دانی 2 کلبەی تنگ

doghouse /'dɒghaʊs, US 'dɔ:g-/ *noun*, in the doghouse
1 رقلێ‌هەستاو، لێ‌تووڕە، غەزەب‌لێ‌گیراو 2 کونەسەگ، کۆڵە ۞ 1 مورد غضب 2 لانەی سگ

dogleg *noun*
(ڕێگا یان یاریگای گۆڵف) پێچی توند یان سەخت ۞ پیچ تند

doglike *adjective*
سەگ‌ناسا، سەگی، شێوەگەماڵ، گەماڵ‌ناسا، لە وەفا و پێزانی‌دا وەکوو سەگ ۞ سگ‌مانند، وفادار به مانند سگ

dogma /'dɒgmə, US 'dɔ:gmə/ *noun, pl.* dogmas or dogmata
1 باوەڕ، باوەڕی دینی، بیروباوەڕ، باوەڕان: 2 *political/religious/party dogma* دەمارگرژی، ڕیبازگرژی، ڕیبازتوندی، باوەڕگرژی (بنەڕەت: بە ڕێگای late Latin لە *dogma* یونانی "opinion"، لە *dokein* "باش دیاربوون، بیرکردنەوە") ۞ 1 اعتقاد، عقیدەی دینی، اعتقادات 2 تعصب، جزم‌اندیشی

dogmatic /dɒg'mætɪk, US dɔ:g-/ *adjective*, also dogmatical
1 دەمارگرژ، بڕا، وشکەباوەڕ، ڕیبازگرژ، ڕیبازتوند، باوەڕگرژ: *There is a danger of becoming too dogmatic about teaching methods* ◊ *a dogmatic approach* ◊ *He was strident and dogmatic in giving his opinions* 2 دەرمارگرژانە، دەستووردەرانە: *a dogmatic critic* (*adv* /-kli/ dogmatically: دەمارگرژانە، بە دەمارگرژی‌یەوە؛ dogmaticalness *n*) ۞ 1 متعصب، قاطع، جزمی 2 تعصب‌آمیز، آمرانه

dogmatics *noun, pl.*
(هەروەها dogmatic theology)سیستمی دۆگما، ب.ت. ئەوەی کە لە لایەن کلیسەی کاتۆلیکی رۆمی‌یەوە دانرابێ ۞ علم الهیات نظری

dogmatism /'dɒgmətɪzəm, US 'dɔ:g-/ *noun*
دەمارگرژی، کەللەوشکی، ڕیبازگرژی، ڕیبازتوندی، باوەڕگرژی (dogmatist /'dɒgmətɪst, US 'dɔ:g-/ *n*: کەسێ یان مرۆی باوەڕگرژ، کەسێکی دەمارگرژ، کەسێکی ڕیبازتوند) ۞ تعصب، جزم‌اندیشی

dogmatization *noun*
گوتن یان نووسین لە ڕووی دەمارگرژی‌یەوە، نواندنی دەمارگرژی دینی، دەمارگرژانە رادەربڕین (dogmatizer *n*) ۞ دوگماتیزاسیون

do-gooder *noun*
چاکسازی‌خواز یان خێرخوازی گەمژە یان وەڕەزکەر (do-goodery *n*؛ do-gooding *n*؛ do-goodism *n*) ۞ مصلح سادەلوح

dog paddle *noun*
سەگەمەلە، سەگەمەلێ، مەلەسەگانە ۞ شنای سگی

Dogrib /'dɒgrɪb/ *noun*
1 ئەندامی گەلی Dene ی باکووری ڕۆژاوای کەنەدا 2 زمانی Athabaskanی ئەو گەلە ۞ دوگریب

dogrose /'dɒgrəʊz/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) شیلانەکێوی، ولەچەرموو، گولەسەگانە، گوڵ‌سەگ، جلیق، گوڵ‌باخ‌کێوی؟ [Rosa canina و جۆرەکانی تر] ۞ نسترن کوهی

dogs *noun, pl.*
(تافەرمی) پێکان، لاقەکان ۞ (عامیانە) پاها

the dogs *noun, pl.*
سەگبرکێ، پێشبڕکێی غاردانی سەگ یان تانجی‌یەکان، غارەسەگ ۞ مسابقەی سگ‌دوانی

dogsbody /'dɒgzbɒdi, US 'dɔ:gzbɑ:di/ *noun, pl.* dogsbodies
مرۆی زەحمەت‌کێش و ڕەنجاو ۞ آدم خرحمال

dog's breakfast *noun*
گووکاری، تێ‌ڕیان ۞ افتضاح، خراب‌کاری

dog's code *noun*
(ڕووەک‌ناسی) گیاسارمە، گیواوسالمە ۞ ثعلب

dogsled /'dɒgsled, US 'dɔ:g-/ *noun*
خیشکەی سەگکێش (ب.ت. لە کەنەدا و ئالاسکا) ۞ داگسلد

dog's mercury *noun*
گیاجیوە، مارانگاز [*Mercurialis perennis*] ۞ سلمەی ترە

dogstail *noun*
کلکەسەگە؟: جۆرێ گیای تفاق، بە سەلکەگوڵی درکاوییەوە [توخم *Cynosurus*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی گیاه

the Dog Star *noun*
(ئەستێرەوانی) کاروانکوژە ۞ شعرانی یمانی، شِعرای شامی

dog's-tooth violet *noun*
گیاسارمە، وەنەوشەکەلبەسەگانە گیایێ لە تیرەی lily گەڵاپنکەپنکە [-*Erythronium dens-canis* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ ثعلب

dog tick = american dog tick

dog-tired *adjective*
هیلاک، ماندوو و مردوو، شەکەت، لەپێکەوتوو ۞ هلاک، ازپاافتاده

dog-tooth *noun*
کەلبە، کەلبە، دڕۆک ۞ ناب

dogtrot *noun*
ڕێگارۆیشتنی توند، نەرمەهەلاتن، نەرمەبدەو، نەرمەغار ۞ دو آهسته

dog violet *noun*
وەنەوشەسەگانە: جۆرێ وەنەوشەکێوی بێبۆن [*Viola riviniana* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی بنفشەی کوهی بدون بو

dog warden *noun*
سەگکۆکەرەوە (سەگە بەرەڵا) ۞ داگ واردن

dog watch /'dɒgwɔ:tʃ/ *noun*
کێشکی کورت (یان دووسەعاتە)ی سەر کەشتی (6-4 یان 8-6ی دوانیوەڕۆ) ۞ کشیک مختصر

dog whelk *noun*
جۆرێ لەشنەرمی راوی دەریایی، هی کەناری ئاوە تەنکاوەکان [*Nucella* و توخمەکانی تر] ۞ نوعی نرمتن

dogwood /'dɒgwʊd, US 'dɔ:g-/ *noun*, also cornel
مڕ، دەوەنەسەگانە، دارەسەگانە، جۆرێ دەوەنی گوڵکەری کێوییە [*Cornus sanguinea* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ زغال اخته

doh /dəʊ, US doʊ/ *noun*, also do
(موسیقا) یەکەمین و دوایەمین نۆت، بەپێی پەیژەی سۆلفێژ (یان لە ئۆکتاڤێکدا) ۞ دو

DoH *abbreviation* Department of Health
شالیاری یان وەزارەتی تەندروستی ۞ وزارت بهداشت

doily /'dɔɪli/ *noun*, *pl.* doilies
دەسرە (ی چکۆلانەی سەرسفرە)، پەڕۆ، کاغز و هتد بۆ راخستنی لە ژێر شتەکان (وەکوو قاپ و هتد) ۞ فیله

doing /'du:ɪŋ/ *noun*
1 کار، حەوڵ، تەقەلا، خەبات، تێکۆشان، ئەرک، زەحمەت، دەرد، ڕەنج 2 (doings) کاروبار، کارەکان، کاروکردە، کردوکۆش، کاروکریار، چالاکییەکان (ی کۆمەلایەتی) 3 (نافەرمی) گوو، پیسایی ۞ 1 کار، سعی، زحمت 2 (در جمع) اعمال، فعالیتها 3 مدفوع

doit /dɔɪt/ *noun*, also duit
(کۆن) پەنابات، شایی، قران، پارەیێکی کەم؛ کۆینێکی کۆنی هولەندی بایی هەشتیەکی ستایفێر stiver ۞ پشیز

do-it-yourself = DIY

dojo /'dəʊdʒəʊ/ *noun*, *pl.* dojos
شوێنی مەشقی جۆدۆ و هونەرکانی تر ۞ دوجو

dol *abbreviation* dollar

Dolby /'dɒlbi, 'dəʊlbi, US 'doːlbi/ *noun*
1 دالبی (دەزگایێ بۆ کەمکردنەوەی پارازیت یان دەنگوهەرا 2 لە لایەن Ray Dolby یەوە داهێنرا) ۞ دالبی

Dolcelatte /ˌdɒltʃə'lɑ:teɪ, US -'lati/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ پەنیری توێشکەیی نەرمی ئیتالیایی ۞ دولشلیت

dolce vita /ˌdɒltʃeɪ 'vi:tə/ *noun*
(ئیتالیایی) ژیانی شیرین ۞ زندگی شیرین

doldrums /'dɒldrəmz, US 'doʊl-/ *noun*, *pl.*
1 سستی، بێبازاڕی، بازارکزی، بێبرەوێتی، ناچالاکی 2 ناوچەی پشتێنەیی ئۆقیانووسی ئەتلانتیک 3 ماتی، کزی، دڵتەنگی ۞ 1 کسادی، رکود 2 منطقەی سکون 3 افسردگی

dole[1] /dəʊl, US doʊl/ *noun*
1 بەش، پار 2 پارمەتی، پیتاک، باروبۆ 3 (لە بریتانیا) حەفتانەی بێکاران، پارەی بێکاری ۞ 1 سهم، قسمت 2 اعانه 3 کمکهزینەی بیکاری

dole[2] /dəʊl, US doʊl/ *noun*
(کۆن، وێژەیی) خەم، کەسەر، ماتەم، پەژارە، خەفەت ۞ اندوه

doleful /'dəʊlfl, US 'doʊlfl/ *adjective*
1 ماتەمبار، خەمبار، کز، دڵتەنگ، پەژارەبار: *a doleful face* 2 جێیخەم، خەماوی: *a doleful loss* ۞ 1 افسرده، غمگین 2 غمانگیز

dolefully /-fəli/ *adverb*
خەمبارانە، دڵتەنگانە ۞ با افسردگی

dolefulness /'dəʊlflnəs, US 'doʊlflnəs/ *noun*
1 ماتەمباری، خەمباری، دڵتەنگی، پەژارەباری 2 جێیخەمبوون ۞ 1 افسردگی 2 غمانگیزی

dolerite /'dɒlərʌɪt/ *noun*
(زەویناسی) جۆرێ بەردی گڕکانی یان

دەزگایێ بۆ هەڵگرتنی شتی قورس 3 (نافەرمی) ژنی لەبار ۞ 1 عروسک 2 گردونە 3 لعبت
dolly bird *noun*
بووکەڵە، کچی ژیکەڵانە (ب.ت. ئەوەی کە جلی خۆماڵی لەبەر دەکا) ۞ دختر خوشگل
Dolly Varden /'vɑːd(ə)n/ *noun*
1 جۆرێ کڵاو، چاران ژنان لەسەریان دەکرد 2 (هەروەها Dolly Varden trout) جۆرێ ماسی خۆراکی خاڵخاڵی رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Salvelinus malma*] ۞ دالی واردن
dolma /'dɒlmə/ *noun*, *pl.* dolmas or dolmades /-'mɑːðɛz/
(تورکی) دۆڵمە (بنەڕەت: لە *dolmak* "پڕکردن، پڕکران") ۞ دلمە
dolmen /'dɒlmen, US 'doʊl-/ = cromlech
dolmen /'dɒlmɛn/ *noun*
گڵکۆی گاشەبەردی(ـنە، ب.ت. لە بریتانیا و فەرەنسە؛ بنەڕەت: لە *tolmen* کورنیایی "نیوە یان لەتەبەردێ(ک)") ۞ دولمن
dolomite /'dɒləmʌɪt/ *noun*
دۆلۆمیت، دۆلۆمایت: 1 کانیێ $CaMg(CO_3)_2$ کە لە کاربۆناتی کالسیۆم و مەنیزیۆم پێکهاتووە، بە شێوەی تەورک یان کریستاڵییە 2 بەردەقسڵ یان مەرمەرێ کە پڕ لە کاربۆناتی مەنیزیۆمە (بنەڕەت: لە ناوی زەویناسی فەرەنسی *Déodat de Dolomieu* (1801) مەرگ) + (-ite[1] ۞ دولومیت
dolomitic *adjective*
سەربە دۆلۆمیت ۞ وابستە بە دولومیت
dolorous /'dɒlərəs, US 'doʊl-/ *adjective*
1 ماتەمبار، خەمبار، کز، دڵتەنگ، پەژارەبار 2 جێیخەم، خەماوی (dolorousness *n*) ۞ 1 افسردە، غمگین 2 غم‌انگیز
dolorously /'dɒlərəsli, US 'doʊl-/ *adverb*
ماتەمبارانە، خەمبارانە، دڵتەنگانە ۞ غمگینانە
dolostone /'dɒləstəʊn/ *noun*
بەردە dolomite ۞ دولواستون
dolour /'dɒlə/ *noun*, US dolor
(وێژەیی) خەم، خەفەت، پەژارە، کۆفان، کەسەر ۞ اندوە، غصە
dolphin /'dɒlfɪn, US 'dɑːl-/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) دۆلفین، دالفین [خێزانەکانی Platanistidae (دەریایی) و Delphinidae (هی رووباران): زۆر جۆرن] 2 (هەروەها dolphinfish) = 1 dorado 3 کەڵەپارێز، پاکڵپارێز (لە *dauphin* فەرەنسی کۆن، لە *dalfin* پرۆڤێنسیالی، لە *delphinus* لاتین، لە *dolphin* یۆنانییەوە) ۞ دلفین
dolphinarium /ˌdɒlfɪ'nɛːrɪəm/ *noun*, *pl.* -lphinariums or dolphinaria
(گیانەوەرناسی) دۆلفیندان، دالفیناریۆم،

ئاگرینی igneous rock دەنک ئەندازەی medium-grained تاریک، زۆرتر لە dyke و sill ـەکاندا هەیە (doleritic *adj*) ۞ دولریت
dolich(o)- *prefix*
پێشگر: درێژ (بنەڕەت: لە *dolikhos* یۆنانییەوە "درێژ") ۞ پیشوند: دراز
dolichocephalic /ˌdɒlɪkə(ʊ)sɪ'falɪk, US -kɛ'falɪk-/ *adjective*
سەردرێژ ۞ دارای سر دراز
dolichocephaly *noun*
سەردرێژی ۞ دارای سر دراز بودن
dolichocranial *adjective*, also dolichocranic
کەللەدرێژ، کەڕاکەدرێژ ۞ دارای جمجمەی دراز
doll /dɒl, US dɑːl/ *noun*
1 بووکەڵە، بووک، بووکەشووشە، خلنزەر، وەویلە 2 (نافەرمی) لەبار ۞ 1 عروسک 2 (عامیانە) تیکە
dollar /'dɒlə(r), US 'dɑːl-/ *noun*, *adjective*
n 1 دۆلار 2 (the dollar) دۆلار، نرخی دۆلار لە بازاڕی دراوی نێونەتەوەییدا *adj* دۆلاری ۞ *n* 1 و 2 دلار *adj* دلاری
dollarbird *noun*
جۆرێ باڵندەی ئاسیایی یان ئەوسترالاسیایی، بە نیشانەیێکی سپی کۆین‌ئاسا بەسەر باڵیەوە [*Eyrystomus orientalis*] ۞ نوعی پرندە
dollar diplomacy *noun*
دیپلۆماسی دۆلار ۞ دیپلماسی دلار
dollarization /ˌdɒlərаɪ'zeɪʃn, US ˌdɑːl-/ *noun*
1 بەدۆلارکردن، دۆلاراندن (دۆخێ کە لەودا وڵاتانی ئانەمریکایی دەیانەوێ دۆلار لەجیاتی پارەی خۆیان بەکاربێنن) 2 کاریگەری زاڵی ئەمریکا بەسەر ئابووری وڵاتێکەوە ۞ دلاریزاسیون
dollhouse /'dɒlhaʊs, US 'dɑːl-/ = doll's house
dollar sign *noun*, also dollar mark
نیشانەی دۆلار $ ۞ علامت دلار
dollish *adjective*
بووکەڵەئاسا، بووکەڵەیی ۞ عروسک‌مانند
dollop /'dɒləp, US 'dɑːləp/ *noun*
1 (چێشت و هتد) تۆپەڵ، گزمۆلکە، گرکە 2 نەختێ، چکێ، برێ، تۆزاڵێ ۞ 1 قلنبە 2 ذرە
doll's house *noun*, US dollhouse
1 ماڵی بووکەڵەیی، خانووی بووکەڵەیی 2 (خوازە) ماڵێکی زۆر چکۆلانە، قاوغەشەمچە، کولانە ۞ 1 خانەی عروسکی‌ها 2 (مجازی) قفس
dolly /'dɒli, US 'dɑːli, 'dɔːli/ *noun*, *pl.* dollies
1 بووکەڵە 2 عەرەبانە، بارکێش، گرانکێش،

جی‌دۆلفین ◊ دلفیناریوم

dolphin-flower *noun*
(رووه‌کناسی) زمانه‌بووکه ◊ زبان پس قفا

dolt /dəʊlt, US doʊlt/ *noun*
که‌ر، گه‌وج، نه‌فام، بێ‌مێشک ◊ الاغ، احمق

doltish /dəʊltɪʃ, US doʊltɪʃ/ *adjective*
که‌ر، نه‌فام، نه‌زان ◊ احمق، نادان

doltishness /dəʊltɪʃnəs, US doʊltɪʃnəs/ *noun*
که‌ریێتی، نه‌فامی، نه‌زانی ◊ حماقت، نادانی

-dom *suffix*
پاشگر: 1 پله، پایه، پۆست، ده‌سته، چین، پۆل، کۆمه‌ڵ، گرووپ: *dukedom earldom* 2 جیهان، دنیا، مه‌ڵبه‌ندی ده‌سه‌لات، ناوچه‌ی ژێر ده‌سه‌لاتی حکومه‌ت، پانتایی: *kingdom* 3 چۆنیه‌تی، هه‌لومه‌رج، بار، بارودۆخ: *freedom* 4 ئاماژه به ده‌سته و پۆلێ له خه‌ڵک که کار، پۆست و پایه‌یێکیان هه‌یه: *officialdom* (له ئینگلیسی کۆنه‌وه، واتای بنه‌ره‌تی *dōm* "decree, judgement") ◊ پسوند: 1 رتبه، مقام، طبقه، گروه 2 عالم، قلمرو سلطنت، گستره، عرصه 3 کیفیت، شرایط 4 اشاره به هیأت

Dom /dɒm/ *noun*
سه‌رناوێکی هێندێ قه‌شه و دینه‌وه‌ری تیره‌ی Benedictine، Carthusian و Cistercian ‒ 2 don (بنه‌ڕه‌ت: له لاتین *dominus* "lord, master") ◊ دوم

domain /də'meɪn, dəʊ-, US doʊ-/ *noun*
1 مه‌ڵبه‌ند، ناوچه‌ی ژێر ده‌سه‌لاتی حکومه‌ت و هتد: *The Spice Islands were within the Spanish domains* 2 زه‌وی‌وزار، زه‌وی، ملک 3 بوار، پانتایی، ئاقار، زه‌مینه، مه‌ڵبه‌ند: *the domain of art* 4 زانست، ئاگایی، شاره‌زایی 5 به‌رزترین بابه‌تی پۆلی taxonomic category له پۆلاندنی زینده‌وه‌رناسیدا biological classification و له ژوور شایه‌تی kingdom دایه ◊ 1 قلمرو 2 ملک 3 حوزه، زمینه 4 دانش 5 دومین

domainial /də'meɪnɪəl/ *adjective*
سه‌ربه یان پێوه‌ندی به domain ـه‌وه هه‌یه ◊ وابسته به domain

domaine /də'meɪn/ = vineyard

domain name *noun*
دومه‌ین نه‌یم، نێوی دومه‌ین (= یه‌که‌مین به‌شی نێونیشانی ویب‌سایتێ که به www ده‌س پێ‌ده‌کا و به یه‌کێ له‌م پاشگرانه org ,com, uk, net و هتد کۆتایی پێ‌دێ) ◊ دومَین نِیم

dome /dəʊm, US doʊm/ *noun*
1 گومه‌ز، قوبه، کڵ 2 نووچکه، ته‌وق 3 (نافه‌رمی) ته‌وقه‌سه‌ر، که‌لله، ته‌پڵه‌سه‌ر 4 (ویژه‌یی) کۆشک، ده‌زگا (له لاتینه‌وه *domus* به واتای ماڵ یان خانوو) ◊ 1 گنبد 2 قله 3 (عامیانه) کله 4 عمارت

domed /dəʊmd, US doʊmd/ *adjective*
گومه‌زدار، قوبه‌دار، گومه‌زی، به‌تاق، گومه‌زئاسا، خڕ: *a domed forehead/ceiling* ◊ دارای گنبد، گنبدی شکل

Domesday Book /'du:mzdeɪ/ *noun*
تۆمارنامه‌ی زه‌وی‌زاری ئینگلته‌ره له 1086، به ده‌ستووری William ی یه‌که‌م ◊ دومزدی بوک

domestic[1] /də'mestɪk/ *adjective*
1 ماڵان، خێزانی، بنه‌ماڵه‌یی 2 نیشتمانی 3 نێوخۆیی، ناوخۆ، خۆماڵی 4 (گیانه‌وه‌ران) ماڵی، ده‌سته‌مۆ، ده‌سه‌ڵێن، ده‌سازۆ، رام ◊ 1 خانگی، خانوادگی 2 میهنی، وطنی 3 داخلی 4 اهلی

domestic[2] /də'mestɪk/ *noun*
1 نۆکه‌ر، به‌رده‌ست، خزمه‌تکار، قه‌ره‌واش 2 (نافه‌رمی) کێشه‌ی نێو خێزانی ماڵ 3 به‌رهه‌می نێوخۆیی ◊ 1 خدمتکار 2 دعوای اعضای خانواده 3 فراورده‌ی داخلی

domestically /-kli/ *adverb*
له نێوه‌وه (ی وڵات) ◊ در داخل

domesticated *adjective*
1 ماڵی، ده‌سته‌مۆ، ده‌سازۆ، رام، ده‌سه‌ڵێن، دیمی، دانه‌خۆره: *domesticated animals* ◊ *They've become a lot more domesticated since they got married* 2 بنه‌وان ◊ 1 اهلی 2 خانه‌دار

domestication /dəˌmestɪ'keɪʃn/ *noun*
ماڵی‌کردن، ده‌سته‌مۆکردن، رام‌کردن، راماندن، ماڵاندن ◊ اهلی‌سازی

domesticity /ˌdəʊme'stɪsəti, ˌdɒm-, US ˌdoʊ-, ˌdɑ:m-/ *noun*
ژیانی خێزانی یان بنه‌ماڵه‌یی: *an atmosphere of domesticity* ◊ *a life of happy domesticity and motherhood* ◊ زندگی خانوادگی

domestic partner *noun*
شه‌ریک یان به‌شداری ماڵه‌وه (که‌سێ که پێوه‌ندی سێکسیت له‌گه‌ڵی بێ، به‌ڵام هێشتا پێک‌نه‌براون) ◊ شریک خانگی

domestic science *noun*
زانستی ماڵداری یان بنه‌وانی ◊ علم خانه‌داری

domical /'dəʊmɪk(ə)l/ *adjective*
گومه‌زی، گومه‌زئاسا، قوبه‌یی ◊ گنبدی‌شکل

domicile /'dɒmɪsaɪl, US 'dɑ:m-, 'doʊm-/ *noun*, also domicil /-sɪl/
1 ماڵ، خانوو، ماڵبه‌ند، ئێورگه، ئه‌وڵه‌گا 2 (ماف) شوێنی لێ‌مانه‌وه، جێگای لێ‌دانیشتن ◊ 1 منزل 2 (حقوق) محل سکونت

domiciled /'dɒmɪsaɪld, US 'dɑ:m-, 'doʊm-/ *adjective*
(ماف یان فه‌رمی) دانیشتوو، نیشته‌جێ، جێوار، ئاکنجی: *to be domiciled in the United*

مقیم، ساکن ◇ *Kingdom*

domiciliary /ˌdɒmɪˈsɪliəri, US ˌdɑːməˈsɪlieri, ˌdoʊ-/ *adjective*

سەربە مال، ماڵەوەیی، لە ماڵەوە ◇ وابستە بە خانە، در خانە

dominance /ˈdɒmɪnəns, US ˈdɑː-/ *noun*

1 زاڵـــی، ســـواری، چیـــری، بـــەهێزی، بەسەرداشکانەوە، بەسەردابوون، لەسەرتربوون، دەســـەڵاتداری، دەســـەڵات، ســـەرکەوتوویی، باوسەندوویی، دەسڕۆیشتوویی، سەردەستی، باڵادەستی 2 دەسڕۆیشتوویی، گرنگایەتی 3 (ژینگەناسی) زاڵی یەک یان چەندین جۆر لە کۆمەڵ(ـگای)ێکی community گیانەوەری یان ڕووەکی ◇ 1 برتری، سلطە، چیرگی، استیلا، غلبە، تفوق 2 نفوذ، اهمیت 3 دومینانس

dominant /ˈdɒmɪnənt, US ˈdɑːm-/ *adjective, noun*

adj 1 زاڵ، سوار، چیر، بەهێز، بەسەرداشکاوە، بەسەردابوو، لەسەرتر، سەرکەوتوو، باوسەندوو، دەسڕۆیشتوو، سەردەست، باڵادەست، دەسەڵاتدار، دەسەڵاتخواز، بەدەسەڵات، دەسدار، دەسڕۆیشتوو: *the dominant a* ◇ *a dominant theme* ◇ *culture* 2 *a dominant hill* ◇ *dominant industry* گرنـگ، ســەرەکی، بنــەڕەتی، بنچینــەیی 3 دەرکەوتە، دیار 4 (زیندەناسی) زاڵ، دەرکەوتوو *n* 1 ژینی زاڵ یان دەرکەوتوو 2 (ژینگەناسی) جـۆریکی زاڵ لـە communityدا 3 (موسیقا) پێنجەمین نـۆتی پـەیژەی موسیقایی نۆتە هەشتەمەکان، نۆتی دەرکەوتوو ◇ *adj* 1 برتر، مسلط، چیرە، غالب، سلطەجو، بانفوذ، مقتدر 2 مهم، اساسی 3 نمایان 4 (زیست شناسی) غالب، بارز *n* 1 ژن غالب 2 (بوم‌شناسی) گونەی برتر در اجتماعی 3 (موسیقی) دومینانت

dominating *adjective*

بەدەسەڵات، دەسەڵاتبەدەست، بەهێز، خورت، دەسڕۆیشتوو، بەهێز، دەسدار ◇ مقتدر، متنفذ

dominatingly *adverb*

دەسڕۆیشتووانە، بەدەسەڵاتانە ◇ بە طور متنفذ

domination /ˌdɒmɪˈneɪʃn, US ˌdɑː-/ *noun*

1 زاڵـی، سـواری، بەسەرداشـکانەوە، کۆنتـڕۆڵ، بەسـەردابوون، لەسـەرتربوون، دەسـەڵاتداری، زەبر، دەسەڵات، سـەرکەوتوویی، باوسـەندوویی، دەسڕۆیشـتوویی، سەردەسـتی، باڵادەسـتی: *political domination* 2 دەسڕۆیشـتوویی 3 (خانووبەرە و هتد) بەسەردا ڕوانین یان شکانەوە ◇ 1 برتری، سلطە، چیرگی، استیلا، غلبە، تفوق 2 نفوذ 3 (ساختمان و...) مشرف بودن

dominative /ˈdɒmɪneɪtɪv, US ˈdɑː-/ *adjective*

دەسـەڵاتدار، دەسـەڵاتبەدەست، سەردەست، باڵادەست، دەسەڵاتخواز، زۆردار ◇ حکم‌فرما، سلطەگر

dominatrix /ˌdɒmɪˈneɪtrɪks, US ˌdɑːm-/ *noun, pl.* dominatrices /-trɪsiːz/ or dominatrixes

ژنێ کە لە پێوەندی سێکسی سادۆمازۆخیستیدا زاڵترە ◇ دومیناتریکس

domineering /ˌdɒmɪˈnɪərɪŋ, US ˌdɑːməˈnɪr-/ *adjective*

زۆردار، بەدەسەڵات، تونـد، دەسـەڵاتبەدەست، توندوتیژ، زۆردارانە: *a cold and -mineering father* ◇ مستبد، سلطەجو، سلطەجویانە

domineeringly /ˌdɒmɪˈnɪərɪŋli, US ˌdɑːməˈnɪr-/ *adverb*

توندوتیژانە، زۆردارانە ◇ سلطەجویانە

dominical /dəˈmɪnɪk(ə)l/ *adjective*

1 سـەربە پێغەمبـەر مەسـیح (وەکـوو خـودا) 2 سـەربە یـەکشـەممە (وەک ڕۆژی خـودا) ◇ 1 وابستە بە مسیح 2 وابستە بە یکشنبە

Dominican[1] /dəˈmɪnɪkən/ *adjective, noun*

دامینیکێن، دۆمینیکێن ◇ دومینیکن

Dominican[2] /dəˈmɪnɪkən/ *adjective, noun*

adj خەڵکی کۆماری دۆمینیکێن لە Caribbean *n* سەربە کۆماری دۆمینیکێن ◇ دومینیکنی

Dominican[3] /ˌdɒmɪˈniːk(ə)n, US dəˈmɪnɪk(ə)n/ *adjective, noun*

Adj خەڵکی دوورگەی کاریبیەن Dominica *n* سەربە دوورگەی دۆمینیکا ◇ دومینیکایی

dominie /ˈdɒmɪni/ *noun, pl.* dominies

1 (لە سکاتلەند) چاودێری خوێندنگا 2 (زۆرتر ئەمریکا) پیاوی دینی، قەشە، کەسایەتی دینی ◇ 1 ناظر مدرسە 2 روحانی، کشیش

dominion /dəˈmɪniən/ *noun*

1 (وێژەیی) دەسـەڵات، کۆنترۆڵی کاریگەرانە، حکومـەت، دەسـەڵاتگێـری، فـەرمانگێـری، فەرمانڕانی، sovereignty، control: *Man has dominion over the natural world* ◇ *Soon the whole country was under his sole -minion* 2 (فەرمی) مەڵبەند، وڵات، domain: *the vast dominions of the Roman Empire* 3 (dominions) یەکێ لە پایەکانی فریشتەکان (بڕوانە celestial hierarchy) ◇ 1 سلطە، حکومت 2 قلمرو، سرزمین 3 دومینیون

Dominion /dəˈmɪniən/ *noun*

(مێژوویی) دومینیـۆن (= هەریـەک لـەو وڵاتـە خۆبەڕێوەبەرانەی هاوبەرژەوەندی بریتانیا) ◇ دومینیون

Dominion Day = canada day

domino /ˈdɒmɪnəʊ, US ˈdɑːmənoʊ/ *noun, pl.* dominos

1 پـوول یـان تەختـەی دۆمینـە 2 (مێژوویی)

بالاپۆشێکی کڵاودار یان دەمامکدار بۆ بەشی masquerade لــە 3 ســەرەوەی دەموچـــاو لـــە 3 (dominos) (یاری) دۆمینە ۞ 1 و 2 دومینو 3 (در جمع) بازی دومینو

domino effect *noun*
ئەنجامی خراپ، کاریگەری خراپ ۞ تالی فاسد

dom palm = doum palm

don /dɒn, US dɑːn/ *noun*
1 مامۆستای زانکۆ (ب.ت. لـە ئاکسفۆرد و کەمبریج) 2 دان، دۆن (لـە زمـانی سپانیایی‌دا بەرلە ناوی یەکەمی پیاوان دێ، بەرامبەر بە Mr) 3 (نافەرمی) ڕێبەری ڕێکخراوەی مافیا، ئەندامی پایەبەرزی مافیا ۞ 1 مربی 2 و 3 دون

Donar *noun*
دۆنار (خودای شریخە(ی هەور) لە میتۆلۆژی ئەڵمانی‌دا) ۞ دونار

donation /dəʊˈneɪʃn, US doʊ-/ *noun*
1 بەخشین، بەخش، پێدان، پێشکەش‌کردن، دەستدە، شتی بەخشراو، پێشکەشی 2 (ماف) بەخشین ۞ 1 اهدا، اعطا، اهدایی 2 (حقوق) هبە

Donatism /ˈdəʊnətɪz(ə)m/ *noun*
دۆناتیزم ۞ دوناتیسم

Donatist /ˈdəʊnətɪst/ *noun*
ئەندامی کۆمەڵی کریستانیەتی schismatic لە ئەفریکای باکووری (بنەڕەت: لە ڕێبەری کۆمەڵەکە *Donatus* (لە 355 مردووە) ۞ دوناتیست

donative /ˈdəʊnətɪv/ *noun, adjective*
n بەخشین، بەخش، پێدان، بارپووکردن، پێشکەش‌کردن *adj* سەربە یان پێوەندی بە donation ـەوە هەیە، دیاری‌کراو وەک بەخشین ۞ *n* اهدا، اعطا *adj* وابستە بە اعطا یا هدا

donator *noun*
بەخشەر، پێدەر، پێشکەش‌کەر ۞ اهداکنندە

donatory /ˈdɒnətəʊrɪ/ *adjective*
پێشکەشی(وەر)گر ۞ گیرندەی بخشش

done[1] /dʌn/ *adjective*
1 (چێشت و هتد) کوڵاو 2 باش، دروست، چاک، پەسند (لەباری کۆمەڵایەتی‌یەوە) 3 تەواو ۞ 1 پختە 2 پسندیدە 3 تمام

done[2] /dʌn/ *interjection*
(بۆ پەسندکردنی شتێ) باشە! ۞ باشە!

done[3] = past participle of do

donee /dəʊˈniː/ *noun*
پێ‌بەخشراو، پێدراو، پێشکەشی‌گر ۞ موهوب‌الیه

doner kebab /ˈdɒnə, US ˈdəʊnə/ *noun*
جۆرێ چێشتی تورکی ۞ نوعی غذای ترکی

dong[1] *noun*
1 دەنگی زرنگاوەی قوول 2 (نافەرمی، ئەوسترالیا) مشت، مست 3 کیر، دەزگا، چووک ۞ 1 صدای طنین عمیق 2 مشت 3 کیر

dong[2] *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی ڤیێتنام، بەرامبەر بە سەد xu ۞ دونگ

donga /ˈdɒŋgə/ *noun*
1 (ئەوسترالیا) ڕەفحەی کاتی 2 (ئەفریکای باشووری و ئەوسترالیا) ئاوەڕێ یان کەندەاوی وشک ۞ 1 رف موقت 2 آبراه خشک

donjon /ˈdɒndʒ(ə)n, US ˈdʌn-/ *noun*
شوورە، کەلوو یان قوللەی بەرگری، برجی بەرگری (قەلای سەدەکانی نێوەڕاست) ۞ بارو، برج دفاعی

Don Juan /ˌdɒn ˈdʒʊən, ˌdɒn ˈhwɑːn, US ˌdɑːn/ *noun*
کچەوەرە، دۆن‌ژوان (لە ناوی کەسایەتی‌یێکی ئەفسانەیی سپانیایی‌یەوە کە زۆر شارەزا بوو لە ڕاکێشانی ژنان‌دا) ۞ دخترکش

donkey /ˈdɒŋki, US ˈdɑːŋ-, ˈdɔːŋ-/ *noun, pl.* donkeys
1 کەر، خەر، گوێدرێژ، ولاخ، گوێرێژ، گوێرێژ [*Equus asinus*] 2 (نافەرمی) مرۆی کەر و ناحاڵی، کەرەبەشم، لا، لاسار، کەللەڕەق 3 جۆری کایەی منداڵان کە بە پەڕ دەیکەن ۞ 1 خر، الاغ 2 آدم احمق، سرسخت 3 نوعی بازی ورق کودکان

donkey derby *noun*
غارەگوێرێژ، غارەکەر ۞ مسابقەی الاغ

donkey engine *noun*
مۆتۆری لاوەکی یان یەدەک، لامۆتۆر، بزوێنەی زیادی، ئاوەڵبزوێنە، دوامۆتۆر (ب.ت. لەسەر پشتی کەشتی) ۞ موتور فرعی یا کمکی

donkey jacket *noun*
بەرگی ئەستووری کار (ئاوتێنەچوو) ۞ لباس ضخیم کار

donkeyman *noun, pl.* donkeymen
کەرکار (پیاوێ کە لە مۆتۆرخانەی کەشتی کار دەکا) ۞ دانکی‌من

donkey ride *noun*
کەرسواری، غارەکەر ۞ خرسواری

donkey's years *noun*
(نافەرمی) ماوەیەکی زۆر، ساڵیانی ساڵ، چەنگای چەند ساڵە ۞ (عامیانە) مدت زیاد

donkey work *noun*
(نافەرمی) کوڵەمەرگی، کاری سەخت و پشت‌شکێن ۞ خرحمالی

donna /ˈdɒnə/ *noun*
1 خانم، بانوو (لە ئیتالیا، سپانیا و پۆرتوگال) 2 (Donna) پێش‌ناو و بە واتای خانم ۞ بانو

donnée /ˈdɒneɪ/ *noun,* also donné
1 (فەرەنسی) بابەت یان مژاری چیرۆک 2 ڕاستی یان فاکتی بنەڕەتی ۞ 1 موضوع داستان 2 واقعیت اساسی

donnish /'dɒnɪʃ, US 'dɑːn-/ *adjective*
مامۆستایانە، زانایانە ۞ استادوار، فاضلانه

donnybrook /'dɒnɪbrʊk/ *adjective*
(ئەمریکا و ئەوسترالیا) مشتومڕی گەرم، هەرا، جەنجالی، قالمەقالم ۞ جر و بحث داغ، هیاهو

donor /'dəʊnə(r), US 'doʊ-/ *noun*
1 پێشکەشکەر، دەسندەدەر، پێدەر، دەر، بدەر: ◊ *She is one of the charity's main donors* 2 (مساف) بەخشەر، پێشکەشکەر: *a blood donor* ۞ 1 اهداکننده 2 (حقوق) واهب

Don Quixote *noun*
دۆن کیشوت، خەیالاوی، خەیالاتی ۞ دن‌کیشوت

don't /dəʊnt/ = do not

donut = doughnut

doodad /'duːdæd/ = doodah

doodah /'duːdɑː/ *noun*
هین، دەعبا، شتەکە، وانتیک ۞ ماس‌ماسک

doodle *noun*
رووشاوی، هێلاوی‌بوون، هێڵ‌هێڵ، خەت‌خەتی، خەت‌پیاهێنراوی (بێ‌مەبەست و هەڕەمەکی) ۞ خط‌خطی

doodlebug *noun*
1 (نافەرمی، ئەمریکا) کرمۆکە یان پرگی شێرەمێروولە 2 میلی گومانە، گۆچانی ئاودۆزی 3 وەسیلە یان ماشێنێکی چکۆلە ۞ 1 لیسەی آسیابانک 2 عصای غیب‌گویی 3 وسیله یا خودروی کوچک

doodler *noun*
هێڵ‌پیاهێن، رووشێنەر، خەت‌پیاهێنەر ۞ خط‌خطی‌کننده

doo-doo *noun*
عەعە ("پیسایی"بە زمانی منالان) ۞ مدفوع (به زبان کودکان)

doofus /'duːfʌs/ *noun*, also dufus
(نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی گەوج ۞ آدم احمق

doolally /'duː'læli/ *adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) شێت، دەلوو، دێوانە: *The poor chap's gone doolally* ۞ دیوانه

doom /duːm/ *noun*
1 چارەنووس، چارەنووسی رەش، destiny 2 تیاچوون، نەمان، مردن، سەرنانەوە، لەنێوچوون، فەوتان، مەرگ، death 3 (بەپێی باوەڕی کریستیانیەت) رۆژی پەسلان، رۆژی زیندووبوونەوە 4 بڕیار (زاراوەکان: doom and gloom | gloom and doom: (دۆخێ) رۆژەڕەشی، ئاه و ناڵە، بەدبەختی ◊ prophet of doom | doom merchant: پێغەمبەری نەهامەتی (کەسێ کە وا پێش‌بینی دەکا کە شتەکان زۆر شپرزەتر دەبن) ۞ 1 سرنوشت، سرنوشت وحشتناک 2 نابودی، مرگ 3 روز قیامت 4 حکم

doomed *adjective*
بڕیارلەسەردراو، روولەنەمان ۞ محکوم

doomsday /'duːmzdeɪ/ *noun*
1 دوایین رۆژی بوونی جیهان 2 رۆژی زیندووبوونەوە، رۆژی پەسلان، رۆژی راستبوونەوە (زاراوە: till doomsday: تا هەتایە، تا قیامەت، تا دنیا بە دنیایە: *This job's going to take me till doomsday*) ۞ 1 آخرین روز هستی دنیا 2 روز قیامت

Doona /'duːnə/ *noun*
(ئەوسترالیا، دروشمی بازرگانی) لیفەی (لە) پەڕ ۞ لحاف پر

door /dɔː(r)/ *noun*
1 درگا، دەر، دەرکە، کەل، قاپ، دەروازە، ژوورگە (دەرکەلە: هی چکۆلە) 2 ماڵ، خانوو، خانووبەرە، دەزگا: *he lived two doors away* 3 (خوازە) ڕێگا (ی دەس‌پێ‌ڕاگەیشتن)، شێوە 4 = doorway (doorless ، -doored *adj*) (زاراوە و فرێزەکان: lay sth at sb's door: شتێک خستنە ئەستۆی کەسێکی تر، تاوانبارکردنی کەسێک بە شتێک، بەرپرسایەتی شتێک خستە ئەستۆ یان ملی کەسێکی تر: *The blame for the disaster has been laid firmly at the government's door* ◊ out of doors: لە دەرەوەی ماڵێ، لە دەرەوە؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 در، مدخل 2 خانه 3 (مجازی) وسیله

doorbell /'dɔːbel, US 'dɔːrbel/ *noun*
زەنگی درگا: *to ring the doorbell* ۞ زنگ در

door-frame *noun*, also doorcase
چوارچێوەی درگا، باڵشمە ۞ چهارچوب در

door furniture *noun*
کەل‌وپەلی درگا (قوفڵ، دەسک و...) ۞ وسایل در

door-handle *noun*
دەسکی (یان دەسەگیرە) درگا ۞ دست‌گیره‌ی در

door head *noun*
بەشی سەرەوەی چوارچێوەی درگا ۞ قسمت فوقانی چهارچوب در

doorkeeper /'dɔːkiːpə(r), US 'dɔːrk-/ *noun*
درگاوان، دەرکەوان، پەردەدار ۞ دربان

doorknob /'dɔːnɒb, US 'dɔːrnɑːb/ *noun*
دەسکی درگا، قوڵفی درگا، دەسەگیرەی درگا ۞ دست‌گیره‌ی در

doorknocker *noun*
درگاژەنە، درگاکوت، ئالقەی درگا ۞ کوبه‌ی در

doorman /'dɔːmən, US 'dɔːrmən/ *noun*, *pl.* doormen
درگاوان، دەرکەوان، پەردەدار ۞ دربان

doormat /'dɔːmæt, US 'dɔːrmæt/ *noun*
1 پارچەی بەردرگا، بەردەرکانە، بەردەرانە 2 (نافەرمی) مرۆی ژێرچەپۆکە، حەپە، پەخمە ۞

1 پادری 2 آدم پخمه

doornail /'dɔ:neɪl, US 'dɔ:rneɪl/ *noun*
1 سنگی درگا، گوڵمێخی درگا 2 (dead as a doornail) مردووی مردوو، بە تەواوەتی مردوو ◌ 1 گل‌میخ 2 مردەی مرده

doorplate /'dɔ:pleɪt/ *noun*
پلاکی سەردرگا، تەتەڵەی سەردرگا ◌ پلاک

doorpost /'dɔ:pəʊst/ *noun*, also door tree
باهو، لاشیانە، لاجامە، لاوانە ◌ بازوی در

doorstep /'dɔ:step, US 'dɔ:rs-/ *noun*
1 پلیکانی بەردرگا 2 (نافەرمی، بریتانیا) بابۆڵەی ئەستوور، برمە، تیکەی زل ◌ 1 پلەی جلو در 2 ساندویچ کلفت، لقمەی بزرگ

doorstop /'dɔ:stɒp, US 'dɔ:rstɑ:p/ *noun*, also doorstoper
1 جیری بەردرگا 2 جێر یان کەژی راگرتنی درگا، دەرکەڕاگر، دەرکەبەند ◌ 1 زیردری 2 دوستاپ

door to door *noun*
1 وردەواڵەفرۆش، چەرچی، دێوەرە 2 (لێکۆڵینەوە و شتی وا) درگابەدرگا، ماڵبەماڵ ◌ 1 دورەگرد 2 خانە بە خانە

doorway /'dɔ:weɪ, US 'dɔ:rweɪ/ *noun*
بەردرگا، بەردەرکە، پێش درگا، بەردەرگا ◌ جلوی در، دم در

dooryard *noun*
حەوشەی ماڵ ◌ حیاط خانه

doo-wop /'du:wɒp/ *noun*
شێوازێکی موسیقای پاپ ◌ دوواپ

doozy /'du:zi/ *noun*, also doozie
(نافەرمی، ئەمریکا) شتی بێهاوتا یان بێوێنە ◌ چیز منحصربه فرد

dop /dɒp/ *noun*, *pl.* dops or doppe /'dɒpə/
(ئەفریکای باشووری) دەفر یان جێگای خر ◌ ظرف گرد

dopa /dəʊpə/ *noun*, dihydroxyphenylalanine
(زیندەکیمیا) دۆپا: ئاوێتەیێکی نێو شانەی دەماری، بۆ چارەسەری یان تیماری Parkinsonism بەکاردێتێ یان ترشەڵۆکی ئەمینۆ $C_9H_{11}NO_4$ ی فینۆلیک phenolic، بە شێوەی سروشتی لە پاقلەی پاندا هەیە و بە شێوەی سینتێتیک لە tyrosine ئامادە دەکرێ (بڕوانە L-DOPA) ◌ دوپا

dopamine /'dəʊpəmi:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) دۆپامین: تاکامینێکی monoamine $C_8H_{11}NO_2$ کە لە دۆپاوە دیکاربۆکسیلە دەکرێ و ب.ت. وەک neurotransmitter ی لە مێشکدا هەیە (تا یارمەتی ڕێکخستنی جووڵان و سۆز بدا) ◌ دوپامین

dopaminergic *adjective*
(زیندەکیمیا) دۆپامینێرژیک: چالاکێنراوە لە لایەن یان هەستیارە بە دۆپامین ◌ دوپامینرژیک

dopant /'dəʊp(ə)nt/ *noun*
(ئێلیکترۆنیک) دۆپانت: ماکێ کە بۆ بەرهەمهێنانی تایبەتمەندی ئێلیکتریکی دڵخواز لە semiconductor ی بەکاردێتێ ◌ دوپانت

dope /dəʊp, US doʊp/ *noun*
1 بەنگ، مادە سڕکەرەکان، دەرمان 2 رۆن، گریس، ماسڵە 3 (نافەرمی) مرۆی گێژ، حەپۆل، گەمژە، گەوج 4 (نافەرمی) زانیاری نهێنی، زانیاری و دەنگوباسی پشتپەردە 5 دەرمانی گوڕپێدەر ◌ 1 مادەی مخدر 2 گریس، روغن 3 آدم کودن 4 اطلاعات محرمانه 5 داروی محرک

dopiness /'dəʊpinəs, US 'doʊpinəs/ *noun*
1 گێژی، خەواڵوویی 2 پەخمەیی، گێلی، حەپەیی ◌ 1 گیجی 2 کودنی

dopey /'dəʊpi, US 'doʊpi/ *adjective* (dopier, dopiest), also dopy
1 (نافەرمی) گێژ، خەواڵوو 2 پەخمە، گێل، حەپە ◌ 1 گیج 2 کودن

dopiaza /'dəʊpɪɑ:ʒə/ *noun*
(چێشتێکی هیندی) دووپیوازە، شۆرباو گۆشت و پیواز ◌ دوپیازا

doping *noun*
دوپینگ: بەکارهێنانی مادەی وەک ستێرۆئیدی ئانابۆلیک یان erythropoietin بە شێوەی ناقانوونی لە بواری وەرزش و... دا ◌ دوپینگ

Dopper /'dɒpə/ *noun*
(لە ئەفریکای باشووری‌دا) ئەندامی تیرەیێکی توندڕەوی کالڤینیستی ئۆرتۆدۆکس ◌ دوپر

Doppler effect /'dɒpə/ *noun*, also Doppler shift
(فیزیک) زۆربوون و کەمبوونی لەرەی دەنگ، رووناکی light یان frequency شەپۆلەکانی تر لە کاتێکا کە سەرچاوەی نێرەر و وەرگر سەبارەت بە یەکتر لە جووڵە دان (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی نەمسایی Johann Christian *Doppler* (1803–53)) ◌ دوپلر افکت

dorado /də'rɑ:dəʊ/ *noun*, *pl.* dorados
زێڕینە 1 (جۆری ماسی خۆراکی دەریا گەرمەکان [*Coryphaena hippurus*]) 2 جۆری ماسی ئاوە شیرینەکانی ئەمریکای باشووری، بە لەشی زێڕین و باڵی سوورەوە [*Salminus maxillosus*] ◌ دورادو

dor beetle /dɔ:/ *noun*
جۆری قالۆنچەی رەشی گەورە [*Geotrupes stercorarius* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی سوسک سیاه بزرگ

dorcas gazelle /'dɔ:kəs/ *noun*
جۆری ئاسکی چکۆلە، لە دەشتە نیمچەبیابانەکانی ئەفریکای باکووری و رۆژاوای

ئاسیا دەبینرێ [*Gazella dorcas*] ○ نوعی آهو

Dorian /ˈdɔːrɪən/ *noun, adjective*

n ئەندامی گەلێ کە بە زاراوەی Doricی یونانی قسەیان دەکرد *adj* سەربەو گەلە یان دۆریس Doris لە ناوەندی یونانەدا ○ دوریایی

Doric /ˈdɒrɪk, US ˈdɔːrɪk/ *adjective, noun*

adj 1 دوریسی (کۆنترین و سادەترین دەستووری بیناسازی کلاسیکی یونانی): *a* 2 *Doric column/temple* (کۆن، زاراوەیی) بەرین، بەربلاو 3 سەربە زاراوەی کۆنی دۆریاییەکانی یونان *n* 1 دوریک (زاراوەیی لە زمانی یونانی کۆن) 2 زاراوەیەکی بەربلاوی باکووری رۆژهەلاتی سکاتلەند 3 شێوازی بیناسازی دوریسی ○ *adj* 1 دوریسی 2 گسترده، وسیع 3 دوریک *n* 1 و 2 دوریک

Doric order *noun*

شێوازی بیناسازی دوریسی ○ سبک معماری دوریسی

dork /dɔːk, US dɔːrk/ *noun*

1 مرۆی گەوج 2 کیر، دەزگا ○ 1 آدم احمق 2 کیر

dorky /dɔːki, US dɔːrki/ *adjective* (dorkier, dorkiest)

(رەمەکی) گەوج، کەر، clueless (dorkiness *n*) ○ احمق

dorm /dɔːm, US dɔːrm/ *adjective*, dormitory

dormancy /ˈdɔːmənsi, US ˈdɔːrm-/ *noun*

سستی، سستبوون، متبوون، ناچالاکی، کوژاوەیی، سڕەوتوویی، دامرکاوی (بۆ ماوەیێ)، ماتی، ماتەهەلگرتوویی، راوێستاوی، وێستاوی، بێدەنگی، خەوتوویی ○ خفتگی، عدم فعالیت، خاموشی

dormant /ˈdɔːmənt, US ˈdɔːrm-/ *adjective*

1 کوژاوە، دامرکاو، بێجموجۆل، ناچالاک، سست، مات، ماتەهەلگرتوو، سڕەوتوو، وێستاو، راوێستاو، سڕ، خەوتوو، بێدەنگ: *a dormant volcano* ◊ *During the winter the seeds lie dormant in the soil* ◊ *dormant grafting* 2 (نەخۆشی) نیشانەی دەرنەکەوتووە بەلام بۆی هەیە هەلسوون بێنێتەوە ○ خاموش، غیرفعال، خوابیده، بیحرکت

dormer *noun*, also dormer window

پەنجێرەی هەورەبان(ی) یان سەربان، پەنجێرەی شیروانی، پەنجێرەی خەبەنگی ○ پنجرەی شیروانی

Dormition /dɔːˈmɪʃ(ə)n/ *noun*

1 (لە کلێسەی ئۆرتۆدۆکسدا) خەونی هەمیشەی مریەمە 2 جەژنی بەو بۆنەوە، لە 15ی ئۆگۆست دەکرێ ○ دورمیسیون

dormitory /ˈdɔːmətri, US ˈdɔːrmətɔːri/ *noun* (*pl.* dormitories), also informal dorm

خەوتنگە، نووستنگە، دیوی خەوتن ○ خوابگاه

dormitory town *noun*

شاری جێگای دانیشتن یا بۆ نیشتەجێ: *Recently people have moved from the city centres to suburbs or dormitory towns* ○ شهر محل سکونت

Dormobile /ˈdɔːməbiːl/ *noun*, also dormobile

(بریتانیا، دروشمی بازرگانی) مال یا خانووی گەرۆک ○ خانەی متحرک

dormouse /ˈdɔːmaʊs, US ˈdɔːrm-/ *noun*, *pl.* dormice

مشکی کلکتووکن [*Muscardinus avellanarius* و جۆرەکانی تر، خێزان Gliridae] ○ موش زمستانخواب

dorp /dɔːp/ *noun*

(ئەفریکای باشووری) گوند، شارەدێ، village ○ دهکده، قصبه

dorsad *adverb*

بۆ دواوە، بۆ لای پشتەوە، بۆ لای باشەوە، بەرەو باشەل، dorsally ○ به طرف پشت

dorsal /ˈdɔːsl, US ˈdɔːrsl/ *adjective*

1 (توێکاری، گیانەوەرناسی و رووەکناسی) دواوە، پشتەوە، پشتی، پشت، پاشەوە، پاشەل 2 (زمانەوانی) پشتەزمانی، لە پشتەوەی زمان (dorsally *adv*) ○ 1 پسین، خلفی، ظهری 2 (زبانشناسی) پسزبانی

dorsal fin *noun*

(گیانەوەرناسی) بال یا پەرەی پشتەوە یا پشتی، بال یان پەرەی سەرپشت ○ بال یا پرەی پشتی

Dorset Down *noun*

جۆرێ رەگەزی مەڕ، دەموچاو و لاقی قاوەییە ○ دورست داون

Dorset Horn *noun*

جۆرێ رەگەزی مەڕ، دەموچاو و شاخی سپییە ○ دورست هورن

dorsi- *prefix*

پێشگر: پشت، پشتەوە، بۆ لای پشتەوە، بەرەوپشت (بنەڕەت: لە *dorsum* لاتینەوە "back") ○ پیشوند: پشت، به طرف پشت

dorsiventral /ˌdɔːsɪˈvɛntr(ə)l/ *adjective*

(زۆرتر رووەکناسی) 1 بە زگ و پشتی لێکجیاوازەوە، زگی-پشتی، سکی-پشتی 2 شەبێکی تر بۆ dorsoventral (dorsiventrally *adv* ;dorsiventrality *n*) ○ شکمی-پشتی، دورسیونترال

dorso- *prefix*

پێشگر: پشت، پشتەوە، سەربە پشت (بنەڕەت: لە *dorsum* لاتینەوە "back") ○ پیشوند: پشت،

وابسته به پشت

dorsolateral /ˌdɔːsə(ʊ)ˈlat(ə)r(ə)l/ *adjective*
(تویکاری و زینده‌ناسی) پشتی‌ولاته‌نیشتی (dorsolaterally *adv*) ۞ پشتی‌وجانبی

dorsoventral /ˌdɔːsə(ʊ)ˈvɛntr(ə)l/ *adjective*
(تویکاری و زینده‌ناسی) ئاماژه به ته‌وه‌ری که پشت و رووی زگ پێک ده‌به‌ستێته‌وه؛ سه‌ربه‌و ئاست و رووانه ۞ دورسوونترال

dorsum /ˈdɔːsəm/ *noun, pl.* dorsa
(تویکاری و گیانه‌وه‌رناسی) پشت (بنه‌ره‌ت: له لاتینه‌وه "back") ۞ پشت، ظهر

dory[1] /ˈdɔːri/ *noun, pl.* dorries
دۆری (جۆرێ گه‌می بن‌ته‌ختی سووکی راوه‌ماسی) ۞ دوری

dory[2] /ˈdɔːri/ *noun, pl.* dorries
دۆری، ماسی‌یه‌زیرینه (جۆرێ ماسی ده‌م‌گه‌وره [خێزانه‌کانی Zeidae و Oreosomatidae: چه‌ندین جۆرن، وه‌ک John Dory]) ۞ دوری

Doryphoros *noun*
گه‌نجی ره‌م‌به‌ده‌ست، جوانی نێزه‌دار (میتۆلۆژی یۆنانی) ۞ جوان نیزه‌دار

DOS /dɒs, US dɑːs/ *abbreviation* Disk Operating Systems
(کامپیوتێر) داس ۞ داس

dosa /ˈdəʊsə/ *noun, pl.* dosas or dosai /ˈdəʊsʌɪ/
(له هیندا) جۆرێ که‌یکی تاوه‌ی ئارده‌برنج (بنه‌ره‌ت: له *tōcai* تامیل) ۞ دوسا

dosage /ˈdəʊsɪdʒ, US ˈdoʊ-/ *noun*
(ده‌رمان) بڕی خواردن یا خۆراک ۞ مقدار خوراک

dos and don'ts *noun*
بیکه مه‌یکه، بکه‌ومه‌که، ده‌ستوور ۞ امر و نهی

dos-á-dos /ˌdəʊzəˈdəʊ/ *adjective*
(فه‌ره‌نسی) پشت‌به‌پشت ۞ پشت به پشت

dose /dəʊs, US doʊs/ *noun*
1 (ده‌رمان) بڕی لێ‌خواردن، ژه‌م، بڕی ده‌رمان 2 بڕ 3 (نافه‌رمی) فه‌ره‌نگی ۞ 1 مقدار خوراک 2 مقدار 3 (عامیانه) سوزاک

dosh /dɒʃ, US dɑːʃ/ *noun*
(نافه‌رمی، بریتانیا) پاره، پووڵ ۞ (عامیانه) پول

do-si-do /ˌdəʊzɪˈdəʊ, US -sɪ-/ *noun,* also so-se-do
(له سه‌مای لادێیی‌دا) پشت‌به‌پشت ۞ دوزی دو

doss /dɒs, US dɑːs/ *noun*
(کۆن) ته‌خت(ی خه‌و)، چرپایه ۞ تخت

dossal /ˈdɒs(ə)l/ *noun,* also dorsal or dorsel
په‌رده‌ی پشت میحراب ۞ دوسال

dosser /ˈdɒsə(r), US ˈdɑːs-/ *noun*
(مرۆی) ده‌ربه‌ده‌ر، ئاواره، بێ‌ماڵ‌وحاڵ ۞ خانه‌به‌دوش

doss-house /ˈdɒshaʊs, US ˈdɑːs-/ *noun*
(نافه‌رمی) میوانخانه (ب.ت. بۆ که‌سانی ئاواره) ۞ مسافرخانه

dossier /ˈdɒsieɪ, US ˈdɔːs-, ˈdɑːs-/ *noun*
1 دۆسیه، فایل، په‌روه‌نده 2 پێشینه، رابووری ۞ 1 پرونده 2 سابقه

dossil /ˈdɒsl/ *noun*
1 پلیته 2 تۆپه‌وانه، ده‌مه‌وانه، کۆنه ۞ 1 فتیله 2 توپی

dost /dʌst/ = archaic second person singular present of do

dot /dɒt, US dɑːt/ *noun*
1 خاڵ، پنۆک، پن، پنت: *There are dots above the letters i and j* 2 چکێ، نه‌ختێ، تۆزاڵێ، برێ، برێکی که‌م ۞ 1 نقطه 2 ذره، چکه

dotage /ˈdəʊtɪdʒ, US ˈdoʊ-/ *noun*
1 پیری، کۆنی، به‌سالاچوویی 2 خه‌ره‌فاوی، جۆڕیاوی (له‌به‌ر پیری) ۞ 1 کهولت، پیری 2 خرفت

dotard /ˈdəʊtəd/ *noun*
مرۆی خه‌ره‌فاو، که‌سێکی خه‌ره‌فاو، پیری خه‌ره‌فاو ۞ آدم خرف

dot-com /ˌdɒt ˈkɒm, US ˌdɑːt ˈkɑːm/ also dotcom, *noun*
دات‌کام، دات‌که‌م (کۆمپانی‌یێ که که‌ل‌وپه‌ل و راژه‌وانی له‌سه‌ر ئینتێرنێت ده‌فرۆشێ): *The weaker dot-coms have collapsed* ۞ دات‌کم

doter *noun*
گه‌وج، جوڕیاو، خه‌ره‌فاو ۞ خرف

doth /dʌθ/ = archaic third person singular present of do

doting /ˈdəʊtɪŋ, US ˈdoʊtɪŋ/ *adjective*
شێت‌وشه‌یدا، دڵبه‌ند، سه‌وداسه‌ر، به‌وه‌فا ۞ شیفته، واله، پاک‌باخته

dotingly /ˈdəʊtɪŋli, US ˈdoʊtɪŋli/ *adverb*
سه‌وداسه‌رانه، دڵبه‌ندانه ۞ با شیفتگی

dotish *adjective*
(کۆن) گه‌وج، که‌ر ۞ احمق

dot-matrix printer *noun*
چاپ‌گه‌ر یا پرینتێری ماتریسی ۞ چاپ‌گر سوزنی

dotted /ˈdɒtɪd, US ˈdɑːt-/ *adjective*
1 ریزه‌خاڵ، خاڵ‌ریز 2 خاڵ‌خاڵ، خاڵاوی، خاڵ‌دار، پنۆک‌پنۆک ۞ 1 نقطه‌چین 2 منقوط، خال‌خال

dotted line *noun*
هێڵی ریزه‌خاڵ یا خاڵ‌ریز: *Fold along the dotted line* ۞ خط نقطه‌چین

dotterel /ˈdɒt(ə)r(ə)l/ *noun*
جۆرێ ploverی چکۆله‌ی کۆچه‌ر، له چیاکانی

Eudromias] باکووری و توندرا زاوزێ دەکەن
morinellus] ◌ نوعی مرغ باران
dottiness /ˈdɒtinəs, US ˈdɑːtinəs/ *noun*
شێتی، گەوجی، کەریتی ◌ دیوانگی، حماقت
dottle /ˈdɒt(ə)l/ *noun*
تـووتنی سـووتاوی سـەبیلە (دوای کێشـان) ◌ تەماندەی پیپ
dotty /ˈdɒti, US ˈdɑːti/ *adjective* (dottier, dottiest)
1 شێت، سەرشێت، شێتۆکە 2 گەوجانە، کەرانە 3 سەوداسەر، دڵبەند، شێتوشەیدا: *He's -tty about you* ◌ 1 دیوانە، خل 2 احمقانە 3 عاشق
double /ˈdʌbl/ *adjective, adverb, noun*
adj 1 دوونەونەدە، دووبەرامبەر، دووقات، 2 دووچەندان، یەکاویەک: *a double helping* 3 دووانە، جووت، دووانی: *double doors* 3 دووکەسە، دووانە 4 دوومانادار، دوواتا، لێڵ 5 دووڕوو 6 جووت، تا، لف، هاوشێوە، دەقاودەق، لێکچوو، وەکیەک (دوو کەسی لێکچوو) 7 (یاری) دوبل، دابڵ 8 (رووەک) پڕگەڵا، گەڵازۆر 9 دووتەرکە 10 دووسەر، جووتسەر *n* 1 (سینەما) لەجیاتی ئەکتەرێکی تر، بەدەڵ 2 (میوانخانە) دیوی دووکەسە، ژووری دووانە، (doubles) تێنیسی چوارکەسە ◌ *adj* 1 دوبرابر، مضاعف 2 دوگانە 3 دونفرە 4 دوپهلو 5 دوچهرە 6 جفت، لنگە، مانند 7 دوبل 8 (گیاه) پُرپَر 9 دوترکە 10 دوسر *n* 1 (سینما) بدل 2 (هتل) اتاق دونفرە 3 (در جمع) تنیس چهارنفری
double act *noun*
شانۆی دووکەسە: *a comedy double act* ◌ نمایش دونفرە
double-acting engine *noun*
مۆتۆری دوولایەنە یان دووسەرە (لە هەردوو لاوە کار دەکا) ◌ موتور دوظرفە
double agent *noun*
سیخوڕی دوولایەنە یان دووسەرە ◌ جاسوس دوجانبە
double axe *noun*
تەوری دووسەر یان جووتسەر ◌ تبر دوسر
double bar *noun*
دوو پارچەی لاوەکی کە دوو پارچەی سەرەکی ئاوازی پێکەوە دەبەستێتەوە ◌ دوبل بار
double-barrelled *adjective*
1 (تفەنگ) دوولووڵ، دوولوولە، جووتلووڵ 2 دوولایەنە، دووقۆڵی، دووسەرە 3 دواناوی دووبەشە ◌ 1 دولول 2 دوجانبە 3 دبل‌بارلد
double-bass *noun*
کۆنتێرباس، دەبڵباس ◌ کنترباس
double bassoon *noun*, also contrabassoon
کۆنتراباسون، دەبڵباسون ◌ دبل‌باسون
double bed *noun*
تەختی دووکەسە یان جووتکەسە، تەختی دووانە ◌ تخت‌خواب دونفرە
double-bedded *adjective*
(دیوی هوتێل و هتد) دووتەختە، دووکەسە ◌ دونفرە
double bill *noun*, US also double feature
(کۆنسێرت، سینەما، تیاتر و هتد) دووفیلمی، دووشانۆیی: *a cartoon double bill* ◌ سانس دوفیلمی
double bind *noun*
تەنگانە، تەنگەتاوی، باروودۆخی دژوار یان تەنگژاوی، باروودۆخی ئاستەم، تەنگوچەڵەمە، دەلیما ◌ وضع بغرنج
double bluff *noun*
ڕاستی لەدرۆچوو، ڕاستی لێشێوێن ◌ دوبل بلوف
double boiler *noun*
مەنجەڵی دوودیوارە، مەنجەڵی دوولا یان دووبەر ◌ دیگ دوجدارە
double-breasted *adjective*
(کەوا) چواردوگمە، دوولایی ◌ چهاردکمە
double-check *noun*
بەسەرداچوونەوە، چاولێکردنەوە، تێڕوانینەوە، کۆنترۆڵی ورد ◌ بازبینی
double chin *noun*
بەرخەبەبە، بەرچێڵە، شولەمە، بەرکور ◌ غبغب
double-chinned *adjective*
بەرخەبەبەدار، بەرچێڵەدار، شولەمەدار، بەرکوردار ◌ دارای غبغب
double concerto *noun*
کۆنسێرتێ بۆ دوو ئامێری solo ◌ دوبل کنسرت
double cream *noun*
دووتوێ، دووتوێژە، سەرتوێی پڕچەوری ◌ خامەی پرچربی
double-cross *noun*
ناپاکی، خەیانەت ◌ نارو، خیانت
double-crosser *noun*
مرۆی ناپاک، خەیانەتکار، خایین ◌ آدم خائن
double-dagger *noun*, also double obelus, double obelisk
دووخەنجەرە (‡) نیشانەی تێبینی ◌ دوبل داگر
double-dealer *noun*
مرۆی دووڕوو، فێڵاوی، ڕیاییباز ◌ آدم ریاکار
double-dealing *noun*
دووڕوویی، مەرایی، فڕوفێڵ، ڕیاییبازی ◌ ریاکاری
double-decker *noun*
1 پاسی دوونهۆم 2 بابۆڵەی دوولۆ یان دووتوێ ◌ 1 اتوبوس دوطبقە 2 ساندویچ دولایە
double digits = double figures
double doors *noun, pl.*

درگای دووتایی ◯ در دولنگه

double Dutch *noun*
قسە یان نووسراوەی لێ تێنەگەیشتوو ◯ حرف یا نوشتەی نامفهوم

double-dyed *adjective*
تەواو، ڕەبەق ◯ تمام عیار

double eagle *noun*
1 جووت هەڵۆ 2 (مێژوویی، ئەمریکا) کۆینێکی زێڕین بایی بیست دۆلار ◯ 1 دوبل ایگل 2 سکەای طلایی به ارزش بیست دلار

double-edged *adjective*
1 دوودەم، دوولێـو: *a double-edged blade/axe/dagger* 2 تەزمە، تەماوی، بە دوو واتاوە، بەپێچ‌وپەنا، پێچ‌دراو ◯ 1 دولبە 2 مبهم

double entendre /ˌduːbl ɒ̃ˈtɒ̃drəm, US ɑ̃ːˈtɑ̃ːdrə/ *noun*
(فەڕەنسی) وتە یان دەستەوشەیێ بە چەند واتاوە کە یەکیان زۆرتر ئاماژە بە سێکس دەکا ◯ ایهام جنسی

double entry *noun*
(کارداری) سەرحیساب یا حیساب‌ڕاگری دوولایەنە ◯ دفترداری دوطرفه

double-faced *adjective*
1 ڕیایی‌باز، دووڕوو، ڕووبین 2 (پارچە) دووبەر ◯ 1 ریاکار 2 (پارچه) دورو

double fault *noun*
(تێنیس و هتد) دووخەتای یەک‌لەدوای یەک ◯ دوبل فول

double feature *noun*
(سینەما) دووفیلمی ◯ دوفیلمی

double figures *noun, pl.*
ژمارە دووانی‌یەکان، دووڕەنووسی، جووت‌ژمارەکان (لە 10وە تا 99): *Inflation is in double figures* ◯ اعداد دو رقمی

double-glazed *adjective*
بە پەنجێرەی دوودیوارە یان دووتوێ‌وە ◯ دارای پنجرەی دوجداره

double-glazing *noun*
پەنجێرە دوودیوارە یان دووتوێکان، پەنجێرە جووت‌شووشەکان (بۆ دەنگەدەنگ، گەرما و هتد) ◯ پنجرەهای دوجداره

Double Gloucester *noun*
جۆرێ پەنیری ڕەق لە بنەڕەتا هی Glocestershire ◯ نوعی پنیر

double-header *noun*
شەمەندەفەری دووسەرە ◯ قطار دوسر

double-headed *adjective*
دووسەر، دووسەرە ◯ دوسر

double indemnity *noun*
(ماف، بیمە) بۆبژاردن یان زیان‌دانەوەی دووبەرامبەر یا دووچەندانە ◯ خسارت مضاعف

double jeopardy *noun*
مەترسی دووانە یا دووچەندانە ◯ خطر مضاعف

double-jointed *adjective*
(جومگەکان) نەرم، شلک ◯ نرم

double-jointedness *noun*
نەرمی، شلکی ◯ نرمی

double-minded *adjective*
دوودڵ، دڕدۆنگ، ڕاڕا ◯ مردد، دودل

double napoleon *noun*
(مێژوویی) کۆینێکی زێڕینی چل فرانکی فەرەنسی ◯ سکەی طلایی فرانسه به ارزش چهل فرانک

double negative *noun*
(لە ڕێزمانی ئینگلیسیدا) ڕستەی دوونەرێنی (یان نەبینی‌دار) ◯ جملەی نفی مضاعف

double onleus = double dagger, also double obelisk

double pneumonia *noun*
پزووی هەردوو سی‌یەکان ◯ نوعی بیماری

double-quick *adjective, adverb*
(نافەرمی) وەکوو تیر، وەکوو تیسکەی تفەنگ، توند، خێرا ◯ مثل برق

double refraction *noun*
(فیزیک، دەنگ) شکانەوەی دووانی ◯ شکست دوگانه

double rhyme *noun*
هەڵبەستی دووسەروایی ◯ شعر دوقافیەای

double room *noun*
ژووری دووکەسە، دیوی دووتەختە ◯ اتاق دونفره

doubles *noun*
(لە یاری تێنیس‌دا) پێشبڕکێی دوانە یان دابل ◯ مسابقەی دوبل

double salt *noun*
(کیمیا) خوێی دووچەندانە یان دووانە ◯ نمک مضاعف

double saucepan = double boiler

double-sided *adjective*
دوولۆ، دوولا، دوولایەنە، دووسەرە ◯ دوطرفه

double speak /ˈdʌblspiːk/ *noun*
قسەپێچ‌دان، زمان‌بازی ◯ دوپهلوگویی

double standard *noun*
پێودانگی دووانە، جیاوازی‌دانان ◯ معیار دوگانه

double star *noun*
(ئەستێرەوانی) جووتەئەستێرە، ئەستێرەی دووانە ◯ ستارەی دوتایی

doublet /ˈdʌblɪt/ *noun*
1 جۆرێ چاکەتی نێواخن‌داری کورت و تەنگ (لە سەدەی 14 تا 17 لەبەردەکرا): *dressed in doublet and hose* 2 تا، لف، وێنە 3 گەوهەری قەڵب 4 (لە یاری تەختەدا) جووت 5 (تکنیکی) جووتێ هاوێنەی دووربین ◯ 1 نوعی ژاکت 2 لنگه 3 جواهر بدل 4 جفت 5 دوبلت

double take *noun*, do a double take
هەڵبەزینەوە، داترووسکان، داچڵەکان ◌ یکە خوردن

double-talk /'dʌbltɔ:k/ *noun*
قسەپێچدان، پێچوپەنا، زمانبازی ◌ دوپهلوگویی

double think /'dʌblθɪŋk/ *noun*
دووجۆربیرکردنەوە (دوو شتی دژبەیەک لە کاتێکدا) ◌ دوگونەاندیشی

double time *noun*
1 مووچە یان حەقدەستی دووبەرامبەر 2 جۆری رەوتی سەربازی ◌ 1 حقوق مضاعف 2 قدم‌دو

double transitive verb *noun*
(ڕێزمان) کاری تێپەڕی دووبەرکارە ◌ فعل متعدی دومفعولی

double vision *noun*
(پزشکی) دووانەبینی، دووبینی ◌ دوبینی

double wrench *noun*
هاچەری دووسەر ◌ آچار دوسر

doubloon /dʌ'blu:n/ *noun*
(مێژوویی) دابلون، دابلیۆن (کۆینی زێڕی، جاران لە سپانیا و ولاتانی سپانیایی‌زمانی ئەمریکا بەکاردێترا) ◌ دوبلون

doubly /'dʌbli/ *adverb*
لە دوولاوە، لە دوو ڕێگەوە، دووبەرامبەر، دووچەندانە، یەکجار، زۆر: *doubly difficult/hard/important* ◌ از دو جهت، دو برابر، خیلی

doubt /daʊt/ *noun*
دوودڵی، گومان، دڕدۆنگی، هەدان، ناباوەڕی، بێباوەڕی، شک: *a feeling of doubt and uncertainty* ◌ تردید، شک

doubter *noun*
مرۆی بێباوەڕ، دڕدۆنگ ◌ آدم شکاک

doubtful /'daʊtfl/ *adjective*
1 دوودڵ، دڕدۆنگ، دووگومان، بەشک 2 بێباوەڕ، گومانداوی، جێی گومان، گومانی، گومانلێکراو، باوەڕپێنەکراو، لێڕانەبینراو، نامەعلووم، نادیار، روون نییە، لێڵ، تەماوی، پێشبینینەکراو 3 دوور، ڕێتێنەچوو، نەشیاو ◌ 1 مردد 2 مشکوک 3 نامعلوم، مبهم 4 غیرمحتمل

doubtfully /-fəli/ *adverb*
بە شکەوە، بە دوودڵییەوە، گومانلێکراوانە، بە شێوەیەکی جێی گومان ◌ با تردید، بە طور مشکوک

doubtfulness *noun*
بەرگومانێتی، گومانلێکراوی، گومانلەسەربوون ◌ مشکوکیت

doubting Thomas /ˌdaʊtɪŋ 'tɒməs, US 'tɑ:m-/ *noun*
مرۆی بێباوەڕ یان دڕدۆنگ (ئاماژەی کتێبی پیرۆز بە حەواری سەینت توماس (John 20: 24–29) ◌ آدم شکاک

doubtless /'daʊtləs/ *adverb, adjective*, also less frequent doubtlessly
بێ گومان، بێ شک، بە دڵنیاییەوە، ڕەنگە، لەوانەیە، ڕێی تێدەچێ، certain ،probably ◌ بدون تردید، محققاً، احتمالاً

douce /du:s/ *noun*
(لە سکاتلەند) ئارام، مەند، هێمن، خۆش، شیرین ◌ متین، مطبوع

douceur /du:'sə:, French dusœʀ/ *noun*
بەرتیل، دەمشیرینی (فەرەنسی بە واتای "sweetness") ◌ رشوه

douche /du:ʃ/ *noun*
1 دوش، ئاوەڕێژە 2 شتنەوە، شواردن، فیشقەشۆر (شێوازێکی شتنەوەی نێولەشی ژنان بە فیشقەی ئاو) ◌ 1 دوش 2 شستشو

douc langur /du:k/ *noun*, also douc monkey
جۆری langurی تووکسپی، ڕەش یان نارنجی، ڕەسەنی دارستانە بارانییەکانی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [*Pygathrix nemaeus*] (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی لە ڤیتنامییەوە) ◌ نوعی میمون

dough /dəʊ, US doʊ/ *noun*
1 هەویر 2 (نافەرمی) پارە، پلەوپایە (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 خمیر 2 (عامیانه) پول، مقام

doughboy *noun*
(نافەرمی، ب.ت. لە شەڕی جیهانی یەکەمدا) سەربازی پیادەی ئەمریکا ◌ سرباز پیاده‌ی امریکا

doughiness /'daʊtinəs/ *noun*
هەویرئاسایی، هەویریبوون ◌ حالت خمیری

doughtily /'daʊtɪli/ *adverb*
ئازایانە، قارەمانانە، دلێرانە ◌ دلیرانه، شجاعانه

doughtiness /'daʊtinəs/ *noun*
ئازایەتی، قەرەمانێتی، نەترسی، دلێری ◌ دلیری، شجاعت

doughnut /'dəʊnʌt, US 'doʊ-/ *noun*, also donut
1 دونات (= کەیکێکی خڕی چکۆلانە) 2 شتێکی ئاڵقەیی یان ئاڵقەئاسا (doughnutlike *adj*) ◌ 1 دونات (نوعی کیک) 2 چیز حلقه‌مانند

doughty /'daʊti/ *adjective* (doughtier, doughtiest)
(بە شۆخی) قارەمان، ئازا، نەبەز، نەترس ◌ دلاور، شجاع

doughy /'daʊti/ *adjective* (doughier, doughiest)
1 هەویری، هەویرانە، هەویرئاسا: *doughy bread* 2 (پێست) ڕەنگبزرکاو، زەرد: *a doughy face* ◌ 1 خمیرمانند 2 رنگ‌پریده

Douglas fir *noun*

جـۆرێ سـنەوبەری بـەرز و باریـک، رەسـەنی ڕۆژاوای ئـەمریکای بـاکووری [*Pseudotsuga menziesii*] (لـە نـاوی ڕووەکنـاس و دۆزەری سـکاتلەنـدیـیـەوە *Douglas* David، مـەرگ 1834) ۞ نوعی صنوبر

doula /'du:lə/ *noun*

ژنێ کە یارمەتی یان ڕاوێژکاری ژنێکی کە دەکا لە سەروبەندی زگپڕی و زەیستانیدا [بنەڕەت: لە *doulē* یۆنانی "کۆیلەی ژن"] ۞ دولا

doum palm /du:m/ *noun*, also dom palm

دارخورمـای میسـری [*Hyphaene thebaica*] ۞ درخت خرمای مصری

dour /'daʊə(r), US dʊə(r), US also dʊr/ *adjective*

1 مۆن، مرۆمۆچ، ڕووتـاڵ، سـاردوسـڕ، ڕووگـرژ، نـەدوێن 2 دڵـتەنگ، مـات، خـەمبار، سـارد 3 دڵتەنگ، ناخۆش، خەفە: *The city, drab and dour by day, is transformed at night* 4 (بێدەنگی) کـڕ ۞ 1 اخمـو، بـدعنق 2 افـسرده، اندوهگین 3 غم‌انگیز 4 (سکوت) سنگین

dourly /'daʊəli, US dʊərli, US also dʊrli/ *adverb*

دڵـتەنگانە، بـە دڵـتەنگـیـیـەوە، بـە سـاردی، ساردوسڕانە ۞ با افـسردگی، به سردی

dourness *noun*

1 مـۆنی، مـرۆمۆچی، ڕووتاڵـی، ساردوسـڕی، ڕووگـرژی 2 کـاتی، نـەدوێنی، دڵـتەنگی ۞ 1 بدعنقی، اخمویی 2 افـسردگی

douroucouli /,dʊərʊ'ku:li/ *noun*, *pl.* douroucoulis

جۆرێ مەیموونی چاوزلەی زۆرتر شـەوگەڕ، لە باشووری ئەمریکا دەبینرێ [توخم *Aotus*: دوو یان چەند جۆرن] ۞ نوعی میمون

dout /daʊt/ *noun*, also dowt

(زۆرتر سـکاتلەند) کنگەجگـەرە، قنچکەسیگار ۞ ته سیگار

dove[1] /dʌv/ *noun*

1 کـۆتر، کەفـۆک [خێزان Columbidae: زۆر جۆرن] 2 کـۆتری ئاشـتی 3 مرۆی ئاشـتیخـواز (ب.ت. سیاسـەتوان) 4 (Dove، لـە هونـەر و هەڵبەسـتی کریـستانیەتدا) گیـان یـان ڕۆحـی پیرۆز ۞ 1 کبوتر 2 کبوتر صلح 3 آدم صلح‌طلب 4 (Dove، در هنر و شعر مـسیحیت) روح مقدس

dove[2] /dəʊv, US doʊv/ = past of dive

dovecote /'dʌvkɒt, 'dʌvkəʊt, US -ka:t, -koʊt/ *noun*, also dovecot

1 کۆترخـــان، کونـــەکۆتر 2 کۆمـــەڵ یـــان ڕێکخراوەیێکی کۆک و جێگیر ۞ 1 کبوترخـان 2 گروه یا سازمان هماهنگ یا ثابت

dove grey *noun*

بۆری ڕۆشن یان ڕوون ۞ خاکستری روشن

dovehouse = dovecote

dovekie /'dʌvki/ = little auk

Dover sole *noun*

جـۆرێ پانەماسـی خـۆراکی دەریـایی [*Solea solea* (ئـەورووپـا) و *Microstomus pacificus* (ڕۆژهەڵاتی پاسیفیک)] ۞ نوعی ماهی

Dover's powder *noun*

گـەردەی دۆڤـێر: جـۆرێ گـەردە کـە ipecac و تریاکـی opium تیایـە و جـاران بـۆ داشـکاندنی ژان و ئارەقێ‌کردن diaphoresis بەکاردەهێنرا (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئینگلیسی Thomas *Dover* مەرگ 1742) ۞ پودر دوور

dove's-foot cranesbill *noun*

دەرزیلووکەی پێ‌کۆترە؟ [*Geranium molle*] ۞ نوعی گیاه

dove shell *noun*

جۆرێ molluscی چکۆلەی لەپکەقەوی، هـی دەریا گەرمێن و نیمچەگەرمێنەکان [*Pyrene* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی نرم‌تن

dovetail /'dʌvteɪl/ *noun*

قوڵـفوبەنـد، تێکپـەڕ(انـدن)، دووزمانـەی پێکـاکردن، نێرومێ(کـردن) ۞ کـام و زبانـەی دم‌چلچله‌ای

dovetailed *adjective*

قوڵفوبەندکراو، تێکپەڕکراو، نێرومێ‌پێ‌کراو، دووزمانەتێک‌هەڵکێشراو ۞ دم‌چلچله‌ای

dove tree *noun*

دارکۆتر (چینی، جۆرێ داری باریکی گـەڵاڕێز ([*Davidia involucrata*] deciduous ۞ نوعی درخت

dowager /'daʊədʒə(r)/ *noun*

1 بێـوەژنی دەوڵـەمەند یـان بـەگزادە (لـە مێـردی مردوویـەوە پێـی‌گەیـشتووە): *the dowager Duchess of Norfolk* 2 (نافـەرمی) پیرێـژنی دەوڵـەمەند یـان بـارەدار ۞ 1 بیـوەی اشـرافی 2 (عامیانه) پیرزن پول‌دار

dowd /daʊd/ *noun*

مرۆی شپلۆخ یان شڕوشێواو ۞ آدم بدلباس

dowdily /daʊdɪli/ *adverb*

شڕوشپرزانە، پنجلانە ۞ با شلختگی

dowdiness /daʊdinəs/ *noun*

شڕوشـێواوی، شـپرزەیی، شپـلۆخی، شـپریوی، پنجلی ۞ شلختگی

dowdy /'daʊdi/ *adjective* (dowdier, dowdiest)

1 شڕوشێواو، شپرزە، پنجل، شپریو: *a dowdy room* 2 (جلوبەرگ) بێ‌باو، لەباوکەوتوو، کۆن ۞ 1 بدلباس، شلخته 2 (لباس) از مد افتاده

dowel /'daʊəl/ *noun*, also dowel-pin

بزماری بێ‌بەرج، پوازە، سنگ ۞ میخ چوبی

dower /'daʊə/ *noun*

1 باواني، جیازی، شەکیرت 2 نیعمەت، بەهرە، خواپێداوی 3 بەشەماڵی ێوەژن لە ماڵی مێردی مردوو ◌ 1 جهیزیه 2 موهبت 3 دوور
dowitcher /ˈdaʊɪtʃə/ *noun*
جۆرێ شێلاقەی زلەی ئەمریکای باکووری دەنووکڕاستی درێژ [توخم *Limnodromus*: دوو جۆرن] ◌ نوعی آبچلیک
Dow Jones index /daʊˈdʒəʊnz/ *noun,* also also Dow Jones average
ئیندێکسی دۆژۆنز (ئاماژە بە نرخی ڕێژەیی بەش و پشکەکان لە بورسی نیویۆرک New York Stock Exchange؛ بنەڕەت: لە ناوی ئاژانسی پەیامنێری دارایی *(Dow Jones & Co, Inc* ◌ شاخص دوژونز
down[1] /daʊn/ *adverb, preposition, adjective*
1 خوارەوە، بۆ خوارەوە، بەرەو خوارەوە، دەمەوژێر، دەمەوخوار، ڕوولە خوارەوە، داـ ڕۆ(وەکوو ڕۆچوون و...)، لەژێر، ژێر، لەسەر عەرز، بەرەو عەرز: *She jumped down off the chair* ◊ *Prices have gone down recently* ◊ *The stone rolled down the hill* 2 پەنچەر، کەمبا 3 دواوە، پشتەوە 4 خواروو، خوارەوە، لای خوار 5 تەواوکراو، جێبەجێکراو، کراو 6 نارەحەت، خەمبار، دڵتەنگ، مات: *I feel a bit down today* 7 نەخۆش، ناساز ◌ 1 پایین، به طرف پایین، در زیر، زیر، روی زمین 2 پنچر 3 عقب 4 پایینی 5 انجامشده 6 افسرده 7 مریض
down[2] /daʊn/ *noun*
1 نەرمەپەڕ، وردەپەڕ، پەڕی نەرم، کوڵکە، گەنەدەموو، تووکی نەرم 2 هاتنەخواری، داکەوتن، کڵۆڵی، ڕۆژەڕەشی، نەهاتی، مەینەتی، نەگبەتی 3 (the Downs) زنجیرە تەپۆڵەندی گردە گەچی و قسڵییەکانی باشووری ئینگلتەرە 4 دەشتی بەرز ◌ 1 پر نرم، کرک 2 نزول، بدبختی 3 داونز 4 جلگەی بلند
down- *prefix*
پێشگر: خوارەوە، بەرەو خوارەوە، ڕوولە خوارەوە، ڕۆـ، داـ ◌ پیشوند: پایین، به سوی پایین
down-and- dirty *adjective*
ڕوون، ڕۆشن، ئاشکرا، دیار، ڕاشکاو، بێپەردە، لەڕوو ◌ صریح، عیان، آشکار، روشن
down-and-out *noun, adjective*
n مرۆی بێماڵوحاڵ، دەربەدەر، لێقەوماو، هەژار، دەستەنگ، بێپارە، ڕەجاڵ *adj* بێماڵوحاڵ، دەربەدەر، لە شەقامکەوتوو: *a novel about being -n and out in London* ◌ *n* آدم بیخانمان، فقیر *adj* بیخانمان
down-at-heel *adjective*
1 کۆن، شڕۆڵ، شیتاڵ، شیتاڵبەشیتاڵ، پەڕپووت: *a down-at-heel hotel* 2 شڕەپۆش، ڕەشوڕووت ◌ 1 مندرس، کهنه 2 ژندەپوش
downbeat /ˈdaʊnbiːt/ *noun, adjective*
n (موسیقا) ترپەی نزم *adj* 1 سارد، ساردوسڕ، وشک 2 ڕەشبینانە، ڕەشبین، خراپەبین 3 دڵتەنگ، مات، نارەحەت ◌ *n* (موسیقی) ضرب پایین *adj* 1 سرد 2 بدبینانه، بدبین 3 افسرده
downcast /ˈdaʊnkɑːst, US -kæst/ *adjective*
1 خەمبار، دڵتەنگ، نارەحەت، بەپەرۆش، ماتەمداگرتوو: *A group of downcast men stood waiting for food* 2 (چاو و هتد) ڕوولەخواری، بەرەوخواری، بەرەوژێر: *Eyes downcast, she continued eating* ◌ 1 افسرده، غمگین 2 (چشم و...) رو به پایین
downconversion *noun*
گۆڕینی سیگناڵی بۆ لەرەی خوارتر ◌ داونکانورسیون
downconverter *noun*
(ئێلیکترۆنیک) ئامێر یان دەزگایێ کە سیگناڵی بۆ لەرەی خوارتر دەگۆڕێ ◌ داونکانورتر
down draught /ˈdaʊndrɑːft, US -dræft/ *noun,* also down draft
1 (هەوا) تەوژمی ڕوولەخواری 2 (خوازە) ڕەوتی هاتنەخوارەوە، ڕەوتی ڕوولەخواری ◌ 1 فروهنج 2 (مجازی) جریان نزولی
downer /ˈdaʊnə(r)/ *noun*
1 ئارامکەرەوە، هێدیکەرەوە، دامرکێنەر (ب.ت. barbiturate) 2 دەرمانی خەوێنەر 3 مایەی نارەحەتی یان زووخاو، دیقپێکەر، سەرەتان ◌ 1 آرامبخش 2 داروی خوابآور 3 آینەی دق
downfall /ˈdaʊnfɔːl/ *noun,* also downcome
1 لێژبوونەوە، داخزان، داچوون، داشکان، هاتنەخواری، دابەزین، داکەوتن، تیاچوون، مایەی تیاچوون، مایەی داکەوتن یان داشکان، مایەی تێشکان 2 بارین، بارشت (باران و بەفر) ◌ 1 سقوط، نابودی، موجب سقوط یا نابودی 2 بارش
downfallen /ˈdaʊnfɔːlən/ *adjective*
تیاچوو، لەنێوچوو، تێشکاو ◌ نابودشده
downgrade *noun*
داشکان، داچوون، هاتنەخوارەوە ◌ تنزل
downgrading *noun*
داشکان، داچوون، هاتنەخوارەوە ◌ تنزل
downhearted /ˌdaʊnˈhɑːtɪd, US -ˈhɑːrtɪd/ *adjective*
1 نارەحەت، دڵتەنگ، ماتەمبار، کز، خەمبار، مات 2 هیوابڕاو، دڵسار، ناهومێد ◌ 1 غمگین، افسرده 2 مأیوس
downhill /ˌdaʊnˈhɪl/ *adverb, adjective, noun*

adv سەرەوخواری، بەرەوژێر، نشێوی *adj* 1
سەرەوخوار، بەرەوخوار، بەرەوژێر 2 سادە،
ئاسان، سانا، هێسان، وەکوو ئاوخواردنەوە *n* 1
(سکی) پێشبڕکێی نشێوی یان سەرەوخواری 2
لێژی سەرەوخواری، بەرەوژێری ◌ *adv* سرازیر
adj 1 سرازیری 2 آسان *n* 1 داون‌هیل 2 سرازیری

down-home *adjective*
سادە، ساکار ◌ بی‌تکلف

Downing Street /'daʊnɪŋ striːt/ *noun*
1 دەونینگ ستریت (شەقامێ لە لەندەن کە ماڵی سەرۆکوەزیری بریتانیای لێیە) 2 حکومەت یان سەرۆکوەزیری بریتانیای گەورە ◌ داونینگ استریت

downland /'daʊnlænd/ *noun*
جێ‌لەوەڕی بەرز، لەوەڕگەی بلند یان تەپی ◌ چراگاه بلند

download /'daʊnləʊd, US -loʊd/ *noun*
(کامپیوتێر) داگرتن، دابەزاندن ◌ داون‌لود

downloadable /ˌdaʊn'ləʊdəbl, US -'loʊd-/ *adjective*
لەداگرتن‌هاتوو، شیاوی دابەزاندن، دادەگیرێ، دادەبەزێترێ ◌ داون‌لودپذیر

down-lying *noun*
مناڵبوون ◌ زایمان

downmarket /ˌdaʊn'mɑːkɪt, US -'mɑːrkɪt/ *adjective*
(ناپەسند) بازاڕی، هەرزان، ئایەخ، گەن‌وگووژاڵ: *The company wants to break away from its downmarket image* ◌ عامه‌پسند

downmost *adjective, adverb*
خوارترین، نزم‌ترین، هەرەخوار ◌ پایین‌ترین

down payment *noun*
پێش، پێشەکی ◌ پیش‌پرداخت

downpipe /'daʊnpaɪp/ *noun*
(بریتانیا) پلووسک، لووساوک (سەرەوخوار یان ئەستوونی) ◌ ناودان

downpour /'daʊnpɔː(r)/ *noun*
شەستەباران، بارانی توند، لەنگێزە، رەهێڵە، ریژنە، رەشە یان تاوەباران ◌ رگبار

downright /'daʊnraɪt/ *adjective, adverb*
adj 1 بێ‌قەڵەودەڵە، بێ‌شێلەوپێلە، ریک‌وراست، رەپ‌وراست 2 راست، دروست 3 تەواو، ئازگار، رەبەق *adv* سەرپاک، بە تەواوەتی، تەواو، پاک، لاپ ◌ *adj* 1 بی‌شیله و پیله 2 راست 3 کامل، مطلق *adv* کاملاً

downriver /daʊn'rɪvə(r)/ *adverb*
لە لای رۆیینی ئاوی رووبار یان چۆمەوە، لەگەڵ رەوتی چۆم، لەگەڵ ریڕەوی رووباردا ◌ در جهت جریان رودخانه، در مسیر رودخانه

downscale /ˌdaʊn'skeɪl/ *adjective*
بازاڕی، هەرزان، ئایەخ، گەن‌وگووژاڵ ◌ بنجل

downshift /'daʊnʃɪft/ *noun*
گۆڕین بۆ گێری خوارتر، خستنە دەندە یان گێری خوارتر ◌ تعویض دنده به پایین‌تر

downside /'daʊnsaɪd/ *noun*
1 لایەنی خراپی، خاڵی لاوازی 2 رەوتی رووڵەخواری 3 زیان یان زەرەری ماڵی ◌ 1 نقطه‌ی ضعف 2 سیر نزولی 3 زیان مالی

downsizing *noun*
کەم‌کردنەوەی (ریزەی) کارکەران (کۆمپانیا، ریکخراوە و هتد) ◌ داون‌سایزینگ

downslope *noun*
سەرەوخواری ◌ سرازیری

downspout /'daʊnspaʊt/ = drainpipe

Down's syndrome *noun*, also Down syndrome
(پزشکی) کۆنیشانەی دەون یان داون (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئینگلیسی John L. H. *Down*، مەرگ 1896) ◌ نشانگان داون

downstage /'daʊnsteɪdʒ/ *adverb*
بەرەو پێشەوەی شانۆ، لە یان لای پێشەوەی شانۆ، نزیک بە پێشەوەی شانۆ ◌ بە سوی صحنه، در جلو صحنه، نزدیک به صحنه

downstairs /ˌdaʊn'steəz, US -'sterz/ *adverb, adjective, noun*
adv لە نهۆمی خوارەوە، لە قاتی بنەوە، بۆ نهۆمی خوارەوە، بەرەو نهۆمی خوارەوە *adj* خوارەوە، ژێرەوە *n* نهۆمی خواروو، مەرتەبە یان قاتی بنەوە، نهۆمی ژێرەوە ◌ *adv* در طبقه‌ی پایین، پایین، به طبقه‌ی پایین *adj* پایینی *n* طبقه‌ی پایین

downstate *adjective*
لە بەشی (خواروو یان) باشووری هەرێم یان ئەیالەتەوە ◌ در بخش جنوبی ایالت

downstream /ˌdaʊn'striːm/ *noun*
بەرەو لای خوارەوەی رووبار، خوارەوەی چۆم، لە لای رۆیینی ئاوی رووبار یان چۆمەوە، لەگەڵ رەوتی چۆم، لەگەڵ ریڕەوی رووباردا ◌ بە سوی پایین رودخانه

downtime /'daʊntaɪm/ *noun*
کاتی کامپیوتێر کارناکا ◌ داون‌تایم

down-to-earth *adjective*
ژیر، تێگەیشتوو، دروست، تێگەیشتووانە، ژیرانە، کرداری، کردارەکی، practical، unpretentious: *down-to-earth traveling tips* ◊ *surprised to find the movie star so down-to-earth* (down-to-earthness *n*) ◌ واقع‌بین، واقع‌بینانه، عملی

downtown /ˌdaʊn'taʊn/ *adverb, adjective*
adv بۆ نێوەوەی شار، بەرەو ناوەندی شار، بۆ نێوشار (ب.ت. ناوچەی بازاڕی شار): *to go/work downtown* *adj* ناوەندی، چەق: *a downtown store* ◌ *adv* بە سوی مرکز شهر،

مرکز شهر *adj* مرکزی
downtrodden /'daʊntrɒdn, US -trɑ:dn/ *adjective*
1 زۆرلـێ‌کـراو، چەوسـێنراو، سـتەملـێ‌کـراو، لـێ‌قـەوماو: *2 a downtrodden minority* بێ‌بەش، پێشێل‌کراو ◌ 1 ستم‌دیده 2 محروم
downtrend /'daʊntrend/ *noun*
1 سستی (ئابووری)، بێ‌بازاڕیتی، بێ‌برەویتی 2 هاتنەخوارەوە، داشکان، داکەوتن، نزم‌بوونەوە، داچوون ◌ 1 کسادی 2 تنزل
downturn /'daʊntɜ:n, US -tɜ:rn/ *noun*
1 سستی (ئابووری)، بێ‌بازاڕیتی، بێ‌برەویتی 2 هاتنەخوارەوە، داشکان، نزم‌بوونەوە، داکەوتن، داچوون، کەم‌بوونەوە ◌ 1 کسادی 2 تنزل، کاهش
down under *noun*
(نافەرمی) ئەوسترالیا یان نیوزیلەند ◌ داون آندر
downward /'daʊnwəd, US -wərd/ *adjective*, also downwards /'daʊnwədz, US -wərdz/
1 سەربەرەوژێر، سەربەرەژێر، سەربژێر، بەرەوژێر، سەرەوخوار، بەرەوخوارەوە، رووڵەخواری: *the downward slope of a hill* 2 رووڵە داشکان، کەمەوەبوو، نزمەوەبوو، رووڵەخواری: *the downward trend in inflation* ◊ *The business was on a downward path, finally closing in 2008* ◌ 1 سرازیر 2 نزولی
downwardly compatible *noun*
بەرنامەیەکی کامپیوتێری کە دەتوانێ لەسەر دەزگایەکی‌تر دا بە باشی کاری پێ‌بکرێ ◌ داون‌واردلی کومپاتیبل
downwardly mobile *noun*
کەسێ کە رۆژبەرۆژ هەژارتر دەبێ ◌ داون‌واردلی موبایل
downwards /'daʊnwədz, US -wərdz/ *adverb*
بۆ لای خوارەوە، رووڵەخوارەوە، بەرەو خوارەوە، بۆ خوارەوە، بەرەو عەرز، رووڵە عەرز، لە سەرەخواری‌دا، دەمەوروو، دەمەوژێر، دەمەوخوار: *She was lying face downwards on the grass* ◌ به طرف پایین، در سرازیری، وارونه
downwarp /'daʊnwɔ:p/ *noun*
(زەوی‌ناسی) کەندال یان چاڵایی بەرینی ئاستی زەوی ◌ داون‌وارپ
downwind /ˌdaʊn'wɪnd/ *adverb*
لە لای باوە، پشت لە با، لەگەڵ با ◌ در جهت باد
downy /'daʊni/ *adjective* (downier, downiest)
پەڕدار، بە پەڕ داپۆشراو، کوڵکن، تووکاوی ◌ پردار، دارای کرک

dowry /'daʊri/ *noun, pl.* dowries
بـاوانی، جیـازی، رەخـتی بـووک، وەردەک، رەهاڵ، پێتەک، ناوتێلانە ◌ جهاز، جهیزیه
dowser *noun*
ئاودۆز ◌ دوسر
dowsing rod *noun*
میلی گومانە، گۆچانی غەیب‌زانی یان پێشزانی، گۆچانی ئاودۆزینەوە ◌ عصای غیب‌گویی
doxastic /dɒk'sastɪk/ *adjective*
(فەلسەفە) سەربە بیروباوەڕی تاکەکەسی ◌ وابسته به اعتقادات فردی
doxological *adjective*
1 پیاهەڵدەرانە، پەسن‌دەرانە 2 سەربە پاڕانەوە یان سرودی دینی ◌ 1 ستایش‌آمیز 2 وابسته به نیایش یا سرود
doxology /dɒk'sɒlədʒi, US dɑ:k'sɑ:l-/ *noun, pl.* doxologies
1 سرودی دینی 2 پاڕانەوە، دوعا، پیاهەڵدان، ستایشت، پەسن (ب.ت. بە دەنگ و لە ڕێورەسمی کلێسەدا) ◌ 1 سرود مذهبی 2 نیایش، حمد
doxorubicin /ˌdɒksəʊ'ru:bɪsɪn/ *noun*
جۆرێ ئانتی‌بیوتیکی بەکتریایی، بۆ چارەسەری leukaemia و جۆرەکانی تری شێرپەنجە ◌ دوکسوروبیسین
doxy /'dɒksi/ *noun, pl.* doxies
1 (کۆن) یار، گراو 2 قەحبە ◌ 1 معشوق 2 روسپی
doyen /'dɔɪən/ *noun, fem.* doyenne /'dɔɪɛn, dɔɪ'ɛn, dwʌ'jɛn/
گەورە، ئەندامی گەورەتر، گەورەئەندام، سەرگەورە ◌ عضو ارشد
doyley = doily
doyly = doily
doz *abbreviation* dozen
doze /dəʊz, US doʊz/ *noun*
خەوەنوچکە، وەنەوز، بیرەبیرە، بیرەخەو، کەروێشکەخەو، گورگەخەو، سەرخەو ◌ چرت
dozen /'dʌzn/ *noun*
1 دازین، دووجین (دوازدە دانە) 2 (dozens) چەندین، دەیان، هەزاران، سەدان 3 زۆر، گەلێ، یەکجار (بنەڕەت: لە *dozeine* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنچینەی *duodecim* لاتین "دوازدە") ◌ 1 دوجین 2 (در جمع) چندین 3 بسیار
dozer *noun*
خەوەنووچکەبەرەوە، وەنەوزدەر ◌ چرت‌زن
dozy /'dəʊzi, US 'doʊzi/ *adjective* (dozier, doziest)
1 خەوالوو، چاوبەخەو 2 sleepy گێژ، گێژوڵا، گوێلک، گەوج ◌ 1 خواب‌آلود 2 خنگ، احمق
DPhil /ˌdi: 'fɪl/ = PhD

dpi /ˌdi: pi: ˈaɪ/ *abbreviation* dots per inch
دی‌پی‌ئی (ئای) خاڵ لە ئینچدا (لە پرینتێردا) ۞ دی‌پی‌آی

dr *abbreviation* drachma(s)

dr *abbreviation* dram(s)

Dr. *abbreviation* Doctor

drab[1] /dræb/ *adjective* (drabber, drabbest), *noun*
adj 1 نـاخۆش، وەڕەس‌کـەر، ماندووکـەر، ناسەرنج‌ڕاکێش، بێ‌ڕەنگ‌وبۆ، مردوو، وشک: *a drab women,* ◊ *cold drab little office* 2 (ڕەنگ) بۆر، *dressed in browns and greys* خورمایی کەم‌ڕەنگ، قاوەیی لێڵ *n* 1 جۆرێ پارچە 2 ڕەنگی بۆر ۞ *adj* 1 ملال‌آور، بی‌حال، بی‌روح، غیرجذاب 2 (رنگ) خاکی *n* 1 نوعی پارچە 2 رنگ خاکی

drab[2] /dræb/ *noun*
1 (کـۆن) ژنی شروشـپرزە، پیس‌وپـۆخڵ، کارپیس، جرپن، پنچڵ 2 قەحبە، خراپەکار ۞ 1 (زن) شلختە 2 روسپی، فاحشە

drably /ˈdræbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناخۆش، ماندووکەرانە ۞ بە طور ملال‌آور

drabness /ˈdræbnəs/ *noun*
ناخۆشی ۞ ملالت

drachm /dram/ *noun*
1 (مێژوویی) سەنگێ یان یەکەی کێشان بەرامبەر بە 60 گەنمە یان هەشتەیەکی ئەونسێ 2 (هەروەها fluid drachm) کێشانە یان پێوەرێکی شلە بەرامبەر بە 60 minim یان هەشتەیەکی fluid ounce ۞ دراخم

drachma /ˈdrækmə/ *noun, pl.* drachmas or drachmae /-mi:/
1 دراخما: یەکەی پارەی یۆنان 2 کۆینی زێوینی یۆنانی کۆن ۞ دراخما

drack /drak/ *adjective, noun*
adj 1 ناسەرنج‌ڕاکێش، ناخۆش، دڵتەنگ 2 وەڕەزکەر، بێزارکەر، عاجزکەر *n* ژنی ناسەرنج‌ڕاکێش ۞ *adj* 1 غیرجذاب، غم‌انگیز 2 کسل‌کنندە *n* زن غیرجذاب

Draco *noun,* Latin (genitive *Draconis*), literally, dragon
هەژدیها: کۆئەستێرەی دەورەجەمسەری circumpolar باکووری، لە دەوروبەری جەمسەری باکووری دایە ۞ دراکو

draconian /drəˈkəʊniən, US -ˈkoʊ-/ *adjective*
1 توند، سەخت، بڕا، توندگر، سەخت‌گر، سەخت‌گیرانە، توندگرانە 2 سەربە دراکۆ یان کۆمەڵە قانوونە بەزەبروزەنگ و سەختەکانی (ناوی قانووندانەری ئەتینای کۆن *Draco*) ۞ 1 شدید، سخت‌گیرانە 2 دراکونین

draconic /-ˈkɒnɪk/ *adjective*
هەژدیهایی، سەربە هەژدیها ۞ وابستە بە اژدها

dracunculiasis *noun,* also Guinea worm disease
نەخۆشی کرمی گینە: نەخۆشی‌یێ لە ئەنجامی کرمی گینە، ئێستا بێجگەلە ئەفریکا نەبێ لە سەرتاسەری دنیا خاشەبڕ کراوە ۞ دراکونکیولیاسیس

draff /draf/ *noun*
(وێژەیی) پەگر، دۆرد، تلتە، تلپە، خلتە، نیشتوو، پیسایی، پاشەڕۆ ۞ لرد، تەنشست، فضولات

draft[1] /drɑ:ft, US dræft/ *noun*
1 بەرنووس، ڕەش‌نووس 2 پلان، گەڵاڵە، نەخشە 3 حەواڵە، درافت 4 سەربازگیری 5 دەستەی هەڵبژاردە ۞ 1 پیش‌نویس 2 طرح 3 حوالە، برات 4 احضار بە خدمت 5 گروە انتخاب‌شدە

draft[2] = draught

draftboard *noun*
لێژنەی سەربازگیری ۞ کمیتەی احضار بە خدمت

draft card *noun*
کارتی سەربازگیری یا بانگ‌کردن بۆ سەربازی ۞ برگەی آمادە بە خدمت

draft dodger *noun*
سەربازی خۆبەدەستەوەنەداو، بۆ سەربازی‌نەچوو ۞ مشمول غایب

draftee /ˌdrɑ:fˈti:, US ˌdræfˈti:/ *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکا) سەرباز ۞ سرباز وظیفە

draftsman /ˈdrɑ:ftsmən/ *noun,* also drafter /ˈdrɑ:ftə(r)/, *pl.* -men
1 (بەرنووس و هتد) ڕێکخەر، ئامادەکار 2 نەخشەکێش، نەخشەڕێژ، داڕێژەر 3 وێنەکێش ۞ 1 تنظیم‌کنندە 2 طراح 3 نقاش

draftsmanship = draughtsmanship

drafty = draughty

drag /dræg/ *noun*
1 کێشان، ڕاکێشان، کێشمان، ڕاکێش‌کردن، کێش‌کردن 2 مرۆی یان شتێ ماندووکەر، شتێ وەڕەزکەر 3 هێزی بەرگری هەوا، هێزی کشێنەرەوە، لەمپەر، کۆسپ، تەگەرە 4 (پیاو) لەبەرکردنی جلی ژنانە، بە جلی ژنانەوە 5 جوولانەوەی خاو یان سووک 6 مایەی دەردەسەر، ملۆزم، مایەی گێروکێشە، مایەی زەحمەت یان کێشە 7 مژ 8 جۆرێ کالیسکەی چەپەری کە بە 4 ئەسپ ڕادەکێشرا 9 قولاب 10 ئامێرێ بۆ خاوکردنەوەی پێچکە یان چەرخ 11 (نافەرمی، ئەمریکا) ڕێگا، ڕێ، شەقام 12 کاریگەری، بانەدۆر (لەسەر خەڵک) 13 (مێژوویی) ماڵوو، زەویڕن، خێشک، لێسە، کوڵوکوت، جەنجەڕ ۞ 1 کشش 2 آدم یا چیز خستەکنندە 3 نیروی مقاومت هوا، مانع 4 دراگ 5

حرکت کند 6 اسباب زحمت 7 یک 8 دراگ 9 قلاب 10 دراگ 11 جاده، راه، خیابان 12 تأثیر 13 کلوخ‌شکن

drag chain *noun*
زنجیری راکێشان یان کێشان یان کێشمان ۞ زنجیر کشش

dragger *noun*
جۆرێ گەمی راوەماسی بە لاگیرەوە ۞ دراگر

draggled = bedraggled

draggle tail *noun*
قەحبە، لەش‌فرۆش، روسپی ۞ قحبه، روسپی

draggy *adjective*, (draggier, draggiest)
1 (نافەرمی) ناخۆش، دڵتەنگ، خەماوی 2 ماندووکەر، وەڕەزکەر، بێزارکەر، عاجزکەر ۞ 1 غم‌انگیز 2 کسل‌کننده

drag-hook *noun*
قولابی راکێشان ۞ قلاب کشش

dragline *noun*
تەناف یان گوریسی کەشتی ۞ طناب کشتی

dragman *noun*, *pl.* dragmen
(راوچی) تۆڕەوان، تۆڕهاوێژ ۞ ماهی‌گیر با تور

dragnet /ˈdrægnet/ *noun*
1 تۆڕی راوەماسی، لاگیرە 2 داو، تەڵە 3 سیستمی گەڕان بە وردی بە دوای تاوانکاراندا ۞ 1 تور ماهی‌گیری 2 دام 3 دراگنت

dragoman /ˈdragɔ(ʊ)mən/ *noun*, *pl.* dragomans or dragomen
1 (جاران) دیلمانج، وەرگێڕ 2 شارەزا، رێ‌بەلەد، بەلەد، رێزان (بنەڕەت: لە تەرجومان *tarjumān* ەوە وەرگیراوە) ۞ 1 دیلماج 2 بلد

dragon /ˈdrægən/ *noun*
1 هەژدیها؛ بۆ ناوی مارمێلکە جۆراوجۆرەکان بەکاردێت، ب.ن. 2 Komodo dragon (خوازە) ژنی دڕ، سەڵیتە، دەمهەراش، بلوێربەزێن ۞ 1 اژدها 2 (مجازی) زن سلیطه

Dragon /ˈdrægən/ *noun*
(ئەستێرەوانی) هەژدیها ۞ تنین

dragon boat *noun*
گەمی هەژدیهایی (چینی) ۞ قایق اژدهایی

dragonet /ˈdrag(ə)nɪt/ *noun*
1 هەژدیهای چکۆلە 2 جۆرێ ماسی وردی دەریایی [*Callionymus lyra* و جۆرەکانی تر] ۞ 1 اژدهای کوچک 2 نوعی ماهی

dragonfish *noun*, *pl.* same or dragonfishes
هەژدیهاماسی، ماسی‌یەهەژدیها [خێزانەکانی Idiacanthidae و Stomiatidae: گەلێ جۆرن] ۞ نوعی ماهی

dragonfly /ˈdrægənflaɪ/ *noun*, *pl.* dragonflies
پووش‌بەقوونە، پووشەکەبەکنگ(ە)، سەر(ە)تەشی، چوکلەکنگە، زەڵقونک، زەڵ‌بەقوونە، دومدیکە، تەیارە [ژێردەستە Anisoptera: زۆر جۆرن] ۞ سنجاقک

dragonhead *noun*, also dragon's head
هەژدیهاسەرە؟: چەندین جۆری مەزرە لە توخمی Dracocephalum، ب.ت. رووەکێکی ئەمریکای باکووری [D. parviflorum] کە هێشووە گوڵی شین یان بەنەوشی چڕی هەیە، سەرەهەژدیها ۞ نوعی گیاه

dragonish *adjective*
هەژدیهائاسا، هەژدیهایی ۞ اژدهامانند

dragon lizard = komodo dragon

dragon's blood *noun*
خوێنی هەژدیها؟: جۆرێ جەوک resin یان گەردەی سووری توند و ئاوەتوواو، لە هێندێ رووەکی گەرمێنان ب.ت. Malaysian palm یان dragon tree دەگیرێ ۞ خون سیاووشان

dragon's head = dragonhead

dragon ship *noun*
جۆرێ کەشتی درێژی ڤایکینگەکان ۞ نوعی کشتی وایکینگ‌ها

dragon tree *noun*
دارهەژدیها: دارێکی خورمائاسای درەنگ‌هەڵدەر، رەسەنی دوورگەکانی کاناری، dragon's blood دەگرێ [*Dracaena draco*] ۞ نوعی درخت

dragoon /drəˈguːn/ *noun*
1 شەڕکەر، سپایی، سەربازی سوارەی شەڕکەر (بە تفەنگ یان شمشێر) 2 جۆرێ کۆتر ۞ 1 جنگجو 2 نوعی کبوتر

drag queen *noun*
پیاوی هاوڕەگەزباز، کە جلی ژنانە لەبەر دەکا تا خەڵک سەرقاڵ کا ۞ دراگ کوین

drag race *noun*
(ماشێنەکان) تاوەبڕکێ، پەلەبڕکێ ۞ مسابقەی شتاب

drag racing *noun*
(ماشێنەکان) تاوەبڕکێ، پێشبڕکێی تالووکە، پەلەبڕکێ ۞ مسابقەی شتاب

dragster /ˈdrægstə(r)/ *noun*
ماشێنی تاوەبڕکێ، شۆفێری تاوەبڕکێ ۞ دراگاستر

drain /dreɪn/ *noun*
1 زێراب، گۆرێچە (زێرابی سەرچن یان سەرگیراو)، گونج(ە)، رەهەندی ئاوەڕۆ، لوولە یان بۆری ئاوەڕۆ 2 گونجە، درگای ئاوەڕۆ، سەری زێراب، گۆمگە، کونەئاوەڕۆ 3 (drains) ئاوەڕۆ، پیساو، گەناو 4 ئاوهەڵچۆڕاندن، وشک‌کردنەوە، ئاوەچۆڕکردن، ئاودەرکردن 5 (پزشکی) چڵک‌کێش، کێم‌کێش، زووخ‌دەرکێش ۞ 1 لولەی فاضلاب 2 دهانەی فاضلاب 3 (در جمع) فاضلاب 4 زەکشی 5 جراحت‌کش

drainage /ˈdreɪnɪdʒ/ *noun*
1 ئاوهەڵچۆڕاندن، وشک‌کردنەوە، ئاوەچۆڕکردن، ئاوەچۆڕاندن، ئاودەرکردن 2 ئاوەڕۆ، پیساو، گەناو 3 زیراب، لوولە یان بۆری ئاوەڕۆ، ڕەهەندی پیساو یا ئاوەڕۆ 4 تۆڕی زیراب یان ئاوەڕۆ، سیستمی ئاوەڕۆ ۞ 1 زەکشی 2 فاضلاب 3 لولەی فاضلاب 4 شبکەی فاضلاب

drainage basin = catchment area, drainage area

drained /dreɪnd/ *adjective*
ماندوو، شەکەت، لەپێ‌کەوتوو: *The experience left her emotionally drained* ◊ *She suddenly felt totally drained* ۞ خسته

drainer = draining board

draining board *noun*, also drain board
(چێشت‌خانە و هتد) تەختەی ئاوەچۆڕ(کردن)، ئاوەچۆڕگە ۞ سینی

drainpipe /ˈdreɪnpaɪp/ *noun*
1 زیراب، لوولە (بۆری) ئاوەڕۆ، گونجە، ڕەهەندی پیساو یا ئاوەڕۆ 2 پلووسک، لووساوک، میزفک، مێزەفک ۞ 1 لولەی فاضلاب 2 ناودان

drainpipe trousers *noun*, also drainpipes
شەڵواری لوولەتفەنگی یا لنگ‌باریک یا تەنگ‌وتۆمان ۞ شلوار لوله‌تفنگی

Draize test *noun*, also Draize eye test
تێست یان ئازمایشتی درایز: ئازمایشتێ بۆ زیان‌بازی ماک و مادە کیمیاییەکان بۆ چاوی مرۆڤ (بنەڕەت: لە ناوی دەرمان‌ناسی ئەمریکایی pharmacologist John H. Draize مەرگ 1992) ۞ آزمایش درایز

drake[1] /dreɪk/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سۆنە، نێرەمراوی، مراوی نێر ۞ مرغابی نر

drake[2] /dreɪk/ *noun*
1 مێشی ڕاوەماسی 2 جۆرێ تۆپی چکۆلەی زوو ۞ 1 مرغابی نر 2 نوعی توپ کوچک قدیمی

Dralon /ˈdreɪlɒn/ *noun*
(بریتانیا، دروشمی بازرگانی) جۆری پارچەی دەسکرد، لە ڕیشاڵی ئەکریلیک ۞ درالون

dram[1] /dræm/dræm/ *noun*
1 (خواردنەوە) قوم (ب.ت. ویسکی و لە سکاتلەند) 2 درەم (یەکەی کێشان بەرامبەر بە 3/89 گرەم، یەکەی کێشان بەرامبەر بە 1/77 گرەم) ۞ 1 پیک 2 درم

dram[2] /drɑːm/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی ئەرمەنستان، بەرامبەر بە سەد luma ۞ درام

drama /ˈdrɑːmə/ *noun*
1 شانۆ، شانۆنامە، شانۆگەری، هونەری شانۆ (وەکوو لقێ لە وێژە) 2 ورووژان، جۆش‌وخرۆش، هەژان، گوڕ، ڕووداوی خۆش یان ورووژێنەر ۞ 1 نمایش، نمایش‌نامە، (هنر) تئاتر 2 هیجان، رویداد مهیج

dramatic /drəˈmætɪk/ *adjective*
1 سەربە شانۆگەری، شانۆیی 2 هەستبزوێن، سەرسووڕمێنەر، ورووژێنەر، گەورە و کتوپڕ، بەرچاو، دیار، دەرکەوتوو، سەیر، زەق ۞ 1 وابسته به تئاتر 2 هیجان‌انگیز، چشم‌گیر، شگفت

dramatically /-kli *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو، دەرکەوتوانە، بە شێوەیەکی زەق، بە شێوەیەکی شانۆیی، بە شێوەیەکی بنەڕەتی ۞ به طور چشم‌گیر، به طور نمایشی، به طور اساسی

dramatic irony *noun*
ئایرۆنی شانۆیی، بەزمی شانۆیی ۞ طنز نمایشی

dramatics /drəˈmætɪks/ *noun, pl.*
1 شانۆگەری، هونەری شانۆ 2 ئەدا و ئەتوار، کایە، نازونووز ۞ 1 هنر تئاتر 2 ادا و اصول

dramatis personae /ˌdræmətɪs pɜːˈsəʊnaɪ, pɜːrˈsoʊ-/ *noun*
لیستی کەسایەتییەکانی نێو شانۆ، کەسایەتییەکانی شانۆ ۞ (فهرست) شخصیت‌های نمایش

dramatist /ˈdræmətɪst/ *noun*
نووسەری شانۆنامە، شانۆنامەنووس ۞ نمایش‌نامه‌نویس

dramatization /ˌdræmətaɪˈzeɪʃn, US -təˈz-/ *noun*
1 شانۆ 2 (شانۆنامە، ڕووداو و هتد) بە شێوەی شانۆ (یان فیلم) دەرهێنان ۞ 1 نمایش 2 به صورت نمایش درآوردن

dramaturge /ˈdramətɜːdʒ/ *noun*, also dramaturg = dramatist

dramaturgic *adjective*, also dramaturgical
سەربە هونەری درام‌نووسی ۞ وابسته به فن درام‌نویسی

dramaturgy /ˈdraməˌtɜːdʒi/ *noun*
هونەری درام‌نووسی یان نووسینی درام ۞ فن درام‌نویسی

Drambuie /dramˈbuːi, US -ˈbjuːi/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) لیکۆرێکی ویسکی شیرینی سکاتلەندی (بنەڕەت: لە *dram buidheach* گەیلی سکاتلەندی "خواردنەوەی ڕازی‌کەر") ۞ درامبوئی

dram-shop *noun*
مەیخانە، مەی‌فرۆشی ۞ بار، میکده

drank /dræŋk/ = past of drink

drape /dreɪp/ *noun*
1 پەردە 2 چین، لۆ، قەد، چین‌تێ‌کەوتوویی 3 (جل‌وبەرگ) برشت ۞ 1 پرده 2 چین 3 (لباس) برش

draper /'dreɪpə(r)/ *noun*
1 پارچەفرۆش، بازرگـان، کوتـاڵفـرۆش 2 کوتاڵفرۆشی، دووکانی پارچەفرۆشی ◌ 1 بزاز 2 مغازەی بزازی
drapery /'dreɪpəri/ *noun, pl.* draperies
1 پارچەفرۆشـی، کوتـاڵفرۆشـی 2 پارچـە، پارچەی پەردەیی 3 (draperies) پەردە 4 چین، لۆ، قەد، چین، چین‌تێ‌کەوتوویی ◌ 1 بـزازی 2 پارچە 3 (در جمع) پرده 4 چین
drastic /'dræstɪk, US 'drɑ:s-/ *adjective*
بنـەڕەتی، بنچینـەیی، بنگـەهی، تونـد، ڕشـت، سـەخت، ئاسـتەم، تونـدوتیژ: *a drastic measures ◊ purgative* ◌ *drastic* اساسـی، شدید، حاد، سخت
drastically /-kli/ *adverb*
توند، بە توندی ◌ شدیداً
drat /dræt/ *interjection*
ئەها! تف! تێهەڵدە! ◌ آه!
dratted *adjective*
بەزیادنەکردوو، گووتێ‌بوو، گوو، گڵاو، پیس ◌ لعنتی، کوفتی
draught /drɑ:ft/ *noun, adjective,* US draft
1 ڕاکێشـان، کێشـان، کـێش‌کـردن 2 بـەرەڕاو 3 تۆرخـستن، تۆرنانـەوە، لاگـیرەخـستن 4 بـا، تەوژمی با، کوڕان 5 قوم، قولپ، گولپ، فڕ 6 مژ 7 دەرمانـاو، گیراوەی پزشکی 8 قووڵاییێ کـە کەشـتی دەکەوێتـە سـەرئاو، بنبـڕایی کەشـتی، بنبڕانی کەشتی 9 (گیانەوەر) بارگین، بارگیر ◌ 1 کشش 2 درافت 3 کوران، جریان هوا 4 درافت 5 جرعه 6 پک 7 شربت دارو 8 درافت 9 بارکش
draught beer *noun*
بیرەی کوویـە یـان بۆشـکە (لـەچاو قوتـو) ◌ آبجوی بشکه
draughtboard /'drɑ:ftbɔ:d, US 'dræftbɔ:rd/ *noun*
تەختەدامە ◌ صفحەی بازی چکرز
draught excluder *noun*
بابەست، بابەند ◌ درافت اکسکلودر
draughthorse *noun*
بارگین، بارگیر، پاڵانی ◌ یابو
draughts *noun, pl.,* US checkers
دامە، دامانێ ◌ چکرز
draughtsman /'drɑ:ftsmən/ *noun, pl.* draughtsmen
1 نەخشەکێش، نەخشەڕێژ، داڕێژەر 2 وێنەکێش ◌ 1 طراح 2 نقاش
draughtsmanship /'drɑ:ftsmənʃɪp, US 'dræfts-/ *noun*
1 نەخشەکێـشی، نەخـشەڕێژی، داڕێـژەری 2 وێنەکێشی ◌ 1 طراحی 2 نقاشی
draughtswoman /'drɑ:ftsmən/ *noun, pl.* draughtswomen
1 (ژن) نەخـشەکێش، نەخـشەڕێژ، داڕێـژەر 2 وێنەکێش ◌ 1 (زن) طراح 2 نقاش
draughty /'drɑ:fti/ *adjective* (draughtier, draughtiest)
بـاگر، بـاگرتوو، کـون، سمەسـا، کونـەبا، بـاخۆر، بـابوێر، لەبـەر هـاتنی هـەوا یـان بایـا ◌ دارای کوران، در معرض باد
Dravidian /drə'vɪdiən/ *noun, adjective*
درافـیدی *n* 1 دەسـتەزمانێ لـە باشـووری هیندووسـتان و سریلانکا (کە تامیل Tamil و کانـادا Kannada لـەخۆدەگرێ) 2 ئەنـدامی هەریـەک لـەو گەلانـەی کـە بـەو زمانانـە قـسە دەکەن *adj* سـەربە یـان ئاماژە بەو دەستەزمانە یان ئاخێوەرانی ◌ دراویدی
draw /drɔ:/ *noun*
1 کێشان، ڕاکێشـان 2 نیوکێشی، پشک‌هەڵخستن، پـشک، بـەخت‌تـاقی‌کردنـەوە 3 (یـاری یـان پێـشبڕکێ) بەرامبـەر، بەقەدیـەک، یەکـسان، ئەنجامی بەرامبەر 4 جنی‌سەرنج 5 مژ(لێدان) 6 پـرەبارەی وەرگـیراو بـە چـەک 7 (تافـەرمی) گیابـەنگ ◌ 1 کـشش، جلـب 2 قرعـەکـشی 3 مـساوی 4 کانون توجه 5 پک 6 مبلغ دریـافتی بـە وسیلەی چک 7 حشیش
drawable /'drɔ:əbl/ *adjective*
ڕاکێـشەنی، شـیاوی ڕاکێـشان، دەکێـشرێ، ڕادەکێشرێ ◌ کشیدنی
drawback /'drɔ:bæk/ *noun*
عەیب، گرفت، کێماسی، کەم‌وکووڕی، ناستەنگ، خاڵی لاوازی: *The main drawback to it is the cost* ◌ ایراد، اشکال
drawbar /'drɔ:bɑ:(r)/ *noun*
میلی پێکەوەبەستن، میلی ڕاکێشان ◌ میلـەی اتصالی
drawbridge /'drɔ:brɪdʒ/ *noun*
پردی هەڵدراوە یان جووڵاو، پردی زنجیری یان گوریسی، پردی سەرچوو (لە قەڵادا) ◌ پل متحرک
drawcard *noun*
(تافـەرمی) تایبەتمەنـدی سـەرنجڕاکـێش، شـتی سـەرنجڕاکێش ◌ ویژگی جالب، چیز جالب توجه
drawcord = drawstring
drawdown *noun*
کەم‌بوونەوەی چەندێتی شتێ، داشکان ◌ کاهش کمیت چیزی
drawee /drɔ:(r)'i:/ *noun*
حەوالەگیر، حەوالەگر ◌ برات‌گیر
drawer /drɔ:(r)/ *noun*
1 دراوێـر، چـاو 2 حەوالـەدەر، چـەک‌کـێش، چـەک‌نـووس، حەوالـەنووس 3 وێنـەکێش 4 (drawers) دەرپێ، ئاوەڵ‌کراس، ساتان، شـۆرتی کچان یان ژنان ◌ 1 کشو 2 برات‌کش 3 نقاش 4

(در جمع) زیرشلواری، شورت

drawing /'drɔ:ɪŋ/ *noun*

1 وێنــه، کێــشراوه، کێــشانەوه 2 نیوکێــشی، پشک(هەڵ)خستن ◌ 1 تصویر، نقاشی، طراحی 2 قرعەکشی

drawing board *noun*

تەختەی کێشانەوه ◌ تختەی رسم

drawing pin *noun*, thumbtack

پونز، بزمارۆکەی سەرپان پونز، بزمارۆکەی سەرپان ◌ پونز

drawing power = pulling power

drawing room *noun*

دیوی میوانی، ژووری میوان ◌ اتاق پذیرایی

drawknife /'drɔ:naɪf/ *noun*

چەقۆی دوودەسکە (بۆ تاشینی دار) ◌ چاقوی دودسته

drawl /drɔ:l/ *noun*

راوێژی کێشپێدراو یان درێژکراو ◌ لحن کش‌دار

drawn /drɔ:n/ *adjective*

1 (سەروچاو) تێ‌قوپاو، تێکچوو، چرژاو، چرچ، نارەحەت، نگەران، زەردهەڵگەراو، بزرکاو 2 (پێشبڕکێ) بەرامبەر، یەکسان، بەقەدیەک ◌ 1 تکیده، چروک 2 (مسابقه) مساوی

drawn /drɔ:n/ = past participle of draw

drawn butter *noun*

(ئەمریکا) کەرەی قاڵکراو یان قرچکراو ◌ کرەی ذوب‌شده

drawn-out *adjective*

دووردرێژ، درێژخایەن، درێژ ◌ طولانی

drawstring /'drɔ:strɪŋ/ *noun*, also drawcord

(دەرپێ، جانتا و هتد) پەت، دۆخین، بەنەخۆێن، کشتەک، بەن ◌ بند

dray /dreɪ/ *noun*

1 عەرەبانەی چوارپێچکە (ب.ت. بۆ هەڵگرتنی شتی قورس، ب.ت. کووپەمەی) 2 دەستەبەر یان فەرغوونی دووپێچکەیی ◌ درای

dread /dred/ *noun, adjective*

n 1 ترس، تۆقین، خۆف، باک، سام، ئەندێش، ترۆر، نیگەرانی، دڵەراوکێ 2 مایەی ترس، مایەی نیگەرانی، مایەی تۆقین *adj* ترسێنەر، تۆقێنەر، جێی ترس ◌ *n* 1 ترس، هراس، وحشت، دلهره 2 مایەی وحشت *adj* وحشتناک

dreadful /'dredfl/ *adjective*

1 پڕمەترسی، پڕترس، ترسناک، بەسام، پڕئەندێش، ورەبەر، ترسێنەر، تۆقێنەر، جێی ترس، ترس‌دار: *the dreadful ◊ a dreadful storm* 2 *sublimity of the mountain peaks* شپرزه، خراپ، وەڕەزکەر، یەکجار، گەلێ: *-ul disorder* ◌ 1 وحشتناک، مخوف 2 افتضاح، بسیار

dreadfully /'dredfəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ترسێنەر، تۆقێنەرانە ◌ بە طور وحشتناک

dreadfulness /'dredfəlnəs/ *noun*

پڕمەترسی‌بوون، جێی‌ترس‌بوون، ترسێنەری، تۆقێنەری، ترسناک ◌ وحشتناکی، مخوف بودن

dreadlocks /'dredlɒks, US -lɑ:ks/ *noun, pl.*

(شێوازی قژ) دریدلاکس ◌ مدل راستافاریانی

dreadnought /'drednɔ:t/ *noun*

1 (مێژوویی) کەشتی شەڕکەر، گەمی شەڕ (هی سەرەتای سەدەی بیستەم، چەکێکی کالیبرگەوری سازی لەسەر دابەستراوە) 2 (کۆن) مرۆی نەترس 3 (کۆن) جۆرێ ئۆڤێرکۆتی قورس بۆ هەوای تووش ◌ 1 ناو 2 آدم باجرات 3 دردنوت

dream /dri:m/ *noun, adjective*

n 1 خەون، خەو 2 ئاوات، هیوا، خەیاڵ، خەون‌وخەیاڵ، (خوازە) جوان، سەیر *adj* خەیاڵی ◌ *n* 1 رؤیا، خواب 2 آرزو، خواب و خیال، (مجازی) محشر، عالی *adj* رؤیایی

dreamboat /'dri:mbəʊt, US -boʊt/ *noun*

دلداری خەیاڵی، گراو یان یاری خەیاڵی ◌ معشوق رؤیایی

dreamer /'dri:mə(r)/ *noun*

1 خەوبین، خەونبین 2 مرۆی خەیاڵاتی ◌ 1 خواب‌بیننده 2 آدم خیال‌پرداز

dreamily /-ɪli/ *adverb*

خەیاڵاوی‌یانە، خەیاڵپلاوانە ◌ خیال‌پردازانه

dreaminess /'dri:minəs/ *noun*

خەیاڵ‌کردنەوە، چوونە نێو خەون‌وخەیاڵەوە، خەیاڵبردنەوە: *She was feeling the same romantic dreaminess she had felt as a young girl* ◌ خیال‌پردازی

dreamland /dri:mlænd/ *noun*

خەون‌وخەیاڵ، دنیای خەیاڵ‌کردنەوە، خەیاڵپلاو، فاک‌وفیک، (نافەرمی) خەون، خەو ◌ عالم خیال، (مجازی) خواب

dreamless /'dri:mləs/ *adjective*

1 (خەون) بێ‌خەون 2 (خەو) قورس، شیرین، خۆش، گران ◌ 1 بدون رؤیا 2 سنگین

dreamlike /'dri:mlaɪk/ *adjective*

1 وەکوو خەو، خەون‌ئاسا 2 خەونی، خەیاڵی، ناڕاستەقینە ◌ 1 خواب‌مانند 2 رؤیایی

dreamt /dremt/ = past and past participle of dream

dreamtime = alcheringa

dreamworld /dri:mwɜ:ld, US -wɜ:rld/ *noun*

خەون‌خەیاڵ، خەیاڵپلاو، خەیاڵکردنەوە، خەیاڵبردنەوە: *If he thinks it's easy to get a job, he's living in a dreamworld* ◌ عالم

خیال، تخیل

dreamy /'dri:mi/ *adjective* (dreamier, dreamiest)

1 خەونئاسا، وەکوو خەو 2 خەیالاوی، خەیالاتی، خەیالی، ناراستەقینە، تەماوی، لێل، تەژمە، نامەعلووم، روون نییە، نادیار 3 خۆش، شیرین، خەیالی 4 سەیر، سەرنجڕاکێش 5 پڕخەو، خەوبین 6 (چاو) خومار ۞ 1 خواب‌مانند، مثل خواب 2 خیال‌پرداز، خیالی، مبهم 3 خوشایند 4 محشر 5 پرخواب 6 (چشم) خمار

drear /drɪə/ = dreary

drearily /'drɪərəli, US 'drɪr-/ *adverb*

دڵتەنگانە، بە شێوەیەکی دڵتەنگ ۞ بە طور غم‌انگیز

dreariness /'drɪərinəs, US 'drɪrinəs/ *noun*

1 دڵتەنگ، مات، ناخۆشی، خەماویبوون 2 ناخۆشی ۞ 1 غم‌انگیزی 2 کسل‌کنندگی

dreary /'drɪəri, US 'drɪri/ *adjective* (drearier, dreariest)

1 ناخۆش، دڵتەنگ، خەماوی، خەمبارین 2 ماندووکەر، وەڕەزکەر، بێزارکەر، عاجزکەر ۞ 1 غم‌انگیز 2 کسل‌کننده

dreck /drɛk/ *noun*, also drek

زبڵ، زبڵوزاڵ، خشتوخاڵ، گەنوگوو(زاڵ)، خۆڵوخاک ۞ آشغال

dredge /dredʒ/ *noun*, also dredger /'dredʒə(r)/

لیتەماڵ، دەزگای لیتەماڵ(ین)، کەشتی لیتەماڵ ۞ لایروب، ماشین یا کشتی لایروبی

dredging *noun*

لیتەماڵی، جۆماڵ، خاوێنکردنەوە ۞ لایروبی

dreggy /dregɪ/ *adjective*

دۆردی، تڵتاوی، تلپاوی، خڵتاوی، خەست ۞ دردی، غلیظ

dregs /dregz/ *noun, pl.*

1 پەگر، دۆرد، تڵتە، تلپە، خڵتەوخاڵ، خڵتە، نیشتوو، بن 2 (خوازە) گەند، تڵتە، خڵتەوخاڵ، گەنوگووزاڵ، پاشماوە، گوو ۞ 1 لرد، تەنشست 2 (مجازی) تفاله

dreich /dri:x/ *noun*, also driech

1 (لە سکاتلەند) ناخۆش، دڵتەنگ، خەماوی، خەمبارین 2 ماندووکەر، وەڕەزکەر، بێزارکەر، عاجزکەر ۞ 1 غم‌انگیز 2 کسل‌کننده

drek = dreck

drench /drentʃ/ *noun*

دەرمان، بڕی دەرمانێ بۆ ئاژەڵ، ژەمەدەرمان ۞ دارو

drenched *adjective*

خووساو، (تەواو)تەڕ ۞ خیس

drencher *noun*

شتی پێدانی بڕی دەرمانێ بۆ ئاژەڵ ۞ درنچر

drenching *noun, adjective*

n خووساوی، (تەواو)تەڕی *adj* خووسێنەر ۞ *n* خیسی *adj* خیس‌کننده

dress /dres/ *noun*

1 کراسی ژنانە 2 جلوبەرگ، کنج، بەرگ 3 بەرگی میوانی یان تایبەتی ۞ 1 پیراهن زنانە 2 لباس 3 لباس رسمی

dressage /'dresɑ:ʒ/ *noun*

(لە ئەسپسواریدا) زنجیرە کردەوەیەکی جوان یا ڕێکوپێک ۞ درساژ

dress circle *noun*

ریزی پێشەوە (کە بە جلی تایبەتییەوە دانیشتوون) ۞ لژ

dress-coat *noun*

جۆرێ کۆتی پاشەڵدرێژ کە پیاوان لە بۆنەی فەرمیدا لەبەری دەکەن ۞ کت فراک

dressed /drest/ *adjective*

جللەبەرکردوو، بەرگپۆشیو ۞ ملبس

dresser /'dresə(r)/ *noun*

1 برینپێچ، دوانۆژدار، دوانەشتەرگەر 2 (شانۆگەری) یاریدەدەری جلوبەرگ، جلپۆش، جللەبەرکەر 3 میزی خۆجوانکردن 4 میزی چێشتخانە ۞ 1 دستیار جراح 2 دستیار لباس 3 میز آرایش 4 کابینت

dress-goods *noun*

پارچە و کوتاڵی ژنان ۞ پارچه و قماش زنان

dressing /'dresɪŋ/ *noun*

1 جل لەبەرکردن، جلپۆشی، بەرگپۆشی، خۆلەبەرکردن 2 برینپێچی، سارغی 3 سۆس 4 = stuffing ۞ 1 لباس‌پوشی 2 پانسمان 3 سس

dressing-case *noun*

قوتو یان سنووقی کەلوپەلی خۆجوانکردن (یان ئارایشت) ۞ جعبەی لوازم ارایش

dressing down *noun*

سەرکۆنە، لێڕووشهەڵگەڕان، لێتووڕەبوون، لێگرژهەڵاتن، هەڵشاخان، پاهەڵکالان، بەسەرداهاتن ۞ توبیخ، پرخاش

dressing gown *noun*

بەرگیماڵەوە، جلی ماڵەوە یان خەو (یان خۆشتن) ۞ روبدوشامبر

dressing room *noun*

دیوی خۆگۆڕین ۞ رخت‌کن

dressing station *noun*

شوێنی چارەسەری تەنگەتاوی سەربازانی بریندار لە شەڕدا ۞ درسینگ استاسیون

dressing table *noun*

میزی خۆڕازاندنەوە، میزی خۆجوانکردن ۞ میز آرایش

dressing-up *noun*

جلێن، (کایەی منالان) گۆڕینی جل(وبەرگ)، جلوبەرگێکی تایبەتی لەبەر دەکەن و وا خۆیان

دەنوێتن کە ئەو کەسەن ۞ تغییر لباس
dressmaker /ˈdresmeɪkə(r)/ *noun*
بەرگدرووی ژنانە ۞ خیاط زنانه
dressmaking *noun*
بەرگدروونی ژنانە، دروومانی ژنانە، خەیاتی ژنانە ۞ خیاطی زنانه
dress parade *noun*
ریزە یان سانێ بە بەرگی یەکدەستەوە ۞ رژه با یونیفورم
dress rehearsal *noun*
1 (شانۆگەری، ئۆپێرا و هتد) دوامەشق 2 (خوازە) مەشق، کارکردن ۞ 1 تمرین نهایی 2 (مجازی) تمرین
dress shirt *noun*
کراسی تایبەتی، کراس یان شەوی فەرمی ۞ پیراهن رسمی
dress uniform *noun*
(سەربازی) یونیفۆرمی فەرمی ۞ لباس فرم
dress-up = dressing-up
dressy /ˈdresi/ *adjective* (dressier, dressiest)
1 (جلوبەرگ) تایبەتی، فەرمی، میوانی، جوان 2 تەرپۆش، شۆخ، پۆشتەوپەرداخ، جوانپۆش ۞ 1 (لباس) رسمی، شیک 2 خوش‌لباس
drew /druː/ = past of draw
drey /dreɪ/ *noun*, dreys
هێلانەسمۆرە (لەسەر دار) ۞ لانه‌ی سنجاب
dribble /ˈdrɪbl/ *noun*
1 دلۆپێ، تنۆکێ، برێ، بریکی کەم، نەختێ 2 لیک، گلێز، ئاوی دەم 3 (تۆپێن و هتد) دریبل ۞ 1 چکه، قطره، مقدار کم 2 آب دهان 3 دریبل
dribbler *noun*
لیکن، گلێزن، گلێزۆ ۞ دارای آب دهان
driblet /ˈdrɪblɪt/ *noun*
1 دلۆپێ، تنۆکێ (لە شلەیێ) 2 برێ، بریکی کەم، نەختێ، کەم، چکێ ۞ 1 چکه، قطره 2 مقدار کم
dribs and drabs *noun, pl.*
وردەوردە، کەمکەم، نەختەنەختە، برەبرە، لە بەرەوە ۞ خرده‌خرده
driech = dreich
dried /ˈdraɪd/ *adjective*
وشک، گزر، وشکەوەبوو، کزرەوەبوو ۞ خشک، خشک‌شده
dried = past and past participle of dry
dried fruit *noun*
میوەی وشکەوەبوو، وشکە، وشکەمەنی (ب.ت. مێوژ یان ترێ(کشمیش) ۞ خشکبار
dried milk *noun*
شیری وشک(ەوەبوو) ۞ شیر خشک
drier = dryer
drift /drɪft/ *noun*
1 جوولـە، جوولانەوەی بەخاوی، تەکان (کەمکەم)، تەوژم، رامالین، رادان 2 کەڵەکە، تۆپەڵە، رادراوە، رامالراوە، رامالە، کۆما، کۆگا، کۆمای رادراو بە با، باراماڵک (ب.ت. زیخ، بەفر و هتد)، سەهۆڵی ئاومالک 3 ئەسکەنە 4 مەبەست، خەیال، نیاز، نێوەرۆک، کاکڵ، واتا، مانا 5 داشکانەوە، مەیل، تێندێنی 6 (فڕۆکە و ...) لادان، رادان 7 سەبر، چاوەڕوانی 8 = driftnet 9 لێخورین، راپێچدان (ئاژەڵ) 10 رەهەندی لاوەکی، لارەهەند 11 (زمانەوانی) گۆڕان، گۆڕانکاری ۞ 1 حرکت، فشار، رانش 2 توده، توده‌ی بادآورده 3 توده‌ی یخ آب‌آورده 4 اسکنه 5 منظور، مفاد، معنی 6 گرایش 7 انحراف 8 انتظار 9 راندن (احشام) 10 تونل فرعی 11 (زبان‌شناسی) تحول
driftage /ˈdrɪftɪdʒ/ *noun*
1 رامالین، رادان 2 لادان 3 کەڵەکە، رامالک، تۆپەڵە، رادراوە، رامالراوە، رامالە، کۆما، کۆگا، شتێ کە بە ئاو یان باوە رامالرابێ، بامالک، ئامالک ۞ 1 رانندگی 2 انحراف 3 توده، تل
drifter /ˈdrɪftə(r)/ *noun*
1 گەمی راوەماسی (بە لاگیرەی سەراوکەوتە) 2 مرۆی سەرلێشێواو ۞ 1 قایق ماهی‌گیری 2 آدم بی‌هدف
driftfish *noun, pl.* same or driftfishes
جۆرێ ماسی باریک لە قوولایی دەریا گەرمەکاندا [خێزان Nomeidae] ۞ نوعی ماهی
drift-ice *noun*
سەهۆڵی سەراوکەوتە یان سواراو ۞ یخ شناور
driftless = aimless
driftnet *noun*
لاگیرەی سەراوکەوتە، تۆری راوەماسی سەراوکەوتە (بێ تۆرەکە لەسەر تەرکە و سەرەکەی لەسەر ئاوەوە) ۞ تور ماهی‌گیری شناور
driftwood /ˈdrɪftwʊd/ *noun*
داری سەراوکەوتە ۞ چوب شناور
drill[1] /drɪl/ *noun*
سمۆ، کونکەرە، سمەک، متکەو، مەتە، دریل، بەهرەمە ۞ دریل، مته
drill[2] /drɪl/ *noun*
1 مەشق، راهێنان 2 (خوازە) رێگا، رێوشوێن، دەستوور، شێوە، بار ۞ 1 تمرین 2 (مجازی) فوت و فن
drill[3] /drɪl/ *noun*
1 کووز، دێراو، هێل، گفاند، شوێن، لوژنا، خەت 2 دەزگای تووچێن ۞ 1 شیار 2 ماشین بذرکار
drill[4] /drɪl/ *noun*
دریل (جۆرێ پارچەی رێرێ و نەستووری کەتانی) ۞ دریل
drill[5] /drɪl/ *noun*
جۆرێ baboonی ئەفریکای رۆژاوا، بە پاشەلی

ئەرخەوانی و شینی رووتەڵەوە [*Mandrillus leucophaeus*] ◌ دریل

drill bit *noun*

نووکــەسمۆ، نووکەسمــەک، ســەرکونکــەرە، سەردریل، نووکەدریل ◌ سرمته

drill chuck /'drɪl tʃʌk/ *noun*

نووکەسمۆ، نووکەسمەک، سەردریل، نووکەدریل ◌ سرمته

driller *noun*

مەشقدەر، مەشقپێکەر، راهێنەر ◌ تمرین‌دهنده

drill-ground *noun*

گۆڕەپانی مەشق یان راهێنان، مەیدانی مەشق، مەشقگا، جێمەشق ◌ میدان تمرین

drill-harrow *noun*

مالوو، زەوپرن، خێشک ◌ زمین‌صاف‌کن

drilling *noun*

1 هەڵکۆڵین، هەڵکەندن 2 مەشق، راهێنان ◌ 1 حفاری 2 تمرین

drilling platform *noun*

پلاتفۆرم یـا هەرزاڵـەی هەڵکۆڵـین، ســەکۆی هەڵکەندن ◌ سکوی حفاری

drilling rig *noun*

دەکـەڵ یـا هەرزاڵـەی هەڵکۆڵـین، ســەکۆی هەڵکەندن ◌ دکل حفاری

drill sergeant *noun*

ئەفسەرێکی بێپلە کە سەربازان بۆ مەشقی سان یان ریزە رادێنێ ◌ درجه‌دار تمرین‌دهنده‌ی رژه

drill-stock *noun*

گیرە یان پایەی سمۆ، دریلگیر، دریلڕاگر ◌ پایه‌ی مته

drily /'draɪli/ = dryly

drink /drink/ *noun*

1 ئـاوی خواردنـەوە 2 خواردنـەوەی ئەلکۆلـی، ئـارەق، ئـارەقخواردنـەوە 3 قـوم، گـولـپ، فـر 4 (the drink) دەریا، زەریا، زرێ 5 گۆم، زەریاچە ◌ 1 آشامیدنی 2 مشروب، مشروب‌خوری 3 جرعه 4 (the drink) دریا 5 دریاچه

drinkable /'drɪŋkəbl/ *adjective*

شیاوی خواردنەوە، دەخورێتەوە، بۆ خواردنـەوە دەبێ ◌ قابل شرب

drinker /'drɪŋkə(r)/ *noun*

1 ئارەقخۆر، (لە لێکدانا) 2 ـخۆر، ـخۆرەوە 3 تەشــتی ئاوخواردنـــەوەی مــاڵات 4 جــۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی زلەی قاوەیی، کرمەکانی جێی سـەرنجە لـەبەر خواردنەوەی ئاونگـەکـان [*Euthrix potatoria*] ◌ 1 مــشروب‌خــور 2 ـخور 3 ظرف آب‌خوری احشام 4 درینکر

drinking /'drɪŋkɪŋ/ *noun*

ئارەقخواردنەوە، خواردنەوە، ئـارەقخـۆری ◌ مشروب‌خوری

drinking-cup *noun*

ئاوخۆری، کاسە، جام ◌ آب‌خوری

drinking fountain *noun*

ئـاوخۆری، دەزگـای ئاوخواردنـەوە (لـە شـوێنی گشتی) ◌ آب‌سردکن

drinking song *noun*

ســرودی مەســتانە، گــۆرانی خواردنــەوە یــان مەستانە، گۆرانی سەرخۆشی ◌ سرود باده‌نوشی

drinking-up time *noun*

ماوەی رێگەدان بۆ تەواوکردنی خواردنەوە ◌ درینکینگ‌آپ تایم

drinking-vessel *noun*

کاسە یان جامی ئاوخۆری، ئاوخۆری ◌ ظرف آب‌خوری

drinking water *noun*

ئاوی خواردنەوە ◌ آب آشامیدنی

drip /drɪp/ *noun*

1 دڵـۆپ، تنـۆک، تکـە، دەنگـی دڵـۆپ، دەنگـی تکـان، تـێتکـان، تکـین 2 (پزشـکی) سـێروم 3 مرۆی وشک 4 ئاوەچۆڕە (لە گوێـسوانەدا) ◌ 1 قطره، چکانش، صدای چکـه 2 (پزشـکی) سـرم 3 آدم یبس 4 آب‌ریز

drip-dry *adjective*

پشۆ لەبەرکە، بشۆ و لەبەری کە (ئوتوی نـاوێ) ◌ بشور و بپوش

drip-feed *noun*

کەوچکە، گەرووڵە (ئاش) ◌ دریپ‌فید

dripping[1] /'drɪpɪŋ/ = dripping wet

dripping[2] /'drɪpɪŋ/ *noun, adjective*

n بەیاتە، چەورێ (گۆشت) *adj* تەڕی تەڕ ◌ *n* چربی *adj* کاملاً خیس

dripping wet *adjective*

تەواو خووساو، تەڕی تەڕ، لە ئاوهەڵکێشراو ◌ خیس خیس

drippy /'drɪpi/ *adjective* (drippier, drippiest)

(نافەرمی) وشک، بێتام ◌ یبس، نچسب

dripstone /'drɪpstəʊn/ *noun*

بەردێ لەسەر درگا یان پەنجێرە کـە ئـاوی بـاران دەگێڕێتەوە یان لادەدا ◌ آب‌ریز

drive /draɪv/ *noun*

1 گەڕان، سواری، سووڕانەوە (بە ماشێن و هتد) 2 لێخـوڕین، ئـاژۆتن، رانـدن، رانـین 3 لێخـوڕین، راپێچدان، قولەپێچ(کردن، وڵاغ و هتد) 4 رێگای نێوان ماڵ و شـەقام 5 لێهـاتوویی، لێوەشـاوەیی 6 لێــدان، پیاکێــشان 7 گــوڕوتین، تــاووتین، تامـەزرۆیی 8 (دەروونناسـی) هانـدەر، پاڵـنەر، ئاژۆک 9 هێرش، پەلامار (توندوتیژ) 10 حەوڵی رێکخراو یان تـەواو، تێکۆشـانی رێـکوپێـک 11 راگوێـستنی هێز (بۆ دەزگاکان)، هێزی لێخـوڕین، رادان، رامـاڵـین 12 (کـامپیوتێر) درایـف ◌ 1 گردش، سواری 2 رانندگی 3 درایو 4 راه میان خانه

و خیابان 5 قابلیت 6 ضربه 7 شور و شوق 8 (روان‌شناسی) سائق 9 حمله 10 تلاش همه‌جانبه 11 انتقال نیرو 12 (کامپیوتر) درایو

drive-in *noun, adjective*
درایف‌ئین، سوارە، سواری (سینەما، خواردنگە و هتد) ۞ دراوین

drivel /ˈdrɪvl/ *noun*
شرم‌وبرم، هەلیت‌وپلیت، فلتەفلت، فلچەفلچ ۞ چرت و پرت

driven /ˈdrɪvn/ = past participle of drive

driver /ˈdraɪvə(r)/ *noun*
1 شۆفیر، لێخوڕ، ئاژۆتکار 2 دار (گۆلف) ۞ 1 راننده 2 چوب

driver ant = army ant

driver's licence *noun*
دەستوورنامەی لێخوڕین یان راندن ۞ گواهی‌نامەی رانندگی

drive-shaft /ˈdraɪvʃɑːft, US -ʃæft/ *noun*
میل‌گاردان، ستوونی سووڕاندن یان سووڕێنەر (هێز لە مۆتۆرەوە رادەگوێزێتە پێچکە و چەرخەکان) ۞ میل‌گاردان

driver's seat *noun*
ناوەندی دەس‌بەسەرداگرتن، کۆنترۆڵگە، مەهارگە، ناوەندی کۆنترۆڵ ۞ مرکز مهار

drive-through *adjective*
درایف‌ئین، سوارە، سواری ۞ دراوین

driveway /ˈdraɪvweɪ/ *noun*
ڕێگای نێوان ماڵ و شەقام ۞ راه میان خانه و خیابان

driving[1] /ˈdraɪvɪŋ/ *noun*
شۆفیری، لێخوڕین، ئاژۆتن، ئاژووتن، راندن، رانین ۞ رانندگی

driving[2] /ˈdraɪvɪŋ/ *adjective*
1 جووڵێنەر، سووڕێنەر، بزوێنەر 2 کاریگەر، شوێن‌دانەر، دەس‌ڕۆیشتوو، کارتێکەر 3 توند، توندوتیژ، سەخت 4 (باران، بەفر و هتد) توند، قورس ۞ 1 گرداننده 2 مؤثر 3 شدید 4 (باران، برف و...) تند

driving belt *noun*
تاسمەی جووڵێنەر، قایش یان تەسمەی سووڕێنەر ۞ تسمەی گردان

driving door *noun*
درگای لای شۆفیر، درگای دەسی لێخوڕ ۞ در طرف راننده

driving licence *noun*
دەستوورنامەی لێخوڕین ۞ گواهی‌نامەی رانندگی

driving school *noun*
فێرگەی لێخوڕین ۞ آموزش‌گاه رانندگی

driving seat *noun*
کورسی لێخوڕ یان شۆفیر ۞ صندلی راننده

driving test *noun*
تاقیکردنەوەی شۆفیری یان لێخوڕین ۞ آزمایش رانندگی

driving time *noun*
ماوەی شۆفیری یان لێخوڕین ۞ زمان رانندگی

driving wheel *noun*
پێچکەی سووڕێنەر یان جووڵێنەر، پێچکەی راماڵین ۞ چرخ گرداننده

drizzle /ˈdrɪzl/ *noun*
پرووشە، رشێن، تەپ‌ونم، نمنمەی باران، خناف، نەرمەباران، سووکەباران ۞ نم‌نم باران

drizzly /ˈdrɪzli/ *adjective*
بارانی، (باران) ورد، نەرم، نمنمە ۞ بارانی، نم‌نم

drogue /drəʊg/ *noun*
1 (دەریاوانی) لەنگەری قووچکەیی یان چەتری 2 ئامێرێ بە شێوەی قووچکە بە دوای گەمی، فڕۆکە و...، ب.ت. بۆ کەم‌کردنەوەی خێرایی یان راگرتنی لەنگەر و هاوسەنگی ۞ دروگ

droid /drɔɪd/ *noun*
1 (لە چیرۆکی زانستی‌دا) رۆبات، رۆبۆت 2 (کامپیوتێر) بەرنامەیێ کە خۆبەخۆ بەردەبێتە کۆکردنەوەی زانیاری لە دەزگا یان سیستمە دوورەکان (بنەڕەت: کورتەی android) ۞ 1 آدم‌واره 2 درویڈ، درونید

droit /drɔɪt/ *noun*
(مێژوویی، ماف) ماف، حەق ۞ حق

droll /drəʊl, US drəʊl/ *adjective, noun*
adj پێکەنینی، گاڵتەجار، بەزم: *So they've locked me out of the house? Very droll, I'm sure!* *n* مرۆی بەزم یان شۆخی‌باز یان پەند ۞ *adj* مضحک *n* آدم بذله‌گو

drollery /ˈdrəʊləri, US ˈdrəʊl/ *noun, pl.* drolleries
گاڵتەجاری، گاڵتە، شۆخی، جەفەنگ ۞ مسخرگی، مزاح

drollness *noun*
1 گاڵتەجاری، شۆخی‌بازی، گاڵتە، شۆخی، جەفەنگ 2 شتی پێکەنینی، شتی پەن(د) و مەسخەرە ۞ 1 مسخرگی، مزاح 2 چیز خنده‌دار

dromaeosaur /ˈdrəʊmɪə(ʊ)sɔː/ *noun*
تیژمێلکە؟، دایناسۆرێکی دووپێی گۆشت‌خۆر، لە کۆمەڵێ کە deinonychus و velociraptor ی تیایە (بنەڕەت: لە *Dromaeosauridae* لاتینەوە (ناوی خێزانی)، لەسەر بنچینەی *dromaios* یۆنانی "swift-running" + *sauros* "lizard") ۞ درومامسور

-drome *suffix*
پاشگر: گۆرەپان، مەیدان، بنکە: *velodrome*، *motordrome*، *aerodrome* (بنەڕەت: لە *dromos* یۆنانی‌یەوە، بڕوانە dromos) ۞ پسوند: میدان، پایگاه

dromedary /ˈdrɒmədəri, US

'dra:mədəri/ *noun, pl.* dromedaries
وشتری یەککۆپارە، وشتری یەکدووگە، وشتری عەرەبی (ب.ت. بۆ سواری یان غار؛ بەرەت: ئینگلیسی نێوەڕاست: لە *dromedaire* فەرەنسی کۆن یان لە *dromedarius* late Latin *(camelus)* "وشتری گورج یان چابک"، لەسەر بنچینەی *dromad- dromas* یۆنانی "راکەر") ◌ جمازه

dromond *noun*
جۆرێ کەشتیی شەڕکەر یان کارداری سەدەکانی نێوەڕاست ◌ دروموند

dromos /'drɒmɒs/ *noun, pl.* dromoi /-mɔɪ/
1 ڕێڕەو یان ڕێگای دوولایەیکەر بۆ نێو بەرسگە یان گڵکۆێ یۆنانی کۆن 2 گۆڕەپانی ئەسپسواری ◌ دروموس

-dromous *suffix*
پاشگر: راکەر: *catadromous* ◌ پسوند: دونده

drone /drəʊn, US droʊn/ *noun*
1 ویزەویزە، هارەهار، دەنگی ویزە 2 مێشەنگوینی نێر، بەم، هەنگی نێر 3 مرۆی سەربار، مرۆی لاخور یان مشەخۆر، لەسە زگی خەڵکەوەراو، تەوەزەل، لەشگران، خویڕی 4 فڕۆکەی دوورەکۆنترۆڵی بێفڕۆکەوان ◌ 1 زوزه، صدای وزوز 2 زنبور عسل نر 3 آدم انگل، تنەلش 4 درون

drone fly *noun*
جۆرێ hoverfly شێوەی هەنگ دەدا [*Eristalis tenax*] ◌ درون فلای

drongo /'drɒŋgəʊ/ *noun, pl.* drongos or drongoes
1 جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی پۆپنەی کلکدرێژ، لە ئەفریکا، باشووری ئاسیا و ئەوستراليا دەبینرێ [خێزان Dicruridae: چەندین جۆرن] 2 (نافەرمی، زۆرتر لە ئەوستراليا و نیوزیلەند) مرۆی گەوج و بێدەسەلات ◌ 1 نوعی پرنده 2 آدم احمق و بیعرضه

droob /dru:b/ *noun*
(نافەرمی، ئەوستراليا) کەسێکی ئاسایی یا سووک ◌ آدم بیجاذبه یا خوار

drool *noun*
لیک، گلێز، گلیز ◌ آب دهان

droop /dru:p/ *noun*
داکەوتوویی، شۆڕی، بەربوونەوە، کەوتوویی، چەماوی، داهاتوویی، سستی، داژەندوویی، خۆنەگرتوویی ◌ افتادگی

droopiness /'dru:pinəs/ *noun*
داکەوتوویی، شۆڕی، بەربوونەوە، کەوتوویی، چەماوی، داهاتوویی، سستی، داژەندوویی، خۆنەگرتوویی ◌ خمیدگی، افتادگی

drooping *adjective*
شۆڕ، هەڵواسراو، بەرەوەبوو، شۆڕەوەبوو، داکەوتوو، کەوتوو، چەمیو، داهاتوو، داژەندوو، خۆنەگرتوو ◌ خمیده، افتاده

droopy /'dru:pi/ *adjective* (droopier, droopiest)
شۆڕ، هەڵواسراو، بەرەوەبوو، شۆڕەوەبوو، داکەوتوو، کەوتوو، چەمیو، داهاتوو، داژەندوو، خۆنەگرتوو: *a -py moustache* ◌ خمیده، افتاده

drop /drɒp, US dra:p/ *noun*
1 تکە، دڵۆپ، زیپک، تنۆک، تیف، سافان 2 بڕێکی کەم، نەختێ، برێ، چکێ، تۆزقاڵێ 3 (ئارەقخواردنەوە) پیاڵە، گیلاس، لیوانی ئارەقخۆری 4 خواردنەوەی ئارەق 5 شیرینی، نوقڵ، حوبی مژین، شتێ بە شێوەی دڵۆپ (شیرینی، نوقل و هتد) 6 (گوارە و...) پەرەنگ، پڕپڕە 7 داشکان، شکان، کەمبوونەوە، نیشتنەوە، هاتنەخوارەوە، دابەزین، نشوستی، داکەوتن، بەربوونەوە، کەوتنەخوارەوە: *a dramatic/sharp drop in profits* 8 شتێ بەرەوەبوو، کەوتە 9 باربەردانەوە لە حەواوە 10 پەردە 11 درگای تەڵە 12 هەڵدێر، هەڵەت 13 (drops) دەرمانی تکاندن یان دڵۆپاندن 14 (لە سێدارە) ژێرپێ، کون ◌ 1 چکه، قطره 2 ریزه 3 گیلاس 4 مشروبخوری 5 شیرینی، قرص مکیدنی، دراپ 6 آویزه 7 افت، کاهش، سقوط 8 چیز سقوطکرده، پرتاب 9 دراپ 10 پرده 11 در تله 12 پرتگاه 13 (در صورت جمع) داروی چکاندنی 14 (چوبەی دار) دریچه

drop cloth = dustsheet

drop-dead gorgeous *adjective*
(یەکجار) سەرنجڕاکێش ◌ جذاب

drop-down menu *noun*
لیستێ لەو بژارانە کە بە داگرتنی کلیکێ لەسەر پەردەی کامپیوتێرەکە دەردەکەوێ، هەڵبژێرەی بەرەوەبوو ◌ دراپداون منو

drop-hammer *noun,* also drop-forge
کوتکی بەرەوەبوو، کوتک یا پوتکی خۆکارکردوو ◌ پتک خودکار

drophead *noun*
(بریتانیا) ماشێنی convertible ◌ اتومبیل کروکی

droplet /'drɒplət, US 'dra:p-/ *noun*
دڵۆپی ورد، وردەتنۆک، وردەدڵۆپ، تکەی چکۆلانە، تکە، دلۆپ ◌ قطرەی کوچک، چکه

droplight *noun*
چرا یا گڵۆپی پەتکی، چرایێ کە بە پەتێکەوە هەڵواسراوە ◌ لامپ آویزی

drop-off *noun*
کەمبوونەوە، داشکان، هاتنەخوارێ، داچوون، داکەوتن ◌ کاهش، تنزل

drop-out /'drɒpaʊt, US 'dra:p-/ *noun*
1 (خوێندکار) خوێندنبەجێهێشتوو، دەسهەڵگرتوو لە خوێندن 2 بەرەڵا ◌ 1

ترک‌تحصیلی 2 ولگرد

dropper /ˈdrɒpə(r), US ˈdrɑːp-/ *noun*
دلۆپێن، دلۆپێنەر ◌ قطره‌چکان

droppings /ˈdrɒpɪŋz, US ˈdrɑːp-/ *noun, pl.*
1 جیقنە، ریقنە، زیرچ، چیرت، ریتق، پشقەڵ، شـــیاکە، تـــەرس، تەرســـەقول، ریـــخ 2 گەن‌وگوو(ژاڵ) ◌ 1 فضله، پشکل 2 فضولات

dropping-tube *noun*
دلۆپێنەر ◌ قطره‌چکان

drop-press = drop-hammer

drop-scene *noun*
1 پەردەی بەرشانۆ 2 دوایین پەردەی شانۆیێ ◌ 1 پرده جلو صحنه‌ی نمایش 2 آخرنی پرده از نمایش‌نامه‌ای

dropsical /ˈdrɒpsɪkl/ *adjective*
1 سەربە ئاوبەند 2 تووشی ئاوبەندهاتوو، ماسیو 3 = swollen ،turgid ◌ 1 وابسته بـه خیـز 2 مبتلا به خیز

drops *noun, pl.*
(دەرمان) دلۆپ، تنۆکە ◌ قطره

dropsy[1] /ˈdrɒpsi, US ˈdrɑːpsi/ *noun*, also oedema
ئاوبەند، سکەماسێ، زگەماسێ، ئاقزەلێلک، ماس ◌ خیز، ورم

dropsy[2] /ˈdrɒpsi, US ˈdrɑːpsi/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) بەرتیل، دەم‌شیرینی ◌ رشوه

dropwort /ˈdrɒpwɜːt/ *noun*
1 جۆرێ رووەکی گیاجار، بە گوڵی سپی و گەڵای برگەبرگەوە [*Filipendula vulgaris*] 2 (water dropwort) زرگێزنۆکی ئاوی، جۆرێ رووەکـــی ژاراوی لــــە تـــیرەی parsley (ئەوروپا) و جۆرەکانی [*Oenanthe crocata*] تر] ◌ 1 نوعی گیاه 2 شوکران آبی

drosera /ˈdrɒs(ə)rə/ = sundew

droshky /ˈdrɒʃki/ *noun*
عەرەبانـە، کالیـــسکە، درۆشـکە (بنـەڕەت: لـە *drozhki* رووسی) ◌ درشکه

dross /drɒs, US drɔːs, drɑːs/ *noun*
1 (تواندنـەوەی کـانزا) کـۆزەر، کـەف، گـوو، خلتەوخاڵ، تلتە، قرپۆک، خلتە، پەگر، بارەکەف 2 گـەن‌وگـوو، بـازاڕی، خـلتەوخاڵ، ئاشـاخە، گەن‌وگووژاڵ ◌ 1 ریم 2 آشغال

drought /draʊt/ *noun*
1 وشکەسالی، سیاسالی، وشکانی، بێبارانی، بێ‌ئاوی، قاقڕی: *two years of severe -rought* 2 (کۆن) توونیەتی ◌ 1 خشکسالی 2 تشنگی

droughty *adjective*
بێباران، وشک، قاقڕ، بێ‌ئاو ◌ کم‌آب

drove[1] /drəʊv, US droʊv/ = past of drive

drove[2] /drəʊv, US droʊv/ *noun*
1 ران، مێگەڵ، کەرک، رەوە، رەقە 2 کۆمەڵ، حەشـیمەت، جەماعـەت، دەسـتە ◌ 1 گلـه 2 جماعت، گروه

drover /ˈdrəʊvə(r), US ˈdroʊv-/ *noun*
شوان، رەوەوان، گاوان، مێگەلەوان، چۆدار ◌ چوپان، گله‌دار

drove rosd *noun*
مێگەلەڕێ، رانەڕێ، رەوەڕێ ◌ راه گله

droves *noun, pl.*
دەستە، تاقم، گروپ، جەماعەت، لەشکر، خێڵ، کۆمەڵ، لێشاو ◌ جماعت، گروه

drowse /draʊz/ *noun*
وەنەوز، خەوبردنەوە، سەرخەو، خەوەنووچکە، بیرەخەو، خەواڵوویی ◌ چرت، خواب‌آلودگی

drowsy /ˈdraʊzi/ *adjective* (drowsier, drowsiest)
1 خەواڵوو، چاوبەخەو، بەوەنەوز، چاوگەرم‌بوو 2 خەوێنەر، خەوپێوەبوو 3 (خوازە) لەش‌گران، تەمەڵ، تـەوەزەل drowsily /-əli/ *adv*: خەواڵووانە؛ drowsiness *n*: 1 چاوبەخەوبوون، خەواڵـــوویی، خەوبردنـــەوە 2 داگـــیراوی، داهێزراوی) ◌ 1 خواب‌آلود 2 خواب‌آور 3 تنبل

drubbing /ˈdrʌbɪŋ/ *noun*
تێ‌شکانی بەتەواوەتی ◌ شکست کامل

drudge /drʌdʒ/ *noun*
کولـەمەرگ، زەحمـەت‌کـێش، رەنـج‌کـێش ◌ جان‌کن، خرحمال

drudgery /ˈdrʌdʒəri/ *noun, pl.* drudgeries
کولـەمەرگی، چنگەکرێ، کـوێرەوەری، کـاری گیان‌کێش، رەن(ج)کێشی، زەحمەت‌کێشی ◌ جان‌کنی، خرحمالی

drug /drʌg/ *noun*
1 دەرمـان، دەوا: *drug* ◊ *prescribed drugs* 2 بـەنگ، مـادەی سـڕکەر، مـادەی هۆش‌بـەر یـان بێهۆش‌کـەر: *drug and companies* (drugs) *alcohol abuse* 3 داوودەرمـان (خوازە) فێربوون، گیرۆدەیی ◌ 1 دارو 2 ماده‌ی مخدر 3 (مجازی) اعتیاد

drug addict *noun*
گـیرۆدە، ئـالوودە، بـەنگ‌کـێش (بـە بـەنگ) ◌ معتاد، عملی

drug addiction *noun*
گیرۆدەیی، ئالوودەیی، بەنگ‌کێشی ◌ اعتیاد

drug dealer *noun*, also drug pusher
بەنگ‌فرۆش (بە شێوەی ناقانوونی)، بڵاوکەرەوەی بەنگ، قاچاخچی ◌ فروشنده‌ی مواد مخدر

drugget /ˈdrʌgɪt/ *noun*
بەڕە، زیلۆ، کوتاڵ یان پارچەیی موویی ◌ گلیم، پارچه‌ی زمخت

druggery /ˈdrʌgəri/ *noun*
دەواودەرمان، داوودەرمان ◌ داروجات

druggist /ˈdrʌgɪst/ *noun*

1 دەرمانساز، دەرمانگرەوە 2 دەرمانخانە ◌ 1 داروساز 2 داروخانە

druggy /'drʌgi/ *adjective* (druggier, druggiest), *noun, pl.* druggies

گیرۆدە، بەنگکێش ◌ معتاد

drugstore /'drʌgstɔ:(r)/ *noun*

دەرمانخانە، دەواخانە، ئەجزاخانە ◌ داروخانە

Druid /'dru:ɪd/ *noun*

درۆئید: قەشەی دینی سێلتی کۆن یا ئەندامی کۆمەڵی دێرینی قەشەکان، لە بریتانیا، ئیرلەند و فەرەنسە، بەرلە دینی کریستیانیەت. ئەم دینە لە لایەن رۆمیی‌یەکانەوە لە فەرەنسە و بریتانیادا تیابرا بەلام لە سکاتلەند و ئیرلەند تا سەرهەڵدانی کریستیانیەت درێژەی پێدرا، جاروبار ڕێورەسمی دینییان لە ستونهێنج Stonehenge بەڕێوەدەبەن ◌ درونید

Druidic *adjective*

سەربە Druid ◌ وابستە بە Druid

Druidism *noun*

درۆئیدیزم، درۆئیدباوەری ◌ درونیدیسم

drum[1] /drʌm/ *noun*

1 دەهۆڵ، گەبرگە (گەورە)، تولوم، تەپڵ، دمەک، دومەڵەک (چکۆلە): 2 *a regular drum beat* دەنگی دەهۆڵ 3 دەهۆڵکوت 4 بەرمیل، کۆس، لولەک: 5 *a 50 gallon drum* (تویکاری) پەردەی گوێ 6 (مێژوویی) دەهۆڵژەنی سەربازی 7 (بیناسازی) دیواری ئەستوونی خڕ کە گومەز رادەگرێ 8 (ئافەرمی. ئەوسترالیا) قەحبەخانە 9 (وەستێنەی ماشین) کاسە، تەپڵ 10 مەنجەڵ (دەزگای جلشتن) 11 (نافەرمی، بریتانیا) خانوو، ماڵ ◌ 1 کوس، طبل، تبک 2 درام 3 طبال 4 بشکە، استوانە 5 پردەی گوش 6 طبال نظامی 7 درام 8 فاحشەخانە 9 کاسەی ترمز 10 مخزن 11 خانە

drum[2] /drʌm/ *noun, pl.* same or drums

ماسی‌یەدمە (چونکو دمەی دێ)، ماسی کەناران و ڕێژگاوان [خێزان Sciaenidae: زۆر جۆرن]) ◌ نوعی ماهی

drumbeat /'drʌmbi:t/ *noun*

دەنگی تەپڵ یان دەهۆڵ، دمە ◌ صدای طبل

drumbeater *noun*

تەپڵژەن، دەهۆڵکوت ◌ طبال

drum brake *noun*

(میکانیک) وەستێنەی دەهۆڵی یا تەپڵی یا کاسەیی ◌ ترمز کاسەای

drumfire *noun*

تۆپبارانی قورس یان خەست ◌ آتش سنگین توپخانە

drumhead /drʌmhəd/ *noun*

1 پێستی تەپڵ، چەرمی دەهۆڵ 2 دادگایی کورت ◌ 1 پوست طبل 2 محاکمەی مختصر

drumhead court-martial *noun*

دادگای سەربازی (یان میلیتاری)، دادگای بە درێژایی کرداری سەربازی ◌ محاکمەی صحرایی

drum kit *noun*

کۆمەڵی تەپڵ و دەهۆڵ، تەپلان، دەهۆڵبەند، تەپڵبەند (لە سازبەندی) ◌ مجموعەی طبل‌ها

drum machine *noun*

دەزگای تەپلی یان دەهۆلی ◌ ماشین طبلی

drum major *noun*

1 ڕیبەری مارش یان دەستەی موزیکی سەربازی، ڕیبەری دەستەی موسیقاژەنانی سانبین 2 ڕیبەری تیپی موسیقای گەڕیدە ◌ 1 رهبر مارش 2 رهبر دستەی موزیک خیابانی

drum majorette *noun*

(تیپی موسیقای گەڕیدە) کچەپێشەنگ: ئەندامی ئەو باندە ◌ دختر پیشاهنگ

drummer /'drʌmə(r)/ *noun*

1 تەپڵژەن، دەهۆڵژەن، دەهۆڵکوت 2 (ئافەرمی، بریتانیا) چەتە، دز ◌ 1 طبال 2 (عامیانە) دزد

drumming /'drʌmɪŋ/ *noun*

دیندەڵەدیندەڵ، زرموکوت، خرمەخرم، دەنگی بەردەوامی دەهۆڵ یان تەپڵ: *the steady -ing of the rain on the tin roof* ◌ صدای ضربات

drum roll *noun*

دیندەڵەدیندەڵ (ب.ت. بۆ دانەزانینی ڕووداویکی گرنگ) ◌ ضربات مداوم

drumstick /'drʌmstɪk/ *noun*

1 داری تەپڵ یان دەهۆڵ، دەهۆڵکوت 2 لاقی مریشک: *a chicken/turkey drumstick* ◌ 1 چوب طبل 2 پای مرغ

drunk[1] /drʌŋk/ = past participle of drink

drunk[2] /drʌŋk/ *adjective, noun*

adj مەست، کەیل، کەڵەلا، سەرگران، سەرخۆش، شاگەشکە، سەرمەست *n* مرۆی مەست ◌ *adj* مست، مسرور *n* آدم مست

drunkard /'drʌŋkəd, US -ərd/ *noun*

بادەنۆش، مەیخۆرەوە، هەمیشەمەست، ئارەقخۆر، ئەلکوڵی، alcoholic ◌ بادەگسار، الکلی

drunk drive *noun*

شۆفیری مەست ◌ رانندەی مست

drunken /'drʌŋkən/ *adjective*

1 مەست، کەلەلا، کەیل، ئارەقخۆر، ئەلکوڵی: 2 لەبەر مەستی *a drunken driver* ◌ 1 مست، الکلی 2 ناشی از مستی

drunkenly /'drʌŋkənli/ *adverb*

مەستانە، بە مەستی‌یەوە، لە رووی مەستی‌یەوە ◌ از روی مستی

drunkenness /'drʌŋkənnəs/ *noun*

بادەنۆشی، مەیخۆری، ئارەقخواردنەوە،

ئارەق‌خۆری، بادەخۆری ○ بادەگـــاری

drunkometer = Breathalyzer

drupaceous /dtu:'peɪʃəs/ *adjective*

(رووەکناسی) هەلووژەیی ○ شفتی

drupe /dru:p/ *noun*

1 (میوە) میوەی هەلووژەیی، درووپ، شـەفت 2 جۆرێ لەش‌نەرمی دەریایی چکۆلە بە قاوغێکی ئەستووری گرێ‌گرێ یان قۆرت‌قۆرت [توخم *Drupa*] ○ 1 شفت 2 نوعی نرم‌تن

drupel /'dru:p(ə)l/ *noun,* also drupelet

(رووەکناسـی) میوەی هەلووژەیی، هەلووژە ○ آلوچە

druther /'drʌðə/ *adverb*

تا ئەندازەیێ، تا رادەیێ، کەم تا زۆر ○ نسبتاً

Druze /dru:z/ *noun,* also Druse, *pl.* same, Druzes, or Druses

1 درووز (ئەنـدامی تیرەیـەکی سیاسـی و دیـنی ئیسلامی، زۆریەیان لە لوبنان و سووریا دەژین 2 لە ناوی Muhammad ibn Ismail *al-Darazī* هەلگیراوەتەوە) ○ دروز

dry /draɪ/ *adjective* (drier, driest)

1 وشـک، تـورت، کـزر، کـوێر (کـانی)، زەهـا 2 کـەم‌باران، بـێ‌ئـاو، وشـک 3 (مانگـا) بـێ‌شـیر، وشـک‌کردوو، بێ‌دەم‌ودۆ 4 (نان) بێ‌کەرە، وشـک 5 رەق، وشکەوەبوو، رەقـەوەبوو 6 (خواردنـەوە) تـــاڵ، شـــیرین نییـــە، مـــزر 7 تینـــوو، تهـــنی، تینوێتی‌هێنەر، تینووتی دێنێ 8 ناخۆش، وشـک، ماندووکەر، وەڕەزکەر 9 سارد، وشک، ساردوسـڕ 10 ئاشـــکرا، دیـــار، بـــەرچاو ○ 1 خـــشـک 2 کم‌باران، بی‌آب 3 (گاو) بی‌شیر 4 (نان) بـدون کـره 5 سفت 6 (مشروب) تلـخ 7 تـشنە. تـشنگی‌آور 8 ملال‌آور 9 سرد 10 صریح، محض

dryad /'draɪæd/ *noun*

1 (لە چیرۆکی یۆنانی‌یەکان‌دا) پەری دارستان 2 جۆرێ پەپوولەی قاوەیی تۆخ [*Minois dryas*] ○ 1 پری جنگلی 2 نوعی پروانە

dryas /'drʌɪəs/ *noun*

1 رووەکـــی تیرەیـــێ کـــە avens ی کێـــوی لـــەخۆدەگرێ [تـــوخم *Dryas*] 2 (Dryas زەوی‌ناســـی) قۆنـاخێکی ســـاردە لـە کۆتـایی سـەردەمی سەهۆڵبەندان لە باکووری ئەورووپا ○ درایس

dry battery *noun*

باتری وشک، وشکەباتری ○ باتری خشک

dry-cleaner's = cleaner

dry-cleaning *noun*

شوێنی شتنی جل و پارچە بە مەتریاڵی کیمیایی هەتا ئاو، وشکەشۆری ○ خشک‌شویی

dry cough *noun*

کۆخەی وشک، وشکەکۆخە ○ سرفەی خشک

dry distillation *noun*

دلۆپاندنی وشک، وشکەدلۆپاندن ○ تقطیر خشک

dry dock *noun*

(بۆ کاردن یان چاک‌کردنەوەی بنەوەی کەشتی) گۆلاوی وشک، گۆمی وشک، حەوزی وشک ○ حوض خشک

dryer /'draɪə(r)/ *noun,* also drier

1 مەتریالـــی وشـــک‌کـــەرەوە 2 دەزگـــای وشک‌کردنەوە 3 (لە لێکدانا) ـوشک‌کەرەوە، ـوشکێن ○ 1 مـادەی خـشک‌کننـدە 2 ماشـین خشک‌کنندە 3 ـخشک‌کن

dry-eyed *adjective*

1 بێ‌گریان، بێ‌فرمێـــسک، چاووشـک، نەگریاو 2 بێ‌هەسـت، وشـک، سـارد ○ 1 بـدون گریـە 2 بی‌احساس

dry farming *noun*

دێمەکاری، دێم‌کاری ○ دیم‌کاری

dry gangrene *noun*

وشکەلاڕەشـە، لاڕەشـەی وشـک ○ قانقاریـای خشک

dry goods *noun, pl.*

1 پارچە، کوتاڵ 2 کەل‌وپەلی وشک، وشکەبار (وەکوو چای، قاوە و هتد) ○ 1 منـسوجات 2 وسایل خشک

dry ice *noun*

سەهۆلی وشک، وشکەسەهۆڵ ○ یخ خشک

dryish *adjective*

کەمێ وشک ○ نسبتاً خشک

dry land *noun*

وشکانی، وشکایی، بەژ، وشکار ○ خشکی

dry law *noun*

(لەئـەمریکا) قـانوونی وشـک (بـۆ فرۆشـتنی خواردنەوەی ئەلکۆلی) ○ قانون خشک

dryly /'draɪli/ *adjective*

ساردوسڕانە، وشکانە ○ با سردی

dry measure *noun*

پێوانە یان کێشانەی وشکەمەنی (دانەوێلە و...) ○ مقیاس خشک‌بار

dry milk *noun*

(ئەمریکا) شیری وشک ○ شیر خشک

dryness /draɪnəs/ *noun*

1 وشـکی، زوهـایی 2 کـەم‌بـارانی، بـێ‌بـارانی، بێ‌ئاوی 3 ساردوسڕی، وشکی، کەمتەرخەمی، گوێ‌پێ‌نەدان ○ 1 خشکی 2 کم‌بارانی 3 بی‌تفاوتی

dry nurse /'draɪnɜ:s/ *noun*

لەلە، دایەن (شیر نادا بە منالان) ○ للـه

Dryopithecus /ˌdrʌɪə'pɪθɪkəs/ *noun*

مەیموونەدارینـــــە: تیرەیێکـــــی مەیموونـــــە جومگـــەدارەکانی نێوەڕاســـتی قۆناخـــەکانی Miocene و سەرەتای Pliocene کە وادادەنرێ کـە gorilla، chimpanzee و مـرۆڤ لـەوەوە داکەوتبێتن ○ نوعی میمون

dry rot /ˌdraɪˈrɒt/ *noun*
1 رزینی دار، پووانی دار، دافەوتانی دار، خورانەوەی دار، کەڕوو یان فونگۆسی رزینەری دار، رزینەی دار، رەگەوشکە 2 (خوازە) فەوتانی بەرەبەرە، دارزانی لەبەرەوە (ب.ت. ریکخراوە یا ستانداردە ئاکارییەکان) ۞ 1 پوسیدگی چوب، قارچ پوسندەی چوب 2 (مجازی) فساد تدریجی

dry run *noun*
(نافەرمی) مەشق، کارکردن، دەورکردنەوە، پیاچوونەوە (ب.ت. بۆ ئاهەنگێ) ۞ تمرین

dry-salter *adjective*
1 (مێژوویی، بریتانیا) رەنگفرۆش، دەرمانفرۆش 2 قاوورمەفرۆش ۞ 1 رنگفروش 2 درای‌استالر

dry-shod /ˈdraɪʃɒd/ *adjective*
بە پێی وشکەوە، بە کەوشی وشکەوە ۞ با پای خشک

dry slope *noun*, also dry-ski slope
تەلان یان لێژایی دەسکرد بۆ سکی ۞ سرازیری مصنوعی برای اسکی

drystone /ˈdraɪstəʊn/ *noun*
وشکەچن، بێمالات، خەرە، قسن ۞ خشکەچین

drystone wall /ˌdraɪstəʊn ˈwɔːl, US -stoʊn/ *noun*
دیواری وشکەچن، وشکەدیوار، دیواری بێمالات، خەرە، وشکدیس ۞ دیوار خشکەچینی

dry valley *noun*
وشکەدەرە، وشکەدۆل، شیوەوشکە ۞ درەی خشک

drywall = plasterboard

Dsc *abbreviation* Doctor of Science
دوکتۆرای زانست ۞ دکترای علم

DSL *abbreviation* digital subscriber line
هێلی هاوبەشی ژمارەیی یان دیجیتال (هێلێ تەلەفونی کە دەزگایەکی تایبەتی هەیە کە ریگە دەدا لە ئینتێرنێت زانیاری وەرگرێ، یان زانیاری بە خێراییەکی یەکجار زۆر بنێرێ) ۞ دی‌اس‌ال

DTI *abbreviation* Department of Trade and Industry
(لە بریتانیا) دی‌تی‌ئای (شالیاری یان وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی) ۞ دی‌تی‌آی

DTP *abbreviation* desktop publishing

DTs *abbreviation* delirium tremens
جۆرێ تێکچوونی دەروونی ۞ نوعی آشفتگی روانی

dual[1] /ˈdjuːəl, US ˈduːəl/ *adjective*
1 دووانە، دوانە، دوانی، جووت، دووانی 2 دوولایەنە، دووسەرە، دوولایی، دووقۆلی، دووبەری 3 دووکەسە 4 (لە لێکدانا) دوو...ە، جووت...ە ۞ 1 دوگانە 2 دوسویە، دوجانبە 3 دونفرە 4 (در ترکیب) دو...

dual[2] /ˈdjuːəl, US ˈduːəl/ *noun*
(ڕێزمان) دوانە، جووت ۞ تثنیە

dual-band *noun*
دووباندە (موبایلێ کە بەلای کەمەوە دەتوانێ لە دوو ولاتی جیاواز کاربکا، چونکو دەتوانێ دوو جۆر سیگنالی جیاواز وەرگرێ) ۞ دوباندە

dual carriageway *noun*, also divided highway
پانەڕێ، گەورەڕێ ۞ بزرگراه

dual-control *adjective*
(ماشێن و هتد) بە مەهار یان کۆنترۆلی دوولایەنەوە ۞ با مهار دوسویە

dual-control car *noun*
ماشێنی بە کۆنترۆلی دوولایەنە یا دوولامەهار ۞ ماشین با مهار دوسویە

dualism /ˈdjuːəlɪzəm, US ˈduː-/ *noun*
دوانەگەری، دوانەباوەری، دوانەپەرستی (وەک چاکە و خراپە یان زەین و مادە) ۞ ثنویت

dualist /ˈdjuːəlɪst, US ˈduː-/ *noun*
دوانەگەر، دوانەباوەر، دوانەپەرست ۞ ثنوی

dualistic *adjective*
دوانەباوەڕییانە، سەربە دوانەپەرستی ۞ دوئالیستی (dualistically *adv*)

duality /djuːˈæləti, US duː-/ *noun, pl.* dualities
دوویێتی، دوانەیەتی، دووبەرایەتی ۞ دوگانگی

dual-purpose *adjective*
دووکارە، جووتکارە، دوومەبەستە: *The church is a modern dual-purpose building, both a place of worship and a* *a dual-purpose ◊ community centre vehicle* ۞ دومنظورە

dual-use *adjective*
(ئەمریکا، تێکنۆلۆژی یان دەزگایێ) دووکارە ۞ دومنظورە

dub[1] /dʌb/ *noun*
داب: شێوازێکی هەلبەست یان موسیقای سوورپێستەکان بە ترپەی رێکوپێک و توندەوە ۞ داب

dub[2] /dʌb/ *noun*
کەسێکی بێئەزموون یان ناشارەزا ۞ آدم ناشی یا بی‌تجربە

dubbed film *noun*
فیلمی وەرگێردراو یا دووبلەکراو ۞ فیلم دوبلەشدە

dubber *noun*
دووبلێنەر، دووبلەچی، دووبلەکار ۞ دوبلەکنندە

dubbin /ˈdʌbɪn/ *noun*
رۆنی چەرم، گریسی چەرم، بۆیاخی چەرم ۞ واکس چرم

dubbing *noun*
دووبلاژ، وەرگێران ۞ دوبلاژ

dubiety /ˌdjuːˈbaɪəti, US ˌduː-/ *noun*, aslo dubiosity, *pl.* dubieties
1 گومـان، دوودڵـی، دڕدۆنگـی، شـک 2 شـتی گومان‌لێ‌کراو یان جێی‌شک ۞ 1 تردید، دودلـی 2 اسباب تردید

dubious /ˈdjuːbiəs, US ˈduː-/ *adjective*
1 گومـان‌بـار، گومـان‌لـێ‌کـراو، گومانـاوی، جێی‌شک، گومان‌لەسەر، لێ‌ڕانەبینراو، دوودڵ، دڕدۆنـگ، بەشـک، لـێڵ، تـەماوی، نـاڕوون، نامـەعلووم، نادیار: *I was rather dubious about the whole idea* (خـوازە) سـست، لـێ‌ڕانـەبینراو، باوەڕپـێ‌نـەکراو، نادڵـنیا ۞ 1 مشکوک، مردد، نامعلوم 2 (مجازی) غیرقابل اعتماد

dubiously /ˈdjuːbiəsli, US ˈduː-/ *adverb*
بە گومانەوە، بە شێوەیێکی گومان‌لێ‌کراو ۞ با تردید، به طور مشکوک

dubiousness /ˈdjuːbiəsnəs, US ˈduː-/ *noun*
گومـان‌لـێ‌کـراوی، جێـی‌شـک‌بـوون، گومـان لەسەربوون ۞ مشکوکیت

dubitability /ˌdjuːbɪtəˈbɪləti/ *noun*
گومـان‌بـاری، گومـان‌لـێ‌کـراوی، گومانـاویی، جێی‌شک‌بوون، جێی‌گومان‌بوون، گومان‌لەسەری ۞ مشکوکیت

dubitable /ˈdjuːbɪtəb(ə)l/ *adjective*
گومان‌بار، گومان‌لێ‌کراو، گوماناوی، جێی‌شک، گومان‌لەسەر ۞ مشکوک

dubitation /ˌdjuːbɪˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
گومان، شک، دوودڵی، دڕدۆنگی ۞ شک، تردید

Dublin Bay prawn = Norway lobster; Dublin Bay prawns = scampi

dubnium /ˈdʌbnɪəm/ *noun*
دابنیۆم، دۆبنیۆم (بە ژ.گ. 105، ن. Db: لاتینی نوێ، لە *Dubna* شارێکی ڕووسیە، ناوەندێ بۆ لێکۆڵینەوەی توخمە قورسەکان) ۞ دوبنیم

Dubonnet /d(j)uːˈbɒneɪ/ *noun*
(دروشمـی بازرگـانی) جـۆرێ مـەی شـیرینی سـووری فەرەنسی ۞ دوبونت

ducal /ˈdjuːkl, US ˈduːkl/ *adjective*
سەربە دوک duke ۞ وابسته به دوک

ducat /ˈdʌkət/ *noun*
1 داکیت، دوکات (کۆینێکی زێڕین کە جاران لە هێندێ وڵاتی ئەوروپایی بەکاردێنرا) 2 (نافەرمی) پارە 3 (نافەرمی، ئەمریکا) بلیت، تیکێت ۞ 1 دوکات 2 (عامیانه) پول 3 (عامیانه) بلیط

Duchenne mascular dystrophy /duːˈʃɛn/ *noun*
پووکانـەوەی ماسـوولکەیـی دوشـێن: جـۆرێ پووکانـەوەی سـەختی ماسـوولکەیی (بڕوانـە Becker muscular dystrophy؛ بنـەڕەت: لـە ناوی دەمارناسـی فـەڕەنسـی .G. B. A *Duchenne*) ۞ تحلیل یا پلاسیدگی ماهیچەای دوشن

duchess /ˈdʌtʃəs/ *noun*
1 داچیس، دوشیس، ژنی دوک: *the Duchess of York* 2 ژنێ کە پلە و پایەی duke هەیە ۞ دوشس

duchesse /duːˈʃɛs, ˈdʌtʃɪs, -ɛs/ *noun*
1 (هەروەها duchesse satin) جۆرێ ساتینی نـەرم، قـورس و ورشـن 2 میـزی ئاوێنـەداری سووڕاو ۞ دشس

duchy /ˈdʌtʃi/ *noun, pl.* duchiés
دوک‌نشین، ناوچـەی ژێردەسـەڵاتی دوک یـان دوشێس ۞ دوک‌نشین

duck[1] /dʌk/ *noun, pl.* same or ducks
1 مـراوی [خێـزان Anatidae: زۆر جـۆرن] 2 بۆرچین، مراوی مێ (بڕوانە drake[1]) 3 گۆشتی مـراوی 4 (لـە بانـگ‌کـردن، ب.ت. ژن) خۆشەویستەکەم، نازیزەکەم 5 جۆرێ لەش‌نەرمی دوولەپکەی قاوغ‌ناسک [توخم *Anatina*] ۞ 1 اردک، مرغابی 2 اردک ماده 3 گوشت مرغابی 4 (در خطاب) عزیزم 5 نوعی نرم‌تن

duck[2] /dʌk/ *noun*
1 پارچەی کەتانی (قایم کە بۆ جلی کار یان بـادەوەی کـەشـتی بـەکـاردێنرێ) 2 (ducks) شەڵواری ئەو پارچەیە ۞ داک

duckbill *noun*, also platypus
(گیانەوەرناسی) دەنووک‌مراوی، پلاتیپۆس ۞ پلاتیپوس

duck-billed dinosaur = hadrosaur

duck-billed platypus = platypus

duckboards /ˈdʌkbɔːdz, US -bɔːrdz/ *noun, pl.*
ڕێگای تەختەیی، تەختەڕێ ۞ داکبوردز

ducking *noun*
(مەلە) خووساندن، لەئاو هەڵکێشان ۞ آب دادن

duckling /ˈdʌklɪŋ/ *noun*
جوجکەمراوی، بەچکەمراوی، بێچووە بۆرچین ۞ جوجەی مرغابی

duckmeat /ˈdʌkmiːt/ = duckweed

duck mussel *noun*
جـۆرێ mussel ئـاوی شـیرین [*Anodonta anatina*] ۞ داک ماسل

duckpins *noun*
داکپینز: جۆرێ یاری لە بولینگ دەچێ ۞ داک‌پینز

ducks *noun*
شەڵواری کەتانی ۞ شلوار کتانی

ducks and drakes *noun*
ماساو، قارقارێن، تیکلە، بەردەبازێ ۞ لیسەپرانی

duck soup *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) کاری ئاسان ۞ کار ساده

ducktail *noun*

کلک‌مراوی: جۆری شیوازی (داهێنانی) قژی سەر ◌ داک‌تایل

duckweed /'dʌkwi:d/ *noun*
قەوزە، کەفزە [*Lemna* و توخمەکانی تر، خێزان Lemnaceae] ◌ خزه

ducky /'dʌki/ *noun* (*pl.* duckies), *adjective*
(نافەرمی، بریتانیا) *n* خۆشەویست، ئازیز (لە بانگ‌کردنا) *adj* خۆش، بەلەزەت ◌ *n* عزیزم *adj* مطبوع

duct /dʌkt/ *noun*
1 (تویکاری) جۆگە، کانال، رەگ: *the bile duct* 2 (رووەک) ئاوخورە، رەگ، رەگاو 3 رەهەند 4 لوولە، بۆری، هەواکێش: *a heating/ventilation duct* ◌ 1 مجرا 2 آوند 3 کانال 4 لوله

ductile /'dʌktaɪl/ *adjective*
1 (کانزا) کوتراو، نەرم، بەلوولەکراو، لەلوولەهاتوو، لەکوتان‌هاتوو: *ductile iron* 2 نەرم (بێ ئەوەی گەرمی پێبگەبێنرێ) 3 (مرۆڤ) (بە ئاسانی) کارلێ‌کراو، دەستەمۆ، ژێربارهاتوو، نەرم ◌ 1 چکش‌خوار، مفتول‌شونده 2 انعطاف‌پذیر 3 (آدم) تأثیرپذیر

ductility /dʌk'tɪləti/ *noun*
کوتراوی، بەلوولەکراوی، لەلوولەهاتوویی، نەرمی، لەکوتان‌هاتوویی، لەپیاکێشان‌هاتوویی ◌ چکش‌خواری، مفتول‌شوندگی

ducting /'dʌktɪŋ/ *noun*
1 (تویکاری) دەزگای جۆگە یا کانالەکان، جۆگەمەنی، دەزگا یان سیستمی رەگەکان 2 ماک و مەتریالی پێکهێنەری داکتەکان: *a short piece of -cting* ◌ 1 سیستم مجاری 2 داکتینگ

ductless *adjective*
(تویکاری) ئاماژە بە رژێنەیێ کە راستەوخۆ هۆرمۆن و هتد دەرژێنێتە نێو خوێن (وەک endocrine gland) ◌ درون‌ریز

ductless gland *noun*, also endocrine gland
رژێنەبێ‌لوولە، رژێنە یا لووی داخراو، لووەکوێرە، رژێنەیێ کە راستەوخۆ هۆرمۆن و هتد دەرژێنێتە نێو خوێن، نێوەرژێن ◌ غده‌ی درون‌ریز

ductular *adjective*
(تویکاری) سەربە جۆگە یان کانالی بچوک، رەگۆچکەیی ◌ وابسته به مجرای کوچک

ductule /'dʌktju:l/ *noun*
(تویکاری) جۆگە یان کانالی بچووک، رەگۆچکە ◌ مجرای کوچک

ductus /'dʌktəs/ *noun*, *pl.* ducti
(تویکاری) جۆگە، کانال، رەگ ◌ مجرا

dud /dʌd/ *adjective*, *noun*
adj 1 بەکارنەهاتوو، بێ‌سوود، بێ‌قازانج، بێ‌بەهرە، بێکارە، بێ‌خێرە، خراپ: *a dud battery ◊ dud checks* 2 (بۆمب و هتد) نەتەقیو *n* 1 مرۆی بەکارهیچ‌نەهاتوو، بێکارە، بێ‌خێرە 2 شتی بەکارنەهاتوو ◌ *adj* 1 بی‌مصرف، بی‌فایده، بد 2 منفجرنشده *n* 1 آدم بی‌خاصیت 2 چیز بی‌مصرف

dud cheque *noun*
چەکی بەکارنەهاتوو یان بێ‌خێرە؟، چەکی تیانەبوو، چەکی وردەونەبوو ◌ چک بی‌محل

dude /du:d, US dju:d/ *noun*
1 (نافەرمی) کابرا 2 تەرپۆش ◌ 1 (عامیانه) آدم 2 ژیگولو

dude ranch *noun*
(لە ئەمریکا) مووچەی رابواردن، کێو ◌ مزرعه‌ی تفریحی

dudgeon /'dʌdʒən/ *noun*, in high dudgeon
(زۆرتر بە شۆخی) داروبەرد هێنانە خوارەوە، بەرد بەبا کردن، بە تووڕەیی‌یەکی تەواوەوە، بە توندی بە گژداچوونەوە ◌ با عصبانیت تمام

due /dju:, US du:/ *adjective*, *adverb*, *noun*
adj 1 لەدانەوەهاتوو، شیاوی دان یان پێدان 2 وادە، وەختی دانەوە 3 خاوەن‌قەرز 4 دیاری‌کراو، دانراو، بڕیارلەسەردراو، پێویست 5 باش، گونجاو، رەوا، شیاو، حەق، بەرحەق، *giving the matter due attention* :adequate 6 لە ئەنجامی، لەبەر *adv* (لادوز compass) دروست *n* 1 ماف، حەق 2 قەرز 3 (dues) حەقی ئەندامێتی، ئەندامانە 4 حەق ◌ *adj* 1 قابل پرداخت 2 موعد 3 طلبکار 4 معین، لازم 5 مناسب، سزاوار 6 ناشی از *adv* دقیقاً *n* 1 حق 2 بدهی 3 (dues) حق عضویت 4 حقوق

duel /'dju:əl, US 'du:əl/ *noun*
1 دوئێل 2 پێشبڕکێ، بەریکانی 3 شەڕ، کێشە، ململانێ، کێشمەکێش، شەڕوکێشە، تێک‌هەڵچوون ◌ 1 دوئل 2 مسابقه 3 مبارزه، درگیری

duelling /'dju:əlɪŋ/ *noun*
دوئێلینگ: *duelling pistols* ◌ دوئلینگ

duellist *noun*, also duelist or dueler (dueller)
دوئێلیست ◌ دوئل‌کننده

duende /du:'endeɪ/ *noun*
1 تین، گوڕ، سۆز 2 رۆح یان گیانی خراپ ◌ 1 شور 2 روح شریر

duenna /du:'enə/ *noun*
سەرسپی، پرچ‌سپی (= ژنێکی بەتەمەن لە خێزانی سپانیولی کە ئاگاداری کچان و ژنانە) ◌ دونا

duet /dju'et, US du'et/ *noun*
دوئێت (پارچە موسیقایێ بۆ دوو گۆرانی‌بێژ یا دوو موسیقاژەن) ◌ دوئت

due time *noun*
وەختی دانراو، کاتی دیاری‌کراو ◌ زمان مقرر

duff[1] /dʌf/ *adjective*, *noun*

adj بەکارنەهاتوو، بێسوود، لەکارکەوتە، خراپ، بێقازانج، بێکارە، بێخێرە، خراپ، inferior، worthless *n* مەتریالی گیایی رزیو کە تەرکی دارستانی داپۆشیوە ◌ *adj* بی‌مصرف، بە دردنخور *n* داف

duff² /dʌf/ *noun*
کنگ، قوون، روونەک، پاشوو، پاشل، سمت ◌ نشیمن، سُرین، ماتحت

duff³ /dʌf/ *noun*
زگپڕ، سکپڕ، دووگیان، حامیلە ◌ باردار

duff⁴ = dough

duffel /'dʌfl/ *noun*, also duffle
1 جۆرێ پارچەی زبر 2 پێداویستی وەرزشی یا لە چادرامانەوە ◌ دافل

duffer /'dʌfə(r)/ *noun*
1 مرۆی گێژ، حەپە، کەرۆکاس، کەر، گەوج، گێل 2 (ئەوسترالیا) کانی بێبەرهەم، زڕەکان (لە بنەڕەتا: کەسێ کە شتی کەمبایی وەکوو شتی چاک و گران دەفرۆشی) ◌ 1 آدم خنگ، احمق 2 معدن بی‌حاصل

duffle bag /'dʌfl bæg/ *noun*, also duffel bag /'dʌfl bæg/
جانتای توورەکەیی یان پارچەیی ◌ جامەدان کیسەای

duffle coat /'dʌfl bæg/ *noun*, also duffel coat
کەوان یان کۆتی کلاودار (لە duffle دروست دەبێ) ◌ نوعی کت

dufus = doofus

dug¹ /dʌg/ = past and past participle of dig

dug² *noun*
1 (گیانەوەران) گوان، گرێژ، سەرگوان، چینچک، سەرتیر، گۆ، گۆپکە 2 (کۆن) مەمکی ژن ◌ 1 پستان، نوک پستان 2 پستان زن

dugite /'dju:gʌɪt/ *noun*
مارێکی یەکجارژاراوی باشووری رۆژاوای ئەوسترالیا [*Pseudonaja affinis*] (بنەڕەت: لە Nyungar *dukayj* وەرگیراوە) ◌ نوعی مار

dugong /'du:gɒŋ, US 'dju:-/ *noun*, *pl.* same or dugongs
جۆرێ مانگای دەریایی، لە ئۆقیانووسی هێندا دەبینرێ، لە manatee هەڵدەبوێردرێ لەبەر کلکی لۆلقی [*Dugong dugon*] ◌ دوگونگ

dugout /'dʌgaʊt/ *noun*
1 گەمی یەکپارچە یا کۆلی، بەلەم یا گەمی کۆلکەیی (نێوی هەلکۆلراێ) 2 (سەربازی) رەهەند، رەهۆل، جێپەنا، پەنا ◌ 1 بلم یک‌تکه 2 جان‌پناه، تونل

duiker /'dʌɪkə/ *noun*, *pl.* same or duikers
1 جۆرێ ئاسک یان بزنەکێوی چکۆلەی ئەفریکایی [*Sylvicapra grimmia* و جۆرەکانی تر] 2 (ئەفریکای باشووری، جۆرێ) قەلمراو ◌ 1 نوعی آهو 2 نوعی باکلان

duke /dju:k, US du:k/ *noun*
دوک (بنەڕەت: لە *duc* فەرەنسی کۆن، لە *dux*، *duc-* لاتین "رێبەر") ◌ دوک

dukedom /'dju:kdəm, US 'du:k-/ *noun*
پۆست یا پلەوپایەی دوک، دوکنشین، ناوچەی ژێردەسەلاتی دوک ◌ مقام دوک، دوک‌نشین

DUKW /dʌk/ *noun*
داک: جۆرێ ماشینی وشکاوەکی گواستنەوە، لە شەری جیهانی دووەمدا لە لایەن هاوپەیمانانەوە بەکاردەهێنرا ◌ داک

dulcamera /ˌdʌlkə'mɛ:rə/ *noun*
شیرین‌تاڵ (تاوگی رێژەڵەی دارین) ◌ دولکامرا

dulcet /'dʌlsɪt/ *adjective*
(دەنگ) خۆش، بەسۆز، شیرین، زوڵاڵ، بلاوێن، گەرم ◌ دلنشین، گرم

dulcian /'dʌlsɪən/ *noun*
جۆرێ باسوونی bassoon سەرەتایی یەکپارچە ◌ دولسین

dulcification *noun*
شیریناندن، شیرینکردن ◌ شیرین‌سازی

dulcimer /'dʌlsɪmə(r)/ *noun*
1 قانوون، دۆلسیمێر (= ئامێرێکی موسیقایی) 2 (هەروەها dulcimore) جۆرێ ئامێری ئەمریکایی سێ یان چوار ژێ، لەسەر کۆش دادەنرێ و لێدەدرێ (بنەڕەت: رەنگە لە *dulce melos* لاتین "ئاوازی شیرین") ◌ دولسیمر

dulcitone /'dʌlsɪtəʊn/ *noun*
دۆلسیتۆن (ئامێرێکی موسیقایی) ◌ دولسیتون

dull /dʌl/ *adjective* (duller, dullest)
1 مات، لێڵ، کەمڕەنگ، تەلخ، قورس، نابریقەدار: *dull, lifeless* ◊ *a dull grey colour* 2 (دەنگ) گیراو، نووساو، بۆڕ: *Her eyes were dull* ◊ *hair* *The gates shut behind him* *with a dull thud* 3 (هەوا) هەوری، هەورو‌هەلا: *It was a dull, grey day* 4 (ژان) کەم، سووک: *a dull ache/pain* 5 (چەقۆ و هتد) کول، نەبڕ، تەقلار، نەتیژ، بێساو (ب.ت. بۆ داس) 6 گێژ، گێل، کول، گەمژە، زەینکوێر، دەبەنگ، درەنگ‌تێگەیشتوو، بێدەموپل، گەوجانە: *a dull pupil* 7 وەڕەزکەر، دیقبێکەر، ماندووکەر، ناخۆش: *Life in a small town could be deadly dull* ◊ *The countryside was flat, dull and uninteresting* 8 بێبازاڕی، ست، بازاڕکەساس، نەشلوق، خاو 9 بنە، بنزیل، بنبار، ئایەخ، بەشی نەفرۆشراو ◌ 1 تیرە، کدر 2 (صدا) خفە 3 (هوا) ابری 4 (درد) خفیف 5 (چاقو) کند 6 خنگ، کودن، احمقانە 7 کسل‌کنندە 8 کاسد 9 بنجل

dullard /'dʌlɑ:d, US -lɑ:rd/ *noun*

دەبەنگ، گەمژە، گێژ، زەین‌کوێر ◇ ابله

dull-brained /'dʌlbreɪnd/ *adjective*
دەبەنگ، گەمژە، گێژ، زەین‌کوێر ◇ ابله، کودن

dull-head /'dʌlhed/ *adjective*
دەبەنگ، گەمژە، گێژ، زەین‌کوێر ◇ ابله

dullish *adjective*
کەمێ تاریک، کەمێ مات یان کەم‌ڕەنگ (dollishly *adv*) ◇ نسبتاً تیره

dullness /dʌlnəs/ *noun*
1 کولی، نەتیژی، نەبڕی 2 تەڵخی، لێڵی 3 زەین‌کوێری، درەنگ‌تێگەیشتوویی، دەبەنگی، گێلی 4 بێ‌تاقەتی، سستی، داگیراوی، ناخۆشی، ماندووکەری، وەڕەزکەری 5 بێ‌بازاڕیتی، بێ‌بڕەویتی ◇ 1 کندی 2 تیرگی 3 کندذهنی 4 رخوت، کسل‌کنندگی 5 کساد

dully /'dʌlli/ *adverb*
1 کول، بە کولی 2 بە وەڕەزییەوە، بە بێ‌تاقەتییەوە: *'I suppose so,' she said dully* ◇ 1 کند 2 با خستگی

dulse /dʌls/ *noun*
قەوزەیێکی سووری تۆخ [*Rhodymenia palmata*] ◇ نوعی جلبک

duly /'dju:lɪ US 'du:lɪ/ *adverb*
بە وەختی خۆی، سەری وەخت ◇ به موقع

duma /'du:mə/ *noun*, also Duma
(رووسیەی تزاری) ئەنجومەنی قانوون‌دانان ◇ دوما

dumb /dʌm/ *adjective*
1 لاڵ 2 (گیانەوەر) بێ‌زمان 3 بێ‌دەنگ، بێ‌قسە، کپ، بێ‌زمان، زمان‌لەدەم‌مانەبوو 4 گێژ، حەپە، گەمژە، زەین‌کوێر، گەوجانە، کەرانە ◇ 1 لال 2 (حیوان) زبان‌بسته 3 خاموش 4 خنگ، احمقانه

dumb animal *noun*
گیانەوەری گوناهـ یان جێی بەزەیی ◇ حیوان سزاوار ترحم

dumbbell /'dʌmbel/ *noun*, also dumb-bell
1 میل، دەمبیل، دەمبێل 2 (نافەرمی) دەبەنگ، گەوج، کەر، دەبەنگ، حەپۆل ◇ 1 دمبل 2 (عامیانه) الاغ، احمق

dumb cane *noun*
جۆرێ گیای لاسک‌ئەستووری کارییەن بە شیلەیێکی ژاراوییەوە کە زمان دەماسێنێ و توانایی قسەکردن لەنێودەبا [*Dieffenbachia seguine*] ◇ نوعی گیاه

dumbfounded /dʌm'faʊndɪd/ *adjective*
واق‌وڕماو، سەرسووڕماو، تاساو، حەپەساو، ماقماو، عەبەسراو، زمان‌بەسراو، دەم‌بەسراو ◇ مبهوت

dumbly /'dʌmli/ *adverb*
بێ‌دەنگانە، بێ‌ورتەلێ‌هاتن: *'Are you all right?' Laura nodded dumbly* ◇ با سکوت

dumbness /'dʌmnəs/ *noun*
1 لالی 2 گێژی، حەپەیی، گەمژەیی، زەین‌کوێری ◇ 1 گنگی 2 کودنی

dumbo /'dʌmbəʊ, US -boʊ/ *noun*, *pl.* dumbos
(نافەرمی) کەسێکی حەپۆل یا گەمژە ◇ آدم خنگ

dumb piano *noun*
پیانۆی مەشق (بۆ ڕاهاتنی قامکەکان) ◇ نوعی پیانوی تمرینی

dumb show /'dʌmʃəʊ, US -ʃoʊ/ *noun*
پانتۆمیم، کپەشانۆ، لاڵبازی ◇ پانتومیم

dumbstruck /'dʌmstrʌk/ = dumbfounded

dumb waiter /ˌdʌm'weɪtə(r)/ *noun*
1 (خواردنگە، میوانخانە و هتد) خۆراک‌هەڵکێش، ئاسانسۆری خۆراک (و قاپ‌وکەوچک، لە نهۆمێکەوە بۆ نهۆمێکی‌تر) 2 میزی سووڕاو یان جوولاو، میزی گەڕۆک ◇ 1 آسانسور غذا 2 میز گردان

dumdum /'dʌmdʌm/ *noun*, also dumdum bullet
گوللە یان تیری دام‌دام (بنەڕەت: لە *Dum Dum* ناوی شار یان جبەخانەیێ نزیک بە Calcutta ی هیندوستان، جێگایێ کە یەکەم جار لەوێ بەرهەم هات) ◇ دام‌دام

dum-dum *noun*
(نافەرمی) کەسێکی گەوج ◇ آدم احمق

dumdum bullet = dumdum

dummy /'dʌmi/ *noun* (*pl.* dummies), *adjective*
(*pl.* dummies) 1 *n* پەیکەرە، کۆتەڵ، مودێل، مانکەن: *a ventriloquist's dummy* 2 شتی قەڵب، شتی بۆ جوانی، شتی درۆ 3 مەمکەمژە، مەمکەشووشە، مەشقوولەک 4 بنیادەمی حەپۆل، کەر، گەوج *adj* قەستینە، درۆ، درۆزنە، ساختە، دەسکرد، قەڵب: *a dummy bomb* ◇ 1 *n* مانکن 2 چیز قلابی 3 پستانک 4 آدم خنگ *adj* قلابی، مصنوعی

dummy run *noun*
1 تاقی‌کردنەوە، جەڕەباندن 2 مەشق، کارکردن ◇ 1 امتحان 2 تمرین

dump /dʌmp/ *noun*
1 جێگای هەڵڕشتنی زبڵ‌وزاڵ، کۆما زبڵ، کوگای زبڵ و ئاشاخە 2 (سەربازی) عەماری کاتی 3 (نافەرمی) شوێنی پیس و ناخۆش، کەلاوە، کونەسەگ، گووخانە 4 (کامپیوتێر) کۆپی، لەبەرهەڵگرتنەوە ◇ 1 زباله‌دانی، کپه‌ی زباله 2 انبار موقت 3 (عامیانه) مکان کثیف 4 (کامپیوتر) کپی

dumper /'dʌmpə(r)/ *noun*, also dumper truck
ماشێنی بارهەڵڕێژ، بارکێش یان لۆری

(بار)هەڵڕێژ، بارکێشی ڕۆکەر ◌ کامیون کمپرسی

dumping /ˈdʌmpɪŋ/ *noun*

1 بازارشکێنی، نرخبەزێنی، هەرزانفرۆشی 2 ڕشتن، فڕێدان، دورخستنەوە ◌ 1 قیمت‌شکنی 2 تخلیه، دوراندازی

dumping ground *noun*

ئەشغاڵدان(ی)، زبڵدان، جێگای هەڵڕشتن یان داکردنی زبڵوزاڵ ◌ زباله‌دان

dumpish *adjective*

دڵتەنگ، خەمبار، وەڕەز ◌ افسرده

dumpling /ˈdʌmplɪŋ/ *noun*

پرپۆڵە ◌ دامپلینگ

dumps /dʌmps/ *noun, pl.* in the dumps

وەڕەز، بێ‌تاقەت، ناڕەحەت، دڵتەنگ، کز، مات ◌ دمغ، افسرده

dump truck = dumper

dumpy /ˈdʌmpi/ *adjective* (dumpier, dumpiest)

خڕیلانە، خەپەتولە، خەپە، خڕین، خڕوخۆڵ ◌ خپل (dumpiness *n* ،dumpily *adv*)

dun[1] /dʌn/ *adjective, noun*

1 *adj* قاوەیی توند، قاوەیی مەیلەوبۆر، دێز *n* 1 ڕەنگی قاوەیی تۆخ 2 جۆرێ ئەسپ ◌ *adj* قهوه‌ای تیره *n* 1 رنگ قهوه‌ای تیره 2 اسب سمند

dun[2] /dʌn/ *noun*

خاوەنقەرزی سوور یان هەراسان‌کردوو (لەسەر سەندنەوەی) ◌ بستانکار مصر

dunam /ˈdʊnəm/ *noun*

پێوەرێکی ڕووبەری زەوی لە چەندین ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست، وەکوو ئیسرائیل (بەرامبەر بە 900 میتری چوارگۆشە) ◌ دونام

dunce /dʌns/ *noun*

مرۆی گەمژە، دەبەنگ، کول، کەم‌هۆش، درەنگ‌تێگەیشتوو، حەپە ◌ آدم کندذهن، کودن

dunce's cap *noun,* also dunce cap

کڵاوی کاغزی، کڵاوەقیتە، کڵاوەتیژە، کڵاوەگێژە ◌ کلاه بوقی

Dundee cake *noun*

(بریتانیا) جۆرێ کەیکی پڕمیوە، بە بادەم دەڕازێتەوە ◌ نوعی کیک

dunderhead /ˈdʌndəhed/ *noun*

(نافەرمی) مرۆی گەوج ◌ آدم احمق

dunderheaded *adjective*

گەوج ◌ احمق

dune /djuːn, US duːn/ *noun*

گردەلم، تەپۆلکەلم، زورگی لمی (نزیک بە دەریا لە بیابان) ◌ تل‌ماسه

dune buggy = beach buggy

dung /dʌŋ/ *noun*

1 شیاکە، تەرس، سنێر، تەڤزین، تەرسەقوڵ، ڕیخ، پشقەڵ 2 پەیین (ی ماڵات) ◌ 1 تاپالە، پشکل 2 کود

dungarees /ˌdʌŋɡəˈriːz/ *noun*

1 جلوبەرگی کار، جلی کار، شەڵواری کار، شەڵواری بەرسینگ‌دار 2 (dungaree) جۆرێ calicoی زبری هیندی ◌ 1 شلوار کار 2 دانگاری

dung-beetle /ˈdʌŋbiːtl/ *noun*

خلێنکە، گووخرتەوکەرە، قالونچە، ب.ت. scarab ◌ دانگ بیتل

dungeon /ˈdʌndʒən/ *noun*

1 چاڵەڕەش، دەخمە، زیندانی ژێرعەرز (ب.ت. لە قەڵادا): *Throw him into the dungeons!* 2 = donjon ◌ 1 دخمه 2 = donjon

dung fly *noun*

مێشەپەیینە (گەراکانی لەسەر پەیینی تازە دادەنێ و جۆرەکانی تر) [*Scathophaga stercoraria*] ◌ نوعی مگس

dunghill /ˈdʌŋhɪl/ *noun*

کۆماپەیین، کۆگاپەیین، لۆدەپەیین ◌ کپه‌ی کود

dungworm /ˈdʌŋwɔːm/ *noun*

کرمەپەیینە ◌ نوعی کرم

dunite /ˈdʌnʌɪt/ *noun*

(زەوی‌ناسی) دانایت، دانیت: بەردێکی ئاگرینی دەنک‌زبر، زۆربەی olivine پێکدێنێ (بنەڕەت: لە ناوی چیای *Dun* لە نیوزیلەند) ◌ دونیت

dunlin /ˈdʌnlɪn/ *noun, pl.* same or dunlins

جۆرێ شێلاقەی کوچەری ئاسایی [*Calidris alpina*] ◌ نوعی آبچلیک

dunnage /ˈdʌnɪdʒ/ *noun*

1 پووش، کاوپووش 2 بارگەوبنە، بار، کەلوپەل ◌ 1 پوشال 2 بار و بنه

dunnart /ˈdʌnɑːt/ *noun*

جۆرێ marsupialی مێروخۆری مشک‌ئاسای لمۆزتیژ و چاودەرپەڕیو، لە ئەوسترالیا و نیوگینی دەبینرێ [*Sminthopsis murina* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ دونارت

dunnock /ˈdʌnək/ *noun,* hedge sparrow

چۆلەکە، مەلیچک، پاساری، چویک، سیفاندۆک، لە خێزانی accentor، سەری بۆری توندە [*Prunella modularis*] ◌ گنجشک

dunny /ˈdʌni/ *noun*

(نافەرمی، ئەوسترالیا) دەس‌بەئاو، مستەڕا ◌ توالت

duo /ˈdjuːəʊ, US ˈduːoʊ/ *noun, pl.* duos

1 جووت 2 دوئێت (پارچە موسیقایێ بۆ دوو گۆرانی‌بێژ یا دوو موسیقاژەن) ◌ 1 زوج 2 دوئت

duo- *prefix*

پێشگر: دوو: *duologue* ،*duopoly* (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ پیشوند: دو

duodecillion *noun*

دیۆدیسیلیۆن: ژمارەی یەک بە 72 سیفر لە پێشی‌یەوە ◌ عدد یک با 72 صفر

duodecimal /ˌdjuːə(ʊ)ˈdɛsɪm(ə)l/

adjective
(بیرکاری) دوازدەیی، دوانزەیی ◌ دوازدهی
duodecimal system *noun*
دەزگا یان ریکخستەی دوازدەیی ◌ دستگاه دوازدهی
duodecimo /ˌdjuːə(ʊ)ˈdɛsɪməʊ/ *noun, pl.* duodecimos
ئەندازەی کتێبێ کە هەر پەڕێکی دوازدەیەکی ئەندازەی پەڕێکی چاپکراو بێ ◌ دیودیسیمو
duoden(o)- *prefix*
پێشگر: دوازدەگرێ ◌ پیشوند: دوازدهه
duodenal /ˌdjuːəˈdiːnl, US ˌduːə-/ *adjective*
سەربە دوازدەگرێ، دوازدەگرییی ◌ وابسته به اثنی‌عشر، وابسته به دوازدهه
duodenal ulcer *noun*
برینی دوازدەگرێ ◌ زخم اثنی‌عشر
duodenitis /-ˈnʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسان یان هەوکردنی دوازدەگرێ ◌ التهاب اثنی‌عشر
duodenum /ˌdjuːəˈdiːnəm, US ˌduːə-/ *noun, pl.* duodenums or duodena /-ˈdiːnə/
(توێکاری) دوازدەگرێ، دوانزەگرێ (بنەڕەت: لە ئینگلیسی نێوەڕاستەوە، لە لاتینی نوێ، لە "لە دوازدەدا" *duodeni*، درێژاییەکەی بەرامبەر بوو نزیکە بە پانایی دوازدە قامک) ◌ اثنی‌عشر، دوازدهه
duologue /ˈdjʊəlɒg/ *noun*
وتووێژ، هەڤپەیڤین، گفتوگۆ (ی دووکەس پێکەوە) ◌ گفتگو
duomo /ˈdwəʊməʊ/ *noun, pl.* duomos
سەرکلێسەی cathedral ئیتالیا ◌ کلیسای جامع ایتالیا
duopoly /djʊˈɒpəli/ *noun, pl.* duopolies
پاوانیتی فرۆش لە نێوان دوو کەسا، پاوانی دووکەسە ◌ انحصار دونفری
dupable *adjective*
سادە، ساویلکە، زوو فریو دەدرێ، لەخشتەدەچێ ◌ فریب‌دادنی
dupe /djuːp, US duːp/ *noun*
1 کەسێکی ساویلکە، سادە، هەڵفریواو، تەفرەدراو، لەخشتەچوو، فریودراو: *These men were simply the dupes of their unscrupulous leaders* 2 – duplicate ◌ آدم ساده‌لوح
duper *noun*
فریودەر، هەڵفریوێنەر، لەخشتەبەر ◌ فریبنده
dupery /ˈdjuːpəri/ *noun*
هەڵفریواندن، فریودان، لەخشتەبردن، فریو ◌ فریب
duple /ˈdjuːp(ə)l/ *noun*
دووبەشە، دووکەرتی، دووانە ◌ دوجزئی
duplet /ˈdjuːplɪt/ *noun*
دەستی دوودانەیی، جووت ◌ مجموعەی دوتایی
duple time *noun*
(موسیقا) ریتمێ لەگەڵ دوو ترپە لە باریکدا bar ◌ میزان دوضربی
duplex /ˈdjuːpleks, US ˈduː-/ *adjective, noun*
1 *adj* جووت، دووبەشە، دووبەشی، دوولۆنە 2 دووانە *n* 1 ماڵ یان خانووبەرەی دوودەستە، دەزگای دووبەشە، هەریەک لەو بەشانە، دەستە، دیوپلێکس، دوبلێکس 2 (پرینتێر) دەتوانێ هەر دوو بەرەکە چاپ کا، دووبەرە 3 (سیستەمەکانی پێوەندی، سێرکیتی کامپیوتێر و هتد) دەتوانێ هاوکات دوو سیگناڵ و پەیام بۆ چەند لای بەرامبەر راگوێزێ ◌ *adj* 1 دوتایی، دوبخشی، دولایی 2 دوقلو *n* 1، 2 و 3 دوبلکس
duplicate[1] /ˈdjuːplɪkət, US ˈduː-/ *adjective*
1 دووبەرامبەر، دووئەوندە، دووچەندان، دووباد 2 وەکوویەک، وەکیەک، هاوشێوە، هاوتا، هاوجووت، دەقاودەق، لێکچوو: *duplicate invoices ◊ copies* 3 دووپەری، دووڕوونووسی 4 دوانەیی، جووت ◌ 1 دوبرابر 2 همانند، نظیر 3 دونسخه‌ای 4 دوتایی
duplicate[2] /ˈdjuːplɪkət, US ˈduː-/ *noun*
1 تا، لف، جووت 2 ڕوونووس، کۆپی 3 (کۆپی)ڕوونووسی دووەم یان زیادی ◌ 1 لنگه 2 روگرفت 3 نسخه‌ی ثانی
duplication /ˌdjuːplɪˈkeɪʃn, US ˌduː-/ *noun*
1 کۆپی، ڕوونووس، لەبەرهەڵگرتنەوە، لەبەرنووسینەوە 2 دووبارەکردنەوە، دووپاتکردنەوە (تایپۆیست) 3 دووبەرامبەرکردن، دووچەندانەکردن ◌ 1 رونوشت 2 تکرار 3 مضاعف‌سازی
duplicator /djuːplɪkeɪtə(r), US ˈduː-/ *noun*
دەزگای لەبەرهەڵگرتنەوە، دەزگای لێهەڵگرتنەوە ◌ دستگاه فتوکپی
duplicitous /djuːˈplɪsɪtəs, US duː-/ *adjective*
فێلاوی، بەفێڵ، تەڵەکەباز، دووزمان، گزەون، بەقەڵەودەڵە، فێڵەباز، فریودەر، دەسبڕ ◌ حقه‌باز، متقلب، حیله‌گر (duplicitously *adv*)
duplicity /djuːˈplɪsəti, US duː-/ *noun*
1 فێڵ، دەغەڵ، فریودان، هەڵفریواندن، تەفرە، دووڕوویی، ریاییبازی 2 (کۆن) دوولۆنەیی ◌ 1 خدعه، نیرنگ، ریا 2 دولایی
duppy /ˈdʌpi/ *noun, pl.* duppies
(سووریێستەکان) رۆح یان تارمایی بەدنیار ◌ روح یا شبح بدخواه

durability /ˌdjʊərəˈbɪləti, US ˌdʊr-/ *noun*, also durableness
1 بەرگـەگرتوویی، کـارگیری، خۆگرتـوویی، بـەگیری، نـەدری، رەختـەیی، قـایمی: *the durability of gold* ◊ *This rope is renowned for its high level of strength and durability* 2 بـەردەوامی، مانـەوە، جێگیری، سەقامگرتوویی ◯ 1 دوام 2 ماندگاری

durable /ˈdjʊərəbl, US ˈdʊr-/ *adjective*
1 بەرگـەگرتوو، کـارگیر، بەرگـەگر، خۆگرتـوو، بەدەوام، بەگیر، نەدر، رەختە، قایم 2 بەردەوام، ماوە، جێگیر، سەقامگرتوو، درێژخایـەن، کۆن: *-able plastics* ◊ *negotiations for a -able peace* ◯ 1 بادوام 2 ماندگار

durable goods *noun, pl.*, also durables
کـەلوپـەلی بەرگـەگر، شـتومـەکی کـارگیر ◯ کالاهای بادوام

durably /ˈdjʊərəblɪ, US ˈdʊr-/ *adverb*
بەرگەگرتووانە، بە شێوەیەکی بەرگـەگرتوو ◯ به طور بادوام

Duraluumin /djʊˈræljʊmɪn/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) دورالومین (تێکەڵـەیەکە لـە مس، مەنگەنیز و ئالومینیۆم) ◯ دورالومین

dura mater /ˌdjʊərə ˈmeɪtə/ *noun*
(توێکاری) پەردەرەقە، پەردەی قایم، قایمەپەردە (مێـشک و درکـەمۆخ دادەپۆشـێ، لـە لاتـینی سەدەکانی نێوەڕاست بە واتای دایکی رەق یـان سـەخـت، وەرگێـردراوی *al-'umm al-jāfiya* عەرەبی) ◯ سخت‌شامه، امالغلیظ، امالدماغ

dural *adjective*
سـەربە پەردەرەقـە، سـەربـە dura mater ◯ وابسته به سخت‌شامه

duramen /djʊˈreɪmɛn/ *noun*
1 (رووەکناسی) دڵی دار، نێرک (لە لاتینەوە بە واتـای سـەخـتی یـان رەقـی "hardness") 2 سەختی، رەقی ◯ 1 دلچوب 2 سختی

durance /ˈdjuːrəns, US ˈduːrəns/ *noun*
1 گـرتن، دەسبەسـەرداگرتن، گـڵدانـەوە، زینداني‌کردن 2 زیندان، گرتووخانە ◯ 1 توقیف 2 زندان

duration /djuˈreɪʃn, US du-/ *noun*
1 بەردەوامی، مانەوە، خایەن، ماوە: *The school was used as a hospital for the duration of the war* 2 (زمانەوانی) خایاندن ◯ 1 استمرار، مدت 2 (زبان‌شناسی) دیرش

durational *adjective*
سەربە duration ◯ وابسته به duration

durative /ˈdjʊərətɪv, US ˈdʊr-/ *adjective*
(رێزمـان) سـەربـە خایانـدن ◯ (دسـتور زبـان) وابسته به دیرش

durbar /ˈdɜːbɑː/ *noun*
(مێژوویی) بارەگا یان دەرباری دەسەڵاتداراني هیند (لە *darbār* ی فارسییەوە وەرگیراوە) ◯ دربار

durchkomponiert /ˌdʊəxˈkɒmpɒnɪət, German ˌdʊrçkɔmpoˈniːrt/ *adjective*
خاوەنی دوو موسیقای جیاواز بۆ هەر هۆنراوەیێ ◯ دورچ‌کومپونیرت

duress /djuˈres, US du-/ *noun*
گوشار، زۆرەملی، زۆر، زۆرلێ‌کردن، هەڵـێچان، تەنگـەتاوکـردن، تـاوادان، تونـدوتیژی، زەبروزەنـگ، سـەنگی، هەڕەشـە، تۆقانـدن، ئەشکەنجە، جەزرەبە ◯ اجبار، اکراه، فشار، جبر، ارعاب، شکنجه

Durex /ˈdjʊəreks, US ˈdjʊr-/ *noun, pl.* same
(بریتانیا، دروشمی بازرگانی) جیر، کاندۆم ◯ کاندوم

durian /ˈdʊərɪən/ *noun*
1 جۆرێ میوە 2 (هـەروەهـا durian tree) داری ئەو میوەیە (دارێکی زلەی مالیزیایی [*Durio zibethinus*]) ◯ دورین

duricrust /ˈdjʊərɪkrʌst/ *noun*
(زەویناسی) توێکڵەرەقە ◯ دوری‌کراست

during /ˈdjʊərɪŋ, US ˈdʊr-/ *preposition*
بە درێژایـی، لـە، لـە مـاوەی، لـەنێو(ان)، کـاتی، وەختی، سـەردەمی: *swims every day during the summer* ◯ در طـول، در، در طـول مـدت، هنگام

durmast oak /ˈdɜːmɑːst/ = sessile oak

duroc *noun*, also Duroc-Jersey or Duroc
جۆرێ بەرازی گەورە و سووری ئەمریکایی ◯ نوعی خوک

durra /ˈdʊrə, US ˈdʊərə/ *noun*
جـۆرێ sorghum، لـە بـاکووری رۆژهـەڵاتی ئەفریکاوە تا هیند شین دەبێ، هـەرزنی هیندی ◯ دوره

durum wheat /ˈdjʊərəm/ *noun*
جۆرێ گەنمی رەق، لە بیابانە وشکەکاندا شین دەبێ [*Triticum durum*] ◯ نوعی گندم

durst = archaic past of dare

durzi /ˈdɜːzi/ *noun, pl.* durzis
(لە هیند) دەرزی، بەرگدروو ◯ درزی، خیاط

dusk /dʌsk/ *noun*
(وێژەیـی) زەردەپـەڕ، لای ئێـوارە، درەنگـان، تاریکـان، شێوان، خـۆراوا، رۆژاوا: *The street lights go on at dusk* ◯ شفق، غروب

duskiness /ˈdʌskinəs/ *noun*
تـۆخی، تێـری، تونـدی، پـڕرەنگی، تـاریکی، بێ‌شەوقی ◯ تیرگی، تاریکی

dusky /ˈdʌski/ *adjective* (duskier, duskiest)
1 (رەنـگ) تـۆخ، تێـر، تونـد، پـڕرەنگ، تاریـک،

the dusky light inside the cave : کەمشەوق 2 *dusky pink* ◊ (شەوق) کەم 3 (زۆرتر وەکوو جنێو) رەش، قولەرەشە ◌ 1 تیره، تاریک 2 (نور) خفیف 3 سیاه‌پوست

Dussehra /ˈdʌʃərə/ *noun*
داشێرا (شەوی دەیەم و دوایی فێستیڤاڵی هێندی Navaratri) ◌ داشرا

dust /dʌst/ *noun*
1 خۆڵوخاک، تەپوتۆز، سۆنگ، تۆز 2 گەردە، هەلالە، خاکە، هاڕاوە 3 سووکی، چرووکی، خوێڕیەتی، نزمی 4 شتی سووک یان هیچەکە 5 (وێژەیی) خاکە، پاشماوەی کەسێکی مردوو ◌ 1 گرد و خاک، غبار 2 پودر، گرد 3 خفت، خواری 4 چیز بی‌ارزش 5 باقی‌ماندەی جسد مرده

dust bath *noun*
(باڵندە) خۆڵەپرژێ، خۆڵەخۆڵوەردان ◌ داست باس

dustbin /ˈdʌstbɪn/ *noun*
تەنەکەی خۆڵ، سەتڵی زبڵ، زبڵدان ◌ سطل زباله

dustbin man = dustman

dustbowl *noun*
چۆڵگە، دەشت، دەشتی تۆزگر، دەشتی کاکی بەکاکی (ناوچەیەکی تۆزاوی و زۆر دەمێکیش بارانەباریو) ◌ بیابان برهوت

dustbrush /ˈdʌstbrʌʃ/ *noun*
تۆزسڕ، تۆزگیر ◌ گردگیر

dustcart /ˈdʌstkɑːt, US -kɑːrt/ *noun*
ماشێنی بردنی زبڵوزاڵ، زبڵکێش، زبڵڕێژ ◌ کامیون حمل اشغال

dust coat /ˈdʌst kəʊt/ *noun*
جلی سەرەوە، بەرگی تۆزگر ◌ لباس گردگیر

dust cover *noun*
(کتێب) (سەر)بەرگ، رووپۆش ◌ روکش

dust devil *noun*
گێژەڵووکە، گەردەلوول ◌ گردباد

duster /ˈdʌstə(r)/ *noun*
1 پەڕۆ یا دەسرەی سڕین 2 (هەروەها duster coat) رووپۆشی تۆزگیر، تۆزسڕ، تۆزگیر، جۆرێ رووپۆشی سووک و فشی بێ‌دوگمە (ب.ت. لە سەفەردا و بە ماشێنی سەرناوالە) 3 تەختەسڕ، سڕە 4 ئادوودە 5 جلی سووکی مالەوە کە تا سەرچۆک دێ 6 دەزگایێ بۆ لێدانی تۆز، گەردە، مێرووکوژ و یان شتێکی وا 7 (هەروەها crop-duster) کەسێ کە بە فڕۆکەیێکی نزمفڕ تۆز و گەردە مێرووکوژەکان بەسەر بەرهەم و حاسڵدا دەکا، دەرمانلێدەر 8 = (نافەرمی) dust storm ◌ 1 دستمال گردگیری 2 لباس گردگیری 3 تخته‌پاک‌کن 4 گردگیر 5 و 6 داستر 7 سم‌پاش

dusting-brush /ˈdʌstɪŋ brʌʃ/ *noun*
ئادوودە، تۆزتەکێن، داری پەڕبەسەر ◌ گردگیر

dust jacket *noun*
(کتێب) (سەر)بەرگ، رووپۆش، کاغزی بەرگی کتێب ◌ روکش

dustman /ˈdʌstmən/ *noun, pl.* dustmen
پاکەوان، زبڵڕێژ، سپوور، گسکدەر ◌ رفتگر، اشغالی

dustpan /ˈdʌstpæn/ *noun*
خاکماڵ، خۆڵڕێژ، خاکەناز، هێستیفک، مەدوونە ◌ خاک‌انداز

dustproof *adjective*
تۆزنەگر ◌ داست‌پروف

dustsheet *noun*
مەلافە، مێتێل، بەرگ، روو، سەرپۆش (کەلوپەلی نیومال) ◌ ملافه

dust storm *noun*
رەشەبای تەپوتۆز، رەشەبای خۆڵوخاک ◌ توفان گرد و غبار

dust-up *noun*
(نافەرمی) شەڕ، شەڕوکێشە، سەرمەسەرم، هەلا، بگرەوبەردە، قرەقر ◌ دعوا، بگومگو، داد و قال

dusty /ˈdʌsti/ *adjective* (dustier, dustiest)
1 تۆزاوی، خۆلاوی، تەپوتۆزاوی، تۆزگرتوو، تۆزلێنیشتوو، تۆزئاسا، خۆڵئاسا: *a dusty road* ◊ *piles of dusty books* 2 (رەنگ) تەلخ، لێل، مات: *dusty pink* 3 وشک، بێتام، ناخۆش: *dusty scholarship* ◌ 1 گردگرفته، غبارآلود، گردمانند 2 (رنگ) تیره، کدر 3 بی‌روح

dusty answer *noun*
وەلامی نا، وەلامی رەد ◌ جواب رد

dusty miller *noun*
رووەکێ لە تیرەی daisy، بە گەلاوێزی مەیلەوسپی یان ئاماڵبۆرەوە [*Artemisia* (هی ئەمریکای باکووری)، *Senecio stellerana* (هی مەدیتەرانە) و جۆرەکانی تر *cineraria*] ◌ نوعی گیاه

Dutch /dʌtʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە هولەند، هولەندی، هۆلەندی *n* 1 زمانی (ئەڵمانی رۆژاوا) هولەندی 2 (کۆن) ئەڵمانییەکان 3 (ئەفریکای باشووری، سووکانە) = Afrikaans ◌ *adj* وابسته به هلند *n* 1 زبان هلندی 2 آلمانی‌ها

the Dutch *noun*
خەڵکی هولەند، هولەندییەکان ◌ مردم هلند

Dutch auction *noun*
هەراج یان هەرزانفرۆشی هولەندی ◌ حراج هلندی

Dutch barn *noun*
(بریتانیا) کەپر، لۆپک ◌ آلاچیق

Dutch cap *noun*
1 کلاوی هولەندی (وەکوو بەشێ لە بەرگی خۆماڵی هولەندی لەسەر دەکرێ) 2 دەزگا (ژنان

بۆ زگیرنەبوون) ۞ 1 کلاه هلندی 2 دیافراگم
Dutch clover = white clover
Dutch courage *noun*
بوێری هولەندی، ئازایەتی مەستانە، بەجەرگی لەبەر ئارەقخواردنەوە ۞ شجاعت مستانه
Dutch door *noun*
دەرگای هولەندی، دەرگای دوولەت، دەرگای دوودەری (بەشی خواروو یان سەروو دەتوانێ بەجیا بکرێتەوە یان داخرێن) ۞ در هلندی
Dutch elm disease *noun*
نەخۆشی فەوتاندنی رەشەدار (کەڕوو یا فۆنگوسێ (کی ascomycetous) دەبێتە هۆی فەوتان یان زەردهەلگەرانی پەلوپۆ و گەڵاوەرین، بەهۆی bark beetle تەشەنە دەکا [*Ceratocystis ulmi*]) ۞ داچ الم دیسیز
Dutch hoe = scuffle hoe
Dutchman *noun, pl.* Dutchmen
خەڵکی هولەند، هولەندی ۞ اهل هلند
Dutchman's breeches *noun, pl.*
جۆرێ گیای بەهاران گوڵی خێزانی fumitory، هی رۆژهەلاتی ولاتە یەکگرتووەکان [*Dicentra cucullaria*] ۞ گل قلب مریم
Dutchman's-pipe *noun, pl.*
رەزێ لە خێزانی birthwort، بە گەڵای زل و گوڵدەکردوو لە سەرەتای هاویندا [*Aristolochia durior syn. A. macrophylla*] ۞ زراوند
Dutch metal *noun*
کانزای هولەندی: دارشتەیێ لە مس و زینک ۞ نوعی فلز
Dutch oven *noun*
1 تەنوور، کوانوو (لە خشت) 2 تەختە یان وەرەقێکی کانزایی بۆ سوورکردنەوەی خۆراک یان چێشت لەسەر ئاور 3 دیگی سەربەستە (بۆ زووسازکردن)؛ جۆرێ کتری چەودەنی سەربەستەی کیپ، بۆ برژاندن یان لێنان لەسەر ئاور بەکاردێنرێ ۞ 1 تنور 2 و 3 داچ اوون
Dutch roll *noun*
لێکدان یان تێکەڵکردنی لەرینەوەی oscillation (لا)تەنیشتی و لاداری فرۆکەیێ ۞ داچ رول
Dutch tile *noun*
کاشی هولەندی ۞ کاشی هلندی
Dutch treat *noun*
میوانییێ کە هەرکەس لەودا هی خۆی حیساب دەکا ۞ مهمانی دانگی
Dutch uncle *noun*
کەسێ کە توند بە گژ یەکێکی ترا بچێتەوە ۞ داچ انکل
Dutchwoman *noun, pl.* Dutchwomen
ژنی هولەندی ۞ زن هلندی
duteous /'dju:tɪəs/ = dutiful, obedient (duteously adv)
dutiable /'dju:tɪəbl, US 'du:-/ *adjective*
بەرباجکەوتوو، گومرکلەسەر ۞ مشمول مالیات
dutiful /'dju:tɪfl, US 'du:-/ *adjective*
1 ئەرکڕاپەڕێن، قانوونزان 2 ملکەچ، گوێڕایەڵ، بەقسەکردوو، ژێرفەرمان: *a dutiful daughter/son/wife* (dutifulness *n*): 1 بەپێی ئەرک، قانوونزانانە 2 ملکەچانە، گوێڕایەڵانە) ۞ 1 وظیفەشناس 2 مطیع
dutifully /-fəli/ *adverb*
1 بەپێی ئەرک، قانوونزانانە 2 ملکەچانە، گوێڕایەڵانە: *We laughed dutifully at all his jokes, even the ones that weren't funny* ۞ 1 از روی وظیفەشناسی 2 مطیعانه
duty /'dju:ti, US 'du:ti/ *noun, pl.* duties
1 ئەرک، پەیور، پێبەندی ئاکاری یان قانوونی، فرمان 2 خزمەت، راژە، کار 3 ئەرکڕاپەڕێنی، لەرووی ئەرکەوە، قانوونزانی 4 باج 5 (تەکنیکی) ئەرک: پێوانەیێکی کارایی بزوێنە یان مۆتۆرێ ۞ 1 وظیفه، تکلیف، فرض 2 خدمت 3 وظیفەشناسی 4 مالیات 5 دیوتی
duty-bound *adjective*
لە رووی ویژدانەوە ئەرکلەسەر، ملکەچ لەبەر ئەرک ۞ اخلاقاً موظف
duty-free *adjective, adverb*
تەرخان، بەخشراو لە باج، باجنەدەر، جەبە(کراو) لە باج، ئازاد لە دانی باج: *imported duty-free* ◊ *duty-free goods* ۞ معاف از مالیات
duty-free shop *noun*
دووکانی بەخشراو لە باج یا ئازاد لە دانی باج ۞ مغازەی معاف از مالیات
duty officer *noun*
ئەفسەری کێشک یان نۆبەدار ۞ افسر نگهبان
duty-paid /dju:tɪ peɪd/ *adjective*
گومرککراو ۞ گمرکشده
duumvir /dju:'ʌmvə/ *noun*
(لە رۆمی کۆندا) هەریەک لە دوو دادگەری ئاسایش یان کاربەدەستێ کە پۆستێکی هاوبەشیان هەیە، هاوپایە ۞ دیوموير
duumvirate /dju:'ʌmvɪrət/ *noun*
هاوبەندی یان یەکگرتوویی دوو کەسێ هاودەسەڵات یان خاوەن دەسەڵاتی هاوبەش (بنەڕەت: لە *duumviratus* لاتین) ۞ دیومویریت
duvet /'du:veɪ, US du:'veɪ/ *noun*
لێفەی (لە)پەڕ ۞ لحاف پر
duvet cover *noun*
بەرگەلێفە، روولێفە، مەلافەی لێفە، لێفەپۆش ۞ رولحافی
dux /dʌks/ *noun, pl.* duces
(لە سکاتلەند) شاگردی سەرە یان ئازا لە خوێندنگا یان پۆلا (بنەڕەت: لە لاتینەوە

"leader") ◌ دانش‌آموز ممتاز

DV *abbreviation* Deo Volente

خوا حەزکا، خوا بیەوێ، ئینشەڵلا ◌ انشاءالله

DVD /ˌdiː viː ˈdiː/ *abbreviation* digital versatile disc (formerly digital videodisc)

دی‌فی‌دی (جۆرێ پەپکە یان سیلک کە دەتوانرێ بڕێکی زۆری زانیاری لەسەر هەڵبگیرێتەوە) ◌ دی‌وی‌دی

DVT /ˌdiː viː ˈtiː/ *abbreviation* deep vein thrombosis

dwarf /dwɔːf, US dwɔːrf/ *noun, adjective*

n 1 بالابست، کورتەبالا، گرگن، جووجە، گزگل، کەم‌هەڵداو 2 جنۆکە *adj* (رووەک یا گیانەوەرێ) زۆر چکۆلەتر لە ئەندازەی ئاسایی، کورتەبالا، گرگن، گزگل: *dwarf conifers* ◌ *n* 1 کوتوله 2 جن *adj* کوتوله

dwarfish /dwɔːfɪʃ, US dwɔːrfɪʃ/ *adjective*

بالابست، بستەبالا، کورتەبالا، گرگن، وردیلە، ورد ◌ کوتوله، کوتاه‌قد

dwarfishness /dwɔːfɪʃnəs, US dwɔːrfɪʃnəs/ *noun*

بالابستی، بستەبالایی، کورتەبالایی، وردی ◌ کوتولگی، کوتاه‌قدی

dwarfism /ˈdwɔːfɪzəm, US ˈdwɔːrf-/ *noun*

بالابستی، بستەبالایی، گرگنی، چکۆلەیی ◌ کوتولگی

dwarf planet *noun*

هەسارەگرگنە (شتێکی خڕ لە بۆشاییدا کە بە دەور خۆردا دەسووڕێتەوە بەڵام بە قەد خۆر نییە، the dwarf planet Pluto) ◌ سیارەی کوتوله

dwarf star *noun*

ئەستێرەگرگنە (ئەستێرەیێ بە بارستاییێ mass (تا رادەیێ)کی کەم و درەوشانەوەیێکی luminosity مامناوەندی (ئەندازە) یان کەمەوە، وەک خۆر) ◌ ستارەی کوتوله

dweller /ˈdwelə(r)/ *noun*

(لە لێکدانا) ـنشین، دانیشتوو، نیشتەجێ، جێوار، ئاکنجی: *apartment dwellers* ◌ ـنشین، مقیم، ساکن

dwelling /ˈdwelɪŋ/ *noun*

شوێنی لێ‌دانیشتن، شوێن یان جێگای مانەوە، زێد، مەکۆ، ماڵ، خانوو، یانە، مەنزڵ، ئاکنجیگەهـ ◌ محل اقامت، منزل

dwelling house *noun,* also dwelling place

(ماف) ماڵ، خانوو، شوێنی مانەوە، شوێنی تیاژیان، شوێنی لێ‌دانیشتن ◌ اقامت‌گاه، خانەی مسکونی

dwelling place *noun*

ماڵ، خانوو، شوێنی مانەوە، نشیمەن، شوێنی تیاژیان، شوێنی لێ‌دانیشتن ◌ اقامت‌گاه، خانەی مسکونی

dwelt = past and past participle of dwell

dwindling /ˈdwɪndlɪŋ/ *adjective*

روولە نەمان، روولە تیاچوون، روولە کەمی، روولەکزی، روولە چکۆلەبوونەوە، روولە پووکانەوە، روولە پووچانەوە ◌ در حال کاهش، تحلیل‌رونده

DWI *abbreviation* driving while intoxicated

(تاوانی) شۆفێری لەکاتی مەستیدا، لێخوڕین لە(وەختی) مەستیدا ◌ دی‌دابلیوآی

Dy symb. the chemical element dysprosium

dy(o)- *prefix*

پێشگر: دوو: *dyarchy* (بنەڕەت: لە *duo* یۆنانییەوە "two") ◌ پیشوند: دو

dyad /ˈdʌɪad/ *noun*

ژمارە دوو، جووت، دوانە، دووان ◌ شمارەی دو، جفت

Dyak /ˈdʌɪak/ = Dayak

dyarchy, *pl.* diarchies = diarchy

dybbuk /ˈdɪbʊk/ *noun, pl.* dybbuks or dybbukim /-kɪm/

(فۆلکلۆری جوولەکە) گیان یا رۆحێکی سەرلێ‌شێواو و بەدنیار کە دەچێتە نێو لەشی کەسێکی زیندوو تا ئەو دەمەی کە تاسی بۆ دادەنرێ ◌ دیبوک

dye /daɪ/ *noun*

رەنگ: *natural dye* ◊ *hair dye* ◊ *black dye* ◊ *chemical/vegetable dyes* ◌ رنگ

dyed *adjective*

رەنگ‌کراو، رەنگ‌ڕێژکراو، رەنگ‌لێدراو ◌ رنگ‌شده

dye-house *noun*

خەم‌خانە، کارگەی رەنگ‌ڕێژی ◌ کارخانەی رنگ‌رزی

dyeing *noun*

رەنگ‌ڕێژی، خەم‌گەری، رەنگ‌ڕێژی، رەنگ‌کردن، لەخوم‌دان ◌ رنگ‌رزی

dyed-in-the-wool *adjective*

تەواو، رەبەق، گرژ، دەمارگرژ، توند، توندوتیژ، *dyed-*:uncompromising ,thoroughgoing *a dyed-in-* ◊ *in-the-wool traditionalists* *the-wool conservative* (بنەڕەت: ئاماژە بەو راستییە کە بەر لە پێش رستنی لە خوم دەدرا یان رەنگ دەکرا) ◌ تمام‌عیار، دوآتش

dyer *noun*

رەنگ‌ڕێز، رەنگ‌ڕێژ، خوم‌چی، خوم‌خانەچی ◌ رنگ‌رز

dyer's greenweed *noun*

رووەکێکی دانەوێلەیی گوڵ‌زەردی دەوەن‌ئاسا، جاران بۆ گرتنی رەنگی زەرد و سەوز بەکاردەهات [*Genista tinctoria*] ◌ نوعی گیاه

dyer's oak = valonia

dyer's rocket = weld[2]

dyestuff *noun*

مەتریالی رەنگی، رەنگ ○ مادەی رنگی

dye-works /'daɪwɜ:ks/ *noun, pl.*

خمخانە، کارگەی رەنگڕێزی یان رەنگڕێزی ○ کارخانەی رنگرزی

dying /'daɪɪŋ/ *adjective*

1 لە سەرەمەرگدا، لە گیانەڵڵادا، لە ناویلکەدانا، لە چەناگەکوتێدا 2 رووڵە نەمان، رووڵە تیاچوون، رووڵە کەمی، رووڵە پووکانەوە، رووڵە پووچانەوە ○ 1 در حال احتضار 2 در حال زوال

dyke[1] /daɪk/ *noun*, also dike

1 بەربەست، بەربەند، بەند، بەرەگە، دیوار، بەنگە، بنگە 2 (خوازە) لەمپەر، کۆسپ، بەربەست، تەگەرە، barrier ،obstacle 3 جۆگە، ئاوبارە، ئاوەڕێ، ئاوەڕۆ، کەنداو 4 (زەویناسی) دزەکردن یان تێوەچوونی intrusion بەردە ئاگرینەکان بە نێوەڕاستی چینەکاندا؛ دیوارەیێکی راستی (لە) بەردە ئاگرینەکان کە لە راماڵرانی ماک و مەتریالی تواوە بەرەو توێکڵی زەوی و سارد و رەقبوونەوەیان پێکهاتووە. ئەگەر ئەو ماک و مادانە لەچاو ماک و مەتریالی نزیکی خۆی رەقتر بێ ئەوە ستوونێکی راست لە توێکڵی زەوی پێکدێنێ و ئەگەر لە مەتریالی دەوروبەری شلتر و سستتر بێ ئەوە چاڵ یان قووڵکەیێ کە خوارتر لە توێکڵی زەوی بێ پێکدێنێ یان ساز دەکا؛ کۆمەڵکەیێکی باریک و درێژ و قەدبڕی cross-cutting (تەختە)بەردی ئاگرین igneous rock کە بە نێو قەڵەشتی (تەختە) بەردێکی کۆنتردا چووە؛ کۆمەڵکەیێکی هاوشێوەی (تەختە)بەردێ کە لە جۆرێکی تری مادە یان مەتریال پێکهاتووە، وەک sandstone (لەگەڵ sill بەراوردی بکە) ○ 1 سد 2 (مجازی) مانع 3 جوی، آبراه 4 دیوال

dyke[2] /daɪk/ *noun*

(نافەرمی) ژنی هاورەگەزباز، لیزبیەن ○ زن همجنسباز

dyna- or dynamo- *prefix*

پێشگر: هێز ○ پیشوند: نیرو

dynamic /daɪ'næmɪk/ *adjective, noun*

adj 1 (فیزیک) سەربە هێزی بزواندن یان جوولاندن، سەربە هێزی گەڕێنەر (لە بەرامبەر static دا)، داینەمیک، دینامیک 2 چالاک، بەکار، بەگوڕ، پرۆزە، پڕجموجۆڵ: *a dynamic leader ◊ a dynamic city ◊ a dynamic personality* 3 (زمانەوانی، سەربە کار verb) کار و کردەوە، رووداو و رەوت و پرۆسەیێ دەردەبڕێ، کردەوەیی (وەکوو خواردن، لێدان وهتد، لە بەرامبەر stative دا) 4 (موسیقا) سەربەو ناستە دەنگەی کە ئامێرێ یان دەنگێ بەرهەمی دێنێ *n* 1 جموجۆڵ، بەجموجۆڵی، پڕۆزەیی، دینامیک: *the dynamics of political change* 2 هێزی بزواندن یان جوولاندن، هێزی جوولێنەر ○ *adj* 1 دینامیک 2 پویا، پرتحرک، فعال 3 و 4 دینامیک *n* 1 پویایی، پویش 2 نیروی محرک

dynamically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی چالاک، چالاکانە ○ بە طور پویا

dynamics *noun, pl.*

1 دینامیک، زانستی جوولان و هێز: *fluid dynamics* 2 (موسیقا) گۆڕان لە بەرزی دەنگدا ○ 1 پویاییشناسی 2 تغییر در بلندی صدا

dynamism /'daɪnəmɪzəm/ *noun*

1 (فەلسەفە) داینەمیزم، دینامیزم (تیۆریێ کە دیاردەکان لە ئەنجامی هێزە سروشتییەکانەوەن و کار دەکەنە سەر یەکتر) 2 جموجۆڵ، گوڕ، چالاکی ○ 1 دینامیسم 2 پویایی، تحرک

dynamist /'daɪnəmɪst/ *noun*

دینامیست ○ دینامیست

dynamistic *adjective*

دینامیستی ○ دینامیستی

dynamite /'daɪnəmaɪt/ *noun*

1 دینامیت، داینەمیت (تەقەمەنییەکی بەهێز): *a stick of dynamite* 2 شتی مەترسیدار، شتی خراپ، شتێ کە کاردانەوەی توندوتیژانەی لێ بکەوێتەوە: *The abortion issue is political dynamite* 3 (نافەرمی) سەیر، مەحشەر: *Their new album is dynamite* (بنەڕەت: لە یونانییەوە "هێز power" *dunamis*) ○ 1 دینامیت 2 چیز خطرناک 3 (عامیانە) معرکە

dynamo /'daɪnəməʊ, US -moʊ/ *noun, pl.* dynamos

1 داینەمۆ، دینام 2 (نافەرمی) مرۆی بەکار، هەڵسووڕ، چالاک، پڕجموجۆڵ، پرۆزە، کارخۆر ○ 1 دینام 2 آدم پرجنبوجوش

dynamoelectric *adjective*, also dynamoelectrical

سەربە گۆڕینی وزەی میکانیکی mechanical energy بۆ وزەی ئێلێکتریکی یان (بە) پێچەوانە vice versa ○ دینامو‌الکتریک

dynamometer /ˌdʌɪnə'mɒmɪtə/ *noun*

هێزپێو 1 ئامێرێ بۆ پێوانی هێزی میکانیکی 2 دەزگایێ بۆ پێوانی هێز یان توانایی میکانیکی (وەک هی بزوێنە یان مۆتۆرێ) ○ نیروسنج

dynamometric *adjective*

سەربە هێزپێوی ○ وابستە بە نیروسنجی

dynamometry /ˌdʌɪnə'mɑ:mətri/ *noun*

هێزپێوی ○ نیروسنجی

dynamotor *noun*

ژێنراتۆرێکی بزوێنەیی کە لە مۆتۆر یان بزوێنەیێکی ئێلێکتریکی و ژێنراتۆرێ پێکهاتووە (بۆ راگوێستنی تەوژم یان تەزووی راستەوخۆ

alternating بۆ تەزووی گۆڕاو direct current (current ◌ دینامۆتور

dynast /'dɪnəst, US 'daɪnəst, -næst/ *noun*
حـاکم، فـەرمانگێـر، حـوکمڕان، پاتـشا، دەسەڵاتدار ◌ حاکم

dynastic /dɪ'næstɪk, US daɪ-/ *adjective*, also dynastical
بـەرەیی، زنجیرەپاتـشایی: *dynastic history* (هەموو سـەربە خێزانێ بن، *dynastically adv*) ◌ وابسته به دودمان، سلسله‌ای

dynasty /'dɪnəsti, US 'daɪ-/ *noun, pl.* dynasties
بەرە، بنەماڵە، زنجیرەپاتشا، زنجیرەشا، خانەدان، سـەردەمی دەسـەڵاتداری یـا حکومـەت، سەروبەندی پاتشایەتی، ماوەی فەرمانگێڕی: *the Ming dynasty* ◊ *Nehru-Gandhi dynasty* ◊ *dynasty vase* ◌ دودمان، سلسله، آل، خاندان، دورەی حکومت

dynatron *noun*
لوولەیێکی بۆش لە هەوایێ کە دەرچوون یان ڕاگوێزرانی سێکۆنداری ئێلیکترۆنەکانی تەخت یان تەبەقی plate ئەو لە ئەنجامی کەمبوونەوەی تـەزووی ئێلیکتریـسیتەی تـەخـت یـان تەبەقەکەیەتی (بە هۆی زۆربوونی ئەرک یا فۆلتـاژی تـەختـەکـە the plate voltage increase) ◌ دیناترون

dyne /daɪn/ *noun, abbreviation* dyn.
داین، هێزک: یەکەیێکی هێزە بە پێی دەزگای سـی‌جـی‌ئـێس centimeter-gram-second، بەرامبەرە بە هێزی گرەمێ لە چرکەیێکدا بە ئەندازە یان ڕادەی سانتی‌میتری جـوولان یـان جووڵەیە (بنەڕەت: لە فەرەنسی، لە *dunamis* یۆنانی "power ،force") ◌ داین

dyno *noun, pl.* dynos
1 کورتـەی dynamometer 2 (شـاخەوانی) جووڵە یان جووڵانێکی خێرا لە تەختەبەردێکەوە بە مەبەستی گرتنی جێ‌دەس یا دەسەگیرە ◌ داینو

dynode /'daɪnəʊd/ *noun*
ئێلیکترۆدی لوولەیێکی ئێلیکترۆنێ کە کاری بـەرهـەمهێنـان و دەربـەڕانـدنی ئێلیکترۆنـە سێکۆنداری‌یەکانە ◌ داینود، دینود

d'you = do you

dys- /dɪs/ *prefix*
پێشگر: خـراپ، بەد، گران، پیس: *dyspepsia* (ب.ت. لە بواری پزشکی‌دا، بنەڕەت: لە *dus-* یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: سوء، فاسد

dysarthria *noun*
کێـشەیـێ لـە گـۆکردنی وشـەکـان بـەهـۆی کەمکۆنترۆڵی ماسوولکەکان (یان لە ئەنجامی نەخۆشی سیستمی ناوەندی دەمارەکان central nervous system یان پێوەندی بە زیان‌دیتن یان بەرکەوتنی دەمارەکانەوە هەیە، *dysarthric adj*) ◌ دیس‌آرتریا

dyscrasia /dɪs'kreɪzɪə/ *noun*
دۆخـی ناناسـایی دەروونی، بـاری تێـکچـووی دەروونی (*dyscrasic adj*) ◌ دیسکراسیا

dysentery /'dɪsəntri, US -teri/ *noun, pl.* dysenteries
1 زگچـوون یـا زگەشـۆرە خـوێنی 2 - diarrhea (*dysenteric* /-'tɛrɪk/ *adj*) ◌ اسهال خونی

dysfunction *noun*
تێکچوون، شێوان، خراپ‌کارکردن، بەدکاری ◌ اختلال، کژکاری

dysfunctional /dɪs'fʌŋkʃənl/ *adjective*
تێکچـوو، شـێواو، خـراپ‌کـارکردوو، باش‌کارنەکردوو، بەدفرمان ◌ مختل

dysgenic /dɪs'dʒɛnɪk/ *adjective*
بەزیان یان خراپە بۆ بەرەکانی دواتر، لەباری زیندەوەرناسی‌یەوە ناتەواو یان نیوەچڵ ◌ مضر برای نسل‌های بعدی؛ دیسژنیک

dysgenics *noun, pl.*
لێکۆڵینەوەی ئەو هۆکارانەی کە دەبنە هۆی خراپ‌تربوونی بۆماوەیی یان ژێنێتیکی لە جۆر یان حەشیمەتێ‌دا species ◌ دیسژنیک

dysgraphia /dɪs'græfɪə/ *noun*
تێکچوونـێ لـە نووسـیندا، بەدنووسـی (*dysgraphic adj*) ◌ نوشتارپریشی

dyskinesia /ˌdɪskɪ'ni:zɪə, US -kaɪ-/ *noun*
خـراپ‌جووڵـی، بەدجووڵـی، گـران‌جووڵـی (ناناسـایێتی جـووڵانی خۆویـستە، وەک لـە Parkinson's disease دا؛ *dyskinetic adj*) ◌ دیس‌کنسیا

dyslalia *noun*
تێکچوونـێ لـە قـسـەکردندا، بـەدوێژی، دووان‌شێواوی ◌ گفتارپریشی

dyslexia /dɪs'leksɪə/ *noun*
تێکچوونـی لـە خوێندنـەوەدا، بەدخوێندنـەوە، شـێـپرزەخوێندنەوە (بڕوانـە alexia) ◌ خوانش‌پریشی

dyslexic /dɪs'leksɪk/ *adjective, noun*, also dyslectic
adj سـەربە تێکچـوونی خوێندنـەوە، بەدخوێندنـەوەیی *n* تـووش‌بـوو بـە نەخۆشـی شـێپرزەخوێندنەوە یـان بەدخوێندنـەوە ◌ *adj* وابسته به خوانش‌پریشی *n* مبتلا به خوانش‌پریش

dyslogistic *adjective*
خـاوەن بیرەوەری نـاخۆش، بیرەوەری‌ناخۆش (*dyslogistically adv*) ◌ دارای خاطرات بد

dysmenorrhoea /ˌdɪsmɛnə'ri:ə/ *noun*, US dysmenorrhea
بێ‌نوێژی بەژان، حەیزی بەئێش، گرانەبێ‌نوێژی، بەدحەیزی ◌ قاعدگی دردناک

dysmorphia /dɪs'mɔːfiə, US -'mɔːrf-/ *noun*
دیس‌مۆرفیا، شێوەتێکچوویی (= ڕەوشێ کە لەودا بەشێ لە لەش زیاتر لە ڕادەی ئاسایی گەورەتر دەبێتەوە) ◌ دیس‌مورفیا

dysmorphic /dɪs'mɔːfɪk, US -'mɔːrf-/ *adjective*
دیس‌مۆرفیک، شێوەتێکچوو: *dysmorphic cells ◊ mildly dismorphic ears* ◌ دیس‌مورفیک

dyspepsia /dɪs'pepsiə, US dɪs'pepʃə/ *noun*
خراپ هەرس‌کردن، بەدهەرسی، گرفت، پیرومەر، گرانی هەرس، indigestion ◌ سوءهاضمە

dyspeptic /dɪs'peptɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە بەدهەرسی یان پیرومەڕ، بەدهەرسی‌یانە *n* تووش‌بوو بە نەخۆشی بەدهەرسی ◌ *adj* وابستە بە سوءهاضمە *n* مبتلا بە سوءهاضمە

dysphagia /dɪs'feɪdʒɪə/ *noun*
کێشەی قوت‌دان وەکوو نیشانەیێکی نەخۆشی ◌ دیس‌فاجیا

dysphasia /dɪs'feɪzɪə, US -ʒə/ *noun*
تێکچوونێ لە زما یان قسەکردن‌دا (لەبەر لێکەوتنی سەر) ◌ زبان‌پریشی

dysphasic *adjective*
1 سەربە تێکچوونێ لە زمان یان قسەکردن‌دا 2 تووش‌بوو بەو نەخۆشی‌یە ◌ 1 وابستە بە زبان‌پریشی 2 دچار زبان‌پریشی

dysphonia /dɪs'fəʊnɪə/ *noun*
تێکچوونێ لە دەنگ‌دا ◌ آواپریشی

dysphonia /dɪs'fəʊnɪə/ *noun*
تێکچوونێ لە دەنگ‌دا ◌ آواپریشی

dysphotic *adjective*
کەم‌ڕۆشن، کەم‌ڕووناک: *dysphotic zone* ◌ دش‌فروغ

dysplasia /dɪs'pleɪzɪə/ *noun*
(پزشکی) بەدپێکهاتی، بەدگەشەیی: گەشەسەندن یان هەڵدانی نائاسایی (وەک هی ئەندام یان خانەکان)؛ بە گشتی: پێکهاتەیێکی تویکاری نائاسایی بەهۆی هەڵدانێکی واوە ◌ دیس‌پلاسیا

dysplastic *adjective*
1 سەربە بەدگەشەیی یان بەدپێکهاتی 2 تووش‌بوو بە بەدگەشەیی یان بەدپێکهاتی ◌ دیس‌پلاستیک

dyspnoea /dɪsp'niːə/ *noun*, US dyspnea
هەناسەتەنگی، هەناسەسواری، گرانی لە هەناسەکێشان‌دا، هەناسەکێشانی گران و دژوار ◌ نفس‌تنگی

dyspnoeic *adjective*
1 سەربە هەناسەتەنگی، هەناسەسواری 2 هەناسەتەنگ، هەناسەسوار ◌ 1 وابستە بە نفس‌تنگی 2 دچار نفس‌تنگی

dysprosium /dɪs'prəʊzɪəm/ *noun*
دیس‌پرۆسیۆم (بە ژ.گ. 66، ن. Dy) ◌ دیس‌پروسیم

dysrhythmia /dɪs'rɪðmɪə/ *noun*
نائاسایێتی لە ڕیتمی دەروونی‌دا، ب.ت. هی مێشک و دڵ ◌ دیس‌ریتمیا

dysrhythmic *adjective*, also dysrhythmical
سەربە یان تووش‌بوو بە dysrhythmia ◌ دیس‌ریتمیک

dystaxia *noun*
ماسوولکەلەرزێ، ماسوولکەلەرزە، لەرزینی ماسوولکەکان ◌ رعشەی عضلات

dystocia /dɪs'təʊʃə/ *noun*
درەنگ‌لێبوونەوە (مناڵبوون)، بەدزایی، کێشە یان گرفت لە مناڵبوونا ◌ دیس‌توسیا

dystopia /dɪs'təʊpiə, US -'toʊ-/ *noun*
دیس‌تۆپیا (شوێنێکی خەیاڵی پڕ لە بێ‌قانوونی، شتی نائاکاری و هتد، بە دژی utopia) ◌ دیس‌اتوپیا

dystrophic /dɪs'trəʊfɪk, US -'trɒfɪk/ *adjective*
1 سەربە پووکانەوەی ماسوولکەیی 2 تووش‌بوو بە ماسوولکەپووکێ: *a dystrophic patient* ◌ 1 وابستە بە پلاسیدگی عضلانی 2 دچار پلاسیدگی عضلانی

dystrophy /'dɪstrəfi/ = muscular dystrophy

dysuria /dɪs'jʊərɪə/ *noun*, also dysury
میزەگرانێ، گرانەمیزێ، بە گرانی میزکردن، میزکردنی بەژانەوە ◌ عسرالبول

dzo /ʒəʊ, zəʊ/ *noun*, also dzho, zho, *pl.* dzos
دوورەگەی مانگا و yakeێ ◌ یو، زو

Dzongkha /'zɒŋkə/ *noun*
زمانی فەرمی Bhutan، پێوەندی‌یێکی زۆری بە Tibetanـەوە هەیە ◌ زانکا

E e

E[1], **e** /iː, *pl.* Es, E's, e's /iːz/ *noun*
1 ئی (= پێنجەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 می، نی (= سێیەمین نۆت لە پەیژەی سی مازۆردا) 3 ئاماژە بە ژمارەی پێنجەمە لە دەستە و کۆمەڵێکدا 4 شتێ کە شێوەیێکی E هەبێ ◌ 1 ای 2 می 3 ای 4 E شکل

E[2] *abbreviation* 1 East or Eastern 2 earth 3 Ecstasy 4 symb. energy 5 exa- (10^{18})
1 رۆژهەلات، رۆژهەلاتی 2 وایەری زەوی 3 (ئافەرمی) دەرمان یان حەبی ئیکستازی 4 (فیزیک) هێمایە بۆ وزە energy ◌ 1 شرق، شرقی 2 سیم زمین 3 اکستازی 4 نماد انرژی

e *abbreviation* 1 eldest 2 (Football) end 3 engineer 4 engineering 5 entrance 6 (Baseball) error 7 symb. (also e-, Chemistry) an electron

e-[1] *prefix*
پێشگر: رێنووسێکی جیاوازی ex-[1] ◌ پیشوند: املای متفاوت ex-[1]

e-[2] *prefix*
پێشگر: ئێلیکترۆنیک، ئاماژە بە بەکارهێنانی راگوێستنی زانیاری ئێلیکترۆنیک (دەکا)، ب.ت. بە رێگای ئینتێرنێتەوە: *e-cash e-commerce* ◌ پیشوند: الکترونیک

ea *abbreviation* each
دەنکی، یەکی، هەریەک، هەرکام ◌ یکی، هریکی، دانەای

each /iːtʃ/ *adjective, pronoun, adverb*
هەر، هەریەک، هەریەکەیان، هەرکام، وریەو، بەهەریەک، دەنکی، یەکی، هەریەک، هەرکام: *Each of the answers is worth 20 points* ◌ هر، هریک، هرکدام، به هریک، به هرکدام، یکی، هریکی، دانەای

each other *pronoun*
یەکتر، هەڤدوو، یەمنۆ، یەوبنا، یەوبینان: *They looked at each other and laughed* ◌ یکدیگر، همدیگر

each-way *adjective, adverb*
(گرێو) لەسەر سێ پلەی یەکەم: *an each-way* *She put £5 each-way on the* ◊ *bet* *favourite* ◌ روی سه رتبەی اول

eager /ˈiːgə(r)/ *adjective*
بەتاسە، بەگوڕ، بەپەرۆش، لەشەوق، سەرگەرم، بێئۆقرە، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، چاوەڕوان (eagerly *adv*: بەپەرۆشانە، بەتاسەوە؛ eagerness *n*: بەپەرۆشی، هۆگری، تاسە، بیهر، کەفوکوڵ) ◌ مشتاق، پرشور، بی‌تاب

eager beaver *noun*
(ئافەرمی) کەسێکی بەکار، بەتاسە (دەربارەی جێبەجێ‌کردنی ئەرکەکانی) ◌ آدم خرکار، مشتاق

eagle /ˈiːgl/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) هەڵۆ، ئەیلۆ، کورت، هەرۆ، داڵ، خێزان Accipitridae و *Aquila* [توخمەکانی تر] 2 جۆری کۆینی زێڕینی جاران، بایی دە دۆلار (هی وڵاتە یەکگرتووەکان) 3 ئالاێکی هەڵۆنیشانی رۆمییانی کۆن 4 (Eagle) تیرەی برایەتی هەڵۆکان) ئەندامی گەورەتیرەیێکی برایەتی fraternal 5 (Eagle) گەلەستێرەی Aquila (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *aigle* فەرەنسی کۆن، لە *aquila* لاتین) ◌ 1 عقاب 2 نوعی سکەی طلایی دە دلاری 3 ایگل 4 فرقەای است 5 نسر طایر

eagle eye *noun*
1 چـاوتیژی، تیـژبینی، بینـایییەکـی زۆربـاش، چاوی تیژ: *Nothing escaped our teacher's eagle eye* 2 چـاودێری سـەخـت یـان تـەواو: *keeping an eagle eye on the prisoner* :eagle-eyed *adj*) 1 چاوتیژ 2 زووتێگەیشتوو، وریا) ◌ 1 تیزبینی، چشم تیزبین 2 مراقبت کامل

eagle owl *noun*
کونـدەبووی هەڵـۆیی، کوندەهەڵـۆ، زۆر زلـەیـە (ئوراسـیـا) و جـۆرە *Bubo bubo*] پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی جغد

eagle ray *noun*
قەلغانەماسی هەڵۆیی: جۆرێ قەلغانەماسی بال (ی سەرسنگ) زلە و درێژ و تیژ و کلکدرێژ، خێزانـی Myliobatidae [توخمـەکـانی *Myliobatis* و *Aetobatus*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

Eagle Scout *noun*
1 پێشەنگی هەڵۆ: پێشەنگی کوڕێ Boy Scout کە گەیشتۆتە بەرزترین ئاستی پێشەنگایەتی (ئـەمریکـا) 2 مرۆڤـی سـەرراسـت و پشتبەخۆبەستوو ◌ 1 پیشاهنگ عقاب، ایگل اسکات 2 آدم صادق و متکی به خود

eaglet /ˈiːglət/ *noun*
بەچکەهەڵـۆ، بێچـووەهـەڵـۆ، جووچکەهەڵـۆ، بەچکەداڵ ◌ جوجه عقاب

eagre /ˈeɪgə, US ˈiː-/ ~ bore3

ealdorman *noun, pl.* ealdormen
کاربەدەستێکی بالا لە هەرێم (وەک شایرێ shire) لە ئینگلتەرەی England ئانگلۆساکسۆنا، کەیخودا، بەرپرس یان ریشسپی هەرێم ◌ رئیس یا ریش‌سفید ایالت، ایلدورمن

EAM *noun*
بـەرەی ئـازادیخـوازی نیـشتمانی، بـەرەی رزگـاریخـوازی نـەتـەوەیـی: بزووتنـەوەیێکـی بەربەرەکانی نەهێنی یۆنانی لە شەڕی جیهانی دووهەم و هاوبەندی رامیاری چەندین کۆمەڵی چەپی ◌ جبهه‌ی آزادی‌خواهی ملی

Eames chair *noun*
سەندەڵی یان ئەسکەملی ئیامیز: ئەوانەی کە لە ماک و کەرستەی نوێ دروست دەکرێن (لە لایەن Charles Eames داڕێژراوە) ◌ صندلی ایامز

-ean *suffix*
پاشـگر: نـاو و ئـاوەڵـناوەکـان سـاز دەکـا وەک *Antipodean* (بنەڕەت: لە *-eus*، *-aeus* لاتین یا *-eios*، *-aios* + -an) ◌ پسوند: اسم و صفت‌ساز

EAP *abbreviation* employee assistance program
بەرنامەی یارمەتی دامەزراوان ◌ ای‌ای‌پی

ear[1] /ɪə(r), US ɪr/ *noun*
1 گـوێ، گـۆ، گۆهـ گوێچکـە 2 بیـستن، هەسـتی بیـستن، توانایی لێک کردنەوەی دەنگەکان (ب.ت. موزیـک) 3 گـوێدان، سـەرنج، وردبوونـەوە، گوێپێدان 4 قوڵف، دەسک، هەنگڵ ◌ 1 گـوش 2 شنوایی، حس شنوایی 3 توجه 4 دسته

ear[2] /ɪə(r), US ɪr/ *noun*
گوڵ، هێشوو (وەکوو گوڵەگەنم) ◌ سنبله، خوشه

earache /ˈɪəreɪk, US ˈɪr-/ *noun*
ژانەگوێ، گوێئێشە ◌ گوش‌درد

ear drops *noun, pl.*
دڵۆپێنی گوێ، دڵۆپی گوێ ◌ قطره‌ی گوش

eardrum /ˈɪədrʌm, US ˈɪr-/ *noun*
(توێکـاری) پـەردەی گـوێ، تەپـڵی گـوێ ◌ پرده‌ی گوش

eared /ɪəd/ *adjective, suffix*
1 گوێدار، بەگوێ، بە گوێی جۆرێکی تایبەت: *a long-eared rabbit* 2 گوڵدار 3 دەسکدار، قوڵفدار، قولـفن، هـەنگڵدار، مـشتەدار ◌ 1 گوش‌دار 2 خوشه‌دار 3 دسته‌دار

eared seal *noun*, also seal 1
بەرازەئاوی گوێدار، لە خێزانی Otariidae ◌ نوعی فک

ear-flap *noun*
نەرمەی گوێ، بەلک، شـلکەی گوێ ◌ نرمـه‌ی گوش

earful /ˈɪəfʊl, US ˈɪrfʊl/ *noun*
1 (نافـەرمی) کوڵـێ قـسەی ساردوسـووک، سـەرکۆنەی تونـد، بـەگژداچـوون 2 لێـشاوی هەواڵەکان ◌ 1 سرزنش شدید 2 سیلی از اخبار

earhole /ˈɪəhəʊl, US ˈɪrhoʊl/ *noun*
کونی گوێ (ی دەرەوە) ◌ سوراخ گوش

earl /ɜːl, US ɜːrl/ *noun*
ئێرل، کۆنت (ناونیشانی گەورەزادەکانە لە بریتانیا نێوان marquis و viscount) ◌ ارل

earldom /ɜːldəm, US ɜːrldəm/ *noun*
پلەوپایەی ئێرل، ئێرلایەتی ◌ مقام ارل

earless seal *noun*
بەرازەئاوی بێگوێ، لە خێزانی Phocidae ◌ نوعی فُک

Earl Grey *noun*
جۆرێ چایی چینی ◌ ارل گری

earlier *adverb, adjective*
زووتـر، پێـشتر، بـەرتر، لـەوەپێش، پێش ئەمـە، بەرلەمە، پێشوو، رابردوو ◌ زودتر، قبلاً، گذشته

earliest /ˈɜːlist, US ˈɜːrl-/ *adjective*
سـەرەتا، یەکـەمین، سـەرەتاترین، هەوەڵـین، هەرەزوو، زووترین: *The earliest we can finish is next Friday* ◌ نخستین، اولیه

Earl Marshal *noun*
ئەفسەرێکی پایەبەرزی هەرێم لە ئینگلتەرەدا کە بەرپرسی ئەرک و پەیوەری رێورەسمی بۆنە پادشاییەکانە ◌ ارل مارشال

earlobe *noun,* also lobe
نەرمەی گوێ، بەلک، شلکەی گوێ ⬡ نرمەی گوش

Earl Palatine *noun*
ئێرلێ کە دەسەلاتی شایانە لەنێو مەلبەندەکەیا هەیە ⬡ ارل پالاتین

early /'ɜ:li, US 'ɜ:rli/ *adverb, adjective* (earlier, earliest), *noun* (*pl.* earlies)
1 ***adv, adj*** زوو، پێش‌وەخت، زووتر لەوەختی خۆی، زووتر: *awoke early in the morning* 2 لەسەرەتادا 3 سەرەتاکان، دەسپێک، هەوەڵین، هەوەڵجار، یەکەمین، سەرەتا 4 کۆن، باستانی، زوو 5 بەزوویی، دەسبەجێ (وەڵام) ***n*** پەتاتەی ئامادە بۆ هەڵگرتنەوە بەرلە بەروبووی سەرەکی ⬡ 1 ***adv, adj*** زود، پیش از موقع 2 در اوایل 3 اوایل، نخستین 4 باستانی 5 سریع (جواب) ***n*** ایرلیس

early bird *noun*
کەسێکی زووراب، زووراستەوەبوو، زوولەخەوهەستاو، بەیانەکی، زووخێز، هەروەها **early riser** ⬡ آدم سحرخیز

early closing *noun*
داخستنی دووکانەکان لە دوانیوەڕۆدا ⬡ تعطیل بعد از ظهر مغازه‌ها

Early English *adjective*
سەربە شێوازی گوتیکی بیناسازی سەرەتایی ئینگلتەرە (لە سەدەکانی 11 تا 13) ⬡ وابسته به سبک گوتیک آغازین انگلیس

early warning *adjective*
ئاگادارکەرەوە، هۆشیارکەرەوە، هۆشداریدەر، ورپاکەرەوە (بە هۆی رادار): *an early warning system* (= of enemy attack) ⬡ هشداردهنده

early warning system *noun*
رێکخستەی هۆشیارکردنەوە، سیستمی راگەیاندنی هۆشداری و مەترسی (لە هێرشی ئاسمانی دوژمنەوە) ⬡ سیستم هشداردهندگی

earmark /'ɪəmɑ:k, US 'ɪrmɑ:rk/ *noun*
1 داخی گوێ 2 (earmarks) تایبەتمەندی، رەوشت، جیانیشانە: *all the earmarks of poverty* ⬡ 1 داغ گوش 2 (در جمع) ویژگی‌ها

earmuffs /'ɪəmʌfs, US 'ɪrmʌfs/ *noun, pl.*
گوێپۆش، گوێبەند، گۆبێن، رووگوێ، گوێپارێز ⬡ حفاظ گوش

earned income *noun*
داهاتی ئەنجامی کار، داهات (یان دەرامەت) لە ئەنجامی (کردنی) کار، پوول و پارەی زەحمەت‌بۆکێشراو ⬡ درآمد حاصل از کار

earner /'ɜ:nə(r), US 'ɜ:rn-/ *noun*
1 بەخێوکەر، نان‌پەیداکەر، بەدەس‌هێنەر، بەدەس‌خەر 2 خێردەرەوە، بەقازانج 3 کاری پرداهات ⬡ 1 نان‌آور، کسب کننده 2 سودآور 3 کار پرسود

earnest¹ /'ɜ:nɪst, US 'ɜ:rn-/ *adjective, noun*
1 ***adj*** بەرشت، رشت، شێلگیر 2 دڵگەرم، پشت‌ئەستوور، پشت‌گەرم، بەبڕیار، سوور، زەحمەت‌کێش، پرکار، بەکار 3 بەگوڕ، سەرراستانە، بەبڕیارانە، شێلگرانە ***n*** 1 بەرشت، شێلگیری، دڵگەرمی، پشت‌ئەستووری، پشت‌گەرمی، سووربوون، زەحمەت‌کێشی، پرکاری، بەکاری، حەول، تێکۆشان 2 (in earnest) بەرشت، بێ شۆخی، بەراست، سەرراست (earnestly *adv*: بەرشت، بێ‌شۆخی، بەراست، لە دڵەوە؛ earnestness *n*: 1 سەرراستی 2 بەرشتبوون، شێلگیری 3 گوڕ، جۆش، تین، بەتینی) ⬡ 1 ***adj*** جدی 2 مصمم، سخت‌کوش 3 با شوق، صمیمانە، مصممانە ***n*** 1 جدیت، دلگرمی، سعی 2 (in earnest) جدی، به طور جدی، صادق

earnest² /'ɜ:nɪst, US 'ɜ:rn-/ *noun*
1 پێشەکی، پێش‌بایی، بێع 2 نیشانە ⬡ 1 بیعانه 2 نشانه

earnest money /'ɜ:nɪst mʌni/ *noun*
پارەی پێشەکی، پێشەکی‌پێدان، پێش‌بایی، پەی، مامەڵەبەشیمانی، بێع ⬡ پیش‌پرداخت

earnings /'ɜ:nɪŋz, US 'ɜ:rn-/ *noun, pl.*
داهات، دەرامەت، دەسکەوت، قازانج، خێر: *export earnings* ⬡ درآمد، سود

earnings-related *adjective*
لەسەر بنەمای داهاتەکان، بەندە بەپێی داهات(ەکان) ⬡ مبتنی بر عواید

earnings report *noun*
راپۆری داهاتەکان ⬡ گزارش عواید

earphones /'ɪəfəʊnz, US 'ɪrfoʊnz/ *noun, pl.*
هێدفۆن ⬡ گوشی

earpiece /'ɪəpi:s, US 'ɪrpi:s/ *noun*
1 دەسک یان رێسیڤێری تەلەفون 2 دەسکی چاویلکە یان عەینەک ⬡ 1 گوشی تلفن 2 دستەی عینک

ear-piercing *adjective, noun*
adj زریکە، زیکە، جیکە، زیرە: *an ear-piercing scream* ***n*** کونکردنی گوێ ⬡ ***adj*** صدای زیر ***n*** سوراخ کردن گوش

ear-pick /'ɪəpɪk/ *noun*
گوێسڕ، گۆسڕ ⬡ گوش‌پاک‌کن

earplug /'ɪəplʌg, US 'ɪrp-/ *noun*
گوێخن، گوێ‌ئاخن، گوێ‌بێن، گوێ‌بەند، گوێخنە (لە مەتریالێکی نەرم بۆ خنینی گوێ لە ئاو، هەوا، هەرا و دەنگ) ⬡ گوش‌گیر

earring /'ɪərɪŋ, US 'ɪrɪŋ/ *noun*
گوارە، گار، گوهار، گوهارک، ئاڵقەی گوێ ⬡ گوشواره

ear-shell /'ɪə ʃəl/ = abalone

earshot /'ɪəʃɒt, US 'ɪrʃɑ:t/ *noun*
دەنگەوار، دەنگبر، گوێهاوێژ، دەنگاوێژ ◯ صدارس

ear-splitting *adjective*
گوێدڕ، یەکجارتیژ، یەکجاربەرز: *an ear-splitting bang* ◯ گوش‌خراش

ear-stone /'ɪəstəʊn/ *noun*, also otolith
بەردەگوێ ◯ سنگ گوش

earth /ɜ:θ, US ɜ:rθ/ *noun*
1 (Earth) گۆی زەوی، عەرز، زەمین، زەوی (سێهەمین هەسارە بە ریز لە خۆرەوە، تیری پشتێنەیی 12,755 کیلۆمیتر (792 مایل)، مەودای لە خۆرەوە 149.6 میلیۆن کیلۆمیتر (92.9 میلیۆن مایل)، ماوەی سووڕانەوەی 365.26 رۆژ، تەنیا مانگێکی هەیە)، هەرد، خۆڵ، گڵ، خاک، ئاخ، خاک‌وخۆڵ، وشکانی، وشکایی، بەژ 2 دانیشتووانی سەرعەرز 3 کون، کولانە، بوودر، لانە، هێلانە (هی گیانەوەران ب.ت. ڕێوی و چالەکە) 4 هەریەک لە چەند ئۆکسایدی کانزایی 5 وایەری زەوی 6 ماکی لەشی مرۆڤ 7 یەکێ لە چوار ماک یان ئێلیمێنتی فەلسەفەی کۆن و سەدەکانی نێوەڕاست و ئەستێرەناسی ◯ 1 کرەی زمین، خاک، خشکی 2 سکنەی زمین 3 سوراخ 4 ارت 5 سیم زمین 6 مادەی جسم انسان 7 ارت

the earth /ɜ:θ, US ɜ:rθ/ *noun*
گۆی زەوی، تۆپ یان خڕۆکی زەوی ◯ کرەی زمین

earthbound /'ɜ:θbaʊnd, US 'ɜ:rθ-/ *adjective*
1 سەرعەرزی، خاکی: *earthbound roots* 2 تاسەر نامێنێ، تیادەچێ 3 زەمینی، عەرزی، دنیایی، خاکی 4 نامەعنەوی، نامانایی 5 خەیاڵ‌پێ‌نەکراو 6 (بەردی ئاسمانی و هتد) رووڵەعەرز، بەرەو زەوی ◯ 1 خاکزاد 2 فانی 3 دنیوی، زمینی 4 غیرمعنوی 5 فاقد تخیل 6 ارت‌بوند

earth crust *noun*
توێکڵی زەوی ◯ پوستەی زمین

earthen /'ɜ:θn, US 'ɜ:rθn/ *adjective*
گڵی، لە گڵ، ئاخی، لە خۆڵ، گڵین، کرێچی ◯ خاکی، سفالی

earthenware /'ɜ:θnweə(r), US 'ɜ:rθnwer/ *noun, adjective*
n گڵێنە، قاپ‌وکەوچکی (لە)گڵێنە، هێرباری گڵینەیی *adj* گڵین، سوالەتی: *an earthenware bowl* ◯ *n* ظروف سفالی *adj* سفالین

earthiness *noun*
1 زەمین(یت)ی، ناسووتی 2 سادەیی، ساکاری ◯ 1 ناسوتی 2 بی‌آلایشی

earth light *noun*
ڕۆشنایی یان شەوقی زەوی، ڕووناکی عەرز ◯ نور زمین

earthling /'ɜ:θlɪŋ, US 'ɜ:rθ-/ *noun*
(لە چیرۆکە زانستی‌یەکاندا) دانیشتووی سەرعەرز، مرۆڤ، بنیادەم، بوونەوەری سەرعەرز ◯ ساکن زمین، بشر

earthly /'ɜ:θli, US 'ɜ:rθ-/ *adjective*
1 مادی، نامەعنەوی، نامانایی، ئاناسمانی، دنیایی، worldly ،material 2 باوەڕپێکراو، لەکردن‌هاتوو ◯ 1 مادی، زمینی 2 قابل تصور

earth metal *noun*
کانزای سەرعەرز یان زەمینی، کانزای خاکی ◯ فلز خاکی

earth mother *noun*
(لە میتۆلۆژی یان دینە سەرەتایی‌یەکاندا) ئێرس‌ماتێر (ژنێ کەوا دیارە زۆر گونجاو بێ کە ببێتە دایک) ◯ ارث ماتر

earthnut /'ɜ:θnʌt/ *noun*
1 جۆری رووەک لە تیرەی parsley [*Conopodium majus*] 2 بەری ئەو رووەکە کە شێوەی بادەم دەدا ◯ بادام‌زمینی

earth pigment *noun*
رەنگی گڵی یان خاکی ◯ رنگ خاکی

earthquake /'ɜ:θkweɪk, US 'ɜ:rθ-/ *noun*
بوومەلەرزە، عەردهەژیان، بیبەلەرز، بوولەرە ◯ زمین‌لرزە

earth resistance *noun*
بەرهەڵستی یا خۆڕاگری زەوی ◯ مقاومت زمین

earth science *noun*
1 زانستی زەوی (لەبارەی پێکهاتنی زەوی و کەشەکەیەوە) 2 (earth sciences) لقە جیاجیاکانی ئەم بابەتە، ب.ت. زەوی‌ناسی ◯ علم زمینی

earthshaking *adjective*
یەکجارگرنگ، کاریگەر، بنچینەیی، بنەڕەتی، بنگەهی، ریشەیی (earthshakingly *adv*) ◯ مؤثر، بنیادی، اساسی

earth-shattering *adjective*
یەکجارگرنگ، کاریگەر، بنچینەیی، بنەڕەتی، بنگەهی، ریشەیی (earth-shatteringly *adv*) ◯ بسیار مهم، مؤثر، بنیادی، اساسی

earthshine = earth light

earthstar *noun*
کارگەئەستێرە: جۆرێ کارگی مەیلەوقاوەیی دارستان [*Geastrum*] و توخمەکانی تر] ◯ نوعی قارچ

earth station *noun*
وێستگەی سەرعەرز، وێستگەی زەوی(یی) ◯ ایستگاه زمینی

earthward /'ɜ:θwəd/ *adverb*, also earthwards /'ɜ:θwədz/
بەرەو زەوی، روو لە زەوی، بۆ لای زەوی ◯

به سوی زمین

earthwork /ˈɜːθwɜːk, US ˈɜːrθwɜːrk/ *noun*
تەپۆلـــکەخۆل، کۆمـــاخۆل، ســـوورمە(خـــۆل)، تەپـــەخۆل (جـاران و بـە مەبەسـتی بـەرگری و راوەستاندنی هێرش) ◌ خاکریز

earthworm /ˈɜːθwɜːm, US ˈɜːrθwɜːrm/ *noun*
گـــلەخۆرکە، کرمـــی نێـــو گـــڵ یـــان خـــۆڵ، کرمەسووورکە [*Lumbricus* و توخمەکانی تر، خێزان Lumbricidae] ◌ کرم خاکی

earthy /ˈɜːθi, US ˈɜːrθi/ *adjective* (earthier, earthiest)
1 بـێ‌رەوشـت، نـەفام، بـێ‌شـەرم 2 خـۆڵ‌ئاسـا، خۆڵی، گڵی، زەمینی 3 مادی، دنیاخۆشەویست ◌ 1 بی‌ادب، زمخت 2 خاک‌مانند، خاکی 3 مادی

ear trumpet /ˈɪə trʌmpɪt/ *noun*
زورنا یان کەرەنای گوێ، بن‌گوێ، گوێ‌یار ◌ سمعک

earwax /ˈɪəwæks, US ˈɪrwæks/ *noun*
کێم (گوێ)، چلکی گوێ، سمراخە، مۆمی گوێ ◌ جرم گوش

earwig /ˈɪəwɪɡ, US ˈɪrwɪɡ/ *noun*
(گیانەوەرناســـی) دووکلکـــە، گـــوێ‌کـــەرە، دوومـــەقـــەســـک، گوێچکەکـــەرە [دەســـتە Dermaptera: زۆر جۆرن] ◌ گوش‌خزک

ease /iːz/ *noun*
1 ئاسـوودەیی، ئاسایش، ئاسایشت، حەسـاوەیی، بێکاری 2 ئاسـانی 3 ئارام‌بوونەوە، هێدی‌بوونـەوە ◌ 1 آسودگی، راحتی 2 سهولت 3 آرامش

easeful /ˈiːzfl/ *adjective*
ئاسوودە، راحەت، بێ‌خەم، ئارام، بێ‌خـەیال ◌ راحت، بی‌خیال

easefully /ˈiːzfəli/ *adverb*
بە ئاسوودەیی، بە ئاسانی ◌ به راحتی

easel /ˈiːzl/ *noun*
سێپا(یە)، سێپێ، سێ‌پاچکە، وێنەراگر، راگرە ◌ سه‌پایه

easement /ˈiːzmənt/ *noun*
1 ئـــارام‌بوونـــەوە، داســـەکان، ئاســـوودەیی، هێوربوونەوە 2 (ماف) مافی پیارۆیشتن یان هەر کـارێکی تـر بەسـەر زەوی کەسـێکی تـر (بـۆ مەبەسـتێکی تایبەتی) ◌ 1 آرامش 2 حق ارتفاقی

easily /ˈiːzəli/ *adverb*
1 بـە ئاسـوودەیی، سـووکێ، (بـە) سـووک، بـە ئاسانی: *I can easily finish it tonight* 2 بێ‌گومان، بێ‌شک، بە دڵنیایی‌یەوە 3 رەنگە، لەوانەیە، پێدەچێ، زوو ◌ 1 به راحتی، به سادگی 2 یقیناً، بی‌شک 3 احتمالاً، زود

easiness *noun*
ئاســـانی، ئاســـوودەیی، ســـاناهی، راحـــەتی ◌ سهولت، راحتی

east /iːst/ *noun, adjective, adverb*
n 1 رۆژهەڵات، خۆرهەڵات، بەشی رۆژهەڵاتی وڵات، ناوچـە یـان شـارێ: *A gale was* *blowing from the east* 2 *adj* رۆژهـەڵاتی *adv* بەرەو رۆژهەڵات، روو لە خۆرهەڵات، لە رۆژهـەڵاتدا، لـە خۆرهـەڵاتا (-*ēast* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ *n* 1 شـرق، مـشرق، خاور 2 قسمت شرقی کشور، منطقه یا شهری *adj* شرقی *adv* به سوی شرق، در شرق

the East /iːst/ *noun*
1 وڵاتانی رۆژهەڵاتی (ب.ت. چین و ژاپۆن) 2 رۆژهـــەڵاتی ئـــەمریکا 3 بلـــۆک یـــا بـــەرەی رۆژهەڵات ◌ 1 مـشرق‌زمین 2 شـرق امریکـا 3 بلوک شرق

eastbound /ˈiːstbaʊnd/ *adjective*
بەرەو رۆژهەڵات، روو لە رۆژهـەڵات، رێبـواری بەرەو رۆژهەڵات ◌ به سوی شرق، عازم شرق

East Coast *noun*
کـەنار رۆژهـەڵات (بەشێ لە ئەمریکا نزیک بە ئۆقیانووسی ئەتلانتیک) ◌ ساحل شرقی

East End *noun*
ئیست‌ئێند (بەشی رۆژهەڵاتی لەندەن) ◌ ایسـت ایند

East Ender *noun*
رۆژهەڵات‌نشینی لەندن ◌ ایست‌ایندر

Easter /ˈiːstə(r)/ *noun*
جەژنەفتیرە ◌ عید پاک

Easter bunny *noun*
کەروێشکی خەیاڵی کە دەڵـێن لە جەژنەفتیرەدا دیاری بۆ منداڵان دێنێ ◌ ایستر بانی

Easter Day *noun*, also Easter Sunday
رۆژی جەژنەفتیرە، یەکشەممەی جەژنەفتیرە ◌ روز عید پاک

Easter egg *noun*
هێلکەی رەنـگ‌کـراو (بـە بۆنـەی جەژنـەفتیرەوە) ◌ تخم‌مرغ عید پاک

Easter lily *noun*
زەمبـــەقـــە(جـــەژنـــە)فـــتیرە (ب.ت. *Lilium longiflorum*) ◌ نوعی سوسن

easterly /ˈiːstəli, US -ərli/ *adjective, noun*
adj رۆژهەڵاتی، بەرەو رۆژهەڵات: *travelling in an easterly direction* *n* بای رۆژهـەڵات ◌ *adj* شرقی، به سوی شرق *n* باد شرقی

eastern /ˈiːstən, US -ərn/ *adjective*
رۆژهەڵات، خۆرهەڵات ◌ خاور، شرقی

Eastern Bloc *noun*
بلـــۆک یـــان بـــەرەی رۆژهـــەڵات (وڵاتـــانی کۆمۆنیستی رۆژهەڵاتی ئەورووپا) ◌ بلوک شرق

Eastern Church *noun*, also (also Eastern Orthodox Church)

1 Orthodox Church 2 هەریەک لە کلێسەکانی کریستانیەت کە لە ڕۆژهەلاتی ئەورووپا و ڕۆژهەلاتی نێوەڕاستەوە سەریان هەلداوە ۞ ایسترن چرچ

easterner /ˈi:stənə(r), US ˈi:stərnər/ *noun*
خەلکی (لای) ڕۆژهەلاتی ئەمریکا ۞ اهل شرق امریکا

Eastern Hemisphere *noun*
لاگۆ یان نیمچەگۆ یان نیوەگۆی ڕۆژهەلات(ی): بەشی لە ڕۆژهەلاتی گۆی زەوی ئەتلانتیک کە بریتی یە لە ئاسیا، ئەفریکا، ئەوسترالیا و ئەورووپا، دورگەکانیان و ئاوەکانی دەوروبەریان ۞ نیم‌کرەی شرقی

easternmost /ˈi:stənməʊst, US -ərnmoʊst/ *adjective*
ڕۆژهەلاتی‌ترین، دوورترین شوێنی ڕۆژهەلات ۞ شرقی‌ترین

the Eastern Orthodox *noun*
سەربە کلێسە ڕۆژهەلاتی‌یەکان ۞ ارتودوکسی

the Eastern Orthodox Church = the Eastern Orthodox

Eastern Sunday *noun*
یەکشەممەی جەژنەفتیرە ۞ یکشنبەی عید پاک

Eastern time /ˈi:stətaɪm, US ˈi:stərt-/ *noun*
کاتی ڕۆژهەلاتی (ئەو ماوەی کە جەژنی فتیرەی تێ‌دەکەوێ و ئەوانەش ڕۆژی پشوون) ۞ وقت شرقی

East Germanic *noun, adjective*
n کۆمەلی زمانە فەوتاوە ڕۆژهەلاتی‌یە ئەلمانی‌یەکان، گوتیک یەکێ لەوانە *adj* سەربە ئەو کۆمەلە زمانی‌یە ۞ ایست جرمانیک

East Indiaman *noun*
(مێژوویی) ئیست ئیندیامەن، جۆرێ کەشتی گەورەی کارداری سەربە کۆمپانی East India (هیندی ڕۆژهەلات) ۞ ایست ایندیامن

East Indian *adjective*
سەربە دورگەکانی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا یان سەرجەم باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا تا ڕۆژهەلات و هیندیش دەگرێتەوە ۞ ایست ایندیان

eastward /ˈi:stwəd, US -wərd/ *adjective*
بەرەو ڕۆژهەلات، ڕوو لە ڕۆژهەلات، ڕۆژهەلاتی: *in an eastward direction* ۞ به سوی شرق، شرقی

eastwards /ˈi:stwədz, US -wərdz/ *adverb*
بەرەو ڕۆژهەلات، ڕوو لە خۆرهەلات: *to go eastwards* ۞ به سوی شرق

easy /ˈi:zi/ *adjective* (easier, easiest), *adverb, interjection*
adj 1 ئاسان، سانا، ساکار، بێ‌زەحمەت، خۆش، بێ‌ئەرک 2 ئاسوودە، تەناهـ بێ‌دەردی‌سەر، بێ‌گیرەوکێشە، نائیگەران، خەیال‌تەخت، بێ‌خەیال، بێ‌خەم، لە ئاسایش‌دا 3 مفتە 4 (هەلس‌وکەوت و هتد) خۆمانە، سادە 5 نەرم، نەرم‌ونیان (خوو و خدە) *adv* بە نەرم‌ونیانی، بە وریایی، بە هۆشیاری یان ئاگاداری‌یەوە، بە ئەسپایی، بە هێواشی *interj* وریا بە، ئاگادار بە ۞ *adj* 1 آسان، سهل 2 سادە، مرفه، بی‌دغدغه 3 بادآورده 4 بی‌تکلف 5 ملایم *adv* با تأنی، با احتیاط، آهسته *interj* مواظب باش

easy chair *noun*
کورسی ئاسوودە ۞ صندلی راحتی

easygoing /ˌi:ziˈgəʊɪŋ/ *adjective*, also easy-going
ئاسانگر، سەخت‌نەگر، خوونەرم، بەتاقەت، لێبوردە، خۆمانە، نەرم‌ونیان، ئارام، لەسەرەخۆ ۞ آسان‌گیر، راحت، خونسرد

easy listening *noun*
ئیزی لیستینینگ (موسیقایێ کە خۆشە، بەلام هێندێ خەلک پێیان وایە کە سەرنج‌ڕاکێش نییە) ۞ ایزی لیسنینگ

easy money *noun*
پارە یان پوولی مفتە، پارەی خوداگەیاندوو ۞ پول بادآورده

easy peasy /ˌi:zi ˈpi:zi/ *noun*
زۆر ئاسان (بە زمانی منالان) ۞ خیلی سادە

easy street *noun*
(نافەرمی) باری مالی باش، ساز ۞ وضع توپ

easy terms *noun, pl.*
1 سوودی کەم (قەرز) 2 پارەی درێژماوە، پارە درێژماوەکان ۞ 1 بهرەی کم 2 اقساط بلندمدت

easy virtue *noun*, a woman of easy virtue
هەرزە، بەستۆک، قەحبە، جندە ۞ هرجایی، فحبه

eatable /ˈi:təbl/ *adjective, noun*
adj خۆراکی، لەخواردن‌هاتوو، خواردەنی، دەخورێ *n* (eatables) خۆراک، نان ۞ *adj* قابل خوردن، خوردنی *n* (در جمع) غذا

eaten /ˈi:tn/ = past and past participle of eat

eater /ˈi:tə(r)/ *noun*
(لە لێکدانا) ـخۆر ۞ (در ترکیب) ـخور، ـخوار

eatery /ˈi:təri/ *noun, pl.* eateries
(نافەرمی) خواردنگە، نانخۆری، کافە ۞ رستوران، غذاخوری

eating /ˈi:tɪŋ/ *noun*
خواردن، خارن، خۆراک، نان، چێشت ۞ عمل خوردن، غذا

eating apple *noun*
جۆرێ سێو کە بە شینی دەخورێ، سێوەشینە ۞ ایتینگ اپل

eating-house /ˈi:tɪŋ haʊs/ *noun, pl.* eating-place

خواردنگه (هەرزانبایی) ◇ رستوران
eats /iːts/ *noun*
نان، خۆراک، چێشت (سووک) ◇ غذا
eau de Cologne /ˌəʊ də kəˈləʊn, US ˌoʊ də kəˈloʊn/ = cologne, eaux de cologne pronunc. same
eau de Nil /ˌəʊ də ˈniːl/ *noun*
ڕەنگی مەیلەوسەوزی کاڵ ◇ رنگ متمایل بە سبز کمرنگ
eau de vie /ˌəʊ də ˈviː/ *noun, pl.* eaux de vie pronunc. same
براندی، لە فەرەنسیدا واتا ئاوی ژیان ◇ براندی
eaves /iːvz/ *noun, pl.*
سەرەسوانە، گوێسوانە، سقاندە، کەلەک، زەوەن، کێلوانە، پاسار، پاسارە، چاسر، سەلەندە، کەتیفە، تافاڵ، قانچە، سواندە ◇ رخبام
eavesdropper *noun*
گوێهەڵخەر، گوێداگرتوو، خۆلێگر، خۆگر ◇ استراق‌سمع‌کننده
eavestrough /ˈiːvztrɒf, US -trɔːf/ *noun*
(کەنەدا) پلوسکی بنەوەی لێواری سەربان ◇ ناودان زیرین لبه‌ی بام
ebb /eb/ *noun*
1 داکشانی ئاو، نیشتاو 2 ئاوابوون، داچوون، پووکانەوە، داکەوتن، پاشقەچوون، نزمبوونەوە، داشکان ◇ 1 جزر، فروکشند 2 افول، زوال
ebb current *noun*
تەوژمی نیشتاو، ڕۆیشتنی داکشانی ئاو، ڕۆیینی نیشتاوی ◇ جریان جزری
ebb tide *noun*
نیشتاو، داکشانی ئاو ◇ فروکشند، جزر
E-boat *noun*
گەمی تۆرپیدۆی ئەڵمانی، هی شەڕی جیهانی دووەم ◇ ای‌بوت
Ebola /ˈiːbəʊlə/ *noun*
ئیبۆلا (ڤایرۆس، لە ناوی ڕووبارێکی Zaire) ◇ ابولا
Ebola fever /iːˈbəʊlə, US əˈboʊlə/ *noun*
تای ئیبۆلا (ڤایرۆسێکی کوشندە (ب.ت. جۆری *Zaire Ebola virus*)، تای پێوەیە و لە ئێوەوەی لەش خوێن بە توندی بەردەبێ) ◇ تب ابولا
ebolic *adjective, noun*
(دەرمانی) لەباربەر، بەرپێخەر، لەبارخەر ◇ (داروی) جنین‌انداز
ebon /ˈɛb(ə)n/ *noun*
(ویژەیی) وەک ڕەشەدار، ڕەنگی ڕەش یا پڕڕەنگ، ئاوەنووس ◇ آبنوسی
ebonics /ɛˈbɒnɪks/ *noun, pl.*
ئینگلیسی ئەفریکایی یان ڕەشەکانی ئەمریکا ◇ ابونیکس
ebonite *noun*, also vulcanite
ئەبونیت، سەختەجیر، ڕەقەجیر ◇ ابونیت
ebony /ˈebəni/ *noun, adjective*
n ڕەشەدار، ئەبەنووس، ئابنووس (چ درەخت و چ دارەکەی [*Diospyros ebenum* (هیند و سریلانکا) و جۆرەکانی تر]) 1 *adj* ئابنووس‌کرد، لە ئابنووس 2 ڕەش ◇ *n* آبنوس 1 *adj* آبنوسی 2 مشکی
E-book *noun*
کتێبخانەی ئێلیکترۆنی، ئی‌بووک ◇ ایبوک
ebriety *noun*
مەستی، کەیلی، کەلەلایی ◇ مستی
ebrious *adjective*
مەست، کەیل، کەلەلا ◇ مست
ebullience /ɪˈbʌliəns, US -ˈbʊl-/ *noun*
1 کولین، قولتدان، کولەکول 2 سەرخۆشی، شادی، شادمانی، خۆشی، بەپەرۆشی، خرۆشان، کەفوکول، تاووتین، تینوگوڕ، پڕوروژان، جۆش‌سەندوویی، exuberance ◇ 1 غلیان، جوشش 2 شور و هیجان
ebullient /ɪˈbʌliənt, US -ˈbʊl-/ *adjective*
1 کول دەدا، کول دەڕێژێ، کوڵڕێژ، کوڵدەر 2 شاد، خۆش، ورووژاو، بەکەیف، سەرخۆش، بەپەرۆش، جۆش‌سەندوو، تین‌سەندوو، بەتین، بەگوڕ، پڕوزە ◇ 1 جوشندە 2 شادمان، پرانرژی، پرشور و شوق
ebulliently /ɪˈbʌliəntli, US -ˈbʊl-/ *adverb*
بە گوڕانە، بەتین و گوڕەوە ◇ با شور و شوق
ebullition /ˌɛbəˈlɪʃ(ə)n, US -bʊ-/ *noun*
1 کولان، قولتهەڵدان، قلپەدان، هاتنەجۆش 2 هەڵچوون، تەقینەوە ◇ 1 جوشش، غلیان 2 فوران
eburnated *adjective*
سەخت، ڕەق، ماهی‌ئاسا، عاجی ◇ عاجی
eburnation *noun*
(بە)عاج‌بوون، بوونەماهی، بوونەعاج ◇ عاج‌شدگی
eburnian *adjective*
سەخت، ڕەق، ماهی‌ئاسا، عاجی، وەکوو ماهی ◇ عاجی، عاج‌مانند
EC *abbreviation* European Community
کۆمەڵەی ئەورووپا (ناوی جاران بۆ European Union) ◇ جامعه‌ی اروپا
écarté /eɪˈkɑːteɪ/ *noun*
جۆرێ کایە بە پەڕ ◇ ایکارت
e-cash *noun*
پارەی ئێلیکترۆنی، ئی‌کەش ◇ ای‌کش، پول الکترونی
ecbolic /ɛkˈbɒlɪk/ *adjective*
لەباربەر (پێنەرەت: لە *ekbolē* یۆنانی "expulsion" + -ic) ◇ جنین‌انداز
Ecce Homo /ˌɛkeɪ ˈhɒməʊ, US ˈhəʊməʊ/ *noun*

کلیسەپەرستی، کلیسەگەری (تونرەوی سەبارەت بە بنەماکانی کلیسە)؛ هۆگری یان دڵبەستەیی attachment لە رادەبەدەر سەبارەت بە شێوە و کردەوە کلیسەیی‌یەکان ◌ کلیساگرایی

Ecclesiasticus *noun*, late Latin, from *ecclesiasticus*

ئیکلیزیائیستیکوس: کتێبێکی فێرگەرانە کە Aphocrypha ی پرۆتێستانت و Sirach لە پەیمانی کۆندا لە خۆدەگرێ ◌ اکلیاستیکوس

ecclesiolatry *noun*

کلیسەپەرستی ◌ کلیساپرستی

ecclesiological *adjective*

سەربە کلیسەناسی ◌ کلیساشناختی

ecclesiologist /ɪˌkli:zɪ'ɒlədʒɪst/ *noun*

کلیسەناس ◌ کلیساشناس

ecclesiology /ɪˌkli:zɪ'ɒlədʒi/ *noun, pl.* ecclesiologies

1 کلیسەناسی، لێکۆڵینەوەی کلیسەکان 2 ریباز و دوکترەینی دینەوانی سەربە کلیسە ◌ 1 کلیساشناسی 2 اکلسیولوژی

Ecclus *abbreviation* Ecclesiasticus

eccrine /'ɛkrʌɪn, -krɪn/ *adjective*

دەردانی شلە بەبێ لابردنی سایتۆپلازم لە خانە دەردەرەکاندا ◌ اکرین

eccrine gland *noun*, also eccrine swaet gland

رژێنەی ئێکراین یان ئێکرین ◌ غدەی اکرین

ecdysiast /ɛk'dɪzɪast/ *noun*, also stripteaser

(بە شۆخی) شانۆگەری خۆرووتکەرەوە یا کەراژفڕێدەر ◌ اکدیزیاست

ecdysis /'ɛkdɪsɪs, US ɛk'dʌɪsɪs/ *noun, pl.* ecdyses

کاژەفڕێدان، توێژداماڵین، کەراسفڕێدان، کەراژفڕێدان (ecdysial /ɛk'dɪzɪəl/ *adj*: سەربە کاژەفڕێدان یان کەراژفڕێدان) ◌ پوست‌اندازی

ecdysone /'ɛkdɪsəʊn, ɛk'dʌɪsəʊn/ *noun*, also ecdyson

(زیندەکیمیا) جۆرێ هۆرمۆنی steroid کە moult لە مێروو و جومگەدارانی arthropods ترا مەهار دەکا ◌ اکدیسون

ecesis *noun*

گیرسانەوە، جێگیربوون، جێداکوتان، دامەزران، جێگرتن (رووەک یا گیانەوەرێ لە ژینگە یان جێگایەکی تازە) ◌ توطن

ECG *abbreviation* electrocardiogram, (also AmE EKG)

ئی‌سی‌جی، باریکە یان نەواری دڵ (تاقی‌کردنەوەی پزشکی کە چالاکی ئێلیکتریکی دڵ تۆمار دەکا) ◌ ای‌سی‌جی

echelon /'eʃəlɒn, US -lɑ:n/ *noun*

(هونەر) مەسیح یان کریست بە تاجی دڕکاوی‌یەوە (بنەڕەت: لاتین "بڕوانە مرۆڤەکە یان پیاوەکە"، وتەکانی Pontius Pilate بۆ جووەکان پاش ئەوەی کە مەسیح بە تاجی دڕواوی‌یەوە بوو (John 19:5) ◌ اکی هومو

eccentric /ɪk'sentrɪk/ *adjective, noun*

adj 1 نائاسایی، ڕێزبەڕ، سەیر، سەیروسەمەرە: 2 eccentric behaviour (بیرکاری) ناهاوناوەند، لە دەرەوەی ناوەند *n* مرۆی سەیر یان نائاسایی، شێتۆکە ◌ *adj* 1 نامتعارف، عجیب‌وغریب 2 مختلف‌المرکز *n* آدم غیرعادی

eccentrically /-kli/ *adverb*

1 بە شێوەیەکی سەیروسەمەرە 2 بە شێوەیەکی لە دەرەوەی ناوەند، ناهاوناوەندانە ◌ 1 بە طور عجیب و غریب 2 بە طور خارج از مرکز

eccentricity /ˌɛksen'trɪsəti/ *noun, pl.* eccentricities

1 نائاسایێتی، ڕێزبەڕێتی 2 ناهاوناوەندێتی، ناهاونێوەندی، لەناوەند دەرچوون (بیرکاری) ◌ 1 نامتعارف بودن 2 خروج از مرکز

ecchymosis /ˌɛkɪ'məʊsɪs/ *noun, pl.* ecchymoses /-si:z/

(پزشکی) شین‌بوونەوە (لەبەر زەبرلێکەوتن یان خوێن‌بەربوونی بنەوە؛ ecchymotic *adj*) ◌ خون‌مردگی

Eccles. *abbreviation* Ecclesiastes (in biblical references)

ecclesi(o)- *prefix or combining form*

پێشگر یان وشەی لێکدەر: کلیسە، کلیسا: *ecclesiology* (بنەڕەت: لە *ekklēsia* یونانی "church") ◌ پیشوند یا صورت ترکیب‌ساز: کلیسا

ecclesia /ɪ'kli:ʒɪə, US -zɪə/ *noun*

1 کلیسە، کلیسا 2 ئەنجومەنی رامیاری یان سیاسی (ئاتینی کۆن) ◌ 1 کلیسا 2 مجلس سیاسی

ecclesial /ɪ'kli:zɪ(ə)l/ *adjective*

سەربە کلیسە، سەربە تیرەی دینی یان ئایینی ◌ وابستە بە کلیسا، فرقەای

ecclesiarch /ɪk'li:zɪɑ:k/ *noun*

(کۆن) بەڕێوەبەر یا سەرۆکی کلیسە، سەرکلیسە ◌ رئیس کلیسا

ecclesiastic /ɪˌkli:zi'æstɪk/ *noun, adjective*

n قەشە، پیاوی دینی یان ئایینی (لە کلیسەی کریستیەن‌دا) *adj* کلیسەیی، دینی، ئایینی ◌ *n* کشیش *adj* وابستە بە کلیسا، مذهبی

ecclesiastical /ɪˌkli:zi'æstɪkl/ *adjective*

1 کلیسەیی، کلیسایی، گونجاو بۆ بەکارهێنان لە کلیسەدا 2 سەربە پیاوانی دینی یا ئایینی یا ئایین‌کاران، ئایینی، دینی (ecclesiastically *adv*: لەباری کلیسەیی‌یەوە) ◌ 1 کلیسایی 2 وابستە بە کشیشان، مذهبی

ecclesiasticism *noun*

1 پله، پلەوپایە، پۆست، ئاست 2 ریزریزکردن، ریکخستنی کەش‌وتووش یا لارەولار، ستوونی پلیکانی، ریکخستنی پلیکانی (یان لابەلایی، سەرباز و فرۆکە) ◯ 1 مقام، رده 2 آرایش پلکانی

echeveria /ˌɛtʃɪˈvɪərɪə/ *noun*
رووەکیکی ئاودار، رەسەنی ناوچە گەرمەکانی ئەمریکا [تۆوخم *Echeveria*] (لە ناوی ویتەکیشی گیایی مەکسیکی Anastasio *Echeveri* یان *Echeverria*) ◯ اچیوریا

echidna /ɪˈkɪdnə/ *noun*
ئیکیدنا، ژیشکی بی‌ددان (رەسەنی ئەوسترالیا و نیوگینە [*Tachyglossus aculeatus* و *Zaglossus bruijni*]) ◯ اکیدنا

echin(o)- *prefix*
پیشگر: درووو، درک، چەقل: sea *echinoderm* :urchin *echinoid* (بنەرەت: لە *ekhinos* یۆنانی "sea urchin, hedgehog") ◯ پیشوند: خار؛ توتیای دریایی

echinacea /ˌɛkɪˈneɪsɪə/ *noun*
ژیشکە؟ (بنەرەت: لە *ekhinos* یۆنانی "ژیشک"): گیاییکی ئەمریکای باکووری، لە تیرەی daisy [تۆوخم *Echinacea*: چەندین جۆرن] ◯ نوعی گیاه

echinate /ˈekəneɪt, US əˈkaɪnɪt/ *adjective*, also echinated
درکاوی، درووواوی، چەقلاوی ◯ خاردار

echinoderm /ɪˈkʌɪnə(ʊ)dəːm, US ˈɛkɪn-/ *noun*
(گیانەوەرناسی) پیستدر(ک)، پیستدرک، پیستژیشک ◯ خارپوست

Echinodermata /ɪˌkʌɪnə(ʊ)dəˈmɑːtə, ˌɛkɪn-, -ˈdəːmətə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پیستدران، پیستدرەکان، پیستژیشکان ◯ خارپوستان

echinoid /ˈɛkɪnɔɪd/ *noun*
پیستدری دەریایی، ژیشکی دەریایی ◯ خارپوست دریایی

Echinoidea /ˌɛkɪˈnɔɪdɪə/ *noun, pl.*
پیستدرانی دەریایی، ژیشکە دەریایی‌یەکان ◯ خارپوستان دریایی

echinus /ɪˈkʌɪnəs/ *noun*
1 پیستدری دەریایی 2 ئیکینوس (نەخش و گەچ‌بری خر لەسەرووی کۆلەکەی دوریسی یان ئایۆنیایی‌دا) ◯ 1 خارپوست دریایی 2 اکینوس

echo /ˈekəʊ, US ˈekoʊ/ *noun, pl.* echoes
1 دەنگدانەوە، زایەلە، پیژن، گوومنی، رەنگدانەوە، کاردانەوە، بەرچەکردار، وەلام 2 لاسایی‌کەرەوە، چاولیکەر 3 شوپ، جی، مۆرک، شەقل، شوین 4 دووبارەبوونەوە 5 پیئاژۆ، ئەنجام، ئاکام؛ 6 (زمانەوانی) دووپاتەکردنەوەی وتەکانی قسەکەری لە لایەن کەسیکی ترەوە ◯ 1 پژواک، بازتاب، عکس‌العمل، جواب 2 مقلد 3 رد، اثر 4 تکرار 5 نتیجه 6 اکو

Echo /ˈekəʊ, US ˈekoʊ/ *noun*
ئیکۆ: وشەکۆدی پیوەندی‌یە رادیۆیی‌یەکان بۆ پیتی e یا E ◯ اکو

echocardiographic *adjective*
سەربە یان پیوەندی بە ئیکۆکاردیۆگرافی‌یەوە هەیە ◯ وابسته به اکوکاردیوگرافی

echocardiography /ˌɛkəʊkɑːdɪˈɒgrəfi/ *noun*
(پزشکی) بەکارهینانی شەپۆلە ژووردەنگەکان بۆ تویژینەوەی کاری دڵ (لەبەر نەخۆشی و ناسازی دڵ) ◯ اکوکاردیوگرافی

echo chamber *noun*
دیوی دەنگدانەوە ◯ اتاق پژواک

echoic /ɛˈkəʊɪk/ *adjective*
1 دەنگدانەوەیی 2 (زمانەوانی) = onomatopoeic ◯ پژواکی

echolalia /ˌɛkəʊˈleɪlɪə/ *noun*
ئیکۆلەیلیا، وتەدانەوە؟، قسەپاتە؟ ◯ پژواک‌گویی

echolocation /ˌekəʊləʊˈkeɪʃn, US ekoʊloʊ-/ *noun*
بەکارهینانی شەپۆلی دەنگە دراوەکان بۆ دۆزینەوەی شتەکان، ب.ت. بەهۆی دۆلفین یان شەمشەمەکویرەوە ◯ اکولوکیشن

echopraxia /ˌɛkəʊˈpraksɪə/ *noun*
ئیکۆپراکسیا، کردەدانەوە؟، کردەوەپاتە؟ ◯ پژواک‌کرداری

echo-sounder *noun*
قوول(ای)ی‌پیوی دەنگ(دانەوەی)ی ◯ ژرفاسنج پژواکی

echo-sounding *noun*
قوول(ای)ی‌پیویی دەنگ(دانەوەی)ی ◯ ژرفاسنجی پژواکی

echt /ext/ *adjective*
(لە ئەڵمانی‌یەوە) رەسەن، ئەسڵ ◯ اصل، اصیل

éclair /ɪˈkleə(r), US ɪˈkler/ *noun*
ئیکلیر: کەیکیکی ناسکی دریژە، نیوەوەی پرە لە سەرتوێ ◯ اکلر

éclaircissement /ˌeɪklɛːˈsiːsmɒ̃/ *noun*
رۆشن‌کردن، رووناکی‌پیدان، شەوق‌تیخستن ◯ تنویر

eclamptic *adjective*
سەربە کرژبوونی (گەشکەی) سکپری ◯ وابسته به تشنج آبستنی

eclampsia /ɪˈklæmpsiə/ *noun*, also eclampsy
کرژبوونی سکپری، بوورانەوەی زگپری، کرژبوون یا گەشکەی سەردەمی دووگیانی ◯ تشنج آبستنی

éclat /eɪˈklɑː/ *noun*
1 درەوشانەوە، سەرکەوتنی بەرچاو 2

نیوبــەدەرەوەیی، ناوودەنــگ 3 پیاهەڵــوتن، پەسن‌دان، پیاهەڵدان، چەپڵەلێدان 4 شانازی ◌ 1 درخشش، موفقیت برجسته 2 شهرت 3 تحسین 4 افتخار

ecletic /ɪ'klektɪk/ *adjective, noun*
adj 1 هەڵــبژاردەخــواز، بــاش‌هەڵــبژێر 2 (Ecletic) سەربە چینێ لە فیلسووفانی زوو کە ڕێبازەکانیان لە چەندین قوتابخانەی بیری‌یەوە هەڵـدەبژارد *n* کـەسـێکی بـاش‌هـەڵـبژێر (لـە *eklektikos* یونانی، لە *eklegein* "هەڵبژاردن") ◌ *adj* 1 التقـاطی، بـەگـزین 2 ایکلیتیـک *n* آدم بەگزین

ecletically /-tɪkli/ *adverb*
هەڵبژاردەخوازانە ◌ به طور التقاطی

eclecticism /ɪ'klektɪsɪzəm/ *noun*
هەڵــــبژاردەخوازی، هەڵــــبژاردەگەری، باش‌هەڵبژێری ◌ التقاط‌گرایی

eclecticist /ɪ'klektɪst/ *noun*
هەڵبژاردەخواز، هەڵبژاردەگەر، باش‌هەڵبژێر ◌ التقاط‌گرای

eclipse /ɪ'klɪps/ *noun*
1 مانــگ‌گــیران، خــۆرگیران، ڕۆژگــیران 2 پووکانــەوە، کوێربوونــەوە، لەبیرچوونــەوە، دیارنـەبوون، لێلایی‌داهـاتن ◌ 1 مـاەگرفتگـی، خسـوف، خوشیدگرفتگی، کسوف 2 افول، غیبت

eclipse of the moon *noun*
مانگ‌گیران ◌ خسوف، مەگرفت

eclipse of the sun *noun*
ڕۆژگیران، خۆرگیران ◌ کسوف، خورگرفت

ecliptic /ɪ'klɪptɪk/ *noun, adjective*
adj (ئەستێرەوانی) *n* ئیکلیپتیک، سوورگەی ڕۆژ سەربە مانگ‌گیران یان ڕۆژگیران، گیرانی ◌ *n* دایرەالبروج *adj* خسوفی، کسوفی

eclogue /'ɛklɒg/ *noun*
هۆنـە یـا سـرودی شـوانی (بنـەڕەت: لـە *eklogē* یۆنانی "هەڵبژاردن") ◌ سرود چوپانی

eclosion *noun*
(مێروونـاسـی) 1 هـەڵـێنان، سـەرجووقانـدن، سـەردەرهێنـان: هاتنـەدەرێـی مێروویێکـی پێگەیشتوو لە قاپیلکەی کرمۆکەیی pupal case 2 هەڵێنان: هەڵێنانی hatching کرمۆکەیی لە گەراکەی ◌ اکلوسیون

eco- /'iːkəʊ, US 'iːkoʊ/ *prefix*
پێـشـگر: 1 دەوروپـشـت، مەڵـبەند، دەوروبـەر، ژینگـە 2 *ecospecies* سـەربە ئیکۆلـۆژی، ژینگەیی: *ecocatastrophe* (بنـەڕەت: لە *oikos* یونانی‌یەوە "house") ◌ پیشوند: 1 محیط، بـوم، پیرامون 2 وابسته به بوم‌شناسی

ecocatastrophe *noun*
ژینگـەکارەسـات، بـووروووداو، بووکـارەسـات: کارەسـات یـان ڕووداوێکـی بەربڵاو کە بووەتە هـۆی کۆمـەڵـە گـۆڕانێکی خـراپ و بـەزیـان لە ژینگەدا detrimental change ◌ فاجعـەی زیست‌محیطی

ecocide /'iːkəʊsaɪd, US 'iːkoʊ-/ *noun*
ئیکۆسـایـد، ژینگـەکوژی، فەوتانـدنی ژینگـە، ژینگەقڕان ◌ اکوساید

eco-friendly *adjective*
ژینگەدۆست، بێ‌زیـان بـۆ ژینگـە، ژینگـەپارێز، ژینگەوان ◌ اکوفرینڈلی

Ecoli /ˌiː 'kəʊlaɪ, US 'koʊ-/ *noun*, also E.coli
ئیکۆلی (جۆرێ بەکتریا، *Escherichia coli* لە ڕیخۆڵەی مرۆڤ و گیانەوەرانی تر) ◌ اکولی

ecological /ˌiːkə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adjective*
1 بـوومناسی‌یانـە، مەڵبەندناسـی‌یانە، سـەربە یـا پێوەندی بە ژینگەناسی‌یەوە هەیـە 2 ژینگەپارێز، بوومپارێز ◌ 1 بوم‌شناختی 2 بوم‌دوست

ecological balance *noun*
هاوسەنگی بوومناسی‌یانە یان ژینگەناسی‌یانە ◌ تعادل بوم‌شناختی

ecologically /-kli/ *adverb*
لەباری ژینگەناسی‌ی(ان)ەوە، ژینگەناسـانە ◌ از نظر بوم‌شناختی

ecologist /i'kɒlədʒɪst, US i'kɑːl-/ *noun*
1 ژینگــەناس، مەڵــبەندناس، بــوومنــاس 2 ژینگــەپارێز، ژینگــەوان ◌ 1 بــوم‌شــناس 2 بوم‌دوست

ecology /i'kɒlədʒi, US i'kɑːl-/ *noun*
ژینگەناسی، بـوو(م)ناسـی، مەڵبەندناسـی: *the ecology movement* ◌ بوم‌شناسی

e-comm *abbreviation* e-commerce

e-commerce *noun*, also e-comm abbreviation e-commerce
کارداری یان بازرگـانی ئینتێرنێتی، ئی‌کامێرس ◌ ای‌کامرس

Econ *abbreviation* Economics

econometric *adjective*, also econometrical
سەربە ئابووری‌پێوی ◌ وابسته به اقتصادسنجی

econometric model *noun*
نموونـە یـان مـودێلی ئـابووری‌پێـوی ◌ الگـوی اقتصادسنجی

econometrics /ɪˌkɒnə'metrɪks/ *noun, pl.*
ئابووری‌پێوی ◌ اقتصادسنجی

economic /ˌiːkə'nɒmɪk, ˌekə-, US -'nɑːm-/ *adjective*
1 ئـابووری، سـەربە ئـابووری: *economic growth/cooperation* 2 سـەربە بازرگـانی یـان پیشەسازی 3 بـەخێر، خێـردەرەوە، پـرداهات، بـەقازانج، بەسـوود، پرسـوود ◌ 1 اقتـصادی 2 وابسته به تجارت یا صنعت 3 باصرفه

economical /ˌiːkəˈnɒmɪkl, ˌekə-, US -ˈnɑːm-/ *adjective*
1 پرداهات، خێردەرەوە، بەقازانج 2 دەسپێوەگر، نادەسبلاو 3 کورت، پوخت (قسە) ◌ 1 باصرفه 2 مقتصد 3 موجز

economically /ˌiːkəˈnɒmɪkli, ˌekə-, US -ˈnɑːm-/ *adverb*
لەباری ئابووری‌یەوە: *the economically active* ◌ از لحاظ اقتصادی

economic determinism *noun*
دیتێرمینیزمی ئابووری ◌ جبرگرایی اقتصادی

economic development *noun*
پەرەسەندنی ئابووری، پێشکەوتنی ئابووری ◌ توسعەی اقتصادی

economic dynamics *noun*
جم‌وجۆڵی ئابووری، بزاوتی ئابووری ◌ تحرک اقتصادی

economic ends *noun, pl.*
ئامانجە یان مەبەستە ئابووری‌یەکان ◌ اهداف اقتصادی

economic geography *noun*
جوگرافیای ئابووری ◌ جغرافیای اقتصادی

economic growth *noun*
هەڵدانی ئابووری، گەشەی ئابووری ◌ رشد اقتصادی

economic independence *noun*
سەربەخۆیی ئابووری ◌ استقلال اقتصادی

economic life *noun*
تەمەنی (بەقازانجی) ئابووری ◌ عمر اقتصادی

economic policy *noun*
رامیاریی یان سیاسەتی ئابووری ◌ سیاست اقتصادی

economic power *noun*
هێزی ئابووری، دەسەڵاتی ئابووری ◌ قدرت اقتصادی

economics /ˌiːkəˈnɒmɪks, ˌekə-, US -ˈnɑːm-/ *noun, pl.*
زانستی ئابووری، ئابووری‌ناسی، ماڵداری، ئابووری، تیۆری، بنەما یان کرداری ئابووری: *The economics of the project are very Keynesian/Marxist* ◊ *encouraging economics* ◌ علم اقتصاد، اقتصاد، اکونومی

economic sanctions *noun, pl.*
گەمارۆ یان ئابلۆقە یان سزا ئابووری‌یەکان ◌ تحریم‌های اقتصادی

economic warfare *noun*
شەڕی ئابووری ◌ نبرد اقتصادی

economism /ɪˈkɒnəmɪz(ə)m/ *noun*
ئابووری‌گەری، ئابووری‌خوازی ◌ اقتصادگرایی

economist /ɪˈkɒnəmɪst, US ɪˈkɑːn-/ *noun*
ئابووری‌زان، زانای ئابووری ◌ اقتصاددان

economization *noun*
دەس‌گیرۆیی، دەس‌پێوەگرتن ◌ صرفه‌جویی

economy /ɪˈkɒnəmi, US ɪˈkɑːn-/ *noun, pl.* economies
1 ئابووری 2 دەس‌پێوەگرتن، ماڵداری 3 ڕێکخستە یان سیستمی ئابووری 4 (وەک ئاوەڵناو) خێردەرەوە، پرداهات، بەقازانج، بەخێر ◌ 1 اقتصاد 2 صرفه‌جویی 3 نظام اقتصادی 4 (صفت‌گونه) مقرون به صرفه

economy class *noun*
(تیکێتی فڕۆکە) پلە دوو، نمرە دوو (هەرزانترین جۆری کورسی) ◌ درجه دو

economy class syndrome *noun*
نەخۆشی‌یەکی توندە کە لەودا خەڵک خوێنیان جەڵغە دەبەستێ، چونکو بۆ ماوەیەکی زۆر لە شوێنێکی چکۆلەدا لەسەر فڕۆکەدا دانیشتوون) ◌ اکونومی کلاس سیندروم

écorché /ˌeɪkɔːˈʃeɪ/ *noun, pl.* pronounced same
وێنە یا وێنەکێشی توێکاری‌یانە ◌ تصویر تشریحی

ecosphere *noun*
ژینگەگۆ، چینی ژینگە، چینەژینە، بایۆسفێر، the biosphere، ناوچەیێ کە بۆ ژیان دەبێ و ژینی تیا دەکرێ ◌ بوم‌کره

ecosystem /ˈiːkəʊsɪstəm, US ˈiːkoʊ-/ *noun*
ئیکۆسیستم، ژینگەڕێکخستە، بوو(م)ڕێکخستە، ژینگەسیستم، بوو(م)سیستم ◌ بوم‌سامانه

ecoterrorism /ˈiːkəʊterərɪzəm, US ˈiːkoʊ-/ *noun*
ژینگەتیرۆرکاری، ئیکۆتیرۆرکاری ◌ اکوتروریسم

ecoterrorist /ˈiːkəʊterərɪst, US ˈiːkoʊ-/ *noun*
ژینگەتیرۆرکار، ئیکۆتیرۆرکار ◌ اکوتروریست

ecotourism /ˈiːkəʊtʊərɪzəm, -tɔːr-, US ˈiːkoʊtʊr-/ *noun*
ژینگەگەڕوانی، گەڕوانیی ژینگە، ئیکۆتووریزم ◌ اکوتوریسم

ecotourist /ˈiːkəʊtʊərɪst, -tɔːr-, US ˈiːkoʊtʊr-/ *noun*
ئیکۆگەڕوان، ژینگەگەڕوان، ئیکۆتووریست ◌ اکوتوریست

ecru /ˈeɪkruː, US ˈekruː/ *noun*
ڕەنگی قاوەیی پەمەیی، ڕەنگی نۆک‌باو ◌ رنگ قهوه‌ای صورتی

ecstasy /ˈekstəsi/ *noun, pl.* ecstasies
1 شاگەشکەیی، سەرخۆشی گەشکەلێ‌هاتن، شادی، خۆشی، سەرمەستی، مەستی، حاڵ، لەخۆبوونەوە، حاڵ‌لێهاتن، وڕێنە، ڕاوان 2 (Ecstasy) دەرمانی مەستێنەر، مەستێنە، دەرمانی شاگەشکە، خۆشی‌هێن (دەرمانێکی ناقانوونی کە

زۆرتر له لایەن گەنجانەوه له میوانی، یانه و... دەخورێ (کورتەکەی E) ◌ 1 وجد، شعف، شور، نشئه، جذبه، خلسه، هذیان 2 (Ecstasy) اکستسی

ecstatic /ɪk'stætɪk/ *adjective, noun*

adj خۆشی‌هێنەر، بەشەوق‌هێنەر، بەگورخەر، خۆش، بەگور، بەپەرۆش، ورووژاو، هەژیو، سەرخۆش، سەرمەست، شاگەشکە، حاڵ‌پێهێن: *n ecstatic applause/praise/reviews* کەسێ که زووزوو حاڵی لێدێ ◌ *adj* پرشور، وجدآور، هیجانزده، خلسه‌انگیز *n* اکستاتیک

ecstatically /-kli/ *adverb*

به تین‌وگورەوه، به خۆشی‌یەوه: *For a time, we were ecstatically happy* ◌ با شور و شوق، با وجد

ECT *abbreviation* electroconvulsive therapy

ئی‌سی‌تی، چارەسەری به تەزووی ئێلیکتریسیته یان کارەبا ◌ ای‌سی‌تی

ect(o)- *prefix*

پێشگر: دەرەوه، دەرەکی، دەرەوەیی: *ectoparasite* (بنەڕەت: له *ektos* یونانی‌یەوه "outside") ◌ پیشوند: برون، برونی

ectoderm /'ɛktə(ʊ)dəːm/ *noun*

دەرەپێست، پەردەی دەرەوه، دەرەوەترین توێی خانه یا شانەی ئاوەڵمەیێ، یان ئەو بەشانەی لەوەوه پێکهاتوون (وەکوو epidermis) ◌ اکتودرم

ectodermal *adjective*

دەرەپێستی، سەربه پەردەی دەرەوه ◌ وابسته به اکتودرم

ectogenesis /ˌɛktə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs/ *noun*

(پتر له چیرۆکه زانستی‌یەکاندا) پەرەسەندنی ئاوەڵمه له دەرەوەی منداڵدانا، دەر(ە)پێکهات، پێکهاتن له دەرەوه ◌ اکتوجنسیس

ectogenetic *adjective*

سەربه ectogenesis، دەر(ە)پێکهاتی ◌ وابسته به اکتوجنسیس

ectomere *noun*

دەر(ە)پارژه: هەریەک لەو بلاستومیرانەی blastomere کە بەشداری پەرەسەندن و هەڵدانی ecroderm دەکەن ◌ اکتومر

ectomeric *adjective*

سەربه یان پێوەندی به ectomere ەوه هەیه ◌ وابسته به اکتومر

-ectomy *suffix*

پاشگر: ـبڕی، ـدەرکێشی، ـهەڵکێشی، دەرکێشان، هەڵکێشان، لابردن به نەشتەرگەری: *gastrectomy* ،*appendectomy* (بنەڕەت: له *ektomē* یونانی‌یەوه "excision") ◌ پسوند: - برداری، قطع

ectoparasite /ˌɛktəʊ'parəsʌɪt/ *noun*

(زیندەناسی) دەرەمشەخۆر، مشەخۆری دەرەوه یان دەرەژی (وەکوو کێچ، بڕوانه endoparasite) ◌ انگل بیرونی

ectoparasitic *adjective*

سەربه دەرەمشەخۆر یان مشەخۆری دەرەوه، پێوەندی به دەرەمشەخۆرەوه هەیه ◌ وابسته به انگل بیرونی

ectopic /ɛk'tɒpɪk/ *adjective*

(پزشکی) له شوێنی نائاسایی‌دا، نه له جێی خۆی ◌ اکتوپیک

ectopic pregnancy *noun*

سکپڕی نه له منداڵدانا، ب.ت. له Fallopian tube دا ◌ آبستنی اکتوپیک

ectoplasm /'ɛktəʊplæzəm, US 'ɛktoʊ-/ *noun*

1 دەرەپلازم، توێ یا توێژاڵی دەرەوەی سیتوپلاسم (بڕوانه endoplasm) 2 مادەیێ که دەوترێ له لەشی پێوەندی‌گر medium دێتەدەرێ و دەبێتەهۆی کەوتنه بەرچاوی رۆحەکه ◌ 1 اکتوپلاسم 2 جسم اثیری

ectoplasmic *adjective*

سەربه دەرەپلازم یان ئێکتوپلازم ◌ وابسته به اکتوپلاسم

ectoproct = bryozoan

Ectoprocta /ˌɛktə(ʊ)'prɒktə/ *pl.* = Bryozoa

ectosome *noun*

(زیندەناسی) دەرەلەش: توێی دەرەوەیی و پێستەیی ئیسفەنجێ ◌ اکتوزوم

ectotherm /'ɛktəʊθəːm/ *noun*

(گیانەوەرناسی) دەرەگەرم، ئاژەڵێ که بەنده به سەرچاوه دەرەکی‌یەکانی گەرمی لەشەوه ◌ اکتوترم

ectothermic *adjective*

سەربه دەرەگەرم ◌ وابسته به اکتوترم

ectotrophic *adjective*

(زیندەناسی، دەربارەی mycorrhiza ی) لەسەر رووی ریشەی بەشدار شین دەبێ، ئەو دەمەی کارگ له دەرەوەی ریشەدا بێ (بڕوانه endotrophic) ◌ اکتوتروفیک

ectypal *adjective*

سەربه یان پێوەندی به ئێکتایپەوه هەیه ◌ وابسته به کپی یا تکثیر

ectype *noun*

کۆپی، لەبەرهەڵگرتنەوه، لێ‌هەڵگرتنەوه، لەبەرنووسینەوه، روونووس‌هەڵگرتنەوه ◌ کپی، تکثیر

ECU /'ɛkjuː, 'iː-, 'eɪ-, -kuː/ *abbreviation* European Currency Unit, also ecu, *pl.* ecus

ئیکیو (یەکەی پارەی یەکێتی ئەورووپا (له ساڵی 1999 یورۆ جێگای گرتەوه) ◌ اکیو

Ecuadorian /ɛkwa'dɔːrɪən, Spanish

ekwaˈðoriən/ *noun, adjective,* also Ecuadorian
n خەڵــــکی ئیکـــوادۆر، ئیکـــوادۆری *adj* ئیکوادۆری ◌ اکوادوری
ecumenical /ˌiːkjuːˈmenɪkl, US ˌekjuː-/ *adjective*
سەربە کلیسەی جیهانی یا یەکیتی کلیسەکان ◌ وابسته به کلیسای جهانی
ecumenially /ˌiːkjuːˈmenɪkli, US ˌekjuː-/ *adverb*
یەکیتی‌خوازانە (کلیسە) ◌ وحدت‌گرایانە
Ecumenical Patriarch *noun*
ســــەرناوی گەورەقەشـــەی ئۆرتۆدۆکــــــی Constantinople ◌ لقب اسقف اعظم ارتدکس استانبول
ecumenism /ɪˈkjuːmənɪzəm/ *noun,* also -menicalism or ecumenicism
یــەکیتی‌خــوازی (کلیــسەیی)، یــەکیتی‌بــاوەڕی کلیسەیی ◌ وحدت‌گرایی
eczema /ˈeksɪmə, US ɪgˈziːmə/ *noun*
بیرۆ، گەزنە، سەودا (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *ekzema* یۆنانی، لە *ekzein* "هەڵچوون و رژان، هەڵگیرسان break out ،boil over") ◌ اگزما
eczematous /ekˈziːmətəs, US ekˈzem-/ *adjective*
بیرۆدەرکردوو، گەزنەک ◌ مبتلا به اگزما
-ed[1] *suffix*
پاشــگر: 1 ئاوەڵـناو دروسـت دەکـا (دەلکێ بـە ناوەوە)، خاوەنی، دار، وەر، بە، مەند: *talented*
2 ئەو دەستەوشانە ساز دەکا کە لە ناو و ئاوەڵناو پێکهاتوون: *bad-tempered* (لە *-ede* ئینگلیـسی کۆنەوە) ◌ پسوند: 1 سازندەی صفت از اسم، دارای 2 عباراتی که از اسم و صفت ساخته شده‌اند
-ed[2] *suffix*
پاشــگر: نیـشانەی سـەردەمی رابـردوو و نـاوی بەرکار: *landed* (بنەڕەت: لە *-ed, -ad, -od* ئینگلیـسی کۆنەوە) ◌ پسوند: علامت زمان گذشته و اسم مفعول
ed *abbreviation* 1 edited 2 edition 3 editor 4 educated
edacious /ɪˈdeɪʃəs/ *adjective*
(دەگمەن) زۆرخۆر، voracious ◌ پرخور
edacity /ɪˈdæsəti/ *noun*
زۆرخۆری ◌ پرخوری
Edam /ˈiːdæm/ *noun*
ئیدام (= جۆرێ پەنیری رەقی خڕی Edamی هولەندی) ◌ ادام
edaphic /ɪˈdafɪk/ *adjective*
(زینگەناسی) خاکی، خۆڵی، گڵی، لە خۆڵـەوە هاتۆتەبەرهەم یان کاری تێ‌کراوە (هـەتا ئـاو و هەوا؛ edaphically *adv*) ◌ خاکی

Edda /ˈɛdə/ *noun*
هەریەک لەو دوو کتێبی ئایسلەندی سەدەی سێزدەیەم، th Elder یان Poetic Edda (کۆمەڵە هۆنراوەی نۆرسی کۆن لەبارەی ئەفسانەکانی نـۆرس) و the Younger یـان Prose Edda (دەس‌نووسێکی هۆنراوەی ئایسلەندی؛ بنەڕەت: هـەردووکیـان لـە نـاوی کـەسـایەتیێـک لـە هەڵبەستی *Rigsthul* نۆرسی کۆن یان لە *óthr* نۆرسی کۆن بە واتای "هۆنراوە poetry") ◌ ادا
Eddic *adjective*
ئێدیک، سەربە Edda ◌ ادیک، وابسته به ادا
eddy /ˈedi/ *noun, pl.* eddies
1 گێژەڵوکە، گەردەلوول، تەنوورە، باروفە، گەرینەک، زڤیرک، 2 whirlpool گێژاو، تەمباف ◌ 1 گردباد 2 گرداب
edelweiss /ˈeɪd(ə)lvʌɪs/ *noun*
(ئەڵمانی) رووەکێکی چیایی [*Leontopodium alpinum*] ◌ نوعی گیاه
edema *noun,* US spelling of oedema
(edematous *adj*) dropsy، پەنمیان، ئاوبەند ◌ ورم، آب‌آوردگی
Eden /ˈiːdn/ *noun,* the Garden of Eden
باغی عەدەن یا عەدن (باخێ کە بەپێی Genesis ئادەم و حەوا هەوەڵجار لەوێ ژیاون)، بەهەشت، بەختەوەری ◌ باغ عدن، بهشت، سعادت
Edenic *adjective*
سەربە باغی عەدەن یا عەدن ◌ وابسته به باغ عدن
Edentata *noun, pl.*
بێ‌کەڵبەکان ◌ ادنتاتا
edentate /ˈiːdənteɪt/ *noun, adjective*
n گیانەوەری بێ‌کەڵبە: شیردەر یـان گـوانداری دەسـتەیـێ کـە نـە کەڵـبە canine و دانی پێـش incisor یان نییە و بریتین لە: sloth ،anteater و armadillo [دەسـتـە Xenarthra (یـــان Edentata)] *adj* بـێ‌کەڵـبە (بنـەڕەت: لـە *edentat-* ،*edentare* لاتین "بێ‌ددان کردن") ◌ ادنتیت
edentulous /ɪˈdentjʊləs/ *adjective*
(پزشکی و گیانەوەرناسی) بێ‌ددان، دەم‌پووچ ◌ بی‌دندان
edge /edʒ/ *noun*
1 لێوار، دەم، کەنار، لێفک، لێو، داوێن، پاڵ، گوێ، دەم، قەراغ: *He stood on the edge of the cliff* 2 ساو، تیژایی، بەری تیژ(ا)یی: *Be careful—it has a sharp edge* 3 پەراوێز، زێوار 4 رادە، سـنوور 5 کاریگەری ◌ 1 لبه، پهلو، کنار 2 تیزی 3 حاشیه 4 مرز، حد 5 نفوذ
edged *adjective*
1 لێواردار، پەراوێزدار، زێواردار: *rough-edged* 2 ـلێوار، ـدەمە، ـدەم، ـدەم، برا، تیژ: *two-ged an edged knife* ◌ 1 لبه‌دار، حاشیه‌دار 2 ـلبه

edge tool *noun*, also edged tool
ئامێر یان ئامرازی تیژ (وەک ئەسکەنە) ◌ ابزار تیز

edgeless *adjective*
بێدەم، بێلێو، بێلێوار، کول ◌ بدون لبه، بی‌دم

edgeways /ˈedʒweɪz/ *adverb*, also edgewise /-waɪz/
لە لێوارەوە، لە لاوە، لە پاڵەوە، لارەولار، sideways ◌ از کنار

edgily /ˈedʒili/ *adverb*
بە شێوەیەکی زووتێکچوو، نارەحەتانە ◌ به طور عصبی

edginess /ˈedʒinəs/ *noun*
زووتێکچوویی، نارەحەتی، نگەرانی: *I did not, at the time, know the reason for his edginess* ◌ نگرانی، عصبانیت

edging /ˈedʒɪŋ/ *noun*
پەراوێز، زێوار، پەراوێزلێنان، پەراوێزدانان، لێولێنان، لێوارنانەوە ◌ حاشیه، لبه‌زنی

edgy /ˈedʒi/ *adjective* (edgier, edgiest)
1 زووتێکچوو، نارەحەت، شڵەژاو، فیشەکی، جینگڕی، نگەران 2 تیژ 3 لێواردار، بەلێوار ◌ 1 عصبی، آتشی 2 تیز 3 لبه‌دار

edh /ɛð/ = eth

Ediacarian *adjective, noun*
ئێدیاکارایی، ئێدیاکاریەن: سەربە کۆمەڵێ لە زیندەوەرە دەریاییە فرەخانەییەکانی دواییەکانی سەردەمانی Precambrian (لە تەپەکانی Ediacaraی باشووری ئەوسترالیا) ◌ ادیاکارین

edibility /ˌedəˈbɪləti/ *noun*, also edibleness /ˈedəb(ə)lnəs/
لەخواردنهاتوویی ◌ قابلیت خوردن

edible /ˈedəbl/ *adjective*
خۆراکی، لەخواردنهاتوو، خواردەنی، دەخورێ ◌ قابل خوردن

edible dormouse = fat dormouse

edict /ˈiːdɪkt/ *noun*
(فەرمی) بڕیار، فەرموار، دەستوور، فەرمان، *The festival was banned by* :decree *royal edict* ◌ حکم، دستور

edictal /ɪˈdɪkt(ə)l/ *adjective*
سەربە بڕیار، دەستووری، سەربە فەرمان ◌ وابسته به حکم یا دستور

edification /ˌedɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 فێری ڕەوشتی جوان کردن، ڕۆشنکردن، ڕووناکبیرکردن، بردنەسەرەوەی ئاستی مانایی یان مەعنەوی، ڕاهێنان، ڕەوشتدادان، پەروەردە 2 دەزگا، خانووبەرە ◌ 1 تهذیب، تربیت 2 ساختمان

edificatory /ɪˈdɪfəkətəʊrɪ/ *adjective*
ئێدیفیکاتۆری ◌ تهذیب‌کننده

edifice /ˈedɪfɪs/ *noun*
1 دەزگا، بینا، خانووبەرە (ب.ت. گەورە) 2 سیستمی ئاڵۆزی بیروباوەڕ ◌ 1 عمارت، ساختمان 2 نظام پیچیده‌ی اعتقادات

edifying /ˈedɪfaɪɪŋ/ *adjective*
(فەرمی و بە شۆخی) فێرکەر، ڕەوشتدادەر، پەروەردەکەر ◌ تهذیب‌کننده

edifyingly /ˈedɪfaɪɪŋli/ *adverb*
فێرکەرانە، ڕەوشتدادەرانە، پەروەردەکەرانە ◌ به طور تهذیب‌کننده

edit /ˈedɪt/ *noun*
پیاچوونەوە ◌ ویرایش

editable /ˈedɪtəbl/ *adjective*
شیاوی پیاچوونەوە، لەپیاچوونەوەهاتوو: *an -e document* ◌ قابل ویرایش

edited *adjective*
چاوپیاخشاو، پیاچوواو، پێداچووەوە ◌ ویرایش‌شده، تدوین‌شده

editing *noun*
پیاچوونەوە، پێداچوون، بەسەرداچوون ◌ ویرایش

edition /ɪˈdɪʃn/ *noun*
1 چاپ، بڵاوبوونەوە، وەشان: *a paperback/hardback edition* 2 پیاچوونەوە، چاوپیاخشاندنەوە، بەسەرداچوون 3 ڕۆژنامە، کۆڤار و هتد 4 تیراژ 5 بەش، ئاڵقە، پشک، بەرنامە (فیلمی سێریال) ◌ 1 چاپ، طبع، نشر 2 ویرایش 3 روزنامه، مجله و... 4 تیراژ 5 قسمت

editio princeps /ɪˌdɪʃɪəʊ ˈprɪnsɛps/ *noun*, *pl.* editiones principes /ɪˌdɪʃɪˌəʊniːz ˈprɪnsɪpiːz/
یەکەمین چاپی کتێب ◌ نخستین چاپ کتاب

editor /ˈedɪtə(r)/ *noun*
1 سەرنووسەر: *the -itor of the Washington Post* 2 بەرپرسی 3 پێداچوونکار، پیاچوونەوان 4 مۆنتاژگەر 5 بەڕێوەبەری ڕۆژنامە یان کۆڤار ◌ 1 سردبیر 2 مسؤل 3 ویراستار 4 تدوین‌گر 5 مدیر روزنامه یا مجله

editorial /ˌedɪˈtɔːriəl/ *noun, adjective*
n سەروتار، سەرنڤیسار *adj* 1 سەرنووسەرانە، سەرنووسەری، سەربە سەرنووسەر: *the magazine's editorial staff* 2 پیاچوونەوەیی: *an editorial decision* ◌ *n* سرمقاله *adj* 1 وابسته به سردبیر 2 ویرایشی

editorially *adverb*
لە بواری سەرنووسەرییەوە، لە سەروتاردا ◌ از نظر سردبیری، در سرمقاله

editorship *noun*
سەرنووسەری: *the editorship of 'The Times'* ◌ سردبیری

editress *noun*, also editrix
(کۆن و بە شۆخی) editor = (زن) editor = ◌

(زن)

Edo /ˈɛdəʊ/ *noun*, *pl.* same or Edos
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی ناوچەی Benin لە نایجیریا 2 زمانی Benue-Congoی ئەو گەلە ◌ ادو

EDP *abbreviation* electronic data processing
لێکدانەوەی زانیاری کامپیوتێر ◌ ای‌دی‌پی (داده‌پردازی کامپیوتری)

EDT *abbreviation* Eastern Daylight Time
(لە ئەمریکا) ئی‌دی‌تی ◌ ای‌دی‌تی

EDTA *noun*
(کیمیا) جۆری ترشەڵۆکی کریستالی $C_{10}H_{16}N_2O_8$ کە ب.ت. وەک کارایێکی chelate (ئاوێتەبوون لەگەڵ کانزاکان، بە شێوەیێ کە ئالقەیێکی دووهاوهێزی لە ناوەندی گەردیلەدا پێکبێ) بەکاردێترا، لە پزشکیدا وەک anticoagulant و بۆ چارەسەری ژاراویبوون بە سورب بەکاردێترا، ترشەڵۆکی ethylenediamine tetra-acetic ◌ ای‌دی‌تی‌ای

educability /ˌedʒʊkəˈbɪləti/ *noun*
لەپەروەردەهاتوویی ◌ تربیت‌پذیری

educable /ˈedʒʊkəbl/ *adjective*
لەپەروەردەهاتوو، پەروەردە دەکرێ، فێر دەبێ ◌ تربیت‌پذیر

educated /ˈedʒukeɪtɪd/ *adjective*
1 خوێندەوار، رۆشنبیر، رووناکبیر: *an -ucated and articulate person* 2 پەروەردەکراو، بەکەماڵ ◌ 1 تحصیل‌کرده، فرهیخته 2 تربیت‌شده

educated guess *noun*
گومان یان مەزندەی لە راستی نزیک ◌ حدس قریب به یقین

education /ˌedʒuˈkeɪʃn/ *noun*
1 پەروەردە، فێرکاری، فێربوون، راهێنان، ئامۆژ 2 خوێندن، وانەدانەوە، وانە (دەرس)وتنەوە 3 رۆشنبیری، رووناکبیری، فەرهەنگ ◌ 1 آموزش و پرورش، آموزش، تربیت 2 تحصیل، تدریس 3 فرهنگ

educational /ˌedʒuˈkeɪʃənl/ *adjective*
1 فێرکاری‌یانە، فێرکەر 2 پەروەردەیی 3 سەربە خوێندن ◌ 1 آموزشی 2 وابسته به آموزش و پرورش 3 تحصیلی

educational institutions *noun*, *pl.*
دەزگاکانی پەروەردە یان فێرکاری ◌ مؤسسات آموزشی

educationally /-ʃənəli/ *adverb*
لەباری فێرکاری‌یەوە ◌ از لحاظ آموزشی

educationist /ˌedʒuˈkeɪʃənɪst/ *noun*, also educationalist /ˌedʒuˈkeɪʃənəlɪst/
شارەزای پەروەردە، پەروەردەوان ◌ کارشناس آموزش و پرورش

educative /ˈedjukətɪv/ *adjective*
پەروەردەیی، فێرکاری‌یانە، فێرکەر، بەسوود، بەکەڵک، :instructive *an educative experience* ◌ تربیتی، آموزشی، آموزنده

educator /ˈedʒukeɪtə(r)/ *noun*, also educationist
راهێنەر، پەروەردەوان، پەروەردەگەر، مامۆستا، فێرگەر ◌ مربی، معلم، آموزگار

educible /ɪˈdjuːsəbl/ *adjective*
شیاوی هەڵێنجان یان ئەنجامگیری ◌ قابل استنتاج یا استنباط

educt /ˈiːdʌkt/ *noun*
هەڵێنجان، (لێ) هەڵکراندن، هەڵگوێستن، ئەنجام ◌ استنباط، نتیجه

eduction /ɪˈdʌkʃən/ *noun*
هەڵێنجان، (لێ) هەڵکراندن، هەڵگوێستن، لێ‌دەرهێنان، بۆدەرکەوتن، ئەنجامگیری ◌ استنباط، استنتاج

eductor *noun*
ئەنجامگیر، هەڵێنجێن ◌ استنباط‌کننده

edutainment /ˌedjuˈteɪnmənt/ *noun*
ئیدیۆتەینمێنت (ئەو بەرهەمانەی وەکوو کتێب، بەرنامەی تەلەفزیۆنی و ب.ت. بەرنامەی کامپیوتێری کە هەم لایەنی فێرکاری هەیە و هەمیش سەرقاڵکردن) ◌ ایدیوتینمنت

Edw. *abbreviation* Edward

Edwardian /edˈwɔːdiən, US -ˈwɔːrd-/ *adjective*, *noun*
adj (سەربە) قۆناخ یان سەردەم یان دەسەلاتی ئێدواردی حەوتەم Edward VII (1901.1910) *n* هاوچەرخی ئێدواردی حەوتەم ◌ *adj* (وابسته به) دوره‌ی هفتم *n* معاصر ادوارد هفتم

-ee *suffix*
پاشگر: 1 وەرگر، کەر، بکەر، کراو، ــوو، ــە: *employee, addressee, appointee, grantee* 2 ئاماژە بە شتێ کە تا رادەیێ چکۆلەیە: *bootee* 3 کەسێ کە شێوەی شتێ دەدا یان شتێ وەبیر دەخاتەوە: *goatee* 4 کەسێ بەشداری شتێکی کردووە: *returnee, refugee, absentee* (بنەڕەت: لە *-é* فەرەنسی ئەنگلۆنۆرمانەوە Anglo-Norman لە *-atus* لاتین) ◌ پسوند: 1 دریافت‌کننده، کننده، شده 2 اشاره به چیزی نسبتاً کوچک 3 کسی که شبیه به چیزی است یا چیزی را متداعی می‌سازد 4 شریک

EEC *abbreviation* European Economic Community
ئی‌ئی‌سی (کۆمەڵ(ە)ی ئابووری ئەوروپا، بازاڕی هاوبەش(ئەوروپا) ◌ جامعه‌ی اقتصادی اروپا

EEG *abbreviation* electroencephalogram
ئی‌ئی‌جی، باریکەی مێشک(ی)، (تاقی‌کاری یان تێستێکی پزشکی کە چالاکی ئێلێکتریکی لە مێشکدا تۆمار دەکا) ◌ ای‌ای‌جی

eejit /'i:dʒɪt/ = informal Irish and Scottish form of idiot

eel /i:l/ *noun*

مارماسی، ماراقی (خۆراکین، } ***Anguilla anguilla*** (ئەورووپا) و جۆرە پێوەندیدارەکان، دەستە [Anguilliformes]) ⬡ مارماهی

eelgrass *noun*

1 جۆرێ گیای دەریایی گەلابەنۆکەیی [*Zostera marina*] 2 جۆرێ گیای ئاوی گەلاباریک [توخم *Valisneria*] ⬡ نوعی گیاه

eel-like *adjective*

مارماسیئاسا، وەک ماراقی ⬡ مارماهیمانند

eelpout /'i:lpaʊt/ *noun*

جۆرێ ماسیی دەریایی سەرپانی چکۆلە [خێزانی Zoarcidae: گەلێ جۆرن] ⬡ نوعی ماهی

eelworm /'i:lwɜ:m/ *noun*

جۆرێ کرمی نیماتود nematode، ب.ت. هی نێو گڵ ⬡ نوعی کرم

-een[1] *suffix*

پاشگر: شێوە: *velveteen* (بنەڕەت: ڕەنگە لە ratteen وەرگیرابێ) ⬡ پسوند: شبیه

-een[2] *suffix*

پاشگر: (ناوی چکۆلێنراوی ساز دەکا) لاسایی: *colleen* (بنەڕەت: لە *-in* پاشگری چکۆلاندنی ئیرلەندی) ⬡ پسوند: تقلید

eensy /'i:nsi/ *adjective*, also eensy-weensy = informal tiny

e'en /i:n/ = poetic/literary form of even

e'er /e:/ = poetic/literary form of ever

-eer *suffix*

پاشگر: 1 (ناو ساز دەکا، لە بنەڕەتدا لەو وشەقەرزانەی کە لە فەرەنسییەوە وەرگیراون) ئاماژە بە کەسێ کە بە کار و چالاکییێکەوە خەریکە (لە کوردیدا پاشگرەکانی وان، هەڵگەر، چی، کار، یار، نووس، نشین و هتد دەتوانن لە بری ئەم پاشگرە بەکاربێنرێن): *auctioneer*، *engineer*، *mountaineer*، *pamphleteer*، *buccaneer*، *mutineer*، *pioneer* (زۆرتر لەو وشانەی کە واتاێکی سووکانەیان هەیە: *profiteer*) 2 (کار ساز دەکا) ئاماژە بە خەریکبوون بە کار یا چالاکییێکەوە: *electioneer* (بنەڕەت: لە *-ier* فەرەنسی، لە *-arius* لاتین) ⬡ پسوند: 1 اسمساز 2 فعلساز

eerie /'ɪəri, US 'ɪri/ *adjective* (eerier, eeriest)

ترسێنەر، ترسناک، سەیر، strange، frightening ⬡ ترسآور، مخوف، شگفتانگیز

eerily /'ɪərəli, US 'ɪr-/ *adverb*

ترسناکانە، ترسێنەرانە ⬡ به طور خوفانگیزی

eeriness *noun*

ترسناکی، ترسێنەربوون، ترسێنەری ⬡ هراسناکی، خوفانگیزی

ef *noun*

پیتی ئێف، فێ ⬡ اف

ef- *prefix*

پێشگر: ئەرک و ڕۆڵی ex-[1] دەگێڕێ ⬡ پیشوند: با نقش -ex

EFA *abbreviation* essential fatty acid

effable /'ɛfəb(ə)l/ *adjective*

لە باس دێ، بە وشە دەردەبڕێ ⬡ وصفپذیر

effaceable /ɪ'feɪsəbl/ *adjective*

لەسڕینەوەهاتوو، دەسڕێتەوە، لادەچێ، پاک دەبێتەوە ⬡ محوشدنی

effacement *noun*

سڕانەوە، پاک(ک)بوونەوە، کوژانەوە، کوێرکردنەوە، پاکتاوبوون، لابردن، سڕینەوە، شۆردنەوە، پاکردنەوە، نەهێشتن ⬡ محو، امحا

effect /ɪ'fekt/ *noun*

1 کاریگەری، کارتێکردن، کار، شوێندانان، باندۆر 2 ئەنجام، پێشاژۆ، ئاکام 3 هۆکرد (لە بەرامبەر هۆ cause دا) 4 واتا، چەمک، نێوەڕۆک، کاکڵ، کرۆک 5 ئیفێکت 6 (effects) شتومەک، کەلوپەل، بارگەوبنە، ئەسباب ⬡ 1 اثر، تأثیر 2 پیامد، نتیجه 3 معلول 4 معنی، محتوا، مفهوم 5 جلوه 6 (در جمع) اثاثیه، اسباب

effective /ɪ'fektɪv/ *adjective, noun*

adj 1 کاریگەر، کارلێکەر، یەکاویەک، کارا، کارتێکەر، شوێندانەر، بەباندۆر 2 کاری، بەئەنجام، کاریگەر، ئەنجامدەرەوە 3 بەرچاو، سەرنجڕاکێش، بالکێش 4 ڕاستەقینە، واقعی، هەیی، کردارەکی، بەکردەوە 5 پڕئیفێکت 6 کاری، گونجاو بۆ کار 7 جێبەجێکراو (قانوون) *n* سەربازی ئامادە بۆ خزمەت ⬡ *adj* 1 مؤثر، تأثیرگذار 2 نتیجهبخش 3 جالب 4 واقعی، عملی 5 جلوهدار 6 کارآمد 7 مُجرا (قانون) *n* افکتیو

effective charge *noun*

بارگەی کاری(گەر)، بارگەی کارتێکەر، باری کارتێکەر ⬡ بار مؤثر

effective collision *noun*

بەریەککەوتن یا لێککەوتنی کاریگەر یا کارتێکەر ⬡ برخورد مؤثر

effective current *noun*

لێشاوی کاریگەر، تەوژمی کاریگەر، تەزووی کاریگەر یان کارتێکەر ⬡ جریان مؤثر

effectively /ɪ'fektɪvli/ *adverb*

کاریگەرانە، بە شێوەیەکی کارا؛ virtually ⬡ به طور مؤثر

effectiveness *noun*, also less frequent effectivity /ˌɪfek'tɪvɪti/

کاریگەری، کارایی، کارتێکردن ⬡ تأثیرگذاری

effectless *adjective*

کارتێنەکەر، ناکاریگەر ⬡ بیاثر

effector /ɪˈfektə(r)/ *noun*
(زیندەناسی) کارتێکەر، کاریگەر: ئەندام یان خانەیێ کە لە بەرامبەر هاندەر یان بزوێنەرێ کاردانەوەی هەبێ ⬡ مؤثر

effectual /ɪˈfektʃuəl/ *adjective*
1 کاریگەر، کاری، کارا، بەکارهاتوو، بەئەنجام، ئەنجامدەرەوە 2 (ماف) بەبایەخ، باوەڕمەند ⬡ 1 مؤثر، ثمربخش 2 (حقوق) معتبر

effectuality /ɪˌfektʃuˈælɪti/ *noun*
کاریگەری، کارایی، بەکارهاتوویی، بەئەنجامی ⬡ اثر، ثمربخشی

effectually /ɪˈfektʃuəli/ *adverb*
بەشێوەیەکی کاری، کاریگەرانە ⬡ بە طور ثمربخشی

effectuation /ɪˌfektʃuˈeɪʃn *noun*
جێبەجێ(کردن)، کردن، ئەنجام ⬡ انجام

effeminacy /ɪˈfemɪnəsi/ *noun*
هەڵسوکەوتی ژنانە، ناریلەیی، ژنانیلەیی، ژناسایی، ژنانی ⬡ زنانگی

effeminate /ɪˈfemɪnət/ *adjective*
ژنانیلە، ناریلە، خلەکچانی، ژناسا، وەکوو ژنان ⬡ زنانە

effeminately /ɪˈfemɪnətli/ *adverb*
ژنانیلە، ناریلە، وەکوو ژنان ⬡ زنانە

effendi /ɛˈfɛndi/ *noun, pl.* effendis
ئەفەندی (بنەڕەت: لە ***authentēs*** یۆنانییەوە: گەورە، سەروەر) ⬡ افندی

efferent /ˈɛf(ə)r(ə)nt/ *adjective, noun*
adj دەربەران، نێرەر، راگوێزەر، هەڵگرە، هەڵگران *n* دەماری دەربەران یان هەڵگران (دژی **afferent**) ⬡ *adj* وابران *n* عصب وابران

effervescence /ˌefəˈvesns, US ˌefərˈv-/ *noun*
1 هەڵقولان، هەڵچوون، قلپە(کردن)، تۆقلەهەڵدان، کەفکردن، کوڵڕێژی، گازداربوون، فیشقەکردن، کوڵەکوڵ 2 تینوگوڕ، کەفوکوڵ، گڕوپف، جۆشوخرۆش ⬡ 1 جوشانبودن 2 جوش و خروش

effervescent /ˌefəˈvesnt, US ˌefərˈv-/ *adjective*
1 هەڵچوو، فیشقەکردوو، قلپن، بەکوڵهاتوو، قوڵتهەڵڕشتوو، کوڵڕێژ، کەفکردوو، هەڵقولاو، هەڵقوڵیو، گازدار 2 بەکوڵ، بەتینوگوڕ، بەجۆشوخرۆش ⬡ 1 جوشان 2 با شور و شوق

effete /ɪˈfiːt/ *adjective*
1 لاواز، پێچوو، بێهێز، بێگیان، سست، لەکارکەوتوو، پەککەوتوو، رزیو، بێبڕست: *an effete monarchy* 2 نەزۆک، ئەستێور، قسر (**effetely** *adv*) ⬡ 1 ضعیف، ازکارافتاده 2 نازا

effeteness *noun*
1 پێچوون، لاوازی، بێهێزی، بێگیانی، لەکارکەوتوویی، پەککەوتوویی، رزیوی 2 نەزۆکی، ئەستێوری، هەرکانی، لێژبوونەوە، تیاچوون ⬡ 1 ضعف، ازکارافتادگی 2 نازایی، زوال

efficacious /ˌefɪˈkeɪʃəs/ *adjective*
(فەرمی) کاری، یەکاویەک، بەئەنجام، کاریگەر، ئەنجامدەرەوە، بەسوود، باقازانج، بەکەڵک، *an efficacious remedy* :effective (**efficaciously** /ˌefɪˈkeɪʃəsli/ *adv*: کارییانە، بە شێوەیەکی کاریگەر، یەکاویەکانە، کاریگەرانە؛ **efficaciousness** *n*) ⬡ ثمربخش، مؤثر، نافع

efficacy /ˈefɪkəsi/ *noun,* also efficacity
کاریبوون، یەکاویەکی، کاریگەری، شوێندانەری، بەئەنجامی، ئەنجامدەرەوەیی، قازانج، کەڵک، سوود ⬡ تأثیر، ثمربخشی، فایده

efficiency /ɪˈfɪʃnsi/ *noun, pl.* efficiencies
1 لێوەشاوەیی، توانایی، بەکاری، کارایی، بەکارهاتوویی، هاتوویی، توانا‌داری 2 ئەنجامدانەوە، باشکارکردوویی، کاردانەوە، بەهرەدانەوە ⬡ 1 کفایت، لیاقت، قابلیت، استعداد 2 بازده

efficiency expert *noun,* also efficiency engineer
کەسێ کە شێوازەکان، رێباز و کارەکان شی دەکاتەوە تا زۆرترین کارایی لەباری پاراستنەوە بڕەخسێنێ ⬡ افیشنسی اکسپرت

efficient /ɪˈfɪʃnt/ *adjective*
1 لێوەشاو، بەکار، بەکارهاتوو، کارا، بەتوانا، بەدەس، لێهاتوو، زیهاتی، توانادار 2 کارا، نازا، کارناشنا، کارامە، بەرزەوەند، باشکارکردوو، کاریگەر، کاری، بەقازانج، بەسوود، بەبەهرە، بەکەڵک ⬡ 1 لایق، قابل، باکفایت، مستعد 2 کارآمد، مؤثر، سودمند

efficient cause *noun*
(فەلسەفە) هۆکار یا هۆی سەرەکی ⬡ علت اصلی

efficiently /ɪˈfɪʃntli/ *adverb*
1 باشتر 2 بە لێوەشاوەیی 3 کاریگەرانە ⬡ 1 بهتر 2 با لیاقت 3 به طور مؤثر

effigy /ˈefɪdʒi/ *noun, pl.* effigies
وێنە، کۆتەڵ، پەیکەر، بووکەڵە، پەڕۆیینە، داوەڵ (بنەڕەت: لە ***effigies*** لاتین، لە ***effingere*** "دارشتن، شێوەپێدان") ⬡ عکس، تمثال، صورت، مجسمه، آدمک

effleurage /ˌɛfləːˈrɑːʒ/ *noun*
جۆرێ شێلان یا مالشت **massage** کە بە لەپی دەست دەکرێ ⬡ افلوراژ

efflorescence /ˌefləˈresns/ *noun*
1 گوڵدەرکردن، خونچەدەرکردن، دەنووکەدان، چرۆدەرکردن، پشکوتن 2 ماوە یان سەردەمی پشکوتن 3 دۆکدەردان، گەردەهەڵدان، دۆک، دەوەک، گەرد ⬡ 1 شکوفایی 2 دورەی شکوفایی

3 شوره زدن، شوره
efflorescent /ˌeflə'resənt/ *adjective*
گـــوڵکـــردوو، خونچـــەدەکردوو، پـــشکوتوو، گوڵدەرکەر ۞ شکوفا
effluence /'efluəns/ *noun*
1 رۆیـین، دەرپـەڕین، هەڵقوڵـین، دەروەرِیـژی، گورِبوون 2 بڵاوبوونـەوە، پـەخشبوونـەوە ۞ 1 جریان، برونشارگی 2 انتشار
effluent /'efluənt/ *noun, adjective*
1 *adj* لقـەچۆم *n* 1 ئـاوەرِۆ، گەنـداو 2 گـلار، دەرپەڕیو، هەڵقوڵیو، دەروەرِیژ، گورِبوو 2 رۆیـو 3 بڵاوەبـوو، پەخـشەوەبوو ۞ *n* 1 فاضـلاب 2 شـاخەی فرعـی *adj* 1 بیـرونریزنـده 2 جـاری 3 منتشرشونده
effluvium /ɪ'flu:vɪəm/ *noun, pl.* effluvia /-vɪə/ or effluviums
1 گەندەهەڵم، گەندەهەڵمی نەبینراو 2 بۆخاو ۞ 1 بخار عفن. بخار غیرمرئی بدبو 2 هوای گرفته
efflux /'ɛflʌks/ *noun*
1 هەڵقوڵـــین، دەرپـــەڕین، دەروەرِیـــژی، هاتنـــەدەرەوە، دەر(ڕ)ژان، لێچـــوون، لێـــرژان، دەرچـــــــوون، گورِبـــــــوون، 2 effluence بەســـەرچوون، تێپـــەڕین، expiration ۞ 1 برونشارندگی 2 گذشتن، مرور زمان
effluxion /ɪ'flʌkʃ(ə)n/ *noun*
1 هەڵقوڵین، دەرپەڕین، دەروەرِیژی، دەر(ڕ)ژان، هاتنـەدەرەوە، دەرچـوون، گورِبـوون 2 (مـاف) بەسـەرچوون، تێپـەڕین ۞ 1 بـرونشـارندگی 2 گذشتن، مرور زمان
effondrement *noun*
تێکتەپین ۞ رمبش
effort /'efət, US 'efərt/ *noun*
1 حـەوڵ، ئـەرک، تەقـەلا، هـەوڵ، داکـۆکی، تێکۆشان، کۆشە، کۆشست، پەلە، خەبات، بزاڤ، ئەختوچار، کردوکۆش، زەحمەت، رەنج، کاری سـەخت، کـاری گـران 2 ئاکـامی تێکۆشـان. بەرهەم، ئەنجامی حەوڵ و تەقەلا ۞ 1 سـعی، کوشش. جدوجهد، کار سخت 2 نتیجەی تلاش
effortless /'efətləs, US 'efərt-/ *adjective*
بێئەرک، بێزەحمەت، بێگیرەوکێشە، خۆش، ئاسان، سانا، سادە، بێرەنج، ئاسوودە: *effortless power* ۞ بیزحمت، سهل، راحت
effortlessly /'efətləsli, US 'efərt-/ *adverb*
ئاسان، خۆش، بێئەرک ۞ راحت
effortlessness *noun*
ئاسـانی، سـانایی، بێئەرکی، خۆشی، بێئەرکی، بێزەحمەتی، ئاسوودەیی ۞ سهولت، راحتی
effrontery /ɪ'frʌntəri/ *noun, pl.* effronteries
رووداری، بێشەرمی، بێحەیایی، بێئابروویی، رووشـەیـی، رووهەڵماڵـراوی، insolence ۞

وقاحت، جسارت
effulgence /ɪ'fʌldʒəns/ *noun*
دەرەوشـــــانەوە، پرشـــــنگداری، چرســـــنی، رووناکیدانـــەوە، brilliance (effulgent /ɪ'fʌldʒənt/ *adj*: دەرەوشـاوە، پرشـنگدار، رووناکیدەرەوە؛ effulgently *adv*) ۞ تجلی، درخشش، تابندگی
effusion /ɪ'fju:ʒn/ *noun*
1 فیشقەکردن، هەڵقوڵین، کفە کردن، هەڵچوون، کوفارە، دەرپەڕین، رژان، سەرریژکردن، لێرژان، دەردان، لێهاتن، دانەدەرەوە 2 رژاوە، شتی رژاو، بری رژاو 3 هەڵرشتن، دەربرینی هەست و سۆز، دانەدەرەوەی کوڵوکۆ، هەڵچوون ۞ 1 فوران 2 شیء یا مقدار ریختەشده 3 ابراز احساسات
effusive /ɪ'fju:sɪv/ *adjective*
1 یـەکجار بەسـۆز، سـۆزدەربرانە 2 دەرپـەریو، ســـەرریژکردوو، دەروەرِیـــژ، هەڵقوڵـــیو، فیشقەکردوو ۞ 1 احساساتی 2 بیرونریزنده
effusively /ɪ'fju:sɪvli/ *adverb*
لە رادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر ۞ بیش از اندازه
effusiveness /ɪ'fju:sɪvnəs/ *noun*
پەرگری، زێدەرەوی، پەرگیری ۞ افراط
Efik /'ɛfɪk/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلێکی نایجیریای باشووری 2 زمانی بێنوی-کۆنگۆیی Benue-Congo ئەو گەلە ۞ افیک
e-fit /'i:fɪt/ *noun,* also E-fit
ئیفیت (= وێنەی کەسێ کە پۆلیس بەدواوەیەتی) ۞ افیت
EFL /ˌi: ef 'el/ *abbreviation* English as a Foreign Language
زمانی ئینگلیسی بۆ بیانییەکان، زمانی ئینگلیسی وەکوو زمانێکی بیانی (بۆ ئەو کەسانە کە زمانی زگماکیان ئینگلیسی نییە) ۞ ایفل
eft /ɛft/ *noun*
1 قورناویلکە 2 newt (گیانەوەرناسی) قۆناخی بێچوویی قورناویلکە ۞ 1 سمندر آبی 2 مرحلەی بچگی سمندر آبی
EFTA /'eftə/ *abbreviation* also (Efta) European Free Trade Association
ئیفتـا (یـەکێتی کـارداری (بازرگـانی) ئـازادی ئەورووپا) ۞ افتا
e.g. /ˌi: 'dʒi:/ *abbreviation* also (eg, from *Latin*) exampli gratia
بۆ نموونە، بۆ وێنە، ژ بۆ میناک: *popular pets, e.g. cats and dogs* ۞ مثلاً، به عنوان مثال
egad /ɪ'gad/ *interjection,* also egads
بە خودا (سوێندێکی نەرمە، جوانەدەربری بۆ *oh God*) ۞ به خدا
egalitarian /iˌgælɪ'teəriən, US -'ter-/ *noun, adjective*

(کەسێکی) بەرامبەرخواز، بەرامبەرخوازانە: *He* ◊ *described himself as 'an egalitarian'* ⟡ *an -an society* (آدم) مساوات‌طلب، مساوات‌طلبانه

egalitarianism /iˌgælɪ'teərɪzəm/ *noun*
بەرامبەرخوازی، یەکسان‌خوازی، یەکسان‌باوەڕی ⟡ مساوات‌طلبی

Egeria *noun*, Latin
ئیجیریا: 1 پەری یان حوورییێ کە پادشای ئەفسانەیی ڕۆم Numa Pompilius ی ئامۆژگاری کرد 2 ژنێکی ئامۆژگار و شیرەتفان و هاوڕێی کەسێ ⟡ اجریا

egestion /'dʒesʃn/ *noun*
دەردان، دانەدەرەوە، خستنەدەر(ەوە؛ egestive (*adj* ⟡ دفع

egg /eg/ *noun*
1 (زیندەناسی) هێلکە، گەرا، زەبەقوون، خاهێک 2 (زیندەناسی) هێلکۆکە ovum، خانەی زاوزێی مێیینەی گیانەوەران و ڕووەکەکان 3 (بیناسازی) نەخشی هێلکەیی ⟡ 1 تخم، تخم‌مرغ 2 تخمک 3 ابزار بیضوی

egg-and-anchor moulding *noun*
(بیناسازی) نەخشی هێلکە و لەنگەر ⟡ ابزار بیضه لنگری

egg-and-arrow moulding *noun*, also egg-and-dart moulding or egg-and-tongue moulding
(بیناسازی) نەخشی هێلکە و تیر (یا زمانە و تیر) ⟡ ابزار بیضه پیکانی

eggbeater = egg-whisk

eggcup /'egkʌp/ *noun*
جێ‌هێلکە، کاسە یان قاپی هێلکە ⟡ جاتخم‌مرغی

egghead /'eghed/ *noun*
(نافەرمی) زانای بێ‌کردەوە، مرۆی ڕۆشنبیر یان بیریار (بێ‌کردەوە)، highbrow ،intellectual ⟡ عالم بی‌عمل، آدم روشن‌فکر

egg-nog *noun*, (Brit. also egg-flip)
جۆرێ خواردنەوە کە لە مەی یان ئەلکۆلێکی تر دروست دەبێ و لەگەڵ هێلکە (و شەکر و تووێ) و شیر لێک‌دەدرێ ⟡ اگ‌ناگ

eggplant /'egplɑːnt, US -plænt/ *noun*, also aubergine
1 باینجان، باینجانەڕەشە، باجانەڕەش، کەدووەڕەشە، 2 aubergine ڕەنگی ئەرخەوانی ڕەش ⟡ 1 بادنجان 2 رنگ ارغوانی سیاه

egg roll *noun*
جۆرێ ڕۆڵ کە لە هێلکە دروست دەبێ، ڕۆڵی هێلکەیی ⟡ اگ‌رول

egg-shaped /'egʃeɪpt/ *adjective*
هێلکەیی، شێوەهێلکە ⟡ بیضی

eggshell /'egʃel/ *noun, adjective*
n توێکڵە هێلکە، توێخڵە هێلکە *adj* ناسک، توێخڵە هێلکەیی، توێخ‌هێلکەیی ⟡ *n* پوست تخم‌مرغ *adj* پوست تخم‌مرغی

eggshell china *noun*
چینکۆی توێکڵە هێلکەیی یا ناسک ⟡ چینی پوست تخم‌مرغی

egg-timer *noun*
دزەگایێ بۆ ئەندازەگرتنی کات، وەختێ هێلکە دەکوڵێ، کات‌ژمێری لمی ⟡ ساعت شنی

egg whisk *noun*
هێلکەشڵەقێن، هێلکەلێکدەر ⟡ تخم‌مرغ‌زن

egg white *noun*
چەرمینە، سپێنی، سپیلک (هێلکە) ⟡ سفیده‌ی تخم‌مرغ

eglantine /'eglɔntaɪn/ *noun*, also sweetbriar

EGM *abbreviation* extraordinary general meeting
کۆبوونەوەی گشتی نائاسایی ⟡ گردهمایی عمومی غیرعادی (یا فوق‌العاده)

ego /'iːgəʊ, 'egəʊ, US 'iːgoʊ/ *noun*, *pl.* egos
1 خۆ، خود، من (ئەو بەشە لە هۆش یان مایند کە بەرپرسە بۆ هەست و ئەوەی کەوا هەی: بەپێی دەروونناسی فرۆید، لەگەڵ id و superego بەراوردی کە) 2 خۆبەرستی، خۆخوازی، خۆبینی، هەرخۆیی، خۆبێ‌زلی 3 ڕێزلەخۆنان، نرخ‌بۆخۆدانان (لە لاتینەوە بەواتای "من I") ⟡ 1 خود، من، نفس 2 خودخواهی، غرور 3 عزت نفس

egocentric /ˌegəʊ'sentrɪk, ˌiːg-, US ˌiːgoʊ-/ *adjective, noun*
(کەسێکی) خۆخواز، خۆبین، هەرخۆبین ⟡ (آدم) خودمحور

egocentrically /ˌegəʊ'sentrɪkli, ˌiːg-, US ˌiːgoʊ-/ *adverb*
خۆخوازانە، خۆبینانە، هەرخۆبینانە ⟡ خودمحورانه

egocentricism *noun*
خۆخوازی، خۆبینی، هەرخۆبینی ⟡ خودمحوری

egocentricity *noun*
خۆخوازی، خۆبینی، هەرخۆبینی ⟡ خودمحوری

egoism /'egəʊɪzəm, 'iːg-, US -goʊ-/ *noun*
1 تیۆرییێکی ئاکاری کە بەرژەوەندی خۆ وەک بنەمای مۆرالیتە دادەنێ 2 خۆخوازی، خۆویستی، خۆبینی، هەرخۆبینی، خۆپەسندی، خۆبەزل‌زانی، خۆپەرستی، خۆگەری ⟡ 1 اگوئیسم 2 خودخواهی، خودگرایی، تکبر، خودمداری

egoist /'egəʊɪst, 'iːg-, US 'iːgoʊ-/ *noun*
خۆخواز، خۆبین، هەرخۆبین، خۆپەسند، خۆپەرست، خۆگەر ⟡ خودخواه، خودگرا، خودمدار

egoistic /ˌegəʊˈɪstɪk, ˌiːg-, US -goʊ-/ *adjective*, also egoistical
خۆخــواز، خــۆبین، خۆویــست، خۆپەســند، خۆپەرســت، خۆخوازانــە (egoistically *adv*: خۆخوازانە) ◌ خودخواه، خودپسند، خودخواهانه

egomania /ˌegəʊˈmeɪniə, ˌiːgəʊ-, US ˌiːgoʊ-/ *noun*
ئیگۆمانیا ◌ خودشیدایی

egomaniac /ˌegəʊˈmeɪniæk, ˌiːgəʊ-, US ˌiːgoʊ-/ *noun*
ئیگۆمانیک، مرۆی خۆبین ◌ خودشیدا

egotism /ˈegətɪzəm, US ˈiːg-/ *noun*
خـۆبینی، خۆویـستی، خۆخـوازی، هـەرخۆبینی، خۆپەرســتی، خۆپەســندی، خۆهەڵکێــشان، منەمن‌کردن ◌ خودخواهی، خودپرستی، لاف‌زنی

egotist /ˈegətɪst, US ˈiːg-/ *noun*
خۆخواز، خۆبین، خۆویستی، خۆپەسند، مرۆی خۆهەڵــکێش، منــەمن‌کــەر ◌ خودخــواه، خودپرست، آدم لاف‌زن

egotistic /ˌegəˈtɪstɪk, US ˌiːgə-/ *adjective*, also egotistical /ˌegəˈtɪstɪkl, US ˌiːgə-/
خــۆبین، خۆویــست، خۆخــواز، لــەخۆرازی ◌ خودخواه

egotistically /-kli/ *adverb*
خۆبینانە، بە شێوەیەکی خۆبینی ◌ خودخواهانه

ego trip *noun*
خۆبینی، خۆخوازی، خۆنواندن ◌ خودخواهی

egregious /ɪˈgriːdʒiəs/ *adjective*
یەکجار خـراپ، زەق، بـەرچاو، لێ‌نـەبووراو ◌ فاحش، فوق‌العاده بد

egregiously *adverb*
یــەکجار خــراپ، بــە تــەواوەتی، زەقانــە، لێ‌نەبووراوانە (egregiousness *n*) ◌ بـە طـور فاحش، فوق‌العاده بد

egress /ˈiːgres/ *noun*
1 چوونــەدەرێ، دەرکــەوتن، هاتنــەدەرێ، دەرچــوون 2 مـافی چوونەدەرێ، دەرچە، درگا، ڕێگای چوونەدەرەوە ◌ 1 خروج 2 حق خـروج، انبثاق، مخرج

egression /ɪˈgreʃən/ *noun*
چوونەدەرێ، هاتنەدەرەوە ◌ خروج

egret /ˈiːgrət/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سۆرەویلک، خەمەخۆرە، شـاف [تو خمەکانی *Egretta* (و *Bubulcus*): چەندین جۆرن] ◌ حواصیل

Egyptian /ɪˈdʒɪpʃn/ *adjective, noun*
adj سەربە میسر *n* 1 میسری، خەڵکی میـسر 2 زمـانی ئافرۆـئاسـیاتیکی میـسری کـۆن ◌ *adj* وابسته به مصر *n* 1 اهل مصر 2 زبان باستانی مصری

Egyptian cobra *noun*
کوبرای میسری [*Naja haje*] ◌ کبرای مصری

Egyptian alfalfa weevil *noun*
ئەسپێی کـەت (یـان وێنجە)ی میـسری: جـۆرێ ئەسپێ یـان کێچوولەی دنیـای کـۆن کـە ئێـستا بەلای وێنجەیە لە ڕۆژاوای ئەمریکای بـاکووری [*Hypera brunneipennis*] ◌ نوعی شپشک

Egyptian clover = berseem

Egyptian cotton *noun*
کەتانی میسری، لۆکەمیـسری (زۆرتر لـە میـسر شین دەبێ) ◌ نوعی کتان

Egyptology /ˌiːdʒɪpˈtɒlədʒi, US -ˈtɑːl-/ *noun*
میــــــسرناسی (Egyptological *adj*؛ Egyptologist /ˌiːdʒɪpˈtɒlədʒɪst, US -ˈtɑːl-/ *n*: میــسرناس، زانــای شــوێنەوارە میـسرییەکان) ◌ مصرشناسی

eh /eɪ/ *interjection*, US usually huh
ها! چی! مەگەر نا، مەگین نە ◌ هان! مگر نه

EHF = extremely high frequency

ehrlichiosis *noun*
نەخـوش‌کـەوتن بـەهـۆی بـەکتریـا ڕیکێتـسیە rickettsial گەنەراگوێزەکان [توخم *Ehrlichia* (لە ناوی Paul *Ehrlich*ـەوە)] ◌ ارلیکیوز

eicosanoid *noun*
دەســتەیێ لـە ئاوێتـەکـان (وەک prostaglandinـەکان) کە لە ترشەلۆکە چەورییە تێرنەبووەکـان (وەک arachidonic acid) بـەرهـەم هـاتوون و گلاونەتە چالاکی خانەیی cellular activity ◌ ایکوسانوئید

eicosapentaenoic acid /ˌʌɪkɒsəˌpentiːˈnəʊɪk/ *noun, abbreviation* EPA
(کیمیــا) ترشەڵــۆکی بیــستپێنجینــە یــان ئایکۆساپێنتینۆیک (زۆرتر لە ڕۆنی ماسیدا، لە یۆنــانیـیــەوە *eicosa*- "بیــست" (ژمــارەی گەردیلەکانی کاربۆن لە گەردیکا) + penta- "پێنج" (ژمارەی بەند یان پێوەستە ناپاراوەکاندا) + -*oic* + -ene) ◌ اسید ایکوساپنتیونیک

Eid /iːd/ *noun*, also Id
1 (بـە تـەواوی Eid ul-Fitr /ˌiːdʊlˈfɪtrə/) جەژنی ڕەمەزان 2 (بە تەواوی Eid ul-Adha /ˌiːdʊlˈɑːdə/) جەژنی قوربان ◌ 1 عیـد فطـر 2 عید قربان

eiderdown /ˈaɪdədaʊn, US -dərd-/ *noun*
لێفەی پەڕ، لێفە ◌ لحاف پر

eidolon /ʌɪˈdəʊlɒn/ *noun, pl.* eidolons or eidola /-lə/
تارمایی، سەهوێر، سێتاف، سوێس، تابۆ ◌ شبح

eight /eɪt/ cardinal number *adjective, noun*
adj هەشــــت (دانــە) *n* 1 ژمــارەی هەشــت، ڕەنووسی هەشـت 2 ماشێنی هەشـت سیلێندر 3 دەستەیەکی هەشـت‌کەسی (بەلەم‌سواری) ◌ *adj*

هشت n 1 عدد هشت 2 اتومبیل هشت سیلندر 3 گروه هشت نفری

eighteen /ˌeɪˈtiːn/ cardinal number *adjective, noun*

adj هەژدە n ژمارەی هەژدە، ڕەنووسی هەژدە ◌ *adj* هیجده n عدد هیجده

eighteenth /ˌeɪˈtiːnθ/ ordinal number *noun, adjective*

n هەژدەیەک *adj* هەژدەیەم، هەژدەیەمین ◌ n یک‌هیجدهم *adj* هیجدهم(ین)

eighth /eɪtθ/ ordinal number, *noun, adjective*

n هەشتیەک *adj* هەشتەم، هەشتەمین ◌ n یک‌هشتم *adj* هشتم(ین)

the Eighth Army *noun*

ئەرتەش یان سپای هەشتەم: لقێ لە سپای بریتانیا کە بە درێژایی شەڕی جیهانی دووهەم لە باکووری ئەفریکا شەڕیان دەکرد، پاش 1942 لە لایەن سەرلەشکر (بێرنارد لاو) مۆنتگۆمێری (Bernard Law) Montgomery (1887-1976) و لە شەڕەکانی ئەلعەلەمەین El Alamein و تۆبرۆک Tobruk لە باکووری ئەفریکا بەشداری کرد. پاشان لە ئیتالیا شەڕی کرد. ◌ ارتش هشتم

eighth note *noun*

نۆتی ئۆکتاڤ ◌ نت اکتاو

eightieth /ˈeɪtiəθ/ *noun, adjective*

n هەشتایەک *adj* هەشتایەم، هەشتایەمین، هەشتامین ◌ n یک‌هشتادم *adj* هشتادم(ین)

eightsome reel *noun*

جۆرێ سەمای کرژی سکاتلەندی هەشت‌کەسە ◌ نوعی رقص

eighty /ˈeɪti/ *adjective, noun* (*pl.* eighties)

adj هەشتا n ژمارەی هەشتا، ڕەنووسی هەشتا ◌ *adj* هشتاد n عدد هشتاد

eina /ˈeɪnɑː/ *noun*

(ئەفریکای باشووری) ژان، ئێش، کێشە ◌ درد، مشکل

einkorn /ˈʌɪnkɔːn/ *noun*

گەنمی یەک‌دەنکە ◌ نوعی گندم

Einstein /ˈʌɪnstʌɪn/ = genius

einsteinium /ʌɪnˈstʌɪmɪəm/ *noun*

(کیمیا) ئاینیشتینیۆم، ئەنیشتینیۆم (بە ز.گ. Es. ن. 99) ◌ انیشتینیم

eisteddfod /aɪˈsteðvɒd, US -vɑːd/ *noun, pl.* eisteddfods or eisteddfodau /-ˈvɒdʌɪ/

ئایستێدفاد: فێستیڤاڵێکی پێشبڕکێیانەی ساڵانە بۆ موسیقا، گۆرانی و هەڵبەست لە ویلز ◌ ایستدفود

eisteddfodic /-ˈvɒdɪk/ *adjective*

سەربە ئایستێدفود ◌ وابسته به ایستدفود

Eiswien /ˈʌɪsvʌɪn/ *noun, pl.* Eisweine /-nə/ or Eisweins

سەهۆڵەمەی، مەیێ کە لە ترێی گەییو دروست دەبێ (کاتێ لێکراوەتەوە کە زوقم لەسەری کەوتووە) ◌ ایسوین

either /ˈaɪðə(r), US ˈiːðə(r)/ *adjective, adverb, pronoun*

1 یا، یان، ئان 2 هەریەک (لەو دوانە)، یەکێ لە دوان، یەکێک، یەکێ، هەریەک، هەرکام، هەر، یش، ژی 3 هیچ‌یەک، هیچ‌کام (ئەگەر کارەکە نەرێنی بێ) 4 یان... یان، ها... ها (. . . or either.) ◌ 1 یا 2 یکی از دو تا، هرکدام، هر، هر دو، هم، نیز 3 هیچ‌یک، هیچ‌کدام 4 یا... یا

either-or *adjective*, to be an either-or situation

◌ تەنیا دوو ڕێ لە پێش بوون، یان ئەم یان ئەو تنها دو راه وجود داشتن

ejaculate /ɪˈdʒakjʊlət/ *noun*

تۆو یان ئاوی فڕێدراو یان دەرهاوێشتراو ◌ تخم انزال‌شده

ejaculation /iˌdʒækjuˈleɪʃn/ *noun*

1 قیژە، هاوار 2 ئاوهاتنەوە، کازێری، (دەر)هاوێشتن، دەرپەڕاندن، دانەدەرەوە، دەردان (n ejaculator: (ماسوولکە) دەرهاوێژ؛ ejaculatory /ɪˈdʒakjʊlət(ə)ri/ *adj*: دەرهاوێژ، دەرپەڕێنەر) ◌ 1 فریاد 2 انزال، دفع

ejaculatory duct *noun*

لوولەی دەرهاوێژ یان دەرپەڕێنەر (تۆماو) ◌ مجرای انزالی

ejecta /ɪˈdʒɛktə/ *noun, pl.*, also ejectamenta

(زۆرتر زەوی‌ناسی و ئەستێرەوانی) دەرهاوێشتە(مەنی)، هاوێژە، هاوێژان، دەرپەڕە، هاوێشتە(مەنی، گڕکان)، شتی فڕێدراو ◌ مواد دفع‌شده یا پرت‌شده

ejection /iˈdʒekʃn/ *noun*

دەرهاوێشتن، هاوێشتن، خستنەدەرەوە، دەرخستن، دەرپەڕاندن، دەرکردن، فڕێدان، دانەدەرەوە، دەردان (n ejector: فڕێدەر، دەرپەڕێنەر، دەرهاوێژ(ەر)، ماشە) ◌ اخراج، پرش، پرتاب

ejective /ɪˈdʒɛktɪv/ *adjective, noun*

(دەنگ‌ناسی) *adj* دەرپەڕیو n نەبزوێنی دەرپەڕیو (لە هێندێ زماندا ب.ت. Hausa. بەهۆی ئازادبوونی کوت‌وپڕی گوشار و سەنگی لە قوڕگەوە دەردەچێ) ◌ اجکتیو، فورانی

ejectment *noun*

1 دەرهاوێشتن، هاوێشتن، خستنەدەرەوە، دەرخستن، دەرپەڕاندن، دەرکردن، فڕێدان 2 (ماف) داوای گێڕانەوە یا سەندنەوە (زەوی‌وزار) ◌ 1 طرد، دفع، اخراج 2 (حقوق) دعوای استرداد

ejector seat /iˈdʒektə siːt, US -tər/ *noun,*

also ejection seat
کورسی هاویشتن یان خستنەدەرەوە (فڕۆکە) ◌ صندلی پرتاب
eke /i:k/ *adverb* = also (archaic)
EKG = ECG
el- suffix variant spelling of -le².
elaborate /ɪ'læbərət/ *adjective*
وەستایانە، شارەزایانە، ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ، پڕوردەکاری، دووروودرێژ، تیروتەسەل، تیروپڕ، چڕوپڕ (elaborately /ɪ'læbərətli/ *adv*: 1 بە دووروودرێژی، تیروپڕ 2 وەستایانە، شارەزایانە؛ elaborateness /ɪ'læbərətnəs/ *n*: 1 ئاڵۆزی، پێچەڵاوپێچی، شارەزایی 2 وەستاکاری، وردەکاری، وەستایی (لەکاردا) ◌ ماهرانە، پیچیدە، دقیق، مفصل، مبسوط
elaboration /ɪˌlæbə'reɪʃn/ *noun*
1 روونکردنەوە، لێکدانەوە، باسکردن (بە دووروودرێژی)، درێژەپێدان، لەسەرڕۆیشتن، فراوانکردن، پەرەپێدان: *the elaboration of an idea* 2 وردەکاری، لقوپۆ 3 پێچەڵاوپێچی 4 مامۆستایی، وەستایی (لە کاردا؛ elaborative *adj*؛ elaborator *n*) ◌ 1 توضیح، تفسیر، شرح، گسترش، بسط 2 جزئیات 3 پیچیدگی 4 استادی
elaichi /ɪ'lʌɪtʃi/ = cardamom (Indian)
Elamite /ˌi:lə'maɪt/ *noun*
1 ئیلامی، دانیشتووی ڕەسەنی ئیلامی کۆن (باشووری ڕۆژاوای ئێران) 2 زمانی لکاوی Agglutinativeی ئیلامی (لە 25 تا 4 پێشزایین) ◌ عیلامی
élan /eɪ'lɒ̃, eɪ'læn, US eɪ'lɑ̃:/ *noun*
(لە فەرەنسەوە) بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، تینوگوڕ، کوڵوکۆ، کەفوکوڵ ◌ اشتیاق، شور و شوق
eland /'i:lənd/ *noun, pl.* same or elands
ئاسکی ئەفریکایی [*Tragelaphus oryx* و *T. derbianus*] ◌ ایلند
Elaine *noun*
ئیلاین: هەریەک لەو چەند ژنەی ئەفسانەی ئارتور، ب.ت. ئەوەی کە لەبەر دڵدارییە یەکلایەنەکەی Lancelot دەمرێ ◌ ایلاین
elapsed time *noun*
کاتی بەسەرچوو یان تێپەڕیو، وەختی ڕابووراو ◌ زمان سپری‌شده
elasmobranch /ɪ'lazmə(ʊ)braŋk/ *noun, adjective, pl.* elasmobranchii or elasmobranchs
(گیانەوەرناسی) ماسی کرۆژەیی، کرۆژەماسی: جۆرێ ماسی کرکراگەیی یان کرۆژەیی cartilaginous کۆمەڵەی (ژێرپۆلی Elasmobranchii) کە shark ـەکان، ray ـەکان و skate ـەکان دەگرێتەوە ◌ الاسموبرانچ

elasmosaur /ɪ'lazmə(ʊ)sɔ:/ *noun*
جۆرێ plesiosaurی کریتاسە، ملدرێژ وەک قاز (بنەڕەت: لە *Elasmosaurus* لاتین، لە *elasmos* یۆنانییەوە "کانزای کوتراو (یان چەکوشکاریکراو)" + *sauros* "مارمێلک") ◌ الاسموسور
elastane /ɪ'lasteɪn/ *noun*
ئیلاستەین، ئیلاستان: جۆرێ ماک یان مەتریاڵی پۆلییۆریتین polyurethane، بۆ جلوبەرگی تەنگ بەکاردێنرێ ◌ الاستان
elastase /ɪ'lasteɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئیلاستەیز، ئیلاستاز: جۆرێ هەوێنەی pancreatic کە ئیلاستین هەڵدەتاوێنێ (یان هەرس دەکا) ◌ الاستاز
elastic /ɪ'læstɪk/ *adjective, noun*
adj جیر، جیراسا، کەژئاسا، کەژی، کێشی دێ، ئیلاستیک، نەرم، جۆر، لەگۆڕانهاتوو، بگۆڕ *n* جیر، کەژ ◌ *adj* کش‌سان، کشایند، لاستیکی، انعطاف‌پذیر *n* لاستیک
elasticated /ɪ'læstɪkeɪtɪd/ *adjective*, also elasticized /ɪ'læstɪsaɪzd/
کەژی، کێشی، کێشهاتوو (جلوبەرگ یان لەتە پەڕۆیی) ◌ کشی
elastic band = rubber band
elastic cartilage *noun*
کرۆژەی جیر یان جیرئاسا، کرکراگەی کەژئاسا ◌ غضروف کش‌سانی
elastic collision *noun*
بەریەککەوتنی جیری، لێکەوتنی جیری ◌ برخورد کش‌سانی
elastic fibre *noun*
ریشاڵی جیر یان جیرئاسا، ریشاڵی کەژئاسا ◌ لیف یا فیبر کش‌سانی
elasticity /ˌi:læ'stɪsəti, ˌelæ-, US ɪˌlæ-/ *noun*
جیری، جیرئاسایی، کەژئاسایی، نەرمی، بگۆڕی، جۆری، لەگۆڕانهاتوویی ◌ کش‌سانی، کشایندی، قابلیت ارتجاع، انعطاف‌پذیری
elastic tissue *noun*
شانەی جیر یان جیرئاسا، شانەی کەژئاسا ◌ بافت کش‌سانی
elastin /ɪ'lastɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) glycoprotein یەکی جیری و ریشاڵی کە لە connective tissue دۆزراوەتەوە، پرۆتینێ کە شێوەی collagen دەدا و پێکهێنەری سەرەکی elastic fiber ـەکانە ◌ الاستین
elastomer /ɪ'lastəmə/ *noun*
فرەپارژە یان پۆلیمێری دەسکرد یان سروشتی بە تایبەتمەندی کێشییەوە، ب.ت. جیر: *polyvinyl -rs* (elastomeric *adj*) ◌ الاستومر
Elastoplast /ɪ'lastəplast, US -plɑ:st/

noun
(لە بریتانیا) چەسپی برین ◌ چسب زخم

elate /iˈleɪt/ *adjective*
(کۆن) شاد، خۆش، سەرخۆش، بەکەیف، خۆشحال ◌ شادمان، شاد

elated /iˈleɪtɪd/ *adjective*
خۆشحال، سەرخۆش، خۆش، شاد، گەش، بەکەیف، کەیفساز، هەژیو، exultant: *They were -ed at the result* ◌ خوشحال، خرسند، مشعوف

elation /iˈleɪʃn/ *noun*
سەرخۆشی، شادی، گەشی، هەژان، بەکەیفی، خۆشحالی، گوڕ: *She felt a great sense of -n as she started on the journey* ◌ شعف، وجد، هیجان

E-layer *noun*
توێی یان توێژی ئی (ئایۆنۆسفێر کە دەتوانێ شەپۆلە رادیۆییەکانی لەڕەی نێوەڕاست بگێڕێتەوە) ◌ لایەی ای

Elba *noun*
ئێلبا: شوێنی دوورخستنەوە، تاراوگە (ناوی دوورگەیێکی ئیتالیا لە مەدیتەرانە، نێوان Corsica و ئیتالیا، شوێنی یەکەمین دوورخرانەوەی ناپۆلیۆن بوناپارت لە 14 مایسی 1814 تا 26 فێبریوێری 1815، 243 کیلۆمیتری چوارگۆشە) ◌ البا، مکان تبعید

elbow /ˈelbəʊ, US -boʊ/ *noun*
1 ئانیشکە، ئانیشک، هەرەژنە، کونارشک، زەنگە، میرک، مرک، لاشاخ: *He's fractured his -w* 2 ئانیشکە (لە لوولەکێشیدا) ◌ 1 آرنج 2 زانویی

elbow grease *noun*
ڕەنج‌کێشی، گیان‌دەرهاتن، کوڵەمەرگی، کاری سەخت و گران ◌ کار گل

elbow room *noun*
شوێن یان جێگای تیاهەڵسووڕان ◌ جای کافی

eld /eld/ *noun*
1 (ویژەیی) سەروبەندی پیری، پیری، بەساڵاچوویی 2 سەردەمان یان زەمانی زوو ◌ 1 دوران کهولت، پیری 2 دوران قدیم

elder¹ /ˈeldə(r)/ *adjective, noun*
1 *adj* باوخۆش‌تر، گەورەتر، بەتەمەن‌تر *n* 2 (هەروەها the older) گەورەتر، پیر، ریش‌سپی، ردین‌سپی، گەورە، پیاوماقووڵ، پێشەوا، سەردار، سالار، سەرکردە 3 (elders) پیاوماقوولان، گەورەپیاوان، گەورەترەکان، باوخۆش‌ترەکان، ریش‌سپییەکان ◌ *adj* بزرگ‌تر *n* 1 بزرگ‌تر، بزرگ، شیخ 2 ریش‌سفید، کدیور، زعیم، ارشد 3 (در جمع) بزرگ‌ترها، بزرگان، ریش‌سفیدان

elder² /ˈeldə(r)/ *noun*
(رووەکناسی) ور، گیاور، ورەگیا، گێژەگیا، گیاگێژ [Sambucus nigra] و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ آقطی

elderberry /ˈeldəberi, US ˈeldərb-/ *noun, pl.* elderberries
بەر یان میوەی ورەگیا ◌ میوەی آقطی

elderflower *noun*
گوڵەورە (بۆ دروس‌کردنی مەی و کوردیال) ◌ گل آقطی

elderly /ˈeldəli, US -ərli/ *adjective, noun*
adj بەساڵاچوو، بەتەمەن، پیر، کۆنە، لەکارکەوتوو، پەککەوتوو *n* (the elderly) بەساڵاچووان، پیران، بەتەمەنان ◌ *adj* مسن، سالخورده، قدیمی *n* (the elderly) سالخوردگان

eldership *noun*
گەورەتریتی، گەورەیی ◌ ارشدیت

elder statesman *noun*
پیری سیاسی، راوێژکاری سیاسی ◌ رجل سیاسی معمر

eldest /ˈeldɪst/ *adjective*
گەورەترین، بەساڵاچووترین، پیرترین، بەتەمەن‌ترین، گەورە، نۆبەرە، نخری ◌ ارشد، بزرگ‌ترین، نخست‌زاده

eldorado /ˌel dəˈrɑːdəʊ/ *noun,* also El Dorado, *pl.* El Dorados
زێڕستان، زێڕان، زێڕەلان، ولاتی زێڕ (ولات یان شاری خەیاڵی کانزای بەنرخ تیاهەڵکەوتوو، جاران باوەڕ وابوو کە لە ئەمریکای باشووری بێ) ◌ الدرادور، سرزمین زر

eldritch /ˈel(d)rɪtʃ/ *noun*
سەیر، سەمەرە، نائاسایی، عاجباتی ◌ غیرعادی، عجیب

Eleatic /ˌeliˈætɪk/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە شاری کۆنی یۆنانی Elea لە باشووری رۆژاوای ئیتالیا 2 سەربە ریبازێکی فەلسەفی یۆنانی کە لە لایەن Parmenides ـەوە دامەزرا و Zeno و Xenophanes پەرەی پێدا و یەکێکی تر لە فیلسووفەکانی ئەو ریبازەیە، باوەڕی بە یەکێتی بوون و ناڕاستینەبوونی جووڵە و گۆڕان هەیە *n* فیلسووفێکی ئەو ریبازە ◌ الیاتیک

Eleaticism *noun*
ئێلیاتیسیزم ◌ الیاتیسم

elecampane /ˌelɪkæmˈpeɪn/ *noun,* also inula or scab-wort
(رووەکناسی) سمڵ؟، سملی؟: زەنجەفیلێ لە تیرەی daisy [*Inula helenium*] ◌ راسن، زنجفیل شامی

elect /ɪˈlekt/ *adjective*
adj هەڵبژاردە *n* (the elect) هەڵبژاردەکان، هەڵبژێراوان، تایبەتان، تایبەتمەندان ◌ *adj* منتخب، برگزیده *n* برگزیدگان، نخبگان

electability *noun*
لەهەڵبژاردنهاتوویی ◌ قابلیت انتخاب
electable *adjective*
لەهەڵبژاردنهاتوو، هەڵدەبژێردرێ، بۆ هەڵبژاردن دەبێ ◌ قابل انتخاب
election /ɪ'lekʃn/ *noun*
هەڵبژاردن(ەکان)، دەنگدان، هەڵبژاردن، هەڵبژار ◌ انتخابات، رأی‌گیری، انتخاب
Election Day *noun*
(لە ئەمریکا) رۆژی هەڵبژاردن(ەکان، رۆژێکی پشووە) ◌ روز انتخابات
electioneering /ɪˌlekʃə'nɪərɪŋ, US -'nɪr-/ *noun, adjective*
n شاڵاو یان هەڵمەتی هەڵبژاردن، چالاکی هەڵبژاردن *adj* سەربە هەڵبژاردن(ەکان)، هەڵبژێرانە ◌ *n* مبارزەی انتخاباتی *adj* انتخاباتی
elective /ɪ'lektɪv/ *adjective, noun*
adj 1 هەڵبژێرانە، هەڵبژێر 2 نازۆرەملی، مەیلی، سەرپشکی (ب.ت. لە کۆرسێکی زانکۆی ئەمریکایی‌دا) *n* وانەی سەرپشکانە (لە کۆلێژ یان خوێندنگا) ◌ *adj* 1 انتخابی، انتخاب‌کنندە 2 میلی، اختیاری *n* الکتیو
elector /ɪ'lektə(r)/ *noun*
1 دەنگدەر، کەسێ کە مافی هەڵبژاردنی هەبێ، هەڵبژێر 2 (لە ئەمریکا) ئەندامی electoral college ◌ 1 رأی‌دهندە، انتخاب‌کنندە 2 عضو کالج انتخاباتی
electoral /ɪ'lektərəl/ *adjective*
سەربە هەڵبژاردن یان هەڵبژێران، سەربە دەنگدەران ◌ انتخاباتی، وابستە بە رأی‌دهندگان
electoral college *noun*
کۆلێژی هەڵبژێران (لێژنەی هەڵبژێری سەرۆک‌کۆماری ئەمریکا) ◌ کالج انتخاباتی
electorally /-rəli/ *adverb*
لەباری هەڵبژاردنەوە، لە هەڵبژاردنەکاندا ◌ از نظر انتخابات
electoral register *noun*, also electoral roll
لیستەی دەنگدەرانی لێوەشاو (لیستێکی فەرمی ئەو خەڵکەیە کە دەتوانن لە ناوچەیەکی تایبەتی‌دا دەنگ بدەن) ◌ فهرست رأی‌دهندگان واجد شرایط
electorate /ɪ'lektərət/ *noun*
دەنگدەران، هەڵبژێران ◌ رأی‌دهندگان، انتخاب‌کنندگان
electr(o)- /ɪ'lektrəʊ, US -troʊ/ *prefix*
پێشگر: کارەبا، کارەبایی، ئێلیکتریک، ئێلکترۆن، کارەبایی و... ◌ پیشوند: برق، برقی، الکترون، برقی و...
Electra /ɪ'lektrə/ *noun*
ئێلیکترا: خوشکی Orestes کە یارمەتی براکەی دا تا دایکیان Clytemnestra بکوژن (تا تۆڵەی باوکیان بکەنەوە) ◌ الکترا
Electra complex /ɪ'lektrə kɒmpleks, US kɑːm-/ *noun*
(دەروونناسی) گرێی ئێلیکترا: ئارەزوویێکی بەئاگۆشانەی libidinous نائاگاداری چارەسەرنەکراوی کچێک سەبارەت بە باوکی (بڕوانە Oedipus complex) ◌ عقدەی الکترا
electric /ɪ'lektrɪk/ *adjective, noun*
adj 1 ئێلیکتریک، کارەبایی، برقی: *an -ic* 2 *an electric generator* ◊ *current/charge* *n* 1 تەزێنی ورووژێنەر، بزوێنەر، هەژێنەر 2 (بریتانیا، electrics) تەوژمی کارەبایی 2 سیم‌کێشی (ماڵەوە یا دەزگایێ) (لە *electricus* نوێ‌وە، لە *electrum* لاتینەوە "amber"، لە *ēlektron* یونانی‌یەوە) ◌ *adj* 1 برقی 2 مهیج *n* 1 (در جمع) قطار برقی 2 سیستم سیم‌کشی
electrical /ɪ'lektrɪkl/ *adjective, noun*
adj ئێلیکتریک، برقی، کارەبایی *n* (electricals) کەلوپەل یان circuitry ئێلیکتریکی ◌ *adj* برقی *n* (در جمع) وسایل یا مداربندی برقی
electrical engineer *noun*
ئەندازیار لە کارەبادا، ئەندازیاری کارەبا ◌ مهندس برق
electrical engineering *noun*
ئەندازیاریی کارەبا ◌ مهندسی برق
electrically /-kli/ *adverb*
بە رێگای کارەباوە، بە کارەباوە، بە برقەوە، وەکوو برق، لە ناکاو: *electrically charged particles* ◌ با برق، مانند برق
electrical storm = electric storm
electric arc *noun*
کەوانەی ئێلیکتریکی یا کارەبایی ◌ قوس برقی
electric arc furnace *noun*
کوورەی کەوانەی ئێلیکتریکی یان کارەبایی ◌ کورەی قوس برقی
electric blanket *noun*
پەتۆی ئێلیکتریکی ◌ پتوی برقی
electric blue *noun*
رەنگی شینی رۆشن یان مێتالیک ◌ رنگ آبی فیروزەای
electric chair *noun*
کورسی ئێلیکتریکی (بۆ کوشتن) ◌ صندلی برقی
electric charge *noun*
بارگەی ئێلیکتریکی ◌ بار الکتریکی
electric circuit *noun*
سوورگەی ئێلیکتریکی، خولگەی ئێلیکتریکی ◌ مدار الکتریکی
electric current *noun*
رۆیشت یان تەزووی ئێلیکتریکی، تەوژمی کارەبایی ◌ جریان برق
electric discharge *noun*
بەتاڵ‌کردنی ئێلیکتریکی ◌ تخلیەی الکتریکی

electric eel *noun*
مارماسی ئێلیکتریکی [*Electrophorus electricus*] ◌ مارماهی الکتریکی
electric eye = photoelectric cell
electric fan *noun*
پەنکە، پانکە ◌ پنکه
electric fence *noun*
تێلبەندی ئێلیکتریکی ◌ سیم خاردار برقی
electric field *noun*
بوار یان مەیدانی ئێلیکتریکی ◌ میدان الکتریکی
electric fire *noun*
کووورەی ئێلیکتریکی، کووورەی برقی یان کارەبایی ◌ بخاری برقی
electric guitar *noun*
گیتاری ئێلیکتریکی ◌ گیتار برقی
electrician /ɪˌlekˈtrɪʃn/ *noun*
کارەباوان، کارەباگەر، تێکنیسیەنی کارەبا ◌ تکنسین برق
electricity /ɪˌlekˈtrɪsəti/ *noun*
1 ئێلیکتریسیتی، برق، کارەبا، تەوژمی ئێلیکتریسیتە 2 وروژان، هەژان، بزوان ◌ 1 برق، جریان برق 2 هیجان
electric razor = shaver
electric resistance *noun*
بەرهەڵستی ئێلیکتریکی، بەرگری کارەبایی ◌ مقاومت برقی
electric shock *noun*
برق‌گرتن، کارەباگرتوویی، تەزووی ئێلیکتریکی ◌ برق‌گرفتگی، شوک الکتریکی
electric storm *noun*
برووسکە، تریشقە، رەشەبای ئێلیکتریکی ◌ توفان الکتریکی، رعد و برق
electrification /ɪˌlektrɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
گەیاندنی کارەبا، برقی‌کردن: *the electrification of the railway line from Manchester to Preston* ◌ برق‌رسانی، عمل برقی کردن
electrified *adjective*
برق‌تیابوو، کارەبادار ◌ برق‌دار
electrifying /ɪˈlektrɪfaɪɪŋ/ *adjective*
وروووژێنەر، هەژێنەر، هاروژێنەر، بزوێنەر، راوەشێنەر ◌ هیجان‌انگیز، تکان‌دهنده
electro- /ɪˈlektrəʊ, US -troʊ/ = electr(o)-
electrocardiogram /ɪˌlektrəʊˈkɑdiəʊgræm, US ɪˌlektroʊˈkɑːrdioʊ-/ *noun*
ئێلیکترۆکاردیوگرام، باریکە یان نەواری دڵ ◌ نوار قلبی
electrocardiograph *noun*
ئێلیکترۆکاردیوگراف، دەزگای باریکە یا نەواری دڵ ◌ دستگاه نوار قلب
electrocardiographic *adjective*
سەربە ئێلیکترۆکاردیوگرافی ◌ وابسته به برق‌نگاری قلب
electrocardiography /ɪˌlektrəʊˌkɑːdɪˈɒgrəfi/ *noun*
ئێلیکترۆکاردیوگرافی ◌ برق‌نگاری قلب
electrochemical *adjective*
کارەبایی-کیمیایی، ئێلیکترۆکیمیایی ◌ برقی-شیمیایی
electrochemically *adverb*
لەباری کارەبایی-کیمیایی یان ئێلیکترۆکیمیایی ◌ از لحاظ برقی-شیمیایی
electrochemistry *noun*
کارەبا-کیمیا، ئێلیکترۆکیمیا ◌ برق-شیمی
electroconvulsive therapy /ɪˌlektrəʊkənˈvʌlsɪv θerəpi, US -troʊ-/ *noun*
چارەسەرییەکی پزشکی نەخۆشی مێنتاڵ کە ئێلیکتریسیتە بە مێشکی نەخۆش‌دا تێدەپەڕێنن ◌ الکتروکونولسیو تراپی
electrocution /ɪˌlektrəˈkjuːʃn/ *noun*
کوشتن بە برق یان بە کورسی ئێلیکتریکی: *He was sentenced to death by electrocution* ◌ کشتن با برق یا صندلی الکتریکی
electrode /ɪˈlektrəʊd, US -troʊd/ *noun*
ئێلیکترۆد ◌ الکترود
electrodynamic *adjective*
سەربە electrodynamics ◌ وابسته به الکترودینامیکس
electrodynamics /ɪˌlektrəʊdaɪˈnæmɪks, US -troʊ-/ *noun, pl.*
لقێ لە میکانیک لەبارەی کارلێکی تەوژمە ئێلیکتریکییەکان لەگەڵ بوارە مەگناتیکی یان ئێلیکتریکییەکان‌دا ◌ الکترودینامیکس
electroencephalogram /ɪˌlektrəʊmˈsefələgræm, -ˈkefələ-, US -troʊɪnˈsef-/ *noun*
ئێلیکترۆئێنسێفالۆگرام، باریکە یا نەواری سەر (یان مێشک) ◌ نوار مغزی
electroencephalograph *noun*
ئێلیکترۆئێنسێفالۆگراف، دەزگای باریکەی سەر (یان مێشک) ◌ دستگاه نوار مغزی
electroencephalography /ɪˌlektrəʊmˌsɛfəˈlɒgrəfi, US -ˌkɛf-/ *noun*
ئێلیکترۆئێنسێفالۆگرافی ◌ برق‌نگاری مغز
electrolysis /ɪˌlekˈtrɒləsɪs, US -ˈtrɑːl-/ *noun*
کارۆشیکاری، ئێلیکترۆشیکاری، شی‌کردنەوەی ئێلیکتریکی ◌ برق‌کافت
electrolyte /ɪˈlektrəlaɪt/ *noun*
کارۆشیکارە، ئێلیکترۆشیکارە ◌ برق‌کافه
electrolytic /ɪˌlektrəˈlɪtɪk/ *adjective*

کارۆشیکاری‌یانە، ئێلیکترۆشیکاری‌یانە ۞ برق‌کافه‌ای

electrolytic conduction *noun*

گەیاندنی کارۆشیکاری‌یانە ۞ رسانش الکترولیتی

electromagnet /ɪ'lektrəʊmægnət, US -troʊ-/ *noun*

ئاسن‌کێشی کارەبایی یان ئێلیکتریکی، ئێلیکترۆماگنێت ۞ آهن‌ربای برقی

electromagnetic /ɪˌlektrəʊmæg'netɪk, US -troʊ-/ *adjective*

کارۆتیسی، کارۆمەگناتیسی، ئێلیکترۆمەگناتیک، سەربە یان بەرهەمهاتوو بەهۆی ئێلیکترۆمەگناتیزمەوە، سەربە پێوەندی تەوژمە ئێلیکتریکی‌یەکان یان مەیدان و مەیدانە مەگناتیکی‌یەکان (electromagneticcally *adv*) ۞ الکترومغناطیسی

electromagnetic radiation *noun*

(فیزیک) تیشک‌دانی کارۆتیسی یان کارۆمەگناتیسی، تیشک‌دانەوەی ئێلیکترۆمەگناتیک: جۆری تیشک‌دانەوە کە رۆشنایی بینراو، شەپۆلە رادیۆیی‌یەکان، تیشکەکانی گاما و تیشکەکانی ئێکس دەگرێتەوە و لەودا بوار یان مەیدانە مەگناتیکی و ئێلیکتریکی‌یەکان هاوکات (پێکەوە) دەگۆڕدرێن: وزە لە شێوەی شەپۆلە ئێلیکترۆمەگناتیکەکان، هەروەها زنجیرەیێکی شەپۆلە ئێلیکترۆمەگناتیکی‌یەکان ۞ تشعشع الکترومغناطیسی

electromagnetic spectrum *noun*

شەبەنگی کارۆتیسی یان کارۆمەگناتیسی، شەبەنگی ئێلیکترۆمەگناتیک ۞ طیف الکترومغناطیسی

electromagnetic unit *noun*

یەکەی کارۆتیسی یان کارۆمەگناتیسی، یەکەی ئێلیکترۆمەگناتیک ۞ واحد الکترومغناطیسی

electromagnetic wave *noun*

شەپۆلی کارۆتیسی، کارۆمەگناتیسی یان ئێلیکترۆمەگناتیک (شەپۆلە رایۆیی‌یەکان، infrared، رۆشنایی یان رووناکی بینراو، ultraviolet، تیشکەکانی ئێکس و گاما دەگرێتەوە) ۞ موج الکترومغناطیسی

electromagnetism
/ɪˌlektrəʊ'mægnətɪzəm, US -troʊ-/ *noun*

ئێلیکترۆمەگناتیزم، کارۆمەگناتیزم: 1 دیاردە پێوەند بە مەیدانە مەگناتیک و ئێلیکتریکەکان و کارلێک‌کردنیان لەگەڵ یەکتر و لەگەڵ بارگە ئێلیکتریکی‌یەکان electric charges و تەوژم و تەزووەکان current 2 ئەو زانستە کە دەربارەی ئەو دیاردانە دەکۆڵێتەوە ۞ الکترومغناطیس

electromechanical
/ɪˌlɛktrəʊmɪ'kanɪk(ə)l/ *adjective*

ئێلیکترۆمیکانیکی: سەربە یان ئاماژە بە دەزگایێکی میکانیکی کە بە رێگای کارەباوە کار دەکا ۞ الکترومکانیکی

electrometer /ˌɪlɛk'trɒmɪtə/ *noun*

ئێلیکترۆپێو ۞ الکترومتر

electrometeric *adjective*

سەربە ئێلیکترۆپێوی ۞ وابسته به الکترومتری

electrometry /ˌɪlɛk'trɒmɪtrɪ/ *noun*

ئێلیکترۆپێوی ۞ الکترومتری

electromotive /ɪˌlektrə'məʊtɪv/ *adjective*

کارۆجووڵێن، ئێلیکترۆجووڵێن، ئێلیکترۆموتیف ۞ برق‌ران

electromotive force *noun*

هێزی کارۆجووڵێن ۞ نیروی برق‌ران

electromyographic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە ئێلیکترۆمایۆگرافی‌یەوە هەیە ۞ وابسته به الکترومیوگرافی

electromyography
/ɪˌlɛktrə(ʊ)mʌɪ'ɒgrəfi/ *noun*

تۆمارکردنی چالاکی ئێلیکتریکی شانەی ماسوولکەیی بە رێگای ئێکیکترۆدەکانەوە ۞ الکترومیوگرافی

electron /ɪ'lektrɒn, US -trɑːn/ *noun*

ئێلیکترۆن ۞ الکترون

electronegative /ɪˌlektrə'negətɪv/ *adjective*

ئێلیکترۆنەرێنی، کارەبا یان برقی نەرێنی تیایە ۞ دارای برق منفی

electronic /ɪˌlek'trɒnɪk, US -'trɑːnɪk/ *adjective*

1 ئێلیکترۆنی، ئێلیکترۆنیکی، سەربە ئێلیکترۆنیک: ◊ *electronic fuel injection* 2 کامپیوتێری، ئێلیکترۆنیک: *electronic journalism* *electronic banking* ۞ 1 الکترونی، وابسته به الکترونیک 2 کامپیوتری

electronically /ɪˌlek'trɒnɪkli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ئێلیکترۆنیکی، ئێلیکترۆنیکانە ۞ به طور الکترونیکی

electronic banking *noun*

بانکەوانی کامپیوتێری یان ئێلیکترۆنی ۞ بانکداری الکترونی

electronic cash *noun*

پارەی ئێلیکترۆنی یان کامپیوتێری (= پارەیێ کە بەکاردێت بۆ کڕینی شتومەک لەسەر ئینتێرنێت، بەڵام لە دەرەوە پارەیەکی وا نییە) ۞ پول الکترونی

electronic data interchange *noun*

گۆڕینەوەی زانیاری ئێلیکترۆنی ۞ مبادلەی دادەهای الکترونی

electronic formula *noun*

شێوگ یا فۆرمۆلی ئێلیکترۆنی ۞ فرمول الکترونی

electronic funds transfer *noun*
راگوێستنی سنووقە ئێلیکترونی یەکان (کامپیوتێری یەکان) ۞ انتقال صندوق‌های الکترونی
electronic mail *noun*, also email
پۆستی ئێلیکترۆنی(کی) ۞ پست الکترونیکی
electronic money *noun*
پارەی ئێلیکترۆنی، پارەی کامپیوتێری ۞ پول الکترونی
electronic music *noun*
موسیقای ئێلیکترۆنی ۞ موسیقی الکترونی
electronic organizer *noun*
ڕێکخەری ئێلیکترۆنی ۞ ارگانیزر الکترونی
electronic publishing *noun*
بلاوکردنەوەی ئێلیکترۆنی ۞ انتشار الکترونی
electronics /ɪˌlɛk'trɒnɪks, US -'trɑːn-/ *noun, pl.*
ئێلیکترۆنیک، دەزگا ئێلیکترۆنی(کی)یەکان: *the a fault in the* - ◊ *electronics industry* ۞ الکترونیک، دستگاه‌های الکترونیکی *ectronics*
electronic signature *noun*
مۆر یان ئیمزای ئێلیکترۆنی ۞ امضای الکترونی
electronic tagging *noun*
تاگینگی ئێلیکترۆنی (سیستمێ کە لەودا شتێکی ئێلیکترۆنی بە کەسێکەوە دەنێن بە شێوەیێ کە پۆلیس و هتد دەزانێ ئەو کەسە لە کوێیە) ۞ تاگینگ الکترونی
electronic ticketing *noun*
تیکێت‌وەرگرتنی ئێلیکترۆنی یان کامپیوتێری ۞ بلیط‌گیری الکترونی
electron microscope *noun*
وردبینی ئێلیکترۆنی ۞ میکروسکوپ الکترونی
electron optics *noun, pl.*
لقێ لە فیزیک لەبارەی هەڵسوکەوتی ئێلیکترۆنەکان لە بوارە مەگناتیکی و ئێلیکتریکی‌یەکاندا ۞ الکترون اپتیک
electro-optics *noun, pl.*
لقێ لە زانست لەبارەی کاریگەری بوارە ئێلیکتریکی‌یەکان لەسەر ڕووناکی و ئۆپتیک ۞ الکترو اپتیک
electrophoresis /ɪˌlɛktrə(ʊ)fə'riːsɪs/ *noun*
(فیزیک و کیمیا) جوولە یان بزاوتی پارچۆلکە بارگاوی‌یەکانی نێو شلە یان ولولە gel لەژێر کاریگەری مەیدانی ئێلیکتریکی‌دا ۞ اکتروفورز
electrophoretic *adjective*
سەربە ئێلیکترۆفۆریسیس یان کارەباهەڵگری ۞ وابستە بە اکتروفورز
electrophoretically *adverb*
لەبارەی ئێلیکترۆفۆریسیس یان کارەباهەڵگری‌یەوە ۞ از لحاظ اکتروفورز
electroplating *noun*
داپۆشینی شتێ بە توێژاڵێکی ناسکی کانزا بە ڕێگای کارۆشیکاری‌یەوە ۞ آبکاری
electropositive /ɪˌlɛktrə'pɑːzətɪv/ *adjective*
ئێلیکترۆنەرێنی، ئێلیکترۆپۆزیتیف، کارەبا یان برقی ئەرێنی تیایە ۞ الکتروپوزیتیو، دارای برق مثبت
electroscope /ɪ'lɛktrəskəʊp/ *noun*
کارەبادۆز، ئێکترۆدۆز ۞ برق‌یاب
electroscopic *adjective*
سەربە کارەبادۆز، سەربە ئێکترۆدۆز ۞ وابستە به برق‌یاب
electroshock therapy /ɪ'lɛktrəʊʃɒk θɛrəpi, US -troʊʃɑːk/ = electroconvulsive therapy
electrosurgical *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە electrosurgery یەوە هەیە ۞ وابستە به الکتروسرجری
electrosurgery *noun*
ئێلیکترۆنەشتەرگەری، نەشتەرگەری‌یێ کە تەزووی ئێلیکتریکی لەرەبەرز بەکاردێنێ بۆ بڕینی شانەیێ ۞ الکتروسرجری
electrotherapy *noun*
ئێلیکترۆتراپی، چارەسەرکردن بە کارەبا، کارەباتیماری ۞ الکتروتراپی
electrothermal *adjective*, also electrothermic
کارۆگەرمی، کارەبایی-گەرمی ۞ برقی-حرارت
electrotype *noun*
چاپی کارەبایی یان ئێلیکتریکی، گرافۆرسازی ئێلیکتریکی (electrotyper *n*) ۞ چاپ برقی، گراورسازی برقی
electrovalence *noun*
کارۆهاوهێزی، ئێلیکترۆهاوهێزی ۞ الکترووالانس
electrovalence number *noun*
ژمارەی کارۆهاوهێزی یان ئێلیکترۆهاوهێزی ۞ عدد الکترووالانس
electrovalent /ɪˌlɛktrə(ʊ)'veɪl(ə)nt/ *adjective*
کارۆهاوهێز، ئێلیکترۆهاوهێز ۞ الکترووالانسی
electrum /ɪ'lɛktrəm/ *noun*
ئێلیکترۆم (= دارشتەی زێڕ لەگەڵ سەدی بیستی زیو، بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینێ لە *ēlektron* یۆنانی "electrum ،amber") ۞ الکتروم
eleemosynary /ˌɛliː'mɒsɪnəri, US -'mɒz-/ = charitable
elegance /'ɛlɪgəns/ *noun*
ڕێک‌وپێکی، شۆخی، شۆخ‌وشەنگی، پێکەوتوویی، ئەدا، ناز، ئەتوار، جوانی، وردەکاری ۞ برازندگی، آراستگی، قشنگی، زیبایی
elegant /'ɛlɪgənt/ *adjective*
ڕێک‌وپێک، جوان، شۆخ، شۆخ‌وشەنگ،

شەدەلار، بەلەنجەولار، پرلەوردەکاری، ناسک، سەرنجڕاکێش، بەنەدا، بەناز، بەئەتوار، بەعینوان: *She was tall and elegant* ۞ برازنده، زیبا، قشنگ، ظریف، گیرا

elegantly /'elɪgəntli/ *adverb*

◊ *elegantly furnished*: بە وردەکاری‌یەوە ۞ *elegantly dressed* با ظرافت

elegiac /ˌelɪ'dʒaɪək/ *adjective*, also elegiacal

an elegiac lament for departed youth: 1 سەردولکەیی، چەمەری(یانە) سەربە سەردەمی لە یۆنانی دەوربەری سەدەی حەوتەمی بەر لە زایینی کە هۆنراوەگەری بەو شێوە لە خشتەگەلی couplets وادا گەشەی پێدرا 2 بەخەم، ماتەماوی، خەمبار، لێوبەبار، دڵتەنگ، کوڵیل، کز، مات، پەژارەدار 3 (elegiacs) هۆنراوەیی لەسەر کێشی چەمەری (elegiacally *adv*) ۞ 1 مرثیه‌ای؛ الجیاک 2 غم‌انگیز، اندوهگین، حزین، افسرده 3 الجیاک

elegist *noun*, also elegiast

چەمەری‌نووس، سەردولکەنووس ۞ مرثیه‌سرا

elegit *noun*, Latin, literally "he has chosen"

دەستووریکی قانوونی بۆ گلدانەوە یان گرتنی ماڵ و دارایی (کەسێکی) قەرزار تا ئەو کاتەی قەرزەکەی دەداتەوە ۞ حکم تأمین مدعی به

elegy /'elədʒi/ *noun*, *pl.* elegies

1 سەردولکە، چەمەری، دورک، شین‌نامە 2 (لە هۆنراوەی یۆنانی و لاتین‌دا) هەڵبەست یان شێعریکی نووسراوە بە شێوەی خشتە سەردوولکەیی‌یەکان elegiac couplet ۞ 1 مرثیه 2 الجی

element /'elɪmənt/ *noun*

1 توخم، ڕەگەز 2 بنچینە، بنگەهـ بنەما، ماک، بنەڕەت، بەشی سەرەکی، بەش، پار، پارچە، پشک 3 کەمێ، نەختێ، برێ، نیسکێ، چکێ 4 تایەتمەندی 5 ئێلیمێنت (کەڵوپەلی ئێلیکتریکی) 5 بوار، مەڵبەندی سروشتی، هێزەکانی سروشت، هەریەک لە چوارماکە (ئاو، ئاور، خاک و هەوا) 6 (elements) سەرەتاکان، بنەماکان، بنچینەکان 7 ئاووهەوا، هەوا (ناخۆش) 8 گروپ، کۆمەڵ، دەستە (بنەڕەت: بە ڕیگای فەرەنسی کۆن لە *elementum* لاتین "rudiment ،principle") ۞ 1 عنصر 2 رکن، اساس، جزء اصلی، بخش، قسمت 3 ذره، کمی 4 ویژگی 5 المنت 6 حیز، محیط طبیعی 6 (در جمع) مقدمات، مبانی 7 هوا 8 گروه

elemental /ˌelɪ'mentl/ *adjective*

1 سەربە چوارماکە 2 (کیمیا) توخمی، سەربە ڕەگەز، سادە، پەتی 3 کۆنترۆڵ‌نەکراو، بێ‌ئەمان، هەوسارپساندوو، دەس‌بەسەردانەگیراو، سەخت: *the elemental fury of the storm* 4 بنەڕەتی، بنچینەیی، بناخەیی، بنەمایی، سەرەکی، سۆزی، سۆزەکی: *an elemental truth* ۞ 1 وابسته به عناصر اربعه 2 عنصری، بسیط 3 عنان گسیخته 4 بنیادی، اساسی، عاطفی

elementarily /ˌelɪ'mentərəli, US /ˌelɪmən'reəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی سەرەتایی، بە شێوەیەکی سادە ۞ به طور مقدماتی

elementary /ˌelɪ'mentri/ *adjective*

1 سەرەتایی، بەرایی، دەسپێک: *at an elementary level* 2 سەرەکی، بنچینەیی، بنەڕەتی، بنگەهی: *the elementary laws of economics* 3 ئاسان، ساکار، سادە، سانا: *elementary questions* ۞ 1 مقدماتی، ابتدایی 2 بنیادی 3 ساده

elementary intelligence *noun*

هۆش یا ئینتێلیجێنسی سەرەتایی ۞ هوش ابتدایی

elementary particle *noun*

پارچۆلکەی بنچینەیی یا بنەڕەتی ۞ ذره‌ی بنیادی

elementary school *noun*

خوێندنگای سەرەتایی، دەبستان، قوتابخانەی سەرەتایی، فێرگەی سەرەتایی ۞ دبستان

elemi /'eləmi/ *noun*

جەوکی زەیتوون، ئێلیمی، ئەلیمی ۞ صمغ زیتون

elenchus /ɪ'leŋkəs/ *noun*, *pl.* elenchi /-kʌɪ/

بەرپەرچ‌دانەوەی لۆژیکی ۞ تکذیب منطقی یا قیاسی

elephant /'elɪfənt/ *noun*, *pl.* same or elephant

فیل [*Loxodonta africana* (فیلی ئەفریکایی، ئەفریکا) و *Elephas maximus* (فیلی هیندی، باشووری ئاسیا)] ۞ فیل

elephant bird *noun*

فیلەمەل، باڵندەفیلە (قڕی تیکەوتووە) ۞ نوعی پرنده

elephant garlic *noun*

سیرەفیلە؟ (*Allium ampeloprasum*) ۞ نوعی گیاه

elephant grass *noun*

گیافیلە؟ [*Pennisetum purpureum*] ۞ نوعی گیاه

elephantiasis /ˌelɪfən'taɪəsɪs/ *noun*

1 ئێلیفانتایسیس، دەردەفیلە، فیلە، پەلفیلی (= گەورەبوونەوە یان ئەستووربوونی شانەکان، ب.ت. گەورەبوونەوەی یەکجاری پەلێ یان باتوودان scrotum کە بەهۆی گیرانی بۆری‌یەکانی لەشاوی lymphatic بەهۆی کرمی تالەیی ب.ت. بە ناوی (*Wuchereria bancrofti*) تووش دەبێ) 2 هەڵدان، گەورەبوونەوە یان زیادەپەرەسەندنێکی زۆری نەویستراو: *elephantiasis of the imagination* ۞ 1 پیل‌پایی 2 الفانتیاز

elephantine /ˌelɪ'fæntaɪn, US -tiːn/

adjective
1 فیلی، فیل‌ئاسا 2 زله، زەبەلاح، زەلام، کەتە، ناقۆلا، فیل(ئاسا)، ناهەموار، تەزە: *elephantine movements* ◌ 1 فیل‌مانند 2 گنده

elephantoid /ˌɛlɪˈfantɔɪd/ *adjective*
فیلی، شێوەفیل، فیل‌ئاسا ◌ فیل‌مانند

elephant seal *noun*
فیلەبەرازی ئاوی، بەرازەفیلی ئاوی: جۆرێکی زلە کە لە کەناری رۆژاوای ئەمریکای باکووری و دەوروبەری ناوچەکانی جەمسەری باشووری (باشووران)، نێرەکەی ملی زۆر ئەستوورە و لمۆزێکی نەرمی هەیە [توخم *Mirounga*: دوو جۆرن] ◌ نوعی فک

elephant's ear *noun*
گوێ‌فیل: 1 = taro 2 گیایێکی چەندساڵەی گەرمێنانی ئاسیا لە توخمی (*Alocasia*) ◌ گوش‌فیل

elephant shrew *noun*
جۆرێ گیانداری مێرووخۆری چکۆلەی ئەفریکایی لمۆزدرێژ [خێزان Macroscelididae: زۆر جۆرن] ◌ نوعی موش

Eleusinian *adjective*
Eleusinian سەربە Eleusisی کۆن یان mysteries ◌ الوسینن

Eleusinian mysteries /ˌɛljuːˈsɪnɪən/ *noun, pl*
دابونەریتی ساڵانەی یۆنانی‌یانی کۆن لە دێی Eleusis نزیک بە ئاتین، بە سەربەزی Demeter و Persephone ◌ الوسینن میستریس

elevated /ˈelɪveɪtɪd/ *adjective*
1 بەرزەوەبوو، ژوورەوەبوو، رووناکبیر، پایەبەرز، ئاکاربەرز، رەوشتبەرز، باڵا، بەرز: *an elevated status* 2 بەرزەوەند، کورس، سەرتر، ژوورتر، بڵیند، بارست ◌ 1 متعالی، والا، رفیع 2 برجسته

elevated railway *noun*, also elevated railroad
رێی ئاسنی بەرز (یان کورس)، رێگای ئاسنی بارست یان بڵیند (سەرتر لە رێگاوبان) ◌ راه‌آهن مرتفع

elevation /ˌelɪˈveɪʃn/ *noun*
1 بەرزکردنەوە، بردنەسەرەوە، ژووربوونەوە، باڵابوونەوە، چوونەسەرەوە، بەرزبوونەوە، هەڵکشان 2 بەرزی، بڵیندی 3 تەپۆڵکە، گرد، زورک، بڵیندایی، جێگای بەرز، بەرزایی (ب.ت. لە ئاستی دەریاوە) 4 نەخشەی لایەکی خانووبەرە 5 گۆشە (چەک‌وچۆڵ) ◌ 1 ارتقا، ترفیع، فرازش 2 رفعت 3 تپه، بلندی، ارتفاع 4 نقشه‌ی نما 5 زاویه

elevator /ˈelɪveɪtə(r)/ *noun*
1 هەڵگر، بەرزکەرە، دەزگای هەڵێنان 2 شاکەنوو، عەماری دەغڵودان 3 یەکێ لەو دوو بەشی جووڵۆکی کلکی فڕۆکەیێ کە بەکاردێرێ یان دروست دەکرێ بۆ لووربوونەوە یان بەرزبوونەوە، رووتەختی بەرزکەرە 4 (توێکاری) ماسوولکەی هەڵێنەر یان بەرزکەرەوە ◌ 1 آسانسور 2 سیلو 3 سکان افقی 4 عضله‌ی رافعه

elevator operator = lift-attendant

eleven /ɪˈlevn/ cardinal number *adjective, noun*
adj یازدە، یانزە، یەوەندەس (دانە) *n* 1 ژمارەی یازدە، رەنووسی یازدە 2 دەستەیەکی یازدەی کەسە (تۆپێن، هاکی و کریکێت) ◌ *adj* یازده *n* 1 عدد یازده 2 تیم یازده نفری

elevenses /ɪˈlevnzɪz/ *noun, pl.*
(بریتانیا و نافەرمی) قاوەڵتوون، بەرقەندە ◌ نیم‌چاشت

eleventh /ɪˈlevnθ/ ordinal number *noun, adjective*
n یازدەیەک *adj* یازدەیەم، یازدەیەمین ◌ *n* یک‌یازدهم *adj* یازدهم(ین)

eleventh hour *noun*
دواسات، دوایین کات، ئاخروئۆخر ◌ آخرین لحظه

ELF *abbreviation* extremely low frequency

elf /elf/ *noun, pl.* elves
پەری، جنۆکە (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ جن، پری

elfin /ˈelfɪn/ *adjective*
1 وەکوو جنۆکە، جنۆکەئاسا، جنۆکەیی 2 وەکوو پەری، پەری‌ئاسا ◌ 1 مثل اجنه، وابسته به اجنه 2 مثل پری

elfish /ˈelfɪʃ/ *adjective*
شەیتان، ناجسن، بەدجسن، نارەسەن، شلوق، هاروهاج، بەعەرزەوەگیرنەبوو، بەدزات، ودودە (*adv* /ˈelfɪʃli/ elfishly، *n* elfishness: شەیتانی، ناجسنی، شلوقی، بەدزاتی، ودودەیی) ◌ تخس، شیطان

elf-lock(s) /ˈelflɒk/ *noun, pl.,* also elf knot(s) /ˈelfnɒt/
قژ یان پرچی شێواو و تێک‌ئاڵاو ◌ مو یا زلف ژولیده

elf owl *noun*
کوندەجنۆکە: هی باشووری ئەمریکا و مەکسیکۆ، هێلانە لەسەر کاکتوس و دار سازدەکا [*Micrathene whitneyi*] ◌ نوعی جغد

Eli *noun,* Hebrew *'Ēlī*
ئێلی، عیلی: دادگەر و پریستی گەلی ئیسرائیل ◌ عیلی

Elias = Elijah

elicitation /iˌlɪsɪˈteɪʃn/ *noun*
هەڵێنجان، هەڵگوێستن، (لێ)هەڵکراندن ◌ استنباط، استخراج

eligibility /ˌelɪdʒəˈbɪləti/ *noun*
پێ‌شیان، شیان، بەجێبوون، پێ‌ڕەوایی، لێوەشانەوە: *Marriage to a national gave automatic eligibility for citizenship* ۞ استحقاق، شایستگی، واجد شرایط بودن

eligible /ˈelɪdʒəbl/ *adjective*
1 پێ‌شیاو، لێوەشاو، بەرحەق، پێکەوتوو، پێ‌ڕەوا، شیاو، شیاوی هەڵبژاردن، گونجاو. بەجێ، لێوەشاو: *eligible to retire* 2 گونجاو بۆ ژن‌ومێردایەتی: *an eligible bachelor* (eligibly /ˈelɪdʒəbli/ *adv*: پێ‌شیاوانە، بەرحەقانە) ۞ 1 سزاوار، درخور، مستحق، واجد شرایط 2 مناسب زناشویی

Elijah *noun*, Hebrew *Ēlīyāh*
ئلیا(ھ): پێغەمبەری گەلی ئیسرائیل لە سەدەی 9 بەرلە زایین ۞ ایلیا

eliminable /ɪˈlɪmɪnəbl/ *adjective*
شیاوی لابردن، لادەبرێ، لابردەنی ۞ حذف‌کردنی

elimination /ɪˌlɪmɪˈneɪʃn/ *noun*
1 لابردن، خستنەلا، سڕینەوە، نەهێشتن، تیابردن، خاشەبرکردن، پاکتاوکردن، بنبڕکردن، لەنێوبردن، هەڵگرتن، هەڵتەکاندن 2 کوشتن 3 دوورخستنەوە، دەرکردن، خستنەدەرەوە، دەرپەڕاندن ۞ 1 حذف، رفع، محو، ریشه‌کنی، معدوم‌سازی 2 قتل 3 دفع

Elisha *noun*, Hebrew *Ĕlīshā'*
ئێلیشا: پێغەمبەری گەلی ئیسرائیل و جێگری ئیلیا(ھ) Elija ۞ الیشع

elision /ɪˈlɪʒn/ *noun*
1 دەنگ‌سڕینەوە، لابردنی دەنگ یان بڕگە، ئاسانکردنەوە 2 لێکدان، تێکەڵکردن، تێک‌هەڵکێشان ۞ 1 حذف آوایی 2 آمیزش، ادغام

elite /eɪˈliːt, US ɪˈliːt/ *noun, adjective*
1 هەڵبژێراوان، هەڵبژاردە، سەرتۆپ: *a member of the elite* ◊ *of the ruling/intellectual elite* ◊ *an -te military academy* ◊ *the entertainment world* 2 ئەندازەی پیتێ لە تایپینگدا بە 12 کارەکتەر لە هەر ئینچدا (بنەڕەت: لە *élite* فەرەنسی "choice ،selection") ۞ 1 نخبگان، گزیدگان، نخبه، برگزیده 2 الیت

elitism /eɪˈliːtɪzəm, US ɪ-/ *noun*
ئێلیتیسیزم، هەڵبژاردەگەری، حکومەتی نوخبە یان هەڵبژاردە ۞ نخبه‌گرایی، نخبه‌سالاری، حکومت نخبگان

elitist /eɪˈliːtɪst, US ɪ-/ *noun, adjective*
n هەڵبژاردەگەر، ئێلیتیست: *an elitist model of society* *adj* هەڵبژاردەگەرانە ۞ *n* نخبه‌گرا، نخبه‌سالار *adj* نخبه‌گرایانه، نخبه‌سالارانه

elitist theory *noun*
تیۆری هەڵبژاردەگەری ۞ نظریه‌ی نخبه‌گرایی

elixir /ɪˈlɪksə(r), US -sɪə(r)/ *noun*
ئێکسیر، ژیناو، دەرمانی دەردی بێ‌دەرمان (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست لە *al-'iksīr* عەرەبی، لە *al* "ئامرازی پێناسە" + *'iksīr* لە *xērion* یۆنانی "گەردەی وشکاندنی برینەکان") ۞ اکسیر

Elizabethan /ɪˌlɪzəˈbiːθn/ *adjective, noun*
adj سەربە سەردەمی شاژن ئێلیزابێتی یەکەم (1558-1603) *n* هاوچەرخی ئێلیزابێتی یەکەم، کەسێ کە لە سەردەمی ئەودا ژیابێ ۞ *adj* وابسته به دوره‌ی الیزابت *n* معاصر ملکه‌ی الیزابت

elk /elk/ *noun, pl.* same or elks
1 ئێلک، گاناسک (گاسک)، لە ئەمریکای باکووری moose ی پێ‌دەڵێن [*Alces alces*] 2 وشەیێکی ئەمریکای باکووری بۆ wapiti ۞ الک

elkhound *noun*
جۆرێ سەگی ڕاو یان تاجی زلەی ڕەگەزێکی سکاندیناڤی بە تووکی زبری بۆرەوە ۞ الکهوند

ell /el/ *noun*
گەز (= ئەندازەیێکی نزیک بە 45 ،cm115 ئینچ لە ئینگلتەرە و 37 ئینچ لە سکاتلەند)، گەزی شایی (72 cm؛ بنەڕەت: لە ڕیشەی هێند و ئەورووپایی لەگەڵ *ulna* لاتین؛ ئەم پێوانە لە بنەڕەتا دەگەڕێتەوە بۆ درێژایی قۆڵی مرۆڤ) ۞ ال

ellagic acid /ɛˈladʒɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی ئێلاجیک $C_{14}H_6O_8$ ۞ اسید الاجیک

ellipse /ɪˈlɪps/ *noun*
1 هێلکەیی 2 لابردن، پەڕاندن ۞ 1 بیضی 2 حذف

ellipsis /ɪˈlɪpsɪs/ *noun, pl.* ellipses /-siːz/
1 هاوتالابردن، هاووشەلابردن 2 نیشانەی لابردن (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *elleipsis* یۆنانی، لە *elleipein* "پەڕاندن" "leave out") ۞ 1 حذف به قرینه 2 علامت حذف

ellipsoid /ɪˈlɪpsɔɪd/ *noun*
شێوە یان تەنی هێلکەیی ۞ جسم بیضی

elliptical /ɪˈlɪptɪkl/ *adjective*, also elliptic /ɪˈlɪptɪk/
1 هێلکەیی، هێلکەئاسا 2 ڕستەیێ کە وشە هاوتاکەی لابرابێ، (ڕستە) هاووشەلابراو 3 کورتە، پوختە (elliptically /-kli/ *adv*: بە شێوەی هێلکەیی، هێلکەییانە) ۞ 1 بیضی، بیضوی 2 دارای حذف به قرینه 3 موجز

elliptical galaxies *noun, pl.*
کاکێشانە هێلکەییەکان، کاکێشکە یان گالاکسییە هێلکەییەکان (هەروەها elliptical، بڕوانە galaxy (spiral ۞ کهکشان‌های بیضوی

ellipticity /ɪlɪpˈtɪsɪtɪ/ *noun*
هێلکەیێتی، هێلکەیەتی، هێلکەییبوون ۞ بیضیت

elm /elm/ *noun*

(رووەکناسی) وزم، بزوو، بزی، رەشەدار، دارەرەش، گژەدار؟ (درەخت (هەروەها elm tree) یان دارەکەی [*Ulmus procera* "وزمی ئینگلیسی"، *U. americana* "ئەمریکای باکووری"، و چەند جۆریکی پێوەندیدار]) ۞ درخت نارون، چوب نارون

elm bark beetle *noun*

قالۆنچەی تویکلی وزم، دوو جۆری هەیە، خێزان Scolytidae کە راگوێزەری فۆنگۆسی مایەی Dutch elm disease ن: 1 (هەروەها native elm bark beetle) رەسەنی رۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری [*Hylurgopinus rufipes*] 2 (هەروەها smaller European elm bark beetle) لە ئەورووپاوە هێنراوە بۆ رۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری [*Scolytus multistriatus*] ۞ نوعی نارون

elm family *noun*

خێزانی وزم، وزمی(یـ)ان: خێزانێکی رووەک Ulmaceae، بریتین لە وزمەکان، hackberry و دارە چنارەکان plane trees ۞ خانوادەی نارون

elm leaf beetle *noun*

قالۆنچەی گەلای وزم [*Pyrrhalta luteola*] ۞ نوعی سوسک

El Niño /ɛl 'ni:njəʊ/ *noun, pl.* El Niños

ئێل نینۆ، کورەک(ـە)؟: تێزرژانێکی دووبارەوەبووی نارێک و سەیری ناوە گەرمەکانی سەرەوە لە ئۆقیانووسی گەورەوە Pacific Ocean بەرەو و بەدرێژایی کەناری رۆژاوای ئەمریکای باشووری (ب.ت. پێرۆ و ئێکوادۆر) کە پێشی هەستانی upwelling ناوە قوولایی ساردەکانی پرخۆراک دەگرێ و نموونە و پاتێرنە ناووهەواییە جیهانی و ناوچەییەکان لێک دادەبرێ (بنەرەت: لە سپانیاییەوە "the (Christ) child" چونکو لە سەروبەندی کریستمەسدا روودەدا، بڕوانە La Niña) ۞ ال نینو

elocution /ˌelə'kju:ʃn/ *noun*

هونەری وتاردان، هونەری دەربڕین، زمانپاراوی، شێوەی دەربڕین، خۆشڕاوێژی ۞ آیین سخنوری، فن بیان

elocutionary /ˌelə'kju:ʃəneri/ *adjective*

سەربە هونەری وتاردان، سەربە شێوەی دەربڕین یان وتاردان ۞ وابستە بە آیین سخنوری

elocutionist *noun*

وتاربێژ، شارەزای وتاردان، مامۆستای هونەری وتاردان ۞ سخنور، معلم فن بیان

Elohim /ɛ'ləʊhɪm, 'ɛləʊhi:m/ *noun*

ناوی خودا لە تەوراتدا (بنەرەت: لە عیبرییەوە *'ĕlōhīm* (کۆ *pl.*) ۞ الوهیم

elongate /'i:lɒŋgeɪt/ *adjective,* also -gated /'i:lɒŋgeɪtɪd, US ɪ'lɔ:ŋ-/

(زیندەناسی) درێژ و باریک، کێشراو ۞ دراز، کشیدە

elongation /ˌi:lɒŋ'geɪʃn, US ˌi:lɔ:ŋ-/ *noun*

1 درێژکردن(ەوە)، کێشان، کشاندن، کێشراوی، درێژبوونەوە، باریکبوونەوە، درێژەوەبوون، درێژە 2 (ئەستێرەوانی) مەودایی گۆشەیی دوو ئەستێرە، مەودای گۆشەیی لە خۆرەوە (جیابوونەوەی گۆشەیی هەسارەیێ لە خۆر یان ساتەلایتێ لە هەسارە) ۞ 1 تطویل، تمدید، دراز کردن، کشیدن، درازشدگی، دنبالە 2 فاصلەی زاویەی دو ستارە

elopement /ɪ'ləʊpmənt, US ɪ'loʊp-/ *noun*

رەدووکەوتن، هەلگیران ۞ فرار

eloquent /'eləkwənt/ *adjective*

زمانپاراو، رەوانبێژ، زمانتەڕ، دەربڕ، خۆشوتار، بەدوو، زمانڕان، خۆشدوو (*n* eloquence /'eləkwəns/: زمانپاراوی، رەوانبێژی، خۆشوتاری، بەدوویی، زمانڕانی، خۆشدوویی؛ *adv* eloquently /'eləkwəntli/: رەوانبێژییانە، بە رەوانبێژی) ۞ فصیح، سلیس، گویا

else /els/ *adverb*

تر، دی، دن، هی تر، ئیدی، ئیتر، ئەگەنا، نەگینا: *What else did he say?* ◊ *how else could he have acted* ◊ *here and nowhere else* (or else: ئەگەنا، ئەگینا، دەنا، if not, otherwise: *Hurry up or else you'll be late* ◊ *They can't be coming or else they'd have called*) ۞ دیگر، وإلا

elsewhere /ˌels'weə(r), US -'wer/ *adverb*

(لە)جێیەکی تر، (لە)شوێنێکی تر یان دی، جێیەکی دیکە: *Elsewhere, the weather today has been fairly sunny* ◊ *took my business elsewhere* ◊ *Prices are higher here than elsewhere* ۞ جای دیگر

ELT /ˌi: el 'ti:/ *abbreviation* English Language Teaching

فێرکردنی زمانی ئینگلیسی (یان ئینگلیزی) بۆ بیانییەکان ۞ ای ال تی

cluate /'ɛlju:ət, US -eɪt/ *noun*

(کیمیا) گیراوەیێ کە بە شتن بەدەس هاتبێ ۞ الیوت

elucidation /iˌlu:sɪ'deɪʃn/ *noun*

روونکردنەوە، رۆشنکردنەوە، تیشکخستنەسەر ۞ توضیح

elucidator *noun*

روونکەرەوە ۞ توضیح‌دهندە

elucidatory /ɪ'lu:sɪdəˌtəri/ *adjective,* also clucidative /ɪ'lu:sɪdeɪtɪv/

روونکردنەوەیی ۞ توضیحی

Elul /'i:lʌl, US 'ɛlʌl/ *noun*

(لـه ڕۆژمێـری جوولەکـەدا) ئـەیلوول، مـانگی دوازدەیەمی فەرمی یا نادینی و مانگی شەشەم لە سالی دینیدا (بنەڕەت: لە *'ĕlūl* عیبرییەوە) ◯ ایلول

elusion /ɪˈluːʒən/ *noun*

هەلاتن، دەرچوون، دەربازبوون، ڕەڤیان، ڕاکردن، خۆدزینەوە، لەخشتەبردن، خۆبەدەستەوەنەدان، پرینگانەوە ◯ فرار، گریز، طفره

elusive /iˈluːsɪv/ *adjective*, also elusory /iˈluːsərɪ/

1 گیرنەکەوتوو، خۆبەدەستەوەنەداو، خۆبەدەستەوەنەدەر، نەگیرێ، بەردەستنەکەوتوو، توخننەکەوتوو 2 ئالۆز، پێچەلپێچ، تێکەلپێکەل، تەژمە، لێل، سەختە بۆ بیرهاتنەوە یان تێگەیشتن 3 دوورەپەرێز (elusively /iˈluːsɪvli/ *adv*: بە شێوەیەکی ئالۆز، ئالۆزانە؛ elusiveness *n*: گیرنەکەوتوویی، خۆبەدەستەوەنەداوی، ئالۆزی، پێچەلپێچی، تێکەلپێکەلی) ◯ 1 فرار، گریزپا 2 پیچیده، مبهم 3 الوسیو

elution /ɪˈl(j)uːʃn/ *noun*

شتن، شۆردن، شواردن ◯ شستشو

elutraition *noun*

1 جیاکردنەوە، پاککردنەوە (یان پالاوتن) یان لابردن بەهۆی شتنەوە 2 جیاکردنەوەی پارچۆلکە سووک و قورسەکانی ماکێ بەهۆی شتنەوە (elutriator *n*) ◯ الوتریاسیون

eluvial *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە eluviation یا eluvium ـەوە هەیە ◯ الوویاسیون

eluviation *noun*

ڕاگوێزران بەهۆی با و باران (eluviated *adj*) ◯ الوویاسیون

eluvium *noun*, *pl.* eluvia

نیشتنی خۆل و خاک، تۆز و هتد، بەهۆی لێکهەلوەشانی (تەختە)بەردەکان پێکهاتووە (لە شوێنی بنەڕەتی خۆیدا) ◯ الوویوم

elver /ˈelvə(r)/ *noun*

بەچکەمارماسی ◯ نوزاد مارماهی

elves = plural form of elf

elvish = elfish

Elysian /ɪˈlɪzɪən/ *adjective*

سەربە بەهەشت، بەهەشتی (ئەو جێگایە کە لە میتۆلۆژی یۆنانیدا کە پالەوان و قارەمانەکان دوای مەرگ دەبردرانە ئەوێنە)؛ بەهەشتئاسا، شێوەبەهەشت، بەهەشتی ◯ وابستە بە بهشت؛ بهشت‌مانند

Elysium /ɪˈlɪzɪəm/ *noun*, *pl.* Elysia or Elysiums

1 بەهەشت (لە میتۆلۆژی یان باوەڕی دینی یۆنانیدا) 2 بەختەوەری ◯ 1 (در اسطورەشناسی یا اعتقاد مذهبی یونان) پردیس، بهشت 2 سعادت

elytron /ˈelɪtrɒn/ *pl.* elytra /-trə/, also elytrum

کالانە، ئێلیترۆن، هەریەک لە دوو قاوغی بالی قالۆنچە (بنەڕەت: لە *elutron* یۆنانییەوە "کالان" "sheath") ◯ الیترون

em- /ɪm, em/ *prefix*

پێشگر: هاوواتای en ◯ پیشوند: مترادف en

'em *pronoun* = them

emaciated /ɪˈmeɪʃieɪtɪd, US ɪˈmeɪs-/ *adjective*

لاواز، کز، دالگۆشت، ڕەقەل، بێهێز، بێگیان، سست، پێچوو، بنێس (emaciation /ɪˌmeɪsiˈeɪʃn/ *n*: لاوازی، کزی، بێهێزی، پێچوون، سستی، بێگیانی، پێچوویی، بنێسی) ◯ لاغر، نحیف، ضعیف

email /ˈiːmeɪl/ *abbreviation* electronic mail, also e-mail

ئیمەیل، پۆستی ئێلیکترۆنی ◯ ایمیل

emalangeni = plural form of lilangeni

emanation /ˌeməˈneɪʃn/ *noun*

1 بلاوبوونەوە، هاتنەدەرەوە، هەلقولین، دەرپەڕین، effluence 2 دەرکەوتن، سەرهەلدان، پەیدابوون، سەرچاوەگرتن 3 ئیزۆتوپێکی isotope ڕادۆن radon کە بەهۆی شیبوونەوەی disintegration ڕادیۆئەکتیف بەرهەم هاتووە: *radium emanation* (emanative *adj*) ◯ 1 انتشار، گسیل، صدور 2 ظهور، تجلی، افاضه، نشئت 3 اماناسیون

emancipated *adjective*

ڕزگاربوو، دەربازبوو، ئازاد ◯ رهایی‌یافته

emancipation /ɪˌmænsɪˈpeɪʃn/ *noun*

ڕزگاری، ئازادی، ئازادکردن، ڕزگارکردن، دەربازبوون، نەجات(بوون)؛ emancipator *n*: ڕزگارکەر، ڕزگاریخواز، ئازادکەر، ڕزگاریدەر؛ emancipatory /ɪˈmænsəpətəʊrɪ/ *adj*: ڕزگاریخواز، ڕزگارکەر) ◯ رهایی، تخلیص، آزادسازی، نجات

emasculation /iˌmæskjuˈleɪʃn/ *noun*

1 خەساوی، گوندەرهێنان، خەساندن، لەپیاوەتیخستن، یەختەکردن 2 لاوازکردن، پێچواندن، بێهێزاندن، سستاندن، لەبەلوپۆخستن، لەبرشتخستن 3 (ڕووەکناسی) نێرەکبڕی، بڕینی نێرەکی گول (emasculative or emasculatory *adj*: لەپیاوەتیخەر، خەسێنەر؛ emasculator *n*) ◯ 1 اختگی، اخته‌سازی 2 تضعیف 3 اماسکیولاسیون

embalmer /ɪmˈbɑːmə(r)/ *noun*

مۆمیاکار، مۆمیاگەر، ئیمبامێر ◯ مومیاگر

embalmment *noun*

1 مۆمیایی، مۆمیاکاری، مۆمیاگەری 2 پاراستن،

ئاگالێبوون، ئاگاداشتن ۞ 1 حنوط، مومیایی، مومیاگری 2 حفظ

embankment /ɪm'bæŋkmənt/ *noun*
دیواره، دیوارەخۆڵ، دیوارچن، بەردچن، (خۆڵ)هەڵدراوە، لاگیرە، کۆماخۆڵی ئەمبەر و ئەوبەری ڕێگاوبان ۞ خاکریز، پشته

embargo /ɪm'bɑːɡəʊ, US ɪm'bɑːrɡoʊ/ *noun, pl.* embargoes
1 قەدەغە(کردن)، بەربەندیتی (ب.ت. بازرگانی و جموجۆڵی کەشتییەکان)، بەربەندی ئابووری: *an arms embargo* 2 (کۆن) کۆسپ، قۆرت، تەگەرە، ڕێگر 3 ڕاگرتن، وەستاندن، گلدانەوە ۞ 1 ممنوعیت، تحریم اقتصادی 2 مانع 3 توقیف

embarkation /ˌembɑː'keɪʃn/ *noun*
1 بارلێنان، بارکردن: *-tion will be at 14:20 hours* 2 خستنەسەرکار، دامەزراندن، لەسەرکاردانان 3 سواربوون، ڕێبواربەری 4 دەسپێک، دەستێدان ۞ 1 بارگیری 2 بەکارگماری 3 مسافرگیری 4 آغاز، مبادرت

embarrassed /ɪm'bærəst/ *adjective*
سەرسام، تاساو، سەرلێشێواو، تریقەوەبوو، شەرمداگرتووع خەجاڵەتبار ۞ سراسیمە، خجالت‌زده

embarrassing /ɪm'bærəsɪŋ/ *adjective*
شڵەژێنەر، پەشۆکێنەر، ناڕەحەتکەر، نیگەرانکەر، تاسێنەر، ناخۆش ۞ (embarrassingly /ɪm'bærəsɪŋli/ *adv*) مضطرب‌کنند، دستپاچه‌کننده، نامطلوب

embarrassment /ɪm'bærəsmənt/ *noun*
ناڕەحەتی، نیگەرانی، دڵەڕاوکێ، شەرم، خەجاڵەتی، پەشۆکاوی، شڵەژاوی، تاساوی، سەرسامی، شێواوی، شپرزەیی، ناڕێکوپێکی، مایەی سەرشۆڕی، مایەی شەرمەزاری یان ناڕەحەتی، ملۆزم، مایەی گرفتاری یان دەردەسەری ۞ نگرانی، اضطراب، خجالت، سراسیمگی، آشفتگی، مایەی ننگ، مایەی دردسر

embassage /'ɛmbəsɪdʒ/ *noun*
1 پلەوپایەی باڵیۆزی 2 = deputation ۞ مقام سفارت

embassy /'embəsi/ *noun, pl.* embassics
باڵیۆزخانە، شاند، نێردە ۞ سفارت، سفارت‌خانه، هیأت نمایندگی

embattled /ɪm'bætld/ *adjective*
1 شەڕئامادە، ئامادەی شەڕ، ڕاساو، لەکاتیشەڕدا، خەریکشەڕ، دوژمندەورگرتوو، لە دۆخی بەرگریدا، لەکاتیبەرگریدا 2 گەمارۆدراو، دەوردراو، کلیدە، دەورگیراو، دۆرپێچکراو 3 خاوەن برج و شوورە، قەڵا و شوورەدار ۞ 1 آمادەی جنگ، درگیر جنگ، در حال جنگ 2 محاصره‌شده 3 دارای استحکامات

embattlement = battlement

embayment *noun*
1 دەروداني کەنداو، کەنداوگیری 2 کلیدەدان، دەوردان، گەمارۆدان، دەورگرتن ۞ 1 محصورسازی خلیج 2 محصورسازی

embedded *adjective*
داکوتراو، ڕەگداکوتاو، جێگیر، تۆکمە، پتەو، گیرکردوو، تێچەقیو، تێخراو؛ (زمانەوانی) نێوبگیر، لانەگیر ۞ ریشەدار، محکم، فرورفته؛ درونه‌گیر

embedding *noun*
(زمانەوانی) نێوبگیری، نێوگیری، لانەگیری، ئمبێدینگ ۞ درونه‌گیری

embedment *noun*
داکوتران، داکوتاندن، دانان، خستنەنێوکارەوە ۞ قرارگیری

embellishment *noun*
1 جوانکردن، جوانکاری، ڕازاندنەوە، خەملاندن، تاموچێژ 2 (embellishments) خشڵوخاڵ، خشڵ، زێڕوزەنبەر (embellished *adj*: سەرنجڕاکێش، بەتاموچێژ، خۆش (بەهۆی خستنەسەری وردەکاری و پەلوپۆوە) ۞ 1 تزیین، زیباسازی، آب و تاب 2 (در جمع) تزیینات

ember /'embə(r)/ *noun*
1 پۆلوو، پشکۆ، پەنگر، سکڵ، نێزگڵ 2 خۆڵەمێشی گەرم، پاشماوەی ئاور، ژیلەمۆ (داگیرساو) 3 نیوەسووتاو، سەرەبزووت 4 شوێنەوار، شەقڵ (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 اخگر 2 خاکستر گرم 3 نیم‌سوز 4 اثر

Ember days /'embə(r)/ *noun, pl.*
ڕۆژانی (دۆعا و) نزا و ڕۆژوو ۞ روزهای دعا و روزه

embezzlement *noun*
دزی، دەسپیسی، لاخستن، دەسکیسی، لێدزین، لێدەرکێشان (embezzler /ɪm'bezlə(r)/ *n*: دەسپیس، لاخەر، دەسکیس، دز، لێدەرکێش) ۞ اختلاس

embitterment *noun*
ناهومێدی، دڵساری، تووڕەیی، ڕقهەستاوی، پێناخۆشبوون، خەمباری (embittered *adj*: دڵسارد، ناهومێد، تووڕە، ڕقهەستاو، نارازی، دڵپڕ، خەمبار؛ embittering *adj*: تاڵ، ناخۆش) ۞ یأس، عصبانیت، تلخ‌کامی

emblazonment *noun*
1 جوانکردن 2 پیشاندان 3 پیاهەڵدان، بەشانوباهۆدا هەڵدان، پەسندان، تاریفدان، ستایشت (emblazoned *adj*: جوانکراو، ڕازێنراو، ڕازاوە (بە دروشم، وشە، هێما یا دیزاینێ) ۞ 1 آرایش 2 نمایش 3 ستایش

emblem /'embləm/ *noun*
1 شتێکی هێمایی heraldic، وەک نیشانە و دروشمی نەتەوە، ڕێکخراوە یا خێزانی:

America's national emblem, the bald eagle 2 هێما، نیشانە، دروشم، بەرزەنگ: *The dove is an emblem of peace* ◌ 1 امبلم 2 مظهر، نماد، علامت

emblematic /ˌembləˈmætɪk/ *adjective*, also emblematical
هێما، نیشانە، بەرزەنگ، هێمایی، پیشاندەر، نیشاندەر، دەرخەر، بە نیشانەی (emblematically *adv*) ◌ مظهر، نماد، نمادین، مشعر، حاکی

emblements /ˈembləmənts/ *noun, pl*
بەرێیل، بەروبوو، بەرهەم، بەرجفت، رێژان، ئاژار، داهات، هاورد، حاسل (emblematically *adv*) ◌ محصول زمین

embodiment /ɪmˈbɒdimənt, US -ˈbɑːd-/ *noun*
1 نموونە، هێما 2 وێناکردن، هێنانەپێش‌چاو، هێنانەبەرچاو، گیانبەبەرداکران، لەشکری 3 لەخۆگرتن، تیابوون 4 تێخستن، خستنەنێو ◌ 1 مظهر 2 تجسم، تجسد 3 تضمن 4 درج

embolic *adjective*
سەربە رەگبەند، سەربە رەگبین، سەربە embolism ◌ وابسته به امبولوس

embolism /ˈembəlɪzəm/ *noun*
ئامبۆلیزم، رەگبەندان؟ (گیرانی خوێنبەر یان رەگ بەهۆی جەڵغە یان مەیینی خوێن، بڵقی هەوا و هتد) ◌ آمبولی

embolus /ˈembələs/ *noun, pl.* emboli /-laɪ, iː/
رەگبەند، رەگبین، ئێمبۆلوس ◌ امبولوس

embonpoint /ˌɒmbɔ̃ˈpwɑ̃/ *noun*
1 (لە فەرەنسەوە) قەڵەوی، لەباری، تێکسمراوی 2 پربوون، پڕێتی، تژیبوون ◌ 1 فربهی 2پرشدگی

embosomed *adjective*
لە باوەشی ◌ در آغوش

embossment *noun*
نەخش‌هەڵکۆڵی (embossed *adj*: نەخش‌هەڵکۆڵراو؛ embosser *n*: نەخش‌هەڵکۆڵ) ◌ برجستەکاری

embouchure /ˌɒmbʊˈʃʊə(r), US ˌɑːmbʊˈʃʊr/ *noun*
1 دەم، زار، جێی‌دەم، رێژگە، رەزاو، دووراوان (تێزەنگ: رێژگەی خور و بەتەوژم) 2 (لە ئامێری موسیقادا) جێ‌دەم ◌ 1 دهانە، مصب 2 دهنی

embourgeoisement /ɔ̃ˈbʊəʒwɑːzmɒ̃, French ɑ̃buʀʒwazmɑ̃/ *noun*
بوونە bourgeois ◌ بورژوایی شدن

embowed /ɪmˈbaʊd/ *adjective*
گومەزئاسا، تاقی، کەوانەیی ◌ قوسی

embrace /ɪmˈbreɪs/ *noun*
باوەش، ئامێز، حەمێز، لە باوەش گرتن، باوەش‌پیاکردن (بنەرەت: لەسەر بنچینەی -in لاتین "arm" *brachium* + "in") ◌ آغوش. عمل در بغل گرفتن

embracement *noun*
1 باوەش، ئامێز، حەمێز، لە باوەش گرتن، ماچ‌ومووچ، پێکانووسان، باوەش‌پیاکردن 2 لەخۆگرتن، تیابوون، گرتنەوە، داگرتن (embracer *n* :embraceable *adj*) ◌ 1 آغوش، عمل در بغل گرفتن 2 تضمن

embranchment /ɪmˈbræntʃmənt/ *noun*
لق، لک، تا، (لق)لێ‌بوونەوە، پەلهاویشتن ◌ شاخه، انشعاب

embrasure /ɪmˈbreɪʒə(r)/ *noun*
کونەشوورە، کون، تیرگە، کەلەبەری کونگرە، کولانکە ◌ مزغل، تیرکش

embrittlement *noun*
قرپاندن، قرپ‌کردن، قرچاندن، تورتاندن، خاواندن، ناسک‌بوونەوە، قرپەوەبوویی ◌ تردسازی، تردشدگی

embrocation /ˌembrəˈkeɪʃn/ *noun*
رۆن، هەنوون، هەتوان (بنەرەت: لە embrocatio(n-) لاتینی نوێ، لە embrocare یونانی، لەسەر بنچینەی embrokhē یونانی "lotion") ◌ پماد

embroidered *adjective*
1 گریچن، ئۆیەچن(کراو)، (بە)گوڵچنراو، دەرزی‌کاری‌کراو 2نەخشێنراو، بەتام‌وچێژ، بەچێژوتام، پێوەنراو ◌ 1 سوزن‌دوزی‌شده 2 پرآب و تاب

embroidery /ɪmˈbrɔɪdəri/ *noun, pl.* embroideries
1 گریچنی، ئۆیە، دانتێل، گوڵچنی، گوڵدوزی، دەرزی‌کاری، نەخشاندن، دەرزی‌درووییی: *a beautiful piece of embroidery* 2 سەرنج‌راکێشی، تام‌وچێژ، پێوەنان (بەلام ناگرنگ) ◌ 1 سوزن‌دوزی 2 آب و تاب

embroilment *noun*
1 پشێوی، شێوان، تووش‌هاتن، تووش‌بوون، دوچاربوون، پێوەبوون 2 کێشە، قرە، گوڵمەز ◌ 1 آشفتگی، گرفتاری 2 نزاع

embry(o)- *prefix*
پێشگر: ئاوەڵمە، ئاولەمە، کۆرپەلە (بنەرەت: لە late Latin لە *embruon* یونانی "fetus"، لە -em "into" + *bruein* "grow") ◌ پیشوند: رویان، جنین

embryo /ˈembriəʊ, US -brioʊ/ *noun* (embryos), *adjective*
n 1 ئاوەڵمە، ئاولەمە، ئاولەمە، کۆرپەلە، بار، بەر، پیزە 2 بنەرت، بناخە 3 (رووەکناسی) گیاچک، رووانە، بەرەسە، بەشێ لە تۆو کە شین

یان پەرە دەسێنێ *adj* سەرەتایی، دەسپێک، یەکەمین ◯ *n* 1 رویان، جنین 2 شالودە 3 (گیاەشناسی) گیاهک *adj* نخستین، اولیە

embryogenic *adjective*, also embryogenetic
سەربە ئاوەڵمەپێکهاتن یان گوورانی ئاولەمە ◯ وابستە بە جنین‌زایی

embryogeny *noun*, also embryogenesis
ئاوەڵمەپێکهاتن، گوورانی ئاولەمە، کۆرپەلە پەیدابوون ◯ جنین‌زایی

embryoid *noun, adjective*
ئاولەمەئاسا، شێوەئاولەمە، شێوەئاولەمە ◯ رویان‌مانند، جنین‌وارە

embryological /ˌembriəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
سەربە ئاوەڵمەناسی (embryologically *adv*) ◯ رویان‌شناختی

embryologist /ˌembriˈɒlədʒɪst, US -ˈɑːl-/ *noun*
ئاوەڵمەناس، ، ئاولەمەناس، کۆرپەلەناس ◯ رویان‌شناس

embryology /ˌembriˈɒlədʒi, US -ˈɑːl-/ *noun*
ئاوەڵمەناسی، ئاولەمەناسی، کۆرپەلەناسی ◯ جنین‌شناسی، رویان‌شناسی

embryonic /ˌembriˈɒnɪk, US -ˈɑːnɪk/ *adjective*
1 ئاوەڵمەیی، کۆرپەلەیی 2 ناتەواو، نەبەکام، نەگووراو، پێنەگەیشتوو، سەرەتایی، بەرایی، دەسپێک، *an* rudimentary ،incipient: ◯ (embryonically *adv*) *embryonic plan*
1 جنینی، رویانی 2 ناقص، اولیە، ابتدایی

embryonic disc *noun*
(هەروەها) 3 blastoderm = 2 blastodisc = 1 (embryonic shield) قەڵغانی ئاولەمەیی: بەشی کۆمەڵکە خانەی نێوەوەی blastocyst ی، لەوێوە ئاولەمەی شیردەرێکی placental پەرەدەسێنێ یان دەگووڕێ (یان گەشە دەکا) ◯ امبریونیک دیسک

embryonic membrane *noun*
extraembryonic ،پەردەی ئاولەمەیی membrane ◯ غشاء رویانی

embryoohyte *noun*
گیائاولەمە، رووەکی ئاولەمەیی، bryophyte و tracheophyte دەگرێتەوە، subkingdom (Embryophyta) ◯ رویان‌رُست

embryo sac *noun*, also megaspore
(رووەکی گوڵدار) کیسەی پەرەسە یا گیاچک: خانەیێکی درشت یا زلەی دەنکی rudimentary، لەنێو ئەوەوە گیاچک هەڵدەدا ◯ امبریو ساک

embryo transfer *noun*, also embryo transplant
راگویستنی ئاولەمە (بۆ منداڵدانی surrogate mother) ◯ امبریو ترانسفر

emcee /emˈsiː/ *noun*
بەڕێوەبەر، پێشکەش‌کار ◯ مجری

-eme *suffix*
پاشگر: (زمانەوانی) یەکەیێکی جیاکەرەوە یان دیاری‌کەری پێکهاتەی زمانی: *taxeme*، *phoneme*، *morpheme* ◯ پسوندی است در زبان‌شناسی

emendation /ˌiːmenˈdeɪʃn/ *noun*
راست‌کردنەوە، چاک‌کردن، بژارکاری (emendator *n*: راست‌کەرەوە، بژارکار) ◯ تصحیح، اصلاح

emendatory /ɪˈmendətəʊri/ *adjective*
راست‌کردنەوەیی ◯ تصحیحی

emerald /ˈemərəld/ *noun, adjective*
n زمروت: (رەنگ) *adj an emerald ring* سەوزی کاڵ، سەوزی رۆشن، سەوزی زمروتی ◯ *n* زمرد *adj* (رنگ) سبز زمردی

emerald green *noun*
رەنگی سەوزی کاڵ ◯ رنگ سبز روشن

emergence /iˈmɜːdʒəns, US iˈmɜːrdʒəns/ *noun*
1 پەیدابوون، دەرکەوتن، هاتنەڕوو، سەرهەڵدان، هاتنەدەری، ئاشکرابوون، روونبوونەوە، وەدیارکەوتن 2 پێکهاتن، رەخسان، پەیدابوون، دەرکەوتن، سەرهەڵدان 3 (گوڵ، خونچە و هتد) پشکوتن، گوڵ‌کردن، دەمەترەک ◯ 1 پیدایش، ظهور، بروز 2 شکل‌گیری، پیدایش 3 شکفتن

emergency /iˈmɜːdʒənsi, US iˈmɜːrdʒ-/ *noun (pl.* emergencies*), adjective*
n 1 دۆخی تەنگەتاوی، باری نائاسایی 2 رووداو، قەومین، بوویەر 3 کاتی تەنگەتاوی، گاڤا تەنگاڤی 4 (emergencies) رووداوەکان، کاتە ناکاو یان تەنگەتاوی‌یەکان، سات‌وکاتی تەنگەتاوی *adj* تەنگاڤی، تەنگەتاوی، ناکاوی، پێداویستی، ئەژمەت، کتوپڕ، ناکاو، دەسبەجێ ◯ *n* 1 حالت فوق‌العادە 2 سانحە 3 موقع اضطراری 4 (در جمع) سوانح، مواقع اضطراری *adj* اضطراری، ضرورت، فوری

emergency brake *noun*, Brit. handbrake
وەستێنەی تەنگەتاوی، وەستێنەی دەستی، دەستی ◯ ترمز دستی

emergency exit *noun*
دەرچەی تەنگەتاوی، درگای چوونەدەرەوەی تەنگەتاوی ◯ در خروجی اضطراری

emergency landing *noun*
نیشتنەوەی تەنگەتاوی ◯ فرود اضطراری

emergency services *noun, pl.*
رێکخراوە خزمەت‌گوزاری یان راژەوانی‌یە تەنگەتاوی‌یەکان ◯ سازمان‌های خدمات اضطراری

emergency ward *noun*, also emergency room

بەشـی رووداوەکـان یـان فریاکـەوتن، بەشـی تەنگەتاوی ۞ بخش اورژانس

emergent /i'mɜ:dʒənt, US i'mɜ:rdʒ-/ *adjective*

1 لـە دەرکـەوتن‌دا، رووڵـە دەرکـەوتن، لـە پەیـدابوون‌دا، نـوێ و هێـشتا لـە پـەرەدا، لـە پەرەسەندن‌دا، لە پێشکەوتن‌دا، رووڵە پێکهاتن، لە گووران‌دا 2 تازەسـەربەخۆ، تازەدامەزراو، سـاوا، کۆربـە: *emergent nations* (emergently *adv*) ۞ 1 در حـال پـیـدایش یـا ظهـور، در حـال شکل‌گیری، تازه استقلال‌یافته 2 نوپا

emeritus /i'merɪtəs/ *adjective*

(لاتین) خانەنشین (مامۆستای زانکۆ): *emeritus professor of microbiology* ۞ بازنشسته

emersion /i:'mɜ:ʒən, US ʃən/ *noun*

دەرکـــەوتن، پەیـــدابوون، سەرهەڵـــدان، ســـەرهێنانەدەرەوە، هاتنـــەدەرێ، دەرچـــوون، emergence ۞ ظهور، پیدایش، خروج

emery /'eməri/ *noun, pl.* emeries

بەردەسماتە، سمارتە، بەردەساو ۞ سنگ سنباده

emery board *noun*

نینۆکساو، برپەندی نینۆک ۞ سوهان ناخن

emery paper *noun*

کاغەزساو، کاغەزی سما(ر)تە، کاغەزپەرداخ ۞ کاغذ سنباده

emesis /'ɛmɪsɪs/ *noun*

(تکنیکـی) رشـانەوە، هێنانـەوە، هێـڵنج‌دان، vomiting ۞ قی، استفراغ

emetic /i'metɪk/ *adjective, noun*

adj رشـێنەر(ەوە)، هێـڵنج‌پێـدەر *n* دەرمـانی رشێنەرەوە (emeticaly /i'metɪkli/ *adv*) ۞ *adj* قی‌آور *n* داروی استفراغ‌آور

emetic gas *noun*

گازی رشێنەر(ەوە) ۞ گاز قی‌آور

-emia, also -aemia, also -haemia, US –hemia *suffix*

پاشگر: باری خوێن، دۆخی خوێن (بنەڕەت: لە *-aimia* یۆنانی‌یەوە، لە *haima* "blood") ۞ پسوند: وضع خون

emic *adjective*

(زمانەوانی) ئێمیک (بنەڕەت: لە phon*emic* ـەوە، بروانە etic) ۞ واجی، امیک

emic unit *noun*

(زمانەوانی) یەکەی ئێمیک ۞ واحد واجی یا امیک

emigrant /'emɪgrənt/ *noun, adjective*

کۆچـــەر، کۆچبـــەر، کۆچکـــەر، مـــشەخت، کۆچ‌کردوو، لانەواز؛ گیانەوەر یان رووەکێکی کۆچەر ۞ مهاجر، برون‌کوچ؛ جانور یا گیاه مهاجر

emigration /,emɪ'greɪʃn/ *noun*

کۆچەری، کۆچبەری، کۆچ‌کردن، لانەوازی ۞ مهاجرت، برون‌کوچی

émigré /'emɪgreɪ/ *noun*

کۆچبەر، کۆچەر، پەنابەری سیاسی ۞ پناهنده‌ی سیاسی

eminence /'emɪnəns/ *noun*

1 ناوبانـــگ، نـــاو، ناوودەنـــگ، نـــاوداری، سەربەرزی، لێوەشاوەیی، پایەبەرزی، گەورەیی، بەرزی 2 تەپ، گرد، گقاندە، بەرزایی، بڵیندایی، کـەلات، بـەرزانی، زەوی بـەرز 3 (تویکـاری) بـەرزایی، دەرپـەڕیوی (لـەش) ۞ 1 شـهرت، شایـستگی، رفعت 2 تپه، بلندی، زمین بلند 3 برآمدگی

Eminence /'emɪnəns/ *noun*

جەناب، بـەڕێز، جـەنابی بـەڕێز (لـە پێـوتن بـە کاردینال، لە کلێسەی کاسۆلیک‌دا) ۞ عالی‌جناب

eminence grise /,ɛmɪnɒ̃s 'gri:z/ *noun, pl.* éminences grises pronunc. same

هێـزی نهـێنی، دەسـەڵاتی نهـێنی، دەسـەڵاتی پشت‌پەردە ۞ قدرت پشت پرده

eminent /'emɪnənt/ *adjective*

1 ناسراو، بەناوبانگ، ناودار، جێ‌دار، سەربەرز، گەورە، مەزن، بەرجەستە، دیار، پایەبەرز 2 بەرز، بڵیند 3 زۆر، یەکجار 4 بەرچاو، دیار، ئاشکرا (eminently /'emɪnəntli/ *adv*: یەکجار زۆر، گەلێ) ۞ 1 معروف، شهیر، برجسته، والامقام 2 مرتفع، رفیع 3 بسیار 4 معلوم

eminent domain *noun*

(مـاف) مـافی مـیری یـان حکومـەت بـۆ دەس‌بەسەراگرتنی دارایی تایبەتی بۆ بەکارهێنانی گشتی (پاش بۆبژاردنی) ۞ امینت دوماین

emir /e'mɪə(r), 'emɪə(r), US e'mɪr, eɪ'mɪr/ *noun*, also amir

ئەمیر، میر؛ فـەرماندەری لـەشکری (زۆرتـر) مسولمان (بن) ۞ شیخ، امیر

emirate /'emɪərət, 'emɪrət, US 'emərət/ *noun*

1 پلەوپایـەی میرنـشین، پۆسـتی میرنـشین 2 میرنشین، میرگەهـ 3 سەردەم یان سەروبەندی میرنشینی، ماوەی میرنشینی ۞ 1 مقام امیری 2 شیخ‌نشین، امیرنشین، امیری 3 دوره‌ی شیخ‌نشینی

emissary /'emɪsəri, US -seri/ *noun, pl.* emissaries

1 نێردراو، نێردراوی تایبەت، پەیامبەر، راسپاردە، شاند 2 representative، secret شوفار، سیخور، agent ۞ 1 فرستاده، سفیر، پیک 2 مأمور مخفی

emission /i'mɪʃn/ *noun*

1 بڵاوبوونـەوە، دەرچـوون، بەلاڤـی، دەرکـردن، دانەدەرەوە، دەردان، دەرچواندن، خـستنەدەرەوە، دەرپـەڕین، دەربەڕینـەدەرەوە، دەرهاویـشتن، ناردن، چوونەدەرێ 2 ئاوهاتنەوە، ئاو، تۆماو ۞ 1 صدور، پخش، نشر، انتشار، برون‌پراکنی، گسیل،

ارسال، خروج 2 انزال، منی
emission spectrum *noun*
(کیمیا) شەبەنگی بڵاوبوونەوەیی ◌ طیف نشری
emission theory *noun*
(کیمیا) تیۆری یان بیردۆزی بڵاوبوونەوەیی ◌ نظریەی نشری
emissive /iːmɪsɪv/ *adjective*
دەرکەر، دەرپەڕێنەر، بڵاوکەرەوە ◌ بیرون‌دهنده، نشرکننده
emissivity *noun*
دەرکەریتی، دەرپەڕێنەریتی، بڵاوکەرەویتی ◌ بیرون‌دهندگی، نشرکنندگی
emitter *noun*
نێرەر، دەرنێر، بڵاوکەرەوە ◌ فرستنده، پخش‌گر
Emmental /ˈɛmɒntɑːl/ *noun*, also Emmenthal
ئیمێنتاڵ: جۆرێ پەنیری رەقی کونکونی سویسی، لە گرویجێر Gruyère دەچێ ◌ امنتال
emmer /ˈɛmə/
ئیمێر، ئیمەر(جۆرێ گەنمی کۆن) ◌ امر
emmet /ˈɛmɪt/ = ant
Emmy *noun, pl.* Emmys
ئیمی: پەیکەرۆکەیێ کە وەک خەڵاتی ساڵانە لە لایەن ڕێکخراوەیێکی پیشەیی دەدرێ بە بەرنامە یان کارێکی گرنگی تەلەفزیۆنی ◌ امی
emollient /iˈmɒliənt, US iˈmɑːl-/ *noun, adjective*
n کریمی نەرمکەرەوەی پێست *adj* ئارامکەرەوە، دامرکێنەر، هێدیکەرەوە، ژانبڕ ◌ *n* امولینت *adj* تسکین‌دهنده
emolument /ɪˈmɒljumənt, US ɪˈmɑːl-/ *noun*
مز، حەقدەس، مووچە، دەس‌خۆشانە، حەق، کرێ، داهات، دەرامەت ◌ دستمزد، حقوق، حق‌الزحمه، مواجب، اجرت، درآمد
emotion /ɪˈməʊʃn, US ɪˈmoʊʃn/ *noun*
سۆز، هەست، وروژان، هەژان، هەژین، هاروژان، بزوان، شێوان، شڵەژاوی، تێکچوون (emotionless /ɪˈməʊʃənləs, US ɪˈmoʊ-/ *adj*: بێ‌سۆز، بێ‌هەست) ◌ عاطفه، احساس، شور، برانگیختگی، آشفتگی
emotional /ɪˈməUSənl, US ɪˈmoʊ-/ *adjective*
سۆزی، سۆزەکی، سۆزداری، بەسۆز، هەستبزوێن، وروژێنەر، بزوێنەر: *an emotional disorder* (emotionally /-ʃənəli/ *adv*: لەباری سۆزداری‌یەوە، لە رووی سۆزەوە) ◌ عاطفی، پراحساس، مهیج
emotional behaviour *noun*
هەڵس‌وکەوتی وروژێنەر ◌ رفتار هیجانی
emotional cognation *noun*
ناسیاری یا کاگنیشینی سۆزەکی ◌ شناخت عاطفی
emotional disorder *noun*
تێکچوونی سۆزەکی ◌ اختلال عاطفی
emotional growth *noun*
هەڵدانی سۆزەکی ◌ رشد عاطفی
emotionalism *noun*
سۆزگەری، سۆزخوازی، ئیمۆشنالیزم ◌ احساسات‌گرایی
emotionality /ɪˌməUSəˈnælɪtɪ/ *noun*
هەستیاریتی، سۆزگیری، سۆزگرتوویی، زوویزواوی ◌ تحریک‌پذیری، حساسیت
emotional life *noun*
ژیانی سۆزەکی ◌ حیات عاطفی
emotional maturity *noun*
پێگەیشتنی سۆزەکی ◌ بلوغ عاطفی
emotional response *noun*
وەڵامی سۆزەکی ◌ پاسخ عاطفی
emotional security *noun*
ئاسایش یا ئاسایشتی سۆزەکی ◌ امنیت عاطفی
emotive /iˈməʊtɪv, US iˈmoʊ-/ *adjective*
سۆزەکی، بەسۆز، هەستبزوێن، بزوێنەر، وروژێنەر: *the emotive use of language* (emotiveness *n*; emotively *adv*; emotivity *n*) ◌ عاطفی، احساس‌برانگیز، مهیج
empanelment = impanelment
empathy /ˈempəθi/ *noun*
هاودڵی، یەکدڵی، هاوسۆزی، هاوخەمی، خەمخۆری، (هەستی) یەکێتی (empathetic *adj*; empathetically *adv*; empathic /ɛmˈpaθɪk/ *adj*; empathically *adv*) ◌ هم‌دلی، هم‌حسی، یگانگی
emperor /ˈempərə(r)/ *noun*
1 ئیمپراتۆر 2 ناوی هێندێ لە پەپوولە زلەکان، ب.ن. purple emperor (بنەرەت: لە *emperere* فەرەنسی کۆن، لە *imperator* لاتین "فەرمان‌دەری لەشکری"، لە *imperare* "فەرمان دان"؛ emperorship *n*) ◌ امپراتور
emperor penguin *noun*
شاپەنگوئەن، شاپەنگوئەنی ئیمپراتور، شاپێنگوین [*Aptenodytes forsteri*] ◌ شاه‌پنگوئن
emphasis /ˈɛmfəsɪs/ *noun, pl.* emphases /-siːz/
1 (زمانەوانی) هێز، زەبر 2 دووبارەکردنەوە، جەخت‌کردن، (لەسەر)سووربوون، پێداگرتن، پێداگیری، گرنگایەتی، سەرنجی تایبەتی، بایەخ، دیاربوون: *to put/lay/place emphasis on sth* ◌ 1 تکیه 2 تأکید، اصرار، اهمیت، برجستگی
emphatic /ɪmˈfætɪk/ *adjective*
1 لێبڕاو، پتەو، بەهێز، تۆکمە، دووپات‌کراوە، شێلگیر، (لەسەر)سوور، پێداگر 2 ئاشکرا، دیار، روون، بەرچاو، یەکلایی‌کراوە، سۆگەر: *the*

(زمانەوانی) 3 *answer was an -hatic 'yes'* emphatically /-kli/ (هێزلەسەر، زەبراوی *adv*: بە روونی، بە ئاشکرایی، بێ‌ئەملاوئەولا، مـــۆگەرانە) ◌ 1 محکـم، قـاطع، مؤکـد، راسـخ، مصر 2 محرز، مسلم 3 تکیه‌دار

emphysema /ˌemfɪ'siːmə/ *noun*
1 (هـــەروها emphysema (pulmonary سی‌یەسوێ، سی‌یەماسێ، ئامفیزم (نەخۆشی‌یێ کە هەناسەهەڵکێشان سـەخت دەکا) 2 دۆخێ کە لەودا هەوا بە شێوەیێکی نائاسایی لە شانەی لەشا کۆدەبێتـــــەوە (*adj* emphysematous؛ emphysemic *adj*) ◌ آمفیزم

empire /'empaɪə(r)/ *noun, adjective*
n 1 ئیمپراتـــۆری 2 گرووپـــێ لـــە ڕێکخـــراوە کـارداری‌یـەکان کـە لـە لایـەن کەسـێ یـا کۆمپانیایەکەوە کۆنتـرۆڵ دەکرێ 3 دەسـەڵات، هێز، سەردەستی *adj* (Empire) سەربە شێوازی نیۆکلاسـیک (کـەلوپـەل، جـلوبـەرگ و هتـد) بەدرێژایی سەردەمی یەکەمین ئیمپراتور (ناپلیۆن 15-1804) لـە فەرەنـسـە ◌ *n* 1 امپراتـــوری 2 امپایر 3 سیطره، قدرت *adj* ناپلئونی

empire-building *noun*
دەسـەڵات‌گەری، فراوان‌خوازی ◌ سلطه‌جویی

empiric *noun*
1 زانسـتەوانێ کە تەنیا لە ڕێگـای تێ‌ڕوانین و تـاقی‌گـەری‌یـەوە پێگەیـشتووە 2 = quack 3 = doctor empirical ◌ ایمپیریک

empirical /ɪm'pɪrɪkl/ *adjective*
تـاقی‌گـەری‌یانـە، ئـەزموونی، تـاقی‌کـاری‌یانـە (بەرامبەری theoretical): *an empirical basis* ◌ *an empirical study ◊ for the theory* آزوینی، تجربی

empirical equation *noun*
هاوکێشەی تـاقی‌گـەری‌یانە یـان ئـەزموونی ◌ معادله‌ی تجربی

empirically /-kli/ *adverb*
لەباری تاقی‌گەری‌یەوە، ئەزموونی‌یانە: *Such claims need to be tested empirically* ◌ از لحاظ تجربی

empiricism /ɪm'pɪrɪsɪzəm/ *noun*
تاقی‌گەری، ئەزموون‌گەری، ئەزموون‌باوەڕی ◌ تجربه‌گرایی

empiricist /-sɪst/ *noun, adjective*
n تـاقی‌گـەر، ئـەزموون‌گـەر *adj* تـاقی‌گەرانـە، ئەزموون‌گەرانە: *an empiricist theory* ◌ *n* تجربه‌گرا *adj* تجربه‌گرایانه

empiricistic *adjective*
ئەزموون‌گەرانە، تاقیگەرانە، ئەزموون‌باوەڕانە ◌ تجربه‌گرایانه

emplacement /ɪm'pleɪsmənt/ *noun*
1 سـەکۆ، بنکە، دابەسـتنگا، دابەسـگە، شـوێن یـان جێگـای دابەسـتن (بـۆ چـەک‌وچۆڵـی قـورس) 2 دیاری‌کردنی شـوێن ◌ 1 موضع، محل استقرار 2 تعیین محل

employ /ɪm'plɔɪ/ *noun*
دامـەزران، کـارکردن، کـار، خزمـەت، ڕاژە ◌ استخدام، کار

employable /ɪm'plɔɪəbl/ *adjective*
شـیاوی دامـەزران، گونجـاو بـۆ دامـەزران، بـۆ دامەزران دەبێ، لەدامەزران‌هاتوو ◌ واجد شرایط استخدام

employee /ɪm'plɔɪiː/ *noun*
کارکەر، دامەزراو، ڕاگرتە، لەسـەرکار، کرێکار، مزوور، کارمەنـد: *employee rights/relations* ◌ مستخدم، کارگر، کارمند

employer /ɪm'plɔɪə(r)/ *noun*
1 خاوەن‌کار 2 دامەزرێنەر، لەسەرکاردانەر ◌ 1 کارفرما 2 استخدام‌کننده

employment /ɪm'plɔɪmənt/ *noun*
1 دامـەزران، ڕاگـرتن، دامەزرانـدن، خـستنەکار، بـەکارهێنان: *full-time/part-time -ployment* 2 خزمـەت، ڕاژە 3 کـار، پیـشە، ئـەرک ◌ 1 استخدام، اشتغال، استعمال 2 خدمت 3 حرفه، شغل

employment agency *noun*
ئاژانـسی کاردۆزینـەوە یـان کاردیتنـەوە ◌ مؤسسه‌ی کاریابی

employment exchange *noun*
بەڕێوەبەری کاردۆزینەوە ◌ اداره‌ی کاریابی

employment full *noun*
تەواو دامەزران، دامەزرانی تەواو ◌ اشتغال کامل

employment volume *noun*
قەبارە یان بارستایی دامەزران ◌ حجم اشتغال

emporium /em'pɔːriəm/ *noun, pl.* emporia /-rɪə/ or emporiums
ناوەندی کـارداری، بـازاڕ، فرۆشـگەی گـەورە ◌ مرکز تجارت، فروشگاه بزرگ

empowerment *noun*
دەســـەڵات‌پێـــدان، هێزپێـــدان، خـــاوەن دەسەڵات‌کردن ◌ اعطای اختیار

empress /'emprəs/ *noun*
ئیمپراتـــۆری ژن، شــاژن، ژنی ئیمپراتـــۆر، ئیمپراتۆرژن ◌ ملکه، زن امپراتور

empties /'emptiz/ *noun, pl.*
شتە بۆش یان بەتاڵەکان (وەکوو قوتو، شووشە و هتد)، شووشە بەتاڵەکان، شووشـە بۆشـەکـان ◌ چیزهای خالی، بطری‌های خالی

emptiness /'emptinəs/ *noun*
بۆشـایی، بۆشـی، بـەتاڵ، کلـۆر، قـالا، پـووکی، بێهـوودەیی، پووچەڵـی، چۆڵـی، بـەتاڵ‌بـوون، بەتاڵی، هیچ‌تیانەبوویی ◌ خلأ، پـوچی، خلـوت، خالی بودن

empty /'empti/ *adjective* (emptier, emptiest)

1 بەتاڵ، بۆش، پووچەڵ، پووچ، پووچەک، پووک، نێوبەتاڵ، هیچ‌تیانەبوو: *empty shelves* 2 بێ‌نێوەڕۆک، بێ‌واتا، بێ‌مەبەست 3 چۆڵ، چۆڵ‌وهۆڵ 4 بێ، بەتاڵ لە 5 (نافەرمی) برسی، تینوو 6 وەڕەز، عاجز، جاڕز (emptily *adv*) ◌ 1 خالی، تهی، توخالی 2 بی‌محتوا 3 خلوت 4 فاقد، بدون 5 گرسنه، تشنه 6 دمغ

empty-handed *adjective*

دەس‌بەتاڵ، دەس‌تەنگ، دەس‌بۆش، دەس‌خاڵی: *She visited every Sunday and never arrived empty-handed* ◌ دست‌خالی

empty-headed *adjective*

کەللەپووک، سەربۆش، گێل، دەبەنگ، گەوج، بێ‌ئەقڵ ◌ کله‌پوک، احمق

empty nester *noun*

باوانێ کە منالەکانیان پێگەیشتوون و بە جێیان هێشتوون ◌ امپتی نستر

empty-nest syndrome *noun*

کۆنیشانەی (هێـ)لانەچۆڵ (ئەنجامی empty nester) ◌ سندروم امپتی نستر

empty set *noun*

(بیرکاری) کۆمەڵەی بۆش، کۆمەڵەی تیانەبوو ◌ مجموعه‌ی خالی

empyema /ˌɛmpʌɪˈiːmə/ *noun, pl.* empyemata or empyemas

چڵک‌وزووخی بۆشایی لەش. ب.ت. هێی پەردەی سی (empyemic *adj*) ◌ امپی‌اما

empyreal /ˌɛmpʌɪˈriːəl, -pɪ-, ɛmˈpɪrɪəl/ *adjective*

ئاسمانی، بڵیند، بەرز، celestial، sublime ◌ سماوی، آسمانی، رفیع

empyrean /ˌɛmpʌɪˈriːən, -pɪ-, ɛmˈpɪrɪən/ *adjective, noun*

adj ئاسمانی، سەربە ئاسمان *n* 1 ئاسمان، ئاسمانی سەروو یان ژووروو، عەرش، گۆی ئاگرین 2 چەرخی فەلەک 3 (the empyrean) سەرترین بەشی ئاسمان، پێشینیان پێیان وابوو شوێنی راستەقینەی ئاگرە ◌ *adj* سماوی، آسمانی *n* 1 فلک‌الافلاک، آسمان، کره‌ی آتش 2 گنبد آسمان 3 امپرین

empyreuma *noun*

بۆچەک، بۆکڕوز، بۆچروک، بۆنەسووتاو، بۆسوو ◌ بوی سوخته

EMS *abbreviation* European Monetary System

ڕیکخستە یان سیستمی پارەی(ی) ئەوروپا ◌ نظام پولی اروپا

EMU *abbreviation* European Monetary Union

یەکێتی پارەی(ی) ئەوروپا ◌ وحدت پولی اروپا

emu[1] /ˈiːmjuː/ *noun*

وشترمەلی ئەوسترالیایی: جۆرێ پەلەوەری زلەی نەفڕ و گورجی ئەوسترالیایی، شێوە ostrich [*Dromaius novaehollandiae*] ◌ امو

emu[2] *abbreviation*Brit. 1 electric multiple unit 2 electromagnetic unit(s)

emulation /ˌɛmjuˈleɪʃn/ *noun*

1 بەربەرەکانی، ڕقەبەرایەتی، پێشبڕکێ 2 چاوپێ‌هەڵنەهاتوویی، بەغیلی 3 گوێڕایەڵی، ملکەچی 4 لاسایی کردنەوە، چاولێکەری ◌ 1 رقابت 2 رشک 3 اطاعت 4 تقلید

emulative /ˈɛmjʊlətɪv/ *adjective*

ڕقەبەرایەتی‌کەر، پێشبڕکێ‌کار، ڕکەبەرەوان، پێشبڕکێیانە (emulatively *adv*) ◌ رقابت‌کننده، رقابت‌آمیز

emulator /ˈɛmjʊleɪtə(r)/ *noun*

1 نەیار، هەڤرک، پێشبڕکێ‌کار 2 لاسایی‌کەرەوە ◌ 1 رقیب، رقابت‌کننده 2 تقلیدکننده

emulsification *noun*

شیراوگاندن، شیراوین، شیراواندن، شیراوکردن ◌ امولسیون‌سازی

emulsifier /ɪˈmʌlsɪfaɪə(r)/ *noun*

شیراوکەرە، شیراوگێنەر، شیراوێنەر، کارای شیراوێنەر ◌ امولسوفر، عامل اسیدکننده

emulsion /ɪˈmʌlʃn/ *noun*

1 شیراو، شیراوگە، شیراوگ، شیرە، مەتریالی کە لەسەر ڕووی نێگەتیف دایدەنێن تا ناسکی کاتەوە بۆ ڕوونبوونەوە) 2 ڕەنگی پلاستیک (پێویست بەوە ناکا خۆر لێی کەوێ؛ emulsive *adj* /ɪˈmʌlsɪv/: شیراوگی، شیرەیی) ◌ 1 امولسیون، شیره 2 رنگ پلاستیک

emulsion paint *noun*

ڕەنگی پلاستیک ◌ رنگ پلاستیک

en-[1] /ɪn/, (also em-) *prefix*

پێشگر: 1 چوونەنێوەوە، خستنەنێو، تێخستن، لەنێو(یان لەسەر)دانان: *engulf*، *enthrone* 2 داپۆشین بە: *enplane*، *encradle*، *enverdure* چوونەژووری یان چوونەسەر شتێ: *embus* (لە نێو پاسەکە سوار کردن) 3 (لەو کارانەی کە لە ناو پێکهاتوون) ئامادەکردن: *empower* 4 (لەو کارانەی کە لە کار پێکهاتوون): *enwrap* "پێچانەوە" و بە تەواوەتی یان تەواو: *entangle* (تەواو تێوەگلاندن یا تێوەدان) 5 بوونەهۆی، بوونەمایەی (ئەو کارانەی کە لە ئاوەڵناو یا ناو پێکهاتوون (یان سازبوون): *enslave* (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، لە -*in* لاتین) ◌ پیشوند: 1 داخل شدن، انداختن 2 پوشانیدن با 3 مجهز کردن 4 افعالی که از فعل ساخته شده‌اند 5 منجر شدن به

en-[2] /ɪn, (also em- *prefix*

پێشگر: لە نێو، لە ژوور(ەوەی)، لە ناو، نێو: *enthusiasm*، *enzootic*. ب.ت. -*em* بەرلە *b*،

m یــان p: *empathy* (بنــەڕەت: ئینگلیــسی نێــوەڕاســت، لــە لاتینــەوە، لــە یۆنـانیـیـەوە) ⬡ پیشوند: در داخل، داخلِ، توی

-en[1] *suffix*
پاشگر: (کار ساز دەکا) کردن، بوون، بوونەهۆ (لە ئاوەڵناوەوە *widen*؛ لە ناوەوە *strengthen* لە *strength*): *sharpen lengthen* (بنەڕەت: لە *-nian* ئینگلیــسی کــۆن، ئــەڵـمانی بنــەڕەت) ⬡ پسوند: (فعل‌ساز) کردن، شدن

-en[2] *suffix*, also -n
پاشگر: (هەروەها n-، ئاوەڵناو لە ناو ساز دەکا) 1 دروس‌کــراو یــان پێکهــاتوو لــە *earthen* 2 شــێوە، وەک، ـــ یـــن: *golden* *leathern* (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ پسوند: 1 ساخته‌شده از 2 شبیه، مانند

-en[3] *suffix*
پاشگر: (ناو یان ئاوەڵناوی بەرکاری لە کارە ئاناسا(یی‌یە)کان ساز دەکا) 1 وەک گەردانی ئاسایی: *spoken* 2 وەک ئاوەڵناوی: *mistaken* (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ پسوند: اسم یا صفت مفعولی را از افعال بی‌قاعده می‌سازد

-en[4] *suffix*
پاشگر: نــاوی کــۆی هێنــدێ نــاو ســا زدەکــا، نیشانەی کۆ: *oxen* ،*children* ⬡ پسوند: علامت جمع

-en[5] *suffix*
پاشگر: نیشانەی چکۆلاندن: *chicken* (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ پسوند: علامت تصغیر

-en[6] *suffix*
پاشگر: 1 نیشانەی مێینە: *vixen* 2 نیشانەی ناوی واتا یا رووت abstract noun: *burden* (بنەڕەت: لە *-nian* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ⬡ پسوند: 1 مؤنث‌ساز 2 علامت اسم معنا

enabling legislation *noun*
دەستوورنامەی قانوونی ⬡ مجوز قانونی

enactive /ɪn'æktɪv/ *adjective*
دانەر ⬡ وضع‌کننده

enactment /ɪ'næktmənt/ *noun*
1 تێپەڕاندن، دەرکردن، پەژراندن: *the -ctment of environmental legislation* 2 دانــان، جێبەجێ‌کردن، کردن، بەشداری، سەقام‌گیرکردن، دامەزرانــدن 3 دەســتوور، قــانوون، یاســا ⬡ 1 تصویب 2 وضع، اجرا، برقراری 3 حکم، قانون

enactor *noun*
دانەر ⬡ واضع

enamel /ɪ'næml/ *noun, adjective*
n 1 مینــا، ڕەنگــی مینــایی 2 مینــای ددان *adj* مینـایی (*enamelwork n*) ⬡ *n* 1 لُعـاب، مینـا، رنگ لعابی 2 مینای دندان *adj* لعابی

enamelled /ɪ'næmld/ *adjective*, US enameleds
میناکاری(کراو)، میناڕێز ⬡ میناکاری‌شده

enameller *noun*, also enamellist
میناگەر، میناکار ⬡ میناگر

enamel paint *noun*
ڕەنگی مینایی ⬡ رنگ لعابی

enamel ware *noun*, also enamelware
حاجەت یان قاپ‌وقاچاخی مینایی، میناواڵە ⬡ ظروف لعابی

enamoured /ɪ'næməd, US -ərd/ *adjective*, US enamored
هــۆگر، بەتاســە، تامــەزرۆ، ســەوداســەر، شــەیدا، دڵبەستە، دڵ‌تێچوو: *e was less than -oured of the music* ⬡ علاقه‌مند، شیفته، واله

enation /ɪ'neɪʃ(ə)n/ *noun*
شــین‌بــوون لەســەر گــەڵاوە یــان بەشــێکی تــری ڕووەک ⬡ اناسیون

en bloc /ˌɒ̃'blɒk, US ˌɑ̃, 'blɑ:k/ *adverb*
(لە فەڕەنسەوە) لەگەڵ یەک، پێکەوە، بەیەکەوە، پاکی، سەرپاکی، یەکجێ، in a ،as a whole mass ⬡ جملگی، جمعاً، دسته‌جمعی

enc = encl

encampment /ɪn'kæmpmənt/ *noun*
1 کاروانگە، خێوەتگا، لەشکرگا، هەوراگە، وار، ئۆردووبــەز: *a military encampment* 2 هەڵدانی چادر یا خێوەت 3 شوێنێکی دەورگیراو یــا شــوورەداری پــێش‌مێژوویــی prehistoric، ب.ت. قەڵای سەرگردێکی سەردەمی ئاسن ⬡ 1 اردوگاه 2 نصب خیمه 3 انکایمنت

encapsulation *noun*
1 کــــورت‌کردنــــەوە، کــــورت‌بڕینــــەوە 2 خستنەکەپــسوولەوە، لــە کەپــسوولادانان ⬡ 1 خلاصه‌سازی 2 در کپسول‌گذاری

encarpus = festoon

encasement *noun*
پێچانــەوە، بــەرگ‌تێگــرتن، داپۆشــین، قەفەســە، خستنەسنووقەوە، لەسیادانان ⬡ درلفاف‌گذاری، قفسه، در جعبه‌گذاری

encashment *noun*
وردکردنەوە، گۆڕینەوە (چەک و هتد بۆ پارە) ⬡ عمل نقد کردن

encaustic /ɛn'kɔ:stɪk/ *adjective, noun*
adj (لە وێنەکێشی و گۆزەگەری‌دا) مێوی، مۆمی *n* 1 هونەری وێنەکێشی بە ڕەنگی مێوی 2 ڕەنگی مێوی ⬡ *adj* مومی *n* 1 انکاوستیک 2 رنگ مومی

encaustic painting *noun*
وێنەکێشی ڕەنگی مێوی ⬡ نقاشی رنگ مومی

-ence = -ance

enceinte[1] /ɒ̃'sãt/ *noun*
(لە فەڕەنسەوە) حەســار یــا دیــواری شــوێنێکی

خاوەن قەڵا و شوورە، دیواربەندانی دەوری قەڵا و شوورە ◌ حصار، محوطەی قلعه

enceinte[2] /ɒ̃'sɑ̃t/ *noun*
(لە فەرەنسەوە) دووگیان، زگپڕ، سکپڕ، حامیلە ◌ حامله

encephal(o)- /ɛn'sɛf(ə)ləʊ, US -'kɛf-/ *prefix*
پێشگر: مێشک، دەماغ (بنەڕەت: لە *enkephalos* یۆنانی) ◌ پیشوند: مغز

encephalic /ˌɛnsɪ'falɪk, US ɛn'kɛf(ə)lɪk/ *adjective*
(توێکاری) مێشکی، هەڵکەوتوو لە مێشکا ◌ مغزی، واقع در مغز

encephalitic *adjective*
سەربە هەوکردنی مێشک یا مێشکئاوسان ◌ وابسته به التهاب مغز

encephalitis /enˌsefə'laɪtəs, US -ˌkefə-/ *noun*
هەوکردنی مێشک، مێشکەسوێ، مێشکئاوسان ◌ التهاب مغز

encephalogram /ɛn'sɛf(ə)lə(ʊ)gram, US -'kɛf-/ *noun*
ئێنسێفالۆگرام ◌ مغزنگاره

encephalograph *noun*
ئێنسێفالۆگراف ◌ مغزنگاشت

encephalographic *adjective*
سەربە ئێنسێفالۆگرافی ◌ وابسته به مغزنگاری وابسته به مغزنگاری

encephalography /ɛnˌsɛfə'lɒgrəfi, US -ˌkɛfə-/ *noun*
ئێنسێفالۆگرافی ◌ مغزنگاری

encephaloid *adjective*
مێشکئاسا، شێوەمێشک ◌ مغزمانند

encephalomyelitis
/ɛnˌsɛf(ə)ləʊmʌɪə'lʌɪtɪs, US -ˌkɛf-/ *noun*
ئاوسانی مێشک و مۆخی بڕبڕە ◌ انسفالومالیتیس

encephalon /ɛn'sɛfəlɒn, US -'kɛf-/ *noun*
(توێکاری) مێشک، مەژی، دەماغ (بنەڕەت: لە *enkephalon* یۆنانی "ئەوەی کە لە سەر دایە"، لە *en-* "نێو" + *kephalē* "سەر") ◌ مغز

enchainment *noun*
زنجیرانـدن، زنجیرکـردن، زنجیرەیی، پێکەوەبەستراوی، لێک‌هەڵپێکراوی، پێکەوەگرێدراوی ◌ تسلسل، پیوستگی

enchanted /ɪn'tʃɑːntɪd, US -'tʃæntɪd/ *adjective*
1 خۆشحاڵ، شاد، دڵخۆش، بەکەیف 2 جادووکراو، تەلەسماوی، تەلەسمبەند(کراو) ◌ 1 مسرور 2 افسون‌شده

enchanter /ɪn'tʃɑːntə(r), US -'tʃæn-/ *noun*
جادووگەر، تەلەسمبەند ◌ افسونگر

enchanter's nightshade *noun*
(رووەکناسی) ڕیزەڵە جادووگەرە: جۆرێ رووەکی دارستانی گوڵوردی سپی [*Circaea lutetiana*] ◌ نوعی گیاه

enchanting /ɪn'tʃɑːntɪŋ, US -'tʃæntɪŋ/ *adjective*
تەلەسماوی، ئەفسووناوی، سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، فریودەر (*adv* :enchantingly دڵڕفێنانە) ◌ افسونگر، جذاب، فریبا

enchantment /ɪn'tʃɑːntmənt, US -'tʃænt-/ *noun*
1 ئەفسوون، تەلەسم، جادوو 2 جوانی، دڵڕفێنی، خۆشی، سەرخۆشی، بەکەیفی، ڕاکێشان ◌ 1 سحر 2 زیبایی، شعف، سرور، جذبه

enchantress /ɪn'tʃɑːntrəs, US -'tʃæn-/ *noun*
ژنەجادووگەر، تەلەسمبەند، جوان، دڵڕفێن ◌ ساحره، زیبا

enchilada /ˌentʃɪ'lɑːdə/ *noun*
(لە سپانیا) ئینچیلادا (= جۆرێ چێشتی مەکسیکی) ◌ انچیلادا

enchiridion /ˌɛnkʌɪ'rɪdɪən/ *noun, pl.* enchiridions or enchiridia /-dɪə/
دەسنامە، کتێبی ڕێنوێنی، نامیلکە، ڕێنوێنی‌نامە ◌ کتاب راهنما

enchondroma /enkɑːn'drəʊmə/ *noun*
ئاوسانی کرۆژەیی، کرۆژەئاوسێ ◌ آماس غضروفی

encirclement *noun*
گەمارۆ، دەرودان، دەورگیری، دۆرپێچکر(د)ن، ئابڵۆقەدان ◌ محاصره، احاطه

encl *abbreviation* 1 enclosed 2 enclosure

en clair /ɒ̃ 'klɛː/ *adjective, adverb*
(فەرەنسی) بە زمانێکی ڕاشکاو یا ئاسایی، بە زمانێکی سادە ◌ به زبانی ساده

enclave /'enkleɪv/ *noun*
1 هەرێم یان خاکی دەورگیراو یان دەوردراو، مەڵبەند یان هەرێمی داخراو یان دەوردراو (بە زەوی بێگانەوە) 2 کۆمەڵێکی داخراو یان جیاواز (لە هی دەوروبەری) ◌ 1 قلمرو بسته 2 گروه بسته یا متمایز

enclitic /ɪn'klɪtɪk, US en-/ *noun, adjective*
n (زمانەوانی، وشە) بێ‌زەبر، بێ‌هێزە (بۆ نموونە *n't* لە *can't* دا؛ بڕوانە proclitic؛ enclitically /ɪn'klɪtɪkli, US en-/ *adv* بنەڕەت: بە ڕێگای *enklitikos* لە late Latin یۆنانی، لە *enklinein* "پشت پێ‌بەستن، پێوە بەندبوون") ◌ (واژەی) بی‌تکیه

enclosed /ɪn'kləʊzd, US ɪn'kloʊzd/

adjective
1 دەورگیراو، گیراو، داخراو، دەوردراو: *Do not use this substance in an enclosed space* ◊ 2 *an enclosed order of monks* لەگەڵ پاشکۆی، لەگەڵ نامەی، لەگەڵ نامە نێردراو ◊ 1 محصور، بسته 2 به پیوست

enclosure /ɪnˈkləʊʒə(r), US -ˈkloʊ-/ *noun,* also inclosure
1 دەوردان، دیـوارکردن، دیواربەسـت، وارش، حەسار(کێشان)، گرتن، پەرژین کردن، بردان، دەورگرتن: *a wildlife -osure* 2 (پارچە) زەوی دەوردراو 3 پاشکۆ، لەگەڵنامە ◊ 1 محصورسازی، حصر 2 زمین محصور 3 ضمیمه، پیوست

encoding *noun*
رەمزدانـان، رەمزانـدن، کۆدانـدن، پەرلـەدانان، هێماکردن ◊ رمزگذاری

encomiast /enˈkəʊmɪæst/ *noun*
پەسـندەر، بەشـانوباهۆداهەڵـدەر، پیاهەڵـبێژ، eulogist ◊ مداح

encomiastic /en,kəʊmɪˈæstɪk/ *adjective*
پەسندەرانە، بەشانوباهۆداهەڵدەرانە، پیاهەڵبێژانە ◊ مداحانه

encomium /enˈkəʊmiəm, US -ˈkoʊm-/ *noun, pl.* -s or encomia
پیاهەڵدان، پەسن، ستایشت، تاریفدان، دولگە ◊ مدح، تمجید

encompassment *noun*
1 دەوردان، دەورگـرتن، ئابڵـۆقەدان 2 گرتنـەوە، داگرتن ◊ 1 احاطه 2 شمول

encore[1] /ˈɒŋkɔː(r), US ˈɑːŋ-/ *interjection*
دیسان، دووبارە، بیکەوە، جارێ تر، سەرلەنوێ ◊ مجدداً، دوباره

encore[2] /ˈɒŋkɔː(r), US ˈɑːŋ-/ *noun*
1 بانـگکردنـەوە 2 دووبارەکردنـەوە ◊ 1 فراخوانی مجدد 2 اجرای مجدد

encounter /ɪnˈkaʊntə(r)/ *noun*
1 ڕووبەڕووبوونەوە، پێکادان، تێکهەڵچوون، لێکـدان، بـەرەنگاری، بەرەنگاربوونـەوە، تـووشبـوون، تـووش 2 یـەکتردیتنی چـاوەڕواننـەکراو یـان ناکـاو، تـوشبـوونی کـوتوپـڕی، لەپڕایەکتردیتن ◊ 1 رویـارویی، زدوخورد، تصادف، برخورد 2 ملاقات اتفاقی

encouragement /ɪnˈkʌrɪdʒmənt, US -ˈkɜːr-/ *noun*
هـان(دان)، تـاودان، تـیندان، دڵخـۆشکـردن، هیوابێـدان، ورە، دڵگـەرمی، پـشتگـەرمی، پشتئەستووری: *a few words of -ragement* (encouraged *adj*: بەهیوا، هیوادار، تەماوەر، بەتەما، هومێدەوار، بەورە، دڵگەرم، پشتگەرم، پشتئەستوور) ◊ تشویق، قوت قلب، حمایت

encouraging /ɪnˈkʌrɪdʒɪŋ/ *adjective*
دڵگەرمکەر، هیوابێدەر، ورەبێدەر، دڵخۆشکەر، هانـدەر: *This month's unemployment figures are not very encouraging* (encouragingly /ɪnˈkʌrɪdʒɪŋli/ *adv*: دڵخۆشکەرانە، هاندەرانە: *The attendance was encouragingly high*) ◊ امیـدبخش، دلگرمکننده، تشویقکننده

encroachment *noun*
1 (بەرەبـەرە) دەسدرێـژی، زێدەگاڤـی، سـنووربەزێنی، رادەتێپەڕانـدن، دەسبـڕین، داگیرکـردن، دەسبەسـەراگرتن 2 زایـەکردن، خەسارکردن، لەفیڕۆگێڕان، لە خەسار گێران ◊ 1 تجاوز، تعدی، غصب 2 اتلاف

encrustation /,enkrʌˈsteɪʃn/ *noun,* also incrustation
توێ، تـوێژ، تـوێژاڵ، تـوێخ، تـوێکڵ، قرتماخـە، رەقیتـە، تـوێژاڵدارکـردن ◊ قـشر، پوسـته، پوستەدارسازی

encrusted /ɪnˈkrʌstɪd/ *adjective*
داپۆشـراو لـە: *a crown encrusted with diamonds* ◊ پوشیده از

encryption /ɪnˈkrɪpʃn/ *noun*
دانانی زانیاری بۆ نێو کۆدێکی تایبەتی، ب.ت. بۆ پاراستنی لە خەڵک، شاردنەوە (encrypted *adj*: شاراوە، رەمزکراو، رەمزێنراو) ◊ انکریپسیون

enculturation *noun,* also inculturation
ناسـیاوی یـان گرتنەبـەری بەرەبـەرەی نەریتـە چانـدییەکانی cultural کۆمەڵـێ، رۆشـنبیری، رووناکبیری ◊ انکولتوراسیون، فرهیختگی

encumbered *adjective*
1 گیرکردوو، پێوەبوو، توشبوو، تێوەگلاو 2 پڕ لە ◊ 1 گرفتار 2 مملو از

encumbrance /ɪnˈkʌmbrəns/ *noun*
1 بار، سەربار، کۆسپ، بەربەست، لەمپەر، گیر، دەسوپێگر، مایەی سـەرێشە، ملوزم 2 (ماف) قەرز (دارای یا ملک و مال)، بارمتە ◊ 1 سربار، مانع، رادع، اسباب زحمت، مزاحم 2 بدهی، گرو

-ency = -ancy

encyclical /ɪnˈsɪklɪkl/ *noun, adjective*
n نامەی پاپ، راگەیاندننامەی پاپ (بۆ هەموو گەورەقەشـەکانی کلێسـەی کاسـۆلیک) – *adj* general ◊ بخشنامەی پاپ

encyclopedia /ɪn,saɪkləˈpiːdiə/ *noun,* also encyclopeadia
ئینسـایکلۆپیدیا، زانستنامە ◊ دانشنامه

encyclopedic /ɪn,saɪkləˈpiːdɪk/ *adjectiv,* also encyclopeadic
سەربە ئینسـایکلۆپیدیا، زانسـتنامەیی ◊ وابسته به دانشنامه، جامع

encyclopedism *noun,* also encyclopaedism
فێربوونی گشتگیر یان بەربڵاو ◊ یادگیری جامع

encyclopedist *noun*
1 ئینسایکلۆپیدیانووس، نووسەری ئینسایکلۆپیدیا، بەشدار لە نووسینی ئنیسایکلۆپیدیا، زانستنامەوان، زانستنامەنووس 2 گشتگیر، گشتگر ◇ 1 مؤلف دانشنامە، شرکت‌کنندە در تدوین دانش‌نامە 2 جامع

encystment *noun*
لەتوورەکەنان، لەکیسەنان، کیسەکیسەکردن (encysted *adj*: توورەکەدار، توورەکەیی، کیسەیی، کیسەدار؛ encystment *n*) ◇ کیسەبندی

end /end/ *noun, adjective*
n 1 کۆتایی، دوایی، ئەنجام، دووماهی، پەڕ، ئاخر، ئاکام، بن، کنگ(ە)، قنجک، بیخ: *at the end of the week* ،*end of the week* 2 سەر، نووک 3 دواییەکان، کۆتاییەکان 4 لا، لایەن 5 مەرگ، ئەجەل 6 مەبەست، ئەنجام، ئامانج: *He joined the society for political ends* 7 بەش، پارچە، پشک 8 نیوەی یاریگە 9 پاشماوە، بەرماوە *adj* دوایین، هەرەدوا (ended *adj*؛ end to end: یەک لە دوای یەک، لە پشت سەر یەک، بە دوای یەکدا: *arrange the tables end to end* ◊ in the end: لە ئاخردا، لە ئەنجامدا، لە کۆتاییدا، لە ئاخرسەردا، ultimately: *will surely succeed in the end* ◊ no end: لەرادەبەدەر، گەلێک، یەکجار زۆر، exceedingly: *it pleases us no end* ◊ on end: بە پێوە، بە قنجی، قیت، راست، ویستاو؛ لەسەر یەک، بێ پسانەوە، پەیتاپەیتا؛ ئەلمانی بنەڕەت) ◇ *n* 1 پایان، فرجام، آخر، تە 2 سر، نوک 3 اواخر 4 طرف 5 مرگ 6 غایت، عاقبت، هدف 7 بخش 8 نیمەی زمین بازی 9 تماندە *adj* آخرین

end(o)- *prefix*
پێشگر: ژوور، نێو، ناوەوە، نێوەوە، نێوەکی: *endoderm* ،*endoskeleton* (بنەڕەت: لە *endon* یۆنانییەوە "within") ◇ پیشوند: درون، درونی

end-all *noun*
کۆتایی، دووماهی ◇ خاتمە

endamoeba *noun*
ئامیبی کرم یان مشەخۆری ریخۆڵە ◇ آمیب انگل رودە

endangered *adjective*
بەرمەترسی(کەوتوو)، مەترسی‌لەسەر (ب.ت. تیاچوون) ◇ در معرض خطر

endangered species *noun, pl.*
گیانەوەرانی مەترسی‌لەسەر ◇ جانوران در معرض نابودی

endangerment *noun*
مەترسی‌لەسەری، کەوتنەمەترسییەوە، بەرمەترسی‌کەوتوویی، مەترسی‌لەسەربوون ◇ در معرض خطر بودن

endarchy *noun*
پێکهاتن لە دەرەوە (endarch *adj*: پێکهاتوو لە دەرەوە) ◇ تشکل از خارج

endarterectomy /ˌendɑːtəˈrektəmi/ *noun*, *pl.* endarterectomies
نەشتەرگەری تویی نێوەوەی artery ◇ اندارترکتومی

endarteritis /ˌendɑːtəˈraɪtɪs/ *noun*
ئاوسان یان ئینفلاماسیۆنی تویی نێوەوەی artery ◇ اندارتریتیس

endawed *adjective*
تەرخانکراو، خاوەنی، ساحەبی ◇ موقوفە، صاحب

endbrain = telencephalon

endearing /ɪnˈdɪərɪŋ, US -ˈdɪr-/ *adjective*
لەدڵەوەنزیک، زیکەڵە، بەردڵکەوتوو، شیرین، خوێن‌شیرین، خۆشەویست: *an endearing habit* (endearingly *adv*: خۆشەویستانە، بە شێوەیێکی شیرین) ◇ دوست‌داشتنی

endearment /ɪnˈdɪəmənt, US -ˈdɪrm-/ *noun*
1 قسە یان دەستەوشەی خۆشەویستانە، قسەی دلدارانە 2 خۆشەویستی ◇ 1 سخن یا عبارت محبت‌آمیز، حرف عاشقانە 2 محبوبیت

endeavour /ɪnˈdevə(r)/ *noun*, US endeavor
تێکۆشان، هەوڵ، خەبات، کردوکۆش، بزاف: *advances in the field of scientific endeavour* ◇ کوشش، جد و جهد

endemic /enˈdemɪk/ *adjective, noun*
adj 1 (نەخۆشی) ناوچەیی، خۆماڵی، ولاتەنەرەوە، باو، برەودار: *Malaria is endemic in many hot countries* ◊ 2 *Corruption is endemic in the system* *n* 1 (گیانەوەر یا رووەکی) ناوچەیی، رەسەن نەخۆشی ناوچەیی یا خۆجێیی 2 گیانەوەر یان رووەکێکی ناوچەیی یان رەسەن (endemism *n*) ◇ *adj* 1 بومی، شایع، رایج 2 بومی *n* 1 بیماری بومی 2 بومی

endemically /enˈdemɪkli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ناوچەیی ◇ بە طور بومی

endemicity /ˌendɪˈmɪsɪti/ *noun*
تایبەتی ناوچەیی (لە نەخۆشیدا) ◇ اختصاصی دیاری

endermic *adjective*, also endermical
پێستی (نەخۆشی) ◇ جلدی، پوستی

endgame *noun*
دەست یان کایەی دوایی، دواقۆناخی کایە ◇ بازی آخر

end group *noun*
(کیمیا) کۆمەڵەی کۆتایی ◇ گروە انتهایی

ending /ˈendɪŋ/ *noun*
1 کۆتایی، دووماهی، دوایی، ئاخر، ئەنجام، ئاکام 2 بەشی کۆتایی وشەیێ، یەک یان چەند پیت

یان برگەیێ کە دەخرێتە بنی وشەیێکەوە، ب.ت.
لە گەردانDا inflection بەشێ کە دەنرێ بە
دوایی وشەیێ، مۆرفیمێ لە کۆتایی وشەیێکدا،
ب.ت. لە گەرداندا، وەک s- لە cuts دا، هەر
بەشێکی کۆتایی وشەیێ، وەک ow- لە
window دا ۞ 1 انتها، عاقبت، پایان، نتیجە 2
قسمت پایانی واژە

endive /'endaɪv, US -dɪv/ *noun*
(رووەکناسی) کاسنی، چەقچەقە، هەندەبا،
هندوبا (لە ئەمریکا chicory] *Cichorium*
endivia]) ۞ هندبا

endless /'endləs/ *adjective*
1 بێکۆتایی، بێدوایی، کۆتایینەهاتوو،
بێئەندازە، بێسەروبن، لەرادەبەدەر: *endless*
The ◊ *opportunities for making money*
an endless list ◊ *possibilities are endless.*
The journey :دوورودرێژ 2 *of things to do*
seemed endless 3 بەردەوام، هەمیشەیی،
پێکەوەبەستراو، ئالقەیی، لە ئاخرەوە پێکەوە
بەسترابێتەوە (تاسمە، زنجیر، کابل و هتد) ۞ 1
بیپایان، بیکران، لایتناهی 2 طولانی 3 دائمی، پیوستە

endless belt *noun*
تاسمەی راگوێزەر ۞ نوار نقالە

endlessly *adverb*
1 یەکبینە، لەسەریەک، یەکرێز، بە بەردەوامی:
2 *She talks endlessly about her problems*
دوایی پێنەهاتووانە ۞ 1 بیوقفە، مدام 2 بە طور
پایانناپذیر

endlessness *noun*
کۆتایی پێنەهاتوویی، دوانەبڕاوی، هەمیشەیی،
بەردەوامی ۞ خاتمەناپذیری

endless saw *noun*
هەرە یا مشاری تاسمەیی یان باریکەیی، مشاری
نەواری ۞ ارەی نواری

endmost *adjective*
دوورترین، لەوسەر، دوایین، ئەوپەڕ ۞ اقصی،
آخرین

endnote /'endnəʊt, US -noʊt/ *noun*
دواسەرنج، دواتێبینی (لە کۆتایی کتێب یان
بەشێ) ۞ ایندنوت

endo- = end-

endobiotic *adjective*
(زیندەوەری) نێوەژی (لە نێوەوەی خانە و
شانەکانی هاوخوان یا خانەخوێ host،
endobiotic fungi :(نێوەژیوی): endobiosis *n*
۞ درونزی

endoblast *noun*
توێی نێوەوە لە سێ توێی ئاولەمە لە قۆناخە
سەرەتاکانی گووران یان پەرەسەندندا،
(endoblastic *adj*) hypoblast ،endoderm
۞ درونزی

endocardial /ˌendə(ʊ)'kɑːdɪəl/ *adjective*
1 (هەروەها endocardiac) سەربە پەردەی دڵ،
دڵپەردەیی، پێوەندی بە endocardium وە هەیە
2 لە نێوەوەی دڵ، هەڵکەوتوو لە نێوەوەی دڵ
۞ 1 وابستە بە غشای درونی قلب 2 داخل قلب

endocarditic *adjective*
سەربە ئاوسانی پەردەی دڵ ۞ وابستە بە التهاب
غشای درونی قلب

endocarditis /ˌendəʊkɑː'dʌɪtɪs/ *noun*
دڵپەردەئاوسان، ئاوسان یا هەوکردنی پەردەی
دڵ ۞ التهاب غشای درونی قلب

endocardium /ˌendəʊ'kɑːdɪəm/ *noun, pl.* endocardia
دڵپۆش، پەردەی دڵ، دڵپەردە، رووی زمانەکان
valve پێکدێنێ ۞ غشای درونی قلب

endocarp /'ɛndə(ʊ)kɑːp/ *noun*
(رووەکناسی) توێی هەرەنێوەوەی pericarp
کە دەوری دەنکی میوەی داوە (endocarpic
adj: سەربە endocarp) ۞ اندوکارپ

endocast = endocranial cast

endocentric /ˌɛndəʊ'sɛntrɪk/ *adjective*
(زمانەوانی) ژوورناوەند (وەک *big black dogs*
بڕوانە exocentric) ۞ درونمرکز

endochondral ossification *noun*
ئێسکسازی نێوکرۆژەیی یا نێوکرکراگەیی ۞
استخوانسازی درونغضروفی

endocranium *noun*
نێوەکەڕاکە، نێوەوەی کەڕاکە یان کاسەسەر ۞
درون جمجمە

endocrine /'endəʊkrɪn, -kraɪn, US 'endəkrɪn/ *adjective*
نێوەدەردان، دەردانی نێوخۆیی، نێوەڕژێن:
سەربەو رژێنە یان لووانە کە راستەوخۆ
هۆرمۆنەکان یان بەرهەمەکانی تر دەڕژێننە نێو
خوێنەوە: *the endocrine system* (بڕوانە
exocrine) ۞ درونریز

endocrine gland /'endəʊkrɪn, -kraɪn, US 'endəkrɪn glænd/ *noun*
رژێنەی نێوەدەردان، نێوەڕژێنە، گلەندی
نێوەڕژێن ۞ غدەی درونریز

endocrinological *adjective, also* endocrinologic
سەربە رژێنەناسی ۞ وابستە بە درونریزشناس

endocrinologist /ˌendəʊkrɪ'nɒlədʒɪst/ *noun*
رژێنەناس، پسپۆڕی نێوەدەردان،
ئێندۆکرینۆلۆژیست ۞ درونریزشناس

endocrinology /ˌendəʊkrɪ'nɒlədʒi, US ˌendoʊkrə'nɑːl-/ *noun*
رژێنەناسی، زانستی نێوەدەردان،
ئێندۆکرینۆلۆژی: لێکۆڵینەوەی نێوەڕژێنەکان و

دەردراوەکانیان ۞ درونریزشناسی

endocytobiology *noun*
نیوەخانەزیندەناسی، نیوەژوورەزیندە(وەر)ناسی: لێکۆلینەوەی تویکاری و کارکردنی ئەندامچە و پێکهاتەکانی تری نیوەوەی خانە ۞ درونریزشناسی

endocytosis /ˌɛndəʊsʌɪˈtəʊsɪs/ *noun*
نیوخانەبەری: راگویستنی پارچۆلکەکان particles بو نیو خانەیێکی زیندوو (بروانە exocytosis، endocytotic *adj*) ۞ اندوسیتوز

endoderm /ˈɛndə(ʊ)dəːm/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و ئاولەمەناسی) نیوەپێست، پەردەی نیوەوە، نیوەوەترین تویی خانەکان یان شانەی ئاولەمەیێ ۞ اندودرم

endodermal *adjective*
نیوەپێستی، سەربە ئێندۆدێرم ۞ وابسته به اندودرم

endodermis *noun*
لە نیوەترین شانەی تویکل tissue of the cortex لە زۆر ریشە و قەد و لاسکدا (لە نیو رووەکە vascular ـەکاندا) ۞ وابسته به اندودرم

endodontics *noun, pl.*, also endodontia or endodontology
لقیکی dentistry لەمەر بەرگیری، دەسنیشانکردن و چارەسەری و تیماری نەخۆشییەکانی کرۆکی pulp ددان (endodontic *adj*؛ endodontically *adv*؛ endodontist *n*) ۞ وابسته به اندودرم

endoenzyme *noun*
نیوەهەوێنە: هەوێنە یان ئانزیمی نیوەوەی خانەیێ ۞ اندوآنزیم

endogamous *adjective*
ئێندۆگامۆس ۞ اندوگاموس

endogamy /ɛnˈdɒgəmi, US -ˈdɑːg-/ *noun*
ئێندۆگامی (دەستوور و نەریتی ژنومێردایەتی ناوخۆیی، بروانە exogamy) ۞ اندوگامی، درونهمسری

endogen /ˈendədʒən/ *adjective*
نیوەگەشندە، نیوەهەڵدەر، نیوەشینبوو، لە هەناوەوە هەڵداو ۞ نامی از داخل

endogenic /ˌɛndəʊˈdʒɛnɪk/ *adjective*
1 (زەوی‌ناسی) نیوەپێکهات (پێکهاتوو یان رووداو لەژێر عەرزەوە، بروانە exogenic) 2 = endogenous ۞ اندوژنیک

endogenous /ɛnˈdɒdʒənəs, US -ˈdɑːdʒ-/ *adjective*
1 نیوەگەشندە، نیوەهەڵدەر، نیوەشینبوو، نیوزا: 2 بەرهەمهاتوو (یان پێکهاتوو) لە نیوەوەی زیندەوەر organism یان ریکخستەیێ system: *an endogenous hormone* (endogenously *adv*) ۞ نامی از داخل، درونزاد

endogeny /ɛnˈdɒdʒəni/ *noun*, also endogenesis
نیوەگەشە، نیوەهەڵدان، نیوەشینبوون، هەناوهەڵدان ۞ نمو از داخل

endolithic *adjective*
نیوبەردی، نیوبەردین: ژیان لە نیوەوە یان قوولایی ماکە بەردینەکان (وەک (تەختە)بەردە و شیلانەکان): *endolithic lichens* ۞ درونسنگی

endolymph /ˈɛndə(ʊ)lɪmf/ *noun*
نیولەشاو: شلەی نیو پێچەلانە membranous labyrinth ی گوێ (endolymphatic *adj*) ۞ اندولنف

endometrial *adjective*
سەربە پەردەی منالدان ۞ وابسته به غشای درونی زهدان

endometritis /ˌendəʊmɪˈtraɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی پەردەی منالدان ۞ آماس درونی زهدان

endometriosis /ˌɛndə(ʊ)miːtrɪˈəʊsɪs/ *noun*
(پزشکی) دۆخێ لە ئەنجامی پەیدابوونی شانەی پەردەی منالدان لە دەرەوەی منالداندا و ژانی کلۆت و سیبەندەی بە دواوەیە ۞ اندومتریوز

endometrium /ˌɛndə(ʊ)ˈmiːtrɪəm/ *noun, pl.* endometria
پەردەی منالدان، منالدانپۆش ۞ غشای درونی زهدان

endomitosis *noun*
دابەشبوونی کرۆمۆزۆمەکان بەبێ دابەشبوونی ناوک(ی) nuclear division کە دەبێتە هۆی زۆربوونی ژمارەی کرۆمۆزۆمەکانی نیو خانە (endomitotic *adj*) ۞ اندومیتوز

endomixis *noun*
ریکخستنەوە یان ریکخرانەوەی ناوەناوەی ناوکی خانە cell nucleus لە هێندێ لە protozoan مژۆڵدارەکان ۞ اندومیکسیس

endomorph /ˈɛndə(ʊ)mɔːf/ *noun*
کانێ کە کانێکی تر دەوری داوە، کانی نیو کانێکی تر، کریستاڵ یان بلووری نیو بلوورێکی تر (endomorphic *adj*) ۞ اندومورف

endomorphism *noun*
گۆڕانی نیو کۆمەڵکە mass (تەختە)بەرد یان کەفرێکی ئاگرینی ئینترۆسیڤ intrusive igneous ۞ اندومورفیسم

endonormative /endəʊˈnɔːmətɪv, US endəʊˈnɔːrmətɪv/ *noun*
(زمانەوانی) نیو(ە)پیودانگ، نیو(ە)پیوەر(ی)، پیوەری نیوەوە، (زمانی) گونجاوی نیوخۆ: کاتێ زمانێ کە لە ناوچەیێکی تر بەکاردێتری خاوەنی باری پیوەرایەتی بێ، ئەوە پێی دەڵێن نیوەپیوەر، وەک زمانی ئینگلیسی لە ئینگلتەرە و ئەمریکادا،

بـەلام لـەو ولاتانـەی کـە ئینگلیـسی زمـانی دووهەمە، وەک مالزیا یان هۆنگ‌کۆنگ، بارێکی وای نییە ◌ درون‌معیار

endonuclease *noun*

کۆمەڵە هەوێنەیێ کە گەرد یان مۆلۆکولەکانی DNA یان RNA دادەوەشێنێ (بەهۆی شکاندنی پێـوەنـدییـەکـانی نێـوان زنجـیرە پـۆلی‌نیوکلیۆتایـدەکـان polynucleotide)، هەوێنەیێ کە زنجیرەی نیوکلیۆتایدەکان بۆ دوو یان چەندین زنجیرەی کورت‌تر تێک دەشکێنێ بڕوانە exonuclease) ◌ ایندونوکلئاز

endoparasite /ˌend'pærəsaɪt/ *noun*

(زینـدەناسـی) نێوەمـشـەخۆر، مـشەخۆری نێـوەوە یـان نێـوەژی، کـرم (بڕوانـە ectooparasite) ◌ انگل درونی

endoparasitic *adjective*

نێوەمشەخۆری، سـەربە مـشـەخۆری نێـوەوە ◌ وابسته به انگل درونی

endophagous *adjective*

نێوەخۆرە، ئێندۆفاگۆس ◌ اندوفاگوس

endophyte /'ɛndəʊfʌɪt/ *noun*

نێوەگیا، گیایێ ب.ت. کەڕوو، کە لە نێو گیایێکی ترا دەژی ◌ اندوفیت

endophytic *adjective*

نێوەگیـایی، سـەربە نێوەگیـا (endophytically *adv*) ◌ وابسـته اندوفیت

endoplasm /'ɛndə(ʊ)plaz(ə)m/ *noun*

ئێندۆپلازم، بەشـی شلەی نێوەوەی سایتۆپلازم، نێوەپلازم (بڕوانە ectoplasm) ◌ اندوپلاسم

endoplasmic *adjective*

سەربە ئێندۆپلازم ◌ وابسته به اندوپلاسم

endoplasmic reticulum /ˌɛndəʊ'plazmɪk/ *noun*

تـۆڕی ئێنـدۆپلازمی یـان نێوەپلازمـی: تـۆڕێکی لوولـەچـە یـان بۆرێچکـەی نێـو سـایتۆپلازمی خانەیێکی eukaryotic ◌ شبکه‌ی اندوپلاسمی

endopolyploidy *noun*

ئێنـدۆپۆلی‌پلۆئیـدی: دۆخێکـی polyploid کـە لـەودا کرۆمۆزۆمـەکـان لـە پـەسـتا بـەبـێ دابەش‌بوونێکی لە دوای‌یەکی ناوک nucleus یان خانە دابەش بوون ◌ اینـدوپولی‌پلوئیـدی، درون‌پرلادی

end organ *noun*

ئـەنـدامی کۆتـایی، پێکهاتـەی کۆتـایی ڕێگـای دەماری ◌ ایند ارگان

endorphin /ɛn'dɔːfɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) کۆمەڵێکی هۆرمۆنەکان کە لەنێو مێشـک و دەزگای دەماری دەردەدرێن، کاریگەری ژان‌شـکێنی هـەیـە، دەسـتەیێ لـە پێتایـدەکـان. شێوەی opiate ـەکـان دەدەن و لـە کاردانـەوەی زەبر یان قورسایی لەش ئازاد دەبێ تا هەست یان ئاگاکردن بە ژان دابشکێنێ ◌ ایندورفین

endorsement /ɪn'dɔːsmənt, US -'dɔːrs-/ *noun*, US also indorsement

1 پشتەوەنووسی، پشت‌پڕکردنەوە، مۆر، ئیمزا 2 تۆمارکردن یان نووسینی خراپ‌کاری لێخوڕین: *How many endorsements can you have before you lose your licence?* 3 پشتیوانی، (ڕاگەیاندنی) داکۆکی: *The election victory is a clear endorsement of their policies* 4 پەسـندکردن، مـۆرکردن، سـەلماندن ◌ 1 ظهرنویسی، امضا 2 ثبت خلاف رانندگی 3 حمایت 4 تأیید، تصدیق

endoscope /'ɛndəskəʊp, US -skoʊp/ *noun*

نێوەبین، ناوبینـە، نـاوبین، نێـوبین، نێـوەدۆز ◌ درون‌نما

endoscopic *adjective*

سـەربە نێـوەبینی، سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە نێوەدۆزی‌یەوە هەیە ◌ وابسته به درون‌نمایی

endoscopy /en'dɒskəpi, US -'dɑːsk-/, *pl.* endoscopies

نێوەبینی، ناوبینی، نێوەدۆزی ◌ درون‌نمایی

endoskeletal *adjective*

سـەربە ئێـسـکەپەیکەری نێـوەوە ◌ وابـسـته بـه استخوان‌بندی درونی

endoskeleton /'endəʊskelɪtn, US 'endoʊ-/ *noun*

(گیانـەوەرناسـی) ئێـسـکەپەیکەری نێـوەوە، نێوەئێسکەپەیکەر، پەیکەری نێوەوە، دەرەپەیکەر (بڕوانە exoskeleton) ◌ استخوان‌بندی درونی

endosmosis *noun*

نێـوەپیـاڕەت‌بـوویی، نێوتێـپەڕێتی، دادان یـان دەلانـدنی نێوەوە یـان نێوەکی: 1 دەلانـدن یـان دادانی ڕووەو نێوەوەی خانە یان ڕەگێ 2 ڕۆیینی ماکێ لـە شـوێنێ بـە خـەسـتی (یـان پـەیـتی) concentration کـەم‌تـرەوە بـەرەو شـوێنێ بـە خەسـتی زۆرتـرەوە (لـە بـەرامبـەری exosmosis دا) ◌ اکـسـوموز

endosmotic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە endosmosis ـەوە هەیە (endosmotically *adv*) ◌ وابسته به اکسوموز

endosome *noun*

نێوتەن، نێوەتەن: بۆشیلەیێکی vacuole جوان کە هەڵگری ماک و مەتریاڵی لەهەرس‌هاتووە، بەلام ئەو هەوێنە یا ئانزیمە پێویستانەی بۆ هەرساندنی پێ نییە (یان لەبەر دەستدا نییە) ◌ ایندوزوم

endosperm /'endəspɜːm/ *noun*

(ڕووەک‌ناسـی) خـۆراکی پەرەسـە (embryo)، پەردەی نێوەوەی تۆو یا سپێرم ◌ قوت گیاهک

endosperm nucleus *noun*

ناوکی ئێندۆسپێرم: ناوکی تریپلۆید کە پێکهاتووە لە تووەرەکە یا کیسـەی پەرەسەی گیایێکی تووی

بەهۆی پێکانووسانی ناوکی سپێرمێ لەگەڵ دوو ناوکی جەمسەری یان لەگەڵ ناوکێ کە بەهۆی پێکەوەنووسانی پێشتری ناوکە جەمسەرییەکان پێکهاتووە ◇ هستەی ایندوسپرم

endospore *noun*
1 بەرگی نێوەوەی inner coat سپۆرێ، بڕوانە intine 2 سپۆرێ کە لەنێو خانەیێکی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی میلناسا پێکهاتووە (endosporous *adj*؛ endosporic *adj*؛ endosporously *adv*) ◇ درون‌هاگ

endosteal *adjective*
1 سەربە یان پێوەندی بە بەرگی نێوئێسک(ی)ەوە هەیە 2 هەڵکەوتوو لە نێوەوەی ئێسک یان کرۆژە، (endosteally *adv*) ◇ ایندواستئال

endosteum *noun, pl.* endostea
بەرگی نێوئێسک(ی): تویی دیوارەی بەستەرەشانەی connective tissue بۆشایی مۆخی marrow cavity ئێسکەکان ◇ ضریع درون‌استخوانی

endostyle *noun*
نێوستوونژە، نێوپایە، نێوەپایە، نێوەستوونژە: جووتێ لۆ یان چین fold درێژاودرێژی هاوتەریب parallel longitudinal کە دەربەریوەتە نێو بۆشایی گەروو(یی) pharyngeal cavity لە گوریس‌دارە chordate نزمەکاندا (وەک tunicate ـەکان) کە کێم mucus دەردەدا بۆ گرتنی پارچۆلکە و وردیلەی خۆراکی food particles ◇ ایندواستایل

endosulfan *noun*
جۆرێ گەنەکوژ یان مێرووکوژی ژاراوی $C_9H_6Cl_6O_3S$، ب.ت. لە بواری دەغڵودانەدا بەکاردێنرێ ◇ ایندوسولفان

endosymbiosis *noun*
نێو(ە)هاوژینی، نێوەپێکەوەژینی: پێکەوەژیانێ کە لەودا هاوژینێ symbiont لەنێو لەشی یەکێ‌تر دا دەژی (endosymbiont *n*: نێو(ە)هاوژی، نێوەپێکەوەژی؛ endosymbiotic *adj*) ◇ درون‌هم‌زیستی

endothecium *noun, pl.* endothecia
نێو(ە)کەلوو، نێوقاپیلک: 1 توێ یان بەرگی نێوەوەی inner lining پۆرگی گەیشتوو mature anther 2 توێ یان بەرگی نێوەوەی کەلوو و قاپیلکی capsule لە قەوزەکاندا moss (endothecial *adj*) ◇ درون‌پوسته

endothelial *adjective*
سەربە endothelium ◇ وابسته به غشاء درونی رگ و قلب

endothelium /ˌɛndə(ʊ)ˈθiːlɪəm/ *noun, pl.* endothelia
پەردەی نێوەوەی رەگ و دڵ ◇ غشاء درونی رگ و قلب

endotherm /ˈɛndə(ʊ)θɔːm/ *noun*
گیانەوەری بەند بە گەرمی نێوەوە، یەکگەرمی، گەرمەجێگیر (گیانەوەرێ کە گەرمییەکەی تەکان نەخوا) ◇ اندوترم

endothermic /ˌendəʊˈθɜːmɪk, US ˌendoʊˈθɜːrmɪk/ *adjective,* also endothermal
1 گەرمی‌مژ، گەرماگر، گەرمابەند، گەرمامژ 2 = warm-blooded (endothermically *adv*) ◇ گرماگیر

endothermic reaction *noun*
کاردانەوەی گەرمی‌مژ یان گەرمی‌گر ◇ واکنش گرماگیر

endothermy *noun*
بەندبوون بە گەرمێ نێوەوە، یەکگەرمێتی، گەرمەجێگیری ◇ اندوترمی

endotoxin /ˈɛndəʊˌtɒksɪn/ *noun*
(میکرۆبناسی) نێوەژار(اوک)، ژاری نێوەوەی خانەیێکی بەکتریایی، کاتی دارزانی ئەویش ئازاد دەبێ (endotoxic *adj*) ◇ اندوتوکسین

endotracheal *adjective*
نێوقورقوراگە، نێوهەناسەرێ: 1 دانراو لە نێوەوەی قورقوراگەدا trachea: *an endotracheal tube* 2 بەکارهێنراو لە نێوهەناسەرێدا ◇ 1 داخل نای، درون‌نای 2 کارگذاشته‌شده یا مصرف‌شده از درون نای

endotrophic *adjective*
(زیندەناسی، لەبارەی mycorrhiza ی) دەچێتە نێو ریشەی بەشدارەوە و لە نێوان خانەکاندا بەش‌بەش دەبێ، لە نێوەوە دەخوا، تایبەتمەندی ئەو کارگانەی کە دەتوانن بچنە نێو خانەی رەگ و ریشە گیاکانەوە (بڕوانە ectotrophic) ◇ اندوتروفیک

endowment /ɪnˈdaʊmənt/ *noun*
1 بەخشین، پێدان 2 تەرخان، داهاتی تەرخانکراو، تەرخانە 3 توانایی، توانایی سروشتی، خواپێداوی، بەهرە، نیعمەت ◇ 1 اعطا 2 وقف، درآمد موقوفه 3 استعداد، موهبت

endowment mortage *noun*
بارمتەی دیاری‌کراو یا ئێندۆمێنت ◇ رهن اندومنت

endowment policy *noun*
بیمەی تەمەن، بیمەی ژیان (درێژماوە) ◇ بیمەی عمر

endpaper(s) /ˈendpeɪpə(r)/ *noun, pl.*
پەڕەسپی، پەڕەسپی بەرگی کتێب (هی سەرەتا و بنەتای کتێب) ◇ آستر بدرقه

end plate *noun*
تەبەق یان پەڕەی کۆتایی: تەبەق یان پەڕەی پانی کۆتایی (ب.ت. هی نۆرۆنی بزوێنەر یان جووڵێنە motor neuron) ◇ اند پلیت

end point *noun*
(کیمیا) خالی کۆتایی ◇ نقطه‌ی پایانی
end product *noun*
1 بەرهەمی کۆتایی، دوابەرهەم 2 ئەنجامی دوایی، دوائەنجام ◇ 1 فراورده‌ی پایانی 2 نتیجه‌ی نهایی
end result *noun*
ئەنجامی دوایی، دوائەنجام، ئاکامی کۆتایی، پێشاژۆی دووماهی ◇ نتیجه‌ی نهایی
end run *noun*
1 (هەروەها end sweep، تۆپێنی ئەمریکایی) حەولی تۆپدار بۆ راکردن تا بەردەم هێلی (کۆتایی) بەرگری 2 فێڵ ◇ 1 نتیجه‌ی نهایی 2 حیله
end-stopped *adjective*
خاوەنی هەڵوەستەی کۆتایی رەوانبێژانە یان لۆژیکی: *an end-stopped* rhetorical *line of verse* ◇ انداستاپت
end table *noun*
چوارپایە، میزێکی چکۆلەی پاڵ کورسی یا ئاخری سۆفا ◇ عسلی
end-time *noun*
کاتی پێش‌بینی‌کراوی کۆتایی جیهان، armageddon ◇ اندتایم
endued *adjective*
پڕ، لێوڕێژ، هەبوو، (endued with خاوەنی) ◇ سرشار، برخوردار
endurable /ɪn'djʊərəbl, US -'dʊr-/ *adjective*
شیاوی دەربردن یان هەڵکردن، خۆدەگری، تاقەت دێنی، کێشی هەیە، بەرگە دەگری، هەڵدەکا، دەردەبا، bearable: *I felt that life was no longer endurable.* (endurability *n*؛ endurableness *n*؛ endurably *adv*) ◇ قابل تحمل
endurance /ɪn'djʊərəns, US -'dʊr-/ *noun*
خۆگرتن، هەڵکردن، دەربردن، بەرگەگرتن، بەرگە، تاقەت، کێش، لەسەرمانەوە، سەبر، خۆراگرتن، خۆراگری، خۆگیری، بەربەرەکانی، دەوامهێنان، کۆڵنەدان، بەدەوامبوون، راوێستان، تاقەت(هێنان)، پشوودرێژی ◇ تحمل، استقامت، تداوم، شکیبایی
endurance test *noun*
تاقیکاری خۆراگرتن ◇ تست پایداری
enduring /ɪn'djʊərɪŋ, US -'dʊr-/ *adjective*
هەرمین، خۆراگر، بەرگەگر، خۆگیر، دەربردوو، کۆڵنەدەر، بەتاقەت، بەکێش، بەگیر، هەرمان، داکوتراو، بەندبوو، زۆرهەڵکردوو، بەردەوام، بەدەوام، جێگیر، راوەستاو، زیاترخایاندوو، چەقبەستوو: *What is the reason for the game's enduring appeal?* ◇ پایدار، ماندگار، دیرپا
enduringly /ɪn'djʊərɪŋli, US -'dʊr-/ *adverb*
خۆراگرانە، هەڵکردووانە: *an enduringly popular style* ◇ به طور ماندگار
enduro *noun, pl.* enduros
پێشبڕکێی مۆتۆرسایکل یان ماشێن بۆ تاقیکردنەوەی بەرگەگرتن یان توانایی شۆفێر و ماشێنەکان ◇ اندیورو
end user *noun*
دوابەکارهێنەر، بەکارهێنەر یان مەسرەفکەری راستەقینە، دوایین مەسرەفکەر ◇ مصرف‌کننده‌ی نهایی
endways /'endweɪz/ *adverb*, also endwise /-waɪz/
1 راوێستاو، لەسەرپێ 2 ستوونی 3 بە درێژی، درێژاودرێژ، lengthwise: *endways pressure* 4 لە بنەوە 5 سەربەسەر، نووکبەنووک ◇ 1 ایستا 2 عمودی 3 از طول 4 از ته 5 نوک به نوک
Endymion *noun*, Latin, from Greek *Endymiōn*
لاوێکی جوان کە سیلێن خۆشی دەویست (میتۆلۆژی یۆنانی) ◇ ایندیمیون
end zone *noun*
ناوچەی کۆتایی (لە تۆپێنی ئەمریکایی‌دا، شوێنێ لە کۆتایی هەردوو بەری مەیدانی فوتبۆڵدا نێوان هێلی گۆڵ و هێلی کۆتایی) ◇ اندزون
-ene *suffix*
پاشگر: 1 دانیشتووی: *Nazarene* 2 نیشانەی هایدراتە کیمیاییەکان (بنەڕەت: لە *-ēnos* یۆنانییەوە) ◇ پسوند: 1 اهل 2 معرف هیدرات‌های شیمیایی
enema /'enəmə/ *noun, pl.* enemas or enemata /ɪ'nemətə/
دەستوور، دەستوورە، عیماله، حوقنە، ئەو شلەی کەوا بۆ ئەو مەبەستە بەکاردێنرێ، دەزگای دەستوور ◇ اماله، تنقیه، انما
enemy /'enəmi/ *noun, adjective, pl.* enemies
n 1 دوژمن، ناحەز، گاقبەر، نەیار، adversary: ◊ *He has a lot of enemies in the company The state has a duty to protect its citizens against external enemies* 2 دوژمنی چەکدار، هێزی سەربازی رکەبەر یان دژ 3 کەشتی، فڕۆکە و هتد هی دوژمن 4 نەتەوە یان ولاتێکی دوژمن 5 هاوولاتی یەکێکی ولاتێکی دوژمن 6 شتێکی بەزیان یان خراپ prejudicial *adj* (بێ‌باو) inimical ،ill-disposed ◇ دشمن
energetic /ˌenə'dʒetɪk, US ˌenər'dʒ-/ *adjective*
1 چالاک، هەڵسوور، پڕجموجۆڵ، بەکار،

پشت‌گەرم، دڵ‌گەرم، توندوتۆڵ، بەگوڕ، بەگوژم، بەتاو، پڕوزە، بەشیان، بەزەبر، کاریگەر، کارا 2 شێلگیر، بەرشت 3 سەخت، توند 4 وزەیی، سەربە وزە ◌ 1 فعال، پرجنب‌وجوش، پرتحرک، مؤثر 2 جدی 3 شدید 4 وابسته به انرژی

energetically /-kli/ *adverb*

بە توندی، چالاکانە، هەڵسوورانە: *He -etically denied the charge* ◌ شدیداً، فعالانه

energetics *noun, pl.*

وزەناسی، زانستی وزە (*n* energeticist - ;energetistic *adj*) ◌ علم انرژی

energism *noun*

وزەگەری، وزەخوازی ◌ انرژی‌گرایی

energist *noun*

وزەگەر، وزەخواز ◌ انرژی‌گرا

energizer *noun*

وزەپێدەر، وزەبەخش، هێزدەر، توانایێدەر ◌ نیروبخش، انرژی‌دهنده

energumen /ˌɛnəˈgjuːmən/ *noun*

(کۆن) کەسێ کە شەیتان چووبێتە کلێشەیەوە ◌ آدم جن‌زده

energy /ˈenədʒi, US -ərdʒi/ *noun, pl.* energies

1 (فیزیک) وزە: *solar/nuclear energy* 2 هێز، تابشت، توانایی، وزە، گوڕ، گوژم، توانست، شیان، ستین، تیهن 3 چالاکی، هەڵسووڕی، پشت‌گەرمی، جم‌وجۆڵ 4 شێلگیری، بەرشتی ◌ 1 (فیزیک) انرژی، کارمایه 2 نیرو، قدرت 3 تحرک، جنب‌وجوش 4 جدیت

energy audit *noun*

وزەپشکنی: پشکنین و چاودێری تکنیکی بەکارهێنانی وزە (وەک هی ماڵ یان کارگە) بۆ هەڵسەنگاندنی مەسرەف ◌ انرژی اودیت

energy bond *noun*

بەند یان پەیوەستی وزە ◌ نوار انرژی

energy barrier *noun*

بەربەستی وزە، وزەبەند ◌ سد انرژی

energy level *noun*

ئاست یا لەیقلی وزە ◌ تراز انرژی، سطح انرژی

energy of activation *noun*

وزەی چالاکاندن ◌ انرژی فعال‌سازی

energy of viberation *noun*

وزەی لەرینەوە ◌ انرژی ارتعاش

energy shell *noun*

توێژاڵی وزە، توێکڵی وزە ◌ لایه‌ی انرژی

energy state *noun*

باری وزە، دۆخی وزە ◌ حالت انرژی

energy transfer *noun*

راگوێستنی وزە ◌ انتقال انرژی

enervated *adjective*

بێ‌گیان، بێ‌هێز، بێ‌ڕەگ، لاواز، کز، سست، داهێزراو، داگیراو ◌ بی‌حال، بی‌رمق

enervating *adjective*

ماندووکەر، شەکەت‌کەر، بێ‌هێزکەر، کزکەر، سستێنەر، لەبن‌هێنەر، کزێنەر، پێچوێنەر، داهێزرێنەر (enervatingly *adv*) ◌ خسته‌کننده، تضعیف‌کننده

enervation /ˌenəˈveɪʃn/ *noun*

1 سستی، کزی، بێ‌هێزی، پێچووی 2 بێ‌هێزکردن، کزکردن، سستاندن، لەبن‌هێنان، داهێزراندن ◌ 1 بی‌حالی، سستی 2 سست‌سازی، تضعیف

en famille /ɒ̃ faˈmiː/ *adverb*

(لە فەرەنسەوە) لە ماڵەوە، لە ماڵێ، بە خێزانەوە، لەگەڵ خێزانی ◌ در خانه، با خانواده

enfacement *noun*

روونووسی، بەرپڕکردنەوە، نووسینی بەر (بەرات) ◌ رونویسی

enfant terrible /ˌɒ̃fɒ̃ teˈriːbl, US ˌɑːfɑː/ *noun, pl.* enfants terribles /ˌɒ̃fɒ̃ teˈriːbl, US ˌɑːfɑː/

1 (لە فەرەنسەوە) ملهوڕ، بەلا 2 سەرپزێو، یاغی، سەرهەڵداو 3 لاسار، سەربەگۆنگەڵ، شەڕانی، سەربەگێچەڵ، سەربەکێشە ◌ 1 مزاحم 2 عصیانگر 3 ماجراجو

enfeebled *adjective*

کز، لاواز، پێچوو، بێ‌گیان، بنێس، بێ‌تین ◌ ضعیف، نحیف

enfeeblement *noun*

بێ‌گیانی، بێ‌تینی، کزی، بنێسی، لاوازی ◌ ناتوانی، ضعف

enfeoffoffment *noun*

بەخشین، پێدانی کەلەبڕ یان تیول ◌ واگذاری

enfilade /ˌenfɪˈleɪd/ *noun*

1 ریزنە، رەهێڵەی گوللە 2 ریزەدیو ◌ 1 رگبار گلوله 2 انفیلید

enfleurage /ˌɒ̃fləˈrɑːʒ/ *noun*

گرتنی رۆن و گوڵاو و عەتر لە گوڵەکان ◌ افلوراژ

enforceable /ɪnˈfɔːsəbl/ *adjective*

شیاوی جێبەجێکردن، شیاوی بەجێهێنان (enforceability /ɪnˌfɔːsəbɪləti/ *n*: لەجێبەجێکردن‌هاتوویی) ◌ قابل اجرا

enforced /ɪnˈfɔːst, US ɪnˈfɔːrst/ *adjective*

زۆرەکی، زۆرەملێ، ناچاری، بەزۆری (enforced *adj*) ◌ اجباری

enforcement *noun*

1 جێبەجێکردن، بەجێهێنان، راپەراندن، کارپێکردن، پیادەکردن، داسەپاندن، پێکردن 2 بەهێزکردن ◌ 1 اجرا، اعمال 2 تقویت

enforcer /ɪnˈfɔːsə(r), US -fɔːrs-/ *noun*

جێبەجێکەر، پیادەکەر، بەجێهێنەر، بەڕێوەبەر ◌ اجراکننده، مجری

enfracchisement /ɪnˈfræntʃɪzmənt/ *noun*

1 (بێ)دانی مافی دەنگدان، مافی هەڵبژاردن 2 (کۆیلە) ئازادکردن، بەرەڵاکردن ◌ 1 اعطای حق رأی، حق رأی 2 آزادسازی

Eng *abbreviation* 1 engineer 2 engineering 3 England 4 English

engagé /ˌɒ̃gaˈʒeɪ/ *adjective, from* French
دەربەست، پێبەند، پەیمانبەستە، پەیگر، بەرعۆدە، عۆدەگر ◌ متعهد

engaged /ɪnˈgeɪdʒd/ *adjective*
1 سەرقاڵ، پڕکار، خەریک، پێوەبوو، گیرکردوو 2 گیراو (تەلەفون) 3 دەزگیران 4 بەرعۆدە، پەیمانبەستە، دەربەست 5 گیراوە (مێز، کورسی و هتد) 6 (بیناسازی) نێوکار، نێودیوار، دیواری ◌ 1 مشغول، گرفتار 2 اشغال (تلفن)، نامزد 3 متعهد، عهده‌دار 4 رزرو 5 توکار

engaged column *noun*
ستوونی نێوکار، کۆڵەکەی نێودیوار، ستوونی دیواری (بۆ جوانی‌یە نە مەهار و ڕاگرتن) ◌ ستون توکار

engaged tone *noun*
تۆنی گیراو، زرەی خەریکقە (تەلەفون) ◌ بوق اشغال

engagement /ɪnˈgeɪdʒmənt/ *noun*
1 دەزگیرانی 2 کار، سەرقاڵی 3 بەڵێنی، بڕیار، گفت، خۆبەستەیی، پەیمانبەستەیی، پەیگرتن، گرتنەمل، دەربەستی، پێبەندی 4 بڕیار 5 ڕاگرتن، دامەزران(دن) 6 تێکهەڵچوون، شەڕ، پێکادان 7 گیر، لێکگیری، تێکگیران، لێکگیربوون، تێکگیری، جووت (پێچکە یان گیرەکان) ◌ 1 نامزدی 2 مشغله 3 قول، تعهد، التزام 4 قرار 5 استخدام 6 درگیری، نبرد 7 (چرخ دنده) گیر

engagement ring *noun*
ئاڵقە یا ئەنگوستیلەی دەزگیرانی ◌ حلقەی یا انگشتر نامزدی

engaging /ɪnˈgeɪdʒɪŋ/ *adjective*
سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، لەدڵەوەنزیک، خوێنشیرین، دڵرفێن، خۆش (engagingly *adv* /ɪnˈgeɪdʒɪŋli/: دڵڕفێنانە) ◌ دوست‌داشتنی، ملیح

Engelmann spruce *noun*
جۆری سنەوبەر یان نەوژی گەورە [*Picea engelmannii*]ی ناوچەی شاخاوی ڕاکی Rocky و کۆلۆمبیای بریتانیا ◌ نوعی صنوبر

engine /ˈendʒɪn/ *noun*
1 بزوێنە، جووڵێنە(ر)، مۆتۆڕ 2 (هەروەها railway engine) لۆکۆمۆتیڤ 3 ماشێنی ئاگرکوژێنەوە 4 ئامێری میکانیکی، ئامراز، ئامێر، وەسیلە، دەزگا ◌ 1 موتور 2 لوکوموتیو 3 ماشین آتش‌نشانی 4 وسیله

engine driver *noun*
شۆفیری لۆکۆمۆتیڤ، شەمەندەفەرەوان، شۆفیری شەمەندەفەر، لۆکۆمۆتیڤوان ◌ رانندەی لوکوموتیو

engineer /ˌendʒɪˈnɪə(r), US -ˈnɪr/ *noun*
1 ئەندازیار 2 دەزگەوان، سازکەرەوە، میکانیک 3 شۆفیری شەمەندەفەر 4 ئەندامی بەشی ئەندازیاری، ئەندامی دەستەی ئەندازیاری (سەرباز) ◌ 1 مهندس 2 مکانیک، تعمیرکار 3 رانندەی قطار 4 جمعی دستەی مهندسی

engineering /ˌendʒɪˈnɪərɪŋ, US -ˈnɪr-/ *noun*
ئەندازیاری ◌ مهندسی

engineering science *noun*
لێکۆڵینەوەی ئەندازیاری وەک بابەتێ، زانستی ئەندازیاری ◌ علم مهندسی

engineer room *noun*
دیوی مۆتۆڕ، مۆتۆڕخانە، ب.ت. کەشتی ◌ اتاق موتور

engineers *noun, pl.*
(سەرباز) بەشی ئەندازیاری، لق یا دەستەی ئەندازیاری ◌ رشتەی مهندسی

enginery /endʒənrɪ/ *noun*
کەلوپەلی شەڕ ◌ اسباب جنگی

English /ˈɪŋglɪʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە ئینگلتەرە یان ئینگلیس *n* زمانی ئینگلیسی، زمانی ئینگلیزی ◌ *adj* وابستە بە انگلستان *n* زبان انگلیسی

the English /ˈɪŋglɪʃ/ *noun*
خەڵکی ئینگلتەرە، ئینگلیسی‌یەکان، ئینگلیزی‌یەکان ◌ مردم انگلستان

English breakfast *noun*
نانی بەیانی شایانە یان ئینگلیسی ◌ صبحانەی انگلیسی

English Channel *noun*
دەریای مانش (= ناوچەیێکی دەریایی نێوان ئینگلتەرە و فەرەنسە) ◌ دریای مانش

English daisy *noun*
گوڵی میناى ئاسایی ئەورووپایی [*Bellis perennis*] ◌ نوعی گل

English horn = cor anglcs

Englishman /ˈɪŋglɪʃmən/ *noun, pl.* Englishmen
خەڵکی ئینگلتەرە، ئینگلتەرەیی، ئینگلستانی، پیاوی ئینگلیسی ◌ اهل انگلستان، مرد انگلیسی

English muffin = muffin

English mustard *noun*
خەرتەلی ئینگلیسی (بە تامی زۆر تیژەوە) ◌ خردل انگلیسی

English setter *noun*
سێتێری ئینگلیسی (جۆری تانجی) ◌ ستر انگلیسی

Englishwoman /ˈɪŋglɪʃwʊmən/ *noun, pl.*

Englishwomen
ژنی ئینگلتەرەیی، ژنی ئینگلیسی ۞ زن انگلیسی
English-speaking *noun*
ئینگلیسی‌زمان ۞ انگلیسی‌زبان
engorgement *noun*
1 خوێن‌تێزان، تێزان، هەڵازران 2 زۆرخۆری، ماشینەوە، زووزووخواردن ۞ 1 تراکم خون 2 پرخوری
engrained = ingrained
engraved *adjective*
هەڵکۆڵراو، هەڵکەنراو ۞ حک‌شده، کنده‌کاری‌شده
engraver /ɪn'greɪvə(r)/ *noun*
کۆلیار، هەڵکۆڵ (مۆرهەڵکەن seal-engraver) ۞ حکاک
engraving /ɪn'greɪvɪŋ/ *noun*
1 هەڵکۆڵی، کۆلیاری، هەڵکۆڵین، هەڵکەندن، کاردۆژە 2 وێنەی هەڵکۆڵراو ۞ 1 حکاکی، کنده‌کاری 2 تصویر حک‌شده
engrossed /ɪn'grəʊst, US ɪn'groʊst/ *adjective*
نوقم، خەریک، تەواو سەرنج‌پێداو، چووەنێو: *She was engrossed in conversation* ۞ مجذوب، غرق
engrossing /ɪn'grəʊsɪŋ, US -'groʊs-/ *adjective*
سەرنج‌ڕاکێش، بالکێش، خۆش، absorbing: *an engrossing problem* (engrossingly /ɪn'grəʊsɪŋli, US -'groʊs-/ *adv*) ۞ جالب، گیرا
engrossment *noun*
لەبەرگرتنەوە، لەبەرنووسینەوە، لەڕوونووسینەوە، درشت‌نووسی، گەورەنووسی ۞ استنساخ، نگارش به خط درشت
enhancement *noun*
چاک‌کردن، باش‌کردن، خاس‌کردن، باشترکردن، زۆربوون، بردنەسەرەوە (enhanced *adj*; enhancer *n*) ۞ بهبود، افزایش
enigma /ɪ'nɪgmə/ *noun*
1 مامک، مەتەڵ، مەسیلە، پەردەک 2 سر، ڕاز (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *ainigma* یۆنانی "riddle") ۞ 1 معما، چیستان 2 رمز
enigmatic /ˌenɪg'mætɪk/ *adjective*
پڕنهێنی، ڕەمزاوی، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، تەماوی، لێڵ، تەژمە، ئاڵۆز، سەخت (enigmatically /-kli/ *adv*: پڕنهێنی‌یانە) ۞ مرموز، پیچیده، مبهم
enjambement /ɪn'dʒæmbmənt/ *noun*, also enjambment
درێژەی ڕستە (فەرەنسی، لە هەڵبەست‌دانان‌دا؛ enjambed *adj*) ۞ ادامه‌ی جمله
enjoinment /ɪn'dʒɔɪmənt/ *noun*
1 ڕاسپاردن، دەستوور، فەرمان 2 نەهێشتن، بەربەندی، قەدەغە(کردن) ۞ 1 توصیه، دستور 2 منع
enjoyable /ɪn'dʒɔɪəbl/ *adjective*
خۆش، وەش، بەردڵ‌کەوتوو (enjoyability /ɪnˌdʒɔɪə'bɪləti/ *n*; enjoyably /-əbli/ *adv*: بە خۆشی‌یەوە) ۞ مطبوع، لذت‌بخش
enjoyment /ɪn'dʒɔɪmənt/ *noun*
1 خۆشی، پێخۆش‌بوون، قایل‌بوون، ڕازی‌بوون، ڕەزامەندی، ڕابواردن 2 هەبوون، دارابوون، بەهرەمەندی ۞ 1 لذت، خرسندی، تفریح 2 برخورداری
enlargement /ɪn'lɑːdʒmənt, US -'lɑːrdʒ-/ *noun*
1 پەرەپێدان، فراوان‌کردن، زیادکردن، خستنەسەر، پێوەچووواندن، گەورەکردنەوە 2 وێنەی گەورەکراو ۞ 1 توسعه، افزایش، بزرگ‌سازی 2 عکس بزرگ‌شده
enlarger /ɪn'lɑːdʒə(r), US -'lɑːrdʒ-/ *noun*
دەزگای وێنە گەورکردنەوە، گەورەکەرەوە ۞ بزرگ‌نما
enlightened /ɪn'laɪtnd/ *adjective*
ڕۆشنبیر، ڕووناکبیرانە، ژیرانە، ڕۆشنبیرانە، ڕوونەوەبووانە: *an -ightened approach to teaching* ۞ روشن‌اندیش، روشن‌فکرانه، معقول
enlightening *adjective*
زانیاری‌پێدەر، ڕۆشن‌کەرەوە ۞ آموزنده
enlightenment /ɪn'laɪtnmənt/ *noun*
1 ڕوون‌کردنەوە، ڕۆشن‌کردنەوە، ڕۆشنبیری، ڕووناکبیری، ڕۆشنگەری 2 (the Enlightenment) سەردەمی ڕۆشنگەری (دوایی‌یەکانی سەدەی 17 و سەدەی 18 لە ئەورووپادا، پێداگیری لەسەر تەقڵ و تاک‌خوازی) ۞ 1 توضیح، روشن‌اندیشی، روشن‌گری، تنویر افکار 2 عصر روشن‌گری
enlisted /ɪn'lɪstɪd/ *adjective*
خوارئەفسەر، ئین‌لیستێد (ئەندامی ئەرتەش و هتد): *enlisted men* ◊ *enlisted personnel and women* ۞ انلیستید
enlistee *noun*
سەرباز ۞ سرباز
enlisted man *noun*
ئەفسەری سەرباز، پلەدار ۞ درجه‌دار
enlistment *noun*
ماوەی سەربازی (لە ئەرتەشدا)، سەربازی ۞ دوره‌ی خدمت در ارتش، سربازی
enlivenment *noun*
بووژاندنەوە، ژیاندنەوە ۞ حیات‌بخشی
en masse /ˌɒ̃ 'mæs, US ˌɑ̃ː/ *adverb*, *from French*
بەکجێ، پێکەوە، هەموو، تێکڕا، بەکۆمەڵ: *The*

◌ *young folk were emigrating en masse* همگی، دسته‌جمعی

enmeshed *adjective*
گیرۆدەی، پێوەبووی، تووش‌بووی، گرفتاری، تێوەگلاوی، دیلی، تێوەردراوی ◌ گرفتار

enmity /'enməti/ *noun, pl.* enmities
دوژمنی، دوژمنایەتی، گاقبەری، ناحەزیتی، ناخۆشی ◌ خصومت

ennead /'ɛnɪad/ *noun*
(دەگمەن) دەستەیێکی نۆدەنکی، نۆدانەیی ◌ گروه نه‌تایی

ennoblement *noun*
بردنەسەرەوە، هەلکێشان، پایەبەرزکردنەوە، گەورەکردن، گەورەیی‌پێدان، گەورەیی، شەرەف ◌ ترفیع، منزلت‌بخشی، شرافت

ennui /ɒn'wi: , US ɑ:n-/ *noun*
ناقایلیتی، بێ‌تاقەتی، بێزاری، داهێزراوی، دەس‌تێوەنەچوویی، ماندوویی، شەکەتی، هیچێتی، هیچەکەیی، بێهوودەیی، boredom ◌ بی‌حوصلگی، پوچی‌زدگی، ملالت

enol *noun*
ئینۆل، ناوێتەیێکی ئەندامی بە شێوگی formula C=C(OH)، کۆمەلی hydroxyl تیایە (enolic *adj*، ئینۆلی، سەربە ئینۆل) ◌ انول

enolization *noun*
ئینۆلاندن، ئینۆلان، ئینۆلین، ئینۆلیزەیشن ◌ انولیزاسیون

enology = US spelling of oenology

enormity /ɪ'nɔ:məti, US ɪ'nɔ:rm-/ *noun, pl.* enormities
1 گەورەیی، بەربلاوی، خراپی زۆر، تاوان (بەرشت)، ناحەزی، قەبەیی، پیسی، ناشیرینی، ستەم، کاری ناحەز: *the enormity of the task* 2 (enormities) تاوانەکان، تاوان‌کاری‌یەکان ◌ 1 عظمت، جنایت، شناعت، عمل زشت 2 (در جمع) فجایع، جنایات

enormous /ɪ'nɔ:məs, US ɪ'nɔ:rməs/ *adjective*
(یەکجار) گەورە، زەبەلاح، قەبە، قەپە، گەپ، کەتە، یەکجار زۆر، زۆروزەبەن، لەرادەبەدەر ◌ عظیم، بزرگ، کلان، هنگفت، فوق‌العاده

enormously /ɪ'nɔ:məsli, US ɪ'nɔ:rm-/ *adverb*
یەکجار زۆر، لەئەندازبەدەر: *enormously rich/powerful* ◌ فوق‌العاده

enormousness *noun*
گەورەیی، زەبەلاحی، زۆروزەبەنی ◌ عظمت، هنگفتی

enosis /ɪ'nəʊsɪs, US 'ɛnəsɪs/ *noun*
یەکێتی رامیاری یان سیاسی قوبرس و یۆنان ◌ انوسیس

enough /ɪ'nʌf/ *noun, adjective, adverb*
1 بە رادەی پێویست 2 بەش‌کردوو، تەواو، بەس، ئەندازە، سەروزیاد ◌ 1 بە قدر کافی 2 کافی، مقدار کافی

en passant /ˌɒ̃ 'pæsɒ̃, US ˌɑ̃: pæ'sɑ̃:/ *adverb*
(لە فەرەنسەوە) بە کورتی، سەرسەرەکی، بە راگوزاری ◌ به اجمال

enquirer /ɪn'kwaɪərə(r)/ *noun*
پرسیارکەر، لێ‌پرس، پرسا، پرسینەر ◌ سؤال‌کننده، مراجع

enquiring /ɪn'kwaɪərɪŋ/ *adjective*
بەپرسیار، پرسیارکار، پرسا، پرسیارلێکەر (بۆ زانیاری)، پرسیارکارانە (enquiringly /ɪn'kwaɪərɪŋli/ *adv*) ◌ کنجکاو، پرسش‌گر، پرسش‌گرانه

enquiry /ɪn'kwaɪəri, US 'ɪnkwəri/ *noun, pl.* enquiries
پرس، پرسین، پرسیار، پرسیارکردن، گەڕان، پشکنین، لێکۆڵینەوە، لێ‌پرسینەوە: *a murder enquiry* ◌ پرسش، پرس و جو، تحقیق، بازجویی

enquiry agent = privare detective

enraged *adjective*
تووڕە، رق‌هەستاو، قەلس، ئاژری، گرژ ◌ خشمگین، عصبانی

enraptured /ɪn'ræptʃəd, US -ərd/ *adjective*
خۆشحاڵ، بەکەیف، بەجۆش‌هاتوو، بەدەماغ، کەیف‌ساز، کەیف‌خۆش، شاد، سەرخۆش ◌ مشعوف، به وجد آمده

enrichment *noun*
بەپیتی، مایەداری، پیتاندن، زاخاندن، دەولەمەندکردن، مایەدارکردن، مایاندن، زاخاودان، زاخ‌کردن (enriched *adj*: دەولەمەند، پیتێنراو، زاخێنراو، زاخ‌کراو، زاخاودراو، مایەدار، مایەوەر) ◌ غنا، غنی‌سازی

enrolee /ɪnˌrəʊ'li: , US ɪnˌroʊ-/ *noun*
ئەندام ◌ عضو

Enrolled Nurse *noun*
نەخۆشیاری رێگەدراو ◌ پرستار مجاز

enrolment /ɪn'rəʊlmənt, US -'roʊl-/ *noun*, US enrollment
ناونووسی، کردنەئەندام، ئەندامانەدن، نێونووس‌کراوان، ژمارەی ئەو کەسانەی کەوا ناویان نووسراوە، ژمارەی ناونووسراوان (ب.ت. لە کۆلێژ یان خوێندگاییک‌دا) ◌ ثبت‌نام، تعداد ثبت‌نام‌کنندگان

en route /ˌɒ̃ 'ru:t, ˌɒn, US ˌɑ̃:, ˌɑ:n/ *adverb*
(لە فەرەنسەوە) سەرەڕێ، لەسەرڕێ، لە رێگا: *he arrived early despite en route delays* ◊

در راه ◯ *reads en route*

Ens *abbreviation* Ensign

ensample *noun*

نموونه، میناک، example، instance ◯ الگو

ensanguined /ɪn'sæŋgwənd/ *adjective*

خویناوی، شەلالی خوێن ◯ خون‌آلود

ensconced *adjective*

جێخۆش‌کردوو، گیرساو، جێگیربوو، جێگرتوو، دامەزراو، سەقامگرتوو، بنەگیر ◯ قرارگرفته، مستقر

ensemble /ɒn'sɒmbl, US ɑːn'sɑːmbl/ *noun, adjective*

1 (لە فەرەنسەوە) تیپی مۆسیقا 2 تیپی هەڵپەڕکێ 3 دەستەی ئەکتەران 4 تیپی مۆسیقاژەنان 5 کۆمەڵە، دەستە؛ دەستە جل (پێکەوە دەپۆشرێن) 6 پێکەوە، هەموو، گشت، تێکڕا 7 یەکێتی ◯ 1 گروه موسیقا 2 گروه رقص 3 گروه هنرپیشگان 4 گروه نوازندگان 5 مجموعه 6 باهم 7 وحدت، یگانگی

enshrinement *noun*

پاراستن، ئاگالێبوون، بەرێزکردن، رێزپێدان ◯ حفظ، مقرب‌سازی

ensiform /'ensɪfɔːm/ *adjective*

شمشێری، خەنجێری، خەنجەری: *ensiform leaves* ◯ شمشیری، خنجری

ensiform cartilage *noun*, also xiphoid process

کرۆژەی شمشێری، کرکراگەی خەنجێری ◯ غضروف شمشیری

ensign /'ensən/ *noun*

1 ئاڵا، بەیداخ (کەشتی) 2 ئەفسەرێکی هەرە پایەنزم لە هێزی دەریاییدا 3 (مێژوویی) پایەنزمترین ئەفسەری پلەداری سپای پیادەی ئەرتەشی بریتانیا 4 (مێژوویی) ئاڵاهەڵگر ◯ 1 پرچم (کشتی) 2 ناوبان دوم 3 و 4 انسن

ensilage /'ensɪlɪdʒ, US en'sʌɪlɪdʒ/ = silage

enslaved *adjective*

کۆیلە، بەندە، گیرۆدە ◯ برده، اسیر

enslavement *noun*

1 کۆیلەیی، کۆیلاندن، بەکۆیلەکردن، کردنەکۆیلە 2 دیلی، یەخسیری، بەندەیی 3 گیرۆدەیی، پێوەبوون ◯ 1 بردگی، برده‌سازی 2 بندگی 3 اسارت

enslaver *noun*

کۆیلێنەر، بەکۆیلەکەر ◯ برده‌ساز

ensnarement *noun*

خستنەداوەوە، بەتەڵەوەکردن، بە داوەوە کردن، پێوەکردن ◯ به دام‌اندازی

ensorcellment *noun*

سەرنجڕاکێشی، دڵڕفێنی، دڵفڕێنی، ڕاکێشان، سەوداسەری، شەیدایی، دڵبەستەیی ◯ جذبه، گیرایی، شیفتگی

ensuing *adjective, adverb*

دوایی، دواتر، پاش‌تر ◯ بعدی

en suite /ˌɒ̃ 'swiːt, US ˌɑː/ *adverb*

(لە فەرەنسەوە) لەگەڵ، connected: *bathroom* ◯ همراه *en suite*

-ent = -ant

ENT /ˌiː en 'tiː/ *abbreviation* ear, nose and throat

گوێ، لووت و گەروو ◯ گوش و حلق و بینی

entablature /en'tablətʃə, US ɪn-/ *noun*

(ئیتالیایی، بیناسازی) ئانتابلاتور (بەشی سەرەوەی سەرستوون کە architrave، frieze و cornice دەگرێتەوە) ◯ انتابلاتور

entablement /en'teɪb(ə)lm(ə)nt, US ɪn-/ *noun*

سەکۆ یان هەرزاڵەی (ژێر) پەیکەر ◯ سکوی مجسمه

entail /ɪn'teɪl/ *noun*

تەرخان، دارایی تەرخانکراو، تەرخانە ◯ وقف، مال موقوف

entailment *noun*

1 لەخۆگرتن، برینەبەرخۆ، هەڵگرتن، بردن، داگرتن، تیابوون 2 تەرخان، مڵک و دارایی تەرخانکراو، تەرخانە ◯ 1 تضمن، استلزام 2 وقف، ملک موقوفه

entangled *adjective*

1 گیرکردوو، پێوەبوو، ئاڵاو، تێوەگلاو، گیرکەوتوو، دوچاربوو، تووشبوو، وەردراو 2 ئاڵۆسکاو، تێکئاڵاو، شێواو، گرێدار، تێکچرژاو، لێکئاڵاو ◯ 1 گرفتار 2 درهم‌پیچیده

entanglement /ɪn'tæŋglmənt/ *noun*

1 گیرکردن، پێوەبوون، تووشبوون، گیر، قۆرت، گرێ، تێوەگلان، دوچاربوون، ئاڵاوی، گێچەڵ، مایەی تووشبوون یان گیر، تێوەگلێنە: *The* ◊ *emotional/political entanglements auditors try to avoid entanglement with arguments over local policy* 2 (سەربازی) تۆری تێلبەند، تێلبەندان، لەمپەری ئاسندڕک 3 (entanglements) بەربەستی تێلبەند، دوژمن‌گیرەوە ◯ 1 گرفتاری، درگیری، آشفتگی، مایەی گرفتاری 2 مانع سیم خاردار 3 (در جمع) مانع سیم‌خاردار

entasis /'entəsɪs/ *noun, pl.* entases

(بیناسازی، سووکەدەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی، قۆقزی ◯ برآمدگی

entelechy /en'teləki, US ɪn-/ *noun, pl.* entelechies

(فەلسەفە) ڕاستی، پێگەیشتوویی ◯ واقعیت، کمال

entente /ɒn'tɒnt, US ɑːn'tɑːnt/ *noun, pl.* also entente cordiale /ˌkɔːdɪ'ɑːl/, *Fr*

پێوەندی دۆستانە، ڕێککەوتن، لێکگەیشتن،

ریک‌کەوتنی دەوڵەتەکان، هاوپەیمانی: *the Franco-Russian -tente* ◌ روابط حسنه، تفاهم

the Entente Cordiale /ˌɒntɒnt ˌkɔːdiˈɑːl, US ˌɑːntɑːnt ˌkɔːrd-/ *noun*
لێک‌گەیشتنی نێوان فەرەنسە و بریتانیا لە 1904دا کە بنەڕەتی هاوکاری Anglo-Frenchیان لە شەڕی جیهانی یەکەمدا دامەزراند) ◌ تفاهم میان فرانسه و انگلستان

enter(o)- *prefix*
پێشگر: ریخۆڵە، رووفی: *enterovirus* (بنەڕەت: لە *enteron* یۆنانی‌یەوە "intestine") ◌ پیشوند: روده

enteric /enˈterɪk/ *adjective*, also enteral /ˈɛntər(ə)l/
ریخۆڵەیی، سەربە ریخۆڵە ◌ وابسته به روده

enteric fever *noun*
کەوتوویی، گرانەتا، ریخۆڵەتا، typhoid و paratyphoid ◌ حصبه

enteritis /ˌentəˈraɪtəs/ *noun*
ریخۆڵەسوێ، ریخۆڵەئاوسان، هەوکردنی ریخۆڵە ◌ التهاب روده

enterobacteria *noun, sing.* enterobacterium
بەکتریا(کان)ی ریخۆڵە، ئینتێرۆباکتریا: بەکتریا شێوەمیلەکانی گرامی نەرێنی gram-negative خێزانی Enterobacteriaceae (وەک سالمۆنێلا salmonella، شیگەلا shigella یان E. coli) کە بە شێوەیێکی ئاسایی یان نەخۆش‌خەرانە pathogenically لە نێو ریخۆڵەکاندا هەیە ◌ انتروباکتریا

enterobiasis *noun, pl.* enterobiases
ئینتێرۆبیاز، ئینتێرۆبیاسیس، تێدان infestation یان نەخۆش‌کەوتن بەهۆی کرمۆکەکانەوە pinworm [تۆخم *Enterobius* ب.ت. *E. vermicularis*] کە ب.ت. لە منالان دایە ◌ انتروبیاز

enterococcus /ˌɛntərəʊˈkɒk(ə)s/ *noun, pl.* enterococci /-ˈkɒk(s)ʌɪ, -k(s)iː/
سترێپتۆکۆک streptococcusی [*Enterococcus faecalis*] کە بە شێوەیێکی سروشتی لە نێو ریخۆڵە دایە و دەتوانێ لە‌ش لە جێگایێکی تر تووشی نەخۆشی کا (*adj* enterococcal: سەربە ئینتێرۆکۆکۆس) ◌ انتروکوکوس

enterocoele *noun*, also enterocoel
بۆشایی ریخۆڵەیی: بۆشایی یان کەلێنێ کە بەهۆی کشانی لە رادەبەدەری دەزگای هەرس پێکهاتبێ (*adj* enterocoelic: سەربە یان پێوەندی بە بۆشایی ریخۆڵەیی‌یەوە هەیە) ◌ حفره ی رودهای

enterocolits *noun*
ئاوسانی ریخۆڵە و کۆلۆن ◌ التهاب روده و قولون

enterocrinin *noun*
هۆرمۆنێ کە لە ریخۆڵەی گیانەوەراندا بەرهەم دێترێ و دەبێتە هۆی تاودانی چالاکی لوو یان رژێنەی ریخۆڵەباریکە ◌ انتروکرینین

enterogastrone *noun*
هۆرمۆنی کێمەپەردەی ریخۆڵەیی intestinal mucosa کە جووڵان(ـەوە) و دەردانی مێعدە خاو دەکاتەوە ◌ انتروگاسترون

enterokinase *noun*
هەوێنەیێکی کێمەپەردەی ریخۆڵەیی کە trypsinogen بە گۆڕینی بۆ تریپسین چالاک دەکا ◌ انتروکیناز

enterology /ˌentəˈrɒlədʒɪ/ *noun*
ریخۆڵەناسی ◌ رودەشناسی

enteron *noun, pl.* entera
لوولەی دەزگای هەرس، جۆگە (کانال) یان کۆئەندامی هەرسی، ب.ت. لەبارەی هی ئالەمەوە بەکاردێترێ ◌ مجرا یا دستگاه گوارشی

enteropathogenic *adjective*
ریخۆڵەنەخۆش‌خەر: نەخۆشی دەنێتەوە بۆ دەزگا یان کۆئەندامی ریخۆڵە <enteropathogenic bacteria> ◌ انتروپاتوژنیک

enteropathy /ˌentəˈrɒpəθi/ *noun, pl.* enteropathies
نەخۆشی ریخۆڵە(یی) ◌ بیماری رودەای

enterostomy /ˌɛntəˈrɒstəmi/ *noun, pl.* enterostomies
ئینترۆستۆمی: نەشتەرگەری‌یێ کە لەودا کونێ لە نێو ریخۆڵە بە ریگای دیوارەی زگەوە تێ‌دەکرێ (*adj* enterostomal) ◌ انترواستومی

enterotoxemia *noun*
ژاراویبوونی خوێنی لە لایەن ریخۆڵەژاراو(ەوە) کە لەودا گشت لەش دەتەنێتەوە systemic ◌ انتروتوکسمیا

enterotoxigenic *adjective*
enterotoxin بەرهەم دێنێ، ریخۆڵەژاراو(ک)ساز ◌ انتروتوکسیژنیک

enterotoxin /ˌɛntərəʊˈtɒksɪn/ *noun*
(پزشکی) ریخۆڵەژاراو(ک): ژاراوک یان تۆکسینێ کە بەهۆی وزەدزیندەوەرەکانەوە (وەک هێندێ staphylococci) بەرهەم دێترێ و دەبنە هۆی کۆنیشانەی gastrointestinal (وەک رشانەوەی سەخت یان ژاراوی‌بوون بە خۆراک، زگەشۆرە یان cholera) ◌ انتروتوکسین

enterovirus /ˈɛntərəʊˌvʌɪrəs/ *noun, pl.* enteroviruses
(پزشکی) ئینتێرۆڤایرۆس، ئینتێرۆڤیرۆس: کۆمەڵی ڤایرۆسەکانی RNA (ب.ت. ئەوانەی کەوا دەبنە هۆی نەخۆشی‌یەکانی polio و هێپاتیتی A) و زۆرتر لە دەزگای gastrointestinal هەن (*adj* enteroviral) ◌ انتروویروس

enterprise /ˈentəpraɪz, US -tərp-/ *noun*

2 ڕیزلێنان، سەنگاندن، بردنەسەرەوە، بەرزکردنەوە ۞ 1 تاج‌گذاری، اجلاس 2 ارج‌بخشی

enthusiasm /ɪn'θju:ziæzəm, US -'θu:-/ *noun*
1 بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، تین‌وگوڕ، تاوسەندن، بەشەوقی، هۆگری، دلبەستەیی، وروژان، هەژان، سەرقالی، رابواردن 2 (کۆن، سووکانە) لەدڵنران، ئیلهام، سەرۆ ۞ 1 اشتیاق، علاقە، دلبستگی، هیجان، تفریح 2 الهام

enthusiast /ɪn'θju:ziæst, US -'θu:-/ *noun*
مرۆی بەپەرۆش، تامەزرۆ، دلبەستە، بەتاو، بەشەوق، لەگوڕ (enthusiastic /ɪn,θju:zi'æstɪk, US -,θu:-/ *adj*: بەتاو، تامەزرۆ، پڕتین‌وگوڕ، پڕتاو، بەتاسە، بەپەرۆش، بەدڵ، بەگوڕ، جۆش‌سەندوو، بەتین، دلبەستە، بەشەوق؛ enthususiatically /-kli/ *adv*: بە تین‌وگوڕەوە، گەرم‌وگوڕانە، بە پەرۆشەوە) ۞ آدم مشتاق، علاقمند

enticement *noun*
1 تەفرەدان، فریودان، لەخشتەبردن، هەلخەلەتاندن، هەلفریواندن، تاودان، راکێشان 2 شتی هەلفریوێنەر، مایەی هەلفریواندن یان تەفرەدان ۞ 1 اغفال، فریب، کشش 2 چیز اغفال‌کننده، وسیلەی اغوا

enticing /ɪn'taɪsɪŋ/ *adjective*
تەفرەدەر، لەخشتەبەر، هەلفریوێنەر، سەرنج‌راکێش، هەلخەلەتێنەر: *The offer was too enticing to refuse* :enticingly *adv*) تەفرەدەرانە) ۞ اغواگر، جذاب، وسوسەانگیز

entire /ɪn'taɪə(r)/ *adjective*
1 تەواو، گشت، سەرجەم، هەموو، تێکڕا(ی)، سەرپاکی، سەرانسەر: *was alone the entire day* ◊ *The entire village was destroyed* ◊ 2 *I wasted an entire day on it* دەس‌لێنەدراو، کەمی نییە، یەک‌پارچە، یەک‌تەختە، یەک‌تێکە، ساغ، بێگەرد، 3 unmixed ,homogeneous (ئەسپی نێر) یەختەنەکراو، نەخەساو (:entireness *n* تەواوێتی، گشت) ۞ 1 کامل، تمام، محض، همە 2 دست‌نخوردە، سالم 3 اختەنشدە

entirely /ɪn'taɪəli, US ɪn'taɪərli/ *adverb*
بە تەواوەتی؛ solely: *I entirely agree with you* ۞ کاملا

entirety /ɪn'taɪərəti/ *noun*
تەواوەتی، گشت، سەرجەم، تێکڕای (in its/their entirety: هەمووی، بە تەواوی، بە گشتی، تێکڕای، سەرپاکی) ۞ کل، تمامیت، جمع کل

entitled *adjective*
بە نێوی، لەژێرناوی، حەق‌بەدەست، بەرحەق، بەرهەق، حەقدار، ماف‌بەدەست، رێگەدراو ۞ تحت عنوان، محق

1 کار، کردەوە، کردە، دەس‌تێدان 2 مەترسی‌کاری، وێران، بێ‌باکی، دڵ‌وجەرگ، دڵ، نەترسی، غیرەت، کردەوەی نەترسانە، کاری گرنگ یان پڕمەترسی 3 پڕۆژەکاری، چالاکی کارداری 4 (کاری) دووبەختەکی، مەترسی 5 کار و کاسپی، سەودا 6 کۆمپانی، نێوکۆیی، دامەزرە، دەزگا ۞ 1 کار، عمل، مبادرت 2 جسارت، شجاعت، عمل تهورآمیز، اقدام مهم 3 فعالیت بازرگانی 4 خطر 5 کسب و کار 6 شرکت، مؤسسە

enterprising /'entəpraɪzɪŋ, US -tərp-/ *adjective*
نەترس، مەترسی‌کار، مەترسی‌خواز، بەغیرەت، بەدڵ، بەجەرگ، بێ‌باک، سڵ‌نەکردوو، نەترسانە: *an enterprising young woman* (enterprisingly *adv*) ۞ جسور، متهورانە

entertainer /,entə'teɪnə(r), US -tər't-/ *noun*
1 هونەرمەندی نوکتەبێژ، بەزم‌گێر، گالتەچی 2 (ب.ت. پیشەیی بێ): *a street entertainer* ئاکتەر ۞ 1 هنرمند کمدی 2 بازیگر

entertaining /,entə'teɪnɪŋ, US -tər't-/ *adjective, noun*
adj خۆش، سەرقال‌کەر، خافلێنەر، دڵرفێن، وەپێکەنین‌هێن، بۆرابواردن، diverting: - *an entertaining speaker* ◊ *rtaining book an* *n* میوانداری (entertainingly *adv*) ۞ *adj* سرگرم‌کنندە، مشغول‌کنندە، لذت‌بخش *n* پذیرایی

entertainment /,entə'teɪnmənt, US -tər't-/ *noun*
1 میوانی، میوانداری 2 رابواردن، خۆشی، بەزم، سەرقالی، ئاسوودەیی، سەرگەرمی، خەریکی، پیشاندان 3 مایەی سەرقالی یان رابواردن ۞ 1 مهمانی، پذیرائی 2 تفریح، تفنن، نمایش 3 وسیلەی تفریح

enthalpy /'ɛnθ(ə)lpi, US ɛn'θalpi/ *noun*
(فیزیک) بڕی تێرمۆدینامیک بەرامبەر بە سەرجەم گەرمی نێوەوەی سیستەم (بنەڕەت: لە *enthalpein* یونانی (کار)، لە -en "نێوەوە" + *thalpein* " گەرماندن، گەرم‌کردن "to heat") ۞ انتالپی

enthralled *adjective*
گیرۆدە، گرفتار، شێت، تەلەسم‌کراو، شەیدا، تاوسەندوو ۞ مجذوب، شیفتە

enthralling *adjective*
سەرنج‌راکێش، بالکێش، دڵرفێن، خۆش، شێت‌کەر، تەلەسماوی ۞ جذاب، مسحورکنندە

enthralment, US enthrallment = enslavement

enthronement *noun*
1 (ڕێ‌ورەسم) لەسەرتەخت‌دانان، تاج‌لەسەرنان (شا، شاژن و سەرقەشە)، دانیشاندن (لەسەرتخت)

entitlement /ɪn'taɪtlmənt/ *noun*
1 حـەق‌پێـدان، مـاف‌پێـدان، حـەق‌بەدەسـت، بەرحەق، حەق‌پێ‌شیاو، پێ‌ڕەوا، شیاو، لێوەشاو 2 ماف، حەق 3 نێولەسەرنان، سەرناوپێدان، نێودانان ۞ 1 استحقاق، مورد استحقاق 2 حق 3 ملقب‌سازی

entity /'entəti/ *noun, pl.* entities
1 شت، تشت، بوون، هەیی، بوونەوەر، بوونێتی، بونایەتی 2 گەوهەر، کرۆک، جەوهەر، زات ۞ 1 چیز، هستی، وجود، موجودیت 2 ذات، ماهیت

entobment *noun*
بەخاک‌سپاردن، ناشتن، قەشارتن، بنگڵ‌کردن ۞ تدفین

entom or **entomol** *abbreviation*
entomological; entomology

entom(o)- /'ɛntəməʊ/ *prefix*
پێشگر: مێروو: *entomophagous* (بنەڕەت: لە *entomon* یۆنانی‌یەوە) ۞ حشره

entomofauna *noun*
مێرووان، مێرووەکانی ژینگە یان ناوچەیێ ۞ حشرات، انتوموفونا

entomology /ˌentə'mɒlədʒi, US -'mɑːl-/ *noun*
مێروناسـی، جانـەوەرناسـی (entomological /ˌentəmə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adj*; entomologically *adv*; entomologist /ˌentə'mɒlədʒɪst, US -'mɑːl-/ *n*) ۞ حشره‌شناسی

entomophagous *adjective*
مێرووخـۆر، insectivorous (entomophagy *n*) ۞ حشره‌خوار

entomophilous /ˌɛntə'mɒfɪləs/ *adjective*
(ڕووەکناسـی) مێرووخواز، پیتێنراو یا چاکراو بـە مێـروو (entomophily *n*: مێرووخـوازی، پیتان یان چاکران بە مێروو) ۞ انتوفیلوس

Entoprocta /ˌɛntə(ʊ)'prɒktə/ *noun, pl.*
(گیانـەوەرناسـی) نێوکۆمـان: لکێکـی چکۆلـەی گیانـەوەرانی بـێ‌بڕبـڕەی جـێگیری sedentary ئـاوی (بنـەڕەت: لـە *entos* یۆنـانی "(لـە)نێـو" + *prōktos* "کۆم anus"، کۆمیـان نزیـک بـە دەمیـان هەڵکەوتووە؛ *entoproct n*) ۞ درون‌مرزیان

entourage /'ɒntʊrɑːʒ, US ˌɒntʊ(ə)'rɑːʒ/ *noun*
1 لەگـەڵبـوان، دەس‌وپێونـد، دەسـتەودایرە، داروودەسـتە، هـاوڕێیـان: *an entourage of adoring fans* 2 دەوروبـەر، دەوروپـشت 3 دەسـتە، کۆمـەڵ، تـاقم ۞ 1 ملتـزمین، ملازمـان، رکاب 2 محیط 3 جماعت

entozoic *adjective*, also entozoal
(گیانـەوەرێکـی مـشەخـۆر) لـەنێـو لـەشـی هاوخوانەکەیا host دەژی ۞ داخلی

entozoon *noun, pl.* entozoa
هـەر گیانـەوەرێکـی مـشەخـۆر، وەک کرمـی نێوڕیخۆڵە کە لەنێو لـەشـی هاوخوانـەکـەیا host دەژی ۞ انگل داخلی

entr'acte /'ɒntrækt, 'ɒ̃t-, US 'ɑːntrækt, ɑːn'trækt/ *noun, French*
هەڵوەسـتە، وچـان، پـشوو، هەناسـە (نێـوان دوو شانۆ) ۞ آنتراکت، وقفه

entrails /'entreɪlz/ *noun, pl.*
دڵوریخۆڵـــە، هـــەناو، پـــزور، نـــاوزگ، گورگان‌خواردوو ۞ امعا و احشا

entrain /ɒ̃'trɑ̃/ = enthusiasm, animation

entrance /'entrəns/ *noun*
1 نـاودەم (ب.ت. تەنگـەلان یـان تونێـل)، درگـا، دەرکـە، ژوورەڕێ، ژوورگـە، گـوزەر، چوونگـە، ڕێـژوور، ڕێـڕەو، جێگـای چوونـەژوورەوە 2 ژوورەوەچـوون، چوونـەنێو(ەوە)، خۆپیـاکردن، توانای چوونەژوورەوە، مافی چوونەوەژوورەوە، دەستووری چوونەژوورەوە ۞ 1 مدخل، در، راهرو، ورودی 2 دخول، امکان ورود، ورود، حق ورود

entranced *adjective*
گیرۆدە، گرفتـار، تەلەسم‌کراو، شێت‌وشـەیدا ۞ مجذوب

entrance fee *noun*
درگانە، ژوورانـە، حـەقی چوونـەژوورەوە، مـافی چوونـەنێو یـان ئەنـدامێتی (بەئەنـدامبـوون) ۞ ورودیه، حق عضویت

entrance hall *noun*
هۆڵی چوونەژووری (لە خانووبـەرەی گـشتی‌دا) ۞ سالن ورودی

entrancing *adjective*
تەلـەسماوی، تـەفرەدەر، دڵـڕفێن، شـێت و شـەیداکەر، گیرۆدەکـەر (entrancing *adv*) ۞ مسحورکننده

entrant /'entrənt/ *adjective*
1 خوازیار، بەشداری‌کەر، ژوورەوەهاتوو، نەیار، هەڤڕک، بەرچەپ 2 تازەهـاتوو ۞ 1 داوطلب، شرکت‌کننده، رقیب 2 واردشونده

entrapment /ɪn'træpmənt/ *noun*
1 پێـوەکردن، تـووش‌کـردن، تێوەگلانـدن، دوچـارکردن، خـستنەگیر 2 لەخـشتەبردن، هەڵـفریواندن، فریـودان، تـەفرەدان، خاپانـدن، بەداوۆکردن، خستنەتەڵەوە ۞ 1 گرفتارسـازی 2 اغفال، تله‌گذاری

entreaty /ɪn'triːti/ *noun, pl.* entreaties
تکـا(کـاری)، پاڕانـەوە، دەسـەوداوێن، دەم‌پان‌کردنەوە، لاڵانەوە، ڕوولێنان، داخـوازی: *Despite her entreaties, he left* (entreatingly *adv*: بـە پاڕانـەوە، بـە تکـا و لاڵانەوەوە) ۞ تمنا، التماس، استدعا، درخواست

entrée /'ɒntreɪ, US 'ɑːn-/ *noun*
1 (لە فەڕەنـسەوە) رایـە، مـاف یـان توانـایی (یـان

ئـازادی) چوونـەژوورەوە (تێـو کۆمـەڵ یـان دەزگایێ) 2 چێشت یا خۆراکی سەرەکی (دوای ماسی) ⬡ 1 امکان یا حق ورود 2 عذای اصلی

entremets /ˌɒntrəˈmeɪ/ *noun*

چێشتێکی خۆش سەرەڕای بەرنامەی ئاسایی ⬡ انترمتس

entrenched *adjective*

1 جـێگیر، چەسـپیو، جێگرتـوو، داکـوتراو، ڕەگداکوتاو 2 سەنگەردانراو، سەنگەرگرتوو ⬡ 1 مستحکم 2 سنگربندی‌شده

entrenchment /ɪnˈtrentʃmənt/ *noun*

1 سـەنگەردانان، چەپـەردانان، سـەنگەرگرتن، سـەنگـەرگـیری 2 سـەقامگـیری، چەسـپین، دامـەزران، داکـوتران، دامەزرانـدن، چەسـپاندن، داکوتانـدن، جێگیرکردن، سـەقامگیرکردن ⬡ 1 سنگربندی 2 استقرار، مستحکم‌سازی

entre nous /ˌɒ̃trə ˈnuː/ *adverbm* from French

نهێنی، لەنێوخۆماندا بێ، نەچێتەدەرێ، بمێنێتەوە ⬡ محرمانه، بماند

entrepôt /ˈɒntrəpəʊ, US ˈɑːntrəpoʊ/ *noun*

1 ناوەنـدی کـارداری 2 عـەماری ترانزیـت، عـەمارێ کـە کـەل‌وپەلـەکان لـە شـوێنێکەوە بـۆ شـوێنێکی تر دەنێـردرێن کـە ڕەنگـە بـۆ ماوەیـێ هەڵبگیرێن) ⬡ 1 مرکز بازرگانی 2 انبار ترانزیت

entrepreneur /ˌɒntrəprəˈnɜː(r), US ˌɑːn- / *noun*

1 بازرگـان، کـاردار، تـاجر 2 خـاوەن‌کـار، کـارێکهێن، کارڕەخسێن 3 بەرکار، قـەباڵکـار، کۆنتراکتکار (entrepreneurial /-ˈnɜːriəl/ *adj*: 1 سەربە خاوەن‌کار، خاوەن‌کارییانە 2 مەترسـیکـار؛ entrepreneurially *adv*؛ entrepreneurship *n*؛ entrepreneurism *n*: خاوەن‌کاری، کارێکهێنی، کارڕەخسێنی) ⬡ 1 تاجر 2 کارفرما، کارآفرین 3 پیمانکار

entresol /ˈɒntrəsɒl/ *noun*

تەرکی نوهۆمی نێوەڕاست mezzanine ⬡ کف میان‌اشکوب

entropy /ˈentrəpi/ *noun*

1 (فیزیک) ئینتروپی 2 شێواوی، تاریکی، پشێوی، ئاڵـۆزی، شـلەژاوی، chaos، disorganization (entropic /enˈtrɒpɪk/ *adj*؛ entropically *adv*) ⬡ 1 آنتروپی 2 آشفتگی، نابسامانی، بی‌نظمی

entrustment *noun*

پێ‌سپاردن، بە ئەمانەت‌پێدان ⬡ به امانت‌گذاری، سپارش

entry /ˈentri/ *noun, pl.* entries

1 ژوورەوەچوون، چوونـەنێو، مـافی چوونـەنێو، دەستووری چوونەنێو: *to be granted/refused entry* 2 درگـا، دەرک، ڕێڕەو، ژوورگە، پێشخان، ڕێژوور، ڕێڕەو، دالان، دەروازە 3 (فەرهـەنگ) مـادە، سەروشـە، مـاک: *an encyclopedia entry* 4 برگـە، بابـەت 5 بەشـداریکـەر، هاتـەنێو 6 نـەیار، هەڤـرک 7 ژمارەی بەشداریکەران، ژمارەی هاتـەنێوان 8 نووسـین، تۆمـار(کـردن) 9 (مـاف) گـرتن، دەس‌بەسـەرداگرتن، داگیرکـردن ⬡ 1 ورود، دخول، اجازه‌ی ورود 2 مدخل 3 مدخل، ماده 4 فقـره 5 شـرکت‌کننـده 6 رقیـب 7 تعـداد شرکت‌کنندگان 8 ثبت 9 تصرف

entry fee *noun*

درگانە، ژوورانە، مز یان حەقی چوونەژوورەوە، ئەندامانـە، مـافی چوونـەنێو یـان ئەنـدامێتی (بەئەندام‌بوون) ⬡ ورودیه، حق عضویت

entryism *noun*

سیاسەت یان ڕامیاری دزە(کردن)، دزەگەری ⬡ سیاست نفوذی

entry permit *noun*

دەستووری هاتنەژووری ⬡ اجازه‌ی ورود

Entryphone /ˈentrifəʊn, US -foʊn/ *noun*

ئینتریفۆن، درگاکەرەوە ⬡ انتریفون

entryway *noun*

ڕێگای چوونەنێو، ژوورگە، ڕێژوور، دالان، درگا، دەروازە ⬡ ورودی، مدخل

entwinement *noun*

لێـک‌ئـالان، لێـک‌ئاڵۆسـکان، لێـک‌پێچـران ⬡ درهم‌پیچیدگی

enucleate /ɪˈnjuːklieɪt/ *adjective*

(زیندەناسـی، خانـەیێ) بێ‌نـاوک، بێ‌نێـوک ⬡ بدون هسته

enucleation /ɪˌnjuːkliˈeɪʃn/ *noun*

1 نێوکدەرهێنان، لابردنی نێوک، ناوکداماڵین 2 لێکدانـەوە، شـیکردنـەوە، ڕوونکردنـەوە ⬡ 1 بیرون آوردن هسته 2 تفسیر، توضیح

E-number *noun*

ئی‌نامبێر، ئی‌ژمارە، ژمارەئی (کۆدی پێچانەوەی خـۆراکی بـە پیتی E بـەپێی دەسـتووری یـەکێتی ئەورووپاوە) ⬡ ای‌نامبر

enumerable /ɪˈnjuːm(ə)rəb(ə)l/ *adjective*

دەتوانرێ یەک‌بەیەک بژێردرێ یان بێتەژماردن ⬡ انومرابل

enumeration /ɪˌnjuːməˈreɪʃn, US ɪˌnuː-/ *noun*

1 بـاس‌کـردن (دەنـک بـە دەنـک)، هەڵـدان 2 بژاردن، یەک‌بەیەک‌ژمێری، یەکەیەکەژمێری، دەنک‌بەدەنک‌باس‌کردن، هەڵژماردن، ژماردن 3 لیستە (enumerative /ɪˈnjuːmərətɪv, US ɪˈnuː-/ *adj*: هەڵژمێر، یەک‌یەک‌هەڵدەر) ⬡ 1 ذکر 2 شمارش 3 فهرست

enumerator *noun*

هەڵژمێر، یەک‌یەک‌هەڵدەر ⬡ شمارنده

enunciation /ɪˌnʌnsiˈeɪʃn/ *noun*

گوکردن، گوتن، وتن، ددان‌پیاهێنان، بە روونی دەربڕین یان وتن، بە ئاشکرایی ڕاگەیاندن، دەربڕین (enunciative *adj*: سەربە گوکردن، دەربڕ، بێژەر؛ enunciator *n*: ڕاگەیێنەر) ۞ تلفظ، بیان، اظهار

enuresis /ˌenjʊəˈriːsɪs, US ˌenjʊˈriː-/ *noun*

دەڵەمیزی، میزەچۆڕێ، میزەچۆرکێ، میزنی، کەمەرشلی ۞ عدم اختیار در نگهداری ادرار

enuretic *adjective, noun*

adj سەربە enuresis *n* کەمەرشل، دەڵەمیز ۞ *adj* وابستە بە enuresis *n* دچار عدم اختیار در نگهداری ادرار

envelope /ˈenvələʊp, ˈɒn-, US ˈenvəloʊp, ˈɑːn-/ *noun*

1 بەرگەنامە 2 پەردە، پێست، بەرگ (سروشتی، وەک membrane، shell یان integument)؛ unit membrane لیپۆپرۆتئین پەردەی یەکینە؛ virion داوە کە توێی دەرەوەی هێندێ ڤیریۆنی ۞ 1 پاکت(نامە) 2 لفاف، غشاء، پوشش

enveloped *adjective*

داپۆشراو، داپێچراو، داگرتوو، سەرگیراو ۞ پوشیده

envelopment *noun*

داپۆشین، پێچانەوە، داپێچان، داگرتن، سەرگرتن ۞ پوشش

envenomation *noun*, also envenomization

(چ راست چ خوازە) ژاراوی‌کردن ۞ زهرآلودسازی

enviable /ˈenviəbl/ *adjective*

1 بەغیلی‌پێبەر، ئیرەیی‌پێبەر، جێگای بەغیلی، بەغیلی‌لەسەر 2 باش، یەکجارچاک، جێی‌پەسند (enviably /-bli/ *adv*؛ enviableness *n*): بەغیلی‌پێبەرانە، بە شێوەیێ کە مرۆڤ بەغیلی پێ‌دەبا: *(an enviably mild climate)* ۞ 1 حسادت‌برانگیز 2 عالی

envier /ˈenvi(r)/ *noun*

لەچەر، بەغیل(ی‌پێبەر)، رەشکن، بەئیرەیی، چاوپێ‌هەڵنەهاتوو ۞ حاسد

envious /ˈenviəs/ *adjective*

بەغیل، بەئیرەیی، رەشکن، دەڤبەش، بەغیلانە (enviously /ˈenviəsli/ *adv*: بەغیلانە، لە رووی بەغیلی‌یەوە، بەئیرەیی‌یانە) ۞ حسود، حسودانە

enviro, *pl.* enviros = environmentalist

environment /ɪnˈvaɪrənmənt/ *noun*

1 مەڵبەند، شوێنەوار، دەوروبەر، دەوروپشت، شوێن: *the political environment* 2 ژینگە: ◊ *the Department of the Environment* ◊ *pollution of the environment damage to the environment* 3 (کامپیوتر) مەڵبەند، شوێنەوار، دەوروبەر: *a desktop development*

environmentally /-təli/ (*environment adv*: لەباری ژینگەوە، لە بواری ژینگەوە: - *environmentally damaging*) ۞ 1 محیط 2 محیط زیست 3 (کامپیوتر) محیط

environmental /ɪnˌvaɪrənˈmentl/ *adjective*

1 مەڵبەندی، شوێنەواری، دەوروپشتی: *environmental influences* 2 سەربە ژینگە، ژینگەیی: *environmental* ◊ *-ental damage* (environmentaly *adv*) *issues/problems* ۞ 1 محیطی 2 وابسته به محیط زیست

environmentalism /ɪnˌvaɪrənˈmentəlɪzəm/ *noun*

1 ژینگەپارێزی، پاراستنی ژینگە 2 (دەروونناسی) مەڵبەندخوازی، مەڵبەندگەری، مەڵبەندبینی ۞ 1 طرفداری از محیط زیست 2 محیط‌گرایی

environmentalist /ɪnˌvaɪrənˈmentəlɪst/ *noun*

1 ژینگەپارێز 2 (دەروونناسی) مەڵبەندخواز، مەڵبەندگەر، مەڵبەندبین ۞ 1 طرفدار از محیط زیست 2 محیط‌گرا

environmentally friendly *noun*, also environment friendly

بێ‌زیان بۆ ژینگە، ژینگەدۆست، ژینگەپارێز ۞ بدون ضرر برای محیط زیست

environs /ɪnˈvaɪrənz/ *noun, pl.*

1 دەورشار، دەوروبەری شار، پاڵشار: *Bokan and its environs* 2 دەوروبەر، سووروپشت، دەوروپشت، دۆرمادۆر، گرد: *people living in the immediate environs of a nuclear plant* ۞ 1 حومه 2 حول و حوش

envoi /ˈenvɔɪ/ *noun*, also envoy

(کۆن) وتەی دوایی نووسەر ۞ سخن آخر نویسنده

envoy /ˈenvɔɪ/ *noun*, also envoi

1 نێردراو، راسپاردە: *The President has suggested sending a US peace envoy to the Middle East* 2 نوێنەری حکومەت 3 (کۆپلە) هۆنراوەی کۆتایی کتێب، دوایین وتە 4 (هەروەها envoy extraordinary) = minister ۞ 1 فرستاده 2 نمایندەی دولت 3 شعر ختامی

envy /ˈenvi/ *noun*, also envies

ئیرەیی، بەغیلی، رەشک، سوو، چاوپێ‌هەڵنەهاتوویی، لەچەری، مایەی بەغیلی: *They looked with envy at her latest purchase* ◊ *He couldn't conceal his envy of me* ۞ حسادت، رشک، اسباب حسادت

envyingly /ˈenviɪŋli/ *adverb*

بەغیلانە، لە رووی ئیرەیی‌یەوە یان بەغیلی‌یەوە ۞ از روی حسادت

Enzed /enˈzed/ *noun*

(ئەوسترالیا و نیوزیلەند، نافەرمی) نیوزیلەند و نیوزیلەندی (Enzedder *n*) ◌ زلاندنو وزلاندنوی
enzootic /ˌɛnzəʊˈɒtɪk/ *noun, adjective*
ئێنزۆتیک، ئازار (نەخۆشی: تایبەتی گیانەوەرانی ناوچەیی یا لە وەرزێکی تایبەتیدا) ◌ انزوتیک
enzygotic *adjective*
لێکچوو، وەکیەک، هاوشێوە (دوانە) ◌ مشابه، همانند
enzyme /ˈenzaɪm/ *noun*
ئێنزایم، ئانزیم، هەوێنە، ترشێنە (بنەڕەت: لە *Enzym* ئەڵمانی، لە *enzumos* یۆنانی نوێوە "leavened") ◌ آنزیم، دیاستاز
enzymic *adjective*, also enzymatic
ئانزیمی، هەوێنەیی، ترشێنەیی، سەربە یان بەرهەم هاتوو لە هەوێنەکان، پێوەندی بە هەوێنەکانەوە هەیە (enzymic or enzymatically *adv*) ◌ وابسته به آنزیم
enzymology *noun*
هەوێنەناسی، ترشێنەناسی، ئانزیمناسی (enzymologist *n* ؛enzymological *adj*: هەوێنەناس، ترێنەناس، ئانزیمناس) ◌ آنزیم‌شناسی
eo- *prefix*
پێشگر: شەبەق، بەرەبەیان، سەرەتاترین، زوو، کۆنترین، سەرەتا: *Eocene*، *eohippus*، *eolithic* (بنەڕەت: لە *ēos* یۆنانی "dawn") ◌ پیشوند: فجر، قدیم‌ترین
Eocene /ˈiːə(ʊ)siːn/ *adjective*
زوونوێ، ئیۆسین، ئیۆسین (= یەکەمین قۆناخی سەردەمانی ژیانی نوێ Cainozoic era یان سەردەمی سێیەمی زەویناسی سەربە 56.5 تا 35.4 (نێوان قۆناخەکانی Palaeocene و Oligocene) میلیۆن ساڵ لەوە پێش. لەم قۆناخەدا چالاکی گڕکانی زۆر بووە و زۆر باتنایی سەربەو قۆناخە لە تەواوی گڕکانی داپۆشراوە و هەروەها لەو قۆناخەدا یەکەم ئەسپەکان، شەمشەکوێرەکان و نەهەنگەکان پەیدابوون) ◌ ائوسن
eocene /ˈiːə(ʊ)siːn/ *adjective*
بووڵێڵەیی، شەبەقی، سەربە بەرەبەیان ◌ وابسته به فجر
eohippus /ˌiːəʊˈhɪpəs/ *noun, pl.* eohippuses = hyracotherium
eo ipso /ˌeɪəʊ ˈɪpsəʊ/ = thereby
eolian = aeolian
eolith /ˈiːə(ʊ)lɪθ/ *noun*
زووبەردە: جۆری بەرد لە چینەکانی Tertiary (eolithic *adj*) ◌ ایولیت
EOM *abbreviation* end of message
کۆتایی پەیام (لە ئیمەیلدا بەکاردێت) ◌ پایان پیام
eon = aeon
Eos *noun*, Greek *Ēōs*
ئیۆس، خواژنی بووڵێڵە (لە میسۆلۆژی یۆنانیدا، بڕوانە Aurora) ◌ ائوس
eosin /ˈiːə(ʊ)sɪn/ *noun*, also eosin
1 جۆری رەنگی کریستاڵی سوور $C_{20}H_8Br_4O_5$، بەرهەمێکی برۆمینی fluorescein ـە 2 هەر رەنگێکی وا (eosinic *adj*) ◌ ائوزین
eosinophil /ˌiːə(ʊ)ˈsɪnəfɪl/ *noun*, also eosinophile
ئیۆسیندۆست: 1 هەر شانە یا ماکێکی زیندەوەری کە کاتێ بەر ئیۆسین کەوێ رەنگ دەگرێ 2 خڕۆکە سپییەکان کە دەنکۆڵەی تیایە (eosinophilic یان eosinophilic or eosinophilous *adj*) ◌ ائوزینفیل
eosinophilia /ˌiːə(ʊ)ˌsɪnəˈfɪlɪə/ *noun*
بوونی ژمارەیێکی نائاسایی eosinophil ـەکان لە خوێندا ◌ ائوزینفیلیا
-eous = -ous
EP *abbreviation* extended play
EPA *abbreviation* 1 Environmental Protection Agency 2 (Chemistry) eicosapentaenoic acid
(لە ئەمریکا) ئاژانسی پاراستنی ژینگە ◌ اپا
epact /ˈiːpakt/ *noun*
جیاوازی ساڵی خۆری سەبارەت بە ساڵی مانگی ◌ عشرەی مسترقه
eparch /ˈɛpɑːk/ *noun*
سەرقەشەی هەرێمی کلێسەی ئۆرتۆدۆکس ◌ اسقف شهرستان
eparchy /ˈɛpɑːki/ *noun, pl.* eparchies
هەرێمی کلێسەی orthodox (eparchial *adj*) ◌ شهرستان کلیسای ارتدکس
epauliere *noun*
(لە فەرەنسەوە، سەربازی) سەرشان ◌ سردوشی
epaulette /ˈepəlet/ *noun*, US also epaulet
(لە فەرەنسەوە) زرێی شان، شانەوانە ◌ زره شانه
epaxial /ɛˈpaksɪəl/ *adjective*
(توێکاری و گیانەوەرناسی) هەڵکەوتوو لە لای پشتەوەی تەوەرێ ◌ اپاکسیال
épée /eˈpeɪ, US ˈepeɪ/ *noun*
شیر، شمشێر (لە شیرەوانیدا؛ épéeist *n*: شیرباز، شمشێرباز، شمشێرەوان) ◌ شمشیر
epeirogenesis *noun*
وشکانی پێکهاتن، چاڵی‌وچۆڵی‌دروس‌بوون ◌ خشکی‌زایی
epeirogenesis motions *noun, pl.*
جووڵەکانی وشکانی پێکهاتن ◌ حرکات خشکی‌زایی
epeirogeny *noun*
ئێپیرۆژێنی (= گۆڕان بەسەرهاتنی توێکڵی

زەوی؛ epeirogenic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ئێپیرۆژێنییەوە هەیە) ◌ ایپروژنی

epencephalon /ˌepənˈsefəːɒn/ *noun*
پاشەمێشک، پاشەدەماغ، ئێپێنسێفالۆن ◌ دماغ صغیر

epenthesis /eˈpɛnθɪsɪs/ *noun, pl.* epentheses /-siːz/
تێترنجاندن، تێخستن، خستنەنێو (دەنگ یا پیتێ کە بخرێتە ناو یەیکەر و لاشەی وشەیێ (وەک *b* لە *thimble* یان کاتێ سپانیاییەکان فێری ئینگلیسی دەبن زۆربەیان وشەی *speak* بە شێوەی /espiːk/ گۆ دەکەن، چونکو زمانەکەیان ئەو هێشووی نەبزوێتەکانی consonant cluster نییە /sp/)؛ epenthetic *adj*: تێترنجاو، تێخراو، تێترنجێنراو؛ بنەڕەت: لە یۆنانییەوە، لە *epentithenai* "تێخستن") ◌ درج، صوت‌افزایی

epergne /ɪˈpəːn/ *noun*
خشڵێکی جوانی نێوەڕاستی مێز، گوڵ یان میوەی تیابوو ◌ اپین

epexegesis /ɛˌpɛksɪˈdʒiːsɪs/ *noun, pl.* epexegeses /-siːz/
ڕوونکردنەوە (ئەو وشە یان ئەو وشانەی کە بۆ ڕوونکردنەوەی وشە یان ڕستەی پێشوو خراونەتەسەر؛ epexegetic /-ˈdʒɛtɪk/ or epexegetical /-ˈdʒɛtɪkl/ *adj*؛ epexegetically *adv*) ◌ توضیح

Eph. Epistle to the Ephesians (in biblical references).

ephebe /ɛˈfiːb, ɪ-, ˈɛfiːb/ *noun*
(لە یۆنانی کۆندا) لاوی تەمەن 18-20 سالان کە ڕاهێنانی سەربازی دەکەوتە سەرشان (ephebic *adj*) ◌ افب

ephedra /ɛˈfɛdrə/ *noun*
دەوەنێکی تەرزفرێدەری ناوچە گەرم و وشکەکان، چەند جۆرێکی وەک سەرچاوەی دەرمانی ephedrine وایە [توخم *Ephedra*] ◌ افدرا

ephedrine /ˈɛfədriːn/ *noun*
ئێفیدرین: دەرمانێکی $C_{10}H_{15}NO$ alkaloid کە دەبێتە هۆی تەنگبوونەوەی ڕەگەکانی خوێن و هەراوکردنەوەی ڕێگا و کانالی برۆنکیال ◌ افدرین

ephemera /ɪˈfemərə/ *noun, pl.*
1 گوڵی یەکڕۆژە 2 مێرووی یەکڕۆژە 3 شتە سەردەمییەکان، شتە کورتماوەکان، شتە کەمخایەنەکان 4 (پزشکی) تای یەکڕۆژە ◌ 1 گل یکروزە 2 حشرەی یکروزە 3 چیزهای ناپایدار 4 تب یکروزە

ephemeral /ɪˈfemərəl/ *adjective*
ماوەکورت، کورتماوە، سەردەمی، تێژپەڕ، ڕۆژەکی، زوولەنێوچوو، نابەردەوام، کورتخایەن: *ephemeral pleasures* (زۆرتر لەمەڕ ڕووەکەکان) سووڕی ژیانی زۆر کورتیان هەیە، ماوەکورت، کورتماوە (ephemerality *n*؛ ephemerally /ɪˈfemərəli/ *adv*: ماوەکورتانە، ڕۆژەکییانە، زوولەنێوچووانە، کورتخایەنانە) ◌ زودگذر، گذرا

ephemeralness *noun*
ماوەکورتی، کورتماوەیی، سەردەمێتی، تێژپەڕی، ڕۆژەکێتی، زوولەنێوچوویی، کورتخایەنی ◌ زودگذری، گذرایی

ephemerid /ɪˈfɛmərɪd/ *noun*
مێرووی ڕۆژەکی یان یەکڕۆژە ◌ حشرەی یکروزە

ephemeris /ɪˈfɛm(ə)rɪs, US -ˈfiːm-/ *noun, pl.* ephemerides /ˌɛfɪˈmɛrɪdiːz/
1 (ئەستێرەوانی) زیگ، ساڵنامەی گەردوونی، خشتەی ئەستێرەوانی، ڕۆژمێری ئاسمانی 2 مێرووی یەکڕۆژە ◌ 1 زیج 2 حشرەی یکروزە

ephemeron *noun*
شتی زوولەنێوچوو یا سەردەمی، شتی تێژپەڕ یا یەکڕۆژە ◌ شی زودگذر

Ephemeroptera /ɪˌfɛməˈrɒptərə, US -ˌfiːm-/ *noun, pl.*
مێرووە زوومر یان کەمژیاوەکان (mayflyیەکان دەگرێتەوە) ◌ افمروپترا

ephemeropteran *noun, adjective*
(مێرووی) زوومر یان کەمژیاو، کەمتەمەن، تەمەنکورت ◌ افمروپتران، زودمیر

Ephesians *noun, pl.*
نامەیێ بۆ کریستیەنە سەرەتاکان و کتێبێکە سەربە پەیمانی نوێ ◌ آفسینس

ephod /ˈiːfɒd, US ˈɛfɒd/ *noun*
(لە ئیسرائیلی کۆندا) کراسی بێقۆڵی قەشەکانی جوو ◌ افود

ephor /ˈɛfɔː/ *noun*
(لە یۆنانی کۆندا) یەکێ لەو پێنج کەسی بەرزی سپارتی Spartan چاودێری کاروباری شا (ephorate *n*) ◌ افور

Ephraim *noun*, Hebrew *Ephrayim*
ئێفرائیم، ئێفرایم: کوڕی Joseph و سەرڕەچەڵەکی یەکێ لە خێڵەکانی ئیسرائیل (Ephraimite *n*: 1 ئەندامی خێڵێکی عیبری ئێفرائیم 2 ڕەسەن یا دانیشتووی شانشینی باکووری ئیسرائیل (بەپێی کتێبی پیرۆز) ◌ آفرائیم

epi- *prefix*
پێشگر: لەسەر، زوور، بان، سەر، دەرەوەیی، دەرەکی، (لە)پاڵ، تەنیشت، سەرەڕای، سەرباری: *epiphenomenon* (بنەڕەت: لە *epi* یۆنانییەوە "upon") ◌ پیشوند: روی، فوق، فرا، بیرونی، کنار، باوجود

epibenthos *noun*

ژووربنژی(یان، کەمێ سەرتر لە بنی دەریا دەژین) ۞ اپی‌بتوس

epiblast /'ɛpɪblast/ *noun*
تـــــــوێی دەرەوەی blastoderm، ectoderm (epiblastic *adj*) ۞ اپی‌بلاست

epiboly *noun, pl.* epibolies
سەرڕووان: ڕووانی بەشێ لەسەر بەشێکی تر (epibolic *adj*) ۞ اپی‌بولی

epibranchial *adjective*
ژوورشیپەڕەیی ۞ اپی‌برانکیال

epic /'epɪk/ *noun, adjective*
n 1 پالەوانی، قارەمانی: *one of the great Hindu -s* 2 فیلمی قارەمانی یان پالەوانی 3 چیرۆکی پالەوانی *adj* پالەوانی، قارەمانی، پالەوانانە، قارەمانانە؛ epical /'epɪkl/ *adj*: پالەوانی، قارەمانی؛ epically *adv* (بنەڕەت: بە ڕێگـای لاتـین لـە *epikos* یونـانی، لـە *epos* "song، word") ۞ *n* 1 حماسە 2 فیلم حماسی 3 داستان حماسی *adj* حماسی، قهرمانی، قهرمانانه

epicalyx *noun, pl.* epicalyxes or epicalyes
(ڕووەکناسی) لاپـوورگ، ژێرکاسـە(لـە) ۞ کاس‌برگ فرعی

epicanthus fold *noun,* also epicanthus, *pl.* epicanthi
چـینی ژوورقنچـک (ب.ت. لـەنێـو گـەلانی ئاسیایی‌دا) ۞ اپی‌کانتوس

epicardium /ˌɛpɪ'kɑːdɪəm/ *noun, pl.* epicardia
ژوورپـەردەی دڵ: پـەردەی پێکهێنـەری تـوێی هـەرەنێوەوەی pericardium (epicardial or epicardiac *adj*: سـەربە epicardium) ۞ اپیکاردیوم

epicarp *noun*
تـوێی هـەرەدەرەوەی pericarp، وەک تـوێخی هێندێ میوە ۞ اپی‌کارپ

epicedium /ˌɛpɪ'siːdɪəm/ *noun*
چەمەری، سەردولکە، شینامە (epicedian *adj*) ۞ مرثیه

epicene /'epɪsiːn/ *adjective, noun*
adj 1 نێرەمووک، دووڕەگەزە، نەنێرنەمێو 2 ـ effete *n* کەسێکی نێرەمووک ۞ *adj* مخنث *n* آدم مخنث

epicentre /'epɪsentə(r)/ *noun,* US epicenter
1 ناوەنـدی بوومەلـەرزە، چـەقی‌لـەرزە، چـەقی بوومەلەرزە 2 ناوەند، خاڵی ناوەندی، جەرگە، مەکۆ (epicentral *adj*) ۞ 1 مرکز زمین‌لرزه 2 مرکز، کانون، نقطه‌ی مرکزی

epichlorohydrin *noun*
جۆرێ ئێپۆکسایدی ژاراوی هەڵمیو C_3H_5ClO ۞ اپی‌کلروهیدرین

epicotyl /ˌɛpɪ'kɒtɪl/ *noun*
(ڕووەکناسی) ژووریەل: ناوچەی embryo یان لاسکی چەکەرە لە ژوور cotyledon ۞ اپی‌کوتیل

epicritic /ˌɛpɪ'krɪtɪk/ *adjective*
(کارئەندامناسی) گەرما و سەرما لێکدەکاتەوە ۞ ممیز

epicure /'epɪkjʊə(r), US -kjʊr/ *noun*
کـەسـێکی خـۆش‌ڕابـوێر، خۆشـخۆر ۞ آدم عشرت‌طلب، خوش‌خوراک

epicurean /ˌepɪkjʊə'riːən, US ˌepɪkjʊ'r-/ *adjective, noun*
adj 1 خۆش‌گوزەران، خۆش‌ڕابوێر، ئێپیکۆری، خـۆش‌خـۆر 2 ئێپیکـۆری، خۆشـی‌بـاوەڕ *n* 1 (Epicurean) شاگرد یا خوێندکاری فیلسووفی یونانی (Epicurus 341–270 پێش‌زایین) 2 کەسێکی خۆش ڕابوێر یان خۆش‌گوزەران ۞ *adj* 1 لـذت‌پرسـت، اپیکـوری، خـوش‌خـوراک 2 عشرت‌طلب *n* 1 اپیکوری 2 آدم عیاش

epicureanism /ˌepɪkjʊə'riːənɪzəm, US ˌepɪkjʊ'riːən-/ *noun*
1 فـەلـسـەفـەی ئێپیکـۆر، ئێپیکۆرباوەڕی، ئێپیکۆرخوازی، ئێپیکۆریزم 2 خۆش‌گوزەرانی، خـــۆش‌ڕابـــوێری (epicureanist /ˌepɪkjʊə'riːənɪst, US ˌepɪkjʊ'riːən-/ *n*) ۞ 1 اپیکورگرایی 2 لذت‌پرستی

epicurean school *noun*
ڕێباز یان قوتابخانەی ئێپیکۆری ۞ مکتب اپیکوری

epicurism *noun*
خۆش‌گوزەرانی، خۆش‌خۆری، خۆش‌ڕابوێری ۞ عشرت‌طلبی

epicuticle *noun*
ژوورتوێژە: دەرترین تـوێی مێـوی و ناسـکی ئێسـک‌بەندی دەرەوەی exoskeleton مێروویێ (epicuticular *adj*) ۞ اپی‌کیوتیکل

epicycle /'ɛpɪˌsʌɪk(ə)l/ *noun*
(ئەندازە) بازنەیێکی چکۆلانە کە ناوەندەکەی بە دەوور دانـەیێکی گـەورەترا دەسـووڕێتەوە (epicyclic *adj*) ۞ اپی‌سیکل

epicycloid /ˌɛpɪ'sʌɪklɔɪd/ *noun*
(ماتماتیک) ئێپی‌سایکلۆید (epicycloidal *adj*) ۞ اپی‌سیکلوید

epidemic /ˌepɪ'demɪk/ *noun, adjective,* also epidemical
n 1 نەخۆشی پەتایی، نەخۆشی درمی، درم، پەتا، کولـک، پـەژێک 2 بلاوبوونـەوە، تەنینـەوە، باوبوون، بەبرەوی *adj* پەتاناسا، پەتایی، درم‌ئاسا ۞ *n* 1 بیماری همه‌گیر 2 شیوع، رواج *adj* همه‌گیر

epidemiology /ˌepɪˌdiːmi'ɒlədʒi, US -'ɑːl-/ *noun*
پەتاناسـی، درمناسـی (epidemiological /ˌepɪˌdiːmiə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adj*:

درمناسـیـیانـه، سـەربە درمناسی؛ epidemiologist /ˌepɪˌdiːmiˈɒlədʒɪst, US -ˈɑːl-/ n: پەتا یا درمناس) ◌ همه‌گیرشناسی

epidendrum *noun*

ژووردارە: جـۆری گیاسـارمە [تـوخم *Epidendrum*] ◌ اپی‌دندروم

epiderm(o)- *prefix*

پێشگر: توێژ، توێخ، رووپێست، پێستی دەرەوە (بنـەڕەت: لـە *epi* یۆنـانی "upon" + *derma* "skin") ◌ پیشوند: بشره، روپوست

epidermis /ˌepɪˈdɜːmɪs, US -ˈdɜːrm-/ *noun*

تـوێخ، تـوێژ، رووپێـست، بـەری پێـست (epidermal or epidermi *adj*: تـوێخین، تـوێخی، تـوێژی، رووپێـستی؛ epidermoid /ˌepɪˈdɜːmɔɪd/ or epidermoidal *adj*: شێوەتوێژ، توێخئاسا، توێژین) ◌ روپوست، بشره

epidiascope *noun*

چرای وێنە، چراوێنە ◌ چراغ عکس

epidural /ˌepɪˈdjʊərəl, US -ˈdʊr-/ *noun, adjective*

(بەنگ یان دەرمانی بێهۆش‌کەر) دەرزی‌لێدان لە برِبرِە ◌ اپی‌دورال

epididymis /ˌɛpɪˈdɪdɪmɪs/ *noun, pl.* epididymides /ˌɛpɪdɪˈdɪmɪdiːz/

ژووربـاتوو، ژوورگونـان، پاشـکۆی بـاتووان (epididymal *adj*: ژووربـاتوویی، سـەربە epididymis) ◌ ضمیمه‌ی بیضه

epidote /ˈɛpɪdəʊt/ *noun*

کـانیکی سـەوزی زەردی درەوشـاوە $Ca_2(Al,Fe)_3Si_3O_{12}OH$، سیلیکاتی کالسیۆم، ئالومینیۆم و ئاسنی تیایە ◌ اپیدوت

epidural /ˌɛpɪˈdjʊər(ə)l/ *adjective*

لـە ژوور یـان دەورووبـەری dura mater ی برِبرِەی مۆخ ◌ اپیدورال

epifauna *noun*

ئەو گیانـەوەرە ئـاوی‌یانـەی کـە لەسـەر عـەرز، لەسەر رووەک و شتی سەرئاوکەوتوودا دەژین (بروانە infauna؛ epifaunal *adj*) ◌ اپی‌فونا

epigamic *adjective*

شـێوەی تایبـەتی گیانـەوەری بـۆ راکێـشانی جووتـەکـەی، وەک رەنگـی پـەڕوبالـی (کـە دەدرەوشێتەوە) ◌ اپی‌گامیک

epigastrium /ˌepɪˈgastrɪəm/ *noun, pl.* epigastria /-rɪə/

(توێکـاری) ژوورگـەدە، سـەر(وو)گـەدە، ژوورمێعـدە، سـەرەوەی گـەدە (epigastric /ˌepəˈgæstrɪk/ *adj*) ◌ فوق‌المعده

epigeal /ˌɛpɪˈdʒiːəl/ *adjective*, also epigean

(رووەک‌ناسـی) لەسـەر عـەرزەوە شـین دەبـێ، سەرعەرزی ◌ اپیجال

epigene /ˈɛpɪdʒiːn/ *noun*

ئێپیـژین، سـەرزەوی (پێکهـاتوو لـە سـەرووی زەوی) ◌ اپیژن

epigenesis /ˌɛpɪˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*

(زیندەناسی) دروستبوونەوەی تۆو سـەرلەنوێ ◌ اپیژنیز، اپیژنسیس

epigenetic *adjective*

1 سـەربە دروسـتبوونـەوەی تـۆو سـەرلەنوێ 2 (زەوی‌ناسـی) پـاش بـەردەکانی بنـەوە یـان دەورووبەری پێکهاتووە ◌ وابسته به اپیژنیز

epiglottis /ˌepɪˈglɒtɪs, US -ˈglɑːtɪs/ *noun*

زمانەچکۆلـە، زمانۆچکـە، قورقوراگـەپۆش (epiglottal or epiglottic *adj*) ◌ دریچه‌ی نای

epigone /ˈɛpɪɡəʊn/ *noun, pl.* epigones or epigoni /ɪˈpɪɡənʌɪ, ɛ-/

لاسایی‌کەرەوە یان پاش‌ڕەوی بەرهەمێ (وێژەیی یـا هونـەری، epigonic or epigonous *adj*; epigonism *n*) ◌ اپیگون

epigram /ˈepɪgræm/ *noun*

گالـتە، نوکتـە، قـسەی نەسـتەق، فـڕ (epigrammatic /ˌepɪgrəˈmætɪk/ or epigrammatical *adj*: گالـتەیانە، فـڕاوی، نوکتەبێژانـە؛ epigrammatist *n*: گالـتەبێژ، نوکتەبێژ، فڕوێژ، قسەنەستەق) ◌ لطیفه، طنز

epigraph /ˈepɪgrɑːf, US -græf/ *noun*

1 نووسـراوە (ی هـەڵکۆڵـراو، لەسـەر خـانوو، کۆین، پەیکەر و...)، ئێپیگراف: *The epigraph to the chapter read: 'One man's freedom is another man's slavery'* 2 دروشـم 3 سەرنووسراوە ◌ 1 کتیبه 2 شعار 3 سرلوحه

epigraphy /ɪˈpɪgrəfi, US ɛ-/ *noun*

نووسـراوەناسـی (epigraphic /ˌɪpɪˈgræfɪk, US ɛ-/ or epigraphical /-kl/ *adj*: سـەربە نووسـراوە، نووسـراوەیی؛ epigraphist or epigraphe *n*: زانـای نووسـراوەکان، لێکۆڵـەری نووسـراوەکان؛ epigraphically /ˌɪpɪˈgræfɪkli, US ɛ-/ *adv*) ◌ کتیبه‌شناسی

epigynous /ɪˈpɪdʒɪnəs, US ɛ-/ *adjective*

(رووەک‌ناسی) ژوورنێرکە، سەرنێرکە (epigyny *n*) ◌ اپیجینوس

epilepsy /ˈepɪlepsi/ *noun*

فـێ، پەرکـەم، عـەدر، سـەرڕودڵ (بنـەڕەت: لـە *épilepsie* فەرەنسەوە یان لە ڕێگای late Latin لـە *epilēpsia* یۆنـانی، لـە *epilambanein* "دەس‌بەسەراگرتن، گرتن، پەلاماردان") ◌ صرع

epilept(i,o)- *prefix*

پێشگر: فـێ، پەرکـەم: *epileptoid* ◌ پیـشوند: صرع

epileptic /ˌepɪˈleptɪk/ *adjective, noun*

adj فێ‌دار، سـەربە فـێ: *an* ◊ *an epileptic fit* *n* *epileptic seizure* نەخۆشـی فێ‌دار: *Is she*

adj ۞ (epileptically *adv*) *an epileptic?* صرعی *n* بیمار صرعی

epileptic fit *noun*
لێهاتنی فێ، فێلێهاتن ۞ حملەی صرعی

epileptiform *adjective*
شێوەفێ ۞ شبەصرع

epileptoid *adjective*
1 شێوەفێ، 2 epileptiform خاوەنی ئەو کۆنیشانەیە کە شێوەی فێ دەدا: *the epileptoid person* ۞ اپی‌لپتوید

epilimnion /ˌɛpɪˈlɪmnɪən/ *noun, pl.* epilimnia /-nɪə/
زوورگۆماوژە: توێی سەرەوەی ئاو لە گۆماوێکی چین‌چیندا (لەگەڵ hypolimnion بەراورد کری)؛ epilimnetic or epilimnial *adj*؛ بنەڕەت: -epi + *limnion* یونانی (چکولێنراوی *limnē* "گۆماو lake") ۞ اپیلمنیون

epilogue /ˈɛpɪlɒg, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun,* US epilog
پاشەکی، پاش(ە)نووس، کۆتایی، کۆتایی‌نامە ۞ خاتمە، مؤخرە

epimerase *noun*
هەوێنەیێ کە وەک تاوەدەرێ لە راگوێستنی کۆمەڵێکی هایدرۆکسیل لە جێ‌یێکەوە بۆ جێ‌یێکی تر لە زوور گەرد molecule کار دەکا ۞ اپی‌مراز

epimer /ˈɛpɪmə/ *noun*
زووربارژە: هەریەک لەو دوو stereoisomer کە لە ریکخستن و شێوەدا جیاوازن (-epimeric /) ۞ (-rism /ɪˈpɪm-, ɛ-/ *n* ؛ˈmɛrɪk/ *adj* اپی‌مر

epimorphosis *noun*
نوێ‌بوونەوەی بەشێ لە زیندەوەر یان تەواوی بەهۆی زۆربوونی کوت‌وپڕی خانەکان و دابەش‌بوونیان؛ سازبوونەوەی بەشێ لە لەش بەهۆی زۆربوونی خانەکان لە شوێنێکی بڕدراو ۞ اپی‌مورفوز

epimysium *noun, pl.* epimysia
زوورماسوولکە: بەرگی دەرەوەی ماسوولکەی هێلاوی ۞ اپی‌میسیوم

epinasty *noun*
زوورچەمانەوە، زوورچەمی (epinastic *adj*) ۞ اپی‌ناستی

epinephrine /ˌɛpɪˈnɛfrɪn, -riːn/ *noun,* also epinephrin
1 هۆرمۆنی ئادرینالین 2 ئامادەکردنی بازرگانی ئەم مەتریالە، زۆرتر وەک هاندەری دڵ و antiasthmatic بەکاردێنرێ ۞ اپی‌نفرین

epineurium *noun, pl.* epineuria
زووردەمار (epineurial *adj*) ۞ اپی‌نوریوم

epinician /ˌɛpɪˈnɪsɪən/ *adjective*
سەربە هۆنراوەی ئاوازینی یۆنانی کۆن بە بۆنەوەی سەرکەوتنەوە ۞ اپینیسین

epipelagic *adjective*
سەربە ناوچەیێ لە ئۆقیانووس کە رووناکی تەواوی تێ‌دەکەوێ تا رۆشنەپێکهاتن photosynthesis لەوێ روو بدا ۞ اپی‌پلاجیک

Epiphany /ɪˈpɪfəni/ *noun, pl.* epiphanies
1 جەژنی دەرکەوتن (مەسیح، لە 6ی ژانویە) 2 (epiphany) سەرهەڵدان، دەرکەوتن (epiphanic *adj*) ۞ 1 عید ظهور 2 ظهور

epiphenomenalism *noun*
تیۆری ئێپیفێنۆمێنالیزم، لادیاردەگەری (epiphenomenalism *n*) ۞ نظریەی پدیدار ثانوی

epiphenomenon /ˌɛpɪfəˈnɒmɪnən/ *noun, pl.* epiphenomena /-nə/
لادیاردە، لادەرکەوتە، نیشانەی دوایی، کاریگەری دواتر، کۆنیشانەی دواتر (epiphenomenal *adj*) ۞ پدیدار ثانوی، علائم ثانویە

epiphora /ɪˈpɪf(ə)rə/ *noun*
1 (یەکجار) ئاوکردنی چاو، ئاوەچۆڕەی چاو 2 another term for epistrophe(Rhetoric) - ۞ آب‌ریزش چشم

epiphysis /ɪˈpɪfɪsɪs, US ɛ-/ *noun, pl.* epiphyses
1 بەشی دوایی ئێسکێکی درێژ 2 رژێنەی سنەوبەری، کاژەرژێن، pineal gland (epiphyseal or epiphysial *adj*) ۞ 1 اپیفیز 2 غدەی صنوبری

epiphyte /ˈɛpɪfʌɪt/ *noun*
ئێپیفیت، زوورگیا(یی)، سەرووڕووەکی، رووەکی هەوایی (epiphytic(al) /-ˈfɪtɪk/ *adj*) یان (epiphytism *n* ؛epiphytal /-ˈfʌɪt(ə)l/ ۞ اپیفیت

epiphytology *noun*
زانستی نەخۆشی‌یەکانی رووەک، ئازارناسی ۞ اپیفیتولوژی

epiphytobios *noun*
زوورگیازی، سەرڕووەکزی، زووڕرووەکزی ۞ روگیازی

epiphytotic *adjective, noun*
adj (نەخۆشی‌یەکان) گیائازار (ژمارەیێکی زۆری رووەک لە ناوچە و لە کاتێکدا تێوەدەدا) *n* نەخۆشی گیائازار ۞ اپی‌فیتوتیک

epipleural *adjective*
زووربەراسوویی، سەربەراسوویی ۞ رودندەای

episcia *noun, pl.* episcias
زوورسێبەرە: گیایێ لە تۆخمی (*Episcia*) ئەمریکای گەرمێنان و پێوەندی بە وەنەوشەی ئەفریکایی‌یەوە African violet هەیە ۞ نوعی گیاه

episcopacy /ɪˈpɪskəpəsi/ *noun, pl.*

episcopacies
1 پلەوپایــەی سەرقەشــەیتی 2 ســەردەم یــان قۆنــاخی سەرقەشــەیتی 3 سەرقەشــەکان، ئۆسقۆفەکان (ب.ت. لە کلێــسەی ئەنگلیکان لە ئەمریکا و سکاتلەند دا) ۞ 1 مقــام اســقفی 2 دورەی اسقفی 3 اسقف‌ها

episcopal /ɪˈpɪskəpl/ *adjective*
سەرقەشەیی، ئۆسقۆفی، گەورەقەشەیی، سەربە سەرقەشــــە(کــــان) (episcopally *adv*؛ episcopalism *n*) ۞ اسقفی، وابسته به اسقف(ها)

Episcopal Church *noun*
کلێــسەی سەرقەشــەیی یــان ئێپیــسکۆپال ۞ کلیسای اپیسکوپال

Episcopalian /ɪˌpɪskəˈpeɪliən/ *noun, adjective*
n ئەندامی کلێــسەی ئێپیــسکۆپال، شوێنکەوتووی کلێــسەی ئێپیــسکۆپال *adj* ســەربە کلێــسەی ئێپیسکۆپال ۞ *n* عضو کلیــسای اپیــسکوپال، پیــرو کلیــسای اپیــسکوپال *adj* وابسته به کلیسای اسقفی

episcopate /ɪˈpɪskəpət/ *noun*
1 دەســتەی سەرقەشــەکان یــان ئۆســقۆفەکان 2 پۆستی سەرقەشەیی ۞ 1 هیأت اسقفان 2 منصب اسقفی

episitotomy /ɪˌpiːsiˈɒtəmi, US -ˈɑːtəmi/ *noun, pl.* episitotomies
(پزشکی) بڕینی پێرینیۆم، شەرمبڕی ۞ برش فرج

episode /ˈepɪsəʊd, US -soʊd/ *noun*
1 ڕووداو، بوویــەر، قــەومین، دیمــەن 2 بــەش، پشک (سینەما، چیرۆک و شانۆ) 3 بەشێ نێوان دوو گۆرانی choric لە تراژیدی یۆنانی‌دا ۞ 1 رویداد، واقعه، صحنه 2 قسمت 3 اپیسود

episodic /ˌepɪˈsɒdɪk, US -ˈsɑːd-/ *adjective,* also episodical
1 پچڕپچڕ، بــەش‌بــەش، جارناجــار، ناوەنــاوە، تاک‌وتووک، ناڕێک، ناڕێک‌وپێک 2 ڕووداویی، ســەربە ڕووداو یــا بوویــەر، پێکهاتوو لــە زنجیرە ڕووداوێــک، کۆمەڵــە ڕووداوێکــی تیایــە (episodically *adv*: ناڕێــــک‌وپێکانــــە، پچڕپچڕانە) ۞ 1 پراکنــده، نــامنظم، جزءجــزء 2 وابسته به واقعه

episome /ˈɛpɪsəʊm/ *noun*
ژوورتــەن: تــوخمێکی بۆمــاوەیــی genetic element نێــو هێنــدێ خانــەی بــەکتریــایی کــە دەتوانن لەخۆهەڵگرنەوە (یا زاوزێ بکەن، وەک bacterial plasmid؛ episomal *adj*، episomally *adv*) ۞ اپیــوم

epistasis /ɪˈpɪstəsɪs/ *noun, pl.* epistases
ڕاگــیران، ئێپیــستاسیس: دامرکــانی کاریگــەری ژێنــێ لــە لایــەن ژێنێکــی تــرەوە (بنــەڕەت: لــە یۆنــــانی‌یــــەوە "stoppage"؛ epistatic /ˌɛpɪˈstatɪk/ *adj*) ۞ اپیستاز

epistaxis /ˌɛpɪˈstaksɪs/ *noun*
(پزشکی، بەربوونی) خوێنی لووت، nosebleed ۞ خون دماغ، رُعاف

episteme *noun*
مەعریفەت، مەعریفە، ناسین ۞ معرفت، شناخت

epistemic /ˌepɪˈstiːmɪk, US -ˈstem-/ *adjective*
مەعریفــەیی، مەعریفــەتی، ســەربە ناســین یــان مەعریفە، سەربە یان پێوەندی بە ناڵیجەوە هەیە، cognitive (epistemically *adv*) ۞ وابسته به معرفت

epistemics *noun, pl.*
لێکۆڵینەوەی زانستی مەعریفە ۞ بررسی علمی شناخت

epistemology /ɪˌpɪstəˈmɒlədʒi, US -ˈmɑːl-/ *noun*
مەعریفەناسی، ناسین‌ناسی: لقێ لە فەلسەفە کە لەمەڕ بنەڕەت، سروشت، شێوە و سنوورەکانی زانستی مرۆڤایەتی دەکۆڵێتەوە (لە *epistēmē* یۆنانی "knowledge"؛ epistemological *adj*، epistemologist *n*، epistemologically *adv*) ۞ معرفت‌شناسی، شناخت‌شناسی، نظریه‌ی شناخت

epistemum *noun, pl.* epistema
1 manubrium – 2 ژوورچۆڵــــــــەمــــــــە، ژوورئێــسکەکۆڵە، بەشــی پێشەوەی anterior portion تــەنێــشتە pleuron ی مێروویــێ ۞ روجناغ

epistle /ɪˈpɪsl/ *noun*
1 نووســراوە، نقیــسار، نامیلکــە، پــەیام، نامــە 2 (Epistle) نامیلکە، نامە (هەر یەک لەو نامانەی پەیمانی نوێ New Testament، کە لە لایەن حــەوارییەکانــەوە نووســراون) ۞ 1 رســاله، مکتوب، رقعه 2 (با E) رساله

epistle side *noun*
لای ڕاســتی کلێــسە، ڕووبــەڕووی altar (بڕوانــە gospel side) ۞ اپیستل ساید

epistolary /ɪˈpɪstələri, US -leri/ *adjective*
بە شێوەی نامە، نامەیی، شێوەنامە ۞ در قالب نامه

epistoler *noun,* also epistler
1 نامــەنووس، نامیلکــەنووس 2 نامیلکــەخوێن، نامیلکــەبێژ (Epistle ــەکان و لــە ڕێوڕەسمی شێوی خواوەندی‌دا) ۞ اپیستلر

epistome *noun*
ژووردەم (لــە هێنــدێ بێ‌بڕبڕەدا invertebrate) ۞ اپیــستوم

epistrophe /ɪˈpɪstrəfi, US ɛ-/ *noun*
دووپاتەبوونەوەی وشەیێ لە کۆتایی ڕستە یان بڕگــەیێ دوابــەدوای یــەک (بنــەڕەت: لــە *epistrophē* یۆنانی، لە *epistrephein* "بادانەوە") ۞ اپیستروف

epistyle /ˈɛpɪstʌɪl/ (epistylar *adj*) = architrave

epitaph /ˈepɪtɑ:f, US -tæf/ *noun*
بەردەنووسی گۆڕ، کێلی نووسراو ◌ کتیبەی روی گور

epitasis /ɪˈpɪtəsɪs/ *noun, pl.* epitases
دەقی چیرۆک یان داستان ◌ متن داستان

epithalamium /ˌɛpɪθəˈleɪmɪəm/ *noun, pl.* epithalamiums or epithalamia
گۆرانی یان هەڵبەستی زەماوەند، ستران یا هۆنراوە بۆ سەربەرزی بووک و زاوا (epithalamic /-ˈlamɪk/ *adj*) ◌ سرود یا آواز عروسی

epithelioma /ˌepəˈθɪlɪˈəʊmə/ *noun, pl.* epitheliomata
شێرپەنجەی روکەشەشانە(یی) ◌ سرطان ظهاری

epithelium /ˌepɪˈθi:lɪəm/ *noun, pl.* epithelia /-lɪə/
(تونیکاری) رووکەشەشانە (بڕوانە :epithelial /ˌepəˈθi:lɪəl/ *adj* ;endothelium رووکەشەشانەیی) ◌ بشرەی غشاء مخاطی

epithet /ˈepɪθet/ *noun*
1 ناو، سەرنێو، سەرناو، نازناو، ئاوەڵناو، سەرخستە، رەنگدێر، سیفەت 2 (بێباو) = taxonomic expression 3 ناوێکی بۆلی name بۆ ناساندنی یەکەیێکی خوارتر genus لە نێوەوەی توخمی subordinate unit (epithetic /ˌepɪˈθetɪk/ or epithetical :/ˌepɪˈθetɪkl/ *adj* وەسفی؛ epithetically *adv*) ◌ 1 عنوان، لقب، صفت 2 و 3 اپیتت

epitome /ɪˈpɪtəmi/ *noun*
1 نموونە، میناک، هێما، :embodiment *He is the epitome of a modern young man* ◊ *clothes that are the epitome of good taste* 2 کورتە، پوختە 3 (the epitome of) نموونەی تەواو، سەرنموونە (epitomist *n*: کورتەنووس) ◌ 1 مظهر، تجلی 2 خلاصه 3 مثال کامل

epitomization *noun*
کورتەنووسی ◌ خلاصەنویسی

epitope /ˈɛpɪtəʊp/ *noun,* also determinant or antigenic determinant
(زیندەکیمیا) ژوورجێ، سەرجێ، سەرشوێن: بەشێکی گەردی ئانتیژێن کە ئانتیبادییێ دەتوانێ پێوەی بنووسێ، ناوچەیێکی گەردی molecular region لەسەر (ئاستی) ئانتیژێنێ کە دەتوانێ ببێتە هۆی کاردانەوەی پاراستن و لەگەڵ ئانتیبادییێکی تایبەت لێک بدرێ و بەهۆی کاردانەوەیێکی وا بەرهەم بێ ◌ اپیتوپ

epizoic /ˌɛpɪˈzəʊɪk/ *adjective*
(زیندەناسی) ژیاو لەسەر لەشی گیانەوەر (epizoite /ɛpɪˈzəʊʌɪt/ *n*): مشەخۆری گیانەوەر) ◌ اپیزوئیک

epizoon /ˌepˈɪzəʊɒn/ *noun*
مشەخۆری دەرەوە ◌ انگل برونی

epizootic /ˌepɪzəʊˈɒtɪk/ *adjective, noun*
adj پەتا، درمی *n* ئازار (هی گیانەوەران) ◌ *adj* همەگیر *n* اپیزوتیک

epoch /ˈi:pɒk, US ˈepək/ *noun*
1 سەردەم، قۆناغ، رۆژگار، چەرخ 2 خاڵی وەرچەرخان یا گۆڕان، رووداوی مێژوویی هەرەگرنگ، مێژووی بنەرەتی هەر شتێ 3 (زەویناسی) لاسەردەم، قۆناغ (دوای period) 4 مێژووی یەکلایی روودانی شتێکی ئەستێرەوانی یا گۆڕانی تەنە ئاسمانییەکان ◌ 1 دوره، عصر، دوران 2 حادثەی تاریخی، نقطەی عطف 3 (زمین‌شناسی) دور 4 اپوک

epochal /ˈi:pɒkl/ *adjective*
1 سەربە سەردەم، سەرەدمی، چەرخی 2 یەکجار گرنگ، هەرەگرنگ، یەکجار کاریگەر ◌ 1 عصری 2 بسیار مهم، تأثیرگذار

epoch-making *adjective*
مێژووساز، مێژوویی، هەرەگرنگ، دیاریکەر، significant ◌ دوران‌ساز

epode /ˈɛpəʊd/ *noun*
1 جۆرێ هۆنراوەی لیریکی کە لەودا دێرە درێژەکان بە دوای دێرە کورتەکاندا دێ 2 بەشی سێهەمی چامەیێ ◌ 1 نوعی شعر غزلی 2 اپود

eponym /ˈepənɪm/ *noun*
ناولێهەڵگیراو (ناوی خێڵ، نەتەوە، شوێن، کتێب، فیلم و شانۆ لەوەوە هەڵگیراوەتەوە؛ eponymic *adj*) ◌ عنوان‌دهنده

eponymous /ɪˈpɒnɪməs, US ɪˈpɑ:n-/ *adjective*
ناولێهەڵگیراو ◌ عنوان‌دهنده

eponymy *noun*
دارشتنی ناوەکان لە eponym ـەکان ◌ اپونیمی

epopee *noun*
1 هۆنراوەی پاڵەوانی یان قارەمانی 2 = epic ◌ شعر حماسی

epos *noun*
1 هۆنراوەی پاڵەوانی یان قارەمانی 2 = epic 3 کۆمەڵە هۆنراوەیێ کە دەمبەدەم هاتووە (وەک بابەتێکی پاڵەوانی و فەرمییانە (یان بە شێوەیێکی formally) رێک نەخراوە) ◌ اپوس

epoxide /ɪˈpɒksʌɪd/ *noun*
(کیمیا) ئێپۆکساید، ئێپۆکسید (ئاوێتەیێکی ئەندامی) ◌ اپوکسید

epoxy /ɪˈpɒksi, US ɪˈpɑ:ksi/ *noun, pl.* epoxies, also epoxy resin
ئێپۆکسی (= جۆرێ کەتیرە یان چەسپ، کۆمەڵی ئێپۆکسایدەکانی تیایە) ◌ اپوکسی

epsilon /ˈɛpsɪlɒn, US ɛpˈsʌɪlɒn/ *noun*
پێنجەمین پیتی ئەلفوبێی یونانی (E, ε) ◌

ابسیلون

Epsom salts /ˌepsəm ˈsɔːlts/ *noun, pl.*
خوێی ئینگلیسی $MgSO_4 \cdot 7H_2O$ سولفاتی مەنیزیوم (وەکوو دەرمان یان دەرمانی رەوانی) ۞ سولفات منیزیوم

Epstein-Barr virus *noun, abbreviation* EBV
(پزشکی) herpesvirusی کە دەبێتە هۆی تای رژێنەیی و پێوەندی بە هێندێ شێرپەنجەوە هەیە (لە ناوی ڤایرۆس‌ناسانی بریتانیایی و ئیرلەندی Michael A. *Epstein* و (Y. M. *Barr* ۞ ای‌بی‌وی

epyllion /ɪˈpɪliən, US ɛ-/ *noun, pl.* epyllia
هۆنراوەی گێرانەوەیی شێوە epic، بەلام کورت‌تر ۞ اپیلیون

equability /ˌekwəˈbɪləti/ *noun*
1 مامناوەندی، فێنکی، سازگاری، خۆشی (ئاو و هەوا) 2 لەسەرەخۆیی، هێمنی، ئارامی ۞ 1 اعتدال 2 خونسردی

equable /ˈekwəbl/ *adjective*
1 مامناوەند، فێنک، ئەندازە، سازگار، خۆش 2 لەسەرەخۆ، ئارام (*adv* equably /ˈekwəbli/: بە هێمنی) ۞ 1 معتدل 2 خونسرد

equal /ˈiːkwəl/ *adjective, noun*
adj بەقەدیەک، بەرامبەر، یەکسان، چوون، هاوجووت، هاوئاست، هاوئەندازە، یەک‌ئەندازە، سەک‌سەنگ، هاوسەنگ، هاوشان، هاوپلە *n* 1 هاوتا 2 ژمارەی بەرامبەر، بڕی بەرامبەر ۞ *adj* مساوی، برابر، هم‌تراز، هم‌پایە *n* 1 قرین 2 عدد یا مقدار متساوی

equalitarian /ɪˌkwɒlɪˈteːriən, US iː-/ = equalitarian

equality /iˈkwɒləti, US iˈkwɑː-/ *noun*
بەرامبەری، بەقەدیەکی، یەکسانی، هاوپلەیی، لێکچوویی، وەکیەک‌بوون ۞ تساوی، هم‌چندی، همانندی

equality of rights *noun, pl.*
بەرامبەری ماف(ەکان)، یەکسانی ماف ۞ برابری حقوق

equalization /ˌiːkwəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun,* also equalisation
1 بەرامبەرکردن، یەکسان‌کردن، بەقەدیەک‌کردن، هاوسەنگاندن، ریک‌کردن، وەکیەک‌کردن، بەرامبەربوون، بەرامبەری، یەکسانی 2 راست‌کردنەوە ۞ 1 مساوی کردن، مساوات 2 تعدیل

equalizer /ˈiːkwəlaɪzər/ *noun,* also equaliser
بەرامبەر (گۆل لە تۆپێن‌دا): *Rooney scored the equalizer* ۞ تساوی

equally /ˈiːkwəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی یەکسان، بەرامبەرانە: *Diet and exercise are equally important* ◊ *They share the housework -lly* ۞ بە طور مساوی

equals sign *noun,* also equal sign
نیشانەی بەرامبەری (=) ۞ علامت مساوی

equanimity /ˌekwəˈnɪməti/ *noun*
1 هاوسەنگی 2 لەسەرەخۆیی، ئارامی، مەندی، سنگ‌فراوانی، پشوودرێژی: *She accepted the prospect of her operation with -ty* (-ous /ɪˈkwænɪməs, US iː-/ *adj*) ۞ 1 تعادل 2 خونسردی، بردباری

equation /ɪˈkweɪʒn/ *noun*
1 (بیرکاری) هاوکێشە 2 هاوسەنگی، هاوکێشی، بەرامبەربوون 3 کاری وەک‌یەک‌دانان، کاری بە بەرامبەر زانین، بەرامبەرکردن ۞ 1 معادلە 2 تعادل، موازنە، تساوی 3 اکواسیون

equational *adjective*
هاوکێشەیی (*adv* equationally) ۞ معادلەای

equator /ɪˈkweɪtə(r)/ *noun*
1 پشتێنەی زەوی، نیوان، یەکسانەهێل، پشتێنان: *The island is twenty degrees south of the -tor* 2 کورتەی celestial equator ۞ خط استوا

equatorial /ˌekwəˈtɔːriəl/ *adjective*
پشتێنەیی، نیوانی، سەربە یەکسانەهێل، یەکسانەهێلی، گەرمێنی: *equatorial rainforests* ◊ *an equatorial climate* ◊ *a satellite in equatorial orbit* (*adv* equatorially) ۞ استوایی، گرمسیری

equatorial climate *noun*
مەلبەند یا ناو و هەوای پشتێنەیی ۞ اقلیم استوایی

equatorial currents *noun, pl.*
تەوژمە پشتێنەیی‌یەکان ۞ جریان‌های استوایی

Equatorial Guinean /ˈgɪniən/ *noun, adjective*
n خەلکی گینەی پشتێنان، ولاتێ لە رۆژاوای ئەفریکا *adj* سەربە گینەی پشتێنان یان خەلکەکەی ۞ *n* اهل گینەی استوایی *adj* وابستە بە مردم یا گینەی استوایی

equatorial storms *noun, pl.*
رەشەباکانی پشتێنەیی، رەشەبا پشتێنەیی‌یەکان ۞ طوفان‌های استوایی

equatorial zone *noun*
ناوچەی پشتێنەیی ۞ منطقەی استوایی

equerry /ɪˈkweri, US ˈekwəri/ *noun, pl.* equerries
1 مەیتەر 2 یاریدەدەری ئەندامانی خێزانی پاتشایی ۞ 1 مهتر 2 آجودان

eques /ˈɛkweɪz/ = singular form of equites

equestrian /ɪˈkwestriən/ *adjective, noun*
adj سوارکارانە، سەربە سوارکاری، سەربە، ئەسپ‌سواری، سوارە *n* سوارکار ۞ *adj* وابستە

به اسب‌سواری *n* اسب‌سوار
equestrienne /ɪˌkwɛstrɪˈɛn/ *noun*
ژنی ئەسپ‌سوار، ئەسپ‌سواری ژن ◌ زن اسب‌سوار
equestrianism *noun*
شارەزایی یا وەرزشی سوارکاری، ئەسپ‌سواری، دەس‌وجڵەو ◌ مهارت یا ورزش اسب‌سواری
equi- /ˈiːkwɪ-, US ˈek-/ *prefix*
پێشگر: هاو، هەڤ، بەرامبەر، ڕێک، یەکسان؛ بە شێوەیەکی یەکسان، بەرامبەرانە: *equidistant*، *equipoise* (بنەڕەت: لە -*aequi* لاتین، لە *aequus* «equal») ◌ پیشوند: هم، برابر؛ به طور مساوی
equiangular /ˌiːkwəˈæŋgjələ(r)/ *adjective*
گۆشەڕێک، هاوگۆشە، هەڤکونجی ◌ متساوی‌الزوایا
equicaloric *adjective*
هاوکالۆری، هاوگەرمۆکەیی: *equicaloric diets* ◌ اکوی‌کالوریک
equid /ˈɛkwɪd/ *noun*
شیردەر یان گوانداریّ لە تیرەی ئەسپ (Equidae) ◌ پستان‌داری از خانواده‌ی اسب
equidistant /ˌiːkwɪˈdɪstənt, US ˌek-/ *adjective*
هاومەودا، بە یەک ئەندازەدوور، بەقەدیەک‌دوور، لەنیوەی ڕێ: *All points on a circle are equidistant from the centre* (equidistance /ˌiːkwɪˈdɪstəns, US ˌek-/ *n* equidistantly *adv*) ◌ هم‌فاصله
equifinal /ˌɛkwɪˈfʌɪn(ə)l/ *adjective*
هاومەبەست، هاوئامانج، هاوئەنجام (equifinality *n*: هاومەبەستی، هاوئامانجی، هاوئەنجامی؛ equifinally *adv*) ◌ هم‌غایت، هم‌نتیجه
equilateral /ˌiːkwɪˌlætərəl/ *adjective*
لاڕێک، لابەرامبەر، هاولا ◌ متساوی‌الاضلاع
equilibrist = acrobat
equilibristic = acrobatic
equilibrium /ˌiːkwɪˈlɪbriəm, US ˌek-/ *noun, pl.* equilibria /-rɪə/
1 هاوکێشی، هاوسەنگی، تەرازمەندی، لەنگەر، لەنگەرگیری 2 لەسەرەخۆیی، ئارامی (بنەڕەت: لە *aequilibrium* لاتین، لە -*aequi* «بەرامبەر» + *libra* «هاوسەنگی، لەنگەر») ◌ 1 تعادل، موازنه 2 آرامش
equilibrium constant *noun*
جێگیری هاوسەنگی ◌ ثابت تعادل
equilibrium diagram *noun*
هێڵکاری هاوسەنگی ◌ نمودار تعادل
equilibrium point *noun*
خاڵی هاوسەنگی ◌ نقطه‌ی تعادل
equilibrium position *noun*
ڕەوشی هاوسەنگی ◌ وضع تعادل
equilibrium pressure *noun*
پاڵەپەستۆی هاوسەنگی، گوشاری هاوسەنگی ◌ فشار تعادل
equilibrium state *noun*
بار یان دۆخی هاوسەنگی ◌ حالت تعادل
equilibrium system *noun*
سیستم یا ڕێکخستەی هاوسەنگی ◌ سیستم تعادلی
equilibrium theory *noun*
تیۆری هاوسەنگی ◌ نظریه‌ی تعادل
equine /ˈekwaɪn, US ˈiːk-, US ˈiːk-/ *adjective, noun*
adj ئەسپ‌ئاسا، شێوەئەسپ، ئەسپی، سەربە ئەسپ *n* ئەسپ یان گیانەوەریّ لەو تیرەیە ◌ *adj* اسب‌مانند، وابسته به اسب *n* اسب
equinoctial /ˌiːkwɪˈnɒkʃl, ˌek-, US -ˈnɑːk-/ *adjective, noun*
adj ڕۆژگەڕانەوەیی، سەربە ڕێکەمەنی، هێڵی ڕۆژگەڕانەوەیی *n* (هەروەها equinoctial line = celestial equator) ◌ اعتدالی، خط اعتدالی
equinoctial point *noun*
خاڵی ڕۆژگەڕانەوەیی یان بەرامبەران ◌ نقطه‌ی اعتدالی
equinoctial year = solar year
equinox /ˈiːkwɪnɒks, ˈek-, US -nɑːks/ *noun*
ڕۆژگەڕانەوە، بەرامبەران، شەوڕێکان، ڕێکەمەنی (بەرامبەربوونی شەو و ڕۆژ، دەوروبەری 21ی مارس و 22ی سێپتامبر) ◌ اعتدال
equipage /ˈɛkwɪpɪdʒ/ *noun*
1 (کۆن) = equipment 2 (مێژوویی) کالیسکە، ئەسپەکان و دەس‌وپێوەند ◌ 1 = equipment 2 کالسکه، اسب‌ها و ملتزمین
equipment /ɪˈkwɪpmənt/ *noun*
1 کەل‌وپەل، سازوتفاق، شت‌ومەک، سامان، ئەسپاپ، ڕەخت، تێشواک، کەرەسە، دەزگا: *office equipment* 2 تەیارکردن، سازکردن، ئامادەکردن، ڕەخت‌کردن: *The equipment of the photographic studio was expensive* ◌ 1 لوازم، تجهیزات، دستگاه 2 تجهیز
equipoise /ˈiːkwɪpɔɪz, US ˈek-/ *noun*
هاوسەنگی، هاوکێشی، لەنگەر، پارسەنگ، لەنگەرە ◌ تعادل، موازنه، وزنه‌ی تعادل
equipollent /ˌiːkwɪˈpɒl(ə)nt, US ˌɛkwɪ-/ *adjective, noun*
adj هاوهێز، هێزڕێک، بەرامبەرهێز، یەک‌هێز *n* شتێکی هاوهێز (equipollence /ˌiːkwɪˈpɒl(ə)ns, US ˌɛkwɪ-/ or equipollency *n*) ◌ *adj* متعادل در قوت *n* چیز متعادل در قوت

equiponderant /æi:kwə'pɑ:ndərənt/ *adjective*
هـــاوکێش، هاوســـەنگ (equiponderance
:/æi:kwə'pɑ:ndərəns/ *n* هاوکێـــــشی،
هاوسەنگی) ◌ هم‌وزن

equipotent /ˌi:kwɪ'pəʊt(ə)nt, US ˌɛkwɪ-/ *adjective*
هاوکاریگـــەر، بەرامبـــەر لـــە کـــارتێکردندا ◌
اکویپوتنت

equipped *adjective*
ساز، ئامادە، تەیار، بەرهەڤ ◌ مجهز، آمادە

equisetum /ˌɛkwɪ'si:təm/ *noun*, equiseta /-tə/ or equisetums
جـــۆرێ گیـــا لـــە تـــیرەی horsetail ـــەکان
دەگرێتـــەوە [تـــوخم *Equisetum*] (بنـــەڕەت: لـــە
لاتینـــــەوە *equus* "horse" + *saeta* "bristle")
◌ اکویـــستوم

equitable /'ekwɪtəbl/ *adjective*
دادپەروەرانـــە، دادپـــەروەر، بـــەداد، خـــودابین،
بەرامبـــەربین، حـــەق، دروســـت، بەرحـــەق، ژیرانـــە
:equitableness *n* ؛equitability *n*)
دادپـــەروەری، بەئینـــسافی، بـــەدادی، دادگـــەری؛
:equitably /-bli/ *adv* دادپەروەرانـــە،
خودابینانە) ◌ منصفانه، عادل، معقول

equitant /'ekwɪt(ə)nt/ *adjective*
1 لێـک‌ئـالاو (ڕووەک، لـەمـەڕ گـەڵاێکـەوە) 2
سوار لەسەر ئەسپ ◌ 1 بهم‌پیچیده 2 سوار بر
اسب

equitation /ˌekwɪ'teɪʃn/ *noun*
(هونـــەری) ســـوارکاری، ئەســـپ‌ســـواری ◌
اسب‌سواری

equites /'ɛkwɪteɪz/ *noun, pl. sing.* eques
(لـە ڕۆمـی کـۆندا) چـینی سـپای سـوارەی
خاوەن‌ماف ◌ اکویتس

equity /'ekwəti/ *adjective, pl.* equities
1 دادگـــەری، دادپـــەروەری، داد، ئینـــساف،
خـودابینی، بێ‌لایەنی، بێ‌غـەرەزی، لانەگرتن 2
دارایی پوختە 3 (equities) ستاک یان بەش یان
پـــشکە ئاســـاییـــەکان 4 (Equity) یـــەکێتی
ئەکتەران (بنەڕەت: لە *equité* فەرەنـسی کۆن، لە
aequitas لاتـین، لـە *aequus* "بـەرامبـەر") ◌ 1
انصاف، عدل، عدالت، بی‌غرضی 2 دارایی خالص 3
(در جمع) سهام عادی 4 اتحادیەی بازیگران

equivalence /ɪ'kwɪvələns/ *noun*
1 بەرامبـــەری، هاوســـەنگی، هاوئەنـــدازەیی،
هاونرخی 2 بەرامبەر 3 هاوهێزی، ئێکویڤالێنس
◌ 1 تعادل، هم‌ارزی معادل 2 هم‌ظرفیتی

equivalent /ɪ'kwɪvələnt/ *adjective, noun*
adj 1 بەرامبـــەر، هاوســـەنگ، هاوئەنـــدازە،
هاوچەند، هـاونرخ، هاوواتا، هاوتا، هاوشێوە 2
(کیمیـا) هـاوهێز، ئێکـویڤـالێنت *n* بەرامبـەر
:equivalently /ɪ'kwɪvələntli/ *adv*)
بەرامبەرانە) ◌ *adj* 1 معادل، هـم‌ارز، هـم‌معنی،
نظیر، مشابە 2 هم‌ظرفیت *n* معادل

equivocal /ɪ'kwɪvəkl/ *adjective*
1 واتاڵـێل، تەژمـە، دووواتـادار، بـەپێچ‌وپـەنا،
ناڕوون، نادیـار، گێژکـەر، بەهەڵـەدابەر، ناڕۆشن:
2 *an equivocal statement* 2 جێـی‌پرسـیار،
گومـــان‌لەســـەر، گومانـــاوی، جێـــی‌شـــک
(هەڵـــــس‌وکـــــەوت، equivocality
:/ɪˌkwɪvə'kæləti/ *n* جێـــی‌پرســـیاربوون،
گومان‌لەسەری، جێی‌شک‌بوون؛ equivocalness
:equivocally /ɪ'kwɪvəkli/ *adv* ؛*n*
بەپێچ‌وپەنایانە، بە پێچ‌وپەناوە؛ لە *aequivocus*
late Latin لـە *aequus* لاتـین "equally" +
vocare "بانـگ‌کـردن "to call") ◌ 1 دوپهلـو،
گنگ، نامشخص 2 مشکوک

equivocation /ɪˌkwɪvə'keɪʃn/ *noun*
1 قـــسەپێچ‌دان، لـــێڵ‌بێـــژی، زمـــان‌بـــازی،
دووواتـــاداری، بەهەڵـــەدابردن، بـــەپێچ‌وپـــەنا
قـسەکردن، ئـاین‌وئـۆیین 2 قـسە یـان زاراوەی
بـــەپێچ‌وپـــەنا (equivocator *n*: زمـــان‌بـــاز،
قسەپێچ‌دەر، لێڵ‌بێژ؛ equivocatory *adj*) ◌ 1
دوپهلوگویی 2 حرف یا اصطلاح دوپهلو

equivoque /'i:kwɪvəʊk, US 'ɛkwɪ-/ *noun*, also equivoke = ambiguity

er /ɜ:(r)/ *interjection*
ئـهم: *'Will you do it?' 'Er, yes, I suppose so.'* ◌ اوم

ER *abbreviation* Elizabetha Regina
شاژن ئێلیزابێت (ب.ت. لە قوتوی پۆستیدا) ◌
ملکەی الیزابت

ER /ˌi: 'ɑ:(r)/ *abbreviation* emergency room

Er symb. the chemical element erbium

-er[1] *suffix*
پاشگر: 1 (کەس، گیانەوەر یـان شـتێ کـە کـار و
چالاکیی‌ێ دەکا) کەر، وان، ڤان، گەر، کار، ساز،
چی: *farmer* 2 ئاماژە بـە کـەس یـان شـتێ کـە
ڕەوشت یا شێوەیێ تایبەتی هەیە: *two-wheeler*
3 ئاماژە بـە کـەسێ کـە پێوەنـدی بـە شـت یـان
بابەتێکی تایبەتی‌یەوە هەیە: *milliner* 4 خەڵکی
شوێنی، نشین، ی، ئاماژە بە کەسێ کە سەربە جێگا
یـان کۆمـەڵێکە: *city-dweller* (-*ere* ئینگلیـسی
کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ پسوند: 1 گـر، کننـدە،
چی 2 اشارە بە شخص یا چیزی کـە دارای ویژگـی
یا شکل خاصی هـست 3 اشارە بـە شخـصی کـە بـا
چیز یا موضوعی ارتباط دارد 4 اهل جایی، ی

-er[2] *suffix*
پاشگر: 1 کەر، وان، ڤان، گەر، کـار، سـاز، چـی:
city- 2 خەڵـکی شـوێنی، نـشین، ی: *farmer*
dweller 3 دووبـارە، لەسـەریەک، پـەیتاپـەیتا،
لەپەسـا 4 نیـشانەی ئـاوەڵناوی بـەراورد: *faster*

◇ پسوند: 1 گر، کننده، چی 2 اهل جایی، ی 3 مکرراً، پی‌درپی 4 علامت صفت تفضیلی

-er[3] *suffix*

پاشگر: نیشانەی ئاوەڵناوی بەراورد: (لە ئاوەڵکار *faster* و لە ئاوەڵناو *bigger*) ◇ پسوند: علامت صفت تفضیلی

-er[4] *suffix*

پاشگر: (ناو ساز دەکا، لە زانکۆی ئاکسفۆرد) پاشگریکی نافەرمی و رەمەکی‌یە: *footer* ◇ پسوند: پسوند غیررسمی و عامیانە

-er[5] *suffix*

پاشگر: دووبارە، لەسەریەک، پەیتاپەیتا، لەپەسا: *patter*، *chatter* (-*erian*، -*rian* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی‌بنەڕەت) ◇ پسوند: مکرراً، پی‌درپی

-er[6] *suffix*

پاشگر: (ناو ساز دەکا) 1 وەک *sampler* (بڕوانە -ar[1] [پاشبەندیکە بەرامبەر بە -*aris* لاتین])؛ وەک *butler*، *danger* [پاشبەندیکە بەرامبەر بە -*arius*، -*arium* لاتین]؛ وەک *border* [پاشبەندیکە (بە ریگای -*eure* فەرەنسی کۆن) بەرامبەر بە -*atura* لاتین]؛ وەک *laver*. بڕوانە laver[2] [پاشبەندیکە (بنەڕەت: بە ریگای -*eor* فەرەنسی کۆن) بەرامبەر بە -*atorium* لاتین] 2 بەرامبەر بە -or[1] (بنەڕەت: بە ریگای فەرەنسی کۆن یان فەرەنسەی ئەنگلونۆرمانەوە -Anglo Norman) ◇ پسوند: اسم‌ساز

era /ˈɪərə, US ˈɪrə, ˈerə/ *noun*

1 (زەوی‌ناسی) سەردەمان (دوای aeon و پێش period) 2 سەردەم، قۆناخ، سوور، چاخ، چەرخ، رۆژگار 3 سەرەتای قۆناخ 4 سەردەم ◇ 1 (زمین‌شناسی) دوران 2 عصر، دوره، دوران 3 آغاز دوره 4 دوران

eradiation /ɪˌreɪdɪˈeɪʃn/ *noun*

تیشکدان ◇ تابش

eradicable /ɪˈrædəkəbl/ *adjective*

ریشەکێش دەکرێ، خاشەبڕ دەکرێ، لە رەگەوە دەردەکێشرێ ◇ ریشەکن‌شدنی

eradication /ɪˌrædɪˈkeɪʃn/ *noun*

ریشەدەرهێنان، هەڵتەکاندن، نەهێشتن، خاشەبڕکردن، بنکۆڵ‌کردن، لەنێوبردن، تیابردن، لەبن‌دەرهێنان، هەڵکێشان، ریشەکێش‌کردن، بنبڕکردن، بنەبڕکردن، کوێراندنەوە، کوێرکردنەوە (eradicant *n*) ◇ قلع‌وقمع، نابودی، ریشەکنی

eradicative /ɪˈrædɪkeɪtɪv/ *adjective*

ریشەکێش، خاشەبڕ، هەڵتەکێنەر ◇ نابودکنندە

eradicator *noun*

1 ریشەکێش، خاشەبڕ، هەڵتەکێنەر 2 جەوهەرسڕ، خاوێن‌کەرەوە، سڕێنەر، سڕێنە (ب.ت. مەتریالێکی کیمیایی کە جەوهەر دەسڕێتەوە) ◇ 1 نابودکنندە 2 ارادیکاتور

erasable /ɪˈreɪsəbl/ *adjective*

سڕەنی، لە سڕین دێ، دەسڕێتەوە، پادەبێتەوە (erasability *n*) ◇ پاک‌کردنی

eraser /ɪˈreɪzə(r), US ɪˈreɪsər/ *noun*

سڕە (چ تەختەڕەشە یان پێنووس) ◇ پاک‌کن

erasion /ɪˈreɪʒən/ *noun*

تیابردن، نەهێشتن، لابردن، کوێرکردنەوە، پا(ک)کردنەوە، کوژاندنەوە، سڕینەوە، تاشین ◇ محو، تراش

Erastian *adjective, noun*

1 سەربە ئەو ریبازە 2 لایەنگری ئیراستیەنیزم ◇ اراستین

Erastianism /ɪˈrastɪəˌnɪz(ə)m/ *noun*

ریبازێ کە پێی وایە حکومەت دەبێ دەسەڵاتی بەسەر کلیسە و کاروباری دینی‌دا هەبێ (بە هەڵە دراوەتە پاڵ دینەوانی سویسی سەدەی شازدە Thomas Lieber Erastus) ◇ اراستینیسم

erasure / ɪˈreɪʒə(r)/ *noun*

1 سڕین، سڕینەوە، پێوەنەهێشتن، شۆردنەوە، لابردن، کوژاندنەوە، پاک‌کردنەوە 2 وشە (و هتد)ی پاکەوەبوو، جێگای سڕانەوە، پاکایی، سڕایی، جێگا یان شوێنی پاکەوەبوو ◇ 1 عمل پاک کردن 2 اراسور

Erato *noun*, Greek *Eratō*

ئیراتۆ: Muse ی یۆنانی هۆنراوەی خۆشەویستی و ئاوازین ◇ اراتو

erbium /ˈɜːbiəm, US ˈɜːrb-/ *noun*

(کیمیا) ئیربیۆم (بە ژ.گ. 68، ن. Er) ◇ اربیم

ere /eə(r), US er/ *conjunction, preposition*

بەر لە، پێش لە، لەمەوبەر: *Ere long* (= soon) they returned ◇ قبل از

Erebus *noun*, Latin, from Greek *Erebos*

ئیریبوس: 1 کەسایەتی‌پێدان بە تاریکی لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا 2 شوێنی تاریکی یان جیهانی تاریکی ◇ اربوس

erect /ɪˈrekt/ *adjective*

1 راوێستاو، وێستاوی، راست، قیت، قنج، بەل، رەق، زیت، رەپ، بژەوەبوو، ئەستوونی 2 هەستاو، ئیرەق، قیتەوەبوو، هەڵداو، رەپبوو، بزواو (erectly /ɪˈrektli/ *adv*: راست، ریک‌وراست، راستەوخۆیانە؛ erectness /ɪˈrektnəs/ *n*: راوێستاوی، وێستاوی، قیتی، رەپی، بژەوەبوویی، قیتەوەبوویی) ◇ 1 ایستادە، عمود، سیخ 2 در حال نعوظ

erectile /ɪˈrektaɪl, US ɪˈrektl/ *adjective*

لەرەپ‌هاتوو، رەپ دەبێ، رەپەنی، هەڵەستێ، قیتەوە دەبێ (erectility /ɪˌrekˈtɪlətɪ/ *n*: لەرەپ‌هاتوویی، رەپەنێتی) ◇ قابل نعوظ

erection /ɪˈrekʃn/ *noun*

1 دامەزراندن، دانان، بنیات‌نان، دروست‌کردن، چەقاندن، داکوتاندن، دابەستن، 2 construction خانووبەرە، بینا، دەزگا 3 رەپ‌بوون، هەستان،

رەقبوون، راستەوەبوون ◇ 1 تأسیس، احداث، نصب 2 ساختمان 3 نعوظ

erector *noun*, also erecter

1 (ماسوولکە) ڕەپێنەر، ڕەقێنەر، هەستێنەر، ڕەپکەر 2 بنیاتنەر، دامەزرێنەر، دانەر ◇ 1 (عضلەی) شق‌کننده، نعوظی 2 برپاکننده

E-region = E-layer

erelong /e'lɔːŋ/ *adverb*

(کۆن) بە زوویی، زوو، بەم زووانە، زۆر ناکێشێ یا ناخایەنێ، long، soon ◇ به زودی

erenow /e'naʊ/ *adverb*

(کۆن) بەر لە ئێستا، زووتر، پێش‌تر، لەوەپێش، heretofore ◇ پیش از این

erewhile /e'waɪːl/ *adverb*

(کۆن) برێ لەوە پێش، ماوەیێ لەوە پێش، کەمێ زووتر، a while before ◇ چندی پیش

eremite /'ɛrɪmʌɪt/ *noun*

گۆشەگیر، تەرکەدنیا، گۆشەگیری کریستانیەت، (eremitism *n*) hermit ◇ زاهد

eremitic *adjective*, also eremitical

گۆشەگیرانە ◇ زاهدانه

erethism /'ɛrɪθɪz(ə)m/ *noun*

ورووژان، خرۆشان، هەژان (ئاناسایی) ◇ تهیج

erg(o)- *prefix*

پێشگر: کار، پیشە، ئیش (بنەڕەت: لە *ergon* یۆنانی "work") ◇ پیشوند: کار، شغل

erg[1] /ɔːg/ *noun*

ئێرگ، کارە (= یەکەی وزە یان کار (لە سیستمی میتریک‌دا، بنەڕەت: لە *ergon* یۆنانی "کار") ◇ ارگ

erg[2] /əːg/ *noun*, *pl.* ergs or areg /'ɑːrɛg/

دەشتەلم (لە سەحارا؛ بنەڕەت: لە *'irk*، *'erg* عەرەبی‌یەوە) ◇ ارگ

ergastic *adjective*

ناکارا، ناچالاک، نازیندە ◇ غیرفعال

ergastoplasm *noun*

تۆڕی ئێندۆپلازمی یا نیوەپلازمی ◇ ارگاستوپلاسم

ergastoplasmic *adjective*

سەربە تۆڕی ئێندۆپلازمی یان نیوەپلازمی ◇ وابسته به ارگاستوپلاسم

ergastulum *noun*

زیندان یان بەندیخانەی کۆیلەکان، کۆیلەخانە (لە ڕۆمی کۆندا) ◇ زندان بردگان

ergative /'ɜːgətɪv, US 'ɜːrg-/ *adjective*, *noun*

adj (زمانەوانی) ئێرگەیتیف، ئێرگاتیف، خاوەن کاری تێپەڕ و ناتێپەڕ (ئەو توانایی‌یە دەدا بە کار (verb) کە لە هەر دووبار یانی هەم تێپەر و هەم تێنەپەر هەمان واتایان هەبێ، وەکوو: *I boiled the kettle*، *the kettle boiled* کتری‌یەکەم کولاند، کتری‌یەکە کولا (لێرەدا کتری لە هەر دوو ڕستەدا ئەرکێکی بابەتی هەیە یان ناوەڕۆکی هەیە، هەرچەند لە ڕوالەتدا یەکیان کارا و ئەوی‌یان بەرکارە)؛ زاراوەیێکە لە بنەڕەتدا ئاماژە بەو زمانانە (وەک باسک و گورجی) کە لەواندا تەواوکەری complement کاریکی تێپەڕ و کارای کاری تێنەپەڕ خاوەنی دۆخێکی case یەک‌جۆرن *n* وشە یان دۆخی ئێرگاتیف (بڕوانە inchoative؛ بنەڕەت: لە *ergatēs* یۆنانی‌یەوە "worker" (لە *ergon* "کار" + -ive) ◇ *adj* ارگتیو *n* واژه یا حالت ارگاتیو

ergatively /'ɜːgətɪvli, US 'ɜːrg-/ *adverb*

لەباری ئێرگاتیفەوە، بە شێوەیەکی ئێرگێتیف، ئێرگاتیفانە ◇ از نظر ارگتیو

ergativity *noun*

ئێرگێتیفیتی، ئێرگاتیفیتی ◇ ارگتیویتی

-ergic *suffix*

پاشگر: چالاکێنراوە (بە هۆی)، هەستیارە (سەبارەت) بە: *dopaminergic* (بنەڕەت: لە - *ergon* لە یۆنانی‌یەوە، لە Late Latin *ergia* "کار "work") ◇ پسوند: فعال‌شده توسط، حساس به

ergo /'ɜːgəʊ, US 'ɜːrgoʊ/ *adverb*, *conjunction*

لەبەرئەوە، کەواتە، کەوا بێت، جا کەوایە، هەرکەوایە، therefore، hence ◇ بنابراین، لذا

ergoclaciferol /ˌəːgə(ʊ)kal'sɪfərɒl/ = claciferol

ergodic /əː'gɒdɪk/ *adjective*

(بیرکاری) ئێرگۆدیک ◇ ارگودیک

ergodicity *noun*

(بیرکاری) ئێرگۆدیسیتی ◇ ارگودیسیتی

ergograph *noun*

دەزگای پێوانی توانایی کاری ماسوولکەیێ، ئێرگۆگراف ◇ ارگوگراف

ergographic *adjective*

سەربە ئێرگۆگراف ◇ وابسته به ارگوگراف

ergometer /əː'gɒmɪtə/ *noun*

ئێرگۆمیتر، ئێرگۆپێو، کارپێو ◇ ارگومتر

ergonomic /ˌɜːgə'nɒmɪk, US ˌɜːrgə'nɑːm-/ *adjective*

سەربە کارەوانی، سەربە لێکۆڵینەوەی کاری، کارلێکۆڵینەوەیی: *ergonomic design* ◇ وابسته به کارپژوهی

ergonomically /ˌɜːgə'nɒmɪkli, US ˌɜːrgə'nɑːm-/ *adverb*

لەباری لێکۆڵینەوەی کاری‌یەوە، لەبواری کارەوانی‌یەوە: *The layout is hard to fault ergonomically* ◇ از نظر کارپژوهی

ergonomics /ˌɜːgə'nɒmɪks, US ˌɜːrgə'nɑːm-/ *noun*, *pl.*

کارەوانی، لێکۆڵینەوەی کاری، کارلێکۆڵینەوە ◇ کارپژوهی

ergonomist *noun*
کـارەوان، کـارلێکۆڵ(ەر)، لێکۆڵـەری کـار ◌ کارپژوه

ergonovine *noun*
تفـتناسـایێ $C_{19}H_{23}N_3O_2$ کـە لـە ئێرگـۆت دەگیرێ و بە تایبەت بە شێوەی maleate ـەکەی وەک oxytocic ێ بەکاردێترێ ◌ ارگونووین

ergosphere /ˈɜːɡəʊsfɪə/ *noun*
(ئەسـتێرەوانی) ناوچـەیەکی وادانـراوی postulated region دەوری چاڵەڕەشێ، کـە وزە دەتوانێ لەی دەرباز بێ ◌ ارگوسفر

ergosterol /ɜːˈɡɒstərɒl/ *noun*
ئێرگۆستێرۆل $C_{28}H_{43}OH$، ئاوێتەیێکی نێو گەڵێ کـارگ کـە ئـەگـەر بدرێتـە بـەر ڕۆشـنایی سەرووبنەوشەوە، دەبێتە ڤیتامین D_2 ◌ ارگوسترول

ergot /ˈɜːɡɒt/ *noun*
ئێرگۆت، ژەنگ یان دۆکەی؟ چەودان (توخم *Claviceps*)، هـەرووەهـا کـارگ یـان کـەڕووی ژەنگهێنەر؛ نەخۆشی چەودان یان دەغڵی تر بـەو ژەنگـە (ergotic *adj*) ◌ ارگـوت، سـگاله (بنەڕەت: لە seigle فەرەنسی)

ergotamine /ɜːˈɡɒtəmiːn/ *noun*
(پزشـکی) تفـتناسـایێکی alkaloid ئێرگـۆتی $C_{33}H_{35}N_5O_5$ (لە ئێرگۆت دەگیرێ) کە دەبێتە هۆی تەنگبوونەوە یان وێکهاتنی ڕەگەکانی خوێن و بۆ چارەسەری لاسەرێشە migraine بەکاردێترێ ◌ ارگوتامین

ergotism /ˈɜːɡətɪz(ə)m/ *noun*
ئێرگۆتیزم، ژاراویبوون بە ژەنگ یان دۆکەی؟ چەودان ◌ ارگوتیسم

erhu /ɜːˈhuː/ *noun*, also erh hu
جـۆرێ ئـامێری دووژێـی چـینی، بـە دەنووکـە لێدەدرێ ◌ ارهو

erica /ˈɛrɪkə/ *noun*
ڕووەکـی تیرەیـێ کـە heath ـەکان دەگرێتـەوە [توخم *Erica*] ◌ اریکا

ericaceous /ˌɛrɪˈkeɪʃəs/ *adjective*
سەربە تیرەی گیاگ(ـهـ)ـسکەکان ◌ وابسـته بـه خانوادەی خلنگ‌ها

ericoid *adjective*
شێوەگیاکـگ، گیاگەسکی ◌ خلنگ‌مانند

Erie *noun*
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێسـت کە لە باشووری گۆمی Erie لە سەدەی حەفدەدا دەژیان 2 زمانی تیاچووی Iroquoian ئەو گەلە ◌ اری

erigeron /ɪˈrɪdʒərɒn, US ɛ-/ *noun*
(ڕووەکناسی) جـۆرێ ڕووەکـی پرگژوگەڵا، لە تیرەی daisy [توخم *Erigeron*] ◌ اریگرون

Erinys /ɛˈrɪnɪs/ *noun*, *pl.* Erinyes /ɛˈrɪniːz/, Greek
ئێرینیس، فـۆری Fury (لە میتۆلۆژی یونانیدا) ◌ ارینیس

eristic /ɛˈrɪstɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە مشتومڕ، پێوەندی بـە دەمەتەقێوە *n* هـەسـە 1 مشتومڕباز، فێرەمشـتومڕ 2 هونەری دەمەتەقێ یا مشـتومڕ (eristically /ɛˈrɪstɪkli/ *adj*) ◌ *adj* جدلی *n* 1 اهل مجادله 2 هنر مجادله

Eritrean /ˌɛrɪˈtreɪən/ *noun, adjective*
n دانیشتووی ڕەسـەن یـان هـەریمی سـەربەخـۆی ئێریتریـا Eritrea لـە ڕۆژهـەلاتی بـاکووری ئەفریکا، ئێریتریـەیـی *adj* سـەربە ئێریتریـا یـان خەڵکەکەی، ئێریتریەیی، ئێریتریایی ◌ اریتره‌ای

Erlenmeyer flask /ˈɜːlənˌmʌɪə/ *noun*
شووشەی قووچی بنتەختی ملباریکی توێژینگە (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئەڵمانی Emil *Erlenmeyer*) ◌ ارلنمیر فلاسک

erl-king /ˈɜːlkɪŋ/ *noun*
(لـە میـتۆلۆژی ئەڵـمانیدا) پادشـای جنۆکـان (جنۆکەی ڕیشنی خەڵەتێنەری منـاڵان بۆ وڵاتی مەرگ) ◌ ارل‌کینگ

ERM *abbreviation* Exchange-Rate Mechanism

ermine /ˈɜːmɪn, US ˈɜːrmɪn/ *noun, pl.* same or ermines
1 قاقوم، ئـاس، زاڵ، ژاڵ 2 stout = کـەوڵ یـان پێستی ئاس، فەروەی قاقوم 3 heraldry فەروەیێ بە خاڵ و پنکەی ڕەش لەسەر تەختێکی سپی 4 جـۆرێ پـەپوولـەی (شـەوگـەڕ) شـێوەئـاس، پـەپوولەئاسـێنـە [توخم *Spilosoma*: چـەنـدین جۆرن] ◌ 1 قاقم 2 پوست قاقم 3 و 4 ارمین

ermined *adjective*
داپۆشراو بە پێستەی ئاس، ئاسپۆش ◌ ارمیند

ermines /ˈɜːmɪnz/ *noun*
heraldry فەروەیێکی شێوەئاس یان قاقومی، بە خاڵ و پنکەی سپی لەسەر تەختێکی ڕەش ◌ ارمینز

erminois /ˌɜːmɪˈnɔɪz/ *noun*
heraldry فەروەیێکی شێوەئاس یا قاقومی، بە خاڵ و پنکەی ڕەش لەسەر تەختێکی زەرد ◌ ارمینویز

erne /ɜːn/ *noun*, also ern
(وێژەیـی) هەڵـۆیی دەریـایی یـان ئـاوی، sea eagle ◌ عقاب دریایی

erogenous /ɪˈrɒdʒɪnəs/ *adjective*, also -genic
1 ئاڵۆشاوی، ئاڵـۆشهێنـەر، بزوێنـەر، هەسـتیار، ئاستەم (بۆ بزوانی سێکسی) 2 بزواو، ناسـک ◌ 1 شهوت‌زا 2 تحریک‌شونده

erogenous zones /ɪˈrɒdʒənəs zəʊn, US ɪˈrɑːdʒ-, zoʊn/ *noun, pl.*
ناوچـە ئاڵـۆشهێنـەرەکان یـان بزوێنـەرەکان ◌ نواحی شهوت‌زا

Eros /ˈɪərɒs, US ˈɪrɑːs, ˈerɑːs/ *noun*, Greek *Erōs*

1 ئیرۆس (خـوای خۆشەویـستی، میـسۆلۆژی یۆنانی) 2 (لە تیۆری فرۆیدیدا) زگماکە یان ئینستینکتی ژیان 3 خۆشەویستی یان ئارەزووی سێکـسی ◌ 1 اروس 2 (در نظریــەی فرویــدی) غریزەی زندگی 3 محبت یا میل جنسی
erosion /ɪˈrəʊʒn, US ɪˈroʊʒn/ *noun*
1 داکراندن، داخوراندن، کراندن، رووتاندنەوە، ساورانەوە، داکران، کران، رووتانەوە، رامالین، داخوران، داشۆران (بە کاری با، باران و هتد): *soil erosion* 2 پووکانەوە، داچوون، تیاچوون 3 کەمبوونەوە، دابەزین، داکشان (بەرەبەرە) ◌ 1 فرسایش 2 تحلیل 3 کاهش
erosional *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە erosion ـەوە هەیە (erosionally *adv*) ◌ وابسته به erosion
erosive *adjective*
داکرێنەرانە، داشۆرێنەرانە، داخورێنەر ◌ فرسایشی، فرساینده
erotic /ɪˈrɒtɪk, US ɪˈrɑːtɪk/ *adjective*
ئالۆشهێنەر، بزوێنەر، هەوەساوی، ئالۆشاوی، شەهوانی، بزوێنەری ئارەزووی سێکسی، سێکسی ◌ شهوتانگیز، شهوانی، جنسی
erotica /ɪˈrɒtɪkə, US ɪˈrɑːt-/ *noun, pl.*
هونەر یان ویژەی بزوێنەر، وێنە، فیلم، کتێب و نووسراوە بزوێنەرەکان ◌ هنر یا ادبیات شهوانی
erotically /-kli/ *adverb*
بزوێنەرانە، ئالۆشهێنەرانە، بە شێوەیەکی شەهوانی ◌ به طور شهوانی
eroticism /ɪˈrɒtɪsɪzəm, US ɪˈrɑːt-/ *noun*, also erotism /ˈɛrətɪz(ə)m/
ئارەزووی سێکسی، شەهوانییەت، بزوێنەری، ئالۆشهێنەری، لایەنی بزوێنەری (ب.ت. لە کارە هونەرییەکاندا): *the film's blatant eroticism* ◌ شهوت، میل جنسی، شهوتانگیزی
erotogenic /ɪˌrɒtəˈdʒɛnɪk/ *noun*, also erotogenous /ˌɛrəˈtɒdʒɪnəs/ = erogenous
erotology /ˌɛrəˈtɒlədʒi/ *noun*
لێکۆڵینەوەی خۆشەویستی و هەڵسوکەوتی سێکسی ◌ اروتولوژی
erotomania /ɪˌrɒtə(ʊ)ˈmeɪnɪə/ *noun*
شێتی سێکسی، خولیای ئارەزووی سێکسی ◌ جنون جنسی
errancy /ˈerənsɪ/ *noun*
1 هەڵە، چەوتی 2 لادان ◌ 1 اشتباه 2 انحراف
errand /ˈerənd/ *adjective*
1 فەرمان، دەستوور 2 پەیام، فەرمانبەری، پەیامبەری، سپارشت، دەستووربەری، کارسپێری 3 کار ◌ 1 فرمان 2 پیغام، مأموریت 3 کار
errant /ˈerənt/ *adjective*
1 هەڵەکار، خەتاکار، لەرێدەرچوو، لاداو، خڕیایی 2 خەیانەتکار (هاوسەر) 3 بەرەڵا، سەرلێشێواو، دەربەدەر 4 سەربەگۆنگەڵ، گەڕاڵ، زۆرگەڕ، گەڕۆک ◌ 1 خاطی، منحرف 2 خائن (همسر) 3 ولگرد، سرگردان 4 ماجراجو، سیار
errantry /ˈerəntrɪ/ *noun*
سەرلێشێواوی ◌ سرگردانی
erratic /ɪˈrætɪk/ *adjective, noun*
I *adj* نائاسایی، ڕیزبەڕ، سەیر، ناڕێک، شێواو، شپرزە، وێڵەکی، سەرلێشێواو، پەرتەوازە، گەڕۆک 2 *n* *an erratic comet* :wandering مرۆی وازیوازی یان ڕارا ◌ *adj* 1 نابهنجار، غیرعادی، آشفته، سرگردان 2 *n* سیار آدم دمدمی
erratically /-kli/ *adverb*
ناڕێکانە، بە شێوەیێکی ناڕێک‌وپێک، بە شێوەیێکی شێواو ◌ به طور نامنظم
erratic blocks *noun, pl.*
بەردە سەرلێشێواو یان وێڵەکییەکان ◌ سنگ‌های سرگردان
erratum /eˈrɑːtəm/ *noun, pl.* errata
1 چەوتی، هەڵە (نووسین یان چاپ) 2 (errata) لیستەی هەڵەکان، هەڵەنامە ◌ 1 غلط 2 فهرست اشتباهات
erratum slip *noun*
هەڵەنامە، چەوتینامە ◌ غلطنامه
erroneous /ɪˈrəʊnɪəs, US ɪˈroʊ-/ *adjective*
(پڕ)هەڵە، نادروست، چەوت، شاش، ناڕاست ◌ غلط، مغلوط، اشتباه
erroneously /ɪˈrəʊnɪəsli, US ɪˈroʊ-/ *adverb*
بە هەڵە ◌ به اشتباه
error /ˈerə(r)/ *noun*
هەڵە، چەوت، چەوتی، شاش، لێ شێوان، خەتا، گوناح، سووچ، ڕادەی هەڵە: *made an error in adding up the bill* ◌ غلط، اشتباه، تقصیر، میزان اشتباه
error message *noun*
(کامپیوتێر) پەیامی هەڵە ◌ پیغام اشتباه
ersatz /ˈeəzæts, US ˈersɑːts/ *adjective*
ساختە، زڕ، فێڵ‌تیاکراو، قەڵب، دەسکرد، درۆ، فشە، ناڕاست، ناڕاستەقینە: *ersatz coffee* ◌ تقلبی، مصنوعی، تصنعی
Erse /ɜːs, US ɜːrs/ *noun*
زمانی گالی یان گالیکی Gaelic ئیرلەندی و سکاتلەندی ◌ زبان گیلی ایرلندی یا اسکاتلندی
erst /əːst/ *adverb*
(کۆن) لەوەپێش، جاران، بەری، پێشوو، زوو، پێش‌تر، لە ڕابردوودا، erstwhile ،long ago formerly ◌ قبلی، سابق، در گذشته، مدت‌ها پیش
erstwhile /ˈɜːstwaɪl, US ˈɜːrst-/ *adjective, adverb*
لەوەپێش، جاران، بەری، پێشوو، زوو، پێش‌تر، لە ڕابردوودا، formerly ◌ قبلی، سابق
Ertebølle /ˈɛːtəˌbɵːlə/ *noun*

فەرهەنگی دوایی‌یەکانی سەردەمی Mesolithic لە ڕۆژاوای باڵتیکدا (هەزارەی چوارەمی پێش‌زایین؛ بنەڕەت: لە ناوی *Ertebølle* لە ژووتلەند Jutlandی دانمارک) ◌ ارتبول

erubescence /ˌɛrʊˈbɛs(ə)ns/ *noun*
سووربوونەوە، سوورهەڵگەڕان، سوورداگەڕان ◌ سرخ‌شدگی

erubescent /ˌɛrʊˈbɛs(ə)nt/ *adjective*
سووربووەوە، سوورهەڵگەڕاو، سووورداگەڕاو ◌ سرخ‌شونده

erucic acid /ɪˈruːsɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی ئیروسیک $C_{22}H_{42}O_2$ ◌ اسید اروسیک

eructation /ˌiːrʌkˈteɪʃ(ə)n, ɪ-, ɛ-/ *noun*
قرقینە، قرپ، دەنگی گەروو ◌ آروغ

erudite /ˈerudaɪt/ *adjective*
زانا، زانیار، فرەزان، شارەزا: *an erudite scholar* ◌ فاضل، عالم، دانشمند

eruditely *adverb*
زانایانە ◌ دانشمندانه

erudition /ˌeruˈdɪʃn/ *noun*
زانیاری، زانست، زانایی ◌ علم، دانش، علامگی

erumpent *adjective*
دەتەقێتەوە، شەق دەبا، وەک دان یا سپۆرەکان ◌ منفجرشونده، شکوفنده

eruption /ɪˈrʌpʃn/ *noun*
1 تەقینەوە، هەڵچوون، فیشقان 2 دەس‌پێکردن، دەسپێک، سەرەتا 3 پەیدابوون، دەرکەوتن، دەرهاتن، سەردەرهێنان، هاتنەدەری، هەڵزلەیان، دەرکردن، هەڵتۆقین، هەڵپشکوتن 4 تەنینەوە 5 ئاژاوە، پشێوی، ئاڵۆزایی ◌ 1 فوران، انفجار 2 شروع 3 ظهور، بروز، بیرون‌زدگی 4 شیوع 5 آشوب

eruptional /ɪˈrʌpʃənl/ *adjective*
تەقینەوەیی، دەتەقێتەوە ◌ انفجاری

eruptive /ɪˈrʌptɪv/ *adjective*
تەقینەوەیی، هەڵچوو (eruptively *adv*) ◌ انفجاری، فوران‌کننده

-ery (also -ry) *suffix*
پاشگر: 1 پۆل، گروپ، کۆمەڵ، جۆر، چەشن: *greenery* 2 شوێن، جێ، ـگا، خانە، ـگە: *rookery*، *fishery*، *bakery*، *eatery* 3 هونەر، کردەوە، کار، پرەکتیس، چالاکی: *quackery*، *trickery*، *dentistry*، *archery*، *rivalry* 4 تایبەتمەندی، خەسڵەت: *snobbery* 5 دۆخ، هەلومەرج، باروودۆخ: *slavery* 6 کۆمەڵە، دەستە، خەڵک بە گشتی: *finery*، *greenery*، *machinery*، *Jewry*، *peasantry* (لە *-erie* فەرەنسەوە، لەسەر بنچینەی *-arius* و *-ator* لاتینەوە) ◌ پسوند: 1 گروه، نوع، گونه 2 مکان، محل 3 فن، پراکتیس 4 ویژگی 5 حالت

eryngium /ɪˈrɪndʒɪəm/ *noun, pl.* eryngiums
1 sea holly یان گیایێکی پێوەندی‌دار [تۆخم *Eryngium*] 2 ئێرینژیۆم: ڕەگی شەکرێنەکراوی sea holly، جاران وەک aphrodisiac بەکاردێنرا ◌ 1 نوعی گیاه 2 اریتژیوم

eryngo /ɪˈrɪŋɡəʊ/ *noun, pl.* eryngos or eryngoes = sea holly

erysipelas /ˌɛrɪˈsɪpɪləs/ *noun*
(پزشکی) باسوور، بای ماشەرە، سوورەبا، پێستەسوورە (بەهۆی streptococcus یەکەوە تووش دەبێ؛ erysipelatous *adj*) ◌ باد سرخ، حمره، باد مبارک

erysipeloid /ˌɛrɪˈsɪpəlɔɪd/ *noun*
(پزشکی) پێستەسۆی بەکتریایی دەستەکان ◌ اریسیپلوئید

erythema /ˌɛrɪˈθiːmə/ *noun*
(پزشکی) سووربوونەوەی پێست (erythematous *adj*؛ erythemic *adj*) ◌ التهاب پوست

erythemal *adjective*
سەربە سووربوونەوەی پێست ◌ وابسته به التهاب پوست

erythematic /ˌɛrəθɪˈmθɪk/ *adjective*
سوورهەڵگەڕێنەر ◌ التهاب‌آور

erythorbate *noun*
خوێی ترشەڵۆکی ئێریتۆربیک، ئێریتۆربات (وەک دژەئۆکسین(ـەر) لە خۆراکدا بەکاردێتریێ) ◌ اریتوربات

erythorbic acid *noun*
ترشەڵۆکی ئێریتۆربیک: ئاوێتەیێکی کریستاڵی یان بلووری $C_6H_8O_6$، تواو لە ئاودا، وەک ئانتی‌ئۆکسیدانت بۆ خۆراک بەکاردێتریێ ◌ اسید اریتوربیک

erythrism /ˈɛrɪθrɪz(ə)m/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سوورهەڵگەڕانی نائاسایی (erythrismal *adj*؛ erythristic *adj*) ◌ اریتریسم

-erythr(o)- *suffix*
پاشگر: سوور، خڕۆکەی سوور: *erythrocyte* (بنەڕەت: لە *eruthros* یۆنانی‌یەوە "red") ◌ پسوند: سرخ، گویچەی قرمز

erythrite *noun*
ئێریتریت، سوورەکان: جۆرێ کانی زۆرتر سووررەنگ arsenate کە لە $Co_3As_2O_8.8H_2O$ کۆباڵتی ئاودار پێکهاتووە و ب.ت. لە کریستاڵە monoclinicـەکاندا هەیە ◌ اریتریت

erythroblast /ɪˈrɪθrə(ʊ)blast/ *noun*
ئێریترۆبلاست: خڕۆکەی سووری پێنەگەیشتوو یان ناهەراش، ناوکی nucleus تیایە ◌ اریتروبلاست

erythroblastic /ɪˈrɪθrə(ʊ)blast/ *adjective*
سەربە erythroblast، ئێریترۆبلاستی ◌ وابسته

به اریتروبلاست

erythroblastosis /ɪˌrɪθrə(ʊ)blasˈtəʊsɪs/ *noun*
بوونی ناسایی erythroblast ـەکان لە خوێندا ◌ اریتروبلاستوز، اریتروبلاستوسیس

erythroblastotic *adjective*
سەربە ئێریترۆبلاستۆز ◌ وابستە بە اریتروبلاستوسیس

erythrocyte /ɪˈrɪθrəsaɪt/ *noun*
خڕۆکەی سوور ◌ گلبول قرمز

erythrocytic *adjective*
سەربە خڕۆکەی سوور ◌ وابستە بە گلبول قرمز

erythrogenic /ɪˌrɪθrə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
(ژاراوی بەکتریایی) سوورهەڵگەڕێنەر ◌ التهاب‌آور

erythroid /ˈɛrɪθrɔɪd/ *adjective*
سەربە خڕۆکە سوورەکان ◌ وابستە بە گلبول‌های سرخ

erythroleukaemia /ɪˌrɪθrə(ʊ)luːˈkiːmɪə/ *noun*, US erythroleukemia
(پزشکی) جۆرێکی دەگمەن یان سەختی شێرپەنجەی خوێن leukaemia ◌ اریترولوکیمیا

erythromycin /ɪˌrɪθrə(ʊ)ˈmʌɪsɪn/ *noun*
ئانتی‌بیوتیکێ کە لە بەکتریایێکی streptomycete گیراوە یان بەدەست هێنراوە ◌ (*Streptomyces erythreus*) $C_{37}H_{67}NO_{13}$ اریترومایسین

erythronium /ˌɛrɪˈθrəʊnɪəm/ *noun*, erythroniums or erythronia /-ɪə/
گوڵەسوورە، گیای تیرەیێ کە dog's-tooth violet دەگرێتەوە [تۆخم *Erythronium*] ◌ نوعی گیاه

erythropoiesis /ɪˌrɪθrə(ʊ)pɔɪˈiːsɪs/ *noun*
بەرهەم‌هاتنی خڕۆکە سوورەکانی خوێن (وەک لە مۆخی ئێسکدا) ◌ تولید گلبول‌های سرخ خون

erythropoietic *adjective*
سەربە erythropoiesis ◌ وابستە بە erythropoiesis

erythropoietin /ɪˌrɪθrə(ʊ)pɔɪˈɛtɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) هۆرمۆنێ کە تاوی بەرهەم‌هاتنی خڕۆکە سوورەکانی خوێن و هیمۆگلۆبین دە مۆخی ئێسکا دەدا ◌ اریتروپوئیتین

erythrosin *noun*, also erythrosine
کۆمەڵە رەنگێ کە لە fluorescein ساز دەکرێن و رەنگی سوور یان سێیەری سوورباو بەرهەم دێنن ◌ اریتروسین

Es symb. the chemical element Einsteinium

-es *suffix*
پاشگر: 1 نیشانەی کۆ: *kisses*، نیشانەی کۆیە لە هێندێ ناوی تایبەت کە بە *o-* کۆتایی هاتووە: *potatoes* 2 نیشانەی سەردەمی ئێستا ◌ پسوند: 1 علامت جمع 2 علامت زمان حال

ESA *abbreviation* European Space Agency
ئاژانسی بۆشایی (والایی) ئەورووپا ◌ ئی‌اس‌ای

Esau /ˈiːsɔː/ *noun*, from Hebrew *'Ēsāw*
عیسو: کورەگەورەی ئیسحاق Isaac و ریبێکا Rebeka و برای یەعقووب Jacob ◌ عیسو

escadrille /ˌɛskəˈdrɪl/ *noun*
بەرەک یان سکادرانی فڕۆکەی فەرەنسە ◌ اسکادران هواپیمای فرانسه

escalade /ˌɛskəˈleɪd/ *noun*
1 (مێژوویی) بەلامار بە هۆی نەردیوانەوە، پەلامار بە پەیژە 2 سەرکەوتن، چوونەسەرێ، پیاهەڵچوون ◌ 1 هجوم به وسیله‌ی نردبان 2 صعود

escalating *adjective*
پەرەسێن، رووڵەزۆری، رووڵەپەرە ◌ فزاینده

escalation /ˌeskəˈleɪʃn/ *noun*
زۆربوون، چوونەسەرەوە، گرانبوون، سەرکەوتن، پەرەسەندن، بەرزەوەبوون، خراپتربوون ◌ افزایش، گسترش، تشدید

escalator /ˈeskəleɪtə(r)/ *noun*
پەیژەی سووڕاو، پلیکانی گەڕۆک یان جووڵۆک، پلیکانی تەسمەیی یان کارەبایی ◌ پله‌ی برقی

escallonia /ˌɛskəˈləʊnɪə/ *noun*
دەوەنێکی هەمیشەسەوزی ئەمریکای باشووری، بە گوڵی سپی یان پەمەیییەوە [تۆخم *Escallonia*] ◌ نوعی درختچه

escallop /ɪˈskaləp, ɛ-, -ˈskɒl-/ = escalope

escalope /ˈeskəlɒp, eˈskæləp, US ɪˈskɑːləp, ɪˈskæ-/ *noun*
ئێسکالۆپ (چێشت) ◌ اسکالوپ

escapade /ˌeskəˈpeɪd, US ˈeskəpeɪd/ *noun*
مەترسی‌کاری، جەربەزەیی، سەرلەکێشەخوران، ناجسنی، شلوقی، شەیتانی: *Isabel's latest romantic escapade* ◌ ماجراجویی، شیطنت

escape /ɪˈskeɪp/ *noun*
1 هەلاتن، دەرچوون، راکردن، رەف، رەفیان، دەربازبوون، رزگاربوون 2 رێگای دەرچوون، دەرەتان، دەروو، چارە 3 لێچوون، هاتنەدەرێ ◌ 1 فرار، گریز، رهایی، نجات 2 وسیله‌ی فرار، مفر 3 نشت

escape clause *noun*
رێگە یان مەرجی دەرچوون، دەرچوون لە هەڵومەرجێ ◌ شرط گریز

escaped /ɪˈskeɪpt/ *adjective*
راکردوو، هەلاتوو ◌ فراری

escapee /ɪˌskeɪˈpiː/ *noun*
راکردوو، هەلاتوو، راکردە، رەفیای (ب.ت. لە زیندان) ◌ فراری

escape-hatch *noun*
دەرچە یان درگای تەنگەتاوی یان دەرچوون

(کەشتی یان فڕۆکە) ۞ دریچەی نجات
escapement /ɪ'skeɪpmənt/ *noun*
چەرخەماشە، چەرخەدەنگ، چەکوشی سەعات (lever escapement = ماشە؛ چەرخەپۆلا = چرخ سفید) ۞ چرخ دنگ
escape pipe *noun*
لوولەی دەرچوون یان هەلاتن ۞ لولەی اطمینان
escape valve *noun*
دەمەوانەی دەرچوون یان هەلاتن ۞ دریچەی اطمینان
escape velocity *noun*
خێرایی دەرچوون (کەمترین خێرایی بۆ دەرچوونی تەن، ساتەلایت، مووشەک، کەشتی ئاسمانی و هتد لە هێزی راکێشان) ۞ سرعت گریز
escapism /ɪ'skeɪpɪzəm/ *noun*
راستینەویستی، دەرچوونگەری، دەرچوونخوازی، هەلاتن لە راستی: *the pure -apism of adventure movies* ۞ واقع‌گریزی
escapist /ɪ'skeɪpɪst/ *noun, adjective*
راستینەویست، دەرچوونگەر، دەرچوونخواز ۞ واقع‌گریز
escapologist /ˌeskə'pɒlədʒɪst, US -'pɑːl-/ *noun*
لەبەرچاولاچوو، ئێسکاپۆلۆژیست ۞ غیب‌شونده
escapology /ˌeskə'pɒlədʒɪ/ *noun*
بزربوون، وەندابوون، ونبوون، لەبەرچاونەمان (لە چاوبەستیدا؛ escapological /eˌskætəlɒdʒɪkl, US -lɑːl-/ *adj*) ۞ غیب شدن
escargot /ɛ'skɑːgəʊ, US ɪ-/ *noun, pl.* escargots
شەیتانۆکەی خۆراکی ۞ حلزون خوراکی
escarole /'ɛskərəʊl/ = endive
escarpment /ɪ'skɑːpmənt, US ɪ'skɑːrp-/ *noun*
تەلان، توندایی، لاپێ، سینەکێش، سەرەوخواری یا لێژایی خەنەک: *The clay lowlands are flanked by steep chalk escarpments* ۞ تنده، سرازیری خندق
-esce *suffix*
پاشگر: کار ساز دەکا، زۆرتر ئاماژە دەکا بە دەسپێکردنی کار: *effervesce* (هەلچوون، بلقەبلق‌کردن، کەف‌کردن، کولرشتن؛ بنەڕەت: لەو کارە لاتینییانە کە کۆتاییان بە *escere* هاتووە) ۞ پسوند: فعل‌ساز
-escence *suffix*
پاشگر: بوون، بوونە، دۆخ، بار، ڕەوش: *obsolescence* (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، یان لە *-escent* لاتینەوە) ۞ پسوند: شدن، حالت
-escent *suffix*
1 شەوقدەرەوە، رووناکیدەرەوە، رۆشناییدەرەوە: *opalescent* 2 دەسپێکەر: *frutescent* ۞ پسوند: 1 بازتاب‌گر 2 آغازکننده
eschar /'ɛskɑː/ *noun*
(پزشکی) قرتماغە؟، رەقیتە؟، پێستەبرین؟، وشکە ۞ خشک‌ریشه
eschatological /eˌskætə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adjective*
سەربە ئێسکاتۆلۆژی، سەربە پەسلانناسی یا مەعادناسی (eschatologically *adv*) ۞ معادشناختی
eschatological movements *noun, pl.*
بزووتنەوە پەسلاننایسییەکان ۞ نهضت‌های معادشناختی
eschatology /ˌeskə'tɒlədʒi, US -'tɑːl-/ *noun*
پەسلانناسی، مەعادناسی (لقێ لە یەزدانناسی، لەمەڕ دوایی‌هاتنی جیهان و دادگەری خوای بەشەریەت پاش مردن دەکۆلێتەوە) ۞ معادشناسی
eschaton /'ɛskətɒn/ *noun*
1 دوایین رووداوی پلانی خودایی 2 کۆتایی جیهان ۞ اسکاتون
escheat /ɪs'tʃiːt, US ɛs-/ *noun*
1 مافی خاوەنداریتی یان دەسبەسەراگرتنی دارایی کەسێکی مردوو کە میراتگرێکی قانوونی لە پاش بەجێنەماوە 2 ئەو داراییە ۞ اسچیت
eschewal /es'tʃuːəl/ *noun*
پرینگانەوە، دوورکەوتنەوە، پەرێز(ی)، کشانەوە، توخن‌نەکەوتن، خۆدوورگرتن ۞ اجتناب، پرهیز
eschscholzia /ɪs'ʃɒlzɪə, US ɛʃ'ʃɒlzɪə/ *noun*, also eschscholtzia /-tsɪə/
کۆکەناری ئەمریکای باکووری، بە گولی زەردی گەش، پرتەقالی یان سوورەوە [تۆخم *Eschscholzia*: چەندین جۆرن، بە تایبەتی California poppy] ۞ خشخاش امریکایی
escolar /ˌɛskə'lɑː/ *noun*
ماسییەکی دەریایی دریزی راوی، ماسییەچاویلکە [خێزان Gempylidae: چەندین جۆرن] ۞ نوعی ماهی
escort /'eskɔːt, US 'eskɔːrt/ *noun*
1 پاریزەر، پاسەوان، پاریزوان، بەدرەقە، ئیسکۆرت، دەستەی نۆبەداران 2 پاراستن، ئاگالیبوون، چاوبەسەرەوەبوون، بەرێ‌کردن، لەگەلچوون 3 لەگەل، هاورێ ۞ 1 اسکورت، محافظ 2 محافظت، همراهی 3 همراه
escritoire /ˌɛskriː'twɑː/ *noun*
میزی (لەسەر)نووسین ۞ میز تحریر
escrow /ɪ'skrəʊ, US ɛ-/ *noun*
(ماف) ریکەوتننامە، قەبالە یان بەلگەی جێبەجێ‌کردن (یان راپەراندن) ۞ سند تضمینی

escudo /ɛ'sk(j)u:dəʊ, US ɛ'ʃk-/ *noun, pl.* escudos
یەکەی بنەڕەتی پارەی پۆرتوگال و Cape Verda، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ اسکودو

esculent /'ɛskjʊlənt/ *noun, adjective*
(شتێکی) خۆراکی، لەخواردنهاتوو، دەخورێ ◌ (چیز) خوردنی

escutcheon /ɪ'skʌtʃn/ *noun*
1 مەتاڵ بە نیشانەی بنەماڵەییەوە، دروشمی بنەماڵەیی 2 مەتاڵ، قەڵغان 3 بەشێ لە نێوەڕاستی دواوەی کەشتی کە ناوی کەشتییەکەی پێوەیە) 4 ڕووپۆش، سەرپۆش، سەرقاپ (ی قفڵ؛ بنەڕەت: لەسەر بنەمای scutum لاتین "shield") ◌ 1 سپر با علامت خانوادگی 2 سپر 3 اسکاچن، روپوش

Esd. *abbreviation* Esdras (in biblical references)

Esdras *noun*
1 عیزرا، ئێزدریس: هەریەک لە دوو کتێبی قانوونی (شەرعی) کلێسەی کاتۆلیکی ڕۆم، سەربە پەیمانی کۆن 2 = Ezra 3 = Nehemiah ◌ عزرا

-ese *suffix*
پاشگر: 1 سەربە یان تایبەت بە وڵات یان جێگایێ: *Taiwanese*، *Japanese* 2 سەربە زمانێکی تایبەت: *Japanese* *Cantonese* 3 دانیشتوو، خەڵکی: *Chinese* 4 شێوازی زمان: *journalese* *baseballese* (بنەڕەت: لە *-eis* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنچینەی *-ensis* لاتین) ◌ پسوند: 1 وابسته به کشور یا جایی 2 به زبان مخصوصی 3 مقیم 4 سبک زبان، لهجه

eserine /'ɛseri:n/ = (Chemistry) = physostigmine

-esis *suffix*
پاشگر: 1 کار، کردە 2 پێکهێنان، بنیاتنان ◌ پسوند: 1 عمل 2 ایجاد

Esk. = Eskimo

esker /'ɛskə/ *noun*
(زەویناسی) ئێسکێر: زوورگ یان بەندەلەبەندێکی درێژ و باریک و پێچەڵاوپێچ کە لە نیشتنی زیخ و وردەبەرد، ریک sand و boulder ـەکانی بەفراوەکان meltwater لە ئەنجامی پاشەکشێی سەهۆڵڕووبار glacier یان تەختەسەهۆڵێ پێکدێن؛ تیغەشانێکی پێچاوپێچ serpentine لە ڕامالەی لم یان زیخوچەو، بەهۆی تواوکاوی سەهۆڵڕووبار ◌ اسکر

Eskimo /'ɛskɪməʊ, US -moʊ/ *noun, adjective, pl.* Eskimos
n ئێسکیمۆ، زمانی ئێسکیمۆیی *adj* ئێسکیمۆیی، سەربە ئێسکیمۆکان ◌ *n* اسکیمو، زبان اسکیمویی *adj* وابسته به اسکیموها

Eskimo-Aleut *noun, adjective*
n ئێسکیمۆئالیوتی، خێزانی زمانانی ئینوئیت Inuit، یوپیک Yupik و ئالیوت Aleut *adj* سەربەو خێزانە زمانییە ◌ اسکیمو-آلیوتی

Eskimo curlew *noun*
ئەحمەدڕاوکەری ئێسکیمۆیی: جۆرێ ئەحمەدڕاوکەری چکۆلەی جیهانی نوێ، سەری ڕیزێیە، ئێستا خەریکی قڕی تێدەکەوێ [*Numenius borealis*] ◌ نوعی پرنده

Eskimo dog *noun,* also husky
1 جۆرێ نژادی سەگی بەهێز و دەستە کە تووکێکی پڕ و زبری هەیە،لە ناوچە جەمسەرییەکانی باکووری بۆ ڕاو و ڕاکێشانی خێشک بەکاردێترێ 2 سەگێکی باکووری ئەمریکای باکووری کە بۆ ڕاکێشانی خێشکەکان بەکاردێترێ ◌ نوعی سگ

ESL /,i: es 'el/ *abbreviation* English as a Second Language
ئینگلیسی وەکوو زمانی دووەم (یا دووهەم) ◌ انگلیسی به عنوان زبان دوم

ESN *abbreviation* 1 educationally subnormal 2 electronic serial number
1 دواکەوتوو لە باری خوێندنەوە 2 ژمارەی زنجیرەی ئێلیکترۆنیک ◌ 1 عقب‌افتاده‌ی تحصیلی 2 عدد سریال اکترونیک

ESOL /'i:sɒl, US -sɑ:l/ *abbreviation* English for speakers of other language
ئینگلیسی بۆ قسەپێکەرانی زمانانیتر ◌ ایسول

esophageal *adjective*
سەربە سوورێنچک، سوورێنچکی، سوورێنچکەیی ◌ وابسته به مری

esophagus /ɪ'sɒfədʒəs/ *noun,* US spelling of oesophagus etc.
سوورێنچک، سوورێنچکە ◌ مری

esoteric /,esə'terɪk, US ,i:sə-/ *adjective*
1 ڕازاوی، ڕازمەند، ڕەمزاوی، نەهێنی، نەتەنی، دەروونی، شاراوە، نێوەکی، بەنامەکی، بنەکی، تایبەتی 2 نادیار، تەماوی، ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ: *esoteric subjects* ◌ 1 مرموز، سری، داخلی، اختصاصی 2 غامض، پیچیده

esoterica /,ɛsə'tɛrɪkə, US ,i:sə-/ *noun, pl.*
شتە نەهێنی یان ڕەمزاوییەکان ◌ امور مرموز

esoterically /,esə'terɪkli, US ,i:sə-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ڕەمزاوی، ڕازمەندانە، بە شێوەیێکی ڕازاوی ◌ به طور مرموز

esoteric buddhism *noun*
(فەلسەفە) بووداگەری نەهێنی ◌ بوداگروی خفی

esoteric knowledge *noun*
(فەلسەفە) نالیجی نەهێنی ◌ معرفت خفی

esp *abbreviation* especially
بەتایبەت ◌ به ویژه

ESP /ˌi: es ˈpi:/ *abbreviation* English for Special Purposes; extrasensory perception
1 ئینگلیسی بۆ مەبەستە تایبەتییەکان 2 تێگەیشتن یان پێزانینی سەرووهەستی ◌ 1 انگلیسی برای مقاصد خاص 2 ادراک فراحسی
espada /ɛˈspɑ:də/ *noun, pl.* same
شمشێرە، جۆرێ scabbarfish ◌ اسپادا
espadrille /ˈespədrɪl/ *noun*
کەلاش، کلاش ◌ گیوه
espalier /ɪˈspæliə(r)/ *noun*
1 داربەس(ت)، کەلەژ، قایمەمێو 2 داری داربەسدار ◌ 1 چفته 2 درخت چفته‌دار
esparto /ɛˈspɑ:təʊ, US ɪ-/ *noun,* also esparto grass
گوریسە؟، جۆرێ گیای زبر، رەسەنی ئەفریکای باکووری و سپانیا، بۆ گرتنەوەی گوریس و هتد بەکاردێترێ [*Stipa tenacissima*] ◌ اسپارتو
especial /ɪˈspeʃl/ *adjective*
تایبەتی، نەمازە، ئاوارتە(یی)، نائاسایی: *a sent -cial* ◊ *matter of especial importance greetings to his son* ◌ خاص، ویژه، استثنایی
especially /ɪˈspeʃəli/ *adverb*
بەتایبەت، (بە) دانستە، نەخوازەلا، یەکجار زۆر، گەلێ ◌ به ویژه، مخصوصاً، خیلی
Esperanto /ˌespəˈræntəʊ, US -toʊ/ *noun*
(زمان) ئێسپێرانتۆ، ئیسپرانتۆ (لە 1887) ◌ اسپرانتو
espial /ɪˈspʌɪ(ə)l, US ɛ-/ *noun*
(کۆن) سیخوڕی، جاسووسی ◌ جاسوسی
espionage /ˈespiənɑ:ʒ/ *noun*
سیخوڕی، شووفاری، زیرەڤانی، جاسووسی ◌ جاسوسی
esplanade /ˌespləˈneɪd/ *noun*
ڕێگای کەناری، سەیرانگا، شوێنی بەربلاو ◌ گردشگاه ساحلی
espousal /ɪˈspaʊzl/ *noun*
1 پشتیوانی، پشتگیری، لایەنگری، داکۆکی 2 ژنومێردایەتی ◌ 1 حمایت، هواداری 2 زناشویی
espressivo /ˌɛsprɛˈsi:vəʊ/ *adverb, adjective*
(موسیقا) لەگەڵ دەربڕینی کوڵوکۆ و هەستەوە ◌ همراه با ابراز احساسات
espresso /eˈspresəʊ, US -soʊ/ *noun,* also expresso
ئێسپریسۆ، فنجان یان پیالەی ئێسپریسۆ (جۆرێ قاوەی رەشی توند) ◌ اسپرسو
esprit /ɛˈspri:, French ɛspʀi/ *noun*
1 رۆح، گیان، کەیف، بەکەیفی، بەدەماخی، خۆشی، سەرخۆشی 2 = esprit de corps ◌ روح، نشاط، سرزندگی
esprit de corps /ɛˌspri: də ˈkɔ:, French ɛspʀi də kɔʀ/ *noun*
گیان یان هەستی یەکگرتوویی، وورەی دەستەگەری، گیانی یەکگرتوویی لەنێوان ئەندامانی دەستەیەکدا ◌ روح همبستگی
Esq *abbreviation* Esquire
بەرێز، ڕێزدار، جەنابی بەرێز ◌ جناب آقای
Esquimau pl. Esquimaux = Eskimo
Esquire = Esq
-esque *suffix*
پاشگر: بە شێوەی، بە (ێی) شێوازی، لێچوو، وەک، وەکوو، ـــ ئانە، ئاسا: *Dantesque*، *statuesque* (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، لە ڕێگای ئیتالیاییەوە، لە *-iscus* لاتینی سەدەکانی نیوەڕاست) ◌ پسوند: مانند، شبیه
-ess[1] *suffix*
پاشگر: نیشانەی مێیەتی: *giantess* ،*abbess* (بنەڕەت: لە *-esse* فەرەنسەوە، لە ڕێگای late Latin لە *-issa* یۆنانییەوە) ◌ پسوند: علامت تأنیث
-ess[2] *suffix*
پاشگر: abstract nouns لە ئاوەڵناو دروست دەکا، وەک *largess* (بنەڕەت: لە *-esse* فەرەنسەوە، لە *-itia* لاتینەوە) ◌ پسوند: اسم معنا را می‌سازد
essay /ˈeseɪ/ *noun*
1 وتار، نفیسار، نووسراوە 2 نێنشا 3 تاقیکاری 4 حەول، کۆشش 5 دەستیدان ◌ 1 مقاله، جُستار 2 انشا 3 آزمایش 4 کوشش 5 مبادرت
essayer *noun*
وتارنووس، نفیسارنووس ◌ مقاله‌نویس
essayist /ˈeseɪɪst/ *noun*
وتارنووس ◌ مقاله‌نویس
esse /ˈesi/ *noun*
(فەلسەفە، لە لاتینەوە) بوون، گەوهەر یان سروشتی بنەڕەتی (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای بوون to be) ◌ هستی
essence /ˈesns/ *noun*
1 گەوهەر، کرۆک، سروشت، ئێسێنس 2 کورتە، پوختە، نیویشک 3 مایە، ماک، پێزە، بنەڕەت، بنەما، بنچینە، بنگەهـ 4 شیلە، ئاووگ: *essence of rosewood* (لـــە بریتانیـــا) 5 گـولاو، *coffee/vanilla/almond essence* عەتر ◌ 1 ذات، ماهیت، کنه 2 خلاصه 3 اصل، اساس 4 عصاره 5 عطر
Essene /ˈesi:n/ *noun*
ئەندامی تیرەی کۆنی جوولەکەی پارێزگاری سەدەی 2ی پێشزایین و سەدەی 2ی پاشزایین لە فەلەستین (Essenian or Essenic *adj*؛ Essenism *n* بنەڕەت: لە *Essēnoi* یۆنانییەوە، ڕەنگە ئارامی بێ) ◌ اسین
essential /ɪˈsenʃl/ *adjective, noun*
1 *adj* پێویست، پێدڤی، بنچینەیی، گەوهەری،

بنەڕەتی، بنەمایی، بنگەهی، سەرەکی، گرنگ،
an :necessary ،indispensable ،basic
essential part/ingredient/component of
essential services such as ◊ something
،گەوهەری 2 gas, water and electricity
-al :idiopathic = 3 کرۆکی، زاتی، سروشتی
1 n essential hypertension ◊ disease
هۆکاری بنەڕەتی یان پێویست 2 شت یان
ڕەگەزی (یان توخمی یەکجار) پێویست 3
(essentials) بنەماکان، بنچینەکان، پێزەکان،
ماکان، بنەڕەتەکان، شتە پێویستەکان ◊ 1 adj
ضروری، لازمه، واجب، بنیادی، اساسی، مهم 2
ذاتی، ماهوی، طبیعی 3 اسنشل n 1 عامل اصلی یا
ضروری 2 شی یا عنصر ضروری 3 (در جمع)
مبانی، مقدمات، اصول، ضروریات

essentially /ɪˈsenʃəli/ *adverb*
لە بنەڕەتدا، لە تەرکەنەدا، لە ڕاستیدا،
He was, :fundamentally ،basically
◊ *essentially, a teacher, not a manager*
در اصل، در واقع

essentialism *noun*
کرۆکباوەڕی، کرۆکگەری، ـخوازی،
گەوهەرخوازی ◊ ماهیت‌گرایی

essentialist *noun*
کرۆکباوەڕ، کرۆکگەر، کرۆکخواز،
گەوهەرخواز ◊ ماهیت‌گرا

essentiality /ɪˌsenʃɪˈæəti/ *noun*
پێویستی، پێویستبوون، پێویستیتی ◊ وجوب

essentialness *noun*
پێویستی، پێویستبوون، پێویستیتی ◊ وجوب

essential oil *noun*
ڕۆنی عەتر، عەترەڕۆن ◊ روغن اسانس

est. *abbreviation* 1 established 2 estimate(d)
1 دامەزراو(ی)... 2 هەڵسەنگاندن، نرخاندن،
قەبلاندن، مەزندەکراو، هەڵسەنگێنراو ◊ 1
تأسیس... 2 تخمین، برآوردشده

EST /ˌi: es ˈti:/ *abbreviation* Eastern Standard Time
(لە ئەمریکا) کاتی پێوانەی ڕۆژهەڵات ◊
ای‌اس‌تی

-est¹ *suffix forming the superlative of adjectives*
پاشگر: ـترین، هەرە: بۆ پلەی باڵا یان هەرەی
ئاوەڵناو و ئاوەڵکارەکانی تاکبڕگەیی
بەکاردێتری: *shortest ،latest ،fattest* یان
هێندێ ئاوەڵناو و ئاوەڵکاری دووبڕگەیی:
،oftenest ،luckiest و کەمتر هی بڕگەی
درێژتر: *beggarliest* (بنەڕەت: لە *-ost-، -ust-،*
-ast- ئینگلیسی کۆنەوە) ◊ پسوند: ـترین

-est² **(or st)** *suffix*
پاشگر: زوو بۆ دووهەم کەسی تاک (لە کارە
ئینگلیسی‌یەکاندا (و لە سەردەمی ئێستا)
بەکاردێتری: *goest* (بنەڕەت: لە *-est، -ast، -st*
ئینگلیسی کۆن) ◊ پسوند: ــدر قدیم برای دوم
شخص مفرد به کار می‌رفت

established /ɪˈstæblɪʃt/ *adjective*
چەسپیو، داکوتراو، بنجبەست، جێگیر، سەقامگیر،
لەمێژینە، دێرین، هەمیشەیی، درێژخایەن، فەرمی
◊ تثبیت‌شده، دیرینه، دائمی

established church *noun*
کلێسەی فەرمی ◊ کلیسای رسمی

established religion *noun*
ئایین یان دینی فەرمی، ئۆلی فەرمی ◊ مذهب
رسمی

establishment /ɪˈstæblɪʃmənt/ *noun*
1 دامەزراندن، دانان، سازدان، بنیاتنان،
سەقامگیرکردن، جێگیرکردن، داکوتاندن،
داکوتان، دامەزران، تێ‌نیشتن، بنیاتنران 2
دەزگا، دەزگاوبەرە، دووکان، دامەزرە،
دامەزراوە، دامودەزگا 3 کۆمەڵە قانوون 4
کلێسەی فەرمی 5 دەس‌پێکردن، دەس‌بەکاربوون،
(the Establishment) 6 کەوتنەکار
دەس‌ڕۆیشتووان، دەسەڵاتداران، ڕایەداران،
دەسەڵاتبەدەستان، هێزبەدەستان، دەسداران،
چینی سەردەست، کۆمەڵی کلیلی، دەزگای
دەسەڵاتدار ◊ 1 تأسیس، تشکیل، برقراری،
استقرار، تشکل 2 مؤسسه، بنگاه، تشکیلات 3
مجموعه‌ی قوانین 4 کلیسای رسمی 5 آغاز 6 (the
E.) صاحبان قدرت، زمامداران، نظام موجود

establishmentarian
/ɪˌstablɪʃm(ə)nˈtɛ:rɪən/ *adjective, noun*
adj لایەنگری یان سەربە بنەمای established
n Church کەسێکی لایەنگری کلێسەی فەرمی
◊ استابلیشمنتارین

estafet /estəˈfet/ *noun,* also estafette
چەپەر ◊ قاصد

estaminet /ɛˈstamɪneɪ, French ɛstaminɛ/ *noun*
قاوەخانە (= خواردنەوەی ئەلکۆلی دەفرۆشی)
◊ کافه

estancia /ɛˈstansɪə/ *noun*
(لە سپانیایی‌یەوە) وێسگە، جێگایێکی بەرفراوانی
بەخێوکردنی ماڵات لە ئەمریکای لاتین و
باشووری ئەمریکا ◊ استانسیا

estate /ɪˈsteɪt/ *noun*
1 زەوی‌وزار، مڵک، زەوی، خاک، زەمین 2
شارۆچکە (پێشکەوتوو) 3 میرات، کەلەپوور 4
دارایی، ماڵ، سامان، هەیەوونییە: *a 3000-acre*
estate 5 پلەوپایە، پۆست، پێگە 6 دۆخ، ڕەوش،
کاودان، بارودۆخ 7 گرووپی سیاسی یان ڕامیاری
8 چینی کۆمەڵایەتی 9 (ماشین) ئێستەیشن ◊
1 ملک، زمین 2 شهرک 3 ماترک 4 دارایی 5 رتبه،

شـأن، منزلـت 6 حالـت، شـرایط، وضـع 7 گـروه سیاسی 8 طبقه‌ی اجتماعی 9 استیشن

estate agency *noun*

ئاژانـــسی کــرین و فرۆشـــتنی خانووبـــه‌ره و زه‌وی(وزار)، بریکاری سـه‌ودای مـلک ◌ بنگـاه معاملات ملکی

estate agent *noun*

ده‌لالی خانووبه‌ره‌و زه‌وی ◌ دلال معاملات ملکی

estate car *noun*

ماشینی ئیسته‌یشن ◌ اتومبیل استیشن

estate tax = inheritance tax

esteem /ɪ'sti:m/ *noun*

ریز، نرخ، حورمه‌ت، قه‌در، وه‌ج، بره‌و، روومه‌ت، بایه‌خ: *She is held in high esteem by her colleagues* ◌ احترام، اعتبار، ارجمندی، نظر

ester /'estə(r)/ *noun*

(کیمیا) ئیستیر: ئاویته‌یه‌کی ئه‌ندامی که به‌هۆی جیگۆرکێی هایدرۆژینی ترشه‌لۆکی له لایه‌ن ئالکیل یا کۆمه‌ڵێ ئه‌ندامی تر پێکهاتووه ◌ استر

esterase /'ɛstəreɪz/ *noun*

(زینده‌کیمیا) ئیستیراز: هه‌وێنه‌یێ که ئیستیره تایبه‌تی یه‌کان شی ده‌کاته‌وه بۆ ترشه‌لۆکه‌کان، ئه‌لکۆله‌کان و فێنۆله‌کان ◌ استراز

esterification *noun*

ئیستیراندن، ئیسترین، ئه‌سته‌رین ◌ استرکردن

Esther *noun*, Latin, from Hebrew *Estēr*, Esth. *abbreviation* Esther

1 ئیستیر، ئیستیر: ژنه‌قاره‌مانی جووله‌که‌ی کتێبی ئیستیر سه‌ربه په‌یمانی کۆن 2 Old Testament کتێبی ئیستیر ◌ استر

esthesia /es'θo:ʒə/ *noun*

هه‌ست(کردن)، هه‌ستیاری ◌ احساس، حساسیت

esthesio- *prefix*

پێشگر: هه‌ست(کردن) ◌ پیشوند: احساس

esthesis *noun*

هه‌ست، هه‌ست(پێ)کردن ◌ حس، احساس

esthete, esthetic etc = US spelling of aesthete, aesthetic etc

Estima /ɛ'sti:mə/ *noun*

جۆرێ په‌تاته‌ی هوڵه‌ندی ◌ استیما

estimable /'estɪməbl/ *adjective*

به‌ریز، جێی ریز، به‌وه‌ج، به‌روومه‌ت، ماقووڵ، به‌نرخ، لێوه‌شاو، شیاوی ریزلێنان ◌ محترم، گرامی، درخور احترام

estimate /'estɪmət/ *noun*

1 نرخاندن، قه‌بلاندن، هه‌ڵسه‌نگاندن، سه‌نگان، قرساندن، لێکدانه‌وه 2 لێکدانه‌وه‌ی خه‌رج‌وبار، مه‌زنده‌ی تێچوون یان خه‌رج‌وبار 3 مه‌زنده 4 راده‌ربرین ◌ 1 برآورد، تخمین، ارزیابی 2 برآورد هزینه 3 حدس 4 اظهارنظر

estimated *adjective*

مه‌زنده‌کراو، لێکدراوه‌دراو، هه‌ڵسه‌نگێنراو، نرخێنراو ◌ تخمینی، برآوردشده

estimation /ˌestɪ'meɪʃn/ *noun*

1 بۆچوون، را، دیتن 2 نرخاندن، هه‌ڵسه‌نگاندن، لێکدانه‌وه، مه‌زنده(کردن)، قه‌بلاندن، قرساندن: *Who is the best candidate in your estimation ?* 3 ریز، روومه‌ت، باوه‌ری، وه‌ج، روومه‌ت، قه‌در، قه‌درگرتن، ریزگرتن ◌ 1 نظر 2 ارزیابی، تخمین، برآورد 3 احترام، اعتبار، قدردانی

estival = US spelling of aestival, etc.

estivation = US spelling of aestivation

Estonian *noun, adjective*

n 1 خه‌ڵـــکی Estonia 2 زمـــانی Finno-Ugricی ئیستۆنیایی *adj* ســـه‌ربه ئیستۆنیا، خه‌ڵکه‌که یان زمانه‌که‌ی ◌ استونیایی

estoppel /ɪ'stɒp(ə)l/ *noun*

نه‌هێشتن، به‌رگرتن، رێ‌گرتن ◌ منع

estovers /ɪ'stəʊvəz, ɛ-/ *noun, pl.* usu. common/right of estovers

(زۆرتـر مێژوویـی) پێداویـــستی(یـه‌کـان) ◌ ضروریات

estradiol = US spelling of oestradiol

estranged /ɪ'stremdʒd/ *adjective*

جیاوه‌بوو (ژن و مێرد)، تۆراو ◌ متارکه‌شده، قهر

estrangement /ɪ'stremdʒmənt/ *noun*

1 جیابوونـه‌وه، لێـک‌دابـران، لێـک‌تـه‌کینـه‌وه، جـــودایی، جودایـــه‌تی، دابـــران 2 تـــۆران، ده‌نگ‌دابرین 3 بێزاری، نه‌فیان، ساردبوونه‌وه 4 دووری، بێگانـه‌یی ◌ 1 جدایی 2 قهربودن 3 تنفر 4 غربت، بیگانگی

estranger *noun*

گیانه‌وه‌ری ئاوه‌کی، ته‌ره ◌ جانور آواره

estrogen etc = US spelling of oestrogen etc

estrus etc = US spelling of oestrus etc

estuarial *adjective*

estuarine /-rʌɪn/ (ریزگه‌یی، سه‌ربه ریزگه *adj*: ریزگه‌یی، پێکهاتوو له ریزگه: *estuarine* (*estuarine animals ◊ currents* ◌ وابسته به مصب

estuary /'estʃuəri, US -eri/ *noun, pl.* estuaries

ریزگه، ده‌م یان زار(ک)ی رووبار ◌ مصب، خور

estufa /ɛ'stu:fə/ *noun*

1 دیویکی گه‌رم که Maderia ی تیاهه‌ڵده‌گیرێ تا بگا 2 ژێرخانێ که ئاوری داگیرساوی تیایه، وه‌ک شـوێنی کۆبوونـه‌وه‌ی سووریێـــسته‌کانی Pueblo (بنـه‌ره‌ت: ره‌نگـه لـه *tuphos* یونـانی "هه‌ڵم یان دووکه‌ڵ") ◌ استوفا

esurience /ɪ'sjʊərɪəns, US ɛ-/ *noun,* also esuriency /-sɪ/

برسێتی، نیز(اتی)، برچی‌بوون ◌ گرسنگی

esurient /ɪ'sjʊərɪənt, US ɛ-/ *adjective*
(دەگمـەن) برسـی، برچـی، greedy ,hungry
:esuriently /ɪ'sjʊərɪəntli, US ɛ-/ *adv*)
برسـی‌یانـە، بـە شـێوەیێکی برچی؛ بنـەرەت: لـە لاتینەوە) ۞ گرسنە

ET *abbreviation* 1 (in North America) Eastern time 2 extraterrestrial

-et[1] *suffix*
پاشگر: چکۆلە، ـگچکە، ـئۆک، ـئیلکە، ـەڵە، ـ ئۆلکە، ـئۆچکە، ـئۆکە، ـئۆلە، ـچە، ـژە، کۆمەڵە: cellaret ,baronet (بنـەرەت: لـە - ,-et ete فـەرەنسـی کـۆن) ۞ پـسـوند: کوچـک، چـە، مجموعە

-et[2] *suffix*
پاشگر: ناو دروست دەکا وەک comet، و زۆرتر ئاماژە بە کۆمەڵ یان خەڵکێ دەکا: athlete، octet (بنـەرەت: لـە ētēs- یۆنـانی) ۞ پـسـوند: گروه، مجموعه

eta /'i:tə/ *noun*
ئێتا (= حەوتەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی: η ,H) ۞ اتیە

ETA *abbreviation* estimated time of arrival
ئـەو کاتـەی کـە لـەوە دەچـێ فڕۆکـە یـان شەمەندەفەر بگاتە پێشەوە، کاتی مەزندەکراوی گەیشتن یان هاتن (فڕۆکە، شەمەندەفەر و هتد، بڕوانە ETD) ۞ زمان تقریبی ورود

etagere /,ɛtə'ʒɛː/ *noun, pl.* same or etageres
(لە فەرەنسـەوە) پارچـە یـان شتێکی کـەلوپـەلی نێومالـە کـە چەنـدین رەفحـەی هەیـە، قەفەسـە، رەفحە(بەندان) ۞ اتاگر، قفسه

et al. /,et 'æl/ *adverb*, (also eta, Latin *et alii/ alia*)
و خەڵکانی‌تر، و شتەکانی‌تر، و ئەوانی‌تر، and others ۞ و دیگران، و چیزهای دیگر

etamine *noun*
ئێتامین: جۆرێ کوتالی فاستونی یان کەتانی سووکی شل‌چن(راو) یان تۆڕی؛ (ئەستێرەوانی) ئەستێرەی هەژدیها ۞ اتامین

etatism *noun*
ئێتاتیزم، دەوڵـەت‌گـەری، سۆشـیالیزمی حکومی state socialism ۞ اتاتیـسم، دولـت‌گرایـی، سوسیالیزم دولتی

etatist *adjective*
ئێتاتیـست، سـەربـە دەوڵـەت‌گـەری، سـەربـە سۆشـیالیزمی حکـومی ۞ اتاتیـسم، وابـستە بـە دولت‌گرایی، وابسته به سوسیالیزم دولتی

etalon /'ɛtəlɒn/ *noun*
(فەرەنسی، فیزیک) ئێتالۆن، پێوانە ۞ اتالون

etc. /,et 'setərə, US ,ɪt/ *adverb*
و هتد، هـەتا دوایی، و تـاد، تـا دوایی، و وەکوو ئـەو، و ئـەوانی تـر، و شـتەکانی هاوشێوەی تـر: ◊ *We talked about the contract, pay, etc. Remember to take some paper, a pen, etc.* ۞ و غیره

et cetera /ɛt'sɛt(ə)rə, US ɪt-/ = etc, also etcetera

etceteras *noun*
شتەکانی‌تر، تشتێن دن ۞ چیزهای دیگر

etched *adjective*
هەڵکۆڵراو، کۆڵراو ۞ کنده‌کاری‌شده

etcher *noun*
هەڵکۆڵ، کۆڵیار ۞ حکاک

etching /'etʃɪŋ/ *noun*
هەڵکۆڵـین، وێنـەی هەڵکۆڵـراو ۞ حکـاکی، تصویر حکاکی‌شده

ETD /,i: ti: 'di:/ *abbreviation* estimated time of departure
کـات یـان کـاتژمێری مەزنـدەکراوی ڕۆیـشتن (فڕۆکە، شەمەندەفەر و هتد)، ئەو کاتەی کە لەوە دەچێ فڕۆکـە یـان شـەمەندەفەر بـڕوا (بڕوانـە ETA) ۞ ساعت تقریبی حرکت

Eteocles *noun*
ئێتیۆکلیس: کوڕی ئۆدیپ Oedipus و ژۆکاستا Jocasta کـە بـە دەسـتی براکـەی Polynices کوژرا (لە میتولۆژی یۆنانی‌دا) ۞ اتیوکلس

eternal /ɪ'tɜ:nl, US ɪ'tɜ:rnl/ *adjective, noun*
1 بـێ‌سـەرەتا و کۆتـایی، ئـەزەلی و ئەبـەدی، هەمیشەیی، (هە)تاهەتایی، هەتایی، تاسەر، نەمر، جاوید، هـەرمان، ناکۆتـایی، ژیـانی پـاش مـەرگ (ی لـەش)، نەفـەوتاو، نـەگۆڕ، جـێگیر، the ◊ *eternal damnation* :everlasting یەکبینە، 2 *promise of eternal life in heaven* لەسـەریەک، یەکـریز، بێ‌پـسانەوە، perpetual: (the Eternal) خودا(ی نەمر) 3 *an -al flame* ۞ 1 ابدی، جاودان، اخروی، لایتغیر 2 بی‌وقفه 3 (the Eternal) خداوند

eternal beauty *noun*
جوانی هەمیشەیی یان نەمرانە ۞ زیبایی جاویدان

the Eternal City *noun*
ڕۆم Rome ۞ روم

eternal home *noun*
خانووی هەمیشەیی یان نەمرانە، جاویدخانە ۞ جاودان‌خانه

eternal idea *noun*
ئایدیای هەمیشەیی یان نەمرانە ۞ مثال جاودان

eternal laws *noun, pl.*
قانوونە هەمیشەیی یان نەمر یـان جاویـدەکان ۞ قانون‌های جاودان

eternal life *noun*
ژیانی پاش مەرگ (ی لەش) ۞ زندگی سرمدی

eternally /ɪ'tɜ:nəli, US -'tɜ:rn-/ *adverb*

(بۆ) هەمیشە، بێ‌وچان، لەسەریەک، یەکبینە:
◯ *women trying to look eternally young*
همیشه، همواره، بی‌وقفه

eternalness *noun*
هەتاهەتایی، هەمیشەیی، نەمری، جاویدی،
جاویدانی، نەمریتی، هەرمانی ◯ ابدیت،
جاودانگی

eternal principle *noun*
بنەما یان بنچینەی هەرمان، بنەما یان پرینسیپی
جاویدان ◯ اصل جاودان

eternal process *noun*
رەوت یان پرۆسێسی هەمیشەیی، پرۆسەی
هەمیشەیی ◯ فرایند ابدی

eternal triangle *noun*
سێگۆشەی دلداری، سێ‌کوچکەی دلداری ◯
مثلث عشق

eternal verities *noun, pl.*
راستی‌یە هەمیشەیی‌یەکان ◯ حقایق ابدی

eternity /ɪ'tɜ:nəti, US ɪ'tɜ:rn-/ *noun, pl.* eternities
1 بێ‌سەرەتایی و بێ‌کۆتایی، هەمیشەییتی،
هەمیشەیی‌بوون، نەمریتی، تاهەتاییتی،
هەتاهەتایی‌بوون، ناکۆتایی‌بوون، جیهانی
کۆتایی، ژیانی نەمرانە 2 ژیانی دوای مەرگ یان
جیهانی تر 3 مردن، مەرگ ◯ 1 ابدیت و ازلیت،
ابدیت، جاودانگی، زندگی جاوید 2 آخرت 3 مرگ

Etesian wind /ɪ'ti:ʒɪən, ɪ'ti:z-, ɪ'ti:ʒ(ə)n/ *noun*, also meltemi
(بای) ئیسان، ئێتان، ئیتیەن، سالی جاری
هەلدەکا ◯ اتان، ایتین

eth /ɛð/ *noun*, also edh
پیتێکی کۆنی ئینگلیسی ð یان Ð ◯ ات

-eth[1] *suffix* variant spelling of -th1 (as in *fiftieth*)

-eth[2] *suffix* (also -th)
پاشگر: (کۆن) بۆسازکردنی سێهەم کەسی تاک
لە کاری سەردەمی ئێستا بەکاردێنرێ: *doeth*
(بنەڕەت: لە *-th* ،*-ath* ،*-eth*- ئینگلیسی کۆن)
◯ پسوند: برای ساختن سوم شخص از فعل زمان
حال به کار می‌رفته

-eth[3] *suffix*
پاشگر: ئێتیل: *ethene* ◯ پسوند: اتیل

ethacrynic acid *noun*
ترشەلۆکی ئێتاکرینیک $C_{13}H_{12}Cl_2O_4$، ب.ت.
بۆ دەرمان یان چارەسەری edema بەکاردێنرێ
◯ اسید اتاکرینیک

ethambutol *noun*
دەرمانێکی پێکهێنراو یان سینتێتیک
$C_{10}H_{24}N_2O_2$، ب.ت. بۆ دەرمان یا چارەسەری
tuberculosis بەکاردێنرێ ◯ اتامبوتول

ethanal /'ɛθ(ə)nal/ = acetaldehyde

ethanamide /ɪ'θanəmʌɪd/ = acetamide

ethane /'i:θeɪn/ *noun*
ئیسان، ئێتان: جۆرێ گازی گڕگیش flammable،
بێ‌بۆ و بێ‌ڕەنگ C_2H_6، لە زنجیرەی میتان، لە
گازی سروشتی‌دا دۆزراوەتەوە و وەک (گازی)
سووتەمەنی‌یێ بەکاردێنرێ ◯ اتان

ethanediol /'i:θeɪn,dʌɪɒl, US 'ɛθ-/ = ethylene glycol

ethanoic acid /,ɛθə'nəʊɪk/ = acetic acid

ethanol /'eθənɒl, US -noʊl/ *noun*, also ethyl alcohol
ئیسانۆل، ئیتانۆل، ئێتانۆل ◯ اتانول

ethene /'ɛθi:n/ = ethylene

ether /'i:θə(r)/ *noun*
1 (کیمیا) ئیسێر، ئیتێر، ئێتێر: ئاوێتەیێکی ئەندامی
organic compound بە ئەتۆم یان
گەردیلەیێکی ئۆکسیژێن کە دوو کۆمەلی
ئالکایلی پێک دەبەستێتەوە 2 (هەروەها diethyl
ether و ethyl ether) شلەیێکی بۆن‌خۆشی
یەکجار گڕگیشی هەلمیوی volatile سووک
$C_4H_{10}O$ کە وەک دەرمانی بێ‌هۆشی (بەنگ)
anaesthetic و تویێنەر solvent بەکاردێنرێ 3
(فیزیک و مێژوویی، هەروەها aether) ئیتێر،
ئەسیر: مادەیێ کە زوو وادادەنرا کە بە هەموو
بۆشایی space (و تەنانەت مەودای نێوان
پارچۆلکەی تەنەکان پڕکردبێتەوە) بلاوبووبێتەوە
و ببێتە هۆی راگوێستنی رووناکی light (و
گەرما) 4 مەلبەندێ کە دەبێتە هۆی راگوێستنی
شەپۆلە رادیۆیی‌یەکان 5 (aether، وێژەیی و
کۆن) بەشی سەرەوەی ئاسمان، حەوا، هەوا،
ئاسمانی روون clear sky، ناوچە ژوورەکانی
هەوا و لەوبەری هەروەکانەوە (بنەڕەت: لە
فەرەنسی کۆن، یا بە ریگای لاتین لە *aithēr*
یۆنانی "هەوای ژووروو"، لە بنکی *aithein*
"shine ،burn") ◯ 1 اتر 2 (شیمی) اثیر 3
(فیزیک) اثیر 4 اتر 5 هوا، آسمان شفاف

ethereal /i'θɪəriəl, US i'θɪr-/ *adjective*, also ethereal or etheric /i:'θɛrɪk, US 'i:θ(ə)rɪk/
(فەرمی) 1 ئیسێری، سەربە ئیتێر 2 سووک و
ناسک tenuous، ئاسمانی: *ethereal music*،
ئاسمانی، heavenly 3 *her ethereal beauty*
celestial؛ مەعنەوی، خودایی، مانایی، نامادی،
immaterial، spiritual، unworldly،
intangible 4 سەربە ناوچە ژووروەکانی
بۆشایی یان ناوچە ئەوپەڕەکانی زەوی 5 سەربە
یان شێوەی ethyl ether دەدا یان تیایەتی،
ئیتێری کیمیایی تیایە. سەربە ئیتێری کیمیایی،
(گیراوەیێ) خاوەنی diethyl ether وەک
تویێنەرێ (etherealness *n* ؛ethereality *n*) ◯
1 اتری، وابسته به اتر 2 ملکوتی، روحانی، علوی،

غلوی 3، 4 و 5 اتری

etherealization *noun*
کردنە ئیتیریال، ئیتیریالاندن، ئیتیریالیزاسیۆن ◌ اتریالیزاسیون

ethereally /iˈθɪəriəli, US iˈθɪr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ئاسمانی ◌ بە طور ملکوتی

ether extract *noun*
بەشێکی مادەی ئەندامی کۆمپلێکس کە لە ئیتیردا دەتوێتەوە و زۆرتر لە چەوری‌یەکان و ترشەلۆکە چەورەکان پێکهاتووە ◌ اتر اکستراکت

etherization *noun*
1 ئیسیتراندن، ئیسیترین، ئیسەرین، ئیتیراندن 2 بێ‌هۆش‌کردن، سڕکردن، سڕاندن (بە ئیتیر) ◌ 1 اتریزاسیون 2 بی‌حس‌سازی، بی‌هوش‌سازی

Ethernet /ˈiːθənet, US ˈiːθərnet/ *noun*
ئیسیرنێت، ئیتیرنێت: ڕێکخستەیێ بۆ بەستنەوەی ژمارەیێ لە دەزگاکانی کامپیوتێری بۆ دارشتنی تۆڕێ، تێکەڵێ (network + ether ◌ اترنت

ethic /ˈeθɪk/ *noun*
n 1 ئاکار، ئەخلاق، دەزگا یا سیستمی ئاکاری یا بنچینە ئاکاری‌یەکان، تیۆری یان دەزگای بەها ئاکاری‌یەکان: *the present-day materialistic ◊ the Christian ethic ◊ ethic 2 professional/business/medical ethics* ڕەوشت، ڕەفتار، هەڵس‌وکەوت *adj* ئاکاری، ئەخلاقی ◌ *n* 1 اخلاق، نظام اخلاقی 2 رفتار *adj* اخلاقی

ethical /ˈeθɪkl/ *adjective*
ئاکاری، ئەخلاقی، لەباری ئاکاری‌یەوە دروست، بەئاکاریەسەندکراو: *ethical ◊ issues/standards/questions the ethical problems of human embryo research* ◌ اخلاقی، اخلاقاً درست یا مورد پسند

ethical code *noun*
یاسا و ڕێسای ئاکاری ◌ ضوابط اخلاقی

ethical imperative *adjective*
فەرمان یان دەستووری ئاکاری ◌ امر اخلاقی

ethically /-kli/ *adverb*
لەباری ئاکاری‌یەوە، لەباری ئەخلاقی‌یەوە: *The committee judged that he had not behaved ethically* ◌ اخلاقاً

ethical philosophy *noun*
فەلسەفەی ئاکاری ◌ فلسفەی اخلاقی

ethical relativism *noun*
ڕێژەگەریتی ئاکاری ◌ نسبت‌گرایی اخلاقی

ethical relativist *noun*
ڕێژەگەری ئاکاری ◌ نسبت‌گرای اخلاقی

ethical socialism *noun*
سۆشیالیزمی ئاکاری ◌ سوسیالیزم اخلاقی

ethical terms *noun, pl.*
زاراوە ئاکاری‌یەکان، زاراوەمەنی ئاکاری ◌ اصطلاحات اخلاقی

ethical theology *noun*
یەزدانناسی ئاکاری ◌ الهیات اخلاقی

ethics /ˈeθɪks/ *noun, pl.*
1 زانستی ئاکار، ئاکارناسی، ئاکار 2 فەلسەفەی ئاکار 3 بنچینەکانی ئاکاری یان بنچینە ئاکاری‌یەکان 4 لایەنی ئاکاری ◌ 1 علم اخلاق، اخلاق 2 فلسفەی اخلاق 3 اصول اخلاقی 4 جنبەی اخلاقی

Ethiopian /ˌiːθiˈəʊpiən/ *adjective, noun*
adj 1 ئیسۆپیایی، ئیتۆپیایی: سەربە ناوچەی جوگرافیایی گیانەوەری کە ئەفریکای خوار دەشتی سەحارا، کۆمەڵەدورگەی عەرەبی و جاروبار ماداگاسکاریش دادەگری 2 سەربە ئەتیۆپی، ئەتیۆپیایی *n* خەڵکی ئەتیۆپی، ئەتیۆپیایی ◌ اتیوپیایی

Ethiopic /ˌiːθiˈɒpɪk/ *adjective, noun*
adj ئیسۆپیایی، ئەتیۆپیایی *n* زمانی ئیسۆپیایی یان ئەتیۆپیایی ◌ *adj* اتیوپیایی *n* زبان اتیوپیایی

ethmoid /ˈɛθmɔɪd/ *noun, adjective*
سەرێتە، بێژنگە، بێژنگەیی (ئێسکی چوارگۆشەی بنی لووت، بەشێ لە کەڕاکەی سەر پێکدێنێ؛ بنەڕەت: لە *ēthmoeidēs* یۆنانی‌یەوە، لە *ēthmos* "سەرێتێک") ◌ غربالی، پرویزنی

ethmoidal /ˈɛθmɔɪdl/ *adjective*
سەرێتەیی، بێژنگەیی، سەربە بێژنگە، پێوەندی بە سەرێتەوە هەیە ◌ وابستە بە غربالی

ethnic /ˈeθnɪk/ *adjective, noun,* also ethnical /ˈeθnɪkl/
adj 1 گەلی، قەومی، ڕەگەزی، نژادی (کە نەریتێکی چاندی یان فەرهەنگی هاوبەشیان بێ) 2 سەربە گرووپێکی چاندی تایبەت 3 سەربە نەریتی فەرهەنگی ڕۆژاواوە نەبێ 4 (کۆن) = heathen *n* ئەندامی کەمینەیێکی ڕەگەزی یان نەتەوەیی ◌ *adj* 1 قومی، نژادی 2 وابستە بە گروە فرهنگی ویژە 3 اتنیک *n* عضو اقلیت قومی

ethnically /-kli/ *adverb*
لەباری گەلی‌یەوە یان نژادی‌یەوە، ڕەگەزی‌یانە ◌ از لحاظ قومی

ethnic cleansing *noun*
سڕینەوە، پاکتاو یا ڕامالینی نژادی یا ڕەگەزی ◌ پاکسازی نژادی یا قومی

ethnicity /eθˈnɪsəti/ *noun, pl.* ethnicities
ڕاستی سەربە نژاد یان ڕەگەزێ بوون، ڕەگەزیتی، نژادیتی، نەتەوایەتی: *aspects of ethnicity* ◌ قومیت

ethnic minority *noun*
کەمینەی نژادی ◌ اقلیت قومی

ethno- /ˈɛθnəʊ/ *prefix*
پێشگر: نژاد، ڕەگەز، گەل، نەتەوە، کۆمەڵی ڕەگەزی یا نژادی، کۆمەڵی چاندی، کۆمەڵی

فــەرهــەنگــی: *ethnography ethnocentric* (بنەڕەت: لە *ethnos* یۆنانی‌یەوە "nation") ◯ پیشوند: نژاد، ملت، گروه نژادی، گروه فرهنگی
ethnocentric /ˌeθnəʊˈsentrɪk, US ˌeθnoʊ-/ *adjective*
نژادپەرستی، ڕەگەزپەرستی، نژادپەرستانە ◯ قوم‌مرکزی، قوم‌پرستانه
ethnocentrically *adverb*
ڕەگەزپەرستانە، نژادپەرستانە ◯ از لحاظ قوم‌مرکزی، قوم‌پرستانه
ethnocentrism *noun*
نژادپەرستی ◯ قوم‌پرستی، قوم‌محوری
ethnocultural *adjective*
سەربە کۆمەڵێکی نژادی تایبەتی ◯ وابسته به گروه قومی خاص
ethnographer /eθˈnɒɡrəfə(r), US -ˈnɑːɡ-/ *noun*
لێکۆڵەری نژادەکان، نژادلێکۆڵەر ◯ قوم‌نگار
ethnographic /ˌeθnəˈɡræfɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ethnography ـەوە هەیە ◯ وابسته به قوم‌نگاری
ethnography /eθˈnɒɡrəfi, US -ˈnɑːɡ-/ *noun*
نژادلێکۆڵینەوە، نژادلێکۆڵەری، لێکۆڵینەوەی نژاد ◯ قوم‌نگاری
ethnolinguistics /ˌeθnəʊlɪŋˈɡwɪstɪks/ *noun*
زمانەوانی نژادی یان ڕەگەزی (ethnolinguist /ˌeθnəʊlɪŋˈɡwɪst *n*) ◯ زبان‌شناسی قومی
ethnological /ˌeθnəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*, also ethnological
نژادناسی‌یانە، سەربە نژادناسی یان ڕەگەزناسی ◯ قوم‌شناختی
ethnologist /eθˈnɒlədʒɪst, US -ˈnɑːl-/ *noun*
نژادناس، ڕەگەزناس ◯ قوم‌شناس
ethnology /eθˈnɒlədʒi, US -ˈnɑːl-/ *noun*
نژادناسی، ڕەگەزناسی: لێکۆڵینەوەی تایبەتمەندی گەلە جیاوازەکان و جیاوازی و پێوەندی نێوانیان ◯ قوم‌شناسی
ethnomusicologic *adjective*, also ethnomusicological
سەربە ئێتنۆمیوزیکۆلۆژی ◯ وابسته به اتنوميوسيکولوژی
ethnomusicologist *noun*
ئێتنۆمیوزیکۆلۆژیست ◯ اتنوميوسيکولوژيست
ethnomusicology *noun*
لێکۆڵینەوەی موسیقای فەرهەنگ یان چاندە جیاوازەکان، موسیقاناسی فەرهەنگی یان چاندی ◯ اتنوميوسيکولوژی
ethological *adjective*
سەربە ethology ◯ وابسته به ethology
ethologist *noun*
ئێتۆلۆژیست ◯ اتولوژيست
ethology /iːˈθɒlədʒi/ *noun*
1 زانستی هەڵسوکەوتی گیانەوەری، ئاکارناسی گیانەوەری 2 لێکۆڵینەوەی هەڵسوکەوتی مرۆڤ و ڕێکخراوەی کۆمەڵایەتی لە ڕوانگەی زیندەناسی‌یانەوە ◯ 1 رفتارشناسی حيوانی 2 اتولوژی
ethos /ˈiːθɒs, US ˈiːθɑːs/ *noun*
1 خووخدە، گیان یان ڕۆحی گەل 2 ڕەوشت، تایبەتمەندی: *an ethos of public service* ◊ 3 بیروباوەڕ *the carefree Californian ethos* ◯ 1 خلقيات 2 ويژگی، خصيصه 3 اعتقادات
ethyl /ˈeθɪl, US ˈiːθaɪl/ *noun*
(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) ئیسیل، ئەتیل، ئێتیل، بنەڕەتێکی ئالکایل CH_3CH_2، لە ئێتان ethane بەرهەم دێنرێ (ethylic *adj*) ◯ اتيل
ethyl acetate *noun*
(کیمیا) جۆرێ شلەی گڕکێشی (زوو)هەڵمیوی بێ‌ڕەنگی بۆن‌خۆش $C_4H_8O_2$، بۆ توێنەری پلاستیک بەکاردێنرێ ◯ الکل اتيليک
ethyl alcohol *noun*
ئەلکۆلی پزشکی، ئەلکۆهۆلی ئیسیلیک ◯ الکل اتيليک
ethylbenzene *noun*
جۆرێ هایدرۆکاربۆنی ئارۆماتیکی شل C_8H_{10}، زۆرتر بۆ بەرهەمهێنانی styrene بەکاردێنرێ ◯ اتيل‌بنزن
ethyl cellulose *noun*
هەریەک لە چەندین ماک و سابستەنسی تێرمۆپلاستیکی جۆراوجۆر کە ب.ت. لە بواری پلاستیک‌سازی و lacquer بەکاردێنرێ ◯ سلولز اتيل
ethyl chloride *noun*
جۆرێ شلەی گڕکێشی تیژی بێ‌ڕەنگی (زوو)هەڵمیو یان گازی C_2H_5Cl، ب.ت. وەک anaesthetic شوێنی بەکاردێنرێ ◯ کلريد اتيل
ethylene /ˈeθɪliːn/ *noun*
(کیمیا) ئیسیلین، ئێتیلین: 1 جۆرێ هایدرۆکاربۆنی unsaturated گڕکێشی گازی بێ‌ڕەنگ C_2H_4، لە گازی خەڵووزا دۆزراوەتەوە 2 کۆمەڵێکی هایدرۆکاربۆنی دووهاوهێزە C_2H_4، لە ئێتان دەگیرێ ◯ اتيلن
ethylenedismine tetra-cetate *noun*
(کیمیا) خوێی EDTA ◯ نمک ای‌دی‌تی‌ای
ethylene dibromide *noun*
جۆرێ ئاوێتەی شلی ژاراوی بێ‌ڕەنگ $C_2H_4Br_2$، ب.ت. وەک سەرخستەیێکی سووتەمەنی fuel additive لە بێنزینی سوورب‌داردا بەکاردێنرێ ◯ ديبروميد اتيلن

ethylene glycol *noun*
(کیمیا) گلیکۆلی ئیتیلین یان ئیسیلین: دیۆل diol یکی شلی خەست $C_2H_6O_2$، ب.ت. وەک دژەبەست و بۆ سازکردنی ریشالە polyester ـەکان بەکاردێتریێ ◌ گلیکول اتیلن

ethylene oxide *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی ژاراوی گڕکێشی بێڕەنگ C_2H_4O، ب.ت. بۆ قانگدان fumigation و sterilization بەکاردێتریێ ◌ اکسید اتیلن

ethylenic *adjective*
ئیسیلینی، ئیتیلینی، سەربە ئیتیلین ◌ وابسته به اتیلن

ethyl ether = ether 2

ethyne /ˈiːθʌɪn, US ˈɛθ-/ = acetylene

-etic *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناو و ناو دروست دەکا، وەک: *peripatetic* ،*pathetic* (بنەڕەت: لە *–ētikos* یان *–ētikos* یۆنانی‌یەوە) ◌ پسوند: صفت‌ساز و اسم‌ساز

etic *adjective*
1 ئێتیک (= سەربە یان پێوەندی هەیە یان شیکاری ئەو دیاردە چاندی و فەرهەنگی‌یەکانە دەگرێتەوە کە لە روانگەی کەسێکەوە کە بەشدار نییە دەکۆڵدرێتەوە) 2 (زمانەوانی) ئێتیک (بنەڕەت: لە phon*etic* ـەوە، بڕوانە emic) ◌ 1 اتیک 2 (زبان‌شناسی) وایی، اتیک

etic unit *noun*
(زمانەوانی) یەکەی ئێتیک ◌ واحد وایی یا اتیک

etiolated /ˈiːtiəleɪtɪd/ *adjective*
1 زەردبوو، ژاکاو، سیس، زەردهەڵگەڕاو (گیاوگژ) 2 ڕەنگبزرکاو، زەردهەڵگەڕاو، زەردوکز، بێ‌گەشە، زەردوزایف، بێ‌گیان، سیسەڵە، بێ‌هێز، نەخۆش ◌ 1 پژمرده 2 رنگ‌پریده، بی‌رمق، بی‌روح، بیمار

etiolation *noun*
1 ژاکاوی، زەردبوویی، چرچبوون، سیس‌بوون 2 بێ‌هێزکردن، پێچوویی، لاوازی ◌ 1 پژمردگی 2 تضعیف، تضعیف‌شدگی

etiological *adjective*, also etiologic
سەربە هۆناسی ◌ علت‌شناختی

etiologically *adverb*
لەباری هۆناسی (نەخۆشی)یەوە ◌ از لحاظ سبب‌شناختی

etiology /ˌiːtɪˈɒlədʒɪ/ *noun*, US Spelling of aetology
1 هۆ، ب.ت. هۆدۆزی نەخۆشی یا هۆی نەخۆشی یان بارودۆخێکی نائاسایی 2 هۆناسی (لقێکی ناڵیج) ◌ 1 علت، علت‌شناسی 2 سبب‌شناسی

etiquette /ˈetɪket, US -kət/ *noun*
1 دابودەستوور، داب، نەریت، رەوشت، ڕێوڕەسم، ڕێوشوێن 2 ئاکار، ڕێتاکار ◌ 1 تشریفات، آداب معاشرت، آداب 2 اخلاق

Eton collar *noun*
یەخە یان ملیوانی راست (شەق) و پان (گەورە) ◌ یقەی راست و بلند

Eton jacket *noun*
جۆری ژاکێت یان کراسی کورتی قۆڵدرێژی بەرئاواڵە (جاران لە لایەن شاگردانی کۆلێژی ئیتۆن لەبەر دەکرا) ◌ ژاکت اتون

Etonian /iːˈtəʊnɪən/ *noun, adjective*
n شاگردی کۆلێژی Eton (هی کوڕان) *adj* سەربە یان تایبەتی کۆلێژی ئیتۆن ◌ اتونین

etrier /ˈeɪtrɪeɪ/ *noun*
(شاخەوانی) جۆری نەردیوانی تەنافی، ناوبەرە یان پلەکانی لە دار یان ئاسن (لە *étrier* فەرەنسی "stirrup") ◌ اتریر

Etrurian /ɪˈtrʊərɪən/ = Etruscan

Etruscan /ɪˈtrʌsk(ə)n/ *noun, adjective*
n خەڵکی Etruria، هەرێمێکی کۆنی ڕۆژاوای ئیتالیا *adj* زمانی ئیترۆریا، بە ئاوێتی وەرگیراو لە یۆنانی‌یەوە دەنووسری 2 سەربە ئیترۆریا، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان ◌ اتروریایی

et seq *adverb*, Latin *et sequens*/ *sequential*, also et seqq.
و هتد، و دوای ئەوە، و درێژەکەی (بنەڕەت: لە *et sequens* لاتین) ◌ و بعد از آن

étude /ˈeɪtjuːd, US -tuːd *noun*
(موسیقا) لێکۆڵینەوە، ئێتود (بنەڕەت: لە فەرەنسی‌یەوە "study") ◌ بررسی

-ette *suffix*
پاشگر: 1 چکۆلە، ئاماژە بە ئەندازەیێکی چکۆلە: *kitchenette* ،*novelette* ،*sermonette* 2 مێوینە، مێینە: *suffragette* ،*farmerette* ،*usherette* 3 جێگرەوە، لاسایی: *leatherette* (بنەڕەت: لە *-ette* فەرەنسی کۆن، مێینەی *-et*) ◌ پسوند: 1 کوچک 2 مؤنث 3 جانشین، تقلید

étude /ˈeɪtjuːd, US eɪˈtjuːd/ *noun*
1 پارچە موسیقایێکی کورت 2 لێکۆڵینەوە، خوێندنەوە (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە بە واتای "study") ◌ 1 قطعەی موسیقی کوتا 2 مطالعه

etui /ɛˈtwiː/ *noun*, also etuis
قوتیلە، قوتوی چکۆلە، جێ‌دەرزی، دەرزی‌دان ◌ قوطی کوچک

-etum *suffix*
پاشگر: (ناو دەسازێنێ) ئاماژە بە کۆمەڵە دار یان رووەک: *arboretum* (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ پسوند: اسم‌ساز

etymological /ˌetɪməˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
سەربە مێژووناسی وشە، سەربە وشەوانی ◌ ریشه‌شناختی

etymologically /ˌetɪməˈlɒdʒɪkli, US -ˈlɑːdʒ-/ *adverb*

لەباری مێژووناسی وشەوە، لەباری وشەوانی‌یەوە ◌ از نظر ریشه‌شناختی

etymologist *noun*

مێژووناسی وشە، وشەوان، مێژووناس (وشە) ◌ ریشه‌شناس

etymology /ˌetɪˈmɒlədʒi, US -ˈmɑːl-/ *noun, pl.* etymologies

مێژووناسیتی وشە، وشەوانی، مێژووی وشە، ریشەدۆزی، ڕەچەڵەکناسی وشە، بنەڕەتناسی وشە ◌ ریشه‌شناسی

etymon /ˈetɪmɒn, US -mɑːn/ *noun, pl.* etymons or etyma

ڕەگی وشە، بنەڕەت یان ریشەی وشە، بنج یان ڕەچەڵەکی وشە، وشە یان مۆرفیمێ کە وشەکانی تر لەوەوە داڕێژراون یان پێکهاتوون ◌ ریشه‌ی واژه

EU /ˌiː ˈjuː/ *abbreviation* European Union

یەکێتی ئەورووپا ◌ اتحادیه‌ی اروپا

eu- *prefix*

پێشگر: باش، چاک، خاس، جوان، هوو (لە ئینگلیزی کۆنەوە): *eupeptic* (بنەڕەت: لە *eu* یۆنانی‌یەوە "well"، لە *eus* "good") ◌ پیشوند: خوب، نیکو، به، هو

Eu symb. the chemical element europium

eubacteria /ˌjuːbakˈtɪərɪə/ *noun, pl.*

(زیندەناسی) هووتووليزەکان، یوبەکتریا(کان)، بەکتریا ڕاستەقینەکان: کۆمەڵێکی بەربلاوی بەکتریاکانی تاکخانەیی دیوارە(خانە)ڕەق، بەکتریا ڕاستەقینەکان و cyanobacteria دەگرێتەوە ◌ یوباکتریا(ها)

eubacterial *adjective*

سەربە یوبەکتریا(کان) یان بەکتریا ڕاستەقینەکان ◌ وابسته به یوباکتریا(ها)

eucalypt = eucalyptus

eucalyptol *noun*, also eucalyptole or cineole

شلەیێ $C_{10}H_{18}O$ کە بۆنی camphor دەدا و لە زۆر عەترە ڕۆندا هەیە (وەک eucalyptus) و ب.ت. وەک دەرمانی کۆخە expectorant و لە بواری گوڵاوسازی‌دا بەکاردێتری ◌ یوکالیپتول

eucalyptus /ˌjuːkəˈlɪptəs/ *noun*, also eucalypt, *pl.* eucalyptuses or eucalypti /-tʌɪ/

1 (هەروەها eucalyptus tree) داری کافوور یان قەڵەمتۆز، قەڵەمتۆز [تۆخم *Eucalyptus*: گەڵێ جۆرن] 2 ڕۆنی یۆکالیپتیس یان ئۆکالیپتۆس ◌ 1 اوکالیپتوس 2 روغن اوکالیپتوس

eucaryote = variant spelling of eukaryote

Eucharist /ˈjuːkərɪst/ *noun*

شێوی خواوەندی، شێوی خوایی ◌ عشاء ربانی

Eucharistic *adjective*, also Eucharistical

سەربە شێوی خواوەندی ◌ وابسته به عشاء ربانی

euchre /ˈjuːkə/ *noun*

جۆرێ کایەی پەڕێن لە ئەمریکا ◌ یوکر

euclase *noun*

کانێ کە لە سیلیکاتی ناسکی beryllium و ئالومینیوم پێکهاتووە و ڕەنگی سەوزی کاڵ یان شینی هەیە و ب.ت. لە بواری گەوهەردا بەکاردێتری ◌ یوکلاس، یوکلیز

Euclidean /juːˈklɪdɪən/ *adjective*

یوکلیدی‌یەن، یوکلیدی، ئۆقلیدۆسی ◌ اقلیدسی

Euclidean geometry /juːˌklɪdiən dʒiˈɒmətri: US - ˈɑːm-/ *noun*

ئەندازەی ئۆقلیدۆسی ◌ هندسه‌ی اقلیدوسی

Euclidean space *noun*

شوێنی ئۆقلیدۆسی ◌ مکان اقلیدوسی

eucromatin *noun*

ئەو بەشە چالاکەی کرۆماتین کە زۆربەی لە ژێن gene پێکهاتووە ◌ یوکروماتین

eucromatic *adjective*

سەربە یوکرۆماتین ◌ وابسته به یوکروماتین

eucryphia /juːˈkrɪfɪə/ *noun*

جۆرێ دەوەن یان دارۆچکەیێ، ڕەسەنی ئەوستراليا و ئەمریکای باشووری [*Eucryphia*] ◌ یوکریفیا

eudaemonism /juːˈdiːmənɪz(ə)m/ *noun*, also eudemonism

سیستمێکی ئاکاری لەسەر بنچینەی باشی و بەختەوەری ◌ اوداامونیسم

eudaemonist /juːˈdiːmənɪst/ *noun*

یودیمێنتالیست ◌ اوداامونیست

eudaemonistic *adjective*

یودیمێنتالیستی ◌ اوداامونیستی

eudiometer /ˌjuːdɪˈɒmɪtə/ *noun*

گازپێو ◌ اودیومتر

eudiometric *adjective*

سەربە گازپێوی ◌ وابسته به اودیومتری

eudiometry *noun*

گازپێوی ◌ اودیومتری

eugenic *adjective*

1 چاککردنی ڕەگەز، باشکردنی نژاد، چاکسازی ڕەگەزی یان نژادی 2 سەربە باشڕەگەزی ◌ 1 اصلاح نژاد 2 وابسته به بەنژادی

eugenics /juːˈdʒenɪks/ *noun, pl.*

1 باشڕەگەزی، چاکسازی یان چاککردنی ڕەگەزی یان نژادی 2 زانستی باش کردنی ڕەگەز ◌ 1 بەنژادی 2 علم اصلاح نژاد

eugenicist /juːˈdʒenɪsɪst/ *noun*, also eugenist /juːˈdʒiːnɪst/

باشڕەگەزناس، پسپۆری چاککردنی ڕەگەزی ◌ بەنژادشناس

eugenol /ˈjuːdʒɪnɒl/ *noun*

(کیمیا) یوجینۆل، ئۆجینۆل: شلەیێکی

ئارۆماتیکی چەور $C_{10}H_{12}O_2$، لە بواری گولاوسازی و ددانسازیدا وەک ژانشکێنێ بەکاردێتری (لە رۆنی داری مێخەکدا clove هەیە) ◇ اوجینول

eugeosynclinal *adjective*

سەربە یوژیۆسینکلین ◇ وابستە بە اوجیوسینکلین

eugeosyncline *noun*

ناوچەیێکی دەریایی، نیشتووێکی زۆر ئەستووری هەیە کە ماک و بەرهەمی چالاکی گرکانی لەگەڵ نیشتووە clastic ـەکان تێکەڵاو بوون ◇ اوجیوسینکلین

euglena /ju:'gli:nə/ *noun, pl.* euglenas

(زیندەناسی) یوگلینا، ئیوگلینا: زیندەوەرێکی flagellateی ئاوی شیرینی تاکخانەیی، جاروبار تویژالێکی سەوز لە پۆنگاوا پێکدێنێ [توخم *Euglena*] ◇ اوگلین

euglenoid *adjective, noun,* also euglenid

adj 1 سەربە یان شێوەی euglena کان دەدا، یوگلینئاسا، شێوەیوگلین 2 سەربە ئەو جووڵە و بزاوتە کرمئاسایانە کە تایبەتمەندی یوگلینەکانە *n* زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێکی یوگلینی یان یوگلینئاسا ◇ اوگلینوید

euglenoid movement *noun*

جووڵانی پرکرژوقرچی شیلاقدارانی یوگلینۆیدی ◇ حرکت اوگلینویدی

euglobulin *noun*

پرۆتئینێکی سادە کە لە نێو ئاوی پەتیدا ناتوێتەوە ◇ اوگلوبولین

euhemerism *noun*

(جاروبار بە Euhemerism) تیۆرییێ کە پێیوایە خوداکان و ئەفسانە و میتەکان هەر ئەو کەسە قارەمان و پاڵەوانانەی سەرعەرز بوون کە خەڵک پلە و پایەی خوداییتییان بۆ داناون و بەرەبەرە بوونەتە خودا و ئەفسانە (بنەڕەت: لە ناوی Euhemer(us) (دەوروبەری 300 بەرلە زایین)، نووسەری یۆنانی کە پێشەنگی ئەم بیرە بوو) ◇ اوهمریسم

euhemerist *noun*

یوهێمێریست ◇ اوهمریست

euhemeristic *adjective*

یوهێمێریستی ◇ اوهمریستی

eukaryote /ju:'karıəut/ *noun,* also eucaryote

(زیندەناسی) باشناوکە(یی): ئەو گیانەوەرانەی کە خانەکانیان خاوەنی پەردەی ناوک و تایبەتمەندی پێشکەوتووترە و ماکی بۆماوەییيان genetic material لە ژمارە کرۆموزۆمێ پێکهاتوو لە DNA و پرۆتئین دایە؛ ئەو زیندەوەرانەی کە لە یەک یان چەند خانە پێکهاتوون و کۆمەڵە ناوک و ئەندامژەیێکی بەرچاو و دیاریان تیایە (بڕوانە prokaryote) ◇ اوکاریوت

eukaryotic *adjective*

سەربە یان پێوەندی باشناوکە(یی یە)وە هەیە ◇ وابستە بە اوکاریوت

eulachon /'ju:ləkɒn/ = candlefish

eulogist /ju:'dʒi:nıst/ *noun*

پیاهەڵبێژ، پیاهەڵدەر، پەسندەر، ستایشتکار ◇ مداح، ستایش‌گر

eulogistic /ˌju:lə'dʒıstık/ *adjective*

پیاهەڵدەرانە، پیاهەڵبێژانە، پەسندەرانە ◇ ستایش‌آمیز

eulogium /ju:'ləudʒıəm/ *pl.* eulogia /-dʒıə/ or eulogiums = eulogy

eulogizer *noun*

پیاهەڵبێژ، پیاهەڵدەر، پەسندەر، ستایشتکار، ستایشتکەر، ستایشتگەر، پەسنگۆ، پەسنبێژ ◇ ستایش‌گر، مداح

eulogy /'ju:lədʒi/ *noun, pl.* eulogies

پیاهەڵدان، پیاهەڵوتن، ستایشت، پەسندان، پەسنگۆیی ◇ مدح، ستایش

Eumenides *noun,* Latin, from Greek, literally "the gracious ones"

یومێنیدیز، ئومێنیدیس: Fury یەکانی میتۆلۆژی یۆنانی ◇ اومنیداس

eunuch /'ju:nək/ *noun*

خواجە، پیاوی خەساو ◇ خواجەباشی

eunuchism *noun*

خواجەیی، خەساوی، ئەختەیی، یەختەیی ◇ خواجگی، اختگی

euonymus /ju:'ɒnıməs/ *noun*

خاسناو؟، هوونناو؟، دەوەنێ یان دارۆچکەیێ [توخم *Euonymus*: گەلێ جۆرن] (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە: *eus* "باش" + *onoma* "ناو") ◇ یونیموس

eupepsia *noun*

ئاسانهەرسی، خۆشهەرسی، هەرسی باش ◇ گوارش خوب

eupeptic /ju:'pεptık/ *adjective*

ئاسانهەرس، هەرسی ئاسان یا باش، سووک، خۆشهەرس ◇ سهل‌الهضم

euphemism /'ju:fəmızəm/ *noun*

باشدەربڕی(ن)، باشدەربڕە، دەربڕینی جوانتر ◇ حسن تعبیر

euphemistic /ˌju:fə'mıstık/ *adjective*

1 باشدەربڕییانە، سەربە باشدەربڕە: 2 *euphemistic language* بەرێزانە، بەڕەوشتانە ◇ 1 وابستە بە حسن تعبیر 2 محترمانە

euphemistically /ˌju:fə'mıstıkli/ *adverb*

لە رووی باشدەربڕییەوە، جواندەربڕینانە ◇ با حسن تعبیر

euphonious /ju:'fəuniəs, US -'fou-/ *adjective*

دەنگ‌خۆش، خۆش‌ئاواز، بەگوێ‌خۆش ۞ خوش‌آوا

euphoniously /juːˈfəʊniəsli, US -ˈfoʊ-/ *adverb*
دەنگ‌خۆشانە، بە دەنگ‌خۆشی‌یەوە ۞ با خوش‌آوایی

euphonium /juːˈfəʊniəm, US -ˈfoʊ-/ *noun*
یۆفۆنیۆم (= ئامێرێکی فووپی زەردی گەورەیە، شێوەی tuba یێکی چکۆلە دەدا) ۞ اوی‌فونیوم

euphony /ˈjuːfəni/ *noun*, *pl.* euphonies
1 دەنگ‌خۆشی، خۆش‌ئاوازی 2 گۆڕینی فۆنێتیک بۆ بێزان و کۆکردنی ئاسان ۞ 1 خوش‌آوایی، خوش‌آهنگی 2 اوفونی

euphorbia /juːˈfɔːbɪə/ *noun*
خوزیلک، خوشیلک، شیرمار، شیرشیرۆکە، شیرخوزیلک، ڕووەکی تیرەیێ کە spurge ـەکان دەگرێتەوە [توخم *Euphorbia*] ۞ نوعی گیاه

euphoria /juːˈfɔːrɪə/ *noun*
سەرخۆشی، سەرمەستی، شاگەشکەیی، شادی، دلخۆشی: *Euphoria soon gave way to despair* ۞ شعف، وجد، خرم‌دلی

euphoric /juːˈfɒrɪk, US -ˈfɔːr-, -ˈfɑːr-/ *adjective*
سەرخۆشانە، سەرمەستانە، شاگەشکانە (euphorically *adv*) ۞ وجدآمیز

euphrasia /juːˈfreɪzɪə/ *noun*
eyebright یان گیایێکی پێوەندی‌دار [توخم *Euphrasia*] ۞ نوعی گیاه

Euphrates poplar *noun*
(داری) پەلک ۞ اویفرات پوپلار

Eur(o)- /ˈjʊərəʊ, US ˈjʊroʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 ئەورووپایی و... 2 سەربە ئەورووپا و یەکێتی ئەورووپا: *a Euro-MP* ۞ پیشوند: 1 اروپایی و... 2 وابسته به اروپا و اتحادەی اروپا

Eurasian /jʊˈreɪʒn, US -ˈreɪʃn/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە ئوروواسیا Eurasia، سەربە ئەورووپا و ئاسیا، ئوراسیایی 2 دوورەگەی ئوراسیایی *n* کەسێکی دورەگەی ئوراسیایی ۞ *adj* 1 وابسته به اوراسیا 2 دورگەی اوراسیایی *n* آدم دورگەی اوراسیایی

eureka /jʊˈriːkə/ *interjection, noun*
interj دۆزیمەوە، پەیدام کرد، دیتمەوە (وتەکەی Archimedes کاتێ شێوەی تاقی‌کردنەوەی پەتی‌بوونی زێڕی دۆزی‌یەوە)، هەی گیان، ناخ گیان *n* دارشتەی مس و نیکل ۞ *interj* یافتم *n* آلیاژ مس و نیکل

eurhyth = eurhythmics

eurhythmic /jʊ(ə)ˈrɪðmɪk/ *adjective*
(دەگمەن) هاوریژە، هاوریک، گونجاو ۞ متناسب

eurhythmics /juˈrɪðmɪks/ *noun, pl.*, also eurhythmy; US also eurythmics, eurythmy
یۆریسمیکس (سیستمی مەشق و کارکردنی لەش بە جوولە و موزیکەوە)، (هەلپەڕین و سەماکردن بەو شێوازە) ۞ اوریتمیک

euro /ˈjʊərəʊ, US ˈjʊroʊ/ *noun, pl.* same or euros
یۆرۆ، یورۆ: یەکەی پارەیێ کە لە زۆربەی ولاتانی یەکێتی ئەورووپادا دەتوانێ بەکاربێتریێ ۞ یورو

Euro /ˈjʊərəʊ, ˈjʊroʊ/ *noun*
ئورۆ، ئەورووپایی (ب.ت. یەکێتی ئەورووپا) ۞ اورو

Eurocheque *noun*
چەکی ئەورووپایی ۞ چک اروپایی

Eurocommunism *noun*
کۆمۆنیزیمی ئەورووپایی ۞ کمونیسم اروپایی

Eurocommunist *noun, adjective*
n کۆمۆنیستی ئەورووپایی *adj* سەربە کۆمۆنیستی ئەورووپایی ۞ *n* کمونیست اروپایی *adj* وابسته به کمونیست اروپایی

Eurocrat /ˈjʊərəkræt, US ˈjʊr-/ *noun*
(سووکانە) یۆرۆکرات، ئەورۆکرات، یورۆکرات (= کەسێ کە لە بەڕێوەبەرایەتی کۆمەڵەی ئابووری ئەورووپادا کار دەکا) ۞ اوروکرات

Eurodollar *noun*
دۆلاری ئەورووپایی ۞ دلار اروپایی

Euroland /ˈjʊərəʊlænd, US ˈjʊroʊ-/ *noun*
ناوچەی ئابووری ولاتانی ئەندامی یەکێتی ئەورووپا ۞ اورولند

Euromarket *noun*
بازاڕی هاوبەشی ئەورووپا، یەکێتی ئەورووپا وەکوو تاکە بازاڕی دارایی و بازرگانی ۞ بازار مشترک اروپا، اورومارکت

Euro-MP *noun*
ئەندامی پارلەمانی ئەورووپایی ۞ عضو پارلمان اروپایی

Europa *noun*, Latin, from Greek *Eurōpē*
ئەورووپا: شازادەی فینیکیایی Phoenician کە لە لایەن زیۆس Zeus بە شێوەی گایێکی سپی لێ‌دەرهات و دایکی Minos، Rhadamanthus و Sarpedon ـە (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) ۞ اروپا

Europe /ˈjʊərəp, US ˈjʊrəp/ *noun*
1 وشکاری ئەورووپا 2 فەرەنگ، فەرەنگستان، ئەورووپا (بێجگەلە بریتانیا و ئیرلەند) 3 کۆمەڵەی ئابووری ئەورووپا 4 یەکێتی ئەورووپا ۞ 1 قارەی اروپا 2 اروپا (به جز بریتانیا و ایرلند) 3 جامعەی اقتصادی اروپا 4 اتحادیەی اروپا

European /jʊərə'pi:ən, US jʊr-/ *adjective, noun*
adj سەربە ئەورووپا، ئەورووپایی، ئەورووپایی، سەربە خەڵکی ئەورووپا *n* خەڵکی ئەورووپا ◌ *adj* وابسته به اروپا، وابسته به مردم اروپا *n* اهل اروپا

European Economic Community *noun*
کۆمەڵەی ئابووری ئەورووپا، بازاری هاوبەش ◌ جامعەی اقتصادی اروپا، بازار مشترک

European Union *noun*, also European community
یەکێتی ئەورووپا ◌ اتحادیەی اروپا

europium /jʊər'əʊpiəm, US jʊr'oʊ-/ *noun*
(کیمیا) یۆرۆپیۆم، ئورۆپیۆم (بە ژ.گ. 63، ن. Eu) ◌ اوروپیم

Euro-sceptic *noun, adjective*
کەسێکی دژی زۆربوونی هێز و دەسەڵاتی یەکێتی ئەورووپا ◌ اورواسکپتیک

Euro-scepticism *noun*
دژی زۆربوونی هێز و دەسەڵاتی یەکێتی ئەورووپا ◌ اورواسکپتیسیسم

Eurozone /'jʊərəʊzəʊn, US 'jʊroʊzoʊn/ = Euroland

eury- *prefix*
پێشگر: پان، فراوان، هەراو، بەرین: *eurytopic*، *euryhaline* (لە *eurus* یۆنانییەوە "wide") ◌ پیشوند: عریض، پهن، وسیع، گسترده

Eurydice *noun*
یوریدیس، یوریدیکێ: ژنی Orpheus کە ئۆرفیوس حەولی داوە دوای مردنی لە Hades بیگەڕێنێتەوە سەر دنیا ◌ اوریدیس

euryhaline /jʊərɪ'heɪlʌɪn, US -'heɪli:n/ *adjective*
(ژینگەناسی) پانەسوێرژی: دەتوانێ لە ئاوی زۆر سوێردا هەڵکا، دەتوانێ لە پانتاییێکی بەربڵاوی سوێریدا بژی ◌ اوریهالین

euryphagous *adjective*, also euryphagic
پانخۆر، بەرینخۆر: ئەو گیانەوەر یان ڕووەکانەی کە بە یەک جۆر خۆراکی تایبەتەوە بەند نین ◌ اوریفاگوس

eurypterid /jʊ(ə)'rɪptərɪd/ *adjective*
پانباڵینە: جۆرێ گیانەوەری بووبەردی جومگەداری ئاوی زەبەلاحی (یان کەتە) کۆمەڵێ کە لە سەردەمانی Palaeozoic دەژیا و شێوەی جالجالۆکەیێکی زلە دەدا ◌ اوریترید

eurythermal /jʊərɪ'θə:m(ə)l/ *adjective*
(ژینگەناسی) پانەگەرمازی: دەتوانێ لە تێمپراچێری زۆردا هەڵکا، دەتوانێ لە پانتاییێکی بەربڵاوی گەرمادا بژی: *eurythermal animals* (بڕوانە stenothermal) ◌ اوریترمال

eurytopic *adjective*
(ژینگەناسی) پانەجێژی، پانەجێ، پانەشوێن ◌ اوریتوپیک

euryzonic *adjective*
(ژینگەناسی) پانەناوچەژی: تایبەتمەندی ئەو گیانەوەرانەی کە لە بەرزایی جۆراوجۆردا دەژین ◌ اوریتوپیک

eurythmic or eurythmous = eurhythmal

eurythmics also **eurythmy** = eurhythmics

Euskara /'ju:skərə/ *noun*
زمانی باسک ◌ زبان باسک

Eustachian tube *noun*
(پزشکی، لوولە یان) جۆگەی ئۆستاکی ◌ شیپور استاش

eustasy /'ju:stəsi/ *noun, pl.* eustasies
گۆڕانی ئاستی دەریا لە سەرتاسەری دنیادا ◌ اوستاسی

eustatic *adjective*
سەربە گۆڕانی ئاستی دەریا لە سەرتاسەری دنیادا ◌ وابسته به اوستاسی

eustele *noun, pl.* eusteles
یوستێل: جۆرێ ڕێکخستنی ئاوخۆری داری xylem و نیان (شانەی ڕیشاڵی phloem) لە ڕیشاڵی (یان تاڵ strand) دابڕاو، لە لایەن شوێنی شانەی parenchymatous ـەوە جیا بۆتەوە، جۆرێ stele تایبەت بە گیا و ڕووەکی dicotyledonous کە لە چەپکێ یان دەستە ئاوخۆرەیێکی ڕیشاڵەکانی xylem و phloem پێکهاتووە کە کۆمەڵێ خانەی parenchymal لە نێوان چەپکەکاندا هەیە ◌ اوستل

eutectic /ju:'tɛktɪk/ *adjective, noun*
adj (کیمیا) یۆتێکتیک، ئاسانتو(و)او، زووتوواو، خۆشتواو، ئێتێکتیک *n* ماک یان مەتریالی ئاسانتوواو یان ئێتێکتیک (بنەڕەت: لە *eutēktos* یۆنانییەوە "ئاسانتواو "easily melting) ◌ اتکتیک

eutectic change *noun*
(کیمیا) گۆڕانی یۆتێکتیک ◌ تغییر اتکتیک

eutectic point *noun*
(کیمیا) خاڵی یۆتێکتیک ◌ نقطەی اتکتیکی

eutectoid *adjective, noun*
adj شێوەی ماکێکی زووتوواو یان ئاسانتوواو دەدا *n* داڕشتەی زووتواو یان ئاسانتوواو ◌ اتکتوید

Euterpe *noun*, Latin, from Greek *Euterpē*
یوتێرپێ: Muse ی موسیقا (و هۆنراوەی ئاوازین lyric poetry) لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ◌ اوترپه

Euterpean *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە یوتێرپێیەوە هەیە ◌ وابسته به اوترپه

euthanasia /ˌjuːθəˈneɪziə, US -ˈneɪʒə/ *noun,* also mercy killing
هوومەرگی، هووکوژی، باش‌کوژی، ئاسان‌کوژی، بێ‌ژان‌کوژی، مەرگی ئاسان یان بێ‌ژان، کوشتن لە رووی (یان لەبەر) بەزەیی‌یەوە (هی نەخۆش یان گیانەوەرانی ماڵی؛ بنەڕەت: لە یونانی‌یەوە، لە *eu* "باش، هوو" + *thanatos* "مەرگ") ۞ بەکشی، مرگ آسان، قتل ترحمی

euthanasic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە یوتانزیاوە هەیە، سەربە هوومەرگی ۞ وابستە بە euthansia

euthanics *noun, pl.*
زانستێ کە لەمەر پەرەپێدانی خۆش‌گوزەرانی مرۆڤ بە رێگای باش‌کردنی بارودۆخی ژیان دەکۆڵێتەوە، زانستی بەختەوەری و خۆش‌گوزەرانی یان ژین‌فرەهی مرۆڤ ۞ یوتانیکس

Eutheria /juːˈθɪərɪə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) پزدان‌داران، باش‌لاوران: کۆمەڵێکی بەربڵاوی گوان‌داران کە placental ـەکان دادەگرێ (بڕوانە Metatheria؛ بنەڕەت: لە -eu + *thēria* یونانی، کۆی *thērion* "wild animal") ۞ یوتریا

eutherian *adjective, noun*
adj سەربە یان پێوەندی بە کۆمەڵی یوتێریاوە هەیە کە شیردەران یان گوان‌دارانی پزدان‌دار دەگرێتەوە *n* گیانەوەرێکی وا ۞ یوترین

euthyroid /juːˈθʌɪrɔɪd/ *adjective*
رژێنەی سایرۆئیدی باش کار دەکا ۞ اوتیروئید

eutrophic /juːˈtrəʊfɪk, -ˈtrɒfɪk/ *adjective*
(ژینگەناسی، لەبارەی گۆماوێ) پڕخۆراک، پڕخواردەمەنی: ئەو ئاوانەی کە ماکی خۆراکی یان زۆر تیایە (بڕوانە mesotrophic و oligotrophic) ۞ یوتروفیک

eutrophication *noun*
پڕخۆراکاندن، پڕخواردەمەنی‌کردن: مایەداربوونی ئاو بە خواردەمەنی (ماکی خۆراکی) کانی (یان نائەندامی) و ئەندامی کە لە ئاخرسەرا دەبێتە هۆی زۆربوون و پەرەسەندنی گیانەوەرانی ئاوی (لەودا ئاو ئۆکسیژێنیش کەم دەکا) ۞ یوتریفیکاسیون

eutrophy *noun*
پڕخۆراکی، پڕخواردەمەنێتی ۞ یوتروفی

evacuant /ɪˈvakjʊənt/ *adjective, noun*
adj بەتاڵ‌کەرەوە *n* 1 (دەرمانی) رەوانی 2 دەرمانی رشانەوە ۞ *adj* تخلیەکنندە *n* 1 (داروی) مسهل 2 داروی قی

evacuation /ɪˌvækjuˈeɪʃn/ *noun*
1 چۆڵ‌کردن، رۆیشتن، بەجێ‌هێشتن، لابردن، تیانەهێشتن، بەتاڵ‌کردن، بردنەدەرەوە، راگوێستن 2 دەردان، دەرکردن 3 (سەربازی) پاشەکشێ 4 پیسایی، گوو ۞ 1 تخلیە، ترک 2 دفع 3 عقب‌نشینی 4 مدفوع

evacuative = evacuant

evacuees *noun, pl.*
چۆڵ‌کردووان، هەڵاتووان، پەنابەران، لابردراوان، رۆیشتووان، راگوێزراوان (لەبەر لافاو، شەڕ و هتد) ۞ تخلیەشدگان

evadable /ɪˈveɪdəbl/ *adjective*
شیاوی لەژێردەرچوون، خۆی لێ گێل دەکرێ، خۆی لێ دەدزرێتەوە ۞ طفرەزدنی

evadingly /ɪˈveɪdəbli/ *adverb*
بە خۆلێ‌دزینەوە، بە خۆ گێل‌کردنەوە ۞ طفرەزنان، تجاهل کنان

evangination *noun*
(زیندەناسی) لەنێوەوە هەڵگێرانەوە ۞ ازتوبرگردانی

evaluation /ɪˌvæljuˈeɪʃn/ *noun*
1 نرخاندن، هەڵسەنگاندن، لێکدانەوە، قەبلاندن، مەزندەکردن 2 نرخ‌دانان، بایەخ‌دانان ۞ 1 ارزیابی، برآورد، سنجش 2 ارزش‌گذاری

evaluator *noun*
نرخێنەر، هەڵسەنگێنەر، قەبڵێنەر ۞ ارزیاب، برآوردکنندە

evanescence /ˌiːvəˈnesns, US: usually ˌev-/ *noun*
مردن، مەرگ، تیاچوون، لەنێوچوون، کوێربوونەوە، نەمان، لەبیرنەمان، لاچوون، سڕانەوە، زووبەسەرچوون، زووڕۆیی، نابەردەوامی (بەرەبەرە) ۞ مرگ، ناپایداری، محو تدریجی

evanescent /ˌiːvəˈnesnt, US: usually ˌev-/ *adjective*
نامێنی، تیادەچێ، دەمرێ، میرا، کورت‌ماوە، تێژپەڕ، نابەردەوام، زووڕەو، کوێرەوەبوو، زووبەسەرچوو، لەنێوچوو، کەم‌کەم‌تیاچوو، کەم‌کەم نامێنێ، بەرەبەرەلاچوو ۞ نابودشدنی، ناپایدار، زودگذر

evangel /ɪˈvan(d)ʒɛl, US -(d)ʒ(ə)l/ *adjective*
1 هەریەک لە چوار Gospel 2 مژدە، مزگێنی، هەواڵی خۆش 3 (لە ئەمریکا) = evangelist ۞ 1 اوانجل 2 مژدە

evangelical /ˌiːvænˈdʒelɪkl/ *adjective, noun,* also evangelic
adj 1 ئینجیلی، بەپێی ئامۆژگاری ئینجیل 2 پرۆتستانی *n* ئەندامی کۆمەڵی پرۆتستانی ۞ *adj* 1 انجیلی 2 پروتستانی *n* عضو گروە پروتستانی

evangelicalism *noun*
باوەڕ و ئامۆژگاری پرۆتستانی ئینجیلی ۞ اوانجلیکالیزم

evangelism /ɪˈvændʒəlɪzəm/ *noun*
راگەیاندنی کریستانیەت ۞ تبلیغ مسیحیت

evangelist /ɪˈvændʒəlɪst/ *noun*

1 راگەیێنەری کریستانیەت 2 لایەنگری توند یان بەپەرۆشی شتێ ◌ 1 مبلغ مسیحیت، اوانجلیست 2 طرفدار دوآتشه

Evangelist /ɪˈvændʒəlɪst/ *noun*

ئینجیلنووس (یەکێ لە چوار نووسەر (مەتا Mattehw، مارک یان مارکۆس Mark، لوکا Luke و جان یان یوحەننا John) ی ئینجیل لە کتێبی پیرۆز دا) ◌ اونجلیست

evangelization *noun*

راگەیاندنی کریستانیەت ◌ تبلیغ مسیحیت

evangelizer *noun*

راگەیێنەری کریستانیەت ◌ مبلغ مسیحیت

evaporable /ɪˈvæpərəbl/ *adjective*

لەهەڵماندنهاتوو، دەهەڵمێنرێ، دەهەڵمێ ◌ قابل تبخیر

evaporated milk *noun*

شیری خەست(ەوەکراو) ◌ شیر غلیظ

evaporation /ɪˌvæpəˈreɪʃn/ *noun*

هەڵماندن، هوڵماندن، هەڵمین ◌ تبخیر

evaporative /ɪˈvæpəreɪtɪv/ *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە هەڵماندنەوە هەیە ◌ تبخیری

evaporator *noun*

هەڵمێنەر، هەڵمێنە ◌ تبخیرکننده

evaporimeter *noun*

هەڵمپێو ◌ تبخیرسنج

evaporite /ɪˈvapərʌɪt/ *noun*

(زەویناسی) بەردەهەڵم؟، ئیڤاپۆریت، ئیڤاپۆریت: خوێی سروشتی یان نیشتوویێکی کانی کە پاش هەڵمینی (بەیەکەرەییەکی) ئاو ماوەتەوە، بەردیکی نیشتوو (وەک gypsum) کە بەهۆی هەڵمینی ئاوی دەریا لە گۆلاویکی داخراوەوە پەیدا بووە ◌ اواپوریت

evaporitic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە ئیڤاپۆریتەوە هەیە ◌ وابسته به اواپوریت

evaportranspiration /ɪˌvapəʊtranspɪˈreɪʃ(ə)n/ *noun*

هەڵمین و ئارەقکردن: کەمبوونەوەی ئاوی سەرعەرز بەهۆی هەڵمینی راستەوخۆ و هەڵمینی گیاکان؛ رەوتێ کە لەودا ئاوی سەرعەرز بەهۆی هەڵمینەوە لە خاک یان ئاستەکانی تر و یا ئارەقکردنی رووەک و گیاکان رادەگوێزرێ بۆ کەش، ئەو برە ئاوە فەوتاوە ناوچەیێ بە ریگای هەڵمینەوە (بە ریگای خاک و ئارەقکردنی گیاکانەوە) ◌ تبخیر و تعرق

evasion /ɪˈveɪʒn/ *noun*

1 دەرچوون، هەڵاتن، لەژێرکاردەرچوون، خۆدزینەوە، خۆلێلادان، خۆلێبواردن 2 پێچوپەنا، بە کنگاختن، پرینگانەوە، هەوالە بە گەوالە، خۆگێلکردن 3 بەهانە، پەلپ ◌ 1 گریز 2 طفره، تجاهل 3 عذر

evasive /ɪˈveɪsɪv/ *adjective*

1 خۆدزینەوانە، بەخۆدزینەوە، بەخۆگێلکردنەوە 2 بەپێچوپەنا، تەماوی، لێڵ: *evasive answers/comments* ◌ 1 طفره‌آمیز، تجاهل‌آمیز 2 گنگ، دوپهلو

evasively /ɪˈveɪsɪvli/ *adverb*

بە خۆگێلکردنەوە، بە خۆدزینەوە ◌ طفره‌زنان

evasiveness /ɪˈveɪsɪvnəs/ *noun*

خۆدزینەوە، خۆلێلادان، خۆلێبواردن، پرینگانەوە، پەرێزەکردن، هەوالە بە گەوالە: *Politicians are often accused of -asiveness* ◌ طفره

eve /iːv/ *noun*

شەو(ی...)، درەنگان، شێوان، ئێوارە: *one midsummer's eve* ◌ شب، شبانگاه

Eve /iːv/ *noun*, Old English *Ēfe*, from Late Latin *Eva*, from Hebrew *Hawwāh*

حەوا، حەووا (یەکەم ژن، ژنی ئادەم و دایکی هابیل و قابیل) ◌ حوا

Even /eɪˈvɛn/ *noun*, *pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی رەسەن کە لە کۆمەڵەدورگەی Kamchatka ی رۆژهەڵاتی سیبیریا دەژین 2 زمانی Tungusic ی ئەو گەلە ◌ ایون

even /ˈiːvn/ *adjective, adverb*

1 *adj* تەخت، راست، گۆڕ، ریک، تەراز، هاوئاست، یەکدەست، یەکئەندازە، بەرامبەر، بەقەدیەک: *his disposition* ◊ *even ground* 2 بێلایەنانە، لانەگرانە 3 جووت (ژمارە) 4 ئارام، لەسەرەخۆ (رەوشت) *was even* *adv* تەنانەت، خۆ ئەگەر ◌ *adj* 1 صاف، هموار، منظم، یکنواخت، یکدست، مساوی 2 منصفانه 3 زوج (عدد) 4 آرام *adv* حتی

even = evening

even as *conjunction*

هەرکە ◌ به محض اینکه

even chances = evens

even-handed /ˌiːvnˈhændɪd/ *adjective*

دەسریک، بەداد، بەئینساف، خوادایی، دادپەروەرانە، لانەگر، بێلایەن ◌ منصف، منصفانه، بی‌طرف

even-handedness *noun*

دەسرێکی، بەدادی، بەئینسافی، بێلایەنی، لانەگری ◌ انصاف، بی‌طرفی

even if = even thought

evening /ˈiːvnɪŋ/ *noun, adverb*

1 *n* شەو، درەنگان، شێوان، تاریکان، ئێوارە، ڤێرەگا، پاشنیوەڕۆ 2 ئاخروئۆخر، دوایییەکان (ب.ت. ژیان) *adv* (evenings، نافەرمی) لە شێواندا، هەر شەو ◌ *n* 1 شب، عصر 2 اواخر *adv* در غروب، هر شب

evening class *noun*

پیرخانه، خانەی پیران ◌ خانەی افراد مسن

eventless *adjective*

بێ‌ڕووداو، بێ‌بوویەر، بێ‌قەومین ◌ بدون حادثه

eventual /ɪ'ventʃuəl/ *adjective*

1 دواتر، پاش‌تر، پاشەجار، پاشین 2 دووماهی، کۆتایی، دوایی: *the eventual winner of the tournament* ◊ *The village school may face eventual closure* ◌ 1 بعدی 2 نهایی

eventuality /ɪˌventʃu'æləti/ *noun, pl.* eventualities

1 ڕووداو، پێشهات، بوویەر 2 ڕێ‌تێچوون، شیان، ئەگەر: *We were prepared for every eventuality* ◌ 1 حادثه، سانحه 2 احتمال

eventually /ɪ'ventʃuəli/ *adverb*

پاشەجار، ئاخر(ی)، ئاقیبەت، سەرەنجام، ئاخرسەر، لە کۆتاییدا، ئاخری و ئۆخری: *Our flight -tually left five hours late* ◌ بالأخره

eventuation *noun*

بوونەهۆی، لێکەوتنەوە، بوونە ئەنجام ◌ منتج شدن

ever /'evə(r)/ *adverb*

1 هیچ‌کات، هیچ وەختێ، هەرگیز، قەت، حەیاکونها، تا ئێستا، تاکوو ئێستا 2 هەمیشە، بە بەردەوامی 3 ڕۆژێ، کاتێ، وەختێ، سەردەمانێ ◌ 1 هیچ‌گاه، هرگز، اصلاتاکنون 2 همواره 3 روزی، وقتی

everglade /'evəgleɪd/ *noun*

زەل، زەلکاو، زۆنگاو، چاموور، تالاو ◌ باتلاق، تالاب

evergreen /'evəgri:n, US 'evərg-/ *adjective, noun*

1 *adj* هەمیشەسەوز، سەوزەوون، هەمیشەبەهار، بێ‌پاییز (زۆرتر لە بەرامبەری deciduous) 2 درێژخایەن، درێژماوە، بەردەوام *n* ڕووەکی هەمیشەسەوز یا سەوزەوون ◌ *adj* 1 همیشه سبز 2 بادوام *n* گیاه همیشه‌سبز

evergreen oak = holm-oak

everlasting /ˌevə'lɑ:stɪŋ, US ˌevər'læstɪŋ/ *adjective*

1 هەمیشەیی، هەتاهەتایی، تاسەر، نەمر(ی)، بێ‌کۆتایی، دوایی‌پێ‌نەهاتوو: *everlasting life/love* 2 بەرگەگر، قایم 3 دوورودرێژ 4 لەسەریەک، بەردەوام، یەکبینە ◌ 1 ابدی، جاودانی 2 بادوام 3 طولانی 4 بی‌وقفه

the Everlasting *noun*

خوا(ی نەمر) ◌ خداوند

everlasting life *noun*

ژیانی نەمرانە یان نەمری ◌ زندگی جاودانی

everlastingly /ˌevə'lɑ:stɪŋli, US ˌevər'læstɪŋ:i/ *adverb*

هەمیشە، یەکبینە، بێ‌پسانەوە، لەسەریەک ◌

پۆلی شەوانە، پۆلی شێوان یان ئێواران ◌ کلاس شبانه

evening dress *noun*

بەرگی فەرمی، بەرگی شەوانە (درێژی ژنان): *Everyone was in evening dress* ◌ لباس رسمی، لباس رسمی زنانه

evening paper *noun*

ڕۆژنامەی ئێواران، ڕۆژنامەی ئێوارە ◌ روزنامه‌ی عصر

evening prayer = evensong

evening primrose *noun*

(ڕووەکناسی) ترەوەدیمی، توورەدیمی، توورەکێوی، گیائێواری (ئێواران گوڵ دەکا یا دەکرێتەوە [توخم *Oenothera*: گەلێ جۆرن]) ◌ علف خر

evening star *noun*

زاوە، ڤینۆس، مێرکوری، ئەستێرەی شێوان ◌ ناهید، زهره

Evenki /eɪ'venki/ *noun, pl.* same or Evenkis

1 ئەندامی گەلێکی ڕەسەنی indigenous people سیبیریای باکووری 2 زمانی Tungusicی ئەو گەلە ◌ اونکی

evenly /'i:vnli/ *adverb*

1 بە شێوەیەکی بەرامبەر، بەرامبەرانە: *evenly distributed/divided* 2 دەس‌ڕێکانە، دادپەروەرانە ◌ 1 به طور مساوی 2 منصفانه

evens *noun,* also even money or even odds

نیوانیو، ئەگەری 50ـ50، دەرفەتێکی بەرامبەر ◌ احتمال پنجاه درصد

evensong /'i:vnsɒŋ, US -sɔ:ŋ/ *noun*

نوێژی شێوان، ڕێ‌ورەسمی دوعا و نزای شێوان (کلێسەی ئەنگلیکان) ◌ نماز مغرب، مراسم دعای مغرب

event /ɪ'vent/ *noun*

1 ڕووداو، بوویەر، بەسەرهات، سەرهات، سەربورد، قەوماو، قەومین، پێشهات، ڕوودان 2 ئاکام، ئەنجام 3 پێشبڕکێ ◌ 1 رویداد، سرگذشت، حادثه، وقوع 2 نتیجه 3 مسابقه

even-tempered *adjective*

ئارام، هێدی، لەسەرەخۆ ◌ آرام

eventful /ɪ'ventfl/ *adjective*

پڕڕووداو، پڕ(لە)سەربردە، زۆرڕووداو، گرنگ ◌ پرحادثه، مهم

even though *conjunction*

1 تەنانەت (ئەگەر) 2 سەرەڕای ئەوەش، بێجگەلە ئەوەش، گەرچی ◌ 1 حتی اگر 2 به رغم این‌که

eventide /'i:vntaɪd/ *noun*

(وێژەیی) شێوان، درەنگان، تاریکان، چراکەران ◌ شامگاهان

eventide home *noun*

همواره، دائم

evermore /ˌevəˈmɔː(r), US ˌevərˈm-/ *adverb*
(کۆن، ویژەیی) هەتاهەتا، تاسەر، بۆ هەمیشە، always ،forever ۞ تا ابد

eversible *adjective*
شیاوی هەڵگێڕانەوە، سەروین دەکرێ ۞ قابل برگرداندن

eversion /ɪˈvɜːʃən, US -ʒən/ *noun*
هەڵگێڕانەوە، سەروین کردن ۞ برگرداندن

every /ˈevri/ *adjective*
1 هەمووی، گشتی، تێکڕای، تەواوی، complete، 2 هەر، هەریەک لە 3 ناوەناوە، جارجار entire ۞ 1 همەی 2 هر، هر یک از 3 گهگاه

everybody /ˈevribɒdi, US -bɑːdi, -bʌdi/ *pronoun*, also everyone
هەرکەس، هەرکەسێ، هەموو، هەمووکەسێ ۞ هرشخص، هرکسی، همه

everyday /ˈevrideɪ/ *adjective*
1 هەر ڕۆژ، هەموو ڕۆژێ، گ ڕۆژێ 2 ڕۆژانە، ئاسایی، عەدەتی: *everyday clothes* ۞ 1 هر روز، همه روز 2 روزمره، عادی

Everyman /ˈevrimæn/ *noun*
مرۆی ئاسایی، بنیادەمی ڕەمەکی ۞ آدم معمولی

everyone /ˈevriwʌn/ *pronoun*, also everybody
هەرکەس، هەرکەسێ، هەموو، گشت، هەمووکەسێ، everybody: *Everyone has a chance to win* ۞ هرشخص، هرکسی، همه

everyplace /ˈevripleɪs/ = everywhere

everything /ˈevriθɪŋ/ *pronoun*
هەموو شتێ، هەر شتێ، گرنگترین شت: *When we confronted him, he denied everything* ۞ همەچیز، هرچیزی، مهم‌ترین چیز

every time *adverb*
هەمیشە، هەموو وەختێ، هەرکات، هەر کاتێ ۞ همواره، هر وقت

everywhere /ˈevriweə(r), US -wer/ *adverb*
هەموو جێگەیێ، گشت جێیێ، هەرشوێنێ، هەر جێیێ: *He follows me everywhere* ۞ همه‌جا، هرجایی

every which way *adverb*
لە زۆر لاوە، لەم‌بەر و لەوبەر، بۆ هەر لایێ ۞ به هر سو

eviction /ɪˈvɪkʃn/ *noun*
1 دەرکردن، دەرپەڕاندن، پێ‌چۆڵ‌کردن، وەدەرنان، خستنەدەرەوە، چۆڵ‌کردن، بەجێ‌هێشتن: *to face eviction from your home* 2 سەندنەوە، گێڕانەوە، وەرگرتنەوە 3 بابەتی پێ‌چۆڵ‌کراو (evictor *n*) ۞ 1 اخراج، خلع ید 2 استرداد 3 اویکسیون

eviction order *noun*
دەستووری دەرکردن یان پێ‌چۆڵ‌کردن ۞ حکم تخلیه

evidence /ˈevɪdəns/ *noun*
1 بەڵگە، سەلمێنە، شایەت، گەواهی، ستۆف، شایەتی، شایەدی، گەواهی، testimony: *We found further scientific evidence for this theory* 2 نیشانە، شوێنەوار ۞ 1 مدرک، دلیل، شاهد، گواه، شهادت 2 اثر

evident /ˈevɪdənt/ *adjective*
ڕوون، ئاشکرا، دیار، پەیدا، خۆیا، بەرچاو، obvious ،distinct ،patent ،manifest ،clear ،plain ،apparent ۞ واضح، روشن

evidential /ˌevɪˈdenʃ(ə)l/ *adjective*
بەڵگەیی، بەڵگەنامەیی، بەڵگەمەند: *The necessary evidential basis for her claim is lacking* ۞ مستند، مستدل

evidentially *adverb*
بەڵگەمەندانە، بە شێوەیەکی بەڵگەنامەیی ۞ به طور مستدل

evidentiary /ˌevɪˈdenʃ(ə)ri/ = evidential

evidently /ˈevɪdəntli/ *adverb*
وادیارە، بە ڕوونی، بە ئاشکرایی ۞ ظاهراً، به وضوح

evil /ˈiːvl, US ˈiːvɪl *adjective, noun*
adj 1 شەیتانی، پیس، ناجسن، بەدڕەسەن، دژ، خراپ، خوێڕی 2 (یەکجار) ناخۆش (بۆن): *an evil smell* 3 ناشیرین، ناحەز، خراپ، بەوەی، بەزیان، موزیر 4 بێ‌ودم، نگریس، بەدشوم، بێ‌فەڕ *n* 1 خراپی، دژی، شتە خراپەکان، پیسی، بەدڕەسەنی، خراپ 2 بەڵا، نەهامەتی، مەینەتی، کارەسات 3 زیان، زەڕ، زەرەر، وەی 4 دەرد، نەخۆشی ۞ *adj* 1 شیطانی، شرور، پست 2 بد 3 زشت، مضر 4 منحوس، بدیمن *n* 1 بدی، چیزهای بد، شرارت 2 بلا، مصیبت 3 مضرت 4 بیماری

evildoer /ˈiːvəlduːə(r)/ *noun*
کەسێکی خراپ، خراپ‌کار، بەدکار، بەدکردار، خراپ، بەدکردەوە، کەج‌کردەوە ۞ آدم شرور، بدکار

evildoing *noun*
خراپکاری، بەدکاری، پیسی، خراپی ۞ بدکاری، شرارت

the evil eye *noun*
چاوی پیس، چاوپیسی، چاوێنی، بەدچاوی، چاڤینۆکی: *symbols to ward off the evil eye* ۞ چشم شور

evilly /ˈiːvəli/ *adverb*
بە خراپەوە، بەدکارانە، بە شێوەیەکی خراپ ۞ با شرارت، به طور بد

evil-minded /ˌiːvlˈmaɪndɪd/ *adjective*

پیس، گلاو، بەدبیر، خراپ، ناپاک، بیرچەوت ◌ کثیف، پلیداندیش

evilness *noun*

خراپی، بەدی، پیسی ◌ شرارت

evils *noun, pl.*

شتە خراپەکان، شتە بەزیانەکان ◌ مفاسد

evil-smelling *adjective*

بۆگەن، بۆسار ◌ بدبو

evincible /ɪˈvɪnsəbl/ *adjective*

شیاوی دەربرین، لەدەربرینهاتوو ◌ قابل ابراز

evisceration /ɪˌvɪsərˈeɪʃn/ *noun*

هەناودەرکێشان، هەناوهەڵکێشان، لابردن یان هەڵکێشانی ئەندامانی نێولەش، بەتاڵکردنی ناوزگ ◌ اندرونەبرداری

evitable /ˈevətəbl/ = avoidable

eviternity /ˌi:vɪˈtə:nɪti/ *noun*

(کۆن) بوونی تاسەر یان هەتاهەتایی ◌ وجود ابدی

evocation /ˌi:vəʊˈkeɪʃn, US ˌi:voʊ-/ *noun*

1 (بە)بیرخستنەوە، بەیادهێنانەوە، وەبیرهێنانەوە 2 ورووژێنەری، بزوێنەری 3 بانگکردن ◌ 1 تجدید خاطرە 2 انگیزندگی 3 احضار

evocative /ɪˈvɒkətɪv, ɪˈvɑ:k-/ *adjective*

1 بیرخەرەوە، بەبیرهێنەرەوە، زیندووکەرەوە: *evocative smells/sounds/music* 2 بانگکار 3 ورووژێنەر، بزوێنەر (evocatively *adv*) ◌ 1 یادآور 2 احضارکنندە 3 انگیزان

evocativeness *noun*

بیرخەرەوەیی، بەبیرهێنەرەوەیی، زیندووکەرەوەیی ◌ یادآوری

evolute /ˈi:vəl(j)u:t, US ˈɛv-/ *adjective*

(رووەکناسی و گیانەوەرناسی) لوول (بوو بۆ دەرەوە و لە لێوارەوە)، پشتەوەلوول، پشتەوەهەڵگەڕاو ◌ برگشتە بە عقب

evolution /ˌi:vəˈlu:ʃn, US ˌev-/ *noun*

1 گەشە(سەندن)، پەرەسەندنی بەرەبەرەیی، گووران 2 گۆڕانکاری، گۆڕان، گۆڕانی شێوە، هەڵدان، رسکان، پێشقەچوون، پێشوەچوون، پێشکەوتن 3 (بیرکاری) دەرهێنانی رەگ، رەگدەرکێشی، رەگدۆزی 4 (سەما یان مانۆڕ) بادان، سووڕان، سوور، خول، کار، جوولان، کردار ◌ 1 تکامل 2 تحول، رشد، ترقی 3 استخراج جذر 4 چرخش، حرکت، چرخ، عملیات

evolutional /ˌi:vəˈlu:ʃənl/ *adjective*

گۆڕانکارییانە، سەربە پەرەسەندنی بەرەبەرە، پەرەسێنەرانە، گەشەسێنەرانە ◌ تحولی، تکاملی

evolutional crisis *noun*

قەیرانی گەشەسێنەرانە یان پەرەسێنەرانە ◌ بحران تکاملی

evolutionally *adverb*

بە شێوەیەکی گەشەسێنەرانە یان پەرەسێنەرانە ◌ به طور تکاملی

evolutionary /ˌi:vəˈlu:ʃənri, ˌev-, US -neri/ *adjective*

گەشەسێنەرانە، گۆڕانکارییانە، سەربە پەرەسەندنی بەرەبەرە، پەرەسێنەرانە: *evolutionary* ◊ *evolutionary theory change* ◌ تکاملی

evolutionism /ˌi:vəˈlu:ʃnɪzəm, US ˌev-/ *noun*

گەشەسەندنگەری، گەشەسەندنباوەری، گۆڕانخوازی، پەرە(سەندن)گەری ◌ تکاملگرایی، تطورگرایی

evolutionist /ˌi:vəˈlu:ʃnɪst, US ˌev-/ *noun*

گەشەسەندنباوەر، لایەنگری پەرە(سەندن)گەری ◌ طرفدار تکاملگرایی

evolvement *noun*

پەرەسەندن، گەشەسەندن، گۆڕانی بەرەبەرە ◌ تکامل، تغییر تدریجی

evulsion /ɪˈvʌlʃən/ *noun*

دەرکێشان، دەرهێنان، هەڵکێشان، هەڵکەندن، هەڵتەکاندن، لەرەگەوەدەرهێنان، لەبندەرکێشان، extraction ◌ استخراج، قلعوقمع

evzone /ˈɛvzəʊn/ *noun*

ئێڤزۆن: ئەندامی یەکەی پیادەی infantry هەڵبژاردەی یۆنانی کە زۆرتر وەک پاسەوانی کۆشک خزمەتی دەکرد (بنەڕەت: لە -eu "خاس، جوان" + *zōnē* "پشتێنە، کەمەر، کەمەربەند") ◌ اوزون

Ewe /ˈeɪweɪ/ *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی رۆژاوای ئەفریکا لە گانا، تۆگۆ و بێنین 2 زمانی Kwaی ئەو گەلە ◌ ایوی

ewe /ju:/ *noun*

مەڕ، مێیە مەڕ، بەز، داشت (بنەڕەت: *eowu* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ میش

ewe neck *noun*

ملی باریک و کز ◌ گردن شمشیری

ewe-necked *adjective*

ملباریک و کز ◌ گردنشمشیری

ewer /ˈju:ə(r)/ *noun*

گۆزەلە، تۆنگ، پارچ (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *aquarius* لاتین "ئاوی") ◌ مشربه

Ewing's sarcoma *noun*

جۆرێ لووی مەترسیداری ئێسکی ب.ت. هی ئێسکێکی درێژ یان سێبەندە (بنەڕەت: لە ناوی نەخۆشیناسی ئەمریکایی James Ewing) ◌ سارکومای اوینگ یا بواینگز

ex[1] /eks/ *noun, pl.* exes

1 کۆنەهاوسەر، هاوسەری پێشوو، کۆنەژن، کۆنەمێرد 2 کۆنەدۆست، دۆستی جاران ◌ 1 همسر سابق 2 دوستدختر یا دوستپسر سابق

ex[2] /eks/ *preposition*

1 له 2 بێ، بەبێ: *The price is £1500 ex VAT* ◌ 1 در 2 بدون

ex[3] /eks/ *preposition*
خەرجی بردنی تێناچێ ◌ بدون هزینەی حمل

ex-[1] /eks/ (also e-; ef- before f) *prefix*
پێشگر: 1 دەرەوە، لە دەرەوە، بۆ دەرەوە، لە دەرەوەی، لە: *ex-ship exclude exclude* 2 بەرە سەرێ، رووڵەسەرێ، بۆ سەرێ: *extol* 3 بە تەواوەتی، تەواو، بە تەواوی، بە شێوەیێکی تەواو: *excruciate* 4 ئاماژە بە لابردن یان دەرکردن: *excommunicate* 5 بەبێ، بێ، نە، بێبەری لە، بێبەش لە: *exsanguineous ex-drawing* (بێ‌خوێن) 6 ئەوبەر، بەدەر لە، بەولاوە، لە دەرەوەی، سەرتر لە: *exceed* 7 ئاماژە بە دۆخێکی پێشووتر، پێشوو، هی پێشوو، جاران، کۆنە، قەدیم: *ex-president ex-husband* (بنەڕەت: لە *ex* لاتین "لە دەرەوەی") ◌ پیشوند: 1 خارج از، بیرون از، از خارج، له 2 به سوی بالا 3 کاملاً، به طور کامل 4 اشاره به عزل 5 بدون، محروم از 6 ماوراء، خارج از، برتر از 7 سابق، قبلی، پیشین، گذشته، اسبق

ex-[2] /eks/ (also e-; ef- before f) *prefix*
پێشگر: دەرەوە، بۆ دەرەوە: *exodus* (بنەڕەت: لە *ex* یونانییەوە "بۆ دەرەوە، لە دەرەوە") ◌ پیشوند: بیرون، خارج

exa- *prefix*
پێشگر: ئاماژەیە بە فاکتۆری 10^{18}: *exajoule* ◌ پیشوند: اکسا

exacerbation /ɪɡˌzæsəˈbeɪʃn/ *noun*
1 شێرزە(تر)بوون، خراپ‌تربوون، لێ‌پیس‌کردن، توندتربوون، سەختی، توندی 2 تووڕەیی، رق، نارەحەتی ◌ 1 وخامت، شدت 2 خشم

exact /ɪɡˈzækt/ *adjective*
ورد، راست، بەسەرنج، تەواو، دروست، وەکوو ئەو، وەکیەک، لێکچوو: *an exact copy/replica of the painting* ◌ دقیق، صحیح، همسان

exacting /ɪɡˈzæktɪŋ/ *adjective*
1 سەخت، پڕزەحمەت، پڕئەرک، گران، دژوار 2 ورد، بەسەرنج، سەختگر، توندگر ◌ 1 طاقت‌فرسا، سخت 2 دقیق، سخت‌گیر

exactingly /ɪɡˈzæktɪŋli/ *adverb*
بە وردی، ورد، بە سەرنجەوە ◌ با دقت

exaction /ɪɡˈzækʃn/ *noun*
1 داواکاری، داخوازی 2 داسەپاندن، (بە زۆر) لێ‌وەرگرتن، زەوت‌کردن، لێ‌ساندن، زۆرسێتنی 3 پوول و پارەی زۆری، باج 4 پڕکاری، گرفتاری ◌ 1 مطالبه 2 تحمیل، اجحاف 3 باج 4 مشغله

exactitude /ɪɡˈzæktɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
وردی، وردبوونەوە، دروستی، تەواوی، راستی ◌ دقت، صحت

exactly /ɪɡˈzæktli/ *adverb*
دروست، هەر، تەواو، بە سەرنجەوە، بە وردی، بە دروستی، وایە! هەروایە!: *I know exactly how she felt* ◌ دقیقاً، عیناً، همین طور است!

exactness /ɪɡˈzæktnəs/ *noun*
وردی، وردبوونەوە، دروستی، راستی ◌ دقت، صحت

exaggerated /ɪɡˈzædʒəreɪtɪd/ *adjective*
1 پێوەنراو، زێدەڕۆیانە، هاڕوگێفە، لافانە: *to make greatly/grossly/wildly exaggerated claims* 2 لە رادەبەدەر، لە ئەندازەبەدەر ◌ 1 مبالغه‌آمیز 2 بیش از حد

exaggeratedly /ɪɡˈzædʒəreɪtɪdli/ *adverb*
لە رادەبەدەرانە ◌ به طور افراطی

exaggeration /ɪɡˌzædʒəˈreɪʃn/ *noun*
پێوەنان، زێدەبێژی، ئەندازەبەدەری، زێدەڕەوی، پەرگیری، زێدەگافی، لاف، لافاندن: *a slight/gross/wild -tion* ◌ مبالغه، اغراق، افراط

exaggerative /ɪɡˈzædʒəreɪtɪv/ *adjective*
زۆرپێوەنراو، زێدەبێژانە، لافبێژانە ◌ اغراق‌آمیز

exaggerator /ɪɡˈzædʒəˈreɪtə(r)/ *noun*
(زۆر)پێوەنەر، زێدەبێژ، لافبێژ ◌ مبالغه‌کننده

exaltation /ˌeɡzɔːlˈteɪʃn/ *noun*
1 شاگەشکەیی، شادی، خۆشی زۆر، سەرخۆشی، سەرمەستی 2 سەربەرزی، سەربڵیندی، سەرفرازی 3 پەسن‌دان، پیاهەڵدان، ستایشت 4 (پایە)بەرزکردنەوە، هەڵکشاندن، بردنەسەرەوە ◌ 1 شعف، شادمانی، شوق 2 ستایش 3 سرافرازی 4 تعالی‌بخشی، ترفیع

exalté *noun, adjective*
n کەسێکی سەرخۆش یان خۆشحاڵ *adj* هاندەر، هیواپێدەر، دڵگەرم‌کەر، وروژێنەر ◌ *n* آدم خوشحال *adj* مشوق، مهیج

exalted /ɪɡˈzɔːltɪd/ *adjective*
1 (بە شۆخی یان فەرمی) بەرز، بڵیند، لەسەرێ، پایەبەرز، سەرفراز، سەربەرز: *You're moving in very -ed circles!* 2 سەرخۆش، سەرمەست، شاگەشکە: *I felt exalted and newly alive* ◌ 1 رفیع، عالی، بلندمرتبه، سرافراز 2 مشعوف

exam /ɪɡˈzæm/ *noun*
تاقی‌کاری، تاقی‌کردنەوە: *to pass/fail an exam* ◌ امتحان

examen /ɛɡˈzeɪmɛn/ *noun*, also examen de conscience
تاقی‌کاری ◌ امتحان

examination /ɪɡˌzæmɪˈneɪʃn/ *noun*
1 تاقی‌کاری، تاقی‌کردنەوە، تازمایشت، ئاروین، لێکدانەوە: *to sit an examination in mathematics* 2 (پزشکی) تێ‌ڕوانین یان لێ‌ڕوانین 3 لێکۆڵینەوە، پەیجۆری، فەکۆلین 4 لێ‌پرسینەوە ◌ 1 امتحان 2 معاینه 3 بررسی،

تحقیق 4 بازرسی
examinee /ɪɡˌzæmɪˈniː/ *noun*
کەسێ کە تاقیکاری دەدا، تاقیکاریدەر، تاقیکراو ◌ امتحان‌دهنده
examiner /ɪɡˈzæmɪnə(r)/ *noun*
تاقیکاریدەرهێن، دەرهێنەری تاقیکاری ◌ ممتحن
example /ɪɡˈzɑːmpl, US -ˈzæmpl/ *noun*
1 نموونە، میناک، وێنە، بابەت، سەرمەشق: *This dictionary has many examples of how words are used* 2 ڕێگا، ڕێوشوێن 3 وانە، پەند، چام 4 هاوتا، تا، وێنە ◌ 1 مثال، نمونه، مورد، الگو 2 روش 3 عبرت 4 مانند
exampled *adjective*
خاوەن‌وێنە، نموونەی هەیە، تای هەیە ◌ دارای مانند
exanthema /ɪkˈsanθɪmə, US ˌɛksanˈθiːmə/ *noun, pl.* exanthemata
زیپکە، گەرمەژنە ◌ جوش، بثورات جلدی
exanthematic *adjective*
سەربە زیپکە یان گەرمەژنە ◌ وابسته به جوش یا بثورات جلدی
exarch /ˈɛksɑːk/ *noun*
1 (کلیسەی ئۆرتۆدۆکس) گەورەئۆسقوف، سەرئۆسقوف 2 (مێژوویی) ستانوانی هەرێمێکی دوور لە ئیمپراتۆری بیزانتین (بنەڕەت: لە *exarkhos* یونانی، لە -*ex* "لە دەرەوەی" + *arkhos* "میر") ◌ 1 اسقف اعظم 2 استاندار
exarchate /ˈɛksɑːkeɪt/ *noun*
(مێژوویی) هەرێمی بەڕێوەبراو لە لایەن exarch ـەوە ◌ اکسارکیت
exasperated /ɪɡˈzæspəreɪtɪd, US -ˈzɑːsp-/ *adjective*
تووڕە، ڕقهەستاو، جاڕز، نارزی، سەخت ◌ عصبانی، خشمگین
exasperating /ɪɡˈzæspəreɪtɪŋ, US -ˈzɑːsp-/ *adjective*
ڕقهەستێن، تووڕەکەر، شێتکەر (exasperatingly *adv*) ◌ عصبانی‌کننده
exasperation /ɪɡˌzæspəˈreɪʃn, US -ˈzɑːsp-/ *noun*
ڕقهەستاوی، قەڵسی، تووڕەیی، جاڕزی، نگرین، نازر: *a groan/look/sigh of exasperation* ◌ عصبانیت
Excalibur *noun*
ئێکسکالیبور: شمشێرەکەی ئارتور Arthur (پادشا) ◌ اکسکالیبور
ex cathedra /ˌeks kəˈθiːdrə/ *adverb, adjective*
1 (فەرمی و دینی) لە جێی دەسەڵاتەوە، بەپێی (پێویستبوونی) دەسەڵات، بەپێی دەسەڵاتی پێسپێردراوەوە: *The Pope was speaking ex cathedra* 2 دەسەڵاتدارانە ◌ 1 به مقتضای قدرت 2 قدرت‌مدارانه
excavation /ˌekskəˈveɪʃn/ *noun*
1 هەڵکەندن، کۆڵین، هەڵکۆڵین، دانەوە، کنەکاری، لەژێرخۆڵ‌دەرهێنان: *The -avations are open to the public* 2 قوڵکە، چاڵ 3 شوێنی هەڵکەندن یان هەڵکۆڵین (بنەڕەت: لە *excavare* ،*excavat-* لاتین "هەڵکەندن و دەردان، بۆش‌کردن "hollow out") ◌ 1 حفر، کاوش، حفاری 2 گودال 3 محل حفاری
excavator /ˈekskəveɪtə(r)/ *noun*
1 کنەکار، هەڵکەن، کۆڵینگەر 2 دەزگای هەڵکەندن یان دانەوە، لودێر، ئەتلەس ◌ 1 حفار، کاوشگر 2 ماشین حفاری
exceeding *adjective, adverb*
(کۆن) لەرادەبەدەر، یەکجار زۆر، بێ‌ئەندازە ◌ فوق‌العاده
exceedingly /ɪkˈsiːdɪŋli/ *adverb*
(فەرمی) لەرادەبەدەر(انە)، یەکجار زۆر، exceptionally ،very ،extremely ◌ فوق‌العاده
excellence /ˈeksələns/ *noun*
سەرکەوتن، یەکجار باش‌بوون، لەسەرتربوون، باش‌تری، سەرتریی، بەسەداشکانەوە، سەرووەیی، باڵاتریی، باشی، چاکی، ئیمتیاز، قان: *a reputation for academic -ellence* ◌ تفوق، برتری، تعالی، علو، مزیت
Excellency /ˈeksələnsi/ *noun*
بەڕێز، ڕێزدار، جەنابی بەڕێز ◌ عالی‌جناب، جناب عالی
excellent /ˈeksələnt/ *adjective*
لەسەرەوە، باش، عال، یەکجارباش، قۆز، خاس، چاک، یەکجار باشە!: *an excellent meal* ◊ *excellent service* ◌ عالی، فوق‌العاده، عالی است!
excellently /ˈeksələntli/ *adverb*
زۆر چاک، یەکجار باش ◌ بسیار خوب
excelsior /ɛkˈsɛlsɪɔː/ *adjective, noun*
adj باشتر، چاتر، عالتر *n* تەڵەزمە، تەلاش‌وتەڵەزم، ورکەدار، خاکەدار ◌ *adj* عالی‌تر، بهتر *n* تراشه
except /ɪkˈsept/ *preposition, conjunction*
بێجگەلە، جگەلە، ژبلی، مەگەر، ئاوارتە، unless: *They all came* ◊ *daily except Sundays* ◊ *Our dresses were the same -cept mine was red* ◊ *except Baram* ◌ بجز، به استثنای
excepted *adjective*
بێجگەلە، جگەلە، مەگەر ◌ به استثنای
excepting *preposition*
بێجگەلە، جگەلە، جیا لە، بەبێ، بەدەر لە ◌ بجز، جز

exception /ɪk'sepʃn/ *noun*
1 هەڵاواردن، جگەکردن، جیاکاری، بەدەری، ئاوارتـە 2 شـت یـان بابـەتێکی هـەڵاواردراو، بەدەرە، جەبە، شتی ئاوارتـە 3 ناپەسندکردن، دەربڕینی نارەزایەتی، بەرپەرچ‌دانەوە ◌ 1 استثنا 2 مورد استثنا 3 اعتراض

exceptionable /ɪk'sepʃən(ə)bl/ *adjective*
(فـەرمـی) شـیاوی بەرپـەرچ‌دانـەوە، ناپەسـند دەکـرێ، objectionable (exceptionably *adv*) ◌ قابل اعتراض

exceptional /ɪk'sepʃənl/ *adjective*
ئاوارتە(یی)، هەڵاوارتە، بەدەر، نائاسایی، جەبە، یەکجارباش، بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە، هەڵکەوتوو، :outstanding *an exceptional number of rainy days* ◊ *exceptional skill* ◌ استثنایی، بی‌نظیر، فوق‌العاده

exceptionalism *noun*
ئاوارتـەگـەری: بـاوەڕدۆخی جیـاوازبوون لـە پێودانـگ یـان نۆرمـێ؛ تیـۆری ئاوارتـەگـەری (exceptionalist *adj*) ◌ استثناگرایی

exceptionally /ɪk'sepʃənəli/ *adverb*
بـە شـێوەیەکی ئاوارتـە یـان هـەڵاوارتـە، نائاسایی‌یانە ◌ به طور استثنایی

exceptive /ɪk'septɪv/ *adjective*
ئاوارتە(یی)، هەڵاوارتەیی، نائاسایی ◌ استثنایی

excerpt /'eksɜːpt, US -sɜːrpt/ *noun*
بڕگە، پارچە، تیکە، کۆپلە، پارچەی هەڵبژاردە: *Read the following excerpt from one of Milton's poems* ◌ قطعه، گزیده، قطعه‌ی منتخب

excess /ɪk'ses/ *noun, adjective*
n 1 زیـادەڕەوی، رادەبـەزێنی، لـە ئەندازەدەرچوون، بێ‌درێژی، بێ‌پارێزی 2 زیاد، زیـادی، زیـایی، زیـاتر لـە پێویـست، زۆری، سەرووزیاد، زیدە: *You can throw away any excess* 3 برێکی زیاد 4 دەسبڵاوی 5 (excesses) زیـدەڕەوی‌یـەکان، خـراپکـاری‌یـەکان، تونڕەوی‌یەکان، تاوانەکان، دەس‌درێژی‌یەکان 6 هەڵـسوکـەوتی نائاسـایی و توندڕەوانـە *adj* زیادی، زیایی، زیاد ◌ *n* 1 افراط 2 مازاد، وفور 3 مقـدار اضـافی 4 اسـراف 5 (در جمـع) فجـایع، تجاوزات 6 رفتار غیرعادی و افراط‌آمیز *adj* اضافی

excess baggage *noun*
سەربار، زیدەبار، ناوبار، ناقبار، ناوکۆ، مزۆدک ◌ اضافه‌بار

excess demand *noun*
زیـدەداخوازی، داوا(کـار)ی زیـادی، داخـوازی زیادی ◌ تقاضای اضافی

excess fare *noun*
سـەرکرێ، زیدەکرێ، کرێی زیـادی ◌ کرایـەی اضافی

excessive /ɪk'sesɪv/ *adjective*
زیـاد، لـە رادەبـەدەر، لـە ئەندازەبـەدەر، بـێ‌داد، :inordinate :immoderate *The amounts she borrowed were not excessive* ◌ مفـرط، بیش از حد

excessively /ɪk'sesɪvli/ *adverb*
لـە رادەبـەدەر، خـراپ، لـە ئەندازەبەدەرانـە: *excessively high prices* ◌ به حد افراط

excessiveness /ɪk'sesɪvnəs/ *noun*
زیادی، لە رادەبەدەری، لە ئەندازەبەدەری ◌ بیش از حد بودن

excess luggage = excess baggage

excess postage *noun*
خەرج یان تێچوونی پۆستی زیادی، زیدەپۆستی، داشکاندن یان لێ‌دەرکردنی پارە (یان پـوول) ◌ کسر تمبر

excess supply *noun*
زیدەبەرهـەم، زیدەخـستنەبازار، خـستنەڕووی زیادی، خستنەبازاری زیادی، زیادی خستنەبازار ◌ عرضه‌ی اضافی

exchange /ɪks'tʃeɪndʒ/ *noun*
1 ئـاڵوویـر، گۆڕینـەوە، سەربەسـەر، ئاڵـشت، ئاڵوگۆڕ: *2 an exchange of glances/insults* گۆڕین (دراو) 3 بورس، بازاڕ 4 پارەگۆڕینەوە، سـەڕڕافی: *5 currency exchange facilities* دمەدمـە، شەڕەقـسە، مـشتومـڕ 6 ناوەنـدی تەلـەفون، تەلـەفون‌خانـە ◌ 1 مبادلـه، تبـادل، معاوضه 2 تبدیل (ارز) 3 بورس 4 صرافی 5 جر و بحث 6 مرکز تلفن

exchangeability /ɪks,tʃeɪndʒə'bɪləti/ *noun*
لەگۆڕینـەوەهاتوویی، لـەئاڵوگۆڕهـاتوویی ◌ قابلیت تعویض، مبادله‌پذیری

exchangeable /ɪks'tʃeɪndʒəbl/ *adjective*
لەگۆڕینـەوەهاتوو، دەگـۆڕدرێ، دەگۆڕدرێتـەوە، لـەئاڵوگۆڕهـاتوو: *These tokens are exchangeable for DVDs only* ◌ قابـل تعویض، مبادله‌پذیر

exchange economy *noun*
ئابووری گۆڕینەوەیی یان ئاڵوگۆڕی ◌ اقتـصاد مبادله‌ای

exchange force *noun*
هێزی گۆڕینەوەیی، هێزی گۆڕینـەوە ◌ نیـروی تبادلی

exchange rate *noun*
بەهای پارەی وڵاتێ لەچاو پارەی وڵاتێکی‌تر، نرخی گۆڕینی دراو، نرخ یان بایی گۆڕینـەوە ◌ نرخ برابری

exchange rate mechanism *noun*
میکـانیزمی کـۆنترۆڵکـردنی exchange rate نێوان پارەی وڵاتێک و وڵاتێکی‌تر ◌ سـازوکار نرخ برابری

exchange reaction *noun*

(کیمیا) کاردانەوە یان پەرچەکرداری گۆڕینەوەیی ◌ واکنش تبادلی

exchequer /ɪks'tʃekə(r)/ *noun*
1 گەنجینە، خەزانە، خەزێنە (حکومەت) 2 (the Exchequer) (لە بریتانیا) وەزارەت یان شالیارگەی دارایی (بەرپرسی پارەی گشتی) ◌ 1 خزانه 2 (the Exchequer) وزارت خزانەداری

excipient /ɛk'sɪpɪənt/ *noun*
مەتریالی روون یان تراوکەرەوەی دەرمان ◌ اکسیپینت

excise /'eksaɪz/ *noun*
1 باج (ناراستەوخۆ، لەسەر کەل‌وپەلی نێوەوی وڵات) 2 بەڕێوەبەرایەتی باج ◌ 1 باج غیرمستقیم 2 ادارەی مالیات

exciseman *noun, pl.* excisemen
باج‌گر ◌ مأمور وصول مالیات

excision /ɪk'sɪʒn/ *noun*
1 (پزشکی) هەڵکێشان، دەرکێشان، بڕین، لابردن، هەڵگرتن: *to demonstrate three types of surgical excision* 2 لابردن، پەڕاندن، قرتاندن، سانسۆر: *The numerous excisions have destroyed the literary value of the text* ◌ 1 برداشتن، قطع 2 سانسور

excitability /ɪk,saɪtə'bɪləti/ *noun, also* excitableness
لەورووژانهاتوویی، (زوو)بزواوی، لەخرۆشانهاتوویی، زووخرۆشاوی ◌ تحریک‌پذیری

excitable /ɪk'saɪtəbl/ *adjective*
لەورووژانهاتوو، (زوو)بزواو، دەبزوێنری: *excitable cells*، لەخرۆشانهاتوو، وروژاو، هەژیو، فیشەکی، زووهەڵچوو، زوو دێتەجۆش، جینگزی، ئاڵەتی، هەڵتوز، زووخرۆشاو، هەڵچوو ◌ تحریک‌پذیر، عصبی

excitant /'eksɪt(ə)nt, ɪk'sʌɪt(ə)nt, ɛk-/ *adjective, noun*
وروژێنەر، هەژێنەر، خرۆشێنەر، هاندەر: *excitant drugs* ◌ مهیج

excited /ɪk'saɪtɪd/ *adjective*
خرۆشاو، هەژیو، وروژاو، بزواو، شاگەشکە ◌ هیجان‌زده

excitedly /ɪk'saɪtɪdli/ *adverb*
وروژاوانە، بە خرۆشانەوە ◌ با هیجان

excitement /ɪk'saɪtmənt/ *noun, also* excitation
1 شاگەشکەیی، وروژان، خرۆشان، ئاروژان، هەژان، خرۆش، جۆش‌وخرۆش، جۆش، بزوان 2 بزواندن، هاندان، وروژاندن، خرۆشاندن، هەژاندن 3 رووداوی هەژێنەر، شتی وروژێنەر ◌ 1 هیجان، برانگیختگی 2 تحریک، تهییج 3 واقعەی هیجان‌انگیز، چیز مهیج

exciter *noun*
1 وروژێنەر، هەژێنەر، هاندەر 2 ئاژاوەگێر ◌ 1 انگیزان 2 آشوب‌گر

exciting /ɪk'saɪtɪŋ/ *adjective*
وروژێنەر، هەژێنەر، هاندەر، بزوێنەر: *an exciting story/discovery* ◌ مهیج

excitingly /ɪk'saɪtɪŋli/ *adverb*
وروژێنەرانە، هاندەرانە، هەژێنەرانە ◌ به طور هیجان‌انگیز

excitive *adjective*
وروژێنەر، هەژێنەر، هاندەر، بزوێنەر ◌ مهیج

excitor *noun*
1 (کارەندامناسی) دەماری وروژێنەر، دەماری هاندەر 2 ئاژاوەگێر ◌ 1 عصب محرک 2 آشوب‌گر

excl *abbreviation* 1 excluding 2 exclusive

exclamation /,ekskl ə'meɪʃn/ *noun*
1 سەرسوورمان، تاسان، دەربڕینی سەرسوورمان 2 هاوار، ناڵە 3 ئاگادارکردنەوە، هۆژداری 4 نیشانەی سەرسوورمان ◌ 1 شگفتی، اظهار شگفت 2 فریاد 3 اخطار 4 علامت تعجب

exclamation mark *noun,* US exclamation point
نیشانەی سەرسوورمان (!) ◌ علامت تعجب

exclamatory /ɪk'sklæmətri, ek-, US -tɔ:ri/ *adjective*
سەرسوورهێنەرانە، سەرسوورمێن، سەرسوورمانی تیایە یا دەردەبڕێ: *an -tory phrase* ◌ تعجبی

exclave /'ɛkskleɪv/ *noun*
بەشێکی خاکی وڵاتێ کە خاکی بێگانە تەواو دەوری داوە (بڕوانە enclave، لە -ex[1] + enclave) ◌ اکسکلیو

exclosure /ɪk'skləʊʒə, US ɛk-/ *noun*
ناوچەیێ کە گیانەوەرە ئاوەکییەکانی تیا دەردەکرێ ◌ اکسکلوسور

excluding /ɪk'sklu:dɪŋ/ *preposition*
بێجگەلە، جگەلە، ژبلی: *Lunch costs £10 per person, excluding drinks* ◌ بجز، به غیر از

exclusion /ɪk'sklu:ʒn/ *noun*
1 رێ(گە)نەدان، نەهێشتن، پێش‌گرتن، بەرگرتن، بەرگیری، رێلێ‌گرتن، لەدەرەوە راگرتن 2 رێ‌گرتن لە هاتنەژوورەوە، قەدەغەکردن، دەرکردن، وەدەرنان، دەرپەڕاندن، پەرکردن، پاتراندن، خستنەدەرەوە: *Exclusion of air creates a vacuum in the bottle* 3 بێبەری، بێبەشی، بێبەش‌کردن، بێبەری‌کردن 4 هەڵاواردن، ئاوارتە 5 لابردن 6 لەبەرچاونەگرتن، گوێ‌پێنەدان 7 بەربەندی (exclusionary *adj*) ◌ 1 منع ورود 2 اخراج، طرد 3 محرومیت، محروم‌سازی 4 استثنا 5 حذف 6 صرف‌نظر 7 تحریم

exclusion principle *noun, also* Pauli exclusion principle

بنەمای پاوان: بنەمایێکی فیزیک کە پێی وایە دوو پارچۆلکە (وەک ئێلێکترۆنەکان) لە گەردیلە یان گەردیلەیەکدا ناتوانن هەمان دەستە ژمارەی کوانتۆمی هەبێ ◌ اصل انحصار

exclusion zone *noun*
ناوچەی بەربەندکراو یا قەدەغەکراو ◌ منطقەی ممنوعه

exclusive /ɪk'sklu:sɪv/ *adjective, noun*
adj 1 تایبەتی، تایبەتدراو، تەرخانکراو، بێهاوتا: *exclusive rights to televise the World Cup* 2 داخراو (دەستە یان کۆمەڵەیێ)، پاوانکراو، تایبەتی، قۆرخکراو: *He belongs to an exclusive club* 3 هەڵبژاردە 4 تەنیا، تاک *n* (بابەت، هەواڵ یان چیرۆکێ) تایبەتدراو، تەرخانکراو (رۆژنامە یا کۆڤار)، راپۆری تایبەتی ◌ *adj* 1 خصوصی، منحصر به فرد 2 بسته، انحصاری 3 گزیده 4 صرف *n* گزارش اختصاصی

exclusively /ɪk'sklu:sɪvli/ *adverb*
تەنیا، بەتەنیا، بە تایبەت: *a charity that relies almost exclusively on voluntary contributions* ◌ صرفاً، منحصراً

exclusiveness /ɪk'sklu:sɪvnəs/ *noun*, also exclusivity /ˌeksklu:'sɪvəti/
بێهاوتابوون، تاکبوون، بەتەنیابوون ◌ منحصر به فرد بودن

exclusive of *preposition*
بێجگەلە، جگەلە، بێ: *there were four of us exclusive of the guide* ◌ بجز، بدون

excogitation /eksˌkɑ:dʒɪ'teɪʃn/ *noun*
1 لێکۆڵینەوە، بیرکردنەوە، (تێ)رامان، هزر 2 داهێنان ◌ 1 بررسی، تفکر، اندیشه 2 اختراع

excogitative /eks'kɑ:dʒətertɪv/ *adjective*
داهێنەرانە، بیری، هزری ◌ اختراعی، اندیشه‌ای

excommunicable /ˌekskə'mju:nəkəbəl/ *adjective*
شیاوی بێبەریکردن یان تەکفیر ◌ شایستەی تکفیر

excommunicant /ˌɛkskə'mju:nɪk(ə)nt/ *noun*
کەسی تەکفیرکراو یان دەرکراو ◌ آدم تکفیرشده

excommunicate /ˌɛkskə'mju:nɪkət/ *adjective, noun*
adj بێبەریکرداو، دەرکراو، تەکفیرکراو *n* کەسی تەکفیرکراو ◌ *adj* تکفیرشده *n* آدم تکفیرشده

excommunication /ˌekskəˌmju:nɪ'keɪʃn/ *noun*
بێبەریکردن، بێبەشکردن، تەکفیر (بێبەریکردن لە ماف و پریڤیلیجەکانی ئەندامێتی کلێسەی کریستیانیەت ب.ت. کلێسەی کاسۆلیکی رۆمانی)، دەرکردن: *They were threatened with -nication* ◌ تکفیر، اخراج

excommunicative /ˌekskə'mju:nɪkertɪv/ *adjective*
بێبەرییانە ◌ تکفیرآمیز

excommunicator *noun*
بێبەریگەر، تەکفیرکار ◌ تکفیرکننده

excommunicatory /ˌekskə'mju:nɪkətɔ:ri/ *adjective*
بێبەرییانە ◌ تکفیرآمیز

excoriation /ˌɪkˌskɔ:ri'eɪʃn/ *noun*
1 سەرکۆنە، بەسەرداهاتن، بەگژداهاتن، رەخنەی توند 2 رووشان، داماڵکان، تۆخماخکردن، داماڵکاندن، پێستلێکردنەوە ◌ 1 نکوهش، انتقاد شدید 2 خراش، پوستکنی

excrement /'ekskrɪmənt/ *noun*
پیسایی، ریخ، گوو، تەرسەقول، ترۆل، لاز، شیاکە، لاسک، تەرس: *the pollution of drinking water by untreated human excrement* ◌ مدفوع، براز

excremental /ekskrɪ'mɑntl/ *adjective*, also excrementitious /ˌekskrɪme'ntʃəs/
سەربە پیسایی، تەرسی، ریخی ◌ وابسته به مدفوع، فضله‌ای

excrescence /ɪk'skresns/ *noun*
لوو، سندان، گرێ، بەر، کوچکە، لک، قوتکە، زیادەگۆشت، چەکەرە، قوورت: *warty excrescences in the colon* ◌ غده، زائده

excrescent /ɪk'skresnt/ *adjective*
زیادی، قوتەوەبوو، دەرپەڕیو (excrescently *adv*) ◌ زائد

excreta /ɪk'skri:tə/ *noun*
پاشەڕۆ یا دەرهاویشتەی لەش (میز، پیسایی و ئارەق) ◌ فضولات بدن

excretion /ɪk'skri:ʃn/ *noun*
دەرهاویشتن، دەردان، فڕێدان، دەرهاویشتە، پیسایی ◌ دفع، مدفوع

excretory /ɪks'kri:təri, US 'ekskrətɔ:ri/ *adjective*
دەرهاوێژەر، دەردەر، فڕێدەر، سەربە دەرهاویشتن ◌ دفع‌کننده، دفعی

excruciating /ɪk'skru:ʃieɪtɪŋ/ *adjective*
1 بەژان، توند، کەسکوون، بەئازار، بەئێش، گران، سەخت: *excruciating pain* 2 لە رادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر ◌ 1 شدید، حاد 2 افراطی

excruciatingly /ɪk'skru:ʃieɪtɪŋli/ *adverb*
بە توندی، بە سەختی، یەکجار: *excruciatingly embarrassing ◊ uncomfortable -ciatingly ◊ excruciatingly painful ◊ excruciatingly boring* ◌ شدیداً، فوق‌العاده

excruciation /ekˌskru:ʃɪ'eɪʃn/ *noun*
ئازاردان، ئەشکەنجەدان، چەوساندنەوە، چرووسانەوە، رەتاندن، ئێشاندن، ئێشپێگەیاندن،

مۆڵەت یان دەستوور permission لە کۆلێژ یا خوێندنگا بۆ نەهاتنەوەی تەنگەتاوی temporary absence ◌ اکسیات

exec /ɪɡ'zɛk, US ɛɡ-/ = executive

execrable /'eksɪkrəbl/ *adjective*

یەکجار خراپ، ناحەز، ناشیرین، کرێت، بێزاوی، قێزەون، ناخۆش، wretched ،detestable: *execrable hotel food* ◊ *execrable crimes* ◌ افتضاح، شنیع، نفرت‌انگیز

execrably /'eksɪkrəbli/ *adverb*

ناشیرینانە ◌ به طور شنیع

excreted *adjective*

قێزەون، بێزاوی ◌ نفرت‌انگیز

execration /ˌesɪ'kreɪʃn/ *noun*

1 بێزاری، بێزەونی، رقلێبوون، ناخۆشویستن، قینلێبوون، لەعنەت، دۆعالێکردن 2 دەمپیسی، جنێوفرۆشی، دەمشڕی ◌ 1 انزجار، نفرت، نفرین 2 فحاشی

execratoty /'esɪ'kreɪtɔ:rɪ/ *adjective*

بێزەون، جێی رقلێبوون، مایەی قین(لێبوون) ◌ نفرت‌آمیز

executant /ɪɡ'zɛkjʊt(ə)nt, US ɛɡ-/ *noun*

1 راپەڕێنەر، جێبەجێکەر، بەڕێوەبەر، 2 موسیقاژەن performer ◌ 1 مجری 2 نوازنده

executable /'eksəkju:təbl/ *adjective*

(کامپیوتێر، فایل یان بەرنامەیێ) جێبەجێ دەکرێ، جێبەجێ دەبێ، دەکرێ، رادەپەڕێ، ڕان دەبێ ◌ اجراپذیر

execution /ˌeksɪ'kju:ʃn/ *noun*

1 کوشتن، لەسێدارەدان (بە سزای قانوونی‌یەوە): *Over 200 executions were carried out last year* 2 جێبەجێکردن، راپەڕاندن، بەجێهێنان، پیادەکردن، کردن، ئەنجامدان 3 خولقاندن، مامۆستایی، دەسڕەنگینی، شارەزایی، بەرهەمهێنان (فیلم، کتێب و هتد) 4 گرتن، دەس‌بەسەرداگرتن، گلدانەوە 5 شێوەی کردن یان جێبەجێکردن ◌ 1 اعدام 2 اجرا، انجام 3 آفرینش، زبردستی 4 توقیف 5 طرز عمل

executioner /ˌeksɪ'kju:ʃənə(r)/ *noun*

جەلاد، لەسێدارەدەر، پیاوکوژ، میری سەربڕ ◌ جلاد، دژخیم

executive /ɪɡ'zekjətɪv/ *adjective, noun*

1 *adj* راپەڕێنەرانە، بەڕێوەبەر، راپەڕێنەر، هەڵسووڕێنەر، جێبەجێکار: *the executive offices* 2 پایەبەرزانە: *an -ecutive car/home* 1 *n* دەسەڵات یان هێزی جێبەجێکردن یان راپەڕاندن، دەزگای جێبەجێکردن یان راپەڕاندن 2 دەستەی جێبەجێکردن، لێژنەی راپەڕاندن 3 بەڕێوەبەر (executively *adv*) ◌ 1 *adj* 2 اجرایی، اجراکننده 2 اعیانی 1 *n* قوه مجریه 2 هیأت اجرائی 3 مدیر

ئازاری توند ◌ تعذیب، عذاب شدید

exculpation /ˌekskʌl'peɪʃn/ *noun*

(بە)بێ‌گوناهی (ناسران)، بێ‌تاوانی، پاکانە، ڕووسووری ◌ تبرئه، برائت

exculpatory /ɪk'skʌlpeɪtəʊrɪ, US -tɔrɪ/ *adjective*

لەگەڵ پاکانە، بێ‌گوناهانە ◌ تبرئه‌آمیز

excurrent /ek:skɜ:rənt/ *adjective*

دەر(ە)ڕێژ، هەڵقوڵیو، لێ‌دەرەوەهاتوو، دەرپەڕیو ◌ جاری‌شونده

excursion /ɪk'skɜ:ʃn, US ɪk'skɜ:rʒn/ *noun*

1 گەڕان (بە دەستە)، گەڕوانی، گەشت، سەیران، سەیاحەت، تور 2 لادان، لەڕێ‌دەرچوون ◌ 1 گردش، سیاحت، تور 2 انحراف

excursionist *noun*

گەڕوان، گەڕیدە، گەشتیار ◌ سیاح

excursive /ɪk'skɜ:sɪv/ *adjective*

1 گەڕۆک، سەرلێشێواو، ئاوارە، لاداو، ڕێهەڵکردوو، لەڕێ‌دەرچوو، خریایی 2 لێک‌هەڵوەشاو، لێک‌ترازاو ◌ 1 سیار، سرگردان 2 متقطع، بی‌ربط

excursively /ɪk'skɜ:sɪvli/ *adverb*

لاداوانە، لادەرانە ◌ منحرفانه

excusable /ɪk'skju:zəbl/ *adjective*

شیاوی لێ‌خۆش‌بوون، جەبە دەکرێ، بەخشین‌هەڵگر، دەبەخشرێ، لەبەخشین‌هاتوو (excusably *adv* ;excusableness *n*) ◌ قابل گذشت

excursus /ɪk'skɜ:səs, US ɛk-/ *noun*, same or excursuses

1 پاشکۆ (ڕوونکردنەوەی خاڵێ لە کتێب) 2 لادان (لە باسی دەقێکی نووسراو) ◌ 1 ضمیمه 2 انحراف، گریز

excusatory /ɪk'skju:zətɔ:rɪ/ *adjective*

لێبووردن‌خوازانە، بە لێبووردن‌خوازی‌یەوە ◌ با عذرخواهی

excuse /ɪk'skju:s/ *noun*

1 بیانوو، بۆنە، بەهانە، بیانک، پەڵپ، هەواڵە بە گەواڵە، دەساوێز، بیانووی ژێرانە: *Late again! What's your excuse this time?* 2 لێبووردن‌خوازی ◌ 1 عذر، بهانه، دلیل معقول 2 پوزش‌خواهی

excused *adjective*

لێبووراو، بەخشراو، جەبەکراو، ئازاد ◌ معاف

excuse-me *noun*

(نافەرمی) بمبوورە، جۆرێ سەما یان هەڵپەڕکێ ◌ اکس‌کیوزمی

ex-directory *adjective*

نەنووسراو، نهێنی، نەهێنی (ژمارەیێ لە ژمارەنامەی تەلەفوندا)، unlisted ◌ محرمانه

exeat /'ɛksɪat/ *noun*

executive board *noun*
دەستەی جێبەجێکردن، لیژنەی ڕاپەڕاندن ۞ هیأت اجرایی

executive committee *noun*
دەستەی جێبەجێکردن، لیژنەی ڕاپەڕاندن ۞ هیأت عامل

executive council *noun*
ئەنجومەنی جێبەجێکردن، ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن ۞ مجلس اجرایی

executive director *noun*
بەڕێوەبەری جێبەجێکردن ۞ مدیر اجرایی

executive officer *noun*
کاربەدەستی جێبەجێکردن یان ڕاپەڕاندن ۞ مأمور اجرایی

executive privilege *noun*
ئیمتیاز یان پریڤیلیجی ڕاپەڕاندن یان جێبەجێکردن ۞ امتیاز اجرایی

executive session *noun*
کۆبوونەوەی نهێنی دەستەی جێبەجێکردن یان لیژنەی ڕاپەڕاندن ۞ جلسەی محرمانەی هیأت اجرائی

executor[1] /ɪgˈzekjətə(r)/ *noun*
سەرووەسیەت، وەسی، سەرپەرشت، ڕاسپێراو ۞ وصی، قیّم

executor[2] /ɪgˈzekjətə(r)/ *noun*
ڕاپەڕێنەر، جێبەجێکەر: *She appointed him executor of her will* ۞ اجراکننده

executorial /-ˈtɔːrɪəl/ *adjective*
(دەگمەن) ڕاپەڕێنەرانە، جێبەجێکەرانە ۞ اجرایی

executoship *noun*
سەرووەسیتی، سەرپەرشتی ۞ وصایت

executrix /ɪgˈzɛkjuːtrɪks, ɛg-/ *noun, pl.* executrices /-trɪsiːz/ or executrixes
سەرووەسیت، سەرپەرشت، وەسی (ژن) ۞ وصی، قیّمه

exedra /ˈɛksɪdrə, ɪkˈsiːdrə, ɛk-/ *noun, pl.* exedrae /-driː/
(بیناسازی) میز یان سەکۆی دانیشتن ۞ سکوی نشیمن

exegesis /ˌeksɪˈdʒiːsɪs/ *noun, pl.* exegeses /-siːz/
لێکدانەوە، ئازەنتی، ڕاڤە، شیکردنەوە (ب.ت. نووسراوەیەکی دینی؛ بنەڕەت: *exēgēsis* یۆنانی، لە *exēgeisthai* "لێکدانەوە") ۞ تفسیر

exegete /ˈɛksɪdʒiːt/ *noun*
لێکدەرەوە، شیکەرەوە، ڕاڤەکار (کتێبی پیرۆز) ۞ مفسر

exegetic /-ˈdʒɛtɪk/ *adjective*, also exegetical
لێکدانەوەیی، شیکردنەوەیی، ڕاڤەیی ۞ تفسیری

exegetics *noun, pl.*
زانستی لێکدانەوە، ڕاڤەناسی ۞ علم تفسیر

exemplar /ɪgˈzemplɑː(r)/ *noun*
نموونە، میناک، وێنە، سەرنموونە، نموونەی دیار، سەرمەشق، هاوتا، وێنە: *an exemplar of medieval architecture* ۞ اسوه، مثال بارز، سرمشق، نظیر

exemplarily *adverb*
بە شێوەیێکی نموونە ۞ به طور نمونه

exemplary /ɪgˈzempləri/ *adjective*
1 نموونە، میناک، سەرمەشق: *Her behaviour was exemplary* 2 شایانی لاسایی کردنەوە، پەسەند، یەکجارباش، پەسەند. 3 commendable ئاگادارکەرەوە، پەندئاوی ۞ 1 نمونه، سرمشق 2 درخور پیروی 3 اخطاردهنده

exampli gratia /ɪgˈzemplɪ ˈgreɪʃɪə/ *adverb*
(لاتین) بۆ نموونە، بۆ وێنە (بە کورتی eg. دەنووسرێ) ۞ مثلاً

exemplification /ɪgˌzemplɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 نموونەهێنانەوە، تێگەیاندن بە نموونە، هەڵدانی نموونە یان وێنە 2 لەبەرهەڵگرتنەوە 3 نموونە، میناک، وێنە ۞ 1 ذکر مثال 2 استنساخ 3 مثال

exemplum /ɪgˈzɛmpləm, ɛg-/ *noun*, exempla
نموونە، میناک، مودێل: *an exemplum of heroism* ۞ مثال، الگو

exempt /ɪgˈzempt/ *adjective, noun*
adj (بێ)بەخشراو، تەرخان، جەبەکراو، هەڵاوێردراو، هەڵاوێردە *n* کەسێکی تەرخان یان بەخشراو لە باج ۞ *adj* معاف *n* اگزمپت

exempted *adjective*
(بێ)بەخشراو، تەرخان، جەبەکراو، هەڵاوێردراو، هەڵاوێردە ۞ معاف

exemption /ɪgˈzempʃn/ *noun*
1 بەخشراوی، هەڵاوێردراوی، جەبە 2 تەرخانبوون، تەرخانیتی، بەخشران لە باج ۞ 1 معافیت 2 معافیت از مالیات

exenteration /ɪkˌsɛntəˈreɪʃ(ə)n, US ɛk-/ *noun*
1 هەناودەرکێشان، نێوزگدەرهێنان 2 دەرهێنانی گۆی چاو و شتەکانی تری نێو چاڵی چاو ۞ 1 اندرونەبرداری 2 اکسنتراسیون

exequatur /ˌeksɪˈkweɪtə/ *noun*
بەرات، دەستوورنامەی کۆنسول یان نوێنەرێکی تری حکومەتی بیانی (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "لەی گەرێ با بیکا") ۞ روانامه

exequies /ˈeksɪkwɪ/ *noun, pl., sing* exequy
(فەرمی) ڕێوڕەسمی ناشتن ۞ مراسم تدفین

exercise /ˈeksəsaɪz, US -sərs-/ *noun*
1 وەرزش، وەرزشت: *Swimming is good exercise* 2 مەشق، تەمرین 3 کارکردن، بەکارهێنان، کەڵک لێوەرگرتن، خستنەکار،

لەکارکردن، کارپێکردن 4 مەشقی سەربازی، ڕاهێنان، مانۆڤر 5 (exercises) (سەربازی) مەشق، ڕاهێنان، مانۆڤر 6 ڕێوڕەسم، ئاهەنگ ⬡ 1 ورزش 2 تمرین 3 بەکارگیری، اعمال، استفاده 4 مانور 5 (در جمع) مانور 6 مراسم

exercise bike *noun*
چەرخی مەشق، دووچەرخەی مەشق ⬡ دوچرخەی تمرین

exercise book *noun*
دەفتەرۆکە، دەفتەرچە، پەڕاوی چکۆلە ⬡ دفترچه

exercise yard *noun*
حەوشەی مەشق یان ڕاهێنان (لە زیندانا) ⬡ حصار تمرین ورزش

exercitation /ɪɡˌzɜːsəˈteɪʃn/ *noun*
مەشق، کارکردن، تەمرین ⬡ تمرین

exergue /ɪkˈsəːɡ, ɛkˈsəːɡ, ˈɛksəːɡ/ *noun*
1 جێگای نووسراوەی نیشان یان کۆین، جێگای ڕێکەوت 2 لێوار یان قەراخی کۆین ⬡ 1 اکسرگو 2 حاشیەی سکه

exertion /ɪɡˈzɜːʃn, US -ˈzɜːrʃ-/ *noun*
1 هەوڵ، تێکۆشان، کردوکۆش، تەقەلا، ڕەتان، زەحمەت، ڕەنج، تقەلەخۆدان، لێنەوین، هێزلێنان، هێزلێدان، چالاکی جەستەیی یان هۆشی: *He needed to relax after the exertions of a busy day at work* 2 بەکارهێنان، خستنەکار: *the exertion of force/strength/authority* ⬡ 1 تلاش، تقلا، زحمت، سختی، زورورزی، فعالیت بدنی یا ذهنی 2 اعمال

exertive /ɪɡˈzɜːtɪv/ *adjective*
لێنەویو، نەویو، هێزلێنەر ⬡ زورزننده

exfiltration *noun*
پاشەکشێ، کشانەوە (سەرباز یان سیخوڕ بە نهێنی) ⬡ عقب‌نشینی

exfoliant *noun*
دەرمانێ بۆ لابردنی خانە مردووەکانی پێست ⬡ اکسفولیانت

exfoliation /eksˌfəʊliˈeɪʃn/ *noun*
1 توێکڵ‌فڕێدان، کرانەوە 2 توێ‌توێ‌بوون، پێستەپێستەبوون 3 توێکڵ، توێژ، توێخ 4 تاشین ⬡ 1 پوست‌اندازی 2 ورقه‌ورقه شدن 3 پوسته 4 تراش

ex gratia /ˌeks ˈɡreɪʃə/ *adjective, adverb*
(لاتین) پیاوەتی‌یانە، لە ڕووی پیاوەتی‌یەوە، نەدانەوە ⬡ بلاعوض

ex gratia payment *noun*
(لاتین) پێدانی پیاوەتی‌یانە، ناتەرکانە، پێدانی لە ڕووی پیاوەتی‌یەوە یان نەدانەوەیی ⬡ پرداخت بلاعوض

exhalant /ekˈsheɪlənt/ *adjective*, also exhalent
هەڵمیو، سەرچوو، سەروەڕۆ: *an exhalant siphon of a clam* ⬡ متصاعد

exhalation /ˌekshəˈleɪʃn/ *noun*
1 هەناسەدانەوە 2 دانەدەری، دەرکردن، (هەڵم، گاز و هتد) emanation ⬡ 1 بازدم 2 برون‌داد

exhaust /ɪɡˈzɔːst/ *noun*
1 ئیگزۆز، هەڵمدانەوە، گازدانەوە 2 دووکەڵی ئیگزۆز 3 لوولە یان بۆری ئیگزۆز، لوولەدووکەڵ ⬡ 1 اگزوز 2 دود اگزوز 3 لوله‌ی اگزوز

exhausted /ɪɡˈzɔːstɪd/ *adjective*
1 ماندوو، شەکەت، هیلاک، کەوەڕە، ڕەتاو، بێ‌قەوەت، لەپەل‌وپۆکەوتوو، لەپێ‌کەوتوو: *to feel completely/utterly exhausted* ◊ *The exhausted climbers were rescued by helicopter* 2 تەواوبوو، هەڵچۆڕاو، بەکارهێنراو: *You cannot grow crops on exhausted land* (exhaustedly /ɪɡˈzɔːstɪdli/ *adv*) ⬡ 1 خسته، ازتوان‌افتاده 2 تمام‌شده

exhaustible /ɪɡˈzɔːstəbl/ *adjective*
کەم، بەرتەسک، هەڵدەچۆڕێ، تەواو دەبێ ⬡ تمام‌شدنی

exhausting /ɪɡˈzɔːstɪŋ/ *adjective*
شەکەت‌کەر، ماندووکەر، لەبن‌هێنەر، پرووکێنەر، سەخت: *an exhausting day at work* (exhaustingly /ɪɡˈzɔːstɪŋli/ *adv*) ⬡ خسته‌کننده، فرساینده

exhaustion /ɪɡˈzɔːstʃən/ *noun*
1 لەپێکەوتن، زۆرماندوویی، ڕەتان، شەکەتی: *suffering from physical/mental/nervous exhaustion* 2 هەڵچۆڕان، لەبن‌هاتن، تەواوبوون، بەکارهێنران، لەبن‌هێنان، خلاس‌بوون، دواهاتن، تەواوکردن، بەتاڵکردن: *the exhaustion of natural resources* ⬡ 1 ازپاافتادگی، فرسودگی 2 اتمام، تخلیه

exhaustive /ɪɡˈzɔːstɪv/ *adjective*
گشتگیر، گشتگرەوە، تەواو، گش(ت)لایەنە، تەواو، دووروودرێژ، thorough: *an exhaustive investigation* ◊ *exhaustive research/tests* ◊ *This list is not intended to be exhaustive* (exhaustiveness *n*; exhaustivity *n*) ⬡ جامع، فراگیر، کامل

exhaustively /ɪɡˈzɔːstɪvli/ *adverb*
گشتگیرانە، گش‌لایەنانە، بە شێوەیەکی تەواو: *Every product is exhaustively tested before being sold* ⬡ به نحو جامعی

exhaust-pipe *noun*
لوولە یان بۆری ئیگزۆز، لوولەدووکەڵ ⬡ لوله‌ی اگزوز

exhibit /ɪɡˈzɪbɪt/ *noun*
1 شتی بەرچاوخراو، شتێ بۆ ڕانان، کەل‌وپەلی پیشان‌دراو، پیشانە 2 (ماف) بەڵگە 3 دەرخستن،

پیشان‌دان، خستنەڕوو، هەڵخستن 4 (لە ئەمریکا) پیشانگا ◌ 1 کالای نمایشی 2 مدرک 3 ارائه، عرضه 4 نمایشگاه

exhibition /ˌeksɪˈbɪʃn/ *noun*
1 پیشانگا 2 پیشاندان، خستنەبەرچاو، نیشان‌دان، خستنەڕوو، هەڵخستن، نواندن، ڕانان 3 (لە بریتانیا) باربۆ یان پیتاکی خوێندن، یارمەتی خوێندن ◌ 1 نمایشگاه 2 نمایش، عرضه، ارائه 3 کمک هزینەی تحصیلی

exhibitioner *noun*
خوێندکارێ کە لە ڕێگای باربۆی خوێندنەوە درێژە بە خوێندن دەدا، (خوێندکاری) بورسیە ◌ اکزیبیتونر

exhibitionism /ˌeksɪˈbɪʃənɪzəm/ *noun*
1 خۆپیشان‌دان، خۆشیرین‌کردن، خۆنواندن 2 خۆدەرخستن ◌ 1 خودنمایی 2 عورت‌نمایی

exhibitionist /ˌeksɪˈbɪʃənɪst/ *noun*
1 خۆپیشاندەر 2 خۆدەرخەر ◌ 1 خودنما 2 عورت‌نما

exhibitionistic *adjective*
خۆدەرخەرانە، سەربە خۆدەرخستن ◌ وابستە بە عورت‌نمایی

exhibitive /ɪgˈzɪbɪtɪv/ *adjective*
بەرچاوخەر، پیشاندەر ◌ نمایش‌دهندە

exhibitor /ɪgˈzɪbɪtə(r)/ *noun*
1 بەشداریکەر (پیشانگا) 2 پیشاندەر ◌ 1 شرکت‌کنندە 2 نمایش‌دهندە

exhilarated *adjective*
شاگەشکە، شاد، دڵشاد، دڵخۆش، بەکەیف، سەرخۆش، سەرمەست: *I felt exhilarated after a morning of skiing* ◌ مشعوف، بەوجدآمدە

exhilarating /ɪgˈzɪləreɪtɪŋ/ *adjective*
زۆرخۆش، شادی‌هێن، دڵخۆش‌کەر، وروژێنەر، هەژێنەر: *My first parachute jump was an exhilarating experience* (exhilaratingly *adv*) ◌ وجدآور، مهیج

exhilaration /ɪgˌzɪləˈreɪʃn/ *noun*
شادی، دڵخۆشی، شاگەشکەیی، سەرخۆشی، سەرمەستی، خۆشی: *the exhilaration of performing on stage* ◌ وجد، شادمانی، فرح

exhortation /ˌegzɔːˈteɪʃn, US -zɔːrˈt-/ *noun*
1 داوا، داخوازی، پاڕانەوە، تکا 2 هان‌دان، تێن‌دان 3 ڕاسپاردن، ئامۆژگاری‌کردن، نەسیحەت، شیرەت‌کردن 4 ناچارکردن، پێکردن (بە ئامۆژگاری)، پێداگرتن، سووربوون ◌ 1 درخواست، تمنا، التماس 2 تشویق 3 سفارش، اندرزدهی 4 اصرار

exhortative /ɪgˈzɔːtətɪv/ *adjective*, also exhortatory
ئامۆژگاری‌یانە، هان‌دەرانە ◌ نصیحت‌آمیز، ترغیبی

exhumation /ˌekshjuːˈmeɪʃn/ *noun*
قەبردانەوە، گۆڕدانەوە، مردوودەرهێنان (بۆ تاقی‌کردنەوە) ◌ نبش قبر

exigency /ˈeksɪdʒənsi, US ɪgˈzɪdʒ-/ *noun*, also exigence, *pl.* exigencies
1 پێداویستی، (بارودۆخی) تەنگەتاوی، ڕەوشی نائاسایی، ڕەوش یان هەڵومەرجی تەنگەتاوی 2 (exigencies) پێداویستی‌یەکان ◌ 1 ضرورت، وضع فوق‌العادە 2 (در جمع) مقتضیات، ضروریات

exigent /ˈeksɪdʒ(ə)nt, US ˈegzɪ-/ *adjective*
1 تەنگەتاوی، تەنگاڤی، پێویست، دەسبەجێیی، کت‌وپڕی، ناکاوی 2 سەخت، دژوار، قورس، پڕئەرک ◌ 1 اضطراری، فوری، مبرم 2 شاق

exigible /ˈɛksɪdʒɪb(ə)l, US ˈɛgzɪ-/ *adjective*
پێویست، داوا دەکرێ، داواکردەنی ◌ مقتضی، مطالبەکردنی

exiguity /ˌeksəˈgjuːɪti/ *noun*, *pl.* exiguities
کەمی، وردی، بچووکی، scantiness ◌ کمی، خردی

exiguous /egˈzɪgjuəs/ *adjective*
کەم، ورد، بچووک، ناتەواو، نیوەچڵ، *exiguous evidence* :inadequate (exiguousness *n* ;exiguously *adv*) ◌ اندک، ناچیز، خرد

exile /ˈeksaɪl, US ˈegzaɪl/ *noun*
1 دوورخستنەوە، شاربەدەرکردن: *to be/live in exile* 2 کەسی دوورەوەخراو، شاربەدەر: *political exiles* ◌ 1 تبعید 2 شخص تبعیدی

exiled *adjective*
دوورەوەخراو (کەس)، شاربەدەر ◌ تبعیدی

exilic /ɪgˈzɪlɪk, ɪk-, ɛg-, ɛk-/ *adjective*
سەربە سەردەمی شاربەدەری، ب.ت. جووەکان لە بابل لە سەدەی شەشی بەرلە زایین‌دا ◌ اگزیلیک

exine /ˈɛksɪn, US -ʌɪn/ *noun*
(ڕووەکناسی) دەرەپۆش، دەرەڕیشاڵ، بەرگی دەرەوەی دژەرزینی دەنک یان تۆوی هەڵاڵە ◌ اکسین

existence /ɪgˈzɪstəns/ *noun*
1 بوون، بوونەوەری، هەبوون، ژیان، ژین، ژیوار، مان، هەیی، بوونەوەر، بوونایەتی، بوونێتی 2 ڕوودانی ڕاستەقینە: *existence of a state of war* ◌ 1 وجود، هستی، بود، زندگی، حیات، موجود، موجودیت 2 اگزیستنس

existence of God *noun*
بوونی خودا ◌ هستی خداوند

existence symbol *noun*
هێمای بوون ◌ نماد وجودی

existent /ɪɡˈzɪstənt/ *adjective, noun*
بوونـەوەر، ژینـەوەر، هەیـە، هـەیی، existing: (فەلـسەفە): *creatures existent in nature*: شتێ کە بە راستی هەیە یان بوونی هەیە: *The self is the only knowable -istent* ◌ موجود

existential /ˌeɡzɪˈstenʃəl/ *adjective*
1 سـەربە بـوون 2 سـەربە تیـۆری بـوونناسـی (existentially *adv*) ◌ 1 وجودی 2 وابسته بـه نظریەی هستی گرایی

existentialism /ˌeɡzɪˈstenʃəlɪzəm/ *noun*
بوونگەری، بـوونخـوازی، ئێگزسیتێنشـیالیزم ◌ هستی گرایی

existentialist /-ʃəlɪst/ *noun, adjective*
n بـوونگـەر، بـوونخـواز: *Sartre was an existentialist* *adj* بوونخوازانـه ◌ *n* هـستی گرا *adj* هـستی گرایانه

existing /ɪɡˈzɪstɪŋ/ *adjective*
1 بوونـەوەر، هـەیی 2 هەنووکـەیی، ئێـستا(یـی): *New laws will soon replace -ing legislation* ◌ 1 موجود 2 فعلی

exit /ˈeksɪt, US ˈeɡzɪt/ *noun*
1 دەرچـوون، چوونـەدەرێ، رێگـای دەرچـوون، دەرچە: *There is a fire* ◊ *Where's the exit?* *2 exit on each floor of the building* رۆیـشتن، چوونـەدەرێ، بـەجێهێـشتن (ئەکتـەر لەسەر شانۆ): *The heroine made her exit to great applause* 3 مـردن، مـەرگ، سـەرنانەوە ◌ 1 خـروج، در خـروج، بـرونراه 2 عزیمـت 3 درگذشت

exit poll *noun*
راپرسـی (نافـەرمی) لـە دەنگـە دراوەکـان ◌ نظرسنجی از رأی دادەها

exit visa *noun*
ڤیزای دەرچـوون یـا چوونـەدەرێ ◌ روادیـد یـا ویزای خروج

ex libris *noun, pl.* ex libris = bookplate

Exmoor *noun*
ئیکـسمۆر: 1 جـۆرێ نـژادی مـەرێ شـاخداری Devonshire ی ئینگلتـەرە (رووبـەرەکـەی 83 کیلـۆمیتری چوارگۆشـە) 2 جـۆرێ رەگـەزی ئەسپی کورتەباڵا، رەسەنی دەڤەری Exmoor ئینگلتەرە ◌ اکسمور

exo- *prefix*
پێـشگر: دەر، دەرەوە، لـە دەرەوە، دەرەوەیـی، دەرەکـی: (بنـەرەت: لـە *exō* :exoskeleton یۆنانی‌یەوە "outside") ◌ پیشوند: برون، بیـرون از، بیرونی

exobiological *adjective*
سـەربە زیندەناسـی گـەردوونی ◌ وابـسته بـه زیـستشناسی فضایی

exobiologist *noun*
زیندەناس لە بواری گـەردووندا ◌ زیـستشناس فضایی

exobiology *noun*
زیندەناسی گەردوونی ◌ زیـستشناسی فضایی

exocarp /ˈeksəʊkɑːp/ *noun*
(رووەکناسی) توێی دەرەوەی pericarpی میوه ◌ اگزوکارپ

exocentric /ˌeksəʊˈsentrɪk/ *adjective*
(زمانـــەوانی) دەرەناوەنـــد، دەروەناوەنـــد، دەرڤـــەناوەند، وەکـــوو *John slept* (دژی endocentric) ◌ برونمرکز

exocrine /ˈeksəʊkraɪn, -krɪn, US ˈeksəkrɪn, -kriːn/ *adjective, noun*
adj 1 دەرەرێـژ، دەروەرێـژ، سـەربە رژێنـەی دەرەرێـژ یـان دەردراوەکـەی 2 (بڕوانـه exocrine gland – *n* (endocrine ◌ اگزوکرین، برونتراو

exocrine gland *noun*
رژێنـەی دەرەرێـژ یـان دەروەرێـژ ◌ غـدەی اگزوکرین یا برونتراو

exocyclic *adjective*
دەرەبازنـەیی، دەروەئاڵـقەیی، هـەڵکەوتـوو لـە دەرەوەی بازنـە یـان ئاڵـقەیێکـی پێکهاتـەیێکـی کیمیایی ◌ اگزوسایکلیک

exocytosis /ˌeksəʊsaɪˈtəʊsɪs/ *noun, pl.* exocytoses
(زیندەناسی) ئیکسۆسایتۆز یا ئیکسۆسایتۆسیس: ئازادکردنی ناوەرۆکی بۆشایی خانەیێ بۆ دەرەوە ◌ اکسوسیتوز، اکسوسایتوز، اکسوسایتوسیس

exocytotic *adjective*
سەربە ئیکسۆسایتۆسیس ◌ وابسته به اکسوسیتوز یا اکسوسایتوسیس

exodermis *noun*
دەرەپێست، پێستی دەرەوە ◌ برونپوست

Exod *abbreviation* Exodus

exodus /ˈeksədəs/ *noun*
1 کـۆرەوی، کۆچـرەوی، کـۆچ: *the mass exodus from Paris to the country in the summer* 2 هـــوروژم، شـــاڵاو، تـــێرژان 3 (Exodus) کتێـب یـان سـیفری کـۆچ (= نـاوی دووەمـین بەشـی کـتێبی پـیرۆز، سـەبارەت بـە کۆچی ئیسـرائیلی‌یەکان لە ساڵی 1300 ی پێش زایـین لـە میـسرەوە بـۆ کـەنعان) ◌ 1 خـروج جمعی، مهاجرت 2 هجوم 3 (Exodus) سفر خروج

exodontics *noun, pl., pl.* exodontia
لقـێ لـە dentistry لـەمـەڕ کێـشانی ددان (exodontist *n*) ◌ اکزودونتیک

exoenzyme *noun*
هەوێنـە یـا ئانزیمی دەرەوەی خانـەیی ◌ آنـزیم برون سلولی

exoergic *adjective*

وزەبــەردەر، ئازادکــەری وزە یــان هێــز ◇ رهاکنندەی انرژی یا نیرو

exoerythrocytic *adjective*
لە دەرەوەی خرۆکەسوورەکانی خوێندا رووددا ◇ اکسواریتروسیتیک

ex officio /ˌeks əˈfɪʃiəʊ, US -ʃioʊ/ *adjective, adverb*
لەبەر کار یان پۆست، لەبەر خاتری پۆست، لەبەر پلەوپایەی: *an ex officio member of the committee* ◇ به اعتبار مقام

exogamous /ekˈsɒgəməs, US -ˈsɑːg-/ *adjective*, also exogamic
دەرەهاوســـەر، سەربەدەرەهاوســـەری ◇ برونهمسر، وابسته به برونهمسری

exogamy /ekˈsɒgəmi, US -ˈsɑːg-/ *noun*
1 (مــرۆڤناسـی) دەرەهاوسـەری، ژنهێنـان و شووکردن لە دەرەوەی خێڵ و تیرە و هتد (بڕوانە endogamy) 2 (رووەکناســی) جیــاپیتێنی ◇ 1 cross-pollination بــرونهمـــسری 2 دگرآمیزی

exogenic /ˌɛksə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
دەرەپێکهـات (پێکهـاتوو یـان رووداو لەسـەر عەرز) ◇ اکوژنیک

exogenous /ɪkˈsɒdʒɪnəs, US ɛk-/ *adjective*
دەرەگەشندە، دەرەوەهەڵدەر، لەدەرەوەشینبوو، دووپەل (exogenously /ɪkˈsɒdʒɪnəsli, US ɛk-/ *adv*) ◇ نامی از خارج، دولپه

exoneration /ɪgˌzɒnəˈreɪʃn, US -ˌzɑːnə-/ *noun*
پاکانە، (ناسـران بـە)بێگوناهی، رووسـووری، ئازادی ◇ تبرئه، معافیت

exonerative /ɪgzˈɒnəreɪtiv/ *adjective*
پاکانەلەگەڵ، پاکەنەیییانە ◇ تبرئه‌آمیز

exonormative /ɪgzˈɒnəreɪtiv/ *adjective*
(زمانەوانی) دەرەپێوەر(ی)، پێودانگ یان پێوەری دەرەوە، (زمـانی) نـەگونجـاوی دەرەوە: کاتـێ پێوەری زمانێ لە دەرەوەی ناوچەیێکە و وانەی پێدەوترێتەوە یان قسەی پێدەکرێ، ئەوە پێی دەڵـێن دەرەپێـوەر، وەک زمـانی ئینگلیـسی لـەو ولاتانــەی کــە زمــانی رەســەنی (native language) ئەوێ نییە، بەڵکوو زمانی دووهەمە ◇ برونمعیار

exonuclease /ˌɛksəʊˈnjuːklɪeɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) هەوێنەیێ کە nucleotide ـەکان یــەک لــە دوای یــەک لــە کۆتـایی گــەردی polynucleotide دا لادەبا ◇ اکسونیوکلئاز

exophthalamic goitre = Grave's disease

exophthalamic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە exophthalamos ـەوە هەیە ◇ وابسته به اکسوفتالاموس

exophthalamos /ˌɛksɒfˈθalmɒs/ *noun*, or -almus also exophthalmia
دەرپەڕینی نائاسایی گۆی چـاو، چاودەرپەڕیوی ◇ اکسوفتالاموس

exoplanet *noun*
دەرەهەسارە (لە دەرەوەی کۆمەڵەی خۆری‌دا) ◇ اکزوپلانت

exorbitance /ɪgˈzɔːbɪtəns, US -ˈzɔːrb-/ *noun*
1 زۆربوون، گرانبوون، لەسەرەوەبوون (نرخ) 2 لــە لەکـــرینـــەهاتوویی، رادەبـــەدەری، ئەندازبـــەدەربوون، پێچـــێبـــوون، ناژیرانـــە، رێتێنەچوون ◇ 1 گزافی 2 مفرط بودن، نامعقولی

exorbitant /ɪgˈzɔːbɪtənt, US -ˈzɔːrb-/ *adjective*
یــەکجار زۆر، (یــەکجار) گــران، گرانبــایی، لەکـــرینـــەهاتوو، لەرادەبـــەدەر، بـــێئەنـــداز: ◇ *exorbitant costs/fares/fees/prices/rents* گزاف، بیش از حد

exorbitantly /ɪgˈzɔːbɪtəntli, US -ˈzɔːrb-/ *adverb*
لەرادەبەدەر، بێئەنداز: *Prices are -tly high in this shop* ◇ بیش از حد

exorcism /ˈeksɔːsɪzəm, US -sɔːrs-/ *noun*
1 تــاسدانــان، جنۆکەبەنــدی، جنۆکــەگری، دێوبەنـــدی، دەرکـــردنی جنۆکـــە و هتـــد، تارمایی‌رەوێنی، نووشتە: *A priest performed an exorcism and afterwards the ghost disappeared* 2 رزگـــاری، نـــەجات ◇ 1 جن‌گیری، تعویذ 2 خلاصی

exorcist /ˈeksɔːsɪst, US -sɔːrs-/ *noun*
تـاسدانـەر، جنۆکەبەنـد، دێوبەنـد، جنۆکـەگر، تارمایی‌رەوێن، نووشتەکەر (بە هۆی نوێژ یان جادوو) ◇ جن‌گیر

exordial /ɪgzˈɔːdɪəl/ *adjective*
دەسپێکی، پێشەکی‌یانە ◇ مقدمه‌ای

exordium /ɪgˈzɔːdɪəm, US eg-/ *noun, pl.* exordiums or exordia
پێشەکی، سەرەتا، دەسپێک ◇ مقدمه، دیباچه

exoskeletal *adjective*
سەربە دەر(و)ەئێسکبەندی، دەرەپەیکەری، سەربە ئێسـکەپەیکەری ◇ وابسته به استخوان‌بندی برونی

exoskeleton /ˈeksəʊskelɪtn, US ˈeksoʊ-/ *noun*
(گیانــەوەرناســـی) ئێســـکەپەیکەری دەرەوە، دەروەئێســـکەبندی، ئێســـکبەنـــدی دەرەوە، دەرەپــــەیکــــەر (بڕوانــــە endoskeleton) ◇ استخوان‌بندی برونی

exosmosis *noun*
دەروەپیــارەتبـووی، دەرتێپـەڕێتی، دادان یــان دەلاندنی دەرەوە یـان دەروویی: 1 دەلانـدن یـان دادانی رووەو دەرەوەی خانـــە یـــان رەگـــێ 2

رۆیینی ماکێ لە شوێنێ بە خەستی (یان پەیتی) زۆرترەوە بەرەو شوێنێ بە خەستی کەمترەوە (لە بەرامبەری endosmosis دا) ◌ اکسوموز

exosmotic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە exosmosis ـەوە هەیە (exosmotically *adv*) ◌ وابستە بە اکسوموز

exosphere /'eksəʊsfɪə (r), US 'eksoʊsfɪr/ *noun*
دەرەگۆ، دەرەسفێر، چینەدەرینە، ئێکسۆسفێر (ناوچەی هەرەدەرەوەی کەشی هەسارەیێ) ◌ اگزوسفر

exospheric *adjective*
سەربە چینەدەرینە، سەربە exosphere، پێوەندی بە چینەدەرینەوە هەیە ◌ وابستە بە اگزوسفر

exospore *noun*
دەرەسپۆر، سپۆر یا تۆوی دەرەوە، قاپیلکی دەرەوەی سپۆری (exosporal *adj*؛ exosporous *adj*) ◌ برون‌هاگ

exostosis /ˌɛksɒs'təʊsɪs/ *noun*, exostoses /-si:z/
دەرەئێسک، دەرپەڕیوی ئێسکی، لووی بێ‌مەترسی شانەی کرۆژەیی لەسەر ئێسکێ ◌ برآمدگی استخوانی

exoteric /ˌɛksə(ʊ)'tɛrɪk/ *adjective*, also exoterical
1 دەرەوەیی، دەرەکی 2 ئاسان، سادە، هەموو کەس لەی تێدەگا، گشتی 3 نانهێنی، ئاشکرا (دژی esoteric) ◌ 1 برونی 2 زودفهم، عام 3 غیرسری

exothermic /ˌeksəʊ'θɜ:mɪk, US ˌeksoʊ'θɜ:rmɪk/ *adjective*, also exothermal
گەرمیدەر (exothermically *adv*؛ exothermicity *n*) ◌ گرمازا

exotic /ɪg'zɒtɪk, US ɪg'zɑ:tɪk/ *adjective, noun*
adj 1 ناخۆیی، نابوویی، نابومی، لاوە، بیانی، ناخۆماڵی، بێگانە: *exotic plants* 2 سەیر، نائاسایی 3 جوان، ڕەنگین، سەرنجڕاکێش *n* 1 وشەی بیانی یان تێهاتوو 2 ڕووەک یان گیانەوەری سەیر (یان نائاسایی؛ exotically *adv*؛ exoticism *n*) ◌ *adj* 1 خارجی، بیگانە 2 شگفت‌انگیز، نامتعارف 3 قشنگ، جذاب *n* 1 واژەی دخیل 2 گیاه یا جانور عجیب

exotica /ɪg'zɒtɪkə, US ɪg'zɑ:t-/ *noun, pl.*
شتە نائاساییەکان یان سەیرەکان، شتە وروورژێنەکان: *a sale of antiques and exotica* ◌ اشیاء نامتعارف، چیزهای هیجان‌انگیز

exotic dancer *noun*
سەماکاری خۆڕووتکەرەوە (لە کاتی سەمادا) ◌ اگزوتیک دانسر

exoticism *noun*, also exotism
شتێکی exotic، وەک وشە یان زاراوەیێکی بیانی ◌ اگزوتیسم

exotoxin *noun*
دەرەژار(اوک)، ژاراوکی دەرەوە: ماکێکی ژاراوی ئاوەتوواو کە لە لایەن وردەزیندەوەرەکانەوە بەرهەم دێتێ (exotoxic *adj*) ◌ اگزوتوکسین

exp. *abbreviation* 1 expenses 2 expired 3 export 4 exported 5 exporter 6 express

exp *abbreviation* 1 experience 2 experimental 3 expiry 4 exposures (Photography)

expanded polystyrene *noun*
جۆری پلاستیکی سووک کە گازی تیایە، بۆ پێچانەوەی شتەکان بەرلە خستنە نێو سیپ و قوتووەوە بەکاردێتێ ◌ نوعی پلاستیک

expanded metal *noun*
تۆڕی تێلی یان وایەری (بۆ توندکردنی کۆنکرێت) ◌ رابیتس

expanding universe *noun*
جیهانی پەرەسەندوو، گەردوونی ڕوولەفراوانی ◌ عالم در حال انبساط

expanse /ɪk'spæns/ *noun*
1 پانتایی، ڕاخستە، ڕاستایی، بەرینایی: *an expanse of water* ◊ *flat expanses of open farmland* 2 ئاسمان ◌ 1 گسترە، عرصە 2 فلک

expansibility /ɪkˌspænsə'bɪlətɪ/ *noun*
لەکشانهاتوویی ◌ انبساط‌پذیری

expansible /ɪk'spænsəbl/ *adjective*
لەکشانهاتوو، دەکشێ، دەکشێتەوە ◌ انبساط‌پذیر

expansibly *adverb*
لەکشانهاتووانە ◌ به طور انبساط‌پذیر

expansile /ɪk'spænsl, US -saɪl/ *adjective*
لەکشانهاتوو ◌ قابل انبساط

expansion /ɪk'spænʃn/ *noun*
1 کشان 2 گەورەبوونەوە، فراوانبوونەوە، کرانەوە، بەرینبوونەوە، فشبوونەوە، پانبوونەوە، فرەهبوون، پەرەسەندن، گەشەسەندن، زۆربوون: ◊ *a period of rapid economic expansion* *Despite the recession the company is confident of further expansion* 3 بەرینایی، فراوانی، بەربڵاوی، پانتایی، ڕاخستە، فرەهی (expansional *adj*) ◌ 1 انبساط 2 اتساع، توسعە، گسترش، افزایش 3 وسعت، گسترە، پهنە

expansionary /ɪk'spænʃənrɪ/ *adjective*
سەربە کشان، بەرەو پەرەسەندن یان گەشەسەندن، ڕوولە گەشەسەندن: *an expansionary economy* ◌ وابستە بە انبساط، در جهت رشد

expansion bolt *noun*
پێچی کشاو یان گەورەوەبوو، بورغی فشەوەبوو ◌ پیچ انبساطی

expansionism /ɪk'spænʃənɪzəm/ *noun*
فراوانخوازی، فراوانباوەڕی: *the economic -* ◊ *military/territorial ionism of America*

expansionism ۞ توسعه‌طلبی

expansionist /-ʃənɪst/ *noun, adjective*
n فراوانخواز: *He was a ruthless expansionist* *adj* فراوانخوازانە: *expansionist policies* ۞ *n* توسعه‌طلب *adj* توسعه‌طلبانه

expansionistic *adjective*
فراوانخوازانە ۞ توسعه‌طلبانه

expansive /ɪk'spænsɪv/ *adjective*
1 لەکشانهاتوو، کشاو، کشێنەر 2 بەرین، بەرفرەهـ بەربلاو، هەمەلایەنە، فراوان، بەرفراوان، گشتگیر، گەورە 3 بەرەپێدەر، گەشەپێدەر: *In the expansive 1990s bright graduates could advance rapidly* 4 بەکەیف، گەرموگوڕ، رووخۆش 5 چەنەوەر، زۆربلە ۞ 1 قابل انبساط، منبسط‌کننده 2 گسترده، جامع 3 گسترش‌دهنده 4 سرحال، دوستانه 5 حراف

expansively /ɪk'spænsɪvli/ *adverb*
رووخۆشانە، بە گەرمی: *He waved his arms expansively* ۞ به طور گشاده‌رو

expansiveness /ɪk'spænsɪvnəs/ *noun*
1 کشان، فراوانبوون 2 بەرینایی، بەربلاوی 3 رووخۆشی، رووگەشی ۞ 1 انبساط 2 وسعت 3 گشاده‌رویی

expansivity *noun*
چۆنیەتی یان دۆخی بوونە expansive؛ ڕێژە یان ئەندازەی گەورەتر یان چکۆلەتربوونەوەی ماک یان مەتریالی، ئەگەر پلەی گەرمی یان تیمپراچێر بگۆڕدرێ ۞ اکسپانسیویتی

ex parte /ɛks 'pɑːteɪ/ *adjective, adverb*
یەکلایەنە، لاگر ۞ یک‌جانبه، مغرض

expatiation /ɪk,peɪʃɪ'eɪʃn/ *noun*
درێژدادڕی، باسکردن (بە دوورودرێژی) ۞ اطناب، شرح مفصل

expatriate /,eks'pætriət, US -'peɪt-/ *noun, adjective*
کۆچبەر، مشەخت، ولاتبەدەر، دوورەولات، لە دەرەوەی ولات، دوورلەنیشتمان: *expatriate workers* ۞ مهاجر، ترک‌وطن‌کرده، خارج از وطن

expatriation /ɪk,spætrɪ'eɪʃn/ *noun*
ولاتبەدەری، دوورخستنەوە، ولاتبەدەرکردن ۞ جلای وطن، تبعید

expectancy /ɪk'spektənsi/ *noun, pl.* expectancies
1 چاوەڕوانی، چاوەنواڕی، چاوەدوایی، تەما، هیوا، ئومێد 2 زگپڕی، دووگیانی 3 ئەگەر، شیان، ڕێتێچوون، لەوەچوون، وێچوون، پێچوون ۞ 1 انتظار، توقع، امید 2 حاملگی 3 احتمال

expectant /ɪk'spektənt/ *adjective, noun*
adj 1 دووگیان، سکپڕ، چاوەڕێی منداڵ 2 چاوەڕوان، چاولەڕێ، چاوەدوا، تەماوەر *n* (کۆن) کەسێکی چاوەڕێ (ب.ت. پۆستێکی گرنگ؛ (expectantly *adv* ۞ *adj* 1 حامله 2 منتظر، چشم‌به‌راه *n* آدم منتظر

expectant mother *noun*
ژنی دووگیان، ژنی سکپڕ ۞ زن حامله

expectation /,ekspek'teɪʃn/ *noun*
1 چاوەنواڕی، چاوەدوایی، چاوەڕوانی، وێست، تەما، هیوا، ئومێد، ئاوات، ئارەزوو 2 (expectations) چاوەڕوانی، وێستەکان، وێستوداوا، هیواکان، ئاواتەکان، ئارەزووەکان: contrary to expectations (بە) پێچەوانەی چاوەڕوانی) ۞ 1 انتظار، توقع، امید 2 (در جمع) انتظارات، امیدها، آرزوها

expectation of life = life expectancy

expected /ɪk'spektɪd/ *adjective*
چاوەڕوانکراو، پێشبینیکراو ۞ مورد انتظار

expecting *adjective*
سکپڕ، دووگیان ۞ حامله

expectorant /ɪk'spektərənt/ *adjective, noun*
adj بەلغەم یان شتی تر لە دەزگای هەناسەدان دەخاتەدەرێ *n* گیراوە (یان دەرمان)ی کۆخە، گیراوەی سنگ ۞ *adj* خلط‌آور *n* شربت سینه

expectoration /ɪk,spektə'reɪʃn/ *noun*
تفکردنەوە، گلۆیزکردنەوە، خڕینکردنەوە، بەلغەمکردنەوە، بەلغەم فڕێدان ۞ تف‌اندازی، خلط‌اندازی

expediency /ɪk'spiːdiənsi/ *noun, pl.* expediencies
بەرژەوەندی، باش(بوون) پێباشبوون، بەقازانجبوون، بەسەلاحبوون، گونجاو(بوون)، پێویستی ۞ مصلحت، اقتضا

expedient /ɪk'spiːdiənt/ *adjective, noun*
adj بە بەرژەوەندی، (بە) مەسلەحەت، بەقازانج، گونجاو، باش، بەجێ، پێباش(بوو)، پێویست، بەسوود، بەرژەوەندیانە *n* 1 پێویستی، چارە، بەرژەوەندە، بەرژەوەندی، سەلاح، ڕێگاچارە، تەگبیر، فۆڵ، ڕێگا 2 بەهانە، فێڵ (expediently /ɪk'spiːdiəntli/ *adv* بە مەصلحت، ۞ *adj* صلاح، مقتضی، مصلحت‌آمیز *n* 1 اقتضا، تدبیر، مصلحت، علاج، وسیله 2 ترفند

expediential /ɪk,spiːdɪ'enʃəl/ *adjective*
بەرژەوەندیانە، بەقازانج، پێباشانە ۞ مصلحت‌آمیز، مصلحتی

expedition /,ekspə'dɪʃn/ *noun*
1 هێرش، پەلامار 2 لەشکرکێشی، سپارانی، ئەرتەشکێشی 3 گەشتی دۆزینەوەیی، سەفەری لێکۆڵینەوەیی: *to plan/lead/go on an expedition to the North Pole* 4 گەڕان، گەشت، گەڕوانی، سەردان، سەرکێشی 5 شاند(ە)، نێردە 6 خێرایی، توندوتۆڵی، گورجوگۆڵی، گورجی، پەلە، لەز 7 ناردن یان

بەڕێکردنی ژمارەیێ 8 ناردن، بەڕێکردن، ڕێخستن، شاندن ◌ 1 حمله 2 لشکرکشی 3 سفر اکتشافی 4 سفر، بازدید 5 هیأت اعزامی 6 شتاب، سرعت 7 اعزام عده 8 اعزام

expeditionary /ˌekspɪˈdɪʃənərɪ, US -nerɪ/ *adjective*
نێردراو، بەڕێکراو، ڕێخستە، نێردە ◌ اعزامی

expeditionary force /ˌekspəˈdɪʃənri fɔːs, US -neri fɔːrs/ *noun*
هێزی بەڕێکراو یان نێردە، هێزی نێردراو ◌ نیروی اعزامی

expeditious /ˌekspəˈdɪʃəs/ *adjective*
1 خێرا، تونـد، زوو(بەزوو)، تونـدوتۆڵ، چالاک چاپک، زووکراو، بەپەلە، دەسبەجێ 2 کاریگەر، کاری: *the most expeditious method of dealing with the situation* ◌ 1 سریع، شتابنده، فوری 2 مؤثر

expeditiously /ˌekspəˈdɪʃəsli/ *adverb*
بە پەلە، بە زوویی، بە خێرایی ◌ سریعاً

expellable *adjective*
شیاوی دەرکردن، دەردەکرێ، دەرکردەنی ◌ اخراج‌کردنی

expellant /ɪkˈspelənt/ *adjective, noun,* also expellent
adj دەرکەر، وەدەرنەر، دەربەڕێنەر *n* دەرمانی ڕەوانی ◌ *adj* خارج‌کننده *n* داروی مسهل

expeller *noun*
دەرکەر، دەربەڕێنەر، وەدەرنەر، دەرهاوێژەر ◌ بیرون‌دهنده

expendable /ɪkˈspendəbl/ *adjective*
1 بەکارنەهاتوو، بێ‌نرخ، فڕێدەنی، بێکارە (دوای بەکارهێنانی) 2 بۆ مەسرەف یان بەکارهێنان، دەکرێتە کارەوە، بەکاردێتێ 3 شیاوی بەخت‌کردن یان خەرج‌کردن، خەرج دەکرێ ◌ 1 دورانداختنی 3 مصرف‌کردنی 2 خرج‌کردنی

expenditure /ɪkˈspendɪtʃə(r)/ *noun*
1 خەرج‌کردن، بەخت‌کردن: *the expenditure of emotion* 2 تێچوون، خەرج، بافت، مەزاخ، خەرج‌وبار ◌ 1 صرف 2 هزینه، مخارج

expense /ɪkˈspens/ *noun*
1 خەرج‌کردن، مەزاختن، بەخت‌کردن 2 خەرج، تێچوون، بافت، مەزاخ 3 کاری پڕخەرج 4 (expenses) تێچوون، مەزاخ، بافت، خەرج‌وبار ◌ 1 صرف 2 هزینه 3 کار پرهزینه 4 (در جمع) هزینه، مخارج

expense account *noun*
لیستەی خەرج‌وبار ◌ صورت مخارج

expensive /ɪkˈspensɪv/ *adjective*
گرانبایی، گرانبا، گران، زۆربر، پڕخەرج، خەرج‌هەڵگر، پڕمەزاخ: *an expensive hobby* ◊ *Art books are expensive to produce* ◊ *I can't afford it, it's too expensive* ◌ گران‌قیمت، پرهزینه

expensively /ɪkˈspensɪvli/ *adverb*
پڕخەرجانە، زۆرتێچووانە: *-ively dressed/furnished* ◌ به طور پرهزینه

experience /ɪkˈspɪəriəns, US -ˈspɪr-/ *noun*
1 ئەزموون، تاقی‌کاری، تاقی‌کردنەوە، جەرەبان 2 شارەزایی، پوختەیی، کارامەیی، خاراوی، بەئەزموونی 3 ڕووداو، سەربورد، بوویەر 4 چالاکی یا ڕووداوی کاریگەر، شتێکی نائاسایی، ڕووداوی کارتێکەر ◌ 1 تجربه 2 مهارت، باتجربگی 3 حادثه 4 رویداد یا فعالیت مؤثر

experienced /ɪkˈspɪəriənst, US -ˈspɪr-/ *adjective*
بەئەزموون، کارامە، پوختە، خاراو، لەکاردەرهاتوو، کردە، دنیادیدە، لەکۆڵ‌دەرهاتوو ◌ مجرب، باتجربه، حاذق

experiential /ɪkˌspɪəriˈenʃl, US -ˌspɪr-/ *adjective*
تاقی‌کردنەوەیی، ئەزموونی، سەربە تاقی‌کاری یان ئەزموون، :empirical *experiential learning* ◊ *knowledge methods* ◌ تجربی

experientially /ɪkˌspɪəriˈenʃli, US -ˌspɪr-/ *adverb*
لەباری تاقی‌کردنەوەیی(یەوە) یان ئەزموونی(یەوە) ◌ از لحاظ تجربی

experiment /ɪkˈsperɪmənt/ *noun*
1 تاقی‌گەری (زانستی)، تاقی‌کردنەوە، ئاروین، جەرەبانـدن، ئەزموون 2 کار یان ڕەوتی تاقی‌کردنەوە ◌ 1 آزمایش، تجربه 2 پروسەی آزمایشی

experimental /ɪkˌsperɪˈmentl/ *adjective*
1 تاقی‌کردنەوەیی، تاقی‌گەری‌یانە، ئاروینی، تاقی‌کاری‌یانە، ئەزموونی: *-al theatre/art/music* 2 تاقیگەیی، توێژینگەیی 3 کردەوەیی، کرداری 4 نوێ، تازە ◌ 1 آزمایشی، تجربی 2 آزمایشگاهی 3 عملی 4 جدید

experimentalism *noun*
تاقی‌گەری، ئەزموون‌گەری ◌ آزمایش‌گرایی

experimentalist *noun*
تاقی‌گەر، ئەزموون‌گەر ◌ آزمایش‌گرا

experimentally /-təli/ *adverb*
تاقی‌گەرانە، بە شێوەیەکی تاقی‌کردنەوەیی، لە ڕێگای یان بە ڕێگای تاقی‌کردنەوەوە، بە ڕێگای ئەزموونەوە، بە ئەزموون، بە کردەوە ◌ بە طور آزمایشی، از راه آزمایش، از راه تجربه، عملاً

experimental psychology *noun*
دەروونناسی تاقی‌گەری‌یانە ◌ روان‌شناسی تجربی

experimentation /ɪkˌsperɪmenˈteɪʃn/ *noun*
تاقی‌کردنەوە، تاقی‌گەری، تاقی‌کاری‌یەکان ◌

آزمایش، آزمایش‌ها

experimenter *noun*
تاقی‌گەر، تاقی‌کەرەوە، تاقیکار ۞ آزمایش‌گر

expert /ˈekspɜːt, US -pɜːrt/ *noun, adjective*
1 شارەزا، کارزان، لێزان، سەرڕشتەدار، پسپۆڕ، تایبەتکار، تایبەتگەر، بەئەزموون، کارامە، خاراو 2 شارەزایانە، پسپۆڕانە، سەربە شارەزایان ۞ 1 کارشناس، متخصص، ماهر، باتجربه 2 کارشناسانه، تخصصی، وابسته به کارشناسان

expertise /ˌekspɜːˈtiːz, US -pɜːrˈt-/ *noun*
پسپۆڕی، تایبەتکاری، تایبەتگەری، شارەزایی، کارزانی، لێزانی، سەرڕشتەدار، ئاگاداری یان شارەزایی بەربلاو: *professional/scientific/technical, etc. expertise* ۞ تخصص، مهارت

expertly /ˈekspɜːtli, US -pɜːrtli/ *adverb*
شارەزایانە، کارزانانە، بە شێوەیێکی کارامە ۞ ماهرانه

expertness /ˈekspɜːtnəs, US -pɜːrtnəs/ *noun*
شارەزایی، کارزانی، لێزانی، پسپۆڕی ۞ مهارت، خبرگی، تخصص

expert system *noun*
(کامپیوتێر) ڕێکخستەی شارەزا یا لێزان، سیستمی شارەزا ۞ سیستم خبره

expiation /ˌekspiˈeɪʃn/ *noun*
کەفارە، تاوان‌دانەوە، گوناح‌دانەوە، سزادران، تۆڵەکردنەوە، قەرەبووکردنەوە، تێ‌هەڵێنانەوە ۞ کفاره، جبران، تقاص

expiator *noun*
تۆڵەکەرەوە، قەرەبووکەرەوە ۞ تقاص‌دهنده

expiatory /ˈekspɪət(ə)ri, US ˌekspɪˈeɪt(ə)ri/ *adjective*
تاوان‌دانەوەیی‌یانە، تاوان‌دەرانە، کەفارەیی ۞ کفاره‌ای

expiration /ˌekspəˈreɪʃn/ *noun*
1 بەسەرچوون، رابردن، رابوردن، تەواوبوون، کۆتایی‌پێ‌هاتن 2 هەناسەدانەوە (expiratory *adj*) ۞ 1 انقضا، اتمام 2 بازدم

expiry /ɪkˈspaɪəri/ *noun*, US usually expiration
1 بەسەرچوون، راب(و)ردن، تەواوبوون، کۆتایی‌پێ‌هاتن، خەلاس‌بوون 2 (کۆن) مردن، مەرگ ۞ 1 انقضا، اتمام 2 مرگ

expiry date *noun*
ڕێکەوتی بەسەرچوون، کات یان مێژووی بەسەرچوون ۞ تاریخ انقضا

explainable /kˈspleɪnəbl/ *adjective*
روون دەکرێتەوە، لێک‌دەردێتەوە، روون‌کردەنی ۞ توضیح‌پذیر

explanandum /ˌɛkspləˈnandəm/ *n. pl.* explananda /-ˈnandə/ = another term for explicandum (Philosophy)

explanation /ˌeksplәˈneɪʃn/ *noun*
1 روونکردنەوە، ڕۆشنایی‌خستەسەر، تیشک‌خستنەسەر، ڕۆشن‌کردنەوە، تێگەیاندن، لێکدانەوە، شی‌کردنەوە، والاکاری، راڤە، شرۆڤە 2 پاساودان، پەڕاندنەوە ۞ 1 توضیح، تبیین، شرح، تفسیر 2 توجیه

explanation date = expiry date

explanation hypothesis *noun*
وادانانی روونکردنەوەیی، گریمانەی روونکردنەوەیی ۞ فرضیه‌ی تبیینی

explanation method *noun*
شێواز یا ڕێبازی روونکردنەوەیی ۞ روش تبیینی

explanatorily *adverb*
بە شێوەیێکی روونکردنەوەیی یان لێکدانەوەیی ۞ به طور توضیحی

explanatory /ɪkˈsplænətri, US -tɔːri/ *adjective*, also explanative
روونکردنەوەیی، لێکدانەوەیی، راڤەیی: *There are explanatory notes at the back of the book* ◊ *explanatory notes* ۞ توضیحی، تبیینی

explanatory study *noun*
خوێندنەوە یان لێکۆڵینەوەی روونکردنەوەیی ۞ مطالعه‌ی تبیینی

expletive /ɪkˈspliːtɪv, US ˈeksplətɪv/ *noun, adjective*, also explectory
n 1 جنێو، سخێف، دژوێن، قسەی ساردوسووک، قسەی ناشیرین 2 (ڕێزمان) وشە یان دەستەوشەی زیادی *adj* (ڕێزمان) زیادی، ناپێویست ۞ *n* 1 فحش، بد و بیراه 2 واژه یا عبارت زائد *adj* زائد

explicable /ɪkˈsplɪkəbl, US ˈeksplɪkəbl/ *adjective*
1 شیاوی پاساودان 2 شیاوی روونکردنەوە، شیاوی شی‌کردنەوە یان لێکدانەوە، لەلێکدانەوەهاتوو، ئاسان، زوولێ‌تێگەیشتوو، ژیرانە، بەجێ ۞ 1 قابل توجیه 2 قابل شرح یا تفسیر، معقول

explicandum /ˌɛksplɪˈkandəm/ *noun, pl.* explicanda /-ˈkandə/
(فەلسەفە) شتێ کە بڕیارە روون کرێتەوە یا لێکدرێتەوە ۞ اکسپلیکاندوم

explication /ˌeksplɪˈkeɪʃn/ *noun*
روونکردنەوە، راڤە، لێکدانەوە، شرۆڤە(کردن)، باس‌کردن، ڕۆشنایی‌خستنەسەر، والاکاری ۞ تبیین، توضیح، شرح

explication de texte *noun, pl.* explications de texte
راڤەی دەق: شێوازێکی رەخنەگریی وێژەیی

literary criticism که بریتی‌یە لە شی‌کردنەوەی وردی بەرهەمێ ◇ اکسپلیکاسیون دو تکست

explicative /ek'splɪkətɪv, US 'eksplɪkeɪtɪv/ *adjective,* also explicatory /ek'splɪkət(ə)ri, US 'eksplɪkeɪt(ə)ri/
ڕوونکردنەوەیی، شیکردنەوەیی ◇ تبیینی (explicatively *adv*)

explicative judgment *noun*
بڕیاری لێکدانەوەیی یا شیکردنەوەیی یا ڕوونکردنەوەیی ◇ حکم تبیینی

explicit /ɪk'splɪsɪt/ *adjective*
ڕوون، ڕۆشن، ئاشکرا، دیار، ڕاشکاو، بێ‌پەردە، لەڕوو، بێ‌پێچ‌وپەنا، قسەلەڕوو: *explicit instructions* ◇ *explicit books and films* ◇ صریح، عیان، آشکار، روشن، رک

explicitly /ɪk'splɪsɪtli/ *adverb*
بە ئاشکرایی، بێ‌پەردە: *The report states explicitly that the system was to blame* ◇ صراحتاً

explicitness /ɪk'splɪsɪtnəs/ *noun*
ئاشکرایی، ڕاشکاوی، بێ‌پەردەیی، قسەلەڕوویی ◇ صراحت، رک‌گویی

exploded /ɪk'spləʊdɪd, US -'sploʊ-/ *adjective*
لێکدانەوەیی (وێنەکێشی یان هێڵکاری): *an exploded diagram of a plane* ◇ اکسپلودد، تشریحی

exploded diagram *noun*
هێڵکاری لێکدانەوەیی ◇ نمودار تشریحی

exploit /'eksplɔɪt/ *noun*
ئازایەتی، نەبەزی، دلێری، قارەمانی، بوێری، کاری گەورە، شاکار، کاری نەترسانە ◇ دلاوری، کار بزرگ

exploitable /ek'splɔɪtəbl/ *adjective*
1 شیاوی بەهرەلێ‌وەرگرتن یا کەڵک‌لێ‌وەرگرتن، شیاوی بەکارهێنان، کەڵکی لێ‌وەردەگیرێ، بەهرەی لێ‌وەردەگیرێ 2 لەچەوسانەوەهاتوو ◇ 1 قابل بهره‌برداری 2 قابل استثمار

exploitation /ˌeksplɔɪ'teɪʃn/ *noun*
1 بەکارهێنان، کەڵک‌لێ‌وەرگرتن، بەهرەلێ‌وەرگرتن، کردنەکار، چەوساندنەوە، چرووساندنەوە، تەقاندنەوە، ڕەتاندن 2 خراپ بەکارهێنان ◇ 1 بهره‌برداری، استثمار 2 سوءاستفاده

exploitative /ɪk'splɔɪtətɪv/ *adjective*
چەوسێنەر، چرووسێنەر: *exploitative terms of employment* ◇ (exploitatively *adv*) استثمارگر

exploiter /'eksplɔɪtə(r)/ *noun*
چەوسێنەر، چرووسێنەر ◇ استثمارگر

exploration /ˌeksplə'reɪʃn/ *noun*
1 دیتنەوە، دۆزینەوە 2 لەدواگەڕان، گەڕان، تەقاندنەوە، لێکۆڵینەوە، توێژینەوە، پەیجۆری، فەکۆلین 3 تاقی‌کردنەوە 4 گەڕان، سەیاحەت، گەڕوانی ◇ 1 اکتشاف 2 جستجو، تحقیق، بررسی 3 معاینه 4 گردش

explorative = exploratory (exploratively *adv*)

explorational *adjective*
سەربە exploration وابستە بە exploration ◇

exploratory /ɪk'splɒrətri, US ɪk'splɔːrətɔːri/ *adjective,* also explorative
1 دیتنەوەیی، دۆزینەوەیی: *exploratory drilling for oil* 2 لێکۆڵینەوەیی: *exploratory surgery* 3 سەرەتایی، دەسپێک ◇ 1 اکتشافی 2 تحقیقی 3 مقدماتی

explorer /ɪk'splɔːrə(r)/ *noun*
1 گەڕوان، گەشتیار 2 دۆزەرەوە ◇ 1 سیاح 2 کاشف

explosilble *noun*
explosilbility) ئامادەی susceptible تەقینەوە (*n*) ◇ قابل انفجار

explosion /ɪk'spləʊʒn, US -'sploʊ-/ *noun*
1 تەقینەوە، پەقین، تەق، تەقە، دەنگی تەقینەوە 2 هەڵچوون، فیشقەکردن، توورەبوون، ڕق‌هەستان 3 کڵپەکردن، ئاورگرتن، گڕتن 4 شریخە (پێکەنین) 5 زۆربوونی کتوپڕ و گەورە، تۆقینەوە، زۆربوونی سەرسووڕهێنەر، پەرەسەندن یان دەرکەوتنی ناکاو ◇ 1 انفجار، صدای انفجار 2 فوران، عصبانیت 3 احتراق 4 شلیک (خنده) 5 افزایش ناگهانی و عظیم، ظهور ناگهانی

explosive /ɪk'spləʊsɪv, -zɪv, US -'sploʊ-/ *adjective, noun*
1 *adj* لەتەقینەوەهاتوو، ئامادەی تەقینەوە، دەتەقێتەوە، تەقینەوەیی، نائارام، تەنگژەیی: *an explosive device* (= a bomb) ◇ *an explosive mixture of chemicals* 2 تووندوتیژ، سەخت، توند، پڕمەترسی 3 تووڕە، فیشەکی، جینگزی 4 زووتووڕە، لەناکاوزۆربوو، ڕوولەزۆری (کتوپڕ)، کتوپڕ و بەرز (دەنگ) 5 (دەنگناسی) تەقینەوەیی *n* 1 (مەتریاڵی) تەقەمەنی 2 (دەنگناسی) نەبزوێنی تەقینەوەیی ◇ *adj* 1 قابل انفجار، انفجاری، بحرانی 2 شدید، وخیم 3 عصبی 4 رو به افزایش ناگهانی، ناگهانی و بلند 5 انفجاری *n* 1 مادەی منفجره 2 هم‌خوان انفجاری

explosively /ɪk'spləʊsɪvli, -zɪv, US -'sploʊ-/ *adverb*
تەقینەوەیی‌یانە، بە شێوەیێکی تەقینەوەیی: *The company has grown explosively over the last two years* ◇ به طور انفجاری

explosiveness /ɪk'spləʊsɪvnəs, -zɪv, US -'sploʊ-/ *noun*

تەقینەوە، لەتەقینەوەهاتوویی ۞ انفجار، قابلیت انفجار

expo /'ekspəʊ/ *noun, Expo, pl.* Expos
پیشانگا ۞ نمایشگاه

exponent /ɪk'spəʊnənt, US -'spoʊ-/ *noun*
1 لێکدەرەوە، روونکەرەوە، شرۆڤەکار، شیکەرەوە 2 پەرەپێدەر، راگەیێنەر 3 نموونە، هێما، سەمبول، نیشانە 4 لایەنگر، پشتیوان 5 پسپۆر، وەستا، شارەزا 6 توانک، ژمارۆکە، جا، هێزە، توان، نوێن (2 × 2 × 2 = 2^3) ۞ 1 شارح، مفسر، توضیح‌دهنده 2 مروج، مبلغ 3 مظهر 4 طرفدار 5 متخصص، ماهر 6 نما، توان، قوه

exponential /ˌekspə'nenʃl/ *adjective*
1 هێزەیی، ژمارۆکەیی، جایی، توانکی، توانی، نوێنی 2 بەرزبوونەوەیی، تەساعودی: *expoonential growth/increase* ۞ 1 نمایی، توانی 2 تصاعدی

exponential curve *noun*
چەماوەی توانکی یان هێزەیی ۞ منحنی نمایی

exponentially /-ʃəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی توانکی یان بەرزبوونەوەیی: *to increase exponentially* ۞ به طور نمایی یا تصاعدی

export /'ekspɔːt, US 'ekspɔːrt/ *noun, adjective*
n هەنارده، دەرکرد(ە)، دەرنێری، دەرناردن، ناردنەدەرەوە *adj* هەناردەیی ۞ *n* صادرات، صدور *adj* وابسته به صادرات

exportability /ɪkˌspɔːtə'bɪlətɪ/ *noun*
لەدەرنێریهاتوویی، لەهەناردەهاتوویی ۞ قابلیت صدور

exportable /ɪk'spɔːtəbl/ *adjective*
شیاوی دەرنێری، شیاوی هەنارده ۞ قابل صدور

exportation /ˌekspɔː'teɪʃn, US ˌekspɔːr't-/ *noun*
1 ناردنەدەرەوە، دەرنێری، دەرناردن 2 کەلوپەلی هەنارده ۞ 1 صدور 2 کالای صادراتی

exporter /ek'spɔːtə(r), US ek'spɔːrt-/ *noun*
دەرنێر، هەناردەوان، هەناردەکار ۞ صادرکننده

exports *noun, pl.*
کەلوپەلی هەنارده ۞ کالاهای صادراتی

exposé /ek'spəʊzeɪ, US ˌekspoʊ'zeɪ/ *noun*
(لە فەرەنسەوە) پەردەلێلادان، لەقاودان، (لێ)ئاشکراکردن، گێرانەوە، راستیوتن، خستنەڕوو، باسکردن ۞ افشا، شرح جریانات پشت‌پرده

exposed /ɪk'spəʊzd, US ɪk'spoʊzd/ *adjective*
بێپەنا، بێپەرێز ۞ بی‌حفاظ

exposition /ˌekspə'zɪʃn/ *noun*
1 روونکردنەوە، (بە چڕوپڕی) باسکردن، تاوتوێ(کردن)، لێکدانەوە 2 پیشاندان، دارشتن، هێنانەئاراوە، رانان، خستنەڕوو، خستنەبەرچاو 3 پیشانگا 4 ئاشکراکردن، دەرخستن، بلاوکردنەوە ۞ 1 توضیح، شرح 2 نمایش، طرح، عرضه 3 نمایشگاه 4 عیان‌سازی

expositional *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە exposition ـەوە هەیە ۞ وابسته به exposition

expositive /ek'spɒzətɪv/ *adjective.* also **expository** /ek'spɒzətɔːrɪ/
لێکدانەوەیی، شیکردنەوەیی، شیکردنەوەی دەگرێتەوە، روونکردنەوەیی، descriptive، expository ۞ توضیحی، تشریحی

expositor /ɪk'spɒzɪtə, US ɛk-/ *noun*
شیکەرەوە، لێکدەرەوە، روونکەرەوە ۞ مفسر، شارح

ex post facto /ˌeks pəʊst 'fæktəʊ/ *adjective, adverb*
دوایی، دواتر، پاشتر، رابردووگیر، پێشووگر، رابردوو دادەگری، retroactively: *ex post facto approval* ۞ بعدی، عطف به ماسبق

expostulation /ɪkˌspɒstʃu'leɪʃn, US ɪkˌspɑːs-/ *noun*
نابەسندکردن، بەرپەرچدانەوە، نارەزایی‌دەربڕین، بەگژداهاتن، بەسەرداهاتنی دۆستانە، سەرکۆنەی دلسۆزانە، دژایەتی، بەرهەلستی، دەمەقالە، مشتومڕ ۞ اعتراض، عتاب، مخالفت، مشاجره

expostulatory /ɪkˌspɒstʃu'lət(ə)rɪ/ *adjective*
بەرپەرچدەرانە، نارەزایی‌دەربڕینانە، نابەسندکەرانە، سەرکۆنەکەرانە ۞ اعتراض‌آمیز، سرزنش‌آمیز

exposure /ɪk'spəʊʒə(r), US -'spoʊ-/ *noun*
1 نانەبەر، دانەبەر، کەوتنەبەر، درانەبەر، لەبەردانان 2 پیشاندان، رانان، خستنەڕوو 3 لەقاودان، ئاشکراکردن، گێرانەوە، پەردەلێلادان، راستیلێوتن، قاودان، خستنەڕوو 4 وێنە، فیلم 5 رووناکیپێدان، روونکردنەوە، رۆشنکردنەوە، رۆشناییپێدان، ماوەی رۆشناییدان 6 ئالی، لایەن، روو، لا، ئاراسته 7 لەسەرڕێدانان (منال) 8 بانگەشە ۞ 1 اکسپوزر 2 نمایش، عرضه، ارائه 3 افشا 4 عکس، فیلم 5 نوردهی، زمان نوردهی 6 جهت، سمت 7 سرراه‌گذاری 8 تبلیغات

exposure meter *noun*
رووناکیپێو، رۆشناییپێو ۞ نورسنج

exposure time *noun*
ماوە یان کاتی رۆشناییپێدان ۞ زمان نوردهی

expounder *noun*
شیکەرەوە، لێکدەرەوە ۞ مفسر

ex-president *noun*

سەرۆکی پێشوو، سەرۆکی جاران، کۆنەسەرۆک ◌ رئیس سابقه

express /ɪk'spres/ *adjective, adverb , noun*
adj 1 ئاشکرا، روون، بێ پەردە، راشکاو، روون‌دەربڕاو، خۆیا، دیار، بەرچاو 2 خێرا، زوو، دەستبەجێ، دەم‌ودەست 3 تایبەت 4 (پۆست) خێرانێری، زوونێری، ئێکسپرێس 5 (شەمەندەفەر) تونرەو، تونڕۆ، خێرارەو *adv* 1 بە پۆستی زوونێری‌یەوە، بە پۆستی ئێکسپرێسەوە 2 بە شەمەندەفەری تونرەو یان خێرارەوەوە *n* زوونێری، پۆستی ئێکسپرێس، شەمەندەفەری خێرارەوەوە یان یەکسەرە (لە ویستگەکاندا لانادا) ◌ *adj* 1 صریح، عیان 2 فوری 3 خاص 4 اکسپرس 5 سریع‌السیر (قطار) *adv* 1 با پست اکسپرس 2 با قطار سریع‌السیر *n* اکسپرس

express company *noun*
کۆمپانی خێرارەگوێستن یا زووراگوێزی ◌ شرکت حمل و نقل سریع‌السیر

express delivery *noun*
(بریتانیا، نامه) زووبلاوکردنەوە ◌ توزیع فوری

expressed *adjective*
دەربڕاو، وتراو، سەرزمان‌هێنراو ◌ ابراز شده

expression /ɪk'spreʃn/ *noun*
1 دەربڕین، وتن، هێنانەسەرزمان، روونکردنەوە، باس‌کردن: ◊ *an expression of support* ◊ *Expressions of sympathy flooded in from all over the country* 2 حالەت، دۆخ، قیافە، حالەتی روخسار: *an expression of amazement/disbelief/horror* 3 زاراوە، وشە، پەیڤ، لارستە، دەستەوشە: *an old-fashioned expression* 4 (بیرکاری) لارستە، ئێکسپرێسیۆن ◌ 1 بیان، ابراز، شرح، توصیف 2 حالت، چهره، قیافه 3 اصطلاح، عبارت 4 (ریاضیات) جمله

expressional *adjective*
سەربە expression ◌ وابسته به expression

expressionism /ɪk'spreʃənɪzəm/ *noun*
دەربڕین‌گەری، دەربڕین‌خوازی ◌ اکسپرسیونیزم

expressionist /-ʃənɪst/ *noun, adjective*
n دەربڕین‌گەر، دەربڕین‌خواز *adj* دەربڕین‌گەرانە، دەربڕین‌خوازانە ◌ *n* اکسپرسیونیست، برداشت‌گرا *adj* اکسپرسیونیستی، برداشت‌گرایانه

expressionistic *adjective*
دەربڕین‌گەرانە، دەربڕین‌خوازانە، سەربە یان پێوەندی بە expressionism ـەوە هەیە ◌ اکسپرسیونیستی، برداشت‌گرایانه

expressionless /ɪk'spreʃənləs/ *adjective*
هیچ بەدی ناکرێ، هیچی لێ دیار نییە، هیچ دەرناخا، دەرنەبڕ، بێ‌هەست، بێ‌مەعنا، مات، بێ‌حالەت: *an expressionless face/tone/voice* ◌ بی‌احساس، بی‌حالت

expression mark *noun*
(موسیقا) نیشانەی حالەت؟ ◌ علامت حالت

expressive /ɪk'spresɪv/ *adjective*
پڕواتا، پڕمانا، پڕهەست، بەهەست، بەمەعنا، پیشان‌دەر، دەربڕ، ناودار، واتادار، مانادار، مەعنادار: *the expressive function of language* ◊ *an expressive silence* ◊ *expressive line drawings* (expressive of: دەربڕی، پیشان‌دەری، نیشانەی، راگەیێنەری، گەیێنەری، راگوێزەری) ◌ بااحساس، گویا، بیانگر

expressively /ɪk'spresɪvli/ *adverb*
دەربڕانە، بە شێوەیەکی دەربڕ یان مەعنادار، بە ماناوە، پیشان‌دەرانە: *He raised his eyebrows expressively* ◌ به نحو گویایی

expressiveness /ɪk'spresɪvnəs/ *noun*
دەربڕی، پیشان‌دەری، ناوداری، واتا، پڕواتایی ◌ گویایی، معنی

expressly /ɪk'spresli/ *adverb*
1 بە ئاشکرایی، بە روونی، بێ‌پەردە 2 بەتایبەت ◌ 1 صراحتاً 2 مخصوصاً

expressman *noun, pl.* expressmen
زووبەر، تونبەر، خێرابەر ◌ اکسپرسمن، پیک ویژه

expresso /ɛk'spresəʊ/ = espresso

express train /ɪk'spreswеɪ/ *noun*
شەمەندەفەر یا قەتاری تونرەو ◌ قطار سریع‌السیر

expressway /ɪk'spresweɪ/ *noun*
پانەڕێ، توندەڕێ، تونڕێ، مۆتۆڕوێی: *a major accident on the expressway* ◌ بزرگراه

expropriation /ˌeksˌprəʊpri'eɪʃn, US -ˌproʊ-/ *noun*
1 داگیرکردن، گرتن، لێ‌گرتن، لێ‌سەندن، دەس‌بەسەراگرتن، زەوت‌کردن (بۆ بەرژەوەندی گشتی) 2 لێدزین، دەسکێسی، دزی ◌ 1 مصادره، غصب 2 اختلاس، سرقت

expropriator *noun*
داگیرکەر، دەس‌بەسەراگر، زەوت‌کەر ◌ مصادره‌کننده

expulsion /ɪk'spʌlʃn/ *noun*
1 دەرکردن، دەربەڕاندن، دەرنان، خستنەدەرەوە، دەرهاویشتن 2 خاڵی‌کردن، دانەدەرێ ◌ 1 اخراج، خروج، طرد، دفع 2 تخلیه

expulsion order *noun*
دەستووری دەرکردن ◌ حکم اخراج

expulsive /ɪk'spʌlsɪv/ *adjective*
دەرکەر، دەربەڕێنەر، دەرنەر، دەرهاوێژ(ەر) ◌ اخراج‌کننده، دافع

expunction /ɪk'spʌŋkʃn/ *noun*
سڕینەوە، پاکتاو، (پێوە)نەهێشتن، لابردن ◌ پاک‌سازی، حذف

expurgation /ˌekspə'geɪʃn/ *noun*
خاوێن‌کردنەوە، پالاوتن، بژارکەری، پیاچوونەوەی ناکاری، شەنوکەوکردن،

(لێ)لابردن ◊ هرزەزدایی، تنقیح

expurgator *noun*

خاوێنکەرەوە، لێلابەر، بژارگەر ◊ هرزەزدا، تنقیح‌کننده

expurgatory /ɛk'spəːgət(ə)ri/ *adjective*

بژارگەر(ی‌یانە) ◊ تنقیحی

exquisite /ɪk'skwɪzɪt, US 'ɛkskwɪzɪt/ *adjective, noun*

adj 1 یەکجارباش، بەرز، بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە، تەواو، بێ‌گەرد، بێ‌عەیب، لەسەرەوە، وەستایانە، شۆخ‌وشەنگ، جوان، خۆشیک: *exquisite craftsmanship* 2 توند، گران، کەسکوون، کاری، قووڵ، تیژ، سەخت 3 ناسک، هەستیار 4 بەجێ، گونجاو *n* تەرپۆش، dandy ◊ *adj* 1 اعلا، عالی، کامل، زیبا 2 شدید، عمیق 3 ظریف 4 مناسب *n* ژیگولو

exquisitely /ɪk'skwɪzɪtli, US 'ekskwɪzɪtli/ *adverb*

بە شێوەیەکی بەرز یا تەواو، بە شێوەیەکی جوان ◊ بە طور عالی یا زیبایی

exquisiteness /ɪk'skwɪzɪtnəs, US 'ekskwɪzɪtnəs/ *noun*

1 ناسکی، هەستیاری 2 تەواوی، بێ گەردی ◊ 1 لطافت، حساسیت 2 کمال

exsanguination /ɪkˌsaŋgwɪ'neɪʃ(ə)n, US ɛk-/ *noun*

(پزشکی) خوێن(لێ)گرتن، بێ‌خوێن‌کردن ◊ عمل خون گرفتن

exsanguine /ɪks'aŋgwɪn/ *adjective*

کەم‌خوێن، بێ‌خوێن ◊ کم‌خون

exsanguinity *noun*

کەم‌خوێنی، بێ‌خوێنی ◊ کم‌خونی

exsection /ek'sekʃn/ *noun*

برین ◊ قطع

ex-service *adjective*

جاران بەند بوو بە هێزە چەکدارەکان، سەربە هێزە چەکدارەکان، (ئەفسەر) کۆنە، قەدیمی ◊ اکس‌سرویس، سابق

ex-serviceman *noun, pl.* ex-servicemen

کۆنەچەکدار، کۆنەئەندام، کۆنەشەڕقان ◊ نظامی قدیمی

ex-servicewoman *noun, pl.* ex-servicewomen

کۆنەچەکدار (ژن)، کۆنەئەندام، کۆنەشەڕقان ◊ نظامی قدیمی

ext *abbreviation* 1 extension 2 exterior 3 external

extant /ek'stænt, US 'ekstənt/ *adjective*

1 لەبەردەس، هێشتاماو(ە)، نەفەوتاو، ماو، ماوە، پاشماوە، هەیی 2 بەبرەو، برەومەند (قانوون) ◊ 1 موجود، باقی، دارای هستی 2 مُجرا

extemporaneous /ɪkˌstɛmpə'reɪnɪəs, US ɛk-/ *adjective*, also -porary

بێ‌ئامادەیی (پێشوو)، سەرپێیی، (لە)بەربووە، بێ‌بیرلێ‌کردنەوە ◊ فی‌البداهه

extemporaneously /ɪkˌstɛmpə'reɪnɪəsli, US ɛk-/ *adverb*

سەرپێیی‌یانە، بە شێوەیەکی لەبەربوورە ◊ بداهتاً

extemporaneousness *noun*

خۆوێڕی، بێ‌بیرلێ‌کردنەوە ◊ بدیهه‌گویی

extemporarily *adverb*

سەرپێیی‌یانە، بە شێوەیەکی لەبەربوورە ◊ بالبداهه

extempore /ek'stempəri/ *adjective, adverb*

بێ‌ئامادەیی (پێشوو)، سەرپێیی، (لە)بەربوورە، بێ‌بیرلێ‌کردنەوە، سەرپێیی‌یانە، بە شێوەیەکی لەبەربوورە ◊ فی‌البداهه، بداهتاً

extemporization /ɪkˌstempəraɪ'zeɪʃn, US -rə'z-/ *noun*

بێ‌ئامادەکاری، سەرپێیی، بێ‌بیرلێ‌کردنەوە لەبەربوورە ◊ بدیهه‌گویی

extandable /ɪk'stendəbl/ *adjective*

شیاوی درێژکردنەوە، درێژ دەکرێتەوە: *The visa is for 14 days, extendable to one month* ◊ قابل تمدید

extandable ladder *noun*

نەردیوانی درێژەوەبوو، پەیژەی کێشراو یان کێشوک ◊ نردبان کشویی

extended /ɪk'stendɪd/ *adjective*

1 درێژ، کێشراو، درێژەوەبوو، دووورودرێژ، درێژەوەکراو، درێژەپێدراو: ◊ *an -tended visit there was an -tended news bulletin of the plane crash* 2 درێژماوە، درێژخایەن، ماوەدرێژ، دووورودرێژ، بەربلاو، بلاو، بەرین، بەرفرەهـ فراوان: *-ended credit* ;intensive: *extended efforts*; *extendedly adv*) extendedness (*n*) ◊ 1 طویل، ممتد، تمدیدشده، طولانی مدت، بلندمدت، ادامه‌دار 2 طولانی، مبسوط، گسترده

extended family *noun*

خێزان یان بنەماڵەی بەربلاو، بنەماڵەی بەرین (بۆ نموونە لە زۆر بەشی ئەفریکادا) ◊ خانواده‌ی گسترده

extended-play *adjective*

درێژکەرەوە، کێشەر، پەرەپێدەر ◊ امتداددهنده، بسط‌دهنده

extender *noun*

درێژکەرەوە، کێشەر، پەرەپێدەر ◊ امتداددهنده، بسط‌دهنده

extensibility /ɪkˌstensə'bɪləti/ *noun*

لەکێشان‌هاتوویی، لەکێشمان‌هاتوویی، لەدرێژبوونەوەهاتوویی ◊ امتدادپذیری، قابلیت تمدید

extensible /ɪk'stensəbl/ *adjective*

لەکشانهاتوو، لەکێشمانهاتوو، دەکێشرێ، لەدرێژبوونەوەهاتوو، درێژدەبێتەوە، درێژدەکرێتەوە ۞ امتدادپذیر، قابل تمدید

extensile /ɪk'stɛnsʌɪl, US ɛk-/ *adjective*
لەکشانهاتوو، دەکێشرێ، درێژدەکرێتەوە ۞ امتدادپذیر

extension /ɪk'stenʃn/ *noun*, also extension lead
1 کشان، کشانەوە، کێشمان، پەلهاویشتن، کشاندن، کێشان، راهێلان، فراوانبوون، پەرەسەندن، گەورەبوونەوە 2 بەرینایی، بەربلاوی، فراوانی 3 درێژکردنەوە، تازەکردنەوە، ماوەخستنەسەر، ماوەی درێژکردنەوە 4 خستنەروو، رانان، پیشاندان، خستنەبەرچاو 5 گشتاندن 6 پاشکۆ، بەشی سەرخستە، پارچەی لکاو، بەشی زیادکراو یان سەرخراو، پاشکۆ 7 ژمارە یان هێلی نێوەوە، هێلی نێوخۆیی = ext (by extension: بە فراوانبوونی واتایی) ۞ 1 توسعە، گسترش، بسط، امتداد، انبساط 2 وسعت 3 تمدید، مدت تمدید 4 ارائە، عرضە 5 تعمیم 6 ضمیمە 7 خط داخلی (تلفن)

extension lead *noun*, also extension cord
وایەری بەستەر، لاوایەر، وایەری لاوەکی ۞ سیم فرعی

extensity *noun*
بوار، پانتایی، راخستە، بەرینە ۞ دامنە، عرضە

extensive /ɪk'stensɪv/ *adjective*
1 بەربلاو، بەرفرەهـ فراوان، بەرین 2 دوورودرێژ، چڕوپڕ، تێروتەسەل 3 پان، بەرین 4 درێژ، درێژەوەبوو 5 گشتگر، هەمەلایەنە، گشلایەنە، بەربلاو ۞ 1 وسیع، گستردە 2 مفصل 3 پهناور 4 طولانی، ممتد 5 شامل

extensively /ɪk'stensɪvli/ *adverb*
بەربلاوانە، دوورودرێژانە: *She has travelled extensively* ◊ *a spice used extensively in Eastern cooking* ۞ بە طور گستردە، بە طور مبسوطی

extensiveness /ɪk'stensɪvnəs/ *noun*
بەربلاوی، فراوانی، بەرینی، بەرفرەهی ۞ وسعت، گستردگی

extensometer /ˌɛkstɛn'sɒmɪtə/ *noun*
کشانپێو ۞ اکستنیومتر

extensor /ɪk'stensə(r), ek's-, US -sɔːr/ *noun*
(توێکاری) ماسوولکەی کشێنەر(ە، پەل یان بەشەکانی تری لەش، زۆرتر لە بەرامبەری flexor) ۞ عضلەی باسطە

extent /ɪk'stent/ *noun*
1 بەرینایی، بەربلاوی، بەرفرەهی 2 راخستە، بوار، مەلبەند، پانتایی، گۆڕایی، پانایی، قاد، پانی 3 درێژی، درێژایی 4 رووبەر 5 قەبارە، بارستایی 6 رادە، ئەندازە، ئاست، بڕ، پلە ۞ 1 گستردگی، وسعت 2 گسترە، قلمرو، حوزە، عرصە، عرض 3 طول 4 مساحت 5 حجم 6 حد، مقدار، درجە

extenuating circumstance *noun*
هەلومەرجی داشکێنەر، بارودۆخی کەمکەرەوە: *There were extenuating circumstances and the defendant did not receive a prison sentence* (extenuating: *adj* داشکێنەر) ۞ شرایط مخففە

extenuation /ɪkˌstenju'eɪʃn/ *noun*
1 کەمکردنەوە، (لێ)سووککردن، (لێ)فڕیدان، (لێ)داشکاندن، کەمکردنەوەی گرنگی تاوان 2 بیانوو، بەهانە، لاپاساو 3 هۆکاری کەمکەرەوە ۞ 1 تخفیف 2 عذر 3 علت مخففە

extenuative /ɪk'stenjueɪtɪv/ *adjective*
کەمکەرەوە، داشکێنەر، لێفڕێدەر ۞ تخفیفدهندە

extenuatory /-jʊət(ə)ri/ *adjective*
1 کەمکەرەوە، داشکێنەر، لێفڕێدەر 2 داشکێنەرانە، داشکاندنلەگەڵ ۞ 1 تخفیفدهندە 2 تخفیفآمیز

exterior /ɪk'stɪəriə(r), US -'stɪr-/ *adjective, noun*
adj دەرەوەیی، دەرەکی *n* 1 دەرەوە، رووکاری دەرەوە، دیمەنی دەرەوە، رووی دەرەوە، روالەت، رووکەش 2 (لە فیلمسازیدا) دیمەنی دەرەوە ۞ *adj* بیرونی، صوری *n* 1 بیرون، نمای خارجی، ظاهر 2 اکستریور

exterior angle *noun*
(بیرکاری) گۆشەی ددرەوە ۞ زاویەی خارجی

exteriority /ɪkˌstɪərɪɔːrətɪ/ *noun*
دەرەوەییتی، دەرەوەییبوون ۞ حالت خارجی

exteriorly *adverb*
لەباری رووکاری دەرەوە ۞ از نظر نمای خارجی

exterminable /ɪk'stɜːmɪnəbl/ *adjective*
تیادەچێ، قڕی تێدەکەوێ، نامێنێ، فەوتەنی، لەنێو دەچێ ۞ انقراضپذیر

extermination /ɪkˌstɜːmɪ'neɪʃn, US -ˌstɜːrm-/ *noun*
ریشەکێشکردن، پاکتاوکردن، فەوتاندن، هیچنەهێشتن، خاشەبڕی(ن)، تەفروتووناکردن، بنبڕکردن، قەڵتوبڕکردن، لەنێوبردن، قەلاچۆکردن، بنکۆڵکردن، کوێرکردنەوە، لەبندەرهێنان، قڕتێخستن، تیابردن، دوابڕان، قڕتێکەوتن، دوابڕان، تەفروتووناببوون، لەنێوچوون، نەمان: *the extermination of rats and other vermin* ۞ ریشەکنی، نابودی، انقراض

exterminator *noun*
لەنێوبەر، فەوتێنەر، تیابەر، قڕتێخەر ۞ نابودکنندە

extern /ɪk'stəːn, US ɛk-/ *noun*
1 (ئەمریکا) ئێسکتێرن، دواپزشک (لە نەخۆشخانە) 2 دەرەوەیی، دەرەوەیی، دەرەکی

۞ 1 اکسترن 2 بیرونی، خارجی

external /ɪk'stɜːnl, US ɪk'stɜːrnl/ *adjective ,noun*

adj 1 دەرەوەیی، دەرەوەیی، دەرەکی، ڕواڵەتی، ڕووکەشی: *the -ernal walls of the building* 2 دەرەکی، بێگانە، بیانی *n* دەرەوە، ڕواڵەت، ڕووکەش، بەش یا ئاستی دەرەوە، ڕووی دەرەوە ۞ *adj* 1 خارجی، صوری، ظاهری 2 برونی. بیگانه *n* بیرون، ظاهر، قسمت یا سطح بیرونی

external ear *noun*

گوێی دەرەوە، بەشی دەرەوەی گوێ ۞ گوش خارجی

external environment *noun*

مەڵبەندی دەرەوەیی یا دەرەکی ۞ محیط بیرونی

external evidence *noun*

بەڵگە دەرەکییەکان، بەڵگەکانی دەرەوە (لە ژێدەرە سەربەخۆکان، نە لەو شتەی کەوا تاقی دەکرێتەوە) ۞ مدارک خارجی

external examination *noun*

تاقیکاریی دەرەکی (لە دەرەوەی خوێندنگا یان کۆلێژ) ۞ امتحان سراسری

external examiner *noun*

تاقیکاریدەرهێنی دەرەکی ۞ ممتحن سراسری

external existence *noun*

بوونی دەرەوەیی، لە دەرەوە بوون ۞ وجود خارجی

externality /ˌɛkstɜːˈnalɪti/ *noun, pl.* externalitics

دەرەوەییتی، دەرەکییتی، لەدەرەوەبوون ۞ خارجیت، بیرونبودگی

externalization *noun*

1 دەربڕین، ئاشکراکردن، هەڵڕشتن، دانەدەرەوە، دەرخستن (هەست و سۆز) 2 دەرەکیکردن، دەراندن ۞ 1 ابراز، آشکارسازی 2 خارجیسازی

externally /ɪk'stɜːnəli, US -'stɜːrn-/ *adverb*

لە دەرەوە، بە ڕواڵەت، لە ڕواڵەتدا، بە شێوەیەکی دەرەوەیی، دەرەکییانە: *The building has been restored externally and internally* ۞ از خارج یا بیرون. ظاهراً، از لحاظ خارجی

external objectivity *noun*

بابەتیتی دەرەوەیی ۞ عینیت خارجی

external reality *noun*

ڕاستیتی دەرەوەیی، ڕاستیبوونی لە دەرەوە ۞ واقعیت خارجی

externals /ɪk'stɜːnlz, US -'stɜːrn-/ *noun, pl.*

تایبەتمەندییەکانی دەرەوە، ئەو شتانەوەی کەوا دیارن، شتە ڕواڵەتییەکان، ڕواڵەتی دەرەوە، هەڵومەرجی دەرەوە: *It would be easy to judge this situation by externals alone* ۞ ظواهر امر، وضعیت ظاهری

external sence *noun*

هەستی دەرەوەیی یان دەرەکی ۞ حس بیرونی

external world *noun*

جیهانی دەرەوە ۞ جهان خارج

exteroceptive /ˌɛkstərə(ʊ)'sɛptɪv/ *adjective*

سەربە دەرەبزوێنەر یان بزوێنەری دەرەکی ۞ وابسته به محرک خارجی

exteroceptor *noun*

دەرەبزوێنەر یان بزوێنەری دەرەکی ۞ محرک خارجی

exterritorial = extraterritorial

extinct /ɪk'stɪŋkt/ *adjective*

1 تیاچوو، نەماو، قڕتێکەوتوو، فەوتاو، کوێر(ەوەبوو)، لەبنهاتوو، قەڵاچۆکراو، دوابڕاو، دوودمانکوێر: *an extinct species* ◊ *The red squirrel is in danger of becoming extinct in England* ◊ *become extinct* 2 کوژاو، ناچالاک، دامرکاو (گڕکان): *an extinct volcano* 3 مردوو (هەست و سۆز) ۞ 1 منقرض، نابود 2 خاموش 3 مرده

extinction /ɪk'stɪŋkʃn/ *noun*

1 تیاچوون، نەمان، قڕتێکەوتن، کوێرەوەبوون، لەبندەرهێنان، قەڵاچۆکردن، فەوتاندن، هەڵتەکان، دوابڕان، لەنێوچوون، فەوتان 2 کوژاندنەوە، دامرکاندن ۞ 1 نابودی، انقراض 2 فرونشانی، انطفا

extinctive *adjective*

کوژێنەر(ەوە)، دامرکێنەر ۞ خاموشکننده

extinguishable /ɪk'stɪŋgwɪʃəbl/ *adjective*

لەتیاچوونهاتوو، لەنەمانهاتوو، لەفەوتانهاتوو، دەفەوتێ، قڕی تێدەکەوێ، تیادەچێ، لەنێو دەچێ ۞ انقراضپذیر

extinguisher = fire extinguisher

extinguishment *noun*

1 ڕیشەکێشکردن، بنبڕکردن، لەنێوبردن، فەوتاندن، بنکۆڵکردن، کوێرکردنەوە، لەبندەرهێنان، تیابردن 2 کوژاندنەوە، پفلێکردن، فوولێکردن، خامۆشکردن، دامرکاندن، دامراندن 3 دانەوە (قەرز) ۞ 1 نابودسازی، محو 2 خاموشسازی 3 بازپرداخت

extirpation /ˌekstə'peɪʃn, US -tər'p-/ *noun*

1 ڕیشەکێشکردن، فەوتاندن، بنبڕکردن، لەنێوبردن، بنکۆڵکردن، کوێرکردنەوە، لەبندەرهێنان، هەڵتەکاندن، تیابردن، دوابڕان، تەفروتوونابوون، لەنێوچوون، نەمان 2 سەرکوت(کردن)، داپڵۆساندن، دامرکاندن ۞ 1 انهدام، نابودی، قلعوقمع 2 سرکوب

extirpator *noun*

لەنێوبەر، فەوتێنەر، تیابەر، خاشەبڕ(کەر)،

دوابڕینەر ◇ نابودکننده

extn *abbreviation* extension 7

extoller *noun*

پیاهەڵدەر، پەسندەر، ستایشتگەر ◇ ستاینده

extolment *noun*

پەسن، پیاهەڵدان، ستایشت ◇ ستایش

extorsion *noun*

1 ئیکستورسیۆن، ئیکستورشن، سووڕانی دەرەوە بە دەوری تەوەردا 2 بە زۆرلێسەندن ◇ 1 اکستورسیون 2 اخاذی

extortion /ɪk'stɔːʃn, US ɪk'stɔːrʃn/ *noun*

1 لێسەندن(بەزۆر)، داگیرکردن، خاوەسەندن، زەوتکردن، زۆرگیری، پلەندەری، هەڕەشە، ترساندن ◇ اخاذی، اجحاف، غصب، تهدید

extortionary /ɪk'stɔːʃənerɪ/ *adjective*

داگیرکەرانە ◇ غاصبانه

extortionate /ɪk'stɔːʃənət, US -'stɔːrʃ-/ *adjective*

1 داگیرکەر 2 یەکجارگران، لەکڕیننەهاتوو، لەئەندازبەدەر گران، extortionate *extortionate prices* :exorbitant

extortionately /ɪk'stɔːʃənətli, US -'stɔːrʃ-) *adv* /: داگیرکەرانە) ◇ 1 غاصب 2 سرسام‌آور

extortioner *noun*

داگیرکەر، زۆرگیر، پلەندەر ◇ غاصب، زورگو

extortionist *noun*

زۆرگیر، پلەندەر، (بە)زۆرسێن ◇ اخاذ، زورگو

extortive /ɪk'stɔːtɪv/ *adjective*

داگیرکەر، زۆرگیر، پلەندەر ◇ غاصب

extra /'ekstrə/ *adjective, adverb, noun*

adj زیادی، سەربار، ناپێویست، زیاد، زۆرتر لە ئاسایی، لە رادەبەدەر، لە ئەندازەبەدەر، یەکجار زۆر، ◊ *an extra pint of milk* :additional *Take extra care on the roads this evening adv* یەکجار، سەرەڕای، سەرباری، لەگەڵ ئەوەشدا *n* 1 شتی زیادی، شتی ناپێویست 2 خەرجی زیادی 3 ئیکسترا (فیلم یان سینەما) 4 ژمارەی نائاسایی، رۆژنامەی نائاسایی (رۆژنامە) ◇ *adj* اضافی، فوق‌العاده *adv* بیش از حد، به علاوەی *n* 1 چیز اضافی 2 هزینەی اضافی 3 سیاهی لشکر 4 شمارەی فوق‌العاده

extra- /'ekstrə/ *prefix*

پێشگر: 1 دەرەوە، دەرێ دەرەێ دەرەوەیی: 2 یەکجار، زۆر (بنەڕەت: لە *extracellular* "outside") ◇ پیشوند: 1 برون، برونی 2 خیلی *extra* لاتینەوە

extracellular *adjective*

هەڵکەوتوو یان رووداو لە دەرەوەی خانە(کان)دا، دەرەخانەیی ◇ اکستراسلولار

extracellularly *adverb*

دەرەخانەیی‌یانە، بە شێوەیێکی دەرەخانەیی ◇ به طور اکستراسلولار

extrachromosomal *adjective*

دەرەڕەنگ تەنی، دەرەکرۆمۆزۆمی، ئیکستراکرۆموزۆمال: هەڵکەوتوو یان مەهارکراو بەهۆی هۆکارەکانی دەرەوەی controlled کرۆموزۆم: *extrachromosomal inheritance* ◇ اکستراکرومزومال

extracorporeal /ˌekstrəkɔː'pɔːrɪəl/ *adjective*

هەڵکەوتوو یان رووداو لە دەرەوە لەشدا، دەرەلەشی ◇ اکستراکورپورال

extract /'ekstrækt/ *noun*

1 شیلە، ئاوگ، گوشراوە: *face cream yeast* ◊ *containing natural plant extracts* 2 *vanilla extract* :(لە ئەمریکا) ،extract هەڵبژاردە، گوڵبژێر، بڕگە (کتێب، فیلم و هتد)، *The following extract is taken* :excerpt *from her new novel* ◇ 1 عصاره 2 چکیده، گزیده

extractable /'ekstræktəbl/ *adjective,* also extractible

شیاوی دەرکێشان، لەدەرکێشانهاتوو ◇ قابل استخراج

extraction /ɪk'strækʃn/ *noun*

1 کێشان، دەرکێشان، هەڵکێشان، دەرهێنان: -tion *oil/mineral/coal, etc.* 2 هەڵبژاردن، دەرکێشان، وەرگرتن 3 کێشانی ددان 4 رەچەڵەک، بنەچەک، بنج‌وبناوان، ریشە 4 شیلەگرتن، ئاوگرتن، گوشین ◇ 1 عمل کشیدن، استخراج 2 انتخاب، اقتباس 3 کشیدن دندان 4 تبار 5 عصاره‌گیری

extractive /ɪk'stræktɪv, US ek-/ *adjective*

دەرهێنەرانە، سەربە دەرهێنان یا دەرکێشان: *extractive industries* ◇ استخراجی

extractor /ɪk'stræktə(r)/ *noun*

1 ئیکستراکتۆر، میوار، میوەهار 2 دەرهێنەر، دەرکێشەر 3 هەواکێش، هەواگۆڕ: *a dust extractor* ◇ 1 آب‌میوه‌گیری 2 استخراج‌کننده 3 هواکش

extractor fan *noun*

هەواکێش، هەواگۆڕ ◇ هواکش

extracurricular *adjective, noun*

ژووربەرنامەیی، ناپۆلی، نابەرنامەیی ◇ فوق‌برنامه

extracurricular activities *noun, pl.*

چالاکی ناپۆلی یان ژووربەرنامەیی‌یەکان ◇ فعالیت‌های فوق‌برنامه

extraditable /'ekstrədaɪtəbl/ *adjective*

شیاوی پێدانەوە بان بەدەستەوەدان، پێدەدرێتەوە، بەدەستەوەدەدرێتەوە: *an extraditable offense* ◇ قابل استرداد

extradition /ˌekstrəˈdɪʃn/ *noun*
بەدەستەوەدان، رادەست(کردنەوە)، دانەدەست، پێدانەوە، گێرانەوە، دانەوە (تاوانکار): *the -ition of terrorist suspects* ◌ استرداد، تسلیم

extrados /ɪkˈstreɪdɒs, US ɛk-/ *noun, pl.* same or extradoses
(بیناسازی) کەوانەی دەرەوە یا سەرەوەی تاق (پروانە intrados) ◌ برون‌سو

extraembryonic *adjective*
دەرەئاولەمەیی، هەڵکەوتوو لە دەرەوەی embryo، ب.ت. پەرەسەندوو لە zygote و نە بەشێ لە ئاولەمە؛ سەربە ئەو پێکهاتانەی کە لە دەرەوەی ئاولەمە هەڵکەوتوون: *extraembryonic membrane*: پەردەی (دەرە)ئاولەمەیی: لە شانەی ئاولەمەییەوە پێکهاتووە و لە دەرەوەی ئاولەمە دایە، وەک yolk sac و chorion ،amnion ،allantois ◌ برون‌رویانی

extragalactic /ˌɛkstrəgəˈlæktɪk/ *adjective*
لە دەرەوەی کاکێشانی ڕێگای شیری، سەربە یان پێوەندی بە بۆشایی دەرەوەی کاکێشانی ڕێگای شیرییەوە هەیە: *extragalactic astronomy* ◌ بیرون از کهکشان راه شیری

extrajudical /ˌekstrədʒuˈdɪʃl/ *adjective*
لە دەرەوەی هێزی ئاسایی قانوون، لە دەرەوەی بابەتی بەرباسی دادگا، نادادگایی: *the judge's extrajudicial statements* ◊ *extrajudicial investigation* extrajudically (*adv*) ◌ بیرون از حوزەی قضایی دادگاه

extralegal *adjective*
ناقانوونی، لەوبەر یان لە دەرەوەی مەڵبەند و پانتایی یان دەسەڵاتی قانوون (extralegally *adv*) ◌ غیرقانونی، خارج از قلمرو یا قدرت قانونی

extralimital /ˌɛkstrəˈmɪtɪt(ə)l/ *adjective*
هەڵکەوتوو یان ڕوودەدا لە دەرەوەی شوێن یان ناوچەیێکی تایبەتی، بێڕادە، دیارینەکراو: *an -tal species of bird* ◌ اکسترالیمیتال، نامحدود

extralanguage *noun*
ژوورزمان، دەر(ە)زمان، سەرووزمان ◌ فرازبان

extralinguistic *adjective*
سەربە ژوورزمانەوانی یان سەرووزمانەوانی، سەربە دەرزمانەوانی یان دەرەزمانەوانی، ژوورزمانەوانییانە، لە دەرەوەی مەڵبەند یا پانتایی زمانەوانی province of linguistics (باسی ئەو دەستە تایبەتمەندی پێوەندییانە دەکا کە ڕاستەوخۆ بەشێکی زمانی ئاخاوتن نین بەڵکوو یان ڕۆڵیان لە ڕاگوێستنی پەیامدا هەیە (وەک تەکاندانی دەست و دەم و چاو) یان کاردەکەنە سەر کارپێکردنی زمان (وەک تەمەن، زایەند یان چینی کۆمەڵایەتی ئاخێوەرەکە دەس‌نیشان دەکەن) (extralinguistically *adv*) ◌ وابسته به فرازبان‌شناسی، فرازبان‌شناختی

extralinguistic phenomena *noun*
دیاردە ژوورزمانی یان دەر(ە)زمانییەکان ◌ پدیده‌های فرازبانی

extrality = extraterritoriality

extramartial /ˌekstrəˈmærɪtl/ *adjective*
لە دەرەوەی ژن‌ومێردایەتی (یان هاوسەری خۆ، پێوەندی سێکسی): *extramarital affairs* ◌ خارج از زناشویی

extramundane /ˌekstrəˈmʌndeɪ/ *adjective*
لە دەرەوەی جیهان یان دنیادا، دەرەجیهانی ◌ بیرون از جهان

extramural /ˌekstrəˈmjʊərəl, US -ˈmjʊrəl/ *adjective*
پارت‌تایم، ئازاد، لە دەرەوەی سنوورەکان یان دیوارەکانی شار و زانکۆیێ(دا): *extramural education/studies* ◌ فرادانشگاهی، فراشهری

extraneous /ɪkˈstreɪniəs/ *adjective*
1 بیانی، بێگانە 2 زیادی، زیایی، ناپێوەندیدار، تاک‌وتەروک، پەرش‌وبڵاو، ناتێکەڵ، بەری‌پێوەنەداو: *We do not want any extraneous information on the page* 3 ناگەوهەری، لاوەکی، زیادی، لە دەرەوە، دەروەیی (extraneously *adv*: لە دەرەوە، بە شێوەیێکی دەرەکی؛ extraneousness or extraneity *n*: ناپێوەندیداری، بەری پێوەنەبوون، پرش‌وبلاوی، ناتێکەڵی) ◌ 1 بیگانه 2 اضافی، نامربوط 3 عرضی، فرعی، خارجی

extranet *noun*
ئیسترانێت ◌ اکسترانت

extranuclear *adjective*
1 هەڵکەوتوو لە دەرەوەی ناوکدا، دەرەناوکی، سایتۆپلازمی، cytoplasmic 2 دەرەناوکی: هەڵکەوتوو لە دەرەوەی ناوکی گەردیلە یان ئەتۆمێ ◌ واقع در خارج هسته

extra-official *adjective*
لە دەرەوەی ئەرکی ئافیس، نافەرمی ◌ خارج از وظایف اداری

extraordinarily /ɪkˈstrɔːdnrəli, US ɪkˌstrɔːrdəˈnerəli/ *adverb*
نائاسایی، سەرئاسایانە، بە شێوەیێکی نائاسایی ◌ فوق‌العاده، به طور غیرعادی

extraordinary /ɪkˈstrɔːdnri, US ɪkˈstrɔːrdəneri/ *adjective*
نائاسایی، سەرئاسایی، سەرئاسا، زیادی، ئاوارتە، هەلاوارتە، سەیر، بەلاجەوی، سەرسوورمێنەر، سەرئاسا، تایبەتی ◌ فوق‌العاده، غیرعادی، اضافی، استثنایی، عجیب، مخصوص، ویژه

extraordinary ray *noun*
تیشکی نائاسایی ◌ پرتو غیرعادی

extrapolation /ɪkˌstræpəˈleɪʃn/ *noun*

تەخـشـان‌وپەخـشـان 2 پـەرگری، پـەرگـیـری، زیـدەڕەوی، پیوەنـان 3 قـسـەی ناژیرانـە ◌ 1 ولخرجی، اسراف 2 افراط، مبالغه 3 سخن گزاف

extravagant /ɪk'strævəgənt/ *adjective*
1 دەس‌بلاو، عەبلەخـەرج، دەس‌باد، دەس‌قلب، پرخەرج، زۆرتێچوو، گرانبایی، خرج‌هەلگر 2 زیـدەڕەو، پـەرگر، پیوەنەرانـە، رادەنـەناس، لەرادەبـەدەر 3 ناژیرانـە، سـەیر 4 (نرخ) گـران، لەسـەری، رێ‌تێنـەچوو ◌ 1 ولخـرج، مـسـرف، پرهزینه 2 افراطی 3 نامعقول، عجیب 4 گزاف

extravagantly /ɪk'strævəgəntli/ *adverb*
1 دەسبلاوانە 2 لە رادەبەدەر، لە ئەندازبەدەر ◌ 1 با اسراف 2 بیش از حد

extravaganza /ɪk,strævə'gænzə/ *noun*
شـانۆ یـان نوانـدنی بەشـکۆ، نوانـدنی شـایانە (بنـەڕەت: لـە *estravaganza* ئیتالیـایی "extravagance") ◌ نمایش مجلل

extravasation /ɪk,strævəseɪʃn/ *noun*
هاتنەدەرەوە یان دەرچوون لە رەگ یان کاناڵی سروشتی‌یەوە ◌ خروج از مجرای طبیعی

extravascular /,ɛkstrə'vaskjʊlə/ *adjective*
لە دەرەوەی رەگ(دا)، نارەگی، هەڵکەوتوو یان روودەدا لـە دەرەوەی ریکخـستەی رەگـی‌دا: *extravascular tissue fluids* ◌ خارج وریدی

extravehicular /,ɛkstrəvɪ'hɪkjʊlə/ *adjective*
لە دەرەوەی دەزگاکـەیە (وەک spacecraft ێ)، لە بۆشـایی و لـە دەرەوەی بۆشایی‌گەڕ دەکرێ: *extravehicular activity* ◌ اکسترا وهیکولار

extravert = extrovert

extrema = plural form of extremum

extreme /ɪk'stri:m/ *adjective. noun*
adj 1 دوایـیـن، ئـاخر، کۆتـایی، ئەوپـەڕ، دوورترین، هەرەدوور 2 زۆرینە، پڕانی، زۆربە 3 توندترین، سەخت‌ترین، توند(وتیژ)، نائاسایی، تیژی، قورس، ناخۆش، سەخت، گران، ئاریش، دژوار 4 تونـڕەو، زیـدەڕەو، زیـدەڕۆ، پـەڕگر 5 لەڕادەبەدەر، یەکجار زۆر، بی‌ئەندازە: *people living in extreme poverty* *n* 1 دواڕادە، دواپلە، کۆتایی، ئاخر، ئەوپەر، سەرپەر، سەر، دوایین (خاڵ) 2 لا، رادە، ئەندازە 3 تونـڕەوی، زیـدەڕەوی، پـێ‌درێـژی، پـەرگری، پـەرگیری (extremeness *n*) ◌ *adj* 1 نهـایی، دورتـرین، اقـصی 2 حـداکثر 3 شـدیدترین، شـدید، حـدت، طاقت‌فرسا 4 افراطی 5 مفرط *n* 1 نهایت، منتهی‌الیه 2 حد، کرانه 3 افراط

extremely /ɪk'stri:mli/ *adverb*
دواڕادە، لە رادەبەدەر، یەکجار زۆر: *I would be extremely grateful if you could have a word with her* ◌ بی‌نهایت، فوق‌العاده

extremely high frequency *noun,*

1 پیوانـە، هەڵـسەنگاندن، نرخانـدن، مەزنـدە، قەبلانـدن، لیکدانـەوە 2 ئـەنجام، ئـەنجام‌گـیری، بۆدەرکەوتن، هەڵکراندن، هەڵێنجان ◌ 1 قیاس، مقایسه، برآورد 2 نتیجه، نتیجه‌گیری، استنتاج

extraposition /,ɛkstrəpə'zɪʃ(ə)n/ *noun*
(ریزمان) جێ‌گۆڕکێ، شوێن‌گۆڕکێ ◌ جابجایی

extra-professional *adjective*
لە دەرەوەی پیشە ◌ بیرون از حرفه

extrapyramidal /,ɛkstrəpɪ'ramɪd(ə)l/ *noun*
(تویکـاری و پزشـکی) دەرەقووچکـەیـی، دەرەقووچەکی، دەرەپیرامیداڵ، هەڵکەوتوو لە دەرەوەی دەزگـای پیرامیـداڵ ◌ بـرون‌هرمـی، اکسترا پیرامیدال

extras *noun*
شتە زیادی‌یەکان ◌ لوازم اضافی

extrasensory perception /ekstrə,sensəri pə'sepʃn, US pər's-/ = ESP

extrasolar *adjective*
لە دەرەوەی کۆمەڵـەی خۆر(دا)، لـە دەرەوەی کۆمەڵـەی خـۆرێ پـەیدا بـووە یـان هـەیـە: -*trasolar planets* ◌ بیرون از منظومەی شمسی

extra-spectral *adjective*
(فیزیک) لە دەرەوەی شـەبەنگ، دەرەوشـەبەنگی ◌ خارج از طیف

extrasystole *adjective, pl.* extrasystoles
لیـدانی نائاسـایی و نـاوەختـی یـەکـێ لـە بۆشایی‌یەکانی دڵ کە بۆ ماوەیێ (کێ کورت) لیدانی دڵ دەشیوێنێ (extrasystolic *adj*) ◌ اکستراسیستول

extraterrestrial /,ekstrətə'restriəl/ *adjective, noun*
adj لـە دەرەوەی گـۆی زەوی *n* بوونـەوەرێ لـە دەرەوەی گۆی زەوی ◌ *adj* فـضایی *n* موجـود فضایی

extraterritorial /,ekstrətera'tɔ:riəl/ *adjective*
1 بێ‌سنووری، (هەڵکەوتوو) لە دەرەوەی خـاکی وڵاتـێ 2 ئـازاد لـە قـانوونی وڵاتی خانـەخوێ (extraterritorially *adv*) ◌ 1 بـرون‌مـرزی 2 دارای معافیت دیپلماتیک

extraterritoriality *noun*
مافی بێ‌سنووریتی، پارێزران لە قانوونی وڵاتی خانەخوێ ◌ کاپیتولاسیون

extra time *noun*
کاتی زیادی ◌ وقت اضافی

extrauterine *adjective*
لـە دەرەوەی منـداڵدان‌دا، دەرەمنـداڵدانی: *extrauterine pregnancy* ◌ خارج رحمی

extravagance /ɪk'strævəgəns/ *noun*
1 دەس‌بـلاوی، عەبلەخـەرجی، دەس‌قـلبی،

abbreviation EHF
لەرەی هەرە بەرز یان بالا (30 تا 300 گیگاهێرتز) ◌ ای‌اچ اف

extremely low frequency *noun, abbreviation* ELF
لەرەی هەرە نزم (یا خوار، خوارتر لە 3 کیلۆهێرتز) ◌ ای‌اچ اف

extreme unction *noun*
(لە کلیسەی کاتولیکی رۆمدا) نەریتی چەورکردنی نەخۆشی سەرەمەرگ ◌ مسح آخر

extreme value = extremum

extremis *noun,* in extremis
لەسەرە مەرگدا، لە (دەمی) تراویلکەدا، بێ‌حاڵ، لە دەمەداچەقیدا ◌ در حال احتضار

extremism /ɪk'stri:mɪzəm/ *noun*
پەرگەری، پەرگیری، تونرەوی، ئەوپەڕخوازی (بۆچوون یان روانگەی دینی و رامیاری political)، radicalism ◌ افراط‌گرایی

extremist /ɪk'stri:mɪst/ *noun, adjective*
n پەرگەر، پەرگیر، تونرەو، ئەوپەڕخواز، مرۆی پەرگیر یان تونرەو: *left-wing/right-wing/political/religious extremists* ◊ *He was assassinated by extremists* *adj* پەرگرانە، تونرەوانە: *extremist attacks/groups/policies* ◌ *n* افراط‌گرا، آدم افراطی *adj* افراط‌گرایانە

extremity /ɪk'stremәti/ *noun, pl.* extremities
1 ئەوپەر، سەرپەر، دوارادە، دوابلە، سەر، نووک، بن، ئەندازە، رادە، کۆتایی، ئاخر، دوایی 2 تونرەوی، پەرگیری، زێدەرەوی 3 بەڵا، نەهامەتی، مەینەتی، کارەسات، رۆژەڕەشی، کلۆلی، تەنگانە 4 (extremities) زەبروزەنگ، توندوتیژی 5 ئەندامانی ئاخری لەش، دوورترین بەشەکانی لەش، دەست و پێ ◌ 1 منتهی‌الیە، حد، نوک، تە، انتها 2 افراط 3 مصیبت، بدبختی، مضیقە 4 (در جمع) خشونت 5 اندام‌های انتهایی

extremum /ɪk'stri:məm, US ɛk-/ *noun, pl.* extremums or extrema, also extreme value
زۆرترین یا کەم‌ترین بڕی فانکشن ◌ اکسترموم

extricable /'ɪkstrəkəbl/ *adjective*
بەردەدرێ، رزگار دەکرێ، ئازاد دەکرێ ◌ رهاکردنی

extrication /ˌekstrɪ'keɪʃn/ *noun*
رزگاری، ئازادی، نەجات، رزگارکردن، ئازادکردن، بەردان، بەرەڵاکردن، بەرهەڵداکردن ◌ رهایی، نجات، رهاسازی

extrinsic /eks'trɪnsɪk, US zɪk/ *adjective*
1 دەرەکی، دەروەیی 2 ناگەوهەری، ناجەوهەری، ناسەرەکی، ناکرۆکی، تەنیشتی، لاوەکی، ناسروشتی، ناپێویست، ناپێوەندی‌دار

(**extrinsically** /eks'trɪnsɪkli, US -zɪk/ *adv*:
ناگەوهەرییانە، ناکرۆکییانە) ◌ 1 خارجی، بیرونی 2 عَرَضی، غیراصلی، غیرضروری

extro- *prefix*
پێشگر: دەرەکی، دەروەیی، دەرەوەیی، دەرڤەیی: *extrovert* ◌ پیشوند: خارجی، برونی

extrorse /ɛks'trɔ:s/ *adjective*
(رووەکناسی و گیانەوەرناسی) بۆ دەرەوە هەڵگەڕاوەتەوە، هەڵگەڕاو بۆ دەرێ، دەرەوەشکێن (دژی introrse) ◌ برگشته به بیرون

extroversion /ˌekstrə'vɜ:ʃn/ *noun*
گەڕانەوە بۆ دەرەوە، رووخۆشی، دەرڤەگەری ◌ برون‌گرایی

extrovert /'ekstrəvɜ:t, US -vɜ:rt/ *adjective, noun*
1 *adj* رووخۆش، دەرڤەگەر 2 بەکەیف، بەدەماخ، رووگەش، شاد *n* کەسێکی شاد، بەکەیف، سەرخۆش (extroverted *adj*: لەگوڕ، سەرخۆش، دڵشاد، بەکەیف) ◌ 1 *adj* برون‌گرا 2 بشاش، سرزندە *n* آدم سرزندە

extrusion /ɪk'stru:ʒn/ *noun*
1 دەرپەڕاندن، هێنانەدەرێ، دەرکردن، خستنەدەرەوە، نانەدەرەوە، دانەدەرەوە، دەرفڕێدان، چوونەدەرێ، هاتنەدەرێ، دەرچوون (بە تاو و گوشار) 2 لە قالب‌دان (بە نهێم) ◌ 1 اخراج، خروج 2 اکستروسیون

extrusive /ɪk'stru:sɪv/ *adjective*
1 دەرپەڕێنەر، دەرکەر 2 (زەویناسی) دەرپەڕیو، سەردەرهێناو، دەرپژقیو (تەختەبەردەکان لەسەر رووی عەرز) ◌ 1 خارج‌کنندە 2 بیرون‌زدە

exuberance / ɪg'zju:bərəns/ *noun*
1 سەرخۆشی، گەشی، بەکەیفی، بەدەماخی، شادی، دڵخۆشی، زۆری، فراوانی، لێشاوی، زەبەنی 2 پڕی، چڕی، جگەنناسایی، سەرسەوزی، تێکئاڵاوی، بەپەکادراوی، پڕپەڵوپۆیی، تێکچڕژاوی ◌ 1 نشاط، سرزندگی، وفور، فرط 2 انبوهی

exuberant /ɪg'zju:bərənt, US -'zu:-/ *adjective*
1 سەرخۆش، شاد، بەکەیف، بەنەشە 2 پڕ، چڕ، جگەنناسا، سەرسەوز، تێکئاڵاو، بەپەکادراو، پڕپەڵوپۆ، تێکچڕژاو 3 زۆر، لێشاو، زەبەند (exuberantly /ɪg'zju:bərəntli, US -'zu:-/ *adv*: سەرخۆشانە، بە کەیفەوە) ◌ 1 پرنشاط، سرزندە 2 انبوە، پرپشت 3 وافر

exudation /ˌeksju:'deɪʃn, US /ˌeksu:/ *noun*
دادان، دەردان، رژان، لێچوون، ئاوەزێ(کردن)، دەڵاندن، هاتنەدەرێ، دەرچوون ◌ تراوش، ترشح، خروج

exultance /ɪɡˈzʌltəns/ *noun*, also exultancy /ɪɡˈzʌltənsɪ/
شادی، خۆشی، سەرخۆشی ◌ شادمانی
exultant /ɪɡˈzʌltənt/ *adjective*
شاد، خۆش، سەرخۆش، بەکەیف، خۆشحال (exultantly *adv*: بە خۆشییەوە، بە خۆشحالییەوە، شادانە، بە شادییەوە) ◌ شادمان، شاد
exultation /ˌeɡzʌlˈteɪʃn/ *noun*
شادی، خۆشی، سەرخۆشی، خۆشحالی، شاگەشکەیی، سەرمەستی ◌ وجد، شادمانی
exurb /ˈɛksəːb/ *noun*
ناوچەیێکی پەرەسەندوو لەوبەری دەوروپشتی شارەوە، ناوچەیێکی دەرەوەی شاری ◌ اکسورب
exurbanite *noun, adjective*
(کەسێکی) دانیشتووی exurb ◌ اکسوربانیت
exurbia /ɛkˈsəːbɪə/ *noun*
ناوچەکانی دەرەوەی شار بە گشتی ◌ اکسوربیا
exuviae /ɪɡˈzjuːvɪiː, US ɛɡ-/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) کاژ، کاژە، کەراژ، کراس، پێستی فڕێدراو (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "پێست و چەرمی گیانەوەری") ◌ اگزوویا
exuvial *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە exuviae ـەوە هەیە ◌ وابسته به اگزوویا
exuviation *noun*
کەراژفڕێدان، پێستفڕێدان، کراسفڕێدان، کاژخستن ◌ پوستاندازی
ex-voto /ɛks ˈvəʊtəʊ/ *noun, pl.* ex-votos
پێشکەشی، دیاری (بۆ جێبەجێبوونی نەزر) ◌ هدیه
ex-works *adjective, adverb*
یەکسەر یان ڕاستەوخۆ لە کارخانەوە یان شوێنی بەرهەمهێنانەوە ◌ مستقیم از کارخانه یا محل تولید
-ey = -y
eyas /ˈʌɪəs/ *noun, pl.* eyasses
شاهین یان بازی هێلانەیی، باڵندەی ناپەڕەوازە ◌ قوش یا باز آشیانی
eye /aɪ/ *noun*
1 چاو، چاف، چەم، دیدە، دیە 2 دیتن، بینایی 3 بۆچوون، نیرین، ڕوانین، بینین 4 کون، سو، کوتەسیزە (دەرزی) 5 (پەتاتە) زیپکە، گری 6 (قازانقفڵی) قرتینە 7 (دەریاوانی) ئاڵقە، قەف ◌ 1 چشم، بصر 2 قدرت دید 3 دید، نگرش 4 سوراخ 5 دکمه (سیبزمینی) 6 مادگی 7 حلقه
eyeball /ˈaɪbɔːl/ *noun*
گۆی چاو، تۆپی چاو، گلێنە، بیبیلە ◌ کرەی چشم، مقلا
eyebath /ˈaɪbɑːθ, US -bæθ/ *noun*
چاوشۆری، چاوشۆرگە، جامی چاو تیاشتنەوە ◌ چشمشویە
eye bolt /ˈaɪbɔːlt/ *noun*
پێچی سەرکون ◌ پیچ سر سوراخ
eyebright *noun*
گوڵەچاوێشە؟، چاوڕۆشنە؟ [*Euphrasia officinalis*] ◌ نوعی گیاه
eyebrow /ˈaɪbraʊ/ *noun*
برۆ ◌ ابرو
eyebrow pencil *noun*
میداد یان پێنووسی برۆ ◌ مداد ابرو
eye-catching *adjective*
سەرنجڕاکێش، چاوکێش، باڵکێش، چاوگر، چاوڕفێن (eye-catcher *n*: شتی سەرنجڕاکێش) ◌ جالب، گیرا، چشمگیر
eye-catchingly *adverb*
سەرنجڕاکێشانە، بە شێوەیێکی سەرنجڕاکێش ◌ به طور جالب
eyecup = eyebath
-eyed *adjective*
(لە لێکدانا) چاو- ـچاوە ◌ چشم- ـچشمی
eyedropper *noun*
دڵۆپێنی چاو ◌ قطرەچکان چشم
eye drops *noun*
دڵۆپەی چاو ◌ قطرەی چشم
eyeful /ˈaɪfʊl/ *noun*
(کەس یان شتی) دڵڕفێن، سەرنجڕاکێش ◌ (آدم یا چیز) جذاب
eyeglass /ˈaɪɡlɑːs, US -ɡlæs/ *noun*
1 چاویلکە (بە یەک چاوە یا هاوێنەوە) 2 = eyepiece ◌ عینک
eyeglasses *noun*
چاویلکە، عەینەک، بەرچاوک ◌ عینک
eyehole *noun*
کون (ی چاولێکردن) ◌ سوراخ
eyelash /ˈaɪlæʃ/ *noun*, also lash
برژانگ، مژۆڵ، کفلیشک: *false -lashes* ◌ مژه
eyeless *adjective*
نابینا، بێچاو، کوێر ◌ نابینا
eyelet /ˈaɪlət/ *noun*
کون، چاوکە، چاوە، ئاڵقە ◌ سوراخ، حلقه
eye-level *adjective*
ڕێکی چاو، لە ڕێک و ئاستی چاو: *an eye-level grill* ◌ همسطح چشم
eyelid /ˈaɪlɪd/ *noun*, also lid
پەردەی چاو، پێڵوو، بەلگ، کۆپک ◌ پلک
eyeliner /ˈaɪlaɪnə(r)/ *noun*, also linear
هێڵ یان خەتی چاو ◌ خط چشم
eye-opener *noun*
1 شتی سەرسووڕهێنەر، شتی سەیر، چاوکەرەوە 2 خواردنەوەیێکی ئەلکولی کە سەرەتای ڕۆژ دەخورێتەوە ◌ 1 چیز شگفتانگیز 2 ای‌اپنر
eyepatch /ˈaɪpætʃ/ *noun*

چاوپێچ(ە)، پەڕۆی چاو ◌ بالشتک چشم

eyepiece /ˈaɪpiːs/ *noun*

چاوەهاوێنە، هاوێنەی وردبین ◌ عدسی چشمی

eye-shade *noun*, also eyeshade

تاوگیر، بەرچاوە، ئافتاوگەردان ◌ آفتاب‌گیر

eye shadow /ˈaɪʃædəʊ, US -doʊ/ *noun*

سێبەری چاو ◌ سایەی چشم

eyeshot /ˈaɪʃɑːt/ *noun*

هەتەر، چاوبڕ، بەرچاو، سۆما، بڕ، هەنا ◌ دیدرس، چشم‌رس

eyesight /ˈaɪsaɪt/ *noun*

بینایی، سۆما، هەتەر، هەنای چاو، دید، بینین: *an eyesight test* ◌ بینایی، دید

eye socket *noun*

کاسەی چاو، گۆ یا چاڵی چاو، چاودان، کالانەی چاو ◌ حدقه

eyesore /ˈaɪsɔː(r)/ *noun*

دیمەنی ناحەز، دیمەنی ناشیرین: *That old factory is a real eyesore!* ◊ *the old factory has become an eyesore* ◌ منظرەی زننده

eyespot *noun*

1 (گیانەوەرناسی) پنکەچاو، چاوەپەڵە، پەڵەچاوە، خاڵەرەنگینە، پنکەرەنگینە: جۆری پنکە یان خاڵی رەنگی رۆشنایی‌هەستیار لەسەر flatworm، starfish و زیندەوەر یان ئۆرگانیزمەکانی تردا 2 پنکەچاو، لکە یان پەڵەیێ کە لە چاو دەچێ (ب.ت. لە پەپوولە و هتد) 2 ژەنگ، نەخۆشییەکی کەرووی دەغڵودان و گژوگیای تر کە خاڵ و پنکەی خڕی زەردباو دەردەکەن ◌ ایسپوت

eye strain *noun*

ماندوویی چاو، هیلاکی چاو، چاوماندوویی ◌ خستگی چشم

Eyetie /ˈʌɪtʌɪ/ *adjective, noun, pl.* Eyeties

(نافەرمی، بریتانیا و سووکانە) ئیتالیایی ◌ ایتالیایی کثیف

eye tooth /ˈaɪtuːθ/ *noun, pl.* -teeth /-tiːθ/

1 ددانی پێشەوەی شەویلکەی سەروو، ددانی بڕەری سەروو 2 (خوازە) شتێکی یەکجار بەبایەخ و بەنرخ ◌ 1 دندان نیش بالا 2 چیز بسیار باارزش

eye view *noun*

بەرچاو، خویانک، دیمەن ◌ منظره

eyewash /ˈaɪwɒʃ, US -wɑːʃ, -wɔːʃ/ *noun*

1 چاوشۆرە 2 (نافەرمی) = nonsence ◌ مایع شستشوی چشم

eyewitness /ˈaɪwɪtnəs/ *noun*

چاونێر، شایەدی بەرچاو: *an eyewitness account of the suffering of the refugees* ◌ شاهد عینی

eyewink /ˈaɪeɪŋk/ *noun*

چاوداگرتن، چاوقرتاندن، چاوهەڵتەکاندن ◌ چشمک

eyeworm *noun*

کرمی چاو 1 جۆرێکی filarial لە ئەفریکای پشتێنەیی، دەداتە چاو [*Loa loa*] 2 جۆرێ کرمی نیماتود، زۆرتر لە شیردەر یان گوانداره سمدارەکاندا دەبینرێ [توخم *Thelazia*] ◌ کرم چشم

eyot /ˈeɪət/ = ait

eyra /ˈeɪrə/ *noun*

جۆرێ jaguarundiی قاوەیی سووورباو ◌ ایرا

eyrie /ˈɪəri, ˈeəri, ˈaɪəri, US ˈɪri, ˈeri/ *noun*, US also aerie

1 گەران، هێلانەی هەڵۆ (یان باڵندە راوی‌یەکانی تر (وەک واشە یان باز)، زۆرتر لەسەر داری بەرز یان هەڵدێر 2 ماڵ، قەڵا یان شتێ وا کە لە شوێنێکی بەرز وەک گرد یان کێوێ هەڵکەوتبێ 3 (ێ‌باو) بەرەراوکەی brood هێلانەیی، ب.ت. هی باڵندەی راوی (بنەرەت: لە late Latin بە واتای "هێلانەی باڵندەیێکی راوی") ◌ 1 آشیانەی عقاب 2 و 3 آیری

eyrir /ˈeɪriːr/ *noun, pl.* aurar /ˈɪrar/

ئێریر: یەکەی پارەی ئایسلەند، بەرامبەر بە سەدیەکی krona ◌ ایریر

Ezek. *abbreviation* Ezekiel (in biblical references)

Ezekiel /ɪˈzːkɪəl, US -kjəl/ *noun*, also Ezechiel or Ezek, late Latin Ezechiel, Hebrew *Yĕhezqēl*

ئیزکیل، حیزقیل، یەحەزقیل (= یەکێ لە پێغەمبەرانی جوولەکە) ◌ حزقیل

e-zine *noun*

ئیفار، ئی‌زین، کۆڤاری ئێلیکترۆنیکی ◌ ای‌زین، مجلەی الکترونیکی

Ezra /ˈezrə/ *noun*, late Latin, from Hebrew *ʿEzrā*

1 عیزرا، عێزرا، ئیزرا (یەکێ لە پێغەمبەرانی جوولەکە، لە سەدەی پێنجەمی پێش‌زایین دەژیا، لە بابل Babylon و ئۆرشەلیم Jerusalem) 2 کتێبی عیزرای پێغەمبەر ◌ 1 عزرا 2 کتاب عزرای نبی

F f

F[1], **f** /ef, *pl.* Fs, F's, f's /efs/ *noun*

1 ئێف (= شەشەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 فا (= چوارەمین نۆتە لە پەیژەی سی ماژۆردا) 3 ئاماژە بە دەنگێ دوای E لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 4 شتێک لە شێوەی پیتی F ۞ 1 اف 2 و 3 فا 4 چیز F مانند

F[2] 1 symb. the chemical element fluorine 2 Fahrenheit 3 (physics, symb.) force 4 franc(s) 5 farad(s) 6 Fahrenheit 7 (in motor racing) formula 8 fighter (in designations of US aircraft types)

F[3] *abbreviation* fellow of

ئەندامی ۞ عضو

f *abbreviation* 1 feminine 2 female 3 forte 4 (in racing results) furlong(s) 5 femto- (10^{-15})

1 (ڕێزمان) مێ 2 مێ، مێو (سێکس یان ڕەگەز) 3 بەرز (موسیقا، ئیتالیایی) ۞ 1 (دستور زبان) مؤنث 2 مؤنث (جنس) 3 (موسیقی) بلند

FA *abbreviation* Football Association

fa /fɑ:/ *noun*

فا (= چوارەمین نۆتە لە پەیژەی سۆڵفادا) ۞ فا

the FAA *abbreviation* the Federal Aviation Administration

بەڕێوەبەرایەتی فڕینەوانی فیدراڵ: ڕێکخراوەیێکی organization حکومەتی ئەمریکا کە (تۆڕی) ڕاگواستنی ئاسمانی مەهار دەکا، لە 1958 دامەزرا ۞ افای‌ای

fab /fæb/ *adjective*

(نافەرمی، بریتانیا) یەکجار باش، عال، دانقە، سەیر، fabulous، wonderful: *You a -b idea* (fabby *adj*؛ fabbo *adj*) *look fab!* ۞ عالی

faba bean /'fɑ:bə/ = fava bean, broad bean

fabaceous /fə'beɪʃəs/ *adjective*

(ڕووەک‌ناسی) باقلەیی، تیرەی باقلەیی، لوبیایی ۞ باقلایی

Fabian /'feɪbɪən/ *adjective, noun*

1 *adj* هۆشیارانە، ئاگادارانە، بە پارێزەوە، لەسەرەخۆ، هێواش، ئارام، cautious، dilatory 2 بەچۆکداهێنەرانە 3 سەربە کۆمەڵەی فابینەکان یا فابی‌یەکان *n* ئەندامی ئەنجومەنی فابین (کەسێ کە پێی‌وایە بە ڕێگای چاکسازی کەم‌کەمەوە سۆشیالیزم بنیات دەنرێ)، لایەنگری فابیەنیزم ۞ *adj* 1 محتاطانه، آهسته 2 فرسایشی 3 وابسته به فابین‌ها *n* عضو انجمن فابین، طرفدار فابینیسم

Fabianism *noun*

فابینیزم، فابیەنیزم (بنەڕەت: لە ناوی سەرداری ڕۆمی‌یەوە Quintus *Fabius* Maximus Verrucosus کە لە شەڕ لەگەڵ هانیباڵ Hannibal زۆر بە هۆشیاری‌یەوە دەجوولاوە و لە شەڕی پونیکی دووەم Second Punic (هانیبالی) تێک شکاند) ۞ فابینیسم

Fabianist *noun*

فابینیست، فابیەنیست ۞ فابینیست

fable /'feɪbl/ *noun*

1 داستان، چیرۆک، حیکایەت، حەقایەت، ڕاز، ڕازە، جەفەن، نەزیلە، نەزیرە: *Aesop's Fables* 2 ئەفسانە، ئوستوورە، میس، میت *a land rich in fable* 3 هەڵبەستە، درۆ، ناڕاست، falsehood، lie (وتە یا ڕاپۆرێ، بنەڕەت: لە *fable* فەڕەنسی کۆن، لە *fibula* لاتین "story"، لە *fari* "قسەکردن، ئاخاوتن، دووان "speak") ۞ 1 قصه، داستان 2 اسطوره 3 کاذب

fabled /'feɪbld/ *adjective*
1 ئەفسانەیی، رازەیی، :legendary *a fabled*
monster 2 نارِاستەقینە، خەیالی، ساختە،
هەڵبەستە، fictitious 3 ناسراو، نێودار،
the team's fabled :famous ,renowned
coach ◌ 1 اساطیری 2 غیرواقعی 3 مشهور
fabliau /'fablɪəʊ/ *noun, pl.* fabliaux /-əʊz/
داستان یان ئەفسانەی کێشدار (metrical)،
ب.ت. هەرزانە، شێوەیێ کە لە هۆنراوە
سەرەتاکانی فەرەنسیدا دەبینرێ ◌ فابلیو
Fablon *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ پلاستیکی نەرمی
خۆپێوەنووساو یان خوچەسپ، بۆ سەر میز و هتد
◌ فابلون
fabric /'fæbrɪk/ *noun*
1 پارچە، کوتاڵ، قوماش: *◊ cotton fabric*
furnishing fabrics 2 تانوپۆ، چنراو(ە)، تەقن،
ئەتەم، بنیات، دارِشت، پێکهاتە:. structure
framework: *the fabric of society* ◊ *a*
trend which threatens the very fabric of
society 3 بینا، خانووبەرە (دیوار و تەرک و
بان) 4 دامەزراندن، دانان، بنیاتنان،
دروستکردن، سازکردن، crection ◌ 1 پارچە
2 بافت، ساختار 3 ساختمان 4 تأسیس
fabricant /'fæbrɪkent/ *noun*
دروسکەر، سازکار، سازەر، manufacturer ◌
سازندە
fabricated *adjective*
ساختە، درۆ، هەڵبەستە ◌ جعلی، ساختگی
fabrication /ˌfæbrɪ'keɪʃn/ *noun*
1 دروسکردن، سازکردن، سازاندن، بنیاتنان،
پێکەوەنان، پێکهێنان، دارِشتن، بەرهەمهێنان،
داهێنان 2 هەڵبەستن، ساختەکاری، فروفێڵکاری
◌ 1 ساختن، تولید، ابداع 2 جعل
fabricator *noun*
دروسکەر، سازکار، سازەر، بنیاتنەر، پێکەوەنەر
◌ سازندە
fabulist /'fæbjəlɪst/ *noun*
1 ئەفسانەنووس، ئەزیلەنووس، ئەفسانەبێژ،
حیکایەتداهێن، ساز 2 درۆزن، قرِەک ◌ 1
افسانەنویس 2 دروغگو
fabulous /'fæbjələs/ *adjective*
1 ئەفسانەیی، ئوستوورەیی، ئەزیلەناسا 2
باوەرِپێنەکراو، نائاسایی، خەیاڵین، سەیر:
fabulous wealth 3 یەکجار(گەورە)، یەکجار
باش، بێداد 4 ساختە، هەڵبەستە، درۆ ◌ 1
اساطیری 2 شگفت‌انگیز 3 عالی، محشر 4 جعلی
fabulously /'fæbjələsli/ *adverb*
باوەرِپێنەکراوانە، یەکجار ◌ بە طور غیرقابل
تصدیق
façade /fə'sɑːd/ *noun*, also facade
1 رووکار، پێشەوەی خانوو، دیوی دەرەوە،
پێشخانوو 2 روالەت، رووکەش، رووی دەرەوە
(ب.ت. فریودەر، دوورکوژ) ◌ 1 نما 2 ظاهر
face /feɪs/ *noun*
1 روو، روخسار، ماژە، دەموچاو، سەروسەکوت،
سەروسیما، دیمە، چارە 2 کەسایەتی 3 روالەت،
بەر 4 رووکار، پێشخانوو 5 (کاتژمێر) روو،
مینا 6 لا، روو، بەر، لایەن، ئالی 7 ئابرِوو،
ئابوور، برەو، باوەر، بایەخ 8 روو، رووداری 9
(ئەندازە) هەریەک لە رووەکانی تەنێ 10 (کێو
یان هەڵدێرێ) داوێن، قەدپاڵ، بنار ◌ 1 صورت
2 چهره 3 سیما، ظاهر 4 نما 5 صفحه، سطح 6 وجه،
طرف 7 حیثیت، اعتبار 8 گستاخی 9 فیس 10 دامنه
face-ache *noun*
دەماریشە، ژانی دەمار، نۆرالژی ◌ درد عصب
Facebook /'feɪsbʊk/ *noun*, trademark
فەیسبووک: جۆرێ بنکە یا وێبسایتی تۆرِی
کۆمەڵایەتی social networking ◌ فیس‌بوک
face-card /'feɪs kɑːd/ = court card
face-cloth /'feɪsklɒθ, US -klɔːθ/ = flannel
face-cream *noun*
کریمی دەموچاو ◌ کرم صورت
face flannel = flannel
face-hammer /'feɪs hæmə(r)/ *noun*
چەکوشی پان ◌ چکش پهن
faceless /'feɪsləs/ *adjective*
بێناونیشان، بێنێو، بێناسنامە، نەناسراو:
faceless high-rise apartment blocks ◌
بی‌هویت، ناشناختە
facelessness /'feɪsləsnəs/ *noun*
بێناونیشانی، بێنێوی، بێناسنامەیی،
پشتپەردەیی، نەناسراوی ◌ بی‌هویتی، ناشناختگی
facelift /'feɪslɪft/ *noun*, also facelifting
1 کێشانی پێستی دەموچاو (برینکاری پزشکی،
بەمەبەستی لابردنی گنج و لۆچی دەموچاو، تا
گەنجتر لە چاو بدا) 2 دەسپاهێنان،
دەسپاگێران، تازەکردنەوە، چاککردنەوە ◌ 1
فیس‌لیفت 2 مرمت، نوسازی
face mask *noun*
1 دەمامکی روو، رووبەند، رووپۆش 2 = face
pack ◌ ماسک صورت
face-off *noun*
1 شەرِ، کێشە، قرِە، مشتومرِ، دەمەقرِە 2 (لە
هاکی سەرسەهۆڵدا) دەسپێکردنی یاری ◌ 1
مناقشە، دعوا 2 (هاکی روی یخ) آغاز بازی
face pack *noun*
پەکی دەموچاو (= کریم یان هەویرئاسایەکە بۆ
خاوێنکردنەوە یان جوانکردنی پێست
بەکاردێنرێ) ◌ ماسک صورت
face paint *noun*
رەنگی دەموچاو ◌ رنگ صورت

faceplate *noun*
1 پێچکە یان چەرخی لەنگەر 2 تەبەقە یان بەرەیێ لە ئاسن یان دار کە بە پێچکە یان چەرخی دەزگای داتاشینەوە نووساوە 3 پەنجێرەی روونی تاس‌کڵاوی ئاسمانگەڕ astronaut یا شۆفێری ◌ 1 چرخ لنگر 2 و 3 فیس‌پلیت
face powder *noun*
گەردەی دەموچاو ◌ پودر
facer *noun*
(نافەرمی و زۆرتر لە بریتانیا) 1 زللە، شەپلاخە 2 کێشە یان ئاستەنگی کوت‌وپڕ ◌ 1 سیلی 2 مشکل ناگهانی
face-saver *noun*
ئابڕووکەرەوە، ئابڕووڕاگر، ئابڕووپارێز، مایەی (پاراستنی) ئابڕوو ◌ مایەی حفظ آبرو و حیثیت
face-saving *adjective*
بە مەبەستی پاراستنی ئابڕوو، ئابڕووپارێزانە: *a face-saving compromise* ◌ بە منظور حفظ آبرو
facet /'fæsɪt/ *noun*
1 لا، رووەلە، رووژە (چکۆلێنراوی روو)، بەر، برگە، لاروو (جەواهێر) 2 لایەن، لا، ئالی، قار، بوار: *The report examines every facet of the prison system* 3 (بیناسازی) لێواری کووز یان دیراوە 4 (زیندەناسی) رووژە، رووچە، چاوکە ◌ 1 سطح، تراش 2 وجه، جنبه 3 لبەی قاشقی 4 چشمک
facetiae /fə'si:ʃii:/ *noun, pl.*
وێژەی هەرزە ◌ ادبیات مبتذل
facetious /fə'si:ʃəs/ *adjective*
شۆخ، شۆخی‌باز، تیتاڵ‌باز، جەفەنگ‌باز، قۆشمە، حەنەکچی، پێکەنینی، گاڵتاوی: *just being facetious* *a facetious comment/remark* ◌ بذلەگو، مضحک
facetiously /fə'si:ʃəsli/ *adverb*
بە شۆخی، بە گاڵتەوە ◌ بە شوخی
facetiousness /fə'si:ʃəsnəs/ *noun*
شۆخی‌بازی، جەفەنگ‌بازی، شۆخی‌گەری، تیتاڵی ◌ بذلەگویی
face-to-face *adjective*
رووبەڕوو، روولەیەک، بەرەوڕوو: *a face-to-face conversation* ◌ روو در روو
face value *noun*
1 نێوبایی، بەهای نێوی، نرخی روو، باوەڕبایی 2 نرخی رواڵەتی، واتای رواڵەتی 3 رووی دەرەوە، رواڵەتی شتەکە ◌ 1 ارزش اسمی 2 ارزش ظاهری، معنی ظاهری 3 صورت ظاهر
faceworker *noun*
رووکار، کرێکاری سەر رووی کانی خەڵووز ◌ فیس‌ورکر
facia = fascia
facial /'feɪʃl/ *adjective, noun*
adj دەموچاوی، دیمی: *a facial expression* ◊ *n* *facial hair* ماڵشت یان داماڵینی دەموچاو ◌ *adj* وابستە بە صورت *n* ماساژ صورت
facial nerves *noun, pl.*
دەمارەکانی دەموچاو ◌ عصب‌های صورت
facially /'feɪʃəli/ *adverb*
لە رووی دەموچاوەوە، لە رووی دیمەوە ◌ از لحاظ صورت
facies /'feɪʃii:z/ *noun, pl.* same
(زەوی‌ناسی) رواڵەت، روو(ە) ◌ رخسارە
facile /'fæsaɪl, US 'fæsl/ *adjective*
1 ئاسوودە، زووگیرکەوتوو، سادە، ئاسان، هێسان، بێ‌زەحمەت، ئاسان‌بەدەس‌هاتوو، بێ‌ڕەنج(گیرکەوتوو)، بێ‌ئەرک، effortless: *a facile remark/generalization* 2 سەرپێیی، بێ‌مایە، فشە، سەرسەرەکی: *a facile victory* 3 نەجێگیر، ناسەقامگیر 4 رەوان، دەم‌پاراو، زمان‌هەڵنەکەوتوو، fluent: *facile prose* ◌ 1 راحت، سهل‌الوصول 2 سطحی 3 بی‌ثبات 4 فصیح
facilitation /fə,sɪlɪ'teɪʃn/ *noun*
ئاسانکاری، گری‌کردنەوە، رێ‌خۆش‌کردن، هێسان‌کردن ◌ تسهیل
facilitative *adjective*
ئاسانکاری‌یانە، رێ‌خۆش‌کەرانە ◌ تسهیلی
facilitator /fə'sɪlɪteɪtə(r)/ *noun*
ئاسانگەر، ئاسانکەرەوە، رێ‌خۆش‌کەر ◌ تسهیل‌کنندە
facility /fə'sɪləti/ *noun, pl.* facilities /fə'sɪləties/
1 توانایی، لێهاتوویی، ئامادەیی، توانایی سروشتی، لێوەشاوەی 2 ئاسانی، هێسانی، ئاسوودەیی، بێ‌ئەرکی، سانایی 3 هۆ، کەرەسە 4 شارەزایی، وەستایی 5 رەوانی 6 نەرمی 7 (facilities) ئاسانکاری(یەکان) 8 سازوبەرگ، کەل‌وپەل، دام‌ودەزگا، دەزگاکان ◌ 1 استعداد، قابلیت 2 سهولت، راحتی 3 وسیلە 4 مهارت 5 سلاست 6 ملایمت 7 (در جمع) تسهیلات 8 تجهیزات، لوازم
facing /'feɪsɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 رووکار، رووکێش، رووپۆش: *marble/stone/brick -ngs* 2 بەراوێز (جوانی)، زێوار، شیرازە 3 سووڕان، گۆڕینی ئاست یان لا 2 (facings) یەخە و سەرقۆڵ *adj* 1 رووەو، رووبە، بەرەو ◌ *n* 1 نما 2 سجاف 3 چرخش، تغییر جهت *adj* 1 رو بە 2 (در جمع) مغزی
facsimile /fæk'sɪməli/ *noun*
1 روونووس، هەڵگیراوە، کۆپی 2 فەکس ◌ 1 رونوشت، کپی 2 فکس
fact /fækt/ *noun*
1 راستی، هەیان، بووە، بوویەر، رووداو، شتی دیار و مسۆگەر، بوونی بەرچاو، راستەقینە 2

زانیاری ◌ 1 واقعیت، واقعه، حقیقت 2 اطلاعات

fact-finding *noun, adjective*

n لێکۆڵینەوە، ڕاستیدۆزی *adj* لێکۆڵینەوەیی: *a fact-finding mission/visit* ◌ *n* تحقیق *adj* تحقیقی

faction[1] /ˈfækʃn/ *noun*

1 باڵ، باسک، قۆڵ، بەرە، دەستە، دەستەسازکردن، دەستەبەندی، باڵبەندی، بەرەبەندی: *rival factions within the administration* 2 دارودەستە، کۆمەڵە 3 دووبەرەکی، ناکۆکی، چەنبەرەکی، ململانێ، کێشە ◌ 1 جناح، جناح‌بندی 2 باند 3 تفرقه، اختلاف، نزاع

faction[2] /ˈfækʃn/ *noun*

فیلم یان کتێبی نیمچەڕاست (بنەڕەت: تێکەڵی fact و fiction) ◌ فاکسیون

factional /ˈfækʃnəl/ *adjective*

سەربە دەستەبەندی یان دەستەسازی، سەربە بەرەبەندی: *factional ◊ factional conflict rivalries* ◌ وابسته به جناح‌بندی

factionalism *noun*

دەستەگەری، دووبەرەکایەتی، فراکسیونالیزم ◌ چنددستگی، فراکسیونالیسم

factionalist *noun*

ئەندامی دەستەگەری یان فراکسیونالیزم ◌ عضو فراکسیونالیسم

factious /ˈfakʃəs/ *adjective*

دووبەرەکی‌یانە، دووبەرەکی‌نەرەوە، شەڕەنگێز، ئاژاوەگێڕ، پشێوی‌نەرەوە، خومەشێوێنکە، فیتنە؛ حزبی، دەستەدەستە، لە ئەنجامی دووبەرەکی‌یەوە: *-ous disputes* (factiously /ˈfakʃəsli/ *adv*: شەڕەنگێزانە، ئاژاوەگێڕانە) ◌ تفرقه‌انگیز، ستیزه‌جو، فتنه‌جو؛ حزبی، گروهی، ناشی از تفرقه

factiousness /ˈfakʃəsnəs/ *noun*

شەڕەنگێزی، ئاژاوەگێڕی، بەیەکادان ◌ ستیزه‌جویی، فتنه‌جویی

factitious /fækˈtɪʃəs/ *adjective*

(فەرمی) ناسروشتی، دەسکرد (بەڵام جوان)، ناڕسکە، ساختە، سازکردە، درۆ (factitiously *adv*: دەسکردانە، بە درۆ؛ factitiousness *n*) ◌ غیرطبیعی، تصنعی، ساختگی

factitive /ˈfæktətɪv/ *adjective*

(ڕێزمان، کارەکان) پێکهێنەرانە: بە دوای direct object و complement ێ دێن (وەک: "I painted it red" و "they made her captain". painted و made فەکتیتیڤن؛ factitively *adv*) ◌ ایجادی، (وابسته به) کنش نمود

factive /ˈfæktɪv/ *adjective*

(زمانەوانی) فەکتیف، ڕاستی‌نوێن (= ئەو کارانە verbی کە لەبارەی شتێکی جێگیر یا فاکتێکی ڕاستەقینەوە دەدوێن، وەکوو: know, realize) ◌ واقعیتی، فاکتیو

fact of life *noun*

ڕاستی تاڵ ◌ واقعیت اجتناب‌ناپذیر

factoid /ˈfæktɔɪd/ *adjective*

لاڕاستی، ڕاستی ناگرنگ، ڕاستی نیوەچڵ ◌ حقیقت جزئی

factor /ˈfæktə(r)/ *noun*

1 کۆلکە، هاوکۆلکە، هۆکار، فاکتێر: *economic factors ◊ the key/crucial/deciding factor* 2 ئاست، ئەندازە، ڕادە 3 نوێنەر، بریکار 4 ژینی دیاریکەر (تایبەتمەندی بۆماوەیی): *Haemophiliacs have no factor 8 in their blood* 5 دەلال، بریکار 6 (بیرکاری) فاکتۆر: *1, 2, 3, 4, 6 and 12 are the factors of 12* ◌ 1 عامل، ضریب 2 درجه، میزان 3 نماینده 4 ژن تعیین‌کننده 5 حق‌العمل‌کار 6 فاکتور، عامل، سازه

factorage /ˈfæktərɪdʒ/ *noun*

دەلالانە، حەقی دەلالی، فاکتۆرانە، کۆمیسیۆن ◌ حق‌العمل

factor analysis *noun*

شیکردنەوەی هۆکار، هۆکارشیکاری، فاکتێرشیکاری ◌ تحلیل عوامل

factor VIII /ˌfæktər ˈeɪt/ *noun*, also factor 8, factor eight

هۆکار یان فاکتێری هەشت، هۆکاری دژەهیموفیلی (ماکێ لە نێو خوێندا و دەیمەیێنێ، هەروەها antihemophilic factor) ◌ عامل هشت

factorial /fækˈtɔːriəl/ *adjective, noun*

کۆلکەیی، فاکتۆریێل، لێکدراو ◌ عاملی

factorization *noun*

کۆلکەدۆزی، کۆلکەشیکاری، شیکردنەوەی کۆلکەیی ◌ تجزیه‌ی عاملی

factory /ˈfæktri, US -təri/ *noun, pl.* factories

1 کارگە، کارخانە: *factory ◊ a car factory workers* 2 (مێژوویی) نوێنەرایەتی یان بریکاری لە دەرەوەی وڵات ◌ 1 کارخانه 2 نمایندگی خارج از کشور

factory farm *noun*

کێڵگەی دەزگایی یان میکانیکی، کێڵگەی کارگەیی ◌ مزرعه‌ی کارخانه‌ای

factory farming *noun*

ئاژەڵداری دەزگایی یان کارگەیی ◌ دام‌داری کارخانه‌ای

factory floor *noun*

کارکەران، کرێکاران (لەچاو بەڕێوەبەرانی)، مەڵبەندی کارخانە، هۆڵی کارگە ◌ محیط کارخانه

factory hand *noun*

کرێکاری کارگە یان کارخانە ◌ کارگر کارخانه

factory ship *noun*

کەشتی ڕاوەماسی ◌ کشتی شیلاتی

factotum /fækˈtəutəm, US -ˈtou-/ *noun,*

pl. factotums
1 دامەزراو، راگرتە 2 (فەرمی یان بە شۆخی) کەسێکی هەمەکارە: *I became her assistant and general -um* ◌ 1 مستخدم 2 آچار فرانسە

fact sheet *noun*
پەڕ یان بەرگەی زانیاری، زانیاریNامە: *For further details, write in for our free fact sheet* ◌ ورقەی اطلاعات

the facts of life *noun*
وردەکاری یان زانیاری رەگەزی ◌ جزئیات یا اطلاعات جنسی

factual /ˈfæktʃuəl/ *adjective*
لەسەر بنچینەی راستییەکان، راستەقینە، بنچینەراست، هەیانی، بووەیی، بوویەری، سەربە راستی و فاکتەکان: *a factual account of events* ◌ مبتنی بر واقعیات، واقعی، حقیقی، وابستە بە واقعیات یا فاکت‌ها

factualism *noun*
فاکچوالیزم ◌ فاکتوالیسم

factual judgment *noun*
بڕیاری راستەقینە ◌ حکم واقعی

factually /fæktʃuəli/ *adverb*
لە بواری راستییەکاندا، لە باری راستییەکانەوە ◌ از نظر واقعیات

facture /ˈfaktʃə/ *noun*
بنیاتنان، دروستکردن، شارەزایی، لێهاتوویی، execution ◌ سازندگی، مهارت

facula /ˈfakjʊlə/ *noun, pl.* faculae /-liː/
(ئەستێرەوانی) گەشەپەڵە، پەڵەی روناکی سەر خۆر، ناوچەی روناکی photosphere ی خۆر (بنەڕەت: لە لاتینی، چکۆلێنراوی *fax* ,*fac-* "چۆڵەچرا، مێلەدە torch") ◌ فاکیولا

facular /ˈfakjʊlə(r)/ *adjective*
گەشەپەڵەیی، سەربە یان پێوەندی بە پەڵەی روناک سەر خۆرەوە هەیە ◌ فاکیولار

facultative /ˈfak(ə)lˌtətɪv/ *adjective*
1 ئارەزوویی، بەدەسخۆیی، سەرپشکی، مەیلی 2 (زیندەناسی) دەتوانێ بژی لە هەر شوێن و بارودۆخێکدا، سەرپشک: *a facultative parasite* 3 = سەربە faculty ◌ 1 اختیاری 2 فاکولتاتیو، اختیاری

facultatively /ˈfak(ə)lˌtətɪvli/ *adverb*
1 بە ئارەزوویی، سەرپشکانە، بە شێوەیێکی مەیلی ◌ بە طور اختیاری

faculty /ˈfæklti/ *noun, pl.* faculties
1 توانایی، بەهرە، توانست، تواناداری، لێهاتوویی، لێوەشاوەیی، ئامادەیی، توانایی هۆشی یان جەستەیی، توانستی بیری یان مێنتاڵ، هێزی مێنتاڵ یان زەینی: *the faculty of sight* ◊ *intellectual/critical/artistic faculties* 2 هێز، شیان 3 کۆلێژ 4 لێژنەی زانستی، سەرجەم مامۆستایانی کۆلێژ یان زانکۆیێ: *the Law faculty* ◊ *School faculty* 5 *a faculty meeting* (ب.ت. کلێسە) دەسەڵاتپێدان ◌ 1 استعداد، قابلیت، استعداد ذهنی یا جسمی، کفایت، قوە 2 قدرت 3 کالج 4 هیأت علمی 5 اعطای اختیار

faculty of concentration *noun*
توانایی هۆشپێدان ◌ توان تمرکز حواس

faculty of distinction *noun*
توانایی لێککردنەوە یا جیاکردنەوە ◌ قوەی تمیز

faculty of judgment *noun*
توانایی بڕیار(دان) ◌ قوەی حکم

faculty of thought *noun*
توانایی بیرکردنەوە ◌ قوەی تفکر

faculty of the understanding *noun*
توانایی تێگەیشتن ◌ قوەی فهم

fad /fæd/ *noun*
1 ئارەزوو، ئیشتیا، هەوەس، گز، حەز، سەرقاڵی کاتی: *a fad for physical fitness* 2 داب، دەستوور: *the latest/current fad* 3 کورتماوە، نادرێژخایەن، کاتی، بەرووخت ◌ 1 هوس 2 مُد 3 زودگذر، موقت

faddiness *noun*
وازیوازیبوون، تاوتاویبوون، دەمدەمیبوون ◌ دمدمی بودن

faddish *adjective*
وازیوازی، تاوتاو، دەمدەمی، مۆدباز ◌ دمدمی، فدیش

faddism *noun*
مۆدبازی، باوبازی، باوبازاری، دابباززاری ◌ فدیسم، مدبازی

faddist *noun*
کەسێکی وازیوازی، مرۆی تاوتاو، دەمدەمی، مۆدباز ◌ آدم دمدمی، فدیست

faddy /ˈfædi/ *adjective* (faddier, faddiest)
1 وازیوازی، راڕا، تاوتاو 2 بەقێزوبێز، بەتروتوپ، بەئەدا و ئەتوار ◌ 1 دمدمی 2 پر ادا و اصول

fade /feɪd/ *noun*
لاچوون، لەنێوچوون (بەرەبەرە، سینەما) ◌ محو

faded *adjective*
1 کاڵەوەبوو، رەنگڕۆیشتوو 2 لەنێوچوو ◌ 1 رنگ‌رفته 2 محوشده

fade-in *noun*
1 بەهێزبوون، پێزداری (بەرەبەرە) 2 بە هێواشی دەرکەوتن، دەرکەوتنی کەمکەمە، کەمکەمڕۆشنبوونەوە (دەنگ یان وێنە) ◌ 1 تقویت تدریجی 2 آشکار شدن تدریجی

fadeless *adjective*
1 تیانەچوو 2 نەژاکاو، سیس‌نەبوو 3 رەنگ‌نەڕۆیشتوو، کاڵەوەنەبوو ◌ 1 غیرقابل زوال 2 پژمردەنشدنی 3 دارای رنگ ثابت

fade-out *noun*

کەم‌کەم کەم‌بوونەوە، لاچوونی بەرەبەرە (دەنگ و وێنە) ۞ محو شدن تدریجی

fado /ˈfɑːdəʊ/ *noun, pl.* fados

جۆرێ گۆرانی گەلی پۆرتوگالی، پتر بە تیمی دڵتەنگانەوە ۞ فادو

faecal /ˈfiːkl/ *adjective*

1 سەربە پیسایی یا گوو 2 پەگری، دوردی ۞ 1 وابسته به مدفوع 2 لردی

faeces /ˈfiːsiːz/ *noun, pl.* US feces

1 پیسایی، گوو، ریاو(ە) 2 پەگر، دورد، خڵتە ۞ 1 مدفوع 2 رسوب، لرد

faerie /ˈfeɪəri, US ˈfɛːri/ = faery

Faeroese = Faroese

faery /ˈfeəri/ *noun, pl.* faeries

وڵاتی پەری‌یان، پەری‌نشین، پەریستان، fairyland ۞ سرزمین پریان

faff /fæf/ *noun*

(نافەرمی) کار یان چالاکی بێ‌ئەنجام ۞ اقدام یا فعالیت بی‌نتیجه

Fafnir *noun,* Old Norse *Fāfnir*

هەژدیهایێ لە میتولۆژی نۆرس‌دا کە پاسەوانی گەنج و خەزێنە زێڕەکەی Nibelung دەکا و تا ئەوەی کە بە دەستی Sigurd دەکوژرێ ۞ فافنیر

fag[1] /fæg/ *noun*

(نافەرمی، زۆرتر لە بریتانیا) 1 کاری گران، کۆڵەمەرگی، کاری دژوار، زەحمەتی زۆر 2 (نافەرمی) جگەرە 3 شاگردێ ژێردەست ۞ 1 کار شاق 2 سیگار 3 دانش‌آموز زیردست

fag[2] /fæg/ *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) قوونەڵە، قوندەر، کوونی (faggy *adj*) ۞ کونی

fag[3] /fæg/ *noun*

(نافەرمی، بریتانیا) جگەرە ۞ (عامیانه) سیگار

fag end *noun*

1 بنەجگەرە، کنگەسیگار 2 ئاخر، بن، خڵتە، بنژیل، ماگە، تڵتە، پاشماوە (بەکار نەیێ) ۞ 1 ته سیگار 2 ته، ته‌مانده

fagged /fægd/ *adjective*

(نافەرمی) هیلاک، ماندوو، شەکەت، کەشتەنگ، exhausted ۞ خسته، کوفته

fagger *noun*

زەحمەت‌کێش، رەنج‌کێش، مەینەت‌کێش ۞ جان‌کن

faggot /ˈfægət/ *noun,* also fagot

1 (چێشت) کفتە 2 کوونی، گاندەر، قوونەدەر 3 (لە ئەمریکا fagot) چەپکە ئێزنگ، چەپکە چیلکە 4 چەپکەمیل 5 (نافەرمی، بریتانیا) ژنی سووک ۞ 1 کوفته 2 کونی 3 دسته‌ی هیزم 4 فاگوت 5 زن فرومایه

faggoting *noun,* US fagoting

دروومان بە شێوەی تەقەڵی حەوت و هەشت ۞ فاگوتینگ

fah /fɑː/ = fa

Faht = Fahrenheit

Fahrenheit /ˈfærənhaɪt/ *noun, adjective*

n فەرێنهایت، فارینهایت (پێوەریکی تێمپراچێر، لە ئاوی بەستوو 32° و لە ئاوی کوڵاتوو 212°، هەروەها *adj* (Fahrenheit scale سەربە فارینهایت (بنەڕەت: لە ناوی فیزیازانی ئەڵمانی‌یەوە Gabriel Daniel *Fahrenheit*) ۞ *n* فارنهایت *adj* وابسته به فارنهایت

faience /fʌɪˈɒs, feɪ-, -ˈɑːns/ *noun*

(قاپ‌وکەوچک) گڵێنە و چینی (جوانی بە شووشەپۆشراو) ۞ فایانس

fail[1] /feɪl/ *noun*

دەرنەچوو، سەرنەکەوتوو، کەوتوو، رەتەوەبوو ۞ ردی

fail[2] /feɪl/ *noun,* without fail

بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، حەتمەن ۞ حتماً، یقیناً، مسماً، بی‌بروبرگرد

failed /feɪld/ *adjective*

1 سەرنەکەوتوو، سەرنەگرتوو، تێشکاو: *a -iled* 2 بەرشکست(بوو)، *a failed coup ◊ writer* نابوودبوو ۞ 1 ناکام، ناموفق 2 ورشکسته

failing /ˈfeɪlɪŋ/ *noun, preposition*

n لاوازی، خاڵی لاوازی، کەم‌وکووڕی، کەم‌وکورتی، کێماسی، ناتەواوی، گەرد، عەیب: *◊ She is aware of her own failings prep Jealousy is a very human failing* ئەگەر نەبێ، ئەگەر واش‌نەبێ، لە نەبوونی، بێ: *Ask a friend to recommend a doctor or,- ling that, ask for a list in your local library* ۞ *n* ضعف، نقص، کاستی *prep* در صورت عدم

faille /feɪl/ *noun*

فا: جۆرێ پارچەی نەرم و سووک و ڕیڕێ (بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆنەوە) ۞ نوعی پارچه

fail-safe *adjective*

هەڵەپارێز، گرفت‌پارێز، پارێزدار (دەزگا، کەل‌وپەل و هتد) ۞ محافظ‌دار

failure /ˈfeɪljə(r)/ *noun*

1 تێشکان، شکست، نشستی، سەرنەکەوتن، ناکامی، فشەڵ‌هێنان، بێ‌کەوتن: *The attempt ◊ was doomed to failure the problems of economic failure and increasing* 2 *a power failure ◊ unemployment* کەسێکی سەرنەکەوتوو، کاری سەرنەگرتوو: 3 *The whole thing was a complete failure* هەوڵی سەرنەگرتوو 4 نەهاتنەبەرهەم، رەعەمەڵ‌نەهاتن، نەهاتنەبەر 5 لەکار کەوتن، پەک‌کەوتن، خراپ‌بوون، مانەوە 6 کۆتایی، دریخی، کەم‌کاری 7 دەستەوسانی، داماوی،

دامان، نەتوانین، لەدەستنەهاتن، سستی، بێهێزی 8 لاوازی، عەیب، شکستی، کەموکوری، کەمی، گرفت، خراپی 9 تیاچوون، نەمان 10 مایەپووچی، بەرشکستی، نابووتی 11 (کارەبا، گاز و هتد) ڕۆیشتن، پچڕان 12 داشکان، کەمبوونەوە، هاتنەخوارەوە، دابەزین ◌ 1 شکست، عدم موفقیت، ناکامی 2 آدم یا کار ناموفق 3 تلاش ناموفق 4 به ثمر نرسیدن 5 از کارافتادگی 6 قصور 7 واماندگی 8 ضعف، نقص، کاستی، عیب 9 زوال 10 ورشکستگی 11 قطع 12 افت، کم شدن

fain /feɪn/ *adverb*. would fain

بە باش‌تر زانین، بە پێخۆشبوون، بە گیانەوە، بە ڕەزامەندی(یەوە): *I would fain do as you ask* ◌ ترجیح دادن، با خشنودی

fainéant /ˈfeɪneɪɒ̃/ *noun*

(فەرەنسی) کەسێکی بێخێرە، بێکارە، بەکارنەهاتوو، تەمبوژە ◌ آدم بدردنخور

faint /feɪnt/ *adjective* (fainter, faintest), *noun*

adj 1 کەم، لاواز، کز، سست، بێهێز، زایف 2 کەم، هیچ، چکۆلە، بری، پرزۆلی 3 بێڕەنگ، ئاوەکی، تراو، کاڵ، کەمڕەنگ 4 سست، بێحاڵ، ترسەنۆک، دوودڵ 5 نەرم، سووک *n* بوورانەوە، بێهۆشبوون، بێهۆشی، گەشکە(کردن)، لەسەرخۆچوون ◌ *adj* 1 ضعیف 2 خفیف، اندک، ناچیز 3 کم‌رنگ، آبکی 4 بی‌حال، ترسو، متردد 5 آهسته *n* غش، بی‌هوشی

faintest *adjective*

چکۆلەترین، کەمترین ◌ کوچکترین، کم‌ترین

faint heart *noun*

مرۆی ترسەنۆک، حیز، بێجەرگ ◌ آدم ترسو، بزدل

faint-hearted /ˌfeɪntˈhɑːtɪd/ *adjective*

ترسەنۆک، بێجەرگ، ترسەنۆکانە، حیزانە: *He tried not to appear faint-hearted* ◌ ترسو، بزدل، بزدلانە

faint-heartedly *adverb*

ترسەنۆکانە، حیزانە، ترسنۆکانە ◌ بزدلانە

faint-heartedness *noun*

ترسەنۆکی، بێجەرگی، حیزی ◌ بزدلی، ترسویی

faintly /ˈfeɪntli/ *adverb*

تاکەمێ، کەمێ، بری: *He looked faintly embarrassed* ◌ تا حدی

faintness /ˈfeɪntnəs/ *noun*

1 لاوازی، کزی، سستی، داماوی 2 کەمی ◌ 1 ضعف 2 ناچیزی

fair¹ /feə(r), US fer/ *adjective, noun*

adj 1 بەداد، دادپەروەر، دادمەند، دروست 2 دادوەرانە، دادگەرانە، خودایی، لەرووی ئینسافەوە 3 بێغەرەز، بێلایەن، لانەگر، بێشێلەوبێلە، بێفروفێڵ 4 بەرحەق، ڕەوا، قانوونی 5 مامناوەندی، ئەندازە، دەستە، تا ئەندازەیێ باش 6 جێی هیوا 7 زۆر، زەبەند، بەرچاو، جێی سەرنج 8 بێعەیب، بێگەرد، بێخەوش، بێلکە 9 (هەوا) خۆش، سازگار، ساو، بێهەور 10 کاڵ (قژ) 11 خاوێن، تەمیز 12 (کۆن) جوان، ڕند، چەلەنگ 13 (ئەوسترالیا) تەواو *n* شتی باش یا جوان ◌ *adj* 1 منصف، عادل 2 منصفانە 3 بی‌طرف، بی‌تزویر 4 مجاز 5 نسبتاً خوب، متوسط 6 امیدبخش 7 بسیار، معتنابه 8 بی‌عیب 9 مساعد 10 بور (مو) 11 تمیز 12 زیبا 13 کامل *n* چیز خوب

fair² /feə(r), US fer/ *adverb*

1 دادگەرانە، دادپەروەرانە، بێفروفێڵ 2 باش، دروست، ڕاستەوخۆ ◌ 1 منصفانە، بدون تزویر 2 خوب، مستقیم

fair³ /feə(r), US fer/ *noun*

1 بازاڕ 2 پێشانگا (گەورە، کەڵوپەلی پیشەسازی و بازرگانی) ◌ 1 بازار 2 نمایشگاه

fair copy *noun*

پاکنووس ◌ پاکنویس

fair dinkum *noun*

ڕاستەقینە، ڕاستی ◌ واقعی، حقیقت

fair game *noun*

گاڵتەجاڕ، مایەی سەرکۆنە یان گاڵتەپێکردن ◌ مضحکه، مایەی تمسخر

fairground /ˈfeəgraʊnd, US ˈferg-/ *noun*

1 شوێنی کایە یا یاری 2 شوێنی پێشانگا ◌ 1 شهر بازی 2 محل نمایشگاه

fair-haired /ˌfeəˈheəd/ *adjective*

قژکاڵ، مووزەرد ◌ بور

fair-haired hyacinth *noun*

قالاوخۆر؟، گۆڕاڵەمووسایانی؟ [*Muscari Comosum*] ◌ کلاغک پری

fairies' bonnets *noun, pl.*

جۆری کارگەگوڵانەی چکۆلە، کڵاوەکەی شنووەی قامکەوانە thimble دەدا [*Coprinus disseminatus*] ◌ نوعی قارچ سمی کوچک

fairily *adverb*

بەریئاسا، پەرییانە ◌ پری‌مانند

fairing¹ /ˈfeərɪŋ/ *noun*

بایر (لە ماشێن، فڕۆکە و گەمیدا) ◌ بادشکن

fairing² /ˈfeərɪŋ/ *noun*

دیاری پێشانگا fair ◌ فیرینگ

fairish /ˈfeərɪʃ/ *adjective*

تا ئەندازەیێ باش، تا ڕادەیێ باش، کەمێ باش، مامناوەند، ئەندازە: *a fairish wage for those days* ◌ نسبتاً خوب (fairishly /ˈfeərɪʃli/ *adv*)

fairly /ˈfeəli, US ˈferli/ *adverb*

1 تا ئەندازەیێ، تا ڕادەیێ، کەمتاکورتێ، بەحاڵ 2 دادپەروەرانە، پیاوانە، دروست، دادگەرانە، لانەگرانە ◌ 1 نسبتاً 2 منصفانە

fair-minded /ˌfeəˈmaɪndɪd/ *adjective*
1 دادپەروەر، دادگەر، بەداد، بەویژدان، بێغەرەز، لانەگر، بێ‌لایەن 2 بێ‌لایەنانە، دادپەروەرانە ۞ 1 منصف، بی‌غرض 2 عادلانە

fairness /ˈfeənəs, US ˈfernəs/ *noun*
1 دادپەروەری، داد، دادگەری، دادمەندی، پیاوەتی، ویژدان، جوامێری، بێ‌لایەنی، لانەگری، بێ‌غەرەزی 2 ڕەنگی کاڵ 3 جوانی، ڕندی 4 سپێتی، سپی‌بوون (پێست) ۞ 1 انصاف، مروت، بی‌غرضی 2 رنگ بور 3 زیبایی 4 سفیدی

fair play *noun*
1 دادپەروەری، داد، دادگەری، پیاوەتی، ویژدان، بێ‌لایەنی، لانەگری، بێ‌غەرەزی 2 کایە یان یاری بێ‌فروفێڵ، یاری پیاوانە ۞ 1 انصاف، مروت، بی‌غرضی 2 بازی بدون شیلە و پیلە

fair sex *noun*
ژن، ژنان (لەگەڵ the ش دێ) ۞ جنس لطیف

fair-spoken /ˌfeəˈspəʊkn/ *adjective*
نەرم، نەرمونیان، بەحەیا، بەڕەوشت: *a fair-spoken youth* ۞ ملایم، باادب

fair-to-middling *adjective*
تا ئەندازەیێ باش، تا ڕادەیێ باش، برێ باش ۞ نسبتاً خوب

fair trade *noun*
کاسپی حەڵاڵ، کاروباری ڕەوا یان حەڵاڵ، کاری لە ڕووی ویژدانەوە ۞ تجارت مشروع

fairway /ˈfeəweɪ, US ˈferweɪ/ *noun*
1 کەشتی‌یەڕێ، کەشتی‌ڕێ، کەشتی‌ڕەو 2 بەشێ لە دەریا لە تەنیشت فڕۆکەخانە، فڕۆکە دەریایی‌یەکان لەوێ دەفڕن یان هەڵدەستن 3 (مەیدانی گۆلف) بەشی چیمەن لێ‌کراو (یان چیمەن‌کورت، نێوان دار و سەوزایی) ۞ 1 کانال قابل کشتی‌رانی 2 فیروی 3 قسمت چمن‌کاری‌شدە

fair-weather /ˈfeəweðə(r)/ *adjective*
بێ‌ئەمەک، نیوەڕێ، بێ‌وەفا ۞ بی‌وفا

fair-weather friend *noun*
دۆستی نیوەڕێ ۞ دوست بی‌وفا

fairy /ˈfeəri/ *noun* (*pl.* fairies), *adjective*
1 *n* پەری: *a good/wicked fairy* 2 هۆمۆسێکشواڵ (پیاو)، پوشت، کوونی، قوندەر 3 جۆرێ hummingbird ی کلک‌درێژی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [توخم *Heliothryx*: دوو جۆرن] *adj* پەری‌ئاسا، وەکوو پەری ۞ 1 *n* پری 2 هوموسکشوال 3 نوعی پرندە *adj* پری‌وار

fairy armadillo *noun*
جۆرێ ئارمادیلۆی زۆر چکۆلەی ڕەهۆڵ‌کەنی burrowing خوارووی یان باشووری ئەمریکای باشووری [توخم *Clamyphorus*: دوو جۆرن] ۞ نوعی آرمادیلو

fairy cake *noun*, also cup cake
(بریتانیا) کەیکی پیاڵەیی: جۆرێ ئیسفەنجی یەک‌کەسی ۞ کیک یزدی

fairy floss = candy-floss

fairy godmother *noun*
فریشتەی ڕزگاری، پەری نەجات، یارمەتیدەر، پەری بەدەنگەوەهاتوو ۞ فرشتەی نجات

fairyland /ˈfeərilænd, US ˈferi-/ *noun*
1 وڵاتی پەری‌یان، پەریستان، پەریلەند، پەری‌نشین 2 شوێنی جوان و خۆش، بەهەشت: *The toyshop is a fairyland for young children* ۞ 1 سرزمین پریان 2 بهشت

fairy lights *noun, pl.*
گڵۆپە ڕەنگی‌یەکان، چرای ڕەنگی (بۆ جوانی، ب.ت. لەسەر دار بۆ کریسمەس) ۞ لامپ‌های رنگی

fairylike /ˈfeərilaɪk/ *adjective*
پەری‌ئاسا، شێوەپەری ۞ پری‌مانند، پری‌وش

fairy ring *noun*
بازنە یان ئاڵقەی جادوویی، ئاڵقەپەری‌یانە، ئاڵقەی کارگ: 1 ئاڵقەیێکی کارگە basidiomycetous ەکان کە لە دەوروبەری mycelium دێتەبەرهەم 2 کارگێ کە زۆرتر لە (ناوچەی) بازنە یا ئاڵقەی جادوویی‌دا شین دەبێ [ب.ت. *Marasmius oreades*] ۞ حلقەی ساحرە

fairy shrimp *noun*
جۆرێ پێستڕەقی branchiopod ی ڕوونی چکۆلە کە زۆرتر لەسەر پشتی مەلە دەکا [دەستە Anostraca: زۆر جۆرن] ۞ فیری شریمپ

fairy tale /ˈfeəri teɪl/ *noun*, also fairy story
1 چیرۆک یان داستانی پەری‌یەکان 2 چیرۆکی هەڵبەستە، قسەی پڕوپووچ، درۆ کەڵەکەکردن ۞ 1 قصەی پریان 2 داستان دروغین

fairy-tale *adjective*
خەیاڵی، ئەفسانەیی ۞ تخیلی، رؤیایی

fait accompli /ˌfeɪt əˈkɒmpli, US ɔˈkɑːm-/ French fɛt akɔ̃pli/ *noun*, usually sing.] (*pl.* faits accomplis ˌfeɪz əˈkɒmpliː, US əˈkɑːm-/
کاری کراو، شتێکی کراو ۞ امر واقع‌شدە

faith /feɪθ/ *noun*
1 باوەڕ، بڕوا 2 دین، ئۆل، ئایین 3 وەفاداری، ئەمەگ، بەئەمەکی 4 باوەڕی، ڕاپێنین 5 بەڵێنی، پەیمان، سۆز، گفت 6 نیاز، خەیاڵ ۞ 1 اعتقاد، ایمان 2 دین 3 وفاداری 4 اعتماد 5 عهد، قول 6 نیت، قصد

faithful /ˈfeɪθfl/ *adjective, noun*
1 *adj* بەوەفا، بەئەمەک، ئەمەگ‌دار، پێزان، سەرڕاست، دڵسۆز، یەکلا 2 سەرڕاستانە 3 جێی ڕاپێنین، جێی‌باوەڕ 4 بەدین، دیندار، بەبڕوا، بەباوەڕ 5 لایەنگر، پشتیوان 6 لێ‌ڕاپێنراو، دروست، ڕاست، ڕاستەقینە، پشت‌پێبەستراو، باوەڕپێکراو: *a faithful copy* n (the

faithful) 1 بــاوەڕداران، خــاوەنبــاوەڕان، ئیمانـداران، بـەدینان 2 بـڕواداران، لایـەنگران، ئالیگران، پشتیوانان ◌ adj 1 باوفـا، صـادق 2 صادقانه 3 قابل اعتماد 4 مؤمن 5 طرفدار 6 معتبـر، صحیح n 1 مؤمنین 2 طرفداران

faithfully /ˈfeɪθfəli/ *adverb*
سەرڕاستانە، دروست ◌ صادقانە، دقیقاً

faithfulness *noun*
1 بـەوەفایی، بەئەمـەکی، پێـزانی، ئـەمـەگداری، دڵسـۆزی، یەکلایی 2 بڕوا، ئیمـان ◌ 1 وفـاداری 2 ایمان

faith-healer *noun*
باوەڕمەند بە چارەسەرکردن بە ڕێگای نوێژ و نزا و هێزی بـاوەڕەوە، بـاوەڕتیمـار، باوەڕچارەسـەر ◌ اعتقاددرمان

faith-healing *noun*, also faith-cure
چارەسـەرکردن بـە ڕێگـای نـوێژ و نـزا و هێـزی بـاوەڕەوە، بـاوەڕتیمـاری، باوەڕچارەسـەری ◌ اعتقاددرمانی

faithless /ˈfeɪθləs/ *adjective*
1 بێوەفا، بێئەمەک، پێنەزان، خایین، بێبەڵێن، پـەیمانشـکێن، disloyal، treacherous: a *faithless servant* 2 بێدین، بێئیمـان، بێبڕوا، بـێبـاوەڕ 3 بـێبـاوەڕ، لـێنەزانـەبینراو، پشتپێنەبەستراو، باوەڕپێنەکراو ◌ 1 بـیوفـا، عهدشکن 2 بیدین 3 غیرقابل اعتماد

faithlessly /ˈfeɪθləsli/ *adverb*
پەیمانشکێنانە، بێبەڵێنانە، خەیانەتکارانە، لە ڕووی بـێوەفـایی یـان بـێئەمـەکییـەوە ◌ عهدشکنانه، از روی بیوفایی

faithlessness /ˈfeɪθləsnəs/ *noun*
1 بـێوەفـایی، نایـەکلایی، بـێئەمـەکی، خەیانـەت(کـاری)، پێنـەزانی، پـەیمانشـکێنی، بێبەڵێنی 2 بێباوەڕی، بێئیمانی، بێدینی ◌ 1 بیوفایی، عهدشکنی 2 بیاعتقادی

fajitas /fəˈhiːtəz, US fəˈdʒiːtəz/ *noun, pl.*
جۆرێ چێشتی مەکسیکی ◌ نوعی غذا

fake[1] /feɪk/ *noun, adjective*
n 1 شـتی قەڵـب 2 (شـت، بەڵـگە و هتـد)گزەتیـاکراو، سـاختە، هەڵبەسـتە، دەسـکرد، زڕ، نارەسەن 3 کەسێکی گزەون، فێڵەباز، دەسـبڕ *adj* قەڵب، نارەسەن، زڕ، ناڕاستەقینە، درۆ، فشە، ساختە، هەڵبەستە، خۆهەڵبەست: counterfeit: *a jacket in fake* ◊ *fake designer clothing* ◊ *fur* ◌ n 1 چیز بدلی 2 جعلی، بدل، ناسـره 3 آدم متقلب *adj* بدلی، جعلی، تقلبی

fake[2] /feɪk/ *adjedctive*
قەف، پێچ، ئاڵقە (تەناف، هەروەها flake) ◌ حلقه

faked *adjective*
ساختە، گزەتیاکراو، هەڵبەستە، خۆهەڵبەست، زڕ، فشە، درۆ، درۆزنە، قەڵب ◌ جعلی، تقلبی،
درۆغین

faker /feɪkə(r)/ *noun*
ساختەکار، ساختەساز ◌ جاعل

fakir /ˈfeɪkɪə(r), US fəˈkɪr/ *noun*
دەروێش، چلەکێش (لە "فەقیر"ی عەرەبییەوە) ◌ درویش، مرتاض

fala *noun*
فالا: گۆرانی بەکۆری سەدەکانی شازدە و حەڤدە ◌ فالا

falafel /fəˈlaf(ə)l, US -ˈlɑː-/ *noun*, also falafel, *pl.* falafel or falafel
جۆرێ چێشتی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست (بنەڕەت: لە "بیبار" عەرەبییەوە) *fulful, filfil* ◌ فلافل

Falangism /fəˈlandʒɪzəm/ *noun*
فالانژیزم ◌ فالانژیسم

Falangist /fəˈlandʒɪst/ *noun, adjective*
n فالانژیست (= ئەندامی پارتی ڕامیاری فاشیزم لە سپانیا دوای شەڕی 1936ـ1939) *adj* سـەربە فـالانژیزم یـان فالانژیسـتەکان ◌ n فالانژیسـت *adj* وابسته به فالانژیسم یا فالانژیستها

Falasha /fəˈlɑːʃə/ *noun, pl.* same or Falashas
ئەنـدامی کۆمەڵـێ لـە گـەلی ئـەتیۆپی کـە جوولەکـەن، جـووە ڕەشـەکان (بنـەڕەت: لـە Amharic ەوە "شاربەدەر، کۆچەر") ◌ فالاشا

falcate /ˈfalkeɪt/ *adjective*, also falcated
(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) چەماوە، داسی، داسئاسا، شێوەداس، داسکی، قولاپی (بنەڕەت: لە *falcatus* لاتین، لە *falc-* ،*falx* "داس") ◌ هلالی

falchion /ˈfɔːl(t)ʃ(ə)n/ *noun*
(مێژوویی) فالچیۆن، فالشن، شمشێری چەماوەی کورتی دەمپان (بنەڕەت: *fauchon* ئینگلیسی نێوەڕاست، لە فەرەنسی کۆنەوە، لەسەر بنچینەی *falc-* ،*falx* لاتین "داس sickle") ◌ فالچیون

falciform /ˈfalsɪfɔːm/ *adjective*
(گیانەوەرناسـی و توێکـاری) داسئاسـا، شێوەداس، داسی، قولاپی، بە شێوەی scythe یان sickle ◌ داسمانند

falciparum /falˈsɪpərəm/ *noun*, also falciparum malaria
ئاستەمترین جۆری مالاریا، بە هۆی مشەخۆرێکی sporozoan بـە نـاوی *Plasmodium falciparum* تووش دەبێ ◌ فالسیپاروم

falcon /ˈfɔːlkən, US ˈfælkən/ *noun*
1 باز، سەقر، لاچین (تەوار مێیەکەیەتی) 2 جۆری تۆپی سووکی چکۆلەی کۆن کە لە سەدەی 15 ەوە تا 17 بەکاردێنرا (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 باز 2 نوعی توپ قدیمی

falconer /ˈfɔːlkənə(r), US ˈfælkənər/ *noun*
بازەوان، بازپەرێن، بازڕاهێن ◌ بازدار

falconet /ˈfɔ:(l)k(ə)nɪt/ *noun*
1 (مێژوویی) جۆرێ تۆپی سووک 2 جۆرێ بازی چکۆلەی ئاسیای باشووری یان ئەمریکای باشووری 3 (بەپێی واتای وشەکە)بەچکەسەقر، بەچکەباز، بێچووەباز ◊ 1 و 2 فالکونت 3 بچەی باز

falconry /ˈfɔ:lkənri, US ˈfæl-/ *noun*
راو بە باز، بازەوانی، بازداری، بازڕاگری، باز بەخێوکردن، پەروەردەکردنی باز ◊ شکار با باز، پرورش باز

falderol /ˈfaldəral/ = folderol

faldstool /ˈfɔ:ldstu:l/ *noun*
1 کورسی نزمی نوێشتاو یان قەدکراو 2 جۆرێ مێزی دانوێشتاوی گەڕۆک بۆ چۆکدادانی نوێژکەر ◊ فالاستول

fale /ˈfɑ:leɪ/ *noun*
جۆرێ خانووی Samoan لائاوالە، بە بانی هەلاش پۆشەوە ◊ فالی

fall /fɔ:l/ *noun, adjective*
n 1 کەوتنەخواری، بەربوونەوە، کەوتن، گلان، بەعەرزاکەوتن، کەتن 2 کەمبوونەوە، دابەزین، شکان، داشکان، هاتنەخواری، نزمبوونەوە 3 بارین، بارشت، بڕی باریو، بارستەی بارشت: *a heavy fall of snow* 4 هەرەس هێنان، رووخان، هەرەمین، داتەپین، وەرگەڕان، گەرگەسان: *a rock fall* 5 لێژایی، لێژی توند، تەلان 6 پاییز، گەلاڕێزان، گرەژۆ، خەزەڵوەر، وەرین، وەرینان 7 (گیانەوەر) زایین، بوون، تەرەکین 8 (falls) ڕێژاو، هەلدێر، تاڤگە، سۆلاف، سوولاف (هاوواتای waterfall) *adj* پاییزە، پاییزی ◊ *n* 1 سقوط، عمل افتادن 2 کاهش، تنزل 3 بارش، مقدار بارش 4 فروپاشی، سقوط، ریزش 5 شیب 6 پاییز، برگ‌ریزان 7 زایش 8 (falls) آبشار *adj* پاییزە

the Fall /fɔ:l/ *noun*
بێ‌قسەیی ئادەم و حەوا لە خودا (کتێبی پیرۆز) ◊ هبوط آدم

fallacious /fəˈleɪʃəs/ *adjective*
1 لەسەربنچینەی هەڵە، لەسەرهەڵە بنچینەنراو، هەڵە، چەوت، چەواشەگەرانە: *a fallacious conclusion* 2 لەخشتەبەر، هەڵفریوێنەر، فریودەر، بەهەڵەدابەر، delusive ◊ 1 مغالطه‌آمیز، اشتباه 2 گمراه‌کننده

fallaciously /fəˈleɪʃəsli/ *adverb*
بەهەڵەدابەرانە، لەخشتەبەرانە ◊ به طور گمراه‌کننده

fallaciousness /fəˈleɪʃəsnɪs/ *noun*
1 لەسەربنچینەی هەڵەبوون، لەسەرهەڵە بنچینەنراوی، هەڵەیی، چەوتی 2 لەخشتەبەری، هەڵفریوێنەری، فریودەری، بەهەڵەدابەری ◊ 1 مغالطه‌آمیز بودن، اشتباه بودن 2 گمراه‌کنندگی

fallacy /ˈfæləsi/ *noun, pl.* fallacies
1 چەواشەگەری، راستی‌گۆڕی 2 هەڵە، باوەڕی نادروست یان بەدرۆ، باوەڕی هەڵە 3 بیرۆکەی چەوت یان هەڵە، بیرۆکەی بەهەڵەدابەر ◊ 1 مغالطه، سفسطه 2 اشتباه، عقیدەی نادرست یا دروغین 3 تصور غلط

fallback /ˈfɔ:lbæk/ *noun*
1 کەمبوونەوە، کەمکردنەوە، داشکاندن، هاتنەخوارەوە، دابەزین: *the fallback from an explosion* 2 پلانێکی جێگرەوە بۆ کاتی تەنگەتاوی: *We need a fallback position if they won't do the job* ◊ 1 کاهش 2 فالبک

fallen[1] /ˈfɔ:lən/ *adjective, noun*
adj 1 کەوتوو، بەرەوەبوو، کەوتووەخوار، بەعەرزداکەوتوو 2 وەریو، هەڵوەریو، داکەوتوو 3 کوشتە، مردوو، کوژراو (لە شەڕدا) 4 کاولبوو، خاپوورکراو، وێرانبوو 2 گیراو 6 بەهەڵەدابراو، ڕێ‌هەڵەکردوو، ڕێهەڵکردوو *n* (the fallen) کوژراوان، شەهیدانی شەڕ ◊ *adj* 1 افتاده 2 ریخته 3 کشته 4 ویران‌شده 5 مسخر 6 گمراه‌شده *n* کشته‌شدگان

fallen[2] /ˈfɔ:lən/ = past participle of fall

fallen angel *noun*
فریشتەی دەرکراو، شەیتان ◊ ملک مطرود

faller *noun*
(بریتانیا) گلاو، بەعەرزاکەوتوو (ب.ت. ئەسپی کە لە پێشبڕکێدا دەکەوێ) ◊ فالر

fallen woman *noun*
ژنێ کە کاری سێکسی لەگەڵ کەسێ کردووە کە مێردی پێ‌نەکردووە ◊ فالن وومن

fallfish *noun, pl.* same or fallfishes
جۆرێ ماسی ئاوە شیرینەکانی ئەمریکای باکووری، لە شێوەی chub [*Semotilus corporalis*] ◊ نوعی ماهی

fall guy *noun,* also scapegoat
(ئافەرمی) بەلاگێرەوە، قەزاوەگێر، قۆچی قوربانی، scapegoat: *a fall guy for his boss's errors* ◊ سپر بلا

fallibility /ˌfæləˈbɪləti/ *noun*
هەڵەکردن، لەهەڵەهاتوویی، هەڵەلەسەری، ئەگەری هەڵەکردن، هەڵفریواوی، لێ‌شێواوی ◊ خطاپذیری، جایزالخطا بودن

fallible /ˈfæləbl/ *adjective*
هەڵەکار، هەڵەلەسەر، لەهەڵەهاتوو، هەڵەکردوو، هەڵفریواو، لێ‌شێواو: *a -llible generalization* ◊ *we're all fallible* ◊ جایزالخطا، خطاپذیر

fallibly /ˈfæləbli/ *adverb*
هەڵەکارانە، هەڵەلەسەرانە، لەهەڵەهاتووانە ◊ به طور جایزالخطا

falling /ˌfɔ:lɪŋ/ *adjective, noun*
adj داکەوتوو، بەرەوەبوو، بەربووەوە، کەوتوو *n* کەوتنەخواری، بەربوونەوە ◊ *adj* سقوط‌کننده، افتان *n* سقوط

falling-out = quarrel

falling star = meteor or shooting star

fall-off *noun, BrE* also less frequent falling-off

کەمبوونەوە، داکەوتن، داشکان، شکان، دابەزین، نزمبوونەوە، هاتنەخواری: *a recent fall-off in sales* ۞ کاهش، نزول

Fallopian tube /fə͵ləʊpiən 'tju:b, US fə'loʊpiən tu:b/ *noun*

تووەڕێ، لوولە یان بۆری منالّدان، منالّدانەڕێ (بنەڕەت: لە *Fallopius* شێوەی لاتینیکراوی ناوی Gabriello *Fallopio*، توێکاری ئیتالیایی کە بۆ یەکەم جار باسی ئەم شتەی کرد) ۞ لولەی رحم

fallout /'fɔ:laʊt/ *noun*

1 بارین یان بارشتی تیشکە چالاکەکان (رادیۆئەکتیف)، تۆز و گەردی رادیۆئەکتیف (لە تەقینەوەی ناوکیدا) 2 ئەنجامی خراپ: *the political fallout of the current crisis* ۞ 1 فالّوت 2 نتیجەی بد

fallout shelter *noun*

پەناگە یا پەریزەی هێرشی ناوکی ۞ پناهگاه فالوت

fallow[1] /'fæləʊ, US -loʊ/ *adjective, noun*

1 *adj* شێوەرد، بەیار، شێو (زەوی)، باون، شێوبراو: *Farmers are now paid to let their land lie fallow* 2 ناچالاک، بۆنگخواردوو، *a* inactive, dormant *fallow period*: *Contemporary dance is coming onto the arts scene again after a long fallow period* 3 (مالۆسی) ناناوس *n* زەوی شێوەرد یان شێوبراو، بەیار، زەوی باون (fallowness *n*) ۞ *adj* 1 آیش 2 راکد 3 (مادەخوک) ناآبستن *n* زمین آیش

fallow[2] /'fæləʊ, US -loʊ/ *noun*

زەرد (ڕەنگ)، زەردی مەیلەوسوور، زەردی کالّ ۞ زرد (کمرنگ)

fallow deer *noun*

ناسکەزەردە، گاکێوی زەرد یان خەنەیی، لە هاویندا کەوڵ یا پێستی دەبێتە قاوەیی سوورباوی خالّسپی [*Cervus dama*] ۞ گوزن حنایی

false /fɔ:ls/ *adjective*

1 هەڵە، نادروست، لێشێوان، بەهەڵە، لێتێکچوون، چەوت، شاشی، ناراست 2 درۆ، بەدرۆ، ناسروشتی، درۆزنە، نارەسەن، زڕ، پیارە، دەسکرد، ناخۆیی 3 ساختە، لاهیە، دەسکرد، عەمەلی، قەلب 4 درۆزن، فرەک 5 لێشێواو، لێتێکچوو، بەهەڵەگیراو 6 خۆهەڵبەست، هەڵبەستە، لەخۆوە، بێهوودە، بێ دەلیل 7 نارەوا، ناقانوونی، ناحەق، ڕێگەنەدراو 8 کاتی، کورتماوە، نابەردەوام، بێدەوام 9 بەهەڵەدابەر، هەڵفریوێنەر، لەخشتەبەر 10 فێلّباز، دەسبڕ، بەفێلّوتەلّەک 11 خاین، ناپاک، بێوەفا، بێچاوڕوو، جەفاکار، بێئەمەک 12 (لە ناوناندا) شێوە ۞ 1 غلط، اشتباه 2 دروغی، کاذب، ساختگی، عاریتی، تصنعی، غیرطبیعی 3 تقلبی، مصنوعی، جعلی 4 دروغگو 5 اشتباهی 6 بیدلیل، بیهوده 7 غیرمجاز، ناحق 8 موقتی 9 گمراەکنندە 10 شیاد 11 خائن 12 شبه

false acacia *noun*

ئەکاکیا درۆزنە [*Robinia pseudoacacia*] ۞ نوعی آقاقیا

false alarm *noun*

1 لووره یان ئاژیری بەهەڵە، لووڕەدرۆزنە، زەرەئاژیر 2 ئاگادارکردنەوە یان ترسی لەخۆوە، هوژداری بەهەڵە ۞ 1 آژیر غلط 2 اخطار بیمورد

false arch *noun*

تاقئاسا، ساتاق، کەوانەئاسا، تاقەدرۆزنە ۞ قوسواره

false arrest *noun*

گرتنی لەخۆوە، دەسبەسەری بەهەڵە یان نابەجێ، گلدانەوەی ناقانوونی ۞ بازداشت اشتباهی، توقیف غیرقانونی

false down *noun*

ڕەوشی بەدرۆ، گورگ و مەڕ (کە پێتوایە بە باری باشیدا دەکەوێ بەلّام نا) ۞ وضع دروغین

false-faced /fɔ:lsfeɪsd/ *adjective*

خاین، ناپاک، بێوەفا، درۆلەگەڵکردوو ۞ خائن

false friend *noun*

ڕفێق یان دۆستی بەدرۆ ۞ دوست دروغین

false fruit *noun*, also pseudocarp

زڕکەمیوە، زڕەبەر، میوەدرۆزنە، بەرەدرۆزنە ۞ فلس فروت

false-hearted /fɔ:lshɑ:tɪd/ *adjective*

خاین، ناپاک، بێوەفا، جەفاکار، درۆلەگەڵکردوو ۞ خائن، بیوفا

falsehood /'fɔ:lshʊd/ *noun*

درۆ، فڕا، هەڵبەست، درۆکردن، درۆزنی، نادروستی، ناراستی، ڕاستنەبوون ۞ کذب، دروغگویی، دروغ، عدم صحت

false imprisonment *noun*

(ماف) گرتن یان زیندانیکردنی ناقانوونی، تاوانی ڕاگرتنی ناقانوونی ۞ حبس غیرقانونی

falsely /'fɔ:lsli *adverb*

بە درۆ، ڕیاکارانە، ڕووبینانە، بەهەڵە: *She smiled falsely at his joke* ۞ متظاهرانە، بە دروغ، اشتباهاً

false memory *noun*

(دەروونناسی) یادەوەری درۆ یان ناراست (نەبووە) ۞ حافظەی کاذب

false move *noun*

کردەوەی نادروست یان بێجێ، جوولانەوەی نابەجێ ۞ اقدام نادرست

falseness /'fɔːlsnəs/ *noun*
1 درۆ(بوون)، نادروستی، ناراستی، قرابوون 2 ناپاکی، خەیانەت ◌ 1 كذب، عدم صحت 2 خيانت
false pretences *noun, pl.*
هەڵفریواندن، فریودان، دەسبڕی ◌ شیادی، فریب‌کاری
false rib = floating rib
false scorpion *noun*
زرکەجالجالووکە، جالجالووکەدرۆزنە، نیمچەجالجالووکە، بێزگی درێژ و چزوو [دەستە Pseudoscorpiones] ◌ شبه عنکبوت
false Solomon's seal *noun,* also false Solomonseal
زرکەهەزارگری، هەزارگریدرۆزنە، لە تیرەی زەمبەق lily [توخم *Smilacina*] ◌ نوعی گیاه
false start *noun*
1 (لە پێشبرکێدا) دەسپێکی بەهەڵە 2 سەرەتای نابەجێ یان بێجێ، دەسپێکی نابەجێ ◌ 1 آغاز غلط 2 شروع نابجا
false step *noun*
1 لێهەڵقلیشان، هەڵخلیسکان، لێشێوان 2 هەڵە ◌ 1 لغزش 2 اشتباه
false teeth *noun*
ددانی عەمەلی، ددانی دەسکرد ◌ دندان مصنوعی
false topaz = citrine
falsetto /fɔːl'setəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* falsettos
زەنگولی، دەنگی هەرەناسک یان یەکجار تیژ، زەنگولی؛ گۆرانیبێژی ئەو دەنگە ◌ فالستو
false witness *noun*
شایەدی (بە)درۆ ◌ شهادت دروغ
falsework *noun*
چوارچێوەی کاتی: بۆ ڕاگرتنی خانوو لە ماوەی سازکردنیدا ◌ حایل موقت
falsies /'fɔːlsiz/ *noun, pl.*
(نافەرمی) مەمکی دەسکرد، زرمەمک، نیمتەنەی مەمک ◌ پستان مصنوعی
falsifability *noun*
هەڵەکردن، لەهەڵەهاتوویی، هەڵەلەسەری، ئەگەری هەڵەکردن، هەڵفریواوی، لێشێواوی ◌ خطاپذیری، جایزالخطا بودن
falsifible *adjective*
هەڵەکار، هەڵەلەسەر، لەهەڵەهاتوو، هەڵەکردوو، هەڵفریواو، لێشێواو ◌ جایزالخطا، خطاپذیر
falsification /ˌfɔːlsɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
1 دەسکاری، فێڵ‌تیاکردن، گزەتیاکردن، ساختەکاری، ڕاستیگۆڕی، گزەوونی: *the deliberate falsification of the company's records* 2 بەدرۆخستنەوە، پووچەڵکردنەوە 3 شێواندن، رووشاندن، چەواشەکردن، دەسکاری(کردن) 4 ریاییبازی، دووڕوویی ◌ 1 جعل، تقلب 2 تکذیب، ابطال 3 تحریف 4 تزویر
falsifier *noun,* also falsificator
1 دەسکاریکەر، ساختەکار، ڕاستیگۆڕ، شێوێنەر، چەواشەکار 2 ریاییباز، فێڵەباز ◌ 1 جاعل، تحریف‌کننده 2 مزور
falsity /'fɔːlsəti/ *noun, pl.* falsities
1 درۆ، ناراست‌بوون، نادروستی، هەڵەبوون، هەڵە، شاشی، چەوتی 2 ناپاکی، خەیانەت ◌ 1 کذب، سقم، اشتباه 2 خیانت
Falstaffian /fɔːl'stɑːfɪən, US fɔːl'stæːfɪən/ *noun*
لە شێوەی قارەمان و کەسایەتی شەکسپیەر لە *Henry IV* و *Merry Wives of Windsor* دا، سێر جان فالستاف، شاد و زۆرخۆر و زۆرخۆرەوە: *My uncle was a Falstaffian figure* ◌ فالستافی
faltering /'fɔːltərɪŋ/ *adjective*
دڕدۆنگاوی، دڕدۆنگییانە، لەگەڵ دوودڵی ◌ تردیدآمیز
falteringly /'fɔːltərɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دڕدۆنگییانە، دوودڵانە ◌ به طور تردیدآمیز
fame /feɪm/ *noun*
ناو، دەنگ، ناوبانگ، ئاوازە، ناف‌ودەنگ، نێوبەدەرەوەیی: *to achieve/win instant fame* ◌ آوازه، شهرت
famed /feɪmd/ *adjective*
بەناوبانگ، پڕئاوازە، نێوبەدەرەوە، ناسراو، بەنامیە: *a famed poet and musician* ◌ مشهور، پرآوازه
femeless *adjective*
نەناسراو، بێناو ◌ بی‌شهرت
familial /fə'mɪliəl/ *adjective*
1 خێزانی، بنەماڵەیی، ماڵباتی: *familial left-handedness* 2 *a familial disorder* ◊ ڕەچەڵەکی، سەربە بنەچەک ◌ 1 خانوادگی 2 وابسته به تبار
familial adenomatous polyposis *noun,* also familial polyposis
جۆرێ نەخۆشی بۆماوەیی لە ریخۆڵە گەورەدا کە لەودا ب.ت. لە کۆلۆن و کۆمدا rectum ژمارەیێ پڕیا یان پۆلیپی لوویی glandular پێکدێ کە دەتوانێ ببێتە مەترسیدار (ئەگەر چارەسەر نەکرێ) ◌ نوعی بیماری
familiar /fə'mɪliə(r)/ *adjective*
1 ئاشنا، ناسیاو، رووکراوە، ئاگادار، بەڵەد، شارەزا 2 ناسراو، هۆگر، راهاتوو، ئاسایی، نزیک، گەرم‌وگوڕ، نافەرمی، دۆستانە، خۆمانە 3 ماڵی، خانەکی 4 ئاشنا، شناس، ناسیاو، دۆست، نزیک ◌ 1 آشنا، مطلع 2 شناخته‌شده، عادی، مأنوس، صمیمی 3 اهلی 4 آشنا، محرم

familiarity /fəˌmɪli'ærəti/ *noun, pl.* familiarities
1 ناسیاوی، ئاشنایی، شناسی، رووکرانەوە، ئاگاداری 2 زانین، ناسین، هۆگری، راهاتوویی، سیوا، سەوازۆبوونەوە 3 رەفتار یان هەڵسوکەوتی دۆستانە 4 (familiarities /fəˌmɪli'ærəti/) هەڵسوکەوتی خۆمانەیی یان نەفەرمی ◇ 1 آشنایی، اطلاع 2 شناخت 3 رفتار خودمانی 4 (در جمع) رفتار غیررسمی

familiarization /fəˌmɪliəraɪ'zeɪʃn, US -rə'z-/ *noun*
1 ناسیاوی، شناسی، راهاتوویی 2 ناسیاوکردن، راهێنان، ئاشناکردن، پێناساندن، پێناسین، فێرکردن، روو(پێ)کردنەوە، سەوازۆکردنەوە ◇ 1 آشنایی 2 آشناسازی

familiarly /fə'mɪliəli, US -ərli/ *adverb*
دۆستانە، خۆمانە، گەرموگورانە: *He touched her cheek familirly* ◇ دوستانە، بدون تکلف، بی‌رودربایستی

familist /'famɪlɪst/ *adjective*
فامیلیست: سەربە چوارچێوەی کۆمەڵایەتی لەسەر بنچینەی پێوەندی خێزانی ◇ فامیلیست

family /'fæməli/ *noun* (*pl.* families), *adjective*
n 1 خاو و خێزان، ژن‌ومناڵ، خێزان، وەجاخ، بنەماڵە، ماڵبات، ئەندامانی ماڵەوە، خێزانی ماڵەوە، نانخۆر، مناڵان، عەولاد 2 خێزان، ماڵبات (سەرەرای واتای ناوەندی خۆی، کۆمەڵێ لە شتەکان (ب.ت. زمان) کە تایبەتمەندی‌یەکی هاوبەش یان یەک سەرچاوەیان هەبێ) 3 تایەفە، تیرە، خێڵ، هۆز 4 بەرە، دوودمان، رەچەڵەک، بن‌وبنەچەک، بنەچەک، خانەدان 5 خزم، کەس‌وکار، قەوم 6 (زیندەناسی، لە پۆلاندنا) خێزان، تیرە (لەژوور genus و لەژێر order) *adj* سەربە خێزان ◇ *n* 1 خانوادە، اعضای خانوادە، بچەها 2 خانوادە 3 طایفە، قبیلە 4 دودمان، تبار 5 خویشاوند 6 (زیست‌شناسی) خانوادە *adj* وابستە بە خانوادە

family allowance *noun*
مافی مناڵان یان عەولاد ◇ حق اولاد

family circle *noun*
کۆڕی خاو و خێزان ◇ محفل خانوادگی

family doctor *noun*
نۆژدار یان دوکتوری خاو و خێزان ◇ پزشک خانوادە

family likeness *noun*
لێکچوون، لێک‌کردن (لە نێوان ئەندامانی خاو و خێزاندا) ◇ شباهت

family man *noun*
پیاوی خێزان‌دار، پیاوی ژن و مناڵدار، خێزان‌دار ◇ عیالوار

family name *noun*
دوانێو، پاشناو، نێوی خێزانی ◇ نام خانوادگی

family planning *noun*
کۆنترۆڵی خاو و خێزان، میزان یان رێک‌کردنی خاو و خێزان: *to make an appointment at the family planning clinic* ◇ کنترل خانوادە

family room *noun*
دیوی دانیشتن، ژووری نیشتمان ◇ اتاق نشیمن

family tree *noun*
رەچەڵەک‌نامە: *How far back can you trace your family tree?* ◇ شجره(نامه)

famine /'fæmɪn/ *noun*
1 قاتی‌وقڕی، قاتی، وشکەساڵی، گرانی، کەمی، کێماسی، دەگمەنی: *a severe famine* ◊ 2 *disasters such as floods and famine* ◊ 1 (کۆن) برسێتی، برچی‌بوون، starvation ◇ 1 قحطی، کم‌یابی 2 گرسنگی

famished /'fæmɪʃt/ *adjective*
(ئافەرمی) برسی، لەبرسا مردوو، starving: *famished refugees* ◇ گرسنه، هلاک از گرسنگی

famous /'feɪməs/ *adjective*
1 ناسراو، بەناوبانگ، سەربەدەرەوە، ناودار، بەناو، پێش‌چاو، بەنامیە، بەناویە: *a famous artist/hotel* 2 گەورە، بەشکۆ، بەرز ◇ 1 مشهور، بنام، پرآوازه 2 عالی

famously /'feɪməsli/ *adverb*
بەرز، یەکجار باش: *the words he famously uttered on his deathbed* ◇ عالی

famulus /'famjʊləs/ *noun, pl.* famuli /-lʌɪ, -li:/
(مێژوویی) شاگرد، بەردەست، نۆکەر، کارەکەر (ب.ت. هی جادووگەر یان زانیاری؛ بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای "servant") ◇ نوکر، شاگرد

Fan /fan/ = Fang

fan[1] /fæn/ *noun*
1 باوەشێن، واشەمەک، هێرکوڵ، پانکە، باوەشێنی ئێلیکتریکی، هەواکێش 2 پەروانە، پەرە، فەن، ئامرازی فێنک‌کەرەوە (یان فێنک‌کردنەوە) 3 (بۆقلە، تاووس و...) چەتر ◇ 1 بادبزن، پنکه 2 پروانه، فن 3 چتر

fan[2] /fæn/ *noun*
لایەنگر، کوشتەومردە، سەوداسەر، بەپەرۆش ◇ طرفدار، مشتاق

Fanakalo /ˌfanaga'lɒ, US 'fanagalɒ/ *noun*, also Fanagalo
زمانێکی پەرەسەندوو وەکوو زمانێکی هاوبەش لە لایەن کۆمپانی‌یەکانی باشوورنشینانی ئەفریکاوە، لە تێوخمی زمانەکانی Nguni ئینگلیسی و Afrikaans پێکهاتووە ◇ فاناکالو

fanatic /fə'nætɪk/ *noun, adjective*
n 1 مرۆی دەمارگرژ یان توندڕەو، مرۆی پەرگر:

2 a fitness/crossword, etc. fanatic لایەنگر (دەمارگرژ، ب.ت. دین یان رامیاری) adj دەمارگرژ، دەمارگیر، تونرەو، پەرگر، چەقبەستوو، دەمارگرژانە ◌ n 1 شخص افراطی یا متعصب 2 طرفدار adj متعصب، جزمی، تعصب‌آمیز

fanatical /fəˈnætɪkl/ *adjective*

دەمارگرژ، دەمارگیر، تونرەو، چەقبەستوو: a fanatical ◊ fanatical anti-royalists supporter ◌ متعصب، متحجر

fanatically /fəˈnætɪkli/ *adverb*

دەمارگرژانە: fanatically fit ◌ متعصبانه

fanaticism /fəˈnætɪsɪzəm/ *noun*

دەمارگرژی، چەقبەستوویی، تونرەوی: driven by religious fanaticism ◌ تعصب، تحجر

fan belt *noun*

تاسمەی پەرە، تەسمە یان قایشی پەرە یان پەروانە ◌ تسمەی پروانه

fancied *adjective*

خەیالی، ئەندیشەیی ◌ خیالی

fancier /ˈfænsiə(r)/ *noun*

(ب.ت. لە لێکدانا) ـباز، ـوان، دۆست، خۆشەویست ◌ ـباز، دوست

fanciful /ˈfænsɪfl/ *adjective*

1 خەیالاتی، خەیالاوی، ناژیرانە، پڕوپووچ، بێبنچینە، خەیالی، ئەندیشەیی، لە راستی بەدوور: a fanciful person 2 سەیر، نائاسایی، بەزریقەوبریقە، بەئالاوواڵا ◌ 1 خیال‌پرداز، بی‌اساس، تخیلی 2 شگفت، پرزرق و برق

fancifully /-fəli/ *adverb*

خەیالاتی‌یانە، بە شێوەیەکی خەیالاتی ◌ خیال‌بافانه

fancifulness /ˈfænsɪflnəs/ *noun*

نائاسایی، بەلاجەوی، سەیربوون، خەیال، ئەندیشە ◌ شگفتی، وهم

fan club *noun*

یانەی لایەنگرانی دەمارگرژ یان بەپەرۆش ◌ باشگاه هواخواهان

fancy /ˈfænsi/ *noun* (*pl.* fancies), *adjective* (fancies, fancied)

n 1 خەیاڵکردنەوە، خەیاڵبردنەوە، هێنانەبەرچاو، وێناکردن، خەیاڵپلاو(کردن) 2 هێز یان توانایی خەیاڵکردنەوە 3 خەیاڵی پڕوپووچ 4 گومان، مەزندە، مەیل، کەلکەلە، خولیا، نگە، ئیشتیا، ئارەزوو، هەوا 5 هۆگری، دلبەستەیی 6 (هەروەها fancy cake) کەیک یان توشەی فانتزی 7 (fancies) کەیکی جوانی چکولانە، فانسیز adj 1 خەیالی، ئەندیشەیی، پڕوپووچ، لەراستی بەدوور 2 بۆ جوانی 3 سەیر، نائاسایی، سەیروسەمەرە 4 بە زریقەوبریقە، پرنەخش‌ونیگار، رەنگاورەنگ 5 یەکجار زۆر، یەکجار گران، یەکجار لەسەری (نرخ) ◌ n 1 خیال‌پردازی، تخیل، تصور 2 قوەی مخیله 3 پندار بیهوده 4 حدس، میل، هوس 5 دلبستگی 6 کیک یا بیسکویت فانتزی 7 فانسیز adj 1 موهوم، تخیلی 2 تزیینی 3 عجیب‌وغریب 4 پرزرق و برق 5 سرسام‌آور

fancy dress *noun*

بەرگی سەیر، جل‌وبەرگی نائاسایی (بۆ میوانی، کەرنەڤال، ئاهەنگی سەما و هەڵپەرکێ) ◌ لباس بالماسکه

fancy-free /ˌfænsɪˈfriː/ *noun*, footloose and fancy-free

ئازادی ئازاد، ئاسوودە، تەناهـ نادەربەست، بێ‌خەیال، بێ‌خەم، سەرسووک، لە حەوت دەوڵەت ئازاد ◌ فارغ‌البال، بی‌دغدغه

fancy goods *noun, pl.*

شت‌ومەک یان کەل‌وپەلی رازاندنەوە ◌ کالاهای لوکس

fancy man *noun*

1 گراو، یار، دۆست 2 سەرگر، گەواد ◌ 1 معشوق 2 دیوث

fancy woman *noun*

1 گراو، یار، دۆست 2 قەحبە، جندە، ژنی حیز، لەش‌فرۆش ◌ 1 معشوق 2 فاحشه

fancywork *noun*

گوڵدۆزی، ئۆیە، گوڵچنی، درووماني جوانی ◌ سوزن‌دوزی

F and A *abbreviation* fore and aft

fandangle /fanˈdaŋg(ə)l/ *noun*

شت‌ومەکی جوانی بازاڕی یان بێ‌خێرە ◌ چیز تزئینی بی‌ارزش

fandango /fænˈdæŋgəʊ, US -goʊ/ *noun*, *pl.* fandangoes or fandangos

1 فەندەنگۆ (سەما یان هەڵپەرکێی سپانیایی یان ئەمریکای باشووری) 2 هەڵسیت‌وپڵیت، حەلەق‌ومەلەق، قسەی هیچەکە 3 = fandangle ◌ 1 فاندانگو 2 مزخرف

fane /ˈfeɪn/ *noun*

(کۆن) پەرستگە، نزرگە، گۆڕ، گڵکۆ، چاک، کلێسە (بنەڕەت: لە fanum لاتینەوە) ◌ معبد، مقبره، ضریح، کلیسا

fanfare /ˈfænfeə(r), US -fer/ *noun*

1 فانفار (موسیقا، ب.ت. بە کەرەنا trumpet لێدەدرێ) 2 جەنجاڵی، دەنگەدەنگ، هەڵا، چرەوگورە ◌ 1 فانفار 2 هیاهو، سر و صدا

fanfaron *adjective*

خۆهەڵکێش، فروفیشاڵ‌کەر، فیشاڵچی ◌ لافزن

fanfaronade /ˌfanfarəˈneɪd, US -ˈnɑːd/ *noun*

1 خۆهەڵکێشان، فروفیشاڵ، لاف، هارەوگیفە 2 = fanfare ◌ لافزنی

Fang /faŋ/ *noun*, also Fan, *pl.* same or Fangs or Fans

1 فانگ (خەڵکی چەند بەشێ لە کامێروون، گینەی پشتینەیی و گابۆن 2 زمانی بانتۆیی Bantu ئەو گەلە ◌ فانگ

fang /fæŋ/ *noun*

1 کەڵبە، قیل، کەڵبە (سەگ، گورگ و هتد) 2 چزوو، کاڵەگ (مار) 3 ریشە یا چوکڵەی ددان، کولاب ◌ 1 دندان نیش 2 نیش 3 ریشەی دندان

fango /'faŋgəʊ/ *noun*

قوری کانیاوە گەرمەکانی ئیتالیا، بۆ چارەسەری ◌ فانگو

fan heater *noun*

کوورەی پانکەیی ◌ فن‌کوئل

fan jet = turbofan

fanlight /'fænlaɪt/ *noun*

خەفەنگ، دەلاقەی سەر درگا یان پەنجێرە(ی سەردرگا)، پەنجێرەی ژوور درگا، شووشەبەند ◌ خفنگ

fan mail *noun*

نامەی لایەنگران ◌ نامەی طرفداران

fanny /'fæni/ *noun, pl.* fannies

1 (لە ئەمریکا) کنگ، قوون 2 (لە بریتانیا) قوز، شەرم ◌ 1 کفل 2 کس

fanny pack = bumbag

fan palm *noun*

دارخورمای (گەڵا)باوەشێنی [*Chamaerops* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ◌ نوعی درخت خرما

fantabulous /fan'tabjʊləs/ *adjective*

1 (نافەرمی) یەکجار باش: *had a -ntabulous time* 2 سەیر ◌ 1 عالی 2 شگفت‌انگیز، عجیب

fantail /'fantail/ *noun*

1 کلکباوەشێنی، کلکچەتری 2 کوتری کلکباوەشێنی یان کلکباوەشێنە 3 بەشێکی شۆڕەوەبوو یان دەرپەڕیوی پاژنەی کەشتی شەڕکەر 4 (هەروەها fantail flycatcher) جۆرێ قولەچەقەی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا و ئەوسترالیا، قولەچەقەی کلکباوەشێنی [توخم *Rhipidura*: گەلێ جۆرن] ◌ 1 دم چتری 2 کبوتر دم‌چتری 3 و 4 فنتایل

fan-tan /'fantan/ *noun*

1 جۆرێ قوماری چینی 2 جۆرێ کایەی پەڕین ◌ فانتان

fantasia /fæn'teɪziə/ *noun*

(موسیقا) فانتیزی، فانتزی ◌ فانتزی

fantasm = phantasm

fantast = visionary, also phantast

fantastic /fæn'tæstɪk/ *adjective*

1 سەیر 2 خەیاڵی، ئەندیشەیی، بێ‌ڕوپووچ 3 دوور لە راستی، ناکرداری 4 لوَدە، کۆما، یەکجار زۆر (پارە) 5 یەکجار گەورە، بێ‌داد، نائاسایی، سەراسا ◌ 1 شگفت 2 واهی، موهوم 3 غیرعملی 4 هنگفت 5 فوق‌العاده

fantasticality /fæntæstɪ'kælətɪ/ *noun*

سەیربوون، سەمەرەبوون ◌ غرابت

fantastically /fæn'tæstɪkli/ *adverb*

یەکجار باش: *a fantastically shaped piece of stone* ◌ بسیار عالی

fantasticalness *noun*

1 خەیاڵی بوون، ئەندیشەیی 2 سەیربوون ◌ 1 تخیلی بودن 2 غرابت

fantasy /'fæntəsi/ *noun, pl.* fantasies

1 خەیاڵکردنەوە، خەیاڵبردنەوە، ئەندیشەکردنەوە، پێ‌وابوون، وازانین، خەیاڵ 2 بەرهەمی خەیاڵکردنەوە 3 بیرۆکەی ناڕاستەقینە، بۆچوون یان باوەڕی لەسەر خەیاڵ بنچینەنراو، بۆچوونی ئەندیشەیی، باوەڕی خەیاڵی 4 (موسیقا) فانتزی fantasia ◌ 1 خیال‌پردازی، پندار 2 محصول تخیل، وهم 3 عقیده یا نظر غیرواقعی 4 فانتزی

Fante /'fanti/ *noun*, also Fanti, *pl.* same or Fantis

1 ئەندامی گەلێکی باشووری گانا 2 زاراوەی Akanی ئەو گەلە ◌ فانتی

fantod /'fantɒd/ *noun*

(نافەرمی، ئەمریکا) زۆر ◌ فشار

fantom /'fantəm/ = phantom

fan vault *noun*

تاقی باوەشێنی (لە مێعماری گۆتیکدا؛ fan vaulting *n*) ◌ تاق بادبزنی

fan window = fanlight

fan worm *noun*

کرمی باوەشێنی، بە پێکهاتەیێکی باوەشێنی ریشاڵی‌یەوە بۆ پالاوتنی ئاو [خێزانەکانی Sabellidae و Serpulidae: زۆر جۆرن] ◌ نوعی کرم

fanzine /'fænzi:n/ *noun*

فەنزین، هۆڤار (هۆگر + کۆڤار، کۆڤاری هۆگران یان نامەزرۆیان، تێکەڵەی fan2 و magazine) ◌ فانزین

FAO *abbreviation* Food and Agricultural Organization

فاو: رێکخراوەی خۆراک و کشتوکاڵ (سەربە نەتەوە یەکگرتووەکان) ◌ فائو

FAQ *abbreviation* frequently asked question

ئێف‌ئەی‌کیو، پرسیاری هەرزاربارە (پرسیارێ کە چەند جار کرابێتەوە) ◌ اف‌ای‌کیو

far /fɑ:(r)/ *adjective, adverb* (farther or further, farthest or furthest)

adj دوور، دوورەدەس، دەس‌پێڕانەگەیشتوو، ئەوبەری، ئەولای، لەوبەری: *at the far end of the room* 1 *adv* دوور: *wandered far from home* 2 زۆر، گەلێ، یەکجار 3 تا دەرنگانی، درەنگان، درەنگ ◌ *adj* دور، دوردست، آن

سوی adv 1 دور 2 زیاد، بسیار 3 دیر
farad /'færæd/ *noun*
یەکەی فراوانی ئێلیکتریسیتە یان کارەبا (کورتەکەی F. کورتکراوەی faraday) ◌ فاراد
faraday /'farədeɪ/ *noun, abbreviation*: F
(کیمیا) فارادای، یەکەی بڕی ئێلیکتریسیتە یان کارەبا (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی سەدەی 19 (Michael *Faraday* ◌ فارادای
faradic /fə'radɪk/ *adjective*, also faradaic
(فیزیک) هاندەرانە، هاندراو ◌ القایی، القاشده
faradism *noun*, also faradizations /ˌfærədaɪ'zeɪʃn/
فارادیزم (= چارەکردن بە تەزوو یا تەوژمی کارەبا) ◌ فارادیسم
farandole /ˌfar(ɔ)n'dəʊl, US 'far(ə)ndəʊl/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ هەڵپەڕکێی کرژ لە Provençal ◌ فاراندول
farang /fa'raŋ/ *noun*
ئەوروپایی، فەرەنگی ◌ اروپایی، فرنگ
faraway /'fɑ:rəweɪ/ *adjective, adverb*
adj 1 دوور، دوورەدەس، چەپەک: *faraway lands* 2 واقوڕماو (ڕوانین) *adv* لە دوور ◌ *adj* 1 دور، دوردست 2 بهتزده *adv* از دور
farce /fɑ:s, US fɑ:rs/ *noun*
1 شانۆی پێکەنینی یان گاڵتەجاڕی 2 گاڵتەجاڕی، گەپجاڕی، شۆخی: *The trial was a complete -rce* ◌ 1 نمایش خندەدار 2 لودگی
farceur /fɑ:'sɔ:/ *noun*
1 نووسەر یان پێرفۆرمێری farce 2 شۆخیباز، قۆشمە، قسەخۆش، نوکتەبێژ، گاڵتەجاڕ ◌ 1 فارسیور 2 بذلەگو
farcical /'fɑ:sɪkl, US 'fɑ:rs-/ *adjective*
پێکەنینی، گاڵتەجاڕ، گەپجاڕ، ludicrous: *It was a -ical trial* (farcicality *n*) ◌ مضحک
farcically /'fɑ:sɪkli, US 'fɑ:rs-/ *adverb*
بە شێوەیەکی پێکەنینی ◌ به طور مضحک
farcy /'fɑ:si/ *noun*
(ئەسپ و پاتاڵ) مرخە، مقاو، سەقاو، glanders ◌ کتو
fardel /'fɑ:d(ə)l/ = bundle (archaic)
fare /feə(r), US fer/ *noun*
1 کرێ (تاکسی، پاس و هتد): *train/rail fares* 2 سوار (ب.ت. تاکسی) 3 خۆراک، نان، پێخور، diet ◌ 1 کرایه 2 مسافر 3 غذا
the Far East *noun*
ڕۆژهەڵاتی دوور (چین، ژاپۆن و وڵاتانی تری ڕۆژهەڵات و باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا) ◌ خاور دور
the Far Eastern *adjective*
سەربە ڕۆژهەڵاتی دوور ◌ وابسته به خاور دور

fare-stage *noun*
فارستەیج ◌ کورس
farewell /ˌfeə'wel, US ˌfer'wel/ *noun, interjection*
n ماڵاوایی، خاترخازی، خوداحافیزی: *She said her farewells and left* *interj* خوات لەگەڵ! ◌ *n* خداحافظی *interj* خداحافظ!
far-fetched /'fɑ:fetʃt/ *adjective*
دوور (ودرێژ)، لە ڕاستی بەدوور، باوەڕپێنەکراو، ناڕاست، پێنەوەنراو: *The whole story sounds very far-fetched* ◌ بعید، اغراق‌آمیز
far-flung *adjective*
1 بەرین، بەربڵاو، بەرفرەهـ پەلهاوێشتوو: *a far-flung empire* 2 دوور، دوورەدەس: *expeditions to the far-flung corners of the world* ◌ 1 گسترده 2 دور، دوردست
far gone *adjective*
1 (نەخۆشی) بەرەو خراپی، شپرزە، زۆر نەخۆش، کاری، کەسکوون 2 مەستی مەست، کەیل ◌ 1 وخیم 2 کاملاً مست
farina /fə'rʌɪnə, US fə'ri:nə/ *noun*
1 نشاستە 2 (کۆن) ماکی ئاردی یا گەردەیی (بنەڕەت: لە لاتین، لە "corn" *far*) ◌ 1 نشاسته 2 مادەی پودری
farinaceous /ˌfarɪ'neɪʃəs/ *adjective*
نشاستەدار، نشاستەتیابوو، نشاستاوی ◌ نشاسته‌دار
farkleberry /'fɑ:k(ə)lˌb(ə)ri, US -ˌberi/ *noun, pl.* farkleberries
جۆرێ دەوەنی گەڵاچەرمینەی ئەستووری بەر نەخوراو، ڕەسەنی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەمریکا [*Vaccinium arboreum*] ◌ نوعی بوته
farl /fɑ:l/ *noun*
جۆرێ کەیکی ناسکی سکاتلەندی، لە ئارد یان برویش ◌ فارل
farm /fɑ:m, US fɑ:rm/ *noun, adjective*
n 1 کێڵگە، مووچە، بنەجووت، مەزرا، هێگا 2 (لە لێکدانا) شوێنی بەخێوکردن یان ڕاگرتن، ـــ داری، ـــ ڕاگری 3 شوێنی بەخێوکردن یان ڕاگرتنی ئاژەڵ (و ماسی) 4 زەوی ئیجارەیی یان بەئیجارەدراو 5 ماڵی جووتیار، خانووی سەر زەوی *adj* کشتوکاڵی ◌ *n* 1 مزرعه، کشتزار 2 محل پرورش، ـداری 3 محل دامداری 4 زمین اجارەای 5 خانەی کشاورز *adj* کشاورزی
farman = firman
farm belt *noun*
پشتێنەی کێڵگە ◌ کمربند کشتزار
farmer /'fɑ:mə(r), US 'fɑ:rm-/ *noun*
1 جووتبەندە، جووتیار، جووتدار، کشتکار، کێڵگەوان، وەرزێر 2 ئاژەڵدار، ئاژەڵڕاگر، پاتاڵدار ◌ 1 کشاورز، زارع 2 دامدار
farm-hand /'fɑ:mhænd, US 'fɑ:rm-/

noun
کریکاری کشتوکاڵ یا جووتبەندەیی، کریکاری کێڵگە یان مووچە ۞ کارگر کشاورزی یا مزرعە
farmhouse /ˈfɑːmhaʊs, US ˈfɑːrm-/ *noun*
ماڵی جووتبەندە، خانووی جووتیار ۞ خانەی کشاورز
farming /ˈfɑːmɪŋ, US ˈfɑːrmɪŋ/ *noun*
1 کشتوکاڵ، جووتبەندەیی، جووتداری، کەشاوەرزی، وەرزێری، وەرز، جووتیاری: *modern farming methods* 2 ئاژەڵداری، ئاژەڵڕاگری، پاتاڵداری، بەخێوکردنی ئاژەڵ ۞ 1 کشاورزی 2 دامداری
farm labourer *noun*
کریکار یان فەعلای کشتوکاڵ، کریکاری جووتبەندە، کریکاری وەرزێری ۞ کارگر کشاورزی
farmland /ˈfɑːmlænd, US ˈfɑːrm-/ *noun*
زەویوزار، کێڵگە، زەویوزاری کشتوکاڵ یان وەرزێری ۞ زمین کشاورزی
farm machinery *noun*
دەزگاکانی کشتوکاڵ ۞ ماشین‌آلات کشاورزی
farm produces *noun, pl.*
بەرووبووی کشتوکاڵ، بەرهەمە کشتوکاڵییەکان، حاسڵ و بەرهەمی کشتوکاڵ ۞ فرآوردەهای کشاورزی
farmstead /ˈfɑːmsted, US ˈfɑːrm-/ *noun*
کێڵگە و خانووبەرەکانی، کێڵگەوبەرە، ماڵی جووتبەندە: *a few scattered farmsteads* ۞ مزرعە و ساختمان‌های آن
farm-worker *noun*
کریکاری کێڵگە ۞ کارگر مزرعە
farmyard /ˈfɑːmjɑːd, US ˈfɑːrmjɑːrd/ *noun*
حەوشەی کێڵگە، حەساری مووچە، دەوروبەری کێڵگە ۞ حیاط مزرعە
faro /ˈfɛːrəʊ/ *noun*
جۆری قوماری پەڕین ۞ فارو
Faroese /ˌfɛːrəʊˈiːz/ *noun*, also Faeroese
1 فارۆئیز، فارۆئیزی (دانیشتووی رەسەنی دوورگەکانی فارۆئی 2 زمانی دوورگەکانی فارۆئی کە پێوەندییەکی نزیکی بە زمانی ئایسلەندیک Icelandicـەوە هەیە) ۞ فاروایز
far-off /ˈfɑːr ɒf/ *adjective*
1 دوور، دوورەدەس، چەپەک، لاپەڕ: *a far-off land* 2 رابردوو (دوور): *memories of those far-off days* ۞ 1 دور، دورافتادە 2 گذشتە
farouche /fəˈruːʃ/ *adjective*
شەرمێون، شەرمن، کەمڕوو ۞ خجالتی، کم‌رو
far-out *adjective*
1 نائاسایی، باوەڕپێنەکراو، سەیر: *far-out clothes* 2 (نافەرمی) یەکجار باش، سەیر، عال ۞ 1 غیرعادی، عجیب 2 عالی، محشر
far point *noun*
خاڵی دوور، خاڵی مەودادار ۞ نقطەی دور
farraginous /fəˈrɑːdʒɪnəs, US -ˈreɪdʒ-/ *adjective*
تێکەڵە ۞ مخلوط
farrago /fəˈrɑːgəʊ, US -goʊ/ *noun, pl.* farragos or US farragoes
تێکەڵە، چێشتی مجێور ۞ معجون
far-reaching /ˌfɑː ˈriːtʃɪŋ/ *adjective*
1 بەربلاو، بەرین، زۆرداگر(توو)، پەلهاویشتوو، بەرفرەهـ 2 کاریگەر: *far-reaching changes/reforms* ۞ 1 گستردە، وسیع 2 مؤثر
farrier /ˈfæriə(r)/ *noun*
ناڵبەند (بنەڕەت: لە *ferrum* لاتین، لە *ferrarius* "ئاسن، ناڵ") ۞ نعل‌بند
farriery /ˈfæriəri/ *noun*
ناڵبەندی ۞ نعل‌بندی
farrow /ˈfærəʊ, US -roʊ/ *noun*
زایین، تەرەکین (بەراز)، بەچکەکانی بەرەی زگێ ۞ زایمان، تولەهای خوک
farruca /fəˈruːkə/ *noun*
جۆری سەمای flamenco ۞ فاروکا
far-seeing /ˈfɑː siːɪŋ/ *adjective*
1 بەمشوور، داهاتووبین، دووربین 2 چاوتیژ، farsighted ۞ 1 آیندەنگر، دوراندیش 2 تیزبین
Farsi /ˈfɑːsiː, US ˈfɑːrsiː/ *noun*
زمانی فارسی ۞ زبان فارسی
far-sighted *adjective*
1 داهاتووبین، بەمشوور، تێگەیشتوو، دووربینانە، بەمشوورانە 2 چاوتیژ، دووربین ۞ 1 آیندەنگر، دوراندیش، دوراندیشانە 2 دوربین
far-sightedly *adverb*
داهاتووبینانە، بەمشوورانە، تێگەیشتووانە، دووربینانە، بەمشوورانە ۞ آیندەنگرانە، دوراندیشانە
far-sightedness *noun*
1 بەمشووری، داهاتووبینی، دووربینی 2 چاوتیژی، دووربینی ۞ 1 آیندەنگری 2 دوربینی
fart /fɑːt, US fɑːrt/ *noun*
1 تڕ، جووک، تس، فس، وردەبا، با 2 مرۆی گەوجولەوج یا عاجزکەر ۞ 1 گوز، چس 2 آدم احمق
farther /ˈfɑːðə(r), US ˈfɑːrð-/ *adjective, adverb*, also further
1 دوورتر، ئەولاتر: ◊ *farther north/south* 2 پاشتر، پێشتر: *farther along the road* 3 پتر، زۆرتر ۞ 1 دورتر 2 جلوتر 3 بیشتر
farthermost = furthermost
farthest /ˈfɑːðɪst, US ˈfɑːrð-/ *adjective, adverb*, also furthest
1 دوورترین، هەرەدوور، دواترین، پاشترین،

ئاخر، زۆرترین، درێژترین 2 ــترین (نیشانەی ئاوەڵناوی باڵا)، زۆر، زۆرتر، لە هەموو دوورتر ◌ 1 دورترین، بیشترین، آخرین، طولانی‌ترین 2 ـترین، بسیار، دورتر از همه

farthing /'fɑːðɪŋ, US 'fɑːrðɪŋ/ *noun*
1 فارسینگ، فاردینگ (کۆینی جارانی بریتانیا بەرامبەر بە چارەکی پێنی کۆن) 2 شتی هەرە بێ‌نرخ ◌ 1 فاردینگ 2 چیز کم ارزش

farthingale /'fɑːðɪŋgeɪl/ *noun*
(مێژوویی) داوێنی چەتری یا میلی یا هەڵماساو ◌ دامن فنری

the Far West *noun*
ڕۆژاوای دوور (بەشێکی ئەمریکا نزیک بە کەنارەکانی پەسیفیک) ◌ غرب دور

fasces /'fasiːz/ *noun, pl.*
1 چەپکە: تەوری دیاری نێوان چەپکەدار یان میلێکی پێکەوەبەسراو، لە لایەن lictor لە ڕۆمی کۆندا وەک نیشانەی دەسەڵات هەڵدەگیرا 2 نیشانەی دەسەڵات لە ئیتالیای فاشیستیدا ◌ فاسیز

fascia /'feɪʃə/ *noun*
1 بەست، بەند، باریکە، چوارچێوەی درگا 2 تابلۆی دووکان (لە سەردەرانەی دووکان هەڵدەواسرێ) 3 تەختەداشبۆرد، داشبۆرد 4 (بیناسازی) نەخش یان گەچبڕی سەرکۆڵ 5 (توێکاری) /'faʃə/, *pl.* fasciae /-ʃiː/ بەرگێکی تەنک یان ناسکی شانەی ڕیشاڵی، دەوری ماسوولکە یان ئەندامێکی تر دەدا، توێژاڵ یان توێی بەرگی ڕیشاڵی، کراسبەز، پەردەی زگ، چەرمەچەقاڵتە؟ 6 (ئەستێرەوانی) پشتێنە، ئاڵقە، کەمە ◌ 1 نوار، چهارچوب در 2 تابلوی مغازه 3 صفحه‌ی داشبود، داشبورد 4 لب‌بند 5 صفاق، لایه‌ی پوششی فیبری 6 (نجوم) کمربند، حلقه

fascia board *noun*
تەختەداشبۆرد، داشبۆردگە، سەفحە داشبۆرد ◌ صفحه‌ی داشبورد

fascial *adjective*
(توێکاری) سەربە fascia ◌ وابسته به fascia

fasciated /'faʃɪeɪtɪd, US -ɪətɪd/ *adjective*
(ڕووەکناسی) ڕیزی، میل‌میل، بەنۆکەدار، (نائاسایی) تێکترنجاو، تێکپەسراو ◌ (گیاه‌شناسی) نواردار، به هم‌فشرده

fascicle /'fasɪk(ə)l/ *noun*
1 (هەروەها fascicule /-kjuːl/) بەشێکی بە جیا بڵاوەبووی کتێبێ،ناملکە، سپارە 2 (توێکاری و زیندەناسی) هەروەها fasciculus /fə'sɪkjʊləs/) گورزە، چەپکە، بەستە (بنەڕەت: لە fasciculus لاتینی، چکۆلینراوی fascis ("bundle" ◌ 1 جزوه 2 بسته

fascicled *adjective*
1 ناملکەدار، سپارەدار 2 گورزەدار، چەپکەدار ◌ 1 دارای جزوه 2 دارای بسته

fascicular *adjective*, also fasciculate /fə'sɪkjələt/
1 سەربە fascicle 2 سپارەسپارە 3 چەپکەچەپکە، گورزەگورزە ◌ 1 وابسته به fascicle 2 جزوه‌جزوه 3 دسته‌دسته

fasciculation /fa,sɪkjʊ'leɪʃ(ə)n/ *noun*
(زۆرتر زیندەناسی) ڕێکخستن یان ڕێکخرانی گورزەیی یان چەپکەیی ◌ آرایش بسته‌ای

fasciitis /,fasɪ'ʌɪtɪs, US ,faʃɪ-/ *noun*
(پزشکی) ئاوسانی fascia ماسوولکە یان ئەندامێ (بە نەخۆشی یا برینداری) ◌ فاسیتیس

fascinated /'fæsɪneɪtɪd/ *adjective*
شەیدا، سەوداسەر، دڵڕاکێشراو، دڵتێچوو، یەکجار تامەزرۆ، دڵبەستە، تەلەسمکراو ◌ مجذوب، مسحور

fascinating /'fæsɪneɪtɪŋ/ *adjective*
دڵ(ڕا)کێش، دڵبەر، زۆر خۆش، دڵرفێن، سەرنجڕاکێش، باڵکێش، تەلەسماوی ◌ مسحورکننده، جذاب، گیرا، سحرآمیز

fascinatingly /'fæsɪneɪtɪŋli/ *adverb*
سەرنجڕاکێشانە، بە شێوەیەکی سەرنجڕاکێش ◌ به طور جذابی

fascination /,fæsɪ'neɪʃn/ *noun*
1 سەرنجڕاکێشی، دڵرفاندن، ڕاکێشان، دڵرفێنی، دڵکێشی، زۆرخۆش بوون، سەوداسەری، شەیدایی، دڵبەستەیی، دڵتێچوون، دڵبردن 2 سێحر، تەلەسم، جادوو ◌ 1 جذبه، گیرایی، شیفتگی 2 سحر

fascinator *noun*
سەرنجڕاکێش، دڵرفێن ◌ گیرا

fascine /fa'siːn/ *noun*
چەپکەلوولە، گورزەلوولە، چەپکەمیل ◌ فاسین

fascism /'fæʃɪzəm/ *noun*, also Fascism
1 فاشیزم، پاشبڕۆیی (= ئاماژە بە ڕژێمی مۆسۆلینی لە ئیتالیا 1922–43.) 2 (زۆرجار Fascism) فەلسەفە، بنەماکان یان ڕێبازە و شێوەکانی فاشیزم ◌ فاشیسم

fascist /'fæʃɪst/ *noun, adjective*, also Fascist
n 1 فاشی، فاشیست، فاشیباوەڕ 2 ئەندامی بزووتنەوە یان پارتییێکی فاشیستی 3 کەسێکی زۆردار یا بە بیروباوەڕێکی یەکجار ڕاستڕەوانە یان ڕاستخوازانە، پاشبڕۆ، ڕاست(گر)ی تونڕەو *adj* 1 کۆنەپەرستانە 2 (هەروەها Fascistic) سەربە یان لە شێوەی فاشیزم یان فاشیزمی ئیتالیا ◌ *n* 1 فاشیست 2 عضو جنبش یا حزبی فاشیستی 3 فاشیست *adj* فاشیستی، مرتجع، ارتجاعی 2 وابسته به فاشیسم یا فاشیسم ایتالیا

Fascista *noun, pl.* Fascisti
فاشیستا: ئەندامی ڕێکخراوەی ڕامیاری یان سیاسی ئیتالیا لەژێر دەسەڵاتی مۆسۆلینی 1922-1943 Mussolini و بەپێی بنەماکانی

فاشیزم ◌ فاشیستا

fascistic *adjective*

فاشیستی ◌ فاشیستی

Fascisti *noun, pl.*

فاشیستەکان، فاشییەکان ◌ فاشیستها

fashion /'fæʃn/ *noun*

1 شێوە، ڕێگا، تەرز، جۆر، شێواز 2 باو، داب، سان، مۆد: *dressed in the latest fashion* 3 ڕوسم، دەستوور، شتی باو یان برەومەند ◌ 1 روش، نحوه، طریقه، اسلوب، سبک 2 مد 3 رسم، امر رایج

fashionable /'fæʃnəbl/ *adjective*

1 ڕۆژبابەت، باوی ڕۆژ، ڕۆژباو 2 مۆدپەرست، مۆدباز، دابپەرست 3 باودار، باو، برەومەند، برەودار 4 لەسەرزەمان، لە ئارادا: *fashionable clothes/furniture/ideas* ◌ 1 مد روز 2 آلامد 3 متداول، رایج 4 مطرح

fashionably /-əbli/ *adverb*

بەپێی داب، دابانە، بەپێی دابی ڕۆژ: *fashionably dressed* ◌ مطابق مد

fashion house *noun*

دابخانە، باوخانە، کۆمپانیای بەرهەمهێنەری شێوازی جلوبەرگی گران ◌ هاوس فاشیون

fashionista /ˌfæʃn'iːstə/ *noun*

1 دابپەرست، مۆدپەرست، مۆدباز، باوخواز 2 داڕێژەری haute couture ◌ 1 مدپرست 2 طراح haute couture

fashion plate *noun*

کەسێ کە پێخۆشە جلوبەرگی زۆر باو لەبەر بکا ◌ فاشیون پلیت

fashion show *noun*, also fashion parade

پیشاندانی شێوازەکانی جلوبەرگی نوێ لەبەر چاو خەڵک ◌ نمایش فاشیون

fashion victim *noun*

قوربانی مۆد، ڕادراوی داب، کوشتەی داب (یان مۆد) ◌ قربانی مد

fast[1] /fɑːst, US fæst/ *adjective, adverb*

adj 1 پتەو، تۆکمە، قایم، ڕەختە، نەلەق، ڕەق، سەخت، داکوتراو 2 کاڵنەبوو، ڕەنگنەڕۆیشتوو، پاکەوەنەبوو، جێگیر 3 بەوەفا، پتەو، بەئەمەک، پێزان 4 دەسبڵاو، خۆشگوزەران، خۆشڕابوێر 5 توند، لەزگین، تونرەو، خێرا 6 (لە) پێش (کاتژمێر) 7 هەستیار (فیلم، لەبەر ڕووناکی) *adv* 1 بە توندی، توند، خێرا 2 نزیک ◌ *adj* 1 محکم، سفت 2 ثابت (رنگ) 3 استوار، پابرجا 4 ولخرج، عیاش 5 سریع، سریع‌السیر 6 جلو (ساعت) 7 حساس *adv* 1 بە سرعت 2 نزدیک

fast[2] /fɑːst, US fæst/ *noun*

ڕۆژوو، ڕۆژگ، ڕۆژی (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ روزه

fastball /'fɑːstbɔːl, US 'fæst-/ *noun*

تون(د)بۆل، فەستبۆل (لە یاری بەیسبۆڵدا) ◌ فاستبول

fast day /'fɑːst deɪ/ *noun*

ڕۆژێ کە لەبەر هۆی دینی مرۆڤ خۆی لە هەر خواردنێ دەبوێرێ ◌ فاست‌دی

fastener /'fɑːsnə(r), US 'fæs-/ *noun*

1 قوولاپ، بەند، بەست، دەسک، دەسەگیرە، گیرە، ئەشکنجە 2 دوگمە، لێکبەست، لێکهەڵپێک، پێکبەست، داخە(ر)، ئاغزۆنە، پزیم، قازانقوفڵی، قرتینە، دەرزی (سنجاغ)، دەرزی بەرکوژە 3 زنجیر ◌ 1 قلاب، گیره، چفت 2 وصل‌کننده، دگمه، سگک، قزن‌قفلی 3 زیپ

fastening /'fɑːsnɪŋ, US 'fæs-/ *noun*

قوفل، کلۆم، گوڵە ◌ قفل، چفت

faster *noun*

بەڕۆژوو، ڕۆژگەوان ◌ روزه‌دار

fast food *noun*

خۆراکی ئامادە، چێشت یان نانی حازری ◌ غذای حاضری

fast forward *noun*

خستنەپێش (بۆ هەڵکردن، ڤیدیۆ، کاسێت‌پلەیر وهتد) ◌ فاست فوروارد

fastidious /fæ'stɪdiəs/ *adjective*

سەختگر، بەهانەگر، بەسەرنج، ورد، دیرپەسند، درەنگ‌هەڵبژێر، عەیبگر: *Everything was planned in fastitidious detail* ◌ مشکل‌پسند، وسواسی

fastidiously /fæ'stɪdiəsli/ *adverb*

عەیبگرانە، سەختگرانە، دیرپەسندانە ◌ به طور مشکل‌پسند

fastidiousness /fæ'stɪdiəsnəs/ *noun*

سەختگری، بەسەرنجی، وردی، بەهانەگری، دیرپەسندی، درەنگ‌هەڵبژێری، عەیبگری ◌ مشکل‌پسندی

fastigiate /fa'stɪdʒɪət, US -ieɪt/ *adjective*

1 (ڕووەکناسی) ڕاست‌هەڵچوو: *fastigiate trees* 2 نووکدار ◌ 1 فاستیگیت 2 نوک‌دار

fastigium *noun, pl.* fastigia

نووک، سەر ◌ نوک

fasting *noun*

ڕۆژوو، ڕۆژی، بەڕۆژوویی، ڕۆژووگرتن، بێبوون (ی ڕۆژوو) ◌ روزه، روزه‌داری

fast lane *noun*

توندەڕێ، هێڵی پێشکەوتن ◌ خط سبقت

fastness /'fɑːstnəs, US 'fæs-/ *noun*

1 نەڕۆیشتن، مانەوە، کاڵنەبوونەوە (ڕەنگ) 2 پتەوی، تۆکمەیی، قایمی 3 خێرایی، توندی، لەز، پەلە ◌ 1 ثبات 2 استحکام، استواری 3 سرعت، تندی

fat /fæt/ *adjective, noun*

adj 1 چەور، لەبە، بەزاوی، پیواوی، قەڵەو 2 زلە، گەورە، زەلام، ئەستوور، قاڵند، قەوی 3

زۆر، لۆدە، زەبەن، یەکجار 4 دابەستە، دەرماڵە، پەروار، بەختە 5 بەبرشت، بەمایە، مایەدار، بەپیت (زەوی) *n* 1 کاری بەخێر یا پرداهات 2 چەوری، تەواش، پیو، بەز، گۆهن، ڕۆن، زوم ۞ *adj* 1 چرب، چاق 2 کلفت، گندە، هنگفت 3 پرواری 4 بارور *n* 1 کار پردرآمد 2 چربی، پیە، روغن

fatal /ˈfeɪtl/ *adjective*
1 کوشندە، مەرگاوی، مەرگبار، مەرگهێنەر، گیانئەستێن، تیابەر، مرۆک، گیانگر 2 بەزیان، ماڵوێرانکەر، کارەساتاوی، کارەساتبار، بەوەی، پرمەترسی، گرنگ، گەورە 3 دیاریکەر، بڕیاردەر، یەکلاییکەرەوە 4 بێودم، نگریس، شووم 5 چارەلێدراو، چارەنووسدیاریکردوو، لەناوچەوان‌نووسراو، دەبێ، پێشتردیاریکراو ۞ 1 مهلک، مرگبار 2 مخرب، خطرناک 3 تعیین‌کننده، حیاتی، خطیر 4 مشئوم 5 محتوم، مقدر

fatalism /ˈfeɪtəlɪzəm/ *noun*
چارەنووسگەری، چارەنووسباوەڕی، چارەنووسخوازی، پێشدیارباوەڕی ۞ تقدیرگرایی، جبری‌گری

fatalist /ˈfeɪtəlɪst/ *noun*
چارەنووسگەر، چارەنووسباوەڕ ۞ تقدیرگرا

fatalistic /ˌfeɪtəlˈɪstɪk/ *adjective*
چارەنووسگەرییانە، سەربە چارەنووسباوەڕی ۞ وابسته به تقدیرگرایی

fatalistically /ˌfeɪtəˈlɪstɪkəli/ *adverb*
چارەنووسگەرانە، چارەنووسباوەڕانە ۞ تقدیرگرایانه

fatality /fəˈtæləti/ *noun, pl.* fatalities
1 مەرگ، نەمان، مردن، تیاچوون، مردنی ناسروشتی، کوشندەیی 2 چارەنووس، چارەنفیس 3 بەلا، ماڵوێرانی، بەدبەختی، نەهامەتی، مەینەتی، کارەسات 4 کاریگەری کوشندە ۞ 1 مرگ، مهلک بودن 2 تقدیر، سرنوشت 3 فاجعه، مصیبت 4 اثر مهلک

fatally /-təli/ *adverb*
کوشندانە، بە شێوەیەکی کوشندە، ، بە شێوەیەکی مەرگبار، مەرگاوییانە ۞ به طور مهلک

Fata Morgana /ˌfɑːtə mɔːˈɡɑːnə/ *noun*
تراویلکە، ڕەورەوەک، سەراب (بنەڕەت: لە ناوی ژنە جادووگەری ئەفسانەیی *Morgan le Fay*، خوشکی Arthur شا) ۞ سراب

fatback *noun*
1 بەز و چەوری سەرووی لایەکی بەراز 2 = menhaden ۞ فتبک

fat cat *noun*
کەسێکی دەسڕۆیشتوو و دەوڵەمەند ۞ آدم مقتدر و ثروتمند

fat dormouse *noun*
جۆرێ dormouse ڕەهۆڵلێدەری burrowing شێوە squirrel هی ئەورووپا و ئاسیای بچوک، جاروبار ڕادەگیرێ یان ڕاو دەکرێ [*Glis glis*] ۞ نوعی موش

fate /feɪt/ *noun*
1 چارەنووس، قسمەت، قەزاوقەدەر: *The fate of the three men is unknown* 2 داهاتووی کەسێ، ئاقیبەت، ئاخر 3 ئەجەل، ئاکام 4 مەرگ، مردن، تیاچوون ۞ 1 تقدیر، سرنوشت، قضا و قدر 2 عاقبت 3 اجل 4 مرگ

fated /ˈfeɪtɪd/ *adjective*
چارەنووسلێدراو، چارەلێدراو، مقەدەر، لەناوچەوان‌نووسراو، دەبێ، پێشتردیاریکراو، قسمەت: *We were fated never to meet again* ۞ مقدر

fateful /ˈfeɪtfl/ *adjective*
1 دیاریکەر، بڕیاردەر، یەکسەرەکەرەوە، بڕینەرەوە، یەکلاییکەرەوە، گرنگ، چارەنووسساز، decisive 2 بەدفەڕ، نگریس، نەگریس، بەدشووم، بێودم ۞ 1 تعیین‌کننده، خطیر، مهم 2 منحوس

fatefully /ˈfeɪtfli/ *adverb*
دیاریکەرانە، یەکلاییکەرەوانە ۞ به طور تعیین‌کننده

the Fates *noun, pl.*
سێ خواژنی چارەنووس (لە میسۆلۆژی یونانیدا) ۞ الهگان سرنوشت

fat farm *noun*
شوێنی سلامەتی، شوێنی بۆ کەمکردنەوەی کێش و قورسایی و باشکردنی سلامەتی ۞ فات فارم

fat-free *adjective*
بێچەوری: *fat-free yogurt* ۞ بدون چربی

fathead *noun*
(نافەرمی) مرۆی گەوج و کەر، گوێلک (fatheaded *adj*) ۞ آدم احمق

fat hen *noun*
سەڵەمکە، تەرەسلێمانە [*Chenopodium alba*] ۞ سلمک، سلمەی تره

father /ˈfɑːðə(r)/ *noun*
1 باوک، بابەر، باو، باف، باوگ 2 دامەزرێنەر، بناخەدانەر، بنیاتنەر، پێشەنگ 3 باوکی ئاینی، قەشە 4 ریش‌سپی، پیر 5 پارێزەر، چاوبەسەر 6 (fathers) باو و باپیران، باب و کال، پێشینیان 7 (Father) خوداوەند، خوا 8 (Father، کورتەکەی Fr) سەرناوی بۆ قەشەی کلێسەی کاتۆلیک و ئۆرتۆدۆکس (fatherlike *adj, adv*؛ بنەڕەت: *fæder* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت، لە ڕەگی هیند و ئەورووپایی، لە *pater* لاتین و *patēr* یونانی) ۞ 1 پدر 2 بابا، مؤسس 3 پدر روحانی، کشیش 4 ریش‌سفید، مرشد 5 محافظ 6 (در جمع) اجداد، نیاکان 7 (Father) خدا 8 فادر

Father Christmas *noun,* also Santa Claus NAmE, BrE

باپانوئێـــل، ســـەنتا كلـــەوز santa claus باوكەكریسمەس ◌ بابا نوئل

father figure *noun*

پیر، ریش‌سپی، ردێن‌سپی، كەیخودا، گەورە ◌ شیخ، ریش‌سفید

fatherhood /ˈfɑːðəhʊd, US -ðərhʊd/ *noun*

باوكێتی، باوكایەتی، باوێتی ◌ پدری

father-in-law /ˈfɑːðər ɪn lɔː/ *noun, pl.* fathers-in-law

خەزوور ◌ پدرزن، پدرشوهر

fatherland /ˈfɑːðəlænd, US -ðərlænd/ *noun*

1 زێد، نیشتمان، ئاووگڵ، وڵاتی باو و باپیران 2 (the Fatherland) ئەڵمانیا بەدرێژایی سەردەمی دەسەڵاتی هیتلێر ◌ 1 وطن، میهن 2 آلمان

fatherless /ˈfɑːðələs, US -ðərləs/ *adjective*

1 سەغیر، سێوی، هەتیو، باوك‌مردوو، بێ‌باوك، بێ‌سەرپەرشت: *fatherless children/families* 2 زۆڵ، بێژوو ◌ 1 یتیم، بی‌پدر 2 حرام‌زاده

fatherliness *noun*

خۆشەویستی باوكانە، دڵنەرمی باوكێتی، باوكێتی ◌ محبت پدری، پدری

fatherly /ˈfɑːðəli, US -ðərli/ *adjective*

باوكانە، وەكوو باوك: *He keeps a fatherly eye on his players* ◌ پدرانه

Father's Day *noun*

ڕۆژی باوك (لە ئەمریكا و بریتانیا سێیەمین یەكشەممەی June) ◌ روز پدر

Father Time *noun*

كات كە وێچوێنراوە بە پیرەپیاوێكی ریشن كە مەلەغان و سەعاتێكی لمی هەڵدەگرێ ◌ فاتر تایم

fathom /ˈfæðəm/ *noun*

1 بەژن، باڵا (= یەكەی پێوانی قووڵایی ئاو بەرامبەر بە 1/83 میتر یان 6 پێ) 2 = comprehension (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ بغل، فاتوم

Fathometer *noun*

(دروشمی بازرگانی) قووڵایی‌پێو ◌ ژرفاسنج

fathomless *adjective*

1 قووڵ، بێ‌بن، بێ‌بنك 2 لە ئەندازبەدەر، بێ‌كۆتایی، لەدوایی‌نەهاتوو 3 ئاڵۆز، لێڵ، ڕێ‌پێنەبراو، سەرەندەرنەكراو، سەرلێدەرنەهێنراو ◌ 1 عمیق، مجهول‌الكنه، بی‌ته 2 بی‌پایان 3 غیرقابل فهم، درك‌نكردنی، بغرنج

fatidic *adjective,* also fatidical

سەربە پێش‌بینی، پێش‌بینی‌یانە ◌ وابسته به پیش‌بینی

fatigable /fæðəməbl/ *adjective*

زووماندوو (fatigability *n*) ◌ خستگی‌پذیر

fatigue /fəˈtiːg/ *noun*

1 ماندوویی زۆر، ماندوویەتی، شەل‌وكوت‌بوون، لەپێكەوتن (لەبەر كاری سەخت یان مەشق): 2 *physical and mental fatigue* (كانزاناسی) لاوازی، شەكەتی 3 كاری سەخت، كوڵەمەرگی 4 (سەربازی) بێگاری، كاری زۆرەملێی 5 (fatigues) بەرگی شەڕ، یونیفۆرمی شەڕ ◌ 1 خستگی زیاد 2 (فلزات) خستگی 3 جان‌كنی 4 (نظامی) كار اجباری 5 (در جمع) اونیفورم جنگ

fatigued /fəˈtiːgd/ *adjective*

شەكەت، ماندوو، لەپێ‌كەوتوو (هەم جەستەیی و هەم مێشكی) ◌ خسته

fatigueless *adjective*

كۆڵنەدەر، ماندوونەناس، ماندوونەبوو ◌ خستگی‌ناپذیر

fatiguing /fəˈtiːgɪŋ/ *adjective*

(فەرمی) ماندووكەر، شەكەت‌كەر، ناخۆش، سەخت، exhausting ◌ خسته‌كننده

Fatiha /ˈfɑːtɪə, US ˈfat-/ *noun,* also Fatihah

فاتیحا (یەكەمین سوورەی قورئان) ◌ فاتحه

Fatimid /ˈfatɪmɪd/ *noun*

ئەندامی بەرەی فاتمی‌یەكان، بەسەر چەندین بەشی باكووری ئەفریكا، میسر و سووریا لە 909 تا 1171 دەسەڵاتیان كرد (خۆیان دەگەڕێنەوە بۆ "فاتمە Fatima" كچەگەورەی محەممەدی پێغەمبەر) ◌ فاطمی

fatless *adjective*

بێ‌چەوری ◌ بدون چربی

fatling *adjective, noun*

adj دابەستە، دەرماڵە *n* بەچكەی دابەستە (گوێلك، بەرخ و هتد) ◌ *adj* پرواری *n* (بچەی) حیوان پرواری

fatness /fætnəs/ *noun*

قەڵەوی: *Fatness tends to run in families* ◌ چاقی

fatso /ˈfætsəʊ, US -soʊ/ *noun, pl.* fatsoes

(نافەرمی، سووكانە) گمتە، بنیادەمی قەڵەو ◌ خیگی آدم چاق

fatstock *noun*

ئاژەڵی دابەستە، ئاژەڵی گۆشتی، دەرماڵە، ڕەپێتە ◌ دام پرواری

fattening /ˈfætnɪŋ/ *adjective*

قەڵەوێنەر، قەڵەوكەر ◌ چاق‌كننده

fattish *adjective*

كەمێ قەڵەو، خرپن، خڕوخۆڵ ◌ نسبتاً چاق، تپل

fattism /ˈfætɪzəm/ *noun*

گاڵتە بە كەسانی قەڵەو، قەڵەوئازاری ◌ چاقی‌ستیزی

fattist /ˈfætɪst/ *noun*

گاڵتەچی بە كەسانی قەڵەو، قەڵەوئازار ◌ چاقی‌ستیز

fatty /'fæti/ *adjective* (fattier, fattiest), *noun* (*pl.* fatties)
adj چەور، بەپیو، بەزاوی، زۆمدار، پرچەور: *fatty tissue* ◊ *fatty foods* *n* قسەیەکی ناخۆشە سەبارەت بە کەسانی قەڵەو، گمتە: ◊ *'Hey, Fatty, bring us another beer.'*
adj چرب، چربی‌دار *n* خیگی

fatty acid *noun*
ترشەڵۆکی چەوری، ترشی چەوری ◊ اسید چرب

fatty cycle *noun*
سووڕی چەوری ◊ چرخش چرب

fatuity /fə'tju:əti/ *noun*, also fatuities
1 کەریتی، گەوجیتی، گەمژەڵی، نەفامی 2 هەڵس‌وکەوتی گەوجانە ◊ 1 بلاهت، حماقت 2 رفتار احمقانە

fatuous /'fætʃuəs/ *adjective*
1 کەر، گەوج، حەپە، نەفام، گەمژەل، دەبەنگ 2 گەوجانە: *a fatuous remark* (fatuously /'fætʃuəsli/ *adv*: گەوجانە، نەفامانە) ◊ 1 ابلە، بی‌شعور، احمق 2 احمقانە

fatuousness /'fætʃuəsnəs/ *noun*
کەریتی، گەوجیتی، گەمژەڵی ◊ حماقت، بلاهت

fatwa /'fætwa:/ *noun*
فەرمان، فتوا ◊ فتوا

fauces /'fɔ:si:z/ *noun, pl.*
(توێکاری) گەروو، قوڕوو (بنەڕەت: لە لاتینەوە "throat") ◊ حلق

faucial /'fɔ:ʃ(ə)l/ *adjective*
گەروویی، سەربە گەروو یان قوڕوو ◊ حلقی

faucet /'fɔ:sɪt/ *noun*
شیرە، بەلووعە: *the* ◊ *to turn a faucet on/off* ◊ *hot/cold faucet* ◊ شیر

fault /fɔ:lt/ *noun*
1 عەیب، خەوش، گەرد، گرفت، گیر 2 گوناح، سووچ، خەتا، هەڵە، چەوتی، شاشی 3 خاڵی لاوازی، شکستی، ئیراد، عەیب 3 (لە تێنیس یان وەرزشە هاوشێوەکاندا) هەڵە، خەتا 4 (زەوی‌ناسی) قلیش، قەڵەشت، درایی؟ (دەبێتە هۆی جێ‌گۆڕکێی چینەکان) ◊ 1 عیب، نقص 2 تقصیر، اشتباه 3 نقطەضعف 4 (تنیس) خطا 5 گسلە

faultfinder /fɔ:ltfaɪndə(r)/ *noun*
ئیرادگر، رەخنەگر، عەیب‌دۆز(ەرەوە)، والاگر ◊ عیب‌جو

faultfinding /fɔ:ltfaɪndɪŋ/ *noun*
ئیرادلێ‌گرتن، رەخنە(لێ‌گرتن)، عەیب‌لێ‌دۆزینەوە، والاگری، والاگرتن ◊ عیب‌جویی

faultless /'fɔ:ltləs/ *adjective*
بێ‌عەیب، بێ‌خەوش، بێ‌گەرد، بێ‌قەباحەت، تەواو (faultlessly *adv*: بێ‌خەوشانە، بێگەردانە؛ faultlessness *n*) ◊ بی‌عیب، کامل

faulty /'fɔ:lti/ *adjective* (faultier, faultiest)
بەعەیب، بەخەوش، عەیب‌دار، نیوەچڵ، ناتەواو، هەڵە، نادروست، شاش، چەوت، imperfect (faultily *adv*: بە هەڵە، بە شێوەیەکی نادروست؛ faultiness *n*) ◊ معیوب، ناقص، غلط، اشتباه

faun /fɔ:n/ *noun*, from Latin *faunus*, from *Faunus*
فۆن (= خوای مووچە و کێڵگە و دارستانەکان، بە لاق و شاخی بزنەوە و لەشی مرۆڤ: لە میتۆلۆژی رۆمی‌دا) ◊ فون

fauna /'fɔ:nə/ *noun*
گیانەوەران (= هەی سەردەم، ژینگە یان ناوچەیێ) ◊ فونا، جانوران

faunal /'fɔ:nəl/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە fauna ـەوە هەیە ◊ وابستە بە فونا

faunistic /fɔ:'nɪstɪk/ *adjective*
سەربە گیانەوەران، پێوەندی بە گیانەوەرانەوە هەیە ◊ وابستە بە جانوران

Faunus *noun*, Latin
فۆنووس (= خوای گیانەوەران لە میتۆلۆژی رۆمی‌دا) ◊ فونوس

Faust *noun*, also Faustus, German legend
فاوست: جادووگەرێکی ئەفسانەی ئەڵمانی کە لەگەڵ شەیتان پەیمان دەبەستێ ◊ فاوست

Faustian /'faʊstɪən/ *adjective*
فاوستی، سەربە Johann Faust ی ئەڵمانی ◊ فاوستی

Fauve /'fəʊv, French fov/ *noun, adjective*
n فۆڤ: ئەندامی فۆڤیزم، فۆڤیست *adj* (بڕوانە Fauve) سەربە یان پێوەندی بە فۆڤیستەکانەوە هەیە (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە "wild beast"، لەگەڵ ئاماژە بە بۆچوونێ لە لایەن رەخنەگری هونەری‌یەوە Louis Vauxcelles) ◊ *n* عضو فاوفیسم، فاوف، فاوفیست *adj* فاوف

Fauvism /'fəʊvɪzəm, US 'foʊv-/ *noun*
فۆڤیزم، لاوڕگەری: رێبازێکی هونەری (وێنەکێشی) سەرەتای سەدەی بیستەم، ئازادە لە هەر کۆت‌وبەندێکی نەریتی) ◊ فاوفیسم

Fauvist /'fəʊvɪst, US 'foʊv-/ *noun, adjective*
n فۆڤیست، لاوڕگەر *adj* فۆڤیستی ◊ *n* فاوفیست *adj* فاوفیستی

faux /fəʊ/ *adjective*
دەسکرد، لاهیە، نارەسەنی، ناتاسایی، ساختە، رووکەش، ناڕاستەقینە، درۆ، artificial: *faux marble* (بنەڕەت: فەرەنسی "false") ◊ مصنوعی، تصنعی

faux pas /fəʊ 'pɑ:, French fo pa/ *noun, pl.* same
لێ‌هەڵقلیشان، لێ‌داقلیشان، کردەوە یان وتەی

نابەجێ، قسە لە دەم دەرپەڕین (فەرەنسی "هەنگاوی هەڵە false step") ◌ اشتباه فاحش

fava bean /ˈfɑːvə/, also faba bean = broad bean

fave /feɪv/ *noun*

مرۆ یان شتی بەردڵکەوتوو یان پەسند ◌ آدم یا چیز مورد علاقه

favela /fəˈvɛlə/ *noun*

(لە برێزیل) شارەکۆختە، شارەکەلاوە (بنەڕەت: لە پۆرتوگالی‌یەوە) ◌ حلبی‌آباد

favonian *adjective*

1 فێنک، مامناوەند 2 سەربە بای ڕۆژاوا ◌ 1 معتدل 2 وابسته به باد غربی

favour /ˈfeɪvə(r)/ *noun*, US favor

1 چاکە، باشە، پیاوەتی، خاسی، سایە، قنجی 2 پشتیوانی، لایەنگری 3 جیاوازی‌دانان 4 یارمەتی، دەس‌گرتن، دڵسۆزی، ئاوڕدانەوە، لالێدانەوە 5 خۆشەویستی 6 قازانج، سوود، بەهرە، مەفا 7 جیاوازی، فەرق 8 نیشانە، دروشم 9 (کۆن) ژنێ کە رازی بووە لەگەڵ پیاوێ هاوجێیی بکا 10 یادنامە، نامە 11 (favours) خۆشی هاوجێیی یان نزیکی ◌ 1 لطف، عنایت، احسان 2 حمایت، طرفداری 3 کمک، توجه، التفات 4 تبعیض 5 محبت 6 نفع 7 فرق 8 آرم 9 فاور 10 یادداشت 11 (favours) فاوورس

favourable /ˈfeɪvərəbl/ *adjective*, US favorable

1 باش، چاک، قایل‌کەر، (جێی)پەسند، بەقازانج، بەبەهرە، بەسوود، خۆش، سازگار، گونجاو، ئەرێنی، advantageous ،pleasing a ◊ *a favourable reply* :affirmative *a favorable* ◊ *favourable impression* favourably) auspicious = 2 *wind* ◌ (favourableness *n* ،/ˈfeɪvərəbli/ *adv* مطلوب، خوب، مناسب، مساعد، مثبت

favoured /ˈfeɪvəd, US -vərd/ *adjective*

1 (جێی)پەسند، باش، چاک، پەسند، بابەت (ی دڵ)، بەردڵ(کەوتوو): *the favoured candidate* 2 بەردەوک 3 چاک‌تر، باش‌تر، بەلاداشکاو(ە) ◌ 1 مطلوب، مورد پسند 2 دُردانه 3 مرجح

favourite /ˈfeɪvərɪt/ *adjective, noun*, US favorite

adj 1 جێی پەسند، جێی سەرنج، باش 2 لەبەردڵان، چاک، تایبەتی، ویستراو، بەردڵ(کەوتوو)، بابەت، پەسند، سەرنج‌پێدراو، نزیک، خۆشەویست *n* 1 شت یان مرۆی لەبەردڵ(کەوتوو) یان پەسند، (شتی) هەڵبژاردە، شتی دڵخواز 2 بەردەوک، گلێنەی چاو 3 هیوای تیم، هیوای پێشبڕکێ، چاوەڕوانی بردنەوەی لێ‌دەکرێ ◌ *adj* 1 مطلوب 2 محبوب، مخصوص، مقرب، مورد پسند *n* 1 چیز یا آدم مورد علاقه 2 عزیزدُردانه 3 امید مسابقه

favouritism /ˈfeɪvərɪtɪzəm/ *noun*, also favoritism

1 جیاوازی‌دانان 2 لایەنگری، پشتیوانی لەئەندازەبەدەر، جیاوازی‌گەری ◌ 1 تبعیض 2 طرفداری

favus /ˈfeɪvəs/ *noun*

کەچەڵی (جۆرێ نەخۆشی پێستی گیرۆ contagious، هۆیەکەی دەگەڕێتەوە بۆ کەڕووە ascomycetous ـەکانەوە (وەک *Trichophyton schoenleinii*)، لاتینی نوێ، لە لاتینەوە "honeycomb") ◌ سعفه‌ی شهدیه

fawn /fɔːn/ *noun, adjective*

n بەچکە ئاسک، بێچووە گاکێوی، ئاسکۆڵ، کارمامز (یەکساڵان) *adj* قاوەیی ئاماڵ‌زەرد ◌ *n* بچه‌ی گوزن *adj* قهوه‌ای مایل به زرد

fawning *adjective*

ڕووبامایی‌یانە، ڕیایی‌بازانە، بە ڕواڵەت (fawningly *adv*) ◌ چاپلوسانه

fax /fæks/ *noun*

1 (هەروەها fax machine) دەزگای فەکس، بەڵگەبەر 2 بەڵگەبەر، فەکس (کورتەی facsimile) ◌ 1 (دستگاه) فکس 2 دورنویس

fax modem *noun*

فەکس مودێم (کەرەسەیێکی لاوەکی کامپیوتێر بۆ ناردن یان وەرگرتنی زانیاری لە دەزگای فەکسەوە یا کامپیوتێرێکی دیکەوە) ◌ فکس مودم

fay = fairy (literary)

fayre = fair 3

fazenda /fəˈzɛndə/ *noun*

(لە وڵاتانی پۆرتوگالی‌زماندا) زەوی‌وزار یا کێڵگەی بەربڵاو ◌ زمین یا کشت‌زار وسیع

FBI /ˌef biː ˈaɪ/ *abbreviation* Federal Bureau of Investigation

ئێف‌بی‌ئای (= نووسینگەی لێکۆڵینەوەی فێدراڵ، بەڕێوەبەری پۆلیسی فیدراڵی ئەمریکا) ◌ اف‌بی‌آی

FC /ˌef ˈsiː/ *abbreviation* Football Club

ئێف‌سی (= یانەی تۆپێن یا تۆپی‌پێ، یانەی فوتبۆڵ، بریتانیا) ◌ اف‌سی

FCO /ˌef siː ˈəʊ, ˈoʊ/ *abbreviation* Foreign and Commonwealth Office

ئێف‌سی‌ئۆ (= بەڕێوەبەری دەرەوەیی و هاوبەرژەوەندی، پێکهاتوو لە 1968) ◌ اف‌سی‌او

FDA /ˌef diː ˈeɪ/ *abbreviation* Food and Drug Administration

ئێف‌دی‌ئەی (بەڕێوەبەر(ایەتی)ی خۆراک و دەرمان، ئەمریکا) ◌ اف‌دی‌ای

FE /ˌef ˈiː/ *abbreviation* further education

ئێف‌ئی (= پەروەردە لە ڕێگای دوورەوە) ◌ اف‌ای

Fe symb. the chemical element iron (from Latin ferrum)

feal /'fi:əl *noun*, also faithful or loyal
بەوەفا، بەئەمەک، پێزان ◌ وفادار

fealty /'fi:əlti/ *noun, pl.* fealties
(مێژوویی) بەوەفایی، بەئەمەکی، پێزانی، وەفاداری vassal یان ئیجارەداری دەرەبەگی سەبارەت بە گەورەکەی ◌ وفاداری، فیالتی

fear /fɪə(r), US fɪr/ *noun*
1 ترس، باک، ئەندێش، بیم، خەوف، فەرهەنگڕانی، توقان 2 ئەگەر، شیان، لەوەچوون 3 مەترسی ◌ 1 ترس، بیم، خوف 2 احتمال 3 خطر

fearful /'fɪəfl, US 'fɪrfl/ *adjective*
1 ترسناک، ترسێنەر، پڕترس، توقێنەر، ترسەنۆک، ترس‌لێ‌نیشتوو، نگەران، نیگەران: *a* 2 *a fearful glance* ◊ *fearful storm a fearful waste*: (نافەرمی) زۆر خراپ، شپرزە *We made a* ◊ *fearful slum conditions* ◊ *fearful mess of the room* ◌ 1 هولناک، مخوف، ترسو، نگران 2 خیلی بد، وحشتناک

fearfully /-fəli/ *adverb*
بە ترسەوە، لە رووی ترسەوە: *We watched fearfully* ◌ با ترس

fearfulness /'fɪəflnəs, US 'fɪrflnəs/ *noun*
ترسێنەری، ترسناکبوون، توقێنەریتی ◌ هولناکی، مخوف بودن

fearless /'fɪələs, US 'fɪrləs/ *adjective*
بێباک، نەترس، بەدڵ‌وجەرگ، بەزات، شێرکرۆژ، کۆنەکردوو، چاوتوند، بێترس، *a fearless mountaineer* :brave ◌ بی‌باک، بی‌پروا

fearlessly /'fɪələsli, US 'fɪrləsli/ *adverb*
بێ‌ترس، بێ‌ترس و لەرز، بێ‌باکانە، نەترسانە ◌ بدون واهمه

fearlessness /'fɪələsnəs, US 'fɪrləsnəs/ *noun*
نەترسی، بەجەرگی، بەزاتی، شێرکرۆژی، بێباکی، چاوتوندی ◌ بی‌باکی، بی‌پروایی

fearsome /'fɪəsəm, US 'fɪrsəm/ *adjective*
ترسناک، ترسێنەر، توقێنەر، بەترس، ترساوی: *a fearsome monster* ◌ هولناک، مخوف، مهیب

fearsomely /'fɪəsəmli, US 'fɪrsəmli/ *adverb*
ترسناکانە، ترسێنەرانە، توقێنەرانە ◌ بە طور هولناک

fearsomeness /'fɪəsəmnəs, US 'fɪrsəmnəs/ *noun*
ترسناکی، ترسێنەری، توقێنەری ◌ هولناکی، مخوف بودن

feart /'fɪət/ = afraid

feasance /'fi:zəns/ *noun*
کردن، بەڕێوەبردن، ئەنجام(دان)، جێبەجێ‌کردن ◌ انجام

feasibility /ˌfi:zə'bɪləti/ *noun*
لەکردنهاتوویی، کردارەکی‌بوون ◌ امکان، احتمال

feasible /'fi:zəbl/ *adjective*
کردارەکی، لەکردنهاتوو، ڕێ‌تێچوو، لەوەچوو، کردەنی، دەکرێ، باوەڕپێکراو: *a feasible plan* ◌ عملی، ممکن، محتمل، شدنی، قابل قبول

feasibly /'fi:zəbli/ *adverb*
لەکردنهاتووانە، بە شێوەیێکی کردەنی ◌ بە طور عملی یا ممکن

feast /fi:st/ *noun*
1 سوور، شا(د)ڕۆژ، جەژن، جێژن (دین): *the feast of Christmas* 2 میوانی 3 خۆشی، وەشی ◌ 1 جشن، عید 2 مهمانی 3 لذت

feast day *noun*
ڕۆژی جەژن ◌ روز عید

feaster *noun*
خۆش‌ڕابوێر، خۆش‌گوزەران، سوورگێر ◌ عیاش

feasting *noun*
سوور، بەزم و ڕەزم ◌ جشن

Feast of Deication = Hanukkah

Feast of Tabernacles = Sukkoth

Feast of Weeks = Shavuoth

feat /fi:t/ *noun*
کاری گەورە، شاکار، مۆجیزە، پەرجۆ، فەرجوود ◌ شاهکار، معجزه

feather /'feðə(r)/ *noun*
1 پەڕ، کۆنک: *a peacock feather* 2 باڵ‌وپەڕ، پەڕوباڵ 3 پەڕی کلاو 4 ریشکۆ ◌ 1 پر 2 پر و بال 3 پر کلاه 4 ریشه

feather bed *noun*
دۆشەکی پەڕ (یان پەڕی) ◌ تشک پر

feather-bedding *noun*
بەزۆری دامەزراندن ◌ تحمیل استخدام

feather boa *noun*
شاڵ‌گەردنی لە پەڕ یان پەڕی یان پەڕین ◌ شال گردن پر

feather-brain *noun*
مرۆی عەقڵ‌سووک، گەوج، کەم‌ژیر ◌ آدم سبک‌مغز

feather-brained *adjective*
عەقڵ‌سووک، گەوج، کەم‌ژیر، حۆل، کەللەپووچ ◌ سبک‌مغز

feather duster *noun*
تۆزسڕە، داری پەڕ، داری پەڕپەسەر ◌ چوب پر

feathered /'feðəd, US -ðərd/ *adjective*
پەڕاوی، پەڕەوەر، پەڕدار، ڕازاوە بە پەڕ ◌ دارای پر، آراسته با پر

feather edge *noun*

لێوی ناسک، لێواری باریک، دەمی ناسک ۞ لب نازک

featheredged *adjective*

لێوناسک، لێواریاریک، دەمناسک ۞ لب‌نازک

feather-footed *adjective*

پێ‌پەڕاوی، خاوەنی پای پەڕدار ۞ دارای پاهای پردار

featheriness *noun*

سووکی ۞ سبکی

feathering *noun*

1 باڵوپەر، پەڕوباڵ، پڕوباڵ 2 پەڕی تیر 3 شتێکی پەڕئاسا ۞ 1 پر و بال 2 پر تیر 3 چیز پرمانند

featherless *adjective*

بێ‌باڵوپەڕ، بێ‌پڕوباڵ ۞ بدون پر و بال

feather stitch *noun*

تەقەڵی چەپوڕاست یان حەوت‌وهەشتی ۞ کوک زیگزاگی

featherweight /'feðəweɪt, US 'feðərw-/ *noun*

1 کێش‌سووک لە نێوان 57 و 53.5 کیلۆگرەم، باپووشکە، پەرکێش 2 مرۆ یان شتی ناگرنگ و بێ‌نرخ ۞ 1 سبک‌وزن 2 آدم یا چیز بی‌اهمیت

feathery /'feðəri/ *adjective*

پەڕئاسا، شێوەپەڕ، وەک‌پەڕ، سووک، نەرم ۞ پرمانند، سبک، نرم

feature /'fi:tʃə(r)/ *noun*

1 (زۆرتر features) دیم، دەموچاو، روخسار، بیچم، قیافە، دیمە، شێوە 2 تایبەتمەندی، لایەنی دیار، رەوشت، درووف، خەسڵەت، جیاکەرەوە، چۆنیەتی 3 وتاری تایبەتی و گرنگ 4 فیلمی درێژ، فیلمی سەرەکی 5 بەرنامەی تایبەتی یان گرنگ (تەلەفزیۆن، رادیۆ و هتد) 6 نیشانەی تایبەت (زۆرتر لە کۆدا futures) 7 بەشی سەرەکی، بابەتی سەرەکی یان تایبەتی 8 (وەک ناوەڵناو) سەرەکی ۞ 1 صورت، چهره 2 مشخصە، ویژگی، خصیصە، کیفیت 3 مقالەی مهم 4 فیلم بلند 5 برنامەی مهم 6 علامت مخصوص 7 بخش یا موضوع اصلی 8 (صفت‌گونە) اصلی

feature film *noun*

فیلمی سەرەکی یان درێژ ۞ فیلم اصلی یا بلند

featureless /'fi:tʃələs, US -tʃərl-/ *adjective*

بێ‌تایبەتمەندی، ئاسایی، ناخۆش، ناسەرنج‌راکێش: *The countryside is flat and featureless* ۞ عاری از خصوصیات، بدون ویژگی

Feb = February

febri- *prefix*

پێشگر: تا، تێ: *febrific* (بنەڕەت: لە *febris* لاتینەوە "fever") ۞ پیشوند: تب

febricula /fɪ'brɪkjələ/ *noun*

سووکەتێ، سووکەتا، تای کورت‌ماوە، تا یان تاوتوێی سووک ۞ تب خفیف

febrific = feverish

febrifugal /fɪ'brɪfjʊg(ə)l/ *adjective*

دژەتا، دژەتێ، تێ‌لابەر، تارەوێن، تابەر ۞ ضد تب

febrifuge /'febrɪfju:dʒ/ *noun*

دەرمانی تا، دژەتا، دژەتێ، تێ‌لابەر، تارەوێن، تابەر، antipyretic ۞ داروی ضد تب

febrile /'fi:braɪl, US 'feb-/ *adjective*

1 لەئەنجامی تا یان تێ(وە)، لەبەر تا(ولەرز)، تادار، بەتێ، تێ‌دار 2 ورووژاو، پڕجم‌وجۆڵ، چالاک، لەگوڕ، لەجۆش، تاوسەندوو: *a product of her -rile imagination* ۞ 1 تب‌دار 2 هیجان‌زدە، فعال، پرجنب‌وجوش

February /'februəri, US -ueri/ *noun*

فێبرەوەری، فێبریوێری، شوبات، رێبەندان، ناوزستان (دووەمین مانگی ساڵ نێوان January و March؛ بنەڕەت: لە *februa* لاتین، لە ناوی جەژنی پاک‌کردنەوە purification کە لەو مانگەدا دەگیرا) ۞ فوریە

fecal = faecal

feces = faeces

feckless /'fekləs/ *adjective*

1 گوێ‌پێنەدەر، نادەربەست، لاسەرلا، ئالۆری، کەمتەرخەم، بێ‌خەیاڵ، نابەرپرسیار 2 لێنەهاتوو، لێنەوەشاو، بەکارنەهاتوو 3 بێ‌ئەنجام، بێ‌ئاکام، بێهوودە ۞ 1 لاابالی 2 بی‌لیاقت 3 بی‌ثمر

fecklessly /'fekləsli/ *adverb*

لێ‌نەوەشاوانە ۞ با بی‌لیاقتی

fecklessness /'fekləsnəs/ *noun*

1 گوێ‌پێنەدان، کەمتەرخەمی، نادەربەستی، لاسەرلایی، بێ‌خەیاڵی، نابەرپرسیاری 2 لێنەوەشاوی، لێنەهاتوویی ۞ 1 بی‌قیدی 2 بی‌لیاقتی

fecula /'fekjələ/ *noun*

نشاستە ۞ نشاستە

feculence /'fekjʊl(ə)ns/ *noun*

1 لیلی، قوڕاویبوون، لیخنی، شلوێبوون 2 بەگر، نیشتوو، دورد، خڵتە، بن ۞ 1 تیرگی 2 تەنشست

feculent /'fekjʊl(ə)nt/ *adjective*

1 لیل، قوڕاو، لیخن، شلوێ 2 دورداوی، خڵتەدار ۞ 1 تیرە 2 رسوب‌دار

fecund /'fi:kənd, US 'fek-/ *adjective*

1 بەپیت، بەبەرهەم، زەنوێر، بەبرشت، مایەدار 2 پڕزا، بەبەرەکەت، بەزا، زۆرخەرەوە، زەوزۆک، زاڵۆک، پڕزاوزێ 3 داهێنەر prolific ۞ 1 بارور 2 پرفرزند 3 خلاق

fecundation /ˌfi:kʌn'deɪʃn, US ˌfekən-/ *noun*

1 چاک‌کردن، چاکردن، پیتاندن 2 بەپیتی،

بەبەرهـەمی، زەنـوێری، بەبرشـتی، مایـەداری 3 ناوسی ۞ 1 تلقیح 2 باروری 3 آبستنی

fecundity /fɪ'kʌndəti/ *noun*

1 بـەپیتی، بەبەرهـەمی، زەنـوێری، بەبرشـتی، مایـەداری 2 پـڕزایی، بەبەرەکـەتی، بـەزایی، زۆرخستنەوە، زۆرکی، پڕزاوزێیی 3 داهێنـەری، داهێنەریتی ۞ 1 باروری 2 پرفرزندی 3 خلاقیت

fed /fed/ = past and past participle of feed

Fed /fed/ *noun*

ئەندام یان فەرمانبەری ئێف‌بی‌ئای ۞ عضو یا مأمور اف‌بی‌آی

fedayeen /ˌfedə'jiːn, US fə'dɑːjiːn/ *noun*

گریلاکانی ئیسلامی، ب.ت. بەدژی ئیسرائیل ۞ فدائیان

federal /'fedərəl/ *adjective*

1 فیدراڵ، ناوەندی (لەچاو حکومەتی ستانی یان خۆجێیی): *state and ◊ a federal law* 2 *federal income taxes* (میژوویی، Federal) سەربە هەرێم یان ئەیالەتە باکوورییەکان لە شەڕی نێوخۆیی ئەمریکادا ۞ 1 فدرال، مرکزی 2 فدرال

Federal Bureau of Investigation *noun*

ئێف‌بی‌ئای: دەزگای لێکۆڵینەوەی فیدراڵ، نووسینگەی لێکۆڵینەوەی فیدراڵ، بەڕێوەبەری پۆلیسی فیدراڵی ئەمریکا (بەرپرسی لێکۆڵینەوەی پێشێل کردنی قانوونی فیدراڵ و پاراستنی ئاسایشی نەتەوەیی) ۞ اف‌بی‌آی

federal court *noun*

دادگای فیدراڵ ۞ دادگاه فدرال

federalism /'fedərəlɪzəm/ *noun*

1 فیدراڵگەری، فیدراڵیزم، هاوگیرگەری، هاوبەندی‌خوازی، هاوبەندی‌گەری 2 حکومەتی فیدراڵیستی 3 (Federalism) بنەماکانی فیدراڵیستی ۞ 1 فدرالیسم 2 حکومت فدرالیستی 3 اصول فدرالیستی

federalist /'fedərəlɪst/ *noun, adjective*

n فیدراڵگەر، هاوبەندی‌خواز، هاوگیری‌گەر، هاوبەندی‌گەر *adj* هاوبەندی‌گەرانە، فیدراڵیستی ۞ *n* فدرالیست *adj* فدرالیستی

federalization /fedərelɪ'zeɪʃn/ *noun*

هاوبەندانـدن، هاوگیرانـدن، پێکهێنانی وڵاتە یەکگرتووەکان ۞ فدرالیزاسیون

federally /'fedərəli/ *adverb*

فیدراڵانە، بە شێوەیێکی فیدراڵی: *federally funded health care* ۞ به طور فدرال

Federal Reserve bank *noun*

بانکی فیدراڵ (ی ئەمریکا) ۞ بانک فدرال

Federal Reserve Board *noun*

دەستەی بانکی فیدراڵ (پێکهاتوو لە 7 ئەندام) ۞ بورد بانک فدرال

Federal Reserve System *noun*

سیستمی بانکی فیدراڵ (سیستمی بانک‌داری ناوەندی ئەمریکا پێکهاتوو لە 12 بانک) ۞ سیستم بانکی فدرال

federate /'fed(ə)rət/ *adjective*

یەکگرتوو، هاوپەیمان، هاوبەند، federated ۞ متحد

federation /ˌfedə'reɪʃn/ *noun*

1 یەکێتی، یەکگرتوویی، هاوگیری، هاوبەندی، یەکگیری، فیدراسیۆن: *the Russian Federation ◊ the International Tennis Federation* 2 کۆمەڵێ لە هەرێمە فیدراڵەکان ۞ اتحاد، فدراسیون

federative /'fedəreɪtɪv/ *adjective*

فیدراڵی: *a federative republic* (*federatively adv*) ۞ فدرالی

fedora /fɪ'dɔːrə/ *noun*

فیدۆرا (جۆرێ کڵاو، لە ناوی دراماى Victorien Sardou) ۞ فدورا

fed up *adjective*

1 (نافەرمی) هیلاک، ماندوو، شەکەت 2 وەڕەس، جاڕز، عاجز، بێزار، منج: *You look fed up. What's the matter?* ۞ 1 خسته 2 بکر

fee /fiː/ *noun*

1 کرێ، مز، حەق، زەحمەتانە، کاڵەدرانە، دەس‌خۆشانە 2 ڤیزیت (پزشکی) 3 خوێندنانە، مانگانە، کرێی مانگانە 4 وەکیلانە، پارێزەرانە، حەقی پارێزەر 5 (میژوویی، ماف) زەویزارێ کە کەسێ لە برێتی هێندێ راژە دەیگرێ یان دەیکێڵێ ۞ 1 دستمزد، حق‌الزحمه 2 ویزیت 3 شهریه 4 حق‌الوکاله 5 فی

feeb *noun*

مرۆی دەبەنگ یان گێژ ۞ آدم کودن

feeble /'fiːbl/ *adjective*

1 کز، لاواز، جووقن، جیقن، بێ‌هێز، پەککەوتە، لاکەوتە، داکەوتوو، سست، بێ‌دەس، بەسزمان، دەستەوسان 2 لێنەوەشاو، لێنەهاتوو 3 ناکاریگەر ۞ 1 ضعیف، نحیف، عاجز 2 بی‌لیاقت 3 غیرمؤثر

feeble-minded *adjective* (feebler/ 'fiːblə(r):, US /feeblest /'fiːblɪst/)

1 دەبەنگ، گەمژە، گێل، کاس، ئەقڵ‌سووک 2 گەوج ۞ 1 ابله، خل، سبک‌مغز 2 احمق

feeble-mindedness *noun*

دەبەنگی، گێژی، گەمژەیی، کاسی، گێلی، ئەقڵ‌سووکی ۞ کودنی

feebleness /'fiːblnəs/ *noun*

1 کزی، لاوازی، بێ‌هێزی، سستی، بێ‌تاوی، پەککەوتەیی، داکەوتوویی، بێ‌دەسی، بەیدەسی، دەستەوسانی 2 لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی ۞ 1 ضعف، عجز 2 بی‌لیاقتی

feebly /'fiːbli/ *adverb*

به لاوازی‌یەوە، بە کزی‌یەوە: *He shook his head feebly* ◌ با ضعف

feed /fi:d/ *noun*

1 نان، خـۆراک، چێشت، ژەم، جـەم، وەختی نان(خواردن) 2 تفاق، ئالیک، کاوجۆ، ئالف 3 لـەوەڕین، چـەرین 4 دەزگـا یـان بـۆری دەرخوارددان (تکنیکی)، دەزگای بەدەمۆکردن 5 ماک، مایە ◌ 1 غـذا، وعـدەی غـذا 2 علوفـه 3 چریدن 4 لولەی تغذیه 5 مواد

feedback /'fi:dbæk/ *noun*

1 دەرخوارددانـەوە 2 کاردانـەوە، پەرچـەکردار، رەنـگ‌دانـەوە 3 بۆچـوون، را ◌ 1 بـازخورد، پس‌خورد 2 واکنش، بازتاب 3 نظر

feedbag /'fi:dbæg/ = nosebag

feeder /'fi:də(r)/ *noun*

1 پێدەر، دەرخـواردەر، ـخـۆر (لـە لێکـدانا) 2 دەفری خۆراک‌پێدان، دەفری خۆراک‌کردنەسەر، کاسـە، دانـەخۆری، ئـاخور (بـۆ باڵـندە و گیانـەوەرەکان) 3 لەوەڕێنـەر، چەرێنـەر 4 دەرخـوار(د)دەرە، دەزگـا یـان ئـامێری دەرخـوارددان 5 دۆلاش، کۆرەگـە، کـۆل، پلووسک، دولاب 6 بەرسینگ 7 شووشەی شیر (منـاڵ) 8 (وەک ئاوەڵـناو) لاوەکـی، لاڕێ 9 چۆمـەڵ، زێ، لاچـۆم، رووبـاری لاوەکـی 10 رێگای لاوەکی، لاڕێ 11 (رێی ئاسن و هتد) هێڵی لاوەکی، لق ◌ 1 ـخور، خوراندگر 2 فیـدر 3 چراننده 4 ابزار خوراندگر 5 نـاودان 6 پیـشبند 7 بطری شیر 8 (صفت‌گونه) فرعی 9 رود فرعـی 10 جادەی فرعی 11 خط فرعی

feeding /'fi:dɪŋ/ *noun*

دەرخوارددان: *breast/bottle feeding* ◌ تغذیه

feeding-bottle *noun*

شووشەی شیر ◌ بطری شیر

feeding ground *noun*

خۆرگە، دانگە، خۆراک‌گا ◌ خوراک‌گاه

feedstuff = fodder

feel /fi:l/ *noun*

1 بەرکـەوتن، دەس‌لێـدان 2 هەسـت، هەسـت‌پێکـردن، ئاگـاکردن 3 کـەش (بنەڕەت‌ئەڵمانی رۆژاوایی) ◌ 1 لمس، بـاوایی 2 حس، احـساس 3 فضا

feeler /'fi:lə(r)/ *noun*

1 شاخ، هەستەوەر، شاخەهەست 2 هەست‌پێکەر 3 قـسەتاقی‌کردنـەوە، پێـشنیار یـان پرسـیاری دۆزین (بۆ دەرخـستنی بیروڕای کەسێ) ◌ 1 شاخک 2 احـساس‌کننده 3 سخت استمزاجی

feeler gauge *noun*

مەوداپێو، کەلێن‌پێو ◌ فاصله‌سنج

feeling /'fi:lɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 هەسـت، هـۆش، ئاگـا، هەسـت‌پێکـردن، لێکـەوتن، بەرکـەوتن 2 بـاوەڕ، بۆچـوون، را 3 تێگەیشتن، پێزانین 4 دڵنەرمی، هاوسۆزی، سۆز 5 کەش، ئەتمۆسفێر 6 (feelings) هەست‌وسۆز، کڵ‌وکۆ، رەگی دڵ *adj* بەهەست، هەست‌بزوێن، کارتێ‌کەر، بەسـۆز، دڵـنەرم، دڵـسۆز ◌ *n* 1 حس، احـساس، لامـسه 2 نظر 3 فهـم 4 شـفقت، عاطفه، هم‌دردی 5 جـو 6 (feelings) احـساسات *adj* احساس‌برانگیز، شفیق، رئوف

feeling of inferiority *noun*

هەستی خۆبەکـەم‌گـرتن یـان خۆپـێ‌کـەمی ◌ احـساس حقارت

feelingly /'fi:lɪŋli/ *adverb*

بە هەستەوە ◌ با احـساس

feeling of scarcity *noun*

هەست بە کـەمی (کردن) یـان خۆپێ‌کـەمی ◌ احـساس کمبود

fee-paying school *noun*

خوێندنگای تایبەتی ◌ مدرسەی خصوصی

fee splitting *noun*

بەشێ لە حەقی پزشک یان پارێزەرێ کە دەدرێ بە کەسێکی تر (بۆ نموونە بە دەرمان‌فرۆشێ)، بەشەحەقی ◌ فی اسپلیتینگ

feet = plural form of foot

feet *noun*, have feet of clay

(بوونی) خاڵی لاوازی یان عەیب ◌ نقطه‌ضعف

fee tail *noun, pl.* fees tail

مڵکی تەرخانە یان تەرخان‌کراو ◌ ملک موقوفه

feeze *noun*

تـرس، دڵـەڕاوکـێ، وورووژاوی، شـڵەژاوی ◌ اضـطراب، هیجان‌زدگی

Fehling's solution *noun*

گـیراوەی فێهلینـگ یـان فالینـگ(ـز): جـۆرێ گیراوەی شینی Rochelle salt و سولفاتی مس (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئەڵمانی Hermann Fehling (مەرگ 1885) ◌ محلول فهلینگ

feigned *adjective*

بـەدرۆ، ناڕاسـتەقینە، درۆ، دەسـکرد، خۆپیـشاندەرانە، سـاختە، خـۆوالێکردوو، fictitious ◌ تصنعی، غیرحقیقی، ساختگی

feigner *noun*

ریایی‌باز، دووڕوو ◌ متظاهر، ریاکار

feigningly *adverb*

ریـایی‌بازانـە، دووڕووانـە، خۆپیـشاندەرانە ◌ ریاکارانه، متظاهرانه

feijoa /feɪ'(d)ʒəʊə, fɛ-, fi:-, -'jəʊə/ *noun*

1 میـوەیێکی خـۆراکی سـەوز، شـێوەی guava دەدا 2 داری ئـەم میوەیـە، رەسـەنی گـەرمێنانی ئەمریکای باشووری [توخم *Feijoa*] ◌ فیجوا

feint[1] /feɪnt/ *noun*

1 پەلاماری فریودەرانە، هێرشی فێڵاوی، هێرشی واخۆپیـشاندەرانە (لـە شـەڕ، شەڕەمـشت و شـیرەوانی‌دا) 2 فـێڵ، کەڵـەک، فریـو 3

واخۆنواندن، واخۆنیشاندان ◊ 1 حملەی انحرافی 2 کلک، حقه 3 تظاهر

feint² /feɪnt/ *adjective*
(کاغەز) ڕیڕی، هێلاوی، هێڵ‌هێڵ، خەت‌خەت ◊ خط‌دار

feist *noun*
تولە، سەگی چکۆلە، تووتک ◊ فیست

feisty /ˈfaɪsti/ *adjective* (feistier, feistiest)
1 پڕجم‌وجۆل، بەگوڕ، بەگوڕزم، بەکار، پڕجم‌وجۆل، چالاک 2 fidgety بەبڕیار، سوور، پتەو، شێلگیر 3 ڕووتاڵ، ڕووگرژ، خوێنتاڵ (feistiness *n*؛ feistily *adv*) ◊ 1 پرجنب‌وجوش، پرانرژی، فعال 2 مصمم 3 بدعنق

felafel /fəˈlaf(ə)l, US -ˈlɑ:-/ = falafel

feldspar /ˈfeldspɑ:(r)/ *noun*, also felspar
فێلدسپار: کانەبەردێکی سپی یا سوور کە ئالومینیۆم و سیلیکاتەکانی تری تیایە؛ و پێکهێنەرێکی بنەڕەتی نزیکەی هەموو تەختەبەردە کریستالینەکانە (feldspathic *adj*) ◊ فلدسپار

felicitations /fəlɪsɪˈteɪʃnz/ *noun, pl.*
پیرۆزبایی، چاوڕۆشنی (پێ‌وتن، congratulations؛ بنەڕەت: لە -*felicitat* "make شادکردن" late Latin *felicitare* "happy") ◊ تبریک، تهنیت

felicitator *noun*
پیرۆزباییبێژ ◊ تبریک‌گوینده

felicitous /fəˈlɪsɪtəs/ *adjective*
1 بەجێ، گونجاو، لەبار، بەرێ‌وجێ، لەجێی خۆی، پێویست 2 *a felicitous remark* :apt، *felicitous weather* :delightful ,pleasant - (felicitously /fəˈlɪsɪtəsli/ *adv*: گونجاوانە، بە شێوەیەکی بەرێ‌وجێ، بەرێ‌وجێیانە؛ felicitousness *n*: بەجێبوون، گونجاوی، لەباری، بەرێ‌وجێ‌بوون، پێویستی) ◊ مناسب، به مورد، مقتضی

felicity /fəˈlɪsəti/ *noun, pl.* felicities
1 شاگەشکەیی، سەرخۆشی، سەرمەستی، شادی، دڵخۆشی، خۆشی 2 ڕەوانی، زمان‌پاراوی، خۆش‌ڕاوێژی: *The story is told with great felicity of style* (بنەڕەت: لە *felicite* فەرەنسی کۆن، لە *felicitas* لاتین، لە *felix* -*felic* "happy") ◊ 1 وجد، شعف، شادمانی، خوشایندی 2 بلاغت

felid /ˈfi:lɪd/ *noun*
(گیانەوەرێ) لە تیرەی پشیلە، گوانداران یان شیردەرانی خێزانی پشیلە، لە خێزانی پشیلە (Felidae؛ بنەڕەت: لە *Felidae* لاتینی نوێ، لە *feles* لاتین "پشیلە") ◊ از خانوادهٔ گربه

Felidae *noun. pl.*
تیرەپشیلە، خێزانی پشیلە ◊ گربه‌سانان

feline /ˈfi:laɪn/ *noun, adjective*
n (گیانەوەرناسی) تیرەپشیلە، پشیلە یان گیانەوەرێکی تر لە خێزانی پشیلە *adj* پشیلەئاسا، پشیلەیی، کتکی، شێوەپشیلە (felinely *adv*؛ بنەڕەت: لە *felinus* لاتین، لە *feles* "پشیلە cat") ◊ *n* گربه‌سان *adj* گربه‌وار

feline distemper = panleukopenia

feline panleukopenia = panleukopenia

felinity /fɪˈlɪnɪtɪ/ *noun*
پشیلەئاسایی ◊ گربه‌صفتی

fell¹ /fel/ *adjective*
1 دڕ، دڕندە، هۆف، دڵڕەق، کوشندە، کاری، توند، قورس 2 پڕمەترسی، مەترسی‌دار، تێکدەر، وێران‌کەر ◊ 1 سبع، مهلک، مرگبار 2 خطرناک، مخرب

fell² /fel/ *noun*
1 داربڕی 2 بڕی ئەو دارەی کە (لە وەرزێکدا) بڕدراوەتەوە، بڕشتە ◊ 1 چوب‌بری 2 مقدار چوب بریده‌شده

fell³ /fel/ *noun*
کەوڵ، چەرم، تەختەپێست، پێستە (لەگەڵ مووەکەی) ◊ پوست

fell⁴ /fel/ *noun*
زەویبوورە یان بەیار، دەشتەبوورە، تەپەلان، زوورکەلان، گردەلان (لە باکووری ئینگلتەرە) ◊ زمین بایر، تپه‌ماهور

fell⁵ /fel/ = past of fall

fellah /ˈfelə/ *noun, pl.* fellahin /-ˈhi:n/, from Arab. *fallāḥ*
جووتیار، وەرزێر، جووتبەندە، کشتکار ◊ فلاح، برزگر

fellatio /fəˈleɪʃiəʊ, US -ʃioʊ/ *noun*, also fellation
چووک‌لستنەوە (مژین و لستنەوەی ئەندامی نێرینەی پیاو؛ fellator *n*) ◊ قضیب‌لیسی

felled *adjective*
بڕاو ◊ قطع‌شده

feller *noun*
پیاو، مێر ◊ مرد

fellmonger /ˈfelmʌŋgə(r)/ *noun*
چەرم‌فرۆش، پێستەفرۆش، کەوڵ‌فرۆش ◊ پوستین‌فروش

fellness *noun*
دڕی، دڕندەیی، هۆفیگەری ◊ سبعیت

felloes /ˈfeləʊz/ *noun, pl.* also fellies /ˈfeliz/, *pl.* felly
کەمەی rim ی دەرەوەی چەرخ یان پێچکەیێ، ئەوەی کە میل یان پەرەکانی پێوەیە، کەلله، تەوق ◊ طوقهٔ بیرونی چرخ

fellow /ˈfeləʊ, US ˈfeloʊ/ *noun*
1 کوڕ، پس 2 پیاو، مێر، بنیادەم، کابرا، یارۆ 3

رفیق، دۆست، هەوال، هاوڕێ 4 شەریک 5 ـ هاو (لە لێکدانا) 6 ئەندام (کۆمەڵ یان کۆلێژێکی گرنــگ) 7 خوێنــدکاری بــورس، بورســییە 8 ئەندامی دەستەی بەڕێوەبەرایەتی هێندێ زانکۆ 9 ئەندامی کۆمەڵەی زانایان 10 جووت، لف، تا، هاوتا 11 دۆستی کوڕ ◌ 1 پسر 2 مرد، شخص 3 رفیق، دوست 4 شریک 5 هم- 6 عضو 7 بورسیه 8 عضو هیأت مدیرەی برخی از دانشگاه‌ها 9 عضو انجمن علما 10 لنگه، نظیر 11 دوست‌پسر

fellow-citizen *noun*

هاوشاری، هاوبازێڕی، هاوولاتی، هاونیشتمانی ◌ هم‌شهری

fellow-countryman *noun*

هاوولاتی، هاوزێد ◌ هم‌میهن

fellow-feeling *noun*

هاوسۆزی، خەمخۆری، دڵسۆزی، هاوهەستی ◌ همدردی، هم‌دلی

fellow-player *noun*

هاویاری، هاوکایە ◌ هم‌بازی

fellowship /ˈfeləʊʃɪp, US -loʊ-/ *noun*

1 دۆستایەتی، رفێقایەتی، هاوڕێیی، هاوسۆزی، خەمخۆری: *They offer students counselling and fellowship* 2 کۆمەڵە، کۆڕ، ئەنجومەن 3 ئەندامێتی membership 4 بارپوی خوێندن، باربوی توێژینەوە یا لێکۆڵینەوە، یارمەتی دارایی، بورس ◌ 1 رفاقت، هم‌دردی 2 انجمن، جمعیت 3 عضویت 4 کمک‌هزینەی تحصیلی یا پژوهشی، بورس

fellow-student *noun*

هاوشاگردی، هاووانە ◌ هم‌شاگردی

fellow-traveller *noun*

1 هاوسەفەر 2 لایەنگر (پارتییەکی رامیاری ب.ت. حزبی کۆمۆنیستی، هەڵبەت ئەندامیش نییە؛ (fellow-travelling *adj* ◌ 1 هم‌سفر 2 هوادار

fellow-worker *noun*

هاوکار ◌ همکار

fell race *noun*

پێشبڕکێی راکردن لە دەشت ◌ مسابقەی دوی صحرانوردی

felly = felloes

felo-de-se /ˌfiːləʊ deɪ ˈseɪ, US ˌfɛ-/ *noun, pl.* felos de se

خۆکوژی، suicide (بنەڕەت: لە ئانگلۆ ـــ لاتینەوە) ◌ انتحار

felon[1] /ˈfelən/ *noun, adjective*

n تاوانکار، گوناهکار *adj* (کۆن) زاڵم، خراپ، بێبەزەیی ◌ *n* جانی *adj* ظالم، بی‌رحم

felon[2] /ˈfɛlən/ = whitlow

felonious /fəˈləʊnɪəs/ *adjective*

تاوانکارانە، تاوانکار، گوناهکار، villainous: **felonious assault** (feloniously /fəˈləʊnɪəsli/ *adv* ; feloniousness *n*) ◌ جنایتکارانه، جانی

felonry /ˈfelənrɪ/ *noun*

داروودەستەی تاوانکاران ◌ باند جنایتکاران

felony /ˈfelənɪ/ *noun, pl.* felonies

تاوان، گوناهی کەتن، خراپی، بەدکاری: *a charge of felony* ◌ جنایت، شرارت

felsic /ˈfɛlsɪk/ *adjective*

(زەویناسی) سەربە کۆمەڵێ لە کانەکانی رەنگ‌ڕۆشن کە بریتین لە feldspar، quartz و muscovite (بڕوانە mafic) ◌ فلسیک

felspar /ˈfɛlspɑː/ = feldspar

felt[1] /felt/ *noun, adjective*

n لمەد، لباد، نمەد، تات، کولاو، کولاف، تەحت، لوا: *adj a felt hat* لمەدی، تاتی، نمەدی ◌ *n* نمد *adj* نمدی

felt[2] /felt/ = past and past participle of feel

felt hat *noun*

کلاوی لمەدی یان لبادی، تەپلە، کولاف ◌ کلاه نمدی

felting *noun*

لمەد دروس‌کردن، نمەدمالی، لبادگەری، لمەدگەری ◌ نمدسازی

felt-maker *noun*

لمەدگەر، کارگەچی، نمەدمال، لبادگەر ◌ نمدساز

felt-pen *noun*

ماژیک، پێنووسی لمەدی ◌ ماژیک

felt-tip pen = felt-pen

felucca /fɛˈlʌkə/ *noun*

فێلوکا (جۆرێ کەشتی کەنارەکانی دەریای نێوەڕاست) ◌ فلوقه، فلوکا

felwort *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ gentian ی گیاجاری وشک کە پاییزان گوڵی مۆر mauve دەگرێ [*Gentianella amarella*] ◌ نوعی گیاه

fem = 1 female 2 feminine

female /ˈfiːmeɪl/ *adjective, noun*

adj 1 مێ، مێینە، مێوینە، ما، مێچکە، ماینە: *female reproductive organs* 2 سەربە ژن یا ژنان یا کچ: *a -male student/employee/artist* : *Two of the candidates must be female* ◊ 3 (تەکنیکی) مێ(و)، وەرگر *n* 1 دێل، ما، ماکەر، گیانەوەر یان رووەکی مێ(یە) 2 ژن: *More -ales than males are employed in the factory* (femaleness *n*) ◌ *adj* 1 ماده، مؤنث 2 وابسته به زن یا زنان 3 ماده *n* 1 حیوان یا گیاه ماده 2 زن

female circumcision *noun*

خەتەنەی ژن ◌ خَتنەی زن

female condom *noun*
جیر یان کاندۆمی ژن (دەخرێتە نێو شەرمی‌یەوە) ۞ کاپوت زن

feme covert /fi:m 'kʌvət/ *noun*
(مێژوویی، ماف) ژنی بەمێرد ۞ زن شوهردار، مُحصنه

feme sole /fi:m 'səʊl/ *noun*, also femme sole
(مێژوویی، ماف) ژنی بێ‌مێرد ۞ زن بی‌شوهر، غیرمحصنه

femicide /'femɪsaɪd/ *noun*
ژنکوژی، کوشتنی ژن ۞ زنکشی

feminine /'femənɪn/ *adjective, noun*
adj 1 ژنانە، سەربە ژنان، ژنئاسا 2 (ڕێزمان) مێ *n* 1 وشە یان زایەندی مێیینە 2 (the feminine) ڕەگەزی ژن (*n* :femineity (femininely *adv* ۞ *adj* 1 زنانه، وابسته به زنان 2 مؤنث *n* 1 صورت مؤنث 2 جنس زن

femininity /ˌfemə'nɪnəti/ *noun*
ژن بوون، ژنایەتی، ژنیتی، مێیینەتی، هەڵسوکەوتی ژنانە، effeminacy، womankind ۞ زن بودن، زنانگی، تأنیث

feminism /'femənɪzəm/ *noun*
1 ژنباوەڕی (باوەڕێ کە ژنان دەبێ هەمان ماف و دەرفەتی (چ لەباری قانوونی، رامیاری، کۆمەڵایەتی، ئابووری و هتد) پیاوانیان هەبێ 2 بزووتنەوەی ئازادی ژنان (feminist /'femənɪst/ *n, adj* :*n* ژنباوەڕ *adj* ژنباوەڕانە، لایەنگری بزووتنەوەی ژنان (feministic *adj*) ۞ فمینیسم

feminization *noun*
کردنەژنانە، ژناندن، کردنەمێیینە، مێیاندن ۞ مؤنث‌سازی

femme /fɛm/ *noun*, also fem
بانپانۆکێ‌باز، ژنی هاوڕەگەزباز ۞ زن هم‌جنس‌باز

femme fatale /ˌfæm fə'tɑ:l, US ˌfem fə'tæl/ *noun, pl.* femmes fatales pronunc. same
(فەڕەنسی) ژنی ئەفسووناوی، شارشێوێنکە، بەڵا ۞ فتانه، شهر آشوب

femoral artery *noun*
خوێنبەری ڕانی ۞ سرخرگ رانی

femto- /'fɛmtəʊ/ *prefix*
پێشگر: ئاماژە بە فاکتۆری 10^{-15} :*femtosecond* (بنەڕەت: لە *femten* دانمارکی یان نۆروێژی "پازدە") ۞ پیشوند: اشاره به فاکتور 10^{-15}

femur /'fi:mə(r)/ *noun, pl.* femurs or femora /'fɛm(ə)rə/
1 (توێکاری) ئێسکی ڕان، ئێسکەڕان، گردەڕان، کولی‌مل 2 (گیانەوەرناسی) سێیەم کەرتی لاقی مێروو و هێندێ گیانەوەری جومگەدار، ڕانە (*adj* /'femərəl/ femoral: ڕانی، سەربە یان پێوەندی بە femur ـەوە هەیە؛ بنەڕەت: لە femur -femor لاتین "thig") ۞ 1 استخوان ران، فَخذ 2 فمور

fen[1] /fen/ *noun*
1 زۆنگاو، زەلکاو، چاملۆر، زەل، زنە 2 (the Fens) زەوی‌وزاری زۆنگاوی ناوچەی کەمبریج ۞ 1 مرداب، باتلاق 2 فن

fen[2] /fen/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی چین، بەرامبەر بە سەدیەکی yuan ۞ فن

fenberry = cranberry

fence[1] /fens/ *noun*
1 حەوشە، حەسار، دیوار، تەردە، پەرژین، کەناری، سینچ، تان، نافبریک، کونگی، چیل، شوورە، تەیمان، چیلە، ڕیتاڵ، تۆڕ 2 شیربازی، شمشێرەوانی 3 (سوارکاری) کۆسپ ۞ 1 حصار، نرده، پرچین 2 شمشیربازی 3 مانع

fence[2] /fens/ *noun*
ماڵکڕەوە، بنەدز (= کەسێ کە شتی دزیتی دەکڕێ و دەفرۆشێتەوە) ۞ مال‌خر

fenced *adjective*
دەورگیراو، پەرژین‌کراو، پەرژین‌بەند، تەیمان‌لێدراو ۞ محصور

fenceless *adjective*
بێ‌پەرژین، بێ‌تەیمان، بێ‌شوورە، بێ‌تەردە ۞ بی‌حصار، بدون نرده

fencer /'fensə(r)/ *noun*
شیرباز، شمشێرەوان ۞ شمشیرباز

fencible /'fɛnsɪb(ə)l/ *noun*
1 گونجاو بۆ پەرژین(کردن)، بۆ پەرژین(کردن) دەبێ 2 شیاوی بەرگری، لەبەرگری‌هاتوو، پاراستەنی 3 (مێژوویی) سەربازی سەربە نیمچەلەشکری بریتانیا، تەنیا بۆ خزمەت لە نێوخۆی وڵاتدا ۞ 1 مناسب برای نرده‌کشی 2 قابل دفاع 3 فنسیبل

fencing /'fensɪŋ/ *noun*
1 شیربازی، شمشێرەوانی 2 پەرژین(کردن)، تەردەلێدان، شوورەبۆکردن ۞ 1 شمشیربازی 2 نرده(کشی)

fender /'fendə(r)/ *noun*, also mudguard
1 پارێزە، قەڵغان، سپەر 2 لێواری خوارەوەی ئاگردان، پەرژینی بەردەم ئاگردان 3 لاپارێز، زەربەگێرەوە (کەشتی) 4 قوڕگر، قوڕگیر (سەر پێچکەی ماشێن) ۞ 1 حفاظ، سپر 2 نرده‌ی جلو شومینه 3 دَفرا 4 گل‌گیر

fender bender *noun*
ڕووداو یان پێکاکێشانی چکۆلە (ماشێن) ۞ تصادف جزئی

fenestella /ˌfɛnɪ'stɛlə/ *noun*

(بیناسازی) پەنجیرۆکە (بنەرەت: لە لاتینەوە، چکۆلینراوی fenestra "پەنجیرە") ◌ فنیستیلا

fenestra /fɪ'nestrə/ *noun, pl.* fenestrae /-triː/

1 (توێکاری و گیانەوەرناسی) دەلاقە، کون، پەنجیرە، روونەخاڵ: کونێکی چکۆلە لە ئێسکیدا، ب.ت. هەرکام لە دووانەکەی گوێی نیوەڕاست (fenestra ovalis و fenestra rotunda) و گوێی نێوەوە؛ خاڵ یان پنکەیێکی تەنک یان روون (وەک لە باڵەکانی هێندێ پەپوولە یان پەپوولەی شەوگەڕ moth) 2 (پزشکی) کونێکی دەسکرد 3 (رووەکناسی) خاڵ، پنکە، داغ: کون یان بۆشایی لە پەردەی رووەکیدا 4 دەلاقە، کون، پەنجیرە ◌ 1 روزنە، سوراخ 2 سوراخ مصنوعی 3 منفذی در غشای گیاهی 4 سوراخ، پنجره

fenestral /fɪ'nestrəl/ *adjective*

دەلاقەیی، سەربە یان پێوەندی بە fenestra ەوە هەیە ◌ وابسته به روزنه

fenestrate /'fenəstrət, US fɪ'nestrət/ *adjective*, also fenestrated /'fenə,streɪtɪd, US fɪ'nestreɪtɪd/

(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) دەلاقەدار، کونکون ◌ روزنەدار

fenestration /,fenɪ'streɪʃ(ə)n/ *noun*

1 کونتێبوون، کونتێکەوتن، کونبوون، کون 2 پەنجیرەبەندان ◌ 1 سوراخشدگی، سوراخ 2 فنستراسیون

feng shui /,feŋ 'ʃuːi, US ,fʌŋ 'ʃweɪ/ *noun*

(چینی) ئاو و با ◌ فنگ شوئی

Fenian /'fiːniən/ *noun*

1 دانیشتووانی کۆنی ئیرلەند، بەرگریوانانی دوڕگەی ئیرلەند لە سەدەکانی دوو و سێی زایینیدا 2 فینیەن (ئەندامی ڕێکخراوەیێ کە لە 1850 لە ئەمریکا و ئیرلەند بە مەبەستی دوایی‌هێنان بە دەسەڵاتی بریتانیا بەسەر ئیرلەندا دامەزرا) 3 (ب.ت. لە ئیرلەندی باکووری) قسەیەکی سووکە بۆ کاتۆلیکێ (لە féne ئیرلەندی کۆن، ناوی گەلێکی کۆنی ئیرلەند، لەگەڵ fiann، fianna دەستەی شەڕکەران" بە هەڵە گیراوە، ب.ت. سەربازانی پادشای ئەفسانەیی Finn MacCool) ◌ فینین

fenland /'fenlænd, US -lənd/ *noun*. also fenlands

زۆنگەلان، زەلستان، زۆنگستان ◌ زمین متشکل از باتلاقها

fennec /'fenek/ *noun*

جۆرێ ڕێوی چکۆلەی ئەفریکای باکووری و دەشتەکانی عەرەبستان، بە گوێی درێژ و تیژەوە [Vulpes zerda] (بنەرەت: بە ڕێگای عەرەبی لە fanaj ،fanak فارسی) ◌ فنک

fennel /'fenl/ *noun*

(رووەکناسی) ڕەزیانە، ماردۆس، هەبۆسان [Ferula communis ،Foeniculum vulgare] (giant fennel)، و جۆرەکانی تر] ◌ رازیانه

fennel giant *noun*, also giant fennel

جەقەلۆ، کەمێر، هەنوان، هەنگوان، کەماهەورامانییە ◌ باریجه، آنقوزه

fenny = swampy

fenugreek /'fenjʊgriːk/ *noun*

کاخلی، قاقلی، شملی [-Trigonella foenum graecum] ◌ شنبلیله

feoff = fief

feoffee /fe'fiː, US fiː-/ *noun*

کەلەبردار؟، تیولدار ◌ تیول‌دار

feoffecment /'fiːfm(ə)nt, US 'fef-/ *noun*

بەخشین یان راگوێستنی کەلەبر یان تیول ◌ واگذاری تیول

feoffor /'fefə/ *noun*

کەلەبربەخش، کەلەبر(پێ)دەر، تیولبەخش ◌ تیول‌بخش

feracious /fe'reɪʃəs/ *adjective*

زەنوێر، مایەدار، بەبڕشت، بەبەرهەم، بەپیت ◌ حاصل‌خیز، بارور

feracity = fertility

feral /'ferəl/ *adjective*

کێوی، لاوڕ، نەرام، نادەستەمۆ، هۆڤی، دڕ، هار، بۆهاتوو، یانیگر، پەلامارده‌ر: *feral* ◊ *feral cats*؛ *feral teeth* ◊ *instincts* شێوەی ئاژەڵێکی کێوی دەدا؛ *a feral snarl* (خوازە) درندە: *He looked at me with a feral grin (= like a wild animal)* (بنەرەت: لە *fera* لاتینی "ئاژەڵ یان گیانەوەری کێوی، لاوڕ + -al") ◌ وحشی، غیراهلی

fer de lance /,feː də 'lɑːns/ *noun, pl.* fers de lance pronunc. same or fer de lances

جۆرێ ماری بەرگیری زل و پرمەترسی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [Bothrops atrox و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی مار

ferial /'fɪərɪəl, US 'fe-/ *adjective*

ناماژە بە یەکێ لە رۆژەکانی حەوتووی کلێسەی کاتۆلیک (بێجگە لە رۆژی پشوو) ◌ یک از روزهای هفته (به غیر از روز تعطیل)

ferine /fɪraɪn/ = feral

feringhee /fə'rɪŋgi/ *noun*, also feringhi

(کۆن) کەسێ لە ڕەچەڵەکی هێند و پورتوگالی 3 (زۆرتر سووکانە، لە هێند و چەند بەشێکی رۆژهەڵاتی نیوەڕاست و دوور) فەرەنگی، ب.ت. سپی‌پێستێ ◌ 1 فرنگی 2 شخصی از تبار هند و پرتغالی

ferity /'ferətɪ/ *noun, pl.* ferities

کێویتی، هۆڤیبوون، لاوڕی، درندەیی، دڕی،

بۆهاتوویی، یانیگری، پەلامارده‌ری ◌ وحشیت

fermata /fɜːˈmɑːtə, US fɜːrˈm-/ = pause

ferment /ˈfɜːment, US ˈfɜːrm-/ *noun*

1 هەوین، ترشێنە، هەویرترش 2 ترشان 3 ئاژاوە، شڵەقان، نائارامی، ئاڵۆزی، گەرەلاوژە، شێواوی، ورووژان، جۆش‌وخرۆش: *a period of intense political ferment* (بنەرەت: لە *ferment* (ناو)، *fermenter* (کار) فەرەنسەی کۆن، لەسەر بنچینەی *fermentum* لاتین "yeast"، لە *fervere* "کولاندن") ◌ 1 مخمر 2 تخمر 2 آشوب، هیجان، ناآرامی

fermentable /fɜˈmentəbl/ *adjective*

لەترشان‌هاتوو، بترش ◌ تخمیرپذیر

fermentation /ˌfɜːmenˈteɪʃn, US ˌfɜːrm-/ *noun*

1 ترشاندن، ترشان، هەڵهاتن 2 ئاژاوە، شڵەقان، نائارامی، ئاڵۆزی، گەرەلاوژە، شێواوی، قەیران، پشێوی ◌ 1 تخمیر 2 آشوب، ناآرامی

fermentative /ˈfɜːmenteɪtɪv, US ˈfɜːrm-/ *adjective*

ترشێنە(ر)، شیاوی ترشان، لەترشان‌هاتوو ◌ مخمر، قابل تخمیر

fermented *adjective*

ترشاو، ترشێنراو ◌ تخمیرشده

fermentive /fəˈmentɪv/ *adjective*

ترشێنە، دەبێتە مایەی ترشان: *fermentative organisms* ◌ مخمر

fermion /ˈfəːmɪɒn/ *noun*

(فیزیک یان کیمیا) فێرمیون: پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی subatomic particle (وەک ئێلیکترۆن، پرۆتۆن یان نۆترۆن، fermionic *adj* بنەرەت: لە ناوی فیزیکزانی ئیتالیایی Enrico *Fermi* + on-) ◌ فرمیون

fermium /ˈfɜːmiəm, US ˈfɜːrm-/ *noun*

(فیزیک) فێرمیۆم (بە ژ.گ. 100، ن. Fm) ◌ فرمیوم

fern /fɜːn, US fɜːrn/ *noun, pl.* same or ferns

گیاباوەشێن؟، سەفرابەر؟، نێرووک؟، سەرەخس، فێرن [پۆل Filicopsida] (بنەرەت ئەڵمانی رۆژاوا) ◌ سَرخَس، سَرَخس، جماز

fernery /ˈfɜːnərɪ/ *noun, pl.* ferneries

نێرووکەلان، سەرەخسەلان، سەرەخسان، سەرەخسەجار ◌ سرخس‌زار

fern seed *noun*

دەنکی نێرووک، بەرەنێرووک، دەنکی سەرەخس ◌ دانەی سرخس

ferocious /fəˈrəUSəs, US -ˈroU-/ *adjective*

1 کێوی، در، هۆڤ، درندە، بۆهاتوو، پەلامارده‌ر، تێ‌رۆهاتوو، درندانە، بێ‌بەزەییانە: *a ferocious predator* 2 توندوتیژ، توند، سەخت: *ferocious opposition to the plan* 3 ◊ *heat* پرمەترسی، ترسناک، بەترس ◌ 1 وحشی، سبع، وحشیانە 2 شدید 3 خطرناک

ferociously /fəˈrəUSəsli, US -ˈroU-/ *adverb*

1 درندانە، درانە، پەلامارده‌رانە 2 بە توندی ◌ 1 وحشیانە 2 بە شدت

ferociousness /fəˈrəUSəsnəs, US -ˈroU-/ *noun*

1 درندەیێتی، درێتی، هۆڤێتی 2 توندوتیژی، توندی ◌ 1 وحشی‌گری 2 خشونت، شدت

ferocity /fəˈrɒsəti, US fəˈrɑːs-/ *noun, pl.* ferocities

1 درندەیی، هۆڤێتی، درێتی، درندەگەری، بێ‌بەزەیێتی، زەبروزەنگ، توندوتیژی 2 کردەوەی توندوتیژانە، کردەوەی درندانە 3 (ferocities /fəˈrɒsətiesˌ fəˈrɑːs-/) کارەساتەکان ◌ 1 سبعیت، وحشی‌گری خشونت 2 اقدام وحشیانە 3 (درجمع) فجایع

-ferous (also usu. -iferous) *suffix*

پاشگر: خاوەن، ـدار، تیابوو، ـزێ، ـهێن(ەر)، بەرهەم‌هێنەر: *Carboniferous* (بنەرەت: لە *fère* فەرەنسی یان *-fer* لاتین "producing") ◌ پسوند: دارندە، ـآور، ـزا، تولیدکنندە

ferrate /ˈfɛreɪt/ *noun*

(کیمیا) خوێیێ کە لەودا anion هەم ئاسن و هەم ئۆکسیژێنی تیایە: *sodium ferrate* ◌ نمک جوهر آهن

ferredoxin *noun*

کۆمەڵێ لە پرۆتێنە کە ئاسن و سۆلفۆریان تیایە و وەک هەڵگرێکی ئێلیکترۆن بە درێژایی رۆشنەپێکهاتن کار دەکەن (یا لە رۆشنەپێکهاتن‌دا کاری راگوێستنی ئێلیکترۆن دەکەن)، کۆمەڵێ لە پرۆتێنە سوور-قاوەییەکانی نێو گیا سەوزەکان، قەوزە شین-سەوزەکان و هێندێ لە بەکتریاکان ◌ فردوکسین

ferrel /ˈfɛr(ə)l/ = ferrule

ferret /ˈferɪt/ *noun*

1 مشکەخۆرە، خورماپێچان، مشکەخورما [*Mustela furo*] 2 گەرانی شێلگیرانە، کەڵ‌وکون‌کردن ◌ 1 راسو 2 جستجوی جدی

ferri- /ˈferi/ *prefix*

پێشگر: ئاسن، ئاسنێ کە هاوهێزییەکەی valency سێ بێ، ferric (بنەرەت: لە *ferrum* لاتینەوە "iron"، بڕوانە -ferro) ◌ پیشوند: آهن

ferriage /ˈfɛrɪdʒ/ *noun*

راگوێستن یا هەڵگرتن بە ferry ◌ حمل با کلک

ferric /ferɪk/ *adjective*

ئاسنی، ئاسنین، ئاسن‌دار، ئاسن‌تیابوو، سەربە ئاسنێ کە هاوهێزییەکەی سێ بێ، سەربە ئاسنی (III) ◌ آهنی، آهن‌دار

ferric ammonium citrate *noun*
ئاسنی، ئاسنین، ئاسن‌دار، ئاسن‌تیابوو ۞ سیترات آمونیوم آهن‌دار

ferric chloride *noun*
کلۆرایدی ئاسن‌دار: ئاوێتەیێکی ڕەق $FeCl_3$، بۆ هەڵکۆلین و لە بواری پزشکی‌دا وەک astringent و styptic بە کاردێتریێ ۞ کلورید آهن‌دار

ferric oxide *noun*
ئۆکسایدی ئاسن‌دار: ئاوێتەیێکی کریستالی سوور Fe_2O_3، لە سروشت‌دا وەک hematite و ژەنگ دۆزراوەتەوە (و هەروەها بە شێوەی دەسکرد بەرهەم دێنرێ)، وەک ڕەنگ، ماکە مەگناتیکەکان و mordant بەکاردێتریێ ۞ اکسید آهن‌دار

ferricyanic acid *noun*
ترشەلۆکی فێرریسیانیک $H_3Fe(CN)_6$: بەهۆی کارلێککردنی فێرریسیانید(ێ) و ترشەلۆکێ بەرهەم دێتریێ ۞ اسید فرریسیانیک

ferricyanide *noun*
فێرریسیانید: 1 ئانیۆنی سێ‌هاوهێز $2\ Fe(CN)_6^{3-}$ ئاوێتەیێ کە ئانیۆنی فێرریسیانیدی تیایە؛ ب.ت. خوێی سوور $K_3Fe(CN)_6$ کە بۆ دروست‌کردنی ڕەنگە شینەکان بەکاردێتریێ ۞ فرریسیانید

ferriferous /fe'rɪfərəs/ *adjective*
ئاسن بەرهەم دێنێ، ئاسن‌هێنەر، ئاسن‌گر، ئاسن‌دار، ئاسناوی، خاوەن‌ئاسن، ماکی ئاسنی تیایە ۞ تولیدکنندەی آهن، آهن‌دار

ferrimagnetic *adjective*
ئاماژە بە شێوەیێکی لاوازی ferromagnetism (ferrimagnet *n*؛ ferrimagnetically *adv*؛ ferrimagnetism *n*) ۞ فری‌ماگنتیک

Ferris wheel /'ferɪs wi:l/ *noun*
سارسارۆک، چەرخ‌وفەلەک (بنەڕەت: لە ناوی George W. G. *Ferris*، داهێنەری ئەمریکایی ئەو دەزگایە) ۞ چرخ و فلک

ferrite /'fɛrʌɪt/ *noun*
1 ئاوێتەیێکی مەگناتیکی ئۆکسایدی ئاسن‌دار لەگەڵ ئۆکسایدی کانزایی تر، لە ناوکەکانی یادگەی کامپیوتێر و دەزگاکانی تری ئێلیکترۆنی‌دا بەکاردێتریێ 2 (کانزاناسی) شێوەیێکی ئاسنی پۆخت کە لە کانزا ئاسن‌دارەکان پێکهاتووە ۞ فرریت

ferritic /fɛ'rɪtɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە فێرریتەوە هەیە ۞ وابسته به فرریت

ferritin *noun*
پرۆتئینێکی جەرگ، سپڵ و مۆخی ئێسک کە ئاسن بۆ بەکارهێنانی میتابۆلیزم هەڵدەگرێ (یان پاشەکەوت دەکا)؛ جۆرێ پرۆتئینی ئاسن‌داری کریستالی کە کارەکەی هەڵگرتن یان پاشەکەوت‌کردنی ئاسنە و ب.ت. لە جەرگ و سپڵ‌دا دۆزراوەتەوە ۞ فرریتین

ferro- /'fɛrəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 ئاسنی تیایە 2 *ferroconcrete* (کیمیا) ئاسنێ کە هاوهێزی‌یەکەی valency دوو بێ، ferrous (بنەڕەت: لە *ferrum* لاتین "iron"، بڕوانە -ferri) ۞ پیشوند: 1 دارای آهن 2 آهنی با ظرفیت سه

ferroalloy *noun*
دارشتەی ئاسن(اوی) ۞ آلیاژ آهن(دار)

ferroconcrete /ˌferəʊ'kɒŋkrit/ *noun*
کۆنکرێتی شیش‌بەند یان میل‌بەند ۞ بتون آرمه

ferrocyanic acid *noun*
ترشەلۆکی فێرۆسیانیک $H_4Fe(CN)_6$: بەهۆی کارلێککردنی فێرۆسیانید(ێ) و ترشەلۆکێ بەرهەم دێتریێ ۞ اسید فرروسیانیک

ferrocyanide *noun*
1 ئانیۆنی چوارهاوهێز $Fe(CN)_6^{4-}$ 2 ئاوێتەیێ کە ئانیۆنی فێرۆسیانیدی تیایە؛ ب.ت. خوێی $K_4Fe(CN)_6$، بۆ سازکردنی ڕەنگە شینەکان (وەک Prussian blue) بەکاردێتریێ ۞ فروسیانید

ferroelectric *adjective, noun*
adj فێرۆئێلیکتریک: ماکێکی کریستالی کە تایبەتمەندی جەمسەر(گر)ی ئێلیکتریسیتەی هەیە *n* ماکێکی فێرۆئێلیکتریک ۞ (مادەی) فروالکتریک

ferroelectricity *noun*
فێرۆئێلیکتریسیتە ۞ فروالکتریسیته

ferromagnesian *adjective*
(لەمەڕ کانی و تەختەبەردەکانەوە) ئاسن و مەنیزیۆمیان تیایە: *ferromagnesian minerals* ۞ محتوی آهن و منیزیوم

ferromagnet *noun*
فێرۆمەگنات، فێرۆمەگنەت: ماکێکی فێرۆمەگناتیک ۞ فرومغناط

ferromagnetic /ˌferəʊmæg'netɪk, US ˌferoʊ-/ *adjective*
فێرۆمەگناتیک، فێرۆمەگنەتیک (ferromagnet *n*) ۞ فرومغناطیسی

ferromagnetism *noun*
فێرۆمەگناتیزم، فێرۆمەگنەتیزم ۞ فرومغناطیس

ferrosilicon *noun*
ئاسن‌سیلیکۆن، فێرۆسیلیکۆن: دارشتەیێکی ئاسن و سیلیکۆن کە ڕێژەی سیلیکۆنەکەی لە 15 وە تا 95 ـە ۞ فروسیلیکون

ferrotype *noun*, also tintype
فێرۆتایپ: 1 وێنەیێکی سەر تەلش یان وەرەقە تەنەکە یان ئاسنی میناکراو، وێنەگری لەسەر وەرەقە ئاسکەکانی ئاسن یان تەنەکە 2 ئەو شێوازە، پرۆسەیێ کە وێنەیێکی وا هەڵدەگیرێتەوە ۞ فروتیپ

ferrous /'ferəs/ *adjective*
1 ئاسنی، ئاسن‌دار، ئاسناوی، ئاسنی تیایە، ئاسن تیابوو 2 (کیمیا) سەربە ئاسنی بە هاوهێزی دوو ◌ 1 آهن‌دار، وابسته به آهن 2 فروس
ferrous oxide *noun*
ژەنگ یان ئۆکسایدی ئاسن: گەردێکی رەش FeO لە ئاودا ناتوێتەوە و لە ترشەلۆکدا دەتوێتەوە. بۆ دروستکردنی شووشە و پۆلا بەکاردێتری ◌ زنگ یا اکسید آهن
ferrous sulphate *noun*, also ferrous sulfate or copperas
سولفاتی ئاسن $FeSO_4.7H_2O$، بۆ بەرهەمهێنانی رەنگەکان، جەوهەرەکان و خوێیەکانی تری ئاسن و لە پزشکیدا بۆ چارەسەری کەمخوێنی (کە بەهۆی کەمی ئاسن تووش بووە) بەکاردێتری ◌ سولفات آهن
ferruginous /fɛ'ru:dʒɪnəs/ *adjective*
1 ئاسنی، ئاسناوی، خاوەن‌ئاسن، ئاسن‌دار، ئاسنی تیایە 2 ژەنگی، بە رەنگی ژەنگی ئاسن ◌ 1 آهن‌دار 2 زنگاری
ferrule /'feru:l, US 'ferəl/ *noun*, also ferrel
کلاوە، ئالقە، بن‌پۆش، بن (هی گۆچان)، بنگر، بنگیر، کلکە، بن، کنگەپۆش (چەتر؛ ferruled *(adj)* ◌ طوقه، حلقه
ferry /'feri/ *noun, pl.* ferries, also ferryboat
1 کەلەک، کەشتی، گەمی، کەلەس (بۆ پەڕاندنەوەی کەل‌وپەل و خەڵک لەم‌بەر بۆ ئەوبەری چۆم یان رووبار) 2 وێستگەی کەلەک یان فێری 3 جێی پەڕینەوەی ئاوی ◌ 1 فری 2 ایستگاه فری 3 گذرگاه آبی
ferryman /'ferimən/ *noun, pl.* ferrymen
کەلەکبەر، کەلەکەوان، فێرییەر ◌ فریمن
fertile /'fɜ:taɪl, US 'fɜ:rtl/ *adjective*
1 بەبرشت، بەپیت، برشت‌دار، بەبەرهەم، بەبر، بەبەر، مایەدار، بەمایە، خورت، زۆربر، زەنوێر، بەرەکەت‌دار، ئادان 2 پیتێنراو (تۆو)، چاککراو 3 داهێنەر 4 شینبوو، رووەک، رووەندە، سەوزبوو 5 بەزەو، زایا، بزێ ◌ 1 بارور، حاصلخیز 2 بارورشده 3 خلاق 4 رویندە 5 زاینده
fertile crescent *noun*, also Fertile Crescent
کەوانەی بەبرشت، لابازنەی بەپیت (ناوچەیێکی کشت‌وکاڵی کەوانەیی رۆژهەڵاتی نزیکی Near East کۆن کە لە دەریای مەدیتەرانەوە دەس پێ‌دەکا و لە نێوان رووبارەکانی دیجلە Tigris و فورات Euphrates تا کەنداوی فارسی درێژ دەبێتەوە) ◌ هلال خصیب
fertility /fə'tɪləti, US fər't-/ *noun*
1 بەبرشتی، برشت، بەبەری، بەبەرهەمی، بەپیتی، مایەداری، ئیروو، زۆربری، خورتی، زەنوێری، ئادانی 2 داهێنەری، داهێنەریتی، داهێنان 3 بەزەوی، زایا ◌ 1 باروری، حاصلخیزی 2 خلاقیت 3 زایندگی
fertility drug *noun*
دەرمانی پیتێنەر (بۆ زگپڕکردنی ژنان)، دەرمانی سکپڕی ◌ داروی حاملگی
fertility restoration *noun*
گێڕانەوەی بەبرشتی، گەڕاندنەوە یان بووژاندنەوەی بەبەرهەمی یان بەپیتی، گێڕانەوەی مایەداری ◌ اعادەی باروری
fertility restoring genes *noun. pl.*
نژادە یان ژێنە بەبرشتی‌گێڕەوەکان، نژادەکانی بەبەرهەمی یان بەپیتی‌گێرەوە، ژێنەکانی مایەداربووژێن ◌ ژن‌های بازگرداننده‌ی باروری
fertilizable /'fɜ:təlaɪzəbl/ *adjective*
شیاوی پیتاندن، لەپیتاندن‌هاتوو، دەپیتێنرێ ◌ قابل بارورسازی
fertilization /ˌfɜ:təlaɪ'zeɪʃn, US ˌfɜ:rtələ'z-/ *noun*
پیتاندن، مایەدارکردن، چاککردن، پیتێنەپێوەکردن، کودپێوەکردن، پەیینادن، پەیین‌تێکردن ◌ بارورسازی، القاح، کوددهی
fertilization membrane *noun*
پەردەی پیتاندن ◌ غشاء باروری
fertilization tube *noun*
لوولەی پیتاندن، لوولەی جووت‌بوون ◌ لولەی باروری
fertilized *adjective*
پیتێنراو، چاککراو ◌ بارورشده
fertilizer /'fɜ:təlaɪzə(r), US 'fɜ:rt-/ *noun*
پەیین، گوێرە، پەیینک، پیتێنە (chemical و natural) ◌ کود
ferula /'feru:l, US 'ferəl/ *noun*, also ferula. *pl.* Ferulae
(رووەکناسی) لە تیرەی fennel giant ◌ فرولا
ferule /'fɛru:l/ *noun*, also ferula
1 تەختە یان راستەیێکی پان بۆ بێزارکردنی منداڵ، دار(دەس) 2 گۆچان، گورز، گۆپاڵ (بنەڕەت: لە ferula لاتین "رەزیانەی زلە") ◌ 1 چوب 2 عصا، گرز
fervency /'fɜ:vənsɪ, US 'fɜ:rv-/ *noun*
1 بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، بەتینی، بەتاوی، لەجۆش‌بوون، بەگوڕبوون، تین‌وتاو، تاووتین، گەرم‌وگوڕی 2 توندوتیژی، توندی، بەهێزی ◌ 1 اشتیاق، حرارت 2 شدت
fervent /'fɜ:vənt, US 'fɜ:rv-/ *adjective*, also -vid /'fɜ:vɪd, US 'fɜ:rvɪd/
1 بەپەرۆش، بەتین، بەتاو، گەرم‌وگوڕ، لەشەوق، لەجۆش، بەگوڕ، تامەزرۆ، گەرم‌وگوڕانە: a fervent admirer/believer/supporter ◊ a 2 توندوتیژ، توند، بەهێز، سەخت: a fervent belief/hope/desire ◌ 1 مشتاق، پرحرارت، صمیمانە 2 شدید، سخت

fervently /ˈfɜːvəntli, US ˈfɜːrv-/ *adverb*
1 تامەزرۆیانە 2 بە توندی ◌ 1 مشتاقانە 2 بە شدت

fervour /ˈfɜːvə(r), US ˈfɜːrv-/ *noun*, US fervor
تین، گەرموگوڕی، کەفوکوڵ، تاوتین، شەوق، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، enthusiasm: *religious/patriotic -ur* ◌ اشتیاق، تب و تاب

fescue /ˈfɛskjuː/ *noun*
1 گیایێکی گەلاباریک، چەند جۆرێکی بۆ لەوەڕ و تفاق بەنرخن [توخمەکانی *Festuca* و *Vulpia*] 2 شووڵ، تووڵ (کە مامۆستا بەو شتێ بە شاگرد نیشان دەدا) 3 دەنووکە ◌ 1 علف بره 2 چوب 3 مضراب

fess /fɛs/ *noun*, also fesse
1 (Heraldry) میلەیێکی پۆیی ئاسۆیی پان کە بە نیوەڕاستی قەڵغانێکدا تێدەپەڕێ 2 خاڵی نیوەڕاستی زرێ و قەڵغان و مەتاڵ یان چەکوچۆڵەوە ◌ فس

fess point *noun*
(heraldry) خاڵی نیوەڕاستی مەتاڵێ ◌ نقطەی میانی سپر

-fest *suffix*
پاشگر: 1 ئاهەنگ، سووران 2 کۆبوونەوە یان دانیشتنی بەرفراوان (بنەڕەت: لە *Fest* ئەڵمانی "festival") ◌ پسوند: 1 جشن 2 همایش بزرگ

festa /ˈfɛstə/ *noun*
جەژنی دینی یا هی تر (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە بە واتای "festival") ◌ عید مذهبی یا دیگری

festal /festl/ *adjective*
جەژنی، سەربە ئاهەنگ، سەربە سووران، festive (festally *adv*) ◌ وابسته به جشن

festering *adjective*
کێماوی، چڵک کردوو، ئاودزاوی، ئاودزکردوو ◌ عفونی

festival /ˈfestɪvl/ *noun, adjective*
n 1 جەژن، جێژن، سووران، ئاهەنگ 2 فێستیڤاڵ *adj* سەربە سووران، سەربە جێژن، (جەژنان festival-season) ◌ *n* 1 عید، جشن 2 جشنواره *adj* وابسته به جشن یا عید

festival of lights = 1 Hannukah 2 Diwali

Festival of the Dead = Bon

festive /ˈfestɪv/ *adjective*
1 جێژنی، سەربە جێژن 2 سەربە ئاهەنگ یا سووران 3 شاد، خۆش، دڵشاد ◌ 1 وابسته به عید 2 وابسته به جشن 3 شاد

festivity /feˈstɪvəti/ *noun, pl.* festivities
1 سووران، سوور، ئاهەنگ، بەزموڕەزم، شایی، تۆی 2 (festivities) سووران، ئاهەنگ ◌ 1 جشن، جشن و سرور 2 (در جمع) جشن

festively /ˈfestɪvli/ *adverb*
بە خۆشی و شادی ◌ با سرور

festoon /feˈstuːn/ *noun*
زنجیرەگوڵ، گوڵبەست، چەلە، گوڵبەند، تاجەگوڵینە ◌ رشته، حلقەی گل

Festschrift /ˈfestʃrɪft/ *noun, pl.* Festschriften or Festschrifts
(ئەڵمانی) فێستشریفت (کۆمەڵێ لە بابەتە بڵاوبووەکانی توێژەرێ) ◌ فستشریفت

feta cheese /ˌfetə ˈtʃiːz/ *noun*, also fetta
پەنیری سپی یۆنانی، پەنیری فێتا (لە شیری مەڕ و بزن) ◌ پنیر فتا

fetal /ˈfiːt(ə)l/ *adjective*
سەربە ئاولەمە، ئاوەڵەمەیی، کۆرپەلەیی، ئاولەمەیی، ئاولەمەیی ◌ جنینی

fetation *noun*
سکپڕی، دووگیانی، پێکهاتن یا گۆڕانی ئاوەڵەمە لە مناڵدانا ◌ آبستنی

fetch /fetʃ/ *noun*
1 چوون و هێنان، هێنانەوە 2 (کەشتیگیری) لادان، لاگۆڕین 3 فێڵ، تەڵەکە، کەڵەک 4 هەوڵ، تێکۆشان، بزاف ◌ 1 رفتن و آوردن 2 تغییر مسیر 3 حیله 4 کوشش

fetching /ˈfetʃɪŋ/ *adjective*
خوێنشیرین، سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن: *a -ing little garment* ◌ جذاب

fetchingly /ˈfetʃɪŋli/ *adverb*
دڵرفێنانە، بە شێوەیەکی سەرنجڕاکێش: *Strands of hair hung fetchingly around her face* ◌ به طور جذاب

fête /feɪt/ *noun*
سوور، ئاهەنگ، سووران ◌ جشن

fête-day *noun*
جەژن ◌ عید

feti- *prefix*
پێشگر: ئاوەڵەمە، کۆرپەلە، ئاولەمە، ئاولەمە: *feticide* ◌ پیشوند: جنین

feticide /ˈfiːtɪsaɪd/ *noun*
ئاوەڵەمەکوژی، کۆرپەلەکوژی، ئاولەمەکوژی ◌ جنین‌کشی

fetid /ˈfetɪd/ *adjective*, also foetid
بۆگەن، گەن، سفتۆ، هەڕنەمووتاوی، stinking: *fetid air* ◌ بدبو، متعفن

fetidly /ˈfetɪdli/ *adverb*
بۆگەنانە، بە شێوەیێکی بۆگەن ◌ به طور متعفن

fetidness /ˈfetɪdnəs/ *noun*
بۆگەنی، گەنی، سفتۆیی، بۆپیسی، هەڕنەمووت ◌ تعفن

fetish /ˈfetɪʃ/ *noun*
1 بت، تەلەسم 2 جادوو ◌ 1 بت، طلسم 2 جادو

fetishism /ˈfetɪʃɪzəm/ *noun*
بتپەرستی، بتگەری ◌ بت‌پرستی

fetishist /'fetɪʃɪst/ *noun*
بت‌پەرست، بت‌گەر ۞ بت‌پرست

fetishistic /ˌfetɪ'ʃɪstɪk/ *adjective*
بت‌پەرستی‌یانە، سەربە بت‌پەرستی ۞ وابستە بە بت‌پرستی

fetlock /'fetlɒk, US -lɑ:k/ *noun*
1 قولاپەی پێ، قولەپێ 2 تووک یان مووی قولەپێ (ئەسپ) ۞ 1 مچ پا 2 موی مچ پا

feto- = feti-

fetor /'fi:tə/ *noun*
بۆگەنی، stench ۞ تعفن

fetoscope *noun*
ئاوەڵمەبین، کۆرپەلەبین، ئاوڵەمەبین (fetoscopy *n*) ۞ جنین‌نما

fetta = feta

fetterless *adjective*
بێ‌کۆت‌وبەند، ئازاد، بێ‌بەند، نەبەسراو، رەها، بەرەڵا، وێڵ ۞ بی‌قید

fetterlock /'fetəlɒk/ *noun*
1 قولاپەی پێ، قولەپێ 2 تووک یان مووی قولەپێ (ئەسپ)، مووی پشت‌پاژنە 3 پێوەند، پاوەن ۞ 1 مچ پا 2 موی مچ پا 3 بخو

fetters *noun, pl.*
1 کوت‌وزنجیر، پێوەند، کۆت‌وبەند، ئەشکێل 2 بەرتەنگی، بەرتەسکی، کۆسپ، تەگەرە ۞ 1 غل و زنجیر، قید و بند 2 محدودیت، مانع

fettle /'fetl/ *noun*, in fine fettle
لە رەوشێکی باش‌دا، دەق، لەبار، لە وەزعێکی باش‌دا، باش‌بارکەوتوو، بارباش، سلامەت، ساغ، ساخلەم، تەندورست ۞ در وضعیت خوب، سالم

fettler /'fetlə(r)/ *noun*
کرێکاری پاراستنی رێی ئاسن ۞ کارگر نگهداری راه آهن

fettling *noun*
زیخ یان شتی وا کە دەیکەنە بنی کوورەوە ۞ فتلینگ

fetus /'fi:təs/ *noun*, (Brit. (in non-technical use) also foetus), *pl.* fetuses
ئاوەڵمە، کۆرپەلە، ئاولەمە، پێز، پێزە، پز، تۆل ۞ جنین، رویان

feud[1] /fju:d/ *noun*
دوژمنایەتی، ململانێ، جورە، کێشە، خوونداری، قرە، قینەبەرایەتی ۞ دعوا، نزاع، خصومت

feud[2] /fju:d/ *noun*
کەلەبر، تیول، فیود ۞ تیول

feudal /'fju:dl/ *adjective*
فیودال، سەربە فیودالیزم یان دەرەبەگایەتی، خان‌خانی، دەرەبەگایەتی: *the feudal system* ◊ *feudal law* ۞ فئودال، ملوک‌الطوایفی، وابستە بە فئودالیسم، زمین‌داری

feudalism /'fju:dəlɪzəm/ *noun*
فیودالیزم، دەرەبەگایەتی، سیستەم یان رێکخستەی فیودالی، خان‌خانی (**feudalist** /'fju:dəlɪst/ *n*: فیودال، دەرەبەگ؛ **feudalistic** /ˌfju:də'lɪstɪk/ *adj*: دەرەبەگایەتی‌یانە، سەرەبە دەرەبەگایەتی) ۞ فئودالیسم، زمین‌داری

feudality /fju:'dælɪtɪ/ *noun, pl.* feudalities
دەرەبەگایەتی، خان‌خانی، رێکخستە یان سیستەمی فیودالی ۞ نظام فئودالی

feudalization /-'zeɪʃ(ə)n/ *noun*, also feudalisation
کەلەبراندن، فیودالاندن، کردنە تیول، گۆڕین بۆ تیول ۞ تبدیل به تیول

feudally /'fju:dli/ *adverb*
بە شێوەیەکی فیودالی (یان دەرەبەگانە)، دەرەبەگانە ۞ به طور فئودالی

feudatory /'fju:dət(ə)ri/ *adjective, noun* (*pl.* feudatories)
adj فیودالی، دەرەبەگی *n* دەرەبەگ، فیودال ۞ *adj* فئودال *n* اقطاعی

feudist *noun*
1 بەشداری‌کەر لە دوژمنایەتی یان ململانێ‌دا، هاوپەیمان یان هاودەستی دوژمن 2 شارەزای ماف و قانوونی سەردەمی دەرەبەگایەتی ۞ 1 شرکت‌کننده در خصومت، متحد دشمن 2 فیودیست

feuilleton /'fɜ:rtɒ̃/ *noun*
گەلاچە: بەشێ لە رۆژنامە یان کۆڤار بۆ رەخنە، چیرۆک و... ۞ فیوایلتون

fever /'fi:və(r)/ *noun*
1 تێ، تاوتێ، تا، نۆبەتی 2 خرۆش، جۆش‌وخرۆش، تین‌وتاو، تاوتێ، تاووجۆش، وروژان، ئارام‌لێ‌هەڵگیراوی، هەژان، کلپەسەندن، شاگەشکەیی، هەڵچوون ۞ 1 تب 2 شور و هیجان، تب و تاب

fever blister *noun*, also cold sore
تامیسک، تێمیسک، زیپکەی لای لێو، خشروک، وەدایش ۞ تب‌خال

fevered /'fi:vəd, US -vərd/ *adjective*
1 تای هەیە، تێ‌دار، تێ‌گرتوو، تێ‌لێهاتوو: *She mopped his fevered brow* 2 وروژاو، شاگەشکە ۞ 1 تب‌دار 2 هیجان‌زده

feverfew /'fi:vəfju:/ *noun*
جۆرێ رووەکی بۆن‌خۆشی دەوەنی چکۆلە، تاپەرێن؟ [*Tanacetum parthenium*] (بنەرەت: لە *febrifuga* لاتین، لە *febris* "تا" + *fugare* "تاراندن") ۞ بابونه‌ی گاوی

fever heat *noun*
ئەوپەڕی وروژان، تەواو هەژین ۞ اوج هیجان

feverish /'fi:vərɪʃ/ *adjective*, also feverous
1 تادار، تێ‌دار، تێ‌لێهاتوو، تاگرتوو 2 وروژاو، شاگەشکە، ئارام‌لێهەڵگیراو، نائارام، بێ‌ئۆقرە، بێ‌حەجمان، بێ‌تاقەت، نگەران، دڵ‌لەدوا ۞ 1

تبدار 2 هیجانزده، مضطرب

feverishly /ˈfiːvərɪʃli/ *adverb*
ئارامنەهێڵگیراوانە، بە تاو، حەجمین‌نەبڕاوانە ◌ با بی‌تابی

feverishness /ˈfiːvərɪʃnəs/ *noun*
ورووژان، دڵەڕاوکێ، نگەرانی، ئارامنەهێڵگیراوی، نائارامی، تاوسەندویی، بێحەجمانی، حەجمین‌نەمان، بێئۆقرەیی، بێتاقەتی ◌ هیجان، اضطراب، بی‌تابی

fever pitch *noun*
ئەوپەڕی ورووژان، تەواو هەژین ◌ اوج هیجان

fever tree *noun*
1 دارەتا، داریکی ئەمریکای باکووری، بۆ دەرمانی مالاریا بە دریژایی شەوی نێوخۆ بەکاردێترا [*Pinckneya pubens*] 2 داریکی باشووری ئەفریکا، جاران پێیان وابوو مالاریای پێوەیە [*Acacia xanthophloea*] ◌ نوعی درخت

feverweed *noun*
(رووەکناسی) هەرپەک لە چەند جۆری رووەک لە خێزانی parsley، ب.ت. E. foetidum (هی دوورگەکانی هێندی رۆژاوا) یان E. campestre (هی ئەورووپا) [تۆخم *Eryngium*] ◌ نوعی گیاه

feverwort = 1 horse gentian 2 boneset

few /fjuː/ *adjective, pronoun, noun*
adj, pron کەمێ، بڕێ، نە زۆر، ژمارەیێکی کەم، هێندێ، چەند، ژمارەیێ، دەگمەن، کەم *n* (the few وەک کۆ) کەمینە، کێمانی ◌ *adj, pron* معدود، تعداد کمی، کم، نادر، قلیل *n* اقلیت

fey /feɪ/ *adjective*
1 نابەڕاست، شل، ناشێلگیر، نەرشت، سەیر، ناوازە، نائاسایی 2 شێت 3 بەدشوم، نەگریس، نەفرەتکراو (feyly *adv*؛ feyness *n*: سەیربوون، نائاسایێتی) ◌ 1 غیرجدی، شگفت، غیرعادی 2 دیوانه 3 مشئوم

Feynman diagram *noun*
(فیزیک) دیاگرامی فەینمەن (کارلێکە ئێلیکترۆمەگنەتیکەکانی نێوان پارچۆڵکەی ژێرگەردیلەیی پیشان دەدا؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەمریکایی Richard P. Feynman (1918-1988) ◌ نمودار فینمن

fez /fez/ *noun, pl.* fezzes
فێز، فینە (کلاو؛ fezzed *adj*) ◌ فینه

ff. *abbreviation* following
و لاپەڕەکان یان دێڕەکانی تر ◌ اف‌اف (و صفحات یا سطور دیگر)

ff *abbreviation* fortissimo
زۆر تیژ، زۆر توند، زۆر بەرز (موسیقا، ئیتالیایی) ◌ بسیار بلند

fiacre /fɪˈɑːkrə, US -kə/ *noun, pl.* fiacres
(مێژوویی) جۆری کالیسکەی چوارپێچکەیی چکۆلە (بنەڕەت: لە ناوی Hôtel de St Fiacre لە پاریس، بۆ یەکەم جار ئەم کالیسکانە لەوێ کرێگێنشییان دەکرد) ◌ فیاکر

fiancé /fiˈɒnseɪ, -ˈɑːns-, US ˌfiːɑːnˈseɪ/ *noun*
دەزگیران، دەسگر (پیاو) ◌ نامزد

fiancée /fiˈɒnseɪ, US ˌfiːɑːnˈseɪ/ *noun*
دەزگیران، دەسگر، پاگیرە (ژن) ◌ نامزد

fiasco[1] /fiˈæskəʊ, US fiˈæskoʊ/ *noun, pl.* fiascos or fiascoes
تێشکانی تەواو، سەرنەگرتنی یەکجاری، ئاشبەتاڵ، نشوستی، مایەی ئابڕووچوون: *The party was a complete fiasco* ◌ شکست کامل، ناکامی

fiasco[2] /fiˈæskəʊ, US fiˈæskoʊ/ *noun, pl.* fiascos or fiascoes or or fiaschi
فیاسکۆ: جۆری شووشەی ملدرێژی کلۆش‌پێچ بۆ مەی ◌ فیاسکو

fiat /ˈfiːæt, US ˈfaɪæt/ *noun*
بڕیار، دەستوور، فەروار، فەرمان ◌ حکم، دستور

fiat money *noun*
پارەی بێپشتیوانە ◌ پول بدون پشتوانه

fib /fɪb/ *noun*
درۆی چکۆلە، قسە یان وتەی ناگرنگ و درۆ، قسەی قۆڕ، فشە، ترەهات، فڵتە ◌ دروغ کوچک، سخن دروغ و بی‌اهمیت

fibber *noun*
درۆزن، چاپوچووپباز، خۆهەڵکێش، فشەبلە، فشەچی، هارەوگیفەکەر ◌ دروغ‌گو، خالی‌بند

fiber etc. = fibre etc.

Fibonacci series /ˌfɪbəˈnɑːtʃi sɪəriːz, US sɪriːz/ *noun*, also Fibonacci number
(بیرکاری) فیبۆناتشی سیریز، زنجیرەیێ لەو ژمارانەی کە لەودا هەر ژمارەیێ لەگەڵ دوانەکەی پێشووی بەرامبەرە و بە *n* دەس‌پێدەکا، وەکوو: 1,1,2,3,5,8,13، و هتد (بنەڕەت: لە ناوی بیرکاری ئیتالیایی Leonardo Fibonacci دەوروبەری (1170-1250) ◌ فیبوناتشی سیریز

fibr(o)- *prefix*
پێشگر: ریشاڵ، تاڵ، شانەی ریشاڵی: *fibroid*؛ ریشاڵی و...: *fibrovascular* (بنەڕەت: لە لاتین *fibra* "fibre") ◌ پیشوند: لیف

fibre /ˈfaɪbə(r)/ *noun*. US fiber
1 ریشاڵ، تاڵ، چلە، چل، جاڵ، دەزوو، هەودا، تا، داو، فایبر، فیبر: ◊ *muscle fibres* 2 *cotton/wood/nerve fibres* پارچە 3 گیا ریشاڵییەکان، رووەکی ریشاڵی 4 چنراو، شانە، تانوپۆ، تەفن 5 کەسایەتی 6 سروشت (-fibred *adj*) ◌ 1 تار، لیف، الیاف، نخ، رشته 2 پارچه 3 گیاهان سلولزدار 4 بافت 5 شخصیت 6 طبیعت

fibreboard /ˈfaɪbəbɔːd, US ˈfaɪbərbɔːrd/ *noun*, US fiberboard
تەختەریشاڵ، تەختەریشاڵینە ۞ فیبربورد

fibreglass /ˈfaɪbəglɑːs, US ˈfaɪbərglæs/ *noun*, US fiberbglass
ریشاڵەشووشە، شووشەریشاڵینە ۞ پشم شیشە

fibreless *adjective*
بێریشاڵ ۞ بدون الیاف

fibre optic *adjective*, US fiber optic, also fibre-optic
سەربە رووناکی‌ناسی ریشاڵی: *fibre-optic cables* ۞ وابستە بە فیبر نوری

fibre optics *noun*, US fiber optics
رووناکی‌ناسی ریشاڵی، ڕۆشنە ریشاڵ ۞ فیبر نوری

fibriform /ˈfaɪbrɪfɔːm/ *adjective*
شێوەریشاڵ، ریشاڵئاسا، تاڵئاسا ۞ لیفی‌شکل

fibril /ˈfʌɪbrɪl/ *noun*
ریشاڵۆچکە، ریشاڵچە، تاڵۆچکە (ب.ت. ڕەگی مووی رووەک، چکۆلینراوی *fibra* "ریشاڵ"؛ *fibrillary adj*) ۞ لیف کوچک

fibriliform /faɪˈbrɪfɔːm/ *adjective*
ریشاڵۆچکەیی، ریشاڵچەئاسا، تاڵۆچکەئاسا ۞ مانند لیف کوچک

fibrillar *adjective*
ریشاڵۆچکەیی، تاڵۆچکەیی ۞ وابستە بە لیف کوچک

fibrillation *noun*
ریشاڵاندن، ریشاڵریشاڵکردن، پێکهێنانی ریشاڵی، فیبریلاسیۆن، فایبریلەیشن؛ کرژبوونی ریشاڵە ماسوولکەییەکان بەبێ هاوکاری یەکتر؛ لەرینەوە و کرژی ناڕێکی زۆر خێرای ریشاڵە ماسوولکەکانی دڵ ۞ بافت‌سازی، تشکیل الیاف؛ فیبریلاسیون

fibrin /ˈfaɪbrɪn, US ˈfɪb-/ *noun*
(زیندەکیمیا) ریشاڵین، فایبرین، فیبرین (*fibrinous adj*) ۞ فیبرین

fibrinogen /faɪˈbrɪnədʒən, US fɪˈb-/ *noun*
ریشاڵپێکهێن ۞ فیبرینوژن

fibrinoid *adjective*
ریشاڵینی، ریشاڵین‌ئاسا ۞ فیبرینوید

fibrinolysin *noun*
هەریەک لەو چەندین هەوێنە proteolytic ـانەی کە شیبوونەوە یان هەڵوەشانەوەی پەنگینە خوێنییەکان دەبەنە سەرەوە ب.ت. پلازمین plasmin ۞ فیبرینولیسین

fibrinolysis /ˌfʌɪbrɪˈnɒlɪsɪs, ˌfɪb-/ *noun*, *pl*. fibrinolyses
شیبوونەوەی ریشاڵین (شیبوونەوەی هەوێنەیی ریشاڵین یان فیبرین لە پەنگین و جەڵغەی خوێنی‌دا؛ *fibrinolytic adj*) ۞ تجزیەی فیبرین

fibro /ˈfʌɪbrəʊ/ *noun*, *pl*. fibros
(ئەوسترالیا) ریشاڵتۆ (تێکەڵەیێکی ئازبێست و چیمەنتۆ، بە شێوەی تەبەقەیی دروست دەکرێن و بۆ خانوو بەکاردێترێ) ۞ فیبرو

fibro- = fibr-

fibroadenoma *noun*, *pl*. fibroadenomas or fibroadenomata
ڕزێنە یان لووی بێمەترسی benign کە لە شانەی لوویی‌یەوە glandular tissue پەیدا دەبێ (یان سەرهەڵدەدا) ۞ فیبروادنوما

fibroblast /ˈfʌɪbrə(ʊ)blast/ *noun*
خانەیێکی نێو شانەی پێوەستی connective tissue کە کۆلاژین و ریشاڵەکانی تر بەرهەم دێنێ (*fibroblastic adj*) ۞ فیبروبلاست

fibrocartilage *noun*
1 کرۆژە یان کرکراگەی ریشاڵی، کرۆژەی ریشاڵدار 2 بەش یان پێکهاتەیێ کە لە کرۆژەیێکی وا سازبووە (*fibrocartilaginous adj*) ۞ 1 غضروف رشتەای 2 فیبروکارتیلاج

fibrocyte *noun*
خانەی تەشی‌ئاسای بەستەرەشانە یا شانەی پێوەستی، خانەی بەستەرەشانە، ژوورەی ریشاڵی (*fibrocytic n*) ۞ فیبروسیت

fibroid /ˈfaɪbrɔɪd/ *adjective*, *noun*
adj 1 ریشاڵئاسا، شێوەریشاڵ، ریشاڵی 2 پێکهاتوو لە ریشاڵەکان *n* 1 = fibroma 2 = leiomyoma ۞ رشتەمانند، لیفی

fibroin /ˈfʌɪbrəʊɪn/ *noun*
پرۆتینێ کە پێکهێنەری سەرەکی هەوریشمە ۞ فیبروین

fibroma /faɪˈbrəʊmə, US -broʊ-/ *noun*, *pl*. fibromas or fibromata /-mətə/
ریشاڵئاوسان، ئاوسانی ریشاڵی (*fibromatous adj*) ۞ آماس لیفی

fibromyalgia = fibrositis

fibroplasia *noun*
پێکهاتنی شانەی ریشاڵی fibrous tissue تازە، وەک سارێژبوونەوەی برین (*fibroplastic adj*) ۞ فیبروپلاسیا

fibrosis /fʌɪˈbrəʊsɪs/ *noun*
ریشاڵان، (بە)ریشاڵبوون، زیادبوونی شانەی ریشاڵی (*fibrotic adj*: سەربە ریشاڵان یان (بە)ریشاڵبوون) ۞ فیبروز

fibrositis /ˌfʌɪbrəˈsʌɪtɪs/ *noun*
ریشاڵەسوێ، ریشاڵەئاوسان، ریشاڵەئاوسێن (*fibrositic adj*: سەربە ریشاڵەسوێ، سەربە ریشاڵەئاوسان) ۞ فیبروزیت

fibrous /ˈfaɪbrəs/ *adjective*
ریشاڵاوی، ریشاڵی، شێوەریشاڵ، ریشاڵئاسا: *a fibrous mineral*؛ *fibrous tissue*؛ tough؛ *fibrous texture*: sinewy (-sly /ˈfaɪbrəsli/

adv: بە شێوەیێکی ریشالاوی، ریشاڵئاسایانە؛ fibrousness *n*: ریشالاوی‌بوون، ریشالیتی، شێوەریشالی، ریشاڵئاسایی) ◌ لیفی، ریشه‌مانند

fibrous membrance *noun*
(کیمیا) پەردەی ریشالاوی، ریشالەپەردە ◌ غشای لیفی

fibrous root *noun*
ریشەی ریشالی، رەگی ریشالی (یان تاڵ‌تاڵ) ◌ ریشەی رشته‌ای

fibrovascular bundle = vascular bundle

fibrovascular *adjective*
خاوەنی پێکهاتەی ریشالی و خانە بەرێدابەرەکان ◌ فیبرو‌واسکیولار

fibster *noun*
درۆزن، فشەچی، چڵ‌چاخان ◌ دروغ‌گو، خالی‌بند

fibula /'fɪbjələ/ *noun, pl.* fibulae /-li:/ or fibulas
1 (توێکاری) ئێسکی تەلەزمە 2 (شوێنەوارناسی) گیرە، قولاپ (ی جوانی، لە لایەن یۆنانی و رۆمی‌یانی کۆنەوە؛ fibular /'fɪbjələ(r)/ *adj*: تەلەزمەیی، سەربە ئێسکی تەلەزمەیی، پێوەندی بە ئێسکی تەلەزمەوە هەیە) ◌ 1 استخوان نازک‌نی 2 قلاب

-fic (usu. as -ific) *suffix*
پاشگر: ـکار، ـگەر، ـساز، ـوان، هێنەر، کەر، یـی: *felicific*, *prolific* (-fically suffix): ئاوەڵکار ساز دەکا؛ بنەرەت: لە *-fique* فەرەنسی یان *-ficus* لاتین، لە *facere* "کردن، دروست کردن") ◌ پسوند: ساز، آور

-fication (usu. as -ification) *suffix*
پاشگر: (ئەو ناوانە لە کار ساز دەکا کە کۆتایی‌یان بە *-fy* هاتووە) ـکاری، ـکەری، ـگەری، ـسازی، وانی، هێنەری: (وەک *simplification* لە *simplify*؛ لە فەرەنسەوە یان *-fication-* لاتین (لەو کارانەی کە کۆتایی‌یان بە *-ficare* هاتووە) ◌ پسوند: آوری، سازی

fiche = microfiche

fichu /'fi:ʃu:/ *noun*
لەچکە یا کۆڵوانەی سێ‌گۆشە، ژنان بۆ سەر شان و ملیان ◌ فیچو

fickle /'fɪkl/ *adjective*
1 ناجێگیر، ناسەقامگیر، زووزووگۆڕاو، نابەردەوام، تاوتاو، بگۆڕ 2 رارا، وازی‌وازی، حوڵ‌حوڵی (fickleness *n*: 1 بگۆڕی، ناجێگیری، ناسەقامگیری، زووزووگۆڕاوی، تاوتاوی، ناچەسپیوی 2 رارایی، وازی‌وازی‌بوون، تاوتاوی، دەم‌دەمی، وازی‌وازێتی، دەم‌دەمی‌بوون؛ fickly *adv*: ناجێگیرانە، ناسەقامگیرانە، بگۆڕانە) ◌ 1 ناپایدار 2 دمدمی

fictile /'fɪktʌɪl, US -tɪl/ *adjective*
1 گڵینە، هەرگین 2 نەرم، مۆم‌ئاسا، دەق‌گیر ◌ 1 سفالی 2 شکل‌پذیر

fiction /'fɪkʃn/ *noun*
1 چیرۆک، داستان، چیرۆکی خەیاڵی، هەڵبەستەچیرۆک، رازە، چیرۆکەخەیاڵ 2 ئەندێشە، درۆ، قسەی بێ‌بنچینە، خەیاڵ 3 وێژەی خەیاڵی یان چیرۆکی 4 واخۆدەرخستن، واخۆنیشاندان، درۆ ◌ 1 داستان، قصه 2 پندار، وهم 3 ادبیات تخیلی یا داستانی 4 تظاهر

fictional /'fɪkʃənl/ *adjective*
1 خەیاڵی، ئەندێشەیی، چیرۆک‌ئاسا، ناراست(ەقینە)، داستانی، ئەفسانەیی: *fictional* *a fictional account of life on* ◊ *techniques a desert island* 2 (وا)خۆپیشاندەرانە، بەدرۆ (fictionally *adv*) ◌ 1 تخیلی، غیرواقعی، افسانه‌ای، وهمی، داستانی 2 متظاهرانه

fictitious /fɪk'tɪʃəs/ *adjective*
1 ناراست، ناراستەقینە، ئەندێشەیی، داهێنراو، هەڵبەستە، خەیاڵی، خەیاڵکرد، 2 imaginary واخۆپیشاندەرانە، درۆ، هەڵبەستە (fictitiously *adv*: بە درۆ، خەیاڵکردانە، بە شێوەیەکی خەیاڵی؛ fictitiousness *n*: خەیاڵی بوون، درۆبوون) ◌ 1 تخیلی، غیرواقعی، موهوم 2 متظاهرانه

fictive /'fɪktɪv/ *adjective*
خەیاڵی، ئەندێشەیی، درۆ، هەڵبەستە، ناراست (fictively *adv*; fictiveness *n*: خەیاڵیتی، ئەندێشەییتی، هەڵبەستەبوون، ناراستی) ◌ موهوم

ficus /'fi:kəs, US 'fʌɪkəs/ *noun, pl.* same
هەنجیر، دەوەن یان داری هەنجیر، هەنجیرەکان و rubber plant دەگرێتەوە [توخم *Ficus*] ◌ انجیر، بوته یا درخت انجیر

-fid *suffix*
پاشگر: خاوەنی ژمارەیەکی دیاریکراو لە بەشەکاندا: *pinnatifid* ◌ پسوند: دارای عدد معین از اجزا

fid /fɪd/ *noun*
(دەریاوانی) 1 میلەی راگر(تن) 2 پواز، هۆرە ◌ 1 میله‌ی حایل 2 گوه

fiddle /'fɪdl/ *noun*
1 (نافەرمی) ڤیۆلۆن، کەمان 2 تەڵەکەبازی، فێڵ‌وتەڵەکە، فرت‌وفێڵ، گزەونی 3 کەمەی دەوری مێز (لەسەر کەشتی، تا شتەکان بەرنەبنەوە) ◌ 1 ویولن 2 حقه‌بازی 3 فیدل

fiddle-back *noun*
شێوەڤیۆلۆن، شێوەکەوان (پشتەوەی، وەک کورسی) ◌ شبیه ویولن

fiddle-bow /'fɪdlbəʊ/ *noun*
کەوان ◌ کمان

fiddle-de-dee *noun*
قسەی هیچەکە یان قۆڕ، فڵتە، یاوە، هەڵیت‌وپلیت ◌ چرند، یاوه

fiddle-faddle /'fɪdl fædl/ *noun*

قسەی هیچەکە یان قۆڕ، فلتە، هەلیتوپلیت ◌ چرند، مزخرف

fiddle-head *noun*

هەلـکۆڵراوی‌پێکـی تۆمارئاسـای لووتکـەی کەشتی، سەرکەوان ◌ فیدل‌هد

fiddler /'fɪdlə(r)/ *noun*

1 فیولـۆن‌ژەن، کـەوان‌ژەن 2 مـرۆی فێـڵەباز، دەسبڕ ◌ 1 ویولن‌نواز 2 آدم حقەباز

fiddlestick /'fɪdlstɪks/ *interjection*

قـەی قۆڕ! قسەی مفت! ترحێو! حەو! شیر! زیر! ◌ حرف مفت!

fiddling /'fɪdlɪŋ/ *adjective*

1 هیچەکە، ناگرنگ، قۆڕ، بێ‌بایەخ 2 بێ‌فایدە، بـێ‌کەڵـک، ئایـەخ ◌ 1 جزئـی، کـم‌ارزش 2 بی‌فایده، بی اهمیت

fiddly /'fɪdli/ *adjective* (fiddlier, fiddliest)

سـەخت، گـران، دژوار، پڕئـەرک، پڕزەحمـەت: *Zips are less -ly than buttons* ◌ پرزحمت

fideism /'fʌɪdɪɪz(ə)m/ *noun*

بڕواگـەری، بـڕواباوەری، ئیمـان‌بـاوەری ◌ ایمان‌گرایی

fideist /'fʌɪdɪɪst/ *noun*

بڕواگەر، بڕواباوەر، ئیمان‌باوەر ◌ ایمان‌گرا

fideistic *adjective*

سـەربە بـڕواباوەری، بڕواگـەر(ی)انـە، سـەربە ئیمان‌باوەری ◌ ایمان‌گرایانه

Fidelista *noun*

لایـەنگری کاسـترۆگەری Castroism ◌ پیـرو کاستروگرایی

fidelity /fɪ'deləti/ *noun, pl.* fideliteis

1 بەوەفایی، وەفاداری، سفەت، پێبەندی، پێزانی، پـێکلایی، بەئەمەکی 2 پـەیمان‌راسـتی، بەڵـێن‌راسـتی، راسـتی، دروسـتی، سەرراسـتی، سـاغی 3 راسـتی، دروسـتی ◌ 1 وفـاداری 2 صحت، صداقت 3 درستی، دقت

fidget /'fɪdʒɪt/ *noun*

1 مـرۆی ئـارام‌لـێ‌هەڵـگیراو، ژان‌کـردوو، حەجمین‌لێ‌براو، بزێو، بەجرت‌وفرت، جرپن 2 (fidgets) جـرت‌وفـرت، جرپـەجرپ، بەلەپرووزێ، پەلەپرووزە، پەلـەفرتێ، پەلەفرتـە، ژان‌کردوویی، ئارام‌لێهەڵگیراوی ◌ 1 آدم بی‌قرار 2 (در جمع) بی‌قراری

fidgety /'fɪdʒɪti/ *adjective*

ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، بزێو، نەسرەوتوو، بێ‌وەقرە، بـێ‌سـرەوت، ژان‌کـردوو، حـەجمین‌لـێ‌بـراو، بـەجرت‌وفـرت، جـرپن، بەپەلەپرووزەکـەوتوو، restless ◌ بی‌قرار

fiducial /fɪ'dju:ʃ(ə)l/ *adjective*

1 (ئەستێرەوانی، تکنیکی) جـێگیر، چەسـپیو 2 بـاوەڕی 3 سـپاردە، ئەمانـەتی ◌ 1 ثابـت 2 اعتمادی 3 امانتی

fiduciary /fɪ'dju:ʃəri, US fɪ'du:ʃieri/ *adjective, noun* (*pl.* fiduciaries)

adj 1 سـپاردە، ئەمانـەتی 2 بـاوەڕی *n* (feducirics، کـەس یـان کۆمپـانی) لێ‌ڕاپێنـراو، ئەمین‌دار، جێی‌متمانە، باوەڕپێ‌کراو، ئەمین ◌ *adj* 1 امانتی 2 اعتباری *n* (در جمع) معتمد، امین

fidus Achates /ˌfʌɪdəs ə'keɪti:z/ *noun*

دۆستی بەوەفا، مریدی بەئەمەگ (بنەڕەت: لاتین "ئەکیتازی بەوەفا" (هاوڕێی ئینیەز Aeneas لە ئانێنیدی *Aeneid* ڤیرژیل) ◌ رفیق یا مرید وفادار

fie /fʌɪ/ *interjection*

(کۆن و بە شۆخی) شوورەیی‌یە! عەیبە! لە تۆ ناوەشێتەوە! داڕزێ! داوەشێ! بمرە! ◌ خجالت دارە!

fief = 1 feud 2 fee

field /fi:ld/ *noun, adjective*

n 1 کێـلگە، مـەزرا، مووچـە، هێگـا، لەوەڕگـە، یورت، جێ‌لەوەڕ، چایەر: *a ploughed field* ◊ *a field of wheat* 2 مەیدان، گۆڕەپان، مەلـبەند، بـوار، پانتـایی، زەمینـە، راخسـتە، وار 3 نـاوە، ناوچە، ئارا، دەڤەر 4 جێگا، جێ، شوێن 5 مەودا 6 یاریگـە، دەشـت، مەیـدان (وەرزش) 7 تیمـە بەشـداری‌کردووەکـان، پێـشبڕکێ‌دەرەکـان 8 شـەڕگە، مەیـدان یـا گـۆڕەپـانی شـەڕ، ناوچـەی کرداری شـەڕی 9 بوار، زەمینـە، وار 10 بـواری خوێنـدن 11 هەتـەر، بڕ 12 کـاری کـرداری 13 مەیدانی کار 14 بواری یان مەیدانی مەگناتیـسی 15 دەستەی راو 16 بابەت یان چالاکی تایبەتی 17 (heraldry) رووی تێکـرا یـان کـشتی escutcheon ی؛ رووی بـادەوە، ئـالا، نیـشان medal مۆر seal یان کۆینێ کە شتێکی لەسەر کێشراوەتەوە *adj* مەیدانی ◌ *n* 1 مزرعه، چراگاه 2 میدان، حوزه، عرصه 3 ناحیه، منطقه 4 جـا، فـضا 5 فاصـله 6 زمـین (ورزش) 7 مـسابقەدهنـدگان 8 میدان جنگ 9 زمینه 10 رشتەی تحـصیلی 11 بـرد 12 کار عملی 13 میدان عمل 14 میدان مغناطیـسی 15 گروه شکار 16 موضوع یا فعالیـت خـاص 17 فیلد *adj* میدانی

field-artillery *noun*

تۆپ‌خانەی دەشتی ◌ توپ‌خانەی صحرایی

field-basil *noun*

کـاکووتی، مـشک‌تەرامـشیح، مـەرزەی کێفی ◌ مشک طرامشک، کاکوتی

field-book /fi:ldbʊk/ *noun*

کتێبی رووپێوی، رووپێونامە ◌ کتاب مـساحی

field corn *noun*

کێلگەی گەنمەشامی ◌ کشتزار ذرت

field day /fi:ld deɪ/ *noun*

1 رۆژی مەشق، رۆژی سـان (سـەربازی)، رۆژی مەیدان 2 رۆژی وەرزش یان سپۆرت (خوێندنگا) 3 رۆژی لێکۆڵـینەوە یـان گـەڕانی زانـستی ◌ 1

روز مانور 2 روز ورزش 3 روز تحقیق علمی
fielder /ˈfiːldə(r)/ *noun*
تۆپگرەوە، یاریزانی ئاخری یاریگا (کریکێت و بێیسبۆڵ) ۞ بازیکن انتهای زمین
field events *noun, pl.*
پێشبرکێکانی گۆرەپانی، وەرزشە گۆرەپانی‌یەکان ۞ مسابقات میدانی
fieldfare *noun*
جۆرێ ڕەشێشەی زلی کۆچەر [*Turdus pilaris*] ۞ نوعی توکا
field-glasses *noun, pl.*
دووربین (دەشتی) ۞ دوربین
field gun /ˈfiːldgʌn/ *noun*
تۆپی سووک، تۆپی دەشتی، تۆپی دەرەوە ۞ توپ صحرایی
field hand *noun*
کرێکاری کێڵگە ۞ کارگر مزرعه
field hockey *noun*
هاکی سەرمێرگ یا سەرچیمەن ۞ هاکی روی چمن
field hospital *noun*
نەخۆش‌خانەی دەرەوە یان دەشت ۞ بیمارستان صحرایی
field house *noun*
1 ژوور یان دیوی خۆگۆڕین 2 خانوو یان ماڵی یاریگا، خانووی گۆرەپان ۞ 1 رختکن 2 خانەی زمین بازی
field magnet *noun*
بوار یان مەیدانی مەگناتیسی ۞ میدان مغناطیسی
field marshal *noun*
سەرسپا، سەرئەرتەش، سەرلەشکر (پایەبەرزترین ئەفسەر لە سپای بریتانیادا) ۞ ارتشبد
field mouse /ˈfiːld maʊs/ *noun*, also wood mouse
(گیانەوەرناسی) مشکی دەشت ۞ موش صحرایی
field mushroom *noun*
(ڕووەکناسی) کارگ یان قارچکی دەشتی، کارگەدەشتانە [*Agaricus campestris*] ۞ قارچ صحرایی
field mustard = charlock
field officer *noun*
ماژۆر یان کۆلۆنێل لە ئەرتەش‌دا، ئەفسەرێکی پایەبەرز لە سپای بریتانیادا ۞ افسر رزمی
field of honour *noun*
گۆرەپان یان مەیدانی شانازی ۞ میدان افتخار
field of view = field of vision
field of vision *noun*
مەیدانی دیتن یا بینایی، شوێنی هەتەر، هەتەرایی، بڕی بینایی، چاوبڕ، گۆرەپانی بینایی ۞ میدان دید
field piece = field gun
field research *noun*
توێژینەوەی مەیدانی یا کرداری ۞ پژوهش میدانی

fieldsman /ˈfiːldzmən/ = fielder
field spaniel *noun*
جۆرێ ڕەگەزی سەگی ڕاوی سپانیایی ۞ نوعی سگ اسپانیایی
field sports *noun, pl.*
وەرزشەکانی دەشت، وەرزشە دەشتی‌یەکان ۞ ورزش‌های صحرایی
fieldstone *noun*
بەردێ کە بە شێوەی خۆرسکی خۆ بەکارهێنراوە ۞ فیلداستون
field-test *noun*
تاقی‌کردنەوەی کرداری یان لە شوێنی خۆی‌دا، تاقی‌کردنەوەی مەیدانی: *Laboratory and field tests have been conducted* ۞ آزمایش عملی
field theory *noun*
تیۆری مەیدانی یان کرداری ۞ نظریەی میدانی
field trial = field test
field trip *noun*
گەڕانی زانستی، گەشتی لێکۆڵینەوە یان زانستی ۞ سفر علمی
fieldwork /ˈfiːldwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
1 کار لە جێی خۆی‌دا، لێکۆڵینەوەی مەیدانی (لە دەرەوەی تاقیگا یان پۆل) 2 سەنگەردانانی کاتی، شووورەدانان و سەنگەربەندی دەشتی ۞ 1 پژوهش میدانی 2 استحکامات موقت
fieldworker *noun*
لێکۆڵەری لە شوێنی خۆی‌دا، لێکۆڵەری مەیدانی ۞ پژوهش‌گر میدانی
fiend /fiːnd/ *noun*
1 دێو، شەیتان 2 ڕۆحی خراپ(کار)، ڕۆحی گڵاو یان پیس 3 بنیادەمی پیس، خوێڕی، گڵاو 4 مرۆی بێ‌بەزەیی، دڵڕەق، زاڵم، شێتی...، کوشتەی...، مردووی...، گیرۆدە ۞ 1 شیطان 2 روح پلید 3 آدم خبیث، فرومایه 4 آدم قسی‌القلب 5 دیوانەی.... معتاد
fiendish /ˈfiːndɪʃ/ *adjective*
1 دڵڕەق، بێ‌بەزەیی، درندە، زاڵم، زۆردار، بێ‌بەزەیی‌یانە، شەیتانی: *took a fiendish pleasure in hurting people* ◊ *a fiendish act* 2 سەخت، گران، دژوار: *a fiendish problem* 3 زیرەکانە: *a puzzle of fiendish complexity* 4 یەکجار *a fiendish plan* ◊ خراپ، ناخۆش ۞ 1 قسی‌القلب، بی‌رحمانە 2 شاق 3 زیرکانە 4 فوق‌العادە بد
fiendishly /ˈfiːndɪʃli/ *adverb*
بێ‌داد، یەکجار، زۆر ۞ فوق‌العادە، خیلی
fiendishness /ˈfiːndɪʃnəs/ *noun*
بێ‌بەزەیی‌یتی، دڵڕەشی، دڵڕەقی، زاڵمی ۞ بیرحمی، قسی‌القلبی
fiendlike /ˈfiːndlaɪk/ *adjective*

دیوئاسا، شەیتانئاسا ۞ شیطانصفت

fierce /fɪəs, US fɪrs/ *adjective*

1 توورە، توندوتیژ، رقهەستاو، بێبەزەیی، دڕ، درندە، بۆهاتوو، یانیگر، هار، هۆف: *a fierce dog* 2 *Two fierce eyes glared at them* ◊ توند، سەخت، گەرم قورس، بێئەمان، بەهێز 3 بێرەحم، بێبەزەیی، زۆردار ۞ 1 خشن، بیرحم، وحشی، سبع 2 شدید 3 بیرحم

fiercely /fɪəsli, US fɪrsli/ *adverb*

توند، بە توندی: *'Let go of me,' she said fiercely* ۞ شدیداً

fierceness /fɪəsnəs, US fɪrsnəs/ *noun*

1 هاری، دڕی، درندەیی 2 توندوتیژی، توندی ۞ 1 سبعیت 2 شدت

fieri facias /ˌfʌɪərʌɪ ˈfeɪʃɪas/ *noun*

(لاتین) بڕیاری جێبەجێکردن یان ڕاپەڕاندن ۞ حکم اجرا

fierily /ˈfaɪərəli/ *adverb*

1 توند، بە توندی 2 گڕگرتووانە ۞ 1 تند 2 به طور شعلەور

fieriness /ˈfaɪərnəs/ *noun*

1 گڕگرتوویی، داگیرساوی 2 سووربوونەوە، توندی، جینگزێتی 3 بەتینی، گەرمی، گوڕ ۞ 1 شعلەوری 2 برافروختگی 3 حرارت

fiery /ˈfaɪəri/ *adjective* (fierier, fieriest)

1 گڕگرتوو، داگیرساو، کڵپەکردوو، ئاورین، ئاگرین، ئاگرئاسا، شێوەئاور 2 گڕکێش، زووئاورگرتوو، گڕاڵ، زوو(ئاگر)گرتوو: *a fiery vapor* :flammable 3 سوور، سووورباو، زووتووڕە، جینگزی، فیشەکی، سەرتوند، سوورەوەبوو 4 تیژ، دۆخ، توند (چێشت) 5 لەشەوق، بەگوڕ، لەگوڕ، لەجۆش، بەتین، بەکەیف، شاد، سەرخۆش ۞ 1 شعلەور 2 اشتعالپذیر 3 قرمز، جوشی، برافروختە (چهرە) 4 تند (غذا) 5 پرحرارت، سرحال

fiesta /fiˈestə/ *noun*

جێژن، جەژن (ئایینی، لە وڵاتانی سپانیاییزماندا) ۞ عید

FIFA /ˈfiːfə/ *abbreviation* Fédération Internationale de ffootball Association

فیفا (= فیدراسیۆنی جیهانی (یا نێونەتەوەیی) تۆپێن (یان تۆپیێن) ۞ فیفا

fife /faɪf/ *noun*

فلووت (بنەڕەت: لە *Pfeife* ئەڵمانی "pipe" یان *fifre* فەرەنسی لە *Pfifer* ئەڵمانی سویسییەوە "piper") ۞ فلوت

fifer *noun*

فلووتژەن ۞ فلوتنواز

fifteen /ˌfɪfˈtiːn/ *adjective, noun*

adj پازدە، پانزە *n* 1 ژمارەی پازدە، ڕەنووسی پازدە 2 تیمی 15 کەسەی ڕاگبی ۞ *adj* پانزدە *n* 1 عدد پانزدە 2 تیم راگبی

fifteenth /ˌfɪfˈtiːnθ/ *noun*

پازدەیەم، پازدەهەم، پازدەیەمین، پازدەیەک ۞ پانزدهم، پانزدهمین، یکپانزدهم

fifth /fɪfθ/ *ordinal number, noun, adjective*

n پێنجیەک *adj* پێنجەم، پێنجەمین ۞ *n* یک پنجم *adj* پنجم(ین)

fifth column *noun*

ستوونی پێنجەم ۞ ستون پنجم

fifth columnist *noun*

فەرمانبەری ستوونی پێنجەم، ستوونی پێنجەم ۞ ستون پنجم

fifth-generation *adjective*

بەرەی پێنجەم (ئاماژە بە چینی نوێی کامپیوتێر یان زمانی بەرنامەنووسی کە هۆشی دەسکرد تیا ڕەنگ دەداتەوە) ۞ نسل پنجم

fifth wheel *noun*

1 تایە یان پێچکەی زاپاس یان یەدەک یان دەژ 2 (نافەرمی) شت یان مرۆی ناپێویست و زیادی ۞ 1 لاستیک زاپاس 2 چیز یا آدم زائد

fiftieth /ˈfɪftiəθ/ ordinal number *noun, adjective*

n پەنجایەک *adj* پەنجایەم، پەنجایەمین ۞ *n* یک پنجاهم *adj* پنجاهم(ین)

fifty /ˈfɪfti/ cardinal number *adjective, noun* (*pl.* fifties)

adj پەنجا، پێنجی: *She was born in the fifties* *n* ژمارە پەنجا، ڕەنووسی پەنجا ۞ *adj* پنجاه *n* عدد پنجاه

fifty-fifty *adjective, adverb*

adj نیوانیو، پەنجاپەنجا: *a fifty-fifty chance* *adv* سەدی پەنجا ۞ *adj* نصفانصف *adv* پنجاه درصد

fifty pence /ˌfɪfti ˈpiː/ *noun*

پەنجا پێنسی (کۆینێکی بریتانی، بایی 50 پێنس) ۞ پنجاه پنی

fig[1] /fɪɡ/ *noun*

1 هەنجیر، هەژیر، هژیر 2 داری هەنجیر [*Ficus carica*] 3 بۆ ناوی ئەو ڕووەکە پێوەندیدارانە بەکاردێنرێ، ب.ن. strangling fig (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *ficus* لاتین) ۞ 1 انجیر 2 درخت انجیر

fig[2] /fɪɡ/ *abbreviation* figure

fig[3] /fɪɡ/ *abbreviation* figurative

fight /faɪt/ *noun*

1 شەڕ، جەنگ 2 خەبات، بەرخۆدان، ئاوقابوون، بەرەنگاری، بەگژداچوون، توانایی بەرەنگاربوونەوە، وڕە، توانایی شەڕ، وزەی شەڕ، لەڕووڕاوەستان، ململانێ، مشتومڕ، قڕە، کێشە، پێکادان، بەربوونەیەک، لێکسەرەواندن، ئامبازییەکبوون 3 پێشبڕکێ 4 پێشبڕکێ

بۆکس یان شەڕەمشت ۞ 1 جنگ، نبرد 2 پیکار، مبارزه، قدرت نبرد 3 دعوا، نزاع، زدوخورد 4 مسابقه 5 مسابقەی مشتزنی

fighter /'faɪtə(r)/ *noun*
1 شەڕکەر، شەڕڤان، شەڕوان 2 خەباتکار 3 نەیار، هەڤرک، بەرچەپ 4 شەڕەمشتکار، بۆکسۆر 5 فڕۆکەی شەڕکەر ۞ 1 رزمنده 2 مبارز، پیکارگر 3 حریف 4 مشتزن 5 هواپیمای جنگنده

fighting *noun*
پێکادان، تێکهەڵچوون، شەڕ(وشۆڕ) ۞ درگیری

fighting chance *noun*
ئەگەری کەم ۞ احتمال ضعیف

fighting cock *noun*
کەڵەشێری لاری یان شەڕکەر ۞ خروس جنگی

fighting fish *noun*, also Siamese fighting fish
ماسییەشەڕکەرە، رەسەنی تایلەند [*Betta splendens*] ۞ نوعی ماهی

fighting forces *noun, pl.*
هێزە شەڕکەرەکان ۞ نیروهای جنگی

fighting words *noun, pl.*, also fighting talk
(نافەرمی) وتە و قسەی شەڕهەڵگیرسێن، وتەی شەڕفرۆشانە یان مایەشەڕ ۞ کلمات جنگافروز

fig leaf *noun*
گەڵای هەنجیر، گەڵاهەژێر (بۆ داپۆشینی ئەندامە رەگەزییەکان، لە وێنەکێشی و پەیکەرتاشیدا، ئاماژە بە داستانی ئادەم و حەوا (Gen. 3:7) ۞ برگ انجیر

fig marigold *noun*
شەشبەری هەنجیری: هەریەک لە رووەکەکانی تۆخمی Mesembryanthemum، سەربە خێزانی carpetweed، گوڵەکانی سپی، زەرد یان پەمەیی بریقەدارن ۞ برگ انجیر

figment /'fɪgmənt/ *noun*, a figment of one's imagination
خەیاڵ، ئەندێشە، خۆف، گومان ۞ توهم، خیال

fig-tree /'fɪg tri:/ *noun*
داری هەنجیر ۞ درخت انجیر

figuline *noun*
هەرگینە، گلێنە ۞ سفالینه

figural /'fɪgjʊr(ə)l/ = figurative

figuration /ˌfɪgə'reɪʃ(ə)n, US -gjʊ-/ *noun*
1 شێوە، بیچم، روخسار 2 وێچواندن، شوبهاندن 3 خواستەمەنی، مەجاز، خوازە 4 وێنە ۞ 1 شکل 2 تشبیه 3 استعاره، مجاز 4 تصویر

figurative /'fɪgərətɪv, US 'fɪgjə-/ *adjective*
1 فیگورەییتیف، خوازەیی، emblematic، 2 وێنەیی: *-rative language* :metaphorical *-e sculpture* ۞ 1 مجازی، استعاری 2 تصویری

figurative art *noun*
هونەری وێنەیی یان دەرخەرانە ۞ هنر بازنمایی

figuratively /'fɪgərətɪvli, US 'fɪgjə-/ *adverb*
بە شێوەیەکی خوازەیی، بە شێوەی خوازە ۞ مجازاً

figure /'fɪgə(r), US 'fɪgjər/ *noun*
1 رەنووس، ژمارە، هێژمار: *the latest trade/sales/unemployment, etc. figures* ◊ 2 *Write the figure '7' on the board* بڕ (پارە) 3 بایی، نرخ 4 شێوە، بیچم 5 کۆتەڵ، پەیکەر: *a bronze figure of a horse* 6 خوازە، فیگور، راگوێست، خواستەمەنی 7 خستنەڕوو، پیشاندان (مرۆڤ یان گیانەوەری) 8 وێنە 9 نیشانە، هێما، کینایە 10 هێڵکاری، دیاگرام (کورتەکەی: .fig): *The results are illustrated in figure 3 opposite* 11 نەخش 12 شێوەی ئەندازەیی: *a five-sided figure* ◊ *a solid figure* 13 قیافە، قەدوباڵا، بەژنوباڵا، هەیکەل، باڵا: *She's always had a good figure* 14 کەسایەتی 15 مرۆ، بنیادەم، پیاو، کابرا، کەس: *a figure of authority* ◊ *a political figure* 16 (سکی، یاری سەرسەهۆڵ و هتد) کار، جوولە یان زنجیرە بزاوتێ: *The skater executed a perfect set of figures* 17 (موسیقا) برگە، گۆشە 18 (ویژە) هونەر 19 (figures) ژمێرە، حیساب: *Are you any good at figures?* ۞ 1 رقم، عدد 2 مبلغ 3 قیمت 4 شکل، ریخت 5 تندیس 6 مجاز، استعاره 7 بازنمایی، نمایش 8 تصویر 9 طرح 10 شکل هندسی 11 کنایه 12 نمودار 13 قیافه، ترکیب 14 شخصیت 15 آدم، شخص 16 حرکت یا سلسلەای از حرکات 17 (موسیقی) جمله 18 (ادبیات) صنعت 19 (در جمع) حساب

figured /'fɪgəd, US 'fɪgjərd/ *adjective*
نەخشاو، نەخشێنراو، گوڵدار، جوانکراو، رازێنراو: *figured muslin* ◊ *figured pottery* ◊ *figured wood*: portrayed ۞ منقوش

figure eight = figure of eight

figurehead /'fɪgəhed, US -gjərh-/ *noun*
1 پێشەکۆتەڵ، کۆتەڵ یان پەیکەری پێشەوەی کەشتی 2 رێبەری (هەر)بەناو (بە بێ دەسەڵاتی راستەقینە): *The president of the club is not just a figurehead* ۞ 1 تندیس جلوی کشتی 2 رهبر بدون قدرت

figure of eight *noun, pl.* figures of eight
سووڕان یان جوولەی هەشتی، هەشتەجووڵێ، هەشتەوانە ۞ حرکت هشتمانند

figure of speech *noun, pl.* figures of speech
1 خوازە، ئیستعارە، راگوێست، مەجاز، خواستەمەنی 2 وێچواندن، شوبهاندن ۞ 1 استعاره، مجاز، صنایع بدیعی 2 تشبیه

figure skating *noun*
یاری سەرسەهۆڵ ◌ پاتیناژ

figurine /'fɪgəri:n, US ˌfɪgjə'ri:n/ *noun*
پەیکەرۆکە، پەیکەرچە، کۆتەڵچە، کۆتەڵۆ(چ)کە، کۆتەڵی چکۆلانە ◌ تندیس‌چە

figwort /'fɪgaɜ:t/ *noun*
گەلاخوێنبەند؟: گیایێ بە گوڵی قاوەیی ئەرخەوانیباوی دووپل [توخم *Scrophularia*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی گیاه

Fijian /fi:'dʒi:ən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی فیجی، فیجیایی 2 زمانی Austronesian گەلی ڕەسەنی فیجی *adj* سەربە فیجی، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان ◌ فیجایی

fila = filum

filagree /'fɪləgri:/ = filigree

filament /'fɪləmənt/ *noun*
1 لۆ، هەودا، داو، دەزوو، دەزوولە، تاڵ، چڵ 2 سیم، وایەر، تاڵ، ریشاڵە، رشتە (هی ناو گڵۆپ) 3 (رووەکناسی) لاسکە، ریشاڵە، میلە (ئەو بەشەی کەوا پۆرگ anther رادەگرێ) ◌ 1 تا، نخ 2 رشتە، افروزە 3 رشتە

filamentary /fɪlə'məntərɪ/ *adjective*
تاڵی، ریشاڵەیی، دەزووئاسا ◌ افروزەای، رشتەای

filamentose /fɪlə'məntəs/ *adjective,* also filamentous
تاڵئاسا، تاڵی، ریشاڵئاسا، ریشاڵی، دەزووئاسا ◌ رشتەای، رشتەمانند

filar *adjective*
تالاوی، ریشالاوی، تاڵی، تاڵتاڵ، ریشاڵئاسا، ریشاڵی، دەزوویی، دەزووواوی ◌ دارای رشتە، رشتەای

filaria /fɪ'lɛ:rɪə/ *noun, pl.* filariae /-rɪi:/
تاڵە، کرمی دەزوولەیی یا تاڵەیی [ژوورخێزان Filarioidea] ◌ پیوک

filarial *adjective*
تاڵەیی، سەربە کرمی دەزوولەیی یان تاڵەیی ◌ وابستە بە پیوک

filature /'fɪlətʃə, US -tjə/ *noun*
1 هەوریشمڕێسی 2 کارخانەی هەوریشمڕێسی ◌ 1 ابریشم‌تابی 2 کارگاه ابریشم‌تابی

filbert /'fɪlbət, US -bərt/ = hazel-nut

file[1] /faɪl/ *noun*
1 بڕبەند، کارتیخ، کارتک، ڕنە، ڕنەک، قەڵبە، خورۆک، مۆرە، مورەت 2 نینۆکساو، بڕبەندی نینۆک ◌ 1 سوهان 2 سوهان ناخن

file[2] /faɪl/ *noun*
1 تۆمارک، دۆسیە، پەروەندە 2 پێشینە، رابوردە، رابووری 3 تۆمارە، فایل (کامپیوتێر): *to copy a file* ◌ 1 پرونده 2 سابقە 3 فایل

file[3] /faɪl/ *noun*
1 ریز، لیزگە، کاروان، ڕیچکە، ستوون 2 (شەترەنج یان دامە) ریز ◌ 1 صف 2 خط

file cabinet = filing cabinet

file clerk = filing clerk

filecutter /'faɪlkʌtə(r)/ *noun*
بڕبەندکار، بڕبەندگەر، بڕبەندچی، کارتیخکار، بڕبەندەوان ◌ سوهان‌کار

filefish *noun, pl.* same or filefishes
زبرەماسی، ماسییەزبرە (زبرە و بڕبەندئاسا، زۆرتر لە دەریا گەرمەکاندا هەیە [خێزان Balistidae: زۆر جۆرن]) ◌ نوعی ماهی

file-leader /'faɪl li:də(r)/ *noun*
پێشەنگ، سەرجەلە، رچەشکێن، سەردەستە ◌ پیش‌آهنگ

filename /'faɪlneɪm/ *noun*
(کامپیوتێر) نێوی تۆمارە، ناوی فایل ◌ اسم فایل

filer *noun*
1 بڕبەندگەر، بڕبەندکار، بڕبەندچی 2 بەڵگەهەڵگر، تۆمارەوان ◌ 1 سوهان‌کار 2 بایگان

filet /'fi:leɪ, US 'fɪlɪt/ *noun*
تۆڕ ◌ تور

filet mignon /ˌfi:leɪ 'mi:njõ/ *noun*
لەتە گۆشتێکی مانگا ◌ فیله مینون

filial /'fɪliəl/ *adjective*
منالی، فرزەندی، ڕۆڵەیی، سەربە منالان: *-l affection/duty* ◌ فرزندی

filially /'fɪliəli/ *adverb*
منالانە، فرزەندانە، ڕۆڵەئاسا ◌ فرزندوار

filiation /ˌfɪlɪ'eɪʃ(ə)n/ *noun*
1 پێوەندی فرزەندی یان منالێتی، پێوەندی باوان و فرزەندی 2 بنەڕەت، ماک، بنەما، بنەچەک 3 پێوەندایەتی ◌ 1 رابطەی فرزندی 2 ریشە، اصل، نسب 3 نسبت

filibeg /'fɪlɪbɛg/ Scottish archaic= kilt, also philibeg

filibuster /'fɪlɪbʌstə(r)/ *noun*
1 وتار درێژکردنەوە، درێژدادڕی (لە پەرلەماندا، بۆ ڕێگرتن لە پەسندبوونی بەرنووس یان پرۆژەیێ) 2 درێژدادڕ، چەتتێخەر ◌ 1 اطالەی کلام 2 فیلیبوستر

filicide /'fɪlɪsʌɪd/ *noun*
1 منالکوژی، ڕۆڵەکوژی، فرزەندکوژی 2 فرزەندکوژ، ڕۆڵەکوژ ◌ 1 فرزندکشی 2 فرزندکش

filiet = fillet

filiform /'fʌɪlɪfɔ:m/ *adjective*
(زیندەناسی) دەزووئاسا، دەزوویی، تاڵی، ریشالانە ◌ نخ‌مانند

filigree /'fɪlɪgri:/ *noun,* also filagree
مەلیلەدروو(یی)، مەلیلەکاری، مەلیلەپیاگرتن، مەلیلەلێنی ◌ ملیلەدوزی

filing /'faɪlɪŋ/ *noun*
هەڵگرتن، بەڵگەهەڵگری ◌ بایگانی

filing cabinet *noun*
جێ‌فایل، قەفەسە، جێ‌تۆمارە ۞ قفسە
filing clerk *noun*, US file clerk
بەڵگەهەڵگر، بەرپرسی (بەڵگە)هەڵگرتن ۞ بایگان
filings *noun, pl.*
برادە، خاکەئاسن: *iron filings* ۞ برادە
Filipina *noun*
کچ یان ژنی فیلیپینی ۞ دختر یا زن فیلیپینی
Filipino /ˌfɪlɪˈpiːnəʊ, US -noʊ/ *adjective, noun*, also Pilipino, *fem.* Filipina /-nə/, *pl.* Filipinos or Filipinas
adj فیلیپینی، سەربە فیلیپین *n* 1 زمانی (Tagalog (ئەتەوەیی و شێوەی پەسندکراوی فیلیپینی 2 خەڵکی فیلیپین، فیلیپینی ۞ *adj* فیلیپینی *n* 1 زبانی فیلیپینی 2 اهل فیلیپین
fill /fɪl/ *noun*
بە ئەندازەی بەش‌کردوو، تەواو، ئەوندە کە بەش بکا ۞ بە قدر کفایت
fille de joie /ˌfiː də ˈʒwɑː/ *noun*
(فەرەنسی، جوان‌دەربڕی) خراپ‌کار، لەش‌فرۆش ۞ (حسن تعبیر) روسپی
filler[1] /ˈfɪlə(r)/ *noun*
پڕکەرەوە، پڕکەرە، پڕتەر، پڕتنە، ناوپڕ، لاپڕ، نێوبەرە، پواز، ناو، نێواخن، ناواخن ۞ پرکننده، لایی، تویی
filler[2] /ˈfɪlə(r)/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی Hungary، بەرامبەر بە سەدیەکی forint ۞ فیلر
filler cap *noun*
درگای باک، سەرەباک (بێنزین) ۞ در باک
fillet /ˈfɪlɪt, US fɪˈleɪ/ *noun*
1 نەرمە، (گۆشت) بێ‌ئێسک 2 قژبەست 3 سەربێن، ناوچاوبەست، سەربەست 4 بەنۆکە، باریکە، پەراوێزی باریک، تیژماڵک 5 لوولە، بۆری 6 (بیناسازی) گەچ‌بڕی یا نەخشی باریکە ۞ 1 فیله، بی‌استخوان 2 فیله 3 پیشانی‌بند 4 نوار، نوار باریک 5 لوله 6 (معماری) ابزار چهارگوش
fill-in *noun*
جێگر ۞ بدیل
filling /ˈfɪlɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 پڕکردنەوەی ددان 2 ددانی پڕکردنەوە 3 ددانی پڕەوەکراو 4 پواز، کونگرە، نێواخن، ناو، پڕکەرە، نێوبەرە *adj* تێرەخۆرە (ژەمێ) ۞ *n* 1 پرکردن دندان 2 دندان پرکردنی 3 دندان پرکرده 4 لایی، تویی، سوراخ‌گیر *adj* شکم‌پرکن
filling station *noun*
پۆمپ یان وێستگەی بێنزین ۞ پمپ بنزین
fillip /ˈfɪlɪp/ *noun*
1 پەلەپیتکە، پیلکە، پلتۆک، پتە، پیتکە 2 ورووژێنەر، هاندەر 3 جووڵە، تەکان، جم‌وجۆڵ، جم، هاندان ۞ 1 تلنگر 2 انگیزان، انگیزش 3 تکان
filly /ˈfɪli/ *noun, pl.* fillies
1 جوانوو، جانوومایین، نۆما (دوو ساڵان)، بێچووە ئەسپ 2 (بە شۆخی) کچی لەجۆش، ژنی جەحێڵ ۞ 1 کرەی مادیان 2 فیلی
film /fɪlm/ *noun*
1 ناسکەبەرگە، توێژ، توێژاڵ، گەرداڵ، پەردە، رووپۆشی ناسک، پەردەی ناسک 2 فیلم (وێنەگری) 3 فیلم، توێژە، فلیم (سینەمایی)، ئاڵقەی فیلم 4 لێڵایی چاو 4 هەودا، داو، ریشاڵ، تاڵ 5 (films) کاری سینەما، سینەماکاری، سینەماگەری، پیشەسازی سینەما (بنەڕەت: *filmen* ئینگلیسی کۆن "membrane"، پێرەتێکی ئەڵمانی ڕۆژاوای هەیە، پێوەندی بە fell[3] ـەوە هەیە) ۞ 1 لایەی نازک، ورقە 2 فیلم 3 فیلم (سینمایی) 4 تاری چشم 5 رشتە 6 (در جمع) صنعت سینما
filmable *adjective*
شیاوی فیلم(لێ)هەڵگرتنەوە ۞ قابل فیلم‌برداری
film archives *noun, pl.*
فیلم‌خانە، ئەرشیفی فیلم ۞ بایگانی فیلم
film cement *noun*
چەسپی فیلم ۞ چسب فیلم
film editing *noun*
مۆنتاژی فیلم ۞ تدوین فیلم
film editor *noun*
مۆنتاژگەری یا ئێدیتۆری فیلم ۞ تدوین‌گر فیلم
film festival *noun*
فێستیڤاڵی فیلم ۞ جشنوارەی فیلم
filmic /ˈfɪlmɪk/ *adjective*
سینەمایی، فیلمی، سەربە فیلم (filmically *adv*) ۞ سینمایی، وابستە بە فیلم
filmgoer *noun*, US usually moviegoer or BrE also cinema-goer
فێرەسینەما، سینەمارەو، سینەماباز، بۆ سینەماچوو ۞ سینمارو
filming /fɪlmɪŋ/ *noun*
فیلم‌هەڵگری: *filming was delayed because of bad weather* ۞ فیلم‌برداری
film library *noun*
فیلم‌خانە، ئەرشیفی فیلم ۞ بایگانی فیلم
film-maker *noun*
فیلم‌دروسکەر، فیلم‌ساز ۞ فیلم‌ساز
film-making *noun*
فیلم‌دروسکردن، فیلم‌سازی ۞ فیلم‌سازی
filmography /ˌfɪlˈmɒgrəfi, US -ˈmɑːg-/ *noun, pl.* filmographies
فیلم‌ناسی، لیستی فیلمەکانی دەرهێنەر، ئەکتەر یان دەربارەی بابەتێکەوە ۞ فیلموگرافی
film première *noun*
شەوی یەکەم یان هەوەڵی پیشان‌دانی فیلم ۞

شب نخست نمایش فیلم
film script *noun*
فیلمنامە ◌ فیلمنامه
filmsetting = photocomposition
film star *noun*
ئەستێرەی فیلم یان سینەما ◌ ستارەی سینما
film stock *noun*
فیلمی خاو ◌ فیلم خام
film-strip /'fɪlmstrɪp/ *noun*
1 باریکە یا شریتی فیلم 2 باریکەی وێنەکان ◌ 1 نوار فیلم 2 نوار صور
film studio *noun*
ستودیۆی فیلمهەڵگرتنەوە یا فیلمهەڵگری ◌ استودیوی فیلمبرداری
film-taking *noun*
فیلمهەڵگرتنەوە، فیلمهەڵگری ◌ فیلمبرداری
film test *noun*
تاقیکردنەوەی ئەکتەر لە فیلمدا، تاقیکردنەوەی ئەکتەری ◌ آزمون هنرپیشگی
filmy /'fɪlmi/ *adjective* (filmier, filmiest)
ناسک، تۆڕی، گیانبەدەرەوە، تەنک، رووتەنک، تویژاڵئاسا: *a filmy cotton blouse* ◌ فرانما، لایەمانند، بدن‌نما
filo /'fi:ləʊ/ = filo pastry
Filofax /'faɪləʊfæks, US -loʊ-/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) فیلۆفەکس (دەفتەریکی چکۆلە کە پەرەکانی ئەتوانرێ لێبێتەوە یان بخرێتەسەر) ◌ فیلوفکس
filo pastry /'fi:ləʊ ˌpeɪstri, US 'fi:loʊ/ *noun*
فیلۆپاستری، شیرینی لۆلۆ ◌ فیلو پاستری
filopodium /ˌfaɪlə(ʊ)'pəʊdɪəm/ *noun, pl.* filopodia
(زیندەناسی) پێدرزۆنەی دریژ و باریک، پادەزوو ◌ فیلوپودیم
filose /'faɪləʊs/ *adjective*
تاڵ‌تاڵ، ریشاڵریشاڵ ◌ نخ‌نخ
filoselle /'fɪlə(ʊ)sel/ *noun*
هەوریشمی خراپ ◌ ابریشم پست
filovirus /'fi:ləʊˌvaɪrəs/ *noun*
فیلۆڤایرۆس (= ڤایرۆسی RNAی ریشاڵئاسای کۆمەڵێ کە دەبنەهۆی تای خوێنپژانی ئاستەم، خێزانی Filoviridae) ◌ فیلوویروس
fils[1] /fɪls/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی ئێراق، بەحرەین، ئۆردۆن، کویت و یەمەن، بەرامبەر بە سەدیەکی riyal لە یەمەن و سەدیەکی dinar لەوانی دی ◌ فلس
fils[2] /fi:s, French fis/ *noun*
دوای ناوی خێزانی یان پاشناو بۆ جیاکردنەوەی کوڕ لە باوک کە ناویکیان هەیە ◌ فیس
filter /'fɪltə(r)/ *noun*
1 پاڵێوک، پاڵێونە، پاڵوێنە، پاڵێوکە، پاڵێونەک، پارزنۆک، داپێزە، ئاوپاڵێو 2 (هاتوچۆ، بریتانیا) نیشانەی بادانەوە بۆ لای چەپ 3 (کامپیوتێر) پاڵێوک، فیلتێر 4 (تافەرمی) جگەرەی پاڵێودار یان فیلتێردار ◌ 1 صافی، پالایه 2 علامت اجازەی حرکت به سمت چپ 3 و 4 فیلتر
filterable *adjective*, also filtrable
لەپالاوتنهاتوو، دەپالێوری، بە پاڵێوکا تێدەپەڕێ (filterableness *n* ،filterability *n*) ◌ قابل پالایش، قابل گذر از صافی یا پالایه
filterable virus *noun*, also ultravirus
ڤایرۆسی پاڵێو(ک)تێپەڕ، ڤایرۆسێ کە ئەوندە وردە کە بە پاڵێوکی دژەبەکتریا bacteria-retaining filter تێدەپەڕێ ◌ نوعی ویروس
filter bed *noun*
پاڵێوکی زیخی، بنک یان تەرکی پاڵێوک ◌ بستر پالایه
filter disc *noun*
پەپکەی پالاوتن، سێلکی پاڵێوک ◌ دیسک صافی
filter-feeding *adjective*
(گیانەوەریکی ئاوی) پالاوتەخۆر (filter-feeder *n*: گیانەوەری پالاوتەخۆر، وەک sponge، clam و baleen whale) ◌ بستر پالایه
filter-paper /'fɪltə(r)peɪpə(r)/ *noun*
کاغزی پاڵێوک، کاغزی پالاوتن ◌ کاغذ صافی
filter press /'fɪltəpres/ *noun*
پەستانەپاڵێو ◌ صافی فشاری
filter tip *noun*
1 کنگەسیگار، جگەرەپاڵێو، پاڵێوکی جگەرە، ئاغزە 2 جگەرەی فیلتێردار (filter-tipped *adj*: پاڵێودار، فیلتێردار) ◌ 1 فیلتر سیگار 2 سیگار فیلتردار
filth /fɪlθ/ *noun*
1 پیسی، دژوێنی، چڵک، چەپەڵی، گەماری، ناخاوێنی، چڵکنی 2 جنێو، قسەی ساردوسووک، قسەی هەرزانە: *How can you read such filth?* 3 ناشیرینی، ناحەزی، هەرزەیی 4 (تافەرمی، بریتانیا، سووکانە) پۆلیس ◌ 1 کثافت، پلیدی، نجاست 2 ناسزا، فحش 3 زشتی، فساد 4 پلیس
filthness /'fɪlθnəs/ *noun*
پیسی، چڵک، دژوێنی، چەپەڵی ◌ کثافت
filthy /'fɪlθi/ *adjective* (filthier, filthiest)
1 پیس، چڵکن، چەپەڵ، دژوێن، گواوی: *filthy rags/streets* 2 ناشیرین، ناحەز، هەرزانە: *filthy language/words* 3 یەکجار، لەرادەبەدەر (filthiness *n* ؛filthily *adv*) ◌ 1 کثیف، مبتذل 2 فوق‌العاده
filtrate /'fɪltreɪt/ *noun*
شتی پاڵێوراو، پالاوتە ◌ چیز صاف‌شده
filtration /fɪl'treɪʃn/ *noun*
پالاوتن، پارزنین (filtratable *adj*) ◌ صاف

کردن، تصفیه

filum *noun, pl.* fila

دەزوو، تاڵ، تاڵۆچکە، پێکهاتەی تاڵی، filament ◌ رشته، رشتەی کوچک

fimbria /ˈfɪmbrɪə/ *noun, pl.* fimbriae /-iiː/

(تویکاری) ریشوو، ریشۆڵە، پەرە (ب.ت. قیتکەیەکی ریشۆڵەئاسا لە کۆتایی لوولەی منالدان، لاتین "fringe ،border") ◌ ریشه

fimbrial *adjective*

ریشوویی، ریشۆڵەیی، پێوەندی بە ریشۆڵەوە هەیە ◌ وابسته به ریشه

fimbriated /ˈfɪmbrɪeɪtɪd/ *adjective.* also fimbriate

ریشوودار، ریشۆڵەدار، پەراوێزدار (fimbriation *n*) ◌ ریشەدار، حاشیەدار

fin /fɪn/ *noun*

1 باڵ، باڵە 2 پەرە، پەرەکە (finless *adj*: بێباڵ، بێپەرەکە، بێپەر؛ finned /fɪnd/ *adj*-: پەردار، باڵدار، پەرەکەدار) ◌ 1 باله 2 پره

finable /ˈfaɪnəbl/ *adjective*

بەرێزاردن کەوتوو، بەرجەریمەکەوتوو، جەریمەلەسەر، دەبێ بیبژێرێ ◌ مشمول جریمه

finagler *noun*

بەدەس هێنەر بە فێڵەوە، لەخشتەبەر ◌ بدستآورنده با حیله

final /ˈfaɪnl/ *adjective, noun*

1 *adj* دوایین، کۆتایی، ئەنجامی، ئاخر، ئاخری، دوایی، هەرەدوایی: *his final act as party leader* 2 یەکلایی کەرەوە، بێ چەندوچوون، بێ ئەوملاوئەولا *n* 1 دوایێشبڕکێ 2 دوا(یین)چاپ (رۆژنامە) 3 (مۆسیقا) نۆتی سەرەکی 4 mode (finals) تاقیکاری یەکانی دوایی ساڵ، تاقیکاری یەکانی کۆتایی ◌ *adj* 1 نهایی، پایانی، آخرین 2 قطعی *n* 1 فینال 2 آخرین چاپ 3 (موسیقی) نت اصلی 4 mode (در جمع) امتحانات نهایی

final clause *noun*

(ڕێزمان) مەبەستدەربڕ ◌ فینال کلوز

finale /fɪˈnɑːli, US fɪˈnæli/ *noun*

1 بەشی دوایی، ئەنجامە، فینالی (مۆسیقا و دراما) 2 کۆتایی، دوایی، ئاخر (لە ئیتاڵیایی یەوە) ◌ 1 پایانه 2 آخر

finalist /ˈfaɪnəlɪst/ *noun*

1 یاریزانی خولی کۆتایی، بەشداریکەر لە پێشبڕکێی کۆتایی دا: *an Olympic finalist* 2 خوێندکاری ساڵی دوایی ◌ فینالیست

finality /faɪˈnæləti/ *noun, pl.* finalities

1 بێ ئەملاوئەولابوون، یەکلایی کەرەوەیی، بێ چەندوچوونی، تەواوێتی، مۆگەرێتی 2 کۆتایی، دوایی، ئاخر ◌ 1 قطعیت، حتمیت 2 پایان

finalization *noun*

بردنەسەر، گەیاندنەسەر، تەواوکردن، جێبەجێ کردن، یەکلایی کردن، یەکسەرەکردن، کۆتایی پێهێنان ◌ تکمیل

finally /ˈfaɪnəli/ *adverb*

1 ئاخر، پاشجار، ئاقیبەت، ئاخرسەر، لە کۆتایی دا، سەرەنجام، eventually: *The law was finally passed in May 2009* 2 بە شێوەیێکی یەکلایی کەرەوە: *The matter was not finally settled until later* ◌ 1 بالأخره، در پایان، سرانجام 2 به طور قطعی

final product *noun*

دوابەرهەم، دوایینبەرهەم، بەرهەمی کۆتایی یان (هەرە)دوایی ◌ فرآورده یا محصول نهایی

final solution *noun.* often capitalized F&S

بڕیاری کۆتایی: سیاسەتی نازی (1941-5) فەوتاندنی جوولەکەی ئەورووپا (بنەرەت: وەرگێڕدراوی *Endlösung* ئەڵمانی) ◌ فینال سولوشن

finance /ˈfaɪnæns, US faɪˈnæns, fəˈnæns/ *noun*

1 بەڕێوەبەرایەتی (کاروباری) دارایی 2 توانایی ماڵی یان دارایی، پارە، سەرمایە 3 بودجە، دابینکردنی بودجە 4 دارایی 5 سەرمایەنانەوە، دابینکردنی سەرمایە 6 پارەدان، پارەبەقەرزدان 7 (finances) سەرچاوە دارایی یەکان، دارایی، سەرمایە، دەسمایە ◌ 1 ادارەی امور مالی 2 پول، سرمایه 3 بودجه، تأمین بودجه 4 دارایی 5 سرمایه‌گذاری 6 تأمین مالی 7 (در جمع) منابع مالی

finance company *noun,* also finance house

دەزگا یان کۆمپانی پارە بەقەرزدان (بۆ کڕینی بەپاژ) ◌ شرکت یا مؤسسەی تأمین مالی

financial /faɪˈnænʃl, US fəˈnæ-/ *adjective*

دارایی، سەربە دارایی: *to be in financial difficulties* ◌ مالی

financial crisis *noun*

قەیرانی دراوی، قەیران یان تەنگژەی دارایی ◌ بحران مالی

financially /-ʃəli/ *adverb*

لەباری دارایی یەوە ◌ از نظر مالی

financial ratios *noun, pl.*

ڕێژە دارایی یەکان، ڕێژەگەلی دارایی ◌ نسبت‌های مالی

financial year *noun*

ساڵی دارایی ◌ سال مالی

financier /faɪˈnænsiə(r), US fə-, ˌfɪnənˈsɪr/ *noun*

1 شارەزای دارایی، دارایی ناس 2 سەرمایەنەرەوە، وەبەرهێن ◌ 1 کارشناس امور مالی 2 سرمایه‌گذار

finch /fɪntʃ/ *noun*

سەیرە، سیرە: باڵندەیێکی دەنگخۆشی کۆمەڵێکی بەربلاو کە ،chaffinch ،goldfinch

linnet ـەکان و هتد دەگرێتەوە، دەنووکیان کەتە و پەروباڵیان رەنگینە [زۆر جۆرن، ب.ت. لە خێزانی Fringillidae] ۞ سهره

find /faɪnd/ *noun*

1 دۆزینەوە، دیتنەوە، پەیداکردن، دۆزمان: *an archaeological find* 2 (شتێکی) دۆزراوە، دیتراوە، دۆزەوە، دۆزە (findable *adj*؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 کشف 2 (چیز) یافته

finder /ˈfaɪndə(r)/ *noun*

1 دۆزەرەوە، پەیداکەر، ـدۆز 2 دووربینی پەیداکردنی شتێ بۆ روانین 3 = viewfinder ۞ 1 یابنده، ـیاب 2 دوربین ردیاب

fin de siècle /ˌfæ̃ də ˈsjekl/ *adjective*

سەربە (کۆتایی) سەدەی نۆزدەیەم، سەدەی نۆزدەیەمی (هونەر، ویژە و شێوازەکانی؛ بنەڕەت: فەرەنسی "end of century") ۞ وابسته به قرن نوزدهم

finding /ˈfaɪndɪŋ/ *noun*

1 دۆزینەوە، دیتنەوە 2 دۆزراوە، دیتراوە، دۆزە: *The findings of the commission will be published today* 3 (ماف) بڕیار، را 4 پشکنینەری گومرک 5 (findings) دۆزینەوەکان، ئەنجامەکان، دۆزراوەکان 6 (ماف) بڕیار، را ۞ 1 کشف 2 یافته 3 حکم 4 بازرس گمرک 5 (در جمع) یافتەها، کشفیات 6 حکم

fine[1] /faɪn/ *adjective* (-er, -est), *adverb, noun*

adj 1 باش، خاس، چاک، زۆر باش، خۆش، جوان، رند، چەلەنگ 2 (هەوا) خۆرکەوتوو، خۆرویان، تاوویان، نابارانی، ساو، روون 3 بەکەیف، بەدەماخ، لەش‌ساغ، ساغ 4 ناسک 5 گونجاو، باش 6 ورد، ئاردەبێژ، نەرم 7 باریک، ناسک، نەرم، ئاوەڕیس، موویین 8 (دەرزی و هتد) تیژ، نووک‌تیژ 9 پەتی، ناتێکەڵ، پوخت، پاڵێوراو 10 تەواو، بەس 11 خراپ، شپرزە 12 (نووسراوە و وتار) تەق‌وڕەق 13 (تافەرمی) قایلکەر 14 (هەستوکو) پاڵێوراو، بەرز *adv* 1 باش، زۆرچاک، فرەخاس 2 ناسک، باریک *n* وردەی کانگا یان لێکردن (ئارد) ۞ *adj* 1 خوب، زیبا 2 آفتابی 3 سرحال 4 ظریف 5 مناسب 6 ریز، نرم 7 نازک، نرم، لطیف، باریک 8 تیز 9 خالص، ناب، تصفیه‌شده 10 کافی 11 افتضاح 12 پرتکلف 13 رضایتبخش 14 تصفیه‌شده *adv* 1 خوب 2 ظریف، باریک *n* فاین

fine[2] /faɪn/ *noun*

1 (پێ‌بڕەو) conclusion ،end 2 جەریمە، زیانە، بژێرە؛ in fine: کورت و کرمانجی، بە کورتی، ئاخرسەر، ئاقیبەت ۞ جریمه

fine[3] /fiːn/ *noun*

جۆرێ براندی یەکجار باشی فەرەنسی، لە مەی دڵۆپێنراو ۞ فین

fine arts *noun, pl.*

هونەرە جوانەکان (وێنەکێشی، پەیکەرتاشی و هتد) ۞ هنرهای زیبا

fine-drawn *adjective*

(تەناف و...) باریک، ناسک، زراف ۞ باریک

Fine Gael /ˌfiːnə ˈgeɪl/ *noun*

دوو پارتی سەرەکی کۆنەپارێزی کۆماری ئیرلەند ۞ فین گیل

fine-grained *adjective*

دەنک‌ورد، دان‌ورد ۞ دانەریز، ریزدانه

finely /ˈfaɪnli/ *adverb*

1 ناسک، ورد 2 زۆر، بە هەرەباشی ۞ 1 ظریف 2 خیلی، به طور عالی

fineness /ˈfaɪnnəs/ *noun*

باریکی، ناسکی، وردی، جوانی ۞ ظرافت، دقت، زیبایی

the fine print = the small print

finery[1] /ˈfaɪnəri/ *noun, pl.* fineries

خشڵ‌وزیو، خشڵ‌وزەنبەر، زێڕوزیو، جل‌وبەرگ و جەواهیرات: *The mayor was dressed in all his finery* ۞ زر و زیور، تجملات

finery[2] /ˈfaɪnəri/ *noun, pl.* fineries

کارخانەی پاڵاوتن یا پوختەکردنی کانزاکان ۞ کارخانەی تصفیەی فلزات

fine herbes /fiːnz ˈɛːb/ *noun, pl.*

گژوگیای تێکەڵکراو یان لێکدراو کە لە چێشت‌لێنان یا ئاشپەزیدا بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە بە واتای fine herbs) ۞ فاین هربز

fine-spun *adjective*, also finespun

1 وردچن، ئاوەڕیس، باریک‌ڕیس، نەرم و خۆش 2 ناکرداری، خەیاڵی ۞ 1 ریزبافت 2 غیرعملی

finesse /fɪˈnes/ *noun*

1 وردی، وردەکاری، وردبوونەوە، ناسک‌کاری، شارەزایی 2 باشی، خاسی 3 زیرەکی ۞ 1 دقت، مهارت 2 خوبی 3 زرنگی

fine structural *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە پێکهاتەی وردەوە هەیە، وردەپێکهاتەیی، وردەدارشتەیی، وردەسازەیی ۞ وابسته به ساختار ریز

fine structure *noun*

پێکهاتەی ورد، وردەپێکهاتە، وردەدارشتە، وردەسازە: وردەکاری پێکهاتنی خانەکان کە بە بەدەر لە توانایی دیتنی وردبین یان مایکرۆسکۆپی رووناکی‌یە و تەنیا بە وردبینی ئێلێکترۆنی دەبینرێ ۞ ساختار ریز

fine-tooth comb *noun*, go over something with a fine-tooth comv

1 شانەی (ددانە)ورد 2 تاقی‌کردنەوە شتێ بە وردی و سەرنجەوە، لە شتێ زۆر وردبوونەوە ۞ 1 شانەی دندانەریز 2 امتحان چیزی به طور دقیق

fine-tuning *noun*

میزان‌کردنی بە وردی (تەلەفزیۆن و رادیۆ) ۞

تنظیم

finfoot /'fɪnfʊt/ *noun, pl.* finfoots
جـــۆرێ باڵـــندەی ئـــاوی grebe ئاســـای دەنووکدرێژ [خێزان Heliornithidae: سێ جۆرن] ۞ نوعی پرنده

finger /'fɪŋgə(r)/ *noun*
1 قامک، تلی، پەنجە، کلک، پیلک: *Hold the material between finger and thumb* 2 قامکی دەسکێش یان لەپک 3 قامکێ (بە باری پانایی، بۆ ئەندازەی خواردنەوەی ئەلکوولی یان لیکـــوری) 4 (زەوی، نـــان وهتـــد) تیکـــە ۞ 1 انگشت 2 انگشت دستکش 3 بند انگشت 4 برش

finger alphabet *noun*
ئاوێتی قامکی، ئەلفوبێی پەنجەیی ۞ الفبای انگشتی

fingerboard /'fɪŋgəbɔːd, US 'fɪŋgərbɔːrd/ *noun*
دەسک، پەنجەگرە، تەختەقامک، قامکگیر، پەنجەگیر، جێقامک (ب.ت. گیتار، ڤیۆلۆن و هتد) ۞ رودسته

finger bowl *noun*
قامکشۆری، دەسشۆری، تاس، کاسە (بۆ دەس تیا شواردن، لە نێوان نانخواردنا) ۞ کاسه

-fingered *adjective*
(لـە لێکـدانا) ـــقامکـە، ـــقامـک، ـــپـەنجـە، ـەنگوست: *long-fingered* ۞ ـانگشتی، ـانگشت

finger food *noun*
چێشتی بە قامک خواردن ۞ فینگر فود

finger hole *noun*
کونە قامک، جێقامک، کون (لە ئامێری فوویی‌دا) ۞ جای انگشت

fingering[1] /'fɪŋgərɪŋ/ *noun*
پەنجەژەنی، قامکدانان، پەنجەلێدان، پەنجەدانان ۞ انگشت‌گذاری

fingering[2] /'fɪŋgərɪŋ/ *noun*
جۆرێ خوری باش بۆ چنین بە دەست ۞ فینگرینگ

fingermark /'fɪŋgəmɑːk, US 'fɪŋgərmɑːrk/ *noun*
جـێپەنجـە، شـوێنپەنجـە، شـوێنی قامـک، جێقامک ۞ جای انگشت

fingernail /'fɪŋgəneɪl, US -gərn-/ *noun*
نینوک، نینوخ، نینۆخ ۞ ناخن

finger painting *noun*
قامککێشی، بەقامککێشانەوە، وێنەکێشی بە دەس یان قامک (بەجێی بەکارهێنانی پێنووس و شتی تر) ۞ نقاشی با انگشتان

fingerplate /'fɪŋgəpleɪt/ *noun*
رووتەختی دەسکی درگا، بەردەسکەی درگا، پلەیتی دەسکی درگا (بۆ ئەوەی کە جێ قامکی پێوە دیار نەبێ) ۞ فینگرپلیت

fingerpost /'fɪŋgəpəʊst/ *noun*
تیری نیشاندان، تیرکی رێنوێنی(کردن) ۞ فلش

راهنما

fingerprinting /'fɪŋgəprɪntɪŋ, US -gərp-/ *noun*
پەنجەگرتن، جـێقامـک دیـاریکردن، جـێپەنجەهەڵـگرتنەوە (بـۆ ناسـینەوەی تاوانکاران) ۞ انگشت‌نگاری

fingerprint /'fɪŋgəprɪnt, US -gərp-/ *noun*
شوێنپەنجە، جێپەنجە، جێقامک، تەپل: *to take a suspect's fingerprints* ۞ اثر انگشت

finger-spelling *noun*
سپێلینگ بە قامک ۞ هجی کردن با انگشت

fingerstall /'fɪŋgəstɔːl/ *noun*
قامکپارێز، قامکەوانە، قامکەپۆش (بۆ قامکی بریندار) ۞ انگشتی

fingertip /'fɪŋgətɪp, US -gərt-/ *noun*
نووکی یا سەری قامک، پۆرتک، سەری پەنجە ۞ سر انگشت

finial /'fɪniəl/ *noun*
1 گومەز، قوبە 2 کەمەرە، سەرمنارە ۞ 1 قبه 2 گل‌دسته، سرمناره

finical /'fɪnɪk(ə)l/ *adjective*, also finicky
1 درەنگ‌رازی، بەبەهانە، بەئیراد 2 سەخت، دژوار، پرئەرک، پرزەحمەت (*adv* finically; *n* finicalness) ۞ 1 مشکل‌پسند 2 مشکل

finicality /fɪnɪ'kælɪtɪ/ *noun*
درەنگ رازیبوون، بەئیرادبوون ۞ مشکل‌پسندی

finicky /'fɪnɪki/ = finical

fining /'faɪnɪŋ/ *noun*
پالاوتن، پوختەکردن، پوختاندن ۞ تصفیه

finis /'fiːnɪs, 'fɪnɪs, 'fʌɪnɪs/ *noun*
دوماهی، کۆتایی، دوایی (لە کۆتایی کتێب یا فیلم، لە لاتینەوە) ۞ پایان

finish /'fɪnɪʃ/ *noun*
1 دوابەش، بەشی دوایی، دوایی، کۆتایی: *a dramatic finish to the race* 2 تەواوێتی 3 قۆناخی کۆتایی: *a gloss/matt finish* ۞ 1 بخش آخر، خاتمه 2 کمال 3 مرحله‌ی آخر

finished /'fɪnɪʃt/ *adjective*
تەواو، تەواوبوو، خ(ە)لاس‌کراو، کۆتایی‌پێهاتوو، جێبەجێکراو: *I won't be finished for another hour* ◊ *the finished product/article* ۞ تمام، تمام‌شده

finisher /'fɪnɪʃə(r)/ *noun*
1 تەواوکەر، کۆتایی‌پێهێن 2 بە هێڵی کۆتایی گەیشتوو: *The first six finishers go into the final* ۞ 1 اتمام‌کننده 2 به خط پایان‌رسیده

finishing line *noun*, US finish line
هێڵی کۆتایی، دواهێڵ ۞ خط پایان

finishin school *noun*
خوێندنگای پێگەیێنەر (فێرکردنی رێ‌وشوێنی کۆمەڵ(گا)) ۞ مدرسه‌ی معرفت‌آموزی

finishing touches *noun, pl.*
وردەکاری کۆتایی، دواوردەکاری، دوادەسکاری، دەسکاری ئاخر ◌ پرداخت نهایی
finite /'faınaıt/ *adjective*
1 سنووردار، دوادار، بەرتەسک، دیاریکراو، رادەمەند: ◊ *a finite number of possibilities* ◊ *finite* ◊ *The world's resources are finite* 2 *the finite velocity of light* ◊ *beings* (ریزمان) گەردانکراو، لەگەردانهاتوو (*finitely adv*) ◌ 1 متناهی، کرانمند، محدود 2 صرف‌شده
finiteness /'faınaıtnəs/ *noun*
سنووورداری، دواداری، بەرتەسکی، بەرتەنگی، دیاریکراوی، لەدوایی‌هاتوویی، رادەمەندی ◌ کرانمندی، محدودیت
finite verb *noun*
کاری لەگەردانهاتوو، کاری گونجاو ◌ فعل صرف‌شدنی
finito /fı'ni:təʊ/ = finished
finitude /'fmıtju:d/ *noun*
سنووورداری، دواداری، بەرتەسکی، بەرتەنگی، دیاریکراوی، لەدوایی‌هاتوویی، رادەمەندی ◌ کرانمندی، محدودیت، پایان‌پذیری
fink /fıŋk/ *noun*
1 سیخور 2 کەسێکی خوێڕی، مرۆی خوێڕی یان سووک ◌ 1 خبرچین 2 آدم پست
Finn /fın/ *noun*
خەڵکی فینلەند، فینلەندی ◌ اهل فنلاند
finnan /'fınən/ *noun*, also finnan haddock
فینان (= جۆرێ هەداک haddocی بۆدراو یان برژاو) ◌ فینان
Finnic /fınık/ *adjective*
1 ئاماژە یان سەربە کۆمەڵە زمانێکی Finno-Ugric کە فینلەندی و ئێستۆنیایی لەخۆدەگرێ 2 سەربە کۆمەڵی لە گەلان کە فینلەندی‌یەکان دەگرێتەوە ◌ 1 فینیک 2 وابسته به زبان فینلند
Finnish /fınıʃ/ *adjective, noun*
adj فینلەندی، فینلەندی، سەربە فینلاند *n* زمانی (فین-ئۆگرایی) فینلەندی‌یەکان ◌ *adj* وابسته به فنلاند *n* زبان فنلاندی
Finno-Ugric /ˌfınəʊ'u:gnk, -'ju:grık/ *adjective, noun,* also Finno-Ugrian /-'u:grıən, -'ju:grıən/
adj سەربە کۆمەڵی زمانانی فین-ئۆگرایی *n* کۆمەڵێکی مەزنی زمانانی ئۆرالی، کە فینلەندی، هەنگاریایی و چەندین زمانی ئاسیای ناوەندی لەخۆدەگرێ ◌ فین‌اوگرایی
finny /'fını/ *adjective* (finner, finniest)
(ویژەیی، بە شۆخی) شێوەماسی، ماسی‌ئاسا، پەرەکەدار، پەرەدار، خاوەن‌پەرە، باڵدار ◌ ماهی‌مانند، دارای پره یا باله
fino /'fi:nəʊ/ *noun, pl.* fonos
جۆرێ شێری تاڵی رەنگ‌رۆشن ◌ فینو
fiord = fjord
fipple /'fıp(ə)l/ *noun*
سەری recorder یا ئامێرێکی بایی وا کە هەوو دەکرێ بە نێویا ◌ نی‌انبان
fipple flute *noun*
مەشکە(نایە)، هەمبانە ◌ نی‌انبان
fir /fɜ:(r)/ *noun*
درەخت یان داری سنەوبەر، داروو‌ک، جۆرێکی هەمیشەسەوزی گەڵادەرزی یان [توخم *Abies*: زۆر جۆرن] ◌ درخت یا چوب صنوبر
fir-cone /fɜ: kəʊn/ *noun*, also fir cone
میوە یان بەری سنەوبەر ◌ میوه‌ی صنوبر
fire /'faıə(r)/ *noun*
1 ئاگر، ئاور 2 ئاورگرتن، سووتان، سووتمان، ئاوری ماڵوێرانکەر، گرتن، ئاورتێ‌بەربوون 3 (سەربازی) خستن، تەقاندن 4 کووورە 5 تین‌وگوڕ، داگیرسان، بەبەرۆشی، خرۆش، تامەزرۆیی 6 رەخنەی توند (*fireless adj*؛ *firer n*؛ بنەڕەتێکی ئەڵمانی رۆژاوای هەیە) ◌ 1 آتش 2 آتش‌سوزی 3 شلیک 4 بخاری 5 حرارت، اشتیاق 6 انتقاد شدید
fire alarm *noun*
لوورە (ی ئاگرگرتن) ◌ آژیر
fire ant *noun*
مێرووله‌ئاورە، چزووەکەی بەژانە، هی گەرمێنانی ئەمریکا [*Solenopsis invicta* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی مورچه
firearm /'faıərɑ:m, US -ɑ:rm/ *noun*
چەک، چەکی گەرم، چەکی ئاگرین ◌ اسلحه
fire-back *noun*
1 دیوارەی دواوەی کووورە 2 (هەروەها fireback pheasant) جۆرێکی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا بە پاشەڵی مەیلەوسوورەوە [توخم *Lophura*: سێ جۆرن] ◌ 1 جدار عقبی بخاری 2 نوعی قرقاول
fireball /'faıəbɔ:l, US 'faıərb-/ *noun*
1 بەردی ئاسمانی (گەورە و بەشەوق): *the primordial fireball associated with the beginning of the universe — Scientific American* 2 ئاگرەتۆپ، گۆی ئاورین 3 ناوەندی تەقینەوەی (چەکی) ناوکی 4 مرۆی زۆربەگوڕ، بەکار، ئاتەش‌پارە ◌ 1 شهاب 2 گوی آتش 3 هسته‌ی آتش 4 آدم بسیار پرانرژی
firebase *noun*
(سەربازی) بنکەی ئاگر ◌ پایگاه آتش
firebird *noun*
(باڵندەناسی) هەنجیرخورە ◌ پری شاهرخ
firebomb /'faıəbɒm, US 'faıərbɑ:m/ *noun*
بۆمبی ئاگرین ◌ بمب آتش‌زا

firebox /'faɪəbɒks/ *noun*
ئاتەش‌خانە، ئاگردان، کوورە، کوانوو ۞ آتش‌دان
firebrand /'faɪəbrænd, US 'faɪərb-/ *noun*
1 لەتێکی داری سووتاو، گرتوو، سەرەبزووت، چلۆسک، بسووت 2 کەسێکی ئاژاوەگێر، خوەمەشێوێنکە، گێرەشێوێن ۞ agitator ۞ 1 گیرانە 2 آدم فتنەانگیز، اخلال‌گر، آشوب‌گر
firebreak /'faɪəbreɪk, US 'faɪərb-/ *noun*
باریکایی یان بەربەستی ئاگربر، ئاگرکوژێن، کەرتی ئاگرکوژاندنەوە (دارستان) ۞ نوار آتش‌شکن
firebrick /'faɪəbrɪk, US 'faɪər-/ *noun*
خشتی ئاگرین، ئاجوری ئاورین ۞ آجر نسوز
fire brigade /'faɪə brɪgeɪd/ *noun*, also fire company
دەستەی ئاگرکوژێنەوە ۞ گروه آتش‌نشانی
firebug /'faɪəbʌg, US 'faɪər-/ *noun*
ئاگردەر، سووتێنەر، داگرتێبەردەر (بە ئەنقەست) ۞ آتش‌افروز
fireclay /'faɪəcleɪ/ *noun*
گلەسوورە، قوڕی خشتی ئاورین ۞ خاک نسوز
fire company *noun*
1 دەستەی ئاگرکوژێنەوە 2 کۆمپانی ئاگر (بۆ (کردنی) بیمە کاتی زیان و زەرەر لە ئەنجامی ئاگر دەکەوێتەوە) ۞ فایر کمپانی
fire control *noun*
1 ئامادەکاری و پلان‌ڕێژی تەقاندنەوە بۆ سەر ئامانج 2 مەهار(کردنی)ی ئاگرتێبەربوون یان سووتان، مەهار یان کۆنترۆلی ئاورکەوتنەوە ۞ 1 تدارک و برنامه‌ریزی تیراندازی به سوی هدفی 2 کنترل حریق
fire coral *noun*
شیلانی ئاور، جۆری hydrozoan شیلانی، خاوەنی nematocyst کە جزووەکەی بەژانە و دەگزێتەوە [توخم *Millepora*] ۞ فایر کورال
firecracker /'faɪəkrækə(r), US 'faɪərk-/ *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکای باکووری) توقتوقە: *to let/set off firecrackers* ۞ ترقه
firecrest *noun*
(بالندەناسی) بۆبەئاورە؟ [*Regulus ignicapillus*] ۞ نوعی پرنده
-fired *adjective*
(لە لێکدانا) بە... ئەسووتێ، ی، سووت: *gas-fired central heating* ۞ ـسوز
firedamp /'faɪədæmp/ *noun*
گازی زۆنگاو، کانەگاز، میتان ۞ متان
fire department *noun*, fire bridge or fire service
دەستەی ئاگرکوژێنەوە ۞ گروه آتش‌نشانی
fire drill *noun*
مەشقی خۆدەربازکردن لە ئاور ۞ تمرین فرار از حریق
firedog /'faɪədɒg/ *noun*
سێپاچکەی بەر ئاگردان یان کوورە، سێپایەی کوورە ۞ آندریون
fire door *noun*
درگای ئاور(بەند)، بۆ بەرگیری لە بلاوبوونەوەی ئاور ۞ فایر ڈر
firedrake *noun*
(لە میتۆلۆژی ئەڵمانی‌دا) هەژدیهای ئاگرخۆر ۞ اژدهای آتش‌خوار
fire-eater /'faɪə i:tə(r)/ *noun*
1 ئاگرخۆر (چاوبەست) 2 کەسێکی جینگزی، شەڕانی (fire-eating *adj, n*) ۞ 1 آتش‌خوار 2 آدم دعوایی
fire engine /'faɪə ənsʒɪn/ *noun*, also fire truck
ماشێنی ئاگرکوژێنەوە ۞ ماشین آتش‌نشانی
fire escape /'faɪə ɪskeɪp/ *noun*
پلیکان یان نەردیوانی دەرچوون، پەیژەی هەلاتن ۞ پلکان یا نردبان فرار
fire extinguisher *noun*, also extinguisher
ئاگرکوژێنە، کەپسوولی ئاگرکوژاندنەوە ۞ کپسول آتش‌نشانی
firefight /'faɪəfaɪt, US 'faɪərf-/ *noun*
شەڕەئاگر، شەڕەگوللە، گۆڕینەوەی ئاگر ۞ مبادله‌ی آتش
firefighter /'faɪəfaɪtə(r), US 'faɪərf-/ *noun*
ئاگرکوژێنەوە، فەرمانبەری ئاگرکوژاندنەوە ۞ آتش‌نشان
fire fighting *noun*
ئاگرکوژاندنەوە ۞ آتش‌نشانی
firefly /'faɪəflaɪ, US 'faɪərf-/ *noun, pl.* fireflies, also lightning bug
گولەئەستێرە، گی ئاسارە، ئەستێرۆک [*Luciola lusitanica* (ئەورووپا) و جۆرەکانی تر] ۞ سوسک شب‌تاب
fireguard /'faɪəgɑ:d, US 'faɪərgɑ:rd/ *noun*
1 تۆڕی پاراستن، ئاگرپارێز، پەردەئاگر، پەردەکوورە (کوورەی دیواری) 2 باریکایی یان بەربەستی ئاگربڕی دارستان ۞ 1 حفاظ 2 نوار آتش‌شکن در جنگل
fire hose *noun*
شیلانکی ئاگرکوژاندنەوە ۞ شیلنگ آتش‌نشانی
firehouse /'faɪəhaʊs, US 'faɪərh-/ *noun, pl.* firehouses
وێستگەی ئاگرکوژاندنەوە لە شاری چکۆلەدا، fire station ۞ ایستگاه آتش‌نشانی در شهر کوچک
fire hydrant *noun*

شیرەی ئاگر کوژاندنەوە ◌ فلکەی آب آتش‌نشانی
fire iron *noun*
مەقاشی کوورەی دیواری ◌ فایرایرون
firelight /'faɪəlaɪt, US 'faɪərl-/ *noun*
رووناکی ئاگر، رۆشنایی ئاگر، شەوقی ئاور ◌ نور آتش
firelighter /'faɪəlaɪtə(r), US 'faɪərl-/ *noun*, also firestarter
داگیرسێنە، پێهەڵکەرە ◌ گیرانە
fire line /'faɪə laɪn/ *noun*
هێڵی ئاگر (لە تەنینەوە) ◌ خط آتش
firelock /'faɪəlɒk/ *noun*
(مێژوویی) تفەنگی پلیتەیی ◌ تفنگ فتیله‌ای
fireman /'faɪəmən, US 'faɪərmən/ *noun*, *pl.* firemen
1 ئەندامی دەستەی ئاگرکوژاندنەوە 2 توونچی، نێڵدەر ◌ 1 عضو گروە آتش‌نشانی 2 تون‌تاب
fire opal = girasol 2
fireplace /'faɪəpleɪs, US 'faɪərp-/ *noun*
کوورەی دیواری، ئاگردان، کوانوو، کوانگ، کۆماج، کولێن ◌ شومینە
fire-plug *noun*
شیرەی ئاگرکوژاندنەوە ◌ فلکەی آتش‌نشانی
firepower /'faɪəpaʊə(r), US 'faɪərp-/ *noun*
1 هێز یان توانایی ئاگرباراندن، هێزی وێرانکردن، هێزی ئاگر، هێزی تیرخستن 2 دەسەلات، هێز، دەس‌ڕۆیشتوویی: *The company has enormous financial firepower* ◌ 1 قدرت آتش 2 نفوذ
fire point *noun*
خاڵی سووتان، خاڵی ئاورگرتن، خاڵی گڕیان ◌ نقطەی اشتعال
fire practice = fire drill
fireproof /'faɪəpru:f, US 'faɪərp-/ *noun*
نەسووتاو، ئاورنەگر، دژەئاگر ◌ نسوز
fire-raiser *noun*
ئاورتێبەردەر، سووتێنەر، ئاگرتێخەر ◌ ایجادگر حریق
fire-raising *noun*
ئاورتێبەردان، ئاگرنانەوە، سووتاندن ◌ ایجاد حریق
fire salamander *noun*
جۆرێ salamander شەوگەڕی کلک‌کورتی پێست‌ڕەش، بە خاڵ و پنکەی زەرد و پرتەقاڵی [*Salamandra salamandra*] ◌ نوعی سمندر
fire sale *noun*
هەرزان‌فرۆشی‌کردنی کەل‌وپەلی سووتاو ◌ حراج اجناس آسیب‌دیدە
firescreen = fireguard
fire service *noun*
ئاگرکوژاندنەوە ◌ آتش‌نشانی
fireship /'faɪəʃɪp/ *noun*
کەشتی ئاورتێبەردەر ◌ حراقە
fireside /'faɪəsaɪd, US 'faɪərs-/ *noun*
گوێ‌ئاگردان، لای کوورە، پاڵ کوورە، تەنیشت کوورە ◌ کنار بخاری
fireside chat *noun*
قسەی بەرکوورە یا بەرئاگردان ◌ گپ خودمانی
fire starter = firelighter
fire station *noun*
وێستگە یان بنکەی ئاگرکوژاندنەوە ◌ ایستگاه یا پایگاه آتش‌نشانی
fire-stone /'faɪə stəʊn/ *noun*
بەردەچەرخ، بەردەچەخماخ ◌ سنگ چخماق
firestorm /'faɪəstɔ:m, US 'faɪərstɔ:rm/ *noun*
ڕەشەبای لە ئەنجامی ئاورگرتن ◌ توفان آتش
firethorn = pyracantha
fire tower *noun*
کەلووی ئاگرەوانی، کەلوو یا بڕجی چاودێری ئاورگرتن ◌ برج مراقبت حریق
firetrap /'faɪətræp/ *noun*
(وەک خانووبەرەیێ) سووتان‌لەسەر، لەبەر مەترسی ئاورگرتن یان سووتان، داوی سووتان ◌ در خطر آتش‌سوزی
firewalker *noun*
ئاوڕڕەو، ئاگربەزێن، بەنێو ئاوردا ڕۆیشتوو، لەئاورتێپەڕ (firewalking *n*: ئاوڕڕەوی، ئاگربەزێنی، بەنێو ئاوردا ڕۆیشتن، لەئاگرتێپەڕین (ئایینی)) ◌ عبورکنندە از آتش
firewall /'faɪəwɔ:l, US 'faɪərw-/ *noun*
1 دیواری ئاگر(گرتن)، ئاگرەدیوار، دیواری ئاگربەند 2 دیواری ئاگرین، ئاورەدیوار، ئاگرەدیوار: بەشێ لە دەزگای یان تۆڕ network کە وا داڕێژراوە ڕێگە نادا بە خەڵک دەستیان بە کامپیوتێرێکی یەکێکی تر ڕابگا (ئەو کاتەی بە ئینتێرنێت بەستراوەتەوە) ◌ 1 دیوار 2 فایروال
fire warden *noun*
بەرپرسی ئاورگرتن (بۆ بەرگرتنی) ◌ مسؤل آتش
firewatcher *noun*
چاودێری ئاورگرتن (بۆمباران و لە درێژایی شەڕدا) ◌ مراقب حریق
firewatching *noun*
چاودێریی ئاورگرتن ◌ مراقبت حریق
firewater /'faɪəwɔ:tə(r), US 'faɪər-/ *noun*
(نافەرمی) ئاوراو، ئاوی ئاگرین ◌ آب آتشین
fireweed *noun*
گیائاگرە: جۆرێ گیا کە لە سووتاییدا زوو قوت دەبێتەوە، ب.ن. rosebay willowherb ◌ نوعی گیاه
firewood /'faɪəwʊd, US 'faɪərwʊd/ *noun*

ئاوردوو، ئێزنگ، هێزم، قەلاشکەری، ئەنجینە، هەزگەڵ، هەزگ‌وبزاڵ: *to collect/chop firewood* ◌ هیزم

firework /ˈfaɪəwɜːk, US ˈfaɪərwɜːrk/ *noun*
تۆق‌تۆقێن، ئاگرەخۆشە، گرمەمەشقەلان، گرگران، دەمەرقاچان، ماتاو، ئایرەکڵێ ◌ آتش‌بازی

fireworks /ˈfaɪəwɜːks, US ˈfaɪərwɜːrk/ *noun*
1 تۆق‌تۆقێن، ئاگرەخۆشە، ئاگربازی، ئایرەکڵێ، گرمەمەشقەلان، دەمەرقاچان 2 مشت‌ومڕ، جەنجالی ◌ 1 آتش‌بازی 2 مشاجره

fire-worship /ˈfaɪə wɜːʃɪp/ *noun*
ئاورپەرستی، ئاگرپەرستی ◌ آتش‌پرستی

fire-worshipper /ˈfaɪə wɜːʃɪpə(r)/ *noun*
ئاورپەرست، ئاگرپەرستی ◌ آتش‌پرست

firing /ˈfaɪərɪŋ/ *noun*
1 تەقاندن، تەقاندنەوە، گوللەخستن، تیرخستن: *There was continuous firing throughout the night* 2 کڵ، لە کڵنان، سوورکردنەوە 3 ناچارکردن بۆ بەجێهێشتنی کار: *teachers protesting against the firing of a colleague* ◌ 1 شلیک 2 پختن در کوره 3 فایرینگ

firing-iron /ˈfaɪərɪŋ aɪən/ *noun*
داخی ئاسن ◌ داغ آهن

firing-line /ˈfaɪərɪŋ laɪn/ *noun*
1 هێڵی ئاگر، هێڵی پێشەوەی بەرە (ی شەڕ): *attempts to prevent civilians from being in the firing line* 2 بارودۆخ یان ڕەوشێ کە کەسێ ئامانج و بابەتی ڕەخنەگری یان تانە و سەرکۆنەیە: *The employment secretary found himself in the firing line over recent job cuts* ◌ 1 خط آتش 2 در معرض انتقاد یا سرزنش قرار داشتن

filing party = filing squad

filing squad *noun*
دەستەی تیرەبارانکردن ◌ جوخەی آتش یا اعدام

firm[1] /fɜːm, US fɜːrm/ *adjective* (firmer, firmest), *adverb*
adj 1 پتەو، تۆکمە، قایم (نە زۆر و نە کەم)، جێگیر، بەهێز، سەخت، نەلەق، پێ‌بەجێ، سەقامگیر، چەقیو، ڕەق، توند، ڕۆنەچوو، دانەدەر 2 بەرشت، شێلگر، (لەسەر)سوور، بڕا، پتەو، بەبڕیار 3 یەکلایی‌کەرەوە، لێبڕاوانە 4 بەوەفا، بەئەمەگ، یەکلایی 5 پتەو، بەبیروباوەڕ، تۆکمە 6 لێ‌ڕابینراو، باوەڕپێکراو، بەڵگەنامەیی، جێ‌متمانە 7 تەواو، ڕەبەق 8 سەقامگیر، جێگیر (بارە، دراو و هتد) *adv* پتەو، تۆکمە، یەکلایی‌کەرەوانە، لێبڕاوانە ◌ *adj* 1 محکم، سفت، ناجنبان 2 جدی، مصمم 3 قطعی، قاطعانه 4 ثابت‌قدم 5 استوار، راسخ 6 موثق 7 تمام 8 ثابت *adv* محکم، قاطعانه

firm[2] /fɜːm, US fɜːrm/ *noun*
1 کۆمپانی، دەزگای کارداری یان بازرگانی 2 کۆمەڵی پزشکانی نەخۆشخانە ◌ 1 شرکت 2 تیم پزشکان بیمارستان

firmament /ˈfɜːməmənt, US ˈfɜːrm-/ *noun*
1 (ویژەیی) فەلەک، چەرخی فەلەک یا گەردوون، تاق یا گومەی ئاسمان، ئاسمان، گەردوون 2 پانتایی، بوار، مەڵبەند: *the international fashion firmament* 3 (بێ‌باو) basis = ◌ 1 گنبد مینا، آسمان 2 حوزه، گستره

firmamental /ˌfɜːməˈmentl, US ˌfɜːrˈm-/ *adjective*
ئاسمانی ◌ وابسته به آسمان

firman /ˈfɜːmən, fɜːˈmɑːn/ *noun*, also farman
فەرمان، دەستوور، فەرروار (بنەڕەت: لە "سانسکریتی" *pramāṇa*، بە واتای "ئەندازە، ستاندارد یان دەسەڵاتی ڕاست") ◌ فرمان

firmly /ˈfɜːmli, US ˈfɜːrm-/ *adverb*
پتەوانە، قایم، شێلگیرانە، لێبڕاوانە: *'I can manage,' she said firmly* ◌ به طور محکم، قاطعانه

firmness *noun*
1 ڕەقی، پتەوی، توندی، سەختی 2 تۆکمەیی، جێگیری، سەقامگیری، لێبڕاوی، بڕایی، شێلگیری ◌ 1 سفتی 2 استحکام، ثبات، قاطعیت

firmware /ˈfɜːmweə(r), US ˈfɜːrmwer/ *noun*
نەرمەواڵە یان نەرمویری جێگیر، فێرموێر، فێرموار (کۆمەڵە دەستوورێکی کارە بۆ کامپیوتێر کە لەسەر تەڵەزمە هەڵدەگیرێتەوە تا ئەوەی کە بە بەرنامە بێ) ◌ لخت‌افزار

first /fɜːst, US fɜːrst/ *ordinal number, adjective, adverb, pronoun, noun*
1 یەکەمین، هەوەڵین، سەرەتاترین، دەسپێک، یەکەم، هەوەڵ 2 لەپێشەوە، پێش‌تر، لە سەرەتادا 3 یەکەمین جار، بۆ هەوەڵین یان یەکەمین جار 4 پێش، بەری، لەوەپێش، لەپێش‌هەمووان، بەر لە گشت، بەر لە هەرشتێ 5 سەرەتا، دەسپێک، بەرایی، پێشەنگ، سەرکێش، سەرجەلە 6 (گێر) یەک 7 یەکەم کەس 8 پلەی یەک، نمرەی یەک (بریتانیا) ◌ 1 اولین، نخستین، اولیه، اول 2 مقدم، نخست این که 3 نخستین بار، برای اولین بار 4 بل، قبل از همه 5 آغاز، پیشتاز 6 یک (دنده) 7 نخستین نفر 8 رتبه‌ی اول (بریتانیا)

first aid *noun*
فریاکەوتنی سەرەتایی ◌ کمک‌های اولیه یا مقدماتی

first aider *noun*
فریاکەوتووی سەرەتایی ◌ کمک‌کننده‌ی اولیه

first balcony = dress circle

first base *noun*

یەکەم بەیس (لە یاری بەیسبۆڵدا) ◌ فرست بیس
firstborn /ˈfɜːstbɔːn, US ˈfɜːrstbɔːrn/ *noun, adjective*
(منال) گەورە، نۆبەرە، نخری، نۆزگە، نۆلەم، یەکەممنال، هەوەڵبوو: *their firstborn son* ◌ نخستزاده، ارشد

first cause *noun*
هۆی یەکەم ◌ علت‌العلل، علت نخست

first class *noun, adverb*
n 1 پلەی یەک، نمرەی یەکەم، نمرە یان پلەیەکی زۆرباش 2 باشترین یان گرانترین کورسی (فرۆکە، شەمەندەفەر و هتد) 3 پۆستی خێرا (بریتانیا) *adv* بە باشترین یان گرانترین کورسی (فرۆکە، شەمەندەفەر و هتد)، بە پۆستی خێرا ◌ *n* 1 مقام اول 2 درجه یک 3 پست سریع *adv* با درجه یک، با پست سریع

first-class *adjective*
هەرەباش، دەرەجەیەک، زۆرچاک ◌ عالی

first command *noun*
دەستووری سەرەتا، فەرمانی یەکەم ◌ امر اول

first cost = prime cost

first cousin *noun*
1 (ج کچ یان کور) ئامۆزا 2 خاڵۆزا 3 پوورزا، میمکزا ◌ 1 عموزاده 2 دایی‌زاده 3 عمه‌زاده، خاله‌زاده

first creation *noun*
ئافراندنی سەرەتا، یەکەم دروسکردن یان ئافراندن ◌ خلقت اول

first degree *adjective*
سووک، هەڵکڕووزان (سووتان، کوشتنکاری) ◌ خفیف

first edition *noun*
یەکەم چاپ، چاپی یەکەم ◌ چاپ اول

first-ever *adjective*
1 یەکەمین، هەوەڵین 2 بێ‌پێشینە: *his first-ever visit to London* ◌ 1 نخستین 2 بی‌سابقه

first familiy *noun*
یەکەم خێزان، خێزانی یەکەم (خێزانی سەرۆککۆماری ئەمریکا) ◌ خانواده‌ی نخست

first finger *noun*
دۆشاوەژە، قامکی نیشانە، پەنجەشارە ◌ انگشت سبابه

first floor *noun*
1 (لە بریتانیا) نهۆمی یەکەم یان سەرەوە 2 (لە ئەمریکا) نهۆمی ڕێکی عەرز ◌ 1 طبقه‌ی اول 2 طبقه‌ی همکف

first-fruits *noun, pl.*
1 بالاتە، نۆبەرە، تەروەندە، نوخشە، خیف، کەبار، تازەگەیشتوو 2 ئەنجامە سەرەتاییەکان، یەکەم ئاکامەکان ◌ 1 میوه‌ی نوبر 2 نتایج نخستین

first gear *noun*
گێر یان دەندە(ی) یەک (ماشین) ◌ دنده یک

first generation *noun*
یەکەم بەرە، نفشی سەرەتا، نەوەی هەوەڵ، وەچەی یەکەم ◌ نسل اول

first half *noun*
(وەرزش) نیوەی یەکەم، نیوەی هەوەڵ ◌ نیمه‌ی نخست

firsthand /fɜːsthænd/ *adjective, adverb*
adj مۆر، خۆتاقیکردوو، دەستی یەک، ڕاستەوخۆ، ڕەسەن *adv* لە دەستی یەکەوە، ڕاستەوخۆ (at first hand: ڕاستەوخۆ) ◌ *adj* دست اول، بلاواسطه *adv* از دست اول، بلاواسطه

firsthand information *noun*
زانیاری دەستی یەک یان ڕاستەوخۆ ◌ اطلاعات دست اول

first heaven *noun*
ئاسمانی یەکەم ◌ فلک اول

first lady *noun*
1 شاژن، ژنی سەرە، کەڵەژن (وەرزش، سەما یان پیشەیێ) 2 ژنی پێشەنگ ◌ 1 ملکه 2 زن پیشتاز

the First Lady *noun*
سەر(ۆک)ژن، خانمی یەکەم (ژنی سەرۆککۆمار یان هەرێمێک لە ستانداری ئەیالەتەکانی ئەمریکا) ◌ بانوی اول

first language *noun*
یەکەم زمان، زمانی دایکی، زمانی سەرەتا ◌ زبان اول یا مادری

first lieutenant *noun*
1 ئەفسەرێ لە ئەرتەش و هێزی دەریایی ئەمریکا خوارتر لە پلەی captain 2 ئەفسەرێ لە هێزی دەریایی بە پۆستی بەرپرسایەتی بەڕێوەبردنی کەشتیێ و هتد ◌ 1 ستوان یکم 2 ناوبان یکم

first light *noun*
شەبەق ◌ سحر، سپیده‌دم

firstling /fɜːstlɪŋ/ *noun*
(گیانەوەر یان بەرهەمی کشتوکاڵی) نۆبەرە ◌ فرستلینگ

firstly /ˈfɜːstli, US ˈfɜːrst-/ *adverb*
لە سەرەتا، یەکەمین، یەکەم ◌ در آغاز، نخست

first mate *noun*
ئەفسەرێ خوارتر لە پلەی captain لەسەر کەشتییەکی ئاسەربازی ◌ ناوبان یکم

first name *noun*
نێوی یەکەم، ناو، نێوی هەوەڵ ◌ اسم کوچک

first nature *noun*
یەکەم سروشت، خورسک یان سروشتی سەرەتا ◌ طبیعت اول

first night *noun*
شەوی کرانەوە یا یەکەم یا هەوەڵ (شانۆ،

کۆنسێرت و هتد): *I got tickets for the first night of 'Romeo and Juliet'* ◌ شب اول

first off *adverb*
لە سەرەتادا، یەکەمین ◌ اولاً

first offender *noun*
تاوانکاری یەکەمجار، تاوانکاری بێپێشینە، تازەتاوانکار، لەوەپێشنەکردوو ◌ مجرم بار اول، مجرم بدون سابقه

first officer = first mate

first-past-the-post *adjective*
(سیستمی هەڵبژاردن) کە لەودا تەنیا یەکەم کەس کە زۆرترین دەنگی بەدەس هێناوە، هەڵدەبژێردرێ ◌ نوعی سیستم انتخاباتی

first person *noun*
(ڕێزمان) یەکەم کەس ◌ اول شخص

first principles *noun. pl.*
بنەما سەرەتاییەکان ◌ اصول اولیه

first-rate /ˌfɜːst ˈreɪt/ *adjective, adverb*
هەرەباش، زۆرچاک، نمرەیەک، پلەی یەک: *The food here is absolutely -st-rate* ◌ عالی

first reading *noun*
خوێندنەوەی یەکەم ◌ قرائت اولیه

first refusal *noun*
مافی لەپێشتربوون ◌ حق تقدم

first school *noun*
(لە بریتانیا) خوێندنگای سەرەتایی، خوێندنگایێ بۆ منالانی تەمەن 5 تا 8 و 9 سالان ◌ دبستان، فرست سکول

first sergeant *noun*
(لە ئەرتەشی ئەمریکادا) بەرزترین پلەی نائەفسەریتی یەکەیێ ◌ استوار یکم

first strike *noun*
پارێز، هێرشی کتوپڕ (بەرلەوەی کە دوژمن دەس بکاتەوە، ب.ت. شەری ناوکی) ◌ حملەی غافلگیرانه

first-string *noun*
تیمێ کە یاریزانە سەرەکییەکانی تیایە ◌ مرکب از بازیکنان اصلی

first thing *noun*
بەیانی، هەوەڵی وەخت ◌ اول وقت

first-time *adjective*
جاری یەکەم، هەوەڵجار، یەکەمجار ◌ بار اول

first-time buyer *noun*
یەکەمجارکڕ، نۆکڕ، کڕیاری هەوەڵجار (خانوو یان دەستەخانوویێ) ◌ خریدار بار اول

first-timer *noun*
یەکەمجارکردوو ◌ انجامدهنده برای بار اول

the First War = the First World War

First World *noun*
وڵاتە پیشەسازە دەوڵەمەندەکانی جیهان، جیهانی یەکەم (وڵاتانی ڕۆژاوای ئەورووپا، ئەمریکا، ژاپۆن، ئەوسترالیا و نیوزیلەند) ◌ جهان اول

the First World War *noun*
شەڕی جیهانی یەکەم، جەنگی یەکەمی جیهانی ◌ جنگ جهانی اول

firth /fɜːθ, US fɜːrθ/ *noun,* also estuary
زمانەی دەریا، دەمی ڕووبار، ڕێژگەی ڕووبار ◌ مصب رودخانه

fir-tree *noun*
دار یان درەختی سنەوبەر ◌ درخت صنوبر

fisc /fɪsk/ *noun,* also fisk
(لە ڕۆمی کۆندا) خەزانە، خەزێنە ◌ خزانه

fiscal /ˈfɪskl/ *adjective*
1 دارایی، سەربە خەزێنەی حکومی یان میری، سەربە پارەی حکومی یان پارەی گشتی: *fiscal policies/reforms* 2 باجی ◌ 1 مالی 2 مالیاتی

fiscally /ˈfɪskli/ *adverb*
لەباری داراییەوە ◌ از نظر مالی

fiscal year = financial year

fish /fɪʃ/ *noun, pl.* same or fishes
1 ماسی، گۆشتی ماسی 2 مرۆ، بنیادەم ◌ 1 ماهی، گوشت ماهی 2 آدم

fish and chips *noun*
ماسی و پەتاتەی سوورەوەکراو (جۆرێ چێشت): *Three portions of fish and chips, please* ◌ ماهی و سیب‌زمینی سرخ کرده

fishbowl *noun*
جێماسی، شووشەماسی ◌ شیشەی ماهی

fishcake /ˈfɪʃkeɪk/ *noun,* also fish ball
کەیکی ماسی ◌ کیک ماهی

fish duck = merganser

fish eagle *noun*
هەڵۆی ماسیگرە یان ماسیخۆرە [*Haliaeetus vocifer* (ئەفریکا) و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی عقاب

fisher /ˈfɪʃə(r)/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) ماسیخۆرە، هێ دارستانەکانی ئەمریکای باکووری [*Martes pennanti*] 2 (کۆن) ماسیگر ◌ 1 صیاد 2 ماهی‌گیر

fisher(boat) /ˈfɪʃə(bəʊt)/ *noun*
قەفە یان گەمی ڕاوەماسی ◌ کَرَجی ماهی‌گیری

fisherfolk *noun, pl.*
(گەلی) ماسیگران، ماسیگیران، گەلی ڕاوچی ماسی ◌ ماهی‌گیران

fisheries *noun, sing.* fishery
ڕاوگەماسی ◌ شیلات

fisherman /ˈfɪʃəmən, US ˈfɪʃərmən/ *noun, pl.* fishermen
ماسیگر، ماسیگیر، ماسیەوان، تۆڕەوان ◌ ماهی‌گیر

fisherman bat = bulldog bat

fisherman's knot *noun*

گرێی ماسی‌گری یا ڕاوەماسی یان ماسی‌گیری ◌ گره ماهی‌گیری

fisherman's rib *noun*, also fisherman knit

جۆرێ چنینی ڕیزێی ئەستوور ◌ نوعی بافت

fishery /ˈfɪʃəri/ *noun*, *pl.* fisheries

1 ڕاوگەماسی (زۆرتر بە کۆ دێ)، جێگای ڕاوەماسی یان ماسی‌گیری 2 کارداری یان بازرگانی ڕاوەماسی، پیشەگەری یان ئینداستری ڕاوەماسی 3 مافی ڕاوەماسی 4 دەزگا یان دامەزراوەی ڕاوەماسی ◌ 1 (بیشتر در جمع) شیلات 2 صنعت صید ماهی 3 حق شیلات 4 مؤسسەی شیلات

Fishes *noun*

نەهەنگ (= دوازدەیەمین کەلوو لە زۆدیاک) ◌ حوت

fish-eye *noun*

1 هاوێنەی چاو(ە)ماسی 2 (لە ئەمریکا) ڕوانینی ناپاکانە یان بە گومانەوە ◌ 1 عدسی چشم‌ماهی 2 نگاه مظنون

fish-eye-lens /ˌfɪʃaɪ ˈlenz/ *noun*

هاوێنەی چاو(ە)ماسی ◌ عدسی چشم‌ماهی

fish farm /ˌfɪʃ fɑːm/ *noun*

شوێنی پەروەردە یان بەخێوکردنی ماسی، شوێنی ماسی‌ڕاگری ◌ محل پرورش ماهی

fish farming *noun*

ماسی‌ڕاگری، پەروەردە یا بەخێوکردنی ماسی، ماسی‌داری ◌ پرورش ماهی

fish finger *noun*

فیش‌فینگێر، بابۆڵەماسی ◌ ماهی لقمه

fishful *adjective*

پڕماسی ◌ پرماهی

fish-globe = fishbowl

fish glue = isinglass

fish hawk /ˌfɪʃ hɔːk/ = osprey

fish-hook /ˌfɪʃ hʊk/ *noun*

قەلانگ یان قولابی ڕاوەماسی، شەوک، قولابی ماسیگر ◌ قلاب ماهی‌گیری

fishing /ˈfɪʃɪŋ/ *noun*

ڕاوەماسی، ماسیگری، ماسی‌یەوانی (بۆ وەرزش یان کارداری): ◊ *They often go fishing* ◌ صید ماهی *deep-sea fishing*

fishing fly *noun*

مێشی ڕاوەماسی ◌ مگس ماهی‌گیری

fishing ground *noun*

شوێن یان ناوچەی ڕاوەماسی ◌ محل یا منطقەی ماهی‌گیری

fishing harbour *noun*

بەندەری ڕاوەماسی ◌ بندر ماهی‌گیری

fishing-line /ˈfɪʃɪŋ laɪn/ *noun*

بەت یان دەزووی ڕاوەماسی، پەتکی ڕاوەماسی ◌ نخ ماهی‌گیری

fishing-net /ˈfɪʃɪŋ net/ *noun*

تۆڕی ڕاوەماسی، لاگیرە ◌ تور ماهی‌گیری

fishing-pole = fhshing-rod

fishing-rod /ˈfɪʃɪŋ rɒd/ *noun*

داری ڕاوەماسی، خەمازە، شەوک، چوکلەقولاپ ◌ چوب ماهی‌گیری

fishing tackle *noun*

کەل‌وپەلی ڕاوەماسی، شت‌ومەکی ماسی‌گیری ◌ لوازم ماهی‌گیری

fish-kettle *noun*

دیزە یا قابلەمەی ماسی‌لێنان ◌ قابلمەی ماهی‌پزی

fish-knife *noun*

چەقۆ یا کاردی ماسی‌خۆری ◌ کارد ماهی‌خوری

fish ladder *noun*

پلیکانی ماسی ◌ پلکان ماهی

fish louse *noun*

کێچی ماسی (جۆرێ crustacean مشەخۆر، پێوەی دەنووسێ [زۆر جۆرن و لە پۆلەکانی Branchiura و Copepoda]) ◌ شپش ماهی

fish manure *noun*

پەیین(ـکـ)ی ماسی ◌ کود ماهی

fish market *noun*

بازاڕی ماسی‌فرۆشان ◌ بازار ماهی‌فروشان

fishmeal *noun*

گەردە یان ئاردەماسی ◌ پودر ماهی

fishmonger /ˈfɪʃmʌŋgə(r)/ *noun*

ماسی‌فرۆش ◌ ماهی‌فروش

fish-net /ˈfɪʃnet/ *noun*

1 خەراف، تۆڕی ڕاوەماسی 2 پارچە یان کوتاڵی تۆڕی، پارچەی تەنک ◌ 1 تور ماهی‌گیری 2 پارچەی توری

fish-plate /ˈfɪʃ pleɪt/ *noun*

بەست، پێکبەست، پشبەست (ڕێگای ئاسن) ◌ بست

fish-poison *noun*

مەرگەماسی، ژارماسی، دەرمانی ماسی ◌ فیش‌پویژن

fish pole = fishing-pole

fish slice /ˈfɪʃ slaɪs/ *noun*

کەوگیری لێنان، کەوچکی هەڵگێڕانەوە ◌ کف‌گیر ماهی‌پزی

fish stick = fish finger

fish story /ˈfɪʃ stɔːri/ *noun*

چیرۆک یان داستانی باوەڕپێنەکراو، چیرۆکی درۆ و دەلەسە ◌ داستان غیرقابل تصدیق

fishtail /ˈfɪʃteɪl/ *noun*

کلکەماسی (لە شێوە یان جووڵاندا لە کلکەماسی بچێ) ◌ دم‌ماهی

fish-tank *noun*

ماسی‌دان، ئاکواریۆم ◌ آکواریوم

fish-trap *noun*

ماشەڵ ◌ فیش‌تراپ

fishwife /ˈfɪʃwaɪf/ *noun, pl.* fishwives
1 ژنە ماسی‌فرۆش 2 پەتیارە، سەلیتە، بێ‌حەیا (ژن)، دەرپێ‌بەشان: *She cursed like a fishwife* ◌ 1 ماهی‌فروش (زن) 2 پتیارە

fishy /ˈfɪʃi/ *adjective* (fishier, fishiest)
1 ماسی‌ئاسا، پێوەندی بە ماسی‌یەوە هەیە (بۆن و بەرام)، پڕماسی 2 گومانـاوی، گومـان‌لەسەر، جێی‌شک (fishiness *n* ؛fishily *adv*) ◌ 1 ماهی‌مانند، وابستە بە ماهی، دارای ماهی بسیار 2 مشکوک

fissile /ˈfɪsaɪl, US ˈfɪsl/ *adjective*
1 لە داتلیشان‌هاتوو، لەکەرت(بوون)هاتوو (فیزیک): *fissile crystals* ◊ *fissile material* 2 دادەقلیشێ، دادەتلیشێ، لەشکان‌هاتوو، هەڵەقلیشێ، دەشکێ: *fissile wood* ◌ 1 شکافت‌پذیر 2 قابل شکستن

fissility /-ˈsɪlɪti/ *noun*
لە داتلیشان‌هاتوویی، لەکەرت(بوون)هاتوویی، لەداقلیشان‌هاتوویی ◌ شکافت‌پذیری

fission /ˈfɪʃn/ *noun*
1 (هەروەها nuclear fission) داتلیشان، داقلیشان، کەرت‌بوون (ناوکی گەردیلە nucleus of an atom) 2 کەرت‌بوونی خانەیی، دابەش‌بوونی خانەیی ◌ 1 شکافت 2 تقسیم یاختەای، انشقاق

fissional *adjective*
سەربە داتلیشان، داقلیشان یان کەرت‌بوون ◌ شکافتی، انشقاقی

fissionable *adjective*
لە داتلیشان‌هاتوو، داتلیشەنی، لەکەرت(بوون)هاتوو، لەدابەش(بوون)هاتوو (خانە) ◌ شکافت‌پذیر، تقسیم‌پذیر، انشقاق‌پذیر

fission bomb = atom bomb

fissiparity *noun*
زۆربوون یان زاوزێ بەرێگای کەرت‌بوونی خانە بیولۆژیکی‌یەکانەوە ◌ تولید مثل از راه تقسیم یاختەای

fissiparous *adjective*
زۆربوو یان زاوزێ‌کردوو بەرێگای کەرت‌بوونی خانە بیولۆژیکی‌یەکانەوە؛ divisive (fissiparousness *n*) ◌ فیسی‌پاروس

fissiped /ˈfɪsɪped/ *adjective, noun*
adj سم‌داقلیشاو، سم‌قلیشتە *n* گیانەوەری سم‌داقلیشاو ◌ *adj* سم‌شکافتە *n* جانور سم‌شکافتە

fissure /ˈfɪʃə(r)/ *noun*
1 (زەوی‌ناسی) جۆم، تلیش، کەندال، قلیش، درز: *parched grassland dissected by open fissures* 2 *dry* کەندال، قلیشە 3 قلیش، قەڵەشت 4 کێشە، دژایەتی، جیاوازی، ناتەبایی، ناسازی، منوتویی، کەلێن، کەلەبەر، دووبەرەکایەتی، دابەش‌بوون، schism: *fissures in a political party* ◌ 1 شکاف، چاک 2 درزە 3 شقاق، فیسور 4 اختلاف، شکاف؛ تقسیم

fissured *adjective*
قلیشاو، تلیشاو، درزبردوو، قلیش‌قلیش، شەق‌بردوو ◌ شکاف‌برداشتە

fist /fɪst/ *noun*
1 مشت، مست، دنگ 2 - 9 index (-fisted *adj*) ◌ مشت

fistful /ˈfɪstfʊl/ *noun, pl.* fistfuls
(پڕ)مشتێ، مستێ، ویچ، ویچی (لاویچ: نیومشت)، لاپە ◌ یک مشت

fistic *adjective*
سەربە شەڕەمشت ◌ وابستە بە مشت‌زنی

fisticuffs /ˈfɪstɪkʌfs/ *noun, pl.*
شەڕەمشت، مشت و مشتکاری ◌ مشت‌زنی

fistula /ˈfɪstjʊlə, US ˈfɪstʃələ/ *noun, pl.* fistulas or fistulae /-liː/
(پزشکی) ناسوور، ناسۆر، لوولە، بۆری، فیستول (ئینگلیسی نیوەڕاست، لە لاتین "fistula ،pipe ،flute") ◌ ناسور

fistular /ˈfɪstjʊlə(r), US ˈfɪstʃələ(r)/ *adjective*
ناسووری، ناسۆری، فیستۆلی ◌ ناسوری

fistulous /ˈfɪstjʊləs/ *adjective*
ناسووری، ناسۆری، فیستۆلی؛ بۆش وەک لوولە ◌ ناسوری

fit[1] /fɪt/ *adjective* (fitter, fittest)
1 باش، گونجاو، بەجێ، پێکەوتوو: *The food was not fit for human consumption* ◊ 2 *This is not a fit place for you to live* لێوەشاو، بەبەرزەوەند 3 ساغ، سلامەت 4 (بریتانیا و نافەرمی) سەرنج‌ڕاکێش (لەباری سێکسی‌یەوە) ◌ 1 درخور، مناسب 2 لایق، صلاح 3 سالم 4 جذاب (از لحاظ سکسی)

fit[2] /fɪt/ *noun*
1 لێهاتن، فێ، گەشکە (نەخۆشی) 2 بووڕانەوە، لەسەرخۆچوون، بێهۆشی 3 رق‌هەستاوی، تووڕەیی 4 لێهاتن، تەقینەوە، پێیران، خش‌بردنەوە، پێکەنینی بێ‌ئیختیار ◌ 1 حملە 2 غش 3 عصبانیت 4 ریسە

fit[3] /fɪt/ *noun*
ئەندازە، شتی ئەندازە ◌ اندازە، چیز متناسب

fit[4] /fɪt/ *noun,* also fytte
(کۆن) بەشێ لە هۆنراوە، برگە، کۆپلە ◌ بند

fitch = polecat

fitchew /ˈfɪtʃuː/ = polecat

fitful /ˈfɪtfl/ *adjective*
پچڕپچڕ، جارجار، جارناجار، تاوتاو، ناوەناوە، نارێک، نابەردەوام، لێهاتەیی، بگرەوبەردە، irregular ◌ بریدەبریدە، نامنظم، غیرمداوم

fitfully /'fɪtfəli/ *adverb*
پچڕپچڕانە، جارناجاری: *to sleep fitfully* ۞ بە طور نامنظم

fitfulness *noun*
1 لێهاتن 2 نارێکی ۞ 1 اسپاسم 2 بی‌نظمی

fitly *adverb*
لێوەشاوانە، گونجاوانە، بە شێوەیەکی گونجاو ۞ بە طور شایستە

fitments /'fɪtmənts/ *noun, pl.*
کەلوپەل، کەرەسە، شتومەک ۞ وسایل، اثاثیە

fitness /'fɪtnəs/ *noun*
1 گونجاوی، باشی، شیاوبوون، پێکەوتوویی: *a fitness ◊ high level of physical fitness a fitness instructor/class/test* 2 لێوەشاوەیی، لێهاتوویی 3 تەندروستی، لەش‌ساغی، سلامەتی، بەگوڕی، گوستاخی ۞ 1 مناسبت، برازندگی 2 صلاحیت 3 سلامت

fitted /'fɪtɪd/ *adjective*
1 گونجاو، لێوەشاو، پێکەوتوو 2 ئەندازە، پڕبەپێست، تەواو، پڕبەبەر، پڕ: *a fitted jacket ◊ kitchen/bedroom fitted ◊ wardrobes/cupboards* ۞ 1 شایستە، مناسب، دارای صلاحیت 2 جفت‌وجور

fitter /'fɪtə(r)/ *noun*
چەخماخ‌ساز، دەزگاوان، دەزگاساز، فیتیر، فیتەر، وەستاکار، دابەس‌کار: *a gas fitter* ۞ تعمیرکار، نصب‌کنندە

fitting /'fɪtɪŋ/ *adjective, noun*
adj گونجاو، لەبار، شیاو، باش، بەجێ: *A fitting end to the meal would be a glass of port* (fittings) *n* کەلوپەل، شتومەک، کەرەسە، ئەسپاب، شتومەکی نێومال ۞ *adj* شایستە، مناسب *n* وسایل، اسباب خانە

fittingly /'fɪtɪŋli/ *adverb*
گونجاوانە، بە شێوەیەکی گونجاو ۞ بە طور مناسب

fitting room *noun*
ژوور یان دیوی خۆگۆڕین ۞ رختکن

fitting shop *noun*
کارگەی بەستنەوە یان سوارکردن (دەزگاکان) ۞ کارگاه مونتاژ

five /faɪv/ cardinal number *adjective, noun*
adj پێنج (دانە) *n* 1 ژمارەی پێنج، ڕەنووسی پێنج 2 پێنج کەس ۞ *adj* پنج *n* 1 عدد پنج 2 پنج نفر

five-alarm *adjective*
1 (ئاورگرتن) یەکجار بەربلاو، زۆر گەورە، ماڵوێرانکەر 2 (چێشت و هتد) یەکجار تیژ ۞ 1 (آتش‌سوزی) خیلی جدی 2 (غذا و...) خیلی تند

five-and-dime *noun*, also five-and-dime store or five-and-ten
هەرزان‌فرۆشی پێنج و دەسێنتی (ب.ت. کەلوپەلی ناوماڵ، دووکان یان فرۆشگە) ۞ محل فروش وسایل ارزان‌قیمت

five-and-ten = five-and-dime

five-a-side *noun*
دەستەی 5 کەسە (فوتبۆڵی ئەمریکایی) ۞ تیم پنج‌نفرە

fivefold /'faɪvfəʊld, US -foʊld/ *adjective*
1 پێنج بەرامبەر، پێنج‌چەندان(ە)، پێنج ئەوندە 2 پێنج لۆ، پێنج قەد ۞ 1 پنج برابر 2 پنج لا

five o'clock shadow *noun*
بنەڕیش (لای ئێوارە) ۞ تەریش

five pence *noun*
پێنج پێنسی ۞ پنج پنی

five penny *noun*
پێنج پێنسی ۞ پنج پنی

fiver /'faɪvə(r)/ *noun*
پێنجی (دۆلار یان پەوند) ۞ پنجی

fives /faɪvz/ *noun, pl.*
پێنجە، پێنجان (یاری هەندبالی ئینگلتەرە) ۞ پنجە

five-spot *noun*
پێنج‌خاڵ (قاقەزی بە بایی 5 دۆلار) ۞ فایوسپوت

five-star *noun*
پێنج ئەستێرە: *a five-star hotel* ۞ پنج ستارە

fivestones *noun*
(لە بریتانیا) پێنج‌بەردێن، کاتیکانێ، پێنج‌سەنگێن (هەروەها بە کانزاش دەکرێ، زۆرتر بێ تۆپ) ۞ نوعی بازی

fix /fɪks/ *noun*
1 دابەستن، گیرکردن، چەسپاندن 2 سەرێشە، گێچەڵ، تەنگ‌وچەڵەمە، گرفتاری، گۆلەمەز، دەردەسەر 3 پەیداکردن یان دۆزینەوەی باروودۆخ، دیاریکردنی هەلومەرج (کەشتی، فڕۆکە و هتد)، ڕەوش، هەلومەرج، باروودۆخ 4 (هەلبژاردن) فرت‌وفێل، دەسکاری، گزەکاری 5 کردنەرەگ، دەرزی‌لێدان (تافەرمی، بەنگ) ۞ 1 کار گذاشتن، نصب 2 دردسر 3 تعیین موقعیت، وضعیت 4 (انتخابات) تقلب، زدوبند 5 تزریق

fixable /'fɪksəbl/ *adjective*
لەدابەستن‌هاتوو، پیادەچەسپێ، پێوەی گیر دەبێ ۞ نصب‌پذیر

fixated /fɪk'seɪtɪd/ *adjective*
لە بیری، سەرقاڵی، خەریکی ۞ در فکر

fixation /fɪk'seɪʃn/ *noun*
1 دلبەستەیی، دڵ‌تێچوون، خۆشەویستی زۆر، خولیا، کەلکەڵە: *a mother fixation* 2 چەسپاندن، ڕاگیرکردن، دابەستن، پێوەگیرکردن ۞ 1 دل‌مشغولی، دلبستگی 2 تثبیت، نصب

fixative /'fɪksətɪv/ *noun, adjective*
1 ماک یان دەرمانی چەسپاندن یان ڕاگیرکردن

(فیلمی ویتەیی و رەنگ)، ماکێ کە بۆ چەسپاندن، پاراستن یان جێگیرکردنی شتێ بەکاردێتریّ 2 چەسپێنەر 3 (ماکێ) کە لەو ڕێگاوە بەکاردێتریّ ◌ 1 مـادە یـا داروی ثبـوت 2 تثبیـت‌کننـده 3 (ماده‌ای) که از این طریق استفاده می‌شود

fixed /fɪkst/ *adjective*

1 چەسپیو، ڕاگیرکراو، نەگۆڕ، چەقبەستوو، داکوتراو، پتەو، پێ‌بەجێ، جێگیر، دیاری‌کراو، یەکلایی‌کراو، بڕاوە (نرخ) 2 دابەستراو، ڕاگیرکراو 3 لەسەرهۆش، بەسەرنج 4 دابین‌کراو، ئامادەکراو، تەیارکراو 5 جدی، وشک (پێکەنین و حالەتی سەروچاو)، بەرتیل‌پێدراو 6 چاوتێبڕیو ◌ 1 تثبیت‌شده، معین، مقطوع 2 نصب‌شده 3 متمرکز (حواس) 4 تهیه‌شده 5 جدی 6 تصنعی 7 رشوه داده‌شده 8 خیره

fixed assets *noun, pl.*

دارایی یان مالی جێگیر، دارایی نەگۆڕ، مردەدارایی، سامانی هەمیشەیی ◌ دارایی ثابت

fixed capital *noun*

سەرمایەی چەسپیو یان نەگۆڕ، مردەسەرمایە ◌ سرمایه‌ی ثابت

fixed costs *noun, pl.*

خەرج‌وباری جێگیر یان چەسپیو ◌ هزینه‌های ثابت

fixed deposit *noun*

ئەسپاردەی چەسپیو یان جێگیر ◌ سپرده‌ی ثابت

fixedly /ˈfɪksɪdli/ *adverb*

بە شێوەیەکی جێگیر، چەسپیوانە ◌ به طور ثابت

fixed price *noun*

نرخی بڕاوە یان نەگۆڕ، نرخی چەسپیو ◌ قیمت مقطوع

fixed star *noun*

ئەستێرەی جێگیر یان نەگۆڕ ◌ ستاره‌ی ثابت

fixer /ˈfɪksə(r)/ *noun*

1 دەرمانی چەسپاندن یا ڕاگیرکردن 2 کارڕێکخەر، دەلال، کارساز ◌ 1 داروی ثبوت 2 کارچاق‌کن

fixing /ˈfɪksɪŋ/ *noun*

دابەستن، گیرکردن، قایم‌کردن، چەسپاندن ◌ نصب، کارگذاری

fixings /ˈfɪksɪŋz/ = trimmings

fixism *noun*

جێگیری‌گەری، فیکسیزم، جێگیری‌خوازی ◌ ثبات‌گرایی

fixist *noun*

جێگیری‌گەر، جێگیری‌خواز ◌ ثبات‌گرا

fixity /ˈfɪksəti/ *noun*

چەسپیوی، سەقامگرتوویی، داکوتراوی، جێگیری، چەقبەستوویی، نەبزێوی، نەگۆڕی ◌ ثبات، استقرار، تغییرناپذیری

fixity species *noun, pl.*

جێگیری جۆر(ەک)ان ◌ ثبات انواع

fixture /ˈfɪkstʃə(r)/ *noun*

1 جێگیرکردن، چەسپاندن 2 (fixtures) کەلوپەلی جێگیری نێومال 3 ڕێکەوتی دیاری‌کراوی پێشبڕکێ 4 توخمی جێگیر یان هەمیشەیی، مرۆی هەمیشەداکوتاو، مرۆی چەقبەستوو یان تەکان‌نەخواردوو، بڕابەش ◌ 1 تثبیت 2 (در جمع) اثاثیه‌ی ثابت خانه 3 تاریخ معین مسابقه 4 عنصر دائمی یا ثابت، آدم سرقفلی

fizgig /ˈfɪzgɪg/ *noun*

1 (تافەرمی، ئەوسترالیا) سیخوڕی پۆلیس 2 (کۆن) جەوان یان لاوی زۆل و کەر ◌ 1 مخبر 2 جوان لاس‌زن یا احمق

fizz /fɪz/ *noun*

1 دەنگی فشە، دەنگی فسە یان فیزە 2 شامپانی 3 سەرخۆشی، بەکەیفی، شادی، دڵخۆشی ◌ 1 صدای فیس 2 شامپانی 3 نشاط

fizzer *noun*

تێشکان، شکست، سەرنەکەوتن ◌ شکست

fizzle /ˈfɪzl/ *noun*

1 تێشکان، سەرنەکەوتن 2 فیز، قرچە ◌ 1 شکست 2 فس

fizzog = phiz

fizzy /ˈfɪzi/ *adjective* (fizzier, fizziest)

1 هەڵچوو و گازدار، effervescent: *The wine was pink and slightly fizzy* 2 بەکەیف، بەدەماخ، exuberant ◌ 1 گازدار و جوشان 2 بانشاط

fjord /ˈfjɔːd, US ˈfjɔːrd/ *noun*, also fiord

دەریاکۆلان، شیواو، ئاودەرە، دۆلاو ب.ت. لە نۆروێژ ◌ آب‌دره

fl *abbreviation* floor

Fla. *abbreviation* Florida

flab /flæb/ *noun*

بەز (گۆشتی نەرم و شۆڕەوەبوو، وەکوو هی بەرخەبەبە) ◌ پیه

flabbergasted /ˈflæbəgɑːstɪd, US ˈflæbərgæstɪd/ *adjective*

دۆش‌داماو، دەمداچەقاندوو، تاساو، واق‌وڕماو، سەرسووڕماو ◌ مبهوت

flabbiness /ˈflæbinəs/ *noun*

بێ‌هێزی، خاوی، شلی، خۆنەگرتوویی، نەبەگەیی، شەویقی، پفەڵی، نەرمی، شۆڕی، داکەوتوویی ◌ ضعف، شلی

flabby /ˈflæbi/ *adjective* (flabbier, flabbiest)

1 شل، شل‌وشۆڕ، شەویق، پفەڵ، نەرم، نەبەگە، خۆنەگرتوو، شۆڕەوەبوو، داکەوتوو، flaccid: *He's got soft and flabby* ◊ *flabby thighs* 2 (کەسایەتی) *since he gave up running* سست، بەیدەس 3 زگزل، گمنە (flabbily /ˈflæbɪli/ *adv*) ◌ 1 شل 2 ضعیف 3 شکم‌گنده

flabellate *adjective, also* flabelliform

(زینـدەوەرناسـی) بـاوەشـێنی، شـێوەبـاوەشـێن، باوەشێن‌ئاسا fan-shaped ◌ بادبزن‌نمای

flabellum *noun, pl.* flabella
1 باوەشێن، ب.ت. ئەوەی کە لە ڕێوڕەسمی دینی‌دا religious ceremonies بەکاردێتری 2 (زیندەوەرناسی) ئەندام یان بەشێکی باوەشێنی (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "باوەشێن") ◌ 1 فلابلوم 2 (زیست‌شناسی) بادبزنه

flaccid /'flæsɪd, US 'flæk-/ *adjective*
1 شـل، شـەویق، پفـەڵ، خونـەگرتوو، نـەرم: 2 *flaccid breasts* ◊ *flaccid muscles* (پێست) چـرچ، گـنج‌تێکـەوتوو (*flaccidly adv*؛ *flaccidness n*) ◌ 1 شل، نرم 2 چروک‌شده

flaccidity /flæ'sɪdətɪ/ *noun*
شلی، شەویقی، پفەڵی، نەرمی، خونەگرتوویی، سستی، بێ‌هێزی ◌ شلی، نرمی، ضعف

flack /flæk/ = flak

flag¹ /flæg/ *noun*
1 ئالا، درەوش، بەیداخ، پەندێر، بەندێر 2 ئالای کەشتی 3 نیشانەی بەتاڵبوونی تاکسی، تاکسی ئامادەی کرێکێشی 4 کلکی کاکێوی یان ئاسک ◌ 1 پرچم، علـم 2 پـرچم کـشتی 3 فـلاگ 4 دم گوزن

flag² /flæg/ *noun* = flagstone
بـەردی ڕێگـا، بـەردڕێژ، بـەردی تـەرک، تەختەبەرد، سەپتک، تاتەبەرد ◌ سنگ فرش

flag³ /flæg/ *noun*
گولی زەمەق، زیو، زەمبەق، بە گەڵای درێژی شمشێرئاساوە [*Iris pseudacorus* (هی زەرد) و جۆرەکانی تر] ◌ گل زنبق

flag boat /flæg bəʊt/ *noun*
گەمی ئالادار یان نیشانەدار ◌ کرجی پرچم‌دار

flag captain /flæg kæptɪn/ *noun*
کەشتی‌یەوانی سەرکەشتی flagship ◌ کاپیتان ناو سرفرماندهی

flag day *noun*
1 ڕۆژی کۆکردنەوەی بارێو، ڕۆژی خرکردنەوەی یارمـەتی 2 (Flag Day) ڕۆژی ئـالا (ساڵوەگەری 14 ژوونی 1777 کە ئەستێرە و میلەکان بوونە ئالای نیشتمانی ئەمریکا) ◌ 1 روز جمع‌آوری اعانه 2 (Flag Day)روز پرچم

flagella = plural form of flegellum

flagellant /'flædʒ(ə)l(ə)nt, US flə'dʒɛl(ə)nt/ *noun*
شـێلاقلێـدەر، قـەمچی‌وەشـێن، جەڵـدەچی، جەڵدەلێدەر ◌ شلاق‌زن

flagellar *adjective*
شێلاقەیی، سەربە فلاجیلیۆم ◌ وابسته به تاژک

Flagellata *noun, pl.*
(گیانەوەرناسـی) قـەمچی‌داران، شـێلاق‌داران، شێلاق‌وەران ◌ تاژک‌داران

flagellate /'flædʒ(ə)leɪt/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) شێلاق‌دار، شێلاق‌وەر ◌ تاژک‌دار

flagellation /ˌflædʒə'leɪʃn/ *noun*
شـێلاقلێـدان، قـەمچی‌پیاکێـشان (ب.ت. بـە مەبەستێکی دینی یان خۆشی نزیکایەتی) ◌ عمل تازیانه زدن، شلاق‌زنی

flagellator *noun*
شـێلاقلێـدەر، قـەمچی‌وەشـێن، جەڵـدەچی، جەڵدەپیاکێش ◌ تازیانه‌زن

flagelliform /ˌflæ'dʒələfɔːm/ *adjective*
شێلاق‌ئاسا، شێوە شێلاق، شێلاقی ◌ تازیانه‌مانند

flagellum /flə'dʒɛləm/ *noun, pl.* flagella
(گیانەوەرناسی) شێلاقە، فلاجیلیۆم ◌ تاژک

flageolet¹ /ˌfladʒə'lɛt, 'fladʒəlɪt, 'fla(d)ʒəleɪ/ *noun*, also French flageolct
1 ئامێرێکی چکۆلەی فلوت‌ئاسا، چوار کون لە سەرێ و دوو کون بۆ قامکە کەڵـە لە خوارێ 2 – tin whistle ◌ نی‌لبک

flageolet² /'fla(d)ʒəleɪ, ˌfladʒə'lɛt/ *noun*
جۆرێ پاقلە یان لووبیای سووری فەرەنسی ◌ نوعی لوبیای قرمز

flagged /flægd/ *adjective*
بەردڕێژ (کراو) ◌ سنگ‌فرش‌شده

flagginess *noun*
سستی، لاوازی، بێ‌هێزی، کزی ◌ سستی، ضعف

flagging *adjective*
1 سـسـت، بـێ‌هێـز، کـز، لاواز، سیس، ژاکـاو، چـرچ‌هـەڵاتوو 2 کەمـەوەبوو 3 بـەردڕێژ ◌ 1 سست، ضعیف، پژمرده 2 کاهش‌یابنده 3 سنگ‌فرش

flaggy /'flægɪ/ *adjective* (flaggier, flaggiest)
1 قامیـشەڵان، چیتـەڵان، جگەنـەڵان 2 شـل، شەویق، پفەڵ، سـسـت، نەرم، شـۆڕ، شـۆڕەوەبوو، خونەگرتوو ◌ 1 نی‌زار 2 ول، آویخته

flagitious /flə'dʒɪʃəs/ *adjective*
1 خراپ، تاوانکار، بەدکار، ناحەز، بێ‌شەرمانە، ناشیرین، villainous 2 خراپانە، تاوانکارانە ◌ 1 تبهکار، شریر، وقیح 2 تبهکارانه

flagitiously /flə'dʒɪʃəsli/ *adverb*
خراپانە، تاوانکارانە ◌ تبهکارانه

flagitiousness /flə'dʒɪʃəsnəs/ *noun*
خراپی، تاوانکاری، بەدکاری، ناحەزی، بێ‌شەرمی، ناشیرینی ◌ تبهکاری، شرارت، وقاحت

flagman /'flægmən/ *noun. pl.* flagmen
ئالابەدەست، ئالاهەڵگر ◌ پرچم‌دار

flag of convenience *noun*
ئالای وڵاتێکی بیـانی لەسـەر کەشتی (بازرگانی merchant ship) وڵاتێکـی تـر، لەبـەر هـۆی قانوونی یان دارایی ◌ فلاگ اف کانوینس

flag officer *noun*
ئەفـسەری دەریایی، ئەدمیرال ◌ تیمسار

flag of truce *noun*

ئالای شەڕراگرتن ◌ پرچم متارکەی جنگ

flagon /'flægən/ *noun*

مەیخۆرک، مەیخۆری، تۆنگە مەی، تۆنگە، دەبە، کووپەمەی، کووپەبەرە؛ جێگە یان بوتڵێکی گەورە بۆ فرۆشتنی مەی یان سیدر کە 1.13 لیتر دەگرێ (دەوروبەری 2 پاینت pint) ◌ تنگ شراب، فلاگون

flagpole /'flægpəul, US -poul/ *noun*

داراڵا، میلی ئاڵا، دارەئاڵا ◌ میلەی پرچم

flagrancy /'fleɪgrənsɪ/ *noun*

ڕووڕەشی، ناحەزی، ناشیرینی، ناوزڕێنی، قەبەیی، هەرزەیی، بێشەرمی ◌ رسوایی، شناعت، وقاحت

flagrant /'fleɪgrənt/ *adjective*

بێشەرم، بێحەیا، ڕووڕەش، ناحەز، ناشیرین، ئابرووبەرە، ناوزڕێن، قەبە، هەرزە، بێشەرمانە، conspicuous: *a flagrant abuse of human rights* ◌ وقیح، زشت، شنیع، وقیحانه

flagrantly /'fleɪgrəntli/ *adverb*

بێشەرمانە، هەرزانە، بە ئاشکرایی، بێپەردە: *The plane flagrantly violated a UN no-fly zone* ◌ وقیحانه، بی‌پرده

flagship /'flægʃɪp/ *noun*

1 سەرکەشتی 2 هەڵبژاردە، سەرتۆپ، گرنگترین بەش، باشترین بەش 3 گرنگترین بەرهەمی کۆمپانیایێ ◌ 1 ناو سرفرماندهی 2 نخبه، مهم‌ترین قسمت 3 مهم‌ترین محصول شرکت

flagstaff /'flægstɑːf, US -stæf/ = flagpole

flagstone /'flægstəun, US -stoun/ *noun*, also flag2

بەردی ڕێگا، بەردڕێژ، بەردی تەرک، سەپتک، تاتەبەرد ◌ سنگ فرش

flag-waving *noun*

1 دەربڕینی دروشم و هەستوسۆزی نیشتمانی 2 پەرگیر، تونرەو ◌ 1 ابراز احساسات ملی 2 افراطی

flail /fleɪl/ *noun*

جەنجەڕ، موشان، گەلاکوتک، کلۆشار ◌ خرمن‌کوب

flair /fleə(r), US fler/ *noun*

1 توانایی، توانست، توانایی سروشتی، بەهرە، لێهاتوویی، توانایی لێککردنەوە، زیرەکی 2 ئارەزوو، حەز، مەیل، ویست ◌ 1 استعداد، قابلیت، قوەی تشخیص، فراست 2 میل

flak /flæk/ *noun*, also flack, *pl.* same

1 (گوللەخستنی) دژەفڕۆکە، چەکی فڕۆکەشکێن 2 ڕەخنەی توند (بنەڕەت: کورتەی ئەڵمانی *Fliegerabwehrkanone*) ◌ 1 ضد هوایی 2 انتقاد شدید

flake[1] /fleɪk/ *noun*

1 کلو، کولو، گولیچ، پشک، دەنک (بەفر) 2 توێژاڵ، توێ، گەرداڵ، تەلاشە، تەڵەزم، تیکە، توێخ، ناسکە، توێکڵ 3 پوولەکە 4 مرۆی شێت 5 کلۆلە خوری 6 (هەروەها flake tool) ئامێر یان کەرەسەیێکی سەردەمی بەردین (لە بەرد تاشراوە) 7 ((زمانی ڕەمەکی slang) = cocaine ◌ 1 دانه 2 ورقه، تکه 3 فلس 4 آدم دیوانه 5 گلوله‌ی پشم 6 و 7 فلیک

flake[2] /fleɪk/ = fake 2

flake[3] /fleɪk/ *noun*

1 شتێ بۆ هەڵگرتن و وشککردنەوەی خۆراک ب.ت. ماسی 2 پەنای لە دار یان دارین ◌ 1 فلیک 2 پناه چوبی

flaked *adjective*

توێتوێ(کراو)، گەرداڵگەرداڵ، توێخ‌توێخ، توێژاڵ‌توێژاڵ‌کراو ◌ ورقه‌ورقه‌شده

flaking *adjective*

توێتوێ، توێخ‌توێخ، توێژاڵ‌توێژاڵ، توێژاڵاوی ◌ پوسته‌پوسته

flak jacket *noun*

فەرمانەی دژەگوللە، سیخمە یا جلیسقەی دژەگوللە ◌ جلیقه‌ی ضد گلوله

flaky /'fleɪkɪ/ *adjective* (flakier, flakiest)

توێتوێ، توێخ‌توێخ، توێژاڵ‌توێژاڵ، توێژاڵاوی، توێتوێبوو، دەنک‌دەنک، کولوکولو: *a flaky snow crust*؛ گێژ، حۆل (flakiness /'fleɪkinəs/ n: توێتوێبوون، توێژاڵ‌توێژاڵ‌کراوی) ◌ ورقه‌ورقه، ورقه‌ورقه‌شونده؛ خنگ

flam *noun*

1 فێڵ، تەڵەکە 2 هارەوگێفە، خۆهەڵکێشان ◌ 1 حقه 2 لاف و گزاف

flambeau /'flæmbəu/ *noun*, *pl.* flambeaus or flambeaux /-əuz/

1 مەشخەڵ (ی چەندپلیتەیی)، torch 2 مۆمدانی لقولق ◌ 1 مشعل 2 شمعدانی چندشاخه

flamboyance /flæm'bɔɪəns/ *noun*

1 کڵپەکردن، درەوشانەوە 2 زریقەوبریقە، ئاڵاوواڵا 3 (خۆ)وانیشاندان، خۆنواندن ◌ 1 توهج، جلوه 2 زرق و برق 3 تظاهر

flamboyant /flæm'bɔɪənt/ *adjective, noun*

1 *adj* بەزریقەوبریقە، بەدەبدەبە، بەئاڵاوواڵا، بریقەدار، سەیروسەمەرە، درەوشاوە، زەق، ورشن، ڕەنگاوڕەنگ: *flamboyant clothes/designs* 2 خۆپیشاندەر، خۆنوێن، وانیشاندەرانە: *a flamboyant gesture/style/personality* 3 *n* دارەورشنە؟، جۆرێ دارێ ماداگاسکاری [*Delonix regia*] ◌ 1 *adj* پرجلوه 2 متظاهر، متظاهرانه *n* نوعی درخت

flamboyantly /flæm'bɔɪəntli/ *adverb*

بریقەدارانە، بە شێوەیەکی بریقەدار، بە ئاڵاوواڵاوە ◌ با زرق و برق

flame /fleɪm/ *noun*
1 گڕ، زمانە، بڵێسە، گوڕی، سوڵە، ئالاف، تڵە، لیسک، تێل، کڵپە: *the tiny yellow flame of a match* 2 درەوشانەوە، بریقەدانەوە، ڕۆشنایی، ڕووناکی، تیشک، تیرۆژ، شەوق 3 ڕەنگی شاد یان گەش، ڕەنگی ڕۆشن (ب.ت. سوور و نارنجی) 4 گڕاو 5 دڵداری، هەستی زۆر بەهێز، تین‌وتاو، گوڕ ۞ 1 شعله 2 درخشندگی، نور، پرتو 3 رنگ قرمز 4 معشوق 5 عشق، شور

flame ionization *noun*
(کیمیا) ئایۆنێنی گڕی ۞ یونش شعله‌ای

flamen /ˈfleɪmɛn, US ˈflɑː-/ *noun, pl.* flamens or flamines
(لە ڕۆمی کۆندا) قەشەی یەکێ لە خودایان ۞ کاهن یکی از خدایان

flamenco /fləˈmeŋkəʊ, US -koʊ/ *noun*
فلامینکۆ (جۆرێ سەمای سپانیایی و لە بنەڕەتدا هی دۆمەکانی ئەوێنەیە) ۞ فلامنکو

flame photometry *noun*
ڕووناکی‌پێوی گڕی، گڕەڕووناکی‌پێو ۞ نورسنجی شعله

flameproof /ˈfleɪmpruːf/ *adjective*
ئاورنەگر، دژەئاگر، نەسووت ۞ نسوز

flame-thrower *noun*
(سەربازی) گڕهاوێژ ۞ شعله‌افکن

flame tree *noun*
گڕەدار؟، بە گوڵی سووری بریقەدارەوە [*Brachychiton acerifolius* (ئەوسترالیا) و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی درخت

flaming /ˈfleɪmɪŋ/ *adjective*
1 گڕکێشاو، گڕگرتوو، بڵێسەسەندوو، کڵپەکردوو 2 درەوشاوە، بریقەدار 3 سوور، ڕۆشن، گەش، نارنجی: *flaming (red) hair* 4 تونددوتیژ، ناورین 5 تووڕە، کفرەڕهاتوو: *a flaming argument/temper* ۞ 1 مشتعل 2 تابان 3 قرمز، نارنجی 4 خشن 5 عصبانی

flamingo /fləˈmɪŋgəʊ, US -goʊ/ *noun*, also flamingos or flamingoes
(گیانەوەرناسی) قورینگ، سوورەقورینگ، کەرنگ، قولینگ [خێزان Phoenicopteridae: چەندین جۆرن] ۞ فلامینگو

flammability /flæməˈbɪlɪtɪ/ *noun*
گڕکێشی، ئاگرگرتوویی، گڕالی، زووگرتوویی، لەگڕگرتن‌هاتویی، لەداگیرسان‌هاتوویی ۞ اشتعال‌پذیری

flammable /ˈflæməbl/ *adjective*
گڕکێش، ئاگرگرتوو، زووگرتوو، لەگڕگرتن‌هاتوو، لەداگیرسان‌هاتوو، گڕال، بە ئاسانی ئاور دەگرێ: *highly flammable liquids* ۞ اشتعال‌پذیر

flan /flæn/ *noun*
فلەن (= جۆرێ شیرینی پڕ لە پەنیر، هێلکە و میوە) ۞ فلن

flâneur /flaˈnəː, French flanœʀ/ *noun*
ڕێگارەو، قەدەم‌لێدەر، پیاسەکەر، پیاسەچی ۞ گردش‌کننده، پرسه‌زن

flange /flændʒ/ *noun*
1 باڵ، لا (کۆڵەکەی ئاسن) 2 (لوولە، پێچکە (ی شەمەندەفەر) باهوو، لا، لێواری دەرپەڕیو، دەور یان کەمەی دەرپەڕیو، لێوار: *a flange on a pipe* 3 سەر، نووک: *a flange on a wheel* ◊ (flangeless *adj*؛ flanged *adj*) ۞ 1 بال (تیرآهن) 2 اتصال لوله، لبه 2 کلاهک

flank /flæŋk/ *noun*
1 کەلەکە، خاڵیگە، پووتەگا، تەنیشت، بەرک، لاقەد، لاپاڵ، قەبرغە، نیفتەنگ (لەش) 2 گۆشتی کەلەکە، تەراف 3 لا، تەنیشت (خانوو) 4 (سەربازی) باڵ، قۆڵ، باسک: *right flank* "لای ڕاست، ڕاستەنگ"؛ *left flank* "لای چەپ، چەپەنگ"؛ بنەڕەت: لە *flanc* فەرەنسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 پهلو 2 گوشت تهیگاه 3 ضلع، طرف 4 جناح

flanked *adjective*
لەتەنیشت‌جێگرتوو، لەلاهەڵکەوتوو، لاهەڵکەوتە، لابەند، تەنیشت‌بەند، لاپاڵ‌گیر ۞ کنار قرارگرفته

flanker /ˈflæŋkə(r)/ *noun*
1 یاریزانی هێرشبەر لە ڕاگبی یان فوتبۆڵی ئەمریکاییدا 2 دیوار و شوورەی تەنیشتی 3 (سەربازی، دەستەی) تەنیشت‌شکێن، لابڕ، تەنیشت‌بڕ، هەنگی لاشکێن ۞ فلانکر

flannel[1] /ˈflænl/ *noun*
1 فلانێل (پارچەیێ کە خوری و کەتانی تیایە و نەرمە) 2 بن‌کراسی فلانێل 3 لفکە، کیسە 4 (flannels) شاڵواری فلانێل (دروس‌کراو لە فلانێل، پیاوانە) ۞ 1 فلانل 2 زیرپوش فلانل 3 لیف 4 (در جمع) شلور فلانل

flannel[2] /ˈflænl/ *noun*
وەڵامی هەواڵە بە گەواڵە ۞ جواب سربالا

flannelette /ˌflænəˈlet/ *noun*
فلانێلێت (پارچەیێکی نەرمە بۆ جل‌وبەرگی خەو و کراسەکان بەکاردێنرێ) ۞ فلانلت

flannelled *adjective*, US also flanneled
شالواری فلانێل‌پۆشیو یان لەبەرکردوو ۞ شلوار فلانل پوشیده

flap /flæp/ *noun*
1 درگا، سەر، زمانە (گیرفان، بەرگ و هتد) 2 دەنگی شەقەشەق، شەق‌وکوت 3 فلەپ، پەردەباڵ، باڵۆچکەی زیادی جووڵۆک، باڵەجووڵە، شەقەباڵ، دەربیجەی باڵ (بەشێ لە باڵی فڕۆکە بۆ کۆنترۆڵی بەرز یان نەوی‌بوونەوەی بەکاردێ) 4 پەشۆکان، گێژی، سەرسامی، باری نیگەرانی، هەژان، وورووژان 5 (مێز، فڕۆکە) لا،

باڵ، بەشی هەڵواسراوی میز(ی قەدکراو) ◌ 1 در، لبه، زبانه 2 صدای تلپ‌تلپ 3 فلپ 4 دستپاچگی، گیجی، حالت اضطراب، هیجان 5 فلپ

flapdoodle /flæpdu:dl/ *noun*
1 (نافەرمی) قسەی هیچەکە، قسە قۆڕ، فلتە، یاوە، هەڵیت‌وپلیت 2 مرۆی گەوج ◌ 1 چرند، یاوه 2 آدم احمق

flap-eared *adjective*
گوێ‌شۆڕ ◌ آویخته‌گوش

flapjack /ˈflæpdʒæk/ *noun*
1 فلەپجەک (جۆرێ غورابی کەرە، هەنگوین، شیلە و پەرشت oats یێ تێدەکرێ) 2 پەنکەک (ئەستوور) ◌ 1 فلپ‌جک 2 پنکک

flapper /ˈflæpə(r)/ *noun*
1 مێشکوژ 2 بەچکەمراوی، بەچکەکەو 3 باڵی گەورە یان پان (ماسی) 4 درگا، سەر، بان، زمانە 5 ژنی هەرزە، جلف (لە بیستەکاندا) ◌ 1 مگس‌کش 2 جوجەی اردک یا کبک 3 بال پهن 4 در، زبانه 5 زن خلاف عرف

flapper-bracket *noun*
تەرکی زیادی (سەر دووچەرخە) ◌ ترک اضافی

flare /fleə(r), US fler/ *noun*
1 گڕ، بڵێسە، سۆڵە، پریشکە، گڵپە، گڕبە (وەک هی چۆڵەچرا) 2 رووناکی، شەوق، گەشانەوە، بریسکانەوە، روشنایی 3 چرا یان نیشانەی دەریایی 4 شەوق‌هاوێژ 5 پانەوەبوون، فش‌بوونەوە، چەترهەڵپێچان (داوێن) 6 تووڕەی لەناکاو 7 (سەربازی) فشفشە، رۆشنە 8 (flares) شەڵواری دەلینگ‌هەراو ◌ 1 شعله 2 روشنایی، نور 3 چراغ یا نشان دریایی 4 نورافکن 5 پهن‌شدگی 6 خشم ناگهانی 7 منور 8 (در جمع) شلوار پاچه‌گشاد

flared /fleəd, US flerd/ *adjective*
1 دەلینگ‌هەراو، دەلینگ‌فش: *a flared skirt* 2 چەترهەڵپێچاو، خۆفشەوەکردوو ◌ 1 پاچه‌گشاد 2 چتری

flare-path /ˈfleəpɑ:θ, US ˈflerpæθ/ *noun*
هێڵ یان باندی چرادار، باندی رووناک، باندی چراڕێژ، هێڵی رۆشن (بۆ نیشتنەوە یان هەستانی فڕۆکە) ◌ باند منور

flare-up *noun*
1 زمانە، گڕ، سۆڵە، گڕبە، گڕگرتن، هەڵبوون، داگیرسان: *a flare-up of the bushfires* 2 تووڕەبوونی کتوپڕ، لە دین‌دەرچوون، هەڵچوون، وورووژان، هەڵبوون، تەقینەوە: *a flare-up of tension between the two sides* 3 (نەخۆشی) (سەر)هەڵدانەوە، لێهاتنەوە 4 (شەڕ و هتد) دەس‌پێکردن ◌ 1 شعله، اشتعال 2 خشم ناگهانی، غلیان، انفجار 3 عود 4 شروع

flaring *adjective*
1 گڕگرتوو، داگیرساو، هەڵگیرساو، رووناک 2 گڕبەگڕ، گڕپاوی ◌ 1 مشتعل 2 کورکوری

flash /flæʃ/ *noun, adjective,* news flash
n 1 رووناکایی، درەوشانەوە، رۆشنایی، شەوق، بریسکانەوە، ورشانەوە، بریقانەوە، پرشنگ 2 پریشکە، بریسکە، بریقە، ترووسکە، چەخماخە 3 تاو، چرکەسات 4 (وێنەگری) فلەش، برووسکە، بریسکە 5 چراقەوە 6 نیشانە، بەرژەنگ 7 (سەربازی) سەرقۆڵ، سەرشان 8 خۆدەرخستن (کەمێ) بەزریقەوبریقە *adj* ◌ *n* 1 درخشش 2 جرقه، بارقه 3 آن 4 فلاش 5 چراغ‌قوه 6 علامت 7 سردوشی 8 تن‌نمایی *adj* زرق‌وبرق‌دار

flashback /ˈflæʃbæk/ *noun*
1 گەڕانەوە بۆ رابردوو، بۆ دواوە گەڕانەوە، پاش‌گەڕانەوە، دیمەنی بۆ پاشەوەچوو، پاش‌چوونەوە (فیلم، شانۆ، چیرۆک و هتد) 2 بیرهاتنەوەی بیرەوەرییێ ◌ 1 پس‌نگاه 2 فلاش‌بک

flashbulb /ˈflæʃbʌlb/ *noun,* also flash lamp
گڵۆپی فلەش، برووسکەچرا، فلەش‌گڵۆپ ◌ لامپ فلاش

flash burn *noun*
سووتانی لەبەر تەقینەوە (تەقینەوە و هالاوی گەردیلەیی یان ئەتۆمی) ◌ سوختگی ناشی از انفجار

flashcard /ˈflæʃkɑ:d, US -kɑ:rd/ *noun*
کارتی پیشان‌دان ◌ فلاش‌کارت

flash drive *noun,* USB drive , pen drive, US thumb drive
(کامپیوتێر) فلاش درایڤ (هەروەها memory stick) شتێ کە دەتوانرێ زانیاری و شتی وای تیاهەڵبگیرێتەوە: *The flash drive is compatible with all notebook PCs running Windows* ◌ فلاش درایو

flasher /ˈflæʃə(r)/ *noun*
1 چرای رێ‌نیشان‌دان (یان راکێشانی سەرنج) 2 (مرۆی) خۆدەرخەر exhibitionist ◌ 1 چراغ راهنما 2 (آدم) تن‌نما

flash-flood *noun*
لافاوی کتوپڕ، سێلاوی لەپڕ ◌ سیل ناگهانی

flash-forward *noun*
پێش‌داچوون، پێش‌چوونەوە، چوون بۆ داهاتوو، پێش‌چوون ◌ پیش‌نگاه

flashgun /ˈflæʃgʌn/ *noun*
(وێنەگری) بریسکە یان فلاشی ئۆتۆماتیک ◌ فلاش خودکار

flashily /ˈflæʃɪli/ *adverb*
1 خۆدەرخەرانە 2 بە زریقەوبریقە: *flashily dressed* ◌ 1 تن‌نمایانه 2 با زرق و برق

flashiness /ˈflæʃinəs/ *noun*
خۆدەرخستن، خۆپیشان‌دان ◌ تن‌نمایی

flashing /ˈflæʃɪŋ/ *noun*

قەڵەش‌گر، قەڵەش‌بەست، قەڵەش‌پۆش، درزگر، درزبەست ◌ درزپوش

flashing light *noun*

چـرای برووسـکەدەر، چرابرووسـکە، شـەوقە تروووکە، رۆشنایی یان رووناکی بروسکەدەر ◌ نور چشمک‌زن

flashlight /'flæʃlaɪt/ *noun*

1 (وێنـەگری) بروسـکە، بریسـکە، روونـاکی 2 چراقەوە، چۆڵەچرا 3 چرابرووسکە 4 flashgun ◌ 1 فلاش 2 چراغ‌قوه 3 چراغ چشمک‌زن

flash memory *noun*

(کامپیوتێر) فلەش مێمۆری ◌ فلاش مموری

flashover *noun*

هەورەتریشقە، تریشقە، بروسکە ◌ صاعقه، برق

flashpoint /'flæʃpɔɪnt/ *noun*

1 خاڵـی گرکێشان یـان گرگرتن یـان گریان 2 خاڵـی تەقینـەوە ◌ 1 نقطـەی اشـتعال 2 نقطـەی انفجار

flashy /'flæʃi/ *adjective* (flashier, flashiest)

بەزرێقەوبریقـە، بریقـەدار: *a flashy hotel* (flashiness *n*) ◌ پرزرق و برق

flask /flɑːsk, US flæsk/ *noun*

1 شووشـەی تاقیگـە 2 کەمۆڵـە، سـاردوگەرم، فلاسـک 3 شووشـە ◌ 1 بـالون (آزمایـشگاه) 2 فلاسـک 3 بطری

flat[1] /flæt/ *noun*

(ب.ت. لـە ئـەمریکا) دەسـتەخانوو، دەسـتەدیو، باڵاخانە ◌ آپارتمان

flat[2] /flæt/ *adjective, adverb*

adj 1 تـەخت، رێـک، گـۆڕ، راسـت، پـان 2 وەڕەسـکەر، نـاخۆش، عاجزکـەر، شـەکەتکەر 3 (راوێژ) سـارد 4 بێ‌بازاڕی، بێ‌بڕەو، خـەوتوو، کەساد 5 دەمەوروو، لەسەرزگ 6 (نرخ) نەگۆڕ، دیـاریکـراو، چەسـپیو، براوەتـەوە، جـێگیر 7 وەڕەس، نارەحـەت، جـاڕز 8 بـەتاڵ، خاڵـی (پـاتری) 9 پەنچـەر، کـەمبا، بـێبا، کـون 10 بێ‌کەف، بێ‌گاز 11 (بنی پێ) تەخت، رێک 12 (موسیقا) نزمۆک 13 مات، نەدرەوشاوە، تاریک (رەنـگ) 14 (وێنەکێـشی) تـەخت 15 رێک‌وراست، رەپ‌وراست 16 (کەوش) تەخت، بـێپاژنـە (یـان بـەرز نـەبێ) *adv* بەتـەواوەتی، سـەرپاکی ◌ *adj* 1 صاف، هموار 2 کسل‌کننده 3 بی‌احساس (لحن) 4 کساد 5 دمر 6 ثابت 7 دمغ 8 خالی (باتری) 9 پنجر 10 بدون گاز 11 بدون قوس پا 12 (موسیقی) بمُل 13 مات 14 (نقاشی) بی‌عمق 15 صاف و پوست‌کنده 16 بدون پاشنه *adv* کاملاً

flat[3] /flæt/ *noun*

1 ● (نافـەرمی) تایـەی پەنچـەر 2 راسـتەزەوی، دەشت، زەوی تەخت و گـۆڕ، گـۆڕایی، راسـتایی 3 نـۆتی نزمـۆک؛ نیشانەی نزمـۆک 4 (شمشێر) پانـایی، شـیپە 5 (flats) زەوی نـزم 6 کەوشـی بێ‌پاژنە یان پاژنەنزم، پێڵاوی تـەخت 7 (the flat racing = Flat) ◌ 1 لاستیک پنچر 2 زمین هموار 3 نت بمُل؛ علامت بمل 4 پهنـا (شمـشیر) 5 (در جمع) زمین پست 6 کفش تخت

flatbed /'flætbed/ *noun*, also flatbed trailer or flatbed truck

تریلی دیوارنزم یان بێ‌لاجامە، تریلی سەرئاواڵە، بارکێشی تەخت ◌ تریلی روباز، تریلی مسطح

flat-bottomed *adjective*, also flat-boat

بن‌رێک، بن‌تەخت (گەمی) ◌ تەصاف

flatbread *noun*

جـۆرێ نـانی ناسـک و تـەخت و زۆرتـر هەڵنەهاتوو ◌ نوعی نان

flat broke *adjective*

لەسـەر ساجی عـەلی، هـیچ شـکنـەبردوو، لاتی لات، سوختی ◌ مفلس

flat cap = cloth cap

flatcar /'flætkɑː(r)/ *noun*

واگۆنی باری تەخت یان بێ‌دیوار (بێ‌باخەڵ) ◌ واگن باری مسطح

flat-chested *adjective*

مـەمک‌تـەخت، بـێمـەمک، سـنگ‌پـووچ، مەمک‌چکۆلە ◌ پستان‌کوچک

flatfish /'flætfɪʃ/ *noun, pl.* same or flatfishes

ماسی پان، پانەماسی، ماسی‌پەپانە، ماسی‌پانکە (بـۆ نموونـە plaice و sole) [دەسـتە Pleuronectiformes] ◌ ماهی پهن

flatfoot *noun, pl.* flatfoots or flatfeet

(نافەرمی) پۆلیس، پاسەبان ◌ پاسبان

flatfooted /ˌflæt'fʊtɪd/ *adjective*

1 تـەخت، رێـک 2 دەسـتەوسـان، بـێدەس، بەیدەس، ناشی: *They were caught flat-footed by the attack* ◌ 1 صـاف 2 دست‌وپاچلفتی

flatfootedly /ˌflæt'fʊtɪdli/ *adverb*

1 تەختانە، رێکانە 2 بە شێوەیێکی دەستەوسان، بەیدەسانە ◌ 1 بـە طـور صـاف 2 بـە طـور دست‌وپاچلفتی

flatfootedness *noun*

1 تـەختی، رێکـی 2 دەسـتەوسـانی، بـێدەسـی، بەیدەسـی، ناشـیگـەری ◌ 1 صـافی 2 دست‌وپاچلفتی بودن

Flathead *noun*

1 ئەنـدامی هێنـدێ لـە گـەلانی سووریپـستی ئـەمریکای بـاکووری 2 گـەلێکـی سووریپـستی مۆنتانا 3 Montana (flathead) ماسی‌پەسەرپانە [خێزانی Platycephalidae: چەندین جۆرن] 4 (fleathead، وەک ئاوەڵناو) ئاماژە بەو بزوێنە کە لە جیاتی سـەرسیلیندر، زمانە و مۆمەکانی spark plug لەنێو لاشەی مۆتۆردا هەیە ◌ 1 و

2 و 4 فلات‌هد 3 نوعی ماهی

flathead catfish *noun*
نقە یا باقو یا پشیلەماسی‌یە سەرپانە [*Polydictis olivaris*] ◌ نوعی ماهی

flatiron /ˈflætaɪən/ *noun*
وتو، ئوتو، ناوەشکێنە (بە خەڵووز یان ئاور کار دەکا) ◌ اتو

flatlet /ˈflætlət/ *noun*
دەستەخانووی چکۆلانە ◌ آپارتمان کوچک

flatly /ˈflætli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەخت، ڕێکانە ◌ بە طور هموار

flatmate /ˈflætmeɪt/ *noun*
هاومال، هاوخانوو، ئاوەڵمال، هاوژوور، هاودیو ◌ هم‌خانە، هم‌اتاقی

flat racing *noun*
وەرزش یان پێشبرکێی ئەسپ‌سواری بێ‌کۆسپ، وەرزش یا پێشبرکێی ئەسپ‌سواری لە تەختایی‌دا ◌ ورزش یا مسابقەی اسب‌دوانی بدون مانع

flat rate *noun*
نرخی نەگۆڕ، نرخی چەسپیو، بایی جێگیر: *Interest is charged at a flat rate of 11%* ◌ قیمت ثابت

flat spin *noun*, be in a flat spin
پەشۆکاوی، سەرسامان، (سەر)لێ‌شێوان ◌ سراسیمگی، آشفتگی

flattened *adjective*
تەخت، ڕێک، گوڕ، پان ◌ صاف، پهن

flattered *adjective*
ڕازی، پێخۆش‌بوو، قایل، خۆشحاڵ، بەکەیف ◌ خرسند، مسرور

flatterer /ˈflætərə(r)/ *noun*
نەرمەبڕ، ڕووپاما، ڕیایی‌باز، زمانلووس، زمانچەور ◌ چاپلوس

flattering /ˈflætərɪŋ/ *adjective*
1 خۆش‌دیمەن، جوان: ◊ *a flattering dress*
2 سەرنج‌ڕاکێش، خۆش، زمانلووسانە: *The photo is not very flattering* *flattering remarks* ◌ 1 پرجلوه 2 خوشایند، تملق‌آمیز

flatteringly /ˈflætərɪŋli/ *adverb*
زمانلووسانە، زمانچەورانە ◌ چاپلوسانه

flattery /ˈflætəri/ *noun*, *pl.* flatteris
ڕووپامایی، ڕیایی‌بازی، ڕواڵەت، زمانلووسی، نەرمەبڕی، کلکەسووتێ: *You're too intelligent to fall for his flattery* ◌ تملق، چاپلوسی

flatties /ˈflætiz/ *noun*, *pl.*
1 کەوشی تەخت، کەوشی بێ‌پاژنە یان پاژنە(زۆر)نزم 2 (نافەرمی) ئەفسەری پۆلیس 3 ماسی‌یەپانە 4 جۆری شێوازی قژە 5 = flat-boat ◌ 1 کفش تخت 2 پلیس 3 ماهی پهن 4 نوعی مدل مو

flattop *noun*
1 (ئەمریکا و نافەرمی) فڕۆکەهەڵگر (کەشتی) 2 جۆری گیتاری دەنگی، پێشەوەی پانە تا چەماوە بێ ◌ 1 هواپیمابر 2 نوعی گیتار

flatulence /ˈflætjʊləns, US -tʃə-/ *noun*, also flatuosity
1 باوێنج، باوێژ، بای زگ: *Symptoms may also include flatulence and nausea* 2 خۆبەزلزانی، ترووتوپ، باوفش ◌ 1 باد شکم 2 تکبر

flatulent /ˈflætjʊlənt, US -tʃə-/ *adjective*, also flatuous
1 بەباوێنج، باکردوو، ترن، ترکەن، چووکن، تسکن 2 بەترووتوپانە، خۆپیشان‌دەرانە ◌ 1 نفاخ 2 متکبرانه

flatulently /ˈflætjʊləntli, US -tʃə-/ *adverb*
بەترووتوپانە، خۆپیشان‌دەرانە ◌ متکبرانه

flatus /ˈfleɪtəs/ *noun*
باوێنج، باوێژ، با یان گازی زگ ◌ باد شکم

flatware ˈflætweə(r)/ = cutlery

flatworm *noun*
پانەکرم، کرمەپان [لق Platyhelminthes] ◌ نوعی کرم

flat yield *noun*
(ئابووری) ئەنجام‌دانەوەی جێگیر، کاردانەوەی نەگۆڕ ◌ بازده یکنواخت

flaunting *noun*
خۆنواندن، خۆپیشان‌دان، خۆهەڵکێشان ◌ تظاهر، خودنمایی

flauntingly *adverb*
خۆنیشان‌دەرانە ◌ متظاهرانه

flautist /ˈflɔːtɪst, US ˈflaʊtɪst/ *noun*
فلووت‌ژەن ◌ نوازندەی فلوت

flavanone *noun*
فلاڤانۆن: هەریەک لە کێتۆنە ئارۆماتیکە جۆراوجۆرەکان کە زۆرتر لە ڕووەکدا وەک glycoside ـەکاندا هەن و ژێرکۆمەڵەیێکی flavonoid پێکدێنن ◌ فلاوانون

flavescent /fləˈvɛs(ə)nt/ *adjective*
1 مەیلەوبەزەرد، زەردباو 2 زەردەوەبوو ◌ 1 متمایل به زرد 2 زردشونده

Flavian /ˈfleɪvɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە بەرەیێکی ئیمپراتۆرەکانی ڕۆم (69-96) پاش‌زایین *n* ئەندامی ئەو بەرەیە (لە *Flavianus* لاتین، لە *Flavius* ناوێکی تایبەتی کە لە لایەن ئەم بەرەیەوە بەکار دێترا) ◌ فلاوین

flavin /ˈfleɪvɪn/ *noun*
(کیمیا) فلاڤین، زەردین(ە): کۆمەڵێ لە ڕەنگیان پێگمێنتە نایترۆژێن‌دارەکان، وەک riboflavin کە وەک coenzyme ـەکان کار دەکەن (بنەڕەت: لە *flavus* لاتین "زەرد" + -

in[1]) ◇ فلاوین

flavin adenine dinucleotide *noun*
فلاڤین ئادینین داینوکلیۆتید: دواهەوێنەی flavoprotein ـە هێنەندی لە $C_{27}H_{33}N_9O_{15}P_2$ ـەکان ◇ فلاوین ادنین دینوکلیوتید

flavin mononucleotide = FMN

flavone /ˈfleɪvəʊn/ *noun*
(کیمیا) زەردۆن، فلاڤۆن، ئاوێتەیێکی ئەندامی بلووری بێ‌ڕەنگ، کە بنچینەی ژمارەیێ ڕەنگی ڕووەکی زەرد و سپی‌یە ◇ فلاوون

flavonoid *noun*
فلاڤۆنۆید: ئەو گرووپە ئاوێتە ئانتی‌ئۆکسیدانە ئارۆماتیکانەی کە ئۆکسیژێنان تیایە و زۆر پیگمێنتی ئاسایی دەگرنەوە (وەک anthocyanin و flavon ـەکان) ◇ فلاوونوید

flavoprotein /ˌfleɪvə(ʊ)ˈprəʊtiːn/ *noun*, also yellow enzyme
(زیندەکیمیا) فلاڤۆپرۆتین: dehydrogenase ێ کە فلاڤین و پتر کانزایێکی تیایە و ڕۆڵێکی گەورە لە ئۆکسان oxidation زیندەناسی‌یانە biological دەگێڕێ، دەستەیێ لە پرۆتینەکان کە فلاڤینەکان دەگرێتەوە و بەشداری کاردانەوەی ئۆکسانی خانەکان دەکا (تێکەڵی flavin + protein) ◇ فلاوپروتین

flavour /ˈfleɪvə(r)/ *noun*, US flavor
1 تام، چێژ، مەزە: The tomatoes give extra flavour to the sauce 2 بەهارات، کاری، هەزوێلە 3 کەش، تایبەتمەندی، تام‌وبۆ، سەنگ‌وڕەنگ، ڕەنگ‌وبۆ، ambience: the distinctive flavour of South Florida ◇ 1 طعم، مزه 2 چاشنی 3 جو، ویژگی

flavoured /ˈfleɪvəd, US -vərd/ *adjective*
(لە لێکدانا) بە تامی، بە چێژی ◇ دارای طعم

flavourful /ˈfleɪvəfʊl, US -vərf-/ = flavoursome

flavouring /ˈfleɪvərɪŋ/ *noun*, US flavoring
بەهارات، کاری، هەزوێلە، بۆن(یا تام)خۆشکەر: orange/vanilla flavouring ◊ This food contains no artificial flavourings ◇ چاشنی، طعم‌افزا

flavourless /ˈfleɪvələs, US -ərləs/ *adjective*
بێ‌تام، بێ‌چێژ، بێ‌مەزە، بێ‌لەزەت، تامسار: The meat was tough and flavourless ◇ بی‌مزه

flavoursome /ˈfleɪvəsəm, US -vərs-/ *adjective*
بەچێژ، خۆش، تام‌خۆش، بەمەزە، بەلەزەت: a wine with a light, -me aroma ◇ خوشمزه

flaw[1] /flɔː/ *noun*
1 ناتەواوی، عەیب، خەوش: a diamond with a flaw 2 (شووشە، چینکۆ و هتد) موو، چرژ، چرژاوی، قەڵەشتوی، درز 3 خاڵی لاوازی، کەم‌وکووڕی، ناتەواوی، شکستی، عەیب، ئیراد 4 هەڵە، لێ‌هەڵقلیشان، خەتا 5 (بێ‌باو) fragment ◇ 1 نقص 2 ترک 3 نقطه‌ضعف 4 خطا

flaw[2] /flɔː/ *noun*
(وێژەیی) تۆف‌وبەند، با و بۆران، با و باران، ڕەشەبای کورت، بای کوت‌وپڕ ◇ باد وباران، توفان ناگهانی

flawed /flɔːd/ *adjective*
1 ناتەواو، نیوەچڵ، عەیب‌دار، خەوش‌دار، بەگەرد: the book's flawed heroine ◊ a flawed argument 2 هەڵە، شاش ◇ 1 ناقص، معیوب 2 اشتباه

flawless /ˈflɔːləs/ *adjective*
بێ‌خەوش، بێ‌گەرد، بێ‌عەیب، تەواو، perfect: Her English is almost flawless ◊ a flawless complexion/performance ◇ بی‌نقص، بدون عیب

flawlessly /ˈflɔːləsli/ *adverb*
بێ‌خەوشانە، بێ‌گەردانە ◇ به طور بی‌نقص

flawlessness /ˈflɔːləsnəs/ *noun*
بێ‌خەوشی، بێ‌گەردی، تەواوی، بێ‌عەیبی ◇ بی‌نقصی، کمال

flawy /ˈflɔːɪ/ *adjective*
1 عەیب‌دار، پڕخەوش 2 درزاوی، چرژاو، چرچرژ، درزبردوو ◇ 1 معیوب 2 ترک‌دار

flax /flæks/ *noun*
1 (ڕووەک‌ناسی) گوش، گیاکەتان، کەتان، بەزەرەک، لۆکەکێوی، گیاهەلاوە، گیا یان ڕووەکی گوش [Linum usitatissimum] 2 ڕیشاڵی گیاهەلاوە یان گوش 3 پارچە و کوتاڵی کەتانی، جاو 4 (هەروها New Zealand flax) flax-lily = (بنەڕەت: flæx ئینگلیسی کۆن، بنەڕەتێکی ئەڵمانی ڕۆژاوای هەیە) ◇ 1 کتان، بزرک، گیاه کتان 2 الیاف کتان 3 پارچه‌ی کتانی

flaxen /ˈflæksn/ *adjective*
1 زەردی کاڵ، قژکاڵ 2 = flax ◇ بور

flax-lily *noun*
کەتان‌زەمبەق: گیایێکی نیوزیلەندی کە ڕیشاڵ بەردێنێ [Phormium tenax] ◇ نوعی گیاه

flax-seed /flæks siːd/ = linseed

flaxy /flæksɪ/ *adjective*
1 گوشی، کەتانی 2 قژکاڵ، زەردی کاڵ (قژ) ◇ 1 کتانی 2 بور

flayer *noun*
کەوڵکەر، کەوڵکار، کەوڵچی ◇ پوست‌کن

F-layer *noun*
توێی ئێف: بەرزترین و بەهێزترین ناوچەی ئایۆنیتراوی ionosphere ◇ اف‌لایر

flea /fliː/ *noun*
(گیانەوەرناسی) کێچ، چێچ [Pulex irritans]

(کێچی مرۆ) و جۆرەکانی تر لە دەستەی Siphonaptera] ◇ کک

flea-bag /ˈfli:bæg/ *noun*, also fleabag

1 گیانەوەر یان مرۆی پیس و گلاو 2 هوتێلی پیس و هەرزان، کێچەلان، کێچدان، کێچخانە، کێچەلان، کونەکێچ، هێلانەکێچ: *a fleabag motel* ◇ 1 حیوان یا انسان کثیف 2 هتل کثیف

fleabane /ˈfli:beɪn/ *noun*

گیاکێچانە؟، کێچانکوژ؟، جۆرێ گیا لە تیرەی daisy، بەناوبانگە بۆ فەوتاندنی کێچ [*Pulicaria dysenterica* و جۆرەکانی تر] ◇ فلیبان

flea beetle *noun*

قالۆنچەکێچە [*Phyllotreta* و توخمەکانی تر] ◇ نوعی سوسک

fleabite /ˈfli:baɪt/ *noun*

1 (جێگا) پێوەدانی کێچ، هەروەها پنکەی سووری جێ پێوەدانێکی وا 2 نیگەرانییەکی کەم ◇ 1 (جای) نیش کک 2 نگرانی جزئی

fleabitten /ˈfli:bɪtən/ *adjective*

1 کێچپێوەداو، کێچانگاز، کێچگەستە 2 شەقوشڕ، داغن، شپرزە، شکاو، کۆن، شڕ، چەپەرەشڕ ◇ 1 ککگزیده 2 درب و داغون

flea collar *noun*

قەلاتە یا قەلاتگی کێچ، کێچانگ ◇ قلادەی کک

fleadh /flɑ:/ *noun*

فیستیڤالی موسیقا، سەما و چاندی ئیرلەندی یان سێلتی ◇ جشنوارەی موسیقی، رقص و فرهنگ ایرلندی یا سلتی

flea market *noun*

بازاڕی کۆنەفرۆشەکان، بازاڕی کۆنەفرۆشان ◇ بازار کهنەفروش‌ها

fleapit /ˈfli:pɪt/ *noun*

سینەما یان تیاتری کۆنە و پیس ◇ تئاتر یا سینمای قدیمی یا کثیف

fleawort /ˈfli:wɔ:t/ *noun*

(رووەکناسی) فلیورت، گیاکێچە، یاوز؟، گەلارکێشە [*Senecio integrifolius* و جۆرەکانی تر] ◇ اسپرزە، بارهنگ

flèche /fleɪʃ, US flɛʃ/ *noun*

میلی سەرمنارەی باریک ◇ میل سرمنارەی باریک

fleck /flek/ *noun*

1 پەڵە، لکە، خاڵ، پن، پنک 2 ریزە، برێ، کەمۆچکە ◇ 1 لکه، نقطه 2 ذره

flecked *adjective*

پەڵەپەڵە، خاڵخاڵ، خاڵاوی، گوڵگوڵ، پەڵاوی، لکاوی ◇ نقطه‌نقطه، خال‌مخال

fled /fled/ = past and past participle of flee

fledged /fledʒd/ *adjective*

پەرەوازە، باڵگرتوو، ئەتوانێ بفرێ ◇ قادر به پرواز

fledgeling /ˈfledʒlɪŋ/ *noun*, also fledgling

1 جووچکی پەرەوازە، تازەهەڵفریو 2 مرۆی تازەکار، بێئەزموون، نەخاراو، تازەدەستتێداو ◇ 1 جوجەی پردرآورده 2 آدم بی‌تجربه

fleece /fli:s/ *noun*

1 خوری 2 بەرەبرینگ، بری جاری برینەوەی مەر، چین 3 جۆرێ پارچەی نەرم و گەرم ◇ 1 پشم گوسفند 2 یک چین پشم 3 نوعی پارچه

fleecy /ˈfli:si/ *adjective*

خوریئاسا، لە خوری، لەخوریچوو، کوڵک، نەرم، پڕ، لۆکەئاسا، لۆکەیی ◇ پشمی، پشم‌مانند، پرپشت، پنبه‌ای

fleer /ˈflɪ(r)/ *noun*

گاڵتە، تیز، تیتاڵی ◇ تمسخر، ریشخند

fleet[1] /fli:t/ *noun*

1 کەشتیگەل، کەشتیمەنی، گەلەکەشتی، دەستەکەشتی (هێزی دەریایی یان ئاسمانی) 2 کاروان ◇ 1 ناوگان 2 قافله

fleet[2] /fli:t/ *adjective*

1 زووتێپەڕ، تێژپەڕ، خێرا، تیژڕەو، تونڕەو، گورج، توندوتۆڵ 2 تەنک، تەسک، کەم قووڵ بێ، پێ دەدا ◇ 1 زودگذر، بادپا، فرز 2 کم‌عمق

fleet[3] /fli:t/ *noun*

1 لاکەنداو، چۆمەلە، شەتاو، گلار، زێ 2 کەند، کەندال، چاڵ، خەنەک، کەندەک، خەندەک، کەندەلان ◇ 1 خور، نهر 2 کانال، خندق

fleet[4] /fli:t/ *adjective, adverb*

adj تەنک، تەسک، کەم قووڵ بێ، پێ دەدا *adv* لە تەسکاییدا، لە تەنکاییدا، لە قووڵاییی کەمدا ◇ *adj* کم‌عمق *adv* در عمق کم

Fleet Admiral *noun*

ئەدمیراڵی کەشتیگەل ◇ دریابُد

fleeting /ˈfli:tɪŋ/ *adjective*

کورتماوە، کەمخایەن، تێژپەڕ، زووبەسەرچوو، نابەردەوام، زووڕەو، سەردەمی، لەنێوچوو، *a fleeting* :transient ,transitory *a fleeting moment of ◊ glimpse/smile happiness* ◇ زودگذر، سریع، ناپایدار

fleetingly /ˈfli:tɪŋli/ *adverb*

تێژپەڕانە، بە شێوەیەکی کورتماوە ◇ بە طور زودگذر

fleetingness /ˈfli:tɪŋnəs/ *noun*

سەردەمیبوون، زووتێپەڕی، کورتماوەیی، زووبەسەرچوویی، کورتخایەنی ◇ زودگذری، گذرایی

Fleet Street *noun*

1 فلیت ستریت (شەقامێ لە ناوەندی لەندەن کە چەندین رۆژنامەی نیشتمانی و نووسینگەی تێدایە) 2 رۆژنامەوانان و رۆژنامەکانی لەندەن 3 چاپەمەنی گشتی ◇ 1 فلیت استریت 2 روزنامه‌نگاران و روزنامه‌های لندن 3 مطبوعات عمومی

Fleming /'flɛmıŋ/ *noun*
1 ڕەسەنی Flanders، فلاندەری 2 ئەندامی گەلی فلاندەری‌زمانی دانیشتووی باکووری و ڕۆژاوای بێلژیک ◯ فلاندری

Flemish /'flemıʃ/ *adjective, noun*
adj فلاندەری *n* 1 زمانی (هولەندی) فلاندەری 2 خەلکی فلاندەریز (ناوچەیێ لە نێوان بێلژیک، فەڕەنسە و هولەندا دابەش‌کراوە) ◯ *adj* فلاندری *n* زبان فلاندری 2 هلاندری

flesh /fleʃ/ *noun*
1 گۆشت، گۆشتی میوە، نێرک 2 تویژ، ڕووکار، ڕوو 3 لەش، جەستە، تەن 4 حەز و ویستی دەروون 5 بوونەوەرەکان (بنەڕەت: *flǣsc* ئینگلیسی کۆن، ئەلمانی‌بنەڕەت) ◯ 1 گوشت، مغز 2 بشره 3 جسم، تن 4 شهوات 5 موجودات

flesh and blood *noun*
1 مرۆڤ 2 (خوازە) گۆشت و خوێن ◯ 1 انسان 2 پاره‌ی تن

flesh-coloured *adjective*
چێرەیی کاڵ، سووری ئامالْزەرد ◯ صورتی کم‌رنگ

flesh-eating *adjective*
گۆشت‌خۆر ◯ گوشت‌خوار

flesher *noun*
1 (زۆرتر سکاتلەندی) قەساب 2 چەقۆی کەوڵ‌کردن ◯ 1 قصاب 2 فلشر

flesh fly *noun*
مێشی لاشە یان کەلاک، maggot ـەکانی لەسەر گۆشت دەخۆن، دەبنە هۆی myiasis [خێزان Sarcophagidae: زۆر جۆرن] ◯ مگس مردار

fleshiness /'fleʃinəs/ *noun*
گۆشتنی ◯ گوشتالویی

fleshliness *noun*
1 جەستەیێتی 2 بەئالوشی، شەهوانیەت ◯ 1 جسمانیت 2 شهوانیت

fleshly /'fleʃli/ *adjective* (fleshlier, fleshliest)
1 جەستەیی، گیانی، لەشی، bodily ،corporeal 2 شەهوانی، سێکشوال، بەئالۆش، lascivious: *fleshly desires* ◯ 1 جسمانی 2 شهوانی

fleshmonger /'fleʃmʌŋgə(r)/ *noun*
گۆشت‌فرۆش ◯ گوشت‌فروش

fleshpot /'fleʃpɒt, US -pɑ:t/ *noun*
شوێنی ڕابواردن ◯ عشرت‌کده

flesh wound /'fleʃ su:nd/ *noun*
سووکە برین (زیان نەگەیشتووە بە ئێسک و ئەندامە ژیانی یان نێوخۆیی‌یەکان vital or internal organs) ◯ زخم سطحی

fleshy /'fleʃi/ *adjective* (fleshier, fleshiest)
1 گۆشتی، گۆشتن، قەڵەو، خرینە، خروخۆڵ، پڕگۆشت: *fleshy arms/lips* 2 ئاودار ◯ 1 گوشتی، گوشتالو، تپل 2 آبدار

fletcher /'fletʃə(r)/ *noun*
(مێژوویی) تیرساز، تیرگەر، تیرفرۆش ◯ پیکان‌ساز، پیکان‌فروش

fletching *noun*
(مێژوویی) پەڕەکانی تیر ◯ پرهای پیکانی

fleur-de-lis /ˌflɜ: də 'li:, -'li:s, US ˌflɜ:r/ *noun*, also fleur-de-lys, pl. fleurs-de-lis ˌflɜ: də 'li:, 'li:s:, US ˌflɜ:r/
(ڕووەکناسی) گوڵی زیو، زیوا، گوڵی زەمبەقە، گالر (نیشانەی بنەماڵەی پاتشایی فەڕەنسەی کۆن) ◯ گل زنبق

fleuron /'fluərɒn, US 'flə:-/ *noun*
گوڵ‌نەخش، نەخشی گوڵ ◯ گل‌نگاره

fleury /'fluəri/ = flory

flew /flu:/ = past of fly

flews /flu:z/ *noun, pl.*
لچی شۆڕەوەبووی ئەستووری bloodhound یان سەگێکی هاوشێوەی وا ◯ لب‌های آویخته‌ی سگ و...

flex /fleks/ *noun*
وایەر، سیم (بۆ گەیاندنی تەزووی ئێلیکتریکی بۆ دەزگاین) ◯ سیم

flexibility /ˌfleksə'bıləti/ *noun*, also flexility /flɛk'sıləti/
نەرمی، لەداهاتنەوەهاتوویی، داهاتوویی، جیری، بگۆڕی، لەگۆڕان‌هاتوویی ◯ انعطاف‌پذیری، قابلیت تغییر

flexible /'fleksəbl/ *adjective*, also flexile /'flɛksʌıl/
نەرم، جیر، لەداهاتنەوەهاتوو، داهاتوو، بگۆڕ، لەگۆڕان‌هاتوو، دەچەمێتەوە، دادێتەوە، دەنووشتێتەوە: *a flexible schedule* ◊ *a more flexible* ◊ *flexible foreign policy approach* ◯ انعطاف‌پذیر، قابل تغییر

flexibly /'fleksəbli/ *adverb*
بە نەرمی: *Managers must respond flexibly to new developments in business practice* ◯ با انعطاف

flexion /'flekʃn/ *noun*, also flection
1 نەرمی، داهاتنەوە، داهاتوویی، نووشتانەوە، چەمانەوە، چەماوی 2 (ڕێزمان) گەردان(کردن) ◯ 1 انعطاف، خمیدگی 2 صرف

flexionless *adjective*
(ڕێزمان) لەگەردان‌نەهاتوو، گەردان‌نەکراو ◯ غیرقابل صرف

flexitime /'fleksitaım/ *noun*, also flextime
کاتی کارکردنی بگۆڕ، کاتی کاری خۆدیاری‌کردوو: *She works flexitime* ◯ ساعات کاری شناور

flexor /'flɛksə/ *noun*

(تویکـــاری) ماســـوولکەی چەمێنـــەر(ەوە)، کۆکەرەوە ◌ عضلەی منقبضە

flexuose /ˈflekʃuːəʊs/ *adjective,* also flexuous/ˈflɛksjʊəs/

پێچەلاوپێچ، بەپێچوپلۆچ، پرچەم ◌ دارای پیچ و خم

flexuosity /flekʃʊˈɑːsətɪ/ *noun*

پێچوپەنا، پێچوپلۆچی، پێچەلاوپێچی، پرچەمی ◌ پیچ و خم

flexural *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە flexure ـەوە هەیە ◌ وابستە بە flexure

flexure /ˈflɛkʃə/ *noun*

1 (تویکـــاری و زەویناســـی) چەماندنـــەوە، داهێنانـەوە، چەمانەوە 2 بەشێکی چـەماوە یـان چەمیو ◌ 1 خم‌سازی، خمیدگی 2 قسمت خم‌شده

flexwing *noun*

باڵی نەرمی پارچەیی (لە کایتسواری‌دا) ◌ فلکس‌وینگ

flibbertigibbet /ˈflɪbətidʒɪbɪt, ˌflɪbətiˈdʒɪbɪt, US -bər-/ *noun*

مرۆی نابەرپرس و گەوج و سەرچڵ، سەرەڕۆ (flibbertigibbety *adj*) ◌ آدم غیرمسـؤل و احمق و سربەهوا

flick /flɪk/ *noun*

1 تەکانی ناکـاو، راتلەکاندن 2 لێدانی تونـد و کتوپر، پەلەپیتکـە، پێلکـە، پتـە 3 (ئاخـەرمی) فیلمی سینەمایی 4 (the flicks) سینەما ◌ 1 تکان ناگهانی 2 ضربەی تند، تلنگر 3 فیلم سینمایی

flicker[1] /ˈflɪkə(r)/ *noun*

1 درەوشـانەوە، بریـسکانەوە، پرشـنگ‌دانـەوە، پریشکە، چەخماخـە، تروسـکە، برووسـکە 2 شێواوی، پـشێوی 3 لەرانـەوە 4 پرتـە، پـت، پرتەپرت، لێدان 5 لێدانی سووک و کتوپر، فرتە، فڕین ◌ 1 درخشندگی، جرقە، بارقە 2 آشفتگی 3 لرزش 4 سوسو 5 ضربەی ناگهانی و خفیف

flicker[2] /ˈflɪkə(r)/ *noun*

دارکـــونکـــەرەی مێرووخـــۆرە (ئـــەمریکایی [*Colaptes auratus* (هی ئاسایی یا باکووری) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ◌ نوعی دارکوب

flickering *adjective*

شێواو، شلەژاو ◌ آشفتە

flick-knife *noun*

چەقۆی دوگمەیی یا زامن‌دار ◌ چاقوی ضامن‌دار

flier /ˈflaɪə(r)/ *noun,* = high-flyer

1 هەڵفڕ 2 فڕۆکەوان 3 دووبەختەکی، قومـار 4 جـاڕ، ئاگـاداری، راگەیانـدن 5 تونـرەو، گـورج، خۆشـبەز (مـرۆ، گیانـەوەر، ماشـێن و هتـد) 6 بازدان، بەڕین، لووربوون 7 مرۆی بەرزەفڕ ◌ 1 پروازکنندە 2 خلبان 3 ریسک 4 آگهی 5 سریع‌السیر 6 پرش 7 آدم بلندپرواز

flies /flaɪz/ *noun*

1 زنجیر یـان دوگمـەی شـاڵوار 2 (the flies) شـوێنی سـەرووی شـانۆ ◌ 1 زیـپ یـا دکمـەی شلوار 2 (the flies) محل بالای صحنه

flight[1] /flaɪt/ *noun*

1 فڕین، هێڵی فڕین، فڕینەرێ، رێڕەوی فڕین 2 فڕۆکە، باڵافڕ 3 بەڕین، باڵ‌گرتنەوە، بازدان 4 کۆچ، رۆیشتن 5 (بۆ ئاسمـان) گەشت، گـەڕان 6 سـکادران، یەکـە، یەکینـە 7 رێـڕەوی هەڵـدان، رێگـا، رێگـای هاویـشتن 8 پۆلەفڕێ، پـۆل یـان دەستەی پەلـەوەر و مێرووە کۆچـەرەکان، پۆلـە باڵـندەی گـەرمێن و کوێـستان‌کـردوو 9 زنجیـرە، ریـــز 10 رۆیـــشتن، تێپـــەڕین 11 پلیکـــان، ریزەپلیکان 12 (کلکی) تیر ◌ 1 پـرواز، مـسیر پرواز 2 هواپیما 3 پریدن، پرش 4 هجرت، عزیمت 5 سفر 6 واحد 7 مسیر پرتاب 8 پـرواز گروهـی 9 رشته 10 گذشت 11 پلکان 12 (دم) تیر

flight[2] /flaɪt/ *noun*

هەڵاتن، دەربازبوون، راکردن ◌ گریز

flight attendant *noun*

رازەوانی فڕۆکە، میواندار ◌ مهماندار

flight control *noun*

چاودێری یـان کۆنترۆڵـی فـڕین، مەهـاری فـڕین ◌ مهار یا کنترل پرواز

flight crew *noun*

دەسـتەی کارکـەرانی فڕۆکـەوانی، کارکـەرانی فڕۆکە، دەستەی کارکەرانی فڕین ◌ خدمەی پرواز

flight-deck *noun*

1 زوورۆچکـەی فڕۆکـەوان 2 پـەردی فـڕین، پشتەی فڕین، ئاستی فڕین، پشتی فڕین ◌ 1 کابین خلبان 2 عرشەی پرواز

flight feather *noun*

پەڕی فڕین ◌ پر پرواز

flight engineer *noun*

ئەنـدازیاری فـڕین، ئەنـدازیار لـە فـڕین‌دا ◌ مهندسی پرواز

flightiness *noun*

1 وازیوازیبوون، راڕایی، نەڕشتی 2 گەوجی، بێ‌ئەقڵی ◌ 1 تلون مزاج 2 سبک‌مغزی

flightless /ˈflaɪtləs/ *adjective*

نەفڕ(یو)، نەفڕۆک، ناپەرەوازە، ناتوانێ هەڵفڕێ ◌ فاقد قدرت پرواز

flightlessness /ˈflaɪtləsnəs/ *noun*

نەفڕیوی، نەفڕۆکی ◌ فقدان قدرت پرواز

flight lieutenant *noun*

ئەفسـەرێکی کـەمێ پایەبـەرز لـە هێزی ئاسمـانی بریتانیـادا، لەژوور flying officer و خـوارووی squadron leader ◌ سروان نیروی هوایی

flight line *noun*

راوێستگەی فڕۆکەکان ◌ محل توقف هواپیماها

flight of capital *noun*

دەربازبوون یا دەرچوونی سەرمایە ۞ فرار سرمایه
flight path *noun*
ڕێڕەوی فڕین، فڕینەڕێ، ڕێگای فڕین ۞ مسیر پرواز
flight-recorder *noun*
قوتوی ڕەش، سنووقەڕەش ۞ جعبه سیاه
flight sergeant *noun*
ئەندامی هێزی ئاسمانی بریتانیا، لەژوور sergeant و لەژێر warrant officer ۞ سرگروهبان نیروی دریایی
flight simulator *noun*
دەزگای ڕاهێنانی فڕۆکەوانی، هاوتاسازی فڕین ۞ شبیه‌ساز پرواز
flighty /'flaɪti/ *adjective* (flightier, flightiest)
1 وازیوازی، تاوتاو، ڕاڕا، نەرشت (ب.ت. ژن و ڕەفتاری): *a flighty temper* 2 سەرچڵ، هەڵەشە ۞ 1 دمدمی 2 سربەهوا
flimflam /'flɪmflæm/ *noun*
هەڵیتوپلیت، فلتە، قسەی هیچ ۞ چرند، چرت و پرت
flimsily /'flɪmzɪli/ *adverb*
بە سستی، بێهێزانە ۞ بە سستی
flimsiness /'flɪmzinəs/ *noun*
1 ناسکی، ڕوونی 2 بێهێزی، سستی ۞ 1 نازکی 2 سستی
flimsy /'flɪmzi/ *adjective* (flimsier, flimsiest), *noun* (*pl.* flimsies)
adj 1 ناسک، تەنک، ڕوون، ڕۆشن (پارچە) 2 نابەردەوام، لەق، بەکارنەهاتوو، بەرگەنەگر، لۆق، ناقایم، نەرم، ناسک، قرچ، بازاڕی، خراپ، ڕیزەڵۆک 3 سست، بێهێز، بێچێ، ناژیرانە *n* 1 کاغزی ناسک 2 کۆپی لە پەڵگەنامەی لەسەر کاغزێکی ناسک ۞ *adj* 1 نازک 2 بی‌دوام، ضعیف، سست 3 غیرموجه *n* 1 کاغذ نازک 2 فلیمسی
flinch /flɪntʃ/ *noun*
لەژێر دەرچوون، خۆلێنەدان، هەلاتن، خۆدزینەوە، توخننەکەوتن (لە کارێکی دژواردا) ۞ شانە خالی کردن
flinders /flɪndəz/ *noun, pl.*
تەڵەزمە، تەلاشە، وردە ۞ تراشه، خرده
fling /flɪŋ/ *noun*
1 توورهەڵدان، هاویشتن، فڕێدان 2 فلینگ (جۆرێ سەما و هەڵپەڕکێی تونددی سکاتلەندی) 3 ماوەی ڕابواردن، سەرەڕوبەندی خۆشی، سەردەمی ڕادان 4 پێوەندی سێکسی ناڕەوا، تێکەڵی دڵدارانە ۞ 1 پرتاب 2 فلینگ 3 دوره‌ی عیاشی 4 رابطه‌ی جنسی نامشروع
flint /flɪnt/ *noun, adjective*
1 بەردەستێ، بەردە چەخماخ، بەردی چەرخ: 2 (مجازی) سنگ ۞ 1 سنگ آتش‌زنه، سنگ فندک 2 (مجازی) سنگ
flint-glass /'flɪnt glɑːs/ *noun*
بلوور ۞ بلور
flintlock /'flɪntlɒk, US -lɑːk/ *noun*
تفەنگی چەخماخی، چەکی چەخماخی ۞ تفنگ چخماقی
flinty /'flɪnti/ *adjective* (flintier, flintiest)
1 چەخماخی، ڕەق، سەخت، وەکوو چەخماخ، وەکوو بەرد: *flinty pebbles/soils* 2 بێبەزەیی، دلڕەق، دڵبەرد: *a flinty look/gaze/stare* ◊ *flinty determination* ۞ 1 چخماقی، سخت 2 سنگدل
flip[1] /flɪp/ *noun*
1 لێدانی خێرا و سووک 2 هەڵخستنەوە (وەکوو کۆینی) 3 بەڵەپیتکە، پتە، پلیکە 4 زووزووهەڵدانەوە (پەڕەکانی ڕۆژنامە یان کۆڤاری) ۞ 1 ضربەی سریع و ضعیف 2 بەهوااندازی 3 تلنگر 4 فلیپ
flip[2] /flɪp/ = flippant
flip-flop /flɪp flɒp/ *noun*
1 گۆڕانی کتوپڕ (ڕامیاری‌یێ) 2 سەرمەقولانج (لە حەواوە) 3 (flip-flops، هەروەها thong، لە ئەمریکا) سەرپایی قامکپاچوو یان قامکی ۞ 1 تغییر ناگهانی 2 پشتک 3 (در جمع) دمپایی لاانگشتی
flippancy /'flɪpənsi/ *noun, pl.* flippancies
1 شۆخی، جەفەنگ، گاڵتەجاڕی 2 زمانلووسی، نەرمەبڕی 3 سووکی، چرووکی، سقکیاتی ۞ 1 مزاح، لودگی 2 چرب‌زبانی 3 خفت
flippant /'flɪpənt/ *adjective*
1 شۆخی‌یانە، گاڵتەجاڕانە: *a flippant answer/attitude* 2 زمانلووس، زمانچەور 3 سووک، چرووک 4 سەرچڵانە، سەرسەرەکی‌یانە ۞ 1 توأم با لودگی 2 چرب‌زبان 3 سبک 4 سهل‌انگارانه
flippantly /'flɪpəntli/ *adverb*
بە سووکی‌یەوە: *'Oh dear,' he said flippantly* ۞ با خفت
flipper /'flɪpə(r)/ *noun*
1 (گیانەوەرانی دەریایی) باڵ، پەڕەکە، ئەندامی مەلێ، سەوڵە 2 کەوشی مەلەوانی، بۆقەپێ ۞ 1 باله 2 کفش غواصی
flipping /'flɪpɪŋ/ *adjective, adverb*
پیسە، گوو، بەزیادنەبوو، گلاو ۞ کثافت
flip side *noun*
1 پشتەوەی سێلک یان قەوان، پشتەوەی پەپکە (کە شتێکی وای باشی (ج گۆرانی یان موسیقا) لەسەر نییە) 2 بەشی جیاواز و ناگرنگ ۞ 1 پشت صفحه 2 بخش متمایز و کم‌اهمیت
flirt /flɜːt, US flɜːrt/ *noun*

دەربازبوون یا دەرچوونی سەرمایە ◌ فرار سرمایە

flight path *noun*

ڕێڕەوی فڕین، فڕینەڕێ، ڕێگای فڕین ◌ مسیر پرواز

flight-recorder *noun*

قوتوی ڕەش، سنووقەڕەش ◌ جعبه سیاه

flight sergeant *noun*

ئەندامی هێزی ئاسمانی بریتانیا، لەژوور sergeant و لەژێر warrant officer ◌ سرگروهبان نیروی دریایی

flight simulator *noun*

دەزگای ڕاهێنانی فڕۆکەوانی، هاوتاسازی فڕین ◌ شبیه‌ساز پرواز

flighty /'flaɪti/ *adjective* (flightier, flightiest)

1 وازیوازی، تاوتاو، ڕاڕا، نەرشت (ب.ت. ژن و ڕەفتاری): *a flighty temper* 2 سەرچڵ، هەڵەشە ◌ 1 دمدمی 2 سربه‌هوا

flimflam /'flɪmflæm/ *noun*

هەڵیتوپلیت، فلتە، قسەی هیچ ◌ چرند، چرت و پرت

flimsily /'flɪmzɪli/ *adverb*

بە سستی، بێهێزانە ◌ به سستی

flimsiness /'flɪmzinəs/ *noun*

1 ناسکی، ڕوونی 2 بێهێزی، سستی ◌ 1 نازکی 2 سستی

flimsy /'flɪmzi/ *adjective* (flimsier, flimsiest), *noun* (*pl.* flimsies)

adj 1 ناسک، تەنک، ڕوون، ڕۆشن (پارچە) 2 نابەردەوام، لەق، بەکارنەهاتوو، بەرگەنەگر، لۆق، ناقایم، نەرم، ناسک، قرچ، بازاڕی، خراپ، ڕیزەڵۆک 3 سست، بێهێز، بێچی، ناژیرانە *n* 1 کاغزی ناسک 2 کۆپی لە بەڵگەنامەیێ لەسەر کاغزێکی ناسک ◌ *adj* 1 نازک 2 بی‌دوام، ضعیف، سست 3 غیرموجه *n* 1 کاغذ نازک 2 فلیمسی

flinch /flɪntʃ/ *noun*

لەژێر دەرچوون، خۆلێنەدان، هەڵاتن، خۆدزینەوە، توخننەکەوتن (لە کارێکی دژواردا) ◌ شانه خالی کردن

flinders /flɪndəz/ *noun, pl.*

تەڵەزمە، تەلاشە، وردە ◌ تراشه، خرده

fling /flɪŋ/ *noun*

1 توورهەڵدان، هاویشتن، فڕێدان 2 فلینگ (جۆرێ سەما و هەڵپەڕکێی توندی سکاتلەندی) 3 ماوەی ڕابواردن، سەروبەندی خۆشی، سەردەمی ڕادان 4 پێوەندی سێکسی ناڕەوا، تێکەڵی دڵدارانە ◌ 1 پرتاب 2 فلینگ 3 دوره‌ی عیاشی 4 رابطه‌ی جنسی نامشروع

flint /flɪnt/ *noun, adjective*

1 بەردەستێ، بەردە چەخماخ، بەردی چەرخ: *prehistoric flint implements* 2 (خوازە) بەرد ◌ 1 سنگ آتش‌زنه، سنگ فندک 2 (مجازی) سنگ

flint-glass /'flɪnt glɑːs/ *noun*

بلوور ◌ بلور

flintlock /'flɪntlɒk, US -lɑːk/ *noun*

تفەنگی چەخماخی، چەکی چەخماخی ◌ تفنگ چخماقی

flinty /'flɪnti/ *adjective* (flintier, flintiest)

1 چەخماخی، ڕەق، سەخت، وەکوو چەخماخ، وەکوو بەرد: *flinty pebbles/soils* 2 بێبەزەیی، دڵڕەق، دڵبەرد: *a flinty look/gaze/stare* ◊ *flinty determination* ◌ 1 چخماقی، سخت 2 سنگدل

flip[1] /flɪp/ *noun*

1 لێدانی خێرا و سووک 2 هەڵخستنەوە (وەکوو کۆین) 3 پەلەپیتکە، پتە، پلیکە 4 زووزووهەڵدانەوە (پەڕەکانی ڕۆژنامە یان کۆڤاری) ◌ 1 ضربه‌ی سریع و ضعیف 2 به‌هوا‌اندازی 3 تلنگر 4 فلیپ

flip[2] /flɪp/ = flippant

flip-flop /flɪp flɒp/ *noun*

1 گۆڕانی کتوپڕ (ڕامیاریی‌یێ) 2 سەرمەقولانج (لە حەواوە) 3 (flip-flops، هەروەها thong، لە ئەمریکا) سەرپایی قامکپاچوو یان قامکی ◌ 1 تغییر ناگهانی 2 پشتک 3 (در جمع) دمپایی لاانگشتی

flippancy /'flɪpənsi/ *noun, pl.* flippancies

1 شۆخی، چەفەنگ، گاڵتەجاڕی 2 زمانلووسی، نەرمەبڕی 3 سووکی، چرووکی، سەقکیاتی ◌ 1 مزاح، لودگی 2 چرب‌زبانی 3 خفت

flippant /'flɪpənt/ *adjective*

1 شۆخییانە، گاڵتەجاڕانە: *a flippant answer/attitude* 2 زمانلووس، زمانچەور 3 سووک، چرووک 4 سەرچڵانە، سەرسەرەکییانە ◌ 1 توأم با لودگی 2 چرب‌زبان 3 سبک 4 سهل‌انگارانه

flippantly /'flɪpəntli/ *adverb*

بە سووکییەوە: *'Oh dear,' he said flippantly* ◌ با خفت

flipper /'flɪpə(r)/ *noun*

1 (گیانەوەرانی دەریایی) باڵ، پەڕەکە، ئەندامی مەلی، سەولە 2 کەوشی مەلەوانی، بۆقەپێ ◌ 1 باله 2 کفش غواصی

flipping /'flɪpɪŋ/ *adjective, adverb*

پیسە، گوو، بەزیادنەبوو، گلاو ◌ کثافت

flip side *noun*

1 پشتەوەی سێلک یان قەوان، پشتەوەی پەپکە (کە شتێکی وای باشی (چ گۆرانی یان موسیقا) لەسەر نییە) 2 بەشی جیاواز و ناگرنگ ◌ 1 پشت صفحه 2 بخش متمایز و کم‌اهمیت

flirt /flɜːt, US flɜːrt/ *noun*

کەیفکەر، کەیفباز، لاسباز، ئەهلی حاڵ ◌

لاس‌زن

flirtation /flɜːˈteɪʃn, US flɜːrˈt-/ *noun*

1 کـەیف، حـاڵ، لاس، پێوەنـدی سێکـسی، دڵداری، ئەوین‌بازی 2 کریشمە، نازونووز، ئەدا ◌ 1 لاس، رابطەی جنسی 2 عشوەگری

flirtatious /flɜːˈteɪʃəs, US flɜːrˈt-/ *adjective*, also flirty

1 کـەیفکـەر، کـەیف‌بـاز، ئـەهلی حـاڵ 2 بەکریشمە، بەنازونووز، بەئەدا: *a* - :coquettish *ious young woman* ◌ 1 لاس‌زن 2 عشوەگر

flirtatiously /flɜːˈteɪʃəsli, US flɜːrˈt-/ *adverb*

بە نازەوە، بە کریشمەوە، بە ئەداوە ◌ عشوەگرانە

flirtatiousness /flɜːˈteɪʃəsnəs, US flɜːrˈt-/ *noun*

1 لاس‌لێدان، حاڵکردن، کەیفکردن 2 کریشمە، نازونووز ◌ 1 لاس‌زنی 2 عشوەگری

flit /flɪt/ *noun*, do a flit

خۆدزینەوە، هەڵاتن، بە دزی‌یەوە کۆچ کردن (بە مەبەستی نەدانەوەی قەرز) ◌ فرار

flitch /flɪtʃ/ *noun*

1 پانکەڵـە یـان برشـتێ لـە کوتـەرەی دار 2 قاورمەی (گۆشتی) بەراز ◌ 1 برشـی از تنـەی درخت 2 فلیچ

flitter *noun*

1 جـووڵانی تونـد و خێـرا 2 (لـە چیرۆکـە زانستی‌یەکان‌دا) فڕۆکەی تایبەتی یان تاکەکەسی چکۆلە ◌ فلیتر

flittermouse *noun*, also flittermouse, *pl.* flittermice

شەمشـەمەکوێرە، چەکچەکی، شەڤکوێر، - bat²
◌ خفاش، شب‌پرە

flixweed /ˈflɪkswiːd/ *noun*

جۆرێ گیای گوڵزەردی چکۆلە، جاران خەڵک پێـان وابـوو دەرمـانی زگچـوونی خـوێنی‌یـە [*Descurainia sophia*] ◌ نوعی گیاه

float /flǝʊt, US floʊt/ *noun*

1 سەراوکەوتە، مەلەون، سەرکەوتە، سـواراو 2 پشتێنەی رزگاری، ئالەی مەلێ (بۆ فێرکردن) 3 گۆی کۆنترۆڵی تێرژانی ئاو، نەوت و هتد بۆ نێو تـانکی 4 چوارپێچکـە، هەرزاڵـە یـان سـەکۆی پێچکـەدار، عەرابـە (لـە کەرنەڤـاڵ و ئاهـەنگی سەرشـەقام) 5 خـەمازە، چێوبەمـە (سـەرئاو)، تۆپەوانەی راوەماسـی 6 ریزە چرای پێشەوەی شـانۆ 7 ماڵـە 8 کـارتێخ، بربەنـد 9 وردەپـارە، قۆشە، وردەپوول ◌ 1 شناور 2 کمربند نجات 3 فلوت 4 ارابە 5 غمازک 6 فلوت 7 مالە 8 سوهان 9 پول خرد

floatable /ˈflǝʊtǝbl/ *adjective*

سـەر ئـاو دەکـەوێ، لەسـەر ئـاو دەمێنێتـەوە ◌ شناورشدنی

floating /ˈflǝʊtɪŋ, US ˈfloʊt-/ *adjective*

1 سـەر ئـاو دەکـەوێ، لەسـەر ئـاو دەمێنێتـەوە 2 ناجێگیر، زوو زوو دەگۆڕدرێ، بگۆڕ: *floating exchange rates* ◌ 1 شناورشدنی 2 شـاور

floatage /ˈflǝʊtɪdʒ/ = flotage

floatation /flǝʊˈteɪʃn/ = flotation

float-bridge *noun*

پردی سەراوکەوتە، تەختەپرد ◌ پل شناور

floatel /flǝʊˈtel/ *noun*, also flotel

هوتێل یا کەشتی سـەرئاوکەوتوو (بۆ کارکـەرانی سەکۆی نەوت) ◌ هتل یا کشتی شناور

floater *noun*

1 شتی سـەرئاوکەوتوو یان سواراو یان مەلەون 2 (نافەرمی) هەڵەی گەورە، لێ‌هەڵقلیشان، چەوتی ◌ 1 جسم شناور 2 گاف، اشتباه فاحش

floating /ˈflǝʊtɪŋ, US ˈfloʊt-/ *adjective*

1 سـەرکەوتە، سـەراوکەوتە، مـەلەون، سـواراو 2 بگۆڕ، لاداو لە شـوێنی سـروشتی خۆی: *floating kidney* 3 *floating capital* ◊ *exchange rates* گـەڕۆک، جووڵـۆک: *a floating kidney* ◌ 1 شناور 2 متغیر 3 متحرک

floating bridge *noun*

پردی سەراوکەوتە، تەختەپرد ◌ پل شناور

floating capital *noun*

سـەرمایەی دەسـاودەس‌کـردوو یـان لەگـەڕدا ◌ سرمایەی در گردش

floating debt *noun*

قەرزی کورت‌ماوە یان کـورت‌خایـەن ◌ بـدهی کوتاەمدت

floating dock *noun*

حـەوزی سـەراوکەوتە: بـۆ چـاککردنـەوەی کەشتی‌یەکان ◌ حوض شناور

floating kidney *noun*

گورچیلەی گەڕۆک ◌ کلیەی متحرک

floating population *noun*

حەشیمەت یان دانیشتووانی گەڕۆک ◌ جمعیت متحرک

floating rate *noun*

ئاست یان رادەی بگۆڕ ◌ نرخ شـاور

floating rib *noun*

پەراسـووێ کـە بـە کۆڵـەی سـنگەوەی نـەبێ، کورتەپەراسوو، پەراسووی ئازاد ◌ دندەی آزاد

floating voter *noun*, US swing woter

دەنگدەری بێ‌لایـەن یـان یـەکلانـەگرتوو ◌ رای‌دهندەی بی‌طرف

floating votes *noun*, *pl.*

دەنگە سواراوەکان ◌ آرای شناور

floatplane = seaplane

float stone *noun*

بـەردی سـەرئاوکەوتوو یـا سـواراو (ب.ت. pumice) ◌ سنگ شناور

float valve = ball valve

floaty /fləʊti/ *adjective* (floatier, floatiest)

1 (ب.ت. جلی ژنان) تەنک و ناسک: *a floaty gown* 2 سووک، سەرئاوکەوتوو، سوارئاو، buoyant ◇ 1 نازک 2 شناور

floc /flɒk/ *noun*

کۆمای کووەبوو، توپەڵە، کۆگای خڕەوەبوو ◇ تودەی جمع‌شده

floccose /ˈflɒkəʊs/ *adjective*

1 (زۆرتر رووەکناسی) ریشۆڵەیی، ریشوویی، ریشکۆیی (وەک هی خوری) 2 کوڵکن، کوڵکاوی ◇ 1 منگولەای 2 دارای کرک

floccule /ˈflɒkjuːl/ *noun*

توپەڵکەخوری ◇ فلاکیول

flocculence /ˈflɒkjʊl(ə)ns/ *noun*

1 توپەڵکەخوری‌ئاسایی 2 کەڵەکەکراوی ◇ 1 فلاکیولنس 2 انباشتگی

flocculent /ˈflɒkjʊl(ə)nt/ *adjective*, also flocculose, flocculous

1 توپەڵکەخوری‌ئاسا 2 خوری‌ئاسا، کوڵکەیی ◇ 1 فلاکیولنت 2 پشمی

flocculus /ˈflɒkjʊləs/ *noun, pl.* flocculi/ -lʌɪ, -liː/

1 (تویکاری) پلێکی چکۆلەی هێلکەیی لە لای خوارەوەی 2 cerebellum (ئەستێرەوانی) پەڵەی سەر رۆژ 3 = floccule ◇ فلوکولوس

floccus /ˈflɒkəs/ *noun, pl.* flocci /ˈflɒksʌɪ/

توپەڵ(ک)ەخوری، توپەپەموو، توپەڵەریشوو ◇ فلوکوس

flock[1] /flɒk, US flɑːk/ *noun*

1 مێگەل، ران، گۆتاڵ، رەوە، رەمە، کەرک، جۆل، رەوانە، جەلە، گەلە، پۆل 2 دەستە، کۆمەڵە 3 شوێنکەوتووان، پەیڕەوان، مریدان (ب.ت. کڵێسەڕەوانی کریستیانیەت) 4 (flocks) گلۆلە خوری، توپەخوری، توپەڵەخوری یا لۆکە، گلۆلە لۆکە، توپەموو، گلۆلە تووک یان موو ◇ 1 گله، رمه 2 جمعیت 3 پیروان 4 (در جمع) گلوله‌ی پشم، پنبه یا مو

flock[2] /flɒk, US flɑːk/ *noun*

(دۆشەک، کوشن و هتد) لەخوری، ناواخن، لۆکە، نێوبڕ ◇ پشمی

flockmaster *noun*

مەڕدار، پەزدار ◇ گوسفنددار

floe /fləʊ, US floʊ/ = ice floe

flogger *noun*

شێلاق‌لێدەر، شێلاق‌وەشێن ◇ شلاق‌زن

flogging /ˈflɒgɪŋ, US ˈflɑːg-, ˈflɔːg-/ *noun*

1 شێلاق‌لێدان، شێلاق‌وەشێنی: *calls to bring back flogging* ◊ *a public flogging* 2 لێدان، دارکاری، کوتەککاری ◇ 1 شلاق‌زنی 2 کتک زدن

flokati /flɒˈkɑːti/ *noun, pl.* flokatis

بەڕەی یۆنانی لەخوری بە مووی ئەستوور ◇ فلوکاتی

flood /flʌd/ *noun*

1 سێلاو، لافاو، شێپ، لەهی، لێمشت، (ئەرخەوان‌سوور flood season): *The heavy rain has caused floods in many parts of the country* ◊ *flood damage* ◊ *an appeal to help flood victims* 2 ئاوکشان، ئاوهەستان، رابوونی ئاو 3 هەڵڕشتنی فرمێسک یان هەست و سۆز 4 (خوازە) سێلاو، لافاو، لێشاو، رەهێڵە: *a flood of refugees* ◊ *a flood of complaints* 5 (the Floos) لافاوی پێغەمبەر نووح: *before the Flood* (flooded *adj*: سێلاوگر: *flooded fields*؛ بنەڕەت: ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 سیل 2 مد، طغیان آب 3 فوران اشک یا عاطفه 4 (مجازی) رگبار 5 (the Floos) طوفان نوح

flood control *noun*

لافاوبەندی، دابین‌کردنی لافاو، سێلاوبەندی، راگیرکردنی لافاو، مەهار یان کۆنترۆڵی سێلاو ◇ مهار سیل

floodgate /ˈflʌdgeɪt/ *noun*

ئاوگروەو، بەریان، شەڵەگە (لە ئاسن و دەتوانێ هەڵبەسترێ و هەڵبڕێ یان دادرێتەوە و هەڵێنرێ) ◇ آب‌بند

flooding /ˈflʌdɪŋ/ *noun*

لافاو، سێلاو، لەهی، لێمشت ◇ سیل

floodlight /ˈflʌdlaɪt/ *noun*

شەوقاوێژ، رووناکی‌تیژکەرە، رووناکی‌دێر: *a match played under floodlights* ◇ نورافکن

floodlighting *noun*

شەوقاوێژی، رووناک کردن بە شەوقاوێژ، رۆشنایی تیژکرتن: *The floodlighting had been turned off* ◇ روشن کردن با نورافکن

floodlit /ˈflʌdlɪt/ *adjective*

رۆشن، رووناک، شەوق‌تیکەوتوو ◇ نورانی

floodlit /ˈflʌdlɪt/ = past and past participle of floodlight

flood plain *noun*

دەشتی لافاوگر ◇ جلگەی سیلابی

flood-tide /ˈflʌd taɪd/ *noun*

ئاوکشان، کشانی ئاو، هەستانی ئاو ◇ مد، برکشند

floor /flɔː(r)/ *noun*

1 تەرک، بن 2 ناوفەرش، ناوکۆ، تەرکی دیو، زەمین، عەرز 3 بنک، تەخت، تەختاو 4 نهۆم، ماخ، مەرتەبە، قات، نشف، قۆر 5 هۆڵ، گۆڕ، بەشێ لە ئەنجومەن کە ئەندامان لەی دادەنیشن و لەوێوە قسە دەکەن، مافی قسەکردن 6 هەرەکەم، کەم‌ترین، لانی‌کەم (کرێ، نرخ و هتد) ◇ 1 کف 2 کف اتاق 3 ته 4 طبقه 5 تالار، اجازه‌ی صحبت 6 حداقل

floorboard /ˈflɔːbɔːd, US ˈflɔːrbɔːrd/ *noun*

تەختــەی تــەرک یــان عــەرزپۆش، تــەختی ناوفەرش ◌ تختەی کف‌پوش

floorcloth /'flɔ:klɒθ, US 'flɔ:rklɔ:θ/ *noun*
کۆنەی عەرزشتنەوە ◌ کهنەی زمین‌شویی

floored *adjective*
(لێ)راخراو ◌ فرش‌شده

flooring /'flɔ:rɪŋ/ *noun*
عەرزپۆش، ژێرەخەر، فەرش، مافوور، رایەخ ◌ فرش، کف‌پوش

floor lamp = standard lamp

floor leader *noun*
(لە ئەمریکا) ڕێبەری پارتی‌یێ لە دەستەی قانوون‌دانەراندا، ڕێبەری نوێنەرانی پارتی‌یێ ◌ رهبر نمایندگان حزب

floor manager *noun*
چاودێری فرۆشیارانی فرۆشگەیێکی گەورە ◌ ناظر فروشندگان فروشگاه بزرگ

floor plan *noun*
نەخشەی تەرک ◌ نقشەی کف

floor show *noun*
بەرنامە، کابارە ◌ برنامه، کاباره

floorwalker *noun*
چاودێر (لە فرۆشگە گەورەکاندا) ◌ مراقب

floozie = floozy

floozy /'flu:zi/ *noun, pl.* floozies
ژنی قاحبە، لەش‌فرۆش، جلف، حیز، خراپ ◌ جنده

flop[1] /flɒp, US flɑ:p/ *noun*
1 دەنگی تەقە، دەنگی تلپە، دەنگی شلپە 2 تێشکان، سەرنەکەوتن، فشەڵ‌هێنان (کتێب، شانۆ و هتد) 3 گۆڕانی کت‌وپڕ (لە سیاسەتدا) ◌ 1 صدای تلپ 2 شکست 3 دگرگونی ناگهانی

flop[2] /flɒp, US flɑ:p/ *adverb*
بە دەنگی شلپەوە ◌ تلپی

flophouse /'flɒphaʊs, US 'flɑ:p-/ = doss-house

floppy /'flɒpi, US 'flɑ:pi/ *adjective* (floppier, floppiest), *noun* (*pl.* floppies)
adj نەرم، شل، شەویق، شۆڕ، شل‌وشەویق، شل‌وشۆڕ، داکەوتوو، ئاوێزان، داچۆڕاو: *the puppy's floppy ears* *n* فلاپی، floppy disk (floppiness *n* ؛floppily *adv*) ◌ *adj* نرم، شل، آویخته *n* فلاپی

floppy disk *noun*
سێلکی نەرم، نەرمە پەپکە، فلاپی، دیسکێت ◌ دیسک نرم

flora /'flɔ:rə/ *noun, pl.* floras or florae /-ri:/
1 رووەکان (سەرجەم گیاوگژ و رووەکی ناوچە یان سەردەمێ)، گیانامە، رووەک‌نامە 2 بەکتریا پێکەوەژیاوەکان symbiotic کە سروشتانە لە نێو ریخۆڵەدا هەن: *the gut flora* ◌ 1 گیاهان،گیاه‌نامه 2 فلورا

floral /'flɔ:rəl/ *adjective*
1 گوڵ‌ئاسا، گوڵی، وەکوو گوڵ، گوڵکرد، لە گوڵ‌دروس‌کراو، گوڵدار، بە گوڵ‌رازاو یان جوان‌کراو: *a floral display* ◊ *a floral design* 2 سەربە رووەکان (هی ناوچە یان سەردەمێ: *floral diversity*، florally *adv*) ◌ 1 گل‌مانند، ساخته‌شده از گل، آراسته با گل 2 وابسته به گیاهان

floral tribute *noun*
دیاری گوڵ (ب.ت. بۆ کلێسا) ◌ هدیه‌ی گل

Florence fennel *noun*, also finocchio
(رووەک‌ناسی) رەزیانەی فلۆرانسی، لەبەر بن یا لاسکە سەلکی‌یەکەی دەکرێ (*Foeniculum vulgare azoricum*) ◌ رازیانه‌ی فلورانسی

Florence flask *noun*
جۆرێ شووشەی خڕی توێژینگە laboratory ب.ت. بن‌تەخت flat-bottomed و مل‌باریک ◌ بالون فلورانسی

Florentine /'flɒr(ə)ntaɪn/ *adjective, noun*
adj سەربە Florence لە ئیتالیا *n* 1 خەڵکی یان هاوولاتی فلۆرانس 2 جۆرێ تۆشە، لایێکی بە چاکلێت داپۆشراوە ◌ فلورانسی

florescence /flɔ:'rɛs(ə)ns, US flə-/ *noun*
1 سەروبەندی گوڵ‌کردن، گوڵان 2 گوڵ‌کردن، پشکوتن، دەنووکەدان، خونچەکردن ◌ 1 موسم شکفتگی 2 شکفتگی

florescent /flɔ:'rɛs(ə)nt, US flə-/ *adjective*
گوڵ(دەر)کردوو، خونچەدەرکردوو، پشکوتوو ◌ شکوفا

floret /'flɒrət, US 'flɔ:-, 'flɑ:-/ *noun*
گوڵۆچکە، گوڵۆکە، گوڵچە (بنەڕەت: لە *flos* *flor-* لاتین "گوڵ" + -et[1]) ◌ گل‌چه

flori- *prefix*
پێشگر: گوڵ، وەکوو گوڵ: *floriculture* (بنەڕەت: لە *flos, flor-* لاتین "flower") ◌ پیشوند: گل، شبیه به گل

floriated /'flɔ:rɪeɪtɪd/ *adjective*
نەخشێنراو یان رازاو بە گوڵ (floriation *n*) ◌ تزئین‌شده با گل

floribunda /ˌflɒrɪ'bʌndə, US ˌflɔ:-/ *noun*
گیایێ، ب.ت. rose کە هێشووە گوڵی چڕ دەگرێ ◌ نوعی گیاه

florican /'flɔ:rɪkan/ *noun*
جۆرێ چینرگ bustardی چکۆلەی ناسیای باشووری [*Houbaropsis begalensis* و *Sypheotides indica*] ◌ زنگبال

floricultural /ˌflɒrə'kʌltʃərəl/ *adjective*
سەربە گوڵ‌داچەندن، سەربە گوڵ‌چێنی ◌ وابسته به گل‌کاری

floriculture /'flɒrɪˌkʌltʃə, US 'flɔ:-/ *noun*

گوڵداچەندن، گوڵچێنی، گوڵەوانی، گوڵکردن ◌ گلکاری

floriculturist /ˌflɒrəˈkʌltʃərɪst/ *noun*
گوڵچێن، گوڵکار، گوڵەوان ◌ گلکار

florid /ˈflɒrɪd, US ˈflɔː-, ˈflɑː-/ *adjective*
1 رازاوە، پرنەخش‌ونیگار، ڕەنگاوڕەنگ: *florid prose* 2 سوورهەڵگەراو، سوور، سوورەوەبوو (سەروچاو) ◌ 1 پرزرق و برق 2 سرخ

Floridan /flɒˈrɪdɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی فلۆریدا، فلۆریدایی *adj* سەربە فلۆریدا، فلۆریدایی ◌ فلوریدایی

floridity /flɔːˈrɪdətɪ/ *noun*
سووری، سوورهەڵگەڕان، سووربوونەوە ◌ سرخی، گلگونی

floridly /ˈflɒrɪdli, US ˈflɔː-, ˈflɑː-/ *adverb*
رازاوانە، بە شێوەیەکی رازاوە ◌ با زرق و برق

floriferous /flɒˈrɪf(ə)rəs, US flɔː-/ *adjective*
گوڵدار، گوڵێکی زۆر دەگرێ (floriferousness *n*) ◌ دارای گل

floriform *adjective*
گوڵئاسا، شێوەگوڵ، گوڵی ◌ گل‌مانند

florigen *noun*
هۆرمۆن یان هۆکارێکی هۆرمۆنی گوڵدەرکەر ◌ هورمون گل‌آور

florigenic *adjective*
سەربە هۆرمۆنی گوڵدەرکەر ◌ وابسته به هورمون گل‌آور

florilegium /ˌflɒrɪˈliːdʒɪəm, US flɔː-/ *noun, pl.* florilegia /-ˈliːdʒɪə/ or florilegiums
هەڵبژاردە یان گوڵبژێری وێژەیی، کەشکۆڵ ◌ جُنگ، گلچین ادبی

florin /ˈflɒrɪn/ *noun*
1 کۆینێکی پێشووی بریتانیا و یەکەی پارە بایی دوو شیلینگ 2 کۆینێکی زێڕینی کۆنی ئینگلتەرەی سەدەی 14، بایی شەش شیلینگ و 8 پێنسی کۆن 3 یەکەی بنەڕەتی پارەی Aruba، بەرامبەر بە سەد cent 4 کۆینێکی بێگانەی لە زێڕ یان زیو، ب.ت. guilder یکی هولەندی ◌ فلورین

florist /ˈflɒrɪst, US ˈflɔː-, ˈflɑː-/ *noun*
1 گوڵچێن، گوڵکار 2 گوڵفرۆش 3 دووکانی گوڵفرۆشی: *I've ordered some flowers from the florist's* ◌ 1 گلکار 2 گلفروش 3 مغازەی گلفروشی

floristic /fləˈrɪstɪk/ = floral

floristics *noun, pl.*
(رووەکناسی) لقێ لە phytogeography، لێکۆڵینەوە لەسەر جۆرەکانی گیای ناوچەیێ دەکا ◌ فلوریستیک

flory /ˈflɔːri/ *adjective, pl.* fleury
(heraldry) لە گوڵی زەمبەق دەچێ، نەخشێنراو بە زەمبەق ◌ دارای شکل سوسن، تزئین‌شده با گل سوسن

floss /flɒs, US flɔːs, flɑːs/ *noun*
1 هەوریشمی کژ یان خاو، دەزوو، دەزگ، بەن 2 (dental floss) بەن یان دەزووی ددان 3 دەزووی لە خوری، ریسە، لیقە ◌ 1 ابریشم خام، نخ 2 نخ دندان 3 نخ ابریشم

flossy /ˈflɒsɪ, US ˈflɔːsɪ, ˈflɑːsɪ/ *adjective* (flossierm flossiest)
شۆخ، جوان، سیحراوی، تەڵەسماوی، دڵڕفێن ◌ شیک، مسحورکننده

flotation /fləʊˈteɪʃn, US floʊ-/ *noun*, also floatation or flotage
1 دامەزراندنی کۆمپانیێکی نوێ بە هۆی فرۆشتنی پشک یا بەشەکانی (shares) 2 سەراوکەوتەیی، سەواراوی، سەرخستن، سەراوخستن، خستنە مەلەوونی ◌ 1 فاوتاسیون 2 شناوری، شناورسازی

flotel = floatel

flotilla /fləˈtɪlə, US floʊˈt-/ *noun*
کەشتیگەلی چکۆلە، کەشتیگەلی شەڕکەری چکۆلانە (لە سپانیایی، چکۆلێنراوی *flota* "fleet") ◌ ناوگان کوچک، ناوگان جنگی کوچک

flotsam /ˈflɒtsəm, US ˈflɑːt-/ *noun*
1 ئاومالک، خشک، لەتەکەشتی، لەت‌وپەتی کەشتی 2 ورکەوپرکە، شڕەوبڕە 3 (خوازە) ئاوارەکان، دەربەدەربووەکان: *the human flotsam of inner cities* ◌ 1 آب‌آورده، کشتی‌پاره 2 خرت و پرت 3 (مجازی) بی‌خانمانان

flotsam and jetsam *noun*
خەڵکی بێ‌ماڵ‌وحاڵ، سەرلێشێواوان، ئاوارە و پەڕیوە ◌ مردم بی‌خانمان

flounce[1] /flaʊns/ *noun*
تەکان، راتلەکان، جووڵەی کت‌وپڕ، پەلەبڕژێ، پەلەقاژە، هەڵوەلا، جووڵەی بەدەس‌خۆنەبوو، هەڵبەزینەوە، جیفرک ◌ تکان

flounce[2] /flaʊns/ *noun*
چین، زیوار، پەراوێز (flouncy *adj*) ◌ والان، حاشیه

flounced *adjective*
چین‌دار، چین‌چین ◌ والان‌دار

flounder /ˈflaʊndə(r)/ *noun*
جۆری ماسییە پانکە، زۆرتر هی تەنکاوە کەناریەکان [*Platichthys flesus* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی سفره‌ماهی

flour /ˈflaʊə(r)/ *noun*
ئارد، دەغڵ؛ ئارد، بەرهەمێکی وا لە شتێکی دی (flourless *adj*) ◌ آرد

floured *adjective*

ئارداوی، ئاردتێوەدراو ۞ آردزده

flourish /ˈflʌrɪʃ, US ˈflɜːrɪʃ/ *noun*
1 تەکان، توند جوولانەوە، جیفرک، تەکانی توند: *He opened the door for her with a flourish* 2 رازاندنەوە، نەخشونیگار، هێڵی چەماوە، جوانووسی، کەوانەهێڵ، پێچوخەم، کێشوسوور، هێڵی کەوانەیی (ب.ت. لە نووسیندا): *Her signature was a complicated affair of practised flourishes* 3 فانفار، بەرز و بەشکۆ (موسیقا، ب.ت. ئەو دەمەی کە کەسێکی گرنگ دێتە ژوورەوە): *a flourish of trumpets* 4 رووان، شینبوون، هەڵدان، گەشەکردن، نەشونما، پەرەسەندن، پێشکەوتن ۞ 1 تکان، حرکت تند 2 تزئین، زینت، خط خمیده، پیچوتاب 3 (موسیقی) فانفار 4 رویش، ترقی

flourishing *adjective*
روولەپەرە، پەرەسەندوو، گەشەسەندوو، روولە پێشکەوتن، ئاوەدان ۞ در حال ترقی

floury /ˈflaʊəri/ *adjective*
ئاردی، ئارداوی، هاڕاوە، ئاردئاسا، بە تام و مەزەی ئاردەوە: *floury hands* ◊ *a floury texture* ۞ آردی، آردمانند، با طعم آرد

flow /fləʊ, US floʊ/ *noun*
1 رۆیین، رەوین، سووڕان، لێشاو، خوڕ، رەوت، تێڕژان، رژان 2 قسە، وتە، پەیڤ 3 کشانی ئاو: *the ebb and flow of the tide* 4 بێنوێژی، حەیز، عوزر 5 زۆری، فرەیی، زەبەندی 6 لێشاو، شەپۆل، لافاو 7 رەوانی 8 (لە سکاتلەند) زۆنگاو، زۆنگ، زەلکاو، لیتاو ۞ 1 جریان، شارش، ریزش 2 سخن، حرف 3 مد 4 حیض 5 وفور 6 رگبار، سیل 7 سلاست 8 باتلاق

flow chart *noun*, also flow diagram
هێڵکاری رۆیو یان گەڕۆک ۞ نمودار گردشی

flow cytometry *noun*
شێوەیێکی دیاریکردن و رێکخستنی خانەکان و پێکهێنەرەکانیان (وەک DNA) بە رەنگکردن بە رەنگی درەوشاوە fluorescent و دۆزینەوەی درەوشانەوە fluorescence زۆرتر بە شەوق یان رۆشنایی تیشکی لەیزێر (flow cytometer *n*) ۞ فلوسیتومتری

flower /ˈflaʊə(r)/ *noun*
1 گوڵ 2 هەڵبژاردە، سەرتۆپ، سەرگوڵ، سەرتل، باشترین، باشترین بەش ۞ 1 گل 2 زبده، بهترین قسمت

flowerage /ˈflaʊərɪdʒ/ *noun*
گوڵکردن، پشکوتن، خونچەکردن ۞ شکوفه‌دهی

flowerbed /ˈflaʊəbed/ *noun*
باغچە، باخچە، تالانە ۞ باغچه

flower bud *noun*
خونچە، گوڵ، چرۆ (کە تەنیا گوڵی بەرهەم دێنێ یان دەگرێ) ۞ شکوفه

flower bug *noun*
چەندین جۆری مێرووی وردی زۆرتر رەش و سپی، لەسەر مێرووە مێملەکان (وەک مێشوولەکان aphid و مێرووە شێلەمژەکان thrips) دەخۆن [خێزان Anthocoridae] ۞ فلاور بوگ

flower children *noun*, also flower people
هیپییەکان ۞ هیپی‌ها

flower cluster *noun*
هێشووەگوڵ، هێشووی گوڵ ۞ خوشه‌ی گل

flowered /ˈflaʊəd, US ˈflaʊərd/ *adjective*
گوڵدار، گوڵگوڵی، گوڵ دەگرێ: *yellow-flowered japonica* ۞ گل‌دار

floweret /ˈflaʊərɪt/ *noun*
گوڵچە، گوڵۆچکە ۞ گل‌چه

flower garden *noun*
باغی گوڵ، گوڵباخ، گوڵشەن، گوڵزار ۞ باغ گل

flower girl *noun*
(ژن یان کچ لە بازاڕدا) گوڵفرۆش ۞ گل‌فروش

flower head *noun*
سەرگوڵ، تۆپەگوڵ: capitulum ی (وەک گیائاوێتەیی composite)؛ هێشووێکی چڕ لە گوڵە وردەکان لە تاکە تەختێکی گوڵ receptacle، کۆمەڵەکەیێکی چڕی گوڵەکان لەسەر تەوقی لاسک یان قەد ۞ فلاورهد

flowering /ˈflaʊərɪŋ/ *noun*
ماوە یان سەروبەندی گوڵکردن، قەفوگوڵ، گوڵان، گوڵپشکووان، سەروبەندی پشکوتن ۞ دوره‌ی شکوفایی

flowering dogwood *noun*
(رووەکناسی) مرەگوڵ؟، مرەگوڵانە؟: جۆرێ مرێ بەهارگوڵ یان بەهارپشکوتوو [*Cornus florida*] ۞ نوعی گل

flowering plant *noun*
رووەک یان گیای گوڵدار، angiosperm ی ۞ گیاه گلدار

flowerless *adjective*
بێگوڵ ۞ بی‌گل

flowerpecker *noun*
گوڵوەچنە: جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی چکۆلە، مێرووەکانی سەر گوڵەکان دەخوا، رەسەنی ئەوسترالاسیا و باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا [خێزان Dicaeidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی پرنده

flowerpot /ˈflaʊəpɒt, US ˈflaʊərpɑːt/ *noun*
گوڵدان ۞ گل‌دان

flower show *noun*
پێشانگای گوڵ ۞ نمایشگاه گل

flowery /ˈflaʊəri/ *adjective*
1 پڕگوڵ، گوڵاوی، داپۆشراو بە گوڵ 2

بۆنخۆش، بەبۆن و بەرام 3 بە گوڵرازاو یان جوان‌کراو، گوڵبەند 4 ئاڵۆز و گران، ویژەیی، سەخت (نووسین یان وتار): *flowery speeches* (floweriness *n* ،flowerily *adv*) ◌ 1 پرگل، گلدار، پوشیده از گل 2 خوشبو 3 تزیین‌شده با گل 4 متکلف

flowing *adjective*
1 (ئاو) رەوندە، رەوەند(ە)، رۆیو، رەوان، خوڕ 2 رەوان، زمان‌پاراو 3 (قژ) داکەوتوو ◌ 1 جاری 2 فصیح 3 لخت

flowmeter *noun*
(کیمیا) لێشاوپێو، رۆیین‌پێو ◌ جریان‌سنج

flown /fləʊn, US floʊn/ = past participle of fly

flowsheet = flow chart

fl oz. *abbreviation* fluid ounce

Flt Lt *abbreviation* Flight Lieutenant

flu /flu:/ = influenza

flub /flʌb/ *noun*
(نافەرمی و لە ئەمریکا (ی باکووری) هەڵە، شاشی، چەوتی ◌ اشتباه

fluctuability *noun*
بگۆڕی، زووزووگۆڕاوی، لەگۆڕان‌هاتوویی ◌ تغییرپذیری

flucutuant /ˈfʌktʃu:ənt/ *adjective*
(ویژەیی) 1 شەپۆلاوی 2 بگۆڕ، زووزووگۆڕاو، ناجێگیر، ناسەقامگیر، unstable ،fluctuating ◌ 1 مواج 2 متغیر، بی‌ثبات

fluctuating *adjective*
بگۆڕ، لە هەڵکشان و داکشاندا، لە هەڵس‌وکەوتدا ◌ متغیر

fluctuation /ˌflʌktʃuˈeɪʃn/ *noun*
1 هەڵکشان و داکشان، هەستان و کەوتن، بەرزی و نزمی، کەمی و زۆری، هەڵس‌وکەوت، هەستوکەوت، گۆڕان، زووزووگۆڕان 2 دوودڵی، دڕدۆنگی، شک (fluctuational *adj*) ◌ 1 نوسان، تغییر، افت و خیز 2 تردید

flue[1] /flu:/ *noun*
1 گوڵبینە، کزن، گولۆ، دووکەڵکێش، گازکێش، هالاوکێش، قۆڵەکوورە، قۆڵەدووکەڵ: *a blocked chimney flue* 2 لوولەی ئاوی گەرم یان هەوای گەرم یان هەڵم ◌ 1 تنوره 2 لولەی آب گرم یا هوای گرم یا بخار

flue[2] /flu:/ *noun*
کولکە، مووی نەرم ◌ کرک

flue[3] /flu:/ *noun*
تۆڕی راوەماسی، لاگیرە ◌ تور ماهی‌گیری

fluellen /flʊˈɛlɪn/ *noun*
جۆرێ گیای خشۆکی نێو کێڵگە گەنمەشامی‌یەکان، بە گوڵی زەرد و پەمەیی‌یەوە [توخم *Kickxia*: دوو جۆرن] ◌ نوعی گیاه

fluence[1] /ˈflu:əns/ *noun*
هێزی جادوویی یان خەوێنەر ◌ قدرت جادویی یا خواب‌آور

fluence[2] /ˈflu:əns/ *noun*
(فیزیک) فلوئێنس ◌ فلوانس

fluency /ˈflu:ənsi/ *noun*
1 رەوانی، زمان‌رەوانی، زمان‌پاراوی: *Fluency in French is required for this job* 2 ئاسانی، سانایی: *The team lacked fluency during the first half* ◌ 1 فصاحت، سلاست 2 سهولت

fluent /ˈflu:ənt/ *adjective*
1 رەوان، زمان‌رەوان، زمان‌پاراو، دەم‌پاراو، زمان‌ڕاو: *a fluent speaker/reader* 2 ئاسان، سانا، سادە 3 رەوان ◌ 1 فصیح، سلیس 2 راحت 3 جاری

fluently /ˈflu:əntli/ *adverb*
بە رەوانی: *a child just beginning to read fluently* ◌ با فصاحت

flue pipe *noun*
قۆڵەکوورە، لوولەی دووکەڵکێش ◌ لولەی دودکش

fluff /flʌf/ *noun*
1 کولکە، پرزە، پرۆشە، موو، تووک، پەڕی نەرم، نەرمەپەڕ، نەرمەتووک 2 شتی ئایەخ و ناگرنگ، شتی هیچەکە یان سەرسەرەکی 2 هەڵە، لێ‌هەڵقلیشان ◌ 1 کرک، پرز، پر نرم 2 چیز بی‌اهمیت 3 اشتباه

fluffiness *noun*
نەرمی، نیانی، لەپەڕچوویی، پەڕئاسایی ◌ نرمی، پرمانند بودن

fluffy /ˈflʌfi/ *adjective* (fluffier, fluffiest)
1 کولکن، تووکن، مووناوی، پەڕپۆش، داپۆشراو لە پەڕ، پەرزۆر: *a little fluffy kitten* 2 ماسیو، باتێکراو، ئاسک و سووک، پفەڵ، نەرم‌وسووک، ریق‌وفیق ◌ 1 پرزدار، پوشیده از پر 2 پفی

flugelhorn /ˈflu:g(ə)lhɔ:n/ *noun*
شاخ‌باڵ، باڵەشاخ: جۆرێ ئامێرێ موسیقایی زەردی زمانەدار (بنەڕەت: لە ئەڵمانی‌یەوە، *Flügelhorn*: *Flügel* "باڵ"، *Horn* "شاخ") ◌ فلوجلهورن

fluid /ˈflu:ɪd/ *adjective, noun*
1 *adj* رەوندە، رژۆک، شل، شلە، ئاوەکی، رەوان 2 نەرم، نەچەسپیو، بگۆڕ، لەگۆڕان‌هاتوو، ناسەقامگیر، ناجێگیر: *a fluid political situation* ◊ *the growth of a socially fluid urban society* *n* (کیمیا) شلە، شل، رژۆک: *a fluid consistency* ◌ 1 *adj* سیال، مایع 2 تغییرپذیر، بی‌ثبات *n* شارە، مایع

fluidal *adjective*, also fluidic
شلەیی، سەربە شلە، رژۆکی ◌ وابسته به مایع

fluid assets *noun, pl.*

ئەو داراییانەی کە دەگۆردرێتەوە بە پارە، ماڵ و دارایی بە پارەگۆڕاو ◌ دارایی‌های سیال

fluid dynamics *noun*
دینامیکی شلەمەنی، دینامیکی شلەکان ◌ دینامیک سیالات

fluidity /flu'ɪdəti/ *noun*
1 شلبوونەوە، شلی، ڕەوندەیی، ڕژۆکی، ڕەوانی 2 ئاسانی، سانایی، سادەیی، نەرمی، بگۆڕی، ناسەقامگیری، لەگۆڕانهاتوویی: *the fluidity of human behaviour* ◌ 1 سیلان 2 سهولت، تغییرپذیری

fluidization *noun*
بوونەشلە، گۆڕان بۆ بوونەشلە ◌ تبدیل بە مایع شدن

fluid mechanics *noun*
میکانیکی شلەمەنی، میکانیکی شلەکان ◌ مکانیک سیالات

fluid ounce *noun*
ئەونسی شلە: یەکەی پێوانی شلەکان بەرامبەر بە 1.20 پاینت یان 0.028 لیتر لە بریتانیا و 1/16 پاینت یان 0.030 لیتر لە ئەمریکادا یان بە پێوانەیەکی تر 2/84 سانتی‌میتری سێ‌جا ◌ اونس سیال

fluidram /'flu:ɪdram/ = drachm

fluke[1] /flu:k/ *noun*
بەخت، چانس، شانس، ناوچاوان، خۆش‌بەختی: *They are determined to show that their last win was no fluke* ◌ شانس، حسن اتفاق

fluke[2] /flu:k/ *noun*
1 قولاپ یان چنگی لەنگەرگا، چرنووکی لەنگەرگا (کەشتی) 2 کلکی نەهەنگ، پەڕە(کە) یا باڵی کلکی نەهەنگ 3 نووک، تیر 4 (جۆری) ماسی پان، پانکەماسی 5 دووسەرتیژ 6 لێکەوتنی خۆشانسی ◌ 1 ناخن لنگر 2 دم وال، بالەی دم وال 3 نوک، پیکان 4 ماهی پهن 5 فلوک 6 اصابت اتفاقی

fluke[3] /flu:k/ *noun*
کرمی جەرگی مەڕ، پەپوولە [پۆلەکانی Trematoda و Monogenea] ◌ کرم کبد گوسفند، کپلک

fluky /'flu:ki/ *adjective*
بەختی، خۆشانسی، بگۆڕ ◌ شانسی، متغیر

flume /flu:m/ *noun*
1 جۆگە (ب.ت. بۆ ڕاگوێستنی کۆتەرەی دار)، دولاش، کۆرەگە 2 کاریز 3 دۆڵی تەنگ، دەربەند، تەنگەدەرە ◌ 1 مجرا، ناودان آسیاب 2 قنات 3 درەی تنگ

flummery /'flʌməri/ *noun, pl.* flummeries
شرم و برم، هەڵیت‌وپلیت ◌ چرت و پرت

flummoxed *adjective*
گێژ، سەرلێشێواو، سەرسام ◌ مبهوت

flung /flʌŋ/ = past and past participle of fling

flunkey /'flʌŋki/ *noun,* also flunky, *pl.* flunkeys or flunkies
بەردەس، سێرڤانت ◌ پادو، سروانت

fluorescein /'flʊərəsi:n, -sɪn, 'flɔ:-/ *noun*
فلۆریسین، فلوئۆرسین: جۆری ڕەنگی کریستاڵی زەرد یان سوور $C_{20}H_{12}O_5$ کە لە گیراوە solution تفتینە alkaline ـەکاندا درەوشانەوەیێکی سەوزی توند پێکدێنێ ◌ فلوئورسین

fluorescence /ˌflɔ:'resns, US ˌflʊə'r-, ˌflʊ'r-/ *noun*
درەوشانەوە، فلۆرانەوە ◌ فلوئورسانس، شب‌نمایی

fluorescent /ˌflɔ:'resnt, US ˌflʊə'r-, ˌflʊ'r-/ *adjective*
درەوشاوە، فلۆرسێنت ◌ فلورنوسان

fluorescent lamp *noun*
گلۆپی فلۆرسێنت ◌ لامپ مهتابی

fluorescent light *noun*
شەوق یا ڕوشنایی فلۆرسێنت ◌ نور فلورنوسان

fluoridation /ˌflɔ:rɪ'deɪʃn, US ˌflʊər-, ˌflʊr-/ *noun*
پێوەکردنی فلۆراید بە ئاوەوە، فلۆریداندن ◌ فلوریداسیون

fluoride /'flɔ:raɪd, US 'flʊər-, 'flʊr-/ *noun*
(کیمیا) فلۆراید: 1 ئاوێتەیێکی فلۆرین 2 ئانیۆنی تاک‌هاوهێزی فلۆرین ◌ فلوراید

fluoridization *noun*
پێوەکردنی فلۆراید بە ئاوەوە، فلۆریداندن ◌ فلوریدیزاسیون

fluorine /'flɔ:ri:n, US 'flʊər-, 'flʊr-/ *noun*
فلۆرین (بە ژ.گ. 9، ن. F) ◌ فلورین

fluorite /'flʊərʌɪt, US 'flɔ:-/ *noun*
فلۆریت، فلۆرایت، لە فلۆرایدی کالسیۆم پێکهاتووە ◌ فلوریت

fluorocarbon *noun*
(کیمیا) فلۆرۆکاربۆن ◌ فلوروکاربن

fluorochrome *noun*
(کیمیا) فلۆرۆکرۆم ◌ فلوروکروم

fluorometer /flʊə'rɒmɪtə, US flɔ:-/ *noun,* also fluorimeter
درەوشانەوەپێو ◌ فلوئورسانس‌سنج

fluorometric *adjective*
سەربە درەوشانەوەپێوی ◌ وابستە بە فلوئورسانس‌سنجی

fluorometrically *adverb*
لەباری درەوشانەوەپێوی(یەوە) ◌ از لحاظ فلوئورسانس‌سنجی

fluorometry *noun*

درەوشانەوەپێوی ◌ فلوئورسانس‌سنجی

fluoroscope *noun*

فلۆربین، فلۆردۆز ◌ فلوروسکوپ

fluoroscopic *adjective*

سەربە فلۆربینی یان فلۆردۆزی ◌ وابسته بە فلوروسکوپی

fluoroscopy *noun*

فلۆربینی، فلۆردۆزی ◌ فلوروسکوپی

fluorspar /'flʊəspɑː, US 'flɔː-/ *noun*, also fluorite

فلۆرسپار، بەردەفلۆر ◌ فلورسپار

flurried /'flʌrid, US 'flɜːrid/ *adjective*

تاساو، سەرسام، پەشۆکاو، عەبەسراو، سەرسام، flustered ◌ سراسیمە

flurry /'flʌri, US 'flɜːri/ *noun, pl.* flurries

1 هاتنی با، هەلکردنی با (ناکاو) 2 بادەوە 3 بارین، بارشت: *flurries of snow* ◊ *flurries of snow* 4 پەشۆکاوی، سەرسامی، تاسان، شلەژان، فرکوهۆر، فرکەفرک، جرپوهۆر ◌ 1 وزش باد 2 باد و برف 3 بارش 4 سراسیمگی، آشفتگی، ولوله

flush[1] /flʌʃ/ *noun*

1 لێشاوبەستنی ئاو 2 فشار یان تەوژمی زۆری ئاو، ئاوتێگرتن، فیشقە: *Give the toilet a flush* 3 سووربوونەوە، سوورهەلگەڕان 4 هەلچوون 5 هەرەت، تاف، جەنگە، سەرەتا، دەسپێک 6 هەلدانی تازەی گەلا، گول و میوە ◌ 1 سرازیر شدن آب 2 جریان تند آب 3 سرخ‌شدگی 4 فوران 5 عنفوان، آغاز 6 فلاش

flush[2] /flʌʃ/ *adjective*

1 هاوئاست، لە ئاستێکدا، تەراز، ڕێک، تەخت، سەرڕێژ لە، پڕ لە: *Make sure the paving stones are flush with the lawn* 2 (نافەرمی) خاوەنی پارەیێکی زۆر، زەبەند ◌ 1 هم‌تراز، لبریز از 2 دارای پول زیاد، فراوان

flush[3] /flʌʃ/ *adverb*

1 دروست 2 - squarely: *hit him flush on the chin* ◌ دقیقاً

flush[4] /flʌʃ/ *noun*

(پەڕین) دەستێکی هاوخاڵ ◌ فلاش

flushed /flʌʃt/ *adjective*

1 پڕ، لێوڕێژ، سەرڕێژ 2 سووربووەوە: *flushed cheeks* ◌ 1 مملو 2 برافروخته

fluster /'flʌstə(r)/ *noun*

پەشۆکان، دەس‌تێکەڵبوون، سەرسامبوون ◌ دستپاچگی، آشفتگی

flustered *adjective*

پەشۆکاو، سەرسام، تاساو ◌ دستپاچه

flute /fluːt/ *noun*

1 فلووت، بلوور 2 (مێعماری) دۆڵ، کووز، پلووسکە، دێراوە 3 چینی شەپووری یان شەپوورئاسای سەر (جل)بەرگ، شەپوورە ◌ 1 فلوت 2 شیار، خیارە 3 فلوت

fluted /'fluːtɪd/ *adjective*

(بیناسازی) کووزکووز، کووزدار، دۆڵدۆڵ، دێراودێراو، ڕێڕێ، شوێن‌شوێن، پلووسکە، شمشالی، کەندەکی: *fluted columns* ◌ قاشقی‌تراش، خیارەدار

fluted pillar *noun*

کۆلەکەی کووزکووز، ستوونی دێراودێراو، کۆلەکەی دۆڵدۆڵ ◌ ستون قاشقی‌تراش

fluting *noun*

نەخشەی کووزکووزی، نەخشەی کووزی، نەخشەی دێراوی (دۆڵئاسا) ◌ طرح خیارەای یا قاشقی

flutist /'fluːtɪst/ *noun*, also flautist

فلووت‌ژەن، نەی‌ژەن، بلوێرژەن ◌ فلوت‌نواز

flutter /'flʌtə(r)/ *noun*

1 جوولەی توند، بزاوتی توند، تەکان 2 لەرینەوە، لەرزین (دەنگ) 3 لەرینەوەی پرمەترسی لە بەشی لە فڕۆکە ب.ت. باڵەکانی 4 شەکە، شەکانەوە، راتلەکان 5 لێدان، ترپە (دڵ) 6 ورووژان، دڵەتەپێ، پەشۆکان، سەرسامی 7 فر، فرکە، فرکوهۆر، جمو‌جۆڵ 8 (لە بریتانیا) گرێوکردن، مەرجبەستن (چکۆلە) 9 باڵەتەپێ، باڵەفڕێ، باڵ‌لێدان، فرەفڕ ◌ 1 جنبش، تکان 2 لرزش 3 فلاتر 4 اهتزاز 5 تپش 6 هیجان، اضطراب، سراسیمگی 7 ولوله 8 شرط(بندی) 9 بال‌زنی

fluttering *adjective, noun*

adj لەرۆک، لەرەدار *n* باڵەتەپێ، باڵەفڕێ، باڵ‌لێدان، فرەفڕ ◌ *adj* لرزان *n* پر زدن

fluvial /'fluːviəl/ *adjective*, also fluviatic

(زەویناسی) ڕووباری، چۆمی، سەربە ڕووبار ◌ وابسته به رودخانه

fluviatile /'fluːvɪətɪl/ *adjective*

(تکنیکی) ڕووباری، دۆزراوەتەوە یان بەرهەم هاتووە بە هۆی ڕووبارەوە، fluvial ◌ وابسته به رودخانه، فلویاتیل

fluvio- /'fluːvɪəʊ/ *prefix*

پێشگر: ڕووبار، چۆم (بنەڕەت: لە *fluvius* لاتینەوە) ◌ پیشوند: رودخانه

flux /flʌks/ *noun*

1 ڕۆیشتن، ڕۆیین، ڕەوت، ڕەوندەیی، ڕەوان 2 خێرایی ڕەوت یان ڕۆیشتن 3 گۆڕانی بەردەوام، ناجێگیری، دۆخی ناچەسپیو: *Our society is in a state of flux* 4 (پزشکی) ڕژان، دەردان 5 زگچوون، ڕەوانی، زگەشۆرە 6 دەرپەڕین، ڕەوندەیی، ڕۆیین، ڕەوت، لێشاو، شلی، شلەیی، ڕژۆکی، شلکەرەوە، شلەک، مەتریالێ کە یارمەتی شلبوونەوەی کانزاکان دەکا، توێنە ◌ 1 جریان 2 سرعت جریان 3 تغییر مدام 4 ترشح 5 اسهال 6 فلوکس، جریان، سیلان، شار، گدازآور

fluxion /'flʌkʃ(ə)n/ *noun*

1 رۆیین، لێشاو 2 گۆڕانی بەردەوام، گۆڕاوگۆڕ ۞ 1 جریان 2 تغییر و دگرگونی دائم
fluxional *adjective*, also fluxionary
بگۆڕ، گۆڕاو، لەگۆڕانهاتوو ۞ متغیر
fly[1] /flaɪ/ *noun, pl.* flies
1 مێش، پێشکە، تۆفانە، مەگەز، مەگەس [دەستە Diptera] 2 بۆ ناوی مێرووە هەڵفڕ یان فڕیوەکانی تر بەکاردێت، ب.ن. dragonfly و firefly 3 مێشی چێشکە (لە ڕاوەماسیدا) ۞ 1 مگس 2 مگس طعمە
fly[2] /flaɪ/ *noun*
1 زنجیر، دوگمە 2 (بەشێ لە چادر) باڵ 3 فڕین، پەڕین، بازدان، باڵگرتنەوە 4 پەرە 5 تەشی 6 (مێژوویی، بریتانیا) عەرەبانەی یەکئەسپە ۞ 1 زیپ، دکمە 2 بال 3 پرش، پرواز 4 پرە 5 دوک 6 درشکەی تکاسبە
fly[3] /flaɪ/ *adjective*
زیرەک، زرینگ، مدریک ۞ زبل، ناقلا
flyable *adjective*
لەفڕینهاتوو، بفڕ، فڕۆک، پەڕەوازە، ئامادە بۆ فڕین ۞ قابل پرواز، آمادە برای پرواز
fly agaric *noun*
جۆرێ قارچکەگوڵانەی کلاوسوورە، بە پنۆکی سپی کوڵکنەوە [*Amanita muscaria*] ۞ نوعی قارچ سمی
flyaway /ˈflaɪəweɪ/ *adjective*
داکەوتوو، نەرم (قژ) ۞ لخت
fly-bane /ˈflaɪə beɪn/ *noun*
مێشکوژ ۞ مگسکش
fly-blow /ˈflaɪbləʊ/ *noun*
گەرا، گەرای مێش، گەرامێش ۞ تخم مگس
fly-blown /ˈflaɪbləʊn, US -bloʊn/ *adjective*
1 پیسبوو، گەنیو، خراپ، مێشلێنیشتوو، مێشپیسکردوو، نەخوراو 2 کۆنە، شەقوشڕ ۞ 1 فاسد، گندیدە، کثیف 2 فرسودە
fly-boat /ˈflaɪ bəʊt/ *noun*
جۆرێ گەمی یان بەلەمی تونڕەو ۞ نوعی قایق سریع‌السیر
fly boy *noun*
(نافەرمی) فڕۆکەوان، ب.ت. یەکێ لە هێزی ئاسمانیدا ۞ خلبان
fly-by *noun*
فڕینی لەتەنیشت (هەسارە)، فڕینی زانیاریگری ۞ پرواز اطلاعاتی
fly-by-night *adjective*
1 باوەڕپێنەکراو، لێڕانەبینراو، دەسبڕ 2 (شتی) کورتخایەن ۞ 1 غیرقابل اعتماد 2 (چیز) زودگذر
flycatcher /ˈflaɪkætʃə(r)/ *noun*
(گیانەوەرناسی) مێشگر(ە)، قوڵەچەقە، قوڵەجووقە [Muscicapidae و خێزانەکانی تر، زۆر جۆرن] ۞ مگس‌گیر
flyer /ˈflaɪə(r)/ = flier
fly-fishing *noun*
ڕاوەماسی بە مێشی چێشکە ۞ ماهی‌گیری با مگس طعمە
fly half *noun*
یاریزانێ لە یاری ڕاگبیدا ۞ بازیگر راگبی
flying[1] /ˈflaɪɪŋ/ *noun*
1 (مێروو و هتد) باڵدار، باڵندە، پەلەوەر، بفڕ، فڕندە، فڕۆک، پەڕەوازە 2 پەڕدار 3 فڕین 4 سەردانی بەکورتی (لەبەر تەنگی وەخت)، سەرکێشی 5 بازدان یا پەڕینی درێژ 6 دەسپێکی سەرکەوتووانە 7 تەنگەتاوی ۞ 1 بالدار، پرندە، قادر بە پرواز 2 پردار 3 پرواز 4 ملاقات کوتاه 5 پرش طولانی 6 آغاز موفقیت‌آمیز 7 اضطراری
flying[2] /ˈflaɪɪŋ/ *noun*
1 گەشت یان هاتوچۆ بە فڕۆکە، گەڕانی ئاسمانی، سەفەر بە فڕۆکە، فڕۆکەسواری: *I'm terrified of flying* 2 فڕینەوانی ۞ 1 سفر با هواپیما 2 هوانوردی
flying boat *noun*
فڕۆکەی ناوی ۞ هواپیمای آب‌نشین
flying bomb *noun*, also ro,bot bomb or buzz bomb
بۆمبی هەڵفڕیو یان باڵندە: لە لایەن ئەلمانییەکانەوە لە شەڕی جیهانی دووهەمدا لە دژی ئینگلتەرە بەکاردێرا ۞ بمب پرندە
flying bridge *noun*, also flybridge
پردی کاتی ۞ پل شناور
flying buttress *noun*
(بیناسازی) تاقی پاڵپشت، پشتبەستی کەوانەیی ۞ پشت‌بند معلق
flying club *noun*
یانەی فڕین یان فڕینەوانی ۞ باشگاه پرواز
flying colours *noun, pl.*
ئالای سەرکەوتن، ئالای سەربەرزی (ئالایێ کە وەکوو نیشانەی سەرکەوتن یان بەدرێژایی ئاهەنگێ دەشەکێتەوە) ۞ پرچم سرافرازی
flying column *noun*
یەکە یان دەستەی زووکاردانەوە ۞ یکان ضربت
flying disk = flying saucer
flying doctor *noun*
نۆژدار یان دوکتۆری گەڕۆک ۞ پزشک پروازی
Flying Dutchman *noun*
مەلەوان یان دەریاوانێکی ئەفسانەیی هولەندی کە تا ڕۆژی لێپرسینەوە بەوە تاوانبار کراوە کە لە دەریاکاندا بمێنێتەوە ۞ فلاینگ داچمن
flying field *noun*
فڕۆکەخانە، فڕینگە، فڕگە ۞ فرودگاه
flying fish *noun*
ماسییەفڕە، فڕیوەماسی، ماسییە فڕیو، ماسی

فرۆک [Exocoetus volitans و جۆرەکانی تر] ◌ ماهی پرنده

flying fox *noun*

(جـــۆرێ) شەمـــشەمەکوێرەی میوەخـــۆر [Pteropus و دوو توخمی تر، گەلێ جۆرن] ◌ خفاش میوەخوار

flying insect *noun*

مێرووی باڵدار ◌ حشرەی بال‌دار

flying jacket *noun*

جۆرێ کەوا یان چاکەتی چەرمی کورت ◌ نوعی ژاکت

flying jump *noun,* also flying leap

بەرین یا بازدانی بۆ پێشەوە، پێشەباز (لە دەمی هەڵاتن‌دا) ◌ نوعی پرش

flying lemur *noun*

گیانەوەرێکی لیمۆرئاسای شەوگەڕ، لیمۆرەفرە [توخم Cynocephalus: دوو جۆرن] ◌ نوعی لمور

flying lizard *noun,* also flying dragon

جۆرێ مارمێلکەی دارژی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا، مارمێلکەفرە [توخم Draco: چەندین جۆرن] ◌ نوعی مارمولک

flying officer *noun*

ئەفسەرێکی پایەنزم لە هێزی ئاسمانی بریتانیادا، لەژوور pilot officer و لەژێر flight lieutenant ◌ ستوان یکم هوایی

flying phalanger *noun*

جـۆرێ marsupial ئەوسترالاسیایی چکۆلە [توخمەکانی Petaurus و Petauroides: پێنج جۆرن] ◌ نوعی فالانجر

flying picket *noun*

(بریتانیـا) مـانگرتنـی گـەڕۆک ◌ سازمان‌دهندەی سیار اعتصاب

flying saucer *noun,* also unidentified flying object

شتی فڕیوی نەناسراو، سێلکی فڕین، قاپی فڕین ◌ بشقاب پرنده

flying squad *noun*

یەکە یان دەستەی زووکاردانەوە (پۆلیس، و لە کاتی روودانی تاوانێ) ◌ گروه ضربت

flying squirrel *noun*

(گیانەوەرناسی) سمۆرەفرە [زۆر جۆرن، زۆرتر لە ژێرخێزانی Pteromyinae] ◌ نوعی سنجاب

flying start *noun*

سەرەتا یان دەسپێک(ردن)ی سەرکەوتووانە، دەسپێک(ردن)ی زۆرباش ◌ آغاز موفقیت‌آمیز

flying visit *noun*

سەردان یان دیدەنییەکی کورت، کورتەسەردان، کورتەسەرکێشی ◌ دیدار یا ملاقات کوتاه

flyleaf /'flaɪli:f/ *noun, pl.* flyleaves

پەڕی ئازاد، پەڕی سپی (لە شیرازەبەندیدا) ◌ برگ سفید

flyover /'flaɪəʊvə(r), US -oʊvər/ *noun,* also flypast

پردی حەوایی، پردی سەرڕێ(گا) یان سەرەڕێ، پردی بانڕێ ◌ روگذر

flypaper /'flaɪpeɪpə(r)/ *noun*

کاغەزی مێشکوژ ◌ کاغذ مگس‌کش

flypast *noun*

فڕینی تایبەتی، مانۆڕ یان مەشقی ئاسمانی (ب.ت. لە ڕێوڕەسمێکدا) ◌ پرواز نمایشی

flyposter *noun*

1 ئاگاداری 2 ئاگاداری پیاچەسپێن، ئاگاداری لێدەر ◌ 1 آگهی 2 آگهی‌چسبان

flypowder /'flaɪpaʊdə(r)/ *noun*

گەردەی مێشکوژ ◌ پودر مگس‌کش

flysheet /'flaɪʃi:t/ *noun*

1 بەرگی بارانی، رووکێشی ئاودانەدەر (چادر) 2 نامیلکە، کاتالۆگ ◌ 1 روکش ضد آب 2 جزوه

flyspeck /'flaɪspek/ *noun,* also flyspot /'flaɪspɒt/

1 خاڵی وردی پیسایی مێش 2 شتێکی هیچەکە ◌ 1 فضلەی مگس 2 چیز جزئی

fly-spray *noun*

مێرووکوژ ◌ حشرەکش

fly strike *noun*

هورووژم یان لێنیشتن یان تەمووڕکەدانی مێش ◌ هجوم مگس

flyswatter *noun,* also flyswat

مێشکوژ ◌ مگس‌کش

flytrap /'flaɪtræp/ *noun*

رووەک یا گیای مێشخۆر، گیامێشە، گیامێشگرە، ب.ت. Venus flytrap ◌ گیاه حشرەخوار

flyway *noun*

کۆچەڕێ، فڕینەڕێ، ڕێگای گەرمێن و کوێستان (باڵندە کۆچەرەکان) ◌ مسیر مهاجرت

flyweight /'flaɪweɪt/ *noun*

بایووشکە، کێشی مێش، یەکجار سووک (نێوان 45 و 48 کیلۆ): *a flyweight champion* ◌ مگس‌وزن

flywheel /'flaɪwi:l/ *noun*

چەرخی لەنگەر، چەرخی هاوسەنگی، پێچکەی لەنگەر یان هاوسەنگی ◌ چرخ طیار

fly whisk *noun*

مێشپەڕێن، مێشڕەوێن، ئادوودەی مێش ◌ مگس‌ران، فلای ویسک

Fm symb. the chemical element fermium

FM /,ef 'em/ *abbreviation* 1 frequency modulation 2 Field Marshal

1 ئێف‌ئێم (سیستم یا ڕێکخستەیێ بۆ بڵاوکردنەوەی بەرنامە رادیۆییەکان) 2 فیلدمارشاڵ، سەرسپا، سەرئەرتەش، سەرلەشکر (پایەبەرزترین ئەفسەر

له سپای بریتانیادا) ◌ 1 افام 2 ارتشبد
fm *abbreviation* fathom
FMN *noun, abbreviation* flavin mononucleotide
ئیستێری فۆسفۆریک phosphoric کریستالی زەرد $C_{17}H_{21}N_4O_9P$ ی ریبۆفلافین riboflavin کە دواهەوێنەیێکی coenzyme چەندین هەوێنەی فلافۆپرۆتێنە flavoprotein ◌ فلاوین مونونوکلیوتید
f-number *noun*
(فیزیک، وێنەگری) ژمارەی ئێف یان تیشکۆیی، ژمارەیێ کە تیرەی کون و خێزانی داخرانی دیافراگم دەخاتەروو ◌ عدد کانونی
FO *abbreviation* Foreign Officer
foal[1] /fəʊl, US foʊl/ *noun*
جوانوو، بێچووە ئەسپ، جاشک، کەرکوڵ ◌ کرەی اسب یا خر
foal[2] /fəʊl, US foʊl/ *noun*, in/with foal
ئاوس (ئەسپ و هتد) ◌ آبستن
foam /fəʊm, US foʊm/ *noun, adjective*
n 1 کەف، سەرکەف، سەرکوڵ، دەوژن 2 هەور، ئەبر: *adj a foam mattress* هەوری ◌ *n* 1 کف 2 اسفنج *adj* اسفنجی
foaming *adjective*
کەفاوی، کەفدار، بەکەف ◌ دارای کف
foam material *noun*
مەتریاڵی هەوری ◌ مادەی اسفنجی
foam rubber *noun*
هەور، ئەبر ◌ ابر، اسفنج
foamy /'fəʊmi, US 'foʊmi/ *adjective*
کەفاوی، کەفدار، لەکەفچوو، پڕکەف ◌ کف‌آلود، کف‌دار
fob[1] /fɒb, US fɑːb/ *noun*
1 (سەعات گیرفانی) زنجیر، سەعاتی گیرفانی، کاتژمێری زنجیری 2 ئاوێزی دەستەکلیل ◌ 1 بند، ساعت بغلی یا جیبی 2 فوب
fob[2] /fɒb, US fɑːb/ *noun*
پێدان یان بە دەستەوەدانی (کەل‌وپەل) لەسەر (پشتی) کەشتی ◌ فوب
fob watch *noun*
سەعاتی گیرفانی، سەعاتی زنجیری ◌ ساعت بغلی یا جیبی
foccacia /fə'katʃə/ *noun*
فۆکاچی (جۆرێ نانی ئیتالیایی) ◌ فوکاچی
focal /'fəʊkl, US 'foʊkl/ *adjective*
1 تیشکۆیی، ناوەندی 2 ناوەندی، گرنگ، سەرەکی، بنچینەیی 3 (نەخۆشی) لە شوێنێکی تایبەتی لە لەشدا دەردەکەوێ ◌ 1 کانونی 2 اصلی، مرکزی 3 فوکال
focalization /ˌfəʊkəlaɪ'zeɪʃn, US ˌfoʊ-/ *noun*
فۆکالیزەیشن ◌ فوکالیزاسیون
focal length *noun*, also focal distance
مەودای تیشکۆیی یا ناوەندی، دووری تیشکۆیی ◌ فاصلەی کانونی
focal point *noun*
1 خاڵی تیشکۆیی، تیشکۆ، ناوەند 2 ناوەندی چالاکی، جێی سەرنج، مایەی سەرنج، ناوەندی سەرنج‌پێدان ◌ 1 نقطەی کانونی 2 کانون، مرکز فعالیت، مرکز توجه
foci /'fəʊsaɪ, US 'foʊ-/ = plural form of focus
fo'c'sle /'fəʊks(ə)l/ = forecastle
focus /'fəʊkəs, US 'foʊ-/ *noun, pl.* focuses or foci /'fəʊsʌɪ/
1 تیشکۆ، ناوەند، خرگە 2 میزان‌کردن یان ڕێکخستنی مەودا (کامێرای وێنەگری تا وێنەکەی شەق بێ) 3 ناوەندی چالاکی، جێی سەرنج، چەق، مایەی سەرنج، ناوەندی سەرنج‌پێدان: *It was the main focus of attention at the meeting* 4 (زەویناسی) چەق یان ناوەندی بوومەلەرزە 5 (زمانەوانی) = rheme 6 = (focuser *n*) focal point ◌ 1 کانون 2 تنظیم فاصله 3 مرکز فعالیت، کانون توجه 4 مرکز ثقل
focused /'fəʊkəst, US 'foʊ-/ *adjective*, also focussed
سەرنج‌پێدراو، جێی‌سەرنج ◌ مورد توجه
focus group *noun*
دەستەی ناوەند، کۆمەڵ یان گرووپی نێوەند ◌ گروه کانون
focus of attention *noun*
جێی سەرنج، مایەی سەرنج، ناوەندی سەرنج‌پێدان ◌ کانون توجه
fodder /'fɒdə(r), US 'fɑːd-/ *noun*
1 تفاق، واشە، ئالف، کاوجۆ، ئالیک، ئالک، ئازۆ، یێنم، دیزی 2 (خوازە) خۆراک: *young people ending up as factory fodder* ◊ *fodder for tabloids* ◌ 1 علیق، علوفه 2 (مجازی) خوراک
fody /'fəʊdi/ *noun, pl.* fodies
(باڵندەناسی) باڵندەیێکی دەنگ‌خۆش لە تیرەی weaver، ڕەسەنی ماداگاسکار و دوورگەکانی تری ئۆقیانووسی هێند [توخم *Foudia*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی پرنده
foe /fəʊ, US foʊ/ *noun*
(فەرمی و ویژەیی) دوژمن، گاقبەر، نەیار، ناحەز ◌ عدو، دشمن
foehn = föhn
foeman *noun*
دوژمن، گاقبەر (لە شەڕدا) ◌ دشمن
foetal /'fiːtl/ *adjective*

ئاوەڵمەیی، کۆرپەلەیی، ئاولەمەیی، ئاولـەمەیی ◌ جنینی

foetal position *noun*
شوێنی ئاولەمەیی یان ئاوەڵمە(یی) ◌ موضع جنینی

foetation /'fi:teɪʃn/ *noun*
گـووڕانی ئاوەڵـمە، پێکهـاتن یـان دروس‌بـوونی کۆرپەلە ◌ تشکیل جنین

foeticide /'fi:tɪsaɪd/ *noun*
ئاولەمەکوژی، ئاوەڵمەکوژی، ئاولەمەکـوژی ◌ جنین‌کشی

foetid = fetid

foetus /'fi:təs/ *noun*, also fetus
ئاوەڵمە، ئاولەمە، ئاولەمە، کۆرپەلە ◌ جنین

fog[1] /fɒg, US fɔ:g, fɑ:g/ *noun*
1 (تەم‌و)مژ، دوومـان، مـژران، تومـان، چـەمان، تەم: *Patches of fog will clear by mid-morning* 2 دووکەڵ، دوومان 3 هەور 4 (وێنـە) سووتان، تاریک‌هاتن 5 تاریکی، لێڵی، ناڕۆشـنی 6 پەشۆکان، سەرلێ‌شێوان، شڵەژان: *He went through the day with his mind in a fog* ◌ 1 مـه 2 دود 3 ابـر 4 نوردیـدگی 5 تـاری 6 سراسیمگی، آشفتگی

fog[2] /fɒg, US fɔ:g, fɑ:g/ *noun*
بەری دووەمی گیا ◌ چین دوم علف

fog-bank *noun*, also fog bank
چرەتەم، بارستەی تـەم (لەسـەر دەریـا) ◌ مـه غلیظ، تودەی مه

fogbound /'fɒgbaʊnd, US 'fɔ:g-, 'fɑ:g-/ *adjective*
لەبەر مژ پەککەوتوو، مژگیر، گیرکردوو لەبەر مژ: *a fogbound airport* ◌ گرفتار مەتـه

fogey /'fəʊgi, US 'foʊgi/ = fogy

fogged *adjective*
1 تاریک‌هاتوو، سووتاو (وێنە) 2 سـەرلێ‌شێواو، شێواو، حەپەسـاو، پەشـۆکاو ◌ 1 نوردیـده 2 آشفته، سراسیمه، سردرگم

foggy /'fɒgi, US 'fɔ:gi, 'fɑ:gi/ *adjective* (foggier, foggiest)
1 مـژاوی، تـەماوی: *foggy conditions* 2 تاریـک، لـێڵ، ناڕۆشـن، نامـەعلووم، نائاشـکرا، شلوێ 3 شێواو، تێکەوڵێکە، شڵەژاو ◌ 1 مه‌آلود 2 تیره، مبهم 3 آشفته

foghorn /'fɒghɔ:n, US 'fɔ:ghɔ:rn, 'fɑ:g-/ *noun*
هۆڕنی مژ یان تەم (دەریاوانی) ◌ بوق مه

fog lamp *noun*, also fog light
گـڵـۆپ یـا چـرای مژبـڕ، چرامـژ، چـرای لەمژکارکردوو ◌ لامپ یا چراغ مەشکن

fogou /'fəʊgu: , US -goʊ/ *noun, pl.* fogous
جۆرێ ڕەهۆڵ یان ژووری دەسکردی ژێرعەرز، لە Cornwall دۆزراوەتەوە ◌ فوگو

fog signal *noun*
نیشانەی مژ (لە رێی ئاسن‌دا) ◌ علامت مه

fogy /'fəʊgɪ/ *noun, pl.* fogeys or fogies
مرۆڤی کۆنەپەرست، بنیادەمی کۆنەپارێز ◌ آدم امل، آدم محافظه‌کار

fogyish *adjective*
کۆنەپەرست، پاشبڕۆ ◌ أمّل

fogyism /'fəʊgɪɪzəm/ *noun*
کۆنەپەرستی ◌ ارتجاع

föhn /fə:n/ *noun*, also foehn
باگـەرمـە: بـایێکی گـەرمی ڕووەو باشـوور، لـە داوێنـە بـاکووری‌یەکانی شـاخ و کوێـستانەکانی ئالپەوە هەڵدەکا ◌ فون

foible /'fɔɪbl/ *adjective*
1 عەیب، خەوش، کەم‌وکوڕی، لایەنی لاوازی، خاڵی لاوازی 2 بەشێ لە شمشێر لە پشتێنەوە تا نووکی ◌ 1 ضعف، نقطەی ضعف 2 فویبل

foie gras /fwɑ: 'grɑ:/ = pâté de foie gras

foil[1] /fɔɪl/ *noun*
1 جـێ‌پـێ یـان شـەقڵ و بـۆنی گیانـەوەر 2 بەربەست، کۆسپ، تێشکان، بەزین ◌ 1 رد پـای یا بوی جانور 2 مانع، شکست

foil[2] /fɔɪl/ *noun*
1 تەڵش یان وەرەقی ناسکی کانزا، تەختەکانزا، تەبەقەکانزا، پـەرەکانزا 2 ڕەنگی پـشت ئاوێنـە 3 کاغـەزی ئالـومینیوم 4 لایـەنی بەرامبـەر، خاڵـی بەرامبـەر 5 (بیناسـازی) گـەڵا، پـەڕە، چـەماوی گەڵائاسا 6 زیواوی پشت ئاوێنە، ڕەنگەزیوینەی پـشتەوەی ئاوێنـە (بنـەڕەت: لـە *folium* لاتـین "گـەڵا") ◌ 1 ورق نـازک فلـزی 2 و 3 فویـل 4 وجه یا نقطەی مقابل 5 برگ 6 سیماب پشت آینه

foil[3] /fɔɪl/ *noun*
شمـشێر، شـیر (سـووک، باریـک و کـوڵ، هـی شمشێرەوانی) ◌ شمشیر

folcin /'fəʊləsɪn/ = folic acid

-fold *suffix*
پاشـگر: 1 لایەنـە، قوڵـی: *twofold* 2 لـۆ، قـەد، یـەک، بەرامبـەر، ئەونـدە: *threefold* 3 ـــــتی، لاوازی (لە ئینگلیسی کۆنەوە: *-fald*, *-feald*) ◌ پسوند: 1 جانبه 2 لا، چندان 3 ضعف

fold[1] /fəʊld, US foʊld/ *noun*
1 (زەویناسـی) لـۆ یـان چـەماوی لـە چـینی زەوی‌دا، لـۆ، چـین، قـەد، تـا، (دا)نووشـتاوی، گنج‌تێکەوتن، قەدکراوی 2 لۆچی ◌ 1 تـا، لا، چین، تاخوردگی 2 چین‌خوردگی

fold[2] /fəʊld, US foʊld/ *noun*
1 سـەرگێر، هـۆڵ، شـەوگا، ئاخـڵە (ب.ت. هـی مەڕ)؛ هۆڵەمەڕ، کەرکەمەڕ، مێگەلەمەڕ 2 دەستەی شـوێنکەوتووان، کۆمەڵـی بـڕواداران (ئـەڵـمانی بنەڕەت) ◌ 1 آغل، فولد 2 جماعت، پیروان، اتباع

foldaway /ˈfəʊldəweɪ, US ˈfoʊld-/ *adjective*
قەدکراو، کۆوەبوو، نووشتاو، دەنووشتێتەوە، قەد دەکرێ ◌ تاشو

folded *adjective*
قەدکراو، نووشتاو، دانووشتاو، دووتا، دووقەد، دووتابوو، دووتاکراو، توێ‌توێ ◌ تاخورده، تاشده

folder /ˈfəʊldə(r), US ˈfoʊld-/ *noun*
فولدێر، جێ‌تۆمارە، تۆمارەدان، کاغەزدان ◌ پوشه

folderol /ˈfɒldərɒl/ *noun*, also falderal
(کۆن) شتێکی بریقەدار (یا پرزریقەوبریقە) و بەلام بەکارنەهاتوو ◌ چیز پرزرق و برق و بدردنخور

folding /ˈfəʊldɪŋ, US ˈfoʊ-/ *adjective*
قەدکراو، نووشتاو، دەنووشتێتەوە، قەدی، قەد دەکرێ، قەد دەبێ، لەنووشتانەوەهاتوو: *a foldaway bed* ◊ *folding chair* ◌ تاشو

folding money *noun*
(نافەرمی) پارەی کاغەز، ئیسکناس، پوول ◌ اسکناس

fold-up *adjective*
کۆوەبوو، قەدکراو، نووشتاو، دەنووشتێتەوە، تا یان قەد دەکرێ ◌ تاشو

Foley /ˈfəʊli/ *noun*, also foley
فۆلی: ئیفێکتە دەنگی‌یەکانی سەر فیلمێ ◌ فولی

folia = plural form of folium

foliaceous /ˌfəʊlɪˈeɪʃəs/ *adjective*
1 گەلائاسا، شێوەگەلا، گەلایی، گەلادار 2 (زەوی‌ناسی) توێ‌توێ، لۆلۆ ◌ 1 برگ‌مانند، دارای برگ 2 روقەورقە

foliage /ˈfəʊlɪɪdʒ, US ˈfoʊ-/ *noun*
پەل‌وپۆ(پ)، پۆوپال، چڵ‌وگەلا، گەلا: *dense green foliage* ◌ شاخ و برگ

foliar /ˈfəʊliə(r), US ˈfoʊ-/ *adjective*
گەلایی، سەربە گەلا ◌ وابسته به برگ

foliated *adjective*, also foliate /ˈfəʊlɪət, US -eɪt/
1 گەلاگەلا، خاوەن گەلا، بەگەلا 2 (بیناسازی) نەخشێنراو یان رازێنراو بە گەلا 3 گەلایی، گەلائاسا ◌ 1 برگ‌دار 2 تزئین‌شده با برگ 3 برگ‌مانند

foliation /fəʊlɪˈʃn/ *noun*
گەلاکردن، گەلادان، گەلاسازی، گەلادەرکردن ◌ برگ‌دهی

foliature /ˈfəʊlɪətʃə(r)/ *noun*
پەل‌وپۆ، لق‌وپۆ، پۆوپال، گژگیی ◌ شاخ و برگ

folic acid /ˌfɒlɪk ˈæsɪd, ˌfəʊ-, US ˌfoʊ-/ *noun*, also pteroylglutamic acid
(زیندەکیمیا) ترش(ەلۆک)ی فۆلیک: جۆرێ ڤیتامینی تێکەڵ $C_{19}H_{19}N_7O_6$، ڤیتامینێ کە ب.ت. لە سەوزەکان، جەرگ و گورچیلەدا دۆزراوەتەوە و بۆ دروس‌کردنی خوێن و خرۆکە سوورەکانی خوێن بەکاردێترێ ◌ اسید فولیک

folio /ˈfəʊliəʊ, US ˈfoʊlioʊ/ *noun, pl.* folios
1 کتێبی ئەندازەگەورە 2 ئەندازەگەورە، پەرزل 3 پەری کتێب، گەلای کتێب 4 ژمارەی لاپەڕە(ی کتێب) 5 دوو لاپەڕەی رووڵەیەک یان بەرەوروو، دوو لاپەڕەی تاق و جووت ◌ 1 کتاب قطع رحلی 2 قطع رحلی 3 ورق کتاب 4 شمارەی صفحه 5 دو صفحه‌ی زوج و فرد

foliole /ˈfəʊlɪəʊl/ *noun*
گەلای چکۆلە، گەلاچکە ◌ برگچه

foliose /ˈfəʊlɪəʊs, US -z/ *adjective*, also folious
(رووەک‌ناسی، کرێژەبەردێ lichen) پڕگەلا، پڕ گەلاچکە ◌ پربرگ

folium /ˈfəʊlɪəm/ *noun, pl.* folia
گەلاک، ناسکەتوێ، ناسکەچین، تەنکەچین، پێکهاتەیێکی گەلائاسا، ب.ت. هی هێندێ تەختەبەرد یا لە cerebellum دا ◌ طبقه‌ی نازک

folivore /ˈfəʊlɪvɔː/ *noun*
(گیانەوەرناسی) گیانەوەری گەلاخۆر ◌ جانور برگ‌خوار

folivorous *adjective*
گەلاخۆر ◌ برگ‌خوار

folivory *noun*
گەلاخۆری ◌ برگ‌خواری

folk /fəʊk, US foʊk/ *noun, adjective*
n 1 خەڵک، گەل، جەماوەر، دەستە، کۆمەڵ 2 خەڵکی رەمەکی، خەڵکی ئاسایی 3 (folks) خزم، کەس‌وکار، دایک و باوک 4 خەڵک *adj* خۆجێیی، ناوچەیی، نەریتی، رەمەکی، گەلی، گەلێری (بنەڕەت: *folc* ئینگلیسی کۆن، بنەڕەت‌ئەڵمانی) ◌ *n* 1 قوم، مردم، جماعت 2 عامه‌ی مردم 3 (در جمع) قوم و خویش، پدر و مادر 4 مردم *adj* محلی، عامیانه

folk art *noun*
هونەری گەلی ◌ هنر قومی

folk community *noun*
کۆمەڵگای گەلی ◌ اجتماع قومی

folk dance *noun*
هەڵپەڕکێ یان سەمای نەریتی، هەڵپەڕکێی خۆجێیی یان ناوچەیی؛ پارچە موسیقایێ بۆ ئەو سەما یان هەڵپەڕکێیە ◌ رقص محلی

folk dancer *noun*
سەماباز یان رەخس‌کێشی نەریتی یان ناوچەیی ◌ رقاص محلی

folkie *noun*
گۆرانی‌بێژ یان موسیقاژەنی موسیقای گەلی یان fan ◌ فولکی

folklore /ˈfəʊklɔː(r), US ˈfoʊk-/ *noun*

فۆلکلۆر، زارگوتن، کەلەپوور ◌ فرهنگ عامه، ادبیات عامیانه

folkloric *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە folklore ـەوە هەیە ◌ وابسته به folklore

folklorist /'fəuklɔ:rɪst, US 'fouk-/ *noun*

کەلەپوورەوان، فۆلکلۆرەوان (ب.ت. وەک بابەتێکی زانکۆیی؛ *adj* folkloristic) ◌ فولکلوریست

folk memory *noun*

یادەوەری یا بیرەوەری گەل ◌ حافظه‌ی جمعی

folkmoot *noun*, also folkmote

کۆبوونەوە یان ئەنجومەنی گشتی خەڵک (وەک لە هەرێم یان شارێ) لە ئینگلتەرەی سەرەتادا ◌ فولک‌موت

folk-music *noun*

موسیقای خۆجێیی یا ناوچەیی ◌ موسیقی محلی

folk singer *noun*

گۆرانیبێژی ناوچەیی یان خۆجێیی ◌ ترانه‌خوان محلی

folk song *noun*

گۆرانی ناوچەیی، سترانی خۆجێیی، گۆرانی گەل ◌ ترانه‌ی محلی

folksy /'fəuksi, US 'fouksi/ *adjective* (folksier, folksiest)

1 نافەرمی، خۆمانە، خۆماڵی، سادە، ئاسایی، گەلێری، گەلەری 2 خەڵکی ئاسایی ◌ 1 غیررسمی، خودمانی، معمولی، عامیانه 2 عامه‌ی مردم

folk tale *noun*

گێراوە، گێڕراوە، داستانی سنگ‌بەسنگ، ئەفسانە و داستانی باوباپیران، چیرۆکی گەلی، گەلیرۆک ◌ قصه‌ی عامیانه

folkways *noun, pl.*

ڕێ‌وشوێنی نەریتی ژیانی کۆمەڵێکی تایبەتی، بیروباوەری گشتی، شێوەکانی بیرکردنەوەی گشتی ◌ شیوه‌های سنتی زندگی و فکری جامعه‌ای خاص، عقاید عامه

follicle /'fɒlɪkl, US 'fa:l-/ *noun*

1 پیوازە (قژ)، دەمەژە، فۆلیکۆل 2 (ڕووەکناسی) کەلوو، توێکڵی دەرەوە (بنەڕەت: لە *folliculus* لاتین "کیسە یان توورەکەی چکۆلە"، چکۆلیتراوی *follies* "bellows") ◌ 1 پیاز، فولیکول 2 نیام

follicle-stimulating hormone *noun, abbreviation* FSH

(زیندەکیمیا) هانەی تاوەدەری پیوازە یان دەمەژە، هۆرمۆنی هاندەری فۆلیکۆل یان دەمەژە: جۆرێ هۆرمۆن کە بەهۆی پلی پێشووی anterior lobe ژێرمێشکەرژێنەوە pituitary gland دەردەدرێ و هانی هەڵدانی دەمەژە هێلکۆکەدانەکان لە هێلکەدان ovary دەدا و ovum-containing خانە سپێرم‌سازەکان sperm-forming دەگۆرجێنێ ◌ هورمون تحریک‌کننده‌ی فولیکول

follicular /fɒ'lɪkjʊlə/ *adjective*

پیوازەیی، سەربە فۆلیکۆل ◌ وابسته به فولیکول

folliculate /fɒ'lɪkjʊlət/ *adjective*, also folliculated

پیوازەدار، خاوەنی فۆلیکۆل، دەمەژەوەر ◌ دارای پیازه

folliculitis /fə,lɪkjʊ'lʌɪtɪs/ *noun*

ئاوسانی پیوازە یان فۆلیکۆل، دەمەژەئاوسێ ◌ آماس پیازه

follis /'fɒlɪs/ *noun, pl.* folles

جۆرێ کۆینی مسی یان مەفرەخی لە دوایییەکانی ڕۆم و سەردەمانی بیزانتیندا (لە لاتینەوە) ◌ فولیس

follower /'fɒləuə(r), US 'fa:lou-/ *noun*

مرید، شاگرد، دواکەوتوو، شوێنکەوتوو، تەککەوتوو، پەیڕەو، دوارەو، لایەنگر، پشتیوان ◌ مرید، پیرو، تابع، طرفدار

following /'fɒləuɪŋ, US 'fa:louɪŋ/ *adjective, preposition, noun*

adj 1 دوایی، دواتر، پاش‌تر، ـتر، ـدی، ژێرەوە، خوارەوە، بنەوە: *the following Answer* ◊ *afternoon/month/year/week* 2 بای یەکەوتوو، بای ڕاستەوانە *the following questions* *prep* بە دوای، لە پاش، لە دوای، لە ئەنجامی، دوابەدوای، ل دووف *n* مریدان، شاگردان، دواکەوتووان، شوێنکەوتووان، پەیڕەوان، تەککەوتووان، لایەنگران، پشتیوانان: *The band has a huge following in Italy* ◌ *adj* 1 بعد، بعدی، ذیل 2 باد موافق *prep* به دنبال، متعاقب *n* تابعان، پیروان، هواداران

follow-my-leader *noun*, also follow-the-leader

یاری منالان (= بەشداران لەودا دەبێ قسە و کردەوەی سەرگەورەکەیان هەڵگرنەوە) ◌ بازی کودکان

follow-on *adjective, noun*

دواتر، پاش‌تر ◌ بعدی

follow-through *noun*

1 بەردەوامی جووڵانی دەست لە دوای لێدانی لە توپەکەت داوە، بەردەوامی جووڵان دوای لێدان (لە یاری تێنیس و گۆلفدا) 2 درێژەدان، بەدواداچوون، جێبەجێ‌کردن، ڕاپەڕاندن: *The project could fail if there is inadequate follow-through* ◌ 1 ادامه‌ی حرکت پس از ضربه 2 پی‌گیری، به انجام رساندن

follow-up *noun, adjective*

n درێژەدان، بەردەوامکردن، بەدواداچوون، بەردەوام، پاشماوە، دوایی *adj* دواتر، پاش‌تر ◌ *n* ادامه، دنباله‌گیری، دنباله *adj* بعدی

folly /'fɒli, US 'fɑ:li/ *noun, pl.* follies
1 کەریتی، گەوجیتی، بێئەقلی، کاری گەوجانە، کــردەوەی گەوجانــە، قــسەی گەوجانــە 2 خانووبەرەی بەشکۆ و گران، خانووی شایانە، دەزگا ◌ 1 حماقت، اقدام احمقانه، حرف احمقانه 2 عمارت مجلل

Folsom /'fəʊlsəm/ *noun, adjective*
(وەک ناوەڵناو) سەربە چاندی Palaeo-Indian ی ئەمریکای باکووری و ناوەندی (یان بەری رۆژهــەلاتی چیاکـــانی راکـــی Rocky)، دەگەرێتەوە بۆ 8,000-10,500 ساڵ لەوە پێش، بــەردەچــەخمــاخی flint کــووزداری fluted بنکرووچاڵی concave base شێوەگەڵایان وەک پلار یان هاوێژە projectile بەکاردێنا (لە Folsom دێیێکـــی بـــاکووری رۆژهـــەلاتی نیومەکسیکۆ، نزیک بەوێ لە 1925 پاشماوەی سەربەو چاندە و فەرهەنگە پەیدا بووە، بڕوانە Clovis) ◌ فولسوم

fomentation /fəʊmen'teɪʃn/ *noun*
1 نانــەوە (ئــاژاوە، نارەزایــەتی، کێــشە و هتــد)، وروووژاندن، بزواندن، هەژاندن، instigation 2 بە ناوی گەرم شتنەوە ◌ 1 فتنەگری، فومنتاسیون، انگیزش، تحریک 2 ضماد گرم

fomenter *noun*
ئاژاوەنەرەوە ◌ فتنەگر

Fon /fɒn/ *noun, pl.* same or Fons
1 ئەندامی گەلێکی دانیشتووی بەشی خوارووی Benin 2 زمانی Kwaی ئەو گەلە ◌ فون

fond[1] /fɒnd, US fɑ:nd/ *adjective* (fonder, fondest)
1 هــۆگر، تامــەزرۆ، بەتاســە، خووگرتــوو، مایــل، بەپــەرۆش، خولیــا، سەوداســەر، دڵبەســتە 2 لــە ئەندازبــەدەر دڵــسۆز 3 گــەرموگورانــە، بــەتین، بەحورمــەت 4 (هیــوا، ئــاوات، هتــد) گەوجانــە، منالانە، پووچەڵ 5 خۆش‌باوەر، زووباوەر، سادە ◌ 1 علاقه‌مند، مایل، مشتاق، دوستدار، دلباخته 2 بیش از حد مهربــان 3 صــمیمانه 4 بــی‌اســاس 5 خوش‌باور

fond[2] /fɒnd, US fɑ:nd/ *adjective*
(فەرەنــسی) بنــەرەت، کــۆک، هــیم، خــیم، بناخــە، زەمینە ◌ اساس، پایه

fondant /'fɒndənt, US 'fɑ:n-/ *noun*
فۆندانت (= هەویرێکی پێکهاتوو لە شەکر، ئاو و کرێم) ◌ آب نبات

fondle /'fɒndl/ *noun*
دەس‌پیاهێنان (لــە رووی خۆشــەویــستی‌یــەوە) ◌ نوازش

fondly /'fɒndli, US 'fɑ:ndli/ *adverb*
بــە خۆشــەویــستی‌یــەوە، تامــەزرۆیانــە، لــە رووی تامەزرۆیی‌یەوە ◌ با محبت، مشتاقانه

fondness *noun*
خولیایی، دڵبەستەیی، خۆشەویستی، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی، هۆگری، شەیدایی، تاسە ◌ علاقــه، محبت، اشتیاق، شیفتگی

fondue /'fɒndju: , US fɑ:n'du:/ *noun*
فوندو، فاندیو (جۆرێ چێشت) ◌ فوندو

fons et origo /ˌfɒnz ɛt 'ɒrɪgəʊ, US ɒ'rʌɪgəʊ/ *noun*
ماک و سەرچاوە، بنەما و ژێدەر، بنج و بناوان (بنــەرەت: لاتــین، لــە *fons et origo mali* "سەرچاوە و بنەرەتی خراپی") ◌ اصل و منشأ

F₁ layer *noun*
توێی فتی یەک، چینی فێ یان ئێفی یەک (چینی ژێر چیــنی ئێفی یەکی ئایۆنوسفێر ionosphere کــە لــە 80 تــا 120 مــایلی (یــان 130 تــا 200 کیلۆمیتری) ژوور ئاستی زەوی هەڵکەوتووە) ◌ لایه‌ی اف

font[1] /fɒnt, US fɑ:nt/ *noun*
1 حەوزی باپتیزم، بەرداوی تەوفن، تەشتی تەوفن، *the baptismal font* :stoup جێی ئاوی پیرۆز، 2 جــێ‌نــەوت (هــی چــرا و لامپــا)، جێگایــێ بــۆ شــڵەی جۆراوجــۆر 3 کــانی، ســەرچاوە، ژێــدەر، *a font of information* :fountain ,source ◌ 1 سنگاب تعمید 2 مخزن نفت 3 چشمه

font[2] /fɒnt, US fɑ:nt/ *noun,* also fount
فۆنت، دەستەتیپ، دەستیپ، تیپان ◌ فونت

fontal /'fɒntl/ *adjective*
1 ســـەربە کـــانی، ســـەرچاوەیی 2 (خـــوازە) سەرەکی، بنەرەتی، بنچینەیی ◌ 1 وابــستە بــە چشمه 2 (مجازی) اصلی

fontanelle /ˌfɒntə'nɛl/ *noun,* US fontanel
مەلاشوو، مەلازێ (نێوان ئێسکەکانی کەڕاکە cranium لە منداڵی شیرەخۆرە یان ئاوڵەمەدا، هێشتا تەواو خۆی نەگرتووە) ◌ ملاس، ملاج

fontina /fɒn'ti:nə/ *noun*
جۆرێ پەنیری زەردی کاڵی ئیتالیایی ◌ نوعی پنیر

food /fu:d/ *noun, adjective*
n خۆراک، چێشت، نان، پفە (بە زمانی منالان)، *adj The food industry* : خواردەمـــەنی: خۆراکی ◌ *n* غذا، مواد غذایی *adj* غذایی

food bank *noun*
شــوێنێ کــە خەڵکی هــەژار دەتــوانن لەوێنــە بــە خۆڕایی نان بخۆن، خۆراک‌خانە ◌ فووت بانک

food chain *noun*
1 (زیندەناسی) زنجیرەی خۆراکی: *Insects are* 2 *fairly low down (on) the food chain* hierarchy زنجیرەی خۆراکی: زنجیرەوپایەیی لەسەر بنچینەی هێز یان گرنگایەتی: *at the top of the corporate food chain* ◌ 1 و 2 زنجیره‌ی غذایی

food for thought *noun*
خۆراکی بیرکردنەوە، خۆراکی مێشک، شتێ کە

وات لێ‌دەکا بە وردی بیر بکەیەوە، بیرۆکەبزوێن، هاندەری بیر کردنەوە ◌ انگیزه برای تفکر

food group *noun*
دەستەی خۆراک ◌ گروه غذایی

foodie /'fu:di/ *n,* also foody
1 (نافەرمی) خۆراک‌دۆست 2 خۆراک‌ناس ◌ 1 غذادوست 2 غذاشناس

food-mixer *noun*
تێکەڵکەرە، لێکدەر ◌ مخلوط‌کن

food poisoning *noun*
ژاراویبوونی خۆراکی، پێنەکەوتنی چێشت ◌ مسمومیت غذایی

food processor *noun*
چەندکارە، چێشتاڕ ◌ چندکاره

food science *noun*
زانستی خۆراک، خۆراک‌ناسی ◌ علم تغذیه

food stamp *noun,* also food coupon
کوپێنی خۆراک (کە حکومەتی ئەمریکا بە هەژارانی دەدا) ◌ بن غذا

foodstuff /'fu:dstʌf/ *noun*
کەرەسە یان ماکی خۆراکی، مادەی خۆراکی ◌ مادەی غذایی

food subsidy *noun*
باربوو یان یارمەتی خۆراک یا خواردەمەنی ◌ یارانەی مواد غذایی

food supplies *noun, pl.*
خواردەمەنی، ئازووخە ◌ آذوقه

food value *noun*
بایەخ یان نرخی خۆراکی، سوود یاا قازانجی خۆراکی ◌ ارزش غذایی

fool[1] /fu:l/ *noun, adjective*
n 1 مرۆی گەوج و کەر 2 تەڵخەک، گاڵتەجاڕ *adj* کەر، گەوج، گەوجانە ◌ *n* 1 آدم احمق 2 دلقک *adj* احمق، احمقانە

fool[2] /fu:l/ *noun*
فوول (= تێکەڵەیێکی میوە، شەکر و توێشکە) ◌ فول

foolery /'fu:ləri/ *noun, pl.* fooleries
1 کەرێتی، گەوجێتی 2 ڕەفتاری گەوجانە، هەڵس‌وکەوتی کەرانە 3 قسەی کەرانە ◌ 1 حماقت 2 رفتار احمقانە 3 حرف احمقانە

foolhardily /'fu:lhɑ:dɪli, US -hɑ:rdɪli/ *adverb*
1 هەڵەشانە، سەرچڵانە 2 گەوجانە ◌ 1 با بی‌پروایی 2 احمقانە

foolhardiness /'fu:lhɑ:dinəs, US -hɑ:rdinəs/ *noun*
1 هەڵەشەیی، سەرچڵی، سەرپێوەنان 2 نەزانی، کەرێتی، گەوجێتی ◌ 1 بی‌پروایی 2 حماقت

foolhardy /'fu:lhɑ:di, US -hɑ:rdi/ *adjective* (foolhardier, foolhardiest)
1 هەڵەشە، سەرچڵ 2 گەوج، گەوجانە، کەرانە ◌ 1 بی‌پروا 2 احمق، احمقانە

foolish /'fu:lɪʃ/ *adjective*
1 گەوج، کەر، بودەڵە، بێ‌مێشک 2 پێکەنینی، گاڵتەجاڕ 3 گەوجانە: *a* ◊ *a -ish idea/dream* ◌ 1 احمق 2 مضحک 3 احمقانە *-ish mistake*

foolishly /'fu:lɪʃli/ *adverb*
لە ڕووی کەرێتی‌یەوە، گەوجانە ◌ احمقانە

foolishness /'fu:lɪʃnəs/ *noun*
1 کەرێتی، گەوجێتی: *Jenny had to laugh* 2 پێکەنینێتی، گاڵتەجاڕبوون، *at her own -ess* گاڵتەجاڕێتی ◌ 1 حماقت 2 مضحکیت

foolproof /'fu:lpru:f/ *adjective*
1 جێی باوەڕ، هەڵەهەڵنەگر، بێ‌هەڵە، لێ‌ڕاپێنراو 2 سادە، ئاسان: *a foolproof plan* ◌ 1 خطاناپذیر 2 سادە

foolscap /'fu:lskæp/ *noun*
پەڕی تاقی‌کاری، کاغزی گەورە (بۆ لەسەر نووسین)، کاغزی پەڕزل (ئەندازەی 200 × 300 میلی‌میتر) ◌ ورق امتحانی

fool's errand *noun*
کاری هیچەکە یا بێهوودە یا لەخۆوە، کاری ڕەنج بە خەسار ◌ کار عبث

fool's gold *noun*
بەردەزێڕینە، پیریت pyrite ◌ طلای حمقا

fool's paradise *noun*
خۆش‌خەیاڵی، بەهەشتی درۆ (یان فشە)، شادی و بەختەوەری خەیاڵی، بەهەشتی خەیاڵی ◌ سعادت الکی، دولت مستعجل

fool's parsley *noun*
گیان‌گیر؟: جۆرێ گیای گوڵسپی ژاراوی، لە تیرەی parsley، بۆن‌ناخۆش و گەڵا fern ئاسا [*Aethusa cynapium*] ◌ نوعی گیاه

foos = foosball

foosball *noun,* also foos
تۆپێنی سەرمێز (زۆرتر وەک وەرزشێ وایە تا کایە) ◌ فوسبال

foot /fʊt/ *noun, adjective, pl.* feet /fi:t/
n 1 پێ، پا (لە خوارووی قولاپەوە) 2 ژێر، خوارەوە، خوارترین بەش، داوێن، بێ، بنار، بن، بنک 3 خوارووی گۆرەوی، پنەوەی گۆرەوەی 4 بنەما، پایە (لە هەڵبەستی ئینگلیسی‌دا) 5 هەنگاو، گاف، شەقاو 6 پیادە، سپای پیادە 7 فووت، پێ (یەکەی درێژایی بەرامبەر بە 30/48 سانتی‌میتر یان 12 ئینچ) *adj* 1 پێیی، پایی (لە بەرامبەر دەستی‌دا) 2 پیادە ◌ *n* 1 پا 2 پایین، پایین‌ترین قسمت، دامنە، تە 3 پایین جوراب 4 رکن 5 قدم 6 پیادە، پیادەنظام 7 فوت *adj* 1 پایی 2 پیادە

footage /'fʊtɪdʒ/ *noun*
1 درێژایی (بەپێی پێ)، پێناز، پایێو، ئەندازە 2 برشتە فیلمێ، تێکە فیلمێ، فووتاژ ◌ 1 طول،

اندازه 2 فوتاژ

foot-and-mouth disease *noun*, US also hoof-and-mouth disease

تەبەق، تەبەک (لە ئاژەڵدا و لە دەم و لاق و جاروبار لە نێوزگیان، تووش دەبن بەهۆی serotype ی picornavirus ـەکان (جۆرەکانی *Foot-and-mouth disease virus* لە توخمی *(Aphthovirus* ◌ تب برفکی

football /'fʊtbɔ:l/ *noun*, American football

1 تۆپێن، تۆپی‌پێ، گۆلانێ، گۆگایێ، تۆپی تۆپێن 2 کێشە، گێچەڵ، گرفت، جووڕە ◌ 1 فوتبال، توپ فوتبال 2 معضل

footballer /'fʊtbɔ:lə(r)/ *noun*

یاریزانی تۆپێن ◌ بازیکن فوتبال

footballing /'fʊtbɔ:lɪŋ/ *adjective*

تۆپێنی، سەربە تۆپێن ◌ وابسته به فوتبال

football pools *noun, pl.*, also the pools

گرێو یان مەرج‌کردنی تۆپێن، گرێو لەسەر فوتبۆل ◌ شرط‌بندی فوتبال

footbath /'fʊtbɑ:θ/ *noun*

پێ‌شۆرکە (ئەستێلک یان حەوزی چکۆلانە) ◌ پاشویه

footboard /'fʊtbɔ:d/ *noun*

تەختەپێ، تەختەپا، ژێرپێ، تەختەی بەری پێ، جێ‌پێ ◌ تختەی پا

footbrake /'fʊtbreɪk/ *noun*

وەستێنەی پێی یان پایی ◌ ترمز پایی

foot-breadth /'fʊtbrɪð/ *noun*

بانایی پێ یان پا ◌ پهنای پا

footbridge /'fʊtbrɪdʒ/ *noun*

پردی پیادەڕێ، پردی پیادەکان، پردی لەسەر ڕۆیشتن، پردی پاپەڕینەوە ◌ پل عبور پیاده

foot-cloth /'fʊt klɔ:θ/ *noun*

پایەناز، پاڕاخەرە ◌ پای‌انداز

-footed *adjective*

(لە لێکدانا) ـپێ، پاـ ـپێیی، ـپایی ◌ ـپا، ـپایی

-footer /'fʊtə(r)/ *adjective*

(لە لێکدانا) بالا، بەژن ◌ قد

footfall /'fʊtfɔ:l/ *noun*

1 دەنگی پێ، تەپە، تەپەی پێ، خشپە، خرمەی پێ 2 ژمارەی ئەو کەسانە کە پێکەوە لە کاتێکا دەچنە ژووری (وەک دووکان و هتد) ◌ 1 صدای پا 2 فوتفال

foot-fault *noun*

هەڵەی پێ، پێ‌فۆلت، لەسەر هێڵ پێ‌دانان ◌ خطای پا

foothills /'fʊthɪlz/ *noun, pl.*

زورک، تەپە، گردی بەر کێو، تەپی بناری کێو ◌ تپه‌های پای کوه

foothold /'fʊthəʊld, US -hoʊld/ *noun*

1 جێ‌پێ، هەنگاوگە، جێگای پێ لەسەرنان 2 (خوازە) جێگای لێ‌ڕاپێنراو، هەلومەرجی باش ◌ 1 جای پا 2 (مجازی) موقعیت محکم

footie /'fʊti/ = football

footing /'fʊtɪŋ/ *noun*

1 جێ‌پێ، ژێرپێ، هاوسەنگی 2 ڕەوش، بارودۆخ، هەلومەرج، دۆخ، پێگە، ستاتۆس: *The two groups must meet on an equal footing* 3 پێوەندی. تێکەڵی 4 بنەڕەت، بناخە، بنگەهـ: *The company is now on a sound financial footing* 5 (بیناسازی) پشتێنە، بنکی دیوار ◌ 1 جای پا 2 وضع. وضعیت، موقعیت 3 رابطه 4 شالوده 5 ازاره

footlights /'fʊtlaɪts/ *noun, pl.*

چراکانی بەر شانۆ، ڕیزەچرای پێشەوەی شانۆ ◌ چراغ‌های جلو صحنه

footless *adjective*

1 بێ‌پێ، بێ‌پا 2 بێ‌بنچینە، بێ‌بناخە ◌ 1 بدون پا 2 بی‌اساس

footling /'fu:tlɪŋ/ *adjective*

بێ‌کەڵک، بێ‌قازانج، بێ‌سوود، بەکارنەهاتوو، لەخۆوە، فشە، سەرسەرەکی، هیچەکە، ئایەخ، ناگرنگ ◌ بی‌فایده، الکی، بی‌اهمیت

footlocker *noun*

(ئەمریکا) چەمەدان یان باوەڵی قوفڵدار ◌ چمدان قفل‌دار

footloose /'fʊtlu:s/ *adjective*

ئازاد، سەرسووک، نابەرپرسیار، نادەربەست، نەبەستراو، نابەند، ئازادی ئازاد، بێ‌هیچ نیگەرانیی ◌ فارغ‌البال

footman /'fʊtmən/ *noun, pl.* footmen

1 بەردەس، کارەکەر، نۆکەر، خزمەتکار، دەرگاوان 2 (مێژوویی) سەربازی پیادە ◌ 1 پادو، پیش‌خدمت، دربان 2 سرباز پیاده

footmark /'fʊtmɑ:rk/ *noun*, also footprint

جێ پێ، شوێنی پێ، شەقڵی پێ ◌ رد پا

footnote /'fʊtnəʊt, US -noʊt/ *noun*

1 ژێرنووس، پێ‌نقیس 2 پەراوێز، ڕوونکردنەوە، تیشکخستنەسەر 3 پرس یان مەسەلەی هیچەکە 4 لازانیاری، زانیاری پەراوێزی یان لاوەکی ◌ 1 پانوشت 2 حاشیه، توضیح 3 مسأله‌ی جنبی 4 اطلاعات جنبی

footpace /'fʊtpeɪs/ *noun*

هەنگاو، پێنگاف، گاف ◌ قدم

footpad /'fʊtpæd/ *noun*

(مێژوویی) ڕێگر، چەتە، ڕاوڕووتکەر ◌ راهزن

footpath /'fʊtpɑ:θ, US -pæθ/ *noun*

کوێرەڕێ، باریکەڕێ، پێڕێ، پارێ، ڕێگای پیاڕۆیشتن، پیادەڕێ ◌ کوره‌راه، راه عابر پیاده

footplate /'fʊtpleɪt/ *noun*

پلاتفۆرم یا هەرزاڵە یا سەکۆی شۆفیر

(شەمەندەفەر) ○ سکوی رانندە

foot-pound *noun*

یەکـەی وزە بەرامبـەر بـە بـڕی پێویـست بـۆ هەڵێنانی سەنگ یان قورسی یەک پەوندی بە بەرزایی یەک فووت یان پێ‌یێ ○ فوت پوند

footprint /ˈfʊtprɪnt/ *noun*

جێ پێ، شوێنی پێ، پێ‌شوێن، شەقڵی پێ ○ رد پا

footrace *noun*

پێشبڕکێی پیادەڕۆیشتن یان هەڵاتن، پێبڕکێ ○ مسابقەی راەپیمایی یا دو

footrest /ˈfʊtrest/ *noun*

ژێرپێ، جێ‌پێ، پاڵپشتی پێ (بۆ نموونە مۆتۆر سیکلێت) ○ زیرپایی

foot rot *noun*

1 پـەیـین‌گـەز، سـم‌خۆرکـە: جـۆرێ ئـازاری بەکتریایی پێی مەڕ و ماڵاتی تری وا 2 جۆرێ نەخۆشی رووەک کە لەودا بنکی گیا دەڕزێ، بنەخۆرکە ○ 1 گندیدگی سم 2 فوت روت

foot rule *noun*

راستەی یەک‌فوتی یان یەک‌پێیی (یان پایی) ○ خط‌کش یک‌فوتی

footsie /ˈfʊtsi:/ *noun*, play footsie

پـێ لـە پێـی کەسـێ خـستن (بـۆ رابـواردنی سێکـسییانە یان خۆشەویستی) ○ پـا بـە پـای کسی مالیدن

footslogging *noun*

لـە قـوڕ و چـڵپاودا رۆیـشتن، لـە قـوڕ هـەنگاو هەڵێنانەوە ○ گام‌برداری در گل و لای

foot soldier *noun*

سەربازێ کە لەسەر پێ شەڕ دەکا ○ سربازی که روی پا می‌جنگد

footsore /ˈfʊtsɔ:(r)/ *adjective*

(بە) پێ‌ماندوو، لەپێکەوتوو ○ پا خسته

footstalk /ˈfʊtstɔ:k/ *noun*

چێوکە، قنچک ○ برگ‌دم

footstep /ˈfʊtstep/ *noun*

1 هـەنگاو، گـاف، پێنگـاف، شـەقاو 2 جـێ‌پـا، شـوێن‌پـێ 3 (follow (or tread) in someone's footsteps): لەسـەر رێ و شـوێنی کەسێ رۆیشتن، جێ لەسـەر پێی کەسێ دانان، پێ دانان لە جێی پای کەسێکی تر، لاسایی‌کردنەوە لە کەسێ، چاولێکەری ○ 1 قدم، گام 2 جای پا

footsteps /ˈfʊtsteps/ *noun, pl.*

1 دەنگی پێ، تەپەی پا، خشپە 2 جێ‌پێ، شوێنی پێ ○ 1 صدای پا 2 رد پا

footstool /ˈfʊtstu:l/ *noun*

چواربەند(ە)ی کورت، تەپلەک، پێ‌تەتە، ژێرپێ، کورسی کورت و نزم‌پێ، کورسی پاچکەکورت، ئەسکەمل ○ چهارپایەی کوتاە

footstone /ˈfʊtstəʊn/ *noun*

1 فەرهێت، بـەردی بناخـە 2 بـەردی گۆڕیچـە؟، بەردی پێیین یان پایین، دووبەردە ○ 1 سنگ شالودە 2 سنگ پایین گور

footwall *noun*

(زەوی‌ناسـی) پـادیوار، دیـواری خـوارووی قەڵەشتێکی لێژ ○ فوت‌وال

footway /ˈfʊtweɪ/ = footpath

footwear /ˈfʊtweə(r), US -wer/ *noun*

کـەوش، پـێڵاو، پێپـۆش، پـاپۆش ○ پـاافزار، پای‌افزار، کفش

footwell *noun*

جێگایێ بۆ دانانی پا لە پێشەوەی سـەندەڵی وەسیلەیێ ○ فوت‌ول

footwork /ˈfʊtwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*

1 جووڵـەی پـێ، کـاری پـا یـان لاق 2 شـێوەی جووڵانـەوە، چارەدۆزینـەوە 3 زووکاردانـەوە، بەرچەکرداری خێرا ○ 1 حرکات پا، رقص پـا 2 طرز برخورد 3 واکنش سریع

foot-worn *adjective*

مانـدوو، شـەکەت، پاکـەوتـە، لـەپێ‌کـەوتوو ○ خـستە، ازپاافتادە

footy /ˈfʊti/ *noun*, also fotie or footer = football 1

foo yong /fu: ˈjɒŋ/ *noun*

جۆرێ چێشت یام سۆسی چینی ○ نوعی غذا یا سس چینی

foozle /ˈfu:z(ə)l/ *noun*

(نافەرمی) خـراپ لێدان، ب.ت. لە گۆلـفدا ○ ضربت نادرست

fop /fɒp, US fɑ:p/ *noun*

پیـــاوی زۆر شـــۆخ، لـــوتی، تـــەڕپۆش، بەدەورخۆداهاتوو ○ ژیگول

foppish /fɒpɪʃ/ *adjective*

فایانـە، تەڕپۆشـانە: *a foppish dressing gown* ○ ژیگول‌وار

foppishly /fɒpɪʃli/ *adverb*

فایانە، تەڕپۆشانە ○ ژیگول‌وار

foppishness /fɒpɪʃnəs/ *noun*

تەڕپۆشی، بەدەورخۆدا هاتن ○ ژیگولی

for[1] /fə(r), strong form fɔ:(r)/ *preposition, conjunction*

1 *prep* بۆ، ژ بۆ، لەبەر، لەسەر 2 بە مەبەستی 3 بە هۆی 4 هی، سەربە 5 رووڵە، بەرەو 6 لە باتی، لە جیاتی 7 لە لایەن، ژ ئالییێ 8 لە بەرامبـەر، لـە هەمبەر 9 بە 10 بە نرخی، بایی 11 سـەرەڕای، لەگەڵ ئەوەش‌دا، بێجگەلە ئەوەش 12 لایەنگری، سـازاو 13 بە واتای، بە مانای، بە نیشانەی 14 وەکوو 15 لە دوای، دوای، لە پاش، لە دووف 16 سەبارەت بە، لەچاو 17 پـاش 18 بـە مـاوەی، بۆ مـاوەی 19 تائـەوەی‌کـە، بـۆ ئـەوەی‌کـە *con* چونکو، چـون، لەبـەر ئـەوەی‌کـە: *We listened*

eagerly, for he brought news of our families ◌ prep 1 بـرای 2 بـه منظـور 3 بـه جهت، به علت 4 متعلق به 5 به سوی 6 در عوض 7 از طرف 8 در مقابل 9 بـه 10 بـه قیمـت 11 بـا وجود 12 موافق 13 به معنی، بـه علامـت 14 بـه عنوان 15 دنبال 16 نـسبت بـه 17 بعـد از 18 بـه مدت 19 برای این که *con* زیرا

for² /fə(r), US fɔ:(r)/ *noun*
پێدانی لەبەر شەمەندەفەردا (کە باجی ناکەوێتە سەر) ◌ فور

fora = plural form of forum

forage /'fɒrɪdʒ, US 'fɔ:-, 'fɑ:-/ *noun*
1 تفـاق، ئالیـک، واشـە، ئالـف، ئـازو، کاوگیـا، کاوێنجە 2 لەدواگەڕان، (بە شوێندا)خولانەوە، گەڕان، سووڕانەوە ◌ 1 علوفه، علیق 2 جستجو

forage crops *noun, pl.*
گژوگیای تفاقی ◌ گیاهان علوفه‌ای

forager *noun*
لەدواگەڕ، گەڕوان ◌ جستجوکننده

foramen /fə'reɪmen/ *noun, pl.* foramina /-'ræmɪnə/
(توێکاری) کـون، ڕۆچنـە، ڕۆچـن، ب.ت. لـە ئێسکدا (یان لە ovule ی ڕووەکی، fenestra ◌ سوراخ، روزنه

foramen magnum /'mægnəm/ *noun*
کونەگـەورە، ڕۆچنـەگـەورە، زلکـون (لـە کاسەسەردا، کـە دڕکـەمۆخ پیاتێدەپـەڕێ، لـە لاتینەوە "large opening") ◌ سوراخ کبیر

foramen ovale /'mægnəm/ *noun*
کونەهێلکـەئاسـا (لـە septum دا، نێـوان دوو گوێچکەلەی atrium دڵ کە زۆرتر لە ئاولەمەدا هەیە؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە "oval opening") ◌ فورامن اووال

foraminal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە foramen ـەوە هەیە ◌ وابسته به سوراخ

foraminated *adjective*
کـونکـون، ڕۆچنـەڕۆچنـە، ڕۆچنـاوی ◌ سوراخ‌سوراخ

foraminifer /ˌfɒrə'mɪnɪfə/ *noun, pl.* foraminifers or -aminifera /ˌfɒrəmɪ'nɪf(ə)rə/
(گیانەوەرناسی) ڕۆچنەوەر، کونەوەر: لە تیرەی گیانـەوەرانی پلانکتـۆنی تـاکخانـەیی [دەسـتە Foraminiferida] ◌ فورامینیفر

foraminiferal /ˌfɒrəmɪ'nɪf(ə)rəl/ *adjective*
سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە ڕۆچنـەوەر یـان foraminifer ـەوە هەیە ◌ وابسته به فورامینیفر

foraminiferan *noun, adjective*
(گیانـەوەرێکـی) ڕۆچنـەوەر، کونـەوەر ◌ فورامینیفران

foraminous *adjective*
ڕۆچنەی تیایە، کونی هەیە، ڕۆچنە یان فۆرامینی هەیە، کونی تیایە، خـاوەن کـون، خـاوەن ڕۆچنـە ◌ دارای سوراخ

for and *conjunction*
(بـێبـاو obsolete) و هـەروەهـا، یـش ◌ و هم‌چنین، و نیز

forasmuch as /ˌfɔ:r əz 'mʌtʃ əz/ *conjunction*
1 (کۆن) لەبەر ئەوە، بە هۆی 2 چونکە، چون، (بە سەرنجدان بەوەی کە) ◌ 1 نظر به این‌که 2 چون که

forastero /ˌfɒrə'stɛ:rəʊ/ *noun, pl.* forasteros
دارەبێگانـە (چونکـو ئـەم دارە لـە ڤـێنێزیوێلاوە نێردرا بـۆ دوورگـەکـانی هێنـدی ڕۆژاوا West Indies؛ بنەڕەت: لە سـپانیایییەوە "بێگانە") ◌ نوعی درخت

foray /'fɒreɪ, US 'fɔ:-, 'fɑ:-/ *noun*
1 هێرشی کتوپڕ، پارێز، پەلامار، تەپدانەسەر 2 چـەپاو، ڕاوڕووت، تـاڵان 3 (make foray) کورتە سەردان (بۆ پەیداکردنی شتێکی تایبەتی یـان سـەردانی شـوێنێکی تـازە): *weekend shopping -s to France* ◌ 1 حمله‌ی ناگهانی، شبیخون 2 غارت 3 (make foray) سفر کوتاه

forb /fɔ:b/ *noun*
گیا، جـۆرێ گیـای گـوڵدەرکـەر (بنـەڕەت: لـە یۆنانی *phorbē* "fodder") ◌ نوعی گیاه

forbad = forbade

forbade /fə'bæd, US fə'beɪd, fər'b-/ = past of forbid

forbear(s) /'fɔ:bɛ:/ = forebears

forbearance /fɔ:'beərəns, US fɔ:r'ber-/ *noun*
1 پـشوودرێژی، سـنگفـراوانی، لەسـەرەخۆیی، سـەبر، خـۆدداری، خـۆڕاگرتن، دەربـڕدن، تاقەتهێنـان، هەڵکردن، بەرگەگرتن، خۆگرتن، خۆگیری، patience 2 چاوپۆشی، لێبوردەیی ◌ 1 بردبـاری، شـکیبایی، خویـشتن‌داری، تحمـل 2 چشم‌پوشی، اغماض

forbearing /fɔ:'beərɪŋ, US fɔ:r'ber-/ *adjective*
پشوودرێژ، سنگفراوان، لێبوردە، هەڵکردوو، هەڵکردە، خۆڕاگر، خۆگیر، دەربڕدوو، بەتاقەت ◌ بردبار، شکیبا، خویشتن‌دار، متحمل

forbears *noun, pl.*
پێشینیان، بابوکاڵ، باوباپیران ◌ نیاکان، اجداد

forbiddance *noun*
نەهێشتن، نەهێلان، بەربەندی ◌ منع

forbidden /fə'bɪdn, US fər'b-/ *adjective*
بەربەنـد، نەهێـڵراو، قەدەخـە، هـەمێـراو، نـاڕەوا، حەرام، ڕێگەنەدراو، یاساغ: *Photography is*

◌ *strictly forrbidden in the museum* ممنوع، منع‌شده

forbidden /fə'bɪdn, US fər'b-/ = past participle of forbid

forbidden degrees *noun, pl.*
دگـەران، بەربەنـدان، بەربەنـدبووان (کـە بـۆ ژن‌ومێردایەتی نابن) ◌ محارم

forbidden fruit *noun*
1 میـوەی قەدەغـە(کـراو یـان بـەربـەنـدکراو) 2 خۆشـی نـارەوا یـان ڕێگەنـەدراو ◌ 1 میـوەی ممنوعه 2 لذت ممنوعه

forbidden energy zone *noun*
ناوچەی وزەی بەربەند(کراو) ◌ ناحیه‌ی انـرژی ممنوع

forbidden ground *noun*
1 ناوچـەی بەربەنـدکراو، بەربەندسـتان، دەڤـەری نەهێڵراو 2 بابەت یان چالاکی بەربەندکراو ◌ 1 منطقه‌ی ممنوعه 2 موضوع یا فعالیت ممنوعه

forbidden things *noun, pl.*
بەربەند(ە)مەنی، نەهێڵراوەکان، ئـەو شـتانەی کـە ڕێگەیان پێنەدراوە بکرێن ◌ ممنوعات

forbidden vibrations *noun, pl.*
لەرینـەوە بەربەنـد(کـراوە)کـان ◌ ارتعاشـات غیرمجاز

forbidden zone *noun*
ناوچەی بەربەند(کراو) ◌ ناحیه‌ی ممنوع

forbidding /fə'bɪdɪŋ, US fər'b-/ *adjective*
1 مـۆن، ڕووگـرژ، ڕووتـاڵ: *a forbidding appearance/look* 2 نادۆسـتانە، دوژمنانـە، ڕقەبەرانـە، ترسـناک، ترسـێنەر 3 بێـزەوەن 4 هەڕەشـەیی‌یانـە، لەگـەڵ‌هەڕەشـە، مەترسـی‌دار، threatening ◌ 1 اخمـو 2 غیردوسـتانه، رعب‌انگیز 3 نفرت‌انگیز 4 تهدیدآمیز، خطرناک

forbiddingly /fə'bɪdɪŋli, US fər'b-/ *adverb*
بێزەونانـە: *a forbiddingly elegant restaurant* ◌ به طور نفرت‌انگیز

forbore = past of forbear

forborne = past participle of forbear

forbye /fə'bʌɪ, US fɔ:-/ *adverb, preposition*
سـەرباری ئەمـەش، لەمانـەش بـوگزەری، بـەدەر لەمانـەش، سـەرەڕای ئـەوەش، besides، in addition ◌ علاوه بر این، گذشته از این

force[1] /fɔ:s, US fɔ:rs/ *noun*
1 زۆر، زەبر، تونـدوتیژی، زەبروزەنـگ، جـەور، زۆرەملی، سـەنگی، نهێم، هێز، سـتین، قـەوەت، شـیان، تابـشت 2 دەسـەلات (قـانوونی) 3 کـردەوەی جەسـتەیی توندوتیژانـە 4 تونـدی 5 (فیزیـک) هێـز 6 (سـەربازی) هێـز، هێزەکـان، کردەوەی سـەربازی 7 (لێداوان یان بەڵگەهێنانەوە) تۆکمەیی، بڕایی، پێز، هێز 8 هێزی سروشـتی 9 پۆلیس، هێزی پۆلیس 10 هۆکاری دیاری‌کەر، هۆکاری کاریگەر 11 گـروپ، دەسـتە، کۆمەڵـە 12 کارتـێ‌کـردن، شـوێن‌دانـان، کاریگـەری، گرنگایـەتی، باندۆر 13 پێوەری بـەهێزی بـا 14 (the forces) هێزەکـان، هێـزە چەکـدارەکان، سەربازەکان و چەک‌وچۆڵ ◌ 1 زور، خـشونت، جبر، عنف، اجبار، نیرو 2 قدرت (قـانونی) 3 اقـدام جـسمانی خشن 4 شـدت 5 (فیزیک) نیرو 6 (نظامی) نیرو، نیروهـا، اقـدام نظامی 7 اسـتحکام 8 قـدرت طبیعی 9 پلیس، نیروی پلیس 10 عامل تعیین‌کننـده 11 گروه 12 تأثیر، اهمیت، نفوذ 13 مقیاس قدرت باد 14 (در جمع) نیروها، قوای مسلح

force[2] /fɔ:st, US fɔ:rst/ *noun*
هەڵدێر، تاڤگە، سۆرک، سۆلاف ◌ آبشار

forced /fɔ:st, US fɔ:rst/ *adjective*
1 زۆرەملی، بەزۆری، بەزەبر، بـەزۆر: *forced relocation to a job in another city* 2 ناڕاست، دەسکرد ◌ 1 اجباری، به عنف 2 تصنعی

forced entry *noun*
چوونـەژوورەوەی بـەزۆری یـان ناقـانوونی ◌ ورود غیرقانونی

forced labour *noun*
کاری زۆرەملی، بێگاری، سۆزە ◌ کار اجباری

forced landing *noun*
نیشتنەوەی زۆرەملی، نیشتـەوەی تەنگـەتاوی ◌ فرود اجباری

forcedly *adverb*
بە زۆر ◌ به اجبار

forced march *noun*
مارشی تەنگەتاوی ◌ مارش اضطراری

force field *noun*
(ب.ت. لە چیرۆکە زانستی‌یەکاندا) کۆسـپ یـان بەربەسـتی نەبینراوی هێزیێ ◌ (در داسـتان‌هـای علمی) مانع نامرئی قدرتی

forceful /'fɔ:sfl, US 'fɔ:rsfl/ *adjective*
1 پتەو، بـەهێز، تۆکمـە: *a forceful personality* 2 بەزەبر، بەهێز، کاریگەر، کاری، چالاک 3 بڕا، یـەکلایی‌کـەرەوە، توند، سـەخت: *a forceful argument* 4 زۆرەملی، بەزۆری ◌ 1 مـستحکم 2 نیرومند، پرقدرت، مؤثر، فعال 3 قاطع 4 اجباری

forcefully /'fɔ:sfəli, US 'fɔ:rsfəli/ *adverb*
1 بە هێزەوە: *He argued his case forcefully* 2 توند، بە توندی ◌ 1 با قدرت 2 با شدت

forcefulness /'fɔ:sflnəs, US 'fɔ:rsflnəs/ *noun*
کاریگەری، باندۆر ◌ اثر

force majeure /ˌfɔ:s mæ'ʒɜ:(r), US ˌfɔ:rs/ *noun*
1 (قـانوونی فەرەنـسە) هێـزی سـەرتر، هێـزی superior یـان irresistible 2 بـارودۆخی

چـــاوەڕوان‌نـــەکراو، ڕووداوی پـــێش‌نـــەگیراو (بنـەڕەت: فـەڕەنـسـی "superior strength") ◌ 1 قــوەی قــاهره 2 حادثــه‌ی غیرقابــل جلــوگیری، وضعیت غیرمترقبه

forcemeat /ˈfɔːsmiːt, US ˈfɔːrs-/ *noun*
گۆشتی کوتراو و دەرمانک لێدراو، قیمە ◌ قیمه

forceps /ˈfɔːseps, US ˈfɔːrs-/ *noun, pl.* also a pair of forceps
گـاز (بنـەڕەت: لـە لاتینـەوە بـە واتـای "tongs، pincers") ◌ انبرک

forceps delivery *noun*
منداڵبوون بە (یارمەتی) فۆرسێپس ◌ زایمـان بـا فورسپس

forcible /ˈfɔːsəbl, US ˈfɔːrs-/ *adjective*
1 زۆرەملـی، تـەزویمی، زۆرەکـی، بـە زۆری 2 توندوتیژانـە، بەزەبروزەنگانـە: *The police checked all windows and doors for signs of forcible entry* ◊ 3 *forcible repatriation* 4 powerful تۆکمـە، بـەهێز، بـەنهێم، بـەزەبر، چـــالاک، کاریگـــەر، شـــوێن‌دانـــەر، کـــارا (forcibleness *n*) ◌ 1 اجباری، قهری 2 توأم با خشونت 3 محکم، قوی 4 فعال، مؤثر

forcibly /ˈfɔːsəbli, US ˈfɔːrs-/ *adverb*
1 بە زۆری، زۆرەملی، بە زۆرەملی: *Supporters were forcibly removed from the court* 2 بە توندی، بە سەختی ◌ 1 به اجبار 2 شدیداً

ford /fɔːd, US fɔːrd/ *noun*
بوار، بڕ، دەراف، تەنکاو، جێ‌پەڕینەوە ◌ گدار

fordable /fɔː(r)əbl/ *adjective*
شیاوی (لێ)پەڕینـەوە، پێ‌داو، تـەنک، بوار ئـەدا ◌ قابل عبور

fordless *adjective*
بێ‌بوار، بێ‌دەراف، بێ جێ‌پەڕینەوە ◌ بی‌گدار

Fordism *noun*
فـۆردیزم: لـە لایـەن بەرهـەمهێنـەری مۆتـۆری ئەمریکایی هێنری فۆرد Henry Ford (1863–1947) ◌ فوردیسم

Fordist *noun, adjective*
n فۆردیـست *adj* فۆردیـستی ◌ *n* فوردیـست *adj* فوردیستی

fordone /fɔːˈdʌn/ *adjective*
لەپێکەوتوو، ماندوو، شەکەت ◌ خسته

fore[1] /fɔː(r)/ *adjective, adverb*
پێش، لە پێش، لە پێشەوەی ◌ جلو

fore[2] /fɔː(r)/ *noun*
(کەشتی) سنگ، پێشەوە، پێش، پێشکە ◌ سینه

fore- /fɔː(r)/ *prefix*
پێـــشگر: بەشـــی پێـــشەوە، پـــێش، پێـــشەوە: *forecourt* ,*forebode* ,*foreshorten* (بنەڕەت: لە ئینگلیـسی کۆنـەوە) ◌ پیـشوند: بخـش جلـویی، جلو، قبل

fore and aft *adverb, adjective*
لە پێشەوە و پاشەوە، لە بەرەوە و دواوە، بەرەو پێشەوە و پشتەوە، پێشەوە و دواوە ◌ از جلـو و از عقب، به سوی جلو و عقب، جلوی و عقبی

forearm /ˈfɔːrɑːm, US -ɑːrm/ *noun*
(توێکـاری) قـۆڵ، باسـک، بـەوش، پـێش‌قـۆڵ، ئەرەج، ئەشک ◌ ساعد

forebears /ˈfɔːbeərz, US ˈfɔːrber/ *noun, pl.*
کـاڵ‌وبـاب، پێشینیان، بـاو و بـاپیران، ancestor، forefathers، هـەروەهـا precursor ◌ اجـداد، نیاکان

forebodement *noun*
پێشبینی، لەدڵ‌چەقین ◌ پیشگویی

foreboding /fɔːˈbəʊdɪŋ, US fɔːrˈboʊ-/ *noun, adjective*
n 1 دڵـەتەپێ، دڵـەکوتێ، نگـەرانی، دڵـلەدوایی، لەدڵ‌چەقین، پێشزانی 2 بۆقراندن *adj* نگریس، نـەگریس، بێ‌ودم، بێ‌فـەڕ، بـەدشـووم ◌ *n* 1 دلواپسی، اضطراب، حس پیش از رخـداد 2 نفـوس بد *adj* نحس

forebrain /ˈfɔːbreɪn, US ˈfɔːr-/ *noun*
1 (توێکاری) پێش(ەـ)مێشک، بەشی پێشەوەی مێـشک (نیـوەگۆکـانی مێـشک یـا مێـشکۆلە، تـــــالاموس thalamus و هیپۆتالاموســـــی hypothalamus تیایـــە) 2 = telencephalon ◌ بخش جلوی مخ

forecast /ˈfɔːkɑːst, US ˈfɔːrkæst/ *noun*
1 پـــێش‌بـــینی، بـــەربووری، پـــێش‌زانی، forethought 2 پێشبینی باری کـەش‌وهـەوا ◌ 1 پیش‌بینی 2 پیش‌بینی وضع هوا

forecast = past and past participle of forecast

forecaster /ˈfɔːkɑːstə(r), US ˈfɔːrkæstər/ *noun*
پێشبین، پێشزان (ب.ت. باری کـەش‌وهـەوا) ◌ پیش‌بینی کننده

forecastle /ˈfəʊksl, US ˈfoʊksl/ *noun,* also fo'c's'le
(کەشتی) سنگ، پێشەوە، پێش، پێشکە ◌ سینه

forecited /ˈfəʊsaɪtɪd/ *adjective*
(لەوە)پێش‌وتراو یان باس‌کراو ◌ سابق‌الذکر

foreclosure /fɔːˈkləʊʒə(r), US fɔːrˈkloʊ-/ *noun*
1 دەس‌بەســـەراگرتن، داگیرکـــردن، گـــرتن، لێ‌سەندنەوەی مافی خاوەندارێتی (ملکی بارمتە، نەدانـەوەی قـەرز، دارایـی و هتـد) 2 نەهێـشتن، ڕێگرتن ◌ 1 ضبط، توقیف 2 منع

forecourt /ˈfɔːkɔːt, US ˈfɔːrkɔːrt/ *noun*
1 پێش‌خـانوو، حەوشـەی پێش‌مـاڵ، پـێش‌مـاڵ (وەکوو گاراج، هوتێل و هتد) 2 بەشێ لە یاریگە

(لە) نێوان هێڵی سێرڤیس و تۆڕ، پێش تۆڕ، پێشەوە هێڵی سێرڤیس ◌ 1 جلوخان 2 جلو خط سرویس

foredeck /'fɔːdek/ *noun*
بەشی پێشەوەی پشت یا دێکی کەشتی ◌ فوردک

fore-edge *noun*
(تکنیکی) لێواری ئەستوونی دەرەوەی پەڕەکانی کتێب ◌ فورادج

foredoomed /fɔː'duːmd, US fɔːr'd-/ *adjective*
(چارەنووس) لەسەردراو یان نووسراو، واڵێدراو ◌ محکوم به

forefathers /'fɔːfɑːðərz, US 'fɔːrf-/ *noun, pl.* also foremothers
کالوباب، پێشینیان، باو و باپیران ◌ اجداد، نیاکان

forefinger /'fɔːfɪŋgə(r), US 'fɔːrf-/ *noun*
قامکی شادە، دۆشاومژە، شادەنوێژ، پێش قامک ◌ انگشت سبابه

forefoot /'fɔːfʊt, US 'fɔːrfʊt/ *noun, pl.* forefeet
1 (ڕەشەوڵاغ) دەس، پاچکەی پێشەوە، پێی پێشەوە 2 بەر یان پەنجەی پێڵاو، پێشترین بەشی کەوش 3 بەشی هەرەپێشەوەی keelی کەشتییێ ◌ 1 دست 2 و 3 فورفوت

forefront /'fɔːfrʌnt, US 'fɔːrf-/ *noun*
1 ڕیزی پێشەوە، پێشڕیز، هێڵی پێشەوە: *Women have always been at the -refront of the Green movement* 2 لەپێشەوە، لەپێش ◌ 1 صف مقدم، خط مقدم 2 صدر

foregoing /'fɔːgəʊɪŋ, US 'fɔːrgoʊɪŋ/ *adjective, noun*
adj پێشوتراو، لە سەروو باس کراو: *the -oing discussion* *n* ئەوەی کە لەسەرەوە هاتووە، ئەوەی کە باس کراوە: *The foregoing is a description of the proposed plan* ◌ *adj* سابق‌الذکر، مذکور *n* آنچه ذکر شد

foregone = past participle of forego

foregone conclusion *noun*
ئەنجامی پێشبینی کراو یان لەوەپێش دیاری کراو ◌ نتیجەی مسلم

foreground /'fɔːgraʊnd, US 'fɔːrg-/ *noun*
1 پێش خان، پێشەوە، بەشی پێشەوەی دیمەن، وێنەیێ و هتد، نزیکترین بەش لە بینەرەوە 2 (خوازە) جێگای سەرنج 3 دیارترین شوێن ◌ 1 پیش‌زمینه 2 کانون توجه 3 برجسته‌ترین جای

foregut *noun*
(توێکاری و گیانەوەرناسی) بەشی پێشەوەی زگ (بەرەو دەم دەچێ) ◌ قسمت جلو شکم

forehand /'fɔːhænd, US 'fɔːrh-/ *noun*
1 لێدانی پێش‌دەسک، لێدانی بە پێشەوە دەسک یا ڕاکێت، فورهەند 2 بەشی پێشەوەی ئەسپ، پێشەڵ ◌ فورهند

forehanded *adjective*
دووربین، داهاتووبین، بەمشوور، دوورئەندیش، دەس‌پێوەگر ◌ آینده‌نگر، صرفه‌جو

forehead /'fɔːhed, 'fɒrɪd, US 'fɔːrhed, 'fɔːred, 'fɑːr-/ *noun*
1 ناوچاوان، تەختی ناوچاوان، تەوێڵ، ئەنی، هانیە، نوتک 2 پێش ◌ 1 پیشانی 2 صدر

foreign /'fɒrən, US 'fɔːrən, 'fɑːrən/ *noun*
1 دەرەکی، دەرەوەیی، دەرەوە: *foreign* 2 لە *foreign affairs ◊ news/policy/trade* دەرەوەی وڵات، هەڵکەوتوو لە دەرەوەی وڵات (خۆ) 3 بێگانە، بیانی، لایەدە، نەناس، لاوەکی، غەوارە، غەیرە، نائاشنا، ناشناس، نائاسایی 4 بێگانە، بیانی، لە لایەن دەزگای پاراستنەوە وەک بەشێکی خۆ ناناسرێتەوە: *foreign proteins* (foreignness *n*) ◌ 1 خارجی، خارجه، اجنبی 2 خارج از کشور 3 ناآشنا، بیگانه، نامأنوس 4 فارین

foreign affairs *noun, pl.*
کاروباری دەرەوە ◌ امور خارجه

foreign aid *noun*
فریاکەوتنی دەرەوە، یارمەتی لە دەرەوە ◌ کمک‌های خارجی

the Foreign and Commonwealth Office *noun*, also Foreign Office, *abbreviation* FCO
وەزارەتی دەرەوە ◌ وزات امور خارجه

foreign body *noun*
تەنی دەرەوە ◌ جسم خارجی

foreign-born *adjective*
لە دەرەوە لە دایک بوو، دەرووەزا، دەرەزا ◌ متولد خارج

foreign correspondent *noun*
پەیامنێری دەرەوە، هەواڵنێری دەرەوە ◌ خبرنگار خارجی

foreigner /'fɒrənə(r), US 'fɔːr-, 'fɑːr-/ *noun*
دەرەکی، بیانی، بێگانە، نەناس ◌ خارجی، غریبه

foreign exchange *noun*
پارەی دەرەوە، دراو ◌ ارز

Foreign Legion *noun*
لیژیۆنی بێگانە یان بیانی (لە فەرەنسە و بۆ شەڕی کۆلۆنییەکانی فەڕەنسی) ◌ فارین لژیون

Foreign Minister *noun*
شالیاری دەرەوە، وەزیری دەرەوە ◌ وزیر امور خارجه

Foreign Office *noun*
(لە بریتانیا) شالیارگەی دەرەوە، وەزارەتی دەرەوە ◌ وزارت امور خارجه

Foreign Secretary *noun*
(لە بریتانیا) شالیاری دەرەوە، وەزیری دەرەوە ◌ وزیر امور خارجه

Foreign Service = Diplomatic Service
foreignness *noun*
بیانیتی، دەرەکیتی، بێگانەیی ◌ بیگانگی
foreknowledge /fɔːˈnɒlɪdʒ, US fɔːrˈnɑːl-/ *noun*
پێشزانی، زانستی غەیب ◌ علم غیب
foreland /ˈfɔːlənd, US ˈfɔːr-/ *noun*
سەر، زمانەزەوی، پێشزەوی، زەوی دەرپەڕیو یا پێشەوەهاتوو ◌ دماغه
foreleg /ˈfɔːleg, US ˈfɔːrleg/ *noun*
(چوارپێیان) پێی پێشەوە، پاچکەی پێشەوە، دەس(ت) ◌ دست
forelimb *noun*
باڵ، پەرەکە یا پەلی پێشەوە ◌ باله یا عضو جلو
forelock /ˈfɔːlɒk, US ˈfɔːrlɑːk/ *noun*
پەرچەم، تەنبووری، پۆپ، کاکۆڵ، فۆکلە، چاخ، تونجک، پەرچەم یان کاکۆڵی ئەسپ (بەشێک لە یاڵ نێوان هەر دوو گوێی؛ touch (or tug) one's forelock: بە نیشانەی ڕێز دەستی خۆ هەڵێنان یان بردنەسەرەوە (تا ناوچاوان) بۆ کەسێکی لە چینی باڵا) ◌ کاکل
foreman /ˈfɔːmən, US ˈfɔːrmən/ *noun, pl.* foremen
1 سەرکار، سەرکرێکار، سەرپاڵە، سەرکاریگەر 2 سەرۆک یان وتەبێژی دەستەی سوێندخۆران ◌ 1 سرکارگر 2 رئیس یا سخنگوی هیأت منصفه
foremanship /ˈfɔːmənʃɪp, US ˈfɔːrmənʃɪp/ *noun*
سەرکاری، سەرکرێکاری، سەرپاڵایی، سەرکاریگەری ◌ سرکارگری
foremast /ˈfɔːmæst/ *noun*
دارالای پێشەوە (کەشتی، نزیک لە پێشەوەی کەشتی) ◌ دکل جلو
foremost /ˈfɔːməʊst, US ˈfɔːrmoʊst/ *adjective, adverb*
1 ناسراوترین، ناودارترین 2 گرنگترین 3 باشترین، چاکترین 4 سەرەکی، بنچینەیی 5 (لە)پێشترین، لەپێشەوەترین، پێشتر لە هەموو ◌ 1 معروفترین 2 مهمترین 3 بهترین 4 اساسی 5 مقدمترین
forename /ˈfɔːneɪm, US ˈfɔːrn-/ *noun,* also first name
نێو، ناوی چکۆلە، پێشنێو، بەرناو ◌ اسم کوچک
forenamed *adjective*
پێشوتراو، لەوەپێشباسکراو، لەوەپێشهاتوو ◌ سابق‌الذکر
forenoon /ˈfɔːnuːn, US ˈfɔːr-/ *noun*
بەیانی، بەرلە نیوەڕۆ، پێشنیوەڕۆ ◌ صبح
forensic /fəˈrensɪk, US -ˈrenzɪk/ *adjective*
1 دادگایی، سەربە دادگا 2 دادپەروەریانە، دادگەریانە 3 قانوونی: *forensic evidence/medicine* ◌ 1 وابسته به دادگاه 2 قضایی 3 قانونی
forensically /fəˈrensɪkli, US -ˈrenzɪkli/ *adverb*
لەباری قانوونییەوە ◌ از نظر قانونی
forensic medicine *noun*
پزشکیی قانوونی ◌ پزشکی قانونی
forensic science *noun*
زانستی دادگەری، زانستی دادپەروەری ◌ علم قضایی
forensic scientist *noun*
زانای دادگەری ◌ عالم قضایی
foreordained *adjective*
بڕیارلەسەردراو، لەوەپێشدیاریکراو، مەقەدەر، وا بڕاوەتەوە، چارەنووسلێدراو، واچارەنووسراو ◌ مقدر
foreordination *noun,* also foreordainment
چارەنووس، لەوە پێشدیاریکردن، وابڕینەوە، پێشدیاریکردن ◌ تقدیر، تعیین از پیش
forepart /ˈfɔːpɑːt/ *noun*
1 بەشی پێشەوە، یەکەمبەش، سەروسنگ 2 بەشی سەرەتایی، بەشی دەسپێک 3 خولی سەرەتا، یەکەم سەردەم ◌ 1 قسمت جلویی، بخش قُدامی 2 بخش آغازی 3 دوره‌ی نخستین
forepast *adjective,* also forepassed
ڕابردوو، بووری ◌ گذشته
forepaw *noun*
پەنجەی دەستی گیانەوەر ◌ پنجه‌ی دست جانور
foreplay /ˈfɔːpleɪ, US ˈfɔːrp-/ *noun*
پێشبزوێنی، چنگەفلیقێ (بزواندنی لایەنی بەرامبەر بە مەبەستی ئامادە کردن لەباری سێکسییەوە) ◌ پیش‌نوازش
forequarters *noun, pl.*
دەست و بەشی پێشەڵی چوارپێ ◌ فورکوارترز
forerank /ˈfɔːræŋk/ *noun*
ڕیزی پێشەوە، پێشڕیز ◌ صف جلو
forerunner /ˈfɔːrʌnə(r)/ *noun*
1 پێشەنگ، پێشدار، ڕچەشکێن، سەرکێش: *Country music was undoubtedly one of the forerunners of rock and roll* 2 پێشەکی 3 نیشانە، بەرژەنگ ◌ 1 طلیعه، پیش‌قراول 2 مقدمه 3 نشانه، مظهر
foresaid *adjective*
(کۆن) لەوەپێش باسکراو، پێشوتراو، لەسەرقسەکراو، aforesaid ◌ سابق‌الذکر
foresail /ˈfɔːseɪl, ˈfɔːsl, US ˈfɔːrseɪl, ˈfɔːrsl/ *noun*
بادەوەی کەشتی، بادەوەی سینە، باگەڕی سەرەکی کەشتی، چارۆکەی کەشتی، دارڵای پێشەوەی کەشتی ◌ بادبان سینه، بادبان اصلی کشتی
foresaw /fɔːˈsɔː , US fɔːrˈsɔː/ = past of

foresee

foreseeable /fɔ:'si:əbl, US fɔ:r's-/ *adjective*

لەپێشبینیهاتوو، شیاوی پێشبینی، پێشبینی دەکرێ ۞ قابل پیش‌بینی

foreseen /fɔ:'si:n, US fɔ:r'si:n/ = past participle of foresee

foreseer *noun*

پێش‌بین، داهاتووزان، پێشزان ۞ پیش‌بینی‌کننده

foreshank *noun*

1 قەلەمە یان لوولاکی ولاخ 2 گۆشتی لوولاکی ولاخ ۞ فورشانک

foreshock *noun*

پێش‌لەرزە ۞ پیش‌لرزه

foreshore /'fɔ:ʃɔ:(r), US 'fɔ:rʃ-/ *noun*

گوێی دەریا، پاڵدەریا، پێش‌کەنار ۞ لب دریا

foreshortened *adjective*

چکۆلەوەبوو، چکۆلەکراو ۞ کوچک‌شده

foresight /'fɔ:saɪt, US 'fɔ:rs-/ *noun*

1 دووربینی، دوورنواری، دووررووانی، داهاتووبینی، بەمشووری، داهاتووزانی، پێشبینی، دوابینی 2 (تفەنگ) سەرستیرە، سیرە، مەگەسە ۞ 1 مآل‌اندیشی 2 (تفنگ) مگسک

foreskin /'fɔ:skɪn, US 'fɔ:rs-/ *noun*, also prepuce

پێش‌چەرمە، خەلەلە؟، سەلکەپۆش (کە سەلکی چووک یان سیرەت penis دادەپۆشێ) ۞ قُلفه

forest /'fɒrɪst, US 'fɔ:r-, 'fɑ:r-/ *noun*

1 دارستان، دەحەل، جەنگەل، جەنگەلستان، خەلیش، گەبەلە 2 راوگە، جێ‌راو 3 کەلەکە، کۆما، چڕەڕیز، ریزەچڕ ۞ 1 جنگل 2 شکارگاه 3 انبوه

forestation /fɔ:'seɪʃn/ *noun*

چەقاندنی دارستان ۞ جنگل‌کاری

forestay /'fɔ:steɪ/ *noun*

تەناف یان گوریسێ کە دارالای پێشەوە لە نووچکەوە تا پشت لە پێشەوەی کەشتی رادەگرێ (یان مەهار دەکا) ۞ فوراستای

forested /'fɒrɪstɪd, US 'fɔ:r-, 'fɑ:r-/ *adjective*

دارستان‌داگرتوو، داپۆشراو لە دارستان، دارستان‌پۆش ۞ پوشیده از جنگل

forester /'fɒrɪstə(r), US 'fɔ:r-, 'fɑ:r-/ *noun*

دارستانەوان، نزارەوان ۞ جنگل‌بان

forestry /'fɒrɪstri, US 'fɔ:r-, 'fɑ:r-/ *noun*

1 زانست و پرەکتیسی چەقاندن، پاراستن و بەڕێوەبردنی دارستان، دارستانەوانی 2 دارستانەکان، جەنگەلەکان ۞ 1 جنگل‌داری 2 جنگل‌ها

forest tent caterpillar *noun*

تەتلەمیرانی چادری دارستان، تەتلەمیرانی خێوەت یان کاولی دارستان [*Malacosoma disstria* لە خێزانی Lasiocampidae] ۞ نوعی پروانه

foretaste /'fɔ:teɪst, US 'fɔ:rt-/ *noun*

1 پێشەکی 2 مەزە، پێشەچێژ، لەوەپێش تاقی‌کردنەوە (بەکەمی)، پێش‌تاقی 3 نموونە ۞ 1 مقدمه 2 آزمایش قبلی 3 مثال

forethought /'fɔ:θɔ:t, US 'fɔ:rθ-/ *noun*

دووربینی، بەمشووری، داهاتووبینی، داهاتووزانی، پێشبینی، دوابینی ۞ مآل‌اندیشی، آینده‌نگری

foretime /'fɔ:taɪm/ *noun*

رابردوو، بووری، سەردەمی رابردوو ۞ گذشته

foretoken /'fɔ:təʊk(ə)n/ *noun*

سەرەتا، پێش‌نیشان، نیشانەی پێشەکی ۞ مقدمه

foretold /fɔ:'təʊld/ = past and past participle of foretell

foretop /'fɔ:tɒp, US -təp/ *noun*

کاکۆڵ، پەرچەم، تووکی ناوچاوان (ب.ت. ئەسپ) ۞ موی پیشانی

foretopmast /fɔ:'tɒpmɑ:st, US -məst/ *noun*

بەشی دووەمی دارالای پێشەوەی کەشتی بادەوەدار ۞ فورتاپماست

foretopsail /fɔ:'tɒps(ə)l, US -seɪl/ *noun*

چارۆکەی زوور دارالای پێشەوەی کەشتی ۞ فورتاپسایل

forever /fər'evə(r)/ *adjective*

1 هەمیشە، بۆ هەمیشە، هەتاهەتا، تاسەر، بۆ هەتاهەتا، هەتاهەتایە، بۆ یەکجاری، لەسەریەک، بەیتاپەیتا، یەکبینە، شەوڕۆژ، ماوەیەکی یەکجار زۆر، *is ◊ wants to live -rever* :continually 2 بڕی *forever making bad puns* ۞ 1 برای همیشه، مدام، تا ابد، یکریز، یک عمر 2 پاینده‌باد

forevermore = forever

forewent /fɔ:'went, US fɔ:r'went/ = past of forego

forewing *noun*

باڵی پێشەوە (هەر دووکیان) ۞ بال‌های جلور

forewoman /'fɔ:wʊmən, US 'fɔ:rw-/ *noun, pl.* forewomen

سەرکار، سەرکرێکار، سەرباڵا (ژن) ۞ سرکارگر

foreword /'fɔ:wɜ:d, US 'fɔ:rwɜ:rd/ *noun*

پێشەکی، پێش‌وتە، کورتە پێشەکی (ب.ت. کاتێ لە لایەن کەسێکی تر بێجگەلە نووسەر دەنووسرێ) ۞ مقدمه، دیباچه، مقدمه‌ی مختصر

forex = foreign exchange

forfeit /'fɔ:fɪt, US 'fɔ:rfət/ *noun, adjective*

n 1 سزابانە، زیان، تاوان، هەلانە، جەریمە، پێ‌بژاردن 2 لەکیس‌چوون، لەدەس‌دان، لەدەس‌چوون 3 دەس‌بەسەراگرتن، لێ‌سەندن 4

نرخ، بەها *adj* 1 لەکیس‌چوو، لەدەس‌دراو، لەدەس‌چوو 2 دەس‌بەسەراگیراو ◌ *n* 1 جریمه 2 فقدان 3 ضبط 4 قیمت *adj* 1 از دست رفته 2 ضبط‌شده

forfeiture /'fɔːfɪtʃə(r), US 'fɔːrfətʃər/ *noun*
سزایانە، بژێرە، جەریمە، پێ‌بژاردن، تاوان: *the forfeiture of property* ◌ جریمه، تاوان

forgave /fə'geɪv, US fər'g-/ = past of forgive

forge /fɔːdʒ, US fɔːrdʒ/ *noun*
1 ئاسنگەری، دووکانی ئاسنگەری 2 کوورەی ئاسنگەری 3 کوورەی قاڵ‌کردن یا تواندنەوەی کانزاکان (لە *fabrica* لاتینی، شتێکی بەرهەم‌هاتوو، کارگە) ◌ 1 دکان آهنگری 2 کورەی آهنگری 3 کورەی ذوب فلز

forged *adjective*
هەڵبەستە، درۆ، ساختە، فرۆفێڵاوی ◌ جعلی

forger /'fɔːdʒə(r), US 'fɔːrdʒ-/ *noun*
1 ساختەچی، ساختەکار، گزیکار 2 ئاسنگەر ◌ 1 جاعل 2 آهنگر

forgery /'fɔːdʒəri, US 'fɔːrdʒ-/ *noun, pl.* forgeries
هەڵبەستن، ساختەکاری، گزی، فرت‌وفێڵ، fake ◌ جعل

forgetful /fə'getfl, US fər'g-/ *adjective*
1 لەبیربەرەوە، فەرامۆش‌کار. کەمیاد، کەم‌هۆش، بێ‌بیر 2 کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، نادرەبەست، بێ‌خەیاڵ ◌ 1 فراموش‌کار 2 غفلت‌کار

forgetfully /-fəli/ *adverb*
لەبیربەرەوانە، فەرامۆش‌کارانە ◌ فراموش‌کارانه

forgetfulness *noun*
لەبیربەرەوەیی، کەمیادی، بێ‌بیری، فەرامۆش‌کاری ◌ فراموش‌کاری

forget-me-not *noun*
گوڵە ئەوین، خەلاتە گیا، گیاخەلات، گوڵ یان گیای لەبیرمەکە [*Myosotis scorpioides* و جۆرەکانی تر] ◌ گیاه یا گل فراموشم نکن

forgettable /fə'getəbl, US fər'g-/ *adjective*
ئاسایی: *a forgettable movie* ◌ معمولی

forgetter *noun*
لەبیربەرەوە، بێ‌بیر، فەرامۆش‌کار ◌ فراموش‌کننده

forging *noun*
1 ئاسنگەری 2 پیاکێشان، کوتک‌کاری 3 کانزای کوتراو، کوتکە ◌ 1 آهنگری 2 پتک‌کاری 3 فلز پتک‌کاری‌شده

forgivable /fə'gɪvəbl, US fər'g-/ *adjective*
شیاوی لێ‌خۆشبوون، شیاوی چاپۆشی، لەبەخشین‌هاتوو، لەبوردن‌هاتوو، هیچ نییە، دەبەخشرێ ◌ قابل بخشایش، قابل اغماض

forgivably /fə'gɪvəbli, US fər'g-/ *adverb*
لەبەخشین‌هاتووانە ◌ به طور قابل بخشایش

forgiven /fə'gɪvn, US fər'g-/ = past participle of forgive

forgiveness /fə'gɪvnəs, US fər'g-/ *noun*
لێ‌خۆشبوون، لێ‌بوردن، بەخشین، بەخشایشت، جەبە، چاوپۆشی: *to pray for God's forgiveness* ◌ *the forgiveness of sins* ◊ *forgiveness* بخشایش، عفو

forgiver *noun*
لێبووردە، لێ‌خۆشبوو، بەخشەر، چاوپۆش، بەبەزەیی، دڵنەرم، دڵۆڤان ◌ باگذشت، بخشنده

forgiving /fə'gɪvɪŋ, US fər'g-/ *adjective*
لێبووردە، لێ‌خۆشبوو، بەخشەر، چاوپۆش، بەبەزەیی، دڵنەرم، دڵۆڤان: *She had not inherited her mother's forgiving nature* ◌ باگذشت، بخشنده

forgivingly /fə'gɪvɪŋli, US fər'g-/ *adverb*
لێبووردانە ◌ با بخشندگی

forgoer *noun*
چاوپۆش، لێخۆش‌بوو، لێبووردە ◌ صرف‌نظرکننده

forgone /fɔː'gɒn, US fɔːr'gɔːn, -'gɑːn/ = past participle of forgo

forgot /fə'gɒt, US fər'gɑːt/ = past of forget

forgotten[1] *adjective*
لەبیرەوەچوو، لەیادنەماو، لەبیرنەماو، فەرامۆش‌کراو ◌ فراموش‌شده

forgotten[2] /fə'gɒtn, US fər'gɑːtn/ = past participle of forget

forint /'fɒrɪnt/ *noun*
یەکەی بنەرەتی پارەی هەنگاریا، بەرامبەر بە سەد filler ◌ فورینت

fork /fɔːk, US fɔːrk/ *noun*
1 چنگاڵ، چەناڵ، ملێبۆک 2 شەن، شەنە، هەسک، درگان، گۆ، کاریچ، تەبور، ملێب، قەلەپیسک، هیرگووش، سێ‌دەندەک، پەنجە، پەنجەقازی (ئامێری کشت‌وکاڵ) 3 دووریانە، دووڕیانە 4 (لق)لێبوونەوە، پەڵ‌لێبوونەوە 5 دوولقانە، دووفلیقانە، دووحاچە، دوولکانە (دووچەرخە) 6 بنی ران، گەڵ، ناوگەڵ، خەرک ◌ 1 چنگال، چنگک 2 دوراهی 3 انشعاب 4 دوشاخه 5 بیخ ران

forked /fɔːkt, US fɔːrkt/ *adjective*
1 چنگاڵ‌ئاسا، چەتاڵ‌ئاسا 2 دوولقانە، لقاوی، لک‌لک، چەڵەمەیی، لق‌لق، دووفلیقانە، دوولکانە، دوولکە، دوولیە، دووفاق، دووپەل، دووشاخە، داقلیشاو، داتلیشاو، لق‌لێوەبوو، پەڵ‌هاویشتوو: *a bird* ◊ *the forked tongue of a snake with a forked tail* ◌ 1 چنگال‌مانند 2 دوشاخه، چندشاخه، منشعب، انشعاب‌دار

forked lightning *noun*
برووسکەی لقاوی یان لق‌لق، چەخماخەی چەندسەرە، برووسکەی چەندبەشە ۞ صاعقەی چندشاخە
forkful /'fɔ:kfʊl, US 'fɔ:rk-/ *noun, pl.* forkfuls
چنگالێ، پڕ چنگالێ، چنگاڵبەرێ ۞ به اندازەی یک چنگال
fork-lift truck /ˌfɔ:klɪft 'trʌk, US ˌfɔ:rk-/ *noun,* also fork-lift
بەرزکەرەی چنگاڵی یان شەنەیی، لیفت‌تراک ۞ لیفت‌تراک
forlorn /fə'lɔ:n, US fər'lɔ:rn/ *adjective*
1 تاق‌وتەنیا، بێ‌کەس 2 لێ‌قەوماو، خەمبار، خەفەت‌بار، لێوبەبار، ناهومێد، بێچارە، پەرێشان، داماو 3 بەجێ‌هێڵراو، کەلاوە، وێرانە، کاولە، وازلێ‌هێنراو، چۆڵ(کراو) 4 بێ‌ئەنجام، بێهوودە ۞ 1 یکه و تنها 2 اندوهبار، پریشان، غمگین 3 متروکه 4 بی‌ثمر
forlorn attempt *noun*
حەولی بێ‌ئەنجام، تێکۆشانی لەخۆوە، حەولی رەنج‌بەخەسار، رەنجەڕۆیی ۞ تلاش بی‌ثمر
forlorn hope *noun*
هیوای پڕوپووچ، کاری بێهوودە، کاری سەرنەگر ۞ امید واهی
forlornly /fə'lɔ:nli, US fər'lɔ:rnli/ *adverb*
ناهومێدانە ۞ مأیوسانە
forlornness *noun*
خەمباری، پەرێشانی، ناهومێدی ۞ غمگینی، ناامیدی، غمزدگی
form /fɔ:m, US fɔ:rm/ *noun*
1 وشە، شێوگ، پەیف 2 بیچم، نموود، ڕوو، شێوە، تاپۆ، روخسار 3 شت 4 چوارچێوە، قالب، دارێژگە، بۆتە، دارێژگ 5 جۆر، چەشن، ئاوا، رەنگ 6 شێواز، شێوە، رێگا 7 رواڵەت، رووکەش 8 رەسم، نەریت، باو، کەڤنەشۆپ 9 داب‌ودەستوور 10 کردەوە، کار، کردە 11 رێکخستن، شێوەی کار، جوولانەوە 12 ئامادەیی، سازبوون، تەیاری 13 پرسیارنامە، داخوازی‌نامە 14 رەوش، دۆخ، بارودۆخ، کاودان، دەستودار 15 ڕیزە، شێوگ، دەمکات 16 تەخت، مێز (بێ‌پشتی) 17 پۆل، سال 18 (بریتانیا) کون، بوودر، کولانە، لان (هی کەروێشک) 19 دڵ‌ودەروون، ورە 20 (نافەرمی، بریتانیا) پێشینە، رابووری (هی تاوانکاری) 21 = forme ۞ 1 صورت 2 شکل، ریخت 3 چیز 4 قالب 5 نوع، گونه 6 طریقه، روش 7 ظاهر 8 رسم، عرف 9 تشریفات 10 عمل 11 ترتیب 12 عملکرد 13 آمادگی 14 پرسش‌نامه، درخواست‌نامه 15 وضعیت، شرایط 16 صیغه 17 نیمکت 18 کلاس 19 لانه 20 روحیه 21 سابقه

-form (usu. as -iform) *suffix*
پاشگر: 1 شێوە، بیچم، روخسار، خاوەنی شێوەی: *cruciform* 2 خاوەنی ژمارەیێکی تایبەتی: *multiform* (لە *forme-* فەرەنسەوە، لە *-formis* لاتین، لە *forma* "شێوە، بیچم" form) ۞ پسوند: 1 ـ دیس، ـ ریخت، ـ شکل، دارای شکل یا ریخت 2 دارای تعدادی خاص
form- *combining form*
پێشگر: ترشەلۆکی فۆرمیک: *formate* ۞ پیشوند: اسید فرمیک
forma /'fɔ:mə/ *noun, pl.* formas or formae /-mi:/
(رووەکناسی) ژێرجۆر (ب.ت. لە بواری رەنگ‌دا) ۞ زیرگونه
formal /'fɔ:ml, US 'fɔ:rml/ *adjective, noun*
◊ *formal evening dress*: فەرمی 1 *adj* 2 بەپێی یاساوڕێسا، *formal legal processes* رێسامەند 3 رواڵەتی، رووکەشی 4 نێوی، ناوی 5 رێک، رێک‌وپێک 6 ئاشکرا، دیار 7 ئەندازەیی لە شێوەدا *n* 1 (لە ئەمریکا) بەرگی ئێواران (یان فەرمی شەو) 2 ئەو بۆنەیە ۞ *adj* 1 رسمی 2 مطابق قواعد 3 صوری، ظاهری 4 اسمی 5 منظم 6 صریح 7 دارای شکل هندسی *n* 1 و 2 فورمال
formal cause *noun*
هۆی رووکەشی یان رواڵەتی ۞ علت صوری
formal concept *noun*
چەمکی رووکەشی یا رواڵەتی ۞ مفهوم صوری
formal criterion *noun*
پێودانگی رووکەشی یا رواڵەتی ۞ معیار صوری
formaldehyde /fɔ:'mældɪhaɪd, US fɔ:r'm-/ *noun*
(کیمیا، گاز) فۆرماڵدیهاید (هێماکەی CH_2O) ۞ فرمالدئید
formalin /'fɔ:m(ə)lɪn/ *noun,* trademark
گیراوەی فۆرمالین، گیراوەی formaldehyde نێو ئاو ۞ محلول فرمالین
formalism /'fɔ:məlɪzəm, US 'fɔ:rm-/ *noun*
1 شێوەگەری، روخسارگەری، شێوەخوازی، رواڵەت‌گەری 2 رواڵەت‌پەرستی ۞ 1 صورت‌گرایی 2 ظاهرپرستی
formalist /'fɔ:məlɪst, US 'fɔ:rm-/ *noun, adjective*
n شێوەگەر، روخسارگەر، شێوەخواز، رواڵەت‌گەر رواڵەت‌پەرست، شێوەگەری‌یانە: *formalist* *adj* *theory* ۞ *n* صورت‌گرا، ظاهرپرست *adj* صورت‌گرایانه
formalistic *adjective*
شێوەگەری‌یانە، سەربە شێوەگەری ۞ وابسته به صورت‌گرایی
formality /fɔ:'mæləti, US fɔ:r'm-/ *noun,*

pl. formalities
1 فـەرمیبـوون، رەسمـیبـوون، فـەرمیتی 2 دابودەسـتوور، ceremony 3 رووکەشـیتی، روالـەتیتی، روالـەتیبـوون 4 (formalities) دابودەسـتوور، دیـدیوبـۆدی، هۆرتەویـەرە، ریورەسم ◌ 1 رسمیت 2 تشریفات 3 صـوریت 4 (در جمع) تشریفات، مراسم
formalization /ˌfɔːməlaɪˈzeɪʃn, US ˌfɔːrmələˈz-/ *noun*
1 فەرمیتی، فەرمیبوون 2 شیوەی فەرمی پیدان، فەرماندن، فەرمیکردن 3 شیوگاندن، بە شیوەی شیوگ نووسین، فۆرمالیزاسیۆن (formalizer *n*) ◌ 1 رسمیت 2 رسمیسازی 3 صورتبندی
formal logic *noun*
لۆژیکی روالەتی یان رووکەشی ◌ منطق صوری
formally /-məli/ *adverb*
1 بە شیوەیەکی فەرمی: *The accounts were formally approved by the board* 2 بە شیوەیەکی روالەتی یان رووکەشی ◌ 1 به طور رسمی 2 به طور صوری
formal theory *noun*
بیردۆز یان تیۆری لۆژیک ◌ نظریەی فورمال
format /ˈfɔːmæt, US ˈfɔːrmæt/ *noun*
1 ریکخستن 2 ئەندازە، شیوە، بارستایی 3 (کامپیوتر) فۆرمەت: *various file formats* ◌ 1 ترتیب 2 قطع، حجم 3 فرمت
formate *noun*
خوێ یان ئیستیری ترشەلۆکی فۆرمیک formic acid ◌ فرمات
formation /fɔːˈmeɪʃn, US fɔːrˈm-/ *noun*
1 پیکهینان، گووران، دروسبوون، چیبوون، رسکان، بنگیری، بنگیربوون، دامەزران، دامەزراندن، پیکهاتن، بنیاتنان، دروستکردن، پیکەوەنان، رۆنان، دارشتن، سازدان: *the -tion evidence of recent ◊ of a new government* 2 شیوە، بیچم *star formation in the galaxy* 3 ریکخستن: *The team usually plays in a 4-4-2 formation* 4 (زەویناسی) چینچینبوون، چینبەندی، چینیتی ◌ 1 شکلگیری، تکوین، تشکل، تأسیس، ایجاد 2 شکل، ریخت 3 آرایش 4 (زمینشناسی) سازند
formational *adjective*
سەربە یان پیوەندی بە formation ەوە هەیە ◌ وابسته به formation
formation flying *noun*
فرینی تایبەتی ◌ پرواز نمایشی
formative /ˈfɔːmətɪv, US ˈfɔːrm-/ *adjective, noun*
adj 1 پیکهینەرانە، دامەزرینەر، پیکهینەر 2 دیاریکەر 3 کاریگەر (دریژخایەن) *n* (زمانەوانی) بگر، بەند، پیشگر و پاشگر ◌ *adj* 1 تکوینی، شکلدهنده، تشکیلدهنده 2 تعیینکننده 3 مؤثر (درازمدت) *n* وند
form class *noun*
(زمانەوانی) چینی رووکەشی یان روالەتی ◌ طبقەی صوری
forme /fɔːm/ *noun*, also form
(چاپ) فۆرم ◌ فرم
former[1] /ˈfɔːmə(r), US ˈfɔːrm-/ *adjective, pronoun*
adj 1 رابردوو، بووری، پیشوو، لەوەپیش، جاران، زوو، بەرین، سالان، بەری 2 یەکەمین، هەوەلین، یەکەم *pron* یەکەمین، سەرەتا، پیشین ◌ *adj* 1 قدیم، گذشته، سابق، قبلی 2 نخستین *pron* پیشین
former[2] /ˈfɔːmə(r), US ˈfɔːrm-/ *noun*
پیکهینەر، دامەزرینەر ◌ تشکیلدهنده
formerly /ˈfɔːməli, US ˈfɔːrmərli/ *adverb*
لەوەپیش، پیشوو، جاران، چەلان، سالان، زوو، لە رابردوودا: *Namibia, formerly known as South West Africa* ◌ سابقاً، در گذشته
formic /ˈfɔːmɪk/ *adjective*
میروولەیی ◌ مورچەای
Formica /fɔːˈmaɪkə, US fɔːrˈm-/ *noun, trademark*
فۆرمیکا: جۆری پلاستیکی رەختەی سەختی لۆلۆ ◌ فورمیکا
formic acid /ˌfɔːmɪk ˈæsɪd, US ˌfɔːrmɪk/ *noun*
ترشەلۆکی فۆرمیک، جەوهەری میروولە ◌ اسید فورمیک CH_2O_2
formicary /ˈfɔːməkeri/ *noun, pl.* formicaries
شار یان هیلانە میروولە، کـز، میرووستان، مووریسان ◌ لانەی مورچه
formication /ˌfɔːmɪˈkeɪʃ(ə)n/ *noun*
میروولە(کردن، پزشکی) ◌ مورمور
formidable /ˈfɔːmɪdəbl, fəˈmɪd-, US ˈfɔːrm-, fərˈm-/ *adjective*
1 ترسینەر، تۆقینەر، ورەبەر، نگرانکەر، بەسام، بەهەیبەت، بەئەندیش: *a formidable prospect* 2 سەخت، گران، دژوار، زەحمەت، چەتوون: *The task was a formidable one* 3 (دوژمن) بەهیز، تۆکمە، لەشکاننەهاتوو، سەرسەخت 4 (قەرز) قورس، زۆر ◌ 1 رعبانگیز، پرهیبت، مهیب 2 شاق 3 قوی 4 سنگین
formidableness *noun*
1 سەختی، دژواری، گرانی، قورسی 2 سام ◌ 1 شاق بودن، سختی 2 هیبت
formidably /-əbli/ *adverb*
یەکجار، بە شیوەییکی بەرچاو، بە سامەوە، بە ئەندیشەوە، بە شیوەیەکی سەخت: *She's*

فـوق‌العـاده، بـه *formidably intelligent* ◌ طور چشم‌گیر، به هیبت تمام، به طور شاق

formless /ˈfɔːmləs, US ˈfɔːrm-/ *adjective*
1 بـێ‌شـێوه، بـێ‌بـیچم، بـه‌بێ شـێوه‌یه‌کی دیـار، لـه‌هیچ‌نـه‌چوو: *formless dreams* 2 ئالـۆز، شێواو، شپرزه ◌ 1 بی‌شکل 2 بی‌ریخت، آشفته

formlessly /ˈfɔːmləsli, US ˈfɔːrm-/ *adverb*
شێواوانه، به شێوه‌یه‌کی ئالۆز ◌ به طور آشفته

formlessness /ˈfɔːmləsnəs, US ˈfɔːrm-/ *noun*
1 بێ‌شـێوه‌یی، بـێ‌بیچمـی 2 ئالـۆزی، شـێواوی، شپرزه‌یی ◌ 1 بی‌شکلی 2 آشفتگی

formol /ˈfɔːmɒl/ = formalin

Formosan termite *noun*, also Formosan subterranean termite
مۆرانـه یـان مۆریانـه‌ی فۆرمـۆزایی [تـایوان، *Coptotermus formosanus* لـه خێـزانی Rhinotermitidae] ◌ نوعی موریانه

formula /ˈfɔːmjələ, US ˈfɔːrm-/ *noun, pl.* formulae /-liː/ or formula
1 شـێوگ، فۆرمـۆل، چـاره، رێگـا، رێگاچـاره 2 شـێواز، دەسـتوور، دەسـتووری کـار 3 کلیـشە، دەستەوشـەی کلیـشەیی یـان پـێش‌دارشـتە 4 دەستووری گرتنەوە 5 خـۆراکی ئامادەی منـاڵ، شیری وشـک 6 (پێشبرکێی ماشـێن لێخـوڕین) دەستە، پۆل 7 پۆلاندنێکی ماشێنەکانی پێشبرکێ بەپێی توانایی مۆتۆرەکەیان: *Formula One racing* 8 شێوگی کیمیـایی chemical formula (وەک H_2O) 9 recipe یـان prescription ◌
1 فرمول، راه‌حل 2 روش، دستور عمـل 3 کلیشه، عبارت قالبی 4 طریقه‌ی ساختن 5 فورمیـولا 6 رده، گروه 7 فرمول 8 فرمول شیمیایی

formulaic /ˌfɔːmjuˈleɪɪk, US ˌfɔːrm-/ *adjective*
کلیـشەیی، چەنـدبارەوەبوو، پـێش‌دارشـتە: *Traditional stories make use of formulaic expressions like 'Once upon a time...'* (formulaically *adv*) ◌ قالبی

formularization *noun*, also formulation
کورت‌کردنەوە (بە شێوەی شێوگ یان فۆرمۆلێ؛ formularizer *n*) ◌ کوتاه‌سازی

formulary /ˈfɔːmjʊləri/ *noun, pl.* formularies
1 شێوگ‌نامە، شـێوگ، فۆرمـۆل 2 کتێبی نـوێژ، نوێژنامە، سـوێندنامە، کتێبی سـوێند ◌ 1 کتـاب فرمول، فرمول 2 کتاب نماز، سوگندنامه

formula weight = molecular weight

formulism /ˈfɔːmjəlɪzəm/ *noun*
شێوگ‌گـەری، شـێوگ‌خـوازی، شێوگ‌باوەڕی، لایەنگری یان پشت‌بەستن بە کۆمەڵە دەستووری (formulistic *adj* ؛formulist *n*) ◌ فرمول‌گرایی

formulization = formulation

formulation /ˌfɔːmjuˈleɪʃn, US ˌfɔːrm-/ *noun*
1 فۆرمۆلـەکردن، فۆرمۆلانـدن، گەڵاڵـەکردن، گەڵاڵـەبەنـدی، شـێوگاندن، دانـان، رێکخـستن، دارشتن 2 خـستنەڕوو 3 شێوازی دەربڕین، راوێژ (formulator) ◌ 1 فرموله‌کردن، تدوین، تنظیم، 2 ارائه 3 نحوی بیان

formulization = formulation

formyl /ˈfɔːmʌɪl, -mɪl/ *noun*
کۆمەڵـی تـاک‌هـاوهێز HCO- لـه formic acid بەرهەم هاتووه ◌ فورمیل

fornication /ˌfɔːnɪˈkeɪʃn, US ˌfɔːrn-/ *noun*
زینـــا، داوێــــن‌پیـــسی، دەس‌تێکـــەڵ‌کـــردن (fornicatiory *adj*) ◌ زنا

fornicator *noun*
زیناکار، داوێن‌پیس ◌ زانی

fornicatress *noun, fem.* fornicator
زیناکار (ژن)، داوێن‌پیس، قاحیبە، جندە ◌ زانیه

fornicatrix /fɔːnəˈeɪtrɪks/ = fornicatress

fornix *noun, pl.* fornices
تاق: هەر پێکهاتەیێکی توێکاری شێوەتاق، وەک بەسته سێ‌گۆشەیی‌یەکانی ریشاڵە سپی‌یەکانی ژێر corpus callosum ی مێشکی شیردەران (fornical *adj*؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە "vault، arch") ◌ گنبد

forsaken[1] /fəˈseɪkən/ *adjective*
بەجێ‌هێڵراو، تـەرک‌کـراو (forsakenly *adv*؛ forsakenness *n*) ◌ متروک

forsaken[2] /fəˈseɪkən, US fərˈs-/ = past participle of forsake

forsook /fəˈsʊk, US fərˈs-/ = past of forsake

forsooth /fəˈsuːθ, US fərˈ-/ = certainly or indeed (archaic)

forswore /fɔːˈswɔː(r), US fɔːrˈs-/ = past of forswear

forsworn /fɔːˈswɔːn, US fɔːrˈswɔːrn/ = past participle of forswear

forsythia /fɔːˈsaɪθiə, US fərˈsɪθiə/ *noun*
دارسـووزن، یاسـەزەردە [تـوخم *Forsythia*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە ناوی رووەک‌ناسی سـکاتلەنـدی سـەدەی 18 *William Forsyth*) ◌ یاس زرد

fort /fɔːt, US fɔːrt/ *noun*
قەڵا، دز، قەڵا و شوورە، سپاخانە، بەرگری‌خانە ◌ دژ، پادگان

fortalice *noun*, from Medieval Latin fortalitia

1 (کـۆن) قـەڵا یـا دزی چکۆلـە 2 (کـۆن) = fortress ◌ دژ کوچک

forte[1] /'fɔːteɪ, US fɔːrt/ *noun*

1 خاڵی بەهێزی 2 هونەر، شاکار ◌ 1 نقطەی قوت 2 هنر، شاهکار

forte[2] /'fɔːteɪ, US fɔːrt/ *adjective, adverb*

(موسیقا) توند، بە توندی ◌ بلند، قوی

Fortean /'fɔːtɪən/ *adjective*

سەربە paranormal phenomena ◌ فورتین

fortepiano /ˌfɔːteɪ'pjɑːnəʊ, -'pjanəʊ/ *noun, pl.* fortepianos

پیانۆ، ب.ت. ئەوەی سەدەی 18 و سەرەتای 19 ◌ فورتی پیانو

forth /fɔːθ, US fɔːrθ/ *adverb*

1 پـێش، پێـشەوە، پێـشوو 2 دوایـی، دواتـر 3 دەرەوە، دەرقە، لە دەرەوە 4 لەمەو بەدواوە، بۆ دواوە ◌ 1 جلو 2 پس 3 بیرون 4 به بعد

forthcoming /ˌfɔːθ'kʌmɪŋ, US ˌfɔːrθ-/ *adjective*

1 داهـاتوو، زووهـاتوو 2 لەبـەردەس، ئامـادە، دەس‌بێ‌ڕاگەیشتوو 3 (پیخۆشە) هاوکاری بکا ◌ 1 آینده 2 موجود 3 مایل به همکاری

forthright /'fɔːθraɪt, US 'fɔːrθ-/ *adjective*

1 ڕاسـتەوخۆ 2 قـسەلەڕوو، سـەرڕاسـت، ڕێکوڕاسـت، لەڕوو، بێ‌پەردە 3 هـەر ئێـستا، دەسبەجێ ◌ 1 مستقیم 2 رک، صریح 3 فوراً

forthwith /ˌfɔːθ'wɪθ, -'wɪð, US ˌfɔːrθ-/ *adverb*

دەس‌بـەجێ، هـەر ئێـستا، بـێ‌درەنـگ، immediately ◌ فوراً

fortieth ordinal number *noun, adjective*

n چل‌یەک، ژمارە چل *adj* چلەم، چلەمین ◌ *n* یک چهلم، عدد چهل *adj* چهلم(ین)

fortification /ˌfɔːtɪfɪ'keɪʃn, US ˌfɔːrt-/ *noun*

1 پتـەوکردن، سـەنگەردانان، قـایمکـاری، توندکردن: *plans for the fortification of the city* 2 پتـەوی، تۆکمـەیی، بـەهێزکردن، پێزدارکـردن 3 (fortifications) قـەڵا، شـوورە، خەنـەک، کـەنـدەک، خـەنـدەک (بـە مەبەسـتی بـەرگری یـان پاراسـتن) ◌ 1 مـستحکم‌سـازی 2 استحکام، تقویت 3 (در جمع) استحکامات

fortified *adjective*

1 خاوەن قەڵا و شوورە، خاوەن خەن(ـد)ەک 2 بەهێزکراو، بەپێزکراو (خواردەمەنی) ◌ 1 دارای استحکامات 2 تقویت‌شده

fortified wine *noun*

مەی توندەوەکراو، مەی خەستەوەکراو، مەی بەهێزکراو یان بەپێزکراو، مەی ئەلکۆڵ‌تێکراو (ئەلکوڵی تێکەڵ کراوە) ◌ شراب تقویت‌شده

fortifier *noun*

بەهێزکەر ◌ تقویت‌کننده

fortis /'fɔːtɪs, US 'fɔːrt-/ *adjective*

(دەنـگناسـی) ڕەق، سـەخـت، فـۆرتیس (نەبزوێنەکان consonant) بە زەبر و هێزەوە گۆ دەکرێن (دژی lenis) لە /t/ < *toe* ڕەق و سەختە و /d/ لـە *doe* نـەرمـە lenis>؛ بنـەڕەت: لـە لاتینەوە بە واتای "strong") ◌ سخت

fortissimo /fɔː'tɪsɪməʊ, US fɔːr'tɪsɪmoʊ/ *adverb, adjective*

(موسیقا) زۆر تیژ، زۆر توند، زۆر بەرز (بنەڕەت: ئیتالیایی، لە *fortissimos* لاتین "زۆر بەهێز یان توند") ◌ بسیار بلند

fortitude /'fɔːtɪtjuːd, US 'fɔːrtətuːd/ *noun*

دان‌بەسەرخۆداگرتن، خـۆ(ڕا)گـیری، خـۆگرتن، خـۆڕاگری، تاقـەت‌هێنـان، کۆڵـنەدان، دەربـڕدن، پشوودرێژی، سنگ‌فراوانی (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنـسی لە *fortitude* لاتین، لە *fortis* "هێز") ◌ بردباری، شکیبایی، نستوهی

fortnight /'fɔːtnaɪt, US 'fɔːrt-/ *noun*

(مـاوەی) دوو حـەوتوو، چـاردە ڕۆژ: *a in a a fortnight ago* ◊ *fortnight's holiday* ◌ دو هفته *fortnight's time*

fortnightly /'fɔːtnaɪtli, US 'fɔːrt-/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* fortnightlies)

adj دووحەوتـەیی، لامانگـە *adv* (هـەر) دوو حـەوتوو جـاری *n* (fortnightlies) دووحەوتوونامە ◌ *adj* دو هفته‌ای *adv* دو هفته یک‌بار *n* (در جمع) دوهفته‌نامه

FORTRAN /'fɔːtræn, US 'fɔːrt-/ *noun*, also (Fortran), *abbreviation* formula translation

زمانی فۆرترەن (بۆ کالکیولەیشنی زانستی) ◌ فرترن

fortress /'fɔːtrəs, US 'fɔːrt-/ *noun*

برج، قەڵا، شوورە، قەڵا و شوورە ◌ برج، دژ

fortuitous /fɔː'tjuːɪtəs, US fɔːr'tuː-/ *adjective*

1 بەهەڵـکەوت، بەڕێکـەوت، خۆوشانـسی، شانسی، پێشبینی‌نەکراو، ڕێگارەوی، ڕاگوزەری: *a fortuitous meeting* 2 پیرۆز، باش ◌ 1 اتفاقی 2 مبارک

fortuitously /fɔː'tjuːɪtəsli, US fɔːr'tuː-/ *adverb*

بەهەڵـکەوت، بەڕێکـەوت، (خـۆ)شانـسی، بـە ڕێگارەوی ◌ به طور اتفاقی

fortunate /'fɔːtʃənət, US 'fɔːrtʃ-/ *adjective*

1 خواپێـداو، بـەخت‌ڕووتێکـردوو، بەختـەوەر، بەبەخت، بەهرەوەر، ناوچاوان‌هێناو 2 مەبارەک، خێـران‌دار، بـارەدار، پـیرۆز، بـاش ◌ 1 خوش‌شانس، خوش‌اقبال 2 میمون

fortunately /'fɔːtʃənətli, US 'fɔːrtʃ-/ *adverb*
بەختەوەرانە، بە خۆشی‌یەوە، خوایێداوانە ◌ از حسن اتفاق

fortune /'fɔːtʃuːn, US 'fɔːrtʃ-/ *noun*
1 بەخت، شانس، چارەنووس، فاڵ، قسمەت 2 خۆشبەختی، بەختیاری، بەختەوەری 3 سەرکەوتن، رووداو، ڕێکەوت، پێشهات 4 سامان، دەوڵەت، ماڵ، دارایی، پارەیەکی زۆر، لەودە پارەیی 5 (fortunes) بەخت، چانس، شانس ◌ 1 اقبال، تقدیر، نصیب، طالع 2 سعادت 3 موفقیت 4 اتفاق 5 ثروت، مبلغ کلان 6 (در جمع) اقبال

fortune cookie *noun*
غورابی بەختی (لە خواردنگەکانی چین و کاغزێ کە پێت دەڵێ بەختت چۆن دەبێ) ◌ بیسکویت چینی

fortune-hunter *noun*
کەسێ کە دەیەوێ شوو بکا بە کەسێکی دەوڵەمەند، ڕاوچی دەوڵەمەندی ◌ صیاد ثروت

fortune-hunting *noun*
ڕاوە دەوڵەمەند ◌ صید ثروت

fortune-teller *noun*
فاڵگرەوە، بەختگرەوە، فاڵچی، ئاوێنەگرەوە ◌ طالع‌بین

fortune-telling /'fɔːtʃuːn telə(r)/ *noun*
فاڵگرتنەوە، بەختگرتنەوە ◌ طالع‌بینی

forty /'fɔːti, US 'fɔːrti/ cardinal number *adjective, noun* (*pl.* forties)
adj چل (دانە) *n* ژمارە یا ڕەنووسی چل ◌ *adj* چهل (تا) *n* عدد چهل

forty-five *noun*
سێلکی 45 سووڕ یان خول ◌ صفحەی 45 دور

forty winks *noun, pl.*
سەرخەو، کورتە خەو (ب.ت. لە ڕۆژدا) ◌ خواب کوتاه

forum /'fɔːrəm/ *noun, pl.* forums
1 شوێنی ڕاگۆڕینەوە، بیرگە، لێدوانگە: *Television is now an important forum for* 2 *an Internet forum ◊ political debate* گۆڕەپان، بازاڕ 3 دادگا 4 ڕاگۆڕینەوە 5 (لە ڕۆمای کۆندا، *pl.* fora) شوێنێکی گشتی لە دەرەوە بۆ بازاڕ و لێدوان، شوێنی کۆبوونەوەکان، گۆڕەپانی گشتی ◌ 1 محل تبادل نظر 2 میدان 3 دادگاه 4 تبادل نظر 5 فورم

forward /'fɔːwəd, US 'fɔːrwərd/ *adjective, noun*
adj 1 بەرەو پێش، پێشەوە، بەر، پێشتر 2 داهاتوو 3 سەربە داهاتوو، داهاتوویی 4 ڕوولە پێشەوە، بەرەو پێشەوە 5 زووتر گەیو، پێشوەخت 6 پێشکەوتوو، پێشکەوتنخواز، پێشەنگ 7 خوازیار، ئامادە، پێخۆشبوو، هۆگر، تامەزرۆ 8 ڕووهەڵماڵراو، بێشەرم، ڕوودار، بێشەرمانە 9 شینکری، پێشکری(ن) 10 تونرەو، ڕادیکاڵ *n* هێرشبەر (فوتبۆڵ) ◌ *adj* 1 جلویی، مقدم 2 آینده 3 وابسته به آینده 4 رو به جلو 5 پیش‌رس 6 مترقی 7 خواهان، مایل، مشتاق 8 وقیح، گستاخانه 9 سلف 10 افراطی *n* مهاجم

forward(s) /'fɔːwəd(z), US 'fɔːrwərd(z)/ *adjective*
1 ڕوو لە پێش، بەرەو پێش، بۆ پێشەوە 2 ڕوو لە داهاتوو، بەرەو داهاتوو 3 بە دواوە، بۆ پاشەوە ◌ 1 جلو، به سوی جلو 2 به سوی آینده 3 به بعد

forward address *noun*
نیونیشانی نوێ، نیونیشانی تازە ◌ آدرس جدید

forward buying *noun*
شینکری، پێشکری(ن) ◌ سلف‌خری

forwarder *noun*
نێرەر، هەنێر ◌ فرستنده

forwarding *noun*
ناردن، بردن، ڕاگوێستن ◌ حمل، ارسال

forwarding agent *noun*
(بریکار یان کۆمپانیا) ڕاگوێستن، بردن ◌ کارگزار حمل و نقل

forward-looking *adjective*
1 پێشکەوتوو، نوێخواز، پێشکەوتنخواز، پێشبڕۆ 2 داهاتووبین، دووربین ◌ 1 مترقی 2 آینده‌نگر

forwardness /'fɔːwədnəs, US 'fɔːrwərd-/ *noun*
ڕووداری، ڕووهەڵماڵراوی، بێشەرمی ◌ وقاحت، گستاخی

forward prices *noun, pl.*
نرخەکانی داهاتوو یان پاشەڕۆژ ◌ قیمت‌های آینده

forward sale *noun*
شینکری، پێشکری ◌ سلف‌خری

forward slash *noun*
لارەهێڵ، سلەش ◌ خط مورب

forwent = past of forgo

fossa[1] /'fɒsə/ *noun, pl.* fossae /-siː/
(توێکاری) قووڵکە، قووڵک، چاڵ (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "چاڵ") ◌ حفره، گودال

fossa[2] /'fɒsə/ *noun*
جۆرێ گوانداری پشیلەئاسای شەوگەڕی گەورەی قاوەیی سووربـاو، هی ماداگاسکار *[Cryptoprocta ferox]* ◌ نوعی پستاندار

fosse /fɒs/ *noun*
1 جۆگە 2 قوڵکە، خەنەک، پاردە، جۆ، کۆزک، کەنداڵ (ب.ت. بۆ خۆپاراستن و بەرگری) ◌ 1 جوی 2 گودال، خندق

fossil /'fɒsl, US 'fɑːsl/ *noun, adjective*
n 1 بەردبوو، بووبەرد، بەردەک، فوسیل: *fossils*

(بە شۆخی) 2 *over two million years old* *adj* مـرۆی بیرتەسـک، مـرۆی کۆنەپەرسـت فوسـیلی، بـەردبوویی، بـەردەکی (بنـەڕەت: لـە *fossile* فەرەنسی، لە *fossilis* لاتین "هەڵکەنراو، بە دەس‌هاتوو بەهـۆی هەڵکەندن"، لە *fodere* "هەڵکەندن، دانەوە") ◌ *n* 1 سـنگوارە 2 آدم متحجر *adj* سنگوارەای

fossil fuel *noun*
سـوتەمەنی بـەردەکی یـان فوسـیلی ◌ سوخت‌های سنگوارەای

fossiliferous /ˌfɒsəˈlɪfərəs/ *adjective*
بووبەردەلان، بووبەردلیٖ‌هەڵکەوتوو ◌ فسیل‌خیز

fossilization /ˌfɒsəlaɪˈzeɪʃn, US ˌfɑːsələˈz-/ *noun*
بوونـە بووبـەرد یـان فوسـیل، فوسـیلان ◌ فسیل‌شدگی، سنگوارەشدگی

fossilized *adjective*
بەبـەردبوو، بەفوسـیل‌بـوو، بـووە فوسـیل ◌ سنگوارەشده

fossorial /fɒˈsɔːrɪəl/ *adjective*
1 (گیانەوەرناسـی) رەهـۆڵ‌لیدەر، رەهـۆڵ‌کـەن، رەهۆڵەوان، هەڵکەن 2 (بەلەکان) گونجاون بۆ رەهـۆڵ لیدان، پەلی رەهـۆڵ‌کەن: *a fossorial foot* ◌ 1 نقب‌زن، حفار 2 فوسوریال

foster- /ˈfɒstə(r), US ˈfɔːs-, ˈfɑːs-/ *adjective*
شـیری، ـشـیری، هـەڵگیراو(ە)، ـفاسـتێر ◌ رضاعی، خوانده، ـخوانده

fosterage /ˈfɒstərɪdʒ/ *noun*
بەخێوکردن، گرتنەبەرخۆ، هەڵگرتن، پەروەرشت ◌ پرورش

foster-brother /ˈfɒstə brʌðə(r)/ *noun*
برای شـیری، شیربرا، زڕبرا؟، برای هەڵگیراوە، برا لەناو خێزانـی بـەڵام لـەو دایـک‌وباوکـە نـەبێ ◌ برادرخوانده

foster-child *noun*, also fosterling
منالی شیری یان هەڵگیراوە، زڕمنال؟، شیرمنال ◌ فرزندخوانده

fosterer *noun*
باوەن، بەخێوکەر ◌ پرورنده

foster-mother /ˈfɒstə mʌðə(r)/ *noun*
دایکـی شـیری یـان هـەڵـگیراوە، شـیردایک، زڕدایک؟ ◌ مادرخوانده

foster-sister /ˈfɒstə sɪstə(r)/ *noun*
خوشـکی شـیری یـان هـەڵـگیراوە، شیرخوشـک، هاوشیرە ◌ خواهرخوانده

fostress *noun, fem.* fosterer
(ژن) دایەن، بەخێوکەر ◌ (زن) دایە، پرورنده

fou /fuː/ *adjective*
(سکاتلەندی) مەست، کەلەلا، کـەیل، drunk ◌ مـست

Foucauldian *adjective*, also Foucaultian
فۆکـۆیی: سـەربـە فـەلـسەفـەی میـشێل فۆکـۆ Michel Foucault ◌ فوکویی

Foucault pendulum *noun*
لەنگەرە یان پاندۆڵی فۆکۆ (لە سەنگێکی قورس و وایەر یان تێلێکی درێژ پێکهاتووە؛ بنەڕەت: لە ناوی *J.B.L. Foucault*) ◌ پاندول فوکو

fought /fɔːt/ = past and past participle of fight

foul /faʊl/ *adjective, noun*
1 *adj* بۆگەن، گـەنیو، گنخـاو، نـاخۆش، خـراپ، پیس، چەپـەڵ، گلاو، گـەمار 2 (هـەوا) نـاخۆش، ناسازگار، پڕبا و بارانی، خـراپ 3 قەبـە، ناحـەز، ناشیرین، کرێت، ناشـایـست 4 پـیس، بێ‌بـەزەیی، چەپەڵ 5 هەرزە، پڕ لە قـسەی ساردوسووک 6 (وەرزش) نادادپەروەرانـە، ناپیاوانـە، دوور لـە رێـسای وەرزشـی 7 (دەریـاوانی، تـەناف و هتـد) لێـک‌ئـالاو، ئالۆسـکاو، تێـک‌گـیراو، شـێواو 8 (قۆڵـەکووره و هتـد) گـیراو، بـەرگیراو *n* فـۆڵ، خەتا ◌ *adj* 1 بـدبو، مـتعفن، کثیـف 2 نامـساعد (هوا) 3 شنیع، پـست 4 (زبـان) مبتـذل 5 (ورزش) غیرمنصفانه 6 تاب‌خورده 7 گرفته، مسدود *n* خطا

Foulah /ˈfuːlə/ = Fula, *pl.* same or Foulahs

foulard /ˈfuːlɑː(d)/ *noun*
جـۆرێ پارچـەی نـەرم و ناسـک لـە کـەتان و هەوریشم (فەرەنسـی)؛ شت یا بابەتێکی پارچەیی کە لەم جۆرە کوتاڵە ساز دەبێ ◌ فولارد

foul brood *noun*
جۆرێ نەخۆشی بەکتریایی کوژندەی کرمۆکەی هەنگ ◌ فوئل برود

foul-mouthed *adjective*
دەمشڕ، دەمچەوت، دەمپیس، دەم‌بەجنێو، دەملەق ◌ بددهن

foully /ˈfaʊlli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خراپ یان شپرزە ◌ بە طور بد

foulness *noun*
گـەنیوی، بۆگـەنی، گنخـاوی، خراپـی، پیـسی، چەپەڵی، ناشیرینی، ناحـەزی ◌ گندیدگی، بدی، کثافت، قباحت

foul play *noun*
1 (وەرزش) خـەتا، هەڵـە 2 تـاوان، تـاوان‌کاری، توندوتیژی، کوشتن‌کاری، پیاوکوژی ◌ 1 خطـا 2 جنایت، خشونت، آدم‌کشی

foul-up *noun*
خراپ‌بوون، شپرزەیی، شێوان، ئالۆزی، ناڕێکی، گـرێ‌وگـۆڵ، ئاسـتەنگ، گرفـت ◌ افتـضـاح، درهم‌وبرهمی، نابسامانی

foumart /ˈfuːmət, US -mɑːt/ = polecat

found /faʊnd/ = past and past participle of find

foundation /faʊnˈdeɪʃn/ *noun*

1 بنیاتنان، دامەزراندن، پێکهێنان، دانان، چێ‌کردن، دروس‌کردن 2 دامەزرە، ئەنیستیتۆ، دامەزراوە 3 بناخە، هیم، بنەڕەت، بنچینە، بنە، بنەچەق، بناوان، بنەوان، بنەما، خیم، بنگەهـ: *The explosion shook the foundations of the houses nearby* 4 کریمی دەموچاو 5 پاساودان، بیانووهێنانەوە، بیانوو، بەڵپ 6 (foundations) بناخە، هیم، بنەڕەت، بنچینە، بنەما، خیم، بنگەهـ بنەچەق، بناوان (foundationless *adj*) ◌ 1 تأسیس، ایجاد 2 مؤسسه، بنیاد 3 پی، اساس، بنان، شالوده 4 کرم پودر 5 توجیه، بهانه 6 (در جمع) پی، اساس، پایه

foundational /faʊn'deɪʃ(ə)nl/ *adjective*

بنچینەیی، بنەڕەتی، بنگەهی (foundationally *adv*) ◌ بنیادی

foundation course *noun*

وانە یان خولی بنچینە یان بەرفراوان. بنەوانە ◌ درس پایه

foundation cream *noun*

کریمی دەموچاو ◌ کرم‌پودر

foundation garment *noun*

زگبەند، سکبەست ◌ گن

foundation stone *noun*

بەردی بناخە، تەمەڵە ◌ سنگ شالوده، سنگ بنا

founded on *adjective*

لەسەر بنچینەی، لەسەر بنەمای، بەپێی ◌ برمبنای، بر اساس

founder[1] /'faʊndə(r)/ *noun*

دامەزرێنەر، بنیاتنەر، بناخەدانەر، پێکهێنەر: *the founder and president of the company* ◌ مؤسس، بنیان‌گذار

founder[2] /'faʊndə(r)/ *noun*

1 دارێژەر، قاڵبەوان 2 خاوەن یان کارپێکەری foundry ◌ 1 ریخته‌گر 2 فوندر

founder[3] /'faʊndə(r)/ *noun*. also laminitis

ماسین یا توقڵەی پێی ئەسپ (یا سمی) ◌ آماس یا تاول پای اسب

founder member *noun*

ئەندامی دامەزرێنەر ◌ عضو مؤسس

founding /'faʊndɪŋ/ *adjective, noun*

adj یەکەمین، دەسپێک، سەرەتایی *n* دامەزراندن، بنیاتنان ◌ *adj* اولیه، نخستین *n* تأسیس

founding father *noun*

1 دامەزرێنەر، بنیاتنەر، بناخەدانەر، پێکهێنەر، باوک 2 (Founding Father) ئەندامی دەستەی بناخەدانەرانی دەستوور یان قانوونی بنچینەیی ئەمریکا لە 1787 ◌ 1 بنیادگذار، بانی 2 فوندینگ فادر

foundling /'faʊndlɪŋ/ *noun*

(منداڵ) دۆزراوە، دیتی، منداڵی سەرەڕێ ◌ لقیط، بچه‌ی سرراهی

foundress *noun, fem.* founder

دامەزرێنەر، بنیاتنەر، بناخەدانەر، پێکهێنەر (ژن) ◌ بنیادگذار، بانی

foundry /'faʊndri/ *noun, pl.* foundries

1 دارێژگەری، کارخانەی دارشتن 2 شووشەگەری، کارخانەی شووشە ◌ 1 کارگاه ریخته‌گری 2 کارگاه شیشه‌گری

fount[1] /faʊnt/ *noun*

1 سەرچاوە، چاوکانی، ژێدەر، ئاخێزگە، ماک، بنەما 2 کانی، سەرچاوە 3 کوفارە، فیشقاو، پیت ◌ 1 چشمه، منشأ، خاستگاه 2 چشمه 3 فواره

fount[2] /faʊnt/ *noun*

دەستیپ، فۆنت دەستەپیت، دەسپیت ◌ فونت

fountain /'faʊntən, US 'faʊntn/ *noun*, also drinking-fountain

1 فیشقاو، کوفارە، کوڵکوڵە، پیت، فیچقە: *The shell exploded, sending a -untain of sand and grit into the air* 2 سەرچاوە، کانی 3 سەرچاوە، چاوکانی، ژێدەر، ئاخێزگە، ماک، بنەما: *Tourism is a -tain of wealth for the city* ◌ 1 فواره 2 چشمه 3 سرچشمه، آبشخور

fountain-head /'faʊntənhed, US -tnhed/ *noun*

سەرچاوە، چاوکانی، ژێدەر، ئاخێزگە، ماک، بنەما ◌ چشمه، منشأ، خاستگاه

fountain-pen /'faʊntən pen/ *noun*

پاندان ◌ خودنویس

four /fɔː(r)/ cardinal number *adjective, noun*

adj چوار، چار (دانە) *n* 1 ژمارەی چوار 2 دەستەی چوارکەسە، چوارکەسە 3 بەلەم یان گەمی چوارکەسە ◌ *adj* چهار (تا) *n* 1 عدد چهار 2 گروه چهار تایی، چهارنفره 3 قایق چهارنفره

four-

(لە لێکدانا) چوار- ◌ چهار-

four-by-four *noun*

ماشێنی دووتەوەری یا دوو دیفرانسیەلی (4×4، واتا هێز دەدرێتە هەر چوار چەرخەکەی) ◌ اتومبیل دو دیفرانسیلی

fourchette /fʊə'ʃet/ *noun*

1 (توێکاری، فەرەنسی) توێی ناسکی پێستی پشتەوەی شەرمی ژن vulva 2 دەربەرپێوی بنی سمی ئەسپ، قاپوولکە 3 بەشی نێوەڕاستی نێوان دوو قامک (دەسکێش؛ بنەڕەت: چکۆلێنراوی fourche "fork") ◌ فورشت

four-cycle *adjective*

چوارپێچکەیی، چوارچەرخ ◌ چهارچرخ

four-dimension *noun*

چوارلاییبوون، چوارڕەهەندیتی ◌ چهاربعدی بودن

four-dimensional *adjective*

چوارلایی، چواررەهەندی ◌ چهاربعدی
four-door *adjective*
(ماشین) چوار درگا ◌ چهار در
four-engined *adjective*
(فرۆکە) چواربزوێنە، چوارمۆتۆرە، خاوەنی چوار بزوێنە یان مۆتۆر ◌ چهارموتوره
foureyes *noun*
(سووکانە) کەسێکی چوارچاو، مرۆی چاویلکەلەچاو ◌ آدم عینکی
fourflusher *noun*
خۆهەڵکێش، لافباز، لافچی ◌ چاخان، بلوف‌زن
fourfold /ˈfɔːfəʊld, US ˈfɔːrfoʊld/ *adverb, adjective*
adv چواربەرامبەر، چوار ئەوندە، چوار قات *adj* چواربەشی، چوارکەرتە، چوارپارچەیی ◌ *adv* چهاربرابر *adj* چهار بخشی
four-footed /ˈfɔː ˌfʊtɪd/ *adjective*
جواریێ، چوارپا، quadruped ◌ چهارپا
fourgon /ˈfuːˈgəʊn/ *noun*
(فەرەنسی) عەرەبانەیێ بۆ راگوێستنی کەلوپەل، فەرگون، دەستەبەر، فەرغوون ◌ فرگون
four hundred *noun*
(ئەمریکا) (دەستەی) هەڵبژاردەی کۆمەڵگا ◌ نخبگان جامعه
Four Horsemen *noun*
چوار(ئەسپ)سوارە: شەڕ، مێینە، چاوەقوڵکە (یەتا pestilence) و مەرگ، وەک چوار بەڵای گەورەی مرۆڤایەتی ◌ فور هورسمن
Fourierism /ˈfʊrɪərɪz(ə)m/ *noun*
شێوە و سیستمێکی رێکخستەوەی کۆمەڵ بۆ رێکخراوە یان گروپە هەرەوەزییە خۆبژیوەکان، یان بە واتایێکی تر کۆمەڵ دابەش بکرێ بەسەر کەرت و بەرشی بچوکدا، بەگوێرەی بنەماکانی کۆمەڵناسی فەرەنسی Charles Fourier (1837 کۆچی دوایی) ◌ فوریریسم
Fourierist /ˈfʊrɪərɪst/ *noun, adjective*
n فۆریێریست *adj* فۆریێریستی ◌ *n* فوریریست *adj* فوریریستی
four-in-hand /ˌfɔːr ɪn ˈhænd/ *noun*
عەرەبانە یان کالیسکەی چوار ئەسپە ◌ درشکه‌ی چهار اسبی
four-leaved clover *noun*, also four-leaf clover
شەوەری چواربەر (بە نیشانەی بەختەوەری) ◌ شبدر چهاربرگ
four-letter-word *noun*
وشەی ناشیرین یان هەرزە (کە ئاماژە دەکا بە ئەندامە سێکسییەکان): *The play is full of four-letter words* ◌ واژه‌ی قبیح
four o'clock plant = marvel of Peru
four-part *noun*
(موسیقا) چواردەنگی ◌ چهار صدایی
four-ply *noun*
چوارلۆ، چوارچین ◌ چهارلا
four-poster = four-poster bed
four-poster bed *noun*
تەختەخەوی پەردەدار یان پایەبەرز، چواربەندەی خەو، تەختەخەوی پاچکەبەرز ◌ تخت‌خواب با پایه‌های بلند
fours *noun, pl.*
1 چواران: پێشبڕکێی گەمیی بە چوارریزییەکان (سەوڵ لێدەدەن) 2 پێشبڕکێی تیمە چوارکەسەکان ◌ فورس
fourscore /ˈfɔːskɔːr/ *noun*
(کۆن) هەشتا ◌ هشتاد
foursome /ˈfɔːsəm, US ˈfɔːrsəm/ *noun*
1 دەستەی چوارکەسە 2 دوو جووت ◌ 1 گروه چهارنفری 2 دو زوج
four-square *adjective*
1 چوارگۆشە، چوارسووچ: *a four-square Georgian house* 2 پتەو، تۆکمە، قایم، بێ‌پەردە، قسەلەڕوو ◌ 1 چهارگوش، مربع 2 محکم
four-star *adjective*
چوار ئەستێرە ◌ چهارستاره
fourteen /ˌfɔːˈtiːn, US ˌfɔːrˈt-/ cardinal number *adjective, noun*
adj چاردە، چواردە (دانە) *n* ژمارەی چاردە، رەنووسی چاردە ◌ *adj* چهارده (تا) *n* عدد چهارده
fourteenth /ˌfɔːˈtiːnθ, US ˌfɔːrˈt-/ ordinal number *noun, adjective*
n چاردەیەک، شمارەی چاردەیەم *adj* چاردەیەم، چاردەیەمین ◌ *n* یک چهاردهم، شماره‌ی چهاردهم *adj* چهاردهم(ین)
fourth /fɔːθ, US fɔːrθ/ ordinal number *noun, adjective*
n چواریەک، ژمارەی چوار *adj* چوارەم، چوارەمین ◌ *n* یک چهارم، شماره‌ی چهار *adj* چهارم(ین)
fourth dimension *noun*
لایەن یان رەهەندی چوارەم، کات، رەهەندی کات ◌ بعد چهارم
fourth estate *noun*
چینی چوارەم، چاپەمەنی ◌ مطبوعات
fourthly /ˈfɔːθli, US ˈfɔːrθ-/ *adverb*
چوارەم (ئەوەی کە): *Fourthly, I should like to mention...* ◌ رابعاً
Fourth of July *noun*
چوارەمی ژووڵای، رۆژی سەربەخۆیی ئەمریکا ◌ چهارم ژوئیه
Fourth World *noun*
جیهانی چوارەم (= هەژارترین و پەرەنەسەندووترین وڵاتانی جیهانی سێیەم) ◌

جهان چهارم

4WD = four-wheel drive

four-wheel drive *adjective, noun*

(ماشێن) دووتەوەری یان دوو دیفرانسیەلی ◌ دو دیفرانسیل

four-wheeler *noun*

ماشێنی دووتەوەر یان دوو دیفرانسیەل ◌ اتومبیل دارای دو دیفرانسیل

fovea /ˈfəʊvɪə/ *noun,* foveae /-viiː/

(زیندەناسی) چاڵ، قولکە (چکۆلە، لە لاتین "small pit") ◌ گودال

foveal *adjective*

سەربە چاڵ، قولکەیی ◌ وابسته به گودال

foveate /ˈfəvɪeɪt/ *adjective*

قولکەدار، قولکەقولکە، چاڵچاڵ، پڕقولکە ◌ دارای گودال

fowl /faʊl/ *noun*

1 (کۆن) پەلەوەر، باڵندە، مەل، مر (بڕوانە wildfowl ،waterfowl) 2 مریشک (مر یان مەلی وشکانی)، مامر [*Gallus gallus*] 3 گۆشتی مریشک (بۆ چێشت بەکاردێتری) ◌ 1 پرنده 2 مرغ 3 گوشت مرغ

fowler /ˈfaʊlə(r)/ *noun*

ڕاوچی مەل ◌ صیاد مرغ

fowling /ˈfaʊlɪŋ/ *noun*

ڕاوی مەل ◌ صید مرغ

fowling piece *noun*

تفەنگی ڕاو ◌ تفنگ ساچمه‌ای

fowl pest *noun*

ئازاری مریشک، مریشکقڕان (جۆرە پەتایەکی مریشکە) ◌ مرغ‌مرگی

fowl plague *noun*

ئازار یان پەتای مریشک ◌ طاعون مرغ

Fox *noun, pl.* same

1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، جاران لە باشووری Wisconsin دەژیان و ئێستا زۆربەیان لە Iowa، Nebraska و Kansas دەژین 2 زمانی Algonquianی ئەو گەلە ◌ فاکس

fox /fɒks, US fɑːks/ *noun*

1 ڕێوی، ڕووڤی، چێتر، ڕواس، لوویە [*Vulpes vulpes* (هی سوور) و جۆرەکانی تر] 2 کەوڵی ڕێوی، پێستی ڕێوی 3 مرۆی فێڵەباز، مرۆی لەبنەوەبڕ 4 (ئافەرمی، ئەمریکا) ژنی لەبار ◌ 1 روباه 2 پوست روباه 3 آدم مکار 4 زن جذاب

fox-brush /fɒks brʌʃ/ *noun*

کلکی ڕێوی ◌ دم روباه

foxed /fɒkst, US fɑːkst/ *adjective*

1 زەرد(هەڵگەڕاو)، کۆنەبوو (کاغەز): *foxed leaves of old books* 2 پنکەپنکە، خاڵخاڵ ◌ 1 زردشده 2 نقطه‌نقطه

foxglove /ˈfɒksglʌv, US ˈfɑːks-/ *noun*

(ڕووەکناسی) کاسەگوڵ، وەرەگیا، گیاوڕ، گیارەحەتی، گوڵەقامکەوانە، گوڵەئەموستیلەی درووман [*Digitalis purpurea* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ گل انگشتانه

foxhole /ˈfɒkshəʊl, US ˈfɑːkshoʊl/ *noun*

سەنگەری تاکەکەسی، سەنگەری کاتی ◌ سنگر انفرادی

foxhound /ˈfɒkshaʊnd, US ˈfɑːks-/ *noun*

تاژی، سەگی ڕاو، ڕێوی‌خنکێن، ڕێویگرە ◌ سگ شکاری

fox-hunter *noun*

ڕاوچی ڕێوی ◌ شکارچی روباه

fox-hunting *noun*

ڕاوە ڕێوی ◌ شکار روباه

foxily /ˈfɒksɪli, US ˈfɑːksɪli/ *adverb*

فێڵاوی‌یانە، بە شێوەیەکی فێڵاوی ◌ مکارانه

foxiness /ˈfɒksinəs, US ˈfɑːksinəs/ *noun*

تەڵەکەبازی، فێڵەبازی ◌ حیله‌گری، مکاری

fox moth *noun*

پەپوولە(شەوگەرە)ڕێوی [*Macrothylacia rubi*] ◌ نوعی پروانه

fox rose *noun*

(ڕووەکناسی) ڕەزووە ◌ رز روباه

foxtail /fɒksteɪl/ *noun*

قەلاس، کلکەڕێوی؟، جۆرێ گیای مێرگ و چیمەنی ئاسایی [*Alopecurus pratensis* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی گیاه

foxtail grass *noun*

(ڕووەکناسی، هەروەها foxtail) گیاکلکەڕێوی، گیادڵزان [توخمەکانی *Alopecurus*، *Hordeum* و *Setaria*] ◌ دم‌روباهی چمن‌زاری

foxtail lily *noun,* also desert-candle

(ڕووەکناسی) زەمبەقەقەلاسی؟، هەریەک لە چەند جۆری ڕووەک و گیا لە توخمی *Eremurus*، خێزانی lily ◌ نوعی گیاه

foxtail millet *noun*

هەرزنەقەلاسی؟، هەرزنی ئیتالیایی [*Setaria italica*] ◌ نوعی گیاه

fox terrier /ˌfɒks ˈterɪə(r)/ *noun*

تاجی ڕێویگر ◌ فاکس تریر

foxtrot /ˈfɒkstrɒt, US ˈfɑːkstrɑːt/ *noun*

فاکس‌ترات: 1 جۆرێ سەمای فەرمی بە هەنگاوی تووند و هێواش 2 موسیقای سەمای فاکس‌ترات 3 وشەکۆدی دەرخەری پیتی F، لە پێوەندی ڕادیۆیی‌دا بەکاردێتری ◌ فاکس‌ترات

fox-wood /fɒks wʊd/ *noun*

داری ڕزیو یان دافەتراو ◌ چوب فاسد

foxy /ˈfɒksi, US ˈfɑːksi/ *adjective* (foxier, foxiest)

1 فێڵەباز، سەگ، فێڵاوی، لەبنەوەبڕ، فێڵاوی‌یانە، تەڵەکەبازانە 2 سێکسی 3 شێوەڕێوی،

4 *A grin slid over his foxy face* :ریوی‌ناسا زەرد(ەوەبوو)، کونەبوو (کاغز) 5 (مەی) بە بۆنی مسکەوە ◌ 1 مکار، حیله‌گر، حیله‌گرانه 2 سکسی 3 روباه‌مانند 4 زردشده 5 (شراب) با بوی مشک

foyer /'fɔɪeɪ, US 'fɔɪər/ *noun*

(هوتێل) هۆڵ (ی چوونەژوورەوە)، دالان، فویەر ◌ لابی

FPA *abbreviation* Familiy Planning Assiciation

ئێف‌پی‌ئێی (کۆمەڵەی پلاندانانی خاوخێزان) ◌ اف‌پی‌ای

Fr *abbreviation* 1 Father. also (Fr.) 2 Franc(s) 3 French 4 symb. the chemical element francium

Fra /frɑ:/ *noun*

برا (سەرناوێ بۆ رەبەن یان پیاوی ئاینی ئیتالیایی) ◌ برادر

frabjous /'frabdʒəs/ *adjective*

1 خۆش، بەلەزەت 2 شاد، بەکەیف، خۆشحاڵ ◌ 1 لذت‌بخش 2 شادمان

fracas /'frækɑ:, US 'freɪkəs/ *noun, pl.* same /-kɑ:z/ or US fracases

شەڕوکێشە، قڕە، کێشە، پشێوی، کوتەککاری، brawl ◌ دعوا، بلوا

fracted *adjective*

شکاو، broken ◌ شکسته

fractal /'frakt(ə)l/ *noun, adjective*

n شکاندێ: (هێڵێکی) چەماوە یان شێوە یان بیچمێکی ئەندازەیی geometrical figure کە هەر بەشێکی هەمان تایبەتمەندی سەرژمێری یان ئاماری گشتەکەی هەیە *adj* سەربە یان پێوەندی بە فراکتالەوە هەیە (بنەڕەت: لە فەرەنسی‌یەوە، لە *frangere fract-* لاتین "شکاندن". لە لایەن Benoit Mandelbrot ریازی‌زانی فەرەنسی‌یەوە (بوون 1924) ◌ فراکتال

fraction /'frækʃn/ *noun*

1 بەش، پشک، پار، لەت، پارچە 2 وردە، کەم، ریزە، هێند، little bit: *a fraction closer* 3 (بیرکاری) کەرت، ژمارەی پارەیی (وەک 1/2، 4/3، 8/5 یان 3.234) 4 (زۆرتر the Fraction، لە شێوی خواوەندیدا، کلێسەی کریستیەن) بەشێ لە نان، پەنجک ◌ 1 بخش، قسمت 2 ذره، تعدادی 3 کسر، برخه 4 بخشی از نان

fractional /'frækʃənl/ *adjective*

1 (بیرکاری) کەرتی، پارەیی 2 کەم، بەش‌بەش، هێندەکی، ریزە، هیچەکە، ئایەخ، ناگرنگ ◌ 1 کسری، برخه‌ای 2 اندک، ناچیز

fractional crystallization *noun*

بەشە کریستالیزەیشن، بلوورانی بەش‌بەش ◌ تبلور جزء به جزء

fractional distillation *noun*

بەشە دلۆپاندن، دلۆپاندنی بەش‌بەش ◌ تقطیر جزء به جزء

fractionalization *noun*

دابەشاندن بۆ دەستە یان بەشە جیاجیاکان ◌ تقسیم به جزء

fractionally /'frækʃənəli/ *adverb*

کەمێ، توزقاڵێ، برێ، نەختێ، نیسکێ ◌ اندکی، یک ذره

fractional precipitation *noun*

بەشە نیشتن، بەشە نیشاندن، نیشتنی بەش‌بەش ◌ رسوب‌گیری جزء به جزء

fractious /'frækʃəs/ *adjective*

1 بەدخوو، جینگزی، زووتووڕە، تەنگەجیکلانە، شێرەتی 2 لاسار، سەرەڕۆ، ناجسن، سەربزێو: *a fractious crowd* 3 (گیانەوەر) سڵ، رەفۆک، قوشقی ◌ 1 بدعنق، عبوس 2 سرکش 3 چموش

fractiously /'frækʃəsli/ *adverb*

بەدخووانە ◌ با بدعنقی

fractiousness /'frækʃəsnəs/ *noun*

1 بەدخوویی، جینگزیتی 2 لاساری، سەرەڕۆیی ◌ 1 بدعنقی 2 سرکشی

fracture /'fræktʃə(r)/ *noun*

شکان، شکاوی، شکست، شکستە، درزبردن، قەڵەشین، قڵیشان، قڵیشاوی: *a fracture of the leg/skull* ◌ شکستگی، ترکیدگی، ترک

frae /freɪ/ *preposition* = from (Scottish)

frag *noun*

هەنارۆک یا نارنجۆکی دەستی ◌ نارنجک دستی

fragile /'frædʒaɪl, US -dʒl/ *adjective*

1 ناسک، زووشکاو، قرپ، قرچ، ریزەلۆک، هەلپەریو، لەشکانهاتوو، بشکێن: *a fragile vase* 2 هەستیار، ناسک 3 لاواز، سست، فشە، بێ‌هێز 4 نەشە، خومار ◌ 1 شکستنی، ظریف 2 حساس 3 نحیف، ضعیف 4 خمار

fragility /frə'dʒɪləti/ *noun*

1 ناسکی، زووشکاوی، قرچی، قرپی، هەلپەریوی، ریزەلۆکی، لەشکانهاتوویی 2 هەستیاری، ناسکی 3 سستی، لاوازی، بێ‌هێزی، بێ‌گیانی ◌ 1 شکنندگی، ظرافت 2 حساسیت 3 ضعف

fragment /'frægmənt/ *noun*

بەش، پشک، پارچە، پار، کوت، پرشت، تەڵەزم، لەت، قڵ، پەنچک، پرزۆڵ؛ بەشێکی ناتەواو یان دابراو ◌ تکه، پاره، قطعه، جزء، قسمت؛ فراگمنت

fragmentary /'frægməntri, US -teri/ *adjective*. also fragmental /'frægməntl/

پچڕپچڕ، بەش‌بەش، لێک‌بلاو، پرش‌وبلاو، پەراش‌بەپەراش، تیکەتیکە، لەت‌لەت، لەت‌وکوت، بەشی، کوت‌کوت، ناتەواو، جیاجیا، شکاو، وردکراو، وردوخاش، ناپێوەندی‌دار، نەبەسەریەکەوە، لێک‌بلاو ◌ پراکنده، ناقص، خردشده، جسته‌گریخته

fragmentation /ˌfrægmenˈteɪʃn/ *noun*
لێـک‌هەڵوەشـان، لێـک‌بوونـەوە، لێـک‌تـرازان، جیابوونـــەوە، لێـــک‌دابـــڕان، پچڕپچـــڕبوون، پارچەپارچـەبوون، پـل‌پـل‌کـردن، پچڕپچـڕبوون، بەش‌بەش‌بوون، پەرچقین: *the fragmentation of the country into small independent states* ◌ تجزیە، فروپاشی، چندپارگی

fragmentation bomb *noun*, also fragmentation grenade
بۆمبی لێکەوەبوو ◌ بمب متلاشی‌شوندە

fragmented *adjective*
ناتـەواو، بـەش‌بـەش، لێـک‌بـڵاو، لـەت‌وکـوت، جیاجیا، لێکەوەبوو، لێک‌دابڕاو: *a fragmented society* ◌ ناقص، پراکندە، چندپارە

fragrance /ˈfreɪgrəns/ *noun*
1 بەرامە، بۆنی خۆش، بۆن‌خۆشی، لابانتە، عەتر، گـوڵاو 2 بـۆن‌خۆشـی، بـەبۆن‌وبەرامـەیی ◌ 1 رایحە، عطر 2 عطرآگینی

fragranant /ˈfreɪgrənt/ *adjective*
1 بۆن‌خـۆش، بـەبۆن، بێن‌دار، بەبەرامـە، مـسکی، بـــۆن‌دار: *fragrant herbs/flowers/oils* 2 شیرین، خۆش ◌ 1 معطر 2 دلنشین

fragnantly /ˈfreɪgrəntli/ *adverb*
بۆن‌خۆشانە، بە شێوەیەکی بۆن‌خۆش ◌ بە طـور معطر

frail /freɪl/ *adjective* (frailer, frailest), *noun*
adj 1 کز، رەقەڵ، سـست، لاواز، بێ‌هێز، بێ‌بنگە، بێ‌رەگ 2 زووشکاو، ناسک، تورت، هەڵـپەڕیو: *the frail stems of the flowers* 3 کەم، پرزۆڵ، کەموسـکە *n* (نافـەرمی، ئـەمریکا) ژن ◌ *adj* 1 ضعیف 2 ظریف، شکستنی 3 اندک *n* زن

frailty /ˈfreɪlti/ *noun, pl.* frailties
1 سـستی، لاوازی، بێ‌هێزی، بێ‌گیانی، بێ‌بنگەیی 2 لاوازی یـان سـستی ئاکـاری 3 زووشـکاوی، ناسکی، هەڵپەڕیوی، تورتی، قرپی 4 ناتـەواوی، کـەمی ◌ 1 ضـعف 2 ضـعف اخلاقـی 3 تـردی، شکنندگی 4 نقص

fraise /frɛz, freɪz/ *noun, pl.* pronounced same
1 (ئاشـپەزی) = strawberry 2 جـۆرێ برانـدی سـێی (فەڕەنسی) ◌ فریز

Fraktur /ˈfraktʊə, German frakˈtuːɐ/ *noun*
جۆرێ شێوازی ئەڵمانی پیتی ڕەش ◌ فراکتور

framboesia /framˈbiːzɪə/ *noun*, US frambesia = yaws

framboise /frɒmˈbwɑːz/ *noun*
فرامبواز: 1 (لە ئاشپەزی‌دا) تـوودڕک raspberry 2 جۆرێ لیکۆر یان براندی سێی کە لە تـوودڕک دروسـت دەکرێ (فەڕەنسی) ◌ فرامبواز

frame /freɪm/ *noun*
1 قاپ، چێوە، باڵشمە، چوارچێوە 2 لەش، لاشە، چوارچێـوە، بـەدەنـە 3 (ماشـێن، فڕۆکـە و هتـد) شاسی، چێوە 4 قیافە، هەیکەڵ، جەستە، پەیکەر 5 پێکهاتە، داڕشتە، ڕێکخستە، قاڵب، چوارچێوە 6 دیمـەن 7 وێنـە، تاکەوێنـە، دیمـەن (سـینەما، تەلەفزیۆن و وێنەگری) 8 داربەسـت، چێوبەسـت 9 قەفەسـە، بێـرکم 10 خانووبـەرە، دەزگـا 11 دەزگـا 12 (زمانـەوانی) چوارچێـوە، چێـوە 13 (چەرخ) چوارچێوە، لاشە 14 (تەون) دار، داروبار ◌ 1 قاب، چارچوب 2 کالبد، بدنە، تنە، اسکلت 3 شاسی 4 جثە، بدن 5 ساختار، قالب 6 چشم‌انداز 7 تصویر 8 داربست 9 قفسە 10 ساختمان 11 دستگاە 12 فریم 13 (دوچرخە) تنە 14 دار

framed *adjective*
قاپ‌دار، چوارچێوەدار ◌ قاب‌دار

frame-house *noun*
ماڵ دارین، خانووی لە دار یان تەختە ◌ خانەی چوبی

frame of mind *noun*
باری ڕۆحی، چوارچێوەی بیرکردنەوە ◌ وضـع روحی، وضع فکری

frame of reference *noun*
پێودانـگ یـا پێـوەری هەڵـسەنگاندن، پێـوەری دادگـەری، پێـوەر یـان پێوانـەی لێکدانـەوە: *a Marxian -ame of reference* ◌ معیار سنجش

framer *noun*
قـاپ‌سـاز، قـاپ‌دروسـکەر، چوارچێوەسـاز، چوارچێوەبەند ◌ قاب‌ساز

frames *noun*
چوارچێوە، لاسکە چاویلکە، قاپ ◌ قاب

frame-up /ˈfreɪm ʌp/ *noun*
تەشقەڵـەپێ‌کـردن، گـەڕتێ‌ئالانـدن، پێـوەکردن، گومان‌بارکردن، پیلان‌گێڕی ◌ پروندەسازی، توطئە

framework /ˈfreɪmwɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
1 لاشـە، پەیکـەر، چوارچێـوە، شـیپانە، شـیرازە، چێوە، داربەنـد: *built on a wooden/metal framework* 2 پێکهاتـــە، ڕێکخـــستە، دەزگـــا، سیـستم: *the basic framework of society* 3 بنچینـە، بنـەڕەت، بنیـان، بنـەما: *The report provides a framework for further research* 4 پێودانـگ، پێـوەر ◌ 1 بدنـە، تنـە 2 ساختار، سیستم 3 اساس 4 ملاک

franc /fræŋk/ *noun*
1 فرانـک (= یەکـەی بنـەڕەتی پـارەی فەڕەنـسە، سویـسرا Switzerland، بێلژیک، لوکزامبـۆرگ و چەندین وڵاتی تر، بەرامبەر بە سەد centime) 2 نرخی فرانک لە چاوی نرخی پارەی وڵاتانی تر ◌ 1 فرانک 2 ارزش فرانک در مقایـسە بـا ارزش پولی کشورهای دیگر

franchise /ˈfræntʃaɪz/ *noun*

1 مـــافي دەنـــگدان 2 مـــافي هەڵـــبژاردن 3 دەستوورنامە 4 نوێنەرایەتی (فرۆشتن)، بریکاری 5 تایبەتماف، مافی تایبەتی، ئازادی، ئیمتیاز 6 (وەرزش) تیمی پیشەیی، هیوای تیم ۞ 1 حق رأی 2 حق انتخاب 3 پروانە، جواز 4 نمایندگی 5 امتیاز 6 تیم حرفەای 7 امید تیم

franchising *noun*

پێدانی دەستوورنامە یان تایبەتماف (ئیمتیاز) ۞ اعطای پروانە یا امتیاز

franchisee /ˌfræntʃaɪˈziː/ *noun*

فرەنشیزگر، بریکاری، نوێنەرایەتی (فرۆش) ۞ فرانشیزی، نمایندگی

franchiser /ˈfræntʃaɪzə(r)/ *noun*, also franchiser

فرەنشیزدەر ۞ فرانشیزر

Franciscan /frænˈsɪskən/ *noun, adjective*

n رەبـــەنی فرەنسیـــسکانی، دەروێـــشی فرانسیـــسکانی (دامـەزراو لـە لایـەن سـەینت فرانسیس Francis خەڵکی ئاسیسی Assisi لە 1209) *adj* فرەنسیـی، فرانسیـی ۞ *n* راهب فرانسیسکانی *adj* فرانسیسی

francium /ˈfrænsiəm/ *noun*

(کیمیـا) فەرەنـسیۆم (بـە ژ.گ. 87، ن. Fr؛ بنەڕەت: لە وڵاتی France + ium) ۞ فرانسیم

Franco- /ˈfræŋkəʊ, US ˈfræŋkoʊ/, also also franco- *suffix*

پاشگر: فەرەنسی، فەرەنسە و... ۞ پسوند: فرانسوی، فرانسە و...

Francoist *noun, adjective*

n لایـەنگری دیکتـاتۆری سـپانیایی ژێنـراڵ Francisco Franco (1892–1975) و سیاسەتەکانی *adj* سەربە سیاسەت و رژێمەکەی فرانکۆ ۞ فرانکونیست

francolin /ˈfraŋkə(ʊ)lɪn/ *noun*

(گیانەوەرناسـی) پـــوڕ، مـــووزەر، ئاقـــدەل (تێرەکەی)، نیفکەو [تـوخم *Francolinus*: زۆر جۆرن] ۞ دراج

Franconian *noun, adjective*

n 1 خەڵکی Franconia، دوکنشینی باشووری ئەڵمانیا 2 کۆمەڵی لـە زاراوە ئەڵمانییـەکانی رۆژاوا 3 کۆمەڵی زاراوە ئەڵمانییە نوێیـەکانی فرانکۆنیا *adj* سەربە فرانکۆنیا و خەڵکەکەی ۞ فرانکونیایی

Francophile /ˈfræŋkəfaɪl/ *adjective, noun*

فەرەنسەدۆست ۞ دوستدار فرانسە

Francophobe /ˈfræŋkəfəʊb/ *noun, adjective*

دژەفەرەنـسە، لـە فەرەنـسەترساو یـان بێـزار ۞ فرانسـەهراس، فرانسەستیز

Francophobia *noun*

دژەفەرەنـــــــسی، لەفەرەنـــــــسەبێزاری، لەفەرەنـــــــسەترس(او)ی، فرانکۆفۆبیـــــــا ۞ فرانسـەهراسی، فرانسـەستیزی

Francophone /ˈfræŋkəfəʊn, US -foʊn/ *adjective, noun*

فەرەنسیزمان ۞ فرانسـەزبان

frangibility /ˌfran(d)ʒəˈbɪlətɪ/ *noun*

ناسـکی، زووشـکاوی، قرپـی، هەڵـبەڕیوی، لەشکانهاتوویی ۞ شکنندگی

frangible /ˈfran(d)ʒɪb(ə)l/ *adjective*

ناسـک، زووشـکاو، قـرپ، قـرچ، هەڵـبەڕیو، لەشکانهاتوو ۞ شکننده

frangipani /ˌfran(d)ʒɪˈpani, US -ˈpɑːni/ *noun, pl.* frangipanis

1 دار یـان دەوەنێکـی گـەرمێنانی ئـەمریکا بـە هێـشووە گوڵـی بـۆنخۆشـی سـپی، پەمـەیی و زەردەوە [*Plumeria rubra* و جـــــۆرە پێوەندیدارەکان] 2 گوڵاوێ کە لەو رووەکە دەگیرێ (بنەڕەت: لە ناوی Marquis Muzio *Frangipani*، خانـەدانێکـی ئیتالیـایی سـەدەی شازدە) ۞ 1 نوعی درخت یا درختچـە 2 عطر این درخت یا درختچە

franglais /ˈfrɒ̃gleɪ/ *noun*

تێکەڵـەی فەرەنـسی و ئینگلیـسی ۞ آمیـزەی فرانسوی و انگلیـسی

frank /fræŋk/ *adjective* (franker, frankest)

قسەلەڕوو، بێڕووەدەربایستی، بێڕیا، کلاودراو، لەڕوودانـەماو، بـێپـەردە، رێـکوراسـت، سەرراستانە، بێقەلەودەلە، بێگرێ و قۆرت: *a full and frank discussion* ۞ صریح، صاف و پوستکنده، بیشیله و پیله

Frank /fræŋk/ *noun*

ئەندامی گەلێکی ئەڵمانی کە لە 253 زایینیدا چوونە نێو ناوچە و دەڤەرەکانی رۆمەوە و هوڵەند و زۆربـەی Gaulیـان داگیرکـرد و بـە درێژایـی Rhine سـەقامگیر بوون ۞ فرانک

franked *adjective*

پووڵ لێدراو، پووڵ یان تەمر پێوەنراو، پووڵرێز ۞ تمبرخورده

Frankenstein /ˈfraŋk(ə)nstʌɪn/ *noun*, also Frankenstein's monster

شـتێ کـە دەبێتـە ترسـناک و فـەوتێنـەر بـۆ خاوەنەکەی، سەرەخۆرە؟، شتێ کە دەبێتە مایەی سەری خاوەنـەکەی (Baron *Frankenstein*، کـەسـایەتییـێ لـە رۆمانـێ (1818) لـە لایـەن Mary Shelley، کـە شـتێکی سـەیری وەک مرۆڤ دەخوڵقێنێ و پاشجار لە نێوی دەبا) ۞ فرانکنشتاین

frankfurter /ˈfræŋkfɜːtə(r), US -fɜːrt-/ *noun*

فرانکفورتێر (سۆسیسی بۆدراو) ۞ فرانکفورتر

frankincense /ˈfræŋkɪnsens/ *noun*

کوندور، فرانکین‌سین: جۆرێ سریشی جەوکی gum resin ئارۆماتیکی درەختێکی ئەفریکایی (*Boswellia sacra*) ◯ کُندُر

franking-machine *noun*

دەزگای پوول پێوەنان یان پوول لێدان، پوولەک ◯ ماشین تمبرزنی

Frankish *adjective, noun*

adj سەربە فرانکەکان *n* زمانی فرانکەکان ◯ *adj* وابسته به فرانک‌ها *n* زبان فرانکی

franklin *noun*

خاوەن‌زەوی ئازاد (سەدەکانی 14 و 15 لە ئینگلتەرە) ◯ فرانکلین

Franklin stove *noun*

کورەی فرانکلین (لە ئاسنی دارِشتە، بۆ گەرم‌داهێنانی دیو، لە ناوی داهێنەری ئەمریکایی Benjamin *Franklin*) ◯ اجاق فرانکلین

frankly /ˈfræŋkli/ *adverb*

بێ‌ڕوودەربایستی، بێ‌پەردە، پانبەیان، ڕێک‌وڕاست، بە ئاشکرایی، بێ‌قەڵەودەڵە، بێ‌گرێ و قۆرت ◯ صاف‌وپوست‌کنده

frankness /fræŋknəs/ *noun*

بێ‌پەردەیی، لەڕوو دانەمان، ڕەپ‌وراستی، قسەلەڕوویی ◯ صراحت، صداقت، رک‌گویی

frantic /ˈfræntɪk/ *adjective*

1 پەشۆکاو، تاساو، هەژیو، نگەران، شڵەژاو 2 شێت‌ئاسا، شێتانە، بەپەلە، بە هەشتاو ◯ 1 سراسیمه، مضطرب 2 دیوانه‌وار، عجولانه

frantically /ˈfræntɪkli/ *adverb*

They worked frantically to finish on time : شێتانە ◯ دیوانه‌وار

franticness *noun*

1 پەشۆکاوی، تاساوی، هەژیوی، نگەرانی، شڵەژاوی 2 شێت‌ئاسایی، شێتی ◯ 1 سراسیمگی 2 دیوانگی

Frascati /fraˈskɑːti/ *noun*

مەیێ، ب.ت. سپی، لە ناوچەی فراسکاتی ئیتالیا ◯ فراسکاتی

Fraser fir *noun*

سنەوبەرێکی Appalachian ی باشووری، لە balsam fir دەچێ [*Abies fraseri*] (بنەڕەت: لە ناوی John *Fraser*، ڕووەک‌ناسی بریتانیایی) ◯ نوعی صنوبر

frass /fras/ *noun*

1 پوارتک (هی دار) 2 پیسایی پرگ یان کرمۆکەی مێروو ◯ فراس

frater /ˈfreɪtə(r)/ *noun*

برا، برادەر، هەڤاڵ، یار، ڕفێق، دۆست ◯ برادر، رفیق

fraternal /frəˈtɜːnl, US -ˈtɜːrnl/ *adjective*

1 برایانە، برایی، دۆستانە، گەرم‌وگوڕانە، خۆشەویستانە: *a -rnal organization/society* 2 (دووانەکان) لە هێلکۆکەی جیاوازەوە پەرەیان سەندووە، لەبەر ئەوەیە کە یەک نین، dizygotic (fraternalism *n*) ◯ 1 برادروار، گرم 2 فراترنال

fraternally /frəˈtɜːnli, US -ˈtɜːrnli/ *adverb*

برایانە ◯ برادروار

fraternity /frəˈtɜːnəti, US -ˈtɜːrn-/ *noun, pl.* fraternities

1 برایەتی، برادەری، دۆستایەتی: *the ideals of liberty, equality and fraternity* 2 کۆڕ، کۆمەڵە (ڕێکخراو بۆ مەبەستێکی هاوبەش) 3 یەکێتی ◯ 1 برادری، اخوت 2 انجمن 3 اتحادیه

fraternization /ˌfrætənaɪˈzeɪʃn, US -tərnəˈz-/ *noun*

برایەتی، دۆستایەتی، هەڵس‌وکەوت بە شێوازی دۆستانە ◯ معاشرت، حشر و نشر

fratricidal /ˌfrætrɪˈsaɪdl/ *adjective*

براکوژی‌یانە، سەربە براکوژی: *to be engaged in a -tricidal struggle* ◯ وابسته به برادرکشی

fratricide /ˈfrætrɪsaɪd/ *noun*

(فەرمی) 1 براکوژی 2 براکوژ (بڕوانە matricide و parricide، patricide) ◯ 1 برادرکشی 2 برادرکش

Frau /fraʊ/ *noun, pl.* Frauen /ˈfraʊən/

(ئەڵمانیایی) خانم، خاتوون، ژن ◯ بانو، زن

fraud /frɔːd/ *noun*

1 کلاولەسەرنان، دەسبڕی، فێڵ‌لێ‌کردن، گزی، تەڵەکە، هەڵفریواندن، فریو، فریودان، لەخشتەبردن: *She was charged with credit card fraud* 2 دەسبڕ، گوێبڕ، گزەون، فێڵباز ◯ 1 کلاه‌برداری، فریب 2 شیاد

fraudless *adjective*

بێ‌فێڵ، سادە ◯ بدون حقه

fraudster *noun*

دەسبڕ، فێڵەباز، گزەون، تەڵەکەباز ◯ کلاه‌بردار، متقلب، شیاد

fraudulence /ˈfrɔːdjələns, US -dʒə-/ *noun*

کلاولەسەرنان، دەسبڕی، گوێبڕی، فێڵ‌لێ‌کردن، گزی، هەڵفریواندن، فێڵبازی، تەڵەکەبازی، گزەونی ◯ کلاه‌برداری، شیادی، حقه‌بازی

fraudulent /ˈfrɔːdjələnt, US -dʒə-/ *adjective*

1 دەسبڕ، گوێبڕ، فریودەرانە، لەخشتەبەرانە 2 ساختە، درۆ، قەڵب 3 نارەوا، حەرام ◯ 1 کلاه‌بردار، فریب‌کارانه 2 تقلبی 3 نامشروع

fraudulently /ˈfrɔːdjələntli, US -dʒə-/ *adverb*

دەسبڕانە: *charged with fraudulently obtaining a bank loan* ◯ با شیادی

fraught /frɔːt/ *adjective*

1 پڕ لە، سەرڕێژ لە، تژی لە، دارماڵی 2 نیگەران،

دڵ‌لەدوا، نگەران‌کەر ◌ 1 مملو از 2 مضطرب، دلواپس، مضطرب‌کننده

Fräulein /ˈfrɔɪlʌɪn, German ˈfrɔylaın/ *noun*, also Miss
(ئەڵمانیایی) کەنیشک، کچ، دۆت ◌ دوشیزه

fraxinella /ˌfræksɪˈnɛlə/ = gas plant

fray /freɪ/ *noun*
ئاژاوه، گۆنگەڵ، کێشه، بگرەوبەرده، ململانێ، جوڕڕه، هەرا، قڕه، شەڕەقسه، مشت‌ومڕ ◌ غوغا، نزاع، دعوا، مشاجره

frayed *adjective*
1 تان‌دەرکەوتوو، کۆنه، کارکردوو، شڕ(ەپەتوڕ)، قرچۆل، قرچۆک، نیمداشت 2 هەڵبوو، تووڕه ◌ 1 نخ‌نما، مندرس 2 برآشفته

frazzle /ˈfræzl/ *noun*, worn to a frazzle
1 (مرۆی) لەپێ‌کەوتوو، یەکجار ماندوو، تەواو شەکەت 2 خورانەوه، چوون، سووانەوه، سوواوی ◌ 1 (آدم) ازپاافتاده، خسته 2 سایدگی

freak[1] /fri:k/ *noun*
1 مرۆی سەیر، مرۆی نائاسایی 2 گیانەوەر یان رووەکی سەیر و نائاسایی 3 لایەنگر، کوشتەومرده، سەوداسەر، بۆمردوو 4 رووداوی نائاسایی، رووداوی چاوەڕوان‌نەکراو 5 کار یان کردەوەی نائاسایی 6 پێزوو، کەڵکەڵه، ئارەزوو، مەراق، هەوەس، نگە 7 تاوتاوی، راڕایی، وازی‌وازیتی ◌ 1 آدم غیرعادی 2 جانور یا گیاه غیرعادی 3 طرفدار 4 اتفاق غیرمترقبه 5 اقدام غیرعادی 6 ویار، هوس 7 دمدمی مزاجی

freak[2] /fri:k/ *adjective*
1 چاوەڕوان‌نەکراو 2 نائاسایی، سەیر ◌ 1 غیرمنتظره 2 غیرعادی

freakish /ˈfri:kɪʃ/ *adjective*
نائاسایی، سەیر، عاجباتی، سەیروسەمەره ◌ غیرعادی، عجیب، شگفت

freakishly /ˈfri:kɪʃli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەیر، سەیرانه ◌ به طور عجیبی

freakishness /ˈfri:kɪʃnəs/ *noun*
سەیربوون، سەیریتی، نائاسایی‌بوون ◌ عجیب‌بودن، حالت غیرعادی

freak of nature *noun*
(مرۆڤ، گیانەوەر یان رووەکێ) نائاسایی، سەیر ◌ غیرعادی

freak-out *noun*
خەیاڵ‌بردنەوه، خۆف‌کردن ◌ توهم

freaky /ˈfri:ki/ *adjective* (freakier, freakiest)
نائاسایی، نەعەدەتی، سەیر، سەیروسەمەره ◌ غیرعادی، عجیب

freckled /ˈfrekld/ *adjective*
a freckled face/schoolgirl : شل، پل، خالاوی ◌ ککمکی

freckle /ˈfrekl/ *noun*
(زۆرتر freckles) خاڵ‌خاڵ، شلی، پلی، (منجەڵە) ◌ ککمک

free /fri:/ *adjective* (freer, freest), *adverb*
1 *adj* ئازاد، سەرازا، سەربەست، سەربەخۆ، سەربەستانه، ئازادانه، بەردراو، بەرەڵا، نەبەسراو، بەت‌نەکراو، بەربەرەڵا، شل، رەها 2 تەرخان، بەخشراو، جەبە(کراو) 3 (لە لێکدانا) بێ۔ بەتاڵە لە، خاڵی لە 4 خۆڕایی، بێ‌پاره، مفت، بەلاش 5 کراوه، دانەخراو، ئاواڵە 6 بەدەس‌ودڵ، دلاوا، بەدەهەنده 7 رەوا، رێگەدراو، کۆنترۆڵ‌نەکراو 8 (کورسی) بەتاڵ، نەگیراو، خاڵی 9 (کیمیا) لەگەڵ توخمی تر لێک‌نەدراوه 10 قسەلەروو 11 بێکار، بێ‌ئیش، دەس‌بەتاڵ، ئازاد 1 *adv* بە خۆڕایی، بەلاش، بێ‌مز 2 ئازادانه، سەربەستانه ◌ 1 *adj* آزاد، مطلق، مستقل، مختار، رها 2 معاف، بدون 3 بی۔ 4 مجانی 5 باز، خالی 6 سخی 7 جایز 8 خالی 9 (شیمی) عدم ترکیب‌شدگی با عنصر دیگر 10 رک 11 بیکار 1 *adv* مجاناً 2 آزادانه

-free *suffix*
پاشگر: بێ۔ بەبێ۔: *tax-free* ◌ پسوند: بدون، بی۔

free agent *noun*
مرۆی ئازاد، کەسێکی سەربەخۆ، مرۆی لە رای خۆدابوو ◌ آدم مختار

free-and-easy *adjective*
نافەرمی، خۆمانه، خۆماڵی، ئاسووده، informal، relaxed: *Life was never going to be so free and easy again* ◌ غیررسمی

free and necessity *noun*
ئازادی و پێداویستی، سەربەستی و پێویستی ◌ آزادی و ضرورت

free association *noun*
بیرکەوتنەوەی سەربەست یا ئازاد ◌ تداعی آزاد

freebase /ˈfri:beɪs/ *noun*
کۆکایینی ناتێکەڵ یان پەتی ◌ کوکائین خالص

freebasing /ˈfri:beɪsɪŋ/ *noun*
کێشانی کۆکایینی ناتێکەڵ ◌ فری‌باسینگ

freebie /ˈfri:bi/ *noun*
شتی خۆڕایی یا پارەتێنەچوو، مفته ◌ چیز مجانی

freeboard *noun*
(کەشتی) بەشی لە دەرەوەی ئاو، بەشی دەر لە ئاو، بەشی ئازاد ◌ قسمت خارج از آب

freebooter /ˈfri:bu:tə(r)/ *noun*
چەته، تالان‌کەر، تالانچی، جەرده، pirate، plunderer ◌ غارتگر

freeborn /ˈfri:bɔ:n, US -bɔ:rn/ *adjective*
سەربەست، ئازاد، ناکۆیلەزا ◌ آزاده

Free Church *noun*
کلێسەی سەربەست یان ئازاد ◌ کلیسای آزاد

free choice *noun*
هەڵبژاردنی ئازادانه، سەرپشکی سەربەستانه،

(زمانـــەوانی، هـــەروەها free morpheme
مۆرفیمی ئازاد ◇ adj خودانگیخته n تکواژ آزاد

freehand /'fri:hænd/ *adjective, adverb*
(کێشراو) بەدەست، دەستی، بێ‌شت، بێ کەرەسە، بێ‌ئامێر: *freehand drawing* ◇ ترسیم‌شده با دست، بی‌افزار

free hand *noun*
دەســـەڵاتی تـــەواو، دەس کـــراوە، هەمووشـــت لەدەس‌هاتوو ◇ اختیار تام

free-handed /ˌfri:'hændɪd/ *adjective*
دلاوا، بـــەدەس‌ودڵ، دەس‌ودڵ‌بـــاز، بەدەهنـــدە (free-handedness *n* :free-handedly *adv*) ◇ سخی، گشاده‌دست

free-hearted /ˌfri:'hɑ:tɪd/ *adjective*
1 دڵگـەورە 2 قـــەڵەڕوو، لەڕوودانـەماو (-free 1 :free-heartedness *n* :heartedly *adv*
دڵگـــەورەیی 2 قـــــەڵەڕوویی، لەڕوودانـــەمان، بێ‌قەڵەودەلەیی) ◇ 1 بلندنظر 2 صریح

freehold /'fri:həuld, US -hould/ *noun, adjective*
n 1 خاوەنداریتی دیاری‌نەکراو یا هەمیشەیی، *adj* خاوەنـــداریتی ئـــازاد 2 مـــڵکی تـــەواو هەمیـــشەیی، تـــەواو، نەبـــەکرێ (freeholder :/'fri:həuldə(r), US -hould-/ *n*
خاوەنـــداری دیـــاری‌نـــەکراو، خاوەنـــداری هەمیشەیی، خاوەنداری ئازاد یان تەواو) ◇ *n* 1
مالکیت مطلق 2 ملک طلق *adj* طلق

free house *noun*
(بریتانیـــا) بیرەفرۆشـــی، ئاوجۆفرۆشـــی ◇
ابجوفروشی

free kick *noun*
(لە تۆپێن‌دا) لێدانی ئازاد، تێهەڵدانی ئازاد ◇
ضربەی آزاد

freelance /'fri:lɑ:ns, US -læns/ *adjective, noun,* also freelancer /'fri:lɑ:nsə(r), US -lænsər/
adj ئازاد، دانەمەزراو، سەربەخۆ *n* 1 (نووسەر، هونەرمەند، پەیامنێر و هتد) ئازاد، سەربەخۆ 2 (مێژوویی) سەربازی بەکرێ‌گیراو یان مزەوەری سەدەکانی نێوەڕاست ◇ *adj* آزاد *n* 1 مستقل 2
سرباز مزدور قرون وسطی

free-liver *noun*
کەسێکی زگەڕۆ، (خۆش)ڕابوێر ◇ آدم شکمباره، عشرت‌طلب

free-living *adjective*
1 زگەڕۆ، چڵێس 2 (زیندەناسی) ئازادژی، بە سەربەخۆیی دەژی (مشەخۆر نییە و هەروەها پێکەوەژیش نییە): *a free-living adult* ◇ *hairworm* 1 شکمباره 2 فری‌لیوینگ

freeloader /'fri:ləudə(r), US -loud-/ *noun*
(ئاقەرمی) مشـــەخۆر، مفتـــەخۆر، لالـــەوەڕ ◇

سەرپشکی ◇ گزینش آزادانه

free climbing *noun*
شـاخەوانی ئـازاد (بڕوانـە aid climbing) ◇
کوه‌نوردی آزاد

freedman /'fri:dmən/ *noun, pl.* freedmen
(مێژوویی) کۆیلەی ئازادکراو، کەسێکی ئازاد لە کۆیلەیی ◇ محرر

freedom /'fri:dəm/ *noun*
1 ئازادی، سەربەستی، سەرازایی، سەربەخۆیی، بـــەرەڵایی، نـــەگیراوی، ناکۆیلـــەیی، رزگـــاری، independence 2 مـــــافی بــــــەکارهێنان، بەکارهێنانی ناسنوورداری شتێ 3 مافی رامیاری 4 مـــاف 5 مـــافی جیابوونـــەوە یـــان تـــەڵاق 6 قسەلەڕوویی ◇ 1 آزادی، استقلال، اختیار، رهایی، نجات 2 حق استفاده 3 حق سیاسی 4 حق 5 حق طلاق 6 صراحت

freedom fighter *noun*
پێشمەرگە، شـەڕکەری رێـی ئـازادی، شەڕڤـانی سەربەستی ◇ چریک

freedom of the will *noun*
ئازادی یان سەربەستی ویست، ئازادی ئیرادە ◇
آزادی اراده

free economy *noun*
ئابووری ئازاد یان سەربەست ◇ اقتصاد آزاد

free energy *noun*
(کیمیا) وزەی سەربەست یا ئازاد ◇ انرژی آزاد

free enterprise *noun*
ئابووری ئازاد یان سەربەست ◇ اقتصاد آزاد

free expansion *noun*
(کیمیا) کشانی ئازاد ◇ انبساط آزاد

free fall *noun*
کەوتنەخوارەوەی ئازاد، بەربوونەوەی ئازاد ◇
سقوط آزاد

free fight *noun*
تێـــکهەڵـــچوون، شەڕوشـــۆڕ، ئامبـــازان، لێکبەربوون، شەڕەشەق ◇ الم‌شنگە

free flight *noun*
فڕینی ئازاد (فڕینی مووشەک بێ مۆتۆڕ) ◇
پرواز آزاد

free floating *adjective*
1 ئازاد 2 سەراوکەوتە، سواراو، سەرکەوتە ◇ 1
آزاد 2 شناور

Freefone *noun*
(لە بریتانیا) تەلەفۆنی ئازاد، تەلەفۆنی خۆڕایی ◇ تلفن رایگان

free-for-all *noun*
مشت‌وڕ، بگرەوبەردە، قرەوهەرا، لێکبەربوون، تێکهەڵچوون، شەڕوهەرا، هەرچی‌پەرچی، تێکەولێکە ◇ جر و بحث، بزن بزن

free form *adjective, nou*
adj (هونـــەر) خۆبـــەخۆ، شـــێوازی ئـــازاد *n*

سورچران

free love *noun*

تێکەڵی سێکسی ئازاد (بێ‌ژن و مێردایەتی) ◯ عشق آزاد

freely /'fri:li/ *adverb*

1 ئازادانە، ئازاد، بە سەربەستی: *-ly translated* 2 بەخۆڕایی، بەلاش 3 بە دڵاوایی، بەدەهندانەوە ◯ 1 آزادانە 2 مجانی 3 با گشادەدستی

freeman /'fri:mən/ *noun*, also freemen

1 پیاوی ئازاد، هاونیشتمانی ئازاد، شارنشینی ئازاد 2 ناکۆیلە، کەسێ کە serf نەبێ، نارەعیەت ◯ 1 آزادمرد، شهروند افتخاری 2 غیربردە

free market *noun*

(ئابووری) بازاڕی ئازاد یا سەربەست ◯ بازار آزاد

free marketer *noun*

بازارگێڕی ئازاد، بازاڕبەدەستی ئازاد ◯ فری مارکتر

Freemason /'fri:meɪsn/ *noun*

فراماسۆن، ماسۆن: ئەندامی کۆمەڵەی نهێنیی نێونەتەوەیی، بە مەبەستی پەرەپێدانی یارمەتیی دوولایەنە و پێوەندی دۆستانەی لە نێوان ئەندامانیدا ◯ فراماسون، عضو فراموش‌خانە

Freemasonry /'fri:meɪsnri/ *noun*, also Masonry

1 فراماسۆنیزی (سیستم و کردارەکانی فراماسۆن) 2 (freemasonry *n*) یەکێتی، هاوبیری، یەکگرتوویی، یەک‌کەوتوویی، لێک‌گەیشتن، هاوسۆزی، هەست بە یەکێتی ◯ فراماسونری

freeness = freedom

free on board *adjective, adjective*

پێدان یان بە دەستەوەدانی (کەل‌وپەل) لەسەر (پشتی) کەشتی ◯ فوب

free pardon *noun*

لێبوردن، لێ‌خۆشبوون، بەخشین (لە تاوانی و فەرمی‌یانە) ◯ برائت، بخشش

free pass *noun*

تیکێتی خۆڕایی ◯ بلیت رایگان

free period *noun*

ماوە یان قۆناخی ئازاد (لە خوێندنگاکاندا) ◯ دورەی آزاد

Freephone /'fri:fəʊn, US -foʊn/ *noun*

تەلەفۆنی خۆڕایی یان ئازاد ◯ تلفن مجانی

freeplay /'fri:pleɪ/ *noun*

شلەوتوندە (زنجیری مۆتۆر سیکلێت و هتد) ◯ فری‌پلی

free port *noun*

بەندەری ئازاد ◯ بندر آزاد

Freepost /'fri:pəʊst, US -poʊst/ *noun*

(لە بریتانیا) پۆستی خۆڕایی، پۆستی بەلاش ◯ پست رایگان

free radical *noun*

(کیمیا) ڕەگی سەربەست یا ئازاد ◯ رادیکال آزاد

free-range *adjective*

خۆماڵی، ماڵی، خانەکی (وەکوو هێلکە) ◯ محلی

free rotation *noun*

سووڕانی سەربەست یان ئازاد، خولانەوەی ئازاد ◯ چرخش آزاد

free soil *noun, adjective*

n مەڵبەند یا خاکی ئازاد (لە ئەمریکا و بەرلە شەڕی نێوخۆیی Civil War کەس بۆی نەبوو کۆیلەداری بکا) (Free-Soil) *adj* 1 دژی پەرەپێدانی کۆیلەداری لە نێو خاکی ئەمریکا بەرلە شەڕی نێوخۆیی 2 سەربە Free Soil Party (Free-Soilism *n* ،Free-Soiler *n*) ◯ فری سویل

Free Soil Party *noun*

پارتی مەڵبەند یا خاکی ئازاد (1845–54) دژی پەرەپێدانی کۆیلەداری لە نێو خاکی ئەمریکا بەرلە شەڕی نێوخۆیی) ◯ حزب فری سویل

fressia /'fri:ʒə, US 'fri:ziə/ *noun, pl.* fressias

(ڕووەکناسی) فریزیا، گوڵی فریزیا (تۆخم *Freesia*، لە ناوی پزشکی ئەڵمانی Friedrich H. T. *Freese*، مەرگ 1876) ◯ فریزیا

free space *noun*

شوێنی ئازاد (بێ بواری مەگناتیکی و ڕاکێشان) ◯ فضای آزاد

free speech *noun*

ئازادی ڕادەربڕین، ئازادی ئاخافتن، freedom of speech ◯ آزادی بیان

free spirit *noun*

مرۆڤی سەربەخۆ، مرۆی ئازاد یان سەربەست ◯ شخص مستقل

free-spoken /ˌfri: 'spəʊkn/ *adjective*

قسەلەڕوو، بێ‌پێچ‌وپەنا، بێ‌پەردە قسە دەکا، outspoken (free-spokenness *n*) ◯ رک‌گو

free-standing *adjective*

ئازاد، سەربەخۆ، سەربەست، جیا، ئازاد، پێوەنەنووساو، نەلکاو، بێ‌پاڵپشت: *a free-standing city* ◊ *a free-standing clinic* ◊ *a free-standing wall* ◊ *a free-standing computer store* ◯ مجزا، آزاد

free state *noun*, also Free State

هەرێم یان ئەیالەتی ئازاد (کە کۆیلەداری تیانەدەکرا) ◯ ایالت آزاد

freestone /'fri:stəʊn/ *noun*

1 بەردێ کە خۆش بتاشرێ یان خۆش‌تاش 2 میوەیێ کە بە ئاسانی ناوکەکەی لە گۆشتەکەی بێتەوە (بڕوانە clingstone) ◯ فری‌استون

freestyle /'fri:staɪl/ *noun*

1 پێشبڕکێی مەلێی ئازاد، باسکەمەلێ 2 (زۆرانبازی) ئازاد: *freestyle wrestling*

(freestyler *n*) ۞ 1 کرال، شنای آزاد 2 آزاد

free-swimming *adjective*

مەلەوانی ئازاد، ئازادمەلەوان (چونکو بە شتێکەوە نەبەستراوەتەوە): *the free-swimming larva of the barnacle* ۞ شناگر آزاد

free-tailed bat *noun*

شەمشەکوێرەی کلکئازاد: جۆرێکی مێرووخۆری زووفڕی streamlined [زۆر جۆرن و لە خێزانی Molossidae] ۞ نوعی خفاش

freethinker /ˌfriːˈθɪŋkə(r)/ *noun*

ئازادبیر، بیرازاد، نادەمارگرژ، بیرفرەهـ (freethinking *n, adj*): *n* بیرازادی، نادەمارگرژی، بیرفرەهی *adj* بیرفرەهـ بیرازاد) ۞ آزاداندیش

free-thought *noun*

بیرفرەهی، بیرازادی، بیرکردنەوەی ئازاد، هزرکردنی بە سەربەستی ۞ آزاداندیشی

free trade *noun*

کارداری ئازاد، بازرگانی سەربەست یان ئازاد (free trader *n*): لایەنگری کارداری یان بازرگانی ئازاد) ۞ تجارت آزاد

free trade *noun*

کارداری ئازاد، بازرگانی سەربەست یان ئازاد ۞ تجارت آزاد

free university *noun*

(لە ئەمریکا) زانکۆی ئازاد ۞ دانشگاه آزاد

free variation *noun*

(زمانەوانی) چەشن یا جۆری ئازاد ۞ گونەی آزاد

free verse *noun*

هەلبەستی ئازاد، هۆنەی نوێ ۞ شعر آزاد یا نو

free volition *noun*

ویستی ئازاد، خواستی سەربەست ۞ ارادەی آزاد

free vote *noun*

دەنگی ئازاد (ناچار نییە بیدا بە پارتەکەی) ۞ رأی آزاد

freeway /ˈfriːweɪ/ *noun*

پانەڕێ، ئازادڕێ ۞ آزادراه

freewheel *noun*

پێچکەئازاد، ئازادچەرخ: شت یان ئامێرێ کە چەرخی دوواوەی دووچەرخە بەبێ پالێدان دەسووڕێتەوە (freewheeler *n*) ۞ فری‌ویل

freewheeling /ˌfriːˈwiːlɪŋ/ *noun*

کەمتەرخەم، بێخەیال، گوێپێنەدەر، لامل، ئالۆری ۞ لاابالی

free will *noun, adjective*

n ویست، هێز یان توانایی بڕیاردان، بڕیاربەدەستی *adj* (free-will) خۆویستانە، بە پێخۆشبوون یان خۆشی خۆی، بە مەیلی خۆی، بێ زۆرەملی voluntary: *free-will offerings* ۞ ارادە، اختیار

free world *noun*

جیهان یان دنیای ئازاد: ئەو نەتەوانەی جیهان کە لەژێر کاریگەری یان کۆنترۆلی تۆتالیتاریەندا نین ۞ فری ورلد

freezable *adjective*

لەبەستنهاتوو، دەیبەستێ ۞ منجمدشدنی

freeze /friːz/ *noun*

1 بەستەلەک، شەختەبەندان، سەهۆلبەندان 2 چەسپاندن (کرێ، نرخ و هتد) ۞ 1 یخبندان 2 تثبیت

freeze-dried *adjective*

بە ڕێگای بەستنەوە وشککەوەکراو، بەستەوشکێنراو ۞ بە طریق انجماد خشکاندەشدە

freeze-drying *noun*

وشککردنەوە یان وشکاندنی بە بەستن ۞ خشکانیدن انجمادی

freeze-frame *noun*

1 ڕاگرتن، وێنەی ڕاگیراو 2 دوگمەی ڕاگرتن (ڤیدیۆ) ۞ 1 عمل مکث کردن، قاب ایستا 2 دکمەی مکث

freezer /ˈfriːzə(r)/ *noun*

بەستێنەر، جێسەهۆل، بەستنگە ۞ فریزر

freeze-up *noun*

بەستەلەک، شەختەبەندان، سەهۆلبەندان ۞ یخبندان

freezing /ˈfriːzɪŋ/ *adjective, noun*

adj یەکجار سارد، شەختەبەند، تۆفوبەند، سارد وسڕ *n* (تێمپراچێر) سیفر، خالی بەستنی ئاو (0°C) ۞ *adj* بسیار سرد، سرد *n* صفر

freezing-point *noun*

خالی بەستن یان جەڕدان، (تێمپراچێر) سیفر ۞ نقطەی انجماد، صفر

F region *noun*

ناوچەی ئێف: بەرزترین ناوچەی ئایۆنوسفێر، لە نێوان 80 مایل (130 کیلۆمیتر) تا 300 مایل (500 کیلۆمیتر) دایە ۞ منطقەی اف

freight /freɪt/ *noun*

1 هەلگرتن، بردن 2 کرێبار 3 بار، کەلوپەل 4 شەمەندەفەری بارهەلگر یان باری ۞ 1 حمل 2 کرایەی بار 3 محمولە 4 قطار باری

freightage /freɪtɪdʒ/ *noun*

1 هەلگرتن، بردن 2 کرێبار ۞ 1 حمل 2 کرایەی بار

freight car *noun*, also wagon

واگۆن یان عەرەبانەی بارهەلگر یان باری ۞ واگن باری

freighter /ˈfreɪtə(r)/ *noun*

1 بارهەلگر (کەشتی یا فڕۆکە) 2 بارلێنەر، بارچی ۞ 1 باربر 2 بارکنندە

freightliner *noun*

شەمەندەفەری بارهەلگری تونرەو ۞ قطار باری

سريع‌السير
freight train *noun*
شەمەندەفەری بارهەڵگر یان باری ◌ قطار باری
French /frentʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە فەرەنسە، فەرەنسەیی، فەرەنسی *n* زمانی فەرەنسی (لە چەند بەشێکی بێلژیک، سویسرا، کەنەدا و هیندێ وڵاتی تر قسەی پێدەکرێ، *adj* ◌ (Frenchness *n* وابسته به فرانسه *n* زبان فرانسه
the French /frentʃ/ *noun*
خەڵکی فەرەنسە، گەلی فەرەنسە، فەرەنسییەکان ◌ فرانسویان
French bean = green bean
French braid = French plait
French bread *noun*
نانی فەرەنسی، نانی باگێت ◌ نان باگت
French Canadian *noun*
کەنەدی فەرەنسی‌زمان ◌ کانادایی فرانسه‌زبان
French chalk *noun*
گەچی فەرەنسی، گەچی دروومان یان خەیاتی ◌ گچ خیاطی
French cricket *noun*
کریکێتی فەرەنسی ◌ کریکت فرانسوی
French door = French window
French dressing *noun*, also vinaigrette
سۆسی سرکە ◌ سس سرکه
French fries *noun. pl.*
قاشەپەڕەماسی سوورەوەکراو ◌ سیب‌زمینی سرخ‌کرده
French horn *noun*
هۆرنی فەرەنسی ◌ کُر
Frenchi = Frenchy
Frenchification *noun*
کردنەفەرەنسی، فەرەنساندن ◌ فرانسوی‌سازی
French kiss *noun*
ماچی فەرەنسی (زمانەکان لێک‌کەون) ◌ بوسه‌ی فرانسوی
French leave *noun*
(نافەرمی) فێزماڵک، خۆدزینەوە، جیفرک (لە کار و بە بێ‌دەستوور (یان بە پەنامەکی) ◌ جیم شدن
French letter = candom
French loaf = baguette
Frenchman *noun, pl.* Frenchmen
پیاوی فەرەنسی، فەرەنسی ◌ مرد فرانسوی
French marigold *noun*
(ڕووەکناسی) گوڵە شەستپەڕ ◌ فرنچ‌ماری‌گولد
French nettle *noun*, also Joseph's coat
(ڕووەکناسی) چاڤ‌رەشۆک ◌ حُسن یوسف
French plait *noun*
پەلکەی فەرەنسی ◌ بافه‌ی فرانسوی
French polish *noun*
رۆن یا ڕەنگی جەلا، لاکی نەلکۆل ◌ روغن جلا
French seam *noun*
بندروو(یی)، ژێردروویی، حەوت‌وهەشت، نێوەدروو، درووماتی لە ژێرەوە ◌ پس‌دوزی
French tickler *noun*
(نافەرمی) جیر یا کاندۆمی ڕێڕێ ◌ کاپوت خط‌خط
French window *noun*
پەنجێرەی دووتایی یان دوودەری، دەرگای شووشەیی (کە بەرەو باخ یان باڵکۆن دەکرێتەوە) ◌ پنجره‌ی دولنگه
Frenchwoman *noun, pl.* Frenchwomen
ژنی فەرەنسی، فەرەنسی ◌ زن فرانسوی
Frenchy *noun*, also Frenchie
(سووکانە) مرۆی فەرەنسی ◌ آدم فرانسوی
frenetic /frəˈnetɪk/ *adjective*
پڕووزە، پڕتین، بەگوڕ، پڕچالاک، بەتین‌وتاو، گەرم‌وگوڕ، شێتانە، بەجۆش(وخرۆش)، پڕهەژیو، *to live* ◊ *a scene of frenetic activity* : جرین
frenetically /frəˈnetɪkli/) *at a -netic pace* *adv*: بە تینەوە، بە گوڕەوە، شێتانە؛ (freneticism *n* ◌ پرحرارت، پرتب و تاب
frenulum /ˈfriːnjʊləm/ *noun*, also fraenum or frenum /ˈfriːnəm/
1 (توێکاری، مێروناسی) هەوسارۆکە، هەوسارچە، هەوسارە، بەست 2 هەوسار، لەغاو، پالەنگ، دەسەجڵەو (بنەڕەت: لاتینی نوێ، چکۆلێنراوی *frenum* لاتین "bridle") ◌ 1 فرینولوم، بندیزه 2 لگام
frenzy /ˈfrenzi/ *noun, pl.* frenzies
1 ڕەفتار یان هەڵس‌وکەوتی شێتانە، شێت‌بوون (بۆ ساتێ) 2 وروژانی توند یان توندوتیژانە frenzied /ˈfrenzid/ *adj*): وروژاو، هەژیو، شێت، لەکۆنترۆڵ‌دەرچوو، هەوسارپساندوو، شێتگیر؛ frenziedly *adv*: شێتانە، شێتگیرانە) ◌ 1 حرکات جنون‌آمیز 2 هیجان خشونت‌آمیز
frequency /ˈfriːkwənsi/ *noun*, also frequence
1 فراوانی، زۆری، فرەهی 2 دووبارەبوونەوە، زۆرڕوودان، زۆرقەومان، چەندبارەبوونەوە، چەندپاتەیی 3 (فیزیک) لەرە، لەرینەوە 4 (ڕادیۆ) شەپۆل ◌ 1 کثرت، تواتر، تناوب، تعدد 2 کثرت وقوع، تکرار 3 (فیزیک) بسامد 4 موج
frequencymeter *noun*
لەرەپێو ◌ بسامدسنج
frequent /ˈfriːkwənt/ *adjective*
1 زۆر، فرەهە، فرە، فراوان، لەسەریەک، زووزوو، بەیتاپەیتا 2 دووبارەوەبوو، پەستایی، چەندبارەوەبوو، ، چەندپاتە، زۆرڕووداو، پڕڕووداو، زۆرقەوماو 3 ئاسایی، باو، هەمیشەیی، *He is a frequent visitor* :usual .common
4 *a frequent visitor* ◊ *to this country*

(بیـ‌بـاو) full، thronged 5 (کـۆن) intimate، familiar (n frequenter: هـات‌وچۆکـەر؛ (frequentness /'fri:kwəntnəs/ n 1 ◌ متعدد، وافر، فراوان، پی‌درپی 2 مکرر، کثیرالوقوع 3 عادی، دائمی

frequent /'fri:kwəntli/ *adverb*
زۆرجـار، بـە زۆری، زۆر، گـەلێ، گـەلێ جـار، زۆربەی جاران، جارەهای جار: *Buses run frequently between the city and the airport* ◌ اغلب، غالباً، به دفعات، زیاد

frequentation /fri: kwen'teɪʃn/ *noun*
هات‌وچۆ، هام‌وشۆ ◌ تردد، رفت‌وآمد

frequentative /frɪ'kwentətɪv/ *adjective, noun*
adj هەرئـەو، دووبـارەوەبوو، چەنـدبـارەوەبوو، چـەندپاتـە *n* کـاری دووبـارەوەبوو، کـاری چەندبارەوەبوو یان دووپاتی ◌ *adj* تکراری *n* فعل تکراری

fresco /'freskəʊ, US -koʊ/ *noun, pl.* frescoes or frescos
کێشانەوەی دیـواری، دیوارکێشی، لەسـەردیوار کێشانەوە، دیوارنەخشێنی: *The ceiling is richly decorated in marble and fresco* (frescoed *adj*) ◌ نقاشی دیواری

fresh /freʃ/ *adjective*
adj 1 تازە، نـەو، نـوێ، تـەڕ، تـەڕوتازە، تەڕوبڕ، ئاودار، گەش‌وتازە، گوڵ‌بەدەم 2 خـاوێن، تـەمیز، (چێشت و ئـاو) تـازەلێنراو، نـەماوە، تـازە، کـۆن نیـە، نابـەیات 3 (ئاو) شیـرین، خـۆش، نەسـوێر، سووک 4 فێنک، سارد 5 (با) توند، بەقـەوەت 6 بەکـەیف، خۆشـحاڵ، بـەگوڕ، بـەتین 7 روودار، بێ‌حـەیا، بـێ‌شـەرم 8 تازەکـار، خـاو، نوکـار *n* سـەرەتا، دەسپێک، هـەوەڵ (/'freʃli/ freshly *adv*: تازە، بە تازەیی، بە تازەگی؛ freshness *n*: 1 تـازەیی، رەنـگ‌وبـۆ 2 فێنکـی 3 شـیرینی، سـووکی، خۆشـی 4 خۆشحالـی، بەکـەیفی، کەیف‌سـازی، بـەگوڕی 5 بێ‌ئەزموونی، خـاوی) ◌ *adj* 1 تازه، جدید، تر و تـازه 2 تمیـز، تـازه 3 شیرین 4 خنک، سرد 5 شدید 6 سرزنده، پرحرارت 7 پر رو 8 ناآزموده *n* آغاز

fresh air *noun*
هەوای تازە، هەوای ئازاد ◌ هوای آزاد

freshener /'freʃnə(r)/ *noun*
گەشێنەر، بەکەیف‌هێنەر ◌ تروتازه‌کننده

fresher /'freʃə(r)/ *noun*
خوێندکاری ساڵی یەکەم (زانکۆ یـان کـۆلێژ) ◌ دانشجوی سال اول

freshet /'frɛʃɪt/ *noun*
1 لافـاو، سـێلاو 2 لافـاوە ئـاوی تـازە کـە دەڕژێتـە دەریاوە ◌ 1 سیلاب 2 فرشت

fresh gale *noun*
بایێ کە خێرایی‌یەکەی 62 تا 74 (یان 39 تا 46 مایل) کیلۆمیتر لە سەعات‌دا بێ ◌ فرش گال

freshman /'freʃmən/ *noun,* also freshmen
خوێندکاری ساڵی یەکەم لە زانکۆ (لە ئەمریکا) یان خوێندنگای باڵا یان ئامادەیی ◌ دانـشجوی سال اول یا دبیرستان

fresh-run *adjective*
(ماسی کۆچەر، ب.ت. سەلمون یان ئازاد) تازە گەیبوە بە ئاوی تازە لە دەریاوە ◌ فرش‌ران

freshwater /'freʃwɔ:tə(r)/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە ئاوی شیرین یا ئاوی سووک، نە لە دەریادا، ژیاو لە ئاوی شیرین‌دا 2 خاو، تازەکـار، ناشارەزا، دەس‌خاو، بێ‌ئەزموون، ناپوخت *n* ئاوی شیرین، ئاوی سووک، ئاوی ناسوێر (ب.ت. وەک سەرچاوەیێکی سروشتی) ◌ *adj* 1 وابسته بـه آب شیرین 2 ناآزموده، خام‌دست *n* آب شیرین

fresnel lens /freɪ'nɛl/ *noun,* also Fresnel lens
جۆرێ هاوێنە یـان لێنزی تـەخت کـە کۆمـەڵێ ئاڵقە یان بازنەی هاوناوەندی concentric هـەیـە (بنـەڕەت: لـە نـاوی فیزیـک‌زان و ئـەنـدازیاری سیڤیل فەڕەنسی *Augustin J. Fresnel*) ◌ لنز فرزنال یا فرینال

fret[1] /fret/ *noun*
نگەرانی، دڵ‌لەدوایی، دڵـەخوریە، دڵـەڕاوکێ ◌ اضطراب، دلشوره

fret[2] /fret/ *noun*
(گیتار و هتد) پەردە (fretless *adj*) ◌ پرده

fret[3] /fret/ *noun,* also sea set
مژ یان تەمی دەریایی ◌ مه دریایی

fret[4] /fret/ *noun*
1 جۆرێ نەخشی تۆڕی جوانی، ب.ت. دانەیێکی سەنگ‌ڕێژ بۆ سەر ژنان 2 زنجیرە (ی ئەندازەیی یان ئـەنـدازەمەنـد)، ب.ت هێ پـەراوێز، زۆرتر بەرجەستە و پێکهاتوو لە چەندین هێڵ یان میلی راست کە لە گۆشەی لابەلا و راست‌دا یـەکتریان دەبڕی یان لێک تێدەپەڕین ◌ فرت

fretful /'fretfl/ *adjective*
1 نارەحەت، بەدخوو، ناجسن، کەساس، بێ‌ئارام، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو 2 دەم‌بەگلەیی، بەگلەیی‌وگناشت (fretfully *adv*: دەم‌بەگلەیی یانە؛ fretfulness *n*: 1 نارەحـەتی ئـارام‌لێ‌هەڵگیراوی، ناجسنی، بەدخوویی، بەدفەڕی 2 دەم‌بەگلـەیی‌بوون) ◌ 1 ناراحت، معذب، کج‌خلق 2 شکوه‌آمیز

fretsaw /'fretsɔ:/ *noun*
باریکە مـشار، مـشارە باریـک، مـشاری ددان‌ورد ◌ اره مویی

fretted /'fretɪd/ *adjective*
نەخشی تۆڕێتراو ◌ مشبک‌کاری‌شده

fretwork /'fretwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*
نەخشی تۆڕینە، تۆڕینەکاری ◌ مشبک‌کاری

Freudian /'frɔɪdiən/ *adjective, noun*
adj فرۆیـدی، سـەربـە فرۆیـد *n* لایـەنگری زیگمونـد فرۆیـد Sigmund Freud (1856–1939) یـان شـێواز و مێتودەکـانی: *-dian* :Freudianism *n*) *psychoanalysis* فرۆیدگەری، فرۆیدباوەڕی) ◌ *adj* فرویـدی *n* طرفدار فروید

Freudian slip *noun*
خلیسکان یان هەڵەی فرۆیدی، هەڵەی زمانی ◌ لغزش فرویدی

Frey *noun*, Old Norse *Freyr*
خـودای ئـاوەدانی، بـەرهـەم، پیـت و ئاشـتی (میتۆلۆژی Norse) ◌ فری

Freya *noun*, Old Norse *Freyja*
خـواژنی خۆشـەویـستی و جـوانی (میتۆلـۆژی Norse) ◌ فریا

Fri = Friday

friable /'fraɪəbl/ *adjective*
1 ناسـک، نـەرم، خـاو، ڕیزەڵـۆک، هەڵـپڕوک، هەڵـپڕوواو 2 لـەهاڕینهـاتوو، لەشـکانهـاتوو (friability /ˌfraɪə'bɪlətɪ/ also friableness *n*: 1 ناسـکی، نـەرمی، خـاوی، ڕیزەڵـۆکی، هەڵپڕوکی، هەڵپڕوواوی 2 لەهاڕینهاتوویی) ◌ 1 فریابیل 2 قابل گرد شدن

friar /'fraɪə(r)/ *noun*
ڕەبـەن، ڕاگەیێنـەر (بنـەڕەت: لـە *frater* لاتـین "brother") ◌ راهب، مبلغ

friarbird *noun*
جـۆرێ هەنگـەخۆری زلـەی ئەوسترالاسـیایی سـەررەش و کـەمێ رووتـەڵـە و دەنووکدرێـژی چـەمـاو [تـوخم *Philemon*: زۆر جـۆرن] ◌ نوعی پرنده

friar's balsam *noun*
گیراوەیێ کە بێنزۆئینی benzoin لە ئەلکۆلدا تیایە و زۆرتر وەک دەرمانی هەڵمژین inhalant بەکاردێتری ◌ نوعی محلول

friar's lantern = ignis fatuus (obsolete)

friary /'fraɪəri/ *noun*, also friaries
دەیر، خانەقا، خانەگا، خانقا ◌ دیر، خانقاه

fribble *noun*
(نافەرمی) کەسێکی گەوج، شتی هیچەکە ◌ آدم احمق، چیز بی‌اهمیت

fricandeau /'frɪkandəʊ/ *noun, pl.* fricandeaux /-dəʊz/
(فەرەنسی) جۆرێ چێشت ◌ نوعی غذا

fricassee /'frɪkəsiː/ *noun*
فری‌کەیسی (= چێشتی گۆشت یا مریشک لەگەڵ سۆسی سپی؛ fricasséed *adj*) ◌ فری‌کَسه

fricative /'frɪkətɪv/ *adjective, noun*
adj خشـەیی، لێکخشـاو، خشـێنەرانە (ب.ن. f (وەک fee) و th) *n* نـەبزوێنی خـشـەیی ◌ *adj* سایشی *n* هم‌خوان سایشی

friction /'frɪkʃn/ *noun*
1 لێکخشـان، خـشـان، لێکخـسـتن 2 کێشـە، ململانـێ، جیـاوازی بـیـروڕا (frictional /'frɪkʃənl/ *adj*: سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە لێـکخـشـانەوە هـەیـە؛ frictionless *adj*: 1 بێلێکخشان، بێخشان 2 بێکێشە، بێململانێ، بێجیاوازی بیروڕا؛ بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی، لـە (-*frictio(n* لاتـین، لـە *fricare* "لێخسـتن، لێخشاندن، پاهێنـان to rub") ◌ 1 اصـطکاک، سایش 2 اختلاف

friction tape = insulating tape

Friday /'fraɪdeɪ, US -di/ *noun, adv*
n هەینی، ڕۆژی هەینی، جومعە *adv* هەینییان، هەر هەینییێ، هەر جومعە جارێ (بنەڕەت: لە *Frīgedæg* ئینگلیسی کۆنەوە، لە ناوی خواژنی ئەڵمانی *Frigga* وەرگیراوی *Veneris dies* late Latin "ڕۆژی هەسارەی ناهید Venus") ◌ *n* جمعه، آدینه *adv* هر جمعه یکبار

fridge /frɪdʒ/ *noun*
بەفرخەرە، یەخچاڵ (کورتەی refrigerator) ◌ یخچال

fridge-freezer *noun*
بەفرخـەرەبەسـتێنەر، یـەخچـاڵفریزێـر ◌ یخچال‌فریزر

fried /fraɪd *adjective*
1 سـوورەوەکراو 2 (ئـەمریکـا و نافـەرمـی) exhausted ◌ سرخ‌کرده

fried /fraɪd/ = past and past participle of fry

fried chicken *noun*
مریشکی سوورەوەکراو ◌ مرغ سرخ‌کرده

fried magnet *noun*
شتی جوانی کە بە بەفرخەرەوە دەنرێ، ماگنێتی یەخچاڵ ◌ ماگنت یخچال

friend /frend/ *noun*
1 دۆست، برادەر، ڕەفیق، هاوڕێ، هاودەم، یار، هەڤاڵ 2 یارمەتیدەر، بەهانـەوەچوو، لایـەنگر، داژدار، پـشـتیوان 3 (لـە شـەڕدا) یـەکگرتـوو، هـەڤگرتـوو، یـەککـەوتوو، هاوپـەیمان 4 (Friend) – Quaker ◌ 1 دوسـت 2 کمـک، جانبدار، حامی 3 متحد، متفق

friendless /'frendləs/ *adjective*
تەنیا، تەنیاباڵ، بێکەس، بێخاوەند، تاکوتەنیا، بێیار ◌ بی‌کس

friendly /'frendli/ *adjective* (friendlier, friendliest), *noun* (*pl.* friendlies)
adj دڵـسـۆز، گـەرموگـوڕ، دۆسـتانە، برایانـە، خۆشەویـستانە، دۆسـت *n* (هـەڕوەها friendly match) یـاری دۆسـتـانە (friendliness *n*): خۆشەویـستی، دۆستایەتی، هەڤاڵـەتی، برایـەتی، دڵـسـۆزی) ◌ *adj* صـمیمی، دوسـتانه، صـمیمانه،

دوست n دیدار دوستانە

Friendly Society *noun*
کۆمەڵەی هاوکاری (کە لەودا لە کاتی پیری یان نەخۆشی ئەندامەکانیاندا یارمەتییان دەدەن) ◌ انجمن تعاون

Friend of Dorothy *noun*
(نافەرمی) پیاوی هاورەگەزباز ◌ مردهمجنس‌باز

friendship /ˈfrendʃɪp/ *noun*
1 دۆستایەتی، هەڤاڵەتی، دۆستانی، سەروسەخت، رفێقایەتی 2 پێوەندی یان تێکەڵی دۆستانە ◌ 1 دوستی، رفاقت 2 رابطەی دوستانە

frier = fryer

Friesian /ˈfriːʒn/ *noun*
(لە بریتانیا) فریزن، فریزن (← جۆری مانگای بەڵەک کە شیریکی زۆر دەدا، لە بنەڕەتدا لە Friesland ی هولەندەوە) ◌ فریزن

frieze[1] /friːz/ *noun*
(بیناسازی) فریز (نێوان architrave و cornice؛ friezelike *adj*؛ بنەڕەت: لە *Phrygium (opus)* لاتین "(کار)ی Phrygia") ◌ کتیبە، افریز

frieze[2] /friːz/ *noun*
جۆری پارچەی لەخوری قورس و زبر کە لایێکی ب.ت. پرووشی هەیە (بنەڕەت: لە *fries* فەرەنسی، لە *frisia* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست "خوری فریزیایی Frisian wool") ◌ نوعی پارچە

frigate /ˈfrɪgət/ *noun*
1 کەشتی پارێزەر 2 (مێژوویی) جۆری کەشتی شەڕکەری بادەوەدار ◌ 1 ناو پاسوَر 2 نوعی کشتی

frigate bird *noun*
جۆری باڵندەی دەنگخۆشی راوی بەروباڵڕەش، باڵدرێژی باریک و دەنووکقولاپی درێژ [توخم *Fregata*: پێنج جۆرن] ◌ نوعی پرندە

Frigga *noun*, Old Norse *Frigg*
فریگا: ژنی Odin و خواژنی ئاسمانەکان، مێتۆلۆژی Norse ◌ فریگا

frigging /ˈfrɪgɪŋ/ *adverb, adjective*
گلاو! پیسە!: *Mind your own frigging business!* ◌ کثافت!

fright /fraɪt/ *noun*
1 ترس، خۆف، فەرهـ، تۆقین: *to cry out in fright* 2 شت یان مرۆی ترسێنەر (*fryhto* ئینگلیسی کۆن (ناو)، بنەڕەت ئەڵمانی *fyrhto*) ◌ 1 وحشت، هراس 2 چیز یا آدم وحشتناک

frightened /ˈfraɪtnd/ *adjective*
ترساو، تۆقیو، زەندەقچوو، زاروچوو، ترسلێنیشتوو: *a frightened child* ◊ *Don't be frightened* ◌ وحشت‌زدە، بە هراس افتادە

frightening /ˈfraɪtnɪŋ/ *adjective*
ترسێنەر، ترسناک، جێی ترس، تۆقێنەر (frighteningly /ˈfraɪtnɪŋli/ *adv*: ترسێنەرانە، بە شێوەیەکی ترسناک) ◌ وحشت‌انگیز

frightful /ˈfraɪtfl/ *adjective*
زۆر ناخۆش، ترسناک، یەکجار خراپ، لەرادەبەدەر، terrifying: *a frightful novel*؛ frightfully /ˈfraɪtfəli/ *adv*: لە ئەندازەبەدەر، یەکجار، extreme: *frightful thirst*؛ frightfulness *n*: ترسێنەری، تۆقێنەری، ترسناکبوون، ناخۆشبوون) ◌ وحشتناک، مخوف، بد، فوق‌العادە

frigid /ˈfrɪdʒɪd/ *adjective*
1 سارد، بەستەڵەک، شەختەبەند، تۆفوبەند، بەستوو 2 بێهەست، وشک، ساردوسڕ، نادۆستانە 3 ژنی سارد(وسڕ؛ frigidity /frɪˈdʒɪdəti/ *n*: 1 ساردی، بەستەڵەکی، شەختەبەندی، بەستن 2 وشکی، ساردوسڕی 3 ساردمەزاجی، ساردوسڕی ژن؛ frigidly /ˈfrɪdʒɪdli/ *adv*؛ frigidness /ˈfrɪdʒɪdnəs/ *n*؛ بنەڕەت: لە *frigidus* لاتین، لە *frigere* ەوە "سەرمابوون، ساردبوون") ◌ 1 سرد، منجمد 2 بی‌روح 3 سردمزاج

frigidarium /ˌfrɪdʒɪˈdeːrɪəm/ *noun, pl.* frigidaria /-rɪə/
(مێژوویی، رۆمی کۆن) ساردخانەی گەرماو ◌ خنک‌خانەی حمام

frigid climate *noun*
ئاووهەوای بەستەڵەک یا بەستوو ◌ اقلیم منجمد

frigid zone *noun*
ناوچەی بەستوو، هەرێمی بەستەڵەک، بەستەڵەکان ◌ منطقەی منجمد

frill /frɪl/ *noun*
1 چین: *a tablecloth with a lace frill* 2 پەراوێزی چینچین یان چیندار *around the edge* 3 (گیانەوەرناسی، رووەکناسی) ریشکۆ، ریشوو 4 (frills) شتومەکی جوانی، شتی دیندیوبۆدی، گێزوگوڵنگ، دیکۆر 5 زریقەوبریقە، ئالاوواڵا ◌ 1 والان، چین 2 حاشیەی دارای چین 3 ریشە 4 (در جمع) لوازم تزیینی، چیزهای اضافی 5 زرق و برق

frilled /frɪld/ *adjective*
چیندار، بەچین، چینچین ◌ والان‌دار

frilled lizard *noun*, also frill-necked lizard
(گیانەوەرناسی) مارمێلکە ملچرچ(نـ)ە، هی باکووری ئەوسترالیا [*Chlamydosaurus kingii*] ◌ نوعی مارمولک

frilly /ˈfrɪli/ *adjective*
چیندار، چینچین: *a frilly blouse* ◌ والان‌دار

fringe /frɪndʒ/ *noun, adjective*
n 1 ریشۆلە، ریشوو، ریشکۆ، گوڵینگ، شۆڕابە، جاغ، ساچاخ 2 بڕ، پەراوێز، کەنار، دەور، گێزوگوڵنگ، زێوار، لێوار، پەراوێز یان لێواری

جوانی 3 بەشی پەراوێزی یان دەرەوەی شتێ: *the ◊ on the northern fringe of the city* *fringes of society* 4 چین 5 (جۆرێ شێوازی قژ) پەرچەم 6 شتێ زیادی یان لاوەکی 7 (وەک واتابەند یان ئاوەڵناوێ) نائاسایی، نافەرمی 8 (کۆبوونەوە، ئاهەنگ و هتد) رووداوە لاوەکی‌یەکان، رێورەسمی لاوەکی یان ناسەرکی (the fringe) 9 (کۆمەڵ یان پارتی) کەمینە *adj* لاوەکی، ناسەرەکی، پەراوێزی (*adj* fringeless: *n* fringing: *adj* fringy: ریشۆلەدار، شۆڕابەدار) ۞ *n* 1 شرابە 2 حاشیە، حاشیەی تزیینی 3 قسمت حاشیەای یا بیرونی 4 چین 5 چتری 6 چیز اضافی یا ثانوی 7 غیرمعمول، غیررسمی 8 فرینج 9 (the fringe) اقلیت *adj* فرعی

fringe area *noun*

ناوچەیێ کە لەودا (وەرگرتنی) شەپۆلە رادیۆیی یان تەلەفزیۆنی‌یەکان کزن weak (یان لاوازن) یان تێک دەچن ۞ مزایای جنبی

fringe benefit *noun*

لامووچە، سەرمووچە، سوودە لاوەکی‌یەکان، قازانجی لاوەکی، قازانجە پەراوێزی‌یەکان ۞ مزایای جنبی

fringed *adjective*

ریشۆلەدار، ریشکۆدار، گولینگ‌دار، پەراوێزدار، زیواراوی: *a carpet with a fringed edge* ۞ دارای شرابە، حاشیەدار

fringed gentian *noun*

تەشمیل یان جێنشنی ریشکۆدار [*Gentianopsis crinita*] ۞ نوعی گیاه

fringe orchis *noun*, also fringe orchid

گیاسەرمەی ریشکۆدار [توخم *Habenaria*] ۞ نوعی گیاه

fringent *adjective*

ریشۆلەئاسا، ریشکۆیی، ریشووئاسا، شێوەریشۆلە ۞ شرابەمانند

fringe tree *noun*

دارەریشۆلە: دارێکی چکۆلەی رۆژهەلاتی ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا لە خێزانی olive [*Chionanthus virginicus*] ۞ نوعی درخت

fringing reef *noun*

شۆستەی شیلانی نزیک و بە درێژایی کەنار ۞ نوعی درخت

frippery /'frɪpəri/ *noun, pl.* fripperies

1 ریت‌وپیت، شڕەوشاتاڵ، شڕەوبڕە: *spending money on -eries* 2 خشڵی هەرزان و بێ‌قازانج ۞ 1 خرت و پرت 2 زیور ارزان و بی‌فایده

Frisbee /'frɪzbi/ *noun*, also frisbee

پەپکە یان سێلکی فڕیو، قاپی فڕیو، فریزبی ۞ دیسک فریزبی

frisée /'fri:zeɪ/ *noun*

جۆرێ چەقچەقەی گەلالوول endive ۞ نوعی آندیو

frise = frieze 2

Frisian /'fri:zɪən, 'fri:ʒ(ə)n, 'frɪ-/ *noun, adjective*

n 1 خەلکی Frisia یان Friesland لە هولەند 2 زمانی ئەلمانی بەشە باکووری‌یەکانی هولەند و دورگەکانی دراوسێ *adj* سەربە فریزیا یان فریزلەند، خەلکەکەی یان زمانەکەیان ۞ فریزیایی

frisk /frɪsk/ *noun*

1 پشکنین، گیانگەڕان 2 هەلبەزودابەز، هەلبەڕودابەڕ، فڕکوهۆڕ، قوەتەقشقەنە ۞ 1 بازرسی بدنی 2 جست و خیز

frisket /'frɪskɪt/ *noun*

ماکینکی چەسپی یان ستێنسیل بۆ داپۆشینی ئەو جێگایانەی کە پێویست نیە رەنگ کرێ (بنەڕەت: لە *frisquette* فەرەنسی، لە *frisqueto* پرۆڤێنسالی، لە *frasqueta* سپانیایی) ۞ فریسکت

frisky /'frɪski/ *adjective* (friskier, friskiest)

بەکەیف، بەدەماغ، گەش، خۆشحال، سرک، بەنەشە، بزیو، چالاک، lively، playful: *frisky puppies* (*adv* friskily: کەیفسازانە؛ *n* friskiness: بەکەیفی، کەیفسازی، بەدەماخی، گەشی) ۞ سرزندە

frisson /'fri:sɒ̃, fri:'soʊn/ *noun*

(فەرەنسی) لەرزین، لەرز، ورووژان، هەژان ۞ لرزە، هیجان

frit /frɪt/ *noun*

هەویری شووشە(گەری) ۞ خمیر شیشە

frit fly *noun*

مێشی دەغل، مێشێکی وردی رەش کە کرمۆکەکەی بەلا و ئافەتێکی گرانە بۆ دەغل‌ودان و گەنمەشامی [*Oscinella frit*] ۞ نوعی مگس

fritillary /frɪ'tɪləri/ *noun, pl.* fritillaries

1 شلێر، گیایێ لە تیرەی lily، بە گولی زەنگولەئاساوە [*Fritillaria meleagris*] (snake's head) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 جۆرێ پەپوولەی باڵقاوەیی و نارنجی [*Argynnis* و توخمەکانی تر: گەلێ جۆرن] ۞ 1 لالەی سرنگون 2 نوعی پروانە

frittata /frɪ'tɑ:tə/ *noun*

چێشتێکی ئیتالیایی، شێوەی omellete سپانیایی دەدا ۞ فریتاتا

fritter /frɪtə(r)/ *noun*

فریتێر (شتێ کە لە میوە، سەوزی و گۆشت، کەرە بەسەردا دەکرێ و چاک سوور دەکرێتەوە) ۞ پیراشکی

fritto misto /ˌfrɪtəʊ 'mɪstəʊ/ *noun*

(ئیتالیایی) جۆرێ چێشت ۞ نوعی غذا

Fritz /frɪts/ *noun*

(بریتانیا و نافەرمی) ئەلمانی و گەلی ئەلمانی،

ب.ت. سەربازێ لە شەڕی جیهانی یەکەمدا ◇ فرد آلمانی و مردم آلمان

fritz /frɪts/ *noun*, on the fritz
ناکاریگەر، بێباندۆر: *The TV is on the fritz again* ◇ غیرکارآمد

frivolity /frɪ'vɒləti, US -'vɑ:l-/ *noun, pl.* frivolities
بێئەقلی، سەرچلی، سووکی، گەوجی، گەمژەیی، بێهوودەیی: *I can't waste time on such frivolities* ◇ سبکسری، کم‌عقلی، حماقت

frivolous /'frɪvələs/ *adjective*
بێئەقل، کەم‌ئەقل، سووک، سەرچل، هەڵەشە، گەوجانە، بێهوودە، سەرسەرەکی، فشە، لەخۆڕایی، بێنرخ، بێبایەخ، هیچەکە (frivolously /'frɪvələslɪ/ *adv*: سەرچلانە؛ frivolousness *n*: سەرچلی، هەڵەشەیی، بێئەقلی) ◇ سبکسر، سربه‌هوا، سطحی، احمقانه، بیهوده، بی‌ارزش

frizz /frɪz/ *noun*
قژی لوول ◇ موی فرفری

frizzante /frɪt'zænteɪ, US -ti/ *adjective*
(مەی) نیمچەهەڵچوو، نیوەگازدار ◇ (شراب) نیم‌جوشان

frizzed *adjective*
لوول، فڕ ◇ فرفری

frizzle *noun*
قژی لوول یان فڕ (frizzly *adj*) ◇ موی فرفری

frizzled *adjective*
سوورەوەکراو، چزیلک، کسک ◇ جزغاله

frizzy *adjective* (frizzier, frizziest)
لوول، فڕ: *The rain made my hair go frizzy* ◊ *frizzy hair* ◇ فرفری

fro /frəʊ, US froʊ/ *adverb*, to and fro
پاش و پێش، لەم‌لاوە بۆ ئەولا ◇ جلو و عقب

frock /frɒk, US frɑ:k/ *noun*
1 کراس، کنج (ژنان) 2 عەبا، بالاپۆش (قەشەکان لەبەری دەکەن) 3 (کۆن) دەسەڵات یان پلەوپایەی قەشەیەتی (frocked *adj*؛ لە *froc* فەرەنسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 پیراهن 2 قبا 3 قدرت یا مقام کشیشی

frock-coat *noun*, also frock- oat
فراک، کۆتی فراک، کەوای درێژ تا سەرچۆک (لەوەپێش بۆ ئاهەنگەکان لەبەر دەکرا) ◇ کت فراک

froe /frəʊ/ *noun*, also frow
ئامرازێکی دەسکدار شێوە پواز، بۆ داقلیشاندن ◇ فرو

frog[1] /frɒg, US frɔ:g, frɑ:g/ *noun*
1 بۆق، بەق، قربۆق [زۆر جۆرن، زۆربەیان لە خێزانی Ranidae] 2 (Frog, سووکانە) کەسێکی فەرەنسی، فەرەنسی چەپەڵ (بنەڕەت: *frogga* ئینگلیسی نیوەڕاست، ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 قورباغه، وزغ 2 فرانسوی کثیف

frog[2] /frɒg, US frɔ:g, frɑ:g/ *noun*
1 (ڕێی ئاسن) ڕەیلی چواررێیانە یان چوارڕایانە 2 قولاپ، گیرە (frogged *adj*؛ frogging *n*) ◇ 1 انشعاب 2 قلاب

frog[3] /frɒg, US frɔ:g, frɑ:g/ *noun*
قاپولکە، دەربەرێوی سێ‌سووچکەی بنی سمی ئەسپ ◇ فراگ

frogbit *noun*
قربۆق‌کوژ؟: گیایەکی سەرئاوی ئاوی شیرین بە هێشووە گەڵای خڕەوە [*Hydrocharis morsus-ranae* (ئوراسیا) و *Hydromystria laevigatum* (ئەمریکای باکووری)] ◇ فراگبیت، تخت قورباغه

frogfish *noun, pl.* same or frogfishes
جۆرێ ماسی کۆسە، بۆقەماسی [*Antennaria hispidus* (هیند و پاسیفیک) و جۆرەکانی تر] ◇ فراگفیش

froggery *noun, pl.* froggeries
1 دەستەی بۆقان 2 جێگای بۆقان ◇ 1 گروه قورباغه‌ها 2 جای غوکان

froghopper *noun*, also spipttlebug
جۆرێ bugی بازدەر یان قنەونی گیامژ، کرمۆکەکانی cuckoo spit بەرهەم دێنن [خێزان Cercopidae: زۆر جۆرن] ◇ فراگ‌هوپر

frogman /'frɒgmən, US 'frɔ:g-, 'frɑ:g-/ *noun, pl.* frogmen
مەلەوان، بۆقەپیاو، ناخەوان ◇ غواص

frogmarch /'frɒgmɑ:tʃ, US 'frɔ:gmɑ:rtʃ, 'frɑ:g-/ *noun*
قوربۆقەگیر، بۆقەبەند (هەڵگرتنی زیندانییێ بە شێوەیێ کە دوو کەس لاقی و دوو کەسی تر دەستی بگرن) ◇ فراگ‌مارچ

frogmouth *noun*
باڵندەیەکی شەوگەڕ، شێوەی nightjar دەدا [*Podargus strigoides* (هی زەردی قاوەیی، ئەوسترالیا) و جۆرەکانی تر] ◇ نوعی پرنده

frog orchid *noun*
(ڕووەکناسی) جۆرێ گیاسارمە، گیاسارمەبۆقە؟، هی ناوچە مامناوەندە باکوورییەکان [*Coeloglossum viride*] ◇ نوعی ثعلب

frogspawn /'frɒgspɔ:n, US 'frɔ:g-, 'frɑ:g-/ *noun*
گەرای بۆق، ڕەودەک، ماکێکی روونی دەلەمەئاسا ◇ تخم قورباغه

frogwort /'frɒgwɜ:t/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیاسارمە ◇ ثعلب

froideur /frwʌ'dɜ:, French fʀwadœʀ/ *noun*
ساردوسڕی، خۆدوورگرتنی خەڵک (لێکتر) ◇ سردی

frolic /ˈfrɒlɪk, US ˈfrɑːl-/ *noun. adjective*
n شادی، خۆشی، بەکەیفی، شەیتانی، قۆشمەیی، شلوقی، هەڵبەز و دابەز، تەقڵەدەو، فرکوهۆڕ *adj* شاد، بەکەیف، قۆشمە ۞ *n* وجد، شادمانی، بازیگوشی، جست‌وخیز *adj* خوشحال، بازیگوش

frolicsome /ˈfrɒlɪksəm, US ˈfrɑːl-/ *adjective*
شەیتان، هاروهاج، دانەکەوتوو، بزۆز، شلوق، شاد، سەرخۆش، لەگوڕ، بەکەیف، خۆشحاڵ، بەدەماخ: *frolicsome lambs* ۞ بازیگوش، شاد

frolicsomely /ˈfrɒlɪksəmli, US ˈfrɑːl-/ *adverb*
بە خۆشی، بە شادی، سەرخۆشانە، بەدەماخانە ۞ با وجد

frolicsomeness /ˈfrɒlɪksəmnəs, US ˈfrɑːl-/ *noun*
خۆشی، شادی، خۆشحاڵی، بەدەماخ، بەگوڕی، لەگوڕی ۞ وجد

from /frəm, strong form frɒm, US frʌm, frɑːm/ *preposition*
1 لە، ژ 2 لە رووی 3 لە لایەن، لە کن، ژ ئالیێ، لەوەتای 4 لەو دەمەی، ماوە بە... 5 لە مەودای 6 لەبەرامبەر، لە هەمبەر 7 بەهۆی لەبەر، ژبەر، بەپێی، بە رەچاوکردنی، بە سەرنجدان بەو (شتە) ۞ 1 از 2 از روی 3 از طرف 4 از هنگام، مانند به... 5 در فاصله‌ی 6 در مقابل 7 به علت، مطابق، بنابر

fromage blanc /ˌfrɒmɑːʒ ˈblɒ̃, French fʀɔmaʒ blɑ̃/ *noun*
جۆرێ پەنیری نەرمی، پەنیرەسپی ۞ نوعی پنیر

fromage frais /ˌfrɒmɑːʒ ˈfreɪ, French fʀɔmaʒ fʀɛ/ *noun*
جۆرێ پەنیری نەرمی تازە، پەنیرەتازە ۞ نوعی پنیر

frond /frɒnd, US frɑːnd/ *noun*
(رووەکناسی) گەڵا (وەک هی خورما، سەرەخس fern و رووەکی لەو شێوەیە)، گەڵاخورما (fronded *adj* ؛frondage *n*) ۞ برگ، فلاخن

frondescence /frɒnˈdesəns/ *noun*
گەڵادەرکردن، گەڵاکردن ۞ برگ‌دادن

frondescent /frɒnˈdesənt/ *adjective*
گەڵادەرکەر، گەڵاکەر ۞ برگ‌دهنده

frondose *adjective*
پڕگەڵا، بەگەڵا، گەڵادار، گەڵاپڕ ۞ پربرگ

front /frʌnt/ *noun, adjective*
n 1 پێش، پێشەوە، بەردەم، بەرەوە، بەریان، بەشی پێشەوە، بەر، سەرەتا، دەسپێک 2 روو، ئاست 3 لەپ، بەر (دەست) 4 ریزی پێشەوە، ریزی هەوەڵ 5 (خانووبەرە) رووکار، لا، بەر (یکی خانووبەرە) 6 (رۆژنامە) لاپەرەی یەکەم 7 پێشەوەی جلوبەرگ 8 لێوار یان گوێی دەریا یان دەریاچە، گوێچەم، دەم رووبار، کەنار، رۆخ 9 ڕێگای کەناری یان دەم‌ئاو 10 شەقامی کەناری یان دەم‌ئاو 11 بەرە، ئەنی، ئەنی شەر، بەرەی شەر، پێشانی، هێڵی پێشەوەی بەرە 12 بەرەی هەوا 13 (ماشین) کورسی یان سەندەلی پێشەوە 14 مەڵبەند، بوار، ناقار، بواری چالاکی 15 رواڵەت، رووی دەرەوە *adj* 1 پێشەوە، بەری، سەرەتا، دەسپێک 2 (دیمەن) رووناک، رۆشن 3 (دەنگناسی) پێشەوە، پێشوو ۞ *n* 1 جلو، قسمت جلو، آغاز 2 رو، سطح 3 کف دست 4 صف مقدم 5 نما، ضلع 6 صفحه‌ی اول 7 جلوی لباس 8 لب دریا یا دریاچه 9 جاده‌ی ساحلی 10 خیابان ساحلی 11 جبهه، جبهه‌ی جنگ 12 جبهه‌ی هوا 13 صندلی جلو 14 حوزه، زمینه 15 ظاهر *adj* 1 جلو، نخست 2 واضح 3 (آواشناسی) پیشین

frontage /ˈfrʌntɪdʒ/ *noun*
1 (خانووبەرە) لا، بەر، رووکار، پانایی پێشەوەی خانووبەرە، پێشەخانوو، لای پێشەوەی خانوو: *the baroque frontage of Milan Cathedral* ◊ *The building's street frontages are mostly of glass* 2 روو 3 دیمەن 4 گوێ، پاڵ، کەنار، دەم ۞ 1 ضلع، نما 2 رو 3 منظره 4 کنار

frontage road = service road

frontal /ˈfrʌntl/ *adjective, noun*
adj 1 پێشینە، لە پێشەوە، لە بەرەوە، پێشوەیی: *Airbags protect the driver in the event of a severe frontal impact* 2 بەرەیی، سەربە بەرە (هەوا): *a cold frontal system* 3 سەربە ناوچاوان، تەوێڵی: *the frontal lobes of the brain* *n* 1 ئێسکی ناوچاوان یان تەوێڵ 2 پەردەی پێش مەحراب ۞ *adj* 1 جلوی 2 جبهه‌ای 3 وابسته به پیشانی *n* 1 استخوان پیشانی 2 پرده‌ی جلو محراب

frontal bone *noun*
ئێسکی پێشەوەی سەر یان ناوچاوان ۞ استخوان پیشانی

frontally /ˈfrʌnttəli/ *adverb*
لە پێشەوە، بەرەیی‌یانە ۞ به طور جلوی یا جبهه‌ای

frontal system *noun*
رێکخستە یان سیستمی بەرەیی (هەوا) ۞ سیستم جبهه‌ای

front and center *noun*
بەرە و ناوەند، ئەنی و ناوەند (شوێنێکی زۆر گرنگ کە سەرنج رادەکێشێ): *The issue has moved front and center in his presidential campaign* ۞ جبهه و مرکز

the front-bench *noun*
(پارلەمانی بریتانیا) پێش‌نشینان، ئەندامە گرنگەکانی حکومەت یان رکەبەر: *an*

Opposition front-bench spokesman on defence ۞ اعضا مهم دولت یا اپوزیسیون

the front-bench *adjective*
سەربە حکومەت یا پارتی بەرهەڵستکار ۞ وابسته به دولت یا اپوزیسیون

front-bencher /ˌfrʌntˈbentʃə(r)/ *noun*
پێشنشین، بەرنشین، ئەندامی پارلەمان (لە پارلەمانی بریتانیادا) ۞ فرانتبنچر

front cover *noun*
رووبەرگ ۞ روی جلد

front desk *noun*
میزی پێشەوە ۞ میز جلویی

front door *noun*
درگای چوونەژوورەوە، درگای سەرەکی، درگای پێشەوە ۞ در اصلی

front-end *adjective*
1 پێشەوەیی، سەربە بەشی پێشەوە، ب.ت. ماشێن 2 (نافەرمی، پارە) هەر لە سەرەتای سەوداوە دراوە ۞ 1 وابسته به قسمت جلو 2 فرانتایند

frontier /ˈfrʌntɪə(r), US frʌnˈtɪr/ *noun, adjective*
n 1 سنوور، تخوب، سەرحەد 2 (خوازە) سنوور، سەرحەد، رادە 3 (frontiers) سنوورەکان 4 (زانست) دوا دۆزراوەکان *adj* سەرسنوور، تخوبی (frontierless *adj*) ۞ *n* 1 مرز 2 (مجازی) مرز 3 (در جمع) مرزها 4 آخرین یافتەها *adj* مرزی

frontiersman /ˈfrʌntɪərzmən, US frʌnˈtɪrz-/ *noun*, also frontierswoman, *pl.* frontiersmen or frontierswomen
دانیشتووی سەرسنوور، سنوورنشین ۞ مرزنشین

frontispiece /ˈfrʌntɪspiːs/ *noun*
1 پێشوێنە، وێنەی سەرەتای کتێب (لە بەرامبەر لاپەڕەی ناوی کتێب) 2 (بیناسازی) روو یان رووکاری سەرەکی خانوویێ 3 ژوورگە یان سەردەرانەی نەخشێنراو 4 سێگۆشە pediment ی ژوور درگا یان پەنجێرە، سەردەرانە، سەرپەنجێرانە ۞ 1 تصویر نخست کتاب 2 (معماری) نمای اصلی ساختمان 3 و 4 فرانتیاسپیس

frontlet /ˈfrʌntlɪt/ *noun*
1 پەردەی جوانی (لە میحراب) 2 بەرچاوکە، زرێ و... بۆ ناوچاوانی گیانەوەرێ 2 = phylactery ۞ 1 فرانتلت 2 پیشانیبند

front line *noun*
1 هێڵی پێشەوەی بەرەی شەڕ، هێڵی ئاگر 2 هێڵی پێشەوە، ریزی پێشەوە ۞ 1 خط مقدم جبهه 2 خط مقدم

frontman /ˈfrʌntmæn/ *noun, pl.* frontmen
1 ریبەر، سەرکردە، سەرۆک 2 پێشکەشکار، بەڕێوەبەر (تەلەفزیۆن یان بەرنامەی رادیۆیی) ۞ 1 رهبر 2 مجری

front office *noun*
the front-office : 1 بەڕێوەبەران، کارگێڕان 2 نووسینگەی سەرەکی، سەرنووسینگە، *staff* نووسینگەی راپەڕاندن یان جێبەجێکردن ۞ 1 مدیران 2 دفتر اصلی، دفتر اجرایی

front-of-house *noun*
شوێنی لە شانۆدا کە لایەن بینەرانەوە بەکاری دێت، شوێنی گشتی لە شانۆ و هوتێلدا: *There was an expectant atmosphere front-of-house* ۞ فرانت اف هاوس

fronton /ˈfrʌnt(ə)n/ = pediment1

front-page *noun*
لاپەڕەی سەرەتا، پێشپەڕ، سەرپەڕ، یەکەم لاپەڕە (رۆژنامە): *The story was on the – nt-pages of all the tabloids* ۞ صفحهی اول

front rank *noun*
ریزی پێشەوە ۞ صف مقدم

front room *noun*
دیوی نیشتمان، دیوی ژیوار(تیاکردن)، ژووری پێشەوە ۞ اتاق نشیمن

front-runner *noun*
پێشەنگ، سەرکێش، سەرجەلە: *He is one of the –t-runners in the presidential election* ◊ *a political front-runner* ۞ پیشتاز

frontsman /ˈfrʌntsmən/ *noun, pl.* frontsmen
دەسفرۆش، فرۆشیار (لەبەر دووکانا) ۞ فروشنده

frontstall /ˈfrʌntstɔːl/ *noun*
زرێی سەری ئەسپ، سەرەوانەی ئەسپ ۞ زره سر اسب

frontward /ˈfrʌntwəd/ *adjective, adverb*
پێشەوە ۞ جلوی

frontwards *adjective*
بەرەو پێشەوە ۞ به سوی جلو

frost /frɒst, US frɔːst/ *noun*
1 سەهۆڵبەندان، بەستەڵەک، شەختەبەندان، قۆناخی سەهۆڵبەندان، سەردەمی بەستەڵەک 2 سەهۆڵ 3 زوقم، ئەڵماسە، سیخوار، قەل، شەڵتە، خووس، خویز، ئاڵشت، زەمەگولیلک، سووخ 4 شەختەبەند، جەبەرە، تۆفوبەند، نەختە، سەرمای توند یان سەغلەت 5 بنەوەی سیفر، ژێر سیفر 6 (زمانی خەڵک) بەزین، تێشکان (frostless *adj* بنەڕەت: *forst* ئینگلیسی کۆن، *frost* ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ 1 یخبندان، دورهی یخبندان 2 یخ 3 بَشم 4 سرمای شدید 5 زیر صفر 6 شکست

frostbite /ˈfrɒstbaɪt, US ˈfrɔːst-/ *noun*
سەرمابردوویی، سەرمابردن، سەرمالێدان، تەزیوی، سڕی؛ هەروەها زیان گەیشتن بەو شانانە کە سەرما لەی داوە یان تەزیوە: *The climbers were all suffering from -tbite* ۞ سرمازدگی

frostbitten /ˈfrɒstbɪtn, US ˈfrɔːst-/ *adjective*

سەرمابردوو، تەزیو، سر، کەسیرە(کەوتوو) ◊ سرمازده

frostbound *adjective*

بەستوو، شەختەبەند، بەسەهۆڵبوو، سەهۆڵبەند، سەهۆڵداگرتوو ◊ یخزده

frosted /'frɒstɪd, US 'frɔ:stɪd/ *adjective*

1 (شووشە) تەڵخ، تاریک 2 سەهۆڵپێوەبوو، سەهۆڵپۆش، سەهۆڵاوی 3 بەستوو، شەختەبەند، سەهۆڵبەند، شەختاوی: *the frosted garden* ◊ 1 تار 2 پوشیده از یخ 3 یخزده

frosted glass *noun*

شووشەی تاریک یان تەڵخ، شووشەی نەبینا ◊ شیشەی مات

frost heave *noun*

قوتبوونەوەی زەوی یا تاشتی بەهۆی بەستەڵەکەوە ◊ فراستهیو

frosting = icing

frost-nail *noun*

سنگ یان بزماری سەهۆڵبڕ ◊ میخ یخشکن

frosty /'frɒsti, US 'frɔ:sti/ *adjective* (frostier, frostiest)

1 زۆر سارد، ساردوسڕ (لە ڕەفتاردا) 2 بەستوو، شەختەبەند، سەهۆڵبەند، freezing، داپۆشراو لە زوقم (frostily /'frɒstɪli/ *adv*: بە ساردییەوە؛ frostiness *n*: ساردی، ساردوسڕی) ◊ 1 بسیار سرد 2 یخزده

froth /frɒθ, US frɔ:θ/ *noun*

1 کەف، سەرکەف، سەرکوڵ 2 فلتە، قسەی هیچەکە، یاوە، هەڵیتوپڵیت (بنەڕەت: لە *frotha* نۆرسی کۆن) *frauth* ◊ 1 کف 2 لاطائل، یاوه

frothing *adjective*

کەفاوی، کەفدار ◊ کفآلود

frothy /'frɒθi, US 'frɔ:θi/ *adjective* (frothier, frothiest)

1 کەفاوی، کەفپۆش، کەفکردوو، لەکەفەوەدراو 2 سووک، هیچ، بێبایەخ، فشە، ئایەخ، بێواتا (frothily *adv*: هیچانە، بێبایەخانە، سەرسەرەکییانە؛ frothiness /'frɒθinəs, US 'frɔ:θinəs/ *n*: 1 بێهوودەیی، هیچی، سووکی 2 کەفاویبوون) ◊ 1 کفکرده، کفآلود 2 مبتذل

frottage /'frɒtɑ:ʒ/ *noun*

(فەرەنسی) شێوازی هەڵگرتنەوە بە پیاهێنان و خشاندنی بەسەر ئاستێکا بۆ دارشتنی بنچینەی کاریکی هونەری (frotteur *n*) ◊ فروتاژ

frottola /'frɒtələ/ *noun, pl.* frottole /-leɪ/

(موسیقا) جۆرێ گۆرانی دڵدارانە یان پێکەنینی ئیتالیایی، ب.ت. لە سەدەکانی 15 و 16 دا ◊ فروتولا

frou-frou /'fru:fru:/ *noun*

1 خشەخش، خشوهۆڕ (هی لیکخشانی جل لە رۆیشتندا) 2 چین، ب.ت. هی جلی ژنان ◊ 1 خشخش 2 چین

froward /'frəʊəd/ *adjective*

(کۆن) سەربزێو، یاغی، سەرچەوت، سەرەڕۆ ◊ سرکش، متمرد، عنید

frowardly /'frəʊədli/ *adverb*

سەربزێوانە، یاغییانە، سەرەڕۆیانە، سەرچەوتانە ◊ با سرکشی

frowardness /'frəʊədnəs/ *noun*

سەربزێوی، یاغیگەری، ئیناد، سەرەڕۆیی، ئیناد ◊ سرکشی، عناد، تمرد

frown /fraʊn/ *noun*

1 گرژی، رووتاڵی، رووگرژی، مۆنبوونەوە، مۆربوونەوە، رووترشی، ناوچەوانگرژی: *A small -n creased her forehead* ◊ *She looked up with a puzzled -n on her face* 2 گنجی ناوچاوان، چرچی ناوچاوان 3 پێنخۆشنەبوون ◊ 1 اخم، ترشرویی 2 خط پیشانی 3 ناخرسندی

frowning *adjective*

مۆر، ناوچاوانگرژ، رووگرژ، رووتاڵ، رووناخۆش، مۆن، مرومۆچ ◊ اخمو، ترشرو

frowningly /fraʊnɪŋli/ *adverb*

رووگرژانە، بە مۆرەوە، بە گرژییەوە ◊ با اخم

frowst /fraʊst/ *noun*

هەوای گنخاو، بۆخاو، هەوای پیس، هەفار، بۆهەڕنەمووت، بۆسار، هەوای بۆگەن ◊ هوای دمکرده، بوی نا

frowsty /'fraʊsti/ *adjective* (frowstier, frowstiest)

(هەوا) بۆخاو، گنخاو، بۆهەفار، پیس، بۆسار، کۆن، ناخۆش، بۆگەن، musty (کۆڕاوی) (frowzy: *a small frowsty office* ◊ دمکرده

frowzily /fraʊzɪli/ *adverb*

شپرزانە، بە پنجڵی ◊ با شلختگی

frowziness /fraʊzinəs/ *noun*

1 شپرزەیی، پنجڵی، شڵوخی، شپرێوی، بێسەروبەری 2 بۆگەنی ◊ 1 شلختگی 2 تعفن

frowzy /fraʊzi/ *adjective* (frowzier, frowziest), also frowsy

1 شپرزە، شروشپرزە، پنجڵ، ناخاوێن 2 بۆگەن، ترشاو، رزیو، بۆسار 3 پیس، ناخۆش ◊ 1 شلخته 2 بدبو، ترشیده 3 کثیف

froze /frəʊz, US froʊz/ = past of freeze

frozen[1] /'frəʊzn, US 'froʊzn/ *adjective*

1 بەستوو، رەقهەڵاتوو، شەختەبەند، سەهۆڵاوی، جەبەرەبەند، زۆرسارد: *frozen peas* ◊ *I'm absolutely frozen!* 2 (دارایی، حساب و هتد) بەستراو ◊ 1 یخزده، بسیار سرد، منجمد 2 مسدودشده

frozen[2] /'frəʊzn, US 'froʊzn/ = past participle of freeze

frozen shoulder *noun*
ڕەقبوونی بەژانی درێژماوەی جومگەی شان، شانەڕەقێ ◌ فروزن شولدر

FRS *abbreviation* Fellow of the Royal Society
ئەندامی کۆمەڵەی پاتشایی ◌ عضو انجمن سلطنتی

fructiferous /frʌkˈtɪfərəs/ *adjective*
بەبەرهەم، بەبەر، پڕبەر، پڕمیوە، بەپیت، بەبرشت، بەردار، بەرهێنەر ◌ حاصل‌خیز، بارده

fructification /ˌfrʌktəfəˈkeɪʃn/ *noun*
1 بەرهێنەری، بەرهێنان، بەرگرتن، بەرهەمدان، بەبەرهەمی، بەپیتی، بەبەری، پڕبەری 2 میوە، بەر، بەرهەم ◌ 1 باردهی، حاصل‌خیزی 2 ثمر

fructose /ˈfrʌktəʊs, -təʊz, US -toʊs, -toʊz/ *noun*
(کیمیا) شەکری میوە، فرۆکتۆز (تێکەڵەی شەکری میوە) $C_6H_{12}O_6$: شەکرێکی پۆلی hexose ب.ت. لە هەنگوین و میوەدا دۆزراوەتەوە (بنەڕەت: لە *fructus* لاتین + -ose[2]) ◌ فروکتوز

fructuous /ˈfrʌktjʊəs/ *adjective*
1 بەبەرهەم، بەبەر، پڕبەر، پڕمیوە، بەردار، بەرهێنەر 2 بەسوود، بەقازانج، بەکەڵک، بەکارهاتوو ◌ 1 میوەدار 2 سودمند

frug *noun*
سەمای کرژی موسیقای پاپ، باو لە نیوەڕاستی شەستەکاندا ◌ فراگ

frugal /ˈfruːgl/ *adjective*
1 دەس‌پێوەگر، دەس‌گیرۆ، کەم‌خەرج، دەس‌پێوەگرانە: *2 a frugal existence/life* (نان) کەم، هەرزان، سادە: *a frugal lunch of* 1 ◌ (frugalness *n*) *bread and cheese* صرفه‌جو، مقتصدانه 2 مختصر

frugality /fruˈgæləti/ *noun*
دەس‌پێوەگری، دەس‌گیرۆیی، کەم‌خەرجی ◌ صرفه‌جویی

frugally / fruˈgəli/ *adverb*
دەس‌پێوەگرانە: ◌ *to live/eat frugally* مقتصدانه

frugivore /ˈfruːdʒɪvɔː/ *noun*
(گیانەوەرناسی) گیانەوەری میوەخۆر ◌ جانور میوه‌خوار

frugivorous /ˈfruːˈdʒɪvərəs/ *adjective*
میوەخۆر ◌ میوه‌خوار

fruit /fruːt/ *noun*
1 میوە، فێقی، خوزار، یەمیش، فێکی، بار، بەر، بەرهەم 2 ئەنجام، ئاکام، پێشاژۆ 3 بەرهەم، بەروبۆ 4 (fruits) بەروبەرهەم، ئەنجامەکان 5 گژوگیای بۆ خواردن، ڕووەکە خۆراکییەکان (وشکە: dried fruits) ◌ 1 میوه، ثمر 2 نتیجه 3 فراورده، محصول 4 ثمرات، نتایج 5 رستنی‌های خوردنی

fruitage /ˈfruːtɪdʒ/ *noun*
1 بەرهێنان، بەرگرتن، بەرهێنەری 2 ئەنجام، ئاکام 3 بەرهەم، بەر 4 (کۆن) منداڵ، فرزەند، منداڵ 5 بەچکە، بێچوو (گیانەوەر) 6 (نافەرمی، سووکانە) پیاوی هاوڕەگەزباز ◌ 1 میوه‌آوری 2 نتیجه 3 حاصل 4 فرزند 5 بچه‌ها (جانور) 6 مرد هم‌جنس‌باز

fruitarian /fruːˈteərɪən/ *noun*
مرۆڤی میوەخۆر، بەرخۆر (کە تەنیا میوە دەخوا) ◌ آدم میوه‌خوار

fruitarianism *noun*
میوەخۆری، بەرخۆری ◌ میوه‌خواری

fruit bat *noun*
شەمشەمەکوێرەی میوەخۆر [خێزانی Pteropodidae: چەندین جۆرن] ◌ خفاش میوه‌خوار

fruit body = fruiting body

fruitcake *noun*
1 کەیکی میوە 2 مرۆڤی ڕەفتارسەیر یا شێت ◌ 1 کیک میوه 2 فروت‌کیک

fruit cocktail *noun*
کوکتێلی میوە ◌ کوکتل میوه

fruit cup *noun*
1 سالادی میوە 2 جۆرێ خواردنەوەی تێکەڵاوی میوە ◌ 1 سالاد میوه 2 فروت کاپ

fruit drop *noun*
میوەی نەگەیوی وەریوی دارێ ◌ فروت دراپ

fruiterer /ˈfruːtərə(r)/ *noun*
میوەفرۆش ◌ میوه‌فروش

fruitery /ˈfruːtəri/ *noun, pl.* fruiteries
میوەفرۆش ◌ میوه‌فروش

fruit fly *noun*
مێشی میوە [خێزانەکانی Drosophilidae و Tephritidae: زۆر جۆرن] ◌ پشه‌ی میوه

fruitful /ˈfruːtfl/ *adjective*
1 بەبەر، پڕبەر، بەبرشت، بەردار، ئاودان (دار) fertile 2 بەبرشت، بەپیت، مایەدار 3 بەسوود، بەبەهرە، بەقازانج، بەکارهاتوو، کاریگەر، بەبەرهەم، بەئەنجام، سەرکەوتووانە productive: *a fruitful discussion* ◌ 1 مثمرثمر، پرثمر، باردار 2 حاصل‌خیز 3 مفید، موفقیت‌آمیز

fruitfully /ˈfruːtfəli/ *adverb*
بە قازانجانە، بەسوودانە، کاریگەرانە ◌ به طور مفید، مؤثرانه

fruitfulness /ˈfruːtfəlnəs/ *noun*
1 بەبەری، بەرداری، پڕبەری، بەبەرهەمی 2 بەبرشتی، بەپیتی، مایەداری 3 بەسوودی، بەقازانجی، بەکەڵکی، بەکارهاتوویی ◌ 1 پرثمری 2 حاصل‌خیزی 3 مفیدبودن

fruiting body *noun*
(ڕووەکناسی) ئەندامی بەرهەمهێنەری سپۆر یان

تۆوی کەڕوویی، تۆودان، ب.ت. sporophore
◌ عضو هاگ‌آور قارچ

fruition /fru'ɪʃn/ *noun*

1 ئەنجام، ئاکام، پێشازۆ، بەرگرتن، بەرهێنەری، پڕبەری، بەرهێنان 2 جێبەجێبوون، بەدیهاتن ◌ 1 ثمر، نتیجه، میوه‌آوری 2 تحقق

fruit knife *noun*

کاردی میوەخۆری ◌ کارد میوه‌خوری

fruitless /'fru:tləs/ *adjective*

1 بێبەر، بێمیوە، بێبەرهەم 2 بێئەنجام، بێبەرەو، بێهوودە، نەزۆک (fruitlessly /'fru:tləsli/ *adv*: بێبەرانە، بێبەرهەمانە، بێئەنجامانە؛ fruitlessness /'fru:tləsnəs/ *n*) ◌ 1 بی‌ثمر 2 عقیم، عبث

fruitlet /'fru:tilt/ *adjective*

1 میوەلە، بەرۆکە، وردەبەر، بەر یان میوەی ورد 2 (ڕووەکناسی) وشەیێکی تر بۆ drupel ◌ 1 میوه‌ی کوچک، ثمر کوچک 2 فروتلیت

fruit machine *noun*

دەزگای کۆینی قومار ◌ جک‌پات

fruit salad *noun*

سالادی میوە ◌ سالاد میوه

fruit salt *noun*

خوێی میوە ◌ جوهر میوه

fruit shop *noun*

(دووکانی) میوەفرۆشی ◌ میوه‌فروشی

fruit sugar /'fru:t ʃʊgə(r)/ = fructose

fruity /'fru:ti/ *adjective* (fruitier, fruitiest)

1 میوەئاسا، میوەیی، میوەتیابوو، بە تامی میوەوە 2 (شۆخی، چیرۆک و هتد) هەرزە، ناحەز، ناشیرین، پیس 3 (پێکەنین) لە قوولایی دڵەوە، لە دڵەوە 4 کاریگەر 5 (زۆرتر لە ئەمریکا و نافەرمی) شێت 6 (دەنگ) بەسۆز، نەرم، بلاوێن، گەرم ◌ 1 میوه‌مانند، دارای میوه، با طعم میوه 2 مبتذل 3 از ته دل 4 مؤثر 5 دیوانه 6 خوش‌آهنگ

frumentaceous /fru:mən'tɪʃəs/ *adjective*

گەنمی، پێوەندی بە گەنمەوە هەیە ◌ وابسته به گندم

frumenty /'fru:m(ə)nti/ *noun*, also furmety

جۆری چێشتی کۆن کە بریتییە لە گەنمی تویخ‌لێوەکراوی کولاو لەگەڵ شیر، شەکر و دارچین ◌ نوعی غذای قدیمی

frump /frʌmp/ *noun*

(ب.ت. ژن) کەسێکی کۆنەپارێز، مرۆی کۆنپۆش، مرۆی شرەپۆش، کەسێکی پنجل ◌ زن امل یا بدلباس

frumpish /'frʌmpɪʃ/ *adjective*

کۆنپۆش، کۆنەپارێز، کۆنەپەرست (frumpishly *adv*) ◌ بدلباس، امّلی

frumpy *adjective* (frumpier, frumpiest)

شروشبرزە، پنجل (frumpily *adv*؛ frumpiness *n*) ◌ شلخته

frusemide /'fru:səmʌɪd/ *noun*, chiefly US also furosemide

(پزشکی) ئاوێتەیێکی دەسکرد یان سینتێتیک زۆر diuretic، ب.ت. بۆ چارەسەری ئاوبەند oedema بەکاردێنرێ ◌ فروسمید

frustrated /frʌ'streɪtɪd, US 'frʌstreɪtɪd/ *adjective*

1 تێشکاو، سەرنەکەوتوو، خەفەکراو، کپکراو، کێنراو، دامرکاو، دامراو، سەرنەگرتوو، نامراد، داماو، بێئەنجام(ماو)، سەرکوێر، ناهومێد، دڵسارد، باڵشکاو، دەسشکاو 2 ناقایل، نارازی (لەباری سێکسییەوە) ◌ 1 ناکام، شکست‌خورده، بی‌نتیجه، سرخورده 2 ناخشنود

frustrating /frʌ'streɪtɪŋ, US 'frʌstreɪtɪŋ/ *adjective*

دڵساردکەرەوە، ناهومێدکەر، هیوابڕ، دامرکێنەر، دامڕێتەر، دەسشکێنەر، بەئێش، بەژان، نارەحەتکەر، دڵشکێن، ڕقهەستێن، وەڕەسکەر (frustratingly *adv*) ◌ مأیوس‌کننده، عذاب‌آور، عصبانی‌کننده

frustration /frʌ'streɪʃn/ *noun*

1 تێشکان، سەرنەکەوتوویی، نامرادی، خەفەکراوی، کپکراوی، دامرکاوی، دامراوی، ناهومێدی، دڵساردی، سەرکوێری، بێهیوایی، دەسشکاوی، داماوی، بێدەسەڵاتی، بەیدەسی: ◊ *Dave thumped the table in frustration* پووچەڵ کردنەوە، 2 *sexual frustration* لەکارخستن، نەزۆکاندن، لە کاریگەری خستن 3 بێبەشی، بێبەری 4 ناقایلی، پێخۆشنەبوون، نارەزایەتی 5 ڕقهەستاوی، نارەحەتی ◌ 1 شکست، ناکامی، نومیدی، عجز، سرخوردگی 2 عقیم‌گذاری 3 محرومیت 4 ناخشنودی، ناخرسندی 5 عصبانیت

frustule /'frʌstju:l/ *noun*

پارچەلە، پارژە: سەدەف یان لەپکەی دیاتۆمی؛ سەدەف و پرۆتۆپلازمی یەک‌دیاتۆمە؛ سەدەف یان قاپێلکی سیلیسی دوولەپکەیی 2-valved دیاتۆمی (بنەڕەت: لە *frustulum* لاتین، چکۆلێنراوی *frustum*) ◌ فروستیول

frustum /'frʌstəm/ *noun, pl.* frusta /-tə/ or frustums

قووچەکی نیوەچڵ، قووچەکی ناتەواو (بنەڕەت: لاتین "piece") ◌ مخروط ناقص

frutescent *adjective*, compare crustose, foliose

دەوەنی، دەوەنانە، دەوەن‌ئاسا، دارۆچکەیی (frutescence *n*) ◌ بوته‌مانند

fruticose /'fru:tɪkəʊz, US -s/ *adjective*

دەوەنی، سەربە دەوەن: *fruticose lichens* ◌

وابسته به بوته، بوته‌ای

fry[1] /fraɪ/ *noun, pl.* fries

1 چێشتی سووره‌وه‌کراو 2 (ب.ت. لە کۆدا French fries = (fries ◌ غذای سرخ‌شده

fry[2] /fraɪ/ *noun, pl.*

1 ره‌وه‌ی بەچکەماسی، پۆلەبێچووە ماسی 2 ره‌وه یان پۆلە بەچکەی گیانەوەرانی تر، وەک هی بۆق 3 (خوازه) کۆمەڵ، گرووپ ◌ 1 بچه‌ماهی‌ها 2 فرای 3 (مجازی) گروه

fryer /'fraɪə(r)/ *noun*, also frier

1 تاوەپەلە، تاوە: a deep-fat fryer 2 (بۆ سووره‌وه‌کردن) فروج، بارۆکە ◌ 1 ماهی‌تابه 2 جوجه‌ی سرخ‌کردنی

frying pan *noun*, also frypan

تاوه، تاوه‌پەلە ◌ ماهی‌تابه

fry-up *noun*

(نافەرمی، بریتانیا) چێشتی زووسووره‌وه‌کراو (وەک باکۆن و هێلکەوڕۆن): *It's not good for your heart to eat too many fry-ups* ◌ فرای آپ

FSH *abbreviation* follicle-stimulating hormone

هانەی تاودەری پێوازه یان دەمەزە، هۆرمۆنی هاندەری فۆلیکۆل یان دەمەزە ◌ اف‌اس‌اچ، هورمون تحریک‌کننده‌ی فولیکول

FT *abbreviation* full-time, (also F/T)

ft *abbreviation* feet, foot, (also ft.)

F2F *abbreviation* face-to-face

F_2 layer *noun*

چینی فێی دوو، توێی ئێفی دوو (چینی سەرەوەی ئایۆنۆسفێر کە لە ڕۆژدا بەرزاییەکەی دەگاتە 120 مایل (200 کیلۆمیتر) تا 300 مایل (500 کیلۆمیتر) و لەژوور ئاستی زەوییەوە هەڵکەوتووە) ◌ لایه‌ی اف

fubsy /'fʌbzi/ *adjective* (fubsier, fubsiest)

(نافەرمی، بریتانیا) قەڵەو و خڕین ◌ چاق و خپل

fuchsia /'fju:ʃə/ *noun*

(ڕووەکناسی) فیوشا، گوڵەگوارە؟ (جۆری دەوەن، ڕەسەنی ئەمریکا و نیوزیلەند. [توخم *Fuchsia*]) ◌ گل آویز

fuchsin /'fu:ksi:n/ *noun*, also fuchsine

ڕەنگی سوور، جەوهەری سوور ◌ جوهر قرمز

fuck /fʌk/ *noun*

گایین، نیاندن، قوز، خەمشە، کوز ◌ جماع، کُس

fuck all *noun, adjective*

هیچ، هیچ پۆخێ، هیچ گوویێ: *You've done fuck all today* ◌ هیچ

fucker /'fʌkə(r)/ *noun*

کەر، گەوج، ولاخ (بۆ سووکایەتی و تابو) ◌ فاکر، الاغ، احمق

fucking /'fʌkɪŋ/ *adjective, adverb*

گوو، گلاو، بەزیادنەبوو، پیسە ◌ کثافت، کوفتی

fuck-up *noun*

1 تێریان، گووتێ‌کردن، شێواندن، گووکاری 2 سەرنەکەوتن، تێشکان 3 بەلا، مەینەتی، نەهامەتی ◌ 1 افتضاح، کثافت‌کاری 2 ناکامی 3 مصیبت

fucus /'fju:kəs/ *noun, pl.* fuci /'fju:saɪ/

1 قەوزە یان گیای دەریایی تیرەیێکی بەربلاو [توخم *Fucus*] 2 سووراو (*fucoid adj, n*) ◌ 1 کتانجک 2 فوکوس

fuddle /'fʌd(ə)l/ *noun*

گێژی، وڕی، کاسی، شێواوی ◌ گیجی

fuddled /'fʌdld/ *adjective*

گێژ، وڕ، کاس، شێواو، شپرزە ◌ گیج، مغشوش

fuddy-duddy /'fʌdi dʌdi/ *noun* (*pl.* fuddy-duddies). *adjective*

(نافەرمی) *n* کەسێکی ڕێبازکۆن، مرۆی کۆنەپەرست *adj* کۆن: *fuddy-duddy ideas* ◌ *n* آدم قدیمی‌مسلک *adj* قدیمی

fudge /fʌdʒ/ *noun, interjection*

n 1 فاج: شیرینیی لە کەرە، توێشکە و شیر، باسوخ 2 (کۆن) قسەی قۆڕ، هەڵبەستویلیت 3 (ڕۆژنامە) دوایین هەواڵ *interj* قسەی قۆڕ ◌ *n* 1 فاج، باسلق 2 حرف مفت 3 آخرین اخبار *interj* چه مزخرفاتی

fuehrer = führer

fuel /'fju:əl/ *noun*

1 سووتەمەنی، سوخت، سووتەک، شەواتەک، ئاوردوو: ◊ *solid fuel* (= wood, coal, etc.) 2 *a car with high fuel consumption* سووتەمەنی یا سووتەکی ئاوکی 3 (خوازه) بزوێنەر، پاڵنەر، مایە، هۆ: *The revelations gave new fuel to angry opponents of the proposed law* (بنەڕەت: لە لاتینی *focus* "ئاگر" (لە .late L) "hearth") ◌ 1 سوخت 2 سوخت اتمی 3 انگیزه، وسیله

fuel cell *noun*

سێلی سووتەمەنی (ڕاستەوخۆ تەزووی ئێلیکتریکی لە کاردانەوەی کیمیایی chemical reaction بەرهەم دێنێ): *A hydrogen fuel cell produces no pollution, just a few drips of water* ◌ پیل سوختی

fuel-injected *adjective*

ئینژێکتۆری ◌ انژکتوری

fuel injection *noun*

سیستمی ئینژێکتۆری (= شێوازی تێکردنی ڕاستەوخۆی سووتەمەنی بۆ نێو بزوێنە (مۆتۆڕ) ◌ سیستم انژکتوری

fuel oil *noun*

نەوتی کووره (یان بزوێنە)، نەوتی ڕەش ◌ نفت سیاه

fufu /'fu:fu:/ *noun*, also foo-foo

هەویری لە گەلاڕکێشە یان شیرگیا cassava، وەک چێشتی سەرەکی چەندین بەشی ڕۆژاوا و ناوەندی ئەفریکا ◌ فوفو

fug /fʌg/ *noun*
هەوای بۆخاو یان گنخاو، هەوای بۆگنخ، هەفار، بۆهەرنەمووت، هەوای ناخۆش، هەوای بۆگەن ◌ هوای دم‌کرده

fugacious /fjʊˈgeɪʃəs/ *adjective*
1 نابەردەوام، کورتخایەن، کورتماوە، بێدەوام، تێژپەڕ، سەردەمی 2 (ڕووەکناسی) زووەوەریو ◌ 1 زودگذر، سریع‌الزوال 2 زودافتنده

fugaciously /fjʊˈgeɪʃəsli/ *adverb*
نابەردەوامانە، کورتخایەنانە، تێژپەڕانە ◌ بە طور زودگذر

fugacity /fjuːˈgæsɪti/ *noun*
نابەردەوامی، کورتخایەنی، زووبەسەرچوویی، تێژپەڕی، بێدەوامی، زوولەنێوچوویی، کورتماوەیی ◌ ناپایداری، زودگذری

fugal /ˈfjuːg(ə)l/ *adjective*
سەربە fugue ◌ وابسته به fugue

-fuge *suffix*
پاشگر: دەربەرێنەر، دەرکەرە، دەرخەرە: *febrifuge* ،*centrifuge* (بنەرەت: لە -*fugus* لاتینی نوێ، لە *fugare* لاتین "دەری دەکا، دووری دەخاتەوە") ◌ پسوند: بیرون‌انداز، اخراج‌کننده

fuggy *adjective*
بۆخاو، گنخاو، بۆگنخ، ناخۆش، بۆگەن ◌ دم‌کرده

fugitive /ˈfjuːdʒətɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* هەڵاتوو، ڕاکردوو: ◊ *a fugitive slave* 2 دەربەدەر، مشەخت، *a fugitive debtor* 3 wandering هەڵسووەدا، تەرە، پەرەوازە، نابەردەوام، کورتخایەن، کورتماوە، تێژپەڕ، زووبەسەرچوو، سەردەمی، ساتی، کاتی *n* 1 مرۆی هەڵاتوو 2 پەنابەر، کۆچەر، پەناخواز ◌ *adj* 1 فراری 2 آواره 3 زودگذر، سریع‌الزوال *n* 1 آدم فراری 2 پناهنده

fugitively /ˈfjuːdʒətɪvli/ *adverb*
تێژپەڕانە، زووبەسەرچووانە ◌ بە طور زودگذر

fugitiveness /ˈfjuːdʒətɪvnəs/ *noun*
نابەردەوامی، کورتخایەنی، زووبەسەرچوویی، تێژپەری، زووڕۆیشتوویی، کورتماوەیی ◌ ناپایداری، زودگذری

fugleman /ˈfjuːg(ə)lmən/ *noun, pl.* fuglemen
1 (مێژوویی) سەربازی پێشەنگ یان نموونە 2 پێشەنگ، پێشڕەو، پێشەوا، ڕێبەر، سەردەستە، دەمڕاست، وتەبێژ (بنەرەت: لە *Flügelmann* ئەڵمانی "سەرریز") ◌ 1 سرباز سردسته 2 پیشاهنگ، پیشرو، رهبر، سخنگو

fugue /fjuːg/ *noun*
1 (موسیقا) فیوگ 2 (پزشکیتی دەروونی) ماوە یان دۆخێکی تێکچوونی هۆشیاری کەسێ کە لەودا ئەخۆشەکە وادیارە کە هەموو کارەکان لە ڕووی ئاگاداری‌یەوە دەکا بەڵام دوایی هیچی وەبیر نایێتەوە ◌ فوگ

führer /ˈfjʊərə/ *noun,* also fuehrer
(سەرناوی لە لایەن هیتلیرەوە) پێشەوا، ڕێبەری ئەڵمانی (بنەرەت: لە *Führer* ئەڵمانی بە واتای "ڕێبەر") ◌ پیشوا، فیوری

-ful *suffix*
پاشگر: 1 (ئاوەڵناو لە ناو ساز دەکا) بەـ خاوەن، ـوەر، ساحەب، دار، پڕ، پڕ لە، ناک، ساوی، خاوەنی تایبەتمەندی: *sorrowful* 2 (ئاوەڵناو لە ئاوەڵناو سا زدەکا (یان لە ڕەگ و قەدی stem لاتین لەگەڵ کەمێ گۆڕانی واتا): *masterful* ،*prideful* *grateful* 3 لە کار ئاوەڵناو ساز دەکا: *forgetful* 4 (کۆ -fuls) ئەو ناوانە ساز دەکا کە ئاماژە دەکا بە بڕ و ئەندازەی کە بۆ پڕکردنی جێ یان شتێکی تایبەتی پێویستە: *mouthful* ،*bucketful* ◌ پسوند: 1 پر، پر از، دار، ناک، دارای ویژگی 2 صفت را از صفت می‌سازد 3 از فعل صفت را می‌سازد 4 (علامت اسم) به قدر

Fula /ˈfuːlə/ *noun,* also Foulah, *pl.* same or Fulas or Foulahs
فیولا، فولا: زمانی گەلی Fulani، سەربە خێزانی Benue-Congo، بە زۆری لە ئەفریکای ڕۆژاوادا وەک زمانی هاوبەشی بەکاردێتری (بنەرەت: لە *pulo* فیولایی‌یەوە "کەسێکی فیولا یان فولا") ◌ فیولا

Fulani /fuːlɑːni/ *noun, pl.* same
1 فیولانی: ئەندامی گەلی زۆربە مسوڵمانی ناوچەکانی ئەفریکای ڕۆژاوا 2 وشەیێکی تر بۆ Fula ◌ فیولانی

fulcrum /ˈfʊlkrəm, US ˈfʌlk-/ *noun,* fulcra /-rə/ or fulcrums
1 خاڵی ڕاگیربوون، ڕاگیرگە، پایە، وێستانگە، لەنگەرگا، پاڵپشتگە، خاڵی سووڕانەوە یان خولانەوە 2 بەش یان پێکهاتەی گیانەوەری کە وەک لاولاوە hinge یان پاڵپشتێ وایە 3 ئاستی ژێرەوەی ligula 4 پێکهاتەیێکی کیتینی لە بنکی چوکلە یان نووکی rostrum مێرووەکان ◌ 1 تکیه‌گاه، نقطه‌ی اتکا، نقطه‌ی دوران 2، 3 و 4 فالکروم

fulfilled /ʊlˈfɪld/ *adjective*
1 قایل، پێخۆش‌بوو، خۆشحاڵ، بەکەیف، ڕازی: *He doesn't feel fulfilled in his present job* 2 بەدیهاتوو، جێبەجێ‌بوو ◌ 1 خشنود، خرسند 2 تحقق‌یافته

fulfilling /fʊlˈfɪlɪŋ/ *adjective*

قایلکەر، خۆش، خۆشحاڵکەر: *a fulfilling experience* ◌ خشنودکننده، رضایت‌بخش

fulfillment *noun*
1 کردن، جێبەجێ‌کردن، بەدیهاتن، راپەڕاندن، پیادەکردن، بەجێ‌هێنان: *the fulfilment of a dream* 2 قایل‌بوون، پێخۆش‌بوون، خۆشحاڵی، رازی‌بوون: *to find personal -ment* ◌ 1 انجام، تحقق، اجرا 2 خشنودی

fulgent /ˈfʌldʒ(ə)nt/ *adjective*
(ویـــژەیـــی) درەوشـــاوە، بریقـــەدار، radiant ◌ درخشنده، تابان (fulgently *adv*)

fulgid /ˈfʌldʒɪd/ *adjective*
(ویژەیی) درەوشاوە، بریقەدار ◌ درخشنده، تابان

fulgour /ˈfʌlgə(r)/ *noun*, also fulgor
درەوشـــانەوە، بریقـــەداری، بریـــسکانەوە ◌ درخشندگی

fulgurant /ˈfʌlgjərənt/ *adjective*, also fulgurous
برووسکەئاسا، شەوق‌ئاسا، brilliant ◌ برق‌آسا

fulguration /ˌfʌlgjʊˈreɪʃ(ə)n/ *noun*
1 (ویژەیـــی) درەوشـــانەوە، بریـــسکانەوە، ورشـــانەوە، بریقانـــەوە، برووســـکە، شـــەوق 2 (پزشکی) فەوتاندنی (ب.ت. لووێکی نائاسایی abnormal growth) بەهۆی ئێلێکتریسیتی ◌ 1 درخشش، برق 2 فولگوراسیون

fulgurite /ˈfʌlgjʊrʌɪt/ *noun*
(زەوی‌ناسی) بەردەبرووسکە: ماکێکی شووشەیی کـە لـە لم و نیـشتووەکـانی تـر پێکهـاتووە و بەهۆی برووسکە پێکەوە لکاوە ◌ سنگ آذرخشی

fuliginous /fjuːˈlɪdʒɪnəs/ *adjective*
(ویژەیی) قورماوی، دووڕژنگاوی، سیان‌گرتوو، هـێس‌گرتـوو، رەش، تاریـک، کـەم‌شـەوق (لـە بنەڕەتـا ئاماژە بـە هـەڵمێ کـە چـڕ و زیانبـارە، بنەڕەت: لە *fuliginosus* لاتینی late، لە *fuligo* "soot" *fuligin-*) ◌ دودزده، سیاه، تاریک

fuliginously /fjuːˈlɪdʒɪnəsli/ *adverb*
قورماوی‌یانە، دووڕژنگاوی‌یانە، سیان‌گرتووانە ◌ به طور دودزده

fuliginousness /fjuːˈlɪdʒɪnəsnəs/ *noun*
قورماوی‌بوون، دووڕژنگاویتی، سیان‌گرتوویی، هێس‌گرتوویی، رەشی، تاریکی، کەم‌شەوقی ◌ دودزدگی، سیاهی، تاریکی

full /fʊl/ *adjective* (fuller, fullest), *adverb*
1 *adj* پـڕ، تـژی، سـەرڕێژ، لێـوڕێژ، قـەڵاپڕچن، دارماڵ، کەلالە، زەبەند: *a full bottle of wine* ◊ *My suitcase was full of books* ◊ *The sky was -l of brightly coloured fireworks* 2 خڕیلانە، قەلـەو، گۆشـتن، خڕوخـۆڵ 3 تـەواو، رەبـەق 4 دووروودرێـژ، تێروتەسـەل، تێروپـڕ، چڕوپڕ: *Full details are available on request* 5 گیراو، سـەرقاڵ، پڕکار، دەس‌گیراو، خـەریک: *He'd had a very -l life* 6 تێر، نەبرسی 7 تۆخ، توند، پڕڕەنگ 8 (جل‌وبەرگ) هـەراو، فـش: *a full skirt* 9 زرینگـاوە، گـڕ، پڕزرینگـە 10 (مانـگ) پـڕ، (مـانگی) شـەوی چاردە، هەلاب: *The moon was full, the sky* دروست: 1 *adv clear* *She looked him full in the face* 2 زۆر، گەلێ ◌ *adj* 1 پـر، مملـو، سرشـار 2 تپـل 3 کامـل 4 مفـصل 5 اشـغال‌شـده، مشغول 6 و 7 سیر 8 گشاد 9 پرطنین 10 تمام، بدر *adv* 1 دقیقاً 2 خیلی

fullback /ˈfʊlbæk/ *noun*
(هـاکی، تـۆپێن و هتـد) یـاریزانی هێڵـی دواوە، بەرگری کۆتایی ◌ دفاع پوششی

full-blood *noun*
رەسەنایەتی، ناتێکەڵی ◌ اصالت

full-blooded /ˌfʊl ˈblʌdɪd/ *adjective*
1 رەسـەن، ناتێکـەڵ، پـاک‌ڕەگـەز، بەرەگـەز 2 بـەهێز، بـەگوڕ، بەقەوەت: *a full-blooded attack* ◌ 1 خالص، اصیل 2 پرنیرو

full-blown /ˈfʊl ˈbləʊn/ *adjective*
1 (گـوڵ) دەرکـردوو، پـشکوتوو، گـوڵ‌کـردوو 2 پێگەیشتوو، گەیوو، هەراش، تەواو: *full-blown AIDS* ◌ 1 شکفته 2 بالغ، کامل

full board *noun*
(بریتانیا، هوتێل) دیـو یـان ژوور لەگـەڵ خـۆراک ◌ اتاق به همراه غذا

full-bodied *adjective*
تەواو، بەهێز، بەقەوەت، خۆش (وەکوو مەی): *a full-bodied red wine* ◊ *a full-bodied string section* ◌ کامل، قوی، لذیذ

full bore *adverb*
خێرایانە و بەگوڕمەوە ◌ به طور سریع و پرانرژی

full circle *noun*
سووڕی تەواو ◌ دور کامل

full-colour *adjective*
(کۆوار، وێنە و هتد) رەنگی، تەواوڕەنگی ◌ رنگی

full-cream *adjective*
(شیر) پڕچەوری ◌ پرچربی

full-dress /ˈfʊl dres/ *noun, adjective*
n جلی میوانی، بەرگی فەرمی *adj* فەرمی، رشت: *a full-dress conference*:serious ◊ *a full-dress investigation* ◊ *dress rehearsal* ◌ *n* لباس رسمی *adj* رسمی، جدی

fuller *noun*
لکەشۆر (بە پڕژاندن، هەڵگلۆفین و گەرم‌کردن) ◌ قصار

fullerene /ˈfʊləriːn/ *noun*
(کیمیا) هەریەک لە دەستە گەردەکانی کاربۆن کە تا رادەیێ شێوەیێکی خڕ یان گۆیی‌یان هەیە (دژی buckminsterfullerene) ◌ فولرین

fuller's earth /ˌfʊləz ˈɜːθ, US ˌfʊlərz

'ɜ:rθ/ *noun*
گـڵ یـان قـوڕی چـەوریبـەر، گـڵەشۆرە، گـڵی سـەرشۆر، گـڵی جـلشـۆری یـان جـلشـتن یـان شیووکوڵ ◌ گل لباسشویی

full-face *adjective, adverb*
(وێنە) تەواو، بەرەوڕوو، ڕوونوێن، تەواوڕوو (نە لە لاجانگەوە): *a full-face view/portrait* ◌ تمامرخ

full-fashioned = fully-fashioned

full-fat *adjective*
پڕچەوری، تەواوچەوری (هیچ چەورییەکی لێ لانەبراو) ◌ تمامچربی

full-fledged = fully-fledged

full-grown /'fʊl 'grəʊn/ *adjective*
هەراش، تەواوهەڵداو، پێگەیشتوو، کامڵ، فـراژی ◌ بالغ

full-hearted /'fʊl hɑ:tɪd/ *adjective*
پڕبەدڵ، بە داوویەدڵ، لەناخی دڵـەوە ◌ از صمیم قلب

full house *noun*
1 (سینەما، شانۆ) جمەلێهاتوو، پڕ، تژی 2 (یاری پوکێر) دەستی پڕ 3 کارتی براوە winning لە bingo دا ◌ 1 سالن پر 2 دست فول 3 فول هاوس

full-length *adjective*
1 (وێنە، ئاوێنە) بالانوێن، بەژنی، قەدی: *a full-length portrait* 2 (کتێب و هتد) درێژ، تەواو، کورتەوەنەکراو ◌ 1 تمامقد، قدی 2 بلند

full marks *noun, pl.*
نمرەی تەواو، سەرترین یا بەرزترین نمرە یا پلە ◌ بالاترین نمره یا درجه

full moon *noun*
مانگی چاردە، مانگی پڕ، هەلاب، مـانگی شـەوی چاردە ◌ بدر

full-mouthed /ˌfʊl 'maʊðd/ *adjective*
تەواوددان، خاوەنی ددانی تـەواو ◌ دارای دندان کامل

fullness /'fʊlnəs/ *noun*, also fulness
1 تـەواوی، پڕی، تژیتی: *the fullness of her lips* 2 تیری: *This recording has a fullness and warmth that brings out the orchestration* 3 ئاخنراوی، دارماڵی 4 هەراوی، فشی ◌ 1 کمال، پری 2 سیری 3 آکندگی 4 گشادی

full-page *adjective*
تەواولاپەڕە، یەکلاپەڕەیی، لاپەڕە(دا)گرتوو ◌ تمام صفحه

full professor = professor

full-scale *adjective*
1 بە ئەندازەی سروشتی، بە ئەندازەی خـۆی: *a full-scale model* 2 پڕبەپێست، تـەواو، پڕاوپڕ، هەمەلایەنـە، گـشلایەنـە، بـێکـەموکـورتی، بێکیماسی: *The police made a full-scale search of the area* ◊ *a full-scale attack* ◌ 1 در مقیاس طبیعی 2 کامل، همهجانبه

full-size *adjective*, also full-sized
بە ئەندازەی سروشتی، قەبارەسروشتی، ئەندازە، تـەواو: *a full-size model* ◊ *a full-size snooker table* ◌ به اندازەی طبیعی

full speed *noun*
زۆرترین خێرایی، تـەواوخێرایی، هەرەتونـد ◌ بالاترین سرعت

full stop *noun*, also full point
1 (لـە خـاڵدانـاندا) خـاڵ، پنـت، نوقتـە 2 بـێسـەرەدەر، بـنبەسـت، تـەواو ڕاوێـستان، چەقبەست ◌ 1 نقطه 2 بنبست

full-throated *adjective*
(دەنگ) بەرز، بلیند، لە ناخی دڵەوە ◌ بلند

full time *noun*
کۆتایی یاری، ئاخری پێشبڕکێ یان کایـە: *The referee blew his whistle for full time* ◊ *The full-time score was 1-1* ◌ پایان بازی

full-time *adjective, adverb*
تەواووەخت، ڕۆژپڕ، سەرومڕ، کاتپڕ: *full-time students* ◊ *a full-time job* ◊ *in full-time education* ◊ *a full-time employee* ◊ *She works full-time and still manages to run a home* ◌ تماموقت

full-timer /'fʊl taɪmə(r)/ *noun*
کرێکـاری ڕۆژپـڕ، کرێکـار یـا کارکـەری تەواووەخت ◌ کارگر تماموقت

full up *adjective*
پڕی پڕی، تەواوپڕ، پڕاوپڕ ◌ پر پر

fully /'fʊli/ *adverb*
1 بەتەواوەتی، بەتەواوی، تەواو: *She had fully recovered from the accident* ◊ *We are fully aware of the dangers* 2 بـە دووردرێژی، بـە تێروتەسـەلی 3 لانیکـەم ◌ 1 کاملاً 2 مفصل 3 حداقل

fully-fashioned *adjective*
(جلوبەرگ) تەنگ، پێوەچەسپ، تـەنگوتۆمـان ◌ چسبان

fully-fledged *adjective*, also full-'fledged
1 پەڕەوازە، باڵدەکردوو، بفڕ، دەتوانێ بفڕێ 2 تـەواو، بەڕاسـت: *the emergence of a fully-fledged market economy* ◊ *She was now a fully fledged member of the teaching profession* ◌ 1 قادر به پرواز 2 کامل

fully-grown = full-grown

fulmar /'fʊlmə(r)/ *noun*
فولمار، لە باڵـندەکانی جەمـسەری بـاکووری، لە خێزانی petrel [*Fulmarus glacialis*] ◌ فولمار

fulminant /'fʊlmɪnənt, US 'fʌl-/ *adjective*
کتوپڕ، ناکاو، نشکێف، لەپڕ ◌ ناگهانی

fulminate /'fʊlmɪneɪt, US 'fʌl-/ *noun*
(کیمیا) فولمینات: خوێ یان ئێستێری fulminic acid ◌ فولمینات

fulminating *adjective*
گرمێنەر، شریخێنەر ◌ غرش‌کننده

fulmination /ˌfʊlmɪ'neɪʃn, US ˌfʌl-/ *noun*
1 (بـە دەنگـی بـەرز، دەربـڕینی) نارەزایـەتی، دەنـگ‌هەڵـبڕین، رەخنـە (ی تونـد)، هەڵـشاخان، جنێوپێـدان 2 پەقین، تەقینـەوە 3 گرمـە، شـریخە ◌ 1 اعتراض، پرخاش، انتقاد 2 انفجار 3 غرش

fulminatory /'fʌlmɪneɪtərɪ/ *adjective*
لەگەڵ هەڵشاخان، هەڵشاخاوانە ◌ پرخاش‌آمیز

fulmine = fulminate

fulminic acid /fʌl'mɪnɪk, US fʊl-/ *noun*
ترشـەڵـۆکی فولمینیـک: ترشـەڵـۆکێکی نـاجێگیر CNOH لەگەڵ ترشـەڵـۆکی سـیانیک، تەنیـا لـە شێوەی خوێیەکاندا دەناسرێ ◌ اسید فولمینیک

fulness = fullness

fulsome /'fʊlsəm/ *adjective*
1 پێوەنەرانـە، زێدەڕۆیانـە 2 زمـانلووسـانە، نەرمەبڕانە، ریـایی‌بازانە، ریـایی‌باز: *He was fulsome in his praise of the Prime Minister* ◊ *a fulsome apology* ◌ 1 مبالغه‌آمیز 2 چاپلوسانه، متملق

fulsomely /'fʊlsəmli/ *adverb*
زمانلووسانه، بە کلکەسووتێ ◌ چاپلوسانه

fulsomeness /'fʊlsəmnəs/ *noun*
زمـانلووسـی، نەرمەبـڕی، کلکەسـووتێ، ریایی‌بازی ◌ چاپلوسی، تملق

fulvous /'fʌlvəs, US 'fʊl-/ *adjective*
(رەنـگ) زەردی کـاڵ، زەردی ئامـاڵ قـاوەیی، گەنمی، گەنم‌باو، tawny ◌ گندم‌گون، زرد مایـل به قهوای

Fu Manchu mustache *noun*
جۆرێ سمێڵی درێژ کە لە ئاخرەوە بۆ لای چەنەوە قـەفی خـواردووە (لـە نـاوی کـەسـایەتی خراپـی چیرۆکەکانی Sax Rohmer) ◌ نوعی سبیل

fumarate *noun*
خوێی ترشـەڵۆکی فوماریک ◌ فومارات

fumaric *adjective*
سـەربـە یـان لـە ترشـەڵـۆکی فوماریـک بـەرهـەم هاتووە ◌ فوماریک

fumaric acid /fju:'marɪk/ *noun*
(کیمیـا) ترشـەڵـۆکی فیوماریـک یـان فوماریـک $C_4H_4O_4$ ◌ اسید فوماریک

fumarase *noun*
(کیمیا) هەوێنـەیێ کـە تـاوی interconversion (وەک لــە ســووری Krebsدا) ترشـەڵــۆکی فیوماریک و malic acid یا خوێیەکانیان دەدا ◌ فوماراز

fumarole /'fju:mərəʊl, US -roʊl/ *noun*
کونەگڕکان، کونەدووکەڵ (گازە سولفورداره کانی تیادێتەدەرێ) ◌ دودخان

fumarolic *adjective*
سـەربە کونەگـڕکان، سـەربە کونەدووکـەڵ ◌ وابسته به دودخان

fumatorium /fjʊmə'təʊrɪəm/ *noun*
هەڵـم‌خانـە، دووکـەڵ‌خانـە، دووکەڵـگە ◌ اتـاق دودی، اتاق بخار

fumble /'fʌmbl/ *noun*
دەسـەکوتێ، پەلەکوتـە، دەس(یـا)گێـران (بـە گیرفانا) ◌ کورمالی

fumes /fju:mz/ *noun, pl.*
1 دووکـەڵ، دوو، کـادو، قانگـە، بـۆنی دووکـەڵ: *diesel/petrol/exhaust fumes* 2 هەڵـم، هـالاو 3 گاز 4 بۆ، بۆن ◌ 1 دود، بـوی دود 2 بخـار 3 گاز 4 بو

fumigant *noun*
جـۆرێ ئاوێتـە یـان مـادەیێکـی زووهـەڵـمیو volatile کـە وەک مـاکێکی پاکژێنـەر یـان pesticide بەکاردێنرێ ◌ فومیگانت

fumigation /ˌfju:mɪ'geɪʃn/ *noun*
قانـگ(دان)، بەدووکـەڵ‌کـوژی، دووکـەڵ‌کـردن، پاکژکردنەوە بە دووکەڵ ◌ ضد عفـونی بـا دود، تدخین

fumigator *noun*
قانگ‌دەر ◌ فیومیگاتور

fumitory /'fju:mɪt(ə)rɪ/ *noun*
لیرا، شـاتەرە، گـەلابۆرە؟، گیـایێکی هـەڵـچوو و قیـــت [تـــوخم *Fumaria* لـــە خێـــزانی Fumariaceae] ◌ شاه‌تره

fumy /'fju:mɪ/ *adjective*
دووکەڵی، دووکەلاوی ◌ دودی، دارای دود

fun /fʌn/ *noun, adjective*
n 1 رابواردن، سەرقاڵی 2 خۆشی، وەشی، کەیف 3 گاڵـتەجاڕی، تیـتاڵ‌بـازی، قۆشـمـەیی، کایـە، هاروهاجی، شلوقی، شەیتانی 4 مایەی رابواردن یـان سـەرقاڵی، مایـەی پێکـەنین *adj* پێکـەنینی، گاڵـتەجاڕ ◌ *n* 1 تفـریح 2 لـذت 3 مـسخرگی، بازی، بازیگوشی 4 مایەی سرگرمی *adj* مضحک

fun and games *noun*
گاڵـتەجاڕی، قۆشـمـەبازاڕی، شـلـوق‌بـازاڕی، شلوق‌کردن ◌ مسخره‌بازی

funambulism /fju:'nambjəlɪzəm/ *noun*
تەناف‌بازی ◌ بندبازی

funambulist /fju:'nambjʊlɪst/ *noun*
تـەناف‌بـاز (بنـەڕەت: لـە *funambule* فـەرەنـسی یـان *funambulus* لاتـین (بنـەڕەت: لـە *funis* "تەناف" + *ambulare* "بـە رێدا رۆیـشتن") + -ist) ◌ بندباز

function /'fʌŋkʃn/ *noun*
1 ئەرک، پەیور، کار، کاری تایبەت، تایبەت‌کار،

پیشە، فرمان، کردار، کردەوە، کارکرد(ن): *to The function ◊ fulfil/perform a function of the heart is to pump blood through the body* 2 مەبەست، ئامانج 3 ئەنجام، پێناژۆ، ئاکام 4 چالاکی 5 پلەوپایە 6 ئاهەنگ، ڕێوڕەسم، سووران: *The hall provided a venue for weddings and other functions* 7 (بیرکاری) فانکشن 8 (کامپیوتێر) کردار 9 (functions) ڕێوڕەسم، ئاهەنگ 10 (کیمیا) = functional group ۞ 1 وظیفه، نقش، حرفه، کنش، کارکرد 2 هدف 3 نتیجه 4 فعالیت 5 منصب 6 جشن 7 تابع 8 (کامپیوتر) عملیات 9 (در جمع) مراسم

functional /ˈfʌŋkʃənl/ *adjective*
1 ئەرکی، فرمانی، پەیوری، کارەکی، کاری، کردەوەیی، کرداری. کارکردی: *a functional approach to language learning* 2 بەسوود، بەکەڵک، بەقازانج 3 کاریگەر، کارا 4 بەکارهاتوو، کارپێکراو، ساغ 5 (نەخۆشییەن) پێوەندی بە ئەرک یا کارپێکردنەوە(وە) هەیە تا پێکهاتەی ئەندامی 6 (نەخۆشییێکی دەروونی) هۆیێکی ئەندامی ئاشکرای (یان بەرچاو) organic cause نییە ۞ 1 کارکردی، وابستە بە وظیفه، عملی 2 مفید 3 مؤثر 4 قابل استفاده 5 و 6 کارکردی، فانکشنال

functional food = nutraceutical

functional group *noun*
(کیمیا) کۆمەڵێ لە گەردیلەکانی بەرپرسی کاردانەوەکانی ئاوێتەیێکی تایبەتی (ب.ت. لە کیمیای ئەندامیدا، وەک کۆمەڵی هایدرۆکسیل لە ئەلکۆلەکاندا) ۞ گروه عاملی

functionalism /ˈfʌŋkʃənəlɪzəm/ *noun*
1 (زمانەوانی) ئەرکگەری، ئەرکخوازی، فرمانگەری 2 فانکشنالیزم ۞ 1 نقش‌گرایی 2 کاربردگرایی

functionalist /-ʃənəlɪst/ *noun, adjective*
n 1 (زمانەوانی) ئەرکگەر، ئەرکخواز، فرمانگەر 2 فانکشنالیست *adj* 1 ئەرکگەرییانە، فرمانگەرییانە، ئەرکخوازییانە 2 فانکشنالیستی ۞ *n* نقش‌گرا، کاربردگرا *adj* نقش‌گرایانە، کاربردگرایانە

functionality /ˌfʌŋkʃəˈnæləti/ *noun*, also functionality
1 لەکردنهاتوویی، بکردی 2 (کامپیوتێر) بوار یان مەڵبەندی کارپێکردن ۞ 1 امکان 2 حوزەی کاربرد

functional load *noun*
(ڕێزمان) باری ئەرکی یان فرمانی (وەک /p/ و /b/ لە وشەکانی *pig-big*دا بارێکی ئەرکی بالایان هەیە بەلام /ð/ و /θ/ لە وشەکانی *wreathe- wreath* بارێکی ئەرکی لاوازیان هەیە) ۞ بار نقشی

functionally /ˌfʌŋkʃənəli/ *adverb*
بە کردەوە ۞ عملاً

functional shift *noun*
گۆڕانی ئەرکی یان فرمانی: وشە یان فۆرمێ کە بەپێی پێویستی ڕێزمانی دەگۆڕدرێ ۞ تغییر نقشی

functionary /ˈfʌŋkʃənəri, US -neri/ *noun*, also functionaries
فەرمانبەر، کاربەدەست، مووچەخۆر ۞ کارمند، مأمور

function key *noun*
(کامپیوتێر) کلیلی کرداری، کلیلی کارپێکردن ۞ کلید عملیاتی

function word *noun*
(زمانەوانی) وشەی ڕێزمانی (لەچاو واتای ڕستەیی، وەک auxiliary verb، preposition یان conjunction، بۆ نموونە do لە *we do not live here*) ۞ کلمەی نقش‌نما یا دستوری

fund /fʌnd/ *noun*
1 دراونامە، بودجە 2 سنووق: *the International Monetary Fund* 3 پارە، پوول، ماڵ 4 سەرمایە، دەسمایە 5 سەرمایەی هەمیشەیی یان جێگیر 6 (funds) سەرچاوە دارایی یان ماڵییەکان 7 پارەی بەردەست یان نەغد، هەیی، ماڵ، کۆی پارە ۞ 1 بودجە 2 صندوق 3 وجه 4 سرمایه 5 سرمایەی ثابت 6 (در جمع) منابع دارایی یا مالی 7 موجودی، وجوه

fundal /ˈfʌnd(ə)l/ *adjective*
سەربە fundus ۞ وابستە بە fundus

fundament *noun*
1 بنەڕەت، بنچینە، بناخە، بنواشە، بنەواشە 2 (بە شۆخی) کۆم، کنگ، قوون ۞ 1 اساس، شالودە 2 مقعد، سرین

fundamental /ˌfʌndəˈmentl/ *adjective, noun*
adj 1 بنچینەیی، بنەمایی، بنەڕەتی، ناوەندی، بنگەهی، بناخەیی، ریشەیی، گرنگ، سەرەکی، بەرکەفتی، سەرەتایی، ئامادەکاری: *There is a fundamental difference between the two points of view* 2 پێویست، پێدڤی 3 گەوهەری، زاتی، خودایی، خۆماکی، کرۆکی 4 (fundamentals) بنەماکان، بنچینەکان، بنچینان، ماکان *n* بەشی بنەڕەتی، پشکی بنگەهی: *He taught me the fundamentals of the job ◊ the fundamentals of modern physics* (fundamentally /ˌfʌndəˈmentəli/ *adv*: لە بنەڕەتا: *The two approaches are fundamentally different*) ۞ *adj* 1 بنیادی، عمدە، مهم، مرکزی، اولیە، مقدماتی 2 ضروری 3 فطری، ذاتی 4 (در جمع) اصول، مبانی *n* بخش بنیادی

fundamental frequency *noun*
لەرەی بنچینەیی، لەرەی سەرەکی ◌ بسامد اصلی

fundamentalism /ˌfʌndəˈmentəlɪzəm/ *noun*
بنچینەخوازی، بنەماگەری، بنچینەگەری، بنچینەباوەڕی (ئەو باوەڕەی کە هەرچی لە کتێبی پیرۆزدا نووسراوە، بە تەواوەتی ڕاست و دروستە؛ **fundamentalist** /ˌfʌndəˈmentəlɪst/ *n, adj*: *n* بنچینەخواز، بنەماگەر، بنچینەگەر، بنچینەباوەڕ *adj* سەربە بنچینەباوەڕی) ◌ بنیادگرایی

fundamental low *noun*
دەستوور، قانوونی بنچینەیی ◌ قانون بنیادین

fundamental particle = elementary particle

fundamental power *noun*
هێزی بنەڕەتی، شیانی بنچینەیی ◌ نیروی بنیادین

fundamental property *noun*
تایبەتمەندی بنچینەیی یان بنەڕەتی ◌ خصلت بنیادین

fundamental vibration *noun*
لەرینەوەی بنچینەیی، لەرینەوەی سەرەکی ◌ ارتعاش اصلی

funder /ˈfʌndə(r)/ *noun*
دابینکەری تێچوون (خەرج) و دراونامە (بودجە): *The report is written primarily for potential funders of the project* ◌ تأمین‌کنندەی هزینە یا بودجە

fundi = plural form of fundus

fundie /ˈfʌndi/ *noun*, also fundi, *pl.* fundies or fundis
(ئافەرمی) بنچینەباوەڕی مەسیحی ◌ بنیادگرای مسیحی

funding /ˈfʌndɪŋ/ *noun*
دابین‌کردنی دراونامە، ئامادەکاری دراونامە یان بودجە ◌ تأمین بودجە

fund-raiser *noun*
یارمەتی کۆکەرەوە، پیتاک کۆکەرەوە ◌ جمع‌کنندەی اعانە

fund-raising *noun*
یارمەتی کۆکردنەوە، پیتاک کۆکردنەوە ◌ جمع‌آوری اعانە

fundus /ˈfʌndəs/ *noun, pl.* fundi /-dʌɪ/
1 (توێکاری) بنی مناڵدان، بنە، بنک 2 بنک، بن ◌ 1 فوندوس 2 قعر، تە

funeral /ˈfjuːnərəl/ *adjective, noun*
adj تەرمی *n* 1 تەرم 2 ڕێوڕەسمی ناشتن، ئاهەنگی بەخاک‌سپاردن 3 ئاهەنگی سووتاندنی مردوو، تەرم‌سووتان 4 تەرم‌نێزان، کۆمەڵی تەرم‌نێزان یان بەڕێکەرانی تەرم ◌ *adj* جنازەای *n* 1 جنازە 2 مراسم خاک‌سپاری 3 مردەسوزان 4 جمعیت تشییع‌کنندگان

funeral director = undertaker

funeral home = funeral parlour

funeral march *noun*
مارش یان سروودی ماتەم(ین)، چەمەری ◌ مارش عزا

funeral parlour *noun*, also funeral home, funeral chapel
دەزگای ناشتن (ئامادەکردنی تەرم بۆ سووتاندن) ◌ بنگاه کفن و دفن

funeral procession *noun*
کاروانی ناشتن، بەڕێ‌کردنی تەرم، تەرم‌نێزان ◌ تشییع جنازە

funeral pyre *noun*, also funeral pile
کۆمادار یان ئێزنگ (بۆ سووتاندنی مردوو) ◌ تودەی هیزم

funeral service *noun*
ڕێوڕەسمی ناشتن ◌ مراسم کفن و دفن

funerary /ˈfjuːnərəri, US -reri/ *adjective*
سەربە ناشتن، نێژەرانە ◌ وابستە بە تدفین

funereal /fjuˈnɪəriəl, US -ˈnɪr-/ *adjective*
1 سەربە تەرم 2 ماتەمبار، عەزیەتبار، مات، دڵتەنگ، خەمبار: *a funereal atmosphere* (**funereally** *adv*: ماتەمبارانە) ◌ 1 وابستە بە جنازە 2 اندوهگین، غم‌زدە، سوگناک

funereal music *noun*
موسیقای ماتەمبار(انە) یان ماتەمین ◌ موزیک سوگناک

funereal rate *noun*
جووڵانی بەهێواشی ◌ حرکت آهستە

funfair /ˈfʌnfeə(r), US -fer/ *noun*
شاری کایە ◌ شهر بازی

fungal /ˈfʌŋgl/ *adjective*
کەڕوویی، تەمی، سەربە تەم، کارگی، کەڕوویین، سەربە قارچک: *a fungal skin disease* ◊ *a fungal infection* ◌ قارچی

fungi = plural form of fungus

fungi- *prefix*
پێشگر: کەڕوو، تەم، کارگ: *fungiform* ◌ پیشوند: قارچ

fungibility ˌfʌn(d)ʒɪˈbɪlətɪ/ *noun*
(ماف) شیاوی گۆڕینەوەبوون ◌ عوض‌داری، قابلیت تعویض

fungible /ˈfʌn(d)ʒɪb(ə)l/ *adjective*
(ماف) شیاوی گۆڕینەوە ◌ عوض‌دار، مثلی

fungicidal *adjective*
تەم‌کوژ؟، کەڕووکوژ، کارگ‌کوژ؟ ◌ قارچ‌کش

fungicide /ˈfʌŋgɪsaɪd, US ˈfʌndʒɪ-/ *noun*
تەم‌کوژ، کەڕووکوژ، کارگ‌کوژ ◌ قارچ‌کش

fungiform /ˈfʌŋgəfɔːm/ *adjective*

کەڕووئاسا، تەمئاسا، کارگئاسا، کەڕوویین، کارگی، قارچکئاسا، شێوەقارچک، شێوەکەڕوو ◌ قارچمانند

Fungi Imperfecti *noun*
کارگە ناتەواوەکان، کارگ یان کەڕووە نیوەچڵ یان ناتەواوەکان (قۆناخی زاوزێی سووری ژیانیان بە دەرنەکەوتووە، لە لاتینەوە بە واتای imperfect fungi) ◌ قارچهای ناقص

fungistatic /ˌfʌn(d)ʒɪˈstatɪk/ *adjective*
کەڕوویەند، کارگبەند: بەرلە هەڵدانی کارگ یان کەڕووەکان دەگرێ (بەبێ فەوتاندنیان، fungistatically *adv*) ◌ فونگیاستاتیک

fungivorous /fʌŋˈdʒɪv(ə)rəs/ *adjective*
کارگخۆر، کەڕووخۆر، قارچکخۆر ◌ قارچخوار

fungoid /ˈfʌŋɡɔɪd/ *adjective*
کەڕووئاسا، تەمئاسا، کەڕوویی، کەڕوویین، کارگئاسا، کارگی، قارچکئاسا، شێوەقارچک ◌ قارچمانند

fungous /ˈfʌŋɡəs/ *adjective*
1 کەڕووئاسا، تەمئاسا، کارگئاسا، قارچکئاسا، کەڕوویین 2 (خوازە) تیژبەڕ، کورتماوە (بنەڕەت: لە لاتینەوە، ڕەنگە لە *spongos* یۆنانییەوە وەرگیرابێ) ◌ 1 قارچی 2 (مجازی) زودگذر

fungus /ˈfʌŋɡəs/ *noun*, (*pl.* fungi /-ɡʌɪ, US -(d)ʒʌɪ/ or funguses)
کەڕوو، تەم، کارگ، کوارگ، قارچک ◌ قارچ

funicle /ˈfjuːnɪk(ə)l/ *noun*
پەت، پەتک 1 لاسکێکی ڕیشاڵی کە بە هێلکۆکەی placenta نووساوە 2 بەشێکی ڕیشاڵی شاخی مێروویێ کە club ڕادەگرێ ◌ بند

funicular /fjuːˈnɪkjələ(r)/ *adjective*, also funicular railway
1 شەمەندەفەری کابلی 2 پەتی، تەنافی، کابلی، پەتکی ◌ 1 فونیکولار 2 وابسته به بند، کابلی

funiculus /fjʊˈnɪkjʊləs/ *noun*, *pl.* funiculi /-lʌɪ, -liː/
(توێکاری) پەت، پەتک، پەتی ناوک، ڕیخۆڵەی نێوک (بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێنراوی *funis* "rope") ◌ بند، بند ناف

funk[1] /fʌŋk/ *noun*
1 ترس، فەرهە تۆقین، ترسەنۆکی 2 دەزگیران 3 مرۆی ترسەنۆک 4 بۆگەن، تس ◌ 1 وحشت، ترس، بزدلی 2 نامزد 3 آدم بزدل 4 بوی بد

funk[2] /fʌŋk/ *noun*
فانک: شێوازێکی موسیقا بە ریتمێکی توندەوە کە لەسەر بنچینەی جاز و موسیقای ئەفریکایی دامەزراوە ◌ فانک

funk hole *noun*
جێ‌پەنا یان پەناگەی کاتی ◌ پناهگاه موقتی

funkia /ˈfʌŋkɪə/ = hosta

funkster *noun*
(نافەرمی) پێرفۆرمێری fan یان موسیقای fank ◌ فانکاستر

funky /fʌŋki/ *adjective* (funkier, funkiest)
1 زۆر تازە، شیک، جوان: *She wears really funky clothes* 2 (موسیقا) توند، کرژ: *a funky disco beat* ◌ 1 شیک 2 ضربی

funnel /ˈfʌnl/ *noun*
1 ڕەحەتی، سەرتلیک، ماستیرگ، بەتو، کۆفک 2 (شەمەندەفەر یان مۆتۆری هەڵمی) دووکەڵکێش ◌ 1 قیف 2 (قطار) دودکش

funnelform *adjective*
ڕەحەتیئاسا، شێوەڕەحەتی ◌ قیفیشکل

funne-web spider *noun*
جاڵجاڵۆکەی تەونڕەحەتی، جۆرێکی ژاراوی و جێی مەترسی ئاسیایی [توخمەکانی *Atrax* و *Hadronyche*] ◌ نوعی عنکبوت

funnily /ˈfʌnəli/ *adverb*
پێکەنینییانە، گاڵتەجارانە، سەیر ◌ بە طور مضحک، به طور عجیب

funnily enough *adverb*
سەیر ئەوەیە کە...، ئەوە سەیرە کە... ◌ عجیب این‌که...

funniment *noun*
گاڵتەجاری، قۆشمەیی ◌ لودگی

funniosity /ˌfʌnɪˈɒsɪti/ *noun*, *pl.* funniosities
(بە شۆخی) کەسێک یان شتێکی پێکەنینی ◌ آدم یا چیز مضحک

funny /ˈfʌni/ *adjective* (funnier, funniest), *noun* (*pl.* funnies)
1 *adj* پێکەنینی، پێکەنیناوی، خۆش، قۆڕ، بەزم: *A funny story* 2 سەیر، سەمەرە: *a funny thing happened to me today* 3 نەخۆش، ناساز 4 نیوەشێت، گێژ، حەپۆل 5 گوماناوی، گومانلەسەر، جێیشک 1 *n* (funnies) جۆک و گاڵتەی پێکەنینی 2 گەلەچیرۆکی پێکەنینی وێنەدار ◌ 1 *adj* مضحک، خنده‌دار 2 عجیب 3 مریض 4 خل 5 مشکوک 1 *n* (در جمع) جوک‌های خنده‌دار 2 داستان‌های تصویری مضحک

funny bone /ˈfʌni bəʊn/ *noun*
(نافەرمی) ئێسکی ئانیشک، کنگە ئانیشک ◌ کونەی آرنج

funny business *noun*
فرتوفێڵ، گزیکاری، فێڵوکەڵەک، ناڕاستی، گوماناوی‌بوون ◌ کلک، مشکوک بودن

funny farm *noun*
(نافەرمی) شێتخانە ◌ بیمارستان روانی

funny man /ˈfʌni mən/ *noun*, also funny

men
کومێدیەن یان تەڵخەکی پیشەیی ◌ کمدین یا دلقک حرفه‌ای
funny money *noun*
(نافەرمی) پارەی قەڵب ◌ پول تقلبی
funnyster *noun*
شۆخیباز، قۆشمە، قسەخۆش، پەند، نوکتەبێژ ◌ بذله‌گو
Fur /fʊə, US fɜː/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلی مسولمانی ناوچە چیایی و دەشتەکانی باشووری رۆژاوای سوودان 2 زمانی Nilo-Saharanی ئەو گەلە ◌ فور
fur /fɜː(r)/ *noun*
1 خوری، تووک، موو، تیسک، کولکە 2 پێستە، کەوڵ، کورک، فەروە، پارچەی لە کولک یان تووک 3 (کتری، لوولە و هتد) بەلخ، سۆنە، بار 4 (زمان) پەلاسی دەم، بار ◌ 1 مو 2 پوست، خز 3 جرم 4 بار
furan /ˈfjʊəran/ *noun*
فوران (= شلەیەکی داگیرساوی بێ‌دەنگە یان ناوتەیێکی ئەندامی ئاوەکی هەڵمیوە) ◌ فوران
furbelow /ˈfɜːbɪləʊz/ *noun*
1 پووزوو، پزوو، شیرازە یان پەراوێزی داوێنی چیندار 2 (furbelows) (جلوبەرگ) قوفڵوقەرازە، گێژوگولینگ، دیدیوبودی، خشڵی ناپێویست ◌ 1 سجاف دامن چین‌دار 2 (در جمع) زلم‌زیمبو
furbisher /ˈfɜːbɪʃə(r)/ *noun*
مشتومالدەر، سافولووسکەر ◌ صیقل‌گر
furcation /fɜˈəɪʃn/ *noun*
1 داقلیشان، داتلیشان، (لق)لێبوونەوە، (پەل)لێبوونەوە 2 = fork ◌ شکافتگی، انشعاب
furcula /ˈfɔːkjʊlə/ *noun*, also furculae /-liː/
1 (گیانەوەرناسی) چەڵەمەی باڵندە 2 پێکهاتەی چەڵەمەئاسا ◌ 1 جناغ پرنده 2 ساختار جناغی‌شکل
furcular /ˈfɔːkjʊlə(r)/ *adjective*
سەربە furcula ◌ وابسته به furcula
furfur /fɜːfə(r)/ *noun*
کرێژ ◌ شوره
furfuraceous /fɜːfjəˈreɪʃəs/ *adjective*
(رووەکناسی و پزشکی) کرێژاوی، کرێژی ◌ شوره‌دار، شوره‌ای
furfural /ˈfɜːf(j)əral/ *noun*
فورفورال: ئەلدیهایدی شلە یان ئاوەکی بێ‌رەنگ $C_5H_4O_2$، لە furan دەردێنرێ، ب.ت. لە بواری سازاندنی فوران، جەوکە فێنۆلیکەکان و وەک توێنەر بەکاردێنرێ ◌ فورفورال
the Furies *noun*
(لە میسولۆژی یوناندا) خوازنانی قزمار، لە underworldـەوە ناردراون تا تاوانکاران سزا بدەن) ◌ فیوریگان

furious /ˈfjʊəriəs, US ˈfjʊr-/ *adjective*
1 رقهەستاو، لەدیندەرچوو، بەردبەباکەر، زۆرتوورە، سووروەبوو 2 توند، توندوتیژ، سەخت، بێئەمان، دژوار: *a furious debate* 3 (خێرایی) شێتانە، زۆر توند: *She drove off at a furious pace* ◌ 1 عصبانی، برافروخته 2 شدید، حاد 3 سرسام‌آور
furiously /ˈfjʊəriəsli, US ˈfjʊr-/ *adverb*
بە توندی، توند، بە تووڕەیی‌یەوە، بە رقهەستانەوە: *furiously angry* ◊ *'Damn!' he said furiously* ◌ به شدت، با عصبانیت
furiousness /ˈfjʊəriəsnəs, US ˈfjʊr-/ *noun*
تووڕەیی، رقهەستاوی، لەدین دەرچوویی، بەرد بە باکردن ◌ خشمگینی
furl /fɜːl *noun*
پێچانەوە، هەڵکردن، کۆکردنەوە، لوولکردن ◌ پیچیدن
furling *noun*
شتومەکی هەڵکردن یان پێچانەوە (بادەوەکان بە دەوور داراڵاکەیانەوە) ◌ وسائل پیچیدن
furlong /ˈfɜːlɒŋ, US ˈfɜːrlɔːŋ/ *noun*
فۆرلانگ (= یەکەی درێژایی بەرامبەر بە 201/2 میتر یان هەشتیەکی مایلە یان 220 یارد؛ بنەرەت: ئینگلیسی کۆن، لە *furlang* لە *furh* "furrow" + *lang* "long" (لە بنەرەتا ئاماژە بە درێژی کووز یان هێلی (جووت) لە زەمینێکی ئاسایی‌دا، هەروەها لە بەرامبەری *stadium* هەشتیەکی مایلی رۆمی بەکاردێنرێ) ◌ فرلانگ
furlough /ˈfɜːləʊ, US ˈfɜːrloʊ/ *noun*
ماوەپێدان، مۆڵەت، دەستووری هاتنەوە: *to go home on furlough* ◌ مرخصی
furmety /ˈfəːmɪti/ = frumenty
furnace /ˈfɜːnɪs, US ˈfɜːrnɪs/ *noun*
1 کوورە، توون، کوانوو، گوڵخەن، کولخان: *It's like a furnace (= very hot) in here!* 2 جەهەنم، توون، شوێنێکی یەکجار گەرم، کوورەی تاقیکردنەوە ◌ 1 کوره، تنور 2 محل خیلی گرم، بوتهٔ آزمایش
furnished /ˈfɜːnɪʃt, US ˈfɜːrnɪʃt/ *adjective*
راخراو، کەلوپەلدار، شمەکدار، بە کەلوپەلی، بە شمەکی ◌ مبله
furnished flat *noun*
دەستەخانوو یان ئاپارتمانی کەلوپەلدار ◌ آپارتمان مبله
furnishings /ˈfɜːnɪʃɪŋz, US ˈfɜːrn-/ *noun, pl.*
کەلوپەلی نێومال، شمەکی مال، هێرک، هاجەت، رایەخ ◌ وسایل خانه
furniture /ˈfɜːnɪtʃə(r), US ˈfɜːrn-/ *noun*
1 کەلوپەلی نێومال، سامانی ناومال، شمەکی مال، رایەخ، هاجەت 2 کەلوپەل، شمەک،

شت‌ومەک ◌ 1 وسایل خانه، مبلمان 2 لوازم

furniture van = removal van

furor = furore

furore /fju'rɔːri, 'fjʊərɔː(r). US 'fjʊr-/ *noun*

1 بەرد بەبا کردن، تووڕەیی زۆر 2 ئاژاوە، گونگەڵ، دەنگەوهەرا، هەراوهوریا، پشێوی، ئاڵۆزی 3 شێتی ◌ 1 خشم زیاد 2 هیاهو، غوغا، آشفتگی 3 دیوانگی

furosemide /ˌfjʊə'rɒsəmʌɪd/ = frusemide

furphy /'fɜːfi/ *noun, pl.* furphies

(ئەوسترالیا) دەنگۆی باوەڕپێنەکراو ◌ شایعەی باورنکردنی

furred /fɜːd, US fɜːrd/ *adjective*

1 بەلخاوی، سونەگرتوو، بەلخ‌گرتوو 2 (زمان) بارهێناو، بارگرتوو، باراوی، دەم‌بەپەلاس: *a furred tongue* ◌ 1 جرم‌گرفته 2 باردار

furrier /'fʌrɪə(r)/ *noun*

کەوڵفرۆش، پێستەفرۆش، فەروەفرۆش، خەزفرۆش ◌ خزفروش

furriery /'fɜːrɪərɪ/ *noun, pl.* furrieries

کەوڵفرۆشی، فەروەفرۆشی، خەزفرۆشی، پێستەفرۆشی، کەوڵسازی، ئامادەکردنی کەوڵ ◌ خزفروشی، خزسازی

furrow /'fʌrəʊ, US 'fɜːroʊ/ *noun*

1 هێڵ، کووز، خێچ، خەت، گفاند، لوژنا (کیلەفر: هێلی جووتی لێک‌دوور) 2 (ناوچاوان) گنجی، لۆچی، چرچی 3 کەردوو، دێراو، بۆ 4 زەوی کێڵراوە، شیوەرد، شیوبراو، کێلگە 5 ڕێرەوی کەشتی، ڕێگای کەشتی ◌ 1 شیار 2 چین، خط 3 کردو 4 زمین شخم‌زده 5 مسیر کشتی

furrowed *adjective*

1 چرچ‌ولۆچ، گنج‌تێکەوتوو 2 هێلاوی، هێڵ‌هێڵ، کووزکووز، خەت‌کێش(کراو)، کووزبەند ◌ 1 چروک‌خورده 2 شیاربندی‌شده

furry /'fɜːri/ *adjective* (furrier, furriest)

1 کولکن، تووکاوی، مووواوی، فەروەئاسا، کەوڵئاسا، لەکەوڵ‌چوو 2 بارگرتوو، بارهێناو، باراوی ◌ 1 پشمالو، خزدار 2 باردار

fur seal *noun*

بەرازەئاوی کەوڵی: هەریەک لە دوو توخمی بەرازە ئاوی‌یە گوێ‌دارەکان کە دوو پێست یان کەوڵیان هەیە [*Callorhinus* و *Arctocephalus*] ◌ نوعی فک

further /'fɜːðə(r), US 'fɜːrð-/ *adverb, adjective*

1 دوورتر: *Two miles further on we came to a small town* 2 زۆرتر، پتر، زیاتر 3 دیسان، دی، تر 4 (لە) پێش‌تر 5 لە دەرەوەی 6 سەرەڕای ئەوەش، سەرباری ئەوەش، زیدەباری 7 هەروەها ◌ 1 دورتر 2 بیش‌تر 3 دیگر 4 جلوتر 5 بیرون از 6 مجدد، علاوه براین 7 هم‌چنین

furtherance /'fɜːðərəns, US 'fɜːrð-/ *noun*

1 پێشوەچوون، چوونەپێش، پێشوەبردن، پێشەچوون 2 بەدی‌هێنان، بەجێ‌هێنان 3 پشتیوانی، لایەنگری 4 پێشکەوتن 5 بەهێزکردن، پێزاندن، یارمەتی ◌ 1 پیشبرد 2 تحقق 3 حمایت، جانبداری 4 پیشرفت 5 تقویت، کمک

further education *noun*

خوێندنی نازانکۆیی، پەروەردەی نازانکۆیی (بۆ کەسانی بەتەمەن‌تر) ◌ آموزش غیردانشگاهی

furthermore /ˌfɜːðə'mɔː(r), US ˌfɜːrðər'mɔːr/ *adverb*

سەرەڕای ئەوەش، سەرباری ئەوەش، بێجگەلە ئەوەش، لەگەڵ ئەوەش‌دا، زیدەباری، هەروەها، لە لایەکی ترەوە ◌ علاوه بر این، هم‌چنین

furthermost /'fɜːðəməʊst, US 'fɜːrðərmoʊst/ *adjective*, also farthermost

دوورترین، ئەوسەر، لەو پەڕی دووری‌دا، farthest ◌ منتهی الیه، دورترین

furthest /'fɜːðɪst, US 'fɜːrð-/ *adverb, adjective*, also farthest

1 دوورترین، هەرەدوور، لەو پەڕی دووری‌دا 2 دواترین، دوایین، ئاخرین 3 زۆرترین، لە هەموو زۆرتر، لە هەموو دوورتر، لانی زۆر، زۆربە 4 (نیشانەی ئاوەڵناوی باڵا) ـترین، هەرە ◌ 1 دورترین 2 آخرین 3 بیش‌ترین، حداکثر 4 ـترین

furtive /'fɜːtɪv, US 'fɜːrtɪv/ *adjective*

1 بەدزی‌یەوە، لەبنەوە، پەنامەکی، بەنهێنی، نهێنی‌یانە، نەتەنی، شاراوە: *She cast a furtive glance over her shoulder* 2 جێی‌گومان، گوماناوی، جێگای شک ◌ 1 دزدانه، مخفیانه، پنهانی، زیرجلی 2 مشکوک

furtively /'fɜːtɪvli, US 'fɜːrtɪvli/ *adverb*

بە نهێنی یان نەهێنی، (بە)پەنامەکی، بەدزی‌یەوە، لەبنەوە ◌ مخفیانه

furtiveness /'fɜːtɪvnəs, US 'fɜːrtɪvnəs/ *noun*

شاراوەیی‌بوون، پەنامەکی‌بوون، دزی‌یەوەبوون ◌ پنهانی بودن

furuncle /'fjʊərʌŋk(ə)l/ *noun*

دمەڵ، کوان (وشەیێکی تکنیکی‌یە بۆ boil 2) ◌ دمل

furunculosis /fjʊˌrʌŋkjʊ'ləʊsɪs/ *noun*

1 خەرکانە، خرتک 2 جۆرێ نەخۆشی بەکتریایی (*Aeromonas salmonicida*) سەلمون یان کەشینە trout ◌ فورونکلوسیس

furuncular /fjʊː'rʌŋkjələ(r)/ *adjective*

دمەڵی، کوانی، سەربە کوان ◌ وابسته به دمل

furunculous /fjʊː'rʌŋkələs/ *adjective*

دمەلاوی، کواناوی، کوان‌دار، کوان‌دەرکردوو ◌ دارای دمل

fury /ˈfjʊərɪ, US ˈfjʊrɪ/ *noun, pl.* furies
1 بەرد بەباکردن، لەدین‌دەرچوون، تووڕەیی زۆر، ورووژاوی، هەژیوی، ئاڵۆزاوی: *Her eyes blazed with fury* 2 توندوتیژی، سەختی 3 شێتی 4 جەنگە، هەرەت، گەرمە 5 تەنگژە، قەیران، ئەوپەڕ 6 ژنی توسن و فیشەکی، ژنی زووتووڕە، ژنی دڕ 7 (Fury) رۆح یان گیانی سزادان (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) ◌ 1 خشم زیاد، هیجان‌زدگی 2 شدت، خشونت 3 دیوانگی 4 بحبوحه 5 بحران 6 زن عصبانی 7 فوری

furze /fɜːz, US fɜːrz/ = gorse

fusarium /fjʊˈzɛːrɪəm/ *noun*
کەڕوویێ mould کە دەبێتە مایەی نەخۆشی رووەک، تەشیە، لە کارگ یان کەڕووە ascomycetous ـەکان [توخم *Fusarium*]؛ هەروەها نەخۆشی رووەکێ (وەک wilt یان dry rot) کە لە تەشیەوە تووش دەبێ یان بەهۆی تەشیەوەیە (بنەڕەت: لە *fusus* لاتینەوە "spindle") ◌ فوساریم

fuscous /ˈfʌskəs/ *adjective*
(ویژەیی و تکنیکی) رەشباو، رەشتاڵە، رەش ◌ تیره

fuse /fjuːz/ *noun,* US fuze
1 تەزووبڕ، دەربەڕێنە، فیوز: *to change a fuse* ◊ *Check whether a fuse has blown* 2 تیزکە، تیسکە (ب.ت. تفەنگی سەرپڕ muzzle-loader) 3 پلیتە (بۆمب و تەقەمەنی): *He set the fuse to three minutes* ◊ *The bombs inside were on a one-hour fuse* 4 جێ‌بێ یان شەقڵ یان شوێنی گیانەوەر ◌ 1 و 2 فیوز 3 فتیله، چاشنی 4 ردپای جانور

fuse box *noun,* also fuse board
جێ‌فیوز، قوتو فیوز، جێ‌دەربەڕێنە، فیوزدان، سنووقی تەزووبڕ، تەزووبڕدان ◌ جعبه فیوز

fused *adjective*
1 تەزووبڕدار، دەربەڕێتەدار 2 شلەوەبوو، تواوە، پێکەوەلکاو، پێکەوەنووساو، پێکالکاو، تێکەڵکراو ◌ 1 فیوزدار 2 گداخته، هم‌جوشیده

fusee /fjuːˈziː/ *noun,* US fuzee
1 خول‌خولە یان چەرخی قووچەکی سەعات، تەشیلە، شیلاقە (شێوەی شیلاق یان مزرەق دەدا) 2 دەربەڕیوی لوولاکی ئەسپ 3 پلیتە (ی تەقاندنەوە) 4 گڕی ئامازەی ریی ئاسن 5 شەمچەی نەکوژاوە (لەبەر بای بەقەوەتیش) ◌ 1 امرود 2 برآمدگی در ساق پای اسب 3 فتیله 4 و 5 فیوسی

fuselage /ˈfjuːzəlɑːʒ, US ˈfjuːs-/ *noun*
لاشەی فڕۆکە ◌ بدنه‌ی هواپیما

fusel oil /ˈfjuːz(ə)l/ *noun*
رۆنی فیوزێل ◌ روغن فوزل

fuse wire *noun*
وایەری فیوز یان دەربەڕێنە ◌ سیم فیوز

fusibility /fjuːzɪˈbɪlətɪ/ *noun*
لەتو(و)انەوەهاتوویی، لەشل‌بوونەوەهاتوویی، لەلکان‌هاتوویی ◌ گدازپذیری، قابلیت جوش

fusible /ˈfjuːzɪb(ə)l/ *adjective*
لەتو(و)انەوەهاتوو، لەشل‌بوونەوەهاتوو، شیاوی لکان، لەلکان‌هاتوو، دەتوێتەوە، شل دەبێتەوە، پیادەلکێ، جۆش دەدرێ، پێکەوە دەنووسێ، دەلکێ: *fusible alloy* ◌ گدازپذیر، قابل جوش

fusiform /ˈfjuːzɪfɔːm/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، رووەک‌ناسی) تەشی‌ئاسا، دووسەرباریک، شێوەتەشی، تەشی‌یانە (بنەڕەت: لە *fusus* لاتین "تەشی" + iform-) ◌ دوک‌مانند

fusil[1] /ˈfjuːzɪl/ *noun*
(مێژوویی) قرمە یان شمخاڵی musket ی سووک ◌ شمخال سبک

fusil[2] /ˈfjuːzɪl/ *noun*
تەشیلە، تەشی چکۆلە ◌ دوک کوچک، فیوزیل

fusilier /ˌfjuːzəˈlɪə(r)/ *noun,* US also fusileer
1 (فەرەنسی) تفەنگ‌بەدەست، تفەنگچی 2 (Fusilier) ئەندامی هەنگی تفەنگچی بریتانیایی ◌ 1 تفنگ‌دار 2 فیوزیلیر

fusillade /ˌfjuːzəˈleɪd, US -sə-/ *noun*
1 ریژنە، رەهێڵە، شێلگ، تیرباران، گوللەباران: *a fusillade of* ◊ *a fusillade of bullets/stones* 2 (پرسیار، رەخنە و هتد) *rocks and bottles* لافاو، کۆمەڵ، رەهێڵە، ریزە: *He faced a fusillade of questions from the waiting journalists* ◌ 1 رگبار 2 سیل

fusion /ˈfjuːʒn/ *noun*
1 پێکالکان، پێکانووسان، یەک‌بوون، پێکاچەسپین، پێکاچوون، پێکداچوون، یەک‌گرتن، بوونەیەک، یەک‌کەوتن، پێکەوەبەستراوی، پێکەوەلکاوی 2 (فیزیک) پێکالکان یان پێکەوەنووسانی ناوکی، یەک‌گرتنی ناوکی (یەک‌گرتنی ناوکە ئەتۆمی‌یەکان بۆ پێکهێنانی ناوکی قورس‌تر کە وزەیێکی یەکجار زۆر ئازاد دەبێ) 3 توانەوە، شل‌بوونەوە 4 ئاوێتە، تێکەڵە 5 تێکەڵی، لێکدان، تێکەڵ‌کردن، تێک‌هەڵکێشان، یەکخستن، کردنەیەک: *the fusion of copper and zinc to produce brass* ◊ *The movie displayed a perfect fusion of image and sound* ◊ *French-Thai fusion* 6 (رامیاری) هاوبەندی، هەڤاڵ‌بەندی، coalition ◌ 1 هم‌جوشی، سازش، بهم‌پیوستگی 2 هم‌جوشی هسته‌ای 3 ذوب، گداخت 4 آمیزه 5 اختلاط، ادغام 6 (سیاست) ائتلاف

fusional *adjective*
سەربە fusion ◌ وابسته به fusion

fusion bomb *noun*
بۆمبی هایدرۆژێنی ◌ بمب هیدروژنی

fusionism *noun*
هاوبەندیخوازی، بەشداری لە هاوبەندیدا ۞ مشارکت در ائتلاف
fusionist *noun*
هاوبەندیخواز، بەشدار لە هاوبەندیدا ۞ مشارکت‌کننده در ائتلاف
fusion point *noun*
خاڵی توانەوە، خاڵی شلبوونەوە ۞ نقطه‌ی گداز
fuss /fʌs/ *noun*
1 زەنازەنا، دەنگوهەرا، جەنجاڵی، هەڵا، گورەوبرە، تەقەورەقە، گورەونەرە، نەرەنەر، بگرەوبەردە، چەقەوهەرا، گورەوبرە، سەرمەسەرم، قاوقیزە، شلوقایی، وروزاوی، ئاڵۆزایی، نگەرانی، دڵەڕاوکێ (لە ڕێگای خۆپیشاندانەوە) 2 *It was all a fuss about nothing* نارەزایەتی ۞ 1 هیاهو، جار و جنجال، قیل و قال، هیجان‌زدگی، اضطراب 2 اعتراض
fussbudget /ˈfʌsbʌdʒɪt/ = fusspot
fussily /fʌsɪli/ *adverb*
بە نیگەرانی و دڵەڕاوکێوە ۞ با نگرانی
fussiness /fʌsinəs/ *noun*
بۆڵەبۆڵ، ئیرادگرتن، دڵەتەپە، دڵەڕاوکە، نگەرانی، شێواوی، ئاڵۆزی ۞ غرغر، اضطراب، نگرانی، آشفتگی
fusspot /ˈfʌspɒt, US -pɑːt/ *noun*
(نافەرمی) مرۆی بەبۆڵە یان بۆڵەون، بەپرتەوبۆڵە (لەبارەی شتی هیچەکەوە) ۞ آدم غرغرو
fussy /ˈfʌsi/ *adjective* (fussier, fussiest)
1 نگەران، بەدڵەڕاوکێ، قیزەون لەسەر شتی هیچەکە، هەژیو، زووتووڕە، جینگزی: *fussy parents* 2 (دیزاین، بەرگ و هتد) بەزریقەوبریقە، ناڵاووالا، رازاوە، بریقەدار 3 پردیدیوبۆدی، پرتروتەوێل: *The costume designs are too fussy* ۞ 1 وسواسی، عصبی 2 فوسی 3 پر از حشو و زواید
fustanella /ˌfʌstəˈnɛlə/ *noun*
(ئیتالیایی) جۆری kilt ی سپی رەق، پیاوان لە ئەلبانیا و یونان لەبەری دەکەن ۞ فوستانلا
fustian /ˈfʌstiən, US -tʃən/ *noun, adjective*
n (پارچە) فاستۆنی 1 *adj* (قسە) زلزل(و هیچ) 2 زلزل، بێناوەڕۆک، هیچەکە، ناگرنگ ۞ *n* فاستونی 1 *adj* مغلق 2 ناچیز
fustic /ˈfʌstɪk/ *noun*
1 (هەروەها old fustic) درەختێکی ئەمریکایی گەرمێنان [*Maclura tinctoria*] 2 (هەروەها young fustic) = smoke tree ۞ فوستیک
fustigation /ˌfʌstəˈgeɪʃn/ *noun*
لێدان، تەمێ(کردن)، تاشان، دارکاری ۞ تنبیه
fustiness *noun*
کۆنەپەرستی، پاشبرۆیی ۞ ارتجاع
fusty /ˈfʌsti/ *adjective* (fustier, fustiest)
1 بۆخاو، گنخاو، بۆگەن، بۆهەفار، بۆهەرنەموت، شێدار: 2 *a dark fusty room* کۆنە، نارۆژەڤ، کۆنەپەرست، ڕیبازکۆن: *fusty ideas* ◊ *a fusty old professor* ۞ 1 نمناک، متعفن 2 قدیمی، مرتجع
futhark /ˈfuːθɑːk/ *noun*, also futhorc /ˈfuːθɔːk/, futhork
ناوی یان ئەلفوبێی runic (لە شەش پیتی سەرەتای *f, u, th, a* (or *o*), *r, k* پێکهاتووە) ۞ الفبای رونیک
futile /ˈfjuːtail, US -tl/ *adjective*
بێئەنجام، بێئاکام، بێبەرهەم، بێسەرووبن، هیچ، بێبەهرە، بێسوود، بێهوودە، لەخۆڕایی، بێکەڵک، بەکارنەهاتوو، نەزۆک: *efforts to convince him were futile* ◊ *a futile exercise/gesture* ◊ *a futile attempt* ۞ بی‌ثمر، بیهوده، عقیم
futilely /ˈfjuːtaili. US -tli/ *adverb*
بێهوودانە، لەخۆڕایی ۞ به طور عبث
futility /fjuːˈtɪləti/ *noun, pl.* futilities
1 بێسوودی، بێئەنجامی، بێئاکامی، بێبەرهەمی، بێواتایی، بێبەهرەیی، هیچی، بێهوودەیی، لەخۆڕاییبوون، بێکەڵکی، بەکارنەهاتوویی، نەزۆکی، uselessness: *a sense of futility* 2 کاری بێئەنجام، کردەوەی بێئەنجام ۞ 1 بی‌فایدگی، بیهودگی، عقیم‌بودن 2 کار بی‌حاصل
futon /ˈfuːtɒn, US -tɑːn/ *noun*
فووتان، دۆشەکی ژاپۆنی ۞ فوتان
futtock /ˈfʌtək/ *noun*
تەختەبەندی نێوەڕاستی کەشتی، نێوان تەرک و سەرەوە ۞ فوتوک
future /ˈfjuːtʃə(r)/ *noun, adjective*
n 1 داهاتوو، دادی، وادی، پاشەرۆژ، پاشین، دواڕۆژ: *We need to plan for the future* ◊ 2 *The movie is set in the future.* ڕووداوەکانی داهاتوو 2 هیوای سەرکەوتوویی 4 (ڕێزمان) سەردەمی داهاتوو 5 (futures) ئەو سەودا و بەشانەی (shares) کە لەسەر نرخوبایییەوە ڕێککەوتنیان لەسەر کراوە و دواتر دەدرێن *adj* 1 داهاتوو، دوایی، دواتر، پاشتر، دوا، پاشین: *future generations* ◊ *at a future date* ◊ *future developments in computer software* 2 (ڕێزمان) داهاتوو ۞ *n* 1 آینده 2 وقایع آینده 3 امید موفقیت 4 زمان آینده 5 (در جمع) معاملات سَلَف *adj* 1 آینده، بعدی 2 (دستور زبان) مستقبل، آینده
future history *noun*
مێژووی داهاتوو یان پاشەڕۆژ (گێڕانەوەی ڕووداوە خەیاڵییەکانی داهاتوو لە زانستە چیرۆکەکاندا) ۞ تاریخ آینده
futureless *adjective*

بێداهاتوو، داهاتوولێڵ، بێ‌هیوا (ی سەرکەوتن) لە داهاتوودا، رووژەڕەش ۞ بدون آینده
future perfect *noun*
(ڕێزمان) داهاتووی تەواو، پاشەڕۆژی ڕەبەق ۞ آیندەی کامل
future-proof *adjective*
دژەداهاتوو: *◊ future-proof website design* ۞ آیندەستیز *a -ure-proof archiving system*
futures market *noun*
بازاڕی سەوداگەری سەلەف ۞ بازار معاملات سلف
futurism /'fju:tʃərɪzəm/ *noun*, also Futurism
(هونەر، موسیقا و ویژە) داهاتووگەری، داهاتووخوازی، داهاتووباوەڕی ۞ آیندەگرایی
futurist /'fju:tʃərɪst/ *noun, adjective*
n داهاتووگەر، داهاتووخواز، داهاتووباوەڕ *adj* (Futurist) سەربە داهاتووگەری بیان داهاتووگەرەکان ۞ *n* آیندگرا *adj* فوتوریست
futuristic /ˌfju:tʃə'rɪstɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە داهاتووگەری‌یەوە هەیە، داهاتووگەری‌یانە، داهاتووخوازی‌یانە: *a futuristic novel ◊ futuristic design* (futuristically *adv*) ۞ وابسته به آیندەگرایی
futurity /fju'tjʊərəti, US -'tʊr-/ *noun, pl.* futurities
داهاتوو، دوارۆژ، سەردەمی داهاتوو، کاتی دوارۆژ، ڕووداوەکانی داهاتوو، قەومینەکانی پاشەڕۆژ ۞ آینده، زمان آینده، وقایع آینده
futurological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە داهاتووناسی‌یەوە هەیە ۞ آیندەشناختی
futurologist /ˌfju:tʃə'rɒlədʒɪst, US -'rɑ:l-/ *noun*
داهاتووناس ۞ آیندەشناس
futurology /ˌfju:tʃə'rɒlədʒi, US -'rɑ:l-/ *noun*
داهاتووناسی ۞ آیندەشناسی
fuze = fuse
fuzee = fusee
fuzz[1] /fʌz/ *noun*
1 مـوو، تـووک، نەرمـەتووک، کوڵـکە، پـرزە، پرووش 2 گەندەموو، مووی گووگرە ۞ 1 کرک 2 ریش تازەی جوان
fuzz[2] /fʌz/ *noun*, also the fuzz
پۆلیس ۞ پاسبان
fuzzily /'fʌzɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لێڵ ۞ به طور گنگ
fuzziness /'fʌzinəs/ *noun*
لێـڵی، تـاریکی، مـاتی، نـەروونی، ناڕۆشـنی ۞ گنگ‌بودن، تاری
fuzzy /'fʌzi/ *adjective* (fuzzier, fuzziest)
1 کولکەئاسـا، کولـکەیی، پرزەئاسـا 2 لـێڵ، تەماوی، تەژمە، شلوێ، تاریک، نادیار، نەڕوون، ناڕۆشن: *The soundtrack ◊ a fuzzy image* *is fuzzy in places* ۞ 1 کرک‌مانند 2 تار، کدر، مبهم، نامشخص، نامعلوم
fuzzy logic *noun*
لۆژیکی لێڵ یان تەماوی (جۆرێ لۆژیک کە حەول دەدا کامپیوترەکان وەکوو مرۆڤ بیربکەنەوە) ۞ منطق گنگ
fuzzy theory *noun*
بیردۆز یان تیۆری تەماوی ۞ نظریەی گنگ
fwd *abbreviation* forward
FWIW *abbreviation* for what it is worth
F-word *noun*
جوان‌دەربڕینی وشەی "fuck" ۞ حسن تعبیر واژەی fuck
fwy *abbreviation* freeway
FX *abbreviation* visual and sound effect
ئیفێکتە وێنەیی (دیداری) و دەنگی‌یەکان (بنەڕەت: لە گۆکردنی دووبڕگەی *effects*) ۞ جلوەهای صوتی و بصری
FX *abbreviation* foreign exchange
-fy *suffix*
پاشگر: 1 کردن، بوون، دان، پێدان: *speechify* 2 ئەو کارانە ساز دەکا کە واتاییکی هۆیی دەردەبڕێ: *petrify* *horrify* (بنەڕەت: لە *-fier* فەرەنسەوە، لە *-ficare*، *-facere* لاتینەوە، لە *facere* "کردن، سازکردن، دروستکردن") ۞ پسوند: 1 کردن، شدن، دادن 2 (فعل‌ساز) که معنی سببی را بیان می‌کند
FY *abbreviation* (US) fiscal year, (Brit) financial year
fyce = fiest
FYI *abbreviation* for your information
بۆ زانیاریتان، بۆزا ۞ جهت اطلاع شما
fyke /fʌɪk/ *noun*
(زۆرتر لە ئەمریکا) توورەکەی تۆڕی بۆ ڕاوەماسی ۞ فایک
fylfot = swastika
fyrd /fə:d, US fɪəd/ *noun*
نیمچەلەشکری ئینگلتەرە بەرلە 1066 ۞ فیرد
fytte = fit 3

G g

G[1], **g** /dʒiː, *pl.* Gs, G's, g's /dʒiːz/ *noun*
1 جـی، جیـی (= حەوتـەمین پـیـتی ئـەلفوبێی ئینگلیسی) 2 سـۆل (= پێنجەمین نۆت لە پەیژەی سـی مـاژۆردا) 3 ئامـاژە بـە دەنگـێ دوای F لـە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 4 شتێک لە شێوەی پیتی جی ۞ 1 جی 2 سُل 3 و 4 جی
G_1 phase *noun*, growth
قۆنـاخی جـی یـەک: قۆناخـێکی سـووڕی خـانەیی cell cycle لە کۆتایی دابەشبوونی خانەیی تا دەس‌پێ‌کردنی لەخۆهەڵگرتنەوەی DNA (بڕوانە S ،M phase ،G_2 phase) ۞ مرحلەی جی یک
G_2 phase *noun*, growth
قۆناخی جی دوو: قۆناخێکی سووڕی خانەیی cell cycle لە تەواوبوونی لەخۆهەڵگرتنەوەی DNA تا دەس‌پێ‌کردنی دابەشبوونی خانەیی (بڕوانە S phase ،M phase ،G_1 phase) ۞ مرحلەی جی دو
G[2] *abbreviation* 1 gravity 2 gram(s) 3 general audience 4 Physics gauss 5 giga- (10^9) 6 Physics the gravitational constant (6.67×10^{-11} N m^2 kg^{-2})
G[3] *noun*
هەزاری، هەزار دۆلاری ۞ هزاری، هزار دلاری
G8 *abbreviation* Group of Eight
Ga symb. the chemical element gallium
gab /gæb/ *noun*
چەنەبازی، زۆربلەیی، چەقەسرۆیی ۞ وراجی
GABA *abbreviation* gamma-aminobutyric acid
gabardine /ˌgæbəˈdiːn, ˈgæbədiːn, US -bərd-/ *noun*, also gaberdine
1 (پارچـە) گاواردیـەن، گەبێردیـەن 2 کۆتـێ ب.ت. بـارانی دروس‌کـراو لـە گاواردیـەن 3 (مێژوویی) جلێکی درێژ و فشی سەرەوە، ب.ت. جـوولەکان لەبەریان دەکرد، جبە (بنەڕەت: لە فەرەنسی نێوەڕاسـت) *gaverdine* ۞ گاباردین
gabble /ˈgæbl/ *noun*
منگـەمنگ، بلەمەبـڵم، چەقەسـرۆیی (تونـد و ددان‌پیانەهێناو) ۞ وراجی
gabbro /ˈgabrəʊ/ *noun*, *pl.* gabbros
(زەوی‌ناسی) جۆرێ بەردی گڕکانی دەنک‌درشت کە لە pyroxene و فێلدسپاری plagioclase و زۆرتـر olivine پێکهـاتووە (*adj* gabbroic؛ gabbroid *adj*؛ بنەڕەت: لە ئیتالیایی، لە *glaber* لاتین "smooth" *glabr-*) ۞ گابرو
gabby /ˈgæbi/ *adjective* (gabbier, gabbiest)
زۆربڵە، چەقەسـرۆ، دەمهـەراش، بلەمەبـڵم‌کـەر، (gabbiness *n*) garrulous ،talkative ۞ وراج، وروزکن
gabfest /ˈgæbfest/ *noun*
دانیشتنی نافەرمی، کۆبوونەوەی خەڵک: *Three old friends stopped by and we had a real gabfest* ۞ نشست غیررسمی
gabion /ˈgeɪbɪən/ *noun*
سەوەتەیەکی لوولەکی cylindrical (بێ‌بن) کە لـە خـۆڵ یـان بـەرد و شـتی تـر پـڕ دەکـرێ و دەکرێتە سـەنگەر (gabionage *n*؛ بنەڕەت: بە ڕێگـای فـەرەنسـی لـە *gabbione* ئیتـالی، لـە *gabbia* "cage") ۞ گابیون
gable /ˈgeɪbl/ *noun*
(بیناسازی) چەڵەمەیی، لەچکی، سێ‌سووچکەی

پاڵ شیروانی (یان خانوو)؛ canopy لەچکی gable-shaped زوور پەنجیرە یان درگا؛ gabled /'geɪbld/ *adj*: بە شێوەی چەڵەمەیی یان لەچکی) ◌ ستوری

gabled roof *noun*
شیروانی چەڵەمەیی یان لەچکی، خەبەنگ، سەربانی دوولێژە ◌ شیروانی ستوری

Gabonese /ˌgabə'niːz/ *adjective, noun* (*pl.* same)
adj گابۆنی، گابۆنیایی، سەربە گابۆن یان خەڵکەکەی (وڵاتێکی رۆژاوای ئەفریکا) *n* دانیشتووی رەسەنی گابۆن، گابۆنی ◌ گابونی

Gabriel /'geɪbrɪəl/ *noun*, Hebrew *Gabhrī'ēl*
جیبرەئیل، گابرەئیل: یەکێ لە چوار گەورەفریشتە ◌ جبرئیل، روح‌الامین

gad[1] /gæd/ *noun*
1 نەقیزە 2 نویل، لوسە، باری 3 میل، میلە 4 پواز، هوزە 5 رم، نیزە 6 ئەسکەنە ◌ 1 سیخک 2 دیلم 3 میله 4 گوه 5 نیزه 6 اسکنه

gad[2] /gæd/ *interjection, noun.* also Gad
interj تو خودا، تو بی خودا *n* خودا ◌ *interj* ترا به خدا *n* خدا

Gad /gæd/ *noun*, Hebrew *Gādh*
گاد، جاد: کوری Jacob و سەررەچەڵەکی یەکێ لە هوز و خێڵەکانی گەلی ئیسرائیل ◌ جاد

gadabout /'gædəbaʊt/ *noun, adjective*
(نافەرمی یان بە شوخی) گەریدەی هەرزە یان رابویر، خانەبێزار ◌ ولگرد خوش‌گذران

Gadarene /'gadəriːn/ *adjective*
لە مەترسیدا (بنەرەت: لە *Gadarēnos* یونانی پەیمانی نوێ "دانیشتووی '*Gadara*'" (بروانە Matt. 8:28–32) ◌ در مخاطره

gadfly /'gædflaɪ/ *noun, pl.* gadflies
1 کەرمێش، موز، مێشەکەرانە، گولال، زلمێش، گازولک (ب.ت. horsefly، warble fly و botfly) 2 مروی بەنیراد، موزەکەرانە، مروی عەیبدوزەرەوە ◌ 1 خرمگس 2 آدم عیب‌جو

gadget /'gædʒɪt/ *noun*
دەزگا، ئامێر، ئامراز، ئامێر یان دەزگایێکی میکانیکی، کەرەسە، هەجەت (چکولانە، gadgety *n* ؛gadgeteer *n*) ◌ وسیله، ابزار

gadgetry /'gædʒɪtri/ *noun*
دەزگا، کەلوپەل، شتومەک، کەرەسەمەنی: *His desk is covered with electronic gadgetry* ◌ وسایل، لوازم

gadid /'geɪdɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جوری ماسی لە تیرەی cod (Gadidae) ◌ گادید

Gadite *noun*
گەلی گاد یان جاد ◌ قوم جاد

gadoid /'geɪdɔɪd, US 'ga-/ *noun*
جوری ماسی درواوی دەستەیی (Gadiformes) کە cod، hake و ماسی‌یە پێوەندیدارەکان دەگریتەوە ◌ گادئوید

gadolinite /'gad(ə)lɪnʌɪt, gə'dəʊlɪnʌɪt/ *noun*
کانێکی رەش یان قاوەیی توندی دەگمەن، لە سیلیکاتی ئاسن silicate of iron بێریلیوم beryllium و هتد پێکهاتووە (بنەرەت: لە ناوی کانی‌ناسی فینلەندی *Gadolin* Johan وەرگیراوە) ◌ گادولینیت

gadolinium /ˌgædə'lɪniəm/ *noun*
(کیمیا) گادولینیوم (بە ژ.گ. 64، ن. Gd، لە gadoliniteـەوە) ◌ گادولینیم

gadroon /gə'druːn/ *noun*
(بیناسازی) کووز، دیراوە، دوڵ (gadrooned *adj*؛ ooning *n*-) ◌ خیاره

gadwall /'gadwɔːl/ *noun, pl.* same or gadwalls
(گیانەوەرناسی) جوری مراوی قاوەیی و رەش‌باوی ئەمریکا و ئەوروپا [*Anas strepera*] ◌ گادوال

Gaea *noun*, Greek *Gaia*
گایا: خواژنی سەرعەرزی یونانی و دایکی تیتانەکان Titans ◌ گایا، گا

Gael /geɪl/ *noun*
کەسێکی گەیلی‌زمان (Gaeldom *n*) ◌ فرد گیلی‌زبان

Gaelic /'gælɪk, US 'geɪlɪk, 'geɪlɪk/ *adjective, noun*
adj 1 گەلیک 2 سەربە گەلی *n* زمانی گەیلیک یا گالیک، گەلیک (زمانی سێلتی گەلی ئیرلەند یان سکاتلەند) ◌ *adj* گیلی *n* زبان گالیک

Gaelic coffee *noun*
قاوەیێ کە لەگەڵ توێشکە و ویسکی سازدەکرێ ◌ قهوەی گالیک

Gaelic football *noun*
توپێن یان فوتبولی گالیک (دوو تیمی 15 کەسە، زورتر لە ئیرلەند دەکرێ) ◌ فوتبال گالیک

the Gaeltacht /'geɪltəxt/ *noun*
گەیل‌تێکست (چەند بەشێ لە ئیرلەند و سکاتلەند کە زوریەک لە خەڵکی ئەو شوێنانە بە زمانی گەیلیک قسە دەکەن) ◌ گیل‌تکست

gaff /gæf/ *noun*
1 (راوەماسی) قولاپ، شەوک (بە دەسکێکەوە)، رمی قولاپی، خەمازە، رم یان نیزەی درکاوی (بو گرتنی ماسی یان رەقە) 2 قولاپی قەساب 3 نەقیزە 4 دارالا، کاریتە (لەسەریان بادەوەی fore-and-aft دەبەسرێتەوە) ◌ 1 چنگک، نیزەی چنگکی 2 قلاب قصاب 3 سیخک 4 تیر دکل

gaffe /gæf/ *noun*, also gaff
هەڵەی گەورە، لێ‌داقلیشان، لێ‌هەڵقلیشان،

شاشی، چەوتی، faux pas ۞ گاف، اشتباه فاحش

gaffer /'gæfə(r)/ *noun*
1 سەرکار، سەرکرێکار، سەریالا، سەرۆک یان گـەورەی کرێکـاران، خاوەنکـار 2 سـەرۆک، سەردەسـتە 3 بـەرپرس 4 (نافـەرمی) پیرەپیـاو (لادێیی) ۞ 1 رئیس کارگران 2 رئیس 3 مسؤل 4 (عامیانه) پیرمرد

gaff-topsail *noun*
topsailی سێ‌گۆشی ژوور gaff ۞ نوعی بادبان

gag[1] /gæg/ *noun*
1 دەمبێن، دەمبەست، دەم‌تەپێن 2 شەویلکەگر، شەویلکەبەند، دەم‌ڕاگرە (بۆ کردنەوەی دەم لە لای پزشـکی ددان و دوکتـور) 3 بەرتـەنگی، بەرگیری، دەمبەستان، تەنگژە ۞ 1 دهـان‌بنـد 2 دهان‌گیر 3 محدودیت

gag[2] /gæg/ *noun*
1 نوکتە، گاڵتە، شیرین‌کاری (وەک بەشێ لە کـاری کومێـدی) 2 فـێڵ، کەڵـەک ۞ 1 خوش‌مزگی، لطیفه 2 کلک

gaga /'gɑ:gɑ:/ *adjective*
1 خـەرەفاو، جوڕیـاو 2 دڵبەستە، شێت (زۆرتـر کەم‌خایەن) ۞ 1 خرفت 2 شیفته

Gagauz /gə'gaʊz/ *noun, pl.* same
1 ئەنـدامی گـەلێ کـە زۆربـەیان لـە باشـووری مۆلدۆڤـا دەژیـن و بـە زمـانێکی Turkic قسـە دەکەن 2 زمانی ئەو گەلە، پێوەندی‌یەکی زۆری بە تورکی‌یەوە هەیە ۞ گاوگاز

gage[1] /geɪdʒ/ = gauge

gage[2] /geɪdʒ/ *noun*
(کۆن) 1 بەرەنگاربوونەوە، لەبەرامبەرداویـستان، 2 challenge بارمتـە، گرێـو security ۞ 1 مبارزه‌طلبی 2 گرو، رهن

gage[3] /geɪdʒ/ = another term for greengage

gaggle /'gægl/ *noun*
مێگـەڵ، رەوە، پـۆل، ران، دەقـە، تـاقم، کۆمەڵـە، جـوون، پـەرەم، جـەماعـەت: *a gaggle of reporters and photographers* ۞ گله، گـروه، مجموعه

gagman *noun, pl.* gagmen, also gagster
کەسێکی شۆخی‌باز، بەزم، نوکتەباز؛ comedian ۞ آدم بذله‌گو

gag order *noun*
بڕیاری دادگا لەسەر بڵاونەبوونەوەی هەر بابەتێ کـە جـارێ لەبـەر دەسـتی دادگـا دایـە، بـڕیاری دەمبەستان ۞ گاگ اوردر

gag rule *noun,* also gag law
قانوونی دەمبەستان (بۆ ماوەیێکی دیاری‌کراو) ۞ گاگ رول

gagster *noun,* also gagman
کەسێکی شـۆخی‌بـاز، نوکتـەباز، گاڵتـەبێژ ۞ آدم بذله‌گو

gahnite *noun*
کانێ سـەوزی تـۆخ $ZnAl_2O_4$ لـە ئۆکسـایدی زینک و ئالومینیوم پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ناوی کیمیـازانێ سـویدی J. G. Gahn (1745–1818) ۞ گانیت

Gaia hypothesis *noun*
مودێلێ کە پێی وایە زەوی وەک زیندەوەر یان ئۆرگـانیزمێکی خۆرێکخـەر وایـە (لـە بـەری مودێلێکی میکانیکی) ۞ فرضیەی گایا

gaiety /'geɪəti/ *noun, pl.* gaieties, US also gayety
خۆشـی، سەرخۆشـی، خۆشحاڵـی، شـادی، بەکەیفی ۞ سرور، شادمانی

gaijin /gʌɪ'dʒɪn/ *noun, pl.* same
(لە ژاپۆن) دەرەکی، بیانی، بێگانـە، نـەناس ۞ خارجی، غریبه

gaillardia /geɪ'lɑ:dɪə/ *noun, pl.* gaillardias
جۆرێ گیای ئەمریکایی لە تیرەی daisy، لەبەر گوڵـی زەرد و سـووری گـەش دەکـرێ [تـوخم Gaillardia] ۞ نوعی گیاه

gaily /'geɪli/ *adverb*
بە خۆشی، سەرخۆشانە، بە خۆشحاڵی، merrily، cheerfully ۞ با شادمانی

gain /geɪn/ *noun*
1 بەرژەوەنـدی، خێـر، سـوود، کەڵـک، قـازانج، بەهرە، بەرە، بەروبووم 2 زۆربوون، چوونەسەرەوە 3 بـەدەس‌هێنـان، دەس‌خـسـتن، گیرخـسـتن، دەسـکەوتن 4 پێـشـکەوتن، پێشـقەچوون 5 چا(ک)بوونەوە ۞ 1 نفع، سود، منفعت 2 افزایش 3 تحصیل، کسب 4 ترقی 5 بهبودی

gainful /'geɪnfl/ *adjective*
سـەربە خێـر، خێـردەرەوە، بەکەڵـک، پڕسـەفا، بەداهات، پڕبەهرە، بەسوود، بەقازانج، profitable: *gainful employment* (gainfully /'geɪnfəli/ *adv*: *gainfully employed*; gainfulness *n*) ۞ سودآور، مفید

gainings /'geɪnɪŋz/ *noun, pl.*
سوود، قازانج، خێر ۞ نفع

gainless *adjective*
بێ‌کەڵک، بێ‌خێر، بێ‌سوود، بێ‌قـازانج ۞ بـدون منفعت، بی‌فایده

gainsaid /ˌgeɪn'sed/ = past and past participle of gainsay

gainsayer *noun*
بەرهەڵسـت، دژ، نکۆڵی(لێ)کەر، بەدرۆخـەرەوە، بەرپەرچدەرەوە، دان‌پێانەنەر ۞ مخالف، منکر

'gainst = against

gait /geɪt/ *noun*
ڕەوت، ڕەتورۆیـین، ڕەوشـت، رێوەچـوون، رۆیشت، شـێوەی رۆیشتن، لارولەنجە (gaited *adj*: بە ڕەوتی تایبەتی یەوە) ۞ طـرز راه رفـتن،

خرامش

gaita /ˈɡʌɪtə/ *noun*
جــۆرێ bagpipe، لــە بــاکووری ســپانیا و پۆرتوگال لێدەدرێ ۞ گایتا

gaiter /ˈɡeɪtə(r)/ *noun*
1 قولاپەبەند، مەچەکپێچ، پووزەوانە، بەلەکپێچ 2 بنپۆشی دەسکەدەندە یا شتێکی میکانیکی وا (gaitered *adj*) ۞ 1 ساقبند، گتر 2 گتر

Gal. *abbreviation* Epistle to the Galatians (in biblical references)

gal[1] /ɡæl/ *noun*
(نافەرمی، ب.ت. ئەمریکا) کچ، کەنیشک، دۆت، ژن، ئافرەت ۞ دختر، زن

gal[2] /ɡæl/ *abbreviation* gallon

gal[3] /ɡæl/ *noun*
(فیزیک) گـال: یەکـەی خێرایـی یـان تـاوی راکێشان بەرامبەر بە یەک سانتیمیتر لە هەر چرکەیەکدا بە توانی دوو (بنەڕەت: لە ناوی گالیلۆ *Galileo*) ۞ گال

gala /ˈɡɑːlə, US ˈɡeɪlə/ *noun, adjective*
n 1 سوور، ئاهەنگ، میهرەگان، فێستیڤاڵ 2 پێشبڕکێ (وەرزش ب.ت. مەلە) *adj* سەربە یان پەیوەندی بە سوور یا ئاهەنگەوە هەیە ۞ *n* 1 جشن، جشنوارە 2 مسابقە *adj* وابستە بە جشن

galabia (also galabieh or galabiya) = djellaba

galact(o)- *prefix*
پێشگر: 1 شیر: *galactorrhea* 2 سەربە یان پەیوەندی بە شەکری شیر یان گالاکتۆزەوە هەیە: *galactosemia* (بنەڕەت: لە -*gala, galakt* یۆنانییەوە "milk") ۞ پیشوند: 1 شیر 2 وابستە بە گالاکتوز

galactagogue /ɡəˈlaktəɡɒɡ/ *noun, adjective*
(دەرمان یان خۆراک) شیری، شیرزیادکەر ۞ (داروی) شیرافزا

galactic /ɡəˈlæktɪk/ *adjective*
1 کاکێشکەیی، کاکێشکەیی، گەلەستێرەیی، سەربە کۆئەستێرە (ب.ت. کاکێشانی ڕێگای شیری) 2 یەکجار زۆر، لەژمارنەهاتوو، بێئەنداز، زەبەلاح، یەکجار گەورە، فیلەتەن ۞ 1 کهکشانی 2 کلان، عظیم‌الجثه

galactic equator *noun*
(ئەستێرەوانی) پشتێنانی کاکێشانی یان گەلەستێرەیی ۞ استوا کهکشانی

galactometer /ɡæləkˈtɒmɪtə(r)/ *noun*
شیرپێو، lactometer ۞ شیرسنج

galactometry *noun*
شیرپێوی ۞ شیرسنجی

galactopoisis *noun*
دەردانی شیر ۞ ترشح شیر، گالاپویز

galactorrhea *noun*
1 شیرەڕژێ، شیرەچۆرە، ڕژانی لەخۆوەی شیر لە گۆی مەمک یان گوان 2 دەردانی شیر لە مەمکی کەسێ کە شیر نادا ۞ گالاکتوریا

galactosamine *noun*
بەرهەمێکی ئەمینۆ $C_6H_{13}O_5N$، لە کرۆژەدا هەیە ۞ گالاکتوسامین

galactose /ɡəˈlaktəʊz, US -s/ *noun*
1 شەکری شیر، شەکرەشیر، شەکرێکی سپی $C_6H_{12}O_6$، لە شەکری شیر و mucilage ی سەوزە دەگیرێ، لەچاو گلۆکۆز کەمشیرینترە 2 کۆمەڵەی ناوداران ۞ 1 گالاکتوز 2 مشاهیر

galactosemia *noun*
کێشەیێکی بۆماوەیی کە لەودا گالاکتۆز لە خوێنا بەهۆی کەمی هەوێنەیێ کۆ دەبێتەوە؛ کێشەیێکی بۆماوەیی کە لەودا میتابۆلیزاندنی گلۆکۆز یەکێ دەکەوێ و پارێزێکی بێگالاکتۆز پێویست دەکا ۞ گالاکتوسمیا

galactosemic *adjective*
سەربە گالاکتۆسیمیا ۞ وابستە بە گالاکتوسمیا

galactosidase *noun*
هەوێنەیێ کە کاری شیکردنەوەی لاکتۆز بۆ گلۆکۆز و گالاکتۆز دەکا، هەوێنەیێ کە کار دەکاتەسەر شەکری شیر lactose ۞ گالاکتوسیداز

galactoside *noun*
گالاکتۆزید، گالاکتۆساید: ماک یان مادەیێ شەکری کە دوای شیبوونەوە دەگۆڕدرێ بۆ گالاکتۆز ۞ گالاکتوزید

galago /ɡəˈleɪɡəʊ/, *pl.* galagos = bushbaby

galah /ɡəˈlɑː/ *noun*
1 تووتی پۆپنەی cockatoo ئەوسترالیایی [*Eulophus roseicapillus*] 2 (نافەرمی و ئەسترالیایی) گەوجەپیاو، مرۆی کەر ۞ 1 گالا 2 آدم احمق

Galahad /ˈɡaləhad/ *noun*, also Sir Galahad
کەسێکی زۆر جێی ڕێز (بنەڕەت: لە ناوی یەکێ لە شۆرەسوارەکانی شائارتور Arthur ـەوە) ۞ گالاهاد

galangal /ˈɡal(ə)ŋɡal/ *noun*, also galingale
قوریجان، جۆرێ گیای ئاسیایی لە تیرەی ginger، ڕەگەکانی لە چێشتلێنان یان دەرمانی گیاییدا بەکاردێنرێ [تۆخمەکانی *Alpinia* و *Kaempferia*] ۞ خولنجان، سُعد کوفی

galant /ɡaˈlant, US ɡáˈlɒ̃/ *noun*
سەربە شێوازی موسیقایی سەدەی 18 ۞ گالانت

Galápagos Islands *noun, pl.*, also Colón Archipelago
دوورگەکانی گالاپاگوس: کۆمەڵە دوورگەیێ لە پشتێنەی پاسیفیک، لە (دەوروبەری) 965 کیلۆمتری (یان 600 مایل) کەنارەکانی ڕۆژاوای ئێکوادۆر، زۆر جۆری تاکی ژیانی گیانەوەری

لی‌یە ◌ جزایر گالاپاگوس

Galatia *noun*
گالاتیا: پەیکەریکی مێینە کە دەڵێن پیگمالیۆن Pygmalion تاشیویەتی و ئافرۆیت Aphrodite گیانی پیاکرد (میتۆلۆژی یۆنانی) ◌ گالاتیا

galantine /'gælənti:n/ *noun*
گالانتین (= جۆری چێشتی سارد لە گۆشت یان ماسی) ◌ گالانتین

Galatian /gə'leɪʃ(ə)n/ *adjective, noun*
adj سەربە گالاتیا یان دانیشتوانی، گالاتیایی *n* گالاتیایی (دانیشتووی گالاتیا، ناوچەیێکی کۆنی ئاسیای بچووک) ◌ غلاطی

Galatians *noun, pl.*
کتێبێکی پەیمانی نوێ کە بۆ دیانی یان کریستیەنەکانی گالاتیا نووسراوە ◌ گالاتینس

galax *noun*
گیاشیر: گیایێکی هەمیشەسەوز، هی باشووری رۆژهەڵاتی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، گەڵاکانی ورشن و هەمیشەسەوز و خڕن، پەیوەندی بە گیاکەسکەکانەوە heath هەیە [*Galax urceolata syn. G. aphylla* لە دەستەی Diapensiales] ◌ گالاکس

galaxy /'gæləksi/ *noun, pl.* galaxies
1 کاکێشان، کاکێشکە، کاگێشکە، کاریژان، کادز 2 کۆمەڵ، دەستە، کۆڕ، گرووپ (بەرز): *a galaxy of Hollywood stars* 3 (the Galaxy, also the Milky Way) کاکێشان یان کاکێشکەی ریگای شیری، کاکێشکەی ریگای شیری (بنەرەت: ئینگلیسی نیوەڕاست (لە بنەڕەتا ئاماژە بە کاکێشانی ریگای شیری)، بە ریگای فەرەنسی کۆن لە *galaxia* لاتینی سەدەکانی نیوەڕاست، لە *galaxias (kuklos)* یۆنانی "(تاقی گومەزی) شیری"، لە *gala galakt-* "شیر") ◌ 1 کهکشان 2 انبوه، جماعت، مجمع 3 (the Galaxy) کهکشان راه شیری

galbanum /'galbənəm/ *noun*
جەوکێکی ئارۆماتیکی aromatic تاڵ، لە جۆری رەزیانە دەگیرێ، لە چەندین گیا و رووەکی ئاسیایی (وەک *Ferula galbaniflua*) دەگیرێ و بۆ بخور incense بەکاردێنرێ ◌ گالبانیوم

galbanum plant *noun*
(رووەکناسی)لۆ؟ [*Ferula Gumosa*] ◌ باریجه

gale /geɪl/ *noun*
1 رەشەبا، زلان، زووریاک، تووفان، گوژین، بای توند و بەقەوەت، پووگ (لە 51 تا 102 کیلۆمیتر (یان 32 تا 63 مایل) لە سەعاتدا): *gale-force winds* 2 قاقا یان شریخەی پێکەنین: *a gale of laughter* 3 (کۆن) breeze ◌ 1 توفان 2 قهقهه

galea /'geɪlɪə/ *noun, pl.* -leae /-lii:/ or galeas
1 (رووەکناسی و گیانەوەرناسی) خودکە، خودچە، خودژە، خودیلکە (شێوەی helmet دەدا) 2 ژانەسەر، سەرئێشە (بنەڕەت: لە لاتینەوە "helmet") ◌ 1 خودچه 2 سردرد

galeate /'geɪlɪeɪt/ *adjective,* also galeated /'geɪlɪeɪtəd/
(رووەکناسی) خودئاسا، شێوەخود، خودی، ساخود ◌ خودمانند

gale force *noun*
هێزی (کاولکردن) رەشەبا ◌ قدرت توفان

galena /gə'li:nə/ *noun,* also galenite
کانێکی رەش یا بۆری کانزایی کە سولفایدی قورقوشمی پێکدێنێ، سربی سروشتی یان کانی (بنەڕەت: لە لاتینەوە "lead ore") ◌ گالنا

Galenic /gə'lɛnɪk/ *adjective*
1 سەربە پزشکی یۆنانی سەدەی دووەم Galen و شێوە و ریچکەکانی 2 (galenic) سەربە دەرمانی گیایی لەچاو دەرمانی کیمیایی ◌ جالینوسی

galenical /geɪ'lenəkl/ *noun*
دەرمانی گیایی یان رووەکی، دەرمانی جالینووسی ◌ داروی گیاهی

Galician *adjective, noun*
adj 1 سەربە گالیسیا لە باکووری رۆژاوای سپانیا، خەڵکەکەی و زمانەکەی یان 2 سەربە گالیسیا لە رۆژهەڵاتی ناوەندی ئەوروپا *n* 1 دانیشتووی گالیسیا لە باکووری رۆژاوای سپانیا 2 زمانی گالیسیا لە لە باکووری رۆژاوای سپانیا، زمانێکی رۆمانس، پەیوەندییەکی قووڵی بە پۆرتوگالییەوە هەیە 3 دانیشتووی گالیسیا لە رۆژهەڵاتی ناوەندی ئەوروپا ◌ گالیسیایی

Galilean[1] /ˌgalɪ'leɪən/ *noun*
سەربە فیزیکزان و ئەستێرەوانی ئیتالیایی Galileo Galilei (1564–1642) یان ریبازەکەی ◌ وابسته به گالیله

Galilean[2] /ˌgalɪ'leɪən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە جەلیلی یان خەڵکەکەی 2 (بە سووکی) کریستیەن، دیانی *n* 1 دانیشتووی جەلیلی Galilee یان جەلیل لە باکووری فەلەستین 2 کەسێکی دیانی ◌ جلیلی

Galilean telescope *noun*
دووربین یا تیلیسکۆپی گالیلە ◌ تلسکوپ گالیله

galilee /'galɪli:/ *noun*
نوێژگەی پاڵ ژوورگەی کلێسە ◌ گالیلی

galimatias /ˌgælə'mætɪəs/ *noun*
(فەرەنسی) قسەی بێسەروبن یان لێ‌تێنەگەیشتوو ◌ سخن نامفهوم

galingale /'gælɪngeɪl/ *noun*
1 قۆریجان، قوریجان [*Cyperus longus*] 2 = galangal ◌ سعد کوفی

galiot = galliot

galipot /'galɪpɒt/ *noun*
جەوی کاژ (ی دەریایی maritime لەسەر قەدی maritime pine پێکدێ، بنەڕەت: لە

فەرەنسی‌یەوە) ۞ صمغ صنوبر

gall[1] /gɔ:l/ *noun*

1 زەرداو، زراو، کـــرانتی، توورەکـــەی زراو، کیسەی زراو، زیەلـگ، شت و نیوەڕۆکی نێو کیسەی زراو 2 توورەکەی زراوی گیانەوەر 3 (قسە) ناخۆشی، رەقی، تالی 4 رووداری، بێ‌شەرمی، بێ‌حەیایی، جدەو، دڵوجەرگ، زراو، نازایەتی، غیرەت، بوێری 5 عەیب، عار، لکە ۞ 1 صفرا، کیسەی صفرا 2 کیسەی صفرای حیوان 3 زخم زبان 4 بی‌حیایی، غیرت 5 عیب

gall[2] /gɔ:l/ *noun*

1 (گیانەوەرێ ب.ت. ئەسپ) داماڵکان، پشتەڕێ، رووشان، پێست رۆیشتن، برین 2 (هەل)ئاوسان یان ماسینی دار و رووەک (بە هۆی میروو و نەخۆشی‌یەوە)، ئەستوورە، گرێ ۞ 1 زخم 2 ورم درخت یا گیاه

gall[3] = gallon

Galla /'galə/ *pl.* same or Gallas = Oromo

gallamine triethiodide *noun,* also gallamine

گالامین: خوێی ئامۆنیۆم $C_{30}H_{60}I_3N_3O_3$ کە بۆ حەساندنەوەی ماسوولکە بە درێژایی بێ‌هۆشی anaesthesia بەکاردێترێ ۞ گالامین

gallant /'gælənt/ *adjective, noun*

adj 1 قارەمان، ئازاد، نەبەز، ئازا، شێرکرۆژ، دلێر، نەبەرد، کۆڵنەدەر 2 (وەکوو کەشتی) بەشکۆ، جوان، شایانە 3 (ب.ت. سەبارەت بە ژنان) بەڕەوشت، رەوشت‌زان، بەڕەوشتانە، لە رووی رەوشتەوە *n* پیاوی شۆخ‌وشەنگ (ب.ت. کەسێ کە جێی سەرنجە بۆ ژنان) ۞ *adj* 1 شجاع، دلاور 2 مجلل 4 مؤدب، مؤدبانە *n* گالانت

gallantly /'gæləntli/ *adverb*

قارەمانانە، کۆڵنەدەرانە، نەبەردانە، نەبەزانە: *She gallantly battled on alone* ۞ دلاورانە

gallantry /'gæləntri/ *noun, pl.* gallantries

1 قارەمانی، نەبەزی، دلێری، نەبەردی، نەبەردایەتی، شێرکرۆژی، کۆڵنەدەری، ئازایەتی: *a medal for gallantry* 2 (پیاو بۆ ژن) سەرنج‌ڕاکێشی، شۆخ‌وشەنگی 3 رەوشت، تۆرە، ماریفەت ۞ 1 دلاوری، شجاعت 2 نزاکت 3 ادب

gall-apple /gɔ:l æpl/ *noun,* also gall-nut

مازوو ۞ مازو

gallate *noun*

خوێ یان ئێستێری gallic acid ۞ گالات

gall-bladder /'gɔ:l blædə(r)/ *noun,* also gallbladder

زراودان، توورەکەی زەرداو، زارە، چیکڵدانەی زراو، کیسەی زراو، زیەلگ ۞ کیسەی صفرا

galleass *noun*

جۆرێ گالی galley شەرکەر، لە دەریای نێوەڕاست لە سەدەی 15ـەوە تا 18 بەکاردێترێ و تۆپ‌خانەیێکی قورسیشی لەسەر بوو ۞ گالیاس

galleon /'gæliən/ *noun*

گالیۆن (= جۆرێ کەشتی گەورەی بادەوەدار سپانیایی، سەدەکانی 15 تا 18 بەکاردێترا، سێ یان چەندین دارالای بووە) ۞ گالیون

galleria /ˌgalə'ri:ə/ *noun, pl.* gallerias

گەلێریا، بازاڕۆکە، راستەبازاڕی دووکانە چکۆلەکان (ئیتالیایی) ۞ گالریا

galleried /'gælərid *adjective*

پێنجەلاوێنج، پێنج‌وپێلووچ، هەزاربەهەزار، کوناوکون ۞ تودرتو

gallery /'gæləri/ *noun, pl.* galleries

1 پیشانگای هونەری، نیگارخانە: *an art/a picture gallery* 2 (تیاتر) جێگای ئاسایی یان هەرزان، هەرزان‌ترین کورسی‌یەکانی تیاترێ، دانیشتووان جێگای ئاسایی، دانیشتوانی کورسی‌یە هەرزانەکان، بینەرانی هۆڵی تیاترێ 3 باڵکۆن 4 رێڕەو(ی سەرگیراو)، دالان 5 (کانگا یان ئەشکەوت) رەهۆل، رەهەند، دالان، رێڕەو 6 دیوی وێنەکێشی یان وێنەگری ۞ 1 نگارخانە 2 جایگاه عادی، تماشاچیان، جایگاه عادی 3 بالکن 4 دهلیز، کریدور 5 نقب 6 اتاق نقاشی یا عکاس‌خانە

gallery forest *noun*

دارستانی گالێری (= دارستانێ کە کەنار و رۆخێ رووبار و چۆکانەوە دوردراوە) ۞ جنگل گالری

gallerygoer *noun*

کەسێ کە زۆر سەردانی گالێری یان پیشانگە هونەری‌یەکان دەکا، پیشانگارەو، فێرەپیشانگە ۞ گاری‌گویر

galleta *noun*

هەریەک لە دوو گیای چەندساڵە (*Hilaria jamesii syn. Pleuraphis jamesii* و *H. rigida* و *P. rigida*)، زۆرتر هی باشووری رۆژاوای ئەمریکا و مەکسیکۆ، بۆ تفاق بەکاردێترێ ۞ گالتا

galley /'gæli/ *noun, pl.* gallies

1 گالی (کەشتی‌یێکی درێژی تەخت بە ریزە کورسی‌یەوە بۆ کۆیلە و تاوانکاران، لە یونانی کۆندا) 2 (فڕۆکە و کەشتی) چێشت‌خانە 3 (چاپ) گالی، نموونەی ستوونی galley proof ۞ 1 گالی 2 آشپزخانە 3 رانگا

galley proof /'gæli pru:f/ *noun*

نموونەی ستوونی یان چاپی ۞ نمونەی ستونی یا چاپی

galley-slave /'gæli sleɪv/ *noun*

1 گوناهکار یان کۆیلەی سەوڵلێدەر 2 کەسێ کە ناچار کراوە وەکوو کۆیلە کار بکا ۞ 1 مجرم یا بردەی پاروزن 2 گالی‌اسلاو

galley-west *adverb*

رووله وێرانی، روو لە کاولی ۞ رو بە ویرانی

gallfly *noun, pl.* gallflies

مێشی گاڵ یان مازوو ۞ مگس مازو
Galliano /ˌgalɪˈɑːnəʊ/ *noun*
گالیانۆ: لیکۆرێکی ئیتالیایی، بە تامی گژوگیاوە ۞ گالیانو
galliard /ˈgæliɑːd, US -ɑːrd/ *noun*
(مێژوویی) گالیارد (= سەما یان هەڵپەڕکێیەکی کۆن، بنەڕەت سێلتی) ۞ گالیارد
Gallic /ˈgælɪk/ *adjective*
سەربە Gaul یا گەلەکەی، سەربە گەلی فەرەنسە و کەسایەتییان (بنەڕەت: لە *Gallicus* لاتین، لە *Gallus* "گۆلییێ") ۞ وابسته به گل یا مردمان آن
gallic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکێکی ئەندامی $C_7H_6O_5$ لە بەرهەمی گرێ یان لووی بەرووەوە oak gall و ڕووەکی ترەوە دەگیرێ ۞ اسید گالیک
gallice /ˈgælɪsɪ/ *adverb*
بە زمانی فەرەنسە ۞ به زبان فرانسه
Gallican /ˈgalɪk(ə)n/ *adjective, noun*
Adj سەربە کلێسەی کۆنی گۆل یان فەرەنسە *n* لایەنگری ڕێبازی کلێسەی گالیکان (Gallicanism *n*) ۞ گالیکان
Gallicism /ˈgælɪsɪzəm/ *noun*
وشە یان زاراوەی فەرەنسی لەنێو زمانێکی تردا ۞ گالیسیزم
galligskins /ˌgalɪˈgaskɪnz/ *noun, pl.*
شەڵواری کورت و هەراو ۞ شلوار کوتاه و گشاد
gallimaufry /ˌgalɪˈmɔːfri/ *noun, pl.* gallimaufries
شتی تێکەڵوپێکەڵ، چێشتی مجێوەر، *a gallimaufry of opinions* :hodgepodge ۞ چیز درهم و برهم، معجون
gallimimus /ˌgalɪˈmʌɪməs/ *noun*
گالیمایس، گالیمیمۆس: جۆرێ دایناسۆری وشترمری ostrich دوایییەکانی سەردەمی کریتاسە Cretaceous ۞ گالیمیموس
gallinacean /ˌgaləˈneɪʃn/ *adjective, noun*
(پەلەوەرێ) لە تیرەی پەلەوەری ماڵیێ ۞ از خانوادەی ماکیان
gallinaceous /ˌgalɪˈneɪʃəs/ *adjective*
سەربە پەلەوەری ماڵیی دەستەی Galliformes ۞ وابسته به ماکیان
galling /ˈgɔːlɪŋ/ *adjective*
1 سووکایەتییانە، سووکانە 2 دڵتەزێن، جەرگبڕ، بەسوێ 3 ڕقهەستێن، ناخۆش (gallingly *adv*) ۞ 1 خفت‌آور 2 دل‌خراش 3 عصبانی‌کننده
gallinule /ˈgalɪnjuːl/ *noun*
1 گالینول، گالینۆل، باڵندەیەکی ئاوی [*Porphyrula martinica* (هی ئەرخەوانی، ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر] 2 (common gallinule) وشەیێکی ئەمریکای باکووری بۆ moorhen ۞ گالینول

galliot /ˈgalɪət/ *noun*, also galiot
(مێژوویی) گالیوت (کەشتی بازرگانی چکۆلانەی سەوڵدار) ۞ گالیوت
gallipot /ˈgalɪpɒt/ *noun*
(مێژوویی) کووپەلە، کاشیچە؟، کووزووی چکۆلە (بۆ هەڵگرتنی دەرمان و مەرهەم) ۞ گالیپوت
gallium /ˈgæliəm/ *noun*
گالیۆم (بە ژ.گ. 31، ن. Ga؛ نێونراو لە لایەن کیمیازانی فەرەنسییەوە Paul-Émile *Lecoq de Boisbaudran* مەرگ 1912) ۞ گالیم
gallium arsenide *noun*
ئارسێنیدی گالیۆم: ئاوێتەیێکی پێکهێنراو یان دەسکرد GaAs، ب.ت. وەک ماک یا مەتریالێکی نیوەگەیێنەر بەکاردێترێ ۞ آرسنید گالیم
galliwasp /ˈgalɪwɒsp/ *noun*
مارمێلکەی زەلکاو (کارائیب و ئەمریکای ناوەندی [*Diploglossus monotropis* و جۆرە پێوەندیدارەکان]) ۞ گالیواسپ
Gallo- /ˈgaləʊ/ *prefix*
پێشگر: فەرەنسە، فەرەنسی و: *Gallo-German*؛ سەربە یا پێوەندی بە فەرەنسەوە هەیە ۞ پیشوند: فرانسه، فرانسه و: وابسته به فرانسه
gall oak *noun*
دارمازوو، مازوودار ۞ مازوج
gallon /ˈgælən/ *noun*
1 گالۆن (یەکەی پێوانە یان ئایەرەی شلە بەرامبەر بە 4/55 لیتر لە ئینگلتەرە و 3/79 لیتر لە ئەمریکا) 2 (gallons) بڕ و ئەندازەی زۆر یان گەورە ۞ 1 گالن 2 (در جمع) مقادیر بزرگ
gallonage /ˈgælənɪdʒ/ *noun*
بڕی پێوراو بەپێی گالۆن، گالۆنپێو ۞ گالوناژ
galloon /gəˈluːn/ *noun*
باریکە، تیزمالک، زنجیرە (ب.ت. وەک trim، لە *galon* فەرەنسی) ۞ یراق
gallop /ˈgæləp/ *noun*
1 چوارناڵە، تەقڵەکوت، چارگاڤی، ترەختان، غار، لنگار، لنگدان: *My horse suddenly broke into a gallop* 2 پەلە، تاو، پڕتاو، هەشتاو، لەز 3 شەقاوی خێرا و توند ۞ 1 تاخت 2 شتاب، عجله 3 گام سریع
gallopade /gæləˈpeɪd/ *noun*
گالۆپاد (= هەڵپەڕکێ یان موسیقای گالۆپاد)، galop ۞ گالوپاد
galloping /ˈgæləpɪŋ/ *adjective*
1 ڕوولەپەرە، ڕوولەزۆری، زووبلاوەبوو، زووتەشەنەکردوو، زووداگرتوو، کۆنترۆڵنەکراو، بێداد: *a galloping farce* 2 (نەخۆشی) ڕوولەخراپی، ڕوولەشپرزەیی ۞ 1 فزاینده، انتشار سریع 2 رو به وخامت
galloping inflation *noun*
(هەڵ)ئاوسانی ڕوولەپەرە (یان لەمەهارنەهاتوو)

◇ تورم مهارنشدنی

galloway /'galəweɪ/ *noun*
گالۆوای (= مانگای سـکاتلەندی رەسـەنی کوڵ) ◇ گالووای

gallows /'gæləʊz/ *noun, pl.* also the gallows
قـەنارە، سـێدارە، دار، دارەمـەرگ (ئـەڵـمانی بنەڕەت) ◇ چوبەی دار

gallows bird *noun*
ڕەوا یـان شـایانی (لـە)سـێدارەدان ◇ مـستحق چوبەی دار

gallows humour *noun*
شـۆخی لـە کـاتی ناخۆشـیدا، ڕەشەشـۆخی ◇ لطیفه به وقت مصیبت

gallows tree = gallows

gallstone /'gɔ:lstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
بەردی زراو(دان) ◇ سنگ صفرا

Gallup poll /'gæləp pəʊl, US poʊl/ *noun*
ڕاپرسـی، هەڵـسەنگاندنی بیروبۆچـوون، بۆچوونپرسی (بنەڕەت: لە ناوی سەرژمێرزانی ئەمریکایی جۆرج هۆراس گالۆپ George Horace *Gallup*) ◇ نظرسنجی

galluses /'galəsɪz/ *noun, pl.*
(سکاتلەند و ئەمریکا) بەند، بەست (هی شەڵوار) ◇ بند

gall wasp *noun*
جۆرێ مێرووی پەردەباڵ لە خێزانی Cynipidae ◇ نوعی حشره

Galois theoty *noun*
تیـۆری گـالویز یـان گـالوا (بنـەڕەت: لـە نـاوی Évariste *Galois*) ◇ نظریەی گالویز

galoot /gə'lu:t/ *noun*
مرۆی گەوج و بەیدەس، ترەبۆژە ◇ آدم احمق و دستوپاچلفتی

galop /'gæləp/ *noun*
گالۆپ (جۆرێ هەڵپەرکێ یان موسیقایەکی تون و کـرژ، بـاوی سـەدەی هـەژدە بـوو؛ بنـەڕەت: فەرەنسی بە واتای "gallop") ◇ گالوپ

galore /gə'lɔ:(r)/ *adverb*
بە برێکی زۆر، زۆر، فرە، تـا بتـەوێ، تـا دڵ حـەز کا: *there were prizes galore* ◇ به وفور

galoshes /gə'lɒʃɪz, US -'lɑ:ʃ-/ *noun, pl.*
کەوش یان پێلاوی جیر، پاتە ◇ گالش

galvanic /gæl'vænɪk/ *adjective*
1 گالـڤانیک، کارەبـایی‌ـکیمیـایی 2 کاریگـەر، جەرگبڕ، ورووژێنـەر 3 ناکـاو (galvanically /gæl'vænɪkli/ *adv*) ◇ 1 گالوانی 2 مؤثر، مهیج 3 ناگهانی

galvanism /'gælvənɪzəm/ *noun*
(مێژوویی) گەلـڤەنیزم، تـەزووی ڕاسـتەوخۆ ◇ گالوانیسم

galvanization /gælvənɪ'zeɪʃn/ *noun*
(بـە)زینـکپۆشـی(ن)، گەلـڤەناندن ◇ گالوانیزاسیون، رویاندودسازی

galvanized *adjective*
گەلڤەنیزە، زینکپۆش، بەزینکپۆشراو، بە زینک رووکـەشکـراو: ◊ *a galvanized bucket* ◇ گالوانیزه، رویاندود *galvanized steel*

galvanized iron *noun*
چینکۆ، ئاسنی سپی، ئاسنی گالـڤانیزە ◇ آهن رویاندود

galvanizing *adjective*
ورووژێنەر، جەرگبڕ، داخوروێنـەر، کاریگـەر ◇ مهیج، مؤثر

galvano- *prefix*
پێشگر: تـەزووی گالـڤانی: *galvanometer* ◇ پیشوند: جریان گالوانی

galvanometer /ˌgalvə'nɒmɪtə/ *noun*
گالـــڤانۆپێو، کارەبـــاپێو، گالـــڤانۆمیتر (galvanometric *adj*: سـەربە گالـڤانۆپێوی؛ galvanometry *n*: گالڤانۆپێوی) ◇ گالوانومتر

galvanoscope /'galvənəskəʊp/ *noun*
گالڤانۆبین، گالڤانۆدۆز، کارەبابین ◇ گالوانوسکوپ

Galwegian *adjective, noun*
adj سەربە یـان پێوەندی بە ناوچـەی گالۆوای Galloway سـکاتلەنـدەوە هـەیـە *n* خـەڵـکی گالۆوای، گالۆوایی ◇ گالووایی

gam(o)- *prefix*
پێشـگر: زاوزێیـی، یـەکگرتـوو، یـەکـکەوتوو، هەڤگرتی ◇ پیشوند: زایشی، هم‌بسته، متحد

gam *noun*
1 (نافەرمی) پێ، پا، لاق 2 دەسـتە یـان مێگەڵـە نـەهـەنگێ 3 سـەردان یـان قـسەی دۆسـتانەی نەهەنگەکان (لە دەریا یا کەنار) ◇ 1 پا 2 و 3 گام

gama grass *noun*
(ڕووەکـناسـی) گیاگامـا: جـۆرێ گیـای درێـژی ئـەمریکـایی، وەک تفـاقێ forage بـەنرخـە [*Tripsacum dactyloides*] ◇ نوعی گیاه

gamashes *noun, pl.*
پووزەوانە، بەلەکپێچ ◇ زنگار

Gamay /'gameɪ/ *noun*
1 جـۆرێ تـرێڕەشـەی مـەی ڕەسـەنی ناوچـەی Beaujolaisی فـەرەنـسە 2 مـەی سـووری ئـەو ترێیە ◇ گامای

gamb /gam(b)/ *noun,* also gambe
پووزەوانە ◇ زنگار

gamba /'gambə/ = viola da gamba

gambado /gam'beɪdəʊ/ *noun, pl.* gambados or gambadoes
1 پووزەوانـەی سـوارکاری 2 (هەڵـبەزودابەزی) سـەما، هەڵـپەرکێ 3 (gambados or gambadoes) چەکمەی ئاوزەنگی (و مـلدرێژ)

11 (games) ململانێکان، پێشبڕکێکان، کایەکان، یاریی‌یەکان *adj* 1 ئامادە، مایل، خوازیار 2 ئازا، نەترس، بەغیرەت 3 بەبڕیار، پتەو، شێلگیر ◌ *n* 1 بازی 2 مسابقە 3 جانور وحشی شکارکنندە 4 شکار، گوشت شکار 5 حیلە 6 شوخی 7 شغل 8 طریق 9 طرح 10 سرگرمی 11 (در جمع) مسابقات، بازی‌ها *adj* 1 حاضر، مایل 2 شجاع 3 مصمم

game[2] /geɪm/ *adjective*

شەل، گێر، پەیزەن ◌ چلاق، لنگ

game-bag /'geɪm bæg/ *noun*

توورەکەی راو ◌ توبرەی شکار

game bird /geɪm bɜ:d/ *noun*

باڵندەی راو ◌ پرندە شکاری

gamecock /'geɪmkɒk/*noun*

کەڵەشێری لاری، کەڵەبابی شەڕانی ◌ خروس جنگی

game fish *noun, pl.* same, also sport fish

ماسی ئازاد بۆ راو، لە ئاوی شیریندا salmon و trout و لە دەریاکاندا billfish، shark، bass و mackerel (بڕوانە coarse fish) ◌ گیم فیش

gamekeeper /'geɪmki:pə(r)/ *noun*

نێچیروان، راوپرس، نێچیرپارێز، راوەپارێز، قورخچی ◌ شکاربان

gamekeeping *noun*

نێچیروانی، راوپرسی، نێچیرپارێزی، راوەپارێزی ◌ شکاربانی

gamelan /'gæməlæn/ *noun*

تیپێکی نەریتی یان خۆماڵی لە موسیقاژەنەکانی ئیندۆنیزیایی کە چەند ئامێرێکی وەک xylophone و gong لێ‌دەدەن ◌ گملن

game laws /'geɪm lɔ:z/ *noun, pl.*

قانوون یان زاکوونەکانی راو، یاسا و ریسای راو ◌ قوانین شکار

gameless *adjective*

بێ‌نێچیر، بێ‌راو ◌ بدون شکار

game-licence /'geɪm laɪsns/ *adverb*

دەستوورنامەی راو یان شکار، راونامە، شکارنامە ◌ جواز یا پروانەی شکار

gamely /'geɪmli/ *adverb*

نەترسانە، بەغیرەتانە: *She tried gamely to finish the race* ◌ شجاعانە

gameness *noun*

ئازایەتی، بوێری، نەترسی ◌ شجاعت، تهور

game of chance *noun*

کایە یان یاری بەخت (بە بەختە نە بە لێهاتوویی) ◌ بازی شانس

game plan *noun*

بەرنامە یان پلانی سەرکەوتن ◌ نقشەی پیروزی

game play /'geɪmpleɪ/ *noun*

یاری یان کایەی کامپیوتێری ◌ بازی رایانەای

game point *noun*

◌ 1 زنگار سوارکاری 2 رقص 3 (در جمع) چکمەی رکابی

gambado /gam'beɪdəʊ, -'bɑ:dəʊ/ also gambade /-'beɪd, -'bɑ:d/ *noun, pl.* gambados or gambadoes

جووتە، لووشکە ◌ جفتک

Gambian /'gambɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە گامبیا یان خەڵکەکەی *n* خەڵکی گامبیا، ولاتێ لە رۆژاوای ئەفریکا ◌ *adj* وابستە بە گامبیا *n* اهل گامبیا

gambier /'gambɪə/ *noun*

ئاوگێکی ویکهێنەری گیای گەرمێنانی ئاسیا، بۆ پێستەخۆش‌کردن بەکاریان دێنا ◌ کات هندی

gambit /'gæmbɪt/ *noun*

1 (شەترەنج) قوربانی 2 جووڵانەوە یان رۆیشتنی لێکەوەدراو، زنجیرە بزاوت و جووڵانەوەیەکی دارێژراو 3 دەسپێکی قسە یان دوان ◌ 1 قربانی 2 حرکت حساب‌شدە 3 فتح باب

gamble /'gæmbl/ *noun*

1 قومار، قومارگەری، قوماربازی، گرێو، مەرج(بەستن) 2 مەترسی ◌ 1 قمار، قماربازی، شرط‌بندی 2 خطر

gambler /'gæmblə(r)/ *noun*

قومارچی، قومارباز، قومارگەر ◌ قمارباز

gambling /'gæmblɪŋ/ *noun*

1 قومار، قوماربازی، قومارگەری 2 مەترسی ◌ 1 قماربازی 2 ریسک

gambling house /'gæmblɪŋ haʊs/ *noun*

قومارخانە، کازینۆ ◌ قمارخانە

gamboge /gam'bəʊʒ, US -'bu:ʒ/ *noun*

1 جۆرێ سریشی جەوکی، بەرهەمی هێندێ داری رۆژهەڵاتی ئاسیا لە توخمی *Garcinia*، خێزانی *Guttiferae*، ب.ت. *G. hanburyi*، وەک رەنگی زەرد و لە بواری پزشکی بەکاردێت 2 رەنگی زەردی تۆخ، زەردی تیر ◌ 1 نار هندی 2 رنگ زرد سیر

gambol /'gæmbl/ *noun*

هەڵبەزودابەز، هەڵبزقق، هەڵپەڕودابەڕ، قلەسەما ◌ جست‌وخیز

gambrel /'gæmbrəl/ *noun*

1 پاشوو، پێ یا لاقی دواوەی ئەسپ 2 قولاپی گۆشت، قەبەنگ ◌ 1 پای پسین اسب 2 قنارە

gambrel roof *noun*

بانی شکستە، شکستەبان، بانی پشتەوەشکێن ◌ شیروانی کمرشکن

game[1] /geɪm/ *noun, adjective*

n 1 کایە، گەمە، یاری 2 پێشبڕکێ 3 جانەوەری کێوی راوی 4 راو، نێچیر، گۆشتی راو، گۆشتی گیانەوەری راوی 5 دەو، فێڵ، کەڵەک 6 شۆخی، جەفەنگ 7 کار، پیشە، ئیش 8 رێگا، شێوە 9 نەخشە، پرۆژە 10 سەرقاڵی، رابواردن

خالی بردنەوە، قانی بردنەوە ◌ امتیاز برنده شدن

gamer /ˈgeɪmə(r)/ *noun*
1 یاریزانی کامپیوتیری 2 هیوای تیپ یا تیم ◌ 1 بازیگر رایانه‌ای 2 امید تیم

game reserve *noun*, also game park, US game preserve
جێ‌ڕاو، ڕاوگە، نێچیرگا ◌ شکارگاه

gamesmanship /ˈgeɪmzmənʃɪp/ *noun*
هونەری بردنەوە، بەدزی ورەی وەرزشکاری ◌ فن برنده شدن

gamesome /ˈgeɪmsəm/ *adjective*
قۆشمە، شلوق، شۆخ، شاد، بەکەیف، دڵخۆش ◌ بازیگوش، مسرور

gamesomely /ˈgeɪmsəmli/ *adverb*
قۆشمانە، شلوقانە ◌ بازیگوشانە

gamesomeness /ˈgeɪmsəmnəs/ *noun*
قۆشمەیی، شلوقی، شادی، بەکەیفی، دڵخۆشی ◌ بازیگوشی، مسروری

gamester /ˈgeɪmstə(r)/ *noun*
قومارباز، قومارکەر، قومارچی ◌ قمارباز

gamet(o)- *prefix*
پێشگر: گەمیت، گامیت ◌ پیشوند: گامت

gametangium /ˌgamɪˈtan(d)ʒɪəm/ *noun*, *pl.* gametangia
خانە یان ئەندامێ (وەک alga، fern یان fungus) کە لەودا گامێتەکان هەڵیان داوە یان پەرەیان سەندووە ◌ گامتانجیوم

gamete /ˈgæmiːt/ *noun*
گامێت، گەمیت، خانەی پێتەنی (بنەڕەت: لە *gameta* لاتینی نوێ، لە *gametē* یۆنانی "wife"، *gametēs* "husband"، لە *gamos* "marrige") ◌ گامت

gametic *adjective*
گامێتی، سەربە گامێت، پێوەندی بە گامێتەوە هەیە ◌ وابستە بە گامت

gametocyte /gəˈmiːtə(ʊ)sʌɪt/ *noun*
گامێتۆسیت، گامێتۆسایت: خانەیێ کە لە لایەن میۆسیسەوە دابەش‌کراوە تا گامێتەکان پێکبێنێ ◌ گامتوسیت

gametogenesis /gəˌmiːtə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs/ *noun*
گامێت‌پێکهاتن، پێکهاتنی خانەی پێتەنی ◌ گامت‌زایی

gametogenic *adjective*, also gametogenius
سەربە گامێت‌پێکهاتن ◌ وابستە بە گامت‌زایی

gametophore *noun*
گامێت‌هەڵگر، لقێکی گۆڕاو (وەک قەوزەیێ) کە gametangia هەڵدەگرێ. پێکهاتەیێ لە ڕووەکدا کە gametangia دادەپۆشێ یان دەیگرێتە نێوخۆ ◌ گامتوفور

gametophoric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە gametophore ـەوە هەیە ◌ وابستە بە گامتوفور

gametophyte *noun*
(ڕووەکناسی) ڕووەکی گامێتی، گامێتۆفیت، ڕووەک یان ڕەگەز و نژادێ لە گیا کە ئەندامی نێرەمووکی هەیە ◌ گامتوفیت

gametophytic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە gametophyte ـەوە هەیە ◌ وابستە بە گامتوفیت

game warden *noun*
ڕاوەپارێز، نێچیرپارێز ◌ شکاربان

gamey = gamy

gamic *adjective*
زاوزێیی، سەربە یان پێوەندی بە زاوزێوە هەیە ◌ زایشی

gamily *adverb*
بوێرانە، ئازایانە، نەترسانە ◌ شجاعانە

gamin /gæˈmiːn/ *noun*
(لە فەرەنسەوە) منالی دەربەدەر یا هەڵوەدا، منالی کووچە و کۆڵان، تەرە، بێ‌سەرپەرشت ◌ بچەی آوارە

gamine /gæˈmiːn/ *noun*
1 (لە فەرەنسەوە) کچی دەربەدەر، تەرە، بێ‌سەرپەرشت 2 کچی شەیتان و هار، چوختی و بێ‌شەرم ◌ 1 دختربچەی آوارە 2 دختر گستاخ

gaminess *noun*
ئازایەتی، بوێری، نەترسی ◌ شجاعت، دلیری

gaming /ˈgeɪmɪŋ/ *noun*
1 قومار، قوماربازی، قومارگەری: *He spent all night at the gaming tables* 2 کایەی کامپیوتیر کردنی ◌ 1 قمار 2 گمینگ

gaming house /ˈgeɪmɪŋ haʊs/ *noun*
قومارخانە ◌ قمارخانە

gaming table /ˈgeɪmɪŋ teɪbl/ *noun*
مێزی قومار ◌ میز قمار

gamma /ˈgæmə/ *noun*
1 گاما (سێیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی، γ و Γ، بەرامبەر بە "g") 2 (وەک ئاوەڵناو) سەربە تیشکی گاما 3 (فیزیک) یەکەی هێزی بواری مەگناتیکی بەرامبەر بە 10^{-5} oersted ◌ 1 گاما 2 وابستە بە اشعەی گاما 3 گاما

gamma-aminobutyric acid /ˌgaməəˌmiːnəʊbjuːˈtɪrɪk, -əˌmʌɪnəʊ-, -ˈamɪnəʊ-/ *noun*
ترشەڵۆکی گامائەمینۆبیوتیریک $C_4H_9NO_2$ ◌ اسید گاماآمینوبیوتیریک

gamma camera *noun*
دووربین یان کامێرای گاما ◌ دوربین گاما

gamma globulin /ˌgæmə ˈglɒbjʊlɪn, US ˈglɑːb-/ *noun*
(زیندەکیمیا) گاماگلۆبۆلین ◌ گاما گلوبولین

gamma-HCH (*HCH* from *hexachlorocyclohexane*) = lindane

gamma interferon *noun*

ئینتێرفێرۆنی گاما: ئینتێرفێرۆنێ کە لە لایەن T cell ـەکانەوە بەرهەم دێ و کاردانەوەی پاراستن ڕێک دەخا (بڕوانە alpha interferon و beta interferon) ◌ اینترفرون گاما

Gamma Knife *noun*

چەقۆی گاما ◌ چاقوی گاما

gamma ray *noun*, also gamma radiation

تیشکی گاما ◌ اشعە یا پرتو گاما

gammer *noun*

(کۆن) پیرێژنی لادێ، دایەپیرە، نەنێ ◌ پیرزن روستایی

gammon[1] /'gæmən/ *noun*

ڕانە بەرازی خوێ‌کراو (یا برژاو)، ڕانی بەراز ◌ ژامبون دودی، ران خوک

gammon[2] /'gæmən/ *noun*

(لە کایەی تەختەدا) مارس، مەرز ◌ مارس

gammon[3] /'gæmən/ *noun*

قسەی هیچەکە، فلتە، قسەی قۆڕ و بێ‌تام ◌ یاوە، حرف مفت

gammy /'gæmi/ *adjective*

(نافەرمی) شەل، گێر، گۆج، پەیزەن (ب.ت. لە لاقدا) ◌ چلاق

gamogenesis /,gæmə'dʒenɪsɪs/ *noun*

زاوزێ لە ڕێگای جووت‌بوونەوە یا جووت‌گیری ◌ زاد و ولد جنسی

gamogenetic *adjective*

سەربە زاوزێ لە ڕێگای جووت‌بوونەوە یان جووت‌گیری(یەوە) ◌ وابستە بە زاد و ولد جنسی

gamopetalous *adjective*

پەڕەیەک‌گرتوو، یەک‌پەڕە، پەڕەچەسپیدە ◌ پیوستە گلبرگ

gamophyllous *adjective*

گەڵایەک‌گرتوو، یەک‌گەڵا، گەڵاچەسپیدە ◌ پیوستە برگ

gamosepalous *adjective*, also monosepalous

قاپووچکەیەک‌گرتوو، یەک‌قاپووچکە: دۆخێ کە لەودا قاپووچکەکان پێکەوە نووسان ◌ پیوستە کاسبرگ

-gamous *suffix*

پاشگر: 1 زەماوەند، ژن‌ومێردایەتی، ژن‌هێنان و شووکردن: *exogamous* 2 زاوزێیی: gamic ◌ پیوند: 1 زناشویی 2 زایشی *heterogamous*

gamp /gæmp/ *noun*

(بریتانیا و نافەرمی) شاچەتر، چەتری گەورە ◌ چتر بزرگ

gamut /'gæmət/ *noun*

1 (موسیقا) پەیژە 2 بوار، پانتایی، ڕاخستە، هەموو مەودایێ، ڕادە 3 زنجیرەی تەواو 4 دەورووبەر (فریز: run the gamut: تاقی‌کردنەوەی سەرجەم شێوە جۆراوجۆرەکان یان هەموو مەوداێکی شتێک) ◌ 1 گام 2 طیف، گسترە، اشکال مختلف، حدود 3 گاموت 4 حیطە

gamy /'geɪmɪ/ *adjective* (gamier, gamiest), also gamey

1 پڕنێچیر، نێچیری زۆرە 2 بە تام و بۆی گۆشتی ڕاوەوە کە نزیک بە گەنینە، بۆگەن ◌ 1 پر از شکار 2 بدبو

-gamy *suffix*

پاشگر: 1 زەماوەند، ژن‌ومێردایەتی، ژن‌هێنان و شووکردن: *exogamy* *polygamy* 2 جووت‌بوون، یەکێتی: *syngamy* *allogamy* 3 خاوەنی ئەندامێکی زاوزێ یا شێوەیێکی پیتاندن یان چاک‌کردن: fertilization *cleistogamy* *autogamy* ◌ پیوند: 1 زناشویی، عروسی 2 گامی 3 دارای عضو تناسل یا طرز لقاح خاصی

Gan /gæn/ *noun*

گەن: شێوەیەکی چینی، پتر لە Jiangxi قسەی پێ‌دەکرێ ◌ گن

ganache /gə'naʃ/ *noun*

گاناش: جۆرێ تێکەڵەی نوقڵی تووشکەداری شیرین (بنەڕەت: لە فەڕەنسی‌یەوە) ◌ گاناش

ganciclovir *noun*

گانسیکلۆڤیر: دەرمانێکی دژەڤایرۆس پێوەندی بە acyclovir ـەوە هەیە $C_9H_{13}N_5O_4$ ◌ گانسیکلوویر

Ganda *noun, pl.* same or Gandas

1 گاندا: ئەندامی گەلێکی بانتوزمانی ئوگاندا 2 = Luganda ◌ گاندا

gander /'gændə(r)/ *noun*

1 قازی نێر، نێرەقاز 2 ڕوانین، تێڕوانین، چاولێ‌کردن، دید 3 سادە، ساویلکە، simpleton ◌ 1 غاز نر 2 نگاه 3 سادەلوح

G and T /,dʒi: ən 'ti:/ *noun*

خواردنەوەیێ کە تێکەڵەی جین و تاوی بەهێزکەر بێ ◌ جی اند تی

gang /gæŋ/ *noun*

1 دارودەستە (تاوانکاران) 2 قەڵەوقوتە، دەستەشەلاتی، لات‌ولووت 3 دەستەی کرێکاران ◌ 1 باند 2 اراذل و اوباش 3 گروه کارگر

gangbang *noun*

کۆمەڵی یەکترگێ؟، ڕابواردنی سێکسی، گانەگۆڵ (بۆنەیێ کە لەودا ژمارەیێ خەڵک لەگەڵ یەکتر کاری سێکسی دەکەن) ◌ گانگ‌بانگ

gangboard = gangplank

gangbuster /'gæŋbʌstə(r), US -ər(r)/ *noun*

1 ئەفسەرێکی پۆلیسی سەرگەرمی لێک‌هەڵوەشاندنی دارودەستە تاوانکارەکان 2 (like gangbuster) پڕکاری، بەپەرۆشی،

تین‌وگوڕ 2 (وەک ئاوەڵناو، ئەمریکای باکووری) زۆر سەرکەوتوو، برەوسەندوو: *the restaurant did gangbuster business* ◌ 1 گانگ‌بوستر 2 شور و شوق، اشتیاق 3 (صفت‌گونه) پررونق

ganger *noun*
سەرپالا، سەرکار، سەرکرێکار ◌ سرکارگر

gang hook *noun*
دەستەقولاپ، چەپکەقولاپ (دوو یا سێ قولاپ پێکەوە) ◌ گانگ هوک

gangland /ˈgæŋlænd/ *noun*
1 تاوانگـە، مەڵـبەندی چـالاکی داروودەسـتەی تـاوانکـاران، داروودەسـتەی تـاوانکـارە پیشەیی‌یەکان: *gangland killings* 2 مەڵبەندی تاوانە ڕێکخراوەکـان ◌ 1 قلمـرو فعالیـت بانـد تبهکاران 2 حوزەی جرایم ترتیب دادەشدە

gangling /ˈgæŋglɪŋ, US ˈgæŋgli/ *adjective*
لەقلۆقی، درێژ و کز، حـووج: *a gangling youth/adolescent* ◌ دیلاق

ganglion /ˈgæŋgliən/ *noun, pl.* ganglia /-liə/ or ganglions
1 گرێ، لوو، لک، دوشوان، ئالگ، دوبشی، لوو یان گرێی دەماری 2 (خوازە) ناوەند، چەق ◌ 1 غده، گره، غدەی عصبی 2 (مجازی) کانون

ganglionic /gæŋglɪˈɒnɪk/ *adjective*
سەربە گرێ یان لوو، لوویی، ئالگی ◌ وابسته به گره یا عقده

gangliform *adjective*
لووئاسا، شێوەگرێ، ئالگ‌ئاسا ◌ عقده‌مانند

gangplank /ˈgæŋplæŋk/ *noun*
پرد، تەختەپەڕینەوە، تەختەپرد، پردە، پردەڵە، پردۆکـە (بـۆ سـوار و دابـەزینی سـوارەکانی کەشتی) ◌ پُل، پل کوچک

gangrene /ˈgæŋgriːn/ *noun*
1 لارەشە، تیراوێ، خۆرە، مەرگ یان داڕزانی شـوێنی شـانەیێکـی نـەرم (بـەهـۆی خوێن‌پێنەگەیشتن یان نەخۆشی بەکتریایی‌یەوە) 2 داڕزان یـان داوەشـان، rot: *moral gangrene* (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی لە *gangraena* لاتـین، لـە *gangraina* یۆنـانی) ◌ 1 قانقاریـا، شقاقلوس 2 فساد

gangrenous /ˈgæŋgrɪnəs/ *adjective*
تووش‌بوو بە لارەشە، لارەشـەدار، تیراوێ‌گرتوو ◌ مبتلا به قانقاریا

gangsta /ˈgæŋstə/ *noun*
1 ئەنـدامی gang 2 (هـەروەها gangsta rap) جۆرێ موسیقای rap (زۆرتر دەربارەی توندوتیژی، شەڕ و...) ◌ 1 گانگستر 2 نوعی موسیقی راپ

gangster /ˈgæŋstə(r)/ *noun*
ئەنـدامی دەسـتەی تـاوانکـارە تونـدوتیژەکان، خـراپکـار: *Chicago gangsters* ◌ گانگـستر، تبهکار، گانگستری

gangsterism *noun*
تاوانکاری توندوتیژ، خراپکـاری ◌ تبهکـاری، گانگـستریسم

gangue /gaŋ/ *noun*
گەندەبەرد، بـەردی کـانزا، کـانزای خـاو، بـەردی ڕەگاوی یا ڕەگـرەگ؛ ماک و مەتریالێکی بێ‌نرخ کە لەودا کانزاوی خاوی تیایە ◌ سنگ فلز

gangway /ˈgæŋweɪ/ *noun, interjection*
n 1 پردۆکـە، تەختەپەڕینـەوە، تەختـەپرد، پـردە، پردۆکـە (بـۆ سـوار و دابـەزینی سـوارەکانی کەشتی) 2 ڕێڕەو، تێپەرگە، گوزەر، پاساژ (تیاتر و هۆڵی کۆنسێرت و هتد) *interj* خەبەر، لاچن، ڕێگاکەن، ڕێ کـەن، بکشێنەوە ◌ *n* 1 پُـل، پـل کوچک 2 گذرگاه *interj* برید کنار

ganister /ˈganɪstə/ *interjection*
تێکەڵەی کوارتیز و گڵی نەسووت (لە بـاکووری ئینگلتـەرە بـۆ بـەری کـوورە furnace بـەکاری دێتن) ◌ گانیستر

ganja /ˈgændʒə, US ˈgɑːn-/ = marijuana or cannabis

gannet /ˈgænɪt/ *noun*
1 ماسـیگرە، ماسـیەوچنە، ماسـیخۆرە (بـە لووربوونەوە بۆ نێو ئاو [*Morus bassanus* و جـۆرەکـانی تـر]) 2 (خـوازە) مـرۆی کـەرخۆر، چڵێس ◌ 1 مرغ ماهی‌خوار 2 آدم حریص

gannetry *noun, pl.* gannetries
کۆلۆنی زاوزێ‌کردنی ماسیخۆرەکان ◌ گانتری

ganoid /ˈganɔɪd/ *adjective, noun*
adj 1 بریقـەدار، مینـایی 2 (گیانـەوەرناسـی، لەبارەی پوولەکەی ماسی‌یەکانەوە) بە پوولەکەی ڕەق و بریقـەدارەوە، پوولـەکەمینایی (پروانـە ctenoid و placoid) *n* سەگەماسـی ◌ *adj* 1 براق 2 دارای فلس‌های براق *n* سگ‌ماهی

Ganoidei *noun, pl.*
(گیانەوەرناسـی) تـیرەی پوولـەکەمینا یـان سـەگەماسی، پوولەکەمینایی‌یەکان ◌ خـانوادەی سگ‌ماهی

gantlet /ˈgantlɪt/ *noun,* also gauntlet2
تەمێ یان سزای سەربازی (سزایێ کە دەبوایە ئـەو کەسـە لـەنێوان دوو ریـز سـەربازی تێلابەدەستەوە تێپەڕێ) ◌ تنبیه نظامی

gantline /ˈgantlʌɪn/ *noun*
گـوریس یـان تـەنافێ کـە بـۆ بارکێشی یـان هـەڵخـستنی چـل‌وبـەرگ، ئالاکـان، بـادەوەکـان، کەڵ‌وپەل یان شتێ وا بەکاردێنرێ ◌ گانتلاین

gantry /ˈgæntri/ *noun. pl.* gantries
1 جێ‌کـۆس، جێ‌بـەرمیل، ژێرکـۆس 2 پـردی ئاماژە یان نیشانەکان، پرد ◌ 1 جاچلیک 2 پـل اشارات، پل

Ganymede *noun,* Latin Ganymedes, from Greek *Ganymēdēs*

1 گەنیمید (کوریکی جوانی مەیگێری خودایان لــە میتولــوژی کلاســیک (ی یونــانی)دا) 2 گەورەترین مانگی زوویپیتیر Jupiter ◌ گانیمد

gaol /dʒeɪl/ *noun*
زیندان، بەندیخانە، گرتووخانە ◌ زندان

gaolbird /'dʒeɪlbɜ:d/ *noun*, also jailbird
کۆنەزیندانی، کۆنەگیراو، کرمی زیندان، برابەشی زیندان، بەپێشینە ◌ زندانی‌سابقه‌دار

gaolbreak *noun*, also jailbreak
راکــردن، هــەلاتن، دەربــازبوون، زینــدانبــەزێنی دەرچوون (لە زیندان) ◌ فرار

gaoler /'dʒeɪlə(r)/ *noun*
زیندانەوان، نۆبەداری بەندیخانە ◌ زندانبان

gap /gæp/ *noun*
1 کــەلێن، کەلەبــەر، کــەل، کــەلایی، کــەلاش، شەبەق، قەلــەش، دەلاقــە، رەخنــە، کــون، بــاخۆر، بابوێر: *a gap in a hedge* 2 پشوو، هەلوەستە، وچــان: *a gap in the conversation* 3 جیــاوازی، جیــایی، جیابوونــەوە، پــسان، دابــران، پچــران: *the gap between theory and practice* 4 مەودا، دووری 5 (خوازە) بۆشایی، قالاهی: *a gap in her knowledge* ◊ *His death left an enormous gap in my life* ◌ 1 شکاف، سوراخ، حفره 2 وقفه 3 اختلاف، انقطاع 4 فاصله 5 (مجازی) خلأ

gape /geɪp/ *noun*
1 چـــاو زەقکردنـــەوە، چاوئەبـــلەقبـــوون، چاوداپچـــڕین، چاودەرپـــەڕین، چاوتـــێبـــڕین، واقمــان، دەمداچەقانــدن 2 باوێــشک، ئــاژاژک، ئازووشک ◌ 1 نگاه خیره 2 خمیازه

gaper *noun*
1 گــاپێر: جــۆرێ لــەشنــەرمــی دوولــەپکــەی رەهــۆلکــەن، لــەپکــەکــەی لــە ســەریکــەوە یــان هەردووسەر کونی هەیە [توخم *Mya*] 2 جۆرێ قوولاییەکانی دەریا کە دەتوانێ anglerfish خۆی بە ئاو هــەلماسێنێ [توخم *Chaunax*] 3 ◌ comber[2] ◌ گاپر

gapeworm *noun*
جۆرێ کرمی nematode ی مــشەخۆر، دەداتــە قورقوراگەی بالــندەکان و دەبێتــە هــۆی گــیرانی گەروویان [*Syngamus trachea*] ◌ نوعی کرم

gaping /'geɪpɪŋ/ *adjective*
1 دەمداچەقانــدوو، دەمداچــەقاو، واقورمــاو، ماقماو، چاوئەبلەق، تاساو، چاوزەقەوەکردوو 2 گــەورە، کەشــنار، قــوول، کــراوە، دەمکــراوە: *a gaping hole* ◌ 1 بهــت‌زده، نگــاه خیــره‌دار 2 بزرگ، باز

gapped *adjective*
کــەلێناوی، قەلــەشــاوی، شــەبەقاوی، کــەلێندار، کەل ◌ دارای شکاف

gapped scale *noun*
(موسیقا) پەیژەیێ کە چەندین نۆتی لاچووبێ ◌ گام گپید

gappy *adjective*
کــەلێناوی، قەلەشــاوی، شــەبەقاوی، کــەلێندار، کەل ◌ دارای شکاف

gap-toothed *adjective*
ددانشــاش، دانکــەل: *a gap-toothed smile/grin* ◌ با دندان‌های فاصله‌دار

gar *noun*
سەگەماسی، رمەماســی، نێزەماسی، ماســیەڕمە ◌ سگ‌ماهی

garage /'gærɑ:ʒ, -rɑ:dʒ, US -rɪdʒ, gə'rɑ:ʒ, -'rɑ:dʒ/ *noun*
کاراژ، گاراج، راگرتنگە، شوێنی چاک کردنەوە (service station) ◌ گاراژ، تعمیرگاه

garageman *noun*, *pl*. garagemen
کاراژەوان، گاراجەوان، گاراجدار ◌ گاراژدار

garage sale *noun*
هەرزانفرۆشکردنی کەلوپەلی نێومال ◌ حراج اثاثیه‌ی خانه

Garand rifle *noun*, also M1 rifle
جۆرێ تفەنگ یان چەکی نیوەخودکاری 30 کالیبر، لە شەڕی جیهانی دووهەمدا لە لایەن سەربازانی ئەمریکاییەوە بەکاردێترا (بنەڕەت: لە ناوی John C. *Garand*) ◌ نوعی تفنگ

garb[1] /gɑ:b, US gɑ:rb/ *noun*
1 جلی تایبەتی، کــنج، جــلوبــەرگ، بــەرگ 2 روالەت 3 هەلێتوپلێت، قــسەی هیچەکە ◌ 1 لباس ویژه 2 ظاهر 3 چرت و پرت

garb[2] /gɑ:b, US gɑ:rb/ *noun*
(heraldry) چەپکەگەنم ◌ گارب

garbage /'gɑ:bɪdʒ, US 'gɑ:rb-/ *noun*
1 خــۆلوخــاک، ئاشــغال، گــەنوگــوو، زبــل، زبلوزال، پاشماوە، بەرماوە: *Don't forget to take out the garbage* 2 هەلێتوپلێت، قــسەی هیچەکە، قسەی قۆڕ، قــسەی حەلەقومەلەق ◌ 1 آشغال، فضولات 2 چرت و پرت

garbage can *noun*
تەنەکەی خۆلوخاک، زبلدان ◌ سطل آشغال

garbage collector *noun*
زبلڕێژ، زبلکۆکەرەوە، سپور ◌ رفتگر

garbage disposal *noun*
دەزگای هارینی زبلوزال (لە چێشتخانەدا) ◌ دستگاه انهدام زباله

garbageman = dustman

garbage truck *noun*
زبلبەر، زبلکێش، بارکێشی زبلوزال، ماشێنی بردنی زبلوزال ◌ کامیون حمل آشغال

garbanzo /gɑ:'bænzəʊ, US gɑ:r'bɑ:nzoʊ, -'bæn-/ = chickpea

garbanzo bean = chickpea

garbed /gɑ:bd, US gɑ:rbd/ *adjective*
به بەرگی، بە جلی: *She was appropriately brightly ◊ garbed in funereal black* ◌ ملبس به *garbed*

garbled /'gɑ:bld, US 'gɑ:rbld/ *adjective*
دەسکاریکراو، شێوێنراو، چەواشەکراو، شێواو، ئاڵۆز، تێکەولێکە، لێ تێنەگەیشتوو: *He gave a garbled account of what had happened* ◌ تحریف‌شده، مخدوش، آشفته، نامفهوم

garboard *noun*, also garboard strake
تەختەبەند، یەکەمین تەختەبەند یان تەڵشبەندی بنکی کەشتی نزیک بە keel ◌ گاربورد

garboil /'gɑ:bɔɪl/ *noun*
شێوان، ئاڵۆزان، پەشێوی، جەنجاڵ ◌ آشفتگی

garbologist *noun*
پاشماوەناس، گاربۆلۆژیست ◌ گاربولوژیست

garbology /gɑ:'bɒlədʒi/ *noun*
پاشماوەناسی، لێکۆڵینەوەی کۆمەڵگا یان چاندێ بە ڕێگای شیکردنەوەی پاشماوەکانی ◌ گاربولوژی

garçon /'gɑ:sɒn, US 'gɑ:sɔ̃, French gaʀsɔ̃/ *noun*
سفرەچی، گارسۆن (لە ڕێستورانی فەرەنسیدا) ◌ پیش‌خدمت

Garda /'gɑ:də, US 'gɑ:rdə/ *noun*, also the Garda
pl. Gardai /-di:/ هێزی پۆلیسی کۆماری ئیرلەند، ئەفسەری پۆلیسی کۆماری ئیرلەند ◌ گاردا

garden /'gɑ:dn, US 'gɑ:rdn/ *noun*
1 باغ، باخچە، باغ و باغات 2 حەسار، حەوشە 3 ناوچەی بەپیت، دەڤەری بەبرشت 4 (gardens) سەیرانگە، پارک (گشتی) 5 ناوی شەقامەکان (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 باغ، باغچە 2 حیاط 3 منطقه‌ی حاصل‌خیز 4 (در جمع) پارک 5 اسامی خیابان‌ها

garden centre *noun*
دووکانی کەلوپەلی باخەوانی ◌ فروشگاه لوازم باغبانی

garden city *noun*
شار یان دەورەشاری سەوز، ناوچەی شاری شیناوەرد، شوێنێ لە شار کە شوێنی ئازاد، پارک و دار و دەوەنی هەیە ◌ شهر یا حومه‌ی سبز

gardener /'gɑ:dnə(r), US 'gɑ:rd-/ *noun*
باخەوان، باغەوان، ڕەزەوان، ڕەزەڤان: *My wife's a keen gardener* ◌ باغبان

garden-cress *noun*
(ڕووەکناسی) تەرەتیزە، تەرەتوورە [*Lepidium sativum*] ◌ شاهی

garden heliotrope *noun*
جۆرێ ئاورێژەی valerian ڕەگئاژۆکردووی rhizomatous درێژی جیهان یان دنیای کۆن [*Valeriana officinalis*]، زۆرتر لەبەر ڕەگ و گوڵە وردە بۆنخۆشەکانی دەکرێ ◌ نوعی سنبل‌الطیب

gardenia /gɑ:'di:niə, US gɑ:r'd-/ *noun*
دار یان دەوەنەکەی، گوڵی گاردینیا، یاسی ئەفریکایی [توخم *Gardenia*: چەندین جۆرن، بە تایبەت Cape jasmine] (بنەڕەت: لە ناوی سروشتگەری سکاتلەندی Dr Alexander *Garden* (1730–91) ◌ گاردنیا

gardening /'gɑ:dnɪŋ, US 'gɑ:rd-/ *noun*
باخەوانی: *a ◊ organic gardening gardening programme on TV* ◌ باغبانی

the Garden of Eden *noun*
باخی عەدەن (یان عەدن) ◌ باغ عَدَن

garden party /'gɑ:dn pɑ:tɪ/ *noun*
میوانی لە باخ یان سەر مێرگ (ب.ت. دوانیوەڕوان): *the annual Royal Garden Party* ◌ گاردن پارتی

garden pea *noun*
(ڕووەکناسی) نۆک، نۆکەسەوزە، نۆکەمارانە؟، ولەرە؟ [*Pisum Sativum*] ◌ نخود فرنگی

garden-plot /'gɑ:dn plɒt/ *noun*
باخچە، بێستان ◌ باغچه، جالیز

garden robe /'gɑ:dn rəʊb/ *noun*
جێخەو، خەوتنگە ◌ خواب‌گاه

garden suburb = garden city

garden-variety *adjective*
1 ئاسایی، عەدەتی: *He is not one of your garden-variety criminals* 2 هیچەکە، ئایەخ، ناگرنگ، پڕوپووچ، وەڕەسکەر، شەکەتکەر ◌ 1 معمولی، عادی 2 مبتذل، پیش‌پاافتاده، کسل‌کننده

garden warbler *noun*
جۆرێ باڵندەی دەنگخۆشی کۆچەر [*Sylvia borin*] ◌ نوعی پرنده

garderobe /'gɑ:drəʊb/ = wardrobe

gardyloo *noun*
پارێز (لە ئێدینبۆرگی Edinburgh ئینگلتەرە بەکاردێنرا و وەک هەڕایێ بۆ نەڕشتنی ئاو لە پەنجێرەکانەوە بۆ سەر شەقامەکان) ◌ پرهیز

Gareth *noun*
گارێت: یەکێ لە سوارچاکانی Round Table ◌ گارت

garfish *noun, pl.* same or garfishes, also gar
1 سەگەماسی، ڕمەماسی، نێزەماسی، ماسییەرمە [خێزان Belonidae: چەندین جۆرن] 2 ماسییێکی ناوی شیرینی‌وا [توخم *Lepisosteus*] (بنەڕەت: لە gār ئینگلیسی کۆن "spear" + fish) ◌ 1 سگ‌ماهی 2 گارفیش

garganey /'gɑ:g(ə)ni/ *noun, pl.* same or garganeys
مراوییەکی چکۆلە، نێرەکەی سەری قاوەیی و

میلێکی سپی لە چاوییەوە تا ملی هاتووە [Anas querquedula] ◌ گارگانی

gargantuan /gɑːˈgæntʃuən, US gɑːrˈg-/ *adjective*
گەورە، زلە، زەبەلاح، یەکجار زلە، زۆر گەورە ◌ عظیم، غول‌پیکر

Gargantus *noun*
گارگانتوس: پادشایێکی فیلەتەن لە *Gargantua* ی رابێلە Rabelais کە دەتوانێ یەکجار بخوا و بخواتەوە ◌ گارگانتوس

garget /ˈgɑːgɪt/ *noun*
1 گوانێشە، گوانەماسێ (لە مانگا و مەردا) 2 ماسینی سەر و ژانی گەروو (لە بەراز و مانگادا) ◌ 1 آماس پستان 2 گارگت

Gargifuna *noun, pl.* same or Gargifunas
ئەندامی گەلێکی رەگەز هێندییەکانی ئەفریکا و ئەمریکا کە زۆرتر بە درێژایی کەناری کارائیبی باکوری ئەمریکای ناوەندی دەژین ◌ گاریفونا

gargle /ˈgɑːgl, US ˈgɑːrgl/ *noun*
1 غەرغەرە، گەرووشۆری، ئاو لەدەم وەردان 2 گیراوەی غەرغەرە، دەمشۆرە 3 (بریتانیا و نافەرمی) خواردنەوە (ی ئەلکوّلی)، ئارەق ◌ 1 غرغره 2 محلول غرغره 3 مشروب

gargoyle /ˈgɑːgɔɪl, US ˈgɑːrg-/ *noun*
پلووسکی پەیکەری، چۆرەپەیکەر ◌ ناودان کله‌اژدری

garibaldi /ˌgærɪˈbɔːldi, US -ˈbaldi/ *noun, pl.* garibaldis
1 جۆرێ توشەی پەرمێوژ 2 جۆرێ ماسی دەریایی پرتەقالی گەشی چکۆلانە [Hypsypops rubicundus] ◌ گاریبالدی

garish /ˈgeərɪʃ, US ˈgerɪʃ/ *adjective*
1 بەزریقەوبریقە، بریقاوی، بەئالاووالا، رەنگاورەنگ، هەزار رەنگ 2 (رەنگ، بەرگ، شەوق و هتد) زەق، توند، تیژ (garishly /ˈgeərɪʃli, US ˈgerɪʃli/ *adv*: بە شێوەیەکی زەق، بە زریقە و بریقەوە؛ garishness *n*: زریقەوبریقە، ورشە) ◌ 1 دارای زرق و برق 2زننده

garland /ˈgɑːlənd, US ˈgɑːrl-/ *noun*
1 تاجەگولینە، جەلە، گولبەست، گولبەند: *The office was decked with garlands for the party* 2 هەلبژاردەی وێژەیی، کەشکۆل 3 خەلات، پاداشت، نیشانی سەرکەوتن ◌ 1 حلقه‌ی گل 2 گلچین ادبی 3 جایزه

garlic /ˈgɑːlɪk, US ˈgɑːrlɪk/ *noun, adjective*
1 سیر [Allium sativum]: *a clove of garlic* (= one section of it)؛ بۆ ناوی ئەو رووەکانە بەکاردێنرێ کە بۆن یان تامێکی سیرییان هەیە 2 بە تامی سیرەوە، ب.ن. wild garlic ◌ 1 سیر 2 با مزه‌ی سیر

garlic bread *noun*
نانەسیرە، نانی سیر و کەرە (کەرەی قال و سیری تیایە) ◌ نوعی نان

garlic chive *noun*, also Chinese chive
پیوازۆکە سیران؟ [Allium tuberosum] ◌ نوعی گیاه

garlicky /ˈgɑːlɪki/ *adjective*
بە تامی سیرەوە، بە بۆنی سیرەوە، سیراوی، سیرتیابوو، سیردار: *garlicky breath/food* ◌ با طعم سیر، با بوی سیر، دارای سیر

garment /ˈgɑːmənt, US ˈgɑːrm-/ *noun*
1 جلوبەرگ، بەرگ، جامە، شمەک، کنج، لەشپۆش: *woollen/winter -ments* 2 (خوازە) روالەت ◌ 1 لباس. جامه 2 (مجازی) ظاهر

garms /ˈgɑːmz, US ˈgɑːrmz/ *noun*
جلوبەرگ، بەرگ: *I was asked to model some garms* ◌ لباس

garner /ˈgɑːnə(r)/ *noun*
عەمار، عەماری دەغل(ودان) ◌ انبار، انبار غله

garnet /ˈgɑːnɪt, US ˈgɑːrn-/ *noun*
(زەویناسی) لەعل، کانێکی سیلیکاتی شووشەیی ◌ نارسنگ، لعل

garnish /ˈgɑːnɪʃ, US ˈgɑːrnɪʃ/ *noun*
ئەزبۆلە، بەهارات، دەرمانک، خۆشکە، هەزویلە، رازاندنەوە، خەملاندن، سازکردن، بەدەورداهاتن، جوانکردن (ب.ت. چێشت) ◌ مخلفات، آرایش

garnishee /ˌgɑːnɪˈʃiː/ *noun*
(ماف) کەسێ کە مالێ لای ئەو گل دراێتەوە ◌ گارنیشی

garnishment *noun*
رازاندنەوە، سازکردن، بەدەورداهاتن، جوانکردن ◌ آرایش

garniture /ˈgɑːnɪtʃə/ *noun*
خەمل، خشل، زەنبەر ◌ پیرایه

garpike = garfish

garret /ˈgærət/ *noun*
ژووری ژێرخەبەنگ، ژووری ژێرمیچ، دیوی ژێر(سەر)بان ◌ اتاق زیرسقفی

garrison /ˈgærɪsn/ *noun*
1 سەربازگە، سەربازخانە، سپاخانە 2 سەربازانی نێو سەربازگە، کەسانی نێو سەربازخانە ◌ 1 پادگان 2 سربازان داخل پادگان

garrison cap *noun*
کلاوی سەربازخانە یان سپاخانە: جۆرێ کلاوی بێ‌شەبکە ب.ت. وەک بەشێ لە یونیفۆرمی سەربازی لەسەر دەکرێ ◌ کلاه گاریسون

Garrison finish *noun*
(ئەسپسواری) لە دوایییەکانی پێشبرکێ لە ناکاو پێشکەوتن و بردنەوە ◌ فینیش گاریسون

garrison-house *noun*
سەربازگە، سەربازخانە، سپاخانە ◌ پادگان

garrison state *noun*
دەوڵەتی سەربازی یان میلیتاری، هەرێمی میلیتاری ◌ دولت نظامی
garrison town *noun*
لەشکرنشین (هەروەها military centre) ◌ گاریسون تاون
garron /'garən/ *noun*
ئەسپێکی چکۆلەی نژاد ئیرلەندی و سکاتلەندی ◌ گارون
garrotte /gə'rɒt, US gə'rɑ:t/ *noun*, also garotte, US garrote
کوشتن بە تەنگکردنەوەی تەوقی مل، شتی پێخنکاندن، تێل، تەناف، پەت ◌ گاروت، سیم، طناب
garrotter *noun*
خنکێنەر (بە پەت یان تێل یان وایەر) ◌ گاروتر
garrulous /'gærələs, US -rjʊl-/ *adjective*
زۆربلە، چەنەدرێژ، چەنەباز، چەقەسرۆ، زۆروەڕ، چەنەهەراش، لەوچە، سازنگە (garrulity /gə'ru:lɪti/ or garrulousness *n*: زۆربلەیی، چەنەدرێژی، چەنابازی، چەقەسرۆیی، زۆروەڕی، چەنەهەراشی؛ garrulously /'gærələsli, US -rjʊl-/ *adv*: زۆروەڕانە، چەنەوەرانە) ◌ وراج، پرحرف
garter /'gɑ:tə(r), US 'gɑ:rt-/ *noun*
کەژی گۆرەوی، بەستی گۆروا ◌ بند جوراب
the Garter /'gɑ:tə(r), US 'gɑ:rt-/ *noun*
گارتیر: بەرزترین پلەوپایە یا پۆستی سوارچاکێتی لە ئینگلتەرە ◌ گارتر
garter belt = suspender belt
garter snake *noun*
1 ماری بێژاری ڕێرێی ئەمریکایی، ماری گارتیر [*Thamnophis sirtalis*] و جۆرە پێوەندیدارەکان] 2 جۆرێ ماری رەهۆڵکەنی ژاراوی [توخم *Elapsoidea*] ◌ مار گارتر
garth /gɑ:θ/ *noun*
1 باخچە، حەوشە، حەسار 2 بەنداوی راوەماسی 3 دەوربەندان ◌ 1 باغچە، حیاط 2 سد ماهی‌گیری 3 محوطه
gas /gæs/ *noun, pl.* gases or gasses
1 گاز 2 هەڵم 3 (چێشتلێنان) گاز 4 گڕ 5 گازی بێهۆشکەر، گازی سڕکەر 6 گازی ژاراوی 7 (لەئەمریکا) بێنزین، بەنزین petrol 8 قسەی قۆڕ، فلتە، لاف 9 باوێژ، ترۆتس، بای ناوزگ ◌ 1 گاز 2 بخار 3 اجاز گاز 4 شعله 5 گاز هوش‌بر 6 گاز سمی 7 بنزین 8 چرند، لاف 9 گاز معده
gas analyzer *noun*
گازشیکەرە، گازشیکەرەوە، شیکەرەوەی گاز ◌ تحلیل‌گر گاز
gasbag /'gæsbæg/ *noun*
مرۆی چەنەوەر، چەنەهەراش ◌ آدم پرحرف
gas bracket /'gæsbrækɪt/ *noun*
چرای گازی دیواری، گڵۆپی گازی بە دیوارەوە ◌ چراغ گازی دیواری
gas burner /'gæs bɜ:nə(r)/ *noun*
گاز ◌ اجاق گازسوز
gas chamber *noun*
ژووری گاز (دیوێ پڕ لە گاز، بۆ کوشتنی مرۆڤ و گیانەوەران) ◌ اتاق گاز
gas-coal /'gæs kəʊl/ *noun*
خەڵووزی گازدار یا گازاوی ◌ زغال‌سنگ گازدار
Gascon /'gask(ə)n/ *noun*
1 خەڵکی گاسکۆنی، ناوچەیێ لە باشووری رۆژاوای فەرەنسە 2 (گسۆن gascon) مرۆێ خۆهەڵکێش و بەلاف ◌ 1 گاسکون 2 آدم لاف‌زن
gasconade /,gaskə'neɪd/ *noun*
خوهەڵکێشان، فڕوفیشاڵ، لاف، هاڕەوگێفە ◌ لافزنی
gas constant *noun*
(کیمیا) جێگیری گاز ◌ ثابت گاز
gas-cooled *adjective*
(ریاکتۆری ناوکی) گازفێنککەرەوە، کە بە گاز وشک دەبێتەوە، بە یان خاوەنی فێنککەرەوەی گازی ◌ دارای خنک‌کننده‌ی گازی
gas cooker *noun*
گاز، سۆپای گاز (چێشتلێنان) ◌ اجاق گاز
gas cylinder *noun*
لوولەکی گاز، کەپسوولی گاز، سیلەندری گاز ◌ کپسول گاز
gas engine /'gæs endʒɪn/ *noun*
بزوێنە یان مۆتۆری گازی ◌ موتور گازی
gaseous /'gæsiəs, US 'geɪsiəs/ *adjective*
a gaseous mixture: گازی، گازئاسا، شێوەگاز ◌ گازی، گازمانند
gaseousness /'gæsiəsnəs, US 'geɪsiəsnəs/ *noun*
گازیبوون، گازئاسایی، شێوەگازی ◌ گازمانندی
gas equation *noun*
(کیمیا) هاوکێشەی گاز ◌ معادله‌ی گاز
gas fire *noun*
کوورەی گازی ◌ بخاری گازی
gas-fired *adjective*
گازی، بەگازسووتاو، بەگازکارکردوو ◌ گازسوز
gas fitter *noun*
گازدابەست، وەستاکاری گاز، لوولەکێشی گاز ◌ تعمیرکار گاز
gas fittings /'gæs fɪtɪŋz/ *noun*
گازدابەستی، دابەستنی دەزگا و لوولە و پارچەکانی تر بۆ گەرمکردن و رۆشنکردن بە گاز، دابەستنی کەلوپەلی گازی ◌ اتصالات وسایل گازسوز
gas-guzzler *noun*

(ماشین، نافەرمی) بێنزینهەڵلوش، بێنزینبەرگەنەگر، خۆرەی بێنزین (gas-guzzling *n*: بێنزینهەڵلوشی، بێنزینبەرگەنەگری) ◌ گازگازلر

gash[1] /gæʃ/ *noun*
1 برینی قووڵ (ب.ت. لە پێستی مرۆڤ)، جێگای برین، گرێ: *He gashed his hand on a sharp piece of rock* 2 چاڵ یان کونێکی قووڵ یان باریک: *cut a gash through the forest ◊ a gash in the hull ◊ The explosion left a wide gash in the rock* ◌ 1 زخم عمیق، جای زخم 2 تورفتگی عمیق یا باریک

gash[2] /gæʃ/ *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) پاشەرۆ، پاشماوە، خشتوخاڵ، گەنوگوو(زاڵ) ◌ آشغال

gas heater *noun*
کوورەی گازی ◌ بخاری گازی

gas holder 'gæshəʊldə(r), US -hoʊl-/ = gasometer

gasification /gæsəfɪ'keɪʃn/ *noun*
گازاندن، بەگازکردن، کردنەگاز، گازین ◌ تبدیل به گاز، گازیفیکاسیون

gasiform /'gæsəfɔ:m/ = gaseous

gasket /'gæskɪt/ *noun*
1 بەرپێچ، درزگیرە، درزگر، درزبێن، درزبەند، واشەر 2 بادەوەبەست، بایەوانبێن، بادەوەبەند، چارۆکەبەست، چارۆکەبەند ◌ 1 واشر 2 شراع‌بند

gaskin /'gaskɪn/ *noun*
رانی لاق یان دواوەی ئەسپ، رانی پێ یان پاشوو ◌ ران عقب اسب

gas laws *noun, pl.*
قانوونەکانی گاز، زاکوونە گازییەکان ◌ قوانین گاز

gaslight /'gæslaɪt/ *noun*
1 شەوق یان رۆشنایی گاز: *In the gaslight she looked paler than ever* 2 چرا یان گلۆپی گازی، چراگاز (gas-lit *adj*: بە شەوقی گاز رۆشنەوەبوو، رووناک لەبەر شەوقی گاز) ◌ 1 نور گاز 2 چراغ گازی

gas lighter *noun*
چەرخ، چەخماخ، فەندەک ◌ فندک

gas main *noun*
شالوولەی گاز، سەرلوولەی گاز، شابۆری گاز ◌ شاه‌لوله‌ی گاز

gasman /'gæsmæn/ *noun*
گازخوێنەرەوە، فەرمانبەری کۆنتۆری گاز، بەسەرگازڕاگەیشتوو ◌ مأمور کنترل گاز

gas mantle = mantle

gas mask /'gæs mɑ:sk/ *noun*
دەمامکی گازی، دەمامکی دژی گازی ژاراوی ◌ ماسک ضد گاز سمی

gas meter *noun*
گازژمێر، گازپێو، کۆنتۆری گاز ◌ کنتور گاز

gasohol /'gæsəhɒl, US -hɔ:l, -hɑ:l/ *noun*
گازۆهۆل (تێکەڵەیەکی بێنزین لەگەڵ ئەلکۆل کە لەچاو بێنزین هەرزانترە) ◌ گازوهول

gas oil *noun*
نەوتی گاز، گازۆل ◌ نفت گاز

gasolene /'gæsəli:n/ also gasoline = petrol

gasometer /gæ'sɒmɪtə(r), US -'sɑ:m-/ *noun*
گازدان، گازدێن، عەماری گاز ◌ مخزن گاز

gas oven *noun*
گازی گۆشتبرژێن ◌ فر

gasp /gɑ:sp, US gæsp/ *noun*
نقەنق، نقوهۆڕ، نیخەنیخ، هانکەهانک، هەناسەبڕکێ: *to give a gasp of horror/surprise/relief ◊ His breath came in short -sps* ◌ نفس‌نفس

gas pedal *noun*
پایەی گاز، گازپێ، پێدالی گاز ◌ پدال گاز

gasper *noun*
(بریتانیا و نافەرمی) جگەرە، سیگار (هەرزان) ◌ سیگارت

gasping *noun*
لە تینوویتی تیاچوون، تینووکوشت (gaspingly *adv*: بەنقەنق، بە هەناسەبڕکێوە) ◌ هلاک از تشنگی

gas plant *noun*
گیاگاز؟، گیایێکی بۆنخۆش لە تیرەی پێنچن rue، بە گوڵی سپی و گەڵای بۆنخۆشەوە [*Dictamnus albus*] ◌ نوعی گیاه

gas ring *noun*
گازرینگ، سەرگر(ە) ◌ شعله‌پخش‌کن

gas station *noun*
وێستگەی بێنزین، پۆمپی بێنزین ◌ پمپ بنزین

gas stove *noun*
گاز ◌ اجاق گاز

gassy /'gæsi/ *adjective* (gassier, gassiest)
1 گازاوی، پڕگاز، گازدار، گازئاسا: *UK lagers are criticized for being weak and gassy* 2 زۆربلە، چەقەسرۆ، چەنەهەراش 3 (قسە) هیچ، قۆڕ، پڕوپووچ 4 بەلافوگاف، فیشاڵچی، فشەکەر، خۆهەڵکێش ◌ 1 گازدار، گازمانند 2 وراج 3 بی‌معنی 4 لاف‌زن

gas tap *noun*
شیرەی گاز ◌ شیر گاز

gas-tight /'gæs taɪt/ *adjective*
گازبڕ، گازبەند ◌ مانع برون‌رفت گاز

Gastarbeiter /'gast‚ɑ:bʌɪtə, German 'gast‚arbaɪtɐ/ *noun*
کرێکاری میوان (کەسێ کە بە شێوەی کاتی

مۆڵەت وەردەگرێ تا لە وڵاتێ تر کار بکا) ۞ کارگر مهمان

Gasthaus /ˈgasthaʊs/ *noun, pl.* Gasthäuser /-ˌhɔɪzə/
میوانخانە (لە وڵاتانی ئەڵمانیزماندا؛ بنەڕەت: لە ئەڵمانییەوە) ۞ مهمان سرا

Gasthof /ˈgasthɒf, German ˈgasthoːf/ *noun, pl.* Gasthöfe or Gasthofs /-ˌhɔːfə, German -ˌhːfə/
هوتێل، میوانخانەی گەورە (لە وڵاتانی ئەڵمانیزمان) ۞ هوتل

gas-tight *adjective*
گازبەند، نایەڵێ گاز بدا یان لێی دەرچێ ۞ مانع خروج گاز

gastr(i)(o)- *prefix*
پێشگر: گەدە، مێعدە، سک، گەدەیی و...، مێعدەیی و...: (بنەڕەت: لە *gastro-enteritis* یۆنانی *gastēr, gastr-* "stomach") ۞ پیشوند: معده، شکم، معدوی و...

gastralagia /gæˈstrældʒɪə/ *noun*
گەدەکزێ، گەدێشە، ژانەگەدە، دڵەکزێ، مێعدەکزێ ۞ معدەدرد

gastrectomy /gæˈstrɛktəmi/ *noun, pl.* gastrectomies
گەدەدەرکێشان، گەدەبڕی، مێعدەبڕی ۞ معدەبرداری

gastri- = gastr-

gastric /ˈgæstrɪk/ *adjective*
گەدەیی، مێعدەیی، سەربە گەدە، پێوەندی بە مێعدەوە هەیە ۞ معدی، وابستە بە معده

gastric flu *noun*
بەتای مێعدە یان گەدە: جۆرێ ناسازی یان نارەحەتی کورتماوەی مێعدە کە هۆیەکەی نەزانراوە ۞ آنفلوآنزای معده

gastric gland *noun*
لوو یان رژێنەی گەدە(یی): چەندین رژێنە لە دیوارەکانی گەدە یان سک کە ئاوگی گەهرده دەردەدەن ۞ غدەی گاستریک

gastric juice *noun*
ئاوگی گەدە، گەداوگ، ئاوگی مێعدە ۞ عصیر معده

gastric ulcer *noun*
برینی گەدە یان مێعدە، مێعدەرێژە ۞ زخم معده

gastrin *noun*
(زیندەکیمیا) گەدین، گاسترین: هۆرمۆنێ کە هانی دەردانی ئاوگی مێعدە دەدا و لە وەڵام یان کاردانەوەی بوونی خۆراک لە لایەن دیوارەی گەدەوە دەرژێتە نێو رەوتی خوێنەوە ۞ گاسترین

gastritis /gæˈstraɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی گەدە یان مێعدە، گەدەسوێ، گەدەسووتانەوە ۞ ورم معده

gastro- /ˈgastrəʊ/ (also gastr- before a vowel = gastr-

gastrocnemius /ˌgastrə(ʊ)ˈkniːmɪəs/ *noun,* also gastrocnemius muscle, *pl.* gastrocnemii /-mɪʌɪ/
گەورەترین ماسوولکەی نەرمەی پووز کە چۆک و پێ دەنووشتێنێتەوە (gastrocnemial, gastrocnemian *adj*) ۞ گاستروکنیمی

gastroduodenal *adjective*
گەدە(یی)ـدوانزەگرێیی، مێعدە(یی)ـدوانزەگرێیی: سەربە یان گەدە و دوانزەگرێ یان ئەوان دەگرێتەوە ۞ گاسترودیودنال

gastro-enteritis /ˌgæstrəʊ ˌentəˈraɪtɪs, US ˌgæstroʊ/ *noun*
سووتانەوە یان ئاوسانی گەدە (مێعدە) و ریخۆڵە، سکسووتانەوە (gastro-enteric *adj*: سکسووتانەوەیی) ۞ ورم معده و روده

gastroesophageal *adjective*
گەدە(یی)ـسوورێنچکی، مێعدە(یی)ـسوورێنچکی ۞ گاسترواِیسوفاگوس

gastroesophageal reflux *noun*
گەڕانەوەی گەدە(یی)ـسوورێنچکی، کشانەوەی مێعدە(یی)ـسوورێنچکی: گەڕانەوەی شتی نێو گەدە بۆ سوورێنچک ۞ پسروی گاسترواِیسوفاگوس

gastroenteroligy /ˌgastrəʊɛntəˈrɒlədʒɪ/ *noun*
گەردەریخۆڵەناسی: لێکۆڵینەوەی پێکهاتە، کارکرد(ن) و نەخۆشییەکانی ئەندامە هەرسییەکان (digestive organs -gastroenterologist ،roenteroligic(al) *adj n*) ۞ مبحث بیماریهای معده و روده

gastro-hepatic *adjective*
گەدە(یی)ـجگەری، مێعدە(یی)ـجگەری ۞ معدی ـ کبدی

gastrointestinal /ˌgæstrəʊɪnˈtestɪnl, ˌgæstrəʊɪnteˈstaɪnl, US -roʊ-/
گەدەڕیخۆڵەیی، مێعدەڕیخۆڵەیی، سەربە گەدە و ریخۆڵەکان، هەردووکیان دەگرێتەوە: *gastrointestinal tract* ۞ معده ـ رودەای

gastrolith /ˈgæstrəlɪθ/ *noun*
بەردی گەدە یان مێعدە ۞ سنگ معده

gastrologist *noun*
خۆراکناس، مرۆی خۆشخۆر، بژاردەخۆر، باشخۆر، خواردە، سەرڕشتەدار لە خواردندا ۞ گاسترونوم، آدم خوش غذا

gastrology /gæstˈrɒlədʒɪ/ *noun*
سەرڕشتە لە خواردندا، خۆراکناسی، لێنان و خواردنی خۆراکی باش ۞ گاسترونومی

gastronome /ˈgæstrənəʊm/ *noun,* also gastronomist or gastronomer
خۆراکناس، مرۆی خۆشخۆر، بژاردەخۆر،

باش‌خۆر، خوارده ۞ کاسترونوم، آدم خوش‌غذا

gastronomy /gæ'strɒnəmi, US -'strɑːn-/ *noun*

هونەر یان زانستی هەڵبژاردن، لێنان و خواردنی خـــۆراکی بـــاش (gastronomic /ˌgæstrə'nɒmɪk, US -'nɑːm-/ or gastronomical *adj*: سەربە هونەر یان زانستی هەڵبژاردن، لێنان و خواردنی خۆراکی باش، خۆش‌خۆری، بژاردەخۆری؛ gastronomically /ˌgæstrə'nɒmkli, US -'nɑːm-/ *adv*: لەباری خۆش‌خۆری‌یەوە) ۞ گاسترونومی

gastropod /'gæstrəpɒd, US -pɑːd/ *noun, adjective*

n زگپێ، زگپا، سکپێ، سکپا، پێزگ، پازگ، پێ‌بەزگ (هەروەها *adj* gastropodous) سەربە سکپایان ۞ *n* شکم‌پا *adj* وابسته به شکم‌پایان

Gastropoda /ˌgæstrə'pəʊdə, US gæs'trɒpədə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) زگپێیان، پازگان، زگپایان، پێ‌بەزگان: پۆلێکی بەربڵاوی لەش‌نەرمەکان کە snail، slug و whelk ـەکان دەگرێتەوە ۞ شکم‌پایان

gastroptosis *noun*

گەدە(دا)کەوتن، خزینی مێعدە یان گەدە ۞ سقوط معده

gastroscope /'gæstrəskəʊp/ *noun*

گـــەدەبین، مێعـــدەبـــین (gastroscopic /ˌgæstrə'skɒpɪk/ *adj*؛ gastroscopist ؛ gastroscopy /gæ'strɒskəpi/ *n* ؛ *n*) ۞ معده‌نما

gastrotomy *noun, pl.* gastrotomies

گەدەبڕی، مێعدەبڕی (gastrotomic *adj*) ۞ گاستروتومی

gastrotrich /'gastrə'trɪkə/ *noun*

(گیانەوەرناسی) زگ‌موو(یی) ۞ گاستروتریک

Gastrotricha /ˌgastrə'trʌɪkə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) زگموویان: لقێکی چکۆلە لە گیانەوەرە کرم‌ئاسا ئاوی‌یە وردەکان کە کۆمەڵە مژۆڵ cilia یا سمێڵێ دەگرن، دەوروبەری 200 جۆرن و نزیک بە 100 جۆرێکی لە ئەوروپای نـــاوەنـــدی‌دا دەژیـــن (gastrotrich /'gastrə'trɪkə/ *n*: زگ‌موو(یی)؛ بنەڕەت: لە لاتینی نوێ‌وە، لە یۆنانی‌یەوە *gastr-* *gastēr* "stomach" + *thrix* *trikh-* "hair") ۞ گاستروتریکا

gastrovascular *adjective*

بۆ هەردوو باری هەرس digestion و سووڕانی خوێن circulation کار دەکا، وەک بۆشایی‌یێ (وەک هێندێ میکرۆب) ۞ گاسترووا‌سکیولار

gastrula /'gastrʊlə/ *noun, pl.* gastrulae /-liː/

(ئاولەمەناسی) زگچە، زگۆلە، سکۆلە: ئاولەمەیێ لـــە دوای قۆنـــاخی blastula، کاتـــێ کـــە پێکهاتەیێکی پیاڵەئاسای بۆشە و سێ چین خانەی هەیە (gastrular *adj*: سەربە زگچە، زگۆلەیی، سکۆلـەیـی؛ gastrulation *n*: بوونەزگچە، زگچەیی‌بوون، بوونەزگۆلە، بوونەسکۆلە؛ بنەڕەت: لە لاتینی نوێ‌وە، لە یۆنانی *gastr-* *gastēr* "stomach" + پاشگری چکۆلەنەری *-ula* لاتین) ۞ شکمک

gas turbine *noun*

توربینی گازی ۞ توربین گازی

gasworks /'gæswɜːks, US -wɜːrks/ *noun, pl.*

گازگـــە، گازگـــا، کارگـــەی گـــاز، کارگـــەی بەرهەم‌هێنانی گاز ۞ کارخانه‌ی گاز

gat[1] *noun*

(نافەرمی) دەمانچە، شەشتیر، وەروەر (بنەڕەت: کورتەی Gatling gun) ۞ هفت‌تیر

gat[2] = archaic past of get

gatch *noun*

گەچ ۞ گچ

gate[1] /geɪt/ *noun*

1 دەروازە، درگا(ی گەورە)، دەرکە، درگای حەوشە 2 زوورگە، ڕێگا، ڕێی چوونەژوورەوە 3 (بەندا‌و) زمانە، دەروازە 4 شوێنی هاتنەدەر و چوونەژوورەوە 5 ژمارەی سەیرکەران یان چاولێکەران (وەرزشی ب.ت. تۆپێن) 6 ئەو داهات و بڕەپارەی کە لە فرۆشتنی تیکێتی وەرزشی ب.ت. تۆپێن بەدەس‌هاتووە، فرۆشانە ۞ 1 دروازه، در 2 مدخل 3 دریچه 4 محل ورود و خروج 5 تعداد تماشاچیان 6 گیت

gate[2] /geɪt/ *noun*

(بریتانیا، لە ناوی شوێن‌دا) شەقام ۞ خیابان

gâteau /'gætəʊ, US gæ'toʊ/ *noun, pl.* gateaus or gateaux /-əʊz/

کەیکی جوانی: ۞ *a strawberry gateau* کیک خامه‌ای

gatecrasher /'geɪtkræʃə(r)/ *noun*

میوانی بانگێشتن‌نەکراو، مفتەخۆر، سەیرکەری بێ‌بلیت یان بەدزی‌یەوە ۞ مهمان ناخوانده

gated /'geɪtɪd/ *adjective*

بەدەروازە، دەروازەدار، درگادار ۞ دارای درواز یا در

gated community *noun*

کۆمەڵە خانووبەرەیەکی بە پەرژین یان دیوار دەورگیراو (لەگەڵ زوورگەیێ کە نۆبەداری لێ‌دەکرێ) ۞ گیمید کامیونیتی

gatefold *noun*

نەخشەی قەدکراو یان دانووشتاوی نێو کتێب ۞ گیتفولد

gatehouse /'geɪthaʊs/ *noun*

دیوی درگاوان، مالی درگاوان یان دالاندار، ژووری دەرکەوان، دالان ۞ اتاق دربان، خانەی سرایدار

gatekeeper /ˈgeɪtkiːpə(r)/ *noun*
درگاوان، دالاندار، نۆبەدار، دەرکەوان، قاپیوان ۞ دربان

gate-leg table /ˌgeɪtleg ˈteɪbl/ *noun*, also gatelegged table
میزی (دا)نووشتاو یان قەدکراو، میزی کۆوەبوو ۞ میز تاشو

gate money *noun*
ئەو داهات و برەپارەی کە لە فرۆشتنی تیکێتی وەرزشی ب.ت. تۆپێن بەدەس‌هاتووە، فرۆشانە: *Today's gate money will be given to charity* ۞ درآمد حاصله از فروش بلیت ورزشی به ویژه فوتبال

gatepost /ˈgeɪtpəʊst, US -poʊst/ *noun*
چوارچێوەی دەروازە ۞ چهارچوب دروازه

gateway /ˈgeɪtweɪ/ *noun*
1 دەروازە، دەرکە، درگا 2 ریگا، زوورگە، گوزەر، ریرەو 3 کلیل، ریگای گەیشتن بە، مایەی بەدەس‌هێنانی شتێ 4 ریگایێ کە دوو تۆری کامپیوتێر پێکەوە دەبەستێتەوە ۞ 1 دروازه، در 2 مدخل 3 وسیلەی دستیابی 4 مسیری اتصالی دو شبکەی رایانەای به هم‌دیگر

gather /ˈgæðə(r)/ *noun*
چین، دەق، لۆچ (gathered *adj*: چین‌چین، لۆچاوی، چین‌دار، دەق‌دار) ۞ چین، پیلی

gatherer /ˈgæðərə(r)/ *noun*
کۆکەرەوە، خڕکەرەوە: *prehistoric hunters and -erers* ۞ گردآورنده

gathering /ˈgæðərɪŋ/ *noun, adjective*
1 کۆبوونەوە، کۆمبین، جڤین، کۆڕ، خڕبوونەوە: *a gathering ◊ a social/family gathering* 2 (زانیاری) خڕکردنەوە، کۆکردنەوە: *of religious leaders* 3 *methods of information -ing* ۞ 1 روولەپەرە، روولەزۆری، تاوسەندوو اجتماع، جلسه، گردهمایی 2 گردآوری 3 فزاینده

Gatling gun *noun*
جۆرێ سەرەتای شەستیر، بە لوولەی هێشوویی سووڕاوەوە (لە ناوی داهێنەری ئەمریکایی‌یەوە Richard J. *Gatling*) ۞ نوعی تفنگ

gator /ˈgeɪtə(r)/ = alligator

GATT /gæt/ *abbreviation* General Agreement on Tariffs and Trade
گات (ریکەوتن‌نامەی گشتی بارانە (تەعرفە) و کارداری) ۞ گات

gauche /gəʊʃ, US goʊʃ/ *adjective*
دەستەوسان، بەیدەس، بێ‌سەروزمان، گێژ، ناپوخت، ناشارەزا، نەفام، بێ‌ئەقل، گەوج، گەلحۆ: *it would be gauche to mention the subject* ۞ (gaucheness *n*؛ gauchely *adv*) دست‌وپا چلفتی، ناشی، کودن، احمق

gaucherie /ˈgəʊʃəri, US ˌgoʊʃəˈriː/ *noun*
گێژی، ناپوختی، ناشارەزایی، نەفامی، بێ‌ئەقلی ۞ حماقت، کودنی

Gaucher's disease /ˈgəʊʃeɪz, gəʊˈʃeɪz/ *noun*
جۆرێ ناسازی بۆماوەیی دەگمەنی میتابۆلیزمی چەوری، لە ئەنجامی ناتەواوی هەوێنەیێکەوە تووش دەبێ، گەورەبوونەوەی جەرگ و سپل، قرچۆکی ئێسک و زیانی دەماری لە نیشانەکانیەتی (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی فەرەنسی Phillippe C. E. *Gaucher* مەرگ 1918) ۞ نوعی بیماری

gaucho /ˈgaʊtʃəʊ, US -tʃoʊ/ *noun, pl.* gauchos
کاوبۆ یان گاوانی ئەمریکای باشووری ب.ت. لە رەگەزی سپانیایی یا سوورپێستانی ئەوێنە ۞ گاچو

gaud /gɔːd/ *noun*
(کۆن) شتێکی جوانی و بریقەدار، خشڵ، trinket ،ornament ۞ چیز تزئینی، آرایه

gaudery *noun, pl.* gauderies
شت‌ومتی هیچەکە یا زیادی ۞ چیزهای بی‌ارزش

gaudy[1] /ˈgɔːdi/ *adjective* (gaudier, gaudiest)
بەزریقەوبریقە، ورشن، زەق، بەئالاوواڵا، سەیر، بریقەدار (gaudily /ˈgɔːdɪli/ *adv*: بریقەدارانە، بە ئالاو واڵاوە؛ gaudiness /ˈgɔːdinəs/ *n*: زریقەوبریقە، ئالاوواڵا، ورشانەوە، بریقەداری) ۞ زرق و برق‌دار

gaudy[2] /ˈgɔːdi/ *noun, pl.* gaudies
(بریتانیا) میوانی (ساڵانەی کۆلێژ) ۞ مهمانی

Gaugamela *noun*, geographical name
گۆگەمێل، گوگامێلا: ئاوایی‌یێکی کۆن لە ئاشوور Assyria، رۆژهەڵاتی نەینەوا Nineveh: شوێنی تێ‌شکانی ئێرانی‌یەکان لە ئەسکەندەری مەزن Alexander the Great لە 331 پێش‌زایین‌دا (هەروەها شەری ئاربێلا Arbela "شوێنی هەولێری ئێستا"، بڕوانە Cunaxa) ۞ گوگمل

gauge /geɪdʒ/ *noun*, also gage
1 ئەندازە، نمرە 2 ئەستووراییی، قالندی 3 (چەک) کالیبر 4 میل، پلە 5 دەزگای پێوان یان ئەندازەگرتن، ئەندازە، ئامێری پێوان 6 (لە لێکدانا) سپنو 7 (ریگای ئاسن) مەودای نێوان دوو رەیل، پانایی ریگای ئاسن 8 پێودانگ، پێوانە، پێوەر 9 (دەریاوانی و کۆن) هەڵومەرجی کەشتی باگەڕ سەبارەت بە با (gaugeable /ˈgeɪdʒəbl/ *adj*: لە پێوان‌هاتوو، شیاوی ئەندازگرتن، شایانی هەڵسەنگاندن؛ gauger *n*: هەڵسەنگێنەر، پێوەر، ئەندازەگر، ئایەرە) ۞ 1 اندازه، درجه 2 ضخامت 3 کالیبر 4 عقربه 5 وسیلەی اندازه‌گیری 6 ـ سنج 7 فاصلەی میان ریل‌ها 8

معیار، مقیاس 9 موقعیت کشتی بادبانی نسبت به باد

gauge theory *noun*
هەریەک لەو چەند تیۆرییەی فیزیک کە راگوێستنی هێزێکی بنەڕەتی نێوان دوو پارچۆلکەی کارلێککردوو بەهۆی ئاڵوگۆڕی پارچۆلکەیێکی بنچینەیی (سەرەتایی)یەوە روون دەکەنەوە ◯ نظریەی گیج

Gaul /gɔːl/ *noun*
دانیشتووی رەسەنی ناوچەی ئەورووپایی کۆنی گۆل، فەرەنسی ◯ اهل کشور گل، فرانسوی

Gauleiter /ˈgaʊlʌɪtə, German ˈgaʊlaɪtɐ/ *noun*
1 (مێژوویی) کاربەدەستێکی سیاسی کە بەسەر ناوچەیێ لەژێر دەسەڵاتی نازیدا حکومەت دەکا 2 کاربەدەستێکی زۆردار (بنەڕەت: ئەڵمانی، لە *Gau* "ناوچەی بەڕێوەبەرایەتی" + *Leiter* "ڕێبەر") ◯ گولیتر

Gaulish /ˈgɔːlɪʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە گۆل یان زمانی گۆلی *n* زمانی (سێلتیکی) گۆلی ◯ *adj* گالی *n* زبان گالی

Gaullism /ˈgəʊlɪz(ə)m/ *noun*
گۆلیزم (بنچینە و سیاسەتەکانی سیاسەتوانی فەرەنسی چارلز دۆ گۆل Charles de Gaulle (1890-1970): Gaullist /ˈgəʊlɪst/ *n, adj*: *n* گۆلیست *adj* گۆلیستی) ◯ گالیسم

Gault clay /gɔːlt/ *noun*
(زەویناسی) گڵی سەردەمی کریتاسە Cretaceous کە چینی باشووری ئینگلتەرەی پێکهێناوە ◯ خاک گولت

gaunt /gɔːnt/ *adjective*
1 پێچوو، رەقەڵ، مردەڵە، کزەڵۆک، بنیس، لاواز 2 وشکوبرنگ، بێناو، قاقر، رووت، چۆڵگە، کەلاوە (gauntly /ˈgɔːntli/ *adv*: کزەڵۆکانە، کزانە؛ gauntness /ˈgɔːntnəs/ *n*) ◯ 1 لاغر، تکیدە 2 برهوت، مخروبە

gauntlet[1] /ˈgɔːntlət/ *noun*
دەسەوانە، دەسکێش (لە زری یان کانزا)، دەسکێشی قۆڵچاخی، دەسەوانەی ئاسنین ◯ دستکش

gauntlet[2] /ˈgɔːntlət/ *noun*
1 هەڵاتن بە نێو دوو ریز سەربازی داربەدەست وەکوو سزا یان تەمێ‌یێ 2 بەرەنگاربوونەوە، رووبەڕوو وەستان ◯ 1 گونتلت 2 مبارزەطلبی

gauntry or gauntree = gantry

gaur /ˈgaʊə/ *noun*
گاکێوی هیندی یان مالیزی [*Bos gaurus*] ◯ گاور

gauss /gaʊs/ *noun, pl.* same or gausses
(فیزیک) گاوس (= یەکەی هاندانی مەگناتیسی، بەرامبەر بە دەهەزاریەکی tesla؛ بنەڕەت: لە ناوی ریازیزانی ئەڵمانی Karl F. *Gauss*) ◯ گاوس

Gaussian *adjective*
گاوسیایی، گاوسی، گاوسیەن: خاوەنی شێوە یان شکڵی normal curve یان Gaussian distribution ◯ گوسین

Gaussian curve = normal curve

Gaussian distribution /ˈgaʊsɪən/ = normal distribution

gauze /gɔːz/ *noun, adjective*
n 1 برینپێچ، برنجۆک، برینجۆک 2 تۆڕ، پارچەی تۆڕی، تۆڕی لە وایەر یا تێل *adj* تۆڕی، ناسک، تەنک، شاش (gauzily *adv*: gauziness *n*: تۆڕێتی، تۆڕناسابوون، ناسکی، تەنکی؛ gauzy /ˈgɔːzi/ *adj*: تۆڕی، ناسک، تەنک، شاش، دیار: (*a gauzy material*) ◯ *n* 1 تنزیب 2 توری، پارچەی توری، تور سیم *adj* توری

gavage /gaˈvɑːʒ/ *noun*
(بە زۆر) دەرخواردان (دەوا و دەرمان (ب.ت. بە ئاژەڵ) ◯ گاواج

gave /geɪv/ = past of give

gavel /ˈgævl/ *noun*
1 (دادگا، دانیشتن و هتد) چەکوش 2 داری هەراج یان حەراج auction ◯ 1 چکش 2 چوب حراج

gavelkind /ˈgav(ə)lkʌɪnd/ *noun*
(مێژوویی) دابەشکردنی زەویوزاری کەسێکی مردوو بە بێ‌وەسیەت بە قەد یەک لە نێوان کورەکانیدا ◯ گاولکیند

gavial /ˈgeɪvɪəl/ = gharial

gavotte /gəˈvɒt, US gəˈvɑːt/ *noun*
گەڤات، گاڤۆت: 1 سەما یان هەڵپەرکێی کۆنی فەرەنسی 2 پارچە موسیقایێ بۆ ئەو هەڵپەرکێیە ◯ گاووت

Gawain *noun*
گاواین: یەکێ لە سوارچاکانی Round Table ◯ گاواین

Gawd /gɔːd/ *interjection*
ئەی خودا، ئەیخوا، خودایە: *For Gawd's sake hurry up!* ◯ خدایا

gawk /gɔːk/ *noun*
1 مرۆی دەسەوسان یان بەیدەس، awkward 2 مرۆی شەرمێون، کەسێکی شەرمن ◯ 1 آدم دستوپاچلفتی 2 آدم خجالتی

gawky /ˈgɔːki/ *adjective* (gawkier, gawkiest)
دەسەوسان، بێ‌دەس‌وپێ، بەیدەس، زلحۆرت، ستەبەڵە، دەس‌خاو، لەقلۆقی (gawkily /ˈgɔːkɪli/ *adv*: بە شێوەیەکی دەسەوسان؛ gawkiness /ˈgɔːkinəs/ *n*: 1 بێ‌دەس‌وپێیی، دەسەوسانی، زلحۆرت، بەیدەسی، دەس‌خاوی، ستەبەڵەیی، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوویی 2

شـەرمێونی، کەمـرووی، لەرووهەڵـنەهاتوویی، شەرمنی) ◌ دستوپاچلفتی، لۆلقو

gay[1] /geɪ/ *adjective* (gayer, gayest)

1 هاورەگـەزباز، لووسـکە، هاورەگـەزخواز، *the* ◊ *a gay club/bar* :homosexual ◊ *gay men* ◊ *lesbian and gay community* 2 شـاد، *I didn't know he was gay* سـەرخۆش، خۆشـحاڵ، بـەگوڕ، بەکـەیف، روو بەپێکەنین، بەدەماخ: *She felt lighthearted* 3 بێ‌فکر، بێ‌خەیاڵ، *gay laughter* ◊ *and gay* بێ‌خەم، بەفشەگرتوو 4 زریقەوبریقە، بەئاڵاواڵا، زەرقی: *The garden was gay with red geraniums* ◌ 1 همجنس‌باز 2 شادمان، بانشاط 3 بی‌فکر، بی‌خیال 4 اجق و وجق

gay[2] /geɪ/ *noun*

کەسێکی هاورەگەزخواز (ب.ت. پیاو) ◌ آدم همجنس‌باز

gayal /gʌɪ'jɑ:l, US -'jal/ *noun*

گای ماڵی (لە نیمچەوشکاری هیندوستان) ◌ گاو اهلی

gay liberation *noun*, also gay lib

بزووتنەوەی ئازادی هاورەگەزخوازان ◌ جنبش آزادی همجنس‌بازان

gayness /'geɪnəs/ *noun*

هاورەگەزبازی، هاورەگەزخوازی، هاوبازی ◌ همجنس‌بازی

gay pride *noun*

شـانازی هاورەگـەزخوازی (بزووتنەوەیـەکی کۆمەڵایەتی و سیاسی): *a gay pride parade* ◊ *a song inspired by a mixture of gay pride and personal anguish* ◌ افتخـار همجنس‌بازی

gayety etc = US variant spelling of gaiety etc

gazania /gə'zeɪnɪə/ *noun*

گازانیـا: ڕووەکێکـی گیائاسـای گـەرمێنان tropical لـە تـیرەی daisy بـە گوڵـی زەرد و پرتەقاڵییەوە [توخم *Gazania*] ◌ گازانیا

gaze /geɪz/ *noun*

چاوتێبڕین، چاوزەق‌کردنەوە، چاوئەبلەق‌بوون، چاوداپچڕین، چاودەربەڕین، واقمان: *He met her gaze* (= looked at her while she looked at him) ◌ نگاه خیره

gazebo /gə'zi:bəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* gazebos or gazeboes

(خـانوو ب.ت. قوختـە) دیارگـە، کلاوفـەرەنگی ◌ کلاەفرنگی

gazelle /gə'zel/ *noun*

(گیانەوەرناسـی) ئاسـک، کـەژاڵ، مـامز، خـەزاڵ [*Gazella* و توخمەکانی تر، چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە *ghazāl* عەرەبییەوە) ◌ آهو

gazer *noun*

چاوتێبـڕ، چاوزەقـەوەکردوو، چاوئەبـڵەق، چاوداپچڕیو ◌ خیره‌نگر

gazette /gə'zet/ *noun*

1 ڕۆژنامەی فەرمی، ڕۆژنامە 2 newssheet ◌ روزنامەی رسمی، روزنامه

gazetteer /ˌgæzə'tɪə(r), US -'tɪr/ *noun*

1 فەرهـەنگی نـاوە جـوگرافییـەکان، ئیندێکـسی نـاوە جـوگرافییـەکان 2 (کـۆن) journalist, publicist ◌ فهرست اسامی جغرافیایی

gazillion /gə'zɪljən/ *noun*, also kazillion

گـازیلیون (ژمارەیـەکی یـەکجار زۆر): *gazillions of* ◊ *gazillion-dollar houses* (gazillionth *adj*) *copies* ◌ گازیلیون

gazillionaire = zillionaire

gazpacho /gəs'pɑtʃəʊ/ *noun, pl.* gazpachos

جۆرێ سوپی سـاردی سپانیایی کە بە باینجان، بیبار و سەوزەی تری سـالاد لێدەنرێ (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە) ◌ گازپاچو

gazumper *noun*

گەڕپێکـەر، دەبەپێکـەر، تەشقەڵـەباز، تەشقەڵەپێکەر ◌ دبەدرآور

gazumpimg /gə'zʌmpɪŋ/ *noun*

گـەڕپێکردن، گـەڕتێئاڵانـدن، تەشقەڵـەبازی ◌ دبەدراوری

GB /ˌdʒi: 'bi:/ *abbreviation* Great Britain

GBH /ˌdʒi: bi: 'eɪtʃ/ *abbreviation* grievous bodily harm

Gbyte *abbreviation* gigabyte(s)

GCE /ˌdʒi: si: 'i:/ *abbreviation* General Certificate of Education

1 (لـە بریتانیـا) تـاقیکـاری کۆتـایی سـێکلی یەکەمی ناوەندی 2 بڕوانامەی کۆتایی سێکلی یەکەمی ناوەندی (جی‌سی‌ئی لە 1988دا جێی خۆی دا بە جی‌سی‌ئێس‌ئی) ◌ جی‌سی‌ای

GCSE /ˌdʒi: si: es 'i:/ *abbreviation* General Certificate of Secondary Education

1 تـاقیکـاری کۆتـایی قۆنـاخی ناوەنـدی 2 بڕوانامەی کۆتایی قۆناخی ناوەندی (لە بریتانیا، وێلز و ئیرلەندی باکووری) ◌ جی‌سی‌اس‌ای

Gd *abbreviation* gadolinium

gdn = garden

Gdns = Gardens

GDP /ˌdʒi: di: 'pi:/ *abbreviation* gross domestic product

GDR /ˌdʒi: di: 'ɑ:(r)/ *abbreviation* German Democratic Republic

Ge *abbreviation* germanium

gean /gi:n/ *noun*, also wild cherry

گێلاسی شیرین یا کێوی [*Prunus avium*] ◌ گیلاس شیرین یا وحشی

geanticlinal *adjective*
سەربە پشتەزەوی، سەربە تاقی زەوی یان عەرز ۞ وابسته به تاقزمین

geanticline *noun*
(زەویناسی) ژیەنتیکلین، پشتەزەوی، تاق یا قوقزی زەوی ۞ تاقزمین

gear /gɪə(r), US gɪr/ *noun*
1 گێر، گیر، چەرخ یان پێچکەی ددانەدار 2 دەزگا، ئامێر، ئامراز، هەجەت 3 بەرگ، شمەک 4 میزانکردنی میکانیزمی گێر 5 (خوازە) لێوەشاوەیی، لێهاتوویی 6 چالاکی، خێرایی، جموجۆل 7 (نافەرمی) دەرمانی ناقانوونی 8 پێداویستی یان کەلوپەلی بەستنی بادەوەی کەشتی ۞ 1 دنده، چرخدنده 2 دستگاه، لوازم 3 لباس 4 تنظیم سازوکار دنده 5 (مجازی) کفایت 6 فعالیت، سرعت 7 (عامیانه) مواد غیرقانونی 8 گیر

gearbox /ˈgɪəbɒks, US ˈgɪrbɑːks/ *noun*, also gearcase
گیربۆکس، گێرخانە، سنووقی گێر، گێردین ۞ جعبەدنده

gear-change *noun*
گۆڕینی گێر، گێرگۆڕی ۞ تعویض دنده

geared /gɪəd, US gɪrd/ *adjective*
ئامادە، ساز، تەیار، بەدەستەوە، حازر: *The resort is -d towards children* ۞ آماده، حاضر

geared up *adjective*
ئامادە، ساز، تەیار، بەدەستەوە، حازر ۞ آماده، حاضر

gear lever *noun*
دەسکەگێر، دەسکی گێر، دەندەمیل، میلدەندە، دەسکەدەندە ۞ دستەدنده

gear shift = gear lever

gear stick = gear lever

gear train *noun*
جووڵە لە شەفتێکەوە بۆ یەکێکی تر رادەگوێزێ ۞ گیرترین

gearwheel /ˈgɪəwiːl, US ˈgɪrwiːl/ *noun*
ددانەگێر، ددانەبەپێچک، چەرخ یان پێچکەی ددانەدار، (لە دووچەرخەدا) پێچکەی ئاوزەنگی، مووروچەگەورە ۞ چرخدنده، چرخ رکاب

Geat *noun*, Old English *Gēat*
گیت: ئەندامی گەلێکی سکاندیناڤی Scandinavian باشووری سوید کە قارەمانی ئەفسانەیی Beowulf سەربەوانە ۞ گیت

Geatish *adjective*
گیتی، سەربە یان پێوەندی بە گیتەوە هەیە ۞ وابسته به گیت

gecko /ˈgekəʊ, US ˈgekoʊ/ *noun*, *pl.* geckos or geckoes
مارمێلک (مالی، هی ناوچە گەرمەکان، شەوگەڕی مێرووخۆر [Gekkonidae و خێزانە پێوەندیدارەکان، زۆر جۆرن]) ۞ مارمولک

gee[1] /dʒiː/ *noun*
تیپ یان پیتی جی G ۞ حرف G

gee[2] /dʒiː/ *noun*
هەزاری، هەزار دۆلاری ۞ هزاری

gee[3] /dʒiː/ *interjection*
1 وەی، ئاخ، خوایە، ئەح، عەجەب، تیاح، بەح (رەنگە کورتەی Jesus بێ) 2 (gee up، بۆ ئەسپ و هتد) ها، دەی ۞ 1 وای، عجبا 2 هی

geebung /ˈdʒiːbʌŋ/ *noun*
جۆری دەوەن یان دارێکی چکۆلەی ئەوستڕالیایی، بەرێکی سەوزی وردی هەیە [توخم *Persoonia*] ۞ جیبانگ

Geechee /ˈgiːtʃiː/ *noun*
1 زمانێکی کریۆلی ئینگلیسی، لە لایەن رەشەکانی چەندین بەشی کارۆلینای باشووری و جۆرجیا قسەی پێدەکرێ 2 ئاخێوەر یان قسەپێکەری ئەم زمانە ۞ گیچی

gee-up *interjection*
ها، دەی ۞ هی

geese /giːs/ = plural form of goose

geest *noun*
ماک و مەتریاڵی نیشتووی ناستی زەوی ۞ جیست

gee-string = G-string

gee whiz /ˌdʒiː ˈwɪz/ = gee 1

Ge'ez /ˈgiːɛz/ *noun*
زمانێکی کۆنی سامی Semitic ئەتیۆپیایی، کە زمانی ئەریت و سروت و دینی کلیسەی ئۆرتۆدۆکسی ئەتیۆپییە ۞ جیز

geezer /ˈgiːzə(r)/ *noun*
1 پیاو ب.ت. پیری 2 سەیر ۞ 1 یارو 2 عجیب و غریب

Gehenna /gəˈhɛnə/ *noun*
دۆژە، جەهەنم، دۆزەخ (بنەرەت: عیبری *gē' hinnōm*) ۞ جهنم

Geiger counter /ˈgaɪgə kaʊntə(r), US ˈgaɪgər/ *noun*
ژمێرەری گایگێر (= دەزگایێ بۆ پێوانی رادیۆئەکتیڤیتی؛ بنەرەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەڵمانی Hans Geiger، مەرگ 1945) ۞ شمارگر گایگر

geisha /ˈgeɪʃə/ *noun*, also geisha girl
گەیشا (کچە گۆرانیبێژ و سەماکاری ژاپۆنی) ۞ گیشا

Geist /gʌɪst/ *noun*
(ئەڵمانی) گیان، رۆح (هی کەسێ یان دەستەیێ) ۞ روح

geitonogamy /ˌgʌɪtəˈnɒgəmi/ *noun*
چاککردنی گیایێ بە هەلالەی گیایێکی تر هەر لەسەر ئەو گوڵە (بڕوانە xenogamy. لە یۆنانی *geitōn*, "neighbour" + *geitono-*

("marriage" *gamos* ۞ گایتونوگامی

gel /dʒel/ *noun*
ولولـە، دەلـەمە(ک)، ژێـل (بنـەڕەت: کورتـەی gelatin) ۞ ژل

gelable *adjective*
لەولولەهاتوو، دەلەمێنریَ ۞ ژلابل

gelada /dʒə'lɑːdə/ *noun, pl.* same or geladas, also gelada baboon
(گیانـەوەرناسـی) baboon یەکی مەیلـەوقاوەیی یاڵدرێژ، ڕەسـەنی ئەتیۆپیا [*Theropithecus gelada* (لە *č'ällada* ی Amharic ۞ جلادا

gelati = plural form of jelato

gelatination /'dʒelætəneɪʃn/ *noun*
ولولاندن، بەولولەکردن، رینگاندن، دەلـەماندن، کردنەدەلـەمە، ژێلاندن ۞ تبدیل به ژلاتین

gelatine /'dʒelətɪn/ *noun,* also gelatin /'dʒelətiːn/
1 ولولـــە، رینـــگ، رینگـــاو، ژێلاتـــین 2 تەقەمەنی‌یێکی بەهێز ۞ ژلاتین

gelatiniform *adjective*
ولولەئاسـا، رینگانـە، ولولـەیی، شێوەولولـە، لەژێلاتین‌چوو ۞ ژلاتین‌مانند

gelatinoid *adjective*
ولولەیی، ولولەئاسا، شێوەولولە، لەژێلاتین‌چوو ۞ ژلاتین‌مانند

gelatinous /dʒə'lætɪnəs/ *adjective*
1 ولولـەیی، ژێلـەیـی، ولولەئاسـا، رینگـی، رینـگ‌ئاسـا، شێوەولولـە، لـەژێلاتین‌چـوو: *a gelatinous precipitate* 2 لیچـق، لیـنج (gelatinously *adv*) ۞ 1 ژلەمانند، ژلاتینی 2 لزج

gelatin paper *noun*
کـاغزی ولولـەیی (بۆ کاروبـاری وێنـەگری) ۞ کاغز ژلاتینی

gelation /dʒe'leɪʃn/ *noun*
1 ولولان، بوونەولولە، بوونەرینگ، دەلـەمەبوون 2 بەسـتن، ڕەقبـوون، تونـدبوون، گیرسـان ۞ 1 ژله شدن 2 انجماد

gelato /dʒə'lɑːtəʊ/ *noun, pl.* gelati /dʒə'lɑːti/ or gelatos
بەستەنی ئیتالیایی (لە ئیتالیایی‌یەوە) ۞ ژلاتو

gelded *adjective*
یەختەکراو، خەساو، گوندەرهاتگ ۞ اختەشده

gelding /'geldɪŋ/ *noun*
1 گیانەوەری خەساو یان یەختـە(کراو) ب.ت. ئەسپ 2 (کۆن) = eunuch ۞ حیوان اختـە بـه ویژه اسب

gelid /'dʒelɪd/ *adjective*
1 زۆر سارد، تەشلەخە، شکست‌وبەند، تۆف‌وبەند، جەبەرە: *a gelid pond* ◊ *gelid water* 2 زۆر نادۆستانە: *a gelid reply* ۞ بسیار سرد

gelidity /dʒe'lɪdɪtɪ/ *noun*
ساردی، بەستوویی، شکست‌وبەندی، تۆف‌وبەندی ۞ سردی

gelignite /'dʒelɪgnaɪt/ *noun*
ژێلینیـت (تەقەمـەنی‌یـەکی بـەهێزە کـە لـە ترشەلـۆکی نیتریـک و گلیسـیرین چـێ‌دەبـێ؛ بنـەڕەت: ڕەنگـە لـە *(l)ignis* + gelatin لاتـین "دار" + ite¹-) ۞ ژلینیت

gelsemium /dʒel'siːmɪəm/ *noun*
ئامـادەکردنی وردەڕەگـی یاسـەمەنی زەرد، لـە homeopathy بۆ چارەکردنی نەخۆشی پەتاناسا (بنـەڕەت: لـە *gelsomino* ئیتالیـایی "jasmine") ۞ جلـسیموم

gelt /gelt/ *noun*
(ئافـەرمی) پـارە، پـوول (بنـەڕەت: لـە *Geld* ئەلمانی "پارە") ۞ (عامیانه) پول

gem /dʒem/ *noun*
1 گەوهـەر، جـەواهێر 2 (خـوازە) شـتی یـەکجار بەنرخ، گەوهـەر (gem-like *adj*) ۞ 1 جـواهر، گوهر 2 چیز بسیار باارزش

Gemara *noun*
گیمارا، گیمۆرا: لێکدانـەوە یـان شرۆڤـە لەسـەر Mishnah کـە بـەشـێ دووهـەمـی Talmud پێکدێنێ (بنەڕەت: لە *gĕmārā* ئارامی) ۞ گمارا

Gemaraic *adjective*
سـەربە یان پێوەندی بە Gemara وە هەیە ۞ وابسته به گمارا

Gemeinschaft /gə'mʌɪnʃaft/ *noun*
(ئەلـمانی) پێوەنـدی کۆمەلایـەتی چـڕ و نزیـک (وەکوو پێوەندی خێزانی، بڕوانە Gesellschaft) ۞ گمین‌شافت، گماینشافت

gemel /dʒeməl/ *adjective*
1 دوو ئەونـــدە، دووچەنـــدان، دوو بەرامبـــەر 2 هاوزا، دوانە، جـووتی، دوانـەیی ۞ 1 مـضاعف، توأم 2 دوتایی

geminate /'dʒemɪneɪt, US -nət/ *adjective*
هاوزا، دوانە، جووت ۞ توأم، دوتایی

gemination /ˌdʒemə'neɪʃn/ *noun*
(بە)جووت‌بوون ۞ جفت‌شدگی

Gemini /'dʒemɪnaɪ, US -ni/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) جووتەوانە، جمکان (Castor و Pollux): کۆئەستێرەی باکووری (the Twins) کە دەلـێن دووانەی کاسـتۆر و پۆلۆکس پیشان دەدا 2 سێیەمین کەلوو لە زۆدیاک (لاتین، کۆی *geminus* "دووانە twin") ۞ جوزا، دوپیکر

Geminian /dʒemɪ'niːən/ *adjective*
جووتەوانەیی، سەربە جمکان ۞ جوزائی

gemma /'dʒemə/ *noun, pl.* gemmae /-miː/
1 چەقـەرە، چەکـەرە، کـورس، خونچـە، چـرۆ، پـــۆخ، گۆپکـــە 2 وشـــەیێکـــی تـــر بـــۆ chlamydospore (بنەڕەت: لە لاتینەوە "bud, jewel") ۞ جوانه، غنچه

gemmate /ˈdʒɛmeɪt/ *adjective*
بەچـــرۆ، پۆخـــاوی، خونچـــەدەرکردوو، گۆپکەکردوو ◌ دارای جوانه

gemmation /dʒɛˈmeɪʃ(ə)n/ *noun*
چرۆدەکـردن، خونچـەدەکردن، گۆپکـەکردن، هاتنەبەر بەهۆی چەکەرەوە ◌ جوانەزنی

gemmed *adjective*
گەوهەرنیشان، جەواهیرنیشان ◌ مرصع

gemmiferous /dʒɛˈmɪfərəs/ *adjective*
خونچەدەرکەر، چرۆدەرکەر ◌ جوانەزن

gemmiparous /dʒɛˈmɪp(ə)rəs/ *adjective*
چـرۆپێکهێن، خونچەدروسـکەر، چرۆدەرکـەر، خونچەکەر ◌ جوانەزا

gemmological *adjective*
سەربە گەوهەرناسی ◌ جواهرشناختی

gemmologist *noun*, also gemologist
گەوهەرناس ◌ جواهرشناس

gemmology *noun*, also gemology
گەوهەرناسی ◌ جواهرشناسی

gemmule /ˈdʒɛmjuːl/ *noun*
گۆپکیلـە، گۆپکـەی چکۆلـە، چرۆکـە، چـرۆژە (بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسـە، لـە *gemmula* لاتـین، چکۆلێنراوی *gemma* "bud") ◌ جوانەی کوچک

gemmy /ˈdʒɛmɪ/ *adjective*
گەوهەرناســا، شــێوەگەوهەر، پرشــنگدار ◌ جواهرمانند، درخشان

gemote *noun*, also gemot
ژیمـــوت (ئەنجومـــەنی دادپـــەروەری یـــان قـــانووندانـــان لـــە ئینگلتـــەرە پـــێش گـــرتنی نورماندییەکان) ◌ ژیموت

gemsbok /ˈxɛmzbɒk, US ˈxɛms-/ *noun*
بزنەکێوی یان ئاسکەکێوییەکی گەورە، ڕەسەنی باشـــووری ڕۆژاوا و ئـــەفریکای ڕۆژهـــەلات [*Oryx gazella*] ◌ نوعی بزکوهی

gemstone *noun*
گەوهەر، جەواهیر ◌ جواهر، گوهر

gemütlich /ɡəˈmuːtlɪx, German ɡəˈmyːtlɪç/ *adjective*
خۆش، دڵخۆش، خۆشحاڵ، بەکەیف، دڵشاد، ئاسوودە ◌ خوشایند، مسرور، راحت

gemütlichkeit /ɡəˈmuːtlɪxkʌɪt, German ɡəˈmyːtlɪçkaɪt/ *noun*
(ئەڵـــمانیایی) ڕووخۆشـــی، دۆســـتایەتی ◌ خوش‌مشربی، رفاقت

gen /dʒen/ *noun*
(نافەرمی) زانیاری ◌ اطلاعات

Gen = 1 general (military) 2 Genesis (in biblical references)

gen(o)- *prefix*
پێشگر: ڕەگەز، توخم، نژاد، جۆر، چەشن، ئاوا، ژین، بۆهێڵ (بنەڕەت: لە *genocide*، *genotype* یونانی "race") ◌ پیـشوند: جـنس، نـژاد، نوع، گونه، ژن

-gen *suffix*
پاشـگر: پێکهـێن، سـاز، هەڵـێن، پەیداکـەر، هێن(ەر)، بەرهەمهێنەر: (کیمیا) ئامـاژە بـە ماکێ کە شتێ بەرهەم دێنێ: *allergen*؛ (ڕووەکناسی) ئامـاژە بـە مـاک یـان گیایـێ کـە دێتـەبـەرهـەم: *cultigen* (بنەڕەت: لەسـەر بنچینـەی *gignomai* "لە دایکبوون، بوون") ◌ پسوند: زا، آور، مولـد، تولیدکننده

Gen AF *abbreviation* general of the force

gendarme /ˈʒɒndɑːm, US ˈʒɑːndɑːrm, French ʒɑ̃daʀm/ *noun*
ئەنـدامی هێـزی پۆلیـسی فەرەنـسی، ژانـدارم (بنـەڕەت: لـە *gens d'armes* فـەرەنـسییەوە بـە واتای "پیاوانی چەکدار") ◌ ژاندارم

gendarmerie /ʒɒnˈdɑːməri, French ʒɑ̃daʀm(ə)ʀi/ *noun*, also gendarmery
ژاندارمری، هێزی ژاندارمەکان، بارەگای هێزێکی وا ◌ ژاندارمری

gender /ˈdʒendə(r)/ *noun*
(ڕێزمـان) زایەنـد، نێرمـایی، ڕەگـەز (**gendered** *adj*) ◌ جنس، جنسیت

gene /dʒiːn/ *noun*
نژادە، بۆهێڵ، ژین: *a dominant/recessive gene* (ئەڵمانی *Gen*)، جین، ژین (بنەڕەت: لە *pan-* یونـانی "all" + *genos* "race, kind, offspring") ◌ ژن

genealogical /ˌdʒiːniəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*
ڕەچەڵەکناسییانە، سەربە ڕەچەڵەکناسی ◌ تبارشناختی

genealogically /ˌdʒiːniəˈlɒdʒɪkli, US -ˈlɑːdʒ-/ *adverb*
لـەباری ڕەچەڵـەکناسـییـەوە ◌ از لحـــاظ تبارشناختی

genealogical tree *noun*
ڕەچەڵەکنامە ◌ شجره‌نامه

genealogist /ˌdʒiːniˈælədʒɪst/ *noun*
ڕەچەڵەکناس، بنەچەکناس ◌ تبارشناس

genealogy /ˌdʒiːniˈælədʒi/ *noun*, *pl.* genealogies
1 ڕەچەڵەکناسی، بنەچەکناسی 2 ڕەگەزنامە، ڕەچەڵەکنامە 3 ڕەچەڵەک، بنەچەک، خێزان ◌ 1 تبارشناسی 2 شجره 3 تبار، نسب

gene pool *noun*
نـــژادەدان، بـــۆهێڵدان، ژیـــندان، ژیـــندیـــن، ئەستێرەژین ◌ استخر ژن

genera /ˈdʒenərə/ = plural form of genus

general /ˈdʒenrəl/ *adjective, noun*

adj 1 گشتی، هەمەکی، هەموو، خەڵک، خەڵکی
رەمەکی، جەماوەر، تێکڕا، گشت، گشتگیر،
گشتگرەوە، نابەرتەسک، هەمووگر، سەراپاگیر،
سەرتاسەری، سەرانسەری، هەمەلایەنە،
گشتلایەنە: *The general opinion is that*
the ◊ *the conference was a success*
general belief/consensus 2 هەمیشەیی 3
ئاسایی، عەدەتی: *This opinion is common*
among the general population (=
ordinary people) 4 (لە لێکدانا) سەرـ
ـگشتی، سەرۆک، سەرۆکی گشتی، فەرماندەر،
سەرکردە *n* ژێنراڵ: *a four-star general* ◊
General Tom Parker ۞ *adj* 1 عمومی،
همگانی، کلی، عامه، عوام‌الناس، جامع، فراگیر 2
دائمی 3 معمولی 4 (در ترکیب) ـکل، رئیس، رئیس
کل، فرمانده *n* تیمسار

general anaesthesia *noun*
بێهۆش‌کردنی گشتی، بێهۆشی گشتی (لە بەرامبەر
شوێنێکی تایبەتی‌دا) ۞ هوش‌بری عمومی

General Assembly *noun*
ئەنجومەنی گشتی، کۆبوونەوەی گشتی
(نوێنەرانی نەتەوە یەکگرتووەکان و هتد) ۞
مجمع عمومی

general Certificate of Education = GCE

general Certificate of Secondary Education = GCSE

general concept *noun*
چەمکی گشتی ۞ مفهوم کلی

general counsel *noun*
سەرپارێزەر، پارێزەری سەرەکی ۞ وکیل اصلی

General Court *noun*
دەستەی قانوون‌دانان؛ دەستەی قانوون‌دانانی
هەرێمی یان ئەیالەتی (Massachusetts و
New Hampshire) ۞ هیأت مقننه (ایالتی)

general dealer *noun*
کاردار یان فرۆشیاری هەمەبابەت ۞ تاجر یا
فروشندەی عمومی

general delivery = poste restante

general election *noun*
هەڵبژاردنی گشتی، هەڵبژاردنە گشتی‌یەکان ۞
انتخابات عمومی

general headquarters *noun, pl.* also GHQ
بارەگای گشتی ۞ ستاد کل

generalissimo /ˌdʒɛn(ə)rəˈlɪsɪməʊ/ *noun*, also generalissimos
فەرمانداری گشتی، سەرفەرماندار ۞ فرماندەی
کل قوا

generalist /ˈdʒenrəlɪst/ *noun*
مرۆی ناپسپۆڕ یان هەزارپیشە، هەمەکارە،
فرەشارەزا، فرەزان ۞ آدم غیرمتخصص یا
همه‌فن‌حریف

generality /ˌdʒenəˈræləti/ *noun, pl.* generalities
1 گشتی‌بوون، گشتێتی، دەربڕینی بەگشتی،
هەمەلایەنی، گشتلایەنی، زۆرداگرتن: *to*
speak in broad generalities ◊ *As usual,*
he confined his comments to generalities
2 زۆرینە، بڕانی: *This view is held by the*
generality of leading scholars 3 بەشی
سەرەکی ۞ 1 عمومیت، کلیت، شمول 2 اکثریت
3 قسمت عمده

generalization /ˌdʒenrəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
گشتاندن، تێکڕایی‌کردن، دەرکردنی بڕیارێکی
گشتی، ئەنجامی گشتی: *a speech full of*
broad/sweeping generalizations ◊ *Try to*
avoid generalization ۞ تعمیم، نتیجەی کلی

generalized /ˈdʒenrəlaɪzd/ *adjective*
1 گشتێنراو، بڕیاری گشتی دەرکراو 2 گشتی،
هەمەکی، ناتایبەتی، ناسنووردار، تەشەنەکردوو،
بڵاوەبوو، هەمەلایەنە، سەراپاگیر، گشتگرەوە،
گشتلایەنە، بەربڵاو، بەرفرەه ۞ 1 تعمیم‌یافته 2
عمومی، کلی، رایج، گسترده

general knowledge *noun*
زانیاری گشتی ۞ اطلاعات عمومی

general linguistics *noun*
زمانەوانی گشتی ۞ زبان‌شناسی همگانی

general low *noun*
زاکوون یان قانوونی گشتی ۞ قانون کلی

general laws of science *noun*
زاکوون یان قانوونە گشتی‌یەکانی زانست ۞
قوانین کلی علم

generally /ˈdʒenrəli/ *adverb*
بەگشتی، بە تەواوەتی، زۆرتر: *The plan was*
generally welcomed ◊ *I generally get up*
at six ۞ عموماً، به طور کلی، معمولاً

general meeting *noun*
کۆبوونەوەی گشتی ۞ همایش عمومی

general of the air force *noun*
ژێنراڵی هێزی ئاسمانی (ئەمریکا) ۞ ژنرال
نیروی هوایی

general of the army *noun*
ژێنراڵی ئەرتەش ۞ ژنرال نیروی زمینی

general phenomenology *noun*
دیاردەناسی گشتی ۞ پدیدارشناسی عمومی

General Post Office *noun*
(لە بریتانیا) بەڕێوەبەرایەتی پۆستی گشتی،
بەڕێوەبەرایەتی سەرەکی پۆستی شار (ئێستا بە
ناوی Post Office) ۞ ادارەی پست عمومی

general practice *noun*
نۆژداری یان پزشکێتی گشتی ۞ پزشکی عمومی

general practitioner *noun*

نۆژدار یان پزشکی گشتی ۞ پزشک عمومی
general public *noun*
گشت خەڵک، خەڵکی ئاسایی، خەڵکی رەمەکی ۞ عامەی مردم
general-purpose *adjective*
هەمەکارە، گشت‌مەبەستە، بۆ زۆر مەبەست بەکار دێ: *a general-purpose farm vehicle* ۞ همەمنظورە
general semantics *noun*
واتاناسی گشتی ۞ معنی‌شناسی عمومی
generalship /'dʒenrəlʃɪp/ *noun*
1 شارەزایی فەرمانداری، لێهاتوویی سەرکردایەتی، ژێنرالیەت، پلەوپایەی ژێنرالی 2 ریبەرایەتی، هەڵسووراندن، بەڕێوەبەرایەتی، سەرکردایەتی (ب.ت. لە شەڕدا)، leadership ۞ 1 مهارت فرماندهی، تیمساری 2 ادارە، مدیریت
general staff *noun*
بارەگای سەرکردایەتی، بارەگای فەرمانداری یان فەرماندەری ۞ ستاد فرماندهی
general store *noun*
فرۆشگا یان دووکانی گشتی (کە لە زۆر بابەت دەفرۆشی، ب.ت. لە شاریکی چکۆلەدا) ۞ فروشگاه عمومی
general strike *noun*
مان(گرتن)ی گشتی ۞ اعتصاب عمومی
general welfare *noun*
ئاسوودەیی گشتی، ژین‌فرەهی گشتی ۞ رفاه عمومی
generating *adjective*
بەرهەم‌هێنەر، پێکهێن(ەر) ۞ مولد
generating function *noun*
فانکشنی پێکهێنەر، فانکشنی بەرهەم‌هێنەر (بیرکاری) ۞ تابع مولد
generating station *noun*
وێستگەی بەرهەم‌هێنان (کارەبا) ۞ نیروگاه
generation /ˌdʒenə'reɪʃn/ *noun*
1 بەرهەم‌هێنان، پێکهێنان، پەیداکردن، دروستکردن: *the generation of electricity* 2 زاوزێ، پەیداکردن، وەچەخستنەوە 3 وەچە، بەرە، پشت، نفش، نەوە، دەقڵ: *the fifth-generation* ◊ *younger/older -eration* *a new generation of vehicle* ◊ *computing* ۞ 1 تولید 2 توالد 3 نسل
generational /ˌdʒenə'reɪʃənl/ *adjective*
سەربە بەرە یان نەوە، نفشی، وەچەیی ۞ وابستە بە نسل
generation conflict *noun*
ململانێی نێوان دوو بەرە ۞ نزاع میان دو نسل
generation gap *noun*
جیاوازی یان کەلێنی نێوان دوو بەرە ۞ شکاف میان دو نسل

Generation X *noun*
نەوە یان وەچەی X (ئەو خەڵکەی کەوا لە نێوان شەست و حەفتاکاندا لە ئەمریکا لە دایک بوون) ۞ نسل X
generative /'dʒenərətɪv/ *adjective*
1 بەرهەم‌هێنەر، دروسکەر، داهێنەر: *-nerative processes* 2 (زمانەوانی) زایا، بەرهەم‌هێنەرانە 3 زاوزێیی ۞ 1 مولد 2 زایشی 3 تناسلی
generative cell = gamete
generative grammar *noun*
(زمانەوانی) 1 ڕێزمانی زایا یان بەرهەم‌هێنەرانە 2 - transformational grammar ۞ دستور زبان زایشی
generative linguistics *noun*
زمانەوانی زایا یان بەرهەم‌هێنەرانە ۞ زبان‌شناسی زایشی
generative phonology *noun*
دەنگناسی زایا یان بەرهەم‌هێنەرانە ۞ آواشناسی زایشی
generative process *noun*
ڕەوت یان پرۆسەی بەرهەم‌هێنەر(انە) ۞ فرایند تولیدی
generative semantics *noun*
(زمانەوانی) واتاناسی زایا یان بەرهەم‌هێنەرانە ۞ معناشناسی زایشی
generator /'dʒenəreɪtə(r)/ *noun*
1 بەرهەم‌هێنە، پێکهێنەر، کۆمپانی دەزگای بەرهەم‌هێنانی وزەی ئێلیکتریسیتە، داینەمۆ: *the UK's major electricity generator* 2 دەزگای بەرهەم‌هێنان یان پێکهێنانی هەڵم، گاز و هتد 3 داهێنەر ۞ 1 مولد 2 ماشین تولیدکنندەی بخار، گاز و... 3 مبتکر
generic /dʒə'nerɪk/ *adjective, noun*
1 گشت، ناتایبەتی، گشتی، گشتگرەوە، هەمەکی، بۆ هەموو، بۆ گشت، تێکرایی: *'Vine fruit' is the generic term for currants and raisins* ◊ *generic restaurants* 2 ناوی گشت(ی)، گشتەنێو 3 (زیندەناسی) سەربە ڕەگەز یان توخم، توخمی، ڕەگەزی 4 (کەلوپەل ب.ت. داودەرمانی پزشکی) گشتی، بێ‌دروشم، بێ‌نیشان: *The doctor offered me a choice of a branded or a generic drug* ◊ *generic drugs* ۞ 1 عام، کلی، عمومی 2 اسم عام 3 وابستە بە جنس 4 (بازرگانی) ژنریک
generically /dʒə'nerɪkli/ *adverb*
بە گشتی، گشت ۞ بە طور عمومی
generic category *noun*
بابەتی گشتی ۞ مقولەی عام
generic existence *noun*
بوونی گشتی ۞ وجود عام
generic noun *noun*

(زمانەوانی) ناوی رەگەز، نێوی زایەند ۞ اسم جنس

generic term *noun*

ناوی گشت(ی)، گشتەنێو ۞ اسم عام

generosity /ˌdʒenəˈrɒsəti, US -ˈrɑːs-/ *noun, pl.* generosities

1 دلاوایی، بەخشندەیی، بەدەهندەیی، بەرچاوتێری، دەس‌کراوەیی 2 لێبوردەیی 3 جوامێری، دڵگەورەیی، پیاوەتی، مرۆیی 4 زۆری، زەبەنی ۞ 1 سخاوت، کرم، رادمردی 2 عفو 3 بلندنظری 4 فور

generous /ˈdʒenərəs/ *adjective*

1 دلاوا، بەدەهندە، (بەر)چاوتێر، بەخشندە، دەس‌کراوە، نانبدە، چاوتێرانە، دلاوایانە 2 لێبوردە، بەخشندە 3 دڵگەورە، پیاوچاک، گەورە، جوامێر 4 زۆر، زەبەن ۞ 1 سخاوت‌مند، سخاوت‌مندانە 2 باگذشت 3 بلندنظر 4 وافر

generously /ˈdʒenərəsli/ *adverb*

1 زۆر، گەلێ: *a dress that is generously cut* 2 دلاوایانە، بەخشندانە، بەرچاوتێرانە، دەس‌کراوانە ۞ 1 بسیار 2 از روی بخشندگی

generousness /ˈdʒenərəsnəs/ *noun*

1 دلاوایی، بەخشندەیی، بەدەهندەیی، بەرچاوتێری، دەس‌کراوەیی 2 لێبوردەیی ۞ 1 بخشندگی 2 گذشت

genesis /ˈdʒenəsɪs/ *noun*

1 سەرەتا، دەسپێک، بەرایی 2 پێکهاتن، پەیدابوون، سازبوون، دروس‌بوون، هاتنەدی 3 بنەما، ماک، ئاخێزگە، سەرچاوە، ژێدەر: *the genesis of a new political movement* 4 (Genesis) یەکەمین بەش لە کتێبی پیرۆز سەربە پەیمانی کۆن Old Testament کە باسی دروس‌بوونی دنیا دەکا ۞ 1 آغاز 2 تکوین، خلقت 3 منشا، خاستگاه 4 (Genesis) سفر تکوین یا پیدایش

genet[1] /ˈdʒenɪt/ *noun*

گواندارێکی پشیلەئاسای شەوگەڕ، پێ‌کوڵ و کلک‌درێژی قەفاوی، لە ئەفریکا، شامات و باشووری رۆژاوای ئەورووپا ۞ ژنت

genet[2] /ˈdʒenɪt/ *noun*

ئەسپی سپانیۆلی چکۆلانە ۞ ژنت

gene therapy *noun*

چارەسەرکردن بە رێگای ژێنەوە ۞ ژن‌درمانی

genetic /dʒəˈnetɪk/ *adjective,* also genetical

1 سەربە بۆماوە، بۆماوەیی یان ژێنێتیک: ◊ *genetic and environmental factors* 2 نژادەیی، سەربە بۆهێڵەکان، سەربە ژێنەکان ۞ 1 وابستە بە ژنتیک 2 وابستە بە ژن‌ها

genetically /dʒəˈnetɪkli/ *adverb*

بۆماوەیی‌یانە، لەباری بۆماوەیی یا ژێنێتیکی‌یەوە: ◊ *genetically determined/transmitted* ۞ از لحاظ ژنتیکی ◊ *genetically engineered*

genetically modified *adjective,* also GM

لەباری ژێنێتیکی‌یەوە دەسکاری‌کراو ۞ تعدیل‌شده از لحاظ ژنتیکی

genetic code *noun*

کۆدی بۆماوەیی، کۆدی ژێنێتیکی ۞ رمز ژنتیکی

genetic engineer *noun*

ئەندازیاری بۆماوە یان ژێنێتیک، ئەندازیار لە بواری بۆماوە یان ژێنێتیکدا ۞ مهندس ژنتیک

genetic engineering *noun*

ئەندازیاریی بۆماوەیی یان ژێنێتیک (زانستی گۆڕینی ژێنی گیانەوەر و رووەکەکان) ۞ مهندسی ژنتیک

genetic fingerprinting *nound*

جێ‌پەنجەهەڵگرتنەوەی ژێنێتیکی (پرۆسەی تاقی‌کردنەوەی نموونەی ژێنی کەسێ بە مەبەستی دۆزینەوەی تاوانکاران) ۞ انگشت‌نگاری ژنتیکی

geneticist /dʒəˈnetɪsɪst/ *noun*

ژێنێتیکەوان، پسپۆری ژێنێتیک، بۆماوەناس؟ ۞ متخصص ژنتیک

genetics /dʒəˈnetɪks/ *noun, pl.*

1 بۆماوەناسی، زانستی ژێنێتیک 2 تایبەتمەندی‌یەکانی زیندەوەر یان ئۆرگانیزمێ ۞ 1 علم وراثت یا ژنتیک 2 ویژگی‌های یک ارگانیسم

Geneva Bands *noun, pl.*

دوو بەنۆکەی سپی کە لە ملیوانی کراسی هێندێ پرۆتێستانت شۆڕ دەبێتەوە (گالڤینیستەکان لە ژێنێف لێیان دەدا) ۞ ژنو باندز

Geneva convention /dʒəˌniːvə kənˈvenʃn/ *noun*

پەیمان‌نامەی ژێنێف ۞ میثاق ژنو

Geneva cross *noun*

خاچی سوور، هەروەها Red Cross (لە پەسندکرانی‌یەوە لە لایەن پەیمان‌نامەی ژێنێف Geneva convention) ۞ صلیب احمر

Geneva gown *noun*

جبە یا عەبای ژێنێف (جلی فەرمی قەشەکانی پرۆتێستانت) ۞ عبای ژنو

Genevan *noun, adjective*

n ژێنێفی، خەڵکی ژێنێف *adj* سەربە ژێنێف لە سویس؛ سەربە گالڤنیزم Galvinism ۞ *n* اهل ژنو، ژنوی *adj* وابستە بە ژنو؛ وابستە بە گالوینیسم

genever /dʒɪˈniːvə/ *noun*

جینی هۆلەندی ۞ ژنور

Genghis Khan /ˌgeŋgɪs ˈkɑːn, ˌdʒeŋgɪs ˈkɑːn/ *noun*

کەسێ کە یەکجار زۆردار و و لە باری بۆچوونی رامیاری‌یەوە یەکجار راست‌ڕەوە: *He has a reputation as the Genghis Khan of the*

Her politics are somewhere ◊ department (بنەڕەت: لە *to the right of Genghis Khan* ناوی چەنگیزخان، ئیمپراتۆری مەنگۆلیا) ◌ چنگیزخان

genial[1] /ˈdʒiːniəl/ *adjective*
1 ڕووخۆش، لەدڵەونزیک، گەرموگوڕانە، دۆستانە، خۆشەویستانە، بەمحیبەت، دڵسۆز، دڵنەرم 2 (هەوا) خۆش، گەرم، باش، گونجاو، لەبار، نەرم ◌ 1 خوش‌مشرب، صمیمانه، دوستانه 2 مساعد، ملایم

genial[2] /ˈdʒiːniəl/ *adjective*
(توێکاری) چەناگەیی ◌ وابسته به چانه

geniality /ˌdʒiːniˈæləti/ *noun*
1 ڕووخۆشی، گەرموگوڕی 2 لەباربوون، باش‌بوون 3 خۆشی ◌ 1 خوش‌مشربی 2 مساعد بودن 3 مطبوعیت

genially /ˈdʒiːniəli/ *adverb*
ڕووخۆشانە، بە ڕووخۆشی‌یەوە: *to smile genially* ◌ با خوش‌مشربی

genic *adjective*
(زیندەناسی) بۆماوەیی، زگماکی، سکماکی‌یانە (*genically adv*) ◌ وراثتی

-genic *suffix*
پاشگر: 1 بەرهەم‌هێنەر، پێکهێنەر، پێکهاتوو بەهۆی: *carcinogenic* ،*carcinogenic* ،*biogenic* 2 گونجاو بۆ: *telegenic* (بنەڕەت: لە *-gen* + *-ic*) ◌ پیوند، 1 تولیدکننده، تشکیل‌دهنده، تشکیل‌شده با 2 مناسب برای

geniculate /dʒɪˈnɪkjulət/ *adjective*, also **geniculated**
ئەژنۆدار، چۆکدار، چەماو، نووشتاو، داهاتوو ◌ دارای زانو، خمیده

geniculation /dʒɪnɪkjuˈleɪʃn/ *noun*
1 ئەژنۆ، چۆک، زرانی 2 نووشتانەوە، چەمانەوە، چەماوی، داهاتنەوە ◌ 1 زانو 2 خمیدگی

genie /ˈdʒiːni/ *noun, pl.* genii /ˈdʒiːnɪʌɪ/ or genies
(لە چیرۆکە کۆنە عەرەبی‌یەکاندا) جنۆکە، جن ◌ جن

genii /ˈdʒiːniːaɪ/ *noun*
جنۆکەکان، ئەجنە، ئەوانگەل ◌ اجنه

genip /gɛˈnɪp/ *noun*, also juinep
بەری دارێکی گەرمێنانی ئەمریکایە کە دەخورێ ◌ جنیپ

genipapo /ˌdʒɛnɪˈpapəʊ/ *noun*, also genipap /ˈdʒɛnɪpap/
1 دارێکی گەرمێنانی ئەمریکا، بەرەکەی بۆ هەزوێلەی ناو خواردنەوە و دروست‌کردنی ڕەنگی ڕەشی بەکاردێت [*Genipa americana*] 2 خواردنەوە، ڕەنگی ڕەش یان هەزوێلەیێ کە لەو دارە دروست دەبێ ◌ جنیپاپو

genistein *noun*
ژێنیستەین: ئیزۆفلاڤۆنێ *isoflavone* $C_{15}H_{10}O_5$ ب.ت. لە دانی سۆیادا *soybean* دۆزراوەتەوە ◌ جنیستین

genital /ˈdʒenɪtl/ *adjective*
زاوزێیی، سەربە ئەندامە زاوزێیی‌یەکان ◌ تناسلی، وابسته به اعضا تناسلی

genitalia /ˌdʒenɪˈteɪliə/ = genitals

genital organs *noun, pl.*
ئەندامە زاوزێیی‌یەکان (هی دەرەوە) ◌ اندام‌های تناسلی

genitals /ˈdʒenɪtlz/ *noun, pl.*
ئەندامە زاوزێیی‌یەکان (هی دەرەوە) ◌ اعضا تناسلی

genitive /ˈdʒenətɪv/ *noun, adjective*
n (ڕێزمان) دۆخی دراوەپاڵ، دۆخی خاوەنداری یان هەبوون، دۆخی خاوەنایەتی *adj* دراوەپاڵ، خاوەنایەتی، خاوەنداری (بڕوانە *ablative*، *dative*، *genetive*، *nominative* و *vocative*) ◌ *n* حالت اضافی یا مالکیت *adj* اضافی یا ملکی

genitor /ˈdʒɛnɪtə/ *noun*
باوکی زیندەناسی‌یانەی کەسێ (بەرامبەری *pater*) ◌ جنیتور

genito-urinary /ˌdʒɛnɪtəʊˈjʊərɪn(ə)ri/ *adjective*
زاوزێیی و میزی: *genitourinary disorders* ◌ تناسلی و بولی

geniture /ˈdʒɛnɪtʃə/ *noun*
بوون، لەدایک‌بوون، پەیدابوون، *nativity*، *birth* ◌ تولد

genius /ˈdʒiːniəs/ *noun*
1 هەڵکەوتەیی، هۆشی لەڕادەبەدەر، توانایی، توانایی داهێنەرانە، بەهرە 2 هەڵکەوتوو، بلیمەت، شارەزایی یان توانایێکی تایبەتی، شارەزا، پسپۆر: *a statesman of -nius* 3 تایبەتمەندی، ڕەوشت 4 فریشتە یان گیانی پارێزەر (کەس یان شوێنێ) ◌ 1 نبوغ، استعداد 2 نابغه، خبره، مهارت یا استعداد ویژه، متخصص 3 ویژگی 4 روح محافظ

genius loci /ˈləʊsʌɪ, US ˈlɒkiː/ *noun*
(لاتین) ڕەنگ‌وبۆی لاخۆیی ◌ صبغه‌ی محلی

genned up *adjective*
(نافەرمی) ئاگادار، بەئاگا ◌ باخبر

geno- = gen-

genoa /ˈdʒɛnəʊə, dʒɛˈnəʊə/ *noun*, also genoa jib
(دەریاوانی) جۆرێ بادەوەی سێ‌سووچی *jib* گەورە یان بادەوەی سینە *foresial* کە لەگەڵ شابادەوە *mainsail* تێکەڵ دەبێ، ب.ت. بۆ پێش‌برکێ بەکاردێتێ (بنەڕەت: *Genoa*، شار و بەندەرێکی باکووری ڕۆژاوای ئیتالیا) ◌ ژنوآ

Genoa cake *noun*

به طبقه‌ی بالا

genteelly /dʒen'ti:lli/ *adverb*
بەڕووشتانە، نەجیبانە ◌ مؤدبانە، نجیبانە

genteelness *noun*
نەجیبیتی، بەڕێزیتی، ڕۆشنبیریتی، ڕەوشت، تۆرە ◌ اصالت، فرهیختگی، ادب

gentian /'dʒenʃn/ *noun*
(ڕووەکناسی) کولیچەگیاو؟، تەشیمل؟ [توخمەکانی *Gentiana* و *Gentianella*] (لە *gentiana* لاتین، وادەوتری لە ناوی *Gentius* پاتشای Illyria (ناوچەیێکی کۆنی باشووری ئەورووپا لە کۆمەڵەدورگەی باڵکان) هەڵگیراوی کە تایبەتمەندی دەرمانی ئەم گیایەی دۆزییەوە) ◌ کوشاد

gentian violet *noun*
ڕەنگی بەنەوشی تەشیمل (مەتریاڵیکی پاکژکەرە ب.ت. بۆ دەرمانکردنی سووتاوەکان بەکاردێتری) ◌ رنگ بنفش جتیانا

gentile /'dʒentaɪl/ *noun, adjective*
1 (Gentile) کەسێکی ناجوولەکە 2 دیانی، فەلە (لە بەرامبەر جوولەکەدا) 3 کافر، دیندر، زەندیق 4 (مێژوویی) ناموزرمۆن non-Mormon 5 (زۆرتر مرۆڤناسی) سەربە گەل یان clan ◌ 1 آدم غیریهودی 2 مسیحی 3 کافر 4 و 5 جنتایل

gentilitial *adjective*
خێڵەکی، تیرەیی، گەلی، نەتەوەیی ◌ وابسته به عشیره، قومی

gentility /dʒen'tɪləti/ *noun*
1 بەڕەوشتی، ڕەوشت، تۆرە، ماریفەت، نەجیبی 2 گەورەیی، پایەبەرزی، گەورەزادەیی ◌ 1 نزاکت، ادب، اصالت 2 اشرافیت

gentle /'dʒentl/ *adjective* (gentler /'dʒentlə(r), US 'dʒentlər/, gentlest /'dʒentlɪst/)
1 دڵسۆز، دڵنەرم، بەڕوحم، بەڕەحم، بەبەزەیی، میهرەوان: ◊ *She was the gentlest of nurses* 2 بەئابڕوو، بەوەج، *Be gentle with her!* خانەدان، بەگزادە 3 ئاگادار، تێبین 4 ناتوندوتیژ، ئارام، هێمن، هێدی، لەسەرەخۆ، نیان 5 (هەوا، تێمپراچێر، لێژایی و هتد) فێنک، مامناوەندی، سازگار، نەرم، نیان، خۆش: a -ntle 6 a gentle breeze ◊ slope/curve/angle (دەنگ) ناسک، نەرم 7 (کۆن) = chivalrous، honourable، distinguished ◌ 1 رئوف، مهربان 2 محترم، اصیل 3 مواظب 4 آرام 5 معتدل 6 لطیف

gentlefolk /'dʒentlfəʊk, US -fəʊk/ *noun*
گەورەپیاوان، گەورەزادەکان، چینی ئەرستۆکرات، گەوران، خانەدان، گەورەخێزان ◌ اعیان و اشراف

gentleman /'dʒentlmən/ *noun, pl.* gentlemen

نان‌بادەمی، کلوچەی بادەمی ◌ کلوچەی بادامی

genocidal *adjective*
کۆمەڵکوژییانە، سەربە کۆمەڵکوژی ◌ وابسته به نسل‌کشی

genocide /'dʒenəsaɪd/ *noun*
کۆمەڵکوژی، کۆکوژی، تەفکوژی، قڕکردنی گشتی، کۆمەڵقڕان ◌ نسل‌کشی، قوم‌کشی

genome /'dʒi:nəʊm, US -oʊm/ *noun*
ژینۆم، ژینان، نژادان، کۆژین، گشت ئەو ژینانەی کەوا لە نێو خانە یان شتێکی زیندوودان (تێکەڵەی chromosome + gene) ◌ ژنوم

genomic *adjective*
ژینۆمی، سەربە ژینۆم، سەربە ژینان یان کۆژین ◌ وابسته به ژنوم

genomics *noun, pl.*
لقی زیندەناسی گەردی کە دەربارەی پێکهاتە، کارکردن، پەرەسەندن و هتد ژینۆمەکان دەکۆڵێتەوە ◌ علم ژنومیک

genotype /'dʒenətaɪp, US 'dʒi:n-/ *noun*
ژینۆتایپ، بۆماوەشێواز: سروشتی بۆماوەیی یان ژینێتیکی یەک جۆرە زیندەوەری (بڕوانە phenotype) ◌ ژنوتیپ، ژنوتایپ

genotypic /-'tɪpɪk/ *adjective, also* genotypical
سەربە یان پێوەندی بە ژینۆتایپەوە هەیە ◌ وابسته به ژنوتیپ یا ژنوتایپ

genre /'ʒɒ̃rə, 'ʒɒnrə, US 'ʒɑ:nrə/ *noun*
(هونەر، موسیقا، ویژە و هتد) جۆر، چەشن، شێواز، شێوە، ئاوا (تایبەتی)، ژانر (فەرەنسی بە واتای "جۆری، چەشنی") ◌ نوع، گونه، اسلوب

genre-painting *noun*
کێشانەوەی دیمەنە ئاساییەکان ◌ نقاشی صحنه‌های عادی

gens /dʒens/ *noun, pl.* gentes /-ti:z, -teɪz/
1 تیرە، تایەفە، هۆز، خێڵ 2 دەستە، کۆمەڵە 3 کۆمەڵە خێزانێکی لە ڕۆمی کۆن کە پێیان وابوو لە ڕەچەڵەکێکی هاوبەشن و هەر ناو یان nomen هاوبەشیان بەکاردێنا ◌ 1 طایفه، عشیره 2 جماعت 3 جنز

gent /dʒent/ *noun*
1 بە تەشەر و شۆخییەوە بە جێنتێلمەن دەوتری: *This way please, ladies and gents!* 2 دەس‌بەئاوی گشتی بۆ پیاوان ◌ جنت

genteel /dʒen'ti:l/ *adjective*
1 بەڕەوشت، بەماریفەت، نەجیم، نەجیب، ڕۆشنبیر، بەوەج، بەڕێز، ڕەفتارجوان، ڕووخۆش 2 بەئابڕووانە، بەڕەوشتانە 3 سەربە چینی سەرەوەی کۆمەڵ، فرسوار، پۆشتەوپەرداخ، پیخۆشە ئەگەر نەشیبێ وەکوو چینی سەرەوە بژی (gentcelism *n*) ◌ 1 اصیل، متشخص، مؤدب، فرهیخته، خوش‌رفتار 2 محترمانه 3 وابسته

1 گەورەپیاو، پیاوی باش، پیاوی ماقووڵ 2 گەورەیی، لە چینی سەرەوەی کۆمەڵگا (ب.ت. ئەوەی کە خاوەن دارایی و سامانی بێ) 3 جوامێری، مەردایەتی 4 بەڕێز (لە پرسیندا) ۞ 1 آدم شریف 2 اشرافی 3 رادمری 4 آقا

gentleman-at-arms *noun*
(لە ئینگلتەرە) پارێزەر یان پاسەوانی پاتشایەتی ۞ پاسدار سلطنتی

gentlemanly /'dʒentlmənli/ *adjective*
بەڕەوشتانە، بەئابڕووانە: *gentlemanly behaviour* ۞ مؤدبانە، محترمانە

gentleman's agreement *noun*
گفت و بەڵێنی پیاوانە، بڕیاری پیاوانە ۞ توافق اخلاقی

gentlemen /'dʒentlmən/ *noun*
بەڕێزان، هێژایان (لە بانگکردنا) ۞ آقایان

gentleness /'dʒentlnəs/ *noun*
1 دڵسۆزی، دڵنەرمی 2 پیاوەتی، جوامێری، مەردایەتی 3 نەرمی، لەسەرەخۆیی، نیانی 4 مامناوەندی، سازگاری ۞ 1 مهربانی 2 رادمردی 3 آرامی 4 اعتدال

gentle sex *noun*
ژن، نافرەت، رەگەزی نەرمونیان، رەگەزی ناسک، ژنان ۞ جنس لطیف

gentlewoman /'dʒentlwumən/ *noun*
خاتووژن، گەورەژن، خانم، بانوو، خاتوون ۞ بانو

gentlewomanlike /'dʒentlwumənlaɪk/ *adjective*
خانمئاسا، خانمانە، خاتوونئاسا، بانووئاسا ۞ بانووار

gentlewomanliness *noun*
خانمێتی، خاتوونڕەفتاری ۞ بانومنشی

gentlewomanly /'dʒentlwumənli/ *adjective*
خانمئاسا، خانمانە، خاتوونئاسا ۞ بانومنش

gently /'dʒentli/ *adverb*
دڵسۆزانە، بە نەرمی، نەرم، بە ئەسپایی، بە ئارامی، ئارام، بە وریاییەوە: *Massage the area gently but firmly* ۞ با مهربانی، بە آرامی، با احتیاط

gentoo /dʒen'tuː/ *noun*, also gentoo penguin
جۆرێ پینگوین یان پەنگوئەنی درێژ کە شێنیکی سێگۆشەئاسا لەژوور چاویەتی [*Pygoscelis papua*] ۞ جنتو

Gentoo *pl.* Gentoos = (archaic) Hindu

gentrification *noun*
ناوچەیێ کە خەڵکی هەژاری تیان و لە رەوشێکی خراپ دایە و بە هاتنی کەسانی دەولەمەند بەرەبەرە رەوشێ ئەوێنە بەرەو چاکی دەڕوا ۞ جنتریفیکاسیون

gentry /'dʒentri/ *noun*
گەوران، گەورەزادەکان، خانەدانان، ئەو خەڵکەی کە سەربە چینی باڵان، خەڵکانی بەڕێز، ئەو خەڵکەی کە لە پلەوپایەی nobility نزمترن: *the landed gentry* ◊ *the local gentry* ۞ اشراف

gents = gentleman

genual /'dʒiːnjuːəl/ *adjective*
ئەژنۆیی، چۆکی، سەربە چۆک ۞ وابستە بە زانو

genuflection /ˌdʒenju'flekʃn/ *noun*, also genuflexion
چۆکدادان، هاتەسەرچۆک، ئەژنۆدادان ب.ت. بۆ پەرستن ۞ رکوع

genuine /'dʒenjuɪn/ *adjective*
1 راستەقینە، راست، رەسەن، واقعی: *genuine* 2 *the signature is -uine* ◊ *vintage wines* باوەڕپێکراو، نادەسکرد، بێفروفێڵ، بێقەڵەودەلە، دروستکار، سەرراست، دەسپاک، شیرپاک، راست، دروست: *a deep and genuine love* ۞ 1 اصیل، حقیقی 2 موثق، معتبر، صادق

genuinely /'dʒenjuɪnli/ *adverb*
لە راستیدا، بە راستی، لە رووی سەرڕاستییەوە، بێ ریا: *genuinely sorry* ۞ حقیقتاً، بدون ریا

genuineness *noun*
1 راستەقینەیی، راستبوون، دروستی، رەسەنایەتی، باوەڕپێکراوی 2 سەرڕاستی، دەسپاکی، شیرپاکی ۞ 1 اصالت، صحت 2 صداقت

genus /'dʒiːnəs/ *noun*, *pl.* genera /'dʒen(ə)rə/
1 (زیندەناسی) توخم، رەگەز، لە پۆلاندنا، لەژوور family و لەژێر species 2 جۆر، چەشن، بابەت، ئاوا، پۆل، چین (بنەڕەت: لە لاتینەوە "stock .race .birth") ۞ 1 جنس، سردە 2 نوع

Gen X generation X

Geo generation X

geo- /'dʒiːəʊ/ *prefix*
پێشوند: زەوی، زەمین، خۆل، گڵ، جوگرافیایی و...، جوگرافیا و: *geophyte geocentric geopolitics* (بنەڕەت: لە *gē* یۆنانی "زەوی") ۞ پیشگر: زمین، خاک، جغرافیایی و...، جغرافیا و

geobotanical *adjective*
سەربە زەویڕووەکناسی ۞ وابستە بە ژئوبوتانی

geobotanist *noun*
زەویڕووەکناس، ژیۆبۆتانیست ۞ ژئوبوتانیست

geobotany *noun*, also phytogepgraphy
زەویڕووەکناسی، زەمینڕووەکناسی: لقێ لە ڕووەکناسی کە باسی بڵاوبوونەوەی جوگرافیایی گیا و ڕووەک دەکا ۞ ژئوبوتانی

geocentric /ˌdʒiːəʊ'sentrɪk, US ˌdʒiːoʊ-/ *adjective*
زەویناوەند، زەمیناوەند، زەویتەوەر، زەوی وەک ناوەند ۞ زمینمرکز

geocentrically /ˌdʒiːəʊ'sentrɪkli, US ˌdʒiːoʊ-/ *adverb*
زەویناوەندانــە، لــەباری زەویناوەنــدیــەوە، لەباری زەمینناوەندییەوە ۞ از نظر زمینمرکزی
geocentrism *noun*
زەویناوەندی، زەویتەوەری ۞ زمینمرکزی
geochemical *adjective*
زەویکیمیــایی، ســەربە زەویکیمیــا، ســەربــە زەمینکیمیا ۞ ژئوشیمیایی، وابسته به زمینشیمی
geochemistry *noun*
زەویکیمیا (geochemist *n*) ۞ زمینشیمی
geochronological *adjective*
سەربە زەویکاتناسی ۞ وابسته به زمگاەشناسی
geochronologist *noun*
زەویکاتناس، ژیۆکرۆنۆلۆژیست ۞ زمگاەشناس
geochronology *noun*
زەویکاتناسی، ژیۆکرۆنۆلۆژی ۞ زمگاەشناسی
geochronometric /ˌdʒiːə(ʊ)ˌkrɒnə'metrɪk/ *adjective*
سەربە پێوانی زەویکاتناسی ۞ وابسته بـه سنجش زمگاەشناسی
geochronometry *noun*
پێوانی زەویکاتناسی ۞ سنجش زمگاەشناسی
geode /'dʒiːəʊd/ *noun*
1 جیود، بۆشەبەرد 2 بەردی بۆشاییدار ۞ ژئود
geodesic /ˌdʒiːəʊ'desɪk, -'diːsɪk, US ˌdʒiːoʊ-/ *adjective*, also geodetic /ˌdʒiːə(ʊ)'detɪk/ or geodetical
ســەربە زەویڕووپێــوی، زەویڕووپێــوییانــە، زەویپێوییانە ۞ ژئودزیک
geodesic line *noun*
هێڵی زەویڕووپێوییانە ۞ خط ژئودزیک
geodesist *noun*
زەویڕووپێو، زەویپێو ۞ ژئودزیست
geodesy /dʒɪ'ɒdɪsi/ *noun*
زەویڕووپێوی، زەویپێوی ۞ ژئودزی
geodetically *adverb*
لەباری زەویڕووپێوییەوە، زەویپێوانە ۞ از لحاظ ژئودزی
geodic /dʒiː'ɒdɪk/ *adjective*
سەربە بۆشەبەرد، بۆشەبەردی ۞ ژئودیک
geognosy *noun*
ژیۆگنۆسی ۞ ژئوگنوسی
geogony *noun*
ژیۆگۆنی (= تیۆری پێکهاتن یان دروسبوونی زەوی) ۞ ژئوگونی
geographer /dʒi'ɒgrəfə(r), US -'ɑːg-/ *noun*
جوگرافیزان ۞ جغرافیدان، گیتاشناس
geographical /dʒɪə'græfɪkl/ *adjective*, also geographic /ˌdʒiːə'græfɪk/
جوگرافیایی، گیتاشــناختی: *the geographical distribuftion of wealth* ۞ جغرافیایی
geographically /dʒɪə'græfɪkli/ *adverb*
لەباری جوگرافیاییەوە ۞ از نظر جغرافیایی
geography /dʒi'ɒgrəfi, US -'ɑːg-/ *noun*
1 جوگرافی، جوگرافیا 2 بارودۆخ، هەلومەرج ۞ 1 جغرافیا، گیتاشناسی 2 وضعیت
geoid /'dʒiːɔɪd/ *noun*
(the geoid) زەویئاسا، شێوەزەوی ۞ زمینديس
geological /ˌdʒiːə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adjective*, also geologic
زەویناسییانە، سەربە زەویناسی یا زەمینناسی: *a geological survey* ۞ زمینشناختی
geologically /ˌdʒiːə'lɒdʒɪkli, US -'lɑːdʒ-/ *adverb*
لەباری زەویناسی(یەوە) ۞ از لحاظ زمینشناسی
geological periods *noun, pl.*
قۆناخە زەویناسییەکان ۞ دورەهای زمینشناسی
geological times *noun, pl.*
سەردەمە زەویناسییەکان ۞ ازمنەی زمینشناسی
geologist /dʒi'ɒlədʒɪst, US -'ɑːl-/ *noun*
زەویناس، زەمینناس ۞ زمینشناس
geology /dʒi'ɒlədʒi, US -'ɑːl-/ *noun*
1 زەویناســی، زەمــینناســی، لێکۆڵــینەوەی زانــستییانــەی زەوی کــە بنــەڕەت و مێــژووی تەختەبەردەکان و گڵ و خاکی زەوی لێ پێکهاتوو 2 بنەڕەت و مێژووی تەختەبەردەکان و گڵ و خــاکی ناوچــەیێکــی تایبــەتی، خــەســڵەت و تایبەتمەندی زەویناسییانەی ناوچە و دەڤەری: *the geology of the British Isles* 3 نامیلکەی زەویناسی ۞ 1 زمینشناسی 2 و 3 ژئولوژی
geomagnetic /ˌdʒiːəʊmæg'netɪk, US ˌdʒiːoʊ-/ *adjective*
سەربە هێزی ڕاکێشانی زەوی ۞ ژئوماگنتیک
geomagnetism /ˌdʒiːəʊ'mægnətɪzəm, US ˌdʒiːoʊ-/ *noun*
لێکۆڵــینەوەی تایبەتمەنــدی هێــزی ڕاکێــشانی زەوی ۞ ژئوماگنتیسم
geomancer *noun*
فاڵگرەوە، ڕەمڵدار، خۆڵگرەوە (بۆ نووسینگە، ماڵ و هتد کە داخۆ بەودم دەبێ یان نا) ۞ رمال
geomancy /'dʒiːəʊmænsi, US 'dʒiːoʊ-/ *noun*
فاڵگرتنەوە، خۆڵگرتنەوە ۞ رمالی
geometer /dʒɪ'ɒmɪtə/ *noun*
1 ئەنــدازەزان، شــارەزا لــە ئــەنــدازەدا 2 = geometrid ۞ هندسەدان
geometric /ˌdʒiːə'metrɪk/ *adjective, noun*, also geometrical /-ɪkl/
1 *adj* ئەنــدازەیی، ســەربە یــان پێــوەنــدی بــە ئەندازەوە هــەیــە 2 (Geometric، کــۆنناســی)

سەربە یان ئاماژە دەکا بە سەردەمێکی فەرهەنگ و چاندی یونانی (دەوروبەری 700-900 بەرلە زایین) کە لەباری ئەندازەییەوە گوزەگەری نەخشێتراوی تیا بەدیهاتووە 3 سەربە یان ئاماژە بەو هونەرە دەکا کە لەسەر شێوەی سادەی ئەندازەیی دامەزراوە n نەخش، نموونە و هتد یکی ئەندازەیی ◌ adj 1 هندسی 2 و 3 ژئومتریک n ژئومتریک

geometrically /ˌdʒiːəˈmetrɪkli/ *adverb*
لەباری ئەندازەوە یان ئەندازەییەوە، ئەندازەییانە ◌ از لحاظ هندسی

geometrician /dʒɪˌmɪˈtrɪʃn/ *noun*
ئەندازەزان ◌ هندسەدان

geometric growth *noun*
هەڵدان یان گەشەی ئەندازەیی (هەڵدانی حەشیمەتەکان بە شێوەی چەماوەیێکی ئەندازەیی) ◌ رشد هندسی

geometric mean *noun*
رەگی ئێنەم nth ی بەرهەمێکی n هەر ژمارەیێ ◌ تصاعد هندسی

geometric progression *noun.* also geometric series
پرۆگرێشنی ئەندازەیی (بۆ نموونە 1، 3، 9، 27، 81) ◌ تصاعد هندسی

geometrid /dʒɪˈɒmɪtrɪd/ *noun, adjective*
n (مێروناسی) ئەندازەزانە: جۆرێ پەپوولەی (شەوگەری) خێزانێکی بەربڵاو (Geometridae) کە پەپوولە شەوگەرە لەشدرێژەکان، باڵبانەکان دەگرێتەوە، کرمۆکەکانی measuring worm یان پێدەوترێ adj سەربە یان پێوەندی بەم خێزانەوە هەیە ◌ ژئومترید

geometry /dʒɪˈɒmətri, US -ˈɑːm-/ *noun, pl.* geometries
1 ئەندازە 2 = configuration: شێوە و بیچمی روو ◌ هندسە

geomorphic /ˌdʒiːə(ʊ)ˈmɔːfɪk/ *adjective*
ژیۆمۆرفیک، شێوەزەوی، زەمینشێوە ◌ ژئومورفیک

geomorphological *adjective*
سەربە زەویشێوەناسی ◌ وابستە بە زمین‌ریخت‌شناسی

geomorphologist *noun*
زەویشێوەناس ◌ زمین‌ریخت‌شناس

geomorphology /ˌdʒiːə(ʊ)mɔːˈfɒlədʒi/ *noun*
زەویشێوەناسی، شێوەناسی زەوی: لێکۆڵینەوەی تایبەتمەندی فیزیکییەکانی رووی زەوی و پێوەندییان لەگەڵ پێکهاتە و ستروکتوری زەویناسییانەیان ◌ زمین‌ریخت‌شناسی

geophagist *noun*
خۆڵخۆر، گڵخۆر ◌ خاک‌خور

geophagy /dʒɪˈɒfədʒi/ *noun*
خۆڵخۆری، گڵخۆری ◌ خاک‌خوری

geophone *noun*
ژیۆفۆن، جۆرێ ئامێر یان دەزگا بۆ دۆزینەوەی ئەو شەپۆل و لەرانەی کە بە نێو بەرد، سەهۆڵ یان خاکدا تێدەپەڕن ◌ ژئوفون

geophysical /-ˈfɪzɪkl/ *adjective*
زەویفیزیکی ◌ زمین‌فیزیکی

geophysicist /-ˈfɪzɪsɪst/ *noun*
زەویفیزیکزان ◌ زمین‌فیزیک‌دان

geophysics /ˌdʒiːəʊˈfɪzɪks, US ˌdʒiːoʊ-/ *noun, pl.*
زەویفیزیک، فیزیک یان فیزیای زەوی، زەمینفیزیک ◌ زمین‌فیزیک

geopolitical /ˌdʒiːəʊpəˈlɪtɪkl, US ˌdʒiːoʊ-/ *adjective*
جوگرافیایی-رامیاری، جوگرافیایی-سیاسی ◌ جغرافیایی-سیاسی

geopolitics /ˌdʒiːəʊˈpɒlətɪks, US ˌdʒiːoʊˈpɑːl-/ *noun, pl.*
جوگرافیا-رامیاری، جوگرافیا-سیاسەت ◌ جغرافیا-سیاست

geoponic *adjective*
سەربە کشتوکاڵی ◌ وابستە بە کشاورزی

geoponics *noun, pl.*
کشتوکاڵناسی، هونەر یان زانستی کشتوکاڵ ◌ فن یا دانش کشاورزی

Geordie /ˈdʒɔːdi, US ˈdʒɔːrdi/ *noun*
1 ژۆردی، جۆردی (کەسێکی Tyneside لە نیوئینگلەند) 2 زاراوەیێکی ئینگلیسی کە ژۆردییەکان قسەی پێدەکەن ◌ جوردی

George *noun*
ژۆرژ: 1 هەریەک لە دوو نیشانەی تیرەی the Garter لە بریتانیا 2 کۆینێکی بریتانیایی کە وێنەی سەینت ژۆرژی پێوەبوو ◌ جورج

georgette /ˌdʒɔːˈdʒet, US ˌdʒɔːrˈdʒet/ *noun*
(پارچە) ژۆژ، ژۆرژێت ◌ ژرژت

George Cross *noun,* also George Medal
نیشان یان میداڵی ژۆرژی (میداڵیایی ئازایەتی کە بە شیڤالیەکان دەدرا) ◌ مدال جورجی

Georgian /ˈdʒɔːdʒən, US ˈdʒɔːrdʒən/ *adjective, noun*
adj 1 ژۆرژی، جۆرجی (بیناسازی و کەلوپەلی نیومال) سەربە سەردەمی پاتشایی ژۆرژی یەکەم هەتا چوارەم Kings George I–IV لە بریتانیا لە نێوان ساڵەکانی (1714–1830) 2 سەربە گورجستان، جۆرجیایی، گورجی n 1 شێوازی ژۆرژی 2 زمانی گورجی 3 خەڵکی جۆرجیا ◌ adj 1 جورجی 2 وابستە بە گرجستان، وابستە بە جورجیا، گرجی n 1 سبک جورجی 2 زبان گرجی

3 اهل گرجستان

georgic /ˈdʒɔːdʒɪk/ *noun, adjective*

n هەلبەستی لادێیی *adj* 1 لادێیی، دێهاتی 2 سەربە کشتوکاڵ ◌ *n* شعر روستایی *adj* 1 روستایی 2 وابسته به کشاورزی

geoscience *noun*, also geosciences

زانستەکانی زەوی (ب.ت. زەوی) ◌ علوم زمین

geoscientist *noun*

زانستەوانی زەوی ◌ دانشمند زمین

geostationary *adjective*, also -synchronous

(ســاتەلایت) راوەستاو، زەوی(جــێ)گــیر، چەقبەست ◌ زمین‌ثابت

geostrategy *noun*

ژیۆستراتژی، ستراتژی سروشت ◌ ژئواستراتژی

geosyncline *noun*

زەویچــاڵ، زەمــینچــاڵ، ژیۆســینکلین (geosynclinal *adj*) ◌ ناوزمین

geothermal /ˌdʒiːəʊˈθɜːml, US ˌdʒiːoʊˈθɜːrml/ *adjective*

(ســەربە) زەویگــەرمی (پێوەنــدی بــە گــەرمای قووڵایی بەردەکانی نێوەوەی زەوییەوە هەیە) ◌ زمین‌گرمایی

geothermic *adjective*, also geothermical

(سەربە) زەویگەرمی ◌ زمین‌گرمایی

geotropism /dʒɪˈɒtrəpɪzəm/ *noun*

(رووەکناسـی) داشـکانەوە بـەرەو زەوی (لـە ئــەنجامی هێــزی راکێــشان)، ژیــۆترۆپیزم (geotropic *adj*) ◌ ژئوتروپیسم

geraniol /dʒɪˈreɪnɪɒl/ *noun*

(کیمیـا) شلەیێکی بۆنخۆش لـە هێنـدێ رۆنی گیاییدا هەیە و لـە عەترسازیدا بـەکاردێتێ $[C_{10}H_{18}O]$ ◌ گرانیول

geranium /dʒəˈreɪnɪəm/ *noun*

گوڵــی شــەمانی یــان شــەمدانی، عــەترەچایی، عــەتری لــەیل [تــوخم *Geranium*] ◌ گــل شمعدانی، شمعدانی عطری

gerbera /ˈdʒɜːb(ə)rə, US ˈgɜː-/ *noun*

جــۆرێ گیــای گــەرمێنان لــە تــیرەی daisy، گوڵەکانی رەنگی و گەورەن [توخم *Gerbera*: زۆر جـۆرن] (بنـەڕەت: لاتـینی نـوێ، لـە نـاوی ناتۆرالیـستی ئـەڵـمانی *Gerber* Traugott، مەرگ 1743) ◌ جربرا

gerbil /ˈdʒɜːbɪl/ *noun*

مـشکی دەشـتی (= کرتێنەرێکی مـشکئاسـای دەشــتەکانی ئــەفریکا و ئاســیا [*Gerbillus* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن]) ◌ جربیل

gerenuk /ˈgɛrənʊk/ *noun*

بزنـەکێوی باریکەلـەی مـلدرێـژی ئـەفریکای رۆژهـەڵات، لـەسـەر پاشـووی لـەسـەر دەوەنـە درێژەکـان دەلـەوەڕێ [*Litocranius walleri*] ◌ جرنوک

geriatric /ˌdʒeriˈætrɪk/ *adjective*

سەربە پزشکێتی پیران ◌ وابسته به پیری‌پزشکی

geriatrician /ˌdʒeriəˈtrɪʃn/ *noun*

پزشــکی پــیران، نــۆژداری پــیران، پــسپۆڕی نەخۆشی پیران ◌ پیری‌پزشک

geriatrics *noun, pl.*

پزشکێتی پیران ◌ پیری‌پزشکی

germ /dʒɜːm, US dʒɜːrm/ *noun*

1 جێرم، میکرۆب 2 تۆوکە، تۆو، چەقەرە، کورس 3 بنـەما، بنـەڕەت، مـاک، سـەرەتاکە، دەسـپێک، rudiments (بنەڕەت: بە رێگای فەرەنسی کۆن لــە *germen* لاتــین "sprout seed") ◌ 1 میکروب 2 نطفه، جوانه 3 منشأ، اصل

German /ˈdʒɜːmən, US ˈdʒɜːrmən/ *adjective, noun*

adj سـەربە ئەڵـمانیا، ئەڵـمان، ئەڵـمانیایی *n* 1 زمانی ئەڵمانیایی، ئەڵمانی 2 خەڵکی ئەڵمانیا ◌ *adj* وابسته به آلمان *n* 1 زبان آلمانی 2 اهل آلمان

German cockroach *noun*, also Croton bug

سـفرەبرە یـا قالۆنچـەی ئـەڵـمانی [*Blatella germanica*] ◌ نوعی سوسک

germander /dʒəˈmandə/ *noun*

گیایێ لە تیرەی مەزرە [توخم *Teucrium*: زۆر جۆرن] ◌ سیزاب

germander speedwell *noun*

جـۆرێ گیـاتیراوێ بـە گوڵـی شـینی گـەشـەوە و گــەڵاکــانی شــێوەی germander دەدەن [*Veronica chamaedrys*] ◌ نوعی گیاه

germane /dʒɜːˈmeɪn, US dʒɜːrˈm-/ *adjective*

پێوەندیدار، سەربە، بەستراو، relevant: omit details that are not *-ne* to the discussion (germanely *adv*) ◌ وابسته، مربوط

germaneness *noun*

پێوەنــدیداری، ســەربەبوون، بەســتراوی ◌ وابستگی، ربط

Germanic /dʒɜːˈmænɪk, US dʒɜːrˈm-/ *adjective, noun*

adj 1 ئەڵــمانیایی، (زمانــەوانی) ژێرمــەنی 2 سەربە لقی خێزانی زمانی هێند و ئەورووپایی 3 ســەربــەو گــەلانــەی کــۆنی بــاکوور و رۆژاوای ئەورووپا کە بەم لقە زمانییە قسەیان دەکرد *n* خێــزانی زمانــە ئەڵـمانیاییەکان (ئەڵـمانیایی، سـویدی، ئینگلیسی، هولەندی، فزیریایی Frisian و زمانە سکاندیناڤییەکان و هتد لەخۆ دەگرێ) ◌ *adj* 1 آلمــانی، ژرمنــی 2 و 3 ژرمانیــک *n* خانوادەی زبان‌های ژرمنی

Germanism *noun*

1 زاراوەی ئەڵمانیایی (لەنێو زمانەکانی تردا) 2 دەمارگرژی ئەڵمانیایی ◌ 1 اصطلاح آلمانی 2 تعصب آلمانی

Germanist *noun*
پسپۆری زمان و وێژەی ئەڵمانیایی ۞ متخصص زبان یا ادبیات آلمانی

Germanization *noun*
بوونەئەڵمانی، بەئەڵمانیبوون ۞ آلمانیشدن

germanium /dʒɜːˈmeɪniəm, US dʒɜːr-/ *noun*
(کیمیا) جیرمانیۆم (= توخمێکی کیمیایی (بۆری درەوشاوە) کە شێوەی کانزا دەدا، بە ژ.گ. 32 ن. Ge) ۞ جرمانیم

German measles *noun, pl.*, also rubella
سووریژە، سۆریک، تای ئەڵمانی یان ئەڵمانیایی ۞ سرخجە

Germano- /dʒəːˈmanəʊ, US ˈdʒəːmənəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 ئەڵمانیا، ئەڵمان، ئەڵمانیایی و: 2 سەربە ئەڵمانیا: *Germanophile* ۞ پیشوند: 1 آلمان، آلمانی و *Germanocentric* 2 وابسته به آلمان

Germanophile *adjective, noun*
ئەڵمانیاییدۆست، ئەڵمانیخۆشەویست ۞ آلمانیدوست

Germanophobe /dʒəˈmanəfəʊb/ *adjective, noun*
لەئەڵمانیا(یی)بێزار ۞ متنفر از آلمان(ی)

Germanophobia /dʒəˌmanəˈfəʊbɪə/ *adjective, noun*
لەئەڵمانیا(یی)بێزاری ۞ تنفر از آلمان(ی)

German shepherd = Alsatian

German shorthaired pointer *noun*
تاجی مووکورتی ئەڵمانی ۞ نوعی سگ شکاری

German silver *noun*
زیوی ئەڵمانیایی یان ئەڵمانی (دارشتەیێکی سپی لە نیکل، زینک و مس) ۞ نقرەی آلمانی

German wirehaired pointer *noun*
تاجی مووسیم یان تووکسیمی ئەڵمانی ۞ نوعی سگ شکاری

germ carrier *noun*
میکرۆبراگوێز، راگوێزەری نەخۆشی ۞ ناقل میکروب

germ cell *noun*
خانەی زاوزێیی یان جێرم ۞ یاختەی زایشی

germen /ˈdʒɜːmən/ *noun*
تۆو، توخم، مایە ۞ تخم

germfree = axenic

germicidal /ˌdʒɜːmɪˈsaɪdl, US ˌdʒɜːrm-/ *adjective*
میکرۆبکوژ ۞ میکروبکش

germicide /ˈdʒɜːmɪsaɪd, US ˈdʒɜːrm-/ *noun*
(مەتریاڵ) میکرۆبکوژ، مەتریاڵی پاکژکەرە ۞ (مادە) میکروبکش

germinability *noun*
توانایی چەقەرەکردن یان شینبوونی هەیە، لەرسکانهاتوویی، لەگوورانهاتوویی، لەروانهاتوویی ۞ قابلیت جوانە زدن یا رویش

germinal /ˈdʒɜːmənl/ *adjective*
1 سەرەتایی، یەکەمین، بەرایی، دەسپێک 2 کۆرپە، ساوا 3 چەقەرەکەر، گەشندە 4 قۆناخی سەرەتایی 5 دروستکەر، بنیاتنەر، بەسوود (رەخنە و هتد) ۞ 1 اولیە، مقدماتی 2 نوپا 3 جوانەزن 4 مرحلەی نخستین 5 سازندە

germinal vesicle *noun*
ناوکی (یا ناوکەگەورە) هێلکە بەرلە کۆتایی‌پێهاتنی meiosis تووی هێلکە بەرلە پێکهاتنی شتەکانی تری ۞ وسیکل جرمینال

germinant /ˈdʒɜːmənənt/ *adjective*
گەشەسەندوو، گەشندە، شینۆک، چەقەرەکەر ۞ جوانەزن

germination /ˌdʒɜːmɪˈneɪʃn, US ˌdʒɜːrm-/ *noun*
چەکەرەکردن، چەقەرەکردن، چرۆکردن، شینبوون، رسکان، سەوزبوون، گووران، روان: *Keep the seeds in warm, damp conditions to encourage germination* ۞ عمل جوانە زدن، رویش

germinative /ˈdʒɜːmɪnertɪv, US ˈdʒɜːrm-/ *adjective*
1 گەشندە، شینۆک، چەکەرەکەر، چەقەرەکەر 2 شیاوی پەرەسەندن یان گۆڕان ۞ 1 جوانەزن 2 قابل گسترش یا تغییر

germ layer *noun*
هەریەک لە سێ تویی خانە (ectoderm، mesoderm و endoderm) کە لە قۆناخی سەرەتای ئاوەڵمەدا پێکدێن ۞ جرم لایر

germ plasm *noun*
خانەکانی تۆو پێکەوە، بەشی بۆماوەیی تۆو(کە) ۞ جرم پلاسم

germ warfare = biological warfare

geront(o)- *prefix*
پێشگر: پیری ۞ *gerontology* پیشوند: سالخوردگی، پیری، کهولت

gerontic /dʒɛˈrɒntɪk/ *adjective*
سەربە تەمەنی پیری، سەربە پیری (بنەرەت: لە یۆنانییەوە "old man" *gerōn, geront-*) ۞ وابسته به سن پیری

gerontocracy /ˌdʒerənˈtɒkrəsi, US -ˈtɑːk-/ *noun*
پیرفەرمانداری، پیرسالاری، پیرمیری، پیرسەرداری ۞ پیرسالاری

gerontocratic /dʒəˌrɒntəˈkrætɪk, US -ˌrɑːntə-/ *adjective*

سەربە gerontocracy ◌ وابستە بە پیرسالاری

gerontological *adjective*
پیریناسییانە، سەربە پیریناسی، سەربە پیرەوانی ◌ پیریشناختی

gerontologist /ˌdʒerɒnˈtɒlədʒɪst, US -rənˈtɑːl-/ *noun*
پیریناس، پیرەوان ◌ پیریشناس

gerontology /ˌdʒerɒnˈtɒlədʒi, US -rənˈtɑːl-/ *noun*
پیریناسی، پیرەوانی ◌ پیریشناسی

-gerous *suffix*
پاشگر: پێکهێن(ەر)، دروستکەر، دروسکەر، بەیداکەر (بنەڕەت: لە *-ger* یۆنانی "bearing"، لە ڕەگی *gerere* "هەڵگرتن، بردن") ◌ پسوند: ایجادکنندە، مولد

gerontophilia *noun*
پیربازی، ئارەزووی سێکسی سەبارەت بە پیر ◌ میل جنسی نسبت بە پیرها

gerrymandering *noun*
گۆڕین یان دابەشکردنی نادادپەروەرانەی وڵات و سنوورەکان (بەرلە هەڵبژاردن و بە قازانجی کەس، گرووپ یان پارتییێ): *accusations of gerrymandering* ◌ جریماندرینگ

gerund /ˈdʒerənd/ *noun*, also verbal noun
ناوی کار، ناوی کاری، کرداری ناوی (لە زمانی ئینگلیسی نێوی کار بە خستنەسەری ing بە کۆتایی چاوگەوە دروس دەبێ (*I preferred travelling alone*)، لە لاتیندا کۆتایی بە *-ndum* دێ) ◌ اسم فعل، وجه مصدری

gerundive /dʒəˈrʌndɪv/ *noun*
شێوەیێکی کاری لاتین کە کۆتایی بە *-ndus* دێ و وەک واتایێکی ئاوەڵناوی کار دەکا کە دەبێ بکرێ ◌ اسم مصدر

Gesellschaft /ɡəˈzelʃaft/ *noun*
(ئەڵمانی) گێزێلشافت: پێوەندی کۆمەڵایەتی (سارد و لێکدوور)، لەسەر بنچینەی ئەرک (و دابەشکردنی کار، بڕوانە Gemeinschaft) ◌ گزلشافت

gesso /ˈdʒesəʊ/ *noun, pl.* gessos
1 بەتانە، زاموسقە (گەچی) 2 گەچی کێشانەوە ◌ 1 بتونە 2 گچ نقاشی

gestalt /ɡəˈʃtælt, US -ˈʃtɑːlt/ *noun*
(دەروونناسی) گێشتاڵت (بنەڕەت: لە *Gestalt* ئەڵمانییەوە بە واتای شێوە یان بیچم form، shape) ◌ گشتالت

gestalt psychology *noun*
دەروونناسی گێشتاڵت ◌ روانشناسی گشتالت

Gestapo /ɡəˈstɑːpəʊ/ *noun*
گێشتاپۆ (پۆلیسی نهێنی ڕژێمی ئەڵمانیای نازی، لە *Geheime Staatspolizei*) ◌ گشتاپو

gestation /dʒeˈsteɪʃn/ *noun*
1 سکپڕی، دووگیانی، سەروبەندی دووگیانی، ماوەی سکپڕی، سەروبەندی ئاولەمەیی یا ئاوەڵمەیی 2 (خوازە) ماوە یان ڕەوتی پێکهاتن 3 گەلالەبوون یان پەرەسەندنی بیرۆکە، کار، هونەر و پلانێ ◌ 1 حاملگی، دورەی حاملگی 2 دورە یا جریان شکلگیری 3 توسعەی ایدە، کار، هنر و طرحی

gestational *adjective*
سەربە gestation ◌ وابستە بە gestation

gesticulation /dʒeˌstɪkjuˈleɪʃn/ *noun*
(لە کاتی قسەکردندا) سەرودەست ڕاتلەکاندن، دەستتەکاندان، پەلەفرتە، پەلەفرتکە، خۆتەکاندان ◌ ژست، حرکات سر و دست

gesticulative /dʒeˈstɪkjələtɪv/ *adjective*
پەلەفرتکانە، بە پەلەفرتکەوە، پەلەفرتە یان ڕاتلەکاندنی دەستی تیایە ◌ متضمن حرکات سر و دست

gestural /ˈdʒestʃərl/ *adjective*
ئامـاژەیی، سەرودەسڕاتلەکێنەرانە، خۆتەکاندەرانە ◌ متضمن اشارات

gesture /ˈdʒestʃə(r)/ *noun*
(لە کاتی قسەکردندا) سەرودەست ڕاتلەکاندن، سەرودەسلەقاندن، دەستتەکاندان، پەلەفرتە، پەلەفرتکە، خۆتەکاندان، هێما، ئاماژە، نیشانە ◌ حرکات سر و دست، اشارە

get-at-able /ˌɡet ˈæt əbl/ *adjective*
لەبەردەس، بەردەس، دەسپێڕاگەیشتوو ◌ قابل حصول، در دسترس، دم دست، قابل دسترسی

getaway /ˈɡetəweɪ/ *noun*
1 هەڵاتن، دەرچوون، دەربازبوون، ڕەڤیان، ڕاکردن: *to make a quick -way* 2 (نافەرمی) پشووی کورت ◌ 1 فرار 2 تعطیلی کوتاه

getaway car *noun*
ماشینی هەڵاتن، ماشینی دزەکان ◌ ماشین فرار

Gethsemane *noun*, Greek *Gethsēmanē*
1 باخێ لە دەرەوەی ئورشەلیم Jerusalem لە Mark 14 دا باسی دەکرێ و شوێنی مەینەتی و گیرانی عیسایە 2 شوێن یان هەلومەرجی پڕ لە مەینەتی و ئەشکەنجە و ناخۆشی ڕۆحی و هزری ◌ جتسیمان

get-together *noun*
1 لەدەوریەک کۆبوونەوە، کۆبوونەوەی خۆمانە 2 میوانی سادە یان خۆمانە ◌ 1 جلسەی غیررسمی 2 مهمانی سادە

get-up /ˈɡet ʌp/ *noun*
(نافەرمی و باوکۆن) 1 جلوبەرگی سەیر، بەرگی نائاسایی 2 شێوە، بیچم، ڕواڵەت، ڕووکەش ◌ 1 لباس عجیب 2 شکل، ظاهر

get-up-and-go *noun*
تینوگوڕ، گەشەونەشە، کەفوکوڵ، شەوق ◌ شور و شوق

geum /ˈdʒiːəm/ *noun*

گیاسیرۆز، avens دەگریتەوە [تـوخم *Geum*] ۞ علف مریم

gewgaw /'gju:gɔ:, US 'gu:-/ *noun*
شتی ئایەخ و هیچەکە، فشە ۞ شئ ناچیز

gewürztraminer /gə'vuətstrə,mi:nə, US gə'vyrtstra,mi:ne/ *noun*
1 (ئەلـمانی) جـۆرێ تـرێ سـپی زۆرتـر لـە Alsace، Austria و دۆلی Rhine شین دەبێ 2 مەیێ کە لەو ترێیە دەگیرێ ۞ گیورتس‌ترامینر

geyser /'gi:zə(r), US 'gaɪzər/ *noun*
1 (زەوی‌ناسی) ئاوپژێن، فیشقاو، تەوژماو، گراو، کانی گەرماو، گەرماڤ 2 کولێنە ۞ 1 آبفشان، چشمەی آب گرم 2 آب‌گرم‌کن

geyserite *noun*
(زەوی‌ناسی) بەردەئاوپژێن، ئاوپژێن‌بەرد، بەردەفیشقاو، بەردەگراو ۞ ابفشان‌سنگ

ghagra /'gʌgra:/ *noun*
گاگرا (= کراسێکی درێژ، ژنانی باشووری ئاسیا لەبەری دەکەن) ۞ گاگرا

Ghanaian /ga:'neɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە گانا *n* خەلکی گانا، گانایی ۞ *adj* وابسته به غنا *n* اهل غنا

gharana /gʌ'ra:nə/ *noun*
خوێندنگا یا شێوازی موسیقا یان هەلپەرکێی کلاسیکی هیندی ۞ گارانا

gharial /'gæria:l, ˌgʌri'a:l, US 'gcriəl/ *noun*, also gavial
گاریال (= جۆرێ سووسمار یان کرۆکۆدیلی ماسی‌خۆری زلە، بە لموزێکی باریکی درێژەوە، هی ئاسیای باشووری یان نیمچەکیشوەری هیند [*Gavialis gangeticus*، خیزانی Gavialidae]، بنەرەت: لە *ghariyāl* هیندی‌یەوە) ۞ گاریال

gharry *noun*
گاری، گاریە، داشقە ۞ گاری

ghastliness /'ga:stlinəs, US 'gæstlinəs/ *noun*
ترسناکی، تۆقێنەری ۞ وحشتناکی

ghastly /'ga:stli, US 'gæstli/ *adjective* (ghastlier, ghastliest)
1 ترسێنەر، تۆقێنەر، یەکجار خراپ، بێزاوی، ناخۆش، قەبە، گەورە، زلە 2 نەخۆش، ناساز 3 خەمبار، لێوبەبار، رەنگ‌زەرد، رەنگ‌مردوو 4 تارمایی‌ناسا ۞ 1 وحشتناک، افتضاح، مهوع 2 مریض 3 غمگین 4 شبح‌مانند

ghat /ga:t/ = ghaut

ghaut *noun*, also ghat /ga:t/, ORIGIN from Hindi *ghāṭ*
1 ملە، بستە، یال، زینو 2 زنجیرە (هیندوستان) ۞ 1 گردنە 2 سلسله

ghazal /'gʌʒʌl/ *noun*
(هەلبەست) غەزەل (بنەرەت: بە رێگای فارسی لە *ghazal* عەرەبی‌یەوە) ۞ غزل

Ghazi /'ga:zi/ *noun, pl.* Ghazis
گازی، غازی (شەرکەری موسولمان بە دژی ناموسولمان) ۞ غازی

GHB *noun, abbreviation* (sodium) gamma hydroxybutyrate
جی‌ئێچ‌بی: میتابۆلیتیکی $C_4H_8O_3$ ترشەلۆکی gamma-aminobutyric کە خاوکەرەوەی دەزگای دەماری ناوەندی‌یە ۞ جی‌اچ‌بی

gheber /geɪbə(r)/ *noun*, also ghebre
گاور، ئاورپەرست ۞ گبر

ghee /gi:/ *noun*
جۆرێ کەرە لە هیندوستان بۆ لێنانی چێشت بەکاری دێنن، کەرە(ی قرچ‌کراو؛ بنەرەت: لە *ghṛtá* سانسکریت "sprinkled") ۞ نوعی کره

Gheg /gɛg/ *noun, pl.* same or Ghegs
1 ئەندامی یەک یان دوو کۆمەلی رەگەزی سەرەکی ئەلبانیا، لە باکووری ولاتدا دەژین 2 زاراوەی ئەلبانیایی ئەو گەلە ۞ گگ

gherao /gɛ'rāʊ/ *noun, pl.* gheraos
جۆرێ نارەزایی‌دەربرینە کە لەودا کرێکاران نایەلن خاوەن‌کاران شوێنی کاریان بەجێ‌بێلن تا گوێ بۆ داخوازی‌یەکانیان شل‌نەکەن ۞ گراو

gherkin /'gɜ:km, US 'gɜ:rkm/ *noun*
خەیارشۆر ۞ خیارشور

ghetto /'getəʊ, US 'getoʊ/ *noun, pl.* ghettos or ghettoes
1 (بۆ کەمینەی رەگەزی، ئایینی و هتد) گەرەک، تاخ 2 گەرەکی جوولەکە لە شاردا، گەرەکی جوولەکەنشین (ئەم وشەیە جارناجار وەکوو تەشەرێ وایە) ۞ 1 محله 2 محله‌ی یهودیان

ghetto blaster *noun*
رادیۆزەفتی دەستی، رادیۆ و کاسێت‌پلەیەری دەستی (قەوی و گەورە) ۞ رادیو ضبط قابل حمل

ghettoization *noun*
گیتۆئایزیشن (دانانی کەسێ یان شتێ لەنێو ناوچەیەکی دیاری‌کراودا و دابراندنی لەوانی دی) ۞ گیتوزاسیون

Ghibelline /'gɪbɪlʌɪn/ *noun*
ئەندامی یەکێ لە دوو بالی گەورەی دەستەبەندی سیاسی سەدەکانی نێوەراستی ئیتالیا، کە بەپێی نەریت پشتیوانی ئیمپراتۆری رۆمی پیرۆزیان دەکرد و دژی پاپ و داردەستەکەی بوون ۞ گیبلین

ghibli /'gɪbli/ *noun*
بایێکی رووەوباشووری گەرم و وشکی ئەفریکای باکووری (بنەرەت: لە *kiblī* عەرەبی‌یەوە (بە واتای باشووری) ۞ گیبلی

ghost /gəʊst, US goʊst/ *noun*
1 رۆحی مردوو، تارمایی، خێو، سەهۆیر، سوێس، تیبا، سێتاف، ماچێتر 2 کەم، نەختێ، چکێ، برێ 3 (تەلەفزیۆن و کامپیوتێر، لەسەر

پەردەکەیان) تارمایی، سێبەر ◌ 1 روح، شبح 2 کم، ذره 3 سایه

ghost dance *noun*

سەما یا هەڵپەڕکێی ڕۆحەکان، گیانپەڕکێ، ڕۆحپەڕکێ ◌ رقص ارواح

ghosted *adjective*

لە لایەن کەسێکی ترەوە نووسراو ◌ گوستید

ghosti *noun*

گۆستی (= سەما و هەڵپەڕکێی ئاینی سوورپێستەکان) ◌ گوستی

ghosting /ˈgəʊstɪŋ/ *noun*

تارمایی (= دەرکەوتنی وێنەی دووهەم لەسەر تەلەفزیۆن یان پەردەیەکی تر) ◌ گوستینگ

ghostlike /ˈgəʊstlaɪk/ *adjective*

تارماییئاسا، شێوەسوێس ◌ شبحگونه

ghostliness /ˈgəʊstlinəs, US ˈgoʊstlinəs/ *noun*

تارماییئاسایی، لەتارماییچوویی ◌ شبحمانندی

ghostly /ˈgəʊstli, US ˈgoʊstli/ *adjective* (ghostlier, ghostliest)

1 تارماییئاسا، شێوەتارمایی، ڕۆحئاسا، شێوەسەهۆیر، وەکوو تارمایی، خەیاڵی 2 ترسناک، تۆقێنەر ◌ 1 شبحوار، مثل شبح 2 وحشتناک

ghost story *noun*

چیرۆکی ترسێنەر، چیرۆکی ڕۆح یان تارماییەکان ◌ داستان ارواح

ghost town *noun*

شاری تارماییەکان، شاری چۆڵ، چۆڵگە ◌ شهر اشباح

ghost word *noun*

وشەی بەکارنەهێنراو ◌ واژەی غیرمصطلح

ghost-writer /ˈgəʊstraɪtə(r), US ˈgoʊst-/ *noun*

نووسەری ڕاستەقینە، نووسەری نادیار، برینووس ◌ نویسندەی واقعی

ghost-writing *noun*

نووسراوێک کە لە لایەن کەسێکی ترەوە نووسراوە ◌ گوسترایتینگ

ghost-written *adjective*

لە لایەن کەسێکی ترەوە نووسراو ◌ گوسترایتن

ghoul /guːl/ *noun*

1 دێو، دێوەزمە، ڕمووزن، درنج 2 مرۆی دڵڕەق، مرۆی بێبەزەیی (بنەڕەت: لە *ghūl* عەرەبییەوە) ◌ 1 غول 2 آدم سنگدل

ghoulish /ˈguːlɪʃ/ *adjective*

1 دێوئاسا، شێوەڕمووزن 2 بێزاوی، ناحەز، ناشیرین، کرێت، ناخۆش، ترسناک، تۆقێنەر ◌ 1 غولمانند 2 نفرتانگیز، شنیع، هولناک

ghoulishly /ˈguːlɪʃli/ *adverb*

بێزاوییانە، ناخۆشانە، پیس ◌ بە طور نفرتانگیز، پلید

ghoulishness /ˈguːlɪʃnəs/ *noun*

1 ناحەزی، ناشیرینی، کرێتی 2 بێزاویبوون ◌ 1 شناعت 2 نفرتانگیزی

GHQ /ˌdʒiː eɪtʃ ˈkjuː/ *abbreviation* general headquarters

ghiyll = gill[3]

GHz = gigahertz

GI /ˌdʒiː ˈaɪ/ *noun, pl.* GIs

سەربازی ئەمریکایی (ب.ت. بەدرێژایی شەڕی جیهانی دووەم، کورتەی *government* (or *(general) issue* ◌ سرباز امریکایی

gi /giː/ *noun*

کراسێکی سپی فش، بۆ جودۆ لەبەر دەکرێ (بنەڕەت: لە ژاپۆنییەوە) ◌ جی

giant /ˈdʒaɪənt/ *noun, adjective*

1 (لە چیرۆکی پەرییان و ئەفسانەکاندا) دێو، مرۆ، گیا یان گیانەوەری یەکجار گەورە، نەرەدێو، مرۆی زەبەلاح، فیتەر، تەڕە، فیلەتەن، گیانەوەری زۆرزەلام: *He's a giant of a man* 2 (ئەستێرەوانی) ئەستێرەی تا ڕادەیێ گەورە و ڕووناک 3 زۆرزەلام، زەبەلاح، تەڕە، یەکجار گەورە، نەترەبۆق: *a giant crab* ◊ *a giant-size box of tissues* ◌ 1 غول، آدم، گیاه یا حیوان عظیمالجثه 2 (اخترشناسی) جیانت 3 غولپیکر

giantess /ˌdʒaɪənˈtes/ *noun*

دەڵەدێو، دێڵەدێو، دێوی مێو ◌ غول ماده

giant anteater *noun*

مێروولەخۆرەفیتەرە: جۆرێ مێروولەخۆرەی زلەی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [*Myrmecophaga tridactyla*] ◌ نوعی جانور

giant cactus = saguaro

giant clam *noun*

سەدەفێکی خۆراکی زۆر زلەی شۆستە شیلانییەکانی ئۆقیانووسەکانی گەورە Pacific و هێند کە جاروبار قورساییەکەی زیاتر لە 500 پەوند یان 227 کیلۆیە [*Tridacna gigas*] ◌ نوعی صدف خوراکی

giant fennel *noun*, also fennel giant

(ڕووەکناسی) چەقەڵۆ، کەمیر، کەماهەورامانییە ◌ باریجه

giantism /ˈdʒaɪəntɪzəm/ *noun*

1 دێوی، زەبەلاحی، فیلەتەنی، تەڕەیی 2 (زۆرتر زیندەناسی) هەڵدان یان گەورەبوونی نائاسایی ◌ 1 غولی، بزرگی 2 رشد غیرعادی

giant-killer *noun*

دێوکوژ، گونرەش؟ (کەس یا تیمێ کە نەیارەکەی کە زۆر بەهێز بووە، بەزاندووە) ◌ گربەی سیاه

giant panda *noun*

(ورچە) پاندا، پاندابەڵەکە (ڕەش و سپی، ڕەسەنی دارستانە بامبووەکانی چین و زۆریش دەگمەنە) ◌ پاندا

giant reed *noun*
جـۆرێ گیـای دریـژی چـەندسالـە، ڕەسـەنی ناوچـەکـانی مـەدیتـەرانـە، بـۆ دروسـتکـردنی سەوەتە، سەرپەنا و ئامێرە بایی‌یەکان بەکاردێتڕێ [*Arundo donax*] ۞ نوعی گیاه

giant-size *adjective*, also giant-size
زلە، زەلام، زەبەلاح، زۆرگەورە، زلتر لە ئاسایی ۞ گنده، عظیم‌الجثه، غول‌پیکر

giant sequoia *noun*, also big tree or sequoia
دارەگەورە، کەلەسکویا: داریکی هەمیشەسەوز (Sequoiadendron giganteum) لە خێزانی bald cypress کە لە لێژ و لاپێکانی ڕۆژاوای زنجیرە چیای Sierra Nevada شین دەبێ، جاری وایە بلێندایی‌یەکەی دەگاتە 270 پێ (دەوروبەری 82 میتر) ۞ نوعی سکویا

giant squid *noun*
جۆرێ سکویدی قوولایی دەریا کە گەورەترین بێ‌بڕبڕەی ناسراوە و دریژایی‌یەکەی دەگاتە 18 میتـر (یـان 59 پـێ) یـان زیـاتریش [تـوخم *Architeuthis*] ۞ نوعی ماهی مرکب

giant star *noun*
ئەستێرەی گەورە و (درەوشاوە) ۞ ستارەی بزرگ

giant toad = cane toad

giaour /ˈdʒaʊə/ *noun*
(کـۆن و سـووکانە) گـاور، بێ‌دین، نامـسولمان، ب.ت. دیانی‌یێ (ڕەنگە لە گاورەوە وەرگیرابێ) ۞ گبر

gib /gib/ *noun*
سـنگ، مێخ، بزمار، هـۆرە، پـواز، پشتبەست، پشبەن، قولاپ ۞ میخ، گوه، پشت‌بند، قلاب

gibbed *adjective*
خەساو، خەسێنراو ۞ اخته(شده)

gibber[1] /ˈdʒɪbə, US ˈgɪbə/ *noun*
منجـەمنج، وڕێنـە، بلمەبـلم ۞ سـخن تنـد و غیرمفهوم

gibber[2] /ˈdʒɪbə, US ˈgɪbə/ *noun*
(ئەوسترالیایی) بەرد، کەڤر، کوچک، تەقتەقان ۞ سنگ، صخره

gibberellin /ˌdʒɪbəˈrɛlɪn/ *noun*
کۆمین، کۆپارین: چەند هۆرمۆنێکی ڕووەکی (بنەڕەت: لە *gibber* لاتین "کۆپارە") ۞ جیبرلین

gibbering idiot *noun*
شێتێ کە لەگەڵ خۆی‌دا قسە دەکا ۞ دیوانـەای کە با خودش حرف می‌زند

gibberish /ˈdʒɪbərɪʃ/ *noun*
هەلیت‌وپلیت، قسە قۆڕ و هیچەکە، فلتەفلت، چەقەچـەق، بلمەبـلم ۞ دری‌وری، سـخن غیرمفهوم، یاوه

gibbet /ˈdʒɪbɪt/ *noun*, also gallows
سێدارە، دار، قەنارە ۞ چوبەی دار، صلابه

gibbon /ˈgɪbən/ *noun*
(گیانەوەرناسی) مەیموونە بێ‌کلکە (لە باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [توخم *Hylobates*: چەندین جۆرن]) ۞ گیبون

gibbosity /-ˈbɒsɪti/ *noun, pl.* gibbosities
قـۆقزی، کـووری، چـەمیوی، چـەماوی، protuberance ۞ کوژی، خمیدگی

gibbous /ˈgɪbəs/ *adjective*
(تکنیکـی) قـۆقز، کـوور، چـەمیو، چـەماو، humpbacked ۞ کوژ، خمیده

gibbously /ˈgɪbəsli/ *adverb*
کوورانە، قۆقزانە، بە شێوەیەکی کـوور ۞ به طور کوژ

gib-cat /ˈgɪb kæt/ *noun*
1 پشیلەی خەساو 2 گوربە ۞ 1 گربەی اخته 2 گربەی نر

gibe /dʒʌɪb/ = jibe1

gibe /dʒaɪb/ *noun*
1 تیـز، تیتالـی، گالتـە، شـۆخی 2 تـەوس، تانـە، تەشەر، توانج، پلار، تانووت ۞ 1 ریشخند 2 طعنه، کنایه

giber *noun*
1 تیتالـی‌پێکـەر، گالتـەپێکەر 2 تانەلێـدەر، تەشـەرهاوێژ، تـەشـەرخـەر، پلارتێگـر ۞ 1 ریشخندکننده 2 طعنه‌زن

giblets /ˈdʒɪbləts/ *noun, pl.*
دڵوجەرگی باڵندە، دڵوجەرگی مریشک ۞ دل و جگر مرغ

Gibraltar *noun*
جیبرالتار، قەلای لەگرتن‌نەهاتوو یان نەبەزیو (قـەلایـێ لـە کۆلـۆنی جیبرالتـاری بریتانیـا) ۞ قلعەی تسخیرناپذیر

Gibraltarin /dʒɪbrɔːlˈtɛːrɪən/ *adjective, noun*
adj سـەربە Gibraltar *n* خەلـکی ئـەوێ، جیبرالتاری، جەبەلوتتاریقی ۞ *adj* وابسته بـه جبل‌الطارق *n* اهل جبل‌الطارق

Gibson *noun*
گیبسۆن: جـۆرێ Martini تێکەڵ، لـە جـین و ڤێرموتی پەتی پێکهاتووە ۞ گیبسون، جیبسون

Gibson girl *adjective*
سـەربە شێوازێ ب.ت. لەباری جلوبەرگی ژنانەوە، بە ملیوانی درێژ، قۆڵی تەواو و کەمەری باریکەوە ۞ گیرل جیبسون

gibus /ˈdʒʌɪbəs/ *noun*
جۆرێ کلاوی قەدکراو (لە ئۆپێرا لەسەری دەکەن تا هەرچەند دایتەپێنن، تێکنەچێ؛ بنەڕەت: لە ناوی کلاودرووی فەرەنسی *Gibus*) ۞ جیبوس

gid /gɪd/ *noun*
سـەرگێژە، سـەرەخولێ (مـەڕ و بـزن و دەبان‌کوژێ، بەهۆی کرمۆکەی tapeworm لە مێشکی‌دا [*Multiceps multiceps*]) ۞ سرگیجه

giddily /ˈgɪdɪli/ *adverb*
بــه ســەرگێژەوە، بــەهۆی ســەرگێژەوە ۞ بــا سرگیجه، به علت سرگیجه

giddiness /ˈgɪdinəs/ *noun*
سەرگێژە، سەرەگێژە، تاس ۞ سرگیجه

giddy /ˈgɪdi/ *adjective* (giddier, giddiest)
1 سەرلەگێژەوەهاتوو، سەرگێژ، تووشی سەرگێژە 2 ســەرلەگێژەوەهێنەر، گێژکــەر 3 هەڵەشــە، سەرچڵ، نارشت، گەوج، حۆل، نەفام ۞ 1 دچار سرگیجه 2 سرگیجه‌آور 3 سربه‌هوا، احمق

Gideon *noun*, Hebrew *Gidh'ōn*
پاڵەوانێ کە ماوەی چل ساڵ بەسەر گەلی ئیســرائیل دەســەڵاتی کرد و Midianiteەکانی تێکشکاند ۞ جدعون

gidgee /ˈgɪdʒiː/ *noun*
ئاکاکیــای ئەوســترالیایی، گەڵاوێژەکــەی بــۆنی ناخۆشــە [*Acacia cambagei*] (بنــەڕەت: لــە *gijir* ویراژوری Wiradhuri) ۞ گیدجی

gift /gɪft/ *noun*
1 دیاری، پێشکەشی، خەڵات: *a free gift for every reader* 2 بەخشین، پێدان، (ماف) بەخشین 3 توانایی، بەهرە، مرخ 4 مفت، خۆڕایی، ئاسان، وەک ئاوخواردنەوە: *Their second goal was an absolute gift* ۞ 1 هدیه، کادو 2 بخشش، (حقوق) هبه 3 استعداد 4 مفت، ساده

gift box *noun*, also gift pack
جێدیاری، قوتوی دیاری ۞ جعبه‌ی کادو

gift certificate (US) = gift token

gifted /ˈgɪftɪd/ *adjective*
بەتوانا، بەهرەدار، بەبەهرە، بەمرخ، زیرەک (-dness *n* :edly *adv*) ۞ بااستعداد، خوش‌طبع

gift horse *noun*
ئەسپی پێشکەشی یان دیاری ۞ اسب پیشکشی

gift shop *noun*
فرۆشــگا یــان دووکــانی کــەلوپــەلی دیــاری ۞ فروشگاه اشیا کادویی

gift token *noun*, also gift voucher, both BrE, US gift certificate
توکینی دیاری ۞ بن کادویی

giftware *noun*
دیــاریمــەنی، دیــاریوالــە، شمــەکــی فرۆشــتنی دیاری ۞ وسائل فروشی کادو

gift-wrapped *adjective*
دیاریپێچ، دیاری پێچراوە ۞ کادوشده

gift-wrapping *noun*
کاغزی دیاری، کاغزی پێچانەوە ۞ کاغذ کادو

gig[1] /gɪg/ *noun*
1 کالیــسکەی یەکئەسپە، گالیــسکەی دووپێچکە یــان جــووتچــەرخــی یــەکئەسپە 3 رم(ب)ی راوەماسی 4 نێزە، رم، نەیزە 5 جۆرێ گەمی یان بەلــەمی ســووکی بــاریکی تونــرەو ۞ 1 گیــگ 2 زوبین ماهی‌گیری 3 نیزه 4 نوعی کَرَجی

gig[2] /gɪg/ *noun*
(موســیقای پــاپ و جــاز) جێبــەجێکــردن، بەرنامە(گێران)، پێرفۆرمانس: *a White Stripes gig* ◊ *to do a gig* ۞ اجرا

gig[3] = gigabyte

giga- /ˈgɪgə-, US ˈdʒɪgə-/ *prefix*
پێشگر: 1 بیلیۆن (بۆ پێوانی یەکەی کامپیوتێر 2^{30}) 2 ئاماژە بە فاکتۆری 10^9، *gigahertz*، لە یۆنانییەوە *gigas* "giant") ۞ پیشوند: بیلیون

gigabyte /ˈgɪgəbaɪt/ *noun*
گیگابایــت (یەکــەی پێــوانی زانیــاری کــامپیوتێر بەرامبــەر بــە 1024 مێگابایــت، کــەمتر بــەواتای یەک بیلیۆن بایت بەکاردێتن) ۞ گیگابایت

gigaflop /ˈgɪgəflɒp, ˈdʒ-. US -flɑːp/ *noun*
گیگافلاپ (= یەکــەی پێــوانی خێرایی کامپیوتێر بەرامبــەرە (نزیــک بــە) یــەک بیلیــۆن کــار لــە چرکەیەکدا) ۞ گیگافلاپ

gigahertz /ˈgɪgəhɜːts, ˈdʒɪ-, US -hɜːrts/ *noun*
گیگاهێرتز (یەکەی پێوانی شەپۆلەکانی رادیۆ و خێرایی کارکردنی کامپیوتێر (1 000 000 000 هێرتز) ۞ گیگاهرتز

gigantic /dʒaɪˈgæntɪk/ *adjective*
یەکجار زلە، یەکجار گەورە، فیلەتەن، زەبەلاح: *The problem was beginning to take on gigantic proportions* ◊ *a gigantic house* ◊ *a man of gigantic stature* ◊ *gigantic industrial combines* ۞ غول‌پیکر، سترگ

gigantically /dʒaɪˈgæntɪkli/ *adverb*
زەبەلاحانــە، بــێئەنــدازە، یــەکجار ۞ بــه طــور غول‌آسایی، فوق‌العاده

gigantism /ˈdʒʌɪgantɪz(ə)m, US dʒʌɪˈgantɪz(ə)m/ *noun*
(زۆرتــر زیندەناســی) هەڵــدان یــان گــەورەبوونی نائاسایی ۞ رشد غیرعادی

gigantomachy /ˌdʒʌɪganˈtɒməki/ *noun*
(لە میــتۆلۆژی یۆنانیدا) بەربەرەکانی و ململانێی نێوان خودایان و فیلەتەنان ۞ گیگانتوماکی

gigas *adjective*
(رووەکناسی) لاسک ئەســتوورتر، بالابــەرزتر، گەڵای ئەستوورتر و رەشتر ۞ گیگاس

giggle /ˈgɪgl/ *noun*
1 قاقا، حیلکە 2 (giggles) پێکەنینی سەریەک، پیران، خشبردنەوە، حیلکەحیلک ۞ 1 خنــده، هرهر 2 (در جمع) ریسه

giggler /ˈgɪglə(r)/ *noun*
قاقاکێش، حیلکێنەر ۞ اهل هرهر

giggly /ˈgɪgli/ *adjective* (gigglier, giggliest)
زۆرپێکەنیو، دەمبەپێکەنین، خوێنشیرین: *We were all in a very giggly mood* ۞ خندان

giglet /'gɪglɪt/ *noun*, also giglot
کچی سووک و دەمبەپێکەنین ◌ گیگلیت

gigman /'gɪgmən/ *noun*
خاوەنی کالیسکەی یەک ئەسپە ◌ صاحب درشکەی تک اسبە

gigolo /'ʒɪgələʊ, 'dʒɪ-, US -loʊ/ *noun, pl.* gigolos
(فەرەنسی) ژیگولو ◌ ژیگولو

gigot /'dʒɪgət/ *noun*
گۆشتی ران (مەڕ یان بەرخ): *a gigot of lamb* ◌ گوشت ران

Gila monster /'hi:lə/*noun*
مارمێلکەی ژاراوی خاوی گەورە، رەسەنی باشووری رۆژاوای ئەمریکا و مەکسیکۆ [*Heloderma suspectum*] (بنەڕەت: لە ناوی *Gila*، رووباری لە نیومەکسیکۆ و ئاریزۆنا) ◌ نوعی مارمولک

gilbert *noun*
یەکەی پێوانی هێزی مەگناتیس‌ڕەوین (بنەڕەت: لە ناوی Willian *Gilbert*) ◌ گیلبرت

Gilbertese *noun, adjective*
n 1 گیلبێرتی: دانیشتووی رەسەنی دوورگەی گیلبێرت Gilbert لە رۆژاوای باشووری پەسیفیک 2 زمانی میکرۆنیزیایی Micronesian (لەوێ قسەی پێدەکرێ *adj* سەربە دوورگەکانی گیلبێرت ◌ *n* 1 گیلبرتی 2 زبان گیلبرتی *adj* وابستە بە جزایر گیلبرت

gild = guild

gilded /'gɪldɪd/ *adjective*
1 زێڕکفت، زێڕپۆش‌کراو: *a gildd picture frame* 2 دەوڵەمەند، پایەبەرز: *the gilded youth of the Edwardian era* ◌ 1 طلاکاری‌شدە 2 ثروتمند

gilder /'gɪldə(r)/ *noun*
زێڕکفتێنەر، زێڕپۆشەر ◌ طلاکار

gilding /'gɪldɪŋ/ *noun*
زێڕکفتاندن، ئاڵدوز(کاری)، زێڕکفت‌کردن، زێڕپۆش، رووکێشی زێڕین ◌ تذهیب، طلاکاری، روکش طلا

gilet /'ʒɪleɪ, US 'ʒi:leɪ/ *noun, pl.* gilets pronunc. same
سیخمە، سوخمە (بنەڕەت: فەرەنسی "waistcoat"، لە *jileco* سپانیایی، ئەویش لە *yelek* تورکی‌یەوە) ◌ یلک

gilgai /'gɪlgʌɪ/ *noun*
(ئەوستراڵیایی) گۆلاو، قووڵکاو، گۆل، waterhole ◌ چالاب

Gilgamesh *noun*
گیلگامێش: پادشایێکی ئەفسانەیی سومێری Sumerian و قارەمانی پاڵەوانی Gilgamesh Epic ◌ گیلگامش

gill[1] /gɪl/ *noun*
1 شیپەرە، گوێچکەماسی، دەزگای هەناسەی ماسی، برانکیا 2 بەشی ژێر چەترەی قارچک، شانە، پەرەپەرەی ژێر قارچک، تیغە، پەرە 3 بناگوێ، بێخی گوێ (gilled *adj* - بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە نۆرویژی کۆنەوە وەرگیراوە) ◌ 1 آبشش 2 قسمتی از قارچ 3 بناگوش

gill[2] /dʒɪl/ *noun*
جیل (چواریەکی پاینتی pint، یان یەکەی پێوانی شلەمەنی بەرامبەر بە 142٪ لیتر) ◌ جیل

gill[3] /dʒɪl/ *noun*
1 دڕکەند، ناودڕ (قووڵ، ب.ت. داری لێ بێ) 2 (لە چیا) لافاوی باریک، جۆگاو، جۆگە ◌ 1 جیل 2 سیل باریک، نهر کوچک

gill[4] /dʒɪl/ *noun*, also jill
(گیانەوەرناسی) مشکەخورمای مێ ◌ راسوی مادە

gill cover *noun*
سەر(ە)شیپەرە، شیپەرەپۆش، گوێچکەماسی‌پۆش، پەرە یان باڵۆچکەی گوێچکەماسی ◌ کاور آبشش، درپوش آبشش

gillie /'gɪli/ *noun*, also ghilli
1 (لە سکاتلەند) بەردەستی راوچی، کۆڵکێش 2 سەرنۆکەری چیانشینانی سکاتلەند ◌ جیلی

gill net /'gɪl net/ *noun*
تۆڕی گوێگر (کە ماسی لە گەرانەوەی‌دا گوێی پێوەدەبێ) ◌ گیل نت

gill slit *noun*
درز یا قەڵەشی شیپەرە یا گوێچکەماسی یا هەناسەکێش ◌ شکاف آبشش

gillyflower /'dʒɪlɪˌflaʊə/ *noun*, also gilliflower
(رووەکناسی) شەوبۆ ◌ شب‌بو

gilt[1] /gɪlt/ *noun, adjective*
adj زێڕکەش، زێڕکفت، زێڕپۆش *n* 1 ناوی زێڕ، زێڕاو، رووکێشی زێڕین 2 (gilts) سێکیوریتەکان و سەرمایەنانەوەی جێی‌باوەڕ ◌ *adj* مطلا، زراندود *n* 1 روکش طلا 2 (در جمع) اوراق بهادار یا سرمایه‌گذاری مطمئن

gilt[2] /gɪlt/ *noun*
ماڵوسی هەراش ◌ جیلت

gilt-edged /ˌgɪlt 'edʒ(d)/ *adjective*
1 لێوارزێڕین 2 (دارایی، ستاک و بەشەکان) جێی‌باوەڕ، جێی‌متمانە 3 لەپێش‌تر، باش‌ترین ◌ 1 لب‌طلایی 2 مطمئن 3 مقدم

gimbals /'dʒɪmb(ə)lz, US 'gɪm-/ *noun*, also gimbal
دەزگای راگرتن (بە شێوەیەکی پێویی)، پێویی(را)گرە ◌ پایەی معلق

gimcrack /'dʒɪmkræk/ *adjective*
هیچەکە، ناشاخە، ئایەخ، گەن‌وگوو، خراپۆکە، کەم‌بایەخ، خراپ، بازاڕی، cheap، shoddy:

The place had a certain gimcrack ◌ آشغال، بنجل، کم‌ارزش *theatrical glamour*

gimcrackery /'dʒɪmkrækəri/ *noun*
هیچەکە، ئاشاخە، ئایەخ، گەنوگوو، خراپ، بازاڕی ◌ آشغال، بنجل

gimel *noun, Hebrew* gīmel
گیمێل: سێهەمین پیتی ئاوێبی عیبری ("g, gh") ◌ گیمل

gimlet /'gɪmlət/ *noun, adjective*
1 برغوو، بەهرەمە، سمۆی دەستی 2 (خوازە) تیژ، بڕا، چاوتیژ 3 کوکتێلێ لە جین، ڤۆدکا و ئاوی لیمۆترش ◌ 1 متەی دستی 2 نافذ 3 جیملت

gimme /'gɪmi/ *noun*
1 یەکجار ئاسان، وەک ئاوخواردنەوە 2 شێوەی نافەرمی و ناستانداردی give me ◌ 1 مثل آب خوردن 2 صورت کوتاه‌شدەی give me

gimmick /'gɪmɪk/ *noun*
فرت‌وفێل، کەلەک، فێل، قەلەودەلە، فێل‌وفەرەج: ◊ *a promotional/publicity/sales gimmick We don't use gimmicks to sell our products* ◌ ترفند، حقه

gimmickry /'gɪmɪkri/ *noun*
فــرت‌وفــێل، لەخــشتەبردن، فــێل‌وفــەرەج، تەڵەکەبازی ◌ ترفندبازی

gimmicky /'gɪmɪki/ *adjective*
فریودەر، لەخشتەبەر، بەهەڵەدابەر، هەڵفریوێنەر ◌ غلط‌انداز، فریب‌دهنده

gimp[1] /gɪmp/ *noun*
زنجیرە (ڕەنگە لە هولەندییەوە بێ) ◌ قیطان

gimp[2] /gɪmp/ = wimple

gin[1] /dʒɪn/ *noun*
1 تەڵــە، داو، تەپکــە 2 چیکەنــە، جیکەنــە 3 دەزگــای بەرزکردنــەوەی شــتە قورســەکان، گرانکێش 4 ترومپایێ کە بە پەرەکانی ئاشی بــای کــار دەکــا ◌ 1 تلــه 2 جــین، ماشــین پنبه‌پاک‌کنی 3 جرثقیل 4 جین

gin[2] /dʒɪn/ *noun*
جــین (خواردنەوەیــەکی ئەلکولــی‌یــە؛ بنــەڕەت: کورتەی genever) ◌ جین

gin[3] /dʒɪn/ *noun*
(ئەوسترالیا و جنێوێ) ژنی خۆجێیی ◌ جین

ginger /'dʒɪndʒə(r)/ *noun, adjective*
n 1 زەنجــەفیل [*Zingiber officinale*] 2 جموجۆل، چالاکی، تین‌وگوڕ، وزە، چاپکی، گــورجی 3 ڕەنگــی خەنــەیی، ڕەنگــی قــاوەیی پرتەقاڵــی یــان زەردی کــاڵ *adj* 1 زەنجــەفیلی، قــاوەیی پرتەقاڵــی، خەنــەیی 2 خــاوەن مــووی خەنەیی، مووسوور ◌ *n* 1 زنجبیــل، زنجفیــل 2 تحرک، شور و شوق، فعالیت 3 رنگ حنایی *adj* 1 زنجبیلی، حنایی 2 دارای موی حنایی

ginger ale *noun*
ساردی زەنجەفیلی ◌ نوشابەی زنجبیلی

ginger beer *noun*
بیرە یان ئاوجۆی زەنجەفیلی ◌ آبجو زنجبیلی

gingerbread /'dʒɪndʒəbred, US -dʒərb-/ *noun*
تۆشە یــان کــەیکی زەنجــەفیلی ◌ بیــسکویت یــا کیک زنجبیلی

ginger group *noun*
دەستە یا کۆمەڵی تونڕەو (ب.ت. پارتییێکی ڕامیاری) ◌ گروه افراطی

gingerly /'dʒɪndʒəli, US -dʒərli/ *adverb, adjective*
بــە هێواشــی، هێــواش، ئــارام، لەســەرخۆ، بــە پارێزەوە، ئاگادارانە: - *He opened the box gerly and looked inside* ◌ آهــسته، محتاطانه

ginger nut *noun*
غوراببی یان تۆشەی زەنجەفیلی ◌ بیسکویت زنجبیلی

ginger snap = ginger nut

gingery /'dʒɪndʒəri/ *adjective*
زەنجەفیلی، خەنەیی ◌ زنجبیلی، حنایی

gingham /'gɪŋəm/ *noun*
گینگام، پارچەی کەتانی میل‌میل یان ڕێڕێ ◌ گینگام

gingili /'dʒɪndʒɪli/ *noun*, also gingely
(لە ئاشپەزی هیندیدا) کونجی sesame ◌ کنجد

gingiva *noun*
پووک، هاروو، پدو ◌ لثه

gingival /dʒɪn'dʒʌɪv(ə)l/ *adjective*
پــووکی، هــارووی، ســەربە یــان پێــوەندی بــە پووکەوە هەیە ◌ لثوی

gingivitis /ˌdʒɪndʒɪ'vaɪtəs/ *noun*
پووکەسوێ، ئاوسانی پــووک، کــیس‌کــردن ◌ التهاب لثه

ginglymus /'gɪŋglɪməs/ *noun, pl.* ginglymi /-mʌɪ/
(توێکــاری) جومگــەی دوولایــی‌ئاســا یــان ئەنجامەئاسا (وەکوو ئانیشک و چۆک؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *ginglumos* یۆنانی "hinge") ◌ گینگلیموس

gink /gɪŋk/ *noun*
(نافەرمی و ئەمریکا) مرۆی گەوج یان سووک ◌ آدم احمق یا خوار

ginko /'gɪŋkgəʊ, US -goʊ/ *noun*, also gingko /'gɪŋkəʊ, US -koʊ/, *pl.* ginkgos or ginkgoes, also maidenhair tree
گینکۆ: داریکی ڕەسەنی ئاسیای ڕۆژهەڵاتی دوورە، پێوەندی بە سەنەوبەرەکانەوە هەیە [*Ginkgo biloba*] ◌ گینکو

gin mill *noun*
(نافــەرمی و ئــەمریکا) مــەیخانــە یــان یانــەی

شەوانەی پیس ◌ بار یا کلوب شبانەی کثیف
ginnel /'gɪn(ə)l/ *noun*
(باکووری ئینگلتەرە) کۆڵان، کووچە، گوزەری تەنگی نێوان خانووەکان ◌ کوچە
ginning *noun*
چیکەنەکاری، جیکەنەکاری، پەموو لە چیکەنەدان ◌ پنبەپاک‌کنی
ginny-carriage /'dʒɪnɪ kærɪdʒ/ *noun*
عەرەبانە یان واگۆنێ کە لەسەر رەیل دەڕوا ◌ نوعی واگن
ginormous /dʒaɪ'ɔːməs, US dʒaɪ'ɔːrməs/ *adjective*
(نافەرمی و بریتانیا) یەکجاز زلە، زەبەلاح: *The monster was -rmous, Dad!* ◌ بسیار بزرگ
gin rummy *noun*
(جۆرێ کایەی بە پەڕ) رامی دووکەسە ◌ جین رامی
ginseng /'dʒɪnseŋ/ *noun*
1 جینسینگ، گیاپیاوە، گیائادەمە، گیالاوە، رەسەنی رۆژهەلاتی ئاسیا و ئەمریکای باکووری [توخم *Panax*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە چینی: *rén* *rénshēn* "پیاو" و *shēn* "جۆرێ گیا") ◌ جین‌سنگ
ginzo /'gɪnzəʊ/ *noun*
(نافەرمی و ئەمریکا، سووکانە) ئیتالیایی ◌ جینزو
gip = gyp1
gippo = gyppo
gipsy = gypsy
gipsyism *noun*
دۆمی‌گەری ◌ کولی‌گرایی
giraffe /dʒə'rɑːf, US -'ræf/ *noun, pl.* same or giraffes
(گیانەوەرناسی) زەرافە، وشترپڵینگ (بنەڕەت: لە *zarāfa* عەرەبی) ◌ زرافە
girandole /'dʒɪr(ə)ndəʊl/ *noun*
چلچرا، شەمدانی فرەلقە یان لقولق ◌ شمعدانی چندشاخە
girasol /'dʒɪrəsɒl, US -səʊl/ *noun*, also girasole /-səʊl/
1 گوڵەبەڕۆژە 2 = Jerusalem artichoke ◌ عین‌الشمس
gird /gɜːd/ *noun*
(کۆن) پلار، زیبک، تانە، تانوت، توانج، تەشەر، دەربڕینی توند، بۆچوونی رەخنەگرانە ◌ گوشە و کنایە، اظهار نظر شدید
girded *adjective*
دەورگیراو، دەوردراو ◌ احاطەشدە
girder /'gɜːdə(r), US 'gɜːrd-/ *noun*
کاریتە، شاتیر، تەژ، نیرگە، شیلمان، بالار (وەک هی خانووبەرە یان پرد) ◌ تیر حمال
girder bridge *noun*
پردی کاریتەلەژێر، پردی کاریتەدار یان کاریتەڕێژ، پردی بالارلەسەر یان تەژبەند ◌ پل دارای شاه‌تیر
girdle[1] /'gɜːdl, US 'gɜːrdl/ *noun*
1 دەورگر، دەوربەند، ئاڵقە، پشتێن، کەمەربەن، کەمەر، زگبەست، کەمەرە، گێن، پشتێنی زگ 2 ئاڵقەی بڕاوی قەدی دار لە توێکڵی 3 ئەستوورایی یان بەشی ئەستووری کرمە ئاڵقەیی‌یەکان، زینی کرمە ئاڵقەیی‌یەکان 4 تەختە یان تەبەقە ئاسنێ، لەسەر ئاوری دادەنێن و کەیکی لەسەر ساز دەکەن 5 جۆرێ میمڵی لۆوپۆی دار و درەخت 6 = pelvic girdle 7 = shoulder girdle (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 کمربند، کمر، گن، محاط‌کننده 2 حلقەی بریدە از پوست درخت 3، 4 و 5 گردل
girdle[2] /'gɜːdl, US 'gɜːrdl/ = griddle
girdler *noun*
مێروویێ کە توێکڵی دار بە شێوەی ئاڵقە کون دەکا ◌ گیردلر
girl /gɜːl, US gɜːrl/ *noun*
1 کچ، دۆت، کەنیشک، ئافرەت، ژن (ب.ت. شوونەکردوو)، ـژن، دۆستی کچ، یار، دڵدار: *a little girl of six* ◊ *baby girl* ◊ *Our youngest girl is at college* 2 کارەکەر، خزمەتکار: *an office girl* ◌ 1 دختر، زن، ـزن، دوست‌دختر 2 خدمتکار
girl Friday *noun*
کچە یاریدەدەر لە نووسینگەدا، ئەرکێکی زۆری بەسەر شانەوەیە ◌ منشی
girlfriend /'gɜːlfrend, US 'gɜːrl-/ *noun*
دۆستی کچ: رەنگە پێوەندی سێکسیش‌یان پێکەوە هەبێ ◌ دوست‌دختر
girl guide *noun*, also girl scout
پێشەنگی کچان ◌ پیشاهنگ دختر
Girl Guides *noun, pl.*, also Girl Scouts
(لە بریتانیا) ڕێکخراوەی پێشەنگی کچان (بەرامبەر بە Boy Scouts) ◌ سازمان پیشاهنگی دختران
girlhood /'gɜːlhʊd, US 'gɜːrl-/ *noun*
سەروبەندی منالی، سەردەمی منداڵی ◌ دوران کودکی
girlie /'gɜːli, US 'gɜːrli/ *adjective*
1 لەکچان‌چوو، گونجاو بۆ کچان 2 (کۆڤار، وێنە و هتد) رووت، سێکسی ◌ 1 شبیه دختران، مناسب برای دختران 2 سکسی
girlish /'gɜːlɪʃ, US 'gɜːrlɪʃ/ *adjective*
کچانە، کچ‌ئاسا، کەنیشک‌ئاسا: *a girlish giggle* ◊ *a girlish figure* ◌ دختروار
girlishly /'gɜːlɪʃli, US 'gɜːrlɪʃli/ *adverb*
کچانە، وەکوو کچان ◌ دختروار
girlishness /'gɜːlɪʃnəs, US 'gɜːrlɪʃnəs/ *noun*

کچێتی، کەنیشکێتی ◇ حالت دختری

girly = girlie

giro /ˈdʒaɪrəʊ, US -roʊ/ *noun, pl.* giros

1 جایرۆ (= سیستەمی راگوێستنی پارە لە هەژمارێکی بانکی یەکەوە بۆ هەژماری بانکی یەکی تر) 2 چەکی جایرۆ ◇ 1 جیرو 2 چک جیرو

giro cheque *noun*

چەکی جایرۆ ◇ چک جیرو

Girondin /dʒɪˈrɒndɪn/ = Girondist

Girondist /dʒɪˈrɒndɪst, French ʒiʀɔ̃dɛ̃/ *noun*

1 ئەندامی پارتی کۆماریخوازی نەرمڕەو بەدرێژایی شۆڕشی فەرەنسە یا ئەندامی نەرمڕەوی کۆماریخواز لە دەستەی قانووندانەرانی فەرەنسە لە ساڵی 1791 2 لایەنگری کۆماری ◇ 1 گیروندیست 2 طرفدار جمهوری

girt = past and past participle of gird

girth /gɜːθ, US gɜːrθ/ *noun*

1 (ئەسپ) کەژوو، کەژک، تەنگ، (قایشی) قەیاسە 2 دەور، دەوری کەمەر، تەنگە، ئەندازەی کەمەر، دەوری زگ، دەوری پشتێنە 3 پێوانی دەور، ئەندازەی دەور ◇ 1 (اسب) تنگ 2 محیط، دور کمر 3 اندازەگیری محیط

gist /dʒɪst/ *noun*

بوختە، کاکڵ، کرۆک، نیوێشک، خاڵی سەرەکی، سەربابەت: *to get* (= understand) *the gist of an argument* ◇ اصل موضوع، لب کلام

git /gɪt/ *noun*

مرۆی گەوج و خوێنتاڵ ◇ آدم احمق

gittern /ˈgɪtɜːn/ *noun*, also cittern

سێتار: ئامێرێکی ژێداری عوودئاسای سەدەکانی ناوەڕاست ◇ سەتار

give /gɪv/ *noun*

جیری، کەژی، جیری، نەرمی، جیرئاسایی، کێشهاتوویی، flexibility: *The shoes may seem tight at first, but the leather has plenty of -ve in it* ◇ کشسانی، انعطاف‌پذیری

give-and-take /ˈgɪv ən ˈteɪk/ *noun*

1 راگۆڕینەوە، بیرگۆڕکێ: *to encourage a lively give-and-take* 2 نەرمونیانی 3 لێبووردەیی، بەخشین، لێخۆشبوون 4 رێککەوتن، سازان، پێکهاتن، compromise ◇ 1 تبادل افکار 2 انعطاف 3 گذشت 4 توافق

giveaway /ˈgɪvəweɪ/ *noun*

1 ئاشکراکردن یان راستیلێوتنی نائانقەست، شتی درکێنەرانە، درکاندنی نامەبەستانە 2 دیاری (لە کاتی کڕینی شتێ بەخۆرایی پێت دەدرێ) ◇ 1 افشای غیرعمدی 2 کالای مجانی

given[1] /ˈgɪvn/ *adjective, noun, preposition*

adj 1 دیار، روون، بەرچاو، دیاریکراو، دەسنیشانکراو: *They were to meet at a given time and place* 2 وادانراو، تایبەتی، particular: *at a given time* 3 خووگرتوو، گیرۆدە، فێر 4 (ماف، بەڵگەنامەیێ) نووسراو و ئیمزاکراو، مۆرکراو و رێکەوتدار *n* فاکت یان رەوشێکی دیار و چەسپیو *prep* بە سەرنجدان بەو (شتانەی)، لەگەڵ سەرنجدان بەو، لەبەر، in view of, considering: *Given her interest in children, teaching seems the right job for her* (فریزەکان: under the given conditions: لە هەلومەرجێکی دیاریکراودا) ◇ *adj* 1 معین، مشخص 2 فرض‌شده 3 معتاد 4 گیون *n* واقعیت یا وضعیت مشخص و تثبیت‌شده *prep* با توجه به اینکه

given[2] /ˈgɪvn/ = past participle of give

given name *noun*, also first name

نێوی چکۆلە، نێو، ناو ◇ اسم کوچک

giver /ˈgɪvə(r)/ *noun*

پێدەر، پێشکەشکەر ◇ اعطاکننده

giving *adjective*

دڵسۆز، دڵنەرم، بەرەحم ◇ مهربان

gizmo /ˈgɪzməʊ/ *noun*, also gismo = gadget

gizzard /ˈgɪzəd, US -zərd/ *noun*

1 سیکەتورە، چیکەڵدانە 2 پزۆر، هەناو، ناوسک ◇ 1 سنگدان 2 احشا

Gjetost /ˈjɛtɒst/ *noun*

جۆرێ پەنیری توندی زۆر شیرینی نۆروێژی، بە شێوەی خۆماڵی لە شیری بزن دەگیرێ ◇ نوعی پنیر

glabella /gləˈbɛlə/ *noun, pl.* glabellae /-liː/

(توێکاری) بەشی تەختی ناوچاوان لەژوور و نێوان دوو برۆ ◇ گلابلا

glabellar *adjective*

سەربە گلابێلا ◇ وابسته به گلابلا

glabrous /ˈgleɪbrəs/ *adjective*

بێتووک، لووس، بێموو، ساف ◇ بی‌مو، صاف

glace /ˈglæseɪ, US glæˈseɪ/ *adjective*

1 (میوە) شەکری، شەکرپۆش، شەکرپێوەکراو 2 مشتومالدراو 3 سەهۆڵاوی ◇ 1 شکرپوش 2 صیقل‌داده‌شده 3 یخزده

glacial /ˈgleɪʃl, US ˈgleɪsiəl/ *adjective*

1 سەربە سەردەمی بەستەڵەک یان سەهۆڵبەندان 2 *the glacial period* :Ice Age شەختەبەند، جەرەبابە(داو)، بەستو: *a glacial landscape* 3 زۆرسارد، ساردوسڕ، بێهەست 4 بەکجار نارام و لەسەرەخۆ ◇ 1 وابسته به عصر یخبندان 2 بسیار سرد 3 بی‌احساس 4 خیلی آرام

glacially /ˈgleɪʃli, US ˈgleɪsiəli/ *adverb*

ساردوسڕانە ◇ به طور بی‌احساس

glacial period *noun*

سەردەمی سەهۆڵبەندان یان بەستەڵەک ◇

دورەی یخبندان

glaciated /ˈgleɪsɪeɪtɪd, US ˈglas-/ *adjective*

سەهۆڵداگرتوو، سەهۆڵپۆش(کراو)، سەهۆڵگیراو، سەهۆڵبەند، شەختەبەند، سەهۆڵگیر ۞ یخ‌گیرشده

glaciation /ˌgleɪsiˈeɪʃn/ *noun*

1 سەهۆڵداگرتن، سەهۆڵپۆش(کر)ان، سەهۆڵگیران، سەهۆڵبەندان، شەختەبەندان، سەهۆڵگیری، پرۆسەی داپۆشرانی زەوی بە سەهۆڵ(بەندان) 2 سەردەمی سەهۆڵبەندان ۞ 1 یخ‌گیری 2 دورەی یخبندان

glacier /ˈglæsiə(r), US ˈgleɪʃər/ *noun*

سەبار (سەهۆڵ + رووبار)، سەهۆڵرووبار، ئاوبەست، رووباری سەهۆڵین، کۆمەڵکەسەهۆڵ، سەهۆڵان ۞ یخ‌رود، یخچال

glaciological *noun*

سەبارناسی‌یانە، سەربە سەهۆڵبەندان‌ناسی ۞ یخ‌رودشناختی

glaciologist *noun*

سەبارناس، سەهۆڵبەندان‌ناس، ئاوبەست‌ناس ۞ یخ‌رودشناس

glaciology /ˌgleɪsɪˈɒlədʒi/ *noun*

سەبارناسی، سەهۆڵبەندان‌ناسی، ئاوبەست‌ناسی، لێکۆڵینەوەی سەبار یان ئاوبەستەکان ۞ یخ‌رودشناسی

glacis /gləsɪs/ *noun, pl.* same /-sɪz, -siːz/

(فەرەنسی) 1 لاتەلان، کەملێژ، لێژاییەکی سووک، سەرەوخوارکەی نەرم، نەرمە یان سووکەسەرەوژێرکە 2 لێژیکی کەمی قەڵا کە هەموو جێ‌یێکی دەکەوێتە بەر دەس‌ڕێژ یان ئاوری قەڵا 3 buffer state ،ب.ت. buffer zone ۞ 1 شیب ملایم 2 گلاسیس

glad /glæd/ *adjective*

1 سەرخۆش، دڵخۆش، بەکەیف، شاگەشکە، خۆشحاڵ، شاد، دڵشاد، خۆش 2 پێخۆش‌بوو، رازی، مەمنوون، سپاس‌کار، دەس‌خۆش‌بێژ ۞ 1 خوشحال، مسرور، خوشایند 2 مایل، متشکر

gladdon /ˈglad(ə)n/ *noun*

جۆرێ زەمبەقی گوڵ ئەرخەوانی کە بۆنێکی ناخۆشی لێوەدێ ب.ت. کاتێ دەڕووشێنرێ [*Iris foetidissima*] ۞ نوعی سوسن

glade /gleɪd/ *noun*

(دارستان) شوێنی رووتەڵ و بێ‌دار، جێگای رووتەنی دارستان، تەنکایی دارستان، رووتەڵایی، رووبەری بێ‌دار ۞ زمین بی‌درخت

glad eye *noun*

چاوی حیز، چاولێ‌کردنی حیزانە ۞ نگاه هیز

glad-eyed *adjective*

چاوحیز، چاوباز، نەزەرباز، چاوباشقاڵ، چاوبگێر، چاوەچاوکەر ۞ چشم‌چران

glad-hand *noun*

(ئەمریکا) پێشوازی یان بەخێرهاتنی گەرم، چاک‌وخۆشی یان سڵاوی گەرم‌وگوڕ، گلادیاتور، شەڕگەر ۞ استقبال یا درود گرم

gladiate /ˈglædɪɪt/ *adjective*

(رووەک‌ناسی) شمشێری، شیری (بنەڕەت: "شمشێر") ۞ شمشیری *gladius*

gladiator /ˈglædieɪtə(r)/ *noun*

1 (لە رۆمی کۆندا) گلادیاتور، شەڕگەر 2 پاڵەوان، قارەمان ۞ 1 گلادیاتور 2 قهرمان

gladiatorial /ˌglædiəˈtɔːriəl/ *adjective*

سەربە شەڕگەرەکان یان گلادیاتورەکان ۞ وابسته به گلادیاتورها

gladiatorship *noun*

شەڕگەری، گلادیاتوری ۞ گلادیاتوری

gladiolus /ˌglædiˈəʊləs, US -ˈoʊləs/ *noun, pl.* gladioli /-lʌɪ/ or gladioluses, also gladiole

سوسەن، زەمبەق، چەمقالاو [توخم *Gladiolus*] ۞ سوسن، گلایول

gladly /ˈglædli/ *adverb*

بە پێخۆش‌بوونەوە، بە دڵەوە، بە خۆشحاڵی‌یەوە ۞ با طیب خاطر، با مسرت

gladness /ˈglædnəs/ *noun*

خۆشحاڵی، بەکەیفی، شادی، خۆشی، سەرخۆشی ۞ سرور، خوشحالی

glad rags *noun, pl.*

بەرگی میوانی، بەرگی بۆنە ۞ لباس پلوخوری

gladsome /ˈglædsəm/ *adjective*

دڵخۆش، شاد، بەکەیف، خۆشحاڵ، خۆش ۞ خرم‌دل، مسرور، مسرت‌بار

gladsomely /ˈglædsəmli/ *adverb*

دڵخۆشانە، سەرخۆشانە، شادانە ۞ مسرورانه

gladsomeness /ˈglædsəmnəs/ *noun*

دڵخۆشی، شادی، سەرخۆشی، خۆشی، خۆشحاڵی ۞ سرور، خرم‌دلی

Gladstone /ˈglædstəʊn/ *noun*

1 جۆرێ جانتای سووکی رێبواری (دوو جێگای بەرامبەری هەیە و بە دوولایی پێک بەندن) 2 جۆرێ مەی هەرزانی فەرەنسی کە W. E. Gladstone رامیاری ئینگلیسی بە هێنانەخوارەوەی نرخی گومرک لە ئینگلتەرە جێی خست ۞ گلادستون

Gladstone bag *noun*

جانتای سووکی رێبواری ۞ گلادستون

Glagolitic /ˌglagəˈlɪtɪk/ *adjective*

سەربە ئاوبێ‌یێ لەسەر بنچینەی پیتە وردەکانی یۆنانی، جاران لە نووسینی هێندێ زمانی سلاڤی‌دا بەکاردێترا ۞ گلاکولیتیک

glaikit /ˈgleɪkɪt/ *adjective*

(سکاتلەند) گەوج و نەفام و بێ‌مێشک ۞ احمق و بی‌فکر

glair /ˈglɛː/ *noun, adjective*

n 1 سپێنی هێلکە 2 چەسپ *adj* روون ⬡ *n* 1
سفیدەی تخم‌مرغ 2 لعاب *adj* شفاف

glairy /'gleəri/ *adjective* (glairier, glairiest), also glaireous /'gleərəs/
1 وەکوو سپێنی هێلکە 2 چەسپ، چەسپاوی ⬡
1 مانند سفیدەی تخم‌مرغ 2 چسبناک

glaive /gleiv/ *noun*
(وێژەیی) شمشێر، شیر (بنەڕەت: لە *gladius* لاتین) ⬡ شمشیر

glam *adjective, noun*
adj دڵرفێن، سەرنجڕاکێش، ئەفسووناوی *n* سەرنجڕاکێشی، دڵرفێنی، ئەفسووناوی‌بوون، جوانی، تەفرەدەری ⬡ *adj* افسونگر، جذاب *n* جذبە، فریبندگی

glamor /'glæmə(r)/ = US spelling of glamour

glamorization *noun*
سەرنجڕاکێش(تر)کردن، ورووژاندن، بزواندن، تین‌دان، هان‌دان (*-morizer n*) ⬡ برانگیزانندگی

glamorous /'glæmərəs/ *adjective*
دڵرفێن، سەرنجڕاکێش، ئەفسووناوی، تەلەسماوی، جوان (و لەبار ب.ت. لەباری سێکسی‌یەوە) ⬡ افسونگر، جذاب، مسحورکنندە

glamorously /'glæmərəsli/ *adverb*
سەرنجڕاکێشانە، بە شێوەیەکی دڵرفێن ⬡ بە طور جذاب

glamour /'glæmə(r)/ *noun*, US glamor
سەرنجڕاکێشی، ئەفسووناوی‌بوون، دڵرفێنی، جوانی، تەفرەدەری، زریقەوبریقە ⬡ جذبە، سحرآمیزی، فریبندگی

glam rock /ˌglæm 'rɒk, US ˌglæm 'rɑːk/ *noun*
شێوازێکی موسیقای باوی حەفتاکان کە لەودا گۆرانی‌بێژە پیاوەکە بە جل و مەیکابی سەیر و سەمەرەوە دەردەکەوت ⬡ گلام راک

glance[1] /glɑːns, US glæns/ *noun*
1 چاولێ‌کردن، ڕوانین، ئاوڕ، چاوپیاخشاندن، چاوپیاگێڕان، کورتەسەرنج، پیاچوونەوە: *She glanced at her watch* 2 ئاماژە 3 بریقەدانەوە، بریسکانەوە، درەوشانەوە 4 لێدانی لابەلا یان خوار ⬡ 1 نگاه، نظر اجمالی، مرور 2 اشارە 3 درخشش 4 ضربەی کج

glance[2] /glɑːns, US glæns/ *noun*
هەریەک لەو کانە جۆراوجۆرانەی کە دەدرەوشێنەوە ⬡ گلانس

glancing /'glɑːnsɪŋ, US 'glænsɪŋ/ *adjective*
1 بریقەدار، درەوشاوە 2 (لێدان) لار، کەش‌وتووش، لابەلا، خوار، لارەولار، ناڕاستەوخۆ ⬡ 1 درخشان، براق 2 مورب

gland[1] /glænd/ *noun*
1 ڕژێنە، ڕژێن، ئالوو، لوو (بڕوانە endocrine gland ،exocrine gland) 2 ڕژێنەی لەشاوی یا لیمفی، lymph node ؛glandless *adj*، glandlike *adj*) ⬡ 1 غدە، دُشبل 2 غدەی لنفی

gland[2] /glænd/ *noun*
ئالقە یان واشەرێ کە ڕێ لە دزەکردنی ئاو و گاز دەگرێ؛ لوولە یان شتێکی وا کە لە جەمسەری (دوو) لوولە دادەنرێت تا بەر لە لێچوون leakage یان دەلاندنی هەڵم، گاز و ئاو بۆ دەرەوە بگرێت، ئاوبەند ⬡ گلند

glandered *adjective*
تووش‌بوو مرخە یا سەقاو، مقاوگیر ⬡ مبتلا بە کتو

glanderous /'glændərəs/ *adjective*
مرخەیی، مقاوی، مشەیی، سەقاوی، تووش‌بوو بە مقاو ⬡ کتو، مشمشەای

glanders /'glændəz/ *noun, pl.*
1 (نەخۆشی یەکسم، ب.ت. ئەسپ) مرخە، ئارسم، یزوو، مشە، مقاو، کەدەو، سەقاو (بەهۆی بەکتریای *Pseudomonas mallei syn. Actinobacillus mallei*) 2 ملەخرە، ئاوسانی ڕژێنە یان لووی مل ⬡ 1 کتو، مشمشە، گلاندرس 2 التهاب غدەی گردن

glandiform *adjective*
ڕژێنەئاسا، لووئاسا، شێوەڕژێنە، ڕژێنەیی ⬡ غدەمانند

glandular /'glændjʊlə(r), US -dʒə-/ *adjective*
1 سەربە ڕژێنە، ڕژێنەیی، لوویی 2 innate ؛inherent ،physical ،sexual (glandularly *adv*) ⬡ 1 وابستە بە غدە 2 گلاندیولار

glandulation /glændʒuː'leɪʃn/ *noun*
ڕژێنەپێکهاتن، دروس‌بوونی ڕژێنە ⬡ ساخت غدە

glandule /'glændʒuːl/ *noun*
ڕژێنۆکە، ڕژێنۆچکە، لووی چکۆلە، لووێژە ⬡ غدەی کوچک

glandulose *adjective*, also glandulous
ڕژێنەیی، لوویی ⬡ غدەای

glans /glænz/ *noun, pl.* glandes /'glandiːz/
1 سەلکەکیر (هەروەها glans penis)، سەرەمێتکە (هەروەها glans clitoridis)، سەرەچووک، سەلکەچووک، سەرکە 2 بەڕوو، کۆپەک (بنەڕەت: لە لاتینەوە بەواتای "acorn") ⬡ 1 حشفە 2 بلوط

glans penis *noun*
سەرکە، سەلکەکیر، سەرەچووک، سەرووی لەلە ⬡ حَشَفە

glare /gleə(r), US gler/ *noun*
شەوق یان تیشکی ناخۆش و چاوهەڵنەهاتوو، شەوقی تیژ یان زەق، درەوشانەوە، گەشانەوە، بریقانەوە، ورشە، بریقە، ڕۆشنایی یان تیشکی تیژ و زۆر ⬡ نور زنندە، درخشش، نور قوی

glaring /'gleərɪŋ, US 'gler-/ *adjective*
1 (ڕۆشنایی) تیژ، زۆر ڕۆشن، گەش، زەق، پڕشەوق: *a glaring white light* 2 تووڕە،

رق‌هەستاو: *glaring eyes* 3 بەرچاو، زەق، دیار، ئاشکرا، blatant: *a glaring error/omission/ injustice* 4 (رەنگ) زەق، ورشن ◌ 1 شدید، ساطع 2 غضبناک 3 فاحش 4 زننده

glaringly /ˈgleərɪŋli, US ˈgler-/ *adverb*
بە شێوەیەکی بەرچاو و زەق: *glaringly obvious* ◌ به طور فاحش

glaringness *noun*
1 بریقەداری، زریقەوبریقە، گەشی، شەوقنی 2 ئاشکرایی، بەرچاوی ◌ 1 زرق و برق 2 وضوح

glasnost /ˈglæznɒst, US ˈglɑːs-/ *noun*
(لە یەکێتی سۆڤیەتی جاران، لە لایەن میشێل گورباچۆف و لە 1980دا) کراوەیی و سەرراستی لە کاروباری گشتی‌دا، لێدوان لەمەڕ کێشەکانی وڵات ◌ گلاسنوست

glass /glɑːs, US glæs/ *noun*
1 شووشە، مینا، جام، قاپ‌وکەوچکی شووشەیی، حاجەتی شووشەیی، شووشەواڵە 2 لیوان، پیاڵە 3 ئاوێنە، نەینک 4 دووربین، تێلێسکۆپ 5 پەستان‌پێو (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 شیشه، ظروف بلوری 2 لیوان 3 آینه 4 تلسکوپ 5 فشارسنج

glassblower /glɑːsbləʊə(r)/ *noun*
شووشەگەر، جامگەر ◌ شیشه‌گر

glassblowing *noun*
شووشەگەری، جامگەری ◌ شیشه‌گری

glass-case /glɑːs keɪs/ *noun*
قوتو یا سنووقی ئاوێنە، ئاوێنەدان ◌ جعبه‌ی آینه

glass cloth /glɑːs klɒθ/ *noun*
(کۆنە یان پەڕۆ) شووشەسڕ ◌ شیشه‌پاک‌کن

glasscutter /glɑːskʌtə(r)/ *noun*
شووشەبڕ، ئەڵماسی شووشەبڕی ◌ شیشه‌بر

glass dust /glɑːs dʌst/ *noun*
خاکەشووشە، وردەشووشە ◌ خرده شیشه

glassed-in *adjective*
دەورگیراو بە پێکهاتەیێکی شووشەیی، شووشەبەند، بەشووشەگیراو ◌ محصور با ساختار شیشه‌ای

glasses *noun, pl.*
1 چاویلکە، عەینەک، گوێزلک، بەرچاڤک، بینک 2 دووربین (دووچاوە) ◌ 1 عینک 2 دوربین

glass factory *noun*
شووشەگەری، جامگەری، کارگە یان کارخانەی شووشە(دروس‌کردن) ◌ کارخانه‌ی شیشه‌سازی

glass fibre *noun*
ریشاڵی شووشەیی، شووشەریشاڵ ◌ پشم شیشه

glassful /ˈglɑːsfʊl, US ˈglæs-/ *noun*
پڕ لیوانێ، لیوانبەرە(یێ) ◌ به اندازه‌ی یک لیوان

glasshouse /ˈglɑːshaʊs, US ˈglæs-/ *noun*
1 شووشەبەند، جامخانە، گەرمخانە، greenhouse 2 (ئافەرمی) گرتووخانەی سەربازی، زیندانی میلیتاری ◌ 1 گل‌خانه 2 زندان نظامی

glassily *adverb*
شووشەیی‌یانە، بە شێوەیەکی شووشەیی ◌ به طور شیشه‌ای

glassine /ˈglɑːsiːn/ *noun*
کاغزی شووشەئاسای روون، شووشینە ◌ کاغذ شیشه‌مانند شفاف

glassiness /ˈglɑːsinəs, US ˈglæsinəs/ *noun*
زوڵاڵی، روونی ◌ شفافیت

glass lizard *noun*, also glass snake
مارمێلکەکۆلە، بێ‌لاق و شێوەی مار دەدا [توخم *Ophisaurus*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی مارمولک

glasspaper /glɑːspeɪpə(r)/ *noun*
کاغزشووشە (بۆ پەڕاخ) ◌ گلاس‌پیپر

glass snake = glass lizard

glassware /ˈglɑːsweə(r), US ˈglæswer/ *noun*
حاجەت یان قاپ‌وقاچاغی شووشەیی، هێرباری لە شووشە، شووشەواڵە ◌ ظروف شیشه‌ای، شیشه‌آلات

glass wool *noun*
ریشاڵی شووشەیی، شووشەریشاڵ، خوری شووشە ◌ پشم شیشه

glassworks /glɑːswɜːks/ *noun, pl.*
شووشەگەری، جامگەری، کارگە یان کارخانەی شووشە(دروس‌کردن) ◌ کارخانه‌ی شیشه‌سازی

glasswort /glɑːswɜːt/ *noun*
گیاشووشە؟: جاران بۆ دروست‌کردنی شووشە بەکاردەهات [توخم *Salicornia*: چەندین جۆرن] ◌ علف شوره

glassy /ˈglɑːsi, US ˈglæsi/ *adjective* (glassier, glassiest)
1 وەک شووشە، شووشەئاسا، شووشەیی، جام‌ئاسا 2 (ئاو) زوڵاڵ، روون: *a glassy lake* ◊ *a glassy material* 3 (چاو) مات، بێ‌هەست: *a glassy look/stare* ◌ 1 شیشه‌مانند 2 صاف 3 (چشم) بی‌حالت

Glaswegian /glæzˈwiːdʒən/ *adjective, noun*
adj سەر بە گلاسگۆ، گلاسگۆیی *n* خەڵکی (گلاسگۆ Glasgowی سکاتلەند) ◌ *adj* وابسته به گلاسگو *n* گلاسگویی

Glauber's salt /ˈglaʊbəz, US ˈglɔː-/ *noun*
سۆلفاتی سۆدیۆم Na_2SO_4 $10H_2O$ (زۆرتر بۆ دەرمانی رەوانی بەکاردێنرێ) ◌ سولفات دوسود

glaucoma /glɔːˈkəʊmə, US glaʊˈkoʊmə, glɔː-/ *noun*
سەوزاو، تەمی چاو، ئاوی رەش (بەرەبەرە لە دەست‌دانی بینایی و دیدی چاو بەهۆی پەستانی رووڵەزۆری لەنێوەوەی گۆی چاو) ◌ آب سیاه

glaucomatous /glɔːˈkəʊmətəs/ *adjective*
تووش‌بوو یا دوچاری glaucoma ◌ مبتلا به

آب سیاه

glauconite /ˈglɔ:kənʌɪt/ *noun*
کانەسەوزباو: کانێکی گلی سەوزباو کە زۆرتر لە زیخ و چەوی ناوی‌دا هەیە (بنەڕەت: لە *glaukos* یۆنانی "سەوزباو" + ¹ite-) ◌ گلاوکونیت

glauconitic *adjective*
سەربە glauconite ◌ گلاوکونیت

glaucophane /ˈglɔ:kəfeɪn/ *noun*
کانێکی سۆدیۆماوی شین‌باو کە زۆرتر لە بەردە گۆڕاوەکان و تەلاشەبەردا دەس‌دەکەوێ ◌ گلاوکوفان

glaucous /ˈglɔ:kəs/ *adjective*
(تەکنیکی و ویژەیی) 1 (رووەکناسی) کولکن، تووکن 2 خاوەنی رەنگی سەوزی مەیلەو زەرد (glaucousness *n*) ◌ 1 گردپوش، کرک‌دار 2 دارای رنگ سبز مایل به زرد

glaze /gleɪz/ *noun*
1 لیاو، لێسوو، لێ‌وو، مینا، رەنگ، لۆعاب، رووکەشی شووشەیی، مەتریالی شووشەپۆشین 2 رۆنە ورشنە 3 ئاستی ورشن یان بریقەدار ◌ 1 لعاب 2 جلا 3 سطح براق

glazed /gleɪzd/ *adjective*
1 شووشەیی، لیاوپۆش، لێ‌وودار، شووشەپۆش(کراو) 2 مات (لەبەر ماندوویی یان وەڕەزی) ◌ 1 شیشه‌ای، لعاب‌داده 2 بی‌حالت

glazier /ˈgleɪziə(r), US -ʒər/ *noun*
شووشەبڕ، جامبڕ ◌ شیشه‌بر

glaziery /ˈgleɪzərɪ/ *noun*
شووشەبڕی، جامبڕی ◌ شیشه‌بری

glazing *noun*
1 شووشەبڕی 2 لیاوپۆشی، شووشەپۆشی، رەنگ‌پۆش‌کردن، شووشەپۆش‌کردن ◌ 1 شیشه‌بری 2 لعاب‌کاری

gleam /gli:m/ *noun*
1 زەردە، شەوقی کەم، رۆشنایی کز، کزەڕووناکی، ترووسکە، برووسکە، تارنگ، زریوە، بریقە، درەوشانەوە، ورشە، زرتە، گەشانەوە، بریقانەوە، بریسکانەوە: *the gleam of moonlight on the water* 2 ترووسکە، چەخماخە ◌ 1 شعاع، نور خفیف، سوسو، درخشش، برق 2 بارقه

gleaming /ˈgli:mɪŋ/ *adjective*
بریقەدار، درەوشاوە، ورشن ◌ براق

gleaner *noun*
گولەوەچن، هێشووکەر، هێشووچن، کۆکەرەوە، خڕکەرەوە ◌ خوشه‌چین، جمع‌کننده

gleaning /ˈgli:nɪŋ/ *noun*
گولەوەچنە، گولەوەچینی، گوڵ‌چنینەوە، دەرۆزان، چنینەوە، کۆکردنەوە، خڕکردنەوە ◌ خوشه‌چینی، گردآوری

gleanings /ˈgli:nɪŋz/ *noun, pl.*
1 بابەتەکان، هەواڵەکان 2 شارۆ، پرزە، خەزەڵ، گوڵپەڕ، قەسەڵ، دەسک (وەریوەی دوای دروێنە) ◌ 1 مطالب 2 گلینیگس

glebe /gli:b/ *noun*
1 (زەوی) تەرخانە، مڵکی کڵێسە 2 (کۆن) زەوی، زەمین، کێڵگە (بنەڕەت: لە *gleba* لاتین "soil ،land ،clod" *glaeba*) ◌ 1 (زمین) موقوفه 2 زمین، مزرع

glee /gli:/ *noun*
1 دڵخۆشی، شادی، بەکەیفی، سەرخۆشی، خۆشحاڵی 2 گۆرانی چەن‌دەنگە (چوار یا پێنج و بە هارمۆنی) ◌ 1 خوشحالی، شعف 2 گلی

glee club *noun*
دەستەی گۆرانی چەن‌دەنگە ◌ گلی کلاب

gleeful /ˈgli:fl/ *adjective,* also gleesome /ˈglisəm/
بەکەیف، شاد، دڵخۆش، بەدەماخ، سەرخۆش، خۆشحاڵ، گەش: *a gleeful laugh* ◌ خوشحال، مسرور، مشعوف

gleefully /ˈgli:fəli/ *adverb*
سەرخۆشانە، بە دڵخۆشی‌یەوە ◌ با خوشحالی

gleeman /ˈglimən/ *noun, pl.* gleemen
چاووش، شایەر ب.ت. گۆرانی‌بێژ ◌ خنیاگر

gleesome = gleeful

gleet /gli:t/ *noun*
1 زنچکاو یان چڵک و کێمی (ئاوەکی) بەهۆی تووش‌بوون بە سووزەنەک، زووخی سووزەنەکی 2 (جۆرێ مقاو) 3 چڵمەشۆڕێ، کیمەشۆڕێ ◌ 1 تراوش سوزاکی 2 (نوعی) کتو یا مشمشه 3 ریزش مخاط

gleety /ˈglitɪ/ *adjective*
1 وەکوو زنچکاو یان چڵکی سووزەنەک 2 لینج، چەسپاوی، چڵمین ◌ 1 مانند تراوش سوزاکی 2 لزج

Gleichschaltung /ˈglʌɪxˌʃaltʊŋ, German ˈglaɪçˌʃaltʊŋ/ *noun*
(ئەڵمانی) چوونیەکاندن یان ستانداردکردنی دەزگا سیاسی، کۆمەڵایەتی و ئابووری‌یەکان ◌ گلایچشالتون

gleization *noun*
پێکهاتن یان پەرەسەندنی gley، گۆڕین بۆ یان کردنە گلێی یان گلەشینە، گلیاندن ◌ گلیزاسیون

glen /glen/ *noun*
(ب.ت. لە سکاتلەند و ئیرلەند) دۆڵی تەنگ، قووڵەشیو، تەسکەدەرە، شیو یان دۆڵی تەنگ و قووڵ ◌ درەی عمیق

glene *noun*
1 (توێکاری) کاسە یان کڵاوەی جومگە(یی)، چاڵی جومگە 2 چاڵ یان کاسەی چاو ◌ 1 کاسەی مفصلی 2 کاسەی چشم

glengarry /glenˈgærɪ/ *noun, pl.* glengarries

جۆرێ کلاو (لە خوری) کە وەک بەشێ لە جلی چیانشینانی سکاتلەند دەکرێتەسەر ◌ نوعی کلاه

gleonid /'gli:nɔɪd/ *adjective*

(توێکاری) کاسەیی، کلاوەیی، چاڵ ◌ کاسه‌ای

gleonid cavity /'gli:nɔɪd/ *noun*, also gleonid fossa

(توێکاری) چاڵ یان کاسەی جومگە، کلاوەی جومگە ◌ کاسه‌ی مفصل

gley /gleɪ/ *noun*

گلەشینەی لینج یان چەسپ، جۆرێ خاک یان گلی لینجی بۆری مەیلەو شین کە لەژێر گلی تەردا پێکدێ (لە ئۆکراینییەوە) ◌ نوعی خاک

glia /'glʌɪə, 'gli:ə/ *noun, pl.* same

(توێکاری) چەسپە، سرێشە: بەستەرەشانەی دەزگا یان سیستمی دەماری کە لە چەندین جۆری جیاواز پێکهاتووە (یۆنانی "glue") ◌ گلیا

glial *adjective*

سەربە چەسپە یان سرێشە، سرێشەیی ◌ وابسته به گلیا

glial cells *noun, pl.*

خانە چەسپەیی یان سرێشەییەکان ◌ سلول‌های گلیال

glialdin = prolamine

glib /glɪb/ *adjective*

1 زمانباز، زمانچەور، زمانلووس 2 دەمپاراو، زمانڕەوان 3 بێناوەڕۆک، سەرسەرەکی ◌ 1 چرب‌زبان، سلیس 2 سطحی

glibly /glɪbli/ *adverb*

زمانلووسانە، دەمچەورانە ◌ با چرب‌زبانی

glibness /glɪbnəs/ *noun*

زمانچەوری، زمانلووسی، زمانڕەوانی ◌ چرب‌زبانی

glib-tongued *adjective*

زمانلووس، دەمچەور ◌ چرب‌زبان

glide /glaɪd/ *noun*

1 خلیسکان، خزان، خزین، شەختین 2 لەنجەولار، نەرمڕۆیشتن 3 (دەنگناسی) گۆڕانی کەمکەمەی دەنگێکی ئاخافتن بەهۆی جوولانی زمان لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر بۆ نموونە: /j/ لە /dju:k/ *duke*دا، خزان، خزین ◌ 1 عمل سرخوردن 2 خرام 3 (آواشناسی) چرخش، غلت

glider /'glaɪdə(r)/ *noun*

فڕۆکەی بێبزوێنە یا بێمۆتۆر، فڕۆکەی چارۆکەدار، خزۆکە ◌ گلایدر

gliding /'glaɪdɪŋ/ *noun*

(وەرزش) فڕین بە گلایدێر، خزۆکەوانی ◌ پرواز با گلایدر

glimmer /'glɪmə(r)/ *noun*

1 زریوە(زریو)، ورشەورش، پرتەپرت، زەردە، تروسکەتروسک، شەوقی کەم، ڕۆشنایی کز، کزەڕووناکی 2 (خوازە) چەخماخە، تروسکە، بروسکە، نیشانە، بەرژەنگ، سووکەنیشانە ◌ 1 سوسو 2 (مجازی) بارقه، علامت

glimmering *adjective*

بەزریوەزریو، بە تروسکەتروسک (glimmeringly *adv*) ◌ سوسوزنان

glimmerings *noun, pl.*

نیشانە، بەرژەنگ، سووکەنیشانە، چەخماخە، تروسکە، بروسکە ◌ علامت، بارقه

glimpse /glɪmps/ *noun*

1 کورتە چاولێکردن، چاوپیاخشاندن، چاوپیاگێڕان، سەرنجی کورت 2 بۆچوون (ی گشتی) ◌ 1 نظر اجمالی 2 تصور

glint /glɪnt/ *noun*

1 درەوشانەوە، بریقانەوە، تروسکە، بروسکە 2 کورتە چاولێکردن، چاوپیاخشاندن، چاوپیاگێڕان ◌ 1 درخشش، برق 2 نظر اجمالی

glinting *adjective*

درەوشاوە، بریقەدار، تروسکەدار، ورشن ◌ درخشان

glissade /glɪ'seɪd US -'sɑ:d/ *noun*

1 هەڵخلیسکان، خزان، خزین 2 گلیساد 3 خلیسکان یان خزین لە Balletدا ◌ 1 سرخوردن 2 سخمه‌کلنگ 3 گلیساد

glissando /glɪ'sændəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* glissandi /-di/ or glissandos

(موسیقا، ئیتالیایی) خلیسکێ، خزین، گلیساندۆ (سەرەوژێر لە نێوان دوو نۆتدا) ◌ گلیساندو

glisten /'glɪsn/ *noun*, also glister /'glɪstə(r)/

درەوشانەوە، بریسکانەوە، شەوقدانەوە، بریقانەوە ◌ برق، درخشش

glistening *adjective*

درەوشاوە، بریقەدار، تروسکەدار، ورشن ◌ براق، درخشان

glitch /glɪtʃ/ *noun*

1 گرفت، ئاستەنگ، خراپبوون، قۆرت، گیر، پەککەوتەیی، عەیب، گیروگرفت، گیر 2 (ئەستێرەوانی) ناڕێکییەکی کەم لە سووڕانی پرنەئەستێرەیێ pulsar ◌ 1 اشکال، مشکل 2 گلیچ

glitter /'glɪtə(r)/ *noun*

1 درەوشانەوە، ورشانەوە، بریقانەوە، تروسکە، بریسکە، ئارنگ، درەوشەدرەوش، ورشەورش، تروسکەتروسک، بریسکوهۆڕ: *gold/silver glitter* *the superficial glitter of show* ◊ *glitter business* 2 وروژان، جۆشوخرۆش ◌ 1 درخشش، تلألو 2 هیجان

glitterati /ˌglɪtə'rɑ:ti/ *noun*

(لە ڕۆژنامەکاندا) ناوداران، دەوڵەمەندان، دەوڵەمەند و ناودار ◌ مشاهیر، توانگران

glittering /'glɪtərɪŋ/ *adjective*

1 درەوشاوە، ورشن، بریقەدار: *glittering jewels* 2 بەرز، گەورە، مەزن (glitteringly /'glɪtərɪŋli/

adv) ◌ 1 درخشان، براق 2 عالی، برجسته

glittery /ˈglɪtəri/ *adjective*
دره‌وشاوه، بریقه‌دار: *a -ttery suit* ◌ درخشنده

glitz /glɪts/ *noun*
(نافه‌رمی) زریقه‌وبریقه، دره‌وشانه‌وه، بریقه‌بریق، زریوه‌زریو، ورشه (*glitzily adv*؛ *glitziness n*) ◌ زرق و برق، درخشش

glitzy *adjective*
به‌زریقه‌وبریقه، بریقه‌دار. به‌ئالاوواڵا ◌ پرزرق و برق

gloaming /ˈgləʊmɪŋ, US ˈgloʊ-/ *noun*
پاش رۆژاوا، دره‌نگان، تاریک و لیلی ئێواری، زه‌رده‌په‌ر ◌ شفق

gloat /gləʊt, US gloʊt/ *noun*
1 دلشادی، هه‌ستی سه‌رکه‌وتووانه 2 چاوتێبرین ◌ 1 احساس پیروزمندانه 2 خیره‌نگری

gloating /gləʊtɪŋ, US gloʊtɪŋ/ *adjective*
له‌خۆباییانه: *a gloating look* (*gloatingly adv*) ◌ غرورآمیز

glob /glɒb, US glɑːb/ *noun*
1 دلۆپ، تنوک، تکه 2 (قوڕ، هه‌ویر و هتد) گرمۆلکه، پر(ت)که، گرتکه، گزموله، گونک،گرتم، تۆپه‌لکه ◌ 1 قطره 2 قلنبه

global /ˈgləʊbl, US ˈgloʊbl/ *adjective*
1 جیهانی، گه‌له‌مپه‌ری، گشتی، هه‌مه‌لایه‌نه، گشت‌گره‌وه 2 خڕ، خڕۆک، گۆئاسا، خڕۆکه‌ئاسا 3 (کامپیوتێر) کام‌گیر، کام‌داگر (سه‌رجه‌م به‌رنامه و فایله‌کانی کامپیوتێر دادگریێ) ◌ 1 جهانی، کلی، عام 2 کروی 3 گلوبال

globalism *noun*
جیهان‌گیری، جه‌هان‌گره‌وه‌یی، جیهان‌داگری ◌ جهان‌شمولی

globalist *noun*
جیهان‌گیر، جه‌هان‌گره‌وه، جیهان‌داگر ◌ جهان‌شمول

globalization /ˌgləʊbəlaɪˈzeɪʃn, US ˌgloʊbələˈz-/ *noun*, also Brit globalisation
به‌جیهانی‌کردن، به‌جیهانی‌بوون ◌ جهانی‌سازی، جهانی‌شدن

globally /-bəli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی جیهانی، به گشتی ◌ به طور جهانی

global village *noun*
گوندی جیهانی ◌ دهکده‌ی جهانی

global warming *noun*
زۆربوونی گه‌رمی زه‌وی ◌ افزایش دمای کره‌ی زمین

globate /ˈgləʊbeɪt/ *adjective*
خڕ، گۆیی، تۆپی ◌ کروی

globe /gləʊb, US gloʊb/ *noun*
1 زه‌وی، گۆی زه‌وی 2 جیهان، جه‌هان 3 گۆ یان تۆپی جوگرافیایی 4 گۆ 5 شووشه‌ی خڕ بۆ راگرتنی ماسی 6 (تویکاری) گۆی چاو ◌ 1 زمین 2 جهان 3 کره‌ی جغرافیایی 4 کره 5 مردنگی 6 کره‌ی چشم

globe artichoke = artichoke 1

globefish *noun, pl.* same or globefishes
ماسی‌یه‌خڕه، خڕه‌ماسی (ده‌توانێ خۆی خڕکاته‌وه) ◌ گوی‌ماهی

globeflower *noun*
(رووه‌کناسی) گوڵه‌خڕه، گوڵه‌تۆپه: گیایێ له تیره‌ی buttercup، به گوڵی زه‌رد و پرته‌قاڵی خڕه‌وه [توخم *Trollius*] ◌ نوعی گل

globe mallow *noun*
تۆڵه‌که‌خڕه، تۆڵه‌که‌تۆپه: توخمێکی Sphaeralcea کۆمه‌ڵه گیای خێزانی mallow، هی ناوچه وشکه‌کانی باکووری و باشووری ئه‌مریکا و زۆرتر هێشووه گوڵی پیاڵه‌ئاسای ئاڵ و په‌مه‌یی هه‌یه ◌ نوعی گیاه

globe thistle *noun*
که‌رته‌شی [توخم *Echinops*] ◌ شکرتیغال

globetrotter *noun*
دنیاگه‌ڕ، جیهان‌گه‌ڕ، گه‌ڕوان، گه‌ڕیده ◌ جهان‌گرد

globetrotting /ˈgləʊbtrɒtɪŋ, US ˈgloʊbtrɑːtɪŋ/ *noun, adjective*
دنیاگه‌ڕی، جیهان‌گه‌ڕی، گه‌ڕوانی، گه‌ڕیده‌یی ◌ جهان‌گردی

globigerina /ˌgləʊbɪdʒəˈrʌɪnə/ *noun, pl.* globigerinas or globigerinae /-niː/
گیانه‌وه‌ریکی یه‌کخانه‌یی ناوی پلانکتۆنی، که قاوخ یان له‌یکه‌یه‌کی قسلی هه‌یه [توخم *Globigerina*] ◌ گلوبیگرنیا

globin *noun*
جۆرێ پرۆتینی بێ‌ڕه‌نگ، سه‌ربه ده‌سته‌ی ئالبۆمینه‌کان ◌ گلوبین

globoid /ˈgləʊbɔɪd/ *adjective*
شێوه‌گۆ، گۆئاسا، گۆیی، خڕ، له‌گۆچوو ◌ کروی‌شکل

globose /ˈgləʊbəʊs/ *adjective*
خڕ، گۆیی، گروقه‌ر، گۆئاسا ◌ کروی، گرد

globosity /gləʊˈbɒsɪti/ *noun*
خڕی، خڕبوون، گۆیی، گۆیی‌بوون، خڕێتی ◌ کرویت، گردبودن

globular /ˈglɒbjələ(r), US ˈglɑːb-/ *adjective*
گۆئاسا، خڕ، گۆیی، گرمۆلکه‌گرمۆلکه، پێکهاتوو له ورده گرمۆلکه، spherical ،globe-shaped ◌ کروی، گرد، دارای گلوله‌های ریز

globular cluster *noun*, also globular
(ئه‌ستێره‌وانی) هێشووی گۆیی: بۆله ئه‌ستێره‌یێکی به‌ربلاو، پ.ت. هی ئه‌ستێره کۆنه‌کان و له ده‌ره‌وه‌ی کاکێشان‌دا ◌ خوشه‌ی کروی

globularity /glɒbjəˈlærɪti/ *noun*

خریتی، خربوون، گۆیی‌بوون ◌ کرویت

globule /ˈglɒbjuːl, US ˈglɑːb-/ *noun*
1 خڕۆکـە 2 تکـە، تنـۆک، دڵـۆپ 3 گـۆی چکۆلانە، گۆیژە، تۆپی بچووک ◌ 1 گلبـول 2 قطره، چکه 3 کره‌ی کوچک

globulin /ˈglɒbjʊlɪn/ *noun*
گلوبولین، کۆمەڵێکی پرۆتئینە سادەکان، وەک myosin ◌ گلوبولین

globulous /ˈglɒbjələs/ *adjective*, also globy
خر، گۆیی، شێوەگۆ، گۆئاسا ◌ کروی، گرد

glochidium /gləʊˈkɪdɪəm/ *noun, pl.* glochidia
1 سەر(بە)تیرە، کرمۆکە یان پرگەی مشەخۆری هێندێ گیانەوەری بێ‌بڕبڕەی دوولەپکە، خێزان Unionidae 2 موو یا کوڵکەی نووک‌تیژ، درکی (glochidial *adj*: سەرتیرەیی، سەربە سەرتیرە؛ بنـەڕەت: لـەسـەر بنچینـەی *glōkhis* یۆنـانی "سەرەتیر" arrowhead) ◌ 1 گلوکیدیوم 2 خار

glockenspiel /ˈglɒkənʃpiːl, US ˈglɑːk-/ *noun*
(ئامێر) سـەنتووری فـەڕەنگی، گلاکێن‌شـپیل ◌ ستور فرنگی، گلوکن‌اشپیل

glomerate /ˈlɒmərɪt/ *adjective*
سـەریەک‌کـەوتوو، کۆوەبـوو، بەتۆپـەڵبـوو، کولۆکولـۆ، کۆمەڵکەبەسـتوو، کەڵـەکەکراو، گڵۆڵەبوو، پێکەوەنووسـاو، خڕ ◌ انباشـته‌شـده، گرد

glomeration /glɒməreɪʃn/ *noun*
سـەریەک‌کـەوتن، کەڵـەکەبوون، کۆوەبـوویی، بەتۆپەڵبوون، کۆمەڵکەبەستن، بارست‌بوون ◌ انباشت، انباشته‌شدگی، بەهم‌پیوستگی

glomerulate *adjective*
هێـشوویی، ڕێکخـراو بـە هێشووهێـشوو (ی چکۆلە) ◌ خوشه‌ای

glomerulonephritis
/glɒˌmɛrjʊləʊnɪˈfrʌɪtɪs/ *noun*
(پزشکی) هەوکردنی سەختی گورچیلە، زۆرتر لەبـەر کاردانـەوەی دەزگـای پاراسـتن ◌ گلومرولونفریتیس

glomerular *adjective*
سەربە گڵۆلان ◌ وابسته به گروهه

glomerule /glɒməruːl/ *noun*
هێشوو، بۆل، دەسـتە، گـڵۆلەڕەگ ◌ خوشـه، گلوله‌ی رگ

glomerulus /glɒˈmɛr(j)ʊləs/ *noun, pl.* glomeruli /-lʌɪ, -liː/
(توێکـاری و زیندەناسـی) گـڵۆلان، تۆپەڵـی پێکەوەنووساو ◌ گروهه

gloom /gluːm/ *noun*
1 تاریکی (تەواو یان بەشێ)، لێلی، ماتی 2 خەم، خەفـەت، پـەژارە، زڤـری، کۆڤـان، خوسـپە، دڵـتەنگی، نارەحـەتی، ناهومێـدی، دڵـساردی، دلتەنگی ◌ 1 تاریکی 2 اندوه، یأس، افسردگی

gloomily / gluːmɪli/ *adverb*
بە دڵتەنگی‌یەوە: *He stared gloomily at the phone* ◌ با افسردگی

gloominess /gluːmimɪəd/ *noun*
تـاریکی، لێـلی، مـاتی، دڵـتەنگی، خـەمباری ◌ تیرگی، افسردگی

gloomy /ˈgluːmi/ *adjective* (gloomier, gloomiest)
1 تاریـک، لێڵ، مـات کـەم‌شـەوق 2 نارەحـەت، مەیوس، دڵـتەنگ، خـەمبار، ناهومێد، دڵـسارد 3 دڵـتەنگ(کـەر)، نارەحـەت‌کـەر: *a gloomy room/atmosphere* ◌ 1 تاریـــک 2 افـــسرده، اندوهگین، مأیوس 3 افسرده‌کننده

Gloria /ˈglɔːrɪə/ *noun*
1 سرودێ کە بە *Gloria in excelsis Deo* دەس پێدەکا، بەشێکی Mass پێکدێنێ 2 سرودی دینی یـان پارانـەوەیـی کـە بـە *Gloria Patris* دەس پێدەکا، پاش psalm ـەکان و لە نوێژ و دۆعای فـەرمـی‌دا بـەکـاردێنرێ 3 (gloria) خەرمانـە، تامار، ئاڵقەی ڕووناکی 4 پەسن (بنەڕەت: لاتین "glory") ◌ 1 و 2 گلوریا 3 هاله 4 حمد

gloriation *noun*
شانازی ◌ فخر

glorification /ˌglɔːrɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 شـکۆپێدان، گەورەکردنـەوە، بـەگرنگ‌تردانـان، ڕێزلێنان، تاریف‌دان، پیاهەڵدان، پەسن‌دان، شکۆ، گەورەیـی: *the -tion of war* 2 سـەربەرزی، سەربڵیندی ◌ 1 تجلیل، تحسین، گرامی‌داشـت، جلال 2 سرافرازی

glorified *adjective*
بە گرنگ‌تردانراو، شکۆدارکراو، شکۆپێدراو ◌ مورد تجلیل واقع‌شده

glorifier *noun*
شکۆپێدەر، بەگرنگ‌تردانەر ◌ تجلیل‌کننده

glorious /ˈglɔːrɪəs/ *adjective*
1 بەشـکۆ گـەورە، مـەزن، شـکۆدار، سـەربەرز، شانازی‌یانە، سەربەرزانە: 2 *a glorious victory* جـوان، خـۆش: *a glorious sunset* 3 (هـەوا) خـۆش، خۆرکـەوتوو، تاووبـان، گـەرم 4 زۆر چاک، یەکجار باش ◌ 1 شکوەمند، افتخارآمیز 2 زیبا، خوشایند 3 (هوا) مطبوع 4 خیلی خوب

gloriously /ˈglɔːriəsli/ *adverb*
سەربەرزانە: *The show has been gloriously successful* ◌ با افتخار

gloriousness /ˈglɔːriəsnəs/ *noun*
گەورەیی، شکۆ، فەڕ، بەشکۆیی، شکۆداری ◌ جلال، شکوەمندی

glory /ˈglɔːri/ *noun, pl.* glories
1 شـکۆ، فـەڕ، گـەورەیی، مـەزنی، شـانازی،

ئەورەنگ، سەربەرزی، سەربڵیندی، ناوودەنگ، نێوبەدەرەوەیی، (کتێبی پیرۆز) پەسن، شوکرانەبژێری، سپاس، پەرستن، پیاهەڵدان 2 جوانی 3 مایەی شانازی، مایەی سەربەرزی 4 خەرمانە، تامار، ئاڵەرووناکی (دەوری سەری کریست یا سەینتێ) (بنەڕەت: لە glorie فەرەنسی کۆن، لە gloria لاتینەوە) ◌ 1 شکوه، افتخار، عزت، شهرت، حمد 2 زیبایی 3 مایەی افتخار 4 هاله

glory days *noun, pl.*
ڕۆژگاری خۆشی ڕابردوو ◌ دوران خوش گذشته

glory-hole *noun*
شوێنی ڕاگرتنی شرەوبرە، کونەشرخانە ◌ محل نگهداری خنزر پنزر

glory-of-the-snow = chionodoxa

glory pea = clianthus

gloss[1] /glɒs, US glɔːs, glɑːs/ *noun, adjective*
n بریقە، درەوشانەوە، ورشە، بریقانەوە، بریسکانەوە، ڕواڵەت، ڕووکەش، ڕواڵەتی هەڵفریوێنەر، خۆش‌ڕواڵەت، ڕەنگی ڕۆنی *adj* بریقاوی، ورشن ◌ *n* برق، درخشندگی، ظاهر، ظاهر فریبنده، رنگ روغنی *adj* براق

gloss[2] /glɒs, US glɔːs, glɑːs/ *noun*
ڕوون‌کردنەوە، والاکردنەوە، راڤە، شی‌کردنەوە، لێکدانەوە، وەرگێڕان ◌ تفسیر، شرح، ترجمه

gloss(o)- *prefix*
پێشگر: زمان، زبان: *glossitis*، *glossolalia* (بنەڕەت: لە *glōssa* یونانی "language, tongue") ◌ پیشوند: زبان

glossa *noun*
1 زمان 2 پێکهاتە یان ئەندامێکی شێوەزمان ◌ 1 زبان 2 ساختار یا عضو زبانی‌شکل

glossal /ˈglɒs(ə)l/ *adjective*
(توێکاری، دەگمەن) زمانی، سەربە زمان، lingual ◌ وابسته به زبان

glossarial /glɒˈseərɪəl/ *adjective*
سەربە فەرهەنگۆک، فەرهەنگۆکی ◌ واژەنامەای

glossarist *noun*
1 شی‌کەرەوە، لێکدەرەوە، ڕوون‌کەرەوە 2 فەرهەنگۆک‌نووس ◌ 1 مفسر 2 گلوساریست

glossary /ˈglɒsəri, US ˈglɔːs-, ˈglɑːs-/ *noun, pl.* glossaries
1 فەرهەنگۆک: *a glossary of financial terms* 2 (کتێب و هتد) پەراوێزەکان ◌ 1 واژەنامه 2 حواشی

glossator /glɒˈseɪtə/ *noun*
1 شی‌کەرەوە، لێکدەرەوە، ڕاڤەوان، ڕوون‌کەرەوە 2 فەرهەنگۆک‌نووس ◌ 1 مفسر 2 گلوساریست

glosser *noun*
مشت‌وماڵ‌دەر ◌ صیقل‌دهنده

glossily /ˈglɒsɪli, US ˈglɔːsɪli, ˈglɑːsɪli/ *adverb*
بە زریقە و بریقەوە، بریقەدارانە ◌ با زرق و برق

glossiness /ˈglɒsinəs, US ˈglɔːsinəs, ˈglɑːsinəs/ *noun*
درەوشانەوە، بریقانەوە، ورشانەوە، چریسکانەوە ◌ زرق و برق، تلألو

glossitis /glɒˈsʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی زمان، زمانەسوێ ◌ التهاب زبان

glossographer *noun*, also glossator
1 فەرهەنگۆک‌نووس 2 شرۆڤەوان، لێکدەرەوە، شی‌کەرەوە ◌ 1 گلوساریست 2 مفسر

glossography /glɒˈsɒgrəfɪ/ *noun*
لێکدانەوە، شرۆڤە، راڤە، شی‌کردنەوە ◌ تفسیر

glossolalia /ˌglɒsəˈleɪlɪə/ *noun*
دیاردەی قسەکردن بە زمانێکی نەناسراو بەدرێژایی پەرستن و ڕێوڕەسمی دینی‌دا ◌ گلوسولالیا

glossolalic *adjective*
سەربە گلۆسۆلالیا ◌ وابسته به گلوسولالیا

glossology /glɒˈsɒlədʒɪ/ *noun*
زمانناسی، زمانەوانی ◌ زبان‌شناسی

gloss paint *noun*
ڕەنگی ڕۆنی، ڕەنگی ورشنە ◌ رنگ روغنی

glosspharyngeal nerve /ˌglɒsə(ʊ)fəˈrɪn(d)ʒɪəl, -ˌfar(ə)nˈdʒiːəl/ *noun, pl.*, also glossopharyngeal
(توێکاری) جووتە نێرڤ یان دەماری کەڕاکەیی cranial nerve کە زمان و قوڕگ ڕادەگرن ◌ گلوسوفارینجیال نرو

glossy /ˈglɒsi, US ˈglɔːsi, ˈglɑːsi/ *adjective* (glossier, glossiest)
1 درەوشاوە، بریقەدار، مشت‌وماڵ‌دراو، ورشن، بریسکەدار: *glossy* ◊ *rich glossy leather* 2 خۆش‌ڕواڵەت، ڕواڵەت‌جوان: *the glossy world of fashion* ◌ 1 براق، درخشنده 2 ظاهرفریب

glossy magazine *noun*
کۆڤاری پەڕوەرشنە یان پەڕدرەوشاوە ◌ مجله با کاغذ براق

glossy paper *noun*
کاغزی لووس، کاغزی گلاسە ◌ کاغذ گلاسه

glost /ˈglɒst/ *noun*
لیاو، لۆعاب، ڕەنگ (هێرباری گلێنە) ◌ لعاب

glottal /ˈglɒtl, US ˈglɑːtl/ *adjective*, also glottic
1 (زمانەوانی) گەروویی، گلۆتاڵ، گلاتاڵ 2 سەربە قوڕگ، قوڕگی، قوڕقوڕاگەیی ◌ 1 چاکنایی 2 وابسته به حنجره

glottal stop *noun*
(زمانەوانی) گەرووبەند، ستاپی گلاتاڵ ◌ واج چاکنایی-انسدادی

glottis /ˈglɒtɪs, US ˈglɑːt-/ *noun*
1 (تویکاری) قورگ، قورقوراگە 2 (زمانەوانی) گلۆتیس (بنەرەت: لە *glōttis* یۆنانی، لە *glōtta* گۆڕاوی *glōssa* "tongue") ◌ 1 حنجره 2 چاکنای

Gloucester Old Spot *noun*
بەرازێکی ڕەگەزسپی پنکەپنکە ڕەش ◌ نوعی خوک

glove /glʌv/ *noun*
1 دەسکێش، دەسەوانە، لەپک: *a pair of gloves* 2 دەسکێشی *gardening -ves* ◊ *rubber -ves* ◊ شەڕەمشت ◌ 1 دستکش 2 دستکش بوکس

glovebox /ˈglʌvbɒks/ *noun*
(ماشێن) داشبۆرد ◌ داشبورد

glove compartment *noun*
(ماشێن) داشبۆرد ◌ داشبورد

gloved /glʌvd/ *adjective*
دەسکێشدار ◌ دارای دستکش

glove-fight /glʌv faɪt/ *noun*
شەڕەمشت بە دەسکێش ◌ مشت‌بازی با دستکش

glove puppet *noun*
بووکەڵە یا پاپیتی دەسکێشی، بیجبیجەخانمی دەسکێشی ◌ عروسک دستکشی

glover *noun*
1 دەسکێشدروو 2 دەسکێشفرۆش ◌ 1 دستکش‌دوز 2 دستکش‌فروش

glow /gləʊ, US gloʊ/ *noun*
1 شەوق، ڕۆشنایی، ڕووناکی، ترووسکە، برووسکە، درەوشانەوە، بریسکانەوە، بریقانەوە، بریقە، ورشە 2 سووربەڵگەران، گەرمی، تین‌وگوڕ، کوڵان، کەف‌وکوڵ، تاووتین، تاوتوێ، جۆش‌وخرۆش، جۆش‌سەندن، تاوسەندن، کڵپەکردن 3 شادی، خۆشی، دڵخۆشی، سەرخۆشی، بەکەیفی، پێخۆش‌بوون، ڕەزامەندی، قایلی: *When she looked at her children, she felt a glow of pride* 4 تاوتوێ (fever and glow) ◌ 1 نور، درخشندگی، برق 2 حمیت، سرخی، جوشش، تب‌وتاب 3 شادابی، رضایت 4 تب‌وتاب

glowering *adjective*
تووڕە، غەییدی ◌ غضبناک

glowing /ˈgləʊɪŋ, US ˈgloʊɪŋ/ *adjective*
سووربووەوە، داگیرساو، برووسکەدار، درەوشاوە، بریقەدار، بەتین‌وگوڕ، وروژێنەر، بەتاو، بەخرۆش، بەتین: *a glowing account/report/review* ◌ سرخ، برافروخته، درخشان، پرحرارت

glowingly /ˈgləʊɪŋli, US ˈgloʊɪŋli/ *adverb*
بە تین‌وگوڕەوە ◌ با شور و شوق

glow-worm /gləʊ wɜːm/ *noun*
گوڵەستێرە، بێرێتۆک، ببسۆک، ستێرۆک [*Lampyris noctiluca* (ئەورووپا)، *Zarhipis integripennis* (ئەمریکای باکووری)، و جۆرەکانی تر] ◌ کرم شب‌تاب

gloxinia /glɒkˈsɪnɪə/ *noun*
جۆرێ گیای گەرمێنانی ئەمریکا بە گوڵی گەورە و زەنگوڵەئاساوە [توخمەکانی *Gloxinia* و *Sinningia*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی گیاه

glozingly *adverb*
زمان‌لووسانە، لە ڕووی زمانچەوری‌یەوە ◌ از روی چرب‌زبانی

glucagon /ˈgluːkəg(ə)n, -gɒn/ *noun*
(زیندەکیمیا) گلوکاگۆن: هۆرمۆنێ کە لە شیلاوکدا pancreas ساز دەبێ و تاوی شی‌کردنەوەی گلیکۆژێن بۆ گلوکۆز لە جگەردا دەدا و کارەکەی دژی کاری ئینسولینە ◌ گلوکاگون

glucan *noun*
(زیندەکیمیا) گلوکان: پۆلی‌ساکاریدێ (وەک glycogen و cellulose) کە فرەپارژەیێکی polymer گلوکۆزە ◌ گلوکان

glucocorticoid /ˌgluːkə(ʊ)ˈkɔːtɪkɔɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) کۆمەڵێ لە هۆرمۆنەکانی ستێرۆیدی کە لە لایەن توێکڵی ژوورگورچیلەیی‌یەوە adrenal cortex بەرهەم دێنرێن، دەستەیێ لە corticosteroid ـەکان (ب.ت. hydrocortisone) کە خەریکی میتابۆلیزمی کاربۆهایدرایتەکان، پرۆتێینەکان و چەوری‌یەکانە و چالاکی دژەئاوسانی anti-inflammatory هەیە ◌ گلوکوکورتیکوئید

glucokinase *noun*
(زیندەکیمیا) گلوکۆکیناز: هەوێنەیێ کە تاوی phosphorylation ی گلوکۆز دەدا، hexokinase ێ ب.ت. لە جگەردا هەیە و تاوی phosphorylation ی گلوکۆز دەدا ◌ گلوکوکیناز

gluconate *noun*
خوێی ترشەڵۆکی گلوکۆنیک gluconic acid ◌ نمک اسید گلوکونیک

gluconeogenesis *noun*
گلوکۆمیوژێنیسیس، گلوکۆمیوژێنێز: پێکهاتنی گلوکۆز لەنێو لەشی گیانەوەراندا ب.ت. جگەر لە کۆمەڵە ماکێکەوە (وەک پرۆتێینەکان و چەوری‌یەکان) لەجیاو carbohydrate ـەکان ◌ گلوکونیوژنیز، گلوکونیوژنسیس

gluconic acid *noun*
ترشەڵۆکی گلوکۆنیک: جۆرێ ترشەڵۆکێکی کریستاڵی $C_6H_{12}O_7$، بەهۆی ئۆکسانی گلوکۆزەوە بە دەس دێنرێ ◌ اسید گلوکونیک

glucosamine *noun*
شەکرێکی ئەمینۆ $C_6H_{13}NO_5$ کە لە زۆربەی پۆلی‌ساکاریدەکانی شانەی بڕبڕەدارانا هەیە و هەروەها پێکهێنەری سەرەکی chitin ـە ◌

گلوکوزامین

glucose /ˈgluːkəʊs, -kəʊz, US -koʊs, -koʊz/ *noun*
شەکرە (ی میوە؛ بنەڕەت: لە *gleukos* یونانی "مەی شیرین") ۞ گلوکز

glucose-1-phosphate *noun*
فۆسفاتی یەکی گلوکۆز: ئیستێری $C_6H_{13}O_9P$ کە لە بوونی phosphorylase ی لەگەڵ ئالدوزەکان و کیتۆزەکان کاردانەوەی دەبێ تا disaccharide ـەکان بەرهەم بێنێ ۞ فسفات یک گلوکز

glucose-6-phosphate *noun*
ئیستێری $C_6H_{13}O_9P$ کە لە گلوکۆز و ATP پێکهاتووە و قۆناخێکی بنەڕەتی سەرەتای میتابۆلیزمی گلوکۆزە ۞ فسفات شش گلوکز

glucosidase *noun*
(کیمیا) هەوێنەیێ enzyme (وەک maltase) کە گلوکۆزایدی glucoside هایدرۆلیزە دەکا ۞ گلوکوزیداس

glucinium *noun*
(کیمیا) گلوسینیۆم ۞ گلوسینیم

glucoside /ˈgluːkəsʌɪd/ *noun*
(کیمیا) گلوکۆزاید: glycoside ی کە لە گلوکۆز دەگیرێ ۞ گلوکوزید

glucosidic *adjective*
سەربە گلوکۆزاید یان گلوکۆزید ۞ وابستە بە گلوکوزید

glucosuria /ˌgluːkəʊsjʊˈrɪə/ *noun*
(پزشکی) شەکرەی میز، بوونی شەکرە لە میزدا، گلوکۆسۆریا ۞ قند ادرار

glucuronic acid *noun*
ترشەڵۆکی گلوکۆرۆنیک: ترشەڵۆکی $C_6H_{10}O_7$ بەهۆی ئۆکسانی گلوکۆزەوە پێکهاتووە، ئاوێتەیێ کە ب.ت. وەک پێکهێنەری mucopolysaccharide ـەکان (وەک hyaluronic acid) وایە ۞ اسید گلوکورونیک

glucuronidase *noun*
گلوکۆرۆنیداز، گلوکۆرۆنیدایز: هەوێنەیێ کە glucuronide ی هایدرۆلیزە دەکا ۞ گلوکورونیداز

glucuronide *noun*
گلوکۆرۆناید، گلوکۆرۆنید: هەریەک لە چەند بەرهەمی glucuronic acid ۞ گلوکورونید

glue /gluː/ *noun*
چەسپ، سریش، کەتیرە، هێلم، دەباش، دەبووش، غری: *synthetic* ◊ *a tube of glue* (*glues*; glue-like *adj*) بنەڕەت: لە *gluten* لاتین) ۞ چسب

glue-sniffing *noun*
سریشبۆن کردن، چەسپبۆن کردن ۞ چسب‌بویی

gluey /ˈgluːi/ *adjective*
سریشاوی، ملاوی، چەسپاوی ۞ چسبناک

glühwein /ˈgluːvʌɪn, German ˈglyːvaɪn/ *noun*
مەی گەرم و بە مەزەوە ۞ شراب داغ و چاشنی‌دار

glum /glʌm/ *adjective* (glummer, glummest)
خەمبار، دڵتەنگ، مات، نارەحەت، کز، بێ‌کەیف، ناقچاقشین، رووسارد، ناهومێد: *became glum when they heard the news* ۞ اندوهگین، افسرده، مأیوس

glume /gluːm/ *noun*
(رووەکناسی) توێ، پۆشە، پۆشینە، توێک، توێخ، بەرگ، سۆس (بنەڕەت: لە *gluma* لاتینەوە "husk") ۞ غلاف، پوست

glumly /glʌmli/ *adverb*
بە دڵتەنگی‌یەوە ۞ با افسردگی

glumness /glʌmnəs/ *noun*
دڵتەنگی، خەمباری، بێ‌کەیفی، کزی، ماتی، لێوبەباری ۞ افسردگی، حزن، اندوهگینی

gluon /ˈgluːɒn/ *noun*
(فیزیک) سریشان: پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی بێبارستایی وادانراو، باوەڕ وایە کە هێزێکی توند نێوان کوارکەکان رابگوێزێ ۞ گلوآن

glut /glʌt/ *noun*
1 خستەرووی لەرادەبەدەر، بڕی بێ‌ئەندازە، لەئەندازەبەدەری، لەرادەبەدەری، زۆری، زەبەنی، گەڵێ، لەپێویستبەدەر، بڕێکی زۆر 2 زۆرخۆری 3 (پزشکی) خەستی خوێن ۞ 1 عرضەی بیش از حد، وفور، افزونی، مقدار زیاد 2 پرخوری 3 غلظت خون

glutamate /ˈgluːtəmeɪt/ *noun*
1 (زیندەکیمیا) خوێ یان ئیستێری ترشەڵۆکی گلوتامیک 2 = monosodium glutamate ۞ گلوتامات

glutamic acid /gluːˈtamɪk/ *noun*, also glutaminic acid
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی گلوتامیک $C_5H_9NO_4$ ۞ اسید گلوتامیک

glutaminase *noun*
(زیندەکیمیا) گلوتامیناز: هەوێنەیێ کە گلوتامین بۆ ترشەڵۆکی گلوتامیک و ئامۆنیا ammonia هایدرۆلیزە دەکا ۞ گلوتامیناز

glutamine /ˈgluːtəmiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) گلوتامین: ترشەڵۆکی ئەمینیۆی ناوخواز کە بەشی پێکهێنەرە بۆ زۆرینەی پرۆتئینەکان ۞ گلوتامین

glutaric acid *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی گلوتاریک $C_5H_8O_4$ ۞ اسید گلوتاریک

glutathione /ˌgluːtəˈθʌɪəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئاوێتەیی $C_5H_8O_2$ کە دوو

کۆمەڵی ئالدیهایدی aldehyde تیایە و ب.ت. لە بواری پێستە خۆشکردن و چەسپاندنی شانە زیندەناسییەکاندا biological tissues بەکاردێتریّ ◌ گلوتارالدیهید

glutathione /ˌgluːtəˈθaɪəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) گلوتاتیۆن: پێپتیدێکی ئاوەتوواوی کریستالی ترشەلۆکی گلوتامیک، cysteine و گلیسین $C_{10}H_{17}N_3O_6S$، لە نێو خوێن و شانە رووەکی و گیانەوەرییەکاندا دۆزراوەتەوە و لە ئۆکسانەکانی شانە و چالاکاندنی هێندیّ هەوێنە گرنگە ◌ گلوتاتیون

glute = gluteus

gluteal /ˈgluːtiəl/ *adjective*
سمتی، سەربە هێت ◌ سُرینی

gluten /ˈgluːtn/ *noun*
پێز، چەسپی گەنم (- مەتریاڵ یان ماکێکی نێو دانەوێڵە، ب.ت. گەنم کە بەرپرسی پێکهاتەی کێش و جیری elastic هەویرە) ◌ گلوتن

glutethimide *noun*
جۆرێ دەرمانی خەوێنەری دامرکێنەر $C_{13}H_{15}NO_2$ ◌ گلوتتیمید

gluteus /ˈgluːtiəs, US gluːˈtiːəs/ *noun, pl.* glutei /-tɪaɪ, -ˈtiːaɪ/
ماسوولکەی سمت، سمتەماسوولکە (سیانن؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *gloutos* یۆنانی "buttock") ◌ ماهیچەی سرین

gluteus maximus *noun, pl.* glutei maximi
ماسوولکەی هەرەدەرەوەی سمتەماسوولکەی هەر دووڵای سمت (لاتین: گەورەترین ماسوولکەی سمت) ◌ گلوتیوس ماکسیموس

glutinous /ˈgluːtənəs/ *adjective*
چەسپاوی، مڵاوی، سریشاوی، لینج، لیچق: *glutinous rice* ◌ چسناک

glutinous rice *noun*
برنجەلینجە، دەنککورت [*Oryza sativa glutinosa*] ◌ نوعی برنج

glutinously /ˈgluːtənəsli/ *adverb*
بەشێوەیێکی چەسپاوی، لینجانە، لیچقانە ◌ بە طور چسناک

glutinousness /ˈgluːtənəsnəs/ *noun*
مڵبوون، مڵاویبوون، چەسپاویبوون، لیچقبوون ◌ چسناکبودن

glutinosity /ˌgluːtəˈnɒsɪti/ *noun*
مڵبوون، مڵاویبوون، چەسپاویبوون، لیچقبوون ◌ چسناکبودن

glutted *adjective*
بازارپڕ ◌ اشباع‌شده

glutton /ˈglʌtn/ *noun*
بنیادەمی زۆرخۆر، چڵێس، زگەڕۆ، نەوسن، زکوون ◌ آدم شکمو

gluttonous /ˈglʌtənəs/ *adjective*
زۆرخۆر، چڵێس، زگەڕۆ، نەوسن، زکوون: *a - ous appetite* ◌ شکمو

gluttonously /ˈglʌtənəsli/ *adverb*
چڵێسانە ◌ حریصانە

gluttony /ˈglʌtəni/ *noun, pl.* gluttonies
زۆرخۆری، چڵێسی، زگەڕۆیی، زکوونی، greed ◌ شکمویی، حرص

glyc(o)- *prefix*
پێشگر: 1 شەکر، سەربە یان شەکر بەرهەم دێنیّ، کاربۆهایدرایت و ب.ت. شەکر: *glycoside* 2 گلیسین :*glycyl* :glycine *glycoprotein* (بنەڕەت: لە *glukus* یۆنانییەوە "sweet") ◌ پیشوند: 1 قند 2 گلیسین

glycan = polysaccharide

glycemia *noun*
بوونی شەکر یان گلوکۆز لە خوێندا ◌ گلیسمیا

glycemic *adjective*
کەسێکی تووشبوو بە گلیسیمیا ◌ گلیسمیک

glycer(o)- *prefix*
پێشگر: گلیسرۆڵ، گلیسیرین ◌ پیشوند: گلیسرول، گلیسرین

glyceraldehyde *noun*
جۆرێ ئاوێتەی بلووری شیرین $C_3H_6O_3$ کە لە شیبوونەوەی شەکرەکان دەگیریّ و دوای لێکردنەوە reduction دەبێتە glycerol ◌ گلیسرآلدئید

glyceric acid /glɪˈserɪk ˈæsɪd/ *noun*
(کیمیا) ترشەلۆکی گلیسیریک $C_3H_6O_4$ ◌ اسید گلیسیریک

glyceride /ˈglɪs(ə)raɪd/ *noun*
ئیستێری گلیسیرۆل ب.ت. لەگەڵ ترشەلۆکە چەورەکاندا ◌ گلیسرید

glyceridic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گلیسیرایدەوە هەیە ◌ وابستە بە گلیسرید

glycerine /ˈglɪsəriːn, -rɪn, US -rən/ *noun,* also -rol /ˈglɪs(ə)rɒl/, US -n
گلیسیرین (لە *glukeros* یۆنانی "sweet") ◌ گلیسیرین

glycerol /ˈglɪs(ə)rɒl/ *noun*
شلەیێکی بێڕەنگ، لینج و شیرین $C_3H_8O_3$، وەک لابەرهەمی سابوون بەرهەم دێتریّ ◌ گلیسیرول

glyceryl /ˈglɪs(ə)raɪl, US -rɪl/ *noun*
(کیمیا) گلیسیریل: کۆمەڵێکی سیّهاوهێز (C_3H_5) -3، لە گلیسیرۆل بەرهەم دێتریّ یان وەردەگیریّ ◌ گلیسیریل

glycine /ˈglaɪsiːn/ *noun*
گلیسین: ترشەلۆکی ئەمینۆی بلووری شیرین $C_2H_5O_2$ ◌ گلیسین

glycoalkaloid *noun*

گلیۆئالکالۆید: ئاویتەیێکی تاڵ (وەک solanine) لە هێندێ گیادا هەیە و لە glycoside ی ئالکالۆیدێ پێکهاتووە ◇ گلیکوآلکالوید

glycogen /'glʌɪkədʒ(ə)n/ *noun*
نشاستەی گیانەوەری، گلیکۆژێن ◇ گلیکوژن

glycogenic /'glʌɪkə'dʒɛnɪk/ *adjective*
گلیکۆژێن‌پێکهێن، گلیکۆژێن‌ساز، گلیکۆژێنیک ◇ گلیکوژنیک

glycogenesis /ˌglʌɪkə(ʊ)'dʒɛnɪsɪs/ *noun*
گلیکۆژێن‌پێکهاتن، گلیکۆژێن‌سازی (لە شەکرەوە) ◇ گلیکوژن‌زایی

glycogenolysis *noun, pl.* glycogenolyses
گلیکۆژێنۆلایسیس، گلیکۆژێنۆلیز: شیبوونەوەی گلیکۆژێن ب.ت. بۆ گلوکۆز لە لەشی گیانەوەراندا ◇ گلیکوژنولیز

glycogenolytic *adjective*
سەربە گلیکۆژێنۆلایسیس یان گلیکۆژێنۆلیز ◇ وابسته به گلیکوژنولیز

glycol /'glʌɪkɒl/ *noun*
(کیمیا) گلیکۆل: 1 شلەیێکی شیرینی بێ‌ڕەنگ $C_2H_6O_2$، زۆرتر وەک دژەبەستی antifreeze ماشێن و توێنەر بەکاردێترێ 2 کۆمەڵێ لە ئەلکۆلەکان کە دوو کۆمەڵی هایدرۆکسیلی hydroxyl تیایە ◇ گلیکول

glycolic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گلیکۆلەوە هەیە ◇ وابسته به گلیکول

glycolic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی گلیکۆلیک $C_2H_4O_3$ ◇ اسید گلیکولیک

glycolipid *noun*
لیپیدێ کە بنەڕەت یان رادیکاڵی کاربۆهایدراتی تیایە ◇ گلیکولیپید

glycolysis /glʌɪ'kɒlɪsɪs/ *noun*
(زیندەکیمیا) گلیکۆلیسیس: شیبوونەوەی گلوکۆز لە لایەن هەوێنەکانەوە کە وزە و pyruvic acid ئازاد دەبێ ◇ گلیکولیز

glycolytic /ˌglʌɪkə'lɪtɪk/ *adjective*
سەربە گلیکۆلیسیس ◇ وابسته به گلیکولیس

glycoprotein /ˌglʌɪkə(ʊ)'prəʊtiːn/ *noun*, also glycopeptide
(زیندەکیمیا) گلیکۆپرۆتێین: پۆلە پرۆتێینێ کە کۆمەڵێ کاربۆهایدراتی هەیە ◇ گلیکوپروتئین

glycosaminoglycan /ˌglʌɪkəʊsˌəmiːnə(ʊ)'glʌɪkan/ = Biochemistry another term for mucopolysaccharide

glycoside /'glʌɪkə(ʊ)sʌɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) گلیکۆساید، گلایکۆزاید glycosidic *adj*: سەربە گلیکۆساید، پێوەندی بە گلیکۆسایدەوە هەیە) ◇ گلیکوزید، گلیکوسید

glycosuria /ˌglʌɪkə(ʊ)'sjʊərɪə/ *noun*
(پزشکی) بوونی شەکرە (یەکجار) لە میزدا ◇ وجود قند در ادرار

glycosuric /'glʌɪkəʊs'jʊrɪk/ *adjective*
تووش‌بوو بە نەخۆشی گورچیلە و هتد کە لە ئەنجامی بوونی شەکرە لە میزدا پەیدا دەبێ ◇ گلیکوسوریک

glycyl *noun*
بنەڕەتی ئەسیلی acyl تاک‌هاوهێز monovalent ی گلیسین glycine NH_2CH_2CO ◇ گلیسیل

glyph /glɪf/ *noun*
1 کووز، کەند، دیراوە، شوێن (وەکوو فریزی یۆنانی) 2 (کامپیوتێر) نیشانە یان هێمای گرافیکی چکۆلانە 3 نیشانەی هیرۆگلیفیک (بنەڕەت: لە glyphe فەرەنسە، لە gluphē یۆنانی "carving") ◇ 1 خیاره 2 و 3 گلیف

glyphic /'glɪptɪk/ *adjective*
1 سەربە کووز، کەندی، دیراوەی 2 (کامپیوتێر) سەربە نیشانە یان هێمای گرافیکی چکۆلانە ◇ 1 خیاره‌ای 2 وابسته به گلیف

glyphosate /'glʌɪfə(ʊ)seɪt/ *noun*
گلیفۆسەیت: جۆرێ ئاوێتەی لێکدراو $C_3H_8NO_5P$ کە گیاکوژ herbicide یکی ڕەگی یان سیستمیکی ناهەڵبژاردەیە ◇ گلیفوسات

glyptic /'glɪptɪk/ *adjective*
سەربە هونەری هەڵکۆڵین یان نەخش‌کاری لەسەر گەوهەر ◇ گلیپتیک

glyptics /'glɪptɪks/ *noun, pl.*
(هونەری) هەڵکۆڵین یان نەخش‌کاری لەسەر گەوهەر ◇ گلیپتیک

glyptodont /'glɪptə(ʊ)dɒnt/ *noun*
دان‌کەندە، بووبەردی گیانداریکی بێ‌ددانی ئەمریکای باشووری سەردەمی ژیانی نوێ، سەربە ئەرمادیلۆ بەڵام گەورەتر (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە: gluptos "carved" + odous, odont- "tooth") ◇ گلیپتودونت

glyptograph /'glɪptəgrɑːf/ *noun*
نەخشی سەر گەوهەر ◇ نقش روی جواهر

glyptography /glɪp'tɒgrəfɪ/ *noun*
هەڵکۆڵین (هەڵکەندن) یان نەخش‌کاری لەسەر گەوهەر ◇ حکاکی بر روی جواهر

gm *abbreviation* gram(s)
گرەم، گرەم ◇ گرم

GM /ˌdʒiː 'em/ *abbreviation* George Medal

G-man *noun*
1 (نافەرمی) کاربەدەستی FBI 2 (لە ئیرلەند) پۆلیسی نهێنیی رامیاری ◇ 1 مأمور FBI 2 کارآگاه سیاسی

GMP *noun, abbreviation* guanosine monophosphate, also guanylic acid
جی‌ئێم‌پی، مۆنۆفۆسفاتی گوانۆزین: پێکهێنەریکی

ribonucleic ی ترشەلۆکی ribonucleotide کە ئیستیری ترشەلۆکی فۆسفۆریکی گوانۆزینی نیوکلیوساید nucleoside ◊ جیامپی، مونوفسفات گوانوزین

GMT /ˌdʒiː em ˈtiː/ *abbreviation* Greenwhich Mean Time
کاتی گرینیچ یان گرینویچ، کاتی جیهانی، بە کاتی گرینیچ (= کاتی گرینویچی ئینگلتەرە لەسەر هێڵی سیفر پلەی درێژەهێڵ 0° longitude هەروەها Universal Time) ◊ ساعت بین‌المللی، به وقت گرینویچ

gnamma /ˈnamə/ *noun*
(ئەوسترالیا) کورن، تافەبەر (= کونی سروشتی لە بەردا کە ئاوی بارانی تیا خردەبێتەوە؛ بنەڕەت: لە Nyungar ـەوە وەرگیراوە) ◊ ناما

gnarl /nɑːl/ *noun*
(دار) گرێ، قۆرت، کروێ، پێچ ◊ گره

gnarled /nɑːld, US nɑːrld/ *adjective*
1 گرێ‌گرێ، بەگرێ، گرێدار، پێچاوی: *a gnarled oak/branch/trunk* 2 پێناوی: *gnarled hands* ◊ 1 دارای گره 2 پینه‌بسته

gnarly *adjective* (gnarlier, gnarliest)
1 گرێ‌گرێ، بەگرێ، گرێدار، پێچاوی 2 (تافەرمی و ئەمریکا) جێی‌ترس، مەترسی‌دار، سەخت، چەتوون 3 ناسەرنج‌ڕاکێش، ناخۆش ◊ 1 دارای گره 2 خطرناک، مشکل 3 غیرجذاب

gnash /næʃ/ *noun*
ددانەکیرێ، ددان‌چیرکردنەوە ◊ دندان قروچه

gnashers /ˈnæʃəz, US -ʃərz/ *noun, pl.*
(تافەرمی و بۆ شۆخی) ددانەکان ◊ دندان‌ها

gnashing *noun*, gnashing of teeth
ددانەکیرێ، ددان‌چیرکردنەوە ◊ دندان قروچه

gnat /næt/ *noun*
پێشوولە، مێشوولە، پێشکە، هووورە، بەهەک، تۆفانە، وەرە *[Culex pipiens* و زۆر جۆری تر، ب.ت. لە خێزانی Culicidae] ◊ پشه

gnatcatcher *noun*
(گیانەوەرناسی) مێشوولەگرە [تۆخم *Polioptila*] ◊ نوعی پرنده

gnath(o)- *prefix*
پێشگر: شەویلکە (بنەڕەت: لە *gnathos* یۆنانی "jaw") ◊ پیشوند: آرواره

gnathic /ˈnaθɪk, US ˈneɪ-/ *adjective*
(دەگمەن) شەویلکەیی، سەربە یا پێوەندی بە شەویلکەوە هەیە ◊ آرواره‌ای

gnathitis *noun*
ئاوسانی شەویلکەی سەرەوە ◊ آماس فک بالا

-gnathous *suffix*
پاشگر: خاوەن شەویلکەیێ لە جۆرێکی تایبەت یان دیاریکراو: *prognathous* (بنەڕەت: لە *gnathos* یۆنانی "jaw") ◊ پسوند: دارای آرواره‌ای از نوع خاص

gnawer *noun*
قرتێنەر، کرتێنەر ◊ جونده

gnawing /ˈnɔːɪŋ/ *adjective*
داخورێنەر، هەڵتەکێنەر، لەبن‌هێنەر، پێچوێنەر، لەنێوبەر، هەراسانکەر، تەنگ‌پێ‌هەڵچن، نگەرانکەر: *gnawing doubts* ◊ فرساینده، جانکاه

gneiss /naɪs/ *noun*
نایس، بەردەپریشکە ◊ گنیس

gneissic *adjective*
نایسی، بەردەپریشکەیی ◊ وابسته به گنیس

gnome /nəʊm, US noʊm/ *noun*
1 جنۆکەی گرگنە، گزگڵ، جنۆکەی سەر خەزێنە، پەیکەری جنۆکە یان گرگنە 2 (ناپەسند) کەڵەبانکەوان، بانکەوانی بەهێزی نێودەوڵەتی: *the gnomes of Zurich* 3 پەند، پەندی پێشینیان، فەرموودە، maxim، aphorism (gnomish *adj*, gnomelike *adj*) ◊ 1 جن کوتوله، مجسمه جن کوتوله 2 غول بانکداری 3 ضرب‌المثل

gnomic /ˈnəʊmɪk, US ˈnoʊ-/ *adjective*, also gnomical
1 رازاوی، پڕراز، رازمەند، پڕنهێنی، تێگەیشتن‌سەخت، ئاڵۆز، گران 2 کورتە، پوختە: 3 *a gnomic poet* ◊ *gnomic utterances* عەقڵ‌مەندانە، بەپێز، ژیرانە ◊ 1 مرموز، غامض، نامفهوم 2 موجز، اجمالی 3 خردمندانه، حکمی

gnomically *adverb*
ئاڵۆزانە، بە شێوەیەکی نهێنی یان ئاڵۆز، نهێنی‌یانە ◊ به طور غامض یا مرموز

gnomon /ˈnəʊmɒn/ *noun*
1 میل 2 (ئەندازە) بەشێکی parallelogram 3 (ئەستێرەوانی) پێکهاتەیێ بۆ روانینی بەرزایی ی خۆر (بنەڕەت: بە رێگای لاتین لە meridian *gnōmōn* یۆنانی "indicator، carpenter's square") ◊ 1 عقربه 2 و 3 نومون

gnomonic /-ˈmɒnɪk/ *adjective*
میلی ◊ عقربه‌ای

gnomonics /nəʊˈmɒnɪks/ *noun, pl.*
زانستی دیاریکردنی کات بە میل ◊ گنومونیکس

gnosiologist *noun*
ناسیۆلاجیست، گنۆسیۆلۆژیست ◊ معرفت‌شناس

gnosiology *noun*
ناسیۆلاجی، گنۆسیۆلۆژی ◊ معرفت‌شناسی

gnosis /ˈnəʊsɪs/ *noun*
ناسینی هەناوەکی، ناسینی رۆحی، نۆسیس، زانستی رازورەمزی مانایی (بنەڕەت: لە *gnōsis* یۆنانی‌یەوە "knowledge") ◊ معرفت باطنی

gnostic /ˈnɒstɪk/ *adjective*, also gnostical /ˈnɒstɪkl/

adj 1 سەربە ناسینی هەناوەکی، ناستیک، سەربە نۆسیس 2 (Gnostic) سەربە گنۆستیسیزم *n* (Gnostic) گنۆسی، لایەنگری گنۆستیسیزم (gnostically *adv*) ۞ 1 وابسته به معرفت باطنی 2 (با G) وابسته به گنوستیسسم *n* (با G) گنوسی

Gnosticism /ˈnɒstɪˌsɪz(ə)m/ *noun*

ریبازی گنۆسی، گنۆستیسیزم: بزووتنەوەیێکی جیاباوەڕانەی کلێسەی کریستانیەتی سەدەی دووهەم یان ئەو بیر و کردەوانەی ب.ت. چەندین تیرە و کالتی سەرەتای (سەدەکانی) کریستانیەت کە ئامۆژگاری‌یەکانی لەسەر ئەم بنەمایە کە زانست یان زانیاری رازمەندی یەزدانی بەرز دەتوانێ رۆحی مرۆڤ رزگار بکا (یان پێی وابوو کە مایە یان مادە بەد و خراپ بوو و نکۆلی لەوەش دەکرد کە کریست بوونێکی تەنی و لەشی سروشتی هەبووە) ۞ گنوستی‌سیسم، مذهب گنوسی، فلسفەی ادریە

gnotobiotic /ˌnəʊtə(ʊ)bʌɪˈɒtɪk/ *adjective*

(زیندەوەرناسی) ناسینژی: ئاماژە یان سەربە ژینگەیێ کە لەودا تێکرای وردەزیندەوەرەکان هەم ناسراون و راگیراون؛ هەروەها axenic (gnotobiosis or gnotobiotics *n*) (زانستی بەخێوکردن یان پەروەراندنی گیانەوەرانی توێژینگەیی کە میکرۆبە رووەکی و گیانەوەری‌یەکانی بە تەواوەتی ناسراون؛ (gnotobiotically *adv* ۞ شناخت‌زی

GNP /ˌdʒiː en ˈpiː/ *abbreviation* gross national product

بەرهەمهێنانی ناپوختی نەتەوەیی، بەرهەمهێنانی تێکڕایی نیشتمانی ۞ تولید ناخالص ملی

GnRH *abbreviation* gonadotropin-releasing hormone

گۆنادۆترۆپینێ کە هۆرمۆن ئازاد دەکا؛ هۆرمۆنی بەرهەمهاتوو بەهۆی هیپۆتالاموس hypothalamus کە تاوی pituitary gland دەدا بۆ دەردانی FSH و LH ۞ جی‌ان‌آرهاش

gnu /(g)nuː, US (g)njuː/ *noun*, wildbeest

ئاسکەکێوی ئەفریکایی، گاکێوی ئەفریکایی: سەری درێژ و بە ریش و یالەوە [توخم *Connochaetes*: دوو جۆرن] ۞ گوزن افریقایی

GNVQ /ˌdʒiː en viː ˈkjuː/ *abbreviation* General National Vocational Qualification

خولێکی لێکۆلینەوەی خوێندکارانی تەمەن18ـ15 تا ئامادە بن بۆ دامەزران یا زانکۆ ۞ جی‌ان‌وی‌کیو

go /gəʊ, US goʊ/ *noun*

1 هێزی رۆیشتن، جمۆجۆل، گورجی، وزە، هەلسووڕان، چالاکی، بەگوڕی، بەگوژمی، وزە، گوژم، تەوژم، تینوگوڕ، تامەزرۆیی: *Mary's always got plenty of go* 2 رووداو، بوویەر، قەومین 3 حەول، تێکۆشان، بزاڤ 4 نۆبە، نۆرە، جار، کەشە، چین 5 (پزشکی) لێهاتن، گرتن 6 مۆد یان باوی رۆژ، بابەتی رۆژ ۞ 1 نیروی رفتن، جنب و جوش، فعالیت، اشتیاق 2 حادثه 3 سعی 4 نوبت، بار 5 حمله 6 مد روز

goad /gəʊd, US goʊd/ *noun*

1 نەقیزە، مەساسە، لاپتە، دەرزیک، مامزە، مامێزە 2 هاندەر، پاڵنەر، بزوێنەر، spur، motive: *The offer of economic help is intended to act as a goad to political reform* ۞ 1 سیخونک، مهمیز 2 محرک

goadsman /ˈgəʊdzmən/ *noun, pl.* goadsmen

گاوان ۞ گاوران

go-ahead /ˈgəʊd əhed/ *noun, adjective*

n دەستوور، رێدان، چرای سەوز: *The council has given the go-ead to start building* *adj* 1 چالاک 2 پێشکەوتوو، پێشەنگ: *a go-ahead company* ۞ *n* چراغ سبز *adj* 1 فعال 2 مترقی

goal /gəʊl, US goʊl/ *noun*

1 ئامانج، هیوا، ئاوات، هێڤی، مەبەست، ئارەزوو 2 (توپێن) گۆل 3 دەروازە، گۆلەچوارچێوە، چوارچێوک 4 (خوازە) شوێنمەبەست، جێگای چوون ۞ 1 هدف، آرمان 2 گل 3 دروازه 4 مقصد

goal-area *noun*

(توپێن) شوێن یان پانتایی شەش هەنگاوی ۞ محوطەی شش قدمی

goalie /ˈgəʊli, US ˈgoʊli/ = goalkeeper

goalkeeper /ˈgəʊlkiːpə(r), US ˈgoʊl-/ *noun*

دەروازەوان، گۆلپارێز، دەروازەپارێز ۞ دروازەبان

goal kick *noun*

گۆلکیک ۞ ضربەی کاشته

goalless /ˈgəʊlləs, US ˈgoʊl-/ *adjective*

(پێشبڕکێی توپێن) بێگۆل ۞ بدون گل

goal line *noun*

(توپێن، هاکی و هتد) هێلی گۆل، هێلی دەروازە ۞ خط دروازه

goalmouth /ˈgəʊlmaʊθ, US ˈgoʊl-/ *noun*

پێشەوەی دەروازە، پێش‌گۆل، دەمی دەروازە ۞ جلوی دروازه

goalnet /ˈgəʊlnet/ *noun*

تۆڕی دەروازە، تۆڕی گۆل ۞ تور دروازه

goalpost /ˈgəʊlpəʊst, US ˈgoʊlpoʊst/ *noun*

کۆلەکە یان ستوونی دەروازە ۞ تیر دروازه

goalscorer /ˈgəʊlskɔːrə(r), US ˈgoʊl-/ *noun*

(توپێن) گۆلچی، گۆلکار، گۆللێدەر، گۆلکەر ۞ گول‌زن

goaltender /ˈgəʊltendə(r), US ˈgoʊl-/ = goalkeeper (especially in ice hockey)

goanna /gəʊˈanə/ = monitor lizard,

Australian

go-around *noun*

(نافـــەرمی و ئـــەمریکا) رووبەڕووبوونـــەوە، مشـتومڕ ۞ مواجهه، جر و بحث

go-as-you-please *noun*

بەرەلا، گەڕال، ئازاد، وێڵ ۞ ول، بی‌قید

goat /gəʊt, US goʊt/ *noun*

1 بـزن [*Capra hircus*]؛ جـۆری گـوان‌داری کێوی کە پێوەندی بە بزنەوە هەیە، وەک ibex، markhor و tur 2 (نافەرمی) پیرەپیاوی بەئالۆش، پیرکوونی 3 (بریتانیا و نافەرمی) مرۆی گەوج 4 (ئەمریکا و نافەرمی) قۆچی قوربانی، بەلاگێڕەوە ۞ 1 بز 2 پیرمرد حشری 3 آدم احمق 4 سپربلا

goat-antelope *noun*

جـۆری بزنـەکێوی [ژێرخێـزان Caprinae] ۞ نوعی بزکوهی

goatee /gəʊ'ti:, US goʊ-/ *noun*

ریش‌بزنی، ریش‌چەناگەیی ۞ ریش پروفـوری

goateed /gəʊ'ti:/ *adjective*

بە ریشی بزنی‌یەوە، ریش‌بزنی، ریـش‌چەناگەیی ۞ با ریش پروفـوری

goat-fig /'gəʊt fɪg/ *nonu*

(رووەک‌ناسی) هەنجیری کێوی ۞ انجیر وحشی

goatfish, *pl.* same or goatfishes = red mullet (North American)

goatherd /'gəʊthɜ:d, US 'goʊthɜ:rd/ *noun*

شوان، بزنەوان، شوانی بزن، بزن‌لەوەڕێن ۞ بزچران

goatish *adjective*, also goaty

1 بەئالۆش، زەنەک، خوونک، شەهوانی 2 بزنی، بزن‌ئاسا، بزنەکی، شێوەبزن ۞ 1 شهوانی 2بزمانند

goatishly *adverb*

بەئالۆشانە، بە شێوەیێکی شـەهوانی ۞ بـە طـور شهوانی

goatishness *noun*

بەئالـۆش‌بـوون، شـەهوانی‌بـوون، بەئالۆشـێتی ۞ شهوانیت

goatling *noun*

بزنی یەک‌بەهار یا دووبەهارە، گیسک ۞ گوتلینگ

goat moth *noun*

پەپوولە(شەوگەڕ)بزنە: بۆنی بزن دەدا [*Cossus cossus*] ۞ نوعی پروانه

goat-root 'gəʊt ru:t/ *noun*

(رووەک‌ناسی) ریشـەبزنە؟: جۆری گیا ۞ عجرم

goat's beard 'gəʊts bɪəd/ *noun*

1 شـنگ، ئەسـپینگ salsify 2 جـۆری رووەکـی dandelion ئاسـا [*Tragopogon pratensis*] 3 ریش‌بزنە: جۆری رووەکی گوڵسپی [*Aruncus dioicus*] 4 ریشی بزن ۞ 1 شنگ 2 و 3 نـوعی گیاه 4 ریش‌بز

goat's cheese *noun*

پەنیری بزن ۞ پنیر بز

goatskin /'gəʊtskɪn, US 'goʊt-/ *noun, adjective*

n پێستی بزن، کەوڵی بزن، چەرمی بزن، تیمـانج، تیماج *adj* لە تیماج، لە کەوڵی بزن ۞ *n* پوست بز، تیماج *adj* تیماجی

goatsucker = nightjar

go-away bird *noun*

جـۆری باڵـندەی پۆرنـەی کلـک‌درێژی و زۆرتـر بـۆری ئـەفریکایی [*Corythaixoides concolor* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی پرنده

gob[1] /gɒb, US gɑ:b/ *noun*

1 (تف و هتد) تۆپـەڵ، تەختـەتف 2 بڕێکی زۆر، لۆدە، کۆما ۞ 1 لخته، تخته‌تف 2 مقدار زیاد

gob[2] /gɒb, US gɑ:b/ *noun*

(نافـەرمی، بـۆ سـووکایەتی) دەم، زار، کنکەکـەر ۞ دهن

gob[3] /gɒb, US gɑ:b/ *noun*

(نافەرمی) مەلەوانی ئەمریکایی ۞ ملاح امریکایی

gobbet /'gɒbɪt, US 'gɑ:b-/ *noun*

1 پارچە، کوت، لەت، قاش، تیکە، پاروو 2 لەتـە گۆشت 3 بڕێکی کەم 4 (لە دەقێ) کورتـە ۞ 1 قطعه 2 قطعه‌ی گوشت 3 مقدار اندک 4 چکیده

gobble /'gɒbl, US 'gɑ:bl/ *noun*

قارەقاڕ، قاسپەقاسپ، دەنگی بۆقلە ۞ غات غات

goobledegook /'gɒbldigu:k, US 'gɑ:bl-/ *noun*, also goobledygook

(نافـەرمی) زمـانی تـەق‌وڕەق، جـارگۆن، زمـانی ئالۆز ۞ زبان پیچیده

gobber *noun*

1 نێرەقەل، قەلەنێر 2 زۆرخـۆر ۞ 1 بوقلمون نـر 2 پرخور

Gobelin *noun*

گوبێلین: سـەربەو پەردەنەخـشینانە tapestry کـە لە گوبێلینی پاریـس لە فـەڕەنـسە دەهاتـە بـەرهـەم ۞ گوبلین

go-between /'gəʊ bɪtwi:n/ *noun*

دەلال، نێوبژیکـار، نێـوان‌ڕێکخـەر، نێوگژیـوان، ناقبەر ۞ میانجی

gobi /'gəʊbi/ Indian = cauliflower, cabbage

goblet /'gɒblət, US 'gɑ:b-/ *noun*

مەیخۆری (پایەدار)، پیاڵـە، کۆتـک، جـام، کاسـە (بێ‌دەسـک یا قوڤل) ۞ گیلاس شراب‌خوری، جام

goblin /'gɒblɪn, US 'gɑ:b-/ *noun*

جنۆکە، دەعبا، جن ۞ جن

gobo[1] /'gəʊbəʊ/ *noun, pl.* gobos

پەردە: 1 پەردەیێ بۆ پاراسـتنی لێنز یان هاوێنە لە شـەوق یـان مـایکرۆفۆن لـە دەنـگ 2 (تیـاتر) پـەردەیـێ بـۆ پاراسـتنی فـیلم یـان دووربـینی تەلەفزیۆن لە تیشـک یان شەوق ۞ گوبو

gobo[2] /'gəʊbəʊ/ *noun*

شـتێکی سێ‌گـۆشی دەخرێتـە نێـو کراسـەوە (بـۆ جوانی یان پری) ◌ گودت

godetia /gə(ʊ)'di:ʃə/ *noun*

جـۆرێ گیـای ئـەمریکای بـاکووری [تـوخم *Godetia* یـان *Clarkia*] (بنـەڕەت: لـە نـاوی رووەکناسـی سـویدییەوە Charles H. *Godet*) ◌ نوعی گیاه

go-devil *noun*

(ئەمریکا) لوولەسڕ ◌ لوله‌پاک‌کن

god-father /'gɒdfɑ:ðə(r), US 'gɑ:d-/ *noun*

باوکی تەوفن‌کراو یان تەعمیدی ◌ پدر تعمیدی

god-fearing /'gɒd fɪəɪŋ/ *adjective*

لەخواترس، خواناس، پارێزگار، بەرماڵ‌بەشان ◌ پارسا، زاهد

godforsaken /'gɒdfəseɪkən, US 'gɑ:dfər-/ *adjective*

1 شـوێنی دڵـتەنگ، جەهەنم، چۆڵـگە، کـەلاوە، وێرانـە: *I can't stand living in this godforsaken hole* 2 بەدبەخت، بێچارە، کڵۆڵ ◌ 1 متروکه 2 بخت‌برگشته

God-given *adjective*

خـوادراوە، خواپێداو، خـواکرد: *a God-given talent* ◌ خدادادی

godhead /'gɒdhed, US 'gɑ:d-/ *noun*

1 خودایەتی، خودایی، یەزدانێتی، سروشتی خوایی 2 خودا، یەزدان ◌ 1 الوهیت، ربانیت 2 ایزد

god-intoxicated *adjective*

مەسـتی خودا، سەرمەستی یەزدان ◌ مست خدا

godless /'gɒdləs, US 'gɑ:d-/ *adjective*

بێ‌خودا، بێ‌دین، دینەدر، خودانەناس: *a godless generation/world* ◌ بی‌خدا، لامذهب

godlessness /'gɒdləsnəs, US 'gɑ:d-/ *noun*

بێ‌خـودایی، بێ‌دینی، دینـدری، خودانەناسی ◌ بی‌خدایی، لامذهبی

godlike /'gɒdlaɪk, US 'gɑ:d-/ *adjective*

خودایانـە، خوائاسـا، خـوایی، ئاسمـانی: *his godlike beauty* ◌ خداوار، الهی، ملکوتی

godliness /'gɒdlinəs, US 'gɑ:dlinəs/ *noun*

لەخوداترسـی، خـودابینی، دینـداری، بـەدینی، پارێزگاری، خواناسی ◌ پارسایی، پرهیزکاری

godly /'gɒdli, US 'gɑ:dli/ *adjective* (godlier, godliest)

خواناس، دینـدار، بـەدین، خـودابین، بـەئیمان، لەخوداترس، پارێزگار ◌ پارسا، متقی، پرهیزکارانه

godmother /'gɒdmʌðə(r), US 'gɑ:d-/ *noun*

دایکی تەوفن‌کراو یان تەعمیدی ◌ مادر تعمیدی

godown /'gəʊdaʊn, US 'goʊ-/ *noun*

(لـە ئاسـیا ب.ت. هێنـد) عـەمار، هەڵـگرتنگا، جێگای هەڵگرتن، کۆمگە، کۆگا ◌ انبار

(ژاپۆنی) ڕەگی و ڕیشەی سەوزی، لە ئاشپەزی ڕۆژهەڵاتدا ◌ گوبو

gobshite /'gɒbʃʌɪt/ *noun*

(ئیرلەند و سووکانە) مرۆی گەوج و سووک ◌ آدم احمق و پست

gobsmacked /'gɒbsmækt, US 'gɑ:b-/ *adjective*

سەرسـووڕماو، سەرسام، واق‌وڕماو، تاسـاو ◌ متحیر، شگفت‌زده

gobstopper *noun*

(بریتانیا) جـۆرێ شیرینی یان نوقڵی گـەورەی خڕی ڕەق ◌ گوب‌ستاپر

goby /'gəʊbi/ *noun*, *pl.* gobies

1 ماسـیێکـی دەریـایی چکۆڵـە [خێـزان Gobiidae: زۆر جـۆرن] (بنەڕەت: لە *gobius* لاتین، لە *kōbios* یۆنانییەوە) 2 لاتراسکە ◌ 1 نوعی ماهی 2 گوبی

go-by /gəʊ 'baɪ/ *noun*

1 تەکێنـەوە، پرینگانـەوە، خـۆدوورگرتن 2 لاتراسکە ◌ 1 اجتناب 2 گوبی

go-cart /'gəʊ kɑ:t/ *noun*

1 ئەسـپەدارینە، منداڵـبەرە، کالیسـکەی منـاڵ، ڕەوڕەوە، پێچۆک 2 فەڕغوون، دەستەبەر ◌ 1 کالـسکەی بچه، روروک 2 چرخ دستی

God /gɒd, US gɑ:d/ *noun*, *interjection*

n 1 کردگـار، خـودا، خواوەنـد، خـوا، خـودێ، حەق، گیانی گیانان، بینایی چاوان 2 (god) خوا، خودا، خێو، یەزدان، ئێزەد 3 (خوازە) بت، خودا *interj* ئـەی خـودا، خوایـە (بنـەڕەتی ئـەڵمانی هـەیـە) ◌ *n* 1 خـدا، خداونـد 2 (god) خـدا، رب‌النوع 3 بت *interj* خدای من

god-awful *adjective*

زۆرناخۆش، یەکجار خراپ ◌ بسیار بد

godchild /'gɒdtʃaɪld, US 'gɑ:d-/ *noun*

منـاڵ یـان فرزەنـدی تـەوفن‌کـراو (یـان سـەران‌شۆکراو) ◌ فرزند تعمیدی

goddam /'gɒddæm, US 'gɑ:d-/ *adjective*, *adverb*, also goddamned /'gɒddæmd, US 'gɑ:d-/

گـووە، گووبەتێو، بەزیادنەبوو، گڵاو: *Where's that goddamned pen?* ◌ نکبتی، کثافت

goddammit *interjection*

خوا بتگرێ! ◌ لعنتی!

god-daughter /'gɒd dɔ:tə(r)/ *noun*

کچـی تـەوفن‌کـراو، کچـی تەعمیـدی (یـان سەران‌شۆکراو) ◌ دختر تعمیدی

goddess /'gɒdes, -əs, US 'gɑ:dəs/ *noun*

1 خـواژن، خێـوی ژن، خوابـانوو، بـانووخوا: *Diana, the goddess of hunting* 2 (خـوازە) بت: *a screen goddess* ◌ 1 الهه، ایزدبانو 2 بت

godet /gəʊ'dɛt, 'gəʊdeɪ/ *noun*

godparent /ˈgɒdpeərənt, US ˈgɑ:dperənt/ *noun*
دایک و باوکی تەوفن‌کراو، باوانی تەعمیدی ◌ پدر یا مادر تعمیدی

godroon = gadroon

the gods *noun, pl.*
(لــە شــانۆ) پــشتەوە یــان دواوەی هــۆڵ، کورسی‌یەکانی پشتەوەی هۆڵ ◌ عقب سالن

God Save the Queen (or King) *noun*
سرودی نیشتمانی ئینگلتەرە ◌ سرود ملی انگلستان

godsend /ˈgɒdsend, US ˈgɑ:d-/ *noun*
خــوانێردە، خواپێــداوە، شــتی باشــی چاوەڕواننەکراو ◌ موهبت الهی

godship *noun*
خودایی، خودایەتی ◌ الوهیت

godson /ˈgɒdsʌn, US ˈgɑ:d-/ *noun*
کوڕی تەوفن‌کراو یان تەعمیدی ◌ پسر تعمیدی

godspeed /ˈgɒdspi:d/ *interjection, noun*
خوات لەگەڵ، بە ئەمانی خودا ◌ خدا نگهدار

God's truth *noun*
ڕاستی تەواو یان ڕەها ◌ حقیقت مطلق

God willing *interjection*
خوا حەزکا، ئینشەلا ◌ انشاءالله

godwit *noun*
(باڵندەناسی) جۆرێ wader زلەی لاق‌درێژ، بە دەنووکێکی درێژی ڕاست یان کەمێ خوار [توخم *Limosa*: چوار جۆرن] ◌ نوعی پرنده

-goer
(لە لێکدانا) ـڕەو، ـڕۆ ◌ ـرونده، ـرو

goer /ˈgəʊə(r), US ˈgoʊər/ *noun*
1 ئاگرپارە، ئاتەش‌پارە، شەیتان 2 ژن یا کچێ کە پێخۆشە لەگەڵ پیاوان ڕابوێرێ، فێرەحاڵ ◌ 1 آتش‌پاره 2 اهل حال

goes = third person singular present of go

Goethean /ˈgɜ:tɪən/ *adjective*, also Goethian
سەربە هونەر و دراماتیستی ئەڵمانی یوهان وۆلفگانگ ڤۆن گوتە Johann Wlofgang von Goethe (1749-1832) ◌ گوته‌ای

goethite /ˈgɜ:tʌɪt/ *noun*
کانێکی قاوەیی مەیلەو زەرد یان ڕەش کە ئۆکسایدی ئاسنی ئاویتی hydrated تیایە ◌ نوعی معدن

gofer /ˈgəʊfə(r), US ˈgoʊ-/ *noun*, also gopher
بەردەس(ت) ◌ پادو

goffer /ˈgɒfə/ *noun*
ئاسنێ بۆ قەدپێدانی تۆڕ ◌ چین

go-getter *noun*
1 (نافەرمی) مرۆی بەرزەفڕ، مرۆی سەرکەوتن‌خواز 2 مرۆی کەڵەگا، ملهوڕ ◌ 1 آدم جاه‌طلب، آدم موفقیت‌خواه 2 آدم قلدر

goggle /ˈgɒgl/ *adjective, noun*
adj دەرپەڕیو، زەقەوەکردوو *n* سەرەگێژە (جۆرێ نەخۆشی مەڕ) ◌ *adj* درآمده *n* سرگیجه

goggle-box *noun*
(دەزگای) تەلەفزیۆن ◌ تلویزیون

goggle-eye *noun*
ماسی‌یەچاوزەقە [*Priacanthus hamrur* و goggle-eye) *Selar crumenophthalmus* (jack] ◌ نوعی ماهی

goggle-eyed /ˈgɒgl aɪd/ *adjective*
چاوزەقەوەکردوو، چاوبزکردوو، چاودەرپەڕاندوو ◌ با چشمان زل‌زده

goggles /ˈgɒglz, US ˈgɑ:glz/ *noun, pl.*
چاوپارێز، چاویلکەی پاراستن (لە تۆز، با و ئاو) ◌ عینک ایمنی

goggling *adjective*
(چاو) زەق، دەرپەڕیو، ئەبلەق، بزەوەبوو ◌ زل‌زده

go-go /ˈgɔ:gɔ:/ *adjective*
1 (بەندە بە شێوازی سەماکردن بۆ موسیقای پاپ کە لەودا کچەکان شتێکی وایان لەبەردا نییە) ڕووت 2 چوونەسەرەوە و هەستانی کت‌وپڕ ◌ 1 گوگو 2 افزایش سرسام‌آور

Goidelic /gɔɪˈdelɪk/ *noun, adjective*
n گۆی‌دێلیک (کۆمەڵی باکووری زمانە سێلتی‌یەکان، کە بریتی‌یە لە ئیرلەندی، سکاتلەندی، گالیک Gaelic و مانکس Manx) *adj* سەربەو زمانانە ◌ گوی‌دلیک

going /ˈgəʊɪŋ, US ˈgoʊɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 ڕۆیشتن، چوون، ڕەو، هەڕین، مەش 2 (خوازە) مردن، ڕۆیشتن 3 ڕەفتار، هەڵس‌وکەوت 4 ڕەوش، بارودۆخ، بارودۆخی ڕێگا، باری عەرز 5 خێرایی، پێشکەوتن، چوونەپێش، پێشڤەچوون *adj* 1 لەبەردەس، هەیی، بەردەس 2 (نرخ و هتد) ئێستا، هەنووکە 3 بەبرەو، گەشەسەندوو، بەرمێن ◌ *n* 1 عمل رفتن، مشی 2 مرگ 3 رفتار 4 وضع، وضع راه، وضع زمین 5 سرعت، ترقی *adj* 1 موجود 2 جاری 3 پررونق

going-over *noun*
1 تێڕوانینی ورد، لێکۆڵینەوە، لێکۆڵینەوەی ورد، پیاچوونەوە، دەس‌پیاگێران 2 دارکاری، کوتک‌کاری، مشت‌ومال، لێدان ◌ 1 بررسی دقیق، بازبینی، تعمیر 2 گوشمالی

goings-on /ˌgəʊɪŋz ˈɒn/ *noun*
(زۆرتر ناقانوونی، نائاسایی و سەیر) کەین‌وبەین، سیروتر، چالاکی‌یەکان، ڕووداوەکان، بوویەرەکان ◌ فعالیت‌ها، وقایع

goitre /ˈgɔɪtə(r)/ *noun*, also US goiter
زەریکە، گواتر ◌ گواتر

goitrous /ˈgɔɪtrəs/ *adjective*
تووش‌بوو بە زەریکە، گواترگرتوو ◌ مبتلا به

گواتر

go-kart /ˈgəʊ kɑːt, US ˈgoʊ kɑːrt/ *noun*
ماشینی پێشبڕکێ ۞ ماشین مسابقه

go-karting *noun*
پێشبڕکێی ماشینلێخوڕین، ماشینبڕکێ ۞ مسابقەی اتومبیل‌رانی

Golconda /gɒlˈkɒndə/ *noun*
سەرچاوەی سامان، کانگای دەوڵەمەند، خۆشی و بەختەوەری و پێشکەوتن (بنەڕەت: لە ناوی شارێکی نزیک بە Hyderabad هیند، بەناوبانگە بۆ ئەڵماسەکانی) ۞ منشأ ثروت، معدن غنی، سعادت و پیشرفت

gold /gəʊld, US goʊld/ *noun, adjective*
n 1 زێڕ (بە ژ.گ. 79، ن. Au) 2 پارە، پووڵ؛ ماڵ، دارایی، سامان 3 (پێشبڕکێ) میدالی زێڕ 4 ڕەنگی زەرد *adj* 1 (دروس‌کراو) زێڕکرد، زێڕکار 2 زێڕین، لە زێڕ 3 زەرد، (ڕەنگ) زێڕین ۞ *n* 1 طلا، زر 2 پول؛ ثروت 3 مدال طلا 4 رنگ طلایی *adj* طلایی

goldbeater /ˈgəʊldbiːtə(r)/ *noun*
زێڕکار، زێڕکوت ۞ طلاکوب

goldbeating /ˈgəʊldbiːtɪŋ/ *noun*
زێڕکاری، زێڕکوتی، زێڕکوتان ۞ طلاکوبی

gold card *noun*
کارتی زێڕین ۞ کارت طلایی

goldcrest *noun*
پۆپەزێڕینە؟، جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆش، بە پۆپەی زەرد یان پرتەقاڵی دەورڕەشەوە [*Regulus regulus*] ۞ نوعی پرنده

gold-digger /ˈgəʊld dɪgə(r)/ *noun*
(نافەرمی) ژنێ کە بە خۆدەرخستن، پیاوانی دەوڵەمەن بۆ لای خۆی ڕادەکێشێ ۞ گولددیگر

gold disc *noun*
پەپکەی زێڕین ۞ دیسک طلایی

gold dust /ˈgəʊld dʌst/ *noun*
خاکەزێڕ، هاڕاوەی زێڕ ۞ خاکەی طلا

golden /ˈgəʊldən, US ˈgoʊldən/ *adjective*
1 زێڕین، زێڕئاسا: *golden ◊ a golden crown* 2 تایبەتی، درەوشاوە: *golden memories* *hair* ۞ 1 طلایی، زرین 2 ویژە، درخشان

golden age *noun*
سەردەمی زێڕین ۞ عصر طلایی

golden ager *noun*
(ئەمریکا، جوان‌دەربڕی) کەسێکی پیر ۞ آدم سال‌خورده

golden anniversary = golden jubilee

golden boy *noun*
کوڕی زێڕین ۞ پسر طلایی

golden chain *noun*
دارپەپوولەی ئاسایی ۞ لابورنوم معمولی

golden eagle *noun*
هەڵۆی زێڕین، هەڵۆێکی زل؛ هی نیوەگۆی باکووری، پا، پشت، سەر و مل تووک‌زەرد، دەنووک‌بۆر [*Aquila chrysaetos*] ۞ عقاب طلایی

goldeneye *noun, pl.* same or goldeneyes
چاوزێڕینە، مراوی خولوورکەری باکووری کۆچەر، نێرەکەی سەری ڕەشە و چاوی زەردە [توخم *Bucephala*: دوو جۆرن] ۞ نوعی مرغابی

Golden Fleece *noun*
خوری زێڕین: برێ خوری لەزێر کە لە لایەن پادشای Colchis (مەڵبەندێکی کۆن لە باشووری دەریای ڕەش و چیاکانی کەوکاز، ئێستا بەشێکە لە ڕۆژاوای کۆماری Georgia) لە بێشەیێکی هەژدیهاپارێز دانرا و بە دەستی Argonaut ـەکان (یان پاڵەوانانی ئارگوناوت) دۆزرایەوە ۞ پشم طلایی

golden girl *noun*
کچی زێڕین ۞ دختر طلایی

golden goal *noun*
گۆڵی زێڕین ۞ گل طلایی

golden handshake *noun*
ئەو پارەیەی کە بە کەسێ دەدرێ کە کارەکەی بەجێ‌هێشتبێ ۞ پاداش پایان خدمت

Golden Horde *noun*
سپایی‌یانی مۆغوول کە ڕۆژهەڵاتی ئەورووپایان لە سەدەی سێزدەهەمدا دابووە بەر پەلامار و تا ساڵی 1486 دەسەڵاتیان بەسەر رووسیادا کرد ۞ گولدن هورد

golden jubilee *noun*
پەنجایەمین ساڵوەگەڕ، ئاهەنگ یان سووری پەنجایەمین ساڵیاد ۞ پنجاهمین سالگرد، جشن پنجاهمین سالگرد

golden lion tamarin *noun*
تامارینە شێرەزەردە [*Leontopithecus rosalia*] هی دارستانی گەرمێنان لە باشووری ڕۆژهەڵاتی برێزیل ۞ نوعی میمون

golden marguerite *noun,* also yellow chamomile or golden camomile
(رووەک‌ناسی) گوڵەزەردە [*Anthemis tinctoria*] ۞ بابونەی زرد

golden mean *noun*
ڕادەی مام‌ناوەندی یان مەیانە، ڕادەی نێوەڕاست ۞ حد اعتدال

golden nematode *noun*
جۆرێ کرمی نیماتۆدی وردی زەردباو کە مێملی پەتاتەیە [*Globodera rostochiensis*] ۞ نوعی کرم

golden plover *noun*
بارانەزێڕینە، بارانەزەردە [توخم *Pluvialis apricaria*] ۞ نوعی پرنده

golden rain tree *noun*

داریکی ئاسیایی، هێشوودرێژ و بریقەداری گوڵزەرد [Koelreuteria paniculata] لە خێزانی [Sapindaceae] ◌ نوعی درخت
golden raisin = sultana
golden retriever *noun*
قەبە گوڵی تووکئەستووری زەرد ◌ نوعی سگ بزرگ
goldenrod *noun*
(رووەکناسی) میلزەردە؟: جۆرێ رووەک لە خێزانی daisy [توخم Solidago] ◌ نوعی گیاه
golden rule *noun*
ریسای بنەرەتی، یاسای زێڕین، بنەمای زێڕین، بنچینەی سەرەکی ◌ اصل اساسی، قاعدەی اصلی
golden seal *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ گیای چەندساڵەی ئەمریکای باکووری لە خێزانی buttercup [توخم Solidago] ◌ نوعی گیاه
golden share *noun*
بەشی زێڕین (بەشێ لە کۆمپانییێ کە بە لای کەمەوە کۆنتڕۆلی سەدی 51 بەدەستەوەیە) ◌ سهم طلایی
golden syrup *noun*
جۆرێ تریکلی treacle پالێوراوی زەردی کاڵە ◌ نوعی ملاس
golden trout *noun*
کەشینەزەردە، کەشینەزێڕینە ◌ نوعی ماهی
golden wedding *noun*
پەنجایەمین ساڵوەگەڕی زەماوەند، ئاهەنگی پەنجایەمین ساڵیادی زەماوەند ◌ پنجاهمین سالگرد ازدواج، جشن پنجاهمین سالگرد ازدواج
golden years *noun, pl.*
ساڵەزێڕینەکان (هی تەمەنی کەسێ) ◌ سالهای طلایی
gold-field /'gəʊldfi:ld, US 'goʊld-/ *noun*
زێڕەلان، زێڕستان، زێڕان، ناوچەی زێڕلێهەڵکەوتوو ◌ منطقەی زرخیز
gold-filled /'gəʊld'fɪld/ *noun*
زێڕنیشان ◌ زرکوب
goldfinch /'gəʊldfɪntʃ, US 'goʊld-/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) سەیرەی زێڕین، زەنگوڵەمیرە [Carduelis carduelis (ئوراسیا)، C. tristis زەنگوڵەمیرەی ئەمریکایی] 2 (ئافەرمی) کۆینی زێڕ ◌ 1 سهرەی طلایی 2 سکەی زر
goldfish /'gəʊldfɪʃ, US 'goʊld-/ *noun, pl.* same or goldfishes
زەردەماسی، ماسییە زەردە، سوورەماسی، ماسی گۆلاو یان حەوز [Carassius auratus] ◌ ماهی قرمز
goldfish bowl *noun*
شووشەماسی ◌ تنگ ماهی
goldilocks /'gəʊldɪlɒks/ *noun*
1 کەسێکی قژکاڵ 2 رەبەنۆکی دارستان [Ranunculus auricomus] 3 جۆرێ رووەکی گوڵزەرد، شێوەی Michaelmas daisy دەدا [Aster linosyris] ◌ 1 آدم موطلایی 2 آلالەی جنگلی 3 نوعی گیاه
gold leaf /,gəʊld 'li:f/ *noun*, also gold foil
جفجفە، زێڕپەڕ، پەرزێڕ، گەڵای زێڕین، زێڕوەرەق ◌ زرورق
gold medal *noun*
نیشان یان میدالی زێڕ ◌ مدال طلا
gold medallist *noun*
(پێشبڕکێ) هەڵگری نیشان یان میدالی زێڕ، میدالهەڵگری زێڕ ◌ برندەی مدال طلا
gold mine *noun*
1 کانەزێڕ 2 (خوازە) گەنج، خەزێنە 3 کاروکاسبی پڕداهات، کاری پڕقازانج یان پڕخێر ◌ 1 معدن طلا 2 (مجازی) گنجینە 3 کاسبی پرمنفعت
gold miner *noun*
کرێکاری کانەزێڕ ◌ کارگر معدن طلا
gold of pleasure *noun*
جۆرێ گیای مەدیتەرانەیی گوڵزەرد لە تیرەی کەلەم، ریشاڵی زەرد دێتێ و بەرەکەی رۆنی هەیە [Camelina sativa] ◌ نوعی گیاه
gold plate *noun*
1 قاپوکەوچکی لە زێڕ، هێرباری زێڕین 2 زێڕپۆش، ئاوی زێڕ، زێڕاو ◌ 1 ظروف طلا 2 آب طلا
gold-plated *adjective*
زێڕپۆشکراو، زێرکفت ◌ آب طلادادەشدە
gold reserve *noun*
پاشمەندە یان پاشکەوتی زێڕ (ئەو برە زێڕەی کە بانکی ناوەندی هەڵیدەگرێ) ◌ ذخیرەی طلا
gold-rimmed *adjective*
لێوارزێڕین ◌ لبطلایی
gold-rush *noun*
هوروژم یان پەلاماری کتوپڕی خەڵک بۆ ناوچەی زێڕەلانی، هەڵکوتانەسەر ناوچەی زێڕلێهەڵکەوتوو ◌ هجوم ناگهانی مردم بە ناحیەی زرخیز
goldsmith /'gəʊldsmɪθ, US 'goʊld-/ *noun*
زێڕینگەر، زێڕگەر، زێڕەنگەر، زێڕنگەر ◌ زرگر
gold standard *noun*
سیستەمی پارەی بنچینەزێڕ (سیستەمێکی ئابووری کە لەودا نرخی پارە لەسەر بنچینەی بەهای زێڕ رۆدەنرێ) ◌ پایەی طلا
gold-washer /'gəʊldwɒʃə(r)/ *noun*
خاکشۆر، زێڕەشۆر ◌ خاکشوپایەی طلا
golem /'gəʊləm, US 'goɪl-/ *noun*
1 (لە ئەفسانەی جوودا) مرۆڤێکی دەسکرد یان

گاقالۆنچـە، جـۆرێ قالۆنچـەی زۆر زلـەی گەرمێنان، نێرەکەی شاخێکی لقاوی لە سەری دایـە [Goliathus giganteus] (ئـەفریکـا، گـەورەتـرین قالۆنچـەی ناسـراو) و جـۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ نوعی سوسک

goliath frog *noun*

گـابۆق، جـۆرێ بـۆقی زۆر زلـەی ڕۆژاوای ئەفریکای ناوەندی [Rana goliath] ◌ نـوعی قورباغه

golliwog /'gɒliwɒg, US 'gɑ:liwɑ:g/ *noun*

بووکە(لە)ڕەشە ◌ عروسک سیاه

gollop /'gɒləp/ *noun*

(نافەرمی و بریتانیا) ماشینەوە، هەڵپە(هەڵپ)، لرف(وهۆر) ◌ گولوپ

golly[1] /'gɒli, US 'gɑ:li/ *interjection*

بەح، تیاح، تەح: *-ly, you're early!* ◌ ای وای

golly[2] /'gɒli. US 'gɑ:li/ *pl.* gollies= golliwog

golosh(e) = galosh

gomeral *noun*, also gomeril

مرۆی ساویلکە ◌ آدم سادەلوح

Gomorrah *noun*

1 گۆمۆرا: شارێکی کۆن کە لە لایەن خوداوە لەبەر خراپی وێران و کاول کرا، لە Genesis 19 دا 2 مەکۆ یان ناوەندی خراپی ◌ گومورا

gomphosis /'gɒm'fəʊsɪs/ *noun*

جومگەی گەڕۆک ◌ مفصل متحرک

gon(o)- *prefix*

پێشگر: زاوزێیی، زاوزێ، ڕەگەزی، ئەندامی زاوزێ، تۆواوی، تۆماوی، تۆماو، تۆو، تـوو: *gonophore gonocyte* ◌ پیشوند: زایشی، زادوولد، وابسته به منی، منی، تخم

-gon *suffix*

پاشگر: لا(یی)، خشتەک(ی)، پاڵوو، گۆشە: *decagon hexagon* (بنـەڕەت: لـە *-gōnos* یونانییەوە "-angled") ◌ پسوند: -ضلعی

gonad /'gəʊnæd, US 'goʊ-/ *noun*

زاوزێڕژێن، لووی زاوزێ، ڕژێنەی ئەندامانی زاوزێ (باتوو و هێلکەدان؛ بنەڕەت: لە *gonades* لاتینی نوێ، کـۆی *gonas* لـە *gonē* یونانی "generation, seed") ◌ غدەی جنسی

gonadal /gə(ʊ)'neɪd(ə)l/ *adjective*

سـەربە زاوزێڕژێن، سـەربە یـان پێـوەنـدی بـە ڕژێنەی ئەندامانی زاوزێوە هەیە ◌ وابسته به غدەی جنسی

gonadotrophic *adjective*, also gonadotropic

هانـدەری زاوزێڕژێـن، هانـدەری بـاتوو و هێلکەدانەکان ◌ محرک غدەی جنسی

gonadotrophin /ˌgəʊnədə(ʊ)'trəʊfɪn/ *noun*, also gonadotropin /-'trəʊpɪn, US -'trɒpɪn/

کۆتەڵە قوڕینە لە فۆلکلۆری عیبریدا 2 ڕۆبات، مـرۆی دەزگـایی، blockhead ;automaton (بنەڕەت: لە *gōlem* عیبری "تۆپەڵێکی بێشێوە "shapeless mass") ◌ آدموارە

golf /gɒlf, US gɑ:lf, gɔ:lf/ *noun*

1 (یاری) گۆلف: *He enjoyed a round of -f on a Sunday morning* 2 وشـەکـۆدی دەرخەری پیتی G، هی پێوەندی رادیۆیی‌یەکان ◌ گلف

golfball *noun*

تـۆپ یـا گـۆی گۆلـف، تۆپـە یـا گـۆی دەزگـای نووسین ◌ توپ گلف، گلفبال

golf club /gɒlf klʌb/ *noun*

یانـەی گۆلـف، داری گۆلـف ◌ باشـگاه گلـف، چوب گلف

golf-course *noun*

یاریگای گۆلف، گۆلفگە ◌ زمین گلف

golfer /'gɒlfə(r), US 'gɑ:l-, 'gɔ:l-/ *noun*

گۆلفەوان، گۆلفزان، یاریزانی گۆلف ◌ گلف‌باز

golfing /'gɒlfɪŋ, US 'gɑ:lf-, 'gɔ:lf-/ *noun*

گۆلـفەوانی، یـاری گۆلـف، گۆلـفێن، گۆلـف ◌ بازی گلف

golf-links *noun*, also links, *pl.* same

یاریگای گۆلف، گۆلفگە ◌ زمین گلف

Golgi *adjective*

گـۆلـژی، سـەربـە دەزگـای گـۆلـژی Golgi apparatus یـا تـەنی گـۆلـژی Golgi body، پێوەندی بە دەزگای گۆلژی‌یەوە هەیە: *Golgi vesicles* ◌ گلژی

Golgi body /'gɒldʒi, -gi/ *noun*, also Golgi apparatus

(زیندەناسی) تەن یان دەزگای گۆلژی: کۆمەڵێ تـوورەکـە (کیسـە) یـان پـەردەی لوولـۆی نێـو سایتۆپلازمی خانەیی، لە گۆڕین و ڕاگوێستنی پرۆتینەکاندا چالاکە، هەروەها dictyosome (بنەڕەت: لە ناوی زانای ئیتالیایی Camillo Golgi) ◌ جسم یا دستگاه گلژی

goliard *noun*

گۆلیـارد: خوێنـدکارێکی هـەڵـوەدا و ئـاوارەی سـەدەکانی 12 و 13 کـە هـۆنراوەی بڕگـەیی و ڕەخنەگرانەی لاتینی دەهۆنییەوە ◌ گولیارد

goliardic *adjective*

سـەربـە یـان پێـوەنـدی بـە گۆلیـاردەوە هـەیـە ◌ وابسته به گولیارد

Goliath /gə'laɪəθ/ *noun*, Hebrew *Golyath*

1 جالووت، گۆلیات: پاڵەوانێکی فەلەستینی کـە بـە دەسـتی داوود (بـە قۆچـەقـانی، لـە کتـێبی پیرۆزدا) دەکوژرێ 2 دێو: *a Goliath of the computer industry* ◇ *a Goliath of a man* ◌ 1 جالوت 2 غول

goliath beetle *noun*

(زینـدەکیمیا) مـادەی هانـدەری زاوزێ‌رژێـن، هۆرمـــۆنی gonadotropic، گۆنـــادۆتروپین، گۆنـادۆترۆفین (وەک follicle-stimulating hormone) ◌ مادەی محرک غدەی جنسی

gonadotropin-releasing hormone *noun*, also luteinizing hormone-releasing hormone, *abbreviation* GnRH

هۆرمۆنـــێ کـــە لـــە لایـــەن هیپۆتالاموســـەوە hypothalamus دەردەدرێ و هـــــانی پلـــــی پێـشـووی anterior lobe ژێرمێـشـکەرژێـن pituitary gland دەدا تـا گۆنادۆتروپینـەکـان gonadotropin بداتە دەرەوە (وەک luteinizing hormone و follicle-stimulating hormone) ◌ نوعی هورمون

gonagra *noun*

باداری چۆک یان ئەژنۆ ◌ نقرس زانو

gonalgia *noun*

چۆکێشە، چۆک‌ئێشە، زانەئەژنۆ ◌ زانودرد

Gond /gɒnd, US gəʊnd/ *noun*, also Gondi /'gɒndi/, *pl.* same

1 ئەنـدامی گـەلێکی رەسـەن، کـە لـە دارسـتانە تەپی‌یەکانی ناوەندی هیندوستان دەژین 2 زمانی درافیدی ئەو گەلە (Gundi) ◌ گوند

gondola /'gɒndələ, US 'gɑːn-, gɑːn'doʊlə/ *noun*

1 گاندۆلا (جۆرێ بەلەمی بن‌تەخت بە لووتکەی بـەرزەوە و لـە کانالـی ڤـێنیز بـەکاردێتری) 2 زوورۆچکەیێ کە لەژێر کەشتی ئاسمانی یان بالۆنێکەوە هەلواسراوە ◌ گوندولا

gondolier /,gɒndə'lɪə(r), US ,gɑːndə'lɪr/ *noun*

گاندۆلیەر، گاندۆلاوان، گاندۆلاژۆ ◌ گاندولیر

Gondwana /gɒn'dwɑːnə, US gɑːn-/ *noun*, also Gondwanaland /gɒn'dwɑːnəlænd, US gɑːn-/

(زەوی‌ناســی) گـۆنـدوانـا (= ناوچەیـەکی زۆر بەربلاوی زەوی کە بە میلیۆنان سـاڵ لەوەپێش لە نیوەگـۆی باشـووری‌دا بـوو. ولاتـانی ئێـستای عـەرەبی، ئـەمریکای باشـووری، جەمـسەری باشـووری، ئەوسـترالیا و هێنـد دادەگـرێ، Laurasia ،Pangaea) ◌ گوندوانا

gone[1] /gɒn, US gɔːn, gɑːn/ *adjective*, *preposition*

1 بزربـوو، نادیـار، چـوو، رۆیـشتوو، نـەماو، لەدەس‌چوو، مردوو 2 رابردوو، رابووری: *It's gone six already* 3 سـکپڕ، دووگیـان 4 سەوداسەر، شێت، کوشتەومردە 5 درەنگ‌ترلە، پاش، دواتر، رابردوو ◌ 1 گم‌شده، رفته 2 گذشته 3 باردار 4 دلباخته 5 بعد از

gone[2] /gɒn, US gɔːn, gɑːn/ = past participle of go

goner /'gɒnə(r), US 'gɔːn-, 'gɑːn-/ *noun*

(نافەرمی) لەنێوچوو، رەوتـەنی، لـەدەس‌چـوو ◌ رفتنی

gonfalon /'gɒnf(ə)lən/ *noun*

ئالایێ کـە باریکـە یـا ئـالای چکۆلانـەی کـەی پیاهەلواسراوە ◌ گونفالون

gonfalonier /,gɒnfələ'nɪə/ *noun*

ئالاهەلگر، ئالابەر ◌ پرچم‌دار، گونفالونیر

gong /gɒŋ, US gɔːŋ, gɑːŋ/ *noun*

1 زەنگ، گانگ (ئامێر): *to bang/beat/sound* 2 *the breakfast/dinner gong* ◊ *a gong* (بریتانیا و نافەرمی) نیشـان، میـداڵ ◌ 1 زنـگ، گنگ 2 مدال

gongoozler /gɒŋ'guːzlə/ *noun*

سەیرکەر یان تەماشاچی بێکار ◌ تماشاگر بیکار

Gongorism *noun*

گۆنگـۆریزم، گۆنگۆریـسمۆ (ســپانیایی): جـۆرێ شـێوازی ئاڵـۆزی وێـژەیـی ســەربـە Luis de Góngora (1561-1627) ◌ گونگوریسم

Gongoristic *adjective*

گۆنگۆریـستی، سەربە گۆنگۆریزن ◌ گونگوریستی

gonna /'gənə, US 'gɒnə, 'gɔːnə/ = going to

goni(o)- *prefix*

پێـشگر: گۆشـە (بنـەرەت: لـە *gōnia* یۆنـانی "angle") ◌ پیشوند: زاویە

gonidial *adjective*, also gonidic

سەربە یان پێوەندی بـە گۆنیدیۆمەوە هـەیـە ◌ وابسـتە بە گونیدیوم

gonidium *noun*, *pl.* gonidia

خانـەیـێ یـان کۆمـەڵـێ خانـەیێکـی زاوزێـی نـارەگـەزی asexual reproductive ب.ت. لـە قەوزەکان‌دا (وەک volvox) ◌ گونیدیوم

goniatite /'gəʊnɪətʌɪt/ *noun*

(کۆن‌ناسی) گۆشە(ک): بوویەردی ammonoid ی جۆری سەرەتا کە کۆمەڵێ هێڵی گۆشەئاسای سادەی هەیە (بنەرەت: لە *Goniatites* لاتین، لە *gōnia* یونانی‌یەوە "گۆشە") ◌ گونیات

gonif /'gɒnɪf/ *noun*, also goniff

کـەسێکی نادروسـت و بێ‌ئابـروو (بنـەرەت: لـە *gannāḇ* عیبری "دز") ◌ ادم دغل

goniometer /,gəʊnɪ'ɒmɪtə/ *noun*

گۆشەپێو (بنەرەت: لە *goniomètre* فەرەنسی، لە *gōnia* یۆنـانی "گۆشـە" + *-mètre* "(نـامێری) پێوان") ◌ زاویەسنج

goniometrical /,gəʊnɪə'metrɪkl/ *adjective*, also goniometric

گۆشەپێوی‌یانە، سەربە گۆشـەپێوی ◌ وابسته بـە زاویەسنجی

goniometry /,gəʊnɪ'ɒmətrɪ/ *noun*

گۆشـەپێوی ◌ زاویەسنجی

-gonium *suffix*

پاشگر: 1 خانەی زاوزێی: *spermatogonium* 2 پێکهاتەی زاوزێی ڕووەکی *archegonium* یان fungus ێ: *oogonium* (لە لاتینی نوێ، لە gonos یۆنانی) ۞ پسوند: 1 سلول زایشی 2 ساختار تناسلی گیاه یا قارچ

gonococcual *adjective*

سەربە بەکتریا یان میکرۆبی سووزەنەک، پێوەندی بە بەکتریا یان میکرۆبی سووزەنەکەوە هەیە ۞ وابسته به باکتری یا میکروب سوزاک

gonococcus /ˌgɒnəˈkɒkəs/ *noun, pl.* gonococci /-k(s)ʌɪ, -k(s)iː/

بەکتریا یان میکرۆبی سووزەنەک [*Neisseria gonorrhoeae*] ۞ باکتری یا میکروب سوزاک

gonocyte *noun,* also gametocyte

خانەی ڕەگەزی ۞ سلول جنسی

gonophore *noun*

(گیانەوەرناسی و ڕووەکناسی) گۆنۆفۆر: 1 لاسکێکی کورت کە نێرەک و نێرکەی ڕووەک ڕادەگرێ 2 جۆرێ خانەی پێکهێنەری ڕەگەزی دەستەیێکی گیانەوەرناساکان zooid کە جاری وایە وەک تووڕەکە یان کیسەی لێدێ (gonophoric *adj*: سەربە گۆنۆفۆر) ۞ گونوفور

gonopore *noun*

کونی زاوزێ، گۆنۆپۆر (لەوێوە هێلکە یان تۆماو دێتەدەرێ، ب.ت. لە بێبڕبڕەکاندا، ب.ت. هێندێ مێروو) ۞ گونوپور، سوراخ تناسلی

gonorrhoea /ˌgɒnəˈrɪə, US ˌgɑːnəˈriːə/ *noun,* US ginorrhea

سووزەنەک، تۆمەڕژێ، ئاوەڕژێ (بنەڕەت: لە *gonorrhoia* یۆنانی: *gonos* "تۆماو" و *rhoia* "ڕژان") ۞ سوزاک

gonorrheal /ˌgɒnəˈrɪəl, US ˌgɑːnəˈriːə/ *adjective*

سووزەنەکی، سەربە یان پێوەندی بە سووزەنەکەوە هەیە ۞ وابسته به سوزاک

-gony *suffix*

پاشگر: دروستبوون، سازبوون، پەیدابوون، پێکهاتن، پەرەسەندن، گووران؛ زاوزێ: *cosmogony*، *merogony*، *isogony* (بنەڕەت: لە *-gonia* لاتین، لە *gonos* یۆنانییەوە) ۞ پسوند: تکون؛ تناسل، توالد

gonzo /ˈgɒnzəʊ, US ˈgɑːnzoʊ/ *adjective*

1 سەربە ڕۆژنامەوانیی گونزۆ: *gonzo journalism* 2 سەیر یان شێت ۞ 1 وابسته به روزنامەنگاری گونزو 2 عجیب یا دیوانه

gonzo journalism /ˈgɒnzəʊ dʒɜːnəlɪzəm, US ˈgɑːnzoʊ dʒɜːrn-/ *noun*

ڕۆژنامەوانی یان ڕۆژنامەگەریی گونزۆ ۞ روزنامەنگاری گونزو

gonzo journalist *noun*

ڕۆژنامەوانی گونزۆ، ڕۆژنامەگەری گونزۆ ۞ روزنامەنگار گونزو

goo /guː/ *noun*

1 لیچق، لینج، چەسپ، چەسپاوی، پێسی، مادە یان ماکی لینج 2 سۆزگیری، سۆزگرتن، سینتیمێنتالیزم (gooeyness *n*) ۞ 1 چسبناک، مادەی چسبناک 2 احساساتی گری

good /gʊd/ *adjective, noun*

1 *adj* باش، چاک، قەنج، خاس 2 چەلەنگ، خۆش، وەش، شیرین 3 دڵسۆز، دەسگر، بەدەمخەڵکەوەبوو 4 گونجاو، لەبار، شیاو 5 بەسوود، بەقازانج، بەکەڵک 6 بەڕەوشت، ڕەفتارباش 7 ساغ، سەلامەت، ساخلەم 8 جێیمتمانە، جێیباوەڕ، بەنرخ، بەبایەخ، باوەڕپێکراو، لێڕابینراو 9 باش، دروست، ڕاست 10 شارەزا، کارامە، سەردەرچوو، بەتوانا، کارزان 11 زۆر، کەمێ زۆر 12 (جلوبەرگ) تازە، خاوێن، نەو 13 ناقەڵب، ئەسڵ، ڕەسەن، ڕاستەقینە، تەواو، ڕەبەق 14 شیرپاک، پاک، گەورەپیاو 15 بەجێ، ژیرانە *n* 1 چاکە، باشە، کاری چاکە، خێر 2 کردەوەی باشە 3 باشی، چاکی 4 قازانج، سوود، بەرژەوەندی 5 خەڵکی باش، چاکەکاران، خێرخوازان 6 شتی چاک ۞ *adj* 1 خوب 2 خوشایند 3 مهربان 4 مناسب 5 مفید 6 مؤدب 7 سالم 8 معتبر، ارزنده، مطمئن 9 صحیح 10 ماهر 11 بسیار 12 (لباس) نو 13 غیرتقلبی 14 شریف 15 موجه *n* 1 نیکی 2 امر خیر 3 حسن 4 مصلحت 5 مردم نیک 6 چیز خوب

good afternoon *noun, interjection*

ئێوارە باش، ئێوارێیەکی خۆش، دوانیوەڕۆباش ۞ عصر بخیر

Good Book *noun*

کتێبی پیرۆز ۞ کتاب مقدس

goodbye /ˌgʊdˈbaɪ/ *noun, interjection,* US also goodby

n ماڵاوایی، خوداحافیزی، خاترخوازی *interj* خوا ئاگادارت بێ، خوات لەگەڵ، بە خێر چن، بە خودام سپاردن، خوا ئاگادارتان بێ ۞ *n* خداحافظی *interj* خدا نگهدار!

good day *noun*

ڕۆژباش، ڕۆژێکی خۆش ۞ روز بخیر

good evening *noun, interjection*

شەوباش، شەوێکی خۆش ۞ شب بخیر

good faith *noun*

نیازباشی ۞ حسن نیت

goodfella *noun*

(ئەمریکا و نافەرمی) گانگستێر، تاوانکار ب.ت. ئەندامی مافیا ۞ گانگستر

good-for-nothing /ˈgʊd fɔ ˈnʌθɪŋ/ *adjective, noun*

1 لێنەهاتوو 2 بێبایەخ، خوێڕی، بێنرخ 3

بێکاروبێــار، لــەش گــران، تەمــەڵ، تــەپلۆس، تەوەزەل ◌ 1 نالایق 2 بی‌ارزش 3 تەلش، تنبل

Good Friday *noun*
هــەینی پــیرۆز (هــەینی پــێش جەژنــە فــتیرە، یادکردنــەوەی لــەخاچ‌دانی پێغەمبــەر عیــسا) ◌ جمعەی مقدس

good-hearted *adjective*
دڵباش، دڵــسۆز، دڵوفان، دڵنەرم ◌ مهربان

good-heartedly *adverb*
دڵــسۆزانە ◌ با مهربانی

good-heartedness *noun*
دڵباشــی، دڵــسۆزی، دڵوڤــانی، دڵــنەرمی ◌ مهربانی، خوش‌قلبی

good humour *noun*
رووخۆشی، شادی، خووباشی ◌ خوش‌خلقی

good-humoured /ˌgʊd ˈhjuːməd/ *adjective*
رووخۆش، شاد، خووباش: *a good-humoured atmosphere* ◌ خوش‌خلق

good-humouredly *adverb*
رووخۆشانە، بە رووخۆشی(یەوە) ◌ باخوش‌خلقی

goodie = goody

goodies *noun, pl.*
1 شــتە خۆشــەکان، شــیرینی‌جــات، شــیرینیات، شیرینی 2 شتە باشــەکان ◌ 1 تنقلات 2 چیزهای خوب

goodish /ˈgʊdɪʃ/ *adjective*
1 ئەندازە، تا ئەندازەیێ باش، کەمێ چــاک: *'Is the salary good?' 'Goodish.'* 2 کــەمێ گەورە: *It'll be a goodish while yet before I've finished* ◌ 1 نسبتاً خوب 2 نسبتاً بزرگ

Good King Henry *noun*
جۆرێ گیای خۆراکی بە گەڵای زلی سەوزی تونــــدەوە و هێـــــشووە گوڵـــــی بەنرخـــــەوە [*Chenopodium bonus-henricus*] ◌ نــوعی گیاه

good looker *noun*
(ناڤەرمی) جوان و لەبار ◌ لعبت

good-looking /ˈgʊd ˈlʊkɪŋ/ *adjective*
ســەرنج‌راکــێش، جــوان‌چــاک، شــۆخ، جــوان، چەلەنگ: *a good-looking man* ◌ جذاب

good looks *noun, pl.*
دەم‌وچــاوی جــوان، روخـــاری ســەرنج‌راکــێش، جــوانی، چەلەنگی: *an actor famous for his rugged good looks* ◌ صورت زیبا

goodly /ˈgʊdli/ *adjective* (goodlier, goodliest)
1 زۆر، زەبەند 2 جوان، سەرنج‌راکێش، دڵرفێن، شۆخ‌وشەنگ ◌ 1 زیاد 2 زیبا، جذاب

goodman /ˈgʊdmən/ *noun, pl.* goodmen
(کۆن و زۆرتر لە سکاتلەند) گەورەی ماڵێ ◌ رئیس خانواده

good morning *noun, interjection*
بەیانی باش، بەیانی‌یەکی خۆش ◌ صبح بخیر

good nature *noun*
دڵــــسۆزی، دڵــــنەرمی، دڵباشــــی، دڵوڤــــانی، رووخۆشی، خووباشی خۆش‌خویی ◌ مهربــانی، خوش‌قلبی

good-natured /ˈgʊd neɪtʃəd/ *adjective*
دڵــسۆز، دڵــنەرم، دڵــباش، دڵوڤــان، رووخــۆش، خووبــاش، خــۆش‌خــوو: *a good-natured person/discussion* ◌ مهربان، خوش‌قلب

good-naturedly *adverb*
دڵسۆزانە: *to smile -d-naturedly* ◌ با مهربانی

good-neighbour *adjective*
(لەســەر بنچینــەی) پێوەنــدی بــاش، پێوەنــدی دۆستانە: *a good-neighbor policy* ◌ (مبتنــی بر) حســن هم‌جواری

good-neighbourliness *noun*
پێوەندی باش، پێوەندی دۆستانە، دراوسێ‌باشی، نێوان‌خۆشی ◌ حســن هم‌جواری

goodness /ˈgʊdnəs/ *noun, interjection*
1 چــاکی، چــاکێتی، باشــە، چاکــە، خاســێ 2 دڵسۆزی، دڵوڤانی، دڵباشی، خێر، چاکەکاری، خێرخوازی 3 تەح، پیاح، پەح، خوایە گیــان ◌ 1 خوبی، نیکی 2 مهربانی، احسان 3 ای وای

goodnight /ˌgʊdˈnaɪt/ *noun*
شەوباش، شەوێکی خۆش ◌ شب بخیر

good offices *noun*
نێوگژیــــوانی، نــــاوبژیکــــەری، ناڤــــبەری، ناونجی‌گەری ◌ میانجی‌گری

goods /gʊdz/ *noun, pl.*
کەل‌وپەل، شمەک، واڵە، شت‌ومەک، بارخانە ◌ اجناس، مال‌التجاره

good Samaritan *noun*
مرۆی بەهاناوەهاتوو، مرۆی دەسگر، بنیادەمی دڵسۆز، مرۆدۆست، بڕوانە Samaritan 1 ◌ آدم نوع‌دوست

goods and chattels *noun, pl.*
کەل‌وپەلی خۆ، بارگەوبنە ◌ لوازم شخصی

good sense *noun*
ئەقڵی بەکردەوە، باش‌دادگەری، باش‌بڕیاردان، توانایی دەکردنی بڕیارێکی دروست ◌ شعور، قوەی تمیز

goods train *noun*
شەمەندەفەری بارهەڵگر یان باری ◌ قطار باری

goods wagon *noun*
عەرەبانە یــان واگــۆنی بارهەڵــگر یــان بــاری ◌ واگن باری

good-tempered /ˌgʊd ˈtempəd/ *adjective*
1 رووخــۆش، خوونــەرم، خووخــۆش، بەخوڵــق، دڵــباش 2 مەنــد، لەســەرەخۆ ◌ 1 خــوش‌خلــق،

خوش‌قلب 2 ملایم

good-temperedly *adverb*
ڕووخۆشانه، به‌ خوونه‌رمی‌یه‌وه ۞ با خوش‌خلقی

good-time *adjective*
خۆش‌گوزه‌ران، خۆش‌ڕابوێر ۞ خوش‌گذران

good-timer *noun*
مرۆی خۆش‌گوزه‌ران، مرۆی خۆش‌ڕابوێر ۞ آدم خوش‌گذران

good-timer girl *noun*
کچی خۆش‌گوزه‌ران یان خۆش‌ڕابوێر ۞ دختر خوش‌گذران

goodwill /ˌgʊdˈwɪl/ *noun*
1 نیازباشی، نیازپاکی، ویستی باش: *a spirit of* 2 *goodwill in international relations* (دووکان و هتد) سه‌رقفلی ۞ 1 حسن نیت، اراده‌ی نیک 2 سرقفلی

good word *noun*
قسه‌ی خۆش، قسه یان وته‌ی باش ۞ حرف خوشایند

good works *noun, pl.*
کاروباری باش یان خێرخوازانه ۞ اعمال نیک یا خیرخواهانه

goody /ˈgʊdi/ *noun* (*pl.* goodies), *interjection*
n 1 (فیلم، چیرۆک و هتد) قاره‌مان، پیاوی باش، که‌سایه‌تی باش 2 شتی خۆش: *a basket of goodies for the children* *interj* به‌هه‌ به‌هه‌ ئای گیان ۞ *n* 1 شخصیت مثبت 2 چیز خوشمزه *interj* آخ جون

goody-goody *noun, adjective*
مرۆی ریایی‌باز، مرۆی دووڕوو، خۆده‌رخه‌ر، خۆنوێنه‌ر، خۆنیشانده‌ر ۞ آدم ریاکار، متظاهر

gooey /ˈguːi/ *adjective* (gooier, gooiest)
1 لینج، لیچق، چه‌سپاوی: ◊ *a gooey mess* 2 به‌سۆز، هه‌ستبزوێن، سێنتیمێنتال، سۆزاوی: *gooey cakes* ۞ 1 چسناک 2 احساساتی

goof /guːf/ *noun*
1 هه‌ڵه‌ی گه‌وجانه، لێ‌هه‌ڵقلیشان 2 مرۆی گه‌وج‌وله‌وج ۞ 1 اشتباه احمقانه 2 آدم احمق

goofball /ˈguːfbɔːl/ *noun*
مرۆی گه‌وج ۞ آدم احمق

goofus /ˈguːfəs/ *noun*
کرۆی که‌روگه‌وج ۞ آدم احمق

goofy /ˈguːfi/ *adjective* (goofier, goofiest)
که‌روگه‌وج، نه‌فام، شێت: *a goofy grin* ۞ احمقانه، دیوانه

goog *noun*
هێلکه، خا، هێک ۞ تخم مرغ

Google /ˈguːgl/ *noun*
گوگل (مۆتۆری گه‌ڕان له‌سه‌ر ئینتێرنێت) ۞ گوگل

googly /ˈguːgli/ *noun, pl.* googlies
1 (کریکێت) گوگلی 2 (بریتانیا و نافه‌رمی) وه‌ته، باتوو، گون ۞ 1 گوگلی 2 بیضه

googol /ˈguːgɒl/ *noun*
ژماره‌ی 10^{100} ۞ عدد 10^{100}

googolplex /ˈguːg(ə)lplɛks/ *noun*
ژماره‌ی یه‌ک له‌گه‌ڵ ئه‌و ژماره‌ی سیفرانه‌ی به‌ توانی ده به‌ توانی ده به‌ توانی سه‌د ۞ گوگول‌پلکس

gook /guːk, US gʊk/*noun*
بێگانه، بیانی، ده‌ره‌کی (ب.ت. که‌سێ له‌ ره‌چه‌ڵه‌کی باشووری رۆژهه‌ڵاتی ئاسیا) ۞ اجنبی، خارجی، بیگانه

goolie /ˈguːli/ = gooly

goombay /ˈguːmbeɪ/ *noun*
1 ته‌پلی تیمانجی (به‌ ده‌س لێده‌دری) 2 (زۆرتر له‌ باهاماس) فێستیڤالی موسیقا و هه‌ڵپه‌ڕکێ، شایی‌ولۆغان ۞ گومبای

goon /guːn/ *noun*
1 (نافه‌رمی) مرۆی گه‌وج و بێ‌مێشک 2 (له‌ ئه‌مریکا) که‌ڵه‌گا، چه‌قۆکێش (به‌کرێگیراو بۆ ترساندنی خه‌ڵک) 3 (بریتانیا) پاسه‌وانی که‌مپی گیراوانی شه‌ڕی ئه‌ڵمانی به‌درێژایی شه‌ڕی جیهانی دووه‌م ۞ 1 آدم احمق و کودن 2 چاقوکش 3 گون

goonda /ˈguːndə/ *noun*
(له‌ هیند) که‌ڵه‌گا، چه‌قۆکێشی به‌کرێگیراو (له‌ هیندی *gundā* "rascal") ۞ چاقوکش

gooney bird *noun*, also black-footed albatross or gooney
(ئه‌مریکا و نافه‌رمی) گێژه (له‌ simpleton ئینگلیسی‌یه‌وه)، ئالباتروس (ی پێ‌ڕه‌ش) albatross، هی پاسیفیک، زۆرتر به‌ ده‌نووکی تۆخ یان مه‌یله‌وقاوه‌یی و لاقی ره‌شه‌وه [*Diomedea nigripes*] ۞ آلباتروس

goop *noun*
(نافه‌رمی) مرۆی گه‌وج ۞ آدم احمق

goosander /guːˈsandə/ *noun, pl.* same or goosanders
(گیانه‌وه‌رناسی) مراوی ماسیگره، مراوی ماسیخۆره، قازه‌لووره‌یه‌کی زله (مراوی خۆلوورکه‌ر)، نێره‌که‌ی به‌ سه‌ری سه‌وزی توند و بنه‌وه‌ی مه‌یله‌وسپی‌یه [*Mergus merganser*] ۞ گوساندر

goose /guːs/ *noun, pl.* geese /giːs/
1 قاز [چه‌ندین توخم له‌ خێزانی Anatidae] 2 گۆشتی قاز 3 قازی مێ 4 (نافه‌رمی، ب.ت. ژن) مرۆی گه‌وج و خۆش‌باوه‌ڕ 5 ئوتو (ئه‌ڵمانی بنه‌ڕه‌ت) ۞ 1 غاز 2 گوشت غاز 3 غاز ماده 4 آدم احمق و زودباور 5 اطو

goose barnacle *noun*

ڕەهۆڵلێدەری ئەمریکایی، بە توورەکەی چەنەوە [خێزانی Geomyidae: گـەڵـێ جـۆرن] 2 (نافەرمی) وشەیێکی ئەمریکای باکووری بۆ ground squirrel 3 کرێکاری کانکەن (کانی بەرد) 4 (کامپیوتێر) ڕێکخستەیێکی ئینتێرنێتی کە بۆ بەڵگەنامەکان لەمەڕ بابەتێ دەگەڕێ 5 variant spelling of gofer ◌ 1 و 2 گوفر 3 کارگر حفار معادن سنگ 4 گوفر

gopher wood /'gəʊfə wʊd/ *noun*

دارێ کە کەشتی پێغەمبەر نووحی پێ دروست کراوە و لەوەدچێ کە کاژ بووبێ ◌ گوفروود

gopik /'gəʊpɪk/ *noun*

یەکـەی پـارەی ئازەربایجـان، بەرامبـەر بـە سەدیەکی manat ◌ گوپیک

goral /'gɔ:r(ə)l/ *noun*

بزنـەکێویـیـەکی مـوودرێژ، بـە شـاخی پشتەوەچەماو، لە ناوچەی شاخاوی ڕۆژهەڵاتی ئاسیا دەبینرێ [توخم *Nemorhaedus*] ◌ گورال

gor-bellied /'gɔ: belɪd/ *adjective*

زگزل، زگمەشکە، زگتێر ◌ شکم‌گنده

gorcock /'gɔ:kɒk/ *noun*

(سکاتلەند) نێری کەتی یان کوڕکوڕەسوورە ◌ گورکوک

Gordian knot /ˌgɔ:diən 'nɒt, US ˌgɔ:rdiən 'nɑ:t/ *noun*

1 گـرێکـوێرە، گـرێبووچکـە، کێـشەی بێچارەسەر، ئاستەنگی چارەنەکراو 2 گرێیێکی ئەفسانەیی کە لە لایەن Gordius پادشای Phrygia (یـان Gordium) لێـدرا و چـوون ئەسکەندەری مەزنیش Alexander the Great نەیتوانی بیکاتەوە بە شمشێر بڕی (لەبەر ئەو پێشبینی‌یە کە هەرکەسێ بیکاتەوە دەبێتە دەسەڵاتداری ئاسیا) ◌ 1 مـشکل لاینحـل 2 گوردین نات

Gordon setter *noun*

جـۆرێ تـانجی ڕەگەزڕەشـی تـووکدرێـژ ◌ گوردون ستر

gore[1] /gɔ:(r)/ *noun*

1 خوێن (مەییو)، جەڵغە 2 (ب.ت. لە دۆخێکی توندوتیژیدا) بکوژ و ببڕە، خوێن و خوێنڕشتن، کوشت و کوشتار (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 خـون (لخته) 2 خون و خونریزی

gore[2] /gɔ:(r)/ *noun*

1 (داوێـن، چـەتر، باگـەڕ، دروومـان و هتـد)، تەرک، تیرێژ، چمک، گرۆڵ، تیکە یان بڕشتی سێسووچ 2 (کۆن، تیکە) زەوی سێسووچ ◌ 1 ترک، مرغک 2 زمین سه‌گوش

gorer *noun*

گیانەوەری شاخوەشێن، شفرەوەشێن ◌ جـانور شاخ‌زن

Goretex /'gɔ:teks, US 'gɔ:rt-/ *noun*, also

نووسەکە یان بارناکڵی قازی [توخم *Lepas*] ◌ نوعی بارناکل

gooseberry /'gʊzbəri, US 'gu:sberi/ *noun, pl.* gooseberries

1 (ڕووەکناسـی) مێوەمارانـێ، هـەنگوورەمارە، مێوەمارانـە 2 دەوەنـی هـەنگوورەمارە [*Ribes grossularia*] 3 مـلۆزم، سـەرودڵگـر، درکـی مەموزین، سەرەخەر ◌ 1 انگور فرنگی 2 بوتـەی انگور فرنگی 3 مزاحم

goosefish *noun , pl.* same or goosefishes

(ئـەمریکـای بـاکووری) قـازەماسـی، جـۆرێ anglerfish ی تـەرکنـشین [*Lophius americanus* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

gooseflesh /gu:sfleʃ/ *noun,* also goosebumps

مووبزبوونـەوە، مـوو قرژبـوون، مـووگرژی، قژهەسـتان، پەرەمریـشکە، وردەزیپکـە، دەنکەدەنکـەبوونی پێـست (لەبـەر تـرس یـان سەرما) ◌ سیخ شدن مو، ترکیدگی پوست

goosefoot /gu:sfʊt/ *noun, pl.* goosefoots

(ڕووەکناسـی) پـێقـازە، قازیاخـە [تـوخم *Chenopodium*] ◌ نوعی گیاه

goosegog /'gʊzgɒg, US 'gu:sgɒg/ = gooseberry

goosegrass /gu:sgrɑ:s/ *noun*

(ڕووەکناسی) گیاقازە؟ [*Galium aparine*] ◌ نوعی گیاه

gooseherd /gu:shɜ:d/ *noun*

قازەوان ◌ غازچران

gooseneck /gu:snek/ *noun*

ئانیشکە، چەڵەمە، چەڵەمەیی U ◌ زانویی

goose pimples = gooseflesh

gooseskin /gu:s skɪn/ = gooseflesh

goose-step /gu:s step/ *noun*

هـەنگاونانی بـێ چـۆکنوشتانەوە، قـازەڕەوی، ڕێڕەوی ئەڵمانی ◌ راه رفتن بـدون گـام‌هـای شکسته

goosey /gu:sɪ/ *adjective* (goosier, goosiest), also goosy

1 (نافەرمی) سادە، ساویلکە 2 قازئاسا، شێوەقاز ◌ 1 ساده‌لوح 2 غازمانند

GOP /ˌdʒi: əʊ 'pi:, ɒʊ/ *abbreviation* Grand Old Party

(لـە ئـەمریکا) پـارتی کۆمـاریخـواز ◌ حـزب جمهوری‌خواه

gopak /'gəʊpak/ *noun,* also hopak

جـۆرێ هەڵـپەڕکێی نـەریتی کـرژی ئـۆکراینی، پیاوان دەیکەن ◌ گوپاک

gopher /'gəʊfə(r), US 'gəʊ-/ *noun,* also ground squirrel

1 (هەروەها pocket gopher) جۆرێ کرتێنەری

Gore-tex
(دروشمی کارداری یان بازرگانی) گۆرتێکس (= مادە و کەرەسەیێکی سووک کە ئاو دانادا، بەلام هەڵم و بۆخی تێوەوەی دەردەچێ، بۆ جلوبەرگی وەرزشی و دەرەوە بەکار دێنرێ) ◇ گورتکس

gorge /gɔ:dʒ, US gɔ:rdʒ/ *noun*
1 تەنگەلان، دەربەند، تەنگ، گەلی، گاز، گازەدووک، شێو و دۆلی قوول (زۆرجار ئاویشی پیادەڕوا) 2 تەنگەرێ، ڕێگای تەسک، دەرتەنگ، دەربەند 3 گەروو، قورگ، ئاوەخۆرە 4 (بیناسازی) ڕێڕەوی باریکی پشتەوە (لە سەنگەربەندی) 5 شتی ناو گەدە یان مێعدە 6 بەرد یان ئێسکی تیژکراو بۆ ڕاوەماسی ◇ 1 درەی عمیق 2 راه تنگ 3 گلو، حلق 4 راهرو باریک عقبی 5 محتویات معده 6 گورگ

gorgeous /'gɔ:dʒəs, US 'gɔ:rdʒəs/ *adjective*
1 جوان، دلرفێن، سەرنجڕاکێش: *a gorgeous girl/man* 2 بەشکۆ، بەتەنتەنە، بەکەشخە 3 بەئالاوواڵا، ڕەنگاوڕەنگ، ڕازاوە، بەزریقەوبریقە، بریقاوی ◇ 1 زیبا، خوشگل 2 مطنطن 3 براق، پرزرق و برق

gorgeously /'gɔ:dʒəsli, US 'gɔ:rdʒəsli/ *adverb*
بەشکۆیانە، بە شێوەیەکی جوان یان بەشکۆ ◇ به طور مجلل

gorgeousness /'gɔ:dʒəsnəs, US 'gɔ:rdʒəsnəs/ *noun*
1 شکۆ، کەشخە، تەنتەنە، دەبدەبە، زاژوفەڕ 2 زریقەوبریقە، ئالاوواڵا ◇ 1 جلالت، طنطنە 2 زرق و برق

gorger /'gɔ:dʒə(r)/ *noun*
زۆرخۆر، تێتەپێنەر ◇ پرخور

gorget /'gɔ:dʒɪt/ *noun*
1 زرێی مل، ملەوانە، ملپۆش 2 سەرپۆش (مل و سنگ دادەپۆشێ) 3 تەوق، ملوێنک، هەوسارە، گوێرەوسار 4 میل یان لوولەی نەشتەرگەری ◇ 1 گلوپوش 2 مقنعه 3 طوقه 4 گورجیت

gorgio /'gɔ:dʒɪəʊ/ *noun, pl.* gorgios
ناوی کاولی gypsy بۆ ناکاولییێ ◇ گورجیو

gorgon /'gɔ:gən, US 'gɔ:rgən/ *noun*
شەیتان، پیرێژنی ناحەز، دەلەدیو، پەتیارە، سەلیتە ◇ عفریته

Gorgon /'gɔ:gən, US 'gɔ:rgən/ *noun*, Latin, from Greek *Gorgōn*
(میسۆلۆژی یۆنانی) گۆرگۆن، هەریەک لەو سێ خوشکە قژمارانەی کە هەرکەس چاوی لێبکردایەن دەبوو بە بەرد ◇ گورگون

Gorgonzola /,gɔ:gən'zəʊlə, US ,gɔ:rgən'zoʊlə/ *noun*
گۆرگۆنزۆلا (= جۆرێ پەنیری پرچەوری ئیتالیایی) ◇ گورگونزولا

gorilla /gə'rɪlə/ *noun, pl.* gorillas
1 گوریل: مەیموونی زۆر بەهێز و گەورەی ئەفریکایی، گەورەترین سەرەتاکی primate زیندوو [*Gorilla gorilla*] 2 پیاوی درندە و ناحەز، زرتەبۆز 3 مرۆی توندوتیژ، پیاوکوژ، خراپ؛ دزێ کە بە زەبر و ئەشکەنجە دزی دەکا (لە ناوی ڕەگەزێکی ژنانی قژن کە Hanno لە گەشتەکەیا بە درێژایی کەناری ئەفریکا لە سەدەی پێنجەمی پێشزایین باسی دەکا) ◇ 1 گوریل 2 آدم جانورخو و زشت 3 قاتل، گوریل

Gorkhali = Gurkhali

gormand /'gɔ:mənd/ *noun*
خاوەن سەررشتە لە خواردندا، خۆراکناس، خۆشخۆر، خواردە ◇ خوب چیزخور

gormandizer *noun*
1 زگبەردەرەوە، تێتەپێنەر، بخۆر، زگەڕۆ، چلێس 2 خۆشخۆر، خواردە ◇ 1 شکمبارە 2 خوب چیزخور

goriness /'gɔ:rinəs/ *noun*
خوێناویبوون، شەلالیتی، خەلتانی خوێنبوون ◇ خونآلود بودن

gormless /'gɔ:mləs, US 'gɔ:rm-/ *adjective*
گەوج، کەر، نەفام: *Don't just stand there looking gormless—do something!* ◊ *a gormless boy*: gormlessly *adv*) کەرانە، گەوجانە؛ gormlessness *n*: کەریتی، گەوجیتی، نەفامی، بێمێشکی) ◇ احمق، کودن

gorp /gɔ:p, US gɔ:rp/ *noun*
گۆرپ (تێکەڵەیێ لە کاکلە و مێوەی وشکەوەکراو و هتد) ◇ گورپ

gorse /gɔ:s, US gɔ:rs/ *noun*
(ڕووەکناسی) گۆرس، سێسووێ، جەگەن [*Ulex europaeus* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◇ اولکس فرنگی، جگن

Gorsedd /'gɔ:sɛð/ *noun*, Welsh, 'mound, throne, assembly'
ئەنجومەنی ویلزی و هۆنەران و Druid ـەکانی تری سێلتیک ◇ گورسد

gory /'gɔ:ri/ *adjective* (gorier, goriest)
شەلالی خوێن (مەیبو)، خوێناوی، خەلتانی خوێن، پڕتوندوتیژ، قەباحەت ◇ خونآلود، خونین

gosh /gɒʃ, US gɑ:ʃ/ *interjection*
(نافەرمی) ئاخ، خوایە، ئەی خوایە، تیاح، پەح: *Gosh, is that the time?* ◇ ای وای، عجبا

goshawk /'gɒshɔ:k, US 'gɑ:s-/ *noun*
باز، قازەباز [*Accipiter gentilis* و جۆرەکانی تر] ◇ باز

gosht /gəʊʃt/ *noun*
گۆشتی سوور ◇ گوشت قرمز

gosling /'gɒzlɪŋ, US 'gɑ:z-/ *noun*
پێچووە قاز، بەچکە قاز، جوچکەقاز ۞ جوجە غاز
go-slow *noun*, US slowdown
مانگرتنی کەمکاری، نارەزایی، پرۆتێست (بە خاوەخاو لە کارکردندا) ۞ اعتراض
gospel /'gɒspl, US 'gɑ:spl/ *noun*
1 باوەڕ، ڕێباز: *He preached a gospel of* 2 ئامۆژگاری 3 ڕاستی، *military strength* ڕاستەقینە: *Is that gospel?* 4 (gospel music) جۆرێ موسیقای کریستانیەت کە لەودا گۆرانی‌یە دینی‌یەکان بە دەنگی بەرز دەوترێن 5 (Gospel) ئینجیل(= یەکەمین کتێب لە چوار کتێبی پەیمانی نوێ): *the Gospel according* 6 *to St John* هەریەک لەو کتێبانە 7 هەواڵی خۆش، مزگێنی، مژدە ۞ 1 عقیدە، مرام 2 تعالیم 3 حقیقت 4 گوسپل 5 (Gospel) انجیل 6 هریک از این کتب 7 خبرِ خوش
gospeller *noun*
ئینجیل‌خوێن ۞ قاری انجیل
Gospel side *noun*, also gospel side
(لە کلیسە) لای سەرەوەی مێحراب (کە ئینجیلی لێ دەخوێنرێتەوە، بڕوانە epistle side) ۞ گوسپل ساید
gospel truth *noun*
ڕاستی تەواو، ڕاستی ڕەبەق، شتێکی تەواوڕاست ۞ حقیقت تردیدناپذیر
goss = gossip, Brit, informal
gossamer /'gɒsəmə(r), US 'gɑ:s-/ *noun, adjective*
n 1 داوی (تاڵ) جاڵجاڵۆکە، تەنافی شەیتان 2 پارچەی تەنک (ناسک) *adj* 1 ناسک، تەنک 2 سووک، سفک ۞ *n* 1 تار عنکبوت 2 پارچەی نازک *adj* 1 نازک 2 خفیف
gossamer wings *noun, pl.*
باڵە ناسکەکان، تەنکەباڵەکان، باڵەپەردەیی‌یەکان ۞ بال‌های نازک
gossamery *adjective*
ئاوەڕیس، باریک‌ڕیس، باریک، ناسک ۞ نازک
gossip /'gɒsɪp, US 'gɑ:sɪp/ *noun*
1 دەنگۆ، بەندوباو، واتووورە، لۆغەت، ڕەمڵ، قسە، گەپ، چەڵتە، مقۆمقۆ، وتەوت، قسەڵۆک 2 قسەی هیچەکە و پووچەکە، هەڵێت‌وپڵێت 3 خراپەوتن، گاڵەگورت، زەمکردن، لەپادوان 4 مرۆی دەم‌بەهاوار ۞ 1 شایعە، شایعات 2 دری‌وری 3 بدگویی 4 آدم شایعەپراکن
gossip column *noun*
ستوونی بەندوباو یان ڕووداوەکان ۞ ستون شایعات یا وقایع
gossip columnist *noun*
ستوون‌نووسی بەندوباوەکان یان قسەڵۆک ۞ نویسندەی ستون شایعات
gossiper *noun*
قاوداخەر، بەندوباوداخەر، دەم‌بەهاوار ۞ شایعەپراکن
gossipry /'gɒsɪprɪ/ *noun*
قسەڵۆک یان بەندوباو (پێ‌بنچینە) ۞ شایعات
gossipy /'gɒsɪpɪ, US 'gɑ:s-/ *adjective*
1 لەگەڵ بەندوباو، قسەڵۆک‌تێکەڵ: *a gossipy letter* 2 قاوداخەر، بەندوباوداخەر، دەم‌بەهاوار ۞ 1 شایعەآمیز 2 شایعەپراکن
gosson /gɒ'su:n/ *noun*
(ئیرلەندی) کوڕ، پسر (بنەڕەت: لە *garçon* فەرەنسی "کوڕ boy") ۞ پسر
gossypol /'gɒsɪpɒl/ *noun*
(کیمیا) گۆسیپۆل، گاسیپال: ئاوێتەیێکی بلووری ژاراوی $C_{30}H_{30}O_8$، لە ڕۆنی پەموانەدا، ڕەنگ یان پیگمێنتی فێنۆلیکی ژاراوی ۞ گوسیپول
got /gɒt, US gɑ:t/ = past and past participle of get
gotcha /'gɒtʃə, US 'gɑ:tʃə/ *abbreviation* I've got you
goth[1] /gɒθ, US gɑ:θ/ *noun*
شێوازێکی موسیقای گەلی هەشتاکان و لە موسیقای punkـەوە پەرەی سەندووە ۞ گوت
Goth[2] /gɒθ/ *noun*
ئەندامی گەلێکی ئەڵمانی کە پەلاماری ئیمپراتۆری ڕۆمیان لە نێوان سەدەکانی سێیەم تا پێنجەم دا (بنەڕەت: لە *Gutthiuda* گۆتی) ۞ گوت
Goth[3] = Gothic
Gotham /'gɒθəm, US 'gɑ:θ-/ *noun*
(نافەرمی) گۆتام، گۆسام (شاری نیۆیۆرک؛ Gothamite *n*) ۞ گوتام
Gothic /'gɒθɪk, US 'gɑ:θ-/ *adjective, noun*
adj 1 گۆتیک، سەربە گۆتەکان (ئەو ئەڵمانیانەی کە بەدژی ئیمپراتۆری ڕۆم شەڕیان کرد) 2 (gothic) سەربە شێوازی بیناسازی گۆتیک 3 سەربە گات یان گۆتەکان یان موسیقای ڕاک‌یان *n* 1 زمانی گۆتیک 2 پیتە چاپی‌یەکان یان هێڵی گۆتیک 3 شێوازی بیناسازی گۆتیک ۞ *adj* گوتیک *n* 1 زبان گوتیک 2 حروف یا خط گوتیک 3 سبک معماری گوتیک
Gothic arch *noun*
تاقی (نووک)تیژ یان قووچ ۞ طاق گوتیک یا مخروطی
gothic novel *noun*
ڕۆمانی گۆتیک (ژانرێکی ئینگلیسی چیرۆک، باو لە سەدەی 18 تا سەرەتای سەدەی 19) ۞ رمان گوتیک
gotta / 'gɒtə, US 'gɑ:tə/ = got to
gotten = past participle of get
gouache /gu'ɑ:ʃ, US gwɑ:ʃ/ *noun*

بەڕێوەبردن، لە بەڕێوەبردن دێ (**governability** (**governableness** *n* ,*n*) ⟡ ادارەکردنی

governance /ˈgʌvənəns, US -vərn-/ *noun*
1 حکومەت، دەوڵەت، میری، فرمانگێری، دەسەڵاتگێری، حوکمڕانی، دەسەڵاتداری، فەرمانڕەوایی، حوکمداری، ڕاندن، بەڕێوەبەری؛ سیستم یان شێوەی حکومەت یان بەڕێوەبەرایەتی یێ 2 کاریگەری، کارتێکەر، باندۆر، شوێندانان 3 (کۆن) چاودێری، کۆنترۆڵ ⟡ 1 حکومت، دولت، اداره؛ سیستم یا روش حکومت یا مدیریت 2 تأثیر(گذاری) 3 نظارت، کنترل

governess /ˈgʌvənəs, US -vərn-/ *noun*
1 ژنە مامۆستای تایبەتی 2 (کۆن) ژنی حکومەتدار یان ستانداران، ژنی دەسەڵاتدار یان پارێزگار (**governessy** *adj*) ⟡ 1 معلمەی سر خانه 2 زن حاکم یا فرماندار یا استاندار

governing /ˈgʌvənɪŋ, US -vərn-/ *noun, adjective*
1 هەبوونی دەسەڵات، هێز و مافی بەڕێوەبردن، حکومەت، میری، بەڕێوەبەرایەتی، ڕێقەبەری 2 فەرمانگێر، دەسەڵاتگێر، دەسەڵاتدار، فەرمانڕەوا، حوکمدار، حوکمڕان: *The Conservatives were then the governing party* ⟡ 1 حکومت، اداره 2 حاکم

governing body *noun*
دەستەی بەڕێوەبەران ⟡ هیأت ادارەکنندگان

government /ˈgʌvənmənt, US -vərn-/ *noun*
1 حکومەت، میری، حوکومەت، فەرمانگێری، دەسەڵاتگێری، دەسەڵاتداری، حکومەتداری، فەرمانڕەوایی، حوکمداری، حوکمڕانی، دەستەی بەڕێوەبەرانی حکومەت، فەرمانگێران، دەوڵەت: *the last ◊ to lead/form a government government ◊ Conservative government central/federal -rnment ◊ policies/officials* 2 دەسەڵات 3 شێواز یا ڕێکخستەی بەڕێوەبردن 4 (Government) دەستەی بەڕێوەبەرانی حکومەت یان وڵاتێ، فەرمانگێران، دەوڵەت 5 (ڕێزمان) فەرمانگێری، فەرماندەرێتی، کارتێکەرێتی، پێویستایەتی: پێوەندی نێوان وشەی فەرمانگێر governing و وشەی فەرمانبەر (یان پێبەند) governed (وەک نێوان کاری تێپەر و بەرکارەکەی)، پێوەندی نێوان دوو وشە لە ڕستەیێکدا کە بەکارهێنانی یەکیان پێویست دەکا ئەویدی یان شێوەیێکی تایبەتی particular form هەبێ (یان وەربگرێ، وەک *I saw her in Kurdistan* "her" بەرکار فەرمانبەری کاری "saw" ـە، هەروەها "Kurdistan" فەرمانبەری پیتی پێوەندی "in" ـە) 6 = political science (بنەڕەتی وشەی

1 ڕەنگی گواش 2 وێنەکێشی بە گواش، تابلۆی گواش ⟡ 1 رنگ گواش 2 نقاشی یا تابلوی گواش

Gouda /ˈgaʊdə, US ˈguːdə/ *noun*
گوودا، گەودا (جۆرێ پەنیری هوڵەندی) ⟡ گودا

gouge /gaʊdʒ/ *noun*
1 ئەسکەنە، دارکوڵ، کۆلینک 2 کون، کووز، شوێن (کە بە ئەسکەنەکاری بە دەست هاتووە) ⟡ 1 اسکنه 2 سوراخ، شیار

goulash /ˈguːlæʃ/ *noun*
گولاش (چێشتێکی هەنگاریایی) ⟡ گولاش

gourd /gʊəd, gɔːd, US gʊrd, gɔːrd/ *noun*
1 (ڕووەکناسی) کوولەکە 2 ڕووەک یان بڕکەی کوولەکە [*Cucurbita* و تۆخمەکانی تر] 3 قاپێ کە توێکڵی وشکەوەبووی کوولەکەی تیایە ⟡ 1 کدو 2 گیاه کدو 3 گورد

gourde /gʊəd/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی هائیتی، بەرامبەر بە سەد centime ⟡ گورد

gourmand /ˈgʊəmənd, US ˈgʊrmɑːnd/ *noun*
1 زگبەردەرەوە، چڵێس، زگەڕۆ، زۆرخۆر 2 خۆشخۆر، خۆشخۆراک، خاوەن سەرڕشتە لە خۆراکدا ⟡ 1 شکمو، شکمباره 2 خوشخوراک

gourmandism *noun*
1 چڵێسی، زگەڕۆیی، زۆرخۆری 2 خۆشخۆری، خۆشخۆراکی، سەرڕشتە لە خۆراکدا ⟡ 1 شکمویی، شکمبارگی 2 خوشخوراکی

gourmet /ˈgʊəmeɪ, US ˈgʊrm-/ *noun*
1 خۆراکناس 2 مەیناس ⟡ 1 غذاشناس 2 شرابشناس

gout /gaʊt/ *noun*
1 باداری، جومگێشە (ب.ت. چۆک، بەندەکانی قامک و هتد) 2 دڵۆپ، تنۆک، تکە (خوێن یان جەڵغە) ⟡ 1 نقرس 2 قطره

goutily *adverb*
ماسیوانە، بە شێوەیەکی ماسیو ⟡ به طور متورم

goutiness /gaʊtinəs/ *noun*
1 ماسین، پەنەمیان، باکردن 2 تووشی جومگێشە یان باداری بوون ⟡ 1 تورم 2 ابتلا به نقرس

goutweed *noun*
(ڕووەکناسی) وڕەعەرزیلە، پێیزنە؟ (جاران بۆ دەرمانی باداری gout بەکاردێترا) ⟡ آقطی زمینی

gouty /gaʊti/ *adjective*
جومگێشەگرتوو، تووشبوو بە جومگێشە یان باداری، ماسیو، باکردوو ⟡ مبتلا به نقرس، ناشی از نقرس، متورم

Gov = governor

governable /ˈgʌvənəbl/ *adjective*
لەبەڕێوەبردنهاتوو، شیاو یان شایانی

govern: لــه governer فــەرەنــســی كــۆن، لــه gubernare لاتــین "لێخــوڕین، ئــاژۆتن، ڕانــین، ڕانــدن to steer، بــەڕێــوەبــردن، ڕێــبەری كــردن، بــەڕێدابــردن rule"، لــه kuberman یۆنــانی "لێخوڕین، ئاژۆتن، ڕانین، ڕاندن to steer" ◌ 1 حكومت، دولت 2 سیطره 3 روش یـا سیـستم اداره 4 (Government) دولـت 6 حاكمیت

governmental /ˌgʌvn'mentl, US ˌgʌvərn-/ *adjective*
حكـومی، حكومـەتی، مـیری یانـه، دەوڵـەتی: - *governmental actions* ◊ *mental agencies* (governmentally *adv*) ◌ وابسته به دولت

governmentalism *noun*
1 حكومـەت گـەری، دەوڵـەت گـەری: تیـۆری لایـەن گـری لـه بـەرەسـەنـدنی پانتایی و ڕادەی چالاكی حكومەت (یان دەوڵـەت) 2 داشـكانەوە بەرەو فراوانبوونەوەی ڕۆڵ و ئەركی حكومـەت ◌ دولت گرایی

governmentalist *noun*
حكومەت گەر، دەوڵەت گەر ◌ دولت گرا

government and binding theory *noun*, also binding theory
تیــۆری گاڤــێرنمێنت و بینــدینگ، تیــۆری فــەرمـانگێـری و پـێ(وە)بـەندایـەتی، تیـۆری دەسەڵاتداریتی و پێوەبەستایەتی ◌ نظریـەی حاكمیت و مرجع گزینی، نظریەی حاكمیت و وابستگی

government health warning *noun*
هۆشداری یان ئاگاداری تەندروستی حكومی ◌ اخطار بهداشت حكومتی

Government House *noun*
شوێنی مانەوەی ستانوان یان پارێزگـار ◌ محـل اقامت فرماندار

government paper *noun*, also government securities
بەڵـگەنامەی مـیری یـان حكـومی، بۆنـدەكانی مـیری، بۆنـدە حكـومی یـەكان ◌ اسـناد دولتـی، اوراق بهادار دولتی

governor /'gʌvənə(r), US -vərn-/ *noun*
1 ستانوان، ستانەوان، پارێزگـار: *a provincial* ◊ *the governor of Arizona* ◊ *governor Governor Bev Perdue* 2 دەسـەڵاتدار، حاكم، حوكمڕان 3 سەرۆك (ئەنیستیتۆ)، ئەندامی دەسـتەی بەڕێوەبـەران 4 (نافـەرمی) باڵادەسـت، سەردەست، گـەورەتر 5 (لە بانگ كردنا) بـەڕێز، جـەناب 6 (ئەندازیاری) ڕێكخـەرە، میزانـه(ك)، میكانیزمێ كه خۆبەخۆ خێرایی، تێمپراچێر و هتد دەزگایـێ ڕێكـدەخا 7 (ڕێژمـان) فـەرمـانگێـر، فـەرمـاندەر، كارتێكەر (governorate *n*) ◌ 1 فرماندار، استاندار 2 حاكم 3 رئیـس، عـضو هیـأت ادارەكنندگان 4 مافوق 5 آقا 6 رگلاتور 7 حاكم، عامل

Governor General *noun*, *pl.* Governors General or Governor Generals
سەرستانوان، سـەرپارێزگار، پارێزگـاری گـشتی، ستانوانی گـشتی (Governor-Generalship *n*) ◌ فرماندار كل

governorship *noun*
1 ستانوانی، پارێزگاری، پارێزگاریتی، پلەوپایـه و ئەرك و پەیوری پارێزگـاری 2 دەسـەڵاتداری، دەسـەڵاتداریتی، میریـتی، فـەرمـانڕەوایـی، حـاكمیتی ◌ 1 فرمـانداری، پـست یـا وظیفـەی فرمانداری 2 حاكمیت

Govt = government

gowan /'gaʊən/ *noun*
(ڕووەكناسـی، سـكاتلەند) گوڵـی مینـا، چـاوان، چاوپـشیلە (gowany *adj* ؛gowaned *adj*) ◌ گل داوودی

gowk /gaʊk/ *noun*
1 كەسێكی گەوج 2 كوكو، یاكەریم، كۆترەپەپوو، كۆترەنەخشینە ◌ 1 آدم احمق 2 فاخته

gown /gaʊn/ *noun*
1 كراسی ژنانە، قەسری 2 بەرگی نەخۆشخانە كە كۆمەڵی نەشتەرگەران یان نەخۆشان لەبەری دەكـەن 3 كـەوا، عـەبا، جبـە، بـاڵاپۆش 4 جلـی (فشی) تایبـەتی دادگـەران، مامۆسـتایان، پیاوانی زانكۆ و خوێندكارانی زانـستگا 5 ئەندامانی زانكۆ لە بەرامبەر دانیشتووانی شاردا (بڕوانە town) ◌ 1 پیراهن زنانه 2 روپوش 3 جبه، ردا 4 و 5 گون

gowned /gaʊnd/ *adjective*
عابـاپۆش، عەباپۆشـیو، جبەلەبـەر(كـردوو)، قەسریلەبەر(كردوو) ◌ ردا یا پیراهن زنانه پوشیده

gownsman /gaʊnzmən/ *noun*, *pl.* -wnsmen
جبەپۆش، عاباپۆش، عابالەبەر ◌ رداپوش

goy /gɔɪ/ *noun*, *pl.* goyim /'gɔɪɪm/ or goys
(نافـەرمی و سـووكانە) نـاوێكی جوولەكـە بـۆ كەسێكی ناجوولەكە ◌ گوی

GP /ˌdʒi: 'pi:/ *abbreviation* general practitioner
جی‌پی ◌ جی‌پی

GPA /ˌdʒi: pi: 'eɪ/ *abbreviation* grade point average
جی‌پی‌ئێی ◌ جی‌پی‌ای

Gp Capt *abbreviation* group captain

GPO /ˌdʒi: pi: 'əʊ, 'oʊ/ *abbreviation* General Post Office
جی‌پی‌ئۆ ◌ جی‌پی‌او

G protein *noun*, guanosine triphosphate-binding *protein*
پۆلـە پرۆتینێكـی بـەردەی خانـەیـی cell membrane ◌ پروتئین جی

GPS /ˌdʒi: pi: 'es/ *abbreviation* global positioning system
جی‌پی‌ئێس، ڕێكخـستەی شـوێن‌دۆزی جیهـانی

(سیستمی کە لەودا سیگناڵ و پەیامەکان لە ساتەلایتەوە بۆ دەزگایەکی تایبەتی دەنێردرێ تاکوو جێگا و شوێنی کەس یا شتێ لەسەر عەرز بەوردی پیشان بدرێ) ۞ جی‌پی اس

GR /ˌdʒiː ˈɑː(r)/ *abbreviation* Latin *Georgius Rex*

جی‌ئار (ب.ت. لەسەر کۆینەکانی شاجۆرج) ۞ جی‌آر

gr = GM

Graafian follicle /ˈgrɑːfɪən/ *noun*

دەمەژە یان فۆلیکۆلی گراف: پێکهاتەیێکی پرشلەی نێو هێلکەدان کە لەنێو ئەودا هێلکۆکە بەرلە هێلکۆکەدانان پەرە دەسێنێ (لە ناوی Regnier de *Graaf* توێکاری هولەندی (مەرگ 1673) ۞ فولیکول گراف

grab /græb/ *noun*

1 رفاندن، فڕاندن، پڕپیاکردن، راپسکاندن، قۆستنەوە 2 شالاو، پەلامار، هێرش 3 قولاپ، قەلانگ ۞ 1 ربایش 2 حمله، یورش 3 چنگک

grab bag *noun*, also lucky dip

چێشتی مجێور، دەستە شتێکی تێکەڵاو ۞ مجموعه‌ی اشیا مختلط

grabber *noun*

رفێنەر، فڕێنەر، راپسکێنەر، پڕپیاکەر، رەفێنۆک ۞ رباینده

grabby /ˈgræbɪ/ *adjective*

چلێس، چاوچنۆک ۞ حریص

graben /ˈgrɑːb(ə)n/ *noun, pl.* same or grabens

(زەویناسی) کەندال، کەندەڵان، کەند، رۆچوویی، نغرۆ، قولکە، چاڵ (لە توێکڵی زەویدا)، نشستاڵ، نشستەدەرە (بەش یان کەرتێکی رۆچووی توێکڵی زەوی یان تەنێکی ئاسمانی (وەک هی مانگ) کە لە نێوان دوو قەڵەشت (ی لێژ (ی هاوتەریب) دایە، درێژایی ئەم دۆڵ و دەرانە لەچاو پانی‌یان زۆرترە، لە هەرە بەناوبانگی ئەم دەرانە هی دۆڵ یان دەرەی رووباری ئۆردۆن، دەریای مردوو و دەریای سوورە؛ بنەڕەت: لە *Graben* ئەڵمانی "کەند") ۞ گودال، فروزمین

grace /greɪs/ *noun*

1 جوانی، چەلەنگی، شۆخی، رندی، رێک‌وپێکی، ئەندامڕێکی، لەنجە، لەنجەولار، لەخت‌ولار، ناسکی، ئەدا، ئان 2 سەنگینی، قورسی، مەندی 3 ئەدەب، رەوشت، ماریفەت 4 چاکە، باشی، پیاوەتی، سایە، یارمەتی، رەحمەت، خۆشەویستی، بەزەیی، رەحمەت یا بەزەیی خودا، خواپێداوە 5 نیاز 6 دەرفەت، فرسەند، دەلیفە 7 (پێش و پاش نان) شوکرانەبژێری 8 (Grace) جەنابی بەرێز 9 (graces) هەڵس‌وکەوت، رەفتار، ئاکار ۞ 1 زیبایی، ظرافت 2 وقار 3 نزاکت 4 لطف، مرحمت، توفیق، لطف خدا 5 نیت 6 فرصت 7 شکرانه 8 (Grace) عالی‌جناب 9 (در جمع) رفتار

grace-cup /ˈgreɪs kʌp/ *noun*

پیالەی (خواردنەوە) دوای شێو ۞ گیلاس مشروب پس از شام

graceful /ˈgreɪsfl/ *adjective*

1 جوان، نازەنین، بەئەدا 2 شۆخ‌وشەنگ، بەلەخت‌ولار، خۆش‌ئەندام، رێک‌وپێک 3 قورس، سەنگین، مەند 4 سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، خۆش 5 بەڕەوشتانە (gracefully /ˈgreɪsfəli/ *adv*: بە مەندی، مەندانە، قورسانە، بەڕەوشتانە؛ gracefulness /ˈgreɪsflnəs/ *n*: 1 جوانی، نازەنینی 2 بەڕەوشتی، تۆرە) ۞ 1 زیبا 2 خوش‌پیکر 3 موقر 4 جذاب 5 مؤدبانه

graceless /ˈgreɪsləs/ *adjective*

1 بێ‌ڕەوشت، ناحەز، بێ‌تۆرە، دوور لە رەوشت، بێ‌شەرمانە، بێ‌ئەدەبانە، بێ‌ڕەوشتانە: immoral: unregenerate: *a graceless, angry young man* ◊ *a gracious host* 2 یەکنەگر(ەوە)، ناحەز، جوان نییە، نەگونجاو، نارێک(وپێک: *graceless dancing*؛ gracelessly /ˈgreɪsləsli/ *adv*: بێ‌ڕەوشتانە، بێ‌شەرمانە: *Martha was slumped gracelessly in an armchair*؛ gracelessness *n*: 1 بێ‌ڕەوشتی، بێ‌ئەدەبی 2 نارێکی، شپرزەیی) ۞ 1 بی‌ادب، دور از نزاکت 2 بی‌تناسب

grace note *noun*

نۆتی جوانی (نۆتی سەرەکی ئاواز یا هارمۆنی‌یێ نییە) ۞ نت زیبایی

Graces *noun*

گرەیسیز: سێ خوشکە خواژنی جوان کە بەزەیی، جوانی و نازەنینی دەدەن بە مرۆڤەکان، میتۆلۆژی یۆنانی ۞ گریسز

gracile /ˈgrasɪl, US ˈgrasʌɪl/ *adjective*

(مرۆڤناسی) باریک، تیشکەڵە، زراف ۞ باریک

gracility /grəˈsɪlɪti/ *noun*

(کۆن) باریکی، تیشکەڵەیی، زرافی ۞ باریکی

gracious /ˈgreɪʃəs/ *adjective*

1 دڵسۆز، دڵنەرم، بەبەزەیی، دڵنەوا: *a gracious lady* 2 گەورە، لە رووی گەورەیی یان پیاوەتی‌یەوە، بەسەرکەرەوە 3 (خودا) دلۆڤان، بەدەهندە، بەڕەحم: *a gracious act of God* 4 بەڕەوشتانە 5 شایانە، بەشکۆ ۞ 1 مهربان 2 بزرگوار، از سر لطف 3 رحیم 4 مؤدبانه 5 مجلل

graciously /ˈgreɪʃəsli/ *adverb*

لە رووی گەورەیی‌یەوە، بەبەزەیی‌یانە، دڵسۆزانە ۞ از سر لطف

graciousness /ˈgreɪʃəsnəs/ *noun*

1 دڵسۆزی، دلۆڤانی، دڵنەرمی، بەبەزەییتی 2

بەدەهەنــدەیی 3 گــەورەیی ◌ 1 مهربـــانی 2 بخشندگی 3 بزرگواری

grackle *noun*
1 (باڵندەناسی) مەلی دەنگ‌خۆشی ئەمریکایی لە تــیرەی رەشیــشــە [*Quiscalus quiscula*] و جــۆرەکــانی تــر] 2 جــۆری mynah ئاســیایی [*Gracula* و تۆخمەکانی تر] ◌ گراکل

grad /græd/ = graduate

gradability /ˌɡreɪdəˈbɪləti/ *noun*
لــەگۆڕانھــاتوویی، لەپلــە(پلــە)ھــاتوویی، لــە پلاندنھاتوویی (لە نێوان دوو شێوەی ئاوەڵناوی بەراوردکاری comparative و باڵا یــان ھــەرەیی superlative(دا) ◌ قابلیت تغییر، درجه‌بندی‌پذیری

gradable /ˈɡreɪdəbl/ *adjective*
لـــەگۆڕانھـــاتوو، (ڕێزمـــان، ئاوەڵـــناو) لەپلە(پلە)ھاتوو، لەپلاندنھاتوو (دژەکەی non-gradable *adj*) ◌ قابل تغییر، درجه‌بندی‌پذیر

gradable adjective *noun*
ئاوەڵناوی لەپلــە(پلــە)ھــاتوو یــان لەپلانــدنھــاتوو ◌ صفت درجه‌بندی‌پذیر

gradable pair *noun*
جووتی لەپلە(پلە)ھــاتوو یــان لەپلانــدنھــاتوو ◌ زوج درجه‌بندی‌پذیر

gradation /ɡrəˈdeɪʃn/ *noun*
1 گۆڕانی بەرەبەرە، پلەپلەگۆڕان: *gradations of colour* 2 دوابەدوای‌یەک‌ھاتن، زنجیرەیی 3 پلانــدن، پلەبەنــدی، ئەندازانــدن، پلەپلــەکردن، چین‌چین‌کردن، چیناندن، پلە، رادە 4 قۆناخ 5 (زمانــەوانی) ablaut = ◌ 1 تغییــر تــدریجی 2 تسلسل 3 درجه‌بندی، درجه 4 مرحله

gradational /ɡrəˈdeɪʃənl/ *adjective*
سەربە گۆڕانی بەرەبەرە ◌ وابسته به تغییر تدریجی

gradationally *adverb*
بە شێوەیەکی پلەپلە، لە بەرەوە ◌ به طور تدریجی

grade /ɡreɪd/ *noun*
1 پلە، نمرە، چین، ئەندازە، چینە، توێژ: *All the materials used were of the highest grade* 2 پلەی سەربازی 3 قۆناخ 4 رادە، پایە، تەراز، ئاست: *She's still only on a secretarial grade* 5 پۆل، ساڵی خوێندن، نمرە، نیشە 6 جۆر، چەشن، ئاوا 7 (ماڵات) جۆری متوربەکراو 8 (ب.ت. ڕێگا یا ڕێی ئاسن) لێژی، ئاستی لێژایی، رادەی لێژی، سەرەوخواری ◌ 1 درجه، مرتبه 2 درجه‌ی نظامی 3 مرحله 4 میزان 5 کلاس، نمره 6 نوع 7 نوع اصلاح‌شده 8 شیب، درجه‌ی شیب

grade crossing = level crossing

graded /ˈɡreɪdɪd/ *adjective*
بەرەبــەرەیی، پلێنــراو، پلەپلــەکراو، ئەنــدازێنراو، پلەبەندی‌کراو: *-d tests for language students* ◊ *-ed doses of a drug* ◌ تدریجی، مدرج

gradely *adjective*
بەڕێز، جێی حورمەت، قورس ◌ محترم، باوقار

grade point average *noun*
نێوبڕی نمرەکانی خوێندکارێ لە یەک ماوەدا (لە سیستمی خوێندنی ئەمریکادا): *The law school required a minimum grade point average of 2.6 (on a 4. • 0 scale)* ◌ جی‌پی‌ای

grader *noun*
1 نمرەدانــەر، نمــرەدەر 2 گریــدەر: دەزگــای تەختانــدن (ب.ت. ڕێگاوبــان) 3 (لــە لێکــدانا) شــاگردی پۆلێکی تایبــەتی ◌ 1 نمــرەگــذار 2 گریدر 3 گریدر

grade school = elementary school

grade schooler *noun*
شــاگرد یــان قوتــابی خوێنــدنگای ســەرەتایی ◌ محصل دبستان

grade separation *noun*
شــوێنی یەکتربــڕین، جەمســەر (ڕێــی ئاســن، ئەمریکا) ◌ محل تقاطع

grade teacher *noun*
مامۆستا (خوێندنگای سەرەتایی) ◌ آموزگار

gradient /ˈɡreɪdiənt/ *noun*
لێژ، سەرەوخواری، رادەی لێژی، ئاستی لێژایی ◌ شیب، میزان شیب

gradienter *noun*
لێژپێو، لێژپێو ◌ شیب‌سنج

gradine /ɡrəˈdiːn/ *adjective*, also gradin /ˈɡreɪdɪn/
1 رەفحەی پشت ئالتار یا مێحراب 2 پلە، رادە 3 سەکۆ ◌ 1 طاقچه‌ی پشت محراب 2 رتبه 3 سکو

gradiometer /ˌɡreɪdɪˈɒmɪtə/ *noun*
لێژ(ی)پێو ◌ شیب‌پیما

grad school = graduate school

gradual /ˈɡrædʒuəl/ *adjective*
1 وردەوردە، بەرەبەرە: *a gradual change in the climate* 2 (لێــژی) نــەرم، کــەم، ســووک 3 گێڕانەوە، سەندنەوە؛ gradually /ˈɡrædʒuəli/ *adv*: کەم‌کەم، هێدی‌هێدی، وردەوردە، بەرەبەرە، نەرمەنەرمە، چکەچکە، لە بەرەوە؛ gradualness (*n* ◌ 1 تدریجی 2 آرام 3 تهلیل

gradualism /ˈɡrædʒuəlɪzəm/ *noun*
سیاسەتی گۆڕانی بەرەبەرەی کۆمەڵگا لەچاو گۆڕانی کتوپڕ یان شۆڕش، بەرەگۆڕانخوازی، سیاسەتی وردەگۆڕی ◌ گرادوالیسم

gradualist /ˈɡrædʒuəlɪst/ *noun*
بــەرەگۆڕانخــواز (gradualistic *adj*) ◌ گرادوالیست

graduality *noun*
وردەوردەبوون، بەرەبــەرەیی، ناکــتوپــڕیتی ◌ حالت تدریجی

graduate /ˈɡrædʒuət/ *noun, adjective*

1 لیسانس، بەکالۆر، بەکالیۆر، هەڵگری
بڕوانامەی زانکۆیی، دەرچوو، لەخوێندنەوەبوو،
خوێندن تەواوکردوو: *a graduate in history* ◊
a -te student/course ◊ *a science graduate*
2 دوای بەکالیۆر، سەربە ماستێر یان دوکتۆرا ۞
1 لیسانسیه، فارغ‌التحصیل 2 بعد از لیسانس

graduated /'grædʒueɪtɪd/ *adjective*
1 بەرەبەرەیی، وردەوردە 2 پلێنراو، چینەکراو،
پلەپلەکراو، ئەندازێنراو، پلەبەندی کراو،
چین‌چین کراو، پێوەرەکراو (ئامێر یان
شووشەیێ)، calibrated: *a graduated jar* ۞
1 تدریجی 2 مدرج

graduated pension *noun*
مووچەی خانەنشینی، خانەنشینانە ۞ حقوق
بازنشستگی

graduated tax *noun*
بەرەباج، باجی بەرەبەرەیی ۞ مالیات تدریجی

graduate school *noun*, also informal grad school
خولەکانی ماستێر و دوکتۆرا ۞ دوره‌های
فوق‌لیسانس و دکتری

graduation /ˌgrædʒu'eɪʃn/ *noun*
1 دەرچوون، لە خوێندنبوونەوە، چراغبوون: *It*
was my first job after graduation 2
ئاهەنگ یا سووڕانی دەرچوون (یا لە
خوێندنبوونەوە): *My* ◊ *graduation day*
whole family came to my graduation 3
پلە، چینە ۞ 1 فارغ‌التحصیلی 2 جشن
فارغ‌التحصیلی 3 درجه

graduator /'grædʒuətə(r)/ *noun*
پلێنەر، پلەدانەر، ئەندازێنەر، دابەشکەر (پلە) ۞
مدرج

gradus /'greɪdəs/ *noun*
فەرهەنگی عەرووزی (یۆنانی و لاتینی)،
فەرهەنگی هۆنراوە و پەخشانی یۆنانی و لاتین
کە جاران لە ئینگلتەرە دەوتراوە ۞ فرهنگ عروضی

Graecism /'gri:sɪz(ə)m, US 'grʌɪ-/ *noun*, also Grecism
زاراوە یان بێژەی یۆنانی (ب.ت. لە زمانێکی تر)
۞ اصطلاح یونانی

Graeco- /'gri:kəʊ-, US -koʊ/ (also US Greco-) *prefix*
پێشگر: یۆنانی، ویتنانی، سەربە یۆنان:
Graecophile (بنەڕەت: لە *Graecus* لاتین) ۞
پیشوند: یونانی، وابسته به یونان

Graeco-Roman *adjective*
1 سەربە خەڵکی یۆنانی و ڕۆمی کۆن 2 ئاماژە
بە شێوازی زۆرانبازیێ کە گرتنی ژێرپشتێنە
قەدەغەیە ۞ 1 وابسته به یونانیان و رومی‌های
باستان 2 گراسیو رومان

graffiti /grə'fi:ti/ *noun*, *sing*. graffito /-təʊ/
دروشم، نووسراوە یان کێشراوە لەسەر دیوار
ب.ت. سیاسی یان هەرزە: *The subway was*
covered in graffiti ◊ *Someone had*
scrawled graffiti all over the school walls
۞ نوشته یا نقاشی بر روی دیوار

graft[1] /grɑ:ft, US græft/ *noun*
1 (ڕووەکناسی و نەشتەرگەری) تووز، چووز،
پەیوەند، متوربە، پەیوەست: *A healthy shoot*
should form a strong -aft 2 جێگای متوربە،
فتروونە، پەیوەستگا 3 نەمام، چووز، خەڵف،
قەڵەمە 4 ڕووەکی متوربەکراو 5 (پزشکی)
پارچەیێ شانەی زیندوو کە بە شتەرگەری
متوربە یان پەیوەست دەکرێ 6 نەشتەرگەرییێ
کە شانەیێ پەیوەست دەکرێ ۞ 1 پیوند 2 جای
پیوند 3 قلمه 4 گیاه پیوندی 5 گرافت

graft[2] /grɑ:ft, US græft/ *noun*
1 پارتی‌بازی 2 بەرتیل، بەرتیل‌خۆری، دزی،
دەسکیسی: *He promised an end to graft*
and corruption in public life ۞ 1
پارتی‌بازی 2 رشوه، اختلاس

graft[3] /grɑ:ft, US græft/ *noun*
کاری گران یا سەخت، کردوکۆش، هەوڵ،
جنگەکرێ، کرناوکرن: *Their success was the*
result of years of hard graft ۞ کار شاق،
سخت‌کوشی

graft[4] /grɑ:ft, US græft/ *noun*
دەمەپێمەڕەیێ (گڵ کە دەیگرێ و هەڵەکەنرێ)
۞ گرافت

graftage /grɑ:ftɪdʒ/ *noun*
1 متوربەکردن، متوربانـدن، پەیوەندکردن،
متوربەکاری، پەیوەستکردن 2 بنەماکانی متوربە
یا پەیوەست ۞ 1 عمل پیوند زدن 2 اصول پیوند

grafter *noun*
1 متوربانـدن، متوربەکردن، تووزکردن،
پەیوەستکردن 2 متوربێنەر، متوربەگەر،
پەیوەستکار، متوربەکار 3 بەرتیل‌خۆر 4 مرۆی
تێکۆشەر یان زەحمەتکێش، مرۆی ڕەنج‌کێش
۞ 1 عمل پیوندزدن 2 پیوندزننده 3 رشوه‌خوار 4
آدم سخت‌کوش

grafting-knife /'grɑ:ftɪŋ naɪf/ *noun*
چەقۆی متوربە یان پەیوەند ۞ چاقوی پیوندزنی

graham = wholemeal

Grail /greɪl/ *noun*, also Holy Grail
کاسە یان جامی پیرۆز (لە دوایین شێودا Last
Supper) ۞ جام مقدس

grain /greɪn/ *noun*
1 دانەوێڵە، پەتلە، درکەدو، دغڵ، دەغڵ‌ودان،
وشکەدان، وردەدان، دانوو، دەنک، دان، تۆو، توو
2 جۆیێ، برێ، برێکی زۆر کەم 3 (دار) بار یان
دۆخی ڕەگ، باری ڕەگە، باری ریشاڵ 4 (بەرد)
ڕەگە، دەمار، چین 5 ڕەنگ (جێگیر یان

کالـەوەنەبوو)، خۆرەنـگ 6 (خـوازە) سروشـت، بـار، دۆخ، وەزع 7 تـارێکی یـان زبـر و چرچی دیـوی دەرەوەی چـەرم 8 گـەنم، گەنمـە، دەنـک (چکۆلـەترین یەکـەی کێشـان لـە زۆر سیـستمی پێوان‌دا، بەرامبەر بە 0.0648 گرەم، بۆ کێشانی دەوا و دەرمـان بـەکاردێترێ؛ *n* grainer: 1 دەنکێنەر، دەنکەدەنکەکەر 2 برینگ؛ grainless (*adj*) ۞ 1 حبوبات، غلـه، غـلات، دانـه 2 خـرده، مقـدار بـسیار انـدک 3 گـرین 4 رگـه 5 رنـگ 6 (مجازی) مشـرب، حالت 7 گرین 8 گندم

grain alcohol = alcohol

-grained /greɪnd/ *adjective*

(لە لێکدانا) 1 ـدان، ـدەنک 2 خاوەنی ڕەگێ لە جۆری تایبەت ۞ (در ترکیب) 1 ـدانـه 2 دارای رگه از نوع خاص

grain field *noun*

کێلگەی گەنم، گەنمەلان، گەنمان ۞ گندم‌زار

grain rust *noun*

ژەنگی دانەوێلە یان گەنم ۞ زنـگ حبوبـات یـا گندم

grain(s) /'greɪn(z)/ *noun*

رم یا نەیزەی شەنەیی (بۆ راوەماسی) ۞ گرینیز

grains of Paradise *noun, pl.*

دەنـک و دانی گیـاێکی ئـەفریکای رۆژاوا، وەک بـەهـارات و دەرمـانی گیـایی بـەکـاردێترێ [*Aframomum melegueta*] ۞ نوعی گیاه

grainy /'greɪni/ *adjective* (grainier, grainiest)

1 دەنکەدەنکـە، دەنکـاوی، دەنـک‌دار 2 (دار) خاوەنی ریشـاڵ یان رەگـەی دیـار (graininess *n*) ۞ 1 دانه‌دانه 2 (درخت) دارای رگه‌ی برجسته

gralloch /'graləək/ *noun*

نـاوزگی ئاسـکەمردوو (بنـەڕەت: لـە *grealach* گەیلی سـکاتلەندی) ۞ گرالوچ

gram[1] /græm/ *noun*, Brit. also gramme

گـرەم (کورتەکـەی: g؛ بنـەڕەت: لـە *gramme* فەرەنسـی، لە late Latin *gramma* "سـەنگ یان کێشێکی کەم a small weight") ۞ گرم

gram[2] /græm/ *noun*

نۆک (بنەڕەت: لە *granum* لاتین "دان grain") ۞ نخود

-gram *suffix*

پاشـگر: 1 یەکـەی میترپێوی کێش 2 نووسـراو، کێشراو: *telegram* ،*chronogram* (بنـەڕەت: لە *gramma* یۆنـانی‌یـەوە "شـتێکی نووسـراو، پیتی ناوبێ") ۞ پسوند: 1 واحد متریک وزن 2 نوشـته، نگاشت، نقاشی‌شده

grama *noun*, also grama grass

جـۆرێ گیـای رۆژاوای ئـەمریکـا [تـوخم *Bouteloua*] ۞ نوعی گیاه

gramarye *noun*

رێزمان ۞ دستور زبان

gram-atom weight *noun*, also gram-atom

کێشی گرام-گەردیلە یا گرام-ئەتۆم: کێشی توخمێکی کیمیایی بە گرەم کە بەرامبەر بە کێشی گـەردیلـەیـی یـان ئـەتـۆمی‌یـەتی (وەک گرام-گەردیلەی ئۆکسیژین 16 گرامە) ۞ وزن گرام‌اتم

gramercy /'græməsɪ/ *interjection*

(کۆن) سپاس(ت) ۞ سپاس‌گزارم

gramicidin /ˌgramɪ'sʌɪdɪn/ *noun*

جۆرێ ئانتی‌بیوتیکی بەکتریایی کە بەربلاوانە بەکاردێترێ و بەهۆی بەکتریای گلی (*Bacillus brevis*) بەرهەم دێترێ ۞ گرامیسیدین

graminaceous /ˌgramɪ'neɪʃəs/ *adjective*, also gramineous

گیایی، گژوگیایی، گیائاسا (gramineousness *n*) ۞ علفی، علف‌مانند

graminivorous /ˌgramɪ'nɪv(ə)rəs/ *adjective*

◊ گیـاخۆر: *graminivorous locusts* ۞ *graminivorous birds* علف‌خوار

gramma *noun*

(نافەرمی و ئەمریکا) دایەگەورە، نەنک، پیرک، ماما ۞ مادربزرگ

grammalogue /'graməlɒg/ *noun*

نیشانە، هێما، بەرژەنگ، رەمز ۞ نماد، رمز

grammar /'græmə(r)/ *noun*

1 رێزمان: ◊ *the basic rules of grammar* 2 کتـێبی رێزمـان، رێزمان‌نامە: *Kurdish grammar* ◊ *a Kurdish grammar* 3 کۆمەڵە بۆچوونێکی دەستووری دەربارەی بەکارهێنانی دروستی زمانێ 4 رەگەزە بنەڕەتی‌یەکانی مەڵبەندێکی ناڵیج ۞ 1 دستور زبان 2 کتاب دستور زبان 3 و 4 گرامر

grammarian /grə'meərɪən, US -'mer-/ *noun*

رێزمانەوان، شـارەزا یـان زانـای رێزمـان، رێزمان‌زان ۞ دستورنویس، متخصص دستور

grammar school *noun*

1 (لـە بریتانیـا) خوێنـدنگای ئامـادەیی یـان دواناوەندی 2 (جاران، لە ئەمریکا) خوێندنگای سەرەتایی ۞ 1 دبیرستان 2 مدرسه‌ی ابتدایی

grammatical /grə'mætɪkl/ *adjective*

1 رێزمانی، سەربە رێزمان 2 دروست، راست (بە پێی ریاکانی رێزمان؛ grammatically /-kli/ *adv*: لەباری رێزمانی‌یەوە، لە بواری رێزمانەوە؛ grammaticalness *n*: رێزمانی‌بوون) ۞ 1 وابسته به دستور زبان 2 صحیح

grammatical category *noun*

بابەتی رێزمانی ۞ مقوله‌ی دستوری

grammatical change *noun*

گۆڕانی ڕێزمانی ۞ تغییر دستوری

grammatical competence *noun*

توانستی ڕێزمانی ۞ توانش دستوری

grammatical concept *noun*

چەمکی ڕێزمانی ۞ مفهوم دستوری

grammatical core *noun*

ناوکە یان ناوک یا نێوکی ڕێزمانی، کرۆکی ڕێزمانی ۞ هستەی دستوری

grammatical deviance *noun*

لادانی ڕێزمانی ۞ انحراف دستوری

grammatical error *noun*

هەڵەی ڕێزمانی ۞ خطای دستوری

grammatical form *noun*

شێوەی ڕێزمانی ۞ شکل دستوری

grammatical function *noun*

ئەرکی ڕێزمانی ۞ نقش دستوری

grammaticality *noun*

ڕێزمانیبوون، ڕێزمانێتی ۞ دستوریبودن

grammaticalization *noun*

ڕێزمانیکردن، ڕێزمانێتی ۞ دستوریکردن

grammatical meaning *noun*

واتای ڕێزمانی ۞ معنای دستوری

grammatical morpheme *noun*

مۆرفیمی ڕێزمانی ۞ تکواژ دستوری

grammatical phonetics *noun*

دەنگناسی ڕێزمانی ۞ آواشناسی دستوری

grammatical process *noun*

ڕەوت یان پرۆسەی ڕێزمانی ۞ فرایند دستوری

grammatical relations *noun, pl.*

پێوەندییە ڕێزمانییەکان ۞ روابط دستوری

grammatical relationship *noun*

پێوەندی ڕێزمانی ۞ رابطەی دستوری

grammatical sentence *noun*

ڕستەی ڕێزمانی ۞ جملەی دستوری

grammatical structure *noun*

پێکهاتەی ڕێزمانی ۞ ساختار دستوری

grammatical system *noun*

دەزگا یان سیستمی ڕێزمانی ۞ دستگاه دستوری

grammatical theory *noun*

تیۆری ڕێزمانی ۞ نظریەی دستوری

grammatical unit *noun*

یەکەی ڕێزمانی ۞ واحد دستوری

grammatical word *noun*

وشەی ڕێزمانی ۞ واژەی دستوری

gramme (Brit.) /græm/ = gram

gram molecular weight *noun*, also gram-molecule

کێشی گەردی بەپێی گرەم، گەردی گرەم ۞ مولکول گرم

Grammy *noun, pl.* Grammys or Grammies

گرامی: هەریەک لە خەڵاتی ساڵانەی ئاکادیمیای نیشتمانی ئەمریکا (تێکەڵەی Emmy + gramophone) ۞ گرامی

Gram-negative = Gram stian

gramophone /'græməfəʊn, US -foʊn/ *noun*

قەوان، بێژەک، گرامافۆن (gramophonic *adj*) ۞ گرامافون

gramp *noun*, also gramps, grampy

(نافەرمی) باپیرە، باوەگەورە ۞ پدربزرگ

Gram-positive = Gram stian

grampus /'grampəs/ *noun, pl.* grampuses

1 گاماسی، گرامپوس (گیانەوەرێکی دەریایی دولفینئاسا [*Grampus griseus*]) 2 جۆرێ دووپشکی زلەی باشووری ئەمریکا [*Mastigoproctus giganteus*] 3 مرۆڤی سیخن، لرخن ۞ 1 گرامپوس 2 نوعی عقرب 3 آدمی که با صدا نفس میکشد

Gram stain *noun*, also Gram's stain or Gram's method

1 تەکنیک و شێوەیێکی ڕەنگاندنی جیاوازییە سەرەتاییەکانی بەکتریا نێوان دوو دەستە یان بابەت (Gram-negative "گرامی نەرێنی یان نەیێنی" و Gram-positive "گرامی ئەرێنی") 2 ئەو ماکە کیمیاییانەی کە لەم شێوەیەدا بەکاردێتریێ (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی دانمارکی Hans C. J. *Gram*) ۞ گرام استین

gran /græn/ *noun*

(نافەرمی و لە بریتانیا) نەنک، دایەگەورە ۞ مادربزرگ

granadilla /gran-/ *noun*, also grenadilla

میوە یان بەری شیرینتۆم ۞ میوەی گل ساعتی

granary /'grænəri/ *noun, pl.* granaries

1 عەماری دەغڵودان، شوێنی گەنم تیاهەڵگرتن 2 ناوچەی دەغڵ(گەنم)لێیهەڵکەوتوو 3 سەرچاوەی سەرەکی، چاڤکانی بنگەهی ۞ 1 انبار غله 2 منطقەی غلەخیز 3 منبع اساسی

granary bread *noun*

نانی دەغڵ ۞ نان غله

grand /grænd/ *adjective* (grander, grandest), *noun (pl.* same)

1 *adj* گەورە، مەزن، کەڵنگ، بەشکۆ، شکۆمەند: *The wedding was a very grand occasion* 2 *the Grand Duchess Elena* ◊ زۆرچاک، 3 *Thanks. That'll be grand!* :یەکجار باش *a grand* :هەرەگەورە، گەورە 4 *design/plan/strategy* سەرەکی، گرنگ، بەرکەفتی 5 گشت، هەموو 6 بەڕێن، بەربلاو 7 خۆپێزلانە 8 (ماف) ڕەشت *n* 1 گەورەپیانۆ 2 (پۆند یان دۆلار) هەزاری grandly /grændli/ *adv*: بە گەورەیی، بە شکۆوە، بە شێوەیێکی بەشکۆ، بەشکۆیانە، شکۆمەندانە؛ grandness

/grændnəs/ *n* :گـەورەیی، مـەزنی، شـکۆ، دەبدەبە : (*the grandness of the surroundings*
◌ 1 *adj* بزرگ، اعظم، مجلل 2 عالی 3 عظیم 4 اساسی، مهم 5 کل 6 گسترده 7 متکبرانه 8 (حقوق) جدی *n* 1 پیانوی رویال 2 هزاری

grandad /'grændæd/ *noun*
(نافەرمی) باوەگەورە ◌ بابابزرگ

grandaddy /'grændædi/ *noun*
باپیرە، باوەپیرە، باوەگەورە ◌ بابابزرگ

grandam /'grændam/ *noun*, also grandame, archaic term for grandmother

grand-aunt /'grænd ænt/ *noun*
پووری باوک یا هی دایک ◌ خالەی پدری یا مادری، عمەی پدری یا مادری

grandchild /'græntʃaɪld/ *noun*, *pl.* grandchildred
نەوە، زازا ◌ نوە

grand cru /grɒ̃ 'kru:, French gʀɑ̃ kʀy/ *noun*, *pl.* grands crus pronunc. same
(پتر فەرەنسە) باشترین مەی، بادەی هەرەچاک (بڕوانە premier cru) ◌ عالیترین شراب

granddad = grandad

granddaddy /'grændædi/ = grandaddy

granddaughter /'grændɔ:tə(r)/ *noun*
نەوە، زازا (کچ) ◌ نوە

grand duchess *noun*
1 (لـە چەنـد بەشـێکی ئـەوروپا و ب.ت. لـە رابـردوودا، ژن) نیمچـە دەسـەڵاتداری حکومەتێکی چکۆلانە 2 کچی تزار ◌ 1 گراند دوشس 2 دختر تزار

grand duke *noun*
1 (لـە چەنـد بەشـێکی ئـەوروپا و ب.ت. لـە رابردوودا) نیمچـە دەسـەڵاتداری حکومـەتێکی چکۆلانە 2 کوڕی تزار ◌ 1 گراند دوک 2 پسر تزار

grande dame /grɒ̃d 'dam/ *noun*
سالارەژن، خانم(ە گەورە) ◌ زن بانفوذ

grandee /græn'di:/ *noun*
1 (لـە سـپانیا و پۆرتوگـال) گـەورەپیاو، مـیر، شازادە 2 پایەبەرز (لەباری کۆمەڵایەتییەوە) ◌ 1 شاهزادە 2 بلندمرتبە

grandeur /'grændʒə(r), US -djə(r)/ *noun*
1 گـەورەیی، مـەزنی، مـەزناهی، شـکۆ، فـەر، ئەنـدێش، هەیبـەت، سـام، splendour: *the grandeur and simplicity of Roman architecture* 2 باوەڕ، بایەخ 3 دەس ڕۆیشتوویی، گرنگی ◌ 1 عظمت، شکوە 2 اعتبار 3 نفوذ

grandfather /'grænfɑ:ðə(r)/ *noun*
باپیرە، باوەگەورە، پیرک ◌ پدربزرگ

grandfather clock *noun*
کاتژمێری دیواری، سەعاتی لەنگەرەیی یان دیواری ◌ ساعت قدی

grandiflora /ˌgrandɪ'flɔ:rə/ *noun*
گوڵەگەورە ◌ گرانديفلورا

grandiloquence /ˌgrandɪ'flɔ:rəns/ *noun*
تەقوڕەقبوون، سەنگورەنگ، گرانی، سەختی ◌ طمطراق

grandiloquent /græn'dɪləkwənt/ *adjective*
(فـەرمـی و نابـەسـند) تـەقوڕەق، گـران، بەسەنگورەنگ، سەخت، pompous ◌ مطنطن

grandiloquently /græn'dɪləkwəntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تەقوڕەق ◌ بە طور مطنطن

Grand Inquistor *noun*
گەورەپـشکێنەر، سـەرپـشکێنەر، بەڕێوەبـەری دادگای پشکنین (ی بیروباوەڕ) ◌ مفتش اصلی در دادگاه تفتیش عقاید

grandiose /'grændiəʊs, US -oʊs/ *adjective*
(ب.ت. زۆرتـر بـۆ خۆنوانـدن) گـەورە، بەسـەنگورەنگ، مەزن، بەدەبدەبە، بەشکۆ: *a grandiose opera house* ◌ عظیم، شکوهمند

grandiosely /'grændiəʊsli, US -oʊs/ *adverb*
بەشکۆیانە ◌ بە طور مجلل

grandiosity /ˌgrændɪ'ɒsətɪ/ *noun*
گەورەیی، مەزنی، سەنگورەنگ، دەبدەبە، شکۆ، کەشخە ◌ عظمت، شکوە

grand jury *noun*
دەستەی سوێندخۆرانی باڵا ◌ هیأت منصفەی عالی

grandma /'grænmɑ:/ = grandmother

grand mal /ˌgrɒ̃ 'mæl, US ˌgræn 'mɑ:l, 'mæl/ *noun*
(فەرەنسی) گـەورەفێ، سەرفێ، فێی توند یان سەخت (بڕوانە petit mal) ◌ صرع شدید

grandmama = grandmother

Grand Marnier /ˌgrɒ̃ 'mɑ:nieɪ, US ˌgrɑ:n 'mɑ:rnjeɪ/ *noun*
(فەرەنـسی) گـرا مانیـە، گـران مارنیـە (خواردنەوەیەکی ئەلکولی توندە، لە براندی و پرتەقاڵ دروست دەبێ) ◌ گراند مارنیر

Grand Master *noun*
گەورە مامۆسـتا، مامۆسـتای مـەزن (ڕێبـەر یـان سەرۆکی کۆمەڵێکی فراماسۆنیری) ◌ استاد اعظم

grand master *noun*
قارەمانی شەترەنج، وەستای شەترەنج ◌ استاد شطرنج

grandmother /'grænmʌðə(r)/ *noun*
دایەگەورە، نەنک، دێباف (هی باوک)، پیرک، ماما ◌ مادربزرگ، بیبی

grandmotherly *adjective*
دایەگەورەئاسا ◌ مادربزرگوار

Grand National *noun*
پێشبڕکێی ئەسپسواری بە کۆسپی بەرزەوە ۞ مسابقەی اسب‌دوانی با مانع‌های بلند
grand-nephew /ˈgrænd nefju:/ *noun*
نەوەی برا یان خوشک (کە کوڕ بێ) ۞ نوەی برادر یا خواهر
grand-nice /ˈgrænd ni:s/ *noun*
نەوەی برا یان خوشک (کە کچ بێ) ۞ نوەی برادر یا خواهر
grand opera *noun*
گەورە ئۆپێرا، ئۆپێرای گەورە (تێکڕایان دەچڕن) ۞ اپرای سنگین
grandpa /ˈgrænpɑ:/ = grandfather
grandpapa = grandfather
grandpappy = North American grandfather
grandparent /ˈgrænpeərənt, US -perənt/ *noun*
گەورەباوان، پیرکان ۞ گراندپارنت، جدّ، جدّه
grandparenthood *noun*
گەورەباوانێتی ۞ گراندپارنتهود
grand piano *noun*
گەورەپیانۆ، پیانۆی گەورە ۞ پیانوی رویال
Grand Prix /ˌgrɑ̃: ˈpri:/ *noun*
(فەرەنسی) گرەندپری، یەکێ لەو چەند پێشبڕکێیە بۆ قارەمانێتی موتۆرسواری یان ماشێن‌لێخوڕی جیهانی ۞ گراندپری
grandsire /ˈgrænsaɪ(r)/ *noun*
(کۆن) باپیرە، باوەگەورە ۞ پدربزرگ
grand slam *noun*
گەورە سەرکەوتن، سەرکەوتنی گەورە یان مەزن ۞ پیروزی بزرگ
grandson /ˈgrænsʌn/ *noun*
نەوە (کوڕ) ۞ نوه
grandstand /ˈgrænstænd/ *noun*
جێگای تەماشاوانان، جێگای چاولێکەران ۞ جایگاه تماشاچیان
grand total *noun*
سەرجەم، تێکڕا ۞ جمع کل
grand tour *noun*
1 (جاران) سەردانی شارە سەرەکییەکانی ئەوروپا لە لایەن کەسانی دەوڵەمەندی بریتانیایی یان ئەمریکایی وەکوو بەشێ لە خوێندنەکەیان 2 سەردانی تەواو ۞ گراند تور
grand-uncle /ˈgrænd ʌŋkl/ *noun*
خاڵی باوک، خاڵی دایک، مامی باوک، مامی دایک ۞ دایی پدر، دایی مادر، عموی پدر، عموی مادر
grandiflora /ˌgrandɪˈflɔ:rə/ *noun, adjective*
1 ئاماژە بە چەندین جۆری ڕووەکی داچێنراوی گوڵ‌گەورە 2 گوڵەگەورە ۞ گراندیفلورا
grange /greɪndʒ/ *noun*
1 کۆشک‌وبەرە، خانەمووچە، ماڵی لادێیی 2 (کۆن) کێڵگە، مووچە 3 عەماری دەغڵ‌ودان، کادێن 4 (لە ئەمریکا) کۆمەڵەی پشتیوانی لە وەرزێران ۞ 1 گرانج، خانەی روستایی 2 مزرعە 3 انبار غلە، کاهدان 4 گرانج
granger *noun*
ئەندامی کۆمەڵەی پشتگیری جووتیاران ۞ گرانگر
grangerism /ˈgreɪndʒərɪzəm/ *noun*
ڕازاندنەوەی کتێب بە بڕینی وێنەی کتێبەکانی تر، بڕشتەچنی ۞ گرانگریسم
grangerite *noun*
کەسێ کە وێنەی کتێبەکانی تر لێدەکاتەوە و لەهی خۆی دەدا، بڕشتەچن ۞ گرانگریت
graniferous /graˈnɪf(ə)rəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی، گیاکان) دانگر ۞ دانه‌آور
graniform *adjective*
دانەئاسا، شێوەدان، دانی ۞ دانه‌مانند
granita /graˈni:tə/ *noun, pl.* granite /-ˈni:teɪ/
ئەلاسکەی گڕنی‌گڕنی شێوەئیتالیایی ۞ گرانیتا
granite /ˈgrænɪt/ *noun*
گرانیت، بازار، بەردەبیرۆ ۞ سنگ خارا، گرانیت
graniteware /ˈgrænɪt weə(r)/ *noun*
1 گڵێنە یان ئاسنی بازارئاسا 2 هێربارێی میناکراو ۞ 1 سفالینە یا آهن خارامانند 2 ظروف آهنی لعاب‌دار
granitic /grəˈnɪtik/ *adjective*, also granitical
بازاری، گرانیتی ۞ وابستە بە سنگ خارا
granitiform *adjective*
بازاری، بازارئاسا، شێوەگرانیت ۞ خارامانند
granivore *noun*
گیانەوەری دانخۆر یان تووخۆر ۞ جانور دانه‌خوار
granivorous /graˈnɪv(ə)rəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) دانخۆر، تووخۆر ۞ دانه‌خوار
granny /ˈgræni/ or grannie, *pl.* grannies = grandmother
granny flat *noun*
چەند دیوێ ب.ت. سەربە ماڵێ بۆ کەسێکی پیر ۞ گرانی فلات
granny glasses *noun, pl.*
شووشەی خڕی دەور یان چوارچێوەکانزایی ۞ گرانی گلاسس
granny knot *noun*
گرێ قوڵفە، گرێ شل ۞ گره خفت
Granny Smith *noun*
جۆرێ سێوی ترشی سەوزی دێسێر، هی ئەوسترالیا ۞ نوعی سیب
granodiorite /ˌgranə(ʊ)ˈdʌɪərʌɪt/ *noun*
جۆرێ بەردی گڕنی‌گڕنی یان دەنک‌دەنکی plutonic نێوان گرانیت و دایێرایت (یان دیۆریت

diorite) ۞ گرانودیوریت

granodioritic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گرانۆدایێرایتەوە هەیە ۞ وابسته به گرانودیوریت

granola /grəˈnəʊlə, US -ˈnoʊ-/ *noun*
گرانـۆلا (نـانی بـەیانی بـە کاکـڵە، دانەوێـڵە و دانەوە) ۞ گرانولا

granolith *noun*
جۆرێ بەرد کە لە گرانیتی وردوخاش و سیمان پێکهاتووە ۞ گرانولیت

granolithic *adjective*
سەربـە یـان پێوەنـدی بـە گرانۆلیتـەوە هـەیـە ۞ وابسته به گرانولیت

granophyre *noun*
جۆرێ بەردی گڕنی‌گڕنی یان دانەدانەی ئاگرینی ئەرخەوانەیی porphyritic زۆرتر لە فێلدسپار و کوارتز پێکهاتووە ۞ گرانوفیر

granophyric *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گرانۆفیری‌یەوە هەیە ۞ وابسته به گرانوفیر

grant /grɑːnt, US grænt/ *noun*
1 دەسـتـدە، پێـدان، بەخـشـین 2 بـورس 3 (بـە مەبەستێکی تایبەتی) یارمەتی حکومەتی، یارمەتی بێ‌دانەوە یـان پێـاوەتی‌یانە، یارمەتی، کۆمـەک، پێتـاک 4 (زەوی‌وزار) بـەنێوکردن ۞ 1 اعطـا 2 کمک هزینه 3 اعانه، کمک بلاعوض 4 واگذاری

grantable /ˈgrɑːntəbl/ *adjective*
لەپێدان‌هاتوو، شیاوی بەخـشـین، دەبەخـشـرێ ۞ قابل اعطا

grant aid *noun*
یارمـەتی‌پێـدان (یارمـەتی دارایـی کـە لـە لایـەن حکومەتی ناوەندی‌یەوە بۆ حکومەتی خـۆجێیی یان دەزگایێ) ۞ اعانه، گرانت آید

grant-aided *adjective*
یارمـەتی‌پێـدراو، کـە لـە حکومـەت یارمـەتی وەردەگرێ ۞ گرانت آیدید

granted /ˈgrɑːntɪd, US ˈgræn-/ *adverb*
دروستە، راستە، وایە، زۆر باشە، admittedly: *'You could have done more to help.' 'Granted.* ۞ قبول که، صحیح

grantee /grɑːnˈtiː/ *noun*
1 پێدراو، پێشکەشی‌گر، دیاری‌گر، پێ‌بەخـشراو، دیاری‌پێدراو 2 بەنێووکراو، بۆ راگوێزراو ۞ 1 عطیه‌گیر 2 انتقال‌گیرنده

grant-in-aid *noun, pl.* grants-in-aid
یارمەتی، پێتاک، کۆمەک (دەدرێ بـە حکومـەتی خۆجێیی، دەزگایێ یان خوێندنگایێکی تایبەتی): *I was awarded a grant-in-aid to conduct my research* ۞ اعانه

grant-maintained *adjective*
(لە بریتانیـا) خوێنـدنگایێ کـە راستـەوخۆ پـارەی خۆی لـە حکومـەتی ناوەنـدی وەردەگرێ هـەتا حکومەتی خۆجێیی، میری ۞ گرانت مین‌تیند

grantor *noun*
1 پێدەر، پێ‌بـەخـش 2 بەنێوکـەر، راگـوێزەر ۞ 1 واهب، بخشنده 2 واگذارکننده

Grant's gazelle *noun*
جۆرێ ئاسکی قاوەیی شـاخ‌درێژی رۆژهـەڵاتی ئـەفریکـا، لـە سـوودان و ئـەتیۆپیـاوە تـا کینیـا و یوگاندا دەبینرێ [*Gazella granti*] ۞ نـوعی آهو

gran turismo /ˌgran tʊˈrɪzməʊ/ *noun*
گـران توریزمـۆ (مـۆدێلێکی ماشـێن) ۞ گـران توریزمو

granular /ˈgrænjələ(r)/ *adjective*, also granulous or granulary
1 دەنکەدەنکـە، دانەدانـە، داناردانـار، دان‌دان، دەنکەجۆیی، دەنکـ‌دەنک، پێکهاتوو لـە دەنـک یـان دەنکۆڵـەی ورد، grainy 2 زبـر، درشـت، گڕنی‌گڕنی، گرنج‌گرنج ۞ 1 دانه‌دانه 2 زبر

granularity *noun*
دەنکـەدەنکی، دانەدانـەیی، داناردانـاری، دانـاریتی ۞ حالت دانه‌دانه

granularly *adverb*
دەنکەدەنکانە، بە شێوەی دەنکـ‌دەنک ۞ به طور دانه‌دانه

granulated *adjective*
دەنکەدەنکـە، دانەدانـە، دان‌دان، دەنکـەجۆیی، دەنکـ‌دەنک ۞ دانه‌دانه

granulated sugar /ˌgrænjuleɪtɪd ˈʃʊgə(r)/ *noun*
شـەکر، شـەکری زبـرە یـان درشـت، شـەکری دەنک‌زل ۞ شکر دانه‌درشت

granulation /ˌgrænjəˈleɪʃn/ *noun*
1 دەنـکـ‌دەنـکـ‌بـوون، بـەدەنـکـ‌بـوون 2 گۆشـتـەزوون(هێنـان)، سـارێژبوونەوە، خووزهێنانەوە ۞ 1 دانه‌شدگی 2 التیام یافتن زخم

granulation tissue *noun*
1 شانەی سارێژەوەبوو 2 گۆشتەزوون، گۆشتی تازە ۞ 1 بافت التیامی 2 گوشت نو

granule /ˈgrænjuːl/ *noun*
دەنـک، دانـە، دەنکۆڵـە: *instant coffee granules* (بنەڕەت: لە *granulum* late Latin، چکۆلێنراوی *granum* "دان، دانە grain") ۞ دانه

granuliferous /grænjʊˈlɪfərəs/ *adjective*
دانگر، داناوی، پڕدان ۞ دانه‌آور

granuliform /grænjʊlɪfɔːm/ *adjective*
دەنک‌ئاسا، شێوەدەنک، دەنکی ۞ دانه‌مانند

granulite *noun*
(زەوی‌ناسـی) گرانۆلیـت (جـۆرێ بـەردی تێکچـووی metamorphic دەنـکـ‌ورد زۆری کوارتز و فێلدسپار تیایە) ۞ گرانولیت

granulitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە گرانولیتەوە هەیە ۞ وابستە بە گرانولیت

granulocyte /'granjʊlə(ʊ)ˌsʌɪt/ *noun*
(کارئەندامناسی) خانەدەنکۆلە: خرۆکەیێ سپی کە لەنێو سایتوپلازمەکەیدا دەنکی دەردەری هەیە ۞ گرانولوسیت

granulocytic *adjective*
خانەدەنکۆلەیی، سەربە گرانولوسایت ۞ وابستە بە گرانولوسیت

granulocytopoiesis *noun*
پێکهاتنی گرانولوسایتە خوێنی‌یەکان ب.ت. لە (نێو) مۆخی ئێسکدا bone marrow ۞ گرانولوسیتوپویسس

granuloma /ˌgranjʊ'ləʊmə/ *noun, pl.* granulomas or granulomata /-mətə/
(پزشکی) توپەڵەیێکی بەستەرەشانەی دەنکەدەنکە، بە تایبەت لە ئەنجامی کاردانەوەی نەخۆشی، ئاوسان و یان ماک و مەتریالێکی دەرەکی یان بێگانەوە بەرهەم هاتووە؛ لوو یان تومۆرێ کە لە ئەنجامی granulation tissue پێکهاتووە ۞ گرانولوما

granulose = granular

granum *noun, pl.* grana
1 = grain 2 یەکێ لە یەکە پێکهاتەیی‌یەکانی کلۆرۆپلاستێکی نێو رووەکە ئاوخۆرەیی‌یەکان vascular plants، لە کۆمەڵە تویێکی thylakoid ـەکان پێکهاتووە ۞ گرانوم

grape /greɪp/ *noun*
1 ترێ، هەنگوور، دەنکەترێ، گلارە 2 رەنگی سووری ئامالشین، ئەرخەوانی تۆخ 3 بۆمبی هێشوویی 4 (the grape) مەی ۞ 1 انگور، دانەی انگور 2 قرمز متمایل بە آبی 3 بمب خوشەای 4 (با the) شراب

grapefruit /'greɪpfru:t/ *noun, pl.* same
لیمۆی بەهەشتی، گرێپفروت [*Citrus paradisi*] ۞ توسرخ

grape hyacinth *noun*
سملەترێ؟: جۆرێ گیای چکۆلانە لە تیرەی lily، بە هێشووی گوڵی خڕی شینی چکۆلەوە [توخم *Muscari*] ۞ کلاغک

grape-hopper /greɪp hɒpə(r)/ *noun, US*
مێشوولەی ترێ یان مێو ۞ شتەی مو

grape-house /greɪp haʊs/ = vinery

grape ivy *noun*
جۆرێ رەز یا ترێی پیاهەڵچوو یان تەرزفرێدەری هەمیشەسەوز، وەک رووەکی ماڵێ وایە [*Cissus rhombifolia* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی تاک

grape-louse /greɪp laʊs/ *noun*
مێشوولەی ترێ یان مێو ۞ شتەی مو

grapeseed oil *noun*
رۆنی دەنکی ترێ ۞ روغن دانەی انگور

grapeshot /'greɪpʃɒt, US -ʃɑ:t/ *noun*
بۆمبی هێشوویی ۞ بمب خوشەای

grape-stone /greɪp stəʊn/ *noun*
ناوک یان دەنکی ترێ ۞ دانەی انگور

grape-sugar *noun*
شەکری ترێ ۞ گلوکز

grapevine /'greɪpvaɪn/ *noun*
1 دارمێو، دارترێ [*Vitis vinifera* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 (the grapevine)، نافەرمی) سوورانەوە یان گەریانی قسەلۆک و زانیاری نافەرمی ۞ 1 تاک 2 گریپوین

grapewort *noun*
(رووەکناسی) مێوەمارانە، ترێمارانە ۞ فاشرا

graph[1] /græf, US grɑ:f/ *noun*
هێڵکاری، گراف، چەماوە ۞ نمودار، منحنی

graph[2] /græf, US grɑ:f/ *noun*
(زمانەوانی) نووسە(ک)، گراف ۞ گراف

-graph *suffix*
پاشگر: ـنووس، ـنیس، ـگراف، ئاماژە بە دەزگا یان ئامێرێ کە کاری تۆمار دەکا: *seismograph*، *chronograph* نووسەراو، کێشراو، شتێکی نووسراو یان کێشراو: *monograph*، *autograph* (بنەرەت: لە - *graphe* فەرەنسی، لەسەر بنچینەی *graphos* یۆنانی "written, writing") ۞ پسوند: نگار، نویس، نوشته‌شده، نقاشی‌شده

grapheme /'græfi:m/ *noun*
(زمانەوانی) گرەفیم، نووسە، گرافیم (چکۆلەترین یەکەی واتاداری سیستمی نووسین) ۞ نویسە

graphemic *adjective*
سەربە گرەفیم، گرافیمی، پێوەندی بە گرافیمەوە هەیە ۞ وابستە بە نویسە، نویسەای

graphemically *adverb*
لەباری گرافیمی‌یەوە ۞ از لحاظ نویسەای

-grapher *suffix*
پاشگر، گرافێر، ـنووس (بنەرەت: لە *-graphos* یۆنانی "writer") ۞ پسوند: نگار

graphic /'græfɪk/ *adjective*
1 گرافیک، هێڵکاری‌یانە 2 (خوازە) ئاشکرا، رۆشن، دووروودرێژ، چڕوپڕ، بێ‌پەردە، پەروەردەکاری ۞ 1 ترسیمی، نموداری 2 واضح، مشروح

-graphic(al)- /'græfɪk(l)/ *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناو دروس دەکا ۞ پسوند: صفت‌ساز

graphicacy /'grafɪkəsi/ *noun*
توانایی تێگەیشتنی نەخشە و گرافەکان ۞ گرافیکاسی

graphical /'græfɪkl/ *adjective*
1 سەربە یان لە شێوەی گراف: *The system uses an impressive graphical interface* 2

به شێوەی گراف یان دیاگرام: **a graphical** *presentation of results* ۞ 1 وابسته یا به شکل گراف 2 به شکل نمودار

graphically /'græfɪkli/ *adverb*

به روونی، به ئاشکرایی ۞ به طور واضح

graphic artist *noun*

گرافیست ۞ طراح

graphic arts *noun, pl.*

هونەرە گرافیکییەکان ۞ هنرهای گرافیک

graphic user interface *noun,* also GUI

جی‌یوئای (شێوەیەکی پیشاندان و ڕێکخستنی زانیاری لەسەر پەردەی کامپیوتێر کە ئاسانە بۆ بەکارهێنان و تێگەیشتن) ۞ جی‌یوآی

graphic design *noun*

دیزانی گرافیکی (هونەری تێکەڵکردنی وێنەکان، وشەکان و ڕازاندنەوە و بەرهەمهێنانی کتێب، کۆڤار و هتد) ۞ طراحی گرافیکی

graphic designer *noun*

دیزاینێری گرافیکی ۞ طراح گرافیکی

graphics /'græfɪks/ *noun, pl.*

1 هونەری کێشانەوە 2 کار یان بەرهەمە گرافیکییەکان 3 وێنەکێشی (ب.ت. بۆ بەرهەمهێنانی کتێب، کۆڤار و هتد) ۞ 1 رسم فنی 2 آثار گرافیکی 3 طراحی

graphics card *noun,* also **graphics adapter**

(کامپیوتێر) کارتی گرافیکی ۞ کارت گرافیکی

graphite /'græfaɪt/ *noun*

سورب یان قورقوشمی ڕەش، نێوی پێنووس، گرافیت ۞ گرافیت

graphitic /grə'fɪtɪk/ *noun*

سەربە قورقوشمی ڕەش، گرافیتی ۞ گرافیتی

graphitization *noun*

گرافیتی‌کردن، گرافیتاندن ۞ گرافیتی‌کردن

grapho- *prefix*

پێشگر: نووسین: *grapholect* (بنەڕەت: لە فەرەنسی نێوەڕاست، لە *graphē* یونانی "writing"، لە *graphein* "نووسین" to write") ۞ پیشوند: نگارش

grapholect *noun*

زاراوی ستانداری یان پێوانەیی نووسین ۞ گرافولکت

grapholite /'græfəlaɪt/ *noun*

تاشەبەردێ بۆ نووسین، بەردەنووس ۞ گرافولیت

graphological *adjective*

سەربە هێڵناسی یا خەتناس یا نووسراوەناسی، دەسنووس‌ناسی‌یانە ۞ خط‌شناختی

graphologist *noun*

هێڵناس، خەتناس، دەسنووسناس، نووسراوەناس ۞ خط‌شناس

graphology /græ'fɒlədʒi, US -'fɑ:l-/ *noun*

1 هێڵناسی، خەتناسی، دەسنووس‌ناسی، نووسراوەناسی (لێکۆڵینەوەی دەسنووس و هێڵەکان بە مەبەستی ناسینی کەسایەتی نووسەرەکەی) 2 (زمانەوانی) لێکۆڵینەوەی هێما نووسراوە یان چاپکراوەکان یان سەربە سیستەمە نووسراوەکان ۞ 1 خط‌شناسی 2 گرافولوژی

graph paper *noun*

کاغزی شەترەنجی، کاغزی خانەخانە، کاغزی گراف ۞ کاغذ میلی‌متری

-graphy *suffix*

پاشگر: نووسی، نووسین (لەبارەی شتێکی تایبەتەوە)، شتێکی نووسراو یان کێشراو: *hagiography*، *monograph* جۆرێکی هونەر یان زانست، زانستی باسکردی یا دیسکرایپتیڤ: *geography* شێواز یان شێوەیێکی نووسین یا کێشانەوە: *calligraphy*؛ تکنیک یا شێوەی بەرهەمهێنان یان هەڵگرتنەوەی وێنەکان: *radiography*؛ لیستی نووسراو یان چاپکراو: *filmography* (وێنەکێشی؛ بنەڕەت: لە *graphia* یونانی "writing") ۞ پسوند: نگاری، نوعی هنر یا علم، علم توصیفی، شکلی از نگارش یا نقاشی؛ گرافی

grapnel /'græpn(ə)l/ *noun*

1 ئامرازێکی قولاپی یان چنگاڵی بۆ ڕاگرتنی کەشتی دوژمن بە مەبەستی پیاهەڵچوون بۆسەر تەختی کەشتی‌یەکە 2 لەنگەری چەنلقە، لەنگەری قولاپی، قولاپ، چنگ(گ)ڕە، قەلانگ، قەلاگ، لەنگەرۆکە، لەنگەرچە ۞ 1 گراپنر 2 چنگک، لنگرچە

grappa /'græpə/ *noun*

گراپا (خواردنەوەیەکی ئیتالیایی‌یە) ۞ گراپا

grapple /'græpl/ *noun*

1 ئامبازبوون، ئاوقەبوون، پەرپیاکردن 2 قولاپ، قەلانگ ۞ 1 گلاویزی 2 چنگک

grappling iron /'græplɪŋ aɪən/ *noun,* also **grappling hook**

لەنگەری چەنلقە یان لقولق، لەنگەری قولاپی، قولاپ، چنگرە، قەلانگ، قەلاگ ۞ گراپنر، چنگک

graptolite /'græptəlʌɪt/ *noun*

فوسیل یان بووبەردی گیانەوەری بڕبڕەداری سەراوەکی ۞ گراپتولیت

grasp /grɑ:sp, US græsp/ *noun*

1 گرتن، گیرلێ‌هێنان، گیر، چنگ‌لێ‌گیرکردن: 2 *She felt a firm grasp on her arm* چنگ، مشت 3 دەسەلات، کۆنترۆل، زاڵی، hold، control 4 پێ‌بردن، تێگەیشتن، سەرلێ‌دەرکردن، سەرەندەرکردن، پێ‌زانین: *These complex formulae are beyond the grasp of the average pupil* 5 دەس‌پێ‌ڕاگەیشتن ۞ 1 گیرش 2 چنگ 3 embrace ؛handle = 6 قدرت، تسلط 4 ادراک 5 دسترسی

grasping /'grɑːspɪŋ, US 'græs-/ *adjective*
مـــال‌پەرســـت، بەتـــەماح، چاونەزێـــڕ، رژد، پارەپەرست ۞ حريص، آزمند

graspingly /'grɑːspɪŋli, US 'græs-/ *adverb*
ماڵپەرستانە ۞ حريصانە

grass /grɑːs, US græs/ *noun*
1 گیا، چیمەن، سەوزەگیا، چیم، بژوێن، زەمەن، چرگ، چەولیک، جێ‌لەوەڕ، مێرگ، گیاجاڕ 2 (نافەرمی) مەریوانە، ماریجوانا 3 (نافەرمی و بریتانیا) سیخوڕ، راپۆرتچی 4 گەنمیان، گیا یان رووەکی دانگر ۞ 1 علـف، چمـن، چراگـاه، علف‌زار 2 ماری‌جوآنا 3 خبرچین 4 گراس

grassbird *noun*
گیابالندە؟: جۆرێ warbler ی ڕیزیی قاوەیی، لەنێو قامیشەڵان و بەرزەگیادا زۆر دەبینرێ [توخم *Megalurus* (ئەوستراڵاسیا و ئاسیا) و *Sphenoeacus afer* (باشووری ئەفریکا)] ۞ گراس‌برد

grassbox *noun*
جێ‌گیا، گیادان، جێگایێ لە دەزگای دوورینی گیا کە گیای براوی تیا کۆدەبێتەوە ۞ گراس‌باکس

grass carp *noun*
جۆرێ ماسی زلەی چینی ئاوی شیرین، هی باشـووری خۆرهـەڵاتی ئاسـیا، بـۆ خـۆراک پەروەردە دەکرێ [*Ctenopharyngodon idella*] ۞ نوعی ماهی

grass court *noun*
یاریگای تێنیس ۞ زمین بازی

grassed /grɑːst, US græst/ *adjective*
بەگژوگیا داپۆشراو، بژوێناوی، چیماوی، پڕگیا ۞ پوشیده از علف

grass-green /'grɑːs 'griːn/ *noun*
رەنگـی سـەوزی سـەیدی، سـەوزی گیـایی، خەیاری ۞ سبز چمنی

grasshopper /'grɑːshɒpə(r), US 'græshɑːp-/ *noun*
کوللـە، کولـە، ملـۆ [خێـزان Acrididae: زۆر جۆرن] ۞ ملخ

grasshopper warbler *noun*
واربلێـری کـوللەیـی [*Locustella naevia* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی پرنده

grassland /'grɑːslænd, US 'græs-/ *noun, pl.* grasslands
لەوەڕ، جێ‌لەوەڕ، لەوەڕجاڕ، ئالفجاڕ، ئاران، چـرگ، چرگـەن، چێـری، گیاجـاڕ، بـژوێن، سەوزایی، سەوزەڵان ۞ مرتع، چراگاه

grasslike /'grɑːslaɪk/ *adjective*
گیائاسا، شێوەگیا ۞ علف‌مانند

grass of Parnassus *noun*
جۆرێ گیـای بـاکووری مێرگـەڵانە زنەکـان، بـە گوڵـێکی سـپی تاقـەوە [*Parnassia palustris*] ۞ نوعی گیاه

grass parakeet *noun*
(ئەوستراڵیا) تووتی ناوگیا یان شـیناوەرد، تـووتی مێرگـــــــــەڵان [*Neophema Psephotus* و توخمەکانی تر] ۞ نوعی طوطی

grass pea *noun*
نۆکەگیا؟، گیانۆک؟: گیایێکی دانەویلەیی، وەک خـۆراک یـان تفـاق بـۆ مـڕۆ و پاتـاڵ دەکـرێ [*Lathyrus sativus*] ۞ نوعی گیاه

grass plot /'grɑːs plɒt/ *noun*
مێرگ، شیناوەرد ۞ چمن

grassquit /'grɑːskwɪt/ *noun*
جـۆرێ باڵـندەی دەنـگ‌خۆشـی کـارائیبی و گەرمێنانی ئەمریکا، پێوەندی بە bunting ـەکانەوە هەیە [*Tiaris* و توخمەکانی تر] ۞ گراس‌کویت

grass roots *noun, pl.* often the grass roots
خەڵـکی رەمـەکی، خەڵـکی ئاسـایی، جـەماوەر: *the grass roots of the party* ۞ مردم عادی

grass sickness *noun*
نـەخۆشی گیـا: ئـەسپەکـان تووشـی دێـن و لـە ڕیخۆڵـــەوە دەیگـــرن و زۆرجـــار دەبێتـــە نەخۆشی‌یێکی کوشندە ۞ گراس سیکنس

grass ski *noun*
سکی سەرگیا، گیاخلیسکێ ۞ گراس اسکی

grass skirt *noun*
کراسی گیایی، گیاکراس: لە گیا و گەڵای درێژ ساز دەکرێ و سەماکاری ژنی هێندێ دوورگەی پاسیفیک لەبەری دەکەن ۞ گراس اسکیرت

grass snake *noun*
(گیانەوەرناسی) 1 سەوزەمار [*Natrix natrix*] 2 وشـەیێکی ئـەمریکای بـاکووری بـۆ green snake ۞ مار حلقه‌دار

grass tree = blackboy

grass widow *noun*
1 بێوەژنی چەند رۆژە (ژنێ کە مێردەکەی بۆ چـەن رۆژێ دوورە) 2 ژنی تـەڵاق‌دراو ۞ 1 بیوه‌ی چند روزه 2 زن مطلقه

grass widower *noun*
پیاوی بێوە، پیاوێ کە لە ژنەکەی جیابۆتەوە ۞ مرد بیوه

grassy /'grɑːsi, US 'græsi/ *adjective* (grassier, grassiest)
داپۆشـراو بـە گیـا، سـەوز، پـڕگیا، سـەوزەڵانی، بژوێناوی، شیناوەرد، گیاجاڕ: *a grassy bank* ◊ *grassy lawns* ۞ پرعلف

grate /greɪt/ *noun*
1 (کولین) ئاورگ، ئاگردان، مەنقەڵ، ناوگۆڕک، کوورە، کوورەی دیواری 2 رەندە، کوشتەرا 3 تۆڕ، پـەنجێرە 4 زینـدان، بەندیخانـە 5 دەنگی لێک‌کەوتن، زرنگەزرنگ (شمشێر و هتد) ۞ 1

آتشدان، منقل 2 رنده 3 شبکه، پنجره 4 زندان 5 صدای برخورد

grateful /'greɪtfl/ *adjective*
1 سپاس‌کار، سپاس‌بێژ، سپاس‌بژێر، منه‌ت‌بار، منه‌ت‌دار، بەسەفەت، باوەفا، نمەک‌ناس، مەمنوون 2 خۆش (بنەڕەت: لە grate ی بێ‌باو - + لاتین gratus (لە "thankful ,pleasing" ful) ◊ 1 متشکر، سپاس‌گزار 2 مطبوع

gratefully /'greɪtfəli/ *adverb*
بە سپاسەوە، سپاس‌کارانە: *He nodded gratefully* ◊ با سپاس‌گزاری

gratefulness *noun*
سپاس‌کاری، سپاس‌بێژی، سپاس‌بژێری، منەت‌باری ◊ سپاس‌گزاری

grater /'greɪtə(r)/ *noun*
رەندە، رەننە، کوشتەرا: *a cheese/nutmeg grater* ◊ رنده

graticule /'grætɪkju:l/ *noun*
تۆڕی هێڵەکان (سەر نەخشە یان پلانێ) ◊ شبکه‌ی خطوط

gratification /ˌgrætɪfɪ'keɪʃn/ *noun*
پێ‌خۆشبوون، قایلی، ڕازی‌بوون، خۆشی، لەزەت ◊ خشنودی، لذت

gratified *adjective*
قایل، ڕازی، پێ‌خۆشبوو ◊ خشنود

gratifying /'grætɪfaɪɪŋ/ *adjective*
خۆشحاڵ‌کەر، قایلکەر، مایەی پێ‌خۆشبوون، مایەی خۆشی، *a gratifying result* :pleasing ◊ *He felt a gratifying sense of being respected and appreciated* ◊ مسرت‌بخش، ارضاکننده، مطلوب

gratifyingly /'grætɪfaɪɪŋli/ *adverb*
قایلکەرانە: *This year, gratifyingly, we have made a small profit* ◊ به طور مسرت‌بخش

gratin /'grætæn, US 'grætn/ *adjective*
1 جۆری چێشت 2 upper crust: *the gratin of London society* ◊ گرتن

grating[1] /'greɪtɪŋ/ *adjective*
ناخۆش، قیزە و هەرای ناخۆش، کەڕکەر: *The sound of his -ating voice complaining all day was driving me crazy* ◊ گوش‌خراش

grating[2] /'greɪtɪŋ/ *noun*
1 نەردە، میل 2 تۆڕ 3 پەنجێرە 4 چوارچێوەی ئاسنی یان میلی تۆڕی ◊ 1 نرده 2 شبکه 3 پنجره 4 چهارچوب آهنی

gratis /'grætɪs, US 'greɪtɪs/ *adjective, adverb*
مفت، خۆڕایی، بەلاش، بێ‌مز ◊ رایگان

gratitude /'grætɪtju:d, US -tu:d/ *noun*
سپاس، ڕێزلێنان، پێزانین، قەدرزانی، پێزانی، ئەمەک‌ناسی، حورمەت بۆدانان: *He smiled at them with -atitude* ◊ سپاس، تشکر، قدردانی

gratuitous /grə'tju:ɪtəs, US -'tu:-/ *adjective*
1 لەخۆوە، هەڕەمەکی، لەخۆڕایی، بێ‌هۆ، بێجێ: *gratuitous violence on television* 2 خۆڕایی، مفت، بەلاش ◊ 1 بی‌دلیل، بی‌جهت 2 رایگان

gratuitously /grə'tju:ɪtəsli, US -'tu:-/ *adverb*
لەخۆوە، لەخۆڕایی، بە خۆڕایی: *The film was gratuitously offensive* ◊ بی‌جهت، مجاناً

gratuitousness /grə'tju:ɪtəsnəs, US -'tu:- / *noun*
1 لەخۆوەبوون، لەخۆڕاییبوون 2 بەلاشی، خۆڕاییبوون ◊ 1 بی‌جهت بودن 2 مجانی‌بودن

gratuity /grə'tju:əti, US -'tu:-/ *noun, pl.* gratuities
1 دەس‌خۆشانە، دەسمەڕیزانە، شاگردانە، کاڵەدڕانە: *Our staff may not accept gratuities* 2 پاداشی خانەنشینی ◊ 1 انعام 2 پاداش بازنشستگی

gratulation *noun*
پیرۆزبایی ◊ تبریک

gratulatory /'grætʃəleɪtəri/ *adjective*
پیرۆزبایی‌یانە ◊ تبریک‌آمیز

graupel *noun*
تۆپەڵەبەفر ◊ گلوله‌ی برف

Graustark *noun*
وڵاتی خەیاڵی، چیرۆک یان داستانی خەیاڵی، پارچە نووسراوەیێکی یەکجار ڕۆمانتیک (Graustarkian *adj*، بنەڕەت: لە ناوی ڕۆمانی *Graustark* ڕۆمان‌نووسی ئەمریکایی George Barr McCutcheon (1866–1928) ◊ سرزمین یا داستان خیالی، قطعه نوشته‌ی بسیار رمانتیک

gravadlax /'gravədˌlaks/ = gravlax

gravamen /grə'veɪmen/ *noun, pl.* gravamina /-mɪnə/
1 (ماف) کرۆک یان بەشی بنەڕەتی شکات یان تاوانبارییێ 2 بەشی بنەڕەتی ◊ 1 اصل شکایت یا اتهام 2 قسمت اصلی

grave[1] /greɪv/ *noun*
گۆڕ، قەبر، مردن، مەرگ: *There were flowers on the grave* ◊ گور، مرگ

grave[2] /greɪv/ *adjective* (graver, gravest)
1 سەخت، پڕمەترسی، کەسکوون، خراپ، بەسام: *We were in grave danger* 2 قورس، سەنگین 3 گەورە، گرنگ 4 (هەڵس‌وکەوت) بەڕشت، مەند ◊ 1 وخیم، شدید 2 موقر 3 مهم 4 جدی

grave[3] /gra:v/ *noun*
نیشانەی (`) کە لەسەر بزوێنێ دادەنرێ تا ئاماژە بەوە بکا کە چۆن گۆ دەکرێ (وەکوو *père*

فەڕنسی) ۞ گراو

grave accent = grave3

graveclothes *noun, pl.*

خەلاتی، کفن، بەرگەمەرگ ۞ کفن

gravedigger /ˈgreɪvdɪgə(r)/ *noun*

گۆڕهەڵکەن، گۆڕکەن ۞ گورکن

gravel /ˈgrævl/ *noun*

1 زیخ، خیز، چەو، وردەبەرد، ورکەبەرد 2 (گورچیلە و میزەڵدان) بەرد ۞ 1 شن، سنگریزه 2 (کلیه و مثانه) سنگ

graveless *adjective*

بێقەبر، بێ گۆڕ ۞ بی‌قبر

gravelled /ˈgrævld/ *adjective*

چەوڕێژ، زیخڕێژ (کراو) ۞ شنی

gravelly /ˈgrævəli/ *adjective*

1 چەوڕێژ، زیخڕێژ (کراو)، چەوار، پڕچەو، پڕزیخ، زیخاوی 2 (دەنگ) گڕ، ناقوڵا ۞ 1 شنی، پرریگ 2 (صدا) خشن

gravelly-pit *noun*

قوڵکەزیخ، چەودان، چاڵەزیخ ۞ گودەی شن

gravelly soil *noun*

زەوی زیخاوی، خۆڵی زیخاوی، گڵی چەودار ۞ خاک شنی

gravelly-stone *noun*

ورکەبەرد، زیخ ۞ سنگریزه

gravel path *noun*

ڕێگای زیخڕێژ، ڕێگای زیخەلان، زیخەڕێ ۞ جادەی شنی

gravel-walk *noun*

(ڕێگا) بەردڕێژ ۞ سنگ‌فرش

gravely /ˈgreɪvli/ *adverb*

بە سەختی، بە توندی، سەخت، زۆر خراپ یا شپرزە: *Local people* ◊ *She is gravely ill* ۞ *are gravely concerned* به شدت، بدجوری

graven /ˈgrævəli/ *adjective*

هەڵکەنراو، هەڵکۆڵراو، داتاشراو ۞ حک‌شده

graven image /ˌgreɪvn ˈɪmɪdʒ/ *noun*

(کتێبی پیرۆز) بت ۞ صنم

graver *noun*

1 (کۆن) کۆڵیار، هەڵکۆڵ، نەخشکەن، کەندەکار 2 گالیسک، قەڵەمە (یان ئامرازێکی تری)ی هەڵکەندن burin ۞ 1 حکاک 2 قلم حکاکی

Graves /grɑːv, French gRav/ *noun*

مەیێکی سوور یان سپی Graves (ناوچەیێ لە باشووری ڕۆژاوای فەڕەنسە) ۞ گرافس

Grave's disease *noun*, also exophthalamic goitre

ماسینی مل و دەرپەڕینی چاو لە ئەنجامی پڕکاری ڕژێنەی تیرۆئید (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئیرلەندی *Graves* .Robert J) ۞

بیماری گراوس

graveside *noun*

لای گۆڕ، تەنیشت قەبر، پاڵ گۆڕ ۞ کنار قبر

gravestone /ˈgreɪvstəʊn, US -stoʊn/ *noun*

کێل، هەنگێز، بەردی گۆڕ، میل ۞ سنگ قبر

Gravettian /grəˈvetɪən/ *adjective*

(شوێنەوارناسی) سەربە چاندی بەردینی کۆنی پاشتر لە ئەورووپا کە Aurignacian ی بەدوادا دێ، دەگەڕێتەوە بۆ دەوروبەری 28,000-19,000 ساڵ لەمەو پێش (بنەڕەت: لە *la Gravette* ەوە لە باشووری ڕۆژاوای فەڕەنسە، جێیێ کە شوێنەواری ئەو چاندەی لێدۆزراوە) ۞ گراوتین

graveyard /ˈgreɪvjɑːd, US -jɑːrd/ *noun*, also cemetery

گۆڕستان، قەبران، قەبرستان، شاری خامۆشان (لەپاڵ کلێسەیێک) ۞ گورستان، مدفن

gravi- *prefix*

پێشگر: قورس، بەکێش، گران ۞ پیشوند: سنگین

gravid /ˈgrævɪd/ *adjective*

1 سکپڕ، دووگیان، ئاوس 2 قورس، گران، دژوار ۞ 1 آبستن 2 سنگین

gravimeter /grəˈvɪmɪtə/ *noun*

ڕاکێشانپێو (بنەڕەت: لە *gravimètre* فەڕەنسییەوە، لە *grave* "قورس" + *-mètre* "پێو(ان)") ۞ جاذبه‌سنج

gravimetric *adjective*

سەربە ڕاکێشانپێوی ۞ وابسته به جاذبه‌سنجی

gravimetry /grəˈvɪmɪtri/ *noun*

ڕاکێشانپێوی ۞ جاذبه‌سنجی

graving dock *noun*

گۆلاوی وشک، حەوزی وشک، کەشتیگەی وشک (بۆ خاوێنکردنەوەی لاشەی دەرەوەی کەشتی) ۞ حوض خشک

gravitas /ˈgrævɪtas, US -tɑːs/ *noun*

قورسی، مەندی، سەنگینی، گەورەیی، شەوکەت، سام: *a book of extraordinary gravitas* (بنەڕەت: لاتین، لە *gravis* "serious") ۞ وقار، متانت، عظمت

gravitation /ˌgrævɪˈteɪʃn/ *noun*

1 (تەکنیکی، هێزی) ڕاکێشان، ڕاکێشکردن 2 ڕاکێشان، کێشکردن ۞ 1 گرانش، جاذبه 2 جلب

gravitational /ˌgrævɪˈteɪʃənl/ *adjective*

سەربە ڕاکێشان، ڕاکێشەرانە: *the gravitaional pull of the moon* ۞ گرانشی

gravitational constant *noun*

جێگیری ڕاکێشان یان ڕاکێشەرانە (قانوونی نیوتۆن، بەرامبەر بە 6.67×10^{-11} N m^2 kg^{-2}) ۞ ثابت گرانشی

gravitational field *noun*

مەیدان یان بواری ڕاکێشان ۞ میدان جاذبه
gravitational pull *noun*
هێزی ڕاکێشان ۞ نیروی گرانشی
graviton /ˈgrævɪtɒn/ *noun*
(فیزیک) گرافیتۆن: پارچۆلکەیێکی وادانراو یان خەیاڵی کە بری وزەی ڕاکێشان دەخاتەڕوو ۞ گراویتون
gravity /ˈgrævəti/ *noun, pl.* gravities
1 قورسایی، قورسی، گرانی 2 ڕاکێشان، کێشی زەوی 3 ڕادە یان پلەی کێشان 4 مەندی، قورسی، سەنگینی 5 گرنگی 6 سەختی، بەرشتبوون ۞ 1 ثقل، گرانی 2 جاذبه 3 میزان کشش 4 وقار، متانت 5 اهمیت 6 جدیت
gravlax /ˈgrævlæks/ *noun*, also gravadlax
گراڤلەکس: چێشتێکی سکاندیناڤی ۞ گراولکس
gravure /grəˈvjʊə/ *noun*
گراڤور، وێنە، شێوە، نەخش، کورتەی photogravure ۞ گراور، صورت، نقش، تصویر
gravy /ˈgreɪvi/ *noun, pl.* gravies
1 گۆشتاو، ئاودانەوە، سۆسی گۆشت، ئاوگی گۆشت، ئاوی گۆشت، ڕینگاو؟، چەوراو 2 پارەی مفتە، مەرز، پوولی مفتە (بەدەس‌هاتوو) ۞ 1 سس گوشت، آب‌گوشت، مرق 2 پول بادآورده
gravy boat *noun*
سۆس‌خۆری، دەفر یا قاپی سۆس ۞ ظرف سس
gravy train *noun*
نانی ئاسوودە، کاری باش و بێ‌دەردەسەر ۞ منبع درآمد بی‌دردسر
gray[1] /greɪ/ = grey
gray[2] /greɪz/ *noun, abbreviation* Gy
(فیزیک) گرای (یەکەیێکی جیهانی، بەرامبەر بە یەک ژوول لە هەر کیلۆگرەمدا؛ بنەڕەت: لە ناوی تیشکەزیندەناس Louis H. radiobiologist (*Gray* ۞ گرای
grayfish *noun, pl.* same or grayfishes
سەگەماسی dogfish ۞ سگ‌ماهی
grayish /ˈgreɪɪʃ/ = greyish
grayling /ˈgreɪlɪŋ/ *noun*
1 جۆرێ ماسی خۆراکی ئاوی شیرین [توخم *Thymallus*: چەندین جۆرن] 2 پەپوولەیێ بە پنکەچاوی گەشەوە و ژێرباڵی بۆرەوە [*Hipparchia semele*] ۞ گرایلینگ
gray trout *noun*
جۆرێ ماسی‌یەخاتوونە ۞ نوعی ماهی قزل‌آلا
graywacke = US spelling of greywacke
graze /greɪz/ *noun*
1 برین، داماڵکان، رووشان 2 لەوەڕین ۞ 1 خراشیدگی 2 چرا
grazed *adjective*
داماڵکاو، بریناوی، زەخمار، رووشاو ۞ خراشیده

grazer *noun*
لەوەڕندە، لەوەڕخۆر، لەوەڕۆک ۞ چرنده
grazier /ˈgreɪziə(r)/ *noun*
ئاژەڵڕاگر، ئاژەڵدار، مەڕومالات‌بەخێوکەر، چۆدار ۞ دام‌دار، چوبدار
grazing /ˈgreɪzɪŋ/ *noun*
چرگ، لەوەڕ، جێ‌لەوەڕ، پاوە، گیاجاڕ، چێری، چەولیک، پاوان ۞ چراگاه
grazing land *noun*
چرگ، گیاجاڕ، جێ‌لەوەڕ، چێری، چەولیک، مێرگ، بژوێن ۞ چراگاه
grease /gri:s/ *noun*
1 ڕۆن، ڕۆن یان بەزی دووگ، چەوری، بەز: *Grease marks can be removed with plates covered with ◊ liquid detergent* 2 *the grease in his hair ◊ grease*، گریس، ماسلە 3 پیوی قاڵ‌کراو 4 ڕۆنی گیانەوەری 5 خوری تازەبڕاو (و خاوێن نەکراوەتەوە) ۞ 1 روغن، چربی 2 گریس 3 پیه‌ی گداخته 4 روغن حیوانی 5 پشم تازه چیده
grease-gun *noun*
پۆمپی گریس یان ماسلە، گریس‌تێکەر ۞ تلمبه‌ی گریس‌کاری
grease monkey *noun*
(ناڤەرمی) دەزگەوان، میکانیک ۞ (عامیانه) مکانیک
greasepaint /ˈgri:speɪnt/ *noun*
ڕەنگی شانۆ، گریمی شانۆ ۞ گریم تئاتر
greaseproof paper /ˌgri:spru:f ˈpeɪpə(r)/ *noun*
کاغزی چەور ۞ کاغذ روغنی
greaser *noun*
گریس‌کار، ماسلەکار، ماسلەگەر، چەورگەر (ب.ت. مۆتۆڕەکانی کەشتی) ۞ گریس‌کار
greasewood *noun*
دارچەورە؟، دەوەنەچەورە؟: دەوەنێکی بالاکورتی چەوکی، بە دارێکی زەردی سەختەوە، لە ناوچە وشکەکانی ڕۆژاوای ئەمریکا شین دەبێ [*Sarcobatus vermiculatus*] ۞ گریس‌وود
greasily *adverb*
چەوروچلێکانە، (خوازە) زمانچەورانە ۞ بە طور چرب، چاپلوسانه
greasiness /ˈgri:sinəs, US ˈgri:zinəs/ *noun*
1 چەوربوون، چەوروچلێک‌بوون 2 خزی، خلیسک‌بوون ۞ 1 چرب‌بودن 2 لیزی
greasy /ˈgri:si, US ˈgri:zi/ *adjective* (greasier, greasiest)
1 چەور، چەوروچلێک، گریساوی، ڕۆناوی، چەوراوی، خز، خلیسک: *greasy fingers/marks/overalls* 2 زمانچەورانە 3

شـقاقي؟، رۆنی هێنـاوە (لاقـی ئەسـپ) ◌ 1 چرب، لیز 2 تملق‌آمیز 3 روغن‌آورده

greasy pole *noun*
(نافەرمی) کۆلەکەچەورە، ستوونی رۆناوی یان چەور (بۆ پیاهەڵچوون وەکوو سەرقاڵی‌یێ) ◌ رستوران کثیف

greasy spoon *noun*
خواردنگەی کەوچک‌چەور، خواردنگەی پیس ◌ رستوران کثیف

great /greɪt/ *adjective* (greater, greatest), *noun, adverb*
adj 1 مەزن، گەورە، گەپ، زلە، زەلام: *Alexander the great* 2 گرنگ: *The wedding was a great occasion* ◊ *One great advantage of this metal is that it doesn't rust* 3 زۆر، فرە، زەبەند، گەلێک: *People were arriving in great numbers* 4 چاک، باش، قەنج، یەکجار باش، زۆر چاک، بێ‌هاوتا: *What a great goal!* 5 بەکەیف، دڵخۆش 6 شارەزا، سەرەندەرکردوو: *She's great at chess* 7 خۆش، بەتاسە، تامەزرۆ، بەپەرۆش *n* (the great or greats) گەورەکان، کەسانی نێوبەدەرەوە، کەسانی ناسراو: *He was one of boxing's all-time greats* *adv* یەکجار باش، زۆر چاک: *Well done. You did great* ◌ *adj* 1 کبیر، عظیم، بزرگ 2 مهم 3 وافر، بسیار 4 خوب، استثنایی 5 سرحال 6 ماهر، لذت‌بخش 7 مشتاق *n* (the great) بزرگان *adv* خیلی خوب

great ape *noun*
گەورەمەیموونی شێوەمرۆڤ (پێوەندی‌یێکی زۆریان بە مرۆڤەوە هەیە، gorilla و chimpanzee دەگرێتەوە [خێزانی Pongidae]) ◌ نوعی میمون

great auk *noun*
ئۆکەگەورە (ئاتلانتیکی باکووری [*Alca impennis*]) ◌ اوک بزرگ

great-aunt *noun*
پووری باوک یان دایک (هەردوو بەرە) ◌ خاله‌ی پدر یا مادر، عمه‌ی پدر یا مادر

Great Bear *noun*, also Ursa Major
(ئەستێرەوانی) حەوتەوانە، حەوت برا، ورچەگەورە ◌ دب اکبر

Great Britain *noun*
بریتانیای گەورە یا مەزن (ئینگلتەرە، ویلز و سکاتلەند) ◌ بریتانیای کبیر

great circle *noun*
(جوگرافی) گەورە بازنە، بازنەی گەورە ◌ دایره‌ی عظیمه

greatcoat /ˈgreɪtkəʊt, US -koʊt/ *noun*
باڵتە (قورس و درێژ ب.ت. هی سەربازان) ◌ پالتو

Great Dane /ˌgreɪt ˈdeɪn/ *noun*
قەپەگوڵ، سەگی زلەی مووکورت ◌ گریت دین

greate divide *noun*
سنووری نێوان ژیان و مردن ◌ مرز میان زندگی و مرگ

Greater *adjective*
گەورە (شار، گەرەک و هتد) ◌ بزرگ

Great London *noun*
لەندەنی گەورە ◌ لندن بزرگ

great-grandchild *noun*
نەوەزازا، بن‌نەوەزا، نەدیدە، نەڤیچرک ◌ نبیره

great-grandfather *noun*
باپیرەگەورە، باوکی باپیرە ◌ جد پدری، جد مادری

great-grandparent *noun*
باپیرەگەورە (چ هی دایک و چ هی باوک) ◌ جد پدر یا مادر

great-grandson *noun*
نەتیژە، نەوەزا، نەڤیچرک ◌ نتیجه

great-hearted /ˈgreɪt hɑːtɪd/ *adjective*
دڵ‌گەورە، گەورە ◌ بلندهمت

great-heartedness *noun*
دڵ‌گەورەیی، گەورەیی ◌ بلندهمتی

Great Lakes *noun, pl.*
گۆمە گەورەکان، گۆمە پێنجینەکان Lakes Erie, (لە Superior و Huron, Michigan, Ontario نێوان ئەمریکا و کەنەدا) ◌ دریاچه‌های پنج‌گانه

greatly /ˈgreɪtli/ *adverb*
یەکجار، زۆر، گەلێ زۆر: *People's reaction to the film has varied greatly* ◊ *The reports were greatly exaggerated* ◌ خیلی

Great Mogul *noun*
دەسەڵاتی ئیمپراتۆری مۆغوولەکان لە هیندی سەدەی 16دا ◌ مغول کبیر

greatness /ˈgreɪtnəs/ *noun*
1 گەورەیی، مەزنی 2 گرنگی 3 زۆری ◌ 1 عظمت 2 اهمیت 3 زیادی

great-nephew = grand-nephew

great-nice = grand-nice

Great Power *noun*
زلهێزەکان ◌ ابرقدرت‌ها

Great Pyreneees *noun, pl.* same
جۆرێ رەگەزی سەگی قەپە زۆرتر بۆ لای ئاژەڵ ◌ نوعی سگ

great room *noun*
دیوەگەورە، ژووری گەورە (کە چەند کاری لێ‌دەکرێ) ◌ اتاق بزرگ

Great Russian *adjective, noun*
وشەیێکی تر بۆ Russian (زمان و گەل)، کە لەگەڵ گەلان و زمانانی تری ئیمپراتۆری رووسیەی کۆن جیاوازی‌یان بێ ◌ گریت روسین

great skua *noun*
گەورەسکوویا [*Stercorarius skua*] ۞ نوعی پرنده

Great Seal *noun*
مۆری پاتشایی یان دەوڵەت ۞ مهر سلطنتی

great tit *noun*
گەورەگـۆرەوی‌چنـە، گـاگۆرەویلـە [*Parus major*] ۞ نوعی پرنده

great-uncle = grand-uncle

great vowel shift *noun*
گۆڕانی بزوێنەگەورە (هی ئینگلیسی نێوەڕاست) ۞ نوعی تغییر واکه‌ای

the Great War *noun*
شەڕی جیهانی یەکەم (1914_1918) ۞ جنگ جهانی اول

great white shark *noun*
شارکی زلەی سپی، شارکەزلەی سپی (جۆرێ شـارکی زۆر زلـەی راوی) [*Carcharodon carcharias*] ۞ کوسه‌ی سفید بزرگ

great year *noun*
ساڵەگەورە (ماوەیێکی دەوروبەری 25,800 ساڵ کە پێویستە بۆ سووڕێکی تەواوی بەرامبەرانی equinoxes دەوری سووڕگەی خۆر ۞ گریت ییر

greave /griv/ *noun*
پووزەوانە، زرێی بەلەک، بەلەک‌پێچ (لە زرێ) ۞ ساق‌پوش

greaves *noun, pl.*
تلتەی پیو ۞ تفاله‌ی پیه

grebe /gri:b/ *noun*
(گیانەوەرناسی) باڵـندەی دەریابـڕ، مـراوی دەریابـڕە(ئاوبـڕە)، مـراوی گوژیـو [خێـزان Podicipedidae: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە *grebe* فەرەنسی) ۞ مرغ غواص

Grecian /'gri:ʃn/ *adjective*
1 یۆنانی‌ئاسا، بە شێوازی یۆنانی 2 (ئاماژە دەکا بە) سەربە هونەر و چاندی یۆنانی کۆن ۞ 1 یونانی‌شکل 2 وابسته به هنر و فرهنگ یونان باستان

Grecian nose *noun*
لووتی یۆنانی، لووتی ڕێک (هی ناوچاوان) ۞ بینی یونانی

Grecism = Graesicm

greed /gri:d/ *noun*
تـەماح، نـەوس، چڵێـسی، زگ‌بەردانـەوە، چاوچنۆکی، زگەڕۆیی: *His actions were motivated by greed* ۞ طمع، حرص و ولع

greedily /'gri:dili/ *adverb*
نەوسـنانە، بـە چڵێسـی، چڵێسانە: *She ate noisily and greedily* ۞ حریصانه

greediness /'gri:dinəs/ *noun*
نـەوس، چڵێسی، زگ‌بەردانـەوە، زگـەڕۆیی ۞ حرص، ولع

greedy /'gri:di/ *adjective* (greedier, greedicst)
چڵێس، نەوسن، چاوچنۆک، زگەڕۆ، ، زگـەڕۆ، زگ‌بـەردەرەوە فـارزک: *You greedy pig! You've already had two helpings!* ۞ حریص، شکمو

greegree = gris gris

Greek /gri:k/ *adjective, noun*
adj 1 سـەربە یۆنـان، ویتـانی، یۆنـانی 2 سـەربە زمانی یۆنانی *n* 1 زمانی نوێ و کۆنی هێند و ئەوروپایی یۆنانی 2 خەڵکی یۆنان، یۆنانی ۞ *adj* 1 یونانی 2 وابسته به زبـان یونـانی *n* 1 زبـان یونانی 2 اهل یونان

Greek Catholic *noun*
ئەندامی نەریت یان سروتی رۆژهەڵاتی کلێسەی کـاتۆلیکی رۆم؛ ئـەندامی کلێـسەی رۆژهـەڵاتی) ۞ کاتولیک یونانی

Greek coffe *noun*
قاوەی یۆنانی ۞ قاوه‌ی یونانی

Greek cross *noun*
خاچی یۆنانی (هـەر چوار پـەلی بەرامبـەرن) ۞ صلیب یونانی

Greek fire *noun*
(مێژوویی) ئاگری یۆنـانی (= مـاکێکی گـڕگێش، کە سەرەتا لە لایەن یۆنانی‌یەکانەوە بـەکارهێنرا) ۞ آتش یونانی

Greek Orthodox = Eastern Orthodox

Greek Orthodox Church *noun*, also Greck Church
کلێسەی ئۆرتۆدۆکسی یۆنانی یا رۆژهەڵات ۞ کلیسای ارتودکس یونانی

Greek Revival *noun*
پیاچوونەوەی یۆنانی: 1 شێوازێکی بیناسازی لە نیوەی یەکەمی سەدەی نۆزدەیەم کە لاسایی شـێوازە یۆنـانی‌یـەکـان دەکاتـەوە 2 شـێوازێکی رازاندنـەوە (وەک کـەلوپـەلی نیومـال)، لاسـایی موتیف و نەخش و نیگاری یۆنانی کۆن دەکاتەوە ۞ رویوال یونانی

green /gri:n/ *adjective, noun*
adj 1 سـەوز، کەسـک، شـین، سەرسـەوز، سـەوزایی، شـینایی، سـەوزەلانی، شـیناوەرد 2 (میوە) کاڵ، شین، نەگەییو، فەریک، کاڵ‌وکرچ 3 ناسک، تورت 4 (دار) تەڕ، وشکەوەنەبوو، خاو 5 چاونـەکراوە، تازەکـار، کـەم‌ئـەزموون، خـاو، مناڵ، ناپوخت 6 سادە، ساویلکە 7 رەنگ‌بزرکاو، زەرد، رەنـگ‌نـەخۆش 8 کـاڵ، کـەم‌رەنـگ 9 یەکجار بەخیل، چاوپێ‌هەڵنەهاتوو 10 سـەربە ژینگەپارێزی، لایەنگری ژینگەپارێز، ژینگەپارێز *n* 1 رەنگـی سـەوز، رەنگـی کەسـک، سـەوز 2 بەرگی سەوز، جل‌وبەرگی سـەوز 3 سـەوزەلانی، سـەوزایی، شـینایی، شـیناوەرد، مێـرگ، شـوێنی

ســـەوز 4 (Green) ئەنـــدام یـــان لایـــەنگری پاراستنی ژینگە یاخود ژینگەپارێزی 5 پارتی سـەوزەكان ◌ *adj* 1 سبز، سبزەزار 2 نرسیدە 3 ترد 4 تر 5 بی‌تجربە 6 سادەلـوح 7 رنـگ‌پریـدە 8 كم‌رنگ 9 بسیار حسود 10 وابستە بە حفظ محیط زیست، طرفدار محیط زیست *n* 1 رنگ سبز 2 لباس سبز 3 سبزەزار 4 (Green) عضو یا طرفدار زیست‌بوم 5 حزب سبزها

green algae *noun, pl.*
قـــەوزەی ســـەوز (یـــان شـــین، هـــی ســـەر (تەختە)بەردی تەڕو خاو، داری شێ‌دار و ڕووی پۆنگـاو، كلـۆرۆفیلی تیایـە و لـە كلۆرۆپلاستی جیـاوازدا نـشاستە هـەڵـدەگرێتـەوە [دیـڤیژن Chlorophyta]) ◌ جلبک سبز

greenback /ˈgriːnbæk/ *noun*
(نافـەرمی) پـش(ت)سـەوز، پـارەی ئـەمریكایی، دۆلار ◌ پشت‌سبز

green bean *noun*, also French bean
(ڕووەكـناسی) پاقلەسـەوزە، لوبیاسـەوز ◌ لوبیا سبز

green belt *noun*
(دەوری شار) پشتێنەی سەوز ◌ كمربند سبز

Green Beret *noun*
كلاوســەوز: كۆمانـدۆ یـان ســەربازی تایبـەتی ئـــەمریكایی و بریتـــانی، ئـــەنـــدامی هێـــزە تایبەتی‌یەكانی ئەرتەشی ئەمریكا ◌ كلاه سبز

greenblind *noun*
سەوزكوێر، لە بەرامبەر سەوزدا چاوی نابینێ ◌ كارت سبزكور

greenbottle *noun*
شووشەسەوزە: جۆرێ مێشی سـەوزی میتالیک، جاروبار پرگ یان كرمینەكانی لەسەر برینی مەڕ یان پاتاڵی تر دادەنێ [*Lucilia Caesar* و جۆرە پێوەندی‌دارەكان] ◌ نوعی مگس

green bug *noun*
مێشوولەی سەوز [*Schizaphis graminum*] ◌ شتەی سبز

green card *noun*
كارتی سەوز ◌ كارت سبز

green corn *noun*
گەنمەشـامی هێنـدی كـە بـە كاڵـی بـۆ چێـشت بەكاردێرێ ◌ نوعی گیاه

green earth = terre verte

greenery /ˈgriːnəri/ *noun*
سـەوزایی، ڕووەكـی سـەوز، گیـاوگژی سـەوز، سەوزاوەرد ◌ گیاهان سبز

green-eyed /ˈgriːn aɪd/ *adjective*
چاوپێ‌هەڵنەهاتوو، بەئیرەیی، بەغیل ◌ حسود

green-eyed monster *noun*
(نافەرمی) دێوی ئیرەیی، چاوپێ‌هەڵنەهاتن ◌ دیو حسادت

greenfield /ˈgriːnfiːld/ *adjective*
(خاک) (لێ)دروس‌نەكراو، خـاک، دەق‌نەشكاو، مۆر، شیناوەرد، دەس‌لێنەدراو، ئاوەدان‌نەكراو: *a greenfield site* ◌ بكر

greenfield site *noun*
پەڵـەخاكی شیناوەرد یان دروس‌نەكراو، خـاک ◌ قطعە زمین بكر

greenfinch /ˈgriːnfɪntʃ/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سـەیرەی سـەوز، سەوزەسـەیرە، ســـەوزەكۆ، ســـەقاقووش، كاسەڵكەشـــینكە، كەسەڵەشـــینكە، وەوەخـــوەرە؟، گـــونجگیر، ئەسپەشینە، كاسەڵەشینە، قڕاک [*Carduelis chloris*] ◌ سهرەی سبز

green fingers *noun*
دەس‌باشـــی لـــە باخـــەوانی‌دا، شـــارەزایی لـــە باخەوانی‌دا ◌ مهارت در باغبانی

green-fingered *adjective*
شارەزا لە باخەوانی‌دا، شارەزای باخـەوانی ◌ ماهر در باغبانی

green flame *noun*
كلفە، گڕی سەوز ◌ شعلەی سبز

greenfly /ˈgriːnflaɪ/ *noun, pl.* greenflies
مێشوولە، شەتە، مێشەسەوزە = aphid ◌ شتە

greengage /ˈgriːngeɪdʒ/ *noun*
1 هەڵـــووژەقادری، هەڵووەســـەوزە 2 دار یـــان دەوەنــێ كــە ئــەم بــەرە دەگــرێ [*Prunus domestica*] (بنـەڕەت: لـە نـاوی ڕووەكـناســی ئینگلیسی سێر William *Gage*، مەرگ 1820) ◌ 1 گوجە (سبز) 2 درخت گوجەی سبز

greengrocer /ˈgriːngrəusə(r), US -grou-/ *noun*
ســـەوزی‌فـــرۆش، ســـەوزەفرۆش، میـــوەفرۆش، تەڕەفرۆش ◌ سبزی‌فروش

greengrocer's *noun*
ســـەوزی‌فرۆشـــی، تەڕەفرۆشـــی، سەوزەفرۆشـــی، میوەفرۆشی، دووكـانی سەوزەفرۆشی، دووكـانی تەڕەفرۆشی ◌ مغازەی سبزی‌فروشی

greengrocery /ˈgriːngrəusəri/ *noun*, also greengroceries
ســـەوزی‌فرۆشـــی، سەوزەفرۆشـــی، میوەفرۆشـــی، دووكانی سەوزەفرۆشی ◌ مغازەی سبزی‌فروشی

greenheart *noun*
نێرکسەوز: درەختێكی سـەوزەونی ئـەمریكای باشووری، دارێكی سەختی هەیە و بۆ شتی ناو ئاو بـەكاردێرێ [*Ocotea rodiaei*] ◌ نـوعی درخت

greenhorn /ˈgriːnhɔːn, US -hɔːrn/ *noun*
1 كـەسـێكی چاونـەكراوە، ناپوختـە، تازەكـار، تازەدەس‌تێداو، ناشی 2 كەسێكی زووهەڵفریواو، سادە، ساویلكە ◌ 1 آدم ناشی 2 آدم سادەلوح

greenhouse /ˈgriːnhaus/ *noun*

گوڵخانە، سەوزگە، سەوزخانە، گەرمخانە ◯ گلخانە

greenhouse effect *noun*
کاریگەری سەوزخانەیی (کێشەی گەرمبوونی بەرەبەرەیی کەشی زەوی، بە هۆی زۆربوونی چەندین گاز وەکوو دوانۆکسیدی کاربۆن لە هەوای دەوروبەری زەویدا) ◯ اثر گلخانەای

greenhouse gas *noun*
گازی سەوزخانەیی ◯ گاز گلخانەای

greening *adjective*
سێوەشینە (بە گەییویش هەر شینە) ◯ سیب سبز

greenish /ˈgriːnɪʃ/ *adjective*
(رەنگ) سەوزەڵە، ئاماڵسەوز، مەیلەوسەوز، سەوزکار، سەوزکەڵە ◯ تقریباً سبز

greenkeeper /ˈgriːnkiːpə(r)/ *noun*
چاودێری یاریگەی گۆلف ◯ گرینکیپر

Greenlandic /griːnˈlandɪk/ *noun*
شێوەزارێکی ئیسکیمۆیی کە یەکێ لە زمانە فەرمییەکانی گرینلەندە (Greenlander *n*: خەڵکی گرینلەند، گرینلەندی) ◯ گرینلندی

greenlet /ˈgriːnlɪt/ *noun*
جۆرێ vireo چکۆلانە بە پەڕوباڵی بۆرەوە، لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری [تـوخم *Hylophilus*: چەندین جۆرن] ◯ گرینلت

green light *noun*
1 چرای سەوز 2 دەستوور، ڕێدان، چرای سەوز: *The government has decided to give the ~n light to the plan* ◯ 1 چراغ سبز 2 اجازه

greenling *noun*
جۆرێ ماسی خۆراکی گۆشتخۆری پاسیفیکی باکووری [خێزان Hexagrammidae: چەندین جۆرن] ◯ گرینلینگ

green man *noun*
سەوزەپیاو، شینەپیاو ◯ گرینمن

green manure *noun*
پەیینەسەوزە (کردنی گیا بۆ مایەدارکردنی زەوی) ◯ گرینمانیور

green mold *noun*
کەرووی سەوز، تەم یان کەرەکیفەی شین یان سەوز ◯ کفک سبز

greenness /griːnnəs/ *noun*
1 سەوزایی، سەوزاوەرد، سەرسەوزی 2 ژینگەپارێزی، لایەنگری لە پاراستنی ژینگە ◯ 1 سرسبزی 2 طرفداری از زیستبوم

green onion = spring onion

Green Paper *noun*
راپۆری پێشنیارەکانی پەرلەمانی حکومەت بۆ وتوویژ ◯ پیشنویس لایحه

Green Party *noun*
پارتی سەوزەکان، پارتی لایەنگرانی ژینگەپارێزی ◯ حزب سبزها

green peas *noun*
پۆڵکە، نۆکەسەوزە، نۆکی سەوز ◯ نخود سبز

green pepper *noun*
بیباری دۆڵمە ◯ فلفل دلمەای

green plover *noun*
(گیانەوەرناسی) زیقاوڵە، زیقاوە، جیقۆڵە، lapwing ◯ خروس کولی

green revolution *noun*
1 گۆڕانکاری یان شۆڕشی سەوز، وەرگۆڕانی سەوز 2 لایەنگری پاراستنی ژینگە ◯ 1 انقلاب سبز 2 طرفدار حفظ زیستبوم

greenroom /ˈgriːn ruːm/ *noun*
دیو یا ژووری چاوەڕێمانەوە (تیاتر یا ستۆدیۆی تەلەفزیۆن) ◯ اتاق انتظار

greens *noun, pl.*
گژوگیای سەوز، سەوزە، سەوزایی، سەوزی ◯ گیاهان سبز

Greens *noun*
پارتی سەوز ◯ حزب سبز

green salad *noun*
سالادی سەوزە (ب.ت. کاهو) ◯ سالاد سبزیجات

greensand *noun*
(زەویناسی) لیمەسەوزە، ڕیکەسەوزە ◯ گرینساند

greenshank *noun*
لاقسەوزە، پێسەوزە: جۆرێ شێلاقەی زەلەی بۆر یان سپی بە لاقی درێژەی سەوزباوەوە [*Tringa nebularia*] ◯ نوعی پرنده

greensick /ˈgriːnsɪk/ *adjective*
تووشبوو بە کلۆرۆسیس یان سەوززوویی ◯ مبتلا به یرقان سفید

greensickness = chlorosis 1

greenskeeper /ˈgriːnzkiːpə(r)/ = greenkeeper

green snake *noun*
ماری سەوز، سەوزەمار: ژێرەوەی سپی یان زەردباوە [توخم *Opheodrys*: دوو جۆرن] ◯ مار سبز

green soap *noun*
سابوونەشینە، سابوونەسەوزە (لە ڕۆنی گژوگیا) ◯ نوعی صابون

greenstick fracture *noun*
جۆرێ شکانی ئێسک زۆرتر لە منالاندا، کە لەودا لایێکی ئێسکەکە دەشکێ و لایەکەی تری دەچەمێتەوە ◯ نوعی شکستگی

greenstone /ˈgriːnstəʊn/ *noun*
1 (زەویناسی) سەوزەبەرد، بەردەشینە (بەردی ئاگرین، feldspar و hornblende تیایە) 2 (زۆرتر لە نیوزیلەند) جۆرێ jade ◯ گرین استون

greenstuff /ˈgriːnstʌf/ *noun*
سەوزە ◯ سبزیجات

green sinfish *noun*

خورماسی سەوز، هی ناوچەی گۆماوە گەورەکان
○ [*Lepomis cyanellus*] the Great Lakes
نوعی ماهی

greensward /'gri:n,swɔ:d/ *noun*
(کۆن، وێژەیی) میرگ، شیناوەرد، چیمەن(چاپ) ○ چمن

green tea *noun*
چایی سەوز ○ چای سبز

green thumb = green fingers

green turtle *noun*
کیسەڵەشینە، کیسەڵەسەوزە (گۆشتەکەی دەخورێ، هی دەریا گەرمێن و نیمچەگەرمێنەکان [*Chelonia mydas*]) ○ نوعی لاک‌پشت

green vegetable *noun*
سەوزە (گەڵای سەوزی تاریک، وەک ئەسپەناخ) ○ سبزیجات

green vitriol *noun*
(کۆن) سولفاتی بلووریی ئاسنی ○ گرین ویتریول

Greenwich Mean Time /,grenɪtʃ 'mi:n taɪm, US -nɪdʒ/ *noun*
1 کاتی گرینیچ، کاتی جیهانی، سەعاتی جیهانی، کاتژمێری جیهانی 2 بە کاتی جیهانی (بنەڕەت: *Greenwich*ی لەندەن، شوێنی پێشووی ڕوانگەی پاتشایی Royal Observatory) ○ 1 وقت گرینویچ 2 به وقت گرینویچ

greenwood /'gri:nwʊ:d/ *noun*
(کۆن) دارستانی شین یان سەوز (کاتێ لق‌وپۆ و گەڵاکانی داویە بەیەکا)، ب.ت. وەک داڵدە و پەنایێ بۆ یاغی‌یان ○ جنگل سبز

green woodpecker *noun*
جۆرێ دارکونکەرەی زەرد و سەوزی گەورە، بە پۆپەیێکی سوورەوە [*Picus viridis*] ○ نوعی دارکوب

greeny /'gri:nɪ/ *adjective*
(ڕەنگ) سەوزەڵە، ئاماڵ‌سەوز، مەیلەوسەوز ○ تقریباً سبز

greeting /'gri:tɪŋ/ *noun*
1 درود، سڵاو، چاک‌وخۆشی: *She waved a friendly greeting* ◊ *They exchanged greetings and sat down to lunch* 2 (greetings) سڵاو، درود، چاک‌وخۆشی، پیرۆزبایی، چاوڕۆشنی(پێوتن): *My mother sends her greetings to you* ◊ *all Christmas/birthday, etc. greetings* ○ 1 درود، سلام 2 (در جمع) درود، تبریک

greetings card *noun*
کارتی پیرۆزبایی ○ کارت تبریک

gregarious /grɪ'geərɪəs, US -'ger-/ *adjective*
1 خوێن‌گەرم، ڕووخۆشی تێکەڵی خەڵک: *She's very outgoing and gregarious* 2 مێگەڵ‌ژی، ژیانی بەکۆمەڵ، دەستەیی، ژیانی مێگەلی (گیانەوەر و باڵندەکان، زیندەناسی) 3 (گیاکان) بۆڵ‌بۆڵ، بۆلی، هێشووهێشوو، هێشوویی ○ 1 معاشرتی، اجتماعی 2 گروه‌زی 3 کپه‌ای

gregariously /grɪ'geərɪəsli, US -'ger-/ *adverb*
ڕووخۆشانە، خوێن‌گەرمانە ○ به طور معاشرتی

gregariousness /grɪ'geərɪəsnəs, US -'ger-/ *noun*
خوێن‌گەرمی، ڕووخۆشی ○ اجتماعی بودن

Gregorian calendar /grɪ,gɔ:rɪən 'kælɪndə(r)/ *noun*
ڕۆژمێری گریگۆری (شێوەی دەسکاری‌کراوی ڕۆژمێری Julian لە 1582 لە لایەن پاپ گریگۆری سێزدەیەم، لە بریتانیای مەزن و کۆلۆنی‌یەکانی ئەمریکا لە 1752 پەسند کرا و ئێستاش بەکاردێتێ) ○ تقویم گریگوری

Gregorian chant *noun*
گۆرانی یان سترانەکانی گریگۆری (جۆرێ موسیقای کلێسەیی سەدەکانی ناوەڕاست بە ناوی پاپ گریگۆری (540–604)) ○ آوازهای گریگوری

Gregorian telescope *noun*
دووربین یان تێلێسکۆپی گریگۆری: جۆرێکی پەرچ‌دەرەوەی سەرەتایی (لە ناوی ڕیازی‌زانی mathematician سەدەی حەڤدەیەمی سکاتلەند James *Gregory*) ○ تلسکوپ گریگوری

greisen /'grʌɪz(ə)n/ *noun*
(زەوی‌ناسی) بەردێ بە ڕەنگی ڕۆشن لە ئەنجامی گۆڕانی گرانیت بەهۆی هاڵاوی گەرمای ماگماوە، تەختەبەردێکی کریستاڵی کە لە کوارتز و میکا پێکهاتووە و لە Cornwall و Saxony زۆرە ○ گریزن

gremlin /'gremlɪn/ *noun*
جنۆکە، بوونەوەرێکی خەیاڵی (یان خراپ) کە دەڵێن دەبێتە هۆی لەکارکەوتنی دەزگاکان یا کێشەی ئێلێکتریکی (ب.ت. فڕۆکە) ○ جن

Grenache /grə'naʃ/ *noun*
جۆرێ مەی ناوچەی Languedoc-Roussillon ی فەرەنسە ○ گرناچ

grenade /grə'neɪd/ *noun*
1 هەنارۆک، نارنجۆک: *rocket-propelled grenades* 2 شووشەیێ کە مەتریاڵی کیمیایی تیایە، بۆ تاقی‌کردنەوەی ژێراب یا کوژاندنەوەی ئاگر بەکاردێتێ (بنەڕەت: بە واتای pomegranate "هەنار") ○ 1 نارنجک 2 گریناد

Grenadian /grɪ'neɪdɪən/ *noun, adjective*
گرێنادایی، دانیشتووی گرێنادا، سەربە گرێنادا Grenada (لە کارائیب)، گرێنادایی، پێوەندی بە گرێناداوە هەیە ○ گرنادایی

grenadier /,grenə'dɪə(r), US -'dɪr/ *noun*

1 (مێژوویــی) ســەربازی هــەنارۆک‌هــاوێژ، نارنجۆک‌هاوێژ، نارنجۆک‌خەر 2 (رووەک‌ناسی، دار) هــەنار 3 جــۆرێ ماســی بنــەژی ئاسـایی سەرزل [خێزان Macrouridae: گەلێ جۆرن] 4 جــۆرێ waxbill ی ئــەفریکـایی قـاوەیـی سووربـاو، بە دەنووکی سوور و پاشەلی شینی گەشەوە [توخم *Uraeginthus*: دوو جۆرن] ⬡ 1 سرباز نارنجک‌انداز 2 (درخـت) انـار 3 نـوعی ماهی 4 نوعی پرنده

Grenadier Guards *noun*
سەربازی گاردی گرینادیەر (سپای بریتانیا) ⬡ سرباز گارد گرنادیر

grenadilla /ˌgrenəˈdɪlə/ = granadilla

grenadine[1] /ˈgrenədiːn/ *noun*
خۆشاو یا شەربەتی هەنار، هەناراو ⬡ شربت انار

grenadine[2] /ˈgrenədiːn/ *noun*
جـۆرێ پارچـەی هەوریـشمی یـان هەوریـشم و خوری ⬡ نوعی پارچەی ابریشمی یا ابریشم و پشم

Grendel *noun*, Old English
گرێندێل: دێوێکی پیاوخۆر لە رەگەزی Cain، بە دەســتی Beowulf دەکــوژرێ (لــە هــۆنراوەی Beowulf ی ئینگلیـسی کۆندا) ⬡ گرندل

Gresham's law *noun*
قـانوونی گریـشام: بۆچوونـێ لـە ئـابووریدا کـە دەڵێ: پارەی خراپ Bad money پارەی باش لە دەساودەس و گەڕ دەخا، واتا هەرچەند پارەی باش زۆرتر لە گەڕدا بێ، بەرەبەرە پارەی خراپ جێگاکــەی دەگرێتــەوە (بنــەڕەت: لــە نــاوی دارایــیناســی ئینگلتــەرە ســێر Thomas *Gresham*) ⬡ قانون گرشام

gressorial /ˈgreˈsɔːrɪəl/ *adjective*
پێ‌هەڵگرتوو، پێگرتوو، پێ‌ڕەوکە ⬡ قادر بـه راه رفتن

Gretna Green /ˌgretnə ˈgriːn/ *noun*
گرێتنـا گـرین (گونـدێ لـە سـکاتلەند نزیـک بـە سـنووری ئینگلتـەرە، لـە رابـردوودا شـوێنێکی بەناوبانگ بوو بۆ پێک‌گەیشتنی دوو دڵدار کە نەیاندەتـوانی لـە نـاوخۆی ئینگلتـەرە بەیـەک بگەن) ⬡ گرتنا گرین

Grevy's zebra *noun*
ئەسپەکێوی میل‌باریک: جۆرێ ئەسپەکێوی رۆژهەڵاتی ئەفریکا، تەنگەسپی و میل‌باریک [*Equus grevyi*] ⬡ نوعی گورخر

grew /gruː/ = past of grow

grey /greɪ/ *adjective, noun*, US gray
adj 1 بــۆر، فیلــی، شــینکی، قورقــوشمی، خۆڵەمێشی، سوربی، (قژ) بۆز، سپی(تێکەوتوو)، (کەسێ) قژبۆر، مووبۆر، گەورە، ماش‌وبرنجی، مووبــۆز 2 پیرانــە 3 کــۆن، قــەدیمی 4 دڵــساردکەرەوە، ناهومێدکــەر 5 (روخــسار) رەنگ‌بزرکاو، زەردهەڵگەڕاو 6 (هەوا) هەوری، لێڵ، تاریک 7 ماندووکەر، عاجزکەر، وەڕەزکەر، دڵتەنگ‌کەر، هیچ 8 ئاسایی، بێ‌ناونیشان، بێ‌نێو 9 (رەنگ) توند، تۆخ *n* 1 رەنگی بۆر: *the dull grey of the sky* 2 جل‌وبەرگی بۆر: *dressed in grey* 3 ئەسپی بۆر یان سپی: *She's riding the -ey* ⬡ *adj* 1 خاکستری، طوسی، جوگندمی، دارای موهــای جوگنــدمی 2 پیرانــە 3 قــدیمی 4 یأس‌آور 5 رنـگ‌پریـده 6 (هـوا) ابـری 7 بـی‌روح، ملال‌آور 8 عادی، گمنام 9 تیره *n* 1 رنگ خاکـستری 2 لباس خاکستری 3 اسب سفید یا خاکـستری

grey area *noun*
بـارودۆخی دژوار، دۆخـی ئاڵـۆز، بابـەتی دژوار، رەوشی نادیار، رەوشی لێڵ، رەوش یـان مـژاری تەماوی ⬡ موضوع مبهم، وضع مبهم

greybeard /ˈgreɪbɪəd, US -bɪrd/ *noun*
پیرەپیــاو، پیــاوی بەســاڵاچوو، ریــش‌ســپی، ردێن‌سپی، ریش‌چەرموو: *the greybeards of the art world* ⬡ مرد سال‌خورده، ریش‌سفید

grey eminence = eminence grey

Grey Friar *noun*
رەبـەن یـان دەروێـشی تـیرەی Franciscan ⬡ گری فریر

grey-haired *adjective*
بۆز، ماش‌وبرنجی ⬡ با موهای جوگندمی

grey-headed *adjective*
مووسپی، سەرسپی، پیر، بە تووکی سپی‌یەوە ⬡ پیر

greyhen /ˈgreyhen/ *noun*
مێی کورکورە یا کەتی رەش، کورکورەڕەشەی مێ ⬡ مادەی باقرقرەی سیاه

greyhound /ˈgreɪhaʊnd/ *noun*
تاجی، تاژی، تانجی، سەگ‌تانجی ⬡ سگ تازی

greyhound racing *noun*
پێشبڕکێی تاجی، تاژی‌بڕکێ ⬡ مسابقەی سگ تازی

greying *adjective*
(تووک) ماش‌وبرنجی، بۆز، روو لە سپی‌بوون ⬡ جوگندمی

greyish /ˈgreɪɪʃ/ *adjective*
بۆرەڵووک، مەیلەوبۆر، بۆریلە، بۆرکار، بۆرباو، ئاماڵبۆر، کەمێ بۆر: *greyish hair* ⬡ مایـل بـه خاکـستری

greylag /ˈgrailæg/ *noun*
قازەبۆرە: قازی ماڵی لە بەرەی ئەوون [*Anser anser*] ⬡ گری‌لاگ

grey market *noun*
بازاڕی بۆر، بۆرەبازاڕ ⬡ بازار خاکـستری

grey matter *noun*
1 مادەی بۆری مێشک، ماکەبۆرینەی مێشک 2 (ئاقەزمی) مێشک، هۆش، intelligence ⬡ 1 مادەی خاکستری مغز 2 مخ

grey mullet *noun*

جۆرێ ماسی ئەستووری ئاوە کەناری و ڕێزگەیی‌یەکان [خێزان Mugilidae: چەندین جۆرن] ◌ نوعی ماهی

greyness /'greməs/ *noun*
1 بۆرێتی، بۆربوون 2 ڕەنگ‌بزرکاوی، ڕەنگ‌پەڕیوی، زەردی 3 تاریکی، هەوری‌بوون 4 وەڕەسکەری، شەکەتی، ماندوویی، هیچی ◌ 1 خاکستری‌بودن 2 رنگ‌پریدگی 3 تیرگی 4 کسل‌کنندگی، بی‌روحی

grey seal *noun*
بەرازەبۆری ئاوی: جۆرێ بەرازی ئاوی گەورەی ئەتلانتیکی باکووری، پێستی خاڵ‌خاڵی بۆرە [*Halichoerus grypus*] ◌ نوعی فُک

grey squirrel *noun*
سمۆرەبۆرە (ڕەسەنی ڕۆژهەلاتی ئەمریکای ناوەندی، بردراوە بۆ بریتانیا و شوێنەکانی تر [*Sciurus carolinensis*]) ◌ نوعی سمور

greywacke /'greɪwakə/ *noun*, US graywacke
(زەوی‌ناسی) بەردەلمی دەنک‌زبری ڕەش کە زیاتر لە سەدی پازدەی گڵ تیایە ◌ گری‌واک

grey water *noun*
ئاوەبۆرە، بۆراو (لەگەڵ black water بەراوردی کە) ◌ گری‌واتر

gribble /'grɪbl/ *noun*
مۆرانەی دەریایی یان ئاوی: هەریەک لە دوو ئیزۆپودی دەریایی داربڕ [*Limnoria lignorum* و *L. tripunctata*] ◌ موریانەی دریایی

gricer /'grʌɪsə/ = trainspotter

grid /grɪd/ *noun, adjective*
n 1 تۆڕ 2 نەردە 3 تۆڕی خانەخانە یان چوارگۆشاوی، شیش‌بەند، میل یان شیشی تۆڕی، تۆڕی چوارخانەیی 4 تۆڕی ئیلیکتریسیتە: *the development of the country's electricity grid* 5 (ماشێن) جێ‌بار، باربین، باربەند، باربەست *adj* 1 تۆڕێتراو، تۆڕتۆڕ، خانەخانە 2 تۆڕەهێڵی سەر نەخشە بۆ دەس‌نیشان‌کردنی دروستی شوێنێ ◌ *n* 1 شبکه 2 نرده 3 شبکه‌ی شطرنجی 4 شبکه‌ی برق 5 باربند *adj* 1 شبکه‌بندی‌شده 2 گرید

grid condenser *noun*
بارگەگری تۆڕی، خەستێنەی تۆڕی ◌ خازن شبکه

grid current *noun*
تەوژمی تۆڕ، تەزووی تۆڕی ◌ جریان شبکه

grid circuit *noun*
خولی تۆڕ(ی) ◌ دور شبکه

gridder *noun*
یاریزانی تۆپێنی ئەمریکایی ◌ بازی‌کن فوتبال امریکایی

griddle /'grɪdl/ *noun*
1 تاوە، ساج 2 (مێژوویی) بێژنگی سیمی، سەرێنی تێلی (لە کانگا، بنەکەی تێلبەندە) ◌ 1 تابه 2 غربال سیمی

gridiron /'grɪdaɪən, US -aɪərn/ *noun*
1 گۆشت‌برژێن، شیشی تۆڕی، گۆشت‌برژە، تۆڕی گۆشت برژاندن 2 یاریگای تۆپێنی ئەمریکایی 3 (ئەمریکای باکووری) یاری تۆپێن یان فوتبۆلی ئەمریکایی 4 نەخشی و پاتێرنی تۆڕی، ب.ت. هی شەقامەکان ◌ 1 کباب‌پز 2 زمین بازی 3 بازی فوتبال امریکایی 4 گریدآیرن

gridlock /'grɪdlɒk, US -lɑ:k/ *noun*
تۆڕبەندان، شەقام‌بەندان، ڕێبەندان، ڕێبەستان (دوخێ کە شەقامەکان پڕن لە ماشێن و ڕێگای جوولان نییە) ◌ گریدلاک

grief /gri:f/ *noun*
1 خەم، پەژارە، نارەحەتی، خەفەت، کەسەر، کۆڤان 2 مایەی خەم و نارەحەتی ◌ 1 اندوه، غصه 2 موجب ناراحتی

grief-stricken *adjective*
خەمبار، لێوبەبار، دڵپڕ، نارەحەت، کۆڵیل، خەماوی، ماتەمبار: *There was no way of consoling her -f-stricken family* ◌ غم‌زده، غصه‌دار

griefless *adjective*
بێ‌خەم ◌ بدون غصه

grievance /'gri:vəns/ *noun*
1 سکالا، گازندە، گلەیی، نالە، دەردی دڵ، شکات 2 نارەزایی (دەربڕین) 3 نگەرانی ◌ 1 تظلم، شکایت 2 اعتراض 3 نگرانی

grieved *adjective*
بەخەم، نارەحەت، خەمبار، دڵخوێن، دڵتەنگ، پەژارەبار، دڵپڕ ◌ غصه‌دار، اندوهناک

grievous /'gri:vəs/ *adjective*
1 بەژان، جەرگبڕ، بەئازار، دڵتەزێن، خەماوی، بەسوێ 2 توند، سەخت، قووڵ، گران، بەئێش: *a grievous wound* ◊ *grievous loss* 3 گەورە، قورس، ماڵوێرانکەر ◌ 1 دردناک، غم‌انگیز 2 شدید، فاحش، حاد 3 سنگین

grievous bodily harm *noun*
(ماف) ئێدان و برین‌دارکردن، تاوانی بوونەهۆی برین‌داری‌یێکی لەشی سەخت ◌ ایراد ضرب و جرح

grievously /'gri:vəsli/ *adverb*
بە سەختی، بە توندی، توند: *grievously hurt/wounded* ◌ به شدت

grievousness /'gri:vəsnəs/ *noun*
1 بەئێشی، بەژانی، جەرگبڕی 2 سەختی، توندی ◌ 1 دردناکی 2 شدت

griffin /'grɪfɪn/ *noun*, also gryphon or griffon /'grɪfən/
هەڵۆشێر (بوونەوەرێکی ئەفسانەیی بە سەر و باڵی هەڵۆ و لەشی شێرەوە، میسۆلۆژی یونان و

رۆم) ◌ شیردال

griffon /ˈgrɪfən/ *noun*
1 جۆری سەگی تانجی‌ناسای چکۆلە 2 (هەروەها griffon vulture) جۆری دالەکەرخۆر [*Gyps fulvus*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 3 variant spelling of griffin ◌ 1 گریفون 2 نوعی لاشخور

grift *noun*
(ئاخەرمی و ئەمریکا) نیمچەدەسبڕی ◌ شیادی جزئی

grifter *noun*
نیمچەدەسبڕ ◌ شیاد جزئی

grig /ˈgrɪg/ *noun*
1 مارماسی چکۆلە، مارماسیلکە 2 کوللە، کول 3 سیسرک ◌ 1 مارماهی کوچک 2 ملخ 3 زنجره

gri-gri = gris-gris

grill /grɪl/ *noun*, also grille
1 گۆشت‌برژێن، گۆشت‌برژە، شیشی تۆڕی، تۆڕی گۆشت یان کەباب برژاندن 2 کەباب 3 کەباب‌خانە، کەبابی 4 نەردە 5 خواردنگەیێ کە کەبابی ئامادە دەکا ◌ 1 کباب‌پز 2 کباب 3 کباب‌خانه 4 نرده 5 گریل

grillade /ˈgrɪlɪdʒ/ *noun*
جۆری خۆرشتی گۆشتی فەرەنسە یان Canjun ◌ گریلاد

grillage /ˈgrɪlɪdʒ/ *noun*
تۆڕبەند(ان)، چوارچێوەیەکی قورسی لە تۆڕێکی تەختەبەند یان دەستەک‌بەند (ی تێکهەڵکێش) بۆ دارشتنی تەرکی خانووبەرەیێ لەسەر عەرزێکی سست ◌ گریلاج، گریلاژ

grille /grɪl/ *noun*
1 تۆڕ: *a radiator grille* 2 نەردە، پارێزەی شووشەی: *a security grille* 3 پەنجێرەی تۆڕی یان تۆڕتۆڕ ◌ 1 شبکه 2 نرده 3 پنجرەی مشبک

grilled *adjective*
1 برژاو، براشتی، برشتە 2 نەردەدار، نەرداوی، نەردەرێژ 3 تۆڕتۆڕ، تۆڕی، تۆڕدار ◌ 1 کباب‌شده 2 دارای نرده 3 مشبک

grilling /ˈgrɪlɪŋ/ *noun*
لێ‌پرسینەوە، پرسیار و وەڵام، کونەجەرگ‌کردن یان هەڵپێچان بە پرسیار: *The minister faced a tough grilling at today's press conference* ◌ بازخواست، سین‌جیم

grillwork *noun*
تۆڕسازی ◌ شبکه‌سازی

grilse /grɪls/ *noun*
سالمون یان ماسی ئازاد کە گەڕاوەتەوە بۆ ئاوی شیرین دوای ئەوەی کە زستانێ لە دەریادا بووە ◌ گریلس

grim /grɪm/ *adjective*
1 مۆن، گرژ، ڕشت، مڕومۆچ 2 سەخت، گران، بێ‌ئەمان 3 ناخۆش، تاڵ، خراپ 4 دڵتەزێن، جەرگبڕ، ترسناک، ترسێنەر، بێ‌بەزەیی‌یانە 5 نگریس 6 خەماوی، نگەران‌کەر، خەمبار، دڵپڕ، نارەحەت‌کەر، بەژان 7 نەخۆش، ناساز 8 شپرزە، خراپ، ناخۆش (grimly /ˈgrɪmli/ *adv*: بە سەختی، سەخت؛ grimness /ˈgrɪmnəs/ *n*: 1 سەختی 2 ڕەنج، مۆنی، گرژی، مڕومۆچی؛ ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 عبوس 2 توان‌فرسا 3 ناگوار 4 مهیب، بی‌رحمانه 5 شوم 6 اندهبار، حزن‌آور 7 بیمار 8 افتضاح

grimace /grɪˈmeɪs, US ˈgrɪməs/ *noun*
1 دەمەلاسکە، ئەدا، لاسایی، ئەدا و ئەتوار: *to make/give a grimace of pain* 2 مۆن، گرژ، مڕومۆچ (grimacer *n*) ◌ 1 شکلک، ادا 2 اخم

grimalkin /grɪˈmalkɪn, US -ˈmɔːl-/ *noun*
1 پشیلە، پشیلەی مێ (پیر) 2 پیرێژنی رقاوی یا بوغزاوی ◌ 1 گربه، گربەی ماده 2 پیرزن مغرض

grime /graɪm/ *noun*
پیسی، چڵکنی، ڕەشی، دوکەڵاوی‌بوون (grimily *adv*: بە شێوەیەکی چڵکن و پیس؛ griminess *n*: چڵکنی، ڕەشی، پیسی) ◌ کثافت

Grimm's law *noun*
(زمانەوانی) قانوونی گریم: را و بۆچوونێ کە هێندێ نەبزوێن لە زمانانی ئەڵمانی‌دا گۆڕانێکی ڕێک‌وپێکی بەسەردا دێ کە لە زمانەکانی دی وەک یۆنانی و لاتین‌دا نابینرێ (بنەڕەت: لە ناوی زمانەوان philologist و فۆلکلۆریستی ئەڵمانی Jacob *Grimm*) ◌ قانون گریم

grimoire /grɪmˈwɑː/ *noun*
کتێبی ئەفسوون، نێرەنگ، وێرد و نووشتەی جادوویی ◌ گریموير

Grim Reaper *noun*
شتێکی خەیالی کە مەرگ پیشان دەدا و شێوەی پەیکەری مرۆڤ دەدا و عابایەکی لەبەر دایە، مەڵەغانێکی scythe پێیە ◌ گریم ریپر

grimy /ˈgraɪmi/ *adjective* (grimier, grimiest)
چڵکن، پیس، ڕەش، دووکەڵاوی: *grimy hands/windows* ◌ چرک، کثیف

grin /grɪn/ *noun*
ڕیچان، ڕیچە، پێکەنینێ کە دەم‌وددان بەدەرکەوێ ◌ خنده

grind /graɪnd/ *noun*
1 ئاش 2 ئاش‌کردن، هاڕین، لێکردن، ساوینەوە 3 کاری گران، کاری سەخت، گیان دەرهاتن 4 چالاکی ماندووکەر، کاری سەخت ◌ 1 آسیا 2 آسیاب کردن، سایش 3 کار شاق 4 فعالیت خسته‌کننده

grinder /ˈgraɪndə(r)/ *noun*
1 دەزگای لێکردن یان هاڕین، ئاش: *a coffee grinder* 2 ـتیژکەر ◌ 1 دستگاه آردسازی، آسیا 2 ـتیزکن

grindery /ˈgraɪndərɪ/ *noun, pl.* grinderies
کارگە یان کارخانەی تیژگەری، تیژگەری ◌ کارخانەی تیزگری

grinding /ˈgraɪndɪŋ/ *adjective*
1 سەخت، گران، گیان‌دەرهێن، پشت‌شکێن، 2 *grinding poverty*: کۆتاییپێنەهاتوو (دەنگ) کرە، کرەکر (**grindingly** /ˈgraɪndɪŋlɪ/ *adv*: بە شێوەیەکی سەخت و گران) ◌ 1 طاقت‌فرسا 2 (صدا) جیرجیر

grindstone /ˈgraɪndstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
1 بەرداش 2 چەرخ یان بەردی چەقۆتیژکردن، چەرخ، هەسان، بەراق، زبرە 3 بەیەکەزبرەی تیژکردن ◌ 1 سنگ آسیا 2 چاقوتیزکن 3 گریندستون

gringo /ˈgrɪŋgəʊ, US -goʊ/ *noun*
گرینگۆ (= ولاتانی ئەمریکای لاتین بۆ خۆبەسەرتردانان بەسەر ئەمریکاییەکان بەکاری دێنن) ◌ گرینگو

griot /ˈgriːəʊ/ *noun*
هۆنەر، شایەر و چیرۆکبێژی گەڕۆکی ئەفریکای ڕۆژاوا ◌ گریوت

grip /grɪp/ *noun*
1 گرتن، گیر، دەس‌لێ‌گیرکردن، هێزی گرتن، توانایی گرتن، گرۆکی، گیرایی 2 جێگای دەست، جێی‌دەس 3 دەسەلات، دەس‌بەسەراگرتن، هێز، کۆنترۆڵ 4 تێگەیشتن، پێ‌پێبردن، پێزانین 5 گیرە، مەنگەنە، گیرگە، بەست، دەسک، قوڵف، دەسگیرە، دەزگیرە 6 چنگ، مشت 7 دەرزی قژ 8 ساک، جانتا 9 (کۆن) گلەیی، شکات، لاری، گازندە، سکاڵا، دەربڕینی نارەزایەتی 10 (gripes) ژانەزگ، زگێشە، دڵەکزێ، بایێج، باوێنج 11 گوریس یان مەهاری کەشتی (grippy *adj*) ◌ 1 گیرش، عمل گرفتن، نیروی گرفتن 2 جای دست 3 تسلط، قدرت، مهار 4 دریافت، درک 5 گیره، دستگیره 6 چنگال 7 سنجاق سر 8 ساک، چمدان 9 شکایت، اعتراض 10 (gripes) شکم‌درد 11 مهار کشتی

Gripe-Water *noun,* also gripe water
(بریتانیا و دروشمی بازرگانی) دەرمانی ژانەزگ (منالان) ◌ گریپ واتر

grippe /grip/ *noun*
گریپ، پەتا، ئاهۆ، سەرمابوون، influenza ◌ سرماخوردگی

gripping /ˈgrɪpɪŋ/ *adjective*
سەرنج‌ڕاکێش، وروژێنەر، خۆش ◌ گیرا، مهیج

grippingly /ˈgrɪpɪŋlɪ/ *adverb*
بە شێوەیەکی سەرنج‌ڕاکێش یان وروژێنەر ◌ بە طور گیرا یا مهیج

gripsack /ˈgrɪpsæk/ *noun*
جانتای ڕێبواری ◌ خورجین سفری

Griqua /ˈgriːkwə/ *adjective, pl.* same or Griquas
گریکوا: ئەندامی گەلێکی ئەفریکای باشووری تێکەڵی ئەوروپایی و Khoikhoi ◌ گریکوا

grisefulvin /ˌgrɪzɪə(ʊ)ˈfʊlvɪn/ *noun*
گریزیۆفولفین: جۆرێ ئانتیبیوتیک کە دژی نەخۆشی کارگی یا کەڕوویی fungal موو و پێست بەکاردێترێ (بنەڕەت: لە *(Penicillium)* *griseofulvum* (سەرچاوەی بەکتریاکە) لاتینی نوێ، لە *griseus* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست "بۆرەلووک" + *fulvus* لاتین "زەردی سووریاو") ◌ گریس‌فولوین

Griselda *noun,* Middle English, from Italian
گریسێلدا: ژنێ لە ئەفسانەی سەدەکانی نێوەڕاستدا کە بەناوبانگ بووە لەبەر پشوودرێژی و تاقەت ◌ گریسلدا

grisette /grɪˈzɛt/ *noun*
1 قارچکەخۆشانەی دارستان بە کلاوێکی بۆر یان قاوەیی [*Amanita vaginata* و *A. fulva*] 2 ژنەفەرەنسی جەحێڵی کرێکار یان لە چینی کرێکار ◌ گریزت

gris-gris /ˈgriːgriː/ *noun,* also gri-gri, gree-gree
1 تەلەسم و دۆعای کارییبایی (یا کارائیبی) و ئەفریکایی 2 بەکارهێنانی نووشتە و تەلەسم ب.ت. لە voodoo دا ◌ گریس‌گریس

grisly /ˈgrɪzlɪ/ *adjective* (grislier, grisliest)
ترسناک، ترسێنەر: *a grisly crime* (**grisliness** *n*) ◌ وحشتناک، مهیب

grison /ˈgrɪz(ə)n, ˈgrʌɪs(ə)n/ *noun*
بۆرە، گوان‌دارێکی مشکەخۆرەئاسا، بە تووکی ڕەشەوە لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری [تۆخم *Galictis*: دوو جۆرن] (لە *gris* فەرەنسییەوە بە واتای "بۆر") ◌ گریسون

grissular /ˈgrɒsjʊlə/ *noun,* also grissularite
هەنگورەمارە: جۆرێ لەعل garnet لە سیلیکاتی ئالومینیۆمی کالسیۆم پێکهاتووە (gooseberry: لەبەر ڕەنگەکەی) ◌ نوعی نارسنگ

grist[1] /grɪst/ *noun*
ئەندازەی گوریس، ئەستوورایی گوریس یا کەندر ◌ کلفتی ریسمان

grist[2] /grɪst/ *noun*
1 گەنم یان جۆی ئاش، دەغڵی ئاش 2 جۆی ئاوکراو و هاراو بۆ دروستکردنی ئاوجۆ ◌ 1 گندم یا جو آسیاب 2 گریست

gristle /ˈgrɪsl/ *noun*
کرۆژە، کرکراگە، نەرمەی ئێسک، چەق (بنەڕەت نەزانراو) ◌ غضروف

gristliness /ˈgrɪslnəs/ *noun*
کرۆژەیی، کرکراگەیی، کرۆژەیی‌بوون ◌ حالت غضروف

gristly *adjective*, also gristled (gristlier, gristliest)
کرۆژاوی، کرکراگەدار، کرۆژەیی، کرۆژەدار ◌ دارای غضروف

gristmill /'grɪtmɪl/ *noun*
ئاش، ئاسیاو (گەنم) ◌ آسیاب

grit /grɪt/ *noun*
1 چەو، زیخ، ورکەبەرد 2 لەسەرمانەوە، بەبڕیاری، خۆڕاگری، سووربوون، کۆڵنەدان، ویست 3 ویران، ئازایەتی 4 (لە بەردا) رادەی سەختی، جەوهەر (بنەڕەت: *grout* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت، پێوەندیدار بە groats) ◌ 1 شن، ریگ، سنگریزە 2 ثبات، مقاومت، عزم، ارادە 3 جرأت 4 (در سنگ) درجەی سختی

grits /grɪts/ *noun, pl.*
ساوەر، سافار، پەتلە ◌ بلغور

grittiness /'grɪtiinəs/ *noun*
بەرجەرگی، ئازایەتی ◌ شجاع بودن

gritty /'grɪti/ *adjective* (grittier, grittiest)
1 زیخاوی، چەودار، ورکەبەرداوی: *a layer of gritty dust* 2 (نان) بە ئاردی ساوەرەوە، ساوەرین 3 بێباک، نەترس، بەغیرەت، بەجەرگ: *a gritty* ◊ *gritty determination* ◊ *performance from the British player* ◌ 1 شن‌دار، ریگ‌دار 2 بلغوری 3 شجاع

grivet monkey /'grɪvɪt/ = vervet monkey

grizzle /'grɪzl/ *noun*
قژی بۆز، مووی ماش‌وبرنجی ◌ موی جوگندمی

grizzled /'grɪzld/ *adjective*
(قژ) بۆز، ماش‌وبرنجی: *He looked old and grizzled* ◌ جوگندمی

grizzly /'grɪzli/ *noun*, also grizzly bear /ˌgrɪzli 'beə(r), US 'ber/
ورچەبۆرە، ورچی قاوەیی (رەسەنی رۆژاوای ئەمریکای باکووری و بەشێ لە رووسیا) ◌ خرس قهوەای

Gro = Grove

groan /grəʊn, US groʊn/ *noun*
ناڵە، نقە، نرکە، نزوولە، نووزە، هاوار، ئاهـ ئاهـ و ناڵە، هاڕژە ◌ نالە، فریاد

groat /grəʊt, US groʊt/ *noun*
(مێژوویی) گرۆت: کۆینێکی زیوین جاران لە ئەورووپا برەوی بوو و بایی چوار پێنسی زوو بوو ◌ گروت

groats *noun, pl.*
ساوەری جۆ، ساوەری زبر یان درشت ◌ بلغور جو

grocer /'grəʊsə(r), US 'groʊ-/ *noun*
بەقاڵ، خواردەمەنی‌فرۆش ◌ بقال، خوارووبارفروش

grocer's *noun*
دووکانی بەقاڵی، بەقاڵی ◌ بقالی

grocery /'grəʊsəri, US 'groʊ-/ *noun, pl.* groceries
1 بەقاڵی، خواردەمەنی‌فرۆشی 2 (groceries) خواردەمەنی ◌ 1 خوارووبارفروشی 2 (در جمع) خوارووبار

grocery story *noun*
بەقاڵی، خواردەمەنی‌فرۆشی ◌ خوارووبارفروشی

grog /grɒg, US grɑːg/ *noun*
1 خواردنەوەیێکی گیرا، لە بنەڕەتا رام rum بە ئاوتێکەڵ 2 (ئافەرمی، لە ئەوستڕالیا و نیوزیلەند) هەر خواردنەوەیێکی ئەلکوڵی، ب.ت. بیرە (ئاوجۆ) ◌ 1 مشروب آمیختە با آب 2 گراگ

groggily *adverb*
بێ‌هێزانە، لاوازانە، بە شێوەیەکی لاواز ◌ بە طور ضعیف

grogginess /'grɒginəs, US 'grɑːginəs/ *noun*
کزی، لاوازی، بێ‌گیانی، بێ‌هێزی ◌ ضعف، بی‌حالی

groggy /'grɒgi, US 'grɑːgi/ *adjective* (groggier, groggiest)
1 مەست، لاکەوتە، کەیل، سەرخۆش 2 بێ‌هێز، تێکچوو، پێچوو، کز، لاواز: *The sleeping pills left her feeling very groggy* 3 لەق، شل‌وشەویق ◌ 1 مست 2 نحیف، ضعیف 3 لق

grogram /'grɒgrəm/ *noun*
جۆرێ پارچەی زبری هەوریشمی ◌ گروگرام

groin /grɔɪn/ *noun*
1 (توێکاری) بنی ران، بێخی ران، تەراد، کورماتیخ، بەرموسلدان، سەرووی ران 2 (بیناسازی) رەگە، کەوانەبەست، تەقەڵگە، شوێنی لێکدانی دوو تاق 3 دیواری کەنار، کەنارپارێز = groyne (دار، بەرد، کۆنکرێت و هتد) ◌ 1 کشالەی ران 2 تویزە 3 حفاظ ساحل

gromwell *noun*
گیایێ لە تیرەی borage کە گوڵی شین و سپی هەیە [*Lithospermum officinale* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی گیاه

groom /gruːm/ *noun*
1 مەیتەر، ئەسپەوان 2 زاوا، زاڤا 3 (بریتانیا) یەکێ لە کاربەدەستانی خێزانی پاتشایی ◌ 1 مهتر 2 داماد 3 گروم

groomed /gruːmd/ *adjective*
ڕاهێنراو، پەروەردەکراو، ئامادە: *She is always perfectly -d* ◌ تعلیم‌دیدە

groomsman /'gruːmzmən/ *noun, pl.* groomsmen
برازاوا، شۆشبان ◌ ساقدوش

groove /gruːv/ *noun*
1 کووز(ک)، شوێن، شەقار، کانیشکاف، ناودڵە، ناوەدڵە، پلووسک(ە)، دۆڵ(ک)، کەندەک،

دیـراوه، دیراوکـه، چالـک، خـان، (درگـا و پەنجیرە) ڕەیل: *Cut a groove 3 cm from the top of the piece of wood* 2 خوو، ڕۆتین، پیـشە، عـادەت، ژیـانی ئاسـایی 3 (تافـەرمی) جۆرێ تایبەتی ریتمی موسیقا: *a jazz groove* ۞ 1 شیار، ریل 2 عادت، زندگی روزمره 3 نـوعی خاص از ضرب‌آهنگ موسیقی

grooved /gru:vd/ *adjective*

کووزکووز، کووزاوی، ناودڵـەدار، شـوێن‌شـوێن، دۆڵ‌دۆڵ، ڕەیل‌دار ۞ دارای شیار یا ریل

groovy /'gru:vi/ *adjective* (groovier, grooviest)

(تافەرمی)1 سەرنج‌ڕاکێش، جوان 2 ڕۆژبابـەت، تازەبابـەت، ئەمـرۆیی، ڕۆژەڤ، تازەبـاو، نـوژەن (ب.ت. لە شەستەکاندا بەکار دێترا) ۞ 1 جالب 2 مد روز، مدرن

grope /grəʊp, US groʊp/ *noun*

1 پەلکوتان، دەسکوتان، پەلەکوتێ، دەسـەکوتە، گـەڕان 2 جـوز(پێـوەکردن) دەس‌لێـدان، دەس‌پیاهێنـان، دەس بـۆ بـردن (بـە نیـازێکی سێکسـی‌یانە) ۞ 1 کورمال‌کورمال 2 انگولک

groping *noun*

1 پـەلکوتان، دەسکوتان، پەلەکوتێ، لەپـەکوتێ، گـەڕان 2 جـوز(پێـوەکردن) دەس‌لێـدان، دەس‌پیاهێنـان، دەس بـۆ بـردن (بـە نیـازێکی سێکسـی‌یانە) ۞ 1 کورمال‌کورمال 2 انگولک

gropingly *adverb*

پەلکوتان، دەسکوتان، پەلەکوتێ ۞ کورمال‌کورمال

gropper *noun*

پەلکوت، دەسکوت ۞ کورمال‌رو

grosbeak /'grəʊsbi:k/ *noun*

سەیرە و هی وەکوو ئەمە [چەندین جۆرن و لە خێزانەکانی Fringillidae و Emberizidae] ۞ سهره و مانند این

groschen /'grəUS(ɔ)n, US 'grɒʃ(ə)n/ *noun, pl.* same

1 یەکەی پارەی Austria، بەرامبەر بە سەدیەکی schilling 2 (مێژوویی) کۆینێکی زیوی چکۆلەی ئەڵمانیا ۞ گروسچن

grosgrain /'grəʊgreɪn/ *noun*

جـۆرێ پارچـەی میـل‌میلـی قـورس، زۆرتـر لـە ئاوریشم یان rayon ۞ گروس‌گرین

gross /grəʊs, US groʊs/ *adjective* (grosser, grossest), *noun*

adj 1 تێکـڕای، سـەرجەم: *Investments showed a gross profit of 26%* (زۆر) 2 قەڵەو، گمتە، زلە، ناقۆلا، ناهەموار، ناتەرز، قەبە، نالـەبار، زەلام 3 لەڕەوشـت بـەدوور، خـراپ، ناحـەز، ناشـیرین، عەیب، هەرزانە، بێ‌شـەرمانە، ناشکرا، دیار، بەرچاو: *a gross violation of human rights ◊ gross behaviour* 4 زبـر، (تـەن)درشـت 5 تونـد، ڕەق 6 پەسـندنەکراو، لەیاساونەهاتوو، نەبەخشراو 7 ناپوختە، ناپەتی، تێکـەڵ 8 (رووەک) چـڕ، پـڕ، بەپیـەکاداو 9 (چێشت) توند *n* دەستە (دوازدە دوجین بەرامبەر بە 144 دانە): *to sell sth by the gross* ۞ *adj* 1 جمـع کـل 2 چـاق، زمخـت 3 دور از ادب، ناشایست، فاحش، وقیحانه 4 درشت‌بافت 5 سـفت 6 غیرموجه 7 ناخالص 8 پرپشت 9 سفت *n* قراصه

gross domestic product *noun, abbreviation* GDP

بەرهـەمی تێکڕای نێوخـۆیی ۞ تولیـد ناخـالص داخلی

grossly /'grəʊsli, US 'groʊsli/ *adverb*

(خراپ) یەکجار، گەلێ، لەرادەبەدەر، بێ‌ئەندازە: *◊ grossly overweight/unfair/inadequate Press reports have been grossly exaggerated* ۞ فوق‌العاده، خیلی

gross margin *noun*, also gross profit

جیاوازی نێوان نرخی بەرهەم‌هێنان و فرۆش ۞ اختلاف میان ارزش تولیدی و فروش

gross national product *noun, abbreviation* GNP

بەرهـەمی تێکەڵـی نیشتمانی، بەرهـەمی تێکـڕای نەتەوەیی (یان نیشتمانی) ۞ تولید ناخالص ملی

grossness /grəʊsnəs, US groʊsnəs/ *noun*

1 بێ‌ڕەوشتی، بێ‌ماریفەتی، بێ‌ئەدەبی 2 زلەیی، گمتەیی، ناهـەمواری، ناقۆلایی، نالەباری ۞ 1 بی‌نزاکتی 2 گندگی، زمختی

gross ton = long ton

grosz /grɔ:ʃ/ *noun, pl.* groszy or grosze

یەکـەی پـارەی پۆڵەنـد، بەرامبـەر بـە سـەدیەکی zloty ۞ گروش

grot[1] /grɒt, US grɑ:t/ *adjective*

ئایەخ، گەن(د)وگوو ۞ آشغال

grot[2] /grɒt, US grɑ:t/ = grotto

grotesque /grəʊ'tesk, US groʊ-/ *adjective, noun*

adj 1 پێکـەنینی، گاڵتـەجار، قەشمـەری، سـەیر، سەیروسـەمەرە: *a grotesque figure ◊ tribal dancers wearing grotesque masks* 2 ناژیرانە، باوەڕپێنەکراو، ناحەز، کرێت، ناخۆش: *a ◊ The story was too grotesque to believe -tesque distortion of the truth* 3 گرۆتێسـک *n* 1 (وێنە، پەیکـەر و هتـد) ناشـیرین، ناحـەز 2 شـێوازی گرۆتێسـک لـە هونـەردا ۞ *adj* 1 مضحک، عجیب و غریب 2 بـی‌تناسـب، نـامعقول، زشت، ناخوشایند 3 گروتسک *n* 1 (تصویر، تندیس و...) زشت 2 سبک گروتسک

grotesquely /grəʊ'teskli, US groʊ-/ *adverb*

بە شێوەیەکی سەیر، سەیرانە ۞ به طور عجیب و

غریب

grotesqueness /grəʊˈtesknəs, US groʊ-/ *noun*
سەیربوون، سەیریتی ◌ غرابت

grotto /ˈgrɒtəʊ, US ˈgrɑːtoʊ/ *noun, pl.* grottoes or grottos
ئەشکەوت، کەورگ، ئەشکەوتی جوانی (ب.ت. دەسکرد و خۆش، بنەڕەت: لە *grotta* ئیتالیایی، بە ڕیگای لاتین لە *kruptē* یونانی) ◌ غار

grotty /ˈgrɒti, US ˈgrɑːti/ *adjective* (grottier, grottiest)
پیس، خراپ، بەکارنەهاتوو، ناخۆش، filthy، gross (grottiness *n*) ◌ کثیف، بد

grouch /graʊtʃ/ *noun*
1 بۆڵەبۆڵ، نقەنق، پرتەپرت، خوتەخوت 2 گلەیی، سکالا، کزەونزە، شکات، لاریبوون، دەربڕینی نارەزایەتی 3 ڕووناخۆشی، ڕووگرژی 4 مرۆی بەپرتەوبۆڵە، پرتن، بەبۆڵە ◌ 1 غرغر 2 شکایت، اعتراض 3 بدخلقی 4 آدم غرغرو

grouchy /ˈgraʊtʃi/ *adjective* (grouchier, grouchiest)
ڕووناخۆش، مرومۆچ، ڕووترش، بەدخولک، grouchiness ؛grouchily *adv*) peevish (/ˈgraʊtʃili/ *n* ◌ بدخلق

ground[1] /graʊnd/ *noun, adjective*
n 1 زەوی، زەمین 2 خاک، گڵ: *fertile ground for planting crops* 3 عەرز، سەرعەرز، وشکانی، ڕووی عەرز: *2 metres above/below ground* 4 مەودا 5 ناوچە، دەڤەر 6 بنکی دەریا، تەرکی زەریا 7 بنەڕەت، بنچینە، بناخە 8 تەخت، تەختایی، زەمینە: *pink roses on a white ground* 9 پارچە زەوییێ بۆ مەبەستێکی تایبەتی 10 بوار، مەڵبەند، پانتایی، ئاقار 11 ڕەوش، بارودۆخ 12 بابەت، مژار 13 هۆ، مایە، سۆنگە، پاساو، بەڵگە: *You have no grounds for complaint* 14 جێگا، قار، جێ، شوێن 15 خڵتە، بن، نیشتوو، تڵتە، بەگر 16 خاک، زەمین، مەیدان، گۆرەپان: *a football/recreation/sports, etc. ground* 17 (grounds) هۆیەکان، بەڵگەگان 18 حەوشە، باخچە، باغچە، دەوروبەر (خاک و باخانە)ی خانووبەرە: *The house has extensive grounds* 19 خڵتە یان تلپەی قاوە، بنی قاوە 20 وایەری زەمین *adj* 1 سەرعەرز، عەرزی، زەوینی 2 بنچینەیی، بنەڕەتی (فریز و زاراوەکان: above ground: زیندوو، زندی، زینوو ◊ below ground: مردوو، نێژراو، لەژێر خاکدا ◊ forbidden ground: بابەتی بەربەند(کراو)، بابەت یان مژاری کە نابێ قسەی لەسەر بکرێ ◊ common ground : بیر و رای هاوبەش، بوار و زەمینەی هاوبەش ◊ on the ground of: لەبەر، بەهۆی، بە خاتری ◊ on what grounds?: بە چ هۆیێ، لەسەر چ بنەمایێ؛ بنەڕەت: *grund* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ *n* 1 زمین 2 خاک 3 سرزمین، سطح زمین 4 فاصله 5 منطقه 6 ته دریا 7 اساس 8 زمینه 9 قطعه زمینی برای منظور خاصی، زمین 10 حوزه 11 وضع 12 موضوع 13 دلیل، سبب، علت 14 محل 15 تفاله 16 میدان 17 (در جمع) علل 18 باغچه، حیاط محوطەی ساختمان 19 لرد قهوه 20 سیم زمینی *adj* 1 زمینی 2 اساسی

ground[2] /graʊnd/ *adjective*
هاڕاو، ساوراو، لیکراو، ئاش کراو ◌ آسیاشده

ground[3] /graʊnd/ = past and past participle of grind

groundage /graʊndɪdʒ/ *noun*
مافی لەنگەرخستن ◌ حق لنگراندازی

ground attack *noun*
هێرشی زەمینی، پەلاماری عەرزی ◌ حملەی زمینی

ground-bait *noun*
چەشکە، چێشکە، چەشتە (بۆ ڕاوەماسی) ◌ طعمه

ground ball = grounder

ground bass *noun*
(موسیقا) بەم یان بەسی بنەڕەتی (تیمێکی بۆری کورت کە لە نێوان بەشەکانی موسیقایێ دووبارە دەبێتەوە) ◌ بم اصلی

ground beef = mince

ground-breaker *noun*
مرۆی داهێنەر، تازەگەر، پێشەنگ، ڕچەشکێن ◌ آدم خلاق، پیشتاز

ground-breaking *adjective*
داهێنەر، تازەگەر، پێشەنگ، ڕچەشکێن ◌ خلاق، پیشتاز

ground cloth = ground sheet

ground colour *noun*
ڕەنگی تەختە یان تەختایی، ڕەنگی زەمینە ◌ رنگ زمینه

ground control *noun*
کۆنترۆڵی سەرعەرز، مەهار یان کۆنترۆڵ لەسەر عەرزەوە، کۆنترۆڵ بەهۆی کەلوی چاوەدێرییەوە ◌ کنترل زمینی

ground crew *noun*
دەستەی فرۆکەوانی سەرعەرز (لە بەرامبەر دەستەی فرۆکەوانی ئاسمانی) ◌ خدمەی زمینی هواپیما

grounded *adjective*
بەبنچینە، بەبنەڕەت، بناخەدار: *remains grounded despite all the praise and attention* ◌ بااساس

ground elder *noun*
ورەعەرزیلە، بزاریکی ئاسایی لە تیرەی plarsley [*Aegopodium podagraria*] ◌ گروندر

grounder /graʊndə(r)/ *noun*
گرەوندێر (لە بەیسبۆڵدا) ۞ گروندر
ground-fish *noun*
ماسی بنکی دەریا ۞ ماهی کف دریا
ground floor *noun*
نهۆمی یەکەم، نهۆمی ڕێکی عەرز، (ژێرخان) ۞ طبقەی همکف
ground forces *noun, pl.*
هێزە زەمینییەکان، هێزەکانی سەرعەرز یان زەوینی ۞ نیروهای زمینی
ground frost *noun*
زوقم یان سیخواری سەرعەرز یا سەرتوێژاڵێکی خوڵ ۞ بشم زمین
ground glass *noun*
شووشەی نەبینا، شووشەی مات ۞ شیشەی مات
groundhog /'graʊndhɒg, US -hɔːg, -hɑːg/ = woodchuck
Groundhog Day *noun*
ڕۆژی دووەمی فێبریوێری بە شێوەیێکی نەریتی ئەگەر خۆر بکەوێ نیشانەی ئەوەیە کە شەش حەوتووی لە زستان ماوە و ئەگەریش هەور(ی) بێ ئەوە نیشانەی سەرەتای بەهارە (لە ناوی ئەفسانەیێ کە دەڵێ groundhog لە ڕەهۆڵەکەی دێتەدەرێ و کە بینی ئەو ڕۆژە ستبەرە ئەوە دەچێتەوە نێو کونەکەی) ۞ گروندهوگ دی
groundhopper *noun*
جۆرێ مێرووی چکۆلە زۆرتر قاوەیی کە شێوەی grasshopper دەدا [*Tetrix undulate* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی حشرە
grounding *noun*
فێرکردنی شتە بنەڕەتییەکانی بابەتێ، بنەڕەت، بناخە ۞ پایە
ground ivy *noun*
باداکەعەرزیلە، لاولاوە عەرزیلە، لە خێزانی mint بە گوڵی ئەرخەوانی شینباوەوە [*Glechoma hederacea*] ۞ پیچک خاکی
groundless /'graʊndləs/ *adjective*
لەخۆوە، لەخۆڕایی، بێبنچینە، بێهۆ، هیچ: *Our groundless allegations* ◊ unfounded *fears proved -oundless* ۞ بیجهت، بیاساس
groundlessly /'graʊndləsli/ *adverb*
لەخۆوە، لەخۆڕایی، لە خوتوخۆڕایی ۞ بیجهت
groundlessness /'graʊndləsnəs/ *noun*
بێبنچینەیی، لەخۆوەیی، لەخۆڕاییبوون ۞ بیاساسی، بیجهتی
ground level *noun*
ڕێکی عەرز ۞ همسطح زمین
groundling *noun*
1 خەڵکی ڕەمەکی 2 ماسی بنی دەریا، دەریاچە، ڕووبار، ب.ت. gudgeon و loach 3 گیای عەرزیلە یان بالاکورت، تەرزفرێدەر، ڕاخشاو بەسەر عەرزدا 4 بینەر یان خوێنەری بێسەلیقە ۞ 1 عوام 2 ماهی تە دریا، دریاچە و رودخانە 3 گیاه زمینی 4 تماشاگر یا خوانندەی بیذوق
ground loop *noun*
خول یان چەرخوخولی زەمینی یان سەعەرز: سووڕێکی تونـد و لەمەهارنەهاتووی فڕۆکە لەسەر عەرز لە کاتی هەستان یان نیشتنەوەدا، بەهۆی ڕاکێشکردنی ناهاوسەنگەوە وای لێدێ ۞ گروند اوپ
groundmass *noun*
(زەویناسی) جۆرێ بەردی ئەرخەوانەیی دەنکەدەنکە ۞ گروندمس
ground meristem *noun*
دابەشان یان مێریستێمی پایە (یان بنەڕەت): بەشێ لە مێریستێمی لووتکەگیری apical سەرەتایی، پاش جیاوازی protoderm و procambium (بە شێوەی سەرەتا) دەمێنێتەوە ۞ گروند مریستم
groundnut /'graʊndnʌt/ *noun*
1 peanut = 2 جۆرێ گیای ئەمریکای باکووری لە خێزانی pea، بە سەلک یان گرێی خۆراکی شیرینەوە [*Apios tuberosa*] ۞ گروندنات
ground pine *noun*
1 گیایێکی گوڵزەردی چکۆلە لە خێزانی mint [*Ajuga chamaepitys*] clubmoss 2 ئەمریکای باکووری، بە گەڵای ورشنی چکۆلەوە [*Lycopodium obscurum* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ گروند پاین
ground plan *noun*
1 نەخشەی تەرک، نەخشەی خانووبەرە لە ئاستی عەرزەوە 2 نەخشەی سەرەتایی، بەرنامەدارشتنی سەرەتایی: *You need a flexible approach in devising your ground plan for bargaining* ۞ 1 نقشەی مسطحە 2 طرح اساسی
ground rent /'graʊnd rent/ *noun*
ئیجارەی زەوی، زەوییانە ۞ اجارەی عرصە
ground rice *noun*
ئاردەبرنج، ئاردی برنج ۞ آرد برنج
ground rules *noun, pl.*
بنچینە سەرەکییەکان، پرەنسیپە بنەڕەتییەکان، بنچینەکان، بنەماکان: *The new code of conduct lays down the ground rules for management-union relations* ۞ اصول اساسی
groundsel /'graʊnsl/ *noun*
(ڕووەکناسی) لووتەوانە، گوڵیلکەهەسپی، گیاپیر [*Senecio vulgaris* (پزاریکی ئاسایی) و جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ آذرگون
groundsheet /'graʊndʃiːt/ *noun*

شوێنی ناوەندی بازرگانی جیهانی لە نیویورک، لە 11 سیپتامبری 2001 ویران کرا 3 سەرەتا، دەسپێک، خاڵی دەس پێ کردن ◌ 1 و 2 گروند زرو 2 آغاز، نقطەی شروع

group /gru:p/ *noun, adjective*

n 1 کۆمەڵ، دەستە، پۆل، کۆر، جەلەب، تاقم، پەرەم، جەماعەت، (زمانەوانی) گروپ، کۆمەڵ، خێزان، ماڵبات 2 دەستەیێ لەو موسیقاژەنانەی کە پێکەوە موزیکی پاپ لێدەدەن *adj* بەکۆمەڵ، بەگەل، بەدەستە، دەستەیی، گروپی (بنەڕەت: لە *groupe* فەرەنسی، لە *gruppo* ئیتالیایی، ئەلمانی بنەڕەت) ◌ *n* 1 گروه، دسته 2 (زبانشناسی) خانواده *adj* گروهی

groupage /'gru:pɪdʒ/ *noun*

کۆمەڵەکۆمەڵەکردن، پۆلپۆلکردن، پۆلاندن، کۆمەڵاندن، دەستەکردن، دەستەسازی، بەشبەشکردن، گروپاندن ◌ گروەبندی

group captain *noun*

ئەفسەرێ لە هێزی ئاسمانی بریتانیا نێوان پلەی wing commander و air commodore) ◌ سرهنگ نیروی هوایی

group dynamics *noun, pl.*

ئەو هێزە کارلێککردووانەی نێو کۆمەڵێکی چکۆلەی مرۆڤی، لێکۆلینەوەی کۆمەڵناسانەی ئەو هێزانە ◌ دینامیک گروه

grouper *noun,* also groper

جۆرێ ماسی گەورەی دەریا گەرمەکان [*Epinephelus, Mycteroperca* و تۆخمەکانی تر، زۆر جۆرن] ◌ نوعی ماهی

groupie /'gru:pi/ *noun*

لایەنگری بەپەرۆش یان شێت و مردوو ◌ طرفدار شیفته

grouping /'gru:pɪŋ/ *noun*

1 کۆمەڵ، دەستە، داروودەستە: *These small nations constitute an important grouping within the EU* 2 کۆمەڵەکۆمەڵەکردن، دەستەکردن، کۆمەڵاندن، پۆلاندن، گروپاندن ◌ 1 گروه 2 گروەبندی

group insurance *noun*

بیمەی بەکۆمەڵ یان گروپی ◌ بیمەی گروهی

Group of Eight *noun, abbreviation* GB or G8

کۆمەڵی هەشت (هەشت وڵاتی کەنەدا، فەرەنسە، ئەڵمانیا، ئیتالیا، ژاپۆن، رووسیا، بریتانیای گەورە و ئەمریکا، رێبەرانیان هەر ساڵ کۆدەبنەوە تا کێشە و پرسە نێونەتەوەیییەکان تاوتوێ کەن) ◌ گروه هشت

group practice *noun*

کۆمەڵی دوکتوران یان نۆژداران (لە یەک خانوودا، پێکەوە کار دەکەن) ◌ کلینیک

groupset *noun*

رایەخ، ژێرەخەرە ◌ کفی

groundskeeper = groundsman

ground sloth *noun*

جۆرێ گوانداری بێددانی زەمینی زۆرگەورەی قرتێکەوتووی سەردەمانی سینۆزۆئیک Cenozoic era لە ئەمریکا ◌ گروند اسلوت

groundsman /'graʊndzmən/ *noun, pl.* -ndsmen, also groundskeeper

یاریگەپارێز، یاریگەوان ◌ متصدی زمین

ground speed *noun*

خێرایی زەمینی یان عەرزی ◌ سرعت زمینی

ground squirrel *noun*

سمۆرەیێکی رەهۆڵێدەری کۆمەڵێکی بەرین کە souslik و chipmunk ەکان دەگرێتەوە [*Spermophilus* و تۆخمەکانی تر] ◌ نوعی سمور

ground staff *noun,* also ground crew

یاریگەوانان، یاریگەپارێزان ◌ متصدیان زمین

ground state *noun*

(فیزیک) هێز یان دۆخی بنەڕەتی (کەمترین دۆخی وزەی گەردیلە یان پارچۆلکەیێکی تر) ◌ نیرو یا حالت اساسی

ground stroke /'graʊndstrəʊk, US -strouk/ *noun*

لێدانی سەرعەرز یان خشکەیی (تێنیس) ◌ ضربەی زمینی

groundswell /'graʊndswel/ *noun*

1 زلێپێل، گەورەشەپۆل، شەپۆلی قورس 2 زۆربوونی کتوپڕ، توقینەوە، تەقینەوە: *a groundswell of support* ◊ *There was a groundswell of opinion that he should resign* ◌ 1 خیزاب 2 افزایش ناگهانی

ground-to-air *noun*

(میلیتاری) زەوی بۆ ئاسمان، عەرز بە ئاسمان ◌ زمین به هوا

ground-to-ground *noun*

(میلیتاری) زەوی بە زەوی، عەرز بۆ عەرز ◌ زمین به زمین

groundwater /'graʊndwɔ:tə(r)/ *noun*

ئاوی بنعەرز، ئاوی ژێرعەرز ◌ آب زیرزمین

ground wave *noun*

شەپۆلی زەمینی یان عەرزی ◌ موج زمینی

groundwork /'graʊndwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*

ئامادەکاری، کارە سەرەتاییەکان، بنەڕەت، بنگەهـ: *Officials are laying the groundwork for a summit conference of world leaders* ◌ اقدامات اولیه، شالوده، قاعده

groud zero *noun*

1 سفری عەرز: خاڵی لەسەر عەرز کە بۆمبی ناوکی لێ دەتەقێتەوە 2 (also Ground Zero)

وەستینە و دەندەکانی دووچەرخەیێ ⬡ گروپست

group therapy *noun*

شـێوەیەکی چارەسـەرکردن نەخۆشـی کـە نەخۆشـەکە دەخرێتـە نێـو کۆمەڵێ لـە هـەمان جـۆری نەخۆشـی تـا پێکـەوە بـدوێن ⬡ گروەدرمانی

groupuscule /ˈgruːpəˌskjuːl/ *noun*

کۆمەڵێکی جیاوەبووی دینی یان رامیاری، لادەر، لاکۆمەڵ (بنەرەت: لە فەرەنسی، چکۆلێنراوی *groupe* "کۆمەڵ") ⬡ گروه انشعابی مذهبی یا سیاسی

group velocity *noun*

(فیزیک) خێرایی کۆمەڵە یان دەستە، خێرایی گروپ ⬡ سرعت گروه

groupware /ˈgruːpweə(r), US -wer/ *noun*

گروپوێر، گروپوار، کۆمەڵەواڵە (سافتوێرێ وا دارێژراوە کە یارمەتی دەستەیێ خەڵک بدا کەوا دەیانەوێ لەسەر چەندین کامپیوتر پێکەوە کار بکەن) ⬡ گروپوار

group work *noun*

کاری دەستەیی، کاری گەلی ⬡ کار گروهی

grouse[1] /graʊs/ *noun, pl.* same

1 (گیانەوەرناسی) کەتی، کورکورە، رەشەکەڵەشێر، کەڵەبابی رەش [*Lagopus lagopus* (red or willow grouse) و جۆرەکانی تر] 2 گۆشتی کورکورە ⬡ 1 سیاهخروس، باقرقره 2 گوشت سیاهخروس

grouse[2] /graʊs/ *noun*

سکاڵا، گلەیی، گازندە، ئاه و ناڵە، کزەونزە ⬡ اعتراض، شکایت

grout /graʊt/ *noun*

1 دۆخاو، گەچاو، دۆغاب 2 تلتە، خلتە 3 (grouts) ساوەر (جۆ) ⬡ 1 دوغاب 2 تفالە 3 (در جمع) بلغور

grouting *noun*

دۆخاوکاری، دۆغابکاری ⬡ دوغابکاری

grove /grəʊv, US groʊv/ *noun*

1 کۆرەدار، بێشە، مێشە، بێشەڵان، لێڕ، دارستان، نزار: *an olive grove* 2 باغ: *a grove of birch trees* 3 بۆ ناونانی شەقامەکان بەکاردێت: *Elm Grove* ⬡ 1 بیشه 2 باغ 3 برای نامگذاری خیابانها

grovelling *adjective*, US groveling

ملکەچانە، بە پارانەوە(وە): *a grovelling letter of apology* ⬡ ملتمسانه

grovellingly *adverb*

ملکەچانە، بە پارانەوە، زەلیلانە ⬡ ملتمسانه

grower /ˈgrəʊə(r), US ˈgroʊ-/ *noun*

1 (گوڵ و گیا) چەقێنەر، رەعەمەڵهێنەر، چێنەر: *a tobacco grower* 2 گیا، رووەک، گیاوگژ: *a fast/slow grower* ⬡ 1 پرورشدهنده 2 گیاه

growing /ˈgrəʊɪŋ, US ˈgroʊɪŋ/ *adjective, noun*

adj روولەگەشە، روولەشینبوون، روولەزۆری، روولەپەرە: *A growing number of people are returning to full-time education* *n* چاندن، داچەندن، چەقاندن، رو(و)اندن، شینبوون، سەوزبوون ⬡ *adj* در حال رشد، در حال افزایش *n* کشت، رویش

growing pains *noun, pl.*

1 ژانی هەڵدان (لە جومگە و پەلەکاندا: منال) 2 گیروگرفتی سەرەتا، گیروگۆرتی هەوەڵین، ئاستەنگەکانی دەسپێک(ردن): *Every business experiences its share of -g pains* ⬡ 1 گروویِنگ پِینس 2 مشکلات اولیه

growing point *noun*

شوێنی هەڵدان یان رووان: ناوچە یان شوێنی کۆتایی چووزە و چەکەرەی رووەک کە لەوێوە شانەی رووەکی پێکدێ ⬡ نقطەی رشد

growing season *noun*

وەرزی شینبوون، کەژی هەڵدان، شینوگوڵ ⬡ فصل رویش

growl /graʊl/ *noun*

دەنگی مرە، نەرە، گرمە، شریخە، هەڵشاخان، بۆڵە، پرتە (بنەرەت: رەنگە لاسادەنگ بێ) ⬡ صدای خرخر، غرش، غرولند

growler *noun*

1 مرەمرکەر، مرێنەر، مرن 2 کێوەسەهۆڵی چکۆڵە 3 (کۆن) عەرەبانەیێکی چوارپێنجکەیی یان چوارچەرخە 4 (لە ئەمریکا) iceberg ئایەرەی ئاوجۆفرۆشی ⬡ 1 خرخرکننده 2 کوه یخ کوچک 3 و 4 گرولر

growling *adjective*

مرەمر (growlingly *adv*) ⬡ خرخر

grown[1] /grəʊn, US groʊn/ *adjective, noun*

(کەسێکی) پێگەیشتوو، تەواوهەڵداو، کامڵ، رەسیدە، گەورە(بوو)، پێگەیشتوو: *It's pathetic that grown men have to resort to violence like this* ⬡ (آدم) بالغ

grown[2] /grəʊn, US groʊn/ = past participle of grow

grown-up[1] /ˌgrəʊn ˈʌp, US ˌgroʊn ˈʌp/ *adjective, noun*

گەورە، پێگەیشتوو، کامڵ، رەسیدە، گەورەبوو، زلبوو، هەڵچوو، هەڵداو: *She has a grown-up son* ⬡ بزرگ، بالغ، رشدکرده

grown-up[2] /ˌgrəʊn ˈʌp, US ˌgroʊn ˈʌp/ *noun*

مرۆی پێگەیشتوو یان گەورە، گەورەسال، باوخۆش (لەچاو منال): *If you're good you can eat with the grown-ups* ⬡ آدم بالغ

growth /grəʊθ, US groʊθ/ *noun,*

adjective
1 *n* هه‌ڵدان، گه‌وره‌بوون، گه‌شه، هه‌راش‌بوون 2 هه‌ڵـــدانی ئـــابووری، گه‌شـــه‌ی ئـــابووری 3 شین‌بوون، سه‌وزبوون، هاتنه‌عه‌مه‌ل 4 زۆربوون، به‌رزبوونـه‌وه، چوونه‌ســه‌رێ، increase: the 5 *rapid growth in violent crime* پێشقه‌چوون، چوونه‌پێش، پێشکه‌وتن 6 باوسه‌ندن، په‌ره‌ســه‌ندن: *the growth of the oil industry* 7 زیاده‌گۆشت، دمه‌ڵ، کوان، لوو (ب.ت. تۆمۆر و شـێرپه‌نجه): *a malignant/cancerous growth* 8 کیلان، چاندن، داچه‌ندن، چه‌قاندن 9 رووه‌ک، گیـا *adj* رووله‌گه‌شـــه، رووله‌پـــه‌ره، رووله‌پێشکه‌وتن ◇ *n* 1 رشد 2 رشد اقتصادی 3 نمو 4 افزایش 5 پیشرفت 6 گسترش 7 غده 8 کشت 9 گیاه *adj* در حال رشد

growth factor *noun*
(زینده‌ناسی) هۆکاری هه‌ڵـدان، فاکتـێری گه‌شـه، ماکێ که ده‌بێته هۆی گه‌شه و هه‌ڵدانی بوونه‌وه‌رێ (وه‌کوو ڤیتامین یا هۆرمۆن) ◇ عامل رشد

growth hormone *noun*
هۆررمـۆنی هه‌ڵـدان یـان گـه‌وره‌بوون، هانـه‌ی هه‌ڵدان ◇ هورمون رشد

growth industry *noun*
پیشه‌سازی (رووله)په‌ره یا گه‌شه یـا هه‌ڵـدان ◇ صنعت (رو) رشد

growth rate *noun*
راده‌ی هه‌ڵدان، ئاستی گه‌شه، رێژه‌ی هه‌ڵدان ◇ میزان رشد

growth ring *noun*
ئاڵقه‌ی هه‌ڵدان، بازنـه‌ی گه‌شـه یـان گـه‌وره‌بوون ◇ حلقه‌ی رشد

growth stocks *noun, pl.*
به‌شـــه یـــان ســـتاکه رووله‌پـــه‌ره‌کان، پـــشکه رووله‌په‌ره‌کان ◇ سهام در حال ترقی

groyne /grɔɪn/ *noun,* US groin
دیـواری کـه‌نار، کـه‌ناره‌دیوار، کـه‌نارپارێز (دار، کۆنکرێـت، بـه‌رد و هتـد، بـۆ خورانـه‌وه erosion یان راماڵران) ◇ حفاظ ساحل

grub /grʌb/ *noun*
1 کرمۆکـه‌ی مێـروو، لارڤـا یـان کرمـی مێـروو (ب.ت. قالۆنچه) 2 به‌چکه‌ی مێش 3 (ناڤه‌رمی) نـان، چێـشت، خـوراک، خوارده‌مـه‌نی 4 مـرۆی ره‌نـج‌کـێش یـان زه‌حمـه‌تـکێش، کوڵـه‌مه‌رگ: که‌سێکی بۆخڵ ◇ 1 کرم حشره 2 بچه‌ی مگس 3 غذا، خواروبار 4 آدم زحمت‌کش؛ آدم شلخته

grubbiness /'grʌbinəs/ *noun*
پیـسی، چه‌په‌ڵی، گڵاوی، گـه‌ماری، چـڵکنی ◇ پلیدی، کثافت

grubby /'grʌbi/ *adjective* (grubbier, grubbiest)
1 پیس، گڵاو، چه‌په‌ڵ، گـه‌مار، چـڵکن، ناحـه‌ز، ناشـیرین، ناشایـست 2 کرمـۆڵ، کـرم‌خـواردوو، کرمۆن، کرم‌داگرتوو، کـرم‌تێداو، کرمـه‌رێز ◇ 1 کثیف، پلید، زشت 2 کرمو

Grub Street *noun*
جیهـانی نووســه‌ر و رۆژنامه‌وانـه ده‌ســته‌نگه‌کان (ناوی شه‌قامێ (پاش‌تر شه‌قامی میلتۆن Milton Street) له له‌نده‌ن که نووسـه‌رانێکی وا له سه‌ده‌ی حه‌قده نیشته‌جێی ئه‌وێ بوون) ◇ گراب استریت

grudge /grʌdʒ/ *noun*
1 کینه، رق، قین، بـوغز، دوژمنایـه‌تی، ئیره‌یی، رقه‌به‌رایه‌تی 2 دڵ‌ئێشان، دڵشکان ◇ 1 غـرض، عداوت، حـسادت 2 دلخوری

grudging /'grʌdʒɪŋ/ *adjective*
له رووی ناچـاری(یـه‌وه)، بـه‌زۆری، reluctant: *He could not help feeling a grudging admiration for the old lady* ◇ با اکراه

grudgingly /'grʌdʒɪŋli/ *adverb*
له رووی ناچاری(یه‌وه)، به‌زۆری ◇ با اکراه

gruel /'gru:əl/ *noun*
جۆشیر، شیروجۆ، شۆرباوجۆ ◇ جوشیر

gruelling /'gru:əlɪŋ/ *adjective*
سه‌خت، گـران، دژوار، قـورس، چـه‌توون، ناسـێ، ریـــشه‌ده‌رهێن، پرنـــه‌رک، زه‌حمـــه‌تاوی، ســاحه‌بمانـدوو، punishing: *a gruelling day ◊ journey/schedule I've had a gruelling* ◇ شاق، طاقت‌فرسا

gruellingly /'gru:əlɪŋli/ *adverb*
به سه‌ختی، به چـه‌توونی، ریشه‌ده‌رهێنانه ◇ بـه طور شاق یا طاقت‌فرسا

gruesome /'gru:səm/ *adjective*
ترسـێنه‌ر، ترسـناک، تۆقێنه‌ر، دڵـته‌زێن، جه‌رگبڕ، ناخۆش ◇ وحشتناک، فجیع

gruesomely /'gru:səmli/ *adverb*
ترسناکانه، ترسێنه‌رانه ◇ به طور وحشتناک

gruesomeness /'gru:səmnəs/ *noun*
ترسـێنه‌ری، ترسـناک‌بـوون، نـاخۆش‌بـوون ◇ هولناک بودن، فجیع بودن

gruff /grʌf/ *adjective*
1 (ده‌نـگ) گـیراو، نووسـاو، گـڕ 2 قـسـه‌ره‌ق، قسه‌تڕن، به‌دخوو، رووتاڵ: *Beneath his gruff exterior, he's really very kind-hearted* ◇ 1 خشن 2 زمخت، ناهنجار

gruffly /grʌfli/ *adverb*
به ده‌نگی گڕه‌وه ◇ با صدای ناهنجار یا خشن

gruffness /grʌfnəs/ *noun*
1 گڕی، گـیراوی، نووساوی 2 قـسه‌ترنی ◇ 1 خشونت 2 زمختی، درشتی

grumble /'grʌmbl/ *noun*
1 ده‌ربڕینی نارِه‌زایه‌تی، گله‌یی، گازنده، گله‌یی و گناشت، کزه‌ونزه، ئاه‌و ناڵه، سکاڵا 2 بۆڵه‌بۆڵ، خوتـه‌خوت، پرته‌وبۆڵـه 3 گرمـه، گرمانـدن،

شــریخە 4 قــوڕەی زگ، قوڕەقــوڕە 5 مزەمــز، نووکــەنووک، کورکــەکورک ۞ 1 اعتــراض، شکایت 2 غرولند 3 غرش 4 غرغر شکم 5 غرغر

grumbler /'grʌmblə(r)/ *noun*
مرۆی بەپرتەوبۆڵە، پرتن ۞ آدم غرغرو

grumbling /'grʌmblɪŋ/ *noun, adjective*
n 1 دەربــڕینی نارەزایــەتی، گازنــدە، گلــەیی(و گناشت)، ناڵە و ناڵە، کزەونزە، سکاڵا 2 بۆڵەبۆڵ، خوتــەخوت، پرتەوبۆڵــە، ورتەورت، رنگــەرنگ، ریوەریــو 3 گرمــە، گرماندن، شریخە 4 قــوڕەی زگ، قوڕەقوڕ، نووکەنووک، کورکەکورک ***adj*** بەژان، بەئێش ۞ ***n*** 1 اعتراض، شکایت 2 غرولند 3 غرش 4 غرغر شکم 5 غرغر ***adj*** دردناک

grumblingly /'grʌmblɪŋli/ *adverb*
بە بۆڵەوە، بە خوتەوبۆڵەوە ۞ با غرولند

grume /'gru:m/ *noun*
جەڵتە، خوێنی مەییو، جەڵغە ۞ لختەی خون

grummet /'grʌmɪt/ *noun*, also grommit
نۆکەر ۞ نوکر

grumous /'gru:məs/ *adjective*
مەییو، بەستوو، گیرساو ۞ دلمە

grump /grʌmp/ *noun*
1 تــوڕان، رەنجــان 2 کەســێکی رووتــرش یــان بەدخوو، مرۆی روونــاخۆش (grumpish ***adj***؛ grumpishly ***adv***) ۞ 1 قهر 2 آدم عبوس

grumpily /'grʌmpɪli/ *adverb*
رووترشــانە، روونــاخۆشــانە، بەدخووانــە، بــە مرۆمۆچەوە ۞ عبوسانە

grumpiness /'grʌmpinəs/ *noun*
رووترشــی، مــۆنی، گــرژی، روونــاخۆشــی ۞ بدخلقی، روترشی

grumpy /'grʌmpi/ *adjective* (grumpier, grumpiest), also grumpish
(نافــەرمــی) رووتــرش، مــۆن، مــرومۆچ، گــرژ، روونــاخۆش، بەدخوو، تووڕە، رووتاڵ ۞ بدخلق، عبوس، ترش‌رو

grunge *noun*
1 (زۆرتر لە ئەمریکا (ی باکوور(ی) چڵکنی، پیسی 2 شێوازێکی موسیقای راک (grunginess ***n***؛ grungy ***adj***) ۞ 1 چرک، کثافت 2 گرانج

grunion /'grʌnjən/ *noun*
جــۆرێ ماســی چکۆلانە و باریکی کالیفۆرنیایی کە بە پۆل لە کەناران کۆچ دەکەن تا گەرا دانێن [*Leuresthes tenuis*] ۞ نوعی ماهی

grunt /grʌnt/ *noun*
1 (بــەراز) مقــەمق، مرقــە، مرەمــر 2 (ئەمریکا و نافــەرمی) ســەرباز یــان کرێکــاری پایــەنزم، ســەربازی پیــادە 3 هێــز، کــێش (ب.ت. لــە دەزگایێکی مۆتۆری‌دا) 4 جۆرێ ماسی خۆراکی شێلان و کەنارەکانی گەرمێنان کە دەتوانێ مرە لــە خــۆی بێنــێ، (ماســی‌یــە)مرنــە [خێــزان Pomadasyidae: زۆر جۆرن] ۞ 1 خُرخُــر 2 سرباز پیادەنظام 3 و 4 گرانت

grunter *noun*
1 مقن، مرن، مرقن، مقەمق‌کەر 2 (ماسی‌یە)مرنە ۞ 1 خرخرکن 2 گرانتر

gruntled *adjective*
(بۆ پێکەنینی) خۆشحاڵ، رازی، قایل ۞ راضی، خرسند

gruyére /'gru:jɜ:(r), US -jər, 'gri:jər/ *noun*, also Gruyére
گروجێر (= جــۆرێ پــەنیری تونــدی کــونکــونی سویســی؛ بنەڕەت: لە نــاوی *Gruyère*، ناوچــەیێ لە ســویس) ۞ گروجر

gryphon /'grɪfən/ = griffon

grysbok /'grʌɪsbɒk, US 'xreɪs-/ *noun*
جۆرێ بزنەکێوی چکۆلەی زۆرتر شــەوگەڕ، بە شاخی راستی چکۆلەوە، هی باشووری رۆژاوای ئەفریکا [تــوخم *Raphicerus*: دوو جــۆرن] ۞ گریس‌بوک

GSM /ˌdʒi: es 'em/ *noun, abbreviation* Global System/Standard for Mobile Communication(s)
جی‌ئێس‌ئێم (= ســیستم یــا ستانداری جیهــانی پێوەنــدی موبــایلی، ســیستمێکی جیهــانی بــۆ پێوەندی دیجیتــاڵ(ی) بە موبایل (یان سێلفون) ۞ جی‌اس‌ام

G-spot *noun*
جێ‌پێکی ناسکی دیوار(ە)ی پێشەوەی شــەرمی ژن، هێندێ پێیان وایە کە یەکجار بزوێنەر بێ (بنــەڕەت: Grafenberg spot، لــە Ernst *Grafenberg*، پزشــکی ژنــانی ئــەمریکــایی ئەڵمانیڕەچەڵەک، مەرگ 1957) ۞ جی‌اسپوت

GST /ˌdʒi: es 'ti:/ *noun, abbreviation* goods and services tax
جی‌ئێس‌تی (باجی کەڵوپەل یا خزمەتگوزاری (رازەوانی)، باجــێ کــە دەخرێتەســەر نرخــی کەڵوپەل یان رازەوانی) ۞ جی‌اس‌تی

G-string *noun*, also gee-string
باریکەفۆتە، تاسمە، شۆرتی دۆخین‌دار ۞ جی استرینگ

G-suit *noun*
جلی فڕۆکەوانە شەڕکەر یان ئاسمانگەڕەکان ۞ جی سوئیت

Gt *abbreviation* Great

GTP *noun, abbreviation* guanosine triphosphate
جی‌تی‌پی: تری‌فۆسفاتی گوانۆزین: nucleotide ێ کە لە گوانــۆزین و ســێ کۆمــەڵــی فۆســفات پێکهاتووە و لە میتالۆلیزم و پێکهێنانی پرۆتئین‌دا گرنگە ۞ جی‌تی‌پی، تری‌فسفات گوانوزین

guacamole /ˌgwɑ:kə'məʊleɪ, US -li/ *noun*

پێکـهێنەرێکـی بنـەڕەتی DNA و RNA یـە (بڕوانـە adenine، cytosine، thymine، uracil و guanosine) ⟡ گوانین

guano /ˈgwɑːnəʊ, US -noʊ/ *noun, pl.* guanos

1 گوانـۆ، ڕیقنـە، جیقنـە (ڕیقنـەی گیانـەوەرانی دەریایی) 2 جۆرێ پەیینی دەسکرد کە شێوەی ڕیقنـە یـان گوانـۆی سروشـتی دەدا و لـە ماسـی سازدەکرێ (بنەڕەت: لە سپانیایی یان *huano* سپانیایی ئەمریکای لاتین، لە *huanu* کیچوایی Quechua "dung") ⟡ گوانو

guanosine /ˈgwɑːnəsiːn/ *noun*

(زیندەکیمیا) گوانۆزین، گوانۆسین: nucleoside ی $C_{10}H_{13}N_5O_5$ کە لە گوانین و ڕیبۆز ribose پێکهاتووە ⟡ گوانو

guanosine monophosphate = GMP

guanosine triphosphate = GTP

guanosine /ˈgwɑːnəsiːn/ *noun*

guar /gwɑː/ *noun*

(ڕووەکناسی) گیایێکی ئاسیایی و ئەفریکایی، وەکـوو سـەوزە شـین دەبـێ [*Cyamopsis tetragonoloba*] (لە *guār* هیندییەوە) ⟡ گوار

guarana /gwəˈrɑːnə/ *noun*

1 گوارانـا: دەوەنێکـی برێزیلـی [*Paullinia cupana*] 2 مەتریالێ لە دەنکی ئەو گیایە ساز دەکرێ و وەکوو دەرمانی بەهێزکەر یان هاندەر بەکاردێترێ ⟡ گوارانا

Guarani /ˌgwɑːrəˈniː/ *noun, pl.* same

1 گـوارانی: ئەندامی گـەلی ڕەسـەنی ئـەمریکایی پاراگوای Paraguay و ناوچـە دراوسـێکـانی 2 زمانی تۆپی‌گوارانی Tupi-Guarani ئەو گەلە 3 (guarani) یەکـەی بنچینـەیی پـارەی پـاراگوای، بەرامبەر بە سەد centimo ⟡ گوارانی

guarantee /ˌgærənˈtiː/ *noun*

1 دەستەبەری، دابینی، کەفالەت، زەمانەت: *to give a guarantee of good behaviour* ◊ *We provide a 5-year guarantee against rust* 2 دەسـتەبەرنامە، زەمانـەتنامـە 3 دەسـتەبەرکردن 4 دەسـتەبەر، زامـن، کـەفیل 5 بارمتە، سپاردە: *We had to offer our house as a guarantee when getting the loan* 6 بەڵێنی ⟡ 1 ضـمانت 2 ضـمانت‌نامـه 3 تـضمین، تعهد 4 ضامن 5 وثیقه، گروگان 6 قول

guaranteed *adjective*

دەستەبەرکراو، کەفالەتکراو ⟡ ضمانت‌شده

guarantee fund *noun*

پارەی دەستەبەرکراو ⟡ وجوه تضمینی

guarantor /ˌgærənˈtɔː(r)/ *noun*

(ماف) دەستەبەر، کەفیل، زامن: *The United Nations will act as guarantor of the peace settlement* ⟡ ضامن

جۆرێ چێشت ⟡ گواکامول

guacharo /ˈgwɑːtʃərəʊ/, *pl.* -charo = North American term for oilbird

Guadeloupian /ˌgwɑːdəˈluːpɪən/ *noun, adjective*

گوادێلۆپی، گوادێلۆپیایی *n* خەڵکی گوادێلۆپ Guadeloupe، کۆمـەڵـێ دوورگـەی نێـو the Lesser Antilles *adj* سـەربـە گوادێلـۆپی ⟡ گوادلوپین

guaiac /ˈgwʌɪak/ *noun*

جەوک resinێکی قاوەیی لە داری guaiacum دەگیرێ ⟡ گوائیاک

guaiacum /ˈgwʌɪəkəm/ *noun*

دارێکی هەمیشـەسەوزی ئـەمریکای گـەرمێنان و کاریبیـەن، جـاران لەبـەر دارە سـەخت، قـورس و چەورەکـەی گرنـگ بـوو [*Guaiacum officinale* و *G. sanctum*]؛ وشـەیێکی تر بۆ guaiac ⟡ گوائیاکوم

guaiacol /ˈgwʌɪəkɒl/ *noun*

(کیمیا) گوائیـاکۆل: شـلەیێکی زەردی ڕۆنئاسا، لە دڵۆپاندنی قیر یان قەترانی داری یـان guaiac دەگیرێ ⟡ گوائیاکول

guaiacum /ˈgwʌɪəkəm/ *noun*

دارێکی هەمیشـەسەوزی ئـەمریکای گـەرمێنان و کاریبیـەن، جـاران لەبـەر دارە سـەخت، قـورس و چەورەکەی گرنگ بوو ⟡ گوائیاکوم

Guamanian /gwɑːˈmemɪən/ *noun, adjective, abbreviation* GU.

n گوامی، خەڵکی یان ڕەسـەنی گـوام Guam، لە دوورگـەکـانی ماریانـا Mariana (دوورگـەیێکـی ڕۆژاوای پاسیفیک، گەورەترین دوورگەی ماریانا) *adj* سـەربە یان پێوەندی بە گوامەوە هەیە، گوامی ⟡ گوامی

guan /gwɑːn/ *noun*

(گیانەوەرناسـی) قـەل یـان بۆقلـەی ئـەمریکایی [*Penelope* و توخمەکانی تر، چەندین جۆرن] ⟡ گوان

guanaco /gwəˈnɑːkəʊ/ *noun, pl.* guanacos

گوانـاکۆ: جـۆرێ گیانـەوەری گـوانداری کێـوی ئەمریکایی لە تیرەی وشتر [*Lama guanicoe*] ⟡ گواناکو

guanidine /ˈgwɑːnɪdiːn/ *noun*

گوانیدین: ئاوێتەیێکی بلووری تفتی CH_5N_3 لە urea بەرهـەم دێنـرێ و بـۆ سـازاندنی پلاسـتیک، جەوک یان ڕێزینەکان و تەقەمەنی بەکاردێترێ ⟡ گوانیدین

guanine /ˈgwɑːniːn/ *noun, symbol:* G

(زینـدەکیمیـا) گـوانین: ئاوێتـەیـێ کـە لـە گوانـۆ guano و پوولەکەی ماسـیدا هـەیە و یـەکێ لە چـوار پێکهێنـەری ترشـەلـۆکە نیوکلێئیکـەکانـە، بـازی پیـوورین purine base [$C_5H_5N_5O$] کـە

guaranty /'gar(ə)nti/ *noun, pl.* guaranties, also guarantee
1 دەســـــتەبەری، کەفالـــــەت، زەمانـــــەت 2 دەستەبەرنامە، کەفالەت‌نامە 3 بارمتە، سپاردە ۞ 1 ضمانت 2 ضمانت‌نامە 3 وثیقە

guard /gɑ:d, US gɑ:rd/ *noun*
1 نۆبـــەداری، کیـــشک، پـــاس، ئاگـــاداری، ئاگالێ‌بوون، پاراستن، چاودێری، زێرەڤانی 2 نۆبەدار، پاسەوان، کێشک‌چی، کیشک‌گر، ئاگاوان، پارێزەر: *a security guard* 3 (شەرەمشت و هتد) گـارد 4 رەوش یـان بـاری بـەرگری‌یانـە defensive position یان ئامادەبوون، راسان: *asked him out when his guard was down* 5 زیندانـەوان، نۆبـەداری زینـدان 6 بەرپرسـی شەمەندەفەر 7 قەڵغان، مەتاڵ، پارێزە، پارێزەر، ئامێر یان وەسیلەی پاراستن (ب.ت. ئامێرێکە بۆ پاراستنی بەشێکی دەزگا یان کارێکەرەکەی لە دەزگایێ) 8 نەردەی سەر پشتی کەشتی 9 (لە کـۆدا) نـاوی یـەکێ لـە حـەوت تـابوور کـە Dragoon guards یان پێ‌دەڵێن 10 (کۆن) = precaution ۞ 1 نگهبـانی، مراقبـت 2 نگهبـان، محافظ 3 گـارد 4 وضـعیت تـدافعی 5 زنـدانبان 6 مـسؤل قطـار 7 حفـاظ، محـافظ، حائـل 8 حفـاظ، نردەی روی عرشەی کشتی 9 گارد

guardant /'gɑ:d(ə)nt/ *noun*
نۆبەدار، کێشک‌چی، ئاگاوان ۞ نگهبان

guard cell *noun*
(رووەک‌ناسی) خانەی پارێزەر ۞ یاختەی محافظ

guard dog *noun*
سەگی ماڵ، سەگی پاس، سەگی ئاگالێ‌بوو ۞ سگ نگهبان

guarded /'gɑ:dɪd, US 'gɑ:rdɪd/ *adjective*
ئاگادار، هۆشیار، وریا، ئاگادارانە، وشیارانە، بە پارێزەوە: *You should be more -ed in what you say to reporters* ۞ محتاط، محتاطانە

guardedly /'gɑ:dɪdli, US 'gɑ:rdɪdli/ *adverb*
ئاگادارانە، بە وریایی‌یەوە، بە پارێزەوە ۞ محتاطانە

guardee = Brit. informal guardsmna

guard hair *noun*
مووی پارێزەر یان پاراستن ۞ موی محافظ

guardhouse /'gɑ:dhaʊs, US 'gɑ:rd-/ *noun*
ژووری نۆبـــەداری، دیـــوی کێـــشک‌گـــرتن، کێشک‌خانە ۞ اتاق نگهبانی

guardian /'gɑ:diən, US 'gɑ:rd-/ *noun*
1 (مـاف) سەرپەرشت، سەرپەرست 2 نۆبـەدار، ئاگـادێر، ئاگاوان، پـارێزەر، ئێشک‌گر، چـاودێر، پشتیوان، داکۆکی‌کار 3 سەرۆکی دەیر ۞ 1 قـیم 2 نگهبان، محافظ 3 رئیس دیر

guardian angel *noun*
فریـشتەی هـەل، فریـشتەی ئاگاوان یـان پـارێزەر ۞ فرشتەی نگهبان

guardianship /'gɑ:diənʃɪp, US 'gɑ:rd-/ *noun*
1 سەرپەرشتی 2 ئاگادێری، چـاودێری، پاراسـتن ۞ 1 قیمومـت 2 محافظت

guard of honour *noun*
گاردی رێزلێنان ۞ گارد احترام

guardrail /'gɑ:dreɪl/ *noun*
1 نەردە 2 (رێی ئاسن) رەیل‌راگر ۞ 1 نـردە 2 حائل ریل

guard ring *noun*
ئالقە یان بازنەی پارێزەر ۞ حلقەی محافظ

guardroom /'gɑ:dru:m, -rʊm, US 'gɑ:rd-/ *noun*
1 ژووری نۆبـــەداری، دیـــوی کێـــشک‌گـــرتن، کێـشک‌خانـە 2 ژووری دەسبەســـەرکردن یـان گل‌دانەوە ۞ 1 اتاق نگهبانی 2 بازداشتگاه

the Guards *noun*
گارد ۞ گارد

guardsman /'gɑ:dzmən, US 'gɑ:rd-/ *noun, pl.* guardsmen
ســـەربازی گـــارد، ئەنـــدامی گـــارد (لـــە گـــاردی نیشتمانی ئەمریکادا) ۞ سرباز گارد، عضو گارد

guard's van *noun*
عەرەبانـە یـان واگـۆنی چـاودێر یـان بەرپرسـی شەمەندەفەر ۞ واگون مسؤل قطار

Guatemalan /ˌgwɑ:tə'mɑ:lən/ *adjective, noun*
adj سـەربە گـوات(ێـ)مـالا، گـوات(ێـ)مـالایی *n* دانیـــشتووی ئـــەوێ، لـــە ئـــەمریکای ناوەنـــدی، گـوات(ێـ)مـالایی ۞ *adj* گواتمـــالایی *n* اهـــل گواتمالا

guava /'gwɑ:və/ *noun*
1 گواڤا، درەختێکی ناوچە گەرمێنەکانی ئەمریکا [*Psidium guajava*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان 2 بەر یان میوەی ئەو دارە ۞ گواوا

guayule /gwʌɪ'u:li/ *noun*
1 دەوەنێکی گـەلازیوی مەکسیکی، شیلەی زۆر دەگـــری [*Parthenium argentatum*] 2 جێگرەوەیێکی جیری کە لە لاتێکس یان شیلەی ئەم دەوەنە دروست دەکرێ ۞ گوایول

gubbins = gadget

guck *noun*
(ئافەرمی، ئەمریکـای بـاکووری) پیسی، چڵکنی، ناخاوێنی ۞ کثافت، چرک

gubernatorial /ˌgu:bənə'tɔ:riəl, US -bərnə-/ *adjective*
سـەربە ستانوانی یـان پارێزگـاری (لـە ئـەمریکا؛ بنەرەت: لە *gubernator* لاتین "governor" + -ial) ۞ وابستە بە فرمانداری

guddle = muddle

gudgeon[1] /'gʌdʒ(ə)n/ *noun*
1 ماسی‌یە چێنکە، ماسی‌یە چەشتە، ماسی‌یە وردەی چۆم، جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی وردی ئەوروپایی [*Gobio gobio*] 2 (کۆن) کەسێمی ساویلکە یان سادە ◇ 1 ماهی ریز قنات 2 آدم سادەلوح

gudgeon[2] /'gʌdʒ(ə)n/ *noun*
(میکانیک) 1 سەرتەوەر 2 جێ‌سنگی لاولاوە یان ئەنجامە 3 چاڵ یان گرێزەنەی پاژنەی کەشتی کە فەرمان یان سوکانی تیا دادەبەستری یان جێگیر دەبێ 4 سنگ یان بەروولەیێ کە دوو تەختەبەرد پێک دەبەستێتەوە ◇ 1 قطب 2 گژن‌پین

gudgeon pin *noun*, also wrist pin
گیژن‌پین، مەچەکە، سنگ یان بەروولەی مەچەکە ◇ گژن‌پین

Gudrun *noun*, Old Norse *Guthrūn*
گـودران: ژنی Sigurd و پاشـان هـی Atli، میتۆلۆژی نۆرس ◇ گودران

guelder rose *noun*
(رووەکناسی) گێلدێر رۆز، گوڵەباخی گێلدێرلەند [*Viburnum opulus*] (بنەڕەت: لە *geldersche roos* هولەندی‌یەوە "rose of *Gelderland*" ناوی هەرێمێکی هولەند) ◇ گل بُداغ

Guelph /gwɛlf/ *noun*, also Guelf
ئەندامی یەکێ لە دوو باڵی سەرەکی لە رامیاری سەدەکانی نێوەڕاستی ئیتالیادا، کە پشتیوانی پاپ و لایەنگرەکانی لە بەرامبەر ئیمپراتۆری پیرۆزی رۆم دەکرد ◇ گولف

guenon /gə'nɒn/ *noun*
جۆرێ مەیموونی کلکدرێژی ئەفریکایی کە مەیموونەکانی vervet و patas لەخۆدەگرێ [توخم *Cercopithecus*: چەندین جۆرن] ◇ گوینون

guerdon /gə'nɒn/ *noun*
پاداشت، خەڵات (guerdoner *n*؛ guerdonless *adj*) ◇ اجر

Guensey /'gɔːnzi/ *noun, pl.* Guenseys
گیانەوەرێ لە رەگەزی ولاغی شیری لە Guensey، لەبەر شیری خەست و زۆری جێی سەرنجە ◇ گونیز

Guensey lily *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ nerine بە سەرەگوڵی زەمبەق‌ئاسای پەمەیی‌یەوە [*Nerine sarniensis*] ◇ نوعی گیاه

guerrilla /gɔ'rɪlə/ *noun, adjective*, also guerilla, *pl.* -las
n 1 گریلا، گەریلا، پارتیزان 2 شەڕی پارتیزانی یان گریلایی، شەڕی نافەرمی *adj* پارتیزانی پانیایی، *guerrilla* ؛guerrillaism) چکۆلێنراوی *guerra* "شەڕ"؛ بنەڕەت ئەڵمانی، سەربە *werra* ئەڵمانی کۆنی ژووروو هەیە "strife") ◇ *n* 1 چریک 2 جنگ چریکی *adj* چریکی

guerrilla war *noun*, also guerrilla warfare
شەڕی گەریلایی، شەڕی پارتیزانی، جەنگی گەریلایی یان پارتیزانی ◇ جنگ چریکی

guess /ges/ *noun*
گومان، بۆچوون، مەزندە، راوێژ، پێ‌وابوون، خەیاڵ، مەرەسە، conjecture، surmise؛ *to have/make a guess* ◇ تصور، حدس

guesstimate /'gestɪmət/ *noun*
1 گومان، مەزندە، پێ‌وابوون، بەراوێژی 2 لێکدانەوە، نرخاندن، قەبلاندن ◇ 1 حدس 2 محاسبە، برآورد

guesswork /'geswɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
گومان، بۆچوون، مەزندە، پێ‌وابوون، خەیاڵ، مەرەسە ◇ حدس، گمان

guest /gest/ *noun*
1 میوان، میڤان: *We have guests staying this weekend* ◊ *more than 100 wedding guests* 2 ریبوار، کەسێ کە لە میوانخانە، هوتێل و هتد دەمێنێتەوە 3 (رووەکناسی و گیانەوەرناسی) مشەخۆر، لاورگە، لاکوت، ب.ت. inquiline ◇ 1 مهمان 2 مسافر 3 (جانورشناسی و گیاه‌شناسی) انگل

guest book *noun*
(میوانخانە و هتد) دەفتەری نێونووسی میوانان، لیستەی میوانان ◇ دفتر لیست مهمانان

guest-chamber /gest tʃeɪmbə(r)/ *noun*
دیوی میوان(خانە) ◇ اتاق مهمان

guest-house /gest haʊs/ *noun*
میوانخانە ◇ مهمان‌سرا

guest-night /gest naɪt/ *noun*
شەوی میوانی (لە زانکۆ، کۆلێژ و هتد) ◇ شب مهمانی

guest of honour *noun*
میوانی هەرەگرنگ یان تایبەتی ◇ مهمان اصلی

guest-room *noun*
دیوی میوان، دیوەخان ◇ اتاق خوب مهمان

guest worker *noun*, also Gastarbeiter
کرێکاری میوان، میوانی دەرەکی کاتی (لە دەرەوە بۆ ماوەیێ هاتبێ) ◇ کارگر مهمان

guff /gʌf/ *noun*
(نافەرمی) 1 هەڵیت‌وپڵیت، شرم‌وبرم، قسەی هیچەکە 2 (سکاتلەند) بۆنی ناخۆش، بۆگەن(ـد) ◇ 1 چرت و پرت 2 بوی بد

guffaw /gə'fɔː/ *noun*
قاقا، حیلکە، قریشکە، شریخەی پێکەنین، گوڵەقاقا: *She let out a loud guffaw* ◊ *He*

tried to ask her between guffaws what had happened ۞ قهقهه

guggle = gurgle

guidable /ˈgaɪdəbl/ *adjective*

شـیاوی ڕێنـوێنی، بـۆ ڕێنـوێنی دەبـێ، لـە ڕێنوێنیهاتوو ۞ قابل راهنمایی

guidance /ˈgaɪdns/ *noun*

1 ڕێنـوێنی، بەڕێـوەبەری، ڕێـبەری، ڕێنیـشـاندان: *guidance for teachers on how to use video in the classroom* ◊ *Activities all take place under the guidance of an experienced tutor*، (لە ئەمریکا) *a guidance counselor* 2 پرسوڕا، ڕاوێژ(کاری)، شیرەت 3 ئاراستەکردن، بەڕێدابردن، ڕێبەرایەتی، ڕێـبەری، ڕێـبەریکـردن: *a missile guidance system* ۞ 1 راهنمایی 2 مشورت 3 هدایت، رهبری

guide /gaɪd/ *noun*

1 ڕێبەر، بەڕێبەر، ڕێنوێن، ڕێپیشاندەر، بەڵەد، ڕێزان، بەڕێدابەر، بەدرەقە 2 ڕاوێژکار، شیرەتقان 3 کتێبی ڕێنوێنی، ڕێبەرنامە، کتێبی ڕێبواران 4 (Guide) ئەندامی ڕێکخراوەی پێشەنگی کچان ۞ 1 راهنما 2 مشاور 3 کتاب راهنما 4 (Guide) عضو سازمان پیشاهنگ دختران

guidebook /ˈgaɪdbʊk/ *noun*

کتێبی ڕێنوێنی، ڕێبەرنامە، کتێبی ڕێبواران: *a guidebook to Kurdistan* ۞ کتاب راهنما

guided /ˈgaɪdɪd/ *adjective*

ڕێنوێنیکراو، بەڕێدابراو، ئاراستەکراو: *a -ided tour/walk* ۞ راهنماییشده، هدایتشده

guided missile *noun*

مووشەکی مەهاربەند یان مەهارکراو، مووشەکی کۆنترۆڵکراو یا لەکۆنترۆڵهاتوو، مووشەکی ئاراستەکراو ۞ موشک هدایتشونده

guide dog *noun*

سەگی ڕێنیشاندەر، سەگی چاوساغ، سەگی ڕێنوێن ۞ سگ راهنما

guided tour *noun*

گەڕوانی لەگەڵ ڕێزان یا بەڵەد ۞ گشت با راهنما

guideline /ˈgaɪdlaɪn/ *noun*

1 دەسـتووری کـار، دەسـتوری جووڵانـەوە، ڕێنـاکانی کار: *The government has drawn up -lines on the treatment of the mentally ill* 2 ڕاوێژکاری یان ئامۆژگاری ڕامیاری ۞ 1 دستورالعمل 2 رهنمود یا مشورت سیاسی

guidepost /ˈgaɪd pəʊst/ = signpost

guiderope /ˈgaɪd rəʊp/ *noun*

گوریس، کەندر، تەناف ۞ ریسمان

guiding /ˈgaɪdɪŋ/ *adjective*

ڕێبەر، بەڕێبەر، ڕێنیشاندەر، ڕێنوێن: *She was inexperienced and needed a guiding hand* ◊ *a guiding force* ۞ راهنما

guidon /ˈgʌɪd(ə)n/ *noun*

1 ئالاهەڵگر، ئالابەدەست 2 نیمچەئالا، ئـالای چکۆلـە (بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسی، لـە *guidone* ئیتالیایی، لە *guida* "a guide") ۞ 1 پرچمدار 2 پرچم کوچک

guild /gɪld/ *noun*, also gild

1 تیرە، پیشە، دەست، دەستە 2 یەکێتی دەستەیی یان سینفی 3 کۆمەڵە، کۆڕ 4 (زینگەناسی) تیرە (لە پۆلاندنی ڕووەکدا)، کۆمەڵێ لە جۆرەکان کە ڕۆڵێکیان لەنێو کۆمەڵگایێ هەیە؛ کۆمەڵێ لە ڕووەکەکان (وەک مشەخۆرەکان) ۞ 1 صنف 2 اتحادیەی صنفی 3 جمعیت 4 رستە

guilder /ˈgɪldə(r)/ *noun*, *pl.* same or guilders

1 یەکەی بنەڕەتی پارەی هولەند، بەرامبەر بە سەد cent 2 کۆینێکی زیو یان زێڕ کە جاران لە هولەند، ئەڵمانیا و ئەوستریا دەچوو ۞ گیلدر

guildhall /ˈgɪldhɔːl/ *noun*, also gildhall

1 شوێنی کۆبوونەوەی پیشە یان دەستەکان: *The new council will be meeting in the guildhall from next month onwards* 2 (دامو)دەزگای شارەوانی ۞ 1 محل اجتماع اصناف 2 عمارت شهرداری

guildman *noun*, *pl.* guildmen

ئەندامی یەکێتی دەستەیی ۞ عضو اتحادیەی صنفی

guild socialism *noun*

سۆشیالیزمی دەستەیی یا سینفی: جۆرێ تیۆری سۆشیالیستی ئینگلیسی (لە ئینگلتەرە) سەرەتاکانی سەدەی بیستەم کە لایەنگری خاوەنداریتی حکومی پیشەسازییە و چاودێری و بەڕێوەبەرایەتیشی لە لایەن پیشە و دەستەی کرێکارانەوە guilds of workers بێ ۞ سوسیالیسم صنفی

guild socialist *noun*

سۆشیالیستی دەستەیی یان سینفی ۞ سوسیالیست صنفی

guile /gaɪl/ *noun*

(فەرمی) فێڵ، تەڵەکە، فریو، هەڵفریواندن، فێڵوتەڵەکە، درۆ و دەلەسە، دەسبڕی، deceit، duplicity، stratagem ۞ حیلە، نیرنگ، حقە، شیادی

guileful /ˈgaɪlfl/ *adjective*

فێلاوی، تەڵەکەباز، پڕفێڵ (guilefully *adv*: فێلاوییانـە، فڕوفێڵانـە، لـە ڕووی فێڵـەوە؛ guilefulness *n*: فێڵوفەرەج، تەڵەکەبازی) ۞ نیرنگباز

guileless /ˈgaɪlləs/ *adjective*

1 یەکڕوو، یەکڕەنگ، دڵسادە، بێفێڵ، سەرڕاست، سینەساف 2 سەرڕاستانە (guilelessly *adv*: guilelessness *n*) ۞ 1 صادق 2 صادقانه

Guillain-Barre syndrome *noun*

polyneuritisیّ کـە هۆیـەکـەی نادیـارە و نیـشانەکـەی لاوازی ماسـوولکە و شـەپـلە paralysis یـە (بنـەڕەت: لـە نـاوی پزشـکە فەرەنـسییەکانەوە Georges *Guillain* و Jean *Barré*) ◌ سیندروم گولاین بار

guillemot /ˈɡɪlɪmɒt, US -mɑːt/ *noun*
(گیانەوەرناسـی) گیلیمـات: جـۆریّ بالـندەی دەریـایی ڕەش یـان سـپی لەگـەلّ دەنـووکی باریکـەوە هـی جەمـسەری بـاکووری [*Uria aalge* و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە فەرەنـسی نیـوەراسـتەوە، چکـۆلێنراوی *Guillaume* "William") ◌ گیمو

guilloche /ɡɪˈləʊʃ, US -ˈlɒʃ/ *noun*
گیلۆش: جۆریّ ڕازاندنەوە کە شێوەی باریکەی زنجیرەbraidکراو یان تێکهەلّکێشراو دەدا ◌ گیلوش، گیلوچ

guillotine /ˈɡɪlətiːn/ *noun*
1 گیوتین، دەزگای ملپەڕاندن، کەللەپەڕین 2 دەزگـای بـڕین، کاغزبـڕ 3 (پەرلـەمان) بـەش‌کـردووی دانوسـتانەکان (بنـەڕەت: لـە فـەرەنـسییەوە، لـە نـاوی پزشـکی فـەرەنـسی Joseph-Ignace *Guillotin* مـەرگ 1814) ◌ 1 گیوتین 2 ابزار برش 3 کفایت مذاکرات

guilt /ɡɪlt/ *noun*
1 گوناهـ، سـووچ، خـەتا، تـاوان، بـەزە، ئۆبال،قەباحەت: *Many survivors were left with a sense of guilt* 2 دریخی 3 تاوانباریتی، گوناهباریتی ◌ 1 گناه، تقصیر، جرم 2 قصور 3 مجرمیت

guilt complex *noun*
هەست بە گوناهـ (کردن)، گرێی گوناهکاری یا گوناهباری ◌ احساس گناه

guiltily /ɡɪltɪli/ *adverb*
خەتابارانە، گوناهبارانە ◌ مقصرانه

guiltiness /ɡɪltinəs/ *noun*
خەتاباری، گوناهباری ◌ تقصیر

guiltless *adjective*
بێ‌گوناهـ بێ‌تـاوان، بێ‌خـەتا، بێ‌سـووچ، خەتالێڕوونەداو، گوناهـنەکردوو (guiltlessly *adv*: بێ‌گوناهانە، لـە ڕووی بێ‌گوناهـی‌یـەوە؛ guiltlessness *n*: بێ‌گونـاهی، بێ‌تـاوانی، بێ‌سـووچی، بێ‌خـەتایی، خەتانـەکردوویی، ناخەتاباری) ◌ بی گناه، بی تقصیر

guilt trip *noun*
(نافەرمی) هەست(کردن) بە گوناهـ ◌ احساس گناه

guilty /ˈɡɪlti/ *adjective* (guiltier, guiltiest)
1 گوناهکار، گوناهبار، تاوانبار، خەتابار، تاوانکار 2 تووشی گوناهاتوو 3 گوناهکارانە، تاوانبارانە، گوناهاوی 3 (ویژدان) نارەحەت ◌ 1 گناهکار، مقصر، مجرم 2 مرتکب 3 گناهکارانه 4 معذب

guilty conscience *noun*
ویژدانی نارەحەت ◌ وجدان معذب

guinea /ˈɡɪni/ *noun*
1 گینی (بەرامبەر بە 21 شیلینگ یان 1 پەوند و 5 پێنس لە سیستەمی پارەی نوێی بریتانیادا) 2 کۆینی زێڕینی جارانی بریتانیا، بایی 21 شیلینگ (بنەڕەت: لـە *Guinea* لـە ڕۆژاوای ئـەفریکـا، سەرچاوەی زێڕ کە لەوێوە یەکەمین گینی‌یەکان لێدران) ◌ گینی

guineafowl /ˈɡɪnifaʊl/ *noun, pl.* same, also guinea hen
گـینی‌فـەول (مەلێکـە لـە تـیرەی pheasant و جـۆرەکـانی تـر) [*Numida meleagris*] ◌ مرغ شاخدار

Guinean /ˈɡɪniən/ *adjective, noun*
adj سـەربە گینـە یـان گـینی *n* خەلّـکی گینـە، گینەیی، ولاتێ لە کەناری ڕۆژاوای ئەفریکا ◌ *adj* وابسته به گینی *n* اهل گینه

guinea pig /ˈɡɪnɪ pɪɡ/ *noun*
1 (گیانەوەرناسـی) بـەرازی هێنـدی [*Cavia porcellus*] 2 (مـرۆڤ یـان گیانـەوەر) بـەرازی تاقیگـە، بەرتاقیگـە، بابـەتی تـاقی‌کردنـەوە ◌ 1 خوکچەی هندی 2 موش آزمایشگاهی

Guinea worm *noun*
جۆرێ کرمی نیماتۆدی زۆر درێژی مشەخۆر، لەژێر پێستی مرۆڤی نەخۆش یان گیانەوەرانی تر لە لادێکانی ئاسیا و ئەفریکا [*Dracunculus medinensis*] ◌ پیوک

Guinea worm disease = dracunculiasis

Guinevere *noun*
گوینێڤیر: ژنی پادشا ئارتور Arthur و گراوی Lancelot ◌ گوینور

Guinness /ˈɡɪnɪs/ *noun*
گوینێس (جۆرێ بیرەی تالّی ڕەش)، شووشەی گوینێس ◌ گوینس، بطری گوینس

guipure /ɡɪˈpjʊə/ *noun*
گیپیور (= جۆرێ تۆری بالّدار) ◌ گیپور

guiro /ˈɡwɪərəʊ/ *noun, pl.* guiros
جـۆرێ ئـامێری موسـیقایی بـە ئاسـتێکی بڕگەبڕگەوە ◌ کویرو

guise /ɡaɪz/ *noun*
ڕوالـەت، ڕووکـەش، ڕوو، نـاو، شـێوە، شـێوەی دەرەوە، pretext، semblance: *His speech presented racist ideas under the guise of nationalism* ◊ *The story appears in different guises in different cultures* ◌ ظاهر، قیافه، عنوان، شکل

guiser /ˈɡʌɪzə/ *noun*
کۆستە ◌ بازیگر نقاب‌پوش

guitar /ɡɪˈtɑː(r)/ *noun*
گیتـار (بنـەڕەت: لـە *guitarra* سپانیایی‌یەوە، لە

kithara یۆنانی‌یەوە، ئاماژە بە ئامێر و سازێ کە شێوەی چەنگ lyre دەدا) ◌ گیتار

guitarfish *noun, pl.* same or guitarfishes
ماسی‌یەگیتارە، پێوەندی بە ray ـەکانەوە هەیە، لـەشـێـوەی گیتـار دەدا [*Rhinobatus* *rhinobatus* و جۆرەکانی تر] ◌ گیتارفیش

guitarist /gɪ'tɑ:rɪst/ *noun*
گیتارژەن، گیتاریست ◌ گیتارزن

Gujarati /ˌgu:dʒə'rɑ:ti/ *noun, adjective,* also Gujerati, *pl.* Gujaratis
n 1 زمـانی (Indic) گوجـەراتی 2 خەڵـکی گوجەرات *adj* سەربە گوجەرات، گوجەراتی ◌ *n* 1 زبان گجراتی 2 اهل گجرات *adj* گجراتی

Gulag /'gu:lag/ *noun,* from G(lavnoe) u(pravlenie ispravitel'no-trudovykh) lag(ereĭ)
(the Gulag) شێوەیێکی کەمپی کاری زۆرەملێی یەکێتی سۆڤیەت 1930-1955 ◌ گولاگ

gular /'gju:lə/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) گەروویی، هەڵکەوتوو لەژوور گەروو، قورگیی (ب.ت. هی خشۆک، باڵندە یان ماسی؛ بنەڕەت: لە *gula* لاتین "throat" + -ar[1]) ◌ وابسته به گلو

gulch /gʌltʃ/ *noun*
(ئەمریکای باکووری) دۆڵی تەنگ و قووڵ، دەربەند، گازەدووک، تەسکەدەرە، تەنگەدۆڵ ◌ درەی تنگ و عمیق

gulden /'gʊld(ə)n/ *pl.* same or guldens = guilder

gules /gju:lz/ *noun*
سوور (وەکوو دروشمێکی خێزانی) ◌ سرخ

gulf /gʌlf/ *noun*
1 کەنداو، لاوچ، گەر، ڕۆ 2 کەندەڵان، کەندر، کـەلێن 3 (خـوازە) گێـژاو 4 جیـاوازی (بیروبۆچوون) 5 (the Gulf) کەنداوی فارس، وڵاتانی دەوروبەری کۆمەڵەی دورگەی عەرەبی و ئێران ◌ 1 خلیج 2 شکاف 3 (مجازی) ورطه 4 اختلاف‌نظر 5 (the Gulf) خلیج فارس، گولف

Gulf Stream *noun*
تەوژمی کەنداو (تەوژمی ئاوی گەرم) ◌ جریان خلیج

Gulf War syndrome *noun*
کۆنیشانەی شەری کەنداو (= دەبێتە هۆی شەکەتی، ژانی جومگەکان، لەدەس‌دانی یادەوەری، ژانەسەری درێژخایەن و کێشەی پێست و هەناسە (لە 1991 دا) ◌ نشانگان جنگ خلیج

gulfweed = sargassum

gull[1] /gʌl/ *noun,* also seagull
(گیانەوەرناسی) ماسیگرە [خێزان Laridae (یا ژێرخێزانی Larinae): زۆر جۆرن] ◌ کاکایی

gull[2] /gʌl/ *noun*
مرۆی ساویلکە و خۆش‌باوەر ◌ آدم خوش‌باور

Gullah /'gʌlə/ *noun*
گالێ (= زمانێ کە ڕەشەکانی کەناری کارۆلینای باشووری قسەی پێ‌دەکەن، ئەو زمانە پێکهاتووە لە ئینگلیسی و زمانانی جۆراوجۆری ڕۆژاوای ئەفریکا؛ بنەڕەت: ڕەنگە کورتەی *Angola* یان *Gola* بێ، ناوی گەلێکی Liberia یان Sierra Leone) ◌ گاله

gullery *noun, pl.* gulleries
جێگای زاوزێ یا مانەوەی ماسیگرەکان ◌ گولری

gullet /'gʌlɪt/ *noun*
سووریچک، سوورێنە، ئاوەخۆرە، گەروو، قورو، بین ◌ مری، حلق

gullibility /ˌgʌlə'bɪləti/ *noun*
خـۆش‌بـاوەڕی، سـادەیی، سـاویلکەیی، (زوو)لەخشتەچوویی، فەقیری، زووهەڵفریواوی ◌ ساده‌لوحی

gullible /'gʌləbl/ *adjective,* also gullable
سـاویلکە، خـۆش‌بـاوەڕ، زوولەخـشتەچوو، زوویـاوەڕ، فـەقیر، گـوێ‌لەمـست، سـادە: *The advertisement is aimed at gullible young women worried about their weight* (gullibly /'gʌləbli/ *adv*: خۆش‌باوەڕانە، بە شێوەیەکی سادە) ◌ ساده‌لوح

Gulliver *noun*
گالیـڤێر: قـارەمـان یـان پاڵـەوانی چیرۆکـی "سـەفـەرەکـانی گالیـڤێر"ی جۆناتـان سـویفت Jonathan Swift بۆ وڵاتە ئەفسانەیی‌یەکان ◌ گالیور

gull-wing *noun*
دەرگای هەڵدراوە (دەرگای ماشێن یان فڕۆکە) ◌ گول‌وینگ

gully /'gʌli/ *noun, pl.* gullies
(هـەروەهـا gulley) ئـاودڕ، ئاوکـەنـد، کـەنـداو، دڕناڵ، دڕکەند، ئاوەڕێ، جـۆم، شـیڤ، گـەلی ◌ آب‌کند. آب‌گذر

gully erosion *noun*
ئاودڕ، ئاوکەند، کـەنداو، دڕکەند، خـا(ک)کـەنـد (بەهۆی ئاوەوە) ◌ آب‌گذر

gulp /gʌlp/ *noun*
1 قـوت‌دان، لـرف‌دان، هەڵـقوراندن، هەڵـمەقوت، لـرف، قـوت، لـەپان، قـوم، فڕ 2 تیکـەی گـەورە، برمە ◌ 1 عمل بلع، بلع، جرعه 2 لقمه‌ی بزرگ

GUM = *abbreviation* genito-urinary medicine

gum[1] /gʌm/ *noun*
پووک، هـاروو: (بنـەڕەت: *gōma* *gum disease* ئینگلیسی کۆن "نێوەوەی دەم یا گەروو") ◌ لثه

gum[2] /gʌm/ *noun*
1 سـریش، چەسـپ، کـەتیرە، جـەوی 2 جیـوە، هـەنگوژە، ژوی 3 بنێـشت، جاچکـە، جاچـک 4

داری یۆکالیپتۆس 5 پاستیل 6 کائوچو 7 (چاو) ریبۆق، تەقا، پیخ، شەلق، کلمیش، شلۆپ، کیلک، زەک (بنەڕەت: لە *gomme* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنچینەی *gummi* لاتین، لە *kommi* یونانی، لە *kemai* میسری) ۞ 1 صمغ، چسب 2 انگم 3 آدامس 4 درخت اکالیپتوس 5 کائوچو 6 قی، ریم چشم

gum-ammoniac *noun*

گڵنەرمەنی، گلە(نە)رمەنی ۞ گام آمونیاک

gum arabic *noun*

کەتیرە یان سریشی عەرەبی، گوزە عەرەبی، لە چەندین جۆری ئاکاکیا (ب.ت. *Acacia senegal*) دەگیرێ ۞ صمغ عربی

gumbo /ˈɡʌmbəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* gumbos

1 (رووەکناسی) بامیە 2 شۆرباو یان سوپی بامیە 3 جۆرێ موسیقای Cajun تێکەڵەیێ لە شێوازەکان و دەنگەکان 4 (Gumbo) زاراوەیێ لەسەر بنچینەی فەرەنسی کە هێندێ لە رەشەکان یان کریۆلەکان لە Louisiana قسەی پێدەکەن ۞ 1 بامیە 2 آبگوشت بامیە 3 و 4 گامبو

gumboil /ˈɡʌmbɔɪl/ *noun*

دمەڵی پووک یان پدو، کیسی ددان ۞ آبسەی دندان

gumboot /ˈɡʌmbuːt/ = wellington

gumdrop /ˈɡʌmdrɒp, US -drɑːp/ *noun*

گامدراپ ۞ پاستیل

gumma /ˈɡʌmə/ *noun, pl.* gummas or gummata /-mətə/

(پزشکی) ماس یان ئاوسانی ئاگرە syphilis ۞ ورم سفلیسی

gummatous /ˈɡʌmətəs/ *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە gumma ـەوە هەیە ۞ وابستە بە ورم سفلیسی

gummiferous *adjective*

سریشدار، جەویدار، جەویگر، سریشهێنەر ۞ صمغآور

gummily /ˈɡʌmɪli/ *adverb*

بە شێوەیێکی بێددان، دەمپووچانە ۞ بە طور بیدندان

gumminess /ˈɡʌminəs/ *noun*

سریشاویبوون، لینجی، لیچقی ۞ چسناکبودن

gummite *noun*

(کانناسی) هایدراتی ئورانیۆم، رەنگزەردی مەیلەو سوور ۞ گامیت

gummosis /ɡəˈməʊsɪs/ *noun*

بەرهەمهاتن یا دەردان یا دەرکردنی زۆری جیوە لە لایەن داری نەخۆش و بریندار ۞ گاموسیس

gummosity *noun*

سریشاویبوون، لینجی، لیچقی، لینجبوون ۞ چسناکی

gummous *adjective*

سریشاوی، چەسپاوی، لیچق، لینج ۞ چسناک

gummy[1] /ˈɡʌmi/ *adjective* (gummier, gummiest)

سریشاوی، چەسپاوی، لیچق، لینج، viscous، sticky ۞ چسناک

gummy[2] /ˈɡʌmi/ *adjective* (gummier, gummiest)

a gummy grin :toothless بێددان، دەمپووچ، ۞ بیدندان

gum olibanum = frankincense

gumption /ˈɡʌmpʃn/ *noun*

1 زیرەکی، وریایی، مدریکی، زرنگی 2 عەقل و فام 3 بەجەرگی، ویران، غیرەت، دڵودەروون 4 داهێنان ۞ 1 زبلی 2 عقل و شعور 3 جرأت 4 ابتکار

gum resin *noun*

سریشی جەوکی ۞ صمغ رزینی

gumshoe /ˈɡʌmʃuː/ *noun*

(ئەمریکا (ی باکووری) و نافەرمی) پۆلیسی نهێنی یا نەهێنی ۞ کارآگاه

gum-tree /ˈɡʌm triː/ *noun*

1 داری ئۆکالیپتۆس یان یۆکالیپتۆس 2 درەختی جەویدار ۞ 1 درخت اکالیپتوس 2 درخت صمغدار

gun /ɡʌn/ *noun*

1 چەک، تفەنگ 2 (ئەمریکای باکووری) *a hired gun* :gunman چەکبەدەست، چەکدار، 3 تۆپ 4 (پێشبڕکێ) تەقەی دەسپێکردن، دەمانچەی دەسپێک (gunless *adj*؛ -gunned *adj*: تۆپدار، تۆپلەسەر) ۞ 1 اسلحە 2 توپ 3 فرد مسلح 4 تپانچەی شروع

gun-barrel /ˈɡʌn bærəl/ *noun*

لوولەتۆپ، لوولەتفەنگ ۞ لولەی توپ یا لولەی تفنگ

gunboat /ˈɡʌnbəʊt, US -boʊt/ *noun*

لۆتکەی تۆپدار، گەمی تۆپلەسەر یان تۆپدابەستە ۞ ناوچەی توپدار

gunboat diplomacy *noun*

رامیاری یان سیاسەتی هەڕەشەی (بەکارهێنانی) هێز (تا مل بۆ داخوازییەکانت شل کا)، رامیاری زۆرەملێ ۞ سیاست متکی بە زور

gun carriage *noun*

تۆپهەڵگر، ئەرابەی تۆپ، تۆپکێش ۞ ارابەی توپ

gun control *noun*

مەهار یان کۆنترۆڵی چەکوچۆڵ (ئەو قانوونانەی کەوا بەکارهێنانی چەک بەرتەسک دەکەنەوە) ۞ قوانین محدودسازی اسلحە

gun cotton /ˈɡʌn kɒtn/ *noun*

لۆکەی تەقاندن، لۆکەباڕووت، باڕووتلۆکە،

وردەمارماسی [خێزان Pholidae: چەندین جۆرن] ◌ مارماهی ریز

gunner /ˈgʌnə(r)/ *noun*

1 تۆپاوێژ، تۆپچی، تۆپخەر 2 (لە هێزی دەریایی بریتانیادا) ئەفسەری بەرپرسی تۆپخانە 3 (لە سپای بریتانیادا) سەربازی تۆپخانە، سەربازی تۆپاوێژی ◌ 1 توپچی 2 ستوان سوم توپخانەی دریایی 3 جمعی توپخانە

gunnera /ˈgʌn(ə)rə, US gʌˈnɪərə/ *noun*

جۆرێ گیای ئەمریکای باشووری بە گەڵای یەکجار زلەوە [توخم *Gunnera*]، بنەڕەت: لە ناوی رووەکناسی نۆروێژی سەدەی هەژدە (Johann E. *Gunnerus* ◌ گانرا

gunnery /ˈgʌnəri/ *noun*

1 تۆپخانە 2 تۆپخانەی هێزی دەریایی 3 خستن یان تەقاندنی تۆپ ◌ 1 توپخانە 2 گانری 3 شلیک توپ

gunnery sergeant *noun*

پلەدارێ لە هێزی دەریایی ئەمریکا ◌ گروهبان دو

gunning *noun*

گوللەخستن، تیرخستن، تەقاندن ◌ تیراندازی

gunny /ˈgʌni/ *noun*

گونی، تەلیس، خەرار، خیش (بنەڕەت: لە *goṇī* سانسکریتەوە) ◌ گونی

gunnybag /ˈgʌni bæg/ *noun*

تەلیس، خیش، خەشە، جەواڵ ◌ گونی

gunnysack /ˈgʌnisæk/ *noun*

تەلیس، خیش، خەشە، جەواڵ ◌ گونی

gun-pit /ˈgʌn pɪt/ *noun*

سەنگەری تۆپ ◌ سنگر توپ

gunplay /ˈgʌnpleɪ/ *noun*

1 بەکارهێنانی تۆپەکان 2 تۆپهاوێژی ◌ 1 استفادە از توپها 2 توپاندازی

gunpoint /ˈgʌnpɔɪnt/ *noun*, at gunpoint

بە زۆری چەک، هەڕەشەی کوشتن، هەڕەشەی بە چەک: *The driver was robbed at gunpoint* ◌ با تهدید بە بکارگیری اسلحە

gunpowder /ˈgʌnpaʊdə(r)/ *noun*, also powder

1 دەرمان، باڕووت، تیز، شۆرە (تێکەڵەیێکی نیتراتی پۆتاسیۆم potassium nitrate و سۆلفۆر؛ دەبە = تووزەکەباڕووت؛ charcoal دەربێک: جێباڕووتی دارین) 2 جۆرێ چایی وردی سەوزی چینی کە دەنکەدەنکەیە ◌ 1 باروت 2 نوعی چایی سبز چینی

gunroom /ˈgʌnrʊm/ *noun*

عەماری تفەنگ (هی وەرزش و راو) ◌ انبار اسلحە (شکاری یا ورزشی)

gun-runner /ˈgʌnrʌnə(r)/ *noun*

قاچاخچی تفەنگ یان چەکوچۆڵ ◌ قاچاقچی اسلحە

کەتانی باڕووتی (لۆکەی هەڵکێشراو لە ترشەلۆکی نیتریک، وەکوو تەقەمەنییەک بەکاردێتێ) ◌ پنبەی باروتی

gun deck *noun*

پشتی کەشتی بۆ دابەستنی تۆپەکان ◌ عرشەی استقرار توپ

gundi /ˈgʌndi/ *noun, pl.* gundis

کرتینەرێکی چکۆلەی دەشتی ئەفریکای ناوەندی و رۆژهەڵاتی [خێزان Ctenodactylidae: چەندین جۆرن] ◌ گاندی

gundog *noun*

تاژی، تانجی، سەگی ڕاو ◌ سگ شکاری

gunfight /ˈgʌnfaɪt/ *noun*

شەڕەچەک شەڕ یان جەنگ بە چەک و تفەنگ ◌ جنگ با اسلحە

gunfighter *noun*

شەرکەری چەکبەدەست (یان تفەنگدار) ◌ گانفایتر

gunfire /ˈgʌnfaɪə(r)/ *noun*

تەقاندن، تەقەکردن، گوللەخستن، تیرخستن، تفەنگپێوەنان: *an exchange of gunfire with the police* ◌ شلیک

gunge /gʌndʒ/ *noun*

پیسی، لینجق، مادەی لیچق ◌ کثافت، مادەی لزج

gung-ho /ˌgʌŋ ˈhəʊ, US ˈhoʊ/ *adjective, adverb*

1 بەپەرۆش، تامەزرۆ 2 دەمارگرژانە، تونرەو (ب.ت. لەباری شەڕەوە یان شتێکی مەترسیدار و توندوتیژانە) ◌ 1 مشتاق 2 تعصبآمیز

gun-harpoon /gʌn hɑːpuːn/ *noun*

رمی تفەنگهاوێژ، رمی تفەنگی ◌ زوبین تفنگی

gun-house /gʌn haʊs/ *noun*

پەنای تۆپ یا تۆپچی ◌ پناهگاه توپ یا توپانداز

gunk /gʌŋk/ = gunge

gun licence *noun*

دەستوور(نامە)ی تفەنگ یان هەڵگرتنی چەک ◌ جواز حمل اسلحە

gunlock /gʌnlɒk/ *noun*

چەخماخ، ئامێری ئاورگەیاندن ◌ وسیلەی آتشرسانی

gunman /ˈgʌnmən/ *noun, pl.* gunmen

چەکبەدەست، تفەنگبەدەست، چەکدار ◌ فرد مسلح

gunmetal /ˈgʌnmetl/ *noun*

1 مەفرەخ (دارشتەی مس، تەنەکە یان زینک) 2 رەنگی بۆری توند ◌ 1 مفرغ 2 رنگ سربی

Gunnar *noun,* Old Norse *Gunnarr*

پادشای نیبیلانگەکان Nibelung و مێردی Brynhild لە میتۆلۆژی Norse دا ◌ گونار

gunnel[1] /ˈgʌnəl/ = gunwale

gunnel[2] /ˈgʌnəl/ *noun*

gun-running *noun*
قاچاخی تفەنگ یا چەکوچۆڵ ◌ قاچاق اسلحه
gunsel /ˈgʌns(ə)l/ *noun*
1 (نافەرمی یان ڕەمەکی) تاوانکاری چەکهەڵگر 2 (بێبەرەو) لاوی هاوڕەگەزباز homosexual ◌ 1 گانسل 2 جوان همجنس‌باز
gunship /ˈgʌnʃɪp/ *noun*
هێلیکۆپتێری سەربازی بۆ پاراستنی هێلیکۆپتێرەکانی تر و تیابردنی چەکوچۆڵی دوژمن، هێلیکۆپتێری شەڕکەر ◌ گانشیپ
gunshot /ˈgʌnʃɒt, US -ʃɑːt/ *noun*
1 گوللە، تیر، بەرک: *2 gunshot wounds* تەقە، گوللەخستن، گوللەتەقاندن، تیرخستن 3 تیراوێژ، ماوەبڕ، هەتەر: *He was out of/within gunshot* ◌ 1 گلوله 2 شلیک، تیراندازی 3 برد اسلحه
gunshy /ˈgʌnʃaɪ/ *adjective*
ترساو، حەپەساو، عەبەسراو، تۆقیو (لە دەنگی بەرز یا چەک) ◌ وحشت‌زده
gunssight *noun*
سیرەی تفەنگ ◌ مگسک تفنگ
gunslinger *noun*
(نافەرمی) پیاوی چەکهەڵگر ◌ مرد حامل تفنگ
gunsmith /ˈgʌnsmɪθ/ *noun*
چەخماخچی، تفەنگساز، چەکساز ◌ اسلحه‌ساز
gunsmithery /ˈgʌnsmɪθərɪ/ *noun*
چەخماخچێتی، تفەنگسازی، چەکسازی ◌ اسلحه‌سازی
gunstick /ˈgʌnstɪk/ *noun*
شیشی تفەنگ ◌ سنبەی تفنگ
gunstock /ˈgʌnstɒk/ *noun*
کنگەچەک، کنگەتفەنگ، قۆناغی تفەنگ ◌ قنداق اسلحه
gunter's chain /ˈgʌntəz ˈtʃeɪn/ *noun*, also Gunter's chain
زنجیری ڕووپێوی ◌ زنجیر زمین‌پیمایی
Gunther *noun*, German
گانتێر: پادشای بورگوندی Burgundian و مێردی برونهیلد Brunhild لە ئەفسانەی ئەڵمانیدا ◌ گانتر
gun-toting *noun*
چەکهەڵگر، تفەنگهەڵگر ◌ حامل اسلحه
gunwale /ˈgʌnl/ *noun*, also gunnel
لێواری بەلەم، لێواری سەرەوەی (دیواری) گەمی یان کەشتی (لێواری سەرووی لایەکی گەمی یان کەشتییەکی چکۆلانە، لە gun + wale (ئەوە جاران بۆ ڕاگیرکردنی چەکەکان بەکاردێنرا) ◌ لبەی قایق
gunyah /ˈgʌnjə/ *noun*
کوختەی دەوەنی سەرەتانشینان یان خەڵکانی ڕەسەنی ئەوستڕالیا ب.ت. تویتەڵاش یان چڕبێ دروست بوویێ (بنەڕەت: لە ganya داروک Dharuk "ماڵ") ◌ گونیا
guppy /ˈgʌpi/ *noun, pl.* guppies
گاپی: جۆرێ ماسی جوان، هی ناوچە گەرم و ناوە شیرینەکان، زۆرتر بۆ نێو ئاکواریۆم [*Poecilia reticulata*] (بنەڕەت: لە ناوی R. J. Lechmere *Guppy* پیاوی دینی ترینیدادی کارائیب، کە یەکەمجار ئەم جۆرەی بۆ بریتیش میوزیۆم British Museum نارد) ◌ گوپی
Gur /gɜː/ *noun*
لقێکی خێزانی زمانەکانی Niger-Congo، لە چەندین بەشی ئەفریکای ڕۆژاوا قسەی پێدەکرێ ◌ گور
gurdwara /gɜːˈdwɑːrə, US gɜːr-/ *noun*
گوردوارا (پەرستگەی سیکەکان؛ بنەڕەت: لە *gurduārā* پەنجابی، لە *guru* سانسکریتەوە "مامۆستا" + *dvāra* "درگا") ◌ گوردوارا
gurent = gurnard
gurgitation *noun*
1 کوڵان، قوڵتهەڵدان 2 شەپۆل، دەنگی شەپۆل ◌ 1 جوش 2 موج، صدای موج
gurgle /ˈgɜːgl, US ˈgɜːrgl/ *noun*
1 دەنگی خوڕەخوڕ، خوشە، خوڕە، قوڵتەقوڵت، قلپەقلپ 2 دەنگی گڕوگاڵ، غڕەغڕ، تریقە(تریق)، دەنگی شنینەوە: *The baby gave a little gurgle of laughter* ◌ 1 صدای غل‌غل 2 غان و غون
Gurkha /ˈgɜːkə, US ˈgɜːrkə/ *noun*
گورکا (= ئەندامی ڕێژیمێنتی ئەرتەشی هیندی و بریتانی، لە سەربازانی نیپاڵ پێکهاتووە) ◌ گورکا
Gurkhali /gəːˈkɑːli/ *noun*, also Gorkhali
گورکالی (زمانی فەرمی نیپاڵ) ◌ گورکالی
Gurmukhi /ˈgʊəmʊki/ *noun*
جۆرێ خەت یان هێڵ کە سیکەکان بۆ نووسینی پەنجابی بەکاری دێنن (بنەڕەت: لە سانسکریت (بڕوانە guru) + *mukha* "دەم") ◌ گورموکی
gurnard /ˈgəːnəd/ *noun*
گۆرنارد، ماسی(یە)سەرزلە، سوورەماسی [*Eutrigla gurnardus* و جۆرەکانی تر، خێزان Triglidae] ◌ سرخ‌ماهی
gurney /ˈgəːni/ *noun, pl.* gurneys
(زۆرتر ئەمریکای باکووری) دەستەبەری چەرخدار بۆ ڕاگوێستنی نەخۆشەکانی نەخۆشخانە ◌ گورنی
gurry /ˈgʌri/ *noun*
هەناو یان ناوزگی نەهەنگ و ماسی ◌ احشاء وال یا ماهی
guru /ˈgʊruː/ *noun*
1 گورو: ڕێبەری ئایینی هیندی یان سیک Sikh

ـەکان 2 مامۆستای ئایینی (دەسڕۆیشتوو)، مامۆستا ◌ 1 گورو 2 مرشد، معلم

gush /gʌʃ/ *noun*

1 فیشقە(کردن)، کفە(کردن) کوفارە، بازرەقە، هەڵقوڵین، پژان، گوربوون، دەرپەڕین، هەڵچوون، رژان 2 پەرگری، زیدەڕەوی، پەرگیری ◌ 1 جوشش، فوران، ریزش 2 افراط

gusher /ˈgʌʃə(r)/ *noun*

1 چاڵەنەوتی هەڵقوڵیو یان فیشقن، بیرەنەوتی فیشقەکردوو 2 مرۆی توندڕەو یان پەرگیر ◌ 1 چاه فورانی 2 آدم افراطی

gushing /ˈgʌʃɪŋ/ *adjective*, also gushy

1 لە هەڵقوڵیندا، هەڵقوڵیو، لە کفەدا، رووڵە هەڵچوون، لە فیشقە(کردن)دا 2 بەگوڕ، بەجۆش، بەتاو، بەتین ◌ 1 فورانی 2 پرحرارت

gushingly /ˈgʌʃɪŋli/ *adverb*

هەڵقوڵیوانە، فیشقەکردووانە ◌ بە طور جوشان

gusset /ˈgʌsɪt/ *noun*

1 (درووماندا) نافەک، گەرۆڵ، تیرۆژوو (درێژکۆڵەیی)، پیسیر، خشتەک 2 (بیناسازی) لەچکی، نافەکە، گاسیت 3 پشتبەستی گۆشە، گۆشە، گۆشەبەند (gusseted *adj*) ◌ 1 مرغک 2 لچکی 3 گوست، آهن زاویه

gust /gʌst/ *noun*

1 رەشەبا، بای توند، بای قایم، هەڵکردنی بای توند یان رەشەبا: *A gust of wind blew his hat off* ◊ *The wind was blowing in gusts* 2 رەهێڵە، ریژنە، بارینی بە خورەم 3 (ئاور، دووکەڵ و هتد) گرکێشان، کڵپەکردن 4 (خوازە) هەڵچوون، تەقینەوەی هەست و سۆز ◌ 1 توفان، وزش تند 2 رگبار 3 تنوره کشیدن 4 (مجازی) انفجار احساسات

gustation /gʌˈsteɪʃn/ *noun*

1 (کاری) چەشتن، چێژکردن، مەزەکردن، تامکردن، چێژان 2 هەستی چەشتن ◌ 1 ذائقە 2 حس چشایی

gustative /ˈgʌstətɪv/ *adjective*, also gustational

سەربە هەستی چەشتن ◌ وابستە بە حس چشایی

gustatory /ˈgʌstətəʊri/ *adjective*

سەربە چەشتن، چێژەرانە ◌ وابستە بە چشایی

gusto /ˈgʌstəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* gusto or gustoes

چێژ، تینوگوڕ، تاو، جۆش، تامەزرۆیی، بەپەرۆشی، تام، مەزە: *They sang with gusto* ◌ ذوق، اشتیاق، حرارت، طعم

gusty /ˈgʌsti/ *adjective* (gustier, gustiest)

1 رەشەبایی، ئاڵۆز، پڕبا، باهاتوو: *a gusty morning* 2 (با) توند، سەخت، قایم، ئاستەم 3 خۆش، بەمەزە، بەتام ◌ 1 توفانی 2 شدید 3 اشتهاآور

gut /gʌt/ *noun*

1 ریخۆڵە، رۆقی 2 زگ، گەدە، ورگ، کرش: *Have you seen the gut on him!* 3 دەزووی تەقەڵ (برینکاری) تەقەڵی نەشتەرگەری 4 ژێ (وەکوو بۆ فیۆلین) 5 دەربەندی تەنگ، تەنگەڵان، تەنگە، دەرتەنگ 6 کوڵان یان گوزەری تەنگ 7 (guts) هەناو، پزور، گورگانخواردوو، گرنگترین بەشی شتێک: *the guts of the problem* 8 وێران، نەترسی، ئازایەتی، بەغیرەتی 9 مرۆی زگەڕۆ ◌ 1 رودە 2 معدە شکم 3 نخ بخیە 4 زە 5 تنگە 6 کوچە یا معبر تنگ 7 (در جمع) احشا، مهمترین قسمت چیزی 8 جسارت 9 آدم شکمو

gutbucket *noun*

(ئافەرمی و لە بریتانیا) بنیادەمی زۆرخۆر، چڵێس، زگەڕۆ، نەوسن، زکوون ◌ آدم شکمو

gutless /ˈgʌtləs/ *adjective*

ترسەنۆک، بێدڵ، حیز، بێجەرگ ◌ ترسو

gutlessly /ˈgʌtləslli/ *adverb*

ترسەنۆکانە، حیزانە، بێجەرگانە ◌ بە طور ترسو

gutlessness /ˈgʌtləsnəs/ *noun*

ترسەنۆکی، بێدڵی، حیزی، بێجەرگی ◌ ترسویی

gut rot = rotgut

gutsy /ˈgʌtsi/ *adjective* (gutsier, gutsiest)

1 ئازا، بەجەرگ، چاوسوور، بەغیرەت، نەترس: *a gutsy decision* ◊ *a gutsy little fighter* 2 بەپێز، بەمایە، مایەدار، بەقەوەت، پرمایە 3 زگەڕۆ، چاوچنۆک (gustiness *n*؛ gustily *adv*) ◌ 1 شجاع، نترس 2 قوی 3 شکمو

gutta /ˈgʌtə/ *noun*

1 دڵۆپ، تنۆک 2 (بیناسازی) ئاوەجۆرە، ئاوجۆرکە ◌ 1 قطرە 2 گوتا

gutta-percha /ˌgʌtə ˈpɜːtʃə, US ˈpɜːrtʃə/ *noun*

جیر، گاتاپێرچا (جۆرێ کەتیرە کە لە چەندین جۆر داری مالیزیا (توخمەکانی *Payena* و *Palaquium*) دەگیرێ) ◌ گوتاپرکا

guttate /ˈgʌteɪt/ *adjective*

(زیندەناسی) خاڵخاڵ، خاڵدار، خاڵاوی، پنکەپنکە، تەوقتەوقن، پەڵەپەڵە (بنەڕەت: لە لاتین *guttatus* "speckled"، لە *gutta* "دڵۆپ") ◌ خالخالی

guttation /gʌˈteɪʃ(ə)n/ *noun*

دەردانی دڵۆپۆکەی ئاو لە کونیلەی رووەک، دڵۆپەڕژێ ◌ گوتاسیون

gutted /ˈgʌtɪd/ *adjective*

نارەحەت، مەیوس، پەشێو، خەمبار، وەڕەس ◌ غمگین، پکر

gutter /ˈgʌtə(r)/ *noun*

1 پلووسک، ئاوەڕۆ، پلوور، سووڵ، سوولاف،

پلـوره، لووسـاوک، ئـاوی سـەربان، تـۆری a leaking :پلووسـکەکان، پلووسـکەمەنی (پـاڵ شـەقام) 2 a blocked gutter ◊ gutter قانـاو، گـەنکاورەو 3 هـەژاری، تەنەکەنـشینی، گەڕەکی هەژارنشین، خوارشار 4 رۆژنامەیێ کە چیرۆکـی دڵـتەزێن دەربـارەی ژیـانی تایبـەتی خەڵـکەوە چـاپ دەکـا تـا نـارازیبوونیـان بخاتەڕوو، چاپەمەنی بازاڕی (gutterlike *adj*) ◌ 1 ناودان، آب روی بام، شبکەی ناودانها 2 جوی 3 محلەی فقیرنشین 4 گاتر

gutter-bird /ˈɡʌtə bɜːd/ *noun*
چۆلەکە، پاساری، سیڤاندۆک ◌ گنجشک

gutter-child /ˈɡʌtə tʃaɪld/ *noun*
منالی بەرەڵا و کۆلانگەڕ ◌ بچەی ولگرد

guttering /ˈɡʌtərɪŋ/ *noun*
1 تۆری پلووسکەکان، تۆری ئاوەڕۆ، پلووسکان، پلووسـکەکان، پلووسـکەمەنی 2 (را)کێـشانی پلووسکەکان 3 مێو یان بەزی تووەوەی شەمێ ◌ 1 شبکەی ناودانها 2 ناودانکشی 3 گلاترینگ

gutter press *noun*
چاپەمـەنی بـازاڕی (= رۆژنامـەیێ کـە زۆر چیرۆکی دڵتەزێن چاپ دەکا) ◌ گاتر پرس

guttersnipe /ˈɡʌtəsnaɪp, US -tərs-/ *noun*
منالی شڕەپۆش، منالی هەژار، منالی کۆلانگەڕ و بەرەڵا، منالی بێبەتی (guttersnipish *adj*) ◌ بچەی پارە و پورەپـوش، بچـەی فقیـر، بچـەی ولگرد

guttiform /ˈɡʌtəfɔːm/ *adjective*
دڵۆپئاسا، شێوەتنۆک، تنۆکی، دڵۆپی، تکەیی ◌ قطرەمانند

guttler *noun*
چلێس، چاوچنۆک ◌ حریص

guttural /ˈɡʌtərəl/ *adjective, noun*
adj 1 گـــــەرووی، قـــــوڕگی، بـــــینی، لەگەرووەدەرچوو: *-tural sounds* 2 (زمانەوانی) پـشتگـەرووی: *a* ◊ *guttural consonants* *n* نەبزوێنی قوڕگی یان *low guttural growl* گەرووی (ب.ت. وەکوو *g* و *k*) gutturalness *n* ؛gutturality *n* ؛gutturalism *n* ؛gutturally *adv*: لە گەروو(وە)) ◌ *adj* 1 حلقی، گلوخیز 2 پسکامی، حلقی *n* همخوان حلقی

guttural consonant *noun*
نەبزوێنی گاتیراڵ یان پشتگەرووی ◌ همخوان پسکامی

gutturalization *noun*
1 گوتن بە شێوەی گەرووی 2 گۆڕین بۆ دەنگی گەرووی یان پشتگەرووی، velarization ◌ گاترالیزاسیون

gutty[1] /ɡʌtɪ/ *noun*
(نافـەرمی و لـە سـکاتلەند و ئیرلەنـد) کەوشـی وەرزشی یان کەتانی ◌ کفش ورزشی

gutty[2] /ɡʌtɪ/ *adjective* (guttier, guttiest)
1 = gutsy: *a gutty quarterback* 2 دڵۆپدڵۆپ ◌ قطرەقطرە

guv /ɡʌv/ *abbreviation* guvnor

guvnor /ˈɡʌvnə(r)/ *noun*
(لە بریتانیا و نافەرمی) قوربان، بەڕێز، گەورەم، سەیدا ◌ آقا

guy[1] /ɡaɪ/ *noun*
1 کـابرا، پیـاو، ئینـسـان، بنیـادەم، مـرۆ 2 (guys) هەڤاڵان، دەستە رفیق، دەسـتەی هـاوەڵان ◌ 1 آدم، مرد 2 (در جمع) رفقا، دوستان

guy[2] /ɡaɪ/ *noun*
1 کەنـدر یـان زنجـیری راگـرتن، تـەناف یـان گوریـسی مەهار یا راگیرکردن 2 تەنافی رەشماڵ یان چادر ◌ 1 طناب مهار 2 طناب چادر

Guyanese /ˌɡaɪəˈniːz/ *adjective, noun*
adj سـەربە گویانا *n* خەڵـکی گویانا Guyana، وڵاتـێ لـە بـاکووری رۆژهـەڵاتی ئـەمریکای باشووری ◌ *adj* وابستە بە گویان *n* اهل گویان

Guy Fawkes Day *noun*
5ی نۆڤـامبری سـاڵی 1605 لـە ئینگلتـەرە، رۆژیـادی پووچـەڵکردنـەوەی پـیلانی گـای فاوکیس بۆ تەقاندنەوە یان تۆپبارانکردنی دوو ئەنجومەنی پارلەمان ◌ روز گای فاوکس

Guy Fawkes night /ˈɡaɪ fɔːks naɪt/ = Bonfire night

guyot /ˈɡiːəʊ/ *noun*
(زەویناسـی) کێـوی بـندەریـایی سـەرتەخت (بنەڕەت: لە ناوی زەویناس و جوگرافیـازانی سویـسی Arnold H. *Guyot* مـەرگ 1884) ◌ گیوت

guy rope *noun*
1 کەندر یا زنجیری راگرتن، تەناف یا گوریسی راگیرکردن یـا مـەهار 2 تـەنافی رەشـماڵ یـان چادر، گوریسی تاوڵ ◌ 1 طناب مهار 2 طناب چادر

guyver /ˈɡaɪvə/*noun*, also guiver, gyver
(نافـــەرمی، ئەوســـترالیا و نیوزیلەنـــد) هەڵسوکەوتی ساختە یان نەرمەبرانە ◌ رفتار ساختگی یا چاپلوسانە

guzzler /ˈɡʌzlə(r)/ = gas guzzler

gybe /dʒaɪb/ *noun*, US jibe
(کەشتی) لاگۆڕان، بادانەوە (بنەڕەت: لە *gijben* بێباوی هولەندی) ◌ تغییر جهت

gyle *noun*
1 ئەو برە ئاوجۆیەی کە لە جارێکدا دەنرێتەوە 2 جۆی ترشاو 2 دەفر یان جێگای ترشاندن ◌ جیل

gym /dʒɪm/ *noun*
1 زۆرخانە، وەرزشگا 2 ژیمناستیک ◌ 1 سالن ورزش 2 ژیمناستیک

gymkhana /dʒɪm'kɑːnə/ *noun*
1 پێشبڕکێی وەرزشە خۆجێییەکان ب.ت. ئەسپسواری (زۆرتر بۆ منداڵان) 2 زۆرخانە، وەرزشگا ◌ 1 ژیمکانا 2 سالن ورزش

gymn(o)- *prefix*
پێشگر: ڕووت، بە دەرەوە، دیار: *gymnosophist* *gymnosperm* (بنەڕەت: لە *gumnos* یۆنانییەوە "naked") ◌ پیشوند: برهنه

gymnasial /dʒɪm'neɪzl/ *adjective*
زۆرخانەیی، سەربە زۆرخانە یان وەرزشگا، وەرزشگایی ◌ وابسته به سالن ورزش

gymnasium /dʒɪm'neɪziəm/ *noun, pl.* gymnasiums or gymnasia /-zɪə/
1 وەرزشگا، زۆرخانە 2 هەروەها /gɪm'nɑːzɪəm/ خوێندنگایێ لە ئەڵمانیا، سکاندیناڤیا و ئەورووپای ناوەندی بۆ ئامادەکردنی قوتابیان بۆ زانکۆ ◌ 1 سالن ورزش 2 جیمناسیوم

gymnast /'dʒɪmnæst/ *noun*
ژیمناست ◌ ژیمناست

gymnastic /dʒɪm'næstɪk/ *adjective*, also gymnastical/dʒɪm'næstɪkl/
1 سەربە مەشق یان ڕاهێنانی لەش، وەرزشی 2 ژیمناستیکی (gymnastically *adv*) ◌ 1 ورزشی 2 وابسته به ژیمناستیک

gymnastics /dʒɪm'næstɪks/ *noun, pl.*
1 ژیمناستیک 2 وەرزش، ڕاهێنانی لەش ◌ 1 ژیمناستیک 2 ورزش

gymno- /'dʒɪmnəʊ/ *prefix*
پێشگر: ڕووت، بە دیارەوە، بەدەرەوە (بنەڕەت: لە *gumnos* یۆنانییەوە "naked") ◌ پیشوند: باز، لخت

gymnocarpous /ˌdʒɪmnə'kɑːpəs/ *adjective*
تۆودیار، تووڕووت، تووبەدەرەوە، میوەدیار، بەردیار ◌ برهنه میوه

gymnopterous *adjective*
(گیانەوەرناسی) باڵڕووت، پەڵڕووت ◌ بالبرهنه

gymnosophist /dʒɪm'nɒsəfɪst/ *noun*
جیمنۆسۆفیست: ئەندامی تیرەیێکی هیندوو، کە جلی زۆر کەمیان لەبەر دەکرد و خەریکی چلەکێشی و تێڕامان بوون، فیلسووفی ڕووت، ڕووتۆسۆفیست (بنەڕەت: لە *gymnosophiste* فەڕەنسی، بە ڕێگای لاتین لە *gumnosophistai* یۆنانی (کۆ plural)، لە *gumnos* "ڕووت" + *sophistēs* (بڕوانە sophist) ◌ فیلسوف برهنه

gymnosophy *noun*
فەلسەفەی ڕووت، ڕووتۆسۆفی ◌ فلسفه‌ی برهنه

gymnosperm /'dʒɪmnə(ʊ)spɜːm/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیای تۆودیار، ڕووەکی تووڕووت، گیای تۆوڕووت، ڕووەکی تووبەدەرەوە (بڕوانە angiosperm) ◌ گیاه بازدانه

Gymnospermae *noun, pl.*
تۆودیارەکان، تووڕووتان، میوەڕووتەکان، تووبەدەرەوەکان ◌ بازدانگان

gymnospermous /-'spɜːməs/ *adjective*
تۆودیار، تووڕووت، تۆوڕووت، تووبەدەرەوە ◌ بازدانه

gym-shoes *noun, pl.*
کەوشی وەرزشی، پێڵاوی کەتانی ◌ کفش ورزشی

gymslip /'dʒɪmslɪp/ *noun*
جیمسلیپ (یەکبەرگی کچان لە خوێندنگادا) ◌ سارافون

gyn(o)- *prefix*
پێشگر: ژن ◌ پیشوند: زن

gynaeceum /dʒaɪ'niːsɪəm, US g-/*noun, pl.* gynaecea
حەرەمخانە، ئەندەروون، هوندرو (بنەڕەت: لاتین، لە یۆنانییەوە) ◌ اندرون، حرم

gynaecic /dʒɪ'niːsɪk, US gaɪ-/ *adjective*, US gynecic
ژنانە ◌ زنانه

gynaecic disease *noun*
نەخۆشی ژنانە ◌ بیماری زنانه

gynaeco- /'gʌɪnɪkɒ, US gʌɪ'niːkəʊ, dʒ-/ (US gyneco-) *prefix*
پێشگر: ژن، مێ، مێینە: *gynaecocracy* (بنەڕەت: لە *gunē*, *gunaik-* یۆنانییەوە "woman, female") ◌ پیشوند: زن

-gyne *suffix*
پاشگر: ژن، مێینە ◌ پسوند: زن

gynecocracy /ˌgʌɪnɪ'kɒkrəsi, US dʒ-/ *noun*
ژنفەرمانداری، ژنۆکراسی، ژنسالاری، ژنمیری ◌ زن‌سالاری

gynaecological /ˌgaɪnəkə'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adjective*, US gynecological
1 سەربە پزشکێتی ژنان، پێوەندی بە پزشکیی ژنانەوە هەیە 2 سەربە نەخۆشییەکان ژن (gynaecologically *adv*) ◌ 1 وابسته به پزشکی زنان 2 وابسته به بیماری‌های زنان

gynaecologist /ˌgaɪnə'kɒlədʒɪst, US -'kɑːl-/ *noun*, US gynecologist
پزشکی ژنان، نۆژداری ژنان، دوکتۆری ژنان ◌ پزشک زنان

gynaecology /ˌgaɪnə'kɒlədʒi, US -'kɑːl-/ *noun*, US gynecology
پزشکێتی ژنان، پزشکیی ژنان: لێکۆڵینەوەیەکی زانستی چارەسەرکردنی نەخۆشی و تێکچوونەکانی کۆئەندامی زاوزێی ژنان ◌ پزشکی زنان

gynaecophysiology *noun*

کارەنـدامناسـی کۆئەنـدامی زاوزێـی ژنـان ۞ فیزیولوژی دستگاه تناسلی زنان

gynandromorph /dʒɪˈnandrəmɔːf, US ɡʌɪ-/ *noun*
(پزشکی و گیانەوەرناسی، ب.ت. مێرووەکان) نێرەمـووکی، دووڕەگـەزی، نەنێرنـەمێوی، نێرمێ(ـو)شێوە، زیندەوەر یان بوونەوەرێ کە بەشێکی لەشی نێرە و بەشێکی تری مێ ۞ دوجنسه

gynandromorphic *adjective*
سـەربە نێرەمـووکی یـان دووڕەگـەزی یـان نەنێرنەمێوی ۞ وابسته به دوجنسه

gynandromorphism *noun*
نێرەمـووکی، دووڕەگـەزی، نەنێرنـەمێوی ۞ دوجنسه

gynandromorphous /dʒɪnandrəˈmɔːfəs, US ɡʌɪ-/ *adjective*
نێرەمووک، دووڕەگەزە، نەنێرنەمێو، هەرمک ۞ نرماده

gynandromorphy *noun*
نێرەمـووکی، دووڕەگـەزی، نەنێرنـەمێوی ۞ دوجنسه

gynandrous /dʒɪˈnandrəs, US ɡʌɪ-/ *adjective*
1 (ڕووەکناسـی، گـوڵ) هـەم نێـرک و هـەم نێرەکەی هەیێ، جووتـە، نێرومێ 2 نێرەمووک، دووڕەگـەز، نەنێرنـەمێو ۞ 1 مـزدوج 2 نرمـاده، دوجنسه

gynaephobia /ˌɡʌɪnə(ʊ)ˈfəʊbɪə, US ˌdʒʌɪ-/ *noun*
ژنۆفۆبیا، ژنترسی ۞ زنهراسی

gynarchy /ˈɡʌɪnɑːki, US ˈdʒʌɪ-/ *noun, pl.* gynarchies
ژنسـالاری، ژنمـیری، دەسـەڵاتداریتی ژنـان ۞ زنسالاری

gyneco- US spelling of gynaeco-

gyniolatry *noun*
ژنپەرستی ۞ زنپرستی

gynocentric /ˌɡʌɪnə(ʊ)ˈsɛntrɪk, US ˌdʒʌɪ-/ *adjective*
ژنتەوەر، ژنناوەند ۞ زنمحور

gynocracy = gynaecocracy

gynoecium /ɡʌɪˈniːsɪəm, US dʒ-/ *noun, pl.* gynoecia /-sɪə/
نێرک، کورۆک، مێوتک، مێتک، مێئەندامی گوڵ، نێرکان، کۆمەڵەی نێرکە، مێتکخانە (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *gunaikeion* یۆنانی "باڵاخانەی ژنان"، لە *gunaik-*, *gunē* "ژنان، مێ" + *oikos* "خانە") ۞ عضو ماده در گل، مجموعەی مادگی

gynophobia /ˌɡʌɪnə(ʊ)ˈfəʊbɪə, ˌdʒʌɪ-/ *noun*
ترسێکی یەکجار لە ژن، لەژنترسی ۞ زنهراسی

gynophobic *adjective*
لەژنترس، تۆقیو لە ژنان ۞ زنهراس

gynophore /dʒɪnəfəʊ(r)/ *noun*
لاسکی نێرکە، نێرکەبەر، نێرکەهەڵگر ۞ ساقەی تخمدان

-gynous *suffix*
پاشـگر: خـاوەنی جـۆرێکی تایبـەتی ئەندامـە مێینـەکان یـا نێرکـەیێ: *epigynous* (بنـەڕەت: لـەسـەر بنچینـەی *gynus*- لاتـین، لـە *-gunos* یۆنانی، لە *gunē* "ژن") ۞ پسوند: دارای عضو مادگی خاص یا مادگی

gyp[1] /dʒɪp/ *noun*
(تافەرمی و بریتانیا) ئازار، ژان، ئێش ۞ عذاب، درد

gyp[2] /dʒɪp/ *noun*
گوێبڕی، لەخشتەبردن، swindle ۞ گولزنی

gyp[3] /dʒɪp/ *noun*
نۆکەر یان بەردەستی کۆلێژ، کارەکەری کۆلێژ (زانکۆکانی کەمبریج و دورهام) ۞ خدمتکار دانشکده

gyppo /ˈdʒɪpəʊ/ *noun,* also gippo
(تافەرمی، سووکانە) قەرەچی ۞ کولی

gypseous /ˈdʒɪpsɪəs/ *adjective*
گەچی، شێوەی پێکهاتوو لە گەچ، گەچ دەدا، گەچدار، گەچاوی، گەچی تیایە: *gypseous clay loam* ۞ گچی، متشکل از گچ، گچدار

gypsiferous /-ˈsɪf(ə)rəs/ *adjective*
گەچئاسا، شێوەگەچ، گەچی، گەچەلان، گەچدار، گەچاوی ۞ گچمانند، گچخیز

gypsophila /dʒɪpˈsɒfɪlə/ *noun*
(ڕووەکناسی) گەچەحەزە؟، بابردەلە؟ [توخم *Gypsophila*] ۞ رقیقه

gypsum /ˈdʒɪpsəm/ *noun*
1 گەچ، بەردی گەچ، بەردەگەچ 2 = drywall (بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە *gupsos* یۆنانییەوە) ۞ گچ، سنگ گچ

gypsy /ˈdʒɪpsi/ *noun* (*pl.* gypsies), *adjective,* also gipsy
n 1 کـاولی، دۆم، قەرەچـی، نـەوەر، جنگانـە 2 زمانی دۆمان *adj* سەربە دۆمەکان ۞ *n* 1 کولی 2 زبان کولی *adj* وابسته به کولیها

gypsy moth *noun*
جۆری پەپوولەی (شەوگەڕ moth)ی نێرقاوەیی و مێبێباڵی سپی و گەورەتر [*Lymantria dispar*] ۞ نوعی پروانه

gypsywort *noun*
گیادۆمە؟ (دەڵێن دۆمەکان بۆ ڕەنگاندنی پێستیان بەکاریان دێنا)، گیایێکی گوڵسپی لە تیرەی mint، هی بووی شێدار [*Lycopus europaeus*] ۞ نوعی گیاه

gyr(o)- *prefix*

پێشگر: 1 گەڕان، سووڕان، خولانەوە، سەربە خولانەوە، سووڕانەوەی، ئاڵقە، بازنە: *gyromagnetic* 2 سەربە سووڕانبینی یان ژیرۆسکۆپ: *gyrostabilizer* (بنەڕەت: لە *guros* یۆنانییەوە "a ring") ○ پێشوند: 1 گردش، وابسته به گردش، دایره، حلقه 2 وابسته به ژیروسکوپ

gyral /ˈdʒʌɪr(ə)l/ *adjective*
وەرسووڕ، گەڕۆک، خولۆک، گەڕندە ○ گردنده

gyrate /ˈdʒaɪreɪt, US ˈdʒaɪreɪt/ *adjective*
ئاڵقەیی، بازنەیی، وەرسووڕ، گەڕندە، گەڕۆک ○ حلقه‌ای، گردنده

gyrating *adjective*
سووڕۆک، وەرسووڕ، گەڕۆک، خولۆک، دەورسووڕ (بە دەور شتێکدا) ○ دوار

gyration /dʒaɪˈreɪʃn/ *noun*
سووڕان، خولان، خولانەوە، چەرخین، دەورلێدان، گەڕان، چەرخخواردن، گردوخول، سووڕخواردن، چەرخ (بە دەور خاڵ یان تەوەردا): *The butterflies were performing the gyration of the* ◊ *aerial gyrations earth on its axis* ○ چرخش، گردش

gyrator *noun*
وەرچەرخ، وەرسووڕ، سووڕۆک، گەڕندە، گەڕۆک ○ چرخنده

gyratory /dʒʌɪˈreɪt(ə)ri, US ˈdʒʌɪrət-/ *adjective, noun* (*pl.* gyratories)
adj سووڕۆک، وەرسووڕ، خولۆک، دەورسووڕ، گەڕۆک، دەگەڕێ، چەرخی، دەورلێدەر *n* (gyratories) سیستمێکی هاتوچۆیی کە پێویستە دەور لێدرێ ○ *adj* دوار، گردنده *n* (در جمع) یک سیستم ترافیکی

gyre /ˈdʒʌɪə, US ˈgʌɪə/ *noun*
1 ئاڵقە، بازنە 2 جوولەی بازنەیی، گێژاو، بزاوت یان جوولانی ئاڵقەیی، شێوە یان جوولانی پێچلوولی spiral 3 (جوگرافی) جۆرێ پاتێرنی ئاڵقەیی یان سووڕی تەوژمەکان لە تەرکی ئۆقیانووسدا؛ سیستمێکی ئاڵقەیی تەوژمەکانی ئۆقیانووسی کە لە نیوەگۆی Hemisphere باکووریدا راستسووڕ و لە نیوەگۆی باشووریدا چەپسووڕە (gyral *adj*) counterclockwise ○ 1 حلقه، دایره 2 حرکت دایره‌ای 3 جایر

gyrfalcon /ˈdʒəːˌfɔː(l)k(ə)n, US -ˌfɒlk(ə)n/ *noun*
(باڵندەناسی) سەنقور، شمقار، بە چەندین رەنگی هەیە [*Falco rusticolus*] ○ سنقر

gyri = plural form of gyrus

gyro, *pl.* gyros = gyrocompa, gyroscope

gyrocompass *noun*
لادۆز یان رووگەدۆزی ژیرۆسکۆپی ○ قطب‌نمای ژیروسکوپی

gyromagnetic *adjective*
(فیزیک) سەربە تایبەتمەندی مەگناتیسی یان میکانیکی پارچۆلکە یا تەنێکی ئێلیکتریکی وەرسووڕ ○ ژیرومگناتیک

gyron /ˈdʒʌɪr(ə)n/ *noun*
(heraldry) تیرۆژوو(ک؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی کۆنەوە "gusset") ○ جیرون

gyronny /dʒʌɪˈrɒni/ *adjective*
(heraldry) دابەش کراوە بەسەر هەشت تیرۆژوو(ک، مەتاڵ) ○ جیرونی

gyropilot = automatic pilot

gyroplane = autogiro

gyroscope /ˈdʒaɪrəskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
سووڕانبین، ژیرۆسکۆپ (دەزگایێ بۆ راگرتنی هاوسەنگی و لەنگەری کەشتی و فڕۆکە) ○ گردش‌نما، ژیروسکوپ

gyroscopic /ˌdʒaɪrəˈskɒpɪk, US -ˈskɑːpɪk/ *adjective*
سەربە سووڕانبینی، سەربە یان پێوەندی بە ژیرۆسکۆپەوە هەیە (gyroscopically *adv*) ○ وابسته به ژیروسکوپی

gyroscopic compass *noun*
لادۆز یان رووگەدۆزی ژیرۆسکۆپی ○ قطب‌نمای ژیروسکوپی

gyrostabilizer *noun,* also gyroscopic stabilizer or gyrostat
دەزگایێکی ژیرۆسکۆپی بۆ راگرتنی لەنگەر یا هاوسەنگی کەشتی، فڕۆکە، سەکۆ platform و هتد ○ ژیرواستابیلیزر

gyrus /ˈdʒʌɪrəs/ *noun, pl.* gyri /-rʌɪ/
(توێکاری) قەد یان قەفی سەر مێشکۆلە، چینی مێشکۆلە ○ جیروس

Gy Sgt = *abbreviation* Gunnery Sergeant

gytja /ˈjɪtʃə/ *noun*
(زەویناسی) لیتەک: نیشتوویێ پڕ لە ماک و مەتریالی ئەندامی organic matter لە بنکی گۆماو یان دەریاچەیێکی پڕخۆراکدا eutrophic (بنەڕەت: لە سویدییەوە بە واتای "لیتە، قوڕ، ooze ،mud") ○ جیتجا

gyves /dʒʌɪvz, US gʌɪvz/ *noun*
کۆتوزنجیر، پێوەن(د)، کۆتوبەند (gyved *adj*) ○ غل و زنجیر

gyver = guyver

H h

H[1], **h** /eɪtʃ, *pl.* Hs, H's, h's /ˈeɪtʃɪz/ *noun*
1 ئێیچ، ئەیچ (= هەشتەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئاماژە بە دەنگێ دوای G لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی H ۞ 1 و 2 ایچ 3 چیزی به شکل حرف H
H[2] *abbreviation* 1 (of a pencil lead) hard 2 height 3 Physics henry(s) 4 informal heroin 5 Brit. (on street signs) hydrant 6 symb. the chemical element hydrogen 7 Chemistry enthalpy
h *abbreviation* 1 (بۆ پێوانی بەرزایی ئەسپ) hand(s) 2 hecto- 3 horse 4 hot 5 hour(s)
ha[1] /hɑː/ *interjection*
Ha! I knew he was hiding something :ئا! ها! ئەها!! ۞ هان!
ha[2] *abbreviation* hectare(s)
haaf /hɑːf, haf/ *noun*
(لە ئۆرکنێی Orkney و شێتلەند Shetland) ناوچە یان شوێنێ لە دەریا کە بۆ راوەماسی بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە *haf* نۆرسی کۆن "دەریای بەرز") ۞ هاف
haar /hɑːr/ *noun*
تەم یان مژێکی ساردی دەریا، هی کەناری رۆژهەلاتی ئینگلتەرە و سکاتلەند (بنەڕەت: رەنگە لە *hárr* نۆرسی کۆن "hoary ,hoar") ۞ هار
Hab. = *abbreviation* Habakkuk
Habakkuk *noun*, also Habacuc, Hebrew *Hăbhaqqūq*
1 هاباکوک، حەبقووق: پێغەمبەرێکی عیبری سەدەی حەوتەمی بەرلە زایین 2 کتێبی حەبقووقی پێغەمبەر ۞ 1 حبقوق 2 کتاب حبقوق نبی
habanera /ˌhabəˈnɛːrə, US ˌɑːbə-/ *noun*, *pl.* habaneras
هەڵپەڕکێ یان مۆسیقای کوبایی (بنەڕەت: کورتکراوەی *danza habanera* سپانیایی "سەما یا هەڵپەڕکێی هاڤانا Havana") ۞ هابانرا
Habanero – North American term for Scotch bonnet
Habdalah /havˈdɑːlə/ *noun*, also Havdala
هەڤدالا، هابدالا (= نوێژ یان رێورەسمێکی جوولەکان، کۆتایی Sabbath بەڕێوەدەچێ، بنەڕەت: لە *habdālāh* عیبری "separation", "division") ۞ هابدالا
habeas corpus /ˌheɪbiəs ˈkɔːpəs, US ˈkɔːrpəs/ *noun*, Latin
(ماف) دەستووری بانگکردن (زیندانی) بۆ دادگا (بە مەبەستی لێکۆڵینەوە و مانەوەی لە زیندان یان نا) ۞ حکم احضار به دادگاه
habeas corpus ad subjiciendum *noun*, Latin
(ماف) دەستووری بۆ لێکۆڵینەوەی گرتنی تاوانبارێ بۆ دادگا ۞ حکم رسیدگی به علت جلب متهمی به دادگاه
haberdasher /ˈhæbədæʃə(r), US ˈhæbərd-/ *noun*
دروومانەفرۆش، وردەفرۆش، مەتوموورووفرۆش ۞ خرازی‌فروش
haberdashery /ˌhæbəˈdæʃəri, US ˈhæbərd-/ *noun*, *pl.* haberdasheries
1 دروومانەفرۆش، دووکانی مەتوموورووفرۆشی، دووکانی کەلوپەلی دروومان، مالی بەرگدروون، وردەفرۆشی 2 دووکان یان بەشێکی گەورە لە

فرۆشگەیێ کە شتومەکی پیاوانە دەفرۆشێ ◌ 1 خرازی‌فروشی 2 هابردشری

habergeon /ˈhabədʒ(ə)n, US həˈbɔːdʒ(ə)n/ *noun*
1 (مێژوویی) زریی بێ‌قۆڵ 2 = hauberk ◌ جوشن بی‌آستین

Haber process *noun*
ڕەوت یان پرۆسەی هابێر: ڕەوت یان پرۆسەیێکی تاودەرانە catalytic بۆ پێکهێنانی ئامۆنیا ammonia لە نایترۆژێن و هایدرۆژێن (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئەڵمانی Fritz Haber (1868-1934) ◌ فرایند هابر

habile /hæbɪl/ *adjective*
شارەزا، کارزان، لێزان ◌ ماهر، خبره

habiliment /həˈbɪlɪm(ə)nt/ *noun*
1 جل‌وبەرگ، بەرگ، جامە، کنج، جل 2 (habiliments) کەل‌وپەل، تروتفاق، تیشواک، شتومەک، accouterments، trappings: *the habiliments of civilization* — W. P. Webb ◌ 1 جامە، پوشاک 2 (در جمع) تجهیزات

habit /ˈhæbɪt/ *noun*
1 خوو، پیشە، عادەت، ڕاهات؟، سان، خوو و خدە: *good/bad habits* 2 دەستوور، ڕەوشت، هەڵسوکەوتی هەمیشەیی، سان، داب، کەفنەشۆپ، ڕێ‌وشوێن 3 گیرۆدەیی، ئالوودەیی، فێربوون 4 عابا، باڵاپۆش، خەرقە ◌ 1 عادت، خلق و خو 2 رسم 3 اعتیاد 4 خرقه

habitability /hæbɪtəˈbɪlɪti/ *noun*, also habitableness
لەلێ‌مانەوەهاتوویی، ژیان‌لێ‌کراوی، لەنیشتەجێ‌هاتوویی ◌ سکونت‌پذیری

habitable /ˈhæbɪtəbl/ *adjective*
ژیان‌لێ‌کراو، لەنیشتەجێ‌هاتوو، جێی‌ژیوار، شیاوی لێ‌مانەوە، لەدانیشتن‌هاتوو، ژیانی لێ‌دەکرێ، بۆ دانیشتن دەبێ، بۆ گیرسانەوە دەبێ: *The house should be habitable by the new year* ◌ سکونت‌پذیر

habitably /ˈhæbɪtəbli/ *adverb*
لەنیشتەجێ‌هاتووانە ◌ بە طور قابل سکونت

habitance /ˈhæbɪtəns/ *noun*
لێ‌مانەوە، نیشتەجێ‌بوون، لێ‌دانیشتن، گیرسانەوە، ژیوارکردن ◌ سکونت

habitant /ˈhæbɪtənt/ *noun*
1 دانیشتوو، جێوار، لێ‌ماوە 2 /abiːˈtɒ̃/ فەرەنسی کەنەدانشین، ب.ت. Quebec یان Louisiana ◌ 1 ساکن 2 هابیتانت

habitat /ˈhæbɪtæt/ *noun*
ژیوارگە، خۆجێ، بوو، جێوار، ژینار، ژینگە، زێد، بنەجێ، جێی سروشتی، شوێنی خۆرسک: *the destruction of wildlife habitat* ◊ *The panda's natural habitat is the bamboo forest* ◌ بوم، سکونتگاه

habitation /ˌhæbɪˈteɪʃn/ *noun*
1 لێ‌مانەوە، لێ‌دانیشتن، نیشتەجێ‌بوون، گیرسانەوە، ژیوارکردن: *They looked around for any signs of habitation* 2 ماڵ، خانوو، شوێنی گیرسانەوە، ئەولەگا، یۆرگە ◌ 1 سکونت 2 مسکن

habit-forming *adjective*
خوویێگر، گیرۆداوی، گیرۆدەکەر، گیرۆدەساز ◌ اعتیادآور

habitual /həˈbɪtʃuəl/ *adjective*
1 ئاسایی، هەمیشەیی، عەدەتی 2 گیرۆدە، ڕاهاتوو، عادەت‌کردوو، خدەگرتوو، فێر 3 لە ڕووی عادەتەوە، واخووگرتوو، واڕاهاتوو ◌ 1 عادی 2 معتاد 3 ناشی از عادت

habitual drunkard *noun*
هەمیشەمەست، دایمەمەست ◌ دائم‌الخَمر

habitually /həˈbɪtʃuəli/ *adverb*
وەکوو هەمیشە، وەکوو جاران، لە ڕووی عادەتەوە، لە ڕووی خووەوە: *he -ually wore the dark glasses* ◌ طبق معمول، برحسب عادت

habituation /həbɪtʃuˈeɪʃn/ *noun*
خووپێ‌گرتن، عادەت‌پێ‌دان، پێ‌کردنەپیشە، داهێنان، گیرۆدەکردن، فێرکردن، پێوەکردن، خووگرتن، داهاتن، ڕاهاتن، عادەت‌گرتن ◌ عادت‌دهی، معتادسازی، اعتیاد

habitude /ˈhæbɪtjuːd/ *noun*
دەستوور، ڕەسم، داب، شێوە، ڕەوشت، خوو و خدە، ڕێ‌وشوێن ◌ رسم، منش، خصلت، روش

habitué /(h)æˈbɪtʃueɪ/ *noun*, also ha£bi£tue
(لە فەرەنسەوە) هات‌وچۆکەر یان سەرداندچی هەمیشەیی، هەمیشە لە هات‌وچۆدا، گیرۆدە، خووگرتوو ◌ پای ثابت، معتاد

hachures /haˈʃjʊəz/ *noun, pl.* also hachure
هاشوور (hachured *adj*) ◌ پرداز

hacienda /ˌhæsɪˈendə/ *noun*
(لە وڵاتانی سپانیایی‌زماندا) شامووچە، مووچەوبەرە، مووچەگەورە، گەورەکێڵگە، مووچەی گەورە (بە ماڵیکەوە) ◌ مزرعه یا کشت‌زار بزرگ

hack[1] /hæk/ *noun*
1 لەقە، شەق، پێلەقە، شەپ 2 قولینگی دووسەر یان کان‌کەنی، پاچی دووسەر 3 بێل، پێمەرە 4 (کۆن) برین 5 کوخەی وشک (و کورت) 6 (کامپیوتێر) هەک (بنەڕەتی ئەڵمانیای ڕۆژاوای هەیە) ◌ 1 لگد، تیپا 2 کلنگ دوسر 3 بیل 4 زخم 5 سرفەی خشک 6 هک

hack[2] /hæk/ *noun*
1 نووسەری بەکرێ‌گیراو یان مزەوەر، نووسەری ڕاسپاردە(کار) 2 فشە (یان کەچە) سیاسەتوان، سیاسەتوانی ناگرنگ و هیچ 3 دزی کامپیوتێری،

دزه‌گه‌ری، هه‌ک 4 ئه‌سپی به‌کرێ 5 که‌لاکه‌ئه‌سپ یان پیره‌ئه‌سپی له‌پێ‌که‌وتوو 6 سواری ئه‌سپ، ئه‌سپ‌سواری 7 شۆفێری تاکسی 8 تاکسی ◌ 1 نویسنده‌ی مزدور 2 سیاست‌مدار الکی 3 سرقت کامپیوتری 4 اسب کرایه‌ای 5 اسب ازپاافتاده و پیر 6 اسب‌سواری 7 راننده‌ی تاکسی 8 تاکسی

hackamore /ˈhakəmɔː/ *noun*

له‌غاو یان ده‌م‌بێنێ بۆ راهێنانی ئه‌سپ ◌ هکمور

hackberry *noun, pl.* hackberries

1 دارێکی گه‌لاگه‌زنه‌یی [*Celtis occidentalis* (ئه‌مریکای باکووری) و جۆره‌کانی تر] 2 به‌ری ئه‌رخه‌وانی ئه‌و داره ◌ داغداغان

hackbut /ˈhækbʌt/ *noun*, also hagbut

جۆرێ قرمه که بنی قونداخه‌که‌ی چه‌مابێوه ◌ نوعی شمخال

hacked off *adjective*

زیز، زویر، ناره‌حه‌ت، رق‌هه‌ستاو: - *I'm really d off* ◌ دلخور، عصبانی

hacker /ˈhækə(r)/ *noun*

خولیای کامپیوتێر، چه‌ته‌ی کامپیوتێری ◌ هکر

hack-hammer /ˈhæk hæmə(r)/ *noun*

چه‌کوشی ته‌شوێ‌ئاسای به‌ردتاشان ◌ نوعی چکش

hacking *noun*

دزی(کـردن) کامپیوتێری، چه‌ته‌گه‌ری کامپیوتێری ◌ هکینگ

hacking cough *noun*

کوخه‌ره‌شه، کوخه‌وشکه ◌ سرفه‌ی خشک

hacking jacket *noun*

چاکه‌ت یا که‌وای ئه‌سپ‌سواری ◌ کت سوارکاری

hackles /ˈhæklz/ *noun*

1 به‌ر یان تووکی ملی باڵنده و گیانه‌وه‌ره‌کان (وه‌کوو پشیله، سه‌گ، که‌ڵه‌شێر و هتد) 2 (make someone's hackles rise) تووره‌کردن، کفرده‌رهێنان، رق هه‌ستاندن، له دین ده‌رکردن ◌ 1 پر یا موی گردن پرندگان و حیوانات 2 عصبانی‌سازی

hackman /ˈhækmən/ *noun, pl.* hackmen

ئه‌رابه‌وانی به‌کرێ ◌ راننده‌ی درشکه‌ی کرایه‌ای

hackney /ˈhækni/ *noun, pl.* hackneys

1 سواری ئه‌سپ، ئه‌سپ‌سواری، غاره‌ئه‌سپ 2 ئه‌سپی کالیسکه‌کێش 3 کالیسکه‌ی به‌کرێ ◌ 1 اسب‌سواری 2 اسب درشکه 3 درشکه‌ی کرایه‌ای

hackney carriage /ˈhækni kærɪdʒ/ *noun*, also hackney cab

1 کالیسکه‌ی به‌کرێ (جاران له‌جیاتی تاکسی به‌کاردێترا) 2 تاکسی ◌ 1 درشکه‌ی کرایه‌ای 2 تاکسی

hackneyed /ˈhæknid/ *adjective*

کۆن، له‌باوکه‌وتوو، رزیو، پوواو، سوواو، شر، شه‌که‌تکه‌ر: *a hackneyed phrase/subject* ◌ قدیمی، پیش‌پاافتاده، لوس، خسته‌کننده

hacksaw /ˈhæksɔː/ *noun*

مشار یان هه‌ره‌ی ئاسن‌بڕ، مشاری که‌وانی، هه‌ره‌ی که‌وانه، که‌وانه‌هه‌ره ◌ اره‌ی آهن‌بر

hackwork *noun*

1 به‌رهه‌می وێژه‌یی یان هونه‌ری 2 کاری گیان‌ده‌رهاتن یان پشت‌شکێن، کوله‌مه‌رگی ◌ 1 اثر ادبی یا هنری 2 کار گل

had /hæd/ = past and past participle of have

haddock /ˈhædək/ *noun, pl.* same

هه‌داک (ماسی ئاسایی بۆ خواردن به‌کاردێترێ [*Melanogrammus aeglefinus*]): *smoked haddock* ◌ هداک

hade /heɪd/ *noun*

(زه‌وی‌ناسی) لاری، لێژی، خواری ◌ میل، کجی

Hadean *adjective*

(زه‌وی‌ناسی) سه‌ربه کۆسه‌رده‌مانی aeon مێژوو نێوان پێکهاتنی کۆمه‌ڵه‌ی خۆری و یه‌که‌مین که‌ڤر و به‌ردی سه‌ر زه‌وی ◌ هادئان

Hades /ˈheɪdiːz/ *noun*, also underworld, Greek *Aidēs, Āidēs, Haidēs*

1 دۆزه، جیهانی خوارین، جیهانی مردووان یان گیانان (میتۆلۆژی یۆنانی، بنه‌ڕه‌ت: له *Haidēs* ناوی Pluto، خودای مردووان) 2 (نافه‌رمی) جه‌هه‌نه‌م، دۆزه‌خ، Sheol ◌ 1 عالم ارواح 2 (عامیانه) جهنم

Hadith /hæˈdiːθ/ *noun, pl.* Hadith ro Hadiths

فه‌رمووده، حه‌دیس (بنه‌ڕه‌ت: له *ḥadīṯ* عه‌ره‌بی "tradition") ◌ حدیث

hadj /ˈhædʒ/ *noun*

حه‌ج ◌ حج

hadji /ˈhædʒɪ/ *noun*

حاجی ◌ حاجی

hadn't /ˈhædnt/ *abbreviation* had not

hadron /ˈhadrɒn/ *noun*

(فیزیک) پارچۆلکه‌یه‌کی زێرگه‌ردیله‌یی (وه‌ک پرۆتۆن و نۆترۆن) که له کوارک پێکهاتووه و ده‌توانی له کارلێکی به‌هێزدا به‌شداری بکا، وه‌ک باریۆن baryon یان میزۆن meson ◌ هادرون

hadronic *adjective*

سه‌ربه هادرۆن ◌ وابسته به هادرون

hadrosaur /ˈhadrəsɔː/ *noun*

ئه‌ستووره(مار)مێلکه، هادرۆسۆر: دایناسۆرێکی زۆرتر دووپێی گیاخۆر، خێزانی Hadrosauridae، شه‌ویلکه‌ی ته‌خت وه‌کوو ده‌نووکی مراوی (بنه‌ڕه‌ت: له *hadros* یۆنانی "ئه‌ستوور" + *sauros* "مارمێلک") ◌ هادروسور

hadst = archaic second person singular past of have

haecceity /hɛkˈsiːɪti, US hiːk-/ *noun*

خــــوێن‌پێکهێنــــان، دروس‌کــــردنی خــــوێن، خوێن‌هەڵێنان ۞ خون‌زایی

haematogenous /ˌhiːməˈtɒdʒɪnəs/ *adjective*, US haematogenous

(پزشکی) 1 خوێن‌ساز، خوێن‌پێکهێن 2 لە خوێن پێکهــاتوو، بــەهــۆی خــوێن بــڵاوەبــوو: 1 ۞ *haematogenous spread of infection* خون‌زا 2 از خون به وجود آمده، هماتوژنوس

haemotoid *adjective*, US hemotoid

وەکوو خوێن، خوێن‌ئاسا، شێوەخوێن ۞ خون‌وار

haematological /ˌhiːmətəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*, US hematological

سەربە یان پێوەندی بە خوێن‌ناسی‌یەوە هەیە ۞ خون‌شناختی

haematologist /ˌhiːməˈtɒlədʒɪst, US -ˈtɑːl-/ *noun*, US hematologist

خــوێن‌نــاس، پــسپۆری خــوێن، خوێنــەوان ۞ خون‌شناس

haematology /ˌhiːməˈtɒlədʒi, US -ˈtɑːl-/ *noun*, US hematology

خــــوێن‌ناســــی، خوێنــــەوانی، لێکۆڵــــینەوەی فیزیۆلۆژی خوێن ۞ خون‌شناسی

haematoma /ˌhiːməˈtəʊmə, US -ˈtoʊmə/ *noun*, *pl.* haematomas or haematomata /-mətə/, US hematoma

کوانی خوێنی، دمەڵی خوێنی، وەرەمی خوێنی ۞ دمل خونی

haematophagous /ˌhiːməˈtɒfəgəs/ *adjective*, US hematophagous

(گیانەوەرناسی) خوێن‌خۆر ۞ خون‌خوار

haematopoiesis /ˌhiːmatə(ʊ)pɔɪˈiːsɪs/ US hematopoiesis = haemopoiesis (haematopoietic *adj*)

haematose *adjective*, US hematose

پڕخوێن ۞ پرخون

haematoxylin /ˌhiːməˈtɒksɪlɪn/ *noun*, US hematoxylin

خوێن(بە)دارە: ئاوێتەیێکی فینۆلیکی کریستاڵی بێ‌ڕەنگی $C_{16}H_{14}O_6$ نێو logwood کە بە ئاسانی دەگۆڕدرێ بۆ ڕەنگەکان و لە بواری ستەیــنی بــایۆلۆژیکی بــەکــاردێترێ (لــە *Haematoxylum* لاتینی نوێ (ناوی تــوخم؛ بنەڕەت: لە -haemato + *xulon* یۆنانی "دار") ۞ هماتوکسیلن

haematuria /ˌhiːməˈtjʊərɪə/ *noun*, US hematuria

بوونی خوێن لە میزدا، هێماتۆریا ۞ هماتوریا

haematozoon /hemətəˈzəʊɒn/ *noun*, US hematozoon

مشەخۆری خوێن ۞ انگل خون

-haemia = variant spelling of -aemia

تاکێتی، کێیەتی، تاک، کەسێتی ۞ فردیت، فرد، شخصیت

haem(o)- / ˈhiːməʊ, US -moʊ/ *prefix*

پێشگر: خــوێن، خــێن (بنــەڕەت: لــە *haima* *haimat* یۆنانی‌یەوە "خوێن") ۞ پیشوند: خون

haem /ˈhiːm/ *noun*, US heme

(زیندەکیمیا) ئاوێتەیێکی ئاسن‌دار لە دەستەی porphyrin کــە بــەشــی نــاپرۆتێینی prosthetic haemoglobin پێکدێنێ، کۆمەڵی ئاســـن‌داری ســـوور $C_{34}H_{32}N_4O_4Fe$ ی هێمۆگلۆبین و myoglobin ۞ هیم

haemal /ˈhiːm(ə)l/ *adjective*, US hemal

خوێنی، سەربە خوێن ۞ خونی

haemangioma = angioma

haemapoiesis *noun*

خوێن‌پێکهاتن، دروس‌بوونی خوێن، خوێن‌سازی ۞ خون‌زایی

haemapoietic *adjective*

خوێن‌پێکهێن، خوێن‌دروسکەر، خوێن‌ساز ۞ خون‌ساز

haemat(o)- US hemato- *prefix*

پێشگر: خوێن، خێن: *haematoma* (بنەڕەت: *haima* -*haimat* یۆنانی‌یەوە "خوێن "blood) ۞ پیشوند: خون

haematemesis /hiːməˈtemɪsɪs/ *noun*

ڕشانەوەی خوێن، خوێن‌هێنانەوە ۞ استفراغ خون

haematic /hɪˈmætɪk/ *adjective*

خوێنی، خوێن‌دار ۞ خونی، دارای خون

haematin /ˈhiːmətɪn/ *noun*, US hematin

(زینــدەکیمیــا) هیمــاتین: ئاوێتــەیــی $C_{34}H_{33}N_4O_5Fe$ کە لە هێمۆگلۆبین بەرهەم دێنرێ ۞ هماتین

haematite /ˈhiːmətaɪt/ *noun*, US hematite

هیمێتایت، بەردەخوێن، بەردی ئاسن (بەردێکی سووری تاریک کە ئاسن لەو بەدەست دێ؛ (haematitic *adj* ۞ همتایت

haematocele /ˈhiːmətə(ʊ)siːl/ *noun*, US hematocele

(پزشکی) دمەڵی خوێنی، کوانی خوێنی ۞ دمل خونی

haematocrit /ˈhiːmətə(ʊ)krɪt/ *noun*, US hematocrit

(کارتــەنــدامناســی) 1 ڕێــژەی بــوونی خڕۆکــە سوورەکانی خوێن سەبارەت بە سەرجەم ڕێژەی خــوێن 2 ســێنتریفیوژێ بــۆ جیاکردنــەوەی خانەکانی خوێن لە پلازما ۞ هماتوکریت

haematogen *noun*, US hematogen

خوێن‌پێکهێن، خوێن‌ساز، دروسکەری خوێن، خوێن‌هەڵێن ۞ خون‌زا

haematogenesis /hemətəʊˈdʒenɪsɪs/ *noun*, US hematogenesis

haemic /'hi:mɪk/ *adjective*, US hemic
سەربە خوێن، خوێنی ◌ وابستە بە خون، خونی

haemo- (US hemo) = equivalent to haemato- (from Gk *haima* 'blood')

haemochromatosis /ˌhi:mə(ʊ)ˌkrəʊmə'təʊsɪs/ *noun*, US hemochromatosis, also bronze diabetes or iron-storage disease
(پزشکی) کێشەیێکی بۆماوەیی میتابۆلیزمی ئاسن کە لەودا ڕەنگ و پیگمێنتە ئاسنداره‌کان لە شانەکاندا دەنیشن ◌ هموکروماتوز

haemochromatotic *adjective*
سەربە هیمۆکرۆماتۆسیس یان کرۆماتۆز ◌ هموکروماتوتیک

haemocoel /'hi:məsi:l/ *noun*, US hemocoel
(گیانەوەرناسی) خوێنەبۆشە: بۆشاییێکی لەش (وەک هی جومگەپایان و هێندێ لە لەشنەرمان) کە خوێن و haemolymph ی تیایە و وەک بەشێ لە سیستمی سووڕانی خوێن کار دەکا ◌ حفرەی خونی، هموسیل

haemocyanin /ˌhi:mə(ʊ)'sʌɪənɪn/ *noun*, US haemocyanin
(زیندەکیمیا) پرۆتێینێ کە مسی تیایە، بەرپرسی ڕاگوێستنی ئۆکسیژێنە لە پلازمای خوێنی جومگەپایان و لەشنەرمان ◌ هموسیانین

haemocyte *noun*, US hemocyte
خانەی خوێنی، خوێنخانە، blood cell. ب.ت. هی گیانەوەرێکی بێبڕبڕە invertebrate ◌ سلول خونی

haemocytometer *noun*, US hemocytometer
خوێنخانەژمێر، خانەخوێنژمێر، دەزگایێ بۆ بژاردنی خانەکانی خوێن ◌ هموسیتومتر

haemodialysis /ˌhi:mə(ʊ)dʌɪ'alɪsɪs/ *noun*, US hemodialysis, *pl.* haemodialyses /-si:z/
(پزشکی) بێژاندنەوە یان دیالیزی گورچیلە ◌ دیالیز کلیه

haemodynamic *adjective*, US hemodynamic
(کارئەندامناسی) سەربە یان پێوەندی بە ڕەوت و ڕۆیینی خوێن لە نێو لەشەوە هەیە ◌ وابستە بە همودینامیک

haemodynamics *noun*, *pl.*, US hemodynamics
دینامیکی خوێن، لقێ لە کارئەندامناسی کە دەربارەی گەڕانی خوێن دەکۆڵێتەوە ◌ همودینامیک، پویایی‌شناسی خون

haemoflagellate *noun*, US hemoflagellate
protozoan یێکی شێلاقدار، ب.ت. تۆخمی Trypanosoma یان Leishmania کە مشەخۆرێکی خوێنە ◌ هموفلاجلیت

haemoglobin /ˌhi:mə'gləʊbɪn, US -'gloʊ-/ *noun*, US hemoglobin
(زیندەکیمیا) هیمۆگلۆبین: پرۆتێینێکی سوور کە ئاسنی تیایە، بەرپرسی ڕاگوێستنی ئۆکسیژێن لە خوێنی بڕبڕەداران دایە ◌ هموگلوبین

haemoglobic *adjective*, US hemoglobic
سەربە هێمۆگلۆبین ◌ وابستە بە هموگلوبین

haemoglobinopathy *adjective*, US hemoglobinopathy, *pl.* haemoglobinopathies
کێشە یان ناسازیێکی خوێن (وەک کەمخوێنی داسی sickle cell anemia) کە بەهۆی گۆڕانی بۆماوەیی یان ژێنێتیکی لە پێکهاتەی گەردی molecular هێمۆگلۆبین تووش دەبێ ◌ هموگلوبینوپاتی

haemoglobinuria *noun*, US hemoglobinuria
بوونی ماکی ڕەنگی یان پیگمێنتی هێمۆگلۆبین لە میزدا ◌ هموگلوبینوریا

haemolymph /'hi:mə(ʊ)lɪmf/ *noun*, US hemolymph
خوێنەلەشاو، هێمۆلیمف، شلەیێ fluid کە بەرامبەری خوێنە لە زۆربەی بێبڕبڕەکاندا invertebrate ◌ همولیف

haemolysin *noun*, US hemoglysin
ماکێ کە دەبێتە هۆی لێکهەڵوەشانی خرۆکە سوورەکانی خوێن، وەک ژاراوکی بەکتریایی bacterial toxin ◌ همولیزین

haemolysis /hi:'mɒlɪsɪs/ *noun*, US hemolysis
هیمۆلیسیس، هیمۆلیز، هیمالیز، تیاچوونی خرۆکە سوورەکانی خوێن ◌ همولیز

haemolytic /ˌhi:mə'lɪtɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هیمۆلیسیسەوە هەیە ◌ وابستە بە همولیز

haemolytic disease of the newborn *noun*
(پزشکی) جۆرێ کەمخوێنی ئاستەم لە ئاوەڵمە یان منالی ساوادا کە بە هۆی یەکنەکەوتن یان جیاوازی جۆرێ خوێنی دایک تووش دەبێ ◌ نوعی بیماری نوزاد یا جنین

haemophilia /ˌhi:mə'fɪlɪə/ *noun*, US hemophilia
هیمۆفیلی، هیمۆفیلیا ◌ هموفیلی

haemophiliac /ˌhi:mə'fɪliæk/ *adjective*
1 هیمۆفیلیایی، سەربە هیمۆفیلی 2 تووشبوو بە هیمۆفیلیا ◌ 1 وابستە بە هموفیلی 2 مبتلا بە هموفیلی

haemopoiesis /ˌhi:mə(ʊ)pɔɪ'i:sɪs/ *noun*, US hemopoiesis
بەرهەمهاتنی خانەکانی خوێن و پلاتیلێتەکان platelet لە مۆخی ئێسکدا bone marrow (هەروەها haematopoiesis) ◌ هموپویسیس

haemopoietic *adjective*

سەربە هیمۆپتیسیس ۞ وابستە بە هموپتیسیس

haemoptysis *noun*, US haemoptysis

بەڵغەمی خوێنی یان لە خوێن ۞ خلط خونین

haemorhage /ˈhɛmərɪdʒ/ *noun*, US hemorhage

1 خوێنبەربوون، خوێنڕژان، خوێنڕەوی، خوێنڕۆیی: *a massive brain/cerebral haemorrhage ◊ He was checked for any signs of haemorrhage* 2 دەرچوون، هەڵاتن: *Poor working conditions have led to a steady -rhage of qualified teachers from our schools* ۞ 1 خونریزی 2 گریز

haemorrhoidal /hɛməˈrɔɪdl/ *adjective*

۞ سەربە یان پێوەندی بە بێوەسیرییەوە هەیە وابستە بە بواسیر

haemorrhoidectomy *noun*, *pl.* haemorrhoidectomies, US hemorrhoidectomy

بێوەسیریبڕی، بێوەسیریدەرکێشی، دەرهێنانی نەشتەرگەرییانەی بێوەسیری ۞ همورویدکتومی

haemorrhoids /ˈhɛmərɔɪdz/ *noun*, US hemorhoids

بێوەسیری، باسوور، مایەسیری ۞ بواسیر

haemoscopy *noun*, US hemoscopy

خوێنبینی ۞ خوننمایی

haemosiderin *noun*, US hemosiderin

جۆرێ پیگمێنتی زەردی مەیلەو قاوەیی کە لە شیبوونەوەی breakdown هیمۆگلۆبین پەیدا دەبێ ۞ هموسیدرین

haemostasis /ˌhiːmə(ʊ)ˈsteɪsɪs/ *noun*, US hemostasis

1 وێستانی خوێن، خوێنگیران، گیرانی خوێن، خوێنبەندان، خوێنوێستان، خوێنبەستان 2 پۆنگی یان پۆنگخواردنەوەی stagnation خوێن لە بەشێکدا ۞ هیموستاز، هیموستاسیس

haemostat /ˈhiːməstat/ *adjective*, US haemostat

۞ خوێنبەست، خوێنوێستێن، خوێنوەستێن هیمواستات

haemostatic /ˌhiːməˈstætɪk/ *adjective*, US hemostatic

سەربە خوێنبەست یان خوێنوێستێن، سەربە خوێنوەستێن ۞ هیمواستاتیک

hafiz /ˈhɑːfɪz/ *noun*

حافز ۞ حافظ

hafnium /ˈhæfniəm/ *noun*

(کیمیا) هافنیۆم (بە ژ.گ. 72، ن. Hf؛ بنەڕەت: لە *Hafnia* شێوەی لاتینیکراوی *Havn* دانمارک، ناوی پێشووی Copenhagen) ۞ هافنیم

haft /hɑːft, US hæft/ *noun*

(چەقۆ، تەور و هتد) دەسک، کلک، کلکە، ئالقە، چەمبەری، جێدەس، مشتە، مشتۆ ۞ دسته، قبضه

hag /hæg/ *noun*

ژنەجادووگەر، کۆلەوەنانی، دەڵەدێو، پیرێژنی ناحەز ۞ ساحره، عفریته

Hagar *noun*, Hebrew *Hāghār*

هاجەر: ژنی برایم Abraham و دایکی سمایل Ishmael ۞ هاجر

hagfish *noun*, *pl.* same or hagfishes

مارماسی دەمخڕ cyclostome، مارماسی مشەخۆر (لەسەر کەلاکی ماسییە مردووەکانی تر دەخوا [*Myxine*] و توخمەکانی تر، خێزان Myxinidae) ۞ مارماهی انگلی

Haggai *noun*, Hebrew *Ḥaggai*

1 هاگی، هاگای، حەجی: پێغەمبەرێکی عیبری دەوروبەری 500ی بەرلە زایین (پشتگیری لە بەرسگەی Jerusalem کرد تا سازکرێتەوە) 2 کتێبی هاگا یان حەجی پێغەمبەر ۞ 1 حجی 2 کتاب حجی نبی

haggard /ˈhægəd, US -gərd/ *adjective*, *noun*

1 *adj* تێکچوو، ماندوو، شەکەت، قوپاو، پەککەوتوو، چاوبەقووڵاچوو، زەردوکز (لەبەر ماندوویی، بێخەوی یان نگەرانی) 2 نەگیراو، رامنەکراو، دەستەمۆنەکراو، کێوی، لاور *n* بازی گیراو (بە گەورەیی؛ haggardly *adv*) ۞ *adj* 1 خسته، فرسوده 2 وحشی *n* قوش دشت تولک

haggardness /ˈhægədnəs, US -gərdnəs/ *noun*

تێکچوویی، ماندوویی، شەکەتی، قوپاوی، چاوبەقووڵاچوویی، زەردوکزی ۞ خستگی، نزاری

haggis /ˈhægɪs/ *noun*, *pl.* same

هەگیس (= جۆرێ چێشتی سکاتلەندی، لە دڵ و جەرگ و سپەلاکی مەڕ) ۞ هگیس

haggle /ˈhægl/ *noun*

چەنەلێدان، چەنە، کێشە، مشتومڕ، شەڕەقسە، ئیراد، عەیبەلێگرتن ۞ چانەزنی، دعوا، خردەگیری

haggling *noun*

۞ چەنەلێدان، مشتومڕ، دەمەتەقێ، شەڕەقسە چانەزنی، جر و بحث

hagi(o)- *prefix*

پێشگر: قێددیسەکان، قێددیس، پیرۆز: *hagiographer* (بنەڕەت: لە *hagios* یۆنانییەوە "holy") ۞ پیشوند: قدیسان، قدیس، مقدس

hagiocracy /ˌhagɪˈɒkrəsɪ/ *noun*

هاگیوکراسی، فەرمانڕانی یان دەسەلاتداریتی قێددیسەکان ۞ قدیس‌سالاری

Hagiographa /ˌhagɪˈɒgrəfə/ *noun*, *pl.*

بەشی سێیەم لە تەورات (یا پەیمانی کۆن، بنەڕەت: لە یۆنانییەوە) ۞ بخش سوم از تورات

hagiographer /ˌhægiˈɒgrəfə(r), US -ˈɑːg-/ *noun*

سەربردەنووسی قێددیسەکان ۞ نویسندەی

سرگذشت قدیسان

hagiographic *adjective*, also hagiographical
سەربە سەربردەی قیددیسەکان ◌ وابستە بە سرگذشت قدیسان

hagiography /ˌhægiˈɒgrəfi, US -ˈɑːg-/ *noun*
سەربردەی قیددیسەکان، پەسننامە ◌ سرگذشت قدیسان. هاگیوگرافی

hagiolatry /ˌh&gɪˈɒlətri/ *noun*
پەرستنی قیددیسەکان ◌ پرستش قدیسان

hagiological *adjective*, also hagiologic
سەربە ویژەی قیددیسەکان ◌ وابستە بە ادبیات قدیسان

hagiologist *noun*
نووسەری ویژەی قیددیسەکان ◌ نویسندەی ادبیات قدیسان

hagiology /ˌh&gɪˈɒlədʒi/ *noun*
ویژەی قیددیسەکان (لقێ لە ویژە کە باسی سەربردەی قیددیسەکان دەکا) ◌ ادبیات قدیسان

hagridden /ˈhægrɪdn/ *adjective*
ترساو، تۆقیو، نگەران ◌ وحشت‌زده، نگران

hah /hɑː/ = ha

ha ha /ˈhɑː hɑː/ *interjection*
قاقا، حیلکەحیلک ◌ قاه‌قاه

ha-ha /ˈhɑː hɑː/ *noun*
نەردەی کورت، دیواری کورت، پاردە، پەرژین، تامان (بە دەوری پارک و باغدا) ◌ نردەی کوتاه

haham /ˈhɑːhəm/ *noun*, also chacham
ریبەری مانایی یان ئایینی جووەکانی Sephardi ◌ هاهام

Haida /ˈhʌɪdə/ *noun, pl.* same or Haidas
1 ئەندامی گەلی سووریێست، کە لە کەناری پاسیفیکی کەنەدا دەژین 2 زمانی ئەو گەلە ◌ هایدا

haiku /ˈhaɪkuː/ *noun, pl.* same or haikus
جۆرێ هەلبەستی سێ دیری حەقدە برگەیی ژاپۆنی، لە پێنج، حەوت و پێنج برگە پێکهاتووە ◌ هایکو

hail[1] /heɪl/ *noun*
1 تەرزە، تەیرۆک، گلێرە، خرخرۆک (ژیلە: هی ورد) 2 (خوازە) ریژنە، رەهێلە، لێشاو، لۆدە ◌ 1 تگرگ، رگبار 2 (مجازی) سیل

hail[2] /heɪl/ *noun*
1 سلاو، چاک‌وخۆشی 2 پێشوازی، پێرگێنی ◌ 1 درود 2 استقبال

hail-fellow-well-met *adjective*
رووخۆش ◌ خوش‌مشرب

Hail Mary /ˌheɪl ˈmeəri, US ˈmeri/ *noun, pl.* Hail Marys
دۆعا و نوێژی کلێسەی کاتۆلیکی رۆم بۆ Mary دایکی عیسا ◌ هایل ماری

hailstone /ˈheɪlstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
دەنکی تەرزە، دەنکە گلێرە ◌ دانەی تگرگ

hailstorm /ˈheɪlstɔːm, US -stɔːrm/ *noun*
تەرزەلوول، رەشەبا یا باوبۆرانی تەرزە، تەرزەلووکە ◌ توفان تگرگ

hair /heə(r), US her/ *noun*
1 قژ، تووک، پرچ، گێس، زولف، موو 2 قژەکان، موو، مووەکان، تووک، تووک 3 تووکی سەر 4 چل، تال 5 کولک 6 بریکی کەم، مەودایێکی کەم، کەم‌دوور ◌ 1 مو، گیس 2 موها 3 موی سر 4 تار مو 5 کرک 6 مقدار کم

hairball = trichobezoar

hairbreadth *noun*
بر یان مەودایێکی کەم، بستێ، هەنگاوێ ◌ مقدار یا فاصلەی کم

hairbrush /ˈheəbrʌʃ, US ˈherb-/ *noun*
شانەی سەر، برۆسی قژ ◌ برس مو

haircloth /ˈheəklɔːθ/ *noun*
کوتالی مووی یا مەوجی، کوتالی جاجمی، پلاسە، پارچەی تووکن یان لە موو ◌ پارچەی مویی

haircut /ˈheəkʌt, US ˈherkʌt/ *noun*
1 قژ کورت‌کردنەوە: *You need a haircut* ◊ *I see you've had a haircut* 2 شێوە یان شێوازی قژ: *a trendy haircut* ◊ *What do you think of my new haircut?* ◌ 1 اصلاح مو 2 مدل مو

hairdo /ˈheəduː, US ˈherduː/ *noun, pl.* hairdos
شێوە یان شێوازی قژ ◌ مدل مو

hairdresser /ˈheədresə(r), US ˈherd-/ *noun*
سەلمانی، جوان‌کار ◌ آرایشگر

hairdressing *noun*
جوان‌کاری، کاری سەلمانی ◌ آرایش‌گری

hairdryer /ˈheədraɪə(r), US ˈherd-/ *noun*, also hairdrier
وشکەک، قژوشکێن، قژوشک‌کەرەوە، سیشوار ◌ سشوار

hairgrip /ˈheəgrɪp, US ˈherg-/ *noun*
گیرەی قژ، قژبەست ◌ گیرەی سر

hairiness /ˈheərinəs/ *noun*
مووئاسایی، تووک‌ئاسایی، لە قژچوویی ◌ مومانندی

hairless /ˈheələs, US ˈherləs/ *adjective*
بێ‌تووک، تاس، کەچەل، سەرڕووتاو، کۆستە ◌ تاس

hairline /ˈheəlaɪn, US ˈherl-/ *noun*
1 جێگای شینبوونی قژ (لە سەرووی ناوچاوانەوە): *a receding hairline* 2 گوریس، کەندر، تەناف(ی مووی) 3 (خوازە) هێلی باریک، ناسکەهێل، هێلی موویین: *a hairline*

3 طناب مـویی 2 خط مو 1 ◌ crack/fracture (مجازی) خط نازک

hairnet /'heənet, US 'hernet/ *noun*
تۆڕی قژ، تۆڕی سەر ◌ تور مو

hair-oil *noun*
ڕۆنی سەر، ڕۆنی قژ ◌ روغن مو

hairpiece /'heəpi:s, US 'herp-/ *noun*
زەڕبڕچ، کلاوقژ، مووچاخ ◌ کلاهگیس

hairpin /'heəpın, US 'herpın/ *noun*
دەرزیقژ ◌ سنجاق سر

hairpin bend *noun*, also hairpin curve or hairpin turn
(ڕێگـا) پێچـی تونـد یـان سـەخت، پێچـی چەڵەمەئاسا ◌ پیچ تند

hair-raising *adjective*
ترسـناک، ترسـێنەر، مووبزەوەکەر، ترساوی: *a hair-raising adventure/story* ◌ وحشتناک، هولناک

hair-restorer *noun*
گەشەپێدەری قژ ◌ تقویتکنندەی مو

hair's breadth = hairbreadth

hair shirt *noun*
کونجـک، جلـەخوری، خەرقـە (بـۆ خۆسـزادان لەباری دینییەوە) ◌ خرقه

hairslide /'heəslaıd, US 'hers-/ *noun*
گیرەی سەر، قژگیرە، گوڵـی سـەر، قژبەسـت ◌ گیرەی سر

hair-splitting /'heə splıtıŋ/ *noun, adjective*
n موو لـە ماسـت دەرکێشـان، مووقلیشـی، وردی *adj* هیچەکـە، ناگرنـگ، هـیچ (hair-splitter /'heə splıtə(r)/ *n*: موو لە ماست دەرکێش، مووقلیش، ورد) ◌ *n* موشکافی *adj* جزئی

hairspring /'heə sprıŋ/ *noun*
زەمبەلـەک (هـی پانـدۆل یـان لەنگـەرە) ◌ فنـر (پاندول)

hairstyle /'heəstaıl, US 'hers-/ *noun*
شـێوەی سـەر، شـێوازی قـژ، جـوانکـردنی قـژ، شـێوازی ڕازاندنـەوەی قـژ (hairstylist /'heəstaılıst, US 'hers-/ *n* ◌ مـدل مـو، آرایش مو

hair trigger *noun, adjective*
n پەلەپیتکـەی زوودەرچـوو *adj* (hair-trigger) فیشەکی، ئالەتی، زووتووڕە، هەڵـتۆز، جینگزی ◌ *n* ماشەی حساس *adj* آتشی

hairworm /'heə wɜ:m/ *noun*, also hair worm
مـووکرم، کرمـەموویینـە، کرمەباریکـە، باریـک و درێژ، پێوەندی بە nematode ـەکانەوە هەیە، کرمینەکانی مشەخۆری arthropod ـەکانن [لق Nematomorpha] ◌ پیوک، رشته

hairy /'heəri, US 'heri/ *adjective* (hairier, hairiest)
1 تووکن، پڕتووک، تووکاوی، تیسکن، مووداوی، قژن، کوڵکن، تـووکئاسـا، مووئاسا: *a hairy plants with hairy stems* ◊ *chest/monster* 2 (نافـەرمـی) مەترسـیدار، پڕمەترسـی، ترسـناک: *Driving on icy roads can be pretty hairy* ◊ *a hairy experience* ◊ 1 ◌ پـشمالو، مـودار، مانند مو 2 خطرناک، وحشتناک

Haitian /'heıʃıən, US -ʃ(ə)n/ *adjective, noun*
adj سـەربە هائیتی، زمانەکەی یان خەڵکەکەی *n* 1 خەڵکی هائیتی 2 (هەروەها Haitian Creole) زمـانی کریئـۆلی لەسـەر بنچینـەی فەڕەنسـی، لە هـائیتی قسـەی پێ دەکرێ ◌ *adj* وابسـته بـه هائیتی، زبان و مردم هائیتی *n* زبان کریولی هائیتی

haj(j) /hædʒ/ *noun*
حــەج (بنــەڕەت: لــە *ḥajj (al-)* عــەرەبی "زیارەت(ی گەورە)") ◌ حج

haka /'hɑ:kə/ *noun*
هاکا (سەمایەکی نەریتی شـەڕی مـائۆری Maori لەگەڵ گۆرانیوتندا، لە مائۆرییەوە) ◌ هاکا

hake /heık/ *noun*
هەیک، لە تیرەی ماسی cod، سەر و شەویلکەی درێـژ و ددانبــەقــەوەت [*Merluccius merluccius* و جۆرەکانی تر] ◌ هیک

hakenkreuz /'hɑ:k(ə)n͵krɔıts, German 'hɑ:kən͵krɔyts/ *noun*
قولاپخاچینە، سواستیکا (ب.ت. وەک هێمـای نازی، بنەڕەت: ئەڵمانی، لە *Haken* "قولاپ" + *Kreuz* "خاچ") ◌ سواستیکا

hakim /hæ'ki:m/ *noun*
حــەکیم (دوکتــۆری مــسوڵمان، بنــەڕەت: لــە *ḥakīm* عەرەبییەوە) ◌ حکیم

Hakka /'hækə/ *noun*
1 ئەندامی گەلی باشووری ڕۆژهەڵاتی چین، کە لە باکوورە بەدرێژایی سەدەی دوازدە کۆچیـان کرد 2 هەکی، هاکا (شێوەیەکی چینی کە کۆمەڵێ لە خەڵکانی باشووری ڕۆژهـەڵاتی چـین قـسەی پێدەکەن) ◌ هاکا

Halacha /͵hɑlɑ:'xɑ:, hə'lɑ:kə/ *noun*, also Halakah
قانوون یان مافناسی جوولەکە، لەسـەر بنچینـەی Talmud (بنـەڕەت: لـە *hălākāh* عیـبری بـە واتای "قانوون") ◌ هالاکا

Halachic *adjective*
سـەربە قـانوون یـان مـافناسـی جوولەکـە ◌ وابسته به هالاکا

halal /'hælæl/ *noun, adjective*
n گۆشـتی گیانـەوەری سـەربڕاو بـەپێی قـانونی ئیسلام *adj* حەڵاڵ ◌ *n* گوشت ذبح اسلامی *adj*

حلال

halala /hə'lɑːlə/ *noun*
یەکەی پارەی عەرەبستان، بەرامبەر بە سەدیەکی rial (بنەڕەت: لە عەرەبییەوە) ◌ حلالا

halation /hə'leɪʃ(ə)n/ *noun*
خەرمانە، نیوەسێبەر (لە پەردەی تەلەفزیۆن یا وێنەگری‌دا) ◌ هالاسیون

halberd /'hælbɜːd, US -bərd/ *noun*
(مێژوویی) تەورزین، تەوردەس، رمتەور، spear و battleaxe لێکدراو (بنەڕەت: لە *helm* ("handle" + *barde* "hatchet") ◌ تبرزین

halberdier /ˌhælbə'dɪə/ *noun*
تەورزین‌بەدەس، تەورزین‌دار، تەورزین‌هەڵگر ◌ تبرزین‌دار

halcyon /'hælsiən/ *adjective, noun*
adj شاد، خۆش، وەش *n* 1 شاماسی گەرمێنانی ئەفریکا و ئاسیا، بە باڵوبەری رەنگینی گەشەوە [تــوخم *Halcyon*: زۆر جـــۆرن] 2 جـــۆرێ باڵندەی ئەفسانەیی کە گوایە لەسەر هێلانەیێ بە کڕ دەکەوێ کە بەسەر ئاوەوەیە ◌ *adj* خوش *n* 1 نوعی ماهی 2 نوعی پرندەی افسانەای

halcyon days *noun*
رۆژگارێکی خۆش، زەمان یان سەردەمانێکی خۆش ◌ دوران خوش

haldi /'hʌldi/ Indian term for turmeric

hale /heɪl/ *adjective*
(پیرە پیاوێ) بەقەوەت، بەگوڕ، بەتین، بەبنگە، گوستاخ، بەهێز، تەندوست، ساغ ◌ قوی، سالم

hale and hearty *adjective*
بەقەوەت، بەهێز، تەندوست، بەبنگە، ساغ، لەش‌ساغ، بەگوڕ (ب.ت. پیر)، sound: *a hale and hearty old man* ◌ قوی، سالم

haler /'hɑːlə/ *noun, pl.* same or haleru /'hɑːləruː/
یەکەی بنەڕەتی پارەی کۆماری چێک و سلۆڤاکیا، بەرامبەر بە سەدیەکی koruna (لە *Schwäbisch Hall*، شارێکی ئەڵمانی کە لەوێ کۆینەکان لێدەدران) ◌ هالر

half /hɑːf, US hæf/ *noun (pl.* halves*), adjective, adverb*
n 1 نیو، نیوە، نیف، لا 2 ژمارەی دوویەک ½، ژمارەی نیو 3 تیکێتی نیوەبایی، بلیتی لانرخ 4 (پیرە) نیوپایتی *adj* نیوەی، نیو *adv* نیوە، لەت، تا ئەندازەیێ، تا رادەیێ ◌ *n* 1 نیم، نیمە، نصف 2 عدد یک دوم 3 بلیط نصف قیمت 4 نیم‌پایتی *adj* نیمی از، نصف *adv* نیمە، تا حدی

half-
(زۆرتر لە لێکدانا) نیوە- ◌ (در ترکیب) نیمە

half a crown *noun*
(لە بریتانیا، بەر لە 1971) کۆینی دوو شیلینگ و نیوێ ◌ سکەی دو شیلینگ و نیمی

half a dozen *noun*
نەشە، شەش‌دانەیی، نیودووجین، نیودۆزین، دەستێکی شەش‌دانەیی ◌ شش‌تایی

half and half *noun adjective*
n تێکەڵەیێ نیوەی لە شیر و نیوەی‌تر لە توێشکە، بۆ چایی و قاوە *adj* نیوانیو ◌ *n* هاف اند هاف *adj* نصفانصف

half-arsed *adjective*
کەری نەفام ◌ احمق بی‌شعور

halfback /'hɑːfbæk, US 'hæf-/ *noun*
یاریزانی هێڵی نیوەڕاست ◌ هافبک

half-baked /'hɑːfeɪkt/ *adjective*
1 نیوەبرژاو، پاش‌نەبرژاو، هەڵەپرۆز 2 بێ‌بەرنامە، هەڵنەسەنگێنراو، لێکەوەنەدراو، ناژیرانە، سەرسەرەکی، قشە، دیمی، نیمچە: *a half-baked idea* ◌ 1 نیم‌پختە 2 نسنجیدە، غیرعاقلانە

half bath *noun*
دەس‌بەئاوی ژنان ◌ توالت بانوان

halfbeak *noun*
جۆرێ ماسی کەناری بارێک، پێوەندی بە flying fish ـەکانەوە هەیە [*Euleptorhamphus viridis* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

half board *noun*
(هوتێل) دیو لەگەڵ نانی بەیانی، نیوەڕۆ و شێو ◌ اتاق با صبحانە، نهار و شام

half-breed /'hɑːf briːd/ *adjective*
(بۆ سووکایەتی) دووڕەگە، دووڕەگ، نارەسەن، زۆڵ ◌ دورگە

half-brother /'hɑːf brʌðə(r)/ *noun*
زربرا، لابرا، براماک ◌ برادر ناتنی

half-caste /'hɑːf kɑːst/ *noun*
(بۆ سووکایەتی، کەسێ) دووڕەگە، دووڕە ◌ دورگە

half cock /ˌhɑːf 'kɒk/ *noun*, also half-cock or half cocked
1 (چەک‌وچۆڵ) نیوەکێشراو، نیوەسوار 2 دەس‌پێکردنی ناوەخت (*adj* half-cocked: نیوەکولاو، نیوەکوڵ) ◌ 1 نیمەمسلح 2 شروع بی‌موقع

half-crazed *adjective*
1 شێت‌بوو، هەڵبوو، رق‌هەستاو 2 شێتانە ◌ 1 برآشفتە 2 دیوانەوار

half-crown /ˌhɑːf 'kraʊn/ = half a crown

half-day *noun*
(وچان) دان، نیوەڕۆژ، لارۆژ ◌ نصف روز

half-dead *adjective*
ماندوو، لەپێ‌کەوتوو، نیوەمردوو، شەکەت ◌ ازپاافتادە، خستە

half dollar *noun*
نیودۆلاری، پەنجا سێنت ◌ نیم‌دلاری

half-hardy *adjective*

(رووەک) خۆڕاگر، بەرگەگر، خۆگیر ◇ مقاوم

half-hearted /ˌhɑːfˈhɑːtɪd/ *adjective*
نابەدڵی، ناقایلی، بە نیوەچڵی، نیوەدڵی: *He made a half-hearted attempt to justify himself* (half-heartedly *adv*: بە نابەدڵی) ◇ بدون اشتیاق، با بی‌میلی

half-holiday *noun*
(پشوون یان وچان) دان، نیوەڕۆژ ◇ نیف روز

half-hour *noun, adjective*
n ماوەی سی دەقە، ماوەی نیوسەعات: *He should arrive within the next half-hour* ◊ *adj* نیوسەعاتە: *a half-hour drive* ◇ *n* مدت نیم ساعت *adj* نیم‌ساعته

half-hourly *adjective. adverb*
adj نیوسەعات(ە)، سی دەقە *adv* هەر سی دەقە (جارێ)، هەر نیوسەعات جارێ، نیوسەعات بە نیوسەعات ◇ *adj* نیم‌ساعته *adv* هر نیم ساعت

half independent *adjective*
نیوەسەربەخۆ، نیمچەسەربەخۆ ◇ نیمەمستقل

half-length /ˈhɑːf leŋθ/ *adjective*
(پۆرترە، پەیکەر و هتد) بەشی سەرەوەی کەسێ، نیوەباڵا، نیوەی سەرەوە، لای سەرەوە ◇ نیم‌تنه

half-life *noun*
(رادیۆئەکتیڤ) نیوەژی، نیوەژین، نیوەی تەمەن ◇ نیمەعمر

half-light *noun*
رۆشنایی کز، لاشەوق، شەوقی کز، شەوقی کەم، نیوەشەوق، نیمچەڕووناکی: *in the grey half-light of dawn* ◇ نور ضعیف

half-mast /ˌhɑːf ˈmɑːst/ *noun*, also half-staff
نیوەشەکاوە(یی)، نیوەڕاگیراو(ی)، نیوەی دارئاڵا (بە نیشانەی ڕێز بۆ کەسێکی مردوو): *Flags were flown at half mast on the day of his funeral* ◇ حالت نیم‌افراشته

half-measures *noun, pl.*
کاری نیوەچڵ، هەوڵی ناتەواو، حەولی کەم: *There are no half measures with this company* ◇ اقدامات ناتمام

half moon *noun*
1 مانگی نیوە، نیوەی مانگ 2 شتی مانگ ئاسا ◇ 1 ماه نیمه 2 شی هلالی‌شکل

halfnelson *noun*
هافنێلسۆن، دەس لێ قوڵفەکردن (یان هەڵپێکان) ◇ هافنلسون

half note /ˈhɑːf nəʊt/ *noun*
(نۆت) بلانش ◇ سفید

halfpenny /ˈheɪpnɪ/ *noun, pl.* halfpennies
(لە بریتانیا تا 1984) کۆینی نیو(ە)پێنسی ◇ سکەی نیم‌پنی

halfpennyworth *noun*
1 شتێ بایی نیوپێنی یا نیو(ە)پێنسی‌یێ 2 بڕێکی کەم ◇ 1 چیزی به ارزش نیم پنی 2 مقدار کم

half-price *adjective, adverb*
adj نیوبایی، نیوەنرخ، نیوەقیمەت *adv* بە نیوەبایی: *Children aged under four go half-price* ◇ *adj* نصف قیمت *adv* به نصف قیمت

half-raised *adjective*
ناخێز، لاخێز، نیوەهەستان ◇ نیم‌خیز

half-seas-over *noun*
نیوەمەست، سەرخۆش ◇ نیمەمست

half-sister /ˈhɑːf sɪstə(r)/ *noun*
زڕخوشک، لاخوشک ◇ خواهر ناتنی

half size *noun*
(جلی ژنانە) ئەندازەی چکۆلە، چکۆلەبەر ◇ اندازەی کوچک

half-starved *adjective*
یەکجار برسی ◇ بسیار گرسنه

half step *noun*, also semitone
نیوپلە، نیوەپەردە، نیوهەنگاو ◇ نیم‌پرده

half term *noun*
پشووی نێوان تێرم یا نێوان هەر تێرمێ: *the half-term break/holiday* ◊ *What are you doing at half-term ?* ◇ تعطیلی میان‌ترمی

half-timbered *adjective*
چوارچێوەی دارین (خانووبەرەیێ) ◇ الوار و گچی

half-time *noun*
نیوەوەخت، نیوەکات، لاوەخت (لە بەرامبەر تەواووەختدا)، کاتی نێوان دوو نیوەی یاری (تۆپێن، هاکی و هتد) ◇ نیمەوقت، هاف‌تایم

halftone *noun*
نیوەڕەنگ، نێوان ڕەش و سپی، نیوەبۆر، وێنەی بەو شێوازە ◇ هاف‌تن

half-track *noun*
(ماشێن ب.ت. سەربازهەڵگر) نیوەزنجیری ◇ هاف‌تراک

half-truth /ˈhɑːf truːθ/ *noun*
نیوەڕاستی، ڕاستی نیوەچڵ، نیمچەڕاست(ەقینە): *The newspaper reports are a mixture of gossip, lies and half-truths* ◇ حقیقت نیم‌بند

half volley *noun*
هافڤالی (لێدان لە تۆپ هەر دوای هەستانەوەی) ◇ هاف‌والی

halfway /ˌhɑːfˈweɪ, US ˌhæf-/ *adjective. adverb*
1 نیوەی ڕێ 2 نیوەکارە، نیوەچڵ 3 نیوەچڵانە 4 لە نیوەی ڕێدا ◇ 1 نیمەراه 2 نیمەتمام، ناقص 3 به طور نیمەتمام 4 در وسط راه

halfway house *noun*
1 شتی مابەینی یان نێوانیوی 2 شێتخانە ◇ 1 چیز بینابینی 2 دیوانه‌خانه

half-wit /ˈhɑːfwɪt, US ˈhæf-/ *noun*

مرۆی کەر، گەوج، نەفام، گێل، حەپە (-half witted /ˈhɑːf wɪtɪd/ adj: گێل، دەبەنگ، گێلانە، گەوجانە) ◌ آدم احمق، کودن

half-yearly /ˈhɑːf jɪəlɪ/ *adjective, adverb*
adj شەش‌مانگە، نیوەسالە: *a half-yearly meeting* adv هەر شەش مانگ جارێ، شەش‌مانگ شەش‌مانگ: *Interest will be paid half-yearly in June and December* ◌ adj شش‌ماهه adv هر شش ماه یکبار

halibut /ˈhælɪbət/ *noun, pl.* same
ماسی‌یەپانەپیرۆزە، هالیبوت: جۆری ماسی خۆراکی [*Hippoglossus hippoglossus* (ئەتلانتیکی باکووری)، *H. stenolepis* (پاسیفیکی باکووری)، و جۆرەکانی تر] ◌ هالیبوت

halide /ˈheɪlʌɪd/ *noun*
(کیمیا) هەیلاید، هێلاید، هالید، هالۆژێنۆر: ناوێتەیێکی دووانی هالۆژێن لەگەڵ توخم یان کۆمەڵێکی تر بە بارگەی ئێلیکتریکی ئەرێنی ◌ هالید

halite /ˈhalʌɪt/ *noun*
کلۆرایدی سۆدیۆم sodium chloride وەکوو کانی، خێوایت ◌ هالیت

halitosis /ˌhælɪˈtəʊsɪs, US -ˈtoʊ-/ *noun*
بۆدەم، بۆگەنی دەم، بۆزار (بنەڕەت: لە لاتین "هەناسە *halitus* "breath + -osis) ◌ بوی بد دهان

hall /hɔːl/ *noun*
1 هۆڵ، هال، سالۆن، تالار، دیوانخانە (هی audience)، دانیشتگە: *There are three dining halls on campus* ◊ *a concert/banqueting/sports/exhibition, etc. hall* 2 (ماڵ) دالان، هال، ناوماڵ، ڕێڕەو: *She ran into the hall and up the stairs* ◊ *I headed for Scott's office down the hall* 3 (لە کۆلێژی زانکۆکانی ئینگلتەرە) دیوی نانخواردن، نانخۆری، نەهارخۆری ◌ 1 سالن، تالار 2 راهرو 3 خوابگاه

hallal = halal

hallelujah /ˌhælɪˈluːjə/ *interjection, noun* also alleluia
interj سپاس بۆ خودا، شوکر بۆ خودا، خوایە شوکرت n پارچە موسیقا یان سروتێکی دینی کە شوکرانەبژێری تیایە (بنەڕەت: لە Late Latin لە *allēlouia* یۆنانی، و یەکەمەر لە *hallĕlūyāh* عیبری "سپاس بۆ خودا "praise ye Jehovah) ◌ interj الحمدالله n حمد

halliard = halyard

hallmark /ˈhɔːlmɑːk, US -mɑːrk/ *noun*
1 نیشانەی عەیار 2 (خوازە) نیشانە، جیاکەرەوە (بنەڕەت: لە *Goldsmiths' Hall* لەندەن، جێی تاقی‌کردنەوەی شتەکان) ◌ 1 نشان عیار 2 (مجازی) علامت

hallo = hello

Hall of Fame *noun*
1 گەلکۆی نیشتمانی لە شاری نیۆیۆرک 2 (زۆرتر لە ئەمریکا) کۆمەڵێ لەو کەسانە کە لە بوارێکی تایبەتی‌دا درەوشاونەتەوە (و لە لایەن گرووپی هەڵبژێرەوە پەسند کراون: Hall of Famer n) ◌ هال اف فیم

hall of residence *noun, pl.* halls of residence, US dormitory
خەوتنگە یان جێ‌مانەوەی خوێندکاران ◌ خوابگاه دانشجویان

halloo /hæˈluː/ *interjection, noun*
interj هۆی، ئەهۆی n جاڕ، بانگ، هەرا، هاوار ◌ interj هی n ندا

halloumi /həˈluːmi/ *noun*
پەنیری قوبرسی سپی و توند، لە شیری بزن یان مەڕ، ب.ت. بۆ لێنانی چێشت بەکاردێتری ◌ هالومی

hallowe /ˈhæləʊ/ *noun*
(کۆن) سەینت، پیرۆز، کەسێکی پیرۆز ◌ قدیس، شخص مقدس

hallowed /ˈhælɔːd, US -loʊd/ *adjective*
پیرۆز، مەبارەک، sacred: *one of the theatre's most hallowed traditions* ◌ (hallowedness n hallowedly adv) مقدس، متبرک

Hallowe'en /ˌhæləʊˈiːn, US -loʊ-/ *noun,* also Halloween
جەژنی هالۆوین (= هی قیددیسان لە شەوی 31ی ئۆکتۆبردا) ◌ عید هالووین

Hallowmas *noun*
جەژن یان ڕێ‌ورەسمی پیاوانی پیرۆز یان سەینتەکان ◌ هالومس

hall porter *noun*
(لە بریتانیا) کۆڵ‌کێش یا دەرگاوانی concierge هوتێل (بۆ هەڵگرتنی بارگەوبنەی میوانان) ◌ هال‌پورتر

halls of ivy *noun*
دامەزراوەیێ بۆ فێربوونی بالا، زانکۆ یا کۆلێژ ◌ مؤسسەی آموزش عالی

hallstand *noun,* US hall tree
ڕەختاوێز، جێ‌جل ◌ جارختی

Hallstatt *adjective,* also Hallstadt
سەربە یان پێوەندی بە ڕۆژگاری بەرلە سەردەمی ئاسن لە ئەورووپاوە هەیە (بنەڕەت: لە Hallstattی ئەوستراليا) ◌ هالستات

halluces = plural form of hallux

hallucination /həˌluːsɪˈneɪʃn/ *noun*
خۆف‌کردن، وەهم‌کردن، خەیاڵبردنەوە، هەلوەسە، خەیاڵ، شیەستانی، هەڵەی هەست(پێ‌کردن،

ب.ت. لەبەر نەخۆشی یان دەرمان: *to have High temperatures can* ◊ *hallucinations* hallucinational *adj* ،*cause hallucination* (hallucinative *adj* ◇ توهم

hallucinatory /hə'lu:sɪnətri, hə,lu:sɪ'neɪtəri, US hə'lu:sənətɔ:ri/ *adjective*
خەیالاوی، هەلوەساوی، خۆفهێنەر، خۆفاوی ◇ توهمزا

hallucinogen /,hæ'lu:sɪnədʒən/ *noun*
دەرمانی هەلوەسە، دەرمانی خەیالاوی یان خۆفێنەر (وەک LSD) ◇ داروی توهمزا

hallucinogenic /hə,lu:sɪnə'dʒenɪk/ *adjective, noun*
هالوسینۆژێنیک، هەلوەسەساز، خەیاڵساز، خۆفێنەر ◇ توهمزا

hallucinogenic drug *noun, pl.*
دەرمانی هالوسینۆژێنیک، دەرمانی هەلوەسە یا خۆفێنەر ◇ داروی توهمزا

hallucinogenic effect *noun*
کاریگەری هالوسینۆژێنیک یان خۆفێنەر ◇ تأثیر توهمزا

hallucinosis *noun*
نەخۆشی هەلوەسە، تووشبوون بە هەلوەسە ◇ ابتلا به توهم

hallux /'hæləks/ *noun, pl.* halluces /-jʊsi:z, -ləsi:z/
1 (تویکاری) کەلەموست، قامکەکەلە 2 (گیانەوەرناسی) قامک یان پەنجەی پشت پێ، چووە؟ (hallucal *adj*) ◇ 1 شست پا 2 هالوکس

hallway /'hɔ:lweɪ/ *noun*
دالان، ڕێڕەو ◇ راهرو، کریدور

halma /'hælmə/ *noun*
کایەیێکی دوو یا چوارکەسە لەسەر تەختێکی 256 خانەیی ◇ هالما

halo /'heɪləʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* haloes or halos
1 خەرمانە، تامار، بازنەی ڕووناکی (بە دەور خۆر یان مانگدا، لە ئەنجامی شکانەوەی refraction ڕووناکی بەهۆی پارچۆلکە سەهۆڵینەکانی نێو کەش) 2 (ئایینی) ئاڵقە یان خەرمانەی ڕووناکی، تریفە (بنەڕەت: لە *halōs* یونانی "پەپکەی ڕۆژ یان مانگ") ◇ هاله

halo- (or hal-) *prefix*
پێشگر: 1 سەربە سوێری، سوێر، شۆری، خوێ: *halide* : هالۆژێن 2 *halophile* ،*halophyte* (بنەڕەت: لە *halo* ،*hals* یونانییەوە "salt") ◇ پیشوند: 1 وابسته به شوری، شور، نمک 2 هالوژن

halobacteria *noun, pl., sing.* halobacterium, also halobacters
archaebacteria میلەئاساکان، هی مەڵبەند یان شوێنەوارە سوێرەکان، وەک دەریای مردوو the Dead Sea (یان دەریای سوێر Salt Sea یان لاتینەکەی Lacus Asphaltites)، bacteriorhodopsin لە جیاتی کلۆرۆفیل بۆ ڕۆشنەپێکهاتن photosynthesis بەکاردێنن ◇ هالوباکتریا

halobiont *noun*
زیندەوەرێ کە لە مەڵبەند و شوێنەواری ئاوی سوێرا saline environment دەژی، سوێرژی، هالۆبیۆنت (halobiontic *adj*: تایبەتمەندی ئەو گیانەوەرانە کە لە مەڵبەندێ دەژین کە خوێی لە پەیدا دەبێ) ◇ هالوبیونت

halocarbon *noun*
(کیمیا) هالۆکاربۆن: ئاوێتەیێ کە لەودا هایدرۆژێنی هایدرۆکاربۆنێ جێی خوێ لەگەڵ هالۆژێنەکان دەگۆڕێتەوە ◇ هالوکربن

halocline *noun*
لێژایی سوێری لە ئۆقیانووس یان ئاوە سوێرەکانی تردا ◇ هالوکلین

halogen /'hælədʒən/ *noun, adjective*
n (کیمیا) هالۆژێن، خوێپێکهێن، خوێساز: هەر توخمێکی ناکانزایی و کاردەرەوەی کۆمەڵی فلۆرین، کلۆرین، برۆمین، ئایۆدین iodine و ئەستاتین astatine هالۆژێنی تیایە یان *adj* بەکاری دێنێ: <halogen lamp> (halogenic *adj*: سەربە هالۆژێن، پێوەندی بە هالۆژێنەوە هەیە، سەربە خوێپێکهێن) ◇ *n* هالوژن *adj* محتوی هالوژین

halogenation *noun*
(کیمیا) هالۆژێناندن، هالۆژێنێن، هالۆژێناسیۆن ◇ هالون‌دارشدن

halogen lamp *noun*
گڵۆپ یا لامپی هالۆژێن (بڕێکی کەمی هالۆژێن (وەک ئایۆدین یان یۆد) تیایە) ◇ لامپ به هالوژن

halogeton *noun*
(ڕووەکناسی) خوێدراوسێ؟: جۆرێ گیای یەکساڵەی ئاسیایی لە خێزانی goosefoot [*Halogeton glomeratus*] (بنەڕەت: لە *hal-* + *geitōn* یونانی "دراوسێ") ◇ شعران، هالوژتون

halohydrin *noun*
(کیمیا) هالۆهایدرین، هالۆهیدرین ◇ هالوهیدرین

haloid *adjective*
(کیمیا) هالۆید: شێوەی هالۆژێن دەدا یان لەو بەرهەم هاتووە ◇ هالوید

halomorphic *adjective*
(لەمەڕ گڵەوە) خاوەنی خوێی ناکارا و ئەلکالی یان هەردووکیان، لە تایبەتمەندی خاک و گڵە سوێرەکان (یان شۆرەکاتەکان)، لە تایبەتمەندی مۆرفۆلۆژیکی ڕووەکە خوێخوازەکان ◇ هالومورفیک

halon /'heɪlɒn, US -lɑ:n/ *noun*

هـالۆن: ئاویتەیەکی گـازی کـە زیـان بـە تـوێی ئـۆزۆن دەگـەیێنێ، هالۆکاربۆنـێ کـە ب.ت. برۆمینی تیایە، ژمارەیێ لە ئاویتە گـازییە gaseous بێکاردانەوەکانی nreactive کاربۆن لەگەڵ هـالۆژێن، بـۆ کوژاندنەوەی ئـاور بەکاردێنرێ ۞ هالون

haloperidol /ˌhalə(ʊ)ˈpɛrɪdɒl, ˌheɪlə(ʊ)-/ *noun*
هالۆپێریدۆل: دەرمـانێکی خاوکـەرەوە $C_{21}H_{23}C_{l}FNO_2$ ی دەزگای دەماری ناوەندی، ب.ت. وەک دەرمـانێکی antipsychotic بەکاردێنرێ (یـان بـۆ کۆنترۆڵـی شیزوفرنیا و دڵتەنگی ناسەقام) ۞ هالوپریدول

halophile /ˈhælə(ʊ)fʌɪl, US ˈheɪl-/ *noun*
(ئۆرگانیزمێ) خوێدۆست، خوێفیل، خوێخواز، زینـدەوەرێ کـە دەتوانـێ لـە بـارودۆخێکی سوێریدا هـەڵکا یـان بـڕوێ، زینـدەوەر یـان ئۆرگانیزمێ کە پێویستی بە مەڵبەندێکی پڕخوێ هەیە (halophilic *adj*) ۞ نمک‌دوست

halophilous /hæˈlɒfələs/ *adjective*
خوێدۆست، خوێفیل، خوێخواز، سوێرخواز ۞ نمک‌دوست

halophyte /ˈhæləfʌɪt, US ˈheɪlə-/ *noun*
ڕووەکی خوێیی، خوێگیا (لە شۆرەکات شین دەبێ)، گیا یان ڕووەکێ کە لە گڵی سوێردا گەشە دەکا (halophytic *adj*): سەربە ڕووەکی خوێیی یان خوێگیا، پێوەندی بە ڕووەکی خوێییەوە هەیە) ۞ هالوفیت

haloplankton *noun*
سەراوەکی سوێراو یا ئاوکی سوێر، سەراوەکی دەریایی ۞ هالوپلانکتون

halothane /ˈhalə(ʊ)θeɪn/ *noun*
(پزشکی) جۆرێ ئاوێتەی ئەندامی پێکهێنراوی هـەڵـمیو volatile کـە وەک anaesthetic ی گشتی بەکاردێنرێ $C_2HBrClF_3$ ۞ هالوتان

halt /hɔːlt, US hɒlt/ *noun*
1 هەڵوەستە، (ڕا)وەستان، دابڕینی پێشوەچوون، بەستان، ڕاگیران (کاتی) 2 وێستگە (شەمەندەفەری خۆجێیی) ۞ 1 توقف، وقفه 2 ایستگاه

halter /ˈhɔːltə(r), US ˈhɒlt-/ *noun*
1 هەوسـار، دەسەجڵەو، دەسەوسـار، پاڵـەنگ، لەغاو، ڕەشمە، ڕەشۆ، دەسکەڕیشمە 2 پەت یان تەنافی سێدارە 3 جۆرێ کراسی ژنانە (بنەڕەت ئەڵمانی) ۞ 1 افسار 2 طناب دار 3 هالتر

halterneck /ˈhɔːltəbreɪk/ *noun*
هالتێر، کراسی پشت‌ئاوڵە یا پشت‌باز (جۆرێ کراسی ژنانە) ۞ هالترنک

halting /ˈhɔːltɪŋ, US ˈhɒlt-/ *adjective*
دوودڵ، دڕدۆنگ، بەشک، بەگومان، دووشک، ◊ *a halting conversation* :hesitant *Europe's halting progress towards greater unity* ◊ *spoke in a halting manner* (:haltingly /ˈhɔːltɪŋli, US ˈhɒlt-/ *adv*) (*'Well…' she began haltingly*) ۞ مردد

halting-place /ˈhɔːltɪŋ pleɪs/ *noun*
قۆناخ، مزڵگە، کاروانگە، مەنزڵ، گیهانەک، چەقۆ ۞ توقف‌گاه

halva /ˈhalvɑː, US -və/ *noun*, also halvah
هەڵوا: جۆرێ شیرینی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست کە لە ئاردی کونجی و هەنگوین ساز دەبێ ۞ حلوا

halves /hɑːvz, US hævz/ = plural form of half

halwa /ˈhalwɑː/ *noun*, also halwah
جۆرێ چێشتی شیرینی هیندی بە گێزەر یان کالـەبرویش semolina کاکـڵە بـادەم و هێـل cardamon دروست دەبێ ۞ حلوا

halyard /ˈhæljəd, US -jərd/ *noun*
1 تـەناف یـان کەنـدری بـادەوە، گوریـسی چارۆکەی کەشتی 2 پەتی ئاڵا، تەنافی ئاڵا ۞ 1 طناب بادبان 2 طناب پرچم

Ham /hæm/ *noun*, Hebrew
حام: کوڕی چکۆلەی نووح Noah و باپیری میسری Egyptian، نوبی یان نیوبیایی Nubian و کەنعانییەکان Canaanite ۞ حام

ham /hæm/ *noun*
1 (بەراز) گۆشتی ران (خوێپێوەکراو، برژاو و وشکەوەکراو) 2 ران 3 (زۆرتر لە کۆدا hams) پشت ئـەژنۆ، دواوەی چـۆک، سمـت و ران 4 ئەکتـەری خـراپ 5 (نافەرمی) کارپێکەر یـان ئۆپێراتۆری وێستگەی ڕادیۆیی ناپیشەیی یان تایبەتی (ئاماتۆر) ۞ 1 ژامبون 2 ران 3 (بیشتر در جمع) پشت زانو، ران و کفل 4 بازیگر بد 5 اپراتور رادیویی غیرحرفه‌ای

hamal *noun*, also hammal
کـۆڵکـێش، بارهـەڵـگر (وڵاتـانی باشـووری ڕۆژاوای ئاسیا) ۞ باربر، حمال

hamadryad /ˌhaməˈdrʌɪəd, US -ad/ *noun*
1 (لە میسۆلۆژی یۆنانی و ڕۆمیدا) پەری داری (لەسەر ئەو دارە دەژیاو لەگەڵ وشکبوونی دارەکە ئەویش دەمرد) 2 = king cobra ۞ هامدریاد

hamadryas /ˌhaməˈdrʌɪəs, US -as/ *noun*, also hamadryas baboon or sacred baboon
سەگسارەیەکی baboon گـەورەی عـەرەبی و بـاکووری ڕۆژهـەڵاتی ئـەفریکا [*Papio hamadryas*] ۞ هامدریاس

Haman *noun*, Hebrew *Hāmān*
هامان: وەزیرێکی ئێرانی لە کتێبی Esther دا، هەڵواسرا پاش سەرنەگرتنی پیلانی کۆمەڵکوژی دژی جوولەکە ۞ هامان

hamartia /həˈmɑːtɪə/ *noun*, also tragic flaw

خـەوش لـە ژیـانی پاڵـەوان یـان قارەمـاندا ۞ خدشه در زندگی قهرمان

hamate /ˈheɪmət/ *adjective* (aslo hamated), *noun*

hamate) *n* قەلاگ‌دار *adj* قولاپدار، قولاپی، قەلاگ‌دار bone یش) ئێسکی قولاپی (ماسوولکەی پەنجە چکۆلەکانی پێوەیە) ۞ *adj* چنگک‌دار *n* هامات

hamburger /ˈhæmbɜːgə(r), US -bɜːrg-/ *noun*

1 هەمبێرگێر، هەمبەرگەر، هەمبەرگێر (بنەڕەت: لە شاری *Hamburg* لە باکووری ئەڵمانیا) 2 = ground beef ۞ همبرگر

hames /heɪmz/ *noun, pl.*

خاموت (وشەیێکی ڕووسی‌یە)، چەڵەمە (لە شێوەی چەڵەمەی دەسکی مەڵەغان)، داری مل‌بەند (هی ئەسپ) ۞ چوب خاموت

ham-fisted *adjective*, also ham-handed

ناشـی، ناشـارەزا، دەسـخاو، دەس‌سـست، سـستەپەلە، بەیـدەس، چاونـەکراوە، خـاو، خاوخلیچک ۞ ناشی، دست‌وپاچلفتی

hamiform *adjective*

قولاپ‌ئاسا، شێوەقولاپ، قولاپی ۞ چنگک‌مانند

Hamiltonian *adjective*

1 سەربە جەیمز هامیلتۆنی ئینگلیسی 2 سەربە ئەلکساندێر هامیلتۆن، سیاسەتوانی ئەمریکایی ۞ هامیلتونی

Hamite /ˈhamʌɪt/ *noun*

ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی ئەفریکای باکووری، کە میسـری‌یە کۆنـەکان و بێربێرەکـان (یـان بەربەرەکان) دادەگرێ، لەوەدچێ لە ڕەچەڵەکی Ham کوڕی نووحی پێغەمبەر بن) ۞ حامی

Hamitic /həˈmɪtɪk/ *adjective*

سـەربە خێزانـە زمانـە وادانراوەکـان (یـان گریمانەکی‌یەکان)، بریتی‌یە لە بێربێر Berber، میسری کۆن، کوشیتیک Cushitic و قیبتی) ۞ وابسته به زبان‌های فرضی حامی

Hamitic languages *noun, pl.*

زمانە حامی‌یەکان ۞ زبان‌های حامی

Hamito-Semitic /ˌhamɪtəʊsɪˈmɪtɪk/ = Afro-Asiatic

hamlet /ˈhæmlɒt/ *noun*

(بریتانیا) دێ، گوند، کوێرەدێ، ئاوایی (ب.ت. بێ‌کلێسە) ۞ دهکده

Hamlet /ˈhæmlət/ *noun*

هەملێت: میر یان شازادەی ئەفسانەیی دانمارکی و پاڵەوانی شانۆنامەی Hamletی شەکسپیر ۞ هملت

hammer /ˈhæmə(r)/ *noun*

1 چەکوش، مووڕە، مەردان، چەکوچ. (کەژە: چەکوشی فیلەوان (بۆ لێخوڕینی) 2 (تویکاری، گـوێ) ئێسـکی چەکوشـی 3 داری مـەزات، چەکوشی هەرزان‌فرۆش‌کردن 4 (پێشبڕکێ) چەکوشی هاوێشتن یا خستن، چەکوش‌هاوێژی 5 پوتـک، کوتـک، کولـۆکوت، بەردشـکێن 6 (تفەنگ و چەک) چەکوش، چەخماخ، پێتکە ۞ 1 چکش 2 استخوان چکشی 3 چکش حراج 4 پرتاب چکش 5 پتک 6 (تفنگ) چخماق

hammer and sickle *noun*

1 چـەکوش و داس (هێمـای کرێکـارانی پیـشەسازی و جووتیـاران، وەکـوو نیـشانەی یەکێتی سۆڤیەتی جاران بەکار دێـری) 2 ئاڵای یەکێتی سۆڤیەتی جاران ۞ 1 داس و چکش 2 پرچم اتحاد جماهیر شوروی سابق

hammered /ˈhæməd, US -ərd/ *adjective*

1 کوتراو، چەکوش‌کاری‌کراو، چەکوش‌کوت، چەکوش‌کوت‌کراو 2 مەستی مەست، کەلەلا ۞ 1 چکش‌کاری‌شده 2 پاتیل

hammer-hard /ˈhæmə hɑːd/ *adjective*

کوتراو، چەکوش‌کـاری‌کـراو، چەکوش‌کـوت، چەکوش‌ڕێژ ۞ چکش‌کاری‌شده

hammerhead /ˈhæməhed, US -mər-/ *noun*

1 (گیانەوەرناسی) سـەرچـەکوشـە، ماسی‌یـە چەکوشـە، جـۆرێ shark [تـوخم *Sphyrna*: چەندین جۆرن]) 2 بنیادەمی گەوج، بێ‌مێشک 3 وشەیێکی تر بۆ hammerkop ۞ 1 هامرهد 2 آدم احمق

hammering /ˈhæmərɪŋ/ *noun*

1 تەق‌وکوت، دەنگی پیاکێشانی چەکوش: *the sound of hammering from the next room* 2 (تافەرمی و لە بریتانیا) ڕەخنەی توند، بەگژداچوون؛ شکست یان تێ‌شکانی بەتەواوی، شکستی سەخت ۞ 1 صدای ضربەی چکش 2 انتقاد شدید؛ شکست کامل

hammerkop /ˈhaməkɒp/ *noun*, also hamerkop

باڵندەسەرچەکوشە: جۆرێ باڵندەی زەلکاوی قاوەیی ئەفریکایی کە پێوەندی بە stork ـەکانەوە هەیە [*Scopus umbretta*] ۞ نوعی پرنده

hammerman /ˈhæmomən/ *noun, pl.* hammermen

چەکوش‌گەر، چەکوش‌کار ۞ چکش‌کار

hammersmith /ˈhæməsmɪθ/ *noun*

چەکوش‌گەر، چەکوش‌کار ۞ چکش‌کار

hammertoe *noun*, also hammer toe

چەکوش‌پەنجەیی، چەکوش‌قامکی (ب.ت. هی دووەم، وەک c) ۞ هامرتو

hammock /ˈhæmək/ *noun*

هەلۆرکە، جۆلانی لە تۆڕ، جۆلانـک، جۆلانێی تۆڕی، دەرگووش، لەلو ۞ ننو

Hammond organ /ˌhæmənd ˈɔːgən, US ˈɔːrg-/ *noun*

هامۆند ئۆرگان (= جۆرێ ئۆرگی ئێلیکترۆنی) ◇ هاموند ارگان

hammy /'hæmi/ *adjective* (hammier, hammiest)

(نافەرمی) دەسکرد، پێوەنراو، زێدەڕەوی‌کراو ◇ مصنوعی، مبالغه‌شده

hamous *adjective*

قولاپی، شێوەقولاپ، سەرلار ◇ قلاب‌مانند

hamper /'hæmpə(r)/ *noun*

1 سەبەتە، سەوەتە، قرتالە، زەمبیل، زەنبیل 2 سەبەتە یان قرتالەی جلی چلکن 3 بوخچە (نان یان مەی بۆ دیاری)، بۆخچەی دیاری (ئەڵمانی بنەڕەت) ◇ 1 سبد 2 سبد رخت چرک 3 بسته

Hampshire *noun*

1 هامپشایر: جۆرێ نژادی مەڕی کوڵی گۆشتی رووڕەشی بریتانیایی (هەروەها *Hampshire Down*) 2 جۆرێ ڕەگەزی بەرازی ڕەشی سەردرێژی ئەمریکایی ◇ هامپشایر

hamster /'hæmstə(r)/ *noun*

1 جۆرێ مشک، کیسەگوپ (بێ‌کلک یان کلک‌کول، بە توورەکە یان کیسەی گەورەی گوپی‌یەوە، ڕەسەنی ئەوروپا و باکووری ئاسیا 2 *Mesocricetus auratus*: هامستێری زێڕین (وەک گیانەوەری ماڵی) 3 *Cricetus cricetus*: هامستێری ئاسایی) و چەندین جۆری تر (بنەڕەت: لە ئەڵمانی‌یەوە، لە *hamustro* زمانی ئەڵمانی باشووری "corn-weevil") ◇ هامستر

hamstring /'hæmstrɪŋ/ *noun*

1 ڕەفیسکە، ژێکانی ڕەفیسکە 2 هەریەک لە سێ ماسوولکەی پشتەوەی ران: *a -string injury* 3 تاندۆنی گەورەی پشت ڕەفیسکەی چوارپایان ◇ زردپی پشت زانو

hamstrung /'hæmstrʌŋ/ = past and past participle of hamstring

hamulus /'hamjʊləs/ *noun, pl.* hamuli /-lʌɪ, -liː/

(توێکاری و گیانەوەرناسی) قولاپچە، قولاپۆ(-چە)کە، قولاپیلکە، قولاپ (بنەڕەت: لاتین، چکۆلینراوی *hamus* "hook") ◇ قلاب‌چه

hamza /'hamzə/*noun*

(لە نووسینی عەرەبی‌دا) هەمزە (بنەڕەت: لە عەرەبی "compression") ◇ همزه

Han /han/ *noun*

1 هان: بەرەیەکی چینی‌یەکانە کە یەکینە لە 206ی پێش‌زایین تا 220ی پاش‌زایین حکومەتیان کرد 2 کۆمەڵی ڕەگەزی زاڵ لە چین‌دا ◇ هان

hand /hænd/ *noun*

1 دەست، دەس 2 پانایی دەست، لەپ یان بەری دەس 3 (سەعات و هتد) میل، دەسک 4 یارمەتی، کۆمەک 5 کرێکار، کارکەر 6 ئەندامی دەستەی کارکەرانی کەشتی، مەلەوان 7 شارەزایی، مامۆستایی، وەستایی 8 بەشداری، دەس‌تیابوون، دەس‌تێوەردان، خۆتێکەڵ‌کردن 9 خەت، دەس‌نووس، دەس‌وخەت 10 (ب.ت. ژن‌ومێردایەتی) بەڵێنی، بڕیار، گفت، پەیمان 11 دەسەڵات، کۆنترۆڵ، دەس‌ڕۆیشتوویی، هێز 12 سەرچاوە، چاقکانی، ژێدەر 13 یەکەی پێوان، بەرامبەر بە 4 ئینچ (10/16 سانتی‌میتر) 14 لا، دەست، نالی 15 چەپلە، دەس‌بەیەکادان 16 (پەڕین) دەست، یاریزان، کایەچی 17 (دەس)لێکدانەوە، تەوقە 18 چەپلە ◇ 1 دست 2 پهنای دست 3 عقربه 4 کمک 5 کارگر 6 عضو خدمه‌ی کشتی 7 مهارت 8 شرکت، دخالت 9 دستخط 10 عهد، قول 11 اختیار، قدرت، کنترل 12 مصدر 13 هند 14 طرف 15 دست زدن 16 (بازی ورق) دست، بازی‌کن 17 دست دادن 18 کف

hand-and-foot *adverb*

بە تەواوەتی، assiduously ،totally ◇ تماماً

handbag /'hændbæg/ *noun*

جانتای ژنانە، جزدان، جانتای دەستی، کیفی ژنانە ◇ کیف زنانه

hand baggage = hand luggage

handball /'hændbɔːl/ *noun*

تۆپی دەستی، هەندبال ◇ هندبال

handbarrow /'hændbærəʊ/ *noun*

دەستەبەر، فەرغوون ◇ چرخ دستی

handbasin = washbasin

handbill /'hændbɪl/ *noun*

ڕاگەیاندنی دەستی، بڵاونامەی دەستی، ئاگاداری دەستی ◇ آگهی دستی

handbook /'hændbʊk/ *noun*

دەسنامە، کتێبی ڕێنوێنی، ڕێبەرنامە، دەستوورنامە، ڕێنوێنی‌نامە (= زانیاری‌یێکی کورتی دەربارەی بابەتێکی تایبەتی‌یەوە) ◇ کتاب راهنما

handbrake /'hændbreɪk/ *noun*, US emergency brake

وەستێنەی دەستی، دەستی ◇ ترمزدستی

handcart /'hændkɑːt, US -kɑːrt/ *noun*

دەستەبەر، فەرغوون ◇ چرخ دستی

handclap *noun*

چەپلە(لێدان) ◇ دست زدن

handcraft = handicraft

handcuffs /'hændkʌfs/ *noun, pl.*

کەلەپچە، دەزبێن، دەسبەس، دەسبێن ◇ دست‌بند

hand-eye co-ordination *noun*

پێکەوەکارکردنی دەست و چاو (ب.ت. لە وەرزش‌دا) ◇ هماهنگی دست و چشم

handful /'hændfʊl/ *noun. pl.* handfuls

1 پڕمشتی، پڕدەستی، پڕچنگ(ێ)، لوێچ(ێ)، (لالوێچ *shallow handful*)، گەمش، گولم: *a handful of rice* 2 ژمارەیەکی کەم، هێندێ،

Only a handful of people :هـەندێ، بڕێ: 3 *a handful of people ◊ came* 3 منالی شەیتان و دانەکـەوتوو، هاروهـاج، هەوهـەوێن‌نـەرەوە: 1 ◌ *Her children can be a real handful*
به اندازەی یک مشت 2 معدودی 3 بچەی آتش‌پارە

hand-gallop /'hænd gæləp/ *noun*
ویرغە، سووکەغار، نەرمەغار ◌ تاخت آرام

hand glass /'hænd glɑ:s/ *noun*
ئاوێنەی دەستی ◌ آینەی دستی

hand grenade *noun*
نارنجۆک، هەنارۆک ◌ نارنجک

handgun /'hændgʌn/ *noun*
دەمانچـە، چـەکی دەسـتی، چـەکی بەرپشتێن ◌ هفت‌تیر

hand-held *adjective*
دەستی (وەکوو کامێرا) ◌ دستی

handhold /'hændhəʊld, US -hoʊld/ *noun*
(شاخەوانی) جێ‌دەس، دەسەگیرە ◌ دستگیرە

handicap /'hændikæp/ *noun*
1 پێش‌بڕکێی راست‌کردنەوە 2 گرفت، کێشـە، عەیب، شکستی، ئاستەنگ، پەککەوتوویی لەشی یان هۆشـی (زۆر کـەس پێیـان وایـە ئـەم وشـەیە بـاری سـووکایەتی دەگـەیێنێ) 3 (پێشبڕکێ و یاری) خاڵ، قان، هاپوول ◌ 1 مسابقەی تعادلی 2 نقص، عیب 3 آوانس

handicapped /'hændikæpt/ *adjective, noun*
adj 1 پەککەوتە، نوقسان، سەقەت، عەیب‌دار: *a visually handicapped child* 2 دواکـەوتوو، کەم‌هۆش *n* (the handicapped) پەککـەوتووان ◌ *adj* 1 معلول 2 عقب‌ماندە *n* معلولین

handicraft /'hændikrɑ:ft, US -kræft/ *noun*
1 هونـەری دەسـتی، پیـشەسازی دەسـتی، پیـشەدەستی، دەس‌ڕەنگـینی: *to teach handicrafts* 2 بەرهەم و شتی هونەری دەستی ◌ 1 صنایع دستی 2 محصول هنر دستی

handily /'hændɪli/ *adverb*
بە ئاسانی، نزیک، لە نزیک، لەبەر دەس: *He handily defeated his challengers* ◌ بـە سهولت، دم دست

handiwork /'hændiwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*
کـاری دەسـتی، کـاری بەدەسـت(بکـرێ)، کـار، بەرهەم ◌ کار یدی، اثر

handjob /'hænddʒɒb, US -dʒɑ:b/ *noun*
دەس‌لێدان و داماڵین (هی ئەندامانی سێکسی) ◌ هندجاب

handkerchief /'hæŋkətʃɪf, -tʃi:f, US -kərtʃ-/ *noun, pl.* handkerchiefs or handkerchieves /-tʃi:vz/
دەسـرە، دەسـتەسـڕ، پـەڕۆ، دەسـرەی مـل ◌ دستمال، دستمال گردن

handle /'hændl/ *noun*
1 دەس(ت)ک، هەنگڵ، قوڵف، دەسەگیرە، قـڵف، کلـک، چنگـە، کولپـەک (وەک هـی کووپـە)، کەرگە، دەسکەلووجە، کلکە، مشتە، جێ‌دەس 2 بیانوو، پەلپ، دەساوێز 3 سەرناو، تایتڵ، نێو ◌ 1 دستە، دستگیرە 2 بهانە 3 عنوان

handlebar moustache *noun*
بابڕ، سمێڵ‌بادراو ◌ سبیل چخماقی

handlebars /'hændlbɑ:rz/ *noun, pl.,* also handlebar
(مۆتۆرسـیکلێت، چـەرخ و هتـد) لوورەلـەپ، فەرمان، دەسکی چەرخ ◌ فرمان

handled *adjective*
بەدەسک، دەسک‌دار، قوڵفن، قوڵف‌دار، کلکن، کولپەک‌دار، هەنگڵ‌دار، مشتەدار ◌ دارای دستە

handler /'hændlə(r)/ *noun*
1 فێرکـەر، راهێنـەر (گیانـەوەران ب.ت. سـەگی پـۆلیس) 2 راوێژکـار: *the President's campaign -rs* ◌ 1 مربی، تربیت‌کنندە 2 مشاور

handless *adjective*
بێ‌دەس، کوڵ ◌ بی‌دست

handling /'hændlɪŋ/ *noun*
1 هەڵـسووراندن، بـەڕێوەبردن، پـێ‌ڕاگەیـشتن 2 دەس‌لێدان 3 ڕاگوێـستن، بـردن، کـاری کـڕین و فـرۆش 4 هەڵـس‌وکـەوت، رەفتـار 5 (ماشـێن) دەس‌ڕاهـاتن، دەس‌ڕەقـاس‌بوون، دەس‌بەفەرمان فێربوون، فەرمان‌گرتن. کۆنترۆڵ‌کاری ◌ 1 ادارە 2 لمس 3 ترابـری، نقـل و انتقـال، عمـل خریـد و فروش 4 رفتار 5 عمل کنترل نمودن

handling charge *noun*
خـەرجی راگوێـستن، تێچـوونی گوێزانـەوە ◌ هزینەی ترابری

handloom /'hændlu:m/ *noun*
دەزگای جۆلایی ◌ دستگاه بافندگی

hand luggage *noun*
جانتای دەستی ◌ ساک دستی

handmade /ˌhænd'meɪd/ *adjective*
دەس‌کـار، دەس‌کـرد، دەس‌سـاز، دەس‌چـن، دەسـتی، بـەدەس، دەس‌دروو (نـە بـە دەزگـا): *handmade furniture* ◌ دست‌ساز

handmaid /'hændmeɪd/ *noun,* also handmaiden /'hændmeɪdn/
کارەکەر، قەرەواش، کـلفەت، ژنەبەردەسـت ◌ مستخدم زن

hand-me-down = cast-off

hand-mill /'hænd mɪl/ *noun*
دەسـتاڕ، هـارە، هارەگـل، فـەرەک، گـرک ◌ آسیاب دستی

handout /'hændaʊt/ *noun*
1 خێر، یارمەتی، کۆمەک، پیتاک 2 بلاونامە، پەڕ، ئاگاداری، داخویانی (بە خۆڕایی بلاوبۆتەوە)، نامیلکە ◌ 1 صدقە، کمک 2 اعلامیە، جزوە
handover /'hændəʊvə(r), US -oʊvər/ *noun*
ڕاگوێستن، گواستنەوە (هێز، بەرپرسایەتی و هتد): *the smooth -dover of power from a military to a civilian government* ◌ انتقال
handover of power *noun*
گوێزانەوەی هێز یان دەسەلات ◌ انتقال قدرت
hand over fist *adverb*
وەکوو برووسکە، خێرا (یان گورج) و بە بڕێکی زۆر: *making money hand over fist* ◌ مثل برق، بە سرعت و بە مقدار زیاد
handpicked /ˌhænd'pɪkd/ *adjective*
هەڵبژاردە، دەستەبژێر: *handpicked for the job* ◌ گزیدە
hand puppet = glove puppet
handrail /'hændreɪl/ *noun*
نەردە، دەس(ە)گیرەی نەردە ◌ دستگیرەی نردە
handsaw /'hændsɔ:/ *noun*
دەسەرە، مشاری دەستی، هەرەی دەستی ◌ ارەی دستی
handsel = hansel
handset /'hændset/ *noun*
تەلەفونی دەستی ◌ تلفن دستی
handsfree *adjective*
نادەستی (شتێ کە بتوانی بێ دەست کاری پێبکەی) ◌ هندس‌فری
handshake /'hændʃeɪk/ *noun*
دەس‌لێکدانەوە، تەوقە، دەس‌ومشتاخ، (کاری) دەس‌دانەوە ◌ عمل دست دادن
hands-off *noun*
دەس‌تێوەرنەدان، نێوگژی‌نەکردن، مایی‌تێنەکردن، نێونجی‌نەکردن، خۆتێکەڵ‌نەکردن: *a hands-off approach to staff management* ◊ *a -nds-off policy toward the internal affairs of other nations* ◌ عدم مداخلە، عدم وساطت
handsome /'hænsəm/ *adjective* (handsomer, handsomest)
1 جوان، شۆخ، دڵڕفێن، ئێسک‌سووک، ڕەزاسووک، (پیاو) جوان‌چاک، شۆخ‌وشەنگ، قیافەڕێک، (ژن) بەژن‌ڕێک، ڕێک‌وپێک، جوان‌چاک: *He's the most handsome man I've ever met* ◊ *a handsome face* 2 زۆر، بەرچاو: *a painting that commanded a handsome price* 3 بەدەهندانە، liberal: *handsome contributions to charity* ◌ 1 زیبایی، (مرد) خوش‌قیافە، (زن) خوش‌اندام 2 هنگفت 3 سخاوتمندانە
handsomely /'hænsəmli/ *adverb*
بەو شێوەیەی کەوا دەبێ بێ: *a handsomely dressed man* ◊ *to be paid/rewarded handsomely* ◊ *a handsomely produced book* ◌ بە طور شایستە
handsomeness /'hænsəmnəs/ *noun*
1 جوانی، شۆخ‌وشەنگی، جوان‌چاکی 2 بەدەهندەیی، دەس‌ودڵ‌بازی، دەس‌کراوەیی ◌ 1 زیبایی، خوش‌اندامی 2 سخاوتمندی
hands-on *adjective*
کردارەکی، کردەیی، کرداری، کردەوەیی: *hands-on computer training* ◊ *to gain hands-on experience of industry* ◌ علمی
handspring /'hændsprɪŋ/ *noun*
خۆهەڵگێڕانەوە یا سەرمەقولانجی دەستی، نیوەسەرمەقولات ◌ نیم‌پشتک
handstand /'hændstænd/ *noun*
(ئاکرۆباتیک) دەس‌سەنگی، لەنگەری دەس، دەسەوێستە، قەڵانقووچ، لەسەردەس‌ڕاوێستان، دەس‌وێستان: *Can you do -tands?* ◌ بالانس
hands up *interjection*
دەس‌بۆسەری! دەس هەڵێنن! ◌ دست‌ها بالا!
hand-to-hand *adjective*
(وەکوو شەڕ) دەس(تە)ویەخە، لە نزیکەوە، دەس‌بەدەس، یەکەبەیەکە: *hand-to-hand fighting* ◌ تن‌بەتن
hand-to-hand combat *noun*, also hand-to-hand fighting
شەڕی دەسەویەخە یا یەکەبەیەکە، نەبەردی تاک‌بەتاک ◌ نبرد تن‌بەتن
hand-to-mouth *noun*
نەمرە و نەژی، نانەزگی، سەگ‌مەرگی ◌ بخور و نمیر
hand tool /'hænd tu:l/ *noun*
ئامراز یان ئامێری دەستی (بە ئێلیکتریسیتە کار ناکا) ◌ ابزار دستی
hand towel *noun*
خاولەی دەستی، خاولەی دەس وشک‌کردنەوە ◌ حولەی دستی
handwashing *noun*
بە دەس شۆردن یا شتن، دەس‌شۆرکردن ◌ هندواشینگ
handwork /'hændwɜ:k/ *noun*
دەس‌کار، دەس‌کرد، بەدەست، دەس‌ساز (نە بە دەزگا) ◌ دست‌ساز
handwriting /'hændraɪtɪŋ/ *noun*
خەت، دەس‌وخەت، شێوەی نووسین، دەس‌نووس، بەدەس‌نووسراوە: *I can't read his handwriting* ◌ دستخط، خط، دست‌نوشتە
handwritten /ˌhænd'rɪtn/ *adjective*

(نووسـراو) بـه دەسـت، دەسـتی، دەس‌نـووس (تایپ‌نەکراو) ۞ با دست

handy /ˈhændi/ *adjective* (handier, handiest)

1 بەکەڵـک، بـەقازانج، بـەکارهاتوو، ئاسـوودە، خۆش‌دەس، بارخۆش، کارخۆش، دەس‌خۆش، لەبـەردەس، دەردەس، حازربەدەسـت، دەس‌پێراگەیشتوو، نزیـک 2 شـارەزا، وەسـتا، سەردەرچوو، دەس‌راهاتوو ۞ 1 مفید، راحت، در دسترس 2 ماهر

handyman /ˈhændimæn/ *noun, pl.* handymen

کـەسێکی هەمـەکارە یـان هەزارپیـشە، مـرۆی سـەرەندەر(ی هـەموو شـتێ) کـردوو ۞ آدم همه‌فن‌حریف

hang /hæŋ/ *noun*, past and past participle gung or hunged

1 هەڵواسـران، شـێوەی هەڵواسـران، داڵـەقان، شـۆڕبوونەوە، داهێـڵران، ئـاوێزانبـوون 2 سەرەوخواری، سەرەوژێری، لێژ ۞ 1 آویزش 2 سرازیری

hangar /ˈhæŋə(r), US ˈhæŋgə(r)/ *noun*

جێ‌فڕۆکە، پەنافڕۆکە، ساباتی فڕۆکـە(ویـستان) ۞ آشیانه

hangdog /ˈhæŋdɒg, US -dɔːg/ *adjective*

سەرشـۆڕ، خەجاڵـەتبار، رووزەرد، نارەحـەت: *his hangdog expression* ۞ سرافکنده

hanger[1] /ˈhæŋə(r)/ *noun*

1 هەڵواسەر، شۆڕەوەکەر 2 جل‌هەڵواسە، مهێن، رەختاوێز، داری جل ۞ 1 آویزان‌کننده 2 رخت‌آویز

hanger[2] *noun*

1 دارستان (ب.ت. ئەوەی کە لە بناری گـردێ بێ) 2 زنجیر، ئاڵقە، میل یان شیشێ کە شتێکی لەسەر ئاور پێ هەڵاواسرێ ۞ 1 جنگل 2 هانگر

hanger-on *noun, pl.* hangers-on

سـەربار، مفـت‌خـۆر، مفتـەخۆر، خۆرێخـەر، مشەخۆر، مێمل ۞ طفیلی

hang-glider *noun*

کایت، کایت‌سوار ۞ کایت، کایت‌سوار

hand-gliding *noun*

کایت‌سواری، گلایدێری دەستی: *to go hang-gliding* ۞ گلایدر دستی

hanging /ˈhæŋɪŋ/ *noun, adjective*

n 1 لەسـێدارەدان، هەڵواسـین، بەپەتـەوەکردن، خنکاندن: *to sentence sb to death by hanging* 2 (hangings) پـەردە *adj* شـۆڕەوەبوو، هەڵواسراو، داهێشتە، داڵەقاندی ۞ *n* 1 اعدام 2 (در جمع) پرده *adj* آویزان

hangman /ˈhæŋmən/ *noun, pl.* hangmen

پیـاوکوژ، میرغـەزەب، هەڵـواس‌کـار، هەڵواسـەر ۞ میرغضب

hangnail /ˈhæŋneɪl/ *noun*

نـازە، بێخـی نێنـوک، ریـشە یـان بـنی نێنـوخ ۞ ریشه‌ی ناخن

hangout *noun*

ژوانگە، مەکۆ، جێگـای یـەکتربینین ۞ میعادگـاه، پاتوق

hangover /ˈhæŋəʊvə(r), US -oʊvər/ *noun*

یادگار، ئاسـەوار، شوێنەوار، کۆنەوار ۞ بقایا

hang-up *noun*

ئاسـتەنگ، کێـشە، گرفـت، پرسـگرێک، نگـەرانی، دڵەدوایی ۞ مسأله، نگرانی

hank /hæŋk/ *noun*

1 گـلۆلە، خلـۆک، تـۆپ، کلافـە، گـنا 2 ئاڵـقە، کەمە ۞ 1 کلاف 2 حلقه

hankering /ˈhæŋkərɪŋ/ *noun*

ئارەزوو، نگـە، ئیشتیا، بێزوو، مـەگێرانی، خولیـا، کەڵکەڵە: *I've always had a hankering to go to China* ۞ عطش، هوس شدید

hanky /ˈhæŋki/, *pl.* hankies = handkerchief

hanky-panky /ˌhæŋki ˈpæŋki/ *noun*

1 فـێڵ‌وفـەرەج، فـێڵ‌وتەڵـەکە، فـرت‌وفـێڵ 2 شـەیتانی (رەفتـاری سێکـسی‌یانـە) ۞ 1 دوز و کلک 2 هانکی‌پانکی

Hanoverian /ˌhanə(ʊ)ˈvɪərɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە خانەی پاتشایی هانوڤێر، کە وەکـوو پاتشا لـە 1714 (دانیـشتنی جـۆرجی یەکـەم) تـا 1901 (مەرگی شاژن ڤیکتۆریا Queen Victoria) بەسـەر بریتـانیـادا حکومـەتی کـرد *n* 1 (ب.ت. the Hanoverians) هەریـەک لـە پاتـشایانی بریتانیـا لـە جـۆرجی یەکەمـەوە تـا ڤـیکتۆریا 2 جۆرێ ئەسپی نژاد ئەڵمانی ۞ هانووری

Hansard /ˈhænsɑːd, US -sɑːrd/ *noun*

راپـۆری فـەرمی (پەرلـەمانی بریتانیـا، کـەنـەدا، ئـەوسـترالیا و نیوزیلـەنـد؛ بنـەڕەت: لـە نـاوی چاپ‌خانەی داری ئینگلتەرەیی .Thomas C Hansard (1776-1833)) ۞ گزارش رسمی

Hanse /ˈhansə/ *noun*

1 یەکێتی بازرگانان یان کارداران (ی سـەدەکـانی نێوەڕاست) 2 (the Hanse) یەکێتی هانـسیاتیک Hanseatic League: یـەکێتی‌یێکی بـەهێـزی سـەدەکـانی نێـوەڕاسـتی شـارەکـانی بـاکووری ئەڵمانیا (بە مەبەستی بردنـەسـەرەوە و پاراستنی بازرگانی یان کارداری) 3 مز یان حـەقی بوونـە ئەندامی یەکێتی‌یێکی وا ۞ 1 اتحادیه‌ی بازرگانان 2 و 3 هانس

Hanseatic /ˈhansə/ *adjective, noun*

adj سـەربە یـەکـێتی هانـسیاتیک Hanseatic League *n* شارێکی سەربە یـەکێتی هانسیاتیک ۞ هانسیاتیک

hansel /ˈhans(ə)l/ *noun*, also handsel

1 دیاری (ب.ت. سەری ساڵ بۆ بەختباشی) 2 جێژنانە 3 سەفتاح، دەشت 4 پاژی یەکەم، پێشپاژ ۞ 1 هدیە 2 عیدی 3 دشت 4 قسط اول

Hansen's disease /'hans(ə)nz/ = leprosy

hansom /'hænsəm/ *noun*, also hansom cab
کالیسکەی یەکئەسپە ۞ کالسکەی یکاسبە

Hanukkah /'hænʊkə/ *noun*
جەژنی چراکان، جێژنی هانوکا (ڕۆژی هەشتەم لە ڕۆژانی پشووی جوولەکە، لە نۆڤامبر یان دیسامبردا) ۞ عید هانوکا

hanuman /ˌhʌnʊ'mɑːn/ *noun*, also hanuman langur
مەیموونی لانگووری نیمچەکیشوەری هیند، هیندییەکان ڕێزی لێدەنێن [*Presbytis entellus* خێزان Cercopithecidae] ۞ هانومن

hap /hæp/ *noun*
(کۆن) بەخت، شانس، هات، ڕێکەوت ۞ بخت، اقبال، اتفاق

ha'penny = halfpenny

haphazard /hæp'hæzəd, US -zɔrd/ *adjective, noun, adverb*
adj بێپلان، بێمەبەست، شپرزە، ناڕێک(وپێک)، (باش)ڕێکنەخراو، تێکەوڵێکە، شێواو، ئاڵۆز: *The books had been piled on the shelves in a haphazard fashion* *n* ڕێکەوت، هەلکەوت، هاتونەهات *adv* بە ڕێکەوت، بە هەڵکەوت ۞ *adj* بینظم *n* اتفاق، تصادف *adv* اتفاقاً

haphazardly /hæp'hæzɔdli, US -zərdli/ *adverb*
ناڕێکانە، شپرزانە ۞ با بینظمی

haphazardness /hæp'hæzɔdnəs, US -zərdnəs/ *noun*
شپرزەیی، ناڕێکی، شێواوی، تێکەوڵێکەیی ۞ بینظمی

hapl(o)- *prefix*
پێشگر: تاک، یەک، سادە، ساکار: *haploid*, *haplont*, *haplology* (بنەڕەت: لە *haploos* یۆنانییەوە "single") ۞ پیشوند: تک، سادە، بسیط

hapless /'hæpləs/ *adjective*
1 لێقەوماو، بێبەخت، بەدبەخت، نەگبەت، کوڵەوڵ، ڕەشبەخت، ڕۆژڕەش 2 نگریس، بێودم ۞ 1 بخت‌برگشته 2 شوم

haplodiploid /ˌhaplə(ʊ)'dɪplɔɪd/ *adjective*
(زیندەناسی) ئاماژە بە سیستمێکی ژینێتیکی کە لەودا مێیەکان لە دیپلۆیدەکان و نێرەکان لە هاپلۆیدەکان بەرە دەسێنن ۞ هاپلودیپلوید

haplography /hap'lɒgrəfi/ *noun*
تاکنووسی، لابردنی پیت یان چەند پیتێکی پاتەوەبوو لە نووسیندا (ب.ت. نووسینی *philogy* لەجیاتی *philology*) ۞ هاپلوگرافی

haploid /'haplɔɪd/ *adjective, noun*, also haploidic
adj 1 (بۆماوەناسی: خانە یان ناوکێ) خاوەنی لایێ لە کرۆمۆزۆمە بێجووت یان بنەڕەتییەکان، سەربە دەستە یان کۆمەڵەیێکی تاکی کرۆمۆزۆمەکان (بڕوانە diploid) 2 تاک، تاق، تەنیا، سادە، ساکار *n* زیندەوەر یان خانەیێ کە تەنیا خاوەنی دەستە یان کۆمەڵەیێکی تەواوی کرۆمۆزۆمەکان بێ ۞ 1 هاپلوید 2 تک، سادە *n* هاپلوید

haploidy *noun*
هاپلۆ(ئ)یدی ۞ هاپلوئیدی

haplologic *adjective*
سەربە هاپلۆلۆژی ۞ وابستە بە هاپلولوژی

haplology /hap'lɒlədʒi/ *noun*
لابردنی دەنگ یان بڕگە syllableیێ لە نێو وشەیەکدا کە دووبارە دەبێتەوە (ب.ن. لە Februaryدا کە "/'fɛbri/" گۆ دەکرێ) ۞ هاپلولوژی

haplont *noun*
(زیندەناسی) زیندەوەرێکی (وەک هێندێ قەوزەی سەرەتایی) کە خاوەنی تۆخم یان زیگۆتێکی دیپلۆیدە کە meiosis بەسەردێ تا خانە هاپلۆیدەکان بەرهەم بێنێ، بوونەوەری کە خانەکانی تەنیا خاوەنی کۆمەڵێ کرۆمۆزۆمە ۞ هاپلونت

haplontic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هاپلۆنتەوە هەیە ۞ وابستە بە هاپلونت

haplophase *noun*
قۆناخ یان دۆخی هاپلۆ(ئ)یدی ۞ هاپلوفاز

haplosis *noun*
(زیندەناسی) داشکان یان کەمبوونەوەی ژمارەی کرۆمۆزۆمەکان لە ئەنجامی دابەشبوون بە دوو خانەی تاک haploid ۞ هاپلوسیس

haplotype *noun*
(زیندەناسی) دەستەیێ لە alleleەکانی تۆخمێکی جیاواز کە شوێنی ژینییان لەگەڵ یەکترا پێوەندییێکی نزیکی هەیە و زۆرتر بە شێوەی یەکەیێ unitبۆی دەمێنێتەوە ۞ هاپلوتیپ

haply /'hæply/ *adverb*
1 بە ڕاگوزەری، بەهەڵکەوت، خۆشانسی، by chance 2 ڕەنگە، لەوانەیە، پێدەچێ ۞ 1 برحسب اتفاق 2 ممکن است

hap'orth /'heɪpəθ, US -pərθ/ = halfpennyworth

happening /'hæpənɪŋ/ *noun. adjective*
n ڕووداو، بوویەر، بەسەرهات، قەومین، پێشکەفتی *adj* وروژێنەر، هەژێنەر، باو(دار)، ڕۆژبابەت ۞ *n* رویداد *adj* مهیج، مرسوم

happenstance /'hæpənstæns, US -stɑːns/

noun, by happenstance
بەریکەوت، بەهەلکەوت، شانسی، بەختەکی: *I found this delightful hotel by happenstance* ◌ بە طور اتفاقی

happi /'hapi/ *noun, pl.* happis
کوتی فشی نافەرمی ژاپۆنی ◌ هاپی

happily /'hæpɪli/ *adverb*
1 خۆشحالانە، لە رووی خۆشییەوە، بە خۆشییەوە 2 بە شێوەیەکی گونجاو یان بەرێوجێ ◌ 1 با خوشحالی، خوشبختانه 2 به طور مناسب

happiness /'hæpinəs/ *noun*
بەختەوەری، بەختیاری، شادی، خۆشی، خۆشحالی، پێخۆشبوون: *Her eyes shone with happiness* ◌ خوشبختی، خوشحالی، خرسندی

happy /'hæpi/ *adjective* (happier, happiest)
1 خۆش، شاد، خۆشحال، دلخۆش، دلفەرێح، بەکەیف، کەیفخۆش، رازی، قایل، پێخۆشبوو 2 بەختەوەر، چاورۆشن، بەبەخت، بەختیار 3 پیرۆز، مەبارەک 4 بەرێوجێ، بەجێ، گونجاو ◌ 1 خرسند، خوشحال، شادکام، راضی 2 خوشبخت 3 مبارک 4 مناسب

happy event *noun*
لەدایکبوونی منال ◌ تولد نوزاد

happy-go-lucky *adjective*
بێخەم، بێخەیال، کەمتەرخەم، گوێپێنەدەر: *a happy-go-lucky sort of person* ◊ *a happy-go-lucky attitude* ◌ بی‌خیال

happy hour *noun*
سەعاتی شادی یان خۆشی: ماوەیێ لە رۆژ کە خواردنەوە لە مەیخانە یان شوێنێکی تر بە نرخێکی هەرزانتر دەفرۆشرێ ◌ هپی اور

happy hunting ground *noun*
راوگەی شادی یان خۆشی: شوێنێ کە سەرکەوتن یان چێژ و خۆشی لێ بە دەس دەکەوێ ◌ هپی اور

Hapsburg *adjective, noun,* also Habsburg
سەربە خێزانی پاشایی ئەلمانی کە لە 1278 تا 1918 بەسەر نەمسا (ئوتریش Austria) و لە 1516 تا 1700 بەسەر سپانیا و زۆر ولاتی تری ئەورووپایدا دەسەلاتیان گێرا ◌ هابسبورگ

hapten /'haptən/ *noun,* also haptene
(کارنەندامناسی) ئانتیژینی بەشی یان نیوەچل، نیوەدژەزێ: گەردیکی چکۆلە، کاتێ لەگەل پرۆتێینێ لێک بدرێ، دەتوانێ بەرهەمهێنانی ئانتیبادییەکان دەرکێشێ (بنەرەت: لە *haptein* یونانییەوە "بەستنەوە") ◌ هاپتن

haptenic *adjective*
سەربە ئانتیژینی بەشی یان نیوەچل یان نیوەدژەزێ ◌ وابسته به هاپتن

haptic /'haptɪk/ *adjective,* also haptical
سەربە هەستی بەرکەوتن یان دەسلێدان ◌ وابسته به حس لامسه

haptoglobin /ˌhaptə(ʊ)'gləʊbɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) پرۆتێینێکی نێو سیرۆمی خوێن ◌ هاپتوگلوبین

hara-kiri /ˌhærə 'kɪri, US ˌherə 'keri/ *noun*
هەرەکیری: خۆکوژی ژاپۆنی، کە زگیان بە شمشێر هەلدەدری، سەمورایییەکان لەبەر رانەپەرانی ئەرکەکانیان وایان دەکرد ◌ هاراگیری

haram /hɑː'rɑːm/ *adjective*
نارەوا، حەرام، بەربەند (بنەرەت: لە *ḥarām* عەرەبی "forbidden") ◌ حرام

harangue /hə'ræŋ/ *noun*
وتاردانی توند، وتاردانی بەگورانە (بەرز، درێژ و بەرشت و ب.ت. بە رقەوە. *n* (haranguer ◌ سخنرانی خشم‌آمیز

harassment *noun*
تەنگپێهەلچنین، هەراسان‌کردن، هەراس(پێهەلگرتن)، ڕیشەدەرهێنان، سەرخستنەسەر، سەرکردنەسەر، زۆربۆهێنان (*harassing adj* ؛*harasser n* ؛*harassed adj*؛ *harassingly adv*) ◌ ایذا، ستوه‌آوری، مزاحمت

harbinger /'hɑːbɪndʒə(r), US 'hɑːrb-/ *noun*
1 راگەیێنەر، پێشرەو، پێشەنگ، پەیامهێنەر، دەمبەهاوار 2 مزگێنیدەر، مژدەهێنەر ◌ 1 پیش‌قراول، منادی 2 نویددهنده

harbour /'hɑːbə(r), US 'hɑːrb-/ *noun*
1 لەنگەرگا، بەندەرگا، تابگە 2 دالدە، پەنا، پەریز، پشتیوپەنا (بنەرەت: لە *herebeorg* ئینگلیسی کۆنەوە "shelter") ◌ 1 لنگرگاه 2 حفاظ

harbourage /'hɑːbərɪdʒ/ *noun*
پەنا، پەریز ◌ پناهگاه

harbourless *adjective*
1 بێ‌پەنا، بێ‌پەریز 2 بێ‌لەنگەرگا، بێ‌بەندەرگا ◌ 1 بی‌پناه 2 بدون بندرگاه

harbour master *noun*
بەرپرسی لەنگەرگا یا بەندەرگا ◌ مسؤل لنگرگاه

hard /hɑːd, US hɑːrd/ *adjective, adverb*
1 سەخت، رەق، توند، گوژم، مکوم، پتەو، تۆکمە، رەختە 2 دژوار، سەخت، هەلەت، گران، چەتوون، تێگەیشتن‌سەخت 3 بەزەبروزەنگ، توندوتیژ 4 (کریکار) زەحمەت‌کێش، بەکار 5 بەرشت، توند 6 (هەوا) سەخت، ناخۆش 7 پرزەحمەت، پرئەرک، رەنجاوی، سەخت، گران، قورس، بەهێز، (شەوق) تیژ ◌ 1 سخت، سفت، محکم 2 مشکل 3 خشن 4 سخت‌کوش 5 جدی 6 (هوا) ناخوشایند 7 شدید، توان‌فرسا، قوی، شدید

hard and fast *adjective*

1 (قـانوون) وشـک، نـەگۆڕ، تـەق‌وڕەق 2 یـەکلایی‌کـەرەوە، بـڕا 3 دیـار، روون، ڕۆشـن، چەسپیو، مـۆگەر، دیاری‌کراو ◌ 1 خـشک 2 قاطع 3 مشخص، متمایز، محرز، تثبیت‌شده

hardback /ˈhaːdbæk, US ˈhaːrd-/ *adjective, noun*, -cover esp. in US

adj (کتێـب) بـەرگ‌ڕەق، ڕەقپـۆش *n* کـتێبی بـەرگ‌ڕەق: ◌ *hardback books/editions*
adj زرکوب *n* کتاب با جلد زرکوب

hardball /ˈhaːdbɔːl, US ˈhaːrd-/ *noun*

(play hardball) 1 بـەیس‌بـاڵ، بەیـسبۆڵ 2 (سیاسەت و کارداری) سووربوون لەسەر ویـستی خۆ، دەسـدانە هەر فروفێڵێ: *I want us to play hardball on this issue* ◌ 1 بیس‌بال 2 توسل به ترفند

hard-bitten /ˌhaːdˈbɪtn, US ˌhaːrd-/ *adjective*

ســاردوگەرم(ی ڕۆژگــار) چێــشتوو، لــە کڵ‌دەرهاتوو، بەئەزموون، خاراو: *a hardbitten war journalist* ◌ آبدیده، باتجربه

hardboard /ˈhaːdbɔːd, US ˈhaːrdbɔːrd/ *noun*

تەختەی پەستێوراو یان پەسواو، تەختەڕەق، فیبر ◌ فیبر

hard-boiled /ˌhaːd ˈbɔɪld/ *adjective*

1 (هێلکە) کوڵاو، توند، ڕەق 2 (خوازە) وشک، دڵ‌ڕەق، بـێ‌هەسـت، بـێ‌دڵ، بـێ‌سـۆز ◌ 1 (تخم‌مرغ) سفت 2 (مجازی) بی‌احساس

hardbound = hardback

hard by *adverb, preposition*

لـەم نزیکانـە، زۆر نزیـک، لـەپاڵ، لـەنزیکی ◌ خیلی نزدیک، کنار

hard cash *noun*

پارەی نەغد یان وردە ◌ پول نقد

hard cider *noun*

مەی لە سێو، سایدر ◌ شراب سیدر

hard copy *noun*

(کامپیوتێر) کۆپی چاپ‌کراو ◌ نسخەی چاپی

hard core *noun*

1 ورکەبەردی دارشتنی ڕێگا(وبان)، سەبتک، خڕکەبەردی تەرکی ڕێگا 2 گرنگ‌ترین بەش، بەشی ناوەندی یان سەرەکی: *A hard core of drivers ignores the law* ◌ 1 مـصالح زیرسازی 2 هستەی اصلی

hard-core *adjective*

1 دەمارگرژ، بیرنەگۆڕ 2 (فیلم یان کۆڤاری کە بە شێوەیەکی ورد و ناشیرین باسی سێکس دەکەن) هەرزانە، بێ‌شەرمانە، بێ‌پەردە: *They sell hard-core pornography* ◌ 1 متعصب 2 وقیحانە

hard court *noun*

(تێنیس) یاریگای ڕەق (لە بەرامبەر چیمەن‌دا) ◌ زمین آسفالت

hardcover /ˈhaːdkʌvə(r), US ˈhaːrd-/ = hardback

hard currency *noun*

پـارەی یـان دراوی بـەهێز، پـارە یـان دراوی (زوو)دانەشکاو (لە پرێکا نرخەکەی دانابەزێ، پشت‌بەستوو بە ئابووری‌یەکی بەهێز): *The hotel insisted that we pay in hard currency* ◌ ارز یا پول قوی

hard disk *noun*

(کـامپیوتێر) سـیلکی سـەخت، پەپکـەی ڕەق یـا سەخت ◌ دیـسک سخت

hard drink *noun*

خواردنەوەی گیرا یان بەهێز ◌ مشروب قوی

hard drinking *noun*

تێتەپاندن، زۆرخواردنەوە ◌ مـشروب‌خـوری تـا خرخره

hard drive *noun*

(کـامپیوتێر) سـەختەدرایف، درایـڤی سـەخت ◌ درایو سخت

hard drugs *noun, pl.*

بـەنگی بـەهێز، دەرمـانی گیرۆدەکـەر یـان گـیرۆدەسـاز (وەکـوو هێـرۆئین و کۆکـایین) ◌ مواد مخدر قوی

hard-earned *adjective*

سـەخت‌بەدەسـهاتوو، بەسـەختی گیرکـەوتوو، گـران‌گیرکـەوتـوو، دژواربەدەسـهاتوو: *hard-earned cash* ◌ مشکل بدست‌آمده

hardening /haːdnɪŋ, US haːrdnɪŋ/ *noun*

ڕەق‌کردنەوە، ڕەقاندن، سـەختاندن، توندکردنـەوە ◌ سخت‌گردانی

hardened *adjective*

1 (تاوانکار یان پۆلیسی) بەئەزموون، خاراو، داهـاتوو، سـڵ‌نـەکردوو، چـوختی 2 ڕەقێنـراو، سـەختەوەبوو، تونـدەوەبوو، ڕەقـەوەبوو ◌ 1 پوست‌کلفت‌شده 2 سفت‌شده

hard-faced *adjective*

ڕووتوند، ڕووگرژ، مڕومۆچ، ڕووگران، وشک: *The bar was full of sullen men and hard-faced young women* ◌ عبوس

hard facts *noun, pl.*

ڕاستی‌یە مـۆگەرە یا نەگۆڕەکان ◌ حقایق مبرز

hard fern *noun*

(ڕووەک‌ناسی) جۆرێ فێرن، بە گەڵای چەرمی باریک و درێژ [*Blechnum spicant*] ◌ نوعی سرخس

hard-fought *adjective*

(پێشبڕکێی) سـەخت، گران، ئاستەم، قورس: *a hard-fought battle/win/victory* ◌ تنگاتنگ، سنگین

hard-fought battle *noun*

شەڕی قورس و سەخت ◌ نبرد سنگین

hard-fought victory *noun*
سەرکەوتنی قورس یان گران یان سەخت ◌ پیروزی سخت

hard-handed /'hɑ:d 'hændɪd/ *adjective*
1 دەس‌زبر، دەس‌ڕەق، دەس‌پیناوی 2 سەخت، توندوتیژ، دڵڕەق، زۆردار ◌ 1 دارای دست‌های پینه‌خورده 2 سخت‌گیر

hard hat *noun*
(کرێکاران) کلاوی پاراستن، ڕەقەکلاو ◌ کلاه ایمنی

hard-headed /ˌhɑ:d 'hedɪd/ *adjective*
1 ڕاستی‌بین، ئاقڵ، تێگەیشتوو، واقیع‌بین: *a hard-headed businessman* 2 پڕەکتیکاڵ، کرداری ◌ 1 واقع‌بین، غیراحساساتی 2 عملی

hard-hearted /ˌhɑ:d 'hɑ:tɪd/ *adjective*
دڵڕەق، توندوتیژ، بێبەزەیی، دڵسەخت (بڕوانە soft-hearted) ◌ بی‌رحم

hard-heartedly *adverb*
توندوتیژانە، دڵڕەقانە ◌ با بی‌رحمی

hard-heartedness *noun*
دڵڕەقی، بێبەزەیتی، توندوتیژی، بێڕەحمی، دڵسەختی ◌ بی‌رحمی

hard-hitting *adjective*
ڕاستەوخۆ، توند، سەخت، کاریگەر، کاری، بەزەبر: *a hard-hitting speech* ◌ مستقیم، شدید، محکم، کوبنده

hardihood /'hɑ:dɪhʊd/ *noun*
بێباکی، نەترسی، بەجەرگی، ئازایەتی ◌ بی‌باکی، شجاعت

hardiness /'hɑ:dinəs, US 'hɑ:rdinəs/ *noun*
1 بەردەوامی، خۆڕاگری، خۆگیری، گیان‌سەختی، خاراوی، بڕتاقەتی 2 بێشەرمی 3 نەترسی، ئازایەتی ◌ 1 استقامت 2 وقاحت 3 بی‌باکی

hard labour *noun*
1 (زیندان بە) کاری قورس و سەخت (وەکوو سزادران) 2 کاری زۆرەملی، بێگاری، سۆژە ◌ 1 (زندان با) اعمال شاقه 2 کار اجباری

the hard left *noun*
چەپە تونڕەوەکان، ئەندامی پارتی سیاسی باڵی چەپ (کە بیروبۆچوونی تونڕەوانەیان هەیە) ◌ چپ‌های افراطی

hard line *noun*
سیاسەتی ڕێکنەکەوتن، ڕامیاری تونڕەوانە، هەڵوێستی توندوتیژانە، نەسازاوی، سەرەڕۆیی، ڕێکنەکەوتوویی ◌ سیاست افراط‌آمیز

hard-line *adjective*
ڕێکنەکەوتوو، کەللەڕەق، سەرەڕۆ، نەسازاو، توند، تونڕەو، دەمارگرژ، ڕێبازنەگۆڕ ◌ سازش‌ناپذیر، دوآتشه

hard-liner *noun*
کەسێکی تونڕەو، دەمارگرژ، کەللەڕەق ◌ آدم افراطی، متعصب

hard lines = hard luck

hard liquor *noun*
خواردنەوەی گیرا یان بەهێز ◌ مشروب قوی

hard luck *noun*
بۆنەهاتن، بەدشانسی، بەدبەختی ◌ بدشانسی

hard luck stories *noun, pl.*
حیکایەت یان چیرۆکی بەدبەختییەکان، بەدبەختی‌نامە، داستانی نەهامەتییەکان (بە مەبەستی بەزەیی‌پیاهاتن) ◌ داستان بدبیاری‌ها

hardly /'hɑ:dli, US 'hɑ:rd-/ *adverb*
بە زەحمەت، بە سەختی، بە دەگمەن، هیچ، کەم، نە ئەوندە: *Hardly anyone has bothered to reply* ◌ به زحمت، تقریباً هیچ، کم

hard-nosed *adjective*
واقیع‌بین، کەللەڕەق، لاسار، سەرسەخت ◌ واقع‌بین، یک‌دنده

hard nut *noun*
مرۆی گۆش(ت)تاڵ یان رووتاڵ ◌ آدم بدقلق

hard of hearing *adjective*
گوێ‌گران، گوێ‌قورس، درەنگ‌بیستوو، درەنگ‌ژنەفت ◌ سنگین‌گوش

hard on *preposition*
لە دوای، دوابەدوای، پشت سەری ◌ به دنبال

hard-on *noun, pl.* hard-ons
(چووک، ڕەمەکی و تابو) ڕەپ‌بوون، هەستان، ڕەق‌بوون ◌ شق‌شدگی

hard palate *noun*
سەختەمەلاشوو، ئێسکی مەلاشوو ◌ سخت‌کام

hardpan /'hɑ:dpæn/ *noun*
1 بنەڕەت، بناخە، تەرک، بەشی بنەڕەتی، bedrock 2 چینێ لە گڵی سەختی زەوی ◌ 1 شالوده 2 لایه‌ای از خاک سخت

hard porn *noun,* also hard pornography
پۆرنۆگرافی بێشەرمانە ◌ هرزه‌نگاری وقیحانه

hard-pressed *adjective*
1 زۆربۆهاتوو، لەژێرگوشار، لەتەنگانەدا، دەس‌کورت، دەس‌تەنگ 2 پڕکار ◌ 1 تحت فشار، در مضیقه 2 مشغول

the hard right *noun*
ڕاستە تونڕەوەکان، ئەندامی پارتی سیاسی باڵی ڕاست (کە بیروبۆچوونی تونڕەوانەیان هەیە): *hard-right opinions* ◌ راست‌های افراطی

hard rock *noun*
ڕاکهارد، ڕاکی هارد (جۆرێ موسیقای ڕاک کە بەرز لێدەدرێ و ئامێرە ئێلیکتریکییەکان بەکاردێنێ) ◌ هارد راک

hard rubber *noun*
ڕەقەجیر: ڕابێر یان جیری زاخاودراو

vulcanized بـە ریـزەیێکـی زۆری سـولفور، ب.ت. سەدی 25 تا 35 ◌ هارد رابر

hard rush *noun*

(رووەکناسی) پیزل، پیزال، پیزلـک ◌ سازوی شلاقی

hard sauce *noun*

سۆسی توند، سۆسی شیرین ◌ سس سفت

hard science *noun*

زانستی سەخت یان رەق: هەریەک لە زانستە فیزیکی یان سروشتییەکان کە لەودا وادانانەکان hypotheses بە وردی دەخرێنە بەر تیروانین و تاقیکردنەوە ◌ هارد ساینس

hardscrabble /ˌhɑːdˈskræbl, US ˌhɑːrd-/ *adjective*

1 خـاوەنی ژیـانێکی سـەخت و گـران: *a hardscrabble life/upbringing* 2 کەمبەرهەم، کەمبەر، کەمبڕ، کەمبرشت، ◌ 1 دارای زندگانی سخت 2 کمفرآور

hard sell *noun*

فرۆشی بە زۆر، بەسەردابڕین، حوکم کردن لە کـڕیار یـان مـشتەری (بڕوانـە soft sell) ◌ سماجت در فروش

hard-set *adjective*, also fixed, rigid

سەختەوەبوو، رەقەوەبوو، توندەوەبوو، rigid، fixed ◌ سفتشده

hard-shell *adjective*, also hard-shelled

1 پێستڕەق، قـاوخسەخت، لەپکەرەق (وەک قرژال لە دۆخی ئاساییدا) 2 سەخت، سەخت لە داب‌ونـــەریـــتی دیـــنیدا، دەمـــارگرژ، hard-shell crab ◌ 3 uncompromising 1 سختپوست 2 متعصب

hard-shell clam = quahog

hard-shell crab *noun*, also hard-shelled crab

قرژالـــە لـــەپکـــەرەقـــە (ب.ت. جـــۆری خۆراکییەکەی) ◌ نوعی خرچنگ

hardship /ˈhɑːdʃɪp, US ˈhɑːrd-/ *noun*

مەینەتی، سەختی، ئەرک، زەحمەت، دەرد و رەنج، کوێرەوەری، بارودۆخی مەینەتاوی یان سەخت، تەنگانە، دەسـتەنگی: *economic or financial -dship* ◌ مشقت، سختی، وضعیت مشقتآور، گرفتاری زندگی

hard shoulder *noun*

(لا)شانی خاکی یان رەقی رێگا (کە ماشینەکان لە کاتی تەنگەتاویدا لێی رادەگرن) ◌ شانەی خاکی جادە

hardstand *noun*

ئاسـت یـان شـوێنێکی پتـەو بـۆ نیـشتنەوەی فڕۆکەکان ◌ هارداستاند

hardstanding *noun*, also parking lot

شـــوێنی راگــرتن، پارکینـــگ (بــە مـــاک و مەتریالێکی سەخت داگیراوەتەوە تا ماشینەکانی لێ راگرن) ◌ محل پارکینگ

hardstone *noun*

سەختەبەرد، بەردەرەقە (بەردێکی بەنرخ یان نیـوەبـەنـرخ، بـۆ گـەوهـەر، هـەڵـکەنـدن، موزاییککاری و هتد بەکاردێتری) ◌ هارداستون

hard tack *noun*, also hardtack, *pl.* same or hard tacks

1 (کۆن) جۆری غورابی یان نان (وشک)ی رەق و بـێخـوێ، ب.ت. جـاران هـی دەریاوانـان و سەربازان بوو 2 چەندین جۆری داری ماهوونی کێوی، ب.ت. Cercocarpus betuloides ◌ هارد تاک

hardtop /ˈhɑːdtɒp, US ˈhɑːrdtɑːp/ *noun*

ماشێنی سەرناسن یا سەررەق، ماشێنی سەرفلزی یا بە میچی کانزاییەوە ◌ اتومبیل با سقف فلزی

hard up *adjective*

لە تەنگانەدا، دەسـتەنگ ◌ در مضیقه، تحت فشار

hard upon = hard on

hardware /ˈhɑːdweə(r), US ˈhɑːrdwer/ *noun*

1 کەلوپەل 2 کەلوپەلی کامپیوتێر، هاردوێر، رەقامێر، رەقەواڵە، رەقەنگ، رەقوێر 3 تێشواک، تڕوتفاق، دەزگای قورس و چەکوچۆڵ: *tanks and other military hardware* ◌ 1 ابزارآلات 2 سختافزار 3 تجهیزات

hard water *noun*

سەختاو، رەقاو، ئاوی ناساز ◌ آب سخت

hard-wearing *adjective*

قایم، بەرگەگر، نەدڕ، نەوڕ: *I want shoes that are practical and hard-wearing a hard-wearing carpet* ◊ ◌ بادوام

hardwood /ˈhɑːdwʊd, US ˈhɑːrd-/ *noun, adjective*

n داری جەنگەڵـی، سـەختەدار، داری سـەخت: *Environmentalists called for an end to the trade in tropical hardwood* ◊ *adj* دار سەختەدار: *hardwood floors* ◊ *hardwoods* *n* ◌ چوب سخت، درخت سختچوب *adj* هاردوود

hardworking /ˈhɑːdwɜːkɪŋ/ *adjective*

بـەکار، پـڕکار، زەحمـەتکـێش، رەنـجکـێش، بەچنگ، بەرشت ◌ سختکوش

hardy /ˈhɑːdi, US ˈhɑːrdi/ *adjective* (hardier, hardiest)

1 جیـر، بەرگـەگر، بـەهێز، خۆگرتـوو، کـارگیر، گیـانسـەخت، بـەگیر، قـایم، بەتاقـەت، نـەترس، بـەدڵ، بەجـەرگ، ئـازا، بـەغیرەت: *a hardy breed of sheep* ◊ *These hardy mountain folk seem to thrive on the cold* 2 (رووەک) بەرگەگر، خۆگیر، بـەکێش، بەتاقەت، خۆگر: *a*

1 پرطاقــــت، *hardy annual/perennial* ◇ نیرومند، پرجرأت، بی‌باک 2 (گیاه) مقاوم

hare /heə(r), US her/ *noun*
(گیانەوەرناســـی) کەرویــشکی دەشـــتی، کەرویــشکەکێوی [*Lepus europaeus*] (هــی قاوەیی) و جۆرەکانی تر] ◇ خرگوش

harebell /ˈheəbel, US ˈherbel/ *noun*
سملی کێوی [*Campanula rotundifolia*] ◇ سنبل کوهی

hare-brained *adjective*
گەوج، شێت، گەوجانە، شێتانە ◇ احمق، دیوانە، احمقانە

Haredi /haˈrɛdi/ *noun, pl.* Haredim /-dɪm/
ئەنــــدامی هەریــــەک لــــە تــــیرە جــــووە ڕاســتباوەڕەکان، کە سوورن لەسەر پێبەندبوون بە قانوونی نەریتی خۆیان ◇ هاردی

Hare Krishna /ˌhæri ˈkrɪʃnə, ˌhɑːreɪ/ *noun*
ئەندامی کۆمەڵەی نێونەتەوەیی هۆشیاری کریــشنا، تــیرەیێکــی دیــنی لەســەر بنچینــەی پــەرستنی خــودای هێنــدووەکــان "کریــشنا" (بنــەڕەت: سانــسکریت بــە واتــای "ئــەی ڤیــشنۆ کریشنا") ◇ هاری کریشنا

harelip /ˈheəlɪp, US ˈherlɪp/ *noun*
(ئێستا قسەیەکی ناخۆشە) لێوکەت، کەت، کەتە ◇ لب‌شکری

harelipped /ˌheəˈlɪpt, US ˌherˈlɪpt/ *adjective*
لێوکەت، کەت، کەتە ◇ لب‌شکری

harem /ˈhɑːriːm, -rəm, US ˈhærəm/ *noun*
حەرەمخانە، ئەندەروون، ژنانی حەرەمخانە ◇ حرم‌سرا، زنان حرم‌سرا

hare's-foot *noun*
(رووەکناسی، شەوەرە) پێ‌کەرویشکە؟: جۆرێ شــەوەر cloverی باریــک [*Trifolium arvense*] ◇ نوعی شبدر

hare's-tail *noun*
(رووەکناسی) کلکەکەرویشکە؟: جۆرێ گیای مەدیتەرانەیی [*Lagurus ovatus*] ◇ نوعی گیاه

harewood *noun*
(رووەکناسی) جـۆرێ داری ڕیـزیی درەختی sycamore، بۆ دروستکردنی کەلوپەلی نێومال بەکاردێت ◇ نوعی چوب

haricot /ˈhærɪkəʊ, US -koʊ/ *noun*
لوبیا، باقلە، باقلەسپی، (لوبیا، باقلە یان فاسۆلیای وشک haricot bean) ◇ لوبیا، لوبیا سفید

harlequin /ˈhɑːləkwɪn, US ˈhɑːrl-/ *noun, adjective*
n 1 کۆستەبابی، گالتەجار، قۆشمە، تەلـخەک (جلی رەنگاورەنگ یان خاڵخاڵ (بە شێوەی خشت) لەبەر دەکا) 2 جۆرێ سەگی چکۆلەی خـاڵدار 3 جــۆرێ مــراوی [*Histrionicus histrionicus*] *adj* رەنگاورەنگ ◇ *n* 1 دلقک، لودگی 2 نوعی سگ 3 نوعی مرغابی *adj* رنگارنگ

harlequinade /ˌhɑːlɪkwɪˈneɪd/ *noun*
کاری کۆستەبابی، قۆشمەیی، گالتەجاری ◇ دلقک‌بازی

harlequin bug *noun*, also called cabbage bug or calico bug
مێرووەبۆگەنەیێ stink bug، بە خاڵی زەرد و ســوورەوە کــە مێمــلی کــەلــەم و رووەکــە پێوەندیدارەکانە [*Murgantia histrionica*] ◇ نوعی حشره

harlequin fish *noun*
ماسی‌یەگالتە(جارە): جۆرێ ماسی رەنگاورەنگی ئاوە شیرینەکانی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا [*Rasbora heteromorpha*] ◇ نوعی ماهی

Harley Street /ˈhɑːli striːt, US ˈhɑːrli/ *noun*
شەقامی هارلی (شەقامێ لە ناوەندی لەندەن کە زۆربەی زۆری دوکتورە تایبەتی‌یەکان لەوێ ئافیسان هەیە) ◇ هارلی استریت

harlot /ˈhɑːlət/ *noun*
قەحبە، سۆزانی، ژنی حیز، لەشفرۆش، قەلتاخ ◇ روسپی

harlotry /ˈhɑːlətri/ *noun*
قەحبەگەری، حیزیتی، لەشفرۆشی، قەلتاخی ◇ روسپی‌گری

harm /hɑːm, US hɑːrm/ *noun*
ئازار، عەزیەت، وەزەنگ، ئێش، برین، زیان، زرار، زەڕ، کەتن، وەی، مەرە، زەرەر، خەسار: *He would never frighten anyone or cause anyone any harm* ◇ *Hard work never did them any harm* ◇ اذیت، آسیب، ضرر، خسارت

harmatten /hɑːˈmat(ə)n/ *noun*
بایەکی وشک و تەپوتۆزاوی کەناری رۆژاوای ئەفریکا، لە دیسامبرەوە تا فێبریوێری هەڵدەکا ◇ هارماتن

harmel *noun*, also harmel peganum, African rue, Syrian rue or wild rue
ئەسپەندەر، ئەسپەنەر، قانگ [*Peganum harmala*] ◇ اسفند، اسپند

harmful /ˈhɑːmfl, US ˈhɑːrmfl/ *adjective*
زیاناوی، زیانپێگەیێن، ئێشپێگەیێن، موزیر، بەزەڕ، خراپ، پرمەترسی، مەترسی‌دار: *the harmful effects of alcohol* ◇ *the sun's harmful ultra-violet rays* ◇ مضر، موذی، خطرناک

harmfully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی زیاناوی ◇ بە طور موذی

harmfulness /ˈhɑːmflnəs, US ˈhɑːrmflnəs/ *noun*
برین، زیان، ئێش، خەسار، وەی، تەوەرە، زەرەر

◌ آسیب، صدمه

harmless /'hɑ:mləs, US 'hɑ:rm-/ *adjective*

1 بێ‌زیان، بێ‌مەترسی، بێ‌زەرەر، بێ‌ئازار، بێ‌وەی، بێ‌وەزەن 2 بێ‌گوناهـ بێ‌گوناهانە ◌ 1 بی‌ضرر 2 معصوم، معصومانه

harmlessly /'hɑ:mləsli, US 'hɑ:rm-/ *adverb*

بێ‌وەیانە، بە شێوەیێکی بێ‌وەی، بێ‌ئازارانە، زیانی پێناگەیێنی: *The missile fell -essly into the sea* ◌ به طور بی‌ضرر، بدون ایجاد خسارت

harmlessness /'hɑ:mləsnəs, US 'hɑ:rm-/ *noun*

بێ‌وەی‌بوون، بێ‌وەیی، بێ‌ئازاری، زیان پێنەگەیاندن ◌ بی‌ضرربودن، عدم ایجاد خسارت

harmonic /hɑ:'mɒnɪk, US hɑ:r'mɑ:n-/ *noun, adjective*

n (موسیقا) هارمۆنیک، نۆتی ریک‌کەوتوو یان یەکانگیر: *the harmonic and rhythmic interest of the music* *adj* ریک‌کەوتوو، یەک‌کەوتوو، سازاو، دەم‌ساز، گونجاو، پێک‌خواردوو، پێکەوەکارکردوو ◌ *n* هارمونیک *adj* هم‌ساز، هماهنگ، موافق

harmonica /hɑ:'mɒnɪkə, US hɑ:r'mɑ:n-/ *noun*

هارمۆنیکا، ئامێر یا سازی دەمی ◌ ساز دهنی

harmonious /hɑ:'məʊniəs, US hɑ:r'moʊ-/ *adjective*

1 ریک‌وپێک، لێک‌هاتوو، پێک‌خواردوو، پێکەوەگونجاو، پێکەوەکارکردوو، ریک‌کەوتوو، یەک‌کەوتوو، کۆک، سازاو، گونجاو، هاوگونجاو: *blended into a harmonious whole* 2 خۆش‌ئاواز، بلاوێن، دەنگ‌خۆش ◌ 1 موزون، هماهنگ، موافق، سازگار 2 آهنگین

harmoniously /hɑ:'məʊniəsli, US hɑ:r'moʊ-/ *adverb*

ریک‌کەوتووانە: *They worked very harmoniously together* ◌ به طور هماهنگ

harmonium /hɑ:'məʊniəm, US hɑ:r'moʊ-/ *noun*

هارمۆنیۆم (= ئامێرێ کە شێوەی ئۆرگێکی چکۆلانە دەدا) ◌ هارمونیوم

harmonization /ˌhɑ:mənaɪ'zeɪʃn, US ˌhɑ:rmənə'z-/ *noun*

ریکخستن، گونجاندن، پێکەوەگونجاندن، کۆک‌کردن، سازدان، سازان، کۆک‌بوون، گونجان، یەک‌گرتنەوە ◌ هماهنگ‌سازی، تطبیق، هماهنگی، سازگاری

harmony /'hɑ:məni, US 'hɑ:rm-/ *noun, pl.* harmonies

1 ریککەوتن، سازان، کۆک‌بوون، گونجان: *the need to be in harmony with our environment* 2 *social/racial harmony* ◊ (موسیقا) لێکدانی نۆت یان دەنگە جۆراوجۆرەکان، هارمۆنی: *to study four-part harmony* ◊ *to sing in harmony* ◌ 1 هماهنگی، توافق، سازگاری 2 هارمونی

harness /'hɑ:nɪs, US 'hɑ:rnɪs/ *noun*

1 شێل، رەخت و کەلوپەلی ئەسپ (لەغاو، کەژوو و هتد) 2 (چەترسواری) پشتێنە، کەمەربەست، بەست: *a safety harness* 3 دەسرازە، کوماتەک ◌ 1 ساز و برگ اسب 2 کمربند 3 قلاده‌ی بچه

harp /hɑ:p, US hɑ:rp/ *noun*

چەنگ، هارپ (ئامێرێکی موسیقایە) ◌ چنگ

harpist /'hɑ:pɪst, US 'hɑ:rp-/ *noun,* also harper

چەنگی، چەنگ‌ژەن، هارپ‌ژەن ◌ چنگ‌نواز

harpoon /hɑ:'pu:n, US hɑ:r'p-/ *noun*

رم، رمب (بۆ راوە نەهەنگ) ◌ زوبین

harpoon-gun /hɑ:'pu:n gʌn/ *noun*

رماوێژ، رمب‌هاوێژ، رم‌خەر ◌ زوبین‌انداز

harp seal *noun*

(گیانەوەرناسی) بەرازەچەنگە: بەرازی ئاوی باریکی ئاتلانتیکی باکووری، لەسەر پشتە شینکی یەکەی نیشانەیێکی چەنگ‌ئاسای تاریکی هەیە [*Phoca groenlandica*] ◌ هارپ سیل

harpsichord /'hɑ:psɪkɔ:d, US 'hɑ:rpsɪkɔ:rd/ *noun*

هارپسیکۆرد (= ئامێرێکی موسیقایە لە پیانۆ دەچێ) ◌ هارپسیکورد

harpsichordist /'hɑ:psɪkɔ:dɪst, US 'hɑ:rpsɪkɔ:rd-/ *noun*

هارپسیکۆردژەن ◌ نوازنده‌ی هارپسیکورد

harpy /'hɑ:pi, US 'hɑ:rpi/ *noun, pl.* harpies

1 (Harpy) هارپی (= دێوێ بە سەرولەشی ژن و چنگ‌وبالی باڵندەوە، لە میتۆلۆژی یۆنان و رۆم‌دا) 2 (پیرێژنی) قوێتر ◌ 1 هارپی 2 عجوزه

harpy eagle *noun*

هەڵۆهارپی: جۆرێ هەڵۆی زۆرزلەی پۆپنەی دارستانە بارانی‌یەکانی گەرمێنان [*Harpia harpyja* (ئەمریکای باشووری) و *Harpyopsis novaeguineae* (گینەی نوێ)] ◌ نوعی عقاب

harquebus /'hɑ:kwɪbəs/ *noun.* also arquebus

(تفەنگ) قرمە، شمخاڵ، قولاپینە (بنەرەت: لە ئەلمانی‌یەوە، *hake* "قولاپ" و *busse* "چەک، تفەنگ") ◌ شمخال

harridan /'hærɪdən/ *noun*

پیرێژنی بەدخوو ◌ عجوزه‌ی بدعنق

harrier /'hæriə(r)/ *noun*

1 تانجی، تاژی، تاجی (بۆ راوه کەرویشک) 2 ئەندامی تیپی راکردنی دەشتی یان لە دەشت 3 (گیانەوەرناسی) باز [توخم Circus: چەندین جۆرن] 4 تالانچی، راوڕووتکەر ۞ 1 سگ شکاری 2 دوندەی صحرانوردی 3 قوش 4 غارتگر

harrow /'hærəʊ, US -roʊ/ *noun*

مالوو، زەویرن، خیشک، لیسە، زنجەلە، کولۆکوت ۞ کلوخ‌شکن

harrowed *adjective*

نگەران، نارەحەت ۞ مضطرب

harrowing /'hærəʊɪŋ, US -roʊ-/ *adjective*

جەرگبڕ، ناخۆش، تال، دلتەزێن، بەسوێ ۞ دلخراش، عذاب‌دهنده

harsh /hɑːʃ, US hɑːrʃ/ *adjective*

1 توند، گڕ، نووساو، زەق، زبر، ناخۆش 2 توندوتیژ، توند، چەتوون، سەخت، گران، قورس: *a harsh winter/wind* 3 بێبەزەیی، رەشکوژ، زەبربەدەس، دلڕەق، دڕ، سەختگر، توندگر، سەختگرانە، بێبەزەییانە ۞ 1 خشن، زمخت، زننده، نامطبوع 2 شدید، حاد 3 سختگیر، بی‌رحم، بی‌رحمانه

harshly /hɑːʃli, US hɑːrʃli/ *adverb*

بە سەختی، بە قورسی: *She was treated very harshly* ۞ به سختی

harshness /hɑːʃnəs, US hɑːrʃnəs/ *noun*

سەختی، چەتوونی، گرانی، ئاسێبوون، زبری، توندی، توندوتیژی، بێبەزەییتی، رەشکوژی، بێرەحمی، دلڕەقی، دڕیتی، سەختگری ۞ صعوبت، درشتی، زمختی، خشونت، بی‌رحمی

hart /hɑːt, US hɑːrt/ *noun*

نێراسک، ئاسکی نێر (ب.ت. ئاسکی سوور لەژوور 5 سال) ۞ گوزن نر

hartal /'hɑːtɑːl, US 'hətɑːl/ *noun*

(لە نیمچەوشکاری هیند) داخستنی دووکان و فەرمانگەکان بە نیشانەی دەربڕینی نارەزایەتی یان ماتەمی، دووکانبەندان ۞ هارتال

hartebeest /'hɑːtɪbiːst/ *noun*

ئاسکی شاخ‌چەماو یا ئەفریکایی، ئاسکەکێوی شاخ‌چەماو، [*Alcelaphus buselaphus* (سوورەکەی) و جۆرەکانی تر] ۞ آهوی آفریقایی

hartshorn /'hɑːtsˌhɔːn/ *noun*

شاخی ئاسکی (گیراوە solution یێکی ئامۆنیا بۆ تواندنەوەی خوێ، جاران لە شاخی ئاسک دەیانگرت) ۞ هارت‌شورن

harum-scarum /ˌheərəm 'skeərəm, US ˌherəm 'skerəm, ˌhærəm 'skærəm/ *adjective*

1 هەلەشە، سەرچل، سەرەڕۆ، reckless، 2 impetuous کێوی، ئالۆری ۞ 1 سربەهوا 2 وحشیانه، لاابالی

haruspex /hə'rʌspɛks/ *noun, pl.* haruspices /-spɪsiːz/

(لە رۆمی کۆندا) فالگرەوە، پێش‌بین، پێش‌زان ۞ غیب‌گو

haruspication /hə'rʌspɪkeɪʃən/ *noun*

پێش‌بینی، فالگرتنەوە، فالگری، پێش‌زانی ۞ غیب‌گویی

haruspicy /hə'rʌspɪsi/ *noun*

پێش‌بینی، فالگرتنەوە، غەیب‌زانی، پێش‌زانی ۞ غیب‌گویی

harvest /'hɑːvɪst, US 'hɑːrv-/ *noun*

1 دروێنە 2 دروێنەکردن 3 جۆزەردان، گەنمزەردان، سەروبەندی دروێنە، قەف‌وگول، گولپەڕ 4 وەختی خلەوخەرمان، (گێرە و)کێشە، خەرمانان 5 خەرمان، پێدەر، ئەزار 6 بەروبوو، حاسل، خلەوخەرمان، بەرهەم، بەرێل 7 (خوازە) ئاکام، بەرهەم، ئەنجام ۞ 1 درو 2 عمل درو 3 هنگام درو، فصل درو 4 وقت خرمن 5 خرمن 6 محصول 7 نتیجه

harvester /'hɑːvɪstə(r), US 'hɑːrv-/ *noun*

1 دەزگای دروونەوە 2 دروێنەوان ۞ 1 ماشین درو 2 دروگر

harvest home *noun*

1 خەرمانەسوور(ان)، سوورانە، خەرمانلۆغان، سەربرانەی خەرمان 2 خەرمانان، سەروبەندی خەرمان ۞ 1 جشن خرمن 2 وقت خرمن

harvestman *noun, pl.* harvestmen

1 دروێنەوان، خەرمانەوان 2 جۆرێ جالجالووکە، دروێنەوانە [دەستە Opiliones: زۆر جۆرن] ۞ 1 دروگر، خرمن‌بردار 2 نوعی عنکبوت

harvest mite *noun*

جۆرێ گەنەی ورد کە پرگ یان کرمۆکە مشەخۆرەکانی لەژێر پێستی گیانداراندا دەژین و دەبنە هۆی dermatitis و دەتوانن scrub typhus رابگوێزن [توخم *Trombicula*] ۞ نوعی کنه

harvest moon *noun*

مانگی پڕ نزیکتر بە رۆژگەرانەوەی پاییز autumn equinox (22 و 23 سێپتامبر)، مانگی شەوی چاردە ۞ ماه شب چهارده

harvest mouse *noun*

1 مشکی کلۆش، مشکۆلەیەکی ئوراسیای باکووری، بە کلکی گیرکەرەوە [*Micromys minutus*] 2 جۆرێ مشکی شەوگەڕی ئەمریکای باکووری و ناوەندی [توخم *Reithrodontomys*: چەندین جۆرن] ۞ هاروست مون

Harvey Wallbanger *noun*

بەرکول یان کوکتێلێ کە لە ڤۆدکا یان جین، ئاوی پرتەقال و گالیانۆ Galliano دروست دەبێ ۞ هاروست مون

has = third person singular present of have

has-been /'hæz biːn/ *noun*

مرۆ یا شتی لەباوکەوتوو، لەکارکەوتوو، ئارەقتە، کەفتەکار، پەککەوتوو ◌ آدم یا چیز از کارافتاده

hash[1] /hæʃ/ = hashish

hash[2] /hæʃ/ *noun*

1 گووکاری 2 شتە نیمداشتەکان، شتە لەکارکراوەکان، شرەویرە ◌ 1 افتضاح 2 چیزهای مستعمل

hash[3] /hæʃ/ *noun*

نیشانەی # ◌ علامت #

Hashemite /'haʃɪmʌɪt/ *noun,* also Hashimite

ئەندامی تیرەیەکی عەرەبی کە پێیان وایە لە بەرەی هاشم بن (کە محەمەدی پێغەمبەر دەبێتە ئەدیدەی) ◌ هاشمی

hashish /'hæʃiːʃ, US hæ'ʃiːʃ/ *noun*

مەریوانە، چەرس، بەنگ، حەشیش ◌ حشیش

Hasid /'hasɪd/ *noun,* also Chasid, Chassid, or Hassid

لایەنگر یا شوێن‌کەوتەی هەسیدیزم (بنەڕەت: لە *ḥāsīd* "pious") ◌ پیرو هسیدیسم

Hasidism /'hæsɪdɪzəm/ *noun*

هەسیدیزم (شێوەیەکی دینی جوولەکە کە بیروباوەڕەیکی زۆر توندی هەیە، لە پۆلەند لە سەدەی 18دا دامەزرا) ◌ هسیدیسم

haslet /'hazlɪt, US 'heɪzlɪt/ *noun*

(زۆرتر بریتانیا) چێشتێکی سارد کە جەرگ‌ودڵ ب.ت. هی بەراز کە پەستێوراو و ورد کراوە، تیایە ◌ هازلیت

hasn't /'hæznt/ = has not

hasp /hɑːsp, US hæsp/ *noun*

1 سەرکلۆم، ئەنجانە، ئالقەڕیز، سەرکل 2 کلافەدەزوو ◌ 1 چفت 2 کلاف

Hassid = Hasid

Hassidism = Hasidism

hassium /'hæsiəm/ *noun*

هەسیەم، هەسیوم (توخمێکی کیمیایی، کاتێ گەردیلەکان لێک‌دەکەون، پێکدێ، بە ژ.گ. 108، ن. Hs؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *Hassias* لاتین "Hesse"، هەرێمێکی ئەڵمانیا کە لەوێ دۆزرایەوە) ◌ هسیم

hassle /'hæsl/ *noun*

1 شەڕەقسە، مشت‌ومڕ، دمەدمێ، شەڕەچەلەحانێ، wrangle: *Do as you're told and don't give me any hassle!* 2 بەلا، کێشە، دژواری، کێشەمەکێش: *legal hassles* ◊ *It's a hassle having to travel with so many bags* ◌ 1 جروبحث 2 مصیبت، مشکل

hassock /'hæsək/ *noun*

1 ژێرچۆک، باڵنج (ژێر ئەژنۆ، ب.ت. لە کلێسە) 2 چەپکەگیا، مەلۆ، سوالە ◌ 1 تشکچە 2 دستەی علف

hast = archaic second person singular present of have

hastate /'hasteɪt/ *adjective*

(رووەکناسی، گەڵا) سێ‌گۆش و نووک‌تیژ، رمی، نێزەیی ◌ نیزەای

haste /heɪst/ *noun*

پەلە، لەز، دەست‌وبرد، زوو، پڕتاو، تاوەبڕکێ، خێرایی: *The letter had clearly been written in haste* ◊ *Why all the haste?* ◌ شتاب، عجلە

hastily / heɪstɪli/ *adverb*

بە پەلە، بە پڕتاو، بە هەشتاو، بە تاوەتڕێ، (بە) تەقڵەکوت ◌ با عجله

hastiness /heɪstinəs/ *noun*

پەلە، تاو، لەز، خێرایی، زوو، بەپڕتاوی، دەست‌وبردی ◌ شتاب، عجله، سرعت

hasty /'heɪsti/ *adjective* (hastier, hastiest)

بێ‌تاقەت، بەپەلە، تاوسەندوو، بەتاو، بەلەسە، بە لەزوبەز، خێرا، دەست‌وبرد، بەپڕتاو، زووکراو، بێ‌بیرلێ‌کردنەوە ◌ عجول، شتاب‌زده

hat /hæt/ *noun*

1 کڵاو، تەقیلە، شەبکە 2 پلەوپایە، پۆست، پێگە 3 هێمای رەوش یان پۆستی فەرمی کەسێ ◌ 1 کلاه 2 مقام 3 نماد موقعیت رسمی فردی

hatband /'hætbænd/ *noun*

زیواری دەوری کڵاو، کڵاوبەند، کڵاوبەست، چەرمی دەوری کڵاو ◌ نوار دور کلاه

hatbox /'hætbɒks, US -bɑːks/ *noun*

سنووقی کڵاو، قوتووی کڵاو، جێ‌کڵاو ◌ جعبەی کلاه

hatch /hætʃ/ *noun*

1 دەریچە، دەلاقە، کولاوکە، کلاوڕۆژنە 2 (کەشتی) درگا، دەرکە، نیوەدرگا، دەلاقە 3 (فڕۆکە و کەشتی ئاسمانی) درگا، دەرکە، درگای هەڵدراوە 4 پەنجێرە، بەرکاز ◌ 1 دریچه 2 و 3 مدخل 4 پنجره

hatchback /'hætʃbæk/ *noun*

ماشێنی بە درگای پشتەوە (کە هەڵدەدرێتەوە)، درگای پشتەوەی ماشێن ◌ هاچ‌بک

hatchery /'hætʃəri/ *noun, pl.* hatcheries

شوێنی (هێلکە)هەڵێنان، شوێنی گەرادانان یان گەراخستن، گەراگە (ب.ت. ماسییەکان) ◌ محل تخم‌ریزی

hatchet /'hætʃɪt/ *noun*

1 تەور، تەورۆکە، سیکارد، بیور، بفر، تەوری چکۆلە (دەسک‌کورت)، ئەژاخ 2 تەشوێ، تەشۆ، ترێشە، بووم 3 = tomahawk ◌ 1 تبر، تبرچە 2 تیشە

hatchet face *noun*

ڕوخسار یان دەم‌وچاوی درێژ و باریک ◌ صورت دراز و باریک

hatchetfish *noun, pl.* same or hatchetfishes

تەورەماسی: جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی گەرمێنانی جیهانی نەوێ [خێزان Gasteropelecidae: چەندین جۆرن] ◊ نوعی ماهی

hatchet job *noun*

(بریتانیا، نافەرمی) رەخنەی توند، بەگژداچوون (بابەتێکی رۆژنامە یان بەرنامەیەکی تەلەفزیۆنی لەسەر کەسێ) ◊ انتقاد شدید

hatchet man *noun*

1 پیاوکوژ (ی بەکرێگیراو)، رەشەکوژ، بەکرێگیراو 2 رەخنەی توند، بەگژداچوون ◊ 1 مزدور، آدمکش (مزدور) 2 انتقاد شدید

hatching *noun*

هاشوور، تەریبەهێڵکاری ◊ هاشور

hatchment *noun*

تەختێ بە شێوەی لەبزینە کە چەکوچۆڵی کەسێ کە مردووە، لەسەرە (وەکوو شانازی ئەو کەسە دادەنرێ) ◊ هاچمنت

hatchway /'hætʃweɪ/ *noun*

دەربیجە، دەلاقە، کولاوکە، کلاورۆژنە، درگا، دەرکە، درگای دادراوە ◊ دریچە، در

hate /heɪt/ *noun*

1 بێزاری، رقلێبوون، خۆشنەویستن: *a strange relationship built on love and a hate campaign* ◊ *a look of hate* ◊ *hate* 2 مرۆ یان شتێ بێزەون: *Plastic flowers have always been a particular hate of mine* ◊ 1 نفرت، انزجار 2 آدم یا چیز مورد تنفر

hateful /'heɪtfl/ *adjective*

بێزاوی، ناخۆش، قێزەون، پیس، بێزەون، ناشیرین، کرێت، دزێو: *a hateful person/place/face* ◊ نفرت‌انگیز، زشت

hatefully /'heɪtfli/ *adverb*

بێزاوی‌یانە، بە شێوەیەکی قێزەون، بێزەونانە ◊ بە طور نفرت‌انگیز

hatefulness /'heɪtflnəs/ *noun*

بێزاویبوون، دزێوی، ناخۆشی ◊ نفرت‌انگیزی

hath = archaic third person singular present of have

hatha yoga /'hʌtə, US 'haθə/ *noun*

شێوەیێکی مەشق و راهێنانی لەشی و راگیرکردنی هەناسە لە یوگادا (بنەڕەت: لە سانسکریت "هێز force" *hatha*) ◊ هاتا یوگا

hatless *adjective*

بێکلاو، سەرڕووت، سەرپەتی ◊ بی‌کلاه

hatpin /'hætpɪn/ *noun*

دەرزی کلاو (ژنانە) ◊ سنجاق کلاه

hatred /'heɪtrɪd/ *noun*

بێزاری، رقلێبوون، خۆشنەویستن، ناخۆشویستن ◊ نفرت، انزجار

hatstand /'hætstænd/ *noun*

کلاوهەڵواسە. سنگ یان داری کلاو (هەڵواسین) ◊ کلاه‌آویز

hatter /'hætə(r)/ *noun*

1 کلاودروو 2 کلاوفرۆش ◊ 1 کلاه‌دوز 2 کلاه‌فروش

hat trick *noun*, also hat-trick

1 سێ سەرکەوتن، سەرکەوتنی سیانە 2 (تۆپێن) سێ گۆڵە 3 سێ خاڵە ◊ 1 موفقیت سه‌گانه 2 سه گله 3 سه‌امتیازه

hauberk /'hɔːbɜːk/ *noun*

(مێژوویی) زرێ (لە زنجیر و لە سەدەکانی نێوەڕاستدا) ◊ جوشن

haughtily /-ɪli/ *adverb*

لە رووی خۆبەزلزانی‌یەوە، لووتبەرزانە، ترزلانە ◊ مغرورانه

haughtiness /'hɔːtinəs/ *noun*

خۆبەزلزانی، لووتبەرزی، ترزلی، تروتوپ، بەفیزی، فیز، دەمار ◊ تکبر، غرور، نخوت

haughty /'hɔːti/ *adjective* (haughtier, haughtiest)

بەدەمار، فیزن، لووتبەرز، ترزل، خۆپێزل، ئاخوربەرز ◊ متکبر، مغرور

haul /hɔːl/ *noun*

1 کێشان، راکێشان، راکێشکردن 2 ماوە، مەودا 3 راو، چینەڕاو، بەرەڕاو (ئەو ئەندازەیەی ماسی‌یەی کەوا بە جارێ راو کراوە) 4 ماڵی دزراو یان دزێتی ◊ 1 عمل کشاندن 2 مسافت 3 صید 4 اجناس مسروقه

haulage /'hɔːlɪdʒ/ *noun*

1 راگوێستن، گوێزانەوە، گواستنەوە، بردن: *the road haulage industry* ◊ *a haulage firm/contractor* 2 کرێبار ◊ 1 باربری، حمل‌نقل 2 کرایه‌ی حمل

haulier /'hɔːliə(r)/ *noun*, also hauler /'hɔːlə(r)/

1 (بریتانیا) کۆمپانی راگوێستن 2 بەڕێوەبەری کۆمپانی یان دەزگای راگوێستن ◊ 1 شرکت ترابری 2 مدیر شرکت ترابری

haulm /hɔːm/ *noun*

کلۆش، پووش، لاسک، ساقەت ◊ پوشال، ساقه

haunch /hɔːntʃ/ *noun*

1 سمت، کلۆت، پاشەڵ، کنگ، کەفەڵ 2 (گۆشت) ران 3 گۆشتی قەبرغە یان کەلەکەی گاکێوی deer، گۆشتی ران و کەفەڵ 4 (سازەوانی) پایەی تاق (لای تاقێ، نێوان تاج و کۆلەکە یان دینگە؛ بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *hanche* فەرەنسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◊ 1 کفل 2 ران 3 و 4 هونچ

haunt /hɔːnt/ *noun*

1 مەکۆ، مۆڵگە، لانە 2 خێو، تارمایی، سەهۆیر ◊ 1 پاتوق 2 شبح

haunted /ˈhɔːntɪd/ *adjective*
1 (ماڵ) جنۆکەلێبوو، خێوی لێیە، جنۆکاوی 2 نگەرانی، لە بیری، نگەران، نارەحەت ◌ 1 شبح‌زده، جن‌زده 2 در فکر، مضطرب

haunting /ˈhɔːntɪŋ/ *adjective*
لەبیرەوەنەچوو (وەکوو مێلۆدییێ) ◌ بەیادماندنی

Hausa /ˈhaʊsə, US -zə/ *noun, pl.* same or Hausas
هاوسا (زمانی (چادی) کە گەلی هاوسای ئەفریکا قسەی پێ‌دەکەن، ئێستا لە نایجیریە، نایجێر و بەشەکانی تری رۆژاوای ئەفریکا وەکوو زمانی پێوەندی نێوان گەلانی جیاواز بەکاردێتری) ◌ هاوسا

haustellate /ˈhɔːstələt, US -leɪt/ *adjective*
1 خاوەن ئەندامی مژین، مژۆکەوەر، مژۆکەدار 2 سەربە مێرووە مژۆکەکان ◌ 1 دارای آلت مکنده 2 وابسته به حشرات مکنده

haustellum /hɔːˈstɛləm/ *noun, pl.* haustella
(گیانەوەرناسی) ئەندامی مژین، قورتم، مژۆکە ◌ آلت مکنده

haustorial *adjective*
(ڕووەکناسی) مژۆکە ◌ مکنده

haustorium /hɔːˈstɔːrɪəm/ *noun, pl.* haustoria /-rɪə/
(ڕووەکناسی) ئەندامی مژین، قورتم، مژۆکە ◌ آلت مکنده

hautbois /ˈ(h)əʊbɔɪ/ *noun*
جۆری زورنا، ئۆبۆی (ئامێرێکی موسیقایە) ◌ ابوی

haute couture /ˌəʊt kuˈtjʊə(r), US ˌoʊt kuˈtʊr/ *noun*
1 (فەرەنسی) کۆمپانی یان دەزگا گەورەکانی داهێنانی باو (یان مۆد) 2 کەڵەباو، جل‌وبەرگی دواداب یان دوایین مۆد و باو ◌ 1 مؤسسات طراحی بزرگ مد 2 لباس‌های آخرین مد

haute couturer *noun*
گەورەداهێنەرانی مۆد یان باو ◌ مؤسسات طراح بزرگ مد

haute cuisine /ˌəʊt kwɪˈziːn, US ˌoʊt/ *noun*
1 (فەرەنسی) ئاشپەزی شایانە 2 چێشت یان خۆراکی شایانە ◌ 1 آشپزی عالی 2 غذای عالی

haute école /ˌəʊt eɪˈkɒl/ *noun*
خوێندنگای باڵا یا بەرز، خوێندنگای کۆتایی یا دواناوەندی ◌ دبیرستان

hauteur /əʊˈtɜː(r), US hɔːˈtɜːr, oʊˈt-/ *noun*
خۆبەزلزانی، لووت‌بەرزی، بەفیزی، دەمار، haughtiness ،arrogance ◌ تکبر، غرور

Havana /həˈvanə/ *noun*
هاڤانا (جگەرەیێ کە لە وڵاتی کوبا دروس دەکری) ◌ هاوانا

Havdana = Habdana

haveli /ˌhʌvəˈliː/ *noun, pl.* havelis
(لە هیند) سەرا، کۆشک، بەروار، کاشانە (بنەڕەت: لە *havelī* عەرەبی‌یەوە) ◌ خانه‌ی مجلل

haven /ˈheɪvn/ *noun*
1 پەناگە، پەنا، جێ‌پەنا، لانە، پەرێز، داڵدە، refuge 2 بەندەرگا، بەندەر، لەنگەرگا، بەندەری چکۆلە، port ،harbor ◌ 1 پناهگاه 2 بندرگاه

have-nots *noun, pl.*
هەژاران، نەداران، خەڵکی دەستەنگ (لە کۆمەڵگا یا وڵاتێ) ◌ فقرا

haven't /ˈhævnt/ = have not

haversack /ˈhævəsæk, US -vərs-/ *noun*
کوڵەبەن، کۆڵ، پشتەوارە، توورەکە، تێلەکە ◌ کوله‌پشتی

haves *noun, pl.*
دەوڵەمەندان، دارایان، دەس‌ڕۆیشتووان، سامانداران (لە کۆمەڵگا یان وڵاتێ) ◌ توانگران، ثروتمندان

havildar /ˈhavɪldɑː/ *noun*
(لە نیمچەوشکاری هیندوستاندا) سەرباز یان ئەفسەرێکی پۆلیس کە هاوتای sergeant ـە ◌ هاویلدار

havoc /ˈhævək/ *noun*
1 کاولی، خاپووری، ویرانی 2 زیانلێکەوتوویی، زەرەرمەندی، خەسارلێکەوتن: - *These insects can wreak* *oc on crops* 3 شێواوی، پاشاگەردانی، نارێکی، ناڵۆزایی ◌ 1 ویرانی 2 خسارت 3 آشفتگی

haw[1] /hɔː/ *interjection*
(دەنگی پێکەنین) هاها...، قاقا... ◌ هاها...

haw[2] /hɔː/ *noun*
1 گێوژ، گوێژ، گفیشک، بلچ، گوێشک 2 پەرژین، حەوشە، دیواربەست، دیواربەند ◌ 1 ولیک 2 پرچین، حصار

haw[3] /hɔː/ *noun*
سێیەمین پێڵووی چاو یان پەردەی تروکاندن لە هێندێ شیردەر یان گوان‌داردا، ب.ت. سەگ یان تیرەی پشیلە ◌ هاو

Hawaiian /həˈwaɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە هاوایی، گەلەکەی یان زمانەکەی، هاوایی‌یی *n* زمانی هاوایی ◌ *adj* وابسته به هاوایی *n* زبان هاوایی

Hawaiian gitar *noun*
گیتاری هاوایی، ژێ‌یەکانی لە پۆلان ◌ گیتار هاوایی

hawfinch /ˈhɔːfɪntʃ/ *noun*
سەیرەگێوژە: جۆرێ سەیرەی گەورە بە دەنووکێکی زلەوە بۆ شکاندنی نێوک و دەنکی گێلاس و دانە سەختەکانی تر [تۆخم

Coccothraustes: سێ جۆرن] ◌ هاوفینچ

hawk[1] /hɔːk/ *noun*

1 باز، هەڵۆ، واشۆ، واشە، شاهین، لاچین [*Accipiter* و توخمەکانی تر، زۆر جۆرن]، (جورەباز male hawk) 2 مرۆی شەرخواز (ب.ت. سیاسەتوانی) 3 بۆ ناوی hawkmoth ـەکان بەکاردێتری، ب.ن. eyed hawk ◌ 1 باز 2 آدم جنگ‌طلب 3 هاوک

hawk[2] /hɔːk/ *noun*

تەختە(یەکی چوارگۆشە، دەسکێ لە ژێریەوە بۆ سواخ و هتد) ◌ هاوک

hawkbell /ˈhɔːkbel/ *noun*

زەنگولە (لەپێی باز یان واشودا) ◌ زنگوله

hawk eagle *noun*

هەڵۆباز: هەڵۆیێکی چکۆلانەی گەرمێتان، بە باڵی پان و کلکی درێژەوە [توخمەکانی *Spizaetus* و *Spizastur*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی عقاب

hawker /ˈhɔːkə(r)/ *noun*

1 دیوەرە، چەرچی، دەس‌فرۆش 2 بازەوان، هەڵۆباز، واشوبەرێن، بازبەرێن ◌ 1 فروشندەی دورەگرد 2 قوش‌باز

hawk-eyed /ˌhɔːk ˈaɪd/ *adjective*

1 چاوتیژ، بەهەتەر، چاوباز (هەروەها eagle-eyed) 2 (کەسێ) ورد، بەسەرنج ◌ 1 دارای دید قوی 2 تیزبین

hawking *noun*

1 بازەوانی، بازبەرێنی، راو بە هەڵۆ یان واشو 2 کۆخە بۆ فڕێدانی بەڵغەم ◌ 1 قوش‌بازی 2 سرفه برای اخراج خلط

hawkish /ˈhɔːkɪʃ/ *adjective*

(سیاسەت) شەڕخواز، شەڕخوازانە، شەڕەنگێزانە (دژ dovish، hawkishly *adv*) ◌ جنگ‌طلب، ستیزگرای، جنگ‌افروزانه

hawkishness /ˈhɔːkɪʃnəs/ *noun*

شەڕخوازی، شەڕەنگێزی، شەڕفرۆشی ◌ جنگ‌طلبی

hawkmoth *noun*, also sphinx or sphinx moth

پەپوولە(شەوگەرە)بازە، بە لەنگەرە لەسەر شیلە دەنیشێ [خێزانی Sphingidae: زۆر جۆرن] ◌ نوعی پروانه

hawk-nosed /ˈhɔːk nəʊzd/ *adjective*

(مرۆ) لووت‌قەلانگ ◌ (شخص) با بینی قوشی

hawk owl *noun*

کوندەبازە، کوندەواشە (رۆژفڕی کلک‌درێژی باکووری دارستانە سنەوبەرییەکان [*Surnia ulula*]) ◌ نوعی قوش

hawksbeard *noun*

جۆرێ رووەک لە تیرەی daisy، شێوە dandelion، بەلام لاسکێکی لۆلقی branched stem هەیە و بە گوڵی جۆراوجۆرەوە [توخم *Crepis*] ◌ نوعی گیاه

hawksbill turtle *noun*

رەقە(ی دەریایی)، کیسەڵی دەریایی (لەبەر قاوغەکەی راو دەکرێ [*Eretmochelys imbricata*]) ◌ لاک‌پشت دریایی

hawkweed *noun*

گیاواشە، گیاباز: جۆرێ رووەک، خێزان daisy، بە سەرەگوڵی زەردی شەلەمکەرەئاساوە [توخم *Hieracium*] ◌ زاغک

hawse /hɔːz/ *noun*

1 بەشێ لە لووتکەی کەشتی، کە گوریس و کەندری لەنگەری پێدا تێدەپەرێ، جێ‌گوریس، کونەکەندر 2 مەودای نێوان لووتکەی کەشتی و لەنگەرەکەی ◌ هوز

hawse hole *noun*

کونێ لە پشتی کەشتی‌دا کە گوریس و کەندری لەنگەری پێدا تێدەپەرێ، جێ‌گوریس، کونەکەندر ◌ هوز هول

hawser /ˈhɔːzə(r)/ *noun*

گوریس، کەندر (پۆلایی، ئەستوور، بۆ راگرتن یان کێشانی کەشتی) ◌ طناب کلفت

hawser-laid = cable-laid

hawthorn /ˈhɔːθɔːn, US -θɔːrn/ *noun*

گڤیشک، بلچ، بلچە(سوور، زەرد و...)، گێوژ، گوێژ، گوێژ، تەنگێز، دیژەلە [*Crataegus monogyna* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ ولیک

hay[1] /heɪ/ *noun*

1 گزرە، پووش، پەلاش، هەڵیس، وشکەگیا، هەلیز 2 وینجەی وشک: *a bale of hay* ◌ 1 علف خشک 2 یونجەی خشک

hay[2] /heɪ/ *noun*

تەڵە، داو (راوەکەرویشک) ◌ دام

haycock /ˈheɪkɒk/ *noun*

تایە، تەرمەک، (تا)گزرە، گیشە، کووپە، کۆماهەلیس، تایەپووش، لۆژین ◌ کپەی کاه و علوفەی خشک

hay fever *noun*, also pollinosis

پووشەتێ، پووشەتا، تای پووش ◌ تب یونجه

hayfield *noun*

پووشەلان، پووشان ◌ های‌فیلد

hayfork *noun*

سیلک (sêlik)، شەنە، پووجنە، مانگێر ◌ چنگک

hayloft /ˈheɪlɒft, US -lɔːft/ *noun*

پووشدین، کادین، کۆتان، مەرەک ◌ انبار علف

haymaker /ˈheɪmeɪkə(r)/ *noun*

1 (دەزگا یان مرۆڤ) گیاوشک‌کەرەوە، گزرەکەر، وشکەنە، گیاهەڵخەر 2 (نافەرمی) مشتی کاری، مستی چاک ◌ 1 علف‌خشک‌کن 2 مشت جانانه

haymaking /ˈheɪmeɪkɪŋ/ *noun*

گیاوشـــــک‌کردنـــــەوە، گیاهەڵخـــــستن ◌ علف‌خشک‌کنی

hayride /ˈheɪraɪd/ *noun*

(زۆرتر لە ئەمریکا) سواری داشقەی پڕ لە گیا (بۆ خۆشی) ◌ هایرید

hayseed *noun*

دانی گیا و پووش، دانەگزرە ◌ هایسید

haystack /ˈheɪstæk/ *noun*, also –ymow /ˈheɪmaʊ/ or hayrick /ˈheɪrɪk/

تایە، گیشە، گزرە، تەرمەک، پووت، گرشە ◌ دستەی علف خشک

haywire /ˈheɪwaɪə(r)/ *adjective*

1 نارێـک، تێکـەڵوپێکـەڵ، شـێواو، تێکچـوو، ترازاو: *the radio went haywire* 2 تووڕە، لەدین‌دەرچـوو، crazy: *is going haywire with grief* ◌ 1 نابسامان، آشفته 2 عصبانی

hazard /ˈhæzəd, US -ərd/ *noun*

1 مەترسی، ڕیکەوت، هەڵکەوت: *a fire/safety hazard* 2 قومار، مۆرەبازی (بە دوو داش یان مۆرە) ◌ 1 خطر، تصادف 2 قمار

hazard lights *noun, pl.*

چـرا مەترسـی‌یـەکان، چراکـانی مەترسـی ◌ چراغ‌های خطر

hazardous /ˈhæzədəs, US -ərdəs/ *adjective*

1 مەترسی‌دار، پڕمەترسی: *a hazardous journey* ◊ *It would be hazardous to invest so much* ◊ *a list of products that are potentially hazardous to health* 2 هەڵکەوتی، بەبەخت، دووبەختـەکی، دووبەختی ◌ 1 مخاطره‌آمیز 2 اتفاقی

hazardously /ˈhæzədəsli, US -ərdəsli/ *adverb*

پڕمەترسی‌یانە ◌ بە طور مخاطره‌آمیز

hazardous materials = hazmat

hazardous waste *noun*

پاشەڕۆی مەترسی‌دار ◌ فضولات خطرناک

haze /heɪz/ *noun*

1 مـژی تـەنک، تـەم‌ومـژی تـۆزاوی، تۆزەتـەم، تەم‌ومژی تەنک، سووکەتەم 2 (خوازە) گێژی، شێوانی مێشکی ◌ 1 غبار 2 (مجازی) ابهام

hazel /ˈheɪzl/ *noun, adjective*

n کـەلوز، فنـدق، درەختـی فنـدق [*Corylus avellana* و جـۆرە پێـوەنـدی‌دارەکـان]، داری کـەلوز *adj* (ڕەنـگ) قـاوەیی مەیلـەو سـوور، کەلوزی، (چاو) کاڵ، قاوەیی سـەوزڕەنگ ◌ *n* فندق، درخت یا چوب فندق *adj* قهوه‌ای مایل بە قرمز، (چشم) قهوه‌ای سبزرنگ

hazel grouse *noun*, also hazel hen

کوڕکـورە کـەلـوزی یـان فنـدقی [*Bonasa bonasia*] ◌ نوعی باقرقره

hazel-nut /ˈheɪzlnʌt/ *noun*

میوە یان بەری دارکەلوز یا فندق ◌ میوەی فندق

hazing *noun*

سـەرخـستەسەر، ئـازاردان، نارەحـەت‌کـردن ◌ ایذا، اذیت

hazmat *noun*, also (HazMat)

مەتریاڵە مەترسی‌دارەکان، مـاک یـان کەرەسـەی مەترسی‌دار (کەترسی - کەرەسەی مەترسی‌دار) ◌ مواد خطرناک

hazy /ˈheɪzi/ *adjective* (hazier, haziest)

1 مژاوی، تەماوی، لێڵ، تەژمە، نادیار، ناڕوون 2 نیوەمەسـت، سـەرخۆش، گێـژ (*adv* hazily: تەماوی‌یانە، بە شێوەیەکی تەماوی؛ haziness *n*: 1 تەماوی‌بوون، نادیاری، لێڵ‌بوون 2 گێژی) ◌ 1 غبارآلود، مبهم 2 گیج

HB *abbreviation* Hard black

H-bomb *noun*

بۆمبی هایدرۆژێنی ◌ بمب هیدروژنی

HCF *abbreviation* highest common factor

(بیرکـاری) گـەورەترین کۆلکـە یـان فـاکتێری هاوبەش (یان ناوکۆیی) ◌ بزرگ‌ترین عامل یا مقسوم‌علیه مشترک

he[1] /hiː/ *pronoun, adjective, noun*

pron (جێناوی کـارا، سێیەم کەسـی تـاکی نێـر)، ئـەو، ئـەڤ، وی *adj* نێـر، نێرینـە، کـوڕ، پیـاو *n* گیانـەوەری نێـر یـان گـوڵ ◌ *pron* او، وی *adj* نر، پسر، مرد *n* حیوان مادە

he[2] *noun*

هێ، هی، ها: پێنجـەمین پیتی ئـەلفوبێی عیبری Hebrew ("h") ◌ ها، هە

he-

پێشگر: گیانەوەری نێر، گوڵـ نێرەـ ◌ پیشوند: جانور نر

He symb. the chemical element helium

HE *abbreviation* also H.E. 1 His or Her Excellency 2 high explosive

1 جەنابی بەڕێز 2 تەقەمەنی بەهێز ◌ 1 عـالی جناب، سرکار علیە خانم 2 مادەی منفجرەی قوی

head /hed/ *noun, adjective*

n 1 سـەر، کەلـە، کـەللە، سـەلک، مێـشک 2 (نافەرمی) سەرێشە، ژانەسەر 3 سەروو، ژوور، بان، لەسەرووی، لەژوور، پێش، لەپێش، نووک 4 ئەقڵ، فام، ئـاوەز، خـەیاڵ‌کردنـەوە، بیر، هـزر، تێگەیشتن، توانایی، بەهرە 5 بابەت، بارە، باس، مـزار 6 (heads) ڕێبـەران، سـەران 7 سـەرۆک، بەڕێوەبەر، بەڕێوەبەری خوێندنگا یان دەزگایی، گـەورە، سەرپەرشت، ڕێبـەر، سـالار، سـەردار، سـەروەر، سـەرگەورە 8 کـەس، یـەکێ، دانـە 9 (ئاژەڵ) سەر، ژمارە 10 پێشی کەشتی، سەر یان پێشەوەی کەشتی، سەرک، لووتکە 11 سەردێڕ، بەش، پشک، پارچە 12 (ڕووبار) بەشی سـەروو، کـەف 13 (ڤیدیۆ و هتد) هێد 14 (زمانـەوانی)

ناوک 15 (heads) (کوێن) شیر *adj* ناوەندی، سەرەکی ◌ *n* 1 سر، مخ 2 سردرد 3 بالا، جلو، صدر، نوک 4 عقل، تخیل، فکر، فهم، استعداد 5 موضوع، مبحث 6 سران 7 رئیس، رئیس مدرسه یا مؤسسه‌ای، مدیر، ارشد، سالار 8 نفر، دانه 9 رأس، تعداد 10 جلو کشتی، دماغه 11 سرفصل، بخش 12 (رودخانه) قسمت علیا، کف 13 هد 14 (زبانشناسی) هسته 15 (در جمع) شیر *adj* مرکزی

-head = equivalent to -hood

headache /ˈhedeɪk/ *noun*

1 ژانەسەر، سەرێشە، سەرئێشە، سەرئاسێ (ئەسپەک violent headache (دوای گرانەتا) 2 (ناڤەرمی) دەردەسەری، گێچەڵ ◌ 1 سردرد 2 مکافات

headband /ˈhedbænd/ *noun*

سەرپێچ، ناوچاوپێچ، ناوچاوبەست، (شیرازە = headband of a book) ◌ هدبند

headbanger /ˈhedbæŋə(r)/ *noun*

1 سەرلەقێن، سەرتەکاندەر، سەرراوەشێن 2 مرۆی گەوج و شێت ◌ 1 هدبانگر 2 آدم احمق و دیوانه

headbanging /ˈhedbæŋɪŋ/ *noun*

سەرلەقاندن، سەرتەکاندان، سەرراوەشاندن ◌ هدبانگینگ

headboard /ˈhedbɔːd, US -bɔːrd/ *noun*

داری سەروو یان سەری تەخت یان چرپایە ◌ چوب فوقانی تخت

headcase /ˈhedkeɪs/ *noun*

بنیادەمی شێت ◌ آدم دیوانه

headchcese /ˈhedtʃiːz/ = brawn

headcount /ˈhedkaʊnt/ *noun*

1 سەرژمێری، بژاردنی خەڵک (بۆ بۆنەیێ): *to do a –dcount* ◊ *What's the latest headcount?* 2 ژمارەی کەسانی ئامادە، ژمارەی ئەو کەسانەی کە بۆ کۆمپانیێ کار دەکان ◌ 1 شمارش مردم 2 آمار نفرات

headdress /ˈheddres/ *noun*

لەچکە، دەسماڵ، سەرووک، کڵاو، پۆتەلاک (لە بۆنەی تایبەتیدا) ◌ روسری

headed /ˈhedɪd/ *adjective*

(لە لێکدانا) ـسەر، ـسەرە: *a three-headed monster* ◌ (در ترکیب) ـسر

headed notepaper *noun*

سەرپەڕ، کاغزی مارکدار ◌ سربرگ

header /ˈhedə(r)/ *noun*

1 (تۆپێن) بەسەرلێدان، بە کەڵلەلێدان 2 سەرپەڕ (وەکوو نووسراوە یان ژمارە لە هەموو لاپەڕەکان) 3 لووربوون 4 سەرەنگرێ، سەرسم، نسکۆ 5 خشت یان بەردێ کە بە لای پانیەوە لەکارکرابێ ◌ 1 با سر زدن 2 هیدر 3 شیرجه 4 سکندری 5 هیدر

head-first *adjective*

1 بە سەر(ەوە)، بە کەڵلەوە 2 بە سەرەوە رۆیشتن 3 بەپەلە، بەپرتاو، بێبیرلێکردنەوە ◌ 1 با سر 2 افتان از سر 3 شتابزده

headgear /ˈhedgɪə(r), US -gɪr/ *noun*

1 سەرپۆش، هەرچیێ کە لەسەر بکرێ، 2 *protective headgear* : سەرەوانە، سەرنەر 3 سەرکەڵلە، سەرەوانە، کەڵەوانە (ی ئەسپ) کەڵوپەلی پێشەوەی کەشتی ◌ 1 سرافزار 2 کلگی 3 هدگیر

head-hunter /ˈhedhʌntə(r)/ *noun*

راوچی سەر، شکارچی سەر (= ئەندامی هۆزێ کە سەری دوژمنانی وەکوو سەرکەوتنێ کۆدەکاتەوە)، کەس یان دامەزاوەیێ کە بە دوای کەسانی نێوبەدەرەوە و شارەزا دەگەرێ ◌ شکاگر سر

head-hunting *noun*

راوی سەر، شکاری سەر، سەرەراوکێ، دۆزینەوەی کەسانی ناودار و رازیکردنیان بۆ کارکردن ◌ شکار سر

heading /ˈhedɪŋ/ *noun*

1 سەربەش، سەرپەڕ، سەرپاژ، سەرباس، سەرنامە: *chapter headings* 2 بەش، پشک 3 سەرپۆش، سەر، درگا، دالان 4 رەهۆڵ ◌ 1 عنوان، سرفصل، سرنامه 2 بخش 3 در 4 نقب افقی

headland /ˈhedlənd, US -lænd/ *noun,* also promontory

1 (زەویناسی) سەر، سەرک 2 سەرەزەوی، باریکاییەکی ئەکێلراو لە کلکەی کێڵگەدا ◌ 1 سنگپوز 2 هدلند

headless /ˈhedləs/ *adjective*

بێسەر، سەربراو، سەرپەڕیو: *a headless body/corpse* ◌ بدون سر

headlight /ˈhedlaɪt/ *noun,* also headlamp /ˈhedlæmp/

چرای پێشەوە، چرای سەر(ەکی)، چراگەورە ◌ چراغ جلو

headline /ˈhedlaɪn/ *noun*

سەردێر، نیونیشان، سەرپەڕ ◌ تیتر، سرصفحه

headlines *noun, pl.*

سەرپەیام، سەردێری هەواڵەکان، سەرنووچە، کورتەی هەواڵەکان: *Do you mind if I listen to the -nes before we leave?* ◌ سرخط اخبار

headlock /ˈhedlɒk, US -lɑːk/ *noun*

(زۆرانبازی) سەرگرتن: *He had him in a headlock* ◌ عمل گرفتن سر

headlong /ˈhedlɒŋ, US -lɔːŋ/ *adverb, adjective*

1 بە سەر، بە کەڵلە، بە سەرەوە رۆیشتن 2 بەپەلە، بەپرتاو، هەڵەشانە، سەرچڵانە، بێبیرلێکردنەوە، توند ◌ 1 با سر، افتان از سر 2 شتابزده

head louse *noun*
ئەسپێ یان هەبێشی سەر [*Pediculus humanus capitis*] ◇ شپش سر

headman /'hedmæn/ *noun, pl.* headmen
سەرهۆز، سەرخێل، کەلانتەر، سەرگەورە، کوێخا، گزیر، پیاوماقوول (لە گوندێ) ◇ رئیس قبیله، رهبر

headmaster /ˌhed'mɑːstə(r), US -'mæs-/ *noun*
بەڕێوەبەری خوێندنگا ◇ مدیر مدرسه

headmistress /ˌhed'mɪstrəs/ *noun*
بەڕێوەبەری خوێندنگا (ژن) ◇ مدیر مدرسه

head-money /'hed mʌni/ *noun*
1 سەرانە (خەلاتی هێنانەوەی سەر یان گرتنی تاوانبار) 2 باجی سەرانە ◇ 1 هدمانی 2 مالیات سرانه

headmost /'hedməʊst/ *adjective*
(ب.ت. کەشتیی) یەکەم، لە پێشەوە، لە پێش‌تر ◇ مقدم

headnote *noun*
سەرتێبینی، سەرنجی سەرەوەی بابەت یان بەڵگەیێ ◇ هدنوت

head office /'hed ɒfɪs/ *noun*
سەرنووسینگە، نووسینگەی سەرەکی، بەڕێوەبەری ناوەندی (لە کۆمپانییێ): *Their head office is in New York* ◇ ادارهٔ اصلی

head of state *noun*
سەرۆکی حکومەت: *The Queen was joined by the US President and other heads of state from around the world* ◇ رئیس دولت

head-on *adjective, adverb*
(لێکدان) لە پێشەوە، سەربەسەر، رووبەروو، راستەوخۆ، لە رووبەڕووەوە: *a head-on crash/collision ◊ The cars crashed head-on ◊ We hit the tree head-on* ◇ شاخ‌به‌شاخ

head-on collision *noun*
لێکدانی لە پێشەوە (یان پێش‌بەپێش) ◇ تصادف شاخ‌به‌شاخ

headphones /'hedfəʊnz, US -foʊnz/ *noun, pl.*
سەرپیس، گوێ‌پیس؟، هێدفۆن: *a pair/set of headphones* ◇ گوشی

headpiece /'hedpiːs/ *noun*
1 تاس‌کڵاو، خوود، کڵاوزرێ، کڵاوخوود، کڵاو 2 ئەقڵ، هۆش، زیرەکی، مێشک، تێگەیشتن، 3 (کتێب) نەخش یان رازاندنەوەی سەرپەڕ یان سەرووی پەڕە ◇ 1 کلاه‌خود 2 عقل، ادراک 3 هدپیس intelligence ،brains

headquartered /ˌhed'kwɔːtəd, US 'hedkwɔːrtəd/ *adjective*
خاوەنی بەڕێوەبەری ناوەندی، بارەگا لە شوێنێکی تایبەتی، خاوەنی بڕیارگە، خاوەنی ناوەندی فەرمانداری یا ناوەندی سەرکردایەتی: *News Corporation is -dquartered in Sydney* ◇ دارای ادارهٔ مرکزی ستاد

headquarters /ˌhed'kwɔːtəz, US 'hedkwɔːrtərz/ *noun, pl.*
بەڕێوەبەری ناوەندی، بارەگا، بڕیارگە، ناوەندی فەرمانداری، ناوەندی سەرکردایەتی: *The police ◊ firm's -s is/are in London Headquarters in Dublin ◊ headquarters has/have agreed* ◇ ادارهٔ مرکزی ستاد

head resistance *noun*
بەرهەڵستی لە پێشەوە ◇ مقاومت جلویی

headrest /'hedrest/ *noun*
(کورسی) جێ‌سەر، ژێرەسەرە ◇ زیرسری

headroom /'hedruːm, US -rʊm/ *noun*
مەودای نێوان سەر و مێچ، مەودای پاراستن ◇ فاصلهٔ میان سر و سقف

headsail /'hedseɪl, US -s(ə)l/ *noun*
بادەوەی سەر دەنووک یان پێش‌ترین بەشی کەشتی، سەربادەوە، سەربایەوان ◇ هدسیل

headscarf /'hedskɑːf, US -skɑːrf/ *noun, pl.* headscarves
لەچکە، دەسماڵ ◇ روسری

headset /'hedset/ *noun*
هێدفۆن، سەرپیس ◇ هدفون

headship /'hedʃɪp/ *noun*
1 بەڕێوەبەرایەتی خوێندنگا 2 پۆستی بەڕێوەبەرایەتی خوێندنگا 3 سەرۆکایەتی، سەرکردایەتی، گەورەیی، پێشەوایی: *the headship of the department* ◇ 1 مدیریت مدرسه 2 مقام مدیریت مدرسه 3 ریاست

head-shrinker *noun*
(تافەرمی) سایکیاتریست، دەروونپزشک ◇ روان‌پزشک

headsman /'hedzmən/ *noun, pl.* headsmen
سەربڕ، پیاوکوژ، جەللاد ◇ جلاد

Heads of State *noun*
سەرانی وڵاتان ◇ سران کشورها

headspring *noun*
سەرچاوە، چاوکانی، سەرچاوان، بناوان، ◇ سرچشمه source ،fountainhead

headsquare = headscarf

headstall /'hɛdstɔːl/ *noun*
1 سەرکەللە، سەرەوانە، کەلەوانە 2 هەوسار، لەغاو، دەسکەرەشمە ◇ 1 کلگی 2 افسار

headstand /'hedstand/ *noun*
سەرسەنگی، سەرڕاوێستان ◇ بالانس

headstander *noun*
جۆرێ ماسی ئاوی شیرینی ناوچەی ئاریزۆنا، زۆرتر بۆ نێو ئاکواریۆم [توخم *Abramites*:

دوو جۆرن] ◌ نوعی ماهی

head start *noun*

لەسەرتربوون، باشی، چاکی ◌ مزیت، امتیاز

headstay = forestay

headstock *noun*

دەستە یاتاقانی bearing ماشێنێ کە بەشی سووڕان یان خولانەوە راگیر دەکا ◌ هداستوک

headstone /'hedstəon, US -stoon/ *noun*

(بەردی) سەرین، هەنگیز، کێل، بەردی گۆر، میل ◌ سنگ بالای قبر

headstream *noun*

چۆمی سەرچاوەیێ ◌ هداستریم

headstrong /'hedstrɒŋ, US -strɔ:ŋ/ *adjective*

(نابەسند) کەللەڕەق، لاسار، سەرسەخت، کەللەڕەقانە: *a headstrong businessman* ◌ یکدنده، خودرأی، لجوجانه

headstrongness /'hedstrɒŋnəs, US -strɔ:ŋnəs/ *noun*

کەللەڕەقی، لاساری، سەرسەختی، سەرکێشی ◌ یکدندگی

head teacher *noun*

مامۆستای بەرپرسی خوێندنگایێ ◌ معلم ارشد

head-to-head *noun, adjective, adveb*

n دانوستان یان ڕووبەڕووبوونەوەی دوو لایەن *adj, adv* دوو پارتی یان لایەن دەگرێتەوە کە ڕووبەڕوو بوونەتەوە ◌ *n* گفتوگو یا مواجهه میان دو طرف *adj, adv* دربرگیرندەی دو حزب مواجهه با همدیگر

headturning *adjective*, also head-turning

یەکجار سەرنجڕاکێش ◌ فوق‌العاده جذاب

headwaters /'hedwɔ:təz, US -tərz/ *noun. pl.*

(ڕووبار) سەرچاوە، بناوانی چۆم ◌ سرچشمه

headway /'hedweɪ/ *noun*

1 پێشکەوتن، پێشوەچوون 2 ئاستی چوونەپێشی کەشتی 3 بەرزایی تاق، مەودای ژوورسەر یان ژێرتاق 4 مەودای نێوان دوو قەتار یان دوو پاس لە ڕێگایەکدا ◌ 1 پیشرفت 2 میزان جلوروی کشتی 3 هدوی

headwind /'hedwɪnd/ *noun*

بای پێچەوانە یان بەرەوڕوو، پەرچەبا، بای ڕووبەڕوو ◌ باد مخالف

headword /'hedwɜ:d, US -wɜ:rd/ *noun*

سەروشە ◌ مدخل

headwork /'hedwɜ:k/ *noun*

1 کاری مێشکی (یان بیرکردنەوەیی)، کاری زەینی، 2 mental labour (لە کۆدا) دەزگایێ بۆ کۆنترۆڵ و ڕاگیری ڕۆیینی ئاو لە چۆم یان کەنداوێ ◌ 1 کار ذهنی 2 هدورکز

heady /'hedi/ *adjective* (headier, headiest)

1 بەپەلە، بێبیرلێکردنەوە، هەڵەشانە، سەرەڕۆیانە 2 (خواردنەوە) گیرا، سەرخۆشکەر، مەستکەر، بەگیر 3 وروژێنەر: *the -ady atmosphere of independence* ◌ 1 عجولانه، شتاب‌زده 2 قوی 3 هیجان‌انگیز

healable /'hi:ləbl/ *adjective*

سارێژ دەبێتەوە، چارەسەر دەکرێ ◌ علاج‌پذیر

heal-all /'hi: ɔ:l/ *noun*

دەرمانی هەموو دەردێ، نۆژدارو ◌ دوای عام

heald = heddle

healer /'hi:lə(r)/ *noun*

سارێژکەر، دەرمانکەر، چارەسەرکەر، چارەساز: *Time is a great healer*; *a faith/spiritual healer*: کات یان زەمان چارەسازی کێشەکانە) ◌ شفادهنده

healing /'hi:lɪŋ/ *noun*

سارێژبوونەوە، چا(ک)بوونەوە، خووزهێنانەوە، برژانەوە ◌ بهبود

health /helθ/ *noun*

1 سلامەتی، ساغی، لەشساغی، باشی، ساخلەمی، تەندروستی 2 باری لەش، خوو، واز ◌ 1 سلامت، بهداشت 2 حال

health and safety *noun*

تەندروستی و ئاسایش(ت) ◌ بهداشت و امنیت

health care *noun*

ئاگاداری تەندروستی ◌ مراقبت بهداشتی

health centre *noun*

ناوەندی پزشکی خۆجێیی ◌ بهداری منطقه

health club *noun*

وەرزشگا ◌ سالن ورزش

health farm *noun*

وەرزشگا، زۆرخانە ◌ ورزشگاه

health food *noun*

چێشتی سروشتی، خۆراکی سلامەت ◌ غذای بهداشتی

healthful /'helθfl/ *adjective*

سلامەتیهێنەر، باش بۆ سلامەتی، سازگار، تەندروست، لەشساغ ◌ فرحبخش، سالم

healthfully /'helθfli/ *adverb*

سلامەتیهێنەرانە ◌ به طور فرحبخش

healthfulness /'helθflnəs/ *noun*

باشبوون بۆ سلامەتی ◌ فرحبخش بودن

healthily /'helθɪli/ *adverb*

تەندروستانە، لەشساغانە: *to eat healthily* ◌ به طور سالم

healthiness /'helθinəs/ *noun*

ساغی، سلامەتی، لەشساغی، تەندروستی ◌ صحت، سلامتی

health service *noun*

ڕاژەوانی چاودێری پزیشکی، خزمەتگوزاری گشتی پزشکی ◌ خدمات بهداشتی و درمانی

health spa = health farm

health visitor *noun*
سەردانکەر یان سەردانچی تەندروستی (نەخۆشیاریکی راهاتوو کە سەری نەخۆشەکانی بدا) ◌ بازدیدکنندەی بهداشتی

healthy /helθi/ *adjective* (healthier, healthiest)
1 ساغ، تەندروست، سلامەت، لەشساغ، سازگار، خۆش، گەوار، شاد، بەکەیف، بەکەلک، بەسوود: *a ◊ a healthy child/animal/tree to have a ◊ healthy diet/climate/lifestyle* 2 ژیرانە، ئاسایی، باشکارکردوو: *healthy appetite It's not -lthy the way she The child showed a ◊ clings to the past* ◌ 1 سالم، بانشاط، مفید 2 *healthy curiosity* معقول، نرمال

heap /hi:p/ *noun*
1 کۆما، چینە، کۆگا، کۆمەڵکە، تۆپەڵکە، کەڵەک 2 بارخانە، لۆدە، لێشاو، بڕێکی زۆر، پێنخوێ ◌ 1 کپه، توده 2 یک عالمه، مقدار زیاد

heaped /hi:pt/ *adjective*
پڕ، سەرڕێژ، دارماڵ، مۆڵ ◌ لبریز

heard /hɜ:d, US hɜ:rd/ = past and past participle of hear

hearer /ˈhɪərə(r), US ˈhɪr-/ *noun*
بیسەر، گوێگر، گوێهدار ◌ شنونده

hear! hear! *interjection*
قایلم، وایە، رازیم، پێموایە ◌ موافقم

hearing /ˈhɪərɪŋ, US ˈhɪr-/ *noun*
1 هەستی بیستن: *◊ Her hearing is poor 2 The explosion damaged his hearing* بیستن، ژنەفتن 3 دەنگاوێژ، ماوەبڕی دەنگ، دەنگبڕ 4 دەرفەتی رادەربڕین، هەڵ یا بواری قسەکردن 5 گوێلێڕاگرتن، دادگەری، دادپرسی (بەرلە دادگەر و بنی دەستەی سوێندخۆران) ◌ 1 حس شنوایی 2 شنوایی 3 صدارس 4 فرصت اظهار نظر 5 محاکمه

hearing aid *noun*
بنگوێ، بنگۆهک، یاریدەدەری بیستن یا ژنەفتن، گوێیار ◌ سمعک

hearsay /ˈhɪəseɪ, US ˈhɪrseɪ/ *noun*
قسەلۆک، گوتگوتک، شافە، دەنگۆ، قسەوباسی سەرزار: *We can't make a decision based on hearsay and guesswork* ◌ شایعه

hearsay evidence *noun*
شایەتی لە ڕێگای بیستن و گێڕانەوە، گەواهی لە ڕێگای شتە بیسراوەکانەوە، ستووقی زارەکی ◌ شهادت سماعی

hearse /hɜ:s, US hɜ:rs/ *noun*
تەرمبەر، تەرمکێش، ئامبولانس، تەرمهەڵگر ◌ آمبولانس

heart /hɑ:t, US hɑ:rt/ *noun*
1 دڵ، زر، زیل 2 (پەڕین) خالی دڵ، کووپە 3 دڵ و دەروون، غیرەت، دڵوجەرگ، ویران 4 سنگ 5 ورە، دڵ، سۆز، ناودڵ، دەروون، هەست 6 نێوەڕاست، ناخ، بنک، گەوهەر، ناوەند، چەق، گرنگترین بەش، (ناو)جەرگە، کرۆک، بابەرە، کاکڵ 7 (سەوزە) نێرک ◌ 1 قلب 2 (ورق بازی) خال دل 3 دل و دماغ 4 سینه 5 جرأت، شهامت، روان، عاطفه 6 وسط، کنه، مرکز، لب 7 (سبزیجات) مغز

heartache /ˈhɑ:teɪk, US ˈhɑ:rt-/ *noun*
خەم، خەفەت، خوسیە، پەژارە، سوێ، کەسەر، کۆڤان، کزەی جەرگ: *the heartaches of being a parent* ◌ غم، غصه، اندوه

heart attack *noun*
هێرشی دڵ، راوێستانی دڵ، دڵەکێن ◌ حملەی قلبی

heartbeat /ˈhɑ:tbi:t, US ˈhɑ:rt-/ *noun*
ترپەی دڵ، لێدانی دڵ: *a rapid/regular heartbeat* ◌ ضربان قلب

heartbreak /ˈhɑ:tbreɪk, US ˈhɑ:rt-/ *noun*
دڵشکان، خەم و خەفەت، پەژارە و کەسەر، دڵشکستی، کۆست (heartbreaker *n*) ◌ دلشکستگی

heartbreaking /ˈhɑ:tbreɪkɪŋ/ *adjective*
خەماوی، پشتشکێن، جەرگبڕ ◌ تأسفبار

heartbreakingly /ˈhɑ:tbreɪkɪŋli/ *adverb*
جەرگبڕانە ◌ به طور غمانگیز

heartbroken /ˈhɑ:tbrəʊkən, US ˈhɑ:rtbroʊkən/ *adjective*
خەمبار، لێوبەبار، کۆستکەوتوو، پشتشکاو، broken-hearted ◌ غمگین، دلشکسته

heartburn /ˈhɑ:tbɜ:n, US ˈhɑ:rtbɜ:rn/ *noun*
گەدەکزێ، دڵەکزە، سووتانەوەی سەری گەدە ◌ سوزش معده

heart disease *noun*
نەخۆشی دڵ ◌ بیماری قلبی

heartening *adjective*
دڵگەرمکەر، هیوادەر، دڵخۆشکەر، ورەپێدەر ◌ امیدبخش

hearteningly *adverb*
دڵخۆشکەرانە، بە شێوەیەکی دڵگەرمکەر ◌ به طور امیدبخش

heart failure /ˈhɑ:t feɪljə(r)/ *noun*
1 ناریکی دڵ، نارەحەتی دڵ 2 وێستانی دڵ، دڵەکێن ◌ 1 نارسایی قلبی 2 سکتەی قلبی

heartfelt /ˈhɑ:tfelt, US ˈhɑ:rt-/ *noun*
لە ناخی دڵەوە، پڕ بەدڵ، بە داوودڵ(ەوە)، لە دڵەوە، گەرموگوڕانە: *a heartfelt apology/plea/sigh* ◌ از صمیم دل

hearth /hɑ:θ, US hɑ:rθ/ *noun*
1 تەرکی کووره، عەرزی کولین یان ئاگردانی دیواری، بنی کولین، پێشەوەی کولین، بەر کولین 2 ماڵ، خانوو، خێزان، وەجاخ ۞ 1 جلوی شومینه، کف شومینه 2 خانه، کانون خانواده

hearthrug /'hɑ:θrʌg, US 'hɑ:rθ-/ *noun*
بەرەی بەر کوورەی دیواری، رایەخی بەر کولین، مافوورەی چکۆلەی بەردەم ئاگردان ۞ قالیچەی جلوی شومینه

heartily /'hɑ:tɪli, US 'hɑ:rt-/ *adverb*
لەدڵەوە، پڕ بەدڵ، لە ناخی دڵەوە، سێ‌مرەکی، بەتەواوەتی، یەکجار، بەڕاستی: *heartily glad/relieved* ۞ با تمام وجود، خیلی، حقیقتاً

heartiness /'hɑ:tinəs, US 'hɑ:rtinəs/ *noun*
گەرموگوڕی، تین، بەپەرۆشی، تامەزرۆیی ۞ صمیمت، اشتیاق

heartland /'hɑ:tlænd, US 'hɑ:rt-/ *noun*
بەشی ناوەندی (لە وڵات یان ناوچەیێ)، ناوەند، چەق، گرنگ‌ترین بەشی ناوچەیێ ۞ بخش مرکزی، مهم‌ترین بخش از ناحیه‌ای

heartless /'hɑ:tləs, US 'hɑ:rt-/ *adjective*
بێ‌بەزەیی، بێ‌دڵ، بێ‌ڕەحم، دڵڕەق ۞ سنگ‌دل

heartlessly /'hɑ:tləsli, US 'hɑ:rt-/ *adverb*
دڵڕەقانە، بێ‌بەزەیی‌یانە ۞ از روی بی‌رحمی

heartlessness /'hɑ:tləsnəs, US 'hɑ:rt-/ *noun*
دڵڕەقی، بێ‌بەزەییتی، بێ‌ڕەحمی ۞ بی‌رحمی، سنگ‌دلی

heart-lung machine *noun*
دەزگای دڵ و سی (ب.ت. لە کاتی برینکاری‌دا) ۞ دستگاه قلب و ریه

heartquake *noun*
دڵەلەرێ، دڵەلەرزە ۞ لرزش دل

heartrending *adjective*
جەرگبڕ، دڵ‌چووزێن، جەرگ‌چووزێن، گورچکبڕ، یەکجار ناخۆش، دڵتەزێن، پشت‌شکێن: *a heart-rending story* ۞ دل‌خراش، جانکاه

heartrendingly *adverb*
جەرگبڕانە، دڵتەزێنانە ۞ به طور دل‌خراش

heart-searching *noun*
بەخۆداچوونەوە: *This decision came after a great deal of heart-searching* ۞ درون‌کاوی

heartsease /'hɑ:tsi:z/ *noun*
وەنەوشەی ڕەنگە pansy کێوی بە گوڵی زەرد و ئەرخەوانی‌یەوە [*Viola tricolor*] ۞ هرتسیز

heartsick /'hɑ:tsɪk, US 'hɑ:rt-/ *adjective*
(ویژەیی) دڵتەنگ، مات، دەسەوئەژنۆ، خەمبار، ماتەمبار، depressed ۞ افسرده، غمگین

heartsickness *noun*
دڵتەنگی، ماتی، دەسەوئەژنۆیی، کزی، خەمباری ۞ افسردگی، غمگینی

heart-stopping *adjective*
ورووژێنەر، ترسناک، تۆقێنەر، دڵداخەر ۞ هیجان‌انگیز، وحشتناک

heartstrings /'hɑ:tstrɪŋz, US 'hɑ:rt-/ *noun, pl.*
ڕەگی دڵ، هەستی بەتین، کوڵوکۆ: *pulled at his heartstrings* ۞ احساسات، عواطف

heartstruck *adjective*, also heartstricken
ماتەمبار، مات، دڵتەنگ، کز، پەریشان ۞ غم‌زده، محزون

heartthrob *adjective*
(پیاو) سەرنج‌ڕاکێش، جوانچاک (ب.ت. گۆرانی‌بێژ یان ئەکتەری، بۆ ژنان): *a Hollywood heart-throb* ۞ جذاب، تیکه

heart-to-heart *noun, adjective*
n دەردەدڵ، قسەی خۆمانە *adj* لەڕوو، بێ‌لەڕوودامان ۞ *n* درد دل *adj* رک

heart-warming *adjective*
ورەپێدەر، دڵگەرمکەر، دڵخۆشکەر ۞ امیدبخش، دلگرم‌کننده

heartwood /'hɑ:twʊd, US 'hɑ:rt-/ *noun*
دڵی دار، ناوەوەی دار، پوارتک، نێرک، نێوەڕاستی دار ۞ دل‌چوب

heartworm *noun*
کرمەدڵە: کرمی نیماتۆدی مشەخۆر کە دەداتە دڵی سەگ و گیانەوەرانی تر [*Dirofilaria immitis*] ۞ هرت‌ورم

hearty /'hɑ:ti, US 'hɑ:rti/ *adjective* (heartier, heartiest), *noun*
adj 1 گەرموگوڕانە، دۆستانە، گەرم، بەپەرۆشانە، تامەزرۆیانە: *a hearty welcome* 2 بەکەیف، بەگوڕ، شاد، بەتین 3 زۆر، گەلێ، گەورە 4 ساغ، سلامەت، بەهێز، ساخلەم *n* پیاوی بەتاقەت یان بەگوڕ ۞ *adj* 1 صمیمانه، مشتاقانه 2 سرزنده 3 زیاد 4 سالم، قوی *n* آدم قوی

heat /hi:t/ *noun*
1 گەرمی، گەرما، تین، تاو 2 هەوای گەرم 3 هەستی بەتین 4 تووڕەیی، هەڵبوون، ورووژان، تاوسەندن 5 پێشبڕکێی یان رکەبەرایەتی ئامادەکاری، پێشبڕکێی سەرەتایی 6 جەنگە، کولەکوڵ، گەرمە 7 بەکەڵی، کەڵ 8 نۆبە، نۆرە، جار ۞ 1 حرارت، گرما 2 هوای گرم 3 احساس شدید 4 خشم، برانگیختگی 5 رقابت یا مسابقه‌ی مقدماتی 6 بحبوحه 7 فحل، فحل‌شدگی 8 نوبت

heat capacity = thermal capacity

heated /'hi:tɪd/ *adjective*
1 بەتین، گەرم، بەگوڕ، گەرموگوڕ، بەتاو، لەجۆش، تاوسەندوو، داگیرساو: *a heated argument/debate* 2 تووڕە، ڕق‌هەستاو 3 ورووژاو 4 گەرم‌بوو: *a heated swimming*

pool (heatedly /ˈhiːtɪdli/ *adv*) ۞ 1 پرحرارت، عصبانی 2 برانگیخته 3 هیجان‌زده 4 گرم‌شده

heat engine *noun*
بزوێنە یان مۆتۆری گەرمی ۞ انجین هیت

heater /ˈhiːtə(r)/ *noun*
1 کوورە، ڕۆژینگ: *a gas heater* 2 گەرمێنە ۞ 1 بخاری 2 آب‌گرم‌کن

heath /hiːθ/ *noun*
1 گیاگسک، گیاگەسک، پنجک [*Erica tetralix* (گیاگەسکی گەلاچەپوڕاستی) و جۆرەکانی تر] 2 جارەگیاگسک 3 بۆ ناوی کۆمەڵێ لە پەپوولە یان پەپوولەی شەوگەڕ moth بەکاردێتری، ب.ن. small heath ۞ 1 خلنگ، بوته 2 خلنگ‌زار 3 هیت

heathen /ˈhiːðn/ *noun* (*pl.* same or heathens), *adjective*
n 1 کافر، خوانەناس (ب.ت. لە دینی ئیسلام، جوولەکە و دیانەتدا)، زەندیق، بت‌پەرست 2 (نافەرمی) کەسێکی بێ‌چاند یان بێ‌ڕەوشت 3 قەلەوقوتە، لات‌ولووت *adj* سەربە کافران (*n* /ˈhiːðndəm/ heathendom: کافری، خوانەناسی، بت‌پەرستی، زەندیقی، دیندڕی؛ *adj* /ˈhiːðnɪ/ heathenish: خوانەناسانە، زەندیقانە؛ *adv* heathenishly: کافرانە، دیندڕانە، زەندیقانە؛ heathenism *n* /ˈhiːðənɪzəm/: بت‌پەرستی، کافری، دیندڕی، زەندیقی؛ heathenness *n*) ۞ *n* 1 کافر 2 آدم بی‌فرهنگ یا بی‌اخلاق 3 لات و لوت *adj* وابسته به کافران

heathenry /ˈhiːðənrɪ/ *noun*
بت‌پەرستی، کافری، دیندڕی، زەندیقی ۞ کافری

heather /ˈheðə(r)/ *noun*
1 گیاگسک، گیاکوتەرە، گوڵنەرخەوانی [*Calluna vulgaris*] 2 (نافەرمی) هەر گیا یان ڕووەکێ لەم خێزانە (Ericaceae) ۞ خلنگ

Heath Robinson *noun*
دەزگای پەن و مەخسەرە یان سەیر(وسەمەرە، لە ناوی کاریکاتۆرکێشی ئینگلیسی William Heath Robinson) ۞ پر زلم‌زیمبو

heating /ˈhiːtɪŋ/ *noun*
سیستمی گەرمی‌پێدان، دابین‌کردنی گەرمی: *a gas -ating system ◊ What type of heating do you have? ◊ heating bills* ۞ گرمایش

heating of combustion *noun*
گەرمی سووتان ۞ گرمای سوختن

heating of formation *noun*
گەرمی پێکهێنان، گەرمای پێکهاتن، گەرمی دروس‌بوون ۞ گرمای تشکیل

heating of fusion *noun*
گەرمی شلەوەبوون، گەرمای تو(و)انەوە ۞ گرمای ذوب

heating of reaction *noun*
گەرمی کاردانەوە، گەرمای پەرچەکردار ۞ گرمای واکنش

heating of solution *noun*
گەرمی توانەوە ۞ گرمای انحلال

heating of vaporization *noun*
گەرمی هەڵماندن ۞ گرمای تبخیر

heatproof /ˈhiːtpruːf/ *adjective*
دژەگەرمی: *a heatproof dish* ۞ ضد گرما

heat pump *noun*
پۆمپی گەرمی، گەرمی‌تێر ۞ پمپ حرارت

heat rash /ˈhiːt ræʃ/ *noun*
گەرمەژەنە، گەرماژۆ، لیرگ ۞ عرق‌جوش

heat resistance *noun*
زوونەسووتاوی، خۆگرتن لە بەرامبەر گەرمی‌دا ۞ مقاومت در برابر گرما

heat resistant *adjective*
زوونەسووتاو، خۆگر لە بەرامبەر گەرمی‌دا ۞ مقاوم در برابر گرما

heat-seeking *adjective*
گەرمی‌دۆز، گەرماگەڕ (فڕۆکە، ڕاکێت و هتد) ۞ رەیاب گرمایی

heat shield *noun*
گەرمی‌پارێز، قاوخەگەرمی (کەشتی ئاسمانی) ۞ سپر حرارتی

heat sink *noun*
دەزگا یا مەتریاڵێ بۆ هەڵمژینی گەرمایێکی یەکجار زۆر ۞ هیت سینک

heatstroke /ˈhiːtstrəʊk, US -stroʊk/ *noun*
گەرمابردوویی ۞ گرمازدگی

heat treatment *noun*
چارەسەرکردن بە گەرما ۞ گرمادرمانی

heat value *noun*
بەها یان نرخی گەرمی ۞ ارزش گرمایی

heatwave /ˈhiːtweɪv/ *noun*
شەپۆلی هەوای گەرم، گڕە، سەردەمی گەرمی هەوا ۞ موج هوای گرم

heave /hiːv/ *noun*
1 لینەوین، بەرزکردنەوە، هەڵکێشان 2 خستن، هاویشتن، تووڕهەڵدان، حەودان 3 تەکان، گوڕم 4 (دەریا) شەپۆلاوی‌بوون 5 جێگۆڕکێی ڕەگ یان چینەکانی زەوی 6 (لە ئەسپ‌دا، زۆرتر لە کودا) هەناسەبڕکێ، هەناسەسواری، هاسکە ۞ 1 عمل بلند کردن 2 عمل انداختن 3 تکان 4 تلاطم 5 جابجایی طبقات زمین 6 نفس تنگی

heave-ho *noun*
(نافەرمی، the heave-ho) دەرکردن، دەرنان، لابردن، لەسەر کارلابردن، وەلانان، dismissal: *gave him the old heave-ho* ۞ اخراج، عزل

heaven /ˈhevn/ *noun*

2 *the kingdom of heaven*: ا بەهەشــت؛ عـەرش، گـەردوون، ئاسمـان (زۆرتر بـە كـۆ) 3 (Heaven) خودا، خـوا (ئەلـمانی بنـەڕەت) ◌ 1 بهشت 2 عرش، فلک 3 (Heaven) خدا

heaven-born /ˈhevn bɔːn/ *adjective*
ئاسمانی ◌ ملکوتی

heavenly /ˈhevnli/ *adjective*
1 بەهەشـتی، ئاسمـانی، خـودایی، پـیرۆز: *the use a telescope to ◊ heavenly kingdom* 2 یەکجار خـۆش *study the heavenly bodies* یـان جـوان، سـەیر (*heavenliness n*) ◌ 1 ملکوتی، فلکی، لاهوتی، مینوی 2 محشر

heavenly bodies *noun, pl.*
تەنە ئاسمانییەکان ◌ اجرام فلکی

Heavens *interjection*
خوایە، خوایە گیـان: *Good heavens, what are you doing?* ◌ خدای من

heaven-sent *adjective*
بە وەختی خۆی، بەجێ، دروست وەختی خۆی، خواوڕاسـتان، خوانـاردە: *a heaven-sent opportunity* ◌ به هنگام

heavenward /ˈhevnwəd, US -wərd/ *adverb*, also heavenwards
بەرەو ئاسمان، ڕوو لە ئاسمان ◌ به سوی ملکوت

heaving /ˈhiːvɪŋ/ *adjective*
جرەبەنـدان، قەرەبالـغ، شـلوقایی، جمـەهاتوو: *The place was heaving with journalists* ◌ پرازدحام

Heaviside layer *noun*, also Heaviside–Kennelly layer
بەشێ لە کەشـی (گـۆی) زەوی کە شەپۆلەکانی medium-frequency بەریـەرچ دەداتـەوە (لـە نـاوی فیزیـکزانی ئینگلیـسی Oliver *Heaviside* و ئەندازیاری ئەمریکایی Arthur *E. Kennelly*) ◌ هیویساید لایر

heavy /ˈhevi/ *adjective* (heavier, heaviest), *noun* (*pl.* heavies)
adj 1 قـورس، گـران 2 سـەخت، چـەتوون 3 خـەمبار، مـات، کـز، دڵـتەنگ 4 پـڕکار، دەسنەبەرژاو، خـەریک 5 ناخۆش، وەڕسکەر، ماندووکەر 6 (هەوا) ناخۆش، بۆخاو، بۆگەن 7 قورس، درەنگ‌هەرس 8 زۆر، یەکجار، زەعف 9 توند، ڕەق 10 (هەور) تاریک و هەوری، لێل 11 چڕ، خەست 12 سەختگر، توندگر 13 خەواڵوو، چاوبەخـەو 14 (دەریـا) شـەپۆلاوی، ئالـۆز 15 بەرشـت 16 بیـزاوی 17 مەترسـیدار 18 هەرەشـاوی، هەڕەشـەییانـە 19 ئەسـتوور، قورس‌تر لە ئاسایی 20 زگپڕ، ئاوس، دووگیان 21 (لەشکری) چەک‌قورس 22 هەڵنەهاتوو *n* 1 شـتێکی قـورس 2 (نافـەرمی) مـرۆی گرنـگ، کەللەکەر 3 (زۆرتر لە سکاتلەند) ئاوجۆی بەگیر (ب.ت. تـاڵ) 4 کەڵـەگا، ملـهوڕ (

heavily /ˈhevɪli/ *adv*: بە سەختی، زۆر، یەکجار، قورس، گران، بە قورسی، بە زەحمەت؛ *heaviness n*: 1 قورسـی، گـرانی، چـڕی، خەسـتی 2 زلـەیی، بەهەیکەلی، چوارشانەیی؛ *heavyish adj*) ◌ *adj* 1 سـنگین 2 شـاق 3 افسـرده 4 مـشغول 5 مـلال‌آور 6 (هـوا) دم‌کرده 7 دیرهـضم 8 زیـاد 9 سفت 10 غلیظ 11 تیره و ابری 12 سـختگیر 13 خواب‌آلود 14 مواج 15 جدی 16 نفرت‌انگیـز 17 خطرناک 18 تهدیدآمیز 19 ضـخیم 20 بـاردار 21 سنگین اسـلحه 22 ورنیامـده *n* 1 چیـز سـنگین 2 (عامیانه) کله‌گنده 3 آب‌جوی قوی 4 گردن‌کلفت

heavy-armed /ˌhevi ˈɑːmd/ *adjective*
چەک‌قورس ◌ سنگین‌اسلحه

heavy-breather *noun*
مرۆی هەناسەقورس ◌ هوی بریـسر

heavy-breathing *noun*
هەناسەقورسی، هەناسەبڕکێ (لەسەر تەلەفون بە نیازی خۆشی سێکسی) ◌ هوی بریـسینگ

heavy chemicals *noun, pl.*
کەرەسە و مەتریالی کیمیایی قورس (لە بواری کشتوکاڵ و پیشەسازیدا بەکاردێن) ◌ مواد شیمیایی سنگین

heavy cream = double cream

heavy-duty *adjective*
1 (دەزگـا، ئـامێر و هتـد) قـایم، ڕەختـە، بەرگەگر(تـوو)، نـەدڕ، خـۆڕاگر، خـۆگیر، نـەوڕ: *a heavy-duty ◊ heavy-duty trucks carpet* 2 (نافـەرمـی) ناسـراو، گرنـگ، *heavy-duty lawyers* :prominent ,important ◌ 1 مقاوم 2 برجسته، مهم

heavy goods vehicle = HGV

heavy-handed /ˌhevi ˈhændɪd/ *adjective*
1 دەس‌قـورس، دەس‌خـاو 2 سـەرکوت‌کەرانـە، زاڵـمانە، سـەرکوتکەر، زۆردار (*heavy-handedly adv*: سـەرکوت‌کەرانـە؛ *heavy-handedness n*: 1 دەس‌خاوی، دەس‌قورسی 2 سـەرکوت‌کەری، زۆرداری، زەبروزەنـگ) ◌ 1 زمخت، خام‌دست 2 ظالمانه، مستبد

heavy-heart *adjective*
خەمبار، کز، مات، ناڕەحەت، خەمگین ◌ غمگین

heavy-hitter *noun*
مـرۆی بەدەسـەڵات، کـەسێکی یـان بنیـادەمی دەس‌ڕۆیشتوو ◌ آدم متنفذ

heavy hydrogen *noun*
(کیمیا) قورسە هایدرۆژێن، هایدرۆژێنی قـورس ◌ هیدروژن سنگین

heavy industry *noun*
پیشەسازی قـورس (کـانزا، دەزگـا گـەورەکان و هتد) ◌ صنایع سنگین

heavy-laden *adjective*

هەڵگری باری قورس، بارقورس، پڕ(لە)بار ۞ دارای بار سنگین

heavy metal *noun*

1 هێڤی‌میتاڵ (= جۆرێ موسیقای راک، بە گیتاری ئێلیکتریکی لێدەدرێ) 2 کانزاقورس، کانزاچڕقورسەکان (بە چڕییەکی زۆرەوە) وەکوو زێڕ، جیوە و قورقوشم (کانزا هەرە قورسەکان، ژاراوین) ۞ هوی متال

heavy oil *noun*

رۆنی قورس ۞ روغن سنگین

heavy petting *noun*

هاوجێی نیوەچڵ ۞ جماع منقطع

heavy-set *adjective*

هەیکەلی، وارشانە، بەخۆوە، دووباد، بەشان‌وباهۆ، بەقەلافەت، زلە، زەلام، thickset ۞ تنومند، درشت

heavy sleep *noun*

خەوی قورس، خەوی گران ۞ خواب سنگین

heavy spar = baryte

heavy water *noun*

(کیمیا) ئاوی قورس، قورساو ۞ آب سنگین

heavyweight /'heviweɪt/ *noun, adjective*

n 1 بۆکسۆری کێش‌قورس (زیاتر لە 86/18 کیلۆگرەم) 2 (خوازە) کەسایەتی گرنگ *adj* 1 کێش‌قورس 2 گرنگ ۞ *n* 1 بوکسور سنگین‌وزن 2 شخصیت مهم *adj* 1 سنگین‌وزن 2 مهم

Heb. 1 Hebrew 2 Hebrews

hebdomad /'hebdəmæd/ *noun*

1 حەوتوو، حەفتە، ماوەی حەوت رۆژ(ان) 2 دەستەیێکی حەوتی، کۆمەڵ یان گرووپێکی حەوت‌تەشتە 3 (لای خواناسان) حەوت فریشتەکان (خۆر، مانگ و پێنج ئەستێرە) ۞ 1 هفته 2 مجموعه‌ی هفت چیز 3 ملائک سبعه

hebdomadal / heb'dɒməd(ə)l/ *adjective*

حەوتانە، حەوتووانە، حەفتانە (hebdomadally *adv*) ۞ هفتگی

Hebe /hi:b/ *noun*, Latin, from Greek *Hēbē*

1 خوازنی لاوی یۆنانی، کچی زیوس و هێرا Hera، مەیگێڕی خوایان 2 (ئەمریکا، نافەرمی و سووکانە) کەسێکی جوولەکە ۞ 1 هیب 2 یهودی

hebe /'hi:bi/ *noun*

دەوەنێکی گوڵ‌کەری هەمیشەسەوز، بە هێشووەگوڵی مۆر، پەمەیی یان سپییەوە، رەسەنی نیوزیلەند [توخم *Hebe*] (لاتینی نوێ، لە ناوی *Hebe* "خوازنی یۆنانی") ۞ هیبی

hebephrenia /ˌhi:bɪ'fri:nɪə/ *noun*

شێوەیێکی شیزۆفرنیای درێژخایەن کە شێواوی بیر، هالووسیناسیۆن hallucination و هەڵسوکەوتی سەیری بە دواوەیە (hebephrenic /ˌhi:bɪ'frenɪk/ *adj*: تووش‌بوو بە نەخۆشی هیبیفرینیا) ۞ هیفرنیا

hebetic *adjective*

پێوەندی هەیە یان لە سەروبەندی خۆناسین‌دا روودەدا ۞ هبتیک

hebetude /'hebɪtju:d/ *noun*

گێلی، دەبەنگی، گەمژەلی، حۆلی، کەم‌هۆشی، dullness ,lethargy (hebetudinous *adj*) ۞ کودنی، کندذهنی

Hebraic /hi'breɪɪk/ *adjective*

عیبری، سەربە زمان یان چاند culture یان گەلی عیبری (Hebraically *adv*) ۞ عبری، عبرانی

Hebraism /'hi:breɪɪzəm/ *noun*

1 زاراوە یا دەستەوشەی عیبری 2 دین، چاند یا فەرهەنگ، تایبەتمەندی و بنەماکانی جووەکان ۞ 1 اصطلاح یا عبارت عبری 2 هبرانیزم

Hebraist /'hi:breɪɪst/ *noun*

زانای زمان و لێکۆڵینەوە عیبرییەکان ۞ دانشمند زبان و پژوهش‌های عبری

Hebraistic /hi:breɪ'stɪk/ *adjective*

سەربە زمان یان دین و ئایینی عیبری، Hebraic (hebratistically *adv*) ۞ وابستە بە زبان یا مذهب عبری

Hebraization *noun*

1 بەکارهێنانی زاراوە یان دەستەوشەی عیبری 2 عیبراندن،کردنەعیبری (Hebraizer *n*) ۞ 1 استعمال اصطلاح یا عبارت عبری 2 عبرانی کردن

Hebrew /'hi:bru:/ *noun, adjective*

n زمانی (سامی) عیبری (کۆن و نوێ) *adj* عیبرانی، عیبری، جوو(لەکە؛ بنەڕەت: لە *Ebreu* فەرەنسی کۆن، بە رێگای لاتین لە *Hebraios* late Greek لە *'ibray* ئارامی، لەسەر بنچینەی *'ibrî* عیبری، بە واتای "کەسێک لەو بەرەوە (رووبارەکە)") ۞ *n* زبان عبری *adj* عبرانی

Hebrew Bible *noun*

تەورات (لە کریستانیەت‌دا: پەیمانی کۆن) ۞ تورات

Hebrew calendar = jewish calendar

Hebrews *noun*

کتێبێکی پەیمانی نوێ New Testament ۞ کتابی از عهد جدید

Hebrew Scriptures = Hebrew Bible

Hebridean /'hebrɪdi:ən/ *noun, adjective, pl.*, Also Western Isles

n خەڵکی کۆمەڵە دورگەی هیبریدێز، هەڵکەوتوو لە رۆژاوای سکاتلەند *adj* سەربە کۆمەڵە دورگەی هیبریدێز، هیبریدی ۞ هیبریدی

Hecate *noun*, Latin, from Greek *Hekatē*

هێکات (خوازنی جادوو، شەو و دنیای مردووان underworld، لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا؛ Hecatean or Hecataean *adj*) ۞ هکات

hecatomb /'hekətu:m/ *noun*

هێکاتۆمب، سەدگا (گۆری یان قوربانی سەد گا، جاران لای یۆنانی و رۆمییەکان، بە رێگای

لاتـین لـه *hekatombē* یۆنـانی (بنـەڕەت: لـە *hekaton* "سەد" + *bous* "گا") ◌ هکاتومب

heck /hek/ *noun, interjection*

هـەک! چـش! بـە (چـار بـە)جەهـەنم!: *Heck! You're here early!* ◌ اکه هه!

heckelphone /'hɛk(ə)lfəʊn/ *noun*

جـۆرێ ئـامێری فـووبی یـان بـایی داریـن woodwind شـێوەی oboe یکـی گـەورە دەدا (بنـەڕەت: لـە نـاوی ئامێرسـازی ئـەڵـمانی Wilhelm *Heckel*) ◌ هکلفون

heckle /'hekl/ *noun*

شـێواندن، تێکـدان، هووهاکێـشی (heckler /'heklə(r)/ *n*: شێوێنەر، تێکدەر، هووهاکێش؛ heckling *n*: شێواندن، تێکدان، هووهاکێشی (قسەبڕین و هەراسانکردن بە پرسیار) ◌ اخلال

hect(o)- /'hektəʊ, US -toʊ/ *prefix*

پێـشگر: سـەد، سـەت: *hectare* ,*hectometre* (بنەڕەت: لە فەرەنسییەوە، شێوەی نائاسایی یۆنانی *hekaton* "سەد") ◌ پیشوند: صد

hectarage *noun*

هێکتاریێو، هێکتاراژ ◌ هکتاراژ، هکتاریج

hectare /'hekteə(r), US -ter BrE also 'hektɑː(r)/ *noun*

هێکتار (10000 میتری چوارگۆشە، یان 2.471 ئاکر) ◌ هکتار

hectic /'hektɪk/ *adjective, noun*

adj 1 سیلاوی 2 پڕجمووجۆڵ، پڕکار، نەسرەوتوو، سەرنەپەرژاو، بێدەسپەرژ، هەڵسووڕ 3 بێئۆقرە، ئـارامڵـێهەڵـگیراو 4 سـوورەوەبوو *n* 1 تـای دەردەباریکە یا سیل 2 نەخۆشی تای دەردەباریکە، سیلاوی (hectically *adv*: بـە جـمووجۆڵـەوە، پرکارانـە) ◌ *adj* 1 سـلی 2 پرتکـاپو، پرجنـب و جوش 3 بیقرار 4 برانگیخته *n* 1 تب لازم 2 مسلول

hectic fever *noun*

تای دەردەباریکە یان سیل ◌ تب لازم

hector- = hect-

hector /'hektɒ(r)/ *noun*

1 خۆهەڵکێش، بەچەترسێنکەر، فـشفسەباڵەوان 2 (Hector) کـوڕی پریـام Priam، مێـردی Andromache، پاڵەوان یان قارەمانی ترۆجان، بـە دەسـتی ئاشـیل Achilles دەکـوژرێ (hectoring *adj*: 1 تۆقێنـەر، بەچەترسێنەرانە، هەڕەشـەلێکەرانە، هەڕەشـەیییانـە 2 تونـدوتیژ، هەڵـشاخێن، توند: *a hectoring tone of voice*؛ hectoringly *adv*) ◌ 1 لافـزن 2 هکتور

hectogram /'hektəgræm/ *noun*, also hectogramme

هێکتـۆگرەم، سـەدگرەم (کورتەکـەی: hg) ◌ هکتوگرم

hectolitre /'hektəliːtə(r)/ *noun*, US -toliter

هێکتولیتر، سەدلیتر ◌ هکتولیتر

hectometre /'hektəmiːtə(r)/ *noun*, US hectometer

هێکتۆمیتر، سەدمیتر ◌ هکتومتر

Hecuba *noun*, Latin, from Greek Hekabē

هێکیوبا: ژنی شای ترۆجان Priam لە ئیلیادی Iliad هومێردا ◌ هکیوبا

he'd /hiːd/ = he had, he would

heddle /'hed(ə)l/ *noun*

هەوداکێش، تاڵکێش، کونی رایەڵ ◌ تارکش

heder = cheder

hedge /hedʒ/ *noun*

1 پـەرژین، چەپـەر، تـەیمان، ناقبریک، کمـان، چیل، چیلە، سینج، ڕێبەند 2 گێرەوە، کۆسپ، شـتێ کـە لـە زەرەر و زیـان دەتگێرێتـەوە، زیانگێرەوە: *to buy gold as a -dge against inflation* ◌ 1 پرچین 2 مانع، بازداشت

hedge garlic = Jack-by-the-hedge

hedgehog /'hedʒhɒg, US -hɔːg, -hɑːg/ *noun*

(گیانەوەرناسی) ژیشک، ژوژی، کەڵو، سـووجر؟ [*Erinaceus europaeus* و جـۆرەکـانی تـر، خێزانی Erinaceidae] ◌ جوجه‌تیغی

hedge-hopper *noun*

(فڕۆکە) خشکەفڕ ◌ هدج‌هوپر

hedge-priest /'hedʒ priːst/ *noun*

قەشەی نەخوێندەوار، قەشەی لادێ، کۆلکەمەلا ◌ کشیش بی‌سواد

hedger *noun*

پەرژینساز، چەپەرەوان، تەیمانکەر، پەرژینکار ◌ پرچین‌ساز

hedgerow /'hedʒrəʊ, US -roʊ/ *noun*

پەرژین، چەپەر، تەیمان، کمان، ناقبریک، چیلە، سینج ◌ پرچین

hedge sparrow /'hedʒ spærəʊ/ *noun*, also dunnock

چۆلەکە، مەلیچک، پاساری، چویک، سیقاندۆک ◌ گنجشک

hedonic /hiː'dɒnɪk, US he-/ *adjective*

(فەلسەفە و دەروونناسی) خۆشییانە، سـەربە لەززەت (بنەڕەت: لە *hēdonikos* یۆنانییەوە، لە *hēdonē* "خۆشی" "pleasure") ◌ وابسته به لذت

hedonism /'hiːdənɪzəm/ *noun*

خۆشیگەری، خۆشیپەرستی، لەززەتپەرستی، خۆشیباوەڕی (= ڕێبازێ کە پێیوایە خۆشی گرنگترین شتە لە ژیانی مرۆڤدا؛ hedonist /'hiːdənɪst/ *n*: خۆشیگەر، خۆشیباوەڕ، خۆشیپەرست، لەززەتپەرست، خۆشیخواز؛ hedonistic /ˌhiːdə'nɪstɪk/ *adj*: خۆشـیباوەڕانـە، سـەربە خۆشـیگـەری؛ hedonistically *adv*) ◌ لذت‌گرایی

-hedron *suffix*

پاشگر: ـــروو، ـــلا: *decahedron* (بنەڕەت: لە *hedra* یونانی‌یەوە "seat, base") ⟡ پسوند: سطح، وجه

heebie-jeebies /ˌhiːbi ˈdʒiːbiz/ *noun, pl.*
(نافەرمی) دڵەخورپە، دڵەتەپە، جرتوفرت، دڵەراوکێ، دڵەکوتێ، ترس و نیگەرانی: *Being alone in the dark gives me the heebie-jeebies* ⟡ دلهره

heed /hiːd/ *noun*
ســەرنج(پێدان)، وردبوونەوە، بەهێندگرتن، لاڵێدانەوە، گوێ‌پێدان، بەتەنگەوەبوون، بەخەم‌بوون، گوێ‌لێ‌ڕاگرتن: *They gave little heed to the rumours* ⟡ توجه، التفات، اعتنا

heedful /ˈhiːdfl/ *adjective*
سەرنج‌پێداو، بەسەرنج، ئاگادار، وریا، وردەوەبوو، بەخەم، گوێ‌پێداو (*heedfully adv*: بە سەرنجەوە، ئاگادارانە؛ *heedfulness n*: سەرنج(پێدان)، وردبوونەوە، بەهێندگرتن، لاڵێدانەوە، بەخەمی، بەخەمۆبوون، بەتەنگەوەبوون) ⟡ ملتفت، مواظب، متوجه

heedless /ˈhiːdləs/ *adjective*
کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، نادەربەست، سەرنج‌پێنەدەر، بەهێندنەگر، بەتەنگەوەنەبوو، لاسار، بێ‌خەم، بێ‌خەیاڵ (*heedlessly* /ˈhiːdləsli/ *adv*: کەمتەرخەمانە، گوێ‌پێنەدەرانە؛ *heedlessness n*) ⟡ بی توجه، بی اعتنا

hee-haw /ˈhiː hɔː/ *noun*
زەڕەزەڕ، حیلکەحیلک، پرمەپرم، قاقا، guffaw ⟡ عرعر، قهقهه

heel[1] /hiːl/ *noun*
1 پاژنەی پێ، پانیە، لەپان 2 پاژنەی پێڵاو یان کەوش، گۆرەوی 3 پاژنەی گۆرەوی 4 مرۆی شەڕانی و سەربەگوێنەگل 5 پشت(ی) سم، پش‌سم 6 لاق یا پێی دواوە (هی گیانەوەر)، پاژنە 7 (heals /hiːlz/) کەوشی پاژنەبەرز، پێڵاوی پانیەبلیند یا نالچەبەرز ⟡ 1 پاشنەی پا 2 پاشنەی کفش 3 پاشنەی جوراب 4 آدم شرور 5 پشت سم 6 پای عقب 7 (در جمع) کفش پاشنەبلند

heel[2] /hiːl/ *noun*
لاری، خواری، وەرگەڕان، لاکەوتوویی ⟡ کجی

heel bone = calcaneus

heel-piece /ˈhiːl piːs/ *noun*
1 پاژنە (کە لێ‌نرابێتەوە) 2 پاژنە، پانیە ⟡ پاشنە

heel-tap /ˈhiːl tæp/ *noun*
1 چەرمی بەرپاژنە 2 بنەپیاڵە (لیکۆر) ⟡ 1 لایی پاشنە 2 تەپیالە

heft /heft/ *noun*
1 قورسی، گرانی، سەنگ، گرانایی 2 توانایی، دەس‌ڕۆیشتوویی، کاریگەری، دەسەڵات 3 بەشی سەرەکی، بەشی زۆرینە ⟡ 1 سنگینی 2 نفوذ، قدرت 3 بخش عمده

hefty /ˈhefti/ *adjective* (heftier, heftiest)
1 هەیکەلی، بەقەڵافەت 2 زلە و بەهێز، زلەوقورس، پووتەقوڕ، قەبە 3 بەهێز، بەقەوەت، یەکجار، زۆر، لۆدە، سەرروزیاد (*heftily adv*: قورسانە، بە شێوەیەکی قورس؛ *heftiness n*: 1 بەهەیکەلی، قەڵافەت‌مەندی 2 قورسی، گرانی) ⟡ 1 تنومند 2 بزرگ و سنگین 3 قوی

Hegelian /heɪˈɡiːliən, hɪ-, -ˈɡeɪl-/ *adjective, noun*
adj سەربە فیلسووفی ئەڵمانی Georg Hegel (1770-1831) یان فەلسەفەکەی (ئایدیالیزمی بابەتی) *n* شوێن‌کەوتوو یان لایەنگری هێگێل (*Hegelianism n*): هێگ(ێ)ل‌گەری، هێگل‌خوازی، هێگل‌باوەڕی؛ *Hegelinist n*) ⟡ *adj* هگلی *n* پیرو هگل

Heglism *noun*
هێگ(ێ)ل‌گەری، هێگل‌خوازی، هێگل‌باوەڕی (*Heglist n*) ⟡ هگل‌گرایی

hegemonic /ˌhedʒɪˈmɒnɪk, ˌheɡɪ-, US -ˈmɑːnɪk/ *adjective*
زاڵ، سەردەست، باڵادەست: *hegemonic control* ⟡ مسلط، برتر

hegemonism *noun*
سیاسەت یان کرداری هێژیمۆنی بۆ پاراستنی بەرژەوەندی‌یە نیشتمانی‌یەکان (*hegemonist n*) (*hegemonistic adj*) ⟡ هژمونیسم

hegemony /hɪˈdʒeməni, -ˈɡe-, ˈhedʒɪməni, US -məʊni/ *noun*
ڕێبەرایەتی، سەرکردایەتی، زاڵێتی، دەست‌بەسەراگرتن، دەست‌بەسەری، باڵادەستی، سەردەستی، خستنەژێردەست، کۆنترۆڵ، سەرتری، لەسەرتربوون: *the country's continuing desire for political and military hegemony* (بنەڕەت: لە *hēgemonia* یونانی، لە *hēgemōn* "ڕێبەر"، *hēgeisthai* "بە ڕێ‌دابردن و...") ⟡ رهبری، چیرگی، تفوق، برتری، تسلط، استیلا، کنترل

Hegira /ˈhedʒɪrə, US hɪˈdʒaɪrə/ *noun*
1 کۆچی (622ی زایینی) 2 (hegira) کۆچ، کۆڕەوی (بنەڕەت: لە لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *hijra* عەرەبی‌یەوە) ⟡ 1 هجرت 2 مهاجرت

hegumen *noun*, also hegumenos
سەرۆکی دەیری کلێسەکانی ڕۆژهەڵاتی Eastern Church ⟡ هگومن

Heidelberg man *noun*
مرۆڤی هایدێلبێرگ: جۆرێکی *Homo erectus*ی سەرەتای پلایستۆسین Pleistocene. لە 1907 لە نزیک هایدێلبێرگ لە ئاڵمان دۆزراوەتەوە ⟡ انسان هایدلبرگ

heifer /ˈhefə(r)/ *noun*
نوێتگین، دامنەچەقان، نۆهگوان، بەرکەڵ ⟡ گوسالەی مادە

heigh-ho *interjection*
ئـای، ئـاخ، ئـەی‌ڕۆ (بـۆ دەربـڕینی مانـدوویی، داهێزراوی و ناهومێدی) ◌ اوه
height /haɪt/ *noun*
1 بـەرزایی، بـڵـێندایی، گـڤانده، بـاڵا، کەڵـەگەتی، درێژی 2 چڵەپۆپە، لووتکە، ئەوپەڕ 3 جەنگە، هـەرەت، تـاف 4 زەوی بـەرز، بارسـتایی ◌ 1 ارتفاع، قد 2 اوج 3 عین، بحبوحه 4 زمین مرتفع
heightism *noun*
بـەژنگـەری: جیـاوازی‌دانـان یـان زووبـڕیاردان بەپێی قـەڵافـەت، ب.ت. بـەرامبـەر بـە کـەسـانی کورتەباڵا ◌ هایتیسم
height of land *noun*
(ئەمریکا(ی باکووری) ئـاوەڕێژ، watershed ◌ آب‌پخشان
height to paper *noun*
بـەرزایـی پیتـە چـاپی‌یەکـان بـەپێی پێوانـە یـان ستانداردی 0.9186 ئینچ (یا 2.333 سانتی‌میتر) لە وڵاتانی ئینگلیـزی‌زمان ◌ هایت آف پیپر
Heimlich procedure /ˈhʌɪmlɪç/ *noun*, also Heimlich manoeuvre
مانۆڤـری هـیمـلیـک: حـەولێکـی تـەنگـەتـاوی emergency و دەسـتـی manual بـۆ دەرهاویشتنی شتێ کە لە قورقوراگەی trachea کـەسـێ گـیری کـردووە (بنـەڕەت: لـە نـاوی نەشتەرگەر یان پزشکی ئەمریکایی .Henry J Heimlich) ◌ مانوور هیملیک
heinie /ˈhʌɪni/ *noun*
(ئەمریکا و نافەرمی) سمت، هێت، کنگ، کەفەڵ، تەرێزە، گوڵمە، buttocks ◌ سرین، کفل
heinous /ˈheɪnəs/ *adjective*
1 ناشیرین، زۆرخراپ، ناتاکارانە، قەبە، ناحەز، کرێت، بێ‌شەرمانە، راتـڵەکێنەر، دڕندانـە، 2 خراپ، زۆردار a -ous crime :abominable (heinously /ˈheɪnəsli/ adv: دڕندانە، ناحەزانە؛ heinousness /ˈheɪnəsnəs/ n: ناحـەزی، ناشیرینی، دڕندەیی) ◌ 1 فجیع، شنیع 2 شریر
heir /eə(r), US er/ *noun*
1 بەشبـەر، میراتگر، میراتبـەر: to be heir to a large fortune 2 (hiers) بەشبەران، میراتگران: the president's political heirs (heirdom n: بنەڕەت: ئیلینئخبە ڕیگای فەرەنسی کۆن لە heres لاتین) ◌ 1 وارث 2 (در جمع) ورثه
heir apparent *noun, pl.* heirs apparent
تەنیا بەشـبەر، میراتگری ڕەهـا یـان قـانوونی ◌ وارث مسلم
heiress /ˈeəres, -rəs, US ˈer-/ *noun*
بەشـبەر، میراتگـر (ژن، ب.ت. بـۆ سـامان و ماڵێکی زۆر) ◌ وارث (زن)
heirless /eələs, US erləs/ *adjective*
بێ‌بەشبەر، بێ‌میراتگر ◌ بدون وارث
heirloom /ˈeəluːm, US ˈerl-/ *noun*
میرات، بەشەماو، بۆماوە، کەلەپوور: a family heirloom ◌ میراث
heir presumptive *noun, pl.* -rs presumptive
بەشبـەری وادانراو، میراتگری ناقانوونی ◌ وارث مقدر
heirship *noun*
بەشبەری، میراتگری، مافی بەشبەری ◌ وراثت، حق وراثت
heist /haɪst/ *noun*
چەتە، دزی (بە چەک) ◌ سرقت (مسلحانه)
Hejire = Hegira
Hel *noun*, Old Norse
هێل: خـواژنی مردووان (یان دۆزەخ) و شـاژنی جیهانی ژێرین (لە میتۆلۆژی Norseدا) ◌ هل
held /held/ = past and past participle of hold
helenium /heˈliːnɪəm/ *noun*
ڕووەکێکـی ئـەمریکـایی لـە خێـزانی daisy، بـە گوڵی سوور تا زەرد، هەرکام ناوەندێکی خڕی زەقیان هەیە [توخم *Helenium*] ◌ هلنیوم
Helen of Troy *noun*, also Helen
هێلین: کچی جوانی زیئۆس و لیدا Leda و ژنی مێنێلاوس Menelaus کە لەگەڵ Paris هەڵگیرا و شەری ترۆی Troy لێکەوتەوە ◌ هلن
heli(o)- *prefix*
پێشگر: خـۆر، ڕۆژ، هـەتاو: heliostat heliocentric (بنەڕەت: لە لاتین، لە hēli hēlio یۆنانی‌یەوە، لە hēlios) ◌ پیشوند: خوشید
heliacal /hɪˈlʌɪək(ə)l/ *adjective*, also heliac
خۆری، هەتاوی، ڕۆژی (heliacally adv) ◌ خورشیدی
helianthemum /ˌhiːlɪˈanθɪməm/ *noun*
گوڵـەبەخورە [تـوخم *Helianthemum*] ◌ نوعی گل
helianthus /ˌhiːlɪˈænθəs/ *noun*
گوڵەبەڕۆژە ◌ گل آفتاب‌گردان
helic(o)- *prefix*
پێشگر: لوولی، لوولپێچی: helical ◌ پیشوند: مارپیچی
helical /ˈhelɪkl, US ˈhiːl-/ *adjective*
لوولپێچ، پێچاوپێچ، پێچ‌پێچ (helically adv: لوولپێچانە، پێچ‌پێچانە، بە شێوەیەکی پێچاوپێچ) ◌ مارپیچ
helical structure *noun*
پێکهاتەی لوولپێچ ◌ ساختار مارپیچی
helices /ˈhiːlɪsiːz/ = plural form of helix
helichrysum /ˌhelɪˈkrʌɪsəm/ *noun*
زێرەپێچینە؟: گیایێ لە تیرەی daisy، گوڵەکانی جۆرێکن کە دوای وشکبوونیشیان ڕەنگ و شێوەیان دەمێنێ [تـوخم *Helichrysum*] (بنـەڕەت: لـە helix یۆنـانی، لـە helikhrusos

("gold" *khrusos* + "spiral" ◌ هلی‌کریسوم
helicine *adjective*
لوول‌پێچ، پێچاوپێچ، پێچ‌پێچ ◌ مارپیچ
helicity /hi:ˈlɪsɪti/ *noun*
(زۆرتر زینده‌کیمیا) تایبه‌تمه‌ندی لوول‌پێچ یان پێچاوپێچ، ب.ت. DNA ◌ ویژگی مارپیچ
helicoid /ˈhi:lɪkɔɪd/ *adjective, noun,* also helicoidal
adj لوول‌پێچ، پێچاوپێچ، پێچ‌پێچ، شه‌یتانۆکه‌یی *n* شت یان ئاستێکی لوول‌پێچ یان پێچاوپێچ (helicoidally *adv*: لوول‌پێچانه، پێچ‌پێچانه، به شێوه‌یه‌کی پێچاوپێچ) ◌ *adj* مارپیچ *n* شیء یا سطح مارپیچ
helicon /ˈhɛlɪk(ə)n/ *noun*
هێلیکۆن (ئامێرێکی موسیقایه) ◌ هلیکون
helicopter /ˈhelɪkɒptə(r), US -kɑ:p-/ *noun*
هێلیکوپتێر، بالافڕ، بالاسن، بالسوور (بنه‌ڕه‌ت: له *hélicoptère* فه‌ره‌نسی، له *helix* یونانی ("wing" *pteron* + "spiral" ◌ چرخ‌بال
helicopter pad *noun*
فرگه‌ی بالافڕ، بالافرگه، جێی نیشتنه‌وه‌ی بالافڕ یان بالسوور ◌ محل فرود چرخ‌بال
helio- /ˈhi:lɪəʊ/ = heli-
heliocentric /ˌhi:liəˈsentrɪk/ *adjective*
ڕۆژته‌وه‌ر، ڕۆژناوه‌ند، خۆرته‌وه‌ر، خۆرسێنتریک: *the heliocentric model of the solar system* (heliocentrically *adv*: ڕۆژته‌وه‌رانه، خۆرناوه‌ندانه) ◌ خورشیدمحور
heliochrome /ˈhi:liəkrəʊm/ *noun*
هێلیۆکرۆم، وێنه‌ی فۆتۆگرافی به ڕه‌نگی سروشتییه‌وه ◌ هلیوکروم
heliochromy /ˈhi:liəkrəʊmɪ/ *noun*
وێنه‌گری به ڕه‌نگی سروشتی ◌ هلیوکرومی
heliograph /ˈhi:liəgrɑ:f, US -græf/ *noun*
هێلیۆگراف ◌ هلیوگراف
heliographic /ˌhi:liəˈgrɑ:fɪk, US -ˈgræf/ *adjective*
هێلیۆگرافیک، سه‌ربه یان پێوه‌ندی به هێلیۆگرافییه‌وه هه‌یه ◌ وابسته به هلیوگرافی
heliography *noun*
هێلیۆگرافی ◌ هلیوگرافی
heliogravure /ˌhi:lɪəʊgrəˈvjʊə/ *noun*
هێلیۆگراڤۆر ◌ هلیوگراور
heliolatrous /ˌhi:lɪˈɒlətrəs/ *adjective*
خۆرپه‌رست، ڕۆژپه‌رست ◌ آفتاب‌پرست
heliolatry /ˌhi:lɪˈɒlətrɪ/ *noun*
خۆرپه‌رستی، ڕۆژپه‌رستی ◌ آفتاب‌پرستی
heliologist *noun*
ڕۆژناس، خۆرناس ◌ خورشیدشناس
heliology *noun*
ڕۆژناسی، خۆرناسی ◌ خورشیدشناسی
heliometer /ˌhi:lɪˈɒmɪtə/ *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) هێلیۆمیتر (بۆ پێوانی تیره‌ی ڕۆژ) diameter ◌ هلیومتر
heliometric *adjective*
سه‌ربه هێلیۆمیتری ◌ وابسته به هلیومتری
heliometry *noun*
هێلیۆمیتری ◌ هلیومتری
heliopause *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) سنووری هێلیۆسفێر ◌ هلیوپاوس
heliophobe *noun*
له‌ڕۆژترس، ڕۆژبێزار ◌ خورشیدهراس
heliophobia *noun*
له‌ڕۆژترسی، له‌خۆرترسی، خۆربێزاری، هێلیۆفۆبیا ◌ خورشیدهراسی
Helios /ˈhi:lɪɒs/ *noun,* Greek *Hēlios*
هێلیۆس (= خوای ڕۆژ، میتۆلۆژی یونانی) ◌ هلیوس
helioscope /ˈhi:lɪəskəʊp/ *noun*
ڕۆژبین، خۆربین ◌ خورشیدنما
heliosis *noun*
خۆربردوویی، خۆربرده‌یی، تاوبرده‌یی، تاوه‌نگازی ◌ خورشیدزدگی
heliosphere *noun*
(ئه‌ستێره‌وانی) چینه‌خۆرینه، هێلیۆسفێر: ناوچه‌ی له بۆشایی که ده‌وری کۆمه‌ڵه‌ی خۆری داوه و له‌ودا با خۆرییه‌کان کاریگه‌ریێکی به‌رچاوی هه‌یه، ناوچه‌ی له بۆشایی که له لایه‌ن خۆر و بای خۆرییه‌وه کاری تێده‌کری (heliospheric *adj*) ◌ هلیوسفر
heliostat /ˈhi:lɪə(ʊ)stat/ *noun*
هێلیۆستات: ده‌زگایی که ئاوێنه‌یێکی گه‌ڕۆکی تیایه و بۆ دانه‌وه‌ی تیشکی خۆر له ڕێڕه‌وێکی جێگیر یان دیاریکراودا به‌کاردێتری (heliostatic *adj*: سه‌ربه یان پێوه‌ندی به هێلیۆستاته‌وه هه‌یه) ◌ هلیواستات
heliotaxis *noun*
کارتێکران له‌به‌ر تیشکی خۆر، بزاوتی زینده‌وه‌ری به‌ره‌و هه‌تاو (heliotactic *adj*: سه‌ربه هێلیۆتاکسیس) ◌ نورگرایی، هلیوتاکسیس
heliotherapy /hi:lɪəʊˈθerəpɪ/ *noun*
چاره‌سه‌رکردن به تیشکی ڕۆژ ◌ خورشیددرمانی
heliotrope /ˈhi:lɪətrəʊp, US ˈhel-/ *noun*
1 (ڕووه‌کناسی) مراوکه، مراوکه‌زه‌رده، گیادووپشک، گیاده‌ماره‌کوڵ [تۆخم *Heliotropium*] 2 ڕه‌نگی ئه‌رخه‌وانی مه‌یله‌و سوور، ڕه‌نگی ئه‌رخه‌وانی ڕۆشن ◌ 1 گل آفتاب‌پرست 2 رنگ ارغوانی متمایل به سرخ
heliotropism /ˌhi:lɪə(ʊ)ˈtrəʊpɪz(ə)m/ *noun*
(زینده(وه‌ر)ناسی) هێلیۆترۆپیزم، ڕووه‌وڕۆژی،

داشکانەوە بۆ لای خۆر، بەرۆژەیی، بەرەو خۆر داشکانەوە (heliotropic *adj*) ◊ هیلوتروپیسم

heliozoan *noun, adjective*
n بوونەوەرانی خۆری، خۆرئاژەڵان، جۆرێ لە سەرەتاکانی دەستەی Heliozoa کە لە ئاوی شیریندا دەژین *adj* (هەروەها heliozoic) سەربە یان پێوەندی بە هیلیۆزۆنەکانەوە هەیە ◊ هیلیوزوان

helipad /ˈhelipæd/ = helicopter pad

heliport /ˈhelipɔːt, US -pɔːrt/ *noun*
بالافرنشین، نشینگەی بالافر، بالافرخانە ◊ فرودگاه چرخبال

heli-skiing /ˈheliskiːɪŋ/ *noun*
فرین لە بالافرەوە، خۆبەردانەوە لە بالافرەوە بەسەر بەفر لە چیاکاندا (heli-skier *n*) ◊ هلی‌اسکینگ

helium /ˈhiːliəm/ *noun*
(کیمیا) هێلیوم، هیلیوم (ژ.گ. 2، ن. He) ◊ هلیم

helix /ˈhiːlɪks/ *noun, pl.* helices /ˈhiːlɪsiːz, US ˈhɛl-/
1 لوولپێچی، پێچ‌پێچی، دەورپێچی، پێچ، چەماوی (لوولپێچانە) 2 (میعماری) نەخشی تۆماری یان لوولپێچی 3 پێچی گوێی دەرەوە ◊ 1 مارپیچ 2 آرایش مارپیچ 3 پرواز گوش

hell /hel/ *noun*
1 دۆزە، دۆزەخ، جەهەنم 2 قومارخانە 3 زیندان، بەندیخانە 4 شوێن یان بارودۆخێکی پڕ لە ئازار و ئەشکەنجە و مەینەتی: *The last three months have been hell* ◊ *He went through hell during the trial* 5 مایەی ئازار و ئەشکەنجە و مەینەتی 6 هێز و دەسەڵاتی شەیتان 7 شوێن یان زێدی مردووان، جیهانی مردووان، Hades، Sheol 8 ئاژاوە، پشێوی، ئالۆزی، پاشاگەردانی، گەرەلاوژە، شێواوی 9 گوناهـ سووچ، تاوان 10 (وشەیێکی ناخۆشە کە لە دۆخی تووڕەیی و... دەوتری) چێش، بە جەهەنم، قیروسیا، بە دەرەک: *Oh hell, I've burned the pan* ◊ *Go to hell!* (بنەڕەت: *hel* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت *hell*) ◊ 1 جهنم 2 قمارخانە 3 زندان 4 مکان یا وضعیت نکبت‌بار 5 موجب نکبت و بیچارگی 6 قوای دوزخ 7 عالم اموات 8 آشوب 9 معصیت 10 به درک

he'll /hiːl/ = he will, he shall

Helladic /hɛˈladɪk/ *adjective*
(شوێنەوارناسی) سەربە چاند یان کولتورەکانی سەردەمی مەفرەخی یۆنان (3000-1050) پێش‌زایین (بنەڕەت: لە *Helladikos* یۆنانی، لە *Hellas*، *Hellad-* "یۆنان") ◊ هلادیک

hellbender *noun*
سەلەماندری ئاوی (بە پێستێکی مەیلەوبۆر، ڕەسەنی ئەمریکای باکووری [*Cryptobranchus alleganiensis*]) ◊ سمندر آبی

hell-bent *adjective*
لەسەرسوور، پێداگرتوو، پێداگیر، پێ‌چەقاندوو ◊ مصر

hellebore /ˈhɛlɪbɔː/ *noun*
رووەکێکی زستانان(پشکوتوو)ی ژاراوی، بە گوڵی سپی، سەوز و مەیلەوئەرخەوانی [توخم *Helleborus*: چەندین جۆرن] ◊ خربق

helleborine /ˈhɛlɪbəˌriːn, US -ˌrʌɪn/ *noun*
گوراڵەمێرگە بە گوڵی سەوزباو، سپی و پەمەیی، زۆرتر لە دارستان و بێشەلان [توخمەکانی *Cephalanthera* و *Epipactis*] ◊ هلبورین

hellcat /ˈhelkæt/ *noun*
ژنی کیناوی و دڕ، سەڵیتە ◊ لجارە

Hellene /ˈheliːn/ *noun*
هێلینی، خەڵکی یۆنان، یۆنانی ◊ اهل یونان

Hellenic /heˈlenɪk, US -ˈliːn-/ *adjective, noun*
1 *adj* یۆنانی 2 (شوێنەوارناسی) سەربە فەرهەنگ یان کولتوری کلاسیکی یۆنانی و سەردەمی ئاسن (نێوان Helladic و Hellenistic) *n* 1 لقی خێزانی زمانی هیند و ئەورووپایی کە یۆنانی کۆن و نوێ دادەگری 2 زمانی یۆنانی (Hellenically *adv*؛ بنەڕەت: لە *Hellēnios* یان *Hellenikos* بە واتای "یۆنانی"، لە *Hellēn* "یۆنانی‌یەک"، کە لە بنەڕەتدا ناوی کوڕی دۆکالیۆن Deucalion (ئەم پادشایە هەمان پاڵەوانی یۆنانی‌یە، کوڕی پرۆمێتێ Prométhée و کلیمێنێ Clymène ـە، لەگەڵ پیرا زەماوەندی کرد و لە تێسالیدا گیرسانەوە) و پیرا Pyrrha (کچی ئێپیمێتێ Épiméthée) ـە، وەرگیراوە، تێکڕای یۆنانی‌یەکان خۆیان هێلێن بە باوکی خۆیان دەزانن. بەپێی ئەفسانەکان، هێلێن لە یەکێ لە پەریان بە ناوی "ئۆرسێیس" سێ کوڕی بە ناوەکانی "دۆرۆس Dôros"، "ئێئۆل Éole" و "خوتوس"ی بوو. ئەم کورانە باپیرەگەورە و سەرڕەچەڵەکی هێلینەکان بوون. دۆرینەکان لە بەرەی دۆرۆس، ئێئۆلینەکان لە نەوەی ئێئۆل. دوو کوڕی خوتوس بە ناوەکانی "ئاخێئوس" و "ئایۆن یان ئیۆن Ion" دوو نژادی ئاخائی‌یەکان و ئایۆنی‌یەکانیان لێ‌کەوتەوە) ◊ 1 *adj* یونانی 2 *n* هلنیک 1 شاخەی خانوادەی زبان هند و اروپایی، شامل زبان یونانی باستانی و نو 2 زبان یونانی

Hellenism /ˈhelɪnɪzəm/ *noun*
1 وشە یان زاراوەی یۆنانی، دەستەوشەی یۆنانی 2 شارستانیەتی یۆنان ◊ 1 واژە یا اصطلاح یونانی 2 تمدن یونانی

Hellenist /ˈhelɪnɪst/ *noun*
خوێندکاری زمان و شارستانیەتی یۆنان(ی) ◊ دانشجوی زبان و تمدن یونانی

Hellenistic /ˌhelɪˈnɪstɪk/ *adjective*
1 سەربە زمان و فەرهەنگی یونانی سەدەكانی یەكەم تا چوارەمی پێش‌زایین؛ سەربە یان پێوەندی هەیە بە مێژوو، فەرهەنگ و هونەری یونانی پاش ئەسكەندەری مەزن Alexander the Great؛ سەربە چاندی یونانی لە ناوچەی مەدیتەرانە و رۆژهەلاتی نزیك Near East تا مەرگی ئەسكەندەری مەزن (323 پێش‌زایین) تا شكستی كلیۆپاترا Cleopatra (شاژنی میسری 30-69 پێش‌زایین) و مارك ئانتۆنی Mark Antony (یان Marcus Antonius 83?-30 پێش‌زایین، ژێنرالی رۆمی و دۆستی سێزار، نەیاری Augustus Caesar) بە دەستی ئۆكتاڤیەن Octavian (یان Augustus 63 پێش‌زایین ـ 14 پاش‌زایین، لە بنەرەتدا Gaius Octavius، پاشان Gaius Julius Caesar، یەكەمین ئیمپراتۆری رۆم (27 پێش‌زایین ـ 14 پاش‌زایین) لە 31 بەرلە زایین 2 سەربە Hellenist ـەكان (Hellenistically *adv*) ◌ 1 وابسته به یونان باستان 2 وابسته به هلنیست‌ها

Hellenization *noun*
كردنەیۆنانی، (بە)یۆنانی‌كردن، بوونەیۆنانی، وەرگرتنی ئایدیا و داب‌ونەریتی یۆنانی (Hellenizer *n*) ◌ یونانی كردن، یونانی شدن، یونانیزاسیون

heller *noun*
1 (كۆیەكەی hellers) كۆینێكی جارانی هەرێمە جیاجیاكانی ئەلمان، ب.ت. بەرامبەر بە نیو hellion = 2 pfennig ◌ آدم شرور

helleri *noun, pl.* helleris
جۆرێ topminnow ی رەنگین كە دووڕگەی X. maculates و Xiphophorus helleri ـە، بۆ نێو ئاكواریۆم بەخێودەكرێن ◌ نوعی ماهی

hellfire /ˈhelfaɪə(r)/ *noun*
1 ئاوری جەهەنەم یان دۆزەخ 2 سزادان لە دۆزەخ ◌ 1 آتش جهنم 2 تنبیه در جهنم
punishment in hell.

hellgrammite /ˈhɛlgrəmʌɪt/ *noun*
(لە ئەمریكای باكووری) پرگی ئاوی dobsonfly یی، زۆرتر وەكوو چەشتەی راوەماسی بەكاردێنرێ ◌ هلگرامیت

hellhole /ˈhelhəʊl, US -hoʊl/ *noun*
(خوازە) جەهەنەم، دۆزەخ، شوێنی پیس و ناخۆش ◌ هل‌هول

hellhound /ˈhelhaʊnd/ *noun*
دۆزەوان، سەگێ كە ئاگای لە دۆزەیە و نێوی Cerebrus ـە ◌ هل‌هوند

hellion /ˈheliən/ *noun*
مرۆی خراپ، ناجسن ◌ آدم شرور

hellish /ˈhelɪʃ/ *adjective*
1 دۆزەیی، شیاوی دۆزەخ، جەهەنەمی 2 شەیتانی، خراپ، پیس 3 ناخۆش، بێزاوی ◌ 1 جهنمی 2 شیطانی، بد، خبیث 3 ناخوشایند

hellishly /ˈhelɪʃli/ *adverb*
بە شێوەیەكی ناخۆش، ناخۆشانە ◌ بە طور ناخوشایند

hellishness /ˈhelɪʃnəs/ *noun*
1 شەیتان‌ئاكاری، شەیتانێتی 2 ناخۆشی، پیسی ◌ 1 شیطان‌صفتی، ناخوشایندی 2 خباثت

hello /həˈləʊ, US həˈloʊ/ *noun, pl.* hellos, hullos, hallos
سلاو، ئەلۆ، هێلۆ: *Hello John, how are you?* ◌ سلام، الو

helm[1] /helm/ *noun*
1 سوكان، دەسكی سوكان، پێچكە یان چەرخی سوكان، پێچكەی فەرمان 2 سەرۆكایەتی، بەڕێوەبەرایەتی، كۆنترۆڵ ◌ 1 سكان، دستەی سكان 2 ریاست، ادارە، زمام‌داری

helm[2] = archaic a helmet

helmet /ˈhelmɪt/ *noun*
كلاوی پارستن، كلاوزری، تاس‌كلاو، خوود، خوودە، كووم‌زرخ ◌ كلاه ایمنی، كلاه‌خود

helmeted /ˈhelmɪtɪd/ *adjective*
تاس‌كلاولەسەر، بە كلاوزرێوە، تاس‌كلاو یان كلاوزرێ‌یان پێیە: *helmeted firefighters* ◌ مجهز به كلاه‌خود

helminth /ˈhelmɪnθ/ *noun*
كرم (ی ریخۆڵە)، fluke، tapeworm و nematode (بنەرەت: لە یۆنانی‌یەوە: *helmins* "كرمی ریخۆڵە intestinal *helminth*-worm") ◌ كرم

helminthiasis /ˌhelmɪnˈθʌɪəsɪs/ *noun*
نەخۆشی كرم، كرم‌هەڵێناوی، تێدانی كرم (ی مشەخۆر) ◌ ابتلا به كرم

helminthic /helˈmɪnθɪk/ *adjective*
كرمی، سەربە كرم، پێوەندی بە كرمەوە هەیە ◌ وابسته به كرم

helminthological *adjective*
سەربە كرم‌ناسی، كرم‌ناسی‌یانە ◌ كرم‌شناختی

helminthologist *noun*
كرم‌ناس ◌ كرم‌شناس

helminthology /ˌhelmɪnˈθɒlədʒɪ/ *noun*
كرم‌ناسی ◌ كرم‌شناسی

helmsman /ˈhelmzmən/ *noun, pl.* helmsmen
كەشتی‌ئاژۆ، سوكانەوان، سوكان‌چی، سوكان‌دار ◌ سكان‌دار

helot /ˈhelət/ *noun*
كۆیلە، بەردە، نۆكەر: ئەندامی چینی سێرفەكان serf لە سپارتای كۆندا، نێوان كۆیلەكان slave و هاوولاتی‌یان citizen ◌ بردە، غلام

Helot /ˈhelət/ *noun*

هێلۆت (کەسێ کە کۆیلەی تاکیکی سپارتی Spartan بوو) ◌ هلوت

helotism /'helətɪzəm/ *noun*

کۆیلەیی، کۆیلایەتی، بەندایەتی ◌ بردگی

helotry /'helətri/ *noun*

کۆیلەیی، کۆیلایەتی، بەندایەتی ◌ بردگی

help /help/ *noun*

1 یارمەتی، یاریە، کۆمەک، ئاری، دەس‌یاری، یاریدە، ئالیکاری، هەداری، دەسگرتن، بەهاناوەبوون: *Can I be of any help to you?* 2 چارە، چارەسەری 3 بەردەس، کارکەر، کلفەت 4 بەکرێ‌گیراو، مزەوەر ◌ 1 کمک، مساعدت 2 علاج 3 مستخدم زن 4 مزدور

help desk *noun*

میزی یارمەتی ◌ هلپ‌دسک

helper /'helpə(r)/ *noun*

1 یاریدەدەر، یارمەتیدەر، یاریدەدەر، یار، بازگورد، دەسگر، ئاریکار، ئالیکار، هاریکار، کۆمەک، دەستە، دلسۆز 2 بەردەس، کلفەت، کارکەر ◌ 1 کمک، مهربان، مددکار 2 کلفت

helper cell *noun*

(کارئەندامناسی) خانەی یاریدەدەر ◌ سلول کمکی

helper T cell *noun*, also helper cell or T-helper cell

(کارئەندامناسی) خانەی یاریدەدەری تی، خانەی Tئاسای یاریدەدەر: خانەیێکی T کە لە کاردانەوەی پاراستن‌دا immune response بەهۆی ناسینەوەری ئانتی‌ژێنێکی بیانی بەشداری دەکا و lymphokines دەردەدا تا پەرەسەندنی خانەی تی و خانەی بی چالاک کا ◌ سلول کمکی تی

helpful /'helpfl/ *adjective*

یاریدەدەر، یارمەتیدەر، کاریگەر، کارا، ئازا، ئاریکار، بەسوود، بەقازانج، بەکارهاتوو، دەسگر، بەخزمەت، دلسۆز، بەهاناوەهاتوو، کۆمەک (helpfully /'helpfəli/ *adv*: دلسۆزانە، بەسوودانە، بەکارهاتووانە؛ helpfulness *n*: کاریگەری، بەسوودی، بەکارهاتوویی، دلسۆزی، کۆمەک) ◌ مفید، کمک‌کننده، ممد

helping /'helpɪŋ/ *noun*

بەش (خۆراک) ◌ پُرس

helping hand *noun*

یارمەتی، کۆمەک، ئاری، یاریە، یاریدە، ئالیکاری، هەداری ◌ کمک، یاری

helpless /'helpləs/ *noun*

1 بێچارە، داماو، بێ‌بەرگری، بێ‌یارمەتی، بێ‌یار، بێ‌کۆمەک، بارچەوت، بار(لێ)کەوتوو، بێ‌دەستە: *a helpless gesture/look* 2 کۆنترۆڵنەکراو، لەمەهارنەهاتوو، لەکۆنترۆڵنەهاتوو، بێ‌ئەمان، بەرنەگیراو، بێ‌ئیختیار: *helpless panic/rage* (helplessly *adv*: داماوانە، بە داماوی؛ helplessness *n*: بێچارەیی، داماوی، بێ‌یاری: *a feeling/sense of helplessness*) ◌ 1 عاجز، درمانده، بی‌دفاع 2 غیرقابل کنترل

helpline /'helplaɪn/ *noun*

هێلی یارمەتی، تەلەفونی یارمەتی ◌ هلپ‌لاین

helpmate /'helpmeɪt/ *noun*, also helpmeet /'helpmi:t/

(فەرمی یان ویژەیی) هاودەم، یار، کۆمەک، یارمەتیدەر ب.ت. ژن‌ومێرد ◌ یاور، همدم

help screen *noun*

پەردەی یارمەتی، شاشەی یارمەتی ◌ هلپ‌سکرین

helter-skelter /ˌheltə 'skeltə(r), US ˌheltər/ *adjective, adverb, noun*

1 شێواو، شپرزە، تێکەوڵێکە، تێکەڵوپێکەڵ *adj* 2 پەشۆکاو، تاساو، سەرسام *adv* بە شێوەیێکی تێکەوڵێکە *n* 1 خلیسکێن(ە)، خزخزێنە ◌ *adj* 1 آشفته، هرج و مرج 2 سراسیمە *adv* بە طور آشفته *n* سرسره

helve /helv/ *noun*

(چەک یا ئامێرێ ب.ت. تەور) دەسک ◌ دسته

Helvetian /hel'vi:ʃn/ *adjective, noun*

adj سویسی، سەربە سویس *n* خەڵکی سویس، سویسی (بنەڕەت: لە *Helvetia* لاتین (-an + "Switzerland" ◌ *adj* سوئیسی *n* اهل سوئیس

hem /hem/ *noun*

پەراوێز، زێوار، لێوار، داوێن، دامێن، قەراخ، کەنارە، هەڵپێچ، بنتێک: *to take up the hem of a dress* ◌ حاشیە، لبە

he-man *noun*

(نافەرمی) شێرەپیاو، کەڵەپیاو، پیاوی بەقەڵافەت، پیاوی بەهەیکەل و بەهێز ◌ مرد تنومند، خوش قد و بالا

hema etc = haem etc

heme = US spelling of haem

hemerocallis /ˌhɛm(ə)rə(ʊ)'kalɪs/ *noun, pl.* same

(رووەک‌ناسی) زەمەقی زەرد، زەمبەقەزەردە، day lily ـەکان دەگرێتەوە [تۆخم *Hemerocallis*] ◌ سوسن زرد

hemin *noun*

هێمین: جۆرێ خوێی کریستاڵی سووری قاوەیی یا شینی تۆخ $C_{34}H_{32}N_4O_4FeCl$ لە haem ی ئۆکسێنراو بەرهەم هاتووە، بۆ تاقی‌کردنەوەی بوونی خوێن لە stain ـەکان‌دا بەکاردێ ◌ همین

hemi- *prefix*

پێشگر: نیو، نیوە، لا، نیمچە (بنەڕەت: -*hēmi* یۆنانی) ◌ پیشوند: نصف، نیمه

hemialgia /hemɪ'ældʒɪə/ *noun*

لاسەرێشە، نیوەسەرێشە، ژانی نیوە یان لایێکی

سەر ⬡ درد نیمه سر

hemianopia /ˌhɛmɪəˈnəʊpɪə/ *noun*, also hemianopsia /-ˈnɒpsɪə/
لاکوێری، نیوەنەبینی ⬡ همیانوپیا

hemicellulose *noun*
هەریەک لە کۆمەڵێ پۆلیساکاریدەکان polysaccharides کە لە رووەک دایە و کێشی گەردی یا مۆلۆکۆلییەکەی کەمتر لە س(ێ)لولۆزە و زوو دەبێتە مۆنۆساکارید یان شەکری سادە، یان پێکهێنەرێکی دیواری خانەی رووەک و گیا، لە دەستە پۆلیساکاریدێ پێکهاتووە کە پێکهاتەکەی سادەترە لە سێلولێز ⬡ همیسلولز

Hemichordata /ˌhɛmɪkɔːˈdeɪtə/ *noun, pl.*
نیوەژێوەران، لاژێوەران، نیوەگوریسداران، لاگوریسداران، لاتەنافداران: لقێکی چکۆلانەی بێبڕبڕە invertebrate ئاوییەکان کە گیانەوەرانی acorn worm دادەگرێ ⬡ همیکورداتا

hemichordate *noun, adjective*
(گیانەوەرێکی) نیوەژێوەرە، لاژێوەرە، لاتەنافدار ⬡ همیکوردات

hemicrania /hemɪˈkreɪnɪə/ *noun*, also hemicrany
لاسەرێشە، نیوەسەرێشە ⬡ درد نیمه سر

hemicycle /ˈhemɪsaɪkl/ *noun*
1 لابازنە، نیوبازنە، نیوەجەغز 2 پێکهاتەی لابازنەیی، شتێکی نیوەبازنەیی ⬡ 1 نیم‌دایره 2 ساختار نیم‌دایره‌ای

hemicyclic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە hemicycle ـەوە هەیە ⬡ وابسته به همی‌سایکل

hemicylindrical *adjective*
لالوولەکی، نیوەلوولەکی ⬡ نیم‌استوانه‌ای

hemidemisemiquaver /ˌhɛmɪdɛmɪˈsɛmɪkweɪvə/ *noun*, also sixty-fourth note
(موسیقا) نۆتی شەست و چوارەم ⬡ نت شصت و چهارم

hemihedral *adjective*
(بلوورناسی) لاروویی، نیوەرووییی ⬡ نصفه‌وجهی

hemihydrate /ˌhɛmɪˈhʌɪdreɪt/ *noun*
نیوەهیدرات، لاهایدرات، هێمیهایدرەیت ⬡ همی‌هیدرات

hemikaryon *noun*
نیوناوک، نیوەناوک، لاناوک ⬡ وابسته به همی‌کاریون

hemimetabolous /ˌhɛmɪmɛˈtabələs/ *adjective*
(گیانەوەرێ) کە قۆناخی قوزاخەیی pupal نەبێ (لە تێیەرینی لە کرمۆکە یان پرگەوە تا گەورەبوون: *hemimetabolous insects*؛ (hemimetabolic *adj*) ⬡ همی‌متابولوس

hemimorphic *adjective*
ناهاوتا سەبارەت بە تەوەرێ کە لە دوو بن یان کۆتایی شتێ (کە) تێدەپەرێ، بەبێ ناوەندێکی هاوتایی ⬡ همی‌مورفیک

hemimorphite /ˌhɛmɪˈmɔːfʌɪt/ *noun*
جۆرێ ئاوێتەی کانی $Zn_4(OH)_2Si_2O_7.H_2O$ کە لە سیلیکاتی زینکی ئاودار پێکهاتووە و خاوەنی کریستاڵە orthorhombic بێرەنگ و روونەکانە ⬡ همی‌مورفیت

hemiola /ˌhɛmɪˈəʊlə/ *noun*
(موسیقا) 1 مەودایێکی پێنجیەکی تەواو 2 سێ نۆت لە بری دوو نۆت یان دوو نۆت لە جیاتی سێ نۆت ⬡ همیولا

hemiparasite *noun*
(رووەکناسی) لامشەخۆر، نیوەمشەخۆر، ب.ت. mistletoe (hemiparasitic *adj*): لامشەخۆری، نیوەمشەخۆری) ⬡ نیمه‌انگل

hemipenis /ˈhɛmɪpiːnɪs/ *noun, pl.* hemipenes
(زیندەناسی) لاچووکە، لاکیرە: هەریەک لەو جووتە ئەندامی زاوزێی نێرینەی مار و مارمێلکەکان ⬡ همی‌پنیس

hemiplegia /ˌhɛmɪˈpliːdʒə/ *noun*, also hemiparesis /ˌhɛmɪpəˈriːsɪs/
لالەسمی، لائیفلیجی، نیوەئیفلیجی، نیوەلەسمی ⬡ همی‌پلجیا

hemiplegic *adjective*
لالەسم، لائیفلیج، نیوەئیفلیج، نیوەلەسم ⬡ همی‌پلجیک

hemipode /ˈhɛmɪpəʊd/ = button-quail

Hemiptera /hɪˈmɪtərə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) لاباڵەکان، لابالان، نیوەباڵان (aphid، cicada و leafhopper ـەکان دەگرێتەوە) (hemipteran *n, adj*) ⬡ همی‌پترا

hemisphere /ˈhɛmɪsfɪə(r), US -sfɪr/ *noun*
1 نیوگۆ، نیمچەخڕۆک، لاگۆ: *the northern/southern hemisphere* 2 نیوەگۆی زەوی 3 (هەروەها cerebral hemisphere) نیوەگۆی مێشک، لاگۆی مێشک (چەپ و راست، هی مێشکی بڕبڕەداران): *the left/right cerebral hemisphere* ⬡ 1 نیم‌کره 2 نیم‌کره‌ی زمین 3 نیم‌کره‌ی مغز

hemispherectomy *noun, pl.* -pherectomies
نەشتەرگەری لابردنی نیوەگۆی مێشک ⬡ همی‌سفرکتومی

hemispherical /ˌhemɪˈsferɪkl, US -ˈsfɪr-/ *adjective*, also hemispheric
سەربە لاگۆ، لاگۆیی، نیوەگۆیی، سەربە نیمچەخڕۆک ⬡ وابسته به وابسته به نیم‌کره

hemistich /ˈhemɪstɪk/ *noun*

خشته، نیوەدێڕ، لادێڕ ۞ مصراع

hemiterpene *noun*

نیوتێرپین، لاتێرپین، هێمیتێرپین، بە شێوگی C_5H_8 ۞ همی‌ترپن

hemithorax *noun*

نیوەسنگ، نیوسینە، لاسنگ، لاسینە، لایێکی سینگ ۞ نیم‌سینه

hemizigous *adjective*

لاتوخم، نیوتوخم، هێمیزیگۆس ۞ همی‌زیگوس

hemline /'hemlaɪn/ *noun*

لێواری خوارەوەی کراس یان داوێن، دەوری داوێن یان کراس: *Shorter -mlines are back in this season* ۞ لبەی پایی پیراهن یا دامن

hemlock /'hemlɒk, US -lɑ:k/ *noun*

1 (رووەکناسی) زرگێزنۆک، گیازار، گیامەرگە [*Conium maculatum*] 2 ژاری زرگێزنۆک، دەرمانی لە زرگێزنۆک گیراو 3 (هەروەها hemlock fir یان spruce) جۆرێ conifer ی ئەمریکای باکووری بە پەلوپۆی سەوزی تاریکەوە [توخم *Tsuga*: چەندین جۆرن] ۞ 1 گیاه شوکران، شوکران 2 زهر شوکران 3 هملاک

hem(o)- = haem(o)-

hemp /hemp/ *noun*

1 (رووەکناسی) گوش، وش، گیاگوش، گولەلێوە، شادانە، شاگانە، قانگ، خەر(ە)بەنگ، گیاکەندر، کلسین، خێزان *Cannabaceae* [*Cannabis sativa*] 2 ریشالی گوش یان شادانە 3 بەنگ، مادەی سڕکەر (حەشیش، مەریوانە (یان ماریجوانا) و هتد) ۞ 1 کنف، گیاه شاهدانه 2 لیف شاهدانه 3 مادەی مخدر

hemp agrimony *noun*

جۆرێ رووەک لە تیرەی daisy، شێوەی گیاکتک valerian دەدا، بە هێشووە گوڵی ئەرخەوانی کاڵ و لاسکی تووکنەوە [*Eupatorium cannabinum*] ۞ نوعی گیاه

hempen /'hempə/ *adjective*

گوشی، لە گوش، گوشکرد، لە گوش‌سازکراو ۞ ساخته‌شده از کنف، کنفی

hemp-nettle *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ رووەکی گیاگەزنەناسای تیرەی mint [توخم *Galeopsis*] ۞ نوعی گیاه

hemstitch /'hemstɪts/ *noun*

زێواردرووی، زێوارگرتن، زێوارگیری، پەراوێزدرووی ۞ ژور

hen /hen/ *noun*

1 مریشک، کارگە، کەرک، کەرگی، مر، مامر: *a battery hens ◊ small flock of laying hens* 2 باڵندەی مێوینە، پەلەوەری مێیینە: *a hen pheasant* 3 سەلمون (ماسی ئازاد) یان قرژاڵی مێ ۞ 1 مرغ 2 پرندەی مادە 3 ماهی آزاد یا خرچنگ مادە

hen and chickens *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ houseleek یان گیایێکی تر [*Jovibarba sobilifera* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی گیاه

henbane /'henbeɪn/ *noun*

(رووەکناسی) گیابەنگ، خەربەنگ، هەرەبەنگ، کەرکوژ: رووەکێکی ژاراوی خێزانی nightshade [*Hyoscyamus niger*] ۞ گیاه بنگ‌دانه

henbit /'henbɪt/ *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ dead-nettle بە گوڵی ئەرخەوانی‌یەوە، خێزانی mint [*Lamium amplexicaule*] ۞ نوعی گیاه

hence /hens/ *adverb*

لە ئێستاوە، لە ئەڵئانەوە، لەمەوبەدوا، لەبەر ئەوە، لێرەوە: *We suspect they are trying to hide something, hence the need for an independent inquiry* ۞ از حالا، به این دلیل، از این‌جا

henceforth /ˌhens'fɔ:θ, US -'fɔ:rθ/ *adverb*

لەمەو(بە)دوا، لە ئێستا بەدواوە ۞ از حالا به بعد، از این پس

henceforthward /ˌhens'fɔ:wəd, US -'fɔ:rwərd/ = henceforth

henchman /'hentʃmən/ *noun, pl.* henchmen

1 پشتیوان، پشتگیر، لایەنگر، ئالیگر، دواکەوتە، دواڕەو، شوێنکەوتوو (سەبارەت بە ڕێبازی ب.ت. سیاسی خۆی وەفادار بێ) 2 نۆکەر، بەردەست، خزمەتکار ۞ 1 حامی، طرفدار، پیرو 2 خدمت‌کار

hen-coop /'hen ku:p/ *noun*

کولانە، کوریت، قنک، بێرکم یان قەفەسەی مریشک، هێلانەمریشک ۞ لانەی مرغ، قفس مرغ

hendeca- /'hendekə, US hen'dekə/ *prefix*

پێشگر: یازدە، یازدەی تیایە: *hendecasyllable* (بنەڕەت: لە *hendeka* یۆنانی‌یەوە "eleven") ۞ پیشوند: یازده، حاوی یازده

hendecagon /hen'dekəgən/ *noun*

شێوەی (تەختی) یازدەلایی، یازدەڕوویی، یازدەباڵوویی (hendecagonal /ˌhendɪ'kag(ə)n(ə)l/ *adj*) ۞ شکل یازده‌ضلعی

hendecasyllabic /ˌhendekəsɪ'læbɪk/ *adjective, noun*

یازدەبڕگەیی، یازدەکەرتەیی، یازدەپەنجەیی ۞ یازده‌هجایی

hendecasyllable /ˌhendekə'sɪləbl/ *noun*

(دێڕێ هۆنە) یازدەبڕگەیی، یازدەکەرتەیی، یازدەپەنجەیی ۞ یازده‌هجایی

hendiadys /hen'daɪədɪs/ *noun*

هێندایدیس، هێندیادیس: دەربڕینی بیرۆکەیێ بە

دوو وشــه کــه بــه "و" یــان "and" پێکــەوە بەســترابێتەوە، وەکــوو *nice and warm* کــە یــەکیان بــۆ راســتکردنــەوەی ئــەوی تریــان بەکارهاتووە، وەک *nicely warm* (بنەڕەت: بە ڕێگای med. Latin لە *hen dia duoin* یۆنانی "یەک بە دوو") ◌ هندیادیس

henequen /'hɛnɪkɛn/ *noun*

1 ریــشاڵێ شــێوەی گــووش دەدا 2 ئیگاڤــی ئەمریکای ناوەندی کە ئەو ریشاڵەی لێ دەگیرێ *[Agave fourcroydes]* ◌ هنکین

henge /hɛn(d)ʒ/ *noun*

بیرمان monumentی پێش‌مێژوو کە بازنەیەکی بەرد یان داری چەقیو بوو (داتاشراو (henge) لە شــوێنەواری گاشــەبــەردی ســتونهێــنج *Stonehenge* لــە ویلتــشایر Wiltshireی باشووری ئینگلتەرە) ◌ هنج

hen-harrier /'hen hærɪə(r)/ *noun*

(گیانەوەرناسی) بازی شین، شینەباز *[Circus cyaneus]* ◌ قوش کبود

hen-house /'hen haʊs/ *noun*

مریشکدان، جێی راگرتنی مریشک ◌ مرغدانی

Henle's loop = another term for loop of Henle

henna /'henə/ *noun*

1 خەنە، رەنگی خەنەیی یا قاوەیی ئاماڵ سوور 2 دەوەنی خەنە *[Lawsonia inermis]* (بنەڕەت: لە *ḥinnā'* عەرەبی) ◌ 1 حنا، رنگ حنایی 2 بوتەی حنا

hennaed *adjective*

خەنەیی، رەنگکراو بە خەنە ◌ حنایی

hen night *noun*

(بریتانیا و نافەرمی) (شەوی) خەنەبەندان ◌ شب حنا

henotheism /'hɛnəʊˌθiːɪz(ə)m/ *noun*

هێنــۆتیئیزم (= پەرســتنی خــوای تــاکوتــەنیا بێ‌ئەوەی کە نکۆڵی یان حاشا لە خواکانی تر بکرێ، لە *heis, henos* (یۆنانی، بە واتای تاک یــان یــەک) و *theos* (خــودا) پێکهــاتووە؛ henotheist /'hɛnəʊˌθiːɪst/ *n*: هێنۆتیئیست؛ henotheisic *adj*: هێنۆتیئیستی) ◌ هنوتئیسم

hen party *noun*, also hen night

(نافەرمی) میوانی ژنانە ◌ مهمانی زنانە

henpecked /'henpekt/ *adjective*

(نافەرمی) تاڵی، لە ژن‌ترس، قوزەخۆرە، دەڵەچە ◌ زن‌ذلیل

henry /'henri/ *noun, pl.* henries or henrys, *abbreviation* H

(فیزیــک) هێنــری: یەکــەی جیهــانیی پێــوانی ئیندۆکتانس، یەکەی کردارەکی لە دەزگای میترــ کیلۆگرەم ــ چرکە metre-kilogram-secondی ئیندۆکتانس بەرامبەر بە خۆئیندۆکتانسی self-inductance خولــگەیــێ یــان ئیندۆکتانــسی دوولایەنەی دوو خولگە کە لەودا گۆڕانی یەم ئامپێر لە (هەر) چرکەدا ڤۆلتێ دەگوزەردرێ؛ بنــەڕەت: لــە نــاوی فیزیــکزانی ئــەمریکــایی Joseph *Henry*) ◌ هنری

Henry's law *noun*

(کیمیا) قانوونی هێنری (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئینگلیــسی ویلیام هێنری William *Henry*) ◌ قانون هنری

heparin /'hɛpərɪn/ *noun*

(زینــدەکیمیا) جگــەرین، جــەرگین، هێپــارین: ئاوێتەیێکی نێو جەرگ و هێندێ شانەی تر کە رێ لە پەنگانی خوێن دەگرێ، وەک ماک یان مەتریاڵی دژەمەیین anticoagulant لە تیمار و چــارەســەری خــوێنمــەیــین thrombosis دا بەکاردێترێ ◌ هپارین

hepat(o)- *prefix*

پێــشگر: جــەرگ، جگــەر: *hepatectomy*, *hepatotoxic* (بنــەڕەت: لــە *hēpar, hēpat-* یۆنانی‌یەوە "جگەر یان جەرگ liver") ◌ پیشوند: کبد

hepatectomy *noun, pl.* hepatectomies

برینی بەشێ یان تێکڕای جگەر، جگەربڕی، جەرگبڕی ◌ هپاتکتومی

hepatic /hɪ'pætɪk/ *adjective, noun*

adj جگەری، سەربە جەرگ *n* (رووەکناسی) = liverwort ◌ کبدی

hepatica /hɪ'patɪkə/ *noun*

جۆرێ گیا لە تیرەی buttercup، بە گوڵی گوڵی‌نیسانێ‌ناسا، رەسەنی ناوچە مامناوەندەکانی باکووری *[Hepatica* توخم] ◌ هپاتیکا

Hepaticae /hɛ'patɪkiː/ *noun, pl.*

(رووەکناسی) دەستەیێ لە گیا کورتەبالاکان کە liverwortـەکان دادەگرن [توخم *Hepatica]* ◌ هپاتیکا

hepatic disease *noun*

نەخۆشی جگەر یان جەرگ ◌ بیماری کبدی

hepatitis /ˌhepə'taɪtɪs/ *noun*

جگەرەسوێ، هەوکردنی جگەر، جەرگەئاوسێ، ئاوسانی جگەر، هێپاتیت ◌ هپاتیت

hepatitis A *noun*, also infectious hepatitis

هێپاتیــت یــان جــەرگــەئاوســێی A: جــۆرێکی مەترسی‌دار و سەخت، بەهۆی picornavirus (جــۆر *Hepatitis A virus* لــە تــوخمی *Hepatovirus*) تووش دەبێ، بە ڕێگای خۆراک و ئــاوی تێــوەدراو contaminated یــا پیــسەوە رادەگوێزرێ ◌ هپاتیت A

hepatitis B *noun*, also serum hepatitis

هێپاتیــت یــان جــەرگــەئاوســێی B: جــۆرێکی جاروبار کوشندە، بەهۆی ڤایرۆسێکی DNA جــووت‌ریــشاڵی double-stranded (جــۆر

لــه تــوخمی *Hepatitis B virus* ،*Orthohepadnavirus* خێــزان (Hepadnaviridae) تــووش دەبــێ، ب.ت. بــه ڕێگای خوێن یا شلەی تری لەش ڕادەگوێزرێ ◊ هپاتیت B

hepatitis C *noun*

هێپاتیت یان جەرگەئاوسێنی C: جۆرێ کە بەهۆی (جۆر flavivirus) *Hepatitis C virus* لە تۆخمی (*Hepacivirus*) تووش دەبێ، بە ڕێگای خوێنی پیس (وەک لە کاتی دان یان لێدانی دەرمانی intravenous) ڕادەگوێزرێ ◊ هپاتیت C

hepatocellular *adjective*

خانەی جگەرییەکان دەگرێتەوە، سەربە یان پێوەندی بە خانەی جگەرییەکانەوە هەیە: ***hepatocellular carcinoma*** ◊ هپاتوسلولار

hepatocyte /ˈhɛpətəʊsʌɪt, US hɛˈpatə(ʊ)-/ *noun*

خانەی جگەر یان جەرگ، جگەرخانە، جگەرژوورە ◊ سلول کبد

hepatoma /ˌhɛpəˈtəʊmə/ *noun, pl.* hepatomas or hepatomata /-mətə/

شێرپەنجەی خانەکانی جگەر یا جەرگ، لوو یان تۆمۆری جگەری، لووی جەرگ (زۆرتر مەترسیدار) ◊ سرطان سلولهای کبد

hepatomegaly /ˌhɛpətəʊˈmɛgəli, US hɛˌpatəʊ-/ *noun*

گەورەبوونەوەی نائاسایی جگەر یان جەرگ ◊ هپاتومگالی

hepatotoxic /ˌhɛpətəʊˈtɒksɪk, hɛˌpatəʊ-/ *adjective*

بەزیان یان لەنێوبەرە بۆ خانەکانی جگەر یان جەرگ (**hepatotoxicity** *n*: بەزیان بۆ خانەکانی جگەر؛ **hepatotoxin** *n*) ◊ هپاتوتوکسیک

hepcat *noun*

کەسێکی مۆدپەرست و شیک ◊ آدم آلامد

hept(a)- *prefix*

پێشگر: 1 حەوت- حەو-: ***heptameter*** 2 خاوەنی حەوت گەردیلە، کۆمەڵ یان هاوهێز: ***heptane*** (بنەڕەت: لە ***hepta*** یونانییەوە) ◊ پیشوند: هفت-

Hephaestus *noun*, Latin, from Greek *Hēphaistos*

(لە میتۆلۆژی یونانیدا) خودای ئاگر، کانزاگەری metalworking و پیشەسازی دەستی handicraft، بڕوانە Vulcan ◊ هفاستوس

Hephzibah *noun*

1 ژنی Hezekiah و دایکی مێناسی Manasseh. II Kings 21:1 2 ناوێ کە بۆ ئورشەلیم بەکار دێنرا، گوایە ئاماژەیە بە گەڕاندنەوەی جووەکان پاش گرتنی بابل. Isa. 62:4 ◊ هفزیبا

Hepplewhite *adjective*

سەربە شێوازی ڕازاندنەوەی شتومەکی نیومالّ کە لە دواییەکانی سەدەی 18 لە ئینگلتەرە باو بووە (بنەڕەت: لە ناوی George Hepplewhite (مەرگ 1786) مۆبلساز و دارتاشی ئینگلیسی) ◊ هپل وایت

heptachlor /ˈhɛptəklɔː/ *noun*

هایدرۆکاربۆنی کلۆرینراو کە وەک مێرووکوژێ insecticide بەکاردێنرێ، جۆرێ مێرووکوژ یان ئافەتکوژی هایدرۆکاربۆنی کلۆرینراوی cyclodiene [$C_{10}H_5C_{17}$] کە دەبێتە هۆی نەخۆشی جەرگ لە گیانەوەراندا و وادەزانرێ بۆ مرۆڤ شێرپەنجاوی بێ ◊ هپتاکلور

heptad /ˈhɛptad/ *noun*

حەوتینە، دەستە یان کۆمەڵێکی حەوتدانەیی ◊ سبعه

heptaglot *adjective*

حەوتزمانە (وەکوو کتێب و هتد) ◊ هفت‌زبانه

heptagon /ˈhɛptəgən, US -gɑːn/ *noun*

حەوتلا(یی)، حەوگۆشە، حەو(ت)خشتەک ◊ هفت‌ضلعی

heptagonal /hɛpˈtægənl *adjective*

حەوتلا(یی)، حەو(ت)گۆشە، حەوخشتەکی ◊ هفت‌ضلعی

heptahedron /ˌhɛptəˈhiːdrən, US -ˈhɛd-/ *noun, pl.* heptahedra or heptahedrons

شت یان تەنی حەوتڕوو(یی): heptahedral /ˌhɛptəːˈhidrəl/ *adj*: حەوتڕوو(یی)، حەوڕوو) ◊ جسم هفت‌وجهی

heptamerous /hɛpˈtamərəs/ *adjective*

(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) حەوتبەشە، حەوتبەشی ◊ هفت‌بخشی

heptameter /hɛpˈtæmɪtə(r)/ *noun*

(هەڵبەست) حەو(ت)کێشی ◊ هفت‌وزنی

heptane /ˈhɛpteɪn/ *noun*

(کیمیا) حەوتەین، حەوتانە، هێپتەین: هایدرۆکاربۆنی ناوەکی بێڕەنگ C_7H_{16}، لە زنجیرەی ئالکان alkane، لە ئەلکۆلی نەوتدا هەیە ◊ هپتانه

heptangular /hɛpˈtæŋgjələ(r)/ *adjective*

حەو(ت)گۆشە ◊ هفت‌گوشه

heptaphyllous *adjective*

(ڕووەکناسی) حەو(ت)گەڵا ◊ هفت‌برگه

heptarchy /ˈheptɑːki/ *noun, pl.* heptarchies

دەسەڵاتداری حەو(ت)کەسە، دەوڵەت یان ناوچەیێ کە حەوت هەرێمی خۆبەڕێوەبەری تیایە، حکومەتێ کە حەوت کەس هەڵیدەسووڕێنێ (**heptarchic** /-ˈtɑːkɪk/ *adj*) ◊ حکومت هفت‌تنه، هپتارکی

heptastich /ˈhɛptəstɪk/ *noun*

حەوتخشتەکی، حەوتلادێری ۞ هفتبیتی

heptasyllabic /ˌheptəsɪˈlæbɪk/ *adjective*
حەوتبڕگەیی ۞ هفتهجایی

Heptateuch /ˈheptəˌtjuːk/ *noun*
حەوت کتێبی سەرەتای تەورات (یان پەیمانی کۆن Old Testament) ۞ هفت سفر نخست از تورات

heptathlon /hɛpˈtaθlɒn, US -lən/ *noun*
حەو(تە)مڵانێ، پێشبڕکێی قارەمانی ژنان کە حەوت قۆناخ دادەگرێ (بڕوانە biathlon، decathlon، pentathlon، tetrathlon و triathlon؛ heptathlete *n*) ۞ هپتاتلون

heptavalent /ˌhɛptəˈveɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیا) حەو(ت)هاوهێز(ە)، خاوەنی حەوت هاوهێز ۞ هپتاوالنت

heptose *noun*
(کیمیا) هەریەک لە مۆنۆساکاریدە جۆراوجۆرەکان $C_7H_{14}O_7$، حەوت گەردیلەی کاربۆنی لە هەر گەردیکدا تیایە ۞ هپتوز

heptyl /ˈhɛptʌɪl, -tɪl/ *noun*
(وەک ئاوەڵناو، کیمیا) ئاماژە بە بنەڕەتێکی ئالکیل alkyl radical C_7H_{15}، لە هێپتان دێتەبەرهەم ۞ هپتیل

her /hɜː(r)/ *adjective, pronoun*
1 (ئاوەڵناوی خاوەنداری سێیەم کەسی تاکی مێ) ـەکەی، ئەو، هی ئەو 2 (جێناوی بەرکاری سێیەم کەسی تاکی مێ) ئەو، ـی ۞ مال او، به او

Hera *noun*, Greek *Hēra, Hērē*
هیرا (= خوشک و ژنی زیوس، شاژنی ئاسمان، میتۆلۆژی یۆنانی) ۞ هرا

Heracles = Hercules

herald /ˈherəld/ *noun*
1 راسپاردە، نێراو، پەیامبەر، جاردەر، جاڕکێش، راگەیێنەر، پێشەنگ، سەرکێش، بەرایی، سەرچەلە، جڵەودار، پێشدار، پێشڕەو: *The government claims that the fall in unemployment is the herald of economic recovery* 2 جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی قاوەیی بە نیشانە و خاڵی ماتەوە [*Scoliopteryx libatrix*] ۞ 1 منادی، قاصد، فرستاده، طلیعه، جلودار 2 نوعی پروانه

heraldic /heˈrældɪk/ *adjective*
سەربە دروشمی لەشکری یان خێزانی، سەربە دروشمناسی یان نیشانەناسی لەشکری و مێژووی خێزانە کۆنەکان (heraldically *adv*) ۞ وابسته به نشانهای نظامی یا خانوادگی

heraldry /ˈherəldri/ *noun, pl.* heraldries
1 دروشمناسی یان نیشانەناسی لەشکری و مێژووی خێزانە کۆنەکان 2 ئامێر و کەرەسەی هێرالدیک 3 تۆمار(کردن)ی رەچەڵەکنامە و شانازییەکان، ئالای خاوەن دروشم و نیشانی لەشکری و مێژووی خێزانە کۆنەکان 4 فەڕ و شکۆی ڕێوڕەسم یان دابودەستوور، = pageantry ۞ 1 نشانهای نظامی یا خانوادگی 2 هرالدری 3 ثبت نسبنامه و افتخارات، پرچم دارای نشانهای نظامی یا خانوادگی 4 هرالدری

herb /hɜːb, US ɜːrb, hɜːrb/ *noun*
1 گژوگیا، گیا، رووەک 2 گیا بۆ دەرمان، رووەکی دەرمانی 3 گیای هەزوێلە ۞ 1 گیاه 2 گیاه دارویی 3 گیاه ادویهای

herbaceous /hɜːˈbeɪʃəs, US ɜːrˈb-, hɜːrˈb-/ *adjective*
گیایی، رووەکئاسا، شێوەگیا ۞ علفی، گیاهی

herbaceous border *noun*
باخچەی گوڵ ۞ باغچهی گل

herbage /ˈhɜːbɪdʒ, US ˈɜːrb-, ˈhɜːrb-/ *noun*
1 گیا، گژوگیا، رووەک 2 لەوەڕ 3 لەوەڕانە، حەقی لەوەڕ (لە جێلەوەڕێکی دی) ۞ 1 علف، رستنی 2 چرا 3 هربیج

herbal /ˈhɜːbl, US ˈɜːrbl, ˈhɜːrbl/ *adjective*
1 رووەکی، گیایی (کە وەکوو دەرمان یان بەهارات بەکاردێترێن) 2 گیانامە (کە باسی ئەم شتانە دەکا) ۞ 1 گیاهی 2 کتاب خواص گیاهان

herbalism /ˈhɜːblɪzəm, US ˈɜːrbl-, ˈhɜːrbl-/ *noun*
گیاگەری، هێربالیزم (بەکارهێنانی رووەک و گیا لە بواری پزشکیدا، ب.ت. وەکوو شێوەیێکی جێگرەوەی پزشکی (بە دەوا و دەرمان) ۞ هربالیسم

herbalist /ˈhɜːbəlɪst, US ˈɜːrb-, ˈhɜːrb-/ *noun*, also herbist
گیافرۆش،گیاگەر ۞ عطار

herbal medicine *noun*
1 چارەسەرکردن بە گیا، گیاتیماری 2 دەرمانی گیایی ۞ 1 گیاهدرمانی 2 داروی گیاهی

herbarium /həːˈbɛːrɪəm/ *noun, pl.* herbaria /-rɪə/
1 کۆمەڵێ گژوگیای وشک 2 گیادان، گیاخانە، گیادێن ۞ 1 مجموعهی گیاهان خشک 2 گیاهدان

herbary *noun, pl.* herbaries
(رووەکناسی)باخچەی گژوگیا ۞ باغچهی گیاهان

herb Christopher *noun*
baneberry ئاسایی، گیای سەینت کریستۆفێر ۞ نوعی گیاه

herbed *adjective*
(چێشت) بە گیا، لە گیا، گیایی، گیای تێکراوە ۞ هربد

herb Gerard /ˈdʒɛrɑːd/ *noun*

(رووەکناسی) ورە elder عەرزیلە، کە جاران بۆ دەرمانی باداری gout بەکاردێنرا ۞ نوعی گیاه

herbicidal /ˈhɜːbɪsaɪdl, US ˈɜːrb-, ˈhɜːrb-/ *adjective*

سەربە گیاکوژ (herbicidally *adv*) ۞ وابستە به علف‌کش

herbicide /ˈhɜːbɪsaɪd, US ˈɜːrb-, ˈhɜːrb-/ *noun*

گیاکوژ، گیافەوتێن، بژارکوژ، بژارفەوتێن (بڕوانە pesticide و insecticide) ۞ علف‌کش

Herbivora *noun, pl.*

گیاخۆران، گیاخۆرەکان ۞ گیاه‌خواران

herbivore /ˈhɜːbɪvɔː(r), US ˈɜːrb-, ˈhɜːrb-/ *noun*

گیانەوەری گیاخۆر ۞ حیوان گیاه‌خوار

herbiverous /hɜːˈbɪvərəs, US ɜːrˈb-, hɜːrˈb-/ *adjective*

گیاخۆر ۞ گیاه‌خوار

herbology = herbal medicine 1

herborization /hɜːbəraˈɪˈzeɪʃn/ *noun*

گیاکۆکردنەوە (بە مەبەستی لێکۆڵینەوەیان) ۞ گردآوری گیاه

herbose *adjective*

پڕگیا ۞ پرگیاه

herb Pairs *noun*

جۆرێ گیای دارستان لە تیرەی lily [*Paris quadrifolia*] ۞ نوعی گیاه

herb Robert *noun, pl.* herbs Robert

geraniumی کێوی، بە گوڵی ئەرخەوانی سوورباو و گەڵا بۆن‌خۆش و سەرەخس‌ئاساوە [*Geranium robertianum*] ۞ نوعی گیاه

herby /ˈɜːbɪ/ *adjective* (herbier, herbiest)

پڕگیا، تایبەت‌مەندی گیای هەیە (لەباری تام یان ڕواڵەدا) ۞ پرگیاه

Herculean /ˌhɜːkjuˈliːən, US ˌhɜːrk-/ *adjective*

1 دژوار، گران، سەخت، چەتوون، گەورە، مەزن: *a herculean task* 2 پاڵەوان، بەهێز، پاڵەوان، بەقەوەت، ڕۆستەم‌ئاسا، هێرکلانە 3 سەربە هێرکول ۞ 1 شاق، توان‌فرسا، عظیم 2 پرزور، هرکول‌مانند 3 وابسته به هرکول

Hercules *noun,* Latin, from Greek *Hērāklēs*

1 هێرکول، هێراکلیس، هێرکولیز: پاڵەوانی ئەفسانەیی یۆنان، کوڕی زیوس Zeus و ئالکمێنی Alcmene، ئەو بۆ ئەو هێز و تابشتە بێوێنەی بەناوبانگە ب.ت. بۆ ئەو دوازدە ئەرک و کارەی کە لە لایەن هێراوە Hera پێی سپێردرابوو (تا بگات بە نەمری immortality) 2 چۆک‌داداو، کۆمەڵەی هێرکۆل، باکووری‌ترین کۆئەستێرە نێوان Corona Borealis و Lyra ۞ 1 هرکول 2 جاثی علی راکبتیه، برج راقص

Hercules beetle *noun*

قالونچەی هێرکول، جۆرێکی زۆر گەورەی rhinoceros beetle گەرمێنانی ئەمریکا [*Dynastes hercules*] ۞ نوعی سوسک

Hercules' club *noun*

1 گورز یان گۆپالی هێرکول 2 دارێکی چکۆلانەی درکاوی ڕۆژهەلاتی ئەمریکا، لە خێزانی jensing 3 دارێکی چکۆلانەی درکاوی باشووری ئەمریکا، لە خێزانی rue [*Zanthoxylum clava-herculis*] ۞ 1 گرز هرکول 2 و 3 هرکولز کلاب

Hercynian /həːˈsɪnɪən/ *adjective*

(زەوی‌ناسی) سەربە گەورەقۆناخی پێکهاتنی چیاکان لە ڕۆژاوای ئەوروپا، ڕۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری و زنجیرەچیای ئاند، لە سەردەمانی پالیۆزۆئیکی Palaeozoic پاش‌تردا (بنەرەت: لە *Hercynia silva* لاتین، ناوی پێشووی ناوچەیێ لە کێو و کەژی دارستان‌پۆشی ناوەندی ئەڵمانیا) ۞ هیرسینین

herd /hɜːd, US hɜːrd/ *noun*

1 ڕەوە، ڕەمە، مێگەل، گەل، ڕان، جەلە، جەلەب: *a* ◊ *a herd of cows/deer/elephants* 2 ڕەشەوڕووتە، جەماوەر، *beef/dairy herd* خەڵک، خەڵکی کوڵان و بازاڕ ۞ 1 گله، رمه 2 عوام‌الناس

herd-book /ˈhɜːd bʊk/ *noun*

ڕەچەڵەک‌نامەی گیانەوەران ۞ هردبوک

herd instinct *noun*

(خەڵک یا گیانەوەران) غەریزەی ڕەفتار وەک زۆرینە، مێگەل‌خوازی، زگماکەی مێگەل‌دۆستی یان ڕەوەدۆستی ۞ هرد انستینکت

herdsman /ˈhɜːdzmən, US ˈhɜːrd-/ *noun, pl.* herdsmen

1 مێگەلەوان، ڕانەوان، مێگەلدار، مێگەل‌ڕاگر، شوان 2 (Herdsman) = Boötes ۞ گلەدار، چوپان

Herdwick /ˈhəːdwɪk/ *noun*

ڕەگەزی مەڕێ لە باکووری ئینگلتەرە ۞ هردویک

here /hɪə(r), US hɪr/ *adverb, interjection*

1 لێرە، ئێرەکانە، لە ئەمێ، وا، لەم کاتەدا، لەم وەختەدا، لەم سەروبەندەدا، لەم دەمەدا 2 لێرەم، ئامادەم ۞ 1 این‌جا، در این وقت 2 حاضر

hereabouts /ˌhɪərəˈbaʊts, US ˌhɪr-/ *adverb*

لەم دەوروبەرە، لەم نزیکی‌یانە، لە دەوروبەری ئێرە، لە ئەمێ‌یانە: *There aren't many houses hereabouts* ۞ در این حوالی

hereafter /ˌhɪərˈɑːftə(r), US ˌhɪrˈæf-/ *adverb, noun*

adv 1 لەمەوبەدوا، لەم کاتەوە 2 لە داهاتوو(دا) *n* ژیانی دوای مەرگ، جیهانی پەسلان ۞ *adv*

1 از حالا به بعد 2 در آینده *n* جهان آخرت

hereby /ˌhɪəˈbaɪ, US ˌhɪrˈbaɪ/ *adverb*
بەم شێوەیە، بەم جۆرە، لەم ڕێیەوە، لەم ڕێگاوە، بەپێی ئەم نامە یان ئەم بڕیارە ۞ بدین وسیله، به این طریق، به موجب این نامه یا حکم

hereditability /hɪˌredɪtəˈbɪlɪti/ = heriditability

hereditable /hɪˈredɪtəb(ə)l/ = heriditable

hereditament /ˌherɪˈdɪtəm(ə)nt, US hɪˈredɪt-/ *noun*
میرات، بەشەماوە، کەلەپوور، بۆماوە ۞ میراث، ماترک

hereditarily *adverb*
بۆماوانە، بە شێوەیەکی بۆماوەیی یان ودمی ۞ به طور موروثی

hereditariness *noun*
بۆماوەییتی، بۆماوەییبوون، ودمیبوون ۞ موروثی بودن

hereditary /həˈredɪtri, US -teri/ *noun*
1 ژێنێتیکی، بۆماوەیی، ودمی: *a hereditary illness/disease/condition/problem* 2 میراتی، کەلەپووری (پۆست، ناو و هتد کە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر مابێتەوە): *a hereditary title/monarchy* ۞ 1 ارثی 2 موروثی

hereditary characteristics *noun, pl.*
تایبەتمەندییە بۆماوەیی یان ژێنێتیکییەکان ۞ خصوصیات ارثی

heredity /həˈredəti/ *noun* (*pl.* heredities), *adjective*
n بۆماوە، بۆمانەوە، ژێنێتیک، *adj* inheritance بۆماوەیی، ژێنێتیکی (بنەڕەت: لە *hereditas* لاتین "heirship"، لە *hered- heres* ("heir") ۞ *n* وراثت *adj* ارثی

Hereford /ˈherɪfəd/ *noun*
هێریفۆرد: ئاژەڵێکی لە نژادی وڵاخی گۆشتی سوور یان سپی (بنەڕەت: لە ناوی *Hereford* لە ڕۆژاوای ناوەندی ئینگلتەرە) ۞ هرفورد

herein /ˌhɪərˈɪn, US ˌhɪrˈɪn/ *adverb*
لێرەدا، ل ڤێرێ، لەم حەنە، لەم حاندە، لەم جێگایەدا، لەم شوێنە، لەم حاستە: *Neither party is willing to compromise and herein lies the problem* ۞ در این جا

hereinafter /ˌhɪərɪnˈɑːftə(r), US ˌhɪrɪnˈæf-/ = hereafter

hereof /ˌhɪərˈɒv, US ˌhɪrˈʌv, -ˈɑːv/ *adverb*
1 لەم 2 لەم بارەوە، لەم ڕووەوە ۞ 1 از این 2 در این باره

Herero /həˈreːrəʊ, -ˈɪərəʊ/ *noun, pl.* same or Hereros
1 ئەندامی گەلێ کە لە نامیبیا Namibia، ئانگۆلا Angola و بۆتسوانا Botswana دەژین 2 زمانی بانتۆیی ئەم گەلە ۞ هررو

heresiarch /hɛˈriːziɑːk/ *noun*
دامەزرێنەری بیدعەت یان ڕێبەری تیرەیەکی جیابیران ۞ بنیان‌گذار بدعت یا رهبر فرقه‌ای از بدعت‌گذاران

heresy /ˈherəsi/ *noun, pl.* heresies
بیدعەت، لەدینلادان، لەئاییندلادان، جیاباوەڕی، هەڵگەڕانەوە، بادانەوە، جیابیری، جودابیری: *the heresies of the early Protestants* ۞ بدعت، ارتداد، دگراندیشی

heretic /ˈherətɪk/ *noun*
بیدعەتدانەر، لەدینلاداو، لەئاییندلاداو، جیاباوەڕ، هەڵگەڕاوە، جیابیر، جودابیر ۞ بدعت‌گذار، مرتد، دگراندیش

heretical /həˈretɪkl/ *adjective*
جیاباوەڕانە، لەدینلاداوانە، لەئاییندلاداوانە، هەڵگەڕاوانە: *heretical beliefs* (heretically *adv*: جیاباوەڕانە، لە ڕووی جیاباوەڕییەوە، جیابیرانە) ۞ بدعت‌گذارانه

hereto /ˌhɪəˈtuː, US ˌhɪrˈtuː/ *adverb*
بەم (نامە یا بەڵگە): *Please see the policy hereto appended* ۞ به این (سند)

heretofore /ˌhɪətuˈfɔː(r), US ˌhɪrt-/ *adverb*
(ماف یان فەرمی) تائێستا، لەوەپێش، پێشتر، جاران، لەمەوبەر، hitherto ۞ تاکنون، سابقاً

hereupon /ˌhɪərəˈpɒn, US ˌhɪrəˈpuːn/ *adverb*
(ویژەیی) دوای ئەمە، پاش ئەمە، لەمەودوا، لەمەوپاش، دەسبەجێ، لەڕێوە ۞ پس از این، از این پس، بلافاصله

herewith /ˌhɪəˈwɪð, -ˈwɪθ, US ˌhɪrˈw-/ *adverb*
1 لەگەڵ ئەم (نامە یان بەڵگە): *I enclose herewith a copy of the policy* 2 = hereby ۞ با این نامه یا سند، به پیوست

heriot /ˈherɪət/ *noun*
باجێ کە دوای مەرگی tenant دەدرێ بە لۆرد ۞ هریوت

heriditable /ˈherɪtəbl/ *adjective*
1 بۆماوەیی 2 بەشبەر، میراتبەر (heritability /ˌherɪtəˈbɪlɪti/ *n*: هێریتەبیلیتی؛ hereditably *adv*) ۞ 1 موروثی 2 وارث

heritage /ˈherɪtɪdʒ/ *noun*
1 میرات، بۆماوە، کەلەپوور، بەشەماڵ، بەش، یادگار: *Spain's rich cultural -ge* 2 بەش، پشک 3 گەلی هەڵبژاردەی خودا (گەلی ئیسرائیل یان کلێسەی کریستانیەت) ۞ 1 میراث 2 سهم 3 ملت برگزیده‌ی خدا

heritor = heir

herm /hɜːm/ *noun*

ستوونی بەردینی چوارگۆشە کە سەرێکی داتاشراوی (ب.ت. هێرمێس Hermes) بەسەرەوەیە، لە یۆنانی کۆندا وەکوو نیشانەیەکی سەرسنوور یان نیشانەڕێ‌یێ دادەنرا ۞ هرم

Hermaphroditus *noun*, Latin, from Greek *Hermaphroditos*

کوڕی هێرمێس و ئافرۆدیت Aphrodite، کاتی خۆشتن لە پەری یان حۆری‌یێ دەکەوێ و دەبنە لەشێ و وەک نێرەمووک وێنا دەکرێن (فەرەنسی *Hermēs + Aphroditē*) ۞ هرمافرودیتوس

hermaphrodite /hɜːˈmæfrədaɪt, US hɜːrˈm-/ *noun, adjective*

n مرۆ یان گیانەوەری نێرەمووک *adj* نێرەمووک، نەنێرنەمێو، هەرمک، دووڕەگەزە ۞ *n* موجود دوجنسه *adj* دوجنسه

hermaphroditic /həˌmæfrəˈdɪtɪk/ *adjective*

نێر(ە)مووک، نەنێرنەمێو، هەرمک، دووڕەگەزە ۞ دوجنسه

hermaphroditism /hɜːˌmæfrəˈdaɪtɪzəm/ *noun*

نێرەمووکی، نەنێرنەمێوی، دووڕەگەزی ۞ دوجنسی، نرمادگی

hermeneutic /ˌhɜːməˈnjuːtɪk, US ˌhɜːrməˈnjuːtɪk, -ˈnuː-/ *adjective*, also hermeneutical

(تەکنیکی) ڕاڤەیی، لێکدانەوەیی، شیکردنەوەیی، هێرمێنیۆتیک، interpretative (hermeneutically *adv*) ۞ تأویلی

hermeneutics /ˌhɜːməˈnjuːtɪks, US ˌhɜːrməˈnjuːtɪks, -ˈnuː-/ *noun, pl.*

زانستی ڕاڤە یان لێکدانەوە، زانستی هێرمێنیۆتیک، لێکۆڵینەوەی بنەما میتۆدۆلۆژیکەکانی لێکدانەوە (وەک هی کتێبی پیرۆز)؛ ڕێباز یان ڕێچکە یان بنەما و پرینسیپی لێکدانەوە (بنەڕەت: لە *hermēneutikos* یۆنانی، لە *hermēneuein* "لێکدانەوە") ۞ علم تأویل

Hermes *noun*, Latin, from Greek *Hermēs*

نێردراوی خودا، خێوی ڕێگاوبان، کارداری، زمانڕەوانی، داهێنان و ڕاوڕووت (دزی) لە میسۆلۆژی یۆنانی‌دا) ۞ هرمس

Hermes Trismegistus *noun*, from Greek *Hermēs trismegistos*

نووسەری ئەفسانەیی کارە کیمیاگەری، ئەستێرەبینی و جادوویی‌یەکان ۞ هرمس تریسمگیستوس

hermetic /hɜːˈmetɪk, US hɜːrˈm-/ *adjective*

کیپ(کراو)، هەوانەداو، باش‌داخراو، سەربەست، سەرنراوە، تەواوچەسپیو (hermetically /-kli/ *adv*: هەوانەداوانە، کیپانە) ۞ هوابندی‌شده

hermit /ˈhɜːmɪt, US ˈhɜːrmɪt/ *noun*

لاتەریک، گۆشەگیر، دوورەپەرێز، وشکەسۆفی ۞ معتکف

hermit crab *noun*

(گیانەوەرناسی) قرژاڵە لاتەریکە [زوورخێزانی Paguroidea: زۆر جۆرن] ۞ نوعی خرچنگ

hermitess *noun, fem.* hermit

لاتەریک، گۆشەگیر، وشکەسۆفی، دوورەپەرێز (ژن) ۞ معتکف

hermitic /həˈmɪtɪk/ *adjective*, also hermitical /həˈmɪtɪkl/

گۆشەگیری‌یانە ۞ وابسته به اعتکاف

hermittage /ˈhɜːmɪtɪdʒ, US ˈhɜːrm-/ *noun*

خانەقا، خانەی گۆشەگیران، کونجی گۆشەگیری ۞ عزلتگاه

hermit thrush *noun*

ڕەشێشەیەکی چکۆلەی کۆچەری ئەمریکای باکووری، جێی سەرنجە لەبەر خۆشی دەنگی [*Catharus guttatus*] ۞ نوعی پرنده

hermodactyl *noun*

(ڕووەکناسی) سوورنجان، سۆرنجان ۞ سورنجان

hernia /ˈhɜːniə, US ˈhɜːrniə/ *noun, pl.* hernias or herniae /-niiː/

(لاتین) هێرنیا، قۆڕی، فیتق، گەدوەڵ، پسان (herniated *adj*) ۞ فتق

hernial /ˈhɜːniəl, US ˈhɜːrniəl/ *adjective*, also herniary

هێرنیادار، قۆڕ، گەدوەڵی ۞ فتق‌دار

herniation *noun*

قۆڕبوون، گەدوەڵی ۞ فتق‌داری

hero /ˈhɪərəʊ, US ˈhɪroʊ, ˈhiː-/ *noun, pl.* heros

قارەمان، پاڵەوان، نەبەرد، کەوان، دەسکەلا، قارەمانی چیرۆک، هەڵبەست، شانۆنامە، فیلم، کتێب و هتد: *one of the country's national heroes* ۞ قهرمان، قهرمان داستان، شعر و نمایش‌نامه، فیلم، کتاب و ...

Hero *noun*, Latin, from Greek *Hērō*

هێرۆ: قەشەژنی ئەفسانەیی ئافرۆدیت، گراوی Leander ۞ هرو

heroic /həˈrəʊɪk, US -ˈroʊ-/ *adjective*

1 قارەمانانە، پاڵەوانانە، ئازایانە، کەلانە، شێرانە، قارەمانی، پاڵەوانی 2 (بەیکەر و هتد) گەورەتر لە ئەندازەی سروشتی ۞ 1 قهرمانانه، حماسی 2 بزرگ‌تر از مقیاس طبیعی

heroic age *noun*

سەردەمی قارەمانیتی یان پەڵەوانیتی (باش شەڕی ترۆی و پاشهاتەکانی) ۞ دوره‌ی حماسی

heroically /-kli/ *adverb*

قارەمانانە، پاڵەوانانە، نەبەزانە ◌ قهرمانانه
heroic couplets *noun, pl.*
دووخشتەکی، مەسنەوی (پاڵەوانی) ◌ مثنوی
heroics /hə'rəʊɪks, US -'roʊ-/ *noun, pl.*. also heroic verse
1 قارەمانبازی، خۆهەڵکێشان، پەڵەوانبازاری، قارەمانگەری 2 دووخشتەکی، مەسنەوی (پاڵەوانی) ◌ 1 آرتیستبازی 2 مثنوی
heroin /'herəʊɪn, US -roʊ-/ *noun*
هێرۆیین $C_{21}H_{23}NO_5$ (لە مۆرفین دروست دەکرێ و زۆرتر بە ناقانوونی وەک دەرمانی سڕکەر بەکاردێ؛ **heroinism** *n*) ◌ هروئین
heroine /'herəʊɪn, US -roʊ-/ *noun, fenm* of hero
قارەمان، پاڵەوان (ژن): *Shakespeare's heroines ◊ the heroines of the revolution ◊ The heroine is played by Demi Moore* ◌ قهرمان
heroism /'herəʊɪzəm, US -roʊ-/ *noun*
قارەمانی، قارەمانێتی، پاڵەوانی، ئازایەتی، نەبەزایەتی، شێرانەیی ◌ دلاوری، شجاعت، دلیری
heron /'herən/ *noun*
(باڵندەناسی) شاهۆ، شینەشاهۆ، سۆرەوێلک، شاف، بزنلەڕ، خەمخۆرە، خەمەخۆرە، شاوەشینکە [*Ardea cinerea*] (یۆرەکەی) و جۆرەکانی تر، خێزان [Ardeidae] ◌ حواصیل، بوتیمار
heronry /'herənrɪ/ *noun, pl.* heronries
ژینگە یان شوێنی جووتگرتنی شینەشاهۆکان ◌ زیستگاه حواصیل
hero-worship /'hɪərəʊ wɜːʃɪp/ *noun*
قارەمانپەرستی، پاڵەوانپەرستی ◌ قهرمانپرستی
hero-worshiper *noun*
قارەمانپەرست، پاڵەوانپەرست ◌ قهرمانپرست
herpes /'hɜːpiːz, US 'hɜːrp-/ *noun*
(پزشکی) هێرپیز، ئاگرە، تێمیسک، زۆنا (لەسەر پێست ب.ت. ئەندامانی سێکسی؛ **herpetic** *adj*) ◌ تبخال
herpes simplex *noun*
هێرپیزی سادە یان بێژان، تێمیسکی سادە، ئاگرە یان زۆنای سادە، هەر دوو نەخۆشی کە بە هۆی species Human herpesvirus *Human herpesvirus 1 and Human herpesvirus 2* ی تۆخمی *Simplexvirus*) تووش دەبن ◌ تبخال معمولی
herpesvirus /'hɜːpiːzˌvʌɪrəs/ *noun*
هەریەک لە دەستەیێ لە ڤایرۆسەکانی DNA کە دەبنە هۆی هێرپیز و نەخۆشییەکانی تر ◌ هرپزویروس
herpes zoster /ˌhɜːpiːz 'zɒstə(r), US ˌhɜːrpiːz 'zɑːstər/ *noun*, medical name for shingles
herpet(o)- *prefix*
پێشگر: خشان، خزین، خشۆکەکان، خشۆک (بنەڕەت: لە *herpeton* یۆنانییەوە "خشۆک") ◌ پیشوند: خزیدن، خزندگان، خزنده
herpetological /hɜːpətə'lɑːdʒɪkl/ *adjective*, also herptologic
خشۆکناسییانە، سەربە یان پێوەندمەند بە خشۆکناسی ◌ خزندەشناختی
herptologist /hɜːpətə'lɑːdʒɪst/ *noun*
خشۆکناس ◌ خزندەشناس
herpetology /ˌhɜːpɪ'tɒlədʒɪ/ *noun*
خشۆکناسی ◌ خزندەشناسی
herptile /'hɜːptʌɪl/ *noun*
گیانەوەری خشۆک یان وشکاوەکی ◌ هرپتیل
Herr /heː, German her/ *noun, pl.* Herren /'her(ə)n/
(ئەڵمانی) کاک، بەڕێز ◌ آقا
Herrenvolk /'her(ə)nˌfɒlk/ *noun*
گەلی ئەڵمانی کە لە لایەن نازییەکانەوە وەک ڕەگەزی سەرتر دادەنرا (لە ئەڵمانییەوە "master race") ◌ هرنولک
herring /'herɪŋ/ *noun*
ماسییێکی خۆراکی [*Clupea harengus*] (ئەتلانتیکی باکووری) و جۆرەکانی تر، خێزان [Clupeidae]: *fresh ◊ pickled herrings ◊ shoals of -ring ◊ herring fillets* ◌ شاه‌ماهی
herringbone /'herɪŋbəʊn, US -boʊn/ *noun*
1 نەخشی چەڵەمەیی یان دووفلیقانەیی، نەخشی چەپوڕاست، نەخشی مشاری یان چەوتوهەشت 2 (سکیوانی) شێوازی هەڵگەڕان بە تەلان و لێژیکا بە ڕیگارەوی ◌ 1 طرح جناغی 2 هیرینگ بون
herring gull *noun*
(باڵندەناسی) ماسیگرەی زێوین (لە خێزانی gull لە ئەتلانتیکی باکووری [*Larus argentatus*]) ◌ کاکایی نقره‌ای
Herrnhuter /'heːnhuːtə, US 'heːr(ə)n-/ *noun*
ئەندامی کلێسەیێکی مۆراڤیا ◌ هرنهوتر
hers /hɜːz, US hɜːrz/ *pronoun*
(جێناوی خاوەنداری، سێیەم کەسی تاکی مێینە) هی ئەو، ـی ئەو، ـەکەی ◌ مال او
herself /hɜː'self, weak form hə'self, US hɜːr's-, hər's-/ *pronoun*
1 (جێناوی گەڕانەوەیی، سێیەم کەسی تاکی مێینە) خۆی، لە خۆی، بە خۆی 2 (جێناوی جەختی) بە خۆی، خودی خۆی ◌ 1 (ضمیر انعکاسی) خودش را، به خودش، از خودش 2 (ضمیر تأکیدی) خودش
hertz /hɜːts, US hɜːrts/ *noun*

هێــرتس، هێرتــز (یەکــەی پێــوانی لــەرە (frequency) و شـەپۆلە دەنگییەکان، بەرامبەر بە سوور یان خول لە چرکەدا؛ بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەڵمانی Heinrich Rudolf Hertz (1857-1894) ◌ هرتز

Herzegovinian /ˌhɛːtsəˈɡɒvɪnɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە هێرزێگۆڤینا *n* خەڵکی ناوچەی باڵکانی هێرزێگۆڤینا ◌ *adj* وابسته به هرزگوئین *n* اهل هرزگوئین

he's /hiːz/ *abbreviation* he is, he has

heshvan = Hesvan

hesitancy /ˈhezɪtənsi/ *noun*, also hesitance

دوودڵــی، دڕدۆنگــی، شــک، گــیر، گومــان، بەگومانی، نادڵنیایی: *I noticed a certain hesitancy in his voice* ◌ تردید، عدم اطمینان

hesitant /ˈhezɪtənt/ *adjective*

دوودڵ، دڕدۆنگ، بەشک، بەگومان، نادڵنیا: *a - esitant smile* (*hesitantly* /ˈhezɪtəntli/ *adv*: بە دڕدونگی(یەوە) دوودڵانە) ◌ مردد، نامطمئن

hesitatingly *adverb*

بە دوودڵییەوە ◌ از روی تردید

hesitation /ˌhezɪˈteɪʃn/ *noun*

1 دوودڵی، دڕدۆنگی، شک، گومان، گیر: *She agreed without the slightest heisitation* 2 زمانگیری، گیری ◌ 1 تردید، شک، مکث 2 لکنت

hesitative /ˈhezɪteɪtɪv/ *adjective*

1 دوودڵ، دڕدۆنــگ 2 دڕدۆنگــییانــە، بــە دڕدۆنگییەوە، لەگەڵ دڕدۆنگی ◌ 1 مــردد 2 تردیدآمیز

Hesperia /hesˈpɪrɪə/ *noun*

ڕۆژاوا، خۆراوا ◌ باختر

Hesperian /heˈspɪərɪən/ *adjective*

1 (میــسۆلۆژی یۆنــانی) ســەربە Hesperides، کۆمەڵێ لە پەری یان خێوەکان کە باخی سێوە زێڕینەکانیان لە دوورترین بەشی ڕۆژاوادە پاراست 2 ڕۆژاوایی، خۆراوایی ◌ 1 هــسپرین 2 باختری

Hesperides /hesˈperədiːz/ *noun, pl.*, Latin, from Greek

هێسپێریدیس، پارێزەرانی باخە سێوی زێڕین ◌ هسپریدس

hesperidin *noun*

هێسپێریدین: گلایکوسایدی glyciside بلووڕین (کریــستاڵی) $C_{28}H_{34}O_{15}$، لــە زۆربــەی میــوە ترشەکاندا هەیە، ب.ت. توێکڵی پرتەقاڵ (یان لیمۆترش) ◌ هسپریدین

hesperidium /ˌhɛspəˈrɪdɪəm/ *noun, pl.* hesperidia /-dɪə/

تووێــێ کــە توێکــڵی چــەرمینــەی هــەبێ (وەک پرتەقاڵ) ◌ هسپریدیوم

Hesperus /ˈhespərəs/ *noun*, also Hesper

(ئەستێرەوانی) ئەستێرەی شێو(ان) ب.ت. ناهید ◌ ستارەی شام، زهره

hessian /ˈhesiən, US ˈheʃn/ *noun*

1 پارچــەی زبــر، پارچــەی تــەلیس (و توورەکــە دروستکردن 2 لە *Hesse* هــەرێم یــان شــارێکی ڕۆژاوای ئەڵمانیا) ◌ پارچەی گونی

Hessian boot *noun*

چەکمەی درێژ ◌ چکمەی بلند

Hessian fly *noun*

مێرووێکی گەنمخۆر [*Mayetiola destructor*] ◌ حشرەی گندمخوار

hest *noun*

دەســتوور، فــەرمان (شــێوەی کــۆنی behest؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ امر

Hestia *noun*, Greek

هێستیا: خواژنی خێزان یان کوانوو، و خواژنی سەرەکی چاڵاکی نیومال، لە میسۆلۆژی یۆنانیدا، بروانە Vesta ◌ هستیا

Hesvan /ˈhɛsv(ə)n/ *noun*, also Heshvan

(لە ساڵنامەی جوولەکەدا) هێشڤان، هێسڤان: مانگی دووەمی نادینی و مانگی هەشتەم بەپێی ساڵی دینی (بنەڕەت: لە *ḥešwān* عیبری) ◌ هسوان

hetaera /hɪˈtɪərə/ *noun*, also hetaira /-ˈtʌɪrə/ *pl.* hetaeras or hetaerae /-ˈtɪəriː/ or hetairas or hetairai /-ˈtʌɪrʌɪ/

قاحبە، ژنی حیز، بەستۆک ◌ فاحشە

heter(o)- /ˈhetərəʊ-, US -roʊ/ *prefix*

پێشگر: ئەویدی، ئەویتر، تر، هی تر، دژ، جیا، جودا، جیاواز: *heterosexual* (بنەڕەت: لە *heteros* یۆنانییەوە "other") ◌ پیشوند: دگر، ضد، کژ

heteroatom *noun*

جیاگەردیلە، جیانەتۆم: گەردیلەیێ بێجگەلە کاربۆن لە ئاڵقەی ناوێتەیێکی heterocyclic دا (heteroatomic *adj*) ◌ دگراتم

heteroauxin = indoleacetic acid

heterocentric *adjective*

جیانــاوەنــد: ئــەو کرۆمــۆزۆم یــان کرۆمانیــدە دووناوەندییانە کە سێنترۆمێرەکانیان بەرامبەر نین ◌ ناجورمرکز

heterocercal /ˌhɛtərəʊˈsəːkəl/ *adjective*

(گیانەوەرناســی، کلکــی ماســی) جیاکلــک، (*n* heterocercality: هێتێرۆســــێرکال جیاکلکێتی، جیاکلکی؛ بنەڕەت: لە -hetero + *kerkos* یۆنانی "کلک tail") ◌ هتروسرکال

heterochain *noun*

جیازنجیری ◌ دگرزنجیری

heterochromatic /ˌhɛt(ə)rəʊkrəˈmatɪk/ *adjective*

جیاڕەنگ، ڕەنگاوڕەنگ، جۆراوجۆر ◌ رنگارنگ

heterochromatism *noun*

جیـارەنگی، رەنگـاورەنگی، جۆراوجـۆری ◌ رنگارنگی

heterochromatic *adjective*
جیارەنگیینـەیی، سـەربـە هێتێرۆکرۆمـاتین ◌ وابسته به هتروکروماتین

heterochromatin *noun*
جیارەنگیینە، هێتێرۆکرۆماتین: بەشێکی چڕ و یەکجار رەنگهەڵگری stainable کرۆمۆزۆمێ ◌ هتروکروماتین

heterochromosome *noun*
کرۆمـۆزۆمی رەگـەزی sex chromosome، جیـاکرۆمۆزۆم، جیـارەنگـینتـەن (= ئـەم کرۆمۆزۆمانە لە دیاریکردنی رەگەزی نێر و مێ کاریگەرن و بە شێوەی جووت دەردەکەون و لەباری پێکهاتە و کارەوە لەگەڵ کرۆمۆزۆمەکانی تر جیاوازییان هەیە) ◌ هتروکروموزوم

heterochromous *adjective*
جیارەنـگ، خـاوەنی چـەنـدین رەنگـی جیـاواز، رەنگاورەنگ ◌ رنگارنگ

heterochthonous *adjective*
بێگانە، بیانی، دەرەکی، بۆتـە هـاوولاتی ولاتێکی تر، نارەسەن ◌ غیربومی

heteroclite /ˈhɛt(ə)rə(ʊ)klʌɪt/ *adjective* (also heteroclitic or heteroclitical), *noun*
adj ناپێوانەیی، نائاسایی، رێزپەڕ *n* 1 کەسێک یان شتێکی نائاسایی 2 ناوی نائاسایی (ب.ت. ناوێکی یۆنـانی یـان رۆمـی) ◌ *adj* سـماعی، غیرمعمـولی *n* 1 آدم یـا چیـز غیرمعمـولی 2 اسـم بی‌قاعده

heterocrine *djective*
(رژێنەکان) خـاوەنی هـەر دوو دەردانی دەرەوە و نێوەوە ◌ هتروکرین

heterocyclic /ˌhɛt(ə)rə(ʊ)ˈsʌɪklɪk, US -ˈsɪklɪk/ *adjective*
جیابازنە، جیائالقە، ئالقەجیاواز، بازنەجیاواز ◌ دگرحلقه

heterocyst *noun,* also boundary cell
جیـاکیـسـە، جیـاتوورەکـە، خـانـەی سـنووری یـان سـەرسـنوور: جـۆرێ خانـەی گـەورەی دیـوارەئـەستووری روونی بێ‌رەنـگ کـە لـە لاسـکەی filament هێنـدێ cyanobacteria دا دۆزراوەتەوە و شوێن یان ناوەندی چەسپاندنی نایترۆژێنە ◌ ناجورکیسه

heterodox /ˈhetərədɒks, US -dɑːks/ *adjective*
1 پەسندنەکراو (لەگەڵ ستانداردەکانی باوەڕێ یـان گروپێکـی تایبـەتی‌یـەوە، ب.ت. دیـن) 2 باوەڕجیـاواز، جیابـاوەڕ، جـودابیر، جیاڕێبـاز (بڕوانـــــە orthodox و unorthodox) ◌ 1 نامتعارف 2 کژآیین

heterodoxy /ˈhetərədɒksɪ, US -dɑːksɪ/ *noun, pl.* heterodoxies
جیابـــاوەڕی، باوەڕجیـــاوازی، جیـاڕێبــازی، جیادینی، جیائایینی، لەئایین‌لاداوی ◌ کژکیشی، کژآیینی، بدعت

heteroduplex *noun, adjective*
گـەردیکی nucleic-acid (وەک DNA) کـە لـە دوو زنجـیرە پێکهـاتووە کـە هـەرکامیـان لـە گەردیکی دایکەی جیاوازەوە بەرهەم هاتوون ◌ هترودوپکلس

heterodyne /ˈhɛt(ə)rə(ʊ)dʌɪn/ *adjective*
(ئێلیکترۆنیـک) هێتێرۆداین: سـەربـە یـان ئاماژە دەکـا بـە بـەرهـەمهێنـانی لـەرەیێکـی خـوارتر بـە لێکدانی دوو لـەرەی سـەرتر، وەک لـە پێوەنـدی رادیۆیی‌دا بەکاردێتری ◌ هترودابن

heteroecious *adjective*
فرەهـاوخوان، چـەنـدهاوخوان ◌ هترواسـیوس، چندمیزبانه

heteroeciously *adverb*
چـــەندهاوخوانانـــە، (بـــە شـــێوەیێکـــی) فرەهاوخوان(انە) ◌ به طور هترواسیوس

heteroecism *noun*
فرەهـاوخوانی، چـەنـدهاوخوانی: پـەرەسـەنـدنی قۆناخە جیاوازەکانی جۆرێکی مشـەخۆر لەسـەر رووەکە هاوخوانە جیاوازەکان، بوونی گوڵە نێر و مێ‌کان لەسەر گژوگیای جیاواز ◌ هترواسیسـم، چندمیزبانی

heterogamete *noun*
(زیندەناسـی) جیاگـەمیت، گامێـت‌جیـاواز، هێتێرۆگامیت ◌ هتروگامت

heterogametic /ˌhɛt(ə)rə(ʊ)gəˈmɛtɪk/ *adjective*
جیاگــەمیتی، گامێــت‌جیــاوازی، سـەربـە هێتێرۆگامیت: ئاماژە بـە رەگـەزێ کـە کۆمـەڵێ کرۆمۆزۆمی رەگەزی هەیە کە لەباری شێوەوە morphology جیـاوازی‌یـان هـەیـە، ب.ت. (لـە شـیردەراندا) نێـر و (لـە باڵـندەکـاندا) مـێ ◌ وابسته به هتروگامت

heterogamy /ˌhɛtəˈrɒgəmi/ *noun*
جیـاجووتی: 1 دۆخـێ کـە لـەودا گوڵـەکانی رووەکـێ دوو یـان چەنـد جـۆرن (دژی homogamy) 2 جـۆرێ زاوزێـی رەگـەزی کـە (لەودا) یـەک‌گرتنی گامێتـە ناهاوشێوەکـان کـە لەباری ئەندازە، پێکهاتە و کارئەندامناسی‌یەوە جیاوازی‌یان هەیە، دەگرێتەوە ◌ هتروگامی

heterogamous *adjective*
جیـاجووت: 1 خـاوەنی کۆمـەڵـە گـوڵ یـان گوڵچەی floret کە لەباری رەگەزی‌یەوە دوو جـۆرن بـێ (دژی homogamous) 2 خـاوەنی کۆمـەڵـە گـامێتێکی ئالیـک‌چـوو کـە بـەهـۆی یەک‌گرتنی دەستە گامێتێکی وا بەرهەم دێنێ (دژی isogamous) ◌ هتروگاموس

heterogeneity /-dʒə'ni:əti/ *noun*
جیــــاوازی، ناچونیـــەکی، نایـــەکڕەنگـــی، جۆراوجۆری، نایەکشێوەیی ◌ عـدم تجـانس، ناهمگنی

heterogeneous /ˌhetərə'dʒi:niəs/ *adjective*
1 ناچونیـەک، نایەکڕەنگ، نایەکشێوە، تێکلاو 2 جۆراوجـۆر، جۆربـەجۆر، فرەجـۆر، جیـاواز: *the heterogeneous population of the United States* 3 (کیمیا) ناچونیەک: ئاماژە بـە پرۆسـەیێ دەکا کە کۆمەڵە ماکێ لە چەندین دۆخدا دەگرێتـــــــــەوە (وەک solid، liquid و gaseous) ◌ 1 نامتجانس، ناهمگن 2 مختلف 3 هتروژنیوس

heterogeneously /ˌhetərə'dʒi:niəsli/ *adverb*
ناچونیەکانە، بە شێوەیەکی ناچونیەک، جیاوازانە ◌ به طور ناهمگن

heterogeneous mixture *noun*
(کیمیا) تێکەڵەی ناچونیەک ◌ مخلوط ناهمگن

heterogeneous reaction *noun*
(کیمیا) کاردانەوەی ناچونیەک، کاردانەوەجیاواز ◌ واکنش ناهمگن

heterogenetic *adjective*
سـەربـە هێتێرۆژێنی یـان هێتێرۆژێنێسیس ◌ هتروژنتیک

heterogenesis *noun*, also heterogeny
1 کۆمـــەڵـــە یـــان دەســـتەیێکـــی ناچونیـــەک 2 یـــەکبـــەدوای یـــەکهـــاتنی heterogenous بەرەکـان، ب.ت. alternation of generations بـەدوای یـەکهـاتنی بـەرە رەگـەزی sexual generation و مـــــۆرزادەیـــــیـــــەکـــــان parthenogenetic ◌ هتروژنیز

heterogenous *adjective*
(زینـدەناسـی و نـەخۆشـیناسـی) ناچونیـەک، جیابنـەڕەت، بنـەڕەتجیـا، سـەرچـاوە یـان بنـــەرەتـەکـەی لـە دەرەوەی زینـــدەوەر یـان ئۆرگانیزمێ دایە، لە بنەڕەتێکی جگە لە بنـەرە تێ نێـوەوە، بـەرهـەمهـاتوو لـە دەرەوەی لـەش ◌ ناهمگن، هتروژنوس

heteroglossia *adjective*
جۆراوجـۆری دەنـگ و شـێوازەکـانی گوتـار discourse یان ڕوانگەیێکی بەرهەمێکی ویژەیی literary work ب.ت. ڕۆمانێ ◌ هتروگلوسیا

heterogonous *adjective*, also heterogonic
1 سـەربـەو گوڵـە نێرومێ یـان نێـرەمووکانـەی monoclinous کە لە دوو یـان چـەند جـۆرن 2 سەربە یـا دیاریکراو بـەهـۆی heterogony ◌ هتروگونوس

heterogony *noun*
1 = alternation of generations، ب.ت. بـەدوای‌یـەکهـاتن یـان گـۆڕانی dioecious یـا allometry 2 parthenogenetic بـەرەیێکـی ◌ هتروگونی

heterograft = xenograft

heterograph *noun*
ڕێنووسی نادروست ◌ املای اشتباه

heterographic *adjective*, also -erographical
سەربە هێتێرۆگرافی ◌ وابسته به هتروگرافی

heterography *noun*
1 ڕێنووسی نادروست، ئەو ڕێنووسەی کە لەگەڵ هی ئێستا جیاوازە 2 بەکارهێنانی هەمان پیت یـان لێکدانی پیتـەکـان بـۆ دەرخـستنی دەنگـە جیاوازەکان، وەک لە ئینگلیسیدا، بەکاهێنـانی s لە sit یان easy ◌ 1 املای اشتباه 2 هتروگرافی

heterokaryon *noun*, also heterocaryon, *pl.* heterokarya
جیاناوک: خانەیێ (وەک لە mycelium کـارگ یـان کـەڕوویـێ) کـە دوو یـان چـەنـد نـاوکی جیاوازی لەباری بۆماوەیییەوە تیایە ◌ دگرهسته

heterokaryosis *noun*
جیاناوکی: دۆخێ کە لەودا خانەیێکی فرەناوکە binucleate یـــان دووناوکـــە multinucleate لەباری بۆماوەیییەوە کۆمەڵە ناوکێکی جیـاوازی تیایـە، دۆخـێ کـە لـەودا ناوکـەکـانی نێـو ســـایتۆپلازمێک لـــەبـــاری ژێنێتیکـــی یـــان بۆماوەیییەوە جیاوازییان هەیە ◌ دگرهستگی

heterokaryotic *adjective*
سـەربە جیاناوکی ◌ وابسته به دگرهستگی

heterolecithal *adjective*
زەردێنەنابەرامبەر، جیازەردێنە: زەردێنەکە بە ئەندازەیێ بڵاو نەبوونەتەوە (ب.ت. لە هێندێ هێلکە یان هێلکۆکە ovum دا) ◌ ناجوررزرده

heterologous /ˌhetə'rɒləgəs/ *adjective*
لێکنـەچوو، ناپێوەندیـدار، بنـەرەتجیـاواز: *-ogous transplants* ◊ *heterologous DNAs* (heterologously *adv*) ◌ بی‌تشابه

heterology /ˌhetə'rɒlədʒi/ *noun*
(زۆرتـر پزشـکی و زیندەناسـی) لێکنـەچوویی، ناپێوەندیداری، بنەڕەتجیاوازی ◌ بی‌تشابهی

heterolysis *noun*
جیاشـیبوونـەوە، شـیبوونـەوەی دەرەکـی، هێتێرۆلایسیس: شیبوونەوەی ئاوێتەیێ بۆ نێو دوو ئایۆن یان پارچۆڵکەی بارگەدارەوە ◌ دگرکافتی

heterolytic *adjective*
سەربە جیاشیبوونەوە یان هێتێرۆلایسیس ◌ وابسته به دگرکافت

heteromerous /ˌhetə'rɒm(ə)rəs/ *adjective*
(زیندەناسی) جیاوازبەش(ەکان)، جیابەشەکان، خاوەنی کۆمەڵە بەشێ کە لە چۆنیەتی، ژمارەی توخمەکان یان لێکچوونەوە جیاوازییان هەبێ ◌ دارای اجزای مختلف

heteromorphic /ˌhet(ə)rə(ʊ)'mɔ:fɪk/

adjective
شێوەجیاواز، جیاشێوە، جیابیچم ۞ دگرریخت، دارای شکل مختلف
heteromorphism /ˌhet(ə)rə(ʊ)ˈmɔːfɪzəm/ *noun*
شێوەجیاوازی، جیاشێوەیی، جیابیچمی ۞ دگرریختی
heteronomous /ˌhɛtəˈrɒnəməs/ *adjective*
1 گوێڕایەڵ، ملکەچ، ژێردەست 2 (زیندەناسی) ملکەچی قانوونە جیاوازەکانی هەڵدان و پەرەسەندن ۞ 1 تابع 2 هترونوموس
heteronomy /ˌhetərˈɑːnəmɪ/ *noun*
گوێڕایەڵی، ملکەچی، ژێردەستی ۞ انقیاد، تبعیت
heteronym /ˈhetərənɪm/ *noun*
1 یەک دوو یان چەند وشە کە ڕێنووسێکیان هەیە، بەڵام لە واتا و وتن‌دا جیاوازی‌یان هەیە، وەکوو: *tear* (/tɪə(r)/: فرمێسک) و *tear* (/teə(r)/: دڕین) 2 یەک دوو یان چەند وشە کە دەگەڕێنەوە بۆ هەر ئەو شتە، بۆ نموونە: *lift* و *elevator* ۞ هترونیم
heteronymic *adjective*
سەربە هێتێرۆنیم ۞ وابسته به هترونیم
heteropetalous *adjective*
جیابەرە، بەرەجیاواز، خاوەنی پەرە لێک‌جیاوازەکان ۞ ناجورگل‌برگ
heterophil *noun*, also heterophile
جیاخواز: خاوەنی زیاتر لە یەک جۆر ما یان سابستەنس، وەک ئانتی‌بادی‌یێ کە یەک ئانتی‌ژێنی زیاتری هەبێ ۞ هتروفیل
heterophony *noun, pl.* heterophonies
گۆڕانێکی سەربەخۆی سەر تاکە مێلۆدی‌یێ یان ئاوازێ لە لایەن دوو یان چەند دەنگەوە ۞ هتروفونی
heterophyllous /ˌhetərəˈfɪləs/ *adjective*
جیاگەڵا، گەڵاجیاواز ۞ دارای برگ‌های گوناگون
heterophylly *noun*
جیاگەڵایی، گەڵاجیاوازی ۞ هتروفیلی
heterophyte *noun*
جیاگیا، ڕووەک‌جیاواز، گیای مشەخۆری گیاکانی تر ۞ هتروفیت
heteroplastic *adjective*
سەربە جیاپەیوەستی ۞ وابسته به هتروپلاستی
heteroplasty *noun, pl.* heteroplasties
جۆرێ نەشتەرگەری پلاستیکی برینەکان، کە بە بە شانەیێ لە کەس یان جۆرێکی تر دەکرێ، جیاپەیوەستی ۞ هتروپلاستی
heteroploid *adjective, noun*
adj خاوەنی ژمارەیێ کرۆمۆزۆمی زیاتر یان کەم‌تر لە ژمارەی کرۆمۆزۆمەکانی پێویست بۆ جۆرێکی تایبەتی *n* خانەیێ کە کرۆمۆزۆمی زیادی یان کەم‌تری لە ڕادەی پێویستی هەبێ ۞ هتروپلوئید
heteroploidy *noun*
هێتێرۆپلۆئیدی ۞ هتروپلوئیدی
heteropolar /ˌhɛtərəʊˈpəʊlə/ *adjective*
(فیزیک) جیاجەمسەر، جەمسەرجیاواز ۞ هتروپولار
Heteroptera /ˌhɛtəˈrɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
جیابالان، جیاپەلان، باڵ‌جیاوازان ۞ هتروپترا
heteropteran *noun, adjective*
(مێرووی) جیاباڵ یان باڵ‌جیاواز، جیاپەڵ ۞ هتروپتران
heterosexual /ˌhetərəˈsekʃuəl/ *adjective, noun*
adj جیارەگەزخواز *n* مرۆی جیارەگەزخواز ۞ (heterosexually /ˌhetərəˈsekʃuəli/ *adv*) *adj* ناهم‌جنس‌گرا *n* آدم ناهم‌جنس‌گرا
heterosexuality /ˌhetərəˌsekʃuˈæləti/ *noun*
جیارەگەزخوازی ۞ ناهم‌جنس‌گرایی
heterosis /ˌhɛtəˈrəʊsɪs/ = technical term for hybrid vigour
heterotic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە hybrid vigour وە هەیە ۞ وابسته به قدرت دورگه‌ای
heterosporous *adjective*
هێتێرۆسپۆرۆس، خاوەنی دوو جۆر سپۆر ۞ هترواسپوروس
heterospory *noun*
هێتێرۆسپۆری: بەرهەم‌هێنانی microspore و megaspore (وەک لە توو یان دانی گیاکان‌دا) ۞ هترواسپوری
heterostylous *adjective*
(ڕووەک‌ناسی) جیاستوونژە ۞ هترواستیلوس
heterostyly /ˈhɛtərə(ʊ)ˌstʌɪli/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) جیاستوونژەیی ۞ هترواستیلی
heterotaxis /ˈhetərətæksɪs/ *noun*, also heterotaxy or heterotaxia
ناڕێک‌وپێکی، شێواوی ۞ بی‌ترتیبی
heterothallic *adjective*
1 جیابنە(سەوزە): خاوەنی دوو یان چەندین قۆناغ یان جۆری هاپلۆئیدی هاوشێوە لەباری بیچم‌ناسی‌یەوە *heterothallic* :morphology dioecious = 2 *heterothallic spores fungi* ۞ (heterothallism (or heterothally) *n*) هتروتالیک
heterotroph /ˈhɛt(ə)rə(ʊ)trəʊf, -ˈtrɒf/ *noun*
(زیندەناسی) جیاخۆر، بێگانەخۆر: زیندەوەرێ organism کە پێویستی بە ئاوێتە ئەندامی‌یەکان هەیە بۆ سەرچاوەی بنەڕەتی خۆراکی (بڕوانە autotroph) ۞ هتروتروف

heterotrophic *adjective*
سەربە جیاخۆری، سەربە هێتیرۆترۆف، پێوەندی بە جیاخۆری‌یەوە هەیە (heterotrophally *adv*) ◌ وابسته به هتروتروف

heterotrophy *noun*
(زیندەناسی) جیاخۆری، بێگانەخۆری ◌ هتروتروفی

heterotypic *adjective*, also heterotypical
(زیندەناسی) جیاجۆر، جیاواز لە جۆر، ڕێکخستن یا شێوەدا، خاوەنی دابەش‌بوونی کەم‌بوونەوەیی meiosis بە دوای دابەش‌بوونێکی سروشتی و ئاسایی ◌ هتروتایپیک

heterozygosis = heterozygosity

heterozygosity *noun*
نارەسەنی، جیاتوخمی ◌ هتروزیگوسیتی، ناجورتوخمی

heterozygote /ˌhɛt(ə)rə(ʊ)ˈzʌɪgəʊt/ *noun*
(بۆماوەناسی) نارەسەن، جیاتوخم: کەسێکی heterozygous، کەسێ کە خاوەنی دوو ئالێلی جیاوازی ژین یان کۆمەڵە ژێنێکە (کە یەکێ لەوان سروشتی‌یە، بڕوانە homozygote) ◌ هتروزیگوت، ناجورتخم

heterozygous *adjective*, also heterozygotic
نارەسەن، جیانیر، جیاتوخم: 1 خاوەنی جووتێ جیاواز یان ناهاوشێوەی ژێنەکان بۆ هەر تایبەتمەندی‌یێکی بۆماوەیی 2 سەربە یان پێوەندی بە هێتیرۆزیگۆتەوە هەیە ◌ هتروزیگوت

heth *noun*
هێت، کێت: هەشتەمین پیتی ئەلفوبێتی عیبری ("h" ی خاڵ‌لەبن) ◌ هت، کت

hetman /ˈhɛtmən/ *noun*, *pl.* hetmen
فەرماندەری میلیتاری پۆلەندی یان قەززاقی Cossack ◌ هتمن

het up *adjective*
لەدین‌دەرچوو، ڕق‌هەستاو، تووڕە، سوورەوەبوو، تێکچوو، نارەحەت: *What are you getting so het up about?* ◌ عصبانی، برافروخته

heuchera /ˈhɔɪkərə, US ˈhjuːk-/ *noun*
گیایێکی ئەمریکای باکووری، گەڵاکانی سەوزی توند و بە شێوەی خڕ یان دڵن، لاسکی باریک و گوڵی وردی هەیە [توخم *Heuchera*: زۆر جۆرن] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەک‌ناسی ئەڵمانی سەدەی هەژدە *Johann H. von Heucher*) ◌ نوعی گیاه

heuristic /hjuˈrɪstɪk/ *adjective*, *noun*
adj دۆزینەوەیی، خۆدەرخەر، تاقی‌کردنەوەیی: *a -istic assumption* ◊ *heuristic techniques* *n* ڕێچکە یان ڕەوتی دۆزینەوەیی ◌ *adj* اکتشافی، آزمایشی *n* روش یا فرایند اکتشافی

heuristically /hjuˈrɪstɪkli/ *adverb*
بە شێوەیەکی دۆزینەوەیی ◌ به طور اکتشافی

heuristics /hjuˈrɪstɪks/ *noun*, *pl.*
شێوەی دۆزینەوە: شێوازی لێکدانەوە یان چارەسەرکردنی کێشەکان بە ڕێگای تاقی‌کردنەوە و ئەزموون، تا ڕێگاچارە بدۆزنەوە ◌ روش یافتاری

HEW *abbreviation* Department of Health, Education and Walfare
(ئەمریکا) شالیارگە یان وەزارەتی تەندروستی، پەروەردە و ئاسوودەیی ◌ وزارت بهداشت، آموزش و رفاه

hewer /hjuːə(r)/ *noun*
1 بڕێنەر، لەت‌کەر، بڕندە، داپاچەر، داربڕ، دارکەر 2 شکێنەر، وردکەر 3 داتاشەر، تاشێنەر، تاشەر 4 کرێکاری کانە خەڵووز (ب.ت. ئەوەی لە ڕەگەوە دایدەتاشێ یان دەیبڕێ)، فرێز: *hewers of wood and drawers of water* زەحمەت‌کێشان، ڕەنج‌بەران، ڕەنج‌کێشان، ئاماژەی کتێبی پیرۆز بە Josh. 9:21. ◌ 1 برنده، هیزم‌شکن 2 شکننده 3 تراشنده

hewn[1] /hjuːn/ *adjective*
1 بڕاو، لەت‌کراو، قەڵت‌کراو، داپاچراو، شکێنراو، وردکراو 2 داتاشراو، تاشراو ◌ 1 بریده، شکسته 2 تراشیده

hewn[2] /hjuːn/ = past participle of hew

hex(a)- /ˈhɛksə/ *prefix*
پێشگر: 1 شەش— 2 شەش *hexaploid*: گەردیلە، کۆمەڵ یان هاوهێزی تیابێ: *hexane* (لە *hex* یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: 1 شش- 2 هگزا

hex /heks/ *noun*
1 جادووگەر 2 تەلەسم یان دیوبەندی جادوویی ◌ 1 ساحر 2 ورد جادویی

hexachloroethane *noun*, also hexachlorethane
ئاوێتەیێکی ژاراوی کریستالی بێ‌ڕەنگ C_2C_{16} کە ب.ت. لە بۆمبە دووکەڵی‌یەکان و بۆ مەهار و بەرگیری کرمی پەپوولەی جگەر liver fluke لە کاوێژکەرانداruminant بەکاردێتری ◌ هگزاکلورواتان

hexachlorophene *noun*
هێکزاکلۆرۆفێن: گەردەیێکی کریستالی سپی $C_{13}H_6C_{16}O_2$ کە وەک بەکتریاکوژێ بەکاردێتری ◌ هگزاکلوروفن

hexachord /ˈhɛksəkɔːd/ *noun*
هێکساکۆرد، هێگزاکۆرد: پەیژەیێکی موسیقایی شەش‌نۆتە لەگەڵ سێمی‌تۆنێ نێوان نۆتەکانی سێیەم و چوارەمدا ◌ هگزاکورد

hexad *noun*
شەش‌کویی، کۆمەڵە یان زنجیرەی شەش‌شتە ◌ مجموعه‌ای از شش چیز

hexadic *adjective*
شەش‌کویی، شەش‌شتە ◌ ششگانه

hexadecimal /ˌheksəˈdesɪml/ *adjective*, also hex /heks/
شــازدەیی (لەســەر بنچینــەی ژمــارەی 16 و زۆرتریش لە بواری کامپیوتێردا بەکاردێتری): *The number 107 is represented in hexadecimal as 6B* ۞ هگزادسیمال

hexaëmeron /heksəˈemərɑ:n/ *noun*, also hexameron
شــەش رۆژی دروس‌کــردن (یــان خولــقاندن Creation، بەپێی کتێبی پیرۆز، Gen. 1) ۞ شش روز خلقت

hexaëmeric *adjective*
سەربە شەش رۆژی دروس‌کردن ۞ وابسته به شش روز خلقت

hexagon /ˈheksəgən, US -gɑ:n/ *noun*
شــەش‌لا(یــی)، شــەش‌گۆشــە، شــەش‌خــشتەک (بنەڕەت: بە ڕێگای late Latin لە *hexagōnon* یۆنــــانی، لــــە *hexagōnos* "six-angled") ۞ شش‌ضلعی

hexagonal /heksˈægənl/ *adjective*
شەش‌لا(یی)، شــەش‌گۆشــە، شــەش‌خــشتەکی ۞ شش‌ضلعی

hexagonal system *noun*
ڕێکخــستە یا سیستمی شەشینە یا شەش‌خــشتەک ۞ نظام شش‌گانه

hexagram /ˈheksəgræm/ *noun*
ئەستێرەی شەش‌پەڕ ۞ ستارەی شش‌پر

hexahedral *adjective*
شەش‌ڕوو(یی)، شەش‌پاڵوو ۞ شش‌وجهی

hexahedron /ˌheksəˈhi:drən, US -ˈhed-/ *noun*, *pl.* hexahedra or hexahedrons
شت یان تەنی شەش‌ڕوو ۞ جسم شش‌وجهی

hexahydrate *noun*
شەش‌هایدرات، هێگزاهـ(ا)یدرات ۞ هگزاهیدرات

hexamerous /hekˈsæmərəs/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و ڕووەک‌ناسی) شــەش‌بەشــە ۞ شش‌جزئی

hexameter /hekˈsæmɪtə(r)/ *noun*
هــەڵبەســت یــان هــۆنراوەی شــەش‌فــووتی یــان شەش‌کێشی، شەش‌بنەمایی یان شەش‌تربەیی ۞ شعر شش‌وتدی یا شش‌وزنی، مسدس

hexametric *adjective*
شــەش‌کێــشی، شــەش‌بنــەمایی، شــەش‌تربــەیی ۞ شش‌وتدی

hexamethonium *noun*
هــەریــەک لــە دوو ئاوێتــە $C_{12}H_{30}Br_2N_2$ و $C_{12}H_{30}C_{12}N_2$، بۆ چارەسەری hypertension بەکاردێتریّ ۞ هگزامتونیوم

hexamethylenetetramine *noun*, also hexamine
ئاوێتەیێکی کریستالی $C_6H_{12}N_4$، ب.ت. وەک تــاودەر لــە بــواری ڤۆلکانیزاســیۆن و دەرمــانی diuretic بەکاردێتریّ ۞ هگزامتیلن‌ترامین

hexane /ˈhekseɪn/ *noun*
(کیمیا) هێگزان، شەشان، شەشین: هەریەک لە ئالکانە ئاوەکی‌یە زووهەڵمیوە ئیزۆمێریکەکان C_6H_{14} کە لە نەوت‌دا دوزراوەتەوە ۞ هگزان

hexangular /ˈhekˈsæŋgjələ(r)/ *adjective*
شەش‌گۆشە(یی) ۞ دارای شش زاویه

hexaploid /ˈhɛksəplɔɪd/ *adjective, noun*
adj 1 شــەش‌بەشــە 2 هێگزاپلۆئید، هێگزاپلوید: خاوەنی ژمارە کرۆمۆزۆمێ کە شەش بەرامبەری ژمارەی haploid بە *n* خانە یان زیندەوەرێکی هێگزاپلۆئید، خانــەیــێ کــە شــەش کۆمــەڵــەی کرۆمــۆزۆمی هــەبــێ ۞ *adj* 1 شــش‌بخــشی 2 هگزاپلوئید سلول یا ارگانیسم هگزاپلوئید

hexaploidy *noun*
هێگزاپلۆئیدی، هێگزاپلۆیدی ۞ هگزاپلوئیدی

hexapod /ˈheksəpɑ:d/ *noun*
گیانەوەر یــا مێــرووی شــەش‌پێ ۞ جــانور یــا حشرەی شش‌پا

Hexapoda /ˌhɛksəˈpəʊdə/ *noun, pl.*
شەش‌پێ‌یان، شەش‌پایان ۞ شش‌پایان

hexapodous /hekˈsæpədəs/ *adjective*
شەش‌پێ، شەش‌پا ۞ شش‌پا

hexapody /hekˈsəpɑ:dɪ/ = hexameter

hexastich /hekˈsəstɪk/ *noun*
کۆپلەی شەش‌دێڕی ۞ قطعەی شش‌بیتی

hexastichic *adjective*
سەربە کۆپلەی شەش‌دێڕی ۞ وابسته به قطعەی شش‌بیتی

hexastyle /ˈheksəstʌɪl/ *noun*
شەش‌ستوونی، شەش‌کۆڵەکەیی ۞ شش‌ستونی

hexasyllabic /ˌhekˈsəsɪˈlæbɪk/ *adjective*
شەش‌بڕگەیی، شەش‌کەرتەیی ۞ شش‌هجایی

Hexateuch /ˈheksətju:k/ *noun*
شەش کتێبی سەرەتای تەورات ۞ شش سفر نخست تورات

Hexateuchal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە شەش کتێبی سەرەتای تەوراتەوە Old Testament هەیە ۞ وابسته به شش سفر نخست تورات

hexavalent /ˌhɛksəˈveɪl(ə)nt/ *adjective*
(کیمیا) شەش‌هاوهێز(ە) ۞ هگزاوالنت

hexobarbital *noun*
barbiturate ی $C_{12}H_{16}N_2O_3$ کــــــــە وەک دەرمانی هێورکردنەوە یان حەوێنەر بەکاردێتریّ ۞ هکسوباربیتال

hexokinase *noun*
هــەوێنــەیــێ کــە تــاوی phosphorylation شەکرەکانی هێکسۆز دەدا (وەک لە پێکهاتنی glucose-6-phosphate لە گلۆکۆز و ATP)

⬡ هکسوکیناز

hexosan *noun*

هێکسۆسان، هێکزۆسان: polysaccharide ێ هاوشێوەی سێلولۆز cellulose بەڵام پێکهاتەیێکی سادە یان ساکار و توانایی شی‌کردنەوە کە لە دیواری خانەکاندا دەس دەکەوێ ⬡ هکسوسان

hexose /ˈheksəʊz, US -s/ *noun*

(کیمیا) هێکسۆز، شەشۆز: دەستەیێ لە شەکرە سادەکان کە گەردەکانی شەش گەردیلەی کاربۆنیان تیایە (ب.ت. گلۆکۆز و فرۆکتۆز) ⬡ هکسوز

hexoxide *noun*

هێکسۆکساید، هێکزۆکساید، شەشۆکساید ⬡ هکزوکسید

hexyl /ˈhɛksʌɪl, -sɪl/ *noun*

(کیمیا، وەک ئاوەڵناو) هەریەک لە پێنج کۆمەڵی ئیزۆمێریکی تاک‌هاوهێز بە شێوگی C_6H_{13} و لە هێگزان دەگیرێ ⬡ هکسیل

hexylic *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە هێکسیل یا هێکسایلەوە هەیە ⬡ وابسته به هکسیل

hexylresorcinol *noun*

ئاوێتەیێکی فینۆلی کریستاڵی $C_{12}H_{18}O_2$ کە وەک گەندسڕ antiseptic و کرم‌کوژ anthelmintic بەکاردێنرێ ⬡ هکسیل‌رسیرسینول

hey /heɪ/ *interjection*

هەی! هۆی! ئەهۆی! هۆ! (نافەرمی) سڵاو، چۆنی ⬡ آهای! سلام

heyday /ˈheɪdeɪ/ *noun*

هەرەت، تاف، جەنگە، لووتکە، پۆپە، ترۆپک، prime: *a fine example from the heyday of Italian cinema* ⬡ بحبوحه، اوج

hey presto *interjection*

هەنوونی مەنوونی (خەزێنەی پاشام بە قوونی) ⬡ اجی مجی لاترجی

Hezekiah *noun, Hebrew Ḥizqīyāh*

حێزکیا، حێزقیا: پادشایێکی یەهوودا (یان یەهوودیە) Judah لە سەدەکانی 7 و 8 ی بەرلە زایین. II Kings 18 ⬡ حزقیا

Hf symb. the chemical element hafnium

HF *abbreviation* high frequency

HGC /ˌeɪtʃ ef ˈsiː/ *abbreviation* hydrofluorocarbon

ئێچ‌ئێف‌سی: جۆرێ گاز کە ب.ت. لە aerosol ەکاندا بەکاردێنرێ و زیان ناگەیێنن بە تویی ئۆزۆن لە کەش و ئەتمۆسفێری زەوی ⬡ اچ‌اف‌سی

Hg *noun,* symb. the chemical element mercury, Latin hydrargyrum

HG *abbreviation* 1 His Grace 2 Hes Grace

1 جەنابی بەرێز 2 جەنابی بەرێز (بۆ ژن) ⬡ 1 عالی‌جناب 2 سرکار علیه

HGV *abbreviation* heavy goods vehicle

ماشێنی قورس، ماشێنی گەورە ⬡ خودرو سنگین

HGV licence *noun*

دەستوورنامەی (لێخوڕینی) ماشێنی گەورە ⬡ گواهی‌نامەی پایەیک

HH *abbreviation* 1 His Highness 2 Hes Highness 3 His Holiness

1 جەنابی بەرێز 2 جەنابی بەرێز (بۆ ژن) 3 جەنابی بەرێز ⬡ 1 والاحضرت، عالی‌جناب 2 والاحضرت 3 عالی‌جناب

H-hour *noun*

(لە شەڕی جیهانی یەکەمدا) کاتی دەس‌پێ‌کردنی شەڕ یان کردارێکی شەڕی (*H* کورتەی *hour* + hour) ⬡ اچ‌هور

hi /haɪ/ *interjection*

هەی، سڵاو، چۆنی، باشی ⬡ هی! سلام

hiatus /haɪˈeɪtəs/ *noun, pl.* hiatuses

1 هەڵوەستە 2 (بەش یا ئەندامێکی لەش) کەلێن، کەلەبەر، کون، بۆشایی، مەودا 3 دابڕان، پسان 4 (زمانەوانی) پێک‌گەیشتنی بزوێنەکان ⬡ 1 وقفه 2 شکاف 3 گسستگی 4 (زبان‌شناسی) التقای مصوت‌ها

hiatus hernia *noun,* also hiatal hernia

کونی قوڕی، کەلەبەر یا کەلێنی فیتق یا قوڕی، کەلەبەری هێرنیا: کونێ لە diaphragm کە سووریچک oesophagus لێی تێدەپەڕێ و دەگاتە مێعدە ⬡ شکاف فتق

Hib *noun,* acronym from Haemophilus influenzae type B

جۆرێ بەکتریا کە دەبێتەهۆی ئاوسانی پەردەی مێشک meningitis ی منال ⬡ هیب

hibachi /hɪˈbatʃi, US ˈhɪbətʃi/ *noun, pl.* hibachis

هیباچی، مەنقەڵی ژاپۆنی ⬡ هیباچی

hibernaculum /haɪbəˈnækjʊləm/ *noun*

بەرگەزستان، بەرگی زستانی، جێ‌پەنای زستان، زستانەجێ ⬡ غلاف زمستانی، پناهگاه زمستانی

hibernation /ˌhaɪbəˈneɪʃn, US -bərˈn-/ *noun*

زستانەخەو، سڕبوون، مات‌بوون، مت‌بوون: *to go into/come out of -ernation* ⬡ زمستان‌خوابی

hibernal /haɪˈbɜːnl/ *adjective*

زستانی، زڤستانی، سەربە جستان ⬡ زمستانی

Hibernian /hʌɪˈbəːnɪən/ *adjective, noun*

ئیرلەندی ⬡ ایرلندی

Hibernianism *noun,* also Hibernicism

زاراوە یا بێژەیەکی ئیرلەندی ⬡ اصطلاح ایرلندی

Hiberno- /hʌɪˈbəːnəʊs/ *prefix*

پێشگر: ئیرلەندی، ئیرلەندی و...: *Hiberno-English* (بنەڕەت: لە *Hibernus* لاتینی

سەدەکانی نێوەڕاست "ئیرلەندی Irish"، بڕوانە Hibernian) ◌ پێشوند: ایرلندی، ایرلندی و...

hibiscus /hɪˈbɪskəs, US haɪ-/ *noun*

1 بامیە، خێزانی mallow [تۆخم *Hibiscus*: زۆر جۆرن] 2 (گوڵە)هێرۆ (بنەڕەت: لاتین، لە *hibiskos* یۆنانی "marsh mallow") ◌ 1 بامیە 2 خطمی

hiccup /ˈhɪkʌp/ *noun*, also hiccough /ˈhɪkʌp/

1 نزگرە، هەرس، هەسر، شهی، هکەهک، ئیسک 2 کێشەی نیوەچڵ، هەڵوەستەی کاتی یان کورت، ئاستەنگی چکۆلانە، کێشەی بچووک، مەسەلەیەکی هیچ، گرفتێکی چکۆلانە: *There was a slight hiccup in the timetable* ◌ 1 سکسکە 2 وقفەی موقت، مسألەی جزئی، نقص جزئی

hic jacet /hɪk ˈdʒeɪsɛt, US ˈjakɛt/ *noun*

(ویژەیی) بەردەنووسی گۆڕ، کێلی نووسراو (بنەڕەت: واتای وشەکە "لێرەدا ڕاکشاوە یان خەوتووە") ◌ کتیبەی روی گور

hick /hɪk/ *noun, adjective*

n بنیادەمی لادێیی و پشتکێوی *adj* دێهاتی، کێوی، دەشتەکی، دواکەوتوو: *a hick town* ◌ *n* آدم دهاتی *adj* دهاتی

hickey /ˈhɪki/ *noun, pl.* hickeys

1 زیپکە، لکە، پەڵە، گەرد 2 بۆری چەمێن، لوولەنووشتێن، دەزگای نووشتاندنەوە یان چەماندنەوەی لوولە 3 (نافەرمی) گاز (لە ڕووی خۆشەویستییەوە) ◌ 1 جوش، لک 2 لولەخم‌کن 3 گاز

hickory /ˈhɪkəri/ *noun*

1 (هەروەها hickory tree) دارگوێزی ئەمریکایی [تۆخم *Carya*: چەندین جۆرن] 2 داری سەختی هیکێری ◌ 1 گردوی امریکایی 2 چوب این درخت

hickwall /ˈhɪkwɔːl/ *noun*

(باڵندەناسی) دارکونکەرەسەوزە ◌ دارکوب سبز

hid /hɪd/ = past of hide

hidalgo /hɪˈdalgəʊ/ *noun, pl.* hidalgos

(لە ولاتانی سپانیایی‌زمان) بەڕێز (بنەڕەت: لە *hijo de algo* سپانیایی "کوڕی شتێ son of something") ◌ آقا

Hidatsa /hɪˈdatsə/ *noun, pl.* same or Hidatsa

1 ئەندامی گەلی سوورپێست کە لە ڕووباری میسۆری سەروو دەژین 2 زمانی سوئی Siouan ئەو گەلە ◌ هیداتسا

hidden /ˈhɪdn/ = past participle of hide

hidden agenda *noun*

هۆکاری نهێنی (یان نەهێنی) یان شاراوە ◌ عامل پنهانی

hidden reserves *noun, pl.*

(کۆمپانییێ) پارەی نەهێنی یان شاراوە ◌ وجوه پنهانی

hide[1] /haɪd/ *noun*

سێپە، حەشارگە، ڕەبەت، بۆسە، کۆلیت ◌ کمین‌گاه

hide[2] /haɪd/ *noun*

پێستە، کەوڵ، چەرم (خۆش کراپێ) ◌ پوست

hide[3] /haɪd/ *noun*

پێوەرێکی زووی زەوی لە ئینگلتەرە، نێوان 60 تا 120 ئاکر (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ هاید

hide-and-seek /ˌhaɪd n ˈsiːk/ *noun*

چاوشارۆکێنە، قەری‌قەری، زۆپ‌زۆپ، قولولو، جۆجوێێن ◌ قایم‌موشک

hideaway /ˈhaɪdəweɪ/ *noun*

1 حەشارگە، مالیتە، پەناوپەسیو، پەناگە، سێپە، بۆسە، hideout: *He escaped to his hideaway in the country at weekends* 2 شوێنی خەڵوەت، جێی چۆڵ، پەنا، ستار، retreat ◌ 1 مخفی‌گاه 2 خلوتگاه

hidebound /ˈhaɪdbaʊnd/ *adjective*

چەق‌بەستوو، باوەڕکۆن، دەمارگرژ، وشکەبیر، بیرتەسک، بیرتەسکانە، کۆنەپەرست، کۆنەپارێز ◌ متحجر، کوته‌فکرانه، واپس‌گرا، محافظه‌کار

hideous /ˈhɪdiəs/ *adjective*

ناحەز، ناشیرین، بەزەرە، دزێو، کرێت، قەبە، بێ‌شەرمانە، ناخۆش، تاڵ، ترسناک، بەژان (*adv* hideously: ناحەزانە، ترسناکانە؛ *n* hideousness: ناحەزی، ناشیرین، دزێوی، بێ‌شەرمی؛ بنەڕەت: لە *hideus* ,*hidos* فەرەنسی کۆن، لە *hide* ,*hisde* "ترس") ◌ شنیع، کریه، زشت، ناخوشایند، ترسناک

hideout /ˈhaɪdaʊt/ = hidwaway

hidey-hole *noun*, also hidy-hole = hiding-place

hiding[1] /ˈhaɪdɪŋ/ *noun*

شاردنەوە، قەشارتن، لەبەرچاولابردن، پەنادان، بزرکردن، حەشاردان: *We spent months in hiding* ◌ اختفا، نهان‌سازی

hiding[2] /ˈhaɪdɪŋ/ *noun*

1 دارکاری، کوتەک، بیراز، لێدان، شێلاق‌کاری: 2 *to give sb/get a (good) hiding* تێ‌شکانی سەخت: *The team got a hiding in their last game* ◌ 1 کتک 2 شکست جانانه

hiding-place /ˈhaɪdɪŋ pleɪs/ *noun*

حەشارگە، حەشار، پەناوپەسیو، پەنا، پەسیو، بۆسە ◌ مخفی‌گاه

hidrosis /hɪˈdrəʊsɪs/ *noun*

ئارەق‌دەرادان ◌ عرق زیاد

hiemal /ˈhaɪɪməl/ *adjective*

زستانی، جستانی، زڤستانی ◌ زمستانی

hier(o)- *prefix*

پێشگر: پیرۆز (بنەڕەت: لە *hieros* یۆنانییەوە

"sacred") ◌ پێشوند: مقدس

hierarch /ˈhaɪərɑːk/ *noun*

پێشەوایی ئایینی یان دینی، ڕێبەری دینی یان تۆلی ◌ زعیم دینی

hierarchical /ˌhaɪəˈrɑːkɪkl, US -ˈrɑːrk-/ *adjective*

پلەبەرزبوونەوەیی، زنجیرەپلەیی، زنجیرەپایەیی، پلەمەندانە، پایەمەندانە، بەپێی گەورەوبچووکی: *a* ◊ *a hierarchical structure/organization* ◌ *hierarchical society* پایگانی، سلسلەمراتبی

hierarchically /ˌhaɪəˈrɑːkɪkli, US -ˈrɑːrk-/ *adverb*

پلەمەندانــە، پایــەمــەندانــە، بــە شــێوەیەکی زنجیرەپلەیی ◌ به طور پایگانی

hierarchical organization *noun*

ڕێکخراوەی پایەمەندانە، ڕێکخراوەی پلەمەندانە یان هایێراریکال ◌ سازمان پایگانی

hierarchical society *noun*

کۆمەڵی پایەمەندانە، کۆمەڵی پلەمەندانە یان هایێراریکال ◌ جامعەی پایگانی

hierarchical structure *noun*

پێکهاتەی پایەمەندانە، پێکهاتەی پلەمەندانە یان هایێراریکال ◌ ساختار پایگانی

hierarchical sysrem *noun*

سیستمی پایەمەندانە، ڕێکخستەی پلەمەندانە یان هایێراریکال ◌ نظام پایگانی

hierarchy /ˈhaɪərɑːki, US -rɑːrki/ *noun, pl.* hierarchies

1 پلەمەنــدی، پلەبەرزبوونــەوەیی، زنجیرەپایــە، زنجیرەپلــە، پایــەمــەنی، پلــەمــەنی: *the She's quite* ◊ *social/political hierarchy 2 high up in the management hierarchy* کاربەدەســـتان (گرنـــگ‌تـــرین ئەنـــدامانی ڕێکخراوەیــێ) 3 (یــەزدانناســی) دەزگــا یــان سیستمی نەریتی پلەی فریشتەکان و بوونەوەرانی ئاسمانی تر 4 دەزگای کلیسە ◌ 1 سلسلەمراتب 2 مقامات 3 نظام فرشتگان 4 نظام کلیسا

hieratic /ˌhʌɪəˈratɪk/ *adjective*

1 قەشــەیی، پێوەنــدی بــە کەشــەکانــەوە هــەیە، sacerdotal 2 ســەربــە هێــڵی وێنــەیی، ســەربــە نیشــانە یا هێمــای نهێنی (نووسینی میســری‌یانی کۆن، کورتکراوەی (یا سادەتر لە) هایرۆگلیف، قەشــەکــان بــەکاریــان دێنــا، بروانــە demotic) 3 سەربە هێڵی وێنەیی میسر یا شێوازەکانی هونەری یۆنانی و میسر 4 یەکجار فەرمی یان شێوازمەند، (hieratically *adv*) *hieratic poses* :stylized ◌ 1 کشیشی 2، 3 و 4 هایراتیک

hiero- /ˈhʌɪrəʊ/

پێشوند: پیرۆز (بنەڕەت: لە *hieros* یۆنانی‌یەوە) ◌ پیشوند: مقدس

hierocracy /hʌɪˈrɒkrəsi/ *noun, pl.* hierocracies

1 حکومــــەتی پیــــاوانی دیــــنی 2 دەســــتەی دەســەڵاتدارانی پیــاوانی دیــنی ◌ 1 حکومــت روحانیون 2 هیأت حاکمان روحانی

hieroglyph /ˈhaɪərəglɪf/ *noun*

نیشانەی وێنەیی، هێمای وێنەیی، هێڵی وێنەیی، وێنەهێڵ، نیشانە یان هێمای نهێنی یان نەهێنی، هایرۆگلیف، هیرۆگلیف ◌ هیروگلیف

hieroglyphic /ˌhaɪərəˈglɪfɪk/ *adjective, noun,* also hieroglyphical

adj (هێڵ) وێنــەیی، نهێنی، نیشــانەیی، ڕەمــزی، ئاڵــــۆز، نادیــــار، تــــەماوی، نــــەخوێنراوە، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو *n* نیشانەی وێنەیی، هێڵی وێنەیی ◌ *adj* تصویری، رمزی، بغرنج، مبهم *n* علامت تصویری، خط تصویری

hieroglyphically /ˌhaɪərəˈglɪfɪkli/ *adverb*

ئاڵۆزانە، تەماوی‌یانە، بە شێوەیێکی نارۆشن یان نهێنی، بە شێوەیێکی یان نەهێنی ◌ بـه طـور بغرنج یا مرموز

hieroglyphics /ˌhaɪərəˈglɪfɪks/ *noun, pl.*

هێڵی وێنەیی، هێڵەپیرۆزە، کەندەپیرۆزە ◌ خـط تصویری

hierogram /ˈhʌɪrə(ʊ)gram/ *noun*

نووسراوە یا هێمای پیرۆز ◌ نوشته یا نماد مقدس

hierology /hʌɪˈrɒlədʒi/ *noun*

وێژە یان زانست و ئاگایی پیرۆز ◌ ادبیـات یـا دانش مقدس

hierophant /ˈhʌɪrə(ʊ)fant/ *noun*

1 شــیکەرەوەی ڕاز و ســری نهێنی و پیرۆز، پێشەوا(ی دیــنی) 2 = expositor ◌ مفســر روحانی یا اسرار مقدس

hierophantic /ˌhʌɪrə(ʊ)ˈfantic/ *adjective*

سەربە hierophant ◌ وابسته به hierophant

hi-fi /ˈhaɪ faɪ/ *abbreviation* high fidelity

higgledy-piggledy /ˌhɪgldi ˈpɪgldi/ *adjective, adverb*

وەکـــوو چێـــشتی مجێـــوز، تێکەوپێکـــە، تێکـــەڵوپێکـــەڵ، شـــپرزە، نارێـــکوپێـــک: *a* ◌ *higgledy-piggledy collection of houses* قاتی‌پاتی، درهم‌برهم

high /haɪ/ *adjective, adverb, noun*

1 *adj, adv* بــڵیند، بــەرز، بلنــد، کــەڵ 2 بــە بڵینداییی، بە بەرزایی 3 گرنگ، سەرەوە، گەورە، پایەبەرز، بەرز، باڵا 4 هەرەباش، باش‌ترین 5 (دەنگ) تیژ، زیقە 6 لەبان، گران، لەسەرێ، باڵا 7 توند، سەخت 8 (وەخت) نیوەڕاست، گەرمە، چلە 9 (گێر) سووک، سەرەوە 10 مەست، کەیل، نەشە 11 (گۆشت) بۆ(ن)گرتوو، بۆگەن، ماوە 12 بـــەهێز، بەقـــەوەت، بـــەتین 13 (دەموچـــاو) سوورەوەبوو 14 لەڕادەبەدەر، بێ‌ئەندازە، زۆر 15 بــەرز 16 (ڕێتــە) زووزوو، تونــد، خێــرا *n* 1

بەرزایی، بڵیندایی، جێگای بەرز، بەرزان، گڤانده 2 (نافـەرمی) وورووژان، هـەژان 3 مەسـتی، سەرخۆشـی، نەشـئەیی 4 بەهەشـت، ئاسمـان 5 (کـەش‌ناسـی) سـووڕدانەوە، ئـەنتی‌سـایکلۆن 6 گێری سووک یان سەرەوە ۞ 1 *adj, adv* بلند 2 به بلندی 3 مهم، عالی‌رتبه، رفیع 4 عالی 5 (صوت) زیر 6 زیاد، بالا 7 شدید 8 (زمان) وسط 9 (دنده) سبک 10 مست 11 بوگرفته 12 نیرومند 13 برافروخته 14 بیش از حد معمول 15 بلند 16 تند *n* 1 بلندی، جای بلند 2 هیجان 3 مستی، نشئگی 4 بهشت، آسمان 5 واچرخه 6 دنده سبک

high altar *noun*

مێـراو یـان مێحـرابی سـەرەکی کڵێسـەیێ ۞ محراب اصلی کلیسائی

high and mighty *adjective*

بەترووتۆپ، بەفیز، لووت‌بەرز، بەدەمار، بەپۆز، بەهەوا ۞ افاده‌ای

highball /ˈhaɪbɔːl/ *noun*

های‌بۆل (= خواردنەوەیەکی ئەلکوولـی‌یە زۆرتر ویسکی و براندی، تێکەڵ بە ئاو یان سۆدا) ۞ های‌بال

high beam *noun*

شـەوقی سـەرەوە، تیشکی بان ۞ نور بالا

highborn /ˈhaɪbɔːn/ *adjective*

ڕەسـەن‌زادە، گەورەزادە، خانەدان، ڕەگـەزپاک، بەرەچەڵـەک، نـەجیب‌زادە، زادەی بـەرزترین چینی کۆمەڵگا ۞ نسب‌زاده، اشرافی

highboy /ˈhaɪbɔɪ/ *noun*

دۆلابی یـا قەفەسـەی بـەرزی پایـەدار (بـۆ حاجەت) ۞ کمد ظروف

highbrow /ˈhaɪbraʊ/ *noun, adjective*

خـاوەن فەرهـەنگ و هونـەری بـەرز، ڕۆشـنبیر: *highbrow readers* ◊ *highbrow newspapers* ۞ فرهیخته، دارای فرهنگ و هنر والا

highbush *noun*

بە شـێوەی دەوەنی درێژ و ڕاسـت erect ۞ بـه شکل بوته‌های بلند و شق

highbush blueberry *noun*

1 دەوەنێکی شین‌دۆستی ئەمریکای باکووری، بە بـەری ڕەشـی شـین‌بـاوەوە [*Vaccinium corymbosum*] 2 بەرەکەی ۞ 1 نـوعی بوتـه 2 میوه‌ی آن

highbush craneberry *noun*, also cranberry bush

دەوەنێکی viburnum، بە هێشووە گوڵـی سپی یان و بەری ئاڵی خواردەنی‌یەوە [*Viburnum opulus*] ۞ نوعی بوته

high chair *noun*

ئەسـکەمل یـا کورسـی (بـەرزی) منـاڵ (بـۆ نان‌خواردن) ۞ صندلی بچه

High Church *noun*

باسـک یـا لقی کونەپارێزی کڵێسـەی ئینگلتـەرە (پێداگرتن لەسەر نەریت و سرووت و دەسـەڵاتی قەشە و گەورەقەشـەکان) ۞ شاخه‌ی محافظه‌کـار کلیسای انگلستان

High Churchman *noun, pl.* High Churchmen

ئەندامی باسـک یـا لقـی کونـەپارێزی کڵێسـەی ئینگلتەرە ۞ عضو های چرچ

high-class *adjective*

1 هـەرەباش، بـاش‌تـرین، نمرەیـەک، یـەکجار چـاک: *a high-class restaurant* 2 لە چینی سەرەوە، پایەبەرز: *to come from a -gh-class background* ۞ 1 درجه‌یک 2 از طبقه‌ی بالا

high-coloured *adjective*

(دەم‌وچاو) سوورەوەبوو، سوور ۞ برافروخته

high command *noun*

گەورەبەرپرسان ۞ مسؤلان ارشد

High Commision *noun*

(وڵاتانی هاوبەرژەوەند) باڵوێزخانە. باڵیوزخانە ۞ سفارت

High Commisioner *noun*

باڵیوز، باڵوێز، نوێنەری پایەبەرز ۞ سفیر

High Court *noun*, also High Court of Justice

دادگای باڵا، دادگای بەرز ۞ دیوان عالی

high culture *noun*

فەرهەنگ یان چاندی بەرز ۞ فرهنگ والا

high day *noun*

(بریتانیا) ڕۆژی بـەرز، ڕۆژی جـەژن (دینی) ۞ های دی

high-density lipoprotein *noun, abbreviation* HDL, also good cholesterol

کۆلیسـترۆلی بـاش: لیـپۆپرۆتێینێکی پلازمـای خوێن کە لە ڕێژەیێکی زۆری پرۆتێین لەگەڵ triglyceride و کۆلیسـترۆل پێکهـاتووە (پێوانـە LDL) ۞ های دنسیتی پروتئین، کلسترول مفید

higher animals *noun, pl.*

(تکنیکی) بەرزەگیانەوەر (= ئەو گیانەوەرانەی کـە پێشتوونەتـە قۆنـاخێکی پێشـکەوتـووی پەرەسەندن) ۞ هایر انیملس

higher concept *noun*

چەمکی سەرتر، چەمکی بەرزتر ۞ مفهوم برتر

higher criticism *noun*

ڕەخنـەی بـەرز (= لێکۆڵـینەوەی ئەسـفاری تەورات یان لێکۆڵینەوە لە نووسراوەکانی کتێبی پیرۆز بۆ دیاریکردنی مێژووی وێژەیی‌یان literary history و واتـا و مـەبەسـتی نووسەرانیان؛ *higher critic n*) ۞ نقد اعلی

higher education *noun, abbreviation* HE

خوێندنی بەرز، خوێندنی باڵا، خوێندنی زانکۆیی ۞ تحصیلات عالی، آموزش عالی

higher fungus *noun*
کارگ یان کەڕووە بالاکان، کارگە بەرزەکان ۞ قارچ‌های عالی

higher mathematics *noun, pl.*
بیرکاری‌یە بالاکان، ماتماتیکی بالا (چەند جۆریکی بیرکاری پێشکەوتوو کە لە زانکۆ دەخوێنرێ) ۞ ریاضیات عالی

higher plants *noun, pl.*
بەرزەڕووەک، بەرزەگیا (= ئەو ڕووەکانەی گەیشتوونەتە قۆناخێکی پێشکەوتووی پەرەسەندن) ۞ هایر پلانتس

higher-up *noun*
(نافەرمی) مرۆی پایەبەرز ۞ آدم ردەبالا

high explosive *noun*
تەقەمەنی بەهێز (وەک TNT) ۞ مادەی منفجرەی قوی

highfalutin /ˌhaɪfəˈluːtɪn/ *adjective*, also highfaluting /-tɪŋ/
گران، بەشکۆ، بەدەبدەبە، تەقوڕەق، خۆپیشاندەرانە: ۞ *highfalutin language* پرطمطراق، متظاهرانە، مغلق

high fidelity *noun, adjective*
n (دەزگاکانی دەنگی) کوالیتەی باش *adj* زۆرباش، های‌فای، بە کوالیتەیێکی باش (ەوە): ۞ *a hi-fi system* *n* کیفیت خوب *adj* بسیار حساس، با کیفیت خوب

high finance *noun*
دارایی بەرز یان زەبەند ۞ دارایی کلان

high-flier /ˈhaɪ flaɪə(r)/ *noun*, also high-flyer
مرۆی بەرزەفڕ: *academic high-flyers* ۞ آدم بلندپرواز

high-flown *adjective*
(زمان و هتد) گران، بەشکۆ، تەقوڕەق: *His high-flown style just sounds absurd today* ۞ مغلق، پرطمطراق

high-flying *adjective*
بالافڕ، بەرزفڕ، بەرزەفڕ ۞ بلندپرواز، جاەطلب

high frequency *noun*
بەرزەلەرە، لەرەی بالا یان بەرز (لە 3وە تا 30 مێگاهێرتز) ۞ بسامد بالا

high gear *noun*
گێری سەرەوە، گێری سووک ۞ دندەی سبک

High German *noun*
زمانی ئالمانی پێوانە یان ستاندارد (ئاخافتن و نووسراوە، لە بەرزایی‌یەکانی باشووری ئەلمانیا قسەی پێدەکرێ) ۞ آلمانی معیار

high-grade /ˈhaɪ greɪd/ *adjective*
هەرەباش، یەکجارچاک، هەرەبالا، نمرەیەک، چاکی چاک، عال ۞ عالی

high-handed /ˌhaɪ ˈhændɪd/ *adjective*
1 سەرەڕۆ، زۆردار، خۆپیشەملە، کەلەگا 2 دەسەلاتدارانە، لە ڕووی زۆرەوە، دەستووردەرانە، زۆردارانە، کەلەگایانە، ۞ *a high-handed manner* :overbearing 1 زورگو، مستبد 2 تحکم‌آمیز

high-handedly *adverb*
زۆردارانە، زۆردارەکی، بە شێوەیەکی زۆردارانە، بە زۆرداری ۞ (به طور) آمرانه، مستبدانه

high-handedness *noun*
کەلەگایی، سەرەڕۆیی، ملهوڕی، زۆرداری ۞ زورگویی، استبداد

high hat *noun, adjective*
n کلاوی سەرێ *adj* بەپۆز، بەدەمار، فیزن، لەخۆبایی، خۆبەزل ۞ *n* کلاه بالا *adj* افادەای

high-heeled *adjective*
بە کەوشی پاژنەبەرزە(وە)، کەوش نالچەبەرز (پاشنەبەرز): ۞ *high-heeled shoes/boots* دارای کفش پاشنەبلند

high heels *noun, pl.*
پێلاو یان کەوشی پاشنەبەرز، کەوشی نالچەبەرز ۞ کفش پاشنەبلند

High Holidays *noun*, also High Holy Days
دوو جەژنی جوولەکان (Yom Kippur و Rosh Hashana) ۞ های هالیدیس

highjack = hijack

high jinks *noun*
خۆشی، شادی، بەزموڕەزم، هەراوهوریا ۞ شادی، بزن و بکوب

high jump *noun*
بەرزەباز، بازی بەرز، کەلەمباز: *She won a silver medal in the -gh jump* ۞ پرش ارتفاع

highland /ˈhaɪlənd/ *adjective, noun*
adj 1 شاخوداخ، کێوان، سەرچیا 2 (Highland) سەربە چیانشینانی سکاتلەند *n* 1 ناوچەی سەرچیا، ناوچەی شاخاوی، کوێستان، کەژوکێو، هەردەبانان 2 (بە the Highland) بەشی شاخاوی باکووری سکاتلەند ۞ *adj* 1 کوهستانی 2 (به H) وابسته به ساکنان کوهستان اسکاتلند *n* 1 منطقەی کوهستانی 2 قسمت کوهستانی شمال اسکاتلند

Highland dress *noun*
بەرگی هایلەندی ۞ لباس هایلند

highlander /ˈhaɪləndə(r)/ *noun*
1 چیانشین، سەرچیانشین، دانیشتووی سەرچیا 2 (Highlander) (سکاتلەند) چیانشین، سەرچیانشین، کێونشین، شاخ‌نشین ۞ 1 ساکن کوهستان 2 (به H) ساکن کوهستان

Highland fling *noun*
سەما و هەلپەڕکێیەکی کرژی بەتەنیای سکاتلەندی کە زنجیرە هەنگاوێکی ئالۆزی تیایە ۞ رقص هایلندی

Highland Games *noun, pl.*
یاری‌یەکانی هایلەندی ◌ بازی‌های هایلندی
Highlands *noun, pl.*
1 ناوچـە شـاخاوی‌یـەکانی سـکاتلەند 2 ناوچـە کویـستانی‌یەکان، ناوچـە شـاخاوی‌یەکان (هـی ولاتـێ) ◌ 1 مناطق کوهستانی اسکاتلند 2 مناطق کوهستانی
high-level *adjective*
1 پایەبـەرز، پلەبـەرز: *high-level* -h- ◊ *high-level staff* ◊ *talks/negotiations* 2 ئاستبەرز، ئاستی بەرز، پێشکەوتوو: *level corruption* *a high-level walk in the hills* ◊ *a -gh-level course* ◌ 1 عالی‌رتبە 2 سطح بالا
high-level language *noun*
زمانی ئاستی بەرز (هاوشێوەی زمانی مرۆڤ لەچاو زمانی کامپیوتێر) ◌ زبان سطح بالا
high-level meeting *noun*
دانیشتن یان کۆبوونەوەی (لە) ئاستی بەرز ◌ نشست سطح بالا
high-level negotiation *noun*
دان‌وستانی ئاستی بەرز ◌ مذاکرەی سطح بالا
highlife /'haılaıf/ *noun*, also high-living
ژیانی دەوڵەمەندانە، ژیانی پڕدیدی‌وبۆدی ◌ زندگی پرتجمل
highlight /'haılaıt/ *noun*
1 گرنگ‌ترین، خۆش‌ترین و سەرنج‌ڕاکێش‌ترین بەشی شتێ، سەرگوڵ 2 (highlights) (وێنە یان کێشانەوە) جێگـا ڕۆشـنەکان ◌ 1 مهم‌ترین، جذاب‌ترین قسمت چیزی 2 (در جمع) نواحی روشن
high-low *noun*
چەکمەی قەیتانی تا قولەپێ و پاژنەنزم، لە بواری سەربازی‌دا لە سەدەکانی 18 و سەرەتای سەدەی 19 لەبەر دەکرا ◌ های لو
highly /'haıli/ *adverb*
زۆر، یەکجار: ◊ *highly skilled/intelligent* ◊ *highly successful* ◌ خیلی
highly-strung *adjective*
دڵ‌ناسک، زووتووڕە، زووتۆر، زووڕەنجاو، تۆرپنۆک ◌ زودرنج
High Mass *noun*
ڕێ‌وڕەسمی فەرمی شێوی خواوەندی (کلیسای کاتۆلیکی ڕۆم) ◌ آیین عشاء ربانی
high-minded /ˌhaı 'maındıd/ *adjective*
ڕەوشتبەرز، گەورە، ئاکاربەرز، بەرز ◌ با مناعت، بزرگ‌منش، والا
high-mindedly *adverb*
ڕەوشتبەرزانە، بەرزانە ◌ با مناعت
high-mindedness *noun*
ڕەوشتبەرزی، ئاکاربەرزی، گەورەیی ◌ مناعت، بزرگ‌منشی
high muck-a-muck *noun*
(ئەمریکا و نافەرمی، کەسێکی) لووتبەرز، بەپۆز، بەترووتوپ، ترزل، فیزن، خۆگر ◌ افادەای
highness /'haınəs/ *noun*
بەرزی، بەرزایی، بڵیندی، گەورەیی ◌ بلندی، ارتفاع، بزرگی
high-octane *adjective*
(بێنزین) هەرەباش، یەکجارچاک ◌ سوپر
high-pitched /ˌhaı 'pıtʃt/ *adjective*
1 (دەنگ) زەنگوڵی، تیژ، زریکەناسا، قیژەئاسا: 2 لێز (اوی)، *a high-pitched voice/whistle* توند، لاپێ، تەلان ◌ 1 زیر، جیغ‌مانند 2 تند
high point *noun*
گرنگ‌ترین، خۆش‌ترین و سەرنج‌ڕاکێش‌ترین بەشی شتێ، خۆشایی، سەرگوڵ ◌ مهم‌ترین، جذاب‌ترین قسمت چیزی
high polymer *noun*
(کیمیا) پۆلیمێری بەرز (پۆلیمێری کە کێشی گەردی‌یەکەی لەسەری بێ و لە بواری سازکردنی پلاستیک و ڕیزیندا بەکاردێتن) ◌ های پولیمر
high-powered *adjective*
1 پڕهێز، بەهێز، بەکێش، بەقەوەت: *a high-powered car/computer, etc.* 2 هەڵسووڕ، بەجموجۆڵ، پڕوزە، بەکار: *high-powered executives* 3 گرنگ 4 سەرکەوتوو، باوەڕپێکراو: *a high-powered job* ◌ 1 پرقدرت 2 پرجنب‌وجوش، پرانرژی 3 مهم 4 موفق
high-pressure *noun*
(کەش‌ناسی) گوشارزۆر، پەستان‌زۆر ◌ فرابار
high-priced *adjective*
گران، گرانبایی، زۆر: *high-priced housing/cars* ◌ گران‌قیمت
high priest *noun*
گەورەقەشە ◌ کشیش اعظم
high-principled *adjective*
بەئابڕوو، ڕەوشتبەرز، بەئابوور، پێبەند بە ڕێ‌وشوێن، ئاکاربەرز، بەئابڕووانە، ئابڕوومەندانە ◌ شرافتمندانە
high profile *noun*
ناوبانگ، ناوودەنگ ◌ شهرت
high-ranking *adjective*
پایەبەرز، پلەبەرز، گەورە: *a high-ranking officer/official* ◌ عالی‌رتبە
high relief *noun*
(پەیکەرتاشی) نەخشی تەواوەدەرهاتوو ◌ نقش تمام‌برجستە
high-rise *adjective, noun*
adj (خانووبەرە) بڵیند، هەوابڕ، بەرز: *high-rise housing* *n* خانووبەری بڵیند یان چەندنهۆم ◌ *adj* بلند *n* آسمان‌خراش
high risk *noun*

مەترسـی گـەورە (مـەرگ، برینـداری و بەرشکستی) ◌ خطر بزرگ

highroad *noun*
1 ریگـای سـەرەکی، شـارێ، ریگاوبـان 2 بـاش‌تـرین رێ، سەرراسـت‌تـرین یـان راستەوخۆترین ریگا ◌ 1 راه اصلی 2 بهترین راه

high roller *noun*
دەسبلاو (ب.ت. لە قومار‌دا) ◌ ولخرج

high school *noun*
خویندنگای ئامادەیی ◌ دبیرستان

the high seas *noun, pl.*
دەریـا ئازادەکـان یـان بـێ‌خاوەنـەکان (لـەژێر کۆنترۆلـی قـانوونی هـیچ ولاتـێ نـەبێ): *international laws to regulate fishing on the high seas* ◌ آب‌های بین‌المللی

high season *noun*
(بریتانیـا) وەرزی پـشوو، پـشووان ◌ فـصل تعطیلات

high society *noun*
چـینی ئەریـستۆکرات، گـەورەزادەکان، چـینی سەرەوەی کۆمەلگا ◌ اشراف

high-sounding *adjective*
(زمان و هتد) گران، بەهەلـەدابەر، تەق‌ورەق ◌ پرطمطراق

high-speed *adjective*
تونرەو، زۆرخێرا ◌ سریع، سریع‌السیر

high-spirited /ˌhaɪ ˈspɪrɪtɪd/ *adjective*
1 بەکەیف، سەرخۆش، بەدەماخ، بەرزەدەماخ، لەشـەوق 2 ئـازا، نـەترس، بەجـەرگ 3 سـل، رەفـۆک، قوشـقی، سرک، رەوەک، تۆر (high-spiritedness *n* high-spiritedly *adv*) ◌ 1 سرحال 2 شجاع 3 چموش

high spot *noun*
1 رووداوی گرنـگ، بوویـەری بـەرچاو 2 تایبەتمەندی دیار و بەرچاو ◌ 1 رویداد مهم 2 ویژگی مهم

high street *noun*, US main street
شـەقامی سـەرەکی: *high-street banks/shops* ◌ خیابان اصلی

high-strung = highly-strung

high table *noun*
بـەرزەمیز، میـزی کەسـانی گرنـگ (بـۆ نـان خواردن) ◌ میز غذای افراد مهم

high tea *noun*
شێو (سووک)، عەسرۆژە ◌ شام

high tech *noun, adjective*, also hi tech
n تیکنۆلـۆژی پێـشکەوتوو *adj* تێـک‌بـەرز، بـە تیکنۆلۆژی پێشکەوتووەوە ◌ *n* فناوری پیشرفته *adj* دارای فناوری ابتدایی

high technology *noun*
1 تیکنۆلۆژی سـەرتر، تیکنۆلۆژی پێشکەوتوو 2 پەرەسـەندنی تیکنۆلـۆژی پێـشکەوتوو ◌ 1 فناوری پیشرفته 2 توسعەی فناوری پیشرفته

high-tension *noun*
پرتەوژم، فۆلتاژلەسەر(ێ)، فۆلتاژبالا ◌ فشارقوی

high tide *noun*
خێـزاو، هەلکـشاف، سـەرترین رادەی خێـزاو، ئەوپەری خێزاو: *You can't walk along this beach at high tide* ◌ برکشند، اوج برکشند

high time *noun*, it's high time
سەری وەخت، بە وەختی خۆی ◌ سرموقع

high treason *noun*
ولاتفرۆشـی، جاشـی‌گـەری، خەیانـەت بـە نیشتمان، گەورەناپاکی ◌ خیانت به میهن

high-up *noun*
(نافەرمی) مرۆی پایەبەرز یان دەس‌رۆیشتوو ◌ آدم عالی‌رتبه

high water *noun*
خێزاو، هەلکشاف، رادان ◌ برکشند

high-water mark *noun*
هێل یـان نیـشانەی خێزاو، نیشانەی بـەرزترین ئاستی ئاوهاتووسـەر (کـە ئـاو تـا ئەوێنـە هاتبێتـە سەر) ◌ خط مد

highway /ˈhaɪweɪ/ *noun*
شـارێ، سـەرەرێ، گـەورەرێ، ریگـای سـەرەکی ◌ بزرگ‌راه

Highway Code *noun*
1 (لـە بریتانیـا) رێ‌وشـوێنی لێخـورین، ریـسای لێخـورین 2 ریـسانامەی لێخـورین، کتێبـێ کـە ریساکانی لێخورینی تیایێ ◌ 1 مقررات رانندگی 2 آیین‌نامەی رانندگی

highwayman /ˈhaɪweɪmən/ *noun, pl.* highwaymen
ریگر، جەردە، تژدەقان ◌ راهزن

highway patrol *noun*
پۆلیـسی سەرەرێ ◌ گشت بزرگ‌راه

highwire *noun*
(تەناف‌بازی) تەناف، پەت ◌ طناب، بند

hijab /ˈhidʒab/ *noun*
خۆداپۆشین (بنەرەت: لە *ḥajaba* عـەرەبی‌یـەوە) ◌ حجاب

hijack /ˈhaɪdʒæk/ *noun*
1 فرۆکـەرفێنی، فرۆکـەدزی، فرۆکـەگری 2 هەلـگرتن، دزی (کـەل‌وپـەل لـە ماشـێن) ◌ 1 هواپیماربایی 2 هیجاک

hijacker /ˈhaɪdʒækə(r)/ *noun*
فرۆکەگر، فرۆکەرفێن، فرۆکەدز ◌ هواپیماربا

hijacking *noun*
فرۆکەرفێنی، فرۆکەدزی، فرۆکەگری: *There have been a series of hijackings recently in the area* ◌ هواپیماربایی

Hijra = Hegira

hike /haɪk/ *noun*
1 پیـادەڕەوی، پیادەڕۆیـیە پیاسـە، راوێچکـە 2 زۆربوون، چوونەسـەری: *a tax/price hike* ◌ 1 پیادەروی 2 افزایش

hiker /'haɪkə(r)/ *noun*
ڕێگاڕەو، پیاسەکار، پیاسەچی ◌ پیادرویکننده

hiking /'haɪkɪŋ/ *noun*
پیـادەڕەوی، پیـادەڕۆیی، پیاسـە، راوێچکـە: *to go hiking* ◊ *hiking boots* ◌ پیادەروی

hila = plural form of hilum

hilar /'hʌɪlə/ *adjective*
سەربە helum و helus ◌ وابسته بـه helum و helus

hilarious /hɪ'leəriəs, US -'ler-/ *adjective*
1 پێکەنینی، قۆشمە، گاڵتەجاڕ: *a -s joke/story* 2 (میـوانی) شـلوق، گـەرم، پڕقیژەوهـەرا (hilariousness *n*) ◌ 1 مضحک 2 پرسروصدا

hilariously /hɪ'leəriəsli, US -'ler-/ *adverb*
پێکـەنینییانـە، قۆشمانـە، گاڵـتەجاڕانە: *hilariously funny* ◌ به طور خندەدار

hilarity /hɪ'lærəti/ *noun*
خۆشی، شادی، قاقای خۆشی ◌ سرور، شـادی، قهقهەی شادی

hill /hɪl/ *noun*
1 تەپۆلکە، تەپە، گرد، زورک، کەژ، گوژمە، گر، گدو، زینوو 2 لێژایی، سەرەولێژی، تەلان، لاپێ، لێژ 3 کۆما، لۆدە ◌ 1 تپه 2 سربالایی 3 تل

hillbilly /'hɪlbɪli/ *noun, pl.* hillbillies
بنیـادەمی دێهـاتی، دەشـتەکی، لادێیـی (ب.ت. باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەمریکا) ◌ آدم دهاتی

hill climb *noun*
تەپەبڕکێ: پێشـبڕکێ بە ماشـێن بەسـەر تـەپ و گـردا (hill climber or hill-climber *n*): تەپەبڕکێوان؛ hill-climbing *n*) ◌ هیل‌کلایمب

hill mynah *noun*
خورمـاخۆرە یـان ماینـای تـەپ [*Gracula religiosa*] ◌ نوعی مرغ مینا

hillcock /'hɪlək/ *noun*
(باڵندەناسی) کەودەری ◌ هیل‌کوک

hillock /'hɪlək/ *noun*
1 تەپۆلـکە، تەپۆکـە، تەپۆڵـە، زوور، گردۆلکـە، بـتوو، هـەدەف، گدوک، گردەڵـە، وردەزورک، تەپی چکۆلانە 2 کۆما، کۆگا، لۆدە ◌ 1 تپـەی کوچک، پشته 2 تل

hillside /'hɪlsaɪd/ *noun*
بناری تەپ، یاڵ، لێژایی یان سەرەوخواری گرد، قەدی تـەپ، پاڵـی شـاخ، داوێن زورک: *Our hotel was on the hillside overlooking the lake* ◌ دامنەی تپه

hilltop /'hɪltɒp, US -tɑ:p/ *noun*
سـەرگرد، نـووکی تەپـە، نووچکـەی زورک ◌ نوک یا سر تپه

hillwalking /'hɪlwɔ:kɪŋ/ *noun*
تەپـەڕەوی، زورکڕەوی، گـردەڕەوی (بـۆ خۆشی) ◌ هیل‌ولکینگ

hillwalker *noun*
تەپـەڕەو، زورکڕەو، گـردەڕەو، تەپەگـەڕ ◌ هیل‌ولکر

hilly /'hɪli/ *adjective* (hillier or hilliest)
1 تەپـەلان، زورکـاوی، تەپـەڵان، بەندەڵـەبەند، پڕتـەپ، تەپاوتـەپ، تـەپ‌تـەپ، پڕکەندولەند 2 سەرەوخواری ◌ 1 پر از تپه 2 سراشیب

hilt /hɪlt/ *noun*
(شمـشێر، خـەنجێر و هتـد) کلـک(ە)، دەسـک، قولفە، چەمبەری، قەفت، جێ‌دەس، مشتە، مشتۆ (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ دسته

hilum /'hʌɪləm/ *noun, pl.* hila /-lə/
1 (ڕووەکناسـی) جـێ‌پێوەسـت، جـێ‌متوربـە، ناوکە، چاو (لە باقلەدا) 2 (توێکاری) جێگـای چوونـەنێو یـان هاتنـەدەری ڕەگ یـان ڕیـشاڵی دەماری، ناوکە ◌ 1 پیوندگاه 2 هلیوم یا هلیوس

him /hɪm/ *pronoun*
(جێناوی بەرکاری، سێیەم کەسی تاکی نێر) ئەو ◌ او را، به او

himation /hɪ'matɪɒn/ *noun*
هیماتیۆن: سـەربەرگێ کە یۆنانیانی زوو لەسـەر شـانی چـەپ و ژێر شـانی ڕاست دەیـانپۆشـی (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە) ◌ هیماتیون

himself /hɪm'self/ *pronoun*
1 (جێنـاوی گەڕانـەوەیی(خۆیی)، سـێیەم کەسـی تاکی نێر) خۆی، لەخۆی 2 (جێناوی جـەختی) بەخۆی ◌ 1 (ضـمیر انعکاسـی) خـودش را، بـه خودش، از خودش 2 (تأکیدی) خودش

hin *noun*, Hebrew *hīn*, from Egyptian *hnw*
پێوانەیـەکی کـۆنی شـلەی جوولەکـە کـە دەورووبەری 5 لیتر (یان 5.7 لیتر) دەگرێ (نزیک گالۆنێ یان 1½ گالۆن) ◌ هین

Hinayana /ˌhi:nə'jɑ:nə/ *noun*, also Hinayana Buddhism or Theravada
هینایانا، ڕەوڕەوە یـان چـەرخی مـەزن، تێراڤادا، بودایزمی هینایانا: لقی کۆنەپارێزی بودایزم کە کۆمەڵە تیرەیێ لە سریلانکا، میانمار (بورمە)، تایلـەنـد، لائـۆس و کامبوجیـا Cambodia دەگرێتەوە، پێ لەسـەر ڕزگاری تاکەکەسی (بە ڕێگای حەولی خۆیەوە) دادەگرێ (بنەڕەت: لە سانـسکریتەوە: *hīna* "چکۆلـەتـر، خـوارتر" + *yāna* "دەزگـا، وەسـیلە"، بڕوانـە mahayana؛ Theravada: لە *theravāda* پالییەوە "ڕێبازی گەورەترەکان"، لە *thera* "old ،elder" + *vāda* "doctrine ،speech") ◌ هینایانا

Hinayanist *noun*
هینایانیست، هینایاناباوەڕ ◌ هینایانیـست

Hinayanistic *adjective*
هینایانیستی، هینایاناباوەڕانە ۞ هینایانیستی
hind[1] /haɪnd/ *adjective*
پشتەوە، دواوە، پاشوو، پاشەوە ۞ عقب، پسین
hind[2] /haɪnd/ *noun*
ئاسکەمێ، ماسک (ب.ت. سوور و سێ‌ساڵ بەدواوە) ۞ گوزن ماده
hind[3] /haɪnd/ *noun*
1 (کۆن، پتر لە سکاتلەند) ڕەنجبەر، کرێکاری کارامەی کێڵگە، بەردەستی کشتوکاڵ 2 دەشتەکی، لادێیی ۞ 1 کارگر ماهر کشتزار 2 روستایی
hindbrain /ˈhaɪndbreɪn/ *noun*
(توێکاری) پاشەمێشک ۞ مغز عقبی
hinder /ˈhaɪndə(r)/ *adjective*
پشتەوە، دواوە، پاشەوە، دواتر ۞ عقب، پسین
hindhead *noun*
پشتەوەی سەر، پشتەسەر ۞ عقب سر
Hindi /ˈhɪndi/ *adjective, noun*
adj هیندی *n* زمانی هیندی (ب.ت. لە باکووری هیندوستان؛ بنەڕەت: لە *hindī* ئۆردو-وەوە، لە *Hind* ("India") ۞ *adj* هندی *n* زبان هندی
hindmost /ˈhaɪndməʊst/ *adjective*
دواترین، پاش‌ترین، دوورترین ۞ عقب‌ترین، دورترین، آخرین
hindquarters /ˌhaɪndˈkwɔːtəz, US -ˈkwɔːrtərz/ *noun, pl.*
پاشوو، پاشەڵ، بەشی دواوەی چوارپێکان، بەشی دواوەی گیانەوەر ۞ بخش پسین جانور
hindrance /ˈhɪndrəns/ *noun*
1 کۆسپ، ڕێگر، ئاستەنگ، ملۆزم 2 بەرگیری، ڕێ‌گرتن، نەهێشتن ۞ 1 مانع، سد راه 2 ممانعت
hindsight /ˈhaɪndsaɪt/ *noun*
1 تێڕوانینەوە 2 تێگەیشتنی دواتر ۞ 1 بازنگری 2 ادراک ماوقع
Hindu /ˈhɪnduː, US ˌhɪnˈduː/ *noun, adjective*
n هیندی، کە دینەکەی هیندوئیزم بێ *adj* هیندو، هیندی، سەربە هیندووەکان یان هیندوئیزم ۞ *n* هندو *adj* وابسته به هندوها یا هندوئیسم
Hinduism /ˈhɪnduːɪzəm/ *noun*
دینی هیندو، ئایینی هیندی ۞ آیین هندو
Hindustani /ˌhɪndʊˈstɑːni/ *noun, adjective*
n 1 کۆمەڵە زمان یان شێوەزاری (زۆرتر هیندی و ئۆردو) باکووری ڕۆژاوای هیندوستان کە لینک دەگەن 2 شێوەزاری دیلهی هیندیّ کە زۆرتر وەکوو زمانێکی هاوبەش لە سەرتاسەری هیندوستاندا قسەی پێدەکرێ *adj* سەربە چاند و کولتوری باکووری ڕۆژاوای هیند ۞ هندوستانی
Hindutva /hɪnˈdʊtvə/ *noun*
هەستی بەهێزی هیندی‌گەری ۞ هندوتوا
hinge /hɪndʒ/ *noun*
1 لاولاوە، دوولایی، ئەنجامە 2 (خوازە) تەوەر، بنەڕەت، بنەما، جەمسەر ۞ 1 لولا 2 محور، قطب، اصل
hinged *adjective*
لاولاوەدار، لاولاوەبەند، لاولاوەپێوەبوو، لاولاوەڕێز، ئەنجامەدار، دوولایی‌ڕێز ۞ دارای لولا
hinge joint *noun*
جومگەی لاولاوەیی یان ئەنجامەیی (وەک ئانیشک) ۞ مفصل لولایی
hinky *adjective*, (hinkier, hinkiest)
(ئەمریکا، نافەرمی) 1 nervous، jittery 2 suspicious ۞ هینکی
hinny /hɪni/ *noun, pl.* hinnies
1 حیلە 2 قاتر (لە ماکەر و نێرەئەسپ، بڕوانە mule[1]) ۞ 1 شیهه 2 قاطر
hint /hɪnt/ *noun*
ئاماژە، بەگوێ‌دادان، مێزە، پلار، لاپلار، نیشانە، کورتەئاماژە ۞ کنایه، اشاره، اثر
hinterland /ˈhɪntəlænd, US -tərl-/ *noun*
پشت‌ڕووبار، پشت‌کەنار، دوورەچۆم: *the rural/agricultural hinterland* ۞ پس‌کرانه
hip[1] /hɪp/ *noun*
1 کلۆت، کەفەڵ، هێفەڵ، سمت، هێت (لە لێک‌دانا)-hipped: *slim- large-hipped* (*hipped*) 2 جومگەی ران، ئەسکنج 3 لێوار یان گۆشەی پێک‌گەیشتنی دوو لای لێژی سەربانێ ۞ 1 کفل، باسن 2 مفصل ران 3 هیپ
hip[2] /hɪp/ *noun*, also rose hip
میوە یان بەری گوڵەباخ ۞ میوەی گل سرخ
hip[3] /hɪp/ *adjective (*hipper, hippist*)*
مۆدپەرست، داب‌خواز، داب‌پەرست، مۆدباز: *the hippest club in town* ۞ اهل مد
hipbath *noun*
لەگەنی چکۆلە (بۆ تیادانیشتن نە ڕاکشان) ۞ وان کوچک
hipbone *noun*
ئێسکی سێ‌بەندە یان کلۆت، سمتەجوولە ۞ استخوان لگن‌خاصره
hip joint *noun*
جومگەی ئێسکی سێ‌بەندە یان کلۆت، دیزەڵ، دیزەڵ، جومگەی ران ۞ مفصل استخوان لگن‌خاصره و ران
hip flask *noun*
بوتڵ، گی(ر)فانی (بۆ ئارەق و شتی وا تیاهەڵگرتن، لە گیرفاندا جێی دەبێتەوە) ۞ بطری
hip, hip, hooray *interjection*
هیپ هیپ هورای ۞ هیپ هیپ هورای
hip hop *noun*

هیپ‌هاپ: جۆرێ موسیقای دەنسی گەلی بە ترپە و ریتمێکی توندەوە و قسەشی تیادەکرێ ◌ هیپ‌هاپ

hiphuggers = hipsters

hipparch /ˈhɪpɑːk/ *noun*

(یۆنانی کۆن) سەرۆکی سپای سوارە، سەرسپای سوارە ◌ هیپارچ

hipp(o)- *prefix*

پێشگر: ئەسپ (بنەڕەت: لە *hippos* یۆنانی "horse") ◌ پیشوند: اسب

hippie /ˈhɪpi/ *noun, pl.* hippies

هیپی (ب.ت. لە شەستەکاندا، ئەمانە باوەڕیان بە ئازادی سێکسی یان زایەندی بووە و نرخ و بەهای نەریتی کۆمەڵایەتی‌یان رەت دەکردەوە و لایەنگری‌یان لە ئاشتی و خۆشەویستی دەکرد و جاروبار بە شێوەی خێزانێکی گەورە بە ناوی "communes" دەژیان، رواڵەت و بیچمێکی نائاسایی‌یان یان ناباویان هەبوو) ◌ هیپی

hippo /ˈhɪpəʊ, US ˈhɪpoʊ/, *pl.* same or hippos = hippopotamus

hip pocket *noun*

گیرفانی پشتەوەی شەڵوار ◌ جیب پشت شلوار

hippocras /ˈhɪpəkras/ *noun*

مەی هەزوێلەتێ‌کراو، بادەی داودەرمان‌تێکەڵ ◌ شراب ادویه‌زده

Hippocratic oath /ˌhɪpəkrætɪk ˈəʊθ, US ˈoʊθ/ *noun*

سوێندنامەی بوقرات، سوێند و بەڵێنی پزشکی ◌ سوگند عهد پزشکی

Hippocrene /ˈhɪpəkriːn/ *noun*, Latin, from Greek *Hippokrēnē*

1 ناوی کانی‌یێ لەسەر کێوی Helicon، کە بۆ Muses پیرۆزە و سەرچاوەی هەوێنی هونراوە و شیعری‌یە 2 ئیلهام یان سەرۆی وێژەیی یان هۆنراوەیی ◌ 1 هیپوکرن 2 الهام ادبی یا شعری

hippodrome /ˈhɪpədrəʊm, US -droʊm/ *noun*

1 هۆڵی موسیقا یان هەڵپەرکێ، تیاتر و سینەما 3 (یۆنان و رۆمی کۆن) گۆرەپانی پێشبڕکێی ئەسپ و ئەرابەسواری ◌ 1 تالار 2 هیپودروم

hippogriff /ˈhɪpə(ʊ)grɪf/ *noun*, also hippogryph

هیپۆگریف (گیانەوەرێکی ئەفسانەیی بە لەشی ئەسپ و سەر و باڵی هەڵۆشێرەوە griffin) ◌ هیپوگریف

hippoid *adjective*

ئەسپی، ئەسپ‌ئاسا، شێوەئەسپ ◌ اسب‌مانند

hippologist *noun*

ئەسپناس ◌ اسب‌شناس

hippology /hɪˈpɒlədʒɪ/ *noun*

ئەسپناسی ◌ اسب‌شناسی

Hippolyta *noun*, Latin, from Greek *Hippolytē*

هیپۆلیتا: شاژنی ئامازۆنەکان Amazon کە لە لایەن هێرکولەوە Hercules بووە ژنی تیسۆس Theseus ◌ هیپولیتا

Hippolytus *noun*, Latin, from Greek *Hippolytos*

هیپۆلیتۆس: کوڕی Theseus بە هەڵە تاوانبار کرا بە تێکەڵبوون لەگەڵ زڕدایکی و لە لایەن باوکی‌یەوە کوژرا ◌ هیپولیتوس

Hippomenes *noun*, Latin, from Greek *Hippomenēs*

هیپۆمێنیز، هیپۆمێنیس: داواکاری suitor سەرکەوتووی Atalanta لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا ◌ هیپومنس

hippophagous /hɪˈpɒfəgəs/ *adjective*

(گۆشت) ئەسپ‌خۆر ◌ اسب‌خور

hippophagy /hɪˈpɒfədʒɪ/ *noun*

ئەسپ‌خۆری، خواردنی گۆشتی ئەسپ ◌ اسب‌خوری

hippophile /ˈhɪpəfaɪl/ *noun*

ئەسپ‌خۆشەویست، ئەسپ‌دۆست ◌ اسب‌دوست

hippopotamus /ˌhɪpəˈpɒtəməs, US -ˈpɑːtə-/ *noun, pl.* hippopotamuses or hippopotami /-mʌɪ/

(گیانەوەرناسی) ئەسپی گۆمی، گامێشی دەریایی، ئەسپ (یان مایینی)ی رووبار، کەرگەدەن، ئەسپی ئاوی [*Hippopotamus amphibius* و *Choeropsis liberiensis* (هی گرگن)] ◌ اسب آبی

-hippos *suffix*

پاشگر: ئەسپ (بنەڕەت: لە *hippos* یۆنانی‌یەوە "horse") ◌ پسوند: اسب

hippurate *noun*

خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی هیپیۆریک یان هیپۆریک ◌ هیپورات

hippuric acid /hɪˈpjʊərɪk/ *noun*

ترشەڵۆکی میزین یان هیپۆریک یان میزەئەسپین (ترشەڵۆکێکی ئەندامی، لە میزی گیانەوەرانی گیاخۆر و گوانداراني ترا هەیە؛ بنەڕەت: لە *hippos* یۆنانی "ئەسپ" + *ouron* "میز" + -ic) ◌ اسید هیپوریک

hippy = hippie (hippiedom *n*, hippiness *n*, hippyish *adj*)

hip roof *noun*

سەربانی خەرپشتەیی یا پشتەماسی، کووڕەک ◌ پشت‌بام سراشیب

hipster *adjective, noun*

adj (تافەرمی) نوێ‌خواز *n* (hipsters /ˈhɪpstəz, -stərz/) *adj* ◌ تونکە *n* متجدد ◌ شلوار (در جمع) بالاکوتاه

hipsterism *noun*
(نافەرمی) نوێخوازی ۞ تجدد

hiragana /ˌhɪrəˈgɑːnə/ *noun*
هیراگانا (← ئەو کۆمەڵە نیشانەیە کە لە نووسینی ژاپۆنیدا بەکاردیتری) ۞ هیراگانا

hircine /ˈhɜːsʌɪn/ *adjective*
بزنی، بزنئاسا، شێوەبزن ۞ بزمانند

hire /ˈhaɪə(r)/ *noun*
کرێ، مز، حەق ۞ کرایە، اجرت، مزد

hired girl *noun*
کچی کارەکەر (ب.ت. لە کاروباری مووچەدا) ۞ دختر خدمتکار

hired hand *noun*
کرێکاری کێڵگە، پالە، فەعلا، رەنجبەر، سەپان ۞ کارگر کشاورزی

hired man *noun*
پیاوی کارەکەر (ب.ت. لە کاروباری مووچەدا) ۞ مرد خدمتکار

hireling /ˈhaɪəlɪŋ, US ˈhaɪərlɪŋ/ *noun, adjective*
بەکرێگیراو، کرێگرتە، مزەوەر ۞ مزدور

hire purchase *noun,* also installment plan
کرینی پاژی، کرینی بەپاژ ۞ خرید اقساطی

hirer *noun*
(بە)کرێگر، مزدەر؟ ۞ أجیرکننده

hirsute /ˈhɜːsjuːt, US ˈhɜːrsuːt/ *adjective*
1 کولکن، تیسکن، پرموو، پرتووک 2 داپۆشراو بە مووی زبر و رەق: *a hirsute leaf* ۞ 1 پشمالو، پرمو 2 هیرسوت

hirsuteness *noun*
کولکنی، پرمویی، تیسکنی، پرتووکی ۞ پشمالویی، پرمویی

hirsutism /ˈhɜːsətɪzəm/ *noun*
1 کولکنی، تیسکنی، پرتووکی، پرمووی، تووکنی 2 شینبوونی نائاسایی موو لە دەموچاو یان لەشی ژن ۞ 1 پشمالویی، پرمویی 2 هیرسوتیسم

hirundine /ˈhɪrʌndʌɪn, US hɪˈrʌndʌɪn/ *noun*
(باڵندەناسی) پەرەسێلکەیی، باڵندەیێ لە تیرەی پەرەسێلکە (Hirundinidae. بنەڕەت: لە لاتینی *hirundo* "swallow" + -ine[1]) ۞ پرستویی

his /hɪz/ *adjective, pronoun*
1 (ئاوەڵناوی خاوەنداری، سێیەم کەسی تاکی نێر) ـکەی، ئەو، هی ئەو 2 (جێناوی بەرکاری سێیەم کەسی تاکی نێر) ئەو، ـی ۞ 1 ـش، ـاو 2 مال او

Hispanic /hɪˈspænɪk/ *adjective, noun*
adj 1 سپانیایی-پۆرتوگالی 2 سپانیاییزمان (سپانیا و وڵاتانیتر کە لە سپانیایی قسە دەکەن) *n* خەڵکی سپانیا (لەو وڵاتانەی کە بە سپانیایی یان پۆرتوگالی ب.ت. وڵاتانی ئەمریکای لاتین قسە دەکەن) ۞ *adj* 1 اسپانیایی-پرتقالی 2 اسپانیولیزبان *n* اهل اسپانیا

Hispanicism /hɪˈspænɪsɪzəm/ *noun*
زاراوە یان وشەی سپانیایی ۞ اصطلاح یا واژەی اسپانیایی

Hispanist /ˈhɪspənɪst/ *noun,* also Hispanicist /hɪˈspanɪsɪst/
شارەزا یان خوێندکاری زمان و چاندی سپانیایی ۞ اصطلاح یا واژەی اسپانیایی

Hispano- /hɪˈspanəʊ/ *prefix*
پێشگر: سپانیایی، سپانیایی و... ۞ پیشوند: اسپانیایی، اسپانیایی و...

hispid /hɪspɪd/ *adjective*
(رووەکناسی و گیانەوەرناسی) مووداری، پرموو، درکاوی، تووکاوی، مووداری (زبر): *hispid leaves* ۞ مودار، خاردار

hispidity *noun*
مووداویبوون، درکاویبوون، تووکاویبوون، پرمووی، مووداری (زبر) ۞ موداری، خارداری

hispidulous *adjective*
مووداوی، درکاوی، تووکاوی، پرموو، موودار (زبر) ۞ مودار، خاردار

hiss /hɪs/ *noun*
جیز، گیز، فیشکە، فسەفس، فسکەفسک، فیشکەوهۆر، فشە، فشەفش: *the hiss of the air brakes* ۞ هیس، سوت، فشفش

hist /ˈhɪst/ *interjection*
دەنگ! هەرا! وست! سس! وسکوت! ۞ هیس!

hist(o)- /ˈhɪstəʊ, also hist- before a vowel *prefix*
پێشگر: شانە، ئەتەم، تەفن: *histophysiology* (لە یۆنانییەوە *histos* "web, tissue") ۞ پیشوند: بافت

histamine /ˈhɪstəmiːn/ *noun*
(پزشکی) هیستامین ۞ هیستامین

histidene /ˈhɪstɪdiːn/ *noun*
(زیندە(وەر)کیمیا) هیستیدین: ترشەلۆکی ئەمینۆ $C_6H_9N_3O_2$ کە پێکهێنەری constituent سەرەکی زۆربەی پرۆتینەکانە و ماکێکی بنەڕەتییە لە خۆراکی مرۆڤدا (بنەڕەت: لە یۆنانییەوە لەگەڵ *histos* -ide + -inc) ۞ هیستیدین

histiocyte /ˈhɪstɪə(ʊ)sʌɪt/ *noun*
(کارئەندامناسی) شانۆچکەخانە: جۆرێ خانەی بێگانەخۆری جێگیری (یان نەجووڵ) نێو بەستەرەشانە connective tissue (بنەڕەت: لە یۆنانی *histion* (چکۆلێنراوی *histos* "tissue") + -cyte) ۞ هیستیوسیت

histiocytic *adjective*
شانۆچکەخانەیی، سەربە هیستیۆسایت ۞ وابسته

به هیستیوسیت

histochemical *adjective*
سەربە کیمیای شانەیی histiochemistry ۞ وابسته به هیستوکمیستری

histochemically *adverb*
لەباری histiochemistry یەوە ۞ از لحاظ هیستوکمیستری

histochemistry *noun*
کیمیای شانەیی: زانستێ کە تکنیکەکانی biochemistry و histology تێکهەڵکێش دەکا تا لەبارەی پێکهاتە کیمیایی‌یەکانی شانەکان و خانەکان بکۆڵێتەوە، کیمیای شانەیی و خانەیی ۞ هیستوکمیستری

histocompatibility *noun*
(پزشکی) گونجان یان سازانی شانەیی: گونجان یان سازانی شانە جیاوازەکانی چەندین کەس لە نێوان یەکتردا ۞ هیستوکومپاتیبیلیتی

histogenesis *noun*, also histogeny
شانەپێکهاتن، دروس‌بوونی شانە، بەشانەبوون ۞ بافت‌زایی، تنسج

histogram /'hɪstəgræm/ *noun*, bar chart
هێڵکاری ئەستوونی یان ستوونی، دیاگرامی شیشی یان ئەستوونی یان ستوونی، هێڵکاری میلی ۞ نمودار ستونی

histological /ˌhɪstə'lɑːdʒɪkl/ *adjective*
شانەناسی‌یانە، سەربە شانەناسی ۞ بافت‌شناختی

histologist /hɪ'stɒlədʒɪst, US -'stɑːl-/ *noun*
شانەناس ۞ بافت‌شناس

histology /hɪ'stɒlədʒi, US -'stɑːl-/ *noun*
شانەناسی، لقێ لە زیندە(وەر)ناسی biology ۞ بافت‌شناسی

histolysis /hɪ'stɒlɪsɪs/ *noun*
شانەشی‌بوونەوە ۞ انحلال بافتی

histolytic *adjective*
شانەشی‌بوونەوەیی ۞ وابسته به انحلال بافتی

histone /'hɪstəʊn/ *noun*
(زیندەکیمیا) هیستۆن: هەریەک لە کۆمەڵێ پرۆتێینە بنەڕەتی‌یەکان کە لە کرۆماتین‌دا دۆزراونەتەوە ۞ هیستون

histopathological *adjective*
سەربە histopathology یان شانەنەخۆشی‌ناسی ۞ وابسته به histopathology

histopathologist *noun*
هیستۆپاتۆلۆژیست ۞ هیستوپاتولوژیست

histopathology /ˌhɪstəʊpə'θɒlədʒi, US ˌhɪstoʊpə'θɑːl-/ *noun*
زانستی نەخۆشی‌یەکانی شانە، نەخۆشی‌شانەناسی، شانەنەخۆشی‌ناسی ۞ علم بیماری‌های بافتی

histophysiology *noun*
1 کارئەندام‌ناسی شانە، شانەفرمان‌ناسی 2 ڕێکخستە و کارکرد و ئەرکی شانەکان (histophysiolgical or -stophysiolgic *adj*) ۞ 1 فیزیولوژی بافتی 2 کارکرد و سازمان بافت‌ها

histoplasmosis *noun*
(پزشکی) جۆرێ نەخۆشی هەناسەدان respiratory نیشانەکانی وەک هی influenza وان و بەهۆی کەڕوو یان کارگێ fungus بە ناوی (*Histoplasma capsulatum*) تووش دەبێ کە لە ڕیقنەی باڵندەکان و شەمشەکوێرەکان‌دا لە شوێنی تەڕەشۆ و نمدار دایە ۞ هیستوپلاسموز

historian /hɪ'stɔːriən/ *noun*
1 مێژوونووس، مێژووزان، دیرۆکڤان 2 مێژووزان 3 خوێندکاری مێژوو ۞ 1 تاریخ‌نویس، مورخ 2 تاریخ‌دان 3 دانشجوی تاریخ

historic /hɪ'stɒrɪk, US -'stɔːr-, -'stɑːr-/ *adjective*
1 مێژوویی، دیرۆکی، گرنگ، بەناوبانگ یان گرنگ لەباری مێژوویی‌یەوە: *historic* *a -toric occasion* ◊ *battlefields* 2 شوێن یان خانووبەرەی مێژوویی 3 (ڕێزمان، سەردەمێ) بۆ گێڕانەوەی ڕووداوە ڕابردووەکان بەکاردێتێ، ب.ت. لە ڕابردووی دوور و ڕابردووی سادەی پێکنەهاتووی لاتین و یونانی ۞ 1 تاریخی، مهم 2 مکان یا بنای تاریخی 3 هیستوریک

historical /hɪ'stɒrɪkl, US -'stɔːr-, -'stɑːr-/ *adjective*
مێژوویی، دیرۆکی، سەربە مێژوو: *the* ◊ *historical background to the war* *a* ◊ *historical documents/records/research* ۞ تاریخی، وابسته به تاریخ *historical novel*

historical determinism *noun*
دیتێرمینیزمی مێژوویی ۞ جبرگرایی تاریخی

historical determinist *noun*
دیتێرمینیستی مێژوویی ۞ جبرگرای تاریخی

historical development *noun*
پەرەسەندنی مێژوویی ۞ تکامل تاریخی

historical dynamism *noun*
داینەمیزمی مێژوویی، دینامیزمی مێژوویی ۞ دینامیسم تاریخی

historical epoch *noun*
سەردەمی مێژوویی، قۆناخی مێژوویی ۞ دوره‌ی تاریخی

historical interpretation *noun*
لێکدانەوەی مێژوویی، ڕاڤەی مێژوویی ۞ تعبیر تاریخی

historically /-kli/ *adverb*
لەباری مێژوویی‌یەوە، لە بواری دیرۆکەوە: *The book is -cally inaccurate* ۞ از لحاظ تاریخی

historical materialism *noun*
ماتریالیزمی مێژوویی ۞ ماتریالیسم تاریخی

historical materialist *noun*
ماتریالیستی مێژوویی ◌ ماتریالیست تاریخی
historical method *noun*
شێواز یان ڕێبازی مێژوویی ◌ روش تاریخی
historical methodology *noun*
شێوازناسی مێژوویی، مێتۆدۆلۆژی مێژوویی ◌ روش‌شناسی تاریخی
historical necessity *noun*
پێویستی مێژوویی، پێداویستی مێژوویی ◌ ضرورت تاریخی
historical perspective *noun*
ڕوانگەی مێژوویی ◌ دیدگاه تاریخی
historical process *noun*
ڕەوتی مێژوویی، پرۆسەی مێژوویی ◌ فرایند تاریخی
historicism /hɪ'stɒrɪsɪzəm, US -'stɔːr-, -'stɑːr-/ *noun*
مێژووگەری، مێژووخوازی، مێژووباوەڕی ◌ تاریخ‌گرایی
historicist /hɪ'stɒrɪsɪst, US -'stɔːr-, -'stɑːr-/ *noun*
مێژووگەر، مێژووخواز، مێژووباوەڕ (historicistic *adj*) ◌ تاریخ‌گرا
historicity /ˌhɪstə'rɪsɪti/ *noun*
مێژوومەندی، مێژوویێتی، دێرۆکیبوون، ڕەسەنایەتی مێژوویی، واقیعەتی مێژوویی ◌ تاریخ‌مندی، اصالت تاریخی، واقعیت تاریخی
historic present *noun*, also historical present
سەردەمی ئێستای مێژوویی (سەردەمی ئێستای سادە کە لە هێندێ زماندا بۆ باس کردنی ڕووداوەکان لە ڕابردوودا بەکاردێتێ) ◌ زمان حال تاریخی
historiographer *noun*
مێژوونووس ◌ تاریخ‌نگار
historiographical /hɪˌstɒriə'græfɪkl, US -ˌstɔːr-, -ˌstɑːr-/ *adjective*
سەربە مێژوونووسی ◌ وابسته به تاریخ‌نگاری
historiography /hɪˌstɒri'ɒgrəfi, US -ˌstɔːri'ɑːg-, -ˌstɑːr-/ *noun*
مێژوونووسی ◌ تاریخ‌نگاری
historiologist *noun*
مێژووناس ◌ تاریخ‌شناس
historiology *noun*
مێژووناسی ◌ تاریخ‌شناسی
history /'hɪstri/ *noun, pl.* histories
1 مێژوو، دێرۆک، زووینە 2 سەربردە، ڕابووری؛ ڕابردوویێکی پڕ ڕووداو یان گرنگ 3 تۆماری بەردەوام و کرۆنۆلۆژیکی ڕووداوەکانی ڕابردوو (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *historia* یونانی "history ،narrative"، لە *histōr* بەوە "learned، پیاوی ژیر wise man") ◌ 1 تاریخ 2 شرح‌حال؛ گذشته‌ی پرحادثه 3 هیستوری
histosol /'hɪstəsɒl/ *noun*
(خاکناسی) جۆری خاک یان گڵی پیت‌دار peaty بە سەرتوێیێکی قووڵی تەواو ماکی ئەندامی organic material ◌ هیستوسول
histrionic /ˌhɪstri'ɒnɪk, US -'ɑːnɪk/ *adjective*
1 شانۆیی، سەربە شان 2 دەسکرد، ساختە، شانۆیی، ڕیایی، خۆپیشاندەرانە، درۆ ◌ 1 وابسته به نمایش 2 ساختگی، نمایشی
histrionically /-kli/ *adverb*
شانۆیانە، بە شێوەیێکی شانۆیی، خۆدەرخەرانە ◌ به طور نمایشی، متظاهرانه
histrionism *noun*
ڕوالەت‌بازی، خۆوانیشان‌دان، ڕیایی ◌ وانمودسازی
histrionics *noun, pl.*
1 شانۆگەری 2 هەڵسوکەوتی درۆ یان خۆوانیشان‌دەرانە، ڕەفتاری درۆیانە، ڕوالەت‌بازی ◌ 1 نمایش 2 تظاهر، رفتار ساختگی
hit[1] /hɪt/ *noun*
1 لێدان، پیاکێشان، گورز 2 لێکەوتن، پێکا، ئەنگاوتن، لێدان، لێکدان، پێکادان، پێکاکێشان 3 سەرکەوتن 4 کاری سەرکەوتووانە 5 کوشتن 6 لێدانی تۆپ (لە بەیسبۆڵدا) 7 تانە، تەشەر، پلار، توانج ◌ 1 ضربه 2 خوردن، اصابت 3 موفقیت 4 عمل موفق‌آمیز 5 قتل 6 طعنه، کنایه
hit[2] /hɪt/ = past and past participle of hit
hit and miss *adjective*
شانسی، بەختەکی ◌ شانسی
hit-and-run *adjective*
(لێکدانی ماشێن) لێدە و هەڵێ ◌ بزن و در رو
hitch /hɪtʃ/ *noun*
1 تەکان، پاڵ 2 گرێ (قوڵفە) 3 وێستان 4 گیر، کێشە، گیرێ، قۆرت، گرفت 5 (نافەرمی و ئەمریکا) ماوەی سەربازی ◌ 1 تکان، هل 2 گره 3 ایست 4 مشکل 5 مدت سربازی
hitchhiker /'hɪtʃhaɪkə(r)/ *noun*
بەخۆڕایی‌سواربوو ◌ اتواستاپ‌زن
hi-tech = high tech
hither /'hɪðə(r)/ *adverb, adjective*
adv (کۆن و وێژەیی) لەم شوێنە، لێرە، بەم لاوە، نزیک‌تر: *People began rushing hither and thither* *adj* هەڵکەوتوو لەم لاوە یان بەم لاوە ◌ *adv* بدین‌جا، بدین سو *adj* واقع در این سو
hither and thither *adverb*
ئەم‌لاو ئەولا، لێرەولەوێ ◌ این‌سوی و آن‌سوی
hithermost /ˌhɪðəməʊst/ *adjective*
نزیک‌ترین، تەواو بەم‌لاوە ◌ نزدیک‌ترین
hitherto /ˌhɪðə'tuː, US ˌhɪðər'tuː/ *adverb*

تا ئێستا، هەتانووکە ◌ تاکنون
hitherward *adverb*, also hitherwards
لێرە، لەم شوێنە ◌ اینجا
Hitler *noun*
Adolf Hitler مرۆی زۆردار (بنەڕەت: لە ناوی (1889-1945) ڕێبەری حیزبی نازی ئوتریشیزادە، سەرۆکی حکومەتی ئەلمانیا 1933-45) ◌ آدم مستبد
Hitlerism *noun*
هیتلێریزم ◌ هیتلریسم
Hitlerite *noun, adjective*
لایەنگری هیتلێر، هیتلێری ◌ طرفدار هیتلر، هیتلری
hit list *noun*
لیستەی بکوژراوان یان قوربانیان (لیستەی ئەو کەسانەی کە دەبێ بکوژرێن یا سزایان لەسەرە و دەبێ جێبەجێ بکرێ) ◌ لیست قربانیان
hit man *noun*
پیاوکوژی بەکرێگیراو ◌ قاتل مزدور
hit or miss = hit and miss
hit parade *noun*
لیستەی پرفرۆشترین ریکۆردە گەلییەکان ◌ لیست پرفروش‌ترین رکوردهای مردمی
hit squad *noun*
دەستەی بەکرێگیراو (گرووپێ لە تاوانکاران کە بۆ کوشتنی کەسێ دامەزراون) ◌ هیت‌اسکاد
Hittite /ˈhɪtʌɪt/ *adjective, noun*
adj سەربە هیتییەکان، ئیمپراتۆری هیتی یان زمانەکەیان *n* 1 ئەندامی گەلێکی کۆن کە ئیمپراتۆرییەکیان لە ئاسیای بچووک و سووریە لە 1700-1200 پێش‌زایین دامەزراند 2 ئەندامی گەلێکی کەنعانی یان سووریەیی باسکراو لە کتێبی پیرۆزدا (سەدەی 11 تا 8ی پێش زایین) 3 زمانی هیتییەکان، کۆنترین زمانی سەلمێنراوی هیند و ئەورووپایی ◌ هیتی
HIV /ˌeɪtʃ aɪ ˈviː/ *abbreviation* human immunodeficiency virus
ئێچ‌ئای‌ڤی ◌ اچ‌آی‌وی
hive /haɪv/ *noun*
1 کەنوو، خلێف، کوربک، پلوورە 2 مێشەکانی کەنووێ، پوورەهەنگ 3 جێی شلووقایی، شلووقایی، شوێنی جرەبەندان، جێی شلووق و قارەبالغی 4 جرەبەندان، ئاپۆرە ◌ 1 کندو 2 زنبورهای یک کندو 3 جای پرازدحام 4 ازدحام
hives /haɪvz/ *noun, pl.*, also urticaria
لیر، لیرگ ◌ کهیر
HIV-positive *adjective*
ئێچ‌ئای‌ڤی خوێنی کەسێ ئەرێنییە ◌ اچ‌آی‌وی‌مثبت
h'm = hem
HM *abbreviation* 1 Her Master 2 His Master
1 خاوەن‌شکۆ (ژن) 2 خاوەن‌شکۆ (پیاو) ◌ 1 علیاحضرت 2 اعلی‌حضرت
HMG *abbreviation* Her Majesty's Government
حکومەتی خاوەن‌شکۆ ◌ حکومت علیاحضرت
HMI *abbreviation* His *or* Her Majesty's inspector
(لە خوێندنگاکانی بریتانیادا) پشکێنەر ◌ بازرس
Hmong /hmɒŋ/ *adjective, noun, pl.* same
adj سەربە گەلی همانگ یان زمانەکەیان، همانگی *n* 1 ئەندامێ گەلێ کە لە چیاکانی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا دەژین 2 زمانی ئەو گەلە ◌ همانگ
HMS *abbreviation* His or Her Majesty's Ship
کەشتی هێزی دەریایی بریتانیا، کەشتی ئینگلتەرە، کەشتی بریتانیایی ◌ کشتی نیروی دریایی بریتانیا
HMSO *abbreviation* His or Her Majesty's Stationary Office
(لە بریتانیا) نووسینگەی فرۆشتنی بڵاونامە حکومییەکان ◌ دفتر فروش نشریات دولتی
HNC *abbreviation* High National Certificate
(لە بریتانیا) بڕوانامەی خواربەکالیۆر ◌ گواهی‌نامەی کاردانی
HND *abbreviation* High National Diploma
(لە بریتانیا، بەرامبەر بەکالیۆر) بڕوانامەی پیشەیی ◌ گواهی‌نامەی حرفه‌ای
Ho symb. the chemical element holmium
ho /həʊ/ *interjection*
تە! پیاح! حەح! ◌ اوه!
hoagie /ˈhəʊgi/ *noun*
بابۆلەیێ پڕ لە گۆشت، پەنیر و سالات ◌ هوگی
hoar /hɔː(r)/ *adjective*
ماش‌وبرنجی، ڕەش‌وسپی، بۆز ◌ جوگندمی
hoard /hɔːd, US hɔːrd/ *noun*
پاشکەوتە، پاشەمەند، قەبوور، گەنج، گەنجینە، خەزێنە: *They dug up a hoard of Roman coins* ◌ اندوخته، ذخیره، گنج
hoarder *noun*
پاشەکەوتکەر، خۆنەخۆر، ماڵگر، ماڵهەڵگر ◌ اندوخته‌ساز، محتکر
hoarding[1] /ˈhɔːdɪŋ, US ˈhɔːrd-/ *noun*
1 گڵدانەوە، هەڵگرتن، پاشەکەوتکردن 2 ماڵگری، ماڵهەڵگری ◌ 1 ذخیره‌سازی 2 احتکار
hoarding[2] /ˈhɔːdɪŋ, US ˈhɔːrd-/ *noun*
1 دیوار، ئەردە، پەرژین (کاتی)، دیواری تەختەیی، تەختەبەند: 2 تەختەئاگاداری، تەختەئاگایی، تەختە یان جێگای لێنان یان چەسپاندنی ئاگاداری: *advertising hoardings* ◌ 1 حفاظ، دیوار تخته‌ای 2 محل چسباندن آگهی

hoarfrost /'hɔ: frɒst, US 'hɔ:r frɔ:st/ *noun*
سیخوار، زوقم، ئالشت، خازی ◌ بشم

hoariness /'hɔ:rinəs/ *noun*
کۆنی، لەباوکەوتوویی ◌ قدمت

hoarse /hɔ:s, US hɔ:rs/ *adjective*
1 گـــر، نووســـاو، گــــیراو: *a hoarse cough/cry/scream* 2 (دەنگ) گڕ، گیراو ◌ 1 خشن، زمخت 2 دارای صدای خشن

hoarsely /hɔ:sli, US hɔ:rsli/ *adverb*
دەنگ‌نووساوانە، بە دەنگی نووساوەوە ◌ با صدای گرفته

hoarseness /hɔ:snəs, US hɔ:rsnəs/ *noun*
نووساوی، گیراوی، گڕی ◌ گرفتگی، زمختی

hoarstone /hɔ:stəun/ *noun*
(بریتانیا) بەردی سنووری کۆن ◌ سنگ مرزی قدیمی

hoary /'hɔ:ri/ *adjective* (hoarier, hoariest)
1 (قژ) سپی، بۆر، بۆز، ماش‌وبرنجی 2 (بنیادەم) سەرسپی، پیر، بەعومر، بەتەمەن، ئارەفتە، بەسالاچوو 3 لەباوکەوتوو، کۆن، سوو(و)او، *a hoary old joke ◊ hoary legends* :ancient
◌ 1 جوگندمی 2 سالخورده 3 قدیمی

hoary cress *noun*, also pepperweed whitetop
(رووەک‌ناسی) قناولە [*Cardaria draba*] ◌ أزمک

hoatzin /həu'atsın/ *noun*
هۆئاتزین، هو(ئـ)اتسین: جۆری باڵندەی گەورەی دارنشینی گەرمێنانی ئەمریکا [*Opisthocomus hoazin*] ◌ هواتسین

hoax /həuks, US houks/ *noun*
فێڵ، درۆ، تەڵەکە، شۆخی یا گاڵتەی هەڵفریوێنەر، کەڵەک ◌ کلک، دروغ

hoaxproof /'həukspru:f/ *adjective*
لەخشتەنەچوو، فریونەدراو، هەڵنەفریواو ◌ فریب‌نخور

hob /hɒb, US ha:b/ *noun*
1 دێو، درنج، دێوەزمە، جنۆکە 2 تەنیشت کوانوو یا ئاگردان. پشت یان پشتەوەی کوانوو 3 تاقەی سەرکوانوو یان سەرئاگردان 4 قاڵب ◌ 1 غول، جن 2 بغل اجاق 3 طاقچه‌ی روی اجاق 4 سنبه

Hobbesian /'hɒbzıən/ *adjective*
سەربە فیلسووفی سیاسی ئینگلیسی تۆماس هابز Thomas Hobbes (1588-1679) و فەلسەفەکەی ◌ هابزی

hobbit *noun*
ئەندامی رەگەزێکی خەیاڵی هاوشێوەی مرۆڤ، گرگن و پێ‌مووداوی، لە چیرۆکەکانی تاڵکین Tolkienدا ◌ هابیت

hobble /'hɒbl, US 'ha:bl/ *noun*
1 گیری، شەلی 2 گیروگرفت، گیر 3 پێوەند، زنجیر، کۆستەک، پاشبەند، پاشبێن (ئەسپ، "پێشبەند"یش بۆ بەستنەوەی دەستی‌یەتی) ◌ 1 لنگی 2 گرفتاری 3 بخو، زنجیر

hobblebush *noun*
گیادەوەن viburnum ئەمریکای باکووری کە هێشووی گوڵی سپی یان پەمەیی بەردێنێ [*Viburnum alnifolium*] ◌ نوعی گیاه

hobble skirt *noun*
داوێنی تەنگ (رێگارۆیشتنی ناخۆش دەکرد، لە ساڵانی 1910 باو بووە) ◌ نوعی دامن

hobby /'hɒbi, US 'ha:bi/ *noun*
1 هابی، حەزکاری، سەرقاڵی، سەرگەرمی، کار بۆ خۆشی 2 ئەسپ یان بارگینی چکۆلە ◌ 1 تفنن 2 اسب یا یابوی کوچک

hobbyhorse /'hɒbihɔ:s/ *noun*
1 ئەسپی دارین، ئەسپەدارینە 2 بابەتی بەردڵ یا دڵخواز ◌ 1 اسب چوبی 2 موضوع مورد علاقه

hobbyist /'hɒbiıst, US 'ha:b-/ *noun*
حەزکار، هابیست ◌ متفنن

hobgoblin /hɒb'gɒblın, 'hɒbgɒblın, US 'ha:bga:b-/ *noun*
1 جنۆکە، شەیتان 2 دێو، خێو، درنج، مڵۆزم، دێوەزمە، مێردەزمە ◌ 1 جن، شیطان 2 غول، لولو

hobnail /'hɒbneıl/ *noun*
1 بزماری سەرپان، مێخی سەرپان، ناڵچە 2 کەسێ کە کەوشی بزمارڕێژ لەپێ دەکا، دێهاتی، دەشتەکی، لادێیی ◌ 1 میخ پوتین 2 دهاتی

hobnail boot *noun*, also hobnailed boot
پۆتینی بزمارڕێژ ◌ پوتین میخ‌دار

hobnailed *adjective*
بزمارڕێژ ◌ میخ‌دار

hobo /'həubəu, US 'houbou/ *noun, pl.* hoboes or hobos
ئاوارە، دەربەدەر، گەڕاڵ، ماڵ‌بەکۆڵ، بەرەڵا، بەشارانەوە ◌ ولگرد، آواره

Hobson's choice /ˌhɒbsnz 'tʃɔıs, US ˌha:b-/ *noun*
تەنیاڕێگاچارە، تەنیا رێگا، هەڵبژاردنی زۆرەملێ یان لە رێی ناچاری‌یەوە، هەڵبژاردنی ناچاری (بنەرەت: لە ناوی Thomas *Hobson*، خانچی ئینگلتەرەیی، مەرگ 1631، مشتەری‌یەکانی ناچار دەکرد تا سواری نزیک‌ترین ئەسپی بەر دەرگا بن) ◌ انتخاب اجباری

hock[1] /hɒk, US ha:k/ *noun*
(گیانەوەران) رەفیسکە، رەگەفیسکە، رەمانە، رەفیشک، پێچکە، ئەژنۆی دواوە، وژنگ یان چۆکی پشتەوە ◌ زانوی عقب

hock[2] /hɒk, US ha:k/ *noun*
هاک (مەی سپی ئەڵمانیایی؛ بنەرەت: گۆڕاوی ئەڵمانی *Hochheimer (Wein)* "(مەی) هی

"Hochheim) ◌ هاک

hock[3] /hɒk, US hɑ:k/ *noun*
بارمتە، گریو ◌ گرو

hockey /'hɒki, US 'hɑ:ki/ *noun*
1 چەمکانە، هاکی (جۆرێ کایە کە زۆر شێوەی کاسۆ یان کاشۆ دەدا) 2 (لە ئەمریکا) هاکی سەرسەهۆڵ ◌ 1 هاکی 2 هاکی روی یخ

hockey stick *noun*
داری چەمکانە یا هاکی، دارشەقێن ◌ چوب هاکی

hocus /'həʊkəs / *noun*
خواردنەوەی دەرمان یان بەنگ‌تێکراو ◌ نوشابەی داروزدە

hocus-pocus /ˌhəʊkəs 'pəʊkəs, US ˌhoʊkəs 'poʊkəs/ *noun*
1 ورتەی جادووگەر 2 فێڵ، فریودان، درۆ و کەڵەک 3 چاوبەستی، sleight of hand ◌ 1 ورد 2 نیرنگ، فریب 3 تردستی

hod /hɒd, US hɑ:d/ *noun*
قوڕکێش، ناوە (بنەڕەت: لە *hotte* فەڕەنسییەوە "pannier") ◌ ناوە

hod-carrier /'hɒd kærɪə(r)/ *noun*
کرێکاری قوڕکێش، ناوەکێش ◌ ناوەکش

hodden /'hɒd(ə)n/ *noun*
(زۆرتر لە سکاتلەند) کراسی زبری لەخوری ◌ هودن

hodgepodge /'hɒdʒpɒdʒ, US 'hɑ:dʒpɑ:dʒ/ *noun*
چێشتی مجێور، تێکەڵە ◌ شلم‌شوربا

Hodgkin's disease /'hɒdʒkɪnz dɪzi:z, US 'hɑ:dʒkɪnz dɪzi:z/ *noun*, also Hodgkin's, Hodgkin's lymphoma
نەخۆشی هاجکین یان هاجکینز: جۆرێ نەخۆشی پرمەترسی شانە لەشاوییەکان lymphatic tissue کە دەبێتە هۆی گەورەبوونەوەی رژێنە لەشاوییەکان lymph node، جگەر و سپڵ (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئینگلتەرەیی *Hodgkin* Thomas، مەرگ 1866) ◌ امروزی

hodiernal /ˌhɒdɪ'ɜ:n(ə)l, US ˌhəʊdɪ-/ *adjective*
(دەگمەن) سەربە رۆژی ئەمڕۆ، ئەمڕۆیی ◌ امروزی

hodman /'hɒdmən/ *noun*, *pl.* hodmen
1 کرێکاری قوڕکێش، ناوەکێش 2 نووسەری بەکرێ‌گیراو ◌ 1 ناوەکش 2 نویسندەی مزدور

hodometer /həʊ'dɒmɪtə(r)/ *noun*
رێ‌پێو، مەوداپێو ◌ مسافت‌پیما

hodoscope /'hɒdəskəʊp/ *noun*
(فیزیک) رێبین(ە) ◌ هودوسکوپ

hoe /həʊ, US hoʊ/ *noun*
خاکرن، پاچەکۆڵە، پاچولکە، پێمەڕەی باخەوانی (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ کج‌بیل

hoecake *noun*
کەیکی پاچەکۆڵەیی (لە ئاردی گەنمەشامی، لە بنەڕەتدا لەسەر دەمی پاچەکۆلە دەبرژا) ◌ هوکیک

hog /hɒg, US hɔ:g, hɑ:g/ *noun*
1 بەرازی دابەستە، بەرازی دەرماڵە (نێر و خەساو) 2 مەڕی نەبڕاوە 3 بنیادەمی چڵێس ◌ 1 خوک پرواری 2 هاگ 3 آدم حریص

hogback *noun*, also also hog's back
پشتەبەرازە: زنجیرە چیا یان گردێکی درێژ و لێژ ◌ هاگ‌بک

hogfish *noun*, *pl.* same or hogfishes
جۆرێ wrasse ی گەورەی رەنگین زۆرتر لە رۆژاوای ئاتلانتیک پەیدا دەبێ [*Lachnolaimus maximus* و جۆرەکانی تر] ◌ هاگ‌فیش

hog(ge)rel *noun*
شەک، مەڕی دووبەهارە یان دووساڵە ◌ گوسفند دوساله

hogget /'hɒgɪt/ *noun*
بەرخی یەک‌بەهارە یا یەک‌ساڵە ◌ برەی یک‌ساله

hoggin /'hɒgɪn/ *noun*
تێکەڵەیێ لە زیخ و چەو بۆ دارشتنی بنکی رێگا ◌ هوگین

hoggish /hɒgɪʃ/ *adjective*
1 چڵێس، نەوسن 2 بەرازڕەفتار، رەفتاربەراز (hoggishly /hɒgɪʃli/ *adv*: بەرازئاسا، بەرازانە؛ hog-like *adj*) ◌ 1 حریص 2 خوک‌منش

Hogmanay /'hɒgmənei, US ˌhɑ:gmə'nei/ *noun*
هاگمێنێی، هوگمانای (= جەژنی شەوی ساڵی نوێ ب.ت. لە سکاتلەند) ◌ هوگمانای

hog-nosed bat *noun*
شەمشەکوێرەی لووت‌بەرازی: جۆرێکی مێرووخۆر، رەسەنی تایلەند [*Craseonycteris thonglongyai*] ◌ نوعی خفاش

hognose snake *noun*
ماری لووت‌بەرازی: جۆرێ ماری لووت‌قیتی بێ‌ژەی رەهۆڵێدەری ئەمریکایی [تۆخم *Heterodon*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی مار

hognut = earthnut

hog plum *noun*
1 دارێکی کاریبیایی بە بەرێکی زەردەوە [*Spondias mombin*] 2 دارێکی ئەمریکایی بەرتاڵ [*Ximenia americana*] ◌ نوعی درخت

hog's back = hogback

hogshead /'hɒgzhed US 'hɔ:gzhed/ *noun*
1 بەرمیلی گەورە، هاگزهێد، شاکۆس، شابەرمیل، شابۆشکە 2 پێوانەی شلە، بەرامبەر بە 50 گالۆن لە بریتانیا، 62 گالۆن لە ئەمریکا) 3 کووپە ◌ 1 بشکەی بزرگ، هاگزهد 2 هاگزهد 3 خمره

hogwash /'hɒgwɒʃ, US 'hɔ:gwɑ:ʃ,

'hɑ:g-, -wɔ:ʃ/ *noun*
قسەی هیچ، قسەی قۆڕ، هەڵیتوپلیت، شرەوبرم
۞ چرت و پرت
hogweed /'hɒgwi:d, US 'hɔ:g-, 'hɑ:g-/ *noun*, also cow parsnip
شەماڵگیر؟، قاقلی‌بەهارە؟: جۆری پزاری گوڵسپی گەورە لە تیرەی parsley [توخم Heracleum: چەندین جۆرن] ۞ نوعی گیاه هرز، گلپر
hoi polloi /ˌhɔɪ pə'lɔɪ/ *noun, pl.*
خەڵکی ئاسایی، خەڵکی رەمەکی ۞ عوام‌الناس
hoisin sauce /'hɔɪzɪn/ *noun*
جۆری سۆسی سووری تاریک و تیژ، لە دەنکی سۆیا دروست دەکرێ، چینی‌یەکان بەکاری دێنن
۞ نوعی سس
hoist /hɔɪst/ *noun*
1 (دەزگا) گرانکێش، بەرزکەرە، هۆیست 2 ئەندازەی کێشراوی یان هەڵێنراوی 3 پاڵ، تەکان (ب.ت. کاتی هەڵچوون بەسەر دیواردا) 4 دەستەئالایێ کە وەکوو نیشانەیێ هەڵدەکرێ 5 درێژی ئالا یا بادەوەیێ 6 هەڵێنان، بەرزکردنەوە، هەڵکێشان ۞ 1 جرثقیل، نقاله 2 مقدار کشش 3 هل 4 و 5 هویست 6 عمل بالابردن یا کشیدن
hoity-toity /ˌhɔɪti 'tɔɪti/ *adjective*
بەلووتوپووت، بەفیز، لووتبەرز، بەدەمار، highfalutin ۞ افاده‌ای
Hokan /'həʊkan/ *noun, adjective*
n کۆمەڵێ لە زمانانی سوورپێستی کالیفۆرنیا و رۆژاوای مەکسیکۆ *adj* سەربەو خێزانە زمانی‌یە وادانراوە ۞ هوکان
hokey-pokey /ˌhəʊki 'pəʊki, US ˌhoʊki 'poʊki/ *noun*
(نافەرمی) بەستەنی هەرزانی فرۆشەرانی سەرڕێگا ۞ بستنی دوره
hoki /'həʊki/ *noun*
جۆری ماسی خۆراکی کەنارەکانی باشووری نیوزیلەند، پێوەندی بە hake ـەکانەوە هەیە [*Macruronus novaezeelandiae*] ۞ هوکی
hokku /'hɒku:/ = haiku
hokonui /'hɒkənʊi/ *noun*
(نیوزیلەند) ئارەقی دڵۆپێنراوی قاچاخی ب.ت. ویسکی ۞ هوکونوئی
hokum /'həʊkəm, 'hoʊ-/ *noun*
1 هەڵیتوپلیت، قسەی قۆڕ، قسەی پڕوپووچ 2 شانۆنامەی فشە یان سەرسەرەکی، فیلمنامەی فشە یان هیچەکە ۞ 1 چرت و پرت، مهمل 2 نمایش‌نامه‌ی آبکی، فیلم‌نامه‌ی آبکی
hol(o)- *prefix*
پێشگر: تەواو، رەبەق، گشت، بەتەواوەتی (بنەرەت: لە *holos* یۆنانی‌یەوە "whole") ۞ پیشوند: تمام، کامل، تماماً
Holarctic /hə(ʊ)'lɑ:ktɪk/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) سەربە ناوچەیەکی جوگرافیای گیانەوەری کە ناوچەکانی Nearctic و Palaearctic دادەگرێ ۞ هولارکتیک
hold[1] /həʊld, hoʊld/ *noun*
1 گرتن، چنگ‌لێ‌گیرکردن، دەس‌پێوەگرتن، grip: *Make sure you've got a steady hold on the camera* 2 راگرتن 3 جێ‌پێ، جێ‌دەس، جێگای گرتن (بڕوانە handhold، foothold و toehold): *She put her foot firmly in the hold and pulled herself up* 4 پەنا، جێ‌پەنا، داڵدە 5 قەڵا، کەلات 6 زیندان، بەندیخانە 7 دەس‌ڕۆیشتوویی، دەسەڵات، هێز، کۆنترۆڵ: *He struggled to get a hold of his anger* 8 (زۆرانبازی) هۆڵد 9 دەسک، دەسگیرە ۞ 1 گیرش 2 نگهداری 3 جای گرفتن 4 پناه‌گاه 5 قلعه 6 زندان 7 نفوذ، تسلط 8 فنی در کشتی 9 دستگیره
hold[2] /həʊld, hoʊld/ *noun*
(کەشتی یا فڕۆکە) عەماری کەلوپەل ۞ انبار کالا
holdall /'həʊldɔ:l, 'hoʊ-/ *noun*
(ڕێبواری یان سەفەر) جانتا، جامەدانە، کیف، ساک ۞ ساک، کیف
holdback /həʊld'bæk/ *noun*
1 گیر، قۆرت، کۆسپ، تەگەرە 2 گیرە 3 قایش یان میلی بەستنی ئەسپ بە عەرەبانە یان کالێسکەوە ۞ 1 گیر، بند، مانع 2 گیره 3 هولدبک
holder /'həʊldə(r), 'hoʊ-/ *noun*
1 خاوەن، خێو، خودان، ساحەب، راگر: *a job holder* ◊ *licence holder* 2 داگیرکەر، دەس‌بەسەراگر ۞ 1 صاحب، دارنده، نگهدار 2 اشغال‌کننده
holdfast *noun*
قولاپ، گیرە، مەنگەنە ۞ چفت، گیره
holding /'həʊldɪŋ, 'hoʊ-/ *noun*
1 مڵکی بەئیجارەدراو، زەمینی ئیجارەیی 2 (holdings /'həʊldɪŋz, 'hoʊ-/) دارایی، ماڵ، ئەنوا، سامان ۞ 1 زمین اجاره‌ای 2 (در جمع) دارایی
holding company *noun*
کۆمپانیای سەرمایەنانەوە، کۆمپانیای خاوەن‌ستاک یا خاوەن‌بەش یا خاوەن‌پشکەکان، ناوکۆیی بالادەست ۞ شرکت صاحب سهام
hold-up /'həʊld ʌp/ *noun*
1 هەڵوەستە، گیر، رێ(لێ)گرتن، نەهێشتن، راگرتن، وەستاندن، بەندکردن: *What's the hold-up?* 2 دزی بەچەک، چەتەگەری ۞ 1 وقفه، ممانعت، توقیف 2 سرقت مسلحانه
hole /həʊl, hoʊl/ *noun*
1 کون، بوودر، خرەک (لە دیوار و...)، کونج، کەلەبەر، کەلێن، چاڵ، قولکە، کەندر، قولێر: *the hole in the ozone layer* 2 تەنگوچەڵەمە، گیروگرفت، گێچەڵ، ئاستەنگ 3 (هەی

گیانەوەران) کون، گووف، بوودڕ (هی ڕێوی یان مشک) ۞ 1 سوراخ، گودال 2 مخمصه 3 لانه

hole-and-corner /ˌhəʊl ən ˈkɔːnə(r)/ *adjective*
بەنامەکی، نەتەنی، ژێرجلەکی، بە دزییەوە، لەبنەوە، پشت پەردە، نهێنی: *a hole-and-corner wedding* ۞ محرمانه، نهانی، زیرجلکی

hole saw *noun*
مشار یان هەرەی کون: بۆ تێکردنی کونی خڕ، لە لوولەکێکی کانزایی بە دەمێکی ددانەدارەوە پێکهاتووە ۞ نوعی اره

holey /ˈhəʊli, ˈhoʊ-/ *adjective*
کونکون، کوناوی، پڕکون، دابێژدابێژ، بێژاربێژار ۞ سوراخ‌سوراخ

Holi /ˈhəʊliː/ *noun*
فێستیڤاڵی بەهارانەی هیندییەکان، بۆ کریشنا دەگیرێ ۞ هولی

holiday /ˈhɒlədeɪ, ˈhɑːl-, -di/ *noun*
پشوو، وچان، پێندان، ڕۆژی بێکاری، ڕۆژانی پشوو (بنەڕەت: لە *hāligdæg* ئینگلیسی کۆنەوە "holy day ڕۆژی پیرۆز") ۞ تعطیل، تعطیلات

holiday camp *noun*, also holiday centre
شوێنی ڕابواردنی ڕۆژانی پشوو ۞ محل گذراندن تعطیلات

holiday home *noun*
خانووی ڕۆژانی پشوو ۞ هالیدی‌هوم

holidaymaker /ˈhɒlədeɪmeɪkə(r), ˈhɑːl-, -dimeɪ-/ *noun*
ڕێبوار، شارانگەڕ، توریست، گەڕوان ۞ توریست

holier-than-thou /ˌhəʊliə ðən ˈðaʊ, ˌhoʊliər/ *adjective*
بەرماڵبەشان، خوبەڕاستزان، وشکەسۆفی ۞ زهدفروش

holiness /ˈhəʊlinəs, ˈhoʊ-/ *noun*
1 پاکی، پیرۆزی، پیرۆزیتی، پاکژی، پارێزگاری 2 (Holiness) مامۆستا، جەنابی بەڕێز (بۆ پاپ یان هیندی ڕێبەری ئایینی‌تر) ۞ 1 قداست، پارسایی 2 (Holiness) عالی‌جناب

holism /ˈhəʊlɪzəm, hɒl-, ˈhoʊ-, hɑːl-/ *noun*
گشت(ی)گەری، گشت‌خوازی، گشت‌بینی ۞ کل‌نگری، فلسفەی کلیت

holist /ˈhəʊlɪst, hɒl-, ˈhoʊ-, hɑːl-/ *noun*
گشت(ی)گەر، گشت‌خواز، گشت‌بین ۞ کل‌نگر

holistic /həʊˈlɪstɪk, hɒˈl-, hoʊ-, hɑːˈl-/ *adjective*
سەربە holism (holistically *adv*) ۞ وابسته به کل‌نگری، کل‌نگرانه

Hollander *noun*
خەڵکی هولەند، هولەندی ۞ اهل هلند

Hollands *noun*
(کۆن) جینی هولەندی ۞ جین هلند

holler /ˈhɒlə(r), ˈhɑːl-/ *noun*
1 نەڕە، قیژە، گوڕە، هەرا، هاوار 2 (هەروەها fielf holler) گۆرانی بەسۆزی کۆیلە ڕەشەکانی سەرکاری ئەمریکا ۞ 1 نعره، فریاد 2 هولر

hollow /ˈhɒləʊ, ˈhɑːloʊ/ *adjective, noun*
1 *adj* هوڵـوڵ، کلـور، نێوبەتاڵ، ناوخاڵی، خلۆخە، پووچەڵ، پووچەک، بۆش، پووک، والا، قالا 2 ڕوچوو، داکەوتوو، بەچاڵاچوو، بەقووڵاچوو، قووڵ، چاڵ 3 درۆ، بێ‌بایەخ، فشە، بێ‌نرخ، ناڕاستەقینە، هیچ‌وپووچ، هیچ 4 دەنگ‌دەرەوە، زرینگاوە *n* قووڵی، چاڵی، قووڵایی، قوڵکە، دۆڵ، شیو، بوودڕ، چاڵ (hollowly *adv*: بە شێوەیەکی نێوبەتاڵ؛ hollowness *n*: 1 نێوبەتاڵبوون، پووچەڵی، نێوبۆشی 2 ڕۆچوویی، بەچاڵاچوویی، بەقووڵاچوویی، چاڵی 3 بێ‌بایەخی، بێ‌نرخی، هیچی؛ بنەڕەت: *holh* ئینگلیسی کۆن "cave") ۞ 1 *adj* توخالی، پوک 2 فرورفته، گود 3 کاذب، بی‌ارزش 4 طنین‌انداز *n* گودی، دره، جای گود

hollow-brained /ˈhɒləʊ breɪnd/ *adjective*
کەللەپووچ، سەربۆش ۞ تهی‌مغز

hollow-eyed /ˈhɒləʊ aɪd/ *adjective*
چاوبەقووڵاچوو ۞ دارای چشمان فرورفته

hollow-hearted /ˈhɒləʊ hɑːtɪd/ *adjective*
دووڕوو، ڕیاییباز، ناسەرڕاست، فڕوفێڵاوی (hollow-heartedness *n*: دووڕوویی، ڕیاییبازی، فڕوفێڵاویبوون) ۞ بی‌خلوص، دغل

hollow organ *noun*
بۆشەئەندام، ئەندامی نێوبۆش (وەکوو گەدە و...) ۞ عضو مجوف

hollowware *noun*
بۆشەواڵە، حاجەتی نێوچۆڵ (هی چێشت‌خانە) ۞ هالووار

holly /ˈhɒli, ˈhɑːli/ *noun, pl.* hollies
(دار) هالی [*Ilex aquifolium* و جۆرەکانی تر] ۞ خاس

hollyhock /ˈhɒlihɒk, ˈhɑːlihɑːk/ *noun*
گوڵە هێرۆ، هێرۆفەرەنگی، گوڵەهەڵمەڵە، لە خێزانی mallow، بە گوڵی گەشی زلەوە [*Alcea rosea*] ۞ گل خطمی درختی

Hollywood /ˈhɒliwʊd, ˈhɑːl-/ *noun*
هالیوود (لە لوس‌ئانجلیس) ۞ هالیوود

holm /ˈhəʊm/ *noun*, also holme
1 دوورگەی چکۆلانە 2 دەشتی لافاوگر (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە *holmr* نۆرسی کۆن) ۞ 1 جزیرەی کوچک 2 زمین آب‌گیر

holmium /ˈhəʊlmiəm, ˈhoʊl-/ *noun*
(کیمیا) هۆلمیۆم (بە ژ.گ. 67، ن. Ho؛ بنەڕەت: شێوەی لاتینیتراوی *Stockholm* پایەتەختی سوید، چونکو هۆلمیۆم و کانزا پێوەندمەندەکانی

تر لەوێ دۆزرانەوە) ◌ هولمیم

holm-oak *noun*

(دار) هەمیشەسەوز، بەڕوو، نەرە؟ [*Quercus ilex*] ◌ بلوط

holoandric *adjective*

سەربە ئەو تایبەتمەندی‌یە بۆماوەیی‌یە کە تەنیا لە باوکەوە یان نێرینەوە بۆی ماوەتەوە (دژی hologynic) ◌ هولوآندریک

holoblastic *adjective*

تەواوداتلیشاو، تەواوداقلیشاو: خاوەنی قلیش یان تلیشی تەواو complete cleavage کە تێکرای هێلکە دابەش دەکا بۆ نێو بلاستۆمێرە جیاواز و لێک‌جیاکان (بڕوانە meroblastic؛ holoblastically *adv*: لەباری هۆلۆبلاستیکەوە، تەواوداتلیشاوانە) ◌ هولوبلاستیک

holocaust /ˈhɒləkɔːst, ˈhɑːlə-, ˈhoʊlə-/ *noun*

1 تیاچوون (لەبەر سووتانێکی گەورە)، سووتمانی گشتی یان تێکرایی 2 هەڵتەکانی ژیانی مرۆڤایەتی، کاولبوون، ویرانی، خاپووربوون 3 (Holocaust) جوو(لەکە)کوژی، کۆمەڵ‌کوژی جوولەکەکان (بە شێوەی ڕێکخراو و سیستماتیک، لە لایەن نازی‌یەکان و بەرلە و بەدرێژایی شەڕی جیهانی دووەم، واتا 1930ـ1940)؛ کوشتاری بە کۆمەڵی خەڵک، ب.ت. genocide 4 (مێژوویی) قوربانی سووتێنراو (لە مێهراودا altar، هی جووەکان؛ holocaustic *adj* ؛holocaustal *adj*: بنەڕەت: لە *holocauste* فەرەنسی کۆن، بە ڕێگای late Latin لە *holokauston* یۆنانی، لە *holos* "تێکڕا" + *kaustos* "سووتێنراو"، لە *kaiein* "سووتاندن") ◌ 1 قتل‌عام با حریق 2 انهدام 3 (با H) کشتار یهودیان؛ قتل‌عام 4 هولوکاست

Holocene /ˈhɒləsiːn/ *noun, adjective*

(زەوی‌ناسی) ئێستاگار، تەواونوێ، سەربە قۆناخی ئێستا (دەوروبەری 10,000 ساڵ لەوەپێش کە Pleistocene بەدوادا دێ) ◌ هولوسن

holocrine *adjective*

1 (ڕژێنەیی) دەردانی ئازاد دەکا کە بەرهەمی خانە شی‌کەرەوەکانە 2 (دەردانی) لە لایەن ڕژێنەیێکی واوە ئازاد کراوە ◌ هولوکرین

holoenzyme /ˌhɒləʊˈɛnzʌɪm/ *noun*

(زیندەکیمیا) هۆلۆئانزیم، هەوێنەی تەواو: هەوێنەیێ کە لە لێکدانی apoenzyme و coenzyme پێکهاتووە ◌ هولوآنزیم

Holofernes *noun*, late Latin, from Greek *Holophernēs*

هۆلۆفێرنێز: ژێنراڵێکی Nebuchadnezzar کە سەرکردایەتی لەشکری ئاسووری‌یەکان بە دژی ئیسرائیل دەکرد و لە خەودا لە لایەن Judith سەری پەڕێنرا ◌ هولوفرنز

hologamete *noun*

گامێتی تەواو، تەواوگامێت ◌ هولوگامت

hologamous *adjective*

سەربە زیندەوەرێ کە ئەو خانە زاوزێیانەی هەیە کە لە (باری) ئەندازە و پێکهاتەوە شێوەی خانە لەشی‌یەکان somatic دەدەن ◌ هولوگاموس

hologram /ˈhɒləgræm, ˈhɑːl-, ˈhoʊl-/ *noun*

هۆلۆگرام: وێنەیێکی سێ‌لایی کە بە شێوەی لەیزێری دەگیرێ (holographic /ˌhɒləˈgræfɪk, ˌhɑːl-, ˌhoʊl-/ *adj*: سەربە هۆلۆگرامەکان؛ holographically *adv* ؛holography *n*) ◌ هولوگرام

holograph /ˈhɒləgrɑːf, ˈhɑːləgræf, ˈhoʊl-/ *noun*

خۆنووسیو، خودنووس (بەڵگەیێ کە بە دەستی خودی نووسەرەکەی نووسراوە) ◌ خودنوشت

hologynic *adjective*

هۆلۆژینیک: سەربە ئەو تایبەتمەندی‌یە بۆماوەیی‌یە کە تەنیا لە دایکەوە یان مێینەوە بۆی ماوەتەوە (دژی holoandric) ◌ هولوژینیک

holohedral *adjective*

تەواوڕوو، تەواوئاست (وەک کریستاڵێ) ◌ هولوهدرال

holometabolism *noun*

تەواودامالکاوی، تەواوفرێداوی (کەڕاژ یان توێخ)، گۆڕانی تەواوی مێرووەکان ◌ دگردیسی کامل حشرات

holometabolous *adjective*

تەواودامالکاو، تەواوفرێداو (کەڕاژ یان توێخ)، گۆڕانی تەواوی بەسەرهاتووە (مێرووەکان) ◌ دارای دگردیسی کامل

holophrasis /ˌhɒləˈfreɪsɪs, həˈlɑːfrəsɪs/ *noun*

(زمانەوانی) هۆلۆفرەیسیس (دەستەوشەیێ بە وشەیی، بۆ نموونە کاتێ منداڵ دەگرێ و داوای شیر دەکا دەڵێ "مەمە" یانی دایە وەرە مەمکم دەیە؛ holophrastic /ˌhɒləˈfræstɪk, ˌhɑːlə-, ˌhoʊlə-/ *adj*) ◌ هولوفراسیس، هولوفراز

holophyte *noun*

خۆخۆری، گیاخۆری ◌ گیاه‌خواری

holophytic /ˌhɒlə(ʊ)ˈfɪtɪk/ *adjective*

(زیندەناسی) خۆراکی خۆی لە ڕووەکی سەوز بەدەس دێنێ، خۆخۆر autotrophic، گیاخۆر، (ڕووەکێ) وزەی خۆی لە سینتێزاندنی ماک و مەتریالە نائەندامی‌یەکان بەدەس دێنێ ◌ گیاه‌خوار

holothurian /ˌhɒlə(ʊ)ˈθjʊərɪən/ *noun, adjective*

(گیانەوەرناسی) *n* خەیاری دەریایی *adj* سەربە دەستەی خەیاری دەریایی (لە ناوی توخمی (لاتینی نوێ) *Holothuria* (بنەڕەت: لە

holothourion یونـانی، ئامـاژه بـه جـۆری *adj* راب دریـایی *n* ⟡ (-an + (zoophyte
وابسته به ردەی راب دریایی

Holothuroidae /ˌhɒlə(ʊ)θjʊəˈrɔɪdɪə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) لە دەستەی خەیاری دەریایی، سەربەو دەستە گیانەوەرانەی کە خەیارە دەریاییەکان دەگریتەوە ⟡ راب دریایی

holotype *noun*
(رووەکناسی و گیانەوەرناسی) نموونەیێ کە نووسەر یان زانستەوانێ بۆ باسکردن یان ناساندنی جۆریکی تازە یان دەستەیێ لە گیانەوەر و گیا و رووەک دیاری دەکا (holotype سەربە :holotypic *adj*) ⟡ هولوتیپ

holozoic *adjective*
جیاخۆر،بێگانەخۆر heterotrophic ⟡ بیگانەخوار

hols /hɒlz, hɑːlz/ *noun, pl.*
(لە بریتانیا، نافەرمی) رۆژانی پشوو ⟡ تعطیلات

Holstein /ˈhɒlstaɪn, -stiːn, ˈhoʊl-/ *noun*
هالستین، هۆلشتاین (مانگای بەلەکی رەسەنی بەشیر) ⟡ هولشتاین

holster /ˈhəʊlstə(r), ˈhoʊ-/ *noun*
جیدەمانچە، بەرگەدەمانچە (لە چەرم) ⟡ جلد هفت‌تیر

holt[1] /ˈhəʊlt/ *noun*
1 کونی سەگلاو یان سمۆرەی ئاوی 2 = grip، hold ⟡ لانەی سمور آبی

holt[2] /ˈhəʊlt/ *noun*
(کۆن) بێشەلان، گرد یان تەپی بێشەلانی، بێشەی سەرتەپ یان سەرگرد ⟡ بیشە، بیشەی روی تپە

holus-bolus /ˌhəʊləsˈbəʊləs/ *adverb*
یەکجێ، یەکتەکان، یەکریّ، بە جاریّ: *sheTput it back, -lus-bolus, in her pocket* — Wilkie Collins ⟡ یکجا، یکمرتبە

holy /ˈhəʊli, ˈhoʊli/ *adjective* (holier, holies)
پیرۆز، خودایی، دینی، پاک، پاکژ، پاریزگار، بەدین، لەخواترس، خاوەنی تایبەتمەندی خودایی: ◊ *holy prophets* ◊ *a holy temple* ⟡ (holily *adv*) *holy scripture* ◊ *holy love*
مقدس، قدسی، مبرا، پرهیزکار

holy alliance *noun*
یەکیتی پیرۆز ⟡ اتحاد مقدس

Holy Bible *noun*
کتێبی پیرۆز (دینی کریستانیەت) ⟡ کتاب مقدس

holy book *noun*
کتێبی پیرۆز، پەرتووکی پیرۆز ⟡ کتاب مقدس

the Holly City *noun*
ئورشەلیم، پیرۆزشار، شاری پیرۆز ⟡ بیت‌المقدس

Holy Communion = Communion

Holy Cross Day *noun*
جەژنێکی کریستانیەتە، 14ی سێپتامبر دەگیریّ ⟡ یکی از اعیاد

holy day *noun*
رۆژی پشووی دینی یان ئایینی، (holy days) رۆژانی پیرۆز ⟡ تعطیل مذهبی، (در جمع) ایام متبرکە

holy day of obligation *noun*
جەژنێکی پیرۆزی کاتولیکەکانە (یان کلێسە کاتولیکەکانی رۆمە) کە لەو رۆژەدا نابێ کار بکەن ⟡ هالی دی اف آبلیگاسیون

Holy Family *noun*
خێزانی پیرۆز ⟡ خانوادەی مقدس

the Holy Father *noun*
پاپ، باوکی پیرۆز، باورۆز ⟡ پاپ

the Holy Ghost = the Holy Spirit

Holy Grail = Grail

Holy Joe *noun*
1 (نافەرمی) پیاوی بەدین 2 پیاوێکی ئایینی ⟡ 1 مرد پارسا 2 روحانی

the Holy Land *noun*
ولاتی پیرۆز ⟡ سرزمین مقدس

Holy Name *noun*
ناوی پیرۆز ⟡ اسم مقدس

Holy Office *noun*
دادگای پشکنین ⟡ دادگاه تفتیش

the holy of holies *noun, pl.*
پیرۆزی پیرۆزان، (کۆن) شوێنی پیرۆز، پیرۆزگا ⟡ قدس‌الاقداس، مکان مقدس

holy orders *noun, pl.*
پلە یان پۆستە پیرۆزەکان ⟡ درجات مقدس

holy place *noun*
شوێنی پیرۆز (پەرستگەی جوولەکان، ئورشەلیم) ⟡ مکان مقدس

the Holy Roman Empire *noun*
ئیمپراتوریای پیرۆزی رۆم (سەدەی نۆیەم تا 1806ی زایینی، زۆرتر ئیتالیا و ئەلمانیای ئێستا) ⟡ امپراتوری روم

Holy Rood Day *noun*
جەژنێکی کریستانیەتە، 3ی مایس دەگیریّ ⟡ یکی از اعیاد

Holy Saturday *noun*
شەممەی پیرۆز ⟡ شنبەی مقدس

Holy Scripture = the Bible

the Holy See *noun*
ڤاتیکان، بنکەی پاپ، پلەوپایەی پاپ ⟡ واتیکان، مقام پاپ

the Holy Spirit *noun*
گیانی پیرۆز، رۆحی پیرۆز، گیانی خودایی (خودا لە شێوەی گیان و رۆحێ بەپێی دینی کریستانیەت) ⟡ روح‌القدس

holystone /ˈhəʊlɪstəʊn/ *noun*
پشتەشۆرە (زیخوبەردی نەرم بۆ شتنەوەی پشتی

کەشتی، رەنگە لەبەر ئەوە بێ بە چۆکدادانەوە ئەو کارەیان دەکرد) ◯ سنگ عرشەشونی
Holy Thursday *noun*
1 (کلیسەی کاتۆلیکی رۆم) پێنجشەممەی بەر جەژنە فتیرە 2 (کلیسەی ئەنگلیکان) رۆژی هەلکشانی مەسیح ◯ پنجشنبەی مقدس
holy war *noun*
شەڕی پیرۆز ◯ جهاد
holy water *noun*
ئاوی پیرۆز ◯ آب مقدس
Holy Week *noun*
حەوتووی پیرۆز ◯ هفتەی مقدس
holy will *noun*
ویستی پیرۆز ◯ ارادەی مقدس
Holy Writ *noun*
1 کتێبی پیرۆز 2 نووسراوە یان دەستووری تەواوراست ◯ 1 کتاب مقدس 2 وحی منزل
Holy Year *noun*
سالی پیرۆز ◯ سال مقدس
hom /həʊm/ *noun,* also homa /'həʊmə/
ئاوی گیای soma کە لای زەردەشتییەکان خواردنەوەیەکی پیرۆز بوو (بنەڕەت: لە فارسی یان *haoma* ئاڤێستایی) *hūm* ◯ هوم
hom(o)- *prefix*
پێشگر: 1 لێکچوو، هاوشێوە، هەمان، هەرئەو، هاو: 2 *homogametic* هاورەگەزباز: *homoerotic* (بنەڕەت: لە *homos* یۆنانییەوە "same") ◯ پیشوند: 1 مشابه، همانند، شبیه، همان، هم 2 همجنس‌باز
homage /'hɒmɪdʒ, 'hɑːm-/ *noun*
1 بە نیشانەی رێز، دەس‌بەسنگی، دەستەونەزەر: *They stood in silent -ge around the grave* 2 رێزلێنان، رێزگرتن، کورنش، پاتە 3 پەیمان (بەستن) ◯ 1 ادای احترام 2 تقدیر، تعظیم 3 بیعت
hombre /'ɒmbreɪ, 'ɑːmb-/ *noun*
(نافەرمی و ب.ت. لە ئەمریکا) مرۆ، کابرا، بنیادەم، کەس، زەلام، پیاو ◯ آدم، شخص، مرد
homburg /'hɒmbɜːg, 'hɑːmbɜːrg/ *noun*
کلاوی هامبورگی ◯ کلاه هامبورگی
home /həʊm, hoʊm/ *noun, adjective, adverb*
n 1 مال، یانە 2 خێزان، مالبات: *She came from a violent home* 3 نیشتمان، ولات، زێد: *Kurdistan is home to over 30 million people* 4 سەرچاوە، لانکە، بنەما، زێدەر، ئاخێزگە، جێ، ژێوارگە، بوو، جێوار، ژینار، ژینگە، بنەجێ، جێی سروشتی: *Greece, the home of democracy* 5 (لە کایەدا) شار 1 *adj* مالی، خانەکی، خۆمالی، نێوخۆیی، domestic: *home* ◊ *a home computer* ◊ *home movies* *products for the home market* ◊ *cooking*
home news/affairs ◊ (دژی foreign و overseas) 2 بنەڕەتی *adv* مال، بۆ مال، لە مالێ، بۆ ولاتی خۆی، لە جێگای خۆی: *Come on, it's time to go home* ◯ *n* 1 خانه 2 خانواده 3 وطن، میهن 4 خاستگاه، زادگاه، زیستگاه 5 هوم *adj* 1 خانگی، داخلی 2 اصلی *adv* به خانه، خانه، در خانه، به وطن خویش، سر جای خود
home base = home plate
homebody /'həʊmbɒdi, 'hoʊmbɑːdi/ *noun,* also homebird
خانەکی، خانەبگیر، لەمالداکوتراو، لەمالچرکەنەکردوو، مال(ۆ)خۆشەویست، لانەگیری مالێ، مالگیر(ە): *We're just homebodies who like staying home watching TV* ◯ خانه‌دوست
home-born /'həʊm bɔːn/ *adjective*
سروشتی، خۆمالی، رەسەن ◯ طبیعی
homebred /'həʊmbred/ *adjective*
نیشتمانی، خۆمالی، نابیانی، نابێگانە، خۆمانە، indigenous ◯ میهنی، غیربیگانه
home brew *noun*
بیرەی مالی، ئاوجۆی خۆمالی یان خانەکی ◯ آبجوی خانگی
home-brewed *adjective*
(بیرە) خۆمالی، لەمالدروس‌کراو ◯ خانگی
homebuyer /'həʊmbaɪə(r), 'hoʊm-/ *noun*
مالکڕ (= کەسێ کە خەریکە مالێ دەکڕێ) ◯ خریدار خانه
homecoming /'həʊmkʌmɪŋ, 'hoʊm-/ *noun, adjective*
(دوای ماوەیەکی دووودرێژ) گەیشتنەوە مالێ، گەڕانەوە بۆ مالێ، بە ڕێگای مالەوە: *She felt no sense of homecoming* ◯ بازگشت به خانه
home computer *noun*
کامپیوتێری مالەوە یان مالی یا خانەکی ◯ کامپیوتر خانگی
the Home Counties *noun, pl.*
(هەرێم و) مەلبەندی دەوروبەری لەندەن ◯ مناطق مجاور لندن
home economics *noun, pl.*
مالداری، بنەوانی ◯ تدبیر منزل
home from home *noun*
جێیێ وەک مالی خۆ یا بە ئاسوودەیی مالی خۆ: *The guests are made to feel that the hotel is a -e from home* ◯ جایی مثل خانەی خود آدم
the home front *noun*
نالەشکرییەکان، سیڤیلەکان (لە ولاتێک و لە دەمی شەڕدا)، پشتی بەرە، بەرەی نێوخۆیی ◯ غیرنظامیان، پشت جبهه
homegirl /'həʊmgɜːl, 'hoʊmgɜːrl/ =

homey
home-grown *adjective*
خۆماڵی، نێوخۆیی، بەرهەمهاتوو لە ناوەوە: *home-grown tomatoes* ◌ داخلی
the Home Guard *noun*
نیشتمانپارێز، ولاتپارێز، هێزی ئەرتەشی خۆبەخش: لە بریتانیا، لە 1940 بۆ بەرگریکردن لە ولات بەدژی پەلاماردەران ◌ نیروی داوطلب
home help *noun*
دواکەیبانوو، ناوەڵکەیبانوو، یاریدەدەری کەیبانووی ماڵ (ژن) ◌ کمککار
homeland /'həumlænd, 'houm-/ *noun*
نیشتمان، ولاتی باوباپیران، ولات، زێد ◌ میهن
homeless /'həumləs, 'houm-/ *adjective, noun*
adj بێماڵوحاڵ، ئاوارە، دەربەدەر، پەرپوە: *The scheme has been set up to help homeless* خەڵکی (the homeless) *n people* بێماڵوحاڵ: *helping the homeless* :homelessness /'həumləsnəs, 'houm-/ *n*) بێماڵوحاڵی، ئاوارەیی، دەربەدەری): *-ssness amongst young people has risen to record levels* ◌ *adj* بی‌خانمان. آواره *n* مردم بی‌خانمان
homelike /'həumlaik/ *adjective*
وەک ماڵی خۆی ◌ مثل خانه‌ی خود
home loan = mortgage
homely /'həumli, 'houm-/ *adjective* (homelier, homeliest)
1 سادە، بێغەلوغەش، بێقەلەودەلە، ئاسایی، ئاسوودە: *The hotel has ◊ homely cooking* 2 (ئەمریکا) *a lovely homely feel to it* ناحەز، ناشیرین: *a homely child* ◌ 1 سادە، معمولی، راحت 2 زشت
homemade /həum'meid/ *adjective*
خۆماڵی، خۆکرد: *-me-made jam* ◌ خانگی
homemaker /'həummeikə(r), 'houm-/ *noun*
خاتوونی ماڵدار، کەیبانووی ماڵ، بنەوانی ماڵ (homemaking *n*): ماڵداری، بنەوانی) ◌ خانم خانه‌دار
home move *noun*
فیلمی خۆماڵی، فیلمی ماڵەوە یان بۆ ماڵەوە ◌ فیلم خانوادگی
homeochromatic *adjective*
هاوڕەنگ، یەکڕەنگ ◌ هم‌رنگ
Home Office *noun*
1 (لە بریتانیا) وەزارەتی نێوخۆ 2 (home office) نووسینگەی ماڵ: *a guide to equipping and furnishing your -e office* ◌ 1 وزارت کشور 2 (home office) اداره‌ی خانگی
homeopath /'həumiəpæθ, 'hɒmi-, 'hou-, 'ha:m-/ *noun*
هۆمیۆپاس، هامیۆپات ◌ هومئوپات
homeopathic /ˌhəumiə'pæθık, ˌhɒm-, ˌhoum-, ˌha:m-/ *adjective*
هۆمیۆپاسیک: *-pathic ◊ -pathic treatments homeopathic remedies ◊ medicines* (homeopathically *adv*) ◌ هومئوپاتیک
homeopathy /ˌhəumi'ɒpəθi, ˌhɒmi-, ˌhoumi'a:p-, ˌha:m-/ *noun*
هۆمیۆپاسی، هامیۆپاتی (= سیستمێکی پزشکی چارەسەرکردنی نەخۆشییەکان بەهۆی پێدانی بڕێکی کەمی ماک و دەرمانی سروشتی کە لە کەسانی ساخدا نیشانەکانی ئەو نەخۆشییە بەدی دێنن، زۆرتر بەدژی allopathy؛ (homeopathist *n*) ◌ هومئوپاتی
homeosis /ˌhɒmi'əusis/ *noun*, also homoeosis *pl.* homeoses /-si:z/
(زیندەناسی) هۆمیۆسیس، هۆمیۆز: جێگۆڕکێی ئەندامێ لە شێوەی راستەقینەی خۆی بە شێوەی ئەندامێکی تر لە هەمان زنجیرە، ب.ت. لە mutation دا (homeotic *adj*) ◌ هومیوسیس، هومیوز
homeostasis /ˌhɒmiə(u)'steisis, ˌhəum-/ *noun, pl.* -eostases /-si:z/, also homoeostasis
هۆمیۆستاسیس، هاوسەنگی لەشی: راگرتنی هاوسەنگییەکی جێگیر، ب.ت. بە ڕێگای کۆمەڵە رەوت و پرۆسەیێکی کارئەندامناسییەوە، رەوتێ کە لەودا لەش لە بەرامبەر گۆڕانەکاندا بە مەبەستی راگرتنی بارودۆخی نێو لەش کاردنەوەی دەبێ، وەک پلەی گەرمی (homeostatic *adj*: سەربە هۆمیۆستاز؛ (homeostatically *adv* ◌ هومیوستاسیس، هومیوستاز
homeotherm /'hɒmiə(u)ˌθə:m/ *noun*, also homoiotherm
(گیانەوەرناسی) هۆمیۆتێرم: زیندەوەرێ کە گەرمی لەشی لە ئاستێکی جێگیردا بەهۆی چالاکی میتابۆلیکەوە رادەگرێ (زۆرتر لە بەرامبەر poikilotherm دا؛ homeothermal *adj*؛ homeothermic *adj*؛ homeothermy *n*) ◌ هومیوترم
homeowner /'həuməunə(r), 'houmou-/ *noun*
خاوەنماڵ ◌ صاحب‌خانه
homepage *noun*
ماڵپەڕ ◌ هوم‌پیج
homeplate *noun*, also home base, US also plate
هۆمپلەیت (لە یاری بەیسبۆڵدا) ◌ هوم‌پلیت
homer /'həumə(r), 'houm-/ = home run
Homeric /həu'merik/ *adjective*
1 سەربە هۆمێر، هۆمێری: نووسراوە و

به ریگای ماڵەوە، رووەوماڵ، بەرەو ماڵێ: *the homeward journey* ◌ به سوی خانه

homewards *adverb*, also homeward

بە ریگای ماڵەوە، بەرەو ماڵێ: *We were homeward bound at last* ◌ به سوی خانه

homework /'həʊmwɜːk, 'hoʊmwɜːrk/ *noun*

مەشق: *I still haven't done my geography homework* ◌ تکلیف

homey /'həʊmi, 'hoʊmi/ *adjective* (homier, homiest)

وەک ماڵی یان ماڵەوە، خۆمانە، ئاسوودە: *The a ◊ hotel had a nice, homey atmosphere restaurant with a homey atmosphere* ◌ مثل خانەی خود، مانند خانه، راحت (homeyness or hominess *n*)

homicidal /ˌhɒmɪ'saɪdl, ˌhɑːm-/ *adjective*

1 سەربە پیاوکوژی 2 پیاوکوژ، بکوژ (-cidally *adv*) ◌ 1 وابسته به آدم‌کشی 2 آدم‌کش

homicide /'hɒmɪsaɪd, 'hɑːm-/ *noun*

1 پیاوکوژی، بکوژی، کوشتن‌کاری 2 پیاوکوژ، کوشتن‌کار، بکوژ ◌ 1 آدم‌کشی، قتل 2 آدم‌کش

homiletic /ˌhɒmɪ'letɪk/ *adjective*, also homiletical

ئامۆژگاری‌یانە، شێوەی ئامۆژگاری دەدا؛ سەربە هونەری ئامۆژگاری، هەروەها preachy ◌ موعظه‌ای

homiletics *noun, pl.*

هونەری ئامۆژگاری ◌ فن موعظه

homiliary /hɒ'mɪlɪəri/ *noun, pl.* homiliaries

ئامۆژگاری‌نامە، شیرەت‌نامە ◌ کتاب موعظه

homily /'hɒməli, 'hɑːm-/ *noun, pl.* homilies

ئامۆژگاری، شیرەت: *I don't need a little homily from him about how to lead my life* (homilist *n* (also preacher): ئامۆژگار، شیرەتقان (دینی) ◌ موعظه

homing /'həʊmɪŋ, 'hoʊm-/ *adjective*

1 (ئینستینکت) هێلانەدۆزی 2 (مووشەک، تۆرپیدۆ) ئامانج‌پێک، مەبەس(ت)دۆز ◌ 1 لانه‌یابی 2 هدف‌یاب

homing device *noun*

دەزگای ئامانج‌پێک ◌ دستگاه هدف‌یاب

homing pigeon *noun*

کۆتری هێلانەدۆز ◌ کبوتر جَلد

hominid /'hɒmɪnɪd/ *noun, adjective*

(گیانەوەرناسی) سەرەتاک primate یکی خێزانێ کە مرۆڤ و بووبەردی رەچەڵەکی (ئەو) لەخۆ دەگرێ (بنەرەت: لە *Hominidae* لاتینی نوێ (کۆ)، لە *homo* -*homin* لاتین "پیاو") ◌ هومینید

هەڵبەستەکانی، سەدەی هەشتەمی پێش‌زایین 2 سەربە سەردەمی مەفرەغی یۆنان هەروەک کە لەو هەڵبەستانەدا باس کراوە (Homerically *adv*) ◌ هومری

home rule *noun*

خۆبەڕێوەبەری ◌ خودگردانی، خودمختاری

home run *noun*

هوم‌ران (لە یاری بەیسبۆڵدا) ◌ هوم ران

homeschooling *noun*

خوێندنی خوێندنگای نێوخۆیی ◌ تحصیل در مدرسه‌ی خانگی

Home Secretary *noun*

(لە بریتانیا) وەزیری نێوخۆ، شالیاری ناوخۆ ◌ وزیر کشور

homesick /'həʊmsɪk, 'hoʊm-/ *adjective*

دڵتەنگی نیشتمان، غەریب، کوڵیل، دڵپڕ: *I felt homesick for Kurdistan* (homesickness *n*: دەردی دووری، خەمی دوورەوڵاتی، دڵتەنگی کردن بۆ وڵات، کوڵیلی، غەریبی، دڵپڕی): *A great wave of homesickness swept over me* ◌ غربت‌زده

homespun /'həʊmspʌn, 'hoʊm-/ *noun*

1 سادە، ئاسایی، ساکار، سەرەتایی، ماڵچن، لەماڵەوەچنراو، ماڵتەن، دەسچن: *homespun philosophy* 2 پارچەی ماڵچن یان دەسچن، پارچەی خۆماڵی یا ماڵکرد ◌ 1 ساده، معمولی، بافته‌شده در خانه، دست‌ریس 2 پارچه‌ی دست‌ریس

homestead /'həʊmsted, 'hoʊm-/ *noun*

1 کۆشک‌وبەرە، خانووبەرە 2 زەوی (کشت‌وکاڵ) ئەسپاردە (لە لایەن دەوڵەتەوە ب.ت. ئەمریکاوە) ◌ 1 خانه با زمین مزروعی 2 هوم‌استید

homesteader *noun*

هوم‌ستیدێر (کەسێ کە لەسەر پەڵە زەوییێ کار دەکا) ◌ هوم‌استیدر

home straight *noun*, also home stretch

1 دوابەشی پێشبڕکێ 2 دواقۆناخ، دوایین‌بەشی پێشبڕکێیێ (نزیک بە هێڵی کۆتایی)، نزیکی هێڵی کۆتایی 3 کۆتایی کار، ئاخروئۆخری کار، دوایی‌یەکانی کار ◌ 1 آخر مسابقه 2 مرحله‌ی پایانی 3 آخر کار

home team *noun*

دەستە یان تیپی خانەخوێ ◌ تیم میزبان

hometown /'həʊmtaʊn, 'hoʊm-/ *noun*

شوێنەزا، زێد ◌ محل تولد

home truth *noun*

راستی تاڵ، راستی ناخۆش ◌ حقیقت تلخ

home video *noun*

فیلمی نێوماڵ، فیلمی خۆماڵی یان خێزانی ◌ فیلم خانوادگی

homeward /'həʊmwəd, 'hoʊmwərd/ *adjective*

hominine *adjective*
شێوەمرۆڤ، مرۆڤی، بە تایبەتمەندی مرۆڤەوە ◌ انسان‌مانند، شبیه انسان

hominization *noun*
گەشەسەندنی تایبەتمەندی(یەکانی) مرۆڤ کە hominid ـەکان لە رەچەلەک و بنەچە سەرەتاکەکانی جیا دەکاتەوە ◌ هومینیزاسیون

hominoid /'hɒmɪnɔɪd/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سەرەتاک primate یکی کۆمەڵێ کە مرۆڤ و بووبەردی رەچەڵەکی ئەو و مەیموونی گەورە دادەگرێ ◌ هومینوید

hominy /'hɒmɪni, US 'hɑːm-/ *noun*
گەنمەشامی وشکەوەبوو و کوڵاو لە ئاو یا شیردا، دانوولە ◌ ذرت آب‌پز

hominy grits = grits

homo- /'hɒməʊ-, 'həʊm-, US 'hoʊmoʊ-/ *prefix*
پێشگر: 1 وەکوو، وەک، شێوە، لێکچوو، هاو، بەرامبەر: *homogametic* 2 اورەگەباز: *homoerotic* .*homophobia* (بنەرەت: لە *homos* یونانی "same"، بڕوانە -(hom(o ◌ پیشوند: 1 شبیه، مشابه، هم، برابر 2 همجنس‌باز

homo /'həʊməʊ/ *adjective, noun* (*pl.* homos)
(تافەرمی، پیاوی) هاورەگەزباز ◌ (مرد) همجنس‌باز

Homo /'həʊməʊ/ *noun, pl.* Homos
ئەو گیانەوەرانە کە مرۆڤی ئێستا یان نوێ *H. sapiens*) modern human) و چەندین جۆری تری تیاچوو یان قڕتێکەوتوو extinct وەک *H. erectus* و *H. habilis*) و مەیموونەکان دادەگرێ ◌ هومو

homocentric[1] *adjective*
هاوتێوەند، هاوناوەند، یەکناوەند ◌ (homocentrically *adv*) ◌ هم‌مرکز

homocentric[2] = anthropocentric

homocercal /ˌhɒmə(ʊ)'sɜːk(ə)l, ˌhəʊm-/ *adjective*
(گیانەوەرناسی، کلکی ماسی) هاوکلک، هاوتاکلک (homocercality ؛homocercy *n*) ◌ (*n* متقارن‌الذنب

homochromatic *adjective*
هاورەنگ، یەکرەنگ (homochromatism *n*) ◌ هم‌رنگ

homoeopath = variant spelling of homeopath

homoeopathic = variant spelling of homeopathic

homoeopathy = variant spelling of homeopathy

homoeosis = variant spelling of homeosis

Homo erectus /ˌhɒməʊ ɪ'rektəs, ˌhəʊməʊ, US ˌhoʊmoʊ/ *noun*
(لە لاتینەوە) هۆمۆئێرێکتۆس، مرۆڤی بالاراست (جۆرێکی سەرەتایی مرۆڤ کە دەیتوانی لەسەر دوو پێ بڕوا) ◌ هوموارکتوس، انسان راست‌قامت

homoerotic /ˌhəʊməʊɪ'rɒtɪk, ˌhɒməʊ-, US ˌhoʊmoʊɪ'rɑːtɪk/ *adjective*
هاورەگەزباز (homoeroticism *n*: هاورەگەزبازی) ◌ همجنس‌باز

homogamous *adjective*, also homogamic
هاوگوڵ، هۆمۆگامۆس ◌ هوموگاموس

homogamy /hɒ'mɒgəmi/ *noun*
1 (زیندەناسی) جووت‌بوونی نێوخۆیی، زاوزێی نێوخۆیی 2 ژن‌ومێردایەتی نێوخۆیی 3 (رووەکناسی) دۆخێ کە لەودا گوڵەکانی رووەکێ هەموویان یەکجۆرن، هاوگوڵی 4 (رووەکناسی) گەیینی پێکەوەی نێرەک stamen و نێرەکی pistil ی گوڵێ و چاککردنی خۆیان لە یەکتر ◌ 1 هوموگامی 2 درون‌همسری 3 و 4 هوموگامی

homogen *noun*
بەشی هاورەگەز، بەشی چوونیەک ◌ بخش همجنس، بخش همگن

homogenate *noun*
تێکەڵە یان بەرهەمێکی چوونیەک ◌ آمیزه یا محصول همگن

homogeneous /ˌhɒmə'dʒiːniəs, US ˌhoʊm-/ *adjective*
1 هاورەگەز، هاوتوخم، چوونیەک، هاوجۆر، یەکشێوە، یەکجۆر، یەکدەست، هاوشێوە 2 لێکچووو (homogeneity /ˌhɒmədʒə'niːəti, US ˌhɑːm-/ *n*: هاورەگەزی، چوونیەکی، یەکرەنگی، یەکشێوەیی، یەکجۆری؛ homogeneously *adv*: یەکدەستانە، چوونیەکانە؛ homogeneousness *n*) ◌ 1 متجانس، همگن 2 همانند

homogeneous catalyst *noun*
(کیمیا) تاودەر یان هاندەری چوونیەک ◌ کاتالیزور همگن

homogeneous mixture *noun*
(کیمیا) تێکەڵەی چوونیەک ◌ مخلوط همگن

homogeneous reaction *noun*
کاردانەوەی چوونیەک ◌ واکنش همگن

homogenization *noun*
یەکجۆراندن، چوونیەکاندن، یەکدەستکردن ◌ هموژنیزاسیون

homogenized /hə'mɒdʒənaɪzd, US hə'mɑːdʒ-/ *adjective*
هێمۆژێنیزە، یەکجۆرکراو، چوونیەککراو، چوونیەکێنراو ◌ هموژنیزه

homogeny /hə'mɒdʒəni/ *noun*
1 لێکچوویی، هاوشێوەیی (لەبەر بوونیان لە بنەڕەتێ) 2 چوونیەکی، هاوتوخمی (homogenous

adj) ۞ 1 تشابه، همانندی 2 تجانس

homograft /ˈhɒməgrɑːft, US ˈhəʊm-/ *noun*
متوربه یان پێوەستکردن لە رەگەزی خۆی، هاوپێوەستی ۞ هوموگرافت

homograph /ˈhɒməgrɑːf, US ˈhɑːməgræf/ *noun*
هـاورێنووس، یەکشێوەنووس، هاونووسە، هۆموگراف (homographic *adj*: پێوەندی بە homograph ـەوە هەیە، هاورێنووسی) ۞ همنگاشت

Homo habilis /ˌhɒməʊ ˈhæbɪlɪs, ˌhəʊməʊ, ˌhoʊmoʊ/ *noun*
(لە لاتینەوە) هۆمۆهەبیلیس (= جۆری مرۆڤ کە دەیتوانی کەلوپەل بەکاربێنێ) ۞ هوموهبیلس

homoiothermal = warm-blooded (homoiotherm *n*, homoiothermy *n*)

homoiousian /ˌhɒmɔɪˈuːsɪən, -ˈaʊ-, -z-/ *noun, adjective*
(مێژوویی) *n* هاو(گەوهەر)شێوە: ئەندامی تیرەیێکی سەدەی چوارەم کە پێیان وابوو "باوک" وەک خودا و "کوڕ" وەک عیسا لە گەوهەری نین بەلام شێوەی یەک دەدەن *adj* سەربە ئەو تیرەیە یان ڕێبازەکەیان (بڕوانە homoousian؛ homoiousianism *n*) ۞ هومویوسین

homologation /həʊˌmɑːləˈgeɪʃn/ *noun*
سەلماندن، پەسندکردن، پشتڕاستکردنەوە ۞ تصدیق

homolecithal *adjective*
(لەمەڕ هێلکەیێ) زەردێنەبەرامبەر: خاوەنی زەردێنەیێکی کەم بەلام بە ئەندازە بلاو بۆتەوە ۞ هومولسیتال

homological = also homologic = homologous (homologically *adv*)

homologous /həˈmɒləgəs, hoʊˈmɑːl-, he-/ *adjective*
1 چونیەک، هاوشێوە، وەکیەک، لێکچوو، هاوتا 2 (زیندەناسی، ئەندامەکان) هاوشێوە لە بار position، پێکهاتـە structure و بنەڕەتی گەشەسێنەرانە evolutionary origin (زۆرتر لە بەرامبەر analogous دا) 3 (زیندەناسی، کرۆمۆزۆمەکان) بە جووت لە meiosis دا و خاوەنی هەمان پێکهاتە و نموونەی ژێنەکان 4 (کیمیا، زنجیرەیێکی ناوێتە کیمیاییەکان) وەکیەک لە تایبەتمەندی و ڕەوشت و جیاواز لە پێکهاتندا composition ۞ 1 متشابه، مانند 2، 3 و 4 هومولوگوس

homolographic *adjective*, also homalographic
هاوتا، تای یەکن ۞ متقارن

homologue /ˈhɒməlɒg/ *noun*, also homolog
شتی چونیەک یا هاوشێوە، شتی وەکیەک (وەک ناوێتەیێکی کیمیایی chemical compound یان کرۆمۆزۆمێ) ۞ چیز متشابه یا همانندی

homology /həʊˈmɒlədʒɪ/ *noun, pl.* homologies
چونیەکی، هاوشێوەیی، وەکیەکبوون، لێکچوویی، هاوتایی ۞ تشابه، همانندی، تماثل

homomorphic /ˌhəʊməˈmɔːfɪk/ *adjective*, also homomorphous
هاوشێوە، هاوپێچم، یەکسان، لێکچوو (homomorphism or homomorphy *n*: هاوشێوەیی، هاوپێچمی) ۞ همشکل

homonym /ˈhɒmənɪm, ˈhɑːm-, ˈhoʊm-/ *noun*
1 هاودەنگ (دوو وشەی وەکوو یەک لە گۆکردن و ڕێنووسدا و بە واتا جیاواز) 2 هاونێو، هاوناو (homonymic *adj*) ۞ 1 واژەی همآوا 2 همنام

homonymous /həˈmɒnəməs/ *adjective*
1 هاودەنگ 2 هاونێو، هاوناو (homonymously *adv*) ۞ 1 همآوا 2 همنام

homonymy /həʊˈmɑːnəmɪ/ *noun*
1 هاودەنگی 2 هاونێوی، هاوناوی ۞ 1 همآوایی 2 همنامی

homoosian /ˌhɒməʊˈuːsɪən, -ˈaʊ-, -z-, ˌhəʊməʊ-/ *noun*, also homousian
(مێژوویی، هەروەها Homoosian) هاوگەوهەر: ئەندام یان لایەنگری تیرەیێکی سەدەی چوارەم باوەڕمەند بە Nicene Creed کە پێیان وابوو کە خودای باوک و عیسا لە گەوهەر و ماکێکن (بڕوانە homoiousian؛ homoousianism *n*) ۞ هوموسین، همجوهر

homophobia /ˌhɒməˈfəʊbiə, ˌhəʊm-, ˌhoʊməˈfoʊ-/ *noun*
هۆمۆفۆبیا (بێزاری و ترس لە هاوڕەگەزبازەکان؛ homophobic *adj*؛ homophobe *n*: هۆمۆفۆبیایی، هۆمۆترس) ۞ هوموفوبیا

homophile *noun, adjective*
n homosexual، هاوڕەگەزباز *adj* لایەنگری لە ماف و ژینفرەهی هاوڕەگەزبازەکان دەکا: *the gay rights movement* ۞ هوموفیل

homophone /ˈhɒməfəʊn, ˈhɑːməfoʊn/ *noun*
(وشە) هاودەنگ، هاوگۆ، هاوبێژ، هاوشێوە (وەک *to*، *too* و *two*) ۞ همآوا

homophonic *adjective*, also homophonous /həˈmɒfənəs, -ˈmɑːf-/
هاودەنگ، هاوگۆ، هاوبێژ، هاوشێوە (homophonically *adv*) ۞ همآوا

homophony /həˈmɒfənɪ/ *noun*
هاودەنگی، هاوگۆیی، هاوشێوەیی، هاوبێژی ۞ همآوایی

homoplasy *noun*
هاوپێکهاتی، لێکچوونی پێکهاتەیی (لە ئاکامی گەشەسەندنی convergent؛ homoplastic *adj*) ◌ تشابه ساختمانی، هم‌ساختاری

homopolar *adjective*
هاوجەمسەر ◌ هم‌قطب

Homoptera /hɒˈmɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
هاوبالان، هاوپەلان (ئەو کۆمەڵە مێروانەن کە forewing کانیان هاوشێوەن، وەک plant bug، aphid و cicada ـەکان دەگرێتەوە، بڕوانە Heteroptera؛ homopteran *n, adj*: homopterous (مێرووی) هاوباڵ یان هاوپەل؛ *n, adj*: هاوبال، هاوپەل) ◌ هوموپترا

homorganic /ˌhɒmɔːˈganɪk/ *adjective*
(دەنگناسی) هاوئەندام (وەکوو *p*، *b* و *m*) ◌ هم‌عضو

Homo sapiens /ˌhɒməʊ ˈsæpienz, ˌhəʊm-, ˌhoʊmoʊ ˈseɪp-, ˈsæp-/ *noun*
1 (لاتین) مرۆڤی نوێ لە چاو جۆرەکانی، مرۆی ژیر (جۆرێ سەرەتاکی primate کە مرۆڤی نوێ دەچێتەوە سەر ئەو و لەودا فراوانی مێشکی گەیشتە 1400 گرەم، بەندبوونی بە زمان و داهێنان و بەکارهێنانی کەرستە و ئامرازی ئاڵۆز لە تایبەتمەندییەکانیەتی) humankind - 2 (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "پیاو یان مرۆڤی ژیر wise man") ◌ انسان (خردورز یا خردمند)

homosocial *adjective*
سەربە پێوەندییە کۆمەڵییەکانی نێوان کەسەکانی هەمان ڕەگەز، ب.ت. نێوان پیاوان (homosociality *n*) ◌ هوموسوسیال

homosexual /ˌhəʊməˈsekʃuəl, ˌhɒm-, ˌhoʊm-/ *adjective, noun*
adj هاوڕەگەزباز، هاوڕەگەزخواز، هاوڕەگەزخوازانە *n* مرۆی هاوڕەگەزباز (homosexually *adv*) ◌ *adj* هم‌جنس‌گرا، هم‌جنس‌گرایانه *n* آدم هم‌جنس‌گرا

homosexuality /ˌhəʊməˌsekʃuˈæləti, ˌhɒm-, ˌhoʊm-/ *noun*
هاوڕەگەزبازی، هاوڕەگەزخوازی ◌ هم‌جنس‌گرایی

homosporous *adjective*
هاوسپۆر، هاوتوو، خاوەنی جۆرێک سپۆر (homospory *n*) ◌ دارای یک نوع هاگ

homotaxial *adjective*
(زەویناسی) هاوڕیکخست، هۆمۆتاکسیال ◌ هوموتاکسیال

homotaxis *noun*
هاوڕیکخستی: لێکچوونی بوونەوەر یان زیندەوەرە بووبەردەکانی چینەکانی زەویناسی (بێ ئەوەی سەربە سەردەمێ بن) ◌ هوموتاکسیس

homothallic *adjective*
1 خاوەنی قۆناخێکی هاپلۆئید کە دوو جۆر گامێت بەرهەم دێنێ کە دەتوانن زایگۆتێ پێکبێنن (homothallism *n*) monoecious - 2 ◌ هوموتالیک

homotransplant = homograft

homotype /ˈhəʊmətaɪp/ *noun*
شتی یەکجۆر یان هاوجۆر (homotypic /ˌhəʊməˈtɪpɪk/ or homotypical *adj*: یەکجۆر یان هاوجۆر) ◌ چیز هم‌جنس

homozygote /ˌhɒmə(ʊ)ˈzʌɪgəʊt, ˌhəʊm-/ *noun*
(بۆماوەناسی) ڕەسەن، ڕەچەڵەکڕاست؟ (homozygosity *n*: ڕەسەنی، ڕەچەڵەکڕاستی؟ homozygous *adj*؛ homozygosis *n*) ◌ هوموزیگوت

homunculus /həˈmʌŋkjələs/ *adjective*, also homuncule /-kjuːl/), *pl.* homunculi /-lʌɪ/ or homuncules
گرگن، کورتەبالا، گزگل، مرۆژە، مرۆف یا بوونەوەریکی یەکجار چکۆلە (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *homo* ـ*homin* لاتین "پیاو"؛ homuncular *adj*) ◌ کوتوله

homy = (homier, homiest) homey

Hon /ɒn, ɑːn/ = Honorary

Hon /ɒn, ɑːn/ = 1 Honourable 2 Honorary
(لە بریتانیا) جەنابی ◌ جناب

honcho /ˈhɒntʃəʊ, ˈhɑːntʃoʊ/ *noun, pl.* honchos
(نافەرمی) سەرۆک، گەورە، خاوەنکار (لە *hanchō* ژاپۆنی "سەردەستە") ◌ رئیس، کارفرما

Honduran /hɒnˈdjʊər(ə)n/ *adjective, noun*
adj سەربە هۆندوراس، هۆندوراسی *n* ڕەسەن یان خەڵکی هۆندوراس، هۆندوراسی (وڵاتێ لە ئەمریکای ناوەندی) ◌ هندوراسی

hone /həʊn, hoʊn/ *noun*
هەسان، زبرە، بەردی تیژکردن، بەردەتیژە، بەردەسان (بنەڕەت‌ئەڵمانی) ◌ سنگ خان

honest /ˈɒnɪst, ˈɑːn-/ *adjective, adverb*
adj ڕاست، سەرڕاست، پیاوچاک، پاکسرشت، بێ‌خەوش، ساغ، دروست، ڕاستگۆ، سەرڕاستانە، بەڕێز، پاک، دەسپاک، ڕەوا، حەڵاڵ: *an honest man/woman* ◊ *an honest answer* ◊ *Give me your honest opinion* *adv* وەڵڵا، (بە) سەری تۆ، (بە) گیانی تۆ ◌ صادق، درستکار، صادقانه، محترم، راستگو، امین، حلال *adv* جون تو

honest broker *noun*
(سیاسەت) نێوگژیوان، ناڤبەر ◌ میانجی

honestly /ˈɒnɪstli, ˈɑːn-/ *adverb*
1 سەرڕاستانە، بە شێوەیەکی ڕاست، بە ڕاستی، بە سەرڕاستی (دژی dishonestly): *I can't*

2 *believe he got that money -nestly* باوەڕ بکە، بڕوا بکە، ڕاستت بوێ، درۆت لەگەڵ ناکەم، بە ڕاستمە: *I didn't tell anyone, honestly!* ◯ 1 صادقانە، حقیقتاً 2 صادقانە بگویم

honest to God *adverb*
بە ڕاستی، ڕاستت بوێ، بە خودا، خوداوەکیلی: *Honest to God, Mary, I'm not joking* ◯ واقعاً

honest-to-goodness *noun*
بێ‌قەلەودەلە، بێ‌دەغەل، بێ‌فروفێڵ، بێ‌شێلەوپێلە، سادە و باش، ڕاست و دروست ◯ بی‌شیلەپیلە

honesty /'ɒnəsti, 'ɑːn-/ *noun, pl.* honesties
1 ڕاستی، دروستی، سەرڕاستی، ڕاستگۆیی، بێ‌خەوشی، پاکی، دەسپاکی 2 ڕووەکێ بە گوڵی پەمەیی یان سپی‌یەوە، کەلووەکەی خڕ و ڕوونە [توخم *Lunaria*] ◯ 1 صداقت، راستکاری، راستگویی، امانت 2 آنستی

honewort /'həʊnwəːt/ *noun*
گیای کێوی لە تیرەی parsley [*Cryptotaenia canadensis* (ئەمریکای باکووری و ڕۆژهەلاتی ئاسیا) و *Trinia glauca* (ئەورووپا)] ◯ هونورت

honey /'hʌni/ *noun*
1 هەنگوین (هەنگانە: باجی هەنگوین) 2 (لە بانگکردنا) نازیزەکەم، خۆشەویستەکەم، باوانەکەم: *Have you seen my keys, honey?* (بنەڕەت: لە *hunig* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی‌بنەڕەت) ◯ 1 عسل 2 عزیزم

honey ant *noun*
مێرووڵەهەنگوینە، هەنگوین لە سکە جیرەکەی هەڵدەگرێ [*Myrmecocystus* و توخمەکانی تر] ◯ نوعی مورچە

honey badger = ratel

honeybee /'hʌnibiː/ *noun*
مێشەنگوین، هەنگ، هەنگەژاڵ، وەوە ◯ زنبور عسل

honeybird *noun*
جۆری باڵندەی ئەفریکای چکۆلانەی وەرەزکەر، لە تیرەی honeyguide [توخم *Prodotiscus*: سێ جۆرن] ◯ نوعی پرندە

honey buzzard *noun*
جۆرێ باڵندەی باڵپانی گەورەی نێچیرخۆر (هەنگ و هەنگەژاڵەی هێلانەکەی [*Pernis apivorus* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ◯ قرەچایلاق

honeycomb /'hʌnikəʊm, -koʊm/ *noun*
1 شانەهەنگوین، هەنگەماڵ، شانەهەنگ، تیرەشان 2 (نەخش یا پێکهاتە) شانەهەنگی، شەش‌پاڵوویی ◯ 1 شانەی عسل 2 ساخت لانەزنبوری

honeycombed /'hʌnikəʊmd, -koʊmd/ *adjective*
شانەهەنگی، کونکون، پڕکون، ڕەهۆڵڕەهۆڵ، گڕوێ، دابێژدابێژ ◯ لانەزنبوری، سوراخ‌سوراخ

honeycreeper *noun*
1 جۆری تانێگیری ئەمریکایی گەرمێن، بە دەنووکێکی درێژی چەمیوەوە، شێلە و مێرووەکان دەخوا [توخمەکانی *Cyanerpes* و *Chlorophanes*] 2 باڵندەیێکی دەنگ‌خۆشی هاوایایی، چەندین جۆری مەترسی قڕبوونیان لەسەرە [خێزان Drepanididae: چەندین جۆرن] ◯ نوعی پرندە

honeydew /'hʌnidjuː/ *noun*
1 شێلەی گیایی 2 شێلەی گیانەوەری 3 = honeydew melon ◯ 1 شهد گیاهی 2 شهد حیوانی

honeydew melon /ˌhʌnidjuː 'melən, -duː/ *noun*
کاڵەکەزەردە ◯ طالبی پوست‌زرد

honeyeater *noun*
هەنگەخۆرە، باڵندەیێکی دەنگ‌خۆشی ئەوسترالاسیایی [خێزان Meliphagidae: گەلێ جۆرن] ◯ نوعی پرندە

honeyed /'hʌnid/ *adjective*
1 هەنگویناوی، هەنگین‌تێهەڵسواو 2 (زمان) شیرین، چەور، خۆش 3 بە ڕەنگی زەردی گەرمەوە ◯ 1 عسلی 2 شیرین 3 (رنگ) زرد گرم

honey fungus *noun,* also honey mushroom
جۆرێ کەڕووی مشەخۆرە کە قارچکەمارانەی هەنگوین‌ڕەنگی بنکی دار هەڵدێنێ [*Armillaria mellea*] ◯ هانی فونگوس

honeyguide *noun*
1 جۆرێ باڵندەی چکۆلەی وەرەزکەری گەرمێنان، زۆرتر مێو beeswax و کرمۆکەی مێروو دەخوا [خێزان Indicatoridae: چەندین جۆرن] 2 (ڕووەکناسی) شێلەنیشان: نیشانەیێ لەسەر گوڵێ کە ڕێنوێنی مێرووەکان دەکا بۆ دۆزینەوەی شێلە ◯ 1 نوعی پرندە 2 هانی‌گاید

honey locust /'hʌnɪ ləʊkəst/ *noun*
(دار) خەرنووک [*Gleditsia triacanthos* (ئەمریکای باکووری) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◯ اقاقیا

honey lotus /'hʌnɪ ləʊtəs/ *noun*
(ڕووەکناسی) کەنیرە، کنیرە ◯ اکلیل‌الملک

honeymoon /'hʌnɪmuːn/ *noun*
1 مانگی هەنگوین 2 سەروبەندی خۆش، سەردەمێکی خۆش (honeymooner *n*) ◯ 1 ماه عسل 2 دوران خوش

honey-mouthed /'hʌnɪ maʊθd/ *adjective*
زمانشیرین، زمانخۆش، زمانچەور ◯ چرب‌زبان

honey parrot = lorikeet

honeymoon period *noun*
سەروبەندی خۆش، سەردەمێکی خۆش، زەمان یان ڕۆژگاری خۆش ◯ دوران خوش

honey possum *noun*
هەلالەخۆرە: جۆرێ تووورەکەداری وردی ئاسای باشووری رۆژاوای ئەوسترالیا shrew *[Tarsipes rostratus]* ◇ نوعی کیسەدار

honeypot /'hʌnɪpɒt, -pɑːt/ *noun*
1 جێی هەنگوین، هەنگوین‌دان 2 کەسێکی سەرنج‌راکێش ◇ 1 ظرف عسل 2 چهرەی جذاب

honeysuckle /'hʌnɪsʌkl/ *noun*
دارخەلات، سیادەرمان: رووەکێکی پیاهەڵگەڕی گوڵلوولەیی بۆن‌خۆشی زۆرتر زەرد یا پەمەیی [توخم *Lonicera*: زۆر جۆرن] ◇ پیچ امین‌الدوله

honeywort /'hʌnɪ wɜːt/ *noun*
(رووەک‌ناسی) گیاهەنگوینە؟: گیایێکی مەدیتەرانەیی بە گەڵای سەوزی بۆرەڵووک و گوڵی لوولەیی ئەرخەوانی و زەردەوە [*Cerinthe major* و جۆرەکانی تر] ◇ غریرا

hongi /'hɒŋi/ *noun*
(نیوزیلەند) کۆبوونەوەیێکی نەریتی مائۆرییەکان ◇ هونگی

honied = honeyed

honk /hɒŋk, hɑːŋk, hɔːŋk/ *noun*
1 دەنگی هۆڕن یان سیگناڵی ماشێن، بیبەبیبی ماشێن 2 (قاز) قاڕوقیڕ، قارە، کارەکار، قاژەقاژ ◇ 1 صدای بوق اتومبیل 2 قات قات

honky /'hɒŋki, 'hɑːŋ-, 'hɔːŋ-/ *noun,* also honkie
هانکی: قسەیێکی ساردوسووکە کەرەش‌پێستەکان بە سپی‌پێستەکانی دەڵێن ◇ هانکی

honky-tonk /'hɒŋki tɒŋk, 'hɑːŋki tɑːŋk, 'hɔːŋki tɔːŋk/ *noun*
هانکی‌تانک (نافەرمی، جۆرێ موسیقای رەگتایم کە بە پیانۆ لێدەدرێ)، یانەی شەوانەی هەرزان ◇ هانکی‌تانک

honnête homme /ˌɒnet 'ɒm/ *noun* = gentleman

honor = US spelling of honour

honorable = honourable

honorarium /ˌɒnə'reəriəm, ˌɑːnə'rer-/ *noun, pl.* honorariums or honoraria /-rɪə/
دەس‌خۆشانە، پاداشت، کاڵەدرانە، دەس‌مز، زەحمەتانە (لەگەڵ an دێ نەک a بەرلە honorarium) ◇ حق‌الزحمه

honorary /'ɒnərəri, 'ɑːnəreri/ *noun*
1 شانازی‌یانە، فەخری: *an honorary member* 2 خۆرایی، بەلاش، بێ‌پارە 3 بەندە بە پیاوەتی(یەوە، وەکوو قەرز) ◇ 1 افتخاری 2 مجانی 3 موکول به شرافت

Honorary Secretary *noun*
سکرتێری شانازی‌یانە یا فەخری ◇ دبیر افتخاری

honorific /ˌɒnə'rɪfɪk, ˌɑːnə-/ *noun, adjective*
n دەربڕینێکی بەرێزانە، دەستەوشەی بەرێزانە *adj* بەرێزانە، لە رووی حورمەتەوە: *an honorific title* (honorifically *adv*) ◇ *n* عبارت احترام‌آمیز *adj* محترمانه

honor roll *noun*
لیستەی شانازی، لیستەی باش‌ترین خوێندکاران لە خوێندنگا و کۆلێژدا ◇ لیست افتخاری

honour /'ɒnə(r), 'ɑːnər/ *noun.* US honor
1 شانازی، ڕێز، حورمەت، سەربەرزی، رووسپێتی، نێوباشی، ئابروو، گەورەیی، ئابوور: *the guest of honour* 2 ناموس، حەیا، شەرەف، رووسووری، داوێن‌پاکی 3 مایەی شانازی 4 (Honour) (سەرناوی رێزلێنان بۆ دادگەر و کەسانی گرنگ) جەنابی بەرێز 5 (honours) داب‌ودەستوور، رێ‌ورەسمی فەرمی 6 (زانکۆ) تێپەڕاندنی بەکالیۆر لە ئاستێکی زۆر باش‌دا، پریڤیلێجی تایبەتی 7 (بەرێز) بەری چاک (تاک، بی‌بی، شا و سەرباز) ◇ 1 افتخار، احترام، نام نیک، عصمت 2 مایەی افتخار 3 (با H) عالی‌جناب 4 (در جمع) تشریفات 5 لیسانس با درجەی ممتاز 6 امتیاز ویژه 7 کارت مهم

honourable /'ɒnərəbl, 'ɑːnə-/ *adjective*
1 بەرێز، گەورە، بەوەج، رووپاک، بەئابروو، ئابروودار، رووسپی، رووسوور، بەشەرەف، بەئابڕووانە، ئابڕوومەندانە 2 (Honourable) (لە بریتانیا) جەنابی، بەرێز، رێزدار (honourably *adv* ؛honourableness *n*) بەرێزانە، بەئابڕووانە، لە رووی رێزەوە: *to behave honourably* ◇ 1 محترم، ارجمند، شرافتمندانه 2 (با H) جناب، محترم

honourable mention *noun*
(پێشبڕکێ و هتد) رێزنامە ◇ تقدیرنامه

honours list *noun*
(لە بریتانیا) لیستی ئەو کەسانەی کە سەرناویان پێدەدرێ ◇ آنرز لیست

Hons /ɒnz, ɑːnz/ = honours
1 (زانکۆ) تێپەڕاندنی بەکالیۆر لە ئاستێکی زۆر باش‌دا 2 پریڤیلێجی تایبەتی ◇ 1 لیسانس با درجەی ممتاز 2 امتیاز ویژه

Hon Sec = Honorary Secretary

hooch /huːtʃ/ *noun,* also hootch
ئارەق، گەندەئارەق، ئارەق (ی سەگی، ب.ت. کە بە شێوەیەکی ناقانوونی دروست کرابێ) ◇ عرق سگی

hood[1] /hʊd/ *noun*
1 کڵاو (نووسابێ بە کراس و.. هتد): *a jacket with a detachable hood* 2 (دووکەڵ‌کێش و هتد) کڵاوفەرەنگی، سەر 3 (ماشێن) کاپووت، سەر 4 دەمامک 5 بەرگ، بەرگەماشێن، سەرپۆش 6 (هی گیانەوەران) پۆپە، تاج، کڵاوە، پۆپنە 7 (رووەک‌ناسی) کڵاوە 8 سەری عەرەبانەی منال

یان هی ماشێن 9 سەرپۆش یان سەربەستی باز (لە چەرم) ◌ 1 کلاه بارانی 2 کلاهک 3 کاپوت 4 نقاب 5 حفاظ 6 تاج، کاکل 7، 8 و 9 هود

hood² /hʊd/ *noun*

(نافەرمی و زۆرتر لە ئەمریکا) گانگستێر یان تاوانکاری توندوتیژ ◌ گانگستر یا جنایتکار خشن

hood³ /hʊd/ *noun*

(نافەرمی و زۆرتر لە ئەمریکا) ئاوماڵێتی، دراوسێتی ◌ همسایگی

-hood *suffix*

پاشگر: ـی، یەتی، ـایەتی، ـیێتی، ـیەتی، ـێنی، ـاتی، ـانی، ـینی، رەوش، دۆخ، دەستە، کۆمەڵ: *childhood* *hardihood* *womanhood* *brotherhood* (بنەڕەت: لە *hād* ئینگلیسی کۆنەوە) ◌ پسوند: ـی، حالت، گروه

hooded /ˈhʊdɪd/ *adjective*

کڵاودار، دەمامکدار، بەدەمامک: *a hooded jacket* ◌ کلاه‌دار، نقاب‌دار

hoodie /ˈhʊdi/ *noun*, also hoody, *pl.* hoodie

(نافەرمی) هودی (جۆرێ کراسی کڵاودار) ◌ هودی

hoodlum /ˈhu:dləm/ *noun*

چەقۆکێش، بنیادەمی (لاو) ناجسن، گانگستێر، تاوانکاری توندوتیژ (hoodlumish *adj* /ˈhu:dləmɪʃ/؛ hoodlumism *n*) ◌ آدم شر، گانگستر

hood mould = dripstone, also hood moulding

hood of cradle *noun*

سەربێشکە، سەرلانکە ◌ روکش گهواره

hoodoo /ˈhu:du:/ *noun*

1 کەسێک یان شتێکی نگریس، مرۆی نگریس و بێ‌ودم، مرۆی بەدشووم، شتی بێ‌فەڕ 2 = voodoo ◌ آدم یا چیز شوم

hooey /ˈhu:i/ *noun*

هەڵبیتوپڵیت، قسەی هیچ، شرەوبرە، هاتەرانوپاتەران ◌ دری وری

hoof /hu:f/ *noun*, *pl.* hoofs or hooves

سم (hoofed *adj*: بەسم، خاوەن سم، بەسم، سمی هەیە، سمدار؛ بنەڕەت: *hōf* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ سم

hoof-and-ˈmouth disease = foot-and-ˈmouth dis·ease

hoofer *noun*

(نافەرمی) هوفێر (سەماکار ب.ت. لەسەر شانۆ) ◌ هوفر

hoo-ha /ˈhu: hɑ:/ *noun*

(نافەرمی) گۆنگەڵ، هەراوهوریا، زەنازەنا، کەربازاری، بگرەوبەردە، شێواوی، پشێوی، fuss ◌ قشقرق، هیاهو، آشفتگی

hook /hʊk/ *noun*

1 قولاپ، قوڵف، چنگاڵ، لارە، قەبەنگ (قولاپی قەساب) 2 داس 3 (شەرەمشت) لێدان بە ئانیشکی نووشتاوەوە، ئانیشکە 4 تەڵە 5 گێچەڵ 6 (جۆم) پێچەلاوپێچ، پێچەڵپێچی (بنەڕەت: *hōc* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 قلاب 2 داس 3 هوک 4 تله 5 مخمصه 6 (رودخانه) پیچ‌وخم

hookah /ˈhʊkə/ *noun*, also hooka

قلیان، نێرگەلە (بنەڕەت: لە ئۆردو، لە *ḥukka* عەرەبی "jar ،casket") ◌ قلیان

hook and eye *noun*, *pl.* hooks and eyes

دەرزی بەرکۆژە، قازانقفلی ◌ قزن‌قفلی

hooked /hʊkt/ *adjective*

1 چنگاڵئاسا، قولاپئاسا، سەرچەماو، قولاپی، قولاپدار 2 گیرۆدە، ئالوودە، فێر 3 کوشتەومردە، شێتوشەیدا، دڵبەستە (hookedness *n*) ◌ 1 قلاب‌مانند، قلاب‌دار 2 معتاد 3 طرفدار سینه‌چاک

hooker¹ /ˈhʊkə(r)/ *noun*

(نافەرمی) قەحبە، بەستۆک، سۆزانی ◌ فاحشه

hooker² /ˈhʊkə(r)/ *noun*

1 جۆرێ گەمی بادەوەیی یەک داراڵا (زۆرتر لە ئیرلەند و بۆ راوەماسی) 2 (دەریاوانی، نافەرمی) کۆنەگەمی، کەلاکەگەمی ◌ هوکر

hookey = hooky

hook-nose *noun*

لووتی قەلانگی، لووت چەماوە، aquiline nose ◌ دماغ عقابی

hook-nosed *adjective*

لووتقەلانگ، لووتچەماو، لووتشۆڕ ◌ دماغ‌عقابی

hooktip *noun*

نووکقولاپی: جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی باریک، نووکی باڵەکانی پێشەوەی وەک قولاپ وان [*Drepana* و توخمەکانی تر] ◌ نوعی پروانه

hook-up *noun*

(وێستگەکانی تەلەفزیۆن و رادیۆ) پێوەندی، تێکەڵی ◌ ارتباط

hookworm /ˈhʊkwɜ:m, -wɜ:rm/ *noun*

1 کرمی قولاپی: جۆرێ کرمی ریخۆڵەی بنیادەم و گیانەوەرانە [*Ancylostoma*, *Uncinaria*, *Necator* و توخمەکانی تر] 2 نەخۆشی کرمی قولاپی ◌ 1 کرم قلاب‌دار 2 بیماری کرم‌قلاب‌دار

hooky¹ /ˈhʊki/ *noun*, play hooky, also play truant

لە قوتابخانە هەڵاتن، لە خوێندنگا دەرچوون ◌ فرار از مدرسه

hooky² /ˈhʊki/ *adjective*

قولاپی، قولاپئاسا، شێوەقولاپ، قولاپانە ◌ قلاب‌وار، قلاب‌مانند

hooley *noun*

(نافەرمی) میوانی پڕدەنگوهەرا، بەزموڕەزم ◌

مهمانی پرسر و صدا

hooligan /'hu:lɪgən/ *noun*
کەڵەگا، چەقۆکێش، لات ◌ قلدر

hooliganism /'hu:lɪgənɪzəm/ *noun*
کەڵەگایی، چەقوکێشی، لاتبازاری، لاتیگەری ◌ قلدری

hoon /hu:n/ *noun*
(نافەرمی) لات، بەرەڵا، زلحیز، کەڵەگا ◌ لات

hoop /hu:p/ *noun*
1 ئاڵقە، رەوق، چەمەرە، کەوە، کەمە، گەو، دەوربەست 2 (مێژوویی) ئاڵقەی فشکردنەوەی داوێنی ژنان ◌ 1 حلقە، تسمە 2 هوپ

hooed /hu:pt/ *adjective*
ئاڵقەئاسا، رەوقئاسا، ئاڵقەیی، چەمەرەیی ◌ حلقەمانند

hooer = old-fashioned term for cooper

hoop-la /'hu:plɑ:/ *noun*, also hoopla
ئاڵقەهاوێژی، رەوقهاوێژی، چەمەرەهاوێژی، ئاڵقەخەری ◌ پرتاب حلقە

hoopoe /'hu:pu:, -pəʊ, -poʊ/ *noun*
(گیانەوەرناسی) پەپو، پەپوسلێمانکە، کەوکەل، شانەسەرە، پەپووکەرە، هەپووک [*Upupa epops*] ◌ هدهد

hooray /hu'reɪ/ = hurrah

hoosegow /'hu:sgaʊ/ *noun*
زیندان، کون، jail (بنەرەت: لە *juzgado* سپانیاییەوە "tribunal") ◌ هلفدونی

Hoosier /'hu:ʒɪə/ *noun*
خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی ئیندیانای ئەمریکا ◌ هوسیر

hoot /hu:t/ *noun*
1 دەنگی کونەبوو، هەپو 2 دەنگی هۆڕنی ماشێن 3 دەنگی نارەزایی دەربڕین، هوو، هو ◌ 1 صدای جغد 2 صداب بوق اتومبیل 3 صدای اعتراض

hootch = hooch

hootenanny /'hu:t(ə),nani/ *noun, pl.* hootenannies
(نافەرمی، زۆرتر لە ئەمریکا) کۆبوونەوەیێکی نافەرمی بە موسیقای خۆجێییەوە ◌ هوتنانی

hooter /'hu:tə(r)/ *noun*
1 (کارخانە، کەشتی و هتد) فیکە، فیقە 2 (ماشێن) هۆڕن 3 لووت، کەپۆ 4 (hooters، هەرزە) مەمکی ژن ◌ 1 سوت 2 بوق 3 بینی 4 سینەی زن

hoover = vacuum cleaner, also Hoover

hooves /hu:vz/ = plural form of hoof

hop[1] /hɒp, hɑ:p/ *noun*
1 هەنگڵەشەلە، لەنگڕ، هەڵقون، قەنە، هەڵبەزهەڵبەز، هەڵبەزودابەز 2 (مەودایەکی دوور) کورتە فڕین، فڕینی کورت 3 (نافەرمی) میوانی هەڵبەڕکێ یا سەما ◌ 1 لیلی، جستوخیز 2 پرواز کوتاه 3 مهمانی رقص

hop[2] /hɒp, hɑ:p/ *noun*
1 (رووەکناسی) گوڵبەیان، گیازام [*Humulus lupulus*] 2 (تیوزیلەند) بیرە، ئاوجۆ 3 (نافەرمی، ئەمریکا) تریاک، بەنگ (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 رازک 2 آبجو 3 تریاک

hopak = gopak

hop bine *noun*
لاسکی گوڵبەیان (کە تەرز فرێ دەدا) ◌ ساقەی رازک

hope /həup, houp/ *noun*
هومێد، هومێدەوار، تەما، هیوا، ئاوات، ئارەزوو، هێقی، مایەی هیواداری (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ امید، آرزو، مایەی امیدواری

hope chest *noun*
باوانی، گیازی، جیازی، رەختی بووک؛ سنووقی باوانی ◌ جهاز

hopeful /'həupfl, 'houp-/ *adjective, noun*
adj هیوادار، تەماوەر، هومێدەوار، پڕهیوا، بەتەما، ئاواتەخواز، هێڤیخاز، هیوادەر، ورەبێدەر *n* (کەس) هیوا، جێی هیوا، مایەی هومێد (hopefulness /'həupflnəs, 'houp-/ *n*: هیواداری، ئاواتەخوازی، هومێدەواری) ◌ *adj* امیدوار، امیدبخش *n* امید

hopefully /'həupfəli, 'houp-/ *adverb*
1 هیوادارانە، بە هومێدەواری(یەوە) 2 هیوادارم، بە هومێدی خودا، بە پشتیوانی خودا، خوا حەزکا ◌ 1 امیدوارانە 2 امیدوارم

hopeless /'həupləs, 'houp-/ *adjective*
1 ناهومێد، بێهیوا، دڵسارد 2 دڵساردانە 3 هیوابڕ، دڵساردکەرەوە 4 بێسوود، بێقازانج، بێئەنجام 5 لێنەهاتوو، دەسەوسان، بەکارنەهاتوو، هیچلەدەسنەهاتوو 6 چارەنەکراو، لەچارەبەدەر (hopelessly /'həupləsli, 'houp-/ *adv*: ناهومێدانە، دڵساردانە، بێهیوایانە؛ hopelessness *n*: ناهومێدی، بێهیوایی، دڵساردی، لێقەوماوی، قوڕبەسەری) ◌ 1 ناامید 2 نومیدانە 3 مأیوسکنندە 4 بیفایدە 5 نالایق 6 لاعلاج

hop-field *noun*
کێڵگەی گوڵبەیان، جارە گوڵبەیان، گیازامەڵان ◌ مزرعەی رازک

hop-fly *noun*
مێش یان مێشوولەی گوڵبەیان، مێشی گیازامەڵان ◌ شتەی رازک

hop-garden = hop-field

hophead *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا، زمانی رەمەکی) گیرۆدە، ئالوودە ◌ معتاد

hop hornbeam *noun*
دارەتەیمانی گوڵبەیانی [*Ostrya virginiana*]

⟡ نوعی درخت

hope-louse = hope-fly

Hopi /'həupi, 'houpi/ *noun, pl.* Hopi or Hopis

1 ئەندامێکی گەلی سووورپێستی پویبلۆ Pueblo کە زۆریان لە (باکووری رۆژهەلاتی) هەرێمی ئاریزۆنا Arizonaی ئەمریکا دەژین 2 زمانی ئوتو-ئازتێکی Uto-Aztecan ئەو گەلە ⟡ هوپی

hoplite /'hɒplʌɪt/ *noun*

(سپای) پیادەی چەکقورسی یۆنانی کۆن ancient Greece (بنەرەت: لە *hoplitēs* یۆنانی، لە *hoplon* "چەک weapon") ⟡ پیادەی سنگین‌اسلحه

hopped-up *adjective*

1 نەشە، سەرخۆش، سەرمەست، شاد 2 ورووژاو، هەژیو 3 (مۆتۆری ماشێن) بەهێز(تر)کراو، سوپەرشارژکراو ⟡ 1 نشئه 2 هیجان‌زده 3 سوپرشارژدار

hopper[1] /'hɒpə(r), 'hɑːp-/ *noun*

1 رەحەتی، کۆفک 2 دۆلاش، کۆرەگە، کوتەڵ، کۆتەڵ، کۆل، پلووسکی ئاش، دولاب 3 میترووی بازدەر، پەرۆک یان هەڵبەزۆک، قونەکەر، قنەون (ب.ت. کولله یان کێچ) ⟡ 1 قیف 2 ناودان آسیا 3 حشره‌ی جهنده

hopper[2] /'hɒpə(r), 'hɑːp-/ *noun*

گوڵبەیان‌چن، گوڵبەیان‌ڕن ⟡ رازک‌چین

hop-picker /'hɒp pɪkə(r)/ *noun*

گوڵبەیان‌چن، گوڵبەیان‌ڕن ⟡ رازک‌چین

hopping /'hɒpɪŋ, US 'hɑːpɪŋ/ *adjective*

(ئافەرمی، ئەمریکا) بەگوڕ، لەجۆش، بەتین: *The clubs in town are really -ng* ⟡ بانشاط

hopple /'hɒpl/ *noun*

پێوەن، پێ‌بەست، کۆستەک، پاشبەند، پاشبێن ⟡ بخو، کلاف

hopscotch /'hɒpskɒtʃ, 'hɑːpskɑːtʃ/ *noun*

هەڵقون، شەشخان، خەتخەتێن ⟡ لی‌لی

hop tree *noun*

(رووەک‌ناسی) دەوەنەگوڵبەیان؟: دەوەنێکی ئەمریکای باکووری، بەرێکی تاڵی هەیە [*Ptelea trifoliata*] ⟡ نوعی بوته

hop-vine /'hɒp vaɪn/ *noun*

لاسک یان ساقەتی گوڵبەیان ⟡ ساقه‌ی رازک

hora /'hɔːrə/ *noun*

هەڵپەرکێ یان سەمایەکی ئیسرائیلی یان رۆمانیایی، لە لایەن بازنە یان گەرێکی سەماکێش پێشکەش دەکرا ⟡ هورا

horary /'hɔːrəri/ *adjective,* also horal /'hɔːrl/

(کۆن) سەعاتی، کات‌ژمێری، سەعات بە سەعات، hourly: *the horary circle* ⟡ ساعتی، ساعت به ساعت

Horatian /hə'reɪʃ(ə)n, -ʃɪən/ *adjective*

هۆراسی، سەربە هۆنەری رۆمی هۆراس Horace (Quintus Horatius Flaccus، 65-8 پێش‌زایین) و بەرهەمەکەی ⟡ هوراسی

horde /hɔːd, hɔːrd/ *noun*

1 خێڵ 2 رەوە، دەستە، لەشکر، پۆل، کۆمەڵ، خێزەرە، کەرەگەل 3 سپای شەرکەری رەبەنەکان (لە *horda* پۆلەندی، لە *ordu* تورکی "کەمپی پاتشایی، بنکەی خان") ⟡ 1 ایل 2 فوج، گروه 3 لشکر جنگجویان چادرنشین

horehound /'hɔːhaʊnd/ *noun*

(رووەک‌ناسی) گیادۆکوڵیو، لوشە، پێل [*Marrubium vulgare* (هی سپی) و *Ballota nigra* (هی رەش)] ⟡ گندنای کوهی

horizon /hə'raɪzn/ *noun*

1 ئاسۆ، ئاسۆگ، کەلەپۆ، پەراوێزی ئاسمان، کەناری ئاسمان، باهو، سوێگە 2 (horizons) دید، روانگە (هزری) ⟡ 1 افق 2 (در جمع) بینش

horizontal /ˌhɒrɪ'zɒntl, ˌhɔːrə'zɑːntl, ˌhɑːr-/ *adjective, noun*

1 *adj* ئاسۆیی، پۆیی، کەنارەیی، تەرازی 2 راستەوراست، تەراز، رێک، تەخت *n* 1 هێڵی پۆیی یان ئاسۆیی، ئاستی پۆیی 2 رەوشی ئاسۆیی ⟡ *adj* 1 افقی 2 صاف *n* 1 خط افقی، سطح افقی 2 موقعیت افقی

horizontality /hɔːrɪzɒn'tælɪti/ *noun*

ئاسۆیێتی، پۆیەتی، ئاسۆیی‌بوون، پۆیی‌بوون، خشکەیی ⟡ حالت افقی

horizontally /-təli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ئاسۆیی، تەرازی‌یانە، پۆیی‌یانە ⟡ به طور افقی

hormonal /hɔː'məʊnl, hɔːr'moʊnl/ *adjective,* also hormonic

هۆرمۆنی، هانەیی ⟡ هورمونی

hormone /'hɔːməʊn, 'hɔːrmoʊn/ *noun*

1 هۆرمۆن، هانە (hormonelike *adj*) 2 = sex hormone ⟡ هورمون

horn /hɔːn, hɔːrn/ *noun*

1 شاخ، قۆچ، کلۆچ، ئەسرۆ، سترۆ، سترە، نەفر، شاخۆچکە 2 کەرەنا، زورنا، نەفیر، بۆری 3 هۆرن، سیگناڵ 4 نووک، تیژایی (هی مانگی یەکشەوە) 5 نووک، لووت، سەر (دەزگا) 6 پیالە، ئاوخۆری (لە شاخ) 7 (بریتانیا) چووکی رەپ، سێرەتی هەستاو 8 لقی لە چۆم یان کەنداوێ 9 لووتکە یان نووچکەی شاخێ (hornless *adj*: بێ‌شاخ، کۆڵ، کۆچ، بێ‌قۆچ؛ horned *adj*؛ horn-like *adj*) ⟡ 1 شاخ، شاخک 2 شیپور 3 بوق 4 نوک 5 پیاله 6 دماغه 7 هورن 8 شاخه‌ای از رودخانه یا خلیج 9 قله‌ی کوه

hornbeam /'hɔːnbiːm, 'hɔːrn-/ *noun*

دارەتەیمان، دارپەرژین، بە گەڵای برگەبرگەی

هێلکەیی‌یەوە [توخم *Carpinus*: چەندین جۆرن] ◌ درخت ممرز

hornbill /'hɔːnbɪl, 'hɔːrn-/ *noun*
(باڵندەناسی) دەنووکدرێژە، دەنووکشاخە [خێزان Bucerotidae: گەلێ جۆرن] ◌ هورن‌بیل

hornblende /'hɔːnblɛnd/ *noun*
(ئەڵمانی) کانێکی سەوز، ڕەش یان قاوەیی توند، کە سیلیکاتی کالسیۆم، مەنیزیۆم و ئاسنی تیایە، و لە زۆر بەردا هەیە ◌ هورن‌بلند

hornblendic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هۆرن‌بلێندەوە هەیە ◌ وابسته به هورن‌بلند

hornbook *noun*
(مێژوویی) کاغزێ کە لەودا ئاوێی‌یان بۆ منالان دەنووسی ◌ هورن‌بوک

horned /hɔːnd, hɔːrnd/ *adjective*
شاخدار، قۆچدار، شاخەون ◌ شاخدار

horned lizard = horned toad 1

horned owl *noun*, also great horned owl
کونتە یان کوندەبووی شاخدار (ئەمریکای باشووری و باکووری [*Bubo virginianus*]) ◌ نوعی پرنده

horned poppy *noun*
کۆکەنار یان خەشخاشی شاخدار [*Glaucium flavum* (هێی زەردەکەی) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی خشخاش

horned toad *noun*, also horned lizard
1 مارمێلکەی شاخدار (ئەمریکایی [*Phrynosoma cornutum* و جۆرەکانی تر]) 2 بۆقی شاخدار (دەربەڕیوێکی شاخ‌ئاسا لەسەر چاویەتی، [*Megophrys* (باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا) *Ceratophrys* (ئەمریکای باشووری)] ◌ 1 نوعی مارمولک 2 نوعی وزغ

hornero /hɔː'nɛːrəʊ/ *noun*, *pl.* horneros
نانەوا؟: جۆرێ ovenbird ی گەرمێنانی ئەمریکا، زۆرتر هێلانەکەی لەسەر (تووکی) قیسپی بەرزێن لە قوڕ دروست دەکا [توخم *Furnarius*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە سپانیایی‌یەوە "baker") ◌ نوعی پرنده

hornet /'hɔːnɪt, 'hɔːrnɪt/ *noun*
ژەنگەسووره، هەنگەژاڵەی زل، سووریاز، ستانگ [*Vespa crabro* (ئەورووپا) و جۆرەکانی تر] ◌ زنبور سرخ

hornet's nest *noun*
1 ڕەوشی خراپ، هەل‌ومەرجی دژوار یا شێرزە، بارودۆخی مەترسیدار، شوێنی پڕمەترسی، کەشی دوژمنانە 2 کونەهەنگەژاڵە، شارەهەنگەژاڵە ◌ 1 جو خصومت، محل سیجناک 2 لانەی زنبور

horn of plenty *noun*
1 = cornucopia 2 شاخەزەبەنە: قارچکێکی خۆراکی دارستانی بە شێوەی ڕەحەتی، کە spore ەکەی لە ڕووی دەرەوەی هەڵدێتێ [*Craterellus cornucopioides*] ◌ هورن اف پلنتی

hornpipe /'hɔːnpaɪp, 'hɔːrn-/ *noun*
1 هەڵپەڕکێ یان سەمای مەلەوانان 2 موسیقای هەڵپەڕکێی مەلەوانان ◌ 1 رقص ملوان‌ها 2 موسیقی رقص ملوان‌ها

horn-rimmed /'hɔːn rɪmd/ *adjective*
(چاویلکە) شاخ‌لاسکی، چوارچێوەلەشاخ، قاب‌شاخی ◌ قاب‌شاخی

hornstone /'hɔːnstəʊn/ *noun*
بەردەچەخماخی ڕێزەڵۆک ◌ نوعی سنگ چخماق

hornworm *noun*
کرمەشاخە (کە شتێکی زیادی وەک شاخ بە کلکی‌یەوە): هێندێ جۆری بەلای توتن یا بەروبووی تر (پروانە tomato hornworm) ◌ نوعی کرم

hornwort *noun*
گیاکەلەی ئاوی، گیاشاخە؟ (جۆرێ گیا یا ڕووەکی بن‌ئاوی گەلاباریک [*Cratophyllum demersum* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان]) ◌ نوعی گیاه

horny /'hɔːni, 'hɔːrni/ *adjective* (hornier, horniest)
1 شاخی، لەشاخ(دروس‌کراو)، شاخ‌ئاسا، لەشاخ‌چوو، شێوەشاخ، شاخدار 2 ڕەق، سەخت، زبر، ڕەقیتەبەستوو، پێناوی: *the bird's horny beak* 3 حەشەری، حەککەیی، ڕەب‌کردوو، زۆرێ‌زواو: *to feel horny* ◌ 1 شاخی، شاخ‌مانند، شاخدار 2 سفت، پینه‌خورده 3 حشری

horologe /'hɒrəlɒdʒ/ *noun*
سەعات، کاتژمێر، کات‌بێژ ◌ ساعت

horologer *noun*, also horologist
سەعات‌ساز ◌ ساعت‌ساز

horologic *adjective*, also horological
سەربە سەعات‌سازی یان کاتپێوی ◌ وابسته به ساعت‌سازی یا زمان‌سنجی

horology /hɒ'rɒlədʒi, hə'rɑːl-/ *noun*
1 سەعات‌سازی 2 کاتپێوی، زانستی پێوانی کات (بنەڕەت: لە *hōra* یونانی "کات" + -logy) ◌ 1 ساعت‌سازی 2 زمان‌سنجی

horoscope /'hɒrəskəʊp, 'hɔːrəskoʊp, 'hɑːr-/ *noun*
ئەستێرەبینی، تالیع (پێشبینی داهاتووی کەسێ بە کێشانەوەی هێلکاری‌یێ لە شوێنی ئەستێرەکان و هەسارەکان) ◌ طالع‌بینی، طالع

horoscopical /-'skɒpɪkl/ *adjective*, also horoscopic /-'skɒpɪk/
سەربە ئەستێرەبینی، سەربە کات‌بینی ◌ وابسته به طالع‌بینی

horoscopy /hɒ'rɒskəpi/ *noun*

ئەستێرەبینی، کاتبینی ◌ طالع‌بینی

horrendous /hɒ'rendəs, hɔ:'r-, hɑ:'r-/ *adjective*

ترسناک، تۆقێنەر، قەباحەت، سامناک، ناخۆش، یەکجار خراپ، شپرزە، dreadful، horrible: *horrendous crimes* (horrendously adv: horrendousness *n*؛ ترسناکانە، ترسێنەرانە) ◌ وحشتناک، سهمگین، افتضاح

horrent /'hɒr(ə)nt/ *adjective*

(وێزەیی) قرژ، قیت راوەستاو وەک bristle (ەکان) ◌ سیخی

horrible /'hɒrəbl, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *adjective*

ترسناک، سامناک، ترسێنەر، ئەرژەنگ، پڕوەی، وەی، بێزەوون، کرێت، ناخۆش، ناحەز، شپرزە، خراپ، terrible: *a -rrible crime/nightmare* ◊ *horrible children/shoes* ◊ *horrible weather* ◌ مخوف، مهیب، فجیع، افتضاح

horribleness /'hɒrəblnəs, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *noun*

ترسناکی، سامناکی، خراپی، شپرزەیی ◌ وحشتناکی، افتضاح‌بودن

horribly /-əbli/ *adverb*

ترسناکانە، سامناکانە، تۆقێنەرانە، بە شێوەیێکی ترسناک: *The experiment went horribly wrong* ◌ به طور مهیبی

horrid /'hɒrɪd, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *adjective*

ترسناک، ناحەز، ناشیرین، دزێو، خراپ، ناخۆش، بێزەوون، شپرزە: *a horrid child* ◊ *a horrid smell* ◌ وحشتناک، کریه، شنیع، افتضاح

horridly /'hɒrɪdli, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *adverb*

ترسناکانە، بە شێوەیەکی ترسناک ◌ بە طرز وحشتناکی

horridness /'hɒrɪdnəs, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *noun*

ترسناک‌بوون، ناشیرینی، ناحەزی، دزێوی ◌ وحشتناک‌بودن، شناعت

horrific /hə'rɪfɪk/ *adjective*

1 ترسناک، ترسێنەر، ناخۆش، شپرزە، سامناک: *Her injuries were horrific* 2 (نرخ) یەکجار گران ◌ 1 وحشتناک، هولناک 2 سرسام‌آور

horrifically /-kli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ترسناک ◌ به طرز وحشتناکی

horrifying /'hɒrɪfaɪɪŋ, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *adverb*

ترسناک، ناخۆش، تیوکخەر، شپرزە، horrific: *a -ying sight/experience/story* ◌ وحشتناک

horrifyingly /'hɒrɪfaɪɪŋli, 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *adverb*

شپرزانە، بە شێوەیەکی ترسناک ◌ بە طرز وحشتناکی

horripilation /hɔ:ˌrɪpə'leɪʃn/ *noun*

مووبزبوونەوە، موو قرژبوون، قژهەستان ◌ سیخ شدن مو

horror /'hɒrə(r), 'hɔ:r-, 'hɑ:r-/ *adjective, noun*

1 ترس، لەرز، موچڕک، ددانەچۆقێ، تۆقان، بێزاری، قینلێبوون، بێزلێهاتنەوە، ترسناکی 2 مایەی ترس و بێزاری 3 منالی دانەکەوتوو و شەیتان، هەوهەوێن‌نەرەوە: *Her son is a little horror* 4 (فیلم، تاوانکاری و هتد) ترسناک 5 (the horrors) ترس، نگەرانی، دڵەکوتە ◌ 1 هراس، لرز، وحشت، نفرت، هولناکی 2 مایەی وحشت و تنفر 3 بچەی تخس 4 وحشتناک، ترسناک 5 (the horrors) وحشت، دلهره

horror film *noun*

فیلمی ترسناک ◌ فیلم ترسناک

horrors *interjection*

ئەی هاوار! ئەی ڕۆ! ◌ ای وای!

horror story *noun*

چیرۆکی ترسناک ◌ داستان ترسناک

horror-stricken /'hɒrə strɪkn/ *adjective*, also horror-struck

ترساو، تۆقیو، ترس‌لێنیشتوو ◌ وحشت‌زده

hors concours /ˌɔ: kɔ̃'kʊə/ *adjective*

بێ‌هاوتا، بێ‌تا، بێ‌وێنە، بێ‌ئاوەڵ، تاق، unrivalled ◌ بی‌نظیر، بی‌همال

hors de combat /ˌɔ: də 'kɒ̃bɑ:, ˌɔ:r də koʊm'bɑ:/ *adjective*

(فەرەنسی) بریندار، ناتوانی یاری یان کارەکەی بەردەوام بکا (لەبەر بریندارێ)، لە مەیدانی شەڕ دەرکراو ◌ مصدوم، ناتوان از ادامەی بازی

hors d'oeuvre /ˌɔ: 'dɜ:v, ˌɔ:r 'dɜ:rv/ *noun*

(فەرەنسی) پێش‌خۆراک، بەرچێشت، بەرکوڵ ◌ پیش‌غذا

horse /hɔ:s, hɔ:rs/ *noun*

1 بەرزەولاخ، ئەسپ [*Equus caballus* و جۆرەکانی تر، خێزان Equidae] 2 (لە شەترەنجدا) ئەسپ 3 (میلیتاری) سوارە، سپای سوارە 4 (ژیمناستیک) ئەسپی پەڕین، کەرک 5 (نافەرمی) هێرۆیین 6 (نافەرمی) یەکەی هێزی ئەسپ ◌ 1 اسب 2 (در شطرنج) اسب 3 سوارە نظام 4 خرک 5 (عامیانە) هروئین 6 (عامیانە) واحد قوەی اسب

horse and buggy *adjective*

لەباوکەوتوو، کۆن(کەوتوو)، دابنەماو، بێ‌باو ◌ از مدافتاده

horseback /'hɔ:sbæk, 'hɔ:rs-/ *noun, adverb,* on horseback

سوارە، لەسەرئەسپ‌سوار، لەسەر پشتی ئەسپ: *a soldier on horseback* ◌ سوارە

horseback riding = riding

horse-block *noun*
بەرد یا شتێکی دی بۆ سواربوون ◌ هورس‌بلوک
horsebox /ˈhɔːsbɒks, ˈhɔːrsbɑːks/ *noun*
ئەسپ‌کێش، ماشێنی هەڵگرتنی ئەسپ ◌ ماشین حمل اسب
horse-breaker /ˈhɔːs breɪkə(r)/ *noun*
دەستەمۆکەری ئەسپ، رامکاری ئەسپ، ئەسپ‌سوار ◌ اسب‌رام‌کن
horse-car /ˈhɔːs kɑ(r)/ *noun*
عەرەبانە یان واگۆنی (هەڵگرتنی) ئەسپ ◌ واگن اسبی
horse chestnut /ˌhɔːs ˈtʃestnʌt/ *noun*
1 دار شابەروو، داری کەستانەی ئەسپان، بەرووچەرمگ [*Aesculus hippocastanum* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 میوە یان بەری شابەروو ◌ 1 درخت شاه‌بلوط هندی 2 میوەی شاه‌بلوط هندی
horse-cloth /ˈhɔːs klɒθ/ *noun*
سەرجلی ئەسپ، سەرەخەرەی ئەسپ ◌ جل اسب
horse-coper *noun*
(کۆن، بریتانیا) دەلاڵ یان سەوداچی ئەسپ ◌ دلال یا معامله‌گر اسب
horse-dealer /ˈhɔːs diːlə(r)/ *noun*
(کۆن، بریتانیا) دەلاڵ یان سەوداگەری ئەسپ ◌ دلال یا معامله‌گر اسب
horse-doctor /ˈhɔːs dɒktə(r)/ *noun*
ناڵبەن، قەڵەم‌تراش ◌ نعل‌بند
horse-drawn /ˈhɔːs drɔːn/ *noun*
بە ئەسپ یا ئەسپەکان راکێشراو، ئەسپی، ئەسپ‌کێش: *horse-drawn trams were introduced to the city in 1882* ◌ کشیده‌شده توسط اسب یا اسبان
horseflesh /ˈhɔːsfleʃ, ˈhɔːrs-/ *noun*
ئەسپ، گۆشتی ئەسپ ◌ اسب، گوشت اسب
horsefly /ˈhɔːsflaɪ, ˈhɔːrs-/ *noun, pl.* horseflies
کەرمێش، گازولک، گولاڵ، کۆرزخ، مۆز، مێشەکەرانە [*Haematopota pluvialis* و جۆرەکانی تر، خێزانی Tabanidae] ◌ خرمگس
horse gentian *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ گیای بزاری ئەمریکای باکووری، خێزانی honeysuckle [تۆخم *Triosteum*] ◌ نوعی گیاه
Horse Guards *noun, pl.*
گاردی سوارە (ی پاتشایی، لە بریتانیا بۆ پاراستنی حکومەت) ◌ گارد سواره‌نظام
horsehair /ˈhɔːsheə(r), ˈhɔːrsher/ *noun*
1 مووی ئەسپ، مووی بژ یا یاڵ و کلکی ئەسپ، داموسک، داموس 2 کوتاڵێ کە لە مووی ئەسپ دروس بووبێ ◌ 1 موی اسب 2 هورس‌هایر
horsehide *noun*
پێستە یان چەرمی ئەسپ، کەوڵی ئەسپ ◌ پوست اسب
horselaugh /ˈhɔːslɑːf/ *noun*
گۆڵەقاقا، شریخەی پێکەنین، قاقا، حیلکە ◌ قهقهه
horse-leech /ˈhɔːs liːtʃ/ *noun*
زارووی ئەسپ(ی) [تۆخم *Haemopis*] ◌ زالوی اسبی
horseless carriage *noun*
(کۆن و بە شۆخی) ماشێن، عەرەبانەی بێ‌ئەسپ ◌ اتومبیل
horse mackerel *noun*
1 ماسی‌یەرێزی‌ئەسپانە: جۆرێ ماسی خۆراکی رۆژهەڵاتی ئەتلانتیک [*Trachurus trachurus*] 2 وشەیێکی تر بۆ bluefin ◌ نوعی ماهی
horseman /ˈhɔːsmən, ˈhɔːrs-/ *noun, pl.* horsemen
ئەسپ‌سوار، سوار، سوارچاک: *a good horseman* ◌ اسب‌سوار، سوارکار
horsemanship /ˈhɔːsmənʃɪp, ˈhɔːrs-/ *noun*
هونەر یان شارەزایی سواری، دەس‌وجڵەو ◌ هنر یا مهارت سوارکاری
horse master *noun*
ئەسپ‌رامکەر، ئەسپ‌سوار، دەستەمۆکەری ئەسپ ◌ اسب‌رام‌کن
horsemint *noun*
(رووەکناسی) جاترەئەسپانە، نەعناکێوی، چەند جۆرێکی مەزرە، ب.ت. monarda ◌ نوعی گیاه
horse mushroom *noun*
قارچکەئەسپانە، کارگەئەسپانە [*Agaricus arvensis*] ◌ نوعی قارچ
horse mussel *noun*
کەڵەگوێچکەماسی، پێشۆکی گەورەی ئاوی [تۆخم *Modiolus*] ◌ صدف خوراکی بزرگ
horse nettle *noun*
(گیا)گەزنەئەسپانە [*Solanum carolinense*] ◌ نوعی گیاه
horse opera *noun*
(لە ئەمریکا) فیلمی کاوبۆی، فیلمی وێسترن ◌ فیلم وسترن
horseplay /ˈhɔːspleɪ, ˈhɔːrs-/ *noun*
دەس‌بازی، شەرەشەق، زرمەزلێ، شۆخی یان کایەی کەرانە ◌ شوخی یا بازی خرکی
horseplayer *noun*
گرێوچی ئەسپەبڕکێ ◌ شرط‌بند مسابقات اسبی
horsepower /ˈhɔːspaʊə(r), ˈhɔːrs-/ *noun*
ئەسپە توانا، ئەسپە، هێزی ئەسپ (یەکەی پێوانی هێزی مۆتۆر یان بزوێنە و هتد بەرامبەر بە 750 وات) ◌ اسب بخار
horse racing *noun*
پێشبڕکێی ئەسپ‌سواری، تەڕاتێن، رمبازێن ◌

مسابقەی اسبدوانی

horseradish /ˈhɔːsrædɪʃ, ˈhɔːrs-/ *noun*

تووری کێوی، توورەکێوی [*Armoracia rusticana*] ◌ ترب کوهی

horseradish sauce *noun*

سۆسی توورەکێوی ◌ سس ترب کوهی

horse riding = riding

horse sense = common sense

horseshit *noun*

(زۆرتر زمانی ڕەمەکی) قسەی هیچەکە، فلتە، هەلیتوپلیت، حەلەقومەلەق، nonsense ◌ چرتوپرت، مزخرف

horseshoe /ˈhɔːsʃuː, ˈhɔːʃʃuː, ˈhɔːrʃ-, ˈhɔːrs-/ *noun*

1 (بە نیشانەی بەختەوەری) نال 2 نالی ئەسپ ◌ 1 نعل 2 نعل اسب

horseshoe bat *noun*

شەمشەمەکوێرەی نالی: جۆرێکی مێرووخۆری سەرلووت برگەبرگە [تۆخم *Rhinolophus*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی خفاش

horseshoe crab *noun*

قرژالی نالی: جۆرێکی جومگەداری زلەی دەریایی [*Limulus polyphemus* (ئەمریکای باکووری): و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی خرچنگ

horsetail /ˈhɔːsteɪl/ *noun*

فیزۆک، قەفقەفۆکە، کلکەئەسپانە (ڕووەکێکی تۆوی بێگوڵ [تۆخم *Equisetum*، پۆل Sphenopsida]) ◌ دم اسب

horse-trading *noun*

دانوستان، چەنەلێدان ◌ مذاکره

horse trailer *noun*

ماشینی ڕاگوێستنی ئەسپ، ئەسپکێش ◌ ماشین حمل اسب

horsewhip /ˈhɔːswɪp, ˈhɔːrs-/ *noun*

شیلاق، قەمچی، جەلدە، قورباچ (kurbash)، تاژان ◌ تازیانه

horsewoman /ˈhɔːswʊmən, ˈhɔːrs-/ *noun*, *pl.* horsewomen

سوار، ئەسپسوار (ژن): *a good horsewoman* ◌ سوارکار

horsy *adjective* (horsier, horsiest), also horsey /ˈhɔːsi, ˈhɔːrsi/

1 ئەسپی، ئەسپانە، وەکوو ئەسپ، ئەسپئاسا، شێوەئەسپ 2 هۆگر بە ئەسپ، ئەسپدۆست ◌ 1 اسبمانند 2 اسبدوست

hortatory /ˈhɔːtət(ə)ri/ *adjective*, also hortative /ˈhɔːtətɪv/

ئامۆژگاریانە، هاندەرانە ◌ اندرزآمیز، تشویقی

horticultural /ˌhɔːtɪˈkʌltʃərəl, ˌhɔːrt-/ *adjective*

1 سەربە باخەوانی یان باغداری، سەربە بێستانەوانی 2 سەربە چەقاندنی گوڵ، سەربە گوڵچینی ◌ 1 وابسته به باغبانی 2 وابسته به پرورش گل

horticulture /ˈhɔːtɪkʌltʃə(r), ˈhɔːrt-/ *noun*

1 باخەوانی، هونەری باخەوانی، بێستانەوانی 2 چەقاندنی گوڵ، گوڵکردن 3 داچەقاندنی سەوزەوات ◌ 1 باغبانی 2 گلپروری 3 سبزیکاری

horticulturist *noun*

پسپۆڕ یان شارەزای باخەوانی، بێستانەوان، شارەزای داچەقاندنی گوڵ ◌ متخصص باغبانی یا گلپروری

hortus siccus /ˌhɔːtəs ˈsɪkəs/ *pl.* horti sicci /ˌhɔːtʌɪ ˈsɪkʌɪ, -tiː, -kiː/ = herbarium

Hos. Hosea (in biblical references)

hosanna /həʊˈzænə, hoʊ-/ *interjection*, *noun*, also hosannah

خودایە شوکرانەبژێرت! خودایە شوکرت! خودایە سپاس! خوایە لێت بەزیاد بێ! هۆشیعانا! (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، بە ڕێگای late Latin لە *hōsanna* یۆنانییەوە، لە *hōšaʻnā* عیبری، کورتەی *hōšīʻā-nnā* کتێبی پیرۆز "تکا دەکەین بمان پارێزە" (Ps. 118:25)) ◌ خدا را شکر! هوشیعانا!

hose /həʊz, hoʊz/ *noun*

1 شیلانگ، سۆندە، شیلەنگ، لوولەی ئاودان یان ئاورکوژاندنەوە 2 گۆرەوی، گۆروا (هەموو جۆرێکی) ◌ 1 شلنگ 2 جوراب

Hosea *noun*, Hebrew *Hōshēaʻ*

1 هوشێع، هوشەع: پێغەمبەری گەلی ئیسرائیل لە سەدەی هەشتەمی بەرلە زایین 2 کتێبی هوشەعی پێغەمبەر ◌ 1 هوشع 2 کتاب هوشع نبی

hosepipe /ˈhəʊzpaɪp, ˈhoʊz-/ *noun*

شیلانگ، شیلەنگ، سۆندە ◌ شیلنگ

hosier /ˈhəʊzɪə(r), US -ʒə(r)/ *noun*

گۆرەویفرۆش ◌ جورابفروش

hosiery /ˈhəʊzɪəri, US ˈhoʊʒəri/ *noun*

گۆرەوی: *the -siery department* ◌ جوراب

hospice /ˈhɒspɪs, US ˈhɑːs-/ *noun*

1 نەخۆشگە 2 هەژارخانە، خێراتخانە ◌ 1 آسایشگاه 2 مسکینخانه

hospitable /hɒˈspɪtəbl, ˈhɒspɪtəbl, US hɑːˈs-, ˈhɑːs-/ *adjective*

1 میوانگر، وەجاغدار، میوانپەروەر، بەخزمەت، بەنان، ناندەر، نانبدەر، نانداڕ، میواندۆست 2 باش، خاس ◌ 1 مهماننواز 2 مطلوب

hospitably /-əbli/ *adverb*

میوانگرانە، بە گەرمی، لە ڕووی میوانگرییەوە ◌ با مهماننوازی

hospital /ˈhɒspɪtl, US ˈhɑːs-/ *noun*

1 نەخۆشخانە، خەستەخانە، تیمارخانە،

بیمارســتان 2 دامــەزراوەیێکــی خێرخــوازی بــۆ خەڵکی هەژار و پیر ۞ 1 بیمارستان 2 هاسپیتال

hospitalism /ˈhɒspɪtəlɪzəm/ *noun*

نەخۆش‌خانەگیری ۞ بیمارستان‌داری

hospitality /ˌhɒspɪˈtæləti, US ˌhɑːs-/ *noun, pl.* hospitalities

میــوانگری، میوانــداری، بــەنانی، بــەوەجاخی، وەجاخداری، میوان‌پەروەری ۞ مهمان‌نوازی

hospitalization /ˌhɒspɪtəlaɪˈzeɪʃn, US ˌhɑːspɪtələˈz-/ *noun*

خستن، خەواندن، خران (لە نەخۆش‌خانە) ۞ بستری کردن یا بستری شدن

hospitaller /ˈhɒspɪt(ə)lə/ *noun*, US hospitaler

1 ئەنــدامی دەســتەی خێرخــوازی دیــنی 2 پێش‌نوێژی نەخۆش‌خانە ۞ 1 عضو گروه خیرین مذهبی 2 پیش‌نماز بیمارستان

hospital ship *noun*

کەشتی نەخۆش‌خانەیی ۞ هاسپیتال شیپ

host[1] /həʊst, US hoʊst/ *noun*

1 خانەخوێ، میوانــدار، مازووڤــان 2 (بەرنامــەی تەلەفزیۆن و رادیۆ) پێشکەش‌کار، بەڕێوەبەر 3 (زیندەناسی، گیانەوەر و رووەک) مشەخۆردار، هاوخوان commensal ۞ 1 میزبـان 2 مجـری 3 میزبان، هوست

host[2] /həʊst, US hoʊst/ *noun*

1 دەستە، تاقم، کۆمەڵ، جەماعەت، لەشکر، گەل 2 ژمارەیەکی زۆر 3 (کۆن) لەشکر، سپا، قشون ۞ 1 گروه، خیل 2 تعداد زیاد 3 سپاه

Host /həʊst, US hoʊst/ *noun*

نـانی پـیرۆز (کـە لـە Holly Communion دا دەخورێ) ۞ نان مقدس

hosta /ˈhɒstə/ *noun*

گیایێکی ئاسیای رۆژهەڵاتی زۆرتر لە رۆژاوا دەکـرێ [تـوخم *Hosta*] (لـە نـاوی پزشـکی نوتریشی‌یەوە *Host* .Nicolaus T) ۞ هوستا

hostage /ˈhɒstɪdʒ, US ˈhɑːs-/ *noun*

بارمتە، گرێو ۞ گروگان

hostel /ˈhɒstl, US ˈhɑːstl/ *noun*

خـەوتنگا، جێ‌خـەو، میوان‌خانـە: ***a hostel for the homeless*** ۞ خوابگاه، مهمان‌سرا

hosteller *noun*

هاســتێلێر (کەســێ کــە رێــوارە و لــە hostelدا دەمێنێتەوە) ۞ هاستلر

hostelry /ˈhɒstəlri, US ˈhɑːs-/ *noun, pl.* hostelries

(کۆن و بە شۆخی)مەیخانە، هوتێل، inn ۞ میکدە

hostess /ˈhəʊstəs, -es, US ˈhoʊstəs/ *noun*

1 (ژن) خانەخوێ، مازووڤان 2 (فڕۆکە) میواندار 3 (بەرنامـەی تەلـەفزیۆنی و رادیـۆیی) بەڕێوبـەر، پێشـکەش‌کـار (ژن) ۞ 1 میزبـان 2 (هواپیمـا) مهمان‌دار 3 مجری زن

hostile /ˈhɒstaɪl, US ˈhɑːstl, -taɪl/ *adjective*

1 رقەبەرانـە، رقـاوی، دوژمنانـە، دوژمنکارانـە، نەیارانە، پێکەوەدوژمن 2 بەرهەڵست، دژبـەر، دژ 3 پێوەندی بە دوژمنەوە هەیە، سەربە دوژمن ۞ 1 خصمانە، متخاصم 2 مخالف 3 وابسته به دشمن

hostilely /ˈhɒstaɪlli, US ˈhɑːstlli, -taɪl/ *adverb*

دوژمنانە، نەیارانە ۞ خصمانە

hostility /hɒˈstɪləti, US hɑːˈs-/ *noun, pl.* hostilities

1 دوژمنایــەتی، دوژمــن‌کــاری، رقەبەرایــەتی، کینەبەرایــەتی، رق‌لێــک‌گێــران 2 دژایــەتی، بەرهەڵســت‌کاری، بەرهەڵســت‌گەری: ***public hostilities*** (3 ***hostility to nuclear power*** شـــەڕ: ***the*** (/hɒˈstɪləties, hɑːˈs-/ ***start/outbreak of hostilities between the two sides*** ۞ 1 دشمنی، خصومت، کینەتوزی 2 مخالفت 3 (در جمع) جنگ

hostler /ˈhɒslə(r), US ˈhɑːs-/ *noun*

مەیتەر، ئەسپەوان ۞ مهتر

hot /hɒt, US hɑːt/ *adjective*

1 بـەتین، گـەرم، داغ، داخ: ***a hot dry summer*** 2 (هەزوێـڵە) تونـد، تونـدوتیژ، تیـژ 3 تونـد، توندوتیژ، سـەخت 4 بەگوڕ، گەرم‌وگوڕ، بەتاو، بەتین 5 زووتووڕە، جینگزی، هەڵتۆز، سـەرتوند، فیشەکی 6 (هەواڵەکان) تازە، نوێ، تازەهـاتوو، گەرم، مۆر 7 شـارەزا، سـەرەندەرکردوو، لێزان 8 (موســیقا ب.ت. جــاز) بەســۆز 9 (ئافــەرمی) رادیۆئــەکتیف 10 پڕمەترســی، مەترســیدار 11 (شـت) دزێـتی، دزراو ۞ 1 داغ، گـرم 2 تنـد 3 شدید 4 پرحرارت 5 جوشی 6 تـازە، دسـت اول 7 ماهر 8 پرشور 9 رادیواکتیو 10 خطرناک 11 دزدی

hot air *noun*

قسەی قۆڕ، قسەی هیچەکە ۞ حرف مفت

hot-air-balloon *noun*

باڵۆن (هەوای گەرم) ۞ بالن

hotbed /ˈhɒtbed, US ˈhɑːt-/ *noun*

1 پـەیین‌گـە، تەختەپـەیین، شـوێنی گەشەونەشـە، شوێنی هەڵدان 2 ناوەند، سەرچاوە، مەکۆ، کون، لانــە، جەرگــە (ب.ت. چــاڵاکی خــراپ و توندوتیژانە) ۞ 1 محل نشو و نما 2 کانون، مرکز

hot-blooded /ˌhɒt ˈblʌdɪd/ *adjective*

1 زووتووڕە، جینگزی، هەڵتۆز، تەنگەجیکڵانە، توند، سەرتوند، فیشەکی 2 کەم‌تاقەت، کەم‌سەبر، کـەم‌جیکەڵـدان 3 بـەتین، گـەرم‌وگـوڕ، گـەرم، بەسۆز ۞ 1 جوشی، عصبانی 2 بی‌صبر 3 پرحرارت

hot cake *noun*

کەیکی تاوە(یی)، شلکێنە ۞ پن‌کیک

hotchpot /ˈhɒtʃpɒt/ *noun*

(ماف) تێکەڵ کردنی سەرجەم دار و نەداری کەسێ (کە وەسیتی نەکردووە) بۆ دابەش کردنەوەی بە شێوەیەکی بەرامبەر ◌ شلەمشوربا
hotchpotch /'hɒtʃpɒtʃ, US 'ha:tʃpa:tʃ/ *noun*
hotchpot = 2 1 چێشتی مجێور، تێکەڵوپێکەڵ ◌ شلەمشوربا
hot cross bun *noun*
نان‌شیرینی جەژنە فتیرە Easter ◌ نان‌شیرینی
hot dog *noun*
هات‌داگ (= جۆرێ سۆسیس) ◌ هات‌داگ
hotel /həʊ'tel, US hoʊ-/ *noun*
1 هوتێل، خان، میوانخانە؛ (زۆرتر لە ئەوستراليا و نیوزیلەند) مەیخانە، مەی‌فرۆشی، public house 2 وشەکۆدیکی دەرخەری پیتی H، لە پێوەندی رادیۆییدا بەکاردێت ◌ 1 هتل، مهمانسرا؛ میکده 2 هتل
hotelier /həʊ'teliə(r), -lieɪ, US hoʊ'teljər, ˌoʊtel'jeɪ/ *noun*
هوتێلەوان، بەڕێوەبەری هوتێل یان میوانخانە ◌ هتلدار
hot favourite *noun*
(پێشبرکێ و هتد) هیوای بردنەوە، هیوای قارەمانی ◌ امید برندگی
hot flush *noun*, also hot flash
(هەستی) گەرمداگیران، گەرمداهاتن، گەرمهەڵگەران (ب.ت. ژنان سەردەمی لە زگ‌ویستانەوە) ◌ احساس گرگرفتگی
hotfoot /'hɒtfʊt, US 'ha:t-/ *adverb*
بە پەلە، بە پرتاو، بە هەڵەداوان ◌ با عجله
hot gospeller *noun*
ئامۆژگاری بەپەرۆش یان توند ◌ واعظ مشتاق
hothead /'hɒthed, US 'ha:t-/ *noun*
بنیادەمی بەپەلە، بنیادەمی کەم‌تاقەت، مرۆی بە پرتاو، مرۆی سەرتوند ◌ آدم عجول، آدم جوشی
hotheaded /ˌhɒt'hedɪd/ *adjective*
بەپەلە، کەم‌تاقەت، فیشەکی، سەرتوند، جینگزی ◌ عجول، جوشی
hotheadedly /ˌhɒt'hedɪdli/ *adverb*
بە پەلە، بە پرتاو، بە هەڵەداوان ◌ با عجله
hotheadedness /ˌhɒt'hedɪdnəs/ *noun*
پەلە، تاو، کەم‌تاقەتی، سەرتوندی، زووتووڕەیی ◌ عجله، تندخویی
hothouse /'hɒthaʊs, US 'ha:t-/ *noun*
گەرمخانە: *hothouse flowers* ◌ گلخانه
hotline /'hɒtlaɪn, US 'ha:t-/ *noun*
هێڵی تەلەفونی تایبەت (سەرانی حکومەت ب.ت. مۆسکۆ و واشینگتۆن): *a 24-hour confidential hotline* ◌ خط تلفنی مخصوص
hotlink /'hɒtlɪŋk, US 'ha:t-/ *noun*
(کامپیوتێر) لینکی گەرم ◌ هات لینک

hotly /'hɒtli, US 'ha:tli/ *adverb*
بە تینەوە، بە گەرمی، گەرموگوڕانە، توند، بە توندی، بە تووڕەیی: *Recent reports in the press have been holtly denied* ◌ با حرارت، با عصبانیت
hot money *noun*
پارەی گەرۆک، پارەی چالاک، پارەی گەرم یان داغ (لە ناوەندێکی دارایی‌یەوە بۆ ناوەندیکی تر) ◌ پول فعال
hot news *noun*
هەواڵە تازەکان، دەنگ‌وباسی نوێ ◌ اخبار دست اول
hot pants *noun, pl.*
شۆرتی ژنانەی زۆر تەنگ ◌ هات پنتس
hotplate /'hɒtpleɪt, US 'ha:t-/ *noun*
کەشەفەی گاز یان کوورە ◌ صفحه‌ی گرم
hotpot /'hɒtpɒt, US 'ha:tpa:t/ *noun*
تاس‌کەبابی (جۆرێ چێشت کە گۆشت، پیواز، پەتاتە و سەوزەی تیایە) ◌ هات پات
hot potato *noun*
گێچەڵ، سەرێشە، گۆنگەڵ: *The issue of taxing domestic fuel has become a political hot potato* ◌ مخمصه
hot press /'hɒt pres/ *noun*
مەنگەنە، دەزگای ئوتو ◌ مگنه
hot rod *noun*
مۆتۆری دەسکاری‌کراوی ماشێن بۆ ئەوەی کە کێش و خێرایی لەسەرێ بێ، ماشێنی مۆتۆربەهێزکراو ◌ هات راد
the hots *noun, pl.*
ئارەزووی سێکسی توند و بەتین ◌ میل جنسی شدید
hot seat *noun*
1 کورسی یان سەندەڵی ئێلیکتریکی 2 گێچەڵ، سەرێشە، باروذۆخ یان هەل‌ومەرجی ناسک ◌ 1 صندلی الکتریکی 2 مخمصه، موقعیت حساس
hot-short /'hɒt ʃɔ:t/ *adjective*
(کانزاکان) قرپ لە گەرمی‌دا ◌ ترد در حالت گرمی
hotshot /'hɒtʃɒt, US 'ha:tʃa:t/ *noun*
(ئافەرمی) کەسێکی دەس‌ڕۆیشتوو یان قسەچووەپێش یان قسەلەپێش، شارەزا و جێی‌باوەڕ: *a hotshot lawyer* ◌ هات‌شوت
hot spot *noun*
1 شوێن یان ناوچەی ئاارام، ناوچەی ئاڵۆز، رەوش یان هەل‌ومەرجی مەترسیدار و دژوار، دەقەر یان مەڵبەندی کێشاوی 2 شوێنی گەرم، شوێن یان ناوچەی پرتیشک(دەرەوە) ◌ 1 کانون بحران، وضعیت خطرناک یا مشکل‌آفرین 2 محل یا جای داغ، محل یا منطقه‌ی پرتشعشع
hot spring *noun*
گراو، گەرماو، کانی ئاوی گەرم ◌ چشمه‌ی آب

داغ

hotspure /ˈhɒtspəː, US -spə/ *noun*
(کۆن) مرۆی توند و بێباک، سەرەڕۆ ۞ آدم تند و بی‌پروا

hot stuff *noun*
(نافەرمی) مرۆی دڵڕفێن و سێکسی، لەبار ۞ آدم جذاب و سکسی

hotsy-totsy = hoity-toity

hot-tempered /ˌhɒt ˈtempəd/ *adjective*
فیشەکی، سەرتوند، تووڕە، جینگزی، سەرگەرم ۞ جوشی، عصبانی

Hottentot /ˈhɒt(ə)ntɒt/ *noun, adjective*
وشەیێ بۆ ئاماژەکردن بە گەلانی Khoikhoi (ئێستا قسەیەکی سووکە سەبارەت بەو گەلانە) ۞ هوتنتوت

hot ticket *noun*
(نافەرمی) شت یان کەسێ کە یەکجار داخوازی زۆرە ۞ چیز یا آدم مورد مطلوب

hottie *noun*
1 (نافەرمی، ئەمریکا) مرۆی دڵڕفێن و سێکسی، مرۆی لەبار 2 (بریتانیا) بولغار ۞ 1 آدم جذاب و سکسی 2 کیسەی آب گرم

hot tub *noun*
لەگەنی چەندکەسە ۞ وان چندنفره

hot war *noun*
شەڕی خویناوی، شەڕی گەرم ۞ جنگ خونین

hot water *noun*
1 گەرماو، ئاوی گەرم 2 گێچەڵ، گۆنگەڵ، سەریشە ۞ 1 آب گرم 2 مخمصه

hot-water bottle *noun*, also hot-water bag
بولغار ۞ کیسەی آب گرم

houbara bustard /huːˈbɑːrə/ *noun*
جۆرێ چێرگ، لە دورگەکانی کاناری‌یەوە تا ناوەندی ئاسیا دەبینرێ [*Chlamydotis undulata*] ۞ نوعی هوبره

Houdini /huːˈdiːni/ *noun*
کەس یان گیانەوەرێ کە بۆ هەڵاتن زۆر چالاکە (لە ناوی *Houdini* Harry (Erik Weisz) جادووگەری ئەمریکایی) ۞ هودینی

hough /hɒk/ = hock1

houmous = hummus

hound /haʊnd/ *noun*
1 تانجی، تاژی، سەگی ڕاو: *The hounds picked up the scent of the fox* 2 مرۆی خوێڕی و سووک ۞ 1 سگ شکاری، سگ تازی 2 آدم فرومایه

hound's tongue *noun*
گوڵی گازمانە، جۆرێ ڕووەکی درێژ بە گوڵی مەیلەو ئەرخەوانی و گەڵای شێوەزمان [*Cynoglossum officinale*] ۞ گل گاو زبان

houngan /ˈhuːŋg(ə)n/ *noun*
قەشەی ڤودوو ۞ کشیش وودو

hour /ˈaʊə(r)/ *noun*
1 سەعات، کاتژمێر (60 دەقە یێ) 2 وەخت، دەم، سات، کات، سەعاتەڕێ، مەودا ۞ 1 ساعت 2 وقت، زمان، فاصله

hourglass /ˈaʊəglɑːs, US ˈaʊərglæs/ *noun*
کاتژمێری لمی، سەعاتی لمی ۞ ساعت شنی

hour hand /ˈaʊə hænd/ *noun*
میلۆچکە، میلی سەعاتژمێر، میلی چکۆلە ۞ عقربەی ساعت‌شمار

houri /ˈhʊəri/ *noun, pl.* houris, *Arabic*
1 حۆری 2 ژنی جوانی جەحێڵ ۞ 1 حوری 2 زن زیبای جوان

hourly /ˈaʊəli, US ˈaʊərli/ *adverb, adjective*
هەر سەعاتەی جارێ، هەر کاتژمێر، سەعات بە سەعات، هەمیشە، کاتژمێر بە کاتژمێر، هەر سەعات، هەر دەم، دەم بە دەم، لەپەسا: *Reapply sunscreen hourly and after swimming* ◊ *Trains leave at -ly intervals* ◊ *an hourly bus service* ۞ هر یک ساعت، هر ساعت

housage /haʊsɪdʒ/ *noun*
جێیانە، پارەیێ بۆ جێگاکردنی شتێ ۞ هوسیج

house /haʊs/ *noun*
1 خانوو، ماڵ، خانە، خان، یانە، جێگا، مەنزڵ، بنەماڵە، (خاوو)خێزان، کەسانی ماڵێ 2 بەرە یان خێزانی پاتشایی 3 هۆڵ، سالۆن 4 ئەنجومەن (لە بریتانیا، ئەنجومەنی گشتی یان ژێرین، ئەنجومەنی هەڵبژێراوان یان ژووریین؛ ئەنجومەنی نوێنەران، لە ئەمریکا) 5 دەیر، تەکیە، ڕەبەنگە 6 (خوێندنگا) تیم، تیپ، دەستە 7 کومپانی، ناوکۆیی، دامەزراوەی کارداری، نووسینگە، خانەی بازرگانی 8 بینەرانی تیاتر، پێرفۆرمانس لە شانۆدا 9 (ئەستێرەوانی) کەلوو، برج ۞ 1 خانه، جا، خانواده 2 خاندان (سلطنتی) 3 سالن 4 مجلس 5 صومعه 6 (مدرسه) تیم 7 شرکت، مؤسسەی تجاری 8 تماشاچیان تئاتر، اجرا در تئاتر 9 (اخترشناسی) برج

house agent = estate agent

house arrest *noun*, be under house arrest
گلدانەوە لە ماڵێ، لە ماڵەوە دەس‌بەسەربوون، دەس‌بەسەری لە ماڵەوە: *She was placed under house arrest* ۞ توقیف در خانه

houseboat /ˈhaʊsbəʊt, US -boʊt/ *noun*
بەلەمی تیادانیشتن، ماڵی لۆتکەیی، ماڵەبەلەم ۞ قایق مسکونی

housebound /ˈhaʊsbaʊnd/ *adjective*
ماڵێبەجێنەهێشتوو، ماڵەکەوتە، خانەبگیر، خانەنشین، لە ماڵێداکەوتوو (لەبەر نەخۆشی یان پیری) ۞ خانەنشین

houseboy /'haʊsbɔɪ/ *noun*
نۆکەر ◌ نوکر
housebreaker /'haʊsbreɪkə(r)/ *noun*
دز، چەتە، دزی ماڵان، ماڵبڕ ◌ دزد
housebreaking /'haʊsbreɪkɪŋ/ *noun*
دزی، چەتەیی، ماڵبڕی ◌ دزدی
housebroken *adjective*
(گیانەوەری ماڵەوە) فێرکراو ◌ تربیت‌شده
housecarl /'haʊskɑ:l/ *noun,* also housecarle
ئەنـدامی دەسـتەی پارێزکـاری پاتـشا یـان بەگزادەیەکی دانمارکی ◌ هوسکارل
housecleaning *noun*
ماڵ خاوێن‌کردنەوە، ماڵهەڵگرتن ◌ خانه‌تکانی
housecoat /'haʊskəʊt, US -koʊt/ *noun*
جـل یـان بـەرگی ماڵـەوە (هـەراو و درێـژ) ◌ ربدوشامبر
housecraft *noun*
ماڵداری، بنەوانی، هەڵسووڕاندنی ماڵ ◌ تـدبیر خانه
house cricket /'haʊs krɪkɪt/ *noun*
جۆرێ سیـسرک، رەسەنی ئەفریکای باکووری و باشـووری رۆژاوای ئاسـیا [*Acheta domesticus*] ◌ نوعی سوسک
house-dog /'haʊs dɒg/ *noun*
سەگی ماڵـەوە، سەگی ئاگاداری ماڵ، سـەگی پاسەوان ◌ سگ نگهبان
housefather /'haʊs fɑ:ðə(r)/ *noun*
چاودێر یان بەڕێوەبەری منـاڵان لـە ئەنیـستیتۆ ب.ت. لە خانەی مناڵان ◌ ناظر یا مدیر انیستیتو
houseflag *noun*
ئاڵای ناوکۆیی یان بازرگانی ◌ پرچم تجارتی
housefly /'haʊsflaɪ/ *noun, pl.* houseflies
مێش، مەگەز [*Musca domestica*] ◌ مگس
houseful /'haʊsfʊl/ *noun, pl.* housefuls
ماڵێ، پڕ ماڵێ: *They had a -seful so we didn't stay* ◌ یک خانه پر
house-furnishing *noun*
کەل‌وپەلی ناوماڵ، شـتومەک ماڵێ ◌ اثاثیه
household /'haʊshəʊld, US -hoʊld/ *noun, adjective*
n (خـاو و) خێـزان، زاروزێـچ، بنەماڵـە، ناومـاڵ، کـەس‌وکـار: *adj the head of the household* ماڵی، خۆماڵی ◌ *n* خانواده *adj* خانگی
household art *noun*
زانـستی بنەوانی یان ماڵداری، هونـەری ماڵـداری ◌ علم تدبیر منزل
Household Cavalry *noun*
(لـە سـپای بریتانیـادا) دوو سـوارە بـۆ پاراسـتنی پادشـا ◌ هوس‌هولد کاوالری
householder /'haʊshəʊldə(r), US -hoʊld-/ *noun*
خاوەن‌ماڵ ◌ صاحب‌خانه
household name *noun,* also household word
نێولەسـەرزمان، ناوسـەرزمان‌کـەوتوو: *She became a household name in the 1960s* ◌ هوس‌هولدنیم
household troops *noun, pl.*
گاردی پاتـشایی، سـپای پاسـەوان یـان پارێزەی پادشا ◌ گارد سلطنتی
house-hunting *noun*
گـەڕان بـە دوای مـاڵدا بـۆ کـرێ یـان کـڕین ◌ هوس‌هانتینگ
house husband *noun*
مێردی بنەوان ◌ شوهر خانه‌دار
housekeeper /'haʊski:pə(r)/ *noun*
(دامەزراو بـۆ خـاوێن‌کردنەوەی مـاڵ) بـەردەس، کارەکـەر، فـەراش، بنـەوان، کـەیبانوو ◌ خدمتکار (زن)
housekeeping /'haʊski:pɪŋ/ *noun*
ماڵداری، بنەوانی، خانەداری، خەرج‌وبـاری مـاڵ ◌ خانه‌داری، خرج خانه
houseleek /'haʊsli:k/ *noun*
کـەوەر یـان کـورادەی ماڵـی؟ گیایـێ کـە لەسـەر دیوار و سەربانڵدا شین دەبێ [*Sempervivum tectorum*] و جۆرەکانی تر ◌ علف خودرو
house lights *noun, pl.*
چرا رۆشنایی‌یەکانی هۆڵی تیاتر یان سینەمایێ، چراکانی ئۆدیتۆریۆم ◌ چراغهای تالار
houseless *adjective*
بێ‌ماڵ(وحاڵ) ◌ بی‌خانه
houseline *noun*
گوریسی سێ‌لۆنە (بۆ کێشانی شتێ) ◌ هاوس‌لاین
housemaid /'haʊsmeɪd/ *noun*
کارەکەر، قەرەواش، کلفەت، جێری ◌ مستخدمه
housemaid's knee *noun*
ماسـین یـان ئاوسـانی کـڵاوەی ئـەژنۆ ◌ ورم کاسه‌ی زانو
houseman /'haʊsmən/ *noun, pl.* housemen
1 (لـە ئـەمریکا، پیـاو) کارەکـەر 2 (لـە بریتانیـا) ئینتێرن ◌ 1 خدمتکار 2 انترن
house martin *noun*
پەرەسێلکە، پەرەسێلکەی رەش‌وسپی، لە خێزانی [*Delichon urbica*] swallow ◌ چلچلـه‌ی کفل سفید
housemaster /'haʊsmɑ:stə(r), US -mæs-/ *noun*
مامۆسـتای چـاودێری منـاڵان (خوێنـدنگای تایبەتی) ◌ مدیر شبانه‌روزی
housemistress /'haʊsmɪstrəs/ *noun*
ژنەمامۆسـتای چـاودێری منـاڵان ◌ مـدیره‌ی

شبانه‌روزی

housemother *noun*
چاودێری منالان (ژن، له ئه‌نیستیتۆ) ◌ مدیره‌ی پرورشگاه

house music *noun*
هاوس موزیک (= جۆرێ موسیقای هه‌ڵپه‌ڕکێی گه‌لی، به ئامێری ئێلیکترۆنی لێده‌درێ) ◌ هاوس موزیک

house of assembly *noun*
ئه‌نجومه‌نی قانوون‌دانان ◌ مجلس قانون‌گذاری

house of cards *noun, pl.*
1 خانووی کاغزی یا کاغزینه 2 پلانی رووخه‌ک یا رووله‌هه‌ره‌س، پلانی له‌رزۆک یا قرچۆک: *The enormous national debt amassed in the last eight years makes all this apparent prosperity nothing but a house of cards* ◌ 1 ساختار بناشده از ورق‌های بازی 2 وضع متزلزل

House of Commons *noun*
(بریتانیا) ئه‌نجومه‌نی گشتی یا ژێرین، جڤاتی ژێرین ◌ مجلس عوام

House of Correction *noun*
زیندان یان به‌ندیخانه‌ی راست‌کردنه‌وه، ته‌مێ‌خانه، زیندانی ته‌مێ‌کردن (هه‌ڵس‌وکه‌وتیان دیاری ده‌کرێ و ده‌نرێنه به‌رکار) ◌ دارالتأدیب

House of God *noun*
کلێسه، ماڵی خودا ◌ کلیسا

house of ill fame *noun*, also house of ill repute
قاحبه‌خانه، حیزخانه ◌ فاحشه‌خانه

House of Lords *noun*
(له بریتانیا) ئه‌نجومه‌نی هه‌ڵنه‌بژێردراوان، ئه‌نجومه‌نی ژوورین، جڤاتی ژوورین ◌ مجلس اعیان

House of Parliament *noun*
(له بریتانیا) دوو ئه‌نجومه‌نی ژێرین و ژوورین، په‌رله‌مان ◌ پارلمان

House of Representative *noun*
(له ئه‌مریکا، ئه‌وسترالیا و نیوزیله‌ند) ئه‌نجومه‌نی نوێنه‌ران ◌ مجلس نمایندگان

house organ *noun*
کۆڤاری که له نێو فه‌رمانبه‌رانی ده‌زگایێ بلاو ده‌بێته‌وه ◌ هاوس ارگان

houseparent = housefather

house party *noun*
میوانی چه‌ندرۆژه ◌ مهمانی ییلاقی

housephone *noun*
ته‌له‌فونی ماڵه‌وه یان مالان (ب.ت. له میوان‌خانه) ◌ تلفن خانگی

house physician /ˈhaʊs fɪzɪʃn/ *noun*
1 ئینتێرن 2 دوکتۆر یان پزشکی نیشته‌جێ (له نه‌خۆشخانه وه‌کوو ئه‌ندامێکی کۆمه‌ڵی دوکتۆرانی ئه‌وێنه) ◌ 1 انترن 2 پزشک مقیم

houseplant *noun*
گیا یان رووه‌کی ماڵه‌وه یان ماڵی (بۆ جوانی) ◌ گیاه خانگی

house-proud *noun*
عه‌مه‌لی، عه‌مه‌لی ◌ وسواسی

houseroom /ˈhaʊsrʊm/ *noun*
جێگا، جێ‌ورێ، دیو، ژوور ◌ جا، اتاق

house-sitter *noun*
ئاگادێری ماڵێکی تر (له‌و ده‌مه‌ی که‌وا بۆ چه‌ند رۆژێ له ماڵ نین) ◌ محافظ خانه‌ی دیگری

house sparrow *noun*
(بالنده‌ناسی) چۆله‌که، چۆله‌که یاساری، چوچک، مه‌لیچک، سیقاندوک، پاساری [*Passer domesticus*] ◌ گنجشک

house surgeon /ˈhaʊs sɜːdʒən/ *noun*
برینکار یان نه‌شته‌رگه‌ری نیشته‌جێ (له نه‌خۆشخانه وه‌کوو ئه‌ندامێکی کۆمه‌ڵی دوکتۆرانی ئه‌وێنه) ◌ جراح مقیم

house-to-house *adjective, adverb*
ماڵ‌به‌ماڵ ◌ خانه‌به‌خانه

housetop /ˈhaʊs tɒp/ *noun*
سه‌ربان، پشت‌بان، سه‌ربانی ماڵه‌وه، سه‌رسه‌ربان ◌ بام خانه

housetops *noun*, shout or proclaim from the housetops
جاڕلێدان، قاوداخستن ◌ جار زدن

house-trained *adjective*
(گیانه‌وه‌ری ماڵه‌وه) فێرکراو ◌ تربیت‌شده

house-warming *noun*
میوانی پێکردنه‌وه، میوانی پێکه‌ره‌وه ◌ سور خانه‌ی نو

house-warming party *noun*
میوانی پێکردنه‌وه، میوانی پێکه‌ره‌وه ◌ سور خانه‌ی نو

housewife /ˈhaʊswaɪf/ *noun, pl.* housewives
که‌یبانوو، بنه‌وان، ماڵدار ◌ خانه‌دار

housewifely /ˈhaʊswaɪfli/ *adverb, adjective*
adv که‌یبانووانه *adj* سه‌ربه ماڵداری یان بنه‌وانی ◌ *adv* کدبانووار *adj* وابسته به خانه‌داری

housewifery /ˈhaʊswɪfəri/ *noun*
که‌یبانوویی، که‌یبانووگه‌ری، بنه‌وانی، ماڵداری ◌ خانه‌داری

housework /ˈhaʊswɜːk, US -wɜːrk/ *noun*
کاری ماڵه‌وه (ب.ت. ولات‌سڕین و چێشت‌لێنان): *to do the -sework* ◌ کار خانه

housing /ˈhaʊzɪŋ/ *noun*
1 ماڵ، جێگا، جێگه، جێ‌ورێ 2 نیشته‌جێ‌کردن،

دابین کردنی ماڵ یان خانوو، دابین کردنی جێ 3 پەنا، جێ پەنا 4 جێگا، تاقە 5 بەرگ، سەر، سەرقاپ، داپۆشە، سەرپۆش 6 سەرزین، زین پۆش، بەرگەزین ◌ 1 مسکن 2 خانەسازی، تهیەی جا 3 پناه 4 تاقچه 5 محفظه، غلاف 6 زین پوش

housing association *noun*

کۆمەڵەی دابین کردنی ماڵ ◌ تعاونی مسکن

housing estate *noun*, also housing development or housing project

کۆماڵ، گەلەماڵ، کۆمەڵەخانوو (پێکەوە دروست کراون بۆ تیادانیشتن) ◌ مجتمع مسکونی

houting /ˈhaʊtɪŋ/ *noun*

جۆرێ ماسی سپی لمۆزتیژە، هی دەریای بالتیک و رووبارەکانی دەوروبەری [*Coregonus oxyrhinchus*] ◌ هاوتینگ

hove = past and past participle of heave

hovel /ˈhɒvl, US ˈhʌvl/ *noun*

1 کۆختە، کەلاوە، کاز، کووخ، ماڵک، کون، قۆختە 2 کەڵخانە، کەڵگە (خانووبەرەیەکی قووچکەئاسا، کڵی تیایە) ◌ 1 کلبه 2 هوول

hover /ˈhɒvə(r), US ˈhʌvər/ *noun*

لەنگەر، لەنگەرگرتن، لەنگەرە، راوەستان لە حەوادا، وەستان بە ئاسمانەوە، مانەوە لە ئاسماندا، لەجێدا باڵ لێدان ◌ ایست در هوا

hovercraft /ˈhɒvəkrɑːft, US ˈhʌvərkræft/ *noun, pl.* same

لەنگەرەکەشتی، هاڤێرکرافت ◌ هواناو

hoverfly *noun, pl.* hoverflies

حەوامێش: لە ئاسماندا و شێلەی گوڵەکان دەمژێ [خێزان Syrphidae: زۆر جۆرن] ◌ هوورفلای

hoverport *noun*

تێرمیناڵی هاڤێرکرافت، لەنگەرگای هاڤێرکرافت ◌ پایانەی هواناو

how /haʊ/ *adverb, conjunction*

چۆن، چلۆن، چاڤا، بۆچی، لەبەرچی، چما، چەند، چەندە، تا چ رادەیێ، تا چ ئەندازەیێ (چۆنیەتی how-ness) ◌ چطور، چگونه، چقدر، هر طور

howbeit *adverb* = nevertheless

howdah /ˈhaʊdə/ *noun*

کەژاوە، پاڵکی (کەژاوەی سەرئاواڵە، لە عەرەبییەوە hawdaj) ◌ کجاوه، هودج

howdy /ˈhaʊdi/ *interjection*

(لە ئەمریکا، نافەرمی) سڵاو، چۆنی: *Howdy, partner* ◌ سلام

howe *noun*

گۆڕەتەپ، کۆماگڵ، گۆڕپشتە ◌ گورپشته

however /haʊˈevə(r)/ *adverb*

هەر چۆنێ بێ، هەرچەند، بە هەر شێوەیێ، هەرچەن(د)ێ، سەرەڕای ئەوەش، لەگەڵ ئەوەش، بەڵام، هەر چۆنێ ◌ به هر حال، هرقدر، هرچند، با وجود این، ولی، چطور

howff /haʊf/ *noun*, also howf

مەکۆ، لانە، پەناگە، haunt، resort ◌ پاتوق

howitzer /ˈhaʊɪtsə(r)/ *noun*

هەوەیتزێر، تۆپاوێژە (چەکێ بۆ هاوێشتنی گوللەتۆپ و مەوداکورتیشە؛ بنەڕەت: لە *houwitser* هۆلەندی، لە *Haubitze* ئەڵمانی، لە چێکییەوە بە واتای catapult) ◌ هویتزر

howl /haʊl/ *noun*

لوورە، قرووسکە، حاچە، ناڵە، هاوار، قیژە، قووله، وڕە، وڕەوڕ، هەرا، گوڕڕە، چریکە، زیڕە، زیکە ◌ زوزه، فریاد، جیغ

howler /ˈhaʊlə(r)/ *noun*

هەڵەی گەوجانە، لێ هەڵقلیشان، لێ شێوانی بەرچاو ◌ اشتباه احمقانه

howling /ˈhaʊlɪŋ/ *adjective*

1 لوورێنەر، گڤن، لوورەکێش، لوورن: *a howling gale/storm/wind* 2 یەکجار گەورە، بەرچاو، دیار ◌ 1 زوزه‌کش 2فوق‌العاده،چشمگیر

howsever = however

hoy /hɔɪ/ *noun*

1 جۆرێ کایە شێوەی bingo دەدا، بە پەڕ دەکرێ 2 جۆرێ گەمی کەناری زۆرتر بە دارالایێکەوە ◌ 1 هوی 2 کَرَجی

hoya /ˈhɔɪə/ *noun*

جۆرێ دەوەنی هەڵچووی هەمیشەسەوز، رەسەنی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا و پاسیفیک [توخم *Hoya*] (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە ناوی باخەوانی ئینگلتەرەیی *Hoy* Thomas) ◌ هویا

hoyden /ˈhɔɪd(ə)n/ *noun*

کچی قیزن، کچی بێحەیا یان دڕ ◌ دختر جیغو یا بی‌حیا

hoydenhood /ˈhɔɪd(ə)nhʊd/ *noun*

بێحەیایی، قیزەونی ◌ بی‌حیایی

hoydenish *adjective*

قیزەون، بێحەیا ◌ بی‌حیا

hoydenism /ˈhɔɪd(ə)nɪzəm/ *noun*

بێحەیایی، قیزەونی ◌ بی‌حیایی

Hoyle *noun*, in phrase. according to Hoyle

بەپێی نەخشە یان یاسا و ڕێسا (بنەڕەت: لە ناوی نووسەری ئینگلیسی *Hoyle* Edmond (1672-1769) ◌ هویلی

hp /ˌeɪtʃ ˈpiː/ *abbreviation* horsepower

HP /ˌeɪtʃ ˈpiː/ *abbreviation* hire purchase

HQ /ˌeɪtʃ ˈkjuː/ *abbreviation* headquarters

hr *abbreviation* hour

HRH /ˌeɪtʃ ɑːr ˈeɪtʃ/ *abbreviation* His/Her Royal Highness

Hs symb. the chemical element hassium

Hsiang = Xiang

ht *abbreviation* height

HT *abbreviation* high-tension

Huang Ti *noun*, also Yellow Emperor
ئیمپراتـۆری زەرد: یـەکـەمـین ئیمپراتـۆری ئەفسانەیی چین ◌ امپراتوری زرد

huarache /wæ'rɑ:tʃi, US wə'r-/ *noun*
واراج (= جـۆری سـەربایی یـان سەندەڵـی مەکسیکی) ◌ واراج

hub /hʌb/ *noun*
1 (پێچکـە) تـۆپ (لـە پێچکـەی عـارەبانـەدا: دووربین (کونەکەی) 2 تـەوەر، ناوەنـد، چـەق، ناوجەرگە، گرنگ: *the commercial hub of The kitchen was the -b of* ◊ *the city family life* ◌ 1 توپی 2 محور، مرکز، مهم

hubble-bubble /'hʌbl dʌbl/ *noun*
قلیان، نێرگەلە ◌ قلیان

hubbub /'hʌbʌb/ *noun*
هەراهـەرا، هەوهـەو، جەنجاڵـی، قیرەوهـەرا، بگرەوبەردە، پشێوی، شلوقی: *the hubbub of city life* ◌ همهمه، آشوب

hubby /'hʌbi/ *noun, pl.* hubbies
(لە بریتانیان، نافەرمی) مێرد، شوو ◌ شوهر

hubcap /'hʌbkæp/ *noun*
سـەرتۆپ، تۆپەوانـە، تۆپوانـە، سـەرەتۆپ، تۆپپۆش، کڵاوەی تۆپ ◌ قالپاق، کلاهک توپی

hubris /'hju:brɪs/ *noun*
فیزنی، تروتۆپ، بەپۆزی، دەمار، لەخۆبایی‌بوون، بەرزەفری (پێچی) ◌ غرور، تکبر، بلندپروازی

hubristic /hju:'brɪstɪk/ *adjective*
فیزنانە، بەتروتۆپانە ◌ مغرورانه، غرورآمیز

huckleberry /'hʌklbəri, US -beri/ *noun, pl.* huckleberries
1 بەری رەشەقەرەگەیلان 2 رەشـەقـەرەگـەیـلان: جۆرێ رووەکی کەمباڵای ئەمریکای باکووری لە خێـزانی heath کـە بـەری رەشـەقـەرەگـەیـلان دەگرێ [توخم *Gaylussacia*] ◌ قرەقاط سیاه

huckster /'hʌkstə(r)/ *noun*
دیوەرە، چەرچی، وردەواڵەفرۆش (huckstersim *n*) ◌ فروشندەی دورەگرد

huddle /'hʌdl/ *noun*
کەڵـەک، کۆمـا، کۆگـا، لـۆدە، دەسـتە، کۆمەڵـە، جـەماعـەت، تـاقم: *People stood around in huddles* ◌ تودە، کپە، اجتماع، جمعیت

Hudibrastic *adjective*
نووسراو بە شێوەی چوارخشتەکی هەشتبڕگەیی octosyllabic و پێکـەنـینی (سـەربـە هـۆنراوەی تەنزانەی Samuel Butler) ◌ هودیبراستیک

Hudson's Bay blanket *noun*
جۆرێ پێخـەفی قـایمی لەخـوری بە پـەراوێـزی رەنگینـەوە (لـە بنـەرەتـا لـە لایـەن کۆمپـانی *Hudson's Bay* دەفرۆشرا) ◌ نوعی پتو

hue /hju:/ *noun*
1 رەنگ، بۆیـە 2 بـاوەڕ، بۆچـوون، را (hueless *adj*) ◌ 1 رنگ، فام 2 عقیده، نظر

hue and cry *noun*
هەراوهوریا، زەنازەنا، قیژەوهـەرا، قاڵمەقاڵـم ◌ سر و صدا

hued *noun*
خـاوەنی رەنگـی تایبـەتی یـا دیـاریکـراو، رەنگ‌تایبەت ◌ دارای رنگ ویژه

huff /hʌf/ *noun*
رووگـرژی، بـەدخوویی، تـووڕەیی، قەڵـسی، نارەحەتی ◌ بدخلقی، خشم

huffish = huffy

huffy /'hʌfi/ *adjective* (huffier, huffiest)
رووگـرژ، بـەدخوو، ناجـسن (huffily *adv*: بـە تـووڕەیی، تووڕانـە: huffiness *n*: رووگـرژی، بەدخوویی، نارەحەتی) ◌ بدخلق

hug /hʌg/ *noun*
باوەش‌پیاکردن، لە باوەش‌گرتن، لەئامێزگرتن، باوەش، ئامێز ◌ بغل‌گیری، آغوش

huge /hju:dʒ/ *adjective* (huger, hugest)
زەبـەلاح، یـەکجار زلـە، کـەڵ، فیلەتـەن، کەتـە، زەلام، زۆر، (زۆر)گـەورە، گـەپ، نـەترەبۆق (hugely /'hju:dʒli/ *adv*: بێ‌ئەندازە، یەکجار زۆر؛ hugeness *n*: گەورەیی، زلەیی، فیلەتەنی، زەبەلاحی) ◌ عظیم، کلان

hugeous /'hju:dʒəs/ *adjective*
زەبـەلاح، یـەکجار زلـە، زۆرگەورە، فیـل(ئاسـا)، فیلـەتـەن، زەلام، گـەپ (hugeously /'hju:dʒəsli/ *adv*) ◌ بزرگ، عظیم، کلان

hugger-mugger /'hʌge mʌge(r)/ *noun, adjective, adverb*
n 1 شاردنەوە، داپۆشین، نهێنی‌کاری 2 شێواوی، شـڵەژاوی، تێکەولێکـەیی *adj* نهێنی، نـەهێنی، بەنامـەکی، شـێواو، ئاڵـۆز، شـڵەژاو، هەرچی‌پەرچی، تێکەولێکە، شێرزە *adv* شێرزانە ◌ *n* 1 اختفا، پنهان‌کاری 2 بی‌نظمی *adj* سـری، محرمانه، بی‌نظم *adv* به طور بی‌نظم

Huguenot /'hju:gənəʊ, US -nɒt/ *noun*
(جـاران) پرۆتێسـتانی فەڕەنـسی (Huguenotic *adj*؛ Huguenotism *n*) ◌ پروتستان فرانسوی

huh /hʌ/ *interjection*
هـا؟ چـی؟ نـا؟: *Let's get out of here, huh?* ◌ چی؟ هان؟ نه؟

Huichol *noun, adjective, pl.* same or Huicholes
ویچـۆل: *n* ئـەنـدامی گـەلێکـی سوورپێـستی چیاکانی Zacatecas و Nayaritی مەکسیکۆ 2 زمانی Uto-Aztecanی ئەو گەلە *adj* سـەربـە ویچۆل ◌ ویچول

huisache *noun*

دڕووەزوورە: جـۆرێ ئاکاکیـای دەوەنئاسـای دڕوواوی باشووری ولاتـە یـەکگرتـووەکـان و گـەرمێنـانی ئـەمریکـا [*Acacia farnesiana*] ◌ نوعی گیاه

Huitzilopochtli *noun*, also Uitzilopochtli
خـوداینکی شـەڕی ئازتێکـەکـان، خـودای سـەربـەرشـتی Tenochtitlán (تێنـۆچتیتلان: پێتـەختـی ئیمپراتـۆری ئازتێـک) ◌ هونیـت زیلوپوچتلی

hula /'hu:lə/ *noun*, also hula-hula
هولا: سەما یان هەڵپەرکێی شەش پای خەڵکی دوورگەکانی هاوایی یان پۆلینیزیا ◌ هولا

hula hoop /'hu:lə hu:p/ *noun*
ئاڵقەی کەمەر: ئاڵقەی پلاستیکی کە منالان بە دەور کەمەریاندا دەیسووڕێننەوە ◌ هولاهوپ

hula skirt *noun*
داوێن یان دامێنی هولا (سەماکێش لەبەری دەکا) ◌ اسکیرت هولا

hulk /hʌlk/ *noun*
1 لاشە یان کەلاکی کەشتی: *the hulk of a wrecked ship* 2 (مرۆ یان شت) زەبەلاح، زلە ◌ 1 لاشەی کشتی 2 (آدم یا چیز) لندهور

hulking /'hʌlkɪŋ/ *adjective*
زەبەلاح، زلە، گەپ، قەبە، گمتە، ناقولا، نابار، نالەبار، ناتەرز، ناهەموار، بەلان، کەرکەنۆل، تەزە: *I don't want that hulking great computer in my office* ◌ لندهور، گنده

hull[1] /hʌl/ *noun*
لاشەی کەشتی، پەیکەری کەشتی (-hulled *adj*) ◌ بدنەی کشتی

hull[2] /hʌl/ *noun*
1 توێخڵ، توێکڵ 2 کەلوو، بەرگ، بەرگە، تویخ ◌ 1 پوست 2 پوشش

hullabaloo /ˌhʌləbə'lu:/ *noun*
جەنجاڵـی، هـەراوهوریا، غەڵبەغەڵـب، هـەلا، زەنازەنـا، دەنگـەدەنگ، هەراهـەرا: *The government can expect a real hullabaloo when these measures are announced* ◌ همهمه، هیاهو

hullo = hello

hum /hʌm/ *noun*
1 ویـزە، ویزەویـز، فرەفـر، هارەهـار، ویرەویـر، نیورین، منگەمنگ 2 بۆنی ناخۆش، بۆگەن ◌ 1 وز وز، زمزمه، هیاهو 2 بوی بد

human /'hju:mən/ *adjective, noun*
adj مرۆڤایەتی، مرۆڤی، ئادەمی، سەربە مرۆڤ: *the human body/brain* *n* مـرۆڤ ◌ *adj* انسانی، وابسته به انسان *n* انسان

human being *noun*
مـرۆڤ، مـرۆ، بـەشـەر، ئـادەم، ئینسـان، بنیـادەم، ئادەمیزا، ئادەمیزاد ◌ انسان

human chain *noun*
زنجیرەی مرۆڤی (بۆ دەسـاودەس کـردن) ◌ زنجیرەی انسان

human chorionic gonadotropin *noun, abbreviation* hCG
1 هۆرمـۆنێکی گۆنـادۆترۆپینی کـە تـاوی بـەرهـەمهـاتنی oestrogen و progesterone دەدا، بوونی لـە خوێن یـان میـزدا نیـشانەی دووگیانییە 2 جۆرێکی بازرگانی لەم ماکە کە لە چارەسەری کێشە و نارەحەتی باتوو و هێلکەدان بەکاردێنرێ ◌ اچ‌سی‌جی

humane /hju:'meɪn/ *adjective*
دلسۆز، بەبەزەیی، مرۆڤایەتی، مرۆڤی: *a caring and humane society* ◊ *the humane treatment of refugees* ◌ باشفقت، انسانی

humanely /hju:'meɪnli/ *adverb*
مرۆڤانە: *meat that has been humanely produced* ◌ با انسانیت

humaneness /hju:'meɪnnəs/ *noun*
مرۆڤایەتی ◌ انسانیت

human geography *noun*
جوگرافیای مرۆڤی ◌ جغرافیای انسانی

humanism /'hju:mənɪzəm/ *noun*
مرۆڤگەری، مرۆڤخوازی ◌ انسان‌گرایی

humanist /'hju:mənɪst/ *noun*
مرۆڤگەر، مرۆڤخواز ◌ انسان‌گرا

humanistic /ˌhju:mə'nɪstɪk/ *adjective*
مـرۆڤگـەرییانـە، سـەربە مـرۆڤگـەری: *humanistic ideals* ◌ انسان‌گرایانه

humanistically *adverb*
مرۆڤگەرانە، مرۆڤخوازانە ◌ به طور انسان‌گرایانه

humanitarian /hju:ˌmænɪ'teəriən, US -'ter-/ *noun, adjective*
مـرۆڤدۆسـت، خێرخـواز، چاکـەخواز، مرۆڤدۆستانە: *humanitarian issues* ◊ *a humanitarian organization* ◌ انسان‌دوست، نوع‌دوستانه

humanitarianism /-ɪzəm/ *noun*
مـرۆڤدۆسـتی، خێرخـوازی، چاکـەخوازی ◌ نوع‌دوستی

humanities, the /hju:'mænətiz/ *noun, pl.*
زانسـتە مرۆڤییەکان ◌ علوم انسانی

humanity /hju:'mænəti/ *noun, pl.* humanities
مرۆ، ئینسان، بەشەر، مرۆڤ، بنیادەم، مرۆڤایەتی ◌ بشر، انسان، انسانیت

humanization *noun*
مرۆڤیکردن، مرۆڤاندن ◌ انسانی کردن

humanization of nature *noun*
مرۆڤاندنی سروشت ◌ انسانی کردن طبیعت

humankind /ˌhju:mən'kaɪnd/ *noun*

مرۆڤ، ئینسان، بەرەی مرۆڤ، بەشەر ◌ انسان، نوع انسان

humanly /'hju:mənli/ *adverb*

مرۆڤانە، لەباری مرۆڤییەوە: *He couldn't -ly refuse to help her* ◌ انسانوار، از نظر انسانی

human nature *noun*

سروشتی مرۆڤ: *It's only human nature to be worried about change* ◌ طبیعت آدمی

humanoid /'hju:mənɔɪd/ *adjective, noun*

adj شێوەمرۆڤ، مرۆڤئاسا، مرۆڤی *n* رۆبۆت ◌ *adj* انسان‌مانند، انسان‌وار *n* روبات

human race *noun*

مرۆڤ، مرۆ، ئینسان، بەرەی مرۆڤ ◌ نوع بشر

human reason *noun*

عەقڵ یان ئەقڵی مرۆڤ(ی) ◌ عقل انسانی

human record *noun*

تۆمارە یا ریکۆردی مرۆڤ(ی) ◌ مکتوب انسانی

human resources *noun, pl.*

سەرچاوە مرۆڤییەکان ◌ منابع انسانی

human rights *noun, pl.*

مافی مرۆڤ، مافەکانی مرۆڤ ◌ حقوق انسان

human sphere *noun*

مەڵبەندی مرۆڤ(ی)، بواری مرۆڤایەتی ◌ حوزەی انسانی

humble /'hʌmbl/ *adjective* (humbler, humblest)

1 نەرم، سەرکز، سووک، چروک، بێدەمار، بێفیز، خاکی، خاکینە، خاکینە و خۆڵینە، خاکەڕا، بێهەوا، خاک‌وخۆڵی، بێدەمارانە، بێپۆزانە، خاکەڕایانە: *my -le tribute to this great man* 2 چکۆلانە، هەژارانە، فەقیرانە، دەرویشی ◌ 1 حقیر، پست، فروتن، متواضعانە 2 فقیرانە

humbleness /'hʌmblnəs/ *noun*

نزمی، سووکی، چروکی، سەرکزی، خاکەڕایی، بێدەماری ◌ پستی، خواری، تواضع

humbly /'hʌmbli/ *adverb*

بێدەمارانە، خاکەڕایانە، سەرکزانە: *'Sorry,' she said humbly* ◌ متواضعانە

humbug /'hʌmbʌg/ *noun*

1 فێڵەبازی، لەبنەونەبڕی، قولۆربازی، تەڵەکەبازی: *political humbug* 2 خۆهەڵکێش 3 فێڵ، تەڵەکە، فروفێڵ 4 قسەی قۆر، قسەی هیچەکە، هەڵیت‌وپڵیت 5 فێڵاوی، دەسبڕ ◌ 1 حیلەگری، حقەبازی 2 لافزن 3 حقە، کلک 4 چرند، مزخرف 5 حیلەگر، شیاد

humbugger *noun*

1 دەسبڕ، فێلاوی، تەڵەکەباز، قولۆرباز 2 خۆهەڵکێش، بەفروفیشاڵ ◌ 1 شیاد، حیلەگر 2 لافزن

humbuggery /'hʌmbʌgəri/ *noun*

دەسبڕی، فروفێڵ، خۆهەڵکێشی، فروفیشاڵ ◌ شیادی، لافزنی

humdinger /ˌhʌm'dɪŋə(r)/ *noun*

(کەسێک یان شتێک) یەکجارباش، هەرەچاک، دەرکەوتوو، بەرز، بەرچاو، دیار ◌ (آدم یا چیز) بسیار خوب، عالی

humdrum /'hʌmdrʌm/ *adjective, noun*

هیچ، ماندووکەر، شەکەت‌کەر، monotonous، dull: *humdrum life* ◌ کسل‌کنندە

humectant /hjʊ'mɛkt(ə)nt/ *noun, adjective*

n مەتریاڵی تەڕ(ڕ)اگر *adj* سەربە شێ‌بەند (بنەڕەت: لە -humectare humectant لاتین "تەڕکردن، تەڕبوون") ◌ *n* مادەی مرطوب‌کنندە *adj* مرطوب‌کنندە

humeral /'hjʊmərəl/ *adjective*

سەربە باسک یان شان، باسکی، شانی ◌ وابستە به بازو یا شانە

humerus /'hju:mərəs/ *noun, pl.* humeri /'hju:mərai/

(توێکاری) ئێسکی باڵ، ئێسکی باسک (بنەڕەت: لاتین "شان") ◌ استخوان بازو

humic /'hju:mɪk/ *adjective*

سەربە گیاگڵ humus ◌ وابستە به خاک‌برگ

humid /'hju:mɪd/ *adjective*

شێدار، نماوی، نمدار، هێوی، خاو، هێی، تەڕ، هێت (humidly *adv*) ◌ مرطوب

humidifier /hju:'mɪdɪfaɪə(r)/ *noun*

دەزگای شێ(ڕاگر) ◌ رطوبت‌ساز

humidity /hju:'mɪdəti/ *noun, pl.* humidities

شێداری، نماوی‌بوون، نمداری، خاوی، تەڕی، هێویتی: *high/low humidity* ◌ رطوبت

humidor *noun*

شێدەر ◌ رطوبت‌دهندە

humification *noun*

گۆڕین (پاشەڕۆی رووەکی) بۆ گیاگڵ، گیاگڵاندن ◌ هومیفیکاسیون

humiliating /hju:'mɪlieɪtɪŋ/ *adjective*

مایەی سەرشۆڕی، ئابڕووبەرە، سووکی‌هێنەر، نەنگ: *a humiliating defeat* ◌ خفت‌آور

humiliatingly /hju:'mɪlieɪtɪŋli/ *adverb*

سووکی‌هێنەرانە، سووکانە ◌ به طور خفت‌آور

humiliation /hju:ˌmɪli'eɪʃn/ *noun*

سووکی، چروکی، خوێڕیەتی، سەرشۆڕی، بێئابڕوویی، لووت‌شکاوی، چاوشۆڕی، هیچ‌وپووچی، سووک‌کردن، سووکایەتی(پێکردن)، لووت‌شکاندن، رووشکاندن، کردن بە پەڕۆی بێ‌نوێژی: *She suffered the humiliation of being criticized in public* ◊ *The election result is a -iliation for our party* ◌ خفت،

سرافکندگی، خوارسازی، توهین

humiliatory *adjective*

سووکایەتی‌یانە ◌ تحقیرآمیز

humility /hjuːˈmɪləti/ *noun, pl.* humilities

خاکەڕایی، بێ‌بوزی، بێ‌فیزی، بێ‌دەماری، سەرکزی، خاکینەیی، خۆشکێنی: *an act of genuine humility* ◌ تواضع، فروتنی

hummingbird /ˈhʌmɪŋbɜːd, US -bɜːrd/ *noun*

(باڵندەناسی) زرنگەباڵندە، باڵندەی مێشی، ویزەمەل، باڵزرنگە [خێزان Trochilidae: زۆر جۆرن] ◌ مرغ مگس

humming-top *noun*

فرفرۆکەی فیتوویی ◌ فرفرەی سوتی

hummock /ˈhʌmək/ *noun*

1 گرد، تەپ، تەپۆڵکە، زورک 2 تەپ یان بەرزایی ناو شوێنێکی سەهۆڵبەند 3 بەرزەزەوی‌یەکی قوتەوەبووی ناو زەلکاو ◌ 1 تل، پشته 2 و 3 هامک

hummocky *adjective*

گردگرد، تەپاوی، پڕگرد، تەپۆڵکەدار ◌ دارای تل یا پشته

hummus /ˈhʊməs, US ˈhuːməs/ = humus

humongous /hjuːˈmʌŋgəs/ *adjective,* also humungous

(نافەرمی) گەورە، زلە، زەبەلاح ◌ عظیم، بزرگ

humoral /ˈhjuːm(ə)r(ə)l/ *adjective*

1 سەربە شلەی ناو لەشی مرۆڤ 2 سەربە چوار سروشت ◌ 1 خلطی 2 وابسته به طبایع چهارگانه

humoresque /ˌhjuːməˈrɛsk/ *noun*

پارچە موسیقایەکی کورت و کرژ ◌ هومورسک

humorist /ˈhjuːmərɪst/ *noun*

1 کەسێکی شۆخی‌باز، بنیادەمی نوکتەبێژ یان گاڵتەجاڕ 2 گاڵتەنووس ◌ 1 آدم بذله‌گو 2 فکاهی‌نویس

humorous /ˈhjuːmərəs/ *adjective,* also humoristic

پێکەنینی، خۆش، نوکتەبێژ، گاڵتەباز، پەند، ئۆین(باز)، قسەخۆش، شۆخی‌باز، funny: *a humorous look at the world of fashion* ◊ *He gave a -morous account of their trip to Spain* ◌ مضحک، بذله‌گو

humorously /ˈhjuːmərəsli/ *adverb*

پێکەنینی‌یانە، خۆش، شۆخی‌یانە، بەشۆخی: *The poem -sly describes local characters and traditions* ◌ به طور مضحک یا فکاهی

humorousness /ˈhjuːmərəsnəs/ *noun*

پێکەنینی‌بوون، قسەخۆشی، ئۆین‌بازی، گاڵتەچێتی، گاڵتەبازی، نوکتەبێژی ◌ مضحک بودن، بذله‌گویی

humour /ˈhjuːmə(r)/ *noun,* US humor

1 شلەی ناو لەش 2 شۆخی، جەفەنگ، حەنەک، گاڵتە، خوو: *a story full of gentle humour* ◊ *She ignored his feeble attempt at humour* 3 چوارشلەی لەش (جاران بۆ دیاری‌کردنی تایبەتمەندی لەشی و مێنتاڵ بەکاردێنرا) = cardinal humour ◌ 1 خلط 2 مزاح، شوخی، مزاج 3 اخلاط چهارگانه

humourless /ˈhjuːmələs, US -ərləs/ *adjective*

وشک (humourlessly *adv*: وشکانە، بە شێوەیەکی وشک) ◌ خشک

hump /hʌmp/ *noun*

1 کۆپارە، ملک، هەنج، دووگەوشتر 2 زەقایی، قیتایی، قوتکە 3 کووری، پشتکۆمی 4 تەپۆڵکە، زورک، تەپ، گۆزمە، گرد ◌ 1 کوهان 2 برآمدگی 3 قوز 4 تل، پشته

humpback /ˈhʌmpbæk/ *noun*

مرۆی پشتکۆم، پشتکوور، پشتچەماو ◌ آدم گوژپشت، قوزی

humpbacked *adjective*

پشتکۆم، پشتکوور، خووز، خوز، قەموور، قەمبوور، پشتچەماو، قووچەلی ◌ گوژپشت

humpbacked bridge *noun,* also humpback bridge

پردی کوور، کۆمەپرد، کوورەپرد، پردەچەماو، پردی کەوانەیی ◌ پل قوسی

humpback whale *noun*

(گیانەوەرناسی) نەهەنگی کۆپارەدار، نەهەنگی پش(ت)کۆم [*Megaptera novaeangliae*] ◌ وال گوژپشت

humped /hʌmpt/ *adjective*

بەکۆپارە، خاوەن کۆپارە یا چەن‌کۆپارە ◌ دارای کوهان یا کوهانها

humph /hʌmf/ *interjection*

پف! فف! نە! ئێ! بەڕاست! ◌ آه! پیف!

humus[1] /ˈhjuːməs/ *noun*

هیومێس، هۆمۆس: جۆرێ چێشتی یۆنانی کە نۆک، ڕۆن و سیری تێدەکرێ ◌ هوموس

humus[2] /ˈhjuːməs/ *noun*

گیاگڵ، گیالاشە (گڵ یان خاکێ کە مەتریاڵی ئەندامی تیابێ؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◌ خاکبرگ

Humvee /ˈhʌmviː/ *noun*

(دروشمی بازرگانی) هامڤی، هامڤی (ماشێنێکی شەڕی نوێیە، شێوەی جیپ دەدا، *high-mobility multi-purpose vehicle.*) ◌ هاموی

Hun /hʌn/ *noun*

1 سەربە گەلی هان (ئەندامی یەکێ لە گەلانی ئاسیایی کە ئەورووپایان لە سەدەکانی چوار و پێنجی زایینی‌دا خاپوور کرد) 2 (بۆ سووکایەتی) ئەڵمانی و (ب.ت.) سەربازی ئەڵمانی (ب.ت. لە شەڕی جیهانی یەکەم و دووهەم‌دا) 3

کەسێکی تێکدەر destructive person: سەربە Hunnish *adj* ؛ vandal ،barbarous
هانەکان، هان؛ Hunlike *adj*: بنەڕەت: *Hūne*
(کۆ) ئینگلیسی کۆن، لە *Hunni* late *Hūnas* لە *Hounnoi* Latin یونانی‌یەوە، بنەڕەتی ئێرانی هەیە) ◌ 1 هون 2 (تحقیر) آلمانی، سرباز آلمانی 3 آدم ویرانگر

Hunan *adjective,* also Hunanese
سەربە شێوازی ئاشپەزی چینی‌یەکان ◌ هونان

hunch /hʌntʃ/ *noun*
1 گومان، مەزندە، راویژ، پێ‌وابوون 2 کوتێکی قەبە ◌ 1 حدس 2 هانچ

hunchback /'hʌntʃbæk/ *noun*
مرۆی پشت‌کۆم، پشت‌کووڕ، قەموور، کووڕ ◌ آدم گوژپشت، قوز

hunchbacked /'hʌntʃbækt/ *adjective*
پشت‌کۆم، پشت‌کووڕ، پشت‌چەماو، کووڕ، قووچەلی ◌ گوژپشت

hundred /'hʌndrəd/ cardinal number *adjective, noun*
adj سەد، سەت (دەنک) *n* 1 ژمارەی سەد 2 (بریتانیا و مێژوویی) ژێربەشی county یا شایر shire که دادگای خۆی هەیە 3 سەد دۆلاری‌یێ (hundreds) 4 *-reds of times*: ژمارەیێکی زۆر: سەدان، سەدان کەس ◌ *adj* صد *n* 1 عدد صد 2 و 3 هاندرد 4 (در جمع) صدها، صدها نفر

hundred-
(لە لێکدانا) سەد- ◌ صد-

hundredfold /'hʌndrədfəʊld/ *noun, adverb*
سەد ئەوندە، سەد بەرامبەر، سەدچەندان، سەد قات ◌ صد برابر

hundredth /'hʌndrədθ, US -ətθ/ ordinal number *adjective, noun*
adj سەدەم، سەدەمین: *her hundredth birthday* *n* سەدیەک: *a/one hundredth of a second* ◌ *adj* صدم، صدمین، صدمی *n* یک‌صدم

hundredweight /'hʌndrədweɪt/ *noun*
یەکەی کێشان (بەرامبەر بە 112 پەوند یان 50/8 کیلۆگرەم لە بریتانیا و 100 پەوند و 45/3 کیلۆگرەم لە ئەمریکا) ◌ هاندردویت

hung /hʌŋ/ = past and past participle of hang

Hungarian /hʌŋ'gɛːrɪən/ *adjective, noun*
adj 1 هەنگاریایی، سەربە هەنگاری 2 سەربە خەڵک یان زمانی هەنگاری *n* خەڵکی هەنگاریا، زمانی فەرمی فین‌ئۆگریایی هەنگاری ◌ *adj* 1 مجارستانی 2 مجاری *n* 1 اهل مجارستان 2 زبان مجارستانی

hunger /'hʌŋgə(r)/ *noun*
1 برسێتی، برچی‌بوون، خورێنی، ئاورای، تێزاتی 2 خولیا، ئارەزووی بەهێز، تامەزرۆیی، کەڵکەڵە ◌ 1 گرسنگی 2 عطش، اشتیاق

hunger march *noun*
رێ‌پێوان یان خۆپیشاندانی بێکاران ◌ راه‌پیمایی بیکاران

hunger strike *noun*
مانگرتن لە خۆراک، مانگرتنی خواردن ◌ اعتصاب غذا

hunger striker *noun*
مانگر لە خۆراک، مانگر لە خواردن ◌ اعتصاب‌کنندەی غذا

hung-over /'hʌŋəʊvə(r)/ *adjective*
داهێزراو (کەسێ کە لەبەر خواردنەوە نەخۆش کەوتبێ) ◌ کسل

hungrily /'hʌŋgrəli/ *adverb*
تامەزۆریانە، بە برسێتی ◌ مشتاقانه، با گرسنگی

hungry /'hʌŋgri/ *adjective* (hungrier, hungriest), *noun*
adj 1 برسی، تێژ، خورێن: *Is anyone getting hungry?* 2 برسی‌هێنەر 3 بەتاسە، ئارەزوومەند، تامەزرۆ، تینوو، بەپەرۆش 4 (گڵ) بێ‌بەرشت، بێ‌مایە *n* (the hungry) خەڵکی برسی ◌ *adj* 1 گرسنه 2 گرسنگی‌آور 3 مشتاق 4 (خاک) غیرحاصلخیز *n* (the hungry) مردم گرسنه

hunk /hʌŋk/ *noun*
1 لەتە، تیکە، پرزۆڵ، پەنجک: *a hunk of bread/cheese/meat* 2 پیاوی جوانچاک، بەقەلافەت، شۆخ‌وشەنگ ◌ 1 تکه 2 مرد خوش‌قدوبالا

hunkers /'hʌŋkəz, US -kərz/ *noun, pl.*
سمت، کنگ، هێت، کلۆت، پاشەڵ، کەفەڵ ◌ کفل

hunky /'hʌŋki/ *adjective* (hunkier, hunkiest)
جوانچاک، بەقەلافەت، شۆخ‌وشەنگ، لەبار (ب.ت. لەباری سێکسی‌یەوە): *Who is that hunky guy?* ◌ خوش‌قدوبالا

hunky-dory /ˌhʌŋki 'dɔːri/ *adjective*
(نافەرمی) باش، تەواو، دەق، عال، رەخساو، جێبەجێ، گونجاو، لەبار، fine ،excellent ◌ خوب، روبراه

hunt /hʌnt/ *noun*
1 راو، نێچیرڤانی 2 بەدواداگەڕان، گەڕان، ملومۆ، مووتەموت، پشکنین، پەیجۆری، دۆزین 3 (لە بریتانیا) دەستەی راو، دەستەی راوچی‌یان (ب.ت. رێوی و هتد) 4 ناوچەی راو، جێ‌راو (هی دەستەی راو) ◌ 1 شکار 2 جستجو، کند و کاو 3 گروه شکارچیان 4 منطقه‌ی شکار

hunter /'hʌntə(r)/ *noun*
1 راوچی، نێچیرڤان، شکاروان، شکارچی: *nocturnal hunters* 2 ئەسپی راو(ی) یان شکاری، تانجی، تاژی 3 سەعات یان کاتژمێری

گیرفانی ◌ 1 شکارچی 2 اسب شکاری، سگ شکاری 3 ساعت جیبی

hunting /ˈhʌntɪŋ/ *noun*
ڕاو، ڕاف، شکار: *Since 1977 otter hunting has been illegal* ◌ شکار

hunting ground /ˈhʌntɪŋ graʊnd/ *noun*
1 ڕاوگە، جێ‌ڕاو، شکارگا 2 شوێنی دڵخواز ◌ 1 شکارگاه 2 مکان دلخواه

hunting horn /ˈhʌntɪŋ hɔːn/ *noun*
بۆری یا هۆرنی ڕاو، هۆرنی شکار ◌ بوق شکار

Huntington's disease *noun*
نەخۆشی هانتینگتۆن: جۆرێ نەخۆشی بۆماوەیی hereditary کە لەودا خانەکانی مێشک دادەفەترێن degeneration. کۆریا chorea و dementia ڕوولەپەرەی لێ دەکەوێتەوە؛ بنەڕەت: لە ناوی پزشک یان دەرمانناسی ئەمریکایی George *Huntington*، مەرگ 1916 ◌ بیماری هانتینگتون

huntress /ˈhʌntrəs/ *noun, fem.* hunter
ڕاوچی ژن، ژنەڕاوچی، نێچیرڤانی ژن، شکاروانی ژن ◌ شکارچی زن

hunt saboteur *noun*
ڕاوشێوێن، ڕاوتێکدەر ◌ مزاحم شکار

huntsman /ˈhʌntsmən/ *noun, pl.* huntsmen
1 ڕاوی، ڕاوچی، شکاری، نەچیروان، نێچیرڤان (ب.ت. ڕێوی) 2 تانجی‌دار، تازی‌وان، تاجی‌ڕاگر ◌ 1 شکارچی 2 سگ‌نگهدار

hurdle /ˈhɜːdl, US ˈhɜːrdl/ *noun*
1 (پێشبڕکێ) پەرژین، کۆسپ: *His horse fell at the final hurdle* 2 تەگەرە، دژواری، کۆسپ، ڕێگر، بەربەند 3 (hurdles, also hurdle-race) پێشبڕکێ ڕاکردنی بەسەر کۆسپدا، کۆسپبازی، پەرژینبازی ◌ 1 (مسابقه) مانع 2 مشکل، سد راه 3 (در جمع) مسابقه‌ی دو مانع‌دار

hurdler /ˈhɜːdlə(r), US ˈhɜːrd-/ *noun*
کۆسپباز، پەرژینباز، ڕاکەر بەسەر کۆسپدا ◌ دونده‌ی دوی مانع‌دار

hurdling /ˈhɜːdlɪŋ, US ˈhɜːrd-/ *noun*
ڕاکردن بەسەر کۆسپدا، کۆسپبازی، پەرژینبازی ◌ دوی مانع‌دار

hurdy-gurdy /ˈhɜːdi gɜːdi, US ˈhɜːrdi gɜːrdi/ *noun, pl.* hurdy-gurdies
ئۆرگی دەستی، هێردیگێردی ◌ هردی گردی

hurl /hɜːl, US hɜːrl/ *noun*
هەڵدان، خستن، هاویشتن، تووڕهەڵدان ◌ پرتاب

hurl-bone /hɜːl bəʊn/ *noun*
ئێسکی ڕانی ئەسپ ◌ استخوان ران اسب

hurling /ˈhɜːlɪŋ, US ˈhɜːrlɪŋ/ *noun,* also hurley
هێرلینگ (جۆرێ کایەی ئیرلەندی بە تۆپ، لە هاکی دەچێ) ◌ هرلینگ

hurly-burly /ˈhɜːli bɜːli, US ˈhɜːrli bɜːrli/ *noun*
شلوقی، هەراوهوریا، جەنجاڵی، دەنگەدەنگ، قاڵمەقاڵم: *He enjoys the hurly-burly of political debate* ◌ سر و صدا، غوغا، جار و جنجال

hurrah /həˈrɑː/ *interjection,* also hurray /həˈreɪ/
ئۆخەیش! خەیش! چاکە! عیو! ◌ هورا!

Huron /ˈhjʊərɒn/ *noun, pl.* same or Hurons
ئەندامی کۆنفیدراسیۆنێکی گەلانی ڕەسەنی ئەمریکای باکووری، جاران لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی گۆمی Huron دەژیان ◌ هورون

Hurrian /ˈhʌrɪən/ *noun, adjective*
n 1 ئەندامی گەلێکی کۆن، نیشتەجێی سووریا و میزۆپۆتامیای باکووری بەدرێژایی هەزارەی سێیەم و دووەمی پێش زایین بوون 2 زمانی هووری، بە cuneiform دەنووسرا *adj* سەربەو گەلە یان زمانەکەیان ◌ هوری

hurricane /ˈhʌrɪkən, US ˈhɜːrəkən, -keɪn/ *noun*
ڕەشەبا، زڤیرک، بابلیسک، گەردەلوول، گێژەلووکە، باهۆز (بنەڕەت: ڕەنگە لە *hurakán* ی Taino "خودای ڕەشەبا" وەرگیرابێ) ◌ تندباد، توفان

hurricane lamp *noun*
لەنتەر، فانۆس، فانۆز، چرای ڕەشەبا، چرابا ◌ فانوس

hurried /ˈhʌrid, US ˈhɜːr-/ *adjective*
بەپەلە، بەلەز، بەپرتاو (hurriedly /ˈhʌrɪdli, US ˈhɜːr-/ *adv*: بە پەلە، بە پرتاو، بە پەلەپڕوزکێ، بە تالووکە، بە تاو؛ hurriedness /ˈhʌrɪdnəs, US ˈhɜːr-/ *n*: پرتاو، پەلە، تاو، خێرایی، گورجی، توندی، تیژی) ◌ عجولانه

hurry /ˈhʌri, US ˈhɜːri/ *noun, pl.* hurries
پەلە، لەز، پرتاو، زوو، پەلەپڕوزکێ، تاوەترێ ◌ عجله، شتاب

hurry up *interjection*
یاڵلا! زووکە! خێراکە! دەی! تەکان بخۆ! ◌ بجنب! عجله کن!

hurst /hɜːst/ *noun*
1 لاتەپ، گردۆڵکە، تەپۆڵکە 2 تەپی دارستانی 3 تەپەڵم، کۆگاڵم sandbank (بنەڕەت: *hyrst* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 پشته 2 تپه‌ی جنگلی 3 کران‌ماسه

hurt[1] /hɜːt, US hɜːrt/ *noun*
زیان، وەی، زەرەر، ئێش، وەزەن، مەینەتی، بەڵا، ناڕەحەتی، ئازار، زەربە، گورز، برین یان ژانی لەش ◌ آسیب، زیان، صدمه

hurt[2] /hɜːt, US hɜːrt/ = past and past

participle of hurt

hurtful /'hɜ:tfl, US 'hɜ:rtfl/ *adjective*
بەزیان، زیاناوی، بەئازار، بەئێش، بەژان، بەسوێ، ناڕەحەتکەر: *I cannot forget the -ul things he said* ۞ مضر، زیانبخش، آزاررسان، دردآور

hurtfully /'hɜ:tfəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی زیاناوی، زیانگەیێنەرانە ۞ بە طور زیانبخش

hurtfulness /'hɜ:tflnəs, US 'hɜ:rtflnəs/ *noun*
زیان، وەی، زەرەر، وەزەن، بەلا، گورز، ئازار، مەینەتی، ئێش ۞ مضرت، آزار، صدمە

hurtless *adjective*
بێوەی، بێزیان، بێزەرەر، بێوەزەن ۞ بدون زیان

husband /'hʌzbənd/ *noun*
مێرد، مێر، شوو: *This is my husband, Steve* ۞ شوهر (husbandly *adj* husbandless *adj* husbandhood *n* husbander *n*)

husbandman /'hʌzbəndmən/ *noun, pl.* husbandmen
(کۆن) جووتیار، جووتبەندە، وەرزێر ۞ زارع، برزگر

husbandry /'hʌzbəndri/ *noun*
1 کشتوکاڵ، جووتیاری، جووتبەندەیی، وەرزێری: *2 animal/crop husbandry* مالداری، مشوور، باش بەڕێوەبردن، دەسپێوەگرتن (خۆراک، پارە و هتد) ۞ 1 کشاورزی 2 عقل معاش، صرفەجویی

hush /hʌʃ/ *noun*
بێدەنگی، وسکوتی، ماتی ۞ سکوت

hush-hush *adjective*
نهێنی، نەهێنی، پەنامەکی، دزەکی، نەتەنی ۞ محرمانە، پنهانی

hush money /hʌʃ mʌni/ *noun*
بەرتیل، بێدەنگانە، دەمکوتانە ۞ حق‌السکوت

husk[1] /hʌsk/ *noun*
1 زبرە، سۆس، سۆست، کەپەک 2 توێخ، توێک، توێکڵ 3 توێخڵ یان بەرگی گەنمەشامی ۞ 1 سبوس 2 پوستە 3 غلاف ذرت

husk[2] /hʌsk/ *noun*
کۆخەوشکە (ئاژەڵ و پاتاڵ و بەراز) ۞ سرفەی خشک

husky[1] /'hʌski/ *adjective* (huskier, huskiest)
1 توێکڵدار، توێخاوی، سۆستەدار 2 (دەنگ) گیراو، نووساو، گڕ 3 هەیکەلی، بەقەڵافەت 4 هاسکی (سەگێ لە کەنەدا و ئالاسکا بۆ ڕاکێشانی خێشکەکان؛ huskily *adv*: بە دەنگ نووساوی(یەوە)، دەنگ‌نووساوانە، دەنگ‌گیراوانە؛ huskiness /'hʌskinəs/ *n*: گیراوی، نووساوی) ۞ 1 پوستەدار 2 گرفتە 3 هیکل‌دار 4 هاسکی

husky[2] /'hʌski/ *noun, pl.* huskies
1 هاسکی (سەگێ لە کەنەدا و ئالاسکا بۆ ڕاکێشانی خێشکەکان) Siberian hysky = 2 ۞ هاسکی

hussar /hə'zɑ:(r)/ *noun*
1 (لە بریتانیا) سەربازی سواری چەکسووک، سەربازی سوارە 2 سەربازی سوارەی چەکسووکی هەنگاریایی سەدەی 15هەم ۞ 1 سرباز سوار سبکاسلحە 2 سرباز سوار سبکاسلحەی مجاری

Hussite /'hʌsʌɪt/ *noun, adjective*
n ئەندام یان شوێنکەوتووی بزووتنەوەی دینی کە لە لایەن John Huss دامەزرا، هاس‌باوەڕ *adj* سەربەوانە ۞ هاسیت

hussy /'hʌsi/ *noun, pl.* hussies
1 کچی بێحەیا و دەمشڕ، چوختی، ژنی هەرزە، جلف، بلچ 2 توورەکە، دەرزیدان، جێدەرزی، کیف ۞ 1 دختر بی‌حیا، زن جلف 2 کیسە، سوزن‌دان

hustings /'hʌstɪŋz/ *noun, pl.*
1 شالاوی هەڵبژاردن، هەڵمەتی هەڵبژاردن، چالاکی هەڵبژاردن: *Most candidates will be out on the hustings this week* 2 دانیشتن یان کۆبوونەوەی سیاسی 3 شوێن، سەکۆ یان دووانگەی ناساندنی پاڵێوراوان ۞ 1 مبارزات انتخاباتی 2 نشست سیاسی 3 منبر معرفی نامزدهای پارلمان

hustle /'hʌsl/ *noun*
1 پاڵ، پاڵنان، شان، تەکان 2 پالەپەستۆ، شانەترنجێ 3 پەلە، لەز 4 چالاکی، پڕکاری، شلوقی، جمەوجۆڵ: *We escaped from the hustle and bustle of the city for the weekend* 5 کار 6 فێڵوفەرەج، هەڵفریواندن، لەخشتەبردن، دسبری ۞ 1 هل، تکان 2 فشار 3 شتاب 4 جنب و جوش 5 شغل 6 فریب، حقەبازی، شیادی

hustler /'hʌslə(r)/ *noun*
1 کەسێکی بەکار، بەجموجۆڵ، هەڵسووڕ، بەگوڕ 2 گوێبر 3 (لە ئەمریکا) قاحبە، جندە، حیز، کوونی، گاندەر ۞ 1 آدم پرتکاپو 2 تیغ‌زن 3 فاحشە

hut /hʌt/ *noun*
1 کوخ، کۆختە، قولیت، کولیت، هۆلک، خانووچکە: *2 a beach hut ◊ a wooden hut* (لە کێودا) پەنا، داڵدە 3 خانووی لە داری کاتەکی بۆ سەربازان ۞ 1 کلبە، آلونک 2 پناهگاه 3 هات

hutch /hʌtʃ/ *noun*
1 (کەروێشک و...) قەفەس، بێرکم، ڕکە، سیپ، سنووق 2 (ئەمریکای باکووری) سنووقێ بۆ شت تیاهەڵگرتن؛ دۆلاب یا کابینێت 3 جۆرێ

1 ⟡ پێوەری خەڵووز بەرامبەر بە 70/5 لیترە ⟡ قفس، صندوق 2 و 3 هاج

hutholder *noun*
کۆختەنشین ⟡ کلبەنشین

hutia /hʌ'ti:ə/ *noun*
جۆرێ گیانەوەری کرتێنەری کاریبیایی، شێوەی cavy دەدا، لاق و کلکـی کـورتن [خێزان Capromyidae: چەندین جۆرن] ⟡ هوتیا

hutment *noun*
(سەربازی) کۆختەبەندان، لەشکرگای کۆختەیی ⟡ اردوگاه

Hutterite /'hʌtərʌɪt/ *noun, adjective*
n 1 ئەندامی تیرەی ئایینی کریستانیەتی ئانابابتیستی، سەدەی شازدەیەم لە مۆراڤیا Moravia دامەزرا 2 ئەندامی کۆمەڵگایەکی ئەمریکای باکووری کە باوەڕێکی وایان هەیە *adj* سەربە هاتێرایتەکان ⟡ هوترایت

Hutu /hu:tu:/ *noun, pl.* same or Hutus or Bahutu /bə'hu:tu:/
ئەندامی گەلی بانتویی‌زمان، کە زۆربەی دانیشتووانی رواندا و بوروندی پێکدێنن ⟡ هوتو

huzza /hʊ'zɑ:/ *exclamation,* also huzzah
(کۆن) بژی، ئافەرین ⟡ آفرین، مرحبا

HWM *abbreviation* high-water mark

hyacinth /'haɪəsɪnθ/ *noun*
1 (رووەکناسی) سمڵ، سومبوڵ، هەلال، سیاوەسدە [تۆخم *Hyacinthus*: چەندین جۆرن]، گێلک (سمڵی کێوی چکۆلە) 2 بەنەوشە (= جۆرێ بەردی بەنرخ) ⟡ 1 سنبل 2 زرگون

hyacinthine /-'sɪnθi:n, US -θʌɪn/ *adjective*
سمڵ‌ئاسا، هەلال‌باو، سملی، وەکوو گوڵی سمڵ ⟡ سنبل‌گون

Hyacinthus *noun,* Latin, from Greek *Hyakinthos*
هیاسینتۆس، هیاکینتوس (یۆنانیـەکـەی): لاوێکی خۆشەویستی ئاپۆلۆ Apollo کە بە هەڵکەوت بە دەستی ئاپۆلۆ بە هۆی هاویشتنی پەیکەوە دەکوژرێ و ئاپۆلۆ لە خوێنی ئەو سمڵی رووواند ⟡ هیاسینتوس

Hyades *noun,* Latin, from Greek
هیادێز، هیادیس: هێشووە ئەستێرەیێ V ئاسا لەسەر کەللەی کۆئەستێرەی Taurus، Aldebran یەکێ لەوانە ⟡ هیادس

hyaena = hyena

hyal(o)- *prefix*
پێشگر: شووشە، شووشەیی، glassy، hyaline: *hyaluronic acid* (بنەڕەت: لە *hualos* یۆنانیەوە "glass") ⟡ پیشوند: شیشه، شیشه‌ای

hyalin /'haɪəlɪn/ *adjective*
(کارئەندامناسی) ماک یان سابستەنسێکی روون کە ب.ت. بەهۆی لێک‌هەڵوەشان یان داوەشانی degeneration بەستەرەشانەکان connective tissue و رووکەشەشانە بەرهەم هاتووە ⟡ هایلین

hyaline /'haɪəlɪn/ *adjective*
1 (زۆرتر کرۆژەیێ cartilage) شووشەیی، شووشین، شووشەئاسا، شێوەشووشە، (ئەو)دیودیار، رووتەنک، روون، رۆشن 2 سەربە یان پێکهاتوو لە hyalin ⟡ 1 شیشه‌ای، زجاجی، شفاف 2 هایلین

hyaline cartilage *noun*
کرۆژەی شووشەیی یان رووتەنک، کرکراگەی روون یان رۆشن (= هی نێو جومگە و رێڕەوی هەناسەدان) ⟡ غضروف شفاف

hyalite /'hʌɪəlʌɪt/ *noun*
جۆرێ opal بێ‌ڕەنگی روون، شووشینە ⟡ شیشه‌ای، شفاف

hyaloid /'haɪəlɔɪd/ *adjective*
شووشەیی، شووشەئاسا، شووشینە، رووتەنک، (ئـەو)دیودیـار، روون، رۆشـن، glassy، transparent ⟡ شیشه‌ای، شفاف

hyaloid membrane *noun*
پەردەی شووشەیی یا رووتەنک یا شووشینە ⟡ غشا شیشه‌ای یا شفاف

hyaloplasm = cytosol

hyaluronic acid /ˌhʌɪəljʊə'rɒnɪk/ *noun*
کاربۆهایدرایتێکی شلی لینج viscous کە لە بەستەرەشانە connective tissue، شلەی synovial و شلەی نێو چاودا هەیە ⟡ اسید هیالورونیک

hyaluronidase *noun*
هەوێنەیێکی کیمیاکار mucolytic کە بلاوبوونەوەی شلەکان بەنێو شانەکاندا ئاسان دەکاتەوە یان رەوان دەکا ⟡ هیالورونیداز

hybrid /'haɪbrɪd/ *noun, adjective*
n 1 کرک، هووود، گیانەوەری دوورەگە یان دوورە 2 گیا یان رووەکی متوربەکراو 3 وشەی دوورەگە (لە چەند بەش پێکهاتبێ کە هەر بەشیان سەربە زمانێ بن) *adj* 1 دوورەگە، دوورە: *a -brid language* ◊ *hybrid flowers* 2 ناچونیەک، لێک‌جیاواز، تێکەڵاو: *a hybrid car/vehicle* ◊ ⟡ *n* 1 حیوان دورگه 2 گیاه پیوندی 3 واژه‌ی دورگه *adj* 1 دورگه 2 نامتجانس

hybridism /'haɪbrɪdɪzəm/ *noun,* also hybridity /haɪ'brɪdɪtɪ/
دوورەگی، دوورەگێتی، دوورەگەبوون، متورباندن یان متوربەکردنی دوو شتی نایەک‌جۆر ⟡ دورگه بودن

hybridization /ˌhaɪbrɪdaɪ'zeɪʃn, US -də'zeɪ-/ *noun*
1 دوورەگاندن، جووت‌پێگرتن، دووتوخماندن 2 متوربەکردن، پێوەستاندن، متورباندن ⟡ 1

دورگەپروری 2 عمل پیوند زدن

hybrid vogour *noun*

(بۆمـاوەناسـی) (بـە)هێـز(ی) یـان توانـایی دووڕەگەیی ◌ قدرت دورگەای

hydathode /'hʌɪdəθəʊd/ *noun*

کونـی ب.ت. لەسـەر گـەڵا، کـە دڵـۆپی ئـاو دەدەڵێنێ ◌ هیداتود

hydatid /'hʌɪdətɪd/ *noun*

(پزشکی) توورەکاو، کیسەی ئاو ◌ کیست آب

hydr(o)- /'haɪdr(əʊ), US -dr(oʊ)/ *prefix*

پێـشگر: 1 شـلە، ئـاو: *hydraulic* 2 *hydrokinetic hydroelectric* (کیمیـا) هایدرۆژین، لەگەڵ هایدرۆژین لێکدراوە یان هایدرۆژینی تیایە: *hydroxyl hydrocarbon* 3 گیانـەوەری ئـاوی، ئاوسـا :hydroid 4 *hydromedusa* (پزشکی) خاوەنی خوێناوگی serum چلکی یا کێمی، سەربە ئاوبەند، چلکی: *hydrocephalus* (بنەڕەت: لە *hudōr* یۆنانی بە واتای "ئاو") ◌ پیشوند: 1 آب، مایع 2 هیدروژن 3 هیدروئید 4 استسقائی، چرکی

hydra /'haɪdrə/ *noun*, from Latin *Hydra*, from Greek

1 (Hydra) هایدرا، هەزدیهای نۆسەر (کە بە دەس هێرکول دەکوژرێ، میسۆلۆژی یۆنانی) 2 کێشەی بێچارەسەر، گرێکوێرە، کێشە یان ئاستەنگی هەمیشەیی، گـونی قـوڕ 3 coelenterate یەکی ورد‌ی ئاوە شیرینەکان، بە لەشێکی لوولەیی لاسکئاساوە کە بازنە شاخێکی بە دەوور دەمی‌دا هەیە [توخم *Hydra*] ◌ 1 هیدرا 2 مشکل لاینحل 3 هیدرا

hydrangea /haɪ'dreɪndʒə/ *noun*

هایدرێنجا، گوڵـی ئیدریـسی [*Hydrangea macrophylla* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ گل ادریسی

hydrant /'haɪdrənt/ *noun*

سەرشێر، شێرەی ئاگرکوژاندنـەوە، شێرەی شەقامشۆری ◌ شیر آتش‌نشانی

hydrargyric /haɪdrɑː'dʒɪrɪk/ *adjective*

جیوەدار، بەجیوە، جیوەیی ◌ دارای جیوه، جیوه‌ای

hydrargyrum /haɪdrɑː'dʒerek/ *noun*

جیوە ◌ جیوه

hydrate /'haɪdreɪt/ *noun*

هایدرات، مادەی ئاودار، ئاویت ◌ هیدرات، مادەی آب‌دار

hydrarthrosis *noun*

ئاوبەنـدی جومگـەکان، جومگەماسـین، جومگـەئاوبەنـد، ئاوهێنـانی جومگـە(کـان) ◌ استسقاء مفاصل

hydration /haɪ'dreɪʃn/ *noun*

لەگەڵ ئاو ئاوێتەبوون، لێکدان لەگەڵ ئاو (لەباری کیمیاییەوە) ◌ ترکیب با آب

hydraulic /haɪ'drɔːlɪk, US -'drɒl-/ *adjective*

هایدرۆلیک(ی)، هیدرۆلیکی، ئـاوی، ڕوونی، شلەیی (بە جووڵانی شلە کاردەکا) ◌ هیدرولیکی

hydraulically /-kli/ *adverb*

هایدرۆلیکانە، لەباری هایدرۆلیکی(یەوە) ◌ از نظر هیدرولیکی

hydraulics /haɪ'drɔːlɪks, US -'drɒl-/ *noun, pl.*

هایدرۆلیک، هیدرۆلیک، ئاوهێزناسی (زانستی بەکارهێنانی ئـاو بـۆ بەرهـەمهێنـانی هێـز) ◌ هیدرولیک

hydrazine /'hʌɪdrəziːn/ *noun*

(کیمیـا) جـۆرێ شـلەی بـێ‌ڕەنـگ و تفـتی (ئەلکالین) هەڵمیو N_2H_4 بۆ سووتەمەنی هێندێ مووشەک بەکاردێتێ ◌ هیدرازین

hydria /'hʌɪdrɪə/ *noun*, *pl.* hydriae or hydriai

(یۆنانی کۆن) گۆزەی سێ‌قولفە ◌ کوزەی دارای سە دستە

hydric /'haɪdrɪk/ *adjective*

هایدرۆژین‌دار، هایـدرۆژێناوی، شـێ‌زۆر، زۆر تەڕ، پڕشێ: *a hydric* ◊ *a hydric habitat* (پروانـە xeric ،mesic) *plant* ◌ دارای هیدروژن، دارای رطوبت فراوان

hydride /'hʌɪdrʌɪd/ *noun*

(کیمیا) هایدراید، هایدرید، هیدرید: ئاوێتەیەکی جووت یان دووانی هایدرۆژین لەگەڵ کانزایێ ◌ هایدرید

hydrilla *noun*

جۆرێ ڕووەکی ئاسایی ئـاوە شـیرینەکان، بە گەڵای باریکەوە [*Hydrilla verticillata* لە خێزانی Hydrocharitaceae] ◌ هیدریلا

hydriodic acid /ˌhʌɪdrɪ'ɒdɪk, -ʌɪ'ɒdɪk/ *noun*

ترشـەڵـۆکی هایـدریۆدیک: گـیراوەیێکـی ترشەڵۆکی بەقەوەتی ئایۆدیدی هایدرۆژین بە شێوگی HI ◌ اسید هیدریودیک

hydro- = hydr-

hydro *noun*

1 (بریتانیا) هوتێل یا کلینیکێ کە hydropathy تیـادەکرێ 2 کارگـەی کارەبـای کارۆئـاوی 3 کارۆئاوی 4 (کەنەدا) کارەبا ◌ هیدرو

hydrobromic acid /ˌhaɪdrə(ʊ)'brəʊmɪk/ *noun*

(کیمیا) ترشەڵۆکی هایدرۆبرۆمیک: گیراوەیێکی ئاوەکی aqueous solution بەهێزی برۆمیدی هایدرۆژین HBr hydrogen bromide زۆرتر بۆ سازکردنی برۆمیدەکان بەکاردێتێ ◌ اسید هیدروبرومیک

hydrocarbon /ˌhaɪdrə'kɑːbən, US -

'kɑːrb-/ *noun*
هایدرۆکاربۆن: ئاوێتەیێکی هایدرۆژین و کاربۆن ◌ هیدروکربن
hydrocele /ˈhaɪdrə(ʊ)siːl/ *noun*
ئاوبەندی باتوو(یان گون)، گون ئاوهێنان، باتووماسین ◌ استسقاء خایه
hydrocephalic *adjective*
سەرئاوبەنددار، تووشبوو بە ئاوبەندی سەر ◌ مبتلا به استسقاء سر
hydrocephalus /ˌhaɪdrəˈsɛf(ə)ləs, US -ˈkɛf-/ *noun*
ئاوبەندی سەر، سەرەماسین، سەرئاوبەند ◌ استسقاء سر
hydrocephaly *noun*
ئاوبەندی سەر، ئاوهێنانی سەر، سەرئاوبەند ◌ استسقاء سر
hydrochloric acid /ˌhaɪdrəˌklɒrɪk ˈæsɪd, US -ˌklɔːr-/ *noun*
ترشەلۆکی هایدرۆکلۆریک [HCl] ◌ اسید هیدروکلریک
hydrocortisone *noun*
(زیندەکیمیا) هایدرۆکۆرتیزۆن: هۆرمۆنێکی سترۆئیدی کە بەهۆی adrenal cortex ـەوە دەردەدرێ و لەباری پزشکییەوە بۆ چارەسەری ئاوسان inflammation و باداری rheumatism بەکاردێترێ ◌ هیدروکورتیزون
hydrocyanic acid /ˌhʌɪdrə(ʊ)sʌɪˈanɪk/ *noun*
ترشەلۆکی هایدرۆسیانیک (گیراوەیەکی ترشەلۆکی یەکجار ژاراوی سایانایدی هایدرۆژین HCN) ◌ اسید هیدروسیانیک
hydrodynamic /ˌhaɪdrədaɪˈnæmɪk/ *adjective*, also hydrodynamical
سەربە هایدرۆداینەمیک، سەربە هایدرۆدینامیک، سەربە هێزاوناسی ◌ وابسته به هیدرودینامیک
hydrodynamics /ˌhaɪdrədaɪˈnæmɪks/ *noun, pl.*
هێزاوناسی، هایدرۆدینامیک ◌ مکانیک مایعات
hydroelectric /ˌhaɪdrəʊɪˈlɛktrɪk, US ˌhaɪdroʊ-/ *adjective*
هایدرۆئیلیکتریک، کارۆ ـ ئاوی: *a hydroelectric power* ◊ *hydroelectric plant* ◌ هیدروالکتریک، برقابی
hydroelectrically /ˌhaɪdrəʊɪˈlɛktrɪkli, US ˌhaɪdroʊ-/ *adverb*
لەباری کارۆ ـ ئاوی(یەوە) ◌ از نظر برقابی
hydroelectricity /-ɪˌlɛkˈtrɪsəti/ *noun*
هایدرۆئیلیکتریسیتە، کارۆئاوی، کارەبای ئاوی ◌ برق آبی
hydrofoil /ˈhaɪdrəfɔɪl/ *noun*
هایدرۆفۆیل، بەلەمفڕ، گەمیفڕ ◌ قایق پرنده
hydrogel *noun*
هایدرۆژێل (وڵوڵەیێ کە پێکهێنەری شلەکەی ئاوە) ◌ هیدروژل
hydrogen /ˈhaɪdrədʒən/ *noun*
هایدرۆژین، هایدرۆجین، توخمێکی ناکانزایی کە سادەترین و سووکترین توخمە، یەکجار گڕگێشە و بێڕەنگ و بێبۆنە، ب.ت. لە بواری سێنتێزدا بەکاردێتری (بە ژ.گ. ا. ن. H) ◌ هیدروژن
hydrogenation *noun*
هایدرۆژیناندن ◌ هیدروژندار کردن
hydrogen bomb *noun*
بۆمبی هایدرۆژینی ◌ بمب هیدروژنی
hydrogen cyanide *noun*
(کیمیا) گازێکی یەکجار ژاراوی یان شلەیەکی هەڵمۆک volatile بە بۆنی بادەمی تاڵەوە [HCN] ◌ سیانید هیدروژنی
hydrogen iodide *noun*
گازێکی بێڕەنگی تفت HI بۆنێکی خنکێنەری هەیە؛ ئانهایدرایدی anhydride ترشەلۆکی هایدریۆدیک hydriodic acid ◌ آیود هیدروژن
hydrogenous /-ˈdrɒdʒɪnəs/ *adjective*
هایدرۆژیندار، هایدرۆژینی، هایدرۆژیناوی ◌ دارای هیدروژن
hydrogen peroxide *noun*
پێراکسایدی هایدرۆژین (مەتریالێکی کیمیایی بۆ کوشتنی بەکتریاکان و گەشترکردنی قژ [H_2O_2]) ◌ آب‌اکسیژنه
hydrogen sulphide *noun*
(کیمیا) سولفایدی هایدرۆژین (گازێکی ژاراوی بێڕەنگ، بە بۆنی هێلکەی پیسەوە [H_2S]) ◌ آب‌اکسیژنه
hydrogeological *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هایدرۆژێئۆلۆژییەوە هەیە ◌ وابسته به هیدروژئولوژی
hydrogeologist *noun*
هایدرۆژێئۆلۆژیست ◌ هیدروژئولوژیست
hydrogeology *noun*
هایدرۆژیۆلۆژی، هایدرۆژێئۆلۆژی (= لقێ لە زەویناسی، سەروکاری لەگەڵ ئاوی سەرعەرز و بنعەرز هەیە) ◌ هیدروژئولوژی
hydrographer *noun*
هایدرۆگرافێر، ئاوۆگرافێر ◌ هیدروگرافر
hydrographic *adjective*, also -drographical
سەربە هایدرۆگرافی، سەربە ئاوۆگرافی، سەربە هیدروگرافی (hydrographically *adv*) ◌ وابسته به هیدروگرافی
hydrography /hʌɪˈdrɒgrəfi/ *noun*
هایدرۆگرافی، هیدرۆگرافی، ئاوۆگرافی (هەڵگرتنەوەی نەخشە لە ئاوەکانی سەرعەرز) ◌ هیدروگرافی
hydroid /ˈhʌɪdrɔɪd/ *noun, adjective*

(گیانـــەوەرناســـی) *n* ئاوســـا، ئاوناســـا: coelenterate ێ لە دەستەی (Hydroida) کە hydra کـــان دەگرێتـــەوە، دۆخ یـــان فـــازی پەرەسەندنی ئاژەڵاو کە لە کۆمەڵە شێوەیێکی پۆلیپ پێکهاتووە *adj* سەربە یان پێوەندی بە hydrozoan یکەوە هەیە ۞ هیدروئید

hydrokinetics *noun, pl.*
جووڵاوناسی، زانستی جووڵانی شلەمەنی ۞ علم جنبش مایعات

hydrolase /'hʌɪdrəleɪz/ *noun*
(زینـدەکیمیـا) هـەوێنـەیێکـی hydrolytic، هەوێنەیێ کە بە هایدرۆلیز ماکەکان لێک شی دەکاتـەوە، هـەوێنـەیـێ کـە تـاوی هایـدرۆلیزی سـابـسترەیێکی تایبەتی دەدا ۞ هیدرولاز

hydrologic *adjective*, also hydrological
سەربە هایدرۆلۆژی، ئاوناسی‌یانە ۞ وابسته به هیدرولوژی

hydrologic cycle *noun*, also water cycle
سووڕی ئاو ۞ چرخەی آب

hydrologist *noun*
هایدرۆلۆژیست، ئاوناس ۞ هیدرولوژیست

hydrology /haɪ'drɒlədʒi, US -'drɑːl-/ *noun*
هایدرۆلۆژی، ئاوناسی ۞ هیدرولوژی

hydrolysis /haɪ'drɒlɪsɪs, US -'drɑːl-/ *noun*
شی‌کردنەوە بە ئاو، شی‌بوونەوە بە ئاو، ئاوێن ۞ هیدرولیز

hydrolytic *adjective*
سەربە شی‌کردنـەوە بـە ئـاو، سـەربە hydrolysis ۞ وابسته به هیدرولیز

hydromancer *noun*
فاڵگرتنەوە بە ئاو، ئاوبین ۞ هیدرومانسر

hydromancy /'haɪdrəmænsɪ/ *noun*
هایدرۆمانسی، فـاڵگرەوە بـە ئـاو، ئـاوبینی ۞ هیدرومانسی

hydromassage *noun*
ئاوەشێل (شێلان و داماڵین بـە فیشقەی ئـاو) ۞ هیدروماساژ

hydromechanics /'haɪdrəʊmə'kænɪks/ *noun, pl.*
هایـــدرۆمیکانیک، میکـــانیکی شـــلەمـــەنی، هیدرۆمیکانیک ۞ هیدرومکانیک

hydromedusa *noun, pl.* hydromedusae
هایدرۆمیدۆسا: ئەستێرەی دەریایی کە شێوەی ئاژەڵاو دەدا، جۆرێ بووکی دەریایی jellyfish (ب.ت. دەســـتەکـــانی Anthomedusae و Leptomedusae) کـە وەک خونچـە یـان چرۆیـێ لـە ئاوسـا hydroid ێ پێکهـاتووە ۞ هیدرومدوسا

hydromel /'haɪdrəmel/ *noun*
هایـدرۆمێل، هـەنگویناو (مـەی لەگـەڵ ئـاو و هەنگوین) ۞ هیدرومل

hydrometallurgical *adjective*
سەربە شلەکانزاناسی یان هایدرۆمێتالۆرژی ۞ وابسته به هایدرومتالورژی

hydrometallurgist *noun*
شـــلەکانزانـــاس، هایدرۆمێتالۆرژیـــست ۞ هایدرومتالورژیست

hydrometallurgy *noun*
شـــلەکانزاناســـی، دەرهێنـــانی کانزاکـــان لـــە تێمپراچێـری ئاسـاییدا بـەهـۆی پـالاوتن (بـە شـواردنەوە) یـان ئاوشـۆر(کـردن)ی leaching بـەردی کـان یـان کـانزای خـاو بـە توێنـەرە ئاوەکی‌یەکان ۞ هایدرومتالورژی

hydrometer /hʌɪ'drɒmɪtə/ *noun*
چڕی‌پێو، چڕاوپێو، خەستی‌پێو ۞ چگالی‌سنج

hydrometra *noun*
ئاوبەنـدی منـاڵدان، ئاوهێنـانی منـاڵدان ۞ استسقاء رحم

hydrometric *adjective*
سـەربە چـڕی‌پێـوی، چـڕاوپێـوی‌یانـە، سـەربە خەستی‌پێوی ۞ وابسته به چگالی‌سنجی

hydrometry /hʌɪ'drɑːmətərɪ/ *noun*
چـڕی‌پێـوی، چـڕاوپێـوی، خەسـتی‌پێـوی ۞ چگالی‌سنجی

hydronic /hʌɪ'drɒnɪk/ *adjective*
ئاماژە بە سیستەمەکانی ساردادن و گەرماندن کە ئـاوی تیادەگـەڕێ (hydronically *adv*) ۞ هیدرونیک

hydropathic *adjective*
سەربە چارەسەری بە ئاو ۞ وابسته به آب‌درمانی

hydropathist *noun*
دەرمانکەر بە ئاو ۞ علاج‌کننده با آب‌درمانی

hydropathy /hʌɪ'drɒpəθi/ *noun*
دەرمان بـە ئـاو، ئاودەرمـانی، چارەسـەرکردن بـە ئاو ۞ آب‌درمانی

hydrophilic /ˌhʌɪdrə(ʊ)'fɪlɪk/ *noun*
ئاوخواز، ئاودۆست ۞ هیدروفیلیک

hydrophilicity *noun*
ئاوخوازی، ئاودۆستی ۞ هیدروفیلیسیتی

hydrophobia /ˌhaɪdrə'fəʊbiə, US -'foʊbiə/ *noun*
1 (لە)ئاوترسی، ترس لە ئاو 2 (نەخۆشی) هـاری ۞ 1 آب‌هراسی 2 هاری

hydrophobic /ˌhaɪdrə'fəʊbɪk, US -'foʊbiə/ *adjective*
1 سەربە هاری 2 سەگ‌گەستوو ۞ 1 وابسته بـه هاری 2 هیدروفوبیک

hydrophone *noun*
هایـدرۆفۆن، هیـدرۆفۆن، جـۆرێ میکرۆفـۆن کـە شەپۆلە دەنگی‌یەکان لـە بن ئـاوا دەدۆزێتـەوە ۞

هیدروفون

hydrophyte /ˈhaɪdrəfaɪt/ *noun*
(رووەکناسی) گیای ئاوی، رووەکی ئاوی یان ئاوبەند ۞ گیاەآبی

hydropic /ˈhaɪdrɒpɪk/ *adjective*
سەربە ئاوبەند، ئاوبەندی ۞ استسقایی

hydroplane /ˈhaɪdrəpleɪn/ *noun*
1 بەلەمی مۆتۆری تونرەو 2 فڕۆکەی ئاوی ۞ 1 قایق موتوری سریع 2 هواپیمای آبی

hydroponics /ˌhaɪdrəˈpɒnɪks, US -ˈpɑːn-/ *noun, pl.*
کشتاو، ئاوەکێڵ، کشتوکاڵ بە ئاو (بێ گڵ) ۞ آبکشت

hydropower *noun*
هێزی ئێلیکتریسیتەی ئاوی، هێزی کارۆئاوی ۞ نیروی الکتریسیتەی آبی

hydropsy /ˈhaɪdrɒpsɪ/ *noun*, also dropsy
ئاوبەند، زگەماسێ ۞ استسقاء

hydroquinone /ˌhʌɪdrəˈkwɪnəʊn/ *noun*
هایدرۆکینۆن، ئاوۆکینۆن (لە بواری پزشکی و روونکردنەوەی وێنە فوتۆگرافییەکان بەکاردێتری) ۞ هیدروکینون

hydrosphere /ˈhaɪdrəʊsfɪə(r), US ˈhaɪdroʊsfɪr/ *noun*
هایدرۆسفێر، ئاوگۆ، چینەئاوینە ۞ آبکرە

hydrospheric *adjective*
سەربە هایدرۆسفێر یان ئاوگۆ، چینەئاوینەیی ۞ وابستە بە آبکرە

hydrostat /ˌhaɪdrəˈstæt/ *noun*
ئاودۆز، هایدرۆستات ۞ هیدروستات

hydrostatic /ˌhaɪdrəˈstætɪk/ *adjective*
هایدرۆستاتیک ۞ هیدروستاتیک

hydrostatics /ˌhaɪdrəˈstætɪks/ *noun, pl.*
زانستی هاوسەرنگی یان هاوکێشی شلەمەنی و پەستانیان، زانستی هایدرۆستاتیک ۞ علم هیدروستاتیک

hydrotherapy /ˌhaɪdrəʊˈθerəpi, US ˌhaɪdroʊ-/ *noun*
بە ئاو چارەسەرکردن ۞ آبدرمانی

hydrothorax /ˌhaɪdrəʊˈθɔːræks/ *noun*
ئاوبەندی سنگ، ئاوهێنانی سنگ، سنگەماسێ ۞ استسقاء سینە

hydrotropic *adjective*
بۆ لای ئاو داشکاو ۞ هیدروتروپیک

hydrotropism /haɪˈdrɒtrəpɪz(ə)m/ *noun*
داشکانەوە بۆ لای ئاو یان تەڕی ۞ هیدروتروپیسم

hydrous /ˈhaɪdrəs/ *adjective*
ئاودار، ئاوی، ئاواوی ۞ آبدار

Hydrozoa /ˌhʌɪdrə(ʊ)ˈzəʊə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) ئاو(ئـ)اژەلان، ئاوگیانەوەران، ئاژەڵاوان: دەستەیێ لە گیانەوەرانی coelenterate کە hydra ـەکان و Portuguese men-of-war دەگرێتەوە (بنەڕەت: لە -hydro + zōion یونانی "ئاژەڵ، گیانەوەر") ۞ هیدروزوآ

hydrozoan *noun, adjective*
(گیانەوەری) ئاژەڵاو، ئاواژەڵ، سەربە ئاژەڵاوان ۞ هیدروزوآن

hyena /haɪˈiːnə/ *noun*, also hyaena
کەمتیار، گۆرنەباش، کەفتار(ۆ): گواندارێکی گۆشتخۆری یاڵقیت، لە ئەفریکا و ئاسیادا دەژین [خێزان Hyaenidae: سێ جۆرن] ۞ کفتار

hyet(o)- *prefix*
پێشگر: باران ۞ پیشوند: باران

hyetology /ˌhaɪɪˈtɒlədʒɪ/ *noun*
بارانناسی، زانستی باران ۞ علم باران

Hygeia /haɪˈdʒiːə/ *noun*, Latin, from Greek *Hygieia*
هایجیا (= خواژنی لەشساغی لە میسۆلۆژی یونانیدا) ۞ هیجیا

hygiene /ˈhaɪdʒiːn/ *noun*
هایژین، هایجین، خاوێنگەری، خاوێنی ۞ بهداشت، نظافت

hygienic /haɪˈdʒiːnɪk, US -ˈdʒen-/ *adjective*
هایجینیک، خاوێن. پاک: *hygienic conditions* ۞ بهداشتی، پاکیزه

hygienically /-kli/ *adverb*
لەباری هایجینیکەوە، لەباری خاوێنییەوە: *Medical supplies are disposed of hygienically* ۞ از لحاظ بهداشتی

hygienics *noun, pl.*
زانستی پاکوخاوێنی یان خاوێنگەری ۞ علم بهداشت

hygienist /haɪˈdʒiːnɪst/ *noun*
پسپۆڕی خاوێنگەری یان خاوێنی ۞ متخصص بهداشت

hygr(o)- *prefix*
پێشگر، شێ، پێوەندی بە شێوە هەیە: hygrometer ،hygrophyte (بنەڕەت: لە hugros یونانی "تەڕی، شێ") ۞ پیشوند: رطوبت

hygrology *noun*
شێناسی، زانستی شێ ۞ علم رطوبت

hygrometer /haɪˈgrɒmɪtə/ *noun*
شێپێو ۞ رطوبتسنج

hygrometric *adjective*
سەربە شێپێوی ۞ وابستە بە رطوبتسنجی

hygrometry *noun*
شێپێوی ۞ رطوبتسنجی

hygrophilous /hʌɪˈgrɒfɪləs/ *adjective*
شێدۆست، شێخواز ۞ رطوبتدوست

hygrophyte /ˈhʌɪgrəfʌɪt/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) شێ‌ژی: لە هەلومەرجی شێ‌دارا دەژی ◌ رطوبت‌دوست

hygroscope /ˈhʌɪgrə(ʊ)skəʊp/ *noun*
شێ‌بین (نم یان شێی هەوا) ◌ رطوبت‌نما

hygroscopic /ˈhʌɪgrə(ʊ)skəʊpɪk/ *adjective*
1 سەربە شێ‌بین 2 شێ‌مژ، شێ‌کێش، نم‌کێش، ئاوگر، ئاومژ ◌ 1 وابستە بە رطوبت‌نما 2 رطوبت‌کش

Hyksos /ˈhɪksɒs/ *noun, pl.*
گەلێکی ڕەگەزتێکەڵی سامی و ئاسیایی کە لە (دەوروبەری) 1640ی پێش‌زایین پەلاماری میسریان دا (بنەڕەت: لە *heqa khoswe* میسری بە واتای دەسەڵات‌دارە (وڵاتی) بێگانەکان) ◌ هیکسوس

hyl(o)- *prefix*
پێشگر: 1 دار، چێو 2 ماک، مادە، ماکی، مادی: *hylozoism* (بنەڕەت: لە *hulē* یونانی "matter") ◌ پیشوند: 1 چوب 2 مادە، مادی

hyla /ˈhʌɪlə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) بۆقی داری، بۆقەدارینە: زۆرتر بە ڕەنگی سەوزی کاڵ [تۆخم *Hyla*: زۆر جۆرن] ◌ هایلا

hylic *adjective*
مادی، ماددی ◌ مادی

hylicism *noun*
هایلیسیزم، مادەگەری، مادەخوازی ◌ مادەگرایی

hylomorphism /ˌhʌɪlə(ʊ)ˈmɔːfɪz(ə)m/ *noun*
(فەلسەفە) ڕێبازێ کە مادە یەکەمین بنەمای گەردوونە و شتەکانی تر لە لێکدرانی ماک و شێوە کەوتوونەتەوە ◌ هایلومورفیسم

hylozoism /ˌhʌɪlə(ʊ)ˈzəʊɪz(ə)m/ *noun*
(فەلسەفە) ماک‌ژیانی، ڕێبازێ کە هەموو شت و ماکەکان ژیانیان هەیە (*n* hylozoist؛ *adj* hylozoistic؛ hylo- + *zōē* "life") ◌ هایلوزوئیسم

hymen /ˈhaɪmən/ *noun*
1 پەردەی کچێنی، بن، کچێنی (بنەڕەت: لە *humēn* یونانی بە واتای "پەردە") 2 زەماوەند ◌ 1 پردەی بکارت 2 عروسی

Hymen /ˈhaɪmən/ *noun*
هایمێن (خوای زەماوەند یا ژن‌ومێردایەتی لای یونانی‌یەکان) ◌ هیمن

hymenal *adjective*
سەربە پەردەی کچێنی، بنی ◌ وابستە بە پردەی بکارت

hymeneal /ˌhaɪməˈniːəl/ *adjective*
adj سەربە ژن‌ومێردایەتی، nuptial *n* سرود یان گۆرانی زەماوەند ◌ *adj* وابستە بە زناشویی n سرود عروسی

hymenium /hʌɪˈmiːnɪəm/ *noun, pl.* hymenia /-nɪə/
(ڕووەک‌ناسی) پەردەک، پەردۆکە ◌ هایمینیوم

Hymenoptera /ˌhʌɪməˈnɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
(مێرووناسی) پەردەباڵان: دەستەیێکی بەربڵاوی مێرووەکان کە bee یەکان، wasp ەکان، ant ەکان، gall wasp ەکان و sawfly ەکان دەگرێتەوە کە چوار باڵی تەنکیان هەیە ◌ هایمنوپترا، غشاءبالان

hymenopteran *noun, adjective*
(مێرووی) پەردەباڵ ◌ (حشرەی) غشاءبال، هایمنوپتران

hymenopterous *adjective*
پەردەباڵ ◌ هایمنوپتروس

hymn /hɪm/ *noun*
سرود (ب.ت. لەباری خوداوە کە کریستانەکان دەیڵێن؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *humnos* یونانی "چامە یان گۆرانی پیاهەڵبێژانە") ◌ سرود

hymnal /ˈhɪmnəl/ *noun*, also hymnbook
سرودنامە، کتێبی سرود (ئایینی) ◌ کتاب سرود

hymnary /ˈhɪmnəri/ *noun, pl.* hymnaries
سرودنامە، کتێبی سرود (ئایینی) ◌ کتاب سرود

hymnic *adjective*
سرودی، سەربە سرود ◌ وابستە بە سرود

hymnist *noun*
سرودنووس، سروددانەر ◌ سرودنویس

hymnody /ˈhɪmnədi/ *noun*
سروددانان، سرودنووسی، هۆنینەوەی سرود ◌ سرودسرایی

hymnographer /hɪmˈnɒgrəfə/ *noun*
سرودنووس ◌ سرودنویس

hymnography *noun*
سرودنووسی ◌ سرودنویسی

hymnologist *noun*
سرودناس ◌ سرودشناس

hymnology /hɪmˈnɒlədʒi/ *noun*
سرودناسی، لێکۆڵینەوەی سرودەکان؛ hymnody ◌ سرودشناسی

hyoid /ˈhʌɪɔɪd/ *noun, adjective*
(توێکاری و گیانەوەرناسی) *n* ئێسکی چەلەمەیی یان چەلەمەئاسا (لە ملدا کە زمان ڕادەگرێ) *adj* چەلەمەیی یان چەلەمەئاسا (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسی لە *hyoids* لاتینی نوێ، لە *huoeidēs* یونانی "بە شێوەی پیتی ئۆپسیلۆن υ") ◌ *n* استخوان لامی *adj* لامی

hyoid bone /ˈhʌɪɔɪd/ *noun*
ئێسکی چەلەمەیی یان چەلەمەئاسا ◌ استخوان لامی

hyoscine /'hʌɪəsi:n/ *noun,* also scopolamine
(کیمیا) گیایتکی ژاراوی بۆ نەرشانەوە بەکاردیتری، ئالکالۆیدی ژاراوی $C_{17}H_{21}NO_4$ کە شێوەی atropine دەدا، لە رووەکە solanaceous ـەکاندا دۆزراوەتەوە ◌ هیوسین

hyoscyamine /ˌhʌɪə(ʊ)'sʌɪəmi:n, US -ɪn/ *noun*
(کیمیا) خەربەنگین، هایۆسیامین، هیۆسیامین (ئاویتەیەکی ژاراوی لە خەربەنگ henbaneدا هەیە، تا ئەندازەیێ تایبەتمەندی hyoscine هەیە؛ بنەرەت: لە *hyoscyamus* لاتینی نوێ (لە *huoskuamos* یۆنانی "henbane") + -ine⁴) ◌ هیوسیامین

hyoscyamus = henbane

hypaesthesia /ˌhʌɪpi:s'θi:zɪə, US -pɛs-/ *noun,* US hypaesthesia
کەمەهەستی، کەمەهەستیاری ◌ هایپااستسیا

hypaethral /hʌɪ'pi:θr(ə)l, US hɪ-/ *adjective,* also hypaethral
بێمیچ، سەربەتاڵ، سەرچۆڵ، بێبان ◌ بدون سقف

hype¹ /haɪp/ *noun*
هایپ، جەنجاڵیسازی، جەنجاڵینانەوە: *Don't believe all ◊ marketing/media –e the hype—the book isn't that good* ◌ هوچی‌گری

hype² /haɪp/ *noun*
1 دەرزیلێدانی ژێرپێستی 2 گیرۆدەیی، ئالوودەیی (کورتەی hypodermic) ◌ 1 تزریق زیرجلدی 2 اعتیاد

hyped up *adjective*
1 گەورەکراو، زۆرپێوەنراو، زیادەرەویکراو 2 ورووژاو، هەژیو، ئارامڵێهەڵگیراو، بێئۆقرە: *She gets really hyped up about job interviews* ◌ 1 مبالغه‌آمیز 2 هیجان‌زده

hyper /'haɪpə(r)/ *adjective*
ورووژاو، ئارامڵێهەڵگیراو، بێئۆقرە، هەژیو، نارەحەت، تووڕە، رقهەستاو ◌ هیجانزده، عصبی

hyper- /'haɪpə(r)/ *prefix*
پێشگر: لە رادەبەدەر، لە ئەندازەبەدەر، یەکجار، زێدە، زۆر، ژوور، سەروو، بان: *hypersonic* ، *hyperthyroidism* (بنەرەت: لە *huper* یۆنانییەوە "over, beyond") ◌ پیشوند: بیش از حد، فوق، فرا

hyperacid /ˌhaɪpər'æsɪd/ *adjective*
یەکجارترش، ترشەڵۆک ◌ دارای حموضت زیاد

hyperacidity *noun*
یەکجارترشی، ترشەڵۆکی ◌ حموضت زیاد

hyperactive /ˌhaɪpər'æktɪv/ *adjective*
ئارام لێهەڵگیراو، بە عەرزەوەگیرنەبوو، نەسرەوتوو، هەدانەداو، دانەکەوتوو، زۆربزۆز، یەکجار هاروهاج (ب.ت. مناڵ)، پڕکار، یەکجار چالاک، زۆرکار ◌ ناآرام، بیش از حد فعال

hyperactivity /ˌhaɪpəræk'tɪvəti/ *noun*
ئارام لێهەڵگیراوی، هەدانەدان، زۆرکاری، یەکجارچالاکی، دانەکەوتوویی، زۆربزۆزی ◌ ناآرامی

hyperaemia /ˌhʌɪpər'i:mɪə/ *noun*
(ئەندازە) زۆری خوێن لە ئەندامێ یان بەشێکی تری لەش، خوێن‌تێزان، خوێنە(تێ)زێ ◌ تراکم خون، احتقان

hyperaesthesia /ˌhʌɪpəri:s'θi:zɪə, US -ɛs'θi:-/ *noun*
هەستیاری لەرادەبەدەر ◌ حساسیت مفرط

hyperaesthetic *adjective*
لەرادەبەدەر هەستیار، یەکجارهەستیار ◌ زیاده از حد حساس

hyperalgesia /ˌhʌɪpəral'dʒi:zɪə/ *noun*
ئێشی زۆر گران، یەکجاربەژانی، هەستیاری یەکجار سەبارەت بە ژان (hyperalgesic *adj*: یەکجار هەستیار سەبارەت بە ژان) ◌ هایپرالجسیا

hyperbaric /ˌhʌɪpə'barɪk/ *adjective*
(گاز) یەکجارقورس (زۆرتر لە پەستان یان گوشاری ئاسایی: *a hyperbaric chamber*؛ hyperbarically *adv*) ◌ زیاده از حد سنگین

hyperbaton /hʌɪ'pə:bətɒn/ *noun*
هەڵگێرانەوە، هەڵگەرانەوە (ب.ت. بە مەبەستی پێداگیری یان سووربوون، وەکوو *'this I must see'*) ◌ قلب

hyperbola /haɪ'pɜ:bələ, US -'pɜ:r-/ *noun, pl.* hyperbolas or hyperbolae /-li:/
(ئەندازە) بڕگەتەواو؟، تەواوبڕگە؟، هایپێربۆلا ◌ هُذلولی، قطع زاید

hyperbole /haɪ'pɜ:bəli, US -'pɜ:rb-/ *noun*
(زۆر) پێوەنان، زیادەرەوی، لاف، زیادەڕۆیی، زێدەڕۆیی ◌ اغراق، مبالغه

hyperbolic /ˌhaɪpə'bɒlɪk, US -pər'bɑ:l-/ *adjective*
1 سەربە بڕگەتەواو؟، هایپێربۆلیک 2 (زمانی) پێوەنەرانە، زیادەرەوانە، لافانە، زیادەڕۆیانە (hyperbolically *adv*) ◌ 1 وابسته به هذلولی 2 مبالغه‌آمیز

hyperbolism /haɪ'pɜ:bəlɪzəm/ *noun*
(زۆر) پێوەنان، زیادەرەوی، زیادەڕۆیی ◌ اغراق

hyperbolist /haɪ'pɜ:bəlɪst/ *noun*
(زۆر) پێوەنەر، زیادەرەو، زیادەڕۆ ◌ اغراق‌گو

hyperborean /ˌhʌɪpəbɔ:'ri:ən, US -'bɔ:rɪən/ *noun, adjective*
n 1 دانیشتووی باکووریترینی زەوی 2 (Hyperborean، میتۆلۆژی یۆنانی) ئەندامی

رەگەزێ کە ئاپۆلۆیان دەپەرست *adj* سەربە دوورترین شوێنی باکووری ◌ هایپربورین

hypercatalecxis *noun, pl.* hypercatalecxes
کەرتەی زیادی، بڕگەزیادی (hypercatalectic *adj*: کەرتەزیاد، بڕگەزیاد (لە هەڵبەستدا ب.ت. لە کۆتاییدا)) ◌ هجای زائد

hypercholesterolaemia /ˌhʌɪpəkəˌlɛstərɒˈliːmɪə/ *noun*
لەسەرێبوونی کۆلیسترۆل لە سوورانی خوێندا ◌ هایپرکولسترولیمیا

hypercritic /haɪpəˈkrɪtɪk/ *noun*
رەخنەگری تونرەو یان باریکبین یان ورد ◌ نقاد موشکاف

hypercritical /haɪpəˈkrɪtɪkl/ *adjective*
زۆررەخنەگر، یەکجاررەخنەگر، وردەگر، یەکجار بەئیراد، عەیبدۆزەرەوە (ب.ت. لەبارەی شتی هیچەوە؛ hypercritically *adv*) ◌ عیبجو

hypercriticism /haɪpəˈkrɪtɪsɪzəm/ *noun*
رەخنەگرتنی لە رادەبەدەر، یەکجار رەخنەگری ◌ انتقاد بیش از حد

hyperemia *noun,* US spelling of hyperaemia
خوێنتێزان، سووربوونەوە ◌ احتقان، پرخونی

hypergamy /hʌɪˈpəːgəmi/ *noun*
زەماوەند لەگەڵ کەسێکی چینبەرزتر ◌ هایپرگامی

hyperglycaemia /ˌhʌɪpəglʌɪˈsiːmɪə/ *noun,* US hyperglycemia
زۆربوون یان چوونەسەرەوەی شەکرەی خوێن (hyperglycaemic *adj*) ◌ ازدیاد قند خون

hypergolic /ˌhʌɪpəˈgɒlɪk/ *adjective*
(شلە) داگیرساو، گرگرتوو (بە خۆی) ◌ (مایع) قابل اشتعال

hypericum /hʌɪˈpɛrɪkəm/ *noun*
(رووەکناسی) هایپیریکۆم، هۆفاریقون، رووەکێکی گوڵزەردی تیرەیێ کە St John's wort، tutsan و rose of Sharon ـەکان دەگرێتەوە [توخم *Hypericum*] ◌ هوفاریقون

hyperinflation /ˌhaɪpərɪnˈfleɪʃn/ *noun*
هەڵاوسانی لە رادەبەدەر (زووچوونەسەرەوەی نرخی شتەکان کە زیانێکی قورس بە ئابووری وڵات دەگەیێنێ) ◌ تورم غیرقابل کنترل

Hyperion *noun,* Latin, from Greek *Hyperiōn*
هایپریۆن: تیتان Titan باوکی هێلیۆس Helios (خودای رۆژ، میسۆلۆژی یۆنان) ◌ هایپریون

hyperkinesis /ˌhʌɪpəkɪˈniːsɪs, US -kʌɪ-/ *noun,* also hyperkinesia
گرژبوونی ماسوولکەیی، ماسوولکەگرژی ◌ تشنج عضلانی

hyperlink /ˈhaɪpəlɪŋk, US -pərl-/ *noun*
(کامپیوتێر) هایپرلینک: *Click on the hyperlink* ◌ هایپرلینک

hyperlipaemia /ˌhʌɪpəlɪˈpiːmɪə/ *noun,* also hyperlipidaemia
زۆربوون یان چوونەسەرێی چەوری خوێن (hyperlipaemic *adj*) ◌ هایپرلیپیمیا

hypermarket /ˈhaɪpəmɑːkɪt, US -pərmɑːrk-/ *noun*
(لە بریتانیا) گەورە سوپەرمارکێت ◌ سوپرمارکت بزرگ

hypermetrope /ˈhaɪpəˈmətrəʊp/ *noun*
مرۆی دووربین ◌ آدم دوربین

hypermetropia /ˌhʌɪpəmɪˈtrəʊpɪə/ *noun*
(نەخۆشی چاو) دووربینی ◌ دوربینی

hypermetropic /ˈhaɪpəmɪˈtrɑːpɪk/ *adjective*
(نەخۆشی چاو) دووربین ◌ دوربین

hypermnesia /ˌhʌɪpəmˈniːzɪə/ *noun*
توانایی نائاسایی یادەوەری (زۆرتر لەژێر باروودۆخی نائاسایی وەکوو trauma و narcosis) ◌ قدرت غیرعادی حافظه

hyperon /ˈhʌɪp(ə)rɒn/ *noun*
(فیزیک) پارچۆلکەیێکی ژێرگەردیلەیی subatomic ناجێگیر لە دەستەی باریۆن، کە لە نیوترۆن و پرۆتۆن قورسترە ◌ هایپرون

hyperope *noun*
مرۆی دووربین (hyperopic *adj*: دووربین) ◌ آدم دوربین

hyperopia /ˌhʌɪpərˈəʊpɪə/ = hypermetropia

hyperostosis *noun*
ئەستووری یان گەورەیی نائاسایی ئێسکی لەش (hyperostotic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە hyperostosis ـەوە هەیە) ◌ رشد غیرطبیعی استخوان

hyperparasite *noun*
(زیندەناسی) سەرمشەخۆر، زوورمشەخۆر، مشەخۆری دووهەمی: مشەخۆرێ کە مشەخۆرە لەژوور مشەخۆرێکی تر (hyperparasitic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە hyperparasite ـەوە هەیە) ◌ فوق انگل

hyperparasitism *noun*
سەرمشەخۆری، زوورمشەخۆری، ژیانی مشەخۆری لەسەر مشەخۆرەکان ◌ فوق انگلی

hyperparathyroidism /ˌhʌɪpəˌparəˈθʌɪrɔɪdɪz(ə)m/ *noun*
بوونی لە رادەبەدەری هۆرمۆنی پاراتیرۆئید لە خوێندا، دەبێتە هۆی شێوانی میتابۆلیزمی کالسیۆم (و لاوازی ئێسکەکان) ◌ پاراتیروئیدیسم

hyperphagia *noun*
زۆرخۆری، خواردنی لە رادەبەدەری خۆراک

(hyperphagic *adj*: سەربە زۆرخۆری) ◌ پرخوری

hyperphysical *adjective*
سەرسر(و)شت ◌ فوق طبیعت

hyperpituitarism *noun*
بەرهەمهاتنی زیادی هۆرمۆنەکانی هەلدان growth hormones لە لایەن pituitary gland ◌ هایپرپیتوئیتاریسم

hyperplasia /ˌhʌɪpəˈpleɪzɪə/ *noun*
(پزشکی و زیندەناسی) ژوورگەشەیی: گەورەبوونەوەی ئەندام یان شانەیێ بەهۆی زۆربوون و پەرەسەندنی ریژەی خانەکانی، زۆرتر وەک قۆناخی سەرەتایی هەلدانی شێرپەنجە (hyperplastic *adj*) ◌ هایپرپلاسیا

hyperploid *adjective, noun*
خاوەنی کۆمەلە کرۆمۆزۆمێکی زیاتر لە ژمارەی پێویست (hyperploidy *n*: بوونی کرۆمۆزۆمێکی زیاتر لە ژمارەی پێویست) ◌ هایپرپلوئید

hyperpnea /ˈhaɪpəˈniːə/ *noun*
هەناسەدانی زووزوو، هەناسەبڕکێ ◌ تنفس سریع

hyperpolarization *noun*
ژوورجەمسەرگری ◌ بیش‌قطبیت

hyperpressure *noun*
گوشار یان پەستانی خوێنی لەسەرەوە ◌ فشار خون بالا

hyperpotassemia *noun*, also hyperkalemia
بوونی لە رادەبەدەری پۆتاسیۆم لە خوێندا (hyperpotassemic or hyperkalemic *adj*: سەربە هایپرپۆتاسیمیا) ◌ هایپرپوتاسمیا

hyperpyrexia *noun*
تا(ونۆبەتی)ی یەکجار ناسایی (هێندێ نەخۆشی تایبەتی) ◌ تب شدید

hyperpyretic *noun*, also hyperpyrexial
سەربە تا(ونۆبەتی)ی یەکجار ناسایی ◌ وابسته به تب شدید

hyperreal *adjective*
1 (هونەر) یەکجار ریالیستیک (لە وردەکاری‌دا)
2 پێوەنەرانە، زێدەڕەوی کراو، زێدەڕۆیی کراو ◌
1 هایپرریال 2 مبالغه‌آمیز

hypersensitive /ˌhaɪpəˈsensətɪv, US -pərˈs-/ *adjective*
1 (زۆر) دلْناسک، یەکجار هەستیار، زێدە هەستیار 2 (دەرمان) پێنەکەوتوو (hypersensitiveness *n*) ◌ 1 بسیار حساس 2 آلرژیک

hypersensitivity /ˌhaɪpəˌsensəˈtɪvəti, US -pərˌs-/ *noun*
(زۆر) دلْناسکی، هەستیاری یەکجار، زێدە هەستیاری ◌ حساسیت بسیار

hypersonic *adjective*
1 سەربەو خێرایی‌یانەی کە پێنج جار زیاتر لە خێرایی دەنگ (Mach 5) بن 2 سەربەو لەرە دەنگی‌یانەی لەژوور هەزار میلیۆن هێرتز ◌ هایپرسونیک

hypertension /ˌhaɪpəˈtenʃn, US -pərˈt-/ *noun*
پەستان یان گوشاری خوێنی لەسەرەوە یان بالا (hypertensive *n*: کەسێ بە گوشار یان پەستانی خوێنی لەسەرەوە) ◌ فشار خون بالا

hypertext /ˈhaɪpətekst, US -pərt-/ *noun*
(کامپیوتێر) هایپێردەق، هایپێرتێکست ◌ فوق متن

hypertext transfer protocol *noun*, also hypertext transport protocol
پرۆتۆکۆلی راگوێستنی هایپێرتێکست (بۆ گۆرینەوەی دەیتا و زانیاری، وەک فایلەکانی HTML) ب.ت. لەسەر وێب ◌ فوق متن

hyperthermia /ˌhʌɪpəˈθəːmɪə/ *noun*
گەرمی لە رادەبەدەری لەش (hyperthermic *adj*) ◌ هایپرترمیا

hyperthropy /hʌɪˈpəːtrəfi/ *noun*
گەورەبوونەوە: ئەندام یا شانەیێکی لەش بە شێوەی نائاسایی ◌ هایپرتروپی

hyperthyroid *adjective*
سەربە یان تووش‌بوو بە hyperthyroidism، پێوەندی بە hyperthyroidism ـەوە هەیە ◌ وابسته یا مبتلا به هایپرتیروئیدیسم

hyperthyroidism /ˌhʌɪpəˈθʌɪrɔɪdɪz(ə)m/ *noun*
زۆرکاری یان چالاکی زۆری رژێنەی تیرۆئید، دەبێتە هۆی توند لێدانی دل و زۆربوونی رێژەی مێتابۆلیزم (hyperthyroidic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە hyperthyroidism ـەوە هەیە) ◌ هایپرتیروئیدیسم

hyperventilation /ˌhaɪpəˌventɪˈleɪʃn, US -pərˌven-/ *noun*
هەناسەدانی قووڵ و خێرا، هەناسەبڕکێ ◌ تنفس عمیق و سریع

hypha /ˈhʌɪfə/ *noun. pl.* hyphae /-fiː/
(رووەکناسی) دەزوولە، داویلکە، داوچە، داولە (یەکێ لە توخم یان ئیلیمێنتە دەزووئاساکانی تۆرەدەزوولە mycelium، هەریەک لەو دەزووانەی کە تۆرەدەزوولەی کارگێ پێکدێنن، hyphal *adj*: دەزوولەیی، داویلکەیی، داوچەیی، داولەیی؛ بنەڕەت: لە *huphē* یۆنانی‌یەوە "web") ◌ نخینه

hyphen /ˈhaɪfn *noun*
تەقەل، کورتەهێل، هێلۆچکە، نیشانەی پێکەوەبەستن: *Is there a hyphen in post-mortem?* (ـ بنەڕەت: بە رێگای late Latin لە *huphen* یۆنانی "together"؛ hyphenless

خط پیوند، خط اتصال ⟡ (adj

hyphenated *adjective*
وشەی هێڵۆچکەدار یا تەقەڵ بەند، هێڵۆچکەبەند ⟡ واژەی دارای خط اتصال

hyphenation /ˌhaɪfəˈneɪʃn/ *noun*
پێکەوەبەستن بە هێڵۆچکە، تەقەڵبەندی، هێڵۆچکەبەندی ⟡ هیفناسیون

hyphenation rules *noun, pl.*
ڕێساکانی پێکەوەبەستن بە هێڵۆچکە یان هێڵۆچکەبەندی، دەستووری تەقەڵبەندی ⟡ قواعد هیفناسیون

hypnagogic /ˌhɪpnəˈɡɒdʒɪk/ *adjective*, also hypnogogic
1 خەوێنەر، نوێنەر، خەولێخەر، خەوهێنەر 2 سەربە دۆخی کوتومتی دوای خەوتن، سەربە ماوە یا سەروبەندی نێوان هۆشیاری و خەو: *hypnagogic hallucinations* (بڕوانە hypnopompic) ⟡ 1 خوابآور 2 هیپناگوگیک

hypnic *noun, adjective*
خەوێنەر، نوێنەر، خەوهێنەر ⟡ خوابآور

hypnoanalysis *noun*
چارەسەرکردنی نەخۆشە دەروونییەکان بە ڕێگای بەکارهێنانی خەوی مەگناتیسی و دەروونشیکارییەوە ⟡ هیپنوآنالیز

hypnogenesis *noun*
خەواندن، خەواندنی مەگناتیسی یان هیپنۆتیستی ⟡ ایجاد خواب

hypnoid *adjective*, also hypnoidal
سەربە خەون یان هیپنۆتیزم hypnosis ⟡ وابسته به خواب یا هیپنوتیسم

hypnology *noun*
خەوناسی: زانستی لێکۆڵینەوەی دیاردەکانی خەو (*adj* hypnological؛ *n* hypnologist: خەوناس، پسپۆری خەوناسی) ⟡ هیپنولوژی

Hypnos *noun*, Greek
هیپنۆس: خوای خەو لە میتۆلۆژی یۆنانیدا ⟡ هیپنوس

hypnosis /hɪpˈnəʊsɪs, US -ˈnoʊ-/ *noun*, *pl.* hypnoses
هیپنۆتیزم، خەوی دەسکرد، هیپنۆسیس، هیپنۆز ⟡ هیپنوتیسم، هیپنوز

hypnopompic /ˌhɪpnə(ʊ)ˈpɒmpɪk/ *adjective*
1 خەوزڕێن، خەوڕەوێن 2 سەربە دۆخی نیوەهۆشیاری بەرلە خەوتنی تەواو (بڕوانە hypnagogic) ⟡ هیپنوپومپیک

hypnotherapy /ˌhɪpnəʊˈθerəpi, US ˌhɪpnoʊ-/ *noun*
هیپنۆترایی، بە خەو چارەسەرکردن (*n* hypnotherapist: هیپنۆترایست) ⟡ هینوترایی، خواب‌درمانی

hypnotic /hɪpˈnɒtɪk, US -ˈnɑːt-/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە هیپنۆتیزم 2 خەوێنەر، نوێنەر *n* دەرمانی خەوێنەر یان خەوهێنەر ⟡ *adj* 1 وابسته به هیپنوتیسم 2 خواب‌آور *n* داروی خواب‌آور

hypnotism /ˈhɪpnətɪzəm/ *noun*
هیپنۆتیزم، خەواندنی دەسکرد (hypnotist *n* /ˈhɪpnətɪst/: هیپنۆتیست، هیپنۆتیزمکار: *She went to a hypnotist hoping he could help her to give up smoking*) ⟡ هیپنوتیسم

hypnotization *noun*
خەواندنی دەسکرد، خەولێخستنی بە ڕێگای هیپنۆتیزمەوە، هیپنۆتیزاسیۆن (hypnotizable *adj*: دەخەوێنرێ بە ڕێگای هیپنۆتیزمەوە) ⟡ ایجاد خواب مصنوعی

hypo = hypodermic

hypo- /ˈhaɪpəʊ, US -poʊ/, also hyp *prefix*
پێشگر: 1 کەمتر لە، لەژێر ڕادەی ئاساییەوە، کەمە، ژێر، بن، کەمێ، سووکە، نیمچە: *hypomanic* ,*hypoglycaemia* ,*hypodermic* 2 (کیمیا) توخمێکی تایبە کە هاوهێزییێکی نائاسایی کەمتری هەیە؛ لەباری ئۆکسانەوە لە دۆخێکی خوارترە: *hypochlorous* ,*hypoxanthine* (بنەڕەت: لە *hupo* یۆنانییەوە "under") ⟡ پیشوند: 1 کمتر از، زیر، اندکی 2 هایپو

hypo-allergenic *adjective*, also hypoallergenic
(ب.ت. cosmetics یان خۆراکەکان) ئەگەری کاردانەوەی ئالێرژیکی allergic reaction کەمە: *hypoallergenic foods* ⟡ هیپوآلرژنیک

hypobaric *adjective*
(لەمەڕ anaesthetic ێ) خاوەنی چڕییێکی ڕێژەیی specific gravity کەمتر لە هی شلەی مێشک و بڕبڕە cerebrospinal fluid ⟡ هیپوباریک

hypoblast /ˈhʌɪpə(ʊ)blast/ (hypoblastic *adj*) = endoderm

hypobranchial *adjective*
ژێرشیپەڕەیی: *-anchial groove* ⟡ زیرآبششی

hypocalcaemia /ˌhʌɪpəʊkalˈsiːmɪə/ *noun*, US hypocalcemia
(پزشکی) کەمی کالسیۆم لە خوێندا ⟡ کمبود کلسیون در خون

hypocaust /ˈhʌɪpə(ʊ)kɔːst/ *noun*
سیستمێکی گەرمانەدنی ناوەندی (خانووبەرەکانی) ڕۆمی کۆن کە لەودا گەرما بە ڕێگای چەندین لوولە و کاناڵەوە بەسەر تەرک و دیوارەکاندا بڵاودەبۆوە یان دابەش دەکرا (بەهۆی کوورەوە) ⟡ هیپوکاوست

hypocentre *noun*

ground 2 focus 1 چەق یا ناوەندی بوومەلەرزە. (hypocentral *adj*) zero ◯ کانون زلزله

hypochlorite *noun*
◯ hypochlorous acid خوێ یان ئیسیتری هیپوکلوریت

hypochlorous acid /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈklɔːrəs/ *noun*
جۆرێ ترشەلۆکی ناجێگیر و لاواز HClO، کاتێ پێکدێ کە کلۆرین لە ناو ئاوی ساردا دەتوێتەوە ◯ اسید هیپوکلوروز

hypochondria /ˌhaɪpəˈkɒndriə, US -ˈkɑːn-/ *noun*
1 (لە) نەخۆشیترسی 2 خونەخۆشخستن، خوبەنەخۆشزانی ◯ 1 بیماریهراسی 2 خودبیمارانگاری

hypochondriac /ˌhaɪpəˈkɒndriæk, US -ˈkɑːn-/ *noun, adjective*
مرۆی (لە) نەخۆشیترس یا خۆیبەنەخۆش hypochondriacally /ˌhaɪpəˈkɒndriækli, US -ˈkɑːn-/ *adv*) ◯ شخص بیماریهراس

hypochondriacal /ˌhaɪpəˌkɒnˈdraɪəkl, US -ˌkɑːnˈd-/ = hypochondriac

hypochondriasis /ˌhʌɪpə(ʊ)kɒnˈdrʌɪəsɪs/ = hypochondria

hypochondrium *noun, pl.* hypochondria
(توێکاری) کەلەکە، قەبرغە، خالیگە، لاتەڕاف ◯ تهیگاه

hypochromic anaemia *noun*
جۆرێ کەمخوێنی کە هێمۆگلۆبین haemoglobin لەنێو خرۆکە سوورەکانی خوێندا (زۆر) کەمە ◯ کمخونی هیپوکرومیک

hypocorism *noun*
1 سەرناوی منالانە، ناوی خۆمانە، گچکەناو، 2 بەکارهێنانی ناوی خۆمالی pet name ◯ 1 لقب بچهگانه، اسم تصغیری 2 استعمال اسم خودمانی

hypocoristic /ˌhʌɪpə(ʊ)kəˈrɪstɪk/ *adjective*
سەربە یان ئاماژە بە گچکەناو یان سووکەلەناو (hypocoristically *adv*) ◯ وابسته به اسم تصغیری

hypocotyl /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈkɒtɪl/ *noun*
لاسک یا تەوەری ژێرپەل، تەوەری پەرەسەیی (لە ژێرەوەی cotyledon یان نێوان لاسکەکانی پەل و ریشە و ڕەگی؛ (hypocotylous *adj* ◯ ساقه یا محور زیرلپه

hypocrisy /hɪˈpɒkrəsi, US hɪˈpɑːk-/ *noun, pl.* hypocrisies
ریایی، ریاییبازی، ڕوالەت، دووڕوویی، ڕووبینی: *He condemned the hypocrisy of those politicians who do one thing and say another* ◯ ریا، تزویر

hypocrite /ˈhɪpəkrɪt/ *noun*
کەسێکی ریاییباز، بنیادەمی دووڕوو، مرۆی ڕوالەتباز: *Charles was a liar and a hypocrite who married her for money* ◯ آدم ریاکار

hypocritical /ˌhɪpəˈkrɪtɪkl/ *adjective*
ریاییباز، دووڕوو، ڕووبین، ڕووبینانە، دووڕووانە: *It would be hypocritical of me to have a church wedding when I don't believe in God* ◯ ریاکار، مزورانه

hypocritically /ˌhɪpəˈkrɪtɪkli/ *adverb*
ڕووبینانە، دووڕووانە، ریاییبازانە ◯ مزورانه

hypodermic /ˌhaɪpəˈdɜːmɪk, US -ˈdɜːrm-/ *adjective, noun*
adj ژێرپێستی، بنپێستی، ژێرەوەی پێستی *n* (هەروەها hypodermic needle, hypodermic syringe) دەرزی ژێرپێست، دەرزیلێدانی ژێرپێست (hypodermically *adv*) ◯ *adj* زیرپوستی *n* سرنگ زیرپوست، تزریق زیرپوست

hypodermic injection *noun*
دەرزیلێدانی ژێرپێست یان ژێرەوەی پێست ◯ تزریق زیرپوست

hypodermis *noun,* also hypoderm
ژێرپێست، بنپێست، پێست یان چەرمی ژێرەوە 1 شانەی (دەسبەجێ) ژێر epidermis ی ڕووەکێ 2 توێی ژێرەوەی خانە epithelial ـەکان (لە جومگەپایان و هێندێ لە بێبڕبڕەکاندا invertebrate، توێژی کیتینی chitinous cuticle دەردەدا؛ (hypodermal *adj* ◯ زیرپوست

hypodermosis *noun*
هەنگ ◯ هیپودرموسیس

hypoeutectoid *adjective*
خاوەنی کاربۆنی کەمتر لە 0.8 لەسەدی پۆلای eutectoid؛ پێکهێنەری کەمتری تیایە لەچاو ئەوەی لە eutectoid دا هەیە ◯ هیپویوتکتوید

hypogastrium /haɪpəˈgæstrɪəm/ *noun, pl.* hypogastria /-rɪə/
ژێرسک، بنزگ، ژێرزگ (hypogastric /haɪpəˈgæstrɪk/ *adj*: ژێرسکی، بنزگی، پێوەندی بە ژێرسکەوە هەیە) ◯ زیرشکم

hypogeal /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈdʒiːəl/ *adjective,* also hypogean or hypogeous
ژێرعەرزی، بنعەرزی، شینبوو لە ژێرزەوی (بڕوانە epigeal) ◯ زیرزمینی

hypogene /ˈhʌɪpə(ʊ)dʒiːn/ *adjective*
ژێرزەوی (لە ژێر زەوی بەرهەم دێ یا ڕوودەدا؛ (hypogenic *adj* ◯ هیپوژن

hypogenous *adjective*
لەسەر undersurface دەڕوێ، وەک fingi لەسەر گەلاکان ◯ هیپوژنوس

hypogeum /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈdʒiːəm/ *noun, pl.* hypogea
ژێرخان، ژێرزەمین ۞ سرداب

hypoglossal /haɪpəˈglɑːsl/ *adjective, noun*
adj ژێرزمانی، بنزمانی *n* = hypoglossal nerve ۞ زیر زبانی

hypoglossal nerves *noun, pl.*
(تویکاری) جووتەدەماری ژێرزمانی یا بنزمانی ۞ عصب‌های زیر زبانی

hypoglycaemia /ˌhaɪpəʊglaɪˈsiːmiə, US -poʊg-/ *noun*
(پزشکی) کەمی یان کەمبوون یان دابەزینی شەکری خوێن (hypoglycaemic *adj*) ۞ کمبود قند خونی

hypognathous *adjective*
هایپۆگناتوس، شەویلکەی خوارووی لە هی سەرووی گەورەتر یا درێژترە ۞ هیپوگناتوس

hypogonadism /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈgəʊnadɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) کەمبوونەوە یان نەمانی دەردانی هۆرمۆن یان چالاکی کارئەندامناسی تری زاوزێ‌رژێنەکان (باتوو و هێلکەدانەکان؛ (hypogonadic *n, adj* ؛hypogonadal *adj* ۞ هیپوگونادیسم

hypogynous /hʌɪˈpɒdʒɪnəs/ *adjective*
(رووەکناسی، گیا یان گوڵێ) ژوورنێرکە، سەرنێرکە، نێرەکی stamenیان لەژێر نێرک carpel دا هەڵکەوتووە ۞ هیپوژینوس

hypogyny *noun*
ژوورنێرکەیی، سەرنێرکەیی، هەڵکەوتنی نێرەک stamen لەژێر نێرک carpelدا ۞ هیپوژینی

hypoid /ˈhʌɪpɔɪd/ *noun,* also hypoid gear
دەندە یان گێرێ کە شێوەی bevel gear دەدا ۞ هیپوئید

hypokalaemia /ˌhʌɪpəʊkəˈliːmɪə/ *noun*
کەمی پۆتاسیۆمی خوێن (hypokalaemic *adj*) ۞ کمبود پتاسیم خون

hypolimnion /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈlɪmnɪən/ *noun, pl.* hypolimnia /-nɪə/
ژێرگۆماوژە: توێی بنەوەی ئاو لە گۆماوێکی چین‌چیندا (لەگەڵ epilimnion بەراورد کرێ؛ hypolimnetic or hypolimnial *adj* ؛hypo- + *limnion* (بنەڕەت: چکۆلێنراوی *limnē* "گۆماو lake") ۞ هیپولیمنیون

hypomagnesaemia /ˌhʌɪpə(ʊ)ˌmagnɪˈziːmɪə/ *noun*
کەمی مەنیزیۆمی خوێن (hypomagnesaemic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە کەمی مەنیزیۆمی خوێنەوە هەیە) ۞ کمبود منیزیوم خون

hypomania *noun*
شێتۆکەیی، سووکەشێتی، کەمشێتی، نیمچەشێتی (hypomanic *adj*: شێتۆکە، سووکەشێت، کەمشێت، نیمچەشێت) ۞ جنون خفیف

hyponastic movement *noun*
جووڵانی ژێرکرژ(ی): چەمانەوەی ئەندامێکی گیایی یان رووەکی بەرەو سەرێ یان خوارێی تەوەری رووەک ۞ حرکت زیرتنجشی

hyponasty *noun*
هەڵدانی خێرای بەشی بنەوەی ئەندامێ، ب.ت. هەڵدان و گەشەی خێرای گەڵا، کە دەبێتە هۆی ئەوە بەرەو سەرێ بچەمێتەوە؛ رووانی رووڵەبەرە بە درێژایی روو یان ئاستی خوارووی رووەکێ یا بەشێکی رووەکێ و دەبێتە هۆی ئەوەی کە بەرەو سەرێ بچەمێتەوە (یان کۆبێتەوە؛ hyponastic *adj*؛ hyponastically *adv*) ۞ زیرتنجی

hyponitrous acid *noun*
ترشەڵۆکێکی کریستاڵی ناجێگیر $H_2N_2O_2$ ۞ اسید هیپونیتروز

hyponym *noun*
(وشە) ژێرناو: وشەیێ کە ئاماژە دەکا بە پۆلێکی گشتی‌تر (وەک سەندەڵی chair و مێز table ژێروشەی کەلوپەلی ناوماڵن furniture؛ hyponymy ؛hyponymous *adj*؛ بڕوانە superordinate *n*) ۞ معناشمول (واژه)

hypoparathyroidism /ˌhʌɪpəʊˌparəˈθʌɪrɔɪdɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) کەمپاراتیرۆئیدی، کەمی هۆرمۆنی پاراتیرۆئید لە خوێندا (hypoparathyroid *adj*) ۞ هیپوپاراتیروئیدیسم

hypopharynx *noun*
ژێرگەروو، بنقورگ، ژێرقورگ، ئەندامی ژێرقورگی، ئەندام یان زیادەی زمانی (لە زۆر مێرووودا و بە شێوەی زمان)؛ بەشی قوڕقوڕاگەیی گەروو، لە hyoid bone دەس پێ‌دەکا تا لێواری خوارووی کرۆژەی laryngeal cricoid ۞ زیرحلق

hypophosphate *noun*
خوێی ترشەڵۆکی هایپۆفۆسفۆریک ۞ هیپوفسفات

hypophosphite *noun*
خوێی ترشەڵۆکی هایپۆفۆسفۆرۆس ۞ هیپوفسفیت

hypophosphoric acid *noun*
ترشەڵۆکی هایپۆفۆسفۆریک، جۆرێ ترشەڵۆکی ناجێگیر $H_4P_2O_6$، تەنیا خوێ‌یەکەی هەیە ۞ اسید هیپوفسفریک

hypophosphorous acid *noun*
ترشەڵۆکی هایپۆفۆسفۆرۆس، جۆرێ ترشەڵۆکی کریستاڵی و بەهێز $H_3P_2O_2$ ۞ اسید هیپوفسفروز

hypophysectomy *noun, pl.* hypophysectomies
بڕین یان دەرکێشانی pituitary gland ۞ هیپوفیزکتومی

hypophysis /haɪˈpɒfɪsɪs/ *noun, pl.* hypophyses /-siːz/

(تویکاری) ژێرمێشکەڕژێن (hypophyseal or hypophysial *adj*: سەربە ژێرمێشکەڕژێن، وشەیێکی تکنیکی بۆ pituitary) ◌ غدەی هیپوفیز

hypopituitarism /ˌhʌɪpəʊpɪˈtjuːɪt(ə)rɪz(ə)m/ *noun*

(پزشکی) کەمکاری رژێنەی pituitary، ب.ت. لە پلی پێشەوە anterior lobe؛ کەمبەرهەمهێنان یان کەمدەردرانی هۆرمۆنەکانی هەڵدان growth hormones لە لایەن ژێرمێشکەڕژێنەوە (ئەنجامەکەی کورتەبالایی و زووپێگەیشتنە، hypopituitary *adj*) ◌ هیپوپیتوایتاریسم

hypoplasia *noun*, also hypoplasty

(پزشکی) کەمهەڵدان، کەمی نائاسایی خانەکان و توخمە پێکهاتەییەکان؛ هەڵنەدان یان هەڵدانی ناتەواوی شانە یان ئەندامێ، بە شێوەیێ کە ئەو ئەندامە یان شانەیە لەباری ئەندازە و پێگەیشتنەوە خوارتر لە رادەی ئاساییە (hypoplastic *adj*) ◌ هیپوپلازیا

hypoploid *adjective, noun*

خاوەنی ژمارەیێ کرۆمۆزۆمێ کە لە ژمارەی دیپلۆئید کەمترە؛ خانە یان زیندەوەرێ کە ژمارەی کرۆمۆزۆمەکانی لەگەڵ ژمارەی دیپلۆئید کەمترە یان یەکتر ناگرنەوە (hypoploidy *n*) ◌ هیپوپلوئید

hyporachis *noun*

پەڕچە، پەڕۆچکە، پەڕێکی چکۆلە کە لە بەشی پشتەوەی هێندێ لە پەڕی باڵندەکان دەردێ یان دەڕوێ ◌ زیرساقەی پر

hyposensitization *noun*

کەمهەستیاری، کەمبوونەوەی رادەی هەستیاری سەبارەت بە مادەیێ کە کاردانەوەی ئالێرژیکی هەیە، desensitization ◌ هیپوستیزاسیون

hypospadias /ˌhʌɪpəʊˈspeɪdɪəs/ *noun*

(پزشکی) دۆخ یان کێشەیێکی زگماکی نێرینە کە لەودا کونی مێزەڕۆ urethra لە لایێکی سیرەتەوەیە (بنەڕەت: لە *hupospadias* یونانی "کەسێ کە وایە") ◌ هیپواسپادیاس

hypostasis /haɪˈpɒstəsɪs/ *noun, pl.* hypostases /-siːz/

1 وادانان، بنەما، بنەڕەت، گەوهەر، کرۆک 2 (پزشکی) خوێن تێزان 3 (یەزدانناسی) هەریەک لە سێ کەسی تەرێنیتی (hypostatic /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈstatɪk/ or hypostatical *adj*: 1 بنچینەیی، گەوهەری، بنەڕەتی 2 سەربە کەسانی تەرێنیتی؛ hypostatically *adv*) ◌ 1 فرض، اساس، ذات 2 تراکم خون 3 هیپوستاز، هیپوستاسیس، اقنوم

hypostatization *noun*

راستیپێدان، جووڵانەوە یان دانان (چەمکێ وەک راستییێکی کۆنکرێت یان بوونێکی راستەقینە ◌ واقعیتبخشی

hypostome *noun*

ژێردەم: چەند پێکهاتەیێکی دەمی وەک 1 دەسک(ـە) manubrium ی hydrozoan ی 2 ئەندامێکی میلەئاسای rodlike ژێر دەنووکی هێندێ مۆریان یان گەنە ◌ هیپواستوم

hypostyle /ˈhʌɪpə(ʊ)stʌɪl/ *adjective, noun*

adj خاوەن میچێ کە بە کۆڵەکە راگیراوە، کۆڵەکەڕێز *n* خانووبەرەیێ بە میچێکی واوە ◌ *adj* دارای سقف مبتنی بر ردیف ستون *n* ساختمانی با چنین سقفی

hyposulphite *noun*, US hyposulfite

1 (هەروەها hydrosulphite خوێی sodium = 2 hyposulfurous acid thiosulfate (لە وێنەگریدا وەک fixer) ◌ هیپوسولفیت

hyposulphurous acid *noun*

ترشەڵۆکی هایپۆسۆلفۆرۆس $H_2S_2O_4$ ◌ اسید هیپوسولفروز

hypotaxis *noun*

پێکەوەبەستنی بڕگە یان فرێزەکان لە پێوەندییێکی subordinate دا، بە بەکارهێنانی پیتی پێوەندی یا لێکدەر (hypotactic *adj*) ◌ هیپوتاکسیس

hypotension *noun*

(پزشکی) 1 لەخواریبوونی نائاسایی پەستانی خوێن، گوشار یان پەستانی خوێنی کەم، کەمپەستان (ی خوێن) 2 نەخۆشی ئەم کۆنیشانەیە (hypotensive *adj*) ◌ کمفشار

hypotenuse /haɪˈpɒtənjuːz, US -ˈpɑːtənuːs, -njuːz/ *noun*

(سێگۆشەی گۆشەڕێک) ژێ ◌ وتر

hypoth. = 1 hypothesis 2 hypothetical

hypothalamus /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈθaləməs/ *noun, pl.* hypothalami /-mʌɪ/

(تویکاری) هایپۆتالاموس (لەژێر تالاموس کە دەسبەسەر تێمپراچێری لەش، برسێتی و تونیەتیدا دەگرێ؛ hypothalamic *adj*) ◌ هیپوتالاموس

hypothec /haɪˈpɑːθɪk/ *noun*

بارمتە (hypothecary /haɪˈpɒθəkrɪ/ *adj*: بارمتەیی) ◌ رهن

hypothecation /haɪˌpɑːθəˈkeɪʃn/ *noun*

بارمتەدانان (hypothecator *n*: بارمتەدانەر؛ بنەڕەت: لە -hypothecare ,hypothecat *لاتینی* سەدەکانی نێوەڕاست "دان یان سپاردن وەکوو گرێو یان بارمتە"، لەسەر بنەمای hupothēkē یونانی "سپاردە یان ئەسپاردە deposit") ◌ رهنگذاری

hypothenuse = hypotenuse

hypothermal *adjective*
1 (لەمەڕ نیشتووە کانییەکانەوە) پێکهاتوو لە قـولایی و تیمپراچنیزیکی زۆر (بـالا) 2 - tepid ,lukewarm ◌ هیوترمال
hypothermia /ˌhaɪpəˈθɜːmiə, US -ˈθɜːrm-/ *noun*
(پزشکی) هیوتیرمیا، کـەمگـەرمـایی: هاتنەخوارەوەی ناناسایی گەرمی لەش: *Elderly people may die of hypothermia if they cannot afford to heat their homes* (hypothermic *adj*) ◌ هیوترمیا
hypothesis /haɪˈpɒθəsɪs, US -ˈpɑːθ-/ *noun, pl.* hypotheses /-siːz/
وادانان، گریمانە: *to formulate/confirm a hypothesis* ◊ *a hypothesis about the function of dreams* ◊ *There is little evidence to support these hypotheses* (hypothesist *n*؛ بنـەڕەت: لـە *hupothesis* یونانی "foundation") ◌ فرضیه، فرض، پندار
hypothetical /ˌhaɪpəˈθetɪkl/ *adjective*, also hypothetic
وادانەرانـە، گریمانـەیی، گریمانـەکی، لەسـەر بنچینـەی وادانـان، سـەربە وادانـان، وادانـراو: *a hypothetical question/situation/example* ◊ *I wasn't asking about anybody in particular—it was a purely hypothetical question* (hypothetically /ˌhaɪpəˈθetɪkli/ *adv*: بە شێوەیەکی گریمانەیی، وادانەرانە) ◌ فرضی
hypothyroisism /ˌhʌɪpəʊˈθʌɪrɔɪdɪz(ə)m/ *noun*
(پزشـکی) کـەمکـاری یـان کـەمچـالاکی (بـە شێوەیێکی ناناسایی) رژێنەی تیرۆئید، دەبێتـە هۆی دواکەوتنی هەڵدان و پەرەسەندنی هۆشـی یـان مێـشکی growth and mental development (hypothyroid *n, adj*) ◌ هیوتیروئیدیسم
hypotonic /ˌhʌɪpə(ʊ)ˈtɒnɪk/ *adjective*
کەمکرژ، کەمڕاکێش(ان)، هایپۆتۆنیک 1 خاوەنی کـەمتـر لـە تـۆن یـان ڕاکێـشانی ئاسـایی (وەک ماسوولکەیێ) 2 کەمپەستان، سـەربە گـیراوەیێ بە پەستانی دەڵێنەرانە یان دادەرانەی osmotic pressure کەمترەوە لەچاو شلەیێکی تایبەتی: *hypotonic organisms* (hypotonia *n*؛ hypotonicity *n*) ◌ هیپوتونیک، کمفشار
hypotrichous *adjective*
کەمموو، بێموو، کەمی موو لە لەشدا ◌ کمتار
hypotrophy *noun*
(زیندەناسـی) هەڵـدان یـان گەشـەی کـەمترلـە (ڕادەی) ئاسایی ◌ رشد کمتر از معمول
hypoxaemia /ˌhʌɪpɒkˈsiːmɪə/ *noun*, US hypoxemia
(پزشکی) چڕیێکی نزمی ناناسایی ئۆکسیژێن لە خوێندا (hypoxaemic *adj*) ◌ هیپوکسیمیا
hypoxanthine *noun*
هایپۆگزانتین، هیپۆگزانتین: جۆرێ بازی پیورین $C_5H_4N_4O$ purine base کـە لـە شـانەی گیانـەوەران و گیـا و ڕووەکدا دۆزراوەتـەوە ◌ هیپوگزانتین
hypoxia /hʌɪˈpɒksɪə/ *noun*
کەمی ئۆکسیژێن لە شانەکانی لەشدا (hypoxic *adj*؛ بنەڕەت: لە -hypo + oxygen + -ia[1]) ◌ کمبود اکسیژن در بافت‌های بدن
hypsilophodont /ˌhɪpsɪˈlɒfədɒnt/ *noun*
هیپسیلۆفۆدۆنت: جۆرێ دایناسۆری جووتپێی چکۆلـەی تیـژڕەو (بنـەڕەت: لـە لاتـینی نـوێ *Hypsilophodontidae* (نـاوی خێـزان)، لـە یونانی *hupsilophos* "پۆپەبەرز، تاجبەرز -high crested" + *odont- odous* "ددان tooth") ◌ هیپسیلوفودونت
hyps(o)- *prefix*
پێشگر: بـەرزایی، بڵێندایی، height ,altitude (بنـەڕەت: لە *hupsos* یونانییەوە *hypsometer* "heigh") ◌ پیشوند: ارتفاع، فراز
hypsography /hɪpˈsɒgrəfi/ *noun*
بەرزاییگرافی، هیپـسۆگرافی (زانـستێ کە باسی بـەرزاییـەکانی سـەرعەرز دەکـا؛ hypsographic(al) *adj*؛ hypsographically *adv*) ◌ هیپسوگرافی
hypsometer /hɪpˈsɒmɪtə/ *noun*
بەرزاییپێو، بڵێندایی‌پێو (hypsometric *adj*؛ hypsometry /hɪpˈsɒmətri/ *n*: بەرزاییپێوی، بڵێندایی‌پێوی) ◌ ارتفاع‌سنج
hyracotherium /ˌhʌɪrəkə(ʊ)ˈθɪərɪəm/ *noun*
هـایراکۆتیریۆم، هیراکۆتۆریـۆم: سـەرەتاترین بووبەرد fossilی ڕەگەزی ئەسپ، گیانەوەرێکی دارستانی چکۆلەی سەردەمی Eocene بە چوار قامـک لـە پێـشەوە و سـێان لـە پاشـەوە ◌ هیراکوتریوم
Hyrcanian *adjective, noun*
هیرکانیـایی، سـەربـە هیرکانیـا (سـتانێکی ئیمپراتۆری ئێرانی کۆن، لە کەناری باشووری ڕۆژهەڵاتی دەریای کاسپیەن Caspian Sea و باکووری ڕۆژهەڵاتی میدیا و باکووری ڕۆژاوای پارتیا) ◌ هیرکانیایی
hyrax /ˈhʌɪraks/ *noun, pl.* hyraxes or hyraces, also dassie
گیاوەرێکی گیاخۆری کلککورتی چکۆلە، هی ئـەفریکا و عـەرەبیا (شـامات [خێـزان Procaviidae: چـەنـدین جـۆرن]؛ بنـەڕەت: لاتـینی نـوێ، لـە *hurax* یونـانی "-shrew

mouse") ◌ هیراکس

hyssop /ˈhɪsəp/ *noun*

1 (رووەکناسی) زووفا، زۆفا، پیرەژنە (= گیایێکی بۆنخۆشی چکۆلە لە تیرەی مەزرە mint، کە لاکانی بۆ چێشت یان دەرمان بەکاردێنرا [*Hyssopus officinalis*]) 2 (لە کتێبی پیرۆزدا) دەوەنە کێوییێ کە لە نەریت و ڕێ‌ڕەسمی کۆنی جوولەکەدا وەک بخووری پیرۆز بەکاردێنرا (بنەڕەت: *hysope* ئینگلیسی کۆن، بە ڕێگای لاتین لە *hyssōpos* یۆنانی، بنەڕەت سامی) ◌ 1 زوفا 2 هیسوپ

hyster(o)- *prefix*

پێشگر: هیستری، منالدان، منداڵدان: *hysterectomy* (بنەڕەت: لە *hustera* یۆنانییەوە "womb") ◌ پیشوند: هیستری، رحم، زهدان

hysterectomy /ˌhɪstəˈrektəmi/ *noun, pl.* hysterectomies

منالدان‌دەرهێنان، هەڵکێشانی منالدان، منالدان‌بڕی: *She had to have a hysterectomy* ◌ رحم‌برداری

hysteresis /ˌhɪstəˈriːsɪs/ *noun, pl.* hystereses

دواکەوت: پاش‌کەوتنی کاریگەری کۆمەڵە هۆکار یان هێزێ کاتێ کە ئەم هۆکارانە (هێزانە) لە لەش‌دا گۆڕانیان بەسەر هاتووە (ب.ن. بەهۆی گۆڕانی خەستی ماک و مادەی نێو لەش یان بەهۆی (لیک)خشانی نێوەکییەوە internal friction؛ hysteretic *adj*) ◌ هیسترزیس

hysteria /hɪˈstɪəriə, US -ˈstɪr-/ *noun*

1 پرکام، شاگەشکە، شێت‌گیری: *There was mass hysteria when the band came on* ◊ *A note of hysteria crept into her voice* 2 هەڵس‌وکەوت، ڕەفتار 3 ورووژان 4 پێکەنین، سۆز و قیژەی کۆنترۆڵنەکراو و شێتانە، فێ، گەشکە ◌ 1 هیستری 2 رفتار 3 هیجان 4 خنده، عاطفه و داد غیرقابل کنترل و جنون‌آمیز

hysterical /hɪˈsterɪkl/ *adjective*

1 پرکامی، لە ئەنجامی پرکام 2 شێتانە، ورووژاو. (نافەرمی، زۆر) پێکەنینی، گاڵتەجار، زانێکەر، *She seemed to find my situation absolutely hilarious* ◊ *a hysterical movie* ◌ 1 *This book is hysterical* ◊ *hysterical* هیستریایی 2 دیوانەوار، هیجان‌زده، مضحک

hysterically /hɪˈsterɪkli/ *adverb*

شێتانە، بە شێوەیەکی پێکەنینی، پێکەنینیانە: *laugh/cry/scream/sob hysterically* ◊ *hysterically funny* ◌ دیوانەوار، به طور مضحک

hysterics /hɪˈsterɪks/ *noun, pl.*

1 لێهاتنی پرکام، لێهاتن یان هێرشی هیستریا 2 پێکەنینی شێتانە و کۆنترۆڵنەکراو، پیران، گەشکە(لێهاتن)، پێکەنینی خۆبێ‌ڕانەگیراو، خەش 3 پرمە ◌ 1 حملەی هیستریا 2 خندەی کنترل‌ناپذیر 3 حملەی گریه

hysteritis *noun*

(هەڵ)ئاوسانی منالدان ◌ ورم رحم

hysterogenic *adjective*

دەبێتە هۆی فێ یان پرکام، مایەی هێرش یان لێهاتنی هیستریا (hysterogeny *n*) ◌ موجب تشنج، حمله‌آور، تشنج‌آور

hysteroid *adjective*

پرکام‌ئاسا، شێوەپرکام، فێ‌ئاسا، شێوەفێ؟، هیستریائاسا، شێوەهیستری ◌ هیستری‌مانند، تشنج‌مانند

hysterology *noun*

منالدان‌ناسی (زانستێ کە باسی منالدان دەکا) ◌ رحم‌شناسی

hysteron proteron /ˌhɪstərɒn ˈprɒtərɒn/ *noun*

(ڕەوانبێژی) هەڵگەڕانەوە (لە پێشەوەهاتنی ئەنجام بەرلە پێشەکی؛ بنەڕەت: لە Late Latin ـەوە، لە *husteron proteron* یۆنانی "پاش‌تر (دانان لە شوێنی) پێش‌تر") ◌ قلب

hysterotomy *noun, pl.* hysterotomies

منالدان‌بڕی، بڕینی منالدان، وەک لە Caesarcanدا ◌ جراحی رحم

Hystricomorpha /ˌhɪstrɪkə(ʊ)ˈmɔːfə/ *noun, pl.* hysterotomies, pl.

(گیانەوەرناسی) سووچەڕشێوەکان، سووچەڕییەکان، شێوەسووچەڕەکان: بەشێکی division بەربڵاو لە کرتێنەران rodent، زۆرتر هی ئەمریکای باشوورین، بەرازە هیندییەکان guinea pig، کوێپو coypu و سووچەڕ یان ژیشکەکان دەگرێتەوە (hystricomorph *n, adj*؛ بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *hystric- hystrix* لاتین "سووچەڕ porcupine" + *morphē* یۆنانی "شێوە") ◌ هیستریکومورفا

Hz *abbreviation* hertz

هێرتز، هێرتس ◌ هرتز

I i

I¹, i /aɪ, *pl.* Is, I's, i's /aɪz/ *noun*
1 ئای (= نویەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 (لە ژمارەنووسی رۆمیدا) یەک 3 نویەمین پلە، نۆهەمین نمرە (هی کۆمەڵە شت یان بابەتێ) 4 شتێک لە شێوەی پیتی I ۞ 1 آی 2 یک (در عددنویسی رومی) 3 نهمین درجه 4 چیزی به شکل حرف I

I² *pronoun*
من، ئەز (= جێناوی کارای یەکەم کەسی تاک) ۞ من

I³ *abbreviation* 1 Island(s); Isl(e) (chiefly on maps) 2 symb. the chemical element iodine 3 symb. electric current

-i¹ *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناو لە ناوی شوێن لە رۆژهەلاتی نزیک و نێوەڕاست ساز دەکا: *Azerbaijani* ۞ پسوند: صفت‌ساز

-i² *suffix*
پاشگر: (ناوی کۆ ساز دەکا) 1 ئەو ناوانەی کە لە لاتینەوە وەرگیراون و بە -*us* کۆتاییان هەیە: *foci* 2 ئەو ناوانەی کە لە ئیتالیاییەوە وەرگیراون و بە -*e* یان -*o* کۆتاییان هەیە: *dilettanti* ۞ پسوند: اسامی جمع را می‌سازد

-i- *suffix*
پاشگر: بزوێنێکی بەستەر یان پێوەندیدەرە کە زۆرتر ئەو وشانە ساز دەکا کە کۆتاییان بە -*ana*، -*ferous*، -*fic*، -*form*، -*fy*، -*gerous*، -*vorous* هاتووە ۞ پسوند: نوعی واکه‌ی پیوندی

-ia¹ *suffix*
پاشگر: 1 لەو وشانەی کە لە یۆنانی و لاتینەوە وەرگیراون، ناو دروست دەکا (وەک *mania*)، و زاراوە تازەکانی لاتین (وەک *utopia*) 2 ناوی شوێن ساز دەکا (وەک *India*) 3 ناوەکان ساز دەکا وەک: (پزشکی) دۆخ و نارەحەتی، تێکچوون، نەخۆشی: *anaemia*، *hysteria* (رووەکناسی و گیانەوەرناسی) تۆخمی رووەکەکان و گیانەوەرەکان: *Fuchsia* ۞ پسوند: اسم‌ساز

-ia² *suffix*
پاشگر: ناوی کۆ ساز دەکا: 1 (گیانەوەرناسی) لە ناوی پۆلەکاندا: *Reptilia* 2 لەو ناوە نەنێرنەمێیانە یان بێلایەنانەی یۆنانی کە بە -*ion* یان هی لاتینی کە بە -*ium* یان -*e* کۆتاییان پێهاتووە، ناوی کۆ دروست دەکا: *paraphernalia* ۞ پسوند: اسم‌ساز

-ial = -al (forming adjectives such as *celestial*)

iamb /'aɪæm, US 'aɪæmb/ *noun,* also iambus
ئایام: یەکەی رەوتێ لە هەڵبەستدا، بەدوای یەکهاتنی برگەیەکی بێزەبر و برگەیەکی زەبردار یان درێژ لە هەڵبەستی ئینگلیسیدا ۞ ایامب

iambic /aɪ'æmbɪk/ *adjective, noun*
adj سەربە ئایام، ئایامبیک، ئیامبیک *n* (iambics) هەڵبەستێ کە بەو شێوەیە بێ ۞ *adj* وابسته به ایامب، یامبوسی *n* ایامبیکس

iambic pentameter *noun*
ئایام پێنتامیتر (= نموونەیەکی باوی هەڵبەستی ئینگلیسی، کە لەودا هەر دێڕە هەڵبەستێ پێنج ئایامی تیایە) ۞ ایامب پنتامتر

iambus /aɪ'æmbəs/, *pl.* iambuses or iambi /-baɪ/ = iamb

-ian *suffix*
پاشگر: ـیی، ـ یایی، ـئێتی، پسپۆڕی، شارەزای (optician، بنەڕەت: لە *-ien* فەرەنسی یان *-ianus* لاتینەوە) ◌ پیشوند: ـی، ـیایی، متخصص
-iana (also -ana) *suffix*
پاشگر: (ناوی کۆ ساز دەکا) کۆمەڵ یان گرووپێ لە راستییەکان، بابەتەکان، چیرۆکەکان و هتد، ئامازە بەو شتانەی کە پێوەندی بە کەس، شوێن یان مەڵبەندیکی چالاکییەوە هەیە: *Victoriana* ◌ پسوند: مجموعه یا گروهی از واقعیات، موضوعات، داستان‌ها و الخ
-iasis = -asis
-iatric *suffix*
پاشگر: سەربە چارەسەر(کردن)ی پزشکی: *pediatric* ◌ پسوند: وابسته به معالجه‌ی پزشکی
iatric /ɪaˈætrɪk/ *noun*, also iatrical
(سەربە) پزشکی: *pediatric* ◌ طبی، وابسته به پزشکی
-iatrical *suffix*
پاشگر: سەربە چارەسەر(کردن)ی پزشکی، پێوەندی بە چارەسەری پزشکییەوە هەیە ◌ پسوند: وابسته به معالجه‌ی پزشکی
-iatrics *suffix*
پاشگر: سارێژبوونەوە، چابوونەوە یان چارەسەر (کردن)ی پزشکی ◌ پسوند: بهبود یا معالجه‌ی پزشکی
iatro- /aɪˈatrəʊ/ *prefix*
پێشگر: سەربە چارەسەری یان دەرمانی پزشکی: *iatrogenic* (بنەڕەت: لە *iatros* "پزشک" یونانییەوە، لە *iasthai* "چاکردنەوە، سارێژکردنەوە") ◌ پیشوند: وابسته به معالجه‌ی پزشکی
iatrochemistry *noun*
کیمیای پزشکی ◌ شیمی پزشکی
iatrogenic /ʌɪˌatrə(ʊ)ˈdʒɛnɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە نەخۆشییێکەوە هەیە کە بەهۆی چارەسەری پزشکییەوە تووش بووبێ <iatrogenic symptoms> <an iatrogenic rash> iatrogenesis *n*) ئایاترۆژێنیسیس، ئیاترۆژ(ێـ)نیز) ◌ ایاتروژنیک
iatrogenically /ʌɪˌatrə(ʊ)ˈdʒɛnɪkli/ *adverb*
بە شێوەیێکی یان لەباری ئایاترۆژێنیک(ـەوە) ◌ از لحاظ ایاتروژنیک
iatrology *noun*
1 زانستی پزشکی، زانستی چارەسەری یان دەرمان، پزشکیناسی 2 نامیلکەی پزشکی ◌ 1 علم پزشکی 2 رساله‌ی پزشکی
-iatry *combining form*
پێشگر: تیمار یان چارەسەری پزشکی، دەرمانی پزشکی، سارێژبوونەوە، چا(ک)بوونەوە: *podiatry*، *psychiatry* (بنەڕەت: لە *-iatrie* فەرەنسی، لە *-iatria* لاتینی نوێ، لە *iatreia* یونانی "هونەری سارێژکردنەوە یان چاکردنەوە"، لە *iatros* "healer"، لە *iasthai* "to heal"، چا(ک)کردنەوە، سارێژکردنەوە") ◌ پسوند: معالجه‌ی طبی، بهبودی
ib. = ibid
IBA *abbreviation* Independent Broadcasting Authority
ئایبیئەی ئایبیئێی (= دەزگایەکی چاودێر بەسەر رادیۆ و تەلەفزیۆنی بریتانیا، بێجگەلە بیبیسی) ◌ آی‌بی‌ای
Iban /ˈiːban/ *noun, pl.* same
1 ئیبان: ئەندامی گەلێکی رەسەنی کالیمانتان Kalimantan یان ساراواک Sarawak Sea Dayan 2 زمانی ئەوسترۆنیزیایی Austronesian ئەو گەلە ◌ ایبان
I-beam *noun*
کاریتە یان دەستەکی لە ئاسن، تەزاسن، تەژئاسن (بڕگەی پانایییەکەی بە شێوەی I) ◌ تیرآهن
Iberian /aɪˈbɪəriən, US -ˈbɪr-/ *adjective, noun*
adj ئیبێریایی (سەربە سپانیا یان پۆرتوگال یان خەڵکەکەیان) *n* 1 دانیشتووی رەسەنی ئیبێریا ب.ت. لە سەردەمانی کۆندا 2 زمانی تیاچووی رۆمی لە کۆمەڵە دورگەی ئیبێریایی لە سەردەمانی کلاسیکدا 3 زمانی نەماوی سێلتی کە لە کۆمەڵە دورگەی ئیبێریایی لە سەردەمانی کۆندا قسەی پێدەکرا ◌ ایبریایی
iberis /ʌɪˈbɪərɪs/ *noun, pl.* same
(رووەکناسی) گیایێ تیرەیێ کە candytuft ـەکان دەگرێتەخۆ [تۆخم *Iberis*] ◌ نوعی گیاه
ibex /ˈaɪbeks/ *noun, pl.* ibexes
بزنەکێوی (بە شاخی چەماو و درێژەوە [*Capra ibex* (ئوراسیا و باکووری خۆرهەلاتی ئەفریکا) و *C. pyrenaica* (هی چیاکانی پیرنیە)]) ◌ بز کوهی
IBF *abbreviation* International Boxing Federation
فیدراسیۆنی بۆکس(ینگ)ی نێونەتەوەیی یان جیهانی ◌ آی‌بی‌اف
Ibibio /ˌɪbɪˈbiːəʊ/ *noun, pl.* same or Ibibios
1 ئەندامی گەلێکی باشووری نایجیریە 2 زمانی Benue-Congoی ئەو گەلە ◌ ایبیبیو
ibid. /ˈɪbɪd/ *adverb*, also ib.
(وەختێ کە باسی سەرچاوەکان دەکرێ، ب.ت. لە ژێرەوەی کتێبدا) لەوێ، هەرلەوێ، هەر لەو سەرچاوە، لە هەمان جێ (بنەڕەت: کورتەی *ibidem* "هەر لەوێ") ◌ همان‌جا
-ibility = -ability
ibis /ˈaɪbɪs/ *noun, pl.* ibises

ئـایبیس، لەکلـەکی گـەرمێن: مـل و لاق و دەنووکدرێژ و کەمێ کوور، نزیک بە ناو لە ناوچـە گەرمێنـەکاندا دەژێ [*Threskiornis*، *Plegadis* و توخمەکانی تر: گەلێ جۆرن] ◌ نوعی لکلک، آیبیس

Ibizan /ɪˈbiːθən/ *noun, adjective*

n خەڵکی Ibiza دوورگەکانی Balearic ئەوپەڕی ڕۆژاوا *adj* سەربە ئیبیزا، ئیبیزایی ◌ ایبیزایی

Ibizan hound *noun*

تاجی ئیبیزیایی ◌ سگ شکاری ایبیزایی

-ible = -able

-ibly = -ably

IBM *abbreviation* International Business Machines

ئای‌بی‌ئێم (گەورە کۆمپانیای کامپیوتێر): *an IBM-compatible machine* ◌ آی‌بی‌ام

Ibo /ˈiːbəʊ/ = Igbo

ibogaine /ɪˈbəʊɡəˌiːn/ *noun*

دەرمانێکی هالوسینۆژێنیک لە ڕەگی دەوەنێکی ئەفریکای باکووری، جاروبار بۆ چارەی گیرۆدە بە هێرۆئین و کۆکائین ◌ ایبوگاین

ibuprofen /ˌaɪbjuːˈprəʊfen, US -ˈproʊ-/ *noun*

ئیبـوپرۆفێن، ئـایبوپرۆفێن (= دەرمانـێ بـۆ داشکاندنی ژان، سووتانەوە و تا) ◌ ایبوپروفن

i/c *abbreviation* in charge of

بەرپرسی، لێپرساوی ◌ مسؤل

IC *abbreviation* integrated circuit

-ic *suffix*

پاشگر: ـی، سەربە، ـەکی، ـی...، ـی‌یانە، پێوەندەی بە... هەیە، بەستراوە بە، وەرگیراو یان بەرهەم‌هاتوو لە، یان خاوەنی، ـ تیایە، وەکوو، شێوە‌ـ شوێن‌کەوتوو، دواکەوتە، لایەنگر، ئالیگر، ـهێنەر، ـهێن، ـێنەر؛ *terrific Islamic*؛ ناوەکان دروست دەکـا وەک *mechanic lyric* (کیمیا) ئاماژە بە توخمێ کە هاوهێزی‌یێکی valency سەرتری هەیە، خاوەنی هاوهێزی‌یێ کە لەچاو ئـەو ناوێتانـە یـان ئایۆنانـە کـە بـە پاشـگری ئاوەڵناوسازی *-ous* کۆتایی‌یان هاتووە، سەرترە: *ferric iron* (بنەڕەت: لە *-ique* فەرەنسی، *-icus* لاتین یان *-ikos* یۆنانی‌یەوە) ◌ پسوند: وابسته به، مربوط به، مشتق از، دارای، محتوی، شبیه به، پیرو، طرفدار، آور؛ (شیمی) ایک

-ical = -ic

-ically *suffix*

پاشگر: ئاوەڵکار دروست دەکا ◌ پسوند: قیدساز

Icarian *adjective*

1 سەربە ئیکارۆس 2 بەرزەفڕ ◌ 1 وابسته به ایکاروس 2 بلندپرواز

Icarus *noun*. Latin, from Greek *Ikaros*

ئیکارۆس: کوڕی Daedalus کە بۆ دەربازبوون لە زیندان بە باڵە دەسکردەی هەڵدەفڕێ و کاتێ زۆر لـە خـۆر نزیـک دەبێتـەوە مێوی باڵـەکانی دەتوێتەوە و دەکەوێتە ناو دەریاوە ◌ ایکاروس

ICBM *abbreviation* intercontinental ballistic missile

مووشەکی دوورهاوێژ، مووشەکی نێوانوشکاری ◌ موشک قاره‌پیما

ice /aɪs/ *noun*

1 سەهۆڵ، شەختە، کاک 2 دۆندرمە، بەستەنی 3 (تافەرمی) ئەڵماس، ڕووژە (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 یخ 2 بستنی 3 (عامیانه) الماس

-ice *suffix*

پاشگر: نـاو دروسـت دەکـا، وەک *service, police* و نـاوی ڕووت abstract noun وەک *justice* (بنەڕەت: لە *-ice* فەرەنسی، *-itia, -itius, -itium* لاتین) ◌ پسوند: اسم‌ساز

Ice Age /ˈaɪs eɪdʒ/ *noun*

سەردەمی سەهۆڵبەندان یان بەستەڵەک (ب.ت. بە درێژایی Pleistocene دا) ◌ عصر یخ‌بندان

ice-axe *noun*

(شاخەوانی) قولـنگ، پاچ(ی دووسەر) ◌ کلنگ

iceberg /ˈaɪsbɜːɡ, US -bɜːrɡ/ *noun*

کێوەسەهۆڵ، کێفەسەهۆڵ، شاخەسەهۆڵ، کێف یان چیای سەهۆڵی (فرێز: **the tip of an (or the) iceberg**: بەشێک لە کێشەکە، ئەوەی کە دیارە، ڕواڵەتی پرس یان دۆزەکە) ◌ کوه یخ

iceberg lettuce *noun*

تۆپەکاهوو ◌ نوعی کاهو

ice-blue *adjective, noun*

adj شینی کاڵ یا کەمڕەنگ *n* ڕەنگی شینی کاڵ یان ڕۆشن ◌ *adj* آبی کم‌رنگ *n* رنگ آبی روشن

iceboat /ˈaɪsbəʊt/ *noun*

گـەمی سەهۆڵـین یـان سەرسـەهۆڵ، گـەمی سەهۆڵبڕ ◌ ایسبوت

icebound /ˈaɪsbaʊnd/ *adjective*

(لەبەر سەهۆڵ) گیراو، گیرکردوو، ڕێ‌گیراو: *an -nd region* ◌ مسدود

icebox /ˈaɪsbɒks, US -bɑːks/ *noun*

1 سەهۆڵخانە، سەهۆڵدان 2 (کۆن) بەفرخەرە ◌ 1 یخدان 2 یخچال

icebreaker /ˈaɪsbreɪkə(r)/ *noun*

کەشتی سەهۆڵبڕ، کەشتی سەهۆڵشکێن ◌ کشتی یخ‌شکن

ice-bucket *noun*

سەهۆڵدان، قاپی سەهۆڵ ◌ ظرف یخ

ice cap *noun*

سەهۆڵداگرتە، سەهۆڵپۆش (ب.ت. جەمسەری باکووری و باشووری) ◌ یخ‌پهنه

ice-cold *adjective*

یـەکجار سـارد، وەکـوو سـەهۆڵ، کەڵلەتەزێن، سەرتەزێن ◌ بسیار سرد

ice cream /ˌaɪs ˈkriːm/ *noun*
دۆندرمە، بەستەنی، بەستنی، بەستوولە ◌ بستنی

ice cream cone *noun*
نانە دۆندرمە، نانە بەستەنی، نانەبەستوولە ◌ قیفی بستنی

ice cream parlor *noun*
خواردنگەی دۆندرمەفرۆش، دۆندرمەفرۆشی ◌ رستوران بستنی‌فروش

ice-cream soda *noun*
سۆدای دۆندرمە یان بەستەنی ◌ سودای بستنی

ice-cube *noun*
لەتە سەهۆڵ، قالبە سەهۆڵ، پارچە سەهۆڵ ◌ تکەی یخ

iced /aɪst/ *adjective*
1 بەستوو، سارد: *iced* ◊ *iced coffee/tea* 2 کەیکی سەهۆڵبەسەر یان سەربەستوو: *an -ed cake* ◌ 1 یخزدە 2 ایست *cucumber soup*

ice dancer *noun*
ئایس دانسێر ◌ آیس دانسر

ice dancing *noun*
هونەر یان وەرزشی سەما و هەڵپەڕکێ لەسەر کەوشی سەرسەهۆڵ ◌ آیس دانسینگ

iced water *noun*
سەهۆڵاو ◌ آب یخ

ice-fall *noun*
ڕیزاوی سەهۆڵ، ڕیزۆڵ (تێکەڵی ڕیزاوی سەهۆڵ) ◌ یخشار

ice-field /ˈaɪs fiːld/ *noun*
بەستەڵەک، بەستەڵۆک، سەهۆڵناوچە، سەهۆڵستان، سەهۆڵجار، سەهۆ(ڵە)ڵان (ب.ت. لە ناوچە جەمسەرییەکان) ◌ منطقەی یخ

icefish *noun, pl.* same or icefishes
1 وشەیێکی تر بۆ capelin 2 جۆرێ ماسی بێپوولەکەی scaleless ئەنتارکتیک [*Chaenocephalus aceratus*] ◌ نوعی ماهی

ice-floe /ˈaɪs fləʊ/ *noun*
پارچە سەهۆڵی سەراوکەوتە، لەتەسەهۆڵی سواراو ◌ یخپارە

ice-free *adjective*
(لەنگەرگا) بێسەهۆڵ، نەبەستوو ◌ بدون یخ

ice hockey *noun*
هاکی سەرسەهۆڵ ◌ هاکی روی یخ

ice house /ˈaɪs haʊs/ *noun*
سەهۆڵخانە (خانووێ بۆ هەڵگرتنی سەگۆڵ ◌ ایس هاوس

Icelander /ˈaɪslæmdə(r)/ *noun*
خەڵکی ئایسلەند ◌ اهل ایسلند

Icelandic /ʌɪsˈlandɪk/ *adjective, noun*
adj ئایسلەندی، سەربە ئایسلەند، خەڵکەکەی یان زمانەکەی، پێوەندی بە ئایسلەندەوە هەیە *n* زمانی ئایسلەندی، زمانێکی ژێرمەنی باکووری ◌ *adj* ایسلندی *n* زبان ایسلندی

Iceland moss *noun*
بەڵخەدار؟: کرێژەبەردی ئایسلەندی: کرێژەبەردێکی ناوچەکانی کوێستانی و باکووران arctic کە جاروبار لە بواری پزشکی و خۆراکدا بەکاردێترێ [*Cetraria islandica*] ◌ گل‌سنگ ایسلندی

Iceland poppy *noun*
خەشخاش یان کوکەناری ئایسلەندی: هی ناوچەکانی holarctic کە زۆرتر لەبەر گوڵە گەشە تاکەکانی دەکرێ [*Papaver nudicaule*] ◌ خشخاش ایسلندی

Iceland spar *noun*
جۆرێ کالسیتی calcite روونی بێڕەنگ کە خاوەنی تایبەتمەندی شکانەوەی دووچەندانەیە birefringent ◌ اسپار ایسلندی

ice lolly *noun*
ئەلاسکا، دۆندرمە یا بەستەنی سەهۆڵین یا بەستوو ◌ بستنی یخی، آلاسکا

iceman /ˈaɪsmən/ *noun, pl.* icemen
1 سەهۆڵفرۆش 2 پیاوی سەرسەهۆڵ (سەفەر) ◌ 1 یخفروش 2 آیسمن

Iceni /ʌɪˈsiːni, US -nʌɪ/ *noun, pl.*
خێلێکی بریتونەکانی زوو، دانیشتووی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئینگلتەرە، ئێستا دەبێتە ڕۆژهەڵاتی Anglia ◌ آیسینی

ice-pack *noun*
توورەکەی سەهۆڵ، توورەکەسەهۆڵ، کیسەی سەهۆڵ ◌ کیسەی یخ

ice-pick /ˈaɪs pɪk/ *noun*
سەهۆڵشکێن، چەکوشی سەهۆڵ، سەهۆڵبڕ ◌ یخ‌شکن

ice plant *noun*
1 گیای سەهۆڵین (گیایێکی ئاوداری ئەفریکای باشووری [توخمەکانی *Mesembryanthemum* و *Dorotheanthus*]) 2 جۆرێ stonecrop ی ئاسیایی [*Sedum spectabile*] ◌ آیس پلانت

ice rink *noun*
ڕووتەختی هاکی، (مەیدان یان) تەختەعەرزی هاکی ◌ پیست هاکی

ice sheet = ice cap

ice-skate *noun*
کەوشی سەرسەهۆڵ ◌ کفش پاتیناژ

ice-skater *noun*
ئایس‌سکاتێر، سکیبازی سەرسەهۆڵ ◌ ایس‌سکاتر، اسکی‌باز روی یخ

ice-skating = skating

ice-tray *noun*
جێ‌سەهۆڵ، قالبی سەهۆڵ، قالبە سەهۆڵ ◌ قالب یخ

ice storm *noun*

ڕەشەبایێ کە تەرزەی لەگەڵە ◌ طوفان همراه بە تگرگ

ice water *noun*

سەهۆڵاو، ئاوی کەللەتەزێن ◌ آب یخ

ichneumon /ɪkˈnjuːmən/ *noun*

1 (هەروەها ichneumon wasp یا ichneumon fly) ئیکنیومۆن: مێرووییەکی چکۆلانە کە گەراکانی لەسەر یان لەنێو لارڤای مێرووەکانی تردا دادەنێ [خێزان Ichneumonidae: زۆر جۆرن] 2 mongoose ی میسری [Herpestes *ichneumon*] ◌ ایکنیومون

ichnograph /ˈɪknɑːgrɑːf/ = ground plan

ichnography /ɪkˈnɒgrəfi/ *noun, pl.* ichnographies

نەخشەی تەرکی خانوویێ یان نەخشەی ناوچەیێ (ichnographic *adj*) ◌ ایکنوگرافی

ichor /ˈʌɪkɔː/ *noun,* Greek *ichōr*

1 (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) خوێنی خودایان 2 (کۆن) زنچکاو، ئاوی برین ◌ 1 ایکور 2 آب جراحت

ichorous /ˈʌɪk(ə)rəs/ *adjective*

زنچکاولێهاتوو، ئاوی برینی لێدێ ◌ دارای آب جراحت

ichthyic /ˈɪkθɪɪk/ *adjective*

1 سەربە ماسی 2 ماسیئاسا، شێوەماسی ◌ 1 وابستە بە ماهی 2 ماهیمانند

ichthyo- /ˈɪkθɪəʊ/ *prefix*

پێشگر: ماسی، ماسیئاسا، شێوەماسی (بنەڕەت: لە *ikhthus* یۆنانییەوە "ماسی") ◌ پیشوند: ماهی، ماهیمانند

ichthyofauna *noun, pl.* ichthyofaunas or ichthyofaunae

ژیانی ماسییانی ناوچەیێ، ماسییانی ڕەسەنی ناوچە یان ژینگەیێ ◌ ماهیهای بومی یک منطقه یا زیستبومی

ichthyofaunal *adjective*

سەربە ئیکتیفاونا ◌ وابستە بە ایکتیفاونا

ichthyoid /ˈɪkθɪɔɪd/ *adjective*

ماسیئاسا، شێوەماسی، ماسییانە ◌ ماهیمانند

ichthyolite /ˈɪkθɪəlaɪt/ *noun*

بووبەرد یان فوسیلی ماسی ◌ سنگوارەی ماهی

ichthyological /ˌɪkθɪəˈlɑːdʒɪkl/ *adjective*

ماسیناسییانە، سەربە ماسیناسی ◌ ماهیشناختی

ichthyologist *noun*

ماسیناس ◌ ماهیشناس

ichthyology /ˌɪkθɪˈɒlədʒi/ *noun*

ماسیناسی ◌ ماهیشناسی

ichthyophagist *noun,* also ichthyophagous /ˌɪkθˈɪɑːfəgəs/

ماسیخۆر ◌ ماهیخوار

ichthyophagy *noun*

ماسیخۆری ◌ ماهیخواری

ichthyornis *noun*

ماسییەباڵندە: باڵندەیێکی ماسیخۆرکەئاسایی ternlike قڕتێکەوتووی سەردەمی کریتاسە، خاوەنی ددانی قووچەکی و مۆغەرەی خشۆکئاسا بووە [توخم *Ichthyornis*] ◌ ایکتیوسور

ichthyosaur /ˈɪkθɪəsɔː/ *noun,* ichthyosaurus /ˌɪkθɪəˈsɔːrəs/

سووسمارماسی، ماسیمێلکە (بووبەردی خشۆکێکی دەریایی سەردەمانی Mesozoic، شێوەی دولفینێکی سەردرێژ دەدا، ichthyosaurian *adj* or *n*) ◌ ایکتیوسور

ichthyosis /ˌɪkθɪˈəʊsɪs/ *noun*

دەردەماسی؟، ئیکتیوز، ئیکتیۆسیس: جۆرێ نەخۆشی زگماکی پێست کە دەبێتەهۆی ئەوە کە ڕووپێست وشک و زبر وەک پوولەکەی ماسی لێبێ (لەودا ئارەق و چەوری کەم دەردەدرێن) ◌ ایکتیوسیس، ایکتیوز

ichthyotic *adjective*

سەربە ئیکتیۆسیس (یان دەردەماسی) ◌ وابستە بە ایکتیوسیس یا ایکتیوز

-ician *suffix*

پاشگر: ئاماژە بە کەسێ کە پێچراوەتە بابەتێکی تایبەتی(یەوە)، پسپۆڕ لە، شارەزای: statistician (بنەڕەت: لە *-icien* فەڕەنسی) ◌ پسوند: متخصص در

-icidal = -icidal

-icidally = -icidally

-icide = -cide

icicle /ˈaɪsɪkl/ *noun*

چلوورە، کیرەکەڵە، شووشەسۆڵ، ئاوبەست، کلوو، قەندیل، سەهۆڵەشۆڕ، شۆڕەسەهۆڵ، شووشەسەهۆڵ، چیوەزمە ◌ قندیل

icily /ˈaɪsɪli/ *adverb*

1 وەکوو سەهۆڵ، سەهۆڵانە 2 ساردوسڕانە، بە ساردییەوە: *'I have nothing to say to you,' she said icily* ◌ 1 مثل یخ 2 با سردی

iciness /ˈaɪsɪnəs/ *noun*

ساردوسڕی، ساردی، کەمتەرخەمی ◌ بیتفاوتی، سردی

icing /ˈaɪsɪŋ/ *noun*

1 ئایسین، کەیکپۆش (تێکەڵەیێ لە شەکر، سپێنی هێلکە و بەهارات کە بەسەر کەیکەوەی دەکەن) 2 بەستنی سەهۆڵ لەسەر ماشێن یان بەستنی نێو مۆتۆر ◌ 1 رویە 2 آیسینگ

icing sugar *noun*

خاکەقەن(د)، شەکر(ە قەن) ◌ خاکە قند

icky /ˈɪki/ *adjective* (ickier, ickiest)

پیس، گوو، ناخۆش ◌ کثافت، گە

icon /ˈaɪkɒn, US -kɑːn/ *noun,* also ikon

1 وێنەی دینی یان ئایینی، ئەدگار، کوتەڵ،

وێنەی پیرۆز، وێنەی پێغەمبەر عیسا یان هەر کەسێکی پیرۆزی کە، لە کلێسەی بیزانتین یان کلیسەکانی تری رۆژهەڵاتی 2 نموونە، هێما 3 (کامپیوتێر) ئایکۆن، هێما یان نیشانەی وێنەیی، وێناک 4 (زمانەوانی) وێنە ◇ 1 تمثال، شمایل 2 مظهر 3 آیکون 4 (زبان‌شناسی) تصویر

iconic /aɪˈkɒnɪk, US -ˈkɑːnɪk/ *adjective*
1 ئەدگاری، کۆتەڵی 2 سەربە ئایکۆن، ئایکۆنی (iconically *adv*) ◇ 1 تمثالی 2 وابسته به آیکون

iconoclasm /aɪˈkɒnəklæzəm, US -ˈkɑːnə-/ *noun*
1 نەریتبەزێنی (رەخنەگرتن یان هێرشکردنەسەر باوەڕ و دەزگا و دامەزراوە نەریتییەکان): *the iconoclasm of the early Christians* 2 وێنەدڕێتی، کۆتەڵشکێنی ◇ 1 سنت‌شکنی 2 شمایل‌شکنی

iconoclast /aɪˈkɒnəklæst, US -ˈkɑːnə-/ *noun*
1 نەریتبەزێن 2 وێنەدڕ، کۆتەڵشکێن ◇ 1 سنت‌شکن 2 تمثال‌شکن

iconoclastic /aɪˌkɒnəˈklæstɪk, US ˌkɑːnə-/ *adjective*
نەریتبەزێنانە، نوێخوازانە ◇ سنت‌شکنانه

iconoclastically *adverb*
(بەشێوەیەکی) نەریتبەزێنانە ◇ بە طور سنت‌شکنانه

iconographer *noun*
1 ئایکۆنۆگرافێر 2 وێنەکێش ◇ 1 ایکونوگرافیر 2 شمایل‌کش

iconographic *adjective*, also -onographical
سەربە iconography ◇ 1 وابسته به ایکونوگرافی 2 وابسته به شمایل‌کشی

iconography /ˌʌɪkəˈnɒgrəfi/ *noun, pl.* iconographies
1 بەکارهێنان یان لێکۆڵینەوەی وێنە و نیشانەکان لە هونەرە دیارییەکاندا 2 وێنەکێشی ◇ 1 ایکونوگرافی 2 شمایل‌کشی

iconolater /ˌʌɪkəˈnɑlətə(r)/ *noun*
وێنەپەرست، ئەدگارپەرست ◇ تمثال‌پرست

iconolatry /ˌʌɪkəˈnɑlətri/ *noun*
وێنەپەرستی، ئەدگارپەرستی ◇ تمثال‌پرستی

iconology /ˌʌɪkəˈnɒlədʒi/ = symbolism

icosahedral *adjective*
بیستڕوو(یی) ◇ بیست‌وجهی

icosahedron /ˌaɪkəʊsəˈhiːrən/ *noun, pl.* icosahedra or icosahedrons
بیستڕوو(یی) ◇ بیست‌وجهی

-ics *suffix*
پاشگر: زانست، چالاکی، هونەر، ـناسی (بنەڕەت: لە *-iques* فەرەنسی، *-ica* لاتین یان *-ika* یۆنانی) ◇ پسوند: علم، فعالیت، فن، ـشناسی

icteric /ɪkˈtɛrɪk/ *adjective*
سەربە زەردوویی ◇ وابسته به یرقان

icterus /ˈɪkt(ə)rəs/ *noun*, also jaundice
زەردوویی (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتینەوە، لە *ikteros* یۆنانییەوە) ◇ یرقان

ictus /ˈɪktəs/ *noun, pl.* same or ictuses
1 زەبر، هێز، ترپە 2 لێدان، ترپە 3 (پزشکی) لێهاتن، هێرش، لێدان ((ictal *adj* (Medicine)) ◇ 1 تکیه 2 ضربان 3 اصابت، حمله

ICU /ˌaɪ siː ˈjuː/ *abbreviation* intensive care unit
(لە نەخۆشخانە) بەشی چاودێری تایبەتی ◇ بخش مراقبت‌های ویژه

icy /ˈaɪsi/ *adjective* (icier, iciest)
1 یەکجار سارد، کەڕ 2 سەهۆڵاوی، داپۆشراو بە سەهۆڵ، سەهۆڵبەند، سەهۆڵین 3 سارد(وسڕ) ◇ 1 بسیار سرد 2 یخ‌زده 3 سرد

id /ɪd/ *noun*
(دەروونناسی فرۆیدی) ئید، ئەو (لە لاتینەوە "ئەو it"، وەرگێڕدراوی *es* ئەڵمانیایی، لەگەڵ ego و superego بەراوردی کە) ◇ نهاد

I'd /aɪd/ *abbreviation* I had, I would

ID /ˌaɪ ˈdiː/ *abbreviation* identification
کارتی پێناس، ناسنامە ◇ کارت شناسایی

-idae *suffix*
پاشگر: دەستە گیانەوەری، پۆلە گیانەوەری، مێگەلە گیانەوەری، ڕەوە ◇ پسوند: گروهی از جانوران

-id[1] *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناو ساز دەکا وەک: *putrid* (بنەڕەت: لە *-ide* فەرەنسی، لە *-idus* لاتین) ◇ پسوند: صفت‌ساز

-id[2] *suffix*
پاشگر: 1 ناو ساز دەکا وەک: *pyramid* 2 (زیندەناسی) ناوی پێکهێنەرە پێکهاتەییەکان پێکدێنێ: *plastid* 3 (ڕووەکناسی) ناوی ئەو ڕووەکانە ساز دەکا کە سەربە خێزانێکین کە کۆتاییان بە *-idaceae* هاتووە: *orchid* (بنەڕەت: لە *-ide* فەرەنسی، لە *-idis* لاتین، لە *-is* یان *-id-* یۆنانی) ◇ پسوند: 1 اسم‌ساز 2 و 3 اید

-id[3] *suffix*
پاشگر: (ناو دروست دەکا) 1 (گیانەوەرناسی) ئاماژە بە گیانەوەرێکی سەربە خێزانێ کە ناوەکەی کۆتایی بە *-idae* هاتووە یان پۆلێ کە ناوەکەی کۆتایی بە *-ida* هاتووە: *arachnid* 2 ئاماژە بە ژمارەیێ خێزان یان بەرە (پاتشایی)یێکی تایبەتی: *Abbasid*، *Fatimid* 3 (ئەستێرەوانی) ئاماژە بە meteor ێ یان هەسارەیێکی چکۆلەی گەلەئەستێرەیێ یان ئەستێرەیێکی کلکدار: *Perseid*، *Geminids* (بنەڕەت: لە *-ides* لاتین (کۆ: *-idae*، *-ida*)، لە

یۆنانی‌یەوە) ◌ پسوند: اید

Idahoan /ˈʌɪdəhəʊən/ *noun, adjective*

n ڕەسەن یان دانیشتووی هەرێمی ئایداهۆ Idaho ی ئەمریکا *adj* سەربە یان پێوەندی بە ئایداهۆوە هەیە، ئایداهۆیی ◌ ایداهویی

ID card *noun*

کارتی پێناس، ناسنامە، کارتی ناسین ◌ کارت شناسایی

ide /ʌɪd/ = orfe

-ide *suffix*

پاشگر: (کیمیا، ناو ساز دەکا) ئاوێتەی دوو توخمی، ئاوێتەی دوو ڕەگەزی، ئاماژە بە ئاوێتە دووانی‌یەکانی توخم یان کۆمەڵێکی ناکانزایی :non-metallic *chloride*؛ ئاماژە بە ئاوێتەکانی تر: *peptide*؛ ئاماژە بەو توخمانەی زنجیرەیێ لە :periodic table *lanthanide* ◌ پسوند: ترکیب دو عنصری، اید

idea /aɪˈdɪə, US -ˈdiːə/ *noun*

1 وێنەی مێنتاڵ، بیر، هزر، بیرۆکە، ئایدیا، ئیدە: *I've had a brilliant idea!* 2 ئامانج، ئارمانج، نیاز، خەیاڵ، نیهات، مەبەست 3 واتا، مانا 4 وێنا، بۆچوون، ڕا، دیتن، نێرین، باوەڕ 5 گومان، مەزندە، پێوابوون، ئاگاداری، زانیاری، هایداری 6 پلان، نەخشە 7 نموونەی ڕاستەقینە (بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *idea* یۆنانی "شێوە، نموونە"، لە بنکی *idein* "دیتن، بینین") ◌ 1 صورت ذهنی، فکر، اندیشه، مثال 2 مقصود، نیت، آرمان 3 معنی 4 تصور، عقیده، نظر 5 حدس، خبر 6 طرح 7 مثال واقعی

ideal /aɪˈdiːəl/ *adjective, noun*

adj (یەکجار) خۆش، لەبار، دڵخواز، (زۆر) گونجاو، ئایدیاڵ، تەواو: *This beach is ideal for children*، خەیاڵی، ئەندێشەیی، لەسەر بنچینەی بۆچوون، وادانراو، ناڕاستەقینە، بۆچوونی: *the search for ideal love* ◊ *In an ideal world there would be no poverty and disease* *n* 1 پێودانگی تەواوی: *political ideals* 2 نموونەی تەواو، نموونە، ئایدال ◌ *adj* مطلوب، کامل، خیالی، تصوری *n* 1 معیار کمال 2 کمال مطلوب

idealism /aɪˈdiːəlɪzəm/ *noun*

(لە بواری فەلسەفە، هونەر و ویژەدا) ئایدیالیزم، ئایدیاباوەری، ئیدەباوەری، ئایدیاگەری، نموونەباوەری: *idealism has no place in modern politics* (بڕوانە materialism و realism) ◌ ایدەآلیسم، آرمان‌گرایی

idealist /aɪdiəˈlɪst/ *noun*

ئایدیالیست، ئایدیاباوەڕ، ئیدەباوەڕ، ئایدیاگەر، نموونەباوەڕ ◌ ایدەآلیست، آرمان‌گرا

idealistic /ˌaɪdiəˈlɪstɪk/ *adjective*

ئایدیالیستی، ئایدیالیستی‌یانە، ئایدیاباوەڕانە، ئیدەباوەڕانە، ئایدیاگەری‌یانە، نموونەباوەڕی‌یانە: ◌ *She's still young and idealistic* ایدەآلیستی، آرمان‌گرایانە

idealistically /ˌaɪdiəˈlɪstɪkli/ *adverb*

ئایدیالیستانە، نموونەباوەڕانە، بە شێوەیێکی ئیدەباوەڕانە یان ئایدیالیستی ◌ بەطور ایدەآلیستی

ideality /ˌaɪdɪˈalɪti/ *noun, pl.* idealities

بەپێی نموونەی تەواوبوون ◌ مطابق با نمونەی کامل بودن

idealization /aɪˌdiːəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*

نموونەیی‌کردن، نموونانْدن، وەکوو ئایدیال خستنەڕوو ◌ آرمانی‌سازی

ideally /aɪˈdiːəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی نموونەیی یان یەکجار خۆش، بە بۆچوون: *She's ideally suited for this job* ◌ بە طور ایدەآل، تصوراً

ideal of life *noun*

مەبەستی ژیان، ئامانجی ژیان ◌ آرمان زندگی

ideas *noun, pl.*

ئایدیاکان، نموونەکان، نموونان ◌ مُثُل

ideation /ˌaɪdiˈeɪʃn/ *noun*

وازانین، پێوابوون، خەیاڵ‌کردنەوە ◌ تصور

ideational /ˌaɪdiˈeɪʃnl/ *adjective*, also ideative

خەیاڵی، وازانراو، پێوابوو ◌ تصوری

ideationally *adverb*

بە شێوەیێکی خەیاڵی، خەیاڵی‌یانە، وازانراوانە، پێوابووانە ◌ بە طور تصوری

idée fixe /ˌiːdeɪ ˈfiːks/ *noun, pl.* idées fixes pronunc. same

(فەرەنسی) کەڵکەڵە، خولیا، سەرقاڵی، بیرۆکەی چەسپیو، obsession ◌ دل‌مشغولی، ایدەی ثابت

idem /ˈɪdem/ *adjective, noun*

هەر ئەو، هەمان سەرچاوە، هەر ئەو ژێدەرە، هەر ئەو نووسەر، هەمان نووسەر (بنەڕەت: لاتین "هەمان") ◌ همان، همان مأخذ، همان نویسنده

idempotent /ˌʌɪdɛmˈpəʊt(ə)nt, ʌɪˈdɛmpət(ə)nt/ *adjective, noun*

هەمان‌توانا؟: سەربە چەندێتی‌یێکی ماتماتیکی‌یەوە ◌ ایدمپوتنت

ident /ˈaɪdent/ *noun*

(بریتانیا) پارچە موسیقا یان کورتە فیلمێ کە لە نێوان بەرنامەکاندا بڵاو دەبێتەوە (و ناوی وێستگەی ڕادیۆیی یان کاناڵی تەلەفزیۆنی‌یەکەت پێدەڵێ): *The idents act as a branding device* ◌ ایدنت

identical /aɪˈdentɪkl/ *adjective*

1 هەر ئەو، هەمان شت، وەکوو یەک، یەکێ، وەکیەک، عەینی یەک، هاوشێوە، تەواولێکچوو، چونیەک، هەمان، یەک‌چەشن، یەک‌جۆر،

a row of identical :دروست وەکوو یەک *houses* 2 (دووانەکان) لە یەک هێلکۆکەی پیتێنراوەوە پەرەیان سەندووە، جا کەوایە وەک یەک وان (بڕوانە fraternal) ◊ 1 همان، همانند، کاملاً شبیه 2 ادنتیکال

identically /-kli/ *adverb*
دروست وەکوو یەک، وەک یەک: *The children were dressed -lly* ◊ به طور یکسان

identical twins *noun, pl.*
جمکی وەکیەک، دووانەی هەروەک یەک ◊ دوقلوهای همانند

identifiable /aɪˌdentɪˈfaɪəbl/ *adjective*
1 دیار، بەرچاو، روون، رۆشن، خۆیا 2 لەناسینەوەهاتوو، شایانی لێکگردنەوە: *-le* ◊ *characteristics* *The house is easily identifiable by the large tree outside* 1 ◊ مشخص، واضح 2 قابل تشخیص

identifiably /aɪˌdentɪˈfaɪəbli/ *adverb*
1 بە شێوەیێکی دیار یان بەرچاو 2 لەناسینەوەهاتووانە ◊ 1 به طور مشخص 2 به طور قابل تشخیص

identification /aɪˌdentɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 ناسینەوە، لێکگردنەوە: *Each product has a number for easy identification* 2 ناسنامە و هتد: *the voters' identification of the Democrats with high* ◊ 1 شناسایی 2 اوراق شناسایی

identification parade *noun*
ریز کردن بۆ ناسینەوە ◊ بە خط کردن تعیین هویت

identikit /aɪˈdentɪkɪt/ *noun, adjective*
n رووهەڵگرتنەوە *adj* = formulaic ◊ چهرەنگاشت

identity /aɪˈdentəti/ *noun, pl.* identities
1 لێکچوویی، وەکیەکی، یەکیبوون، یەکێتی، عەینی یەکبوون، تەواو لێکچوون، یەکشێوەیی، هەروەک یەکبوون، هەرئەوبوون، هەمانبوون، هەمانی، یەکجۆری، هاوچەشنی: *There's a close identity between fans and their team* ◊ *Their identities were kept secret* 2 ناسنامە، کەسایەتی، کێیەتی: *a sense of national/cultural/personal/group identity* ◊ *a plan to strengthen the corporate identity of the company* ◊ 1 یکسانی، همانندی، عینیت 2 هویت، شخصیت

identity card *noun*, also identity disc
کارتی ناسینەوە، جزدان، کارتی ناسین، ناسنامە، کارتی پێناس ◊ کارت شناسایی

identity crisis *noun*
قەیران یان تەنگژەی ناسنامە، قەیرانی کێیەتی ◊ بحران هویت

identity parade = identification parade

ideo- *prefix*
پێشگر: بیر، هزر، ویر، بیرۆکە: *ideogram* (بنەڕەت: لە *idea* یۆنانییەوە "form") ◊ پیشوند: اندیشه، فکر

ideogram /ˈɪdiəgræm/ *noun*
1 (ب.ت. لە چینی‌دا، پیتی) بیرنوێن، بیردەرخەر 2 بەرژەنگ، نیشانە، هێما (ideogramic or ideogrammatic *adj* ؛ideogrammic *adj*) ◊ 1 اندیشەنگار 2 نماد، علامت

ideograph /ˈɪdiəgrɑːf, US -græf/ = ideogram

ideographic *adjective*, also ideographical
بیردەرخەرانە، سەربە بیردەرخەر ◊ وابسته به اندیشەنگار

ideographically *adverb*
بیردەرخەرانە، بە شێوەیەکی بیردەرخەر ◊ به طور اندیشەنگار

ideography *noun*
نیشانەدانان، هێمادانان، هێمانووسی، نیشانەنووسی، نواندنی نیشانە یان هێماکان (بە نیشانەی نووسراو و گرافیکی)؛ بەکارهێنانی نیشانەکان ◊ علامت‌گذاری، علامت‌نگاری؛ ایدئوگرافی

ideological /ˌaɪdiəˈlɒdʒɪkl, US -ˈlɑːdʒ-/ *adjective*, also ideologic
بیروباوەڕییانە، سەربە ئایدیۆلۆژی، ئایدیۆلۆژیکی: *ideological differences* ◊ مکتبی، وابسته به ایدئولوژی

ideologically /-kli/ *adverb*
لەباری ئایدیۆلۆژی(یەوە): *ideologically correct* ◊ از نظر ایدئولوژی

ideologist /ˌaɪdiˈɒlədʒɪst, US -ˈɑːl-/ = ideologue

ideologue /ˈaɪdiəlɒg, ˈɪd-, US -lɔːg, -lɑːg/ *noun*
تیۆریدانەر، بیردۆزدانەر، ئایدیۆلۆگ، ئیدۆلۆگ ◊ نظریه‌پرداز

ideology /ˌaɪdiˈɒlədʒi, US -ˈɑːl-/ *noun, pl.* ideologies
1 ئایدیۆلۆژی 2 بیروباوەڕ، ڕێباز ◊ 1 ایدئولوژی 2 مرام، مکتب

ides /aɪdz/ *noun, pl.*
(لە ڕۆژمێری ڕۆمی کۆندا) ڕۆژی پازدەیەمی مانگەکانی March، May، Julay و October و سێزدەی مانگەکانی تر ◊ آیدز

id est *adverb*
(لاتین) واتا، یانی، ئانکو، that is ◊ یعنی

idio- /ˈɪdɪəʊ/ *prefix*
پێشگر: 1 خۆ، هی خۆ، خود، کەسی، جیا، جوودا، جیاواز، دیار، تایبەتی: *idiotype* 2 (کیمیا و پزشکی) خۆبەخۆ یان *idioblast*

خودبەخود پێکهاتوو یان بەرهەمهاتوو، لەخۆوە پێکهاتوو (بنەڕەت: لە *idios* یۆنانییەوە " own, distinct") ◯ پێشوند: 1 خود، شخصی، جدا، مشخص، خصوصی 2 خود بە خود ایجادشده، تولید خودی

idioblast *noun*
خانەی تایبەتی، تایبەتخانە، جیا(واز)خانە: خانەیێکی ڕووەکی (وەک sclereid) کە لەگەڵ خانە دراوسێکانی جیاوازی هەیە ◯ ایدیوبلاست

idioblastic *adjective*
سەربە خانەی تایبەتی، پێوەندی بە تایبەتخانەوە هەیە، سەربە جیاخانە یان جیاوازخانە، جیاوازخانەیی ◯ وابستە بە ایدیوبلاست

idiocy /ˈɪdiəsi/ *noun, pl.* idiocies
کەریتی، کەروگەوجیتی، نەفامی، گەوجیتی، کردەوەی گەوجانە، کاری کەرانە: *the idiocies of bureaucracy* ◯ حماقت، عمل احمقانە

idiolect /ˈɪdiəlekt/ *noun*
زمانی تایبەتی کەسێ ◯ گویش یا لهجەی فردی

idiolectal *adjective*
سەربە زمانی تایبەتی کەسێ ◯ وابستە بە گویش یا لهجەی فردی

idiom /ˈɪdiəm/ *noun*
1 زاراوە، بێژە 2 زمان، دەقۆک، زاراوە، شێوەزار 3 شێوەی دەربڕین، شێوازی هێنانەزمان 4 شێواز، بەکارهێنانی زمانی تایبەت بە قۆناخ یان تاکەکەسێ ◯ 1 اصطلاح 2 زبان، لهجە، گویش 3 نحوەی بیان 4 سبک

idiomatic /ˌɪdiəˈmætɪk/ *adjective*
1 زاراوەیی، بێژەیی، زاراوەی تایبەتی زۆر تیایە، باو: *She speaks fluent and idiomatic English* 2 پڕ(لە)زاراوە (ی زمانی)؛ تایبەت بە گرووپ، کەس یان شێوازێکی تایبەتی: *an idiomatic expression* (idiomaticness *n*) ◯ 1 اصطلاحی، رایج 2 پر از مصطلح؛ خاص گروە، فرد یا سبک ویژە

idiomatically /-kli/ *adverb*
وەکوو دەڵێن، وەک دەڵێن، بە زمانی ڕەمەکی ◯ اصطلاحاً

idiopathic *adjective*
سەربە نەخۆشی سەربەخۆ یان لەخۆوە، هۆنەزانراو، *idiopathic epilepsy* :primary (idiopathically *adv*) ◯ وابستە بە بیماری جداگانە

idiomorphic *adjective*
تایبەتشێوە، شێوە یان بیچمێکی تایبەت بە خۆی هەیە، خاوەنی شێوە یان بیچمی گونجاوی خۆی ◯ ایدیومورفیک

idiopathy /ˌɪdɪˈɒpəθi/ *noun, pl.* idiopathies
نەخۆشی سەربەخۆ یان جیا، نەخۆشی لەخۆوە (هۆیەکەی نازانری) ◯ بیماری جداگانە

idiosyncrasy /ˌɪdiəˈsɪŋkrəsi/ *noun, pl.* idiosyncrasies
1 تایبەتمەندی تاکەکەسی (یان جیاواز)، ڕەفتارسەیری، شێوەی بیرکردنەوەی تایبەت: 2 *The car has its little -yncrasies* پێنەکەوتنی تاکەکەسی، کاردانەوەی نائاسایی جەستەیی کەسێ، کاردانەوەی تاکەکەسی (دەرمان، خۆراک و هتد) ◯ 1 خصیصەی فردی 2 حساسیت فردی

idiosyncratic /ˌɪdiəsɪŋˈkrætɪk/ *adjective*
نائاسایی، سەیر: *His teaching methods are idiosyncratic but successful* ◯ غیرمتعارف

idiot /ˈɪdiət/ *noun*
1 (نافەرمی) بنیادەمی کەر، کەسێکی گەوج، کەسێکی خەرەفاو 2 کەسێکی لەباری هۆشییەوە دواکەوتوو ◯ 1 آدم احمق، آدم سفیە 2 عقبافتادەی ذهنی

idiot box *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا، دەزگای) تەلەفزیۆن ◯ تلویزیون

idiotic /ˌɪdiˈɒtɪk, US -ˈɑːtɪk/ *adjective,* also idiotical
گەوج، سەفی، خەرەفاو، گەوجانە، دەبەنگانە، کەرانە، *an idiotic question* :foolish ◊ *Don't be so idiotic!* ◯ سفیە، احمقانە

idiotically /-kli/ *adverb*
کەرانە، گەوجانە، دەبەنگانە ◯ ابلهانە، احمقانە

idiotism /ˈɪdɪətɪzm/ *noun*
کەریتی، گەوجیتی، idiocy ◯ بلاهت

idiot light *noun*
(نافەرمی) چرای تێکچوون یا کێشە (ی تکنیکی) ◯ چراغ نقص

idiot savant /ˌiːdjəʊ saˈvɒ̃, ˌɪdɪəʊ/ *noun, pl.* idiot savants or idiots savants pronunc. same
کەسێ کە وابیر دەکرێتەوە لەباری هۆشییەوە دواکەوتوو بێ بەڵام لە بوارێکی تایبەتیدا شارەزایی یان بەهرەیێکی سەیری هەیە (وەک لە بواری موسیقا یان لێکدانەوەی ژمارە و حیسابدا، واتای خوی گەوجی شارەزا یان زانا learned idiot) ◯ ایدیو ساوا

idiotype /ˈɪdɪə(ʊ)tʌɪp/ *noun*
سەرجەم هۆکارە دیاریکەرە ژێنێتیکییەکانی کەسێ genetic determinants ◯ ایدوتیپ

idiotypic *adjective*
سەربە ئیدیۆتایپ ◯ ایدوتیپ

-idium *suffix, pl.* -idiums or -idia
پاشگر: بچووک، چکۆلە: *antheridium* (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *-idion* یۆنانی "پاشگری چکۆلاندن") ◯ پسوند: کوچک

idle /ˈaɪdl/ *adjective* (idler, idlest)

1 بێکـار، دەس‌بـەتاڵ 2 کارنـەکردوو، بێکـارە، بێکار، نەکرکار، تەمەڵ، هیچ‌نەتوان، تەوەزەڵ: *an idle student* 3 بـێ‌سـوود، بـێ‌قـازانج، بێهوودە: *idle chatter/curiosity* ۞ 1 بیکـار 2 بلااستفاده، تنبل 3 بیهوده

idleness /'aɪdlnəs/ *noun*
1 بێکاری، دەس‌بەتاڵی، کارنەکردوویی، تەمەڵی، تەوەزەلی 2 بێهوودەیی، بێ‌سوودی ۞ 1 بطالت، تنبلی 2 بیهودگی

idler /'aɪdlə(r)/ *noun*
1 لـەش‌گـران، تەمـەڵ، خوێـڕی، تـەوەزەڵ، کارنـەتوان، loafer 2 پێچکـەی بێکـارە یـان نێوەڕاست ۞ 1 تنەلش، تنبل 2 چرخ میانی

idle wheel *noun*
پێچکـەی بێکـارە یـان نێوەڕاسـت، چـەرخ یـان رەورەوەی بێکـارە، دەلالـەچەرخ، چـەرخـی دەلالـە ۞ چرخ میانی

idly /'aɪdli/ *adverb*
بە تەمەڵی، بە بێکاری ۞ با تنبلی، به بطالت

Ido /'i:dəʊ, US 'i:doʊ/ *noun*
زمـانێکی دەسـکردی جیهـانی، لـە ئێسـپرانتۆ گیراوەتـەوە (بنـەڕەت: Ido، بـە واتـای "offspring") ۞ ایدو

ido *noun*
(لاتین) بت ۞ بت

idol /'aɪdl/ *noun*
1 بت، بوت 2 بەردەوک، زۆرخۆشەویست، بت، بینایی چاوان: *the idol of countless teenagers* 3 کۆتەڵ، پەیکەر ۞ 1 بـت 2 عزیزدردانـه 3 مجسمه

idolater /aɪ'dɒlətə(r)/ *noun*
1 بـت‌پەرسـت 2 پیاهەڵـدەر، پەسـن‌کـەر ۞ 1 بت‌پرست 2 ستایش‌گر

idolatress /aɪ'dɒlətrɪs/ *noun, fem.* idolater
1 بـت‌پەرسـت 2 پیاهەڵـدەر، پەسـن‌کـەر ۞ 1 بت‌پرست 2 ستایش‌گر

idolatrous /aɪ'dɒlətrəs, US -'dɑ:l-/ *adjective*
1 بت‌پەرست، بت‌پەرستانە، سەربە بت‌پەرستی، بـت‌پەرسـتی‌یانـە 2 پیاهەڵـدەر، پەسـندەر

idolatrousness /aɪ'dɒlətrəsnəs, US -'dɑ:l-/ *n* ۞ 1 بت‌پرست، بت‌پرستانه، وابسته به بت‌پرستی 2 ستایش‌گر

idolatrously /aɪ'dɒlətrəslɪ, US -'dɑ:l-/ *adverb*
بت‌پەرستانە ۞ بت‌پرستانه

idolatry /aɪ'dɒlətri, US -'dɑ:l-/ *noun, pl.* idolatries
1 بـت‌پەرسـتی، بـوت‌پەرسـتی 2 پەسـن‌دان، پیاهەڵدان، ستایشت، پەرستن ۞ 1 بت‌پرستی 2 ستایش، پرستش

idolism /'aɪdlɪzəm/ *noun*
بت‌پەرستی، بوت‌پەرستی ۞ بت‌پرستی

idolization /ˌaɪdəlaɪ'zeɪʃn/ *noun*
1 بتانـدن، بوتانـدن، بـە بـت‌کـردن 2 پەرسـتن، پەسنی لە ئەندازبەدەر، یەکجار پیاهەڵدان ۞ 1 بت‌سازی 2 پرستش

idoloclast *noun*
بت‌شکێن، بوت‌شکێن ۞ بت‌شکن

idyll /'ɪdɪl, US 'aɪdl/ *noun*, also idyl
1 کورتـە هەڵبەسـت (ب.ت. لـەباری ژیـانی لادێیی‌یەوە) 2 تەباوڕەبایی، ئارامی، خۆشـی و شادی، سەردەمی تەبایی یا ئاشتی، سەروبەندی خۆشـی یـا سـادەیی، بەهەشـت (بنـەڕەت: لـە idyllium لاتـین، لـە eidullion یۆنـانی، چکـۆلێنراوی eidos "form") ۞ 1 چکامـەی کوتاه 2 صلح و صفا، دوران صفا

idyllic /ɪ'dɪlɪk, US aɪ'd-/ *adjective*
ئـارام، خـۆش، تـەباوڕەبا، بەهەشـتی، بـێ‌گیرەوکێـشە، بـێ‌ناسـتەنگ، سـادە، بێ‌غەڵوغەش: *to lead an idyllic existence* ◊ *a house set in idyllic surroundings* ◊ *The cottage sounds idyllic* ۞ باصفا، آرام‌بخش

idyllically /-kli/ *adverb*
ئارامانە، بە شێوەیەکی خۆش ۞ به طور باصفا

i.e. /ˌaɪ 'i:/ *adverb*
واتە، واتا، یانی، بەو مانایە کە، ئانکو: *the basic essentials of life, i.e. housing, food and water* ۞ یعنی

IE *abbreviation* Indo-European
هیند و ئەوروپایی ۞ هند و اروپایی

-ie = -y

-ier *suffix*
پاشگر: گەر، کار، کەر، ـەر: *furrier* ۞ پسوند: گر، کننده

if /ɪf/ *conjunction, noun*
conj 1 ئەگـەر، هەکـە 2 هـەروەخت، هـەردەم، هـاتوو 3 کـە داخـۆ، گـەلۆ، بـڵێی، کـە ئایـا 4 گـەرچی، ئەگـەرچی 5 خۆزگـە، بریـا، خۆزیـا *n* ئەگەر، مەرج ۞ *conj* 1 اگر 2 هرگاه 3 که آیا 4 اگرچه 5 ای کاش *n* اگر، شرط

-iferous = -ferous

iffy /'ɪfi/ *adjective* (iffier, iffiest)
دوودڵ، دردۆنگ، نادڵنیا، کێشەدار، پڕلە بەئەگەر، ئەگەرومەگەر، ئەگەراوی، بەمەرج، نادیار: *an iffy proposition* ۞ مردد، مشروط، غیرمشخص

-ific = -fic

-ification = -fiction

if only
خۆزگە، بریا، ئاخ، خۆزی ۞ کاش، چه می‌شد که

-iform = -form *suffix*
پاشگر: خاوەنی شێوەیەکی تایبەت ۞ پسوند:

دارای شکل خاصی

-ify (-fy) *suffix*

پاشگر: بوون، بوونە، کردن، کردنە ○ پسوند: شدن، کردن

ifs and buts *noun*

ئەگەر و مەگەر ○ اگر و مگر

Ig *abbreviation* (Biochemistry) immunoglobulin

Igbo /ˈɪgbəʊ, US ˈɪgboʊ/ *noun*, also Ibo, *pl*. same or Igbos

ئیگبۆ، ئیگبو (= زمانێ کە لە ڕۆژهەڵاتی باشووری نایجیریە قسەی پێدەکرێ) ○ ایگبو

IgD *noun*

گلۆبۆلینی پاراستنی دی: دەستەیێکی ئانتیبادییەکانن کە وەک وەرگر receptor لەسەر زۆربەی ئاستی خانەکاندا هەن و ماکە بیگانەکان لە سووری خوێندا توور هەڵدەدەن ○ ایمونوگلوبولین دی

IgE *noun*

گلۆبۆلینی پاراستنی ئی: دەستەیێکی ئانتیبادییەکانن کە لە بۆشایی شانەکاندا زۆر و زەبەندن، کاریان چالاکاندنی هیستامینەکان histamine و لیۆکۆترایینەکانە leukotriene بە دژی ماک و پارچۆلکە particle بێگانەکان ○ ایمونوگلوبولین ای

IgG *noun*

گلۆبۆلینی پاراستنی جی: دەستەیێکی ئانتیبادییەکانن کە لە خانە یادەوەرییەکان و خانە پلازماکانی خوێندا بەرهەم دێن و لەگەڵ سووری خوێن دەگەڕێن و بەشداری لە پاراستنی درێژماوە بە دژی ڤایرۆس و بەکتریا و... دەکەن ○ ایمونوگلوبولین جی

igloo /ˈɪgluː/ *noun*, *pl*. igloos

ئیگلو، ماڵەبەفرینە، ماڵی لە بەفر، ماڵە ئیسکیمو (هی ئیسکیموکان، بنەڕەت: لە *iglu* ئیسکیمویی "ماڵ") ○ ایگلو

igneous /ˈɪgniəs/ *adjective*

1 (زەویناسی) گڕکانی، ئاورین، ئاگرین (لە ئەنجامی ڕەقبوونەوەی شلەی گڕکان پێکهاتوون) 2 سەربە ڕەوتە گڕکانی و plutonic ـەکان ○ 1 آذرین، وابستە بە آتش 2 ایگنیوس

igneous rocks *noun*, *pl*.

(زەویناسی) (تەختە)بەردە یان کەڤرە گڕکانییەکان ○ سنگ‌های آذرین

ignis fatuus /ˌɪgnɪs ˈfatjʊəs/ *noun*, *pl*. ignes fatui, also will-o'-the-wisp

(لاتین) 1 ڕۆشنایی و شەوقێ کە لە شەودا لەژوور زنەلان و زەویە زەلکاوییەکاندا پەدەر دەکەوت و وادەزانرا لەبەر سووتانی گازە زەلکاوییەکان یان سروشتییەکان natural gases (لە ئەنجامی شیبوونەوەی ماکی ئەندامی) بێ 2 ئاوری درۆ، ڕۆشنایی درۆ، هیوای بێهوودە یان پڕوپووچ، هومێدی بێجێ، شتی بەلاڕێدابەر یا سەرلێتێکدەر ○ 1 ایگنیس فاتیوس 2 آتش دروغ، سراب

ignitability /ɪˌgnaɪtəˈbɪlətɪ/ *noun*

لەگرتنهاتوویی، ئاورگرتوویی، لەسووتانهاتوویی ○ قابلیت اشتعال

ignitable /ɪˈgnaɪtəbl/ *adjective*

لەگرتنهاتوو، ئاورگرتوو، لەگڕیانهاتوو، لەسووتانهاتوو، دەیگرێ ○ قابل اشتعال

igniter *noun*

داگیرسێنە (دەزگایێکی نێو مۆتۆڕ) ○ ایگنیتر

ignition /ɪgˈnɪʃn/ *noun*

سووتان، گڕگرتن، داگیرسان، هەڵبوون، گرتن، گڕیان، دایسان: *The flames spread to all parts of the house within minutes of* ○ *to turn the ignition on/off* ◊ *ignition* احتراق، گیرش، اشتعال

ignition point *noun*

خاڵی داگیرسان، خاڵی گرتن ○ نقطەی اشتعال

ignitron /ɪgˈnʌɪtrɒn/ *noun*

جۆرێ (لوولە) rectifier کە کاتۆدی جیوەیی تیایە، دەتوانێ تەوژمێکی ئێلیکتریکی زەبەن هەڵگرێ ○ ایگنیترون

ignobility /ɪgˌnəʊbɪlətɪ, US -ˌnoʊ-/ *noun*, also ignobleness

سووکی، خوێڕیەتی، چروکی، نزمی ○ فرومایگی، رذالت

ignoble /ɪgˈnəʊbl, US -ˈnoʊ-/ *adjective* (ignobler, ignoblest)

سووک، خوێڕی، ناوەجاخ، چڕوک، نزم، بێشەرمانە، بێئابڕووانە، نەنگ، شوورەیی، ئابڕووبەرە، شەرماوی، ناشیرین، سووک: ○ *an ignoble person* ◊ *ignoble thoughts* فرومایە، رذیل، وقیحانە، خفت‌بار

ignominious /ˌɪgnəˈmɪniəs/ *adjective*

سووک، بەنەنگ، ڕیسوا، ناوزڕێنەر، ئابڕووبەرە، شەرماوی، ناشیرین، ڕووڕەشکەر، حەیابەر، humiliating ،despicable ،dishonourable ○ (ignominiousness /ˌɪgnəˈmɪniəsnəs/ *n*) خفت‌بار، رسواسازندە

ignominiously /ˌɪgnəˈmɪniəslɪ/ *adverb*

ئابڕووبەرانە، سووکانە، بە ڕیسواییەوە ○ بە طور خفت‌بار

ignominy /ˈɪgnəmɪni/ *noun*

ڕووڕەشی، ئابڕووچوون، ڕووسیایی، فەزیحەت، ڕیسوایی، نێوزڕان، سووکی، چروکی، نزمی، کاری ناحەز، کاری ئابڕووبەرە، کردەوەی ناشیرین ○ فضاحت، فرومایگی، پستی، کار زشت

ignoramus /ˌɪgnəˈreɪməs/ *noun*, *pl*. ignoramuses or ignorami

مرۆی نەزان ◌ آدم جاهل

ignorance /'ɪɡnərəns/ *noun*

نەزانی، نائاگاداری، بێئاگایی، نەبوونی زانیاری، بێخەبەری، ناشیەتی: *They fought a long battle against prejudice and widespread ignorance of/about the disease* ◊ *–ce* ◌ جهل، بی‌خبری، عدم اطلاعات

ignorant /'ɪɡnərənt/ *adjective*

نائاگادار، بێخەبەر، بێئاگا، بێزانست، نەزانیو، نەزان، لە رووی نەزانییەوە، نەفام، بێئەدەب، بێماریفەت، uninformed، unaware: *an ignorant society* (ignorantly /'ɪɡnərəntli/ *adv*: لە رووی نەزانییەوە؛ ignorantness *n*) ◌ غافل، بی‌خبر، نادان، از روی نادانی، بی‌شعور

iguana /ɪ'ɡwɑːnə/ *noun*

ئیگوانا، گیاخۆرە: جۆرێ مارمێلکی بەدارداهەڵچووی ناوچە گەرمێنەکانی ئەمریکا [*Iguana iguana*] (سەوزەکەی، گەرمێنانی ئەمریکا) و جۆرەکانی تر، خێزان [Iguanidae] (بنەڕەت: لە سپانیاییەوە، لە *iwana* ئاراواک Arawak) ◌ ایگوانا

iguanodon /ɪ'ɡwɑːnədɒn, US -dɑːn/ *noun*

ددانگیاخۆرە، ددانئیگوانا، ئیگوانۆدۆن (جۆرێ دایناسۆر، سەرەتا تا نیوەڕاستی سەردەمی کریتاسە Cretaceous) ◌ اگوانودون

IHS = *abbreviation* Jesus

ikat /'iːkat, US ɪ'kat/ *noun*

جۆرێ کوتاڵی تانوپۆدار (بنەڕەت: مالیزیایی "بەستن") ◌ ایکات

ikon = icon

ileitis /ˌɪlɪ'ʌɪtɪs/ *noun*

(پزشکی) ئاوسانی ریخۆڵەباریکە ileum ◌ آماس رودەی باریک

ileostomy /ˌɪlɪ'ɒstəmi/ *noun, pl.* ileostomies

برینی بەشێ لە ریخۆڵەباریکە (کە خراپ بووبێ) ◌ ایلیواستومی

ileum /'ɪliəm/ *noun, pl.* ilea

(توێکاری) ریخۆڵەباریکە، نێوان jejunum و caecum (ileal /'ɪliəl/؛ ileac *adj*: سەربە یان پێوەندی بە ریخۆڵەباریکەوە هەیە) ◌ رودەی باریک

ileus /'ɪlɪəs/ *noun*

(پزشکی) کۆلنج، گیرانی بەژانی ریخۆڵەباریکە یان بەشێ لە ریخۆڵە (بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە *eileos*، *ilios* یۆنانی "colic") ◌ قولنج ایلاوس

ilex /'aɪleks/ *noun*

1 بەرووی هەمیشەسەوز یان سەوزەوون، سەوزەبەروو، holm oak 2 دار یان دەوەنی تیرەیێ کە holly ـەکان دەگرێتەوە [تۆخم *Ilex*] (لە لاتینەوە) ◌ 1 بلوط اروپایی 2 نوعی درخت یا درختچه

iliac /'ɪlɪak/ *adjective*

سەربە ئێسکی کەلەکە یا ئێسکی کلۆت ◌ حرقفی

ilium /'ɪlɪəm/ *noun, pl.* ilia

ئێسکی کەلەکە، ئێسکی کلۆت (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست (بنەڕەت: لە بنەڕەتا ئاماژە بە ileum)، لە *ilia* لاتین "entrails، flanks") ◌ استخوان حَرقَفی، حرقفه

ilk /ɪlk/ *noun,* of that ilk

1 چین، توێژ، دەستە، بابەت، تیرە، پۆل، جۆر: 2 *the world of media people and their -k* لەم شێوە، لەم جۆرە ◌ 1 طبقه، گونه 2 از این نوع

Ill. *abbreviation* Illinois

ill /ɪl/ *adjective, adverb, noun*

adj 1 نەخۆش، نیوەش، دەردمەن، نارەحەت، ناساز، ناساغ 2 خراپ، نگریس، بەدشوم، گۆتاڵ، رەش *adv* بە سەختی، (بە شێوەیەکی) خراپ، بە گرانی *n* 1 خراپی 2 بەلا، تەڵەزگە، نەهامەتی، مەینەتی، نارەحەتی، کێشە، دەردەسەری 3 زیان، زەرەر، وەی، زەر ◌ *adj* 1 بیمار، بد 2 منحوس *adv* به بدی، به سختی *n* 1 شر، شرارت 2 مصیبت، مشکل 3 آسیب

I'll /aɪl/ = I will, I shall

ill-advised /ˌɪl 'edvaɪzd/ *adjective*

نازیرانە، بێجێ، بێئەقڵانە، هەڵەشانە، لە رووی سەرچڵییەوە: *an ill-advised decision* (ill-advisedly *adv*: نازیرانە، بێئەقڵانە، لە رووی سەرچڵییەوە، هەڵەشانە) ◌ غیرعاقلانه، ناشی از بی‌احتیاطی

ill-assorted *adjective*

ناچونیەک، نایەکجۆر، ناجۆر، تێکەڵکراو، لێکنەچوو، تێکەڵوپێکەڵ: *They seem an ill-assorted couple* ◌ ناهمگن، مخلوط

ill at ease *adjective*

نارەحەت ◌ معذب

illation /ɪ'leɪʃ(ə)n/ *noun,* also inference

ئەنجامگیری، بۆدەرکەوتن ◌ استنتاج

illative /ɪ'leɪtɪv/ *adjective*

1 ئەنجامگیرییانە، سەربە ئەنجامگیری 2 (رێزمان) بەرکاری نیوەوە(یی، لە هێندێ زماندا) ◌ 1 استنتاجی 2 مفعول درونی

ill-bred /ˌɪl 'bred/ *adjective*

بەدرەوشت، خراپبارهێنراو، بەدتۆخم، ناجسن، خراپپەروەردەکراو، شلوق، خراپبارهاتوو، impolite ◌ بی‌تربیت

ill breading *noun*

بەدرەوشتی، راهێنانی نادروست، بارهێنانی نادروست، خراپبارهێنان یان پەروەردەکردن ◌ تربیت غلط

ill-conceived *adjective*

خراپدارێژراو، خراپ بەرنامە(رێژی)کراو.

The whole ill-conceived :خراپ‌پلان‌ڕێژکراو
بــد ◌ *scheme was finally abandoned*
طراحی‌شده

ill-considered *adjective*
بیرلەسەرنەکراو، لێکەوەنەدراو، هەڵنەسەنگێنراو،
There was never an -onsidered :دانەڕێژراو
نسنجیده ◌ *remark made by either of them*

ill-defined *adjective*
an ill-defined :لێڵ، نادیار، نارون، ناڕۆشن
نامعین، نامشخص ◌ *role*

ill-disposed *adjective*
بەدنیاز، بەدنیار، دڵپیس، بەدسرشت، خراپ،
پیس، نادۆستانە، ناپاک، دژ ◌ بدخواه، مخالف

illegal /ɪ'li:gl/ *adjective, noun*
n ناقانوونی، نارەوا، قەدەخە، قاچاخ، بە دژی
◊ *illegal aliens* :illicit ,unlawful ،قانوون
illegal = *adj illegal immigrants*
غیرقانونی ◌ immigrant

illegal immigrant *noun*, also illegal alien
پەنابەری ناقانوونی، رەشەپەنابەر ◌ پناهندەی
غیرقانونی

illegality /ˌɪli'gæləti/ *noun, pl.* illegalities
نارەوایی، ناقانوونیتی، قەدەخەبوون، کردەوەی
No illegality is :ناقانوونی، کرداری نایاسایی
عدم مشروعیت، عمل غیرقانونی ◌ *suspected*

illegally /-gəli/ *adverb*
ناقانوونی‌یانە، بە شێوەیەکی ناقانوونی یا
He ◊ *an illegally parked car* :نایاسایی
بە طور ◌ *entered the country illegally*
غیرقانونی

illegibility /ɪˌledʒə'bɪləti/ *noun*
ناخوانا، ناوانا، نەخوێندراوەیی ◌ ناخوانایی

illegible /ɪ'ledʒəbl/ *adjective*
ناخوانا، ناوانا، نەخوێندراوە، سەخت بۆ
خوێندنەوە، شێرزە: *an -e signature* ◌ ناخوانا

illegibly /-əbli/ *adverb*
ناخوانایانە، ناوانایانە، نەخوێندراوانە، بە
شێوەیەکی نەخوێندراوە یا شێرزە ◌ بە طور
ناخوانا

illegitimacy /ˌɪlə'dʒɪtəməsi/ *noun*
1 نارەوایی، نارەوایێتی، یەکنەگرتوو لەگەڵ
Illegitimacy no longer carries the :قانوون
1 ◌ زۆڵیتی، بێژوویی 2 *same social stigma*
عدم مشروعیت 2 حرامزادگی

illegitimate /ˌɪlə'dʒɪtəmət/ *adjective, noun*
adj 1 ناقانوونی، نایاسایی، نارەوا، قەدەخە،
illegitimate use of company :ڕێگەنەدراو
3 حرامزاده 2 زۆڵ، بێژوو، *property*
نالۆژیکی، نازیرانە *n* منالی زۆڵ
adv) illegitimately: ناقانوونی‌یانە، بە
2 غیرقانونی 1 *adj* ◌ (شێوەیەکی نایاسایی

حرامزاده 3 غیرمنطقی *n* بچەی نامشروع

illegitimation /ɪlɪdʒɪ'təmeɪʃn/ *noun*
زۆڵی، بێژوویی، حەرامزادەیی ◌ حرامزادگی

ill-equipped *adjective*
The :1 ناتامادە، ناساز 2 تەواولێنەوەشاو
department is ill-equipped to deal with
At 18, ◊ *such a large number of enquiries*
he was ill-equipped for such a responsible
job ◌ 1 نامجهز 2 فاقد صلاحیت لازم

ill fame *noun*
بێ‌ئابڕوویی، بەدناوی، ڕووڕەشی، ناوزڕاوی ◌
بدنامی، رسوایی

ill-fated *adjective*
1 ئاخرخراپ، ئاخرشەڕ 2 بەدفەڕ، (بەد)شووم،
an ill- :unfortunate ،نگریس، گوتاڵ، بەدودم
fated expedition ◌ 1 بدعاقبت 2 منحوس

ill-favoured *adjective*, US ill-favored
1 ناحەز، ناشیرین، خوێن‌تاڵ، کرێت 2 بێزەوون
◌ 1 کریه 2 نفرت‌انگیز

ill-feeling *noun*
ناخۆش‌ویستن، ڕەنجان، دڵئێشان، دڵمەندی ◌
احساس بد، رنجش

ill-fitting *adjective*
ill-fitting clothes :نائەندازە، ناپڕبەبەر، ناتەواو
◌ اندازه نبودن

ill-founded *adjective*
All :ـست، لەق، بنچینەسست، بێ‌بنچینە، درۆ
بی‌اساس ◌ *our fears proved ill-founded*

ill-gotten *adjective*
لە ڕێگەی خراپ بە دەسهاتوو، نارەوا، حەرام:
His ill-gotten millions are all safely
نامشروع ◌ *stashed away in a Swiss bank*

ill-gotten gains *noun*
پارەی نارەوا، پووڵی حەرام ◌ پول نامشروع

ill-health *noun*
He retired :ناسلامەتی، ناساغی، دەردەداری
عدم سلامت ◌ *early on grounds of ill -alth*

ill humour *noun*
-ill) بەدخوویی، ڕووتاڵی، ڕووگرژی، مرومۆچی
adj humoured: بەدخوو، ڕووتاڵ، ڕووگرژ،
مرومۆچ، irritable ,surly) ◌ بداخلاقی

illiberal /ɪ'lɪbərəl/ *adjective*
1 بەرچاوتەنگ، بیرتەسک، بیرکورت، نالیبوردە،
بەرچاوتەنگانە: *illiberal policies* 2 ناڕوشنبیر
bigoted ،3 ناپێشوودرێژ، پشووکورت، دەمارگرژ
illiberally *adv*): بیرتەسکانە، بەرچاوتەنگانە؛
2 (illiberalness *n* ◌ 1 تەنگنظر، کوتەبینانە
نافرهیخته 3 متعصب، فاقد سعەی صدر

illiberality /ɪˌlɪbə'ræləti/ *noun*
بەرچاوتەنگی، بیرتەسکی، دەمارگرژی ◌
تنگ‌نظری، تعصب

illicit /ɪ'lɪsɪt/ *adjective*
ناقـانوونی، نایاسـایی، نـارەوا، ڕێگەنـەدراو، قەدەغـە، بـەربـەنـد، پەسـندنەکراو، unlawful: *an illicit love affair ،illicit drugs* (illicitly *adv*: ڕێگەنەدراوانە) ۞ غیرقانونی، غیرمجاز

illicit trade *noun*
بازرگانی یان کارداری ڕێگەنەدراو ۞ تجارت غیرمجاز

ill-imitability *noun*, also ill-imitableness
بێ‌ئەنـدازی، لەرادەبـەدەری، بێ‌کۆتـایی‌بـوون، دوایی‌نەهاتوویی ۞ بی‌حدوحصر بودن، بی‌پایانی

ill-imitable *adjective*
بێ‌ئەنداز، لەرادەبەدەر، بێ‌کۆتایی، بێ‌دوایی، دوایی‌نەهاتوو، measureless: *the illimitable reaches of space and time* (ill-imitably *adv*: بە شێوەیێکی بێ‌ئەنداز، لەرادەبەدەرانە، دوایی‌نەهاتووانە) ۞ بی‌حدوحصر

ill-informed *adjective*
ئاگادار، ناهایدار، لە ڕووی ئاگاداری‌یەوە، ناگادارانە: *The public is ill-informed about their legal rights* ۞ بی‌اطلاع، از روی بی‌اطلاعی

illinoisan /ˌɪlɪ'nɔɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی هەرێمی Illinois ئەمریکا، ئیلینۆیزی *adj* ئیلینۆیزی ۞ ایلینویزی

ill-intentioned *adjective*
بەدنیاز، بەدنیار، چەپەڵ، دڵ‌پیس، بەدنیهات ۞ بدنیت

illiquid /ɪ'lɪkwɪd/ *adjective*
1 درەنگ دەکرێتە پارە یان نەغد دەبێتەوە: *illiquid holdings* 2 (بازار) ئاستی چالاکی و سەودای لە خوارەوەیە: *an illiquid bank* 3 نـاڕوون، نارۆشـن (illiquidity *n*) ۞ 1 و 2 الیکوید 3 نامعلوم

illiteracy /ɪ'lɪtərəsi/ *noun, pl.* illiteracies
نەخوێندەواری، بێ‌سەوادی ۞ بی‌سوادی

illiterate /ɪ'lɪtərət/ *adjective, noun*
adj 1 نەخوێندەوار: *an illiterate population* 2 ناشـارەزا، نـەزان، ناگـادار: *politically illiterate* *n* مرۆی نەخوێندەوار (illiterately *adv*، illiterateness *n*) ۞ 1 *adj* بـی‌سـواد 2 بی‌سواد *n* آدم بی‌سواد

ill-judged *adjective*
بێجێ، ناوەخت، نابەوەخت، ناژیرانە ۞ بی‌موقع، غیرعاقلانه

ill-looking *adjective*
ناشیرین، ناحەز، دزێو، کرێت ۞ زشت

ill-mannered *adjective*
بێ‌ئەدەب، بێ‌ڕەوشت، بێ‌ماریفەت ۞ بی‌ادب

ill-matched *adjective*
تاوتا، پێچەوانە، ناجۆر ۞ تابەتا

ill-nature *noun*
بەدخوڵکی، بەدخوویی، بەدنیاری، بەدسرشتی ۞ بدخلقی

ill-natured *adjective*
بەدخوو، بەدڕا، بەدنیار، بەدخوڵک، بەدسرشت، spiteful ،malevolent (ill-naturedly *adv*: بەدخووانە، بەدنیارانە؛ ill-naturedness *n*: بەدنیاری، بەدخوویی، بەدخوڵکی) ۞ بدخلق

illness /'ɪlnəs/ *noun*
1 نەخۆشی، ناسازی، نێوەسانی، دەرد، نێوەشانی، نێوەشەن: *mental illness* ◊ *I missed a lot of school through illness last year* 2 جۆر یان ماوەی نەخۆشی: *minor/serious illnesses* ◊ *childhood illnesses* ◊ *He died after a long illness* ۞ 1 بیماری 2 نوع یا مدت بیماری

illocal *adjective*
بێ‌جێگا، بێ‌شوێن، بێ‌جێ ۞ بی‌مکان

illocution /ˌɪlə'kjuːʃ(ə)n/ *noun*
کـردەوەی دەربڕانـە، پـەیـامی زارەکـی (illocutionary /ˌɪlə'kjuːʃ(ə)nəri/ *adj*: سەربە کردەوەی دەربڕانە، وەک "There's a snake under you" کە ڕەنگە هێزی دەربڕانەی ئاگادارکردنەوەیێکی هەبێ) ۞ کنش بیانی

illocutionary act *noun*
کـردەوەی دەربڕانـە یـا زمـانی، کـردەوەی ناڕاستەوخۆی زمان ۞ کنش بیانی

illocutionary force *noun*
هێزی دەربڕانە ۞ نیروی بیانی

illogic *noun*
نالۆژیکی بوون ۞ غیرمنطقی بودن

illogical /ɪ'lɒdʒɪkl, US -'lɑːdʒ-/ *adjective*
نالۆژیکی، ناژیرانە، ڕێ‌تێنەچوو، پێچەوانە یان بە دژی لۆژیک: *illogical behaviour/arguments* ◊ *She has an illogical fear of insects* ◊ *illogical policies* (illogicalness *n*) ۞ غیرمنطقی، برخلاف منطق

illogicality /ɪˌlɒdʒɪ'kæləti, US -ˌlɑːdʒ-/ *noun, pl.* illogicalities
نالۆژیکی بوون، نالۆژیکیتی ۞ غیرمنطقی بودن

illogically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نالۆژیکی یان ناژیرانە، نالۆژیکانە: *She felt illogically happy when she heard the news* ۞ به طور غیرمنطقی یا نامعقولی

ill-omened *adjective*
1 ناخرشەر، ئاکام‌خراپ 2 بێ‌ودم، نگریس، بەدشوم، نەخس، نامەبارەک، بەدودم، ڕەش، بەدبەخت ۞ 1 بدفرجام 2 بداقبال

ill-prepared *adjective*
1 نائامادە، ناساز، ناتەیار، ئامادەنەکراو: *The team was ill-prepared for a disaster on that scale* 2 خراپ‌ڕێکخراو ۞ فاقد آمادگی یا نظم

ill-starred *adjective*
بەدشـــانــس، بـــێبـــەخت، بـــێودم، ڕۆژەڕەش،
بێ‌وڵەت ۞ بداقبال

ill-tempered *adjective*
بەدخولـک، بـەدخوو، ڕووتـاڵ: *There were some ill-tempered exchanges during the committee meeting* ۞ بدخلق

ill-timed *adjective*
بێجێ، بێ‌وەخت، ناوەخت: *an ill-timed visit*
۞ بی‌موقع

ill-treatment *noun*
خراپ جووڵانەوە، بەدڕەفتاری: *the -tment of prisoners* ۞ بدرفتاری

illuminant /ɪˈluːmənənt/ *noun, adjective*
(مەتریالـــی) ڕۆشـــنایی‌دەر، ڕوونـــاکی‌دەر ۞
ایلومینانت

illuminated /ɪˈluːmɪneɪtɪd/ *adjective*
ڕۆشن(کراو)، ڕۆشنایی‌پێدراو، چراخانی‌کراو، ڕۆشنایی‌تێ‌گیراو، ڕووناک: *the illuminated city at night* ۞ نور داده‌شده

illuminati /ɪˌl(j)uːmɪˈnɑːti/ *noun, pl.*
ڕۆشن‌بیران، ڕۆشن‌گەران، چینی ڕووناک‌بیر ۞
روشن‌فکران

illuminating /ɪˈluːmɪneɪtɪŋ/ *adjective*
ڕۆشـن‌کـەرەوە، ڕۆشـنگـەر، ڕوون‌کـەرەوە: *The play offers some illuminating insights into the King's character* ۞ روشن‌کننده

illumination /ɪˌluːmɪˈneɪʃn/ *noun*
1 ڕۆشـــنایی، شـــەوق، ڕوونـــاکی 2 ڕۆشـــنایی خـــســـتنەســەر، لێکدانـــەوە، ڕوون‌کردنـــەوە 3 ڕۆشن‌گەری 4 (illuminations) چراخـان ۞ 1 روشنی، نور 2 توضیح 3 تنویر افکار 4 (در جمـع) آذین‌بندی

illuminative /ɪˈluːmənətɪv/ *adjective*
ڕۆشن‌کەرەوە، illuminating ۞ منیر

illuminator *noun*
ڕۆشن‌کەرەوە ۞ روشن‌کننده

ill-usage = ill-treatment

ill-used *adjective*
خراپ‌جووڵاو(ە)، بەدڕەفتار، ناجسن ۞ بدرفتار

illusion /ɪˈluːʒn/ *noun*
1 بۆچوونی نادروست، خەیاڵی پڕوپووچ، بیری نادروست 2 بەدرۆ تێگەیشتن 3 هەڵەی بینایی 4 ڕواڵەتی فریودەر 5 تۆڕی دەموچاو، ڕووبەند، پەچە، تۆڕی ڕوو ۞ 1 خیـال باطـل 2 خطـای ادراک 3 خبط بصر 4 ظاهر فریبنده 5 تور صورت

illusional /ɪˈluːʒənl/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە illusion ـەوە هەیە ۞
وابسته به illusion

illusionism /ɪˈluːʒənɪzəm/ *noun*
بـــەکارهێنانی پێرســـپێکتیف لــە هونــەردا بــۆ خــستنەڕووی شێوەی سێ‌لایی ۞ ایلوسینیسم

illusionist /ɪˈluːʒənɪst/ *noun*
جادووگەر، چاوبەست ۞ شعبده‌باز

illusory /ɪˈluːsəri/ *adjective*, also illusive /ɪˈluːsɪv/
1 پڕوپووچ، ناڕاست، خەیاڵی، ناڕاستەقینە، درۆ 2 فریـــودەر، بەهەڵـــەدابەر، هەڵـــفریوتەر، لەخشتەبەر ۞ 1 واهی، غیرواقعی 2 فریبنده

illustrated *adjective*
وێنەدار، بەنەخش‌ونیگار ۞ مصور

illustration /ˌɪləˈstreɪʃn/ *noun*
1 ڕوون‌کردنـــەوە، ڕۆشـــنایی خـــســـتنەسەر، ڕۆشـن‌کردنـەوە 2 وێنـە: *50 full-colour illustrations* 3 نموونـە، مینـاک، وێنـە: *The statistics are a clear illustration of the point I am trying to make* (illustrational *adj*) ۞ 1 توضیح 2 تصویر 3 مثال

illustrative /ˈɪləstrətɪv, US ɪˈlʌs-/ *adjective*
1 ڕوون‌کردنەوەیی، ڕوون‌کـەرەوە، ڕۆشـن‌گـەر، ڕۆشـن‌کـەرەوە، explanatory: *illustrative examples* 2 وێنـەدار 3 دەرخـەر، نیـشان‌دەر ۞ 1 توضیحی، توضیح‌دهنده 2 دارای تصویر 3 نمایانگر

illustratively /ˈɪləstrətɪvli, US ɪˈlʌs-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ڕوون‌کردنەوەیی ۞ به طور توضیحی

illustrator /ˈɪləstreɪtə(r)/ *noun*
نـەخش‌کـار، نـەخـش‌کێش، وێنـەکێش (کتێب و هتد) ۞ تصویرگر، نقاش

illustrious /ɪˈlʌstriəs/ *adjective*
بـــــەناوبانگ، ناوبـــــەدەرەوە، ناســـــراو، distinguished: *The composer was one of many illustrious visitors to the town* ۞ برجسته، معروف

illustriously /ɪˈlʌstriəsli/ *adverb*
ناسراوانە، ناودارانە ۞ به طور معروف

illustriousness /ɪˈlʌstriəsnəs/ *noun*
ناسراوی، ناوبەدەرەوەیی، ناوداری ۞ معروفیت، سرشناسی

illuviation *noun*
نیشتن (illuviated *adj*) ۞ رسوب

ill will *noun*
1 بەدنیازی، بەدنیاری 2 ڕقەبەری، کینەبەرایەتی، پێش، ڕق، قین، کین، دوژمنایەتی ۞ 1 سوء نیت 2 خصومت، کین

Illyrian *noun, adjective*
1 *n* خەڵکی Illerya ناوچەیێکی کۆن لە کەناری ڕۆژهەڵاتی ئادریاتیک 2 لقێ لە خێزانی زمانە هیند و ئەورووپایی‌یەکان *adj* سەربە ئیلێریای کۆن 3 سەربەو خێزانی زمانی‌یە ۞ ایلریایی

ilmenite /ˈɪlmənʌɪt/ *noun*

کانێکی ڕەش کە ئۆکسایدەکانی ئاسن و تیتانیۆمی تیایە (بنەڕەت: لە ناوی (زنجیرە) کێوەکانی *Ilmen* لە ئۆرال (ڕووسیە) + -ite[1]) ◌ ایلمنیت

ILO /ˌaɪ el ˈəʊ, ˈoʊ/ *abbreviation* International Labour Organization
ڕێکخراوەی نێونەتەوەیی کار، ڕێکخراوەی جیهانی کار ◌ سازمان بین‌المللی کار

I'm /aɪm/ = I am

image /ˈɪmɪdʒ/ *noun*
1 پەیکەر، کۆتەڵ 2 بت 3 وێنە، کێشراوە، نیگار 4 لەف، هاوتا، تا 5 خەوازە، مەجاز، ئیماژ 6 ئابڕوو، ئابوور، بایەخ 7 وێچواندن، شوبهاندن 8 هێما، نموونە، سەمبۆل 9 هزر، بیرۆکە 10 وازانین، بۆچوون، پێ‌وابوون، خەیاڵ 11 کۆپی، ڕوونووس (imageless *adj*) ◌ 1 مجسمه 2 بت 3 تصویر، نگاره 4 نظیر 5 مجاز، استعاره 6 وجهه 7 تشبیه 8 نماد، مظهر 9 اندیشه 10 تصور، پندار 11 کپی، نسخه

imager *noun*
دەزگایێکی ئێلیکترۆنی کە وێنەکان تۆمار دەکا، وێنەهەڵگرەوە ◌ ایماژر

imagery /ˈɪmɪdʒəri/ *noun, pl.* imageries
1 ئیماژگەری، بەکارهێنانی خەوازە (بۆ بەرهەمهێنانی وێنەکان لە مێشکی خوێنەر یان بیسەری): *poetic imagery* 2 بۆچوونەکان، خەیالات، وازانینەکان 3 پەیکەر، کۆتەڵ 4 نەخش‌ونیگار، وێنە: *satellite imagery* ◌ 1 تصویرپردازی 2 تصورات 3 تندیس 4 تصاویر

imagesetter *noun*
جۆرێ چاپگەری ڕەنگی یەکجار باش ◌ نوعی چاپگر رنگی

imaginable /ɪˈmædʒɪnəbl/ *adjective*
دەخرێتە بەرچاو، دێرێتە پێش‌چاو، شیاوی هێنانەبەرچاو ◌ قابل تصور

imaginably /ɪˈmædʒɪnəbli/ *adverb*
بە شێوەیێ کە بێتە بەرچاو ◌ به طور قابل تصور

imaginal /ɪˈmadʒɪn(ə)l/ *adjective*
1 خەیالی، سەربە imagination یا images یا imagery 2 (مێروناسی) سەربە مێرووی هەراش یان کامڵ یان imago ◌ 1 تخیلی 2 ایماجینال

imaginarily *adverb*
خەیالانە، بە شێوەیەکی خەیالی ◌ به طور تخیلی

imaginary /ɪˈmædʒɪnəri, US -neri/ *adjective*
ناڕاستەقینە، خەیالی، پڕوپووچ، وادانراو، درۆ: *The equator is an imaginary line around the middle of the earth* *imaginary fears* *We must listen to their problems, real or imaginary* ◌ موهوم، خیالی

imagination /ɪˌmædʒɪˈneɪʃn/ *noun*
1 توانایی خەیاڵکردنەوە: *a vivid/fertile imagination* 2 داهێنان، تازەگەری 3 وازانین، پێ‌وابوون، خەیاڵکردنەوە، خەیاڵ، گومان: *Nobody hates you—it's all in your imagination* ◌ 1 قدرت تخیل 2 ابداع 3 تصور، انگارش، وهم، پندار

imaginative /ɪˈmædʒɪnətɪv/ *adjective*
1 خەیالی، ئەندیشەیی: *an imaginative approach/idea/child* 2 داهێنەر، تازەگەر (دژی unimaginative): *recipes that make imaginative use of seasonal vegetables* ◌ 1 تخیلی 2 خلاق

imaginatively /ɪˈmædʒɪnətɪvli/ *adverb*
داهێنەرانە: *The stables have been imaginatively converted into offices* ◌ به طور خلاق

imaginativeness /ɪˈmædʒɪnətɪvnəs/ *noun*
خەیالی‌بوون، ئەندیشەیی‌بوون ◌ خیالی‌بودن

imagines = plural form of imago

imaginings /ɪˈmædʒɪnɪŋz/ *noun, pl.*
خەیالات، بیروخەیال، خۆف‌وخەیال، thoughts ◌ وهمیات

imagism /ˈɪmɪdʒɪz(ə)m/ *noun*
خەیالگەری، ئیمازیزم (بزووتنەوەیێکی سەرەتای سەدەی 20 لە هەڵبەستی ئەمریکا و ئینگلتەرە) ◌ ایماژیسم

imagist /ˈɪmɪdʒɪst/ *noun, adjective*
خەیالگەر، ئیماژیست ◌ ایماژیست

imagistic *adjective*
سەربە خەیالگەری، خەیالگەرانە، ئیماژیستی ◌ ایماژیستی

imago /ɪˈmeɪɡəʊ/ *noun, pl.* imagos or imagines /ɪˈmeɪdʒɪniːz/
(مێروناسی) کۆتەڵە: مێرووی کامڵ یا هەراش، دوایین قۆناخی گۆڕانی شێوەی مێروو کە لەودا هەراش دەبێ (بنەڕەت: لە لاتین "image") ◌ شکل قطعی

imam /ɪˈmɑːm/ *noun*
ئیمام، پێش‌نوێژ، سەرناوی ڕێبەرانی مسوڵمان (بنەڕەت: لە *imām*' عەرەبی "ڕێبەر") ◌ امام

imamate /ɪˈmɑːmeɪt/ *noun*
ئیمامی، پێش‌نوێژی؛ ناوچەی ژێردەسەڵاتی ئیمام ◌ امامت

Imam Bayildi /ɪˌmɑːm ˈbɑːjɪldi/ *noun*
چێشتێکی تورکی (باینجانەڕەشە، باینجان و پیواز؛ بنەڕەت: لە تورکی‌یەوە) ◌ نوعی غذا

Imari /ɪˈmɑːri/ *noun*
جۆرێ چینی پڕنەخش‌ونیگاری ژاپۆنی ◌ ایماری

IMAX /ˈaɪmæks/ *noun*
1 ئایمەکس، ئیماکس: تێکنۆلۆژی پیشاندانی فیلم و... لەسەر پەردەیەکی یەکجار گەورە 2 ئەو سینەما، پەردە یان تیاتر کە ئەو سیستمە

بەکار دێتن ۞ ایماکس

imbalance /ɪm'bæləns/ *noun*
1 ناهاوکێشی، ناهاوسەنگی، نالەنگەری، لاسەنگی 2 نابەرامبەری، نایەکسانی، جیاوازی ۞ 1 عدم موازنه، عدم تعادل 2 نابرابری

imbecile /'ɪmbəsi:l/ *adjective, noun*
adj گێل، حەپۆل، گەمژەل، گەوج، گەوجانە *n* کەسێکی کەر، بنیادەمی گەوج (**imbecilely** *adv*) ۞ *adj* کودن، احمق، احمقانه *n* آدم احمق

imbecility /ˌɪmbə'sɪləti/ *noun, pl.* imbecilities
گێلی، کەمهۆشی، حەپۆلی، گەمژەلی، گەوجی، نەفامی، عەقڵسووکی، کردەوەی گەوجانە، قسەی گەوجانە ۞ کودنی، حماقت

imbibition /ɪmbɪ'bɪʃ(ə)n/ *noun*
1 مژین، (ئاو)هەڵچنین، چەکاندن 2 هەڵمژین، هەڵلووشین 3 تێگەیشتن (**imbibitional** *adj*) ۞ 1 جذب، تشرب 2 استنشاق 3 درک

imbricate /'ɪmbrɪkət/ *adjective,* also imbricate
(زۆرتر گیانەوەرناسی و رووەکناسی، وەکوو پوولەکەماسی و هتد) سەریەککەوتوو، پوولەکەپوولەکە، تێکپەڕیو، سواریەککراو، چنراو، لەسەریەکدانراو: *-te scales* ۞ متراکب

imbrication /ˌɪmbrəɪ'keɪʃn/ *noun*
کەوتنەسەریەک، سەریەکچوون، تێکپەڕین، سواریەککردن، خستنەسەریەک، چنین، لەسەریەکدانان ۞ تراکب، روی همچینی

imbroglio /ɪm'brəʊliəʊ, US ɪm'broʊlioʊ/ *noun, pl.* imbroglios
1 گیروگرفت، تەنگژە، تەنگوچەڵەمە، قۆرت، باری ئاڵۆز، رەوشی شێرزە، باروودۆخی شێواو یان شێرزە 2 (کۆن) کۆماهەڕەمە، کۆگایێ تێکەوڵێکە ۞ 1 مخمصه، گیر، وضع بغرنج 2 تودەی درهم و برهم

imbued *adjective*
پڕ، دارماڵ، تژی، لێوڕێژ ۞ آکنده، لبریز

IMF /ˌaɪ em 'ef/ *abbreviation* International Monetary Fund
سندووقی جیهانی (یان نێونەتەوەیی) پارە ۞ صندوق بین‌المللی پول

imidazole /ˌɪmɪ'deɪzəʊl, US ɪ'mɪdəzəʊl/ *noun*
(کیمیا) ئاوێتەیێکی بازنەجیاوازی کریستالی $C_3H_4N_2$ ۞ ایمیدازول

imide /'ɪmʌɪd/ *noun*
ئاوێتەیێکی ئەندامی، کۆمەڵی $-CONHCO-$ تیایە ۞ ایمید

imidic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئیماید یان ئیمیدەوە هەیە ۞ وابسته به ایمید

imido *adjective*
سەربە یان کۆمەڵی NH ی تیایە، کۆمەڵی NH دووهاوهێزی تیایە کە بە یەک یان دوو کۆمەڵی ترشەڵۆکەوە بەستراوەتەوە ۞ ایمیدو

imine /'ɪmi:n/ *noun*
ئاوێتەیێکی ئەندامی، کۆمەڵی $-C{=}NH$ or $-C{=}NR$ تیایە ۞ ایمین

imipramine /ɪ'mɪprəmi:n/ *noun*
(پزشکی) ئیمیپرامین: جۆرێ دەرمان دڵتەنگی $C_{19}H_{24}N_2$ ۞ ایمیپرامین

imitability /ˌɪmɪtə'bɪlɪtɪ/ *noun*
لەلاسایی‌هاتوویی ۞ تقلیدپذیری

imitable /'mɪtəbl/ *adjective*
لەلاسایی‌هاتوو، لاسایی دەکرێتەوە ۞ تقلیدپذیر

imitation /ˌɪmɪ'teɪʃn/ *noun*
1 لاسایی(کردنەوە)، دەمەلاسکە، چاولێکەری: 2 *a poor/cheap imitation of the real thing* سەرمەشق، نموونە، کۆپی، ساختە، دەسکرد: 3 *imitation leather/pearls* شتی قەڵب یا لاساییکراو ۞ 1 تقلید 2 سرمشق، بدل 3 چیز بدلی یا تقلیدی

imitative /'ɪmɪtətɪv, US -teɪtɪv/ *adjective*
1 لاساییکەرەوە 2 لاسایی‌یانە، لاساییکردنەوەیی، دەسکرد 3 کۆپی، ساختە، دەسکرد، 4 counterfeit (دەربارەی وشەیێک) دەنگی سروشتی دەخاتەڕوو، دەنگەناو، "hiss" is an imitative :onomatopoeic word (**imitativeness** *n*) ۞ 1 مقلد 2 تقلیدی، تصنعی 3 بدلی 4 نام‌آوا

imitatively /'ɪmɪtətɪvli, US -teɪtɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لاساییکردنەوەیی یان لاسایی‌یانە ۞ به طور تقلیدی

imitator /'ɪmɪteɪtə(r)/ *noun*
لاساییکەرەوە، چاولێکەر: *The band's success has inspired hundreds of would-be imitators* ۞ مقلد

imli /'ɪmli:/ = tamarind

immaculacy /ɪ'mækjələsɪ/ *noun,* also immaculateness
پاکی، داوێن‌پاکی، بێ‌گوناهی، پاکبوون ۞ عفت، معصومیت

immaculate /ɪ'mækjələt/ *adjective*
1 پاک، خاوێن، بێ‌لکە، بێ‌گەرد، بێ‌خەوش، تەواو، داوێن‌پاک، بەناموس، بێ‌گوناه: *an immaculate performance* ◊ *His sense of timing was immaculate* 2 (گیانەوەرناسی و رووەکناسی) یەکڕەنگ، نابەڵەک، بێ‌خاڵ ۞ 1 پاک، منزه، کامل، معصوم 2 صاف

Immaculate Conception *noun*
پاکی مریەم، زگپڕی پیرۆز (ئامۆژگاری کلێسەی

1 پێنەگەیشتوویی، هەڵنەداوی، گەشەنەکردوویی، ناکاملی، ناتەواوی، ناهەراشی، شینی، فەریکی، کالی، کرچوکالی، نەگەیوی 2 خاوی، کەمئەقلی، ناپوختی ۞ 1 عدم بلوغ 2 بی‌تجربگی

immeasurability /ɪˌmeʒərəˈbɪləti/ *noun*

بەرینی، بەربلاوی، بەرفرەهی، بێئەندازەیی، ئەندازەنەگیراوی، بێرادەیی، لەرادەبەدەری، نەپێوراوی، بێپێوانەیی ۞ گستردگی، بی‌کرانی

immeasurable /ɪˈmeʒərəbl/ *adjective*

بەرین، بەربلاو، بەرفرەه، بێئەندازە، لەرادەبەدەر، نەپێوراو، بێپێوانە: *to cause immeasurable harm* ۞ گسترده، بی‌کران

immeasurably /-bli/ *adverb*

بێئەندازە، لەرادەبەدەر ۞ بی حد و حصر

immediacy /ɪˈmiːdiəsi/ *noun, pl.* -ediacies

(فەرمی) 1 نزیکی 2 راستەوخۆیی، بێمەودایی، لێنەدووری 3 دەستوبردی، خێرایی، کتومتی ۞ 1 قرابت 2 بی‌واسطه‌گی 3 فوریت

immediate /ɪˈmiːdiət/ *adjective*

1 دەسبەجێ، دەستوبرد، خێرا، کتومت، پێویست، پێدڤی 2 نزیک(ترین)، تەنیشتی، راستەوخۆ، بێنێونجی، یەکسەرە: *the immediate cause of death* 3 هەنووکەیی، ئێستا (immediateness *n*: 1 نزیکی 2 راستەوخۆیی، بێمەودایی، لێنەدووری 3 دەستوبردی، کتومتی، پێویستی) ۞ 1 فوری، ضروری 2 بی‌واسطه، پهلویی 3 فعلی

immediate constituent *noun*

(زمانەوانی) پێکهێنەری پەیتایی (پێکهاتەیەکی زمانی گەورەتر پێکدێنێ، وەک فرێز یا رستەیێ، بڕوانە ultimate constituent) ۞ سازه‌ی بلافصل

immediately /ɪˈmiːdiətli/ *adverb*

دەسبەجێ، دەستوبرد، لەڕێوە، راستەوخۆ، یەکسەرە، بێمەحتەلی، هەرکە: *She answered almost -tely* ۞ فوراً، بلافاصله، به محض این‌که

immedicable /ɪˈmedɪkəbl/ *adjective*

دەرماننەکراو، لەچارەنەهاتوو، بێدەرمان ۞ غیرقابل علاج

immelmannn /ˈɪm(ə)lmən/ *adjective*, also Immelmann turn

جۆرێ مانۆڕی ئاسمانی بە فڕۆکە ۞ ایملمان

immemorial /ˌɪməˈmɔːriəl/ *adjective*

زۆر کۆن، یەکجار قەدیمی، لەبیربەدەر، لە سەردەمانی زۆر کۆنەوە، زۆر لەوەپێش: *an immemorial tradition* (immemorially *adv*) ۞ بسیار قدیم

immense /ɪˈmens/ *adjective*

یەکجار گەورە، لە رادەبەدەر، یەکجارزۆر، کەتە، زەبەند، کەڵە، زۆر قورس، بەرین، بەربلاو (بنەرەت: بە رێگای فەرەنسە لە *immensus* لاتین "immeasurable"، لە *in-* "نا" + *mensus*

کاسۆلیکی رۆمی لەسەر بنچینەی پاکی و بێگوناهی مریەم لە کاتی سکپڕیدا) ۞ معصومیت مریم مقدس

immaculately *adverb*

1 خاوێن، پاک، جوان، بێعەیب: 2 لە رووی پاکییەوە *immaculately dressed* ۞ 1 مرتب، بی‌نقص 2 از روی عفت

immanence /ˈɪmənəns/ *noun*, also immanency

1 خۆماکیتی، گەوهەریبوون، نێومان، خودایی‌بوون، زاتی‌بوون، خۆییتی، سروشتی‌بوون 2 مانەوە، جێگیری ۞ 1 ذاتی بودن، سریان 2 بقا

immanent /ˈɪmənənt/ *adjective*

1 خۆماکی، گەوهەری، سروشتی، زاتی، نێومانی، نێومانە، خودایی، خوایی، خۆیی، دەروونی، نێوەکی، inherent 2 (خودا یان هێزێکی مەعنەوی) لەهەمووجێ(بێ‌بوو)، هەمووشوێن‌گر، گشتجێیی: *God is immanent in the world* 3 ماوە، جێگیر (immanently *adv*) ۞ 1 ذاتی، فطری 2 حاضر در همه‌جا 3 باقی

immaterial /ˌɪməˈtɪəriəl, US -ˈtɪr-/ *adjective*

1 هیچ، هیچەکە، نایەخ، ناگرنگ 2 (فەلسەفە) نامادی، مانایی، ناجەستەیی، بێشێوە یان مەتریالی فیزیکی ۞ 1 جزئی 2 غیرمادی، مجرد

immaterial culture *noun*

چاندی نامادی یان ئیماتریال یان مانایی ۞ فرهنگ مجرد

immaterialism /ˌɪməˈtɪəlɪzəm/ *noun*

نامادی‌گەری، نامادی‌باوەڕی، مانایی‌باوەڕی ۞ مجردگرایی

immaterialist /ˌɪməˈtɪəlɪst/ *noun*

نامادی‌گەر، نامادی‌باوەڕ، مانایی‌باوەڕ ۞ مجردگرا

immateriality /ˌɪməˌtɪəlˈæləti/ *noun*

نامادیتی، ناجەستەییتی، ماناییتی ۞ تجرد

immaterially *adverb*

نامادانە، بە شێوەیەکی نامادی، مانایی‌یانە ۞ به طور معنوی

immature /ˌɪməˈtjʊə(r), US -ˈtʃʊr, -ˈtʊr/ *adjective*

1 (بێ)نەگەیشتوو، نابالغ، نارەسیدە، هەڵنەداو، گەشەنەکردوو، ناکامل، ناتەواو، بار، شین، کاڵ، ناهەراش، فەریک، کرچوکاڵ، نەگەیو: *fruits -ature* 2 خاو، کەمئەقل، ناپوخت 3 = premature ۞ 1 نابالغ، رشدنکرده 2 بی‌تجربه

immaturely *adverb*

(بێ)نەگەیشتووانە، نابالغانە، بە شێوەیەکی ناکامل ۞ به طور نابالغ

immaturity /ˌɪməˈtjʊərəti, US -ˈtʃʊr-, -ˈtʊr-/ *noun*

"پێوراو") ◌ سترگ، بسیار بزرگ، وسیع

immensely /ɪˈmensli/ *adverb*
یەکجار، بێئەندازە: *We enjoyed ourselves immensely* ◌ بسیار

immensity /ɪˈmensəti/ *noun*, also -nseness
گەورەیی، کەڵەیی، زۆری، زەبەندی، فرەیی، گەیی، زلەیی، بەرینایی، بەربلاوی: *the immersity of the universe* ◌ عظمت، سترگی، زیادی، وسعت

immergence /ɪˈmɜːdʒəns/ *noun*
1 قوومکردن، تێهەڵکێشان 2 داپۆشران، داپۆشراوی ◌ 1 فروبردن 2 پوشاندگی

immersed *adjective*
نوقم، قوم، ژێراوچوو، قلپەوەبوو ◌ غرق

immersion /ɪˈmɜːʃn, US ɪˈmɜːrʃn, -ʒn/ *noun*
1 نوقمکردن، نوقماندن، قومکردن، نوقمبوون، ژێراوچوون، تێهەڵکێشان، بردنەنێوئاو 2 (خوازە) نوقمبوون، چوونە ماڵی فکرەوە، چوونەنێو(شتێ)، راکێشران: *his long immersion in politics* 3 تێهەڵکێشانی تەواوی لەشی کەسێ لەنێو ئاودا (لە ڕێوڕەسمی تەوفن baptismدا) 4 (ئەستێرەوانی) گومبوونی تەنێکی ئاسمانی لەبەر سێبەر یان تەنێکی تر، قومبوون ◌ 1 امرسیون، غوطەوری 2 غرقشدن 3 غسل 4 امرسیون

immersion heater *noun*
گەرمکەر لەنێو ئاودا، دەزگای گەرمکردن لەنێو ئاودا، گەرمێنەی نێو ئاو ◌ گرمکنندەی غوطەور

immethodical /ˌɪməˈθɑːdəkl/ *adjective*
بێشێواز، ناڕێک(وێنێک: immethodically *adv*) ◌ بدون اسلوب، نامرتب

immigrant /ˈɪmɪɡrənt/ *noun*
کۆچەر، کۆچبەر، مشەخت، لانەواز: *illegal immigrants* ◌ مهاجر

immigration /ˌɪmɪˈɡreɪʃn/ *noun*
کۆچ، کۆچکردن، کۆچ‌وڕەو، مشەختی، کۆچبەری: *laws restricting immigration* ◊ *a rise/fall in immigration* ◊ *into the US* ◌ مهاجرت

immigration control *noun*
مەهار یان کۆنترۆڵی کۆچ‌وڕەو (لە فرۆکەخانە، تێرمیناڵی دەریا و هتد) ◌ کنترل مهاجرت

imminence /-əns/ *noun*
خەریکە، نزیکبوون، هاکا، بەڕێوەبوون، بە دەمڕێوەبوون، کەممابوون: *the imminence of death* ◌ قریب‌الوقوع بودن

imminent /ˈɪmɪnənt/ *adjective*
1 هاکا، خەریکە، نزیکە، نزیک، بەڕێوە، بە دەمڕێوە، هاکا روویدا: *the imminent threat of invasion* ◊ *The system is in imminent danger of collapse* 2 (کۆن) شۆڕەوەبوو، هەڵواسراو ◌ 1 قریب‌الوقوع 2 آویزان

imminently *adverb*
بە شێوەیەکی نزیک، بە دەمڕێوە ◌ بە طور قریب‌الوقوع

immiscibility /ɪˌmɪsəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
لەتێکەڵنەهاتوویی، تێکەڵنەبوویی، تێکەڵنەکراو ◌ امتزاج‌ناپذیری

immiscible /ɪˈmɪsəbl/ *adjective*
لەتێکەڵنەهاتوو، تێکەڵنەبوو، ناتێکەڵ، تێکەڵ نابێ، لێکنادرێ ◌ امتزاج‌ناپذیر

immiscibly *adverb*
لەتێکەڵنەهاتووانە، بە شێوەیەکی تێکەڵنەهاتوو ◌ بە طور امتزاج‌ناپذیر

immiseration /ɪˌmɪzəˈreɪʃ(ə)n/ *noun*
هەژاری ئابووری (بنەڕەت: وەرگێڕراوی ئەڵمانی *Verelendung*) ◌ فقر اقتصادی

immission *noun*
پێداکردن، تێخستن، تێکردن، تێڕژاندن ◌ ادخال، تزریق

immitigable /ɪˈmɪtɪɡəbl/ *adjective*
لەدامرکاننەهاتوو، داناسەکێ، هێدی نابێتەوە، نانیشێتەوە، سووک نابێ ◌ تسکین‌ناپذیر

immitigably /ɪˈmɪtɪɡəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لەدامرکاننەهاتوو ◌ بە طور تسکین‌ناپذیر

immittance /ɪˈmɪt(ə)ns/ *noun*
(فیزیک) وەرگرتن یان بەرهەڵستی رووکەشی یان ڕواڵەتی (وەک چەمکێکی لێکدراو یان تێکهەڵکێشراو) ◌ ایمیتانس

immixture /ɪˈmɪkstʃə(r)/ *noun*
تێکەڵکردن، تێکوەردان، تێکەڵبوون ◌ آمیزش، امتزاج

immobile /ɪˈməʊbaɪl/ *adjective*
1 جێگیر، تەکاننەخواردوو، چەقبەستوو، ڕەق، وشک، چرکەنەکردوو، ڕاوەستاو، نەبزێو، نەجووڵ، چەقیو: *keep the patient immobile* 2 مردەماڵ، ڕانەگوێزراو ◌ 1 بی‌حرکت، جنبش‌ناپذیر 2 غیرمنقول

immobility /ˌɪməˈbɪləti/ *noun*
جێگیری، تەکاننەخواردوویی، چەقبەستوویی، ڕەقی، وشکی، چرکەنەکردوویی، ڕاوەستاوی، نەبزێوی، نەجووڵی، نەجووڵاوی ◌ بی‌حرکتی، جنبش‌ناپذیری

immobilization /ɪˌməʊbəlaɪˈzeɪʃn, US ɪˈmoʊ-/ *noun*
1 نەجووڵان، نەجووڵاوی، کارنەکردن، تەکاننەخواردوویی 2 ڕاگرتن، ڕاوەستاندن، لەگەڕخستن، جێگیرکردن، تەکانلێبڕین، لەجووڵەخستن، پەکخستن، لەکارخراوی ◌ 1 عدم تحرک 2 بی‌تحرک‌سازی، از کارایستادگی

immobilizer /ɪˈməʊbəlaɪzə(r), US

ɪ'moʊ-/ *noun*
لەجوولـەخەر، راگر (دەزگایـی لـە ماشـێن‌دا کـە رایدەگرێ و نادزرێ) ۞ ایموبیلیزر
immoderacy *noun*
لەئەندازبـــەدەری، زێـــدەڕەوی، پـــەرگری، ئەندازبـەزێنی، تونـرەوی، پـێدرێـژی، لـە تام‌دەرکردن ۞ عدم اعتدال، افراط
immoderate /ɪ'mɒdərət, US ɪ'mɑːd-/ *adjective*
1 لەئەندازبەدەر، زێدەڕەو، پەرگر، ئەندازبەزێن، تونرەو، پێدرێژ (کەر)، ناژیرانە 2 لەرادەبەدەر، بێ‌ئەنداز ۞ 1 نامعتدل، افراطی 2 بیش از حد
immoderately /ɪ'mɒdərətli, US ɪ'mɑːd-/ *adverb*
لە ئەندازبەدەر، بێ‌ئەندازە ۞ بە حد افراط
immoderation /ɪˌmɒdər'eɪʃn, US ɪ'mɑːd-/ *noun*
لەئەندازبەدەری، زێدەڕەوی، پەرگری، تونرەوی، بێ‌درێژی، لە تام‌دەرکردن ۞ بی‌اعتدالی، افراط
immodest /ɪ'mɒdɪst, US ɪ'mɑːd-/ *adjective*
1 بێ‌شەرم، بێ‌ئابروو، حەیالێ‌هەڵگیراو، بێ‌حەیا (ب.ت. لـەبـاری سێکـسـی‌یـەوە) 2 ڕوودار، ڕووهەڵماڵراو، بێ‌شـەرمانە، ڕوودارانـە، مایـەی دارزان، ناشیرین، عەیب ۞ 1 وقیح 2 گستاخ، وقیحانە، زشت
immodestly /ɪ'mɒdɪstli, US ɪ'mɑːd-/ *adverb*
ڕوودارانە، بە ڕووداری، گوستاخانە، بێ‌شـەرمانە، بـێ‌ئابڕووانـە، بـە دەمـارەوە ۞ گـسـتاخانە. بـا بی‌شرمی، وقیحانە، بدون تواضع
immodesty /ɪ'mɒdɪstɪ, US ɪ'mɑːd-/ *noun*
بێ‌شـەرمی، بێ‌حـەیایی، بێ‌ئابڕوویی، ڕووداری، ڕووهەڵمـاڵـراوی، خۆنواندن ۞ وقاحـت، گستاخی، رفتار دور از تواضع
immolation /ˌɪmə'leɪʃn/ *noun*
1 گۆڕی، قوربانی، گۆڕی‌کردن، گەردان‌کردن، کوشـتن(ەوە) 2 بوونـەقوربانی، بوونـەگۆڕی 3 کـاول‌کـردن، وێـران‌کـردن (بـە سـووتاندن) ۞ 1 قربانی(کردن)، ذبح 2 قربانی شدن 3 امولاسیون
immolator *noun*
قوربانی‌کەر، گۆڕی‌وان ۞ قربانی‌کننده
immoral /ɪ'mɒrəl, US ɪ'mɔːr-, ɪ'mɑːr-/ *adjective*
بێ‌ڕەوشت، بەدئاکار، بێ‌ڕەوشتانە، ئاکارخراپ، ناحـەز، ناشـیرین، دزێـو، نـاڕەوا، هەڵـەوهەرزە، بێ‌سەروبەرە، هەرزە، فاسد: *It's immoral to* ۞ *an immoral act/life/person* ◊ *steal* غیراخلاقی، قبیح، فاسد
immoral earnings *noun, pl.*
داهاتی هەرزەگەری ۞ درآمد ناشی از فساد
immoralism *noun*
دژەئاکارگـەری، لایـەنگری لـە بـەدئاکـاری یـان بێ‌ڕەوشـتی، هـەرزەباوەڕی، دژەئاکارباوەڕی ۞ اخلاق‌ستیزی
immoralist *noun*
دژەئاکارگــەر، لایــەنگــری بــەدئاکــاری، دژەئاکارباوەڕ ۞ اخلاق‌ستیز
immorality /ˌɪmə'ræləti/ *noun, pl.* immoralities
بـــێ‌ڕەوشـــتی، بـــەدئاکاری، هـــەرزەیی، بێ‌سـەروبەرەیی، فەسـاد: *the immorality of* ۞ *a life of immorality* ◊ *war* اخلاق‌ستیزی، فساد، بی‌بندوباری
immorally /ɪ'mɒrəli, US ɪ'mɔːr-, ɪ'mɑːr-/ *adverb*
بێ‌ڕەوشتانە: *belief in the immortality of the soul* ۞ بە طور غیراخلاقی
immortal /ɪ'mɔːtl, US ɪ'mɔːrtl/ *adjective*
1 نـــەمر، تیانـــەچوو، بـــێ‌مـــەرگ، هـــەرماو، هـــیچ‌لێنـــەهاتوو، هەمیـشـەزیندوو، هەمیـشـەیی، هەتاهـــەتایی، ئەبـــەدی، لەبیرنـــەکراو، ◊ *the immortal gods* :imperishable ئەنـــدامی (Immortal) 2 *immortal fame* ئاکادیمی فەرەنسە (40 کەس بوون) 3 (لە یۆنان و ڕۆم‌دا) خوداکـان، بوونـەوەری نـەمر، نـەمران، خێوان ۞ 1 لایزال، جاوید، ابدی 2 و 3 ایمورتال
immortality /ˌɪmɔː'tæləti, US ˌɪmɔːr't-/ *noun*
نـەمری، هەمیـشـەیی، هـەرمان، بـێ‌مـەرگی، هیچ‌لێنەهاتوویی، تیانەچوویی، هەتاهەتایی‌بوون: ۞ *belief in the immortality of the soul* ابدیت، فناناپذیری
immortalization /ɪˌmɔːtəlaɪ'zeɪʃn/ *noun*
هێشتنەوە، نەمراندن، هەمیشاندن، بێ‌مەرگاندن، ناوبانگی نـەمری پێدان (*immortalizer n*) ۞ ابقا، جاویدسازی
immortally /ɪ'mɔːtli, US ɪ'mɔːrtli/ *adverb*
تیانەچووانـە، نەمرانـە، بێ‌مەرگانـە ۞ بـە طـور فناناپذیر
immortelle /ˌɪmɔː'tɛl/ *noun*
1 وشـەیێکـی تـر بـۆ everlasting 2 نـەمـرە؟، جـۆرێ داری کارائیـب یـان کاریبیـەنی کوتـەرە درکاوی، بە گوڵی سوور، پرتەقاڵی یان مەیلەو ئەرخـەوانی [تـوخم *Erythrina*] (بنـەڕەت: لـە *immortalis* لاتین) ۞ نوعی درخت
immotile *adjective*
نـــەجووڵ، نـــەبزێو، چـــەقیو، جـــێگیر، تەکان‌نەخواردوو، چرکەنەکردوو ۞ جنبش‌ناپذیر
immovability /ɪˌmuːvə'bɪlɪtɪ/ *noun*
نەجوولـــی، نـــەبزێوی، چـــەقیوی، جـــێگیری، نـــەجوولاوی، راوێـــستاوی، چـــەق‌بەسـتوویی،

چەســـــپیوی، نەلـــەقی، چرکەنـــەکردوویی، ســەقامگیری، داکوتراوی، نەگۆڕی ۞ ثبـات، پایداری، تغییرناپذیری

immovable /ɪˈmuːvəbl/ *adjective, noun,* also immoveable

adj 1 نـەجوول، نـەبزێو، جـێگیر، نـەجوولاو، راوێستاو، چەقیو، چەقبەستوو، چەسپیو، نەلەق، چرکەنەکردوو، سەقامگیر، داکوتراو، نەگۆڕ 2 ڕانـــەگوێزراو، نابردەمـــەنی، مردەمـــاڵ *n* (immovables) مـاڵ و دارایـی ڕانـەگوێزراو، نابردەمەنی، ملکوماڵ، مردە، مردەماڵ ۞ *adj* 1 ثابـت، پایـدار، غیرقابـل تحـرک، تغییرناپـذیر 2 غیرمنقول *n* (در جمع) اموال غیرمنقول

immovably /ɪˈmuːvəbli/ *adverb*

جێگیرانە، چەسپیوانە ۞ بە طور ثابت

immund *adjective*

ناپاک، پیس، چەپەڵ ۞ پلید

immundity /ɪmˈjuːnɪti/ *noun*

ناپاکی، پیـسی، چەپەڵی ۞ پلیدی

immune /ɪˈmjuːn/ *adjective*

1 پارێزراو، ئازاد، بەرگری(لێ)کراو، لە ئەماندا، خـۆڕاگر لـە بەرامبـەر نەخۆشـیدا بـە هـۆی کوتانـەوە، نەخۆشی ناگرێ، نەگرەوە: *Adults are often -ne to German measles* 2 بەخشراو ۞ 1 مصون، ایمن 2 معاف

immune response *noun*

کاردانەوەی پاراستن ۞ واکنش ایمنی

immune system *noun*

دەزگای پاراستنی لەش، سیستمی پاراستنی لەش ۞ دستگاه ایمنی بدن

immunity /ɪˈmjuːnəti/ *noun, pl.* immunities

1 پـارێزراوی، پاراسـتن، ئـازادی، بـەرگری 2 بەخـشراوی، بەخـشین، لێخـۆشبـوون ۞ 1 مصونیت 2 معافیت

immunization /ˌɪmjunaɪˈzeɪʃn, US -nəˈz-/ *noun*

1 پاراستن (کەسێ لە نەخۆشی)، پاراستنکاری 2 بەخشین، خستنەبەر لێخۆشبوون یان بەخشین ۞ 1 ایجاد مصونیت 2 معافسازی

immunoassay /ˌɪmjʊnəʊˈæseɪ, ɪˌmjuːnəʊ-/ *noun*

(زیندەکیمیا) پاراستنپێوی: شێوە یان ئازمایشتێ کە بۆ دۆزینـەوە یـان پێوانی بوون و چـەندێتی quantity ماکێ (وەک پرۆتینێ) بەکاردێترێ کە لەسەر بنچینەی توانایییەکەی بۆ کارکردنی وەک ئانتیژێن یان ئانتیبادییێ ڕۆدەنرێ ۞ ایمنیسنجی

immunobiological *adjective,* also immunobiologic

سەربە یان پێوەندی بە زیندەناسی پاراستن یان پاراسـتنناسـییـەوە هـەیـە ۞ وابـسته بـه زیستشناسی مصونیت یا ایمنیشناسی

immunobiologist *noun*

ئیمۆنۆلۆژیست، زیندەناس لە بواری پاراستن یان پاراستنناسییەوە ۞ زیستشناس مصونیت یا ایمنیشناسی

immunobiology *noun*

زینـدەناسـی پاراسـتن یـان پاراسـتنناسـی: لێکۆڵـینەوەی کاردانـەوەی پاراسـتن و لایـەنـە زینـدەناسـییـەکـانی پاراسـتن لـە بـەرامبـەر نەخۆشـییەکاندا، لقێ لە میکرۆبیۆلۆژی کە کاردانـەوەکـانی پاراسـتنی لـەشـی مـرۆڤ و گیانەوەران و هۆکار و ئەنجامەکانی دەخاتە ژێر لێکۆڵـینەوەوە ۞ زیـستشناسـی مـصونیت یـا ایمنیشناسی

immunochemical *adjective*

سەربە کیمیای پاراستن ۞ وابسته به شیمی مصونیت

immunochemist *noun*

ئیمۆنۆکیمیست، کیمیازانی پاراستن ۞ شیمیدان مصونیت

immunochemistry *noun*

کیمیای پاراستن: لێکۆڵـینەوەی کیمیای ماک و کاردانەوە پاراستنناسییەکان، لقێ لە کیمیا کە باسی لایەنە کیمیاییەکانی chemical aspects پاراستنناسی دەکا ۞ شیمی مصونیت

immunocompetence *noun*

(پزشکی) ئیمۆنۆکامپیتێنس، توانایی کاردانەوەی پاراستنی ئاسایی ۞ ایمونوکومپتنس

immunocompetant /ˌɪmjʊnəʊˈkɒmpɪtənt, ɪˌmjuːnəʊ-/ *adjective*

ئیمۆنۆکامپیتێنت، خاوەنی کاردانەوەی پاراستنی ئاسـایی، خـاوەنی توانـایی بـۆ کاردانـەوەی پاراستنناسی ۞ ایمونوکومپتانت

immunocompromised *adjective*

(پزشـــکی) خـــاوەنی دەزگـــای پاراســـتنی پەککەوتوو ۞ ایمونوکومپرومیـد

immunodeficiency *noun, pl.* immunodeficiencies

(پزشکی) پەککەوتنی کاردانەوەی پاراستن، بوار بۆ تووشبوون، هێندێ نەخۆشی درێژخایەن و شێرپەنجە دەرەخسێنێ، کەمبوونەوەی توانایی دەزگای پاراستن بۆ پاراستنی لەش لە نەخۆشی ۞ ایمونودیفنسینسی

immunodeficient *adjective*

پـەککـەوتـووی کاردانـەوەی پاراسـتن ۞ ایمونودیفنسینت

immunodiagnosis, *pl.* immunodiagnoses = serodiagnosis

immunoelectrophoresis *noun, pl.* immunoelectrophoreses

ئیمۆنۆئێلیکترۆفۆرسیس، ئیمۆنۆئێلیکترۆفۆرز: شێوەیی بۆ جیاکردنەوە و لێک‌کردنەوەی پرۆتینەکان لەسەر بنەمای رۆیشتن یان جوولان لە ئێلیکترۆفۆرسیس و تایبەتمەندی ئانتی‌ژێن‌دا ◇ ایمونوالکتروفورز

immunoelectrophoretic *adjective*
سەربە ئیمۆنۆئێلیکترۆفۆرسیس ◇ وابستە بە ایمونوالکتروفورز

immunofluorescence *noun*
ئیمۆنۆفلۆرۆسێنس، درەوشانەوەی پاراستن ◇ فلورنورسانس ایمنی

immunofluorescent *adjective*
ئیمۆنۆفلۆرۆسێنت، درەوشاوەی پاراستن ◇ فلورنورسانت ایمنی

immunogen *noun*
پاراستن‌ساز: ماکێ کە کاردانەوەی پاراستن بەرهەم دێنێ ◇ ایمونوژن

immunogenetic *adjective*, also immunogenetical
سەربە بۆماوەی پاراستن ◇ وابستە بە ایمونوژنتیک

immunogenetics *noun, pl.*
بۆماوەی پاراستن: 1 لقێ لە پاراستن‌ناسی کە باسی لێکۆڵینەوەی پاراستن سەبارەت بە پێکهاتەی بۆماوەیی دەکا، لقێ لە پاراستن‌ناسی کە لە بابەت پێوەندی‌یەکانی بۆماوە، نەخۆشی و دەزگای پاراستن و بەشەکانی دەکۆڵێتەوە 2 لێکۆڵینەوەی پێوەندی‌یە بۆماوەیی‌یەکان نێوان گیانەوەران بە هەڵسەنگاندن یان پێک‌گرتنی کاردانەوە پاراستن‌ناسی‌یەکان ◇ ایمونوژنتیک

immunogenic /ˌɪmjʊnəʊˈdʒenɪk, ɪˌmjuːnəʊ-/ *adjective*
(لەبارەی ماکێکەوە) دەتوانێ کاردانەوەیێکی پاراستن بەرهەم بێنێ، بەرهەم‌هێنەری پاراستن ◇ ایمونوژنیک

immunogenicity *noun*
توانایی بەرهەم‌هێنانی کاردانەوەیێکی پاراستن، بەرهەم‌هێنانی پاراستن ◇ ایمونوژنیسیتی

immunoglobulin /ˌɪmjʊnəʊˈɡlɒbjʊlɪn, ɪˌmjuːnəʊ-/ *noun, abbreviation* Ig.
(زیندەکیمیا) گلۆبۆلینی پاراستن: 1 ئەو دەستە پرۆتینانەی گلۆبۆلین کە وەک ئانتی‌بادی‌یەکان کار دەکەن 2 کەرتی سیرۆمی خوێن کە ئانتی‌بادی‌یەکانی تیایە 3 = antibody ◇ ایمونوگلوبولین

immunohaematologic *noun*, also immunohaematological
سەربە پاراستن‌خوێن‌ناسی ◇ وابستە بە ایمونوهماتولوژی

immunohaematologist *noun*
پاراستن‌خوێن‌ناس ◇ ایمونوهماتولوژیست

immunohaematology *noun*
پاراستن‌خوێن‌ناسی: لێکۆڵینەوەی خوێن و شانە خوێن‌پێکهێنەرەکان سەبارەت بە کاردانەوەی پاراستن ◇ ایمونوهماتولوژی

immunohistochemical *adjective*
سەربە کیمیا شانەیی پاراستن ◇ وابستە بە ایمونوهیستولوژی

immunohistochemistry *noun*
کیمیا شانەیی پاراستن: بەکارهێنانی شێوازەکانی کیمیای شانەیی و پاراستن‌ناسی بۆ شی‌کردنەوەی خانە یان شانە زیندووەکان ◇ ایمونوهیستولوژی، شیمی بافتی ایمنی

immunohistologic *adjective*, also immunohistological
سەربە پاراستن‌شانەناسی (immunohistologically *adv*: لەباری پاراستن‌شانەناسی(یەوە)) ◇ وابستە بە ایمونوهیستولوژی

immunohistology *noun*
پاراستن‌شانەناسی: بەکارهێنانی شێوازەکانی پاراستن‌ناسی بۆ لێکۆڵینەوەی شانەکان ◇ ایمونوهیستولوژی

immunol. = immunology

immunologic *adjective*, also immunological
سەربە پاراستن‌ناسی (immunologically *adv*) ◇ ایمنی‌شناختی

immunologist *noun*
پاراستن‌ناس ◇ ایمنی‌شناس

immunology /ˌɪmjʊˈnɒlədʒɪ, US -ˈnɑːl-/ *noun*
پاراستن‌ناسی ◇ ایمنی‌شناسی

immunomodulator *noun*
ماک یان مادەیێ کاریگەری لەسەر کارکردنی دەزگای پاراستنی لەش هەیە immune system ◇ (immunomodulatory *adj*) ایمنومودیولاتور

immunopathologic *adjective*, also immunopathological
سەربە پاراستن‌نەخۆشی‌ناسی ◇ سەربە ایمونوپاتولوژی

immunopathologically *adverb*
لەباری پاراستن‌نەخۆشی‌ناسی(یەوە) ◇ از لحاظ ایمونوپاتولوژی

immunopathologist *noun*
پاراستن‌نەخۆشی‌ناس، ئیمۆنۆپاتۆلۆژیست ◇ ایمونوپاتولوژیست

immunopathology *noun*
پاراستن‌نەخۆشی‌ناسی: لێکۆڵینەوەی ئەو نەخۆشی‌یانەی کە بنەرەتێکی پێنەکەوتەیی allergic یان پاراستن‌ناسانەیان هەیە ◇ ایمونوپاتولوژی

immunoreaction *noun*
کاردانەوەی پاراستن ◇ واکنش ایمنی

immunoreactive *adjective*
سەربە ئانتیژێن یان هاپێتنە تایبەتییەکان ۞ <immunoreactive lymphocytes>
ایمونوراکتیو

immunosuppressant *noun, adjective*
پێشگری پاراستن ۞ بازدارندگی مصونیت

immunosuppression *noun*
پێشگیری پاراستن: دامرکاندن یان پێشگیری لە کاردانەوەی پاراستنی ئاسایی (وەک بەهۆی دەرمان یا نەشتەرگەری) ۞ بازدارندگی مصونیت

immunosuppressive *adjective, noun*
adj 1 دەتوانێ ببێتەهۆی پێشگیری پاراستن 2 (هەروەها immunosuppressor) هەر ماکێ کە دەبێتەهۆی پێشگیری پاراستن، (زۆرتر دەرمانەکان) تەواو یان بەشێکی کاردانەوەی پاراستنی کەسێ سەرکوت دەکا *n* دەرمانێکی لەو جۆرە ۞ ایمونوسوپرسیو

immunotherapeutic *adjective*
سەربە ئیمۆنۆتراپی ۞ وابستە بە ایمونوتراپی

immunotherapy *noun*
(پزشکی) پێشگیری یان چارەسەر(کردن)ی نەخۆشی بەو ماکانەی کە هانی کاردانەوەکانی پاراستن دەدەن ۞ ایمونوتراپی

immure /ɪ'mjʊə(r), US ɪ'mjʊr/ *noun*
دیوار، چواردیوار ۞ دیوار

immurement *noun*
1 زیندان، گرتووخانە، دیواربەند(ان) 2 گلدانەوە، دیوارکردن، شوورەدانان، دەوردان ۞ 1 حبس 2 توقیف، محصورسازی

immutability /ɪˌmju:tə'bɪləti/ *noun*
نەگۆڕی، لەگۆڕاننەهاتوویی، جێگیری، هەتاهەتایی ۞ تغییرناپذیری

immutable /ɪ'mju:təbl/ *adjective*
نەگۆڕ، لەگۆڕاننەهاتوو، جێگیر، چەسپیو ۞ تغییرناپذیر، ثابت

immutably /ɪ'mju:təbli/ *adverb*
نەگۆڕانە، بە شێوەیەکی نەگۆڕ ۞ بە طور تغییرناپذیر

imp /ɪmp/ *noun*
1 جنۆکە، منالی شەیتان، بەچکەشەیتان، منالی هاروهاج و ناجسن، شلوق، ودودە، 2 urchin (بێ‌باو)، bud ،shoot ب.ت. 3 graft دێوی چکۆلە، دیوەلە، fiend ۞ جن، بچەی تخس

impact /'ɪmpækt/ *noun*
1 بەریەککەوتن، پێککەوتن، لێککەوتن، پێکاکێشان 2 کاریگەری، بانەدۆر، ئەگەر، شوێندانان ۞ 1 برخورد، اصابت، تصادم 2 اثر

impacted /ɪm'pæktɪd/ *adjective*
1 (ددانی ئەقل) دەرنەهاتوو، نەهاتوو، چەسپاو، نادیار، گیرکردوو 2 پێکەوەنوساو، یەکگرتوو ۞ 1 نهفته 2 بەهم‌چسبیده

impaction *noun*
گیرکردوویی، ترنجانەپالیەک ۞ گیرافتادگی، بەهم‌فشردگی

impaired /ɪm'peəd/ *adjective*
1 زیاندیتوو، ئێش‌پێگەیشتوو، زیانپێگەیشتوو، زەرەرپێگەیشتوو 2 بێ‌هێزکراو، لاوازکراو ۞ 1 آسیب‌دیده 2 تضعیف‌شده

impairment /ɪm'peəmənt, US -'perm-/ *noun*
1 بێ‌هێزکردن، لاوازکردن، تێکدان، ئێش‌پێگەیاندن، پەکخستن 2 لەکارکەوتن، تێکچوون، شێوان 3 زیان، زەرەر، زەربە، گورز ۞ 1 تضعیف، آسیب‌رسانی، خراب‌سازی 2 اختلال 3 آسیب

impala /ɪm'pɑ:lə/ *noun, pl.* same
ئاسکی ئەفریکایی، ئاسکەکێوی ئەفریکایی، هی باشوور و رۆژهەلاتی ئەفریکا | *Aepyceros melampus*| (لە *i-mpala* زۆلۆیی) ۞ ایمپالا

impalement *noun*
1 کونکردن، شیش‌ئاژنکردن 2 بە چوارمێخەکێشان ۞ 1 عمل سوراخ کردن 2 عمل کشیدن بر چهار میخ

impalpability /ɪˌmpælpə'bɪlɪtɪ/ *noun*
1 دەس‌لێنەدراوی، بەردەس‌نەکەوتوویی، یەکجارنەرمی، بەرنەکەوتوویی، هەست‌پێنەکراوی 2 ئالۆزی، تێگەیشتن‌سەختی، دژواری، سەختی ۞ 1 غیرقابل لمس 2 پیچیدگی

impalpable /ɪm'pælpəbl/ *adjective*
1 دەس‌لێنەدراو، یەکجارنەرم، بەرنەکەوتوو، هەست‌پێنەکراو 2 ئالۆز، تێگەیشتن‌سەخت ۞ 1 نامملوس 2 پیچیده

impalpably /ɪm'pælpəbli/ *adverb*
بەرنەکەوتووانە، بە شێوەیەکی دەس‌لێنەدراو ۞ بە طور ناملموس

impanelment *noun*
ناونووسی (بۆ دەستەی سوێندخۆران) ۞ ثبت‌نام

imparity /ɪ'mpærətɪ/ *noun*
جیاوازی، یەک‌نەگرتنەوە ۞ اختلاف

impartation /ɪˌmpɑ:'teɪʃn/ *noun*
راگەیاندن، وتن، دانەزانین ۞ ابلاغ

impartial /ɪm'pɑ:ʃl, US ɪm'pɑ:rʃl/ *adjective*
بێ‌لایەن، لانەگر، بەرامبەربین، راست‌بین، بێ‌غەرەز، دادپەروەر، دادگەرانە، لانەگرانە: - *an* *rtial inquiry/observer* ۞ بی‌طرف، منصفانه

impartiality /ˌɪmˌpɑ:ʃi'æləti, US -ˌpɑ:rʃi-/ *noun*
بێ‌لایەنی، لانەگری، نادەمارگرژی ۞ بی‌طرفی، بی‌تعصبی

impartially /-ʃəli/ *adverb*
بێ‌لایەنانە، لانەگرانە ۞ منصفانه

impartible /ɪ'mpɑ:təbl/ *adjective*
لەدابەش‌نەهاتوو، دابەش‌نەکراو ✧ بخش‌ناپذیر
impassability *noun*
لەڕۆیشتن‌نەهاتوویی، لەبڕین‌نەهاتوویی، ڕێ‌گیراوی، پیاڕەت‌نەبوویی، پیاتێنەپەڕیوی ✧ غیر قابلیت عبور
impassable /ɪm'pɑ:səbl, US -'pæs-/ *adjective*
پیاتێنەپەڕیو، پیانەڕۆیشتو، لەبڕین‌نەهاتوو، نابڕدرێ، ڕێ‌گیراو، بێ‌بوار، سەخت، پیاڕەت‌نەبوو، لەڕۆیشتن‌نەهاتوو ✧ غیرقابل عبور
impassableness = impassability
impasse /'æmpɑ:s, US 'ɪmpæs/ *noun*
1 (کۆڵانی) بن‌بەست، بێ‌سەرەدەر، سەرکوێر 2 بارودۆخی ئاڵۆز یان دژوار، تەنگانە ✧ 1 بن‌بست 2 وضع بغرنج
impassibility /ɪm,pæsə'bɪlɪtɪ/ *noun*
بەئێش‌نەزانی ✧ تألم‌ناپذیری
impassible /ɪm'pæsəbl/ *adjective*
بەئێش‌نەزان (impassibly /ɪm'pæsəbli/ *adv*) ✧ تألم‌ناپذیر
impassioned /ɪm'pæʃnd/ *adjective*
1 پڕسۆز، زۆر وروژاو، یەکجار بزواو، خرۆشاو، بەتین، بەگوڕ، هەژیو، کڵپەکردوو، داگیرساو، تاوسەندوو 2 بزواوانە، هەوەساوی، لە رووی ئێشتیاوە ✧ 1 برانگیخته، پرحرارت، پرهیجان، داغ 2 شهوت‌آمیز
impassive /ɪm'pæsɪv/ *adjective*
ئارام، لەسەرەخۆ، بێ‌سۆز، بێ‌دڵ، دڵ‌کەر، بێ‌بەزەیی، بێ‌هەست، سارد(وسڕ): her -assive expression/face ✧ خونسرد، بی‌احساس
impassively /ɪm'pæsɪvli/ *adverb*
بە هێمنی، بە لەسەرەخۆیی، ساردوسڕانە ✧ خونسردی، با بی‌احساسی
impassiveness /ɪm'pæsɪvnəs/ *noun*
هێمنی، لەسەرەخۆیی، ساردوسڕی، بێ‌سۆزی، دڵ‌کەرێتی، بێ‌دڵی، بێ‌هەستی ✧ خونسردی، متانت، بی‌احساسی
impassivity *noun*
هێمنی، لەسەرەخۆیی، ساردوسڕی، بێ‌سۆزی، بێ‌دڵی، دڵکەرێتی، بێ‌هەستی ✧ خونسردی، متانت، بی‌احساسی
impasto /ɪm'pastəʊ/ *noun*
(ئیتالیایی، هونەر) ڕەنگی ئەستوور ✧ رنگ ضخیم
impatience /ɪm'peɪʃns/ *noun*
بێ‌ئۆقرەیی، ژان‌کردوویی، بێ‌ئارامی، حەجمان لێ‌هەڵگیران، بێن‌تەنگی، ئارام‌نەمان، بێ‌سەبری، بێ‌تاقەتی ✧ بی‌صبری، ناشکیبایی
impatiens /ɪm'patɪɛnz/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیای تیرەیێ کە busy Lizzie و زۆر جۆری متوربەکراوی تر دەگرێتەوە [توخم Impatiens] ✧ نوعی گیاه
impatient /ɪm'peɪʃnt/ *adjective*
بێ‌ئۆقرە، کەم‌چیکەڵدان، بێ‌ئارام، پشووتەنگ، بێن‌تەنگ، حەجمان لێ‌هەڵگیراو، ژان‌کردوو، ئارام‌لێ‌هەڵگیراو، کەم‌تاقەت، بێ‌سەبر، بێ‌تاقەت، بێ‌سەبرانە ✧ بی‌صبر، ناشکیبا، بی‌صبرانه
impatiently /ɪm'peɪʃntli/ *adverb*
بێ‌سەبرانە، ئارام‌لێ‌هەڵگیراوانە ✧ با بی‌تابی
impeachable /ɪm'pi:tʃəbl/ *adjective*
1 شیاوی تاوانبارکردن، گوناهبار دەکرێ: an impeachable offense 2 گومان‌لەسەر، بەرگومان، جێی‌شک ✧ 1 قابل اتهام 2 مشکوک
impeachment *noun*
1 تاوانباری، گوناهباری، تاوانبارکردن، ڕاگەیاندنی تاوان 2 لێ‌پرسینەوە، بردنەژێرپرسیارەوە، گومان‌لەسەرکردن 3 گومان ✧ 1 اتهام 2 مؤاخذه، مورد سؤال قرار دادن 3 تردید
impeccability /ɪm,pekə'bɪlɪtɪ/ *noun*
1 بێ‌گوناهی، پاکی 2 بێ‌گەردی، بێ‌خەوشی، بێ‌عەیبی، قسەلەسەرنەبوون ✧ 1 معصومیت 2 بی‌نقصی
impeccable /ɪm'pekəbl/ *adjective*
1 پاک، بێ‌گوناه، بێ‌سووچ، بەری لە گوناه، لە گوناه بەدوور، پارێزگار: -able manners/taste 2 بێگەرد، بێ‌خەوش، تەواو، بێ‌عەیب، بێ‌ئیراد، ناقسەلەسەر، ڕەخنەلێ‌نەگیراو ✧ 1 معصوم، منزه 2 بی‌نقص
impeccably /-bli/ *adverb*
1 بێ‌گوناهانە 2 بێ‌عەیبانە، بێ‌خەوشانە ✧ 1 معصومانه 2 به طور بی‌نقص
impeccancy /ɪm'pekənsɪ/ *noun*
پاکی، بێ‌گوناهی ✧ معصومیت
impeccant /ɪm'pekənsɪ/ *adjective*
پاک، بێ‌گوناه ✧ معصوم
impecuniosity /ɪ,mpɪkju:n'sətɪ/ *noun*
بێ‌پارەیی، کەم‌پارەیی، لاتی، مایەبۆشی ✧ افلاس
impecunious /,ɪmpɪ'kju:niəs/ *adjective*
بێ‌پارە، لات، بێ‌سامان، هیچ‌شک‌نەبردوو، بێ‌خەرجی ✧ مفلس
impecuniously /,ɪmpɪ'kju:niəsli/ *adverb*
لاتانە، هیچ‌شک‌نەبردووانە ✧ مفلسانه
impecuniousness /,ɪmpɪ'kju:niəsnəs/ *noun*
بێ‌پارەیی، لاتی، مایەبۆشی، بێ‌سامانی، هیچ‌شک‌نەبردوویی ✧ افلاس
impedance /ɪm'pi:dns/ *noun*
بەرهەڵستی ڕووکەشی یان ڕواڵەتی (کارەبا، لە بەرامبەر تەزووی گۆڕاودا) ✧ مقاومت ظاهری
impedient /ɪm'pi:dɪənt/ *adjective*
گێرەوە، بەرهەڵست، کۆسپ ✧ مانع

impediment /ɪm'pedɪmənt/ *noun*
1 لەمپەر، کۆسپ، تەگەرە 2 تێکچوون، گرفت، گیر، کێشە 3 (هەروەها speech impediment) زمانگرتن، لالی، گیری (زمان): *a speech impediment* ۞ 1 مانع 2 اختلال 3 لکنت

impedimenta /ɪm,pedɪ'mentə/ *noun, pl.*
1 بارگەوبنە 2 کۆسپ‌وتەگەرە، گیروگرفت ۞ 1 بار و بندیل 2 موانع

impedimental /ɪm,pedə'mentl/ *adjective*
کۆسپ، تەگەرە، دارەست ۞ مانع

impeditive /ɪm'pedɪtiv/ *adjective*
کۆسپ، تەگەرە، دارەست ۞ مانع

impellent /ɪm'pelənt/ *adjective, noun*
adj رادەر، پێشبەر، پێش‌ئاژۆ، پێشاژۆ، پێکەر *n* هۆکاری پاڵنەر، رادەر، پێشوەبەر، پێشاژۆ، هاندەر ۞ *adj* سوق‌دهنده *n* انگیزه، عامل محرک

impeller *noun*, also impellor
1 بەشێکی سووڕاوەی پۆمپی سێنتریفیوژ، کۆمپرێسۆر و هتد، بۆ شڵەقاندنی شلە 2 جووڵێنەر، بزوێنەر، سووڕێنەر ۞ 1 ایمپلر 2 محرک

impendence /ɪm'pendəns/ *noun*, also impendency /ɪm'pendənsɪ/
خەریکە، نزیک‌بوون، هاکا، نزیکە، بەرێوەبوون، بە دەم‌رێوەبوون، کەم‌مابوون، هاکا روویدا ۞ قریب‌الوقوع بودن

impendent /ɪm'pendənt/ *adjective*
خەریکە، نزیک، هاکا، بەرێوە، بە دەم‌رێوە ۞ قریب‌الوقوع

impending /ɪm'pendɪŋ/ *adjective*
خەریکە، نزیک، هاکا، بەرێوە، بە دەم‌رێوە ۞ قریب‌الوقوع

impenetrability /ɪm,penɪtrə'bɪlətɪ/ *noun*
تێوەنەچوویی، پیارەت‌نەبوویی، لەرۆیشتن‌نەهاتوویی، پیاتێنەپەڕیوی، پیانەڕۆیشتوویی، دزە(تێ)نەکردوویی ۞ نفوذناپذیری

impenetrable /ɪm'penɪtrəbl/ *adjective*
1 تێوەنەچوو، پیارەت‌نەبوو، کون ناکرێ، لە بڕین نایە، لەڕۆیشتن‌نەهاتوو، لەبڕین‌نەهاتوو، پیاتێنەپەڕیو، پیانەڕۆیشتوو: *an impenetrable jungle* ◊ *2 impenetrable darkness* لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، چارەسەرنەکراو، سەخت، گران: *Her expression was impenetrable* ۞ 1 نفوذناپذیر، غیرقابل عبور 2 غیرقابل فهم، غیرقابل حل

impenetrably /-blɪ/ *adverb*
تێوەنەچووانە: *an impenetrably obscure writer* ۞ به طور نفوذناپذیر

impenitence /ɪm'penɪtəns/ *noun*
پەشیمان‌نەبوونەوە، لەسەرسووربوون، ناپەشیمانی ۞ عدم ندامت

impenitent /ɪm'penɪtənt/ *adjective*
پەشیمانەوەنەبوو، تۆبەشکێن، سوور، شێلگیر، ناپەشیمان، پەشیمانی‌نەکێش ۞ غیرنادم

impenitently /ɪm'penɪtəntlɪ/ *adverb*
شێلگیرانە، ناپەشیمانانە ۞ به طور غیرنادم

imperative /ɪm'perətɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* پێویست، پێدڤی، هەرەگرنگ 2 زۆرەملێ، بەزۆر، توند، زۆردارانە، دەستووردەرانە: *an imperative tone* 3 (رێزمان) فەرمانی: *an imperative sentence* *n* 1 دەستوور، فەروار، فەرمان 2 پێویست‌بوون، پێداویستی 3 (رێزمان) مۆدی فەرمانی، قالبی فەرمانی: *In 'Go away!' the verb is in the imperative* ۞ *adj* 1 ضروری 2 لازم‌الاجرا، آمرانه 3 (دستور زبان) امری *n* 1 امر، دستور 2 ضرورت 3 وجه امری

imperatively /ɪm'perətɪvlɪ/ *adverb*
پێویستانە، دەستووردەرانە، زۆردارانە ۞ به طور ضروری، آمرانه

imperator /,ɪmpə'reɪtə(r)/ *noun*
ئیمپراتۆر، فەرمان‌دەر، فەرمان‌دار ۞ امپراتور

imperatorial /,ɪmperə'tɔ:rɪəl, US ɪm,perə-/ *adjective*
ئیمپراتۆرانە، فەرمان‌دەرانە ۞ امپراتورگونه

imperceptibility /,ɪmpə'septəbɪlɪtɪ, US -pər's-/ *noun*
هەست‌پێنەکراوی، نەبینراوی، کەمی ۞ غیرمحسوس بودن

imperceptible /,ɪmpə'septəbl, US -pər's-/ *adjective*
1 کەم، نادیار، بڕێ، نەبینراو، هەست‌پێنەکراو (بەرەبەرە)، perceptible: *imperceptible changes in temperature* 2 بەرەبەرە، کەم‌کەمە، سووک ۞ 1 غیرمحسوس 2 تدریجی

imperceptibly /-əblɪ/ *adverb*
کەم، هەست‌پێنەکراوانە، بە شێوەیێکی هەست‌پێنەکراو: *The daylight faded almost imperceptibly into night* ۞ به طور غیرمحسوس

imperceptive /,ɪmpə'septɪv/ *adjective*, also impercipient
بێ‌تێگەیشتن، تێنەگەیشتوو، ناتێگەیشتە، رێبەدی‌نەکەر ۞ بی‌بصیرت

impercipience *noun*
بێ‌تێگەیشتنی، تێنەگەیشتوویی، ناتێگەیشتەیی، رێبەدی‌نەکردن، نارێبینی، رێنەبینی ۞ بی‌بصیرتی

imperfect /ɪm'pə:fɪkt, US -'pə:rf-/ *adjective, noun*
adj 1 ناتەواو، نیوەچڵ، کەم‌وکورت، خاوەنی کەم‌وکووری، پڕعەیب، بەخەوش: *an imperfect understanding of English* 2 (رێزمان) بەردەوام؟، پێکنەهاتوو 3 جێبەجێ‌نەکراو، پەسندنەکراو *n* (رێزمان) سەردەمی

رابــردووی ســـاده، دەمــی (کـــات) رابــردووی پێکنەهاتوو ◌ *adj* 1 ناتمـام، نـاقص 2 (دسـتور زبان) استمراری 3 تصویب‌نشده *n* زمان استمراری

imperfect fungus *noun*

کـارگی ناتـەواو، کـەرووی ناتـەواو یـان نیـوەچڵ (دەســتە Fungi Imperfecti syn. Deuteromycetes) ◌ قارچ ناقص

imperfection /ˌɪmpəˈfekʃn, US -pərˈf-/ *noun*

عەیب، ئیراد، ناتەواوی، شکــستی، کـەم‌وکـورتی، کـەم‌وکـووڕی، کێماســی، نیوەچـڵی: *They learned to live with each other's imperfections* ◌ عیب، نقص

imperfectly /ɪmˈpɜːfɪktli, US -ˈpɜːrf-/ *adverb*

بەشێوەیێکی ناتەواو، ناتەواوانە، کەم‌وکووڕانە، بە نیوەچڵی، نیوەچڵانە ◌ به طور ناقص یا ناتمام

imperfectness /ɪmˈpɜːfɪktnəs, US -ˈpɜːrf-/ *noun*

ناتەواوی، کەم‌وکووڕی، کـەم‌وکـورتی، نیوەچـڵی ◌ نقص، ناتمامی

imperfective *adjective*

(ڕێزمـــان) نیـــوەچڵ، ناتـــەواو (لـــە زمـــانی سـلاڤی‌یەکان‌دا) ◌ ناقص

imperfect tense *noun*

(ڕێزمـان) سـەردەمی رابـردووی سـادە، کـاتی رابردووی پێکنەهاتوو ◌ زمان استمراری

imperforable *adjective*

کـون‌تێنەکـەوتوو، کـون‌نەکراو، کـون نـاکرێ ◌ غیرقابل سوراخ

imperforate /ɪmˈpɜːf(ə)rɒt/ *adjective*

1 بێ‌کون 2 گیراو 3 (توێکاری و گیانەوەرناسی) بێ‌کونێکی ئاسایی ◌ 1 بدون سـوراخ 2 مــسدود 3 ایمپرفوریت

imperial /ɪmˈpɪəriəl, US -ˈpɪr-/ *adjective, noun*

adj 1 سـەربە ئیمپراتۆری، شایانە، شاهەنـشاهی، بەشکۆ: *the imperial family/palace/army* 2 سـەربە پاتـشایەتی بریتانیـا 3 (لـە بریتانیـا) کاغزێ بە ئەندازەی 762 × 550 میلی‌میتر یـان 30 × 22 ئینچ *n* 1 ڕیـشی بـن لێـو (خـواری) 2 میچی کالیــکە ◌ *adj* وابـسته بـه امپراتـوری، مجلل 2 وابسته به سلطنت بریتانیا یـا انگلـستان 3 امپریال *n* 1 و 2 امپریال

imperial gallon = gallon1

imperialism /ɪmˈpɪəriəlɪzəm, US -ˈpɪr-/ *noun*

1 ئیمپریـــالیزم: ◊ *economic imperialism* 2 *cultural imperialism* (مێژوویی) حکومەتی ئیمپراتۆری ◌ 1 امپریالیسم 2 حکومت امپراتوری

imperialist /ɪmˈpɪəriəlɪst, US -ˈpɪr-/ *noun, adjective*

n ئیمپریالیــــست *adj* ئیمپریالیــــستی ◌ *n* امپریالیــست *adj* امپریالیستی

imperialistic /ɪmˌpɪəriəˈlɪstɪk, US -ˌpɪr-/ *adjective*

ئیمپریالیستی: *an -ialist power* ◌ امپریالیستی

imperially *adverb*

شایانە، بە شکۆوە، بەشکۆیانە ◌ به طور مجلل

imperious /ɪmˈpɪəriəs, US -ˈpɪr-/ *adjective*

1 لەخۆبایی، بەدەمار: - *The professor was as* - *rious as ever* 2 زۆردار، زۆردارانـە، تونـد، ســـوورانە، شــێلگیرانە: *an imperious gesture/voice/command* 3 پێویــــست ◌ 1 مغرور 2 مـستبد، مستبدانه، آمرانه 3 واجب

imperiously /ɪmˈpɪəriəsli, US -ˈpɪr-/ *adverb*

دەستووردەرانە، توندانە، زۆردارانـە: *'Get it now,' she demanded -ly* ◌ آمرانه، مستبدانه

imperiousness /ɪmˈpɪəriəsnəs, US -ˈpɪr-/ *noun*

دەمار، لەخۆبایی‌بوون، فیز ◌ تکبر، غرور

imperishability /-ˈbɪlɪti/ *noun*, also imperishableness

1 تیانەچوویی، مانـەوە، لەنێونـەچوویی، هـەرمان، نـەمری، بمێنــەرەوەیی 2 خــراپ‌نــەبوویی ◌ 1 فناناپذیری 2 غیرقابلیت فساد

imperishable /ɪmˈperɪʃəbl/ *adjective*

(فەرمی یـان وێژەیی) 1 تیانـەچوو، لەنێونـەچوو، هەمیـــشەزیندوو، بمێنـــەرەوە، هـــەرماو، نـــەمر، لەبیرەوەنەچوو، *enduring* 2 خـراپ‌نـەبوو ◌ 1 فناناپذیر، جاودانی 2 غیرقابل فساد

imperishably /ɪmˈperɪʃəbli/ *adverb*

تیانەچووانە، نەمرانە ◌ به طور فناناپذیر

imperium /ɪmˈpɪərɪəm/ *noun*

ئیمپراتـــۆری، دەســـەلاتی تـــەواو یـــان ڕەهـــا sovereignty ;control ;absolute dominion ◌ امپراتوری، قدرت مطلق

impermanence /ɪmˈpɜːmənəns, US -ˈpɜːrm-/ *noun*

نابــەردەوامی، کــورت‌خایــەنی، ناهەمیــشەیێتی، زۆرپێنەچوویی، بێ‌پێیی، کاتی‌بوون ◌ ناپایداری

impermanent /ɪmˈpɜːmənənt, US -ˈpɜːrm-/ *adjective*

(فـــەرمـــی) نابـــەردەوام، ناهەمیـــشە(یـــی)، کــورت‌خایــەن، زۆرپێنــەچوو، بــێ‌پــێ، کــاتی، سەردەمی، *transient* ◌ ناپایدار

impermanently /ɪmˈpɜːmənəntli, US -ˈpɜːrm-/ *adverb*

نابەردەوامانە، ناهەمیشە(یی)انە، زۆرپێنەچووانە ◌ به طور ناپایدار

impermeability /ɪmˌpɜːmiəˈbɪlɪtɪ, US -ˈpɜːrm-/ *noun*
نەدەلێنی، دانەدەری، لێنەچوویی ◇ ناتراوایی

impermeable /ɪmˈpɜːmiəbl, US -ˈpɜːrm-/ *adjective*
نەدەلێن، دانەدەر، لێنەچوو، بەنێوداتێنەپەڕیو، شیهەڵنەگر، دایناداْ، نایدەلێنی: *impermeable rock* ◇ ناتراوا

impermeable membrane *noun*
پەردەی نەدەلێن یان دانەدەر ◇ غشای ناتراوا

impermeably /ɪmˈpɜːmiəbli, US -ˈpɜːrm-/ *adverb*
دانەدەرانە، لێنەچووانە ◇ به طور ناتراوا

impermissible /ˌɪmpɜːˈmɪsəbl, US -pɜːrˈm-/ *adjective*
ڕێگەنەدراو، ڕێنەدراو، ناڕەوا، ڕێپێنەدراو ◇ غیرمجاز

impersonal /ɪmˈpɜːsənl, US -ˈpɜːrs-/ *adjective*
1 ناکەسی، گشتی، بێ لایەنی (تاکە)کەسی 2 وشک، ساردوسڕ، بابەتی، بێلایەنانە: *a vast impersonal organization* 3 (خودا) ڕەنگ و تایبەتمەندی مرۆڤی نەبێ، نامرۆڤی، بەبێ کەسێتی 4 (ڕێزمان) ناکەسی، کەسنەدار، بێ کارا، بێبکەر (وەکوو *It is snowing*) ◇ 1 غیرشخصی 2 بی‌روح، عینی، بی‌طرفانه 3 غیربشری 4 (دستور زبان) جامد

impersonality /ɪmˌpɜːsəˈnæləti, US -ˌpɜːrs-/ *noun*
وشکی، ساردوسڕی، بەبێ کەسایەتی ◇ بی‌روحی، عدم شخصیت

impersonally /ɪmˈpɜːsənəli, US -ˈpɜːrs-/ *adverb*
1 بێلایەنانە 2 بێ (هێنانی)نێو ◇ 1 بی‌طرفانه 2 بدون ذکر نام

impersonal pronoun *noun*
جێناوی بێ کارا، ڕاناوی بێبکەر (It is snowing) ◇ ضمیر جامد

impersonation /ɪmˌpɜːsəˈneɪʃn, US -ˌpɜːrs-/ *noun*
1 لاسایی(کردنەوە)، خۆکردنەکەسێکی تر، خۆوادەرهێنان، خۆلێگۆڕین 2 کەسێتی‌پێدان ◇ 1 تقلید 2 شخصیت‌دهی

impersonator /ɪmˈpɜːsəneɪtə(r), US -ˈpɜːrs-/ *noun*
لاساییکەرەوە ◇ مقلد

impertinence /ɪmˈpɜːtɪnəns, US -ˈpɜːrtn-/ *noun*, also impertinency
1 ڕووداری، بێشەرمی، ڕووهەڵماڵراوی 2 پێکەوەنەبەستراوی، بێپێوەندی، ناپێوەندیداری، بەرپێوەنەدان ◇ 1 گستاخی 2 عدم ارتباط

impertinent /ɪmˈpɜːtɪnənt, US -ˈpɜːrtn-/ *adjective*
ڕوودار، بێشەرم، ڕووهەڵماڵراو، بێڕەوشتانە، بێشەرمانە، پێکەوەنەبەستراو، بێپێوەند، ناپێوەندیدار ◇ گستاخ، گستاخانه، بی‌ربط

impertinently /ɪmˈpɜːtɪnəntli, US -ˈpɜːrtn-/ *adverb*
1 ڕوودارانە، بێشەرمانە 2 بە شێوەیەکی ناپێوەندیدار، پێکەوەنەبەستراوانە ◇ 1 گستاخانه 2 به طور بی‌ربط

imperturbability /ˌɪmpəˌtɜːbəˈbɪləti, US -pərˌtɜːrb-/ *noun*
بەگیری، پتەوی، خودداری، هێمنی، تێکنەچوویی، لێڵنەبوویی، مەندی، قورسی، لەسەرەخۆیی ◇ خودداری، تشویش‌ناپذیری

imperturbable /ˌɪmpəˈtɜːbəbl, US -pərˈtɜːrb-/ *adjective*
بەگیر، پتەوی، لێڵنەبوو، تێکنەچوو، هێدی، قورس، قایم، لەسەرەخۆ، مەند، serene ◇ خوددار، تشویش‌ناپذیر

imperturbably /-əbli/ *adverb*
بەگیرانە، لەسەرەخۆیانە ◇ با خونسردی

imperturbation /ˌɪmpətəˈbeɪʃn/ *noun*
بەگیری، پتەوی، خودداری، هێمنی، لێڵنەبوویی، تێکنەچوویی، قایمی، مەندی، لەسەرەخۆیی ◇ عدم تشویش، آرامش

impervious /ɪmˈpɜːviəs, US -ˈpɜːrv-/ *adjective*
1 نەدەلێن، دانەدەر، لێنەچوو، بەنێوداتێنەپەڕیو، شیهەڵنەگر، دایناداْ، نایدەلێنی 2 کارلێنەکراو، سەرسەخت، خۆڕاگر ◇ 1 ناتراوا 2 تأثیرناپذیر

imperviously /ɪmˈpɜːviəsli, US -ˈpɜːrv-/ *adverb*
دانەدەرانە، خۆڕاگرانە، کارلێنەکراوانە ◇ به طور ناتراوا، به طور تأثیرناپذیر

imperviousness /ɪmˈpɜːviəsnəs, US -ˈpɜːrv-/ *noun*
نەدەلێنی، دانەدەری، لێنەچوویی، کارلێنەکراوی، سەرسەختی، خۆڕاگری ◇ ناتراوایی، تأثیرناپذیری

impetigo /ˌɪmpɪˈtaɪgəʊ, US -goʊ/ *noun*
(نەخۆشی پێستی) بیرۆ؟، زەردەبرین، برینەزەردە (بنەڕەت: لە لاتینەوە، لە *impetere* لاتین "پەلاماردان to attack") ◇ زردزخم

impetration /ˌɪmpəˈtreɪʃn/ *noun*
پاڕانەوە، داخوازی، داوێن گرتن، دەسەوداوێن، کڕووزانەوە، تکاوخوایشت، لالانەوە ◇ درخواست، لابه

impetrative /ˈɪmpɪtreɪtɪv/ *adjective*, also impetratory
پاڕانەوەییانە، لەگەڵ پاڕانەوە ◇ لابه‌آمیز

impetuosity /ɪmˌpetʃuˈɒsəti, US -ˈɑːsəti/

noun, pl. impetuosities
1 خێـرا، پەلـە، لـەز 2 بەپەلـەبوون، تاوسـەندن، کـەمتاقـەتبـوون، بێسـەبربوون 3 تونـدوتیژی، توندی، هەڵەشەیی، نەترسی ◯ 1 عجله، شـتاب 2 عجول بودن 3 عنف، بیپروایی

impetuous /ɪm'petʃuəs/ *adjective*
1 بەپەلـە، تاوسـەندوو، سەرشـێت، کـەمئۆقـرەت، (بـە)پـڕتاو، دەسـتوبـرد، هەڵنەسـەنگێنراو، بێبیرلێکردنـەوە، سـەرچڵ، هەڵەشـە 2 تونـد، سەخت: *an -petuous decision* ◯ 1 عجـول، شتابزده، نسنجیده، بیپروا 2 شدید

impetuously /ɪm'petʃuəsli/ *adverb*
سـەرشێتانە، بە پەلە ◯ عجولانه

impetuousness /ɪm'petʃuəsnəs/ *noun*
پەلـە، لـەز، تـاو، وەخۆکـەوتن، کـەمئۆقـرەتی، دەستوبرد(کردن)، بێبیرلێکردنەوە، سەرچڵی، هەڵەشەیی ◯ عجله، شتابزدگی، بیپروایی

impetus /'ɪmpɪtəs/ *noun, pl.* impetuses
1 هێز، گوڕ، تین، گوژم، هێز یا گوڕی جووڵاندن، هێزی رادان، تەکان، تەوژم، باڵ، جووڵە، بزاوت 2 هانـدەر، بزوێنـەر، پاڵنـەر، incentive، stimulus: *The debate seems to have lost much of its initial impetus* ◯ 1 نیـرو، حرکت، نیروی حرکتی، جنبش 2 محرک، انگیزه

impi /'ɪmpi/ *noun, pl.* impis
دەستەی شەڕکەرانی Zulu ◯ گـروه مبـارزان زولویی

impiety /ɪm'paɪəti/ *noun, pl.* impieties, also impiousness
بێدینی، خودانەناسی، دینڎڕی، کفر، بێڕێزی (بە خودا و دین)، ناشوکرانەبژێری ◯ لامذهبی، کفر، ناسپاسی

impingement /ɪm'pɪndʒmənt/ *noun*
1 کاریگەری، شوێندانان، باندۆر 2 لێککەوتن، بەریەککەوتن 3 دەسدرێژی ◯ 1 تـأثیر 2 برخورد 3 تجاوز

impious /'ɪmpiəs, US ɪm'paɪəs/ *adjective*
دیندڕ، بێدین، لادین، کـافر، خـراپ، ناپارێزگـار، خودانـەناس، بێڕێـزیکـەر (بـە خـودا و دیـن)، ناشـوکرانەبژێر، بەحـەقنـەزان، irreverent ◯ لامذهب، کافر، بیتقوا، ناسپاس

impiously /'ɪmpiəsli, US ɪm'paɪəsli/ *adverb*
بێدینانە، لادینانـە، لـە رووی بێدینی(یـەوە) ◯ به طور لامذهب

impish /'ɪmpɪʃ/ *adjective*
ناجـسن، شـەیتان، نگـریس، بەدڕەسـەن: *an impish look* ◯ نحس، شیطان

impishly /'ɪmpɪʃli/ *adverb*
شەیتانانە، شەیتانئاسا، ناجسنانە، ودودەئاسا ◯ شیطانوار

impishness /'ɪmpɪʃnəs/ *noun*
شـەیتانی، ناجـسنی، بەدڕەسەنی ◯ شیطانمنشی

implacability /ɪm,plækə'bɪləti/ *noun*
کەڵلـەڕەقی، سەرسـەختی، لاسی، رقـاویبـوون، دڵڕەقی، رقئەستووری ◯ سازشناپذیری

implacable /ɪm'plækəbl/ *adjective*
کەڵلـەڕەق، سەرسـەخت، لا، رقـاوی، دڵـڕەق، ناشتینەکردوو، رقئەسـتوور: *an implacable enemy ◊ implacable hatred ◊ She remained -placable* ◯ سازشناپذیر، سنگدل

implacably /ɪm'plækəbli/ *adverb*
کەڵلەڕەقانە، سەرسەختانە، نەسازاوانە ◯ به طور سازشناپذیر

implacental *adjective*
بێتاوەڵمناڵ، بێزاماڵ ◯ بدون جفت

implant /'ɪmplɑːnt, US -plænt/ *noun*
1 (پزشـکی) چانـدن، روانـدن، تـێکردنـەوە، پەیوەست، چەقاندن 2 شتی پەیوەسـتە، چانـدە، تێکراوە ◯ 1 پیوند 2 چیز پیوندی

implantation /,ɪmplɑːn'teɪʃn, US -plæn-/ *noun*
(پزشـکی) چانـدن، روانـدن، پەیوەسـت(دان)، تێکردنەوە، پەیوەند، چەقاندن، لەجێدانان: *the -ion of the fertilized ovum* ◯ پیوند، غرس

implausibility /ɪm,plɔːzə'bɪləti/ *noun*
پەسندنەکراوی، ناژیرانـەبوون ◯ غیرقابلیت قبول، غیرمعقول بودن

implausible /ɪm'plɔːzəbl/ *adjective*
ناڕاستەقینە، باوەڕپێنـەکراو، لـە راسـتیبـەدوور، پەسـندنەکراو، قـەبووڵنـەکراو، ناژیرانـە، رێتێنەچوو ◯ غیرواقعی، غیرمعقول، غیرمحتمل

implausibly /ɪm'plɔːzəbli/ *adverb*
پەسندنەکراوانە ◯ به طور غیرقابل قبول

implement /'ɪmplɪmənt/ *noun*
1 کەرەسـە، ئـامراز، ئـامێر، هەجـەت، ئەسـباب، هۆ(کار) 2 جێبەجێکردن یان راپەڕاندنی پەیمان یا بەڵێنی ◯ 1 ابزار، وسیله 2 ایفا یا اجرای تعهد

implemental /,ɪmplə'mentl/ *adjective*
کەرەسەیی، ئامێری، ئامرازی ◯ ابزاری

implementation /,ɪmplɪmen'teɪʃn/ *noun*
جێبەجێکردن، راپەڕانـدن، کـردن، بـەجێهێنـان، هێنانـەدی، پیـادەکردن، ئـەنجامدان: *the implementation of the new system* ◯ اجرا، تحقق

impletion /ɪm'pliːʃn/ *noun*
داگرتن، پڕکردن ◯ عمل پرکردن

implication /,ɪmplɪ'keɪʃn/ *noun*
1 پێوەکردن، تووشکردن، تووشبوون، تێوەگلان 2 واتـای ناڕاسـتەوخۆ، لاواتـا، ئامـاژە، نیـشانە، واتێگەیانـدن، گەیانـدن، چـەمک 3 لـەخۆگرتن، تیابوون ◯ 1 گرفتارسـازی، گرفتـاری 2 معنـی

تێکدان، تێک تەپاندن ◊ 1 انفجار 2 انفجار درونی 3 تخریب

implosive *adjective*
(دەنگناسی) تەقینەوەیی ◊ انفجاری

impolicy /ˌɪmˈpɑːləsɪ/ *noun*
رامیاری نادروست، سیاسەتی هەڵە و چەوت ◊ سیاست غلط

impolite /ˌɪmpəˈlaɪt/ *adjective*
بێڕەوشت، بێماریفەت، ڕوودار، بێئەدەب، بێڕەوشتانە، بە ڕووداری: *Some people think it is impolite to ask someone's age* ◊ بیادب، بیادبانه

impolitely /ˌɪmpəˈlaɪtli/ *adverb*
بێڕەوشتانە ◊ بیادبانه

impoliteness /ˌɪmpəˈlaɪtnəs/ *noun*
بێڕەوشتی، بێئەدەبی، بێماریفەتی، ناماقوولی ◊ بیادبی، بینزاکتی

impolitic /ˌɪmpəˈlaɪt/ *adjective*
نازیرانە، باش نییە، ناپێویست، نابەجێ، ناتاقلانە، هەڵنەسەنگێنراو: *It would have been -olitic to refuse his offer* ◊ نامعقول، ناخردمندانه

impoliticly /ˌɪmpəˈlaɪtli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) نازیرانە ◊ به طور نامعقول

imponderability /ɪmˌpɑːndərəˈbɪlɪtɪ, US -ˈpɑːn-/ *noun*
لەلێکدانەوەنـــەهاتوویی، لێکەوەنـــەدراوی، هەڵنەسـەنگێنراوی، نەکێشراوی ◊ غیرقابلیـت محاسبه، سنجشناپذیری

imponderable /ɪmˈpɒndərəbl, US -ˈpɑːn-/ *adjective, noun*
adj ـــــــــووک، لەلێکدانەوەنـــــەهاتوو، پێشبینینەکراو، لێکەوەنەدراو، هەڵنەسەنگێنراو، نەکێشراو، سەختە بۆ لێکدانەوە یان هەڵسەنگاندن *n* شتێ هەڵنەسـەنگێنراو ◊ *adj* فاقـــد وزن محسوس، غیرقابلیت محاسبه، سنجشناپذیر *n* چیز غیرقابل محاسبه

imponderably /ɪmˈpɒndərəbli, US -ˈpɑːn-/ *adverb*
هەڵنەسەنگێنراوانە، بە شێوەیەکی لێکەوەنەدراو ◊ به طور غیرقابل محاسبه

import /ˈɪmpɔːt, US ˈɪmpɔːrt/ *noun*
1 (زۆرتر لە کۆ) هاوردە(مەنی)، کەلوپەلی هاتوو یان گەیشتوو 2 گرنگی، پێشەمبوون 3 واتا، مانا، چەمک، نێوەڕۆک 4 هێنانەژوورەوە، هێنانەنێوەوە ◊ 1 واردات 2 اهمیت 3 معنا، مضمون 4 عمل وارد کردن

importable /ɪmˈpɔːtəbl/ *adjective*
دێتە ژوورەوە، بۆ هێنانەنێوەوە دەبێ ◊ قابل واردکردن

importance /ɪmˈpɔːtns, US -ˈpɔːrt-/ *noun*
گرنگی، گرنگایەتی، گەم، پێشەمبوون،

ضمنی، مفهوم 3 تضمن، استلزام

implicational *adjective*
سەربە implication ◊ وابسته به implication

implicative /ɪmˈplɪkətɪv/ *adjective*
تێگەیێنەر، واتێگەیێنەر، واگەیێنەر، ئاماژێکەر، گەیێنـــــــەر (*adv* implicatively; *n* implicativeness) ◊ فهماننده، دلالتکننده

implicit /ɪmˈplɪsɪt/ *adjective*
1 شاراوە، ئاماژەپێکراو، ناڕاستەوخۆ، لەبنەوە 2 ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ، تێکئاڵاو، لێکئاڵاو، لێکئاڵۆسکاو، پێچەڵپێچ، لەیەکپێچراو، لەیەکئاڵاو، ڕەها، بێئەملاوئەولا، ڕەبەق، بێچەندوچۆن، پرسیارهەڵنەگر، گومانهەڵنەگر، تەواو 3 پتەو (بنەڕەت: لە *implicite* فەرەنسی یا *implicitus* لاتین، شێوەی دواتری *implicatus* "entwined") ◊ 1 ضمنی، تلویحی 2 پیچیده، درهمبافته 3 مطلق 3 راسخ

implicit belief *noun*
باوەڕی پتەو ◊ عقیدەی راسخ

implicit criticism *noun*
ڕەخنەی ناڕاستەوخۆ، لاڕەخنە ◊ نقد تلویحی

implicit faith *noun*
باوەڕ یان بڕوای پتەو ◊ ایمان راسخ

implicit threat *noun*
لاهەڕەشە، هەڕەشەی ناڕاستەوخۆ، هەڕەشەی لەبنەوە ◊ تهدید ضمنی

implicit trust *noun*
ڕاستەقینەی ناڕاستەوخۆ ◊ حقیقت ضمنی

implicitly /ɪmˈplɪsɪtli/ *adverb*
1 ناڕاستەوخۆیانە 2 بێئەملاوئەولا ◊ 1 به طور ضمنی 2 به طور مطلق

implicitness /ɪmˈplɪsɪtnəs/ *noun*
ناڕاستەوخۆیی ◊ ضمنی بودن

implied *adjective*
شاراوە، ناڕاستەوخۆ، نادیار، نائاشکرا ◊ تلویحی، ضمنی

impliedly *adverb*
بە شێوەیەکی شاراوە، ناڕاستەوخۆیانە ◊ به طور تلویحی

imploration /ˌɪmplɔːˈreɪʃn/ *noun*
پاڕانەوە، لالانەوە، دەسماچکردن، کرووزانەوە، تکاوخوایشت، دەسەوداوێن، داوێنگرتن، داخوازی، داوا ◊ التماس، لابه، درخواست

imploring *adjective*
داوێنگرانە، بە پاڕانەوە: *She gave him an -loring look* ◊ ملتمسانه

imploringly *adverb*
داوێنگرانە، داوێنگیرانە، بە پاڕانەوە ◊ ملتمسانه

implosion /ɪmˈpləʊʒn, US -ˈploʊ-/ *noun*
1 تەقینەوە، پەقین، پرشوبڵاوبوونەوە 2 نێوەتەقینەوە، تەقینەوە لەنێوەوە 3 داڕووخاندن،

دەس‌ڕۆیشتوویی، بایەخ، حورمەت، ڕێز ◌ اهمیت، نفوذ، اعتبار، قدر

important /ɪmˈpɔːtnt, US -ˈpɔːrt-/ *adjective*

گرنگ، بەگەم، پێشەم، بەرکەفتی، دەس‌ڕۆیشتوو، بەبایەخ، جێی‌باوەڕ: *I have an important announcement to make* ◌ مهم، بانفوذ، معتبر

importantly /ɪmˈpɔːtntli, US -ˈpɔːrt-/ *adverb*

گرنگ ئەوە کە، دەس‌ڕۆیشتووانە: *She was sitting importantly behind a big desk* ◌ مهم این‌که، به طور بانفوذ

importation /ˌɪmpɔːˈteɪʃn, US -pɔːrˈt-/ *noun*

هێنانەژوورەوە، هێنانەنێوەوە، هاوردە ◌ وارد کردن، واردات

imported *adjective*

هاوردە، هاوردەیی ◌ وارداتی

importer /ɪmˈpɔːtə(r), US -ˈpɔːrt-/ *noun*

هاوردەوان، ئیمپۆرتێر، ژوورهێنەر ◌ واردکننده

importunate /ɪmˈpɔːtʃənət, US -ˈpɔːrt-/ *adjective*

هەتەر، سوور، شێلگیر، سمنج، لەسەرسوور، تێ‌هەڵکێلاو، پێ‌چەقێن، لاسار، لاسارانە: *importunate creditors* ◌ مصر، مصرانه

importunately /ɪmˈpɔːtʃənətli, US -ˈpɔːrt-/ *adverb*

لاسارانە، شێلگیرانە، سمنجانە ◌ مصرانه

importunity /ˌɪmpɔːˈtjuːnəti/ *noun, pl.* importunities

سووربوون، هەتەری، پێ‌داگرتن، تێ‌هەڵکێلاوی، لاساری، شێلگیری، سمنجی ◌ ابرام، اصرار

imposing /ɪmˈpəʊzɪŋ, US -ˈpoʊz-/ *adjective*

بەسام، بەشکۆ، سامدار، پڕئەندێش، بەهەیبەت، سەیر، دەس‌ڕۆیشتوو: *a grand and imposing building* ◌ باابهت، بانفوذ

imposingly /ɪmˈpəʊzɪŋli, US -ˈpoʊz-/ *adverb*

سامدارانە، بەسامەوە ◌ به طور باابهت

imposition /ˌɪmpəˈzɪʃn/ *noun*

1 (باج) دانان 2 لەسەردانان، داسەپاندن، خستنەسەر، شتی داسەپاو، بار: *the imposition of martial law* 3 فێڵ، فریو، کەلەک 4 تەمێ‌یانە، تەزانە (مەشقی زیادی کە بۆ تەمێ کردنی شاگرد دانراوە) ◌ 1 (مالیات) وضع 2 تحمیل، چیز تحمیلی 3 کلک 4 ایمپوزیسیون

impossibility /ɪmˌpɒsəˈbɪləti, US -ˌpɑːsə-/ *noun*

لەکردن‌نەهاتوویی، نەشیاوی، نەبوونی، شتی نەکراو یان نەبوو، کاری لەکردن‌نەهاتوو یان نەکرد ◌ عدم امکان، چیز غیرممکن

impossible /ɪmˈpɒsəbl, US -ˈpɑːs-/ *adjective*

نەکرد، لەکردن‌نەهاتوو، نابێ، ناکرێ، نەبوونی، نەشیاو، سەخت، گران، دژوار، چەتوون، لەدەربردن‌نەهاتوو، ناهومێدکەر، دەرنابرێ، هەڵناکرێ: *Honestly, you're -e at times!* ◌ ناممکن، نامیسر، غیرقابل تحمل، مشکل

impossibly /ɪmˈpɒsəbli, US -ˈpɑːs-/ *adverb*

نەشیاوانە، نەکردانە: *an -ssibly difficult problem* ◌ به طور غیرممکن

impost[1] /ˈɪmpəʊst/ *noun*

1 باج یان هەر پارەیێکی زۆرەملێ وا 2 (لە پێشبڕکێ ئەسپ‌سواری) باری کە وەک پارسەنگ و ڕاست‌کردنەوەی لە ئەسپێکی چالاک‌تر دەنرێ ◌ 1 مالیات یا هر پرداخت اجباری دیگر 2 ایمپوست

impost[2] /ˈɪmpəʊst/ *noun*

(بیناسازی) شوێنی ڕاگیربوونی هەریەک لە دووسەری تاق یان کەوانە لەسەر کۆلەکە یان پایەی لاوەکی ◌ پاکار قوس

imposter = impostor

impostor /ɪmˈpɒstə(r), US -ˈpɑːs-/ *noun*

تەڵەکباز، دەسبڕ، فێڵەباز، عەیار ◌ شیاد

imposture /ɪmˈpɒstʃə(r), US -ˈpɑːs-/ *noun*

دەسبڕی، فێڵەبازی، فڕوفێڵ، عەیاری ◌ شیادی

impotence /ˈɪmpətəns/ *noun*

1 نەتوانی، پەک‌کەوتوویی، لەکارکەوتوویی، بێ‌هێزی، داماوی، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوویی، بەیدەسی، (هیچ)پێنەکراوی، دەسەوسانی 2 پەک‌کەوتوویی سێکسی، سیس‌بەست، پیاوەتی‌نەمان: *male impotence* ◌ 1 ناتوانی، عجز 2 عنن

impotent /ˈɪmpətənt/ *adjective*

1 نەتوان، پەک‌کەوتوو، بێ‌هێز، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، بێکارە، (هیچ)پێنەکراو، بەیدەس، داماو، دەسەوسان 2 پەک‌کەوتووی سێکسی، پیاوەتی‌نەماو، کەمەرسست ◌ 1 ناتوان، عاجز، ضعیف 2 عنین

impotently /ˈɪmpətəntli/ *adverb*

پەک‌کەوتووانە، داماوانە ◌ عاجزانه

impoundment *noun*

زەوت کردن، داگیر کردن، (لێ)گرتن، گل دانەوە، پێ‌نەدانەوە ◌ ضبط، توقیف

impoverished /ɪmˈpɒvərɪʃt, US -ˈpɑːv-/ *adjective*

1 هەژار، فەقیر(کەوتوو)، دەستەنگ: *the impoverished areas of the city* 2 هێزلێ‌براو، سست، بێ‌پرست، بێ‌مایە ◌ 1 فقیر 2 ضعیف

impoverishment *noun*
هەژاری، دەستەنگی، فەقیری، نەداری ◊ نقر
impracticability /ɪm,præktɪkə'bɪləti/ *noun*
لەکردننەهاتوویی، نەکردنێتی، نەکراوی، لەجێبەجێنەهاتوویی ◊ غیرعملی بودن
impracticable /ɪm'præktɪkəbl/ *adjective*
1 نەکرد، ناکردەنی، نەکردنی، لەکردننەهاتوو، نەکراو، لەجێبەجێنەهاتوو، کاری پێنەکری، جێبەجێ نابێ، ناکرداری 2 چەتوون، هەڵەت، سەخت، دژوار ◊ 1 غیرعملی 2 غیرقابل عبور
impracticably /ɪm'præktɪkəbli/ *adverb*
نەکردانە، بە شێوەیەکی نەکرد ◊ بە طور غیرعملی
impractical /ɪm'præktɪkl/ *adjective*
1 نەکرد، ناکردەنی، ناکرداری، جێبەجێنەبوو، بێهوودە 2 لێنەهاتوو، هیچلەدەسنەهاتوو، بەکارنەهاتوو ◊ 1 غیرعملی 2 بی‌عرضه
impracticality /ɪm,præktɪ'kæləti/ *noun*
1 نەکردی، نەکردەنێتی، ناکرداریتی، جێبەجێنەبوون، جێبەجێنەبوویی، بێهوودەیی: *She explained to her superiors the impracticality of such a project* 2 لێنەهاتوویی، هیچلەدەسنەهاتوویی، بەکارنەهاتوویی ◊ 1 غیرعملی بودن 2 بی‌عرضگی
impractically /ɪm'præktɪkli/ *adverb*
نەکردانە، بە شێوەیێ کە جێبەجێ نابێ ◊ بە طور غیرعملی
imprecation /,ɪmprɪ'keɪʃn/ *noun*
1 جنێو، دژوێن، سخێف 2 دوعا(لێ کردن)، سنگلێکوتان، بەدخوازی، (بە) لەعنەت(کردن) ◊ 1 ناسزا، فحش 2 لعنت
imprecise /,ɪmprɪ'saɪs/ *adjective*
1 لێڵ، تەماوی، نەروون، تەژمە، نادیار، نارۆشن، ناڕاشکرا؛ بەوردینەکراو، نادروست، inexact، *an imprecise estimate* :inaccurate ،vague 2 شێواو *imprecise information* ◊ 1 (impreciseness *n* ؛imprecisely *adv*) مبهم، غیرصریح؛ نادقیق 3 آشفته
imprecision /,ɪmprɪ'sɪʒn/ *noun*
1 لێڵی، تەماویبوون، نەروونی، تەژمەیی، ئاڵۆسکاوی، لەروونەبوون، نارۆشنی، ناڕاشکرایی؛ بەوردینەکراوی، سەرنجپێنەدراو، وردنەبوونەوە ◊ 1 ابهام، عدم صراحت؛ عدم دقت
impregnability /ɪm,pregnə'bɪlɪti/ *noun*
لەگرتننەهاتوویی، لەشکاننەهاتوویی، پتەوی، نەگیری، نەگیراوی، نەبەزیوی، تۆکمەیی، دزەتێنەکراوی ◊ تسخیرناپذیری
impregnable /ɪm'pregnəbl/ *adjective*
لەگرتننەهاتوو، لەشکاننەهاتوو، تۆکمە، قایم، نەگیر، نەگیراو، پتەو، نەبەزیو، دزەتێنەکراو ◊ تسخیرناپذیر
impregnably /ɪm'pregnəbli/ *adverb*
لەشکاننەهاتووانە، بە شێوەیەکی لەشکاننەهاتوو ◊ بە طور تسخیرناپذیر
impregnation /,ɪmpreg'neɪʃn/ *noun*
1 پیتاندن، چاککردن، چاتێن 2 خووساندن، تێهەڵکێشان 3 پاراوکردن، تێراندن، پڕاندن ◊ 1 باروری 2 آغشتن 3 اشباع
impresario /,ɪmprə'sɑːriəʊ, US -rioʊ/ *noun, pl.* impresarios
1 هەڵسووڕێنەر، بەڕێوەبەر، manager 2 دەرهێنەر (شانۆ، کۆنسێرت و هتد) director ◊ 1 مدیر 2 کارگردان
imprescriptible /,ɪmprɪ'skrɪptɪb(ə)l/ *adjective*
(ماف) ناچێ، ناسووتێ، بەتاڵ نابێ، هەڵناوەشێتەوە، لە کیس ناچێ، بەر تێپەڕینی کات و زەمان ناکەوێ ◊ اسقاط‌نشدنی، غیرمشمول مرور زمان
impress /'ɪmpres/ *noun*
مۆر، شەقڵ، شوێن، مۆرک، نیشانە ◊ مهر، اثر
impressed /ɪm'prest/ *adjective*
کارتێکراو، کارلێکراو، شوێنلەسەردانراو ◊ تحت تأثیر قرارگرفته
impressibility /ɪm,presə'bɪlɪti/ *noun*
زووکارتێکراوی، کارلێکراوی، هەستیاری ◊ تأثیرپذیری
impressible /ɪm'presəbl/ *adjective*
زووکارتێکراو، کارلێکراو، هەستیار ◊ تأثیرپذیر
impression /ɪm'preʃn/ *noun*
1 باندۆر، شوێن، نیشانە، شەقڵ، مۆرک 2 کاریگەری، کارتێکردن، کارلێکردن 3 هەست 4 بۆچوون، دیتن، بیرۆکە: *a general/an overall impression* 5 چاپ، ژمارەی ئەو کۆپییانەی کە بە جارێ لە چاپ دێنەدەرێ 6 دەمەلاسکێ، لاسایی 7 نیشانەکردن، دیاریکردن ◊ 1 اثر 2 تأثیر 3 احساس 4 برداشت، تصور 5 چاپ 6 تقلید 7 نشان‌گذاری
impressional *adjective*
سەربە impression ◊ وابسته به impression
impressionability /ɪm,preʃənə'bɪlɪti/ *noun*
زووکارتێکراوی، کارلێکراوی، هەستیاری ◊ تأثیرپذیری
impressionable /ɪm'preʃənəbl/ *adjective*
زووکارتێکراو، کارلێکراو، هەستیار، ناسک ◊ تأثیرپذیر
impressionably /ɪm'preʃənəbli/ *adverb*
زووکارتێکراوانە ◊ بە طور تأثیرپذیر
impressionism /ɪm'preʃənɪzəm/ *noun*
ئیمپێرسیونیزم، بۆچوونگەری، بۆچوونخوازی

⬠ دریافت‌گری

impressionist /ɪm'preʃənɪst/ *noun. adjective*

n ئیمپیرسیۆنیست، بۆچوونگەر، بۆچوونخواز *adj* ئیمپیرسیۆنیستی، بۆچوونگەری‌یانە ⬠ *n* دریافت‌گر *adj* دریافت‌گرایانه

impressionistic /ˌɪmpreʃə'nɪstɪk/ *adjective*

ئیمپیرسیونیستی، بۆچوونگەریانە، سەربە بۆچوون‌خوازی یا ئیمپیرسیونیزم؛ بەبێ ناوبردنی وردەکاری ⬠ دریافت‌گرانه؛ بدون ذکر جزئیات

impressionistically /ˌɪmpreʃə'nɪstɪkli/ *adverb*

(بە شێوەیەکی) بۆچوونگەرانە ⬠ (بە طور) دریافت‌گرانه

impressive /ɪm'presɪv/ *adjective*

1 بەسام، سامدار، بەئەندێش، بەهەیبەت، بەشەوکەت، مەزن، گەورە، بەشکۆ 2 کاریگەر، شوێن‌دانەر 3 شیاوی پەسن، باش، جێی پیاهەڵدان یا ستایشت: *an -pressive display of skill* ⬠ 1 باابهت 2 مؤثر 3 تحسین‌برانگیز

impressively /ɪm'presɪvli/ *adverb*

کاریگەرانە: ◊ *impressively organized* ◊ *impressively high* ⬠ به طور مؤثر

impressiveness /ɪm'presɪvnəs/ *noun*

1 گەورەیی، سامداری، مەزنی، بەسامی، ئەندێش، سام 2 کاریگەری ⬠ 1 عظمت، ابهت 2 تأثیر

impressment *noun*

1 دەس‌بەسەراگرتن، داگیرکردن، زەوت‌کردن، لێ‌سەندن 2 رەش‌بگیری (بۆ ئەرتەش یان هێزی دەریایی) ⬠ 1 مصادره 2 ایمپرسمنت

imprest *noun*

پێشەکی، یارمەتی، قەرز ⬠ پیش‌پرداخت، مساعده

imprimatur /ˌɪmprɪ'mɑːtə(r)/ *noun*

1 دەستووری چاپ (ب.ت. لە لایەن کلێسەی کاتۆلیکی رۆمەوە) 2 (خوازە) (دەستووری) پەسندکردن، رێککەوتن، مۆرکردن: *The project cannot go ahead without the imprimatur of the Treasury* (لە لاتین "با چاپ بێ") ⬠ 1 اجازه‌ی چاپ 2 تأیید، تصویب

imprimis /ɪm'praɪmɪs/ *adverb*

(لاتین) یەکەم، لە سەرەتادا، هەوەڵەن ⬠ اولاً

imprint /'ɪmprɪnt/ *noun*

1 کاریگەری، شوێن‌دانان 2 شوێن، مۆرک، شەقڵ، جێ: *the imprint of a foot in the sand* 3 ناونیشانی بلاوکەرەوە، مۆری دەزگای بلاوکردنەوە یان چاپکەر کە دەنرێ بە پشت کتێبەوە: *They publish under several -rints* ⬠ 1 تأثیر 2 رد 3 مشخصات ناشر، ایمپرینت

imprinting *noun*

(دەروونناسی) ئیمپرینتینگ ⬠ نقش‌پذیری

imprisonment /ɪm'prɪznmənt/ *noun*

زیندان، بەندی‌خانە، گرتووخانە ⬠ زندان

impro *noun, pl.* impros

(نافەرمی) improvisation ب.ت. وەک شێوە و تکنیکێکی شانۆگەری ⬠ ایمپرو

improbability /ɪmˌprɒbə'bɪləti, US -ˌprɑːbə-/ *noun*

رێ‌تێنەچوویی، لەوەنەچوویی، نەشیاوی، شتی نەشیاو، کاری رێ‌تێنەچوو ⬠ عدم احتمال، چیز نامحتمل

improbable /ɪm'prɒbəbl, US -'prɑːb-/ *adjective*

رێ‌تێنەچوو، لەوەنەچوو، نەشیاو، دوور، شتی رێ‌تێنەچوو، شتی نەشیاو، کاری رێ‌تێنەچوو، رووداوی رێ‌تێنەچوو، لەوە ناچێ راست بێ یان رووبدا، unlikely: *It* ◊ *an improbable story* *all sounded highly improbable* ⬠ نامحتمل، چیز نامحتمل، رویداد نامحتمل

improbably /-əbli/ *adverb*

رێ‌تێنەچووانە، رێی تێناچێ، لەوە ناچێ ⬠ به طور نامحتمل

improbity /ɪm'prəʊbəti/ *noun*

(فەرمی) ناسەرراستی، سەرچەوتی، دەس‌پیسی، dishonesty ،wickedness ⬠ عدم صداقت، عدم امانت

impromptu[1] /ɪm'prɒmptjuː, US -'prɑːmptuː/ *adjective, adverb*

بێ‌ئامادەکاری، سەرپێیی، بەربوورە، بێ‌بلان‌رێژی (پێشوو) ⬠ فی‌البداهه

impromptu[2] /ɪm'prɒmptjuː, US -'prɑːmptuː/ *noun*

کارێ کە بەبێ بیرلێ‌کردنەوە و بەپێی وەخت کراوە، ئیمپرۆمپتیو ⬠ ایمپرومپتو، بداهه‌نوازی

improper /ɪm'prɒpə(r), US -'prɑːp-/ *adjective*

1 نەگونجاو، بێجێ، نەشیاو، نارەوا، لێنەوەشاو، نالێوەشاو، نابەجێ، نالەبار، نادروست، جوان نییە، هەڵە، چەوت 2 ناحەز، هەرزە، ناشیرین، دزێو ⬠ 1 نامناسب، ناصحیح، غلط 2 زشت، زننده

improper fraction *noun*

کەرتی گەورەتر لە ژێرە، کەرتی ناراستەقینە (5/4) ⬠ کسر ناسره

improperly /ɪm'prɒpəli/ *adverb*

نەگونجاوانە، بە شێوەیەکی نەشیاو: *to behave* *He was improperly dressed* ◊ *improperly for the occasion* ⬠ به طور نامناسب

impropriety /ˌɪmprə'praɪəti/ *noun, pl.* improprieties

1 لێنەوەشاوەیی، نەگونجاوی، ناجوانی، نادروستی، نارەوایی، نالەباری، بێ‌جێیی 2 هەڵس‌وکەوتی نادروست یان ناحەز، کردەوەی

نابەسند ◌ 1 نابرازندگی، بی‌مناسبتی، نادرستی 2 رفتار ناشایست

improvability /ɪmˌpruːvəˈbɪləti/ *noun*
لەچا(ک)بوونەوەهاتوویی، لەچا(ک)کردنهاتوویی ◌ بهبودپذیری، اصلاح‌پذیری

improvable /ɪmˈpruːvəbl/ *adjective*
لەچا(ک)بوونەوەهاتوو، چا(ک) دەبێ، شیاوی چاکبوونەوە، چاک دەکرێ، شیاوی چاک‌کردن، لە چا(ک)کردن‌هاتوو ◌ بهبودپذیر، اصلاح‌پذیر

improved *adjective*
باش‌تر لە جاران، چا(ک)تر لە پێشوو ◌ بهتر از قبل

improved seed *noun*
تۆوی چاککراو (لەباری فیزیکی و بۆماوەیی‌یەوە) ◌ بذر اصلاح‌شده

improvement /ɪmˈpruːvmənt/ *noun*
1 چاکبوونەوە، چاتربوونەوە، باش‌تربوونەوە: *Sales figures continue to show signs of* - *rovement* 2 چاککردن 3 پێشوەچوون، پێشکەوتن، ئاوەدانی 4 داهێنانی باش‌تر ◌ 1 بهبود 2 اصلاح 3 پیشرفت 4 اختراع بهتر

improvidence /-əns/ *noun*
دەسبلاوی، کورت‌بینی، بێ‌مشووری، بێ‌بەرنامەیی(بۆ داهاتوو)، پیاکێشی، لێ‌راکێشان: *the problems created by the king's extravagance and improvidence* ◌ ولخرجی، عدم مآل‌اندیشی

improvident /ɪmˈprɒvɪdənt, US -ˈprɑːv-/ *adjective*
دەسبلاو، کورت‌بین، بێ‌مشوور، بێ‌بەرنامە (بۆ داهاتوو)، داهاتوونەبین، پیاکێش ◌ ولخرج، نامآل‌اندیش

improvidently /ɪmˈprɒvɪdəntli, US -ˈprɑːv-/ *adverb*
بێ‌مشوورانە ◌ بدون مآل‌اندیشی

improvisation /ˌɪmprəvaɪˈzeɪʃn, US ɪmˌprɑːvəˈzeɪʃn/ *noun*
بێ‌ئامادەکاری، سەرپێی، خۆویژی، سەرهەم‌بەندی ◌ فی‌البداهه، بدیهه‌گویی

improvisator *noun*
خۆویژ ◌ بدیهه‌گو

improvisatorial /ɪmˌprɑːvɪzəˈtɔːrɪəl/ *adjective*
خۆویژی‌یانە ◌ وابسته به بدیهه‌گویی

imprudence /-ns/ *noun*
بێ‌تەگبیری، هەڵەشەیی، سەرچڵی، لێک‌نەدانەوە، بێ‌فکری، کاری نازیرانە ◌ بی‌احتیاطی، بی‌فکری، عمل غیرعاقلانه

imprudent /ɪmˈpruːdnt/ *adjective*
هەڵەشە، سەرچڵ، سەرەڕۆ، بێ‌لێکدانەوە، هەڵنەسەنگاندوو، بێ‌تەگبیر: *an imprudent investor* ◌ بی‌احتیاط، بی‌تدبیر

imprudently /ɪmˈpruːdntli/ *adverb*
هەڵەشانە، لە رووی سەرچڵی(یەوە) ◌ از روی بی‌احتیاطی

impudence /-əns/ *noun*
بێ‌شەرمی، رووداری، بێ‌حەیایی، ئاوەسوویی، هەرزەیی، رووهەڵماڵراوی: *He had the impudence to correct me* ◌ وقاحت، بی‌شرمی، گستاخی

impudent /ˈɪmpjədənt/ *adjective*
بێ‌شەرم، بێ‌حەیا، هەرزە، رووهەڵماڵراو، ئاوەسوو، روودار، هەرزانە، رووادارانە: *an impudent young fellow* ◌ وقیح، گستاخ، بی‌شرم، گستاخانه

impudently /ˈɪmpjədəntli/ *adverb*
بێ‌شەرمانە، هەرزانە ◌ گستاخانه

impugnation /ˌɪmpəgˈneɪʃn/ *noun*, also impugnment
بەدرۆخستنەوە، رەت‌کردنەوە، رەددانەوە، بەرپەرچدانەوە (impugner ،impugnable *adj* ،impugnment *n* :*n*) ◌ تکذیب

impuissance /ɪmˈpjuːɪsəns, -ˈpwiː-, -ˈpwɪs-/ *noun*
لاوازی، کزی، سستی، بێ‌هێزی، نەتوانی ◌ ضعف، سستی

impuissant /ɪmˈpjuːɪs(ə)nt, -ˈpwiː-, -ˈpwɪs-/ *adjective*
لاواز، کز، سست، بێ‌هێز، نەتوان، بێ‌برست ◌ ضعیف، سست

impulse /ˈɪmpʌls/ *noun*
1 تەکان، جوولە، بزاوت، گوڕ، زەربە 2 نگە، مەیل، گز، هەوەس، ئیشتیا، حەز: *He had a sudden impulse to stand up and sing* ◊ *I resisted the impulse to laugh* 3 هاندان، گوڕ، پاڵ، پاڵنان، پاڵنەر، هاندەر، هێوەز، دنە ◌ 1 تکان، جنبش، ضربه 2 هوس 3 تحریک، انگیزش، انگیزه

impulse buying *noun*
کڕینی بێ‌بەرنامە، کڕینی بۆ خۆشی ◌ خرید تصادفی

impulsion /ɪmˈpʌlʃn/ *noun*
1 پاڵنان، پاڵ‌پێوەنان، گوڕ، تەوژم، جوولە، بزاوت، تەکان 2 بزواندن، هاندان ◌ 1 رانش، حرکت، تکان 2 انگیزش، تحریک

impulsive /ɪmˈpʌlsɪv/ *adjective*
1 بزوێنەری کت‌وپڕی (یان بێ‌بیرلێ‌کردنەوە)، کارکردنی لەپڕێکا، لە ناکاو کار دەکا یان ئەجوولێتەوە، پێشوەبەر، پاڵ‌پێوەنەر، هاندەر، پاڵنەر، هاندەرانە: *2 an impulsive decision* بەپەلە، بەبڕتاو، لێکەوەنەدراو (impulsivity *n*)

۞ 1 محرک آنی، سوق‌دهنده، انگیزشی 2 نسنجیده

impulsively /ɪm'pʌlsɪvli/ *adverb*
بەپەلە، بە شێوەیەکی لێکەوەنەدراو ۞ بە طور نسنجیده

impulsiveness /ɪm'pʌlsɪvnəs/ *noun*
پاڵنان، هاندان، بزواندن ۞ انگیزش

impunity /ɪm'pju:nəti/ *noun*
بەخشران، جەبە(کران)، سزانەدران ۞ معافیت، بخشودگی

impure /ɪm'pjʊə(r), US ɪm'pjʊr/ *adjective*
1 پیس، ناخاوێن، چڵکن، گڵاو، گەمار، ناپاک، ناحەز، داوێن‌پیس، ناشیرین، هەرزە 2 تێکەڵ، ناپوخت، ناپەتی 3 (زمان) ناپەتی، نارەسەن ۞ 1 آلوده، کثیف، نجس، بی‌عفت، زشت 2 ناخالص 3 ناسره

impurely *adverb*
تێکەڵانە، بە شێوەیەکی ناپەتی، بە شێوەیەکی پیس یا ناپاک ۞ به طور ناخالص، به طور ناپاک

impurity /ɪm'pjʊərəti, US -'pjʊr-/ *noun, pl.* impurities
1 پیسی، ناخاوێنی، چڵکنی 2 تێکەڵی، ناپوختی، ناپاکی 3 هەرزەیی، ناپاکی، داوێن‌پیسی ۞ 1 آلودگی، کثافت 2 ناخالصی 3 هرزگی، بی‌عفتی

imputability /ˌɪmpju:tə'bɪlɪti/ *noun*
لەدانەپاڵ‌هاتوویی، لەخستنەپاڵ‌هاتوویی ۞ اسنادپذیری

imputable /ɪm'pju:təbl/ *adjective*
لەدانەپاڵ‌هاتوو، لەخستنەپاڵ‌هاتوو، دەدرێتە پاڵی ۞ اسنادپذیر

imputation /ˌɪmpju'teɪʃn/ *noun*
دانەپاڵ، خستنەپاڵ، تۆمەتبارکردن، تاوانبارکردن، بوختان، چەفتە، تۆمەت (imputative *adj*; imputatively *adv*) ۞ اسناد، اتهام، افترا

imshi /'ɪmʃi:/ *interjection*
بڕۆ، دایکێشە، ڕێکەوە، دوور کەوە (بنەڕەت: لە عەرەبییەوە، بە واتای بڕۆ) *'msi* ۞ دور شو، گم‌شو

IN *abbreviation* Indiana (in official postal use).

in[1] /ɪn/ *preposition*
1 لە، لەنێو، پیا، پێدا، تێ، تیا، تێدا، تێوە، لە نێوەوەی، لە ژوورەوەی، (ل) هوندر، بەدرێژایی، لە ماوەی، بە، لە 2 لەبارەی، لەمەڕ 3 بە بەرگی، بە جلی 4 لەسەر کاری، لە کاری 5 وەکوو ۞ 1 در، از، توی، داخل، طی، به، با 2 از لحاظ 3 با لباس 4 در کار 5 به صورت

in[2] /ɪn/ *adverb*
1 لەنێو، لە ژوورەوە، بە نێویدا 2 لە ماڵێ 3 لە شوێنی کار 4 وەرگیراو، گەیشتوو، هاتوو 5 مۆد، دەستوور، داب 6 (ئاور) داگیرساو، هەڵبوو، گڕگرتوو ۞ 1 توی 2 در خانه 3 در محل کار 4 رسیده 5 باب 6 (آتش) روشن

in[3] = inch

in-[1] /ɪn/ also il-, Il-, im-, Im, ir-, Ir- *prefix*
پێشگر: لە، لەنێو، بەرەو، بۆ لای، لە ژوورەوە، بۆ نێوەوە، لە نێوەوە: *influx* ۞ پیشوند: در، به درون، به سوی

in-[2] /ɪn/ also il-, Il-, im-, Im, ir-, Ir- *prefix*
پێشگر: 1 (دەخرێتەسەر ئاوەڵناوەکان) نا، نە: *infertile* 2 بێ: *inappreciation* (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ۞ پیشوند: 1 نا 2 بی، بدون

-in[1] /ɪn/ *suffix*
پاشگر: (کیمیا) ناوی ئاوێتە ئەندامییەکان، بەرهەمە دەرمانییەکان، پرۆتینەکان و هتد دادەڕێژێ: *insulin* ۞ پسوندی است در شیمی

-in[2] /ɪn/ *suffix*
(لە لێکدانا) ئاماژە بە کۆبوونەوەی خەڵک دەکا کە بۆ مەبەستێکی گشتییە، زۆرتر وەک شێوەیەکی (دەربڕینی) نارەزایەتی یان لاری: *sit-in* ۞ (در ترکیب) اشاره به اجتماعات مردی

In symb. the chemical element indium

-ina *suffix*
پاشگر: 1 ئاماژە بە ناو و سەرناوی مێینە: *tsarina* 2 ئاماژە بە ناوی ساز و ئامێری موسیقا: *concertina* 3 ئاماژە بە ناوی کۆمەڵە ڕووەکی و گیانەوەرییەکان: *globigerina* (لە سپانیایی، ئیتالیایی یان لاتین) ۞ پسوند: 1 اشاره به اسامی و عناوین مؤنث 2 اشاره به سازهای موسیقی 3 اشاره به گروه‌های گیاهی و حیوانی

inability /ˌɪnə'bɪləti/ *noun*
1 نەتوانی، بێ‌هێزی، لەدەس‌نەهاتوویی، هێزپێنەشکاوی، بێ‌شیانی 2 لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی ۞ 1 ناتوانی 2 بی‌لیاقتی

in absentia /ˌɪn ab'sentɪə/ *adverb*
لە نەبوونی، لە نادیاری، لە نەبوونی ئەودا ۞ در غیبت، در غیاب او

inaccessibility /ˌɪnækˌsesə'bɪləti/ *noun*
دەس‌پێڕانەگەیشتوویی، دەس‌نەکەوتوویی، گیرنەکەوتوویی ۞ عدم دسترسی

inaccessible /ˌɪnæk'sesəbl/ *adjective*
دوورەدەس، دەس‌پێڕانەگەیشتوو، کەس نایگاتێ، گیر ناکەوێ، گیرنەکەوتوو، دەس ناکەوێ، دەس‌نەکەوتوو ۞ غیرقابل دسترس

inaccessibly /ˌɪnæk'sesəbli/ *adverb*
دەس‌پێڕانەگەیشتووانە، گیرنەکەوتووانە، دەس‌نەکەوتووانە ۞ به طور غیرقابل دسترس

inaccuracy /ɪn'ækjərəsi/ *noun, pl.* inaccuracies
نادروستی، سەرنج‌پێنەدان، (لێ) وردنەبوونەوە، هەڵە، چەوتی، شاشی: *The article is full of inaccuracies* ۞ عدم صحت، بی‌دقتی، اشتباه

inaccurate /ɪnˈækjərət/ *adjective*
1 نادروست، ناراست، ناتەواو، هەڵە، شاش، چەوت 2 (کەسێ) بێ‌سەرنج، کە لەی ورد نابێتەوە ◌ 1 نادرست، غلط، غیردقیق 2 بی‌دقت

inaccurately /ɪnˈækjərətli/ *adverb*
سەرسەرەکی، بێ‌سەرنجانە، نادروستانە ◌ با بی‌دقتی، به طور نادرست

inacquaintance *noun*
نائاگاداری، نەناسیاوی، نائاشنایی ◌ بی‌اطلاعی

inaction /ɪnˈækʃn/ *noun*
هیچ‌نەکردن، بێ‌جم‌وجۆڵی، بێکاری، ناچالاکی، تەمەڵی، سستی، داهێزراوی، داوەشاوی ◌ عدم اقدام، بی‌حرکتی، عدم فعالیت، رخوت

inactivation *noun*
لەکارخستن، ناچالاکاندن، ناچالاک‌کردن ◌ غیرفعال‌سازی

inactive /ɪnˈæktɪv/ *adjective*
هیچ‌نەکردوو، بێ‌جم‌وجۆڵ، بێکار، ناچالاک، سست، تەمەڵ، داهێزراو، داوەشاو: *politically inactive* ◌ بی‌حرکت، غیرفعال، سست

inactivity /ˌɪnækˈtɪvəti/ *noun*
هیچ‌نەکردن، بێ‌جم‌وجۆڵی، بێکاری، تەمەڵی، سستی، داهێزراوی، داوەشاوی: *periods of enforced inactivity and boredom* ◌ عدم فعالیت، رخوت

inadaptability /ˌɪnədæptəˈbɪlɪti/ *noun*
لەگونجان‌نەهاتوویی، نەسازاوی ◌ غیرقابلیت سازگاری

inadaptable /ˌɪnəˈdæptəbl/ *adjective*
لەگونجان‌نەهاتوو، نەسازاو ◌ غیرقابل سازگار

inadequacy /ɪnˈædɪkwəsi/ *noun, pl.* inadequacies
1 (زۆرتر inadequacies) کەم‌وکورتی، کەم‌وکوری، لاوازی، ناتەواوی 2 کێماسی، نیوەچڵی، ناتەواوی، بەش‌نەکردن، کەمی، کەم‌بوون: *the inadequacy of our resources* 3 لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی ◌ 1 (بیشتر در جمع) ضعف، نارسایی 2 نقص، ناکافی بودن، کمبود 3 بی‌لیاقتی

inadequate /ɪnˈædɪkwət/ *adjective*
بەش‌نەکردوو، کەم، ناتەواو، لێنەوەشاو، لێنەهاتوو، بەکارنەهاتوو: *inadequate supplies* ◌ ناکافی، فاقد صلاحیت، بی‌کفایت

inadequately /ɪnˈædɪkwətli/ *adverb*
ناتەواوانە، بە شێوەیەکی ناتەواو، کەم‌تر لە رادەی پێویست: *to be inadequately prepared/insured/funded* ◌ به طور ناکافی

inadequateness /ɪnˈædɪkwətnəs/ *noun*
ناتەواوی، بەش‌نەکردن، کەمی، کەم‌بوون ◌ ناکافی بودن

inadhesive *adjective*
پێوەنەلکاو ◌ ناچسبنده

inadhesiveness *noun*
پێوەنەلکاوی، پیانەچەسپاوی، پیانەنووساوی ◌ ناچسبندگی

inadmissibility /ɪnədˌmɪsəˈbɪlɪti/ *noun*
پەسەندنەکراوی، لەپەسەندنەهاتوویی، نارەوایی، بێ‌باوەڕی، بێ‌بایەخی، وەرنەگیراوی ◌ غیرقابلیت قبول

inadmissible /ˌɪnədˈmɪsəbl/ *adjective*
پەسەندنەکراو، لەپەسەندنەهاتوو، نارەوا، قەدەغە، بێ‌باوەڕ، وەرنەگیراو، باوەڕپێ‌نەکراو، بێ‌بایەخ: *-issible evidence* ◌ غیرقابل قبول، نپذیرفتنی

inadmissibly *adverb*
پەسەندنەکراوانە، بە شێوەیەکی پەسەندنەکراو ◌ به طور غیرقابل قبول

inadvertence /ɪnədˈvɜːtəns/ *noun*, also inadvertency
کەمتەرخەمی، پشت‌گوێ‌خستن، بێ‌خەیاڵی، نادەربەستی، بێ‌سەرنجی، گوێ‌پێنەدان، سەرنج‌پێنەدان ◌ بی‌ملاحظگی، بی‌دقتی، اهمال

inadvertent /ˌɪnədˈvɜːtənt/ *adjective*
1 کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، بێ‌سەرنج، نادەربەست، بێ‌خەیاڵ، ئالۆزی 2 بێ‌مەبەست، نائاتقەست ◌ 1 بی‌دقت، بی‌ملاحظه 2 غیرعمدی

inadvertently /ˌɪnədˈvɜːtəntli, US -ˈvɜːrt-/ *adverb*
بێ‌مەبەستانە، نائاتقەستانە، لە رووی نەزانی‌یەوە ◌ به طور غیرعمدی

inadvisability /ɪnədˌvaɪzəˈbɪlɪti/ *noun*
ناژیرانەبوون، نادروستی، بێجێ‌بوون، ناپێویستی ◌ غیرمعقول بودن

inadvisable /ˌɪnədˈvaɪzəbl/ *adjective*
ناژیرانە، نادروست، بێجێ، ناپێویست: *inadvisable haste* ◌ غیرمعقول

inadvisably /ˌɪnədˈvaɪzəbli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) ناژیرانە، نادروستانە ◌ به طور غیرمعقول

inalienability /ɪnˌeɪliənəˈbɪlɪti/ *noun*
لەڕاگوێستن‌نەهاتوویی، ڕانەگوێزراوی، لەگۆڕین‌نەهاتوویی ◌ انتقال‌ناپذیری

inalienable /ɪnˈeɪliənəbl/ *adjective*
لەڕاگوێستن‌نەهاتوو، ڕانەگوێزراو، لەگۆڕین‌نەهاتوو، مسۆگەر، جودانەکراو، لێکەوەنەبوو، جیاوەنەبوو: *inalienable rights* ◌ انتقال‌ناپذیر، لاینفک

inalienably /ɪnˈeɪliənəbli/ *adverb*
ڕانەگوێزراوانە، بە شێوەیەکی ڕانەگوێزراو ◌ به طور انتقال‌ناپذیر

inalterability /ɪnˌɔːlterəˈbɪlɪti/ *noun*
لەگۆڕان‌نەهاتوویی ◌ دگرگونی‌ناپذیری، تغییرناپذیری

inalterable /ɪn'ɔ:lterəbl/ *adjective*
لەگۆڕان‌نەهاتوو، ناگۆڕدرێ ◌ دگرگونی‌ناپذیر، تغییرناپذیر

inalterably /ɪn'ɔ:lterəbli/ *adverb*
لەگۆڕان‌نەهاتووانە، بە شێوەیێ کە نەگۆڕدرێ ◌ بە طور تغییرناپذیر

inamorata /ɪn,æmə'rɑ:tə/ *noun, fem.* inamorata. *pl.* -os or inamoratas
یار، گراو، دڵدار، دلبەستە، خۆشەویست ◌ معشوقە

inane /ɪ'neɪn/ *adjective*
گەوجانە، کەرانە، بێ‌واتا، هیچەکە، قۆڕ: *an -e remark* ◌ احمقانە، بی‌معنی

inanely /ɪ'neɪnli/ *adverb*
گەوجانە، کەرانە: *to grin inanely* ◌ احمقانە

inanimate /ɪn'ænɪmət/ *adjective*
1 بێ‌گیان، بێ‌ڕۆح، نازیندە، نەزیندوو، ناگیان‌لەبەر، بێ‌جان: *2 an -imate body* ماندووکەر ◌ 1 فاقد حیات، بی‌جانو غیرذی‌روح 2 کسل‌کنندە

inanimately /ɪn'ænɪmətli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بێ‌گیان، نازیندانە ◌ بە طور بی‌جان

inanition /,ɪnə'nɪʃ(ə)n/ *noun*
پووچەڵی، بۆشی، کزی، ڕەقەڵی، لەڕی، بێ‌گیانی، بێ‌گوڕی، بێ‌تینی ◌ پوکی، لاغری، بی‌روحی

inanity /ɪ'nænəti/ *noun, pl.* inanities
گەوجی، کەریتی، کاری گەوجانە، بێ‌واتایی، قۆڕی، پووچی، هیچی ◌ حماقت، بی‌معنایی

inappellable *adjective*
لەپیاچوونەوەنەهاتوو، پیاچوونەوەی بەسەرا دەکرێ ◌ استیناف‌پذیر

inappetence *noun,* also inappetency
بێ‌ئیشتیایی (ب.ت. ڤیتیرنیری) ◌ بی‌اشتهایی

inappetent *adjective*
بێ‌ئیشتیا ◌ بی‌اشتها

inapplicability /,ɪnəplɪkə'bɪlɪtɪ/ *noun*
کاربێ‌نەکراوی، لەکاربێ‌کردن‌نەهاتوویی، لەجێبەجێ‌نەهاتوویی، جێبەجێ‌نەکراوی، نەگونجاوی، ناپێوەندیداری، پێوەندی پێوەنەبوون ◌ غیرقابلیت اجرا، نامناسب بودن، بی‌ارتباطی

inapplicable /,ɪnə'plɪkəbl, US ɪn'æplɪkəbl/ *adjective*
1 بەرنەکەوتوو، دانەگرتوو، دایناگرێ، جێبەجێ ناکرێ، کاربێ‌نەکراو، لەکاربێ‌کردن‌نەهاتوو، لەجێبەجێ‌نەهاتوو، جێبەجێ‌نەکراو: *These regulations are inapplicable to international students* 2 نەگونجاو، ناپێوەندیداری، بێ‌پێوەندی ◌ 1 غیرشامل، غیرقابل اجرا 2 نامناسب، بی‌ارتباط

inapplicably /,ɪnə'plɪkəbli, US ɪn'æplɪkəbli/ *adverb*
لەجێبەجێ‌نەهاتووانە، جێبەجێ‌نەکراوانە ◌ بە طور غیرقابل اجرا

inapplication *noun*
کەم‌تێکۆشان، دریخی، کەمتەرخەمی، سستی ◌ سستی

inapposite /ɪn'apəzɪt/ *adjective*
نەگونجاو، نالەبار، بێجێ، نابەجێ ◌ بی‌مورد، بی‌مناسب

inappositely /ɪn'apəzɪtli/ *adverb*
نەگونجاوانە، بێجێیانە ◌ بە طور بی‌مورد یا بی‌مناسب

inappositeness /ɪn'apəzɪtnəs/ *noun*
نەگونجاوبوون، بێجێبوون ◌ بی‌مورد بودن، بی‌مناسب بودن

inappreciable /,ɪnə'ri:ʃəbl/ *adjective*
کەم، هیچ، ناگرنگ، شتێک نییە ◌ جزئی، ناچیز

inappreciably /,ɪnə'ri:ʃəbli/ *adverb*
کەمانە، (بە شێوەیەکی) زۆر کەم ◌ بە طور نامحسوس

inappreciation *noun*
تێنەگەیشتن، پێنەزانین ◌ عدم درک

inappreciative *adjective*
تێنەگەیشتوو، پێنەزان ◌ فاقد ادراک، درک‌نکنندە

inapprehensible /,ɪnærɪ'hensebl/ *adjective*
لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، لە تێگەیشتن نایە ◌ غیرقابل درک

inapprehension /,ɪnærɪ'henʃn/ *noun*
تێنەگەیشتن، پێنەزانین ◌ عدم درک

inapproachable /,ɪnə'prəʊtʃəbl/ *adjective*
1 دەس‌پێرانەگەیشتوو، گیرنەکەوتوو، دەس‌نەکەوتوو، بەردەس‌نەکەوتوو 2 بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە ◌ 1 غیرقابل حصول 2 بی‌نظیر

inappropriate /,ɪnə'prəʊpriət, US -'prəʊ-/ *adjective*
بێجێ، نابەجێ، بێ‌ڕێ‌وجێ، بێ‌وەچ، بێ‌ڕێ، نەگونجاو، نالەبار: *inappropriate behaviour/language* ◌ نامناسب، بی‌مورد

inappropriately /,ɪnə'prəʊpriətli, US -'prəʊ-/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەگونجاو، نالەبارانە ◌ بە طور نامناسب

inappropriateness /,ɪnə'prəʊpriətnəs, US -'prəʊ-/ *noun*
نەگونجاوی، نالەباری، بێ‌ڕێ‌وجێ‌بوون ◌ نامناسب بودن

inapt /ɪn'æpt/ *adjective*
1 بێ‌دەسەلات، بەیدەس، لێنەهاتوو، هیچ 2 نالەبار، نەگونجاو، نەشیاو، بێجێ، ناپێوەندیدار، لێنەهاتوو، لێنەوەشاو: *an inapt analogy* ◌ 1

بی‌عرضه 2 نامناسب، بی‌ربط، ناقابل

inaptitude /ɪn'æptɪtjuːd, US ɪn'æptɪtuːd/ *noun*
نەبوونی توانایی، بێ‌توانستی، بێ‌بەهرەیی، بێ‌جەوهەری، بێ‌توانایی، لێنەهاتوویی، لێنەوەشاوەیی ◌ بی‌استعدادی، بی‌لیاقتی

inaptly /ɪn'æptli/ *adverb*
لێنەهاتووانە ◌ از روی بی‌لیاقتی

inaptness /ɪn'æptnəs/ *noun*
لێنەهاتوویی، لێنەوەشاوەیی ◌ بی‌لیاقتی

inarguable = unarguable

inarguably = unarguably

inarticulate /ˌɪnɑː'tɪkjələt, US -ɑːr'tɪk-/ *adjective*
1 (قسە) نادەنکەدەنکە، لێ‌تێنەگەیشتوو، دان‌پیانەهێناو، بەڕوونی دەرنەبڕاو 2 بێ‌دەم‌وپل، بێ‌دەم‌ودوو، بێ‌دەم‌ودان 3 بێ‌زمان، لاڵ 4 بێ‌جومگە ◌ 1 نامفهوم 2 فاقد قدرت بیان 3 گنگ 4 فاقد مفصل

inarticulately /ˌɪnɑː'tɪkjələtli, US -ɑːr'tɪk-/ *adverb*
لێ‌تێنەگەیشتووانە ◌ به طور نامفهوم

inarticulateness /ˌɪnɑː'tɪkjələtnəs, US -ɑːr'tɪk-/ *noun*
بێ‌دەم‌وپلی، بێ‌دەم‌ودوویی ◌ فقدان قدرت بیان

inartifical /ˌɪnɑːtə'fɪʃl/ *adjective*
نادەسکرد (inartifically *adv*: نادەسکردانە) ◌ غیرمصنوعی

inartistic /ˌɪnɑː'tɪstɪk/ *adjective*
هونەرنەناس، ناشارەزا یان لێنەهاتوو لە بواری هونەردا، بێ‌هونەر، ناهونەری ◌ فاقد استعداد هنری، غیرفنی

inartistically /ˌɪnɑː'tɪstɪkli/ *adverb*
ناهونەری‌یانە، بە شێوەیەکی ناهونەری ◌ به طور غیرهنری

inasmuch as /ˌɪnəz'mʌtʃ əz/ *adverb*
چون، چونکە، لەبەر ئەوە کە، تا ئەو جێگای کە: *He was a very unusual musician -ch as he was totally deaf* ◌ زیرا، تا جایی که

inattention /ˌɪnə'tenʃn/ *noun*
سەرنج‌پێنەدان، بەهێندنەگرتن، گوێ‌پێنەدان، لامەرلایی، سەرچڵی، هەڵەشەیی، کەمتەرخەمی ◌ عدم توجه، بی‌توجهی

inattentive /ˌɪnə'tentɪv/ *adjective*
کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، بێ‌گوێ، هەڵەشە، سەرچڵ، لامەرلا، بێ‌سەرنج (inattentively *adv*: بێ‌سەرنجانە، سەرچڵانە، کەمتەرخەمانە؛ inattentiveness *n*: گوێ‌پێنەدان، پشت‌گوێ‌خستن) ◌ بی‌توجه، بی‌اعتنا

inaudibility /ɪnˌɔːdə'bɪləti/ *noun*
نەبیستراوی، دەنگ‌نەهاتوویی، (دەنگ) نزمی، لەبیستن‌نەهاتوویی، لەژنەفتن‌نەهاتوویی ◌ شنودەنشدگی

inaudible /ɪn'ɔːdəbl/ *adjective*
نەبیستراو، دەنگ‌نەهاتوو، نزم، نابیسرێ، نەبیستەنی، لە بیستن یان ژنەفتن نایێ، لەبیستن‌نەهاتوو، کەم، (دەنگ) نەگەیشتوو: *The whistle was* ◊ *inaudible comments* *inaudible to the human ear* ◌ شنیدەنشدنی

inaudibly /ɪn'ɔːdəbli/ *adverb*
نەبیستراوانە، دەنگ‌نەهاتووانە ◌ به طور شنیدەنشدنی

inaugural /ɪ'nɔːgjərəl/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە کردنەوەیی، کرانەوەیی: *the President's* ◊ *the -gural address* *inaugural meeting of the geographical society* 2 سەرەتایی، بەرایی *n* وتاری کرانەوە یان کردنەوە (inauguratory *adj*) ◌ 1 *adj* وابسته به افتتاح 2 آغازین *n* سخنرانی افتتاحی

inauguration /ɪˌnɔːgjə'reɪʃn/ *noun*
کردنەوە، کرانەوە، سەرەتا، بەرایی، دەسپێک: *an* ◊ *the President's inauguration* *inauguration speech* ◌ گشایش، آغاز

inaugurator *noun*
بنیاتنەر، قەکر، دەس‌پێکەر ◌ افتتاح‌کننده، شروع‌کننده

inauspicious /ˌɪnɔː'spɪʃəs/ *adjective*
ناپیرۆز، ڕەش، سەرەخۆرە، بێ‌ودم، نگریس، بەیووم، گۆتاڵ، جووت‌قوشە، بێ‌فەڕ، شووم، نەحس: *an -icious start* ◌ بدشگون، منحوس

inauspiciously /ˌɪnɔː'spɪʃəsli/ *adverb*
سەرەخۆرانە، بە شێوەیەکی بێ‌ودم ◌ به طور نامیمون

inauspiciousness/ˌɪnɔː'spɪʃəsnəs/ *noun*
ناپیرۆزی، نگریسی، سەرەخۆرەیی، بێ‌ودمی، بێ‌ڕەشی، بەدشومی، بێ‌فەڕی ◌ نامیمونی، نحوست، شوم بودن

inauthentic /ˌɪnɔː'θentɪk/ *adjective*
باوەرپێنەکراو، بێ‌بنچینە، متمانەپێنەکراو ◌ نامعتبر، ناموثق

inauthentically *adverb*
باوەرپێنەکراوانە ◌ به طور نامعتبر

inauthenticity /ˌɪnɔːθen'tɪsəti/ *noun*
جێی‌باوەرنەبوون، باوەرپێنەکراوی، بێ‌بنچینەیی، متمانەپێنەکراوەیی ◌ نامعتبر بودن

inauthoritative *adjective*
بێ‌دەسەلات ◌ بی‌قدرت

in-between *adjective*
لە نێوەڕاست، مابەین، لەنێوان ◌ در وسط

inboard /'ɪnbɔːd, US -bɔːrd/ *adjective, adverb, noun*
adj (موتۆری بەلەم یان فڕۆکە) لەنێوەوە، نزیک

به چەق یان تەوەر: *adv an inboard spoiler* بەرەو نێوەوە، بەرەو ژوورەوە *n* گەمی‌یێکی وا *adj* ◌ داخلی، نزدیک محور یا مرکز *adv* بە سوی داخل *n* اینبورد

inborn /ˌɪnˈbɔːn, US -ˈbɔːrn/ *noun*
1 زگماکی، خۆماک، خودایی، زاتی، سروشتی، *Some people have an inborn* :innate hereditary = 2 *tendency to put on weight* inherited ◌ ذاتی، فطری

inbound /ˈɪnbaʊnd/ *adjective*
بەرەو نێوەوە، بەرەو ژوورەوە، بەرەو نێوەند: *inbound flights/passengers* ◌ بە سوی داخل

in box = in tray

inbred /ˌɪnˈbred/ *adjective*
زگماکی، خۆماک(ی)، خودایی، خۆیی، زاتی، سروشتی: *an inbred love of freedom* ◌ ذاتی، فطری، مادرزادی

inbreeding /ˈɪnbriːdɪŋ/ *noun*
بەرهەمهاتن یان زاوزێ‌کردن لەنێو خۆدا، جووت‌بوونی نێوخۆیی، زاوزێی نێوخۆیی (دەستەیێ لە گیانەوەران یان خەڵک) ◌ درون‌همسری

inbuilt /ˈɪnbɪlt/ *adjective*
زگماکی، خۆماک(ی)، خودایی، زاتی، سروشتی ◌ ذاتی، فطری

inc. *abbreviation* 1 including 2 inclusive

Inc. /ɪŋk/ *abbreviation* incorporated

Inca *noun*, also **Inka**
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی ئەمریکای باشووری کە لە چیاکانی ئاندی ناوەندی بەرلە داگیرکردنی سپانیا دەژیان 2 دەسەڵاتداری بەرزی ئەو گەلە (بنەرەت: واتا: دەسەڵاتداری ئیمپراتۆری ئینکا) ◌ اینکا

inca *noun*
جۆرێ hummingbirdی ئەمریکای باشووری، زۆرتر بە پەڕوباڵی زەردی قاوەیی یا رەشباوەوە [تۆخم *Coeligena*: چوار جۆرن] ◌ اینکا

Incaic /ɪŋˈkeɪɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە Inca ـەوە هەیە، ئینکایی ◌ وابسته به اینکا

Incan *adjective*
ئینکایی ◌ اینکایی

incalculability /ɪnˌkælkjələˈbɪlɪti/ *noun*
لەژماردن‌نەهاتوویی، نەژمێردراوی، بێ‌ئەژماری، لەژماربەدەری، پێش‌بینی‌نەکراوی، لەلێکدانەوەنەهاتوویی ◌ بی‌شماری، غیرقابلیت محاسبه

incalculable /ɪnˈkælkjələbl/ *adjective*
1 بێ‌ئەژمار، لە رادەبەدەر، لەژماردن‌نەهاتوو، لەژماربەدەر، نەژمێردراو، پێش‌بینی‌نەکراو، لەلێکدانەوەنەهاتوو: *2 incalculable damage* وازی‌وازی، تاوتاو، رارا ◌ 1 بی‌شمار، غیرقابل محاسبه 2 دمدمی

incalculably /-əbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی بێ‌ژمار، لەژماردن‌نەهاتووانە ◌ به طور بی‌شمار

incalescence /ˌɪnkəˈlesəns/ *noun*
کڵپەکردن، داگیرسان، هەڵبوون ◌ اتقاد

incalescent /ˌɪnkəˈlesənt/ *adjective*
هەڵبوو، کڵپەکردوو، داگیرساو ◌ متقد

incandescence /-sns/ *noun*
سپی‌بوونەوە (لەبەر گەرمای زۆر)، کڵپەکردن، کڵپنی، داگیرسان، هەڵبوون، سووربوونەوە (بە گەرمی) ◌ التهاب

incandescent /ˌɪnkænˈdesnt/ *adjective*
1 سپی‌یەوەبوو، کڵپەکردوو، کڵپن، داگیرساو، هەڵبوو، سوورەوەبوو، (تافەرمی، یەکجار) رق‌هەستاو، تووڕە 2 بریقەدار، بریسکەدار، درەوشاوە ◌ 1 گداخته، ملتهب، برافروخته، عصبانی 2 درخشان

incandescent lamp *noun*
گڵۆپی هەڵبوو یان سوورەوەبوو، گڵۆپی ئاسایی ◌ لامپ رشته‌ای

incandescently /ˌɪnkænˈdesntli/ *adverb*
بە شێوەیەکی سوورەوەبوو، سوورەوەبووانە ◌ به طور گداخته

incantation /ˌɪnkænˈteɪʃn/ *noun*
تەلەسم، ئەفسوون، جادوو، نووشتە، دێوبەند، ویرد (*incantatory adj* :*incantational adj*) ◌ افسون، سحر، ورد، طلسم

incapability /ɪnˌkeɪpəˈbɪləti/ *noun*
1 هیچ‌لەدەس‌نەهاتوویی، لەدەس‌نەهاتوویی، (هیچ)پێنەکراوی، دەسەوسانی، بێ‌دەسەڵاتی، بەیدەسی، داماوی، پەککەوتوویی، نەتوانی 2 لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی ◌ 1 عجز، ناتوانی 2 عدم صلاحیت

incapable /ɪnˈkeɪpəbl/ *adjective*
1 هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، لەدەس‌نەهاتوو، بەیدەس، (هیچ)پێنەکراو، دەسەوسان، بێ‌دەسەڵات، داماو، پەککەوتوو، بێکارە، نەتوان: *incapable of speech* 2 لێنەوەشاوە، لێنەهاتوو (*incapably* /ɪnˈkeɪpəbli/ *adv*: لێنەوەشاوانە، لێنەهاتووانە) ◌ 1 عاجز، ناتوان 2 فاقد صلاحیت

incapacitation /ˌɪnkəˌpæsɪˈteɪʃn/ *noun*
لاوازکردن، لەپەل‌وپۆخستن، پەکخستن، لەکارخستن، داوەشاندن، لەتوانایی‌خستن، لە هێزخستن، تەکان‌لێ‌برین ◌ تضعیف

incapacity /ˌɪnkəˈpæsəti/ *noun, pl.* incapacities
1 (هیچ)لەدەس‌نەهاتوویی، (هیچ)پێنەکراویی، دەسەوسانی، بێ‌دەسەڵاتی، بەیدەسی، پەککەوتوویی، نەتوانی 2 لێنەوەشاوەیی.

لێنەهاتوویی ۞ 1 ناتوانی، عجز 2 عدم صلاحیت

incarceration /ɪnˌkɑːsəˈreɪʃn, US -ˌkɑːrs-/ *noun*
زیندان، گرتووخانە، بەندیخانە ۞ زندان

incarcerator *noun*
لەزینداننەر ۞ زندانی کنندە

incarnadine /ɪnˈkɑːnədʌɪn/ *noun*
(ویژەیی) ڕەنگی سووری مەیلەو پەمەیی یان زەرشکی گەش، ئاڵ ۞ رنگ زرشکی کم‌رنگ

incarnate /ɪnˈkɑːnət, US -ˈkɑːrn-/ *adjective*
تەندار، نموونەی، هێمای، نیشانەی: *capitalism incarnate* ۞ مجسم، مظهر

incarnation /ˌɪnkɑːˈneɪʃn, US -kɑːrˈn-/ *noun*
1 گیانبەبەرداکردن، تەندارکردن، لەشدارکردن، شێوەی مرۆڤ پێدان، تەنداربوون، لەشگیری، تەنگیری 2 وێناکردن، هێنانەبەرچاو 3 نموونە: (Incarnation) 4 *the incarnation of evil* هاتنی خودا بۆ سەر عەرز بە شێوەی عیسا ۞ 1 تجسید، تجسد 2 تجسم 3 مظهر 4 (با I) انکارناسیون

incaution /ɪnˈkɔːʃn/ *noun*
گوێ‌پێنەدان، هەڵەشەیی، سەرەڕۆیی، سەرچڵی، کەمتەرخەمی، ناهۆشیاری، heedlessness ۞ بی‌توجهی، بی‌احتیاطی

incautious /ɪnˈkɔːʃəs/ *adjective*
کەمتەرخەم، ناهۆشیار، سەرچڵ، هەڵەشە، بەپەلە، بەپرتاو، سەرەڕۆ: *an incautious remark* (incautiously *adv*: ناهۆشیارانە، لە ڕووی هەڵەشەیی(یەوە)، هەڵەشانە، سەرەڕۆیانە) ۞ بی‌توجه، نسنجیده، شتابزده

incautiousness /ɪnˈkɔːʃəsnəs/ *noun*
گوێ‌پێنەدان، هەڵەشەیی، سەرچڵی، سەرەڕۆیی، کەمتەرخەمی، ناهۆشیاری، سەرپێوەنان، بیرلێنەکردنەوە، پەلەکردن ۞ بی‌احتیاطی، نسنجیدگی

incendiarism /ɪnˈsendiərɪzəm/ *noun*
1 ئاژاوەنانەوە، دووبەرەکی‌نانەوە، هەڵسوکەوتی ئاژاوەنەرەوانە 2 ئاورتێبەردان، سووتاندن ۞ 1 فتنه‌انگیزی، رفتار فتنه‌انگیزانه 2 آتش‌افروزی

incendiary /ɪnˈsendiəri, US -dieri/ *adjective, noun* (*pl.* incendiaries)
1 *adj* ئاژاوەنەرەوە، پشێوی‌نەرەوە، agitator 2 ئاورتێبەردەر، سووتێنەر *n* بۆمبی ئاگرین ۞ 1 *adj* فتنه‌انگیز 2 آتش‌انگیز *n* بمب آتش‌زا

incense /ˈɪnsens/ *noun*
1 بخور 2 ڕیاییبازی، زمانلووسی، flattery ۞ 1 بخور 2 تملق

incense cedar *noun*
ئارەوەن یا سیدری بخور، دارێکی درێژی سنەوبەری، لە خێزانی cypress [*Calocedrus decurrens syn. Libocedrus decurrens*] ۞ نوعی درخت

incensed /ɪnˈsenst/ *adjective*
ڕقهەستاو، تووڕە، غەیدی: - *They were incensed at the decision* ۞ خشمگین، عصبانی

incensement *noun*
تووڕەیی، ڕقهەستاندن، تووڕەکردن ۞ خشم، خشمگین‌سازی

incensory /ˈɪnsens(ə)ri/ *noun*, also censer, *pl.* incensories
بخوردان، وشەیێکی تر بۆ censer ۞ مجمر

incentive /ɪnˈsentɪv/ *adjective, noun*
بزوێنەر، هاندەر، گوڕپێدەر، گوڕ، تین، دڵگەرمی ۞ محرک، انگیزه، اشتیاق

inception /ɪnˈsepʃn/ *noun*
دەسپێک، سەرەتا، بەرایی، دەس‌پێکردن، commencement (بنەڕەت: لە *inceptio(n-)* لاتین، لە *incipere* "دەس‌پێکردن") ۞ شروع، آغاز

inceptive /ɪnˈseptɪv/ *adjective, noun*
1 *adj* سەرەتایی، initial ،beginning 2 (ڕێزمان) سەرەتادەربڕ *n* کاری سەرەتادەربڕ (inceptively *adv*) ۞ 1 *adj* ابتدایی 2 انسپتیو *n* فعل انسپتیو

inceptive verb *noun*
کاری سەرەتادەربڕ ۞ فعل انسپتیو

inceration *noun*
(بە)مۆمبوون ۞ تشمع

incertitude /ɪnˈsɜːtɪtjuːd/ *noun*
گومان، شک، دوودڵی، دڕدۆنگی، دڵنیانەبوون، نامەعلوومی، ناڕوونی، نەڕوونی، uncertainty، doubt ،doubtfulness ۞ شک، تردیدی، نامعلومی

incessancy /ɪnˈsesnsi/ *noun*
یەکبینەیی، بەردەوامی، هەمیشەیی، یەک‌لەدوای‌یەک‌بوون، بێ‌پسانەوەیی ۞ پیوستگی، دوام

incessant /ɪnˈsesnt/ *adjective*
یەکبینە، بەردەوام، هەمیشە، بێ‌پسانەوە، لەسەریەک، یەک‌لەدوای‌یەک، بێ پچڕان یان پسان :continual ،unceasing *an incessant noise* (incessantly *adv*: یەکبینە، بەبەردەوامی، لەسەریەک، هەمیشە، پەیتاپەیتا، بێ‌پسانەوە: *to talk -ntly*; incessantness *n*) ۞ پیوسته، مدام

incest /ˈɪnsest/ *noun*
زینا لەگەڵ بەربەنەدبووەکاندا (بنەڕەت: لە *incestus* ،*incestum* لاتین "unchastity"، لە -*in* "نا" + *castus* "پاک"، "chaste") ۞ زنای با محارم

incest taboo *noun*
نەهێشتن یا بەرگیری زینا لەگەڵ بەربەندبووەکان یان کەسانی قەدەخەکراو ۞ منع زنای با محارم

incestuous /ɪn'sestjuəs, US -tʃuəs/ *adjective*
1 زیناکردوو لەلەگەڵ بەریەندبووەکان 2 (کۆمەڵ) داخراو ◌ 1 مرتکب زنای با محارم 2 بسته

incestuously /ɪn'sestjuəsli, US -tʃuəsli/ *adv*

incestuousness /ɪn'sestjuəsnəs, US -tʃuəsnəs/ *noun*
زینا لەگەڵ بەریەندبووەکاندا ◌ زنای با محارم

inch[1] /ɪntʃ/ *noun*
1 ئینچ (یەکەی درێژایی بەرامبەر بە 2/54 سانتیمیتر یان دوازدەیەکی پێ یا فووت): *1.14* *She's a few inches taller than me* ◊ *inches of rain fell last night* 2 بڕێ، کەموسکە: *He escaped death by an inch* 3 بارستایی باران یا بەفر بە ئەندازەی ئینچێ یا دووقامک 4 (inches) بالا، بەژن، ◌ height ,stature 1 اینچ 2 یک ذره 3 اینچ 4 (در جمع) قامت

inch[2] /ɪntʃ/ *noun*
(سکاتلەند، لە ناوی جێگاکاندا) دوورگەی چکۆلە) ◌ جزیره

-in-chief /'ɪntʃiːf/ *adjective*
(لە لێکدانا) *commander-in-chief* :supreme ◌ (در ترکیب) supreme

inchmeal /'ɪntʃmiːl/ *adverb*
بەرەبەرە، کەمکەم، وردەوردە، little ,gradually by little ◌ تدریجاً

inchoate /ɪn'kəʊət, 'ɪnkəʊeɪt, US -'koʊ-/ *adjective*
تازەدەسپێکراو، ناپێشکەوتوو، ساوا، سەرەتایی، تەواودانەڕێژراو، هەڵنەداو، بەرەنەسەندوو: *inchoate ideas* ◌ ابتدایی، رشدنکرده

inchoation /ɪnkəʊə'ɪʃn, US -'koʊə-/ *noun*
دەسپێک، سەرەتا ◌ شروع، آغاز

inchoative /ɪn'kəʊətɪv, US -'koʊə-/ *adjective, noun*
adj 1 تازەدەسپێکراو، سەرەتایی، initial: *the inchoative stages* 2 (ڕێزمان) سەرەتادەربڕ، سەرەتایی (بڕوانە ergative) *n* کاری سەرەتایی یا سەرەتادەربڕ ◌ *adj* 1 ابتدایی 2 آغازی *n* فعل آغازی

inchworm = North American term for looper

incidence /'ɪnsɪdəns/ *noun*
1 ڕوودان، قەومان 2 کەوتن 3 تەنینەوە، بڵاوبوونەوە، ڕادەی بڵاوبووەوە ◌ 1 وقوع 2 سقوط 3 برخورد، شیوع

incident /'ɪnsɪdənt/ *noun, adjective*
n 1 ڕووداو، بوویەر، قەوماو، قەومین، پێشهات، بەرکەوت: *One particular incident sticks in my mind* 2 پێکادان، تێکهەڵچوون، شەڕ: *a border/diplomatic incident* *adj* 1 بەشێ لە 2 پێویست 3 کەوتوو ◌ *n* 1 حادثه، اتفاق 2 درگیری *adj* 1 جزو 2 لازم 3 ساقط

incidental /ˌɪnsɪ'dentl/ *adjective, noun*
adj 1 کەم، چکۆلە، لاوەکی، ناسەرەکی، ناگرنگ، تێهەڵکێش، ڕێکەوتی، شانسی: *The discovery was -tal to their main research* 2 بەشێ لە *n* وردەکاری، خەرج، ڕووداو و هتد لاوەکی، وردەخەرج، وردەشتەکان ◌ *adj* 1 جزئی، فرعی، غیرمهم، اتفاقی 2 جزو *n* انسیدنتال، چیزهای فرعی

incidentally /ˌɪnsɪ'dentli/ *adverb*
بەپێی ڕێکەوت، بە ڕێکەوت، بە تێهەڵکێشی ◌ برحسب اتفاق

incidental music *noun*
موسیقای (بەکگرەوند یان زەمینەی) فیلم یان شانۆ ◌ موسیقی متن

incident room *noun*
دیو یان ژووری ڕووداو (= دیوێ لە وێستگەی پۆلیس کە لەوێدا لە ڕووداوەکان دەکۆڵنەوە) ◌ اتاق حادثه

incineration /ɪnˌsɪnə'reɪʃn/ *noun*
سووتاندن، کردنەخۆڵەمێش، کردنەقاقەناز، خۆڵەمێشاندن (بنەڕەت: -*incinerat* med. L. *incinerare* "کردنە خۆڵەمێش") ◌ عمل سوزاندن، ترمید

incinerator /ɪn'sɪnəreɪtə(r)/ *noun*
دەزگا یان کوورەی زبڵ سووتاندن، سووتێنە ◌ زباله‌سوز

incipience /ɪn'sɪpiəns/ *noun*, also **incipiency** /ɪn'sɪpiənsɪ/
سەرەتا، دەسپێک، تازەیی، بەرایی ◌ آغاز، ابتدا

incipient /ɪn'sɪpiənt/ *adjective*
سەرەتایی، تازە، دەسپێک: *an incipient solar system* ◊ *evidence of incipient racial tension* ◌ آغازین، ابتدایی

incipiently /ɪn'sɪpiəntli/ *adverb*
بە شێوەیێکی سەرەتایی یان دەسپێک ◌ به طور آغازین یا ابتدایی

incipit /'ɪnsɪpɪt/ *noun*
سەرەتا، دەسپێک، بەرایی، پێشەکی (بنەڕەت: لاتین، لێرەوە دەسپێدەکا "(here) begins") ◌ آغاز، مقدمه

incision /ɪn'sɪʒn/ *noun*
1 بڕین، بڕشت، بڕگە، notch ,cut 2 keenness ,incisiveness ◌ برش

incisional *adjective*
سەربە بڕین، بڕشتی، بڕگەیی ◌ وابسته به برش

incisive /ɪn'saɪsɪv/ *adjective*
1 بڕا، بڕندە، تیژ 2 ڕاستەوخۆ، توند، تیژ، بڕا، ئاشکرا، دیار، ڕۆشن: *incisive*

2 برنــده 1 ◇ *comments/criticism/analysis* قاطع، صريح

incisively /ɪn'saɪsɪvli/ *adverb*
به شێوەیەکی برا ◇ به طور قاطع

incisiveness /ɪn'saɪsɪvnəs/ *noun*
تیژی، برایی ◇ برندگی

incisor /ɪn'saɪzə(r)/ *noun*
ددانی پێشەوە، دانی پچڕ، ددانی برەڕ (بۆ برین یا پچڕین) ◇ دندان پیشین

incisure /ɪn'sɪʒə/ *noun,* also **incisura** /ˌɪnsɪ'ʒʊərə/, *pl.* --es or -rae /-riː/
بــرین، کــەلێن، کەلەبــەر، کــون، قەڵەشــت ◇ بریدگی، برش، شکاف

incitement /ɪn'saɪtmənt/ *noun*
1 هــان(دان)، وروژانــدن، دنــەدان، فیــتدان، تیندان، نوێل کردن، بزواندن 2 بزوێنەر، هاندەر ◇ 1 تحریک 2 محرک

incitant /ɪn'saɪtənt/ *adjective*
بزوێنەر، دنەدەر، هاندەر ◇ برانگیزاننده

incitation /ˌɪnsa'teɪʃn/ *noun*
بزواندن، هاندان، دنەدان ◇ تحریک، برانگیزش

incitement /ɪn'saɪtmənt/ *noun*
1 بزوانــدن، هاروژانــدن، هــاندان 2 بزوێنــەر، هاروژێنــەر، مایــەی بزوانــدن، هــاندەر ◇ 1 انگیزش 2 انگیزه

incivility /ˌɪnsə'vɪləti/ *noun, pl.* incivilities
1 بێ‌ڕەوشتی، بێ‌ئەدەبی، بێ‌نەزاکەتی، توندی 2 کردەوە یان کاری بێ‌ڕەوشتانە ◇ 1 بــی‌ادبــی 2 عمل بی‌ادبانه

incivism /'ɪnsɪvɪzəm/ *noun*
نانیشتمانپەروەری، ناوڵاتپارێزی ◇ اینسیویسم

incl. *abbreviation* 1 including 2 inclusive

inclemency /-ənsi/ *noun, pl.* inclemencies
ناخۆشی هــەوا، ناســازگاری، تووشــی، ناسـازی، ســەرما و سەغــڵەت، ســەختی ◇ شــــدت، نامســاعدی هوا

inclement /ɪn'klemənt/ *adjective*
ناخۆش، سارد، (ڕەشە)باهاتوو، تووش، سەخت، ســەرما و سەغــڵەتاوی، ناســازگار، ئاڵــۆز: ◇ (inclemently *adv*)*inclement weather* نامساعد

inclinable /ɪn'klaɪnəbl/ *adjective*
یاریدەدەر، یارمەتیدەر ◇ کمک‌کننده

inclination /ˌɪnklɪ'neɪʃn/ *noun*
1 داهاتنـــەوە، چەمانـــەوە، چەماندنـــەوە، نووشــتاندنەوە، داهێنانــەوە 2 مــەیل، ئــارەزوو، لاربوونەوە، داشکانەوە، چەسپان، ویــست: *She had neither the time nor the inclination to help them* 3 لێژی، خواری، سەرەوخواری، لاری 4 ئاست یا ڕادەی لێژی 5 پلە یا ئاستی لادان ◇ 1 انحنا، خمیدگی، خم کردن 2 گــرایش، رغبت 3 شیب 4 میزان شیب 5 درجه‌ی انحراف

incline /'ɪnklaɪn/ *noun*
لێژ، سەرەوخواری، ئاستی سەرەوخوار ◇ شیب، سطح شیب‌دار

inclined /ɪn'klaɪnd/ *adjective*
1 لار، خــوار، خــێس، خــێچ، لێــژ 2 مــەیلدار، بەمەیل، پێخۆش(بوو)، ئامادە، بەتوانا ◇ 1 مایل، سطح شیب‌دار 2 مایل، مستعد

inclined plane *noun*
ئاستی لێژ یان سەرەوخوار ◇ سطح شیب‌دار

inclosure /ɪn'kləʊʒə(r) = enclosure

included *adjective*
لەخۆگرتوو، تیابوو ◇ شامل‌شده

including /ɪn'kluːdɪŋ/ *preposition*
تێخراو، لەخۆگرتووی، داگری، تیابووی، تیایەتی، بریتی لە: *Six people were killed in the riot, including a policeman* ◇ توگذاشته، شامل

inclusion /ɪn'kluːʒn/ *noun*
1 تێخســتن، خــستنەنێو 2 لــەخۆگرتن، تیــابوون، لەگەڵدابوون، گرتنەوە، داگرتن، گرتنــەخۆ ◇ 1 وارد کردن 2 اشتمال، تضمن، شمول

inclusive /ɪn'kluːsɪv/ *adjective*
1 گــشتگرەوە، لــەخۆگرتووی، بەرکــەوتووی، داگری، تیابووی: *from Monday to Friday inclusive* 2 ســەرجەم، تێکــرا، تــا ئــاخری، تــا کۆتایی ◇ 1 جامع، شامل 2 کلی، تا پایان

inclusively /ɪn'kluːsɪvli/ *adverb*
گشتگرانە، بە شێوەیێ کــە هــەموو شــتێ لــەخۆ بگرێ ◇ به طور فراگیر

inclusiveness /ɪn'kluːsɪvnəs/ *noun*
لــەخۆگرتن، تیــابوون، گرتنــەوە، گرتنــەخۆ ◇ تضمن، شمول

incogitant /ˌɪnkɒdʒɪtənt/ *adjective*
ســەرچڵ، گــوێ‌پێنــەدەر، هەڵەشــە، بــێ‌خــەیاڵ، سەرەڕۆ ◇ بی‌توجه

incognito /ɪnkɒg'niːtəʊ, US ˌɪnkɑːg'niːtoʊ/ *adjective, adverb, noun* (*pl.* incognitos)
adj نەناس، ناشناس، خۆگۆڕیو: *an -ito visit* *adv* نەناســانە، ناشناســانە *n* ناســنامەی درۆ ◇ *adj* ناشناس *adv* به طور ناشناس *n* هویت کاذب

incognizable *adjective*
لێکەوەنــەکراو، نەناســراو، لەناســینەوەنەهاتوو، ناناسرێتەوە، لێک ناکرێتەوە ◇ غیرقابل تشخیص

incognizant /ɪn'kɒgnɪzənt/ *adjective*
نائاگادار، نازانێ، ئاگادار نییە: *incognizant of the danger* ◇ بی‌اطلاع

incoherence /-əns/ *noun*
پچڕپچڕبوون، لێــک تــرازاوی، یــەک‌نەگرتنــەوە، پێکەوەنەبەستراوی ◇ گسیختگی، عــدم انــسجام، ناپیوستگی

incoherent /ˌɪnkəʊˈhɪərənt, US ˌɪnkoʊˈhɪr-/ *adjective*
پچرپچـر، لێـك تـرازاو، يـەكنـەگرتوو، يەكنەگرەوە، سەريەكنەچوو، پێكەوەنەبەستراو، شـێواو، شـپرزە، نارێـكوپێـك، پـرشوبـڵاو، بەسـەريەكەوەنەبوو، ئاسـان و رێـمان، ◊ *an incoherent essay* :inconsistent ◌ گسيخته، فاقد انسجام، نايپوسته، آشفته ◊ *incoherent with grief*

incoherently /ˌɪnkəʊˈhɪərəntli, US ˌɪnkoʊˈhɪr-/ *adverb*
پچرپچرانە، بە شێوەيەكی پچرپچر ◌ به طور يا گسسته

incohesion *noun*
نارێـكوپێكـی، پـرشوبـڵاوی، ناهـاوگرتوويی، نايەكگيری، نايەكێتی (كۆمەڵايەتی) ◌ فقدان انسجام، عدم همبستگی

incohesive *adjective*
پێوەنەنووساو، پێوەنەلكاو، نەچەسپيو، نەچەسپ ◌ نچسب

incombustibility /ˌɪnkəmˌbʌstəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
لەسووتاننەهاتوويی، نەسووتاوی ◌ غيرقابليت احتراق

incombustible /ˌɪnkəmˈbʌstəbl/ *adjective*
لەسووتاننەهاتوو، نەسووت(ـاو)، نەسووتێنراو ◌ غيرقابل احتراق

incombustibly /ˌɪnkəmˈbʌstəbli/ *adverb*
بە شێوەيەكی نەسووتاو، نەسووتاوانە ◌ به طور غيرقابل احتراق

income /ˈɪnkʌm, US -kəm/ *noun*
1 داهات، پارەچە، دەسكەوت، دەرامەت، ئاژار 2 هاتن ◌ 1 درآمد 2 آمدن

incomer /ˈɪnkʌmə(r)/ *noun*
ژوورەوەهـاتوو، كەسـی هـاتوو، كۆچـەر ◌ واردشونده، مهاجر

income support *noun*
(لە بريتانيا و لە لايەن حكومەتەوە بۆ كەسانێ كە بێداهاتن يان داهاتيان كەمە) بژيو(ی ژيان) ◌ مدد معاش

income tax *noun*
داهاتانە، باجی داهات يان دەرامەت ◌ ماليات بر درآمد

incoming /ˈɪnkʌmɪŋ/ *adjective, noun*
adj 1 لە هاتندا، خەريكە نزيك دەبێتەوە، لە نزيكبوونەوەدا: *the* ◊ *incoming flights* 2 *incoming calls/mail* ◊ *incoming tide* 3 ژوورەوەهـاتوو، هـاتوو، تازەهـاتوو *the incoming* :تازەهەڵبژێردراو، تازەهەڵبژاردە 4 *government/president/administration* تازەدانراو *n* (incomings) داهات، دەرامەت ◌ *adj* 1 در حال آمدن 2 وارد، تازەوارد 3 تازەانتخاب شده 4 تازه منصوب‌شده *n* (در جمع) درآمد

incommensurability /ˌɪnkəˌmenʃərəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
لەپێوانـنـەهاتوويی، لەبەراوردنـەهاتوويی ◌ مقايسه‌ناپذيری

incommensurable /ˌɪnkəˈmenʃərəbl/ *adjective*
لەپێواننـەهاتوو، لەبەراوردنـەهاتوو، بێپێوانـەی هاوبـەش، پێـوەر يـان جيـاواز، ئەنـدازەی هاوبەشيان نەبێ ◌ مقايسه‌ناپذير

incommensurably /ˌɪnkəˈmenʃərəbli/ *adverb*
لەپێواننەهاتووانە ◌ به طور مقايسه‌ناپذير

incommensurate /ɪnkəˈmenʃərət/ *adjective*
1 ناتـەواو، كـەم 2 نـەگونجاو، لێنەوەشـاو، *a* :disproportionate ,inadequate *confidence incommensurate with their ability* ◌ 1 غيركافی 2 بی‌تناسب

incommensurately /ɪnkəˈmenʃərətli/ *adverb*
1 ناتەواوانە 2 نەگونجاوانە ◌ 1 به طور غيركافی 2 به طور بی‌تناسب

incommensurateness *noun*
1 ناتـەواوی، ناتـەواوبوون 2 نـەگونجاوی، لێنەوەشاوەيی ◌ 1 غيركافی بودن 2 بی‌تناسبی

incommodious /ˌɪnkəˈməʊdɪəs/ *adjective*
(جێگـا) چكۆلانـە، تـەنگ، نـاخۆش، تەنگەبـەر، تەسـك، جێگا نابێتەوە، نائاسـوودە: *could sleep in the most -ommodious places* ◌ نامناسب

incommodiously /ˌɪnkəˈməʊdɪəsli/ *adverb*
تەنگەبەرانە، بە شێوەيەكی تەنگ يان چكۆلە ◌ به طور نامناسب

incommodiousness /ˌɪnkəˈməʊdɪəsnəs/ *noun*
تـەنگی، چكۆلـەيی، تەنگەبـەری، تەنگەبـەربوون ◌ ناراحتی، نامناسب بودن

incommodity /ˌɪnkəˈmɒdɪtɪ/ *noun, pl.* incommodities
تەنگی، چكۆلەيی ◌ ناراحتی

incommunicability /ˌɪnkəˌmjuːnɪkəˈbɪlətɪ/ *noun,* also -nicableness
1 لـەوتننـەهاتوويی، لەراگەيانـدننـەهاتوويی، رانەگـەيێنراوی 2 لەگرتنەوەنـەهاتوويی، رانەگوێزراوی ◌ 1 ابلاغ‌ناپذيری، غيرقابليت بيان 2 غيرقابليت سرايت

incommunicable /ˌɪnkəˈmjuːnɪkəbl/ *adjective*

1 لـــەوتن‌نـــەهاتوو، نـــەوتراو، نـــاوتری، لەراگەیانــدن‌نـەهاتوو، لــە راگەیانــدن نایــێ، رانەگەیێنراو 2 لەگرتنەوەنەهاتوو، رانەگوێزراو، تەشەنەکردوو ◌ 1 ابلاغ‌ناپذیر، غیرقابل بیان 2 غیرقابل سرایت

incommunicably /ˌɪnkəˈmjuːnɪkəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی نەوتراو یان لەوتن‌نەهاتوو، بە شێوەیێ کە نەتوانی لە نێو خەڵکا رایگەیێنی ◌ بە طور غیرقابل بیان

incommunicado /ˌɪnkəˌmjuːnɪˈkɑːdəʊ, US -ˈkɑːdoʊ/ *adjective, adverb*

رێگای نیبە لەگەڵ کەس قسە بکا ◌ محروم از ارتباط با دیگران

incommunicative /ˌɪnkəˈmjuːnəkeɪtɪv/ *adjective*, also uncommunicative

مـــات، کـــەم‌قـــسە، کـــەم‌بێـــژ، بـــێ‌دەنـــگ، uncommunicative ◌ تودار

incommunicativeness /ˌɪnkəˈmjuːnəketɪvnəs/ *noun*

کەم‌قسەیی، کەم‌بێژی، بێ‌دەنگی ◌ توداری

incommutability /ɪnkəˈmjuːtəbɪlɪti/ *noun*

1 لــــەگۆڕان‌نــــەهاتوویی، نــــەگۆڕی 2 لەگۆڕینەوەنـەهاتوویی ◌ 1 تغییـرناپـذیری 2 غیرقابلیت معاوضه

incommutable /ˌɪnkəˈmjuːtəbl/ *adjective*

1 لــەگۆڕان‌نــەهاتوو، نــاگۆڕدری، نــەگۆڕ 2 لەگۆڕینەوەنــــەهاتوو، ناگۆڕدرێتــــەوە ◌ 1 تغییرناپذیر 2 غیرقابل معاوضه

incommutably /ˌɪnkəˈmjuːtəbli/ *adverb*

لـەگۆڕان‌نەهاتووانـە، نەگۆڕانـە، بـە شـێوەیەکی لەگۆڕینەوەنەهاتوو ◌ به طور غیرقابـل تغییـر یـا معاوضه

incompact /ˌɪnkəmˈpækt/ *adjective*

لێک‌بڵاو، پێکەوەنەچەسپیو، نەپەستراو، لێک‌جیا ◌ غیرفشرده

incompactness /ˌɪnkəmˈpæktnəs/ *noun*

لێک‌بڵاوی، پێکەوەنەچەسپیوی، لێک‌هەڵاوی، نەپەستراوی، لێک‌جیایی ◌ غیرفشردگی

incomparability /ɪnˌkɒmpərəˈbɪləti, US -ˌkɑːm-/ *noun*, also incomparableness

لەبەراوردنــــەهاتوویی، لـــەپێوان‌نــــەهاتوویی، لەهەڵـــسەنگاندن‌نـەهاتوویی، هەڵنەسـەنگێنراوی، بێ‌هاوتایی، بێ‌وێنەیی ◌ غیرقابلیت مقایسه

incomparable /ɪnˈkɒmprəbl, US -ˈkɑːm-/ *adjective*

لەبەراوردنــــەهاتوو، بـــــەراورد نـــــاکری، لەپێوان‌نەهاتوو، ناپێوری، لەهەڵسەنگاندن‌نەهاتوو، هەڵناسـەنگێنری، هەڵنەسـەنگێنراو، بـێ‌هاوتـا، بێ‌وێنە: *the -comparable beauty of Lake Garda* ◌ غیرقابل مقایسه

incomparably /ɪnˈkɒmprəbli, US -ˈkɑːm-/ *adverb*

بێ‌هاوتایانە، لەبەراوردنەهاتووانە، بە شێوەیەکی بێ‌وێنە: *Her latest book is -bly better than her earlier ones* ◌ به طور غیرقابل مقایسه

incompatibility /ˌɪnkəmˌpætəˈbɪləti/ *noun*, also incompatibleness

نەســازاوی، نەســازی، نــەگونجاوی، نەســازان، یــەک‌نــەگرتن، یــەک‌نەکــەوتن، رێــک‌نەکــەوتن، دژایەتی، جیاوازی ◌ ناسازگاری، منافات

incompatible /ˌɪnkəmˈpætəbl/ *adjective*

نەســازاو، نەســاز، نــەگونجاو، یــەک‌نەکــەوتوو، پێکەوەهەڵــــنەکردوو، یــــەک‌نــــەگرەوە، رێک‌نەکەوتوو، دژ، جیاواز ◌ ناسازگار، مغایر

incompatibly /ˌɪnkəmˈpætəbli/ *adverb*

نەسازاوانە، بە شێوەیەکی نەگونجاو ◌ بـە طـور ناسازگار

incompetence /ɪnˈkɒmpɪtəns, US -ˈkɑːm-/ *noun*

لێنەوەشـــاوەیی، نەشـــیاوی، لێنــــەهاتوویی، بـێ‌ئیـدارەیی، بەکارنـەهاتوویی: *professional incompetence* ◌ عدم صلاحیت، بی‌لیاقتی

incompetent /ɪnˈkɒmpɪtənt, US -ˈkɑːm-/ *adjective, noun*

adj لێنەوەشـاوە، نەشـیاو، لێنـەهاتوو، بێ‌ئیـدارە، بەکارنەهاتوو، کۆڵ، پێکارە: *his incompetent handling of the affair* *n* مرۆی لێنەوەشاو یـان بەکارنـەهاتوو ◌ *adj* فاقـد صـلاحیت، بی‌کفایت *n* آدم فاقد صلاحیت

incompetently /ɪnˈkɒmpɪtəntli, US -ˈkɑːm-/ *adverb*

بەکارنەهاتووانە، بە شێوەیەکی پێکارە ◌ بە طور بی‌کفایت

incomplete /ˌɪnkəmˈpliːt/ *adjective*

ناتـەواو، نیـوەچڵ، ناپوختـە، کـەم‌وکـورت، گەنـد، نیمچـە، کـەمی هەیـە: *an incomplete set of figures* ◌ ناتمام، ناقص

incomplete belief *noun*

باوەڕی ناتەواو یان نیوەچڵ ◌ عقیدەی ناقص

incomplete induction *noun*

ئیندکشنی ناتەواو یان نیوەچڵ ◌ استقراء ناقص

incompletely /ˌɪnkəmˈpliːtli/ *adverb*

ناتەواوانـە، نیوەچڵانـە، نیـوەچڵ، بـە شـێوەیێکی نیـوەچڵ یـا ناپوختـە: *The causes of the phenomenon are still incompletely understood* ◌ به طور ناقص

incompleteness /ˌɪnkəmˈpliːtnəs/ *noun*

ناتـەواوی، نیوەچـڵی، ناپوختی، کـەم‌وکـوڕی ◌ نقص، ناتمامی

incompletion /ˌɪnkəmˈpliːʃn/ *noun*

1 ناتەواوی، نیوەچڵی، ناپوختی، کـەم‌وکوڕی 2

تەواونەبوویی، ڕانەپەڕیوی، جێبەجێ نەبوویی ◌ 1 نقص، ناتمامی 2 تکمیل نشدگی

incomplex *adjective*
سادە، ئاسان، ساکار، نادژوار، ناپێچەڵاوپێچ، ناتاڵۆز ◌ سادە، غیربغرنج

incompliance /ˌɪnkəmˈplaɪəns/ *noun*
مل نەدان، خۆبەدەستەوەنەدان، مل دانەنەواندن، پەسەندنەکردن، کەللەڕەقی، ڕێک نەکەوتن، سەرسەختی، قایل نەبوون ◌ عدم توافق، عدم قبول

incompliant /ˌɪnkəmˈplaɪənt/ *adjective*
مل نەدەر، ڕێک نەکەوتوو، نارازی، سەرسەخت، کەللەڕەق، قایل نەبوو، خۆبەدەستەوەنەدەر ◌ ناموافق، قبول نکننده

incomposite *adjective*
سادە، ساکار ◌ سادە

incomprehensibility
/ɪnˌkɒmprɪˌhensəˈbɪləti, US -ˌkɑːm-/ *noun*
لێ تێنەگەیشتوویی، لەتێگەیشتن نەهاتوویی، گرانی، سەرەندەرنەکراوی ◌ نامفهومی، غیرقابلیت درک

incomprehensible /ɪnˌkɒmprɪˈhensəbl, US -ˌkɑːm-/ *adjective*
لێ تێنەگەیشتوو، لەتێگەیشتن نەهاتوو، سەرەندەری ناکرێ، گران، سەخت، دژوار، ناڕوشن، سەرەندەرنەکراو، لێ حاڵی نەبوو ◌ نامفهوم، غیرقابل درک

incomprehensibly /-səbli/ *adverb*
لێ تێنەگەیشتووانە ◌ بە طور نامفهوم

incomprehension /ɪnˌkɒmprɪˈhenʃn, US -ˌkɑːm-/ *noun*
(لێ)تێنەگەیشتن، لێ حاڵی نەبوون ◌ عدم درک

incomprehensive /ˌɪnkəmprɪˈhenʃɪv/ *adjective*
ناگشتگر، گشتنەگر، ناگشتگیر، گشتنەگیر، کورت ◌ غیرجامع

incomprehensively /ˌɪnkəmprɪˈhenʃɪvli/ *adverb*
گشتنەگرانە، گشتنەگیرانە، بە شێوەیەکی گشتنەگر ◌ بە طور غیرجامع

incompressibility *noun*
لەپەستاوتن نەهاتوویی، پتەوی، نەپەستێوراوی ◌ تراکم ناپذیری

incompressible /ˌɪnkəmˈpresəbl/ *adjective*
لەپەستاوتن نەهاتوو، پتەو، نەپەستێوراو، نەپەسوواو، چکۆلەوەنەبوو، چکۆلە ناکرێتەوە، ناپەستێورێ ◌ تراکم ناپذیر

incompressibly /ˌɪnkəmˈpresəbli/ *adverb*
پتەوانە، بە شێوەیەکی لەپەستاوتن نەهاتوو ◌ بە طور تراکم ناپذیر

imcomputable /ˌɪnkəmˈpjuːtəbl/ *adjective*
بێ ئەژمار، لەژماردن نەهاتوو، حیساب نەکراو ◌ غیرقابل حساب

inconceivability /ˌɪnkənsiːvəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
باوەڕپێنەکراوی، لەباوەڕنەهاتوویی، سەیربوون، بەبیردانەهاتوویی، لەبەرچاونەهاتوویی ◌ غیرقابلیت تصور

inconceivable /ˌɪnkənˈsiːvəbl/ *adjective*
بەبیردانەهاتوو، باوەڕپێنەکراو، لەباوەڕنەهاتوو، باوەڕی پێ ناکرێ، سەیر، لەخەیاڵ نەهاتوو، لەبەرچاونەهاتوو، ناێتە بەرچاو، نەکرد، ڕێ تێنەچوو، ناشێ، نابێ، unbelievable ◌ غیرقابل تصور، محال

inconceivably /ˌɪnkənˈsiːvəbli/ *adverb*
She was -eivably wealthy : باوەڕپێنەکراوانە ◌ بە طور غیرقابل تصور

inconclusive /ˌɪnkənˈkluːsɪv/ *adjective*
ناتەواو، نیوەچڵ، نابڕا، کۆتایی پێنەهاتوو، نابڕیاردەر، یەکلایی نەکراوە، یەکلایی نەبۆتەوە، بێ ئەنجام (تایەکلایی کەرەوە): *inconclusive* ◌ *an inconclusive argument* ◊ *evidence* ناکافی، غیرقطعی، بدون نتیجه

inconclusively /ˌɪnkənˈkluːsɪvli/ *adverb*
نایەکلاییکەرەوانە، بە شێوەیەکی بێ ئەنجام ◌ بە طور غیرقطعی

inconclusiveness /ˌɪnkənˈkluːsɪvnəs/ *noun*
کۆتایی پێنەهاتوویی، بێ ئەنجامی، یەکلایی نەبوونەوە ◌ عدم قطعیت

incondensability /ɪnkəndensəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
چڕەوەنەبوویی، لەچڕی نەهاتوویی ◌ چگالی ناپذیری

incondensable /ˌɪnkənˈdensəbl/ *adjective*
چڕەوەنەبوو، لەچڕی نەهاتوو ◌ چگالی ناپذیر

inconformity /ˌɪnkəˈfɔːmɪtɪ/ *noun*
یەک نەگرتنەوە، ناکۆکی ◌ عدم مطابقت

incongruity /ˌɪnkɒnˈgruːəti, US ˌɪnkɑːn-/ *noun*, also incongruence
نەگونجاوی، نەسازاوی، ڕێک نەکەوتوویی، ناجۆری، ناکۆکی، یەک نەگرتنەوە، جیاوازی، یەک نەکەوتن، نابەرامبەری: *She was struck by the incongruity of the situation* ◌ عدم تناسب، ناهم‌خوانی، نابرابری

incongruous /ɪnˈkɒŋgruəs, US -ˈkɑːŋ-/ *adjective*, also incongruent
1 نەگونجاو، نەسازاو، ڕێک نەکەوتوو، ناکۆک، یەک نەگرەوە، یەک نەکەوتوو، ناکۆک، جیاواز، ناچوونیەک، نایەکجۆر، ناجۆر 2 بێجێ ◌ 1 ناسازگار، ناهماهنگ، متباین، ناهمگن 2 بی مناسبت

incongruously /ɪnˈkɒŋgruəsli, US -ˈkɑːŋ-/ *adverb*

نەسازاوانە، بە شێوەیەکی نەگونجاو: *incongruously dressed* ◊ به طور ناسازگار

incongruousness /ɪn'kɒŋgruəsnəs, US -'kɑːŋ-/ *noun*
نەگونجاوی، نەسازان، ناکۆکی، لێکدووری، یەکنەگرتنەوە، جیاوازی، دژایەتی ◊ ناسازگاری، ناهم‌خوانی، تباین

inconnu /'ãkonuː, ˌãkɒ'n(j)uː/ *noun*
pl. (same) ١ کەس یان شتێکی نەناسراو 2 نەناسە: جۆرێ ماسی راوی ئاوی شیرین، پێوەندی بە سەلمون یان ماسی ئازادەوە هەیە [*Stenodus leucichthys*] ◊ 1 آدم یا چیز ناشناخته 2 نوعی ماهی

inconsecutive *adjective*
پچڕپچڕ، بێ‌پێوەندی، ناپێوەندی‌دار ◊ بی‌ارتباط

inconsequence /ɪn'kɒnsɪkwəns/ *noun*
نەبوونی پێوەندی لۆژیکی، پچڕپچڕبوون، پارچەپارچەبوون ◊ عدم ارتباط منطقی، گسیختگی

inconsequent /ɪn'kɒnsɪkwənt/ *adjective*
1 پچڕپچڕ، بێ‌پێوەندی، پێوەندی پێوەنەبوون، ناپێوەندیدار، نالۆژیکی، نازیرانە، شێواو، شپرزە 2 ناگرنگ، هیچەکە، ئایەخ ◊ 1 گسیخته، بدون ارتباط، غیرمنطقی، آشفته 2 کم‌اهمیت

inconsequently /ɪn'kɒnsɪkwəntli/ *adverb*
نالۆژیکانە، بە شێوەیەکی نالۆژیکی ◊ به طور غیرمنطقی

inconsequential /ɪnˌkɒnsɪ'kwenʃl, US -ˌkɑːn-/ *adjective*
نالۆژیکی، نازیرانە، بێجێ، ناگرنگ، هیچ، هیچەکە، ئایەخ، (illogical، unimportant -onsequentiality *n*) ◊ غیرمنطقی، بی‌اهمیت

inconsequentially /-ʃəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نازیرانە، نالۆژیکانە ◊ به طور نامعقول

inconsiderable /ˌɪnkən'sɪdrəbl/ *adjective*
بێ‌بایەخ، هیچ، ناگرنگ، چکۆلە، ئایەخ: *We have spent a not -rable amount of money on the project already* ◊ ناچیز، کم‌اهمیت

inconsiderably /ˌɪnkən'sɪdrəbli/ *adverb*
بێ‌بایەخانە، بە شێوەیەکی هیچ ◊ به طور ناچیز

inconsiderate /ˌɪnkən'sɪdərət/ *adjective*
کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، گوێ‌نەبزواو، نادەربەست، بیری بەلایەوە نییە، بێ‌خەیاڵ، بێ‌بیر، هەڵەشە، سەرەڕۆ، سەرچڵ، heedless، thoughtless ◊ بی‌فکر، بی‌پروا

inconsiderately /ˌɪnkən'sɪdərətli/ *adverb*
کەمتەرخەمانە، سەرچڵانە ◊ از روی بی‌فکری

inconsiderateness /ˌɪnkən'sɪdərətnəs/ *noun*
کەمتەرخەمی، بێ‌فکری، گوێ‌پێنەدان، بێ‌خەیاڵی، بێ‌تێبینی، بێ‌بیری، هەڵەشەیی، سەرچڵی، سەرەڕۆیی ◊ بی‌فکری، بی‌ملاحظگی، بی‌پروایی

inconsistency /-ənsi/ *noun, pl.* -nsistencies
نەگونجاوی، نەسازاوی، یەکنەگرتنەوە، ناکۆکی، دژایەتی، دژبەیەکی ◊ ناسازگاری، ناهماهنگی، منافات، تضاد

inconsistent /ˌɪnkən'sɪstənt/ *adjective*
1 نەگونجاو، نەسازاو، یەکنەکەوتوو، ڕێکنەکەوتوو، لێکدوور، یەکنەگرەوە، دژبەیەک، ناکۆک، پێکدژ: *-istent statements* 2 وازی‌وازی، ڕاڕا، تاوتاو، نەیەکقسە ◊ 1 ناسازگار، ناهماهنگ، متضاد 2 دمدمی

inconsistently /ˌɪnkən'sɪstəntli/ *adverb*
یەکنەکەوتووانە، ڕێکنەکەوتووانە ◊ به طور ناهماهنگ

inconsolable /ˌɪnkən'səʊləbl, US -'soʊl-/ *adjective*
دڵخۆشی‌نەدراو، دڵپڕ، کۆڵیل، نارەحەت، کز، خەمبار ◊ تسلی‌ناپذیر، غمگین

inconsolably /-əbli/ *adverb*
دڵخۆشی‌نەدراوانە ◊ به طور تسلی‌ناپذیر

inconsonance /ɪn'kɒnsənəs/ *noun*
ڕێکنەکەوتن، نەگونجان، نەسازان، یەکنەگرتنەوە ◊ عدم توافق، تنافر

inconsonant /ɪn'kɒnsənət/ *adjective*
ڕێکنەکەوتوو، نەسازاو، یەکنەکەوتوو، نەگونجاو ◊ ناموافق، متنافر

inconsonantly /ɪn'kɒnsənətli/ *adverb*
ڕێکنەکەوتووانە، بە شێوەیەکی یەکنەکەوتوو ◊ به طور ناموافق

inconspicuous /ˌɪnkən'spɪkjuəs/ *adjective*
نادیار، نائاشکرا، نابەرچاو، شاراوە، چکۆلانە، سەرنج ڕاناکێشێ، سەرنج‌ڕانەکێش ◊ ناهویدا، نامشخص

inconspicuously /ˌɪnkən'spɪkjuəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نادیار ◊ به طور نامشخص

inconspicuousness /ˌɪnkən'spɪkjuəsnəs/ *noun*
نادیاربوون، نابەرچاوبوون، نابەرچاوی ◊ نامشخص بودن

inconstancy /ɪn'kɒnstənsɪ, US -'kɑːn-/ *noun, pl.* inconstancies
1 ناجێگیری، لەقی، نەچەسپیوی، سەقامنەگرتوویی، بگۆڕی، خۆڕانەگری 2 بێوەفایی، بێ‌ئەمەکی 3 وازی‌وازی‌بوون، تاوتاوبوون، ڕاڕایی ◊ 1 بی‌ثباتی، ناپایداری 2 بی‌وفایی 3 دمدمی بودن

inconstant /ɪn'kɒnstənt, US -'kɑːn-/ *adjective*
1 ناجێگیر، لەق، نەچەسپیو، سەقامنەگرتوو، بگۆڕ، خۆڕانەگر 2 بێوەفا، بێ‌ئەمەک 3 ڕاڕا،

تاوتاو ◇ 1 بی‌ثبات، ناپایدار 2 بی‌وفا 3 دمدمی

inconstantly /ɪn'kɒnstəntli, US -'kɑ:n-/ *adverb*
بی‌وەفایانە، خۆڕانەگرانە ◇ بە طور ناپایدار

inconsumable /ˌɪnkən'su:məbl/ *adjective*
لەبەکارهێنان‌نەهاتوو، بەکارنەهێنراو، بەکار نایە ◇ غیرقابل مصرف

incontestable /ˌɪnkən'testəbl/ *adjective*
مشت‌ومڕنەویست، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، بەرچاو، دیار، مسۆگەر: *His claim to the land is -ntestable* ◇ غیرقابل بحث، مسلم

incontestably /-əbli/ *adverb*
مشت‌ومڕنەویستانە، بە شێوەیەکی دیار ◇ بە طور غیرقابل بحث

incontinence /ɪn'kɒntɪnəns, US -'kɑ:n/ *noun*
خۆڕانەگری، هەرزەیی، ناخودداری، بەخۆداکردن، خۆپێ‌ڕانەگیران (میز و پیسایی) ◇ عدم خویشتن‌داری، بی‌اختیاری

incontinent /-ənt/ *adjective*
خۆڕانەگر، هەرزە، ناخوددار، خۆپێ‌ڕانەگیراو. کەمەرشل، دەلەمیز، بەخۆداکردوو (میز و پیسایی) ◇ فاقد خویشتن‌داری، اینکونتینت

incontinently /ɪn'kɒntɪnəntli/ *adverb*
خۆڕانەگرانە، هەرزانە ◇ بدون خویشتن‌داری

incontinuity /ɪnˌkɒntə'nju:ɪti/ *noun*
پێکەوەنەبەستراوی، پێکەوەنەنووساوی، دابڕاوی، نابەردەوامی، پێکەوەنەلکاوی ◇ ناپیوستگی

incontrollable /ˌɪnkəntrəʊləbl/ *adjective*
کۆنتڕۆڵ‌نەکراو، مەهارنەکراو، لەمەهاربەدەر، لەمەهارنەهاتوو، لەکۆنتڕۆڵ‌نەهاتوو، ڕانەگیراو، دابین ناکرێ، دەس‌بەسەردانەگیراو. ◇ (incontrollably *adv*) uncontrollable غیرقابل کنترل

incontrovertibillity /ˌɪnkɒntrəˌvɜ:tə'bɪlɪti/ *noun*
مشت‌ومڕنەویستی، مشت‌ومڕهەڵنەگری، مسۆگەری ◇ غیرقابلیت بحث

incontrovertible /ˌɪnkɒntrə'vɜ:təbl, US ˌɪnkɑ:ntrə'vɜ:rt-/ *adjective*
مشت‌ومڕنەویست، مشت‌ومڕهەڵنەگر، مسۆگەر، بێ‌ئەملاوئەولا، بێ‌چەندوچۆن، بەدرۆ ناخرێتەوە، دیار ◇ غیرقابل بحث، مسلم

incontrovertibly /ˌɪnkɒntrə'vɜ:təbli. US ˌɪnkɑ:ntrə'vɜ:rt-/ *adverb*
بێ‌ئەملاوئەولا، مسۆگەرانە، مشت‌ومڕنەویستانە ◇ مسلما

inconvenience /ˌɪnkən'vi:niəns/ *noun*
ناڕەحەتی، مزاحیم‌بوون، دەردەسەری، سەرێشە ◇ مزاحمت، گرفتاری

inconvenient /ˌɪnkən'vi:niənt/ *adjective*
1 ناڕەحەت‌کەر، مزاحیم 2 ناڵەبار، ناخۆش، بێجێ، نابەجێ، نەگونجاو، inopportune: *an inconvenient time* ◇ 1 مزاحم 2 نامناسب

inconveniently /ˌɪnkən'vi:niəntli/ *adverb*
ناڵەبارانە، بە شێوەیەکی ناڵەبار ◇ بە طور نامناسب

inconvertibility /ˌɪnkɒntrəˌvɜ:tə'bɪlɪti/ *noun*
لەگۆڕینەوەنەهاتوویی، لەگۆڕین‌نەهاتوویی ◇ غیرقابلیت مبادلە، تبدیل‌ناپذیری

inconvertible /ˌɪnkɒntrə'vɜ:təbl/ *adjective*
لەگۆڕینەوەنەهاتوو، لەگۆڕین‌نەهاتوو، لە گۆڕین نایێ، ناگۆڕدرێتەوە ◇ غیرقابل مبادلە، تبدیل‌ناپذیر

inconvertibly /ˌɪnkɒntrə'vɜ:təbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لەگۆڕینەوەنەهاتوو، لەگۆڕین‌نەهاتووانە ◇ بە طور غیرقابل مبادلە یا تبدیل‌ناپذیر

incoordination /ɪnkəʊˌɔ:dɪ'neɪʃn, US ɪnkoʊˌɔ:rd-/ *noun*
ناڕێک‌وپێکی، ناڕێکی، نەبوونی ڕێک‌وپێکی ◇ بی‌انتظامی

incorporate /ɪn'kɔ:pəreɪt, US -'kɔ:rp-/ *adjective*
(کۆمپانی) تۆمارکراو، incorporated ◇ ثبت‌شده

incorporated /ɪn'kɔ:pəreɪtɪd, US -'kɔ:rp-/ *adjective*
1 یەک‌خراو، یەک‌پارچە، تێکەڵ‌کراو، یەک‌گرتوو، یەک‌کەوتوو 2 (کۆمپانی) تۆمارکراو ◇ 1 ملحق‌شدە، متحدشدە 2 ثبت‌شدە

incorporation /ɪnˌkɔ:pə'reɪʃn, US -ˌkɔ:rp-/ *noun*
1 یەک‌خستن، کردنەیەک، تێکەڵ‌کردن، لێک‌هەڵکێشان: *the -ation of foreign words into the language* 2 یەک‌گرتوویی، یەک‌گرتن، یەک‌کەوتوویی 3 دامەزراندن، پێکهێنان، بنیاتنان 4 لەخۆگرتن، گرتنەبەر، گرتنەوە، تیابوون ◇ 1 الحاق 2 اتحاد 3 تشکیل 4 شمول

incorporator *noun*
دامەزرێنەر، بنیاتنەر ◇ تشکیل‌دهندە

incorporeal /ˌɪnkɔ:'pɔ:riəl, US -kɔ:r'p-/ *adjective*
ناجەستەیی، ناڵەشی، نامادی، مانایی ◇ غیرجسمانی، غیرمادی

incorporeality *noun*
ناجەستەیێتی، ناڵەشێتی، نامادی‌بوون، مانایی‌بوون ◇ غیرجسمانیت، غیرمادیت

incorporealy *adverb*
نامادی‌یانە، بە شێوەیەکی نامادی ◇ بە طور غیرمادی

incorporeity /ˌɪnkɔ:pə'ri:ɪti/ *noun, pl.* incorporeities

نامـــادیتی، بـــێ‌جەســـتەیی، بـــوونی نامـــادی، مانـــایی‌بـــوون، نامـــاکیتی، نامـــادی‌بـــوون، immateriality ◌ تجرد

incorrect /ˌɪnkəˈrekt/ *adjective*
هەڵە، نادروست، شاش، ناڕاست، درۆ، ناحەز، ناشیرین، لێنەوەشاو، هەرزە، نەگونجاو: *an incorrect transcription* ◌ غلط، نادرست، زشت، ناشایست

incorrectly /ˌɪnkəˈrektli/ *adverb*
بە هەڵە، بە نادروستی، بە شێوەیێکی نادروست ◌ به غلط، به طور نادرست

incorrectness /ˌɪnkəˈrektməs/ *noun*
نادروستی، هەڵەیی، شاشی ◌ عدم صحت

incorrigibility /ɪnˌkɒrɪdʒəˈbɪlɪtɪ, US -ˌkɔːr-/ *noun*
چـــاک‌نـــەکراوی، راســـتەوەنەکراوی ◌ اصلاح‌ناپذیری

incorrigible /ɪnˈkɒrɪdʒəbl, US -ˈkɔːr-/ *adjective*
چاک‌نەکراو، راستەوەنەکراو، راست نابێتەوە، نایێتە سەر ڕێ، دروست‌نەبوو، خراپ: *You're incorrigible!* ◌ اصلاح‌ناپذیر

incorrigibly /ɪnˈkɒrɪdʒəbli, US -ˈkɔːr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی چاک‌نەکراو یان راستەوەنەکراو ◌ به طور غیرقابل اصلاح

incorruptibility /ˌɪnkəˌrʌptəˈbɪləti/ *noun*
فەسادهەڵنەگری، خراپ‌نەکراوی، خراپ‌نەبوویی ◌ فسادناپذیری

incorruptible /ˌɪnkəˈrʌptəbl/ *adjective*
1 حەڵاڵ‌خۆر، فەسادهەڵنەگر، بەرتیل ناخوا، بەرتیل وەرناگرێ، خراپ‌نەبوو، خراپ‌نەکراو، خراپ ناکرێ، نارزێ 2 هەمیشەیی، نەمر، تیانەچوو ◌ 1 فسادناپذیر، فاسدنشدنی 2 ابدی

incorruptibly /ˌɪnkəˈrʌptəbli/ *adverb*
خراپ‌نەبووانە، بە شێوەیەکی خراپ‌نەبوو، خراپ‌نەکراوانە ◌ به طور فاسدنشدنی

incorrupt /ˌɪnkəˈrʌpt/ *adjective*, also incorrupted /ˌɪnkəˈrʌptəd/
1 خراپ‌نەبوو، نەرزیو، نەگەنیو، فەسادهەڵنەگر، بەرتیل ناخوا، بەرتیل‌نەخۆر، بەرتیل وەرناگرێ؛ بێ‌هەڵە؛ پاک، دروست، ساخ؛ upright (incorruptly *adv*) ◌ فاسدنشده، رشوەنگیر؛ بی‌عیب؛ سالم، درست‌کار

incorruptness /ˌɪnkəˈrʌptnəs/ *noun*
خراپ‌نەبوویی، خراپ‌نەبوون، نەرزیوی ◌ فاسدنشدگی

increasable /ɪŋˈkriːsəbl/ *adjective*
شیاوی زۆربوون، پەرەسێن، برەوسێن ◌ قابل افزایش

increase /ˈɪŋkriːs/ *noun*
زۆربوون، زیادبوون، پەرەسەندن، برەوسەندن، پەرەسە، پەرە، گەشە، هەڵدان؛ (بێ‌باو) propagation ◌ افزایش، رشد

increasingly /ɪnˈkriːsɪŋli/ *adverb*
روو لە زۆری، روو لە پەرە: *increasingly difficult* ◌ به طور افزاینده

increate /ˌɪnkriːˈeɪt/ *adjective*
دروس‌نەکراو، نەنافرێنراو، نەخوڵقێنراو، uncreated ◌ غیرمخلوق

incredibility /ɪnˌkredəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
باوەڕپێنەکراوی، لەباوەڕبەدەری، سەیربوون ◌ ناباوری، شگفتی

incredible /ɪnˈkredəbl/ *adjective*
باوەڕپێنەکراو، باوەڕی پێ ناکرێ، سەیر، هەرەباش: *It seemed incredible that she had been there a week already* ◊ *an incredible amount of work* ◊ *an incredible story* ◌ باورنکردنی، شگفت

incredibly /ɪnˈkredəbli/ *adverb*
لە رادەبەدەر، بە شێوەیەکی باوەڕپێنەکراو، لەباوەڕبەدەرانە ◌ بیش از حد، به طور باورنکردنی

incredulity /ˌɪnkrəˈdjuːləti, US -ˈduː-/ *noun*
گومان، باوەڕپێ‌نەبوون، شک(هەبوون) ◌ شک

incredulous /ɪnˈkredjələs, US -dʒəl-/ *adjective*
بەگومان، درەنگ‌باوەڕکردوو، بێ‌باوەڕ، باوەڕپێ‌نەکردوو، باوەڕپێ‌نەکردووانە: *an incredulous stare* ◌ شکاک، منکر، شکاکانه

incredulously /ɪnˈkredjələsli, US -dʒəl-/ *adverb*
باوەڕپێ‌نەکردووانە، بێ‌باوەڕانە، لە رووی باوەڕپێ‌نەکردن: *He laughed incredulously* ◌ شکاکانه، از روی ناباوری

increment /ˈɪŋkrəmənt/ *noun*
1 سوود، بەهرە 2 زۆربوون، پەرەسەندن 3 پارەی زیادی، مووچەی زیادی، سەرکرێ، سەرمووچە ◌ 1 بهره 2 افزایش 3 اضافه‌حقوق

incremental /ˌɪŋkrəˈmentl/ *adjective*
روولەپەرە، روولەزۆری: *incremental costs* ◌ فزاینده

incrementalism *noun*
گۆڕان‌باوەڕی (پلەپلە یان بەرەبەرە) ◌ اینکرامنتالیسم

incrementalistic *adjective*
سەربە گۆڕان‌باوەڕی ◌ اینکرامنتالیستی

incrementally /-təli/ *adverb*
بە شێوەیەکی روولەزۆری ◌ به طور فزاینده

incretion /ɪnˈkriːʃn/ *noun*
نێوەدەردان، دەردان لە نێوەوە ◌ تراوش داخلی

increminating *adjective*

تاوانبارکەر، گوناهبالدەر ◯ متهم‌کننده
incremination /ɪnˌkrɪmɪˈneɪʃn/ *noun*
تاوانبارکردن، گوناهبارکردن، پێوەکردن ◯ متهم‌سازی
increminatory /ɪnˈkrɪmənətɔːrɪ/ *adjective*
تاوانبارکەر ◯ اتهام‌آمیز، اتهام‌برانگیز
incrustation /ˌɪnkrʌˈsteɪʃn/ *noun*
1 توێژاڵ، توێکڵ 2 رەقیتە، قرتماخە، کەپرۆکە ◯ 1 لایه، پوسته 2 کبره
incubation /ˌɪŋkjuˈbeɪʃn/ *noun*
1 لەسەر هێلکە کەوتن، خستنەنێو دەزگای جووجەهەڵێنانەوە، (بە)کڕکەوتن: *artificial incubation* 2 ماوەی دەرنەکەوتوویی، ماوەی نێوان تووشبوون لە نەخۆشی و دەرکەوتنی یەکەم نیشانە 3 ماوە یان قۆناخی پەرەسەندن، قۆناخی پێکهاتن 4 چاندنی میکرۆب ◯ 1 روی تخم‌نشینی 2 انکوباسیون 3 دوره‌ی شکل‌گیری 4 کشت میکروب
incubator /ˈɪŋkjubeɪtə(r)/ *noun*
1 دەزگای جووجەهەڵێنان، دەزگای هێلکەهەڵێنان 2 کەلوپەلی تایبەتی بۆ بەخێوکردن یان پەروەردەکردنی منداڵانی زووتر لە دایکبوو یان نەوەکام ◯ انکوباتور
incubus /ˈɪŋkjubəs/ *noun, pl.* incubi /-baɪ/
1 دێوێکی نێر کە باوەڕ وابووە لەگەڵ ژنانی خەوتوو نزیکی دەکا 2 مێردەزمە، سەنگ، مۆتەکە، nightmare ◯ 1 اینکیوبوس 2 کابوس
incudal *adjective*
(توێکاری) دەزگایی ◯ سندانی
incudes /ˈɪŋkjudiːz, US ɪnˈkjuːdiːz/ = incus
inculcation /ˌɪnkʌlˈkeɪʃn/ *noun*
داکوتاندن، خستنەمێشکەوە، گوێش کردن ◯ تلقین
inculcator *noun*
داکوتێنەر، گۆش‌کەر، لەمێشک‌خەر ◯ تلقین‌گر
inculpable *adjective*
پاک، بێ‌گوناه ◯ مبرا
inculpation /ˌɪnkʌlˈpeɪʃn/ *noun*
تاوانبارکردن، گوناهبارکردن ◯ متهم‌سازی
inculturation /ɪnˌkʌltʃəˈreɪʃ(ə)n/ = enculturation
incumbency /ɪnˈkʌmbənsɪ/ *noun, pl.* incumbencies
1 ئەرک، کار، لەسەربوون، بەرپرسایەتی 2 پێویستی ◯ 1 وظیفه، مسؤلیت 2 وجوب
incumbent /ɪnˈkʌmbənt/ *adjective, noun*
adj 1 پێویست، لەسەربوو، 2 obligatory ئێستا، هەنووکە *n* کاربەدەستی بەرپرس ◯ *adj* 1 واجب 2 حال *n* صاحب منصب
incunabulum /ˌɪnkjuˈnabjuləm/ *noun,*
incunable /ɪnˈkjuːnəb(ə)l/, *pl.* incunabula
کتێبی زوو چاپکراو، ب.ت. بەرلە 1501 ◯ اینکونابولوم
incurability /ɪnˌkjuərəˈbɪlətɪ, US -ˌkjur-/ *noun*
بێدەرمانی، لەدەرماننەهاتوویی، دەرماننەکراوی ◯ علاج‌ناپذیری
incurable /ɪnˈkjuərəbl, US -ˈkjur-/ *adjective, noun*
adj بێدەرمان، تیمارنەکراو، دەرماننەکراو، بێچارەسەر، لەدەرماننەهاتوو، چارەسەرنەکراو، بێدەرمان، چاکەوەنەبوو *n* نەخۆشی چاکەوەنەبوو ◯ *adj* علاج‌ناپذیر *n* بیمار لاعلاج
incurably /-əblɪ/ *adverb*
تیمارنەکراوانە، دەرماننەکراوانە، لەدەرماننەهاتووانە: *incurably ill/romantic* ◯ به طور علاج‌ناپذیری
incuriosity /ˌɪnkjurɪˈɒsɪtɪ/ *noun*
کەمتەرخەمی، بێخەیاڵی، گوێ‌پێنەدان ◯ بی‌اعتنایی
incurious /ɪnˈkjuərɪəs, US -ˈkjur-/ *adjective*
1 کەمتەرخەم، بێخەیاڵ، نادەربەست، لامسەرلا، گوێ‌پێنەدەر، بێ‌پرسیار 2 گوێ‌نەدەرانە ◯ 1 بی‌تفاوت 2 حاکی از بی‌تفاوتی
incuriously /ɪnˈkjuərɪəslɪ, US -ˈkjur-/ *adverb*
کەمتەرخەمانە، بە کەمتەرخەمییەوە ◯ با بی‌تفاوتی
incuriousness /ɪnˈkjuərɪəsnəs, US -ˈkjur-/ *noun*
کەمتەرخەمی، بێخەیاڵی، گوێ‌پێنەدان، نادەربەستی، لامسەرلایی، گوێ‌لێنەبوون، پشت‌گوێ‌خستن، بەتەنگەوەنەبوویی، بێ‌پرسیاری ◯ بی‌تفاوتی، بی‌اعتنایی، ناکنجکاوی
incurrence *noun*
بەرکەوتن، گرتنەبەر، داگرتن، گرتنەخۆ، لەخۆگرتن ◯ شمول
incurrent *adjective*
(زۆرتر گیانەوەرناسی، کون یان رەگێ) نێوەڕێژ، دەڕژێتە نێوەوە (دژی excurrent) ◯ اینکیورینت
incursion /ɪnˈkɜːʃn, US ɪnˈkɜːrʒn/ *noun*
1 هێرش، پەلامار، هەڵمەت، شاڵاو، هوروژم (کتوپڕ و کورت) 2 دەس‌درێژی ◯ 1 یورش، حمله 2 تجاوز
incursive /ɪnˈkɜːsɪv/ *adjective*
هێرش‌کەر، پەلاماردەر ◯ حمله‌کننده
incurvate /ɪnˈkəːvət/ *adjective*
چەمیو، چەماو، داچەماو (بۆ نێوەوە) ◯ خمیده (به سوی داخل)
incurvation /ˌɪnkɜːˈveɪʃn/ *noun*
چەمیوی، چەماوی، چەمانەوە ◯ خمیدگی

incurved *adjective*
چەماو (بۆ نێوەوە) ◌ خمیده

incus /ˈɪŋkəs/ *noun, pl.* incudes /ˈɪŋkjʊdi:z, ɪnˈkju:di:z/
(توێکاری، گوێ) ئێسکی دەزگایی: ئێسکێکی دەزگاتاسای anvil-shaped چکۆلەی نێو گوێی نێوەڕاست، لەڕەکان لە نێوان malleus و stapes ڕادەگوێزێ (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "anvil") ◌ استخوان سندانی

incuse /ɪnˈkju:z/ *noun*
نەخشی چەکوشی ◌ نقش چکشی

Ind *abbreviation* Independent
1 (لە بریتانیا، سیاسەت) پاڵێوراو یان بەرەندامی سەربەخۆ 2 نوێنەری سەربەخۆ یان بێلایەن ◌ 1 کاندیدای منفرد 2 نمایندەی منفرد

indebted /ɪnˈdetɪd/ *adjective*
1 قەرزار، وامدار، قەرزلەسەر 2 (خوازە) قەرزار، دەیندار، منەتبار، قەرزاربار، وامدار: *I am deeply indebted to my family for all their help* ◌ 1 بدهکار 2 مدیون

indebtedness /ɪnˈdetɪdnəs/ *noun*
1 قەرزاری، وامداری 2 منەتباری، قەرزاری، منەت ◌ 1 بدهکاری 2 مدیون بودن

indecency /ɪnˈdi:snsi/ *noun, pl.* indecencies
هەرزەیی، ناشیرینی، بێشەرمی، لێنەوەشاوەیی، دەمپیسی، کار یان قسەی ناحەز ◌ ابتذال، زشتی، عمل زشت

indecent /ɪnˈdi:snt/ *adjective*
هەرزە، ناشیرین، بێشەرمانە، بێئابڕووانە، نانەجیمانە، بلەح، ناحەز، پیس، ناپەسند: *-decent conduct/photos* ◌ مبتذل، ناشایست، رکیک

indecent assault *noun*
(ماف) ئازاردانی سێکسی، سووکایەتی(پێکردنی) سێکسی، هێرش و ئازاری سێکسی ◌ اهانت جنسی

indecent exposure *noun*
(ماف) خۆدەرخستن ◌ عورت‌نمایی

indecently /ɪnˈdi:sntli/ *adverb*
بێشەرمانە، نانەجیمانە، بێئابڕووانە ◌ وقیحانه

indeciduous *adjective*
(ڕووەکناسی) نەوەریو، نەوەر، هەڵنەوەریو ◌ نریز

indecipherable /ˌɪndɪˈsaɪfrəbl/ *adjective*
سەرەندەرنەکراو، سەرلێدەرنەهێنراو، نەخوێنراو، سەرەندەری ناکرێ، کەس تێیناگا، لێتێنەگەیشتوو ◌ نامفهوم

indecision /ˌɪndɪˈsɪʒn/ *noun*
بێبڕیاری، بڕیارێنەدران، دوودڵی، تیاماوی ◌ بی‌تصمیمی، دودلی

indecisive /ˌɪndɪˈsaɪsɪv/ *adjective*
1 یەکلایینەکراوە، بڕیار(لەسەر)نەدراو، لایێبەلادانەخراو، کۆتاییپێنەهاتوو، شلەوەکردوو 2 بێئەنجام، هیچلێهەڵنەوەریو، بێبەرهەم، نەبڕاوە، دوودڵ، تیاماو، بڕیارێنەدراو، ڕاڕا، نادڵنیا ◌ 1 غیرقطعی 2 بی‌نتیجه، بی‌عزم، مردد

indecisively /ˌɪndɪˈsaɪsɪvli/ *adverb*
یەکلایینەکراوانە، بە شێوەیەکی یەکلایینەکراوە ◌ به طور غیرقطعی

indecisiveness /ˌɪndɪˈsaɪsɪvnəs/ *noun*
کۆتاییپێنەهاتوویی، یەکلایینەکراوەیی، نەبڕاوەیی، دوودڵی، تیاماوی، دڕدۆنگی ◌ عدم قطعیت، تردید

indeclinable /ˌɪndɪˈklaɪnəbl/ *adjective*
(ڕێزمان) لەگەردان‌نەهاتوو، گەردان‌نەکراو ◌ غیرقابل صرف

indecomposable /ˌɪndɪkəmˈpəʊzəbl/ *adjective*
لێکەوەنەبوو، لەهەڵوەشان‌نەهاتوو، هەڵنەوەشاو، لێک نابێتەوە ◌ تلاشی‌ناپذیر

indecorous /ɪnˈdekərəs/ *adjective*
دوور لە ڕەوشت، جوان نییە، ئابڕووبەرانە، عەیب، ناحەز، ناشیرین، لێنەوەشاو ◌ ناشایست، مبتذل

indecorously /ɪnˈdekərəsli/ *adverb*
بێڕەوشتانە، (بە شێوەیەکی) ناحەز ◌ بی‌ادبانه

indecorousness /ɪnˈdekərəsnəs/ *noun*
بێڕەوشتیی، ناشیرینی، ناحەزی، لێنەوەشاوەیی ◌ بی‌ادبی، ناشایستگی

indecorum /ˌɪndɪˈkɔ:rəm/ *noun*
بێڕەوشتی، بێئابڕوویی، ناحەز جووڵانەوە، ڕەفتار یان هەڵسوکەوتی ناشیرین ◌ بی‌ادبی، ابتذال، رفتار نامناسب

indeed /ɪnˈdi:d/ *adverb*
1 لە ڕاستیدا 2 بە ڕاستە، یانی ئاوا، حەتمەن ◌ 1 در واقع 2 جداً

indefatigability /ɪndɪˌfætɪgəˈbɪlɪti/ *noun*
ماندوویی‌نەناسی، بەچنگی، بەکاری، پڕتاقەتی، کارخۆری ◌ خستگی‌ناپذیری

indefatigable /ˌɪndɪˈfætɪgəbl/ *adjective*
1 ماندوویی‌نەناس، بەچنگ، بەکار، کارخۆر: *an -efatigable defender of human rights* 2 یەکبینە، بەردەوام ◌ 1 خستگی‌ناپذیر 2 لایتقطع

indefatigably /ˌɪndɪˈfætɪgəbli/ *adverb*
ماندوویی‌نەناسانە ◌ به طور خستگی‌ناپذیر

indefeasibility /ɪndɪˌfi:zəˈbɪlɪti/ *noun*
لەهەڵوەشانەوەنەهاتوویی، پووچەوەنەکراوی، سەقامگرتوویی ◌ غیرقابلیت الغا

indefeasible /ˌɪndɪˈfi:zəbl/ *adjective*
لەهەڵوەشانەوەنەهاتوو، هەڵنەوەشاو، هەڵناوەشێتەوە، بەتاڵ ناکرێتەوە، پووچەوەنەکراو، سەقامگرتوو: *The ◊ -defensible behaviour Prime Minister was accused of defending*

the -efensible ◊ غیرقابل فسخ

indefeasibly /ˌɪndɪˈfiːzəbli/ *adverb*

سەقامگرتووانە ◊ به طور غیرقابل فسخ

indefectible /ˌɪndɪˈfɛktɪb(ə)l/ *noun*

تەواو، رەبەق، کامڵ، ئازگار، ئایدیاڵ، زۆر باش، یەکجار خۆش، بێگەرد، بێخەوش، بێعەیب ◊ کامل، ایدهال، محض، تمام، بیعیب

indefensibility /ɪndɪˌfɛnsəˈbɪlɪtɪ/ *noun*

لەبەرگرینەهاتوویی، نەپارێزراوی، لەپاساونەهاتوویی، پاساونەدراوی ◊ دفاعناپذیری، غیرقابلیت توجیه

indefensible /ˌɪndɪˈfɛnsəbl/ *adjective*

لەبەرگرینەهاتوو، نەپارێزراو، ناپارێزرێ، لەپاساونەهاتوو، نەبەخشراو، پاساونەدراو ◊ دفاعناپذیر، غیرقابل توجیه

indefensibly /ˌɪndɪˈfɛnsəbli/ *adverb*

لەبەرگرینەهاتووانە، لەپاساونەهاتووانە، بە شێوەیێکی لەبەرگرینەهاتوو یان لەپاساونەهاتوو ◊ به طور دفاعناپذیر یا غیرقابل توجیه

indefinable /ˌɪndɪˈfaɪnəbl/ *adjective*

1 لەناسیننەهاتوو، پێناسەنەکراو، پێناسە ناکرێ، لەدەربڕیننەهاتوو، دەرنەبڕاو، روون ناکرێتەوە، نەوتراو: *an ◊ indefinable feelings* 2 ئاڵۆز، تەماوی *indefinable concept* (indefinably /-əbli/ *adv*: ئاڵۆزانە، بە شێوەیێکی تەماوی) ◊ 1 غیرقابل تعریف، غیرقابل بیان 2 بغرنج

indefinite /ɪnˈdɛfɪnət/ *adjective*

1 نادیار، تەماوی، تەژمە، ناڕۆشن، نەروون، imprecise: *an indefinite science*، دیارینەکراو، بێئەنداز، بێئەژمار، بێکۆتایی 2 (ڕێزمان) دەرنەخەر، نەناسراو (indefiniteness *n*: نادیاری، نەروونی، دیارینەکراوی) ◊ 1 نامشخص، نامعین، نامحدود 2 (دستور زبان) نکره

indefinite article *noun*

(ڕێزمان) ئامرازی نەناسراو، پیتە دەرنەخەر ◊ حرف نکره یا ناشناخته

indefinite boundaries *noun, pl.*

سنوورە دیارینەکراوەکان ◊ مرزهای نامشخص

indefinite integral *noun*

(بیرکاری) فانکشنی ئاڵۆز: فانکشنێ کە بەرهەمەکەی یان لێوەرگیراوەکەی هی فانکشنێکی تر بێ ◊ تابع مبهم

indefinitely /ɪnˈdɛfɪnətli/ *adverb*

نادیارانە، تەماوییانە، بە شێوەیێکی نادیار، تەژمانە ◊ به طور نامشخص

indefinite pronoun *noun*

(ڕێزمان) جێناوی نەناسراو، راناوی دیارینەکراو ◊ ضمیر نامعین

indehiscence /ˌɪndɪˈhɪs(ə)ns/ *noun*

نەکراوەیی، دانەتلیشاوی، دانەقلیشاوی ◊ ناگشایی

indehiscent /ˌɪndɪˈhɪs(ə)nt/ *adjective*

(ڕووەکناسی، کەلوو) نەکراوە، ناتلیشێتەوە، ناقلیشێتەوە، دانەتلیشاو، دانەقلیشاو: *indehiscent fruits* ◊ ناگشای

indelibility /ɪnˌdɛləˈbɪlɪtɪ/ *noun*

لەسڕینەوەنەهاتوویی، پاکەوەنەبوویی، لێوەنەبوویی، بواردوویی ◊ غیرقابلیت محو

indelible /ɪnˈdɛləbl/ *adjective*

1 لەسڕینەوەنەهاتوو، پاکەوەنەبوو، ناسڕێتەوە، لێوەنەبوو، بواردوو 2 لەبیرەوەنەچوو، لە بیر ناچێتەوە ◊ 1 غیرقابل محو 2 فراموشنشدنی

indelibly /-əbli/ *adverb*

لێوەنەبووانە، بە شێوەیەکی بواردوو ◊ بە طور پاکنشدنی

indelicacy /-kəsi/ *noun, pl.* indelicacies

بێڕەوشتی، بێشەرمی، بێئابڕوویی، قسەتڕنی ◊ بینزاکتی

indelicate /ɪnˈdɛlɪkət/ *adjective*

بێڕەوشت، بێشەرم، قسەتڕن، کەرتر، بێشەرمانە، ناحەزانە، عەیبانە، سووکانە: *an indelicate question* (indelicately *adv*: سووکانە، بێڕەوشتانە؛ indelicateness *n*) ◊ بینزاکت، بیادبانه

in delicto *noun*

(ماف) خەتابار ◊ متخلف

indemnification /ɪnˌdɛmnɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*

1 دەستەبەری 2 بۆبژاردن، زیاندانەوە، قەرەبووکردنەوەی زیان و زەرەر، زیانە، تاوان ◊ 1 ضمانت 2 خسارت، غرامت

indemnitee /ɪnˌdɛmnɪˈtiː/ *noun*

بۆبژێردراو ◊ غرامتگیر

indemnitor *noun*

بۆبژێر ◊ غرامتپرداز

indemnity /ɪnˈdɛmnəti/ *noun, pl.* indemnities

1 دەستەبەری، بەڵێنیدان، گەرەنتی (بۆ زیان و زەرەر) 2 پاراستن 3 بۆبژاردن، زیاندانەوە 4 بەخشین، لێخۆشبوون، جەبە ◊ 1 تضمین 2 مصونیت 3 خسارت 4 معافیت

indemonstrable /ˌɪndɪˈmɒnstrəbl/ *adjective*

لەسەلماندننەهاتوو، نەسەلمێنراو (indemonstrably *adv*) ◊ غیرقابل اثبات

indene /ˈɪndiːn/ *noun, prob. a contr.* of indonaphthene

(کیمیا) هایدرۆکاربۆنی شلەی بێڕەنگ C_9H_8 لە قیر دەگیرێ و بۆ دروسکردنی جەوی دەسکرد بەکاردێترێ ◊ ایندن

indent /ˈɪndent/ *noun*

1 داوا، ڕاسپاردن 2 چوونەنێو، کشانەوە، مەودا (چۆڵایی سەرەتای دێڕی) 3 = indenture ◊

1 درخواست 2 تورفتگی

indentation /ˌɪndenˈteɪʃn/ *noun*

1 چوونەنێو، بەنێوداچوویی، کشانەوە، مەودا، قوپایی، قوپان 2 ددانە، کۆنگرە، برگە ◌ 1 تورفتگی 2 دندانە

indented /ɪnˈdentɪd/ *adjective*

ددانەددانە، گرنالگرنال، برگەبرگە ◌ دندانە دندانە، مضرس

indenture /ɪnˈdentʃə(r)/ *noun*

1 بریارنامەی دوودانەیی 2 بریارنامە، پەیماننامە 3 بریارنامەی شاگردی (کە تازەکار یان شاگرد دەیدا بە خاوەنکارەکەی) ◌ 1 قرارداد دونسخەای 2 قرارداد 3 ایندنتور

independence /ˌɪndɪˈpendəns/ *noun*

1 سەربەخۆیی، سەربەستی، خۆسەری، ئازادی، خۆبوون: *Cuba gained -ence from Spain in 1898* 2 پێوەنەبەستراوی، نەبەستراوی، ناپێوەبەندی، پشتپێنەبەستوویی، نیازپێنەبوون ◌ 1 استقلال، قیام بە ذات 2 عدم وابستگی

Independence Day *noun*

رۆژی سەربەخۆیی (چوارەمی ژوولای 1776 کە کۆلۆنییەکانی ئەمریکا سەربەخۆیی خۆیان لە بریتانیا راگەیاند) ◌ روز استقلال امریکا

independency *noun*

1 سەربەخۆیی 2 حکومەت یان ولاتی سەربەخۆ ◌ 1 استقلال 2 دولت یا کشور مستقل

independent /ˌɪndɪˈpendənt/ *adjective, noun*

adj 1 سەربەخۆ، خۆبوو، خۆسەر، سەربەست، ئازاد 2 پێوەنەبەستراو، جیا، جودا، نەبەستراو، پشتپێنەبەستوو، ناپێوەبەند، ناپێویست، نیازپێنەبوو 3 (مێژوویی) (independent) - *n* Congregational پالێوراو یان نوێنەری سەربەخۆ یاخو بێلایەن (independently *adv*: سەربەخۆیانە، خۆسەرانە، بە شێوەیەکی جیا) ◌ 1 *adj* مستقل، قائم بە ذات 2 بدون وابستگی *n* کاندیدا یا نمایندەی منفرد

independent clause *noun*

(ڕێزمان) رستۆکە یا برگەی سەرەکی، لارستەی سەربەخۆ ◌ بند پایە

independent means *noun, pl.*

داهاتی سەربەخۆ ◌ درآمد مستقل

independent school = private school

in-depth *adjective*

قووڵ، ورد، پەروەردەکاری، چڕوپڕ، تێروتەسەل، دوورودرێژ، comprehensive ،thorough: *an in-depth discussion* ◌ ژرف، دقیق، مفصل

in-depth analysis *noun*

شیکردنەوەی ورد ◌ تحلیل دقیق

in-depth research *noun*

توێژینەوەی ورد ◌ پژوهش دقیق

in-depth study *noun*

لێکۆڵینەوەی ورد، خوێندنەوەی ورد ◌ تحقیق دقیق، مطالعەی دقیق

indescribability /ˌɪndɪˌskraɪbəˈbɪlɪti/ *noun*

لەباس(کردن)نەهاتوویی، باسنەکراوی ◌ وصفناپذیری

indescribable /ˌɪndɪˈskraɪbəbl/ *adjective*

لەباس(کردن)نەهاتوو، باسنەکراو، باس ناکرێ ◌ وصفناپذیر

indescribably /-əbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی باسنەکراو ◌ بە طور وصفناپذیر

indestructibility /ˌɪndɪˌstrʌktəˈbɪlɪti/ *noun*

تیانەچوویی، نەمری، لەنێونەچوویی ◌ فناناپذیری

indestructible /ˌɪndɪˈstrʌktəbl/ *adjective*

تیانەچوو، نەمر، لەنێونەچوو، تیاناچێ، نافەوتێ، تێکنەچوو، خراپنەبوو (indestructibly *adv*: تیانەچووانە، لەنێونەچووانە) ◌ فناناپذیر

indeterminability /ˌɪndɪtɜːmɪnəˈbɪləti/ *noun*

دیارینەکراوی ◌ تعیینناپذیری

indeterminable /ˌɪndɪˈtɜːmɪnəbl/ *adjective*

1 دیارینەکراو، نادیار 2 (ماف) چارەسەرنەکراو، لاێ بە لادانەخراو، بێئەنجام (indeterminably *adv*: بە شێوەیەکی نادیار) ◌ 1 تعییننا‌پذیر، نامشخص 2 غیرقابل حل

indeterminacy /-nəsi/ *noun*

1 یەکلایینەبوونەوە، کۆتاییپێنەهاتوویی، دیارینەکران، یەکلایینەکراوەیی 2 (بیرکاری) نادیاری ◌ 1 عدم قطعیت 2 ابهام

indeterminate /ˌɪndɪˈtɜːmɪnət, US -ˈtɜːrm-/ *adjective*

نادیار، روون نییە، دیارینەکراو، نامەعلووم، یەکلایینەکراو، بەلادانەخراو، نەبڕاوە، بڕیارلەسەرنەدراو، بێئەنجام (indeterminately *adv*: دیارینەکراوانە؛ indeterminateness *n*: نادیاری، ناڕوونی، دیارینەکراوی) ◌ نامشخص، نامعین، نامعلوم، بینتیجە

indeterminate vowel = schwa

indetermination /ˌɪndɪˈtɜːmɪneɪʃn/ *noun*

یەکلایینەکراوەیی، بەلادانەخراوی، کۆتاییپێنەهاتوویی، بڕیارلەسەرنەدراوی، دوودڵی، تیامانەوە ◌ عدم قطعیت، بیتصمیمی

indeterminism *noun*

1 ئیندیتێرمینیزم (ریبازیکی فەلسەفی) 2 یەکلایینەکراوەیی، کۆتاییپێنەهاتوویی، بڕیارلەسەرنەدراوی، دیارینەکراوی ◌ (indeterministic *adj* ؛indeterminist *n*) 1 اختیار 2 عدم قطعیت

index /ˈɪndeks/ *noun, pl.* indexes or especially in technical use indices /ˈɪndɪsiːz/

1 پێرست، فیرست، نووانە، ناوەڕۆک (بابەت، ناو و هتد) 2 پیشاندەر، ئیندیکس 3 ئاماژە، مێزە 4 نوێنەر، توان، جا 5 دۆشاومژە، قامکی نیشانە یا شادە 6 میل 7 زمانە، میل، نەرە (ی تەرازوو) 8 (کتێب) جێ‌قامکی، ئیندیکس، پیت‌نیشان 9 (چاپ) نیشانە یان کارەکتەرێ کە بۆ راکێشانی سەرنج بۆ تێبینی‌یێکی راستەوخۆ بەکاردێترێ (هەروەها fist) ◌ 1 فهرست، نمایه 2 شاخص 3 اشاره 4 توان، نما 5 انگشت اشاره 6 عقربه 7 زبانەی ترازو 8 جاانگشتی 9 ایندکس

indexation /ˌɪndekˈseɪʃn/ *noun*, also indexing

ئیندیکس‌دانان، ئیندیکساندن ◌ شاخص‌گذاری

index card *noun*

کارتی هەڵگرتن یان ئیندیکس ◌ کارت بایگانی

index finger *noun*

دۆشاومژە، قامکی شادە، قامکی نیشانە ◌ انگشت اشاره

index fossil *noun*

بووبەردی رێنوێن یان ئیندیکس ◌ سنگوارە یا فسیل شاخص

indexical /ɪnˈdeksɪk(ə)l/ *adjective*

1 (زمانەوانی) = deictic 2 پێرست‌ئاسا ◌ 1 = deictic 2 فهرست‌گونه

indexless *adjective*

بێ‌ناوەڕۆک ◌ بدون فهرست

index-linked *adjective*

ئیندیکس‌دار، بەپێی ئیندیکس (index-linking *n*) ◌ مبتنی بر شاخص

India ink = Indian ink

Indiaman *noun, pl.* Indiamen

(مێژوویی) کەشتی کارداری یان بازرگانی لەگەڵ هیند ◌ ایندیامن

Indian /ˈɪndiən/ *adjective, noun*

adj 1 هیندی، هیندی، هیند(و)ستانی، سەربە هیند یان باشووری ئاسیا 2 سەربە ئەمریکایی‌یە رەسەنەکان یان زمانەکانیان *n* 1 خەڵکی هیندووستان 2 سووریێست، American Indian، دانیشتوانی رەسەنی ئەمریکا (باکوور، نێوەراست و باشوور) 3 هەریەک لە زمانە رەسەنەکانی سووریێستەکان 4 (ب.ت. جاران و یان لە دەقە مێژوویی‌یەکاندا) رەسەن یان دانیشتووی نیمچەوشکاری هیندوستان Indianization (also Indianism *n*) Indianisation) *n*؛ بنەرەت: گەلانی رەسەنی ئەمریکا(یی) بە "Indian" ناسران، چونکو کریستوفێر کۆلۆمبوس Christopher Columbus و خەڵکانی دی کاتێ گەیشتنە کەنارەکانی رۆژهەلاتی ئەمریکا، پێیان وابوو لە رێگایێکی تازەوە گەیشتوونەتە بەشێکی هیندوستان؛ تێبینی: وشەکانی Indian و Red Indian ئەمرۆکانە کەم‌باون و لە جیاتی ئەوانە زۆرتر American Indian بەکاردێترێ) ◌ *adj* 1 هندی 2 وابسته به سرخ‌پوستان یا زبانشان *n* 1 اهل هندوستان 2 سرخ‌پوست 3 و 4 ایندین

Indianan /ˌɪndɪˈan(ə)n/ *noun, adjective*

n خەڵکی هەرێمی ئیندیانا Indianaی ئەمریکا *adj* ئیندیانایی ◌ ایندیایی

Indian bread = tuckahoe

Indian club *noun*

(وەرزش) میل (وەک هی زۆرخانە) ◌ میل

Indian corn *noun*, also maize

گەنمەشامی، گوڵەپێغەمبەرە، گەرمەشانی، زورات ◌ بلال

Indian file = single file

Indian giver *noun*

(جاروبار سووکانە) کەسێ کە دیاری‌یێ دەبەخشێ و پاشان وەری دەگرێتەوە ◌ ایندین گیور

Indian giver *noun*

بەخشینی دیاری و پاشان وەرگرتنەوەی ◌ ایندین گیوینگ

Indian hemp = cannabis

Indian ink *noun*, India ink

جەوهەری کێشانەوە ◌ مرکب چین

Indian licorice *noun*, also rosary pea

شیرین‌بەلەکی هیندی: جۆرێ رەز یان مێوی گەرمێنان، لە خێزانی legume، دانەکەی بۆ تەزبێح و رەگەکەی وەک جێگرەوەی شیرین‌بەلەک بەکاردێترێ [Abrus precatorius] ◌ عشقەی چشم خروس

Indian meal *noun*, also cornmeal

ئاردی گەنمەشامی ◌ آرد ذرت

Indian millet = durra

Indian paintbrush *noun*, also painted cup

1 پەرەمووچەی هیندی؟: کۆمەڵە رووەکێکی نیوەمشەخۆر semiparasitic لە توخمی Castilleja و لە خێزانی snapdragon، بە bract ی پەرەئاسای رەنگی گەشەوە 2 = orange hawkweed ◌ زاغک

Indian pipe *noun*

لوولەهیندی؟: جۆرێ گیا یان رووەکی saprophytic سپی مێوین waxy ی بێ‌گەڵا، لە خێزانی Monotropaceae، Indian-pipe، هی ئاسیا و ئەمریکای باکووری [*Monotropa uniflora*] ◌ نوعی گیاه

Indian pudding *noun*

جۆرێ پودینگ کە زۆرتر بە ئاردەگەنمەشامی cornmeal، دۆشاو molasses و شیر دروست دەکرێ ◌ نوعی پودینگ

Indian red *noun*

1 گلی سووری زەردباو، زۆرتر وەک رەنگ و پۆلیشی کانزا بەکاردێترێ 2 جۆرێ رەنگی

سووری مەیلەوزەرد کە زۆرتر لە ئۆکسایدی ئاسن پێکهاتووە ۞ 1 خاک سرخ مایل بە زرد 2 ایندین رد

Indian summer *noun*

1 هەوای گەرمی پاییز 2 سەرکەوتن، بەختەوەری (ب.ت. سەردەمی ئاخری عومر) ۞ 1 هوای گرم پاییزی 2 خوشبختی، موفقیت

Indian tobacco *noun*

توتنی هیندی: رووەکێکی ئەمریکای باکووری، لە خێزانی lobelia بە گوڵی شینی وردەوە [*Lobelia inflata*] ۞ تنباکوی هندی

India paper *noun*

کاغزی هیندی، کاغەزی چین: 1 جۆرێ کاغەزی ناسک و مژۆک absorbent 2 جۆرێ کاغەزی چاپی زۆرناسک، جیڕ و مات، ب.ت. لە کتێبە پیرۆزەکاندا بەکاردێنرێ ۞ کاغذ هندی

India rubber /ˌɪndiə ˈrʌbə(r)/ *noun*

1 سرە 2 جیر (ی سروشتی) ۞ 1 پاککن 2 لاستیک

India rubber (tree) = rubber tree

India turnip = jack-in-the-pulpit

India wrestling *noun*

1 جۆرێ زۆرانبازی 2 = arm wrestling ۞ نوعی کشتی

Indic /ˈɪndɪk/ *noun, adjective*

n کۆمەڵێ لە زمانە هیند و ئەوروپاییەکان، کە سانسکریتی و زمانە هیندییە نۆژەنەکان پێکدێنێ *adj* سەربەو کۆمەڵە زمانییە ۞ ایندیک

indican *noun*

1 سولفاتی پۆتاسیۆمی ئیندۆکسیل indoxyl potassium $C_8H_6NO_4SK$، ماکێکی هەشپێکهێنێ یان نیلساز $C_8H_7NO_4S$ کە لە میز و شلە گیانەوەرییەکانی تری بە شێوەی خوێ دۆزراوەتەوە 2 گلۆکۆزایدێ $C_{14}H_{17}NO_6$، لەو رووەکانە دەگیرێ کە نیل یان هەش دێنن و سەرچاوەیێکی هەشی سروشتییە ۞ ایندیکان

indicant /ˈɪndəkənt/ *adjective*

نیشاندەر، دەربڕ، ئاماژەپێکەر ۞ دال، بیانگر

indication /ˌɪndɪˈkeɪʃn/ *noun*

1 نیشانە، بەرژەنگ، درف 2 بەڵگە 3 ئاماژە(پێکردن)، نیشانە، نیشاندان، دەرخستن، مێزە 4 ئاگاداری (*adj* indicational: سەربە یان پێوەندی بە indication ـەوە هەیە) ۞ 1 علامت 2 دلیل 3 اشارە، دلالت 4 خبر

indicative /ɪnˈdɪkətɪv/ *adjective, noun*

adj 1 (رێزمان) ئاگاداری 2 نیشانەی، پیشاندەری *n* کاری ئاگاداری (indicatively *adv*) ۞ *adj* 1 اخباری 2 علامت *n* فعل اخباری

indicator /ˈɪndɪkeɪtə(r)/ *noun*

1 (ماشێن) چرای لاگۆڕین، چرای بادانەوە 2 دەپ یان بۆردی ئاگاداری، پەردەی ئاگاداری (کە تازەترین زانیاری لەبارەی رۆیشتن و گەیشتنی شەمەندەفەر و فڕۆکەکان پیشان دەدا) 3 میل (هی تێمپراچێر، خێرایی speed و گوشار pressure) 4 (کیمیا) ناسەرەوە 5 نیشانە، بەرژەنگ ۞ 1 راهنما 2 تابلوی راهنما 3 عقربە 4 (شیمی) معرف 5 علامت

indicatory /ɪnˈdɪkət(ə)ri, US ˌɪndɪˈkeɪt(ə)ri/ = index

indices /ˈɪndɪsiːz/ = index

indicium /ˈɪnˈdɪʃɪəm/ *noun, pl.* indicia /ɪnˈdɪʃɪə, -sɪə/

بەرژەنگ، نیشانە (بنەڕەت: لە *index* -*indic* لاتین "نیشانە") ۞ علامت

indictable /ɪnˈdaɪtəbl/ *adjective*

شیاوی تاوانبارکردن، شیاوی گوناهبارکردن ۞ قابل اتهام

indiction /ɪnˈdɪkʃ(ə)n/ *noun*

1 (مێژوویی، ئیمراتۆری رۆم) دانانی باجی پازدەساڵە 2 ماوە یان سەردەمێکی پازدەساڵە ۞ 1 وضع مالیات پانزدهساله 2 دورەی پانزدەساله

indictment /ɪnˈdaɪtmənt/ *noun*

داوانامە، تاوانبارکردن، گوناهبارکردن ۞ کیفرخواست، اتهام

indie /ˈɪndi/ *noun, adjective*

adj 1 تیپی موسیقای ئازاد یان سەربەخۆ 2 کۆمپانی (سەربەخۆ و ب.ت. موزیکی گەلی بەرهەم دێنێ) *n* ئازاد، سەربەخۆ ۞ *adj* 1 گروه موسیقی مستقل 2 شرکت *n* مستقل

indifference /ɪnˈdɪfrəns/ *noun*

کەمتەرخەمی، بێدەربەستی، بێخەمی، بێخەیاڵی، لامەرلایی، گوێپێنەدان، پشتگوێخستن ۞ بیتوجهی، لاقیدی، بیاعتنایی

indifferent /ɪnˈdɪfrənt/ *adjective*

1 کەمتەرخەم، گوێپێنەدەر، بێخەم، بێخەیاڵ 2 بێلایەن، نادەمارگرژ 3 ناگرنگ، بێبایەخ، هیچەکە، نە ئەوندە باش، ئاسایی، دەستە، ئەندازە، مامناوەند ۞ 1 بیتوجە، بیتفاوت 2 بیطرف 3 بیاهمیت، جزئی

indifferentism *noun*

ناجیاوازیباوەڕی: باوەڕێ کە پێی وایە جیاوازی باوەڕە دینییەکان شتێکی وانین ۞ ایندفرنتالیسم

indifferentist *noun*

ناجیاوازیباوەڕ، ئیندیفرێنتالیست ۞ ایندفرنتالیست

indifferently *adverb*

کەمتەرخەمانە،بەکەمتەرخەمییەوە ۞ بابیاعتنایی

indigence /ˈɪndɪdʒiːn/ *noun*

ناچاری، نەبوونی، دەستەنگی، نەداری، هەژاری ۞ تهیدستی، فقر

indigene /ˈɪndɪdʒiːn/ *noun*
کەسێکی ڕەسەن، بوومی، بنەنشین، سەرەتانشین ◌ (آدم) بومی
indigenization *noun*
خستنەژێر ڕکێفی خەڵکی ڕەسەنەوە، ڕەسەناندن ◌ بومی‌سازی
indigenous /ɪnˈdɪdʒənəs/ *adjective*
1 سروشتی، خۆرسکی 2 دانیشتووی ڕەسەن، بوومی، ڕەسەن، بنەنشین، سەرەتانشین: *the indigenous peoples/languages of the area* ◊ *the indigenous culture* ◊ *indigenous plants* ◌ 1 طبیعی 2 بومی
indigenously /ɪnˈdɪdʒənəsli/ *adverb*
1 سروشتی‌یانە 2 سەرەتانشینانە، ڕەسەنانە، بە شێوەیەکی بوومی ◌ 1 به طور طبیعی 2 به طور بومی
indigenousness /ɪnˈdɪdʒənəsnəs/ *noun*
خۆماڵی بوون، سەرەتانشین‌بوون، بوومی‌بوون ◌ بومی بودن
indigent /ˈɪndɪdʒənt/ *adjective, noun*
adj کەم‌دەس، هەژار، نەدار، حەوەجێ‌دار، بەڵەنگاز، دەس‌تەنگ، فەقیر *n* کەسێکی دەس‌تەنگ ◌ *adj* تهی‌دست، فقیر *n* آدم تهی‌دست
indigested *adjective*, also archaic term for undigested
1 هەڵنەتاواو، هەرس‌نەکراو 2 لێکەوەنەدراو، هەڵنەسەنگێنراو 3 شێواو، شپرزە، تێکەڵ‌وپێکەڵ، ئاڵۆز ◌ 1 هضم‌نشده 2 نسنجیده 3 بی‌ترتیب
indigestibility /ˌɪndɪdʒestəˈbɪlɪti/ *noun*
لەهەرس‌نەهاتوویی، هەرس‌نەکراوی، هەڵنەتاواوی ◌ غیرقابلیت هضم
indigestible /ˌɪndɪˈdʒestəbl/ *adjective*
1 لەهەرس‌نەهاتوو، قورس، سووک نییە، هەرس‌نەکراو، هەڵنەتاواو 2 قورس، گران، درەنگ‌لێ‌تێگەیشتوو، ئاڵۆز، درەنگ دەخوێنرێتەوە، سەخت، لێ‌تێنەگەیشتوو ◌ 1 غیرقابل هضم، دیرهضم 2 غیرقابل فهم
indigestibly /ˌɪndɪˈdʒestəbli/ *adverb*
لەهەرس‌نەهاتووانە، بە شێوەیەکی هەرس‌نەکراو ◌ به طور غیرقابل هضم
indigestion /ˌɪndɪˈdʒestʃən/ *noun*
بەدهەرسی، گرفت، پیرومەر ◌ سوء هاضمه
indigestive /ˌɪndɪˈdʒestɪv/ *adjective*
تووش‌بوو بەدهەرسی یان گرفت ◌ مبتلا به سوء هاضمه
indign /ɪnˈdaɪn/ *adjective*
لێنەوەشاو، لێنەهاتوو ◌ ناشایسته
indignant /ɪnˈdɪgnənt/ *adjective*
تووڕە، ڕق‌هەستاو، سوورەوەبوو: *an indignant look* ◌ خشمگین، برآشفته
indignantly /ɪnˈdɪgnəntli/ *adverb*
بە ڕق‌هەستانەوە ◌ با عصبانیت
indignation /ˌɪndɪgˈneɪʃn/ *noun*
تووڕەیی، ڕق‌هەستان، غەیدین، ئاژر ◌ خشم، برآشفتگی
indignity /ɪnˈdɪgnəti/ *noun, pl.* indignities
بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمەتی، سووکایەتی ◌ بی‌احترامی، توهین
indigo /ˈɪndɪgəʊ, US -goʊ/ *noun* (*pl.* indigos or indigoes), *adjective*
n 1 ڕووەکی نیل، ڕووەکی خەم؟، گیاهەکەش و جۆرە [*Indigofera tinctoria*] پێوەندی‌دارەکان] 2 خەم، نیل، چویت، هەش، خومی شین، خومی نیل، ڕەنگی نیلی *adj* نیلی (لە شەبەنگدا نێوان شین و بەنەوش؛ بنەڕەت: لە پۆرتوگالی، بە ڕێگای لاتینەوە لە *indigo* یونانی، *indikos* ئەویش لە *indikon* هێندی‌یەوە "ڕەنگ") ◌ *n* 1 گیاه نیل 2 نیل، رنگ نیلی *adj* نیلی
indigo plant *noun*
ڕووەک یان دەوەنی نیل یان خەم؟ ◌ گیاه یا بوته‌ی نیل
indigo snake *noun*
جۆرێ ماری ئەمریکای زلەی بێ‌وەی، زۆرتر ڕەشی شین‌باو [*Drymarchon corais*] ◌ نوعی مار
indiminishable *adjective*
کەمەوەنەبوو، لەداشکان‌نەهاتوو، داناشکێ، کەم نابێتەوە ◌ کاهش‌ناپذیر
Indio /ˈɪndɪəʊ/ *noun, pl.* Indios
ئەندامی هەریەک لە گەلانی ڕەسەنی ئەمریکا یان ڕۆژهەڵاتی ئاسیا (ناوچە ژێردەسەڵاتەکانی جارانی سپانیا یان پۆرتوگال) ◌ ایندیو
indirect /ˌɪndəˈrekt, US -daɪˈr-/ *adjective*
1 ناڕاستەوخۆ، ناڕاست، بەپێچ‌وپەنا، تیان 2 خوار، لار 3 ناسەرەکی، لاوەکی، لاتەنیشتی 4 (سەودا) چەوت، نادروست، فێلاوی، دەغەلانە ◌ 1 غیرمستقیم 2 کج 3 ثانوی 4 تقلب‌آمیز
indirection /ˌɪndɪˈrekʃn, US -daɪˈr-*noun*
1 کاری ناڕاستەوخۆ 2 نادروستی، فێڵ، چەوتی، گزەونی ◌ 1 کار غیرمستقیم 2 تقلب
indirectly /ˌɪndəˈrektli, US -daɪˈr-/ *adverb*
ناڕاستەوخۆیانە، لە لاوە ◌ به طور غیرمستقیم
indirectness /ˌɪndəˈrektnəs, US -daɪˈr-/ *noun*
ناڕاستەوخۆیی، ناڕاست‌بوون ◌ غیرمستقیم بودن
indirect object *noun*
(ڕێزمان) بەرکاری ناڕاستەوخۆ، تەواوکەری بەیاریە ◌ مفعول غیرمستقیم
indirect question *noun*
(ڕێزمان) پرسیاری ناڕاستەوخۆ (وەک She

نیشانەی asked where I was going پرسیاری بۆ دانانری) ◌ پرسش غیرمستقیم

indirect speech *noun*, also reported speech (ڕێزمان) گێڕانەوەی ناڕاستەوخۆ ◌ نقل قول مستقیم

indirect tax *noun*
باجی ناڕاستەوخۆ ◌ مالیات غیرمستقیم

indirect taxation *noun*
باجدانانی ناڕاستەوخۆ ◌ مالیات‌بندی غیرمستقیم

indiscernibility /ˌɪndɪsɜːnəˈbɪlətɪ, US -sɜːrn-/ *noun*
لەلێک‌کردنەوەنەهاتوویی ◌ غیرقابلیت تشخیص

indiscernible /ˌɪndɪˈsɜːnəbl, US -ˈsɜːrn-/ *adjective*
لێکەوەنەکراو، جیاناکرێتەوە، لێک‌ناکرێتەوە ◌ غیرقابل تشخیص

indiscernibly /ˌɪndɪˈsɜːnəbli, US -ˈsɜːrn-/ *adverb*
بە شێوەیەکی لێکەوەنەکراو ◌ بە طور غیرقابل تشخیص

indiscerptibility *noun*
لێکەوەنەبوویی، لێک‌هەڵنەوەشاوی، لەهەڵوەشانەوەنەهاتوویی ◌ تجزیەناپذیری

indiscerptible *adjective*
لێکەوەنەبوو، لێک‌هەڵنەوەشاو، لەهەڵوەشانەوەنەهاتوو ◌ تجزیەناپذیر

indiscipline /ɪnˈdɪsɪplɪn/ *noun*
ناڕێکی، ناڕێک‌وپێکی، بێ‌دیسیپلینی، بێ‌بەندوبەستی ◌ بی‌نظمی

indiscoverable /ˌɪnˈdɪˈskʌvərəbl/ *adjective*
نەدۆزراو، نادۆزرێتەوە، لەدۆزینەوەنەهاتوو ◌ کشف‌ناپذیر

indiscreet /ˌɪndɪˈskriːt/ *adjective*
هەڵەشە، سەرچڵ، سەرەڕۆ، گەوج، بێ‌ئەقڵ، دەم‌بەهاوار، دەم‌بڵاو، ناژیرانە: *an indiscreet* *It was indiscreet of him to* ◊ *comment* *disclose that information* ◌ بی‌احتیاط، احمق، نامعقول

indiscreetly /ˌɪndɪˈskriːtli/ *adverb*
دەم‌بڵاوانە، سەرچڵانە ◌ بە طور بی‌احتیاط

indiscrete /ˌɪndɪˈskriːt/ *adjective*
یەک‌پارچە، یەک‌تەختە، یەک‌تیکە، پێکەوەبەستراو، پێکبەند، ناجیا، نالێک‌جیا، پێکەوە (*adv* indiscretely: بە شێوەیەکی یەک‌پارچە، پێکەوەبەستراوانە) ◌ ناگسستە

indiscretion /ˌɪndɪˈskreʃn/ *noun*
هەڵەشەیی، سەرچڵی، سەرەڕۆیی، گەوجی، بێ‌ئەقڵی، دەم‌بەهاواری، دەم‌بڵاوی: *dietary indiscretion* ◌ بی‌ملاحظگی، بی‌احتیاطی

indiscriminate /ˌɪndɪˈskrɪmɪnət/ *adjective*
لێک‌نەدەرەوە، لێکەوەنەدراو، دیاری‌نەکراو، جیانەکراو، نادیار، ڕەمەکی، هەڕەمەکی، (*adv* indiscriminately: بێ‌جیاوازی، بێ‌دیاری‌کردن؛ *n* indiscriminateness) ◌ بدون تمیز، تصادفی، نامشخص، درهم‌برهم

indiscrimination /ɪndɪˌskrɪməˈneɪʃn/ *noun*
1 لێکەوەنەکردن، لێک‌نەکردنەوە، جیانەکردنەوە 2 جیاوازی‌دانەنان ◌ 1 عدم تمیز 2 عدم تبعیض

indispensability /ˌɪndɪspensəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
پێویستی، پێوەژیاوی ◌ ضرورت، وجوب

indispensable /ˌɪndɪˈspensəbl/ *adjective*
پێویست، پێوەژیاو، بێ‌هەڵنەکردوو، زۆرگرنگ، ◊ *an indispensable obligation* :essential *an -nsable member of the staff* (*adv* indispensably /ˌɪndɪˈspensəbli/: پێویستانە، بە شێوەیەکی پێویست؛ *n* indispensableness) ◌ ضروری، واجب

indisposed /ˌɪndɪˈspəʊzd, US -ˈspoʊzd/ *adjective*
1 نەخۆش، ناساز 2 بێ‌مەیل، پێخۆش‌نەبوو، بێزار ◌ 1 بیمار 2 بی‌رغبت

indisposition /ˌɪndɪspəˈzɪʃn/ *noun*
نەخۆشی، ناسازی، بێ‌مەیلی، پێخۆش‌نەبوون، بێزاری، disinclination ◌ کسالت، بی‌رغبتی

indisputability /ˌɪndɪspjuːtəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
مشت‌ومڕهەڵنەگر(توو)ی(ی)، مشت‌ومڕنەویستی، مۆگەری، نکوڵی‌لێ‌نەکراوی ◌ بحث‌ناپذیری

indisputable /ˌɪndɪˈspjuːtəbl/ *adjective*
مشت‌ومڕهەڵنەگر(توو)، مشت‌ومڕنەویست، مۆگەر، حاشای لێ‌ناکرێ، بەدرۆ ناخرێتەوە، نکوڵی‌لێنەکراو، نکوڵی لێ‌ناکرێ، ◌ *indisputable proof* :unquestionable بحث‌ناپذیر

indisputably /ˌɪndɪˈspjuːtəbli/ *adverb*
بێ‌ئەملاوئەولا ◌ مسلماً

indissolubility /ɪndɪˌsɒljəˈbɪlɪtɪ, US -ˈsɑːl-/ *noun*
نەتواوەیی، نەتوێنراوی، لەتوانەوەنەهاتوویی ◌ حل‌ناپذیری

indissoluble /ˌɪndɪˈsɒljəbl, US -ˈsɑːl-/ *adjective*
1 نەتواوە، ناتوێتەوە، نەتوێنراو، لەتوانەوەنەهاتوو 2 تێکنەچوو، ناشێوێ، تێک‌ناچێ، هەڵناوەشێتەوە، نەشێواو، خراپ‌نەبوو، پتەو، تۆکمە، درێژخایەن، چەسپیو، سەقام‌گرتوو، هەمیشەیی، *an indissoluble* :permanent *contract* ◌ 1 حل‌نشدنی 2 محکم، پایدار

indissolubly /ˌɪndɪˈsɒljəbli, US -ˈsɑːl-/ *adverb*

پتەوانە، تۆکمانە، بە پتەوی، سەقامگرتووانە، بە شێوەیێکی پتەو یان تۆکمە ۞ بە طور محکم یا پایدار

indistinct /ˌɪndɪˈstɪŋkt/ *adjective*

نادیار، روون نییە، نامەعلووم، تەماوی، مزاوی، ناڕۆشن، لێڵ، تاریک، blurred: *-stinct figures in the fog* ۞ نامشخص، نامعلوم، نامفهوم

indistinction *noun*

نادیاری، ناڕۆشنی، لێڵی، تەماویبوون ۞ عدم وضوح

indistinctive /ˌɪndɪˈstɪŋktɪv/ *adjective*

لێکەوەنەکردوو ۞ فاقد تشخیص

indistinctively /ˌɪndɪˈstɪŋktɪvli/ *adverb*

لێکەوەنەکردووانە ۞ بە طور فاقد تشخیص

indistinctly /ˌɪndɪˈstɪŋktli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ناڕوون، بە شێوەیەکی نادیار ۞ بە طور نامعلوم یا نامشخص

indistinctness /ˌɪndɪˈstɪŋktnəs/ *noun*

ناڕوونی، ناڕۆشنی، تاریکی، تەماویبوون، نادیاربوون، لێڵبوون ۞ عدم وضوح، غیرمشخص بودن

indistinguishable /ˌɪndɪˈstɪŋgwɪʃəbl/ *adjective*

1 لێکەوەنەکراو، ناناسرێتەوە، جیاناکرێتەوە، جیانەکراو، (تا رادەیێ) وەکیەک 2 نادیار، ناڕوون، تەماوی ۞ 1 غیرقابل تشخیص 2 نامشخص

indistinguishably /ˌɪndɪˈstɪŋgwɪʃəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی لێکەوەنەکراو ۞ بە طور غیرقابل تشخیص

indistributable *adjective*

دابەشنەکراو، دابەش ناکرێ ۞ توزیعناپذیر

indium /ˈɪndiəm/ *noun*

(کیمیا) ئیندیۆم (بە ژ.گ. 49، ن. In) ۞ ایندیم

individual /ˌɪndɪˈvɪdʒuəl/ *adjective, noun*

adj 1 تاک، تاکەکەسی، (بە)جیا، بە تەنیا، تایبەتی، تایبەت، سەربە یان بۆ کەسێکی تایبەتی، بۆ کەسێ: *an individual effort* ◊ *We interviewed each individual member of the community* 2 (بێ‌باو) = inseparable *n* کەس، مرۆڤ، یەکێک، مرۆی سەیر ۞ *adj* فردی، منفرد، انفرادی، جداگانە، ویژه، اختصاصی، تکی، یکنفره *n* آدم، آدم عجیب

individualism /ˌɪndɪˈvɪdʒuəlɪzəm/ *noun*

تاکخوازی، تاکباوەری، تاکگەری، تاکڕەوی، ئیندیڤیجوالیزم: *Capitalism stresses innovation, competition and individualism* ۞ فردگرایی، خودمحوری

individualist /-əlɪst/ *noun*

تاکخواز، تاکگەر، تاکباوەڕ ۞ فردگرا

individualistic /ˌɪndɪˌvɪdʒuəˈlɪstɪk/ *adjective*

سەربە تاکباوەری، تاکگەریانە: *an individualistic culture* ۞ فردگرایانە

individuality /ˌɪndɪˌvɪdʒuˈæləti/ *noun, pl.* individualities

تاکێتی، کێیەتی، تاک، کەسێتی ۞ فردیت، فرد، شخصیت

individualization /ɪndɪˌvɪdʒuəlɪˈzeɪʃn/ *noun*

تاکیکردن، تاکەتاکەکردن، تاکاندن ۞ فردیسازی

individualized /ɪndɪˌvɪdʒuəlaɪzd/ *adjective*

تاکی(کراو)، تاکێنراو، تایبەتی ۞ فردی، خاص

individually /ˌɪndɪˈvɪdʒuəli/ *adverb*

تاکتاک، یەکەیەکە، بە شێوەیەکی جیا، یەکیەک: *individually wrapped chocolates* ◊ *The manager spoke to them all individually* ۞ بە طور جداگانە

indivisibility /ˌɪndɪˌvɪzəˈbɪləti/ *noun*

لەدابەشنەهاتوویی، دابەشنەکراوی ۞ غیرقابلیت تقسیم

indivisible /ˌɪndɪˈvɪzəbl/ *adjective*

لەدابەشنەهاتوو، دابەش ناکرێ، دابەشنەکراو، جیاناکرێتەوە، جیانەکراو ۞ تقسیمنشدنی، تفکیکناپذیر

indivisibly /ˌɪndɪˈvɪzəbli/ *adverb*

دابەشنەکراوانە، لەدابەشنەهاتووانە ۞ بە طور تقسیمناپذیر

Indo- /ˈɪndəʊ, US ˈɪndoʊ/ *prefix*

پێشگر: هیندی، هندی، سەربە هیندوستان: *Indo-Iranian* ۞ پیشوند: هندی، وابستە بە هندوستان

Indo-Aryan *adjective*

1 هیند و ئاریایی (سەربە گەلی هیند و ئەوروپایی کە لە هەزارەی دووەمی پێشزایین هێرشیان بردەسەر رۆژاوای باکووری هیند) 2 Indic ۞ هند و آریایی

Indo-Chinese *adjective*

هیند و چینی، سەربە کۆمەڵە دوورگەی هیند و چین کە بریتین لە بێرمە Burma (میانمار Myanmar)، تایلەند، مالایا Malaya، لائوس Laos، کامبۆجیا Cambodia و ڤیێتنام Vietnam ۞ هند و چینی

indocile /ɪnˈdɒsɪl/ *noun*

سەرپزێو، سەرکێش، نادەستەمۆ، نامالی، سرک، intractable ۞ سرکش، رامنشدنی

indocility /ˌɪndɒˈsɪlɪti/ *noun*

سەرپزێوی، سەرکێشی، نادەستەمۆیی ۞ سرکشی

indoctrination /ɪnˌdɒktrɪˈneɪʃn, US -ˌdɑːk-/ *noun*

فێرکردن، گۆشکردن، ناوی گوێ دادان ۞ تلقین

Indo-European *noun, adjective*
n 1 زمانی هیند و ئەوروپایی سەرەتا 2 خێزانی زمانە هیند و ئەوروپایی‌یەکان 3 قسەپێکەر بە زمانی هیند و ئەوروپایی، ب.ت. زمانی هیند و ئەوروپایی سەرەتا *adj* سەربە هیند و ئەوروپایی ◌ هند و اروپایی
Indo-European languages *noun, pl.*
زمانە هیند و ئەوروپایی‌یەکان ◌ زبان‌های هند و اروپایی
Indo-Germanic *adjective,* also Indo-European
هیند و ئەوروپایی ◌ هند و اروپایی
Indo-Iranian *noun, adjective*
n بنخێزان یان لاتیرەی زمانە هیند و ئەوروپایی‌یەکانی هیند و ئێران *adj* سەربە هیند و ئێرانی ◌ هند و ایرانی
indole /ˈɪndəʊl/ *noun*
(کیمیا) ئیندۆل، ئیندول: ئاوێتەیێکی تفت‌ئاسای کریستالی C_8H_7N بە بۆنێکی ناخۆشەوە، لە قەتران و پیسایی‌دا هەیە ◌ ایندول
indoleacetic acid /ˌɪndəʊləˈsiːtɪk, US -ˈsɛtɪk/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی ئیندۆلیستیک: هۆرمۆنێکی رووەکی plant hormone کریستالی $C_{10}H_9NO_2$ کە تاوی هەڵدان growth و پێکهاتنی رەگ دەدا ◌ اسید ایندولستیک
indolence /-ǝns/ *noun*
تەمەڵی، داهێزراوی، تەپی، داوەشاوی، لەش‌گرانی، تەوەزەلی، سستی ◌ تنبلی، بی‌حالی، کسالت
indolent /ˈɪndələnt/ *adjective*
تەمەڵ، تەپلوس، داهێزراو، تەپ، داوەشاو، لەش‌گران، تەوەزەل، سست ◌ تنبل، بی‌حال
indolently /ˈɪndələntli/ *adverb*
بە تەمەڵی ◌ با تنبلی
Indologist *noun*
هیندناس ◌ هندشناس
Indology /ɪnˈdɒlədʒi/ *noun*
هیندناسی ◌ هندشناسی
indomitable /ɪnˈdɒmɪtəbl, US ɪnˈdɑːm-/ *adjective*
لەشکان‌نەهاتوو، نەبەز، لەگرتن‌نەهاتوو، کۆڵنەدەر، تۆکمە، پتەو، قایم، سەخت: *indomitable courage* ◌ تسخیرناپذیر، راسخ
indomitably /ɪnˈdɒmɪtəbli, US ɪnˈdɑːm-/ *adverb*
لەشکان‌نەهاتووانە، نەبەزانە ◌ بە طور شکست‌ناپذیر
Indonesian /ˌɪndəˈniːʒən/ *adjective, noun*
adj سەربە ئیندۆنیزیا *n* 1 زمانی ئیندۆنیزیایی 2 خەڵکی ئیندۆنیزیا، ئیندۆنیزیایی ◌ *adj* وابستە به اندونزیا *n* 1 زبان اندونزیایی 2 اهل اندونزیا
indoor /ˈɪndɔː(r)/ *adjective*
لە نێوەوە، لە ژوورەوە، نێوخۆیی، نێوەکی ◌ داخلی، درونی
indoors /ˌɪnˈdɔːz, US ˌɪnˈdɔːrz/ *adverb*
لە ماڵەوە، لە ژوورەوە، لەنێو ماڵ‌دا ◌ در خانە
Indo-Pacific *adjective*
1 سەربە ئۆقیانووسی هیندی 2 = Austronesian ◌ هند و پاسیفیک
indophenol *noun*
هەریەک لە رەنگەکانی سەوز یا شین، بەرهەمی quinonimine ◌ ایندوفنول
indorsement = endorsement
indoxyl *noun*
ئیندۆکسیل: ئاوێتەیێکی کریستالی C_8H_7NO، لە رووەک و گیانەوەران‌دا هەیە ◌ ایندوکسیل
indraft /ˈɪndrɑːft/ *noun,* also indraught /ˈɪndrɑːft/
(هەوا یان ئاو) تەوژم بەرەو نێوەوە ◌ جریان بە سوی داخل
indrawn /ˌɪnˈdrɔːn/ *adjective*
1 (هەناسە) قوت‌دراو، بۆ نێوەوەدراو، هەڵکێشراو: *She heard his quick indrawn breath of surprise* 2 لاتەریک ◌ 1 فروبردە 2 منزوی
indri /ˈɪndri/ *noun, pl.* indris
(گیانەوەرناسی) جۆرێ lemur ی زلەی کلک‌قوڵی ماداگاسکاری [*Indri indri*] ◌ ایندری
indubitable /ɪnˈdjuːbɪtəbl, US -ˈduː-/ *adjective*
دڵنیا، مسۆگەر، بێ‌گومان بێ‌دردۆنگی، بێ‌شک، ◌ *indubitable proof* :unquestionable بدون شبهە، مسلم
indubitably /ɪnˈdjuːbɪtəbli, US -ˈduː-/ *adverb*
بێ‌گومان، بە دڵنیایی(یەوە)، بێ‌شک، *He was, indubitably, the* :undoubtedly *most suitable candidate* ◌ بە طور قطع
induced *adjective*
هان‌دراو، کارتێ‌کراو ◌ القاشدە
inducement /ɪnˈdjuːsmənt, US ɪnˈduːsmənt/ *noun*
1 بزوێنەر، هان‌دەر، گورپێدەر، گوڕ، مایە 2 (بۆ جوان‌تر دەربڕین) دەم‌شیرینی، بەرتیل، دیاری ◌ 1 انگیزە، وسیلەی تشویق، موجب 2 هدیە
inductance /ɪnˈdʌktəns/ *noun*
(فیزیک) ئیندۆکتانس ◌ اندوکتانس
induction /ɪnˈdʌkʃn/ *noun*
1 ئیستقرا، ئینداکشن، ئەنجام‌گیری (لە کەمەوە بۆ زۆر، بڕوانە deduction) 2 (فیزیک) هان‌دان، کارتێ‌کردن؟ 3 پێکهێنان، بەرهەم‌هێنان، دروست‌کردن، هێنانەوە، هان‌دان، بزواندن 4

induction into :ناساندن، دامەزراندن، دانان 5 *the local business community* (ژنانی دووگیان، دەرمان) زووترلێ‌کردنەوە: *the* 6 *induction of labour* (بۆ سەربازی) گرتن، بانگ‌کردن ◌ 1 استقرا 2 القا(یش) 3 ایجاد، اقامه، انگیزش 4 معرفی، انتصاب 5 اینداکسیون 6 احضار

induction coil *noun*
(فیزیک) کۆیلی هان‌دان یان کارتێ‌کردن؟ ◌ قرقرەی القا

induction course *noun*
(فەرمانبەران و خوێندکارانی نوێ) ماوەی راهێنان یان ناساندن ◌ دورەی آشناسازی

induction period *noun*
(کیمیا) قۆناخ یان سەروبەندی هان‌دان ◌ دورەی انگیزش

inductive /ɪn'dʌktɪv/ *adjective*
1 ئیندداکتیف، ئیستقرایی: *an inductive inductive reasoning ◊ argument* (بروانە deductive) 2 هان‌درانە، سەربە 3 induction ◌ 1 استقرایی 2 القایی introductory =

inductively /ɪn'dʌktɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ئیستقرایی: *a theory derived - uctively from the data* ◌ بە طور استقرایی

inductor *noun*
1 کاردەرەوە 2 reactor کەسێکی ناسێنەر یان دامەزرێنەر 3 (فیزیک) هاندەرە، بەشێکی دەزگایێکی ئێلیکتریکی کە کار دەکاتە سەر بەشێکی تر ◌ ایندکتور

indulgence /ɪn'dʌldʒəns/ *noun*
1 زیادەرەوی، پێ‌داکێشی 2 پێش‌نەگرتن، لابۆشل‌کردن، ئازادهێشتن(ەوە)، بەربۆ بەرەلاکردن، لێ‌گەران، بەرنەگرتن، جڵەو بۆ شل‌کردن، بە دەمەوەدان، ئاسان‌گری، ئاسان‌کاری، شل‌گرتن 3 (کلێسەی کاتۆلیکی رۆمانی لە سەدەکانی نێوەراستدا) بەخشین، لێخۆش‌بوون، لێبوردن (لە گوناه) ◌ 1 افراط 2 عدم جلوگیری، تساهل 3 عفو

indulgent /ɪn'dʌldʒənt/ *adjective*
ئاسانگر، شل‌گرتوو، بەدەمەوەدەر، ئازادکردوو، نەرم، لێبوردە: *an ◊ indulgent parents indulgent smile* ◌ متساهل، نرم، گذشت‌کننده

indulgently /ɪn'dʌldʒəntli/ *adverb*
لێبوردانە: *to laugh indulgently* ◌ با گذشت

indult /ɪn'dʌlt/ *noun*
(لە کلێسەی کاتۆلیکدا) دەستورنامە ◌ مجوز، جواز

indumentum /ˌɪndjʊ'mɛntəm/ *noun, pl.* indumenta
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) بەرگ، جلە (بۆ داپۆشینی موو یا پەڕی گیانەوەر یان رووەکی، لە لانینەوە "جل") ◌ اندومنتوم

induna /ɪn'du:nə/ *noun*
1 (ئەفریکای باشووری) سەرکاری ئەفریکایی 2 سەرۆک یان ئەندامی ئەنجومەنی خێڵێ ◌ 1 سرکارگر آفریقایی 2 رئیس یا عضو شورای قبیله

indurate /'ɪndjʊrɛɪt/ *adjective*
توند، رەق، سەخت(بوو) ◌ سفت(شده)

induration /ˌɪndjʊ'reɪʃn/ *noun*
توندبوون، رەق‌بوون، سەختی ◌ سفت‌شدگی

indusium /ɪn'dju:zɪəm/ *noun, pl.* indusia
(زۆرتر رووەک‌ناسی) بەرگ، رووپۆش، پەردە ◌ پوشش، غلاف

industrial /ɪn'dʌstrɪəl/ *adjective, noun*
adj پیشەسازی، سەربە پیشەسازی، پیشەسازانە، سەربە سازکاری، کارسازی‌یانە: *industrial unrest* (industrials) *n* بەشەکانی کۆمپانی پیشەسازی‌یەکان ◌ *adj* صنعتی *n* (در جمع) سهام در شرکت‌های صنعتی

industrial action *noun*
کردەوە کرێکاری‌یەکان، مانگرتن ◌ اقدامات کارگری

industrial alcohol *noun*
ئەلکۆلی پیشەسازی (نە خواردنەوە) ◌ الکل صنعتی

industrial archaeology *noun*
شوێنەوارناسی پیشەسازی (لێکۆڵینەوەی دەزگا و کارخانە کۆنەکان) ◌ باستان‌شناسی صنعتی

industrial arts *noun, pl.*
هونەرە پیشەسازی‌یەکان ◌ حرفه و فن

industrial diamond *noun*
رووژە یا ئەلماسی پیشەسازی ◌ الماس صنعتی

industrial dispute *noun*
کێشەی نێوان کرێکاران و بەڕێوەبەرایەتی، کێشەی کرێکاری ◌ اختلاف کارگری

industrial engineer *noun*
ئەندازیاری پیشەسازی ◌ مهندس صنایع

industrial engineering *noun*
ئەندازیاریی پیشەسازی ◌ مهندسی صنایع

industrial espionage *noun*
سیخوڕی یان زانیاریگری پیشەسازی (دزینی زانیاری نهێنی لە کۆمپانیایەکەوە بۆ کۆمپانیایەکی تر) ◌ جاسوسی صنعتی

industrial estate *noun*
ناوچەی پیشەسازی (ب.ت. لە قەراخ شاردا) ◌ شهرک صنعتی

industrialism /ɪn'dʌstrɪəlɪzəm/ *noun*
سیستمی پیشەسازی (ڕێکخستە یان سیستمێکی ئابووری و کۆمەڵایەتی لەسەر بنچینەی پیشەسازی) ◌ نظام صنعتی

industrialist /ɪn'dʌstrɪəlɪst/ *noun*
کارخانەدار، خاوەن‌کارخانە، خاوەن‌کارگە ◌ کارخانه‌دار

industrialization /ɪnˌdʌstriəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
(بە)پیشەسازیکردن ۞ صنعتی کردن
industrialized *adjective*
پیشەسازییانە، پیشەسازی، پیشەسازانە ۞ صنعتی
industrially /-əli/ *adverb*
لەباری پیشەسازی(یەوە): *industrially advanced countries* ۞ از نظر صنعتی
industrial park = North American term for industrial estate
industrial psychology *noun*
دەروونناسی پیشەسازی یان پیشەسازانە ۞ روانشناسی صنعتی
industrial relations *noun, pl.*
پێوەندییە کرێکارییەکان، پێوەندییەکانی نێوان کرێکاران و خاوەنکاران ۞ روابط کارگری
the Industrial Revolution *noun*
گۆڕانکاری پیشەسازی یان پیشەسازانە ، گۆڕانە یان شۆڕشی پیشەسازی ۞ انقلاب صنعتی
industrial sociology *noun*
کۆمەڵناسی پیشەسازی یان پیشەسازانە ۞ جامعەشناسی صنعتی
industrial-strength *adjective*
بەهێز، بەقەوەت ۞ قوی
industrial tribunal *noun*
دادگای پیشەسازی (بۆ کێشەی نێوان کرێکار و خاوەنکاران) ۞ دادگاه صنعتی
industrious /ɪnˈdʌstriəs/ *adjective*
بەکار، بەچنگ، زەحمەتکێش، رەنجکێش، تێکۆشەر، (بە)ڕشت، شارەزا، کارامە، لێزان، کارزان ۞ کوشا، سختکوش، ساعی، ماهر
industriously /ɪnˈdʌstriəsli/ *adverb*
بە تێکۆشان، بە حەول و تێکۆشان ۞ با سعی و کوشش
industriousness /ɪnˈdʌstriəsnəs/ *noun*
حەول، تێکۆشان، کردوکۆش، زەحمەت، رەنج، بەکاری، تێکۆشەری ۞ سعی، کوشایی
industry /ˈɪndəstri/ *noun, pl.* industries
1 پیشەسازی، کارسازی، سازکاری 2 خەبات، حەول و تێکۆشان، بەکاری 3 لقێ (کی تایبەتی) لە چالاکی ئابووری یان کارداری (بازرگانی) ۞ 1 صنعت، صناعت 2 سختکوشی 3 ایندastری
industry-wide *adjective, adverb*
لە سەرجەم بەشەکانی ئەو پیشەسازییەدا ۞ در کل آن صنعت

Indy /ˈɪndi/ *noun*
جۆرێ پێشبرکێی ماشینە تونرەوەکان (بنەڕەت: لە ناوی شاری ئەمریکایی *Indianapolis* پێشبرکێی سەرەکی لەوێ بەرێوە دەچێ) ۞ ایندی
-ine[1] /ʌɪn, ɪn, iːn/ *suffix*
پاشگر: 1 (ئاوەڵناو ساز دەکا) سەربە، وەکوو، وەک، یی، ـەکی، سار، شێوە، ی، ئاسا: *canine* 2 ئاوەڵناو ساز دەکا لە ناوی تۆخمەکان gencra و ژێرخێزانەکان subfamilies (وەک *bovine* لە تۆخمی *Bos*) (بنەڕەت: لە *-in, -ine* فەرەنسی، یان لە *-inus* لاتینەوە) ۞ پسوند: (صفتساز) وابسته به، متعلق به، همانند، وش
-ine[2] /ʌɪn, ɪn, iːn/ *suffix*
پاشگر: ئاوەڵناو ساز دەکا لە ناوی کانەکان، رووەکەکان و هتد: *crystalline* (بنەڕەت: لە *-inus* لاتین، لە *-inos* یۆنانییەوە) ۞ پسوند: صفتساز
-ine[3] /ʌɪn, ɪn, iːn/ *suffix*
پاشگر: ناوی مێیینە ساز دەکا: *heroine* (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، بە ڕێگای *-ina* لاتین لە *-inē* یۆنانی یا لە *-in* ئەڵمانی) ۞ پسوند: اسم مؤنث را میسازد
-ine[4] /ʌɪn, ɪn, iːn/ *suffix*
پاشگر: 1 زۆرتر ناوی رووت یا چکۆلینەر ساز دەکا: *medicine, doctrine* 2 (کیمیا) ناوی ئالکالوییدەکان، هالوژێنەکان، ترشەڵۆکە ئەمینۆکان و ماکی تر ساز دەکا: *cocaine*, *chlorine* 3 بەرهەم یان ماکە بازرگانییەکان: *glassine* (بنەڕەت: لە فەرەنسەوە، لە مێیینەی لاتینەوە، لە *-ina* وە) ۞ پسوند: اسمساز
inebriant /ɪnˈiːbrɪənt/ *adjective, noun*
adj مەستکەر، مەستێنەر *n* خواردنەوەی مەستکەر ۞ *adj* مسکر *n* نوشیدنی مسکر
inebriate /ɪˈniːbrɪət/ *adjective, noun*
ئەلکۆلی، ئارەقخۆر، مەست ۞ الکلی، مست
inebriated /ɪˈniːbrieɪtɪd/ *adjective*
مەست، کەیل، کەلەلا، سەرخۆش ۞ مست
inebriation /ɪˌniːbrɪˈeɪʃn/ *noun*
مەستی، کەیلی ۞ مستی
inedibility /ɪnˌedəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
نەخوراوی، ناخوری، ناخۆراکیبوون، بەکار خواردن نایە، لەخواردننەهاتوویی ۞ غیرخوراکی بودن
inedible /ɪnˈedəbl/ *adjective*
نەخوراو، ناخۆراکی، ناخواردەنی، لەخواردننەهاتوو، ناخوری، بەکارخواردن نایە، بۆ خواردن ناشێ ۞ غیرخوراکی
ineducability *noun*
لەپەروەردەنەهاتوویی، فێرنەکراوی ۞ آموزشناپذیری
ineducable *adjective*
لەپەروەردەنەهاتوو، فێرنەکراو، فێر ناکرێ ۞ آموزشناپذیر
ineffability /ɪnˌefəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەوتننەهاتوویی، باسنەکراوی، لەباسنەهاتوویی، نەوتراوی ۞ وصفناپذیری

ineffable /ɪn'efəbl/ *adjective*
لەوتن‌نەهاتوو، باس‌نەکراو، لەباس‌نەهاتوو، نەوتراو، یەکجار پیرۆز (کە بۆ باس‌کردن نابێ): *the -fable name of Jehovah* ◌ وصف‌ناپذیر

ineffably *adverb*
بە شێوەیەکی لەباس‌نەهاتوو یان نەوتراو ◌ بە طور وصف‌ناپذیر

ineffaceability /ɪnɪˌfeɪsə'bɪlɪtɪ/ *noun*
هەرماوی، تیانەچوویی، لەنێونەچوویی ◌ محوناپذیری

ineffaceable /ˌɪnɪ'feɪsəbl/ *adjective*
هەرماوی، تیانەچوویی، تیاناچێ، نافەوتێ، لەنێو ناچێ، ناکوژێتەوە، لەنێونەچوویی، ineradicable ◌ محوناپذیر

ineffaceably /ˌɪnɪ'feɪsəbli/ *adverb*
لەنێونەچووانە، بە شێوەیێکی تیانەچوو ◌ بە طور محوناپذیر

ineffective /ˌɪnɪ'fektɪv/ *adjective*
1 بێ‌ئەنجام، نەزۆک، سەرنەکەوتوو، سەرنەگرتوو، ناکاریگەر 2 لێنەهاتوو، لێنەوەشاو، بێکارە، بەکارنەهاتوو، توانایی‌نەماو، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، بەیدەس ◌ 1 بی‌نتیجە، غیرمؤثر 2 بی‌عرضە

ineffectively /ˌɪnɪ'fektɪvli/ *adverb*
ناکاریگەرانە، بە شێوەیەکی ناکاریگەر ◌ بە طور غیرمؤثر

ineffectiveness /ˌɪnɪ'fektɪvnəs/ *noun*
1 ناکاریگەربوون 2 لێنەوەشاوەیی، لێنەهاتوویی، بەکارنەهاتوویی، توانایی‌نەماوی، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوویی ◌ 1 غیرمؤثر بودن 2 بی‌کفایتی

ineffectual /ˌɪnɪ'fektʃuəl/ *adjective*
1 بێ‌ئەنجام، نەزۆک، سەرنەکەوتوو، سەرنەگرتوو، بێهوودە، ناکاریگەر 2 لێنەهاتوو، لێنەوەشاو، بەکارنەهاتوو، بێکارە، توانایی‌نەماو، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو (ineffectuality *n*) ◌ 1 بی‌نتیجە، غیرمؤثر 2 بی‌عرضە

ineffectually /-tʃuəli/ *adverb*
بێ‌ئەنجامانە، ناکەریگەر، بێهوودە ◌ بە طور بی‌نتیجە یا غیرمؤثر

inefficacious /ˌɪnefɪ'keɪʃəs/ *adjective*
بێ‌سوود، بێ‌قازانج، بێ‌فایدە، بێ‌بەهرە، هیچ، بێهوودە، بێ‌کەڵک، بەکارنەهاتوو، بێ‌ئەنجام (inefficaciously *adv*) ◌ بی‌فایدە، بی‌خاصیت

inefficacy /ɪn'efəkəsɪ/ *noun*
بێ‌سوودی، بێ‌قازانجی، بێ‌فایدەیی، هیچی، بێهوودەیی، بێ‌کەڵکی، بەکارنەهاتوویی، بێ‌ئەنجامی ◌ بی‌فایدگی، بی‌کفایتی، بی‌خاصیتی

inefficiency /-ənsi/ *noun, pl.* inefficiencies
1 کەم‌بەرهەمی 2 بەکارنەهاتوویی، لێنەهاتوویی، لێنەوەشاوەیی: *inefficiencies in the system* ◌ 1 بازدهی کم 2 بی‌لیاقتی

inefficient /ˌɪnɪ'fɪʃnt/ *adjective*
1 کەم‌بەرهەم 2 بەکارنەهاتوو، ناکارا، بێهوودە، بێ‌بەرهەم، لێنەهاتوو، لێنەوەشاو ◌ 1 کم‌بازدە 2 بی‌اثر، بی‌ثمر، بی‌کفایت

inefficiently /ˌɪnɪ'fɪʃntli/ *adverb*
لێنەهاتووانە، لێنەوەشاوانە، بەکارنەهاتووانە ◌ با بی‌کفایتی

inelastic /ˌɪnɪ'læstɪk/ *adjective*
1 کێش‌نەهاتوو، نەجیر، ناکێش‌مەند، رەق، کێشی نایە، unyielding ،inflexible 2 (ئابووری، دەربارەی داخوازی یان خستنەبازارەوە) رەق، سەخت، insensitive ،unresponsive (سەبارەت بە گۆران لە نرخ و داهات یان بارودۆخی بازاردا) ◌ 1 بی‌ارتجاع، بدون قوەی ارتجاع، غیرقابل انعطاف 2 انعطاف‌ناپذیر

inelasticity /ˌɪnɪlæ'stɪtɪ/ *noun*
کێش‌نەهاتوویی، نەجیری، رەقی ◌ بی‌ارتجاعی، غیرقابلیت انعطاف

inelastically *adverb*
کێش‌نەهاتووانە، بە شێوەیێکی رەق ◌ بە طور غیرقابل انعطاف

inelegance /ɪn'elɪgəns/ *noun,* also -legancy, *pl.* inelegancies
ناحەزی، ناسەرانج‌راکێشی، ناشیرینی، ناجوانی ◌ نازیبایی

inelegant /ɪn'elɪgənt/ *adjective*
ناحەز، ناسەرانج‌راکێش، ناشیرین، ناجوان: *an inelegant phrase* ◊ *an inelegant fall* ◌ نازیبا

inelegantly /ɪn'elɪgəntli/ *adverb*
ناحەزانە، بە شێوەیەکی ناحەز ◌ بە طور نازیبا

ineligibility /ɪnˌelɪdʒə'bɪləti/ *noun*
لێنەوەشاوەیی، نەشیاوی، بەکارنەهاتوویی، لێنەهاتوویی، پێنەکراوی: *There are many categories of ineligibility for jury service* ◌ عدم صلاحیت

ineligible /ɪn'elɪdʒəbl/ *adjective*
لێنەوەشاو، نەشیاو، بەکارنەهاتوو، لێنەهاتوو، پێنەکراو، پەسندنەکراو: *-ble for financial assistance* ◌ فاقد صلاحیت

ineligibly *adverb*
لێنەوەشاوانە، نەشیاوانە ◌ بە طور فاقد صلاحیت

ineluctability /ˌɪnɪlʌktə'bɪlətɪ/ *noun*
لێ‌دەربازنەبوویی، دووری‌لێ‌نەکراوی، چارەنەهاتوویی، دیاری‌کراوی ◌ اجتناب‌ناپذیری

ineluctable /ˌɪnɪ'lʌktəbl/ *adjective*
لێ‌دەربازنەبوو، چارە نییە، ناچاری، هەر دەبێ، ناتوانی لەی دەرباز بی، دووری‌لێ‌نەکراو، چارەنەهاتوو، دیاری‌کراو ◌ اجتناب‌ناپذیر

ineluctably /ˌɪnɪ'lʌktəbli/ *adverb*

به شێوەیێ کە ناتوانی خۆتی لێ دوور بگری ◯ به طور اجتناب‌ناپذیر

ineludible /ˌɪnɪˈluːdəbl/ *adjective*
چارەنەهاتوو ◯ گریزناپذیر

inept /ɪˈnept/ *adjective*
نابەجێ، بێجێ، نەگونجاو، ناڵەبار، هیچ نییە، نەشیاو، لێنەهاتوو، لێنەوەشاو ◯ نامناسب، بی‌مورد، نالایق، ناشایست

ineptitude /ɪˈneptɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*, also ineptness
بێجێ‌بوون، نابەجێ‌بوون، نەگونجاوی، ناڵەباری، لێنەوەشاوەیی، نەشیاوی، لێنەهاتوویی ◯ بی‌مناسبتی، بی‌لیاقتی، ناشایستگی

ineptly /ɪˈneptli/ *adverb*
نەگونجاوانە ◯ به طور نامناسب

inequality /ˌɪnɪˈkwɒləti, US s-ˈkwɑːl-/ *noun, pl.* inequalities
1 نابەرامبەری، نایەکسانی، جیاوازی 2 نادادگەری، نارەوایی، نادادپەروەری 3 ناڕێکی، ناتەختی ◯ 1 عدم تساوی، اختلاف 2 بی‌عدالتی 3 ناهمواری

inequi- *prefix*
پێشگر: جیاواز، نابەرامبەر، نایەکسان ◯ پیشوند: مختلف، نابرابر

inequilateral /ˌɪnekwɪˈlætərəl/ *adjective*
لاجیا، جیالا ◯ مختلف‌الاضلاع

inequitable /ɪnˈekwɪtəbl/ *adjective*
نادادگەرانە، ناحەقانە، نادادپەروەرانە، نادادپەروەر، بێئینساف: *-uitable distribution of wealth* ◯ غیرمنصفانه، غیرمنصف

inequitably /ɪnˈekwɪtəbli/ *adverb*
نادادگەرانە، ناحەقانە، نادادپەروەرانە، بێئینسافانە ◯ غیرمنصفانه

inequity /ɪnˈekwəti/ *noun, pl.* inequities
نادادگەری، ناحەقی، بێخودایی، نادادپەروەری ◯ بی‌انصافی

ineradicable /ˌɪnɪˈrædɪkəbl/ *adjective*
لەنێونەچوو، تیانەچوو، ڕەگداکوتاو، بنجداکوتاو، خاشەبڕنەکراو، بنەبڕ ناکرێ، نافەوتێنرێ، ڕیشەکێش ناکرێ ◯ ریشه‌کن‌نشدنی

ineradicably /ˌɪnɪˈrædɪkəbli/ *adverb*
لەنێونەچووانە، تیانەچووانە ◯ به طور ریشه‌کن‌نشدنی

inerasable /ˌɪnɪˈreɪsəbl/ *adjective*
پاکەوەنەبوو، ناسڕێتەوە، پاناپێتەوە ◯ پاک‌نشدنی

inerrability /ɪnˌerəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
بێگوناهی، پاکی، گوناهنەکردوویی، (لە)گوناهبەدووری،)خەتانەکردوویی، هەڵەنەکردوویی ◯ معصومیت، خطاناپذیری

inerrable /ɪnˈerəbl/ *adjective*
بێگوناه، پاک، گوناهنەکردوو، خەتانەکردوو، (لە)گوناهبەدوور، هەڵەنەکردوو ◯ معصوم، خطاناپذیر

inerrably /ɪnˈerəbli/ *adverb*
بێگوناهانە ◯ معصومانه

inerrancy /ɪnˈerənsɪ/ *noun*
بێگوناهی، پلکی، گوناهنەکردوویی، (لە)گوناهبەدووری، خەتانەکردوویی، هەڵەنەکردوویی، infallibility ◯ مصونیت از خطا، معصومیت

inerrant /ɪnˈerənsɪ/ *adjective*
بێگوناه، گوناهنەکردوو، خەتانەکردوو، (لە)گوناهبەدوور، هەڵەنەکردوو، لەهەڵەنەهاتوو ◯ معصوم، مصون از خطا

inert /ɪˈnɜːt, US ɪˈnɜːrt/ *adjective*
1 بێجووڵە، نەبزواو، نەبزۆک، تەکان‌نەخواردوو، چرکەنەکردوو، نەجووڵ 2 (گاز) ناچالاک، بێکاردانەوە، ناکاریگەر، سست 3 سست، تەمەڵ، داوەشاو ◯ 1 بی‌حرکت 2 (گاز) بی‌اثر 3 بی‌حال

inert gas *noun*, also noble gas
گازی بێکاردانەوە، گازی سست ◯ گاز بی‌اثر

inertia /ɪˈnɜːʃə, US -ɜːrʃə/ *noun*
1 (فیزیک) سستی، ناکاردانەوەیی، ناکاریگەری، ناچالاکی 2 تەمەڵی، سستی، داوەشاوی، خاوی، لەش‌گرانی ◯ 1 لختی 2 بی‌حالی، رخوت

inertial /ɪˈnɜːʃl, US ɪˈnɜːrʃl/ *adjective*
(فیزیک) سەربە سستی ◯ وابسته به لختی

inertial selling *noun*
ناردنی کەلوپەل بێ‌ڕاسپاردن (بەو هیوایەی کە نەینێرنەوە) ◯ ارسال کالا بدون سفارش

inertly /ɪˈnɜːtli, US ɪˈnɜːrtli/ *adverb*
داوەشاوانە ◯ از روی بی‌حالی

inertness /ɪˈnɜːtnəs, US ɪˈnɜːrtnəs/ *noun*
داوەشاوی، تەمەڵی، تەپلۆسی، خاوی، سستی ◯ بی‌حالی، تنبلی

inescapability /ˌɪnɪskeɪpəˈbɪləti/ *noun*
لێ‌دەربازنەبوویی، دیاریکراوی، دووری‌لێنەکراوی، چارەنەهاتوویی، لێ‌هەڵنەهاتوویی ◯ اجتناب‌ناپذیر

inescapable /ˌɪnɪˈskeɪpəbl/ *adjective*
لێ‌دەربازنەبوو، ناچاری، ناتوانی لەی دەرباز بی، دیاریکراو، چارە نییە، دووری‌لێنەکراو، چارەنەهاتوو، لێ‌هەڵنەهاتوو ◯ اجتناب‌ناپذیر

inescapably /-əbli/ *adverb*
لێ‌دەربازنەبووانە، چاری ناچار، چارناچار ◯ به طور گریزناپذیر

inessential /ˌɪnɪˈsenʃl/ *adjective, noun*
adj ناپێویست، زیادی، نەویست *n* شتی زیادی، شتی ناپێویست: *Few people had spare cash for -sentials* ◯ *adj* غیرضروری *n* چیز اضافی

inestimable /ɪnˈestɪməbl/ *adjective*

بــێ‌نــەژمار، لــە رادەبــەدەر، گــرانبــایی، لەمەزندەنــەهاتوو، نــرخ بــۆ دیــاری‌نــەکراو ◌ بی‌حساب، غیرقابل برآورد

inestimably /ɪn'estɪməbli/ *adverb*
بــە شــێوەیەکی لەمەزندەنــەهاتوو ◌ بــە طــور تخمین‌ناپذیر

inevitability /ɪnˌevɪtə'bɪləti/ *noun*
لــێ‌دەربازنــــەبوویی، دیــــاری‌کــــراوی، پــێش‌گــیری‌لــێ‌نــەکراوی، دووری‌لــێ‌نــەکراوی، خۆلێ‌لانەدراوی ◌ اجتناب‌ناپذیری

inevitable /ɪn'evɪtəbl/ *adjective, noun*
adj لــێ‌دەربازنــــەبوو، دیــــاری‌کــــراو، پــێش‌گــیری‌لــێ‌نــەکراو، دووری‌لــێ‌نــەکراو، خۆلێ‌لانەدراو، نــاتوانی لــەی دەربــاز بی، هــەر روودەدا، هــەر دەبێ، مــسۆگەر، بێ‌ئەملاوئــەولا: *It was an* ◊ *an inevitable outcome n inevitable consequence of the decision* (the inevitable) شتێ کە ناتوانێ لێی دەرباز بی، شــتی لــێ‌دەربازنــەبوو، شــتێ کــە حەتمــەن روودەدا ◌ *adj* اجتناب‌ناپذیر *n* (امر محتوم) امر محتوم

inevitably /ɪn'evɪtəbli/ *adverb*
بێ‌ئەملاوئەولا، بە ناچار ◌ حتماً، ناگزیر

inexact /ˌɪnɪg'zækt/ *adjective*
نادروست، راست نــیە، ورد نیــە، نــاورد: *an inexact description* ◌ غیردقیق

inexactitude /ˌɪnɪg'zæktɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*, also inexactness
نادروست، ناوردی، ناراستی: *the inexactitude of economics* ◌ عدم دقت

inexactly /ˌɪnɪg'zæktli/ *adverb*
نادروستانە، ناراستانە، ناوردانــە ◌ بــە طــور غیردقیق

inexcusable /ˌɪnɪk'skjuːzəbl/ *noun*
بێجێ، نەبەخشراو، نابەخشــرێ، لەپاساونەهاتوو: *inexcusable rudeness* ◌ غیرموجــــــە، توجیەناپذیر، نابخشودنی

inexcusably /-əbli/ *adverb*
نەبەخشراوانە، بــە شێوەیەکی نەبەخشــراو ◌ بــە طور نابخشودنی

inexecutable *adjective*
جێبــەجێ‌نــەکراو، رانەپــەڕێنراو، رانەپــەڕێ، جێبەجێ نابێ ◌ غیرقابل اجرا

inexecution /ɪnˌeksə'kjuʃn/ *noun*
جێبەجێ‌نەبوون، رانەپەڕان ◌ عدم اجرا

inexertion /ɪnˌɪg'zɜːʃn/ *noun*
ســــستی، داهێــزراوی، داوەشــاوی، داگیــراوی ◌ بی‌حالی

inexhaustibility /ɪnɪgˌzɔːstə'bɪlɪtɪ/ *noun*
1 لــەدوایی‌نــەهاتویی، لــەکۆتایی‌نــەهاتوویی، بێ‌برانــەوەیی، تەواونــەبوویی، لــەبن‌نــەهاتوویی 2 مانــدوویی‌نەناســی ◌ 1 پایــــان‌ناپــــذیری 2 خستگی‌ناپذیری

inexhaustible /ˌɪnɪg'zɔːstəbl/ *adjective*
1 لەدوایی‌نەهاتوو، لەکۆتایی‌نەهاتوو، دوایی نایە، لــەبن‌نــەهاتوو، بــێ‌برانــەوە، تەواونــەبوو: *an inexhaustible supply of good jokes* 2 مانــدوویی‌نــەناس، بەتاقــەت ◌ 1 تمــام‌نــشدنی، پایان‌ناپذیر 2 خستگی‌ناپذیر

inexhaustibly /ˌɪnɪg'zɔːstəbl/ *adverb*
لەدوایی‌نەهاتووانە، بە شێوەیەکی تەواونــەبوو ◌ به طور تمام‌نشدنی

inexistence /ˌɪnɪg'zɪstəns/ *noun*
نەبوون، بوونی نییە ◌ عدم وجود

inexistent /ˌɪnɪg'zɪstənt/ *adjective*
نەبوو، نییە ◌ ناموجود

inexorability /ɪnˌeksərə'bɪləti/ *noun*
دڵڕەقی، ســەختی، بێ‌بــەزەییتی، بێ‌ڕەحمــی ◌ سنگدلی

inexorable /ɪn'eksərəbl/ *adjective*
1 بێ‌وچان، یەکبینە، لەسەریەک، بێ‌وێستان 2 نــەگۆڕ، نــاگۆڕدرێ، نــاتوانی کــاری تێبکــەی، راناگیرێ: *3 the inexorable rise of crime* دڵــڕەق، ســەخت، بــێ‌بــەزەیی، بــێ‌ڕەحــم ◌ 1 بی‌وقفە، مدام 2 تغییرناپذیر 3 بی‌رحم

inexorably /ɪn'eksərəbli/ *adverb*
لە رووی دڵڕەقی(یەوە)، دڵڕەقانە، بێ‌بەزەیی‌یانە ◌ از روی سنگدلی

inexpediency /ˌɪnɪk'spiːdiəns/ *noun*
سەرچڵی، نەگونجاوی، باش‌نەبوون، بێجێ‌بوون، پێویــــستنــــەبوون، مەســــڵەحەتنــــەبوون ◌ بی‌احتیاطی، نامناسبی، عدم مصلحت

inexpedient /ˌɪnɪk'spiːdiənt/ *adjective*
نازیرانــە، بــێ‌ئەقڵانــە، نەشــیاو، نــەگونجاو، بەکارنــەهاتوو، نالــەبار، بــاش نیــە، نادروســت، بێجێ، ناپێویست ◌ نامعقول، نامناسب، غیرمقتضی

inexpediently /ˌɪnɪk'spiːdiəntli/ *adverb*
نازیرانــە، بەشــێوەیەکی نــەگونجاو ◌ بــە طــور نامعقول یا نامناسب

inexpensive /ˌɪnɪk'spensɪv/ *adjective*
باش، خراپ نییە، هــەرزان، زۆرنەبڕ، کــەم‌خــەرج ◌ مناسب، ارزان

inexpensively /ˌɪnɪk'spensɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هەرزان ◌ به طور ارزان

inexpensiveness /ˌɪnɪk'spensɪvnəs/ *noun*
هــەرزانبــوون، بــاش‌بــوون، کــەم‌خــەرجی، زۆرتێ‌نەچوویی ◌ مناسب بودن، ارزان بودن

inexperience /ˌɪnɪk'spɪəriəns, US -'spɪr-/ *noun*
بێ‌ئەزموونی، ناپوختی، خــاوی، قاڵــەونەبوویی ◌ بی‌تجربگی

inexperienced /ˌɪnɪk'spɪəriənst, US -

'spɪr-/ *adjective*
بێ‌ئەزموون، خاو، ناپوخت(ە)، بێ‌تەجروبە ◌ بی‌تجربه
inexpert /ɪn'ekspɜːt, US -pɜːrt/ *adjective*
ناشارەزا، ناکارامە، لێنەزان، ئاوەکی، ناپوخت، سەرەندەرنەکردوو، ناپسپۆر، بێ‌سەررشتە، ناشارەزایانە ◌ ناوارد، غیرمتخصص، ناشیانە
inexpertly /ɪn'ekspɜːtli, US -pɜːrt/ *adverb*
ناشارەزایانە، بێ‌سەررشتانە، ناشیانە ◌ ناشیانە
inexpertness /ɪn'ekspɜːtnəs, US -pɜːrt/ *noun*
ناشارەزایی، سەرەندەرنەکردوویی ◌ ناوارد بودن
inexpiable /ɪn'ekspɪəbl/ *adjective*
1 لەقەرەبوونەهاتوو، بە هیچ شێوەیێ تاوانەکەی نادرێتەوە، سەخت، گران 2 ناسرێتەوە، لەنێو ناچێ، تیاناچێ ◌ 1 کفارەناپذیر 2 از بین‌نرفتنی
inexpiableness /ɪn'ekspɪəblnəs/ *noun*
کەفارەهەڵنەگری، لەقەرەبوونەهاتوویی، سەختی، گرانی ◌ کفارەناپذیری
inexpiably /ɪn'ekspɪəbli/ *adverb*
سەختانە، بە شێوەیەکی لەقەرەبوونەهاتوو ◌ بە طور کفارەناپذیر
inexplicability /ɪnɪkˌsplɪkə'bɪlɪti/ *noun*
روون(ەوە)نەکراوی، لێکەوەنەدراوی، لەروونکردنەوەنەهاتوویی، سەیربوون ◌ تبیین‌ناپذیری، توضیح‌ناپذیری
inexplicable /ˌɪnɪk'splɪkəbl/ *adjective*
روون(ەوە)نەکراو، لێکەوەنەدراو، لێک نادرێتەوە، روون ناکرێتەوە، لەروونکردنەوەنەهاتوو، ئاڵۆز، لێ‌تێنەگەیشتوو، سەیر: *an inexplicable* ◊ *disappearance For some inexplicable* ◌ *reason he gave up a fantastic job*
تبیین‌ناپذیر، توضیح‌ناپذیر، بغرنج
inexplicably /ˌɪnɪk'splɪkəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لێکەوەنەدراو یان سەیر ◌ بە طور توضیح‌ناپذیر
inexplicit /ˌɪnɪk'splɪsɪt/ *adjective*
ناروون، ناڕۆشن، نائاشکرا، نادیار ◌ غیرصریح، غیرواضح
inexplicitly /ˌɪnɪk'splɪsɪtli/ *adverb*
نائاشکرایانە ◌ بە طور غیرصریح
inexplicitness /ˌɪnɪk'splɪsɪtnəs/ *noun*
نائاشکرایی، ناڕاشکاوی، ناروونی، ناڕۆشنی، نادیاری ◌ عدم صراحت، عدم وضوح
inexplorable *adjective*
لەدۆزینەوەنەهاتوو، نەدیتراو ◌ اکتشاف‌ناپذیر
inexplosive /ˌɪnɪk'spləʊsɪv/ *adjective*
لەتەقینەوەنەهاتوو، نەتەقیو ◌ غیرقابل انفجار
inexpressibility /ɪnɪkˌspresə'bɪlɪti/ *noun*
لەدەربڕیننەهاتوویی، نەوتراوی، لەوتننەهاتوویی، لەباسنەهاتوویی، باسنەکراوی ◌ غیرقابلیت بیان، وصف‌ناپذیری
inexpressible /ˌɪnɪk'spresəbl/ *adjective*
لەدەربڕیننەهاتوو، نەوتراو، لەوتننەهاتوو، لەباسنەهاتوو، باسنەکراو، دەرنابڕێ، ناوترێ، باس ناکرێ ◌ غیرقابل بیان، وصف‌ناپذیر
inexpressibly /ˌɪnɪk'spresəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی باسنەکراو ◌ بە طور وصف‌ناپذیر
inexpressive /ˌɪnɪk'spresɪv/ *adjective*
تێنەگەیێنەر، نادەربڕ، دەرنەبڕ، بێ‌واتا، (هیچ)پیشاننەدەر ◌ بی‌احساس، غیربیانگر
inexpressively /ˌɪnɪk'spresɪvli/ *adverb*
بە شێوەیەکی تێنەگەیێنەر، دەرنەبڕانە ◌ بە طور بی‌احساس
inexpressiveness /ˌɪnɪk'spresɪvnəs/ *noun*
نادەربڕی، دەرنەبڕی، بێ‌واتایی ◌ بی‌احساس بودن
inextensibility /ɪnɪkstensə'bɪlɪti/ *noun*
لەکشاننەهاتوویی، نەکشاوی ◌ انبساط‌ناپذیری
inextensible /ˌɪnɪk'stensəbl/ *adjective*
لەکشاننەهاتوو، نەکشاو ◌ انبساط‌ناپذیر
in extenso /ˌɪn ɛk'stɛnsəʊ/ *adverb*
(لاتین) بە دوور و درێژی، بە چڕوپڕی ◌ مفصلاً
inextinct *adjective*
نەکوژاوە، لەنێونەچوو، تیانەچوو ◌ خاموش‌نشدە
inextinguishable /ˌɪnɪk'stɪŋgwɪʃəbl/ *adjective*
1 لەکوژانەوەنەهاتوو، نەکوژاوە، ناکوژێتەوە، دانەمرکاو، دانامرکێ، داگیرساو، کڵپەکردوو 2 هەمیشەیی، لەنێونەچوو، هەرماو، نەمر، کوێرەوەنەبوو ◌ 1 خاموش‌نشدنی، فرونشاندنی 2 جاودانە
inextinguishably /ˌɪnɪk'stɪŋgwɪʃəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی نەکوژاوە ◌ بە طور خاموش‌نشدنی
in extremis /ˌɪn ɪk'striːmɪs/ *adverb*
1 (لاتین، لە کڵێسەی کاتۆلیکدا) لە سەرەمەرگدا، نزیک بە مردن 2 لە کاتی تەنگەتاویدا ◌ 1 در شرف مرگ 2 در مواقع اضطراری
inextricability /ˌɪnɪkstrɪkə'bɪləti, US ɪnˌekstrɪkə'bɪləti/ *noun*
لێک‌جیانەکراوی، لێک‌دانەبڕاوی، لەدابڕاننەهاتوویی، لێکەوەنەبوویی، پێکەوەبەستراوی ◌ تفکیک‌ناپذیر
inextricable /ˌɪnɪk'strɪkəbl, US ɪn'ekstrɪkəbl/ *adjective*
1 لێک‌جیانەکراو، لێک جیاناکرێتەوە، لێک‌دانەبڕاو، لەدابڕاننەهاتوو، لێکەوەنەبوو، پێکەوەبەستراو، پێکەوەگرێدراو: *Knowledge and economic power have become* 2 *-le*
لێ‌دەربازنەبوو، چارەسەرنەکراو، بێ‌چارەسەر،

بێ‌دەرەتان، بێ‌دەروو ◌ 1 تفکیک‌ناپذیر 2 لاینحل

inextricably /ˌɪnɪk'strɪkəbli, US ɪn'ekstrɪkəbli/ *adverb*
لێک‌جیانەکراوانە، بە شێوەیەکی لێک‌دانەبڕاو: *Europe's foreign policy is inextricably linked with that of the US* ◌ بە طور تفکیک‌ناپذیر

inf *abbreviation* infra

infallibility /ɪnˌfælə'bɪləti/ *noun*
هەڵەنەکردوویی، هەڵەنەکەری، خەتانەکردوویی، لەهەڵەبەدووری، گوناەپێنەکراوی: *papal infallibility* ◌ خطاناپذیری

infallible /ɪn'fæləbl/ *adjective*
1 هەڵەنەکردوو، هەڵەنەکەر، هەڵە ناکا، بێ‌بەری لە گوناە، خەتانەکردوو، لەهەڵەبەدوور، گوناەپێنەکراو: *an infallible method of memorizing things* 2 جێی‌باوەڕ، لێ‌ڕاپێنراو ◌ 1 خطاناپذیر 2 مطمئن

infallibly /-əbli/ *adverb*
هەڵەنەکردووانە، بە شێوەیەکی هەڵەنەکردوو ◌ بە طور خطاناپذیر

infamous /'ɪnfəməs/ *adjective*
1 شەرماوی، ناحەز، شووروەیی، ناشیرین، ئابڕووبەرە، نەنگ، عەیب، disgraceful: *an infamous crime* 2 ڕووڕەش، نێوزڕاو، ئابڕووتکاو، ڕووسیابار، بێ‌ئابڕوو، نێودەرکردوو: *a general who was infamous for his brutality* ◊ *an infamous traitor* ◌ 1 ننگین، رسواکننده 2 رسوا، بدنام

infamously /'ɪnfəməsli/ *adverb*
بە ڕووڕەشی ◌ با رسوایی

infamy /'ɪnfəmi/ *noun, pl.* infamies
نێوزڕاوی، ئابڕووتکاوی، بێ‌ئابڕوویی، ڕووڕەشی، ڕووسیاباری، خوێڕیەتی، سووکی ◌ بدنامی، رسوایی، فرومایگی

infancy /'ɪnfənsi/ *noun, pl.* infancies
1 منالی، ساوایی، زارۆکی 2 سەردەمی منالی 3 قۆناخی هەڵدان یان پەرەسەندن، سەروبەند یان سەردەمی دەس‌پێکردن، قۆناخی سەرەتا 4 (ماف) سەغیری، کەم‌تەمەنی (خوار 18 ساڵ) ◌ 1 کودکی 2 دوران کودکی 3 مرحلەی ابتدایی 4 (حقوق) صغر

infant /'ɪnfənt/ *noun, adjective*
n 1 منال، منداڵ، کۆرپە، زارۆک، ساوا، منالی بەرمەمکان یان شیرەخۆرە، منداڵی مەمکەخۆرە 2 (ماف) سەغیر، کەم‌تەمەن 3 (وەکوو ئاوەڵناو) لە یەکەمین قۆناخی پەرەسەندنیدا *adj* منالانە ◌ *n* 1 کودک 2 صغیر 3 در نخستین مرحلەی رشد *adj* کودکانە

infanta /ɪn'fæntə/ *noun*
(مێژوویی) شازادە، شاکچ (هی شا یان شاژن، سپانیا و پۆرتوگال) ◌ شاهدخت

infante /ɪn'fænteɪ/ *noun*
(مێژوویی) شازادە، شاکوڕ (هی شا یان شاژن، سپانیا و پۆرتوگال) ◌ پسر شاه

infanteer /ˌɪnf(ə)n'tɪə/ = infantryman

infanticidal /ɪnˌfæntɪ'saɪdl/ *adjective*
سەربە منال‌کوژی ◌ وابستە بە نوزادکشی

infanticide /ɪn'fæntɪsaɪd/ *noun*
منال‌کوژی، بنیادەمی منال‌کوژ ◌ نوزادکشی، آدم نوزادکش

infantile /'ɪnfəntaɪl/ *adjective*, archaic term for infantile
1 منالانە، سەربە منالان یان (سەردەمی) منالی 2 سەرەتایی ◌ 1 کودکانە، وابستە بە کودکان یا کودکی 2 ابتدایی

infantile paralysis *noun*, also poliomyelitis
(کۆن) شەپلەی منالان ◌ فلج اطفال

infantilism /ɪn'fæntɪlɪzəm/ *noun*
1 هەڵنەدان، منال‌مانەوە (لەباری لەش و هۆشەوە) 2 هەڵس‌وکەوت یان ڕەفتاری منالانە ◌ 1 کودک‌ماندگی 2 رفتار بچگانە

infant mortality *noun*
مردنی منالان (لەژێر ساڵێکەوە) ◌ مرگ‌ومیر کودکان

infant mortality rate *noun*
ڕادەی مردنی منالان ◌ میزان مرگ‌ومیر کودکان

infant prodigy *noun*
منالی هەڵکەوتوو ◌ کودک نابغە

infantry /'ɪnfəntri/ *noun, pl.* infantries
سپای پیادە؛ تیپ regiment یا لەشکری division پیادە ◌ پیادەنظام؛ انفتری

infantryman /'ɪnfəntrimən/ *noun, pl.* infantrymen
سەربازی سپای پیادە، سپایی پیادە، سەربازی پیادە ◌ سرباز پیادەنظام

infant school *noun*
خوێندنگای منالان ◌ مدرسەی آمادگی

infarct /'ɪnfɑːkt, US ɪn'fɑːkt/ *noun*
شوێنێ کە لەبەر ڕاوێستانی خوێنەوە، شانەکەی مردبێ ◌ انفارکت

infarction /ɪn'fɑːkʃn, US -'fɑːrk-/ *noun*
وێستانی دڵ، دڵەکێ ◌ سکتەی قلبی

infatuation /ɪnˌfætʃu'eɪʃn/ *noun*
سەوداسەری، شێت‌وشەیدابوون، دڵـڕفاوی، دلبەستەیی، ئەویـنداری، دڵ‌تێچوون (infatuated /ɪn'fætʃueɪtɪd/ *adj*) ◌ شیفتگی، شیدایی

infauna /'ɪnfɔːnə/ *noun*
ئەو گیانەوەرانەی کە لە نیشتووەکانی بنکی ئۆقیانووس، ڕووبار یان گۆماوەکاندا دەژین

(پروانه epifauna؛ **infaunal** *adj*) ۞ این‌فونا

infeasible /ɪnˈfiːzəbl/ *adjective*
نەکرد، لەکردن‌نەهاتوو، جێبەجێ‌نەکراو، ناکرێ، (impracticable **infeasibility** /ɪnˌfiːzəˈbɪləti/ *n*) ۞ غیرعملی

infected /ɪnˈfektɪd/ *adjective*
1 چلک‌کردوو، تووش‌بوو، دوچاربوو، گرتوو، پێوەبوو، تێوەدراو 2 (کامپیوتێر) تووش‌بوو (بە ڤایرۆس) ۞ 1 عفونی، مبتلا، آلوده 2 انفکتد

infection /ɪnˈfekʃn/ *noun*
1 تووش‌بوون، گرتن، تەنینەوە، گرتنەوە، گواستنەوە، دوچاربوون 2 چلک‌کردن، هەوکردن، ئاوەدزکردن، نەخۆشی چلک 3 پیسی، تێوەدراوی، پیس‌کردن، تێوەدان 4 کاریگەری، شوێن‌دانان، کارتێ‌کردن، باندۆر ۞ 1 ابتلا، سرایت 2 عفونت، بیماری عفونی 3 آلودگی، آلودەسازی 4 تأثیر، اثر

infectious /ɪnˈfekʃəs/ *adjective*, also **infective** /ɪnˈfektɪv/
1 چلکی 2 بگرەوە، پەرۆک، بەتەشەنە، تەشەنەدار، درم، پەتا 3 تووش‌بوو، دوچاربوو (**infectiously** /ɪnˈfekʃəsli/ *adv*: بە شێوەیەکی بگرەوە، پەرۆکانە؛ **infectiousness** /ɪnˈfekʃəsnəs/ *n*: گرتنەوە، داکەوتن، بەتەشەنەیی، تەشەنەکردن) ۞ 1 عفونی 2 واگیردار 3 مبتلا

infectious hepatitis = hepatitis A

infectious mononucleosis *noun*, also **glandular fever**
تای لوویی: جۆرێ نەخۆشی چلکی سەخت، بەهۆی ڤایرۆسی Epstein-Barr کە تا، ماسی رژێنە لەشاوییەکان lymph nodes و lymphocytosis لە نیشانەکانیەتی ۞ تب غده‌ای

infecund /ɪnˈfiːkənd/ *adjective*
بێ‌بەر، بێ‌بەرهەم، بێ‌حاسڵ (**infecundity** /ˌɪnfɪˈkʌndɪti/ *n*: بێ‌بەرهەمی، بێ‌حاسڵی) ۞ بی‌حاصل

infelicific *adjective*
سەرەخۆرە، نگریس، شووم، بەدشوم ۞ منحوس

infelicitous /ˌɪnfəˈlɪsɪtəs/ *adjective*
ناڵەبار، نەگونجاو، نەشیاو، لێنەوەشاو: *an infelicitous remark* ◊ *an infelicitous moment* (**infelicitously** *adv*) ۞ نامناسب، نالایق

infelicity /ˌɪnfəˈlɪsɪti/ *noun, pl.* infelicities
1 ناڵەباری، نەگونجاو بوون، پێنجێ‌بوون، قسەی ناڵەبار 2 (کۆن) نەهامەتی، نەگبەتی، نەهاتی، بێ‌بەختی، نگریسی، شوومی، بێ‌ودمی ۞ 1 نامناسب بودن، سخن نامناسب 2 بدبختی، شومی

inference /ˈɪnfərəns/ *noun*
1 هەڵێنجان، پێ‌بردن، بۆدەرکەوتن، ئەنجام‌گیری: *to draw/make inferences from the data* 2 ئەنجام، پێشاژۆ ۞ 1 استنباط، استنتاج 2 نتیجه

inferential /ˌɪnfəˈrenʃəl/ *adjective*
ئەنجام‌گیری‌یانە، ئیستنباتی (**inferentially** *adv*: (بە شێوەیەکی) ئەنجام‌گیری‌یانە) ۞ استنتاجی، استنباطی

inferior /ɪnˈfɪəriə(r), US -ˈfɪr-/ *adjective, noun*
1 *adj* نزم(تر)، خوار(تر)، خواردەس، ژێردەس، پایەنزم 2 خراپ، بازاری، نەباش، ئاپەخ، رەشۆکی: *inferior goods* ◊ *of inferior quality* ◊ *Modern music is often considered inferior to that of the past* 3 (پزشکی) شوێنی خوار یان خواروو 4 (رووەک‌ناسی، سەربە هێلکەدانی گوڵێ) لە بنەوەی sepal هەڵکەوتووە *n* مرۆ یان بنیادەمی ژێردەست یان پایەنزم ۞ 1 *adj* پایین(تر)، دون‌پایه 2 نامرغوب، پست 3 و 4 انفریور *n* آدم دون‌پایه

inferior court *noun*
دادگای سەرەتایی ۞ دادگاه ابتدایی

inferiority /ɪnˌfɪəriˈɒrəti, US -ˌfɪriˈɔːr-, -ˈɑːr-/ *noun*
خۆبەکەم‌زانی، خۆبەکەم‌دانان، چکۆلەیی، ژێردەس‌بوون، پایەنزمی: *a sense of inferiority* ۞ حقارت، خودکم‌بینی، زیردست بودن

inferiority complex *noun*
گرێ(ک)ی خۆبەکەم‌زانی، کامپلێکسی خۆبەکەمی یا خۆبەکەم‌گرتن ۞ عقده‌ی حقارت

inferiority feeling *noun*
هەستی خۆبەکەم‌زانی یان خۆبێ‌کەمی ۞ احساس حقارت

infernal /ɪnˈfɜːnl, US ɪnˈfɜːrnl/ *adjective*
1 جەهەنمی، دۆزەخی، دۆژەیی: *the infernal regions* 2 شەیتانی، خراپ 3 ناحەز، ناشیرین 4 بنیادەم شێت دەکا (**infernally** *adv*: (بە شێوەیێکی) شەیتان‌ئاسا) ۞ 1 جهنمی 2 شریر 3 شنیع 4 اعصاب‌خردکن

infernality /ɪnfɜːˈnælɪti, US ɪnˈfɜːrnælɪti/ *noun*
جەهەنمی بوون، شەیتانێتی، خراپ‌بوون، شەیتان‌ئاکاری ۞ جهنمی بودن، شیطان‌صفتی

inferno /ɪnˈfɜːnəʊ, US ɪnˈfɜːrnoʊ/ *noun, pl.* infernos
1 (خوازە) جەهەنم، دۆزەخ، دۆژە، شوێنی جەهەنم‌ئاسا (ئاماژە بە Dante's *Divine Comedy*) 2 ئاوری گەورە و پڕمەترسی، سووتمان، یەک‌پارچە ئاور ۞ 1 جهنم 2 آتش بزرگ و خطرناک

infertile /ɪnˈfɜːtaɪl, US ɪnˈfɜːrtl/ *adjective*
1 بێ‌پیت، بێ‌بەرهەم، بێ‌بڕشت 2 نەزۆک،

3 *an infertile couple* : پەیچەڵ، ئەستێور، قسر
بایەر، نازەنوێر، بێبرشت، بێمایە، بێبەرهەم،
بێبەرەکەت
infertility /ˌɪnfɜːˈtɪləti, US -fɜːrˈt-/ *n* : بێپیتی، بێبەرهەمی، بێبرشتی،
نازەنوێری) ◌ 1 نابارور 2 عقیم 3 لم‌یزرع،
بی‌حاصل

infestant *noun*
هوروزژم‌بردوو، تێمرۆکاو ◌ مهاجم

infestation /ˌɪnfeˈsteɪʃn/ *noun*
(مێروو و هتد) هوروزژم، تێمرۆکان، تێوروزژان،
تێدان، هەڵکوتانەسەر، تەپدانەسەر: *an infestation of lice* ◊ *Scientists are checking for both insect and fungal infestation* (infester *n*) ◌ هجوم

infibulation *noun*
کوێراندنەوە، گیرەبەندکردن: بڕینی میتکە و
لێوەکانی شەرمی ژن یا کچ و پێکەوەدوورینی،
تا نزیکی لەگەڵ نەکرێ (بنەڕەت: لە لاتینییەوە
infibulare, *infibulat-* "بەستن بە گیرە،
گیرەوبەست") ◌ انفیبولاسیون

infidel /ˈɪnfɪdəl/ *noun, adjective*
(کۆن) *n* کافر، زەندیق، دینەدڕ، بەدئایین،
بێئایین، بێدین *adj* کفراوی ◌ *n* کافر، بی‌دین
adj کفرآمیز

infidelity /ˌɪnfɪˈdeləti/ *noun, pl.* infidelities
1 کافری، بێئایینی، بێدینی، بەدئایینی، دینەدڕی،
کفر 2 پەیمانشکێنی، بێبەڵێنی، خەیانەت،
بێوەفایی، زینا (لە ژن‌ومێردایەتیدا): *She could not forgive his infidelities* ◌ 1
کافری، کفر 2 نقض عهد، خیانت

infield *noun*
کێڵگە یان زەوی نزیک بەماڵی جووت‌بەند(ە)
◌ اینفیلد

infighting /ˈɪnfaɪtɪŋ/ *noun*
رقەبەری، رقەبەرایەتی، پێشبڕکێی توند(وتیژ)
یان دەستەویەخە، شەڕی دەستەویەخە:
◊ *political infighting within the party*
bureaucratic infighting ◌ رقابت تنگاتنگ،
نبرد تن به تن

infill /ˈɪnfɪl/ *noun,* also infilling
1 (قوڕەکاری) پڕکردنەوە: *infill development*
2 (شت) پڕکەرەوە، ناوپڕ، پڕەک: *gravel infill*
◌ 1 درزگیری 2 مصالح درزگیری

infiltration /ˌɪnfɪlˈtreɪʃn/ *noun*
1 تەشەنە، دزە(کردن)، چوونەنێو، پیاڕۆیشتن،
پیانێپەڕین: *the infiltration of rain into the soil* 2 پالاوتن (بە دەڵاندن) 3 (پزشکی)
پالاوتنی مەتریاڵێ یان کۆمەڵە خانەیێ ◌ 1
رخنه، نفوذ 2 پالایش 3 انفلتراسیون

infiltrator /ˈɪnfɪltreɪtə(r)/ *noun*
مرۆی دزەون یا دزەتێکەر، سیخوڕ ◌ آدم نفوذی

in fine /ɪn ˈfʌɪni, US ˈfiːneɪ/ = finally

infinite /ˈɪnfɪnət/ *adjective, noun*
1 *adj* بێدوایی، بێکۆتایی، دیارینەکراو،
بێسنوور، بێبن، بێدووماهی، لە رادەبەدەر،
بێئەژمار، لە ئەندازەبەدەر، بێڕادە: *an infinite variety of plants* ◊ *an infinite universe* ◊ *a teacher with infinite patience* 2 (ڕێزمان)
نەگەردانی *n* (the infinite) خودا ◌ 1 *adj*
بی‌پایان، بی‌کران، نامحدود، لایتناهی 2 (دستور
زبان) اینفینیت *n* (the infinite) خداوند

infinitely /ˈɪnfɪnətli/ *adverb*
بێئەندازە، لە رادەبەدەر، یەکجار زۆر: *Human beings are infinitely adaptable* ◊ *Your English is infinitely better than my German* ◌ بی‌نهایت

infiniteness *noun*
دیارینەکراوی، بێسنووری، لە ئەندازەبەدەری،
بێکۆتایی ◌ نامحدود بودن، بی‌پایانی

infinitesimal /ˌɪnfɪnɪˈtesɪml/ *adjective*
کەم، هیچەکە، چکۆلە: *an infinitesimal risk* ◊ *an infinitesimal difference* ◊ *infinitesimal traces of poison* ◌ اندک، ناچیز

infinitesimal calulus = calculus

infinitesimally /-məli/ *adverb*
بە شێوەیەکی کەم ◌ به طور اندک

infinitival /ˌɪnfɪnɪˈtaɪv(ə)l/ *adjective*
چاوگی، ژێدەری، چاوکەیی، سەربە چاوگ یان
ژێدەر ◌ مصدری

infinitivally *adverb*
لە باری چاوگی یان ژێدەرییەوە، چاوگییانە
◌ از لحاظ مصدری

infinitive /ɪnˈfɪnətɪv, US ɪnˈfɪnɪtɪv/ *noun, adjective*
n چاوگ، چاوکە، ژێدەر، رادەر *adj* چاوگی،
ژێدەری، سەربە چاوگ، چاوکەیی
(infinitively *adv*) ◌ *n* مصدر *adj* مصدری

infinitude /ɪnˈfɪnɪtjuːd/ *noun*
1 دیارینەکراوی، بێکۆتاییتی، بێسنووریتی، لە
رادەبەدەری، بێئەندازەیی، بێئەژماری 2 ژمارە
یان بڕێکی زۆر ◌ 1 نامحدودی، بی‌کرانی،
لایتناهی بودن، بی‌پایانی 2 عده یا مقدار نامحدود

infinity /ɪnˈfɪnəti/ *noun, pl.* infinities
1 دیارینەکراوی، بێکۆتاییتی، بێڕادەیی،
بێسنووریتی، بێبنی، لە رادەبەدەری،
بێئەندازەیی، بێئەژماری: *the infinity of space*
2 ژمارە یان بڕێکی زۆر ◌ 1 *infinities*
نامحدودی، بی‌کرانی 2 عده یا مقدار نامحدود

infirm /ɪnˈfɜːm, US ɪnˈfɜːrm/ *adjective*
1 پێچوو، بێهێز، بێشیان، تێکچڕژاو، کز،
بەککەوتە، لاواز، سست، خاو و خلیچک، لەق،
لۆق، شل‌وشەویق، ناتوند، ناجێگیر، ناچەسپیو 2
باوەڕپێنەکراو، لێڕانەبینراو، جێی متمانە نییە

(infirmly *adv*: بـه لاوازی) ۞ 1 ضـــعیف، عاجز، متزلزل، بی‌ثبات 2 نامعتبر

infirmarer /ɪnˈfɜːm(ə)rə/ *noun*
(مێژوویی) بەرپرسی نەخۆشخانە لە دەیری سەدەکانی نێوەڕاستدا ۞ انفرمارر

infirmary /ɪnˈfɜːməri, US -ˈfɜːrm-/ *noun, pl.* infirmaries
1 نەخۆشخانە 2 دیو یا ژووری نەخۆشەکان ۞ 1 بیمارستان 2 اتاق بیماران

infirmity /ɪnˈfɜːməti, US -ˈfɜːrm-/ *noun, pl.* infirmities
لاوازی، بێهێزی، پێچووی، سستی، عەیب، کەموکوڕی: *We all fear disability or infirmity* ۞ ضعف، نقطه‌ضعف

infix /ˈɪnfɪks/ *noun*
(ڕێزمان) نێوگر، نێوبەند، ناوبەند ۞ میان‌وند

in flagrante delicto /ɪn fləˌgranteɪ dɪˈlɪktəʊ, US fləˌgranti/ *adverb*
1 لە کاتی کردنی تاواندا 2 لە کاتی بەسەرەوە گرتندا (لەگەڵ کەسێکی تر) ۞ 1 در حین ارتکاب جرم 2 در حین هم‌خوابگی

inflamed /ɪnˈfleɪmd/ *adjective*
سوورەوەبوو، هەڵتۆقیو، هەڵبوو، تووڕە(بوو): *an inflamed and swollen finger* ◊ *an inflamed crowd* ۞ ملتهب، برافروخته، برآشفته

inflammability /ɪnˌflæməˈbɪləti/ *noun*
1 (زوو)گڕگرتوویی، زووگرتوویی، سووتەنێتی، زووسووتی، ئاورگرتوویی، داگیرساوی 2 زووتووڕەیی، هەڵتیزۆکی، زووبزواوی، زوو وروژاوی، توندخوویی ۞ 1 اشتعال‌پذیری 2 زودانگیختگی

inflammable /ɪnˈflæməbl/ *adjective*
1 (زوو)گڕگرتوو، داگیرساو، سووتەنی، زووسووت، ئاورگرتوو، زوو دەیگری، زووگرتوو: *inflammable material* 2 زووتووڕە، زووبزواو، هەڵتیزۆک، زوو وروژاو، توندخوو ۞ 1 اشتعال‌پذیر 2 زودانگیخته، عصبی

inflammably /ɪnˈflæməbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی (زوو)گڕگرتوو، ئاورگرتووانە، زووگرتووانە، زووسووتانە ۞ به طور اشتعال‌پذیر

inflammation /ˌɪnfləˈmeɪʃn/ *noun*
1 سووربوونەوە، سووتانەوە، هەوکردن، ئاوسان: *a cream to reduce* ◊ *-mation of the ear* 2 گڕگرتن، داگیرسان، گرتن، هەڵگیرسان، وروژاندن، بزواندن، داگیرساندن *the -tion* ۞ 1 التهاب، آماس 2 اشتعال، تهییج

inflammatory /ɪnˈflæmətri, US -tɔːri/ *adjective*
1 بزوێنەر، هاندەرانە، ئاژاوەنەرەوە، داگیرسێنەر، وروژێنەر: ◊ *-matory remarks* 2 *inflammatory language* (پزشکی) دەبێتە هۆی ئاوسان یان سووربوونەوە، ئاوسان یان سووربوونەوە دەگرێتەوە، سوورەوەبوو (inflammatorily *adv*) ۞ 1 تحریک‌آمیز، فتنه‌انگیز 2 ملتهب

inflatable /ɪnˈfleɪtəbl/ *adjective*
باتێکراو، بادی، بایی، بای تێدەکرێ، فووتێکراو ۞ قابل باد کردن

inflated /ɪnˈfleɪtɪd/ *adjective*
1 پڕبا، باتێکراو، فووپڕاو، هەڵماساو، هەڵپفاو، ئەستووربوو، پەنەمیاو 2 هەڵاوساو: *inflated prices/salaries* ۞ 1 بادشده، ورم‌کرده 2 تورمی

inflation /ɪnˈfleɪʃn/ *noun*
1 هەڵاوسان، ئاوسان، گرانی: *the fight against rising inflation* ◊ *to control/curb inflation* ◊ *Wage increases must be in line with inflation* ◊ *to reduce/bring down inflation* 2 باتێکردن، فوودان، هەڵماساندن، هەڵپفاندن، ماسین، باکردن: *life jackets with an automatic inflation device* ۞ 1 تورم 2 باد کردن، ورم، نفخ

inflationary /ɪnˈfleɪʃənri, US -neri/ *adjective*
ئاوسانی، هەڵاوسانی، سەربە گرانی: *the inflationary wage demands* ◊ *inflationary effects of price rises* ۞ تورمی

inflationary gap *noun*
کەلێن یان بۆشایی هەڵاوسان ۞ شکاف تورمی

inflationary pressure *noun*
گوشار یان سەنگی هەڵاوسان ۞ فشار تورمی

inflationary spiral *noun*
پێچاوپێچی هەڵاوسان ۞ مارپیچ تورم

inflationism *noun*
(هەڵ)ئاوسانگەری ۞ تورم‌گرایی

inflationist *noun, adjective*
n (هەڵ)ئاوسانگەر *adj* (هەڵ)ئاوسانگەرییانە، سەربە یان پێوەندی بە (هەڵ)ئاوسانگەرییەوە هەیە ۞ *n* تورم‌گرا *adj* تورم‌گرایانه

inflected *adjective*
گەردانکراو: *an inflected form/verb* ◊ *an inflected language* ۞ تصریفی

inflection /ɪnˈflekʃn/ *noun,* (chiefly Brit. inflexion)
1 گەردان(کردن) 2 گۆڕان (لە دەنگدا) 3 وشەی گەردانکراو، ئامرازی گەردان، پیت (ی گەردان) 4 چەماندنەوە، نووشتاندنەوە، چەماوی، نووشتانەوە ۞ 1 صرف 2 تغییر 3 صورت صرف‌شده 4 خم کردن، انحنا

inflectional *adjective*
گەردانی، سەربە یان پێوەندی بە گەردانەوە هەیە ۞ صرفی

inflectionless *adjective,* also inflexionless

گەردان‌نەکراو، لەگەردان‌نەهاتوو، بێ‌گەردان ◌ صرف‌نشدنی

inflective /ɪnˈflektɪv/ *adjective*
گەردان‌کراو، لەگەردان‌هاتوو ◌ قابل صرف

inflexed *adjective*
بادراو، نووشتاو، چەمیو، پێچ‌دراو ◌ خمیده

inflexibility /ɪnˌfleksəˈbɪləti/ *noun*
سەختی، دانەهاتوویی، وشکی، رەقی، نەنووشتێنراوی، لەچەمانەوەنەهاتوویی، نەنەرمی، نەگۆڕی، کەللەڕەقی، سەرسەختی ◌ خشکی، سفت، انعطاف‌ناپذیری، تغییرناپذیری

inflexible /ɪnˈfleksəbl/ *adjective*
سەخت، دانەهاتوو، وشک، رەق، نەنووشتێنراو، نانووشتێنەوە، ناچەمێتەوە، لەچەمانەوەنەهاتوو، نەنەرم، نەگۆڕ، کەللەڕەق، سەرسەخت، لەسەرسوور ◌ خشک، سفت، انعطاف‌ناپذیر، تغییرناپذیر

inflexibly /-əbli/ *adverb*
نەگۆڕانە، بە شێوەیێکی نەگۆڕ ◌ به طور تغییرناپذیر

inflexion = inflection

inflexional = inflectional

inflexionless = inflectionless

inflictable /ɪnˈflɪktəbl/ *adjective*
دانەسەپاو، لەداسەپان‌نەهاتوو، بەسەریدا ناسەپێ ◌ غیرقابل تحمیل

infliction /ɪnˈflɪkʃn/ *noun*
1 داسەپاندن، (بە زۆر) لەسەردانان، وەشاندن، (تێ)سرەواندن، لێدان، پیاکێشان، پێدان، پیادان 2 سزا ◌ 1 تحمیل، واردآوری 2 کیفر

inflight *adjective*
لەکاتی فڕین‌دا، بە درێژایی فڕین ◌ درحین پرواز

inflorescence /ˌɪnflɔːˈrɛs(ə)ns, US -flə-/ *noun*
1 (رووەک‌ناسی) بار و رێکخستنی گوڵ، هێشووەگوڵ، ئینفلۆرێسێنس (بریتین لە: 1 raceme 2 corymb 3 umbel 4 compound umbel 5 capitulum 6 spike 7 compound spike 8 panicle 9 cyme) 2 گوڵ‌کردن، پشکوتن ◌ 1 گل‌آذین 2 شکوفایی

inflow /ˈɪnfləʊ, US -floʊ/ *noun*
گوربوون، لێژبوونەوە، بۆ نێوەچوون، تێرژان، لێشاو ◌ جاری شدن

influence /ˈɪnfluəns/ *noun*
1 دەسداری، دەس‌ڕۆیشتوویی، باوەڕی، کەلێز، هێز، دەسەلات: *Her parents no longer have any real influence over her* 2 کاریگەری، باندۆر، کارتێ‌کردن: *the influence of the climate on agricultural production* ◊ *cultural -luences* ◌ 1 نفوذ، قدرت 2 اثر، تأثیر

influent /ˈɪnfluənt/ *adjective, noun*
1 نێوڕێژ، بۆ ناوەوەرژاو 2 لاچۆم، زێ ◌ 1 داخل‌ریز 2 رود فرعی

influential /ˌɪnfluˈenʃl/ *adjective*
1 دەسدار، بەتوانا، دەس‌ڕۆیشتوو، بەدەس، جێی‌باوەڕ، دەس‌درێژ، بەدەسەلات، بەبایەخ، بەقەدر 2 کاریگەر، بەباندۆر، کارتێکەر، دیاری‌کەر: *a highly influential book* ◌ 1 بانفوذ، متنفذ 2 مؤثر، باتأثیر

influentially /ˌɪnfluˈenʃli/ *adverb*
دەس‌ڕۆیشتووانە ◌ به طور بانفوذ

influenza /ˌɪnfluˈenzə/ *noun*
ئانفلوئانزا، پەرکەم، پەتا (بە هۆی سێ تەووشی orthomyxovirus دەبێ: *Influenzavirus A* و *Influenzavirus B* *Influenzavirus C* زۆرتر بە پێتی گەورە بۆ ئاماژە بە یەکێ لەم سیانە بەکاردێتێ) ◌ آنفلوآنزا

influenzal /ˌɪnfluˈenzəl/ *adjective*
ئانفلوئانزایی، پەرکەمی، پەتایی ◌ وابسته به آنفلوآنزا

influx /ˈɪnflʌks/ *noun*
گوربوون، هەڵقولین، لێژبوونەوە، بۆ نێوەچوون، تێرژان، رژانەنێو، لێشاو: *the influx of wealth into the region* ◌ جاری شدن

info /ˈɪnfəʊ, US ˈɪnfoʊ/ *abbreviation*
information

infomercial /ˌɪnfəʊˈmɜːʃl, US ˌɪnfoʊˈmɜːrʃl/ *noun*
ئینفۆمێریسیاڵ (بنەڕەت: تێکەڵەی information + commercial) ◌ انفومرسیال

informal /ɪnˈfɔːml, US ɪnˈfɔːrml/ *adjective*
1 نافەرمی، نارەسمی، بێ‌داب‌ودەستوور، بێ‌دیدی‌وبۆدی، ئاسایی، تایبەتی، خۆمانە، دۆستانە، سادە، ناڕواڵەتی، ناڕووکەشی 2 (زمان، ئاخافتن و نووسین) نێو خەڵک، رەمەکی ◌ 1 غیررسمی، دوستانه، بدون تشریفات، عادی، غیرصوری 2 محاوره‌ای

informality /ˌɪnfɔːˈmæləti, US -fɔːrˈm-/ *noun, pl.* informalities
1 نافەرمی‌بوون، بێ‌داب‌ودەستووری، خۆمانەیی، خۆمانەبوون، رەچاونەکردنی داب‌ودەستوور 2 هەڵس‌وکەوتی خۆمانە یان بێ‌داب‌ودەستوور ◌ 1 غیررسمی بودن، عدم تشریفات 2 رفتار غیررسمی

informally /ɪnˈfɔːməli, US -ˈfɔːrm-/ *adverb*
نافەرمی‌یانە، بە شێوەیێکی نافەرمی: *to dress informally* ◌ به طور غیررسمی

informal vote *noun*
(ئەوسترالیا) دەنگی نافەرمی یان بێ‌بایەخ ◌ رأی بدون اعتبار

informant /ɪnˈfɔːmənt, US -ˈfɔːrm-/ *noun*
1 ئاگایی‌دەر، ئاگادەر، زانیاری‌دەر، سیخوڕ 2 (زمانەوانی) قسەپێکەر، ئاخێوەر ◌ 1

آگاهی‌دهنده، مخبر 2 گویشور
informatics /ˌɪnfəˈmætɪks, US ˌɪnfər-/ *noun, pl.*
ئینفۆرماتیک، زانیاری‌ناسی ◌ انفورماتیک
information /ˌɪnfəˈmeɪʃn, US ˌɪnfərˈm-/ *noun*
1 ئاگایی، ئاگامەنی، ئاگاداری، ئاگا، زانیاری، پەیام 2 راستی‌یەکان، فاکتەکان 3 تاوانبارکردن، گوناهبارکردن، تۆمەتبارکردن، راگەیاندنی تاوان ◌ 1 اطلاعات، اطلاع، خبر 2 واقعیات 3 اتهام
informational /-ʃənl/ *adjective*
پـڕ(لـە)زانیـاری، زانیـاری تیایـە، پـڕئاگایی (informationally *adv*) ◌ متضمن آگاهی
information centre *noun*
ناوەندی زانیاری، ناوەند یان نێوەندی ئاگایی ◌ مرکز اطلاعات
information media *noun, pl.*
دەزگاکانی راگەیاندن ◌ وسایل اعلام
information overload *noun*
سەرباری زانیاری ◌ اضافه‌بار اطلاعات
information retrieval *noun*
(کامپیوتێر) دەس‌خستنەوەی زانیاری، گێڕانەوەی ئاگامەنی ◌ بازیابی اطلاعات
information science *noun*
زانستی زانیاری یان ئاگامەنی، زانیاری‌ناسی، ئینفۆرماتیک (= زانستی کۆکردنەوە، ڕیکخستن، هەلگرتن و ناردنی زانیاری) ◌ علم اطلاعات
information superhighway *noun*
ئینتێرنێت، گەورەڕێی زانیاری ◌ بزرگ‌راه اطلاعات
information technology *noun*
تێکنۆلۆژی زانیاری ◌ فناوری اطلاعات
information theory *noun*
بیردۆز یان تیۆری زانیاری ◌ نظریه‌ی اطلاعات
informative /ɪnˈfɔːmətɪv, US -ˈfɔːrm-/ *adjective*, also informatory /ɪnˈfɔːmət(ə)ri/
پـــڕزانیاری، ئاگـــایی‌پێـــدەر، ئاگـــایی‌دەر، instructive ◌ آموزنده
informatively /ɪnˈfɔːmətɪvli, US -ˈfɔːrm-/ *adverb*
پڕزانیاری‌یانە، ئاگایی‌پێدەرانە، ئاگایی‌دەرانە ◌ به طور آموزنده
informed /ɪnˈfɔːmd, US ɪnˈfɔːrmd/ *adjective*
1 ئاگـادار، بـەئاگا، خەبـەردار، لـەگۆڕێ‌دابـوو: 2 ئاگادارانـە، بەئاگایانـە، *informed sources* ئاگامەندانە ◌ 1 مطلع، در جریان 2 آگاهانه
informer /ɪnˈfɔːmə(r), US -ˈfɔːrm-/ *noun*
سـیخور، ئاگـا(یـی)دەر (ب.ت. بـۆ پـارە) ◌ جاسوس
infotainment /ˌɪnfəʊˈteɪnmənt, US ˌɪnfoʊ-/ *noun*
بەرنامەیێ کە هەر دوو باری سەرقالی و زانیاری تیابـــێ (تێکـــەلانـــدنی information + entertainment) ◌ انفوتاینمنت
infotrch = information technology
infra /ˈɪnfrə/ *adjective*
(لاتـین) لـە ژێـرەوە، لـە خـوارەوە، خـوارتر، *for additional examples see infra* :below ◌ در زیر، پایین‌تر
infra- /ˈɪnfrə/ *prefix*
پێشگر: ژێر، خوار، بن: *infrasonic* (بنـەڕەت: لە *infra* لاتین) ◌ پیشوند: فرو، مادون
infra-axillary *adjective*
ژێرهەنگڵی، ژێرباخڵی ◌ زیربغلی
infraclass *noun*
(زیندەوەرناسی) ژێرلاپۆل؟: بابەتێکی پۆلاندن کە دەکەوێتە خوارووی subclass ◌ اینفراکلاس
infraclavicular *adjective*
ژێرچەنەمەیی ◌ زیرترقوه‌ای
infracostal /ˌɪnfrəˈkɒstl/ *adjective*
ژێرپەراسوویی ◌ زیردنده‌ای
infraction /ɪnˈfrækʃn/ *noun*
(ماف) شکاندن، پێشێل‌کردن، سەرپێچی، ملبادان، یاساشکێنی، قانوونبەزێنی: *minor infractions of EU regulations* (infractor *n*: پێشێل‌کار، سـەرپێچ، مـلبـادەر، یاساشـکێن، قـانوونبـەزێن، قانوونشکێن) ◌ تخطی، نقض، عدول
infradian /ɪnˈfreɪdɪən/ *noun*
(کارئەندامناسی) کـەمتر لـە جارێـک لـە ڕۆژدا دووبـارە دەبێتـەوە (لـەگـەل ultradian بـەراوردی بکە) ◌ اینفرادین
infra dig /ˌɪnfrə ˈdɪg/ *adjective, Latin*
سووک، مایەی سـووکایەتی (بنـەڕەت: لـە *infra dignitatem*) ◌ دون شأن
infra dignitatem = infra dig
inframaxillary *adjective*
سەربە شەویلکەی خوارەوە، ژێرشـەویلکەیی ◌ وابسته به آرواره‌ی زیرین
infrangible /ɪnˈfran(d)ʒɪb(ə)l/ *adjective*
1 پـیرۆز، جێـی‌رێـز، پێـشێل‌نـەکراو، نەبـەزێنراو، دەبێ بپـارێزرێ، پـارێزراو 2 نەشـکێن، ناشـکێ، ورد نابێ ◌ 1 مصون، تخلف‌ناپذیر 2 نشکستنی
infrared /ˌɪnfrəˈred/ *noun, adjective*
ژێرسوور: *an infrared ◊ infrared radiation lamp* ◌ فروسرخ، مادون قرمز
infrared spectrum *noun*
شەبەنگی ژێرسوور ◌ طیف فروسرخ
infrarenal *adjective*
ژێرگورچیلەیی ◌ زیرکلیه‌ای
infrascapular *adjective*
ژێرشانی، سەربە ژێری شان ◌ زیرکتفی
infrasonic *adjective*

ژێردەنگی ۞ فروصوتی

infrasound *noun*

شەپۆلە دەنگی‌یەکانی ژێردەنگ ۞ امواج صوتی فروصوت

infrasternal *adjective*

سەربە خوارەوەی کوڵەی سنگ، ژێرکوڵەیی ۞ زیرجناغی

infrastructural /ˌɪnfrəˈstrʌktʃərəl/ *adjective*

ژێرخانی، ژێربیناتی، ژێرپێکهاتەیی، سەربە ژێرخان: *-ructural development* ۞ زیربنایی

infrastructure /ˈɪnfrəstrʌktʃə(r)/ *noun*

ژێرخان، ژێربنیات، ژێرپێکهاتە (ئابووری، سیستم و خزمەتگوزاری بنەرەتی وەک ڕێگاوبان، گواستنەوە، دابینکەری کارەبا و ئاو) ۞ زیربنا

infratemporal *adjective*

ژێرلاجانگی ۞ زیرشقیقه‌ای

infrequency /ɪnˈfriːkwənsɪ/ *noun*

کەم‌ڕووداوی، بە دەگمەن ڕوودان ۞ ندرت وقوع

infrequent /ɪnˈfriːkwənt/ *adjective*

کەم، کەم‌ڕووداو، دەگمەن، چۆنها، جارناجار: *her infrequent visits home* ۞ نادر، گاه‌گاهی

infrequently /ɪnˈfriːkwəntli/ *adverb*

بە دەگمەن، جارجار، کەم: *This happens not infrequently* ۞ ندرتاً

infringement /ɪnˈfrɪndʒmənt/ *noun*

1 شکاندن، بەزاندن، پێشێل‌کردن، سەرپێچی، مل‌بادان، یاساشکێنی، قانوونبەزێنی 2 دەس‌درێژی ۞ 1 قانون‌شکنی، تخطی 2 تجاوز

infringer *noun*

1 پێشێل‌کەر، یاساشکێن، قانوونشکێن، قانوونبەزێن 2 دەس‌درێژکەر ۞ 1 نقض‌کننده 2 تجاوزکننده

infructuous *adjective*

بێ‌بەر، بێ‌بەرهەم، بێهوودە ۞ بی‌ثمر، بی‌حاصل

infundibular /ˌɪnfʌnˈdɪbjʊlə(r)/ *adjective*, also infundibuliform

سەربە infundibulum، ڕەحەتی‌ئاسا، شێوەڕەحەتی، شێوەکوڤک ۞ وابسته به infundibulum قیفی‌شکل

infundibulum /ˌɪnfʌnˈdɪbjʊləm/ *noun, pl* infundibula /-ˈdɪbjʊlə/

(توێکاری و گیانەوەرناسی) بۆشایی یان پێکهاتەی ڕەحەتی‌ئاسا، ڕەحەتی، کوڤک ۞ حفره یا ساختار قیفی‌شکل

infuriated *adjective*

ڕق‌هەستاو، بەردبەباکەر، (زۆر) تووڕە ۞ عصبانی، برآشفته

infuriating /ɪnˈfjʊərieɪtɪŋ, US -ˈfjʊr-/ *adjective*

نارەحەت‌کەر، تووڕەکەر، ڕق‌هەستێن: *an infuriating child/delay* ۞ عصبانی‌کننده

infuriatingly /ɪnˈfjʊərieɪtɪŋli, US -ˈfjʊr-/ *adverb*

بە شێوەیەکی ڕق‌هەستێن، تووڕەکەرانە: *to smile infuriatingly* ۞ به طور عصبانی‌کننده‌ای

infusibility /ɪnˌfjuːzəˈbɪlɪti/ *noun*

لەتوانەوەنەهاتوویی، شلەوەنەبوویی، نەتواوەیی، لەشلەوەبوون‌نەهاتوویی ۞ غیرقابلیت ذوب

infusible[1] /ɪnˈfjuːzəbl/ *adjective*

لەتوانەوەنەهاتوو، شلەوەنەبوو، ناتوێتەوە، نەتواوە، شل نابێتەوە، لەشلەوەبوون‌نەهاتوو ۞ غیرقابل ذوب

infusible[2] /ɪnˈfjuːzəbl/ *adjective*

لەدەم(کردن)هاتوو، لەخووساندن‌هاتوو، دەم‌کراو، دەم‌دێنی، شیاوی تێکردن، تێدەکرێ ۞ دم‌کردنی، قابل تزریق

infusion /ɪnˈfjuːʒn/ *noun*

1 خووساندن، دەم‌کردن، خستنەئاو، داڕشتن 2 گیراوەی دەم‌کراو (زۆرتر وەکوو دەرمان دەخوری) 3 داکوتاندن، چێ‌خستن، چاندن، تێکردن (بە ئەسپایی) ۞ 1 عمل دم‌کردن 2 محلول دم‌کرده 3 القا، تزریق

infusive /ɪnˈfjuːsɪv/ *adjective*

تێکەر ۞ تزریق‌کننده

-ing[1] *suffix*

پاشگر: 1 ئاماژە بە چالاکی، ئەنجام و بەرهەم یان کار و کردەوەیەکی کار(ی) verbal: *sleeping running building* 2 ئاماژە بە ماک و کەرستەیێ material کە بۆ ڕەوت و پرۆسەیێ لە کار دەکرێ یان بەشداری لەودا دەکا: *piping* 3 ناوی کار gerund ساز دەکا (وەک *painting* لە *I love painting*؛ بنەڕەت: لە *-ung* ،*-ing* ئینگلیسی کۆن، لە بنەڕەتا ئەڵمانی) ۞ پسوند: 1 اشاره به فعالیت، نتیجه و حاصل یا عمل (فعلی) 2 اشاره به مصالح کار 3 اسم را می‌سازد

-ing[2] *suffix*

پاشگر: 1 ناوی کارا یان ناوەڵناوی کارایی present participle کارەکان verbs ساز دەکا: *calling* 2 ناوەڵناو لە ناو ساز دەکا: *hulking* (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، گۆڕاوی *ende* سەرەتا، پاشان *-inde*) ۞ پسوند: 1 اسم فاعل یا صفت فاعلی را می‌سازد 2 صفت را از اسم می‌سازد

-ing[3] *suffix*

پاشگر: سەربە، پێوەندی هەیە، لە جۆری، خاوەنی تایبەتمەندی‌یێ: *gelding ,farthing* *whiting ,shilling* (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە بنەڕەتا ئەڵمانی) ۞ پسوند: وابسته به، از نوع، دارای خاصیت

ingenious /ɪnˈdʒiːniəs/ *adjective*

داهێنەر، بەهۆش، چارەدۆز، چارەساز، زیرەک، داهێنەرانە، شارەزایانە، وەستایانە، لێزانانە،

زیرەکانە، inventive ،clever ◌ خلاق، ابتکاری، ماهرانه

ingeniously /ɪnˈdʒiːniəsli/ *adverb*
داهێنەرانە، چارەدۆزانە، زیرەکانە، شارەزایانە ◌ خلاقانه، ماهرانه

ingénue /ˈænʒemjuː, US ˈændʒənuː/ *noun*
(فیلم یان شانۆنامە) کچی (بێ)گوناهی کەنیشکی سادە ◌ دختر معصوم

ingenuity /ˌɪndʒəˈnjuːəti, US -ˈnuː-/ *noun, pl.* ingenuities
1 بەهۆشی، چارەدۆزی، داهێنان 2 زیرەکی، شارەزایی، دەس‌ڕەنگینی، هونەرمەندی، وەستایی، کارزانی ◌ 1 ابتکار 2 زیرکی، مهارت

ingenuous /ɪnˈdʒenjuəs/ *adjective*
1 سادە، بێ‌قەلەودەلە، بێ‌گرێ‌وگۆڵ، بێ‌فڕوفێڵ، لەڕوو، بێ‌پێچ‌وپەنا، بێ‌ڕیا، پاک، ڕێک‌وڕاست 2 بێ‌ئەزموون، چاونەکراوە، ساویلکە ◌ 1 صاف و ساده، بی‌تزویر 2 ساده‌لوح

ingenuously /ɪnˈdʒenjuəsli/ *adverb*
لە ڕووی سادەیی(یەوە) ◌ از روی سادگی

ingenuousness /ɪnˈdʒenjuəsnəs/ *noun*
سادەیی، بێ‌قەلەودەلەیی، بێ‌فڕوفێڵی ◌ سادگی، بی‌تزویری

ingestion /ɪnˈdʒesʃn/ *noun*
قوت‌دان، گرتن، مژین ◌ بلع، قورت، جذب

ingestive /ɪnˈdʒestɪv/ *adjective*
قوت‌دەر ◌ بلعنده، قورت‌دهنده

ingle /ˈɪŋgl/ *noun*
ئاوری مەنقەڵ یان کوانوو یان گاز ◌ آتش منقل یا اجاق

inglenook /ˈɪŋglnʊk/ *noun*
(بۆ دانیشتن) لە پاڵ ئاگرداندا، لە تەنیشت ئاگرداندا ◌ کنار بخاری

inglorious /ɪnˈglɔːriəs/ *adjective*
1 ئابڕووبەرانە، سووک، شەرماوی، جێی‌شەرم، نەنگ، دزێو، *an inglorious defeat* :shameful 2 نەناس، نەناسراو (ingloriously *adv*: ئابڕووبەرانە، بە شێوەیەکی ئابڕووبەرە) ◌ 1 خفت‌بار 2 ناشناخته

ingloriousness /ɪnˈglɔːriəsnəs/ *noun*
ئابڕووبەرەیی، نەنگی، شەرماوی‌بوون ◌ خفت‌باری

ingoing *adjective*
ژوورەوەهاتوو، تازەهاتوو ◌ واردشونده، تازه‌وارد

ingot /ˈɪŋgət/ *noun*
دارشتە، قورسە، کەستەک (ب.ت. زێڕ یان زیو) ◌ شمش

ingrain /ˈɪngreɪn/ *adjective*
نەچنراو ڕەنگ‌کراو ◌ این‌گرین

ingrained /ɪnˈgreɪnd/ *adjective*, also engrained
1 ڕەگ‌داکوتاو، لێونەبوو، نەگۆڕ، پنج‌داکوتاو، داکوتراو 2 تەواو، ڕەبەق، هەمەلایەنە 3 بواردوو ◌ 1 ریشه‌دار 2 کامل 3 به خورد چیزی رفته

ingrate /ˈɪngreɪt, US ɪnˈgreɪt/ *noun, adjective*
n (وێژەیی) بنیادەمی سپڵە یان بێ‌چاوڕوو، مرۆی پێنەزان *adj* سپڵە، بێ‌سەفەت، پێنەزان، بێ‌چاوڕوو ◌ *n* آدم نمک‌نشناس *adj* نمک‌نشناس

ingratiating /ɪnˈgreɪʃieɪtɪŋ/ *adjective*
زمان‌لووس، زمان‌لووسانە، نەرمەبڕانە، pleasing، *an ingratiating smile* :flattering ◌ چاپلوس، چاپلوسانه

ingratiatingly /ɪnˈgreɪʃieɪtɪŋli/ *adverb*
زمان‌لووسانە، نەرمەبڕانە، بە زمان‌لووسی ◌ چاپلوسانه

ingratitude /ɪnˈgrætɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
پێنەزانی، بێ‌ئەمەکی، سپڵەیی، بێ‌سەفەتی، بێ‌چاوڕوویی، ناسپاسی: *Her help was met with ingratitude and unkindness* ◌ نمک‌نشناسی، ناسپاسی

ingredient /ɪnˈgriːdiənt/ *adjective*
1 بەش(ەکان)، بەشی پێکهێنەر یان دروسکەر، شتێ کە دەچێتە نێو ئاوێتەیێ یان بەشێکی پێکهێنەری هەر لێکدان یات تێکەڵەیێکە، (ingredients) بەشەکان، بەشە constituent 2 پێکهێنەرەکان 3 ژوورەوەهاتوو، ژوورەوەچوو، شتێ کە دێتە ژوورەوە یان نێوەوە ◌ 1 جزء، جزء ترکیبی 2 (در جمع) اجزا 3 داخل‌شونده

ingress /ˈɪngres/ *noun*
1 چوونەژوورەوە، چوونەنێوەوە 2 ماف یان دەستووری چوونەژوورەوە ◌ 1 دخول، ورود 2 اجازه‌ی ورود

ingression *noun*
چوونەژوورەوە، چوونەنێوەوە ◌ دخول

ingressive /ɪnˈgresɪv/ *adjective*
نێوەوەچوو، ژوورەوەچوو (ingressively *adv*) ◌ داخل‌شونده

in-group *noun*
داروودەستە ◌ باند

ingrowing /ˈɪngrəʊɪŋ, US -groʊ-/ *adjective*
(نینۆک) لە گۆشت هەڵچەقیو، چووە نێو گۆشتەکەوە ◌ فرورفته در گوشت

ingrown /ˈɪngrəʊn/ *adjective*
1 (نینۆک) لە گۆشت هەڵچەقیو، چووە نێو گۆشتەکەوە 2 خۆماکی، سروشتی، زاتی، زگماکی ◌ 1 فرورفته در گوشت 2 ذاتی، فطری

ingrowth /ˈɪngrəʊθ/ *noun*
هەڵدان یان ڕووان لە نێو شتێکی ترا، هەڵدانی لەنێوەوە ◌ رشد یا رویش درونی

inguinal /ˈɪŋgwɪn(ə)l/ *adjective*
(تویکاری) سەربە بن یان بێخی ران، سەربە تەراد، سەربە سەرووی ران یان بەرمەولدان (بنەڕەت: لە *inguinalis* لاتین، لە *inguen* "groin") ◌ وابسته به کشالەی ران

ingurgitation /ɪnˌgɜːdʒɪˈteɪʃn/ *noun*
قوتدان ◌ بلع

Ingush /ˈɪŋgʊʃ/ *noun, pl.* same or Ingushes
1 ئەندامی گەلێ کە زۆربەیان لە کۆماری ئینگوش، ناوچەیێ لە کەوکازی ناوەندیدا دەژین 2 زمانی کەوکازی باکووری ئەو گەلە ◌ اینگوش

inhabitability /ɪnˌhæbɪtəˈbɪlətɪ/ *noun*
لەدانیشتن‌هاتوویی، لەژیوارهاتوویی ◌ قابلیت سکونت

inhabitable /ɪnˈhæbɪtəbl/ *adjective*
لەدانیشتن‌هاتوو، لەژیوارهاتوو، بۆ ژیوار دەبێ، ژیانی لێ دەکرێ ◌ قابل سکونت

inhabitancy /ɪnˈhæbɪtənsɪ/ *noun,* also inhabitation /ɪnˌhæbɪˈteɪʃn/
ژیان تیاکردن، دانیشتن، ئاوەدان‌کردنەوە، گیرسانەوە ◌ سکونت

inhabitant /ɪnˈhæbɪtənt/ *noun*
1 ژیوارتیاکردوو، دانیشتووی، جێواری 2 (inhabitants) دانیشتووان، ئاواییان، جێواران ◌ 1 ساکن، اهل 2 (در جمع) سکنه، اهالی

inhabited /ɪnˈhæbɪtɪd/ *adjective*
ئاوەدان، لێ‌دانیشتوو، ئاوا: *The island is no longer -ited* ◌ مسکونی

inhalant /ɪnˈheɪlənt/ *adjective, noun*
adj 1 بۆ هەلمژین 2 هەلمژ *n* دەرمانی هەلمژین ◌ *adj* 1 تنفسی 2 استنشاق‌کننده *n* داروی تنفسی

inhalation /ˈɪnhəˈleɪʃn/ *noun*
هەلمژین، هەناسەهەلکێشان، هەناسەوەرگرتن ◌ استنشاق

inhalational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە inhalation ـەوە هەیە ◌ استنشاقی

inhalator *noun*
پرژێنەی هەلمژین ◌ افشانەی تنفسی

inhaler /ɪnˈheɪlə(r)/ *noun*
پرژێنەی هەلمژین ◌ افشانەی تنفسی

inharmonic /ˌɪnhɑːˈmɒnɪk/ *adjective,* also inharmonical /ˌɪnhɑːˈmɒnɪkl/
نەگونجاو، ڕێک‌نەکەوتوو، یەک‌نەکەوتوو، ناکۆک، نەساز، not harmonic ◌ ناهماهنگ، ناسازگار

inharmonious /ˌɪnhɑːˈməʊnɪəs, US -hɑːrˈmoʊ-/ *adjective*
(پێکەوە)نەگونجاو، ناکوک، نەسازاو، یەک‌نەگرەوە، ناجۆر، ڕێک‌نەکەوتوو، یەک‌نەکەوتوو، conflicting ،discordant: *-onious personalities* ◌ ناهماهنگ، ناسازگار

inharmoniously /ˌɪnhɑːˈməʊnɪəslɪ, US -hɑːrˈmoʊ-/ *adverb*
نەگونجاوانە، بە شێوەیەکی ناکۆک ◌ بە طور ناهماهنگ

inharmoniousness /ˌɪnhɑːˈməʊnɪəsnəs, US -hɑːrˈmoʊ-/ *noun*
(پێکەوە)نەگونجاوی، ڕێک‌نەکەوتوویی، یەک‌نەکەوتوویی، یەک‌نەگرتنەوە، پێکدژی، ناکۆکی، نەسازاوی، ناجۆری، پێکەوەکارنەکردوویی ◌ ناهماهنگی، ناسازگاری

inharmony *noun*
نەگونجاوی، ڕێک‌نەکەوتوویی، یەک‌نەکەوتوویی، یەک‌نەگرتنەوە، پێکدژی، ناکۆکی، نەسازاوی، discord ◌ ناهماهنگی، ناسازگاری

inhaul /ˈɪnhaʊl/ *noun,* also inhauler
(دەریاوانی) گوریسی بادەوەکێش ◌ ریسمان بادبان‌کش

inherence /ɪnˈhɪərəns, -ˈher-, US -ˈhɪr-/ *noun,* also inherency
خۆماکی‌بوون، زاتی‌بوون، سروشتی‌بوون ◌ ذاتی بودن

inherent /ɪnˈhɪərənt, -ˈher-, US -ˈhɪr-/ *adjective*
خۆماکی، زاتی، خۆیی، سروشتی، لێکەوەنەبوو، جیاوەنەبوو، لێک نابێتەوە، لێک‌دانەبڕاو، ڕەگ‌داکوتاو، intrinsic: *risks inherent in the venture* ◊ *Violence is inherent in our society* ◌ فطری، ذاتی، لاینفک

inherently /ɪnˈhɪərəntlɪ, -ˈher-, US -ˈhɪr-/ *adverb*
خۆماکییانە، بە شێوەیەکی زاتی، خۆی لە خۆیدا ◌ ذاتاً

inheritability *noun,* also inheritableness
لێوەشاوەیی یان توانایی بۆماوەیی هەیە ◌ قابلیت توارث

inheritable *adjective*
1 لێوەشاوە یان دەتوانێ بۆی بمێنێتەوە، دەتوانێ لە باو و باپیرەوە بۆی بەجێمێنێ 2 بۆی هەیە بۆی بمێنێتەوە، بۆی هەیە بە میرات بۆی بمێنێتەوە، مافی میرات‌وەرگرتنی هەیە، دەشێ وەک میرات بۆی بمێنێتەوە: *an inheritable title* ◌ 1 قابل توارث 2 میراث‌بردنی

inheritance /ɪnˈherɪtəns/ *noun*
1 بۆماوە، ڕشتارە، ڕێزارە، ڕژارە، ڕژتارە 2 کەلەپوور، میرات، بەش، شتێ کە ماوەتەوە یان بەجێماوە: *our cultural inheritance* 3 میرات‌بردن، میرات‌وەرگرتن، بە میرات بۆمانەوە ◌ 1 توارث، وراثت 2 میراث 3 میراث‌بری

inheritance tax *noun*
باجی میرات، میراتانە، کەلەپوورانە ◌ مالیات بر

ارث

inheritor /ɪnˈherɪtə(r)/ *noun*
بەشبەر، میراتبەر، میراتگر ◯ وارث

inheritress *noun, fem.* inheritor, also inheritrix /ɪnˈherɪtrɪks/
بەشبەر، میراتگر (ژن) ◯ وارثە

inhesion /ɪnˈhiːʒən/ = inherence

inhibited /ɪnˈhɪbɪtɪd/ *adjective*
خۆ دەخواتەوە، مات، پێش‌خواردوو، کەم‌ڕوو ◯ درخود فرورفتە

inhibition /ˌɪnhɪˈbɪʃn, US ˌɪnɪˈb-/ *noun*
نەهێشتن، بەرگرتن، پێش‌گرتن، ڕێ‌گرتن، نەهێلان، بەربەندی، گێڕانەوە: *the inhibition of growth* ◯ بازداری، منع، نهی

inhibitor /ɪnˈhɪbɪtə(r)/ *noun*
ڕێگر، پێشگر، بەربەند، گێڕەوە، کۆسپ، بەرسینگ ◯ بازدارندە، مانع

inhibitory /ɪnˈhɪbɪtrɪ, US tɔːrɪ/ *adjective,* also inhibitive
ڕێگر، پێشگر، بەربەند، گێڕەوە ◯ بازدارندە

inhomogeneity *noun*
ناهاوڕەگەزی، ناهاوتوخمی، ناچونیەکی، ناهاوجۆری، نایەک‌ڕەنگی، نایەک‌جۆری، ناهاوشێوەیی ◯ نامتجانس بودن، ناهمگنی

inhomogenous /ˌɪnhɒmə(ʊ)ˈdʒiːnɪəs, ˌɪnhəʊm-, -ˈdʒen-/ *adjective*
ناهاوڕەگەز، ناهاوتوخم، ناچونیەک، ناهاوجۆر، نایەک‌ڕەنگ، نایەک‌شێوە، نایەک‌جۆر، ناهاوشێوە ◯ نامتجانس، ناهمگن

inhospitable /ˌɪnhɒˈspɪtəbl, US ˌɪnhɑːˈs-/ *adjective*
1 بەخیل، دەس‌قووچاو، پیسکە، بەرچاوتەنگ، میوان‌نەگر 2 ناخۆش، بێ‌پەنا: *an inhospitable environment* ◊ *an inhospitable terrain* ◊ *an inhospitable climate* (inhospitableness *n*) ◯ 1 خسیس 2 نامساعد

inhospitably /ˌɪnhɒˈspɪtəblɪ, US ˌɪnhɑːˈs-/ *adverb*
بەخیلانە، دەس‌قووچاوانە، میوان‌نەگرانە ◯ خسیسانە

inhospitality /ˌɪnhɒspɪˈtælɪtɪ/ *noun*
بەرچاوتەنگی، دەس‌قووچاوی، میوان‌نەگری ◯ بخل، نامهمان‌نوازی

in-house *adjective, adverb*
1 لە نێوەوەی کۆمپانی یان ڕێکخراوەیێ: *an in-house magazine* 2 لە نێوەوە، لە ژوورەوە ◯ 1 در داخل شرکت یا سازمانی 2 در داخل

inhuman /ɪnˈhjuːmən/ *adjective*
دڕندانە، نامرۆڤانە، دڵڕەقانە، بێ‌بەزەیی‌یانە ◯ ناانسانی، بی‌رحم

inhumane /ˌɪnhjuːˈmeɪn/ *adjective*
دڕندە، بێ‌سۆز، بێ‌بەزەیی، دڵڕەقانە، بێ‌بەزەیی‌یانە، دڕندانە: *inhumane treatment of animals/prisoners* ◯ وحشی، بی‌رحمانە

inhumanely /ˌɪnhjuːˈmeɪnlɪ/ *adverb*
بێ‌بەزەیی‌یانە، دڵڕەقانە ◯ بی‌رحمانە

inhumanity /ˌɪnhjuːˈmænətɪ/ *noun, pl.* inhumanities
1 دڕندەیی، هۆڤیگەری، نامرۆڤایەتی، زوڵم‌وزۆری، ستەم 2 هەڵس‌وکەوتی نامرۆڤانە، جووڵانەوەی دڕندانە: *the inhumanity of the system* ◯ 1 وحشی‌گری، ظلم 2 رفتار وحشیانە

inhumanly *adverb*
دڕندانە، نامرۆڤانە ◯ وحشیانە، غیرانسانی

inhumation /ˌɪnhjuːˈmeɪʃn/ *noun*
1 ناشتن، بنگڵ‌کردن، فەشارتن 2 تەرمی نێژراو ◯ 1 دفن 2 جسد دفن‌شدە

inimical /ɪˈnɪmɪkl/ *adjective*
دژ، بەرهەڵست، دوژمنانە، دوژمن‌کارانە، نادۆستانە، بەوەی، زیاناوی، تێکدەر، خراپ: *an inimical stare* ◯ مخالف، مغایر، خصمانە، مضر

inimically /ɪˈnɪmɪklɪ/ *adverb*
بە شێوەیەکی زیاناوی، تێکدەرانە، دوژمنکارانە، دوژمنانە ◯ بە طور مضر، بە طور خصومت‌آمیز

inimitability /ɪˌnɪmɪtəˈbɪlətɪ/ *noun,* also inimitableness
بێ‌هاوتایی، بێ‌وێنەیی، لەلاسایی‌نەهاتوویی ◯ بی‌مانندی، تقلیدناپذیری

inimitable /ɪˈnɪmɪtəbl/ *adjective*
بێ‌هاوتا، بێ‌وێنە، تایبەتی، لەلاسایی‌نەهاتوو، لاسایی ناکرێتەوە، matchless: *her own inimitable style* ◯ بی‌مانند، تقلیدناپذیر

inimitably /ɪˈnɪmɪtəblɪ/ *adverb*
بێ‌هاوتایانە، بە شێوەیەکی لەلاسایی‌نەهاتوو ◯ بە طور تقلیدناپذیر

iniquitous /ɪˈnɪkwɪtəs/ *adjective*
زۆردار، زاڵم، خراپ، نادادپەروەر، ستەم‌کار، نابەرحەق، نادادپەروەرانە، زۆردارانە، زاڵمانە، ناحەقانە ◯ ظالم، ظالمانە، غیرعادلانە

iniquitously /ɪˈnɪkwɪtəslɪ/ *adverb*
زۆردارانە، نادادپەروەرانە، نابەرحەقانە، زاڵمانە ◯ ظالمانە

iniquity /ɪˈnɪkwətɪ/ *noun, pl.* iniquities
خراپی، زۆرداری، نادادپەروەری، نابەرحەقی، زوڵم‌وزۆری، ستەم، ناحەقی: *the iniquity of racial prejudice* ◯ شرارت، ظلم، بی‌عدالتی

initial /ɪˈnɪʃl/ *adjective, noun*
adj یەکەمین، هەوەڵین، دەسپێک، سەرەتایی: *My initial reaction was to decline the offer* *n* پیتی یەکەمی ناوی کەسێ یان وشەیێ ◯ *adj* نخستین، آغازی، مقدماتی *n* حرف اول اسم شخص یا کلمه‌ای

initially /ɪ'nɪʃəli/ *adverb*
لە سەرەتادا: *Initially, the system worked well* ◊ در آغاز

initiate /ɪ'nɪʃiət/ *noun*
کەسێکی یان مرۆی تازەهاتوو ◊ آدم تازەوارد

initiation /ɪˌnɪʃi'eɪʃn/ *noun*
1 دەسپێک، سەرەتا، دەس پێکردن 2 چوونەنێو، وەرگرتن: *3 an initiation ceremony* خەتەنەکار، جێبەجێکردن 4 ناسیاوکردن، ناساندن، ئاشناکردن، پێ کردنەوە ◊ 1 آغاز، شروع 2 پذیرش 3 اجرا 4 آشناسازی

initiative /ɪ'nɪʃətɪv/ *noun*
1 دەس پێشخەری، پێش دەستی، داهێنان، توانایی داهێنان: *a United Nations peace initiative* 2 هەنگاوی هەوەڵ یان یەکەم، سەرەتایی، بەرایی ◊ 1 پیش قدمی، ابتکار، قوەی ابتکار 2 گام نخست، ابتدایی

initiator /ɪ'nɪʃieɪtə(r)/ *noun*
دەس پێکەر، داهێنەر: *the initiator of the project* ◊ آغازگر، مبتکر

initiatory /ɪ'nɪʃɪətɔːrɪ/ *adjective*
یەکەمین، سەرەتایی، بەرایی، هەوەڵین: *-tiatory proceedings* ◊ نخستین، اولین، آغازین

initio *adverb*
(لاتین) لە سەرەتادا (بە کورتی init دەنووسرێ) ◊ در آغاز

injection /ɪn'dʒekʃn/ *noun*
1 تێکردن، تێخستن، تێرژاندن، تێرشتن، لێدان، کردنەنێو، دەرزی لێدان، دەرزی وەشاندن، دەرزی، شرینقە: *He was treated with penicillin injections* 2 کورتەی = *fuel injection* ◊ تزریق، ریختن، آمپول

injector *noun*
دەرزی وەشێن، دەرزی لێدەر ◊ تزریق کنندە

in-joke *noun*
گاڵتەی نێوخۆ (پێ، دەستەیێکی تایبەتی تێیدەگا) ◊ لطیفەی درون گروهی

injudicious /ˌɪndʒu'dɪʃəs/ *adjective*
ناژیرانە، نابەجێ، نەشیاو، بێجێ، نالەبار، نائاقڵانە، هەڵەشە، گەوج، سەرچڵ ◊ نامعقول، بی احتیاط، احمق

injudiciously /ˌɪndʒu'dɪʃəsli/ *adverb*
ناژیرانە، بە شێوەیەکی بێجێ ◊ بە طور نامعقول

injudiciousness /ˌɪndʒu'dɪʃəsnəs/ *noun*
بێ ئەقڵی، هەڵەشەیی، سەرچڵی، گەوجێتی، بێجێ بوون، لێک نەدانەوە ◊ بی عقلی، بی احتیاطی، نسنجیدگی

injunction /ɪn'dʒʌŋkʃn/ *noun*
1 فەرمان، فەروار 2 گێرانەوە، بەربەندی 3 (ماف) دەستوور (نەگرانی کاری): *to seek/obtain an injunction* ◊ 1 دستور 2 نهی 3 حکم

injured /'ɪndʒəd, US -dʒərd/ *adjective*
1 برین دار، زامار، زام دار، برینداوی، کوڵەوار، کوفان دار، زەربەدیتوو، لێکەوتوو، ئێش پێگەیشتوو، زیان لێکەوتوو، زیان بار، زیان پێگەیشتوو 2 رەنجاو، زیز ◊ 1 مجروح، مصدوم، آسیب دیدە 2 آزردەخاطر

injured party *noun*
(ماف) لایەنی خراپەلەگەڵ کراو یان زیان لێکەوتوو یان زیانبار ◊ طرف زیان دیدە

injurious /ɪn'dʒʊəriəs, US -'dʒʊr-/ *adjective*
1 موزیر، بەوەی، زیان لێدەر، وەزەناوی، زەربەلێدەر، گورزوەشێن، بەزیان، مەترسی دار، *2 injurious effects* :damaging 2 سووکانە، ساردوسووک، لەدڵ گران هاتوو، بێ ڕێزانە ◊ 1 مضر، خطرناک، آسیب رسان 2 توهین آمیز

injuriously /ɪn'dʒʊəriəsli, US -'dʒʊr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی زیاناوی ◊ بە طور آسیب رسان

injuriousness /ɪn'dʒʊəriəsnəs, US -'dʒʊr-/ *noun*
گورز، بەڵا، زیان، زەرەر ◊ صدمە، لطمە، آسیب

injury /'ɪndʒəri/ *noun, pl.* injuries
1 گورز، بەڵا، زیان، زەرەر، ئێش: *serious injuries* ◊ *injury/injuries 2 minor* سووکایەتی، بێ حورمەتی، بێ ڕێزی 3 برین، زام 4 نەنگ، ئابڕووچوون، لکە ◊ 1 صدمە، آسیب 2 توهین 3 زخم 4 ضایعە

injury time *noun*
(وەرزش) کاتی بەفیڕۆچوو ◊ وقت ضایع شدە

injustice /ɪn'dʒʌstɪs/ *noun*
1 بێ دادی، نادادپەروەری، زوڵم، ناحەقی، ستەم، ناڕەوایی، زوڵموزۆری: *fighting against poverty and injustice* ◊ *2 social injustice* کار یان کردەوەی نادادپەروەرانە ◊ 1 بی عدالتی، ظلم 2 اقدام ناعادلانە

ink /ɪŋk/ *noun*
جەوهەر: *a pen and ink drawing* ◊ *written in ink* ◊ مرکب

ink-blot test = Rorschach test

ink-bottle /'ɪŋk bɒtl/ *noun*
شووشەجەوهەر ◊ شیشەی مرکب

ink-eraser /'ɪŋk ɪreɪzər()/ *noun*
جەوهەرسڕ ◊ مرکب پاک کن

inkhorn /'ɪŋk hɔːn/ *noun*
(مێژوویی) جەوهەردانی شاخی ◊ دوات شاخی

inkjet printer /'ɪŋkdʒet prɪntə(r)/ *noun*
چاپ گەری جەوهەری ◊ چاپگر مرکبی

inkling /'ɪŋklɪŋ/ *noun*
1 بەگوێ دادان، ئامازە، سووکە زانیاری، سووکە

1 ئامـاژە، مێـزە، hint 2 بیرۆکـەی تـەماوی ◌ 1 اشارە 2 ایدەی مبهم

ink-pad /'ɪŋk pæd/ *noun*
ئینکپەد، پێمۆرکە؟ ◌ استامپ

ink-pot /'ɪŋk pɒt/ *noun*
جێجەوهەر، جەوهەردان، هورینگ، دویت ◌ دوات

inkstand /'ɪŋk stænd/ *noun*
جێپێنووس و جەوهەر ◌ جای قلم و دوات

ink-well /'ɪŋkwel/ *noun*
هورینگ یان جێجەوهەری سەرمێز ◌ دوات رومیزی

inky /'ɪŋki/ *adjective* (inkier, inkiest)
جەوهەری، جەوهەراوی، وەکوو قیر، رەشی رەش ◌ مرکبی، سیاه

inlaid[1] /ˌɪn'leɪd/ *adjective*
1 گەوهەرنیشان 2 لەکارکراو، دانراو ◌ 1 مرصع 2 نشانده

inlaid[2] /ˌɪn'leɪd/ – past and past participle of inlay

inland /'ɪnlænd/ *adjective, adverb, noun*
adj 1 دەورگیراو بە وشکانی یان دورگە 2 لە کەنار دوور، لە دەریا دوور، لە سنوور دوور، بۆ نێوەوە، نێوخۆ(یی): *inland areas* *adv* 1 بۆ نێوەوە، بەرەو نێوەوە: *The town lies a few kilometres inland* 2 ناو ولات *n* نێوەوەی ناوچە یان ولاتێ ◌ *adj* 1 محصور در خشکی یا جزایر 2 داخلی *adv* 1 به طرف داخل 2 درون کشور *n* داخل منطقه یا کشوری

inlander *noun*
دانیشتووی ناو ولات ◌ اینلندر

Inland Revenue *noun*, also inland revenue
داهاتی باجی، داهاتە باجییەکان (دەزگایەکی حکوومی بەرپرس بۆ کۆکردنەوەی باجە نیشتمانییەکان) ◌ درآمدهای مالیاتی

in-laws *noun, pl.*
خزموکەسی ژن، خزموکەسی ژنوژنخوازی ◌ خویشاوندان سببی

inlay /'ɪnleɪ/ *noun*
گەوهەرنیشانکاری، زێڕنیشانکردن، شتی گەوهەرنیشان یان زێڕنیشان ◌ مرصعکاری، چیز مرصعکاریشده

inlet /'ɪnlet/ *noun*
1 کەنداوی بچووک، دەربەک، لاکەنداو 2 ڕێگای چوونەژوورەوە، کون، ژوورگە، درگا، دەروازە ◌ 1 خلیجک 2 مدخل

in loco parentis /ɪn ˌləʊkəʊ pə'rentɪs, US ˌloʊkoʊ/ *noun*
(لاتین) هەبوونی بەرپرسایەتی دایک و باوک، لە بریتی باوان، لەجێی دایک و باوک: *The staff have a position of trust; they stand in loco parentis to all the children for whom they are responsible* ◌ در مقام والدین

inly /'ɪnli/ = inwardly

inlying /'ɪnlʌɪɪŋ/ *adjective*
لەنێو یان نزیک بە ناوەند ◌ درون یا نزدیک به مرکز

inmate /'ɪnmeɪt/ *noun*
1 هاوبەند، هاوزیندان: *He was attacked by a fellow inmate* ◊ *The jail has 500 inmates* 2 (نەخۆشخانە) هاودیو، هاوژوور، لە دیویکدا ◌ 1 همزندان 2 هماتاق

in medias res /ɪn ˌmiːdɪas 'reɪz/ *adverb*
(لاتین) بە(رەو) نێوە(ڕاست، وە)ی داستان یان پلۆتێ، یەکسەر بۆ یان بەرەو بەشی سەرەکی چیرۆک یا گێڕانەوە و داستانێ (بەبێ خستنەڕووی پێشەکی): *He began his story in medias res* ◌ متوجه داخل

in memoriam /ˌɪn mɪ'mɔːrɪam/ *pronoun*
(لاتین) بە یادی، بە بیرەوەری ◌ به یاد

inmost /'ɪnməʊst, US 'ɪnmoʊst/ *adjective*, also innermost
1 لە نێوەوەترین، دوورترین، نزیکترین (بە ناوەند)، قووڵترین 2 تایبەتیترین، خۆییترین 3 شاراوەترین، نهێنیترین ◌ 1 داخلیترین، دورترین 2 خصوصیترین 3 سریترین

inn /ɪn/ *noun*
1 میوانخانە، tavern، خان، کاروانسەرا 2 (جاران) شوێنی مانەوە یان خانەی خوێندکاران (ی بریتانیایی لە لەندەن، ب.ت. خوێندکارانی ماف) ◌ 1 مهمانسرا، کاروانسرا 2 این

innards /'ɪnədz, US 'ɪnərdz/ *noun, pl.*
هەناو، نێوسک، پزوور، سی و جگەر ◌ احشاء، دل و روده

innate /ɪ'neɪt/ *adjective*
خۆماکی، سروشتی، زاتی، خۆڕسکی، زگماکی، نادەسکەوتی: *the innate ability to learn* (*adv* /ɪ'neɪtli/ innately: بە شێوەیەکی زاتی، خودایی، خۆماکییانە، زگماکییانە، خۆڕسکانە: *Racism is the belief that one race is innately superior to another*; innateness *n* /ɪ'neɪtnəs/) ◌ ذاتی، فطری، غیراکتسابی

inner /'ɪnə(r)/ *adjective, noun*
adj 1 (لە) نێوەوە، لە ژوورەوە: *the inner bark*، دەروونی، ژوورەکی، نێوەکی، نامادی، مەعنەوی، مانایی، هەناوەکی 2 تایبەتی، خۆی *n* بەشی نێوەوە ◌ *adj* 1 داخلی، تویی، معنوی، باطنی 2 خصوصی *n* قسمت داخلی

inner circle *noun*
گرووی دەسڕۆیشتوو، تاقمی دەسەلاتبەدەست (لەنێو ڕێکخراوەیێ) ◌ گروه متنفذ

inner city *noun*
1 ناوەندی شار، نێوەڕاستی شار، ناوەڕاستشار،

کـۆنـتـرین بەشـی شـار، ناوچـەی هەژارنـشین 2 ناوەندی، ناوەندی شاری، نێوەڕاستی شاری ◌ 1 مرکز شهر 2 مرکز شهری

inner lane = inside lane

innerman *noun*

1 گیـان، ڕۆح 2 (تافـەرمی) ورگ، گـەدە، کـرش ◌ 1 روح 2 (عامیانه) شکم

innermost /ˈɪnəməʊst, US ˈɪnərmoʊst/ = inmost

inner tube *noun*

(پێچکە) تیوب ◌ تیوب

innersole = insole

innervation /ˌɪnəˈveɪʃn, US ˌɪnəːˈveɪʃn/ *noun*

(تویکـاری و گیانەوەرناسـی) دابـەش‌بـوونی دەمارەکان لە لەش یان ئەندامێ‌دا، دابین‌کردنی بـەشـێ لـە لـەش بـە دەمـارەکـان، دەمارانـدن، دەماردارکردن ◌ تقسـیم اعـصاب در جـسم یـا عضـوی، عصب‌دارکردن

inning /ˈɪnɪŋ/ *noun*

یەکێ لەو نۆ ماوە یا قۆناخی یاری لە بەیسبۆڵ یا سافتبۆڵدا ◌ اینینگ

innings /ˈɪnɪŋz/ *noun, pl.* same.

1 نۆبـە، نـۆرە، خـول 2 سـەروبەند یـان قۆنـاخی بەرپرسایەتی ◌ 1 نوبت، دور 2 دوره‌ی تصدی

innkeeper /ˈɪnkiːpə(r)/ *noun*

(کـۆن) میـوان‌خانـەدار، خـانچی، مێـوان‌خانەگێـر، بەڕێوەبەری میوان‌خانە، خان‌چی، کاروان‌سەرادار ◌ مدیر مهمان‌سرا، کاروان‌سرادار

innocence /ˈɪnəsns/ *noun*

1 بـێ‌گوناهـی، بـێ‌تـاوانی، بـێ‌سـووچی، پـاکی، داوێـن‌پـاکی 2 سـادەیی، فـەقیری، سـاویلکەیی، بـێ‌ئـازاری، بـێ‌قەلەودەلـەیی (گـەوجانـە) ◌ 1 بی‌گناهی، معصومیت، عفت 2 ساده‌لوحی

innocent /ˈɪnəsnt/ *adjective, noun*

adj 1 بـێ‌گوناهـ بـێ‌تـاوان، بـێ‌سـووچ، پـاک، داوێـن‌پـاک 2 سـادە، فـەقیر، تایـەن، سـاویلکە، بێ‌ئـازار، بـێ‌وەی، بـێ‌قەلەودەلـە (گـەوجانـە) 3 بێ‌بەری (لە)، بێ *n* مرۆی بێ‌گوناهـ ب.ت. منـاڵ ◌ *adj* 1 بی گناه، معصوم، عفیـف 2 سـاده‌لـوح 3 عاری، فاقد *n* آدم معصوم

innocently /ˈɪnəsntli/ *adverb*

ساویلکانە، لـە ڕووی سـادەیی(یـەوە) ◌ از روی سادگی

innocuous /ɪˈnɒkjuəs, US ɪˈnɑːk-/ *adjective*

بێ‌زیان، بێ‌مەترسی، بێ‌خەتەر، بێ‌وەی، بێ‌ئازار، بـێ‌غەرەزانـە: *It seemed a perfectly -s remark* ◌ بدون آسیب، بی‌خطر، خالی از غرض

innocuously /ɪˈnɒkjuəsli, US ɪˈnɑːk-/ *adverb*

بە شێوەیەکی بێ‌مەترسی، بێ‌ئازارانە ◌ به طـور بی‌خطر

innocuousness /ɪˈnɒkjuəsnəs, US ɪˈnɑːk-/ *noun*

بـێ‌مەترسـی‌بـوون، بـێ‌ئـازاری، بـێ‌زیـان‌بـوون، بێ‌وەی‌بوون ◌ بی‌خطر بودن، بدون آسیب بودن

innominate /ɪˈnɒmənɪt/ *adjective*

بـێ‌نێـو، بـێ‌نـاو، unnamed، هـەروەهـا anonymous ◌ بی‌نام

innominate artery *noun,* also brachiocephalic artery

(تویکـاری) شـادەماری خوێنبـەری بێ‌نـاو ◌ شریان بی‌نام

innominate bone *noun,* also hip bone

(تویکاری) ئێسکی بێ‌ناو ◌ استخوان بی‌نام

innominate vein *noun*

ڕەگی بێ‌ناو (هەریەک لە دوو ڕەگی گـەورەی مل) ◌ رگ بی‌نام

innovation /ˌɪnəˈveɪʃn/ *noun*

1 داهێنان، تازەگەری، تـازەداهێنی، گـۆڕان: *an age of technological innovation* ◊ *The company is very interested in product design and -tion* 2 شـتی تـازە، شـتی تازەبابەت، باو یان ڕوسمی تازە: *recent -ons in steel-making technology* ◌ 1 نـوآوری، ابداع، تغییر 2 چیز تازه

innovational *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە innovation ـەوە هەیە ◌ وابسته به innovation

innovative /ˈɪnəveɪtɪv, US ˈɪnəvətɪv/ *adjective,* also innovatory /ˌɪnəˈveɪtəri, US ˈɪnəvətɔːri/

داهێنەرانـە، تازەگەرانـە، تازەگـەر، تـازەداهێن، داهێنەر ◌ ابداعی، خلاق

innovator /ˈɪnəveɪtə(r)/ *noun*

تازەگەر، تازەداهێن، داهێنەر ◌ نوآور، مبدع

innoxious /ɪˈnɒkʃəs/ *adjective*

بێ‌زیان، بێ‌مەترسی، بێ‌خەتەر، بێ‌زەر، بێ‌زەڕ، بێ‌وەی، بێ‌ئازار ◌ بی‌آسیب، بی‌گزند

innoxiousness /ɪˈnɒkʃəsnəs/ *noun*

بێ‌مەترسی‌بوون، بێ‌ئازاری، بێ‌زیانی، بێ‌زەرری، بێ‌زەرەری، بێ‌وەی‌بوون ◌ بی‌آسیبی، بی‌گزندی

Inns of Court *noun*

چـوار کۆمەڵـەی پـارێزەرانی لەنـدەن (مـافی تایبەتی یان هەیە بۆ پەسندکردنی پۆستی پارێزەری لە ئینگلتەرە) ◌ چهار انجمن وکلای لندن

innuendo /ˌɪnjuˈendəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* innuendoes or innuendos

تانە، تەشەر، توانج، پلار، لاپلار، میت، ئاماژە ◌ کنایه، اشاره

Innuit = Inuit

innumerability /ɪˌnju:mərə'bɪlətɪ, US ɪˌnu:-/ *noun*, also innumerableness
بێدادی، بێ‌ئەژماری، لەژماردن‌نەهاتوویی، لە رادەبەدەری ◌ بی‌شماری

innumerable /ɪ'nju:mərəbl, US ɪ'nu:-/ *adjective*, also innumerous
بێداد، بێ‌ئەژمار، لەژماردن‌نەهاتوو، لە ژماردن نایە، لە رادەبەدەر: *Innumerable books have been written on the subject* ◌ بی‌شمار

innumerably /ɪ'nju:mərəbli, US ɪ'nu:-/ *adverb*
بێدادانە، بە شێوەیەکی بێ‌ئەژمار ◌ بە طرز بی‌شماری

innumeracy /ɪ'nju:mərəsi, US ɪ'nu:-/ *noun*
کوڵی لە بیرکاری‌دا، ژمێرکوڵی، حسابکوڵی ◌ بی‌سوادی در ریاضیات

innumerate /ɪ'nju:mərət, US ɪ'nu:-/ *adjective, noun*
adj کوڵ لە بیرکاری‌دا، ژمێرکوڵ، حسابکوڵ *n* کەسێکی حیسابکوڵ ◌ *adj* بی‌سواد در ریاضیات *n* آدم بی‌سواد در ریاضیات

innutrition /ˌɪnju:'trɪʃn/ *noun*
بێ‌خۆراکی ◌ عدم تغذیە

innutritious /ˌɪnju:'trɪʃəs/ *adjective*
بێ‌خۆراک، ناخۆراکی، بێ‌پێز، زۆر بەکاری سلامەتی نایە ◌ بی‌تغذیە، غیرمغذی

inobediency *noun*
سەربزێوی، نافەرمانی، ناگوێڕایەڵی، یاخی‌گەری، سەرچەوتی، سەرپێچی ◌ تمرد، نافرمانی

inobservance /ˌɪnəb'zɜ:vəns/ *noun*
سەرنج‌پێنەدان، گوێ‌پێنەدان، ڕەچاونەکردن، پشت‌گوێ‌خستن، بێ‌ڕێزی، بێ‌حورمەتی، heedlessness ◌ بی‌توجهی، بی‌اعتنایی، بی‌احترامی

inobservant /ɪnəb'zɜ:vənt/ *adjective*
سەرنج‌پێنەدەر، گوێ‌پێنەدەر، کەمتەرخەم، نادەربەست، لاسەرلا، بێ‌خەیاڵ، بێ‌خەم، بەتەنگەوەنەبوو ◌ بی‌توجە، بی‌اعتنا

inoccupation /ɪnɒkju'peiʃn/ *noun*
بێکاری ◌ بیکاری

inoculable /ɪ'nɒkjuləbl/ *adjective*
لەکوتان‌هاتوو، شیاوی کوتان ◌ قابل مایەکوبی

inoculant /ɪ'nɒkjulənt/ = inoculum

inoculation /ɪˌnɒkju'leɪʃn, US ɪˌnɑ:k-/ *noun*
کوتان: *The disease can now be prevented by inoculation* ◌ مایەکوبی، تلقیح

inoculative *adjective*
کوتانەوان، کوتانکار، کوتانگەر ◌ مایەکوب

inoculator *noun*
کوتانەوان، کوتانکار، کوتانگەر ◌ مایەکوب

inoculum /ɪ'nɒkjuləm/ *noun, pl* inocula
(پزشکی) کوتانە، دەرمانی کوتان ◌ مادەی تلقیح

inodorous /ɪn'əudərəs/ *adjective*
بێ‌بۆن ◌ بدون بو

inoffensive /ˌɪnə'fensɪv/ *adjective*
1 ئارام، نیان، نەرم، هێمن، بێ‌وەی، بێ‌زەرەر، بێ‌ئازار: *a shy, inoffensive young man* 2 عەیب‌لێ‌نەگیراو، بێ‌ئیراد ◌ 1 آرام، بی‌اذیت 2 غیرقابل ایراد

inoffensively /ˌɪnə'fensɪvli/ *adverb*
بێ‌ئازارانە، بە شێوەیێکی بێ‌وەی ◌ بە طور بی‌اذیت

inoffensiveness /ˌɪnə'fensɪvnəs/ *noun*
بێ‌زەرەری، بێ‌وەی‌بوون، بێ‌ئازاری، ئارامی ◌ بی‌اذیتی، بی‌ضرری

inofficial = unofficial

inoperability /ɪnˌɒpərə'bɪlətɪ, US ɪnˌɑ:p-/ *noun*
1 لەبرینکاری‌نەهاتوویی، لەنەشتەرگەری‌نەهاتوویی 2 کارپێنەکراوی، ناکرداریی، ناکردەنیتی، بەکارنەهاتوویی ◌ 1 غیرقابل عمل 2 غیرعملی

inoperable /ɪn'ɒpərəbl, US ɪn'ɑ:p-/ *adjective*
1 لەبرینکاری‌نەهاتوو، بۆ برینکاری نابێ، لەنەشتەرگەری‌نەهاتوو، نەشتەرگەری ناکرێ: *inoperable cancer* 2 کارپێنەکراو، کاری پێناکرێ، ناکرداری، ناکردەنی، بەکارنەهاتوو، inoperative ◌ 1 غیرقابل عمل 2 غیرعملی

inoperative /ɪn'ɒpərətɪv, US ɪn'ɑ:p-/ *adjective*
بەکارنەهاتوو، ناکاریگەر، لەکارکەوتوو، بێکارە، بێ‌بایەخ، بێ‌برەو، جێبەجێ‌نەکراو، بەبێ هێزی ڕاپەڕاندن ◌ بی‌اثر، بی‌اعتبار، اجراناپذیر

inopportune /ɪn'ɒpətju:n, US ɪnˌɑ:pər'tu:n/ *adjective*
بێجێ، نابەجێ، بێ‌وەخت، نالەبار، خراپ، unseasonable، inconvenient، inappropriate: *They arrived at an inopportune moment* ◌ بی‌موقع، نامناسب

inopportunely /ɪn'ɒpətju:nli, US ɪnˌɑ:pər'tu:n/ *adverb*
ناوەختانە، بە شێوەیەکی بێجێ ◌ بە طور بی‌موقع

inopportuneness /ɪn'ɒpətju:nnəs, US ɪnˌɑ:pər'tu:nnəs/ *noun*
نابەجێیی، نالەباری، بێ‌وەختی ◌ بی‌موقع بودن، نامناسب بودن

inopportunity *noun*
نابەجێیی، نالەباری، بێ‌وەختی ◌ بی‌موقع بودن، نامناسب بودن

inordinate /ɪn'ɔ:dɪnət, US -'ɔ:rd-/

adjective
1 لــە رادەبــەدەر، بــێئەنــدازە، یــەکجار زۆر، ناژیرانــە، پــەرگیر، excessive 2 نارێــکوپێــک، شــپرزە، شێواو ◌ 1 مفرط، نامعقول 2 بی‌ترتیب
inordinately /ɪn'ɔ:dɪnətli, US -'ɔ:rd-/ *adverb*
لە رادەبەدەر، بێئەندازە: *inordinately high prices* ◌ بیش از حد
inordinateness /ɪn'ɔ:dɪnətnəs, US -'ɔ:rd-/ *noun*
لە رادەبەدەری، زێدەڕەوی، پەرگری ◌ افراط
inorganic /ˌɪnɔ:'gænɪk, US ˌɪnɔ:r'g-/ *adjective*
1 (کیمیا) نائەندامی، کانی (= سەربە یان ئاماژە دەکا بەو ئاوێتانەی کە ئەندامی organic نین، بە گشتی ئەو ئاوێتانە کە کاربۆنیان تیا نییە یان بڕێکی کەمی کاربۆنی تیایە، لە ماک و مادە پێکهاتووە تا لە ڕووەک و گیانەوەری، بڕوانە organic): *inorganic fertilizers* 2 ناسروشتی، ناخۆرسکی، دەسکرد 3 (وشەیێ) بە شێوەیێکی نائاسایی گۆناکرێ ◌ 1 غیرآلی، معدنی، جامد، عضوی 2 غیرطبیعی، مصنوعی 3 دارای تلفظ غیرعادی
inorganic acid *noun*
ترشەڵۆکی نائەندامی ◌ اسید غیرآلی
inorganically /ˌɪnɔ:'gænɪkli, US ˌɪnɔ:r'g-/ *adverb*
نائەندامییانە، بە شێوەیەکی نائەندامی ◌ بە طور غیرآلی
inorganic base *noun*
تفتی نائەندامی ◌ باز غیرآلی
inorganic chemistry *noun*
کیمیای نائەندامی: لقێ لە کیمیا کە لەمەڕ ئاوێتە نائەندامییەکانەوە دەکۆڵێتەوە ◌ شیمی معدنی
inorganic polymer *noun*
فرەپارژەی نائەندامی، پۆلیمێری نائەندامی ◌ بسپار معدنی
inorganization /ɪnˌɔ: gənɪ'zeɪʃn/ *noun*
ڕێکنەخران، نارێکخراوی، ڕێکنەخراوی ◌ بی‌سازمانی
inosculation /ɪnˌɒskjʊ'leɪʃn/ *noun*
یەکگرتوویی، یەکگرتن، پێکبەندی، پێکەوەبەستراوی، پێوەستبوون، پێکبەستنەوە ◌ اتحاد، اتصال
inosine /'ɪnə(ʊ)si:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئینۆسین: نیوکلیۆسیدێ کە لە $C_{10}H_{12}N_4O_5$ hypoxanthine و ریبۆز پێکهاتووە ◌ اینوسین
inositol /aɪ'nəʊsɪtɒl/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئینۆسیتۆل: جۆرێ کاربۆهایدراتی سادەی $C_6H_{12}O_6$ نێو شانەی گیانەوەران و ڕووەکەکان (و زۆر دان) و ڤیتامینێکی کۆمەڵی بێ B یە و وەک هۆکارێکی هەڵدان growth factor کار دەکا ◌ اینوسیتول
in-patient /'ɪnpeɪʃnt/ *noun*
نەخۆشێ کەوتوو یان خەوێنراو (لە نەخۆشخانە) ◌ بیمار بستری
in perpetuity *adverb*
(لاتین) بۆ هەمیشە، بۆ هەتاهەتا، تاسەر، بۆ یەکجاری ◌ الی‌الابد
in personam /ˌɪn pə'səʊnam/ *adjective, adverb*
(لاتین، بە) دژی کەسێکی تایبەتی ◌ علیه شخص خاصی
inpouring *noun*
تێڕژان، ڕژان بۆ نێوەوە ◌ ریزش به سوی داخل
in practice *adverb*
لە کردەوەدا، لە کرداردا ◌ عملاً
in propria persona /ɪn ˌprəʊprɪə pə:'səʊnə/ *adverb*
(لاتین) خودی خۆ، خۆی ◌ شخصاً
input[1] /'ɪnpʊt/ *noun*
1 ئینپوت، پێدراوە، تێخراوە، دەرخوارده 2 (زانیاری پێدراو بە کامپیوتێر): *data input* لەکارکردن 3 هێزی لەکارکراو 4 یارمەتی، کۆمەک، بەش ◌ 1 درون‌داد 2 صرف 3 نیروی مصرف‌شده 4 کمک، سهم
input[2] = past and past participle of input
inquest /'ɪŋkwest/ *noun*
لێکۆڵینەوە، بەدواداچوون، دەستەی لێکۆڵینەوە ◌ تحقیق، هیأت رسیدگی
inquietude /ɪn'kwaɪətju:d/ *noun*
نگەرانی، دڵەڕاوکێ، پەرێشانی، شڵەژاوی، دڵەتەپە ◌ تشویش، اضطراب
inquiline /'ɪnkwɪlaɪn, US -li:n/ *noun*
1 (گیانەوەرناسی) مشەخۆرێ کەموەی یان کەمئازار (ب.ت. مێروویێ کە گەڕاکانی لەسەر هێلانە یان لەشی گیانەوەرانی وەک خۆی دادەنێ) 2 دانیشتوو، جێوار، نیشتەجێ ◌ 1 انگل کم‌آزار 2 مقیم
inquirendo *noun*
لێپرسینەوە، لێکۆڵینەوە، ڤەکۆڵین ◌ بازجویی، تحقیق
inquirer *noun*
لێکۆڵەر، لێپرس، پرسیارکار، پرسەوەر ◌ محقق، سؤال‌کننده
inquiring *adjective*
1 ورد، بەپرسیار، پرسیارکار، پرسا، پرسیارلێکەر (بۆ زانیاری) 2 پرسیارکارانە ◌ 1 کنجکاو، پرسش‌گر 2 پرسش‌گرانه
inquiringly *adverb*
پرسیارکارانە ◌ پرسش‌گرانه

inquiry /ɪnˈkwaɪəri/ *noun, pl.* inquiries, another term for enquiry
1 پرس، پرسین، پرسیار، گەڕان، پشکنین، لێکۆڵینەوە، لێ پرسینەوە 2 (inquiries) (شوێنی وەرگرتنی) زانیاری ◇ 1 پرسش، پرس و جو، تحقیق، بازجویی 2 (در جمع) اطلاعات

inquiry agent *noun*
پۆلیسی تایبەتی، تاوان‌دۆزی تایبەتی ◇ کارآگاه خصوصی

inquiry office *noun*
(شوێنی وەرگرتنی) زانیاری ◇ اطلاعات

inquisition /ˌɪnkwɪˈzɪʃn/ *noun*
1 لێکۆڵینەوە، پشکنین، قەکۆلین، لێ پرسینەوە، پەیجۆری 2 (the Inquisition) (دادگا) پشکنینی بیروباوەڕ، باوەڕدۆزی ◇ 1 تحقیق، بازجویی 2 (the Inquisition) تفتیش عقاید

inquisitional /ˌɪnkwɪˈzɪʃənl/ *adjective*
لێکۆڵینەوەیی، پشکنینەرانە ◇ تحقیقی، تفتیشی

inquisitive /ɪnˈkwɪzətɪv/ *adjective*
ورد، بەپرسیار، خۆتێ‌هەڵقوتێن، خۆتێوەردەر ◇ کنجکاو، فضول

inquisitively /ɪnˈkwɪzətɪvli/ *adverb*
بەپرسیارانە، لە رووی وردی‌یەوە، لە رووی خۆتێ‌هەڵقورتاندنەوە، خۆتێوەردەرانە ◇ کنجکاوانه، از روی فضولی

inquisitiveness /ɪnˈkwɪzətɪvnəs/ *noun*
وردی، بەپرسیاری، خۆتێهەڵقو(ر)تاندن، خۆتێوەردان ◇ کنجکاوی، فضولی

inquisitor /ɪnˈkwɪzɪtə(r)/ *noun*
لێپرس، پرسیارلێکەر، لێکۆڵەر، پشکنەر (ب.ت. ئەفسەرێ لە دادگای پشکنینی بیروباوەڕدا) ◇ بازجو، محقق، مفتش

inquisitorial /ɪnˌkwɪzəˈtɔːriəl/ *adjective*
لێ پرسینەوەیی‌یانە، لێکۆڵینەوەیی، وەکوو پشکنینەران یان پرسیارلێکەران ◇ استنطاق‌آمیز، وابسته به رسیدگی، مثل بازجوها

inquisitorially /ɪnˌkwɪzəˈtɔːriəli/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) لێ پرسینەوەیی‌یانە ◇ بە طور استنطاق‌آمیز

in re /ɪn ˈriː, US ˈreɪ/ *pronoun*
(لاتینی) لەبارەی، لەمەڕ، سەربە، پێوەندی هەیە بە ◇ در مورد، وابسته به

in-residence *adjective*
دانیشتوو، جێوار ◇ مقیم

inroads /ˈɪnrəʊdz, US -roʊdz/ *noun*
هێرش، پەلامار، شالاو، دەس‌درێژی ◇ حمله، تجاوز

inrush /ˈɪnrʌʃ/ *noun*
هوروژم(هێنان)، گوڕبوون، لێزبوونەوە، تێرژان، تێ‌وروو‌کان، لێشاو، سەرەوخواربوونەوە: *an inrush of air/water* ◇ سرازیر شدن

insagacity *noun*
بێ‌ئەقڵی، نەزیری، بێ‌ئاوەزی ◇ بی‌خردی

insalivation /ɪnˌsæləˈveɪʃn/ *noun*
تێکەڵبوون لەگەڵ لیک ◇ آمیختگی با بزاق

insalubrious /ˌɪnsəˈluːbriəs/ *adjective*
ناخاوێن، ناسازگار، پیس، نالەبار بۆ سلامەتی ◇ غیربهداشتی

insalubrity *noun*
ناخاوێنی، ناسازگاری، پیسی، نالەباری بۆ سلامەتی ◇ غیربهداشتی بودن

ins and outs *noun*
وردەکاری، سەروبن، بنج‌وبناوان، فروفێڵ ◇ زیر و خم

insane /ɪnˈseɪn/ *adjective*
شێت، بێ‌ئەقڵ، گەوج، گەوجانە، شێتانە ◇ دیوانه، احمق، احمقانه

insane asylum = mental hospital

insanely /ɪnˈseɪnli/ *adverb*
شێتانە، دەڵووناسا: *He is insanely jealous* ◇ دیوانه‌وار

insanitary /ɪnˈsænətri, US -teri/ *adjective*
ناخاوێن، پیس، نەخۆشاوی، نەخۆشی‌پێوەبوو ◇ غیربهداشتی

insanity /ɪnˈsænəti/ *noun, pl.* insanities
شێتی، گەوجی ◇ دیوانگی، حماقت

insatiability /ɪnˌseɪʃəˈbɪləti/ *noun*
1 لەتێرنەهاتوویی، تێرنەبوویی، رازی‌نەبوویی، قایل‌نەبوویی 2 دانەمرکاوی ◇ 1 اشباع‌ناپذیری، سیری‌ناپذیری 2 غیرقابلیت تسکین

insatiable /ɪnˈseɪʃəbl/ *adjective*
1 لەتێرنەهاتوو، بەچەخۆرە، تێر نابێ، کەرەخۆرە، چاوچلێس، چاوچنۆک، دنیاخۆرە، تێرنەبوو، تێرنەخۆرە، رازی‌نەبوو، قایل‌نەبوو 2 دانەمرکاو ◇ 1 اشباع‌ناپذیر، سیری‌ناپذیر 2 غیرقابل تسکین

insatiably /-ʃəbli/ *adverb*
تێرنەبووانە ◇ به طور سیری‌ناپذیر

insatiate /ɪnˈseɪʃiət/ *adjective*
لەتێرنەهاتوو، بەچەخۆرە، کەرەخۆرە، بەرچاوتەنگ، تێرنەبوو، رازی‌نەبوو، قایل‌نەبوو ◇ اشباع‌ناپذیر، سیری‌ناپذیر

inscience *noun*
نەزانی ◇ جهل

inscient *adjective*
نەزان ◇ جاهل

inscription /ɪnˈskrɪpʃn/ *noun*
1 نووسراوە 2 بەردەنووس 3 هەڵکەندن 4 نەخش 5 پێدان، پێ‌بەخشین، پێشکەش‌کردن ◇ 1 نوشته 2 کتیبه 3 حکاکی 4 نقش 5 اهدا

inscriptional /ɪnˈskrɪpʃənl/ *adjective*, also inscriptive

نووسراوەیی، سەربە نووسراوە یا بەردەنووس ۞
وابستە بە نوشتە یا کتیبە

inscrutability /ɪnˌskruːtəˈbɪləti/ *noun*, also inscrutableness
بێنەزانرویی، لەتێگەیشتن‌نەهاتوویی، نادیاری ۞ مرموز بودن

inscrutable /ɪnˈskruːtəbl/ *adjective*
بێنەزانراو، رەمزاوی، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو، لە تێگەیشتن نایە، لێک نادرێتەوە، نادیار، سەرەوندەرنەکراو: ◊ *an inscrutable smile* ◊ *inscrutable motives* (inscrutably /ɪnˈskruːtəbli/ *adv*) ۞ مرموز، درک‌نکردنی

insect /ˈɪnsekt/ *noun*
1 مێروو، زندی، لە پۆلی Insecta (لە کۆدا: جروجانەوەر) 2 (خوازە) جانەوەر، وەک گەنە، هەزارپێ، جالجالۆوکە و هتد 3 کەسێکی سووک و هیچ‌وپووچ ۞ 1 حشره 2 (عامیانه) جانور 3 آدم پست

insectaria = plural form of insectarium

insectarium /ˌɪnsekˈteːriəm/ *noun*, insectary /ɪnˈsektəri/, *pl.* insectariums or insectaries
مێرووخانە، شارەمێروو ۞ حشره‌خانه

insecticidal /ɪnˌsektɪˈsaɪdl/ *adjective*
مێرووکوژ (insecticidally *adv*) ۞ حشره‌کش

insecticide /ɪnˈsektɪsaɪd/ *noun*
مێرووکوژ: *crops sprayed with insecticides* ۞ حشره‌کش

insectile /ɪnˈsektɪl/ *adjective*
مێرووناسا، مێروویی، شێوەمێروو ۞ حشره‌مانند

Insectivora /ˌɪnsekˈtɪvərə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) گیانەوەرانی مێرووخۆر، مێرووخۆرەکان، مێرووخۆران: دەستەیێکی شیردەرە چکۆلەکان کە shrew ـەکان، mole ـەکان، hedgehog ـەکان و tenrec ـەکان دەگرێتەوە ۞ حشره‌خواران

insectivore /ɪnˈsektɪvɔː(r)/ *noun*
گیانەوەری مێرووخۆرە ۞ جانور حشره‌خوار

insectivorous /ˌɪnsekˈtɪvərəs/ *adjective*
مێرووخۆر ۞ حشره‌خوار

insectologist *noun*
مێرووناس ۞ حشره‌شناس

insectology /ɪnsekˈtɒlədʒɪ/ *noun*
مێرووناسی ۞ حشره‌شناسی

insecure /ˌɪnsɪˈkjʊə(r), US -ˈkjʊr/ *adjective*
1 نەپارێزراو، بێ‌ئاسایش(ت)، بێ‌تەناهی، بێ‌ئەمان، ناسلامەت، نادابین، بێ‌ئەمنیەت، نائەمن: *She felt nervous and -secure* 2 ناقایم، قرچۆک، رووخەک، لەق، فشەڵ، سست 3 باوەڕپێنەکراو، نادڵنیا، جێی ترس، لێڕانەبینراو، پشت‌پێنەبەستراو، بێ‌باوەڕبەخۆ، لەخۆڕانەبینیو، نیگەران، نارەحەت ۞ 1 ناامن، بدون امنیت 2 نااستوار 3 غیرقابل اعتماد، نگران

insecurely /ˌɪnsɪˈkjʊəli, US -ˈkjʊr/ *adverb*
بێ‌ئاسایشانە، بە شێوەیەکی نائەمن، ناسلامەتانە ۞ به طور ناامن

insecurity /ˌɪnsɪˈkjʊərəti, US -ˈkjʊr-/ *noun, pl.* insecurities
1 نائاسایشی، ناتەناهی، نەپارێزراوی، نادابینی، نائەمنی، بێ‌ئەمانی، نەبوونی ئەمنییەت یان ئاسایش(ت)، نەبوونی تەناهی: *feelings of insecurity* ◊ *job insecurity* 2 قرچۆکی، ناپتەوی، رووخەکی، لەقی، فشەلی، ناقایمی، سستی 3 نادڵنیایی، پشت‌پێنەبەستراوی، لێڕانەبینراوی، نگەرانی، گێرەوکێشە، مەترسی ۞ 1 عدم اطمینان، عدم امنیت 2 نااستواری 3 بی‌اعتمادی، خطر

inselberg /ˈɪns(ə)lbɔːg, -z-/ *noun, pl.* inselberge or inselbergs
(زەویناسی) تاقەکێوە، چیایێکی تەنیا یان لاتەریک، دوورگەچیا (بنەڕەت: لە ئەڵمانییەوە: *Insel* "دوورگە" + *Berg* "چیا") ۞ اینسلبرگ

insemination /ɪnˌsemɪˈneɪʃn/ *noun*
(بە شێوەی دەسکرد) چاک‌کردن، سکپڕکردن، پیتاندن، ئاوساندن، ئاوس‌کردن ۞ بارورسازی، تلقیح

insensate /ɪnsenseɪt/ *adjective*
1 بێ‌گیان، بێ‌هەست 2 نائژیرانە، لەخوە، گەوج 3 درندە، هۆڤ ۞ 1 بی‌روح، بی‌احساس 2 نامعقول، بی‌دلیل، احمق 3 وحشی

insensately /ɪnsenseɪtnəs/ *adverb*
نائژیرانە ۞ به طور نامعقول

insensibility /ɪnˌsensəˈbɪləti/ *noun*
1 بێ‌هۆشی، لەسەرخۆچوون، ئاگالەخۆنەبوون، بوورانەوە: *He was found lying in a state of drugged -y* 2 بێ‌هەستی، هەست‌پێنەکراوی، بێ‌سۆزی 3 کەمتەرخەمی، بێ‌خەیاڵی، گوێ‌پێنەدان، بەتەنگەوەنەبوون ۞ 1 بی‌هوشی 2 بی‌حسی، بی‌احساسی، بی‌عاطفگی 3 بی‌توجهی

insensible /ɪnˈsensəbl/ *adjective*
1 بێ‌هۆش(کەوتوو)، لەسەرخۆچوو، ئاگالەخۆنەبوو، بووراوە 2 بێ‌هەست سڕ، تەزیو، کەسیرە 3 نائاگادار، بێ‌خەبەر 4 هەست‌پێنەکراو، بەرەبەرە 5 بێ‌سۆز 6 کەمتەرخەم، گوێ‌پێنەدەر، بەتەنگەوەنەبوو ۞ 1 بی‌هوش 2 بی‌حس 3 بی‌اطلاع 4 نامحسوس 5 بی‌عاطفه 6 بی‌اعتنا

insensibly /-əbli/ *adverb*
هەست‌پێنەکراوانە، وردەوردە ۞ به طور نامحسوس، به تدریج

insensitive /ɪnˈsensətɪv/ *adjective*
1 ناهەستیار، بێ‌هەست، پێنەزانیو، سڕ 2

سـەرنج‌پێنـەدەر، کەمتەرخـەم، گـوێ‌پێنـەدەر، نادەربەسـت، لامـەرلا، گـوێ‌لێنـەبوو، گوێ‌پێ‌نەبزواو ⟡ 1 فاقد حساسیت، بی‌احساس 2 بی‌توجه، بی‌اعتنا

insensitively /ɪn'sensətɪvli/ *adverb*
گوێ‌پێنەدەرانە، کەمتەرخەمانە: *The police handled the matter extremely insensitively* ⟡ با بی‌اعتنایی

insensitiveness /ɪn'sensətɪvnəs/ *noun*
1 گـوێ‌لێنـەبوون، نادەربەستی، گـوێ‌پێنـەدان 2 بێ‌هەستی، بێ‌نەزانیوی، سری، تەزیوی ⟡ 1 بی‌اعتنایی 2 بی‌احساسی

insensitivity /ɪnˌsensə'tɪvəti/ *noun*
1 ناهەستیاری 2 گـوێ‌لێنـەبوون، گـوێ‌پێنـەدان، نادەربەستی، بێ‌خەیالی، سەرنج‌پێنـەدان ⟡ 1 عدم حساسیت 2 بی‌توجهی

inseparability /ɪnˌseprə'bɪləti/ *noun*
جیانـەکراوەیی، بەسـتراوەیی، لەجیابوونەوەنەهاتوویی ⟡ تفکیک‌ناپذیری

inseparable /ɪn'seprəbl/ *adjective*
جیانـەکراوە، بەسـتراو، جیـا ناکرێتـەوە، لێـک هەڵنابڕێن، لەجیابوونەوەنەهاتوو، یەکجار نزیک: *inseparable friends ◊ inseparable issues* ⟡ تفکیک‌ناپذیر

inseparably /ɪn'seprəbli/ *adverb*
بە شێوەیەکی جیانەکراوە، بەستراوانە ⟡ به طور لاینفک

insert /'ɪnsɜːt, US 'ɪnsɜːrt/ *noun*
پاشکۆ، سەرخـستە، لەگەڵخستە، لەگەڵخراو ⟡ ضمیمه

insertion /ɪn'sɜːʃn, US ɪn'sɜːrʃn/ *noun*
1 تێتەپاندن، تێخستن، تێنان، تێترنجاندن، تێبڕین، ئاخنین، تێ‌خنین، خستەنێو، پێوەکردن، شتی تێخراو یان تێترنجێنراو 2 پاشکۆ، سەرخستە: 3 *the insertion of an extra paragraph* ئاگاداری، ئاگایی (لە رۆژنامەدا، insertional (*adj* ⟡ 1 عمل وارد کردن، درج، چیز درج‌شده 2 ضمیمه 3 آگهی

in-service *noun*
وێڕای کارکردن، لە کاتی کارکردندا: *-rvice training* ⟡ ضمن خدمت

inset[1] /'ɪnset/ *noun*
سەرخستە، پاشکۆ (*insetter n*) ⟡ ضمیمه

inset[2] = past and past participle of inset

inshallah /ɪn'ʃalə/ *interjection*
خـوا حـەز کـا (بنـەڕەت: لـە *in šā' Allāh* عەرەبی‌یەوە) ⟡ انشاءالله

inshore /'ɪnʃɔː(r)/ *adjective, adverb*
کەناری، نزیـک بـە کـەنار، بـەرەو کـەنار، روو لـە کەنار: *The boat came ◊ an inshore breeze inshore* ⟡ ساحلی، نزدیک به ساحل

inside /ˌɪn'saɪd/ *noun, adjective, adverb, prepositin*
n 1 نێوەوە، ناوەوە، ناو، هوندر، ناوان، ژوورەوە، بەشی ژوورەوە 2 (شەقام) بەشی لاپاڵی رێگا یا شەقام، هێڵ یا خەتی لاپاڵ 3 (پیادەڕەو) پاڵ دیوار 4 (راکردن) هێڵی یا ڕێڕەوی نێوەوە 5 لە ماڵەوە، لەنێو ماڵەوە، لە ژوورەوە 6 ناوسک، پزۆر، هەناو، گەدە و ریخۆڵە *adj* لە نێوەوە، لە ژوورەوە، نێوخۆیی *adv* 1 لـە نێـوەوە، لـە ژوورەوە، لـەنێو 2 لـەنێو زینـدان *prep* 1 لـە نێوەوە، لە ژوورەوە، لەنێوی، لەنێو، لە 2 کەم تر لە، لە ماوەی، تا ⟡ *n* 1 درون، داخل، قسمت درونی 2 (خیابان) خط کناری 3 (پیادەرو) کنار دیوار 4 (دو و میدانی) خط داخلی 5 داخل خانه 6 احشاء *adj* درونی، داخلی *adv* 1 در داخل، توی 2 تو زندان *prep* 1 داخل، در داخل، توی 2 کم‌تر از

inside information *noun*
زانیـاری نهـێنی، زانیـاری نێوخـۆیی یـان نێودەستەیی ⟡ اطلاعات محرمانه

inside job *noun*
دز(یت)ی نێوخۆیی ⟡ دزدی داخلی

inside lane *noun*
(شەقام) بەشی لاپاڵی رێگا یان شەقام، هێڵ یان خەتی لاپاڵ، هێڵی سووک‌ڕۆیشتن، هێڵی سووک‌ڕەو ⟡ خط کناری

inside left *noun*
(تۆپێن و هتد) لای چەپ؟ ⟡ گوش چپ

insider /ɪn'saɪdə(r)/ *noun*
خۆمانە، خۆیی ⟡ محرم

insider dealing *noun*, also insider trading
سەودایێ کە بە خراپ‌بەکارهێنانی زانیاری نهێنی بکرێ ⟡ انسایدر دیالینگ

inside right *noun*
(تۆپێن و هتد) لای راست ⟡ گوش راست

inside track *noun*
1 (راکردن) هێڵ یان رێڕەوی نێوەوە (نزیک‌ترین و کورت‌ترین رێگایە بە نێوەڕاست) 2 باروودۆخ یان رەوشێکی باش، هەڵومەرجێکی گونجاو ⟡ 1 خط داخلی 2 موقعیت ممتاز

insidious /ɪn'sɪdiəs/ *adjective*
1بەفێڵ، بەئازار، ناپاک، پیس، بەزەر، خراپ، مەترسی‌دار، ئازاردەرانە، ناپاکانە، خاینانە: *the insidious effects of polluted water supplies* 2 بەرەبەرە، کەم‌کەم، هێواش، بێ‌دەنگ‌وهەرا: ⟡ *the insidious pressures of modern life* 1 حیله‌گر، موذی، موذیانه، خائنانه 2 تدریجی

insidiously /ɪn'sɪdiəsli/ *adverb*
بـە شـێوەیەکی خـراپ، ئازاردەرانـە، ناپاکانـە، خاینانە ⟡ موزیانه، خائنانه

insidiousness /ɪn'sɪdiəsnəs/ *noun*
فـروفێڵ، بـەئازاربوون، پڕمەترسـیبـوون،

لەبنەوەبری، ناپاکی، خەیانەت ◇ حیلەگری، موذی‌گری، خیانت

insight /'ɪnsaɪt/ *noun*
بینین، بینشت، دەروون‌بینی، راستی‌بینی، تیروانین، بینایی، رێبەدی‌کردن، راستی‌تێگەیشتن، زووپێزانین، تێگەیشتوویی، تێگەیشتن، پێزانین، ◇ *a writer of great insight* :penetration بینش، فهم، درک

insightful /'ɪnsaɪtfʊl/ *adjective*
راستی‌بین، بەبینشت، راستی‌تێگەیشتوو، رێبەدی‌کەر، زووپێزانیو، رێبەدی‌کەرانە، ژیرانە، ئاقلانە (insightfully *adv*) ◇ بابصیرت، عاقلانه

insignia /ɪn'sɪgniə/ *noun, pl.* same
نیشانە، دروشم، بەرژەنگ، زناک، هێما، ئارم ◇ نشان، علامت، آرم

insignificance /-kəns/ *noun*
ناگرنگی، پێشەم‌نەبوون، کەم‌گرنگی، بێ‌بایەخی، پڕوپووچی، بەکارنەهاتوویی، ئایەخی، هیچی، هیچەکەیی، بێ‌واتایی، بێ‌مانایی ◇ بی‌اهمیتی، ناچیزی، بی‌معنایی

insignificancy /-kənsɪ/ *noun, pl.* insignificancies
مرۆ یان شتی هیچ ◇ آدم یا چیز بی‌اهمیت

insignificant /ˌɪnsɪg'nɪfɪkənt/ *adjective*
ناگرنگ، هیچەکە، ترکەن، هیچ، بێ‌بایەخ، ناقابیل، پڕوپووچ، بێ‌ڕیز، بێ‌قەدر، بێ‌حورمەت، ناچیزە، ئایەخ، بەکارنەهاتوو، کەم، بێ‌واتا، بێ‌مانا، ◇ unimportant ،inconsequential بی‌اهمیت، ناچیز، بی‌معنی

insignificantly /ˌɪnsɪg'nɪfɪkəntli/ *adverb*
ناگرنگانە، هیچانە ◇ به طور کم‌اهمیت

insincere /ˌɪnsɪn'sɪə(r), US -'sɪr/ *adjective*
ریاییباز، دووڕوو، ناڕاست، دووڕەنگ، ناسەرڕاستانە، ریایی‌بازانە، دووڕووانە، لە رووی قەلەودەلەوە ◇ ریاکار، غیرصادقانه، مزورانه

insincerely /ˌɪnsɪn'sɪəli, US -'sɪr/ *adverb*
ریاییباز، دووڕوو، ناڕاست، دووڕەنگ، ناسەرڕاستانە، دووڕووانە ◇ ریاکارانه، غیرصادقانه

insincerity /ˌɪnsɪn'serəti/ *noun, pl.* insincerities
ریایی‌بازی، دووڕوویی، ناڕاستی، دووڕەنگی، ناسەرڕاستی، قەلەودەلە: *She accused him of insincerity* ◇ ریاکاری، بی‌صداقتی

insinuation /ɪnˌsɪnju'eɪʃn/ *noun*
1 ئاماژە، کورتەباس، پلار 2 تەشەر، تانە 3 خۆشیرین‌کردن، خۆریخستن، کلکەسووتن، کلکەلەقێ، روویامایی، زمان‌لووسی ◇ 1 اشاره، کنایه، 2 زخم زبان 3 خودشیرینی، چاپلوسی

insinuative /ɪn'sju:ertɪv/ *adjective*
پلاراوی ◇ کنایه‌آمیز

insinuator *noun*
زمان‌لووس، خۆریخەر ◇ چاپلوس

insipid /ɪn'sɪpɪd/ *adjective*
1 بێ‌تام، بێ‌چێژ، بێ‌خوێ 2 ناخۆش، ماندووکەر، وەڕەزکەر، ناسەرنج‌ڕاکێش، ناحەز، زەق ◇ 1 بی‌طعم 2 کسل‌کننده، غیرجذاب

insipidity /ɪn'sɪpɪdjtɪ/ *noun*
1 بێ‌تامی، بێ‌چێژی، بێ‌مەزەیی، بێ‌خوێ‌بوون 2 ناسەرنج‌ڕاکێشی، ناخۆشی، ماندووکەر ◇ 1 بی‌طعمی 2 غیرجذاب بودن

insipidly /ɪn'sɪpɪdli/ *adverb*
بێ‌تامانە ◇ به طور بی‌طعم

insipidness /ɪn'sɪpɪdnəs/ *noun,* also insipidity
بێ‌تامی، بێ‌چێژی، بێ‌مەزەیی ◇ بی‌مزگی

insipience /ɪn'sɪpɪəns/ *noun*
گەمژەیی، دەبەنگی، گێلی، بێ‌ئەقڵی، بێ‌ئاوەزی، گەوجێتی ◇ بلاهت، بی‌خردی

insipient /ɪn'sɪpɪənt/ *adjective*
بێ‌ئەقڵ، گەوج، نەفام، نەزیر ◇ بی‌خرد، بی‌عقل

insistence /ɪn'sɪstəns/ *noun*
لەسەرسووربوون، هەتەری، پێچەقاندن، لەسەرڕۆیشتن، پێداگرتن، پێداگیری، وازنەهێنان، سمنجی، هەڵپێچان: *their insistence on strict* ◇ *standards of behaviour No one was convinced by his insistence that he was not to blame* ◇ پافشاری، اصرار

insistent /ɪn'sɪstənt/ *adjective*
1 لەسەرسوور، هەتەر، پێچەقاندوو، لەسەرڕۆیشتوو، پێداگرتوو، سەخت‌گر، پێداگیر، سمنج 2 لەسەریەک، یەکبینە، بێ‌پسانەوە: *the insistent ringing of the telephone* ◇ 1 مصر، پافشاری‌کننده 2 مدام، مکرر

insistently /ɪn'sɪstəntli/ *adverb*
پێداگرانە، پێچەقاندووانە، هەتەرانە ◇ مصرانه

in situ /ˌɪn 'sɪtju:, 'saɪt-, US 'saɪtu:/ *adjective, adverb*
لە جێی خۆی(دا)، لە شوێنی خۆی(دا؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◇ در جای خود

insobriety = drunkenness

insociability /ɪnˌseʊʃə'bɪlɪtɪ/ *noun*
رووناخۆشی ◇ بدمشربی

insociable /ɪn'seʊʃəbl/ *adjective*
رووناخۆش (insociably *adv*) ◇ بدمشرب

insofar = insofar as

insofar as /ˌɪnsə'fɑ:r əz/ *conjunction*
تا ئەو جێیەی، ئەوندەی کە ◇ تا آنجایی که

insolation /ˌɪnsə'leɪʃn/ *noun*
1 لەبەرخۆ هەڵخستن، نانەبەرخۆر، لەبەر خۆردانان، هەڵخستن 2 خۆرانگازی، تاوبردوویی، گەرمابردوویی 3 بڕی تیشکی کەوتوو لە شوێنێ ◇ 1 در آفتاب‌گذاری 2

آفتاب‌زدگی 3 انسولاسیون

insole /ˈɪnsəʊl, US ˈɪnsoʊl/ *noun*

1 (پێڵاو) بن، ژێر 2 نیوفەرش ◌ 1 کف 2اینسول

insolence /-əns/ *noun*

بێ‌شەرمی، رووداری، سووکایەتی، بێ‌ڕێزی، بێ‌حەیایی: *Her insolence cost her her job* ◌ وقاحت، اهانت، گستاخی

insolent /ˈɪnsələnt/ *adjective*

بێ‌شەرم، بێ‌حەیا، روودار، رووهەڵماڵراو، بێ‌شەرمانە، سووکایەتی‌یانە، overbearing: *an insolent child/smile* ◌ وقیح، گستاخانه

insolently /ˈɪnsələntli/ *adverb*

بێ‌شەرمانە ◌ وقیحانه

insolubility /ɪnˌsɒljəˈbɪləti/ *noun*, also insolubleness

لەتوانەوەنەهاتوویی، نەتو(و)اوەیی، نەتوێنراوی ◌ غیرقابلیت حل

insoluble /ɪnˈsɒljəbl, US -ˈsɑːl-/ *adjective*

1 لەتوانەوەنەهاتوو، ناتوێتەوە، نەتواوە، نەتوواوە، ناچێتەوە، نەتوێنراو 2 چارەسەرنەکراو، چارەسەر ناکرێ، بێ‌ڕێگاچارە، نەڕەواو ◌ 1 غیرقابل حل 2 حل‌نشدنی، لاینحل

insolubly /ɪnˈsɒljəbli, US -ˈsɑːl-/ *adverb*

چارەسەرنەکراوانە، بە شێوەیەکی نەڕەواو ◌ بە طور لاینحل

insolvency /-ənsi/ *noun, pl.* insolvencies

1 مایەپووتی، قەرزێنەدانەوە، بەرشکستبوون، نابووتی: *The company is close to -olvency* 2 داماویەتی ◌ 1 ورشکستگی 2 درماندگی

insolvent /ɪnˈsɒlvənt, US -ˈsɑːl-/ *adjective, noun*

adj 1 مایەپووت، قەرزێنەدراوە، بەرشکستبوو، نابووت 2 داماو *n* کەسێکی بەرشکست ◌ *adj* 1 ورشکسته 2 درمانده *n* آدم ورشکسته

insomnia /ɪnˈsɒmniə, US -ˈsɑːm-/ *noun*

خەوزڕان، بێ‌خەوی، شەونخوونی، خەوڕەوینەوە ◌ بی‌خوابی

insomniac /ɪnˈsɒmniæk, US -ˈsɑːm-/ *noun, adjective*

n نەخۆشی خەوزڕاو *adj* بێ‌خەو، خەوزڕاو، خەوڕەواو ◌ *n* بیمار بی‌خواب *adj* بی‌خواب

insomuch as *adverb*

بەو ئەندازە کە، تا ئەو جێیەی کە، بە رادەیێ، چون، چونکە، لەبەر ئەوە (کە) ◌ تا آن‌جایی که، زیرا

insouciance /ɪnˈsuːsiəns/ *noun*

(فەرمی) گوێ‌پێنەدان، گوێ‌لێ‌خستن، بەتەنگەوەنەبوون، نادەربەستی، لامسەرلایی، کەمتەرخەمی، بێ‌هۆشی، ئالوزیتی، نانیگەرانی، بێ‌خەیالی، ناسوودەیی، nonchalance: *She hid her worries behind an air of insouciance* ◌ بی‌قیدی، لاابالی‌گری

insouciant /-siənt/ *adjective*

گوێ‌پێنەدەر، گوێ‌نەبزواو، نادەربەست، لامسەرلا، کەمتەرخەم، بێ‌هۆش، ئالوزی، نانیگەران، بێ‌خەیال، بێ‌خەم ◌ بی‌قید، لاابالی

insouciantly /ɪnˈsuːsiəntli/ *adverb*

گوێ‌پێنەدەرانە، نادەربەستانە، کەمتەرخەمانە ◌ با بی‌قیدی

Insp = inspector

inspection /ɪnˈspekʃn/ *noun*

1 تێڕوانین، چاولێ‌کردن، تاقی‌کردنەوە، پشکنین 2 سەردان، سەرکێشی، بەسەرکردنەوە، بینین، سان‌بینی ◌ 1 معاینه، وارسی، بررسی، تفتیش 2 بازدید

inspectional /ɪnˈspekʃənl/ *adjective*

پشکنینەرانە، سەربە پشکنین ◌ وابسته به تفتیش

inspective /ɪnˈspektɪv/ *adjective*

پشکنینەرانە ◌ تفتیشی

inspector /ɪnˈspektə(r)/ *noun*

1 پشکنینەر 2 کاربەدەستی سەردان 3 ئەفسەرێکی پۆلیس لە خوار سەرپشکنینەر ◌ 1 بازرس 2 مأمور بازدید 3 ستوان پلیس

inspectorate /ɪnˈspektərət/ *noun*

1 دەستەی پشکنینەران 2 مەڵبەندی پشکنین ◌ 1 هیأت بازرسان 2 حوزەی بازرسی

inspector general *noun*

بەرپرس یان سەرۆکی دەستەی پشکنینەران ◌ رئیس هیأت بازرسان

inspector of taxes *noun*, also tax inspector

بەرپرسی کۆکردنەوەی باج ◌ ممیز مالیاتی

inspectorial /ˌɪnspekˈtɔːriəl/ *adjective*

پشکنینەرانە ◌ تفتیشی

inspectorship *noun*

پشکنینەری ◌ بازرسی

inspiration /ˌɪnspəˈreɪʃn/ *noun*

1 سەرۆ، ئیلهام، بیرۆکەی باش (لە ئەنجامی سەرۆدا) 2 هەناسە، هەڵمژین 3 (لە دیندا) وەحی، سرووش ◌ 1 الهام، منبع الهام 2 دم، استنشاق 3 وحی

inspirational /ˌɪnspəˈreɪʃənl/ *adjective*

سەرۆ(پێ)دەر: *an inspirational leader* ◌ الهامی، الهام‌بخش (inspirationally *adv*)

inspiratory /ɪnˈspʌɪrət(ə)ri/ *adjective*

سەربە هەڵمژین یان هەناسەوەرگرتن ◌ شهیقی

inspired /ɪnˈspaɪəd/ *adjective*

1 داهێنەر، تازەگەر 2 ئیلهام‌کراو، سەرۆیی، ئاسمانی: *an inspired performance* 3 بەرز ◌ 1 خلاق 2 ملهم، باالهام‌گرفته 3 عالی

inspiring /ɪnˈspaɪərɪŋ/ *adjective*

1 سەرۆدەر 2 هاندەر، هیواپێدەر، دڵگەرم‌کەر، وورووژێنەر: *an inspiring teacher* ◌ 1

الهام‌بخش 2 مشوق، مهیج
inspissate /ɪnˈspɪseɪt/ *adjective*
خەست ◌ غليظ
inspissation /ˌɪnspɪˈseɪʃn/ *noun*
خەستی، خەستاندن، مەیاندن، خەستکردن ◌ غلظت، غلظت‌سازی
inst *adverb*
ئەم مانگە ◌ این ماه
Inst *abbreviation* 1 Institute 2 Institution 3 institutional
instability /ˌɪnstəˈbɪləti/ *noun, pl.* instabilities
ناجێگیری، ناسەقامگرتوویی، ناچەسپیوی، بڕیارپێنەدران، بڕیارپێنەگیراوی، زووگۆڕاوی، سستی ◌ بی‌ثباتی، نااستواری، بی‌تصمیمی
instable /ɪnˈstəɪbl/ *adjective*
ناجێگیر، ناسەقامگرتوو، ناچەسپیو، بڕیارپێنەدراو، زووگۆڕاو، سست، unstable ◌ بی‌ثبات، نااستوار، بی‌تصمیم
installation /ˌɪnstəˈleɪʃn/ *noun*
1 گیرکردن، دابەستن، دابەست، دانان، چەسپاندن، دامەزراندن، جێگیرکردن: *installation costs* 2 دام‌ودەزگا، دەزگا 3 دامەزراوەی پیشەسازی یان لەشکری: *a military installation* ◌ 1 نصب، گمارش، کارگذاری، انتصاب، تأسیس 2 تأسیسات 3 مؤسسەی صنعتی یا نظامی
instalment /ɪnˈstɔːlmənt/ *noun,* (US also installment)
1 پاژ، قیست 2 بەش، پشک، کەرت، پار، ئاڵقە، بازنە، خەلەک، پاژ 3 دابەستن، گیرکردن، چەسپاندن ◌ 1 قسط 2 بخش 3 نصب
instalment plan *noun,* also hire purchase
کڕینی بە پاژ ◌ خرید اقساطی
instance /ˈɪnstəns/ *noun*
1 وێنە، نموونە، میناک: *The report highlights a number of instances of injustice* 2 داخوازی، داوا(کاری) 3 پێشنیار، پێشنیاز ◌ 1 مثال، نمونه 2 درخواست 3 پیشنهاد
instancy = urgency (archaic)
instant /ˈɪnstənt/ *adjective, noun*
adj 1 دەستوبرد، دەسبەجێ، لەڕێوە، پێویست: *She took an instant dislike to me* 2 ئێستا، هەنووکە *n* گاف، سات، دەم، وەخت، تاو: *I'll be back in an -ant* ◌ *adj* 1 فوری، ضروری 2 کنونی، جاری *n* هنگام، لحظه
instantaneity /ɪnˌstæntəˈniːɪtɪ/ *noun*
دەسبەجێیی، دەستوبردی، کتومتی، کتوپڕی، لەڕێوەبوون ◌ فوریت
instantaneous /ˌɪnstənˈteɪnɪəs/ *adjective*
دەسبەجێ، دەستوبرد، لەڕێوە، کتومت، کتوپڕ ◌ فوری، آنی
instantaneously /ˌɪnstənˈteɪnɪəsli/ *adverb*
دەسبەجێ، کتوپڕ، لەڕێوە ◌ فوراً
instantaneousness /ˌɪnstənˈteɪnɪəsnəs/ *noun*
دەسبەجێیی، دەستوبردی، کتوپڕی، لەڕێوەبوون ◌ فوریت، آنیت
instanter /ɪnˈstantə/ = immediately (archaic, humorous)
instantiation *noun*
خستنەڕوو بە نموونەوە ◌ ارائه با مثال
instantly /ˈɪnstəntli/ *adverb*
دەسبەجێ، کتوپڕ، لەڕێوە، لەجێ، immediately ◌ فوراً
instant reply *noun*
1 (ب. ت. پێشبڕکێی وەرزشی) دیمەن دووپات کردنەوە 2 ڕووداو یان ڕەوشی چەندبارەوەبوو ◌ 1 تکرار صحنه 2 واقعه یا وضع تکراری
instauration *noun*
ژیاندنەوە، بووژاندنەوە، چاککردنەوە، سازکردنەوە، دەس‌پیاگێڕان، تازەکردنەوە، نۆژەنکردنەوە ◌ احیا، تعمیر، بازسازی
instead /ɪnˈsted/ *adverb*
لە جیاتی، لە باتی: *Lee was ill so I went instead* ◌ در عوض
instead of *pronoun*
لە جیاتی، لە باتی، گوهارتو ◌ در عوض
instep /ˈɪnstep/ *noun*
سەرپێ، رووپێ، بەری پێ ◌ روی پا
instigation /ˌɪnstɪˈgeɪʃn/ *noun*
1 فیتدان، هاندان، پێکردن، بزواندن، هاروژاندن، هەڵخڕاندن، تەفرەدان، هەڵفریواندن، وروژاندن، گاڵدان، خرۆشاندن: *It was done at his instigation* 2 هاندەر، بزوێنەر ◌ 1 تشویق، اغوا، وادارسازی 2 محرک
instigator /ˈɪnstɪgeɪtə(r)/ *noun*
مرۆی فیتدەر، هەڵخڕێنەر، هاندەر ◌ آدم تحریک‌کننده
instillation /ˌɪnstəˈleɪʃn/ *noun*
1 چاندن، داکوتاندن، جێ‌خستن، خستنەمێشک، فێرکردن 2 تکاندن، چۆڕاندنەوە، تێکردن بە دڵۆپ‌دڵۆپ ◌ 1 تلقین، القا 2 عمل چکاندن
instinct /ˈɪnstɪŋkt/ *noun*
1 زگماک(ـە)، ئینستینکت، وارسک 2 یڕۆڵ، پاگەز، مەیل، ویست، ویست یان شارەزایی سروشتی، ئینتیوشین، هۆشی سروشتی گیانەوەران، توانایی زگماکی، مرخ ◌ 1 غریزه 2 میل، میل یا فراست طبیعی، شم
instinctive /ɪnˈstɪŋktɪv/ *adjective*
1 زگماک(ـە)یی، ئینستینکتیف، پێوەندی بە زگماکەوە هەیە، وارسکی 2 خۆنەویستە، خۆبەخۆ ◌ 1 غریزی 2 غیرارادی

instinctive behaviour *noun*
هەڵسوکەوت یان رەفتاری وارِسکی، هەڵسوکەوتی زگماکەیی، رەفتاری ئینستینکتیف ◌ رفتار غریزی

instinctively /ɪnˈstɪŋktɪvli/ *adverb*
زگماکانە، بە شێوەیەکی وارِسکی، وارِسکانە ◌ بە طور غریزی

instinctivism *noun*
زگماکەگەری، وارِسکگەری، وارِسکخوازی ◌ غریزەگرایی

instinctivist *noun*
زگماکەگەر، وارِسکگەر، وارِسکخواز ◌ غریزەگرا

instinctual /ɪnˈstɪŋktʃuəl/ *adjective*
ئینستینکتیف، وارِسکی ◌ غریزی

institute /ˈɪnstɪtjuːt, US -tuːt/ *noun*
1 دامەزرە، دامەزراوە، بنیات، ئاموژگا، دەزگا: *a research institute* 2 ریکخراوە 3 کومەڵە، ئەنجومەن، جەرگە، کوڕ 4 ئەنیستیتو، دەزگا ◌ 1 مؤسسە 2 سازمان 3 انجمن، شورا، جمعیت 4 نهاد

institution /ˌɪnstɪˈtjuːʃn, US -ˈtuːʃn/ *noun*
1 دامەزراندن، دانان، دارشتن، بنیاتنان 2 ریکخراوە، دامەزراوە، کومەڵە، کوڕ، دەزگا، ئەنیستیتو، دەزگای کومەڵایەتی، کەڤنەشوپ، ریوشوین ◌ 1 تأسیس، وضع 2 سازمان، بنیاد، انجمن، مؤسسە، عرف، نهاد

institutional /ˌɪnstɪˈtjuːʃənl, US -ˈtuː-/ *adjective*
ئەنیستیتوشنال، دەزگایی، ریکخراوەیی: *institutional investors* ◌ نهادی، سازمانی (**institutionally** *adv*)

institutionalism *noun*
ئەنیستیتوگەری، ئەنیستیتوخوازی، ئەنیستیتوالیزم ◌ نهادگرایی

institutionalist *noun*
ئەنیستیتوگەر، ئەنیستیتوخواز، ئەنیستیتوالیست ◌ نهادگرا

institutionalization /ˌɪnstɪˌtjuːʃənəlaɪˈzeɪʃn, US -ˌtuːʃənələˈz/ *noun*
ئەنیستیتوالیزەکردن، چەسپاندن، دامەزراندن، دەزگایی کردن، دامەزران، چەسپان ◌ نهادیسازی، نهادینەسازی، تثبیت، نهادی کردن، نهادی شدن

institutionalized /ˌɪnstɪˈtjuːʃənəlaɪzd, US -ˈtuː-/ *adjective*
ئەنیستیتوالیزەکراو، چەسپینراو، دامەزراو، رەگداکوتاو، بنجبەستوو، دەزگایی کراو: *institutionalized racism* ◌ نهادیشده

institutive /ˈɪnstɪtjuːtɪv/ *adjective*
دامەزرینەرانە ◌ تأسیسی

institutor *noun*
بنیاتنەر، دامەزرینەر ◌ مؤسس

in-store *adjective*
لەنێو دووکان یان فروشگا(دا): *an in-store bakery* ◌ داخل فروشگاه

instruction /ɪnˈstrʌkʃn/ *noun*
1 فێرکردن، فێرکاری 2 (instructions) دەستوور، رێنوێنی، دەستووری کار 3 (کامپیوتێر) دەستوور: کودێ بو جێبەجێ کردنی کردە یان کارێ کردنێکی تایبەتی ◌ 1 آموزش، تعلیم 2 (در جمع) دستور، دستورعمل، راهنمایی 3 اینِاستراکشن

instructional /ɪnˈstrʌkʃənl/ *adjective*
فێرکارییانە، سەربە فێرکردن ◌ آموزشی

instructive /ɪnˈstrʌktɪv/ *adjective*
فێرکەر، ئاگاپێدەر، بەسوود، پڕزانیاری، ئاگاییدەر ◌ آموزنده

instructively /ɪnˈstrʌktɪvli/ *adverb*
فێرکەرانە، ئاگاپێدەرانە ◌ بە طور آموزنده

instructiveness /ɪnˈstrʌktɪvnəs/ *noun*
فێرکەری، ئاگادەری، پڕزانیاریبوون ◌ آموزندگی، آموزنده بودن

instructor /ɪnˈstrʌktə(r)/ *noun*
فێرکار، ماموستا، راهێنەر ◌ معلم، مربی

instructorship *noun*
ماموستایی، راهێنەری ◌ معلمی، مربیگری

instructress /ɪnˈstrʌktrɪs/ *noun, fem.* instructor
فێرکار، ماموستا، راهێنەر (ژن) ◌ معلم، مربی (زن)

instrument /ˈɪnstrəmənt/ *noun*
1 ئامێر، ئاموور، ئامراز، هەجەت، هۆ، کەرستە، دەزگا 2 ئامێر، ساز 3 (قانوونی یان فەرمی) بەڵگە، نووسراوە 4 دارەدەست، ئامێر ◌ 1 وسیلە، ابزار، دستگاه 2 آلت موسیقی 3 سند 4 آلت دست

instrumental /ˌɪnstrəˈmentl/ *adjective*
1 کەرستەیی، ئامێری 2 کاریگەر 3 سازی، سەربە ئامێر (موسیقا): *instrumental learning* ◌ 1 ابزاری 2 مؤثر 3 وابستە بە ساز

instrumentalism /ˌɪnstrəˈmentəlɪzəm/ *noun*
1 ئامێرگەری، ئینسترومێنتالیزم 2 (موسیقا، دەگمەن) تکنیکی ئامێری ◌ 1 ابزارگرایی 2 تکنیک ابزاری

instrumentalist /ˌɪnstrəˈmentəlɪst/ *noun, adjective*
n 1 موسیقاژەن، سازژەن، ئینسترومێنتالیست 2 لایەنگری ئامێرگەری، ئینسترومێنتالیست *adj* ئینسترومێنتالیستی، بەپێی ئامێرگەری ◌ *n* 1 نوازندە 2 ابزارگرا *adj* مطابق ابزارگرایی،

ابزارگرایانه

instrumentality /ˌɪnstrʊˈmənˈtæləti/ *noun*
یارمەتی، هۆ، هۆکار، کەرستە ◌ کمک، وسیلە، عامل، واسطە

instrumentally *adverb*
بە شێوەیەکی کەرستەیی، بە شێوەیەکی ئامێری ◌ بە طور ابزاری

instrumentation /ˌɪnstrəmenˈteɪʃn/ *noun*
1 ڕێکخستن بۆ ئۆرکێستر 2 بەکارهێنان یان کارپێکردن بە ئامێر و ئامرازەکان، دارشتن یان خستنەکاری کەلوپەل 3 هۆ، هۆکار، کەرستە ◌ 1 تنظیم برای ارکستر 2 طراحی یا استعمال آلات 3 وسیلە، عامل

instrument panel *noun*
(بەردەم فڕۆکەوان) تەختەکلیل، بۆردی کلیلەکان، بۆردی پیشاندانی پلە و ئەندازەکان ◌ تابلوی فرمان

insubjection /ɪnsəbˈdʒekʃn/ *noun*
ئازادی، ناگوێڕایەڵی، سەربەستی ◌ عدم انقیاد

insubmission /ɪnsʌbˈmɪʃn/ *noun*
ناگوێڕایەڵی، سەربزێوی، یاخیگەری، سەرهەڵداوی، سەرپێچی ◌ عدم اطاعت، نافرمانی

insubordinate /ˌɪnsəˈbɔːdɪnət, US -ˈbɔːrd-/ *adjective*
سەربزێو، ناگوێڕایەڵ، یاخی، سەرکێش، سەرچەوت، سەرپێچیکەر، سەرهەڵداو (insubordinately *adv*) ◌ نافرمان، سرکش

insubordination /ˌɪnsəˌbɔːdɪˈneɪʃn, US -ˌbɔːrd-/ *noun*
ناگوێڕایەڵی، سەربزێوی، یاخیگەری، سەرهەڵداوی، سەرچەوتی، سەرپێچی ◌ عدم اطاعت، سرپیچی

insubstantial /ˌɪnsəbˈstænʃl/ *adjective*
1 خەیاڵی، پڕوپووچ، درۆ، ناڕاست(ەقینە)، بێبنچینە: 2 *an insubstantial argument* ناقایم، نارەختە، بێگیان، ناسک، سست، کەم، لاواز 3 ناتەواو، نیوەچڵ ◌ 1 واهی، خیالی، بی‌اساس 2 ضعیف 3 ناقص

insubstantiality /ˌɪnsəbˈstænʃɪælɪtɪ/ *noun*
1 بێبنچینەیی، ناڕاستەقینەیی، خەیاڵیبوون، درۆبوون 2 ناقایمی، نارەختەیی، ناسکی، سستی ◌ 1 واهی بودن، بی‌اساسی 2 نااستواری

insufferable /ɪnˈsʌfrəbl/ *adjective*
دەرنەبردوو، خۆنەگرتوو، تاقەتنەهێنەر، لەخۆگرتننەهاتوو، (لێ)هەڵنەکردوو، (لەگەڵی) هەڵناکرێ، لە تاقەتبەدەر، دەرنابرێ، سەخت، (زۆر) ناخۆش: *-ferable pride* ◌ تحمل‌ناپذیر

insufferably /-əbli/ *adverb*
دەرنەبردووانە: *insufferably hot* ◌ بە طور تحمل‌ناپذیر

insufficiency /-ʃənsi/ *noun, pl.* insufficiencies
کەمی، کەمایی، کێماسی، بەشنەکردوویی، کورتهێنان، کەمیهێنان، ناتەواوی، عەیب، کەموکوڕی ◌ کمبود، نابسندگی، نقص

insufficient /ˌɪnsəˈfɪʃnt/ *adjective*
1 کەم، بەشنەکردوو، ناتەواو، بەس نییە، کورتهێناو: *insufficient funds* 2 لێنەوەشاو، لێنەهاتوو، بێکارە ◌ 1 ناکافی، نابسندە 2 بی‌کفایت

insufficiently /ˌɪnsəˈfɪʃntli/ *adverb*
کەم، ناتەواوانە، نە بە شێوەیەکی بەشکردوو ◌ بە طور نابسندە

insufflation /ɪnsʌˈfleɪʃn/ *noun*
فوولێکردن (insufflator *n*) ◌ دمیدن

insula /ˈɪnsjʊlə/ *noun, pl.* insulae /-liː/
1 (لە ڕۆمی کۆندا) تێنیمێنتی tenement لە شارێکدا 2 (توێکاری) ناوچەی کۆرتێکسی مێشکی (لە لاتین بە واتای "island") ◌ اینسولا

insulant *noun*
ماک یان مەتریاڵی ئینسیولاتینگ، ئینسیولانت ◌ مادەی عایق

insular /ˈɪnsjələ(r)/ *adjective*
1 دوورگەیی، دوورگەئاسا، شێوەدوورگە، دوورگەنشین، وەکوو دوورگەنشینان، شێوەگرتاف: *the coastal and -ular areas* 2 لاتەریک، تەنیا(کەوتوو)، کەنارنشین 3 بیرتەسک، بیرگرژ، بیرتەنگ، بیرتەسکانە 4 (پزشکی) تاکتاک، سەربە insula ی مێشک 5 سەربە هونەری بریتانیایی یان ئیرلەندی سەدەکانی نێوەڕاست ◌ 1 جزیره‌ای، جزیره‌مانند، جزیره‌نشین، مثل جزیره‌نشینان 2 منزوی 3 تنگ‌نظر، کوته‌فکرانه 4 و 5 اینسولار

insularity /ˌɪnsjuˈlærəti, US -səˈl-/ *noun,* also insularism
بیرتەسکی، بیرتەنگی، بەرچاوتەنگی ◌ کوته‌فکری، کوته‌نظری

insulated /ˈɪnsjuleɪtɪd, US -səl-/ *adjective*
ڕووپۆشدار، ڕووپۆشراو، بەرگدار، تێپێچراو ◌ عایق‌دار

insulating /ˈɪnsjuleɪtɪŋ, US ˈɪnsəleɪtɪŋ/ *adjective*
ڕووپۆشە؟، تێپێچە؟، بەرگ، عایەق، ئینسیولەیتینگ: *insulating materials* ◌ عایق

insulating tape *noun,* US also friction tape
لێنت، چەسپ (بۆ داپۆشینی کۆتایی وایەرە ئێلیکتریکییەکان) ◌ لنت

insulation /ˌɪnsjuˈleɪʃn, US -səˈl-/ *noun*
1 ڕووپۆشین، تێپێچان، بەرگکێشی، عایەقکاری، مەتریاڵ یان کەرستەی عایەق یان تێپێچە، مەتریاڵی ڕووپۆشە: *Better insulation of your home will help to*

2 *reduce heating bills* جیاکردنەوە، دابڕاندن ◌ 1 عایق‌بندی، مادەی عایق 2 مجزاسازی

insulator /ˈɪnsjuleɪtə(r), US -səl-/ *noun*
دابڕە، ڕووپۆشە؟، تێپێچە؟، بەرگ، عایەق ◌ عایق

insulin /ˈɪnsjəlɪn, US -səl-/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئینسولین (کەرەسە یان ماکێکی کیمیایی کە لە لەش‌دا دروست دەبێ و بڕی شەکر لە خوێن‌دا کۆنترۆڵ دەکا، هۆرمۆنێکی شیلاوک کە ڕادەی گلوکۆز لە خوێن‌دا میزان دەکا، نەبوونی ئەم ماکە دەبێتە هۆی نەخۆشی شەکرە یان دیابێت) ◌ انسولین

insulinase *noun*
ئینسولیناز: هەوێنەیێ enzyme کە بەهۆی جگەرەوە بەرهەم دێنێ و ئینسولین لە کار دەخا ◌ انسولیناز

insulin-dependent diabetes = type 1 diabetes

insulin-dependent diabetes mellitus = type 1 diabetes, abbreviation IDDM

insulin-like growth factor *noun*
هۆکاری هەڵدانی شێوەئینسولین: هەردوو polypeptide کە لەباری پێکهاتەوە شێوەی ئینسولین دەدەن و هەردووکیان بە درێژایی پەرەسەندنی ئاولەمەیی یان منالی‌دا دەردەدرێن ◌ شوک انسولین

insulin shock *noun*
(پزشکی) ڕاتەکانی ئینسولین: دۆخێکی ئاستەمە کە لە ئەنجامی ئینسولینی زۆرەوە تووش دەبێ و لاوازی، گرژی و بوورانەوە یان بێ‌هۆشی coma لێ‌دەکەوێتەوە ◌ شوک انسولین

insult /ˈɪnsʌlt/ *noun*
1 سووکایەتی، بێ‌ڕێزی، ڕەف، بێ‌حورمەتی 2 (پزشکی) ڕووداوێ کە دەبێتەهۆی زیان‌دیتنی شانە یان ئەندامێ ◌ 1 توهین، بی‌احترامی 2 اینسالت

insulting /ɪnˈsʌltɪŋ/ *adjective*
سووکایەتی‌یانە، سووکی‌پێکەر: *insulting remarks* ◌ توهین‌آمیز

insuperability /ɪnˌsuːpərəˈbɪlɪtɪ, US -ˈsjuː-/ *noun*
لەشکان‌نەهاتوویی، نەبەزیوی ◌ شکست‌ناپذیری

insuperable /ɪnˈsuːpərəbl, US -ˈsjuː-/ *adjective*
لەشکان‌نەهاتوو، بەسەرداسەرنەکەوتوویی، ناشکێنێ، نەبەزیو، نابەزێنێ، چارەسەرنەکراو، نەڕەواو، لەڕەوانەوەنەهاتوو، لەنێونەچوو: *-rable difficulties* ◌ شکست‌ناپذیر، برطرف‌نشدنی

insuperably /ɪnˈsuːpərəbli, US -ˈsjuː-/ *adverb*
چارەسەرنەکراوانە ◌ به طور برطرف‌نشدنی

insupportable /ˌɪnsəˈpɔːtəbl/ *adjective*
دەرنەبردوو، خۆنەگرتوو، تاقەت‌نەهێنەر، لەخۆگرتن‌نەهاتوو، هەڵنەکردوو، (لەگەڵی) هەڵناکرێ، دەرنابرێ، سەخت، لە تاقەت‌بەدەر، بەسەرداسەرنەکەوتوو: *insupportable pain* ◌ غیرقابل تحمل

insuppressible /ˌɪnsəˈpresəbl/ *adjective*
لەسەرکووت‌نەهاتوو، دانەمرکاو، دانامرکێ، نەکپێنراو ◌ فرونشاندنی

insurability /ɪnˌʃɔːrəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
لەبیمەهاتوویی، بیمەهەڵگری ◌ قابلیت بیمه

insurable /ˌɪnˈʃɔːrəbl/ *adjective*
لەبیمەهاتوو، بیمەهەڵگر، شیاوی بیمە، بیمە دەکرێ ◌ قابل بیمه

insurance /ɪnˈʃʊərəns, -ʃɔːr-, US -ˈʃʊr-/ *noun*
1 بیمە، دابینی، ئینشورانس، بیمەنامە: 2 *life/car/travel/household, etc. insurance* بڕیارنامەی بیمە، کۆنتراکتی بیمە 3 حەقی بیمە، بیمانە، دابینانە، پارەی بیمە ◌ 1 بیمه، بیمه‌نامه 2 قرارداد بیمه 3 حق بیمه، پول بیمه

insurance broker *noun*, also insurance agent
دەلالی بیمە ◌ دلال بیمه

insurance carrier *noun*
(ئەمریکا) کۆمپانی بیمە ◌ شرکت بیمه

insurance policy *noun*
بیمە، بیمەنامە، کۆنتراکت یا بڕیارنامەی بیمە ◌ بیمه، بیمه‌نامه، قرارداد بیمه

insurance premium *noun*
حەقی بیمە، بیمانە، پارەی بیمە ◌ حق بیمه

the insured /ɪnˈʃʊəd, -ˈʃɔːd, US -ˈʃʊrd/ *noun*
1 بیمەکراو 2 (insured) بیمەی هەیە ◌ 1 بیمه‌گزار 2 دارای بیمه

insurer /ɪnˈʃʊərə(r), -ˈʃɔːr-, US -ˈʃʊr-/ *noun*
بیمەکار ◌ بیمه‌گر

insurgency /ɪnˈsɜːdʒənsi, US -ˈsɜːrdʒ-/ *noun, pl.* insurgencies
سەرهەڵدان، یاخی‌گەری، سەربزێوی ◌ شورش، طغیان

insurgent /ɪnˈsɜːdʒənt, US -ˈsɜːrdʒ-/ *adjective, noun*
سەرهەڵداو، یاخی، سەربزێو ◌ شورشی، متمرد

insurmountable /ˌɪnsəˈmaʊntəbl, US -sərˈm-/ *adjective*
بەسەرداسەرنەکەوتوو، نەبەزیو، ناتوانی بەسەری‌دا زاڵ بی، نابەزێنێ، چارەسەرنەکراو، نەڕەواو، جێبەجێ نابێ، نەڕەوێنراو، *insurmountable problems* :insuperable

ناديـــار، شـــاراوە، نائاشـــكرا، ئالـــۆز، تـــەماوی، لەتێگەیشتن‌نەهاتوو *n* شتی هەست‌پێ‌نەکراو یان نەبینراو ۞ *adj* 1 نامحسوس، نامرئی 2 معنـوی 3 ناهویدا، بغرنج *n* چیز نامحسوس

intangibly /ɪn'tændʒəbli/ *adverb*
هەست‌پێنەکراوانە ۞ بە طور نامحسوس

intarsia /ɪn'tɑːsɪə/ *noun*
1 شێوازێکی چنین 2 دارهەڵکۆڵی ئیتالیایی لە سەدەی 15دا ۞ انتارسیا

integer /'ɪntɪdʒə(r)/ *noun*
1 ژمارەی تەواو، ژمارەی دروست (وەکوو 3، 4 و...، نە 3.5) 2 شتێکی تەواو ۞ 1 عدد صحیح 2 چیز درست

integral /'ɪntɪgrəl, US ɪn'teg-/ *adjective, noun*
an integral part : *adj* 1 پێکهێنەر، دامەزرێنەر 2 پێویست، تەواوکەر، *of the curriculum* تەواو، رەبەق 3 دروست، ناکەرت 4 (بیرکاری) ئینتێگراڵ *n* 1 ژمارەی دروست 2 شتی تەواو ۞ *adj* 1 تشکیل‌دهنده 2 لازم، مکمل، کامل 3 صحیح 4 انتگرال *n* 1 عدد صحیح 2 چیز کامل

integral calculus *noun*
(ماتماتیک) حسابی ئینتێگراڵ ۞ حساب انتگرال

integrality /,ɪntɪ'grælɪtɪ/ *noun*
1 تـەواویتی 2 دروسـتێتی، ناکـەرتێتی ۞ 1 تمامیت 2 انتگرالیتی

integrally /'ɪntɪgrəli, US ɪn'teg-/ *adverb*
بە تەواوی ۞ بە تمامی

integrant /'ɪntəgrənt/ *adjective, noun*
adj تەواوکەر *n* بەشی تەواوکەر ۞ *adj* مکمل *n* جز مکمل

integrated /'ɪntɪgreɪtɪd/ *adjective*
1 رێـکوپێـک، پێکـەوەکارکردوو، رێـکخـراو، یەکگرتوو، یەکپارچە : *an -ted programme* *an -tegrated transport* ◊ *of patient care* *system* 2 تێکـەڵ، گـشتی، بـێ‌دانـانی جیـاوازی (خوێندن، رەگەزی، دینی و هتد) 3 کۆوەبوو ۞ 1 منسجم، نظام‌یافته 2 مختلط 3 مجتمع

integrated circuit *noun*
(فیزیک) خولگەی کۆوەبوو ۞ مدار مجتمع

integrated services digital network *noun, abbreviation, ISDN*
نای‌ئێس‌دی‌ئێن، ئیـدێن (تۆرێکی راگەیاندن کە لەودا دەنگ، وێنە و دەیتا دەتوانن وەکوو پەیام و سیگناڵی دیجیتالیزە رابگوێزرێن) ۞ ایـدن

integration /,ɪntɪ'greɪʃn/ *noun*
1 یەکخـستن، تێـکهەڵکێـشان، لێکـدان، تێکـەڵکـردن، تـەواوکردن، یـەکگـرتن، یەکگرتوویی، یەکپارچەیی، پێکەوەکارکردن، گونجـان 2 (بیرکـاری) دۆزینـەوەی ئینتێگـراڵ 3 (دەروونناسی) یەکپارچەیی یان یەکگرتوویی

۞ تفوق‌ناپذیر، برطرف‌نشدنی

insurmountably /,ɪnsə'maʊntəbli, US -sər'm-/ *adverb*
بـــە شـــێوەیەکی بەسەرداســـەرنەکەوتوو، چارەسەرنەکراوانە ۞ بە طور برطرف‌نشدنی

insurrection /,ɪnsə'rekʃn/ *noun*
سەرهەڵـدان، راپـەڕین، رابـوون، ۞ rebellion شورش، قیام

insurrectional /,ɪnsə'rekʃənl/ *adjective*
سەرهەڵداو، راپەڕیو ۞ شورشی

insurrectionary /,ɪnsə'rekʃənəri, US -neri/ *adjective*
سەرهەڵداو، راپەڕیو ۞ شورشی

insurrectionist *noun*
سەرهەڵداو، راپەڕیو ۞ شورشی

insuscepitibility /,ɪnsəseptə'bɪlɪtɪ/ *noun*
کارتێ‌نەکراوی ۞ تأثیرناپذیری

insuscepitible /,ɪnsə'septəbl/ *adjective*
کارتێ‌نەکراو، کاری تێ‌ناکرێ ۞ تأثیرناپذیر

int *abbreviation* 1 interior 2 internal 3 international

intact /ɪn'tækt/ *adjective*
دەس‌لێنەدراو، تێکنەچوو، سەربەمۆر، دەق‌نەشکاو، هەڵـنەپچڕاو، خـراپ‌نـەبوو، زیـان لێنەکـەوتوو، تـەواو، بـێ‌خـەوش، بێ‌عـەیب، سـاغ، پـارێزراو، ۞ undamaged دست‌نخورده، بی‌عیب، سالم

intactness /ɪn'tæktnəs/ *noun*
دەس‌لێنەدراوی، هەڵنەپچڕاویی، خـراپ‌نـەبوویی، زیـان لێنەکـەوتوویی، پـارێزراوی، تـەواوی، بێ‌خەوشی ۞ دست‌نخوردگی، بی‌عیبی

intagliated /ɪn'talɪeɪtɪd/ *adjective*
(کۆن) هەڵکەنراو، هەڵکۆڵراو ۞ کنده‌کاری‌شده

intaglio /ɪn'talɪəʊ, US -'tɑːl-/ *noun, pl.* intaglios
1 هەڵـــکەندن 2 نەخـــشی هەڵـــکەنراو ۞ 1 کنده‌کاری 2 نقش کنده‌کاری‌شده

intake /'ɪnteɪk/ *noun*
1 دەروو، دەرگـا، ژمـارە یـان بـڕی هـاتوو (لـە وەختێکـی دیـاریکـراودا) 2 تەنگـەوەبوویی، تەنگایی، باریکایی، باریکەوەبوویی، وێکهاتوویی 3 مـژین، چەکانـدن 4 وەرگـرتن 5 (زانکـۆ، خوێنـدنگا، پیـشە و هتـد) وەرگـیراوان 6 (لـە ئینگلتـەرە) زەمـینی ئـاوەدان‌کراو 7 (تکنیکـی) هێزی بەکارهێنراو یان لەکارکراو ۞ 1 ورودی، مدخل 2 تنگ‌شدگی 3 مکش 4 پذیرش 5 اینتیک 6 نیروی مصرفی

intangibility /ɪn,tændʒə'bɪlətɪ/ *noun*
هەست‌پێنەکراوی ۞ نامحسوس بودن

intangible /ɪn'tændʒəbl/ *adjective, noun*
adj 1 هەست‌پێنەکراو، دەس‌لێنەدراو، بەردەست ناکـەوێ، نـەبینراو، نـەرم 2 نامـادی، نابابـەتی 3

کەسایەتی ◌ 1 تلفیق، ادغام، ترکیب، ادغام، اتحاد. یکپارچگی، هماهنگی 2 انتگرال گیری 3 انسجام شخصیت

integrative /ˈɪntɪɡrətɪv/ *adjective*
لێکدەرانە ◌ تلفیقی

integrity /ɪnˈteɡrəti/ *noun*
1 دروستی، راستی، سەرراستی 2 تەواویتی، دابەش‌نەبوویی، یەک‌پارچەیی، شێوەی تەواو ◌ 1 صداقت 2 تمامیت، صورت کامل

integument /ɪnˈteɡjʊm(ə)nt/ *noun*
پێست، قاوغ، پۆشە، توێکڵ، کەلوو، کەوڵ، چەرم، لەپکە، بەرگ، توێی داپۆشەری زیندەوەر (وەک skin، membrane و cuticle) ◌ پوست، جلد

integumental *adjective*
سەربە integment ◌ وابستە بە integment

integumentary /ɪnˌteɡjəˈmentəri/ *adjective*
سەربە integment ◌ وابستە بە integment

intellect /ˈɪntəlekt/ *noun*
1 هێزی تێگەیشتن، ئەقڵ، عەقڵ، توانایی بەلگەهێنانەوە و تێگەیشتن بە شێوەیێکی بابەتی، ئاوەز، هۆش، تێگەیشتن، بیرمەند، بەئاوەز، تێگەیشتوو، زیر، ئاقڵ، ئەقڵ‌مەند 2 ئاقلان، زیران ◌ 1 خرد، متفکر، خردمند 2 خردمندان

intellection /ˌɪntəˈlekʃn/ *noun*
ئەقلانیەت، تێگەیشتن، هزر، بیر، بیرکردنەوە، تێڕامان، thought ◌ تعقل، فهم، اندیشە، تفکر

intellective /ˌɪntəˈlektɪv/ *adjective*
ئەقلی، عەقلی، ئاوەزمەندانە، هزری، بیری، فکری ◌ عقلی، فکری

intellectual /ˌɪntəˈlektʃuəl/ *adjective, noun*
adj 1 ئەقلانی، عەقلانی، ئاوەزمەندانە، ئەقلی، عەقلی، فکری، هزری، بیری، هۆشی، زەینی، مێنتاڵ 2 ئاقلانە، زیرانە: *an intellectual novel* 3 زیر، ئەقڵ‌مەند، *intellectual curiosity* ◊ ئاقڵ، عاقڵ، تێگەیشتوو، رۆشنبیر، رووناکبیر، بیریار، هزرڤان: *n She's very intellectual* مرۆی رۆشنبیر یان بیرمەند ◌ *adj* 1 عقلانی، فکری، عقلی، ذهنی 2 خردمندانە 3 خردمند، روشنفکر، اندیشمند *n* آدم روشنفکر یا اندیشمند

intellectual ability *noun*
توانایی تێگەیشتوویی ◌ توانایی هوش‌مندی

intellectual concept *noun*
چەمکی هزری یان فکری ◌ مفهوم فکری

intellectual conflict *noun*
ململانێی هزری ◌ کشاکش فکری

intellectual control *noun*
کۆنترۆڵی هزری ◌ مهار فکری

intellectual development *noun*
پەرەسەندنی ئەقلی، گەشەی ئەقلانی (یان عەقلانی) ◌ رشد عقلی

intellectual force *noun*
هێزی بیری یان هزری ◌ نیروی فکری

intellectual freedom *noun*
ئازادی هزری، سەربەستی بیری ◌ آزادی فکری

intellectual history *noun*
مێژووی هزری یان بیری ◌ تاریخ فکری

intellectualism /ˌɪntəˈlektʃuəlɪzəm/ *noun*
1 ئینتیلێکتوالیزم 2 (فەلسەفە) = rationalism ◌ عقل‌گرایی

intellectualist /ˌɪntəˈlektʃuəlɪst/ *noun*
ئینتیلێکتوالیست ◌ عقل‌گرا

intellectualistic *adjective*
ئینتیلێکتوالیستی ◌ عقل‌گرایانە

intellectualization *noun*
ئەقلانی‌کردن، عەقلانی‌کردن، لە رووی ئەقلەوە جوولانەوە ◌ عقلانی‌سازی

intellectually *adverb*
لەباری ئەقلانی (یان عەقلانی‌یەوە)، لەباری هزری(یەوە): *intellectually challenging* ◌ از نظر عقلانی، از لحاظ فکری

intellectual perception *noun*
تێگەیشتنی ئەقلانی ◌ ادراک عقلی

intellectual property *noun*
خاوەنداریتی یا مافی مەعنەوی، مافی خاوەن‌بەرهەم ◌ مالکیت معنوی

intellectual symbol *noun*
هێمای هزری یان بیری ◌ نماد فکری

intellectual system *noun*
دەزگای بیری یان هزری ◌ دستگاه فکری

intellectual transition *noun*
تێپەڕینی هزری یان بیری، تێپەڕینی فکری ◌ گذار فکری

intellectual world *noun*
جیهانی هزری یان بیری، دنیای هزری ◌ جهان فکری

intelligence /ɪnˈtelɪdʒəns/ *noun*
1 هۆش، زەین، توانایی تێگەیشتن، توانایی هۆشی یان مێنتاڵ، تێگەیشتن، زیرەکی، ئەقڵ، زیری، ئاوەز 2 هەواڵ، نووچە 3 ئاگاداری، ئاگایی، زانیاری، هەواڵ‌گری، بەڕێوەبەرایەتی هەواڵ‌گری، دەزگای سیخوڕی 4 (کۆن) دەنگ‌وباس، هەواڵەکان، نووچە ◌ 1 هوش، فراست، ادراک، عقل 2 خبر 3 آگاهی، اطلاعات، ادارەی اطلاعات 4 اخبار

intelligence creative *noun*
هۆش یان زەینی داهێنەر ◌ ذهن خلاق

intelligence quotient *noun*
ئای کیو، رادەی هۆشی، ئاستی زیرەکی، رادەی زیرەکی (کورتەکەی IQ) ◌ بهرەی هوشی

intelligencer *noun*
(کۆن) سیخوڕ، هەواڵ‌بەر، ئاگایی‌پێدەر ◌

جاسوس

intelligence test *noun*

تاقی‌کاری هۆش یان زیرەکی ۞ آزمون هوش

intelligent /ɪn'telɪdʒənt/ *adjective*

لەسەرهۆش، بەهۆش، زەین‌ڕوون، تێگەیشتوو، زیر، بەئاوەز، ئاقڵ، زیرەک، زرنگ، وریا، زیرەکانە، بەهۆشانە: *a highly intelligent* ۞ *intelligent software/systems* ◊ *child* باهوش، عاقل، هوشمندانه

intelligential /ɪnˌtelɪ'dʒənʃl/ *adjective*

ئەقڵانی، ئاوەزمەندانە، تێگەیشتوو، بەهۆش، زیرەک ۞ عقلانی، بافراست

intelligently /ɪn'telɪdʒəntli/ *adverb*

ژیرانە، ئاقڵانە، زیرەکانە، تێگەیشتووانە ۞ عاقلانه، هوشمندانه

intelligentsia /ɪnˌtelɪ'dʒentsiə/ *noun*

ڕۆشنبیران، ڕووناکبیران (ب.ت. لە بواری هونەر، ویژە و سیاسەتدا) ۞ روشنفکران

intelligent system *noun*

دەزگای تێگەیشتوو یان بەهۆش ۞ سیستم هوشمند

intelligibility /ɪnˌtelɪdʒə'bɪləti/ *noun*

ئاسانی، لەتێگەیشتن‌هاتوویی، ڕوونی ۞ فهم‌پذیری

intelligible /ɪn'telɪdʒəbl/ *adjective*

ئاسان، سادە، لەتێگەیشتن‌هاتوو، لە تێگەیشتن دێ، ڕوون، ڕۆشن، دیار، (فەلسەفە) تەنیا بە ئەقڵ لە تێگەیشتن دێ: *His lecture was readily* ◊ *intelligible to all the students* *The* ۞ *child's speech was barely intelligible* قابل فهم، فهم‌پذیر، قابل درک

intelligibly /ɪn'telɪdʒəbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی ئاسان یان لەتێگەیشتن‌هاتوو ۞ به طور قابل فهم

Intelsat /'ɪntelsæt/ *noun*

ئینتێلسات (= ڕێکخراوەی وڵاتانی سیستمی سانەلایتی نێونەتەوەیی) ۞ انتل‌سات

intemperance /-pərəns/ *noun*

1 زێدەڕەوی، خۆبێ‌ڕانەگیراوی، پارێزنەکردن، نائەندازەڕەوی 2 توندی ۞ 1 عدم اعتدال 2 شدت

intemperate /ɪn'tempərət/ *adjective*

1 زێدەگافی، زێدەڕەو، زێدەڕەو، خۆبێ‌ڕانەگیراو، پارێزنەکردوو، بێ‌پارێز، نەپرێنگاو، پێش‌نەگیراو، بێ‌جڵەو، بەری ناگیرێ، بێ‌کۆنترۆڵ 2 توند، توندوتیژ (intemperateness *n*) ۞ 1 افراطی، خارج از کنترل 2 شدید

intemperately /ɪn'tempərətli/ *adverb*

زێدەڕەوانە ۞ به طور افراطی

intendance /ɪn'tendəns/ *noun*

بەڕێوەبردن، ڕێڤەبرن، گێران، سەرپەرشتی، چاودێری، زیرەڤانی، management ، superintendence ۞ مدیریت، مباشرت، نظارت

intendant /ɪn'tendənt/ *noun*

1 بەڕێوەبەر، سەرپەرشت، چاودێر، زیرەڤان 2 (مێژوویی) سەرناوی کاربەدەستێکی پایەبەرز، ب.ت. لە سپانیا، فەرەنسە و پۆرتوگال ۞ 1 مدیر، مباشر، ناظر 2 انتندانت

intended /ɪn'tendɪd/ *adjective, noun*

1 *adj* لەبەرچاوگیراو، پێوەبوو، تایبەتی 2 بەردڵ، باش، دڵخواز، مەبەست، خیاڵبوو *n* دەزگیران، ژنی داهاتوو ۞ 1 *adj* موردنظر، در نظرگرفته‌شده، خاص 2 مطلوب، منظور *n* نامزد

intendment *noun*

واتا، مانا، چەمک، مەبەست ۞ معنی، مفهوم، مقصود

intense /ɪn'tens/ *adjective*

1 زۆر، بەحوجەت، سەخت، توند، گران، بەهێز، قووڵ، خەست، قورس، ئەستوور (وەکوو ڕق) یەکجار، توند، سەخت، بەرشت، تیژ 2 بەتین، بەسۆز، گەرموگوڕ 3 توند، تۆخ 4 تیژ، درەوشاوە، زەق ۞ 1 شدید، حاد، عمیق، قوی، حاد، جدی 2 پرحرارت 3 سیر 4 درخشان

intensely /ɪn'tensli/ *adverb*

بە توندی، بەڕشتانە: *She disliked him intensely* ۞ به شدت، به طور جدی

intenseness /ɪn'tensli/ *noun*

زۆری، توندی، سەختی، خەستی، قورسی ۞ شدت، سختی

intensification /ɪnˌtensɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

1 خەستکردنەوە، توندکردن، سەختاندن، حوجەت‌پێدان، تیژکردن، زۆرکردن، زیادکردن، بەهێزکردن 2 (وێنەگری) زیادکردنی تەڵخی یان ماتی نێگاتیڤێ بە مادەیێکی کیمیایی ۞ 1 تشدید 2 تقویت

intensifier /ɪn'tensɪfaɪə(r)/ *noun*

1 (ڕێزمان، ئاوەڵناو و ئاوەڵکار) بەهێزکەر، زیادکەر، جەختی 2 (وێنەگری) ماک یان مادەیێکی کیمیایی کە بۆ ماتاندن یان تەڵخاندنی نێگاتیڤێ بەکاردێتری ۞ 1 قید تأکیدی 2 اینتنسیفیر

intension /ɪn'tenʃn/ *noun*

زۆری، توندی، سەختی، حوجەت، خەستی، قووڵی، بەهێزی، بەڕشتی، سووربوون ۞ شدت، جدیت، قوت

intensity /ɪn'tensəti/ *noun, pl.* intensities

1 زۆری، توندی، سەختی، تیژی، حوجەت، بەهێزی، بەقەوەتی، قووڵی، گرانی، خەستی، بەڕشتی، سووربوون، سۆز، وروژان، کڵ‌وکۆ: *2 intensity of feeling/concentration/relief* (ڕەنگ) تۆخی، توندی ۞ 1 شدت، عمق، جدیت، شور 2 سیری

intensive /ɪn'tensɪv/ *adjective, noun*

1 *adj* خەست، خەست‌وخۆڵ، لەسەریەک،

قــورس، تونــد، چــر، تیــژ، ســهخت، چرویــر، تیروتهســهل 2 (ڕێزمـان، ئاوەڵـناو و ئاوەڵـکار)

intensifier - *n* بەهێزکـەر، زیادکـەر، جـەختی ◌ 1 عمیق، متمرکز، فشرده 2 تأکیدی

intensive care *noun*

(بەشـێ لـە نـەخۆشخانـە) چـاودێری تایبـەت، ئاگاداری خەسـت(وخۆل)، ئاگالێبوونی تایبـەت (یان بەردەوام) ◌ مراقبت‌های ویژه

intensively /ɪn'tensɪvli/ *adverb*

بە توندی: *This case has been intensively studied* ◌ به شدت

intensiveness /ɪn'tensɪvnəs/ *noun*

توندی، خەستی، لەسـەریەکی، خەسـتوخۆلی ◌ شدت، فشردگی

intent /ɪn'tent/ *adjective, noun*

adj 1 بەپەرۆش، تامەزرۆ 2 (بە)ڕشت، شێلگیر، مجد، سوور، بەبڕیار 3 سەرنجپێداو، چڕەوەبوو 4 (یەکجار) سەرگەرم، سەرقاڵ، پڕکار، خەریک، دەسنەپـەرژاو، دەسگـیراو *n* 1 نیـاز، خـەیاڵ، مەبەست، ئامانج 2 بڕیار 3 واتا، مانا، چەمک 4 نێوەرۆک، ناوآخن ◌ *adj* 1 مـشتاق 2 جـدی، مصمم 3 متوجه 4 مـشغول *n* 1 قـصد، منظـور 2 تصمیم 3 معنی، مفهوم 4 مفاد

intention /ɪn'tenʃn/ *noun*

1 نیـاز، تیهـات، خـەیاڵ، مەبەسـت، خـەیاڵ، خواست، ئامانج: *I have no intention of going to the wedding* 2 بڕیار 3 واتا، واتە، مانا، چەمک، نێوەرۆک ◌ 1 قـصد، منظـور 2 تصمیم 3 معنی، مفهوم

intentional /ɪn'tenʃənl/ *adjective*

ئانقەسـت، بەمەبەسـت، پێوەبـوو، deliberate، intended: *I'm sorry I left you off the list—it wasn't intentional* ◌ عمدی

intentionally /-ʃənəli/ *adverb*

بـە ئانقەسـت، بەمەبەسـتانە، دانـسـتە، پێوەبووانـە: *I ◊ She would never -enally hurt anyone kept my statement -ionally vague* ◌ عمداً

intently /ɪn'tentli/ *adverb*

1 بەپەرۆشـانە، تامەزرۆیانـە 2 بـە بڕیارەوە، لـە ڕووی بڕیارەوە: *I listened intently to what she had to say* ◌ 1 مشتاقانه 2 با تصمیم

intentness /ɪn'tentnəs/ *noun*

1 بەرشتبوون، سووربوون، تێکۆشان 2 بەگوڕی بەتینی، جۆش، گوڕ 3 خەستی 4 سـەرنجپێدان ◌ 1 جدیت 2 شور 3 عمق 4 توجه

inter = intermediate

inter- /'ɪntə(r)/ *prefix*

پێشگر: 1 نێوان، نێو، ناو، ناف: *interbreed* 2 لێک، پێک، پێکەوە، دوولایەنـە: *interatomic* (بنەڕەت: لە *-entre* فەرەنسی کۆنەوە یان *inter* لاتینـەوە "between, among") ◌ پیـشوند: 1 میان، بین 2 درهم، متقابل

interaction /ˌɪntər'ækʃn/ *noun*

1 کارلێک(کردن)، کارلێکترکردن، پەرچەکردار، کـار و کاردانـەوە، کاریگـەری یـان کـردەوەی دوولایەنە یان دووقۆڵی 2 پێوەندی ◌ 1 کـنش متقابل، برهم‌کنش، تراکنش، تعامل 2 ارتباط

interactional *adjective*

سەربە interaction ◌ وابسته به interaction

interactionism *noun*

کارلێکگەری (هـۆش و لـەش، لـە فەلسـەفەدا)، ئینتێرئەکشنیزم ◌ نظریه‌ی عمل متقابل

interactionis *noun, adjective*

n کارلێـکگـەر *adj* سـەربە کارلێـکگـەری، کارلێـکگـەری‌یانـە ◌ *n* انداکـسیونیـسـت *adj* انداکسیونیستی

interactive /ˌɪntər'æktɪv/ *adjective*

1 کارلێکی‌یانە، کارلێککەر، پێوەندی‌یانە، کـار و کاردانـەوەیی، پەرچـەکرداری‌یانـە 2 (کـامپیوتێر) دوولایەنـە، پێکەوەکارکـەر: *interactive systems/video* ◌ 1 تعـاملی 2 (کـامپیوتر) دادوستدی

interactively /ˌɪntər'æktɪvli/ *adverb*

بە شێوەیەکی کارلێکی‌یانە، کارلێککەرانە ◌ به طور تعاملی

interagency /ɪntər'eɪdʒənsəɪ/ *noun*

نێوبژایـەتی، نێـوگژی، ناڤـبەری، نێونجایـەتی ◌ وساطت

interagent /ɪntər'eɪdʒənt/ *adjective*

نێوبژیوان، نێوگژیوان، ناڤبەر، نێونجی ◌ واسطه

inter alia /ˌɪntər 'eɪliə/ *adverb*

(لاتین) لەنێوان شتەکانی تردا، لەپاڵ شـتەکانی تردا، وێڕای شتەکانی تر ◌ در میان چیزهای دیگر

inter alios /ˌɪntər 'eɪlɪəʊs, US 'alɪəʊs/ *adverb*

(لاتین) لەنێوان کەسانی تردا ◌ در میان اشخاص دیگر

interatomic *adjective*

نێوانگەردیلەیی، (لە) نێوان دوو گەردیلە(دا) ◌ میان دو اتم

inter-allied *adjective*

سەربە یان پێکهاتوو یان هاوپەیمانان دەگرێتـەوە ◌ انترآلید

interaxial /ˌɪntər'æksɪəl/ *adjective*

(لـە) نێـوان دوو تـەوەر، نێودووتـەوەری، نێوانتەوەری ◌ میان دو محور

intercalary /ɪn'tɜːkəl(ə)ri, US ˌɪntə'kal(ə)ri/ *adjective*

1 پێنـزۆ، گیـسە 2 سـەرخراو، زیـادکراو 3 (ڕووەکناسـی) نێـوانگـیر: ئامـاژە بـە شـانەی دابـەشـان meristem کـە لـە نێـوان خانـە کچی‌یەکاندا daughter cells هەڵکەوتووە ◌

1 کبیسه 2 افزوده 3 میان‌جای

intercalary year *noun*

ساڵی پێنژۆ، ساڵی گبیسە ◌ سال کبیسه

intercalation /ɪnˌtɜːkəˈleɪʃn/ *noun*

1 تێ‌ترنجاندن، تێ‌خستن، خستەنێو، نێوان‌گیری 2 خستنەسەری رۆژ یان مانگ بە ساڵی مانگی ◌ 1 درج 2 کبس

interceder *noun*

نێوگژیوان، ناونجی، نێوبژیکەر، ناوبژیوان، ناقبەر، تکاکار ◌ وساطت‌کننده، شافع

intercellular /ˌɪntəˈseljələ(r)/ *adjective*

(زیندەناسی) نێوخانەیی، نێوان‌خانەیی، هەڵکەوتوو لە نێوان خانەکان‌دا ◌ واقع در میان یاخته‌ها

interception /ˌɪntəˈsepʃn/ *noun*

1 راوێستاندن، راگرتن، رێ‌لێگرتن، سەررێ‌پێگرتن، جڵەوگیری، جڵەوگرتن، بەرەوبری، پێشەبڕکێ، رێ‌لێبڕین، نەهێشتن، کۆسپ‌خستنەرێ 2 دابڕین، جیاکردنەوە ◌ 1 متوقف‌سازی، جلوگیری 2 قطع

interceptive /ˌɪntəˈseptɪv/ *adjective*

راوەستێنەر، راگر، رێ‌لێگر، رێ‌پێگر ◌ جلوگیری‌کننده، متوقف‌ساز

interceptor /ˌɪntəˈseptə(r), US -tərˈs-/ *noun*

1 فڕۆکەی رێگر، فڕۆکەی شوێن‌کەوتوو 2 مرۆی رێ‌پێگر ◌ 1 هواپیمای رهگیر 2 آدم متوقف‌ساز

intercession /ˌɪntəˈseʃn, US -tərˈs-/ *noun*

1 تکاکاری، ناوبژیوانی، نێوگژیوانی، کویخایی، ناقبەری 2 داوا یان دۆعای بەخێر ◌ 1 شفاعت، میانجی‌گری 2 درخواست یا دعای خیر

intercessional /ˌɪntəˈseʃənl, US -tərˈs-/ *adjective*

تکاکارانە ◌ شفاعت‌آمیز

intercessor *noun*

نێوگژیوان، نێوبژیکەر، ناقبەر ◌ میانجی

intercessorial /ˌɪntəsɪˈsəʊrɪəl/ *adjective*, also intercessory

تکاکارانە ◌ شفاعت‌آمیز، شفاعتی

interchange /ˈɪntətʃeɪndʒ, US -tərtʃ-/ *noun*

1 گۆڕین، گۆڕینەوە، ئاڵوگۆڕ، ئاڵشت (ب.ت. بیر و بۆچوون) 2 پێک‌گەیشتنەوە، یەکتربڕین ◌ 1 تعویض، مبادله 2 التقاء، تقاطع

interchangeability /ˌɪntəˌtʃeɪndʒəˈbɪləti, US -tərˌtʃ-/ *noun*

لەگۆڕینەوەهاتوویی، لەئاڵوگۆڕهاتوویی ◌ قابلیت تعویض، مبادله‌پذیری

interchangeable /ˌɪntəˈtʃeɪndʒəbl, US -tərˈtʃ-/ *adjective*

لەگۆڕینەوەهاتوو، جێگۆڕکێ‌یان پێ دەکرێ، دەگۆڕدرێنەوە، لەئاڵوگۆڕهاتوو؛ هاوواتا ◌ قابل تعویض، مبادله‌پذیر؛ مترادف

interchangeably /ˌɪntəˈtʃeɪndʒəbli, US -tərˈtʃ-/ *adverb*

هاوواتایانە، بە یەک واتا؛ لەگۆڕینەوەهاتووانە: ◌ *These terms are used interchangeably* به طور مترادف؛ به طور قابل تعویض

intercity /ˌɪntəˈsɪti, US -tərˈs-/ *adjective, noun*

نێوان شاری، نێوشاری: *an intercity rail service* ◌ بین شهری

intercollegiate /ˌɪntəkəˈliːdʒiət, US ˌɪntərkə-/ *adjective*

نێو(ان)کۆلێژی: ◌ *intercollegiate football* بین دانشکده‌ای

intercolonial /ˌɪntəkəˈləʊnɪəl/ *adjective*

نێو(ان)داگیرگەیی، نێو(ان)کۆلۆنیاڵ ◌ بین‌مستعمره‌ای

intercolumniation /ˌɪntəkəlʌmnɪˈeɪʃ(ə)n/ *noun*

(بیناسازی) نێو(ان)کۆڵەکەبەندی، ڕێکخستنی مەودای نێوان ستوون یان کۆڵەکەکان ◌ انترکالیومیناسیون

intercolumnar /ˌɪntəkəˈlʌmnɪə(r)/ *adjective*

نێو(ان)دووستوونی، نێوان دووکۆڵەیی، هەڵکەوتوو لە نێوان دوو ستوون ◌ واقع در میان دو ستون

intercom /ˈɪntəkɒm, US ˈɪntərkɑːm/ *noun*

ئینتێرکام (کورتەی intercommunication system) ◌ انترکام

intercommunication /ˌɪntəkəˌmjuːnɪˈkeɪʃn, US -tərkə-/ *noun*

پێوەندی دوولایەنە، پێکەوە قسە کردن، هاوپێوەندی، پەیام گۆڕینەوە ◌ ارتباط متقابل

intercommunication system *noun*

ئینتێرکام (سیستمێکی پێوەندی‌یە کە خەڵک دەتوانن لە بەشە جیاجیاکانی خانووبەرە یان فڕۆکەیێ پێکەوە قسە بکەن) ◌ انترکام

intercommunion /ˌɪntəkəˈmjuːnɪjən/ *noun*

پێوەندی دوولایەنە (لە نێوان کلێسە جیاوازەکان، ب.ت. کاتۆلیک و ئۆرتۆدۆکس) ◌ ارتباط متقابل

interconnected *adjective*

پێکەوەبەستراو، پێکەوەبەند، ناسەربەخۆ، هاوپێوەند ◌ مرتبط

interconnecting *adjective*

پێوەندی‌دەر، پێکەوەی دەبەستێتەوە، پێکەوەبەست، پێکەوەبەستەر، لێک‌گرێدەر، پێکبەست(ەر)، پێکەوەبەستراو، پێکەوەبەند ◌

ارتباطی، رابط، مربوط به هم

interconnection /ˌɪntəkəˈnekʃn, US -tərkə-/ *noun*, also -connexion
بەستنەوە، پێکەوەبەستن، هاوبەندی، پێوەستی، پێک‌گرێدانی، پێوەندی، تێکەڵی: *interconnections between different parts of the brain* ۞ اتصال، ارتباط

intercontinental /ˌɪntəˌkɒntɪˈnentl, US ˌɪntərˌkɑːn-/ *adjective*
نێو(ان)وشکاری، نێوانکیشوەری، وشکاربڕ، کیشوەربڕ، نێوان وشکارەکان: *intercontinental missiles/travel/trade* ◊ *-tercontinental flights* ۞ بین‌قاره‌ای، قاره‌پیما

intercontinental ballistic missile *noun*
مووشەکی دوورهاوێژ، مووشەکی کیشوەربڕ ۞ موشک قاره‌پیما

interconversion *noun*
گۆڕانی دوولایەنە، گۆڕانی دوو شت بۆ یەکتر ۞ تبدیل متقابل

interconvertibility *noun*
لەگۆڕینهاتوویی ۞ قابلیت تبدیل

interconvertible /ˌɪntəkənˈvɜːtəbl/ *adjective*
لەگۆڕینهاتوو، شیاوی گۆڕین، دەگۆڕێ ۞ قابل تبدیل

intercorrelation /ˌɪntəkɒrəˈleɪʃ(ə)n/ *noun*
هاوپێوەندی، پێوەندی دووقۆڵی نێوان دوو یان چەند شت ۞ ارتباط میان دو یا چندین چیز

intercostal /ˌɪntəˈkɒstl/ *adjective, noun*
adj نێو(ان)پەراسوویی، هەڵکەوتوو لە نێوان پەراسووەکاندا *n* ماسوولکەی نێوانپەراسوویی ۞ *adj* میان‌دنده‌ای *n* ماهیچه‌ی میان‌دنده‌ای

intercourse /ˈɪntəkɔːs, US ˈɪntərkɔːrs/ *noun*
1 گۆڕینەوە، ئاڵوگۆڕ، ئاڵشت، سەودا 2 نزیکی، نیان، هاوجێیی، دەستێکەڵکردن، = sexual intercourse ۞ 1 مبادله، تبادل، معامله 2 جماع، آمیزش جنسی

intercross = hybrid

intercrural /ˌɪntəˈkrʊər(ə)l/ *adjective*
نێو(ان)لاقی، لە نێوان لاقەکاندا یان پێکاندا ۞ میان پاها

intercultural *adjective*
نێو(ان)چاندی، نێوانفەرهەنگی، نێوانکولتوری ۞ میان‌فرهنگی

intercurrence /ˌɪntəˈkɜːrəns/ *noun*
روودان لە نێوان کارێ ۞ حدوث در میان عملی

intercurrent /ˌɪntəˈkɜːrənt/ *adjective*
رووداو لە نێوان کارێ ۞ حادث در میان عملی

interdenominational /ˌɪntədɪˌnɒmɪˈneɪʃənl, US ˌɪntərdɪˌnɑːm-/ *adjective*
هاوبەش لە نێوان گروپە دینە یان ئایینە جیاوازەکان(دا)، نێو(ان)تیرەیی یان دەستایینی ۞ مشترک در میان فرقه‌ها

interdepartmental /ˌɪntəˌdiːpɑːtˈmentl, US ˌɪntərˌdiːpɑːrt-/ *adjective*
ئینتێردیپارتمێنتاڵ، نێوانبەشی، نێوان لقەکان ۞ میان‌شعبه‌ای

interdependence /-əns/ *noun*
پشت‌پێک‌بەستن، پێکەوەبەندبوون، پێکەوەبەندی، سەربەیەکی، پێکەوەبەستراوی، سەربەیەکی ۞ وابستگی متقابل

interdependent /ˌɪntədɪˈpendənt, US -tərdɪ-/ *adjective*
پێکەوەبەستراو، پێکەوەبەند، پشت‌پێک‌بەستوو، سەربەیەک: *-dependent organizations* ۞ لازم و ملزوم یکدیگر، دارای وابستگی متقابل

interdependently /ˌɪntədɪˈpendəntli, US -tərdɪ-/ *adverb*
پێکەوەبەستراوانە، پێکەوەبەندانە ۞ به طور لازم و ملزوم

interdict /ˈɪntədɪkt, US ˈɪntərd-/ *noun*
1 دەستووری نەکردن 2 فەرمان یان دەستووری بەشدارینەکردن (لە کلیسەی کاتولیکی رۆم‌دا) 3 بەربەندی، نەهێشتن، قەدەغە ۞ 1 حکم نهی 2 حکم عدم مشارکت 3 ممنوعیت، منع، قدغن

interdiction /ˌɪntəˈdɪkʃn, US -tərˈd-/ *noun*
1 دەستووری نەکردن 2 بەربەندی، نەهێشتن، قەدەغە: *the Customs Service's drug interdiction programs* ۞ 1 حکم نهی 2 ممنوعیت، منع

interdictory /ˌɪntəˈdɪktərɪ, US -tərˈd-/ *adjective*
بەربەند(ی)یانە ۞ نهی‌آمیز

interdigital *adjective*
نێوانپەنجەیی، نێو(ان)قامکی ۞ میان‌انگشتی

interdisciplinary /ˌɪntəˈdɪsəplɪnəri, US ˌɪntərˈdɪsəplɪneri/ *adjective*
ئینتێردیسیپلینێری، فرەلقی، نێوانلقی، نێولقی: *intersisciplinary research* ۞ میان‌رشته‌ای (interdisciplinarity *n*)

interdisciplinary studies *noun, pl.*
خوێندنەوە یان لێکۆڵینەوە نێوانلقییەکان ۞ مطالعات میان‌رشته‌ای

interest /ˈɪntrəst, US -trest/ *noun*
1 هۆگری، تامەزرۆیی، دڵپێوەبوون، دڵتێچوون، تاسە، دڵبەستەیی، مەیل، ویست، حەز 2 راکێشان، خۆشی، سەرنج‌راکێشان 3 بەرژەوەندی، قازانج، بەهرە، هاوە، بارەچە، مەفا، کەڵک 4 بەش، پشک 5 سوود، بەهرە 6 گرنگایەتی،

دەس ڕۆیشتوویی، بایەخ پێدان، بەهێند گرتن، بەتەنگەوەبوون 7 (کۆن) = self-interest ◌ 1 علاقه، دلبستگی، رغبت 2 جذبه 3 مصلحت، نفع 4 سهم 5 بهره، ربح، نزول 6 اهمیت، نفوذ، اهتمام

interested /ˈɪntrəstɪd, US -trest-/ *adjective*
1 دڵبەستە، هۆگر، تامەزرۆ 2 کە قازانجی تیایەتی 3 لاگرانە، بە غەرەزەوە، نادادپەروەرانە ◌ 1 علاقه‌مند 2 ذینفع 3 مغرضانه

interest-free *adjective, adverb*
(قەرز) بێ سوود، بێ بەهرە، بێ بارە: *an interest-free credit* ◊ *free loan* ◌ بدون بهره، قرض الحسنه

interest group *noun*
کۆمەڵی سەنگی(دانان) یان گوشار، گرووپی تەنگەتاوی ◌ گروه فشار

interesting /ˈɪntrəstɪŋ, US -trest-/ *adjective*
خۆش، سەرنج ڕاکێش، بالکێش: *an interesting question/point* ◌ جالب

interestingly /ˈɪntrəstɪŋli, US -trest-/ *adverb*
سەرنج ڕاکێشانە، بە خۆشی یەوە، بە شێوەیێکی سەرنج ڕاکێش ◌ به طور جالب توجه

interest rate *noun*
ڕادەی سوود، ئەندازەی سوود، ڕێژەی سوود یان بەهرە ◌ میزان بهره

interface /ˈɪntəfeɪs, US -tərf-/ *noun*
1 خاڵی هاوبەش، ڕووی هاوبەش، ئاستی هاوبەش، هاوڕوو، جەمسەر، خاڵی پێک گەیشتن 2 (کامپیوتێر) بەستەر (بارچەیێ لە کامپیوتێر کە دوو دەزگای جیاواز پێکەوە دەبەستێتەوە) 3 ڕووبەڕووبوونەوە ◌ 1 نقطه‌ی مشترک، سطح میانی، نقطه‌ی تلاقی 2 رابط 3 رویارویی

interfacial /ˌɪntəˈfeɪʃl/ *adjective*
هەڵکەوتوو لە نێوان دوو ڕوو، دووڕوویە ◌ واقع در میان دو وجه

interfaith /ˈɪntəfeɪθ, US -tərf-/ *adjective*
نێوان باوەڕ یان دینە جیاوازەکان ◌ میان مذاهب مختلف

interference /ˌɪntəˈfɪərəns, US -tərˈfɪr-/ *noun*
1 دەس تێوەردان، دەسکاری، مایی تێکردن، خۆتێوەردان، دەس تێخستن، خۆ تێکەڵ کردن، خۆ تێ هەڵقوتاندن: *political interference in legal proceedings* 2 پێکاچوون، بەیەکاچوون، چوونەنێویەک 3 ململانێ، کێشە، پێکادان 4 شێوان، تێکچوون، خشە(خش) ◌ 1 دخالت، مداخله 2 تداخل 3 تعارض 4 اختلال، پارازیت

interferential /ˌɪntəfəˈrenʃl, US -tərfɪˈr-/ *adjective*
پێکاچووانە، سەربە پێکاچوون یان بەیەکاچوون، سەربە یان پێوەندی بە interference ـەوە هەیە ◌ تداخلی

interfering /ˌɪntəˈfɪərɪŋ, US -tərˈfɪr-/ *adjective*
خۆ تێ هەڵقوتێن، خۆتێوەردەر ◌ فضول

interferometer /ˌɪntəfəˈrɒmɪtə/ *noun*
پێکاچوون پێو ◌ تداخل سنج

interferometric *adjective*
سەربە پێکاچوون پێوی ◌ وابسته به تداخل سنجی

interferometry *noun*
پێکاچوون پێوی ◌ تداخل سنجی

interferon /ˌɪntəˈfɪərɒn, US ˌɪntərˈfɪrɑːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئینتێرفێرۆن: کەرستەیێ کە لەش بەرهەمی دێنێ تا لە بەرامبەر ڤایرۆس و نەخۆشی یەکاندا ڕاوێستێ؛ پرۆتینێکی کە لە لایەن خانەی گیانەوەرییەوە دەردەدرێ و ڕێ لە زۆربوونی ڤایرۆس دەگرێ ◌ انترفرون

interferon alpha = alpha interferon

interferon beta = beta interferon

interferon gamma = gamma interferon

interfluent /ˌɪntəˈfluːənt/ *adjective*
دەڕژێتە نێو یەکەوە، نێویەک ڕژاو، سەریەک چووە ◌ درهم ریزنده

interfusion /ˌɪntəˈfjuːʒn/ *noun*
تێکەڵ کردن، تێک وەردان، تێکەڵ یەک کردن، لێکدان ◌ درهم آمیزی

intergalactic /ˌɪntəgəˈlæktɪk, US -tərgə-/ *adjective*
نێو(ان)گالاکتیک، (لە) نێوان کاکێشانەکان(دا)، هەڵکەوتوو یان سەربە بۆشایی یەکانی نێوان کاکێشانەکان؛ سەربە یان لە دەرەوەی بۆشایی دا ڕوودەدا: *intergalactic battles* ◌ میان کهکشانی

intergeneric /ˌɪntədʒɪˈnerɪk/ *adjective*
(زیندەناسی) نێو(ان)ڕەگەزی ◌ میان جنسی

interglacial *adjective, noun*
adj لە نێوان دوو سەردەمی سەهۆڵبەنداندا *n* قۆناخ یان سەردەمی نێوان سەهۆڵبەندان ◌ *adj* میان دو دوره‌ی یخبندان *n* دوره‌ی میان یخبندان

intergovernmental /ˌɪntəˌgʌvənˈmentl, US -ərˌgʌvərn-/ *adjective*
لە نێوان حکومەتەکاندا: *an intergovernmental conference* ◌ میان حکومت‌ها

intergrowth *noun*
شین بوون لەنێو یەکا، هاوڕووان، لێک ڕووان ◌ رشد درونی

interim /ˈɪntərɪm/ *noun, adjective, adverb*
n ماوە، دەم، کات *adj* کاتی، بەڕووەخت: *The vice-president took power in the interim period before the election* (کۆن) *adv* = meanwhile ◌ *n* اثنا، حین *adj* موقت

interior /ɪn'tɪərɪə(r), US -'tɪr-/ *adjective, noun*
adj نێوەکی، نێوخۆیی، ناوخۆیی، ناوەندی، دوور لە سنوور، لە کەنار دوور: *interior walls* n 1 بەشی نێوەوە، ناوان، ناوەڕاست، نێوەوە، هەندەروون، دەروون، هوندر، ژوورەوە 2 ناوچە دوور لە سنوورەکان، ناوچە ناوەندییەکان، ناوچەکانی نێوەوە 3 (وڵاتێ) کاروباری نێوخۆ: *the Department/Minister of the Interior* ◌ *adj* داخلی، مرکزی *n* 1 قسمت داخلی، داخل، تو 2 نواحی مرکزی 3 امور داخلی
interior decorator *noun*
نێوەوەڕازێن، جوانکاری ناوەوە، ژوور(ەوە)ڕازێن ◌ طراح داخلی
interior decorating *noun*, also interior decoration
ڕازاندنەوەی نێوەوە، جوانکردنی ژوورەوە ◌ طراحی داخلی
interior design *noun*
ڕازاندنەوەی نێوەوە، جوانکردنی ژوورەوە ◌ طراحی داخلی
interior designer *noun*
نێوەوەڕازێن، جوانکاری نێوەوە، ژوورەوەڕازێن ◌ طراح داخلی
interiority /ɪn,tɪrɪ'ɔːrɪti/ *noun*
نێوەکیبوون، لەنێوەوەبوون، دەروونیبوون، لە ناوەوەبوون، نێوەکێتی ◌ داخلی بودن
interiorly *adverb*
لە نێوەوە، لە ناوەوە ◌ از داخل
interjacent /,ɪntə'dʒeɪsnt/ *adjective*
لەنێو(ان)هەڵکەوتوو ◌ در میان واقع‌شونده
interjection /,ɪntə'dʒekʃn, US -tər'dʒ-/ *noun*
دەستەوشە یان وشەی سەرسووڕمان ◌ عبارت یا واژەی تعجبی
interjectional /,ɪntə'dʒekdʃnl, US -tər'dʒ-/ *adjective*
1 سەرسووڕهێنەرانە 2 (interjectionally *adv*) parenthetical = ◌ تعجبی
interjectory /,ɪntə'dʒektərɪ/ *adjective*
نێوهاوردە، نێوخستە ◌ معترضه
interlaced *adjective*
لێکئاڵاو، ئاڵۆسکاو، تێکچنراو، تێکچرژاو ◌ بەهم‌بافته
interlacement *noun*
لێکئاڵان، ئاڵۆسکان، لێکهەڵکێشان، پێکاچوون، تێکخران، تێکچنین، تێکچرژان ◌ بەهم‌بافتگی
interlacing *adjective*
لێکئاڵاو، ئاڵۆسکاو، لێکهەڵکێشراو، پێکاچوو، تێکخراو، تێکچنراو، تێکچرژاو ◌ بەهم‌بافته
interlanguage /'ɪntəlæŋgwɪdʒ, US -tərl-/ *noun*
ناوزمانی، نێوزمانی، نێوانزمانی (تایبەتمەندی هەر دوو زمان(هەم زمانی یەکەم و هەم زمانی لە فێربووندا)ی تیایە ◌ میان‌زبانی
interlay /,ɪntə'leɪ/ *noun*
توێی نێوەڕاست، نێو(ان)توێ ◌ لایەی میانی
interlayer *noun*
توێی نێوەڕاست، نێو(ان)توێ ◌ لایەی میانی
interleaf /'ɪntəliːf/ *noun, pl.* interleaves
نێوپەڕە (پەڕ یان گەڵایەکی سپی کە لە نێو توێی پەڕەکانی کتێبێ دادەنرێ) ◌ برگ میانی
interleukin /,ɪntə'luːkɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) دەستەی glycoprotein ـەکان کە لە لایەن خڕۆکە سپییەکانەوە leucocyte بەرهەم دێنرێن، کاردانەوەکانی پاراستنی لەش میزان دەکەن، خێزانی پرۆتینە چکۆلەکان کە بەشداری دەزگای بەرگری لەش دەکەن بە زیادکردنی پەرەسەندن و چالاکاندنی activation خڕۆکە سپییەکانی خوێن ◌ انترلوکین
interleukin-1 *noun, abbreviation* IL-1
(زیندەکیمیا) ئینتێرلووکینی یەک: ئینتێرلووکینێ کە ب.ت. بەهۆی monocyte و macrophage ـەکانەوە بەرهەم دێتن و کاردانەوەکانی پاراستنی لەش بەهۆی گوڕجکردنی lymphocyte ـەکان و ناوێژایەتی ڕەوت و پرۆسە بایۆلۆژیکییەکانی تر میزان دەکا ◌ انترلوکین یک
interleukin-2 *noun, abbreviation* IL-2
(زیندەکیمیا) ئینتێرلووکینی دوو: پرۆتینێکی T-cell کە تاوی بەرهەمهێنانی خانەی شێوەT زیاتر و بەرگرییە پاراستنەکانی تر دەدا، و زۆرتر لە بواری immunotherapy بەکاردەهێنرێ ◌ انترلوکین دو
interlinear /,ɪntə'lɪnɪə(r), US -tər'l-/ *adjective*
1 نێو(ان)دێری، تێخراو لە نێوان دێڕەکاندا 2 دەقاودەق ◌ 1 بین‌سطری 2 تحت‌اللفظی
interlineation *noun*
نووسین یان خستنەنێو دێڕەکانەوە ◌ درج در میان سطور
interlingu /,ɪntə'lɪŋgwə/ *noun*
نێوانزمان: 1 زمانێکی دەسکردە کە بۆ وەرگێڕانی دەزگایی یان ماشینی داهێنراوە 2 (Interlingu) زمانێکی دەسکردی نێونەتەوەیی یان جیهانی کە لە توخمە هاوبەشەکانی زمانە ڕۆمییەکان پێکهاتووە ◌ میان‌زبان
interlingual *adjective*
1 نێوانزمانی، نێوان یان سەربە دوو زمان 2 سەربە یان پێوەندی بە interlingua وە هەیە ◌ 1 میان‌زبانی 2 وابسته به میان‌زبان یا انترلینگوا
interlining *noun*
ناو، نێواخن، ناوبەر، نێوپۆش، بەری نێوەوە ◌ لایی

interlinked *adjective*
پێکەوەبەستراو، لێکهەڵپێکراو، پێکەوەگرێدراو، پێکەوەبەند، پێکبەند، پێکبەست ۞ مربوط به هم

interlinking *adjective, noun*
adj پێکەوەبەستراو، پێکەوەگرێدراو، لێکهەڵپێکراو، پێکەوەبەند، پێکبەند، پێکبەست *n* پێوەندی، تێکەڵی ۞ *adj* مربوط به هم *n* ارتباط

interlobular /ˌɪntəˈlɒbjʊlə/ *adjective*
(توێکاری) نێوانپلی، هەڵکەوتوو لە نێوان پلەکاندا lobe ۞ انترلوبیولار

interlock /ˌɪntəˈlɒk, US ˌɪntərˈlɑːk/ *noun*
1 پێکەوەبەستراوی، لێکهەڵپێکراوی، بەیەکاچوویی، پێکاچوویی، پێکەوەگرێدراوی، تێکگیراوی، تێکئالاوی، پێکەوەبەندی 2 (کامپیوتێر) قوفڵی نێوەوە، هەڵپێکانی ژوورەوە ۞ 1 درهمقفلشدگی 2 (کامپیوتر) همبند

interlocked *adjective*
لێکهەڵپێکراو، پێکەوەبەستراو، لێکگرێدراو، بەیەکاچوو، پێکاچوو، لێکئالاو، تێکگیراو ۞ درهمقفلشده، مربوط به هم

interlocking *adjective*
لێکهەڵپێکراو، پێکەوەبەستراو، لێکگرێدراو، لێکئالاو، تێکگیراو ۞ درهمقفلشده، مربوط به هم

interlocution /ˌɪntəˈləkjuːʃn/ *noun*
وتوویژ، قسەکردن، دوان، گفتوگۆ، هەڤپەیڤین ۞ مکالمه، گفتگو

interlocutor /ˌɪntəˈlɒkjətə(r), US ˌɪntərˈlɑːk-/ *noun*
لەگەڵ قسەکردوو، لەگەڵ دواو ۞ طرف گفتگو

interlocutory /ˌɪntəˈlɒkjʊt(ə)ri/ *adjective*
(دەگمەن) سەربە وتوویژ یان دوان ۞ وابسته به گفتگو

interloper /ˈɪntələʊpə(r), US ˈɪntərloʊpər/ *noun*
خۆتێهەڵقوتێن، لاپواز، مزاحیم ۞ فضول، مزاحم

interlude /ˈɪntəluːd, US -tərl-/ *noun*
1 ئەنتراکت، پشوو، پێل، ماوە، وچان، هەڵوەستە 2 کورتە شانۆ یان موسیقایێ کە لەو ماوەدا پێشکەش دەکرێ ۞ 1 فاصله، انتراکت 2 میانپرده

interlunar /ˌɪntəˈluːnə(r)/ *adjective*
سەربە مانگ کەڵبوون (مانگکەلانە) ۞ محاقی

intermarriage /ˌɪntəˈmærɪdʒ/ *noun*
ژنومێردایەتی ۞ ازدواج

intermaxillary /ˌɪntəˈmæksələri/ *adjective*
نێو(ان)شەویلکەیی، هەڵکەوتوو لە نێوان شەویلکەکان(دا) ۞ میانآروارەای

intermeddler *noun*
خۆتێهەڵقوتێن، خۆتێوەردەر ۞ فضول

intermediacy /ˌɪntəˈmiːdɪəsɪ/ *noun*
نێوبژیکەری، نێوگژیوانی، ناڤبەری، نێونجیگەری ۞ میانجیگری

intermedial = intermediary

intermediary /ˌɪntəˈmiːdiəri, US ˌɪntərˈmiːdieri/ *noun* (*pl.* intermediary), *adjective*
n ناوبژیوان، یەکخەر، نێوگژیوان، ناڤبەر، ناونجیگەر *adj* 1 نێوبژیکەرانە، یەکخەرانە، نێونجیکەرانە، ناوگژیوانانە 2 ناوەندی، ناوەند، نێوەن، ناوەنی، نێوەڕاست، مابەین، ناوگ، نێوان، ناڤین ۞ *n* میانجی، واسطه *adj* 1 میانجیگرانە 2 بینابین، متوسط

intermediate /ˌɪntəˈmiːdiət, US -tərˈm-/ *adjective, noun*
adj 1 ناوین، نێوەڕاست، نێوەند، ناوەند، ناوەندی، نێوبڕ، لەنێوان، مابەین، لەبەین 2 مامناوەند، نێونجی، ناونجی، نێوانە، ناوەندی، هەڵکەوتوو لە نێوان دوو شتدا *n* 1 ناوبژیوان، یەکخەر، نێوگژیوان، ناڤبەر، ناونجیکار 2 ناونجی: ئاوێتەیێکی کیمیایی کە بەهۆی کاردانەوەیێک و پاشان بەشداری لە دانەیێکی تردا پێکهاتووە ۞ *adj* 1 میانی، متوسط، میانه، وسطی 2 میانجی، متوسط *n* 1 میانجی، واسطه 2 (شیمی) واسطه

intermediately /ˌɪntəˈmiːdiətli, US -tərˈm-/ *adverb*
لە نێوەڕاستدا، نێوەڕاستانە ۞ به طور متوسط

intermediate-range (ballistic) missile *noun*
مووشەکی نێوانهاوێژ (لە نێوانlong-range و short-range دا) ۞ موشک میانبرد

intermediate technology *noun*
تێکنۆلۆژی نێوانە یان مامناوەند، تێکنۆلۆژی ناوین ۞ فناوری میانی

intermediation /ˌɪntəmiːdɪˈeɪʃn/ *noun*
نێونجیگەری، نێوبژیوانی، نێوگژیکەری، ناوەندیگەری، ناڤبەری، یەکخستن، دەستێخستن، خۆتێوەردان، intervention، mediation ۞ میانجیگری، دخالت

intermediator *noun*
یەکخەر، ناونجیگەر، ناوگژیوان، نێونجی، نێوەن، ناوەند، ناوبژیکەر، ناڤبەر ۞ میانجی

intermedium *noun, pl.* intermedia
نێوانە، نێوانگیر، نێوگر، ناوەند، نێونجی ۞ میانجی

interment /ɪnˈtɜːmənt, US -ˈtɜːrm-/ *noun*
ناشتن، بەخاک سپاردن، ڤەشارتن ۞ تدفین

intermezzo /ˌɪntəˈmetsəʊ, US ˌɪntərˈmetsoʊ/ *noun, pl.* intermezzi /-ˈmɛtsi/ or intermezzos
نێوانپەردە، کورتە موسیقایێ کە لە ماوەی دوو

پێرفۆرمانس‌دا پێشکەش دەکرێ ◇ میان‌پرده
interminable /ɪnˈtɜːmɪnəbl, US -ˈtɜːrm-/ *adjective*
دوور و درێـژ (و وەڕەزکـەر)، ماوەیـەکی زۆر، تەواونـەبوو، کۆتـایی‌پێنـەهاتوو، بـێ‌کۆتـایی، لەدوایی‌نەهاتوو ◇ طولانی، پایان‌ناپذیر
interminableness *noun*
دوور و درێـژی (و وەڕەزکـەر)، تەواونـەبوویی، لـەبن‌نـەهاتوویی، کۆتـایی‌پێنـەهاتوویی، لەدوایی‌نەهاتوویی ◇ پایان‌ناپذیری
interminably /-əbli/ *adverb*
تەواونەبووانە، زۆر خایاندوو، ماوەیەکی زۆر، بە چەندین سـەعات: *The meeting dragged on interminably* ◇ به طور بی‌پایان
interminate *adjective*
بێ‌دوایی، دوایی‌پێنەهاتوو، تەواو نابێ ◇ بی‌پایان
intermission /ˌɪntəˈmɪʃn, US -tərˈm-/ *noun*
هەڵوەسـتە، پشـوو، وچان، ئینتیرڤاڵ ◇ آنتراکـت، وقفه، فاصله
intermittence /ˌɪntəˈmɪtəns, US -tərˈm-/ *noun*
پارچەپارچەبوون، پچڕپچڕبوون، پرووسکان ◇ تقطع
intermittent /ˌɪntəˈmɪtənt, US -tərˈm-/ *adjective*
تاوتـاو، پچڕپچـڕ، نایەکبینـە، نەلەسـەریەک، ناهەمیشە، جاروبار، ناوەناوە، بەنۆرە، جارجارە، *intermittent bursts of applause* :sporadic ◊ *intermittent showers* ◇ متناوب
intermittent fever *noun*
نۆبەتـا، نۆبـەتێ (تاوتـاو)، تـای تاوتـاو، تاوەتـا، جارەتێ ◇ تب متناوب
intermittently /ˌɪntəˈmɪtəntli, US -tərˈm-/ *adverb*
تاوتاو، تاوەتاوە، تاوتاوانە، بە نۆرە: *Protests continued intermittently throughout November* ◇ به طور متناوب
intermixable *adjective*
لەتێکەڵ‌هاتوو، تێکەڵ دەکرێ، لێک دەدرێ ◇ مخلوط‌پذیر
intermixture /ˌɪntəˈmɪkstʃə(r), US -tərˈm-/ *noun*
تێکەڵە، ئاوێتە، لێکدراوە ◇ مخلوط، آمیزه
intermolecular /ˌɪntəməˈlekjələ(r)/ *adjective*
نێوگەردی، نێوان‌گەردی ◇ بین مولکولی
intermolecular attraction *noun*
راکێشـانی نێو(ان)گەردی ◇ جاذبەی بین مولکولی
intermolecular rearrangement *noun*
ڕێکخسـتنەوەی نێـو(ان)گـەردی ◇ نـوآرایی بـین مولکولی
intermontane /ˌɪntəˈmʌndeɪn/ *adjective*
نێو(ان)چیایی، هەڵکەوتوو لە نێوان دوو چیادا، نێوان‌کێوی ◇ میان‌کوهی
intermural /ˌɪntəˈmjʊrəl/ *adjective*
نێو(ان)دیواری، هەڵکەوتوو لە نێوان دیوارەکان‌دا ◇ میان‌دیواری
intern /ˈɪntɜːn, US ˈɪntɜːrn/ *noun*
ئینتێـرن (= تـازە دوکتـۆرێ کـە خەریکـە ڕاهێنانەکەی تـەواو دەکـا و لـە نـەخۆشخانـەدا دەمێنێتـەوە و وەک یاریـدەدەری دوکتـور و برینکارەکان کار دەکا) ◇ انترن
internal /ɪnˈtɜːnl, US ɪnˈtɜːrnl/ *adjective*
1 نێوخـۆیی، نـاوخۆ، لـەنێوەوە، ژوورەوە، لـە ناوەوە، نێوەوە(یی): *internal affairs* ◊ *-ernal affairs/trade* 2 نێوەوەی لەش، هەناو 3 سـەربە کاروبار یان چالاکی‌یەکانی نێوخۆی وڵاتێ 4 هـەناوی، زاتی، نێـوەکی، خۆمـاکی، ژوورەکـی، هۆشی، زەینی، نابابەتی: *internal stimulus* ◇ 1 داخلـی 2 داخـل بـدن 3 وابسـته بـه امـور یـا فعالیت‌های دخلەی کشور 4 باطنی، ذاتی، ذهنی
internal antagonism *noun*
ناکۆکی نێوەکی، دژایەتی لە نێوەوە ◇ تعارض درونی
internal combustion *noun*
لەنێوەوە سووتاو، سووتانی نێوەکی، نێوەسـووت ◇ درون‌سوز
internal combustion engine *noun*
بزوێنەی نێوەسووت، مۆتۆری لەنێوەوە سـووتاو ◇ موتور درون‌سوز
internal energy *noun*
وزەی نێوەکی ◇ انرژی درونی
internal exile *noun*
دوورخستنەوە لە نێوەوەی وڵاتا ◇ تبعید داخلی
internality /ɪntɜːˈnælɪtɪ, US ɪntɜːrˈn-/ *noun*
لـەنێوەوەبوون، لـەژوورەوەبوون، نێـوەکێتی ◇ داخلیت
internalization /ɪnˌtɜːnəlaɪˈzeɪʃn, US -ˌtɜːrnələˈz-/ *noun*
داکوتانـدن، دەروونی کـردن، نێـوگیرکردن، تێچوون ◇ درونی‌سازی
internally /-nəli/ *adverb*
1 لـە نێـو(ەوە)، لـە ژوورەوە 2 بـە شـێوەیەکی هەناوی ◇ 1 از داخل 2 ذاتاً
internal market = single market
internal medicine *noun*
پزشکیی نێوخۆیی، نۆژداریی نێوەکی ◇ طب داخلی
Internal Revenue Service *noun*, also internal revenue

بەڕێوەبەری یان کەرتی باجی نێوخۆیی ◌ ادارەی مالیات‌های داخلی

international /ˌɪntəˈnæʃnəl, US -tərˈn-/ *adjective, noun*

adj 1 نێونەتەوەیی، جیهانی، جەهانی، نێودەوڵەتی 2 (International) ئینتێرناسیۆناڵ، نێودەوڵەتی (یەکێ لە چوار کۆمەڵەی سۆسیالیستی یان کۆمۆنیستی بۆ کرێکارانی هەموو دنیا، و لە ساڵانی 1864، 1889، 1919 و 1937 گیرا) *n* 1 پێشبڕکێی نێونەتەوەیی 2 یاریزانی تیپی نیشتمانی ◌ *adj* 1 بین‌المللی 2 (با I) بین‌الملل *n* 1 مسابقەی بین‌المللی 2 ملی‌پوش

international competition *noun*

پێشبڕکێی نێونەتەوەیی ◌ مسابقەی بین‌المللی

International Date Line *noun*

هێڵی نێونەتەوەیی ڕێکەوت ◌ خط بین‌المللی تاریخ

the Internationale /ˌɪntənæʃəˈnɑːl, US -tərn-/ *noun*

1 سروودی ئینتێرناسیۆناڵ International 2 ◌ سرود انترناسیونال

internationalism /ˌɪntəˈnæʃnəlɪzəm, US -tərˈn-/ *noun*

1 جیهانگەری، هاوکاری جیهانی (باوەڕێ کە گشت ولاتانی جیهان دەبێ پێکەوە کار بکەن و یارمەتی یەکتر بدەن) 2 بنەماکانی هەریەک لە چوار International ◌ 1 جهان‌گرایی، تشریک مساعی جهانی 2 اصول هر یک از چهار انترناسیونال

internationalist /ˌɪntəˈnæʃnəlɪst, US -tərˈn-/ *noun, adjective*

n جیهانگەر، لایەنگری باوەڕی هاوکاری جیهانی *adj* جیهانگەری‌یانە ◌ *n* جهان‌گرا *adj* جهان‌گرایانه

internationality /ɪntəˌnæʃənælɪtɪ, US -tərˌn-/ *noun*

نێونەتەوەیی‌بوون، نێونەتەوەیێتی ◌ بین‌المللی بودن

internationalization /ˌɪntəˌnæʃnəlaɪˈzeɪʃn, US -tərˌnæʃnələˈz-/ *noun*

نێونەتەوەیی‌کردن، جیهانی‌کردن ◌ (عمل) بین‌المللی کردن

internationally /-nəli/ *adverb*

لەباری نێونەتەوەیی(یەوە): *internationally famous* ◌ از لحاظ بین‌المللی

international low *noun*

قانوونی جیهانی یا نێونەتەوەیی ◌ قانون بین‌المللی

international market *noun*

بازاڕی جیهانی ◌ بازار جهانی

International Monetary Fund *noun*

سنووقی پارەی جیهانی (جەهانی پارە) ◌ صندوق پولی جهانی

International Phonetic Alphabet *noun*

ئەلفوبێی دەنگ(ناس)ی جیهانی، ئەلفوبێی فۆنێتیکی نێونەتەوەیی (ئای‌پی‌ئەی) ◌ الفبای آوانگار بین‌المللی

international relations *noun, pl.*

پێوەندی‌یە نێونەتەوەیی‌یەکان، پێوەندی‌یەکانی نێونەتەوەیی ◌ روابط بین‌المللی

international pitch = concert pitch

international style *noun*

شێوازی جیهانی یان نێونەتەوەیی (بیناسازی، لە سەدەی بیستەمدا و بەپێی سەرنجدان بە تایبەتمەندی خۆجێیی) ◌ سبک بین‌المللی

international trade *noun*

بازرگانی یا کارداری جیهانی ◌ تجارت جهانی

international system of units *noun*

دەزگای جیهانی یەکەکان ◌ سیستم بین‌المللی واحدها

international unit *noun*

یەکەی جیهانی یا نێونەتەوەیی ◌ واحد بین‌المللی

interne = intern

internecine /ˌɪntəˈniːsaɪn, US -tərˈn-/ *adjective*

یەکترکوژ، دوولاقڕکەر، وێرانی و خاپووری بۆ هەر دوو لا، ماڵوێرانکەر بۆ هەر دوو لا: *internecine struggles/warfare/feuds* ◌ نابودی و انهدام برای هر دو طرف

internee /ˌɪntɜːˈniː, US ˌɪntɜːrˈniː/ *noun*

گیراوی سیاسی، گیراوی سەردەمی شەڕ، گیراو یان دیلی شەڕ، دەس‌بەسەر ◌ زندانی سیاسی، زندانی زمان جنگ، اسیر جنگی

internet /ˈɪntənet, US -tərn-/ *noun*

ئینتێرنێت (لە -inter + network پێکهاتووە) ◌ اینترنت

interneuron /ˌɪntəˈnjʊərɒn/ *noun*, also interneurone /-rəʊn/

نۆرۆنی بەستەر ◌ انترنیورون

interneuronal *adjective*

سەربە نۆرۆنی بەستەر ◌ وابسته به انترنیورون

internist /ɪnˈtɜːnɪst, US -ˈtɜːrn-/ *noun*

ئینتێرنیست، پسپۆڕی نەخۆشی‌یەکانی نێوەوە (دوکتۆرێ کە زانیاری‌یەکی گشتی لەبارەی نەخۆشی و ئەندامانی نێوەوەی لەشەوە هەیە و چارەسەری خۆی بێ نەشتەرگەری دەکا) ◌ انترنیست

internment /ɪnˈtɜːnmənt/ *noun*

1 گرتن، دەس‌بەسەرکردن، گلدانەوە (ب.ت. لە ماوەی شەڕدا) 2 گرتووخانە، زیندان: *-rnment camps* ◌ 1 بازداشت، توقیف 2 حبس

internode /ˈɪntənəʊd/ *noun*

(ڕووەکناسی) بەشی نێوان گرێکان، نێوگرێ ◌

انترنود

internuclear *adjective*
نێوان‌نێوکی، نێوناوکی، نێوان ناوکەکان ◌ میان‌هسته‌ای

internuncial /ˌɪntəˈnʌnʃ(ə)l/ *adjective*
(کارئەندامناسی) بەستەر ◌ رابط

internship /ˈɪntɜːnʃɪp, US -tɜːrn-/ *noun*
ئینتێرنشیپ ◌ انترنشیپ

interoceanic *adjective*
نێوان‌ئۆقیانووسی، دوو ئۆقیانووس پێک‌دەبەستێتەوە ◌ میان‌اقیانوسی

interoceptive /ˌɪntərəʊˈseptɪv/ *adjective*
سەربە نێوەبزوێنەر یان بزوێنەری نێوەوە ◌ وابسته به محرک درونی

interoceptor *noun*
نێوەبزوێنەر، بزوێنەری نێوەوە، بزوێنەری نێوەکی ◌ محرک درونی

interosculation /ˌɪntərɒskjəˈleɪʃn/ *noun*
پێکەوەبەستراوی، لێک‌هەڵپێکراوی، پێکەوەگرێدراوی ◌ بهم‌پیوستگی

interosseous /ˌɪntərˈɒsɪəs/ *adjective*
(تویکاری) هەڵکەوتوو لە نێوان ئێسکەکاندا، نێوان‌ئێسکی ◌ واقع در میان استخوان‌ها

interpellant /ˌɪntəˈpelənt/ *adjective*
لێ‌پرس(ەوە)، پرسیارلێکەر ◌ استیضاح‌کننده

interpellation /ɪnˌtɜːpeleɪʃn/ *noun*
لێ‌پرسینەوە، پرسیارلێکردن (ب.ت. فەرەنسە و ژاپۆن) ◌ استیضاح

interpellator *noun*
لێ‌پرس(ەوە)، پرسیارلێکەر ◌ استیضاح‌کننده

interpenetration /ˌɪntəˌpenɪˈtreɪʃn, US -tərˌp-/ *noun*
تێک‌هەڵکێشان، تێک‌هەڵکێشران، بوونەیەک، تێکەڵبوون، چوونەنێویەک، پێکاچوون: *the increasing interpenetration of the public and private sectors* ◌ ادغام، نفوذ متقابل، درهم‌تنیدگی

interpenetrating *adjective*
پێکاچوو، بەیەکاچوو، ناویەکچوو، تێک‌هەڵکێشراو ◌ متداخل

interpersonal /ˌɪntəˈpɜːsənl, US -tərˈpɜːrs-/ *adjective*
نێوان تاکەکان، نێو(ان)تاکی، لە نێوان دوو کەس‌دا، نێوان‌کەسی: *interpersonal skills* ◌ میان‌فردی

interphase *noun*
(زیندەناسی) نێو(ان)ڕوو، ئینتێرفەیز: قۆناخێک لە سووڕی خانەیی کە لەو قۆناخەدا خانە دابەش نابێ. قۆناخی میتابۆلی خانە و قۆناخی دوای کۆتاڕووی telophase دابەش‌بوونی کە تا قۆناخی پێش‌ڕوو prophase دابەش‌بوونی دواتر بەردەوام دەبێ، بە درێژایی ئەم قۆناخە هاوتاسازی DNA یش دەکرێ (یان ئەنجام دەدرێ) ◌ انترفاز

interphase nucleus *noun*
ناوکی نێو(ان)ڕوو، ناوکی ئینتێرفاز: قۆناخێکی نێوان دوو میتۆز لە سووڕی خانەیی‌دا کە لەودا کرۆمۆزۆمەکان لە دۆخی پێچاوپێچی‌یە دێنە دەرێ و لە نێو ناوکێکی پەردەداردا دەبەسرێتەوە و هاوتاسازی‌یان دەس پێدەکا ◌ هسته‌ی انترفاز

interplanetary /ˌɪntəˈplænɪtri, US ˌɪntərˈplænəteri/ *adjective*
نێو(ان)هەسارەیی، نێوان هەسارەکان: -*lanetary travel* ◌ میان‌سیاره‌ای

interplay /ˈɪntəpleɪ, US -tərp-/ *noun*
کارلێک(کردن)، پەرچەکردار، کاریگەری دوولایەنە ◌ تأثیر متقابل

Interpol /ˈɪntəpɒl, US ˈɪntərpoʊl/ *noun*
(لە فەرەنسە) پۆلیسی نێودەوڵەتی (بنەڕەت: لە *Inter(national) pol(ice)* پێکهاتووە) ◌ پلیس بین‌المللی

interpolar *adjective*
نێو(ان)جەمسەری، نێوان دوو جەمسەر ◌ میان‌قطبی

interpolation /ɪnˌtɜːpəˈleɪʃn, US -ˌtɜːrp-/ *noun*
1 دەسکاری، دەس‌تێوەردان، شێواندن، تێکدان 2 شتی زیادکراو، سەرخستە، شتی تێخراو (بە دەقەوە) ◌ 1 تحریف 2 چیز افزوده

interposal /ˌɪntəˈpəʊzl, US ˌɪntərˈpoʊzl/ *noun*
1 ناوبژی، نێوگژی، ناقبەری، نێونجی‌گەری 2 دەس‌تێوەردان، دەس‌تێخستن ◌ 1 میانجی‌گری 2 دخالت

interposition /ˌɪnt(r)əpəˈzɪʃn/ *noun*
1 نێوبژی، نێوگژی، ناقبەری، نێونجی‌گەری 2 دەس‌تێوەردان، دەس‌تێخستن ◌ 1 میانجی‌گری 2 دخالت

interpretablility /ɪnˈtɜːprɪtəbl, US -ˈtɜːrp-/ *noun*
لەوەرگێرانهاتوویی ◌ ترجمه‌پذیری

interpretable /ɪnˈtɜːprɪtəbl, US -ˈtɜːrp-/ *adjective*
لەوەرگێرانهاتوو، وەردەگێردرێتەوە: *interpretable data* ◌ ترجمه‌پذیر

interpretation /ɪnˌtɜːprɪˈteɪʃn, US -ˌtɜːrp-/ *noun*
1 روونکردنەوە، رۆشنکردنەوە، لێکدانەوە، واتالێکدانەوە، راقە، شیکردنەوە، شرۆڤەکردن: *Her evidence suggests a different interpretation of the events* ◊ *It is not possible for everyone to put their own*

وەرگێـڕان 2 *interpretation on the law* (زارەکی یان هاوکات) ◌ 1 توضیح، تفسیر، تعبیر 2 ترجمە
interpretative /ɪn'tɜ:prɪtətɪv, US ɪn'tɜ:rprəteɪtɪv/ *adjective*, also interpretive /ɪn'tɜ:prɪtɪv, US -'tɜ:rp-/
لێکدانەوەیی، شیکارانە، شیکردنەوەیی: *an -ive exhibition* ◊ *an terpretative problem* (interpretatively *adv*) ◌ تفسیری
interpreter /ɪn'tɜ:prɪtə(r), US -'tɜ:rp-/ *noun*
1 وەرگێـڕ (زارەکی)، دیلمانج، تەرجومان 2 شیکەرەوە، راڤەکار، لێکدەرەوە ◌ 1 مترجم (شفاهی) 2 مفسر
interpreting *noun*
وەرگێڕان (زارەکی یان هاوکات) ◌ ترجمە
interprovincial *adjective*
نێو(ان)هەرێمی ◌ انترپرووینسیال
interracial /ˌɪntə'reɪʃl/ *adjective*
نێو(ان)رەگەزی، نێوانـنژادی، نێوان چەندین رەگەز ◌ میاننژادی
interregnum /ˌɪntə'regnəm/ *noun*, *pl.* -erregnums or interregna /-nə/
1 سەردەمی فیترەت، سەردەمی حکومەتی کاتی 2 قۆناخ یان سەردەمی نائاسایی 3 هەڵوەستە، وچان، مەودا، پشوو، ماوە، میانە ◌ 1 دورەی فترت 2 مرحلەی غیرعادی 3 وقفە، مکث، فاصلە
interrelated *adjective*
پێکەوەبەستراو، پێکەوەگرێدراو، سەربەیەکتر، پێکەوەپێوەندیدار، یەکگرتوو، پێکەوەبەند ◌ درهم‌تنیدە، بەهم‌پیوستە، مربوط بە هم
interrelatedness *noun*
پێکەوەبەستراوی، پێکەوەگرێدراوی، سەربەیەکتربوون، یەکگرتوویی، پێکەوەبەندی ◌ درهم‌تنیدگی، بەهم‌پیوستگی
interrelation /ˌɪntərɪ'leɪʃn/ *noun*
پێکبەندی، بەستراوی، پێکەوەبەستراوی، پێوەندی، گرێدایی، تێکەڵی، پێوەندی دوولایەنە ◌ mutual or reciprocal relation رابطە
interrelationship /ˌɪntərɪ'leɪʃnʃɪp/ *noun*
پێوەندی، تێکەڵی، پێوەندی دوولایەنە، هاوپێوەندی ◌ ارتباط، روابط متقابل
interrogation /ɪnˌterə'geɪʃn/ *noun*
1 لێپرسینەوە: *He confessed after four days under interrogation* 2 پرسیار 3 نیشانەی پرسیار ◌ 1 بازجویی 2 سؤال 3 علامت سؤال
interrogation mark *noun*, also interrogation point
نیشانەی پرسیار، پرسەنیشان (؟، شێوەی گوێ) ◌ علامت سؤال
interrogative /ˌɪntə'rɒgətɪv, US -'rɑ:g-/ *adjective, noun*
adj پرسیاری، پرسیارکار، پرسیارلێکەر، پرسیارکارانە: *an interrogative gesture/remark/sentence* ◊ *interrogative n pronouns/determiners/adverbs* 1 شێوگی پرسیاری 2 جێناوی پرسیاری، پرسەجێناو 3 وشەی پرسیاری ◌ *adj* سؤالی، استفهامی، پرسشی، پرسشگر، پرسشگرانە *n* 1 صورت پرسشی 2 ضمیر پرسشی 3 کلمەی پرسشی
interrogative adverb *noun*
ئاوەڵکاری پرسیاری ◌ قید پرسشی
interrogatively /ˌɪntə'rɒgətɪvli, US -'rɑ:g-/ *adverb*
بە شێوەیەکی پرسیاری ◌ بە طور پرسشی
interrogative pronoun *noun*
بریناو یان جێناوی پرسیاری، راناوی پرسیاری، پرسەجێناو ◌ ضمیر پرسشی
interrogator *noun*
لێپرس(کار)، پرسیارکەر ◌ بازپرس، پرسش‌کنندە
interrogatory /ˌɪntə'rɒgətri, US -'rɑ:g-/ *adjective, noun* (*pl.* interrogatories)
adj پرسیارکەرانە، پرسیارکارانە *n* (مـاف) پرسیارنامە، پرسیار، لیستی لێپرسینەوە ◌ *adj* پرسش‌گرانە *n* پرسش‌نامە، پرسش
interrupted *adjective*
دابڕاو، پچڕاو، پچڕپچڕ ◌ گسیختە
interrupter *noun*, also interruptor
1 ملۆزم 2 تەزووبڕ، تەوژمبڕ، دابڕە ◌ 1 مزاحم 2 قطع‌کنندەی جریان برق
interruption /ˌɪntə'rʌpʃn/ *noun*
1 بڕین، دابڕین، دابڕان، پسان، پچڕان، قرتان، لەتکردن 2 پشوو، وچان، ماوە 3 ملۆزمی ◌ 1 قطع، گسیختگی، انقطاع 2 وقفە 3 مزاحمت
interruptive *adjective*, also interruptory
کۆسپ، گیرەوە، تەگەرە، لەمپەر ◌ مانع، بازدار
interscapular /ˌɪntə'skæpjələ(r)/ *adjective*
نێوان دوو شان، نێوشان، ناوشان ◌ بین‌الکتفین
inter se /ˌɪntə 'seɪ/ *adjective*
(لاتین) لەنێوان خۆیاندا ◌ در میان خودشان
intersecting *adjective*
یەکتربڕ، هاوبڕ، خاچواری ◌ متقاطع
intersection /ˌɪntə'sekʃn, US -tər's-/ *noun*
1 یەکتربڕین، هاوبڕی 2 چوا(ر)ڕیانە، چوارڕێیان، دوڕیان، دووڕێیان، شوێنی یەکتربڕین، خاڵی یەکتربڕین، جەمسەر ◌ 1 تقاطع 2 محل تقاطع
intersectional /ˌɪntə'sekʃənl, US -tər's-/ *adjective*
سەربە intersection ◌ وابستە بە intersection

interseptal /ˌɪntəˈseptl *adjective*
نێو(ان)پەنچکی، نێوان پەردەی پەنچک ۞ میاندیافراگمی

intersex /ˈɪntəseks, US -tərs-/ *noun*
ئینتێرسێکس، نێرمێ، نێرەمووک، نێرمایی ۞ میانجنسی

intersexual /ˌɪntəˈsekstʃuːəl/ *adjective*
ئینتێرسێکشوال، نێرەمووکی، دووڕەگەزی ۞ میانجنسی

intersexuality *noun*
ئینتێرسێکشوالیتی، نێرەمووکیتی، دووڕەگەزیتی ۞ میانجنسیت

interspace /ˈɪntəspeɪs, US ɪntəˈspeɪs/ *noun*
ماوە، بۆشایی، مەودا ۞ فاصله

interspatial /ˌɪntəˈspeɪʃl/ *adjective*
مەودایی، ماوەیی، بۆشاییانە ۞ فاصله‌ای

interspecific /ˌɪntəspəˈsɪfɪk/ *adjective*
(زیندەناسی) نێو(ان)جۆری، هەڵکەوتوو یان پێکهاتوو لە نێوان جۆرەکاندا: *interspecific hybrid* ۞ میاننوعی

interspersion /ˌɪntəˈspɜːʃn/ *noun*
بڵاوەبوون، پرژان ۞ پراکندگی

interspinal /ˌɪntəˈspaɪnl/ *adjective*, also interspinous /ˌɪntəˈspaɪnəs/
هەڵکەوتوو لە نێوان مۆرەکانی پشت ۞ واقع در میان مهره‌های پشت

interstadial /ˌɪntəˈsteɪdɪəl/ *adjective, noun*
adj (زەویناسی) سەربە قۆناخی پچووکتری ناووهەوایی کەمێ سارد بەدرێژایی قۆناخی سەهۆڵبەندان *n* ئەو قۆناخە ۞ انتراستادیال

interstate /ˈɪntəsteɪt, US -tərs-/ *adjective*
نێوانهەرێمی، نێوهەرێمی، نێوانئەیالەتی، نێوانستەیتی ۞ بین ایالتی

interstellar /ˌɪntəˈstelə(r), US -tərˈst-/ *adjective*
نێو(ان)ئەستێرەیی، هەڵکەوتوو یان ڕووداو لە نێوان ئەستێرەکاندا، ب.ت. هی کاکێشانی ڕێگای شیری Milky Way ۞ میانستاره‌ای

interstice /ɪnˈtɜːstɪs, US -ˈtɜːrs-/ *noun*
قەڵەش، درز، قڵیش، کون، کەلێن، مەودا ۞ شکاف، ترک، فاصله

interstitial /ˌɪntəˈstɪʃl, US -tərˈs-/ *adjective*
1 قەڵەشاوی، درزاوی 2 هەڵکەوتوو لە نێوان قەڵەشی شانەی زیندوودا: *interstitial cells* ۞ 1 فاصله‌دار 2 انترستیتیال

intersubjective *adjective*
نێوانزەینی، نێوانسابجەکتیف، نێوانسوبژێکتیف ۞ بیناذهنی

intersubjectively *adverb*
لەباری نێوانزەینی(یەوە) ۞ از لحاظ بیناذهنی

intersubjectivity *noun*
نێوانزەینییەت، نێوانسابجەکتیڤیتی، نێوانسوبژێکتیڤیتی ۞ بیناذهنیت

intertestamental *adjective*
نێوان دووپەیمان، نێودووپەیمان ۞ بین‌العهدین

intertextual /ˌɪntətekstʃuˈæl, US ˌɪntər-/ *adjective*
نێواندەقی ۞ بینامتنی، میانمتنی

intertextuality /ˌɪntətekstʃuˈæləti, US ˌɪntər-/ *noun*
نێواندەقیتی، پێوەندی نێوان دەقەکان ب.ت. دەقە وێژەییەکان literary texts ۞ بینامتنیت، میانمتنیت

intertextually *adverb*
لەباری نێواندەقی(یەوە) ۞ از لحاظ بینامتنی یا میانمتنی

intertexture /ˌɪntəˈtekstʃə(r)/ *noun*
تێکئالان، لێکئالاوی، لێکهەڵکێشران، تێکەڵبوون، تێکچرژان ۞ درهم‌بافتگی

interthreaded *adjective*
تێکئالاو، لێکئالاو، لێکهەڵکێشراو، تێکچرژاو ۞ به‌هم‌بافته

intertidal /ˌɪntəˈtaɪdl/ *adjective*
نێوانکێشاوی، ئینتێرتایداڵ (intertidally *adv*) ۞ میانکشندی

intertribal /ˌɪntəˈtraɪbl/ *adjective*
نێو(ان)خێڵی، نێوانهۆزی، نێوان هۆزەکان ۞ میانقبیله‌ای

interurban /ˌɪntərˈɜːbən/ *adjective*
نێوان شارەکان، نێو(ان)شاری، هەڵکەوتوو لە نێوان شارەکاندا ۞ بین‌شهری

interval /ˈɪntəvl, US ˈɪntərvl/ *noun*
1 ماوە، پشوو، وچان، مەودا، هەڵوەستە، میانە، پێل، ئینتێرمیسیۆن، ئینتێرڤاڵ: *She's delirious, but has lucid intervals* 2 مەودا، دووری 3 (موسیقا) جیاوازی چین pitch (بەرزی و نزمی دەنگ): *an interval of one octave* ۞ 1 فاصله، وقفه، مدت، آنتراکت 2 فاصله 3 فاصله، اختلاف دانگ

intervener *noun*
خۆتێوەردەر، دەستێخەر، خۆتێکەڵکەر ۞ مداخله‌کننده

intervening /ˌɪntəˈviːnɪŋ, US -tərˈv-/ *adjective*
لە ماوەی، لە میانەی، لە نێوان: *Little had changed in the -ervening years* ۞ در طول

intervenient /ˌɪntəˈveɪnjənt/ *adjective*
خۆتێوەردەر، دەستێخەر، خۆتێکەڵکەر، لەنێوانداهاتوو ۞ مداخله‌کننده

intervention /ˌɪntəˈvenʃn, US -tərˈv-/ *noun*

دەس‌تێوەردان، خۆتێکەڵ کردن، خۆتێهەڵ کوتان، دەس‌تێخستن، مایی تێکردن: *armed/military intervention* ◊ دخالت، مداخله

interventional *adjective*
سەربە intervention ◊ وابستە بە intervention

interventionism /ˌɪntəˈvenʃənɪzəm, US -tərˈv-/ *noun*
رامیاری یان سیاسەتی دەس‌تێوەردان، دەس‌تێوەردەری ◊ مداخله‌جویی

interventionist /-ʃənɪst/ *noun, adjective*
n دەس‌تێوەردەر *adj* دەس‌تێوەردەرانە ◊ *n* مداخله‌جو *adj* مداخله‌جویانه

interventionist policies *noun, pl.*
رامیاری یان سیاسەتە دەس‌تێوەردەرانەکان، سیاسەتەکانی دەس‌تێوەردان ◊ سیاست‌های مداخله‌جویانه

intervertebral /ˌɪntəˈvɜːtɪbr(ə)l/ *adjective*
نێوان‌بڕبڕەیی، هەڵکەوتوو لە نێوان مۆرەکاندا ◊ میان‌فقراتی

interview /ˈɪntəvjuː, US -tərv-/ *noun*
چاوپێکەوتن، دیمانە، وت‌وویێژ، هەڤپەیڤین، دیدەنی، دیدار: *to be called for (an) interview* ◊ مصاحبه، گفت‌گو

interviewee /ˌɪntəvjuːˈiː, US -tərv-/ *noun*
دیمانەلەگەڵ‌کراو، چاوپێکەوتوو، چاوپێکەوتن‌لەگەڵ‌کراو ◊ مصاحبه‌شونده

interviewer /ˈɪntəvjuːə(r), US -tərv-/ *noun*
دیمانەسازدەر، دیمانەڕێکخەر، دیدارکار، چاوپێکەوتن‌کار ◊ مصاحبه‌کننده

interwar /ˌɪntəˈwɔː(r), US -tərˈw-/ *adjective*
نێوان دوو شەڕ (شەڕی یەکەم و دووەمی جیهانی) ◊ بین دو جنگ

interwove /-ˈwəʊv, US -ˈwoʊv/ = past of interweave

interwoven[1] /ˌɪntəˈwəʊvn, US -ˈwoʊvn/ *adjective*
تێک‌ئالاو، لێک‌ئالاو، لێک‌ئالۆسکاو، تێک‌چرژاو، بەستراو، پێکەوەبەستراو، پێکەوەگرێدراو، یەک‌گرتوو، پێک‌بەست، پێکەوەبەند، لێک‌هەڵنەبچڕاو، لێکەوەنەبوو، یەکدی‌گیر، لێک‌گیر ◊ به‌هم‌بافته، درهم‌آمیخته، درهم‌تنیده

interwoven[2] /ˌɪntəˈwəʊvn, US -ˈwoʊvn/ = past participle of interweave

intestacy /ɪnˈtestəsi/ *noun*
ڕانەسپاردوویی، وەسیەت‌نەکردوویی، بێ‌وەسیەتی، بێ‌وەسیەت مردن: *the law of intestacy* ◊ بی‌وصیتی

intestate /ɪnˈtesteɪt/ *adjective, noun*
adj ڕانەسپاردوو، بێ‌وەسیەت، وەسیەت‌نەکردوو *n* کەسێکی وەسیەت‌نەکردوو ◊ *adj* بدون وصیت *n* آدم وصیت‌نکرده

intestinal /ɪnˈtestɪnl, US ˌɪnteˈstaɪnl/ *adjective*
ڕیخۆڵەیی، سەربە ڕیخۆڵە، ناوزگ (intestinally *adv*) ◊ روده‌ای

intestinal fortitude = courage, stamina

intestine[1] *adjectiv*
internal: *intestine war* نێوخۆیی، ◊ داخلی

intestine /ɪnˈtestɪn/ *noun*, also intestines
(لە لاتینەوە) ڕیخۆڵە، ڕووقی ◊ روده

intifada /ˌɪntɪˈfɑːdə/ *noun*
ڕاپەڕین، سەرهەڵدان (ڕاپەڕینی فەلەستینییەکان بەدژی داگیرکاری ئیسرائیل لە کەناری ڕۆژاوای کەرتی غەزە، لە 1987 دەستی‌پێکرد، بنەڕەت: لە *intifāḍa* ـەوە) ◊ انتفاضه

intima /ˈɪntɪmə/ *noun, pl.* intimae /-miː/
(توێکاری و گیانەوەرناسی) نێوەوەترین پەردە یا پەردەی هەرەنێوەوەی ڕەگ، خوێنبەر و هتد (intimal *adj*: سەربە intima: بنەڕەت: کورتەی *tunica intima* لاتین "innermost sheath") ◊ انتیما

intimacy /ˈɪntɪməsi/ *noun, pl.* intimacies
1 گەرم‌وگوڕی، دۆستایەتی، سەروسەخت، نزیکی، تێکەڵی، پێوەندی نزیک 2 هاوجێیی، نزیکی، پێوەندی سێکسی (زۆرتر بێ‌ژن‌ومێردایەتی) ◊ 1 صمیمیت، نزدیکی 2 رابطه‌ی نامشروع جنسی

intimate /ˈɪntɪmət/ *adjective, noun*
adj 1 گەرم‌وگوڕ، یەکماڵ، گیانی‌گیانی، نزیک، تێکەلاو، تێکەڵ، خۆشەویست 2 تایبەتی، خۆیی، پێرسۆناڵ، دۆستانە 3 پەروەردەکاری، قووڵ، دووروودرێژ، چڕوپڕ، ورد، تەواو 4 هەبوونی پێوەندی سێکسی، هەبوونی سەروساخت *n* دۆستی گیانی‌گیانی (intimately *adv*: 1 گەرم‌وگوڕانە 2 تایبەتانە، بە شێوەیەکی تایبەتی 3 بەتەواوەتی؛ intimateness *n*) ◊ *adj* 1 صمیمی 2 خصوصی، شخصی، دوستانه 3 دقیق، کامل، مفصل، عمیق 4 دارای رابطه‌ی جنسی *n* دوست صمیمی

intimation /ˌɪntɪˈmeɪʃn/ *noun*
ئاماژە، مێزە، تێگەیاندن، بەگوێ‌دادان، حاڵی‌کردن، ئاگایی، ئاگادارکردنەوە، دانەزانین، پێ‌وتن، ڕاگەیاندن ◊ اشاره، ایما، تلویح، فهماندن، خبر، اعلام

intimidated /ɪnˈtɪmɪdeɪtɪd/ *adjective*
ترساو، تۆقیو، ترس‌لێ‌نیشتوو، هەراسان، نگەران ◊ وحشت‌زده

intimidating /ɪnˈtɪmɪdeɪtɪŋ/ *adjective*
ترسناک، تۆقێنەر، نگەرانکەر: *an intimidating manner* This kind of ◊

questioning can be very intimidating to children (intimidatingly /ɪn'tɪmɪdeɪtɪŋli/ *adv*) ◌ وحشتناک

intimidation /ɪnˌtɪmɪ'deɪʃn/ *noun*
ترساندن، تۆقاندن، هەڕەشە(لێ کردن)، گەف، چاوترسێن کردن (intimidator *n*: هەڕەشەلێکەر، ترسێنەر، تۆقێنەر) ◌ ارعاب، تهدید

intimidatory /ɪnˌtɪmɪ'deɪtəri/ *adjective*
هەڕەشەیی یانە، هەڕەشەلێکەرانە، ترسێنەرانە ◌ تهدیدآمیز

intinction /ɪn'tɪŋ(k)ʃ(ə)n/ *noun*
ڕەنگ ڕێژی ◌ رنگ‌رزی

intine *noun*
ئینتین: بەرگی نێوەوەی سپۆری، وەک هی دەنگی هەلالە ◌ درونه‌پوش

into /'ɪntə, US 'ɪntu:/ *preposition*
لەنێو، ناو، بۆ ناو، بۆ نێو، تێ، پێوە، بۆ، بە: *Speak clearly into the microphone* ◊ *Come into the house* ◊ *an inquiry into safety procedures* ◊ *She was sliding into depression* ◌ توی، به، در

intolerable /ɪn'tɒlərəbl, US -'tɑ:l-/ *adjective*
دەرنەبردوو، خوێنەگرتوو، بەرگەنەگرتوو، تاقەتنەهێنەر، لەخۆگرتن نەهاتوو، (لێ)هەڵنەکردوو، (لەگەڵی) هەڵناکری، دەرنابری، لە تاقەت بەدەر، سەخت، قورس، دژوار، (زۆر) ناخۆش (intolerableness /ɪn'tɒlərəblnəs, US -'tɑ:l-/ *n*: دەرنەبردوویی، خوێنەگرتوویی، بەرگەنەگرتوویی، سەختی، دژواری، تاقەتنەهێنان، لەخۆگرتن نەهاتوویی، قورسی؛ intolerably /-əbli/ *adv*: دەرنەبردووانە) ◌ تحمل‌ناپذیر

intolerance /-əns/ *noun*
1 ناسنگ‌فراوانی، ناپشوودرێژی، دەرنەبردن، هەڵنەکردن، بەرگەنەگرتن، تاقەتنەهێنان: *an intolerance to dairy products* ◊ *religious intolerance* 2 ژێربارنەچوون، قایل‌نەبوون 3 بیرتەسکی، دەمارگرژی ◌ 1 نابردباری، ناشکیبایی، عدم تحمل 2 عدم قبول 3 کوته‌فکری

intolerant /ɪn'tɒlərənt, US -'tɑ:l-/ *adjective*
1 ناسنگ‌فراوان، ناپشوودرێژ، پشووکورت، پشووتەنگ، دەرنەبردوو، هەڵنەکردوو، ژێربارنەچوو، قەبووڵنەکردوو، مل‌دانەنەواندوو، قایل‌نەبوو 2 بیرتەسک، بیرتەنگ، بەرچاوتەنگ، دەمارگرژ (intolerantness /-ɒlərəntnəs, US -'tɑ:l-/ *n*) ◌ 1 نابردبار، کم‌تحمل 2 کوته‌فکر، متعصب

intolerantly /ɪn'tɒlərəntli, US -'tɑ:l-/ *adverb*
بیرتەسکانە ◌ کوته‌فکرانه

intonation /ˌɪntə'neɪʃn/ *noun*
(دەنگناسی) ئاواز، زۆر و کەم‌بوون یان بەرز و نزمی تریەی دەنگ لە کاتی قسەکردندا: *intonation patterns* ◌ آهنگ، انتوناسیون

intorsion /ɪn'tɔ:ʃn/ *noun*, also intortion
ئالان، بادران، باهەڵدران، قەف‌خواردن، پێچ‌دران ◌ پیچیدگی

in toto /ˌɪn 'təʊtəʊ, US 'toʊtoʊ/ *adverb*
بە تەواوەتی، یەکجاری، پێکەوە، سەرجەم، هەموو بەشەکان دەگرێتەوە، completely: *The proposal was accepted in toto* ◌ کاملاً، یکجا

intoxicant /ɪn'tɒksɪkənt, US -'tɑ:k-/ *adjective*
مەست‌کەر، مەستی‌هێنەر (ب.ت. خواردنەوەی ئەلکولی) ◌ مستی‌آور

intoxicated /ɪn'tɒksɪkeɪtɪd, US -'tɑ:k-/ *adjective*
مەست، لاکەوتە، کەیل، شاگەشکە، هەژیو، وروژاو، سەرخۆش: *intoxicated with success* ◌ مست، به وجدآمده

intoxicating /ɪn'tɒksɪkeɪtɪŋ, US -'tɑ:k-/ *adjective*
1 مەست‌کەر، مەستێنەر 2 سەرخۆش‌کەر، هەژێنەر، خۆش، خۆشی‌هێنەر، وروژێنەر ◌ 1 مستی‌آور 2 به وجدآورنده

intoxication /ɪnˌtɒksɪ'keɪʃn, US -ˌtɑ:k-/ *noun*
1 ژاراویبوون 2 مەستی، کەیلی، سەرمەستی، سەرخۆشی، شاگەشکەیی، لەخۆبوونەوە ◌ 1 مسمومیت 2 مستی، وجد

intra- /'ɪntrə/ *prefix*
پێشگر: نێوەوە، ژوورەوە، لەنێو، نێو، ناو: *intra-departmental* *intravenous* (بنەڕەت: لە *intra* لاتینەوە "inside") ◌ پیشوند: درون، داخل، توی

intracellular *adjective*
(زیندەناسی) لە نێو خانە یا خانەکاندا روودەدا (یا هەڵکەوتوو)، ژوورخانەیی: *intercellular parasites* ◌ (intracellularly *adv*) انتراسلیولار

intracranial /ˌɪntræ'kreɪnɪəl/ *adjective*
لە نێوەوەی کەڕاکە یان کاسەی سەردا، ژوورکەڕاکەیی ◌ درون جمجمه

intractability /ɪnˌtræktə'bɪləti/ *noun*, also intractableness
1 سەرڕێژیوی، کەللەڕەقی، سەرسەختی، لاریی، هەتەری 2 هەڵەتی، دژواری، سەختی ◌ 1 سرکشی، خیره‌سری 2 سختی

intractable /ɪn'træktəbl/ *adjective*
1 سەرڕێژیو، کەللەڕەق، لاسار، لا، سەرسەخت،

هەتـەر، ناحاڵـی 2 هەڵـەت، دژوار، سـەخت، چـەتوون، ئاسـتەنگ، ئاسـتەم، چارەسـەرنەکراو (*adv* intractably: لاسارانە، سەربزێوانە) ◌ 1 سرکش، خیرەسر 2 بغرنج، سخت

intrados /ɪnˈtreɪdɒs/ *noun, pl.* same or intradoses

کەوانـەی نێـوەوە یـان بنـەوەی تاقـێ (بڕوانـە extrados) ◌ درونسو

intramolecular *adjective*

ژوورگـــــــەردی، ژوورمۆلۆکـــــــولی (*adv* intramolecularly) ◌ درونمولکولی

intramural /ˌɪntrəˈmjʊərəl, US -ˈmjʊrəl/ *adjective*

1 کراو یان هەڵکەوتوو لە نێو خانووبەرەیێ 2 (زیندەناسی و پزشکی) هەڵکەوتوو لە نێو ئەندامێکی بۆشی یان خانەیێ 3 نێوخۆیی 4 ژوور یان نێوخوێندنگایی ◌ 1 و 2 انترامولار 3 داخلی 4 درونمدرسەای

intramuscular /ˌɪntrəˈmʌskjələ(r)/ *adjective*

نێوماسوولکەیی، لەنێو ماسوولکەدا (*adv* -uscularly) ◌ داخل عضلەای

intransigence /-əns/ *noun*

کەللـەڕەقی، سەرسـەختی، لایـی، لاسـاری، ڕێکنەکەوتوویی، نەسازاوی ◌ سازشناپذیری

intransigent /ɪnˈtrænsɪdʒənt, US -ˈtrænz-/ *adjective, noun*

adj کەللەرەق، سەرسەخت، لا، ڕێکنەکەوتوو لاسار، نەسازاو: *n an -gent attitude* کەسێکی لاسـار (*adv* intransigently: کەللەڕەقانـە) ◌ *adj* سازشناپذیر *n* آدم سازشناپذیر

intransitive /ɪnˈtrænsətɪv/ *adjective, noun*

adj (ڕێزمـان) تێنەپـەڕ، دەربازنـەبوویی، بـەبێ بەرکاری ڕاستەوخۆ direct object بەکاردێترێ: *The verb 'die' as in 'He died suddenly', is intransitive n* کـاری تێنەپـەڕ (دژی *n* transitive؛ *n* intransitivity) ◌ *adj* لازم *n* فعل لازم

intransitive verb *noun*

(ڕێزمان) کاری تێنەپەڕ ◌ فعل لازم

intransitively /ɪnˈtrænsətɪvli/ *adverb*

تێنەپەڕانە، بە شێوەیەکی تێنەپەڕ: *The verb is being used intransitively* ◌ به طور لازم

intrant /ˈɪntrənt/ *adjective*

ژوورەوەهاتوو، نێوەوەهاتوو ◌ واردشونده

intrapersonal *adjective*

ئینتراپێرسۆنال ◌ درونفردی

intrastate *adjective*

لەنێو ئەیالەتێ، لەنێو هەرێمێ (ب.ت. ئەمریکا)، نێوئەیالەتی، نێوهەرێمی ◌ درونایالتی

intra-uterine /ˌɪntrəˈjuːtəraɪn/ *adjective,* also intrauterine

نێومناڵـدانی، لـە ژوور یـان نێـو مناڵـداندا ◌ درونرحمی

intra-uterine device *noun; abbreviation* IUD

ئای‌یودی (دەزگا بۆ سکپڕنەبوون) ◌ آی‌یودی

intravascular /ˌɪntrəˈvæskjʊlə/ *adjective*

ژووررەگی، هەڵکەوتوو لە نێوەوەی دەزگـای ڕەگـی یـان نـاوخۆرەوە: *intravascular an intravascular injection ◊ thrombosis* (*adv* -ascularly) ◌ درونعروقی، درونآوندی

intravenous /ˌɪntrəˈviːnəs/ *adjective; abbreviation* IV

لەنێوەوەی ڕەگ، لە نێوەوەی خوێنهێنەر(دا)، نێـوڕەگـی: *intravenous fluids ◊ an intravenous injection* (*adv* intravenously: *drugs injected intravenously ◊ to feed sb intravenously*) ◌ درونوریدی

in tray *noun*

جێگای نامە گەیشتووەکان ◌ انترای

intrazonal *adjective*

نێوناوچەیی: سەربە ئەو خاک یان گڵ یان کۆمـەڵـە خـاکێکی سـەرەکـی کـە خـاوەنی تایبەتمەندی (تا ڕادەیێ) باش‌پەرەسەندوویی‌یە و (زۆرتـر) لـە بنـەڕەتـا لـە لایـەن هۆکـارە خۆجێیی‌یەکانەوە local factors دیاری دەکرێ (وەک ماک و بەردی دایکی) هەتا ئاووهەوا و گژوگیا؛ تایبەتمەندی ئەو خاکانەیە کە لەوان‌دا شوێنەواری بەردی دایکی هەیە (بڕوانە azonal و zonal) ◌ درونمنطقەای، انترازونال

intrenchment = entrenchment

intrepid /ɪnˈtrepɪd/ *adjective*

بـێبـاک، نـەترس، بەجـەرگ، نـەبـەرد، ئـازا، چاونـەتـرس (*n* intrepidity /ˌɪntrɪˈpɪdɪti/: بێباکی، نەترسی، نەبەردی، بەجەرگی، ئازایەتی، چاونەترسی؛ *adv* intrepidly: نەترسـانە، بێباکانە، ئازایانە، چاونەترسانە) ◌ بی‌باک، متهور، جسور

intricacy /ˈɪntrɪkəsi/ *noun, pl.* intricacies

1 پێچـــەڵاوپێچی، ئاڵـــۆزبوون، ســـەختی، دیـــدیوبـــۆدی 2 (intricacies) شـــتە پێچەڵاوپێچەکان، شتە ئاڵۆزەکان، وردەکاری: *the intricacies of economic policy* ◌ 1 پیچیدگی 2 (در جمع) چیزهای پیچیده، جزئیات

intricate /ˈɪntrɪkət/ *adjective*

1 پێچەڵاوپێچ، ئاڵۆز، تێکئاڵاو؟، تێکچنراو، ورد: *complicated ◊ an intrite machinery* 2 *intricate patterns ◊ intricate plot* سەخت، گران، دژوار (بۆ چارەسەرکردن یان شیکردنەوە): *an intricate network of loyalties and relationships* (گرێ‌کوێرە intricate knot؛ intricateness

/'ɪntrɪkətnəs/ n) ◯ 1 پیچیده 2 بغرنج، مشکل
intricately /'ɪntrɪkətli/ *adverb*
1 بــه شــێوەیەکی ئاڵــۆز، پێچەڵاوپێچانــە 2 وەستایانە، شارەزایانە، بە وردی، ورد، ناسکانە: *-ricately carved* ◯ 1 به طور پیچیده 2 ماهرانه
intrigant /'ɪntrɪg(ə)nt/ *noun*, also intriguant
پیلانگێر، پیلانباز ◯ توطئه‌گر
intrigue /'ɪntri:g, US ɪn'tri:g/ *noun*
1 پــیلان، داونانــەوە، فــێڵ‌وتەڵــەکە، ســازوباز، کــەین‌وبــەین، نەخــشــە 2 پێوەنــدی لەبنــەوە یــان نهێنی ◯ 1 توطئه، دسیسه 2 رابطه‌ی نهانی
intriguer *noun*, also intrigant
پیلانگێر، داونەرەوە، بەسازوباز ◯ توطئه‌گر
intriguing /ɪn'tri:gɪŋ/ *adjective*
خــۆش، ســەرنج‌ڕاکــێش، تەڵــەسماوی، ســەیر :intriguingly /ɪn'tri:gɪŋli/ *adv*) بــە شێوەیەکی خۆش، سەرنج‌ڕاکێشانە) ◯ جذاب، حیرت‌انگیز
intrinsic /ɪn'trɪnsɪk, US -zɪk/ *adjective*
خۆمــاکی، زاتی، خــۆیی، خۆرســکی، نێــوەکی، ڕاســتەقینە، گەوهــەری، سروشــتی، essential: *These* ◊ *the intrinsic value of education tasks were repetitive, lengthy and the* ◊ *lacking any intrinsic interest* intrinsically /-) *intrinsic worth of a gem* kli/ *adv*: بە شێوەیەکی خۆماکی یان زاتی، خۆی لە خۆی‌دا) ◯ ذاتی، داخلی، حقیقی، طبیعی
intrinsic factor *noun*
هۆکــاری نێــوەکــی: جــۆرێ glycoprotein مێنــەدەیــی کــە کــارەکــەی مــژین و گــرتنی absorption ڤیتامین B_{12} یە ◯ عامل درونی
intro /'ɪntrəʊ, US 'ɪntroʊ/, *pl.* intros, *abbreviation* introduction
(موسیقا) پێشەکی ◯ مقدمه
intro- *prefix*
پێشگر: 1 لەنێو، ناو، بۆ ناو، تێ، پێوە، بۆ، بە 2 بــەرەو نێــوەوە، ڕوو لــە ژوورەوە (بنــەڕەت: لــە *intro* لاتینەوە) ◯ پیشوند: 1 توی، به، در 2 به سوی داخل
introduction /ˌɪntrə'dʌkʃn/ *noun*
Introductions were made and :1 ناسـاندن *2 the conversation started to flow* خــستەڕوو، پیــشاندان، ناەبــەرچاو، دارشــتن، هێنانــەئارا، هێنانــەگۆڕێ، دامــەزراندن: *the introduction of new manufacturing the -ion of compulsory* ◊ *methods* 3 بلاوکردنــەوە، کردنــەباو، *military service* برەوپێدان 4 یەکەمین ئەزموون: *This album was my first introduction to modern jazz* 5 پێشەکی، دەسپێک، بەرایی: *'An -roduction It's a useful* ◊ *to Astronomy' introduction to an extremely complex* 6 *a brief introduction* ◊ *subject* چوونــەنێوەوە، چوونــەژوورەوە، خــستەنێو، تێخــستن، تــێ‌ترنجانــدن، تێنــان 7 (موسیقا) پێشەکی: 1 ◯ *an eight-bar introduction* معرفی 2 ارائه، طرح 3 ترویج 4 نخستین تجربه 5 مقدمه 6 دخول. داخل‌سازی 7 مقدمه
introductory /ˌɪntrə'dʌktəri/ *adjective*
ئامادەیی، سەرەتایی، وەکوو پێشەکی: *an* ◊ *introductory course in calculus* ◊ *introductory paragraphs/remarks* ◯ *introductory chapters* مقدماتی
introflexion *noun*
بۆ نێوە چەمانەوە، نێوەچەمانەوە، بۆ نێوە نووشتانەوە ◯ درون‌خمیدگی
introgression /ˌɪntrə(ʊ)'grɛʃ(ə)n/ *noun*
(زیندەناسی) تێخستن، خستەنێو، تێچوون، تێخــراوی، تێبــراوی، تێچــوویی ◯ ادخــال، داخل‌شدگی
introit /'ɪntrɔɪt, US ɪn'trəʊɪt/ *noun*
چوونەژوورەوە، چوونەنێوەوە ◯ دخول، ورود
intromission /ˌɪntrə'mɪʃn/ *noun*
تێخستن، تێبرین، تێنان، پیاکردن، ب.ت. تێخستنی یان ئەو ماوە و سەروبەندە کە دەزگای پیاو لە شەرمی ژن دایە ◯ ادخال، توگذاری
introrse /ɪn'trɔ:s/ *adjective*
(ڕووەکناسی و گیانەوەرناسی) ڕوولە نێوەوە کردوو، وەرسووڕاو بەرەو نێوەوە یان تەوەر، تەوەرسووڕ (دژی extrorse) ◯ متوجه درون
introspection /ˌɪntrə'spekʃn/ *noun*
These situations are best :بەخۆداچوونەوە *resolved with the minimum of -n or self-analysis* (-rospectional *adj*) ◯ درون‌نگری
introspective /ˌɪntrə'spektɪv/ *adjective*
There were :بەخۆداچوو(ەوە)، بەخۆداچووانە *a lot of family problems and Jim became an* ◊ *increasingly introspective introspective piece of writing* :introspectively /ˌɪntrə'spektɪvli/ *adv*) ◯ (introspectiveness *n*: بەخۆداچووانە درون‌نگر، درون‌نگرانه
introversion /ˌɪntrə'vɜ:ʃn, US -'vɜ:rʒn/ *noun*
حەزبــەخۆکردن، ئینتروڤێرشــن، خۆگــەری، دەروونگەری: *Some people claim that an individual's degree of extroversion or* ◯ *introversion is inherited* درون‌گرایی
introvert /'ɪntrəvɜ:t, US -vɜ:rt/ *noun*
خۆگــەر، دەروونگــەر، حەزبەخۆکــەر، دوورەپــەرێز، حەزبــەخۆکردوو: *He was*

a reserved man who ◊ described as an -t spoke little ۞ درون‌گرا

introverted /ˈɪntrəvɜːtɪd, US -vɜːrt-/ *adjective*

خۆگەرانە، دەروون‌گەرانە، حەزبەخۆکردووانە: *She was as naturally extroverted as Paul* ◊ *His teachers was painfully introverted* ۞ *perceived him as shy and introverted* درون‌گرایانە

intruder /ɪnˈtruːdə(r)/ *noun*

1 خۆپیاکردوو (بەبێ دەستوور)، مزاحیم، ئاوەکی، خۆداکوتەرە، خۆتێهەڵقورتێن، دزدوک 2 دز، چەتە ۞ 1 مزاحم، فضول 2 دزد

intrusion /ɪnˈtruːʒn/ *noun*

1 خۆپیاکردن، خۆداکوتاندن، مزاحیمی، خۆتێهەڵقورتاندن 2 دەس‌درێژی، زیدەگافی 3 چوونەنێوی بە زۆری یان زۆرەملێ forcible entry (خۆپیاکردن) بەردە تواوەکان یان ماگما بۆ نێو یان نێوان چین‌بەندی‌یەکانی formation (تەختە) بەردەکان؛ هەروەها تواوەکەی تێوەچوو ۞ 1 مزاحمت، فضولی 2 تجاوز 3 انتروسیون

intrusive /ɪnˈtruːsɪv/ *adjective*

1 (بە زۆر) خۆپیاکردوو، مزاحیم، خۆداکوتەرە، خۆتێهەڵقورتێن 2 (دەنگ‌ناسی) سەرخستە، زیادکراو: لە نێوان وشە یان برگەکاندا دەخرێتەسەر تا گۆیان ئاسان‌تر کاتەوە، ب.ن. r لە *law and order* یا لە *saw a film* (= ئەم "r" بەشێ لە ئینگلیسی ستاندارد یا پێوەر نییە) 3 دەس‌درێژکەر 3 (زەوی‌ناسی) تێوەچوو یان دزەکردوو بە شێوەی تواوە لەنێو کون و بۆشی تەختەبەردەکاندا (هی ئاگرپژێن؛ intrusively *adv* /ɪnˈtruːsɪvli/: خۆتێهەڵقورتێنانە؛ intrusiveness *n* /ɪnˈtruːsɪvnəs/: خۆتێهەڵقورتاندن، خۆپیاکردن، خۆداکوتاندن) ۞ 1 مزاحم، فضول 2 (آواشناسی) افزوده، اضافی 3 متجاوز 4 انتروسیو، نفوذی

intuition /ˌɪntjuˈɪʃn, US -tu-/ *noun*

1 دیناو، شهود 2 تێگەیشتنی راستەوخۆ، پێزانینی کتوپڕ، زیرەکی، ژیری 3 پێ‌وابوون، گومان، مەزندە ۞ 1 شهود 2 شم، فراست 3 حدس

intuitional /ˌɪntjuˈɪʃənl, US -tu-/ *adjective*

دیناوی، شهودی، سەربە تێگەیشتنی راستەوخۆ ۞ شهودی

intuitionalism *noun*

شهودگەری (دیناوگەری؟، دیناوباوەڕی؟) ۞ شهوگرایی

intuitionalist *noun*

شهودگەر (دیناوگەر، دیناوباوەڕ) ۞ شهودگرا

intuitionism *noun*

شهودگەری (دیناوگەری، دیناوباوەڕی) ۞ شهودگرایی

intuitionist *noun, adjective*

n شهودگەر، (دیناوگەر، دیناوباوەڕ) *adj* شهودگەری‌یانە ۞ *n* شهودگرا *adj* شهودگرایانە

intuitive /ɪnˈtjuːɪtɪv, US -ˈtuː-/ *adjective*

1 مەزندەیی، لە رووی گومانەوە، پێوابووانە 2 راستەوخۆتێگەیشتوو، دیناوی، ژیرانە: *had an intuitive awareness of his sister's feelings* 3 نابەڵگەهێنانەوەیی، هەستی (-tively *adv* /ɪnˈtjuːɪtɪvli, US -ˈtuː-/: 1 پێوابووانە، لە رووی گومانەوە، بە شێوەیەکی مەزندەیی 2 بە شێوەیەکی دیناو، دیناوانە، شهودی‌یانە، راستەوخۆتێگەیشتووانە؛ intuitiveness *n*) ۞ 1 حدسی 2 شهودی 3 غیراستدلالی

intumescence /ˌɪntjʊˈmesəns/ *noun*

ماسین، باکردن، پەنەمیان، ئەستووربوون ۞ ورم، آماس

intumescent /ˌɪntjʊˈmesənt/ *adjective*

ماسیو، ئەستووربوو، باکردوو، پەنەمیاو (intumescence *n*: ماسین، باکردن، ماس، پەنەمیان، ئەستووربوون) ۞ ورم‌کردە، آماس‌کردە

intussusception /ˌɪntəsəˈsepʃ(ə)n/ *noun*

1 (پزشکی) پێچ‌کەوتن، خزین یان هەڵگەڕانەوەی invagination بەشێکی ریخۆڵە بۆ نێو بە شێکی تر 2 توانەوەی assimilation ماکێکی نوێ و بڵاوبوونەوەی dispersal بە (نێو) ماک و مەتریاڵێکی هەبوودا preexistent matter (intussusceptive *adj*) ۞ درخودگیری

Inuit /ˈɪnjuɪt, US ˈɪnuɪt/ *adjective, noun,* also Innuit

adj ئیسکیمویی *n* 1 ئیسکیمو، زمان یان زمانە ئیسکیمویی‌یەکان 2 خەڵکی رەسەنی باکووری کەنەدا و چەند بەشێ لە گرینلەند Greenland و ئالاسکا Alaska ۞ *adj* اسکیمویی *n* 1 اسکیمو، زبان یا زبان‌های اسکیمویی 2 اسکیمویی

Inuk /ˈɪnʊk/ *noun, pl.* Inuit

تەندامێکی گەلی Inuit (بنەڕەت: ئیسکیمویی، واتا "کەس") ۞ عضو مردم اسکیمو

Inuktitut / ɪˈnʊktɪtʊt/ *noun,* also Inuktituk /-tʊk/

زمانی گەلی ئینوئیت یان ئیسکیمو(یی) ۞ زبان مردم اسکیمو

inulase *noun*

(زیندەکیمیا) هەوێنەیێ کە ئینسولین دەگۆڕێ بۆ levulose ۞ اینولاز

inulin /ˈɪnjʊlɪn/ *noun*

(زیندەکیمیا) ئینولین: ماکێ کە لە فرۆکتۆز دەگیرێ، لە رەگی چەندین جۆر گیا و رووەکدا هەیە، پۆلی‌ساکاریدێکی نشاستەئاسا $(C_6H_{10}O_5)_n$ ۞ اینولین

inunction /ɪˈnʌŋkʃn/ *noun*

(پزشکی) چەورکردن ◌ روغن‌مالی

inundation /ˌɪnʌnˈdeɪʃn/ *noun*

1 لافاوگرتن، کەوتنەژێرئاو، بوون بە ژێر ئاوەوە، ئاوداگرتن 2 (خوازە) لافاو، شالاو ◌ 1 سیل‌گرفتگی، طغیان آب 2 (مجازی) سیل

Inupiaq /ɪˈnuːpɪak/ *noun, adjective*, also Inupiat /-pɪat/, Inupik /-pɪk/

n 1 ئەندامی گەلێکی ئیسکیمۆیی، دانیشتووی باکووری ئەلاسکا 2 زمانی Inuit *adj* سەر بە ئەو گەلە یان زمانەکەیان (بنەڕەت: ئیسکیمۆیی، لە *inuk* "کەس" + *piaq* "ڕاست، ڕەسەن "genuine") ◌ اینوپیاک

inurbane /ˌɪnɜːˈbeɪn/ *adjective*

بێ‌ڕەوشت، بێ‌ئەدەب (inurbanity /ˌɪnɜːˈbænɪtɪ/ *n*) ◌ بی‌ادب

inured *adjective*

فێربوو، خووگرتوو، ڕاهاتوو، عادەت‌کردوو ◌ عادت‌کرده

inurement *noun*

فێربوون، خووگرتن، ڕاهاتن ◌ اعتیاد

inustion *noun*

داخ‌کردن، سووتاندن، پیاچزاندن ◌ عمل سوزاندن

in utero /ɪn ˈjuːtərəʊ/ *adverb, adjective*

(لاتین) لە منداڵدانی ژنا، بەرلە دایک‌بوون ◌ در رحم، قبل از تولد

in vacuo /ɪn ˈvakjʊəʊ/ *adverb*

(لاتین) لە بۆشاییدا ◌ در خلاء

inutile /ˌɪnˈjuːtɪl/ *adjective*

بێ‌سوود، بێهوودە، بێ‌بەهرە، بێ‌قازانج، useless، unusable ◌ بی‌فایده

inutility /ˌɪnjuːˈtɪlɪtɪ/ *noun, pl.* inutilities

بێ‌سوودی، بێهوودەیی، بێ‌بەهرەیی، بێ‌قازانجی ◌ بی‌فایدگی

invader /ɪnˈveɪdə(r)/ *noun*

هێرشکەر، دەس‌درێژکەر، داگیرکەر: *a foreign invader* ◊ *They prepared to repel the invaders* ◌ مهاجم، متجاوز

invagination /ɪnˌvædʒəˈneɪʃn/ *noun*

هەڵگەڕانەوە بۆ نێوەوە، پێچ‌کەوتنی ڕیخۆڵە ◌ توی خود برگشتن

invalid[1] /ɪnˈvælɪd/ *adjective*

باوەڕپێنەکراو، بێ‌باوەڕ، بێ‌بایەخ، بێ‌نرخ، درۆ، نادروست، بێ‌بڕەو، بەکارنەهاتوو، بێکارە، پەسندنەکراو، هەڵوەشاو، بەتاڵەوەبوو، بێ‌بنچینە، پووچەڵ: *an -d assumption* ◊ *declared the will invalid* ◊ *an invalid argument* ◊ *The treaty was declared invalid because it had not been ratified* (invalidly *adv*) ◌ بی‌اعتبار، نامعتبر، بی‌ارزش، باطل

invalid[2] /ˈɪnvəlɪd/ *adjective, noun*

adj 1 نەخۆش، ناساز، دەردەدار، زەلیل، کەفتەکار، جێ‌کەوتە، ئارەفتە: *his -lid wife* ◊ *She had been a delicate child and her parents had treated her as an -d* 2 بێ‌هێز، بێ‌گیان، بێ‌ڕەگ *n* مرۆ یان کەسێکی نەخۆش ◌ *adj* 1 بیمار، علیل، زمین‌گیر 2 بی‌قوت *n* شخص بیمار

invalidation /ɪnˌvælɪˈdeɪʃn/ *noun*

هەڵوەشاندن، پووچەڵ‌کردن، بەتاڵ‌کردنەوە، بێ‌باوەڕاندن، پووچ‌کردنەوە، پووچاندن، لەبڕەوخستن، بێ‌بایەخ‌کردن ◌ ابطال، ازاعتبارانداختن

invalidism *noun*

جێکەوتەیی، نەخۆشی درێژخایەن، زەلیلی، پەککەوتوویی ◌ زمین‌گیری

invalidity /ˌɪnvəˈlɪdətɪ/ *noun*

1 باوەڕپێنەکراوی، بێ‌باوەڕی، پووچەڵی، هەڵوەشاوەیی، بێ‌بنچینەیی، بێ‌بایەخی، بێ‌بڕەوی 2 لەکارکەوتوویی، پەککەوتوویی، نەخۆشی، زەلیلی ◌ 1 بی‌اعتباری، بطلان، عدم اعتبار 2 علیلی

invaluable /ɪnˈvæljuəbl/ *adjective*

بەبایەخ، بەنرخ، گرانبایی، پربەها، بەپوێتە، نرخ بۆ دیاری‌نەکراو ◌ ارزشمند، ذی‌قیمت

invariability /ɪnˌveəriəˈbɪlətɪ, US -ˌver-/ *noun*, also invariance

لەگۆڕاننەهاتوویی، نەگۆڕی، هەرئەوەیی ◌ تغییرناپذیری

invariable /ɪnˈveəriəbl, US -ˈver-/ *adjective, noun*

adj لەگۆڕاننەهاتوو، نەگۆڕ، ناگۆڕێ، هەرئەوە، چەسپیو، جێگیر، هەمیشەیی: *Her routine was invariable* ◊ *an invariable principle* *n* بڕی نەگۆڕ یان لەگۆڕاننەهاتوو (invariably /ɪnˈveəriəbli, US -ˈver-/ *adv*: هەمیشە، نەگۆڕانە) ◌ *adj* تغییرناپذیر، ثابت *n* مقدار نامتغیر

invariant /ɪnˈveəriənt, US -ˈver-/ *adjective*

لەگۆڕاننەهاتوو، نەگۆڕ، هەرئەوە ◌ تغییرناپذیر

invasion /ɪnˈveɪʒn/ *noun*

1 هێرش، پەلامار، دەس‌درێژی، داگیرکەری، تالان، ڕاوڕووت 2 دەرکەوتن، تەنینەوە، داکەوتن 3 شکاندن، بەزاندن، پێشێل‌کردن، سەرپێچی، قانوون‌بەزێنی ◌ 1 حمله، تجاوز، غارت 2 بروز 3 تعدی، نقض

invasive /ɪnˈveɪsɪv/ *adjective*

1 دەس‌درێژکەرانە، دەس‌درێژکەر، هێرش‌کەر، پەلاماردەر 2 پەلاماردەر، تەنەرەوە، داگیر، داشکانەوەی بۆ تەنینەوە هەیە، ب.ت. دادەشکێتەوە بۆ پەلاماردانی شانەیێکی ساغ 3 *invasive cancer cells* :healthy tissue داشکانەوەی بەرەو شکاندنی قانوون هەیە

1 ◌ (invasiveness /ɪn'veɪsɪvnəs/ *n*) تجاوزگرانە، تجاوزگر، مهاجم 2 و 3 اینواسیو، مهاجم

inective /ɪn'vektɪv/ *noun*, also invection /ɪn'vekʃn/
جنێــو، ســخێف، ناونیتکــە، تانــە، تەشــەر، ســووکایەتی، پــرجنێوکردن، ئابــرووبردن، شرتوشۆدەرهێنان ◌ فحش، ناسزا، طعنە، توهین

inveiglement *noun*
تــەفرەدان، لــە خــشتەبردن، هەڵــفریواندن، خەڵەتاندن، فریودان، خاپاندن، لە ڕێدەرکردن ◌ اغوا، فریفتگی

inveigler *noun*
تەفرەدەر، لەخشتەبەر، خەڵەتێنەر، فریودەر ◌ اغواگر

inventible /ɪn'ventəbl/ *adjective*
لەداهێنانهاتوو، دادێنری، دادەهێنری، شیاوی داهێنان ◌ اختراعپذیر

invention /ɪn'venʃn/ *noun*
1 داهێنان، سازکردن، دروستکردن، داهێنەرێتی 2 داستان یان چیرۆکی درۆ 3 درۆ 4 توانایی داهێنان یان داهێنەری ◌ 1 اختراع، ابداع، خلاقیت 2 داستان جعلی 3 کذب 4 قدرت ابتکار

inventional /ɪn'venʃənl/ *adjective*
داهێنەرانە، سەربە داهێنان ◌ اختراعی

inventive /ɪn'ventɪv/ *adjective*
داهێنــەر، دروســتکــەر، ســازکەر، داهێنەرانــە، *She has a highly inventive* :creative *This is a courageous and* ◊ *mind an* ◊ *inventive piece of film-making an -tive method* ◊ *inventive mind* :inventively /ɪn'ventɪvli/ *adv*) داهێنەرانە؛ *the* :inventiveness *n* داهێنان، داهێنەری: ◌ (*inventiveness of modern advertising* خلاق، مبتکر، ابتکارانه

inventor /ɪn'ventə(r)/ *noun*, also inventer
داهێنەر، سازکەر، دروستکەر ◌ مخترع، مبدع

inventorial /'ɪnvəntrɪəl, US -tɔ:rɪ/ *adjective*
لیستەیی، سەربە لیستە ◌ وابسته به صورت

inventory /'ɪnvəntrɪ, US -tɔ:rɪ/ *noun, pl.* inventories
an inventory of the :1 لیستە، پێرست *museum's contents* 2 گشت کەلوپەلی نێو *The inventory will be disposed of* :دووکان *inventory* ◊ *over the next twelve weeks* *control* ◌ 1 فهرست 2 موجودی مغازه

inverse /ˌɪn'vɜ:s, US ˌɪn'vɜ:rs/ *adjective, noun*
adj هەڵاوگێر، بەرقاژی، سەروبن، بەراوەژوو، *There is often an -verse* :ئاوەژوو، پێچەوانە *relationship between the power of the tool* (شتێ) 1 *n and how easy it is to use* پێچەوانە 2 (ماتماتیک) فانکشنی پێچەوانە یان ئاوەژوو ◌ *adj* وارونه، معکوس *n* 1 عکس 2 تابع معکوس

inverse function *noun*
فانکشنی پێچەوانە یان ئاوەژوو ◌ تابع وارون یا معکوس

inverse element *noun*
توخمی ئاوەژوو ◌ عنصر وارون

inversely /ˌɪn'vɜ:sli, US -'vɜ:rs-/ *adverb*
ئاوەژووانە، بە پێچەوانە، بە شێوەیەکی ئاوەژوو: *We regard health as inversely related to social class* ◌ به طور معکوس

inverse proportion *noun*, also inverse ratio
ڕێژەی پێچەوانە یان ئاوەژوو ◌ نسبت معکوس

inversion /ɪn'vɜ:ʃn, US ɪn'vɜ:rʃn, US -ʒn/ *noun*
1 ئــاوەژوویی، بــەراوەژوویی، هەڵاوگێــڕی، پێچەوانــەیی، ســـەروبنی، هەڵــگێڕانەوە، ســەرەونخونکــردن، پــشتەوروکردن، بــە پشتاخــستن، ســەروبنکــردن، هەڵــگەڕانەوە، هەڵگێڕانەوە 2 پێش و پاشخستن 3 (هەروەها sexual inversion) هاورەگــــەزبازی، 4 homosexuality زۆربوونی تێمپراچێری هەوا لە ئەنجامی زیادبوونی بەرزایی 5 گۆڕینی 6 alternating current تەزووی ڕاستەوخۆ بۆ گــۆڕینی ســۆکرۆزی dextrorotatory بــۆ تێکــەڵــەیێکــی levorotatoryی گلۆکــۆز و فرۆکتۆز 7 جۆرێ لادانی کرۆمۆزۆمی کە لەودا کەرتێکی کرۆمۆزۆم هەڵدەگەڕێتەوە یان ئاوەژوو دەبێتــەوە 8 = anastrophe ◌ 1 واژگــــونی، وارونگی، برعکس کردن، عکس، قلب 2 تقدیم و تأخیر 3 همجنسبازی 4، 5، 6، 7 و 8 انورسیون

inversion centre *noun*
ناوەندی بەراوەژوویی، چەقی ئاوەژوویی ◌ مرکز وارونگی

invert[1] /'ɪnvɔ:t/ *noun*
1 تاقی پێچەوانە، تاقی هەڵگەڕاوە، تاقی سەروبن 2 هاورەگەزباز ◌ 1 طاق وارونه 2 همجنسباز

invert[2] /'ɪnvɔ:t/ = invertebrate

invertase /'ɪnvɜ:teɪz, ɪn'vɜ:t-/ *noun*, also invertin or sucrase
هەوێنەیێ enzyme کە هانی هایدرۆلایسیسی سۆکرۆز دەدا ◌ اینورتاز

invertebracy /ɪn'vɜ:təbrəsɪ, US -'vɜ:rt-/ *noun*
بێبڕبڕەیی، بێمۆغەرەیی، بێمۆرەیی ◌ بی‌مهرگی

invertebral *adjective*
بــێبڕبــڕە، بــێبڕبڕاگــە، بــێمۆغــەرە، بــێتیرەگــە، بێمۆرە ◌ بی‌مهره

invertebrate /ɪn'vɜ:tɪbrət, US -'vɜ:rt-/ *adjective, noun*
adj 1 بێ‌بڕبڕە، بێ مووروەگەی پشت spinal column 2 لاواز، بێ‌دەسەلات، بێ‌غیرەت، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، حیز *n* 1 گیانەوەری بێ‌بڕبڕە (vertebrate بڕوانە) 2 کەسێکی لاواز یان بێ‌دەسەلات ◌ *adj* 1 بی‌مهره 2 سست عنصر. *n* 1 جانور بی‌مهره 2 آدم سست عنصر

inverted *adjective*
پێچەوانە، ئاوەژوو، دەمەونخون، بەراوەژوو، سەروبن‌کراو، هەڵگەڕاوە، بەرقاژی ◌ وارونه، معکوس

inverted commas *noun,* also quotation mark
بۆراوەژوو، نیشانەی گێڕانەوە ("ـــ") ◌ گیومه

inverted snobbery *noun*
مرۆی خەڵک‌ناسایی، دژایەتی لەگەڵ چینی دەوڵەمەند (inverted snob *n*: مرۆی خەڵکی یا خەڵک‌ناسا، ئینفێرتید سنۆب) ◌ مردمی‌نمایی

inverter *noun*
هەڵگێڕەوە، سەروبن‌کەر، بەپشتاخەر ◌ برگرداننده

invertibility /ɪn,vɜ:tə'bɪləti/ *noun*
لەهەڵگێڕانەوەهاتوویی ◌ قابلیت قلب

invertibile /ɪn'vɜ:təbl/ *adjective*
لەهەڵگێڕانەوەهاتوو، هەڵدەگێڕدرێتەوە: *an invertible matrix* ◌ قابل قلب

invert sugar *noun*
شەکری پێچەوانە یان ئاوەژوو: تێکەڵەی گلوکۆز و فرۆکتۆز، بە هایدرۆلایسی سوکرۆز بەدەست دێ ◌ قند معکوس، انورت شوگار

investigation /ɪn,vestɪ'geɪʃn/ *noun*
لێکۆڵینەوە، لێ‌توێژینەوە، تاوان‌دۆزی، لێ‌توێژینەوە، بن‌گیری، بەدواداچوون، لێ‌پرسینەوە: *a criminal/murder/police investigation* ◊ *The police have completed their investigations into the accident* (investigational *adj*) ◌ تحقیق، بررسی، رسیدگی، پژوهش، بازجویی

investigative /ɪn'vestɪgətɪv, US -geɪtɪv/ *adjective*
لێکۆڵینەوەیی، لێ‌توێژەرانە: *The article was an excellent piece of -tive journalism* ◊ *The police have full investigatory powers* ◌ تحقیقی

investigative new drug *noun, abbreviation* IND
دەرمانێکی نەسەلێنمراو کە لە لایەن Food and Drug Administration پەسند کراوە، بۆ چارەسەری کلینیکی بەرکاردێتری ◌ نوعی دارو

investigator /ɪn'vestɪgeɪtə(r)/ *noun*
تاوان‌پرس، لێ‌پرسێنکار، بەدواداچوو، پشکێنەر، توێژەر، لێکۆڵەر، تاوان‌دۆز ◌ بازجو، محقق، پژوهنده، رسیدگی کننده

investigatory /ɪn'vestɪgətəri, US -gətɔ:ri/ *adjective*
توێژینەوەیی، لێکۆڵینەوەیی، تاوان‌پرسانە، پشکێنەرانە، لێ‌پرسینەوانە ◌ پژوهشی، تحقیقی، بازجویانه

investiture /ɪn'vestɪtʃə(r)/ *noun*
1 ڕێ‌ورەسمی پێ‌سپاردن یان پێدان (پلەوپایە، سەرناو و هتد) 2 دیاری‌کردن 3 بەرگ ◌ 1 مراسم اعطا 2 تعیین 3 لباس

investment /ɪn'vestmənt/ *noun*
1 سەرمایەنانەوە، وەبەرهێنان، سەرمایەپێکەوەنان: *to encourage foreign investment* ◊ *investment income* 2 بەکارهێنان، چواندن 3 گەمارۆ، ئابلۆقە، دۆردان ◌ 1 سرمایه‌گذاری 2 بهره‌برداری 3 محاصره

investment bank *noun*
بانکی سەرمایەنانەوە یان وەبەرهێنان (investment banker *n*؛ investment banking *n*) ◌ بانک سرمایه‌گذاری

investment company *noun,* also investment trust
کۆمپانی سەرمایەنانەوە یان وەبەرهێنان ◌ شرکت سرمایه‌گذاری

investor /ɪn'vestə(r)/ *noun*
سەرمایەنەرەوە، وەبەرهێن، وەبەرهێنەر ◌ سرمایه‌گذار

inveteracy /ɪn'vetərəsi/ *noun*
لەمێژینەیی، بەپێشینەیی، درێژخایەنی، خووگرتوویی، لەگەڵ‌بوویی، ڕەگ‌داکوتاوی، بنج‌بەستوویی، tenacity ◌ دیرینگی، ریشه‌داری

inveterate /ɪn'vetərət/ *adjective*
1 کۆن، لەمێژینە، لەگەڵ‌بوو، بەپێشینەیی، دێرین، درێژخایەن، دوورودرێژ، خووگرتوو، گیرۆدە، ڕیشەداکوتاو، بنج‌داکوتاو، بنج‌بەستوو 2 کۆنەکار، کوڵیو (inveterateness *n*) ◌ 1 قدیمی، مزمن، ریشه‌دار 2 معتاد، قهار

inveterately /ɪn'vetərətli/ *adverb*
ڕەگ‌داکوتاوانە، بە شێوەیێکی ڕەگ‌داکوتاو ◌ به طور ریشه‌دار

inviable *adjective*
نەژیو: (زیندەوەری) ناتوانێ بژی یا بمێنێتەوە لەبەر پێکهاتنێکی بۆماوەیی genetic constitution بەزیان (inviability *n*) ◌ انویابل

invictive *adjective*
نەبەزیو، لەشکان‌نەهاتوو، نابەزێ ◌ مغلوب‌نشدنی

invidious /ɪn'vɪdiəs/ *adjective*
1 بە غەرەزەوە، بە کینەوە، بەرچاوداگیراوانە، لە ڕووی ڕقەوە، نادادگەرانە، ناخۆش، بێزەوەن، قینەوەن: *invidious remarks* 2 بەئێرەیی

invidiously /ɪn'vɪdiəsli/ adv) لـه رووی رقـەوە، بە قینەوە، بە کینەوە؛ invidiousness /ɪn'vɪdiəsnəs/ n: بـەغیلی، ئیرەیی، بەرچاوداگیراوی) ◌ 1 مغرضانه، عصبانی کننده، نفرت‌انگیز 2 حسادت‌انگیز

invigilation /ɪn,vɪdʒɪ'leɪʃn/ *noun*
(تـاقی کـاری) چاوبەسەرەوەبوون، چـاودێری، ئاگاداری ◌ مراقبت

invigilator /ɪn'vɪdʒɪleɪtə(r)/ *noun*
چاوبەسەرەوەبوو، چاودێر، ئاگادێر ◌ مراقب

invigorating *adjective*
کەیف‌سازکەر، گوڕپێدەر، بووژێنەر، خۆش: *an invigorating walk/shower* (invigoratingly *adv*) ◌ نیروبخش، فرح‌بخش

invigoration /ɪn,vɪgə'reɪʃn/ *noun*
هێزداری، گوڕپێدان، بەهێزکردن، بووژاندنەوە، گورجاندن (invigorative *adj*؛ invigorator *n*؛ invigoratively *adv*) ◌ تقویت، نیروبخشی

invincibility /ɪn,vɪnsə'bɪləti/ *noun*
لەشکاننەهاتوویی، نەبەزیوی، نەبەزی، بەسەردازاڵنەبوویی، کۆڵنەدەری: *He had an aura of invincibility* ◌ شکست‌ناپذیری

invincible /ɪn'vɪnsəbl/ *adjective*
1 لەشکاننەهاتوو، نەبەز(یو)، بەسەردازاڵنەبوو، نابەزێ، ناشکێنرێ، بەهێز، کۆڵی پێنادرێ، بەقەوەت، نەبەرد، کۆڵنەدەر: *The team seemed invincible* ◊ *a seemingly invincible army* 2 نەڕووخ، پتەو، تۆکمە، قایم: *an invincible belief in his own ability* (invincibly /ɪn'vɪnsəbli/ *adv*؛ invincibleness *n*) ◌ 1 شکست‌ناپذیر 2 راسخ

inviolability /ɪn,vaɪələ'bɪləti/ *noun*
پیرۆزی، حورمەت، پێشێلنەکراوی، نەبەزێنراوی، پارێزراوی (inviolableness *n*) ◌ مصونیت، تخلف‌ناپذیری

inviolable /ɪn'vaɪələbl/ *adjective*
پیرۆز، جێی‌ڕێز، پێشێل‌نەکراو، نەبەزێنراو، نابێ بشکێنرێ، دەبێ بپارێزرێ، پارێزراو: *the inviolable right to life* - ◌ مصون، تخلف‌ناپذیر

inviolably /ɪn'vaɪələbli/ *adverb*
پارێزراوانە، بە شێوەیەکی پیرۆز ◌ به طور مصون

inviolacy *noun*
پیرۆزی، پارێزراوی، نەبەزێنراوی، حورمەت‌ڕاگیراوی، ڕەچاوکراوی، بێڕێزنەبوویی، پێشێل‌نەکراوی، نەشکێنراوی، حورمەت‌نەشکاوی، نەگۆڕاوی ◌ مصونیت، نقض‌نشدگی

inviolate /ɪn'vaɪələt/ *adjective*
پیرۆز، پارێزراو، نەبەزێنراو، حورمەت‌ڕاگیراو، نەشکێنراو، ڕەچاوکراو، بێ‌ڕێزنەبوو، بێڕێزی پێ نەکراو، دەس‌تێوەرنەدراو، دروست‌ڕاگیراو، پێشێل‌نەکراو، نەگۆڕاو: *Their privacy remained inviolate* (inviolateness *n*) بنەڕەت: لە *inviolatus* لاتین، لە -*in* "نا" + *violare* "شکاندن، پێشێل‌کردن، بێڕێزی پێ‌کردن، سەرپێچی کردن violate") ◌ مصون، نقض‌نشده

inviolately /ɪn'vaɪələtli/ *adverb*
نەشکێنراوانە، نەبەزێنراوانە ◌ به طور نقض‌نشده

invisibility /ɪn,vɪzə'bɪləti/ *noun*
نەبینراوی، لەبینین‌نەهاتوویی، بەرچاونەهاتوویی، نادیاری ◌ نامرئی بودن

invisible /ɪn'vɪzəbl/ *adjective*
adj نەبینراو، لەبینین‌نەهاتوو، بەرچاونەهاتوو، نەدیتراو، نادیار، hidden، imperceptible، inconspicuous *n* (invisibles) هاوردە و هەناردەی نەبینراو ◌ *adj* نامرئی، غیرقابل رؤیت *n* (در جمع) واردات و صادرات نامرئی

invisible exports *noun, pl.*
هەناردە(مەنی)ی نادیار یان نەبینراو ◌ صادرات نامرئی یا نامحسوس

invisible imports *noun, pl.*
هەناردە(مەنی)ی نادیار یان نەبینراو ◌ صادرات نامرئی یا نامحسوس

invisible ink *noun*
جەوهەری نەبینراو یان نادیار (بۆ نووسینی پەیامی نهێنی بەکاردێنرێ) ◌ مرکب نامرئی

invisible mending *noun*
دوورینەوە، درووندەوە، چنینەوە (کە وا بێ دیار نەبێ (یان دیاری نەدا) ◌ رفو

invisible trade *noun*
بازرگانی نادیار، کارداری نادیار یان نەبینراو ◌ تجارت نامرئی

invisibly /ɪn'vɪzəbli/ *adverb*
نادیارانە، نەبینراوانە، بە شێوەیەکی نەدیتراو ◌ به طور نامرئی

invitation /,ɪnvɪ'teɪʃn/ *noun*
1 بانگێشتن، بانگهێشتن، لێ‌گیرانەوە، خوولککردن، بانگ‌کردن: *to issue/extend an invitation* 2 داوا، داخوازی، خوایشت 3 بانگێشتنامە 4 هاندەر، بزوێنەر ◌ 1 دعوت 2 درخواست 3 دعوت‌نامه 4 مشوق

invitational /,ɪnvɪ'teʃənl/ *adjective*
بانگێشت‌کراو، لێ‌گیرانەوەیی ◌ دعوتی

invitatory /ɪn'vaɪtətəʊrɪ/ *adjective*
بانگێشت‌کراو، لێ‌گیرانەوەیی ◌ دعوتی

invite /'ɪnvaɪt/ *noun*
کارتی لێ‌گیرانەوە، کارتی بانگێشتن، بانگێشتن‌نامە ◌ کارت دعوت

invitee *noun*
کەسی بانگهێشتن‌کراو یان بانگێشت‌کراو ◌ شخص دعوت‌شده

inviting /ɪn'vaɪtɪŋ/ *adjective*
سەرنج‌ڕاکێش، خۆش، دڵڕفێن، attractive: **an** *inviting smell* ◌ جالب

invitingly /ɪn'vaɪtɪŋli/ *adverb*
بە شێوەیەکی خۆش، سەرنج‌ڕاکێشانە ◌ بە طور جالب

invitingness /ɪn'vaɪtɪŋnəs/ *noun*
خۆشی، سەرنج‌ڕاکێشی ◌ جالب بودن

in vitro /ɪn 'vi:trəʊ, US 'vi:troʊ/ *adjective*
توێژینگەی، تاقیگەیی، لە تاقیگەدا، لە شووشەدا، لە دەرەوەی لەش(ی دایک(دا): **the** *development of in vitro fertilization* ◌ آزمایشگاهی

invitrofertilization *noun*
پرۆسەی دانانی تۆمی چاک‌کراو لەنێو لەشی ژندا ◌ انتروفرتیلیزیسیون

in vivo /ɪn 'vi:vəʊ, US 'vi:voʊ/ *adjective, adverb*
لە نێوەوەی لەش، نێولەشی، لە لەش‌دا، ئین‌ڤیڤۆ ◌ در داخل بدن، ان ویو

invocation /ˌɪnvə'keɪʃn/ *noun*
1 داوای یارمەتی، بەزەیی‌پیاهاتن، داوێن‌گرتن، دەسەوداوێن، داوێن‌گیری، پارانەوە، تکاکردن، کڕووزانەوە، پەنابردنەبەر، هانابردن 2 دۆعا، نزا 3 وێرد، دیوبەند، نووشتە (خوێندنەوە) 4 بانگ‌کردن، لێ‌گیرانەوە (invocational *adj*) ◌ 1 استمداد، استغاثه، توسل 2 دعا 3 ورد 4 احضار

invocatory /ɪn'vɒkət(ə)ri/ *adjective*
دۆعایی، نزایی ◌ دعایی

invoice /'ɪnvɔɪs/ *noun*
بارنامە، لیستە، بیل، هێنمان: **an** *invoice for £250* ◌ صورت حساب، فاکتور

involucre /'ɪnvəl(j)u:kə/ *noun*
(توێکاری) بەرگی پەردەیی، بەرگ ◌ پوشش غشایی، پوشش

involucrum *noun*
بەرگی پەردەیی، بەرگ ◌ پوشش غشایی، پوشش

involuntarily /ɪn'vɒləntrəli, US ɪnˌvɑ:lən'terəli/ *adverb*
خۆنەویستانە، بە نائەنقەست، نامەبەستانە ◌ بە طور غیرارادی، غیرعمدی

involuntariness /ɪn'vɒləntrinəs, US ɪn'vɑ:lənterinəs/ *noun*
خۆنەویستی، خۆنەویستەبوون، بەدەس‌خۆنەبوون ◌ غیرارادی بودن

involuntary /ɪn'vɒləntri, US ɪn'vɑ:lənteri/ *adjective*
1 خۆنەویست، خۆنەویستە، خۆنەخواستە، بەدەس‌خۆنەبوو: *an involuntary cry of pain* 2 زۆرەملی، ناچاری، تەنگەتاوی: *involuntary* **the** *involuntary* ◊ *childlessness* *repatriation of immigrants* ◌ 1 غیرارادی، غیرعمدی 2 اجباری، اضطراری

involute /ɪn'vəlu:t/ *adjective*, also involuted
1 ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ 2 (گەڵا) هەڵگەڕاو، لوول‌بوو (ب.ت. قەراغەکەی): *an involute* *leaf* ◌ 1 پیچیده 2 برگشته به داخل

involuted = 1 complicated 2 abstruse

involution /ˌɪnvə'l(j)u:ʃn/ *noun*
1 ئاڵۆزی، پێچەڵاوپێچی، ئاڵۆسکاوی 2 هەڵگەڕاوی 3 چوونەیەکی ئەندامێ لە تەمەنی پیری یان بێ‌چالاکیدا (involutional *adj*): سەربە involution) ◌ 1 پیچیدگی 2 برگشتگی به داخل 3 انولسیون

involved /ɪn'vɒlvd, US ɪn'vɑ:lvd/ *adjective*
1 ئاڵۆز، پێچەڵاوپێچ، پێچاوپێچ 2 پێوەبوو، گیرکردوو، تێوەگلاو، تێکەوتوو، تووش‌بوو، تێ‌گیر، وەردراو ◌ 1 پیچیده، بغرنج 2 درگیر

involvement /ɪn'vɒlvmənt, US -'vɑ:lv-/ *noun*
1 کێشە، پرس، پێوەبوون، تێوەگلان، تووش‌بوون، دوچاربوون، تێ‌کەوتن، تێ‌گیران، دەس‌تێ‌هاوێژران، گیرکردن، بەسەرەوەتێ‌کەوتن، تێ‌وەردران 2 ئاڵۆزی، پێچاوپێچی، پێچەڵاوپێچی 3 (ماڵی) گوشار، تەنگانە ◌ 1 معضل، گرفتاری، درگیری 2 پیچیدگی 3 مضیقه

invulnerability /ɪnˌvʌlnərə'bɪləti/ *noun*
بریندارنەکراوی، لەبریندارنەهاتوویی، ئێش‌پێ‌نەگەیشتوویی، لێ‌نەدراوی، زەربەلێ‌نەکەوتوویی، هیچ‌لێ‌نەهاتوویی، زەربەلێ‌نەدراوی، پاریزراوی، لەدەس‌بردن‌نەهاتوویی، دەس‌بۆنەبراوی ◌ زخم‌ناپذیری، آسیب‌ناپذیری

invulnerable /ɪn'vʌlnərəbl/ *adjective*
بریندارنەکراو، لەبریندارنەهاتوو، لێ‌نەدراو، زەربەلێ‌نەکەوتوو، هیچ‌لێ‌نەهاتوو، زەفەرپێ‌نەبراو، زەربەلێ‌نەدراو، پارێزراو، لەشکان‌نەهاتوو، ناشکێ، دەس‌بۆنەبراو، کەس ناتوانێ دەستی بۆ بەرێ: *to be in an -erable position* ◌ زخم ناپذیر، آسیب‌ناپذیر، مصون

invulnerably /ɪn'vʌlnərəbli/ *adverb*
دەس‌بۆنەبراوانە، پارێزراوانە ◌ به طور مصون

inwale /'ɪnweɪl/ *noun*
لێواری بۆ نێوەوەی گەمی ◌ لبه‌ی داخلی قایق

inwall *noun*
دیواری نێوەوە یان ژوورەوە ◌ دیوار داخلی

inward /'ɪnwəd, US -wərd/ *adjective*
1 لە نێوەوە، نێوەکی، هەناوی، مەعنەوی، مانایی، ژوورەکی 2 بەرەو نێوەوە، روو لە نێوەوە ◌ 1

داخلی، باطنی، معنوی 2 به سوی داخل
inward(s) *adverb*
بەرەو نێوەوە، روو لە ژوورەوە: *The door opens -ards* ◌ به سوی داخل
inward investment *noun*
سەرمایەنانەوەی دەرەکی (سەرمایەیێ کە لە لایەن دەرەوە و لە نێوخۆی وڵاتدا نراوەتەوە) ◌ سرمایەگذاری خارجی
inward-looking *adjective*
خۆبین، خولەبیر، قووڵەوەبوو لە کاروباری خۆیدا، لەخۆداگلاو ◌ خوداندیش، خودخواه
inwardly /ˈɪnwədli, US -wərd-/ *adverb*
لە نێوەوە: *I was - ◊ She groaned inwardly rdly furious* ◌ از درون
inwardness /ˈɪnwədnəs, US -wərd-/ *noun*
هەناو، تایبەتمەندی مەعنەوی یان مانایی ◌ باطن، ویژگی معنوی
inyanga /ɪnˈjɑːŋə/ *noun, pl.* inyangas or izinyanga
کەسێ کە کەسانی نەخۆش و دەردەدار بە ماک و مەتریالی سروشتی چارەسەر و دەرمان دەکا، وەک گیا و هتد. ◌ اینیانا
I/O *abbreviation* (Electronics) input-output
Io *noun*, Latin, from Greek *Iō*
ئایۆ: کچی خوای رووبار کە گراوی زیۆس بووە و لە لایەن زیۆسەوە کرا بە نوێتگین heifer (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ◌ آیو
iod(o)- *prefix*
پێشگر: یۆد: *iodoform ،iodize* ◌ پیشوند: ید
iodate *noun*
خوێی iodic acid، وەک sodium iodate $NaIO_3$ ◌ نمک اسید یودی
iodic /aɪˈɒdɪk/ *adjective*
یۆدی، ئایۆدی ◌ یدی
iodic acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی ئایۆدی یان یۆدی: HIO_3 ◌ اسید یدی
iodide /ˈaɪədʌɪd/ *noun*
(کیمیا) 1 ئایۆدید، ئایۆداید، ئاوێتەیێکی ئایۆدین لەگەڵ توخم یان کۆمەڵێکی تر: *sodium iodide* 2 ئاوێتەیێ کە ئایۆدینی تیایە ◌ آیود
iodine /ˈaɪədiːn, US -daɪn/ *noun*
یۆد، ئایۆدین (بە ژ.گ. 53، ن. I) ◌ ید
iodine number *noun*
ژماری یۆدی ◌ عدد یدی
iodism /ˈaɪədɪz(ə)m/ *noun*
(پزشکی) ژاراوایبوون بە ئایۆدین ◌ آیودیسم
iodized salt *noun*
خوێی یۆداوی، خوێی یۆددار ◌ نمک یددار
iodoform /ʌɪˈəʊdə(ʊ)fɔːm, ˈʌɪədə(ʊ)-, ʌɪˈɒdə(ʊ)-/ *noun*
ئایۆدۆفۆرم: ئاوێتەیێکی کریستاڵی زووهەڵمیو CHI_3، وەک خاوێنکەرەوە بەکاردێتریێ ◌ یدُفرم
iodometer *noun*
یۆدپێو (*iodometry n*: یۆدپێوی) ◌ یدسنج
IOM *abbreviation* Isle of Man
Io moth *noun*
جۆرێ پەپوولەی شەوگەری saturniid [*Automeris io*] ◌ نوعی پروانه
-ion also (-ation, ition, -sion, -tion, -xion) *suffix*
پاشگر: کار، کردە، کردەوە، کردار، دۆخ، رەوش، بار، ئەنجام، ئاکام: *validation، oblivion، hydration، communion، regulation* (بنەرەت: بە رێگای فەرەنسەوە، لە لاتینەوە) ◌ *ion-* پسوند: عمل، کنش، حالت، نتیجه
ion /ˈaɪən, BrE also ˈaɪɒn, US ˈaɪɑːn/ *noun*
ئایۆن، یۆن (رۆیشت، رەوت؛ بنەرەت: لە *ienai* یۆنانییەوە "رۆیشتن") ◌ یون
ion exchange *noun*
گۆڕینەوەی یۆنی، یۆنگۆڕکێ، رەوتگۆڕکێ ◌ تبادل یونی
Ionian /aɪˈəʊnɪən/ *adjective, noun*
1 *adj* ئەندامی گەلێکی کۆنی هێلینی، دانیشتووی Attica، چەند بەشێکی رۆژاوای ئاسیای بچووک و دوورگەکانی ئێژە لە سەردەمانی پێش‌کلاسیکدا 2 دانیشتووی ئایۆنیا *n* سەربە خەڵکی ئایۆنیا، ئایۆنیا یان دوورگەکانی ئایۆنیا ◌ ایونیایی
Ionic /aɪˈɒnɪk, US -ˈɑːn-/ *adjective, noun*
1 *adj* (بیناسازی یۆنانی) ئایۆنیایی 2 = Ionian
n 1 شێوازی بیناسازی ئایۆنیایی 2 زاراوەی کۆنی یۆنانی کە لە Ionia بەکاردێتریێ ◌ ایونیایی
ionic /aɪˈɒnɪk, US -ˈɑːn-/ *adjective*
ئایۆنی، رەوتی، سەربە ئایۆن یان یۆن ◌ یونی، وابسته به یون
ionic bond *noun*
بەندی ئایۆنی یان رەوتی ◌ پیوند یونی
ionic compound *noun*
ئاوێتەی ئایۆنی یان رەوتی ◌ ترکیب یونی
ionic dissociation *noun*
شیبوونەوەی ئایۆنی، لێکهەڵوەشانی ئایۆنی ◌ تفکیک یونی
ionic equilibrium *noun*
هاوکێشی ئایۆنی، هاوسەنگی ئایۆنی یان رەوتی ◌ تعادل یونی
ionic lattice *noun*
تۆڕی ئایۆنی یان رەوتی ◌ شبکەی یونی
ionic strength *noun*
هێزی ئایۆنی، توانستی ئایۆنی یان رەوتی ◌ قدرت یونی
ionium *noun*

ئـــایۆنیوم (ئیزۆتـــۆپی تیـــشکدەرەوە یـــان رادیۆئەکتیڤی سروشتی بە ژمارەی بارستەیی 230 mass number) ◌ یونیم

ionization /ˌaɪənaɪˈzeɪʃn, US -nəˈz-/ *noun*
ئـایۆنین، ئایۆنـان، ئایۆنانـدن، رەوتانـدن، بوونـە ئایۆن ◌ یونش، یونیزاسیون

ionization energy *noun*
وزەی ئایۆنان یان بوونە ئایۆن ◌ انرژی یونش

ionizer /ˈaɪənaɪzə(r)/ *noun*
ئایۆنەر، رەوتێنەر ◌ یونشگر

ionosphere /aɪˈɒnəsfɪə(r), US aɪˈɑːnəsfɪr/ *noun*
ئایۆنۆسفێر، ئایۆنگۆ، چینی ئایۆن، چینەیۆنینە: ناوچـەیێکـی کـەشـی زەوی نێـوان چینـەگـۆ stratosphere و چینـەدەرینـە exosphere، لـە چـەنـدین تـویژی ئـایۆنێنراوی ionized layer پێکهاتووە و لە 80 تا 400 کیلۆمیتر (50 تا 250 مایل) لە ژووره ئاستی زەوییەوەیە (لەوێدا ئـایۆن و ئێلیکترۆنـە کـان یـەکجـار چڕوپـڕن و دەتوانن شەپۆلەکانی رادیۆیی بداتەوە) ◌ یونکره

ionospheric *adjective*
سەربە ئایۆنۆسفێر (ionospherically *adv*) ◌ وابسته به یونکره

iota /aɪˈəʊtə, US aɪˈoʊtə/ *noun*
1 ئایوتا (نۆیەمین پیتی ئەلفوبێی یۆنانی) 2 هەرە کەم، یەکجار کەم، بە قەد سەدەدەرزی، تۆزقاڵێ، تۆزێ ◌ 1 یُتا 2 ذره

IOU /ˌaɪ əʊ ˈjuː, -oʊ-/ *abbreviation* I owe you
کـاغزی قـەرزاربوون: *an IOU for £100* ◌ کاغذ بدهی

IPA /ˌaɪ piː ˈeɪ/ *abbreviation* International Phonetic Alphabet
ئـەلفوبێی دەنـگ(ناسـی)ی جیهـانی، ئـەلفوبێی فۆنێتیکی نێونەتـەوەیی (ئـایپیئـەی(ئێـی)) ◌ الفبای آوانگار بین‌المللی

ipecacuanha /ˌɪpɪkakjʊˈanə/ *noun*, also ipeca
رەگـی وشـکەوەبووی دەوەنێکـی ئـەمریکای باشـووری، وەک دەرمـانی رشـانەوە یـان کۆخـە بەکاردێتێ ◌ ایپیکاکیوآنا

iPod /ˈaɪpɒd/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) ئایپۆد، ئایپاد: پارچـەیێکی چکۆلـەی دەزگایێکـە کـە دەتوانـێ زانیـاری وەرگیراو لـە ئینتێرنێـت هـەلگرێتەوە و دەتـوانی لەگەڵ خۆت هەڵیگری، ب.ن. دەتوانی بەو گوێ لە موسیقا رابگری: *The iPod plays audio downloadable* ◊ *for up to 20 hours* ◌ *subway maps for your iPod* ◌ ایپاد

ippon /ˌɪpɒn/ *noun*
(ژاپـۆنی) خالـێ لـە جـۆدۆ، کاراتـە و وەرزشـە شەڕییەکانی تر ◌ ایپون

ipse dixit /ˌɪpseɪ ˈdɪksɪt, US ˌɪpsiː/ *noun*
(لاتـین) وتـەی نەسـەلمێنراو یـان دەرمارگرژانـە (واتـای خـۆی: خـودی ئـەو وتوویـەتی)، قـسـەی زۆرەملێیانە ◌ گفته‌ی اثبات‌نشده یا جزمی

ipsilateral /ˌɪpsɪˈlat(ə)r(ə)l/ *adjective*
هەڵکەوتوو، سەربە یان روودەدا هەر لەو لایەی لەش ◌ ایپسیلاترال

ipsissima verba /ɪpˌsɪsɪmə ˈvəːbə/ *noun, pl.*
(لاتـین) هـەر وەک خـودی وتـەکانی کەسـێ ◌ عین بیانات شخصی

ipso facto /ˌɪpsəʊ ˈfæktəʊ, US ˌɪpsoʊ ˈfæktoʊ/ *adverb*
(لاتین) تەنیا لەبەر ئەو راستییە: *You cannot assume that a speaker of English is ipso facto qualified to teach English* ◌ بـە صرف همین واقعیت

ipso jure /ˈɪpsəʊ ˈjʊrɪ/ *adverb*
(لاتین) بە رێگای خودی قانوونەوە، بە گـوێرەی قانوون، بەپێی یاسا ◌ قانوناً

IQ /ˌaɪ ˈkjuː/ *abbreviation* intelligent quotient

Ir symb. the chemical element iridium

ir- = in-

IRA /ˌaɪ ɑːr ˈeɪ/ *abbreviation* Irish Republican Army
سپا یـان ئەرتەشی کۆمـاریخـوازی ئیرلەنـد ◌ ارتش جمهوری‌خواه ایرلند

Iranian /ɪˈreɪnɪən/ *adjective, noun*
adj ئێرانی *n* 1 خەڵکی ئێران، ئێرانی 2 لقی زمانە ئێرانییەکان (لقێکە لە زمـانی هێنـد و ئـەورووپایی کـە کـوردی Kurdish، ئەڤێـستایی Avestan، فارسـی (Farsi) Persian، سـۆگدی Sogdi، پەشتو Pashto و هتـد لـەخۆ دەگـرێ) ◌ *adj* ایرانی *n* اهل 1 ایران 2 شاخه‌ی زبان‌های ایرانی

Iraqi /ɪˈrækɪ/ *adjective, noun*
adj ئێراقی، عێراقی *n* 1 خەڵکی ئێراق، ئێراقی، عێراقی 2 زمانی عەرەبی ئێراقی ◌ *adj* عراقی *n* 1 اهل عراق 2 زبان عربی عراقی

irascibility /ɪˌræsəˈbɪləti/ *noun*, also irascibleness
زووتوورەیی، توندی، هەڵـتۆزی، سـەرتوندی ◌ تندخویی

irascible /ɪˈræsəbl/ *adjective*
زووتـوورە، جینگـزی، تونـد، هەڵـتۆز، سـەرتوند، فیشەکی ◌ تندخو

irascibly /ɪˈræsəbli/ *adverb*
توورەبووانە، توندانە ◌ با تندخویی

irate /aɪˈreɪt/ *adjective*
بەردبەباکـەر، (زۆر) تـوورە: *irate customers*

سیلتی ئیرلەندی ◌ ایرلندی adj اهل ایرلند 1 n 2 زبان ایرلندی
Irish coffee *noun*
قاوەی ئیرلەندی (قاوە لەگەڵ ویسکی و سەرتوێ بەسەرییەوە) ◌ قهوەی ایرلندی
Irishman /'aɪrɪʃmən/ *noun, pl.* Irishmen
پیاوی ئیرلەندی، خەڵک یان دانیشتووی ئیرلەند ◌ مرد ایرلندی، ایرلندی
Irish moss = carrageen
Irish setter *noun*
تانجی ئیرلەندی ◌ سگ شکاری ایرلندی
Irish stew *noun*
تاس‌کەباب ◌ تاس‌کباب
Irish terrier *noun*
تاجی ئیرلەندی ◌ نوعی سگ شکاری
Irish wolfhound *noun*
جۆرێ تاجی زلەی ئیرلەندی ◌ نوعی سگ شکاری
Irishwoman /'aɪrɪʃwʊmən/ *noun, pl.* Irishwomen
ژنی ئیرلەندی، ژنێ کە لە رەگەزی ئیرلەندی‌یە ◌ زن ایرلندی
iritic /aɪ'rɪtɪk/ *adjective*
1 تووش‌بوو بە ئاوسانی بیلبیلە 2 سەربە ئاوسانی رەشێنکە یان بیلبیلە ◌ 1 دچار آماس عنبیه 2 وابسته به آماس عنبیه
iritis /ʌɪ'rʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی بیلبیلە یان رەشێنکە ◌ آماس عنبیه
irksome /'ɜːksəm, US 'ɜːrk-/ *adjective*
ناخۆش، ماندووکەر، وەڕەس‌کەر ◌ کسالت‌آور
irksomely /'ɜːksəmli, US 'ɜːrk-/ *adverb*
بە شێوەیەکی وەڕەس‌کەر ◌ به طور کسالت‌آور
irksomeness /'ɜːksəmnəs, US 'ɜːrk-/ *noun*
ماندووکەری، ناخۆشی، وەڕەس‌کەری ◌ کسل‌کنندگی
iroko /ɪ'rəʊkəʊ, US iː-/ *noun, pl.* irokos
جۆرێ سەختەداری گەرمێنانی ئەفریکا، داریکی پەمەیی هەیە [*Chlorophora excelsa* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی درخت
iron /'aɪən, US 'aɪərn/ *noun, adjective*
1 *n* ئاسن، هەسن (بە ز.گ. 26، ن. Fe): *cast/wrought/corrugated iron* 2 ئوتوو، ئاوەشکێنە 3 (irons) کۆت‌وزنجیر، کۆت‌وبەند *adj* ئاسنین، پۆلایین ◌ *n* 1 آهن 2 اتو 3 (در جمع) غل و زنجیر *adj* آهنین
Iron Age *noun*
سەردەمی ئاسن، قۆناخی ئاسن، رۆژگاری ئاسن ◌ عصر آهن
iron-bound /'aɪən baʊnd/ *adjective*
1 ئاسن‌بەند، زنجیربەند، زنجیرکراو 2 ناڕێک

◌ خشمگین، غضبناک
irately /aɪ'reɪtli/ *adverb*
بە تووڕەیی ◌ با خشم
irateness /aɪ'reɪtnəs/ *noun*
بەردبەباکەری، تووڕەیی ◌ خشمگینی، غضبناکی
IRBM *abbreviation* intermediate-range ballistic missile
ire /'aɪə(r)/ *noun*
تووڕەیی، قەڵسی، غەیدی، رق، ئازری: *to arouse/raise/provoke the ire of local residents* ◌ خشم، غضب
ireful *adjective*
تووڕە، قەڵس، رق‌هەستاو (irefully *adv*: بە شێوەیەکی تووڕە، تووڕانە؛ irefulness *n*: تووڕەیی، قەڵسی، رق‌هەستاوی) ◌ خشمناک
irid(o)- *prefix*
پێشگر: 1 [لە irid- iris ی لاتینی] کۆلکەزێرینە، کەسک‌وسوور: *iridescent* 2 [لە irid- iris ی لاتینی نوێ] رەشێنکە یان بیلبیلەی چاو: *iridology* ◌ پیشوند: 1 رنگین‌کمان 2 عنبیه‌ی چشم
irid *abbreviation* iridescent
iridaceous /ˌʌɪrɪ'deɪʃəs, US ˌɪrɪ-/ *adjective*
ئاماژە یان پێوەندی بە تیرەی iris ـەوە هەیە، زەمبەقی ◌ سوسنی
iridescence /ˌɪrɪ'desns/ *noun*
کۆلکەزێرینەئاسایی، رەنگی کۆلکەزێرینەیی، پڕئالاووالایی ◌ نمایش رنگین‌کمانی، تلون
iridescent /ˌɪrɪ'desnt/ *adjective*
کۆلکەزێرینەیی، پڕئالاووالا: *a bird with iridescent blue feathers* (iridescently /ˌɪrɪ'desntli/ *adv*) ◌ رنگین‌کمانی
iridium /ɪ'rɪdiəm/ *noun*
(کیمیا) ئیریدیۆم (بە ز.گ. 77، ن. Ir) ◌ ایریدیم
iridologist *noun*
ئاریدۆلۆژیست ◌ ایریدولوژیست
iridology /ˌʌɪrɪ'dɒlədʒi, US ˌɪrɪ-/ *noun*
(لە پزشکی ناتاسایی‌دا) دەس‌نیشان‌کردن بەرێگای تاقی‌کردنەوەی بیلبیلەی چاو (بنەڕەت: لە *irid-* *iris* یونانی‌یەوە "iris" + -logy) ◌ ایریدولوژی
iridotomy *noun, pl.* iridotomies
بیلبیلەبڕی، بڕینی رەشێنکەی چاو ◌ ایریدوتومی
iris /'aɪrɪs/ *noun*
1 زەمبەق، گالر [توخم *Iris*: زۆر جۆرن] 2 (توێکاری) رەشێنکە، بیلبیلە، رەشێنە 3 کۆلکەزێرینە، پەلکەزێرینە ◌ 1 زنبق 2 عنبیه 3 رنگین کمان
Irish /'aɪrɪʃ/ *adjective, noun*
adj سەربە ئیرلەند، ئیرلەندی *n* 1 خەڵکی ئیرلەند، ئیرلەندی 2 (Irish Gaelic) زمانی

🗘 1 ایرون‌بوند 2 خشن

ironbark *noun*
تویکـڵ‌ئاسـنین؟: جـۆرێ دار کـافووری ئەوسـترالیایی [*Eucalyptus paniculata* (بۆرەکەی) و جۆرەکانی تر] 🗘 ایرون‌بارک

iron-clad /ˌaɪən ˈklæd, US ˈaɪən ˌklæd/ *adjective, noun*
adj 1 بە ئاسن‌داپۆشراو، ئاسن‌پۆش، زرێ‌پۆش، لە ئاسن‌گیراو 2 رەق، سەخت *n* جۆرێ کەشتی ئاسـنینی شـەرکەری سـەدەی 19، کەشـتی زرێ‌پۆش 🗘 *adj* 1 آهن‌پوش 2 سخت *n* نوعی کشتی قرن 19

Iron Curtain *noun*
پەردەی ئاسنین، پەردەی پۆلایین (= ئەو کۆسپ و کێشە و ململانێ ئایدیۆلۆژیکی‌یانەی کە دنیای کۆمونیستی لـە دونیـای ناکۆمۆنیسـتی لێـک دادەبڕی) 🗘 پردەی آهنین

iron filings *noun, pl.*
خاکاسن، برادەی ئاسن 🗘 برادەی آهن

iron founder *noun*
ئاسن‌دارێژ، دارێژەری ئاسن 🗘 ریختەگر آهن

iron foundry *noun*
(کارگەری) ئاسن‌دارێژی 🗘 کارخانەی ریختەگری

iron-grey *noun, adjective*
n رەنگی بۆری تۆخ *adj* بۆری تاریک، بۆری تیر، بۆری تۆخ 🗘 *n* رنگ خاکستری تیره *adj* خاکستری تیره

iron horse *noun*
لۆکۆمۆتیف، ئەسپەئاسنینە 🗘 لوکوموتیو

ironic /aɪˈrɒnɪk, US -ˈrɑːn-/ *adjective,* also ironical /aɪˈrɒnɪkl, US -ˈrɑːn-/
1 تەشەراوی، توانجاوی، لە رووی تانەوە: *an ironic remark* 2 تەنزاوی (ironicalness *n*) 🗘 1 طعنه‌آمیز 2 طنزآمیز

ironically /aɪˈrɒnɪkli, US -ˈrɑːn-/ *adverb*
لە رووی تانەوە، بە تەشەرەوە: *He smiled ironically* 🗘 به طعنه

ironing /ˈaɪənɪŋ, US ˈaɪərnɪŋ/ *noun*
1 ئوتولێدان، ئوتو بەسەرداهێنان، ئوتوکێشی 2 جل‌وبەرگی ئوتوویستوو، ئەو جل‌وبەرگەی کە دەبێ ئوتو بکرێ 🗘 1 اتوکشی 2 لباس‌های اتویی

ironing-board *noun*
تەختەی ئوتو 🗘 میز اتو

ironist /ˈʌɪr(ə)nɪst/ *noun*
تانەلێدەر، تەوس‌باز، تەشەرهاوێژ 🗘 طعنه‌زن

iron lung *noun*
دەزگای هەناسەپێدانی دەسکرد، سی ئاسنی یان لەئاسن 🗘 دستگاه تنفس مصنوعی

ironmaster /ˈaɪənmɑːstə(r)/ *noun*
ئاسن‌ساز 🗘 آهن‌ساز

ironmonger /ˈaɪənmʌŋgə(r), US ˈaɪərn-/ *noun*
ئاسنەواڵەفرۆش، ئاسنەواڵەفرۆشی 🗘 ابـزار و یراق‌فروش، ابزار و یراق‌فروشی

ironmonger's *noun*
ئاسنەواڵەفرۆشی 🗘 ابزار و یراق‌فروشی

ironmongery /-mʌŋgəri/ *noun, pl.* ironmongeries
ئاسنەواڵەفرۆشی 🗘 ابزار و یراق‌فروشی

iron-mould /ˈaɪən məʊld/ *noun,* US iron-mold
ڕەشایی ئاسن، لکەی ژەنگی ئاسن، توێخی ژەنگ 🗘 لکەی زنگ آهن

iron rations *noun, pl.*
بەش یا جیرەی تەنگەتاوی 🗘 جیرەی اضطراری

ironsmith /ˈaɪənsmɪθ, US ˈaɪərnsmɪθ/ *noun*
ئاسنگەر 🗘 آهنگر

ironstone /ˈaɪənstəʊn, US ˈaɪərnstoʊn/ *noun*
بـەردی ئاسـن، بەردەئاسـنی کانگـایی، کانـە بەردەئاسن 🗘 سنگ آهن

ironware /ˈaɪənweə(r), US ˈaɪərnweə(r)/ *noun*
1 قاپ‌وقاچاخی لە ئاسن، هێرباری ئاسنی 2 ئاسنەواڵە، شت‌ومەکی لە ئاسن 🗘 1 ظروف 2 آهنی، اشیا آهنی

ironwood /ˈaɪənwʊd, US ˈaɪərnwʊd/ *noun*
سەختەدار، جۆرێ درەخت کە دارێکی سـەختی هـەیـە [*Ostrya virginiana* (ئـەمریکـای باکووری) و جۆرەکانی تر] 🗘 چوب سخت

ironwork /ˈaɪənwɜːk, US ˈaɪərnwɜːrk/ *noun*
ئاسنکرد، ئاسنەواڵـە، کـەل‌وپـەلی ئاسـنی یـان لەئاسن (نەردە، رەیل و هتد) 🗘 لوازم آهنی

ironworks /ˈaɪənwɜːks, US ˈaɪərnwɜːrks/ *noun, pl.*
کارخانە یان کارگەی ئاسن‌سازی، ئاسن‌سازی 🗘 کارخانەی ذوب آهن

irony[1] /ˈaɪrəni/ *noun, pl.* ironies
1 تانـە، تەشـەر، تـوانج، پـلار، تـەوس 2 تـەنز 3 پەن(ـد)ی رۆژگار، رووداوی سەیر: *It was one of life's little ironies* 🗘 1 طعنه 2 طنز 3 ظُرفه

irony[2] /ˈaɪrənɪ/ *adjective*
ئاسنین، ئاسنی، لە ئاسن 🗘 آهنی

Iroquoian *adjective, noun*
adj ئیرۆکـوایی سـەربە گـەلی ئیرۆکـوێس یـان خێـزانی زمـانی ئیرۆکـوایی *n* خێـزانی زمـانی ئـەمریکای بـاکووری رۆژهـەلاتی (چێرووکـی Cherokee و موهاوک Mohawk) 🗘 ایروکوایی

Iroquois /ˈɪrəkwɔɪ, US -kɔɪ/ *noun, pl.*

same

1 ئیرۆکویس: ئەندامی کۆنفیدراسیۆنی پێشووی شەش گەلی سوورپێست (موهاوک، ئۆنیدا Oneida، سێنیکا Seneca، ئۆنۆنداگا Onondaga، کایئوگا Cayuga و توسکارورا Tuscarora) کە زۆربەیان لە ئۆنتاریۆی باشووری و کوبێک Quebec و ئەیالەتی نیویۆرک New York دەژیان) 2 هەریەک لە زمانەکانی ئیرۆکوایی ئەو گەلانە ◯ ایروکویس

irradiance /ɪ'reɪdiəns/ *noun*, also irradiancy

درەوشانەوە، تیشکدانەوە، پرشنگدانەوە، شەوقدانەوە، بریسکانەوە، رووناکایی ◯ تابش، درخشندگی

irradiant / ɪ'reɪdiənt/ *adjective*

تیشکدەرەوە، درەوشاوە، پرشنگدار، شەوقدەرەوە، تروسکەدار، بریسکەدار، رووناک ◯ تابنده، درخشنده

irradiation /ɪˌreɪdi'eɪʃn/ *noun*

1 درەوشانەوە، تیشکدانەوە، پرشنگدانەوە، شەوقدانەوە، بریسکانەوە، رۆشنایی، رووناکایی 2 تیشک، شەوق ◯ 1 تشعشع، درخشندگی 2 پرتو

irradicable *adjective*

هەڵنەتەکێنرێ، خاشەبڕ ناکرێ، لە نێونابردرێ، تیانابردرێ، داکوتراو، پنجبەست، رەگداکوتاو، ریشەداکوتاو، deep-rooted (irradicably *adv*) ◯ غیرقابل نابودی، عمیق، ریشەدار

irrational /ɪ'ræʃənl/ *adjective*

بێئەقڵ، نالۆژیکی، نائەقڵانی، ناعەقڵانی، نازیرانە، بێواتا: *irrational fears* ◊ *You're being irrational* ◯ فاقد عقل، غیرمنطقی، غیرمعقول

irrationalism /ɪ'ræʃənəlɪzəm/ *noun*

1 ئیراشنالیزم، ناعەقڵانیگەری (گوێ نادا بە بنەما عەقڵانییەکان، زۆرتر پشت دەبەستێ بە دیناو intuition، instinct، هەست و باوەڕ هەتا بەڵگە و پێی وایە گەردوون لە لایەن هێزە ناعەقڵانییەکان بەڕێوەدەبرێ) 2 ناعەقڵانیبوون ◯ 1 خردستیزی 2 غیرعقلانی بودن

irrationalist /ɪ'ræʃənəlɪst/ *noun, adjective*

ئیراشنالیست ◯ خردگریز

irrationalistic *adjective*

ئیراشنالیستانە ◯ وابسته به خردستیزی

irrationality /ɪˌræʃə'næləti *noun*

نالۆژیکیبوون، نازیرانەبوون، نازیرانەیی، نازیرسایی، بێلۆژیکی: *to behave irrationally* ◯ غیرمنطقی بودن

irrationally /ɪ'ræʃnəli/ *adverb*

نالۆژیکانە، بە شێوەیەکی نالۆژیکی، نازیرانە ◯ به طور غیرمنطقی

irrebuttable /ˌɪrɪ'bʌtəb(ə)l/ *adjective*

بە درۆ ناخرێتەوە ◯ غیرقابل تکذیب

irreclaimable /ˌɪrɪ'kleɪməbl/ *adjective*

چاک نابێ، راستەوە نابێ ◯ اصلاح‌ناپذیر

irreclaimably /ˌɪrɪ'kleɪməbli/ *adverb*

بە شێوەیێ کە لە چاکبوون نایێ ◯ به طور اصلاح‌ناپذیر

irreconcilablility /ɪˌrekənsaɪlə'bɪləti, US ɪˌrekənsaɪlə'bɪləti/ *noun*

راستەوەنەبوویی، رێکنەکەوتوویی، پێکنەهاتوویی، پێکەوەنەسازاویی، پێکەوەنەگونجاویی، یەکنەکەوتوویی، ناکۆکی، دژایەتی ◯ سازش‌ناپذیری، ناسازگاری، مخالفت

irreconcilable /ɪ'rekənsaɪləbl, US ɪˌrekən'saɪləbl/ *adjective*

ئاشتەوەنەبوو، رێکنەکەوتوو، ئاشتیان نابێتەوە، پێکنەهاتوو، پێکەوەنەسازاو، پێکەوەهەڵنەکردوو، پێکەوە ناسازێن، پێکەوەنەگونجاو، جۆردەرنەهاتوو، ناکۆک، یەکنەکەوتوو، دژ: *irreconcilable differences* (irreconcilableness *n*) ◯ سازش‌ناپذیر، ناسازگار، مخالف

irreconcilably /ɪ'rekənsaɪləbli, US ɪˌrekən'saɪləbli/ *adverb*

ئاشتەوەنەبووانە، رێکنەکەوتووانە، پێکنەهاتووانە ◯ به طور سازش‌ناپذیر

irrecoverable /ˌɪrɪ'kʌvərəbl/ *adjective*

قەرەبوونەکراو، لەقەرەبوونەهاتوو، لەدەسکەوتنەوەنەهاتوو، دەس ناکەوێ، قەرەبوو نابێتەوە، دەس ناکەوێتەوە، ناگەڕێتەوە، دەس ناخرێتەوە، چوو، irreparable: *an irrecoverable loss* ◯ جبران‌ناپذیر، دست‌نیافتنی

irreclaimably /-əbli/ *adverb*

لەقەرەبوونەهاتووانە ◯ به طور جبران‌ناپذیر

irrecusable /ˌɪrɪ'kjuːzəb(ə)l/ *adjective*

رەتەوەنەکراو، رەت ناکرێتەوە، بەرپەرچ نادرێتەوە ◯ پذیرفتنی

irredeemability /ˌɪrɪdiːmə'bɪləti/ *noun*

قەرەبوونەکراوی، لەقەرەبوونەهاتوویی، لەچاکبووننەهاتوویی ◯ جبران‌ناپذیری، اصلاح‌ناپذیری

irredeemable /ˌɪrɪ'diːməbl/ *adjective*

1 قەرەبوونەکراو، قەرەبوو نابێتەوە، ناگەڕێتەوە، لەقەرەبوونەهاتوو، لەچاکبووننەهاتوو، چاک نابێ 2 نەغدەوەنەبوو، ناگۆڕدرێتەوە 3 راستەوەنەکراو، چارەنەکراو، راستەوە نابێ، نەگۆڕ، لەگۆڕاننەهاتوو، (یەکجار) خراپ، کۆتاییپێنەهاتوو، هەمیشەیی 4 لەدانەوەنەهاتوو ◯ 1 جبران‌ناپذیر 2 نقدنکردنی 3 اصلاح‌ناپذیر 4 پایان‌ناپذیر 5 غیرقابل استرداد

irredeemably /-əbli/ *adverb*

قەرەبوونەبووانە: *irredeemably spoilt* ◯ بە طور جبران‌ناپذیر

irredentism /ˌɪrɪ'dentɪzəm/ *noun*

(ب.ت. له سیاسه‌تی سه‌ده‌ی نۆزده‌ی ئیتالیادا) گێڕانه‌وه‌ی ئه‌و خاکانه‌ی که جاران هی خۆیان بوو، گێڕانه‌وه‌خوازی ◊ انضمام‌طلبی

irredentist /ˌɪrɪˈdentɪst/ *noun*
گێڕانه‌وه‌خواز ◊ انضمام‌طلب

irreducibility /ˌɪrɪˌdjuːsəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
که‌مترنه‌کراوی، که‌مه‌وه‌نه‌کراوی، له‌که‌مبوونه‌وه‌نه‌هاتوویی ◊ تقلیل‌ناپذیری، کاهش‌ناپذیری

irreducible /ˌɪrɪˈdjuːsəbl, US -ˈduːs-/ *adjective*
که‌مترنه‌کراو، که‌مه‌وه‌نه‌کراو، له‌که‌مبوونه‌وه‌نه‌هاتوو، که‌م نابێته‌وه، له‌داشکانه‌وه‌نه‌هاتوو، داناشکێته‌وه، که‌متر نابێته‌وه، چکۆله‌تر نابێته‌وه، ساده‌نه‌کراو، ساده‌ترنه‌کراو، ساکارنه‌کراو، ساده نابێته‌وه: *to* ◊ *cut staff to an irreducible minimum*
تقلیل‌ناپذیر، کاهش‌ناپذیر، ساده‌نشدنی

irreducibly /-əbli/ *adverb*
ساده‌نه‌کراوانه، که‌مه‌وه‌نه‌بووانه ◊ به طور ساده‌نشدنی، به طور کاهش‌ناپذیر

irreflection *noun*
تێرانه‌مان، بیرلێ‌نه‌کردنه‌وه، بێ‌خه‌یاڵی، بێ‌فکری، بێ‌بیری، که‌مته‌رخه‌می ◊ عدم تأمل، بی‌فکری

irrefragable /ɪˈrefrəgəbl/ *adjective*
یه‌کلایی‌که‌ره‌وه، بێ‌وه‌ڵام، ره‌ته‌وه‌نه‌کراو، گومانلێ‌نه‌کراو ◊ قاطع

irrefragably /ɪˈrefrəgəbli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی یه‌کلایی‌که‌ره‌وه یان گومانلێ‌نه‌کراو ◊ به طور قاطع

irrefrangible /ˌɪrɪˈfrændʒəbl/ *adjective*
1 (فیزیک) له‌شکانه‌وه‌نه‌هاتوو 2 پێشێل ناکرێ، ناشکێنرێ، پیرۆز، پارێزراو: *-able arguments*
◊ 1 غیرقابل انکسار 2 غیرقابل نقض

irrefrangibly /ˌɪrɪˈfrændʒəbli/ *adverb*
1 له‌شکانه‌وه‌نه‌هاتووانه 2 به شێوه‌یێ که پێشێل ناکرێ ◊ 1 به طور غیرقابل انکسار 2 به طور غیرقابل نقض

irrefutability /ɪrɪfjuːtəˈbɪlɪtɪ, US ɪrefjətəˈbɪlɪtɪ/ *noun*
نکۆڵی‌لێ‌نه‌کراوی، له‌نکۆڵی‌نه‌هاتوویی، په‌سندکراوی، به‌درۆنه‌خراو(ه)یی ◊ انکارناپذیری

irrefutable /ˌɪrɪˈfjuːtəbl, US ɪˈrefjətəbl/ *adjective*
نکۆڵی‌لێ‌نه‌کراو، له‌نکۆڵی‌نه‌هاتوو، په‌سندکراو، ره‌ته‌وه‌نه‌کراو، به‌درۆنه‌خراو(ه)، به‌رپه‌رچ نادرێته‌وه، ره‌د ناکرێته‌وه، به درۆ ناخرێته‌وه، نکۆڵی لێ‌ناکرێ: ◊ *irrefutable evidence*
انکارناپذیر

irrefutable facts *noun, pl.*
راستی‌یه نکۆڵی‌لێ‌نه‌کراوه‌کان ◊ واقعیات انکارناپذیر

irrefutable proof *noun*
به‌ڵگه‌ی نکۆڵی‌لێ‌نه‌کراو ◊ برهان انکارناپذیر

irrefutably /-əbli/ *adverb*
نکۆڵی‌لێ‌نه‌کراوانه، به شێوه‌یێکی له‌نکۆڵی‌نه‌هاتوو، بێ‌شک، بێ‌گومان ◊ به طور انکارناپذیر

irregardless = regardless

irregular /ɪˈregjələ(r)/ *adjective, noun*
adj 1 نارێک، نارێک‌وپێک، کوڵ، شێواو، شپرزه، نائاسایی، ناعه‌ده‌تی 2 پێچه‌وانه‌ی رێوشوێنی نێو کۆمه‌ڵگا، دژی نه‌ریت: *irregular conduct* 3 (رێزمان) نائاسایی 4 (irregulars) هێزی نارێک(وپێک) *n* سه‌ربازێ که ئه‌ندامی فه‌رمی سپا یان ئه‌رته‌شی ولاتێ نییه ◊ *adj* 1 نامنظم، نامرتب، ناهموار، غیرعادی 2 خلاف عرف 3 (دستور زبان) بی‌قاعده 4 (در جمع) نیروی نامنظم *n* اریگیولار

irregularity /ɪˌregjəˈlærəti/ *noun, pl.* irregularities
1 نارێکی، نارێک‌وپێکی، شێواوی، شپرزه‌یی، ناته‌ختی، ناگۆڕایی، شتی نارێک(وپێک) 2 جیاوازی، یه‌ک‌نه‌گرتنه‌وه، دژایه‌تی، پۆزبه‌ری ◊ 1 بی‌نظمی، ناهمواری، چیز نامنظم 2 اختلاف، ناهم‌خوانی

irregularly /ɪˈregjələli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی نارێک، نارێک(وپێک)انه ◊ به طور نامنظم

irrelation *noun*
ناپێوه‌ندیداری، پێوه‌نه‌به‌ستراوی، به‌رپێوه‌نه‌دان، کار به‌وه‌وه‌نه‌بوون، بێجێیی، بێ‌ده‌خلی ◊ بی‌ارتباطی

irrelative /ɪˈrelətɪv/ *adjective*
ناپێوه‌ندی‌دار، پێوه‌نه‌به‌ستراو، پێوه‌ندی پێوه‌ی نییه، پێوه‌ندی‌پێوه‌نه‌بوو، بێجێ، بێ‌ده‌خل ◊ بی‌ربط

irrelatively /ɪˈrelətɪvli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی پێوه‌ندی‌پێوه‌نه‌بوو، ناپێوه‌ندی‌دارانه ◊ به طور بی‌ربط

irrelevance /ɪˈreləvəns/ *noun, also* irrelevancy/-ənsi/
1 ناپێوه‌ندی‌داری، پێوه‌نه‌به‌ستراوی، بێ‌پێوه‌ندی، به‌رپێوه‌نه‌دان، بێجێیی، بێ‌ده‌خلی، کار به‌وه‌وه‌نه‌بوون 2 شتی پێوه‌ندی‌پێوه‌نه‌بوو: *His idea was rejected as an irrelevance* ◊ 1 بی‌ارتباطی 2 چیز بی‌ربط

irrelevant /ɪˈreləvənt/ *adjective*
ناپێوه‌ندی‌دار، پێوه‌نه‌به‌ستراو، پێوه‌ندی‌پێوه‌نه‌بوو، به‌رپێوه‌نه‌داو، پێوه‌ندی، بێجێ، ناگرنگ: *that statement is irrelevant to your argument* ◊ *totally/completely/largely -t remarks* ◊ *Whether I believe you or not* ◊ *irrelevant is -relevant now* ◊ بی‌ارتباط، غیرمهم

irrelevantly /ɪˈreləvəntli/ *adverb*

قەرەبوونەکراوانـــە، بـــە شـــێوەیەکی لەقەرەبوونەهاتوو ◌ به طور جبران‌ناپذیر

irrepealable /ɪˈrɪˈpi:ləbl/ *adjective*

لەهەڵوەشـانـنـەهاتوو، هەڵنەوەشـاو، پـووچ ناکرێتەوە، بەتاڵ ناکرێتەوە، هەڵناوەشێتەوە ◌ غیرقابل الغا

irreplaceable /ˌɪrɪˈpleɪsəbl/ *adjective*

بێهاوتـا، بـێوێنـە، (یەکجار) بەنرخ، تایبەتی، لـەجێی دانـانرێ، شـتێ ناتوانـێ جێگاکـەی پرکاتەوە، بێجێگرەوە ◌ بی‌نظیر، بی‌عوض

irrepressibility /ˌɪrɪpresəˈbɪlətɪ/ *noun*

کۆنتـــرۆڵنـــەکراوی، رانـــەگیراوی، لەکۆنتـرۆڵنـەهاتوویی، لـەمـەهارنـەهـاتوویی، رانەوێستێنراوی ◌ غیر قابلیت کنترل یا مهار

irrepressible /ˌɪrɪˈpresəbl/ *adjective*

کۆنترۆڵنەکراو، رانەگیراو، لەکۆنترۆڵنەهاتوو، رانـاگیرێ، مـەهـار نـاکرێ، دابـین نـاکرێ، رانەوێستێنراو ◌ مهارنشدنی، غیرقابل کنترل

irrepressibly /-əbli/ *adverb*

کۆنترۆڵنەکراوانە، رانەگیراوانە، بە شێوەیەکی لەکۆنترۆڵنەهاتوو، لەمەهارنەهاتووانە ◌ به طور مهارنشدنی

irreproachability /ˌɪrɪprəʊtʃəˈbɪlətɪ, US -ˌproʊ-/ *noun*, also irreproachableness

بـێگونـاهی، بـێخـەتایی، بـێعـەیبی، رەخنـەلێ نەگیراوی، بێئیرادی، بێگەردی ◌ بی‌تقصیری

irreproachable /ˌɪrɪˈprəʊtʃəbl, US -ˈproʊ-/ *adjective*

بێگوناه بێخەتا، بێعەیب، رەخنەلێنەگیراو، بێئیراد، بێگەرد، بێخەوش: *irreproachable conduct* ◌ بی‌تقصیر، بی‌نقص، بی‌عیب

irreproachably /ˌɪrɪˈprəʊtʃəbli, US -ˈproʊ-/ *adverb*

بێخەوشانە، بێعەیبانە ◌ به طور بی‌نقص

irresistibility /ˌɪrɪˌzɪstəˈbɪlɪtɪ/ *noun*, also irresistability

خۆپـێڕانـەگیراوی، بەربـەرەکانێ پـێنـەکراوی، بەرگەنەگرتن، سـەختی، بەهێزی، بەرنـەگیراوی، خۆپێڕانەوێستاوی ◌ مقاومت‌ناپذیری

irresistible /ˌɪrɪˈzɪstəbl/ *adjective*, also irresistable

1 خۆپـێڕانـەگیراو، خۆڕانـەگر، بەربەرەکانێپێنەکراو، بەرگەنەگرتوو، سـەخت، بـەهێز، بـەری نـاگیرێ، بەربـەرەکانێ نـاکرێ، خۆپـێڕانەوێستاو، تاقـەتنـەهێناو: *His arguments were irresistible* ◊ *The temptation proved -stible* 2 سەرنجڕاکێش، دڵـرفێن: *an irresistible bargain* ◌ 1 مقاومت‌ناپذیر 2 جذاب، جالب

irresistibly /-əbli/ *adverb*, also irresistably

بـە شێوەیەکی سـەخت یـان خۆپـێڕانـەگیراو:

بە شێوەیێکی پێوەندی پێوەنەبوو، ناپێوەندیدارانە ◌ به طور نامربوط

irreligion /ˌɪrɪˈlɪdʒən/ *noun*

1 بێئـایینی، بێدینی، ناماژە بە نەبوونی دین، زەندیقی 2 دینی بەدرۆ ◌ 1 بی‌مذهبی، بی‌دینی 2 دین دروغی

irreligionist *noun*

مرۆی بێدین، بنیادەمی بێئایین ◌ آدم بی‌دین

irreligious /ˌɪrɪˈlɪdʒəs/ *adjective*

(فەرمی) بێدین، بێئایین، دژی دین، لادین، دیندز، کەمتەرخەم یان دوژمن بە دین، بەبێ هەست، رێباز یان کردەوەیێکی دینی ◌ لامذهب، ضد دین

irreligiously /ˌɪrɪˈlɪdʒəsli/ *adverb*

بێدینانە، لە رووی بێدینی(یەوە)، بێئایینانە ◌ لامذهبانه

irreligiousness /ˌɪrɪˈlɪdʒəsnəs/ *noun*

بـێدیـنی، بـێئـایینی، لادیـنی، دیـندزی ◌ لامذهبی، بی‌دینی

irremediable /ˌɪrɪˈmi:diəbl/ *adjective*

قەرەبوونەکراو، لەقەرەبوونەهاتوو، چاکنەکراو، ناگەڕێتەوە، یەکجار شێرزە، چارەنەکراو، چاری نایێ: *irremeable losses* ◌ جبران‌ناپذیر

irremediably /-əbli/ *adverb*

قەرەبوونەکراوانە، چارەنەکراوانە ◌ بـە طـور جبران‌ناپذیر

irremissible /ɪˈrɪˈmɪsəbl/ *adjective*

1 نەبەخـشراو، لەبەخـشینـنـەهاتوو، لەلێبوردننەهاتوو، unpardonable 2 زۆرەملێ، ناچاری binding ◌ 1 اغماض‌ناپذیر، غیرقابل عفو 2 اجباری

irremissibly /ɪˈrɪˈmɪsəbli/ *adverb*

نەبەخشراوانە، بە شێوەیەکی لەبەخشیننەهاتوو ◌ به طور اغماض‌ناپذیر

irremovable /ɪˈrɪˈmɪsəbl/ *adjective*

1 لانـەبراو، رانـاگوێزرێ، جـێگیر، چەسـپیو، تەکاننەخواردوو 2 لەلابردننەهاتوو، لانابرێ، لاناچێ ◌ 1 انتقال‌ناپذیر 2 عزل‌ناپذیر

irremovably /ɪˈrɪˈmɪsəbli/ *adverb*

رانەگوێزراوانـە، لانەبراوانـە، بـە شـێوەیەکی لەلابردننەهاتوو ◌ به طور انتقال‌ناپذیر، بـه طـور عزل‌ناپذیر

irreparable /ɪˈrepərəbl/ *adjective*

قەرەبوونەکراو، لەقەرەبوونەهاتوو، چاکنەکراو، چـاک نابێتـەوە، irremediable: *irreparable damage* ◌ جبران‌ناپذیر

irreparableness /ɪˈrepərəblnəs/ *noun*, also irreparability

قەرەبوونـەکراوی، لەقەرەبوونـەهاتوویی ◌ جبران‌ناپذیری

irreparably /-əbli/ *adverb*

They were irresistibly drawn to each other ◌ به طور مقاومت‌ناپذیر

irresoluble /ɪ'rɪ'zɒi:ləbl/ *adjective*
1 نـــه‌تواوه، له‌توانه‌وه‌نـــه‌هاتوو، ناتوێتـــه‌وه، 2 indissoluble بێ‌چاره‌ســه‌ر: *an irresoluble question* ◌ غیرقابل حل

irresolute /ɪ'rezəlu:t/ *adjective*
دوودڵ، دووشـک، دڕدۆنـگ، بـڕیاربێ‌نـه‌گیراو، ڕاڕا، وازیوازی، تاوتـاو ◌ مـردد، نـامطمئن، بی‌تصمیم، متزلزل

irresolutely /ɪ'rezəlu:tli/ *adverb*
به دوودلی(یه‌وه)، دڕدۆنگانه ◌ با تردید

irresolution /ɪ,rezə'lu:ʃn/ *noun*
دوودلی، دڕدونگی، دووشکی، بڕیاربێ‌نه‌گیراوی، ڕاوێژکه، ڕاوێچکه ◌ تردید. دودلی، بی‌تصمیمی

irresolvable /ɪ'rɪ'zɒlvəbl/ *adjective*
1 شـی‌یه‌وه‌نـه‌بوو، له‌شـی‌بوونه‌وه‌نـه‌هاتوو 2 چاره‌ســه‌رنه‌کراو، چاره ناکرێ، بێ‌چاره(ســه‌ری)، به لایی‌دا نـاخرێ: *an irresolvable conflict* ◌ 1 تجزیه‌ناپذیر 2 غیرقابل حل

irrespective of /ɪrɪ'spektɪv əv/ *pronoun*
ســه‌ره‌ڕای، بێ‌ســه‌رنجدان به، به گـوێ‌نه‌دان بـه: *Everyone is treated equally, -ective of race* ◊ *The weekly rent is the same irrespective of whether there are three or four occupants* ◌ بدون توجه به

irresponsibility /,ɪrɪ,spɒnsə'bɪləti, US -,spɑ:nsə-/ *noun*
نابه‌رپرسـایه‌تی، سه‌رسـه‌رێتی، نالی‌پرسـراوێتی، لێ‌نه‌پرسراوی ◌ عدم مسؤلیت

irresponsible /,ɪrɪ'spɒnsəbl, US -'spɑ:n-/ *adjective*
نابـــه‌رپرس، سه‌رســـه‌ری، ئـــه‌رکنـــه‌ناس، نالی‌پرسـراو، لـێ‌نه‌پرسـراو، نابه‌رپرسـانه: *an irresponsible attitude* ◊ *an irresponsible dictatorship* ◊ *an irresponsible teenager* ◌ غیرمسؤل، غیرمسؤلانه

irresponsibly /-əbli/ *adverb*
نابه‌رپرسانه ◌ به طور غیرمسؤلانه

irrestrainable *adjective*
به‌رنـه‌گیراو، پـێش‌گـیری‌نـه‌کراو، پـێش‌نـه‌گیراو، بـه‌ری نـاگیرێ، پـێش‌گـیری لـێ نـاکرێ، پێشـی ناگیرێ ◌ غیرقابل بازداری

irretention /,ɪrɪ'tenʃn/ *noun*
مێزپێ‌ڕانـه‌گیراوی، ده‌ڵـه‌میزی، خۆتـه‌ڕکردوویی ◌ ارتنسیون

irretentive /,ɪrɪ'tentɪv/ *adjective*
مێزپـــێ‌ڕانـــه‌گیراو، ده‌ڵـــه‌میز، خۆتـــه‌ڕکردوو، خۆته‌ڕکه‌ر ◌ ارتنتیو

irretrievability /ɪrɪtri:və'bɪlɪtɪ/ *noun*
قه‌ره‌بوونـــه‌کراوی، له‌قه‌ره‌بوونـــه‌هاتوویی ◌ جبران‌ناپذیری

irretrievable /,ɪrɪ'tri:vəbl/ *adjective*
قه‌ره‌بوونـــه‌کراو، له‌قه‌ره‌بوونـــه‌هاتوو، قـــه‌ره‌بـــوو ناکرێته‌وه، نه‌گه‌ڕاوه، ناگه‌ڕێتریته‌وه، پڕه‌وه‌نه‌بوو، ده‌س ناکه‌وێتـه‌وه: *the -ievable breakdown of the marriage* ◊ *an -le situation* ◌ جبران‌ناپذیر

irretrievably /-əbli/ *adverb*
به شێوه‌یه‌کی قه‌ره‌بوونه‌بوو ◌ به طور جبران‌ناپذیر

irreverence /ɪ'revərəns/ *noun*
بێ‌ڕێزی(کردن)، بێ‌حورمه‌تی، حورمه‌ت‌شـکاندن ◌ هتک حرمت

irreverent /ɪ'revərənt/ *adjective*
ڕێزلـێ‌نه‌نـه‌ر، ڕووشـکێن، حورمـه‌ت‌شـکێن ◌ هتاک

irreverently /ɪ'revərəntli/ *adverb*
بـێ‌ڕێزانـه، لـه ڕووی بـێ‌ڕێـزی(یـه‌وه) ◌ بـا بی‌احترامی

irreversibility /ɪrɪvɜ:sə'bɪlɪtɪ/ *noun*
نـــه‌گۆڕی، لـــه‌گۆڕانـــه‌هاتوویی، نه‌گـــه‌ڕاوه‌یی، هه‌ڵنه‌وه‌شـــاوه‌یی، له‌هه‌ڵوه‌شـــانـــه‌هاتوویی، قه‌ره‌بوونـــه‌کراوی، له‌قه‌ره‌بوونـــه‌هاتوویی ◌ غیرقابلیت تغییر. الغاناپذیری، جبران‌ناپذیری

irreversible /,ɪrɪ'vɜ:səbl, US -'vɜ:rs-/ *adjective*
1 نه‌گۆڕ، له‌گۆڕان‌نه‌هاتوو، نـه‌گۆڕاو، نـاگۆڕدرێ، نه‌گـه‌ڕاوه، هه‌ڵنه‌وه‌شـاو، له‌هه‌ڵوه‌شـان‌نـه‌هاتوو، هه‌ڵناوه‌شـــێته‌وه: *an irreversible change/decline/decision* ◊ *-versible brain damage* 2 قه‌ره‌بوونـــه‌کراو، له‌قه‌ره‌بوونـــه‌هاتوو ◌ 1 غیرقابل تغییر، الغاناپذیر 2 جبران‌ناپذیر

irreversibly /-əbli/ *adverb*
قه‌ره‌بوونه‌بووانه، به شێوه‌یه‌کی له‌قه‌ره‌بوونه‌هاتوو، بۆ هه‌میشه ◌ به طور جبران‌ناپذیر

irrevocability /ɪ,revəkə'bɪlɪtɪ/ *noun*
له‌هه‌ڵوه‌شـــانه‌وه‌نه‌هاتوویی، هه‌ڵنه‌وه‌شـــاوه‌یی، پووچه‌وه‌نه‌کراوی، نه‌گۆڕاوی ◌ فسخ‌ناپذیری

irrevocable /ɪ'revəkəbl/ *adjective*
له‌هه‌ڵوه‌شـــــانه‌وه‌نه‌هاتوو، هه‌ڵنه‌وه‌شـــــاوه، هه‌ڵناوه‌شـــێته‌وه، نـــاگۆڕدرێ، نـــه‌گۆڕاو، پووچه‌وه‌نه‌کراو، به‌تاڵ ناکرێته‌وه، یه‌کلایی‌کراو، بڕاوه‌تـه‌وه، بـڕیاردراو، کۆتـایی‌پێهـاتوو: *an -rrevocable decision/step* ◌ فسخ‌ناپذیر، قطعی

irrevocably /-əbli/ *adverb*
نه‌گۆڕاوانه، به شێوه‌یه‌کی هه‌ڵنه‌وه‌شاو ◌ به طور فسخ‌ناپذیر

irrigable /'ɪrɪgəbl/ *adjective*
بـــه‌راو، له‌ئاوداشـــتن‌هـــاتوو، ئـــاو ده‌درێ، تـێ‌ئـاژێن‌کـراو، ئـاودراو، ئـاودێری‌کـراو، (ئـاو) ده‌دێردرێ: *irrigable land* ◌ قابل آبیاری

irrigation /,ɪrɪ'geɪʃn/ *noun*

ئـاودیری، ئاوداشـتن، داشـتن، ئـاودان، (ئـاو) تێ‌ئاژین کردن: *Irrigation has increased the irrigation* ◊ *area of cultivable land channels* (n: irrigator: ئـاودێر، ئـاوەدێر؛ irrigationist *adj*: ئاو(ە)دێر) ◊ آبیاری

irrigational /ˌɪrɪˈɡeɪʃənl/ *adjective*

ئاودێری‌یانە، سەربە ئاوداشتن ◊ وابسته به آبیاری

irrigationed *adjective*

ئاوەنیا، ئـاودراو، ئـاودێری‌کراو، ئاوداشـتە، دەون ◊ آبیاری‌شده

irrigative /ˈɪrɪɡeɪtɪv/ *adjective*

ئاودێری‌یانە، سەربە ئاودێری ◊ وابسته به آبیاری

irrision *noun*

گالتە، تیتالی، شۆخی، تیز(پێ‌کردن) ◊ استهزا

irritability /ˌɪrɪtəˈbɪləti/ *noun*

زووتـــووڕەیی، ســــەرگەرمی، تونــــدی، تەنگەتیلکـــەیی، زوووڕووژاوی، ســـەرتوندی، زووڕەنجاوی ◊ تندخویی، تحریک‌پذیری

irritable /ˈɪrɪtəbl/ *adjective*

1 زووتـــووڕە، تونـــد، تەنگەتیلکـــە، ســـەرگەرم، زوووڕووژاو، زووهەلـچوو، فیـشەکی، سـەرتوند، زووڕەنجـاو: *gets irritable when he tires* 2 (پزشکی) ناسک ◊ 1 تندخو، تحریک‌پذیر، قابـل تحریک 2 حساس

irritable bowel syndrome *noun, abbreviation* IBS

کۆنیـشانەی ریخۆلـەی ناسـک یـان هـەستیار: دۆخێکی ریخۆلەکان کە دەبێتە هۆی ژان و برک و زگەشۆرە یان گرفت و گیری constipation، لە ناڕەحەتی‌یەوە تووش دەبێ ◊ نـشانگان یـا سندروم رودەی تحریک‌پذیر

irritably /-əbli/ *adverb*

سەرتوندانە، زووتووڕانە ◊ با تندخویی

irritancy /ˈɪrɪtənsɪ/ *noun*

ڕەنجان، دڵ‌ئێشان، زیزبوون، زویربوون ◊ رنجش

irritant /ˈɪrɪtənt/ *adjective, noun*

adj 1 وورووژێـــەر، بزوێنـــەر 2 ســـووتێنەرەوە، کزێنەرەوە *n* کەرستە یا مەتریالی سووتێنەرەوە ◊ *adj* 1 محرک 2 سوزش‌آور *n* مادەی محرک

irritated /ˈɪrɪteɪtɪd/ *adjective*

ناڕەحەت، تووڕە، ڕق‌هەسـتاو، بەکزەکزکەوتوو، دەچووزێتـەوە، ســووتاوەتەوە، ســوورەوەبــوو: *irritated eyes* ◊ عصبانی، ملتهب

irritating /ˈɪrɪteɪtɪŋ/ *adjective*

ناڕەحـەتکـەر، تووڕەکـەر، ڕق‌هەسـتێن: *an irritating habit* (-tatingly /ˈɪrɪteɪtɪŋli/ *adv*: ناڕەحەتکەرانە) ◊ عصبانی‌کننده

irritation /ˌɪrɪˈteɪʃn/ *noun*

1 ناڕەحەتی، ڕق‌هەستاندن، وروووژاندن، تین‌دان، ئـــاڕۆزان، جهـــنین، تـــووڕەکردن 2 ڕەنجـــان، دڵـــمەندی، دڵ‌ئێـشان 3 ســـووتانەوە، کزانـــەوە، چزانـەوە ◊ 1 عـــصبانیت، خـــشمگین‌ســـازی 2 رنجش 3 سوزش

irritative /ˈɪrɪteɪtɪv/ *adjective*

سووتێنەرەوە، کزێنەرەوە: *irritative coughing* ◊ سوزش‌آور

irruption /ɪˈrʌpʃn/ *noun*

1 هێرش، هەڵکوتانەســەر، پـەلامار، پڕدانەســەر، گوڕبـــوون، تـــێ‌ڕژان، خۆپێـــاکردن (لەپـــڕ و توندوتیژانـە)، هێرشـی کـتوپـڕ 2 تەقینـەوە 3 کۆچی بێ‌گەڕانەوە، کۆچی یـەکجارەکی یـان یەکجاری ◊ 1 هجوم، حملەی ناگهانی 2 انفجار 3 مهاجرت بی‌برگشت

irruptive /ɪˈrʌptɪv/ *adjective*

پەلاماردەر: *irruptive passions* (irruptively *adv*) ◊ حملەکننده

IRS *abbreviation* Internal Revenue Service

IS *abbreviation* Island(s); Isle(s)

is(o)- *prefix*

پێشگر: 1 هاو، یەک، هـەف، یەکسان، بەرامبـەر، چونیـەک، هـاوجۆر، یـەک‌شـێوە، یـەک‌جـۆر، یـەک‌دەســت، هاوشـێوە، لێکچـوو: *isosceles* 2 (کیمیا، زۆرتر لە هایدرۆکاربۆنەکانا) *isentropic* هاوپـــارژە *isocyanate* ،*isooctane* :isomeric (بنـەڕەت: لـە *isos* یۆنـانی‌یـەوە "equal") ◊ پیشوند: 1 هم، همانند، مساوی، هم‌گن، هـم‌شـکل، یک‌پارچە، همانند 2 (شیمی) ایزومریک

Isaac /ˈaɪzək/ *noun*, late Latin, From Hebrew *Yishāq*

کوڕی ئیبراهیم و سارا، باوکی Jacob و Esau و مێردی Rebeka ◊ اسحاق

isabbella = isabel

isabel /ˈɪsə/ *noun, adjective*

(ڕەنگی) زەردی ناماڵ‌بۆر ◊ (رنـگ) زرد مایـل به خاکـستری

isagoge /ˈaɪsəɡəʊdʒɪ/ *noun*

پێشەکی، بەرایی ◊ مقدمه

isagogic /ˌaɪsəˈɡɒdʒɪk/ *adjective*

پێشەکی‌یانە (isagogically *adv*) ◊ مقدمەای

Isaiah /aɪˈzaɪə/ *noun*, also Isaiahs, Hebrew *Yĕsha'āyāhū*

ئەشعیا: 1 پێغەمبەرێکی ئیـسرائیل لـە Judah دەوروبـەری 740 تـا 701 پـێش‌زایـین 2 کتێبـی ئەشعیای پێغەمبەر ◊ 1 اشعیا 2 کتاب اشعیای نبی

isatin /ˈʌɪsətɪn/ *noun*

(کیمیـــا) ئاوێتـــەیێکی کریـــستاڵی ســـوور، لـــە بەرهەم‌هێنانی ڕەنگ‌دا بەکاردێتێ (بنەڕەت: لە *isatis* لاتین "woad" + -in[1]) ◊ ایساتین

-isation = -ization

ISBN /ˌaɪ es biː ˈen/ *abbreviation* International Standard Book Number

ئـای‌اس‌بی‌ئـێن: ژمـارەی ســتانداردی جـەهانی

کتێب، ژمارەی پێوانەیی جەهانی یان نیونەتەوەیی کتێب، ژینک ◌ شابک
ischaemia /ɪ'ski:mɪə/ *noun*, US ischemia
کەمخوێنی شوێنی یان لە ئەندامێ، ب.ت. لە ماسوولکەکانی دڵدا (ischaemic *adj*) ◌ کمخونی موضعی
ischial /'ɪskɪəl/ *adjective*, also ischiatic
سەربە ischium ◌ وابسته به استخوان وَرَک
ischium /'ɪskɪəm/ *noun* , *pl.* ischia /-kɪə/
جومگەی ئێسکی سێبەندە یان کلۆت، جومگەی ران، ئێسکی چەماوەی پێکهێنەری بنکی هەردوو نیوەی pelvis ◌ استخوان وَرَک
ISDN *abbreviation* integrated services digital network.
-ise = -ize
-ish[1] *suffix*
پاشگر: سەربە، ـەکی، ـانی، ـی، ی وەکوو، ـانە، ـکار، ـباو، ئامالـ مەیلەو: *Swedish girlish yellowish Kurdish* (بنەڕەت: لە *-isc* ئینگلیسی کۆنەوە، ئەویش بە بنەڕەت ئەڵمانی) ◌ پسوند: وابسته به، ی، مثل، مانند
-ish[2] *suffix*
پاشگر: کار ساز دەکا، وەک *abolish* (بنەڕەت: لە *-iss-* فەرەنسییەوە، لە *-isc-* لاتینەوە) ◌ پسوند: وابسته به، ی، مثل، مانند
Ishmael /'ɪʃmɪəl/ *noun*, Hebrew *Yishmā'ēl*
1 سمایل یان ئیسماعیل، سمایل (کوڕی برایم یان ئیبراهیم Abraham و هاجەر Hagar) 2 دەرکراوی کۆمەڵ ◌ 1 اسماعیل 2 مطرود جامعه
Ishmaelite /'ɪʃmə,lʌɪt/ *noun*
لە ڕەچەڵەکی سمایل یان ئیسماعیل (کوڕی ئیبراهیم (یان برایم) Abraham و هاجەر (Hagar (Gen. 16:12) ◌ از تبار اسماعیل
-ishy *suffix*
پاشگر: ئاوەڵکار ساز دەکا ◌ پسوند: قیدساز
isinglass /'aɪzɪŋglɑ:s/ *noun*
ملی ماسی، سریشی ماسی ◌ ژلاتین ماهی
Isis *noun*, Latin *Isid-, Isis*, from Greek, from Egyptian *'st*
خوازنی سروشت (هی میسر)، ژن و خوشکی Osiris ◌ ایزیس
Islam /'ɪzlɑ:m, US ɪz'lɑ:m/ *noun*
ئیسلام، گشت موسوڵمانان ◌ اسلام، مسلمانان
Islamic /ɪz'læmɪk, US -'lɑ:m-/ *adjective*
ئیسلامی، سەربە ئیسلام یا پێوەندی بەوەوە هەیە: *Islamic law* ◌ اسلامی
Islamic countries *noun, pl.*
وڵاتانی ئیسلامی ◌ کشورهای اسلامی
Islamism /'ɪzləmɪzəm/ *noun*
ئیسلامخوازی، ئیسلامباوەڕی، ئیسلامگەری (Islamist /'ɪzləmɪst/ *n*): ئیسلامخواز، ئیسلامگەر، ئیسلامباوەڕ) ◌ اسلامگرایی
Islamite /'ɪzləmaɪt/ *noun*
موسوڵمان، ئیسلامی ◌ مسلمان
Islamitic = Islamic
Islamization *noun*
ئیسلاماندن، ئیسلامیکردن، بەئیسلام کردن ◌ اسلامی کردن
island /'aɪlənd/ *noun*
1 دوورگە، گرئاف، ئاد، ئاویگە: *We spent a week on the Greek island of Kos* 2 (تویکاری) بەشێکی جیای شانە یان کۆمەڵە خانەیێ 3 traffic island ◌ 1 جزیره 2 ایسلند 3 جزیرەی ایمنی
islander /'aɪləndə(r)/ *noun*
دوورگەنشین، دوورگەژی، دوورگەنشین، دانیشتووی دوورگە ◌ جزیرەنشین
isle /aɪl/ *noun*
(ویژەیی) دوورگە، دوورگە، گرئاف، ئاد ◌ جزیره
islet /'aɪlət/ *noun*
1 ناوڕوان، لادوورگە، دوورگۆکە، دوورگەڵە، دوورگەی بچووک، وردەدوورگە، ڕەند، ئاویگە، گراوک، لەن (چکۆلە و زیخەڵانی) 2 (تویکاری) بەشێ لە شانەیێ کە لەباری پێکهاتنەوە لەگەڵ دەوروبەرەکەی جیاوازە 3 جێگای چەپەک یان لایەڕ ◌ 1 جزیرک 2 ایسلت 3 جای دورافتاده
islets of Langerhans /'laŋəhanz/ *noun, pl.*
دوورگەکانی لانگیرهانز: کۆمەڵە خانەیێکی شیلاوکی pancreatic کە ئینسۆلین و گلوکاگۆن glucagon دەردەن (بنەڕەت: لە ناوی تویکاری ئەڵمانی *Langerhans* Paul وەرگیراوە) ◌ جزایر لانگرهانس
-ism *suffix*
پاشگر: کار، کردار، کردەوە، پرۆسە، تایبەتمەندی، دۆخ، حاڵەت، ڕێباز، دوکترەین، دین، ئایین، تیۆری، ویستن، داشکانەوە، ـباوەڕی، باوەڕ بە، ـگەری، ـیەتی، ـیێتی، ـ ـایەتی، ـخوازی، ئاماژە بە سیستم، بنەما یان بزووتنەوەیێکی ئایدیۆلۆژیکی: *baptism, racism, Anglicanism, barbarism, Anglicanism, Buddhism*؛ دۆخێکی نائاسایی لە ئەنجامی زۆربوونی شتێکی تایبەتی: *alcoholism*؛ ئاماژە بە تایبەتمەندییێ لە زمانێدا: *colloquialism* (بنەڕەت: لە *-isme* فەرەنسی، بە ڕێگای لاتین و ئەویش لە *-ismos, -isma* یۆنانییەوە) ◌ پسوند: عمل، ویژگی، حالت، مکتب، مذهب، نظریه، تمایل، عقیده، معتقد به، گرایی، گری؛ حالت غیرعادی در اثر ازدیاد چیز خاصی؛ اشاره به ویژگی یا خصوصیت یک زبان
ism /'ɪzəm/ *noun*
(نافەرمی، سووکانە) ڕێباز، ئیزم، سیستم یان

دەزگا و فەلسەفەیێکی نادیار، بزووتنەوەیێکی ئایدیۆلۆژیکی، بیردۆز، تیۆری، سیستم ◌ مکتب، نظام یا فلسفەی نامشخص، جنبش عقیدتی، نظریە، نظام

Ismaili /ˌɪsmʌɪˈiːli, US ˌɪsmɑː-/ *noun, pl.* Ismailis

ئیسماعیلی (= ئەندامی تیرەیێکی موسوڵمانی شیعە، ئەو تیرەیە باوەڕی وایە کە ئیسماعیل کوڕی ئیمامی شەشەمی شیعە حەوتەمین ئیمامە) ◌ اسماعیلی

Isnik = Iznik

isn't /ˈɪznt/ = is not

iso- /ˈaɪsəʊ, US ˈaɪsoʊ/ = is-

ISO /ˌaɪ es ˈəʊ, ˈoʊ/ *abbreviation* International Standardization/ Standard Organization

ئیزۆ: ڕێکخراوەی جیهانی ستاندارد ◌ سازمان جهانی استاندارد، ایزو

isoagglutination *noun*

ئیزۆئەگلۆتیناسیۆن: لکاندنی خڕۆکە سوورەکانی خوێنی کەسێ بەهۆی سیرۆم یان خوێنی کەسێکی تر لە هەمان جۆر ◌ ایزواگلوتیناسیون

isoagglutinin *noun*

ئیزۆئەگلۆتینین: agglutinin ێ کە کار دەکاتە سەر ئیزۆئەگلۆتیناسیۆن ◌ ایزواگلوتینین

isoantigen = alloantigen

isobath *noun*

هێڵی هاوقووڵی: هێڵێکی وادانراوی سەر نەخشە کە تێکڕای خاڵە هاوقووڵەکانی ژێر ئاستێکی پەیکەرەی ئاو پێک دەبەستێتەوە ◌ ایزوبات

isobathic *adjective*

سەربە هێڵی هاوقووڵی ◌ وابسته به ایزوبات

isobar /ˈaɪsəbɑː(r)/ *noun*

1 (کەشناسی) هێڵی هاوپەستێو یان هاوپەستان 2 (فیزیک) هەریەک لە دوو یان چەند ئیزۆتۆپی توخم جیاواز کە خاوەنی هەمان کێشی گەردیلەیی atomic weight بن، دوو گەردیلەی هاوکێش بەڵام ژمارەی گەردیلەییان یەک نەبێ (جیاواز بێ) ◌ 1 خط همفشار 2 ایزوبار

isobaric *adjective*

سەربە هێڵی هاوپەستێو، هێڵە هاوپەستێوی ◌ وابسته به به خط همفشار

isobutane *noun*

جۆرێ گازی گڕگیشی بێڕەنگ C_4H_{10}، وەک سووتەمەنی، مەتریاڵی ساردکەرەوە refrigerant بەکاردێترێ ◌ ایزوبوتان

isobutylene *noun*

جۆرێ گازی گڕگیش یان شلەیێکی یەکجار هەڵمیو و بێڕەنگ C_4H_8، زۆرتر بۆ بەرهەمهێنان و سازکردنی butyl rubber بەکاردێترێ ◌ ایزوبیوتیلن

isocaloric *adjective*

هاوکالۆری، خاوەنی هەمان نرخ و بایەخی کالۆری: *isocaloric diets* values ◌ همکالری

isocarboxazid *noun*

دەرمانێکی دژەدڵتەنگی $C_{12}H_{13}N_3O_2$ ◌ ایزوکاربوکسازید

isochromatic /ˌaɪsə(ʊ)krəˈmatɪk/ *adjective*

1 هاوڕەنگ 2 = orthochromatic ◌ همرنگ

isochromosome *noun*

هاوڕەنگتەن، هاوکرۆمۆزۆم ◌ کروموزوم متقارن

isochron /ˈaɪsə(ʊ)krɒn/ *adjective*

(زۆرتر زەویناسی) هێڵی هاوکات: هێڵێکی سەر نەخشە یان دیاگرام کە خاڵە هاوکاتەکان پێکەوە دەبەستێتەوە ◌ ایزوکرون

isochronal /aɪˈɒkrənl/ *adjective, also* isochronous

هاوکات، هاودەم ◌ همزمان

isochronism *noun*

هاوکاتی، هاودەمی ◌ همزمانی

isochronous /aɪˈsɒkrənəs/ *adjective*

هاوکات، هاودەم ◌ همزمان

isochronously /aɪˈsɒkrənəsli/ *adverb*

هاوکاتانە، بە شێوەیێکی هاودەم ◌ بە طور همزمان

isoclinal /ˌaɪsə(ʊ)ˈklʌɪn(ə)l/ *adjective, noun, also* isoclinic/aɪsə(ʊ)ˈklɪnɪk/

adj هاولار، یەکلێژ، هاولێژ *n* هێڵی هاولێژ ◌ *adj* همشیب *n* خط همشیب

isoclinic line *noun*

هێڵی هاولێژ (جوگرافیا) ◌ خط همشیب

isocracy /aɪˈsɒkrəsɪ/ *noun, pl.* isocracies

هاوفەرمانداری، ئیزۆکراسی، یەکسانساڵاری، هاومیری، بەرامبەرساڵاری ◌ ایزوکراسی

isocratic /aɪsɒˈkrətɪk/ *adjective*

سەربە isocracy ◌ وابسته به ایزوکراسی

isocyanate *noun*

خوێ یان ئێستێری ئیزۆمێریکی ترشەڵۆکی سیانیک، ب.ت. لە پلاستیکسازی و چەسپدا بەکاردێترێ ◌ ایزوسیانیت

isocyanide *noun*

(کیمیا) ئیزۆسیانید، ئایزۆسایانایدە: ناوێتەیێکی ئەندامی کە کۆمەڵی NC- ی تیایە ◌ ایزوسیانید

isocyclic *adjective*

خاوەنی ئاڵقە یان بازنەیێ کە تەنیا لە گەردیلەکانی یەک توخم پێکهاتووە، ب.ت.: *carbocyclic* ◌ ایزوسایکلیک

isodiametric /aɪsədaɪəˈmetrɪk/ *adjective*

هاوتیرە، هاوتەوەر ◌ همقطر، هممحور

isodimorphism *noun*

هاودووشێوەیی، هاودووبیچمی ◌ ایزودیموفیسم

isodimorphous *adjective*
هاودووشێوە، هاودوویێچم ◌ ایزودیموفوس
isodose *adjective*
خاوەنی تیشکێکی بەرامبەر، هاوتیشک(دانەوە) ◌ دارای اشعەی برابر
isodynamic *adjective*, also isodynamical
هاوهێز، یەکهێز، بەرامبەرهێز ◌ همنیرو
isodynamic line *noun*
هێڵی هاوهێز، هێڵی یەکهێز ◌ خط همنیرو
isoelectric *adjective*
خاوەنی جیاوازی سیفر لە پوتانسیەلی ئێلیکتریکیدا، بە تەوژمی ئێلیکتریکی بەرامبەرەوە ◌ ایزوالکتریک
isoelectronic *adjective*
(کیمیا) سەربە ئەو گەردیلە atom یان ئایۆنانەی کە ژمارەیێکی بەرامبەری ئێلیکترۆنەکانیان هەیە، هاوئێلیکترۆن ◌ ایزوالکترونیک
isoenzyme *adjective*, aslo isozyme
(زیندەکیمیا) هاوهەوێنە: هەریەک لە دوو یان چەند هەوێنە کە کارەکەیان یەکێکە بەڵام لە پێکهاتەدا جیاوازییان هەیە ◌ ایزوآنزیم
isoflavone *noun*
ئیزۆفلاڤۆن: کێتۆنێکی زیندەچالاک bioactive [$C_{15}H_{10}O_2$]، لەبەر بەرهەمە زۆرینەکانی جێی سەرنجە، لە رووەکەکاندا دۆزراوەتەوە (وەک دەنکی سۆیا) و خاوەنی چالاکی oestrogenic و antioxidant ـە؛ هەرووەها: هەریەک لەو بەرهەمانە (وەک daidzein یان genistein) ◌ ایزوفلاوون
isogamete *noun*
هاوگامێت، ئیزۆگامێت، ئایسۆگامێت: خانەی پێتەنییی کە هیچ جیاوازییێکی لە شێوە، ئەندازە، پێکهاتە و یان نێرمایی‌دا لەگەڵ جووتەکەی خۆیدا نییە ◌ ایزوگامت
isogametic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هاوگامێتەوە هەیە ◌ وابستە بە ایزوگامت
isogamous *adjective*
هاوجووت، بەرامبەرجووت (لە بەرامبەر heterogamous) ◌ ایزوگاموس
isogamy /ʌɪˈsɒɡəmi/ *noun*
(رووەکناسی) هاوجووتی، بەرامبەرجووتی، زۆربوونی رەگەزیّ بەهۆی یەکگرتنی گامێتە لێکچووەکان (بڕوانە anisogamy) ◌ ایزوگامی
isogeneic *adjective*
هاوژین، هاونژادە: ئەو گیانەوەر یان رووەکانەی کە لەباری ژێنێتیکییەوە وەک یەکن ◌ ایزوژنئیک
isogenous *adjective*
(لەبارەی ئەندام یان بەشێکی لەش) هاوبنەڕەت ◌ ایزوژنوس
isogenoy *noun*
هاوبنەڕەتی ◌ ایزوژنی
isogeotherm /ˌʌɪsə(ʊ)ˈdʒiːə(ʊ)θəːm/ *noun*
(جوگرافیا) هاوزەویگەرما: هێڵ یان ئاستێکی سەر دیاگرامی خاڵە پێکبەستەکانی نێوەوەی زەوی کە یەک تێمپراچێریان هەیە ◌ ایزوژئوترم
isogeothermal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە هاوزەویگەرماوە هەیە ◌ وابستە بە ایزوژئوترم
isogloss /ˈʌɪsə(ʊ)ɡlɒs/ *noun*
(زمانەوانی) هێڵێکی سەر نەخشە، ئەو ناوچانە دیاری دەکا کە تایبەتمەندی زمانی جیاوازیان هەیە، ئیزۆگلاس، ئایسۆگلاس ◌ خط مرز لغوی
isoglossal *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئیزۆگلاسەوە هەیە ◌ وابستە بە خط مرز لغوی
isogon *noun*
فرەپالووی polygon کە هەموو گۆشەکانی بەرامبەر بن ◌ ایزوگون
isogonal *adjective*
1 هاوگۆشە، یەکگۆشە، هاسووچ، گۆشەرێک equiangular، ئایسۆگۆناڵ، ئیزۆگۆناڵ 2 = isogonal line ◌ ایزوگونال
isogonal line *noun*, also isogonc
هێڵێکی خەیاڵی یان وادانراوی سەر نەخشە کە هەموو ئەو خاڵانە پێک دەبەستێتەوە کە لادانێکی مەگناتیکی magnetic declination بەرامبەریان هەیە ◌ ایزوگونال لاین
isogonic /ˌaɪsə(ʊ)ˈɡɒnɪk/ *adjective*, also isogonal
(جوگرافی) 1 ئاماژە بە هێڵێکە لەسەر نەخشە کە خاڵەکان پێکەوە دەبەستێتەوە و لەودا (گۆشەی) لادانی مەگناتیکی هەر یەکێکە 2 هاوگۆشە، یەکگۆشە، هاسووچ ◌ 1 ایزوگونیک 2 همزاویە
isogony *noun*
بەرامبەری، بەرامبەری و یەکسانی لە هەڵداندا ◌ برابری، ایزوگونی
isograft *noun*
هاومتوربە، هاوپەیوەست: متوربەی شانەی نێوان دوو کەس کە یەک ژێنۆتایپیان هەیە ◌ ایزوگرافت، جورپیوند
isogram *noun*
هێڵێکی سەر نەخشە یان چارت کە خاڵەکان (وەک تێمپراچێر یان باران) پێکەوە دەبەستێتەوە یان نیشان دەدا ◌ ایزوگرام
isohel /ˈʌɪsə(ʊ)hɛl/ *noun*
هێڵی هاوتیشک (بنەڕەت: iso + *hēlios* (خۆر، یۆنانی) ◌ ایزوهل
isohyet /ˌʌɪsə(ʊ)ˈhʌɪɪt/ *noun*
هێڵی هاوباران (بنەڕەت: iso + *huetos* (باران، یۆنانی) ◌ ایزوهایت
isohyetal *adjective*

سەربە یا پێوەندی بە هێڵی هاوبارانەوە هەیە ◇ وابستە بە ایزوهایت

isolability *adjective*, also isolatability
لەدابڕینهاتوویی ◇ قابلیت جداسازی

isolable *adjective*, also isolatable
لەدابڕینهاتوو، دادەبڕدرێ، لێک جیا دەکرێتەوە، دەتوانرێ لێک دابڕێن یان لێکجیا کرێتەوە ◇ قابل جداسازی

isolate *noun*
مرۆی لاتەریک یا گۆشەگیر، شتی لاتەریک ◇ آدم یا چیز منزوی

isolated /ˈaɪsəleɪtɪd/ *adjective*
1 لاتەریک، گۆشەگیر، تەنیا، تاکوتەنیا 2 چەپەک، دوورەدەس، لاپەڕ 3 تاک، تاق، جیا، لێکجیا، دابڕاو 4 عایەقکراو، عایەقبەند، عایەقلێدراو ◇ 1 منزوی 2 دورافتادە 3 منفرد، مجزا 4 عایقبندیشدە

isolating /ˈaɪsəleɪtɪŋ/ *adjective*
(زمانەوانی) دابڕاو (هەروەها analytic) ◇ گسستە

isolating language *noun*
(زمانەوانی) زمانی دابڕاو (هەروەها analytic) ◇ زبان گسستە

isolation /ˌaɪsəˈleɪʃn/ *noun*
1 لاتەریکی، گۆشەگیری، پەرگیری، دوورەپەرێزی، لاپەڕی، تەنیایی: *Many unemployed people experience feelings of isolation and depression* 2 لێککردنەوە، جیاکردنەوە، دابڕین، هاقیبوون، جودایی: *an isolation ◊ geographical isolation* 3 عایەقکردن، عایەقبەندکردن *hospital/ward* ◇ 1 انزوا 2 جداسازی، جدایی 3 عایقبندی

isolation hospital *noun*
نەخۆشخانە یان بەشی (نەخۆشی) پەتا و درم ◇ بیمارستان یا بخش بیماریهای واگیردار

isolationism /ˌaɪsəˈleɪʃənɪzəm/ *noun*
لاتەریکگەری، پەرخوازی، لاتەریکخوازی، سیاسەت یان ڕامیاری گۆشەگیری ◇ انزواگرایی

isolationist /-ʃənɪst/ *noun, adjective*
n لاتەریکباوەڕ، لاتەریکخواز *adj* لاتەریکباوەڕانە: *an isolationist foreign policy* ◇ *n* انزواگرا *adj* کنارەجویانە

isolation ward = isolation hospital

isolator *noun*
جیاکەرەوە، جیاکار، دابڕ ◇ جداساز

Isolette *noun*
(دروشمی بازرگانی) دروشمێکی incubator بۆ منالانی نەوەکام یا ساوا premature ◇ ایزولت

Isolde *noun*, German, from Old French *Isolt, Iseut*
1 شازادەیێکی ئیرلەندی لە Mark پادشای Cornwall مارە برا و گراوی Tristram بوو 2 کچی پادشای Brittany و ژنی Tristram ◇ ایزولد

isoleucine /ˌʌɪsə(ʊ)ˈluːsiːn/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەلۆکی ئەمینۆی کریستالی $C_6H_{13}O_2$، لە زۆربەی پرۆتینەکاندا هەیە ◇ ایزولوسین

isoline = isogram

isologous *adjective*
(لەمەڕ دوو یان چەند ئاوێتەی ئەندامییەوە) لەباری کیمیاییەوە پێوەندییان پێکەوە هەیە بەڵام پێکهاتنێکی جیاوازیان بەهۆی n CH_2 ـەوە هەیە ◇ ایزولوگوس

isomagnetic *adjective*
هاومەگناتیک: هێزێکی مەگناتیکی بەرامبەریان هەبێ، خاوەنی هێزێکی مەگناتیکی بەرامبەر ◇ ایزومغناطیس

isomer /ˈaɪsəmə(r)/ *noun*
1 (کیمیا) هاوپارژە، ئایزۆمێر، ئیزۆمێر، ئایسۆمێر: یەکێ لەو دوو یان چەند ئاوێتە (compound)یە، کە هەر گەردیلە(atom)یێکیان هەیە بەلام بە ڕیکخستنێکی جیاوازەوە 2 (فیزیک) یەکێ لەو دوو یان چەند ناوک (nuclei)یە، کە هەر ژمارەی گەردیلەیێکیان هەیە بەلام بە چەند دۆخێکی وزەی جیاوازەوە 3 (isomers) تەنە هاوئاوێتەکان ◇ ایزومر

isomerase /ʌɪˈsɒməreɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) ئایزۆمێراز، ئیزۆمێراز: هەوێنەیێ enzyme کە تاوی گۆڕینی ئاوێتەیێکی تایبەت بۆ ئیزۆمێرێ دەدا، هەوێنەیێ کە دەبێتە هۆی گۆڕانی نێوەوەی گەردی molecule ئاوێتەیێ ◇ ایزومراز

isomeric /ˌaɪsəˈmerɪk/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ئایزۆمێرەوە هەیە، ئیزۆمێری، هاوئاوێتە ◇ ایزومریک

isomerism /ˈaɪsəmərɪzəm/ *noun*
ئایزۆمێریزم، هاوئاوێتەیی ◇ ایزومریسم

isomerization *noun*
گۆڕین بۆ هاوپارژە یا ئیزۆمێرێ، هاوپارژاندن ◇ ایزومریزاسیون

isomerous /aɪˈsɒmərəs/ *adjective*
هاوبەش، خاوەنی بەشە بەرامبەرەکان ◇ دارای بخشهای مساوی

isometric /ˌaɪsəˈmetrɪk/ *adjective*, also isometrical
1 هاوپێوەر، هاوپێوانە، یەکپێوەر، هاوئەندازە، یەکڕادە، ئیزۆمێتریک 2 (کێشانەوە و هێڵ) هاوئەندازە، بێپێرسپێکتیف، ، ئیزۆمێتریک، سەربە شێوازێکی کێشانەوە و هێڵ کە سێ ڕەهەندی هەبێ و بێپێرسپێکتیف 3 (کرژبوونی ماسولکە) هاوئەندازە، هاوڕادە ◇ 1 طولپای 2

(نقاشی و...) بی‌بعد 3 هم‌طول

isometric exercise *noun*

1 بەرنامەی مەشق یان راهێنانێ کە لەودا کۆمەڵە ماسوولکەیێ بە دژی کۆمەڵێکی تر (ی ماسوولکە) دەکێشرێتەوە (و ماسوولکە کورت نابێتەوە) 2 هەر مەشق و راهێنانێکی تایبەتی لەو جۆرە ⬡ اکسرسایز ایزومتریک

isometrics *noun, pl.*

شێوازێکی مەشق و راهێنانێ لەشی ⬡ ایزومتریک

isometropia /ˌaɪsəʊməˈtrəʊpɪə/ *noun*

(لاتین، رووناکی) هاوشکانەوە، بەرامبەری لە شکانەوەی چاوی چەپ و راست، بەرامبەریتی لە دیدی هەر دوو چاو ⬡ تکاسر

isometry *noun*

هاوپێوەری، هاوئەندازەیی، یەکپێوەری، هاوپێوانەیی ⬡ طول‌پایی

isomorph *noun*

هاوبیچم، یەکبیچم، یەکشێوە، هاوشێوە ⬡ هم‌ریخت

isomorphic /ˌaɪsə(ʊ)ˈmɔːfɪk/ *adjective,* also isomorphous

هاوبیچم، یەکبیچم، یەکشێوە، هاوشێوە ⬡ هم‌شکل، هم‌ریخت

isomorphism *noun*

هاوبیچمی، یەکبیچمی، هاوشێوەیی ⬡ هم‌شکلی، هم‌ریختی

-ison *suffix*

پاشگر: (ناو ساز دەکا) بەرامبەر بە ation– (وەک *comparison* دا؛ بنەڕەت: لە *-aison*، *-eison* و هتد. فەڕەنسی کۆن، لە *-atio(n)*- لاتین) ⬡ پسوند: ایزون

isoniazid /ˌʌɪsə(ʊ)ˈnʌɪəzɪd/ *noun*

(پزشکی) ناوێتەیێکی کریستالی $C_6H_7N_3O$ کە بۆ چارەسەر(کردن)ی tuberculosis بەکاردێنرێ ⬡ ایزونیازید

isonomic *adjective,* also isonomous

یەکسان یان بەرامبەر لە مافی رامیاریدا، هاوماف، بەرامبەر لە پێش قانووندا ⬡ مساوی در حقوق سیاسی

isonomy *noun,* also isopolity/ˌaɪsəˈpɒlɪtɪ/

یەکسانی یان بەرامبەری لە مافی رامیاریدا، هاومافی، بەرامبەربوون لە پێش قانووندا ⬡ مساوات در حقوق سیاسی

isooctane /ˌʌɪsəʊˈɒkteɪn/ *noun*

(کیمیا) هایدرۆکاربۆنێکی ئاوەکی کە لە نەوتدا هەیە و وەک پێوانە یان ستانداردێ لە سیستمی ژمارەکانی ئۆکتاندا بەکاردێنرێ ⬡ ایزواوکتان

isopach *noun*

هاوئەستوورایی: هێڵێکی سەر نەخشە کە هەموو خاڵ یان شوێنە ئەستوورایی‌یە بەرامبەرەکانی پێکهاتنێکی (چینی) زەوی‌ناسانەی تایبەتی یان کۆمەڵە پێکهاتنێ پێک دەبەستێتەوە ⬡ ایزوپاچ

isopachous *adjective*

هاوئەستوور، سەربە هاوئەستوورایی ⬡ ایزوپاچوس

isophotal *adjective*

سەربە هێڵی هاورۆشنایی ⬡ وابسته به خط هم‌نور

isophote /ˈʌɪsə(ʊ)fəʊt/ *noun*

هێڵی هاورۆشنایی ⬡ خط هم‌نور

isopiestic = isobaric

isopleth /ˈʌɪsə(ʊ)plɛθ/ *noun*

(کەش‌ناسی) هێڵی هاوهێند، هاوهێند، هاوبڕ، بەرامبەرچەند، هاوچەند ⬡ خط هم‌چند، هم‌چند

isopod *noun, adjective*

گیانەوەری بەرامبەرپا یان پێ‌بەرامبەر ⬡ ایزوپود

Isopoda /ˌʌɪsəˈpəʊdə/ *noun, pl.*

(گیانەوەرناسی) بەرامبەرپایان، پێ‌بەرامبەران (تیرەیێ لە پێسرەقان یان قاپلکداران کە woodlice و زۆری تر دەگرێتەوە، بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *isos* یۆنانی "بەرامبەر" + "equal" *pod- pous* "پا یان پێ") ⬡ ایزوپودا

isopodan *noun, adjective*

(گیانەوەری) بەرامبەرپا یا پێ‌بەرامبەر ⬡ ایزوپودان

isopodous *adjective*

بەرامبەرپا، پێ‌بەرامبەر ⬡ ایزوپودوس

isoprene /ˈʌɪsə(ʊ)priːn/ *noun*

(کیمیا) ئیزۆپرین: هایدرۆکاربۆنێکی ناتێری شلی گڕکێش C_5H_8، زۆرتر بۆ بەرهەمهێنانی جیری دەسکرد یان سینتێتیک بەکاردێنرێ ⬡ ایزوپرن

isopropanol /ˌʌɪsə(ʊ)ˈprəʊpənɒl/ *noun,* also isopropyl alcohol

(کیمیا) ئیزۆپرۆپانۆل: شلەیێکی گڕکێشی بێ‌ڕەنگ C_3H_8O، ب.ت. وەک توێنەر یان antifreeze ێ بەکاردێنرێ ⬡ ایزوپروپانول

isopropyl /ˌʌɪsəʊˈprəʊpʌɪl, -pɪl/ *noun*

(کیمیا، وەک ناوڵناو) ئیزۆپرۆپیل: کۆمەڵی تاکهاوهێز C_3H_7، ئیزۆمێرێکی کۆمەڵێ پرۆپیل ⬡ ایزوپروپیل

isopropyl alcohol = isopropanol

isoproterenol /ˌʌɪsə(ʊ)prəʊtəˈriːnɒl/ *noun*

(پزشکی) بەرهەمێکی پێکهێنراوی ئادرینالین $C_{11}H_{17}NO_3$، بۆ داکاساندنی bronchial سی بەکاردێنرێ asthma و emphysema ⬡ ایزوپروترنول

isosceles /ʌɪˈsɒsɪliːz/ *adjective*

دوولابەرامبەر، جووتلا ⬡ متساوی‌الساقین

isosceles triangle /aɪˌsɒsəliːz ˈtraɪæŋgl, US -ˌsɑːs-/ *noun*

سێگۆشەی دوولابەرامبەر ⬡ مثلث متساوی‌الساقین

isoseismal /ˌʌɪsə(ʊ)ˈsʌɪzm(ə)l/ *adjective,*

also isoseismic
(زەویناسی، هێڵی) بەرامبەر(بوومە)لەرزە(یی): ئاماژە بە هێڵێکی سەر نەخشە کە ئەو شوێنانە پێک دەبەستێتەوە کە بوومەلەرزە بە هێزێکی بەرامبەرەوە رووی داوە ◌ ایزوسیسمال
isosmotic = isotonic 3
isostasy /ʌɪˈsɒstəsi/ *noun*, also isostacy
1 هاووێستی، هاوسەنگی توێکڵی زەوی: هاوسەنگی نێوان بەرزایی‌یەکان و نزمایی‌یەکانی زەوی بە گریمانەیێ کە ماک و مەتریالی پێکهێنەری بەرزایی‌یەکان سووک‌ترە لە هی نزمایی‌یەکان 2 دۆخێ کە لەودا گوشار یان پەستان لە هەر لایێکەوە بەرامبەرن ◌ هم‌ستادی
isostatic *adjective*
سەربە یا پێوەندی بە هاووێستی‌یەوە هەیە ◌ وابسته به هم‌ستادی
isothere /ˈʌɪsə(ʊ)θɪə/ *noun*
هێڵی هاوهاوین (بنەڕەت: *theros + isos* (هاوین، یۆنانی) ◌ ایزوتر
isotherm /ˈaɪsəθɜːm: , US -θɜːrm/ *noun*
هێڵی هاوگەرما یا هاوگەرمی، هێڵی هاوتێمپراچێر ◌ خط هم‌دما
isothermal *adjective*
سەربە هێڵی هاوگەرما یان هاوگەرمی ◌ وابسته به خط هم‌دما
isotone *noun*
یەک یان دوو یان چەند گەردیلەیێ کە بەرامبەر بن لە ژمارەی نۆترۆنەکانا بەڵام لە ژمارەی ئەتۆمی‌یەکانی جیاواز بن ◌ ایزوتون
isotonic /ˌʌɪsə(ʊ)ˈtɒnɪk/ *noun*
1 هاوکرژی، لەگەڵ راکێشان یان کرژبوونی هاوئەندازەوە 2 هاودەنگ 3 هاوپەستان، خاوەن گوشار یان پەستانێکی دەڵێنەر یان دادەرانەی بەرامبەر، سەربە یان پێوەندی هەیە یان گوشار یان پەستانێکی بەرامبەر پیشان دەدا (بە پەستانێکەوە دەیدەڵێنێ: *isotonically adv*؛ *isotonicity n*) ◌ 1 هم‌کشش 2 هم‌صدا 3 هم‌فشار
isotope /ˈaɪsətəʊp, US -toʊp/ *noun*
(فیزیک و کیمیا) ئیزۆتۆپ، هاوجێ، هاوتا (سابتەنی کیمیایی سادە): *radioactive isotopes* ◊ *the many isotopes of carbon* ◌ ایزوتوپ
isotopic *adjective*
ئیزۆتۆپیک، سەربە هاوجێ، هاوتایی ◌ وابسته به ایزوتوپ
isotopy *noun*
هاوجێیی، هاوتایی، بەرامبەرێتی ژمارەی گەردیلەیی ◌ ایزوتوپی
isotropic /ˌaɪsəˈtrɒpɪk/ *adjective*, also isotropous
(فیزیک) هاوڕەوشت، هاوتایبەتمەند، لە هەر لایێکەوە هەر تایبەتمەندی‌یێکیان هەیە: *an isotropic crystal* ◌ ایزوتروپیک
isotropically *adverb*
هاوڕەوشتانە، هاوتایبەتمەندانە ◌ بە طور ایزوتروپیک
isotropy /aɪˈsɒtrəpi/ *noun*
هاوڕەوشتی، هاوتایبەتمەندی ◌ ایزوتروپ
isotype *noun*
هاونموونە، هاوجۆر: یەک یان دوو یان چەند حەشیمەتی بایۆلۆژیکی جیاجیای هەمان جۆر، رووەک یا گیانەوەری بە کۆمەڵە تایبەتمەندی‌یێکەوە کە لە دوو یان چەند ناوچەی جیاواز دەبینرێ ◌ ایزوتیپ
isotypic *adjective*
هاونموونەیی، هاوجۆری، سەربە هاونموونە ◌ وابسته به ایزوتیپ
isozyme = Biochemistry another term for isoenzyme
ISP /ˌaɪ es ˈpiː/ *abbreviation* Internet Service Provider
ئای‌ئیس‌پی (= دابین‌کەری راژەی ئینتێرنێتی) ◌ آی‌اس‌پی
ispaghul /ˈɪspəɡuːl/ *noun*, also ispaghula /ˌɪspəˈɡuːlə/
گوێ‌ئەسپە (= دانی وشکەوەبووی گەلارکێشەی ئاسیایی Asian plantain لەباری پزشکی‌یەوە وەک دەرمانێ بۆ چارەسەری زگچوون dysentery بەکاردێنرێ) ◌ ایسپاگول
Israeli /ɪzˈreɪli/ *adjective, noun* (*pl.* Israelis)
adj سەربە ئیسرائیل، ئیسرائیلی *n* ئیسرائیلی، خەڵکی ئیسرائیل ◌ *adj* وابسته بە اسرائیل *n* اهل اسرائیل
Israelite /ˈɪzrəlʌɪt/ *adjective, noun*
n ئیسرائیلی، ئەندامی نەتەوەی کۆنی عیبری *adj* سەربە ئیسرائیلی‌یەکان ◌ *n* اسرائیلی، عبرانی *adj* وابسته به به اسرائیلی‌ها
Issa /ˈiːsɑː/ *noun, pl.* same or Issas
ئەندامی گەلێکی سۆمالی، لە کۆماری جیبوتی دەژین ◌ ایسا
issei /ˈiːseɪ/ *noun, pl.* same
کۆچەری ژاپۆنی بۆ ئەمریکا ◌ مهاجر ژاپنی بە امریکا
issuable /ˈɪʃuːəbl/ *adjective*
لەدەرکردن‌هاتوو، دەردەکرێ، دەدەچێ، شیاوی دەرچوون، شیاوی بڵاوکردنەوە، بڵاو دەبێتەوە (*issuably adv*) ◌ قابل صدور، قابل انتشار
issuance /ˈɪʃuːəns/ *noun*
دەرچوون، بڵاوبوونەوە، پەژراندن، وەشان ◌ صدور، پخش
issuant /ˈɪʃuːənt/ *adjective*

دەرکەر، بلاوکەرەوە، پەژرێنەر ۞ منتشرکننده

issue /ˈɪʃuː , US ˈɪsjuː/ *noun*
1 دەرکردن، دانەدەرێ، دەرچواندن، دەرچوون، پەژراندن، دەرخستن، هاتنەدەر، هەڵقوڵین: *the issue of blankets to the refugees* 2 بلاوکردنەوە، پەخش، چاپ، وەشان 3 (کوین) لێدان: *a special issue of stamps* 4 (رۆژنامە) ژمارە، دانە: *The article appeared in issue 25* 5 پرس، مەزار، دۆز، پرسگرێک: *a sensitive ◊ key/controversial issue* 6 داهات 7 بەرهەم، ئەنجام، پێشازۆ، ئاکام 8 دوواوان، ریزگە، دەم 9 دەروو، دەرەتان، رێگا 10 منال، بەرە، فرزەند: *He died without issue* 11 رەگەز، نژاد ۞ 1 صدور، خروج 2 توزیع، پخش، انتشار، نشر 3 ضرب 4 نسخه 5 مسأله، موضوع 6 درآمد 7 حاصل، پیامد 8 مصب 9 ممر 10 (حقوقی) اولاد 11 نژاد

issueless /ˈɪʃuːlɪs/ *adjective*
بێئەنجام، بێپێشازۆ، بێئاکام ۞ بدون پیامد

-ist *suffix*
پاشگر: ـخواز، ـگەر، ـباوەر، ـکار، ـکەر، ـندە، ـچی، لایەنگر، دواکەوتوو، شوێنکەوتوو، ـلێدەر، ـژەن: *flautist* *hedonist*؛ ئاماژە بە کەسێ کە کارێ دەکا (بە کارێ verb دەردەبڕدرێ کە کۆتایی بە *-ize* هاتووە: *plagiarist*)؛ ئاماژە بە ئەندامی پیشە یان چالاکییەکی بازرگانی و کاری: *dentist* (بنەرەت: لە *-iste* فەرەنسی کۆنەوە، *-ista* لاتین، لە *-istēs* یونانییەوە) ۞ پسوند: گرا، خواه، گر، کننده، کار، پیرو، طرف‌دار، نواز؛ اشاره به انجام‌دهندەی کاری؛ ایست

-istic *suffix*
پاشگر: سەربە، پێوەندی هەیە ۞ پسوند: وابسته به

isthmian /ˈɪsθmɪən, ˈɪstm-, ˈɪsm-/ *adjective*
تەنگەلانی، باریکەلانی ۞ تنگەای

isthmus /ˈɪsməs/ *noun*,
1 (*pl.* isthmuses) تەنگەلان، باریکە، باریکەلان 2 (*pl.* isthmi) (توێکاری) باریکە، باریکەلان (بنەرەت: بە رێگای لاتین لە *isthmus* یونانییەوە) ۞ 1 تنگه 2 گردونه

it /ɪt/ *pronoun*
1 (جێناوی کارا، سێیەم کەسی تاک) ئەو 2 (جێناوی بەرکاری، سێیەم کەسی تاک) ئەو ۞ آن

IT /ˌaɪ ˈtiː/ *abbreviation* Information Technology
تێکنۆلۆژی زانیاری ۞ تکنولوژی اطلاعات

Italian /ɪˈtæliən/ *adjective, noun*
adj ئیتالیایی، ئیتالی، سەربە ئیتالیا *n* 1 خەڵکی ئیتالیایی 2 زمانی ئیتالیایی، ئیتالیایی ۞ *adj* ایتالیایی *n* 1 اهل ایتالیا 2 زبان ایتالیایی

Italianate /ɪˈtæljəneɪt/ *adjective*
بە شێوازی ئیتالیایی، ئیتالیاییناسا، شێوە ئیتالیایی ۞ به سبک ایتالیایی

Italianism *noun*
زاراوە یان وشەی ئیتالیایی ۞ اصطلاح یا واژەی ایتالیایی

Italian vermouth *noun*
ڤێرمۆتی ئیتالیایی ۞ ورموت ایتالیایی

Italic /ɪˈtælɪk/ *noun, adjective*
n لقێ لە زمانە هیند و ئەورووپاییەکان کە لاتین و زمانە رۆمانییەکان دەگرێتەوە *adj* سەربەو کۆمەڵە زمانە ۞ ایتالیک

italic /ɪˈtælɪk/ *adjective, noun*
adj ئیتالیک *n* 1 پیتی ئیتالیک 2 هێڵی لار 3 (italics /ɪˈtælɪks/) پیتە ئیتالیکییەکان ۞ *adj* ایتالیک *n* 1 حرف ایتالیک 2 خط ایتالیک 3 (italics) حروف ایتالیک

Italiot /ɪˈtælɪət/ *noun, adjective*
n دانیشتووی هەریەک لە کۆلۆنی یونانییەکانی ئیتالیای کۆن *adj* سەربەو گەلە (بنەرەت: لە *Italiōtēs* یونانییەوە، لە *Italia* "Italy") ۞ ایتالیوت

Italo- /ˈɪtələʊ, ɪˈtæləʊ, US -loʊ/ *prefix*
پێشگر: ئیتالیایی، سەربە ئیتالیا، ئیتالی، ئیتالیایی و...: *Italophile* ۞ پیشوند: ایتالیایی، وابسته به ایتالیا، ایتالیایی و...

itch /ɪtʃ/ *noun*
1 خوران، ئالوش، خارشت، ور، کلاشە: *to get/have an itch* 2 جۆرێ disorder پێستی کە خارشتی لەگەڵە: جۆرێ هەڵزلەیانی بگرەوە contagious کە بە هۆی پندیکەوە mite تووش دەبێ [*Sarcoptes scabiei*] 2 (نافەرمی) ئارەزووی بەتین، بێزوو، کرە: lust، prurience: *the creative itch* ◊ *She has an itch to travel* ۞ 1 خارش؛ ایچ 2 میل شدید یا مفرط

itchiness /ˈɪtʃinəs/ *noun*
خوران ۞ احساس خارش

itching *noun*
خوران، ئالوش، کلاشە، خارشت، ور، خورروو ۞ خارش

itching palm *noun*
کەلکەلەی پارە، تەماحی پارە، تەوسی پارە یان پوول، کرەی پارە ۞ حرص پول

itching powder *noun*
گەردەی خوران یان خارشت (بۆ شۆخی) ۞ پودر خارش

itchless /ˈɪtʃlɪs/ *adjective*
نەخوریو، بێخورروو، بێخارشت ۞ بدون خارش

itch mite *noun*

بند یان وردەکرمی خارشت: جۆرێکی مشەخۆر کە رەهۆڵ بۆ نێو پێست لێ‌دەدا و دەبێتە هۆی گەرۆڵی یان (لە گیانەوەراندا) گەری یان گەرۆڵی گۆشتی sarcoptic mange [Sarcoptes scabiei] ◌ ایچ مایت

itchy /ˈɪtʃi/ *adjective* (itchier, itchiest)

بەخوروو، بەئالۆش، ئالۆشاوی، خوروو دێنێ، خورێنک، خوروواوی، خورووهێنەر: *an itchy nose/rash* ◊ *I feel itchy all over* ◌ خارش‌آور

itchy feet *noun*

کەلکەڵەی گەران یا سەفەر، بێزووی سەفەر و گەران ◌ هوس سفر

it'd /ˈɪtəd/ *abbreviation* it had, it would

-ite[1] *suffix*

پاشگر: 1 (تەختە)بەرد، کەڤر، کان، فوسیل، بووبەرد: *anorthosite* ،*erythrite* ،*ammonite* 2 بەرهەم: *metabolite* 3 دانیشتووی، نیشتەجێی: *Israelite* 4 دواکەوتوو، شوێن‌کەوتوو، لایەنگر، پشتیوان: *Jacobite* 5 بەرە، رەچەڵەک 6 ناوی بەشە پێکهێنەرەکانی لەش یان ئەندامێ پێکدێنێ: *somite* 7 (کیمیا) ناوی ئەو خوێ و ئێستێرانە پێکدێنێ کە کۆتاییان بە *-ous* ـەوە هاتووە: *sulphite* 8 ناوی بەرهەمە بازرگانی‌یەکان یا (مەتریالی) تەقەمەنی پێکدێنێ: *dynamite* (بنەڕەت: لە *-ite*- فەرەنسە، بە ریگای *-ita* لاتینەوە، لە *ītes* یۆنانی‌یەوە) ◌ پسوند: 1 سنگ، سنگواره 2 فرآورده 3 مقیم 4 پیرو، طرفدار 5 نسل 6 اسم قسمت‌های تشکیل‌دهندەی بدن یا عضوی 7 اسامی املاح یا استرهایی که به *-ous* مختوم شده‌اند 8 اسم فراورده‌های تجاری یا مواد منفجره

-ite[2] *suffix*

پاشگر: 1 ئاوەڵناو دروست دەکا، وەک *composite* 2 ناو دروست دەکا، وەک *appetite* 3 کار دروست دەکا، وەک *unite* (بنەڕەت: لە *-itus* لاتینەوە) ◌ پسوند: 1 صفت‌ساز 2 اسم‌ساز 3 فعل‌ساز

item /ˈaɪtəm/ *noun, adverb*

n 1 شت، تشت، بابەت، قەڵەم، نموونە 2 نووچە، هەواڵ *adv* هەروەها، سەرەرای ◌ *n* 1 قلم، فقره، چیز، مورد 2 خبر *adv* هم‌چنین

itemization /-ˈzeɪʃ(ə)n/ *noun*

مووبەموو، یەکەبەیەکە، بابەت‌بەبابەت، دەنکەبەدەنکە، لیستە، لیست، خشتە ◌ جزء به جزء، لیست، جدول

itemized *adjective*

مووبەموو (باس‌کراو)، دوورودرێژ، چڕوپڕ ◌ مشروح

iteration /ˌɪtəˈreɪʃn/ *noun*

1 دووبارەبوونەوە، وتنەوە، گێرانەوە، (سەرلەنوێ) تێ‌هەڵچوونەوە 2 ڤێرژنێکی نوێ لە پارچەیێکی سافتوێری کامپیوتێر: *OfficePower is now in its seventh iteration* ◌ 1 تکرار 2 ایتراسیون

iterative /ˈɪtərətɪv/ *adjective*

1 دووبارەکراو، چەندبارەوەبوو 2 (رێزمان) وشەیێکی تر بۆ frequentative) iteratively /ˈɪtərətɪvli/ *adv*) ◌ تکراری

ithyphallic /ˌɪθɪˈfalɪk/ *adjective*

(ب.ت. پەیکەری) چووکرەپ (بنەڕەت: بە ریگای late Latin لە *ithuphallikos* یۆنانی، لە *ithus* "stright" + *phallus* "phallus") ◌ دارای قضیب در حال نعوظ

itinerancy /aɪˈtɪnərənsɪ/ *noun*

گەریدەیی، گەرۆکی، گەراڵی، شارەوشارکردوویی ◌ سیار بودن

itinerant /aɪˈtɪnərənt/ *adjective, noun*

adj گەریدە، گەرۆک، گەراڵ، شارەوشارکردوو: *itinerant preacher* *n* کەسێکی گەریدە (*itinerantly adv*: گەرۆکانە) ◌ *adj* سیار *n* آدم سیار

itinerary /aɪˈtɪnərəri, US aɪˈtɪnəreri/ *noun, pl.* itineraries

1 بەرنامەی سەفەر، گەران‌نامە، گەشت‌نامە، سەفەرنامە: *Visits to four different countries are included in your itinerary* 2 رێڕەو، رێگا ◌ 1 برنامەی سفر، سیاحت‌نامه، سفرنامه 2 مسیر

itineration /aɪˌtɪnəˈreɪʃn/ *noun*

سەفەر، گەران، گەشت، گەریان (ب.ت. بە مەبەستێ) ◌ سفر، سیر

-ition *suffix*

پاشگر: (ناو ساز دەکا، بەرامبەری -tion وەک *audition* دا) رەوش، بار، دۆخ (لە فەرەنسەوە یان لە *-itio(n)*- لاتینەوە) ◌ پسوند: حالت

-itious[1] *suffix*

پاشگر: ئاوەڵناوی ئەو ناوانە پێکدێنێ کە کۆتایی‌یان بە *-ition* هاتووە (وەک *ambitious* کە ئاوەڵناوی *ambition* ە؛ بنەڕەت: لە *-itiosus* لاتین) ◌ پسوند: صفت‌ساز

-itious[2] *suffix*

پاشگر: (ئاوەڵناو ساز دەکا) سەربە، پێوەندی هەیە، خاوەنی، خاوەنی تایبەتمەندی، خاوەنی سروشتی، ... تیایە، وەک، وەکوو: *excrementitious* ،*fictitious* (بنەڕەت: لە *-itius* لاتین، گۆراوی *-icius* لاتین) ◌ پسوند: وابسته به، مربوط به، دارای، دارای خصوصیات، مثل

-itis *suffix*

پاشگر: سووتانەوە، هەوکردن، ئاوسان، ئاوسێ، هەڵاوسان، نەخۆشی: *cystitis* (بنەڕەت: لە یۆنانی‌یەوە، شێوەیێکی مێیینەی ئەو ئاوەڵناوانەی کە کۆتایی‌یان بە *ītēs* هاتووە) ◌ پسوند: التهاب،

آماس، مریضی

-itive *suffix*

پاشگر: (ئاوەڵناو ساز دەکا، بەرامبەر بە -ative وەک لە *positive* دا؛ بنەرەت: لە *-itif*، *-itive* فەرەنسی یا *-itivus* لاتین) ◌ پسوند: التهاب، آماس، مریضی

it'll /ˈɪtl/ = it will

-itol *suffix*

پاشگر: بۆ ئەو ناوی ئەو ئەلکولانە بەکاردێتێ کە زیاتر لە یەک کۆمەڵی هایدرۆکسیلی تیایە: *mannitol*، *xylitol* ◌ پسوند: ایتول

-itous *suffix*

پاشگر: (ئاوەڵناو لەو ناوانە ساز دەکا کە کۆتاییان بە *-ity* ـەوە هاتوە، وەک *calamitous* لە *calamity*، بنەرەت: لە *-iteux* فەرەنسی، لە *-itosus* لاتین) ◌ پسوند: صفت‌ساز

its /ɪts/ *adjective*

(ئاوەڵناوی خاوەنداری، سێیەم کەسی تاک) ـەکەی، هی ئەو، ـی: *Turn the box on its side* ◊ *The dog had hurt its paw* ◌ ـَ ش، ـ آن

it's /ɪts/ *abbreviation* it is, it has

itself /ɪtˈself/ *pronoun*

1 (جێناوی گەڕانەوەیی، سێیەم کەسی تاک) خۆی، لە خۆی، هەر خۆی، بە خۆی: *The cat was washing itself* ◊ *The company has got itself into difficulties* ◊ *Does the computer turn itself off?* 2 (جێناوی جەختی) بە خۆی، بە تەنیا، تەنیا: *The village -elf is pretty, but the surrounding countryside is rather dull* ◌ 1 (ضمیر انعکاسی) خودش را، به خودش، از خودش 2 (ضمیر تأکیدی) خودش

itsy-bitsy /ˌɪtsi ˈbɪtsi/ *adjective*, also itty-bitty

(نافەرمی، ب.ت. لە ئەمریکا) تۆزێ، یەکجار کەم، کەمووسکەیێ، زۆر چکۆلانە، تۆزقاڵێ، نیسکێ، tiny: *My friends get upset over itty-bitty problems they have* ◌ یک ذره

ITV /ˌaɪ tiː ˈviː/ *abbreviation* Independent Television

(بریتانیا) تەلەفزیۆنی سەربەخۆ ◌ تلویزیون مستقل

-ity *suffix*

پاشگر: بار، دۆخ، پلە، چۆنیەتی، باشی، ـی، ـێتی، ـایەتی، ـیەتی: *humility*، *activity*، *alkalinity*، *theatricality* (بنەرەت: لە *-ité* فەرەنسی، لە *-itas*، *-itatis* لاتینەوە) ◌ پسوند: حالت، درجه، کیفیت

IUD /ˌaɪ juː ˈdiː/ *abbreviation* intra-uterine device

-ium *suffix*

پاشگر: 1 توخم یان ڕەگەزی کیمیایی: *sodium*؛ (هەروەها -um) ناوی توخمە کانزاییەکان ساز دەکا: *cadmium*؛ کاتیۆن: *tetrazolium* 2 ئاماژە بە ناوچەیێکی لەش (دەکا): *pericardium* 3 ئاماژە بە پێکهاتەیێکی زیندەناسییانە یان بایۆلۆژیکی (دەکا): *mycelium* 4 ئەو ناوانە پێکدێنێ کە لە لاتینەوە وەرگیراون (وەک *alluvium*) یان لەسەر بنچینەی وشەکانی لاتین و یۆنانین (وەک *euphonium*) 5 لەبری پاشگری یۆنانی -ion بەکاردێتێ و زۆرتر واتای چکۆلاندنی هەیە (کۆیەکەی -iums یان -ia، ب.ت. لە وشە ڕووەکناسییەکاندا): *pollinium*، *androecium* (بنەرەت: واتاکانی 1، 2 و 3 بە ڕێگای لاتینەوە ئەویش لە *-ion* یۆنانییەوە) ◌ پسوندی است اسم‌ساز

I've /aɪv/ *abbreviation* I have

-ive *suffix*

پاشگر: خاوەن سروشت یان ڕەوشتی تایبەت، خاوەن سروشت و تایبەتمەندی دیاریکراو، دادەشکێتەوە بەرەو، ئەوەی دەوێ، خوازیار: *palliative*، *amusive* (بنەرەت: لە *-ive*، *-if* فەرەنسی، لە *-ivus* لاتینەوە) ◌ پسوند: دارای طبیعت یا ویژگی مشخص، گراینده به

ivermectin /ˌʌɪvəˈmɛktɪn/ *noun*

ئاوێتەیێ لە کۆمەڵی avermectin، لە بەیتەریدا وەک کرمکوژ و بۆ چارەسەری river blindness بەکاردێتێ ◌ ایورمکتین

ivied *adjective*

لاولاوداگرتوو یان تەنیو، داپۆشراو بە لاولاو ◌ پوشیده از پیچک

Ivorian /ʌɪˈvɔːrɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە کەناری عاج یان ددانی فیل، سەربە کەناری ماهی *n* خەڵکی کەناری عاج یان ددانی فیل یان کەناری ماهی ◌ *adj* وابسته به ساحل عاج *n* اهل ساحل عاج

ivory /ˈaɪvəri/ *noun* (*pl.* ivories), *adjective*

n 1 ماهی، کەلبەی فیل، شفرە، ئێسکی فیل، ددانی فیل: *a ban on the ivory trade* 2 (ivories) کلیلەکانی پیانۆ 3 (نافەرمی، ivories) ددانی مرۆڤ *adj* 1 لە ماهی، دروستکراو لە ماهی، ماهیکرد: *a priceless collection of ivories* ◊ *He had a good set of ivories* (= teeth) 2 (ڕەنگ) سپی ئامال زەرد، سپی زەردباو، شیری، ئێسکی ◌ *n* 1 عاج 2 (در جمع) کلیدهای پیانو، دندان انسان *adj* 1 عاجی 2 شیری

ivory black *noun*

گەردەی سووتاوی ئێسک (بۆ ڕەنگ یا کێشانەوە) ◌ ایووری بلک

ivory nut *noun*

بەری دارخورمای گەرمێنانی ئەمریکا

endosperm (*Phytelephas macrocarpa*)، یەکی زۆر رەقی تیایە. vegetable ivory دەگرێ
◌ فندقک

ivory tower *noun*
کەلووی ماهی، جیهانی خەون‌وخەیاڵ، دنیای خەیاڵ‌پلاو، برجی ماهی ◌ برج عاج

ivy /ˈaɪvi/ *noun*
1 ئالینـک، بـاداک، لاولاو(ە)، مەشـلەزەرگۆ، میشـلەزەرگە، گولـواز [*Hedera helix* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] 2 بۆ ناوی گیا لاولاوەئاسا یان هەڵچووەکانی تر بەکاردێترێ، ب.ن. poison ivy (بنـەرەت: لـە *īfig* ئینگلیـسی کۆنـەوە، بـە بنەرەت ئەڵمانی) ◌ پیچک

Ivy League *adjective, noun*
(سـەربە) کۆمەڵـەی یـان دەسـتەی زانکۆیـانی رۆژهەڵاتی ئەمریکا (ئەو هەشت زانکۆ کۆنەی باکووری رۆژهەڵاتی ئەمریکا) ◌ (وابسـتە بـە) گروە دانشگاه‌های شرق امریکا

iwi /ˈiːwi/ *noun, pl.* same
(نیوزیلەند) کۆمەڵ، کۆمەڵگا، گەل، خەڵک ◌ جامعه، مردم

ixia /ˈɪksɪə/ *noun*
(رووەکناسی) ئیکسیا: جۆرێ گیای ئەفریکای باشـووری، لـە تـیرەی iris [تـوخم *Ixia*: زۆر کالتیڤارن cultivar] (بنەرەت: لاتینی نوێ، لە لاتین، ئاماژە بە جۆرێ thistle) ◌ ایکسیا

Ixion *noun*, Latin, from Greek *Ixiōn*
ئیکسیۆن: پادشایێکی ئەفـسانەیی تیـسالی یـان تیـسالیایی Thessalian کـە چـون ویـستی هێرا Hera هـەڵـفریوێنێ، زیـۆس بـەسـتی بـە چەرخێکەوە لە تارتاروس Tartarus کە هەمیشە دەسووڕاوە ◌ ایکسیون

ixodid *adjective, noun*
سەربە خێزانێکی (Ixodidae) گەنەکانەوە هەیە (وەک American dog tick و deer tick)، قاوخێکی سەختی دەرەوەیان هەیە ◌ ایکسودید

Iyyar /ˈiːjɑː/ *noun*
(لـە رۆژژمێـری جوولەکـەدا) ئـەیار، مـانگی هەشـتەمی فـەرمـی یـا نـادینی civil و مـانگی دووەمی دینی (بنەرەت: لە *ʼiyyār* عیبری‌یەوە)
◌ ایار

-ization (also -isation) *suffix*
پاشگر: کردە، کار، کاردار، دۆخ، بار، کردنەـ ـنانـدن، ئـەنجـامی دروسـتکـردن، ئاکـامی سـازکردن: *immunizatio socialization* ◌
پسوند: عمل، حالت، نتیجه‌ی ساختن، ـسازی

-izationally (also -isationally) *suffix*
پاشگر: ئاوەڵکار ساز دەکا: *organizationally*
◌ پسوند: قیدساز

izba *noun*, also isba
مالـی نـەریـتی لـە مـوورە log هـی دێیـەکـانی رووسیە ◌ ایزبا

-ize (also -ise) *suffix*
پاشـگر: کـردن، دروسـتکـردن، ئانـدن، جێبـەجێکـردن، بـوون، بوونـە: *privatize* *Americanize* (بنەرەت: لە *-iser* فەرەنسی، لە - late Latin *izare*، لە *izein*- یۆنانی‌یەوە) ◌
پسوند: ساختن، کردن، شدن، تبدیل شدن به

Iznik /ˈɪznɪk/ *adjective*, also Isnik
سەربە هونەری گڵێنە(گەری) سـەدەکانی 16 و 17 لـە Iznik، شـارێ لـە بـاکووری رۆژاوای تورکیە ◌ ایزنیک

izzard *noun*
(لە زمانی رەمەکی یان گفت‌وگۆدا) پیتی زید ◌ حرف زد

J j

J¹, j /dʒeɪ, *pl.* Js, J's, j's /dʒeɪz/ *noun*
1 جیـی، جـەی (= دەیـەمین پـیتی ئـەلفوبێی ئینگلیـسی) 2 ئاماژە دەکا بە بابەت یان دەستە شتێکی پاش I (یلە، ریز، چین و پۆلی دەیەم) 3 (کـۆن، لـە ژمـارەنووسـی رۆمـی سـەدەکـانی نێوەراستدا) ئەم پیتە وەک ژمارەی یەک وابووە و ئەمرۆکانەش لە نوسخە پزشکی‌یەکاندا وەک پیتی گەورەی I هەر بەو مانایە بەکاردێترێ 4 شتێ کە شێوەی پیتی J دەدا 5 ئاماژە بە دەنگێ دوای I لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد ۞ جی

J² *abbreviation* 1 joule(s) 2 Journal 3 Judge 4 Justice

jab /dʒæb/ *noun*
1 لێـدان، مـشتەکۆلە، سـیخورمە، تـێ‌ژەنـین، پیاکردن، تێ‌کوتان، تێ‌وەژاندن 2 دەرزی، کوتان ۞ 1 ضـربە، سکـزنی 2 آمپول، واکسن

jabber /ˈdʒæbə(r)/ *noun*
بلمەبـلم، مرەمـر، سرتەسرت، سـرت‌وهـۆر ۞ وروور، پچ‌پچ

jabberer /ˈdʒæbərə(r)/ *noun*
بلمێنەر، بلمەبلم‌کەر، مرێنەر ۞ ورورکننده

jabberwocky /ˈdʒabəˌwɒki/ *noun, pl.* jabberwockies
زمان یـان قـسەی لێ‌تێنەگەیـشتوو (بنـەرەت: لە سـەرنـاوی هۆنراوە بێ‌ماناکـەی لێـویـس کـارۆل *Through the Looking* " Lewis Carroll *Glass* (1871)") ۞ زبان یا سخن نامفهوم

jabiru /ˈdʒabɪruː/ *noun*
جابیرۆ: لەکلەکێکی مل‌رەشی زلە، دەنووکی قیتە (ئـەمریکـای *Ephippiorhynchus mycteria*] ناوەندی و باشووری) و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] (بنەرەت: لە *jabirú* توپی-گوارانی) ۞ جابیرو

jaborandi /ˌdʒabəˈrandi/ *noun*
1 دەرمانێ لە گەڵای وشکەوەبووی هێندێ گیای ئەمریکای باشووری دەگیرێ 2 گیا یان رووەکی ئـەو دەرمانـە [*Pilocarpus jaborandi* و جۆرەکانی تر] (بنەرەت: لە *jaborandi* -Tupi Guarani بە واتای "کەسێ کە تف دەکاتەوە a "person who spits") ۞ جابوردانی

jabot /ˈʒæbəʊ, US -boʊ/ *noun*
ژابـۆ، چـینی پێـشەوەی کـراس (چ پیـاوان و چ ژنان، بنەرەت: لە فەرەنسی‌یەوە) ۞ ژابو

jaboticaba *noun*
ژابۆتیکابا: دارێکی برێزیلی لە خێزانی myrtle لە ناوچە گەرمەکـاندا لەبەر میوە خۆراکی‌یە ئەرخەوانی‌یەکەی دەچەقێنرێ [*Myrciaria cauliflora*] ۞ ژابوتیکابا

jacal /həˈkɑːl/ *noun, pl.* jacales /həˈkɑːleɪz/ or jacals
(لە مـەکـسیکۆ و باشـووری رۆژاوای ئـەمریکا) کۆختـەی چەپـەری، چەپەرسـواخ (بنـەرەت: لـە *xacalli* ناواتـل، کورتـەی *xamitl calli* "ماڵی خشتی") ۞ جاکال

jacamer /ˈdʒakəmɑː/ *noun*
باڵندەیێکی مێرووخۆری کلک‌درێژی دارستانە گەرمێنـەکانی ئـەمریکا، دەنـووکی تیـژ و درێـژە [خێزان Galbulidae: چەندین جۆرن] ۞ جاکامر

jacana /ˈdʒakənə/ *noun,* jaçana /ˌdʒasəˈnɑː/
جـۆرێ بالـندەی چکۆلـەی wading bird ی گـەرمێنان [خێـزانی Jacanidae: چـەنـدین جۆرن] ۞ نوعی پرنده

jacardana /ˌdʒakəˈrandə/ *noun*
درەختێکی گەرمێنانی tropical ئەمریکا بە گەڵای شێوە سەرەخس fern و دارێکی بۆنخۆشەوە fragrant [تۆخم *Jacaranda*] ◯ جاکاراندا

jacinth /ˈdʒasɪnθ, US ˈdʒeɪ-/ *noun*
hyacinth جۆرێ گەوهەری پرتەقاڵی سوورباو؛ ◯ سنگ یمانی

jacinthe *noun*
رەنگی پرتەقاڵی گەش ◯ رنگ نارنگی روشن

jack[1] /dʒæk/ *noun*
1 هەڵێن، جەک، بەرزەک 2 (یەرێن) سەرباز 3 ئاڵای کەشتی 4 جۆرێ زرێ 5 کابرا، بنیادەم، کوڕ، مرۆ، پیاو 6 شاگرد، بەردەست، کارەکەر، نۆکەر 7 (ئافەرمی، ئەمریکا) پارە، پوول، دراو، کوین، سکە، میت، مووش 8 سەری دووکەڵکێش 9 (لە بۆلینگدا) تۆپی (چکۆلەی) سپی 10 شتێ بۆ هەڵگەڕاندنەوە یا سووڕاندنی شیش، شیشوەرگێر 11 نێری هێندێ گیانەوەر، وەکوو کەر و merlin 12 بۆ ناونانی ئەو گیانەوەر و رووەکانە بەکاردێرێ کە لە هاوشێوەی خۆیان چکۆلەترن، بۆ نموونە jack pine 13 جۆرێ ماسی دەریایی perchئاسا، بە پوولەکەی دڕ لە هەردوو لایەوە [خێزان Carangidae: گەڵێ جۆرن] 14 (Jack) ناو) ژاک، یەعقووب ◯ 1 جک 2 سرباز 3 پرچم کشتی 4 نوعی زره 5 آدم، مرد 6 پادو 7 پول، سکه 8 کلاهک دودکش 9 توپ سفید 10 جک 11 نرەی برخی جانوران 12 جک 13 نوعی ماهی 14 (با J) یعقوب، ژاک

jack[2] /dʒæk/ *noun*
1 (مێژوویی) = blackjack4 2 کەوای بێقۆڵی سەربازانی پیادە ◯ فرنجی بدون آستین سربازان پیاده

jackal /ˈdʒækl, US -kɔːl/ *noun*
چەقەڵ، تۆر، واوێک، بڕقەندەرە [تۆخم *Canis*: چوار جۆرن] ◯ شغال

Jack-a-Lent *noun*
1 بووکەپووشینەیێ کە کاتۆلیکەکان لە سەروبەندی Lent دا بۆ سەرقاڵی ئاوریان تێبەردەدا 2 مرۆی سادە و هیچەکە ◯ 1 جک لنت 2 آدم سادەلوح و بی‌اهمیت

jackanapes /ˈdʒækəneɪps/ *noun*
1 منالی هاروهاج، شەیتان، چاودەرهێن، روودار 2 (کۆن) مەیموونی دەستەمۆ یان دەسەڵێن ◯ 1 بچەی تخس 2 میمون رام‌شده

jackass /ˈdʒækæs/ *noun*
1 نێرەکەر، گوڵەکەر 2 بنیادەمی کەر و نەفام ◯ 1 نره الاغ 2 آدم احمق

jackassery *noun*
کەرێتی، گەوجێتی، نەفامێتی ◯ حماقت

jackboot[1] /ˈdʒækbuːt/ *noun*
پۆتین، چەکمەی سەربازی ◯ چکمەی نظامی

jackboot[2] /ˈdʒækbuːt/ *noun*, under the jackboot
1 لەژێر دەسەڵاتی، لە ژێر رمی، (لە) ژێر چەکمەی سەربازان، لەژێر رکێفی، لەژێر سەرکوتی سەربازی 2 زۆرداری ◯ 1 تحت سلطەی 2 استبداد

jackbooted *adjective*
چەکمەپۆش ◯ چکمەپوش

Jack-by-the-hedge *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ گیای گوڵسپی لە تیرەی کەلەم، گەڵاکانی بۆنی سیر دەدەن کاتێ بیکوتی یان بیهارییەوە [*Alliaria petiolata* خێزانی Cruciferae] ◯ نوعی گیاه

Jack cheese = Monterey cheese

jackdaw /ˈdʒækdɔː/ *noun*
قەلەرەشە، قشقەرە، قەلەباچکە، قاز، قاژوو، قەلەبازەڵە، قەلەزارە، قەلەسابوونە [تۆخم *Corvus*، دوو جۆرن، ب.ت. ئوراسیایی (یەکەی) *C. monedula*] ◯ زاغچە

jacket /ˈdʒækɪt/ *noun*
1 کەوا، فەرەنجی، شەپک، چاکەت، ژاکێت، کۆت، چەرم، بەرگ، رووپۆش، داپۆشە (چۆغە jacket homespun) 2 (روو)بەرگی کتێب 3 تۆخلی یەرەڵماسی، توێکڵی پەتاتە (jacketless *adj*) ◯ 1 کت، جلد، پوشش 2 پوشەی کتاب 3 پوست سیب‌زمینی

jacket potato *noun*
هێرەڵماسی کوڵاو، پەتاتەی کوڵاو (بە توێخڵەوە) ◯ ژاکت پوتاتو

jackfish *noun. pl.* same or jackfishes
pikr یان sauger، ب.ت. پایکی باکووری ◯ نوعی ماهی

Jack Frost *noun*
مامسەرما، مامشەختە، جەک فراست ◯ ننەسرما

jackfruit /ˈdʒækfruːt/ *noun*
جۆرێ داری میوەزلی زووهەڵدەری گەرمێنانی ئاسیا، شێوەی breadfruit دەدا [*Artocarpus heterophyllus*] ◯ درخت نان صحرایی

jackhammer /ˈdʒækhæmə(r)/ *noun*
(زۆرتر ئەمریکای باکووری) سمۆی چەکوشی، مەتەی چەکوشی، سمۆی کێوبری، سمۆ یان بورغووی بەردبڕ ◯ متەی ضربەای

jack-in-office *noun*
فەرمانبەری خۆبەزلزان، میرزافیزنە، کاکەمیرزا ◯ کارمند خودپسند

jack-in-the-box *noun*
شەیتانۆکە: جۆرێ شتی کایەی منالانە ◯ علی‌وزجه

jack-in-the-pulpit *noun*
arum یکی ئەمریکای باکووری [*Arisaema*

triphyllum] ۞ نوعی گیاه

jack-knife /'dʒæknaɪf/ *noun, pl.* jackknives

1 چەقۆی گیرفانی 2 خۆلوول‌کردنی ئاوەژووانە، خۆهاویشتنی بەراوەژوو (تێو ئاو) ۞ 1 چاقوی جیبی 2 شیرجەی جک

jack-knife clam = North American term for razor shell

jackknife fish *noun*

ماسی‌یێکی بە باڵ یا پەڕەی سەرپشتی قیت و درێژ، لە ئاوە گەرمەکانی رۆژاوای ئەتلانتیک دەژی [*Equetus lanceolatus*] ۞ نوعی ماهی

jackleg *adjective*

1 (نافەرمی) کاتی، کاتەکی، بەرەوەخت، ناڕاستەوخۆ. 2 makeshift ناڕاست، ناپاک، ناشارەزا، ناشی. بەیدەس: ◊ *a jackleg lawyer* ◊ *a jackleg carpenter* ۞ 1 موقت، غیرمستقیم 2 نادرست، ناشی

jack mackerel *noun*

جۆرێ ماسی لە تیرەی jack، هی رۆژهەلاتی پاسیفیک [*Trachurus symmetricus*] ۞ نوعی ماهی

Jack-of-all-trades *noun*

بنیادەمی هەمەکارە، مرۆی هەزارپیشە، سەرەندەری هەموو کارێ کردوو، کەسێکی هەزارپیشە یان هەمەکارە ۞ آدم همه‌فن‌حریف

jack-o'-lantern /ˌdʒæk ə 'læntən, US 'dʒækə læntərn/ *noun*

لەنتەری کوولەکەیی (تەمەڵە) ۞ فانوس کدو تنبل

jack pine *noun*

جۆرێ کاژی ئەمریکای باکووری، ب.ت. بۆ pulpwood بەکاردێتری [*Pinus banksiana*] ۞ نوعی کاج

jack-plane *noun*

رەندەی گەورە، فۆغان، شارەندە ۞ رنده‌ی بزرگ

jackpot /'dʒækpɒt, US -pɑ:t/ *noun*

خەلاتی گەورە، گەورەخەلات ۞ جایزه‌ی بزرگ

jackrabbit /'dʒækræbɪt/ *noun*

کەرویشکی ئەمریکایی (باکوور)، کەرویشکەکێوی، کەرویشکەدەشتی [توخم *Lepus*: چەندین جۆرن] ۞ خرگوش صحرایی

Jack Robinson /ˌdʒæk 'rɒbɪnsn, US 'rɑ:b-/ *noun*, before you can (could) say Jack Robinson

لە چاوترووکانێکدا، وەکوو ئاور، یەکجار خێرا، وەکوو تیر ۞ مثل برق

Jack Russel /ˌdʒæk 'rʌsl/ *noun*, also Jack Russel terrir

تاجی پێ‌کول (تاجی‌یەکی گورج بە کلکی قولەوە، بنەڕەت: لە ناوی جەنابی John (*Jack*) *Russell*، پیاوی دینی یان قەشەی ئینگلیسی، بەخێوکەری ئەو تاجی‌یانە، مەرگ 1883) ۞ جک راسل

jackscrew /'dʒækskru:/ *noun*

1 هەلێنی جەری یا پێچ‌دار، جەکی پێچی 2 = screw jack ۞ جک پیچی

jacksie *noun.* also jacksy

(بریتانیا و نافەرمی) کنگ، سمت، تەرێزە ۞ کفل، باسن

jacksmelt *noun*

جۆرێ silverside ی زلە، هی کەناری پاسیفیکی ئەمریکای باکووری [*Atherinopsis californiensis*] ۞ نوعی ماهی

Jackson Day *noun*

هەشتەمی ژەنیوەری وەک رۆژێکی پشووی قانوونی یان فەرمی لە لویزیانا Louisiana. بۆ یادی بەرگری سەرکەوتووانەی ژێنرال ئاندریو ژاکسون لە نیوئۆرلیان New Orlean لە 1815 ۞ روز جکسون

jackstay /'dʒæksteɪ/ *noun*

بادەوەبەست، چارۆکەبەند، بادەوەبەند ۞ بادبان‌بند

jackstone /'dʒækstəʊn/ *noun*

1 زیخ، چەو، رێخ، هەلماقۆ 2 (jackstones) بازەلێن، رێخان، چەمقان ۞ 1 ریگ 2 (در جمع) نوعی بازی

jacksy (jacksies) = jacksie

jack tar *noun*

(بریتانیا و نافەرمی) مەلەوان، زریوان، sailor ۞ ملاح

Jacob /'dʒeɪkəb/ *noun*, from Hebrew *Ya'ăqōbh*

یەعقووب (کوری ئیسحاق و ریبێکا Rebekah) ۞ یعقوب

Jacobean /ˌdʒækə'bi:ən/ *adjective, noun*

adj سەربە پاتشایی و دەسەلاتی جیمزی یەکەم (25ـ1603) *n* کەسێ لە سەردەمی جیمزی یەکەمدا ژیاوە ۞ *adj* وابسته به سلطنت جیمز اول *n* شخص معاصر جیمز اول

jacobean lily *noun*

جۆرێ گیای پەبنی مەکسیکی، لە خێزانی amaryllis کە گوڵی جیا یان تەنیای سووری گەشی هەیە [*Sprekelia formossima*] ۞ نوعی گیاه

Jacobin /'dʒakəbɪn/ *noun*

1 ژاکۆبین (ئەندامی یانەی دیموکراتیکی تونرەو، لە 1789 لە پاریس دامەزرا، لە سەروبەندی لاوازی شۆرشی فەرەنسەدا) 2 رادیکالی تونرە 3 رەبەن یان راگەیێنەری دۆمینیک (Jacobinic or Jacobinical *adj* Jacobinism *n*) ۞ 1 ژاکوبن 2 رادیکال افراطی 3 راهب یا مبلغ

دومینیکی

Jacobite[1] /ˈdʒakəbʌɪt/ *noun, adjective*
لایەنگر یان پشتیوانی جیمزی (یان جەیمز) دووەم James II پاتشای ئینگلتەرە (88-1685) و پاشینیانی ◌ طرفدار جیمز دوم پادشاه انگلستان

Jacobite[2] /ˈdʒakəbʌɪt/ *noun, adjective*
ئەندامی کلێسەی ئۆرتۆدۆکسی سووریەیی ◌ ژاکوبیت

Jacob's ladder *noun*
1 جۆرێ گیای گوڵسپی یان شین و گەڵاباریک و تیژ [*Polemonium caeruleum*] 2 نەردیوانی گوریسی یان تەنافی بە ناوبەرەی داری (ئامازە بە خەونەکەی یەعقووب بە نەردیوانەوە کە بۆ ئاسمان سەردەکەوت .Gen 28:12) ◌ ژاکوب لادر

Jacobson's organ *noun*, also vomeronasal organ
(گیانەوەرناسی) ئەندامی بۆن(کردن)ێ هەڵکەوتوو لەنێو دەمی مار، مارمێلک و هێندێ بڕبڕەداری تر (بنەرەت: لە ناوی توێکاری دانمارکی Ludwig L. *Jacobson* مەرگ 1843) ◌ یاکوبسون ارگان

Jacob's staff *noun*
مەوداپێو، میل یان داری بە نووکێکەوە، جاران بۆ پێوانی مەودا و درێژایی بەکار دەهات، میل‌پێو، دارپێو ◌ مسافت‌سنج

jacobus *noun, pl.* jacobuses
کۆتێکی زێڕینی ئینگلتەرە بایی 20 تا 24 شیلینگ، لە سەردەمی James ی یەکەم لێدرا، نیشانەی یەکێتی ئینگلتەرە و سکاتلەندە (unite یشی پێ‌دەڵێن) ◌ ژاکوبوس

jaconet /ˈdʒakənɪt/ *noun*
کوتاڵ یان پارچەیێکی کەتانی سووک (بنەرەت: لە *Jagannāth(purī)* هێندی (ئێستا *Puri*) لە هیندوستان، شوێنی پەیدابوونەکەی) ◌ ژاکونیت

jacquard /ˈdʒeɪk(ə)ri/ *noun*
دەزگایەکی تایبەتی بۆ دانانی نەخش لەسەر پارچە (بنەرەت: لە ناوی جۆڵای فەرەنسی Joseph M. *Jacquard*) ◌ جاکوارد

jacquerie /ˈdʒeɪk(ə)ri/ *noun*
راپەڕینی جووتیاران یان وەرزێران (یان لادێیان) ◌ جاکوری

jactation *noun*
خۆهەڵکێشان، هارەوگیفە، لافلێدان ◌ لاف‌زنی

jactitation /ˌdʒaktɪˈteɪʃ(ə)n/ *noun*
1 خۆهەڵکێشان، هارەوگیفە، فرۆفیشاڵ، ئیدعای پڕوپووچ 2 کرژبوونی لەش (یان ماسوولکە) ◌ 1 لاف‌زنی 2 درهم‌کشیدگی بدن

jaculation /ˌdʒækjəˈleɪʃn/ *noun*
هاویشتن، خستن، هەڵدان، تووڕهەڵدان ◌ پرتاب

jaculator *noun*
رمهاوێژ، رمخەر، نیزەخەر، نیزەهاوێژ ◌ نیزه‌انداز

jacuzzi /dʒəˈkuːzi/ *noun, pl.* jacuzzis
(دروشمی بازرگانی) جەکوزی (جۆرێ حەمام کە ئاوت پیادەپڕژێنێ و لەشت دادەماڵێ) ◌ جکوزی

jade[1] /dʒeɪd/ *noun, adjective*
n دانە، شەوە، یەشم، خشڵ و شتومەکی جوانی (دروس‌کراو) لە شەوە *adj* (رەنگ) سەوزی رۆشن ◌ *n* یشم، اشیا زینتی یشمی *adj* یشمی

jade[2] /dʒeɪd/ *noun*
1 ئەسپی کۆن یان پەک‌کەوتوو، کەلاکەئەسپ، پیرەئەسپ 2 ژنی هەرزە ◌ 1 اسب مردنی 2 زن بدنام

jaded /ˈdʒeɪdɪd/ *adjective*
1 تێر، لەبەرچاوکەوتوو، بێ‌ئیشتیا، دڵ‌لێ‌هەڵکەوتوو، لێ‌بێزار، لێ‌بێزراو: *jaded* 2 ماندوو، شەکەت، لەپێ‌کەوتوو، *jaded voters* ◊ *network viewers* (*adv* jadedly) exhausted ◌ 1 سیر، زده 2 خسته

jadedness *noun*
ماندوویی، لەپێ‌کەوتوویی، شەکەتی ◌ خستگی

jade green *noun*
رەنگی سەوزی مەیلەو شین یان شین‌باوی گەش ◌ رنگ سبز یشمی

jadeite /ˈdʒeɪdʌɪt/ *noun*
جۆرێ کانی سیلیکاتی سەوز، شین یان سپی کە یەکێ لە شێوەکانی jade یە ◌ جادیت

jadeitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە jadeite ـەوە هەیە ◌ وابسته به جادیت

jade plant *noun*
(رووەک‌ناسی) یەکێ لە چەند جۆری رووەکی گۆشتن، خێزانی orpine [توخم *Crassula*] ◌ نوعی گیاه

jadish *adjective*
هەرزە، سووک، بەدنێو ◌ بدنام

jaegar /ˈdʒeɪgə/ = skua

Jaffa /ˈdʒæfə/ *noun*
یافا، جەفا، جافا (جۆرێ پرتەقاڵ بە تێکولێکی ئەستوورەوە، لە ناوی شارێ لە ئیسرائیل) ◌ یافا

jag[1] /dʒæg/ *noun*
1 ددانە، کۆنگرە، قەڵبە، تیژایی، چوکڵە، نووکایی، قیتایی، گتایی، دەرپەڕیوی (تیژ)، دەرپۆقیوی 2 گورزە، تاخە، دەستە، بەند، باوشە، دەستەوارە، چەپک ◌ 1 دندانه، کنگره، تیزی، برآمدگی 2 دسته

jag[2] /dʒæg/ *noun*
1 ئارەق‌خۆری، مەی‌خواردنەوە، تێ‌تەپاندن، مەستی، سەرخۆشی 2 قۆناخ یان سەردەمی ئاستەم ◌ 1 باده‌گساری، نشئگی 2 دوره‌ی حاد

jagged /ˈdʒægɪd/ *adjective*
ددانەددانە، گرنج‌گرنج، گرنی‌گرنی، برگەبرگە،

ناریک، نووک‌تیژ، تیژ، نوکاوی، نوکدار، چوکڵەدار، قیت، زۆپ، گت: *jagged rocks/peaks/edges* ◌ دندانه‌دندانه، مضرس، تیز

jaggedly /ˈdʒægɪdli/ *adverb*
بە شێوەیەکی ددانەددانە، برگەبرگانە ◌ بە طور مضرس

jaggedness /ˈdʒægɪdnəs/ *noun*
دادداندەیی، گرنج‌گرنجی، برگەبرگەیی، ناریکی، تیژی، نوکداری، چوکڵەداری، قیتی ◌ مضرس بودن، تیزی

jaggy (jaggier, jaggiest) = jagged

jaggery /ˈdʒag(ə)ri/ *noun*
جۆرێ شەکری قاوەیی زبر، لە هیند ساز دەکرێ، شەکری زەرد (بنەڕەت: لە *śarkarā* سانسکریتی "شەکر") ◌ نوعی شکر

jaguar /ˈdʒægjuə(r)/ *noun*
(گیانەوەرناسی) جەگوار (لە خێزانی پشیلە، هی دارستانە چڕەکانی ئەمریکای ناوەندی و باشووری [*Panthera onca*]) ◌ جگوار

jaguarundi /ˌdʒagwəˈrʌndi/ *noun, pl.* jaguarundis
(گیانەوەرناسی) جەگوارانْدی، ڕەشەجەگوار (جۆرێ پشیلەکێوی بچووکی ئەمریکایی، لەش‌باریک و پێ‌کوڵ، لە ئاریزۆنا و ئارژانتین [*Felis yagouaroundi*]) ◌ جگواروندی

Jah /dʒɑː, US jɑː/ *noun*
ناوی ڕاستاقاری خودا (بنەڕەت: کورتەی Yahweh) ◌ جاه

jai alai /ˌhʌɪ əˈlʌɪ/ *noun*
جۆرێ کایە، شێوەی pelota دەدا ◌ نوعی بازی

jail /dʒeɪl/ *noun*, Brit. also gaol
گرتووخانە، زیندان، بەندیخانە ◌ زندان

jailbird /ˈdʒeɪlbɜːd, US -bɜːrd/ *noun*
کۆنەزیندانی، هەمیشەزیندانی، بەپێشینە (لە زیندان) ◌ سابقه‌دار

jailbreak /ˈdʒeɪlbreɪk/ *noun*
زیندانشکێنی، هەڵاتن، ڕاکردن، دەرچوون، دەربازبوون (لە زیندان، ب.ت. چەند کەسێ پێکەوە) ◌ فرار از زندان

jailer /ˈdʒeɪlə(r)/ *noun*
زیندانەوان، نۆبەداری زیندان، بەنیوان، وەردیەن ◌ زندانبان

jailhouse /ˈdʒeɪlhaʊs/ *noun*
(لە ئەمریکا) گرتووخانە، زیندان، بەندیخانە ◌ زندان

Jain /dʒeɪn/ *noun, adjective,* or Jaina
n لایەنگر (یان شوێنکەوتە)ی جاینیزم *adj* سەربە جاینیزم، پێوەندی بە جاینیزمەوە هەیە (بنەڕەت: بە ڕێگای هیندی لە *jaina* سانسکریت، سەربە *Jina* (بڕوانە Jina) ◌ *n* پیرو جاینیسم *adj* وابسته به جاینیسم

Jainism /ˈdʒeɪnɪzəm/ *noun*
دینێکی ناخواپەرستانە لە هیند، لە سەدەی شەشەمی پێش‌زایینا، ئامۆژگاری‌یەکانی لەسەر بنەمای ئازادبوون یان ڕزگاربوونی ڕۆح بەهۆی زانیاری و مەعریفەی ڕاستەقینە، باوەڕی ڕاست(ەقینە) و ڕێوشوێنی ڕاست(ەقینە)، لە بەرامبەر برەهمانیزمدا ◌ جاینیسم، جینیسم

Jainist /ˈdʒeɪnɪst/ *noun*
جاینیست ◌ جاینیست، جینیست

jakes /dʒeɪks/ *noun, pl.*
(کۆن) دەس‌بەئاوی دەرەوە ◌ مستراح بیرونی

jalap /ˈdʒaləp, ˈdʒɒləp/ *noun*
دەرمانی ڕەوانی، لە جۆرێ ڕەگ یان ڕیشەی گرێ‌گرێی گیایێکی هەڵچووی مەکسیکی دەگیرێ [*Ipomoea purga*] ◌ داروی مسهل

jalapeño /ˌhaləˈpeɪnjəʊ, -ˈpiːnəʊ/ *noun*, *pl.* jalapeños
جۆرێ بیبارەسوورەی یەکجار تیژ ◌ نوعی فلفل

jalebi /dʒəˈleɪbi/ *noun, pl.* jalebis
جۆرێ شیرینی هیندی ◌ جالبی

jalfrezi /dʒalˈfreɪzi/ *noun*
جۆرێ چێشتی هیندی ◌ نوعی غذا

jalopy *noun, pl.* jalopies
(نافەرمی) شڕەماشێن، چەپەرەشڕ، کەلاک، داشقەشکاو ◌ ابوطیاره

jailor = jailer

jalousie /ˈʒaluziː/ *noun*
جالۆزی، پەنجەرەی تەختەتەختە ◌ ابوطیاره

jam[1] /dʒæm/ *noun*
مرەبا، ڕەچەڵ ◌ مربا

jam[2] /dʒæm/ *noun*
1 شلووقایی، چڕەبەندان، تەمووروکایی، جەنجاڵی، ئاپۆرە، کۆمەڵکە، ڕێبەندان، ڕێبەستان، ترافیک 2 گیران، ڕاوەستان، داخران، لەکارکەوتن، پەککەوتن، گیرکردن 3 تێ‌ترنجاندن، تێ‌تەپاندن، تێ‌ئاخنین، پەستاوتن، بە زۆر تێ‌خستن 4 کۆسپ، تەگەرە، گرێپاچ، گێچەڵ، چەرمەسەری، گیرەوکێشە، دەردی‌سەری ◌ 1 تراکم، ترافیک 2 بندآمدگی 3 عمل چپاندن 4 مانع، مخمصه

Jamaican /dʒəˈmeɪkən/ *adjective, noun*
adj سەربە جامائیکا یان خەڵکەکەی، جامائیکایی *n* خەڵکی جامائیکا ◌ *adj* جامائیکایی *n* اهل جامائیکا

jamb /dʒæm/ *noun*
لاشیبانە، لاجامە، لاوانە، تەنشدەر، باهو (دەرگا، پەنجەرە و هتد) ◌ لُغاز

jambalaya /ˌdʒæmbəˈlaɪə/ *noun*
جامبالایا (چێشتێ لە باشووری ئەمریکا، بە برنج و خۆراکی دەریایی لێدەنرێ، لە *jambalaia* پرۆڤێنسایی) ◌ جامبالایا

jambeau /ˈdʒæmbəʊ/ *noun, pl.* jambeaux
پووزەوانە، زرێی پووز، بەلەکپێچ ◌ ساق‌پوش
jamboree /ˌdʒæmbəˈriː/ *noun*
1 کەرنەڤال، سووری گەورە، خۆشی، سووران، ئاهەنگ، بەزم و رەزم، میوانی گەورە 2 دانیشتن یان کۆمبین (کۆبوونەوە)ی ڕێبەران ◌ 1 جشن، جشن بزرگ، مهمانی بزرگ 2 نشست سران
jamb shaft *noun*
کۆلەکەی لاشیانەیی، باهۆستوون، باهۆکۆڵ ◌ ستون لغازی
jamjar *noun*
شووشە مرەبا، شووشە رەچەڵ، رەچەڵدان ◌ شیشەی مربا
jammed /dʒæmd/ *adjective*
1 تووش‌بوو، گیرکردوو، تووش‌هاتوو، گیرکەوتوو، تێوەگلاو، چەقیو، تێک‌گیراو 2 دارماڵ، تژی، پڕ ◌ 1 گرفتار، گیرافتاده 2 لبریز
jammies = pyjamas
jammy /ˈdʒæmi/ *adjective* (jammier, jammiest)
1 لیچق، پێوەچەسپیو، سرێشاوی 2 مرەباوی، مرەباپیاساوراو 3 ناوچاوان‌هێناو، بەشانس، بەبەخت، بەهات، پڕبەخت 4 ئاسان، سانا، سادە، وەکوو ئاوخواردن ◌ 1 چسبناک 2 پوشیده با مربا 3 خوش‌شانس 4 راحت
jam-packed *adjective*
(نافەرمی) لێوڕێژ، کەلالە، پڕاوپڕ، لێوان‌لێو، تژی، دارماڵ ◌ مملو، پر
jam session *noun*
(موسیقای جاز یان راک) خۆژەنی، ژەندن یان لێدان بێ‌ئامادەبوونی پێشوو ◌ بداهه‌نوازی
Jan *abbreviation* January
jane *noun*
(نافەرمی، زۆرتر لە ئەمریکا) ژن ◌ زن
jangle /ˈdʒæŋgl/ *noun*
1 دەنگی ناخۆش، شەق‌وکوت 2 شەڕوهەرا، هەراوهوریا، جەنجاڵی، بگرەوبەردە ◌ 1 صدای ناهنجار 2 مشاجره، قیل و قال
jangler *noun*
بگرەوبەردەکردوو، هەراوهوریاکردوو، جەنجاڵباز، فێرەجەنجاڵ، سەربە جەنجاڵی ◌ اهل قیل و قال
janissary /ˈdʒænɪs(ə)ri/ *noun,* also janizary /-z(ə)ri/, *pl.* janissaries
(مێژوویی) سەرباز عوسمانی، یەنی‌چێری، سپایی، سەرباز (بنەڕەت: *yeni* "نوێ، تازە"، *çery* "سەرباز(ان)") ◌ سرباز عثمانی، سرباز
janitor /ˈdʒænɪtə(r)/ *noun*
1 دەرکەوان، درگاوان، دەرگاوان، دالاندار 2 بەردەست، کارکەر ◌ 1 دربان، سرایدار 2 مستخدم
janitress *noun, fem.* janitor
(ژن) بەردەست، کارکەر، کارەکەر ◌ (زن) مستخدم
jankers /ˈdʒaŋkəz/ *noun*
(بریتانیا و لەشکری) سزای تاوانێکی سەربازی ◌ جانکرز
Jansenism *noun*
بزووتنەوەیەکی کریستانی سەدەکانی 17 و 18، لەسەر بنچینەی نووسراوەکانی ئایینەوانی کاتولیک Catholic theologian کورنێلیوس جانسێن Cornelius Jansen (1585–1638)؛ (Jansenistic *adj*) ◌ جانسنیسم
Jansenist *noun*
جانسێنیست ◌ جانسنیست
January /ˈdʒænjuəri, US -jueri/ *noun, pl.* Januaries
ژانەویە، ژەنیوەری، بەفرانبار، سەهۆڵبەندان، کانوونی دووەم، (یەکەمین مانگی ساڵی زایینی نێوان December و February؛ بنەڕەت: لە لاتین، واتا *Januarius (mensis)* (month) of Janus خودای رۆمی) ◌ ژانویه
Janus /ˈdʒeɪnəs/ *noun,* Latin
یانوس (خودای درگا و دەروازەکان، لە میتۆلۆژی رۆمی‌دا) ◌ یانوس
janusfaced *adjective*
دووڕوو، two-faced ،duplicitous ◌ دورو
januslike *adjective*
دووڕوو ◌ دورو
Jap /dʒæp/ *noun*
ژاپۆنی تەرەس ◌ ژاپنی کثیف
japan /dʒəˈpæn/ *noun*
لاکی رەش ◌ لاک سیاه
Japan clover *noun*
شەوەری ژاپۆنی [*Lespedeza striata*] ◌ شبدر ژاپنی
Japanese /ˌdʒæpəˈniːz/ *adjective, noun, pl.* same
adj ژاپۆنی، سەربە ژاپۆن *n* خەڵکی ژاپۆن، ژاپۆنی، زمانی ژاپۆنی ◌ *adj* ژاپنی *n* اهل ژاپن، زبان ژاپنی
Japanese beetle *noun*
قالۆنچەی ژاپۆنی [*Popillia japonica*] ◌ سوسک ژاپنی
Japanese cedar = cryptomeria
Japanese eggplant *noun*
باینجانەڕەشە یان کەدووەڕەشەی ژاپۆنی، باینجانەڕەشەی باریکی درێژ، توێکڵێکی ئەستووری ئەرخەوانی تیری dark purple هەیە ◌ نوعی بادنجان
Japanese iris *noun*
زەمبەقی ژاپۆنی، گوڵەکانی زۆر گەورە و گەشن [ب.ت. *Iris kaempferi*] ◌ نوعی زنبق

Japanese lantern *noun*
چرا یان لەنتەری ژاپۆنی ◌ فانوس کاغذی

Japanese maple *noun*
کەوتی ژاپۆنی [*Acer palmatum*] ◌ نوعی افرا

Japanese millet *noun*
هـــەرزنی ژاپـــۆنی [*Echinochloa frumentacea*] ◌ نوعی ارزن

Japanese plum *noun*
هـەڵـووژەی ژاپـۆنی [*Prunus salicina*] ◌ نوعی آلوچه

Japanese quail *noun*
کـەرەواڵـەی ژاپـۆنی (هـی ڕۆژهـەڵاتی ئاسـیا، جاروبار لە تویژینگەدا بەکاردیترێ [*Coturnix japonica syn. C. coturnix japonica*]) ◌ نوعی بلدرچین

Japanese quince *noun*
بەهێی ژاپۆنی لە خێزانی rose بە گوڵی سپی، ئاڵ یا پەمەیی [*Chaenomeles speciosa*] ◌ نوعی به

Japanese spurge *noun*
مراوکەی ژاپۆنی [*Pachysandra terminalis*] ◌ نوعی ماذریون

Japan wax *noun*
جۆری ڕۆنی زەردباوی هێندێ بەری sumac ی ئاسیایی و زۆرتر لە بواری بۆیاخ یان واکس‌دا بەکاردیترێ ◌ واکس ژاپونی

Japanimation /dʒəˌpanɪˈmeɪʃ(ə)n/ = anime

jape /dʒeɪp/ *noun*
فێڵ، تەڵەکە، گاڵتە، گاڵتەجاڕی، گەپ، شۆخی ◌ حقه، مسخرگی، شوخی

Japhet *noun*, Latin *Japheth* or Greek *Iapheth*, from Hebrew *Yepheth*
یافێت، یافێس، یافس، یافێس: کوڕی پێغەمبەر نووح کە ڕەچەڵەکی هێند و ئەورووپایی دەچێتەوە سەر ئەو (یان سەرڕەچەڵەکی میدی و یونانی‌یەکان) ◌ یافث

Japhetic /dʒəˈfetɪk/ *adjective*
1 یافێتی، یافێسی 2 هێند و ئەورووپایی ◌ 1 یافثی 2 هند و اروپایی

Japlish /ˈdʒaplɪʃ/ *noun*
ژاپلیسی (ژاپۆنی + ئینگلیسی): تێکەڵەیێ لە ئینگلیسی و ژاپۆنی کە لە ژاپۆن قسەی پێ دەکرێ ◌ ژاپلیش

japonica /dʒəˈpɒnɪkə, US -ˈpɑːn-/ *noun*
کوخی ژاپۆنی بەهێی ژاپۆنی [*Chaenomeles speciosa* (Japanese quince)] و جـــۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ به ژاپنی

jar[1] /dʒɑː(r)/ *noun*
مەرکانە، کووپە، گۆزە، گۆزەڵە، کووزەڵە، کووزە، جەڕە، شووشە بیرە، لیوانی ناووجۆ، پارچ، شووشەی دەم‌گەورە (بنەڕەت: لە *jarred* فەڕەنسی، لە *jarra* عەرەبی‌یەوە) ◌ بانکه، بلونی، سبو، شیشەی آبجو

jar[2] /dʒɑː(r)/ *noun*
1 دەنگی ناخۆش، کڕە 2 لێک‌کەوتن، پێکاکەوتن، گورز، لێدان، داتروسکان، داخورپان، داچڵەکان، ڕاتڵەکان، لەرینەوە 3 شەڕ، قڕە، جووڕە، کێشە، شەڕوهەنگامە، ناکۆکی، دژایەتی، نەسازاوی، نەسازان ◌ 1 صدای گوش‌خراش 2 برخورد، صدمه، ضربه، تکان، ارتعاش 3 نزاع، مرافعه، مخالفت، ناسازگاری

jar[3] = ajar

jardinière /ˌʒɑːdɪnˈjɛː/ *noun*
گوڵدانێکی جوانی کە گوڵ و گیای تیایە ◌ جاردین

jargon[1] /ˈdʒɑːgən, US ˈdʒɑːrgən/ *noun*
1 زمان تکنیکی و تایبەتی (کۆمەڵێ) 2 وشە یا دەستەوشەیەکی تایبەتی 3 زمانی پیشەیی 4 زمانی لێ‌تێنەگەیشتوو یان تێکەڵ‌وپێکەڵ ◌ 1 زبان فنی و خاص گروهی 2 واژه یا عبارت ویژه 3 زبان حرفه‌ای 4 زبان نامفهوم

jargon[2] /ˈdʒɑːg(ə)n/ *noun*, also jargoon /dʒɑːˈguːn/
جارگۆن، جۆرێ زیرکۆن ◌ زرگون

jargonic *adjective*
لێ‌تێنەگەیشتوو، تێکەڵ‌وپێکەڵ ◌ غیرمفهوم

jargonist *noun*
ژارگۆنیست، جارگۆنیست (= کەسێ کە بەو زمانە قسە دەکا) ◌ جارگونیست

jarl /jɑːl/ *noun*
(مێژوویی، نۆرویژی و دانمارکی) سەرۆک ◌ رئیس

Jarlsberg /ˈjɑːlzbəːg/ *noun*
پەنیرێکی نەرم و توندی نۆرویژی ◌ جارلزبرگ

jarrah /ˈdʒarə/ *noun*
دارکافووری ئەوستڕالیایی (ڕەسەنی ڕۆژاوای ئەوستڕالیا [*Eucalyptus marginata*]) ◌ جاراه

jarring *adjective*
1 کپرە، ناخۆش، کڕە 2 ناجۆر، دژ، یەک‌نەکەوتوو ◌ 1 گوش‌خراش 2 مخالف

jasmine /ˈdʒæzmɪn/ *noun*, also jessamine
یاسەمین، یاسەمەن [*Jasminum nudiflorum* (هی زستانی، چین)، *Gelsemium sempervirens* (هی هاوینی، ئەمریکا)] ◌ یاسمن

jasmine tea *noun*
چایی یاسەمین یان یاسەمەن ◌ چای یاسمن

Jason *noun*
جەیسۆن (پاڵەوانی ئەفسانەیی یونانی کە توانی خوری یا کەوڵی زێڕین بەدەس بێنێ) ◌ جیسون

jasper /ˈdʒæspə(r)/ *noun*
ژاسپ، جەسپێر، دانە (بەردێکی بەنرخ) ◌ ژاسب، یشم

jaspery *adjective*
ژاسپی، جەسپیری ◌ ژاسبی
Jat /dʒɑ:t/ *noun*
ئەندامی گەلێ کە لە سەرتاسەری باکووری ڕۆژاوای نیمچەوشکاری هیند بڵاوبوونەتەوە ◌ جات
jati /'dʒɑ:ti/ *noun, pl.* same or jatis
(هیندی) چین یان لاچین (بنەڕەت: لە *jāti* سانسکریتی "birth") ◌ کاست
jaundice /'dʒɔ:ndɪs/ *noun*
1 زەردوویی، بەزەک 2 ڕق و کینە گێران، کینەگێری، ڕقلێسووان ◌ 1 یرقان 2 غرض‌ورزی
jaundiced /'dʒɔ:ndɪst/ *adjective*
1 زەردوویی‌گرتوو، زەردەڵ، تووش‌بوو بە زەردوویی 2 کینەگێرانە، ڕەشبینانە ◌ 1 مبتلا بە یرقان 2 غرض‌آلود، غرض‌آلود
jaunt /dʒɔ:nt/ *noun*
گەڕان، گەشت، سەردان (کورت و بۆ خۆشی)، excursion ◌ گردش
jauntily /'dʒɔ:ntɪli/ *adverb*
سەرخۆشانە، بە کەیفەوە ◌ با نشاط
jauntiness /'dʒɔ:ntinəs/ *noun*
سەرخۆشی، بەکەیفی، خۆشی، شادی، بەدەماخی ◌ نشاط، سرزندگی
jaunty /'dʒɔ:nti/ *adjective* (jauntier, jauntiest)
سەرخۆش، بەکەیف، شاد، بەدەماخ، دڵخۆش، لەگەش، بەگوڕ، لەجۆش: *a hat set at a jaunty angle* ◌ سرزنده، بانشاط
Java /'dʒæsə/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) جاڤا (زمانێکی کامپیوتیری کە بە تایبەت بۆ نووسینی بەرنامەی ئینتێرنێت بەکاردێنرێ) ◌ جاوا
java /'dʒæsə/ *noun*
(لە ئەمریکا و نافەرمی) قاوە ◌ قهوه
Javan /'dʒɑ:vən/ *noun, adjective*
n خەڵکی دوورگەی جاڤا، جاڤایی *adj* جاڤایی ◌ جاوەای
Javanese /ˌdʒɑ:və'ni:z/ *noun, adjective, pl.* same
n 1 زمانی جاڤایی (زمانی ئیندۆنیزیای ناوەندی جاڤا) 2 خەڵکی جاڤا *adj* جاڤایی ◌ *n* 1 زبان جاوەای 2 اهل جاوە *adj* جاوەای
java sparrow *noun*
چۆلەکەی جاڤایی [*Padda oryzivora*] ◌ گنجشک جاوەای
javelin /'dʒævlɪn/ *noun*
1 وەرزش یان پێشبڕکێی ڕماوێژی، جریتێن 2 جریت، تیر، ڕم، خشت، هوویزی، نێزە، نەیزە ◌ 1 ورزش یا مسابقەی پرتاب نیزە 2 نیزە
javelina /ˌhavə'li:nə/ = peccary

javelineer /dʒævlɪ'ni:(r)/ *noun*
ڕمدار، ڕمبەدەست، تیربەدەست، نێزەبەدەست، نەیزەوان، نەیزەدار، تیردار، خشت‌بەدەست ◌ نیزدار
Javelle water *noun*
ئاوی ژاڤێل: گیراوەیێکی ئاوی هایپۆکلۆریتی سۆدیۆم، وەک کەرەسەی ڕەنگ‌بەر یان پاکژکەرەوە بەکاردێنرێ ◌ آب ژاول
jaw /dʒɔ:/ *noun*
1 شەویلکە، کازێر، چەناگە 2 زۆربڵەیی، چەنەدرێژی، چەقەسرۆیی 3 لایەکی گیرە 4 (jaws) (گیانەوەر) دەم، زار 5 گیرە 6 دەمی تەنگ و باریکی دۆڵ، کاناڵ و هتد 7 (خوازە) چنگ ◌ 1 آرواره، فک، چانە 2 وراجی 3 یک طرف گیره 4 (در جمع) دهان 5 گیره 6 دهانەی باریک دره، کانال و غیره 7 پنجه
jawbone /'dʒɔ:bəʊn, US -boʊn/ *noun*
ئێسکی شەویلکە یان کازێر ◌ استخوان آرواره
jawbreaker /'dʒɔ:breɪkə(r)/ *noun*
1 وشەی گۆگران، وشەیێ کە گۆکردنی گران بێ 2 شیرینی ڕەق، شیرینی شەویلکەداخەر، نوقڵی ڕەق ◌ 1 جاوبریکر 2 شیرینی سفت
jaw-dropping *adjective*
(نافەرمی) سەرسووڕهێنەر، سەیر ◌ شگفت‌آور
jaw-droppingly *adverb*
سەرسووڕهێنەرانە، (بە شێوەیەکی) سەیر ◌ بە طور شگفت‌آور
jawline *noun*
هێڵی ژێر چەناگە ◌ خط زیر چانە
jay /dʒeɪ/ *noun*
1 (باڵندە) بۆرەک، قژاوکە [*Garrulus glandarius*] (ئۆراسیا) و جۆرەکانی تر] 2 = prattler ◌ جی‌جاغ
jaybird = jay 1
Jaycee /dʒeɪ'si:/ *noun*
ئەندامی پایەنزمی ژووری کارداری یان بازرگانی ◌ جیسی
jayvee *noun*
ئەندامی تازەکاری تیپ یان دەستەیێکی وەرزشی ◌ جای‌وی
jaywalker *noun*
پیادەڕۆی بێ‌سەرنج یان ئالۆری، مەرەگێژە، پیاتیپەڕی کەمتەرخەم، تیپەڕیوی خۆپیاکردوو ◌ عابر بی‌توجه
jaywalking *noun*
پەڕینەوەی بێ‌سەرنجانە، (پیا)تیپەڕینی کەمتەرخەمانە، پەڕینەوەی مەترسی‌دارانە یان سەرەڕۆیانە ◌ عبور بدون توجه
jazz /dʒæz/ *noun*
1 (موسیقی) جاز (هی ڕەشەکانی ئەفریکا، بە سازی زەرد و بایی دارین) 2 هەڵیت‌وپلیت،

قسەی هیچەکە یا قۆڕ ۞ 1 جاز 2 چرت و پرت

jazz age *noun*
سەردەمی جاز (بیستەکان لە ئەمریکا، سەردەمی ئازادی، خۆشی و زەبەنی) ۞ دوران جاز

jazz band /'dʒæz bænd/ *noun*
تیپی جاز ۞ گروه جاز

jazzbo *noun, pl.* jazzbos
(نافەرمی) موسیقاژەن یان بەپەرۆشی جاز ۞ جازبو

jazzed *adjective*
(لە ئەمریکا) ورووژاو ۞ هیجانزده

jazzercise /'dʒæzəsaɪz, US -zərs-/ *noun*
جازێرسایز، جەزێرسایز (شێوەیێ ئێرۆبیک کە جوولە و مەشقی لە سەمای جاز وەرگرتووە) ۞ جازرسایز

jazzy /'dʒæzi/ *adjective* (jazzier, jazziest)
1 جازی، جازئاسا، شێوە جاز 2 بەزریقەوبریقە، ڕەنگاوڕەنگ، بەناڵاووالا ۞ 1 وابسته بە جاز، جازمانند 2 پرزرق و برق

JCB /ˌdʒeɪ siː 'biː/ *noun*
جێی‌سی‌بی (= ماشینێکی بەهێز بۆ هەڵکەندنی عەرز؛ بنەڕەت: سەرەتای *J. C. Bamford* سازەرانی) ۞ جی‌سی‌بی

jealous /'dʒeləs/ *adjective*
1 بەئیرەیی، بەخیل، بەخیلانە، لە ڕووی بەخیلی(یەوە): *2 a jealous wife/husband* ئاگادار، چاوبەسەرەوەبوو، ئاگالێبوو: *new colonies were jealous of their new 3 independence* — Scott Buchanan بەپەرۆش، بەغیرەت ۞ 1 حسود، حسودانه 2 مراقب 3 غیور

jealously /'dʒeləsli/ *adverb*
لە ڕووی ئیرەیی(یەوە)، بەخیلانە: *She eyed Natalia jealously* ۞ حسودانه

jealousy /'dʒeləsi/ *noun*, also jealousness
1 ئیرەیی، چاوپێ‌هەڵنەهاتن، بەخیلی: *sexual 2 I felt sick with jealousy ◊ jealousy* چاوبەسەرەوەبوون، ئاگاداری (بەپەرۆشی zealous)، ئاگالێبوون، بەپەرۆشی، غیرەت ۞ 1 حسادت 2 مراقبت، غیوری

jeans /dʒiːnz/ *noun, pl.*
شەلواری لی یان جین (بنەڕەت: لە Janne ناوی فەرەنسی کۆن بۆ Genoa، شوێنی سەرەتا بەرهەمهاتنی) ۞ شلوار جین

jebel /'dʒɛbɛl/ *noun*
(لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست و باکووری ئەفریکا) چیا، کێو، شاخ، گرد، زورگ، زنجیرەتەپ (لە *jabal*ی عەرەبی) ۞ جبل، کوه، تپه، رشته تپه

jeep /dʒiːp/ *noun*
جیپ (شەڕی جیهانی دووەم، لە بنەڕەتا هی ئەمریکا، GP لە سەرەتای دوو وشەی general purpose پێکهاتووە) ۞ جیپ

jeer /dʒɪə(r), US dʒɪr/ *noun*
تیتاڵی، گاڵتە، شۆخی، تانە، تەشەر، توانج، پلار ۞ تمسخر، طعنه

jeera /'dʒiːrə/, also zeera /'ʒiːrə/ = Indian term for cumin

jeerer *noun*
تیتاڵی‌پێکەر، شۆخی‌باز، تیزێکەر ۞ مسخره‌کننده

jeeringly *adverb*
بە گاڵتەوە ۞ با تمسخر

jeet kune do /'dʒiːt kuːn duː/ *noun*
جیت کان دۆ (تێکەڵەیێ لە کونگ‌فو، شمشێرەوانی و شەڕەمشت، لە لایەن بروس لی Bruce Lee (1941–73) یەوە داهێنرا، بە واتای "شێوەی گێڕانەوەی مشت") ۞ جیت کان دو

jehad = jihad

Jehoshapat *noun*, Hebrew *Yĕhōshāphāṭ*
یەهوشافات: پادشای یەهوودا Judah لە سەدەی نۆیەمی بەرلە زایین (لە سەردەمی یەهوشافاتدا یەهوودا لەگەڵ شانشینی باکووری ئیسرائیل یەکیان گرت) ۞ یهوشافاط

Jehovah /dʒɪ'həʊvə, US -'hoʊ-/ *noun*
یەهووە (= ناوی خودا لە کتێبی پەیمانی کۆندا) ۞ یهوه

Jehovah's Witnesses *noun, pl.*
شایەدان یا ستووفدەرانی یەهووە، گەواهی‌دەران یا ئاگاوانانی یەهووە (ئەندامانی ڕێکخراوەیەکی دینی کە باوەڕیان وایە کە کۆتایی جیهان نزیکە و خودا هەموو کەسێ دەگری بێجگەلە ئەندامانی خۆی نەبێ) ۞ گواهان یا شاهدان یهوه

Jehu *noun, Hebrew Yēhū*
1 یەهو(و): پادشای گەلی ئیسرائیل لە سەدەی نۆیەمی بەرلە زایین 2 کالیسکەوان، عەرەبانەوان (ب.ت. بێباک) ۞ 1 ییهو 2 درشکه‌ران

jejunal /dʒɪ'dʒuːnəl/ *adjective*
سەربە بۆشەڕیخۆڵە، بۆشەڕیخۆڵەیی ۞ وابسته به روده‌ی تهی

jejune /dʒɪ'dʒuːn/ *adjective*
ماندووکەر، وەڕەس‌کەر، جاڕس‌کەر، بێ‌تام، قۆڕ، ناسەرنج‌ڕاکێش، هیچەکە، مناڵانە، ساویلکانە ۞ خسته‌کننده، کودکانه، ساده‌لوحانه

jejuneness /dʒɪ'dʒuːnnəs/ *noun*
ماندووکەری، وەڕەس‌کەری، ناخۆشی، جاڕس‌کەری، مناڵانەبوون، ساویلکەیی ۞ ملال‌آوری، کودکانه بودن

jejunum /dʒɪ'dʒuːnəm/ *noun, pl.* jejunua
(توێکاری) بۆشەڕیخۆڵە، پووچەڕیخۆڵە: بەشی نێوەڕاستی ڕیخۆڵە چکۆڵە small intestine، نێوان duodenum و ileum ۞ روده‌ی تهی

Jekyll and Hyde /ˌdʒekl ən 'haɪd/ *noun*
مرۆڤی دووکەسیتی (یەکیان چاک Jekyll و

ئەوی تریان خراپ Hyde) ◯ جکل و هاید

jellaba = djellaba

jellied /'dʒelid/ *adjective*

ژلەدار، ولولەدار، ژێلەیی، ولولەیی، ولولەئاسا، شێوەولولە، دەلمەئاسا ◯ ژلەدار، ژلەمانند

jello *noun*, also trademark Jell-O

دیسێری ولولەیی میوەیی ◯ دسر ژلاتینی میوەای

jelly /'dʒeli/ *noun, pl.* jellies

1 ولولـە، ژلـە، دەلـمە 2 مرەبـا، رەچـەڵ 3 – gelignite ◯ 1 ژله 2 مربا

jelly baby *noun*

ژێلی بەیبی: شیرینییەکی بە شێوەی منداڵ، لە ژێلاتین ساز دەبێ ◯ جلی‌بیبی

jelly bean *noun*

جێلی‌بین ◯ جلی‌بین

jellyfish /'dʒelifɪʃ/ *noun, pl.* same or jellyfishes

1 ماسـی نەرمەلیقـە، بـووکی دەریـایی، چـەتری دەریـایی، بـووکی ولولـەیی [پۆلـەکـانی Scyphozoa و Cubozoa] 2 مـرۆڤ یـان کەسێکی دەستەوسان، بەیدەس، ترەبۆزە ◯ 1 عروس دریایی 2 آدم ضعیف‌الشخصیه

jelly roll *noun*, also Swiss roll

(شیرینی) رولێت ◯ رولت

jelly shoe *noun*, also jelly sandal

سەرپایی ولولەیی ◯ صندل ژله‌ای

jelutong /dʒɛ'lu:tɒŋ/ *noun*

(رووەکناسی) درەختێکی مالیزیایی کە دارێکی پەمەیی سووکی هەیە [تۆخم *Dyera*: چەندین جۆرن] ◯ جلوتانگ

jemmy /'dʒemi/ *noun, pl.* jemmies

نێل، لۆسە، باری، بەرازە، مەلغە، نوێل، لەوازە (کورت) ◯ دیلم

je ne sais quoi /ˌʒə nə seɪ 'kwɑ:/ *noun*

(فەرەنسی) باشی لەباسنەهاتوو یان شتێکی لەباسنەهاتوو (واتای خۆی: نازانم چی) ◯ کیفیت غیرقابل بحث

jenny /'dʒeni/ *noun, adjective, pl.* jennies

n 1 (جاران) دەزگای رستن، خەرەک، دوکەک، دولاب 2 ماکەر، ماچە *adj* (باڵندە) مێ ◯ *n* 1 ماشین نخ‌ریسی 2 ماده الاغ *adj* ماده

jenny ass *noun*

ماکەر، ماچە ◯ ماده الاغ

jenny wren = wren

jeon /dʒʌn/ *noun, pl.* same

یەکەی پارەی کۆریای باشووری، بەرامبەر بە سەدیەکی won ◯ ینون

jeopardous /'dʒepədəs/ *adjective*

مەترساوی، مەترسیدار ◯ مخاطره‌آمیز

jeopardy /'dʒepədi, US -pərdi/ *noun*

1 مەترسی 2 (ماف) مەترسی تاوانبارکردن لە دادگادا، کێشەی قانوونی ◯ 1 مخاطره 2 مسألهی حقوقی

Jer. *abbreviation* Jeremiah (in biblical references

jerboa /dʒɜ:'bəʊə, US dʒɜ:r'boʊə/ *noun*

مشکەدوویی، مشک کەروێشک، مشکەپەڕیو (ئاسیا و ئەفریکای باکووری [خێزانی Dipodidae، چەندین جۆرن]؛ بنەڕەت: لە عەرەبی *yarbū'*) ◯ کلاک‌موش

jeremiad /ˌdʒerɪ'maɪæd/ *noun*

1 گلەیی و گازندە، سکاڵا، ئاهـ و ناڵە، شکات، بەدشانسی، نەهاتی، ناوچاوانهێنان، بەختڕەشی، سەردولکە، چەمەری، شینوشەپۆر، گابۆر، رۆڕۆ 2 شین‌نامە (ئاماژە بە شینی ئەرمیا لە پەیمانی کۆندا Old Testament) ◯ 1 شکوه و شکایت، بداقبالی، مرثیه، گریه و زاری 2 سوگ‌نامه

Jeremiah /ˌdʒɛrɪ'mʌɪə/ *noun*, also Jeremias, from Hebrew *Yirmĕyāh*

1 یەرمیا(هـ)، ئەرمیا: گەورە پێغەمبەرێکی گەلی ئیسرائیلی سەدەکانی حەوت و شەشی بەرلە زایین 2 کتێبی ئەرمیای پێغەمبەر 3 دەمبەگلەیی، بەگلەیی‌وگناشت ◯ 1 ارمیا 2 کتاب ارمیای نبی 3 شکوه‌کننده

jerk /dʒɜ:k, US dʒɜ:rk/ *noun*

1 (تونـد) تەکان، راتـلەکان، راتەکان، پـاڵ، راوەشـان، لەقانـدن 2 (لەش) فـڕین، فرتـە 3 بنیادەمی کەر ◯ 1 تکان 2 پرش 3 آدم احمق

jerkily /-ɪli/ *adverb*

بە هەڵبەزدابەز، بە تەکان‌تەکان، تەکان‌تەکان: *The car moved off -ily* ◯ جست و خیزکنان

jerkin /'dʒɜ:kɪn, US 'dʒɜ:rkɪn/ *noun*

1 سیخمەی درێژ، جلی(س)قەی درێژ 2 کۆتی چەرمی تەنگی پیاوان ◯ 1 جرکین 2 نیم‌تنەی چرمی مردان

jerkiness /'dʒɜ:kinəs, US 'dʒɜ:rkinəs/ *noun*

گەوجێتی، کەرێتی ◯ نفهمی

jerky[1] /'dʒɜ:ki, US 'dʒɜ:rki/ *adjective* (jerkier, jerkiest)

پچڕپچڕ، نارێک، تەکان‌تەکان، پڕهەڵبەزودابەز، پڕتەکان، تەکاناوی، گەوج، کەر ◯ منقطع، پرتکان، نامنظم، احمق

jerky[2] /'dʒɜ:ki, US 'dʒɜ:rki/ *noun*, also jerked meat

(گۆشت) توێ‌توێ‌کراو و وشکەوەکراو: *beef jerky* ◯ جرکی

jeroboam /ˌdʒerə'bəʊəm, US -'boʊ-/ *noun*

شووشەمەیێکی گەورە بە ئەندازەی 4/5 گالۆن (بنەڕەت: لە ناوی *Jeroboam* پادشایێکی

ئیسرائیل (باکووری فەلەستین) ۞ بطری بزرگ

Jerry /ˈdʒeri/ *noun, pl.* Jerries

(بریتانیا و نافەرمی) ئالمانی یان ئالمانییەکان، سەربازی ئالمانی ۞ آلمانی یا آلمانی‌ها، سرباز آلمانی

jerry /ˈdʒeri/ *noun, pl.* jerries

لەگەن، جیٚمیز، کاسەمیز، میزدان ۞ ظرف ادرار

jerry-builder *noun*

سازوفرۆشیار ۞ بساز و بفروش

jerry-building *noun*

سازوفرۆشی، سازوفرۆش ۞ بساز و بفروشی

jerry-built /ˈdʒeri bɪlt/ *noun*

رووخەک، بەترپەند، ترەکەلەک، سست، لەق، ناپتەو، سازوفرۆشی ۞ نامحکم، بساز و بفروشی

jerrycan /ˈdʒerikæn/ *noun,* also jerrican

جێریکەن، گالۆن (بۆ هەلگرتن یان بردنی شلەمەنی، ب.ت. ئاو و نەوت و بێنزین) ۞ گالن

jersey /ˈdʒɜːzi, US ˈdʒɜːrzi/ *noun, pl.* jerseys

1 بلوز (لە خوری)، جۆرێ پارچە، جێرزی، پولیڤێر، ژێرکراسی کەژی یان کێشی، فانیلە 2 (Jersey) جێرزی (= جۆرێ مانگای شیری لە رەگەزی رەسەن) ۞ 1 بلوز، تریکو، پولیور 2 (با J) جرزی

jersey-wool *noun*

جێرزی لە خوری ۞ تریکو پشمی

Jerusalem artichoke *noun*

سێوی بنەرز، پەلەکباخی، سێبنەرد، سێبنهەرد، پەلووکباغی، سەوزەیەکی قاوەیی رۆشنی شێوەپەتاتە، وەک سەوزە دەخورێ [*Helianthus tuberosus*] ۞ سیب‌زمینی ترشی

Jerusalem cherry *noun*

جۆرێ رووەکی جیهانی کۆن، لە خێزانی nightshade بە گولی سپی و بەری گێلاسییەوە [*Solanum pseudocapsicum*] ۞ نوعی گیلاس

Jerusalem cricket *noun*

جۆرێ سیسرکی قاوەیی سوورباو، هی ناوچە وشکەکانی رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Stenopelmatus fuscus*] ۞ نوعی جیرجیرک

Jerusalem oak *noun*

سەوزەگیواو، گیاسەوزە ۞ درمنەی ترکی، سلمک اورشلیمی

Jerusalem sage *noun*

(رووەکناسی) حەشەلوورە، کاسەشۆر، کورەگۆشە ۞ فتیله‌ای

Jerusalem thorn *noun*

1 = Christ's-thorn 2 جۆرێ داری درکاوی گەرمێنانی ئەمریکا، لە خێزانی legume [*Parkinsonia aculeata*] ۞ نوعی درخت

jess /dʒɒs/ *noun*

پاوانەی باز، پێبەند یان پێوەندی واشۆ یان هەلۆ (ئالقەپێکیشی پێوەیە) ۞ پاچەبند قوش

jessamine /ˈdʒesəmɪn/ = jasmine

Jesse /ˈdʒesi/ *noun,* Hebrew *Yishay*

جێسی، یەسا، یێسی، یەسی: باوکی داوود، پادشای ئیسرائیل ۞ یَسّا

jest /dʒest/ *noun*

شۆخی، جەفەنگ، حەنەک، مایەی پێکەنینی، بەزم، قۆشمە، تیز، گالتە ۞ مزاح، شوخی، مضحکه، ریشخند

jester /ˈdʒestə(r)/ *noun*

قۆشمە، گالتەبێژ، شۆخیباز، قسەخۆش، حەنەکچی ۞ آدم بذله‌گو

Jesuit /ˈdʒezjuɪt, US ˈdʒeʒəwət/ *noun*

1 ئەندامی کۆمەلەی Jesus (عیسا)، گرووپێکی ئایینی کاتۆلیکی رۆمانی 2 مرۆی فێلاوی، بنیادەمی تەلەکەباز، فریودەر، ریاییباز، دوورروو ۞ 1 یسوعی 2 آدم فریبکار، مزور

Jesuitical *adjective*

فریودەرانە، ریاییبازانە، دوورووانە، تەلەکەبازانە، فێلاوییانە ۞ مزورانه، حیله‌گرانه

Jesus /ˈdʒiːzəs/ = Christ

jet[1] /dʒet/ *noun*

1 فرۆکەی تەکاندەر یان جێت 2 کوفارە، فیشقە، فیچقە، فیشقاو، پیت 3 کون، شیر، سەرلوولە، دەم، زار ۞ 1 هواپیمای جت 2 فواره 3 سوراخ، شیر

jet[2] /dʒet/ *noun*

شەوە، کارەبای رەش ۞ کهربای سیاه

jet aircraft = jet plane

jet-black /ˈdʒet ˈblæk/ *adjective*

رەشی شەوەیی، وەک قەترانی رەش ۞ سیاه براق

jet engine *noun*

بزوێنە یان مۆتۆری جێت ۞ موتور جت

jetfoil /ˈdʒetfɔɪl/ *noun*

جێتفۆیل، بەلەمەفڕیو ۞ قایق پرنده

Jethro *noun*

خەزووری مووسای پێغەمبەر Ex. 3:1. ۞ پدرزن موسی

jet lag *noun*

ماندوویی فڕین، جێتبردوویی، ماندوویی ریگا ۞ خستگی پرواز

jet-lagged *adjective*

ماندووبووی فڕین، ماندووی ریگا، جێتبردوو ۞ دچار خستگی پرواز

jetliner *noun*

فرۆکەی جێتی گەورەی سوارهەلگر ۞ جت‌لاینر

jet plane *noun*

فرۆکەی تەکاندەر، فرۆکەی جێت ۞ هواپیمای جت

jet-propelled *adjective*
خـاوەن بزوێنـە یـا مۆتـۆڕی جێـت، مۆتـۆڕی جێتدار ◌ دارای موتور جت

jet propulsion *noun*
بەکارهێنانی مۆتۆڕی جێت بۆ هێز و پاوێر ◌ رانش فورانی

jetsam /ˈdʒetsəm/ *noun*
ورکەوپرکـەی کەشـتی کـە فـڕێ دەدرێتـە نـاو دەریاوە (نزیک بە کەنار)، فرێمەنی (بنەڕەت: کورتەی jettison) ◌ آشغال دریا

jet set *noun*
(کۆمەڵێکی نێونەتەوەیی) ئەو دەوڵەمەندانەی کە لـە گەشـت و گـەڕان دان، جێـتسـواران ◌ ثروتمندان در مسافرت

jet setter *noun*
ئەندامی ئـەو دەوڵـەمەندانەی کـە لـە سـەردان و گەڕان دان ◌ جت‌ستر

Jet Sky *noun*
جێت سکای، ئاوڕەو(ک) (ماشێنێکی چکۆلەی تونرەوە کـە کەسێ یـان دوان بەسـەر ئـاودا بـۆ خۆشـی سـواری دەبن) ◌ جت اسکی

jet-skiing *noun*
جێت سـکینگ ◌ جت اسکینگ

jet stream *noun*
1 (کەش‌ناسی) جێت سـتریم (بایەکی تونـدە، لـە سەرووی عەرزەوە هەڵدەکا و کاریگەری بەسەر ئـاو و هـەوای زەوییـەوە هەیـە) 2 دووکـەڵ و گـازی دەرچـوو لـە مۆتـۆڕی فڕۆکـە ◌ 1 جـت استریم 2 دود یا گاز خروجی از موتور هواپیما

jettison /ˈdʒetɪs(ə)n, US -z(ə)n/ *noun*
سـووککـردن، بەردانـەوە یـان فڕێدانی بـرێ لـە کەل‌وپەل لە فڕۆکە یا کەشتی(یەوە) ◌ جتیسـون

jetton /ˈdʒet(ə)n/ *noun*
پوول، ژێتۆن ◌ ژتون

jetty[1] /ˈdʒeti/ *noun*, also jetties
1 کەڵـەرە، شـەپۆڵرەوێـن، شـەپۆڵگێـرەوە، ناوگێرەوە، دیوارەشـەپۆل 2 جێگـای بارخسـتن، باراوێژ ◌ 1 موج‌شکن 2 اسکله

jetty[2] /ˈdʒeti/ *adjective*
رەش، قیرناسا ◌ سیاه

jetway = air bridge

jeu d'esprit /ʒə: dɛˈspri:, French ʒ dɛspʀi/ *noun*, *pl.* jeux d'esprit pronunc. same
مەسیلە، شۆخی ◌ لطیفه

Jew /dʒu:/ *noun*
جوو، مووسایی، جوولەکە ◌ کلیمی، یهودی

jewel /ˈdʒu:əl/ *noun*
1 گەوهەر، سەنگ، جەواهێر (سەعات و کۆمپاس یـان لادۆز) بـەرد 2 (دەربـارەی کـەسـێ یـان شتێکەوە) گەوهەر، گوڵی سـەرتۆپ، وەک زێڕ، یەکجار بەنرخ: *Venice is the jewel of the Adriatic* ◌ 1 جواهر، سنگ (ساعت یا قطب‌نما) 2 جواهر، نگین درخشان، گوهر

jewel box *noun*
1 قوتوی گەوهەر یان جەواهێرات 2 (هەروەها jewel case) سـندووقی هەڵـگرتنی پەیکـە و سی‌دی ◌ 1 جعبەی جواهرات 2 جعبەی سی‌دی

jewelfish *noun*, *pl.* same or jewelfishes
جۆرێ cichild ئـاڵ و سـەوزی ئـاوی شیرینی گەرمێنـان [*Hemichromis bimaculatus*] ◌ نوعی ماهی

jewelled /ˈdʒu:əld/ *adjective*, US jeweled
گەوهەرنیشان، جەواهێرنیشان ◌ جواهرنشان

jeweller /ˈdʒu:ələ(r)/ *noun*, US jeweler
1 گەوهـــــــەرفرۆش، جـــــــەواهێرفرۆش 2 (jeweller's, *pl.* jewellers) گەوهەرفرۆشی، جەواهێرفرۆشـی، دووکـانی فرۆشـتنی زێـڕ و زەمبەر ◌ 1 جواهرفروش 2 جواهرفروشی

jewellery /ˈdʒu:əlri/ *noun*, US jewelry
جـەواهێرات، خـشڵ و زێـڕ و زەنبـەر، خـشڵ و زەمبـەر، زێڕوگەوهـەر: *silver/gold jewellery* ◌ جواهرات

jewelweed = touch-me-not

Jewess /ˈdʒu:əs/ *noun*
(جاروبـار سـووکانە) کچ یـان ژنـە جوولەکە ◌ دختر یا زن کلیمی

jewfish *noun*, *pl.* same or jewfishes
جـۆرێ ماسـی ئـاوە گەرمـە کـەناری‌یـەکان (ئەمریکای باکووری) [*Epinephelus itajara*] و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی ماهی

Jewish /ˈdʒu:ɪʃ/ *adjective*
جوولەکە(یی)، مووسـایی، جـوو(یی)؛ Jewishly (*adv*) ◌ یهودی، کلیمی

Jewish calendar *noun*
سـاڵنامەی جوولەکە (لە ساڵی 3761 پێش‌زایین دەس‌پێدەکا) ◌ تقویم یهودی

Jewishness /ˈdʒu:ɪʃnəs/ *noun*
جوویـوون، مووسـایی‌بـوون، جوولەکـەبوون ◌ یهودی بودن

Jewish New Year = Rosh Hashana

Jewry /ˈdʒʊəri, US ˈdʒʊri, ˈdʒu:-/ *noun*, *pl.* Jewries
1 جووەکان، دینی جوولەکە، چاند یان فەرهەنگی جوولەکـە 2 گـەڕەکی جوولەکـە ◌ 1 یهودیـان، دین یهود، فرهنگ یهودی 2 محلەی یهودی‌ها

Jew's ear *noun*
جـۆرێ قارچکەخۆشـانە یـان کارگەخۆمانـە [*Auricularia auricula-judae*] ◌ نوعی قارچ

Jew's harp *noun*
(موسیقا) قیسارەی جوولەکە ◌ زنبورک

Jezebel /ˈdʒezəbel/ *noun*, Hebrew *Izebhel*

ژنی ئاژاوەگێر، ژنی بێشەرم و فێڵاوی، هەرزە، سەلیتە (ئیزابێل: ژنی Ahab لە کتێبی پیرۆزدا) ۞ زن وقیح و حیلەگر

-ji /dʒɪ/ *combining form*
(هێندی، لە لێکدانا) وەک پاشگرێ بۆ ناو و سەرناو، بۆ پیشاندانی ڕێز ۞ (در ترکیب) علامت احترام

jiao /dʒaʊ/ *noun, pl.* same
یەکەی پارەی چین، بەرامبەر بە دەیەکی yaun ۞ یاو

jib /dʒɪb/ *noun*
1 بادەوە سێگۆش، چارۆکەی سێسووچ (لە پێشەوەی کەشتی) 2 باسکی بەرزکەرە، قۆڵی گران‌کێش یان جەرەسەقیل ۞ 1 بادبان سەگوش 2 بازوی جرثقیل

jibba /ˈdʒɪbə/ *noun*, also djibba
بالاپۆش، جبە، عەبا (بنەرەت: لە *jubba* عەرەبییەوە) ۞ جبە

jib-boom *noun*
کاریتەی بادەوەی سێسووچ، داربادەوەی سێگۆش ۞ تیرک بادبان سەگوش

jibber *noun*
ئەسپی مانگر یا گەگر یان بەمان ۞ اسب گەگیر

jibe /dʒaɪb/ *noun*, also gibe
گاڵتە، شۆخی، تیتاڵی، تیز، پلار، تانە، تەشەر، توانج، تانووت ۞ ریشخند، کنایە، طعنە

jicama /ˈhiːkəma/ *noun*
جۆرێ ڕەگ و ریشەی گرێگرێی خۆراکی، هی ڕەزی گەرمێنانی ئەمریکا لە خێزانی legume [*Pachyrhizus erosus*] ۞ هیکاما

Jicarilla *noun , pl.* same or Jicarillas
1 ئەندامی گەلێکی ئاپاچی لە بنەرەتا لە باشووری ڕۆژهەلاتی کۆلۆرادۆ، باکووری نیومەکسیکۆ و ناوچەکانی دەوروبەری و ئێستاش زۆربەیان لە باشووری نیومەکسیکۆ دەژین 2 زمانی گەلی هیکاریلا ۞ هیکاریلا

jiffy /ˈdʒɪfi/ *noun*, also jiff
(نافەرمی) تاو، تروکە، سات، دەقە، چرکە، *I'll be with you in a* :instant moment ۞ *ready in a jiffy* ◊ *jiffy* (= very soon) آن، لحظە

jiffy bag *noun*
بەرگەنامەی نەرم (و ئەستوور: بۆ ئەو شتانەی کەوا ڕەنگە بشکێن) ۞ جیفی‌بگ

jig /dʒɪg/ *noun*
1 سێجرتەکی، جیگ (جۆرێ سەما یان هەڵپەرکێی توند و شاد)، موسیقی جیگ، شایی‌ولۆغان 2 (لە کانگا) بێژنگ یان سەرێن ۞ 1 جیگ، موسیقی جیگ 2 نوعی غربال

jigaboo /ˈdʒɪgəbuː/ *noun*
(ئەمریکا) قولەڕەشە ۞ سیاه زنگی

jigger /ˈdʒɪgə(r)/ *noun*
1 (خواردنەوە) ئایەرە، پێوانە، قوم (بەرامبەر بە 1/5 ئۆنس)، شووشەیێ کە ئەوندەی جێ دەبێتەوە 2 بایەوان یان بادەوەی چکۆلە، لاچارۆکە 3 (نافەرمی، ئاماژە بە کەلوپەل) هێن، وانێک، شت 4 بێژنگەوان، سەرێن‌چی 5 بێژنگ، سەرێن 6 سێجرتەکی‌کێش 7 ڕاگیرگەی داری بیلیارد ۞ 1 پیک 2 بادبان کوچک 3 ماس‌ماسک 4 غربال‌چی 5 غربال 6 و 7 جیگر

jigger = chigger

jiggered /ˈdʒɪgəd, US -gərd/ *adjective*
1 واق‌ماو، تاساو، حەپەساو، کاس و وڕ 2 ماندوو، شەکەت، هیلاک ۞ متعجب 3 خستە

jiggery-pokery /ˌdʒɪgəri ˈpəʊkəri, US ˈpoʊk-/ *noun*
کەین‌وبەین، سازوباز، فێڵ‌وفەرەج، قەلەودەلە، فروفێڵ ۞ زد و بند، حقەبازی

jiggle /ˈdʒɪgl/ *noun*
(سووک) تەکان، ڕاوەشان، لەقین، جووڵان، لەرە ۞ تکان آهستە

jiggly /ˈdʒɪgli/ *adjective*
(سووک) تەکان‌خۆر، لەرۆک، لەق، جووڵاو ۞ تکان‌خورندە

jigsaw /ˈdʒɪgsɔː/ *noun*
1 مشاری وردەکاری، مشاری وردەبڕی، مشاری ناسک‌کاری یان وردەکاری 2 پازێل، لەتەدانان، لەتەچنی ۞ 1 ارەی منبت‌کاری 2 پازل

jigsaw puzzle *noun*
پازێل، لەتەدانان، لەتەچنی ۞ پازل

jihad /dʒɪˈhɑːd/ *noun*, also jehad
شەڕی پیرۆز (لە *jihād* عەرەبییەوە) ۞ جهاد

jihadist *noun*, also jehad
1 شەڕڤانی پیرۆز 2 سەربە شەڕڤانی پیرۆز ۞ 1 جهادگر 2 جهادگرانە

jill = gill4

jillion /ˈdʒɪljən/ *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) ژمارەیەکی یەکجار زۆر ۞ جیلیون

jilt /ˈdʒɪlt/ *noun*
(کۆن) ژنی بێوەفا، بێبەقا ۞ زن بی‌وفا

Jim Crow /ˌdʒɪm ˈkrəʊ, US ˈkroʊ/ *noun*
1 جیاوازی‌دانانی ڕەگەزی 2 زەنگی، قولەڕەشە، دژی ڕەش‌پێستەکان (ڕەشەکانی ئەمریکا)، تایبەتی ڕەشەکان (ب.ت. شتێکی خراپ) ۞ 1 تبعیض نژادی 2 سیاه، ضد سیاهان، ویژەی سیاهان

Jim Crowism *noun*
جیاوازی‌دانانی ڕەگەزی ۞ تبعیض نژادی

jim-dandy *adjective, noun*
(نافەرمی و ئەمریکا) *adj* هەرەباش *n* (کەس یان شتێ) زۆر چاک، عال ۞ *adj* عالی *n* (آدم یا چیز) عالی

jimjams[1] /ˈdʒɪm dʒæmz/ *noun*
دڵـەڕاوکێ، دڵـەخورپە، دڵـەکوتە، دڵـەتەپە ۞ دلشوره، دلهره

jimjams[2] *pl.* = pyjamas

jimmy /ˈdʒɪmi/ = jemmy

Jimmy /ˈdʒɪmi/ *noun*
میزکردن ۞ عمل ادرار کردن

jimson weed /ˈdʒɪms(ə)n/, also jimpson weed = thorn apple

Jina /ˈdʒɪnə/ *noun*
(لـە جـاینیزمدا) مامۆسـتایەکی گـەورە کـە گەیشتۆتە رزگـاری لـە karma دا (بنـەڕەت: لـە سانسکریت بە واتای "سەرکەوتوو") ۞ جینا

jingle /ˈdʒɪŋgl/ *noun*
خـڕە، تەقـە، تـەقوکـوت، خرەخـڕ، زرینگـە، زرینگوهۆڕ، جرینگەجرینگ ۞ جرینگ‌جرینگ

jingo /ˈdʒɪŋgəʊ, US -goʊ/ *noun, pl.* jingoes
نیشتمانپەروەری تونـڕەو، نیشتمانپەرست ۞ میهن‌پرست افراطی

jingoism /ˈdʒɪŋgəʊɪzəm, US -goʊ-/ *noun*
نیـشتمانپـەروەریی تونـڕەو، نیـشتمانپەرستی، ڕەشەنیشتمانپەروەری ۞ میهن‌پرستی افراطی

jingoist /ˈdʒɪŋgəʊɪst, US -goʊ-/ *noun*
نیـشتمانپـەروەر (تونـڕەو)، نیـشتمانپەرست (پەرگر)، یـەکجار وڵاتپارێز ۞ مـیهن‌پرسـت افراطی

jingoistic /ˌdʒɪŋgəʊˈɪstɪk, US -goʊ-/ *adjective*
نیـشتمانپەروەرانـە، نیـشتمانپەرستانە، لەبـەر نیشتمانپەرستی ۞ میهن‌پرستانه

jink /dʒɪŋk/ *noun*
لەبـــڕ بادانـــەوە، لادانی کـــوتوپـــڕ یـــان چاوەڕواننەکراو ۞ تغییر جهت ناگهانی

jinker /ˈdʒɪŋkə(r)/ *noun*
(ئەوسـترالیا و نیوزیلەنـد) ماشـینی ڕاگویـستنی کۆتەرە قورسەکان ۞ جینکر

jinks /dʒɪŋks/ = high jinks

jinn /dʒɪn/ *noun*, also djinn, *pl.* same or jinns
جنۆکە(کان)، جن (بنەڕەت: لە عـەرەبی‌یـەوە، لە *jinnī* کۆ *jinn*) ۞ جن

jinnee /dʒɪˈni/ *noun*
جنۆکە(کان)، جن ۞ جن

jinricksha or jinrikisha = rickshaw

jinx /dʒɪŋks/ *noun*
1 بنیـادەم یـان شـتی نگـریس یـان بەدشـوم 2 نەهاتی، نگریـسی، مەینەتی، بێبەختی ۞ 1 آدم یا چیز منحوس 2 بدبیاری

jinxed /dʒɪŋkst/ *adjective*
دۆعالێکراو، خودالێگیراو، خوداگرتوو، نگریس، بەدشوم، ناوچاوڕەش ۞ نفرین‌شده، منحوس

jipijapa *noun, pl.* jipijapas
1 جـۆری ڕووەکـی ئـەمریکـای باشـووری و ناوەندی، لە گەڵاکانی کڵاوی پاناما دروست دەکـــرێ [*Carludovica palmata*] 2 – panama ۞ نوعی گیاه

jird /dʒəːd/ *noun*
جۆرێ کرتێنەری کلکدرێژی ڕەهۆڵێدەر (یان ڕەهۆڵکەن) burrowing، سەربە gerbil [تۆخم *Meriones*: چەندین جۆرن] ۞ جرد

jism /ˈdʒɪz(ə)m/ *noun*, also jissom /ˈdʒɪsəm/ or jizz
ئاو تۆماو پشتاو، تۆواو ۞ منی

jit /dʒɪt/ *noun*, also jit jive
شێوازێکی موسیقای باوی هەڵپەڕکێ لە زیمبابوە ۞ جیت

jitterbug *noun*
هەڵپەڕکێ یـان سـەماێکی کـرژ بـە موسـیقایێکی تونـد بـەڕێوەدەچێ، لـە چلـەکاندا بـاو بـووە ۞ جیترباگ

jitters /ˈdʒɪtəz, US -tərz/ *noun, pl.*
(نافـەرمی) دڵـەڕاوکێ، دڵـەخورپە، دڵـەکوتە، دڵەتەپە ۞ دلشوره، دلهره

jittery /ˈdʒɪtəri/ *adjective*
ترســـاو، نگـــەران، پەشـــۆکاو، هـــەژیو؛ بـــە دڵەڕاوکێیەوە دەناڵێنێ ۞ ترسیده، عصبی؛ جیتری

jiujitsu = jujitsu

Jivaro /ˈhiːvərəʊ/ *noun, pl.* same or Jivaros
1 ئەندامی گـەلێکی ڕەسـەن کـە لـە سەرتاسـەری ناوچـەی ئاریزۆنـا نیـشتەجێن 2 هەریـەک لـەو کۆمەڵـە زمانانـەی کـە ئـەو گەلانـە قـسـەی پـێ دەکەن ۞ جیوارو

Jivaroan *adjective*
جیڤارۆیی، هیڤارۆیی ۞ جیوارویی

jive /dʒaɪv/ *noun*
1 جایف (جۆرێ موسیقا و هەڵپەڕکێ (سەما) لە سی و چلەکانی سەدەی بیستەمدا بەڕێوەدەچوو) 2 (نافەرمی) قسەی خەڵـەتێنەرانە و هیچەکە ۞ 1 جایو 2 (عامیانه) سخن فریب‌آمیز و بی‌ارزش

jizz = jism

Jnr *abbreviation* Junior, also Jr, Jun
(لە ئەمریکا، بە دوای نێوی تایبەتدا دێ) کوڕ، چکۆلە ۞ پسر

jo *noun, pl.* joes
(سـکاتلەندی، کـۆن) گـراو، یـار، خۆشەویـست، ماشقە ۞ معشوقه

joanna = piano

job[1] /dʒɒb, US dʒɑːb/ *noun*
1 کار، شوول، ئیش، خەبات، بەرپرسایەتی، کار، کـارکردن، کـارکرد، ئـەرک، پـەیوڕ، پلەوپایـە، پۆست، کار، بار، دۆخ، ڕەوش، بارودۆخ، کێشە،

دۆزە، پرس، مەسەلە 2 کردەوەی تاوانکارانە ب.ت. دزی 3 بەرهەم، ئەنجام، ئاکام، کار یان شتی تەواوبوو ◌ 1 کار، شغل، مسؤلیت، کارکرد، منصب، وضع، مسأله 2 دزدی، عمل جنایتکارانه 3 محصول، نتیجه

job[2] /dʒɒb, US dʒɑːb/ *noun*

(کۆن) تیوەژەندن، پیاکردن ◌ عمل سک زدن

Job /dʒəʊb, US dʒoʊb/ *noun*, from Greek *Iōb*, from Hebrew *Iyyōbh*

پێغەمبەر ئەیوب ◌ حضرت ایوب

job action *noun*

مانگرتنی نیوەچڵ، کردارە کرێکاریەکان ◌ اعتصاب ناتمام، اقدامات کارگری

jobber /ˈdʒɒbə(r), US ˈdʒɑːb-/ *noun*

(جاران، لە بریتانیا) کاردار یان بازرگانی کۆفرۆش یان جوملەفرۆش، دەڵاڵ ◌ تاجر عمده‌فروش

jobbery /ˈdʒɒbərɪ, US ˈdʒɑːb-/ *noun*

گەندەڵی، گەندەڵکاری، خراپکاری، بەرتیلخۆری (بەکارهێنانی شێوازی نادروست و خراپکاری، بە مەبەستی بەدەسهێنانی بەرژەوەندی سیاسی یان ماڵی) ◌ فساد، ارتشا

jobbie *noun*

1 (نافەرمی) پرک، سل، پرکێ گوو یان پیسایی 2 شت یان بەرهەمێ لە جۆرێکی تایبەتی: *these computer jobbies* ◌ جابی

jobbing /ˈdʒɒbɪŋ, US ˈdʒɑːb-/ *adjective*

بەرکاتی (کەسێ کە بە لەتوکوتیەوە کار دەکا) ◌ موقت

jobcentre /ˈdʒɒbsentə(r), US ˈdʒɑːb-/ *noun*, also labour exchange

بەڕێوەبەرایەتی کاردۆزینەوە، ناوەندی کاردیتنەوە ◌ اداره‌ی کاریابی

job classification *noun*

پۆلاندنی کار، دەستەکردن یا دابەشکردنی کاروبار ◌ طبقه‌بندی مشاغل

job club *noun*

(لە بریتانیا) یانەی کار ◌ باشگاه کار

job creation *noun*

رەخساندنی کار، دابینکردنی کار، دەسخستنی کار، پێکەوەنانی کار ◌ ایجاد کار

job description *noun*

کارنامە، لێکدانەوە یان باسکردن (نووسراو)ی ئەرک و بەرپرسایەتی ◌ شرح وظایف، شرح مسؤلیت‌ها

jobholder *noun*

بەکار، کاردار، خەریککار، ئەندامی هەمیشەیی دەزگایێ ◌ دارای کار، عضو ثابت مؤسسه‌ای

jobless /ˈdʒɒbləs, US ˈdʒɑːb-/ *adjective*, *noun*

adj بێکار: *The closure left 500 people jobless* *n* (the jobless) بێکاران، خەڵکی بێکار ◌ *adj* بیکار *n* مردم بیکار

joblessness /ˈdʒɒbləsnəs, US ˈdʒɑːb-/ *noun*

بێکاری: *-lessness among young men is on the increase* ◌ بیکاری

job lot *noun*

کەلوپەلی خراپ یان ئایەخ، بنەعەماری ◌ اجناس بنجل

job satisfaction *noun*

رازیبوون لە کار، قایلبوون لە کار ◌ رضایت شغلی

Job's comforter /dʒəʊbz/ *noun*

دلدەرەوەی ئەیوب، بریندکولێنەوە، دەرد لێگرانترکەر (ئاماژە بە چیرۆک و داستانی Job 16:2) ◌ تسلی‌بخش ایوب

job seeker *noun*

لەکارگەڕاو، کارگەڕ، بەشوێنکارەوەبوو ◌ جوینده‌ی کار

job sharing *noun*

دابەشکردنی نۆبەکاری، پێکەوەکاری، رێکخستنی کار ◌ تقسیم یا تنظیم پاره‌وقت

Job's news *noun*

هەواڵی ناخۆش یان نگریس، خەبەری رەش ◌ خبر شوم

Job's tears /dʒəʊbz/ *noun*, *pl*

(رووەکناسی) فرمێسکی ئەیوب [*Coix lacryma-jobi*] ◌ اشک ایوب

Jocasta *noun*, Latin, from Greek *Iokastē*

ژوکاستا، ژوکاست: شاژنی تێب یان تێبێس Thebes کە شووی بە ئۆدیپ Oedipus کرد و بێئاگا لەوە کە ئەوە کوڕیەتی، چوار فرزەندی لە ئۆدیپ هەبوو: ئێتێئۆکلێس Eteocles، پۆلینیس Polynices، ئانتیگۆن Antigone و ئیسمێن Ismène ◌ ژوکاستا، جوکاستا

Jock /dʒɒk/ *noun*

(نافەرمی، سووکانە) پیاوی سکاتلەندی ◌ مرد اسکاتلندی

jock[1] /dʒɒk, US dʒɑːk/ *noun*

وەرزشکار، سوارکار، ئەسپسوار ◌ ورزشکار، سوارکار

jock[2] /dʒɒk, US dʒɑːk/ *noun*

پێشەڵبەند، پێشەڵپارێز، ناوگەڵپارێز ◌ بیضه‌بند

jock[3] /dʒɒk, US dʒɑːk/ *noun*

(نافەرمی) ئاسمانگەڕ، فڕۆکەوان ◌ فضانورد، خلبان

jockey /ˈdʒɒki, US ˈdʒɑːki/ *noun*, *pl.* jokeys

ئەسپسواری پیشەیی، سوارکاری پیشەیی ◌ سوارکار حرفه‌ای

jockeying *noun*

ئەسپسواری، سوارکاری ◌ سوارکاری

jockstrap /ˈdʒɒkstræp, US ˈdʒɑːk-/ *noun*
ناوگەڵپارێز، پێشەڵبەند، ناوگەڵبەست، ناوگەڵپێن ◌ بیضەبند

jocose /dʒəˈkəʊs, US -ˈkoʊs/ *adjective*
شۆخی‌یانە، گاڵتەیانە، گاڵتەجاڕ، سەیرخۆش، گاڵتەیی، سەیر، پێکەنینی ◌ فکاهی، خندەدار

jocosely /dʒəˈkəʊsli, US -ˈkoʊsli/ *adverb*
بە شۆخی، لە رووی گاڵتەوە ◌ از روی مزاح

jocoseness /dʒəˈkəʊsnəs, US -ˈkoʊsnəs/ *noun*
شۆخی، گاڵتەجاڕ، سەیرخۆش ◌ مزاح

jocosity /-ˈkɒsɪti/ *noun, pl.* jocosities
گاڵتە، شۆخی ◌ مزاح

jocular /ˈdʒɒkjələ(r), US ˈdʒɑːk-/ *adjective*
شۆخی‌یانە، گاڵتەیانە، گاڵتەجاڕانە، سەیرخۆش، گاڵتەیی، پێکەنینی، شۆخی‌باز، قۆشمە، شۆخ، *a -jocular comment* :playful ,humorous ◌ فکاهی، خندەدار، شوخ‌طبع

jocularity /ˌdʒɒkjəˈlærəti, US ˌdʒɑːk-/ *noun*
شۆخی، گاڵتە، گاڵتەجاڕی، سەیرخۆشی، گەپجاڕی، قسەخۆشی، قۆشمەیی، شۆخی‌بازی ◌ مزاح، بذلەگویی، شوخ‌طبعی

jocularly /ˈdʒɒkjələli, US ˈdʒɑːk-/ *adverb*
بە شۆخی، لە رووی گاڵتەوە ◌ از روی مزاح

jocund /ˈdʒɒkənd, ˈdʒəʊk-, US ˈdʒɑːk-, ˈdʒoʊk-/ *adjective*
شاد، سەرخۆش، گەش، دڵشاد، خۆش، بەکەیف ◌ شاد، مسرور

jocundity /dʒəʊˈkʌndətɪ/ *noun, pl.* jocundities
شادی، خۆشی، سەرخۆشی، دڵخۆشی، دەم‌بەپێکەنینی، گەشی، نەشەیی، بەکەیفی ◌ شادمانی، سرور

jocundly /ˈdʒɒkəndli, ˈdʒəʊk-, US ˈdʒɑːk-, ˈdʒoʊk-/ *adverb*
لە رووی شادی(یەوە)، سەرخۆشانە ◌ با شادمانی

jocundness /ˈdʒɒkəndnəs, ˈdʒəʊk-, US ˈdʒɑːk-, ˈdʒoʊk-/ *noun*
شادی، خۆشی، سەرخۆشی، گەشی، دڵخۆشی، نەشەیی، بەکەیفی ◌ شادمانی، سرور

jodhpurs /ˈdʒɒdpəz, US ˈdʒɑːdpərz/ *noun, pl.*
1 شەڵواری ئەسپسواری (لە چۆکەوە تا قولاپە توندە): *a pair of jodhpurs* 2 (هەروەها jodhpur boot) جۆرێ پۆتینی قولاپەیی (بنەڕەت: لە ناوی شاری هیندی *Jodhpur*) ◌ 1 شلوار سوارکاری 2 نوعی پوتین

joe *noun*
1 (ئەمریکا و نافەرمی) قاوە 2 پیاوی رەمەکی یا ئاسایی ◌ 1 قهوه 2 مرد عادی

Joe Bloggs /ˌdʒəʊ ˈblɒgz, US ˌdʒoʊ ˈblɔːgz, ˈblɑːgz/ *noun*, US Joe Blow
مرۆی ئاسایی (لە ئەمریکا John Doe) ◌ آدم معمولی

Joel *noun*, Latin, from Greek *Iōēl*, from Hebrew *Yōʼēl*
1 یوئیل، یۆئیل، یوعیل: پێغەمبەرێکی گەلی ئیسرائیل 2 کتێبی یوئێلی پێغەمبەر کە یەکێ لە کتێبەکانی پەیمانی کۆنە Old Testament ◌ 1 یوئیل 2 کتاب یوئیل

Joe Public *noun*
(نافەرمی) بنیادەمی ئاسایی، خەڵکی رەمەکی ◌ آدم معمولی، عوام

joe-pye weed *noun*
گیایێکی بالابەرزی ئەمریکای باکووری لە تیرەی daisy [*Eupatorium purpureum* و *E. maculatum*] ◌ نوعی گیاه

joey /ˈdʒəʊi, US ˈdʒoʊi/ *noun, pl.* joeys
1 بەچکە کانگورو یان دووپیلکە؟، بێچووە کانگورو یان wallaby یا possum 2 (نافەرمی) منال، بەچکە، تفل ◌ 1 بچەی کانگورو 2 بچه

jog /dʒɒg, US dʒɑːg/ *noun*
1 تەکان، راتەکان، راوەشان، راتلەکان، پاڵ (سووک)، سیخورمە 2 نەرمە هەڵاتن، هەروەڵە، بدەو، سووکە راکردن (بۆ مەشق و وەرزش): *I like to go for a jog after work* ◌ 1 تکان 2 دوی آهسته

jogger /ˈdʒɒgə(r), US ˈdʒɑːg-/ *noun*
نەرمەراکردوو، سووکەهەڵاتوو، بدەوچی؟، راکەری بەسووک هەڵاتوو ◌ دوندەی دو آهسته

jogging /ˈdʒɒgɪŋ, US ˈdʒɑːg-/ *noun*
نەرمە هەڵاتن، سووکە راکردن، بدەو، هەڵاتن: *to go -ng* ◌ دوی آهسته

jogging suit *noun*
جل یان بەرگی هەڵاتن ◌ گرم‌کن

joggle[1] /ˈdʒɒgl, US ˈdʒɑːgl/ = jog

joggle[2] /ˈdʒɒgl, US ˈdʒɑːgl/ *noun*
1 گاو، بزماری بێ‌پەرچ 2 قوڵفوبەند یان چاڵوزمانە کردنی دوو شت وەکوو بەرد یان دار تا پێکا بچن ◌ 1 بند، میخ بدون پرچ 2 جوگل

jogtrot /ˈdʒɒgtrɒt, US ˈdʒɑːgtrɑːt/ *noun*
نەرمە لۆقە، قۆرتە، هەروەڵە، نیوەغار، سووکە راکردن، هەڵاتن: *They broke into a jogtrot* ◌ یورتمه، دوی آهسته

john /dʒɒn, US ʒɑːn/ *noun*
(نافەرمی) مستەرا، ئاودەس‌خانە، دەس‌بەئاو ◌ توالت

John /dʒɒn, US ʒɑːn/ *noun*
Yōhānān 1 یەحیا 2 یوحەننا، یوحەنان

(عیــبری) 3 جوهــانیس (*Johannes* نــاو) 4 یوحەننا: نووسەری Gospelی چوارەم، نامه یان نامیلکەکانی یوحەننا 5 Gospelی چوارەمی پەیمانی نوێ، ئینجیلی یوحەننا ◌ 1 یحیی 2 یوحنا 3 اسم خاص 4 یوحنا 4 انجیل یوحنا

John Barleycorn *noun*
لیکۆری ئەلکولی مالی ◌ مشروب الکلی خانگی

johnboat *noun*
(ئەمریکا) گەمی بن‌تەختی چکۆلە بە پاشەلی چوارگۆشەوە ◌ توالت

John Bull *noun*
1 گــەلی ئینگلتــەرە، ئینگلتــەرە، ئینگلیــسی دەمارگرژ یان تەواو (ب.ت. ئەو کەسەی کە بێگانەی خۆش ناوێ (لە ناوی کەسایەتی‌یێکی *The* History of John Bull (1712)، لە لایەن *John Arbuthnot* 2 چوارچێوە یان پایەی سمۆی (بەرە)زمانەدار (ratchet drill) John Bullishness *n* John Bullish *adj*) (John Bullism *n* ◌ 1 مــردم انگلــستان، انگلستان، انگلیسی متعصب 2 چهارچوب یا پایەی متەی دندانەدار

John Doe *noun*
مرۆی ئاسایی، (ب.ت. لە لایەن پۆلیسەوە کە ناوی نازانرێ) فلانی ◌ آدم معمولی، عمر و زید

John Dory *noun, pl.* John Dories
ماسی دۆری خۆراکی ڕۆژهەلاتی ئاتلانتیک و مەدیتەرانە، بە نیشانەیەکی خڕی ڕەش لە هەر دوو لای [*Zeus faber*] ◌ نوعی ماهی

Johne's disease /ˈjəʊnəz/ *noun*
جۆرێ ریخۆلەئاوسێنی ڕەشەوڵاخ و مەڕ، لە mycobacterium تووش دەبێ (بنەڕەت: لە ناوی بەیتەری ئەلمانی *Johne* .Heinrich A) ◌ نوعی بیماری احشام و گوسفند

johnny *noun, pl.* johnnies
1 (نافەرمی) کاندۆم، جیر 2 کابرا، فلانی، هین ◌ 1 کاندوم 2 یارو

johnnycake *noun*
1 (ئــەمریکــای بــاکووری) جــۆرێ نــانی ئاردەگەنمەشامی کە لەسەر ساج دەکرێ یان سـوور دەکرێتـەوە 2 (ئـەوسـترالیا) جـۆرێ نان‌کولیچەی سوورەوەکراو ◌ 1 و 2 جانی‌کیک

johnny-come-lately *noun, pl.* Johnny-come-latelies or -latelys, Johnnies-come-lately
(نافەرمی) 1 مرۆی تازەگەیشتوو، تازەهاتوو، ئێستاگەیشتوو 2 تازەپیاکەوتوو، تازەکیسە، یەکشەوە، نوێبەخت، نەدیوبەدیو ◌ 1 تازەوارد 2 نوخاستە، نوکیسە

Johnny-jump-up *noun, pl.* Johnny-jump-ups
1 لە توخمی وەنەوشەی ئوراسیایی، بەنەوشی سێ‌ڕەنگ [*Viola tricolor*] 2 گوڵە وەنەوشە جۆراوجۆرە ئەمریکاییەکان ◌ 1 از جنس بنفشەی اوراسیایی 2 انواع گل‌های بنفش امریکایی

Johnny-on-the-post *noun, pl.* Johnnies-on-the-spot
کەسێکی حازر و بزر، ئامادە، بە دەستەوە، تەیار ◌ آدم حاضر

John Q. Public = Joe Public

Johnny Reb *noun*
سەربازی باشووری یان Confederate (لە شەڕی نێوخۆیی ئەمریکادا) ◌ سرباز جنوبی

johns *noun, pl.*
ژێرشەلوار، ژێرپاتۆڵ (لە خوری) ◌ زیرشلواری

johnson grass *noun,* also Cuba grass or Guinea grass or Aleppo gras
هەلیتر(گ)، کاروش، هەلیتری [*Sorghum halepense*] ◌ چانیر

Johnsonian *adjective*
1 سەربە ساموئێل جانسۆن Samuel Johnson (1709-1784) 2 سەربە یان هاوشێوەی شێوازی ویژەیی ساموئێل جانسۆن ◌ جانسونی

joie de vivre /ˌʒwɑː də ˈviːvr(ə), French ʒwad vivʀ/ *noun*
خۆشی ژیان، جۆش و خرۆشی ژیان، کەیف، رابواردن، تین‌وگوڕی ژیان، ژوا دۆ ڤیڤر (لە فەرەنسەوە "joy of living") ◌ نشاط زندگی

join /dʒɔɪn/ *noun*
جەمسەر، پێوەستگا، شوێنی پێکەوەبەستراوی، شوێنی هاتنەوەیەک، جێی پێکەوەبەستن، (شوێنی) یەکگیری، شوێنی لێک‌بەستران (بنەڕەت: لە *joindre* فەرەنسی کۆن، لە *jungere* لاتین "پێکەوە بەستن، پێکەوە لکاندن، دانەدەم (یەک‌تر) "to join) ◌ اتصال، محل اتصال

joinable /ˈdʒɔɪnəbl/*adjective*
پێک دەبەسرێتەوە، پێک دەگاتەوە ◌ قابل اتصال

joinder /ˈdʒɔɪndə(r)/ *noun*
یەک‌گرتن، پێک‌بەسرانەوە، یەکگیری، بوونەیەک، پێک‌گەیشتن، پێک‌بەستنەوە، پێکەوەلکاندن، دانەدەم، خستنەسەریەک ◌ پیوستگی، الحاق

joined-up *adjective*
یەکگرتوو، یەکگیر: *There is a feeling within industry that there is a lack of joined-up government* ◌ متحد

joiner /ˈdʒɔɪnə(r)/ *noun*
(بریتانیا، ب.ت. هی خانووبەرە) دارتاش، مەرەنگۆز ◌ نجار

joinery /ˈdʒɔɪnəri/ *noun*
(هونەر یان کارداری) دارتاشی، مەرەنگۆزەی ◌ نجاری

joint /dʒɔɪnt/ *noun, adjective*

n 1 جومگە، بەند، پل، ماجلەک، خرتک، خرتکە، گە(هـ)، مۆڤک 2 قۆرت، گری، (لە رووەکدا) بەشێ لە لاسکی گیا کە گەلا یان لقێکی لێ شین دەبێ 3 جەمەر، پێوەستگا، بەستنگە، بەند، شوێنی پێکەوەبەستراوی، جێی پێکەوەبەستن، جێی پێک گەیشتنەوە، یەکدگیری، شوێنی لێک‌بەسران 4 پارچە، بەش، کەرت، (گۆشت) لەت، پەل، تیکە 5 شوێنی رابواردن، مەیخانە 6 جگەرە (کە مەریوانەی تیابێ) 7 لاولاوە، دوولایی، ئەنجامە، بەست، بەستەر 8 (زەوی‌ناسی) قەلەش، درز، تلیش *adj* 1 هاوبەش، هەڤبشک، پێکڤەیی، شەریکی 2 دوولایەنە، دووقۆڵی، دوولایی ۞ *n* 1 مفصل 2 اتصال، محل اتصال 3 قطعە، جزء 4 (گوشت) شقە 5 عشرتکدە 6 سیگار 7 لولا، رابط 8 درزە *adj* 1 مشترک 2 دوجانبە

joint account *noun*
حیساب یان هەژماری دووقۆڵی، حسابی هاوبەش (کە لێ‌دەرهێنانەوەی پێویست بە دوو ئیمزا بێ) ۞ حساب جاری مشترک

Joint Chiefs of Staff *noun*
فەرماندای هێزەکانی ئاسمانی، دەریایی، ئەرتەش و مارینز کە راوێژکاری سەرۆک‌کۆمار دەکا لەبارەی بابەتی سەربازی‌یەوە ۞ جوینت چیفس آف ستاف

jointed /'dʒɔɪntɪd/ *adjective*
جومگەدار، بەنداوی، خرتک‌دار، بەندبەند ۞ دارای مفصل

jointer /'dʒɔɪtə(r)/ *noun*
1 رەندەیێ بۆ ئامادەکردنی لێواری دار و تەختە بۆ پێک‌بەستنەوەیان 2 مالەی بەندکێشی 3 کەسێ کە کاری پێک‌بەستنەوەی لوولە و سیم و وایەرە، لوولەکێش، سیم‌کێش ۞ جویتر

jointless *adjective*
بێ‌جومگە، بێ‌پل، بێ‌بەند، بێ‌خرتک(ە) ۞ بدون مفصل

jointly /dʒɔɪntli/ *adverb*
پێکەوە، هاوبەشانە، بە شەریکی ۞ مشترکاً

joint ownership *noun*
هاوخاوەنایەتی، خاوەنداری هاوبەش یان شەریکی، هاوخاوەنداری ۞ مالکیت مشترک

joint responsibility *noun*
هاوبەرپرسایەتی، بەرپرسایەتی هاوبەش ۞ مسؤلیت مشترک

jointress /'dʒɔɪntrəs/ *noun*
(کۆن، ماف) ژنێ کە دوای مردنی مێردەکەی ملک و زەوی‌وزاری بەو دەگا ۞ جویترس

joint resolution *noun*
بریاری هاوبەش، هاوبریاری، بریاری دووقۆڵی ۞ حکم مشترک

joint stock /dʒɔɪnt 'stɒk/ *noun*
هاوسەرمایە، سەرمایەی هاوبەش یان شەریکی ۞ سرمایەی مشترک

joint-stock company *noun*
نێوکۆیی هاوبەش، کۆمپانیای ستاکە هاوبەشەکان ۞ شرکت سهامی عام

jointure /'dʒɔɪntʃə/ *noun*
(ماف) مارەیی ملکی یان زەوی‌وزاری، دارایی هاوبەشی ژن و مێرد، بێوەبەش، بەشی بێوە ۞ مهریەی ملکی

joint venture *noun*
سەرمایەنانەوەی هاوبەش، هاوسەرمایەنانەوە، وەبەرهێنانی هاوبەش ۞ سرمایەگذاری مشترک

jointworm /'dʒɔɪntwɜ:m/ *noun*, also strawworm
1 کرمەباریکە، توولەکرم، مۆلک 2 tapeworm (لە ئەمریکا) کرمی گەنم، کرمی دەغل ۞ 1 کرم کدو 2 گرم غلە

joist /dʒɔɪst/ *noun*
1 ئالودار، دەستەک، راژە 2 نیرگە، کاریتە، تەژ (لە دار یان ئاسن) ۞ 1 تیر سقف 2 تیر افقی

jojoba /hə'həʊbə, US həʊ-/ *noun*
1 (هەروەها jojoba oil) هوهوبا، جوجوبا: رۆنێ کە لە دەنک‌ودانی دەوەنێکی ئەمریکای باکووری دەگیرێ، زۆرتر لە بواری کەرەسەی ئارایشتدا بەکاردێنرێ 2 دەوەنێکی سەوزەونی گەلاچەرمینە کە ئەم دانانە دەگرێ [*Simmondsia chinensis*] ۞ هوهوبا، جوجوبا

joke /dʒəʊk, US dʒoʊk/ *noun*
شۆخی، جەفەنگ، گالتە، گەمە، گەپ، دەگەل، نوکتە، جەنەک، جۆک، گالتەجار، قۆشمە، مایەی پێکەنین ۞ شوخی، لطیفە، جوک، مضحکە

joker /'dʒəʊkə(r), US 'dʒoʊk-/ *noun*
1 شۆخی‌باز، قۆشمە، قسەخۆش، نوکتەبێژ 2 بنیادەمی نارشت و شل 3 (کایەی پەرین) جۆکێر، شەیتان ۞ 1 بذلەگو 2 آدم غیرجدی 3 ژوکر

jokey /'dʒəʊki, US 'dʒoʊki/ *adjective*, also joki
خۆش، پێکەنینی، قۆر ۞ مضحک

jokily /'dʒəʊkɪli, US 'dʒoʊkɪli/ *adverb*
بە شێوەیەکی پێکەنینی ۞ بە طور مضحک

jokiness /'dʒəʊkinəs, US 'dʒoʊkinəs/ *noun*
پێکەنینی‌بوون، خۆش‌بوون ۞ مضحک بودن

jokingly /'dʒəʊkɪŋli, US 'dʒoʊk-/ *adverb*
بە شۆخی، بە گالتە ۞ با مزاح

joky = jokey

jolie laide /ˌʒɒlɪ 'lɛd/ *noun*, *pl.* jolies laides pronunc. same
ژنێکی سەرنج‌راکێش سەرەرای ناحەزبوونی ۞ ژولی لاید

jollification /dʒɒlɪfɪ'keɪʃn/ *noun*

سووران، سوور، ئاهەنگ، بەزموڕەزم، کەیف، خۆشی و شادی، ڕابواردن، مەیخواردنەوە ◌ جشن، جشن و سرور، شادخواری

jollily *adverb*

بە خۆشی، بە شادی ◌ با نشاط، با شادابی

jollity /'dʒɒləti, US 'dʒɑ:l-/ *noun, pl.* jollities

خۆشی، بەزم، شادی، ڕابواردن، کەیف، بەکەیفی، بەدەماخی، لەخۆشی، بەگوڕی ◌ نشاط، عیش، سرزندگی

jolly[1] /'dʒɒli, US 'dʒɑ:li/ *adverb, adjective* (jollier, jolliest), *noun* (*pl.* jollies)

adv یەکجار، زۆر، گەلێ، فرە: *That's a jolly* *good idea* *adj* بەکەیف، ڕووبەپێکەنین، ڕووخۆش، بەدەماخ، خۆش، سەرخۆش، کەمێ مەست، بەگوڕ، شاد: *a jolly crowd/face/mood n* 1 میوانی 2 ئاهەنگ، ڕێوڕەسم ◌ *adv* خیلی *adj* شاد، بانشاط، شنگول *n* 1 پارتی 2 مراسم

jolly[2] /'dʒɒli, US 'dʒɑ:li/ *pl.* jollies = jolly-boat

jolly-boat /'dʒɒli bəʊt/ *noun*

گەمی یان بەلەمی کەشتی، لۆتکەی کەشتی ◌ قایق نجات

the Jolly Roger *noun*

ئالای دەریاگرەکان، ئالای چەتە یان دزی دەریایی (ئالایەکی ڕەش و نیشانەی ئێسکی پێوەیە) ◌ پرچم دزدان دریایی

jolly well *adverb*

بێئەملاوئەولا، حەتمەن ◌ حتماً

jolt /dʒəʊlt, US dʒoʊlt/ *noun*

1 تەکان، ڕاتەکان، ڕاوەشان، لەرانەوە، ڕاتلەکان 2 داخوریان، سەرسووڕمان، شۆک، داچلەکان (jolter *n*) ◌ 1 تکان 2 تعجب، شوک

jolty *adjective* (joltier, joltiest), also jolting

پڕتەکان، تەکانتەکان، تەکاناوی ◌ پرتکان

Jon. *abbreviation* 1 Jonah (in biblical references) 2 Jonathan

Jonah /'dʒəʊnə/ *noun, Hebrew Yōnāh*

1 یونس، وێنس (پێغەمبەرێکی ئیسرائیلی)؛کتێبی یونسی پێغەمبەر 2 بنیادەمی بێڕەش یان بێوقەدەمڕەش، بەدودم، بەدشوم، ناوچاوڕەش، سەرەخورە 3 شتی بێودم یا شوم ◌ 1 یونس 2 آدم بدقدم 3 چیز منحوس

Jonas = Jonah

Jonathan *noun,* Hebrew *Yōnāthān*

1 جۆناتان، یوناتان: منالی Saul و دۆستی داوودی پێغەمبەر 2 جۆرێ سێوی ئەندازەی تویخسوور 3 ئەمریکایی 4 کەسێکی نیوئینگلەندی ◌ 1 جوناتان 2 نوعی سیب 3 امریکایی 4 فردی نیوانگلندی

jones = addiction

Joneses /'dʒəʊnzɪz, US 'dʒoʊn-/ *noun,* keep up with the Joneses

پێشبڕکێ، ڕقەبەرایەتی ◌ رقابت

jong /jɒŋ/ *noun*

(بە سووکی، لە ئەفریکای باشووری) پیاوی ڕەش، قولەڕەشە، زەنگی ◌ زنگی

jongleur /dʒɒ̃'glə:/ *noun*

(مێژوویی) چاوش، شایەر، زورناژەن (گەڕیدە) ◌ خنیاگر

jonquil /'dʒʌŋkwɪl, US 'dʒɒn-/ *noun*

گوڵی نەسرین، گوڵەبۆ، گوڵەچیا [*Narcissus jonquilla*] ◌ گل نسرین

Jordanian *noun, adjective*

n سەربە ئۆردۆن یان ڕووباری ئۆردۆن (لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست *adj* خەڵکی ئۆردۆن ◌ *n* وابسته به اردن یا رود اردون *adj* اهل اردن

Jordan almond *noun*

نوقڵە بادەمی ◌ بادام منقی

jorum /'dʒɔ:rəm/ *noun*

1 (مێژوویی) قاپ، دەفر، جام، کاسە، بایە، تاس، گۆزەڵە، کووزە؛ نێوەڕۆک یان شتی نێو قاپ و کاسەیێ 2 بڕێکی زۆر ◌ 1 کاسه، کوزه؛ محتویات کاسه 2 مقدار زیاد

1720–30; said to be after Joram, who brought silver, gold, and brass bowls to David (2 Samuel 8:10)]

Jos. *abbreviation* 1 Joseph 2 Joshua (in biblical references)

Joseph /'dʒəʊzəf/ *noun,* from Greek *Iōsēph,* from Hebrew *Yōsēph*

1 یوسف، وێسف، یوسیف: کوڕی یەعقووب Jacob پێغەمبەری گەلی ئیسرائیل و Rachel (کە لە لایەن براکانی فرۆشرا. --Gen. 30:22-24; 37.) 2 مێردی مریەم و دایکی کریست Jesus بەپێی گێڕانەوەی Gospel. --Matt. 1:16-25. 3 مرۆی داوێنپاک (joseph) 3 جۆرێ جلی سواری ژنان لە سەدەی هەژدەدا ◌ 1 یوسف 2 آدم پاکدامن 3 (با j) جوزف

Joseph of Arimathaea *noun*

ئەندامی سەنهیدرین Sanhedrin کە تەرمی مەسیحی نایە ناو گۆڕەوە. Matt. 27:57-60; Mark 15:43 ◌ ژوزف اف آریماتائیا

Josephson junction *noun*

(فیزیک) جۆرێ دەزگای ئێلیکتریکی کە لە دوو تویی کانزای یەکجارگەیێنەر پێکهاتووە (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی بریتانیایی Brian D. *Josephson*) ◌ جانکسیون ژوزفسون

Josh. *abbreviation* Joshua

Joshua /'dʒɑ:ʃwə/ *noun,* Hebrew *Yĕhōshūa'*

1 یوشوع، یوشەع، جاشوا: جێگری مووسا

Moses و ریبەری سەربازی ئیسرائیلییەکان بە دریژایی گرتنی کەنعان Canaan بەپێی کتیبی 2 Deut. 31:14, 23; 34:9 .Joshua کتیبی یوشەعی پێغەمبەر ◌ 1 یوشع 2 کتاب یوشع نبی
Josh. *abbreviation* Joshua (in biblical references)
Joshua tree *noun*
yucca پرلقی دریژی باشووری رۆژاوای ئەفریکای باکووری، بە هێشوو گەڵای درکاوییەوە [*Yucca brevifolia*] ◌ درخت یوشع
joss[1] /ˈdʒɑːs/ *noun*
بتی چینی (لە *dues* لاتین "خودا") ◌ بت چینی
joss[2] /ˈdʒɑːs/ *noun*
(تافەرمی، ئەوسترالیا) مرۆی ناگرنگ، هیچەکە ◌ آدم غیرمهم
josser *noun*
(ئەوسترالیا) پیاوی ئایینی، ئایینکار، قەشە ◌ روحانی، کشیش
joss house *noun*
پەرسگەی چینی، بتخانە ◌ معبد چینی
joss stick /ˈdʒɒstɪk, US ˈdʒɑːs-/ *noun*
عوود ◌ عود
jostle /ˈdʒɑsl/ *noun*
پال، شان، تەکان، پالەپەستۆ ◌ تنه، هل
jot /dʒɒt, US dʒɑːt/ *noun*
تۆزێ، کەمووسکە، نەختێ، بەقەد سەرەدەرزییێ ◌ خرده، ذره
jota /ˈxəʊtə/ *noun*
هەڵپەرکێی خەڵکی سپانیا (بۆ ژنومێرد یان دوودەزگیران) ◌ جوتا
jotter /ˈdʒɒtə(r), US ˈdʒɑːt-/ *noun*
دەفتەرچەی (نووسینی) تێبینی یان یادداشت، کاغزی یادداشت، تیانووسی تێبینییەکان ◌ دفترچەی یادداشت
jotting /ˈdʒɒtɪŋ, US ˈdʒɑːt-/ *noun*
(کورت) یادداشت، یادنامە، تێبینینامە ◌ یادداشت
Jotun *noun*, also Jotunn, Old Norse *jqtunn*
یوتون، ژوتون: ئەندامی رەگەزی دێوان یان فیلەتەنان giants میتۆلۆژی Norse ◌ یوتون
Jotunheim *noun*, also Jotunnheim, Old Norse *Jqtunheimar*
یوتونهیم، ژوتونهیم: ماڵی دیوان یان فیلەتەنانی میتۆلۆژی Norse ◌ یوتونهیم
joual /ʒwal, US ʒuːˈɑːl/ *noun*
شێوەیەکی ناستانداردی فەرەنسی کەنەدی، ئینگلیسی شوێنی زۆر لەسەر داناوە ◌ ژوال
jougs /dʒuːgz/ *noun, pl.*
نیر، کەلەوە، زنجیر (لە سکاتلەندی سەدەکانی نێوەڕاستدا وەکوو سزادانێ) ◌ یوغ، غل
jouissance /ˈʒwiːsɒs, French ʒwisɑ̃s/ *noun*
خۆشی، وەشی، لەززەت، کەیف، شادی، خۆشحاڵی، دڵشادی، دڵخۆشی، بەکەیفی، کەیفسازی ◌ لذت، مسرت
joule /dʒuːl/ *noun*
(فیزیک) ژول (یەکەی وزە یان کار، کورتەکەی J) بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئینگلیسی James P. *Joule*) ◌ ژول
joule's laws *noun, pl.*
(فیزیک) زاکون یان قانوونەکانی ژول ◌ قوانین ژول
journal /ˈdʒɜːnl, US ˈdʒɜːrnl/ *noun*
1 بلاونامە، بەلاڤۆک، رۆژنامە، کۆڤار، کۆوار: *a scientific/trade journal* 2 نووسین یان یادداشتی رۆژانە، یادنامەی رۆژانە 3 (میکانیک) سەرتەوەر(ە)، ژۆرناڵ 4 تۆماری رۆژانەی کەشتییەک 5 (the Journals لە پارلەمان یان ئەنجومەنی ژووریین و ژێرین) کۆنووس، کورتەی دانوستانەکان، دانوستانەکانی رۆژانە ◌ 1 نشریە، روزنامە، مجلە 2 یادداشت روزانە 3 یاتاقان‌گرد 4 ژورنال 5 خلاصەی مذاکرات
journalese /ˌdʒɜːnəˈliːz, US ˌdʒɜːrn-/ *noun*
زمانی رۆژنامەیی، شێوازی رۆژنامەیی ◌ زبان روزنامەای، سبک روزنامەای
journalism /ˈdʒɜːnəlɪzəm, US ˈdʒɜːrn-/ *noun*
رۆژنامەوانی، رۆژنامەگەری، رۆژنامەنووسی، رۆژنامەچێتی، شێوازی رۆژنامەوانی ◌ روزنامەنگاری، سبک روزنامەنگاری
journalist /ˈdʒɜːnəlɪst, US ˈdʒɜːrn-/ *noun*
رۆژنامەوان، رۆژنامەگەر، رۆژنامەنووس، رۆژنامەچی ◌ روزنامەنگار
journalistic /ˌdʒɜːnəˈlɪstɪk, US ˌdʒɜːrn-/ *adjective*
سەربە رۆژنامەوانی، رۆژنامەگەرییانە ◌ وابستە بە روزنامەنگار
journey /ˈdʒɜːni, US ˈdʒɜːrni/ *noun, pl.* journeys
گەڕیان، گەڕان، سەفەر، سەردان، ڕێبواری، گەشت، ڕێگا، رۆژەڕێ، مەودا: *on the They went on a outward/return journey long train journey across India* ◌ سفر، مسافرت، مسافت
journeyer *noun*
ڕێبوار، ڕێڤینگ، گەڕوان ◌ مسافر
journeyman /ˈdʒɜːnimən, US ˈdʒɜːrn-/ *noun, pl.* journeymen
1 کرێکاری راهاتوو، کارکەری کارزان، کرێکاری شارەزا یان پرئەزموون 2 مامناوەندی، ئەندازە، تا ئەندازەیێ باش ◌ 1 کارگر ماهر، کارگر مجرب 2 متوسط

journo /'dʒɜːnəʊ, US 'dʒɜːrnoʊ/ *noun, pl.* journos
(بریتانیا، نافەرمی) رۆژنامەچی ◌ رونامەنگار

joust /dʒaʊst/ *noun*
1 شەڕ بە رم، شەڕەرم 2 رمبازی سوارە یان بە سواری ئەسپەوە، رمبازێن، رمبازی (تەڕاتێن: هاتوچۆ و خۆنواندنی سوارکاران لە گۆڕەپانا) ◌ 1 جنگ با نیزه 2 نیزەبازی بر روی اسب

J'Ouvert /dʒuː'veɪ/ *noun*
(لە کارائیب) سەرەتای فەرمی کارنیڤال، بەرەبەیانی دووشەممە ◌ ژوورت

Jove /dʒəʊv, US dʒoʊv/ *noun,* by jove
1 ژوپیتێر (خوای خوایانی رۆم) 2 سەیرە! تەح! تیاح! تۆ خودا! بە خودا! ◌ 1 ژوپیتر 2 شگفتا! عجب! به خدا!

jovial /'dʒəʊviəl, US 'dʒoʊ-/ *adjective*
شاد، خۆشحاڵ، بەکەیف، سەرخۆش، دڵخۆش، رووگەش، رووخۆش، دەمبەپێکەنین، بەختەوەر، دۆستانە، گەرم(وگوڕ)، خۆشەویستانە ◌ شاد، خوش‌برخورد، خوش‌بخت، دوستانه

joviality /ˌdʒəʊvi'æləti, US ˌdʒoʊ-/ *noun*
شادی، بەکەیفی، خۆشحاڵی، شادی، سەرخۆشی، رووخۆشی ◌ نشاط، شادی، مهربانی

jovially /-iəli/ *adverb*
رووخۆشانە، بە رووخۆشی ◌ با مهربانی

Jovian /'dʒəʊviən/ *adjective*
1 سەربە یان وەک Jove (یان ژوپیتێر Jupiter لە میتۆلۆژی رۆمیدا) 2 سەربە هەسارەی planet ژوپیتێر ◌ 1 وابسته به ژوپیتر 2 وابسته به سیاره‌ی مشتری

jowar /dʒaʊ'ɑː/ = durra (from Hindi *jauār*)

jowl /dʒaʊl/ *noun*
1 شەویلکە (خوارەوە)، کاژێر 2 روومەت، کولمە 3 بەرچەنە، غەبغەبە، بەکور، شولەمە، بەرخەبەبە: *a man with heavy jowls* 4 سەر یان کەللەماسی ◌ 1 آرواره 2 گونه 3 غبغب 4 کله‌ماهی

joy /dʒɔɪ/ *noun*
شادی، دڵخۆشی، بەکەیفی، خۆشحاڵی، سەرخۆشی، خۆشی، مایەی خۆشحاڵی یان دڵخۆشی ◌ شادمانی، مسرت، مایه‌ی مسرت

joyful /'dʒɔɪfl/ *adjective*
بەکەیف، خۆشحاڵ، شاد، دڵشاد، سەرخۆش، خۆش، شادیهێنەر، دڵخۆشکەر، خۆشحاڵکەر ◌ شادمان، مسرور، نشاط‌آور

joyfully /-fəli/ *adverb*
بە شادی، سەرخۆشانە، بە خۆشحاڵی ◌ با نشاط

joyfulness /'dʒɔɪflnəs/ *noun*
خۆشحاڵی، بەکەیفی، بەدەماخی، سەرخۆشی، دڵخۆشی، شادی ◌ شادمانی، سرور، مسرت

joyless /'dʒɔɪləs/ *adjective*
ناخۆشحاڵ، نادڵخۆش، بێکەیف، ناسەرخۆش، کز، مات، سارد(وسڕ)، نارەحەت، خەمبار، خەماوی ◌ بدون شادی، غمگین

joylessly /'dʒɔɪləsli/ *adverb*
نارەحەتانە، بە نارەحەتی، خەمبارانە ◌ به طور غمگین

joylessness /'dʒɔɪləsnəs/ *noun*
نارەحەتی، خەمباری، لێوبەباری، ماتی، کزی، خەماویبوون ◌ غمگینی، اندوهگینی، غم‌انگیزی

joyous /'dʒɔɪəs/ *adjective*
(زۆرتر وێژەیی) بەکەیف، خۆشحاڵ، شاد، دڵشاد، سەرخۆش، خۆش، شادیهێنەر، دڵخۆشکەر، خۆشحاڵکەر ◌ شادمان، مسرور، نشاط‌آور

joyously /'dʒɔɪəsli/ *adverb*
بە خۆشحاڵی، بە خۆشی، بە تینوگوڕ ◌ با شادمانی

joyousness /'dʒɔɪəsnəs/ *noun*
خۆشحاڵی، بەکەیفی، بەدەماخی، سەرخۆشی، دڵخۆشی، شادی ◌ شادمانی، سرور، مسرت

joypad /'dʒɔɪpæd/ *noun*
(ئامێرێ بۆ کایە و یاری کامپیوتێری، کلیک (کلیل + دەسک) دزێتی (بنەڕەت: تێکهەڵکێشی joystick و keypad) ◌ جوپد

joyride *noun*
(نافەرمی) گەڕان یان فرکەفرک بە ماشێنی دزێتی ◌ جویراید

joyrider *noun*
بە ماشێنی دزێتی گەڕاو ◌ جویرایدر

joyriding /'dʒɔɪraɪdɪŋ/ *noun*
تاوانی دزینی ماشێن و پێگەڕانی بۆ خۆشی ◌ جویرایدینگ

joystick /'dʒɔɪstɪk/ *noun*
1 سوکان، فەرمان یان دەسکی فرۆکە 2 (کایەی کامپیوتێری) دەسک، فەرمان ◌ 1 سکان هواپیما 2 جوی‌استیک

JP /ˌdʒeɪ 'piː/ *abbreviation* Justice of the Peace

JPEG /'dʒeɪpeg/ *abbreviation* Joint Photographic Experts Group
جێیپیئیجی (فایلێکی کامپیوتێری کە لە ئینتێرنێتدا بەکار دێنرێ و وێنەی، فۆتۆگراف و ئیمەیجی پەستێوراوی تیایە) ◌ جی‌پی‌ای‌جی

Jr *abbreviation* Junior
(لە ئەمریکا، بە دوای نێوی تایبەتدا دێ) کوڕ، چکۆلە ◌ پسر

juba *noun*
جۆرێ سەما یان هەڵپەڕکێی رەشەکان ◌ جوبا

Jubal *noun,* Hebrew *Yūbhāl*
یەکێ لە بەرە و فرزەندانی Cain کە بەپێی گێڕانەوەی Genesis باوکی ئەو کەسانەیە کە

چەنگ یا ئۆرگان organ لێدەدەن ◌ یوبال، جوبال

jubilance /ˈdʒuːbɪləns/ *noun*

سەرخۆشی، سەرمەستی، شاگەشکەیی، خۆشی، شادی ◌ شعف، وجد

jubilant /ˈdʒuːbɪlənt/ *adjective*

سەرمەست، سەرخۆش، یەکجار بەکەیف (لەبەر سەرکەوتنی لە شتێ)، سەرکەوتووانە، exultant ◌ سرمست، مشعوف، پیروزمندانە

jubilantly /ˈdʒuːbɪləntli/ *adverb*

سەرمەستانە، سەرخۆشانە ◌ سرمستانە

Jubilate /ˌdʒuːbɪˈlɑːteɪ/ *noun*

1 هۆنراوەی شادی یان خۆشی، Psalm ی سەدەم بە "*Jubilate deo*" دەس پێدەکا 2 سێهەمین یەکشەممەی دوای Easter ◌ ژوبیلاتی

jubilation /ˌdʒuːbɪˈleɪʃn/ *noun*

1 سەرمەستی، سەرخۆشی، دڵخۆشی، خۆشی، شادی، هەلهەلە، خۆشحاڵی، بەزمورەزم 2 سوور و ئاهەنگی سەرکەوتن ◌ 1 شعف، وجد، شعف، ابتهاج 2 جشن پیروزی

jubilee /ˈdʒuːbɪliː/ *noun*

1 (سوور یان ئاهەنگ) ساڵیادی رووداوێکی تایبەتی، سوور یان ئاهەنگی ساڵوەگەڕ، سوور یان رێورەسمی بیستوپێنجەمین یا پەنجایەمین ساڵیاد 2 سوور یان رێورەسمی پەنجایەمین ساڵیاد 3 (لە ئایینی جوولەکەدا) ساڵی ئازادی و گەڕاندنەوە (هەر پەنجا ساڵ جارێ) 4 (لە کڵێسەی کاتۆلیکی رۆمیدا) ساڵی بەخشین یان لێخۆشبوونی گوناهان ◌ 1 جشن سالگرد، جشن بیست و پنجمین یا پنجاهمین سالگرد 2 جشن پنجاهمین سالگرد 3 و 4 ژوبیلی

Juco = Junior college

Judaean /dʒuːˈdiːən/ *adjective, noun*

adj سەربە یەهوودیە *n* خەڵکی یەهوودیە Judaea بەشی باشووری یان خوارووی فەلەستینی کۆن ◌ *adj* یهودیه *n* اهل یهودیه

Judaeo- /dʒuːˈdiːəʊ/, US Judeo- *prefix*

پێشگر: جووویی، جوولەکەیی، یەهوودی، جوولەکەیی و: *Judaeo-Christian*؛ سەربە یەهوودیە ◌ یهودی، یهودی و؛ وابسته به یهودیه

Judah /ˈdʒuːdə/ *noun*, Hebrew *Yĕhūdhāh*

یەهوودا: کوڕی یەعقووب Jacob و سەرڕەچەڵەکی یەکێ لە خێڵەکانی ئیسرائیل ◌ یهودا

Judaic /dʒuːˈdeɪɪk/ *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە دینی جوولەکەوە هەیە، جوولەکەیی، سەربە جووەکان یان جوو(لەکە)گەری ◌ وابسته به دین یهود، یهودی

Judaism /ˈdʒuːdeɪɪzəm, US -dəɪzəm/ *noun*

1 دینی جوولەکە، ئایینی جوو (لەسەر بنچینەی پەیمانی کۆن و تەلمود) 2 جووەکان 3 فەرهەنگ یان چاندی جوولەکە 4 جوو(لەکە)گەری، یەهوودیگەری ◌ 1 دین یهود 2 یهودیان 3 فرهنگ یهود 4 یهودیت

Judaist /ˈdʒuːdeɪɪst, US -dəɪzəm/ *noun*

جوو(لەکە)گەر، جوو(لەکە)خواز، جوو(لەکە)باوەڕ ◌ یهودیگرا

Judaistic *adjective*

سەربە جوو(لەکە)گەری، جوو(لەکە)باوەڕییانە ◌ یهودیگرایانە

Judaization *noun*

1 جوولەکاندن، کردنەیەهوودی، جوواندن 2 گرتنەبەری دەستوور و نەریت و سرووتی دینی جوولەکە ◌ 1 یهودیسازی 2 یهودیزاسیون

Judas /ˈdʒuːdəs/ *noun*

1 خاین، خەیانەتکار، ناپاک 2 (کتێبی پیرۆز) یەهوودا ◌ 1 خائن 2 یهودا

judas /ˈdʒuːdəs/ *noun*, also judas hole

کونی درگا ◌ سوراخ در

Judas tree /ˈdʒuːdəs triː/ *noun*, also love tree

ئەرژنگ، ئەرژنیک، (دار)ئەرخەوان، پەرپیر، درەختێکی مەدیتەرانەیی، خێزانی pea [*Cercis siliquastrum*] ◌ درخت ارغوان

judder /ˈdʒʌdə(r)/ *noun*

تەکانی توند، راتەکان، راتڵەکان(ی توند) ◌ تکان شدید

Jude *noun*, late Latin Judas

یەهوودا نووسەری نامە یان نامیلکەی یەهوودا کە یەکێ لە نامیلکەکانی پەیمانی نوێی دیانییەکانە ◌ یهودا

Judeo-Christian *adjective*

خاوەنی رەگ یان ریشەیی مێژوویی لە هەردوو دینی جوولەکە Judaism و دیانیدا Christianity ◌ یهودی و مسیحی

Judeo-Spanish *noun*

زمانی رۆمیایی جووەکانی Sephardic، ب.ت. لە باڵکان و ئاسیای بچووک Asia Minor ◌ جودیواسپانیایی

Judg *abbreviation* Judges

judge /dʒʌdʒ/ *noun*

1 دادگەر، دادپرس، دۆزگەر، دادوەر، قازی 2 مرۆڤی لێوەشاو و شارەزا 3 نێوبژیوان، بریاردەر، داوەر، نێوگژیوان ◌ 1 قاضی 2 آدم خبره 3 داور

judgement /ˈdʒʌdʒmənt/ *noun*, also judgment especially in US

1 دادگەری، دادپرسی، دادوەری، دادکردن، شەرعکردن، بریار، را، توانایی بریاردان (ژیرانە)، بریاری دادگا، دادنامە 2 توانایی لێککردنەوە، توانایی هەڵسەنگاندن و لێکدانەوە 3 ناوگژیوانی، ناوبژیوانی، دادوەری 4 بۆچوون، دیتن، نێرین، باوەڕ 5 سزا (ی خودایی)، بەلا(ی ئاسمانی)،

قەساوەت ۞ 1 قضاوت، دادرسی، حکم، فتوی، حکم دادگاه 2 قدرت تشخیص 3 داوری 4 رأی، عقیده، نظر 5 کیفر، قضا

judgemental /dʒʌdʒ'mentl/ *adjective*, also judgmental
رەخنەگرانە، ورد (judgementally *adv*) ۞ موشکافانە، دقیق

Judgement Day *noun*
رۆژی لێپرسینەوە، رۆژی دادگەری ۞ روز قیامت

judgement-hall *noun*
دادگا ۞ دادگاه

judgement of analytic *noun*
بڕیاری شیکردنەوەیی ۞ حکم تحلیلی

judgement of apodictic *noun*
بڕیاری بەڵگەنەویست یان دیار ۞ حکم بدیهی

judgement of explicative *noun*
بڕیاری روونکردنەوەیی ۞ حکم تبیینی

judgement of common *noun*
بڕیاری گشتی ۞ حکم عام

judgement-seat *noun*
دادگا ۞ دادگاه

Judges *noun*
کتێب یان سیفری دادوەران یان دادگەران ۞ کتاب یا سفر داوران

judgeship *noun*
دادگەری، دادپرسی، دادوەری، دادکردن، پلەوپایەی دادگەر، پۆستی دادپرس ۞ قضاوت، منصب قاضی

judgmatic also judgmatical = judicious

judicable /'dʒu:dəkəbl/ *adjective*
لەدادگاییهاتوو، شیاوی دادگایی ۞ قابل محاکمه

judicative /'dʒu:dəkeɪtɪv/ *adjective*
لێوەشاو بۆ بڕیاردان لەسەر شتەکان، لێوەشاوی دادگەری ۞ دارای صلاحیت قضایی

judicatory[1] /'dʒu:dɪkətəʊrɪ/ *noun* (*pl.* judicatories), *adjective*
n 1 سیستمی داد(بەڕوەری)، دەزگای دادگەری، دەزگای داد(بەڕوەری) 3 دادگا *adj* دادی، دادگەریانە ۞ *n* 1 نظام قضایی 2 محکمه *adj* قضایی

judicatory[2] = judicature

judicature /'dʒu:dɪkətʃə(r)/ *noun*
1 دادگەری، دادیاری، دادپرسی، بەڕێوەبەری یان بەڕێوەبردنی داد، دەزگا یان سیستمی دادگەری 2 هێزی دادگەری، هێزی دادبەڕوەری، هێزی داد، دەزگای داد 3 دەستەی دادگەران، کۆمەڵی دادپرسان، دۆزگەرەکان، دادپرسان 4 مەڵبەندی دادگا، پانتایی دادگەری ۞ 1 قضاوت، نظام قضایی 2 قوەی قضائیه 3 قضات 4 حوزەی قضایی

judicial /dʒu'dɪʃl/ *adjective*
1 دادی، دادگەرییانە، دادوەرییانە، دادپرسییانە، دەرچوو لە (لایەن) دادگاوە، رەوایی، سەربە دادگا: *the judicial* 2 *judicial powers ,process/system* لێوەشاو، ژیرانە هەڵسەنگێنراو یان لێکەوەدراو، رەخنەگرانە 3 بێلایەن، لانەگر، بێلایەنانە 4 سەربە دادگا، دادگایی 5 دادگەر، دادوەر، ناوبژیوان ۞ 1 قضایی، صادره از دادگاه، شرعی، وابسته به دادگاه 2 سنجیده، نقادانه 3 بی‌طرف، بی‌طرفانه 4 وابسته به دادگاه 5 قضاوت‌کننده

judicially /-ʃəli/ *adverb*
بێلایەنانە، لانەگرانە، لەباری دادگەرییەوە ۞ بی‌طرفانه، از لحاظ قضایی

judicial murder *noun*
کوشتنی نارەوا یان بە ناوی قانوون، کوشتنی بە ناحەق ۞ قتل قانونی

judicial power *noun*
هێزی دادگەری، دەسەڵاتی دادپەروەری، هێزی داد ۞ قوەی قضائیه

judicial separation *noun*
جیابوونەوەی نایەکجاری (= دەستووری کە نایەڵێ ژن و مێرد بۆماوەیێ پێکەوە بژین، بەلام بە یەکجاری لە یەکتر جیانەبوونەتەوە) ۞ متارکەی حقوقی

judiciary /dʒu'dɪʃəri, US -ʃieri/ *noun* (*pl.* judiciaries usu. the judiciary), *adjective*
n 1 دەسەڵاتی داد(پەروەری)، هێزی داد(گەری)، سیستم یان دەزگای دادگەری 2 دەستەی دادگەران، لێژنەی دادپرسان *adj* دادگەرییانە، دادگایی، دادوەرییانە ۞ *n* 1 قوەی قضائیه، نظام قضایی 2 قضات *adj* قضایی

judicious /dʒu'dɪʃəs/ *adjective*
ژیرانە، ئاقلانە، ئاقڵ، ژیر، لێکەوەدراو، دروست، دروستلێکدەرەوە ۞ معقول، خردمند، دارای قوەی تشخیص

judiciously /dʒu'dɪʃəsli/ *adverb*
ئاقلانە، ژیرانە، لە رووی ئاوەزەوە، ئەقڵمەندانە ۞ بخردانه، معقول

judiciousness /dʒu'dɪʃəsnəs/ *noun*
توانایی لێککردنەوە، دروستلێکدانەوە، ژیری، ئاقڵی، ئاوەزمەندی ۞ قوەی تمیز، خردمندی

Judith *noun*, Late Latin, from Greek *Ioudith*, from Hebrew *Yĕhūdīth*
1 یەهوودیت: ژنەقارەمانێکی جوو کە شاری Bethulia (بەپێی کتێبی یەهوودیت) رزگار کرد 2 کتێبی یەهوودیت ۞ 1 یهودیت 2 کتاب یهودیت

judo /'dʒu:dəʊ, US -doʊ/ *noun*
جوودۆ (بنەڕەت: لە جوجیتسووە ju-jitsu هەڵگیراوەتەوە) ۞ جودو

judoist *noun*
جوودۆکار، جوودۆباز ۞ جودوکار

judoka /'dʒu:dəʊ,kə/ *noun, pl.* same or judokas
جۆدۆکار، جۆدۆباز ◌ جودوکا

Judy *noun, pl.* Judies
(بریتانیا و نافەرمی) ژن ◌ زن

jug /dʒʌg/ *noun*
1 پارچ، گۆزەڵە، تونگە، جەرە، ناڤکینە، پڕپارچێ 2 (نافەرمی) زیندان، گرتووخانە 3 (jugs) مەمک، بەرومەمک، سنگی ژن ◌ 1 پارچ، گنجایش یک پارچ 2 (عامیانه) زندان 3 (در جمع) سینەی زن

jugal /'dʒu:gl/ *adjective*
روومەتی، سەربە کوڵمە یان روومەت ◌ وابسته به گونه

jugal bone *noun*
ئێسکی کوڵمە، ئێسقانی روومەت ◌ استخوان گونه

jug-eared *adjective*
گوێقوت ◌ دارای گوش برآمده

Jugendstil /'ju:gənd,ʃti:l, German 'ju:gnt,ʃtil/ = art nouveau

jugful /'dʒʌgfʊl/ *noun, pl.* jugfuls
پڕپارچێ، پارچێ، گۆزەڵەیێ ◌ به اندازەی یک پارچ

juggernaut /'dʒʌgənɔ:t, US -gərn-/ *noun*
1 تریلی، بارکێش، کەلی ڕێ 2 بەلا، هێزی ماڵویرانکەر، هێزی هەڵتەکێنەر یان لەکۆنترۆڵبەدەر، بەلای ماڵویرانکەر (بنەڕەت: بە ڕێگای هیندی لە *Jagannātha* سانسکریت "سەروەر یان گەورەی جیهان"، سەرناوی Vishnu) ◌ 1 تریلی 2 نیروی مخرب

juggins *noun*
گێژ، سادە، حەپۆل، زووهەڵفریواو، گەمژە، گەوج ◌ هالو، احمق

juggle /'dʒʌgl/ *noun*
1 چاوبەستی، تەردەستی، شیرینکاری 2 دەسبڕی، فروفێڵ ◌ 1 تردستی، شعبده 2 شیادی

juggler /'dʒʌglə(r)/ *noun*
چاوبەست، تەردەست، شیرینکار، هەڵخەرەوە ◌ تردست

jugglery /'dʒʌglərɪ/ *noun, pl.* juggleries
چاوبەستی، تەردەستی، شیرینکاری، هەڵخستنەوە (چەند شت و گرتنەوەیان بە نۆبە) ◌ تردستی

Jugoslav *noun, adjective* = old-fashioned spelling of Yugoslav

jugular /'dʒʌgjələ(r)/ *adjective, noun*
adj سەربە مل، ملی، گەردنی، ئەستۆیی *n* خوێنهێنی مل، شارەگ، رەگی مل، رەگی گیان یان حەیات ◌ *adj* وابسته به گردن *n* ورید گردن

jugular vein *noun*
خوێنهێنی مل، رەگی مل، شارەگ ◌ ورید گردن

jugulum *noun, pl.* jugula
1 (گیانەوەرناسی) ژێرمل، بنمل، ژێرقوڕگ، بنگەروو، ژوورسنگ 2 (توێکاری) چەناگە، خەمازە ◌ 1 زیر گلو 2 ترقوه

jugum /'dʒu:gəm/ *noun, pl.* juga
(زۆرتر گیانەوەرناسی) نیرە (ب.ت. لەسەر ئێسکێ) ◌ ژوگوم

juice /dʒu:s/ *noun*
1 ئاوی میوە، میواو، ئاو، شیلە، شیرە 2 (لە کارەئەندامناسی‌دا) ئاوگ 3 (نافەرمی) ئارەق (لە ئاوی میوە ساز دەکرێ) 4 (نافەرمی) بێنزین، نەوت 5 (نافەرمی) کارەبا، وزەی کارەبایی 6 (خوازە) کرۆک، ماک، گەوهەر 7 (juices) ئاوی گۆشت، گۆشتاو، شیلە، ئاوگ 8 ئاوگی لەش (بۆ هەرسی خۆراک) ◌ 1 آب میوه، شیره 2 (در فیزیولوژی) عصیر 3 عرق 4 بنزین، نفت 5 برق، انرژی برقی 6 (مجازی) اصل 7 (در جمع) آب گوشت، عصاره 8 جوس

juiced *adjective*
1 ورووژاو، حەپەساو، شڵەژاو 2 مەست، کەیل ◌ 1 هیجان‌زده 2 پاتیل

juiced up = juiced

juicer /'dʒu:sə(r)/ *noun*
دەزگای گرتنی ئاوی میوە، ئاومیوەگر، ئاومیوەچن ◌ آب‌میوه‌گیری

juiciness /'dʒu:sinəs/ *noun*
ئاوداری، پڕئاوی ◌ آبداری

juicy /'dʒu:si/ *adjective* (juicier, juiciest)
1 ئاودار، پڕئاو، پڕشیلە، تەڕوبڕ، تەروتازە 2 (نافەرمی) سەرنجڕاکێش (لەبەر ئابڕووبەرەیی)، سێکسی 3 (نافەرمی) بەقازانج، نان لەنێو رۆن‌دا، چەور، پڕداهات، خێردەرەوە ◌ 1 آبدار 2 جالب 3 سودآور

jujitsu /dʒu:'dʒɪtsu:/ *noun*, also jiu-jitsu or ju-jutsu /-'jʌtsu:/
جوجیتسو (= هونەرێکی ژاپۆنی بەرگریکردنە لە خۆ، کە وەرزشی جۆدۆ لەو کەوتوتەوە) ◌ جوجیتسو

juju[1] /'dʒu:dʒu:/ *noun*
شێوازێکی موسیقای نایجیریایی (یان ئەفریکای رۆژئاوایی)، بە گیتار و جۆرێ تەپڵ ◌ جوجو

juju[2] /'dʒu:dʒu:/ *noun*
جوجو (= جۆرێ جادووی ئەفریکای رۆژاوا)، هێزی جادووەکەی، هێزی سەرسرشتی ◌ جوجو، قدرت جادویی آن، قدرت فوق‌طبیعی

jujube /'dʒu:dʒu:b/ *noun*
1 عەناب، وێنو، وەنو، جوجوب، داری وەنو [*Ziziphus jujuba*] 2 حوبی مژین، حوبی گەروو ◌ 1 عناب، درخت عناب 2 قرص مکیدنی

jukebox /'dʒu:kbɒks, US -bɑ:ks/ *noun*
(لە مەیخانە، خواردنگە، کافە و هتد) دەزگای

موسیقاژەنی کۆینی، قەوانی کۆینی، گرامافۆنی کۆینی ◌ جوک‌باکس

Jul *abbreviation* July

julep /ˈdʒuːlep/ *noun*

جولیپ، گوڵاو (خواردنەوەیەکی ئەلکوڵی کە لە ویسکی، شەکر، جاترە و سەهۆڵ ساز دەبێ) ◌ جولیپ

Julian calendar /ˌdʒuːliən ˈkælɪndə(r)/ *noun*

ساڵنامەی ژولیانی (هی ژۆلیۆس سیزار (-100 44)ی پێش‌زایین، لە ساڵی 46 پێش‌زایین لە روم ریکخرا، ساڵی بە 12 مانگ (هەر مانگی 30 یان 31 رۆژی تیایە بێجگەلە February کە 28 رۆژ یان لە ساڵی پڕدا 29 رۆژ) و 365 رۆژ دابەش کردووە و هەر سەری ساڵی چوارەم دەبێتە 366 رۆژ) ◌ تقویم ژولیانی

juilienne /ˌdʒuːlɪˈɛn/ *noun*

شۆرباوی گۆشتی سەوزە ◌ آب‌گوشت سبزیجات

Juliet /ˈdʒuːlɪɛt/ *noun*

1 ژنە قارەمانی ترازیدی رۆمیۆ و ژولیەتی شەکسپیەر *Romeo and Juliet* 2 وشەکۆدی پێوەندی‌یە رادیۆیی‌یەکان بۆ پیتی J ◌ ژولیت

July /dʒuˈlaɪ/ *noun, pl.* Julys

گەرماجمان، پووشپەڕ، تەموز، میوەگەنان، زوولای، جوولای، ژوولای (= حەوتەمین مانگی ساڵی زایینی دوای June و August؛ بنەڕەت: لە *Julius (mensis)* لاتین "(مانگی) ژوولای"، لە ناوی ژێنرالی رۆمی Julius Caesar گیراوەتەوە) ◌ ژوئیە

Jumada *noun*

جومادی: هەریەک لە دوو مانگی ساڵی ئیسلامی (بنەڕەت: لە *jumādā* عەرەبی) ◌ جمادی

Jumada al-Awwal *noun*

جومادی یەکەم: پێنجەمین مانگی ساڵی ئیسلامی (بنەڕەت: لە *jumādā al-awwal* عەرەبی "جومادی یەکەم") ◌ جمادی‌الاول

Jumada al-Thani *noun*

جومادی دووهەم: شەشەمین مانگی ساڵی ئیسلامی (بنەڕەت: لە *jumādā al-althānī* عەرەبی "جومادی دووهەم") ◌ جمادی‌الثانی

jumbie /ˈdʒʌmbi/ *noun*

رۆحی مردوو، تارمایی، رۆحی خراپ (بنەڕەت: لە *zumbi* کیکۆنگۆ Kikongo "fetish" هی سوورپێستەکان) ◌ شبح

jumble /ˈdʒʌmbl/ *noun*

شێواوی، شپرزەیی، تێکەوڵێکەیی، کۆما، لۆدە، کۆنە، شرەوبرە (بۆ فرۆشتن): *a jumble of books and paper. The essay was a meaningless jumble of ideas*) jumbled *adj*: *a jumbled collection of objects*) ◌ درهم‌آمیختگی، تودە، خرت و پرت فروشی

jumble sale *noun*

دووکانی هەرزان‌فرۆشی ◌ مغازەی حراج خرت و پرت‌ها

jumble-shop *noun*

هەرزان‌فرۆش‌کردنی کۆنە (و شرەوبرەکان)، کۆنەفرۆشی، هەراجی شت‌ومەکی کۆنە ◌ حراج خرت و پرت‌ها

jumbo /ˈdʒʌmbəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* jumbos

1 (نافەرمی، مرۆڤ یان شتێ) یەکجار گەورە، زۆر زلە، زەبەلاح 2 (هەروەها jumbo (jet)) جامبو، جامبوجێت (فرۆکەی زەبەلاحی سوارهەڵگر، ب.ت. بۆئینگی 747) ◌ 1 غول‌پیکر، گندە 2 جمبوجت

jumbuck /ˈdʒʌmbʌk/ *noun*

(نافەرمی، ئەوسترالیا) مەڕ، پەز ◌ گوسفند

jump /dʒʌmp/ *noun*

1 باز، پەڕین، قەڵەبەز، قەڵەمباز، قەگەمزین، لێک، گومەتە: ◊ *a jump of over six metres* 2 کۆسپ، لەمپەر، بەربەست 3 داچڵەکین، هەڵبەزینەوە، داتروسکان، سڵەمینەوە، راچەنین، داخوریان 4 هەڵچوون، چوونەسەرەوەی کتوپڕ، زۆربوونی لەناکاو، گۆڕانی کتوپڕ 5 (ئەمریکای باکووری) گان، سواربوون، نیان، پەڕین ◌ 1 پرش، جهش 2 مانع 3 یکه 4 افزایش ناگهانی، تغییر ناگهانی 5 جماع

a ski jump champion

jumped-up *adjective*

(نافەرمی) نەدیوبدیو، تازەبێ‌گەیشتوو ◌ تازە بە دوران رسیدە

jumper[1] /ˈdʒʌmpə(r)/ *noun*

1 پۆلیڤێر، جلی کار، فەرمانی 2 (لە ئەمریکا) کراسی بەرەڵبێنەیی یان سەرشانی ◌ 1 پولیور، لباس کار 2 سارافون

jumper[2] /ˈdʒʌmpə(r)/ *noun*

1 بازدەر، پەڕۆک، پەڕیو، پەڕندە، هەڵبەزودابەزکەر 2 نوێل یان ئامێری کونکردن 3 سەربەرگی کرێکاران و مەڵەوانان 4 (دەریاوانی) تەناف یان گوریسی توندکردن یان راگرتن 5 سیم یان وایەری بازدەر ◌ 1 جهندە 2 دیلم سوراخ‌کنی 3 جامپر 4 طناب حایل 5 سیم جامپر

jumper cable = jump lead

jumpiness /ˈdʒʌmpinəs/ *noun*

بازدەری، پەڕوکی، پەڕیوی، پەڕندەیی ◌ جهندگی

jumping mouse *noun*

جۆری مشکی زستانەخەوی ئەمریکای باکووری، خێزانی Zapodidae لاقی پاشوو و کلک‌درێژ و توورەکەی لای چەنەی نییە ◌ نوعی موش

jumping-off place *noun, also* jumping-off point

ســەرەتا، شــوێنی دەســپێک(ردن)، دەســپێک: *Delhi is the best jumping-off point for a trip to India* ۞ نقطەی شروع

jumping plant louse *noun*
ئەسپێی بازدەری(یا پەڕۆک) رووەک، خێزانی Psyllidae ۞ نوعی شپش

jumping sheet *noun*
پارچەی بازدان (لە کاتی ئاورگرتنی جێگایێ، لەوێوە بۆ نێو ئەو پارچەیە خۆ فڕێدەدەن) ۞ جامپینگ شیت

jumping spider *noun*
جالجالــووکەی بــازدەر یــا پــەڕۆک، خێــزانی Salticidae ۞ نوعی عنکبوت

jump jet *noun*
فڕۆکــەی ســتوونیفــڕیو، فڕۆکــەی راســتەفڕ ۞ هواپیمای عمود پرواز

jump-lead /ˈdʒʌmp liːd/ *noun*
(پڕکردنەوەی باتری ماشێن) وایەری بەستەر ۞ سیم کتاکت

jumpmaster *noun*
چاودێری چەتربازەکان ۞ جامپ‌ماستر

jump-off *noun*
(ئەسپ‌سواری) بازی زیادی، پەڕینی زیادی ۞ پرش اضافه

jump rope *noun*
(کایەی منالان) تەناف، پەت ۞ طناب

jump seat *noun*
سەندەڵی یان کورسی کووەبوو، سەندەڵی زیادی ۞ صندلی تاشو

jump shot *noun*
(یاری تۆپی سەبەتە) خستن یان شووتی بازدان ۞ شوت پرشی

jump-start *noun*
(ماشێن) هەڵکردن بە پاڵ ۞ روشن کردن با هل

jumpsuit /ˈdʒʌmpsuːt, US -sjuːt/ *noun*
جل یان بەرگی یەکسەرە، بالاپۆش ۞ روپوش، لباس سرهمی

jump-up *noun*
هەڵــبەرکێ یــان رێورەســمی کــارائیبی یــان کاریبیەن ۞ رقص یا مراسم کاریبیان

jumpy /ˈdʒʌmpi/ *adjective* (jumpier, jumpiest)
نگەران، دڵلەدوا، ئارامڵێ‌هەڵگیراو، بێ‌ئۆقرە، تاولــێ‌هــەڵگیراو، نائــارام، شــڵەژاو، تێکچــوو، هــەژیو، jittery ,nervous ۞ نگــران، عــصبی، بی‌تاب

Jun *abbreviation* 1 June 2 Junior
2 (لە ئــەمریکا، بــە دوای نــاوی تایبــەت‌دا دێ) کوڕ، چکۆلە ۞ 2 پسر

jun /dʒʌn/ *noun, pl.* same
یەکــەی پــارەی کۆریــای بــاکووری بەرامبــەر بــە سەدیەکی won ۞ پسر

junco /ˈdʒʌŋkəʊ/ *noun, pl.* junco or juncoes
لەوەنـە: سەیرەی ئەمریکای باکووری [تـوخم *Junco*: چەندین جۆرن] (بنەڕەت: لە *juncos* ی لاتین "reed" یان لەوەن") ۞ سـهرەی امریکـای شمالی

junction /ˈdʒʌŋkʃn/ *noun*
1 پێــک‌بەســتن، پێکەوەلکانــدن، یــەک‌خــستن، پێک‌گەیانـدن، پێـک‌بەستراوی، پێوەسـت‌بـوون، لکــین، پێــک‌بەســتران، پێــک‌گەیــشتن، لێــک‌گــرێ‌دران، یــەک‌گــرتن 2 شــوێنی پێکەوەبەســــتران، جەمــــسەر، شــــوێنی پێـک‌گەیـشتنەوە یـا لـق‌لێبوونــەوە، پێوەســتگا، یەکتربڕین: *the junction between nerves and muscles* 3 دوڕیانـە، چـوارڕێیانـە ۞ 1 اتصال، الحاق 2 ملتقی، محل اتصال 3 تقاطع

junctional *adjective*
پێک بەستنەوەیی ۞ اتصالی

junction box *noun*
قوتوی بەستنەوە(ی وایەرە ئێلیکتریکی‌یەکان) ۞ جعبە تقسیم

juncture /ˈdʒʌŋktʃə(r)/ *noun*
1 پێـک‌بەسـتن، پێـک‌بەسـتراوی، جـووت‌بـوون، پێوەست‌بـوون، پێـک‌بەسـتران، لێـک‌گـرێ‌دران، یەک‌گرتن 2 شوێنی پێکەوەبەستران، جەمسەر، شوێنی پێوەست(بوون)، شوێنی پێک‌گەیشتنەوە یان لق‌لێبوونەوە، پێوەستگا 3 رەوشـی تایبـەتی، هـەلومـەرجی تایبـەتی، بـارودۆخی نـاسـک یـا ئاسـتەم 4 بـارودۆخ، کـاودان، رەوش، قۆنـاخ، سـەروبەند، کـات ۞ 1 اتـصال 2 محـل اتـصال، برخوردگاه 3 موقعیت ویژە 4 وضع، برهه، لحظه

June /dʒuːn/ *noun*
ژوون، حــەزیران، ژوونــەن، ژووەن، جــۆزەردان، بارانبڕان (شەشەمین مانگی ساڵی زایینی نێوان May و July لـە *Junius (mensis)* لاتـینی "(مانگی) June") ۞ ژوئن

juneberry *noun, pl.* juneberries
دەوەنێکــی ئــەمریکای بــاکووری لــە تــیرەی گوڵــەباخ [تـوخم *Amelanchier*: زۆر جـۆری هەیە] ۞ ژونبری

June bug /ˈdʒuːn bʌɡ/ *noun*
(زۆتر لە ئەمریکا) chafer ێ شێوەی قالۆنچە دەدا کە زۆرتر لە مانگی جۆزەردانا هەڵـەفڕێ، سنی جۆزەردان ۞ نوعی سوسک

Jungian /ˈjʊŋɪən/ *adjective, noun*
adj ســـەربە کـــارل یونـــگ (1875-1961)، دەروونناسی سویسی یان سیستمی دەروونناسـی شــی‌کردنــەوەیی *n* لایــەنگری یونــگ یــان دەروونناسی‌یەکەی ۞ *adj* وابسته بـه یونـگ *n* پیرو کارل یونگ

jungle /ˈdʒʌŋgl/ *noun*
1 دارستان، نزار، دەحل، بێشەلان، جەنگەڵ، جەنگەڵستان 2 شوێنی ململانێ 3 ڕەوشی ئالۆز، کاودانی شێواو یان شپرزە، باروودۆخی تێکچوو ◌ 1 جنگل 2 محل نزاع 3 وضعیت آشفته
jungle fever /ˈdʒʌŋgl ˈfiːvə(r)/ *noun*
تای دارستان، جۆرێ سەختی لەرزوتا malaria ◌ تب جنگلی
junglefowl *noun, pl.* same
جۆرێ باڵندەی باشووری ئاسیا [*Gallus gallus* و جۆرەکانی تر] ◌ نوعی پرندەی شکاری
jungle gym = climbing frame
jungly *adjective*
دارستانی، دارستان‌ئاسا، جەنگەڵ‌ئاسا، جەنگەڵی ◌ جنگلی، جنگل‌مانند
junior /ˈdʒuːniə(r)/ *adjective, noun*
adj منداڵتر، چکۆلانەتر، چکۆلە، بچووک، چکۆلەتر، خوارتر، کەمتر، نزمتر، خواردەس، ژێردەس، پایەنزم، (قوتابی یان خوێندکار) ساڵی سێیەم *n* 1 (ڕێکخراوە یان کاری) مرۆ یان بنیادەمی پایەنزم 2 فەرمانبەری خواردەس یان پایەنزم 3 (لە ئەمریکا) خوێندکاری ساڵی سێیەم، (لە ئەمریکا) قوتابی یان خوێندکاری ساڵی سێیەمی دواناوەندی 4 منداڵی خوێندنگای سەرەتایی ◌ *adj* کوچک، کوچک‌تر، پایین‌تر، دون‌پایە، سال سوم *n* 1 آدم دون‌پایە 2 کارمند جزء 3 (امریکا) دانشجوی سال سوم، (امریکا) دانش‌آموز سال سوم دبیرستان 4 بچەی دبستانی
Junior /ˈdʒuːniə(r)/ *noun*
(لە ئەمریکا، بە دوای ناوی تایبەتدا یان کوڕ و باوک نێوێکیان هەبێ) کوڕ، چکۆلە ◌ پسر، کوچک
Junior college *noun*
(لە ئەمریکا و کەنەدا) خوێندنگای باڵا ◌ مدرسەی عالی
junior high = junior high school
junior high school *noun*
(ئەمریکا و کەنەدا) پێش‌ئامادەیی (خوێندنگایێ بۆ منداڵانی تەمەن 12 تا 14 یان 15 ساڵان) ◌ دبیرستان مقدماتی
Junior Leaguer *noun*
ئەندامی کۆمەڵەی کچان و ژنانی خۆبەخش کە بۆ ڕازەوانی کۆمەڵایەتی ڕێکخراوە ◌ ژونیور لیگور
junior lightweight *noun*
کێشێ لە شەڕەمشت 57.1-59 کیلۆگرەم ◌ وزنی در مشت‌بازی
junior middleweight *noun*
کێشێ لە شەڕەمشت 66.7-69.8 کیلۆگرەم ◌ وزنی در مشت‌بازی
junior miss *noun*
کچێکی پێگەیشتوو یان کامڵ ◌ دختر بالغ
junior school *noun*
خوێندنگای سەرەتایی، قوتابخانە، دەبستان ◌ دبستان
junior technician *noun*
پلە یان پایەیێکی RAF لەژوور senior aircraftman یان aircraftwoman و لە خوار corporal ـەوە ◌ ژونیور تکنیسین
junior varsity *noun*
ئەندامی تیپ یان دەستەی تازەکاری varsity ◌ ژونیور وارسیتی
junior welterweight *noun*
کێشێ لە شەڕەمشت 61.2-63.5 کیلۆگرەم ◌ وزنی در مشت‌بازی
juniper /ˈdʒuːnɪpə(r)/ *noun*
1 هەوریس، هەوریس، هافرست، قاج، عەرعەر، سەولی کێوی، سەرخ، سەروی چیایی [*Juniperus communis* و جۆرە پێوەندیدارەکان] (ئینگلیسی نیوەڕاست: لە *juniperus* لاتین) ◌ سرو کوهی، اُرس
junk[1] /dʒʌŋk/ *noun*
1 شرەوشاتاڵ، شرەوبرە، کرتمرت، هیچەکەوپووچەکە، کۆنە، وردەوپردە 2 ئاسنەواڵە 3 (نافەرمی) هێرۆیین، دەرمان 4 قاورمە 5 توێەڵەی شانەی ڕیشاڵاوی چەوری سەری نەهەنگی مێودار sperm whale کە مێوی کافووری یان سپی spermaceti بەرهەم دێنێ ◌ 1 خرت و پرت 2 قراضە، آهن‌پارە 3 هروئین، گرد 4 گوشت نمک‌زدە 5 جانک
junk[2] /dʒʌŋk/ *noun*
1 قامیش، جگەن، چیت 2 تەختەی شکستە(بەندی) ◌ 1 نی 2 تختەی شکستەبندی
junk[3] /dʒʌŋk/ *noun*
جانک (کەشتی بادەوەداری بن‌تەختی چینی) ◌ جانک
Junker /ˈjʊŋkə(r)/ *noun*
(مێژوویی) ڕەسەنزادە یان خانەدان یان ئەریستۆکراتی ئەڵمانی، ب.ت. یەکێ لە چینی ئەریستۆکراتی پرۆسی بێ ◌ اشراف‌زادەی آلمانی
Junkerdom *noun,* Junkerism
مەڵبەندی دەسەڵاتی ئەریستۆکراتی ئەڵمانی ◌ قلمرو نفوذ اشراف‌زادەی آلمانی
junket[1] /ˈdʒʌŋkɪt/ *noun*
1 جانکێت (گەڕان و سەردان بۆ خۆشی بە پارەی حکومەت)، پیکنیک 2 میوانی، جەژن، سوور 3 پەنیری چەور ◌ 1 جانکیت، پیک‌نیک 2 مهمانی 3 پنیر چرب
junket[2] /ˈdʒʌŋkɪt/ *noun*
جانکێت (= چێشتێ لە شیری هەڵبزرکاو و شەکر) ◌ جانکیت
junketing *noun*

میوانی یان ئاهەنگ بە پارەی حکومەت، بەزمورەزم، خۆشی و شادی، جەژنوسوور ۞ جانکیتینگ، جشن و سرور

junk food *noun*
شڵپیتاو، گەندەچێشت ۞ جانک فود

junkie /ˈdʒʌŋki/ *noun*, also junky
1 (نافەرمی) هێرۆیینی، هێرۆیین‌کێش، گیرۆدە 2 خۆرەی، کرمی، کوشتە و مردەی ۞ 1هروئینی 2 کرم

junk mail *noun*
شرەنامەی پۆستی، کۆگانامەی هیچەکە (بریتی لەو کۆما نامەی کەوا لە لایەن دەزگایەکەوە بۆ خەڵک دەنێردرێ) ۞ آت و آشغال پستی

junk shop *noun*
کۆنەفرۆشی ۞ سمساری

junky /ˈdʒʌŋki/ = junkie

junkyard /ˈdʒʌŋkjɑːd, US -jɑːrd/ = scrapyard

Juno /ˈdʒuːnəʊ/ *noun*
ژۆنۆ (ژنی ژوپیتێر لە میسۆلۆژی رۆمیدا، بڕوانە Hera) ۞ ژونو

Junoesque /ˌdʒuːnəʊˈɛsk/ *adjective*
(ژن) شۆخوشەنگ، ژۆنۆئاسا، ژۆنۆوانە، جوانچاک، سالار (وەکوو ژۆنۆ (خواژنی رۆمی کۆن و ژنی ژوپیتێر) وابێ) ۞ (زن) خوش‌قواره

junta /ˈdʒʌntə, US ˈhʊntə/ *noun*
1 جانتا، خونتا، ژانتا، حکومەتی میلیتاری، ئەنجومەنی رامیاری یان سیاسی political council، لێژنەی سیاسی، حکومەتی لەشکری یان سەربازی 2 (مێژوویی) ئەنجومەنی بەڕێوەبەرایەتی یان ڕێبەرایەتی (لە سپانیا و پورتوگال) ۞ 1 خونتا، مجلس سیاسی، هیأت سیاسی، حکومت نظامیان 2 شورای رهبری

Jupiter /ˈdʒuːpɪtə(r)/ *noun*, Latin
1 هورمز، ورمز، ژوویپیتێر (= گەورەترین و پێنجەمین هەسارە لە کۆمەڵەی خۆریدا، تیرەی پشتێنەیی 142,796 equatorial diameter کیلۆمیتر (88,729 مایل، مەودای لە خۆرەوە 778.3 ملیۆن کیلۆمیتر (483.6 ملیۆن مایل، ماوەی سووڕانەکەی 11.86 ساڵ و لانی کەم 14 مانگ) 2 هورمز، ژوپیتێر (خودای خودایان، مێردی Juno لە میسۆلۆژی رۆمیدا، بڕوانە Zeus) ۞ 1 مشتری، برجیس 2 ژوپیتر

Jura *noun*
1 سەردەمی ژوراسی 2 (هەروەها Jura Mountains) زنجیرە کێوێ لە رۆژاوای ناوەندی ئەورووپا، نێوان فەرەنسە و سویس، لە راینەوە تا رۆن، بەرزترینیان 1723 Crêt de la Neige میتر (5654 پێ) 3 canton ێ لە رۆژاوای سویس Switzerland ۞ 1 دورەی ژوراسی 2 و 3 ژورا

jural /ˈdʒʊər(ə)l/ *adjective*
قانوونی، زاکوونی، یاسایی، ماف‌ناسی‌یانە، مافی ۞ قانونی، حقوقی

Jurassic /dʒʊˈræsɪk/ *adjective*
(زەوی‌ناسی) ژوراسیک (دووەمین سەردەمی زەوی‌ناسی لە سەردەمانی ژیانی نێوەراست (نێوان سەردەمەکانی تریاسیک Triassic و کرێتاسە Cretaceous، دەوروبەری 208 تا 146 ملیۆن ساڵ لەوە پێش) کە خشۆکە گەورەکان زاڵ بوون و یەکەم باڵندەکان پەیدا بوون (بنەڕەت: لە *Jura* فەرەنسی *jurassique*، لە چیاکانی سەرسنووری فەرەنسە و سویس Switzerland) ۞ ژوراسیک

jurant /ˈdʒʊrənt/ *noun*
(ماف) سوێندخۆر ۞ سوگندخورنده، محلف

jurat /ˈdʒʊərat/ *noun*
1 (ماف) دادپرس، سەرۆکی شارەوانی 2 کەسێ کە بۆ بەڕێوەبردنی داد و مافی خەڵک سوێند دەخوا ۞ 1 رئیس شهربانی 2 ژورات

jurel *noun*
یەکێ لە چەندین جۆری ماسی‌یانی carangid ۞ نوعی ماهی

juridical /dʒʊəˈrɪdɪkl, US dʒʊˈr-/ *adjective*
(ماف) دادی، دادگەری‌یانە، دادپەروەری‌یانە، سەربە ماف‌ناسی، قانوونی، زاکوونی ۞ قضایی، حقوقی، قانونی

juridically /dʒʊəˈrɪdɪkli, US dʒʊˈr-/ *adverb*
لە باری قانوونی‌یەوە، لە بار یان لە رووی ماف‌ناسی‌یەوە ۞ از نظر قانونی، از لحاظ حقوقی

jurisconsult *noun*
(ماف) مافزان، مافناس، قانوونزان ۞ حقوق‌دان، قانون‌دان

jurisdiction /ˌdʒʊərɪsˈdɪkʃn, US ˌdʒʊr-/ *noun*
1 دادگەری، دادپەروەری، دادپرسی، دەسەڵاتی قانوونی یان زاکوونی، مافی دەرکردنی بڕیاری قانوونی، رووبەر یان پانتایی دەسەڵات: *These matters do not fall within our jurisdiction* 2 لێوەشاوەی دادگەری یان دەرکردنی بڕیاری قانوونی 3 دەسەڵات، هێز، ماف 4 مەڵبەندی دادگەری، رادە یان پانتایی دادپەروەری، دەسەڵاتی دادگەری 5 مەڵبەند، پانتایی، بوار ۞ 1 قضاوت، قضا، اختیار قانونی، حوزەی اختیارات 2 صلاحیت قضایی 3 اقتدار، حق 4 حوزەی قضایی، اقتدار قضایی 5 قلمرو

jurisdictional /ˌdʒʊərɪsˈdɪkʃənl, US ˌdʒʊr-/ *adjective*
سەربە دەسەڵاتی قانوونی یان زاکوونی، پێوەندی بە دەسەڵاتی قانوونی‌یەوە هەیە (*adv* -isdictionally) ۞ وابسته به اختیار قانونی

jurisprudence /ˌdʒʊərɪsˈpruːdns, US ˌdʒʊr-/ *noun*
1 زانست یان فەلسەفەی قانوون، زانست یان لێکۆڵینەوەی زاکوون یان قانوون، مافناسی، مافی هەڵسەنگاندن و لێکدانەوەی قانوونەکان، تیۆری یان فەلسەفەی قانوون: *a professor of jurisprudence* 2 رەوتی دادگەری 3 دەزگا یان سیستمی دادگەری ◌ 1 علم حقوق، نظریه یا فلسفەی قانون 2 رویەی قضایی 3 نظام قضایی
jurisprudent /ˌdʒʊərɪsˈpruːdnət, US ˌdʒʊr-/ *noun, adjective*
قانوونزان، بەزاکوونشارەزا، مافناس، مافزان ◌ قانوندان، حقوقدان
jurisprudential *adjective*
سەربە زانستی قانوون یان قانوونناسی ◌ وابسته به علم قانون
jurist /ˈdʒʊərɪst, US ˈdʒʊr-/ *noun*
شارەزای زاکوون یان ماف، قانوونزان، بەزاکوونشارەزا، مافناس، مافزان ◌ قانوندان، حقوقدان
juristic /dʒuːˈrɪstɪk/ *adjective*, also juristical/dʒuːˈrɪstɪkl/
سەربە مافناسی، مافناسییانە، قانوونی، زاکوونی ◌ قانونی، حقوقی
juristically /dʒuːˈrɪstɪk(ə)li/ *adverb*
لەباری قانوونییەوە، لە رووی مافناسییەوە ◌ از نظر قانونی، از لحاظ حقوقی
juror /ˈdʒʊərə(r), US ˈdʒʊr-/ *noun*
1 ئەندامی دەستەی سوێندخۆران 2 ئەندامی دەستەی نێوگڕیوانان ◌ 1 عضو هیأت منصفه 2 عضو هیأت داوران
jury[1] /ˈdʒʊəri, US ˈdʒʊri/ *noun, pl.* juries
1 دەستەی سوێندخۆران: *members of the jury* 2 دەستەی نێوگڕیوانان یان دادوەران ◌ 1 هیأت منصفه 2 هیأت داوران
jury[2] /ˈdʒʊəri, US ˈdʒʊri/ *adjective*
(دەریاوانی) کاتی، بۆ ماوەیێ ◌ موقت
jury-box *noun*
شوێن یان جێگای دەستەی سوێندخۆران ◌ جایگاه هیأت منصفه
juryman /ˈdʒʊərimən, US ˈdʒʊri-/ *noun, pl.* jurymen
1 ئەندامی دەستەی سوێندخۆران 2 ئەندامی دەستەی نێوگڕیوانان ◌ 1 عضو هیأت منصفه 2 عضو هیأت داوران
jury-mast /ˈdʒʊəri mæst/ *noun*
دارالای کاتی یان دەزْ ◌ دکل موقت
jurywoman /ˈdʒʊəriwʊmən, US ˈdʒʊri-/ *noun, pl.* jurywomen
ئەندامی دەستەی سوێندخۆران، ئەندامی دەستەی نێوگڕیوانان (ژن) ◌ عضو هیأت منصفه، عضو هیأت داوران
jus /ʒuː: French ʒy/ *noun*
سوس (ب.ت. لە شێوەی چێشتلێنانی فەرەنسی) ◌ سس
jusgentium *noun*
قانوونی جیهانی یا نێونەتەوەیی (لە لاتینەوە: قانوونی نەتەوەکان) ◌ قانون بین‌المللی
jussanguinis *noun*
قانوونێ کە هاونیشتمانیبوونی منداڵ لە رووی هاونیشتمانیبوونی باوانییەوە دیاری دەکرێ (لە لاتینەوە: مافی خوێن) ◌ نوعی قانون
jussive /ˈdʒʌsɪv/ *adjective, noun*
(ڕێزمان) 1 دەستووری، فەرمانی (وشە، دۆخ و هتد) دەستووری، فەرمانی، فەرماندەربڕ (بنەرەت: لە *jubere, juss-* لاتین "فەرمان، دەستوور command" + -ive) ◌ (دستور زبان) 1 امری 2 (واژه، حالت و...) امری
jussoil *noun*
قانوونێ کە هاونیشتمانیبوونی منداڵ لە رووی شوێنی لە دایکبوونییەوە دیاری دەکرێ (لە لاتینەوە: مافی خاک) ◌ نوعی قانون
just /dʒʌst/ *adjective, adverb*
adj دادپەروەر، دادگەر، بەداد، دادمەند، دادگەرانە، لانەگرانە، بێلایەنانە، دادپەروەرانە، دادمەندانە، رەوا، بەرحەق، بە حەق، جێی خۆی، شیاو، بەجێ، پڕبەپێست، ژیرانە، لۆژیکی، ئاقڵانە، دروست، راست *adv* 1 دروست: *This jacket is just my size* هەر ئێستا، لەم کاتەدا، تازە، ئێستا، نووکە 2 کەمێ، برێ، کەمێ لەوە پێش، برێ لەوە پێش، دەسبەجێ، لەرێوە 3 تەنیا، فەقەت، تەنێ 4 بە سەختی، بە زەحمەت 5 بە زۆر، نزیک بە، نزیکەی، لە دەوروبەری، بەلای نزیکییەوە 6 بە راستی، بەراست ◌ *adj* عادل، منصفانه، بحق، منطقی، دقیق *adv* 1 دقیقاً، همین حالا، الان 2 یک کمی، اندکی پیش، الساعه 3 فقط 4 به سختی 5 تقریباً 6 واقعاً
just about *adverb*
نزیکەی: *She should be arriving just about now* ◌ تقریباً
just-folks = unpretentious
justice /ˈdʒʌstɪs/ *noun*
1 دادگەری، دادپەروەری، داد، رەوابوون، بەرحەقبوون، بەرحەقیتی، راستیتی، دروستبوون: *laws based on the principles of ustice* ◊ *Who can deny the justice of their cause?* 2 دامودەزگای دادگەری، قانوون و بەڕێوەبەرایەتییەکەی 3 دادگەر، دادپرس، دادوەر ◌ 1 عدالت، انصاف، حقانیت، حق 2 تشکیلات قضایی 3 قاضی
Justice of the Peace *noun*
دادگەری ئاسایش (دادگەرێ کە لە دۆز و بابەتی

کەمگرنگ لە دادگای خۆجێیدا دەپرسێتەوە)، لادادپرس ◌ قاضی دادگاه بخش

justiceship *noun*
دادگەری، دادپرسی، دادوەری ◌ دادرسی

justiciable /dʒʌˈstɪʃəb(ə)l/ *adjective*
لەدادگایی‌هاتوو، شیاوی دادگایی، دەتوانرێ بدرێ بە دادگا، بۆ دادگایی دەبێ ◌ قابل محاکمه

justiciar /dʒʌˈstɪʃə/ *noun*
(مێژوویی) دادگەری پایەبەرزی دادگا بەرزەکانی سەدەکانی نێوەراستی ئینگلتەرە ◌ دادرس عالی‌رتبەی دادگاه‌های عالی قرون وسطائی انگلستان

justiciary /dʒʌˈstɪʃ(ə)ri/ *noun, pl.* justiciaries
1 (زۆرتر لە سکاتلەند) بەڕێوەبەری داد، دادپرس، دادگەر، دادگەری دادگای بەرز یان باڵا 2 بەڕێوەبەرایەتی یا بەڕێوەبردنی داد، رادە یان مەڵبەند یان رووبەری دەسەڵاتی دادگەر ◌ 1 مجری عدالت، قاضی دیوان عالی 2 اجرای عدالت، حوزەی اختیارات قاضی

justifiability /ˌdʒʌstəfaɪəˈbɪləti/ *noun*
لەپاساوهاتوویی، رەوابوون، راستیتی، بەجێبوون، دروستبوون، راستبوون، بەرحەقی ◌ توجیه‌پذیری

justifiable /ˈdʒʌstɪfaɪəbl, US ˌdʒʌstɪˈfaɪəbl/ *adjective*
لەپاساوهاتوو، پاساودراو، رەوا، راست، دروست، جێی‌پەسند، بەجێ، ژیرانە، بەرحەق: *justifiable pride* ◌ توجیه‌پذیر، موجه

justifiable homicide *noun*
(ماف) کوشتنی پاساودراو یان بەرحەق یان لەپاساوهاتوو (لەبەر لەسەرخۆکردنەوە) ◌ قتل توجیه‌پذیر

justifiably /-əbli/ *adverb*
لەپاساوهاتووانە، بە حەق، بەرحەقانە، بەجێ ◌ به طور توجیه‌پذیر

justification /ˌdʒʌstɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 پاساودان، بیانووهێنانەوە، خۆبەڕاندنەوە، سەلماندن، هۆهێناوە، هۆ، بیانوو، بەڵگە، رەوابوون، دروستبوون، راستبوون، بەجێبوون، بەرحەقی 2 (چاپ) مەودابەندی 3 (ئایینەوانی) رووسووری لە بەردەم خوادا ◌ 1 توجیه، تصدیق، دلیل، حقانیت 2 (چاپ) سطربندی 3 جاستیفیکاسیون

justificative /ˈdʒʌstɪfɪkeɪtɪv/ *adjective*
پاساودەرانە، justificatory ◌ توجیه‌آمیز

justificatory /ˌdʒʌsˈtɪfɪkətəʊri/ *adjective*
پاساودەرانە، vindicatory ◌ توجیه‌آمیز

justified /ˈdʒʌstɪfaɪd/ *adjective*
1 جێی‌پەسند، بەجێ، رەوا، پەسند، بەرحەق: *She felt fully justified in asking for her money back* 2 (کامپیوتێر) مەودابەند(کراو، جۆری ڕێکخستنی دەق یان وشەکان کە لای راستەوە بێ یان چەپ) ◌ 1 موجه، محق 2 جاستیفاید

justifier *noun*
1 پاساودەر 2 مەودابەند 3 سەلمێنەر ◌ 1 توجیه‌کننده 2 سطربند 3 تصدیق‌کننده

just-in-time *adjective, noun*
ئاماژە بە شێوازێکی بەرهەمهێنان کە لەودا ماک و مەتریاڵەکان دەس‌بەجێ بەرلە بەکارهێنانیان رادەگوێزرێن (بە مەبەستی کەمکردنەوەی خەرجوباری هەڵگرتن)، ستراتیژییەکی بەرهەمهێنان کە لەودا ئەو بەشانە بەرهەم دێترێن کە پێویستن ◌ جاست این تایم

justly /ˈdʒʌstli/ *adverb*
لانەگرانە، دادپەروەرانە، دادگەرانە، بە حەق، بە دروستی: *to be justly* ◊ *to be treated justly* ◌ *proud of sth* منصفانه، عادلانه، انصافاً

justness /ˈdʒʌs(t)nəs/ *noun*
بەرحەقی، رەوایی، دروستی، راستی ◌ حقانیت، صحت

jut /dʒʌt/ *noun*
دەرپەڕیوی، رەت‌بوویی، قوتەوەبوویی، پێشوەچوویی، زگ‌دان، پێشوەهاتوویی، ورگ‌دان، دەرپۆقیوی، projection ◌ برآمدگی، پیش‌رفتگی

Jute /dʒuːt/ *noun*
ئەندامی گەلی ئەلمانی، لەوە دەچێ لە Jutland (نیمچەدورگەی دانمارک)ەوە بن، کە لە سەدەی پێنجدا لە باشووری بریتانیا جێگیربوون ◌ جوت

jute /dʒuːt/ *noun*
1 ریشاڵێکی زبر کە لە قەدی رووەکێکی گەرمێنان دروست دەکرێ، بۆ سازکردنی گوریس و تەناف و شتی وا بەکاردێترێ 2 گوش، گیاگوریس، بەرگواڵە [*Corchorus capsularis* (چین) و *C. olitorius* (هیند)] (بنەڕەت: لە *jhūto* بەنگالی، لە *juṣṭi* پراکریت Prakrit) ◌ 1 الیاف کتان هندی 2 کتان هندی، چتانی

Jutish *adjective*
ژووتی، سەربە یان پێوەندی بە ژووتەوە هەیە ◌ ژوتی، وابسته به ژوت

Jutlander *noun*
خەڵک یان دانیشتووی ژووتلەند ◌ اهل ژوتلند

jutting *adjective*
دەرپەڕیو، دەرپۆقیو، هەڵقوڵتاو، قوتەوەبوو، سەردەرهێناو، گوپ‌داو، پێشەوەهاتوو، پێشوەچوو، هاتووەپێش، گت، زگ‌داو، ورگ‌داو ◌ برآمده

jutty /ˈdʒʌti/ *noun, pl.* jutties
بەشی دەرپەڕیو، چوکڵە، بەشی هاتووەپێش یان پێشەوەهاتوو، قوتایی، گتایی، زەقایی، بەشی هەڵقوڵتاو یان دەرپۆقیو ◌ بخش برآمده

juvenal = juvenile

juvenescence /ˌdʒuːvəˈnɛs(ə)ns/ *noun*
(فەرمی) تازەلاوی، لاوی، جوانی، جەحێڵی، جـوانی، تـازەیی، گـەنجی (بنـەڕەت: لـە juvenescere لاتـین "گـەیشتنـە juvenescent- تـەمـەنی جـوانی یـان لاویـتی"، لـە juvenis "young") ◌ جوانی

juvenescent /ˌdʒuːvəˈnɛs(ə)nt/ *adj*
جەوانەوەبوو، لاوەوەبوو، جوانەوەبوو، تازەوەبوو، جەحێڵەوەبوو، گەنجەوەبوو ◌ جوانشونده

juvenile /ˈdʒuːvənaɪl, US -vənl/ *noun, adjective*
n 1 منال، تازەلاو (لە زۆربەی وڵاتاندا کەمتر لە 18 سال) 2 (لە گیانەوەراندا) بێچوو، بەچکە، جووچـک، جووجەڵـە 3 کتـێبی منـاڵان *adj* گونجاو یان شیاو بۆ تازەلاون، سەربە مناڵان یان تـازەلاوان، مناڵانـە، گەوجانـە (بنـەڕەت: لـە *juvenilis* لاتین، لە *juvenis* "جوان، جەوان، لاو، کەسێکی جوان یان جـەوان") ◌ *n* 1 نوجـوان 2 (در جانوران) بچـه 3 کتـاب کودکـان *adj* درخـور نوجوانان، وابسته به نوجوانان، بچگانه، احمقانه

juvenile court *noun*
دادگـای تـازەلاوان، دادگـای منـاڵان ◌ دادگـاه نوجوانان

juvenile delinquency *noun*
تاوانکاری یان خراپکاری منـاڵان، گوناهکـاری منالان یان تازەلاوان ◌ بزهکاری نوجوانان

juvenile delinquent *noun*
منالـی تاوانکـار، خراپکـار یـان گوناهکـاریکی منال، تازەلاوی گوناهکار ◌ نوجوان بزهکار

juvenile hormone *noun*
(مێروناسـی) هۆرمۆنـێ کـە پەرەسـەندنی کرمۆکەیی یان پرگی لە مێرووەکاندا ڕێک دەخا ◌ هورمون جوونیال

juvenile onset diabetes = type 1 diabetes

juvenile plumage *noun*
پەروباڵ یان باڵوپەڕی جـوانی یـان لاویتی یـان جەوانی ◌ پروبال جوانی

juvenilia /ˌdʒuːvəˈnɪliə/ *noun, pl.*
شوێنەوار یـان ئاسـەواری جەحێڵی (یان لاوی) ◌ آثار جوانی

juvenility /ˌdʒuːvəˈnɪlətɪ/ *noun, pl.* juvenilities
1 جـوانی، جەحێڵی، لاوی، گـەنجی، جـەوانی، نوجـوانی، تـازەلاوی 2 (juvenilities) تایبەتمەندی یان کردەوەی لاوانە یـان گـەنجانە ◌ 1 جوانی، نوجوانی 2 (در جمع) ویژگی یا عمل و فعل جوانانه

juxtaposed *adjective*
نزیک، هاوسێ، دیواربەدیوار، تەنیشت‌بەتەنیشت، لێکنزیک، لەپاڵیەک ◌ مجاور، همجوار، نزدیک به هم

juxtaposition /ˌdʒʌkstəpəˈzɪʃn/ *noun*
1 خـستنەپاڵ، (لـە)پاڵـیەکـدانـان، (لـە)بـەنای یەکدانان، (لە)نزیک یـەکدانان، پێکەوەدانان، لای یـەکدانـان، ڕیزکـردن پێکەوەنووسـاندن 2 هەڵسـەنگاندن، پێک‌گرتن، بەرهەڤدان (بنەڕەت: *juxta* لاتین "نزیک" + *poser* فەرەنسی "دانان") ◌ 1 همکناری 2 همسنجی

juxtapositional *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە juxtaposition ـەوە هەیە ◌ وابسته به همکناری یا همسنجی

JV or J.V *abbreviation* 1 joint venture 2 junior varsity.

jwlr. *abbreviation* jeweler.

Jy. *abbreviation* July.

K k

K[1], **k** /keɪ, *pl.* Ks, K's, k's /keɪz/ *noun*
1 کێی، کەی (= یازدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 ئاماژە بە دەنگێ دوای J لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 3 شتێک لە شێوەی پیتی K ✧ کی 3 چیز K مانند

K[2] *abbreviation* 1 kelvin 2 kilobyte(s) 3 kilometer(s) 4 kilo- 5 symb. the chemical element 6 (kalium) potassium

ka[1] *abbreviation (Greek kathode)* cathode

ka[2] /kɑː/ *noun*
(لە میسری کۆندا) ئەو بەشە مانایی وادنراوە یان خەیالی‌یەی تاکەکەسێ کە دەڵێن دوای مەرگی دەمێنێتەوە (بنەڕەت: لە میسری‌یەوە) ✧ کا

Kaaba /'kɑːbə/ *noun*, also Caaba
کەعبە ✧ کعبە

kabaddi /'kʌbədi/ *noun*
جۆرێ کایەی هیندی کە لەودا حەول دەدرێ نەیار بگیردرێ یا خۆی پێ هەڵواسرێ ✧ کابادی

Kabardian /kə'bɑːdɪən/ *noun*
1 ئەندامی گەلێکی رەسەنی باکووری رۆژاوای کەوکاز 2 زمانی کەوکازی باکووری ئەو گەلە (بنەڕەت: لە *Kabarda* رووسی، ناوچەیێکی باشووری رۆژاوای رووسیا) ✧ کاباردی

Kabbalah /kə'bɑːlə, US 'kabələ/ *noun*, also Kabbala, Cabbala, Cabala, or Qabalah
کابالا: نەریتێکی کۆنی جوولەکە لەمەر لێکدانەوەی سەیری کتێبی پیرۆز (Kabbalism n Kabbalist n Kabbalistic *adj*) ✧ کابالە

Kabinett /,kabɪ'nɛt/ *noun*
جۆرێ مەی باشی ئەڵمانی ✧ کابینت

kabob /kə'bɑːb/ = kebab

kabuki /kə'buːki/ *noun*
کابوکی (= تیاترێکی نەریتی ژاپۆنی، کە لەودا گۆرانی، هەڵپەڕکێ و مایم (mime) پێشکەش دەکرێ، بنەڕەت: *ka* "گۆرانی"، *bu* "هەڵپەڕکێ" و *ki* "هونەر") ✧ کابوکی

Kabyle /kə'bʌɪl/ *noun*
1 ئەندامی گەلێکی بەربەری Berber باکووری ئەلجەزیرە Algeria 2 زاراوەی بەربەری ئەو گەلە (بنەڕەت: لە *kabā'il* عەرەبی، کۆی *kabīla* "خێڵ، هۆز") ✧ کابیلی

Kachin /'katʃɪn/ *noun*
1 ئەندامی گەلێ کە لە باکووری بێرمە (میانمار Myanmar) و ناوچە دراوسێ‌کانی لە چین و هیندا دەژین 2 زمانی تەبەتی-بێرمەیی Tibeto-Burman ئەو گەلە ✧ کاچین

kachina /kə'tʃiːnə/ *noun*, also katsina
1 گیانی باووباپیری خوداناسا لە میسۆلۆژی سوورپێستە بویبلۆکاندا 2 سەماکێشێ کە ئەو گیانە دەخاتەڕوو kachina dancer ✧ کاچینا

kadi = cadi

kaffee-klatsch /'kæfeɪklætʃ/ *noun*
(ئەڵمانی) قاوەخۆران، قسە و کۆبوونەوەی دۆستانە ✧ کافی کلاچ

kaffir /'kæfə(r)/ *noun*, also Kaffir
(سووکانە) قولەڕەشە، زەنگی، رەش (ب.ت. لە ئەفریکای باشووری) ✧ کاکاسیاه

Kaffir lily *noun*
1 (رووەکناسی) جۆرێ گیای ئەمریکای باشووری، بە گوڵی ئەستێرەئاساوە [*Schizostylis coccinea*] 2 = clivia ✧ نوعی گیاه

Kaffir lime *noun*

جۆرێ داری لیمۆیی باشووری رۆژهەلاتی ئاسیا، گەلاکانی بۆنخۆشن و لە چێشتی تایلەندیدا بەکاردێترێن [*Citrus hystrix*] ◌ نوعی درخت

Kafir /ˈkafɪə/ *noun*
کافیر: ئەندامی گەلێکی چیاکانی هیند و کوش Hinduی رۆژهەلاتی باکووری ئەفغانستان (**Kafiri** *adj, n*) ◌ کافر Kush

kafir /ˈkafɪə/ *noun*
کافر، نامسولمان (بنەڕەت: لە ***kāfir*** عەرەبی "unbeliever infidel") ◌ کافر

Kafkaesque /ˌkafkəˈɛsk/ *adjective*
سەربە رۆماننووسی چێک Franz Kafka (1883–1924) یان بەرهەمە توقێنەرەکانی، کافکایی ◌ کافکایی

kaftan /ˈkæftæn/ *noun*, also caftan
1 خەفتان، قەسری (= کراسێکی فش و درێژی ژنانە) 2 جبە، عەبا (بنەڕەت: لە تورکییەوە، لە ***kaftān*** فارسییەوە) ◌ 1 خفتان 2 جبه

kagoul = cagoule

kagu /ˈkɑːguː/ *noun*
جۆرێ باڵندەی بۆرنەی نەفرێ بۆری مەیلەو شین، تەنیا هی دورگەی Caledonia نوێی پاسیفیک [*Rhynochetos jubatus*] ◌ نوعی پرنده

kahuna /kəˈhuːnə/ *noun*
1 (لە هاوایی) شەمەن یان پیاوی زیر 2 (ئەمریکا) پیاو یان شتێکی گرنگ ◌ 1 شمن یا مرد خردمند 2 آدم یا چیز مهم

kail = kale

kainite /ˈkʌɪnʌɪt, ˈkeɪnʌɪt/ *noun*, also kainit
کاینایت، کەینایت، تازە(کان، چونکو تازە یان بەمدواییانە پێکهاتووە): جۆرێ خوێی سروشتی $KMg(SO_4)Cl{\cdot}3H_2O$ کە لە سولفاتی ئاودار و کلۆرایدی مەنیزیۆم و پۆتاسیۆم پێکهاتووە ◌ کاینیت

kairomone *noun*
جۆرێ ماکی کیمیایی کە لە لایەن جۆرێ ب.ت. مێروو یان رووەکێ دەدرێتە دەرەوە ◌ کایرومون

kairos /ˈkʌɪrɒs/ *noun*
(زۆرتر theology) کاتی باش، وەختی گونجاو، دەرفەت، هەل (بنەڕەت: یونانی "opportunity") ◌ وقت مناسب، فرصت

Kaiser /ˈkaɪzə(r)/ *noun*
کایزێر، قەیسەر (ناوی ئیمپراتۆرەکانی ئەڵمانیا و ئاوستریا هەنگاریایی لە 1871ەوە تا 1918 و ئیمپراتۆری رۆمی پیرۆز) ◌ قیصر

kaiserin *noun*, fem of Kaiser
ژنی قەیسەر، قەیسەرژن ◌ زوجەی قیصر

kaiserdom *noun*
پایە یان مەڵبەندی ژێر دەسەلاتی قەیسەر ◌ مقام یا قلمرو قیصر

kaizen /kʌɪˈzɛn/ *noun*
فەلسەفەی کاری ژاپۆنی لەسەر بنەمای پێشکەوتن یان پەرەسەندنی بەردەوام (لە ژاپۆنییەوە "improvement") ◌ کایزن

kaka /ˈkɑːkɑː/ *noun*
جۆرێ تووتی زلەی نیوزیلەندی زێرگ‌سوورباو [*Nestor meridionalis*] ◌ نوعی طوطی

kakapo /ˈkɑːkəpəʊ/ *noun*, *pl.* kakapos
تووتی کوندە(بوویی)، جۆرێ تووتی نەفری نیوزیلەندی شەوگەری مەترسیلەسەر ◌ [*Strigops habroptilus*] endangered نوعی طوطی

kakemono /ˌkɑːkɪˈməʊnəʊ, US ˌkakɪ-/ *noun*, *pl.* kakemonos
کاکیمۆنۆ، ئاوێزە (= تابلۆیەکی وێنەکێشی دیواری ژاپۆنی، لەسەر کاغەز یان کوتاڵی لەخوری) ◌ کاکەمونو

kakiemon *noun*
جۆرێ چینی ژاپۆنی کە بە مینا enamel رازێنراوەتەوە ◌ کاکیمون

kala-azar /ˌkɑːləˌəˈzɑː/ *noun*
رەشەنەخۆشی، رەشەئازار، دەردەرەشە، نەخۆشییێ کە تووشی ئەندامانی نێوەوە دەبێ و لاوازی، کەمخوێنی و تای پێوەیە ◌ نوعی بیماری

kalanchoe /ˌkalənˈkəʊi/ *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ رووەکی ئاوداری گەرمێنان، بە هێشووە گوڵی لوولەییەوە [تۆخم *Kalanchoe*] ◌ نوعی گیاه

Kalashnikov /kəˈlæʃnɪkɒf, US -kɔːf/ *noun*
کلاشینکۆف ک(ە)لاشینکۆف (لە ناوی Mikhail *T. Kalashnikov*) ◌ کلاشینکف، کلاشنیکف

kale /keɪl/ *noun*
1 (رووەکناسی) تۆپەکەلەم [*Brassica oleracea acephala*] 2 [mustard خێزان (ئافەرمی) پارە، پووڵ ◌ 1 کلم‌پیچ 2 پول

kaleidoscope /kəˈlaɪdəskəʊp, US -skoʊp/ *noun*
کالایدۆسکۆپ، لوولەی شێوەبین، دیمەن یان پاتێرنی هەمەڕەنگ، دیمەنی جۆراوجۆر، دیمەنی بگۆڕ ◌ کالیدوسکوپ، متغیر، متنوع

kaleidoscopic /kəˌlaɪdəˈskɒpɪk, US -ˈskɑːpɪk/ *adjective*
(دیمەن، شێوە و ڕەنگ) بگۆڕ، ڕەنگاوڕەنگ ◌ متغیر، متلون

kaleidoscopically /kəˌlaɪdəˈskɒpɪk(ə)li, US -ˈskɑːpɪk(ə)li/ *adverb*
بگۆڕانە، بە شێوەیێکی بگۆڕ ◌ به طور متغیر

kalendar = calendar

kalends *noun, pl.*
سەری مانگ، یەکەم رۆژی مانگ (ساڵنامەی

رۆمی) ۞ اولین روز ماه

kalimba /kə'lɪmbə/ *noun*

جۆرێ پیانۆی کەڵەموستی ئەفریکایی ۞ کالیمبا

kalium /keɪlɪəm/ = potassium

kalmia /'kalmɪə/ *noun*

(رووەکناسی) جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوزی گەڵاچەرمینە، لە تیرەی heather، بە هێشووە گوڵی سوور و پەمەیی‌یەوە، ڕەسەنی ئەمریکای باکووری و کوبا [توخم *Kalmia*] ۞ کالمیا

Kalmyk /'kalmʌk/ *noun*, also Kalmuck, *pl.* same or Kalmyks or Kalmucks

1 ئەندامی گەلی مۆنگۆلی بودیستی کە زۆربەیان لە کالمیکیا Kalmykia (کۆماری لە ڕۆژاوای باشووری ڕووسیە) دەژین 2 زمانی ئالتایی Altaic ئەو گەلە (بنەڕەت: لە *kalmyk* ڕووسی‌یەوە) ۞ کالمیکیایی

kalong /'kɑːlɒŋ/ *noun*

جۆرێ ڕێوی هەڵبەزیو لە ڕۆژهەڵاتی باشووری ئاسیا و ئیندۆنیزیا، ڕێوی خۆهەڵدەر [*Pteropus vampyrus* و جۆرەکانی تر] ۞ کالونگ

kalpa /'kalpə/ *noun*

(لە نەریتی بودائیستی و هیندوودا) قۆناخی نێوان پێکهاتن و کۆتایی جیهان (وەکوو ڕۆژی براهماش دادەنرێ) ۞ کالپا

Kama /'kɑːmə/ *noun*

خودای خۆشەویستی هیندووەکان ۞ کاما

Kama Sutra /ˌkɑːmə 'suːtrə/ *noun*

سپارەیەکی کۆنی سانسکریتی لەسەر هونەری دڵداری و شێوەی هەڵسوکەوتی سێکسی (بنەڕەت: سانسکریتی: *kāma* "خۆشەویستی" + *sūtra* "دەزوو، بەن") ۞ کاما سوترا

Kamba /'kambə/ *noun*, *pl.* same, Kambas, or Wakamba

1 ئەندامی گەلی کینیای ناوەندی 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە ۞ کامبا

kame /keɪm/ *noun*

(زەویناسی) شانە: تەپۆلکە لە بەرد و لم پێکهاتووە ب.ت. لە سەردەمی سەهۆڵبەندانا (بنەڕەت: شێوەی سکاتلەندی comb) ۞ کیم

kameez /kə'miːz/ *noun*, *pl.* same or kameezes

جۆرێ tunic درێژ، هی خەڵکانی نیمچەوشکاری هیند ۞ کامیز

Kamehameda Day *noun*

11 ی ژووەن وەک ڕۆژێکی پشوو بە یادی لەدایکبوونی Kamehamedaی یەکەم ۞ کامهامدا دی

kami /'kɑːmi/ *noun*, *pl.* same

بوونی خودایی لە دینی شینتۆدا ۞ کامی

kamikaze /ˌkæmɪ'kɑːzi/ *noun*, *adjective*

n 1 (شەڕی جیهانی دووەم، لە ژاپۆندا) فڕۆکەی خۆکوژی‌یانە، فڕۆکەی خۆپیاکردوو (بەنێو کەشتی‌یەکانی دوژمندا) 2 فڕۆکەوانی خۆکوژی‌یانە *adj* خۆکوژی (ژاپۆنی: *kami* "خودایی" + *kaze* "با") ۞ *n* 1 هواپیمای انتحاری 2 خلبان هواپیمای انتحاری *adj* انتحاری

Kamilaroi /kə'mɪlərɔɪ/ *noun*, *pl.* same

1 ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی ڕەسەنی ئەوستراڵیایی ویلزی باشووری نوێ 2 زمانی نەماوی ئەو گەلە ۞ کامیلارونی

kampong /kam'pɒŋ, US 'kampɒŋ/ *noun*

گوندی مالیزیایی ۞ دهکده

Kampuchean /ˌkampʊ'tʃiːən/ = Cambodian

Kan. *abbreviation* Kansas

kana /'kɑːnə/ *noun*

(لە ژاپۆن) کانا (سیستمی نووسینی کەرتەیی syllabic) ۞ کانا

Kanarese /ˌkanə'riːz/ *noun*, *adjective*, *pl.* same, also Canarese

n 1 = Kannada 2 ئەندامی گەلێ کە زۆربەیان لە Kanara، ناوچەیێ لە باشووری ڕۆژاوای هیندوستاندا دەژین *adj* سەربە کانارا، خەڵکەکەی یان زمانەکەیان ۞ کانارێز

kanga *noun*, also khanga /'kæŋgə/, also lesso

کانگا (جۆرێ جلی ژنانی ئەفریکایی) ۞ کانگا

kangaroo /ˌkæŋgə'ruː/ *noun*, *pl.* kangaroos

کانگۆرۆ، دووپیلکە؟، خێزان Macropodidae [توخم *Macropus*: چەندین جۆرن] (*adj* kangaroolike) ۞ کانگورو

kangaroo court *noun*

دادگای نافەرمی an unofficial court یان فشە (کە لەوێدا (بنەماکانی) داد ڕەچاو ناکرێ) ۞ دادگاه غیررسمی یا پوشالی

kangaroo mouse *noun*

(گیانەوەرناسی) مشکی کانگۆرۆیی، لە ئەمریکا (ی باکووری) دەبینرێ [توخم *Microdipodops*: دوو جۆری هەیە] ۞ موش کانگورویی

kangaroo paw *noun*

(ڕووەکناسی) جۆرێ ڕووەکی ئەوستراڵیایی گوڵلوولەچەیی [توخم *Anigozanthos* و *Macropidia*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی گیاه

kangaroo rat *noun*

مشکی دانخۆرە [توخم *Dipodomys*: چەندین جۆرن] ۞ نوعی موش

kangaroo vine *noun*

جۆرێ ڕەز یان مێوی هەمیشەسەوزی ئەوستراڵیایی، وەک گیا یان ڕووەکی ماڵێ وایە [*Cissus antarctica*] ۞ نوعی تاک

kanji /'kandʒi, US 'kɑːn-/ *noun*, *pl.* same

سیستمیکی نووسینی ژاپۆنی کە نیشانە یان پیتەکانی چینی بەکاردێنێ، چینی‌نیشان (بنەڕەت: ژاپۆنی، لە *kan* "چینی" + *ji* "نیشانە") ◌ کانجی

Kannada /ˈkænədə/ *noun*, also Kanarese /ˌkænəˈriːz/
کەنیدا (زمانی (دراڤیدی) کە لە کارناتاکا Karnataka لە ڕۆژاوای باشووری هیند قسەی پێ‌دەکرێ) ◌ کندا

kanoon /kɑːˈnuːn/ *noun*
قانوون (ناوی ئامێرێکی بەناوبانگ) ◌ قانون

Kansan /ˈkanzən/ *noun, adjective*
n کانزاسی خەلکی هەرێمی کانزاسی Kansas ئەمریکا *adj* سەربە یان پێوەندی بە کانزاسەوە هەیە، کانزاسی ◌ کانزاسی

kantele *noun*
zuther یکی خۆماڵی فینلەندی پێنج‌ژێ ◌ کانتل

Kantian /ˈkantɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە فیلسووفی ئەڵمانی ئیمانوئیل کانت Immanuel Kant (1724–1804) یان فەلسەفەی کانت *n* لایەنگری فەلسەفەی کانت (Kantianism *n*) ◌ کانتی

kaolin /ˈkeɪəlɪn/ *noun*
گڵەچینی (بنەڕەت: لە فەڕەنسی، لە *gāoling* چینی "تەپ یان گردی بەرز"، ناوی چیایێ لە هەرێمی Jiangxi کە ئەو گڵەی لێ دۆزراوە (kaolinic *adj*: سەربە گڵەچینی) ◌ خاک چینی

kaolinite /ˈkeɪəlɪnʌɪt/ *noun*
کائۆلینیت، کائۆلینایت: جۆرێ کانی سپی لە سیلیکاتی ئاوداری ئالۆمینیۆم پێکهاتووە و پێکهێنەری سەرەکی کائۆلینە ◌ کائولینیت

kaolinitic *adjective*
سەربە کائۆلینیت یان کائۆلینایت، پێوەندی بە کائۆلینایتەوە هەیە ◌ وابستە بە کائولینیت

kaon /ˈkeɪɒn/ *noun*
(فیزیک) کائۆن ◌ کائون

kapellmeister /kəˈpɛlˌmʌɪstə/ *noun*
(لە ولاتانی ئەڵمانی‌زماندا) ڕێبەر یا بەڕێوەبەری سازبەند یان کۆر ◌ رهبر ارکستر یا کور

kaph *noun*
کاف: یازدەمین پیتی ئاوبێتی عیبری (واتا: بەری دەس، "k, kh") ◌ کاف

kapok /ˈkeɪpɒk, US -pɑːk/ *noun*
مەتریاڵێ کە شێوەی خوری پەموو یان کەتانی دەدا ◌ کاپوک

Kaposi's sarcoma /kəˌpəʊsiz sɑːˈkəʊmə, US kəˌpoʊsiz sɑːrˈkoʊmə/ *noun*
کاپۆسیز سارکۆما (جۆرێ شێرپەنجە کە زۆرتر تووشی کەسانێ دەبێ کە سیستەمی پاراستنی لەشیان لاواز بووە، بۆ نموونە بە هۆی AIDS، لە ناوی پێستناسی هەنگاریایی .Moritz K Kaposi) ◌ نوعی سرطان

kappa /ˈkæpə/ *noun*
کاپا (= دەیەمین پیتی ئەلفوبێی یونانی Κ, κ؛ بنەڕەت: لە یونانی‌یەوە، سامی‌بنەڕەت، لە *kaph* عیبری‌یەوە) ◌ کاپا

kapu /ˈkapuː/ *noun*
(لە دین و چاندی هاوایی‌دا) کۆمەڵێ دەستوور و ڕێسا و شتە بەربەندەکانی ژیانی ڕۆژانە ◌ کاپو

kapur /ˈkapə/ *noun*
(ڕووەکناسی) کافوور (دارێکی گەورەی گەرمێنان، بەرەکەی دەخورێ [تۆخم Dryobalanops]) ◌ کاپور

kaput /kəˈpʊt/ *adjective*
(تافەرمی) خراپ، شکاو، داغن، کارنەکردوو، پەک‌کەوتوو، بەکارنەهاتوو، بێ‌سوود، بێ‌کەڵک، بێ‌بەهرە، useless ◌ شکسته، نابود، بی‌فایده

karabiner /ˌkarəˈbiːnə/ *noun*, also carabiner
جۆرێ ئاڵقەی لاکێشەیی پێکبەست کە تەناف دەتوانێ بە ئازادی تیایا هات‌وچۆ بکا و لە شاخەوانی‌دا بەکاردێنرێ ◌ کارابینر

karahi /kʌˈrʌɪ/ *noun, pl.* karahis
جۆرێ تاوەی کاسەیی هیندی‌یەکان ◌ کاراهی

Karaism /ˈkɛrəaɪzəm/ *noun*
کارائیزم: تیرەیێ لە جوولەکە کە لە سەدەی هەشتەمدا لە بەغدا دامەزرا و هەر چەشنە لێکدانەوە و ڕاڤەیێکی تەلموود و ڕابینیستی ڕەت دەکردەوە و تەنیا باوەڕی بە دەقی تەورات بوو ◌ کارائیسم، قرائین

Karaite /ˈkɛːrəʌɪt/ *noun*
ئەندامی تیرەی کارائیزم ◌ کارائیت

karakul /ˈkarəkʊl/ *noun*, also caracul
1 کاراکول: ڕەگەزێکی مەڕی ئاسیایی، بە شەکی خوری‌یەکی لوول و ڕەشە 2 پارچە یا فەرووی ئەو مەڕە یا خوری‌یێکی وا (بنەڕەت: *Karakul* "دێیێ لە ئۆزبەکستان "Uzbekistan) ◌ کاراکول

karat = carat

karate /kəˈrɑːti/ *noun*
کاراتە (بنەڕەت: *kara* "بەتاڵ، ڕووت" و *te* "دەست") ◌ کاراته

karateka /kəˈrɑːtɪkɑː/ *noun, pl.* same or karatekas
کاراتەکار، کاراتەباز ◌ کاراتکا

Karelian /kəˈriːlɪən/ *noun, adjective*
n دانیشتووی Karelia، ناوچەیێکی سەرسنووری ڕووسیا و فینلەند، کارێلیایی *adj* سەربە کارێلیا، کارێلیایی ◌ کاریلیایی

Karen /kəˈrɛn/ *noun, pl.* same or Karens
1 ئەندامی گەلی ڕۆژهەلاتی بیرمە و ڕۆژاوای تایلەند 2 زمانی چینی-تەبەتی Sino-Tibetan

ئەو گەلە ◌ کارن

karma /ˈkɑːmə, US ˈkɑːrmə/ *noun*

1 کارما (لە بودیزم و هیندوییزم‌دا، باوەڕ بەو کردەوە و ئاکارانەی کە لە ژیانی دوایی کەسێک‌دا کاریگەرە) 2 (خوازە) چارەنووس (karmic *adj*: سەربە کارما، کارمیک؛ بنەڕەت: لە *karman* سانسکریت "action، effect، fate") ◌ 1 کارما 2 (مجازی) سرنوشت

Karok *noun, pl.* Karoks

1 ئەندامی گەلێکی سوورپێست، لە دۆڵی رووباری Klamathی نێوەراست لە باکووری رۆژاوای کالیفۆرنیا 2 زمانی کارۆک ◌ کاروک

karoo *noun,* also karroo, pl. karoos or karroos

بانوو یان دەشتەبەرزێکی وشکی باشووری ئەفریکا ◌ کارو

karoshi /kaˈrəʊʃi/ *noun*

(لە ژاپۆن‌دا) مردن لەبەر کاری زۆر، مەرگەکار ◌ کاروشی

kaross *noun*

جۆرێ جلی سادە لە کەوڵ یان پێستە، هی خەڵکی رەسەنی باشووری ئەفریکا ◌ کاروس

karri /ˈkari/ *noun, pl.* karris

دارکافووری درێژی ئەوسترالیایی کە زۆر سەختە و سوورە [*Eucalyptus diversicolor*] ◌ کاری

karst /kɑːst/ *noun*

ناوچەیێکی ناڕێکی بەردەقسڵی کە sinkhole، ئەشکەوتی گەورە cavern، کەندال (یان قەڵەشت) یان ئاوی بن‌عەرزی هەبێ (بنەڕەت: لە *Karst* ئەڵمانی‌یەوە، ناوچەیێکی بەردەقسڵی سلۆڤینیا Slovenia) ◌ کارست

karstic *adjective*

کارستی، سەربە یان پێوەندی بە کارستەوە هەیە ◌ وابستە بە کارست

kart /kɑːt, US kɑːrt/ = go-kart

kary(o)- *prefix*

پێشگر: 1 (زیندە(وەر)ناسی) ناوکی خانە، نێوکی خانە: *karyotype*، *karyokinesis* 2 کاکڵ، ناوک، کرۆک، دەنک: kernel *caryopsis* (لە *karuon* یۆنانی "kernel") ◌ پیشوند: 1 هستەی یاختە 2 هستە، مغز

karyogamy *noun, pl.* karyogamies

یەک‌گرتنی ناوکەکانی خانە (وەک لە fertilization دا) ◌ کاریوگامی

karyokinesis /ˌkarɪəʊkɪˈniːsɪs, US -kʌɪ-/ *noun*

(زیندەناسی) دابەش‌بوونی ناوکی خانەیێ بە درێژایی دابەش‌بوون یان کەرت‌بوونی ناراستەوخۆوە ◌ کاریوکنسیس

karyological *adjective,* also karyologic*al*

سەربە ناوک‌ناسی یان کاریۆلۆژی ◌ وابستە بە کاریولوژی

karyology *noun*

ناوک‌ناسی، کاریۆلۆژی ◌ کاریولوژی

karyoplasm = nucleoplasm

karyoplast *noun*

کاریۆپلاست: پرۆتۆپلازمی ناوکی خانە nucleoplasm ◌ کاریوپلاست

karyosome *noun*

کاریۆزۆم، کاریۆسۆم: کۆمەڵێ کرۆماتینی ناوکی خانە، شێوەی nucleolus دەدا ◌ کاریوسوم

karytype /ˈkarɪə(ʊ)tʌɪp/ *noun*

سەرجەم تایبەتمەندی ناوکی خانەیی ◌ کاریوتیپ

karytypic *adjective*

سەربە سەرجەم تایبەتمەندی ناوکی خانەیی ◌ وابستە بە کاریوتیپ

kasbah /ˈkazbɑː/ *noun,* also casbah

1 قەڵای ئەفریکای باکووری 2 ناوچەی دەوروپشتی قەڵا (بنەڕەت: لە *kaṣaba* عەرەبی‌یەوە وەرگیراوە) ◌ 1 ارگ یا دژ آفریکای شمالی 2 محوطەی دژ

Kashmir goat *noun*

بزنی کەشمیر ◌ بز کشمیر

Kashmiri /kaʃˈmɪəri/ *noun, adjective*

n 1 خەڵکی کەشمیر، ناوچەیێ لەسەر سنووری هیند و پاکستان 2 زمانی هیندی کەشمیری *adj* سەربە کەشمیر، خەڵکی کەشمیر و زمانەکەیان ◌ کشمیری

kashrut /kaʃˈruːt/ *noun,* also kashruth

کۆمەڵێ لە قانوونە دینی‌یەکانی جوولەکە لەبارەی خۆراک، بەکارهێنانی سروتەکانەوە و هتد، رەوایێتی ◌ کشروت، مشروعیت

kata /ˈkɑːtɑː/ *noun, pl.* same or katas

(ژاپۆنی) سیتمێکی مەشق و راهێنانی تاکەکەسی لە کاراتە و هونەرە شەڕی‌یەکانی تردا (وەک لە کاراتەدا) ◌ کاتا

katabasis /kəˈtæbəsɪs/ *noun*

کشانەوە، پاشەکشێ، هاتنەخوارەوە ◌ عقب‌نشینی، نزول

katabatic /ˌkatəˈbatɪk/ *adjective*

خوارەوەهاتوو (لە *katabatikos* یۆنانی، *katabainein* "هاتنەخوارەوە") ◌ نازل

katabolism = catabolism

katakana /ˌkatəˈkɑːnə/ *noun*

کاتاکانا: شێوەیەکی گۆشەداری کانای ژاپۆنی، ب.ت. بەکاردێنرێ بۆ وشەی بەڕەچەڵەک بیانی ◌ کاتاکانا

katana /kəˈtɑːnə/ *noun*

شمشێری درێژی یەک‌دەمەی سامۆرایی‌یەکانی ژاپۆن ◌ کاتانا

Kathak /ˈkʌtək/ *noun*

1 جۆرێ هەڵپەرکێی هیندی‌یە باکووری‌یەکان 2 ئەندامی چینێکی (*pl.* same or Kathaks) چیرۆک‌بێژان و موسیقاژەنانی هیندی (بنەڕەت: لە *kathaka* سانسکریتی "چیرۆک‌بێژی پیشەیی"، لە *kathā* "چیرۆک story") ◌ کاتاک

Kathakali /ˌkɑːtəˈkɑːli, US ˌkʌtəˈkʌli/ *noun*
کاتاکالی: جۆرێ هەڵپەرکێی دراماتیکی هیندی باشووری، لەسەر بنەمای ویژەی literature هیندوو ◌ کاتاکالی

katharevousa /ˌkaθəˈrɛvuːsə/ *noun*
شێوەیەکی کۆن و قورسی یۆنانی نوێ، لە بواری نووسراوەی ویژەیی نەریتی‌دا بەکاردێتری (بڕوانە Demotic) ◌ کاتاروسا

katharsis = catharsis

kathartic = cathartic

katsina *pl.* katsinam= cachina

katsura /katˈsʊərə/ *noun*
1 دارێکی جوانی ئاسیای ڕۆژهەلات [*Cercidiphyllum japonicum*] 2 جۆرێ کڵاوقژی ژاپۆنی (ژنان زۆرتر لەسەری دەکەن؛ بنەڕەت: لە ژاپۆنی‌یەوە) ◌ کاتسورا

katydid /ˈkeɪtɪdɪd/ *noun*
شێرەکوللە، کەیتیدید، کاتی‌دید (جۆرێ کوللەی گەورە، ڕەسەنی ئەمریکای باکووری [*Microcentrum* و توخمەکانی تر]) ◌ کاتی‌دید

kauri /ˈkaʊri/ *noun, pl.* kauris, also kauri pine
جۆرێ داری کاژی بەرز لە نیوزیلەند [*Agathis australis*] ◌ کاوری

kauri pine = kauri

kava /ˈkɑːvə/ *noun*
کاڤا (= خواردنەوەیەکی بێهۆش‌کەری پۆلینیزیا، لە هاراوەی ڕەگی گیایێ لە خێزان و تیرەی بیبار [*Piper methysticum*]) ◌ کاوا

kawa-kawa /ˈkɑːwəˌkɑːwə/ *noun*
کاواکاوا: جۆرێ دەوەنی نیوزیلەند لە تیرەی بیبار بە گەڵای بۆن‌خۆشەوە [*Macropiper excelsum*] ◌ کاواکاوا

Kawasaki disease *noun*, also Kawasaki syndrome
نەخۆشی یان کۆنیشانەی کاوازاکی یان کاواساکی: نەخۆشی‌یێکی منالان (ی ساوا) کە هۆیەکەشی روون نیە و تا fever، زیپکە یان لیرگ، چاوێشە conjunctivitis، ماسینی لێو و زمان، ئاوسانی ڕژێنە لەشاوی‌یەکانی مل و جاروباریش کێشە و نارەحەتی دڵی پێوەیە (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ژاپۆنی Tomisaku *Kawasaki*) ◌ بیماری کاوازاکی

kayak /ˈkaɪæk/ *noun*
کایاک (= جۆرێ بەلەمی باریک و سووکی ئیسکیموکان، بە چەرمی سیل دادەپۆشرێ (بنەڕەت: لە *qayaq* ئیسکیمویی‌یەوە) ◌ کایاک

kayo /keɪˈəʊ/ *noun, pl.* kayos
تەختی عەرزکردن، بە عەرزداکوتان ◌ کایو، ناک‌اوت

Kazakh /kəˈzak, US ˈkazak/ *noun*
1 کازاخستانی 2 زمانی کازاخستانی ◌ 1 قزاخستانی 2 زبان قزاخستانی

kazillion /kəˈzɪljən/ = gazillionb

kazoo /kəˈzuː/ *noun*
کازو (= جۆرێ ئامێر یان سازی کایەی منالانە) ◌ کازو

KB *abbreviation* King's Bench
(لە بریتانیا) دادگای بالا ◌ دیوان عالی

KC /ˌkeɪ ˈsiː/ *abbreviation* King's Counsel
(لە بریتانیا) پارێزەر، ئەولەکار ◌ وکیل مدافع

kea /ˈkiːə/ *noun*
تووتی‌یێکی کێوی نیوزیلەند، تووتی‌کەلاک‌خۆرە [*Nestor notabilis*] ◌ نوعی طوطی

kebab /kɪˈbæb/ *noun*, US also kabob
کەباب ◌ کباب

kecks *noun, pl.*
(بریتانیا و نافەرمی) شەڵوار یا ژێرشەڵوار، دەرپێ ◌ شلوار، زیرشلواری

ked *noun*, also sheep ked
کێچی مەڕ [*Melophagus ovinus*] ◌ شپش گوسفند

kedg /kedʒ/ *noun*, also kedg anchor
لەنگەری سووک، سووکەلەنگەر، لەنگەری چکۆلە ◌ لنگر کوچک

kedgeree /ˈkedʒəriː/ *noun*
کێجیری، کەجەری (= جۆرێ چێشت بە برنج، ماسی و هێلکەی کوڵاو و جارجاریش پیواز لێدەنرێ) ◌ کجری

keech /kiːx/ *noun*
(سکاتلەند و نافەرمی) پیسایی، گوو ◌ مدفوع

keek *noun*
(سکاتلەند) چاولێ‌کردن بە دزی‌یەوە، لە کونەوە چاولێ‌کردن، سەرەتاتکێ ◌ نگاه دزدانه

keel[1] /kiːl/ *noun*
1 کاریتەی بن یان تەختی کەشتی، بڕبڕەی کەشتی، نیرگە یان شیلمانی بن کەشتی 2 (گیانەوەرناسی) ئێسکەکۆلە یان تیرەغە (یان تیرەگە)ی بەرسنگی باڵندە 3 (ڕووەک‌ناسی) جووتێ پەڕی لۆتکەئاسا لە گوڵانی تیرە نۆک، لۆتکە ◌ 1 تیر حمال 2 و 3 زورق

keel[2] /kiːl/ *noun*
جۆرێ گەمی بن‌تەختی خەڵووزکێشی ڕووبارەکانی Tyne و Wear ◌ کیل

keelage /ˈkiːlɪdʒ/ *noun*
لەنگەرانە، حەق یان پارەی لەنگەرخستن ◌

حق لنگراندازی

keelback *noun*

ماری بێ‌زیانی ئەوسترالیایی، لە دەم ئاوا دەژی ◌ کیلبک

keelboat *noun*

جۆرێ گەمی زلەی تەختی باری، لە چۆم و رووبارەکانی ئەمریکادا بەکاردێتریێ ◌ کیلبوت

keelson /'ki:ls(ə)n/ *noun*, also kelson

کاریتە یان شێلمانی کەشتی یان لاشەی ژێرەوەی کەشتی کە لەسەر کاریتە یان نیرگەیە ◌ کیلسون

keen[1] /ki:n/ *noun*

(لە ئیرلەند) چەمەری، شیوەن، واوەیلێ، رۆرۆ، سەردولکە (بنەڕەت: ئیرلەندی) ◌ مرثیە

keen[2] /ki:n/ *adjective*

1 بەتاسە، تامەزرۆ، بەپەرۆش، بەتاو، دڵبەستە 2 توند، سەخت، گران، زۆر، بەهێز، تاوسەندوو 3 تیژ، مووکردوو، بڕا، نووک تیژ، لێوارتیژ 4 (بۆن و هتد) تیژ، زۆر 5 هەستیار 6 زووتێگەیشتوو، وریا، زیرەک، تیژ: *a keen awareness of the problem* 7 (پێشبڕکێ و هتد) سەخت، گران، چەتوون، توند 8 (با) تەزدار، سارد، ئێسک‌بڕ 9 (بریتانیا، نرخ) کەم، لە خوارێ، هەرزان ◌ 1 مشتاق، علاقەمند 2 شدید 3 برندە، تیز 4 (بو و...) زیاد 5 حساس 6 بافراست، زوددریابندە 7 (رقابت و...) فشردە 8 (باد) سوزدار 9 پایین

keen-edged /ki:n edʒd/ *adjective*

دەم‌تیژ، لێوارتیژ ◌ دارای لبەی تیز

keener /'ki:nə(r)/ *noun*

سەردولکەبێژ، مردووولاوێن ◌ نوحەسرا

keen-eyed /ki:n aɪd/ *adjective*

چاوتیژ ◌ دارای چشمان تیز

keenly /ki:nlɪ/ *adverb*

بە توندی، سەخت، بە سەختی ◌ بە شدت

keenness /ki:nnəs/ *noun*

1 تیژی، بڕایی 2 تامەزرۆیی، بەتاوی، بەپەرۆشی 3 توندی، سەختی 4 زیرەکی، وریایی، زووتێگەیشتوویی، تیژی 5 هەستیاری ◌ 1 تیزی 2 اشتیاق 3 شدت 4 فراست 5 حساسیت

keen-witted /ki:n wɪtɪd/ *adjective*

زیرەک، بیرتیژ، وریا ◌ باذکاوت

keep /ki:p/ *noun*

1 برجی قەڵا، کەلات، کەلووی قەڵا، قەڵا (ب.ت. لە ناوەندی قەڵادا) 2 خۆراک، پێ‌بژیو، ژیوار، خەرجی رۆژانە، خەرج 3 (نافەرمی) بۆ هەمیشە، بۆ هەتاهەتا 4 (کۆن) مەهار، کۆنترۆڵ، دەس‌بەسەراگرتن، راگرتن 5 راگرتن، پاراستن، ئاگالێ‌بوون، چاودێری، سەرپەرستی، نۆبەداری، سەخبێری ◌ 1 برج قلعە، قلعە 2 معاش، قوت 3 برای همیشە 4 مهار، کنترل 5 نگهداری، حفاظت

keeper /'ki:pə(r)/ *noun*

1 چاوبەسەرەوەبوو، چاودێر، پاریزەر، سەرپەرشت، ئاگاداری‌کەر، ئاگادێر، نۆبەدار، (لە لێکدانا) ـوان، ـڤان، ـدار، ـراگر، ـپارێز 2 (نافەرمی) گۆڵپارێز 3 قۆرخ‌چی، پاسەوان، نۆبەدار، چاودێری گیانەوەر و باڵندەکان 4 گیرە 5 میل، میلە ◌ 1 محافظ، نگهبان، (در ترکیب) ـبان، ـدار، ـنگهدار 2 (عامیانە) دروازەبان 3 شکاربان 4 گیرە 5 میلە

keeping /'ki:pɪŋ/ *noun*

1 ئاگالێ‌بوون، چاودێری، ئاگاداری، نیگادێری، چاوبەسەرەوەبوون، نۆبەداری، پاراستن، سەرپەرشتی، بەتەنگەوەبوون، سەرنج‌پێدان 2 رەچاوکردن، پاراستن 3 راهاتن، سازان، گونجان 4 خۆراک 5 تفاق، ئالیک ◌ 1 نگهداری، حفظ، توجە 2 رعایت 3 وفق، سازش 4 غذا 5 علوفە

keepsake /'ki:pseɪk/ *noun*

یادگار، یادگاری ◌ یادگاری

keeshond /'keɪshɒnd/ *noun*

کیشۆند: سەگێکی رەگەز هولەندی بە تووکێکی بۆر و زبری درێژەوە، شێوەی زلە Pomeranian دەدا ◌ کیشوند

keester /'ki:stə/ = keister

keeve /'ki:v/ *noun*

کووپە ◌ خمرە

kef /keɪf/ *noun*, also kif

مەریوانە، بەنگ (بنەڕەت: لە *kayf* عەرەبی‌یەوە "خۆشی") ◌ حشیش

keftedes /kɛf'tɛði:z/ *noun, pl.*

(لە ئاشپەزی یۆنانی‌دا) کفتە (بنەڕەت: لە *koftah* فارسی‌یەوە) ◌ کفتە

keg /keg/ *noun*

بەرمیلی چکۆلە، کۆسچە، بۆشکەی چکۆلانە (کەم‌تر لە 10 گالۆنی بریتانیایی و 30 گالۆنی ئەمریکایی دەگرێ) ◌ بشکەی کوچک

keg beer *noun*

بیری بەرمیلی، ئاووجۆی بۆشکە یان کۆسی ◌ آبجو بشکەای

keister /'ki:stə/ *noun*, also keester

1 (لە ئەمریکای باکووری و نافەرمی) سمتی مرۆڤ، کنگ، تەریزە 2 چەمەدان، جامەدانە، بوخچە ◌ 1 باسن 2 چمدان

Kejia /keɪ'dʒjɑ:/ = hakka

kelim = kilim

keloid /'ki:lɔɪd/ *noun*

(پزشکی) پەنجەقرژاڵ، قرژاڵ‌پەنجە، گرێی جێگای برین ◌ کلوید

kelp /kelp/ *noun*

1 (رووەکناسی) قەوزەی قاوەیی [*Laminaria*] و توخمەکانی تر، خێزان [Laminariaceae]؛ کۆمەڵەکەیێکی بەربڵاوی قەوزەی قاوەیی 2 خۆڵەمێشی ئەو قەوزەیە وەک سەرچاوەی

iodine ◌ 1 کتانجک 2 کلپ

kelpie /'kelpi/ *noun*

1 خێو یان پەری ناوی فۆلکلۆری سکاتلەندی، زۆرتر بە شێوەی ئەسپ دەردەکەوێ 2 سەگی شوانی رەگەز ئەوسترالیایی ◌ کلپی

kelson /'kɛls(ə)n/ = keelson

kelt *noun*

ماسی‌یە خاتوونە trout یان سەلمون salmon پاش گەراخستن و بەرلە گەرانەوەیان بۆ دەریا ◌ کلت

kelter /'keltə(r)/ *noun*, also kilter

ڕێکی، خشتی، ڕێک‌وپێکی ◌ انتظام

kelvin /'kelvɪn/ *noun*

کێلڤین (یەکەی جیهانی پێوانی تێمپراچێر، ئاو لە 273/15 ژێرسیفر دەیبەستێ و لە 373/15 دەکولێ، کورتە: K) ◌ کلوین

kelvin scale *noun*

پێوەری کێلڤین ◌ مقیاس کلوین

kemp /kemp/ *noun*

موو یان خوری زبر ◌ مو یا پشم زبر

Kemp's ridley *noun*

جۆرێ ڕەقەی دەریایی بچوکی بۆر ب.ت. هی کەنداوی مەکسیک و کەناری ئەتلانتیکی ئەمریکا [*Lepidochelys kempii*] ◌ نوعی لاک‌پشت

kempt *adjective*

ڕێک، ڕێک‌وپێک، خشت ◌ مرتب، منظم

ken[1] /ken/ *noun*, beyond one's ken

لێ‌تێنەگەیشتوو، لە دەرەوەی زانیاری (کەسێ) ◌ بیرون از فهم

ken[2] = know

kenaf /kə'naf/ *noun*

گوش، گیاگوش ◌ کنف

Kendal Green /'kɛnd(ə)l/ *noun*

1 جۆرێ کوتاڵی زبری بە ڕەنگی سەوزی لەخوری 2 ڕەنگی سەوزی ئەو کوتاڵە (بنەڕەت: لە ناوی *Kendal* لە Cumbria، لە باکووری ڕۆژاوای ئینگلتەرە، 7055 کیلۆمیتری چوارگۆشە، 2724 مایلی چوارگۆشە، حەشیمەت 486,900) ◌ کندال گرین

kendo /'kendəʊ, US -doʊ/ *noun*

کێندۆ (شێوەیەکی ژاپۆنی وەرزشی شمشێربازی، شمشێرێکی داری سووک؛ بنەڕەت: ژاپۆنی: *ken* "شمشێر" + *dō* "ڕێگا، شێوە") ◌ کندو

kendoist *noun*

کێندۆئیست، کێندۆباز ◌ کندوئیست

kennel /'kɛnl/ *noun*

1 کونەسەگ، کولانەسەگ 2 (kennels) شوێنی زاوزێ یان بەخێوکردنی سەگ 3 (خوازە) کۆختە، کونەسەگ 4 گەڵەسەگ ◌ 1 لانەی سگ 2 کنل 3 کلبه 4 دسته سگ

Kennelly layer, also Kennelly–Heaviside layer = E-layer

kennelmaid *noun*

ژنێ کە لە kennels دا کار دەکا ◌ کنلماید

kennelman *noun*, *pl.* kennelmen

پیاوێ کە لە kennels دا کار دەکا ◌ کنلمن

kenning *noun*

1 واتای خوازەیی یان میتافۆریکال لە هەڵبەستی ئینگلیسی کۆن و نۆرویژی کۆندا (وەکوو "oar-steed" بۆ کەشتی ship) 2 زانیاری، زانست، زانایی 3 هەتەر، توانایی بینین ◌ 1 کنینگ 2 دانش 3 قدرت بینایی

keno /'kiːnəʊ/ *noun*

جۆرێ کایە، شێوەی bingo دەدا ◌ کنو

kenspeckle /'kɛnˌspɛk(ə)l/ *adjective*

(سکاتلەندی) دیار، بەرجەستە، ڕوون، ئاشکرا، ڕاشکاو، زوو دەناسرێتەوە، بەرچاو ◌ مشهود، هویدا، معلوم، مشخص، واضح

kent = past of kent

kente cloth *noun*, also kente

جۆرێ کوتاڵی ڕەنگین، لە گانا بە دەس دەچنرێ ◌ نوعی پارچه

kentia palm *noun*

جۆرێ دارخورمای ئەوسترالیایی، وەک ڕووەکیماڵەوەش باوە [*Howeia (formerly Kentia) forsteriana*] ◌ نوعی درخت

Kentish /'kentɪʃ/ *adjective*

سەربە شاری Kent ی ئینگلتەرە ◌ وابسته به شهر کنت انگلستان

Kentish glory *noun*

جۆرێ moth ی خاڵ‌سپی و قاوەیی مەیلەو پرتەقاڵی زلە [*Endromis versicolora*] ◌ نوعی پروانه

kentledge /'kentlɪdʒ/ *noun*

ئەو قورس و سەنگە ئاسنانەی کە لە تەرکی کەشتی دایدەنێن ◌ کنتلد

Kentuckian /kɛn'tʌkiən/ *noun, adjectibe*

n کینتوکیایی، خەڵکی هەرێمی کینتوکی Kentucky ئەمریکا *adj* سەربە یان پێوەندی بە کینتوکی‌یەوە هەیە ◌ کنتوکیایی

Kentucky bluegrass *noun*

مێرگ یان چیمەنی کینتوکی [*Poa pratensis*] ◌ کنتلد

Kentucky coffee tree *noun*

جۆرێ داری درێژی ئەمریکای باکووری کە لە جیاتی قاوە بەکاردێنرێ [*Gymnocladus dioica*] ◌ نوعی درخت

Kentucky riffle *noun*

جۆرێ تفەنگی سەرپڕ، لە سەدەی هەژدەیەم دا لە پێنسیلڤانیا پەرەی پێدرا و زۆرتر لە سنوورەکانی ئەمریکا بەکاردێنرا ◌ نوعی تفنگ

Kenyan /'kɛnjən/ *adjective, noun*

adj سەربە کنیا یان کێنیا یان کینیا، کینیایی *n* خەڵکی کینیا، کینیایی ◌ *adj* کنیایی *n* اهل کنیا
kepi /ˈkeɪpi/ *noun, pl.* kepis
کێپی (= جۆرێ کڵاوی سەربازی فەرەنسی شەپکەراست) ◌ کپی
Keplerian *adjective*
کێپلێری، پێوەندی بە کێپلێرەوە هەیە (یوهان Johannes کێپلێر (1571-1630، ئەستێرەوانی ئەڵمانی) ◌ کپلری
Keplerian motion *noun*
(ئەستێرەوانی) جووڵە یان بزاوتی کێپلێری ◌ حرکت کپلری
Keplerian orbit *noun*
(ئەستێرەوانی) سوورگە یان خولگەی کێپلێری ◌ مدار کپلری
Keplerian telescope *noun*
(ئەستێرەوانی) دووربین یان تێلێسکۆپی کێپلێری ◌ تلسکوپ کپلری
kept /kept/ = past and past participle of keep
kept woman *noun*
دڵدار ◌ معشوقە
Keralite /ˈkɛrəlʌɪt, kəˈrɑːlʌɪt/ *noun, adjective*
n دانیشتوو یان خەڵکی هەرێم یان ستانی کێرالا Keralaی هیند *adj* سەربە یان پێوەندی بە کێرالاوە هەیە، کێرالایی ◌ کرالایی
kerat(o)- *prefix*
پێشگر: 1 سەربە کراتین یان شانەیێکی شاخی یان شاخئاسا 2 سەربە شاخینە یان رەقێنەی چاو cornea: *keratitis* 3 شاخ، شاخئاسا، وەکوو شاخ، شێوەشاخ (بنەرەت: لە -*keras, kerat* یۆنانی "شاخ horn") ◌ پیشوند: 1 وابستە بە کراتین یا بافت شاخی 2 وابستە بە قرنیە 3 شاخ، شاخمانند
kerasine /ˈkerəsɪn/ *adjective*
شاخی ◌ شاخی
keratectomy /ˌkɛrəˈtɛktəmi/ *noun, pl.* keratectomies
لابردنی بەشێ یا توێیەکی کۆرنیا ◌ کراتکتومی
keratin /ˈkerətɪn/ *noun*
شاخین، شاخینە، شاخە، مەتریاڵی شاخی، پرۆتێینێکی ریشاڵی کە پێکهێنەری سەرەکی موو، پەڕ، سم، چنگ و شاخە ◌ کراتین
keratinization *noun*
گۆڕین یان گۆڕان بۆ کێراتین یان شاخین ◌ کراتینیزاسیون
keratinocyte /ˌkɛrəˈtɪnə(ʊ)sʌɪt/ *noun*
خانەی epidermalی دروسکەری کراتین ◌ کراتینوسیت
keratinous *adjective*
شاخی، خاوەنی ماک یان مەتریاڵی شاخی ◌ دارای مواد شاخی
keratitis /ˌkɛrəˈtʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسان یان هەوکردنی کۆرنیا ◌ التهاب قرنیه
keratoid /ˈkerətɔɪd/ *adjective*
شاخئاسا، شاخی، شێوەشاخ ◌ شاخمانند
keratosis /ˌkɛrəˈtəʊsɪs/ *noun,* keratoses
مێخەکە، رەقێتە یان ئەستووربوونی پێست، شاخیبوون ب.ت. پێست، کێراتۆز، کێراتۆسیس (keratotic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە کێراتۆسیسەوە هەیە) ◌ کراتوز، کراتوسیس
keratotomy /ˌkɛrəˈtɒtəmi/ *noun, pl.* keratotomies
کۆرنیابڕی ◌ برش قرنیه
kerb /kɜːb, US kɜːrb/ *noun,* US curb
قاناو ◌ جدول
kerb-crawler *noun*
لە خانمگەڕاو، شۆفێری چاوحیز ◌ مزاحم خیابانی
kerb-crawling *noun*
لە خانم گەڕان، بە دوای ژن یان کچاندا کەوتن (پیاو و لەپاڵ شەقامدا و بە ماشێن) ◌ مزاحمت خیابانی
kerb drill *noun*
رێوشوێنی پەڕینەوەی لە شەقام، کۆمەڵە رێسای پەڕینەوە لە شەقام ◌ مقررات عبور از عرض خیابان
kerbing *noun*
قاناو ◌ جدول
kerbside /ˈkɜːbsaɪd, US ˈkɜːrb-/ *noun*
پاڵ یان قەراخ شەقام (نزیک بە قاناو) ◌ کنار خیابان
kerbstone /ˈkɜːbstəʊn, US ˈkɜːrbstoʊn/ *noun,* US curbstone
1 بەردی قاناو (پاڵ شەقام) 2 بەردچنی دەوری بیر ◌ 1 سنگ جدول 2 سنگچین دور چاه
kerchief /ˈkɜːtʃɪf, US ˈkɜːrtʃɪf/ *noun, pl.* same or kerchieves
یۆرتک، لەچکە، دەسماڵ، سەرووک، دەسرە، هێشار، سەرپۆش، دەسرۆکە، چەورۆکە ◌ روسری، دستمال
Keres /ˈkɛrɛs/ *noun, pl.* same
1 ئەندامی گەلی سوورپێستی Pueblo، دانیشتووی چەند بەشێکی نیومەکسیکۆ 2 زمانی ئەو گەلە ◌ کرس
kerf /kɜːf/ *noun*
براوی (جێی مشار) ◌ بریدگی
kerfuffle /kəˈfʌfl, US kərˈf-/ *noun*
ژاوەژاو، جەنجاڵی، شلوقی، هەراوهوریا، گۆنگەڵ، بگرەوبەردە، چەقەوهەرا، سرمەسرم، قاوقیژ، شلوقایی ◌ سر و صدا، هیاهو
kermes /ˈkɜːmɪz/ *noun*

رەنگی سوور (لە لەشی وشکەوەبووی مێروویێکی پوولەکەدار (*Kermes illicis*) کە گرێیێکی تووئاسا لەسەر kermes oak دەکا ◌ قرمزدانه

kermes oak *noun*

جۆرێ بەرووی هەمیشەسەوزی زۆر چکۆلەی مەدیتەرانەیی [*Quercus coccifera*] ◌ نوعی بلوط

kermis /'kɜ:mɪs/ *noun*

1 جەژن، سوور، ئاهەنگ (ساڵانە، لە هولەند و بێلژیک) 2 (ئەمریکا) ئاهەنگ یان جەژنێ ب.ت. بۆ خڕکردنەوەی پارە بۆ مەبەستی خێرخوازی ◌ 1 جشن 2 کرمیس

kern[1] /'kern/ *noun*

(لە چاپدا) گۆشە یان نووکی پیت ◌ کرن

kern[2] /'kern/ *noun*, also kerne

1 سەربازی پیادەی چەکسووکی ئیرلەندی 2 دیهاتی، لادێیی ◌ 1 کرن 2 روستایی

kernel /'kɜ:nl, US 'kɜ:rnl/ *noun*

1 کاکڵ، کرۆک، ناوک، ناو، توو، تۆو، دەنک: *a kernel of corn* 2 (خوازە) بەشی بنەرەتی، گەوهەر، کرۆک، بەشی ناوەندی یان سەرەکی ◌ 1 مغز، دانه 2 (مجازی) لب، قسمت اصلی

kernite *noun*

کێرنیت، کێرنایت: کانێکی بێ‌رەنگ کە لە بۆراتی ئاوداری سۆدیۆم پێکهاتووە ◌ کرنیت

kerogen *noun*

ماکێکی قیری تەلاشەبەردان، کاتێ گەرم داییێ نەوتی هەیە، کێرۆژێن ◌ کروژن

kerosene /'kerəsi:n/ *noun*, also kerosine

نەوت (سپی)، کێرۆسین، بە دڵۆپاندنی نەوت پەیدا دەبێ، paraffin oil ◌ نفت

kerria /'kerɪə/ *noun*

دەوەنێکی رۆژهەڵاتی ئاسیا، خێزانی rose [*Kerria japonica*] (لە ناوی باخەوانی ئینگلیسی (William *Ker(r)*) ◌ کریا

Kerry *noun, pl.* Kerries

کێری: جۆرێ مانگای رەشی چکۆلەی بەگوانی ئیرلەندی ◌ کری

Kerry blue *noun*

جۆرێ رەگەزی تاجی تووکبۆری شین ◌ نوعی سگ شکاری

Kerry Hill *noun*

جۆرێ مەڕی تیسکنی لاق و لمۆز خاڵاوی ◌ نوعی گوسفند

kersey /'kɜ:zi/ *noun*

جۆرێ کوتاڵی زبر و ڕێرلی ریشاڵکورت ◌ نوعی پارچه

kerseymere /'kɜ:zɪmɪə/ *noun*

کوتاڵێکی لەخوری نەرمونیانی تویلی ◌ کرزیمیر

keskidee /,keskɪ'di:/ = kiskadee

kestrel /'kestrəl/ *noun*

(گیانەوەرناسی) هەڵەکەسەما، هەڵەکە، مشکگرە [*Falco tinnunculus* (توراسیا و ئەفریکا)، *F. sparverius* (ئەمریکای باکووری) و جۆرەکانی تر] (لەوە دەچێ ناوی لە هەرا و قیژەکەی گیرابێتەوە) ◌ دلیجه

ketamine /'ki:təmi:n/ *noun*

کێتامین: دەرمانێکی ژانبڕ و بێهۆشکەر $C_{13}H_{16}ClNOyHCl$ ◌ کتامین

ketch /ketʃ/ *noun*

کێچ (گەمییێکی بادەوەداری دووداراڵا) ◌ کچ

ketchup /'ketʃəp/ *noun*, also catchup, US also catsup

سۆسی باینجان (سرکە و هتد) ◌ سس گوجه‌فرنگی

ketogenesis *noun*

کێتۆژێنیز: بەرهەمهاتنی تەنە کێتۆنییەکان (وەک لە شەکرەدا) ◌ کتوژنیز

ketogenetic *adjective*

سەربە کێتۆژێنیز یان کێتۆژێنیسیس، پێوەندی بە کێتۆژێنیزەوە هەیە ◌ وابسته به کتوژنیز

ketonaemia /,ki:tə(ʊ)'ni:mɪə/ *noun*, US ketonemia

(پزشکی) بوونی تەنە کێتۆنێکی یەکجار زۆر لە خوێندا، کێتۆنیمیا، کێتۆنامیا ◌ کتونامیا

ketone /'ki:təʊn/ *noun*

(کیمیا) کێتۆن، کیتۆن: دەستەیێ لە ئاوێتە ئەندامییەکان کە کۆمەڵی کاربۆنیلیان تیایە، CO، بە دوو کۆمەڵی ئالکیلەوە نووساوە (ب.ت. ئەسیتۆن)، وەک CH_3COCH_3 ◌ کتون

ketone bodies *noun, pl.*

(زیندەکیمیا) تەنە کێتۆنییەکان: هەریەک لە سێ ئاوێتەی پێوەندیدار کە بە درێژایی میتابۆلیزمی چەورییەکان دێتەبەرهەم ◌ اجسام کتون

ketonic /kɪ'tɒnɪk/ *adjective*

(کیمیا) کێتۆنیک، کێتۆنی، سەربە کێتۆن، پێوەندی بە کێتۆنەوە هەیە ◌ کتونیک

ketose *noun*

(کیمیا) کێتۆز، کیتۆز: شەکرێ (وەک فرۆکتۆز) کە لە هەر گەردیکدا یەک کۆمەڵی کێتۆنی تیایە، مۆنۆساکاریدێ کە کۆمەڵێکی کێتۆنی تیایە ◌ کتوز

ketosis /kɪ'təʊsɪs/ *noun*

زۆربوونی تەنە کێتۆنییەکانی لەش، کێتۆز، کێتۆسیس ◌ کتوز، کتوسیس

ketosteroid *noun*

کێتۆستێرۆید: ستێرۆیدێ (وەک کۆرتیزۆن cortisone یان ئێسترۆن estrone) کە کۆمەڵێکی کێتۆنی تیایە ◌ کتواستروئید

ketotic *adjective*

سەربە زۆربوونی تەنە کێتۆنییەکانی لەش ◌ وابسته به کتوسیس

kettle /'ketl/ *noun*

1 کتری 2 = kettledrum 3 = kettle hole 4

- teakettle (بنـــەڕەت: لـــە *catillus* لاتـــین، چکۆلێنراوی *catinus* "bowl") ۞ کتری

kettledrum /ˈketldrʌm/ *noun*
دەهۆڵ، تەپڵ ۞ تیمپانی، نقارە

kettledrummer *noun*
دەهۆڵژەن، دەهۆڵکوت، تەپڵکوت، تەپڵژەن ۞ تیمپانیزن

kettle hole *noun*
(زەویناســـی) دیـــزەچـــاڵ: چاڵـــی لێـــزی کتریئاسایێکی قووڵ کە زۆرتر بە ئاو پڕبووەتەوە و بەهۆی تووانەوەی کەڵەکە سەهۆڵانەی کە پێشتر لەوێ بوون پێکهاتووە ۞ دیگچال

kettle of fish = mess

Keuper /ˈkɔɪpə/ *noun*
(زەویناســـی) زنجـــیرە بـــەردێکی نیـــشتووی ئەورووپایی سەردەمی ترپاسیکی Triassic دواتر (یان نوێتر. بنەڕەت: ئەڵمانی) ۞ کولار

keV *abbreviation* kilo-electronvolt(s)

kevel /ˈkɛv(ə)l/ *noun*
1 سنگ، مۆل (لە کەشتیدا) 2 دار ۞ 1 میخ چوبی 2 چوب

Kevlar /ˈkevlɑ:(r)/ *noun*
کێڤلار (= کەرەسەیەکی دەسکرد بۆ پتەوکردنی پێچکەی ماشێن و بەرهەمە جیرییەکانی تر) ۞ کولار

Kewpie *noun*
(دروشمی بازرگانی) جۆرێ بووکەڵەی پرچنی کوڵمن ۞ کوپای

key[1] /ki:/ *noun, adjective, pl.* keys
n 1 کلیـــل، کلیـــت 2 (ســـەعات) قـــورمیش 3 (کامپیوتێر) کلیل 4 (ماشێن) سویچ، دەستەکلیل، کلیل، دوگمە 5 (موسیقا) پەیژە، پەردە 6 راوێژ، ئـــاواز، شـــێواز 7 پـــواز، هـــۆرە 8 ڕێگاچـــارە، ڕێچـــارە، چـــارە، کارســـاز 9 بـــەردی ســـەرتاق، بەردی نێوەڕاست تاق، بەردی ناوتاق، بەردی ســـەرکەوانە *adj* کلیلـــی، گرنـــگ، ســـەرەکی، بنـــەڕەتی، بنگـــەهی، پێویـــست ۞ *n* 1 کلیـــد 2 (ساعت) کوک 3 (کامپیوتر) کلید 4 سویچ، شـــستی 5 (موسیقی) گام 6 آهنگ، لحن 7 گوه 8 راه حل 9 سنگ سرطاق *adj* کلیدی، مهم، عمده، ضروری

key[2] /ki:/ *noun*
(جوگرافیا) دوورگەی نزم یان شۆستە، ب.ت. لە کەناری فلۆریدا، دوورگەی شیلانی ۞ جزیـرەی پست، جزیرەی مرجانی

keyboard /ˈki:bɔ:d, US -bɔ:rd/ *noun*
کلیلگە، کلیلبەند، کەیبۆرد، تەختەکلیل، کلـیلان، ریزەکلیل ۞ صفحەکلید، ردیف کلاویەها

keyboarder /ˈki:bɔ:də(r), US -bɔ:rd-/ *noun*
کارپێکەری کامپیوتێر ۞ کیبوردر

keyboarding *noun*
کار (کردن) بە کلیلگە ۞ کار با صفحە کلید

keyboardist /ˈki:bɔ:dɪst, US -bɔ:rd-/ *noun*
کەسێ کە بـە کلیلگـە کایـە دەکا، کەیبۆردیـست ۞ کیبوردیست

key card *noun*
کارتی کلیلی ۞ کارت کلیدی

keychain *noun*
زنجیری کلیل ۞ زنجیر کلید

keyed *adjective*
کلیلدار، کلیلاوی، کلیلبەند ۞ کلیددار

keyed up *adjective*
ورووژاو، حەپەسـاو، هـەژیو، نگـەران، تـەنگاو، دڵلەدوا ۞ هیجانزدە، دلواپس

keyholder *noun*
کلیلڕاگر، کلیلەوان ۞ کلیدنگهدار

keyhole /ˈki:həʊl, US -hoʊl/ *noun*
جێکلیل، کونی کلیل یان کلیت، کلیر، کونی قفڵ ۞ سوراخ کلید

keyhole saw *noun*
مشار یا هەرەی کونەکلیلی ۞ ارەی سوراخکلیدی

keyhole surgery *noun*
نەشتەرگەری کونـەکلیلی، نەشـتەرگەری یـان برینکاری کونی چکۆلانە ۞ جراحی سوراخکلیدی

key industry *noun*
پیشەسازی کلیلی یان بنەڕەتی ۞ صنعت کلیدی

key light *noun*
شەوقی کلیلی، سەرچاوەی سەرەکی ڕووناکی، ڕووناکی بنەڕەتی (وێنە یا فیلمێ) ۞ نور کلیدی

key map *noun*
نەخشەی کلیلی یان بنەڕەتی ۞ نقشەی راهنما

keymoney *noun*
کلیلانە، کێیمانی ۞ سرقفلی

Keynesian /ˈkeɪnzɪən/ *adjective, noun*
adj ســـەربە تیـــۆرییـــەکانی ئـــابووریزانی ئینگلیـــسی John Maynard Keynes (1883-1946) *n* لایـەنگری تیـۆرییـەکانی کـەینز ۞ کینیزی

keynote /ˈki:nəʊt, US -noʊt/ *noun*
1 (موسیقا) نۆتی کلیلی یـان بنـەڕەت، بنکـە 2 بابەتی سەرەکی، مژاری بنەڕەتی ۞ 1 نت پایە 2 موضوع اصلی

keynote address *noun*
وتاردانی سەرەکی ۞ سخنرانی اصلی

keynoter *noun*
وتاردەری سەرەکی ۞ سخنران اصلی

keynote speech *noun*
وتاردانی سەرەکی ۞ سخنرانی اصلی

keypad /ˈki:pæd/ *noun*
کلیلگـــەی چکۆلـــە، تەختـــەکلیلی چکۆلـــە، کلیـلبەنـدی چکۆلانـە، (تەلـەفون) ژمـارەگری

دوگمەیی ◌ کیباد
keypunch = cardpunch
key ring *noun*
جیٚ‌کلیلی ◌ جاکلیدی
key signature *noun*
(موسیقا) ریبەری پەیژە، نیشانەی لێکدان ◌ علامت ترکیبی
keystone /ˈkiːstəʊn, US -stoʊn/ *noun*
1 بەردی سەرتاق، بەردی نیوەڕاستی تاق، بەردی ناوتاق، بەردی سەرکەوانە، بەردی تاج 2 بنەڕەت، بنچینە، بنەما، تەوەری سەرەکی ◌ 1 سنگ تاج 2 اساس، پایە، اصل
keyway *noun*
کونی کلیل، جیٚ‌کلیل ◌ سوراخ کلید
keyword /ˈkiːwɜːd, US -wɜːrd/ *noun*
وشەی کلیلی، وشەی سەرەکی، سەروشە ◌ واژەی کلیدی
kg *abbreviation* kilogram(s)
KGB /ˌkeɪ dʒiː ˈbiː/ *abbreviation* Komitet Gosudarstvennoi Bezopasnosti
کێی‌جی‌بی، کا.گێ.بێ (ئاژانسی هەواڵگری سۆڤیەتی جاران، دەزگای هەواڵگری شۆرەوی (لە 1953 وە) ◌ کا.گ.ب (سازمان اطلاعات شوروری)
khadi /ˈkadə/ *noun*, also khadder
کوتاڵێکی کەتانی دەس‌چنی هیندی ◌ کادی
khaki /ˈkɑːki/ *noun, pl.* khakis
1 قاوەیی مەیلەو زەرد، خاکی، بۆر 2 پارچەی بەو ڕەنگە (ب.ت. پارچە ئەرتەشی یان بۆ بەرگی سەربازی؛ بنەڕەت: لە *kāk* وەرگیراوە) ◌ 1 قهوەای مایل به زرد 2 لباس نظامی
khakis *noun*
پانتۆڵ یان شەڵواری لەو پارچەیە ◌ کاکیس
khalif *noun*
خەلیفە ◌ خلیفه
khalifate *noun*
خەلافەت ◌ خلافت
Khalkha /ˈkɑːlkə/ *noun, pl.* same or Khalkhas
1 ئەندامی بەشێ لە گەلی مۆنگۆلی، زۆرینەی دانیشتووانی مۆنگۆلیا پێکدێنن 2 زمانی کالکا، شێوەیەکی خۆماڵی مۆنگۆلیایی کە وەکوو زمانی فەرمی مۆنگۆلیا وەرگیراوە ◌ کالکا
khamsin /ˈkamsɪn/ *noun*
بای پەنجارۆژە: بایەکی گەرمی باشووری ڕۆژهەڵاتی یان باشووری کە لە میسر لە بەهاردا هەڵدەکا (بنەڕەت: لە *kamsīn* عەرەبی، لە *kamsūn* "پەنجا"، ڕۆژانی نێوان Easter و Pentecost) ◌ خمسین
khan[1] /kɑːn/ *noun*
خان (= لە هیندوستان، ئەفغانستان، ئاسیای ناوەندی و چەند وڵاتێکی مسوڵمانی تر) ◌ خان
khan[2] /kɑːn/ *noun*
خان، کاروان‌سەرا (لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستدا؛ بنەڕەت: لە *kān* ئێرانی‌یەوە) ◌ خان
khanate /ˈkɑːneɪt/ *noun*
مەڵبەندی (ژێردەسەڵاتی خان)، پلەوپایەی خانایەتی ◌ قلمرو خان، مقام خان
khapra beetle *noun*
ویران(کەر)ە: جۆرێ قالونچەی dermestid ڕەسەنی نیمچەکیشوەری هیند، بەڵایێکی زۆر ئاستەمە بۆ دەغڵی هەڵگیراو [*Trogoderma granarium*] ◌ نوعی سوسک
khat /kɑːt/ *noun*, also qat or kat
1 گەڵاکانی دەوەنێکی عەرەبی کە وەک هانەدەرێ دەجاوێن 2 دەوەنی ئەو گەڵایانە [*Catha edulis*] ◌ کات
Khazar /kəˈzɑː/ *noun*
ئەندامی گەلێکی تورکیک کە بەشێکی زۆریان لە باشووری رووسیەدا لە سەدەکانی شەشەوە تا یازدە داگیرکرد ◌ خزر
Khedival /kɪˈdiːv/ *adjective*, also Khedivial
خەدیوی ◌ خدیوی
Khedive /kɪˈdiːv/ *noun*
خەدیو 1867-1914 (لەژێر دەسەڵاتی تورکەکاندا) ◌ خدیو
Khmer /kmɛː/ *noun*
1 خەڵکی ڕەسەنی شانشینی کمێر لە ڕۆژهەڵاتی باشووری ئاسیا 2 دانیشتووی ڕەسەنی کامبوجیا 3 زمانی کمێرەکان، زمانی فەرمی کامبوجیا، خمێر ◌ خمر، کمر
kHz *abbreviation* kilohertz
Khoikhoi /ˈkɔɪkɔɪ/ *noun*, also Khoi-khoin /-kɔɪn/, Khoi
کۆیکۆی: ئەندامی کۆمەڵێ لە گەلانی ڕەسەنی ئەفریکای باشووری و نامیبیا کە ناما Nama لەخۆدەگرێ ◌ کویکوی
Khoisan /ˈkɔɪsɑːn/ *noun*
1 کۆیسان: وشەیێ بۆ سەرجەم گەلانی سان و کۆیکۆی ئەفریکای باشووری 2 خێزانی زمانی ئەفریکای باشووری کە بریتین لە کۆیکۆی و سان San ◌ کویسان
Khoja /ˈkəʊdʒə/ *noun*
کۆجا: ئەندامی تیرەیەکی مسوڵمان، زۆربە لە ڕۆژاوای هیند ◌ کوجا
khoum /kuːm/ *noun*
کووم، کوم: یەکەی پارەی موریتانیا، بەرامبەر بە پەنجایەکی ouguiya ◌ کوم
Khowar *noun*
کووار: زمانێکی هیند و ئاریایی باکووری ڕۆژاوای پاکستان ◌ کووار
khus-khus /ˈkʌskʌs/ = vetiver

ســـەتڵ (بنـــەڕەت: لـــە *kaskas* فارســـی یـــان تۆردووەوە وەرگیراوە) ۞ سطل

kiang /kɪ'aŋ/ *noun*
کەرەکێوی ڕەگەز تەبەتی تووکزبر (لە *kyang* تەبەتی‌یەوە) ۞ کیانگ

kibble /'kɪbl/ *noun*
سەتڵ ۞ سطل

kibbutz /kɪ'bʊts/ *noun, pl.* kibbutzim /-'tsiːm/
کیبـــوتس، مووچەشـــەریکە، کێـــڵگەشەریکە (کێڵگەی هاوبەش لە ئیسرائیل‌دا) ۞ کیبوتس

kibbutznik /kɪ'bʊtsnɪk/ *noun*
ئەندامی کیبوتس ۞ عضو کیبوتس

kibe /kʌɪb/ *noun*
(کـۆن، ب.ت. لە پاژنەی پێ) قەڵەش، ترەک؛ هەروەها heel ۞ ترک

kibitka /kɪ'bɪtkə/ *noun*
کیبیتکـــا، ڕەشماڵـــی لمـــەدی (جـــاران هـــی تارتارەکان) ۞ کیبیتکا

kibitzer *noun*
خۆتێ‌هەڵقورتێن ۞ فضول

kiblah /'kɪblə/ = qibla

kibosh /'kaɪbɒʃ, US -bɑːʃ/ *noun,* put the kibosh on, also kybosh
تێ‌ڕیان، گووتێ‌کردن، خراپ‌کردن، شێواندن ۞ افتضاح

kick[1] /kɪk/ *noun*
1 لەقە، تیهەڵدان، شەق، زیچ، جووتە، شەپ، پێ‌لەقە 2 (چەک و تفەنگ) گەڕانەوە، تەکان 3 (نافەرمی) خۆشی، کەیف، سەرقاڵی، ڕابواردن 4 (نافەرمی) هێز، شیان، گیان، کاریگەری، باندۆر 5 (نافـەرمی) چـالاکی، دلبەستەیی، هـۆگری 6 (تۆپێن، ڕاگبی) لێدان بە پێ، تیهەڵدان بە پێ، بە پـێ لێـدان 7 (خواردنـەوە) تونـدی، بـەگیری 8 گلەیی، گناشت، پرتەوبۆڵە ۞ 1 لگد 2 (تفنگ) لگد 3 لذت، سرگرمی 4 (عامیانه) نیـرو. فعالیـت 5 (عامیانه) علاقەمندی 6 ضربه با پا 7 گیرایی 8 گله

kick[2] /kɪk/ *noun*
(کـۆن) بـەنێوداچوویی بنی بوتڵی شووشـە ۞ تورفتگی ته بطری

Kickapoo /'kɪkəpuː/ *noun. pl.* same or Kickapoos
1 ئەنـدامی گـەلی سوورپێـست، جـاران لـە ویسکۆنـسین Wisconsin دەژیـان و ئێـستا لـە کانـــساس Kansas، ئۆکلاهومـــا و بـــاکووری مێـــسکیکۆ دەژیـــن 2 زمـــانی ئالگۆنکویـــایی Algonquian ئەو گەلە ۞ کیکاپو

kickback /'kɪkbæk/ *noun*
1 بەرپەرچ‌دانەوەی توندوتیژانە 2 بەرتیل ۞ 1 جواب دندان‌شکن 2 رشوه

kick-boxer *noun*
کیک‌بۆکسێر ۞ کیک‌بوکسر

kick-boxing *noun*
کیک‌بۆکسینگ ۞ کیک‌بوکسینگ

kicker /'kɪkə(r)/ *noun*
1 (ئەسپ) جووتەهاوێژ، هەڵتلیزێنەر، هەڵتۆز، هەڵخەرەوە، لەقەخەر، جووتەخەر 2 تیهەڵدەر، تۆپ‌خەر ۞ 1 (اسب) لگدزن 2 لگدزن

kicking-strap *noun*
تاسمەی لووشکە (ناهێڵێ ئەسپی کالیسکە لووشکە بخا) ۞ کیکینگ استراپ

kick-off /'kɪk ɒf/ *noun*
1 دەس‌پێکردنی پێشبرکێی تۆپێن: *The kick-off is at 3* 2 لێدان یان تیهەڵدانی سەرەتای یاری ۞ 1 آغاز مسابقەی فوتبال 2 ضربەی شروع بازی

kick-shaw /'kɪkʃɔː/ *noun,* also kickshaw
1 ورکەوپرکە، شرەوشاتاڵ، gewgaw ،trinket 2 چێشتی خۆش، delicacy ۞ 1 خرت‌وپرت 2 غذای لذیذ

kick-stand /'kɪkstænd/ *noun*
(مۆتۆڕ و چەرخ) پایە، پێیە، ڕاگیرە ۞ پایه

kick-start *noun*
1 (هەروەها kick-starter، مۆتۆرسیکلێت) لەقە، هەندیل 2 (خوازە) جووڵە، تەکان ۞ 1 هندل 2 حرکت

kick-starter *noun*
(مۆتۆرسیکلێت) لەقە، هەندیل ۞ هندل

kick-turn *noun*
(لە سکی‌دا) نیوەچەرخ(وخول) نیوەسووڕانەوە ۞ نیم‌چرخش

kickup *noun*
بگرەوبەردە، شەڕوکێشە، شەڕ، مشت‌ومڕ ۞ کشمکش، دعوا

kid[1] /kɪd/ *noun, adjective*
n 1 منداڵ، زارۆک 2 کار، کاژیلە، گیسک، کارژۆلە، کاریلە 3 تیمانج، چەرم، کەوڵ *adj* چکۆلەتر (ئەڵمانی بنەڕەت) ۞ *n* 1 بچه 2 بزغاله 3 تیماج *adj* کوچک‌تر

kid[2] /kɪd/ *noun*
گاڵتە، شۆخی، گەمە ۞ تمسخر، ریشخند

kid[3] /kɪd/ *noun*
تەشتی دارین، تەبەک (دیسک، بەردولە، سوێنە: تەشتی قورین یان گلێنە؛ دۆلە: تەشتی دارین بۆ هەویر تیاشێلان) ۞ لاوک

kid brother *noun*
(نافەرمی) کاک، برای گەورەتر ۞ داداشی

kidder *noun*
فریودەر، لەخشتەبەر، بەکەرزان ۞ دست‌انداز

Kidderminister carpet *noun,* also Kidderminister
فـــەرشـــی ingrain (بنـــەڕەت: لـــە نـــاوی

Kidderminster ئینگلتەرە)◌ نوعی فرش
kiddie /kɪdi/ = kiddy
kiddie-cam *noun*
کیدیکام (کامێرا یان دووربینی چاودێری بەسەر منالاندا کاتێ دایکوباوک لە مال نین) ◌ کیدیکام
kiddle /ˈkɪd(ə)l/ *noun*
بناوان یان بەنداوی راوەماسی، بەنداوی تۆڕی ◌ سد ماهیگیری
kiddy *noun*
(نافەرمی) منال، زارۆک ◌ بچه
kid-glove /ˈkɪd glʌv/ *adjective*
1 پێی عارە کار بکا، گێرەنەکەر، دەس و پێسپیلکە، کارنەکەر، لە لووتی فیل کەوتوتەوە یان بەربۆتەوە 2 (kid gloves) دەسکێشی چەرمی (لە چەرمی کاژیلە) ◌ 1 از لای زرورق بیرون آمده 2 دستکش چرمی
kidnap /ˈkɪdnæp/ *noun*
مرۆڤ رفاندن، مرۆ(ڤ)دزی، هەلگرتن، فراندن، رفاندن (kidnapper /-æpə(r)/ *n*: رفێنەر، مرۆدز، هەلگر، بارمتەگر، مرۆڤرفێن) ◌ آدمربایی
kidnapping /ˈkɪdnæpɪŋ/ *noun*
مرۆڤ رفاندن، مرۆ(ڤ)دزی، هەلگرتن، رفاندن ◌ آدمربایی
kidney /ˈkɪdni/ *noun, pl.* kidneys
1 گورچیلە، ولک، خناوکە، کشتە: *a kidney infection* 2 سروشت، خوو 3 جۆر، ئاوا، رەنگ، نقش ◌ 1 کلیه، قلوه 2 مزاج 3 گونه، نوع
kidney bean *noun*
پاقلە، پاقلەسوورە، لوبیاسوورە ◌ لوبیا قرمز
kidney dish *noun*
(لە پزشکیدا) قاپ یان جێگای گورچیلەیی، دەفری شێوەگورچیلە ◌ ظرف کلیەمانند
kidney machine *noun*
دەزگای دیالیز یان گوچیلە(یی)، گورچیلەی دەسکرد ◌ دستگاه دیالیز
kidney stone *noun*
بەردی گوچیلە، چەوی ولک، a renal calculus ◌ سنگ کلیه
kidney vetch *noun*
پولکەولکانە، گیندەلەولکانە: جۆرێ گیای دانەویلەیی بژوێنی گولزەرد یان پرتەقالی [*Anthyllis vulneraria*] ◌ نوعی گیاه
kid sister *noun*
(نافەرمی) دادە، خوشکی گەورەتر ◌ آبجی
kidstakes /ˈkɪdsteɪkz/ *noun, pl.*
(نافەرمی) قسەی قۆر، هەلیتوپلیت ◌ حرف مفت، چرند
kiekie /ˈkiːkiː/ *noun*
(رووەکناسی) گیایەکی هەلچووی نیوزیلەند، بنەگەلاکانی دەخورێ [*Freycinetia banksii*]

◌ کیکی
Kierkegaardian /ˈkɪəkəˌgɑːdɪən/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە کارەکانی فیلسووف و دینەوانی دانمارکی Søren Aabye Kierkegaard (1813–55) هەیە ◌ کیرکگاردی
kieselguhr /ˈkiːz(ə)lˌgʊə/ *noun*
(ئەلمانی) جۆرێ diatomaceous earth کە بۆ بەرهەمهێنان یان پرۆسەی توێژینگەیی جۆراوجۆر بەکاردێت، زۆرتر وەک پالێونە، پرکەرەوە یان عایەق و ئینسولاتور ◌ کیسلگور
kif /kɪf/ = kef
kike /kaɪk/ *noun*
(لە ئەمریکای باکووری، بۆ سووکایەتی) جوو، جوولەکە ◌ جهود
kikoi /kɪˈkɔɪ/ *noun, pl.* kikois
جۆرێ کوتالی میلمیلی striped رۆژهەلاتی ئەفریکا (بنەرەت: لە Kiswahili) ◌ کیکوی
Kikongo /kɪˈkɒŋgəʊ/ *noun*
هەریەک لە دوو زمانی لێکچووی بانتۆیی کۆنگۆ و کۆماری دیمۆکراتیکی کۆنگۆ (زایری) و ناوچەکانی دەوروبەر ◌ کیکونگو
Kikuyu /kɪˈkuːjuː/ *noun, pl.* same or Kikuyus
1 ئەندامی گەلێ کە گەورەترین کۆمەلی رەگەزی کێنیا پێکدێنن 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە 3 (kikuyu, kikuyu grass) گیایێکی خشۆکی سالانە، رەسەنی کێنیا [*Pennisetum clandestinum*] ◌ کیکویو
kilderkin /ˈkɪldəkɪn/ *noun*
کوپێ بۆ ئاو و شتی تر (16 یان 18 گالۆن دەگرێ) ◌ کیلدرکین
kilim /kɪˈliːm, US ˈkiːlɪm/ *noun.* also kelim
بەرە (بە رێگای تورکەوە، لە *gelīm* فارسییەوە، تەشکەبەرە: بەرەی درێژۆکە) ◌ گلیم
kill[1] /kɪl/ *noun*
1 کوشتن 2 (گیانەوەری) راو(کراو): *lions feeding on their kill* 3 هەلتەکاندنی فڕۆکەی دوژمن، ژێردەریایی و هتد ◌ 1 قتل 2 شکار 3 کیل
kill[2] /kɪl/ *noun*
چۆم، چەم، رووبار، creek ،channel، ب.ت. لە ناوی شوێندا ◌ رود
killdeer /ˈkɪldɪə/ *noun, pl.* same or killdeers
(بالندەناسی) جۆرێ ploverی بەربلاوی ئەمریکا، بە دەنگی خەماوییەوە [*Charadrius vociferus*] ◌ نوعی مرغ باران
killer /ˈkɪlə(r)/ *noun*
1 پیاوکوژ، بکوژ، کوژەر، کوژندە، فەوتێنەر، مایەی مردن یا مەرگ 2 گیانەوەری در(ندە) یان راوی 3 پڕمەترسی، زیانـاوی، کوشندە 4 (لە

لیکدانا) ـکوژ ۞ 1 قاتل، عامل مرگ 2 حیوان درنده 3 خطرناک، کشنده 4 ـکش

killer cell *noun*
خانەی کوشندە یان فەوتێنەر (کە خانەی شیرپەنجاوی دەکوژێ)، هەریەک لە جۆرەکانی lymphocyte یان leukocyte ـەکان کە دەتوانن ئەو خانانە بفەوتێنن کە تایبەتمەندی بێگانەیی‌یان وەرگرتووە ۞ یاختەی قاتل

killer instinct *noun*
ئینستینکت یان غەریزەی کوشتن، بێ‌بەزەیێتی، بێ‌رەحمی، درندەیی ۞ غریزەی کشتن، سنگدلی، قساوت

killer T cell *noun*, also cytotoxic T cell
خانەی T ئاسای کوشندە: خانەیێکی کوشندە کە تەنیا خانە مەبەستەکان دەفەوتێنێ (ب.ت. کاتێ لە لایەن خانە یاریدەدەرەکانی تی‌یەوە چالاک کرابێ، بڕوانە natural killer cell) ۞ کیلر تی سل

natural killer cell *noun*
خانەی کوشندە یان فەوتێنەری سروشتی: خانەیێکی چکۆلەی کوشندە کە خانە ڤایرۆس‌گرتووەکان یان خانە تومۆرییەکان دەفەوتێنێ (بەبێ چالاکاندنی خانە یان ئانتی‌بادی‌یێکی دەزگای پاراستن، بڕوانە killer T cell) ۞ کیلر تی سل

killer whale *noun*
(گیانەوەرناسی) نەهەنگی کوشندە یان کوژەر، نەهەنگی گۆشت‌خۆر [*Orcinus orca*] ۞ وال قاتل

killick /ˈkɪlɪk/ *noun*
1 لەنگەری بەردین 2 لەنگەرچە، لەنگەرۆکە ۞ 1 کیلیک 2 لنگر کوچک

killifish /ˈkɪlɪfɪʃ/ *noun, pl.* same or killfishes
جۆرێ ماسی، ڕەسەنی ئەمریکا [خێزانەکانی Cyprinodontidae و Poeciliidae: زۆر جۆرن] ۞ نوعی ماهی

killing /ˈkɪlɪŋ/ *adjective, noun*
adj 1 کوشندە، کوژندە، مرۆک، دەکوژێ 2 شەکەت‌کەر، ناخۆش، ماندووکەر 3 پێکەنینی، گاڵتەجاڕ، ولـکبڕ *n* کوشتن، کوشت، قەتڵ (killingly *adv*: یەکجار، لە ڕادەبەدەر) ۞ *adj* 1 کشندە 2 خستەکنندە 3 خندەدار *n* قتل

killing field *noun*, usu. killing fields
قڕگە، قڕانگە، شوێنێ کە خەڵـکانێکی زۆر کوژراون یان تیاچوون، شوێنی کۆمەڵکوژی، کوشتارگا ۞ مکان قتل عام

killing zone *noun*, also kill zone
ناوچەی مەرگ ۞ منطقەی مرگ

killjoy /ˈkɪldʒɔɪ/ *noun*
خۆشی‌بەر، سەرەخەر، خۆشی‌تێکدەر، ملۆزم ۞ آینەی دق، خرمگس معرکە

kiln /kɪln/ *noun*
کوورە، کڵ، کڵدان، ئەتوون، توون (بنەڕەت: لە لاتین *culina* "kitchen") ۞ کورە

kiln-tax *noun*
کلانە ۞ مالیات فخاری

kilo /ˈkiːləʊ, US ˈkiːloʊ/ *noun, pl.* kilos
1 کیلۆ، کیلۆگرەم 2 وشەکۆدی دەرخەری پیتی K لە پێوەندی ڕادیۆیی‌دا بەکاردێتێ (لە فەرەنسەوە، کورتەی *kilogramme*) ۞ کیلو

kilo- /ˈkɪləʊ, US ˈkɪloʊ/ *prefix*
پێشگر: کیلۆ، هەزار: *kiloton kilolitre* (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسەوە لە *khilioi* یونانی "هەزار") ۞ پیشوند: کیلو

kilobar *noun, abbreviation* kb.
کیلۆبار، هەزاربار، یەکەی گوشار یان پەستان بەرامبەر بە 1000 بار یان 100 megapascal ۞ کیلوبار

kilobase *noun, abbreviation* kb
(بۆ دەربڕینی درێژی گەردەکانی nucleic acid)، هەزارباز؛ یەکەیێ بۆ درێژی کرۆمۆزۆم، بەرامبەر بە 1000 جووت nucleoid ۞ کیلوباز

kilobit /ˈkɪləbɪt/ *noun*
کیلۆبیت، هەزاربیت (یەکەی پێوانی زانیاری یان یادەوەری کامپیوتێر بەرامبەر بە 1024 بیت) ۞ کیلوبیت

kilobyte /ˈkɪləbaɪt/ *noun*
کیلۆبایت، هەزاربایت (یەکەی پێوانی زانیاری کامپیوتێر بەرامبەر بە 1024 بایت، کورتە: Kb یان KB) ۞ کیلوبایت

kilocalorie *noun*
هەزارگەرمۆکە، کیلۆکالۆری ۞ کیلوکالری

kilocycle /ˈkiːləʊsaɪkl/ *noun*
هەزارخول یان سووڕ لە چرکەدا، هەزار هێرتس، هەزار هێرتز، کورتە: kc ۞ کیلوسیکل، کیلوهرتز

kilogram /ˈkɪləgræm/ *noun*, also kilogramme
کیلۆ، کیلۆگرەم، هەزارگرەم، کورتە: kg ۞ کیلوگرم

kilohertz /ˈkɪləhɜːts, US -hɜːrts/ *noun*
هەزارهێرتس، هەزارهێرتز، کیلۆهێرتس، کورتە: kHz ۞ کیلوهرتز

kilojoule /ˈkɪlədʒuːl/ *noun*
کیلۆژول، هەزارژول (ئەو بڕە وزەیە کە لە خۆراک بە دەست دێ، کورتە: kJ) ۞ کیلوژول

kilolitre /ˈkiːləʊlɪtə(r)/ *noun*, US kiloliter
هەزارلیتر، کیلۆلیتر، کورتە: kl ۞ هزار لیتر

kilometre /ˈkɪləmiːtə(r), BrE also kɪˈlɒmɪtə(r), US kɪˈlɑːm-/ *noun*, US kilometer
هەزارمیتر، کیلۆمیتر، کورتە: km (kilometric *adj*) ۞ کیلومتر

kiloton *noun*, also kilotonne
هەزارتۆن، کیلۆتۆن ◌ کیلوتن
kilovolt *noun*
هەزارڤۆلت، کورتە: kV ◌ کیلوولت
kilowatt /ˈkɪləwɒt, US -wɑːt/ *noun*
هەزاروات، کیلۆوات، کورتە: kW ◌ کیلووات
kilowatt-hour *noun*
هەزارواتسەعات، کیلۆواتسەعات، کورتە: kWh ◌ کیلوواتساعت
kilt /kɪlt/ *noun*
کیلت (= داوێنی سکاتلەندی کە وەکوو بەشێ لە نەریتی ئەوێنە لەبەر دەکرێ) ◌ کیلت
kilted /ˈkɪltɪd/ *adjective*
1 کیلتلەبەر، کیلتپۆش 2 هەڵکردوو، دراوەسەرێ 3 چیندار، گنجدار، چینچین ◌ 1 کیلتید 2 بالازده 3 دارای چین
kilter /ˈkɪltə(r)/ = kelter
kilting *noun*
چین، گنج، چرچ (لە داوێندا) ◌ چین
kimberlite /ˈkɪmbəlʌɪt/ *noun*
بەردێکی گڕکانی intrusiveی دەنکزبری تێکەڵ بە شینی دەگمەن، جاروبار رووژە یان ئەڵماسی تیایە، لە باشووری ئەفریکا و سیبیریا دۆزراوەتەوە (بنەڕەت: لە ناوی Kimberley شارێکی ئەفریکا) ◌ کیمبرلیت
Kimbundu *noun*
کیمبوندو: زمانێکی بانتۆیی باکووری ئانگۆلا Angola ◌ کیمبوندو
kimchi /ˈkɪmtʃi/ *noun*
کیمچی (= چێشتی نەتەوەیی کۆریا) ◌ کیمچی
kimono /kɪˈməʊnəʊ, US kɪˈmoʊnoʊ/ *noun, pl.* kimonos
کیمۆنۆ (= جلوبەرگی خۆماڵی ژاپۆنی، زۆرتر لە ئاهەنگی تایبەتیدا لەبەر دەکرێ، kimonoed *adj*) ◌ کیمونو
kin /kɪn/ *noun*
کەسوکار، خزموکەس، قەوموخێش (kinless *adj*) ◌ خویشان
-kin *suffix*
پاشگر: ناوی چکۆلینراو دروست دەکا: *catkin* ◌ پسوند: اسم مصغرساز
kina[1] /ˈkiːnə/ *noun, pl.* same
یەکەی بنەڕەتی پارەی Papua New Guinea، بەرامبەر بە سەد toea ◌ کینا
kina[2] /ˈkiːnə/ *noun. pl.* same
جۆرێ urchinی خۆراکی دەریایی، هی کەنارەکانی نیوزیلەند [*Evechinus chloroticus*] (بنەڕەت: لە مائۆرییەوە) ◌ کینا
kinaesthsia /ˌkɪnɪsˈθiːzɪə, ˌkʌɪn-/ *noun*, US kinesthesia, *pl.* kinaesthsias or kinaesthses
هەست(کردن)ی جووڵە یان جووڵان، ئاگاداری یان ئاگایی لە بارودۆخ و جووڵانی بەشەکانی لەش بەهۆی ئەندامە هەستییەکان (proprioceptor ەکان) لە ماسوولکە و جومگەکاندا (kinaesthetic *adj*، kinaesthetically *adv*) ◌ احساس حرکت
kinase /ˈkʌɪneɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) کیناز: هەوێنەیێ کە راگوێستنی کۆمەڵی فۆسفات phosphate group لە ATPەوە بۆ گەردیلەیەکی تایبەت ئاودەدا ◌ کیناز
kincob /ˈkɪŋkɒb/ *noun*
جۆرێ پارچەی هێندی پڕنەخش و نیگار (بە زێڕ و زیو) ◌ کینکوب
kind[1] /kaɪnd/ *adjective*
میهرەوان، دڵسۆز، دڵنەرم، دڵۆڤان، بەبەزەیی، بەڕەحم، بێکینە، دڵسۆزانە، بەبەزەییانە، دۆستانە: ◊ *a very kind and helpful person* ◊ *a kind heart/face* ◌ مهربان، شفقت‌آمیز
kind[2] /kaɪnd/ *noun*
1 جۆر، چەشن، ئاوا، سان، نفش، دەستە، بابەت، چین: *music of all/various/different kinds* ◊ *Exercises of* ◊ *three kinds of cakes/cake* ◊ *this kind are very popular* 2 چۆنیەتی، باشی 3 سروشت، nature ،character :*the trials were different in kind from any that preceded them* (فرێز و زاراوەکان: in kind: 1 (پێدانی شتێک) بە شت، بە ماڵ، نە بە پارە: *As well as his salary, he gets benefits in kind* 2 بە هەمان شێوە، هەر بەو شێوە یان چەشنە: *She insulted him and he responded in kind* ◊ a kind of: جۆرێ، یەک جۆر، چەشنێک: *I had a kind of feeling this might happen* ◊ kind of (هەروەها kinda /ˈkaɪndə/): تا رادەیێ، نەختێ، کەمێ، برێک، slightly: *That made me feel kind of stupid* ◊ nothing of the kind/sort: شتێکی وا هەر لە گۆڕێدا نییە، عەسڵەن شتێکی وا نییە ◊ of a kind: هەر لەم جۆرە یان چەشنە ◊ of its kind: هەر لەو جۆرە یان چەشنەی خۆی، لە جۆری خۆیدا ◊ one of a kind: بێهاوتا، بێوێنە، بێچوون، unique: *My father was one of a kind—I'll never be like him* ◊ something of the/that kind: شتێکی وا، شتێک لەو مایەدا، شتێکی لەو دەوروبەرە: *'He's resigning.' 'I'd suspected something of the kind.'*) ◌ 1 نوع، گونه، گروه، طبقه 2 کیفیت 3 طبیعت
kinder /ˈkɪndə(r) US ˈkɪndər = kindergarten (informal)
kindergarten /ˈkɪndəgɑːtn/ -dərgɑːrtn/ *noun*

باخچەی منالان،ب خوێندگای منالان (بنەڕەت: لە ئەڵمانی‌یەوە) ۞ کودکستان

kindergartener *noun*

مامۆستای باخچەی منالان ۞ معلم کودکستان

kind-hearted /ˌkaɪnd ˈhɑːtɪd/ *adjective*

دڵسۆز، بەڕەحم، بەبەزەیی، دڵنەرم (kind-heartedly *adv*: دڵسۆزانە، بەڕەحمانە، بەبەزەیی‌یەوە، دڵنەرمانە؛ kind-heartedness *n*: دڵسۆزی، بەبەزەیی، بەڕەحمی، بێ‌کینەیی، دڵنەرمی) ۞ رئوف

kindling /ˈkɪndlɪŋ/ *noun*

دەستەچیلە، پووش، پووشوو، پووشکە، قانگەلاشک، بناورە، چیلکە، چاوگە، ئاورگرە ۞ آتش‌زنە

kindly[1] /ˈkaɪndli/ *adverb*

بە دڵسۆزی(یەوە)، دڵسۆزانە ۞ با مهربانی

kindly[2] /ˈkaɪndli/ *adjective* (kindlier, kindliest)

دڵسۆز، دڵنەرم، بەڕوحم، بێ‌کینە، دڵۆڤان، بەبەزەیی، دڵسۆزانە، بەبەزەیی‌یانە (kindliness *n*: میرەوانی، دڵسۆزی، بەبەزەیی، بەڕەحمی، بێ‌کینەیی، دڵنەرمی) ۞ مهربان، محبت‌آمیز، شفقت‌آمیز

kindness /ˈkaɪndnəs/ *noun*

دڵسۆزی، بەبەزەیی، بەڕوحمی، دڵنەرمی، چاکانە، چاکە، باشی ۞ مهربانی، شفقت، لطف

kindred /ˈkɪndrəd/ *noun, adjective*

n 1 خزمایەتی، کەس‌وکاری، قەوم‌وخێشی، نزیکایەتی، پێوەندی خێزانی یان بنەماڵەیی 2 خزم‌وکەس، کەس‌وکار، قەوم‌وخێش *adj* هاوڕەچەڵەک، خزم، هاوڕەگ، هاوسەرچاوە، هاوزێدەر، پێوەندیدار، پێکەوەبەستراو، پێوەبەند، نزیک، هاوشێوە، لێکچوو: *a kindred spirit* ۞ *n* 1 خویشاوندی، قرابت 2 خویشاوندان *adj* هم‌خانوادە، وابستە، مشابە

kindred spirit *noun*

هاوڕیباز، هاوبیر ۞ هم‌مسلک

kine /kʌɪn/ *noun, pl.*

(کۆن) مێگەل، ران، گاڕان، گاگەل ۞ رمە، گلە، گاوها

kinema = cinema

kinematic /ˌkɪnɪˈmatɪk, US ˌkʌɪn-/ *adjective*, also kinematical

جوولەیی، بزاوتی، بزووتنەوەیی، سەربە بزاوتناسی، جوولەناسی‌یانە (-cally /-tɪk(ə)li, US ˌkʌɪn-/ *adv*) ۞ جنبشی، وابستە بە جنبش‌شناسی

kinematics /ˌkɪnɪˈmatɪks, US ˌkʌɪn-/ *noun, pl.*

بزاوتناسی، جوولەناسی، بزووتنەوەناسی (لقێ لە میکانیک کە دەربارەی بزووتنەوە یان جوولەی شتەکان دەکۆڵێتەوە کە کاری بە سەرچاوەی هێزی جوولەکەیان نییە؛ بڕوانە dynamics) ۞ جنبش‌شناسی

kinematograph /ˌkɪnɪˈmatəgrɑːf/ = cinematograph

kinesiological *adjective*

سەربە جوولەناسی لەش ۞ وابستە بە حرکت‌شناسی یا کینسیولوژی

kinesiologist *noun*

جوولەناس لە بواری لەشدا ۞ کینسیولوژیست، حرکت‌شناس

kinesiology /kɪˌniːsɪˈɒlədʒi, US kʌɪ-/ *noun*

زانستی جوولانی لەش، جوولەناسی لەش ۞ کینسیولوژی، حرکت‌شناسی

kinesis /kɪˈniːsɪs, US kaɪ-/ *noun, pl.* kineses

1 بزاوت، جوولە، جوولانەوە، بزووتنەوە، movement، motion 2 (زیندەناسی) جوولانی ناڕاستەوخۆی خانە یا زوورە cell، زیندەوەر یان بەشێ لە کاردانەوەیێ سەبارەت بە هاندەرێکی دەرەکی 3 (گیانەوەرناسی) جم‌وجۆڵی ئێسکەکانی کەڕاکە skull وەک هی هێندێ باڵندە یان خشۆک (بنەڕەت: لە یونانی *kinēsis* "جوولە") ۞ 1 جنبش 2 و 3 کینسس

kinesthesia = US spelling of kinaesthesia

kinetic /kɪˈnɛtɪk, US kaɪ-/ *adjective*

1 جوولەیی، بزووتنەوەیی، بزاوتی 2 سەربە هونەری جوولەیی (-netically *adv*: لەباری جوولەیی(یەوە)) ۞ 1 جنبشی، حرکتی 2 کنتیک

kinetic art *noun*

هونەری بزووتنەوەیی یا جوولەیی ۞ هنر جنبشی

kinetic energy *noun*

وزەی جوولەیی، وزەی بزووتنەوەیی، وزەی بزاوتی، جوولەوزە (بڕوانە potential energy) ۞ انرژی جنبشی

kinetic equilibrium *noun*

لەنگەری جوولەیی، هاوکێشەی بزووتنەوەیی یان جوولەیی، هاوسەنگی جوولەیی ۞ تعادل سینیتیکی

kinetic stability *noun*

جێگیری جوولەیی یان بزووتنەوەیی ۞ پایداری جنبشی

kinetics /kɪˈnɛtɪks, US kʌɪ-/ *noun, pl.*

جوولەناسی، بزاوتناسی ۞ جنبش‌شناسی

kinetic temperature *noun*

گەرمی یان تیمپراچێری جوولەیی یان بزواتی ۞ دمای جنبشی

kinetic theory *noun*

بیردۆز یان تیۆری جوولەیی ۞ نظریەی جنبشی

kinetin /ˈkʌɪnɪtɪn/ *noun*

ناوێتەیێکی دەسکردی هاوشێوەی kinin، بۆ

هاندانی دابەش‌بوونی خانەیی cell division رووەک و گیا بەکاردیتریَ ◌ کینتین

kinetochore /kɪˈniːtəʊkɔː, kaɪ-/ = centromere

kinetoplast *noun*

ئەندامژەییێ کە DNA تیایە ب.ت. هی تریانۆسۆمەکان ◌ کینتوپلاست

kinetoscope /kɪˈniːtəʊskəʊp, US kaɪ-/ *noun*

جوولەبین، دەزگایێکی سەرەتایی بۆ بینینی ویتەکان لە کونێکەوە (کاتێ بخولێتەوە) ◌ کینتواسکوپ

kinetosome = basal body

kinfolk = kinsfolk

king /kɪŋ/ *noun*

1 پادشا، پاتشا، پاشا، قەڕال، شا 2 (شەترەنج، پەڕین و هتد) شا 3 کەل، بەهێز، بەدەسەلات، دەس‌ڕۆیشتوو 4 ب.ت. بۆ ناوی ئەو گیانەوەر و رووەکانە بەکاردیَ کە بە تایبەت گەورەن، ب.ن. king cobra ◌ 1 سلطان، پادشاه، شاه 2 شاه 3 قدرتمند، متنفذ 4 (در نامگذاری) شاه

kingbird /ˈkɪŋbɜːd/ *noun*

شامەل: قولەچەقەیەکی زۆرداری گەورە ئەمریکایی سەرشێنکی، بنەوەی سپی، زەرد یان بۆرە [*Tyrannus*: چەندین جۆرن] ◌ کینگبرد

kingbolt /ˈkɪŋbəʊlt/ = kingpin

King Charles spanile *noun*

جۆریَ رەگەزی spanile ی بچوک، بە تووکی رەش، سپی یان قاوەیی‌یەوە ◌ نوعی اسپانیل

king cobra *noun*

شاکوبرا [*Ophiophagus hannah*] ◌ شاەکبرا

king crab /ˈkɪŋ kræb/ *noun*

1 = horseshoe crab 2 شاقرژال: جۆرێکی خۆراکی پاسیفیکی باکووری، شێوەی قرژالی جالجالووکەیی spider crab دەدا [توخم *Paralithodes*] ◌ خرچنگ نعلی

kingcraft /ˈkɪŋkrɑːft/ *noun*

هونەری بەڕێوەبردنی ولات، ولاتگێریَ ◌ فن ادارەی کشور

kingcup /ˈkɪŋkʌp/ *noun*, also marsh marigold

گولە مێلاقە، رەبەنۆک، بووک، جوونگ، گولەبەهارە ◌ آلالە

kingdom /ˈkɪŋdəm/ *noun*

1 پاتشایەتی، پاتشایی، شایەتی: *the kingdom of God* (= heaven) 2 مەلبەندی دەسەلاتی پاتشایی 3 زنجیرە، جیهان، هەریەک لەو دابەش‌کردنە سروشتی‌یەی جیهان (گیانەوەر، رووەک و کانی‌یەکان): *the animal, vegetable and mineral kingdoms* 4 ناوچەی پیرۆز یان دەسەلاتی خودایی، پاتشایەتی مانایی 5 پاتایی، مەلبەند، رووبەر، شانشین 6 (زیندەناسی) شایەتی؟، سەرترین یان بەرزترین دەستە یا پۆلی لە پۆلاندنا (*n* /ˈkɪŋhʊd/ kinghood: شاییتی، پاتشایی، پادشایەتی؛ *adj* kingless: بێ‌شا، بێ‌پادشا، بێ‌پاتشا؛ *n* kingliness: شایانەبوون؛ *adj* /ˈkɪŋli/ kingly (kinglier, kingliest): شایانە، پاتشایی، ریگال؛ فریز و زاراوەکان: till/until kingdom come: تا هەتایە، هەتا هەتایە، تا دنیا بە دنیایە، بۆ هەمیشە، تا قاری قیامەت، تا ئەو رۆژەی قیامەت دەبێتەوە: *He'll talk till kingdom come if you let him*) ◌ 1 سلطنت 2 قلمرو پادشاه 3 عالم 4 ملکوت 5 قلمرو 6 (زیست‌شناسی) کینگدوم، فرمانرو

King Edward *noun*

جۆریَ پەتاتەی هێلکەیی oval تویکل‌سپی (بنەڕەت: لە ناوی *King Edward* حەوتەمەوە) ◌ نوعی سیب‌زمینی

kingfish *noun, pl.* same or kingfishes

(گیانەوەرناسی) شاماسی [*Scomberomorus cavalla* (خیزانی mackerel، رۆژاوای ئەتلانتیک) و جۆرەکانی تر] ◌ کینگفیش

kingfisher /ˈkɪŋfɪʃə(r)/ *noun*

(گیانەوەرناسی) قولەشینە، ماسیگرە، ماسیگر (ک) [*Alcedo atthis* و جۆرەکانی تر، خیزانی Alcedinidae] ◌ ماهی‌خورک

King James Version (King James or Bible) = Authorized Version

kingklip /ˈkɪŋklɪp/ *noun*

جۆریَ cusk-eel ی ناوەکانی ئەفریکای باشووری، وەک ماسی خۆراکی گرنگە [*Genypterus capensis*] ◌ نوعی ماهی

kinglet /ˈkɪŋlɪt/ *noun*

1 لاشا، پادشای چکۆلانە، قەڕالیچە، شاچە 2 جۆریَ باڵندەی کۆمەڵێکی زۆر چکۆلەی دەنگ‌خۆش کە goldcrest ـەکان دەگرێتەوە [توخم *Regulus*] ◌ 1 پادشاه کوچک 2 کینگلت

kingmaker /ˈkɪŋmeɪkə(r)/ *noun*

دەسەلات‌بەدەستی پشت‌پەردە یان لەپەنەوە، شادانەر، شاساز، شاگێر (ئاماژە بە ئێرل Warwick (1428-71)) ◌ سیاست‌گذار نهانی

king of beasts *noun*

(کۆن، ویژەیی) شێر ◌ شیر

king of birds *noun*

(کۆن، ویژەیی) هەڵۆ، ئەیلۆ ◌ عقاب

King of Kings *noun*

(لە کلێسەی کریستیەن) خودا ◌ خدا

king of the castle *noun*

شا یان پاتشای قەڵا (جۆریَ کایەی منداڵان بەم شێوەیە کە یەکێک لەسەر شتێک رادەوەستیَ و ئەوانی دیش هەوڵ دەدەن شوێنەکەی بگرنەوە. ئەو هۆنراوە نەریتی‌یە کە یاری‌زانی یەکەم لەویَدا دەیخوێننەوە ئەمەیە: *I'm the king of*

And you're "من پاتشای قەلاکەم" *the castle* "و تۆ خوێڕی‌یە گولەکەی" *the dirty rascal!* ۞ نوعی بازی بچەها

king penguin *noun*
پەنگوئەنی پاتشا: جۆرێکی زلە [*Aptenodytes patagonicus*] ۞ پنگوئن ساطان

kingpin /ˈkɪŋpɪn/ *noun*
1 شامیل، شاجەڕ، شاسنگ 2 (خوازە، کەس یان شتێ) مۆرەی سەرەکی، تەوەر، بنگەهی، بنەڕەتی، زۆرگرنگ ۞ 1 میل سگ‌دست 2 (آدم یا چیزی) بنیادی، رکن، بسیارمهم

king post /ˈkɪŋ pəʊst/ *noun*
شاکاریتە، شانیرگە، شادیرەک ۞ شاەتیر

king prawn *noun*
جۆرێ پراونی خۆراکی زلە [توخم *Penaeus*] ۞ نوعی شامیگو

kin group = kinship group

King's Bench *noun*
(لە بریتانیا) دادگای بالا، دادگای بەرز ۞ دیوان عالی

King's Counsel *noun*
(لە بریتانیا) پارێزەر، ئاوکات، ئەولەکار ۞ وکیل مدافع

King's English *noun*
ئینگلیسی پێوانە، ئینگلیسی ڕاست (ئەوەی کە لە بریتانیا قسەی پێ‌دەکرێ) ۞ انگلیسی معیار

king's evidence *noun*, turn king's evidence
ڕاستی لێوتن لە هاودەستانی خۆ، درکاندنی زانیاری لەبارەی هاودەستانی خۆوە بە مەبەستی سووک‌کردنی تاوان ۞ افشای اطلاعات شرکای جرم به منظور تخفیف جرم

king's evil *noun*, also scrofula
دەردەباریکە یا سیلی ڕژێنەی لیمفاوی مل، زەریکە، خەنازیر (باوەڕ وابوو کە بە دەس‌لێدانی پادشا سارێژ و چاک دەبووەوە) ۞ خنازیر

kingship /ˈkɪŋʃɪp/ *noun*
پاتشایی، پادشایی، شایەتی ۞ سلطنت

king-sized *adjective*, also king-size
گەورە، نائاسایی، ئاوارتە ۞ بزرگ

king snake *noun*
شامار: جۆرێ ماری ئەمریکای ناوەندی و باکووری [توخم *Lampropeltis*] ۞ نوعی مار

kingwood *noun*
شادار: داری چەندین درەختی گەرمێنانی ئەمریکا [ب.ت. توخم *Dalbergia*] ۞ نوعی مار

kinin /ˈkʌɪmɪn/ *noun*
1 (زیندەکیمیا) کینین 2 (ڕووەکناسی) ئاوێتەیێ کە پەرە بە دابەش‌بوونی خانەیی دەدا و ڕێ لە زووپیری ڕووەک دەگرێ ۞ کینین

kink /kɪŋk/ *noun*
1 تێک‌ئالان، تێک‌گیران، گیر، ئالۆسکان، لێک‌گیرکردن، قەفقەف‌بوون، قەف‌دان، پێچ، بادران، پێچ‌کەوتن، گرێ‌کەوتن، (قژ) لوولی 2 کێشەی دەروونی یان ئاکاری، گرێی دەروونی 3 ئاستەنگ، گیرەوکێشە، کێشە، کەم‌وکوری، عەیب ۞ 1 تاب، پیچ‌خوردگی، فر 2 مشکل روانی یا اخلاقی 3 مشکل، نقص، نارسایی

kinkajou /ˈkɪŋkəˌdʒuː/ *adjective*
میوەخۆرە: جۆرێ گوان‌دار کە کلکی زۆر بەگیرە، هی دارستانەکانی ئەمریکای باشووری و ناوەندی [*Potos flavus*] ۞ کینکاجو

kinky /ˈkɪŋki/ *adjective* (kinkier, kinkiest)
1 (قژ) لوول، فر، ئالۆسکاو، لێک‌ئالاو، لێک‌گیراو، پێچ‌کەوتوو 2 نائاسایی، سەیر (ب.ت. هەڵسوکەوتی سێکسی)؛ kinkily *adv*: بە شێوەیەکی لوول یان ئالۆسکاو، لێک‌ئالاوانە؛ kinkiness *n*) ۞ 1 فرفری 2 غیرعادی

kinnikinnick /ˌkɪnɪkɪˈnɪk/ *noun*, also kinnikinnic or kinnikinnik
کینیکینیک: شتێکە لە بری سیگار: تێکەڵەیێکی گەڵای وشکەوەبووی توتن یان سماق و توخڵی داربی یا دارسەگانە، سوورپێستەکان دەیکێشن) ۞ کینیکینیک

kino /ˈkiːnəʊ/ *noun*
کینۆ، کینۆ: جەوکی gum هیندێ داری گەرمێنان tropical، لە تاڵدان یان هەلاڵگەریدا tanning بەکاردێترێ ۞ نوعی صمغ

kin selection *noun*
(گیانەوەرناسی) هەڵبژاردنی خزمینە: شێوەیێکی هەڵبژاردنی سروشتی‌یە کە لایەنگری لە ڕەفتار و هەڵس‌وکەوتی ئەویدی‌خوازانە دەکا سەبارەت بە خزمە نزیکەکانی ۞ کین سلکشن

kinsfolk /ˈkɪnzfəʊk, US -foʊk/ *noun*, *pl.* also kinfolk
خزم‌وکەس، کەس‌وکار، قەوم‌وخێش، خلامی ۞ خویشاوندان

kinship /ˈkɪnʃɪp/ *noun*
خزمایەتی، کەسایەتی، نزیکایەتی، هاوشێوەیی، لێکچوویی: *the ties of kinship* ۞ خویشاوندی، قرابت، تشابه

kinship group *noun*
(مرۆڤناسی) دەستە یان کۆمەڵی خزمایەتی ۞ گروه خویشاوندی

kinsman /ˈkɪnzmən/ also kinswoman /ˈkɪnzwʊmən/ *noun*, *pl.* kinsmen or kinswomen
خزم، قەوم (پیاو)، خزم (ژن) ۞ خویشاوند

kiosk /ˈkiːɒsk, US -ɑːsk/ *noun*
بوتکە، دەکە، تەلەفونی گشتی (بنەڕەت: لە *köşk* "کۆشک" ەوە وەرگیراوە) ۞ کیوسک، باجه

kip[1] /kɪp/ *noun*
1 (بریتانیا) خەو، خەفن، سەرخەو، وەنەوز: *I*

Why don't you have ◊ must get some kip a quick kip? 2 (سکاتلەند) جێ‌خەو تەخت 3 (ئیرلەندی) شوێنی پیس ◊ 1 خەواب، چرت 2 جای خواب 3 مکان کثیف

kip² /kɪp/ *noun*
1 چەرم یان کەوڵی خۆش‌نەکراوی گوێلک، بەرخ یان ئەسپ 2 چەند تەختەکەوڵ، دەستەکەوڵ یان چەرم ◊ کیپ

kip³ /kɪp/ *noun, pl.* same or kips
یەکەی بنەڕەتی پارە لە لائوس، بەرامبەر بە سەد at ◊ کیپ

kipleather = kip²

Kiplingesque /kɪplɪŋˈɛsk/ *adjective*
کیپلینگانە: بیرخەرەوەی بەرهەم و کاری نووسەری بریتانیایی Rudyard Kipling (1865–1936) ◊ کیپلینگسک

kipper¹ /ˈkɪpə(r)/ *noun*
1 ماسی قاورمە(کراو)، ماسی وشکەوەکراو 2 ماسی سەلمونی نێر (لە سەروبەندی گەراخستن‌دا) ◊ 1 ماهی دودی یا نمک‌زده 2 کیپر

kipper² /ˈkɪpə(r)/ *noun*
لاوێکی رەسەنی ئەوسترالیایی کە پێی دەنێتە قۆناخی پیاوەتی‌یەوە ◊ کیپر

kipskin = kip²

Kir /kɪə(r), US kɪr/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) کیەر (= خواردنەوەیێکی ئەلکۆلی کە بە تێکەڵ‌کردنی مەی سپی لەگەڵ کەسیس بە دەست دێ) ◊ کر

Kirghiz = Kyrgiz

kirk /kɜːk, US kɜːrk/ *noun*
(لە سکاتلەند) کێرک، کلێسە ◊ کلیسا

the **Kirk of Scotland** *noun*
کلێسەی سکاتلەند ◊ کلیسای اسکاتلند

kirkman *noun, pl.* kirkmen
پیاوی دینی یان ئەندامی کلێسەی سکاتلەند ◊ روحانی یا عضو کلیسای اسکاتلند

Kirman *noun,* also Kerman
فەرش یان مافوورەی کرمان (ناوی ستانێکی ئێرانە) ◊ فرش کرمان

kirpan /kəːˈpɑːn/ *noun*
شمشێرێکی چەماوەی کورت، وەک یەکێ لە پێنج نیشانەی جیاوازی Sikh Khasa پیادەکرێ ◊ کرپان

kirsch /kɪəʃ, US kɪrʃ/ *noun,* also kirschwasser /ˈkɪəʃvasə/
گێلاساو، کی‌یەرش (لیکۆرێکی بێ‌ڕەنگ کە لە گێلاس دروست دەبێ) ◊ کی‌ارش

kirtle /ˈkəːt(ə)l/ *noun*
1 (کۆن) کراسی قەسری یان درێژی ژنان 2 کەوای پیاوان ◊ کرتل

kiskadee /ˌkɪskəˈdiː/ *noun,* also keskidee
قولەچەقەی زۆرداری زلەی گەرمێنانی ئەمریکا [*Philohydor* و *Pitangus sulphuratus lictor*] ◊ نوعی مگس‌گیر

Kislev /ˈkɪslɛf/ *noun,* also Kislew
(لە رۆژمێری جوولەکەدا) سێیەمین مانگی ساڵ یان فەرمی و مانگی نۆیەمی ساڵی دینی (بنەڕەت: لە *kislēw* عیبری‌یەوە) ◊ کیسلف

kismet /ˈkɪzmet/ *noun*
چارەنووس، ناوچاوان (بنەڕەت: لە *ḳismat* عەرەبی‌یەوە) ◊ سرنوشت

kiss /kɪs/ *noun*
1 ماچ، لەونایش، راموسان 2 نوقل، غورابی یا کەیکێکی چکۆلانە 3 (بیلیارد و سنوکێر، بەحاڵ) لێکەوتن، بەرکەوتن ◊ 1 بوسە 2 و 3 کیس

kissable /ˈkɪsəbl/ *adjective*
ژیکەڵە، جوان، خنجیلانە ◊ دوست‌داشتنی

kisser /ˈkɪsə(r)/ *noun*
1 ماچ‌کەر 2 (نافەرمی) دەم، زار ◊ 1 بوسندە 2 دهن

kissing bug *noun*
جۆرێ مێرووی خوێن‌مژی ئەمریکای باکووری، زۆرتر بە دەم‌وچاوەوە دەنیشێ [*Melanolestes picipes*] ◊ نوعی حشرەی خون‌آشام

kissing-comfit /ˈkɪsɪŋ kʌmfɪt/ *noun*
نوقلی بۆن‌خۆش، شیرینی بۆن‌خۆش ◊ نقل معطر

kiss of death *noun*
گوورزی کوشندە، مایەی تێشکان (بێ‌ئەملاوئەولا) ◊ ضربەی مرگبار

kiss of life *noun*
هەناسە(پێ)دانی دەم‌بەدەم ◊ تنفس مصنوعی دهان به دهان

kiss of peace *noun*
ماچی ئاشتی، ماچێ بە نیشانەی یەکێتی برایەتی ◊ بوسەی آشتی

kist /kɪst/ *noun*
1 = cist 2 (ئەفریکای باشووری) سنووق ◊ صندوق

Kiswahili /ˌkiːswəˈhiːli, US ˌkɪswɑː-/ = Swahili

kit¹ /kɪt/ *noun*
1 ساک، قوتو، جانتا، سنووق، ئامێردان، کۆڵ 2 سەتڵ 3 کەل‌وپەل، کیت (چەندین پارچە یان دەزگا کە هێشتا نەخراونەتە سەر یەک) 4 بارگەوبنە، باروبنە، تویشوودان، بوخچە، کەل‌وپەل (هی سەرباز یا رێبوار) 5 (بریتانیا) سنووق یان قرتالەیەکی گەورە (بۆ ماسی) 6 کۆمەڵێ شت یان مرۆ ◊ 1 کیف، کولەپشتی 2 سطل 3 لوازم، کیت 4 وسائل شخصی 5 و 6 کیت

kit² /kɪt/ *noun*
(مێژوویی) جۆرێ ڤیۆلینی چکۆلە و باریک ◊ نوعی ویولن کوچک

kit³ /kɪt/ *noun*
1 بەچکە، بێچوو (ب.ت. هی مشکەخۆرە، سەگاو و مینک) 2 (نافەرمی) = kitten ۞ کیت

kit⁴ /kɪt/ *noun*
تێکەڵەی زەفت، جەوک و پیو کە لە جاوی دەدەن ۞ کیت

kitbag /ˈkɪtbæg/ *noun*
(سەربازی) کۆڵ، بارەکۆڵ ۞ کولەپشتی

kit-cat *noun*
جاوی بە ئەندازەی ستاندارد (ب.ت. 28 × 36 ئینچ، 71 × 91.5 سانتیمیتر) بۆ پۆرترە یان وێنەی سەر، شان و دەست ۞ کیت‌کت

kitchen /ˈkɪtʃɪn/ *noun*
1 چێشت‌خانە، کلەر، ناومال، ئاشپەزخانە 2 (نافەرمی) بەشی ئامێرەکانی پیاکێشانی سازبەندی (بنەرەت: *cycene* ئینگلیسی کۆن، بنەرەت لە لمانی رۆژاوا، لە *coquere* لاتین "(چێشت)لێنان") ۞ 1 آشپزخانه 2 کیتچن

kitchen cabinet *noun*
(نافەرمی) دۆلاب یا کەوانتەر یا کابینێتی چێشت‌خانە ۞ کابینت آشپزخانه

kitchener /ˈkɪtʃɪnə(r)/ *noun*
1 (مێژوویی) کوورە یان چرای چێشت‌لێنان 2 چێشت‌کەر، ئاشپەز ۞ 1 بخاری یا چراغ خوراک‌پزی 2 آشپز

kitchenette /ˌkɪtʃɪˈnet/ *noun*
چێشت‌خانەی چکۆلە، ئاشپەزخانەی بچووک ۞ آشپزخانەی کوچک

kitchen garden *noun*
شینایی، بیستان، باخچە ۞ باغچه

kitchen-maid *noun*
دواناشپەز، ئاوەڵئاشپەز، ئاشپەزیار، بەردەستی چێشت‌لێنەر، بەردەستی ئاشپەز، بەرئاشپەز ۞ کمک‌آشپز

kitchen midden *noun*
کۆماپاشەرۆ(ک): کۆماپاشەرۆکێکی پێش‌مێژوو کە نیشانەی شوێنی نیشتەجێبوونی مرۆڤە سەرەتاییەکانە ۞ کیتچن میدن

kitchen paper *noun*
کاغزی چێشت‌خانە ۞ کاغذ آشپزخانه

kitchen roll *noun*
کاغزی چێشت‌خانە ۞ کاغذ آشپزخانه

kitchen-sink drama *noun*
شانۆی کرێکاری ۞ نمایش کارگری

kitchen towel = kitchen paper

kitchenware /ˈkɪtʃɪnweə(r), US -wer/ *noun*
کەلوپەلی چێشت‌خانە، شت‌ومەکی ئاشپەزخانە ۞ لوازم آشپزخانه

kite /kaɪt/ *noun*
1 بادەوە، کۆلارە، بەرزەحەوایلە، بادەوان، فڕۆنەک 2 (گیانەوەرناسی) کۆلارە، دال، کورکورە، کەلەگەور، مشکگرە [*Milvus milvus*] (سوورەکەی) و جۆرەکانی تر 3 (بریتانیا، نافەرمی) تەیارە، فڕۆکە 4 مرۆی (بە)دەغەل، زۆڵ، خوێڕی 5 (دەریاوانی، نافەرمی) = spinnaker ی 6 جۆری شێوەی چوارلایی کە جووتێ لە لاکانی یێک نزیکن (kitelike *adj*) ۞ 1 بادبادک 2 زغن 3 هواپیما 4 آدم متقلب 5 و 6 کایت

Kitemark /ˈkaɪtmɑːk, US -mɑːrk/ *noun*
کۆلارەنیشان، کایت‌مارک، نیشانەی ستاندارد (نیشانەیەکی فەرمی، لە کۆلارەیەکی چکۆلە دەچێ، لەسەر ئەو بەرهەمانە دادەنرێ کە لە لایەن دەزگای ستانداردی بریتانیاوە لەباری باشی و سلامەتی‌یەوە پەسند کراوە) ۞ کایت‌مارک

kit fox *noun*
(گیانەوەرناسی) ڕێوی شەورەو یان شەوگەڕ (باشووری رۆژاوای ئەمریکا [*Vulpes macrotis*]) ۞ کیت فوکس

kith /kɪθ/ *noun*. kith and kin
کەس‌وکار، دۆستان، دۆست و ناسیاو، ئاشنا و رۆشنا، خزم‌وکەس ۞ آشنایان، دوستان

kithara *noun, pl.* cithara
قیارە: جۆرێ ئامێری ژێداری یۆنانی کۆن ۞ قیثاره

kitish /ˈkɪtɪʃ/ *adjective*
چاوبرسی، نیرنەخۆر، بەهەڵپە ۞ حریص

kitsch /kɪtʃ/ *noun, adjective*
1 (هونەر یا دیزاین) هەرزان و بازاڕی، فشە، کاری بەزریقەوبریقە، کاری پڕوپووچ 2 بەزریقەوبریقە، بریقەدار ۞ 1 کار پرزرق و برق 2 پرزرق و برق

kitschy *adjective*
هەرزان و بازاڕی، بەزریقەوبریقە، پڕوپووچ، بریقەدار ۞ پرزرق و برق

kitling /ˈkɪtlɪŋ/ *noun*
1 بەچکە پشیلە، بێچووەپشیلە 2 منالی قۆشمە ۞ 1 بچه گربه 2 بچەی بازیگوش

kitten /ˈkɪtn/ *noun*
1 بەچکە یا بێچووەپشیلە، پشیلک، پشیلکە 2 تولە، بێچوو، بەچکە (هێندێ لە گیانەوەرانی تر وەکوو کەرویشک، سەگاو و هتد) ۞ 1 بچه گربه 2 بچه

kittenish /ˈkɪtnɪʃ/ *adjective*
1 وەکوو بەچکەپشیلە 2 (ژن) دلڕفێن، لەبار 3 قۆشمە، شەیتان، دەڵێی ودودە، دەڵێی بەچکە پشیلە ۞ 1 مانند بچەی گربه 2اغواگر 3بازی‌گوش

kittiwake /ˈkɪtɪweɪk/ *noun*
ماسیگرەی پێڕەش [*Rissa tridactyla*] ۞ کاکایی پاسیاه

kittle /ˈkɪt(ə)l/ *adjective*, also kittle-cattle

1 (کۆن) سەخت، گران 2 راڕا، وازیوازی ◌ 1 سخت 2 دمدمی

kitty[1] /ˈkɪti/ *noun, pl.* kitties
(بە زمانی منالان) پشی ◌ پیشی

kitty[2] /ˈkɪti/ *noun, pl.* kitties
1 سنووق، مجری 2 پارەی کۆوەکراو بۆ مەبەستێکی تایبەتی 3 پارەیێ کە براوەی پاستۆڕێن وەری دەگرێ ◌ 1 صندوق 2 پول جمعآوریشده برای منظور خاصی 3 کیتی

kitty-cornered = catty-cornered

kiva /ˈkiːvə/ *noun*
دیوێ ب.ت. ژێرخانێ لە لایەن سوورپێستانی Pueblo وە بۆ نەریت و سروتە دینییەکانیان religious rites بەکاردێرێ (لە Hopi *kiva*) ◌ کیوا

Kiwanian *noun, adjective*
ئەندامی یانەی راژەوانی کۆمەڵگا ◌ کیوانین

Kiwanis Club /kɪˈwɑːnɪs/ *noun*
(ئەمریکا) یانەی راژەوانی کۆمەڵگا ◌ کیوانیس کلوب

kiwi /ˈkiːwiː/ *noun, pl.* kiwis
کیوی: 1 باڵندەیێکی دەنووکدرێژی ڕەسەنی نیوزیلاند [توخم *Apteryx*: سێ جۆرن] 2 (Kiwi، نافەرمی) خەڵکی نیوزیلاند ◌ 1 کیوی 2 (با K) اهل زلاندنو

kiwi fruit *noun, pl.* same
کیوی: میوەی ڕووەکێکی هەڵچووی ئاسیای ڕۆژهەلات (*Actinidia chinensis*)، پێستتووکن، گۆشتسەوز و دەنکڕەش ◌ کیوی

KJ / *abbreviation* kilojoule

KKK /ˌkeɪ keɪ ˈkeɪ/ *abbreviation* Ku Klux Klan

Klamath /ˈklaməθ/ *noun, pl.* same or Klamaths
1 ئەندامی گەلی سوورپێستی سنووری ئۆریگۆن-کالیفۆرنیا 2 زمانی پینۆتیایی Penutian ئەو گەلە ◌ کلامات

Klamath weed *noun*
جۆرێ Saint John's wort چەندساڵەی گوڵزەردی ئەورووپایی [*Hypericum perforatum*] ◌ نوعی گیاه

Klan *noun*
ڕێکخراوەی کوکلاکسێرەکان ◌ سازمان کوکلوکسرها

Klansman *noun, pl.* Klansmen
ئەندامی Ku Klux Klan ◌ عضو Ku Klux Klan

Klanswoman *noun, pl.* Klanswomen
ئەندامی Ku Klux Klan (ژن) ◌ عضو Ku Klux Klan (زن)

klatch /klatʃ/ *noun,* also klatsch
کۆبوونەوە (خەڵک؛ بنەڕەت: لە *Klatsch* ئەڵمانی "gossip") ◌ اجتماع

Klavern *noun*
ئەندامی خۆجێیی Klan ◌ عضو بومی Klan

klaxon /ˈklæksn/ *noun,* also Klaxon, trademark
هۆڕنی ئێلیکتریکی (لە ناوی کۆمپانی بەرهەمهێنەرەکەیەوە): *The klaxon sounded and the crew prepared to dive* ◌ بوق الکتریکی

klebsiella /ˌklɛbzɪˈɛlə/ *noun*
بەکتریای توخمێ کە دەبێتە هۆی نەخۆشییەکانی هەناسە و میزەڕۆ [توخم *Klebsiella*] (بنەڕەت: لە ناوی باکتریۆلۆژیستی ئەڵمانی سەدەی 19 Theodore *Klebs*) ◌ کلبزیلا

Kleenex /ˈkliːneks/ *noun, pl.* same or Kleenexes
(دروشمی بازرگانی) دەسرەی کاغزی ◌ دستمال کاغذی

klepht /klɛft/ *noun*
1 شەڕکەری سەربەخۆی یۆنانی، ب.ت. کەسێ کە لە سەدەی 15 لە دژی تورکەکان شەڕی دەکرد 2 ڕێگر، چەتە، جەردە (بنەڕەت: لە *kleptēs* یۆنانی "دز"، لە بنەڕەتا کلێفتەکان یاخییانی شاخ بوون) ◌ 1 کلفت 2 راهزن

klept(o)- *prefix*
پێشگر: دزی: *kleptomania* ◌ پیشوند: دزدی

kleptocracy *noun, pl.* kleptocracies
دزەدەسەلاتداری (= گرتنی دەسەلات بۆ دزینی سەرچاوەکانی وڵاتەکەی) ◌ کلپتوکراسی

kleptocrat *noun*
دزەدەسەلاتدار ◌ کلپتوکرات

kleptocratic *adjective*
سەربە دزەدەسەلاتداری ◌ کلپتوکراتیک

kleptomania /ˌkleptəˈmeɪniə/ *noun*
شێتی دزی، دزەشێتی، نەخۆشی دزی (بنەڕەت: لە *kleptēs* یۆنانییەوە "دز "thief) ◌ جنون دزدی

kleptomaniac /ˌkleptəˈmeɪniæk/ *noun, adjective*
تووشبوو بە نەخۆشی دزی، دزەشێت، دوچاری شێتی دزی ◌ مبتلا به جنون دزدی

kleptoparasite *noun*
(گیانەوەرناسی، باڵندە، مێروو یان گیانەوەرێ) بەشەخۆر، بەشەفڕێن، بەشەڕفێن، بەشەدز (kleptoparasitism *n*؛ kleptoparasitic *adj*: بەشەخۆری، بەشەفڕێنی، بەشەڕفێنی، بەشەدزی) ◌ کلپتوپاراسیت

klezmer /ˈklɛzmə/ *noun, pl.* klezmorim /-rɪm/
1 موسیقای نەریتی جوولەکەی ڕۆژهەلاتی

ئەوروپا 2 موسیقازەنی ئەو موسیقایە (بنەڕەت: لـە *kĕlē zemer* عیـبری "ساز و ئـامێری موسیقایی") ◌ کلزمر

klick *noun*
(نافەرمی) کیلۆمیتر ◌ کیلومتر

klieg light /kli:g/ *noun*, also Klieg light
گلۆپ یا چرای فیلمهەڵگری (کارەبایی و تیژ؛ بنەڕەت: لە ناوی برایانی ئەمریکایی .Anton T *Kliegl* و .John H *Kliegl* کە ئەمەیان داهێنا) ◌ کلیگ لایت

Klinefelter's syndrome /ˈklʌɪnˌfɛltəz/ *noun*
کۆنیشانەی کلاینفێلتیر: لە پیاواندا کە دوو کرۆمۆزۆمی X یان هەیە کە بە قیافەیێکی باریک و درێژ، پیاوەتی کەم یان چکۆلەیی باتوو، تووکی دەموچاو دەسنیشان دەکرێن (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئەمریکایی Harry *F. Klinefelter*) ◌ نشانگان کلاینفلتر

klipspringer /ˈklɪpˌsprɪŋə/ *noun*
بەردەبازە (جۆرێ ئاسک [*Oreotragus oreotragus*]) ◌ نوعی آهو

Klondike /ˈklɒndʌɪk/ *noun*
سەرچاوەی کەرەسەی بەنرخ، خەزێنە، کلۆندایک، کلۆندیک (بنەڕەت: لە *Klondike* ـەوە لە یوکۆن Yukon ی کانادا، شوێنێ کە لە 1896 زێڕی لێدۆزرایەوە) ◌ کلوندیک

klong /klɒŋ/ *noun*
(لە تایلەند) ئاوەڕێ، ئاوەڕۆ، ڕەهەند، ئاودڕ، نۆکەند، کەنداو ◌ کانال

kloof /klu:f/ *noun*
(ئەفریکای باشووری) دۆڵی دارستانی ◌ کلوف

klutz /klʌts/ *noun*
مرۆی دەستەوسان و گەوج (*klutzy adj*) ◌ آدم دستوپاچلفتی و احمق

klystron /ˈklʌɪstrɒn/ *noun*
کلایسترۆن، کلیسترۆن: لوولەیێکی ئێکلیترۆنی کە وردەشەپۆل بە هۆی مۆدیولاسیۆنی خێراییەوە بەرهەم دێنێ یا زیاد دەکا، لوولەیێکی ئێلیکترۆنی کە لەودا دەستە ئێلیکترۆنی بە هۆی مەیدانی کارەباوە پێکدێ ◌ کلیسترون

km *abbreviation* kilometer(s)

k-meson = kaon. from K (for kaon) + meson

kn *abbreviation* knot
گرێی دەریایی (1853 میتر) ◌ میل یا گره دریایی

knack /næk/ *noun*
1 بار، ڕێگا، فێڵ، سوێ 2 شارەزایی، لێهاتوویی، توانایی، بەهرە، زیرەکی، هونەر، سەلیقە ◌ 1 قلق 2 مهارت، لیاقت، سلیقه

knacker /ˈnækə(r)/ *noun*
کۆنەکڕ، کەلاککڕ ◌ ناکر

knackered /ˈnækəd, US -kərd/ *adjective*
1 ماندوو، لەپێکەوتوو، exhausted، worn
2 *I was knackered after the game* :out
یەکجار کۆن (بەدەر لە بەکارهێنان)، شڕ، کەلاک: *The car's knackered* ◌ 1 خسته 2 فکسنی، ابوطیاره

knacker's yard *noun*
قەسابخانەی ئەسپ ◌ کشتارگاه اسب

knackery /ˈnækərɪ/ *noun*
قەسابخانە یان کوشتارگای ئەسپ ◌ کشتارگاه اسب

knackwurst /ˈnakwəːst/ *noun*, also knockwurst
ناکوۆرست: سۆسیسێکی ئەڵمانی پڕ seasoned چەور و کورت ◌ نوعی سوسیس

knag /nag/ *noun*
1 وشکەڵ 2 گرێ، کروێ، بەند، گرچک، قۆرت (بنەڕەت: لە *knagge* ئەڵمانی باکووری یان خواروو) ◌ 1 شاخەی خشکیده 2 گره

knaggy /ˈnagɪ/ *adjective*
گرێگرێ، کروێکروێ، قۆرتقۆرت ◌ دارای گره

knap /nap/ *noun*
1 (کۆن) سەرگرد، سەرتەپ، یاڵ، دیرەگ، پۆپە، نووچکە 2 گرد، تەپی چکۆلە، زورگ (*cnæpp* ئینگلیسی کۆن) *cnæp* ◌ 1 سر تپه 2 پشته

knapper /ˈnapə(r)/ *noun*
1 پیاکێشەر، پیادەر 2 چەکوش یان کوتکی بەردشکێن ◌ 1 زننده 2 ناپر

knapsack /ˈnæpsæk/ *noun*
کۆڵ، کۆڵەبار، پشتەوارە، توێشوودان، تێلەکە (*knapsacked adj*) ◌ کولەپشتی

knapweed *noun*
بەمـلە، گیاسەرخرە: سەرەگوڵەکانی کەرتەشیئاسای ئەرخەوانین [*Centaurea nigra* و جۆرە پێوەندیدارەکان] ◌ قنطوریون

knar /nɑ:/ *noun*
(کۆن) گرێ، کروێ، گرچک، قۆرت ◌ گره

knarred *adjective*
گرێگرێ، گرێبەند، کروێکروێ، قۆرتقۆرت ◌ دارای گره

knave /neɪv/ *noun*
1 (یاری پەڕێن) سەرباز، خولام 2 مرۆڤی ناڕاست و بێئابڕوو، ناپیاو، نامەرد، بنیادەمی دەغەڵ، مرۆڤی نزم و خوێڕی، خوێڕیە پیاو ◌ 1 (بازی ورق) سرباز 2 آدم فرومایه و بیشرف

knavery /ˈneɪvərɪ/ *noun*, *pl.* knaveries
دەغەڵی، ناسەڕاستی، ناپاکی، ناپیاوی، بێئابڕوویی، بێشەرەفی، نزمی، نادروستی، خوێڕیەتی، سووکی ◌ تقلب، بیشرفی، فرومایگی

knavish /ˈneɪvɪʃ/ *adjective*

سووک، دەغەڵ، خوێڕی، بێشەرەف، ناپیاو، بێئابڕوو، فریودەرانە، دووڕووانە، dishonest ۞ فرومایه، پست، فریبکارانه

knavishly /'neɪvɪʃli/ *adverb*
دەغەلانە، خوێڕییانە، بێشەرەفانە، ناپیاوانە، بێئابڕووانە، فریودەرانە، دووڕووانە ۞ متقلبانە، بی‌شرفانه، مزورانه، فریبکارانه

knavishness /'neɪvɪʃnəs/ *noun*
گزەونی، دەغەلی، سووکی، خوێڕیەتی، ناپیاوی، نامەردی، بێئابڕوویی، سووکی ۞ تقلب، پستی، فرومایگی

knawel /'nɔːɪl/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیاگرێ [تـوخم *Scleranthus*] ۞ کناول، ناول، کله سردوا

kneader /'niːdə(r)/ *noun*
هەویرشێل، تێهەڵشێلەر ۞ خمیرگیر

knee /niː/ *noun*
1 ئەژنۆ، چۆک، چۆنگ، ژنۆ، کودک (ڕەماڵە: چاڵـی بـن ئـەژنـۆ): *My knees were* 2 *a knee injury knocking* (شەڵـوار یـان پـاتۆڵ) سـەرچۆک، چـۆکی، ئـەژنۆیی (*cnēow*، *cnēo* ئینگلیـی کـۆن، ئەڵـمانی بنـەڕەت) ۞ 1 زانو 2 (شلوار) سر زانو، زانویی

kneeboard *noun*
تەختەچۆک، تەختەئەژنۆ ۞ نیبورد

kneeboarder *noun*
تەختـــــەچۆکبـــــاز، تەختەئەژنۆســــــوار، تەختەچۆکسوار ۞ نیبوردر

kneeboarding *noun*
تەختـــــەچۆکبـــــازی، تەختەئەژنۆســــــواری، تەختەچۆکسواری ۞ نیبوردینگ

knee-breeches /'niːbrɪtʃɪz/ *noun, pl.*
کورتە شەڵوار، نیوەشەڵوار ۞ شلوار کوتاه

kneecap /'niːkæp/ *noun*
1 کەشکە ئـەژنۆ، کـڵاوەی ئـەژنۆ، کاسەئەژنۆ، کاســـەی ئـــەژنۆ، کۆتـــک، قیتـــک، ڕەقەڵـــە، کاســــــــــەزرانی، کونتـــــــــــەزرانی، patella 2 چۆکبەست، ئەژنۆبەست، چۆکبێن، چۆکپۆش، چۆکەوانە ۞ 1 کاسەی زانو 2 زانوبند

kneecapping *noun*
تیرخستن لەسەر چۆک، گوللەخستن بە ئـەژنۆوە ۞ تیراندازی به زانو

knee-deep /ˌniː 'diːp/ *adjective, adverb*
(قووڵ) تا ئەژنۆ، تا سەر چۆک، هەتا چـۆک ۞ تا سر زانو

knee-high /ˌniː 'haɪ/ *adjective*
تا سەر چۆک یان ئەژنۆ، بە بەرزایی یـا بڵیندایی چۆک ۞ به ارتفاع زانو

kneehole /'niːhəʊl/ *noun*
جێچۆک، جێپا، جێئەژنۆ، کونەچۆک ۞ جای زانو

knee-jerk *noun, adjective*
n تـەکانی چـۆک، فرتـەی چـۆک یـان ئـەژنۆ، هەڵـبەزینەوەی ئـەژنۆ *adj* خۆبـەخۆ، لـەخۆوە، ئۆتۆماتیک، بەخۆ، خۆنەویستە، بێبیرلێکردنەوە: ◊ *It was a knee-jerk reaction on her part* *adj* زانـــو پـــرش *n* ۞ *knee-jerk reactions* غیرارادی، بدون تفکر

knee-length *adjective*
(ئەندازە) تا ئەژنۆ، ئەژنۆیی، چۆکی، تاسـەر چۆک، هەتا چۆک ۞ تا سر زانو

kneeler *noun*
1 چۆکدادەر، ئەژنۆدادەر 2 ژێرچۆک (باڵـنج و شتێ وا بۆ ژێر چۆک) ۞ 1 زانوزن 2 نیلر

knee-pan /'niː pæn/ *noun*
کەشکە ئـەژنۆ، کـڵاوەی ئـەژنۆ، کاسـەی ئـەژنۆ، کونتەزرانی ۞ کاسەی زانو

knee-piec /'niː piːs/ *noun*
چـــۆکبەســـت، ئەژنۆبەســـت، چـــۆکبـــێن، چۆکپۆش، چۆکەوانە ۞ زانوبند

knees-up *noun*
(لـە بریتانیـا و ب.ت. بـە هەڵـپەڕکێوە) میـوانی هەڵخەوداخە، بەزمورەزم، میوانی شاد یان شلوق ۞ مهمانی بزن و بکوب

knell /niːl/ *noun*
1 (وێژەیی) دەنگی زەنگی مردن (یان ناشتن) 2 نیـشانەی کۆتـایی ۞ 1 صـدای نـاقوس مـرگ 2 علامت پایانی

knelt /nelt/ = past and past participle of kneel

Knesset /'knɛsɛt/ *noun*
ئەنجومەن یا پارلەمانی نوێی ئیـسرائیل (بنەڕەت: لە عیبرییەوە "کۆبوونەوە") ۞ مجلس اسرائیل

knew /njuː, US nuː/ = past of know

knickerbockers *noun, pl.*
1 نیوەشەڵواری هەراو، شەڵواری کورتی فش 2 (نافـەرمی) (Knickerbocker) نیویـۆرکی ۞ 1 شلوار کوتاه گشاد 2 نیویورکی

knickers *noun, pl.*
1 شۆرتی کچان یـا ژنـان 2 = knickerbockers ۞ شورت دختران و زنان

knick-knack /'nɪk næk/ *noun*, also nick-nack
1 شرەوشـــاتاڵ، کـــرتـمـــرت، وردەوپـــردە، لاچۆیـاچۆ 2 کـەڵوپـەل و خـشڵ و زەمبـەری کەمبایەخ ۞ 1 خرت و پرت 2 لوازم و زیورآلات بی‌ارزش

knick point /'nɪk/ *noun*
(زەویناسـی) گـۆڕانێکی کـوتوپـڕی (ناسـتی) لێژایـی gradient لـە لاڕووی profile چـۆم و رووبـاری؛ شـوێنی گـۆڕانی لێژایـی لـە لاڕووی رووبـاری (وەرگێـرانی بـەشـێ لـە *Knickpunkt*

قارەمانـان، شۆڕەسـواران ◌ عنـوان یـا مقـام شوالیەگری، گروە سلحشوران، شهسواران

knightly /ˈnaɪtli/ *adjective, adverb*
سـوارچاکانە، شیـڤالیەئاسا، جوامێرانـە، شۆڕەسوارانە، مێرخاسانە: *a knightly family* ◌ شوالیەمانند، جوانمردانە

Knight of Columbus *noun, pl.* Knights of Columbus
ڕێکخراوەی خێرخوازی و برایەتی کاتۆلیکی ئەمریکایی، لە 1881 لە نیوهافین New Haven ی هەرێمی Connecticut لە لایەن Michael McGivney دامەزرا ◌ سازمان خیریە و اخوت کاتولیکهای امریکا

Knight of Pythias *noun, pl.* Knights of Pythias
ئەندامی تیرەیێکی برایەتی و خێرخوازی نهێنی ◌ عضو فرقەی اخوت و خیریەی سری

Knight of the Maccabees *noun, pl. same*
ئەندامی کۆمەڵەیێکی خێرخوازی نهێنی ◌ عضو انجمن خیریەی سری

knight service *noun*
(لە سەدەکانی نێوەڕاستدا) بوونـەخاوەنی زەویوزار (بە خۆڕایی) لە بەرامبەر خزمەت و راژەی سەربازیدا ◌ نایت سرویس

Knight Templar *noun*, also the Knight of the Temple of Solomon, *pl.* Knights Templars or Knights Templar
ڕێکخراوەیێکی دینی و لەشکری، لە 1119 لە ئۆرشەلیم، بۆ پاراستنی زیارەتکاران دامەزرا ◌ سازمان مذهبی و نظامی

kniphofia /nɪˈfəʊfɪə, nʌɪ-, nɪpˈhəʊfɪə/ *noun*
(ڕووەکناسی) ڕووەکی تیرەیێ کە red-hot poker دەگرێتەوە [توخم *Kniphofia*] (بنەڕەت: لە ناوی ڕووەکناسی ئەڵمانی سەدەی هەژدەیەم (Johann H. *Kniphof* ◌ نوعی گیاه

knit[1] /nɪt/ *adjective*
جـۆشخـواردوو، یـەکگرتـوو، گیرسـاو، پێکچەسپیو ◌ جوشخوردە

knit[2] /nɪt/ *adjective*
(لە لێکدانا) ـچن (دەسچن = hand-knit) ◌ (در ترکیب) بافت

knit[3] /nɪt/ – past and past participle of knit

knitbone = comfrey

knitted /ˈnɪtɪd/ *adjective*
جـۆشخـواردوو، یـەکگرتـوو، گیرسـاو، پێکچەسپیو ◌ جوشخوردە

knitter /ˈnɪtə(r)/ *noun*
چنەر، ڤەچن، جۆلا، تەنەر، ڕێسەر ◌ بافندە

knitting /ˈnɪtɪŋ/ *noun*
1 چنین، ڕستن، شتێ کە بچنرێ، لەچنینهاتوو:

ئەڵمانی، لە *Knick* "bent") ◌ رودشکن

knife /naɪf/ *noun, pl.* knives
1 کارد، کێرد، کێر، چەقۆ: *She was murdered in a frenzied knife attack* 2 (دەزگا) تیغە، دم، تیغ، دمەتیغ ◌ 1 کارد، چاقو 2 تیغە

knife-board /ˈnaɪf bɔːd/ *noun*
مێزی سڕین و خاوێنکردنەوەی چەقۆ و کێرد ◌ میز تمیز کردن چاقو و کاردها

knife-edge *noun*
1 دەم یا لێواری کارد و چەقۆ، دمەتیغ، تیغە 2 بارودۆخی ناسک، ڕەوشی نگەرانکەر: *The economy is balanced on a knife-edge* 3 شتی باریک و تیژ ◌ 1 لبەی کارد یا چاقو 2 موقعیت حساس 3 چیز باریک و تیز

knife-grinder /ˈnaɪf graɪndə(r)/ *noun*
چەقۆتیژکەر، کێردتیژکەر، تیژگەر ◌ چاقوتیزکن

knifeman /ˈnaɪfmən/ *noun, pl.* knifemen
چەقۆکێش، چەقۆوەشێن ◌ چاقوکش

knife pleat *noun*
چینی چەقۆیی یان کێردی (باریک و تیژ) ◌ نوعی چین

knifepoint *noun*
نووکەچەقۆ، نووکی کێرد، سەرەچەقۆ ◌ نوک چاقو

knife rest /ˈnaɪf rest/ *noun*
جێچەقۆ، کێلانی چەقۆ یان کێرد ◌ جای چاقو

knight /naɪt/ *noun*
1 شیـڤالیە، قارەمـان، شۆڕەسـوار، کەڵەسـوار، چاکەسوار، شۆخەسوار، سوارچاک، سوارخاس 2 (لە بریتانیا) پیاوێ کە نێو یان نازناوی Sirی لە پێش نێوەکەی وەردەگرێ) 3 (شەترەنج) ئەسپ 4 (لە ڕۆمی کۆندا) ئەندامی چینی equities 5 (لە یۆنانی کۆندا) هاووڵاتی پلە دوو لە ئاتێن، لە یۆنان hippeus یش پێدەوترا ◌ 1 شوالیە، شهسوار 2 نایت 3 (شطرنج) اسب 4 و 5 نایت

knightage /ˈnaɪtɪdʒ/ *noun*
تیپی سوارچاکان، دەستەی شۆڕەسواران ◌ گروە سلحشوران

knight bachelor *noun, pl.* knights bachelor
شیڤالیە یان سوارچاکی ئازاد ◌ شوالیەی آزاد

knight commander *noun*
پایەیێکی زۆربەرزی شۆڕەسواری ◌ نایت کوماندر

knight errant *noun*
شۆڕەسـواری گـەڕۆک، سـوارچاکی گـەڕۆک، عـەیار، قارەمـان یـان سـوارچاکی هەڵـوەدا، شۆڕەسواری گەڕیدە (*knight errantry n*: (لە سەدەکانی نێوەڕاستدا) شۆڕەسواری و گەڕۆکی، سوارچاکی، گەڕۆکی، عەیاری) ◌ شهسوار عیار

knighthood /ˈnaɪthʊd/ *noun*
نێونیـشان یـان پلەوپایـەی سـوارچاکێتی، تیپـی سوارچاکان، دەستەی شۆڕەسواران، سوارچاکان،

2 *Where's my knitting?* یەک‌گرتوویی، پێکەوەبەستراوی ◌ 1 عمل بافتن، بافتنی 2 هم‌بستگی

knitting-machine /ˈnɪtɪŋ məʃiːn/ *noun*
دەزگای چنین، چنەک(ە) ◌ ماشین بافتنی

knitting-needle /ˈnɪtɪŋ niːdl/ *noun*
میلی چنین، دەرزی چنین، شیش ◌ میل بافتنی

knitwear /ˈnɪtweə(r), US -wer/ *noun*
جل‌وبەرگی چنراو، کراس و بەرگی چنراو، فانیلە ◌ جامەی بافتنی

knives /naɪvz/ = plural form of knife

knob /nɒb, US nɑːb/ *noun*
1 (درگا و هتد) دەسک، قولف، قولفە، دەزگرە، دەزگیرە، قوتکە 2 (رادیۆ، تەلەفزیۆن و هتد) پێچ، دوگمە، قرتە، جەڕ، جگ، عەقرەبە 3 گرێ، قۆرت، گرچک، قوتایی، قوتکە، زەقایی، نێرک 4 تۆپەڵ، گزمولە، گونک، خرکە 5 (زۆرتر لە ئەمریکا) تەپۆلکە، تەپ (خڕ بین) 6 (زمانی رەمەکی) شەرمی پیاو، کیر، دەزگا (knob-like *adj*) ◌ 1 دستگیرە 2 (رادیو) پیچ 3 برآمدگی 4 گلولە 5 پشتەی گرد 6 کیر

knobbed *adjective*
1 دەسک‌دار، دەسک‌بەند، قولف‌بەند، دەزگیرەپێوەبوو 2 گرێ‌گرێ، قۆرتاوی، قۆرت‌قۆرت، نارێک ◌ 1 دارای دستگیرە 2 دارای برآمدگی

knobbiness /ˈnɒblinəs, US ˈnɑːblinəs/ *noun*
گرێ، قۆرت، قوتایی، زەقایی، دەرپەڕیوی، دەرپۆقیوی ◌ برآمدگی

knobble /ˈnɒbl/ *noun*
گرێچکە، قۆرتکە، قوتکە، گرتک، دەرپەڕیوی چکۆلە ◌ برآمدگی کوچک

knobbly /ˈnɒbli, US ˈnɑːbli/ *adjective* (knobblier, knobbliest), also knobby /ˈnɒbi, US ˈnɑːbi/
نارێک، گرێ‌گرێ، گرتکاوی، تۆپەڵەتۆپەڵە، قۆرتاوی ◌ قلنبەقلنبە

knobkerrie /ˈnɒbˌkɛri/ *noun*, also knobkierie
تێلا، گۆپاڵ، زۆپە، کوتەک (سەرخڕ، لە لایەن ئەندامانی خێلەکانی باشووری ئەفریکا وەکوو چەکێ بەکاردێنرێ) ◌ چماق

knobstick = 1 knobkerrie 2 blackleg1

knock /nɒk, US nɑːk/ *noun*
1 لێدان، پیاکێشان، تێ‌سرەواندن 2 دەنگی درگا، شەقە، زرمەی درگا 3 دەنگی پیاکێشان (توند) 4 نەهاتی، نەهامەتی، مەینەتی، بەدبەختی، سیاچارەیی 5 عەیب‌لێ‌دۆزینەوە، رەخنەلێگرتن، رەخنەگیری، خراپەوتن ◌ 1 ضربە 2 صدای در 3 صدای ضربە 4 بدبیاری 5 خردەگیری

knockabout /ˈnɒkəbaʊt, US ˈnɑːk-/ *adjective, noun*
adj (ب.ت. لەبارەی پێرفۆرمانسی شانۆیی‌یەوە) سلێپ‌ستیک، بەزم‌وڕەزم *n* بەرچەرچ‌دانەوە، رەت، نەویستن، وەرنەگرتن، *adj* ◌ refusal اسلپ‌استیک *n* رد، عدم پذیرش

knock-back *noun*
(نافەرمی) نەلێکردن، بەرپەرچ‌دانەوە، پەرچ‌دانەوە، رەددانەوە، رەت‌کردنەوە ◌ عدم پذیرش، رد

knockdown /ˈnɒkdaʊn/ *adjective, noun*
adj (نرخ) کەم‌ترین، هەرە کەم، یەکجار هەرزان، (کەل‌وپەلی ناومال) دەکرێتەوە و دەنووشتێتەوە *n* (لە شەرەمشتدا) کەوتن (بە عەرزا) ◌ *adj* حداقل، ناکداون *n* ناک‌داون

knocker /ˈnɒkə(r), US ˈnɑːk-/ *noun*
1 درگاژەنە، درگاکوت، گوهاروک، چەکوشی درگا(ژەنە) 2 (نافەرمی) رەخنەگر، عەیب‌دۆزەرەوە، عەیب‌گر، بەئیراد 3 کەسێ کە درگا بە درگا شت دەفرۆشێ و دەکرێتەوە 4 رۆح(پانەت) یان جنۆکەیێ کە دەلێن نیشتەجێ کانگاکانە و هەر شوێنێ بەردی کانی باش و مایەداری لێ‌بێ دەیکوتێ و دەنگی لێوە دێنێ 5 (لە قەساب‌خانەدا) کەسێ کە بە چەکوش بەسەر مەرەکاندا دەکێشێ تا گێژ و سڕیان کا 6 (knickers) (نافەرمی، قسەیەکی ساردوسووکە بۆ ژنان) گوان ◌ 1 کوبە، دق‌الباب 2 (عامیانە) عیب‌جو 3، 4 و 5 کاکر 6 (در جمع) پستان

knocking *noun*
درگاژەنین، لەدرگادان، درگاکوتان ◌ درکوبی

knocking shop = brothel

knock-kneed /ˌnɒk ˈniːd/ *adjective*
چۆک‌لار، (ئە)ژنۆلار ◌ دارای زانوی کج

knock-knees /ˈnɒk niːz/ *noun, pl.*
چۆک‌لاری (بۆ نێوەوە)، ژێنۆڤالگۆم genu valgum ◌ کجی زانو

knock-off *noun*
(نافەرمی) کۆپی هەرزانی شتێکی گران(بایی) ◌ ناک‌اف

knock-on *noun*
1 (تۆپێنی راگبی) لێدان یان پیاکێشان بە تۆپدا 2 کارلێک‌کردن، دەرەنجامی نالەبار ◌ 1 ناک آن 2 پیامد نامطلوب

knock-on effect *noun*
دەرەنجامی نالەبار، ئەنجامی ناڕاستەوخۆ (ی کارێ)، ئاکامی ناخۆش و تاڵ ◌ عواقب ناگوار، پیامد غیرمستقیم

knockout /ˈnɒkaʊt, US ˈnɑːk-/ *noun*
1 (لە شەرەمشتدا) تەختی عەرزکردن، بە عەرزا کوتان (کە نەتوانێ هەستێتەوە) 2 پێشبڕکێیێ کە لەودا دۆڕاوەکانی هەر گەڕ و

ڕەوندێکی سەرکەوتوو لادەبرێ 3 (نافەرمی) سەرنجڕاکێش، جوان 4 دەرمانی خەو ◌ 1 ناکاوت 2 مسابقەی حذفی 3 (عامیانە) جذاب 4 داروی خواب‌آور

knock-up *noun*

(تێنیس، بەدمینتۆن و...) دەس گەرمی، دەس‌گەرم‌کردنەوە ◌ تمرین کوتاه

knoll /nəʊl, US noʊl/ *noun*

گرد، تەپۆلکە، تەپ، گردۆلکە ◌ پشته

knolly /'nəʊlɪ, US 'noʊlɪ/ *adjective*

گردگرد، تەپۆلکەدار، تەپ‌تەپ ◌ پشته‌دار

knop /nɒp/ *noun*

1 گۆپکە، گۆ، گرێ، دەرپەڕیوی 2 خونچە ◌ 1 قپه، برآمدگی 2 غنچه

knosp /nɒsp/ *noun*

گۆپکە، گۆ ◌ قپه

knot[1] /nɒt, US nɑ:t/ *noun*

1 گرێ: *Sailors had to know lots of different knots* 2 گرێ، قۆرت، قوتایی، گرچک، گۆپکە، دەرپەڕیوی، لوو، دوگمە 3 گرێی دەریایی (بەرامبەر بە 1853 میتر یان 6080 پێ) 4 تێک‌ئالان، ئالۆسکان، تێک‌گیران 5 یەک‌گرتن، یەک‌بەستن، پێوەست‌بوون، پێوەندی 6 دەستە، کۆمەڵ 7 کێشە، ئاستەنگ، گیروگرفت، گرفت، مەسەلە 8 (ماسوولکە) گیران، داگیران 9 یەکەی خێرایی بەرامبەر بە مایلێکی دەریایی لە سەعاتدا، لە فڕۆکە، کەشتی و بۆ با بەکاردێ 10 گولینگ، شۆڕابە، ریشکۆ ◌ 1 گره 2 برآمدگی 3 میل یا گره دریایی 4 گوریدگی 5 اتحاد 6 گروه 7 مشکل، مسأله 8 (ماهیچه) گرفتگی 9 نوت 10 منگوله

knot[2] /nɒt, US nɑ:t/ *noun, pl.* same or knots

شێلاقەی دەنووک‌کورت [*Calidris canutus*] ◌ نوعی آبچلیک

knotgrass /'nɒtgrɑ:s/ *noun*

(ڕووەک‌ناسی) گیامارانە، گیاگرێ، سیچکە؟، گیاگرێچک، لە تیرەی dock [*Polygonum aviculare* و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ◌ علف هفت‌بند

knot-hole *noun*

جێی گرێ(ی) دار ◌ سوراخ گره

knotless /'nɒtlɪs/ *adjective*

بێ‌گرێ ◌ بدون گره

knotted *adjective*

1 گرێدراو، بەسراو، قایم‌کراو، ئالۆسکاو، تێک‌ئالاو، لێک‌گیراو 2 گولینگاوی، شۆڕابەدار، ریشکۆدار 3 (ماسوولکە) گیراو، داگیراو 3 = gnarled ◌ 1 درهم‌گوریده، گره‌خورده 2 دارای منگوله 3 (ماهیچه) گرفته

knotter *noun*

گرێدەر ◌ گره‌زن

knotting *noun*

گرێدان، گرێ‌لێدان ◌ گره‌زنی

knotty /'nɒti, US 'nɑ:ti/ *adjective* (knottier, knottiest)

1 پڕگرێ، گرێ‌گرێ، هەزارگرێ، گرچن: *the* - *ty roots of the old oak tree* 2 ئالۆز، چارەنەکراو، سەخت، دژوار، چەتوون: *a knotty problem*

knottiness /'nɒtinəs, US 'nɑ:tinəs/ *n* ◌ 1 گره‌دار 2 پیچیده

knotweed /'nɒtwi:d/ = knotgrass

knotwork /'nɒtwɜ:k/ *noun*

ڕێکخستنی گرێ‌ڕێز، گرێ‌بەندی، گرێ‌چنی ◌ آرایش گره‌دار

knout /naʊt/ *noun*

(لە ڕووسیە، بۆ سزادان) شێلاق، جەڵدە، قەمچی ◌ تازیانه

know /nəʊ, US noʊ/ *noun,* in the know

(نافەرمی) ئاگادار، لەگۆڕێدابوو، زانیو ◌ در جریان امور، مطلع

knowable /'nəʊəbl/ *adjective*

لەزانین‌هاتوو، شیاوی زانین ◌ دانستنی

know-all *noun*

(نافەرمی) هەمووشت‌زان، هەمەزان، کەسێ کە وا دەجوولێتەوە کە هەموو شتێ دەزانێ ◌ علامهٔ دهر

Knowbot /'nəʊbɒt, US 'noʊbɑ:t/ *noun,* also knowbot

نۆوبات (= بەرنامەیەکی کامپیوتێری کە وا داڕێژراوە تا بگەڕێ بەدوای زانیاری لە ژمارەیەکی زۆری بنکەزانیاری‌یەکان‌دا، کاتێ بەکارهێنەری تۆڕێ زانیاری‌یەکی دەوێ) ◌ نوبات

knower *noun*

زانا ◌ دانا

know-how *noun*

1 (نافەرمی) کردارەکی، کردەنی، کردەوەیی (لە بەرامبەر تیۆریکاڵ‌دا) 2 شارەزایی، ئاگایی، زانیاری ◌ 1 (عامیانه) عملی 2 مهارت، دانش

knowing /'nəʊɪŋ, US 'noʊ-/ *adjective, noun*

adj ئاگادار، پێزانیو، زیرەکانە، مدریکانە، ئاگادارانە: *a knowing smile* *n* ئاگاداری، پێزانیوی ◌ *adj* مطلع، زیرکانه، عمدی *n* اطلاع

knowingly /'nəʊɪŋli, US 'noʊ-/ *adverb*

ئاگادارانە، لە ڕووی زانینەوە، دانستە، بە ئەنقەست، deliberately ◌ عمداً

knowingness /'nəʊɪŋnəs, US 'noʊ-/ *noun*

ئاگاداری، پێزانیوی، زیرەکی، مدریکی، وریایی ◌ اطلاع، زیرکی

know-it-all *noun*

(نافەرمی) هەمووشت‌زان، هەمەزان، کەسێ کە

پێی‌وایە هەموو شتێ دەزانێ ◌ علامەی دهر

knowledge /ˈnɒlɪdʒ, US ˈnɑːl-/ *noun*

تێگەیشتن، زانین، زانایی، زانیاری، زانست، زانشت، ناسین، ناسایی، ئاگایی، ئاگاداری، هایداری: *practical/medical/scientific knowledge* ◌ دانش، معرفت، شناخت، اطلاع

knowledgeability /nɒlɪdʒəˈbɪlətɪ, US nɑːl-/ *noun*, also knowledgeableness

شیاوی زانین‌بوون ◌ قابل دانستن بودن

knowledgeable /ˈnɒlɪdʒəbl, US ˈnɑːl-/ *adjective*

1 شیاوی زانین، دەزانرێ، ئاگادار، تێگەیشتوو، زۆرزان، بزان، زانا، زیرەک، وریا، زرینگ: *She is very knowledgeable about plants* 2 پڕزانیاری، زانیاری زۆری تیایە ◌ 1 قابل دانستن، مطلع، باهوش 2 حاوی اطلاعات

knowledgeably /-əbli/ *adverb*

ئاگادارانە، تێگەیشتووانە، لە رووی ئاگاداری‌یەوە ◌ از روی اطلاع

known[1] /nəʊn, US noʊn/ *adjective*

دیار، ئاشکرا، لەبەرچاو، پەیدا، خویا، ناسراو، نیوبەدەرەوە: *The disease has no known cure* ◊ *He's a known thief* ◌ معلوم، مشهور

known[2] /nəʊn, US noʊn/ = past participle of know

know-nothing /ˈnəʊn nʌθɪŋ/ *noun*

1 کەسێکی نەزان 2 Know-Nothing ئەندامی پارتی‌یەکی سیاسی سەدەی 19ی ئەمریکا کە دوژمنی کۆچەران بوون و نکۆڵی‌یان لە بوونیان دەکرد (know-nothingism *n*: نەزانی) ◌ 1 آدم نادان 2 نونوتینگ

knuckle /ˈnʌkl/ *noun*

1 پلی قامک، جومگەی قامک (ب.ت. جومگە یان بەندی metacarpal لەگەڵ phalanx دا)، خرتک، خرتکە، بەند، کەشک، (هی ئاژەڵ) خەلوول 2 پێگەیشتنەوەی دوو ئاست لە گۆشە و سووچێکی تیژدا (وەک لە میچ و باندا)؛ خاڵی تەوەری pivotal point 3 بەشێکی دەرپەڕیوی لوولەکی سەر لاولاوە یان ئەنجامە کە میل یان تەوەری پیادەچێ، جێ‌میل یا جێ‌تەوەری لاولاوە brass = (knuckles) 5 knuckle joint = 4 knuckles ◌ 1 بند انگشت 2، 3، 4 و 5 ناکل

knuckleball *noun*, also knuckler

(بەیسبۆڵ) ناکلبوڵ (knuckleballer *n*) ◌ ناکلبول

knuckle-bone /ˈnʌkl bəʊn/ *noun*

1 جگ، قاپ، میچ، ماچ 2 (knuckle-bones) جگێن، جگ‌وپشت، میچێن، قاپێن (وشەکانی پێوەندی‌دار بە جگێن بریتین لە: چەق، تەوغی (گزیرهاتنی جگ)؛ تەف، شەگگە (میرهاتنی جگ)؛ فەر یان فر؛ مەحانج یا محانج؛ تووش(کردن) ◌ 1 کعب، قاپ 2 (در جمع) سەقاب، قاپ‌بازی

knuckle-duster /ˈnʌkldʌstə(r)/ *noun*, also brass knuchkles

پەنجەبۆکس ◌ پنجەبکس

knucklehead /ˈnʌklhed/ *noun*

(ئافەرمی) کەسێکی کەر، گەوج، بێ‌مێشک، *Anybody but a complete knucklehead could do the job* :inept ،bumbling ،stupid (knuckleheaded *adj*) ◌ آدم احمق

knuckle joint *noun*

لاولاوەی بەنددار یان جومگەیی، دوولایی جومگەیی یان بەندی، ئەنجامەی جومگەیی یان بەندی، بەستی جومگەیی ◌ لولای مفصلی

knur /ˈnɜː(r)/ *noun*

گرێی دار، قورت، گرچک، gnarl، گرێ یان لکی excrescence سەخت (وەک هی کۆتەرە یان قەدی trunk دار) ◌ گره درخت

knurl /ˈnɜːl/ *noun*

گرێ، قۆرت، چوکڵە، قوتکە، دەرپەڕیوی، گۆپکە، برگە، ددانە، کونگرە (knurled /ˈnɜːld/ *adj*: گرێ‌دار، گرێ‌گرێ، قۆرت‌قۆرت، قوتکاوی، گۆپکەدار، برگەبرگە) ◌ برآمدگی، قپه، کنگره

knurly /ˈnɜːli/ *adjective* (knurlier, knurliest)

گرێ‌دار، قۆرت‌قۆرت، گۆپکەدار، گۆپکەگۆپکە ◌ دارای قپه یا گره

KO /ˌkeɪ ˈəʊ, US ˈoʊ/ *abbreviation* knockout

koa /ˈkəʊə/ *noun*

(رووەک‌ناسی) دارستانێکی گەورەی هاوایی [*Acacia koa*] ◌ کوا

koala /kəʊˈɑːlə, US koʊ-/ *noun*, also koala bear

کوالا: گیانەوەرێکی گوان‌دار یان شیردەر بەدارداهەڵچووی ئەوسترالیایی گوێ‌زل و بێ‌کلک، لەسەر eucalyptus دەخوا و دەژی [*Phascolarctos cinereus*] (بنەڕەت: لە Dharuk وەرگیراوە) ◌ کوآلا

koan /ˈkəʊɑːn, ˈkəʊan/ *noun*, *pl.* koans

پرسیارێکی دژبەیەک کە بۆ شاگردێکی زێن Zen دێتەئاراوە وەک بابەتێکی مێدیتەیشێن، بە مەبەستی بەدەس‌هێنانی رۆشن‌گەری ◌ کوان

kob *noun*, *pl.* same

کۆب: ئاسکەکێوی باشووری ئەفریکا [*Kobus kob*] ◌ کوب

kobo /ˈkəʊbəʊ/ *noun*, *pl.* same

کۆبۆ: یەکەی پارەی نایجریە، بەرامبەر بە سەدیەکی naira ◌ کوبو

kobold /ˈkəʊbəld/ *noun*

کۆبۆڵد: جنۆکە و لەژێر عەرزا دەژی، لە

میتۆلۆژی و فۆلکلۆری ئەڵمانیدا (بنەڕەت: لە *Kobold* ئەڵمانییەوە) ◌ کوبولد

Kodak /ˈkəʊdæk/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) کوداک (دەزگای وێنەگرتنی دەستی، لە لایەن ژۆرژ ئیستمەن George Eastman لە 1888 داهێنرا) ◌ کداک

Kodiak bear /ˈkəʊdiæk/ *noun*
ورچێکی قاوەیی کەتە لە کۆدیاک و دوورگەکانی تری ئالاسکا دۆزراوەتەوە ◌ خرس کودیاک

koel /ˈkəʊəl/ *noun*
کۆترەنەخشینەی ئاسیایی یان ئەوسترالیایی سەرتایی‌ڕەش [*Eudynamys scolopacea*] ◌ نوعی فاخته

kofta /ˈkɒftə, US ˈkuːf-, ˈkɔːf-/ *noun, pl.* same or koftas
(چێشت، باشووری ئاسیا و...) کفتە (بنەڕەت: لە *koftah* فارسی) ◌ کوفته

K of C *abbreviation* Knight of Columbus

kohen /ˈkɒhɛn, US kɔɪn/ *noun,* also cohen *pl.* kohanim /-nɪm/ or cohens
کاهێن، ئەندامی چینی قەشەکان (لە عیبرییەوە) ◌ کاهن

kohl /kəʊl, US koʊl/ *noun*
کلە (بنەڕەت: لە *kuhl* عەرەبییەوە) ◌ کُحل

kohl-bag *noun*
کل‌توور، کلتوور، کل‌دان، کلتە، سوورمەدان ◌ کحل‌بگ

kohl-pencil *noun*
کل‌چێوک، کلچ، کلچک، کلچۆف ◌ کحل‌پنسل

kohl-pot *noun*
کل‌دان، کلتە، سوورمەدان ◌ کحل‌پوت

kohlrabi /ˌkəʊlˈrɑːbi, US ˌkoʊl-/ *noun, pl.* kohlrabies
شەلەم‌خوێری، داش‌کەلەرمە شەلەمە هەردی، قەدێکی شەلەم‌ئاسای گۆشتنی هەیە [*Brassica oleracea gongylodes*]: هەروەها قەد و لاسکەکەی کە وەک سەوزی بەکاردێنرێ ◌ کلم‌قمری

koi /ˈkɔɪ/ *noun, pl.* same
جۆرێ ماسی کەپووری زلە [*Cyprinus carpio*] ◌ نوعی ماهی کپور

koine /ˈkɔɪniː/ *noun*
1 زمانی هاوبەشی یۆنانییەکان لە نەمانی قۆناخی کلاسیکەوە تا سەردەمی بیزانتین 2 زمانی هاوبەش (بنەڕەت: لە *koinē (dialektos)* یۆنانی "ئاسایی (زمان)") ◌ 1 کوینی 2 زبان میانجی

kokanee /ˈkəʊkani/ *noun, pl.* same or kokanees
سەلمونی sockeye گۆماوەکانی ئەمریکای باکووری ◌ کوکانی

kok-saghyz *noun,* also kok-sagyz
(ڕووەکناسی) جۆرێ dandelion چەندساڵەی ئاسیایی [*Taraxacum kok-saghyz*] ◌ نوعی گیاه

kola = cola 1

kola tree *noun*
جۆرێ دار هەمیشەسەوزی ئەفریکایی [*Cola acuminate* و جۆرەکانی پێوەندیدار] ◌ نوعی درخت

kolinsky /kəˈlɪnski/ *noun, pl.* kolinskies
جۆرێ ڕزقی قاوەیی توند، لە سیبریا تا ژاپۆن دەبینرێ [*Mustela sibirica*] ◌ نوعی راسو

kolkhoz / ˈkɒlkɒz, US kʌlkˈhɔːz/ *noun, pl.* same or kolkhozes or kolkhozy
(ڕووسی) کۆلخۆز، کێڵگەی هاوبەش، مووچەشەریکە (بنەڕەت: لە ڕووسییەوە، لە *kol(lektivnoe) khoz(yaĭstvo)* "کێڵگەی هاوبەش یان مووچەشەریکە") ◌ کولخوز

Kol Nidre /kɒl ˈniːdreɪ/ *noun*
دۆعایێ بە زمانی ئارامی، جووولەکەکان لە شەوی Yom Kippur دەیخوێنن ◌ کول نیدر

komatik /ˈkɒmətɪk/ *noun*
جۆرێ خێشکەی ئێسکیمۆیی سەگ‌کێش، خەڵکی لابرادۆر بەکاری دێنن ◌ نوعی سورتمه

kommandatura *noun*
(ئەڵمانی) بنکەی سەرکردایەتی حکومەتی سەربازی (یان میلیتاری) ◌ کومانداتورا، مرکز فرماندهی نظامی

Komodo dragon /kəˌməʊdəʊ ˈdrægən, US kəˌmoʊdoʊ/ *noun,* also Komodo lizard
هەژدیهای کۆمۆدۆ، کۆمۆدۆ دراگۆن (گەورەترین مارمێلکی جیهان، ڕەسەنی کۆمۆدۆ و هیندێ لە دوورگەکانی ئیندۆنیزیا [*Varanus komodoensis*]) ◌ اژدهای کومودو

Komsomol /ˈkɒmsəmɒl/ *noun*
ڕێکخراوەی لاوانی کۆمۆنیستی یەکێتی سۆڤیەتی جاران (بنەڕەت: ڕووسی: *Kommunisticheskiĭ Soyuz Molodëzhi* "یەکێتی یان کۆمەڵەی کۆمۆنیستی لاوان") ◌ کومسومول

Kongo /ˈkɒŋgəʊ/ *noun, pl.* same or Kongos
1 ئەندامی گەلێکی ڕەسەنی دانیشتووی ناوچەی ڕووباری کۆنگۆ لە ڕۆژاوای ناوەندی ئەفریکا 2 زمانی بانتۆیی ئەو گەلە Kikongo ◌ کونگو

Konkani /ˈkəʊŋkəni/ *noun*
زمانێکی Indic، لە Goa و چەند بەشێکی Maharashtra لە ڕۆژاوای هیند قسەی پێ‌دەکرێ ◌ کونکانی

kook /kuːk/ *noun*
(نافەرمی) بنیادەمی سەیر، مرۆی شێتۆکە، بنیادەمی شێت و گەوج ◌ آدم عجیب‌وغریب،

آدم دیوانه و احمق

kookaburra /ˈkʊkəbʌrə, US -bɜːrə/ *noun*
(گیانەوەرناسی) قولەشینەی ئەوسترالیایی زۆر گەورە، لە باڵندە و خشوک دەخوا [*Dacelo novaeguineae*] ◌ ماهی‌خورک استرالیایی

kooky *adjective* (kookier, kookiest)
offbeat ،crazy سەیر، نائاسایی، شێت، دەلوو، (*kookiness n*) ◌ عجیب و غریب، دیوانه

koori /ˈkʊəri/ *noun, pl.* koories
(ئەوسترالیا) بنەنشین، سەرەتانشین، رەسەن ◌ کوری

Kootenai *noun,* also Kutenai, *pl.* same or -nais
1 ئەندامی گەلێکی سوورپێستی جیاکانی راکی هەم لە ئەمریکا و هەم لە کەنەدا 2 زمانی گەلی کووتینای ◌ کوتنای

kopeck *noun,* also kopek /ˈkəʊpɛk, US ˈkɒpɛk/
کوپێک (= یەکەی پارە لە رووسیە و چەندین وڵاتی تر، بەرامبەر بە سەدیەکی روبل rouble) ◌ کپک

koppie /ˈkɒpi, US ˈkɑːpi/ *noun,* also kopie
(لە ئەفریکای باشووری) گرد، تەپۆلکە، تەپ پشتە، تپەی کوچک ◌

kora /ˈkɔːrə/ *noun*
جۆرێ ئامێر یان سازی 21 ژێیی ئەفریکای رۆژاوا لە عوود دەچێ، وەک چەنگ لێدەدرێ ◌ کورا

Koran /kəˈrɑːn/ *noun,* also Quran or Qur'an /kʊ-/
قورئان ◌ قرآن

Koranic /kəˈrænɪk/ *adjective*
قورئانی، سەربە قورئان ◌ قرانی

Korean /ˈkəʊˈrɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە کۆریای باکووری و باشووری، گەل و زمانەکەیان *n* 1 خەڵکی کۆریای باکووری یان باشووری، یان کەسێ لە رەچەڵەکی کۆریایی 2 زمانی کۆریایی ◌ کره‌ای

korfball /ˈkɔːfbɔːl/ *noun*
یارییێ لە تۆپی سەبەتە دەچێ، دەستەییەیە و هەر دەستەیێ لە شەش پیاو و شەش ژن پێکدێ ◌ کورفبال

korma /ˈkɔːmə, US ˈkɔːrmə/ *noun*
کورما (= چێشتێکی هیندی کە لە گۆشت و سەرتوێ ساز دەبێ: *chicken korma*؛ بنەرەت: لە قارمەی تورکییەوە گیراوە) ◌ کورما

Korsakoff syndrome /ˈkɔːsəkɒfs/ *noun*
کۆنیشانەی کۆرساکۆف (نەخۆشییەکی ئاستەمی دەروونی کە یادەوەری بەم‌زووانەی لە دەس دەدا، ئەویش لە ئەنجامی خواردنەوەی درێژخایەن) ◌ نشانگان کورساکوف

koruna /ˈkɒrʊnə, kəˈruːnə/ *noun*
یەکەی بنەرەتی پارەی بوهیمیا، مۆراڤیا و سلۆڤاکیا، بەرامبەر بە سەد هالێر haler ◌ کورونا

Koryak /ˈkɒrjak/ *noun, pl.* same or Koryaks
1 ئەندامی گەلێکی رەسەنی کۆمەڵەدوورگەی کامچاتکا Kamchatka 2 زمانی ئەو گەلە، سەربە Chukchi ◌ کوریاک

kosher /ˈkəʊʃə(r), US ˈkoʊ-/ *adjective*
1 (لە دین و قانوونی جوولەکەدا) حەلال، پاک، خاوێن، رەوا، بەپێی ئایینی جوولەکە ئامادەکراو 2 راست، دروست، بەجێ، رەوا، قانوونی، یاسایی: *Their business deals are not always completely kosher* ◌ 1 حلال 2 شایسته، مشروع، صحیح، قانونی

Kosovan *noun, adjective*
کۆسۆڤۆیی ◌ کوسویی

Kosovar /ˈkɒsəvɑː/ *noun*
خەڵکی کۆسۆڤۆ Kosovo، هەرێمێکی سیبریا ◌ کوسویی

koto /ˈkəʊtəʊ/ *noun, pl.* kotos
زێتیرێکی ژاپۆنی دەورویەری 6 پێ درێژ، بە 13 ژێوە ◌ کوتو

koulibiac = coulibiac

koumiss /ˈkuːmɪs/ = kumis

kouprey /ˈkuːpreɪ/ *noun*
جۆرێ گای کەتەی زۆر دەگمەن، لە دارستانەکانی باشووری رۆژهەڵاتی ئاسیا [*Bos sauveli*] ◌ کوپری

kowhai /ˈkəʊwʌɪ, US ˈkɔːfʌɪ/ *noun*
جۆرێ داری رەسەنی نیوزیلەند و شیلی کە هێشووە گوڵی زەردی پیا شۆڕبۆتەوە (*Sophora tetraptera*) ◌ کووای

kowtow /ˈkaʊˈtaʊ/ *noun*
داهاتنەوەی سەرعەرز (وەک نەریتێکی چینی) ◌ سجده‌ی چینی

kowtower *noun*
داهاتوو، سوژدەبردوو ◌ ساجد

KP /ˌkeɪ ˈpiː/ *noun, abbreviation* kitchen police
کارێ کە لە چێشتخانەدا لە لایەن سەربازەکانەوە زۆرتر وەک سزایێ دەکرێ: *The sergeant assigned him to KP* ◌ کی‌پی

kph /ˌkeɪ piː ˈeɪtʃ/ *abbreviation* kilometres per hour
کیلۆمیتر لە سەعاتدا، کیلۆمیتر لە کاتژمێردا ◌ کیلومتر در ساعت

Kr symb. the chemical element krypton

kraal /krɑːl/ *noun*
1 (ئەفریکای باشووری) گوند، دێ (کە بە پەرژین دەوور درابێ) 2 سەرگێر (بۆ گاران و

رانەمەڕ) ۞ 1 دهکده 2 زمین محصور

kraft /krɑːft/ *noun*, also kraft paper
کاغەزێکی قایمی قاوەیی بۆ مەبەستی پێچانەوە (بنەڕەت: لە سویدی‌یەوە "strength") ۞ کرافت

krait /kraɪt/ *noun*
(گیانەوەرناسی) کرایت: ماری کوبرای ئاسیایی یەکجار ژاراوی [تۆخم *Bungarus*: چەندین جۆرن] ۞ کرایت

kraken /ˈkrɑːkən/ *noun*
کراکین (= بوونەوەرێکی خەیاڵی زەبەلاح کە دەوترێ لە نزیک نۆروێژ لە دەریادا دەردەکەوێ، لە نۆروێژی‌یەوە) ۞ کراکن

krantz /krɑːns/ *noun*, also krans
(ئەفریکای باشووری) دیوارەڕەوەز، هەڵدێر، هەڵەت ۞ کرانس

K ration *noun*, from Ancel B. Keys, American physiologist
بەستەی سووکی خۆراکی بۆ رەوشی نائاسایی (بۆ هێزە چەکدارەکانی ئەمریکا لە شەڕی جیهانی دووەمدا) ۞ کی‌راسیون

Kraut /kraʊt/ *noun*
کرۆت (= قسەیەکی سووکە بۆ ئەڵمانی‌یێ؛ بنەڕەت: جەنگی جیهانی یەکەم، کورت‌کراوەی sauerkraut) ۞ کراوت

Krebs cycle /krɛbz/ *noun*, also citric acid cycle or tricarboxylic acid cycle
(زیندەکیمیا) سووڕی کرێبز: دوابەدوای‌یەک‌هاتنی کاردانەوەکانی sequence of reactions خانە زیندووەکان کە بە درێژایی هەناسەدانی هەوازی‌یەوە وزە بەرهەم دێنن (لە ناوی زیندەکیمیازانی بریتانیایی ئەڵمانی‌زادە سێر Hans *Krebs*) ۞ چرخەی کربز

Kremlin /ˈkrɛmlɪn/ *noun*
1 کۆشکی کرێملین (لە مۆسکۆ) 2 حکومەتی رووسیە (و یەکێتی سۆڤیەتی جاران) ۞ 1 کاخ کرملین 2 دولت روسیه

kremlinologist *noun*
لێکۆڵەری سیاسەت و کردەوەکانی یەکێتی یان حکومەتی سۆڤیەتی جاران ۞ کرملینولوژیست

kremlinology *noun*
لێکۆڵینەوەی سیاسەت و کردەوەکانی حکومەتی سۆڤیەتی جاران former Soviet government ۞ کرملینولوژی

kreplach /ˈkrɛplɑːx/ *noun, pl.*, also kreplech, *pl.* same
کرێپلاکس (لە ئاشپەزی جوولەکەدا): هەریشتەی سێ‌گۆش یا چوارگۆشی پڕ لە پەنیر و گۆشتی جنراو، لەگەڵ سوپ لێ‌دەنرێ ۞ کرپلاکس

kretek *noun*
جگەرەیێ کە لە clove و تووتنی ئیندۆنیزیایی دروست دەکرێ ۞ کرتک

kreutzer /ˈkrɔɪtsə(r)/ *noun*, also kreuzer
(ئەڵمانی) کۆینی مس و زیوین لە ئەڵمانیا و نەمسا (یان ئوتریش)ی جاران ۞ کرویتسر

kriegspiel /ˈkriːgspiːl/ *noun*
1 مەشق یان مانۆڕێ کە لەودا کەشتی‌یەکان، سەربازەکان و هتد بە شتی ورد پیشان دەدرێ و بۆ راهێنانی سپاردنی و تاکتیکی لەشکری ئەفسەرەکان بەکاردێنرێ 2 جۆرێ chess (لە ئەڵمانی‌یەوە، لە *Krieg* "شەڕ، جەنگ" + *Spiel* "کایە، یاری") ۞ کریک‌اسپیل

krill /krɪl/ *noun, pl.*
کریل، نەهەنگ‌خۆرە (کۆما گیانەوەرێکی سەدەفداری ورد کە نەهەنگ (ی baleen دەیان خوا [*Meganyctiphanes norvegica* و جۆرەکانی تر، دەستە Euphausiacea]؛ بنەڕەت: لە *kril* نۆروێژی بە واتای "پۆلە بەچکەماسی ورد") ۞ کریل

krimmer /ˈkrɪmə/ *noun*, also crimmer
کەوڵ یان پێستەی رەش یان بۆری بەرخەکانی Crimean ۞ کریمر

Krio /ˈkriːəʊ/ *noun*
زمانی کریۆلی لەسەر بنچینەی ئینگلیسی سیرالیۆن ۞ کریو

kris /kriːs/ *noun*, also archaic creese
کریس (= خەنجێری مالزیایی و ئیندۆنزیایی، دەم‌پێچاوپێچ) ۞ کریس

Krishna *noun*
کریشنا (= ناوێ یەکێ لە خودا مەزنەکانی هیندی) ۞ کریشنا

Krishnaism /ˈkrɪʃnəɪz(ə)m/ *noun*
کریشناپەرستی ۞ کریشناپرستی

Kriss Kringle /ˌkrɪs ˈkrɪŋgl/ = Santa Claus

krona /ˈkrəʊnə, US ˈkroʊnə/ *noun*, 1 *pl.* kronor. 2 *pl.* kronur
کرۆنا 1 یەکەی پارەی بنەڕەتی ئایسلەند بەرامبەر بە سەد ئێیریر 2 یەکەی پارەی بنەڕەتی سوید بەرامبەر بە سەد ئۆری öre ۞ کرونا

krone /ˈkrəʊnə, US ˈkroʊnə/ *noun, pl.* kroner pronunc. same
کرۆنێ (یەکەی بنەڕەتی پارەی دانمارک و نۆروێژ) ۞ کرونی

kroon /kruːn/ *noun, pl.* kroons or krooni
یەکەی بنەڕەتی پارەی ئیستۆنیا، بەرامبەر بە سەد sent ۞ کرون

Kru /kruː/ *noun, pl.* same
1 سەربە گەلی دەریاوانی کەناری لیبیریا و کەناری ماهی یان عاج (ساحل عاج) 2 زمانی نایجیر-کۆنگۆیی ئەو گەلە ۞ کرو

krugerrund /ˈkruːgərand/ *noun*, also Kruger

وجهه، اعتبار، افتخار، عزت ◇ *a famous team*

kudu /'ku:du: , US 'kudu/ *noun, pl.* same or kudus

جۆرێ ئاسکەکێوی ڕیڕیی ئەفریکایی، نێرەکەی شاخێکی درێژی چەماوی هەیە [*Tragelaphus strepsiceros* و *T. imberbis*] ◇ کودو

kudzu /'kudzu:/ *noun*

جـۆرێ گیـای هەڵـچووی زووهەڵـدەری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [*Pueraria lobata*]: *the use of kudzu in traditional Chinese medicine* ◊ *the potential of kudzu as a biofuel crop*

(بنەڕەت: لە *kuzu* ژاپۆنی‌یەوە) ◇ کودو

Kufic /'kju:fɪk/ *noun, adjective,* also Cufic

n جۆرێ خەت یا ئەلف‌وبێی عەرەبی *adj* سەربەو شێوە خەتە یا ئەلف‌وبێ‌یە (لە ناوی کووفە *Kufa*، شارێ لە باشووری بەغدا Baghdad) ◇ کوفی

kugel /'ku:g(ə)l/ *noun*

(لـە ئاشـپەزی جوولـەکـەدا) جـۆرێ پـودینگی خۆشی بەتاتە یان سـەوزەکانی تر (بنـەڕەت: لە یەدی‌یەوە Yeddish "تۆپ") ◇ کوجل

Kuiper belt *noun*

(ئەستێرەوانی) پشتێنەی کویپێر ◇ کمربند کویپر

Ku Kluxer *noun*

کوکلاکسێر ◇ کوکلوکسر

Ku Klux Klan /ˌku: klʌks 'klæn/ *noun, abbreviation* the KKK

کوکلاس‌کلان (← ڕێکخراوەیەکی نهێنیی سیاسی لـە ئەیالەتـەکانی باشـووری ئـەمریکا بـە دژی ڕەش‌پێستەکانی ئەمریکا) ◇ کوکلوکس‌کلان

kukri /'kukri/ *noun, pl.* kukris

کوکری (جۆرێ خەنجێری دەم‌چەماو، لە لایەن Gurkha کانـەوە بـەکـاردێنرا، لـە *khukuri* نێپالی‌یەوە) ◇ کوکری

kulan /'ku:lak/ *noun*

1 (مێژوویـی) جـووت‌بـەنـدەی دەوڵـەمـەنـدی ڕووسـیای سـەدەی نـۆزدە 2 وەرزێـرێ کـە لـە ڕوانگەی کۆمۆنیستەکانەوە سامانێکی یەکجاری هـەبێ (وەک سـەرکوت‌کـەر چاولێ‌دەکرا، (لە ڕووسی‌یەوە بە واتای (کەسێکی)مشت(قووچاو)؛ بنەڕەت: لە *kol* تورکیکەوە "دەست") ◇ کولاک

kulan /'ku:lən/ *noun*

جۆرێ کەرەکێوی ڕەسەنی ستێپەکانی ئاسیای ناوەندی ◇ کولان

kulcha /'kultʃə/ *noun*

کولیچە، کولوچە، کلوچە ◇ کلوچه

kulfi /'kulfi/ *noun*

جـۆرێ بەسـتەنی هێنـدی، زۆرتـر بـە شـێوەی قووچەک ◇ کولفی

kultur /kul'tu:r/ *noun*

1 فەرهەنگ، چاند، کولتور (ئەڵمانی، لە *cultura* لاتین "فەرهەنگ، چاند "culture") 2 فەرهەنگی

کروگێراند (کۆینی زێڕینی ئەفریکای باشـووری بـە قورسـایی ئۆنـسێ، پۆرترەی سـەرۆک‌کۆمـار Krugger لەسەرە (بە بەری ڕوو یـان شێرەکەیا) ◇ کروگراند

krummhorn /'krʌmhɔ:n, US -hɔ:rn/ *noun,* also crumhorn

کـرام‌هـۆرن (← ئـامێرێکی سـەرەتایی موسـیقا، لوولەیەکی چەماوەی لە ئاخرەوە پێوەبوو، لەوێوە فوویان پیادەکرد و لێیان‌دەدا) ◇ کرومهورن

krypton /'krɪptɒn, US -tɑ:n/ *noun*

(گاز) کریپتۆن (بە ژ.گ. 36 ن. Kr؛ بنەڕەت: لـە *krupton* یۆنانی‌یەوە، بێ‌لایـەنی *kruptos* "شاراوە "hidden) ◇ کریپتون

kryptonite /'krɪptənaɪt/ *noun*

کریپتۆنایت، کریپتۆنیت (توخمێکی کیمیایی کە تەنیا لە چیرۆکـاندا باسی دەکرێ، ب.ت. لەو چیرۆکانـەی کـە لـەبارەی کەڵـەپیاوەوەن، کەسـایەتی‌یـی بـە هێزێکـی زۆرەوە، کاتـێ لـە کریپتۆنایـت نزیـک دەبێتـەوە، هێـز و تـوانی لەدەست دەدا) ◇ کریپتونیت

Kshatriya /'kʃatrɪə/ *noun*

کـشاتریا: ئەنـدامی دووەمـین چـین یـان کاسـتی caste بـەرزی، بـریتی‌یـە لـە چـینی لەشـکری military، لەشکری‌یان (بنەڕەت: لە *kṣatriya* سانـسکریت، لـە *kṣhatra* "authority ,rule") ◇ کشاتریا

K star *noun*

ئەستێرەی کا یان کەی ◇ ستارەی K

kt *abbreviation* knot

Kt *abbreviation* knight

K/T boundary *noun*

(زەوی‌ناسی) سنوور یـان سـەرحـەدی کـەی‌تی، سـنوور یـان سـەرحـەدی گـەچینـە (کرێتاسـە) و تێرشـیاری: سـنووری نێـوان سـەردەمـەکـانی کرێتاسـە و تێرشـیاری، دەوروبـەری 65 میلیـۆن ساڵ لەوە پێش، لەو سەروبەندەدا دایناسۆر و زۆر لـە کۆمـەڵ و دەسـتەی تـری گیانـەوەران قـڕیان تێکەوتووە؛ هەروەها ئـەو چینە زەوی‌ناسی‌یەی کە ئەو سنوورە دەس‌نیشان دەکا (بنـەڕەت: *K*، گـــــوزراوی *C*، کورتــــــەی *Cretaceous* + Tertiary) ◇ کی‌تی بوندری

kuccha /'kʌtʃtʃʌ/ *noun, pl.*

شەڵوارێکی کورت، وەک یەکێ لە پێنج نیشانەی جیـــاوازی Khalsa Sikh (بنـــەڕەت: لـــە پەنجابی‌یەوە وەرگیراوە) ◇ کاچا

Kuchean = Toccharian B

kuchean *noun,* also kuchen

جۆرێ کەیکی قاوە ◇ نوعی کیک

kudos /'kju:dɒs, US 'ku:dɑ:s/ *noun*

بایەخ، برەو، ئابروو، نێوبانگ، باوەر، گەورەیی، شکۆ، سەربەرزی: *the -s of playing for such*

کۆنگ‌فو، کانگ‌فو (بنەڕەت: *gong* "لێهاتوویی، لێوەشاوەیی + *fu* "مامۆستا، سەروەر master") ۞ کونگ‌فو

kunzite /ˈkʌntsʌɪt, ˈkʌnzʌɪt/ *noun*
کانزات، کونزیت، کونزایت: جۆری سپۆدیۆمینی spodumene بە رەنگی ئەرخەوانی کاڵ (بنەڕەت: لە ناوی گەوهەرناسی ئەمریکایی George F. *Kunz* + -ite[1]) ۞ کونزیت

Kuomintang *noun*
کومین‌تانگ: پارتی سەرەکی رامیاری چین لە 1928 تا 1949، لە لایەن Sun Yat-sen لە 1911 دامەزرا و پاشان Chiang Kai-Shek بەڕێوەی برد؛ پارتی سەرەکی تایوان لە 1949 وە ۞ کومین‌تانگ

Kupffer cell /ˈkʊpfə/ *noun*
(توێکاری) خانەی کوپفێر: خانەیێکی بێگانەخۆری جگەر، کاریان تێک‌شکاندنی خڕۆکە سوورەکانی خوێنە (بنەڕەت: لە ناوی توێکاری باڤاریایی Karl Wilhelm von *Kupffer*) ۞ سلول کوپفر

kurbash /ˈkʊəbaʃ/ *noun*
شیلاق (بۆ تەمێ‌کردن لە میسر و تورکیە؛ بنەڕەت: لە *kurbāj* عەرەبی‌یەوە، لە *quirbāch* تورکی‌یەوە "whip") ۞ کورباش

Kurd /kəːd/ *noun*
ئەندامی گەل یان نەتەوەیێ کە لە ئێران، ئێراق، تورکیا، سووریە و ئەرمەنیا دەژین، کورد، کوردستانی ۞ کُرد

Kurdish /ˈkəːdɪʃ/ *adjective, noun*
1 *adj* سەربە کورد، کوردستانی 2 کوردی، سەربە زمانی کوردی، پێوەندی بە زمانی کوردی‌یەوە هەیە، پێوەندی بە کوردەکانەوە هەیە *n* زمانی کوردی ۞ *adj* 1 وابسته به کورد (کُرد) 2 وابسته به زبان کوردی یا کوردها *n* زبان کوردی

Kurdistan /ˌkəːdɪstɑːn, -stæn, US ˌkəːrd-/ *noun*, geographical name
1 کوردستان (= ناوچەیێکی باشووری رۆژاوای ئاسیا، لە نێوان پێنج وڵاتی ئێران، ئێراق، تورکیە، سووریە و ئەرمەنستان دابەش کراوە) 2 پارچە یان کوتاڵی کوردی یان کوردستانی، کوتاڵی کوردەواری 3 بەڕەی کوردی یان کوردەواری (کە لەبەر رەنگە جوانەکانی جنێی سەرنجە) ۞ 1 کوردستان 2 پارچەی کوردی 3 قالی کوردی

kurrajong /ˈkʌrədʒɒŋ/ *noun*
رووەکێکی ئەوستڕالیایی کە ریشاڵێکی قایم دێنێ [*Brachychiton populneus* و جۆرەکانی تر] (بنەڕەت: لە داروک Dharuk "بە تکی راوەماسی" (لە ریشاڵ یان توێخڵی ئەو دارە دروست دەکرێ) ۞ نوعی گیاه

kursaal /ˈkʊəsɑːl, US -z-/ *noun*
خانوویێ بۆ رابواردنی هات‌وچۆکەرانی گەراو

ئەڵمانی، ب.ت. لە لایەن فراوانخوازەکانی Hohenzollern expansionist نازی و (ئەندامی خێزانی پاتشایی ئەڵمانیا کە لە براندێنبورگ Brandenburg، پرۆسیا Prussia (1701-1918) و ئەڵمانیا (1871-1918) 1415-1918 دەسەڵاتیان کرد) ۞ فرهنگ

Kulturcampf /kʊlˈtʊəkampf, German kʊlˈtuːɐkampf/ *noun*
ململانێی چاندی یان فەرهەنگی (دوایی‌یەکانی سەدەی نۆزدە نێوان حکومەتی ئەڵمانیا و کڵێسەی کاتۆلیک، ب.ت. لەسەر دۆز و کێشەی پەروەردە؛ بنەڕەت: بە *Kultur* "چاند" + *Kampf* "ململانێ") ۞ کولتورکامپف

kumara /ˈkuːmərə/ *noun, pl.* same
(نیوزیلەند) پەتاتەی شیرین (بنەڕەت: لە مائۆری‌یەوە) ۞ سیب زمینی شیرین

Kumbh Mela /ˌkʊm ˈmeɪlə/ *noun*
(سەنسکریتی) خۆشۆران، کۆم مێلا، کۆم مەیلا (جەژن یان فێستیڤاڵی خۆشواردن، کە هەر دوازدە ساڵ جارێ لە کەناری چۆم و رووبارەکانی هەرێمەک لە شارە پیرۆزەکانی ئەللاهاباد Allahabad، هاردوار Hardwar، ناسیک Nasik و یوجاین Ujjain روودەدا) ۞ کوم میلا

kumiss *noun*, also koumiss
کومیس: جۆرێ خواردنەوە لە شیری ئەسپ یا وشتر کە لە لایەن گەلانی ردوەندی nomadic ئاسیای ناوەندی‌یەوە دەخورێتەوە ۞ کومیس

kumiss = kumis

kumkum /ˈkʊmkʊm/ *noun*
کومکوم (= رەنگێکی سوور کە ژنانی هیندی ناوچاوانیان پێ نیشانەدار دەکەن؛ بنەڕەت: لە سانسکریت *kuṅkuma* "saffron") ۞ کومکوم

kümmel /ˈkʊm(ə)l/ *noun*
کومێل، زیراو، زیراوک، زیراف (خواردنەوەیەکی توندی ئەلکولی بە تامی زیرەوە) ۞ کومل

kumquat /ˈkʌmkwɒt/ *noun*, also cumquat
1 پرتەقاڵی چینی (میوەیەکی لە پرتەقاڵ‌چوو بە توێکڵی شیرین و گۆشتی ترشەوە) 2 داری ئەو بەرە [توخم *Fortunella*] ۞ کام‌کوآت

Kuna /ˈkuːnə/ *noun, pl.* same or Kunas, also Cuna
1 ئەندامی گەلی سوورپێستی تەنگەلانی پاناما 2 زمانی شیبشیایی Chibchan ئەو گەلە ۞ کونا

kuna /ˈkuːnə/ *noun, pl.* kune
کونا: یەکەی بنەڕەتی پارەی کرواتیا بەرامبەر بە سەد lipa ۞ کونا

Kung /kʊŋ/ *noun, pl.* same
1 کونگ: ئەندامی گەلی Sanی بیابانی کالاهاری لە باشووری ئەفریکا 2 زمانی Khoisanی ئەو گەلە ۞ کونگ

kung fu /ˌkʌŋ ˈfuː/ *noun*

spa ی ئەڵمانی، (بنەڕەت: واتای خوێ: ژووری دەرمان، زوور یان دیوی سارێژ) ◌ کورسال

kurta /ˈkɜːtə/ *noun*

کورتە: کراسی بێ‌ملیوانی هەراو، خەڵکی نیمچەوشکاری هیندوستان لەبەری دەکەن (بنەڕەت: لە ئوردو و *kurta* یان *kurtah* فارسی (یان ئێرانی) ◌ کورتا

kutosis /kəˈtəʊsɪs/ *noun*

نووچکە یان لووتکەی چەماوەی سەرژمێری ◌ کورتوز، کورتوسیس

kuru /ˈkʊruː/ *noun*

(پزشکی) نەخۆشی‌یێکی تیابەری مێشکی لە گینەی نوێ، بەهۆی prion ێکەوە تووش دەبێ، شێوە Creutzfeldt-Jakob disease دەدا و بە ڕیگای خۆخوری‌یەوە cannibalism تەشەنەدەکا ◌ کورو

kurus /kəˈruːʃ/ *noun, pl.* same

کوروس، کوروش: یەکەی پارەی تورکیە، بەرامبەر بە سەدیەکی لیرە ◌ کوروس

Kushan /ˈkʊʃɑːn/ *noun, pl.* same or Kushans

کوشان، کووشان: ئەندامی بەرە یان زنجیرەپاتشایی ئێرانی کە ئیمپراتۆری‌یەکی بەهێزیان لە نیمچەوشکاری هیندوستان لە سەدەکانی یەکەم تا سێیەمی پاش‌زایین دامەزراند ◌ کوشان

kusti /ˈkʊstiː/ *noun, pl.* kustis

کوستی: پەتکێکی 72 تاڵی، Parsee یەکان لە پشتی دەکەن ◌ کوستی

Kuwaiti /kʊˈweɪti/ *adjective, noun*

adj سەربە کوێت، کوێتی، کوەیتی *n* خەڵکی کوێت، کوێتی، کوەیتی ◌ *adj* کویتی *n* اهل کویت

kvass /kvɑːs/ *noun*

کڤاس (= جۆرێ بیرەی یەکیەتی سۆڤیەتی جاران) ◌ کواس

kvetch /kvɛtʃ/ *noun*

(نافەرمی، ئەمریکای باکووری) گلەیی، شکات، گازندە، سکاڵا ◌ گلە، شکایت

kW *abbreviation* kilowatt(s)

Kwa /ˈkwɑː/ *noun*

لقێکی بەربلاوی خێزانی زمانانی نایجیر-کۆنگۆیی، لە کەناری ماهی Ivory Coast و نایجیریا قسەی پێ دەکرێ) ◌ کوا

kwacha /ˈkwɑːtʃə/ *noun, pl.* same

کواچا: یەکەی بنەڕەتی پارەی زامبیا و مالاوی، بەرامبەر بە سەد ngwee لە زامبیا و سەد tambala لە مالاوی) ◌ کواچا

kwaito /ˈkwaɪtəʊ, US ˈkwaɪtoʊ/ *noun*

کوایتۆ: جۆرێ موسیقای هەڵپەڕکێی ئەفریکای باشووری، زۆرتر ئەوەی کەوا قسە یان هەرا و گرمەی تیایە (لە Amakwaito، دەستەیێ لە گانگستێرەکانی Sophiatown (گەڕەکێکی پێشووی Johannesburg، ئەفریکای باشووری؛ بنەڕەت: لە *kwaai* ئەفریکانز "angry, vicious") ◌ کوایتو

Kwakiutl /ˈkwɑːˌkjʊt(ə)l/ *noun, pl.* same or Kwakiutls

1 ئەندامی گەلی سوورپێستی ڕۆژاوای باکووری کەناری پەسیفیک 2 زمانی واکاشانی Wakashan ئەو گەلە ◌ کواکویتل

kwanza /ˈkwanzə/ *noun, pl.* same or kwanzas

کوانزا: یەکەی بنەڕەتی پارەی ئانگۆلا، بەرامبەر بەسەد lwei ◌ کوانزا

Kwanzaa /ˈkwænzɑː/ *noun,* also Kwanza

کوانزا (= فێستیڤالێکی چاندی کە لە لایەن ئەمریکایی‌یە بە ڕەچەڵەک ئەفریکایی‌یەکانەوە لە 26ی دیسامبرەوە تا 1ی ژەنیوەری دەگیرێ، بنەڕەت: لە *matunda ya kwanza* سواهیلی بە واتای "نۆبەرەی خەرمانان"، لە *kwanza* وە "یەکەم") ◌ کوانزا

kwashiorkor /ˌkwɒʃiˈɔːkɔː(r), ˌkwæʃ-, US ˌkwɑːʃiˈɔːrkər/ *noun*

کواشی‌ئۆرکۆر (جۆرێ نەخۆشی گرانی منالان لە ناوچە گەرمێنەکانی ئەفریکا لەبەر خۆراکی خراپ کە پرۆتێینی کەم تیایە) ◌ کواشی‌اورکور

kwela /ˈkwelə/ *noun*

کوێلا (= جۆرێ موسیقای جازی ئەفریکای باشووری) ◌ کوولا

kWh *abbreviation* kilowatt hour

KWIC *abbreviation* Computing keyword in context

Kwik-Fit *noun,* trademark

کۆمپانی‌یێکی بریتانیایی بە چەند گاراژێکەوە، ماشێنەکان لەوێ چاک دەکرێنەوە یا شتیان لێ دەگۆڕدرێ (ب.ت. تایە یا ئێگزۆز) ◌ کویک‌فیت

Kwik Save *noun,* trademark

زنجیرە سوپێرمارکێتێکی بریتانیایی کە خۆراک و شتومەکی ئێومال بە نرخێکی کەم یان هەرزان دەفرۆشێ ◌ کویک‌سیو

Ky *abbreviation* Kentucky

kyack *noun*

تێر، تیوەرە، شەڵتە ◌ خورجین

kyanite /ˈkʌɪənʌɪt/ *noun,* also cyanite

کایانایت، کیانیت، کیانایت: کانزایەکی شین یان سەوز کە سیلیکاتی ئالومینیۆمی تیایە Al_2SiO_5، لە گڵێنەگەری زوونەسووتاودا بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە *kuaneos* ،*kuanos* یونانی "شینی توند" + (-ite[1]) ◌ کیانیت

kyat /kiːˈɑːt/ *noun, pl.* same or kyats

یەکەی بنەڕەتی پارەی بێرمە (میانمار)، بەرامبەر

به سەد pya ۞ کیات

kybosh *noun*, put the kybosh on
تێ‌ڕیان، گووتێ‌کردن، خراپ‌کردن، تێک‌دان، شێواندن ۞ افتضاح

KY jelly *noun*, trademark
ولولە یان ژێلەیێکی نەرم بۆ چەورکردنی بەشێکی لەش، ب.ت. نیوشەرم بەرلە نزیکی ۞ کی‌وای ژلە

kyle /kaɪl/ *noun*
(لە سکاتلەند) ڕەهەند یان کانالێکی channel ئاوی دەریا: *the Kyle of Lochalsh* ۞ کایل

kylie /'kaɪli/ *noun*
(ئەوستراڵیایی) پەلاری گەڕاوە، بازەک، بوومێرەنگ boomerang ۞ کایلی

kylin /'ki:lɪn/ *noun*
نێرما، مانێر، گیانەوەرێکی تێکەڵی ئەفسانەیی لەسەر گلێنەگەری چینی و ژاپۆنی (بنەڕەت: لە *qilin* چینی‌یەوە، لە *qi* "نێر" + *lin* "مێ") ۞ کیلین

kylix /'kʌɪlɪks, 'kɪl-/ *noun*, *pl.* kylikes or kylixes
قاپێکی کۆنی یۆنانی پەل بە قەد یان پایەی درێژەوە ۞ کیلین

kyloe /'kʌɪləʊ/ *noun*
گیانەوەرێ ڕەگەزپشیلەی ناوچەی شاخاوی سکاتلەند ۞ کایلو

kymatology *noun*
شەپۆل‌ناسی ۞ موج‌شناسی

kymogram *noun*
شەپۆل‌گرام، کایمۆگرام، کیمۆگرام ۞ کیموگرام

kymograph /'kʌɪmə(ʊ)grɑ:f/ *noun*
شەپۆل‌گراف، کایمۆگراف، کیمۆگراف (ئامێرێ بۆ تۆمارکردنی گۆڕانەکان لە پەستان یا گوشاردا، ب.ت. شەپۆلە دەنگی‌یەکان یان لە سووڕانی خویندا) (kymographic *adj*؛ kymography *n*) ۞ کیموگراف

Kymric = Cymric

kype /kʌɪp/ *noun*
کایپ: قولابی سەر شەویلکەی خوارووی ماسی ئازادی salmon نێری کامل یان هەراش و کەشینە trout بە درێژایی وەرز یان سەروبەندی زاوزێ‌یان ۞ کایپ

kyphosis /kʌɪ'fəʊsɪs/ *noun*
پشت‌کوری، پشت‌کۆمی، پشت‌چەماوی، پشت‌کۆماوی، کایفۆسیس، کیفۆز (بڕوانە lordosis؛ kyphotic *adj*: سەربە یان پێوەندی بە kyphosis ـەوە هەیە) ۞ گوژپشتی

Kyrgiz /kɪə'gi:z, 'kə:gɪz/ *noun*, *pl.* same, also Kirghiz
1 ئەندامی گەلێکی ناوەندی ئاسیا، زۆربەیان لە کیرگیزستان دەژین 2 زمانی تورکیکی ئەو گەلە ۞ 1 قرقیزی 2 زبان قرقیزی

Kyrie /'kɪrɪeɪ/ *noun*, also Kyrie eleison /ɪ'leɪɪzɒn, -sɒn, ɛ'leɪ-/
دوعایێکی کورتی پاڕانەوە کە بە بە وتەکانی "خودایە بەزەییت پێمانابێ" دەس‌پێدەکا ۞ کیری الیزیون

kyte /kʌɪt/ *noun*
1 گەدە، مێعدە 2 زگ، ورگ ۞ 1 معده 2 شکم

kyu /kju:/ *noun*
(ژاپۆنی) ئاستی کەم‌پێشکەوتوویی کارامەیی لە هونەرە شەڕی‌یەکاندا (بنەڕەت: لە *kyū* ژاپۆنی "class") ۞ کیو

L l

L[1]**, l** /el, *pl.* Ls, L's, l's /elz/ *noun*

1 ئێل (= دوازدەیەمین پیتی ئەلفوبێی ئینگلیسی) 2 لە ژمارەنووسی رۆمی‌دا بەرامبەر بە پەنجا 3 ئامازە بە دەنگێ دوای K لە دەستەیێ لە شتەکان، بابەتەکان و هتد 4 شتێک لە شێوەی پیتی L چەکمەیی، ئێلی ۞ 1 ال 2 پنجاه (در عددنویسی رومی) 3 و 4 ال، چیزیٔ به شکل ال

L[2] *abbreviation* 1 lake 2 large

1 گۆم یان دەریاچە (ب.ت. لەسەر نەخشە) 2 (جل‌وبەرگ) گەورە، گەورەبەر ۞ 1 دریاچە 2 بزرگ

L[3] *abbreviation* Liberal (Party)

(لە بریتانیا) پارتی لیبرال ۞ حزب لیبرال

L[4] *abbreviation* 1 lira 2 live 3 learner-driver 4 large (as a clothes size) 5 (in tables of sports results) lost

1 لیرە 2 (برێز) کارەبادار، کارەبای تیایە ۞ 1 لیره 2 برق‌دار

l *abbreviation* 1 left 2 line (also l., *pl.* ll) 3 litre (*pl.* l) 3 (l.) archaic pound(s) 4 Chemistry liquid 5 symb. (in mathematical formulae) length

1 چەپ 2 (کتێب) دێڕ، ریز 3 لیتر ۞ 1 چپ 2 خط، سطر 3 لیتر

£ *abbreviation* pound(s) (of money), the initial letter of L. libra

la *abbreviation* 1 lah 2 lane

1 (نۆت) لا 2 کۆلان، کووچە ۞ 1 لا 2 کوچه

La 1 symb. the chemical element lanthanum 2 abbreviation (La.) Louisiana

LA /ˌel ˈeɪ/ *abbreviation* Los Angeles (California)

لوس‌ئانجلێس، لوسانجلێس ۞ لوس‌آنجلس

laager /ˈlɑːɡə(r)/ *noun, adjective*

n 1 (مێژوویی) کەمپ (لەنێو بازنەیەکی واگۆنەکان‌دا) 2 (خوازە) هەڵوێستی بەرگری(کردن) *adj* بەگری‌کارانە، بەرگری‌یانە، خۆپارێزانە، پارێزەرانە ۞ *n* 1 اردو 2 (مجازی) موضع دفاعی *adj* دفاعی

laagering *noun*

کەمپ‌هەڵدان ۞ اردوزنی

lab /læb/ *noun, adjective*

n (نافەرمی) تاقیگە، توێژینگە، *adj* laboratory تاقیگەیی، توێژینگەیی، سەربە تاقیگە ۞ *n* آزمایشگاه *adj* آزمایشگاهی

Lab *abbreviation* Labour (Party)

(سیاسەتی بریتانیا) پارتی کرێکار(ان) ۞ حزب کارگر

labarum /ˈlabərəm/ *noun*

1 ئاڵای نیشانەدار یان هێمایی، لاباروم 2 ئاڵای ئیمپراتۆری مەزنی کۆنستانتین بە کۆمەڵە نیشانەیەکی کریستانیەتەوە، لاباروم ۞ 1 پرچم نمادین 2 لاباروم

labdanum /ˈlabdənəm/ = ladanum

labefaction /ˌlabɪˈfakʃ(ə)n/ *noun*

(کۆن) لاوازی، سستی، خراپ(تر)بوون، داچوون، شپرزەبوون، دانەدواوە، داخزان، داچوون، داکەوتن ۞ ضعف، وخامت، سقوط

label /ˈleɪbl/ *noun*

1 یافتە، نیشان، نیشانە، بەرچەسپ، لەیبل: *price/address labels* 2 پینە 3 (زیندەناسی و کیمیا) هاوجێ یان ئیزۆتۆپێکی تیشکدەر(ەوە)،

رەنگێکی درەوشاوە fluorescent یان هەوێنەیێ بۆ نیشانەکردنی شتێکی دیار 4 (heraldry) باریکەیێکی پۆیی horizontal و باریک (زۆرتر بە سێ شتی شۆڕەوەبوو) کە نیشانەی کوڕەگەورەیە بە درێژایی ژیانی باوکی (و لەسەر coat of arms دادەنرێ) 5 (بێباو) تیزمالک یان باریکەیێ لە شتێ 6 (بیناسازی، لەژوور درگا یان پەنجێرە) = dripstone ◇ 1 برچسب، علامت، اتیکت 2 انگ 3 و 4 لیبل 5 تکەی باریک

labellum /lə'bɛləm/ *noun, pl.* labella
(رووەکناسی و مێرووناسی) لێوە، لێوچە لێوچکە (بنەڕەت: لە لاتینەوە، چکۆلێنراوی *labrum* "لێو lip") ◇ لابلوم

labia /'leɪbiə/ *noun*, plural form of labium
کۆی labium (لێوەکانی شەرمی ژن) ◇ لبهای فرج

labial /'leɪbiəl/ *adjective, noun*
adj 1 لێوی، سەربە لێوەکانی شەرمی ژن 2 (دەنگناسی) لێوی *n* (دەنگناسی) دەنگی لێوی (نەبزوێن *p, b, w* و بزوێن *o, oo*: labially *adv*) ◇ *adj* 1 لبی. لابیال 2 (آواشناسی) لبی *n* صدای لبی

labial papilla *noun*
چوکلەی لێوی: هەریەک لەو مووە زبرە هەستەکییانەی دەوروبەری دەمی زۆریک لە نیماتودەکان ◇ برجستگی لبی

labialization *noun*
لێواندن، بوونەلێوی، کردنەلێوی، گۆکردنی دەنگێ بە لێوی خڕەوە (یان خڕکردنەوەی لێوەکان) ◇ لابیالیزاسیون، لبیشدگی

labia majora /mə'dʒɔːrə/ *noun, pl.*
لچەگەورە، لێوە گەورەکانی شەرمی ژن ◇ لبهای بزرگ فرج

labia minora /mɪ'nɔːrə/ *noun, pl.*
لچە چکۆلە، لێوە چکۆلەکانی شەرمی ژن ◇ لبهای کوچک فرج

labiate /'leɪbiət/ *adjective, noun*
adj 1 لێوسا، سالێو، لێوئاسا، لێوی، شێوەلێو، لێوکە 2 (رووەکناسی) داتلیشاو، سالێو (رووەک و گیای خێزانی mint (Labiatae) *n* رووەکێکی سالێوی یا شێوەلێوی، تیرە یان خێزانی جاترە یان مەزرە، مەزرەییەکان ◇ *adj* 1 لبدیس، لبمانند 2 لبشکافته *n* گیاه لبدیس

labile /'leɪbɪl, US -aɪl/ *adjective*
1 بگۆڕ، لەگۆڕانهاتوو، گۆڕاو، دەگۆڕێ، ناجێگیر، زووزوو یان زۆر دەگۆڕێ، زووگۆڕاو، ناچەسپیو، ناسەقامگیر 2 (کیمیا) بە ئاسانی شی دەبێتەوە یان جێ‌گۆڕکێ دەکا، ناجێگیر ◇ 1 متغیر، غیرثابت 2 غیرثابت

lability /lə'bɪlɪti/ *noun*
بگۆڕی، لەگۆڕانهاتوویی، زووگۆڕاوی، گۆڕاوی ◇ تغییرپذیری

labio- /'leɪbɪəʊ/ *prefix*
پێشگر: لێوی و...، سەربە یان پێوەندی بە لێوەکانەوە هەیە: *labiodental* (بنەڕەت: لە لاتینەوە *labium* "لێو") ◇ پیشوند: لبی و...

labiodental /ˌleɪbiəʊ'dentl, US -bioʊ-/ *adjective, noun*
adj (دەنگناسی) لێوی و ددانی، لێووددانی *n* دەنگی لێووددانی (وەکوو *f*, *v*) ◇ *adj* لبی و دندانی *n* صدای لبی و دندانی

labionasal /ˌleɪbiəʊ'neɪzl/ *adjective, noun*
adj (دەنگناسی) لێوی و لووتی، لێوولووتی *n* دەنگی لێوی و لووتی (وەکوو m) ◇ *adj* لبی و خیشومی *n* صدای لبی و خیشومی

labiovelar /ˌleɪbiəʊ'viːlə(r), US -bioʊ-/ *noun, adjective*
n (دەنگناسی) دەنگی لێوی‌ـ(نەرمە)مەلاشوویی (بۆ نموونە /w/ لە we دا) *adj* لێوی‌ـ(نەرمە)مەلاشوویی ◇ *n* صدای لبی‌ـنرمکامی *adj* لبی‌ـنرمکامی

labium /'leɪbɪəm/ *noun, pl.* labia /-bɪə/
لێو، لچ، لێوینە: 1 یەکێ (لە چوار لێو) لە لێوەکانی شەرمی ژن، the labia majora or minora 2 لێوی بنەوە یان ژێرەوەی مێروو 3 (رووەکناسی) لێوەی بنەوەی گوڵ (لە رووەکێکی labiate دا؛ بنەڕەت: لە لاتینەوە "لێو"، پێوەندی بە labrum ەوە هەیە) ◇ 1 لابیوم 2 لب زیرین حشره 3 لابیوم

lablab /'lablab/ *noun*
گیایێکی گەرمێنانی ئاسیا، تیرەی pea [*Lablab purpureus*] (بنەڕەت: لە *lablāb* عەرەبی) ◇ لابلاب

labor = labour

laboratorial /ˌlæbrə'tɔːrɪəl/ *adjective*
توێژینگەیی، تاقیگەیی (laboratorially *adv*) ◇ آزمایشگاهی

laboratorian /ˌlæbrə'tɔːrɪən/ *noun*
پسپۆڕی توێژینگە ◇ متخصص آزمایشگاه

laboratory /lə'bɒrətri, US 'læbrətɔːri/ *noun* (*pl.* laboratories), *adjective*
n تاقیگە، توێژینگە، کارگە *adj* توێژینگەیی، سەربە تاقیگە ◇ *n* آزمایشگاه *adj* وابسته به آزمایشگاه

laboratory studies *noun, pl.*
خوێندنەوە توێژینگەییەکان ◇ مطالعات آزمایشگاهی

Labor Day *noun*
رۆژی کرێکار (پشووێکی گشتی لە ئەمریکا و کەنەدا، لە یەکەمین دووشەممەی سێپتامبردا، بە رێزی خەڵکانی کرێکار) ◇ روز کارگر

labored (US) = laboured

laborer (US) = labourer
laborious /lə'bɔ:riəs/ *adjective*
1 سـەخت، دژوار، چـەتوون، ئەسـتەم، گـران، قورس، پرئەرک، پرزەحمەت: *a laborious task/process* 2 پرکـار، رەنـج کـێش، زەحمەتکێش، تێکۆشەر 3 (شـێواز یـان نووسـراوە) سـەخت، دژوار، گـران ◌ 1 شـاق، سخت‌کوش 2 ساعی 3 مغلق
laboriously /lə'bɔ:riəsli/ *adverb*
بە زەحمەت، بە سەختی: *An agreement was laboriously worked out* ◌ به زحمت
laboriousness /lə'bɔ:riəsli/ *noun*
1 سەختی، پرئەرکی، دژواری، قورسی، زەحمەت، تێکۆشان 2 زەحمەتکێشی، مەینەتکێشی ◌ 1 شاق‌بودن، زحمت 2 سخت‌کوشی
laborism = US spelling of labourism
Laborite = US spelling of Labourite
labor union = trade union
labour /'leɪbə(r)/ *noun*, US & Austral. labor
1 کـار (چ جەسـتەیی و چ مێـشکی)، گـورە، گورووە، ئیش: *The price will include the -ur and materials* 2 رەنج، ئەرک، زەحمەت 3 کرێکـار، کارکـەر، چـینی کرێکـار 4 (ژانی) منداڵبوون، (ژانوژۆی) لێبوونەوە (بنەرەت: لە *labour* (ناو)، *labourer* (کـار) فەرەنـسی کۆن، هەردووکیان لە *labor* لاتین "toil، trouble")
◌ 1 کـار 2 زحمـت 3 کـارگر، طبقـەی کـارگر 4 زایمان
Labour /'leɪbə(r)/ *noun*
(لە سیاسەتی بریتانیادا) پارتی کرێکار(ان) ◌ حزب کارگر
labour camp *noun*
کـەمپی بێگـاری، کـەمپی کـاری زۆرەملـێ ◌ اردوی کار اجباری
Labour Day = Labor Day
laboured /'leɪbəd, US -bərd/ *adjective*, US labored
گران، چەتوون، دژوار، سەخت، قورس ◌ شاق، سنگین
labourer /'leɪbərə(r)/ *noun*, US laborer
کرێکـار، فـەعلا، کارێگـەر، پاڵـە، کارکـەر، رەنجبەر ◌ عمله
labour exchange *noun*, also job-centre
بەڕێوەبەرایـەتی کاردۆزینـەوە، ناوەنـدی کاردیتنەوە ◌ ادارەی کاریابی
labour force *noun*
هێزی کار، کرێکاران (هی کۆمپانی یـان وڵاتێ) ◌ نیروی کار
labouring /'leɪbərɪŋ/ *noun*
کـاری سـەخـت یـان چـەتـوون، بێگـاری: *a labouring job* ◌ کار شاق
labouring class *noun*
چینی کرێکار ◌ طبقەی کارگر
labouring family *noun*
خێزانی کرێکار ◌ خانوادەی کارگر
labour-intensive *adjective*, US labor-intensive
کرێکارویست، پرکرێکار، کارویست، کارهەڵگر، کارکێش ◌ کاربر
labourism *noun*, US laborism
لابۆریزم (بنەماکانی پارتی کار یان بزووتنەوەی کرێکاری) ◌ لابوریسم
labourist *noun*, *adjective*
n لابۆریست *adj* لابۆریستی ◌ *n* لابوریست *adj* لابوریستی
Labourite *noun*, US Laborite
ئەندام یان لایەنگری پارتی کار ◌ عضو یا طرفدار حزب کارگر
labour market *noun*
بازاڕی کار ◌ بازار کار
labour of love *noun*
کار بۆ خۆشی ◌ کار تفننی
Labour Ministry *noun*
وەزارەتی کار ◌ وزارت کار
labour movement *noun*
بزووتنەوەی کرێکاری ◌ جنبش کارگری
labour office *noun*
نووسینگەی کار ◌ دفتر کار
Labour Party *noun*
(لە سیاسەتی بریتانیادا) پارتی کرێکار(ان) ◌ حزب کارگر
labour relations *noun*, *pl.*
پێوەندی نێوان کرێکار و خاوەنکار، پێوەندییە کرێکارییەکان ◌ روابط کارگر و کارفرما
labour-saving /'leɪbə seɪvɪŋ/ *adjective*
کارکـەمکـەرەوە، کـار ئاسـان دەکاتـەوە: *laborsaving machines* ◌ کاراندوز
labour shortage *noun*
کەمی هێزی کار ◌ کمبود نیروی انسانی
laboursome *adjective*
1 پرئـەرک، پـرزەحمـەت 2 رەنـجکـێش، مەینەتکێش، زەحمەتکێش ◌ 1 پرزحمت 2 زحمت‌کش
labour union *noun*, also trade union
یەکێتی کرێکاری، سەندیکای کار ◌ اتحادیـەی کارگری
labra = plural form of labrum
Labrador /'læbrədɔ:(r)/ *noun*, also Labrador retriever
لابریدۆر، لابـرادۆر (= جـۆرێ سـەگ، زۆرتـر وەک رێنیـشاندەرێ بـۆ کـەسـانی کـوێر

بەکاردێری) ◌ لابرادور

labradorite /ˌlabrəˈdɔːrʌɪt/ *noun*
جۆرێ کانی کۆمەڵی فێلدسپاری plagioclase، لە زۆر بەردی ئاگرین یان گڕکانیدا دۆزراوەتەوە (لە کۆمەڵەدورگەی *Labrador* لە رۆژهەڵاتی کەنەدا) ◌ لابرادوریت

Labrador tea *noun*
(رووەکناسی) جۆرێ دەوەنی باکووری، دەوەنەچایی [*Ledum groenlandicum*] ◌ نوعی درختچه

labral *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە labrum ەوە هەیە ◌ وابسته به labrum

labret /ˈleɪbrɪt/ *noun*
لچەوانە، لێوەوانە، لێوە (لە لەپکە، ئێسک و هتد، بۆ جوانی و لە هێندێ چاند و فەرهەنگدا) ◌ لابرت

labrose *adjective*
لچ ئەستوور، لچ کەر، لچ قەوی، لچن، لچ کولێرە ◌ لب کلفت

labrum /ˈleɪbrəm/ *noun, pl.* labra /-brə/
1 لێوی سەروو (هی جومگەداران) 2 لێواری دەرەوەی سەدەف ◌ 1 لب زبرین 2 لبەی بیرونی صدف

Labrusca /ləˈbrʊskə/ *noun*
1 لابرۆسکا: جۆرێ ترێ کە هی رەزی خۆرسکی (*Vitis labrusca*) رۆژهەڵاتی ئەمریکایە 2 مەی ئەو ترێیە ◌ لابروسکا

laburnum /ləˈbɜːnəm, US -ˈbɜːrn-/ *noun*
لابورنۆم، دارەپەپوولە [توخم *Laburnum*] ◌ لابورنوم، شجرەالنحل

labyrinth /ˈlæbərɪnθ/ *noun*
1 (جێگای) پێچەلاوپێچ، پێچەڵپێچ، هەزاربەهەزار، بەپێچ‌وپەنا، کوناوکون 2 گێچەڵ، تەنگ‌وچەڵەمە، چەرمەسەری 3 (تویکاری) پێچار، پێچەلانە: پێکهاتەیێکی تویکاری‌یانەی پێچەلاوپێچ یان پێچ‌پێچ tortuous (ی گوێی نێوەوە (یان بەشی پەردەیی یان ئێسکەکەی) کە ئەندامەکانی بیستن و هاوسەنگی تیایە)، گوێی نێوەوە (بنەرەت: ئاماژە بە هەزار بە هەزارەکەیە کە لە لایەن Daedalus لە میتولۆژی یۆنانی‌دا سازکرا، لە *labyrinthe* فەرەنسی، لە *labyrinthus* لاتین، لە *laburinthos* یۆنانی‌یەوە) ◌ 1 هزارتو، ماز 2 مخمصه 3 لابیرنت، گوش داخلی

labyrinthine /ˌlæbəˈrɪnθaɪn, US akso -θɪn/ *adjective*, also labyrinthian or labyrinthic
1 پێچەلاوپێچ، پێچەڵپێچ، هەزاربەهەزار، هەزاری، بەرپێچ‌وپەنا، کوناوکون 2 ئاڵۆز، پێچەلاوپێچ 3 سەربە گوێی نێوەوە ◌ 1 هزارتومانند 2 بغرنج 3 لابیرینتین

lac[1] *noun*
لاک (بنەرەت: بەپێی *lākh* هێندی یان *lāk* فارسی) ◌ لاک

lac[2] = lakh

Lacanian /laˈkeɪnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە دەروونشیکار و نووسەری فەرەنسی *n* Jacques Lacan (1901–81) ژاک لاکان لایەنگری لاکان، لاکانی (*n* Lacanianism: لاکانگەری، لاکانباوەری) ◌ لاکانی

laccolith /ˈlakəlɪθ/ *noun*
گۆلاوبەرد، لاکۆلیت: کۆمەڵکە بەردێکی ئاگرین کە لە نێوان چینە نیشتووەکاندا هەڵکەوتووە و چینی سەرەوەی بە شێوەی گومەزی دەرهێناوە (لە *lakkos* یۆنانی "گۆلاو pond" + lith-) ◌ لاکولیت

laccolithic *adjective*, also laccolitic
گۆلاوبەردی، سەربە لاکۆلیت ◌ وابسته به لاکولیت

lace /leɪs/ *noun*
1 تۆڕ، کوتاڵ یا پارچەی تۆڕی 2 قەیتان، پەت، بەن، پەتک، بەست: *a lace handkerchief* 3 زنجیرە، بەنۆکە، شریت، (gold or silver lace) کولابەتون، گولابتون، گولافدون ◌ 1 تور، پارچەی توری 2 بند 3 نوار، یراق

lace bug *noun*
جۆرێ مێرووی رووەکخۆری ورد [خێزان Tingidae] ◌ نوعی حشره

laced *adjective*
1 قەیتاندار 2 تۆڕی، تۆڕاوی 3 هێڵ‌هێڵ، ڕێڕی 4 زنجیرەڕێز، زنجیرەدار ◌ 1 بندی 2 مشبک 3 خطدار 4 دارای یراق

Lacedaemonian /ˌlasɪdɪˈməʊnɪən/ *noun, adjective*
n رەسەن یان دانیشتووی Lacedaemon، ناوچەیێکی یۆنانی کۆن کە شاری سپارتا Sparta و دەوروبەری دەگرێتەوە *adj* سەربە لاسیدیمۆن یان دانیشتووانی، سپارتی ◌ لاسیدیمونیایی، اسپارتی

laceman /ˈleɪsmən/ *noun, pl.* lacemen
قەیتانچن، زنجیرەچن ◌ یراق‌باف

lacerate /ˈlæsəreɪt/ *adjective*, also lacerated
1 هەڵدڕاو، بریندار، لێوارپرگەبرگە، mangled 2 رەنجاو، دڵمەند، torn: *a lacerate petal* دڵئێشاو، زیز، distressed ◌ 1 دریده 2 آزرده

laceration /ˌlæsəˈreɪʃn/ *noun*
هەڵدڕین، بریندارکردن، برین، هەڵدڕاوی، دڕ، ونجڕبوون، بریندداری (laceratíve /ˈlæsəreɪtɪv/ *adj*) ◌ جرح، دریدگی، جراحت

Lacertilia /ˌlasəˈtɪlɪə/ *noun, pl.*
تیرەمارمێلک، مارمێلکان (بنەرەت: لە *lacerta* لاتین "مارمێلک")، ژێردەستەیێ لە گیانەوەرانی خشۆک کە مارمێلکەکان پێکدێنێ ◌ خانوادەی

ماموڵکها

lacertilian /lə'sɜːʃən/ *noun, adjective*
n مارمێلک *adj* مارمێلک ئاسا، مارمێلکی ◌ *n* ماموڵک *adj* مارموڵک‌مانند

lacertiloid *adjective*
مارمێلکی ◌ مارموڵکی

lace-ups *noun, pl.*
پێلاو یان کەوشی قەیتانی، کەوشی بەستنی ◌ کفش بندی

lacewing *noun,* also lacewing fly
باڵقەیتانی: هەریەک لە مێرووانی رەگباڵی neuropterous سەوز و باریک [توخمەکانی *Chrysopa* و *Hemerobius*] ◌ نوعی حشره

lacewood *noun*
داری درەختی چنار ◌ چوب چنار

laches /'latʃɪz, US 'leɪ-/ *noun, pl.* same
(مـاف) درێخـی، دریغـی، کەمتەرخـەمی ◌ کوتاهی، قصور، سهل‌انگاری

Lachesis *noun*
لاچێسیس: خواژنی درێژی تەمەن لە مێتولۆژی یۆنانیدا ◌ لاچسیس

lachrymal /'lækrɪməʊs, US -mous/ *adjective, noun,* also lacrimal or lacrymal
adj فرمێسـکڕژێـن، فرمێسـکی، رۆنـدکی *n* (هـەروەها lacrimal یـان lacrimal bone) ئێسکی (چکۆلە) فرمێسکی چـاو (بنـەڕەت: لە *lachrymalis* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، لە *lacrima* لاتیـن "فرمێسک") ◌ *adj* اشـک‌زا، اشکی *n* لاکریمال

lachrymal canal *noun,* also lachrymal duct
فرمێسـکەڕێ، کانـاڵ یـا جۆگـەی فرمێسک ◌ مجرای اشک

lachrymal gland *noun*
رژێنەی فرمێسک، فرمێسکەڕژێن ◌ غدەی اشک

lachrymal sac *noun*
توورەکـەی فرمێسـک، فرمێسـکدان، کیسـەی فرمێسک ◌ کیسـەی اشک

lachrymal vase *noun*
(مێژوویـی) فرمێسـکدان، کاسـە یـان جـامی فرمێسک ◌ ظرف اشک

lachrymation /ˌlakrɪ'meɪʃ(ə)n/ *noun,* also lacrimation or lacrymation
(وێژەیی و پزشکی) فرمێسکڕێژی، فرمێسک رشـتن، فرمێسـک هەڵـوەراندن، فرمێسـک هەڵڕشتن ◌ ریزش اشک

lachrymator /'lakrɪˌmeɪtə/ *noun,* also lacrimator
(پزشکی، مەتریاڵی) رۆندکڕێژ، فرمێسکڕێژ ◌ (مادەی) اشک‌آور

lachrymatory /'lakrɪməˌt(ə)ri/ *adjective, noun* (*pl.* lachrymatories)
adj 1 فرمێسکی 2 رۆندکڕێژ، فرمێسـکڕێژ *n* فرمێسـکدان، جێ‌فرمێسـک (شووشـەیێ کـە لـە گۆڕسـتانە کۆنـەکانی رۆمدا دۆزراوەتـەوە و وای بۆدەچن کە جێ‌فرمێسـک بێ) ◌ *adj* 1 اشکی 2 اشک‌آور *n* اشک‌دان

lachrymose /'lakrɪməʊs, US -z/ *adjective*
چاوبەفرمێسـک، هەمیشەگریاو، دڵتەنگ، کۆڵیل، خـەمبار، بەسـۆز. mournful ،tearful (*adv* lachrymosely: چاوبەفرمێسـکانە، دڵتەنگانە، کۆڵیلانـە، خەمبارانە؛ lachrymosity *n*: چاوبەفرمێسکی، هەمیشەگریاوی، دڵتەنگی، کـۆڵیلی، خـەمباری، بەسـۆزی) ◌ گریـان، اندوهناک، سوزناک

lacing *noun*
1 بەن، قەیتان، پەت 2 زنجیرەچنی، زنجیرەدروو ◌ 1 بند 2 یراق‌دوزی

laciniate /lə'sɪnɪət/ *noun,* also laciniated /-eɪtɪd/
(گیانەوەرناسـی و رووەکناسـی) برگەبرگـە، ددانەددانە ◌ دندانه‌دار

lack /læk/ *noun*
1 نەبوون، بێبەشی، بێبەرێتی، بێتی، بێ‌یێتی 2 کەمی، کێماسی، پێداویستی ◌ 1 فقـدان، عـدم، نبود 2 کمبود، نیازمندی

lackadaisical /ˌlækə'deɪzɪkl/ *adjective*
پێخۆش‌نەبوو، بێ‌تین‌وگوڕ، بێ‌تاقەت، سارد، بێ‌ئیشتیا، دڵ‌پێوەنەبوو، بە دڵـەوە نییـە، ناهۆگر، ناتامەزرۆ، languid ◌ بی‌علاقه

lackadaisically /ˌlækə'deɪzɪkli/ *adverb*
دڵ‌پێوەنەبووانە، پێخۆش‌نەبووانە، ناهۆگرانە ◌ با بی‌علاقگی

lackbrain /'lækbreɪn/ *adjective*
بێ‌مێشک، بێ‌کەللە، گەوج ◌ احمق

lackey /'læki/ *noun, pl.* lackeys
1 ئالـقەبەگوێ، نۆکـەر، footman ،servant 2 کەسێکی زمـانلووس یـان ریـاییباز 3 جۆری پـەپوولـە (شـەوگـەڕ moth)ی مەیلـەو قـاوەیی [*Malacosoma neustria*] ◌ 1 غـلام 2 آدم چاپلوس 3 لاکی

lacking /'lækɪŋ/ *adjective*
1 کـەم، بـەش‌نـەکردوو، deficient 2 گـومبـوو، نادیار، missing ◌ 1 کم 2 گم‌شده

lackland /'læklænd/ *adjective*
بێ‌ملک، رەشایی، بێ‌زەوی(وزار) ◌ بدون ملک

lacklustre /'læklʌstə(r)/ *adjective,* US lackluster
1 ماندووکـەر، وەڕەسـکەر، قـوڕ، هـیچ، ناسـەرنجڕاکـێش، بـێ‌تـام، نـاخۆش، dull 2 کـەمسـۆما، لـێڵ، تاریـک، کـز، نادرەوشاوە، بێ‌ورشە، بێ‌بریقە، مـات، بێ‌شـەوق، mediocre ◌ 1 خسته‌کننده 2 بی‌نور

Laconian /lə'kəʊnɪən/ *adjective, noun*
n دانیشتووی ڕەسەنی لاکۆنیا Laconia، ناوچەیێ لە یونان یان ناوەندی سپارتا Sparta (سپارتی‌یەکان بە کەم‌قسەیی ناسرابوون) *adj* سەربە لاکۆنیا ◌ *n* اهل لاکونیا *adj* لاکونیایی
laconic /lə'kɒnɪk, US -'kɑːn-/ *adjective*
1 کورتە، کەم‌قسە، کەم‌دوو 2 *a laconic comment* :concise ◌ 1 موجز 2 کم‌حرف
laconically /-kli/ *adverb*
بە کورتی: *'Family reasons,' he said laconically* ◌ بە اختصار
laconicism /lə'kɒnɪsɪzəm/ *noun*
1 کورتی، پوختی 2 قسەی پوخت ◌ 1 اختصار 2 سخن موجز
laconism = laconicism
lacquer /'lækə(r)/ *noun*
1 لاک، ڕۆن، جەلا 2 (بریتانیا، قژ) تافت، ماکی دەق‌پێدانی قژ 3 شیلەی داری لاکێر ◌ 1 لاک، جلا 2 و 3 تافت
lacquer tree *noun*
داری لاکێر، هی ئاسیای ڕۆژهەلات [*Rhus vernicifluа*] ◌ درخت لاکر
lacrimal = lachrymal
lacrimation = lachrymation
lacrimator = lachrymator
lacrimatory = lachrymatory
lacrosse /lə'krɒs, US -'krɔːs/ *noun*
لاکرۆس (= جۆرێ یاری، شێوەی کاسۆ (کاشۆ) یا هاکی دەدا) ◌ لاکروس
lacrymal = lachrymal
lacrymation = lachrymation
lactalbumin *noun*
(کیمیا) ئالبومینێ کە لە سڕگاو یان پەنیراو دەگیرێ ◌ لاکت‌آلبومین
lactam /'laktam/ *noun*
(کیمیا) لاکتام (= ئاوێتەیەکی ئەندامی organic کە کۆمەڵێکی ‎-NHCO- amide تیایە وەک بەشێ لە ئالقە یان بازنەیێ) ◌ لاکتام
lactase /'lakteɪz/ *noun*
(زیندەکیمیا) لاکتەیز، لاکتاز (هەوێنە یان ئانزیمێ کە لاکتۆز بە گلوکۆز glucose و گالاکتۆز galactose دەگۆڕێ) ◌ لاکتاس
lactate /'lakteɪt/ *noun*
(کیمیا) خوێ یان ئێستێری ترشەڵۆکی لاکتیک ◌ لاکتات
lactate dehydrogenase *noun*, also lactic dehydrogenase
دیهایدرۆژیناز لاکتەیت: کۆمەڵە isoenzyme کە تاوی گۆڕینی lactic acid بۆ pyruvic acid دەدەن ◌ دیهیدروژناز لاکتات
lactation /læk'teɪʃn/ *noun*
1 شیرتێ‌هاتن، شیردادان، شیرهاتنەوە (چ ژن و چ شیردەرەکان) 2 سەروبەند یان ماوەی شیرپێدان ◌ 1 ترشح شیر 2 دوران شیردهی
lactational *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە lactation ەوە هەیە ◌ وابسته به lactation
lacteal /'laktɪəl/ *adjective, noun*
adj 1 شیری، شیردار، لە شیردروست‌بوو یان سازبوو، شیرئاسا 2 (توێکاری) شیراوکی، شلەی شیری تیایە یان رادەگوێزێ *n* ڕەگێ لەشاوی شیراوکی lymphatic vessel (chyle دەبا بۆ کانالی سنگی) ◌ *adj* 1 شیری، محتوی شیر، شیرمانند 2 کیلوسی *n* مجرای کیلوس
lacteous /'læktɪəs/ *adjective*
شیری، شیرئاسا ◌ شیرمانند
lactescence /lak'tɛs(ə)ns/ *n*
1 دادانی شیر، شیرتێ‌هاتن 2 شیلە، شیرە ◌ 1 ترشح شیر 2 شیره
lactescent /lak'tɛs(ə)nt/ *adjective*
1 شیردادەر، شیردەر 2 شیرئاسا ◌ 1 ترشح‌کنندەی شیر 2 شیرمانند
lactic /'læktɪk/ *adjective*
شیری، سەربە شیر، بەرهەم‌هاتوو لە شیر ◌ شیری، وابسته به شیر
lactic acid /ˌlæktɪk 'æsɪd/ *noun*
(زیندەکیمیا) ترشەڵۆکی شیر(ی)، ترشی شیر $C_3H_6O_3$: ترشەڵۆکێکی نێو شیری ترشاو و هەروەها لە (شانەی) ماسوولکەکانی لەش‌دا لە کاتی مەشق و ڕاهێنانی سەخت‌دا strenuous exercise بەرهەم دێ و لە بواری پیشەسازی، دەرمان و خۆراک‌دا بەکاردێنرێ ◌ اسید لاکتیک
lactiferous /lak'tɪf(ə)rəs/ *adjective*
شیری، شیرهێنەر، شیردەر، شیربەر، شیردادەر: *lactiferous plants* ◌ شیرآور، شیردهنده
lactifuge *adjective*
شیربڕ، شیر کەم دەکاتەوە ◌ شیرکم‌کن
lactifluous *adjective*
پڕشیر ◌ پرشیر
lactigenic *adjective*
شیرزیادکەر ◌ شیرزا
lactiform *adjective*
شیرئاسا، شێوەشیر، لەشیرچوو، شیری ◌ شیرمانند
lactivorous *adjective*
شیرخۆر ◌ شیرخوار
lacto- *prefix*
پێشگر: 1 سەربە یان پێوەندی بە شیرەوە هەیە: 2 *lactometer* (سەربە) ترشەڵۆکی لاکتیک (شیری) یان لاکتۆز: *lactobacillus* (لە *lac*, لاتینەوە "شیر") ◌ پیشوند: *lact-* monoacid (وابسته به) شیر 2 (وابسته به) اسید لاکتیک یا

لاکتوز

lactobacillus /ˌlaktəʊbəˈsɪləs/ *noun, pl.* lactobacilli /-lʌɪ/
(زیندەناسی) جۆرێ بەکتریای میلەئاسا rod-shaped bacteriu کە ترشەلۆکی شیری لە ترشاندنی کاربۆهایدراتەکانەوە بەرهەم دێنێ [توخم *Lactobacillus*] ◌ لاکتوباسیلوس

lactoglobulin *noun*
جۆرێ پرۆتئینی بلوورین کە لە سزگاو دەگیرێ ◌ لاکتوگلوبولین

lactometre /lakˈtɒmɪtə/ *noun*
شیرپێو ◌ شیرسنج

lactone /ˈlaktəʊn/ *noun*
(کیمیا) لاکتۆن، شیرۆن: ئاویتەیەکی ئەندامی کە کۆمەڵیکی ئێستێری تیایە -OCO- وەک بەشێ لە ئالقە یان بازنەیێ ◌ لاکتون

lactonic *adjective*
سەربە لاکتۆن، پێوەندی بە شیرۆنەوە هەیە ◌ وابستە بە لاکتون

lacto-ovo vegetatian /ˌlæktəʊ ˈəʊvəʊ vedʒəteəriən/ *noun*
کەسێ کە تەنیا بەرهەمی شیر و سەوزە دەخوا (گۆشت یا ماسی ناخوا)، شیروسەوزەخۆر (هەروەها ovo-lacto vegetarian) ◌ لاکتووجتارین

lactoprotein *noun*
پرۆتئینی پێکهێنەری شیر، لاکتۆپرۆتئین ◌ لاکتوپروتئین

lactose /ˈlæktəʊs, -təʊz, US -təʊs, -təʊz/ *noun*
(کیمیا) شەکری شیر، لاکتۆز، شیرۆز $C_{12}H_{22}O_{11}$ ◌ لاکتوز

lacto-vegetatian /ˈlæktəʊ vedʒəteəriən/ *noun*
کەسێ کە تەنیا بەرهەمی شیر و سەوزە دەخوا (گۆشت، ماسی و هێلکە ناخوا)، شیروسەوزەخۆر ◌ لاکتووجتارین

lacuna /ləˈkjuːnə, US -ˈkuː-/ *noun, pl.* lacunae /-niː/ or lacunas
1 (نووسراوە و هتد) کەوتوویی، بەجێماوی، بەرپوی، لاچوون 2 (توێکاری) کەلێن، چاڵ، قوڵکە، بۆشایی، چۆڵایی (ب.ت. لە ئێسکدا) 3 کەلێن، کەلەبەر، کون، درز، قەڵەش، بۆشایی (بنەڕەت: لە لاتین "pool") ◌ 1 افتادگی، حذف‌شدگی 2 خلأ، گودی 3 شکاف، خلأ

lacunal / ləˈkjuːnəl/ *adjective*, also lacunar
کەلێن‌دار، کەلەبەری تیایە، بۆشایی‌تێکەوتوو ◌ دارای شکاف

lacunary / ləˈkjuːnerɪ/ *adjective*, also lacunate
کەلێن‌دار، کەلەبەری تیایە، بۆشایی‌تێکەوتوو ◌ دارای شکاف

lacustrine /ləˈkʌstrʌɪn, US -trɪn/ *adjective*
گۆمی، سەربە گۆم یا دەریاچە ◌ وابستە بە دریاچە

lacy /ˈleɪsi/ *adjective* (lacier, laciest), also lacey
تۆڕی، تۆڕئاسا، شێوەتۆڕ: *lacy underwear* ◌ توری، تورمانند

lad /læd/ *noun*
1 کوڕ، پسر 2 پیاو 3 جەحێڵ، لاو، گەنج: *4 Things have changed since I was a lad* تازەلاو، منداڵکار 5 (lads) یاران، دۆستان، کوڕەکان، برادەران ◌ 1 پسر 2 مرد 3 جوان 4 نوجوان 5 (در جمع) رفقا

Ladakhi /ləˈdɑːki/ *adjective, noun, pl.* Ladakhis
1 *adj* سەربە لاداک 2 سەربە لاداکییەکان 3 سەربە زمانی لاداکی n 1 خەڵکی لاداک، ناوچەیێ لە باکووری ڕۆژاوای هیند، پاکستان و چین 2 زمانی لاداک (لقێکی تەبەتی) ◌ لاداکی

ladanum /ˈlad(ə)nəm/ *noun*, also labdanum
لادانۆم (جۆرێ جەوک لە rock rose دەگیرێ) ◌ لادن عنبری

ladder /ˈlædə(r)/ *noun*
1 نەردیوان (لاوانە، لادار یان لاجامە: داری لاکانی؛ ناو(ە)بەرە، نێوبەرە، پایەنجە یان نێودڵە = rung)، پەیژە، مەردیشان، پاچینە، پسترک، پێ‌سترک 2 مایەی پێشکەوتن، پلە و پایە 3 (گۆرەوی) تاڵێکش‌بوون، ڕەوانەوە ◌ 1 نردبان 2 مایەی پیشرفت، مراتب 3 دررفتگی

ladder-back /ˈlædə bæk/ *adjective*
پشت‌نەردیوانی، پشت‌پەیژەیی، پشت‌درێژ ◌ پشت‌نردبانی

ladder-proof /ˈlædəpruːf/ *adjective*
تاڵکێش‌نەبوو، نەڕەواو، نارەوێ، توند ◌ درنرو

laddie /ˈlædi/ *noun*
(نافەرمی) کوڕ، گەنج، لاو، جوان ◌ جوان، پسر

laddu /ˈlʌduː/ *noun*, also laddoo or ladoo, *pl.* laddus
جۆرێ شیرینی هیندی (لە ئارد و شەکر) ◌ لادو

laden /ˈleɪdn/ *adjective*
1 لێوڕێژ، پڕ، دارماڵ، قورس، گران 2 داگیراو، بارکراو، بارلێنراو 3 بەبەر، پڕبەر ◌ 1 مملو، انباشته 2 بارگیری‌شده 3 پربار

la-di-da /ˌlɑː di ˈdɑː/ *adjective*, also la-di-dah
(نافەرمی) بە نازونووز، بەتڕوتۆپ، بەپۆز، elegant ،pretentious ◌ افاده‌ای

ladies = plural form of lady

ladies' fingers = okra

ladies' man *noun*
(نافـەرمی) پیـاوی ژنانیلـه، ژنخۆشـەویـست ۞ مرد زن‌نواز

ladies' room *noun*
دەس‌بەئاوی ژنان، دەسـتاوخانەی ژنـان ۞ توالت بانوان

Ladin /lə'di:n/ *noun, pl.* Ladins
زاراوەی Rhaeto-Romance ی Engadine ی سویـسرا ۞ لادین

Ladino /lə'di:nəʊ/ *noun, pl.* Ladinos
1 زمـانی هێنـدیّ لـه جووەکـانی Sephardic (لەسـەر بنچینـەی سـپانیایی و هێنـدیّ وشـەی یۆنـانی، عیـبری و تـورکی) 2 مێـستیزۆ یـان سپی‌پێـستی سپانیایی‌زمانی ئەمریکای ناوەندی ۞ لادینو

lading /leɪdɪŋ/ *noun*
بـارکردن، داگـرتن، بارلێنـان، بـار ۞ بـارگیری، محموله

ladle /'leɪdl/ *noun*
کەپچـه، ئاوگـەردان، چەمچـه، هـسکو، کونـدەز، ئەسـکوێ، مـێلاک، خەرشـەب، کـەوچک(ی چێشت تێ‌کردن؛ ladler *n*) ۞ ملاقه

ladleful *noun. pl.* ladlefuls
(پڕ) کەپچەیێ، پڕ ئاوگەردانێ، (پڕ)ئەسـکوێ‌یێ ۞ به اندازەی یک ملاقه

ladoo = laddu

lad's love = southernwood

lady /'leɪdi/ *noun, pl.* ladies
1 خانم، یایه، خـاتوون، خـاتوو، بـانوو، ژن: *He was with an attractive young lady* 2 (ladies یـان the Ladies) دەس‌بەئاوی ژنـان 3 ژنێ به پله و پایەی کۆمەلایەتی بـەرزەوە 4 یـار، دلـدار (ladyhood *n*) ۞ 1 خـانم، بـانو 2 (در جمع) توالت بانوان 3 زنی با مقـام اجتمـاعی والا 4 معشوقه

lady apple *noun*
سێوەخانمانـه: جـۆرێ سـێوی وردی سـوور تـا زەرد، زۆرتر وەک هەزبێله بەکاردێتێ ۞ نوعی سیب

ladybird /'leɪdibɜ:d, US -bɜ:rd/ *noun,* also lady-bug /'leɪdibʌg/
خالخالـوکێنه، خالخالـوکه، خالخالـۆک، کوێرەکەسووره [خێزانی Coccinellidae: زۆر جۆری هەیه] ۞ خاله پینەدوز

lady-bug /'leɪdibʌg/ = North American term for ladybird

Lady Chapel *noun,* also Lady chapel
کلێـسەی حـەزرەت مریـەم (نوێژگـەیێ لـه کلێسەیەکی گەوره، تەرخانه کراوه بۆ مریەمه) ۞ نمازخانەی مریم مقدس

Lady Day *noun*
جێـژنی مـزگێنی (لـه 25ی مـارس‌دا، جـەژنی سکپڕبوونی حەزرەتی مریەم) ۞ عید بشارت

lady fern *noun*
فێرنـەخانمانـه: جـۆرێ فێـرنی درێـژ و جـوان [*Athyrium filix-femina* و جۆرەکانی تر] ۞ نوعی سرخس

ladyfinger = lady's finger 2

lady-in-waiting *noun, pl.* ladies-in-waiting
شاژنیار، دەستەخوشکی شاژن ۞ ندیمه

lady-killer /'leɪdikɪlə(r)/ *noun*
(پیاو) کچەوەره، دۆن‌ژوان، پیاوی شۆخ ۞ مرد دخترکش

ladylike /'leɪdilaɪk/ *adjective*
خانمانه، خاتوونانه: *Her language was not very -dylike* ۞ خانمانه

ladylove /'leɪdi lʌv/ *noun*
یار، خۆشەویست، دلدار، گراو ۞ معشوقه

lady of the night *noun*
لەش‌فرۆش، قەحبه، ژنی بدەر ۞ فاحشه، روسپی

lady's = ladies

lady's bedstraw /'leɪdi 'bedstrɔ:/ *noun*
(ڕووەکناسـی) جـۆرێ ڕووەک [*Galium verum*] ۞ علف ماست

lady's fingers *noun*
1 (ڕووەکناسـی) بامیـه 2 (lady's finger) جۆرێ کەیکی ئیسفەنجی پەنجەئاسـا کـه شـەکر بەسەریەوەیەتی ۞ 1 بامیه 2 نوعی کیک

Ladyship /'leɪdiʃɪp/ *noun,* also ladyship
خاتوونی بەڕێز، خانمی بەڕێز، دادەـ ۞ سـرکار علیه

lady's maid /'leɪdi:z meɪd/ *noun*
(مێژوویـی) کارەکـەر، بەردەسـت، کـلفەت ۞ خدمت‌کار

lady's man = ladies' man

lady's mantle *noun*
کۆلـوانەی خـانم؟: جـۆرێ ڕووەک بـه گوڵـی مەیلەوسەوزی بڕێ نادیـارەوه [*Alchemilla vulgaris*] ۞ نوعی گیاه

lady's slipper *noun, pl.*
جـۆرێ گیاسـارمه [تـوخم *Cypripedium*] ۞ نوعی ثعلب

lady's smoke = cuckooflower

lady's tresses *noun, pl.*
گیاسـارمەیێکی گـوڵ‌سـپی چکۆلـه [تـوخم *Spiranthes*] ۞ نوعی ثعلب

Laertes *noun,* Latin, from Greek *Laertēs*
1 لائێرتێـز، لائێـرتێس: بـاوکی Odysseus لـه مێتۆلۆژی یۆنانی‌دا 2 کوڕی Polonius و برای Ophelia له هەملێتی *Hamlet* شەکسـپیەردا ۞ لائرتز

Laetare Sunday *noun*

چوارەمین یەکشەممەی Lent ۞ یکشنبه‌ی لایتار
laevulose /'li:vjʊləʊz, US -s/ (US levulose) = fructose
Laffer curve /'lafə/ *noun*
(ئابووری) چەماوەی لافێر (پێوەندی خەیالی یان وادانراوی نێوان چالاکی ئابووری و ڕێژەی باجدانان؛ بنەڕەت: لە ناوی ئابووریزانی ئەمریکایی *Arthur Laffer*) ۞ منحنی لافر
lag[1] /læg/ *noun*
1 دواکەوتوویی، پاشکەوتوویی، دواکەوتن، پاشکەوتن، بەجێمان، بەدواکەوتن، خاوی، بەدرەنگکەوتن 2 کەلێن، مەودا، بۆشایی، کەلەبەر ۞ 1 عقب‌ماندگی، تأخیر، کندی 2 فاصله، شکاف
lag[2] /læg/ *noun*
(نافەرمی، بریتانیا) کۆنەزیندانی، کۆنەگیراو ۞ زندانی سابقه‌دار
lagan /'lag(ə)n/ *noun*
(کۆن) کەلوپەلی ڕاگیراو لە تەرکی دەریادا بە شتێکەوە (تا لە دواڕۆژدا بدۆزرێتەوە، لە فەرەنسی کۆنەوە وەرگیراوە) ۞ لاگان
lager /'lɑ:gə(r)/ *noun*
لاگێر (جۆری بیرە)، شووشەی لاگێر: *German* -*rs* ۞ لاگر، بطری لاگر
lager lout *noun*
مەستی توندوتیژ یا دەسوەشێن یا بەلامارادەر ۞ مست عربده‌کش
laggard /'lægəd, US -gərd/ *noun, adjective*
(بنیادەمی) خاو، سست تەمەڵ، تەوەزەل، تەپلۆس، تەپ، لەشگران، دەسخاو، خاوخلیچک (laggardly *adv*: تەمەلانە، تەوەزەلانە، تەپلۆسانە، لەشگرانانە؛ laggardness *n*) ۞ (آدم) تنبل، دیرجنب
lagging *noun*
داپۆشین، تێپێچان (بە عایەق)، داپۆشە، عایەق ۞ عایق‌بندی، عایق
Lagomorpha /'lagə,mɔ:fə/ *noun, pl.*
(گیانەوەرناسی) تیرەکەروێشک، کەروێشکییەکان، کەروێشکییان (lagomorph *n, adj*: (گیانەوەری) کەروێشکی) ۞ خرگوشیان
lagomorphic *adjective*, also lagomorphous
کەروێشکئاسا، کەروێشکی ۞ خرگوش‌مانند
lagoon /lə'gu:n/ *noun*
1 زەلکاو، زۆنگاو، چامۆر، تالاو، گەنداو، باتلاخ 2 (ئەمریکا، ئەوسترالیا و نیوزیلەند) گۆماوێکی چکۆلەی ئاوی شیرین نزیک بە ڕووبار یان گۆماوێکی گەورەتر (lagoonal *adj*: زەلکاوی، زۆنگاوی؛ لە *laguna* ئیتالیایی و سپانیایی، لە *lacuna* لاتین (بڕوانە lacuna) ۞ 1 مرداب 2 لاگون
Lagrangian point /lə'grɒ̃ʒɪən/ *noun*
(ئەستێرەوانی) خاڵی لاگرانژی (لە ناوی ڕیازیزانی فەرەنسی ئیتالیاییزاد Joseph Louis *Lagrange*) ۞ نقطه‌ی لاگرانژی
lagune /lə'gu:n/ *noun*
1 (سپانیایی) زەلکاو، زۆنگاو، چامۆر، تالاو 2 گۆم، دەریاچە ۞ 1 مرداب 2 دریاچه
lah *noun*, also la
(لە سۆلفای تۆنیکدا، شەشەمین نۆتی پەیژەی ماژۆر) لا ۞ لا
lahar /'lɑ:hɑ:/ *noun*
(زەویناسی، لە چافاییەوە) ئەو شێلاوگە ویرانکەرەی قوڕ، هی لێزەکانی ئاگرپژێن، شێلاوگەقوڕ ۞ لاهار
lah-di-dah = la-di-da
Lahnda /'lɑ:ndə/ *noun*
لاندی، لاندا (زمانێ کە لە ڕۆژاوای باکووری هیندوستان و پاکستان قسەی پێدەکرێ؛ بنەڕەت: لە *lahandā* پەنجابی "ڕۆژاوایی") ۞ لاندا
Lahu /lɑ:'hu:/ *noun, pl.* same or Lahus
1 ئەندامی گەلێکی ڕەسەنی باشووری ڕۆژاوای چین و لائۆس 2 زمانی Tibeto-Burman ی ئەو گەلە ۞ لاهو
laic /'leɪɪk/ *adjective*, also laical /'leɪɪkl/
دنیایی، نادینی، نائایینی، لاییک، لائیک (laically /'leɪɪklɪ/ *adv*؛ laicity *n*؛ بنەڕەت: لە late Latin *laicus* لە *laikos* یۆنانی، لە *laos* (خەڵک) ۞ غیرمذهبی
laicism *noun*
سیستمی دنیایی یان نادینی ۞ نظام غیرمذهبی
laicization *noun*
کەمکردنەوە یان نەهێشتنی دەسەلات و پێگەی پیاوانی دینی، secularization، ڕەمەکی کردن ۞ لائیسیزاسیون، عامیانه کردن
laid /leɪd/ = past and past participle of lay
laid-back *adjective*
(نافەرمی) شێنەیی، ئارام، لەسەرەخۆ، نائیگەران، نادەربەست، بێخەم، بێخەیاڵ، ئاسوودە: *laid-back music* ◊ *a laid-back attitude to life* ◊ *She's very laid-back about her exams* ۞ خونسرد، بی‌خیال
lain /leɪn/ = past participle of lie
lair /leə(r), US ler/ *noun*
1 کولانە، لانە، بوودر، گووف، کون (گیانەوەرانی کێوی) 2 (خوازە) کون، حەشارگە، پەناوپەسیو، hideout، den: *Grandad retreated to his lair in the basement* ۞ 1 کنام 2 سوراخ، مخفی‌گاه
lairage /'lɛ:rɪdʒ/ *noun*
پەچە یان مۆلگەی کاتی ۞ لریج
laird /leəd, US lerd/ *noun*
(لە سکاتلەند) خاوەنزەوی (lairdship *n*:

خاوەنزەویوزاری، لە lord ـەوە وەرگیراوە) ۞ مالک، ملاک

laissez-aller /ˌlɛseɪˈaleɪ, French leseale/ *noun*

بێجڵەویتی، ئازادی، بەربەرەڵایی ۞ عدم جلوگیری

laissez-faire /ˌlɛseɪˈfɛː, French lɛsefɛʀ/ *noun, adjective*

رامیاری یان سیاسەتی دەستێوەرنەدان، ئازاد، بێجڵەویتی: *They have a laissez-faire approach to bringing up their children* ۞ سیاست عدم تداخل، عدم جلوگیری

laissez-faire economy *noun*

ئابووری ئازاد یان سەربەست ۞ اقتصاد آزاد

laissez-passer /ˌlɛseɪˈpɑːseɪ, French lɛsepase/ *noun*

نامە یان دەستوورنامەی رۆیشتن یان تێپەڕین، دەربازنامە ۞ گذرنامە

laity /ˈleɪəti/ *noun*

1 (the laity) نائایینیکاران، ئەندامانی کۆمەڵێکی نائایینی (بێجگەلە قەشە و هتد) 2 خەڵکی ناپیشەیی 3 خەڵکی رەمەکی ۞ 1 افراد غیرروحانی 2 افراد غیرحرفەای 3 عوام

Laius *noun*, Latin, from Greek Laïos

لایئوس: شای تیب یان تیبیس Thebes، بەدەستی کورەکەی Oedipus کوژرا (بەپێی پێشبینی پەرستگەی دیلف) ۞ لایئوس

lake[1] /leɪk/ *noun*

1 گۆم، گۆماو، دەریاژە، بەحر، دەریاچە، زەریاچە 2 (the Lakes) وشەیێکی تر بۆ Lake District (lakelet *n*) ۞ دریاچە

lake[2] /leɪk/ *noun*

رەنگی زرشکی، ئەرخەوانی، سووری تۆخ یا توند ۞ رنگ زرشکی

the Lake District *noun*

گۆماوستان، گۆمستان، ناوچەی گۆماو و چیاکانی باکووری رۆژاوای ئینگلتەرە ۞ لایک دیستریکت، ناحیەی دریاچە

lake dweller *noun*

گۆم(ـاو)نشین، دانیشتووی گۆم (ب.ت. بەرلە مێژوو) ۞ ساکن دریاچە

lake dwelling *noun*

کۆختە یا خانووی گۆماوی ۞ خانەی دریاچەای

Lakeland terrier *noun*

رەگەزێکی تاجی، لە بنەڕەتا هیLake District ۞ لیکلانت تریر

laker *noun*

1 کەشتینەی گۆماو یان دەریاچە 2 کەشتی گۆماوە گەورەکان Great Lakes ۞ 1 قزلآلای دریاچە 2 لاکر

the Lakes = the Lake District

Lake Poets *noun*, also also the Lake School

هۆنەرانی گۆماو یان دەریاچە (دەستەیێ لە هۆنەرانی رۆمانتیکی ئینگلیسی، بە ناوبانگترینیان William Wordsworth و Samuel Taylor Coleridge بوون) ۞ شاعران دریاچە

lakeside *noun*

پاڵ گۆم، دەم گۆم، قەراخ دەریاچە، رۆخی گۆم ۞ کنار دریاچە

lakh /læk/ *noun*, also lac

(لە هیند و پاکستان) سەدهەزار (بنەڕەت: لە سانسکریتی *lakṣa*) ۞ لاک

Lakota /ləˈkəʊtə/ *noun, pl.* same or Lakotas

1 ئەندامی گەلی سوورپێستی رۆژاوای داکوتای باشووری 2 زمانی Siouanی ئەو گەلە ۞ لاکوتا

laksa /ˈlɑːksa/ *noun*

جۆرێ چێشتی مالیزیایی لە بنەڕەت چینی ۞ نوعی غذا

laky /ˈleɪki/ *adjective* (lakier, lakiest)

1 دەریاچەئاسا، گۆمئاسا، زەریاچەیی، گۆمی، پێوەندی بە دەریاچە یان گۆماوەوە هەیە 2 زرشکی، ئەرخەوانی ۞ 1 دریاچەمانند 2 زرشکی

la-la land /ˈlɑː lɑː lænd/ = cloud-cuckoo land

lalapalooza or **lallapalooza** = lollapalooza

laldy /ˈlaldi/ = beating (Scottish)

Lallans /ˈlælənz/ *noun*

لالینز، لالانس (= شێوەیەکی کۆنی زمانی ئینگلیسی کە لە دەشتەکانی سکاتلەند بەکار دێترا و ئێستاش جاروبار لە وێژەدا بەکاردێترێ) ۞ لالانس

lallation /laˈleɪʃ(ə)n/ *noun*

لابێژی (وتنی دەنگی *r* وەک *l*) ۞ لالاسیون

lally column *noun*, also lally

ستوون یان کۆڵەکەی لالی: ستوونێکی پرکۆنکریتی لوول ۞ ستون لالی

lam /læm/ *noun*

تێقووچاندن، هەڵاتن، پێپێوەنان، تێتەقاندن، راکردن (ناکاو): *He was recaptured after four months on the lam* ۞ فرار (ناگهانی)

lama /ˈlɑːmə/ *noun*

لاما 1 (پیاوی ئایینی لە تەبەت و مۆنگۆلیا) 2 رەبەنی بودائیستی تەبەتی یا مۆنگۆلیایی (بنەڕەت: لە *bla-ma* (*b* ناوترێ) تەبەتی "کەسێکی سەرتر") ۞ لاما

Lamaism /ˈlɑːməɪzəm/ *noun*

لامائیزم، لاماگەری ۞ لامائیسم

Lamaist /ˈlɑːməɪst/ *noun, adjective*

n لامائیست، لاماگەر *adj* سەربە لاماگەری ۞ *n* لامائیست *adj* لامائیستی

Lamaistic *adjective*
سەربە لاماگەری، لاماگەری‌یانە، لاماییستی ۞ لامائیستی

Lamarckism /la'mɑ:kɪz(ə)m/ *noun*
لامارک‌گەری، لامارکیزم (لە لایەن ناسیونالیستی فەرەنسی Jean Baptiste de (Lamarck (1744–1829) ۞ لامارکیسم

lamasery /'lɑ:məsəri, US lə'mɑ:səri/ *noun, pl.* lamaseries
پەرستگەی بوودایی، دەیری لاماکان، مۆناستێری، خانەقای قەشەکانی بوودایی ۞ معبد بودایی، صومعەی لاماها

lamb /læm/ *noun*
1 بەرخ، وەرک، بەرا 2 گۆشتی بەرخ 3 کەوڵ یان پێستەی بەرخ 4 مرۆڤی ساویلکە یان گوناح 5 منالی پاک یان بێ‌گوناهـ ۞ 1 بره 2 گوشت بره 3 پوست بره 4 آدم سادەلوح 5 طفل معصوم

lambada /læm'bɑ:də/ *noun*
لامبادا (جۆرێ هەڵپەرکێ یان سەمای دووانەی سێکسی و کرژی هاوچەرخی بریزیلی) ۞ لامبادا

lambda /'læmdə/ *noun*
لەمدا، لامدا (= یازدەیەمین پیتی ئەلفوبێی یونانی (Λ, λ ۞ لامدا

lambency /'lamb(ə)nt/ *noun, pl.* lambencies
(بە نەرمی) بریسکانەوە، درەوشانەوە، بریقەدانەوە ۞ درخشش

lambent /'lamb(ə)nt/ *adjective*
1 (وێژەیی، بە نەرمی) بریسکەدار، درەوشاوە 2 ئارام، لەسەرەخۆ، مەند (lambently *adv*: بە نیانی، بە مەندی) ۞ 1 درخشان 2 ملایم

lamed *noun*
لامێد: دوازدەیەمین پیتی ئاوێتی عیبری (بنەڕەت: واتا: نەقیزە، "ל") ۞ لامد

lamert /'lambət/ *noun*
یەکەی پێشووی luminance (بنەڕەت: لە ناوی فیزیکزانی ئەڵمانیایی Johann H. *Lambert*) ۞ لامبرت

lambkin /'lambkɪn/ *noun*
بەرخی ساوا، بەرخک، بەرخۆڵە ۞ برەی نوزاد

lamblike /'lamblaɪk/ *adjective*
1 بەرخ‌ئاسا، سادە، گوناهـ بەسزمان، بێ‌ئازار، بێ‌وەی، بێ‌زەر، بێ‌گوناهـ پاک 2 قسەبیس، حالی، گوێ‌ڕایەڵ ۞ 1 برەمانند، بی‌آزار، معصوم 2 مطیع

Lamb of God *noun*
سەرناوی کریست (بڕوانە John 1:29) ۞ عیسای مسیح

lambrequin /'lambrɪkɪn/ *noun*
1 پارچە یان پەرۆی پشتەوەی کلاوزری (هی سوارچاکی سەدەکانی نێوەڕاست) 2 سەرکوورە ۞ 1 لامبریکین 2 روبخاری

Lambrusco /lam'bruskəu/ *noun*
1 ترێیێکی مەی، هی ناوچەی Emilia-Romagnaی باکووری ئیتالیا 2 جۆرێ مەی سوور یان سپی هەڵچووی ئەو ترێیە ۞ لامبروسکو

lamb's ears *noun, pl.*
گوێ‌بەرخە، زمانەبەرخە؟ [*Stachys byzantina*] ۞ نوعی گیاه

lambskin /'læmskɪn/ *noun*
کەوڵ یان پێستەی بەرخ ۞ پوست برە

lamb's lettuce *noun*
کاهووبەرخیلە؟ (جۆرێ رووەکی گوڵ‌شینی چکۆلە، بۆ نێو سالاد [*Valerianella locusta*]) ۞ نوعی کاهوی سالاد، شیرینک

lamb's quarter (also lamb's quarters) – fat hen

lamb's tongue – lamb's ears

lamb's-wool /'læmz wul/ *noun, adjective*
n تیسک، خوری بەرخ، پویت، پورت، لقا، لوا، *adj* بەرگن بەرگنی، تیسکی ۞ *n* پشم برە *adj* کرکی

lame /leɪm/ *adjective*
1 شەل، گۆج، گێر، لەنگ 2 (بیانوو) هیچ، لاواز، سست، پێچێ، قۆڕ، باوەڕپێ‌نەکراو، پەسەندنەکراو (lamely /'leɪmli/ *adv*: بە شەلەشەل، بە تورەتور، بە گێرەگێر؛ lameness *n*: 1 شەلی، گێری، لەنگی 2 لاوازی، هیچی، سستی) ۞ 1 لنگ، چلاق 2 ضعیف، غیرقابل قبول

lamé /'lɑ:meɪ, US lɑ:'meɪ/ *noun*
زەری، چیمەن، لەمە (جۆرێ پارچە) ۞ لمە

lamebrain *noun*
(نافەرمی) مرۆڤی گەوج (lamebrained *adj*: گەوج، کەر) ۞ آدم احمق

lame duck *noun*
1 کەسێکی دەسەوسان، بنیادەمی هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو یان بێ‌دەسەلات، نرەبوژە 2 کۆمپانیای نابووت‌بوو (یان بەرشکست) 3 (ئەمریکا) حکومەت یا کاربەدەستێ (سیاسی) کە دەسەلاتی روو لە کۆتاییە ۞ 1 آدم بی‌عرضە 2 شرکت ورشکستە 3 لیم داک

lamella /lə'melə/ *noun, pl.* lamellae /-li:/
توێ، تەلاش، پانک، توێژاڵ، پەڕ ۞ ورقە، لایە

lamellate /'læməleɪt/ *adjective*, also lamellated or lamellar /lə'melə(r)/
توێ‌توێ، توێژاڵ‌توێژاڵ (lamellately *adv*) ۞ لایەلایە

lamellation *noun*
توێ‌توێ‌بوون، توێژاڵ‌توێژاڵ‌بوون، توێ، پەڕ ۞ لای‌لایەشدگی، لایە

lamellibranch /lə'melɪbraŋk/ = bivalve

lamellicorn *noun, adjective*
(مێرووی) شاخ‌پان، خاوەنی شاخی پان ◯ (حشره‌ی) دارای شاخک پهن

lamelliform *adjective*
توێ‌ئاسا، پەرئاسا، شێوەتوێژاڵ، توێژاڵی ◯ لایه‌مانند

lament /lə'ment/ *noun*
سەردولکە، چەمەری، شین، شیوەن، ڕۆڕۆ(کردن)، لاواندنەوە (مردوو؛ **lamenter** *n*: سەردولکەبێژ، چەمەری‌گێڕ) ◯ سوگواری، مرثیه

lamentable /'læməntəbl, US lə'ment-/ *adjective*
جێی داخ، خەماوی، sorrowful (**lamentably** /-əbli/ ؛ **lamentableness** *n*) *adv*: بە داخەوە، بە شێوەیەکی جێی داخ) ◯ تأسف‌بار

lamentation /ˌlæmən'teɪʃn/ *noun*
1 شیوەن، ئاخ‌وداخ، ئاهـوواهـ ئاخ‌وواخ، شین، شینەوار، شەپۆر، گریان و ڕۆڕۆ، کاپۆر، قوڕپێوان (گەرمەشین bitter lamentation) 2 چەمەری، سەردولکە ◯ 1 سوگواری، زاری 2 مرثیه

lamented /lə'mentɪd/ *adjective*
لەدەس‌چوو، مردوو: *her late lamented husband* ◯ مرحوم

lamia /'leɪmɪə/ *noun, pl.* lamias or lamiae /-iː/
لامیا (= ژنی بە لەشی مار و سەری ژنانە، خوێنی منالانی دەمژی، لە میتولۆژی یونانی‌دا، vampire) ◯ لامیا

lamin- *prefix*
پێشگر: - lamina: *laminar* ◯ پیشوند: لایه

lamina /'læmɪnə/ *noun, pl.* laminae /-niː/
(تکنیکی) لۆ، توێ، تەلاشە، تەبەق، توێژاڵ، پولەک(ۆک)ە، پەرە، ناسکە، توێ، تەبەق و... ێکی باریک لە کەڤری نیشتوو، شانەی ئەندامی organic tissue یان (هەر) ماک و مەتریالێکی تر ◯ لایه

laminar /'læmɪnə/ *adjective*, also laminal or laminary
توێ‌توێ، تەبەق‌تەبەق، پەرەپەرە ◯ لایه‌لایه

laminar flow *noun*
ڕەوتی توێ‌توێ: ڕۆیشتنی شلەیێکی لینج کە لەودا پارچۆلکەکانی particle شلەکە لە توێ و توێژاڵی هاوتەریبدا دەجوولێن ◯ لامینار فلو

laminaria *noun, pl.* laminarias
قەوزە قاوەیی‌یە kelp یەکجار زلەکان [توخم *Laminaria*] (laminarian *adj, n*) ◯ لامیناریا

laminate /'lamɪnət/ *noun, adjective*
n پێکهاتە یان مەتریالی لۆلۆ یان لاسەرلا یان توێ‌توێ *adj* توێ‌توێ، لۆلۆ، لاسەرلا ◯ *n* ساختار یا ماده‌ی لایه‌لایه *adj* ورقه‌ورقه

laminated /'læmɪneɪtɪd/ *adjective*
لۆلۆ، لاسەرلا، چین‌چین، تەبەق‌تەبەق، قەدقەد، توێ‌توێ، پەرەپەرە، تەلاش‌تەلاش، چەندلۆ ◯ لایه‌لایه، ورقه‌ورقه

lamination /'læməneɪʃn/ *noun*
لۆلۆکردن، پەرپەرکردن، پەرپەراندن، تەبەقاندن، کردنەتەبەق‌تەبەق، تەلاشاندن، پەرپەرکراو، لۆلۆکراو ◯ عمل ورقه‌ورقه کردن، ورقه‌ورقه‌شده

laminectomy /ˌlamɪ'nɛktəmi/ *noun, pl.* laminectomies
نەشتەرگەری دەرهێنانی پشتەوەی یەک یان چەند بڕبڕە یان بڕگە vertebrae ◯ لامینکتومی

laminitis /ˌlamɪ'nʌɪtɪs/ *noun*
سمەشلە، مازیر، ئاوسانی توێ و توێژالی شانەی نێوەوەی سمی ئەسپ و هی تر ◯ لامینیتیس

laminose /'læmənəʊs/ *adjective*
لۆلۆ، قەدقەد، توێ‌توێ، پەرەپەرە، تەبەق‌تەبەق، چین‌چین، لاسەرلا، تەلاش‌تەلاش، laminate، laminar ◯ لایه‌لایه، ورقه‌ورقه

lamish *adjective*
شیرین‌شەل، سەمەن‌گول، کەمێ شەل ◯ کمی لنگ

Lammas /'laməs/ *noun*, Lammas Day
1 خەرمانەسوور(ان)، سوورانە، خەرمان‌لۆغان 2 سەروبەندی خەرمانەسوورانە ◯ 1 جشن خرمن 2 لاماس

Lammastide = Lammas 2

lammergeyer /'laməˌgʌɪə/ *noun*, also lammergeier
دالاش، ئێسک‌شکێن، سیسارگەریشنە: جۆری دالاشی کلک‌درێژ و باڵدرێژی دنیای کۆن، ئێسک بەردەداتەوە تا بشکێ و مۆخەکەی بخوا [*Gypaetus barbatus*] marrow ◯ کرکس ریش‌دار

lamp /læmp/ *noun*
چرا، گلۆپ، گولۆپ، لامپ: *a street* ◊ *table/desk/bicycle, etc. lamp* (قوتیلە little lamp، چرادان *lamp-holder*) ◯ چراغ، لامپ

lampas /'lampəs/ *noun*
کەللەمقاو، ماسینی مەلاشووی دەمی ئەسپ ◯ آماس کام دهان اسب

lampblack /'lampblæk/ *noun*
قورم، سیان، هێس، دوودە، تەنی، دوورژنگ ◯ سیاه‌دوده

lamp-chimney /'lamp tʃɪmnɪ/ *noun*
بلووری چرا یان لامپا، بۆری لامپا، لوولەی لامپا ◯ لوله‌ی لامپا

lampern /'lampən/ *noun*
جۆری lamprey ی ڕووبار و کەنارەکانی

Lampetra fluviatilis] باكووری رۆژاوای ئەوروپا [◌ لامپرن

lampion /ˈlæmpiən/ *noun*
قەندیلە، فتیلەچرا، شەمووله، قوتیلکەچرا ◌ چراغ موشی

lamplight /ˈlæmplaɪt/ *noun*
شەوقی چرا، رۆشنایی چرا، شەمال ◌ نور چراغ

lamplighter /ˈlæmplaɪtə(r)/ *noun*
(جاران) چراهەڵکەر (هی سەر شەقام) ◌ روشن‌کنندەی چراغ

lamplit /ˈlæmplɪt/ *noun*
رۆشن لەبەر (شەوقی) چرا: *Her face looked pale in the -t* ◌ لامپلیت

lampoon /læmˈpuːn/ *noun*
فڕ، فرنامە: *Such lampoons of royalty were previously found only in the foreign press* (lampoonist orlampooner *n*): فڕبێژ، فرنووس؛ (lampoonery *adj* ◌ هجو، هجویه

lamppost /ˈlæmp pəʊst/ *noun*
کۆلەکە چرا، دارەچرا ◌ تیر چراغ برق

lamprey /ˈlæmpri/ *noun, pl.* lampreys
مارماسی مژۆک، مارماسی بێ‌شەویلکە [خێزان Petromyzonidae: چەنـدین جۆرن] ◌ مارماهی مکنده

lamprophyre /ˈlamprəˌfʌɪə/ *noun*
(زەوی‌ناسی) رۆشن ئەرخەوانی: (تەختە)بەردیکی ئاگرین کە کریستالی biotite بە شێوەی groundmass فیلدسپاتیکی دەنک‌وردی تیایە (لە یونانی: *lampros* "رۆشن" + *porphureos* "ئەرخەوانی") ◌ لامپروفیر

lampshade /ˈlæmpʃeɪd/ *noun*
کلاوەچرا، کلاوە، سەرچرا، گوێزە، گوێزو، سێبەری چرا: *She admired the wall lights and their fan-shaped -pshades* ◌ حباب

lamp shell *noun*, also brachiopod
قوڵپا: جۆرێ بڕبڕەداری دەریایی یان ئاوی marine invertebrate شێوەی لەشی نەرمی جووت‌لەپکە دەدا، وەک filter-feeding بەکار دێنرێ [لق Brachiopoda] ◌ لامپ شل

lampstand /ˈlæmp stænd/ *noun*
جێ‌چرا، چرادان ◌ چراغ‌پا

LAN /læn/ *abbreviation* local area network
(کامپیوتێر) تۆڕی خۆجێیی، تۆڕی نێوخۆیی ◌ شبکەی داخلی

lanai /ləˈnʌɪ/ *noun, pl.* lanais
(هاوایی) دالان، هەیوان، دارەپێچان، سەرسەرا، veranda ،porch ◌ هشتی

lanate /ˈleɪneɪt/ *adjective*
کوڵکن، تیسکن ◌ پشمالو

Lancashire /ˈlaŋkəʃə/ *noun*
جۆرێ پەنیری نەرمی سپی ناسک، لە بنەڕەتا لە Lancashire دروست دەکرێ ◌ نوعی پنیر

Lancashire hotpot *noun*
لانکاشایر هاتپات: جۆرێ شۆرباو گۆشت و سەوزی، بە توێ‌ێکی پەتاتەی قاش‌قاش داپۆشراوە ◌ نوعی غذا

Lancastrain /laŋˈkastrɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی لانکاشیر (یان لانکاشایر) 1 *adj* Lancaster یان لانکاستیر Lancashire سەربە لانکاشیر یان لانکاستیر 2 سەربە ماڵی پاتشایی ئینگلتەرە کە لە 1399 وە تا 1461 دەسەڵاتیان کرد ◌ لانکاسترین

lance /lɑːns, US læns/ *noun*
1 نیزە، رم، رمب، نەیزە، تیر، خشت (کوڵەرم = نەیزەی کورت) 2 لوولەی نێڵ‌دان یان گەشاندنەوە ◌ 1 نیزە، زوبین 2 لانس

lance corporal *noun*
(لە ئەرتەشی بریتانیا یان مارینزی ئەمریکا) ئەفسەریکی بێ‌پلە یان پلەداری هەرە پایەنزم ◌ سرجوخه

lancelet /ˈlɑːnslɪt/ *noun*
1 نەیزەماسی، نەشتەرماسی، رمەماسی [خێزان Branchiostomidae]، هەروەها amphioxus 2 نەشتەر ◌ 1 نیزەماهی 2 نیشتر

Lancelot *noun*
لانسیلۆت: یەکێ لە سوارچاکانی مێزەخڕ Round Table و یاری شاژن Guinevere ◌ لانسلوت

lanceolate /ˈlɑːnsɪələt/ *adjective*
نەشتەری، نێزەیی، نەیزەیی، رمی، رم‌ئاسا، نەشتەرئاسا، نووک‌تیژ ◌ نیزەای

lancer /ˈlɑːnsə(r), US ˈlæn-/ *noun*
1 (سپای سوارە) نێزەوان، نەیزەدار، رم‌بەدەست، رم‌هاوێژ، خشت‌بەدەست، رم‌هەڵگر 2 نەشتەرگەر، نەشتەرلێدەر ◌ 1 نیزەدار 2 نشترزن

lancet /ˈlɑːnsɪt, US ˈlæn-/ *noun*
1 نەشتەر، نژ، شفرە، چەقۆی تیژی دوودەم (بۆ برینکاری) 2 (بیناسازی) تاق یان پەنجێرەی رم‌ئاسا (تیژ و باریک و درێژ)، تاق یان پەنجێرەی نووک‌تیژ، پەنجێرەی درێژاودرێژ ◌ 1 نیشتر 2 قوس یا پنجرەی نیزەای

lancet arch *noun*
تاقی نیزەیی (یان نەشتەری)، تاق یان کەوانەی سەرتیژ یان نووک‌تیژ یان رم‌ئاسا (یان رمی) ◌ قوس نیزەای

lancet window *noun*
پەنجێرەی رم‌ئاسا یان نیزەیی، پەنجێرەی درێژاودرێژ ◌ پنجرەی نیزەای

lancethrust /ˈlɑːns θrʌst/ *noun*
برینی نیزە یان رم، جێ‌رم ◌ زخم نیزە

lancinating *adjective*
چڵ‌دەر، چلک‌دەر، چەخماخەکێش، زیڕنەر ◌ تیرکشنده

lancination /ˌlænˈsɪneɪʃn/ *noun*
1 چڵدان، چڵکدان، چەخماخەدان، سۆڵە، زیرانـدن، بروسـکاندن 2 بـرینداركـردن ◌ 1 تیرکشیدن 2 مجروحسازی

Land /lænd/ *noun, pl.* Länder /ˈlɛndə, German ˈlɛndɐ/
هەرێمێکی ئەڵمانیا یان توتریش (ئەوستریا یان نەمسا) ◌ لاند

land /lænd/ *noun*
1 عـەرز، خـاک، بـووم، زەوی، زەمـین، هـەرد، وشکانی، بەژ: *In the distance the crew sighted land* ◊ *The elephant is the largest living land animal* 2 وڵات 3 مـڵک، زەویوزار، خـاک 4 لادێکـان، گونـدەکان (لـە بەرامبـەر شـارەکاندا) 5 گـەل، نەتـەوە 6 بـوار، پانتایی، زەمینە، مەڵبەند (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 زمین، خشکی 2 کشور 3 ملک 4 روستاها 5 ملت، قوم 6 زمینه، حوزه

land agent *noun*
دەڵاڵی سەودای زەویوزار ◌ دلال معاملات ملکی

landau /ˈlændɔː, US -aʊ/ *noun*
لەندۆ (جۆرێ کالیسکەی چوارپێچکەی ئەسپی) ◌ لاندو

landaulet /ˌlandɔːˈlɛt, US -dɔ-/ *noun*
لەندۆی چکۆلانە ◌ لاندوی کوچک

land-based *adjective*
عـەرزی، زەمـینی، جێگرتـوو لەسـەر عـەرز، (سـەر)خـاکی، سـەرعەرزی: *land-based animals* ◊ *land-based missiles* ◌ زمینی

land-based animals *noun, pl.*
گیانەوەرانی عەرزی یان سەرخاکی (یان لەسەر عـەرززیاو) یـان سـەرخـاکژی، گیانـەوەرانی عەرززی ◌ حیوانات خاکزی

land-based missile *noun*
مووشەکی عەرزی یا زەمینی یا سەرعەرزی یا سەرخاکی ◌ موشک زمینی

land-breeze *noun*
شنە یان سریوەی وشکانی بەرەو دەریا ◌ نسیم خشکی به دریا

land crab *noun*
(گیانەوەرناسی) قرژاڵی سەرعەرز (و لە دەریادا گەرا دەخا [خێزان Gecarcinidae]) ◌ نوعی خرچنگ

landed /ˈlændɪd/ *adjective*
1 خـاوەنزەوی، زەمینـدار، خـاوەن زەویوزار: *the landed gentry* 2 زەویوزاری، مـڵکی، سـەربە زەویوزار: *landed estates* ◌ 1 مـلاک 2 ملکی

landfall /ˈlændfɔːl/ *noun*
1 گەیشتنە وشکانی، دیتنی وشکانی 2 دیمەنی وشکانی، رووکـاری وشـکانی ◌ 1 ورود بـە خشکی 2 نمای خشکی

landfill /ˈlændfɪl/ *noun*
1 بنخۆڵکردنی زبڵ(وزاڵ)، شوێنی سووتاندنی زبڵ(وزاڵ): *a landfill site* 2 زبڵوزاڵ ◌ 1 دفن زباله، گورستان زباله 2 زباله

landform /ˈlændfɔːm, US -fɔːrm/ *noun*
شـێوەی سروشـتی زەوی، شـێوە یـان بیچمـی خۆرسکی (سەر) عەرز ◌ شکل طبیعی زمین

land girl *noun*
کچـی وەرزێـر یـان جـووتبەنـدە (بـە درێژایـی شەڕی جیهانی دووەم) ◌ لاند گِرل

landholder /ˈlændhəʊldə(r), US -hoʊld-/ *noun*
خاوەنزەوی، خاوەنزەویوزار: *farmers and landholders* ◌ زمیندار

landholding /ˈlændhəʊldɪŋ, US -hoʊld-/ *noun*
خـاوەنی زەویوزاربوون: *a map of tribal landholdings* ◌ زمینداری

landing /ˈlændɪŋ/ *noun*
1 (فڕۆکە) نیشتنەوە، هاتنە نێو وشکانییەوە 2 دابەزین لـە کـەناردا 3 لەنگـەرگرتن لـە کـەناردا، لەنگـەرگا، جێگـای بارخسـتن، داگـرتن 4 پێگۆرکـە، سـەرپلیکان ◌ 1 فـرود 2 ورود بـە خشکی 3 بارانداز، تخلیه 4 پاگرد

landing craft *noun*
بەلەمی داگرتن، بەلەمی دابەزاندن یان داگرتنی دەزگـا و سـەربازەکان لـە کـەناردا، بەلـەمی هێزدابەزێن ◌ ناوچەی آب-خاکی

landing field = airstrip

landing gear = undercarriage

landing net *noun*
تۆڕی راوەماسی (دەسکدار) ◌ تور ماهیگیری

landing page *noun*
لاپەڕەی دابەزین (= بەشێ لە وێبسایت کە یەکەم جار پێی دەگەی کاتێ کلیک لەسەر لینکێ لەسەر ئینتێرنێت دەکەی): *Have a different landing page for each advertising campaign* ◌ پیج لاندینگ

landing party *noun*
دەستەی نیشتنەوە ◌ تیم فرود

landing place *noun*
لەنگەرگا، لەنگەرگە، جێگای بارخستن ◌ بارانداز

landing stage *noun*
لەنگەرگا، جێگای بارخسـتن، سەکۆ یا پلاتفۆرمی سەراوکەوتە (بەسەر ئاوەوە بێ) ◌ اسکله

landing strip = airstrip

landlady /ˈlændleɪdi/ *noun, pl.* landladies
1 ژنە خاوەنماڵ، ژنە سێحەبماڵ، خـاوەنماڵی ژن 2 ژنی خـاوەن مەیخانـە، میـوانخانەگێـر 3 خاوەن میوانخانە، بەڕێوەبەری میوانخانە ◌ 1

landrace *noun*
جۆرێ بەرازی زلەی سپی، لە بنەڕەتا هی دانمارک ◌ نوعی خوک
landrail = corncrake
land reform *noun*
چاکسازی یان ریفۆرمی زەویوزار ◌ اصلاحات ارضی
land registry *noun*
بەڕێوەبەری یان ئافیسی تۆمار(کردن)ی زەویوزار ◌ ادارەی ثبت املاک
landright /'lændraɪt/ *noun*
زەوییانە، حەقی زەویوزار ◌ حق‌الارض
Land Rover *noun*, also Land-Rover
لەندرۆڤێر ◌ لندرور
landscape /'lændskeɪp/ *noun*
1 دیمەن، دیمەنی وشکانی 2 هونەری کێشانەوەی دیمەنەکان 3 بواری چالاکی، مەڵبەند، گۆڕەپان، پانتایی، وەک: گۆڕەپانی رامیاری یان سیاسی ◌ 1 منظره 2 فن نقاشی منظرەها 3 حوزه، عرصه، صحنه
landscape architect *noun*
ئەندازیاری دیمەنەکان، دیمەن(دا)ڕێژ، دیمەنساز ◌ زمین‌آرا
landscape architecture *noun*
ئەندازیاریتی دیمەنەکان، دیمەن(دا)ڕێژی، دیمەنسازی ◌ زمین‌آرایی
landscape gardener *noun*
باخ‌ڕازێن، باخ(دا)ڕێژ، باخساز ◌ باغ‌آرا
landscape gardening *noun*
باغ رازاندنەوە، باخسازی، باخ(دا)ڕێژی (هونەری دارشتن و دروستکردنی پارک و باخی جوان) ◌ باغ‌آرایی
land service *noun*
سەربازی لە ئەرتەشدا ◌ خدمت نظامی در نیروی زمینی
landsknecht /'lan(d)sknɛkt/ *noun*
ئەندامی چینی سەربازانی بەکرێگیراو لە ئەڵمانیا و لەشکر و سپا کیشوەرییەکانی تر لە سەدەی 16 و 17 دا (بنەڕەت: لە *Landsknecht* ئەڵمانی "سەربازی زەویوزار") ◌ لاندسکنکت
landslide /'lændslaɪd/ *noun*
1 هەرەس، هەرەس‌هێنان، داروخان، عەرزەخزێ، بوومەخزە، خزانی عەرز: *The house was buried beneath a landslide* 2 (بردنەوە) جیاوازی یەکجار زۆری دەنگەکان، شکستی رامیاری یان سیاسی: *a -slide victory* ◌ 1 ریزش 2 (پیروزی) اختلاف فاحش آرا
landslip /'lændslɪp/ *noun*
هەرەس، هەزاز، هەرەس‌هێنان، داروخان، خزانی عەرز ◌ ریزش
Landsmål /'lantsmɔ:l/ = Nynorsk

صاحب‌خانەی زن 2 زن صاحب بار 3 صاحب مسافرخانە
landler /'lɛndlə/ *noun*
جۆرێ سەمای خۆماڵی ئەوستریا، پێشەنگی waltz ◌ لندلر
landless /'lændləs/ *adjective*
بێ‌زەوی، بێ‌زەویوزار، رەشایی ◌ فاقد زمین
landlocked /'lændlɒkt, US -lɑ:kt/ *adjective*
دەورگیراو بە وشکانی، وشکانی دەورگرتوو، بێ‌کەنار، بە دەریا دەس‌ڕانەگەیشتوو، وشکانی‌داگرتوو (بڕێکی یان بە تەواوەتی)، وشکانی‌بەند: *Switzerland is completely -ked* ◌ محصور در خشکی
landlord /'lændlɔ:d, US -lɔ:rd/ *noun*
1 خاوەن‌ماڵ، خانەخوێ (پیاو) 2 خاوەن میوانخانە، بەڕێوەبەری میوانخانە 3 خاوەن‌زەوی، خاوەن زەویوزار ◌ 1 صاحب‌خانە 2 صاحب مسافرخانە 3 زمین‌دار
landlouper *noun*
دەربەدەر، هەڵوەدا ◌ خانەبەدوش
landlubber /'lændlʌbə(r)/ *noun*
بنیادەمی دەریانەدیتوو، کەسێکی دەریانەدیتوو، مرۆی لەدەریاترساو ◌ آدم دریاگریز
landmark /'lændmɑ:k, US -mɑ:rk/ *noun*
1 نیشانەی سەرسنوور، سنوورنیشان 2 نیشانە، بەرژەنگ، رێ‌پیشاندەر 3 خاڵی وەرچەرخان، رووداوێکی گرنگ یان گەورە: *a landmark decision/ruling in the courts* ◌ 1 مرزنما 2 علامت 3 نقطەعطف، فصل تاریخی
land mass *noun*
مەڵبەندی وشکانی، رووبەری وشکانی، رووبەرێکی بەربلاو لەسەر عەرز، ناوچەیەکی گەورە لەسەر عەرز ◌ گسترەی خشکی
landmine /'lændmaɪn/ *noun*
مینی عەرزی (راکشاو لەنێو یان لەسەر عەرز) ◌ مین زمینی
land office = land registry
land-office business *noun*
(نافەرمی) کاری بەربلاو و خێرا، کاری بە رەونەق، کاری گورج و خێرا، کاری نان و ئاودار ◌ کار پررونق
landowner /'lændəʊnə(r), US -oʊn-/ *noun*
خاوەن‌زەوی، خاوەن زەویوزار، زەمین‌دار: *the great landowning families* (landowning *adj, n*) ◌ مالک، زمین‌دار
landownership *noun*, also landowning
خاوەن‌زەوی بوون، خاوەنی زەمین‌داری، زەویوزار بوون: *private landownership* ◌ زمین‌داری

landsman *noun, pl.* landsmen
تازەمەلەوان، مەلەوانی بێئەزموون یان تازەکار، وشکانیی‌نشین، بەژنشین ◯ ملوان تازەکار، خشکی‌نشین
land-surveyor /ˈlænd sɜveɪə(r)/ *noun*
رووپێو ◯ مساح
land-swell /ˈlænd swel/ *noun*
شەپۆلی نزیک بە کەنار ◯ موج نزدیک کرانه
land-tax /ˈlænd tæks/ *noun*
زەوی‌یانە، باجی زەوی(وزار) ◯ مالیات زمین
landward /ˈlændwəd, US -wərd/ *adjective*
بەرەو وشکانی، روو لە وشکانی: - *on the landward side of the road* ◯ به سوی خشکی
landwards *adverb*
بەرەو وشکانی، روو لە وشکانی ◯ به سوی خشکی
land-worker *noun*
کرێکاری کشت‌وکاڵ، سەپان ◯ کارگر کشاورزی
land yacht *noun*
گەمیی سەرعەرز (= باڵۆی چەرخ‌داری بادەوەدار) ◯ لاند یاخت
lane /leɪn/ *noun*
1 رێگا، رێ، کوێرەڕێ، باریکەڕێ، لاڕێ 2 (نێوان ریزە خەڵک) مەودا، رێگا 3 کۆڵان، کووچە، کەل 4 رێڕەو، رێگای (پیا)ڕۆیشتن 5 (رێگاوبان) رێگای پیاڕۆیشتن، ریزەماشێن، زنجیرەماشێن ◯ 1 راه، کوره‌راه 2 کوچه 3 فاصله 4 مسیر 5 (جاده) خط عبوری، ردیف ماشین‌ها
langlauf /ˈlaŋlaʊf/ *noun*
(پێشبڕکێ) راکردن(ی) لە دەشت بە سکی‌یەوە (بنەڕەت: لە ئەڵمانی‌یەوە) ◯ لانگلاوف
Langerhans cell *noun*
خانەی لانگێرهانس (ـ نز): خانەیێ کە لە epidermis دا دۆزراوەتەوە (بنەڕەت: لە ناوی پزشکی ئەڵمانی Paul *Langerhans*) ◯ سلول لانگرهانس
langouste /ˈlɒŋguːst/ *noun*
قرژاڵی درکاوی (ب.ت. کاتێ لێدەنرێ)، spiny lobster ◯ خرچنگ خاردار
langoustine /ˈlɒŋgʊstiːn/ *noun*, also Dublin Bay prawn or Norway lobster
قرژاڵی نۆروێژی [*Nephrops norvegicus*] ◯ خرچنگ نروژی
lang syne /laŋ ˈsʌɪn/ *adverb, noun*
(سکاتلەندی) *adv* ماوەیێکی زۆر لەمەوبەر *n* زەمان یان سەردەمانی رابردوو ◯ *adv* مدتها قبل *n* دوران‌های گذشته
language /ˈlæŋgwɪdʒ/ *noun*
the Kurdish language : 1 زمان، زبان، زوان 2 ئاخافتن، توانایی قسەکردن 3 شێواز 4 نیشانە، جووڵانەوە و دەنگەکانی دەربڕینی شتێ 5 (کامپیوتێر) سیستمی دەستووری کارکردن بە کامپیوتێر، زمان (BASIC بنەڕەت: لە *langage* فەرەنسی کۆن، لەسەر بنچینەی *lingua* لاتین "tongue") ◯ 1 زبان 2 تکلم 3 سبک 4 لانگویج 5 (کامپیوتر) زبان
language act *noun*
کردەوەی زمانی ◯ عمل زبانی
language boundary *noun*
سنووری زمانی ◯ مرز زبانی
language change *noun*
گۆڕانی زمانی ◯ دگرگونی زبانی
language classification *noun*
پۆلاندنی زمانی ◯ طبقه‌بندی زبانی
language community *noun*
کۆمەڵگای زمانی ◯ جامعه‌ی زبانی
language concept *noun*
چەمکی زمانی ◯ مفهوم زبانی
language demography *noun*
دیمۆگرافی زمان ◯ دموگرافی زبان
language development *noun*
پەرەسەندن یا گەشەسەندنی زمان ◯ تکامل زبان
language economy *noun*
ئابووری لە زمان‌دا، ئابووری زمانی ◯ اقتصاد زبانی
language laboratory *noun*
توێژینگە یان تاقیگەی زمان ◯ آزمایشگاه زبان
language nature *noun*
سروشتی زمان ◯ ماهیت زبان
language planning *noun*
پلان‌دانان یا پلان‌ڕێژی زمانی ◯ برنامه‌ریزی زبانی
language structure *noun*
پێکهاتەی زمان ◯ ساختار زبان
language transfer *noun*
راگوێستن یان راگوێزانی زمانی ◯ انتقال زبانی
langue /lɒ̃g/ *noun, pl.* pronounced same
(فەرەنسی) زمان (= وەک سیستەم یان رێکخستەیێکی رووت یان ئابستراکت، لەگەڵ parole بەراوردی کە) ◯ زبان
langue d'oc /lɒ̃(g) ˈdɒk, French lɑ̃g dɔk/ *noun*
شێوەزارێکی فەرەنسی سەدەکانی نێوەڕاست کە لە باشووری Loire قسەی پێدەکرا ◯ لانگ دوک
langue d'oil /lɒ̃(g) ˈdɔɪl, French lɑ̃g dɔjl/ *noun*
شێوەزارێکی فەرەنسی سەدەکانی نێوەڕاست کە لە باکووری Loire قسەی پێدەکرا ◯ لانگ دویل
languid /ˈlæŋgwɪd/ *adjective*
1 سست، لاواز، تێکچوو، بێ‌تاقەت، بێ‌حاڵ، وەڕەز، کز، شپرزە، بێ‌گوڕ، بێ‌هێز، شلەپەتە، خاو، بێ‌گیان، سیس(هەڵاتوو)، پێچوو: *a languid wave of the hand* 2 نەخۆش، ناساز ◯ 1 وارفته، بی‌حال، ضعیف 2 بیمار

languidly /ˈlæŋgwɪdli/ *adverb*
بە خاوی، بە سستی، بێ تاقەتانە، وەڕەزانە ۞ با بی‌حالی
languidness /ˈlæŋgwɪdnəs/ *noun*
1 وەڕەزی، سستی، لاوازی، بێ تاقەتی، بێ حاڵی، وەڕەزی، بێ گوڕی، بێ هێزی، خاوی، تەپلۆسی، بێ گیانی، پێچوویی، سیس(هەلاتوویی) 2 نەخۆشی، ناسازی ۞ 1 بی‌حالی، وارفتگی، ضعف 2 بیماری
languishment *noun*
لاوازی، بێ هێزی، کزی، سستی، پێچوون، سیس‌بوون، سیسی، ژاکان، دڵتەنگی، خەمباری ۞ ضعف، تحلیل، پژمردگی، افسردگی
languor /ˈlæŋgə(r)/ *noun*
سستی، کزی، لاوازی، پێچوویی، تێکچوون، بێ گیانی، ماندوویی، شەکەتی، هیلاکی، داهێزراوی، داگیراوی، خاوی، تەمەڵی، تەپی، تەپلۆسی، سیسی، ژاکاوی ۞ ضعف، کسالت، خستگی، خمودی، رخوت، رخاوت، پژمردگی
languorous /ˈlæŋgərəs/ *adjective*
کز، سست، لاواز، بێ گیان، ماندوو، شەکەت، هیلاک، ماندووکەر، سستکەر، داهێزرێنەر: *a - ous pace of life* ۞ ضعیف، خسته، خستگی‌آور
languorously /ˈlæŋgərəsli/ *adverb*
بە خاوی، بە داهێزراوی ۞ با کسالت
langur /ˈlaŋgə, US lanˈgʊə/ *noun*
لانگور، لانگور [*Presbytis* و توخمەکانی تر: چەندین جۆرن] (جۆرێ مەیموونی کلکدرێژی ئاسیایی، بە دەنگێکی بەرزەوە) ۞ لانگور
laniard = lanyard
laniary /ˈleɪnɪəri/ *adjective, noun* (*pl.* laniaries)
adj پچڕ، دادڕ، کەڵبەدار *n* ددانی پچڕ یان کەڵبە ۞ *adj* پاره‌کننده *n* دندان ناب
La Niña *noun, pl.* La Niñas
لا نینا، کچەکە(ـە)؟: هەستانی upwelling دووبارەوەبووی ناڕێک و سەیری ئاوی سارد بەرەو رووی ئۆقیانووسی گەورە بەدرێژایی کەناری رۆژاوای ئەمریکای باشووری کە زۆرتر بەدوای El Niño روودەدا و نموونەی ئاووهەوایی‌یە جیهانی و ناوچەیی‌یەکان لێک دادەبڕێ ب.ت. بە شێوەیێکی دژی El Niño (سپانیایی "the (female) child") ۞ لا نینا
lank /læŋk/ *adjective*
1 کز، درێژ و کز، لەقلۆقی، بارێک، رەقەڵ، 2 *lank cattle* :slender (قژ) خاو، لەنک، نەفر، ساف (lankly *adj*) ۞ 1 لاغر 2 (مو) لخت
lankiness /ˈlæŋkinəs/ *noun*
لەقلۆقی‌بوون، درێژوبارێکی، رەقەڵی ۞ لاغری
lankness /ˈlæŋknəs/ *noun*
لەقلۆقی‌بوون، درێژوبارێکی، رەقەڵی ۞ لاغری
lanky /ˈlæŋki/ *adjective* (lankier, lankiest)
دالاندوڕەپ (ژن)، دارەپیچان (پیاو)، درێژوبارێک ۞ دیلاق، لندوک
lanner /ˈlanə/ *noun*
1 باڵەبان، سەقر، لە رۆژهەڵاتی نێوەڕاست، رۆژهەڵاتی باشووری ئەورووپا و ئەفریکا دەبینری [*Falco biarmicus*] 2 مێینەی باڵەبان ۞ 1 شاهین، چرغ 2 ماده‌ی شاهین
lanneret /ˈlanərɪt/ *noun*
باڵەبان (ی نێر، چکۆلەتر لە مێ‌یەکەی) ۞ شاهین (نر)
lanolin /ˈlænəlɪn/ *noun,* also lanoline
بەز یا چەوری خوری مەڕ، رۆنەخورینە ۞ لانولین
lanose /ˈleɪnəʊs/ *adjective*
کوڵکن، تیسکن، تووکن ۞ پشمالو
lanosity /leɪˈnɒsɪti/ *noun*
کوڵکنی، تیسکنی ۞ پشمالویی
lansquenet /ˈlɑːnskəˌnɛt, US ˈlans-/ *noun*
1 (مێژوویی) جۆرێ قوماری بە پەڕ، لە بنەڕەت ئاڵمانی 2 – شێوەی کۆنی landsknecht (بنەڕەت: بە ڕێگای فەرەنسەوە لە *Landsknecht* ئەڵمانی، بڕوانە landsknecht) ۞ نوعی قمار
lant *noun*
میز (ماوە) ۞ پیشاب
lantana /lanˈtɑːnə, US -ˈteɪnə/ *noun*
جۆرێ دەوەنی هەمیشەسەوزی گەرمێنان (ئەمریکای باشووری) و [*Lantana camara*] جۆرە پێوەندیدارەکان] ۞ نوعی بوته
lantern /ˈlæntən, US -tərn/ *noun*
1 فەنەر، لەنتەر، چرادەستی، کلچان 2 (بیناسازی) کولاوکەی تاق، رۆچنەی تاق، کلاورۆژنەی تاق، کولاوکە، دەلاقە(ی تاق، بنەڕەت: لە *lamptēr* یونانی "lamp"، لە *lampein* "درەوشانەوە، بریسکانەوە "to shine") ۞ 1 فانوس 2 (معماری) برجک نورگیر
Lantern Festival = Bon
lanternfish /ˈlæntənfɪʃ/ *noun, pl.* same or lanternfishes
چراماسی، لەنتەرماسی [خێزان Myctophidae] ۞ نوعی ماهی
lantern jaw *noun*
چەنەدرێژی، چەناگەدرێژی، چەنەی درێژ ۞ چانه‌ی دراز
lantern-jawed /ˌlæntən ˈdʒɔːd/ *adjective*
چەنەدرێژ، چەناگەدرێژ ۞ دارای چانه‌ی دراز
lantern wheel *noun*
ددانەپێچکەی لوولەکی ۞ چرخ‌دنده‌ی استوانه‌ای
lanthanide /ˈlanθənʌɪd/ *noun,* also lanthanoid
(کیمیا) لانتانید، لانسیناید ۞ لانتانید
lanthanide series *noun*

(کیمیا) زنجیرەی لانتانید یان لانسینایدز: زنجیرەی پازدە توخمی کانزایی لە لانتانۆمەوە lanthanum (ژمارەی گەردیلەیی 57) تا لوتیتیۆم lutetium (ژمارەی گەردیلەیی 71) لە خشتەی نورەییدا ◌ لانتانید

lanthanum /ˈlænθənəm/ *noun*
(کیمیا) لانتانۆم، لانتانیۆم (بە ژ.گ. 57، ن. La) ◌ لانتان، لانتانم

lanuginose /ləˈnuːdʒənəʊs/ *adjective*
کولکن، تیسکن ◌ پشمالو

lanuginous /ləˈnuːdʒənəs/ *adjective*
کولکن، تیسکن ◌ پشمالو

lanugo /ləˈnjuːgəʊ/ *noun*
کولکەی لەشی ئاوڵمە (یان ئاولەمە) یان هێندێ گیانەوەر ◌ لانوگو

lanyard /ˈlanjəd/ *noun*, also laniard
1 (فیقفیقە) پەتی دەوری مل 2 (دەریاوانی، کەشتی) تەناف یان گوریسی کورت، گوریسی بارپێبەستن ◌ 1 بند دور گردن 2 طناب کوتاه

Lao /laʊ/ *noun*, *pl.* same of Laos
1 ئەندامی گەلی رەسەنی لائوس و رۆژهەڵاتی باکووری تایلەند 2 زمانی لائوس، لائو ◌ لائو

Laocoön *noun*, Latin, from Greek *Laokoōn*
لائاکۆوان، لائۆکۆن: قەشەیێکی ترۆجانی کە لەگەڵ کورەکانی بە دوو ماری دەریایی کوژرا پاش ئەوەی ترۆجانییەکان لە ئەسپەدارینەکە ئاگادار بوونەوە ◌ لائوکون

Laodicean /ˌleɪə(ʊ)dɪˈsiːən/ *adjective*, *noun*
(کۆن) *adj* کەمتەرخەم، ب.ت. رێز بۆ دین یان سیاسەت *n* کەسێکی وا (بنەڕەت: لە *Laodicea* لاتین لە ئاسیای بچوک Asia Minor، ئاماژە بە کریستیەنە سەرەتاکانی ئەوێنە Rev. 3:16 + - an) ◌ لائودیسین

laogai /laʊˈgʌɪ/ *noun*
(the laogai، لە چین) لاوگای (سیستمێکی کەمپەکانی بێگاری، زۆر لە کەسانی، جودابیرانی سیاسین) ◌ لاوگای

Laotian /laʊʃ(ə)n/ *adjective*, *noun*
adj لائوسی، سەربە لائوس *n* 1 زمانی لائوسی 2 خەڵکی وڵاتی لائوس، رۆژهەڵاتی باشووری ئاسیا ◌ *adj* لائوسی *n* 1 زبان لائوسی 2 لائوسی

lap[1] /læp/ *noun*
کۆش، ئاتەگ، ئاتەک، پارچەیێ کە ئەو ناوچەیە دادەپۆشێ، کۆشوانە، کۆشپۆش، داوێن، دامێن ◌ دامن، دامان

lap[2] /læp/ *noun*
1 (گۆرەپانی پێشبرکێ) سوور، دەور، خول 2 تێکپەڕین، سەرێەک کەوتن، سوارێەکبوون، برێ تێکپەڕیو 3 پێچ، دەور، فەف 4 پەیکەی سووڕاوەی مشتومال ◌ 1 دور 2 هم‌پوشی، مقدار هم‌پوش 3 پیچ 4 لاپ

lap[3] /læp/ *noun*
دەنگی شلپوهوڕ، دەنگی شلپەشلپ ◌ صدای شلپ‌شلپ

laparo- *noun*
پێشگر: دیوار(ە)ی زگی، abdominal wall: (لە *lapara* یونانی "کەلەکە") *laparotomy* ◌ پیشوند: دیوارەی شکمی

laparoscope *noun*
نێوسکبین، لاپارۆسکۆپ ◌ لاپاروسکوپ

laparoscopic *adjective*
سەربە نێوسکبینی، لاپارۆسکۆپیک ◌ وابستە بە لاپاروسکوپی

laparoscopy /ˌlæpəˈrɒskəpi, US -ˈrɑːs-/ *noun*, *pl.* laparoscopies
نێوسکبینی، لاپارۆسکۆپی ◌ لاپاروسکوپی

laparotomy /ˌlæpəˈrɒtəmi, US -ˈrɑːt-/ *noun*, *pl.* laparotomies
دیوارەزگبڕی، بڕینی دیوارەی زگی ◌ لاپاروتومی

lap belt *noun*
پشتێن یان کەمەربەستی کۆشی، کەبەربەندی کۆشی (لە کۆشەوە دەبەسترێ) ◌ کمربند دامنی

lap dance *noun*
سەمای کۆشی ◌ لاپ دانسینگ

lap dancer *noun*
سەماکێشی کۆشی ◌ لاپ دانسر

lap dancing *noun*
سەمای کۆشی (جۆرێ هەڵپەرکێ یا سەمای سێکسوالی) ◌ لاپ دانسینگ

lapdog /ˈlæpdɒg, US -dɔːg/ *noun*
1 سەگی دەستەمۆ، سەگی کۆشپەروەردە، سەگی نازدار، سەرکۆش 2 نۆکەر، بنیادەمی ئالقەبەگوێ یان کاسەلیس، مرۆی (تەواو) گوێڕایەڵ ◌ 1 سگ ملوس 2 چاکر، آدم کاملاً مطیع

lapel /ləˈpel/ *noun*
یەخەی چاکەت، ملیوانی کوت، ملیوانی هەڵگەڕاو: ◊ *to wear a flower in your lapel*: *He grabbed him by the lapels of his jacket* ◌ یقەی کت

lapful *noun*, *pl.* lapfuls
کۆشێ، پڕکۆشێ ◌ یک دامن

lapid- *prefix*
پێشگر: بەرد، کەڤر (بنەڕەت: لە *lapis*, *lapid-* لاتینەوە) ◌ پیشوند: سنگ

lapidary /ˈlæpɪdəri, US -deri/ *adjective*, *noun* (*pl.* lapidaries)
adj 1 سەربە گەوهەرتاش 2 (نووسراوە، شێواز و هتد) مشتومالدراو، کورت، پوخت 3 سەربە بەردەنووس *n* گەوهەرتاش، بەردتاش ◌ *adj* 1

n وابسته بە جواهرتراشی 2 موجز 3 کتیبەای جواهرتراش، سنگ‌تراش

lapidation /læpɪdeɪʃn, US -deɪ/ *noun*

بەرد(ە)باران (کردن)، بەردەباران، سەنگ‌باران ۞ رجم

lapidescence *noun*

بوونەبەرد، بەبەردبوون ۞ تحجر

lapidescent *adjective*

بووەبەرد، بەبەردبوو ۞ سنگ‌شونده

lapidification *noun*

کردنەبەرد، بەرداندن، بوونەبەرد ۞ تبدیل بە سنگ، سنگ‌شدگی

lapidicolous *adjective*

(گیانەوەران) بنبەردژی، ژێربەردژی، ژێربەردنشین ۞ لاپیدیکولوس

lapilli /lə'pɪlʌɪ/ *noun, pl.*

تیکەبەردی فڕیدراو لە گڕکانەوە، بەردوۆ(چ)کان (بە ڕێگای ئیتالیایی لە لاتینەوە، کۆی *lapillus* چکۆلەکراوی *lapis* "بەرد stone") ۞ لاپیلای

lapillus /lə'pɪləs/ *noun, pl.* lapilli

1 وردەبەردی گڕکانی 2 بەردی چکۆلە، وردەکەبەرد، بەردەلە، بەردوۆ(چ)کە ۞ 1 خردەسنگ آتش‌فشانی 2 سنگ کوچک

lapis /'læpɪs/ *noun*

بەرد، کوچک، کەڤر ۞ سنگ

lapis lazuli /ˌlæpɪs 'læzjʊli, US 'læzəli/ *noun, adjective*

n بەردی لاجەوەرد یان لاجیوەرد، لاجوەرد *adj* (ڕەنگ) لاجەوەردی، شینی ڕۆشن ۞ *n* سنگ لاجورد *adj* لاجوردی

lap joint *noun*

پێوەستی یان پێکەوەبەستراوی نیوانیو، جەمسەری سەریەک‌کەوتوو و پێکەبەند ۞ اتصال نصفانصف، لاپ جوینت

Laplander /'laplandə/ *noun*

دانیشتووی Lapland لە باکووری ئەوروپا ۞ ساکن لاپلاند

lap of honour *noun*

(پێشبڕکێ) سووڕ یان خولی شانازی (خولێ دوای بردنەوە کە بە دەور گۆڕەپانەکەدا دەوری لێدەدا) ۞ دور افتخار

Lapp *noun*

1 ئەندامی گەلی ڕەسەنی سەرووی باکووری سکاندیناڤیا 2 زمانی فینۆ-ئوگریکی Finno-Ugric ئەو گەلە ۞ لاپ

lapper *noun*

لێسەر، لێسن، لێسندە ۞ لیسنده

lappet /'lapɪt/ *noun*

1 گۆشتی بەرەوەبوو یان شۆڕ(ەوەبوو) 2 لیواری شۆڕەوەبووی کڵاو 3 داوێن، چمکی شۆڕەوەبوو 4 نەرمەی گوێ 5 (هەروەها lappet moth) جۆری بەپوولەی شەوگەری مەیلەو قاوەیی و جۆرەکانی تر [*Gastropacha quercifilia*] ۞ 1 گوشت آویخته 2 لبەی آویختەی کلاه 3 دامن 4 نرمەی گوش 5 نوعی شب‌پره

Lappish *noun, adjective*

n سەربە لاپەکان یان زمانی لاپی *adj* زمانی لاپ Lapp ۞ لاپی

lapsang souchong /'lapsaŋ/ *noun*

جۆرێ چایی souchong ۞ نوعی چای

lapse /læps/ *noun*

1 هەڵە، خەتا، شاشی (چکۆلە)، سەهو، هەڵخلیسکان 2 لادان، لە دین وەرگەڕان، هەڵگەڕانەوە، بادانەوە 3 (کات) بەسەرچوون، لەدەس‌دان، تێپەڕین 4 لەدەس‌دان، چوون، چوون، سووتان، لەکیس‌چوون (لەبەر بەکارنەهێنانی) ۞ 1 خطا 2 انحراف، ارتداد 3 (زمان) گذشت 4 سلب

lapsed *adjective*

1 (لە دین) هەڵگەڕاو، لە دین وەرگەڕاو: *lapsed faith* 2 (ماف) لەدەس‌چوو، لەکیس‌چوو، چوو، سووتاو، بەسەرچوو ۞ 1 مرتد 2 ساقط

lapse rate *noun*

ئاستی داکەوتنی تێمپراچیر (گەرمی)، ڕادەی هاتنەخوارەوەی تێمپراچیر (گەرمی) ۞ میزان افت دما

lapsible /'læpsəbl/ *adjective*, also lapsable

شیاوی لەدەس‌چوون، لە دەس دەچێ، دەچێ، دەسووتێ، لە کیس دەچێ، پووچ دەبێتەوە، بەتاڵ دەبێتەوە ۞ ساقط‌شدنی، باطل‌شدنی

lapsus /'lapsəs/ *noun*

هەڵە، شاشی، خەتا ۞ خطا

lapsus calami /ˌlapsəs 'kaləmʌɪ/ *noun*

(لاتین، فەرمی) هەڵەی پێنووس ۞ سهو قلم

lapsus linguae /ˌlapsəs 'lɪŋgwʌɪ/ *noun*

(لاتین، فەرمی) هەڵەی زمانی، هەڵخلیسکانی زمانی ۞ اشتباه لپی

laptop /'læptɒp, US -tɑ:p/ *noun*, also laptop computer

(کامپیوتێر) لەپتاپ، دەستی ۞ لپتاپ

lapwing /'læpwɪŋ/ *noun*, also peewit

زیقاوڵە، زیقاوە، جیقۆلە [*Vanellus vanellus*] ۞ خروس کولی

lar /'lɑ:(r)/ *noun*, also Lar, *pl.* lares or Lares

لار (خودا یان گیان (ڕۆح)ی پارێزەر (میسۆلۆژی ڕۆمی) ۞ لار

larboard /'lɑ:bɔ:d, US -bɔd/ *noun*, also port2

لای چەپی کەشتی ۞ سمت چپ کشتی

larcener /'lɑ:sənə(r)/ *noun*, also larcenist

دز، دەس‌پیس، جەتە ۞ دزد

larcenous /'lɑ:sənəs/ *adjective*

دزی‌یانه، دەس‌پیسی‌یانه ○ سرقت‌آمیز
larceny /ˈlɑːsəni, US ˈlɑːrs-/ *noun, pl.* larcenies
(ماف) دزی، دەس‌پیسی، چەتەیی ○ سرقت
larch /lɑːtʃ, US lɑːrtʃ/ *noun*
شەرب، ڕەشەکاج، ڕەشەکاژ، کاژی فەرەنگی، داری ڕەشەکاج [*Larix deciduas*] و جۆرە پێوەندی‌دارەکان] ○ سیاەکاج، چوب سیاەکاج
lard / lɑːd, US lɑːrd/ *noun*
بەزی بەراز، ڕۆنی بەراز، چەوری یان پیوی بەراز ○ روغن خوک
lardass /ˈlɑːdɑːs, US ˈlɑːdas/ *noun*
(نافەرمی، سووکانە) گمتە، کەسێکی قەڵەو ○ خیکی
larder /ˈlɑːdə(r), US ˈlɑːrd-/ *noun*, also pantry
(ب.ت. سالانی زوو) خواردەمەنی‌خانە، دۆلابی خواردەمەنی (تیا هەڵدەگیرێ) ○ قفسەی مواد غذایی
lardon /ˈlɑːdən/ *noun*, lardoon /-ˈduːn/
تیزماڵکە گۆشتی بەراز (بۆ چەورکردنی گۆشتی تر) ○ لاردون
lares /ˈlɑːriːz/ *noun, pl.*
بڕوانە lar ○ لاریز
large /lɑːdʒ, US lɑːrdʒ/ *adjective* (larger, largest)
1 گەورە، مەزن، زل، گەپ، درشت، جێدار، بەخۆوە، دووباد 2 فرە، زۆر، زەبەند: *a large number of people* 3 بەرین، بەربلاو، بەرفرەهـ پان 4 دوورودرێژ ○ 1 بزرگ، تنومند 2 زیاد، بسیار 3 گسترده 4 مفصل
large-hearted /ˈlɑːdʒ hændɪd/ *adjective*
گەورە، دڵ‌گەورە، دلاوا، بەدەس‌ودڵ ○ بلندنظر، گشاده‌دست
large intestine *noun*
(توێکاری) ڕیخۆڵە گەورە ○ رودەی بزرگ
largely /ˈlɑːdʒli, US ˈlɑːrdʒli/ *adverb*
زۆرتر، پتر، دووبەشی، یەکجار، تا ڕادەیێ زۆر، *words largely* :primarily .mostly *unknown a decade ago* ○ بیشتر، تا حد زیادی
large-minded *adjective*
دڵ‌گەورە، گەورە، بیرفرەهـ ئازادی‌خواز، لیبورده، پێشوودرێژ، پێشووفراوان ○ بلندنظر، لیبرال، روادار
largeness /lɑːdʒnəs, US lɑːrdʒnəs/ *noun*
گەورەیی، زلی، گەپی، مەزنی، زۆری، فرەیی، زەبەندی، بەربلاوی، بەرینی ○ بزرگی، زیادی، هنگفتی، گستردگی
large-scale *adjective*
1 گەورە، بەربلاو، بەرفرەهـ بەرفراوان، بەرین: *large-scale development* 2 (نەخشە، مودێل و هتد) لە ئەندازەیەکی بەریندا (یان گەورەتر لە ئاسایی تا وردەکاری‌یەکانی پیشان بدرێ) ○ 1 وسیع 2 در مقیاس وسیع
largess /lɑːˈdʒes, US lɑːrˈdʒes/ *noun*
1 نانبەدەیی، دەس‌کراوەیی، دلاوایی، بەدەهندەیی، بەخشندەیی، generosity 2 خێر ○ 1 سخاوت، گشاده‌دستی، بخشش 3 صدقه
largesse /lɑːˈdʒes, US lɑːrˈdʒes/ = largess
largish /ˈlɑːdʒɪʃ, US ˈlɑːrdʒɪʃ/ *adjective*
تا ئەندازەیێ گەورە، کەمێ گەورە ○ نسبتاً بزرگ
largo /ˈlɑːgəʊ, US ˈlɑːrgoʊ/ *noun, adjective, adverb*
(موسیقا) لارگۆ، هێدی و بەڕشت ○ لارگو
lari /ˈlɑːriː/ *noun, pl.* laris
یەکەی پارەی مالدیڤیس، بەرامبەر بە سەد رووفیا rufiyaa ○ لاری
lariat /ˈlarɪət/ *noun*
1 کەمەن، گوریس، تەناف، پەت 2 هەوسار، پاڵەنگ، دەستەجڵەو ○ 1 کمند، طناب 2 افسار
lark[1] /lɑːk, US lɑːrk/ *noun*
1 چوڕە، جوڕەکلاوە، جوڕەپۆپنە، کلاوانە، تێتی، کلاوکوورە [*Alauda arvensis* (skylark) و جۆرەکانی تر، خێزانی Alaudidae] 2 بۆ ناونانی هێندێ باڵندەی وا و خێزانەکانی تر، ب.ت. meadowlark ○ چکاوک
lark[2] /lɑːk, US lɑːrk/ *noun*
شۆخی، حەنەک، جەفەنگ، گاڵتە ○ مزاح، شوخی
lark-heel /ˈlɑːk hiːl/ *noun*
(ڕووەکناسی) شیلان ○ نسترن
larkspur /ˈlɑːkspɜː(r), US ˈlɑːrk-/ *noun*
زمانەبووکە، گوڵەناڵۆز؟: ڕووەکێکی مەدیتەرانەیی، شێوەی delphinium دەدا، لە خێزانی buttercup [تۆخم *Consolida*] ○ زبان در قفا
larrigan *noun*
پێڵاوی تایبەتی خەڵکانی دارستان ○ لاریگان
larrikin /ˈlarɪkɪn/ *noun, adjective*
بەرەڵا، خۆهەڵکێش، فشەچی، rowdy ○ ولگرد، لاف‌زن
larva /ˈlɑːvə, US ˈlɑːrvə/ *noun, pl.* larvae /-viː/
پرگ، کرم، کرمۆکە، کرمینە، کرمی مێروو، بەچکەمێروو، مێرووزا (لە لاتینەوە "ghost, mask") ○ لیسە، کرمینە، لارو، نوزاد حشره
larva form *noun*
شێوەی کرمۆکەیی ○ شکل کرمینه یا لاروی
larval /ˈlɑːvl, US ˈlɑːrvl/ *adjective*
پرگی، سەربە کرمی مێروو، سەربە larva ○ وابسته به نوزاد حشره
larval moult *noun*

کەراژفریدانی کرمۆکەیی ۞ پوست‌اندازی لاروی یا کرمینه‌ای

larval parasitism *noun*

مشەخۆریتی کرمۆکەیی ۞ انگلی بودن لاروی

larva skin *noun*

پێستی کرمۆکەیی ۞ پوست لاروی یا کرمینه‌ای

larva stage *noun*

قۆناخی کرمۆکەیی ۞ مرحله‌ی لاروی

larvated *adjective*

کرمی ۞ کرمی

larvicide /'lɑːvsaɪd/ *noun*

پرگ‌کوژ، کرمۆکەکوژ، کرمینەکوژ ۞ لارویساید

larvivorous *adjective*

کرمۆکەخۆر: خواردنی کرمۆکەکان، ب.ت. خواردنی کرمۆکەی میرووەکان ۞ لاروخوار

laryng(o)- *prefix*

پێشگر: قورگ، قورگی و....: *laryngitis* ۞ پیشوند: حنجره، حنجره‌ای و...

laryngeal /lə'rɪndʒiəl/ *adjective*

قورگی، قورقوراگەیی: *a laryngeal obstruction* ۞ حنجره‌ای

laryngectomy *noun*

قورگ‌بڕی، دەرهێنانی بەشێ یان تێکرای قورگ ۞ لارینجکتومی

laryngitic /ˌlærən'dʒɪtɪk/ *adjective*

1 سەربە ئاوسانی قورگی 2 تووش‌بوو بە ئاوسان یان سوورەوەبوونی قورگ ۞ 1 وابسته به التهاب حنجره 2 مبتلا به التهاب حنجره

laryngitis /ˌlærɪn'dʒaɪtɪs/ *noun*

ئاوسانی قورگ، قورگ‌ئاوسێ، هەوکردنی قورگ ۞ التهاب حنجره

laryngology /ˌlarɪŋ'gɒlədʒi/ *noun*

قورگ‌ناسی (*laryngological adj*، *laryngologist n*) ۞ حنجره‌شناسی

laryngopathy *noun*

نەخۆشی قورگ ۞ بیماری حنجره

laryngoscope /lə'rɪŋgəskəʊp/ *noun*

قورگ‌بین ۞ حنجره‌نما

laryngoscopy *noun*

قورگ‌بینی ۞ حنجره‌نمایی

laryngotomy /ˌlarɪŋ'gɒtəmi/ *noun, pl.* laryngotomies

قورگ‌بڕی (= نەشتەرگەری هەڵدڕینی قورگ) ۞ لارینگوتومی

larynx /'lærɪŋks/ *noun, pl.* larynges /lə'rɪn(d)ʒiːz/

قورگ، قورقوراگە، کش‌کشاکە، بینەقاقا، بین، وشکێنچک؟ (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە *larunx* یۆنانی‌یەوە) ۞ حنجره، خشک‌نای

lasagne /lə'zænjə/ *noun*, also lasagna

1 لازانیا، هەویری لازانیا 2 جۆرێ چێشتی ئیتالیایی ۞ 1 لازانیا، خمیر لازانیا 2 نوعی غذای ایتالیایی

lascar /'laskə/ *noun*, also Lascar

دەریاوان یان مەلەوانی هیندی یان رۆژهەلاتی باشووری ئاسیا (بنەڕەت: لە *laškarī* (ئێرانی) ی‌یەوە وەرگیراوە، بە واتای "سەرباز") ۞ لاسکار

lascivious /lə'sɪviəs/ *adjective*

بزوێتەر، بەئالوش، هەرزە، حەشەری، زەنەک، شەهوانی، هەوەساوی، خولیای سێکس، lewd: *a lascivious person* ◊ *lascivious thoughts* :lustful (:lasciviously /lə'sɪviəsli/ *adv*) :lasciviousness /lə'sɪviəsnəs/ *n* بزوێتەرانە؛ بەئالوش‌بوون، زەنەکی، خولیای سێکس‌هەبوون، بزوێتەری، بزوێتەربوون) ۞ شهوت‌انگیز، شهوانی

laser /'leɪzə(r)/ *noun, abbreviation* light amplification by stimulated emission of radiation

لەیزێر، لێزێر، لەیزەر: *a laser navigation device* ۞ لیزر

laserdisc /'leɪzədɪsk, US 'leɪzər-/ *noun*, also laserdisk

پەپکە یان دیسکی لەیزێری ۞ دیسک لیزری

laser pointer *noun*

پیشاندەری لەیزێری ۞ پوینتر لیزری

laser printer *noun*

(کامپیوتێر) چاپ‌گەری لەیزێری، پرینتێری لەیزێری ۞ چاپ‌گر لیزری

laser surgery *noun*

برینکاری لەیزێری، نەشتەرگەری لەیزێری ۞ عمل لیزری

lash /læʃ/ *noun*

1 قەمچی، جەڵدە، قوڕباج، شێلاق، (خەرەزەن: بۆ کەڵ ئاژۆتن) 2 زمانەی شێلاق 3 لێدان بە شێلاق (بۆ سزادان) 4 تەکان، گورز، زەربە، راتڵەکان، لێدانی سەخت و توند 5 ئاوونێکە، قەی تاڵ 6 مژۆڵ، برژانگ ۞ 1 تازیانه 2 ضربه‌ی شلاق 3 زبانه‌ی تازیانه 4 ضربه‌ی محکم 5 زخم زبان 6 مژه

lashing /'læʃɪŋ/ *noun*

1 شێلاق‌لێدان، شێلاق‌کاری، بە جەڵدەلێدان، قەمچی‌لێدان 2 رەخنە 3 پێکەوەبەستن، پێکەوەگرێدان، لێک‌توندکردن 4 تەناف، پەت، ریسمان، گوریس 5 گوریس یان کەندری کەشتی ۞ 1 شلاق‌زنی 2 انتقاد 3 عمل بهم پیوستن 4 طناب، ریسمان 5 ریسمان کشتی

lashings /'læʃɪŋz/ *noun, pl.*

(بریتانیا و نافەرمی) لۆدە، کۆما، پێخوێ، برێکی زۆری خواردنەوە و خۆراک ۞ مقدار زیاد نوشیدنی و غذا

lash-up *noun*

(نافەرمی) شتی سەرپەیک‌خراو یان سەرهەم‌کراو

◌ چیز سرهم‌بندی‌شده

lass /læs/ *noun*, also lassie
کچ، کەنیشک، دۆت، ژنی جەحێڵ و گەنج ◌ دختر، زن جوان

lassa fever /ˈlasə/ *noun*, also Lassa fever
نەخۆشی‌یەکی ئاستەمە، لە مشکەوە تووش دەبێ، ب.ت. لە ئەفریکای ڕۆژاواوە پەیدا بووە، بەهۆی *Lassa virus* (جۆر arenavirus ی) لە خێزانی Arenavirus. نیشانەکانی بریتین لە: تای زۆر، سەرێشە، برینی دەم، ژانی ماسوولکە، خوێن‌بەربوونی کەم لەژێر پێست، ناسازی دڵ و گورچیلە و ڕێژەی مردنی زۆر؛ بنەڕەت: لە دێی *Lassa* لە باکووری ڕۆژاوای نایجیریە، یەکەم جار لەوێ ڕاپۆرت درا) ◌ لاسا فور

lassi /ˈlæsi/ *noun*
خواردنەوەیەکی باشووری ئاسیا، لە ماست دەگیرێ ◌ لاسی

lassie /ˈlæsi/ = lass

lassitude /ˈlæsɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
ماندوویی، شەکەتی، هیلاکی، بێ‌هێزی، سستی، داهێزراوی، بێ‌تینی: *I was overcome by lassitude* ◌ خستگی، ضعف، بی‌حالی، کسالت

lasso /læˈsuː, ˈlæsəʊ, US ˈlæsoʊ/ *noun, pl.* lassos or lassoes
کەمەن، پەلەنگ، فتراک ◌ کمند

last[1] /lɑːst, US læst/ *adjective, adverb, pronoun, noun*
1 دوا، دوایین، دوایی، ئاخر، پاش‌ترین، هەرەدوا، دواترین، دوایەمین، دوامین: *It's the last house on the left* ◊ *She was last to arrive* ◊ *her last book* خوارترین، نزم‌ترین 3 ڕابردوو، بووری، پێشوو، جاران، بەری، پێش 4 پاشماوە، ئەوەی کەوا ماوەتەوە، ماوە 5 دوایین جار، دواجار، پاش‌جار 6 لە ئاخردا، ئاخر سەر، لە کۆتایی‌دا 7 دوایین کەس 8 دوایین شت، دوا شت ◌ 1 آخر، آخرین 2 دون‌ترین 3 قبلی، اخیر، گذشته 4 بقیه 5 آخرین بار 6 در پایان 7 آخرین نفر 8 آخرین چیز

last[2] /lɑːst, US læst/ *noun*
قالب (کەوش) ◌ قالب

last call = last orders

last-ditch *adjective*
(ئاماژە بە) دوایین هەوڵ و تێکۆشان، هەڵوەلا، پەلەقاژە ◌ آخرین تقلا

last hurrah *noun*
پێرفۆرمانس، تێکۆشان یا کاری دوایی ◌ آخرین اجرا، تقلا یا عملی

lasting /ˈlɑːstɪŋ, US ˈlæstɪŋ/ *adjective*
بەرگەگر، دەوام‌هێناو، خۆگرتوو، بەردەوام، دوورودرێژ، درێژخایەن، ڕاوێستاو، هەمیشەیی ◌ بادوام، طولانی

the Last Judgement *noun*
ڕۆژی لێ‌پرسینەوە، دوایین دادگەری ◌ روز جزا

lastly /ˈlɑːstli, US ˈlæstli/ *adverb*
لە ئاخردا، لە دوایی‌دا، لە کۆتایی‌دا، پاشجار، ئاخر ◌ بالأخره، سرانجام

last minute *noun*, also last moment
لە دوایین چرکەدا، لە دەقەی ئاخردا ◌ دقایق آخر

last name *noun*
پاش‌نێو، دواناو، شۆرەت ◌ نام خانوادگی

last offices *noun, pl.*
ئامادەکردنی تەرم بۆ سووتاندن ◌ لاست آفیس

last orders *noun, pl.*
دوایین دەرفەت بۆ کەسانێ کە لە مەی‌خانە خواردنەوە دەکڕن (پێش داخستنی): *'Last orders, please!'* ◌ لاست اوردر

last post *noun*
شەیپوور یا بۆری کۆبوونەوە (بۆ کەمپ)، شەیپوور یان بۆری ماتەم ◌ شیپور جمع، شیپور عزا

last rites *noun, pl.*
(ب.ت. دینی کاسۆلیک) دۆعا و پاڕانەوەی سەرەمەرگ، دۆعای سەرەمەرگ ◌ نیایش و دعای قبل از مرگ

last straw *noun*
ئەمەش کەم ئەوەشی لەسەر، سەربار، بەلای سەرباری بەلا، قوڕبەسەری سەرڕووی قوڕبەسەری، دەردی سەر(بار)ی دەردان ◌ قوز بالا قوز

the Last Supper *noun*
دواشێو، دوایین شێو (بەر لە خاچ‌دران) ◌ شام آخر

last word *noun*
1 قسەی ئاخر، دوایین وتە، دواقسە 2 نوێ‌ترین و پێشکەوتووترین نموونەی شتێ ◌ 1 حرف آخر 2 تازه‌ترین و پیشرفته‌ترین نمونه‌ی چیزی

lat[1] *abbreviation* latitude

lat[2] /lat/ *noun, pl.* lati /ˈlati/ or lats
یەکەی پارەی بنەڕەتی لاتڤیا، بەرامبەر بە سەد santim ◌ لات

latakia *noun*
لاتاکیا: جۆرێ تووتنی بۆن‌خۆشی زۆر باشی تورکیە (بنەڕەت: لە ناوی Latakia بەندەرێکی سووریە) ◌ لاتاکیا

latch /lætʃ/ *noun*
کڵۆم، کەسەک، قوفڵی نێو درگا، ئاڵقەرێز، چەفت ◌ چفت

latchet /ˈlatʃɪt/ *noun*
(کۆن) قەیتان یان بەنی چەرمی بۆ سەرپایی یان کەوش ◌ لاچیت

latchkey /ˈlætʃkiː/ *noun, pl.* latchkeys
کلیلی درگای ماڵ(ەوە)، کلیلی درگای حەوشە ◌ کلید در خانه

latchkey child *noun*, also latchkey kid

منالی کلیل‌بەدەست یان کلیل‌دار (دایک و باوکی لە ماڵ نین و کلیلی ماڵەوەی پێیە، ب.ت. دوای گەڕانەوەی لە خوێندنگا) ◌ بچەی کلیددار

late /leɪt/ *adjective, adverb*

1 درەنگ، دێر، گیرق، درەنگان، درەنگ‌وەخت 2 ئەم دواییانە، لە دواییەکانی، ئاخرەکانی، ئەم ئاخرانە 3 ئێستا، هەنووکە، دوایی، دواتر، پاش‌تر، پاشین، نووکە، تازە، ئێستاکانێ 4 پێشوو، جاران، زوو، رابردوو، پێشین 5 مردوو، خوالێخۆشبوو، بەهەشتی، رەحمەتی (lateness *n*) ◌ 1 دیر، دیروقت 2 اواخر 3 اخیر، بعدی، جدید 4 قبلی 5 فقید، مرحوم

latecomer /ˈleɪtkʌmə(r)/ *noun*

کەسێکی درەنگ‌گەیشتوو، درەنگ‌هاتوو، درەنگ‌کردوو ◌ آدم دیرآمده

lateen sail /ləˈtiːn/ *adverb*

بادەوەی رۆمی یان لاتین: جۆرێ بادەوەی سێ‌گۆشەی سەر yardێکی درێژ لە گۆشەیێکی 45° سەبارەت بە mast ◌ لاتین سیل

late Greek *noun,* also Late Greek

زمانی یونانی باوی سەدەکانی سێ تا شەش ◌ لیت گریک

late Hebrew *noun,* also Late Hebrew

زمانی عیبری کە لە لایەن نووسەران دەورووبەری سەدەی دووهەمی پێش‌زایین تا سەرەتای سەدەکانی نیوەڕاست بەکاردێترا ◌ لیت هبرو

late Latin *noun,* also Late Latin, *abbreviation* LL. or late L.

زمانی لاتینی باوی دەورووبەری 600-200 پاش‌زایین ◌ لیت لاتین

lately /ˈleɪtli/ *adverb*

بەم زووانە، ئەم دواییانە، بە تازەیی، بە تازەگی ◌ اخیراً

late-night *adjective*

درەنگانی شەوی: *late-night shopping* ◌ اواخر شب

latency /ˈleɪtənsi/ *noun*

شاراوەیی، نادیاری، نالەبەرچاوی، ماتی، دەرنەکەوتوویی، خۆماتدان، خۆحەشاردان، خۆشاردنەوە، داپۆشراوی ◌ نهفتگی، پوشیدگی

latency period *noun*

(نەخۆشی) قۆناخی یان سەرووبەندی شاراوەیی، ماوەی ماتە یان دەرنەکەوتوویی، سەرووبەندی ماتی ◌ دورەی نهفتگی

La Tène *adjective*

سەربە قۆناخی پاشینی سەردەمی ئاسن لە ئەورووپا کە پێدەچێ لە 500ی بەرلە زایینەوە تا 1ی زایینی بێ (بنەڕەت: *La Tène* تەنکاوەکانی گۆماوی Neuchētel سویس (Switzerland ◌ لا تن

latensification *noun*

زیاترکردنی رادەی روونی وێنەیێ بە هۆی کەرستەی کیمیایی یان دانەبەر رووناکییێ بە رێژەیێکی کەم‌تر ◌ لاتنسیفیکاسیون

latent /ˈleɪtnt/ *adjective*

شاراوە، نادیار، نالەبەرچاو، دەرنەکەوتوو، مات، پێوار ◌ نهفته

latent heat *noun*

(فیزیک) گەرمی شاراوە یا نادیار ◌ گرمای نهان

latent heat of vaporization *noun*

گەرمی شاراوەی هەڵماندن ◌ گرمای نهان تبخیر

latent image *noun*

وێنەی روونەوەنەکراو، وێنەی نەشتراو، وێنەی نادیار، وێنەی دەرنەکەوتوو ◌ تصویر نهان

latent period *noun,* also latency period.

1 (نەخۆشی) قۆناخ یان سەرووبەندی شاراوەیی، ماوەی ماتە یان دەرنەکەوتوویی (ماوەیێ نێوان گرتن و دەرکەوتنی کۆنیشانەی نەخۆشی) 2 (هەروەها latency) ماوەی نێوان پاڵنەر stimulus و کاردانەوەیێ response ◌ 1 دورەی نهفتگی 2 مدت میان محرک و واکنش

later /ˈleɪtə(r)/ *adverb, adjective*

adv دوایی، پاش‌تر، پاشان، دواتر *adj* دواییەکان، ئاخرونۆخر: *the later part of the seventeenth century* ◌ *adv* بعداً *adj* اواخر

-later *suffix*

باشگر: ـپەرست: *bibliolater idolater* (بنەڕەت: لە *-latrēs* یونانییەوە "worshipper") ◌ پسوند: ـپرست

lateral /ˈlætərəl/ *adjective, noun*

adj 1 لاوەکی، لابەلایی، لایی، لە لاوە، تەنیشتی، قەبرغەیی، لاپاڵی 2 (دەنگناسی) تەنیشتی *n* نەبزوێنی تەنیشتی (laterally /ˈlætərəli/ *adv*: لە لاوە، لە پاڵەوە، لە قەراخەوە، لە قەبرغەوە، بە شێوەیەکی لاوەکی، لاتەنیشتی‌یانە؛ بنەڕەت: لە *lateralis* لاتین، لە *later- latus* 'لا، تەنیشت "side") ◌ *adj* 1 جانبی، کناری، پهلویی 2 (آواشناسی) کناری *n* همخوان کناری

lateral dune *noun*

تەپۆڵکەلمی لاپاڵی، تەپۆڵکەلمی تەنیشتی ◌ تلماسەی پهلویی

lateral erosion *noun*

داخورانی لاپاڵی، داکرانی تەنیشتی، لاداخوران، داشۆرانی لاوەکی ◌ فرسایش کناری

lateral moraine *noun*

رامالە یان مۆرینی لاپاڵی ◌ یخرفت کناری

lateral thinking *noun*

بیرکردنەوەی داهێنەرانە، رامانی کێشەڕەوێنانە یان کارسازانە ◌ تفکر مشکل‌گشا

lateral ventricle *noun*

سکۆڵەی لاتەنیشتی یا تەنیشتی: بۆشایی

نیوەگۆی میشکی ◌ بطن جانبی

laterite /ˈlatərʌɪt/ *noun*
گڵەسوورە: بەرهەمێکی شیبوونەوە یان لێکهەڵوەشانی بەردی، ئۆکسایدەکانی ئاسن oxides of iron و هایدرۆکسایدی ئالومینیۆمی hydroxide of aluminum یەکجار تیایە (lateritic *adj*) ◌ خاک سرخ

laterization *noun*
گۆڕینی بەردەکان بۆ گڵەسوورە، گڵەسووراندن ◌ لاتریزاسیون

later on = later

latescent *adjective*
خۆوەشێر، خۆحەشاردەر، خۆدەرنەخەر، خۆمات‌دەر، خۆگوم‌کەر، خۆداپۆش(ەر)، خۆبزرکەر ◌ نهان‌شو

latest /ˈleɪtɪst/ *adjective*
دواترین، دوایەمین، نوێ‌ترین، تازەترین، هەرەنوێ ◌ آخرین، واپسین

the latest /ˈleɪtɪst/ *noun*
(نافەرمی) دوایین شت، دوایین نموونە، تازەترین شت (یان هەواڵێ) ◌ آخرین نمونه

latex /ˈleɪteks/ *noun, pl.* latexes or lattices /-tɪsiːz/
1 شیراو، شیلە، جیری خاو (لە زۆر رووەک و گیادا (وەک poppy ،euphorbia ،milkweed یان لەو رووەکانەی کە جیر بەرهەم دێنن، لەبەر هەوادا دانری دەگیرسێن) دۆزراوەتەوە) 2 بەرهەمێکی دەسکرد یان سینتێتیکی وا کە بۆ سازکردنی رەنگ، چەسپ، بەرگ و رووکێش و شتی وا بەکاردێنرێ (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای ، ئاوگ، شلە "fluid") ◌ لاتکس

lath /lɑːθ, US læθ/ *noun, pl.* laths /lɑːθs, lɑːðz, US laθs/
تەختە (تاسک، بۆ خانووبەرە یان راگرتنی پلاستێر) ◌ توفال

lathe /leɪð/ *noun*
1 دەزگای (دا)تاشین، چەرخ یان پێچکەی داتاشین، داتاشە 2 چەرخی گۆزەگەری ◌ 1 ماشین تراش یا خراطی 2 چرخ کوزه‌گری

lather /ˈlɑːðə(r), US ˈlæð-/ *noun*
1 کەف (سابوون) 2 کەف یا ئارەقی ئەسپ (lathery *adj* ؛latherer *n*؛ ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 کف (صابون) 2 عرق اسب

lathing *noun*
تەختەداکوتان، تەختەلێدان، تەختەکاری، تەختەبەندی ◌ توفال‌کوبی

lathwork *noun*
تەختەداکوتان، تەختەلێدان، تەختەکاری، تەختەبەندی ◌ توفال‌کوبی

lathy /læˈθɪ/ *adjective*
کز، رەقەڵ، باریک ◌ لاغر، ترکه‌ای

lathyrism *noun*
جۆرێ نەخۆشی بەژانی مرۆڤ و ئاژەڵە ماڵییەکان ب.ت. ئەسپەکان کە بەهۆی ژاراوی‌بوون بە ترشەڵۆکێکی ئەمینۆی نێو هێندێ دانەوێڵەوە (توخم *Lathyrus* و ب.ت. *L. sativus*) تووش دەبێ، نیشانەکانی شەپلەی کرژی spastic paralysis لە پاشوویان دایە (lathyritic *adj*؛ بنەڕەت: لە *Lathyrus* لاتینی نوێ، لە *lathyros* یۆنانی "جۆرێ نۆک") ◌ لاتیریسم

latices = plural form of latex

laticifer *noun*
شیلەهەڵگر، شیراوهەڵگر، شیراوبەر، شیرەهەڵگر، ئاوخۆرە vessel یا خانەی رووەکی plant cell کە شیراوی latex تیایە (laticiferous /ˌlætɪˈsɪfərəs/ *adj*: شیلەدار، شیلاوی، شیرەی هەیە) ◌ لاتیسیفر، مجرای شیرابه، شیرابه‌بر

laticiferous cell *noun*
خانەی شیراوهەڵگر یان شیراوبەر ◌ سلول لاتیسیفروس یا شیرابه‌بر

latifundio *noun, pl.* latifundios
زەوی‌وبەرە لە سپانیا یان ئەمریکای لاتین ◌ لاتیفوندیو

latifundium /ˌlɑːtɪˈfʌndɪəm, US ˌlatɪ-/ *noun, pl.* latifundia
زەوی‌وزاری بەربڵاو، زەوی‌وبەرە (کۆیلەکان لەسەریان کار دەکرد، ب.ت. لە سپانیا و ئەمریکای لاتین‌دا) ◌ لاتیفوندیوم

latigo *noun, pl.* latigos or latigoes
تیزماڵکێکی چەرمی سەر saddle-tree ی western saddle، بۆ توندکردنی کەژوو cinch بەکاردێنرێ ◌ لاتیگو

latimeria *noun, pl.* latimerias = coelacanth

Latin /ˈlætɪn, US ˈlætn/ *adjective, noun*
adj 1 لاتینی، لاتین 2 (مێژوویی) سەربە لاتیۆم Latiumی کۆن لە ئیتالیا *n* زمانی لاتین (لە *Latinus* لاتین "سەربە لاتیۆم Latium"، ناوچەیێکی کۆنی ناوەندی ئیتالیا، باشووری رۆژهەڵاتی رۆم) ◌ *adj* 1 لاتینی 2 وابسته به لاتیوم باستانی *n* زبان لاتین

Latina /læˈtiːnə/ *noun*
ژنێ لە ئەمریکا کە خێزانەکەی لە ئەمریکای لاتینەوە هاتوون ◌ لاتینا

Latin alphabet *noun*
ئاوێ یان ئەلفوبێی لاتین ◌ الفبای لاتین

Latin America *noun*
ئەمریکای لاتین (بەشێکە لە ئەمریکای ناوەندی و باشووری، کە پۆرتوگالی و سپانیایی زمانی سەرەکی ئەوێنەن) ◌ امریکای لاتین

Latin American *adjective, noun*
adj سەربە ئەمریکای ناوەندی و باشووری *n*

خەڵکی ئەمریکای لاتین ⟡ وابسته به امریکای لاتین *adj* اهل امریکای لاتین *n*

Latin Americanist *noun*
پسپۆر لە شارستانیەتی ئەمریکای لاتین ⟡ عالم در تمدن امریکای لاتین

Latinate /ˈlatɪneɪt/ *adjective*
لاتینی، شێوەلاتین، داڕێژراو لە لاتین ⟡ لاتینی، لاتینیت

the Latin Church *noun*
کلێسەی کاتۆلیکی رۆم ⟡ کلیسای کاتولیک رم

Latin cross *noun*
خاچی رۆمی (دەستەک یان میلێکی درێژ و دانەیێکی کورتتری دی لە نیوەڕاست، بە ژوورەوە رایەڵ دەکری) ⟡ صلیب رومی

Latinism /ˈlætənɪzəm/ *noun*
وشە یا زاراوەی لاتینی ⟡ واژه یا اصطلاح لاتینی

Latinist /ˈlætənɪst/ *noun*
خوێنەدکار یان پسپۆڕی زمان و فەرهەنگی لاتینی، لاتینناس، لاتینەوان ⟡ دانشجو یا متخصص زبان و فرهنگ لاتینی

Latinization *noun*
1 لاتینکردن، لاتینیکردن، لاتیناندن، کردنەلاتین 2 (کۆن) وەرگێران بۆ لاتین (*Latinizer n*) ⟡ 1 لاتینی کردن 2 ترجمه به لاتین

Latino /ləˈtiːnəʊ/ *noun, fem.* Latina, *pl.* Latinos or Latinas
دانیشتووی ئەمریکای لاتین یان ئەیالەتەکانی ئەمریکا، کەسێکی رەچەڵەک ئەمریکای لاتین کە لە ئەیالەتەکانی ئەمریکا دەژی ⟡ ساکن امریکای لاتین یا ایالات متحده

latiofoliate *adjective*
گەڵاپان ⟡ دارای برگ پهن

latish /ˈlætɪʃ/ *adjective*
کەمێ درەنگ، تا رادەیێ درەنگ ⟡ نسبتاً دیر

latissimus /lɑːˈtɪsɪməs/ *noun,* also latissimus dorsi /ˈdɔːsʌɪ, -siː/
هەریەک لەو جووتە ماسوولکە سێگۆشە گەورەی خوارووی پشتەوە (بنەڕەت: لە لاتینی *musculus latissimus dorsi* بە واتای "پانترین ماسوولکەی پشت") ⟡ لاتیسیموس

latitude /ˈlætɪtjuːd, US -tuːd/ *noun*
1 هێڵی پان، پانەهێڵ، پانایی جوگرافیایی 2 ئازادی، سەربەستی (*latitudinal* 1 *adj* /ˌlætɪˈtjuːdɪnl/ *latitudinally adv*) ⟡ 1 عرض جغرافیایی 2 آزادی

latitudinarian /ˌlætɪtjuːdɪˈnɛːrɪən/ *noun, adjective*
(مرۆ) ئازادبیر، ئازادیباوەڕ، بیرفراوان، لێبوردە، نادەمارگرژ (ب.ت. لەباری بابەتی دینییەوە، *latitudinarianism* /ˌlætɪtjuːdɪˈnɛːrɪənɪzəm/ *n*) ⟡ (آدم) آزاداندیش

latria /ləˈtrʌɪə, US ˈlatrɪə/ *noun*
پەرستنی خوای پەرحەق (لە *latreia* یۆنانی بە واتای "پەرستن") ⟡ پرستش خدای برحق

latrine /ləˈtriːn/ *noun*
سەراو، دەسبەئاو، ئاودەسخانە، ئابخانە، پێشاو، ئافرێژ (ب.ت. دەشتی یان کەمپدا) ⟡ دستشویی

-latry *suffix*
پاشگر: ـپەرستی (بنەڕەت: لە *-latria* یۆنانییەوە) ⟡ پسوند: ـپرستی

latte /ˈlɑːteɪ/ *noun*
لاتەی، لاتیی (قاوەیەکی زۆر تونید، کورتەی caffè latte) ⟡ لاته

latten /ˈlat(ə)n/ *noun*
(مێژوویی) داڕشتەی مس و چینکۆ، شێوەی زەرد دەدا ⟡ لاتن

latter /ˈlætə(r)/ *adjective, noun*
1 دووەم، دووەمین 2 پێشوو، ئاخر، دواتر، پاشتر، دوایین 3 ئەم دواییانە ⟡ 1 دوم، دومی 2 عقبتر، آخر 3 اخیر

latter-day /ˈlætə ˈdeɪ/ *adjective*
ئەمڕۆیی، تازە، نوێژەن، نوێ: *a latter-day Robin Hood* ⟡ جدید

latterly /ˈlætəli, US -tərli/ *adverb*
بەم دواییانە، بەمزووانە، بە تازەیی، تازەگی، لەم ئاخروئۆخرەدا: *-rly his painting has shown a new freedom of expression* ⟡ اخیراً

lattermath /ˈlætəmæθ/ *noun*
(گژوگیا) بەر یان چینی دووەم ⟡ چین دوم

lattice /ˈlætɪs/ *noun*
1 تۆڕ: *a low wall of stone latticework* 2 (فیزیک) تۆڕ (*latticed* /ˈlætɪst/ *adj*: تۆڕدار، تۆڕاوی، پێکاچوو؛ *latticework* /ˈlætɪswɜːk/ *n*: تۆڕکاری، تۆڕگەری، شتی تۆڕی) ⟡ 1 شبکه 2 شبکه، لاتیس

lattice constant *noun*
جێگیری تۆڕ ⟡ ثابت شبکه

lattice energy *noun*
وزەی تۆڕ ⟡ انرژی شبکه

lattice point *noun*
خاڵی تۆڕ ⟡ نقطەی شبکه

lattice polarization *noun*
جەمسەرگری تۆڕ ⟡ قطبش شبکه

lattice position *noun*
شوێنی تۆڕ ⟡ محل شبکه

lattice vacancy *noun*
بۆشایی یان چۆڵایی تۆڕ ⟡ خلأ شبکه

lattice vibration *noun*
لەرینەوەی تۆڕ ⟡ ارتعاش شبکه

lattice window *noun,* also latticed window
دەرمەجێل، دەرمەجێلە، دەروەنجەلە، پەنجێرەی

تۆڕی ◌ پنجرەی مشبک

latticing *noun*

تۆڕ ◌ شبکە

Latvian /ˈlætvɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە لاتڤیا Latvia، خەڵکەکەی یان زمانەکەی *n* 1 خەڵکی لاتڤیا، لە ڕەچەڵەکی لاتڤیایی 2 زمانی باڵتیکی لاتڤیا ◌ *adj* لاتویایی *n* 1 اهل لاتویا 2 زبان لاتویایی

laud /lɔːd/ *noun*

ستایشت، پەسن، پیاهەڵدان، پێداهەڵوتن، praise، acclaim (لە *laude* فەرەنسی کۆن، لە *laud- laus* لاتین "پیاهەڵوتن praise") ◌ ستایش

laudable /ˈlɔːdəbl/ *adjective*

لەپیاهەڵدانهاتوو، جێی پەسن یان پیاهەڵدان، پەسند، لەپەسنهاتوو، پیاهەڵدەوترێ، پەسن دەکرێ، commendable: *a laudable aim/attempt* (*n* /lɔːdəˈbɪləti/ -ity: لەپیاهەڵدانهاتوویی، پەسندی، لەپەسنهاتوویی؛ *ad* /-əbli/ laudably: لەپەسنهاتووانە) ◌ قابل ستایش

laudanum /ˈlɔːdənəm/ *noun*

لودینیم، لودانوم (ب.ت. جاران، ئەفیونێ ئامادە دەکرا تا وەکوو هێندێکەرەوە یان ژانبڕێ بەکاربێنرێ) ◌ لودانوم

laudation /lɔːˈdeɪʃn/ *noun*

پیاهەڵدان، پیاهەڵوتن، پەسن، ستایشت، تاریف، eulogy ◌ ستایش، حمد

laudator /ˈlɔːdɔtɔːr/ *noun*

پیاهەڵدەر، پەسندەر ◌ ستایشگر

laudatory /ˈlɔːdətəri, US -tɔːri/ *adjective,* also laudative

پیاهەڵدەرانە، پەسندەرانە: *laudatory reviews* ◌ ستایشآمیز

lauds /lɔːdz/ *noun*

ڕێوڕەسمی نوێژی بەیانی (کلیسەی کریستیەنی ڕۆژاوا؛ بنەڕەت: لە med. Latin لە لاتین، کۆی *laud- lauds* "praise") ◌ مراسم نماز صبحگاهی

laugh /lɑːf, US læf/ *noun*

1 پێکەنین، کەنین، قریشکە، تریقە، دەنگی پێکەنین 2 (نافەرمی) ڕووداو یان بنیادەمی پێکەنینی (*n* laugher: دەمبەپێکەنین، دڵخۆش، گەش، شاد، بەکەیف؛ laughing /ˈlɑːfɪŋ, US ˈlæfɪŋ/ *adj. n adj* دەمبەپێکەنین، دڵخۆش، گەش، شاد، بەکەیف، لەگەڵ پێکەنین *n* پێکەنین؛ laughingly /ˈlɑːfɪŋli, US ˈlæf-/ *adv*: بۆ پێکەنین، بە شۆخی، بە پێکەنینەوە) ◌ 1 خندە، صدای خندە 2 ماجرا یا آدم خندەدار

laughable /ˈlɑːfəbl, US ˈlæf-/ *adjective*

پێکەنینی، پێکەنیناوی، قۆڕ، بەزم، قۆشمە (*adv* /-əbli/ laughably: پێکەنینییانە، بە شێوەیەکی پێکەنینی) ◌ خندەدار، مضحک

laughing gas *noun,* also nitrous oxide

گازی پێکەنین ◌ گاز خندەآور

laughing hyena *noun*

جۆرێ کەمتیاری باشووری ئەفریکا، دەنگی وەکوو پێکەنین وایە، کەمتیارەقریشکنە (*Crocuta crocuta*) ◌ نوعی کفتار

laughing jackass *noun,* also kookaburra

(گیانەوەرناسی) قولەشینەی ئەوسترالیایی ◌ ماهیخورک استرالیایی

laughing-stock /ˈlɑːfɪŋ stɒk/ *noun*

(مرۆ یان شت) پێکەنینی، قۆشمە، پەند، مایەی پێکەنین، گاڵتەجاڕ، قەشمەر(ی) ◌ مضحکە

laugh lines = laughter lines

laughter /ˈlɑːftə(r), US ˈlæf-/ *noun*

پێکەنین، خەنین، کەنین، کەنی، خەنە، دەنگی پێکەنین، قریشکە، حیلکە، پرمە: *to burst/dissolve into -er* ◌ خندە، صدای خندە

laughter lines *noun, pl.*

گنج یان چرچولۆچی پێکەنین (لە دەوروبەری چاودا) ◌ خطوط خندە (دوروبر چشم)

launch[1] /lɔːntʃ/ *noun*

لۆنچ، گەمی مۆتۆڕی گەورە ◌ لنج

launch[2] /lɔːntʃ/ *noun*

1 (کەشتی ئاسمانی و هتد) هەڵدان، هاویشتن، بەردان، خستن 2 (کەشتی) خستنەئاوەوە 3 خستنەڕوو، ڕانان، لەبەرچاودانان، پیشاندان، خستنەبازاڕەوە ◌ 1 پرتاب 2 بە آبانداری 3 عرضە

launcher /ˈlɔːntʃə(r)/ *noun*

هاوێژە، دەزگای هەڵدان یان هاویشتن (شتێ کە بۆ ناردنی کەشتی ئاسمانی، ڕاکێت، مووشەک یا چەک بۆ ئاسمان بەکاردێنرێ) ◌ لونچر

launching pad = launch pad

launching-site *noun*

شوێن یا وێستگەی هەڵدان، وێستگەی هاویشتن ◌ محل یا ایستگاه پرتاب

launch pad *noun,* also launching pad

هەڵدانگە، سەکۆ یا پلاتفۆرمی هەڵدان، بنکەی هەڵدان ◌ سکوی پرتاب

launder /ˈlɔːndə(r)/ *noun*

1 تەشت، ب.ت. (لە کانکەنیدا) بۆ شتنەوەی کانزای خاو 2 شتنەوە، شۆردن، شیووکوڵ (*n* launderer: جلشۆر، دەزگای جلشتن) ◌ 1 لاوک 2 شستشو

launderette /lɔːnˈdret/ *noun,* also laundrette

جلشۆرک، جلشۆرگە (ئەو دەزگایانەی کە بە کۆین کار دەکەن) ◌ لوندرت

laundress *noun*

ژنی بالاقکار، ژنی جلشۆر یان شیوکەر، گازر

نیتالیایی (له بنەڕەتا ئاماژە بە لێشاوی کوتوپڕی باران)، لە *lavare* "شتنەوە"، لە لاتین) ۞ گدازە

lavalike /ˈlɑːvəˌlaɪk/ *adjective*
لاڤائاسا، شلەئاسا، هەویرەئاسا، لێشاوەئاسا ۞ گدازەمانند

lavabo /ləˈveɪbəʊ, US ləˈvɑː-/ *noun, pl.* lavabos
1 نەریتی دەسشتنی قەشە لە شێوی خواوەندیدا 2 خاولە یان تاسێ کە لەو سروتەدا بەکاردێتری 3 (کۆن) = washbasin ۞ لاوابو

lavage /ˈlævɪdʒ, US læˈvɑːʒ/ *noun*
(پزشکی) شتن، شواردن، شۆردن، شوشتن ۞ شستشو

lavaliere *noun*
ملوانکە، ملبەند، گەردنبەند ۞ گردنبند

lavation /læˈveɪʃn/ *noun*
شۆردنەوە، شتن ۞ شستشو

lavatorial /ˌlævəˈtɔːriəl/ *adjective*
1 شێوەی دەستاو دەدا 2 پیس ۞ 1 شبیه توالت 2 مستهجن

lavatory /ˈlævətri, US -tɔːri/ *noun, pl.* lavatories
دەستاو(خانە)، ئاودەسخانە، مستەرا، ئاودەس، کەناراو، ئاقرێز، ئابخانە، پێشاو: *There's a bathroom and a -atory upstairs* (بنەڕەت: ئینگلیسی نیوەڕاست، لە *lavatorium* late Latin "شوێنی شتن"، لە *lavare* لاتین "شتن، شۆردن، شوشتن to wash") ۞ توالت، دستشویی

lavatory paper *noun*
کاغەزی دەسبەئاو، کاغەزی ئاودەست، کاغەزی ئاودەستخانە ۞ کاغذ توالت

lavender /ˈlævəndə(r)/ *noun*
1 بەرزەلنگ؟، شاریحانەی رۆمی، گوڵەخەزێم؟، چارانجەقیلە؟ گیازاتووبا؟، لاوانتە، لە خێزانی mint [توخم *Lavandula*] 2 رەنگی بنەوەشی کاڵ ۞ 1 اسطوخودوس 2 رنگ قفایی

lavender cotton = cotton lavender

lavender water *noun*
گوڵاوی بەرزەلنگ یان شاریحانەی رۆمی ۞ عطر اسطوخودوس

laver[1] /ˈlɑːvə, US ˈleɪvə/ *noun*, purple laver
(رووەکناسی) جۆرێ گیادەریایی خۆراکی [*Porphyra umbilicaulis*] ۞ کاهو یا ترتیزک آبی

laver[2] /ˈleɪvə/ *noun*
1 (کۆن، ویژەیی) تەشت(یان جێگا و شتێکی‌وا)ی خۆتیاشتن 2 تاسێکی زەردی گەورە بۆ گرتنی دەسنوێژی قەشەی جوولەکە 3 تەشت، لەگەن (ئینگلیسی نیوەڕاست، لە *laveoir* فەرەنسی کۆن، لە *lavatorium* late Latin بڕوانە lavatory) ۞ 1 لاور 2 لگن

۞ زن رختشور

laundromat /ˈlɔːndrəmæt/ = launderette

laundry /ˈlɔːndri/ *noun, pl.* laundries
1 (شوێن) جلشۆری، جلشۆرک 2 جلوبەرگی (بۆ) شتن، جلوبەرگی دانراو بۆ شۆردن ۞ 1 لباسشویی 2 لباس‌های شستنی

laundry basket *noun*
قرتالە جلوبەرگی چڵکن ۞ سبدلباس‌های چرک

laundryman /ˈlɔːndrimən/ *noun, pl.* laundrymen
کرێکاری جلشۆر ۞ کاگر رختشوی

laundrywoman, *pl.* laundrywomen = launderette

Launfal *noun*
یەکێ لە سوارچاکانی Round Table ئەفسانەی ئارتووری ۞ لاونفال

laura *noun*
دەیری کلیسەی رۆژهەڵات(ی) ۞ صومعەی کلیسای شرقی

Laurasia /lɔːˈreɪʃə, US -ʒə/ *noun*
(جیۆگرافی) لوراسیا، لۆراسیا (ناوچەیێکی بەرینی هەڵکەوتوو لە نیوەگۆی باکووری بە میلیۆنان ساڵ لەوەپێش، ئێستاش ئەمریکای باکووری، گرینلەند، ئەورووپا و زۆربەی ئاسیا دەگرێتەوە) ۞ لوراسیا

laureate /ˈlɒriət, US ˈlɔːr-/ *noun, adjective*
n هەڵگری خەڵات (ب.ت. نوبێل): *a Nobel* *adj* Poet Laureate 1 *adj laureate* (ویژەیی) رازێنراو بە گەڵای دەفنە (وەک نیشانەی سەربەرزی) 2 بەرز، ناسراو، نێوبەدەرەوە، بەنامیە ۞ *n* برندەی جایزە *adj* 1 آراستە بە برگ غار 2 ممتاز، مشهور

Laureate /ˈlɒriət, US ˈlɔːr-/ = Poet Laureate

laurel /ˈlɒrəl, US ˈlɔːr-, ˈlɑːr-/ *noun*
1 دەفنە، لارێل 2 نیشانەی سەربەرزی یان شانازی، تاجی شانازی 3 زنجیرەی گەڵادەفنە 4 (laurels) شانازی، سەربەرزی، سەرکەوتن ۞ 1 درخت غار 2 نشان افتخار، تاج افتخار 3 لورل 4 (در جمع) افتخار، پیروزی

laurel wreath *noun*
تاجەگوڵینەی سەرکەوتن یان شانازی، جەلە یان تاجەگوڵینەی سەربەرزی ۞ حلقەی گل افتخاری

laurustinus /ˌlɒrəˈstaɪnəs, US ˌlɔː-/ *noun*
جۆرێ viburnumی زستانی هەمیشەسەوز بە گەڵاچڕی سەوزی گەش و گوڵی سپی یان پەمەیی [*Viburnum tinus*] ۞ نوعی بداغ

lav /læv/ = lavatory

lava /ˈlɑːvə/ *noun*
لاڤا، شلە، تواوک، هەویرە، لێشاوە، پشافتە (لە

Lavinia *noun*, Latin
لاڤینیا: کچی شا لاتینوس Latinus لە *Aeneid* ڤیرژیل، دەزگیرانی Turnus بەلام شووی کرد بە Aeneas ◌ لاوینیا

lavish /ˈlævɪʃ/ *adjective*
1 نانبدە، دلاوا، بەدەس‌ودڵ، دەس‌نەگیرەوە، عەبلەخەرج، دەسبلاو: *lavish gifts/costumes/celebrations* 2 زۆر، لە رادەبەدەر، یەکجار :lavishly /ˈlævɪʃli/ *adv*) بە دەسبلاوی(یەوە)، دەسبلاوانە: *lavishly illustrated* ؛ lavishness *n*) ◌ 1 دست و دل‌باز، ولخرج 2 بسیار

law /lɔː/ *noun*
1 قانوون، زاکوون، دەستوور، یاسا 2 زانستی ماف، ماف‌ناسی 3 ریسا 4 کۆنترۆل، دەسەلات 5 authority (نافەرمی. the law) پۆلیس 6 the common law = 7 Pentateuch = Law (ئەلمانی بنەڕەت) ◌ 1 قانون 2 علم حقوق 3 قاعده 4 کنترل، اختیار 5 (عامیانه) پلیس

law-abiding /ˈlɔː əbaɪdɪŋ/ *adjective*
گوێڕایەڵی زاکوون یا قانوون، ملکەچی قانوون، قانوون‌مەند ◌ تابع قانون

law-abidingness *noun*
گوێڕایەڵیتی یان ملکەچیتی لە قانوون، قانوون‌مەندی ◌ تابعیت قانون

law agent *noun*, also solicitor
(لە سکاتلەند) راوێژکاری قانوونی، solicitor ◌ مشاور حقوقی

law and order *noun*
حکومەتی قانوون یان زاکوون، ڕێک‌وپێکی ◌ حکومت قانون

law-breaker /ˈlɔːbreɪkə(r)/ *noun*
قانوون‌شکێن، یاساشکێن، ناگوێڕایەڵ، قانوون‌پێشێل‌کەر، قانوون‌بەزێن، تاوانکار ◌ قانون‌شکن

law-breaking /ˈlɔːbreɪkɪŋ/ *noun*
قانوون‌شکێنی، پێشێل‌کردنی یاسا یا قانوون، ناگوێڕایەڵی ◌ قانون‌شکنی

law court *noun*
دادگا ◌ دادگاه

law enforcement *noun*
جێبەجێ‌کردنی زاکوون، راپەڕاندنی قانوون، پیادەکردنی یاسا ◌ اعمال یا اجرای قانون

law enforcement agent *noun*
ئەفسەری پۆلیس ◌ افسر پلیس

lawful /ˈlɔːfl/ *adjective*
1 ڕێگەدراو، ڕێدراو، ڕەوا، دروست، قانوونی، زاکوونی، بەپێی یاسا: *hid lawful heir* 2 گوێڕایەڵی قانوون، ملکەچی زاکوون 3 حەلاڵزادە، منالی باوکی ◌ 1 مجاز، مشروع، قانونی 2 مطیع قانون 3 حلال‌زاده

lawfully /-fəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی قانوونی یان زاکوونی، بە قانوون ◌ به طور قانونی

lawfulness /ˈlɔːflnəs/ *noun*
ڕێگەدراوی، ڕەوابوون، قانوونی‌بوون ◌ مشروعیت، قانونی بودن

lawgiver /ˈlɔːgɪə(r)/ *noun*
قانوون‌دانەر، زاکوون‌دانەر، یاسادانەر ◌ قانون‌گذار

lawless /ˈlɔːləs/ *adjective*
1 بێ‌قانوون، بێ‌زاکوون، پشێوی، بێ‌سەروبەرەیی، ناقانوونی، نایاسایی، ڕێگەنەدراو، ناڕەوا 2 یاساشکێن، ناگوێڕایەڵ، قانوون‌پێشێلکەر، تاوانکار (lawlessly *adv*: بە شێوەیەکی ناقانوونی یان نازاکوونی؛ lawlessness *n*: بێ‌یاسایی، بێ‌زاکوونی، بێ‌قانوونی، پشێوی، ئاڵۆزی، پاشاگەردانی، سەرەڕێژیی، ناگوێڕایەڵی) ◌ 1 بی‌قانون، غیرقانونی 2 قانون‌شکن

Law Lord *noun*
ئەندامی ئەنجومەنی ژوورین ◌ عضو مجلس اعیان

lawmaker /ˈlɔːmeɪkə(r)/ *noun*
قانوون‌دانەر، زاکوون‌دانەر، یاسادانەر (lawmaker /ˈlɔːmeɪkɪŋ/ *n*: قانوون‌دانان، زاکوون‌دانەری، یاسادانان) ◌ قانون‌گذار

lawn[1] /lɔːn/ *noun*
1 (کۆن) بۆشایی و چۆڵایی نێوان دارەکانی دارستان، رووتەڵایی، 2 glade چیمەن، مێرگ، شیناوەرد، شینایی: *a croquet lawn* ◊ *In summer we have to mow the lawn twice a week* 3 تووێژێکی تا ئەندازەیێ هاوئاستی بەکتریا و توولیزەکان کە رووی میدیۆمی چاندیکەوە دادەپۆشێ culture medium (lawny *adj*؛ lawned *adj*: سێلتی بنەڕەت) ◌ 1 زمین بی‌درخت 2 چمن 3 لاون

lawn[2] /lɔːn/ *noun*
لۆن (جۆرێ پارچەی باشی کەتانی، بنەڕەت: لە *Laon* ناوی شارێکی فەرەنسە) ◌ ململ

lawn bowling *noun*, also bowls
بۆلینگی سەرمێرگ، بۆلینگی سەرچیمەن ◌ بولینگ روی چمن

lawnmower /ˈlɔːnməʊə(r), US -moʊ-/ *noun*
گیادروو، گیابڕ، چیمەن‌دروو ◌ چمن‌زن

law of conservation of energy *noun*
زاکوون یان قانوونی پاراستنی وزە ◌ قانون بقای انرژی

law of conservation of mass *noun*
زاکوون یان قانوونی پاراستنی بارستە ◌ قانون بقای جرم

law of dominance = Mendel's law
law office *noun*
(ئەمریکا) نووسینگە یان ئافیسی lawyer ◌ دفتر وکیل
law of generalization *noun*
زاکوون یان قانوونی گشتاندن، یاسای گشتاندن ◌ قانون تعمیم
law of gravitation *noun*
قانوون یان زاکوونی راکێشان، یاسای راکێشان ◌ قانون جاذبە
law of Moses = Pentateuch, Torah
law of nations *noun*, also international law
(ماف) قانوونی نەتەوەکان، قانوونی نێونەتەوەیی، قانوونی جیهانی ◌ قانون بین‌المللی
law of natural selection *noun*
قانوونی هەڵبژاردنی سروشتی یان خۆڕسکی ◌ قانون گزینش طبیعی
law of nature *noun*
قانوونی سروشت، زاکوونی خۆڕسک ◌ قانون طبیعت
lawn party *noun*, garden party
میوانی لە دەرەوە (ب.ت. لەنێو باخدا) ◌ گاردن پارتی
lawn tennis *noun*
تێنیس، تەنیس ◌ تنیس
lawrencium /lɒ'rensiəm, US lɔ:'r-/ *noun*
(کیمیا) لارێنسیۆم، لۆرانسیوم (بە ز.گ. 103، ن. Lr؛ لە ناوی فیزیکزانی ئەمریکایی Ernest O. *Lawrence*) ◌ لورنسیم
law school *noun*
خوێندگای ماف (بەشێ لە زانکۆ یان خوێندنگای تایبەتی لە ئەمریکادا تیا دەخوێنێ تا ببێتە پارێزەرێ پاش ئەوە کە بڕوانامەی بەکالیۆرت وەرگرت) ◌ مدرسەی حقوق
lawsuit /'lɔ:su:t, US -sju:t/ *noun*
دادخوازی، داوا، داواکاری دادگەری(یانە)، کێشە (پێش دادگایی): *He filed a lawsuit against his record company* ◌ دعوای حقوقی
lawyer /'lɔ:jə(r)/ *noun*
1 راوێژکاری قانوونی 2 مافزان، مافناس 3 پارێزەر، ئەولەکار، بەرەڤانکار ◌ 1 مشاور حقوقی 2 حقوق‌دان 3 وکیل دعاوی
lax /læks/ *adjective* (laxer, laxest)
1 کەمتەرخەم، ئاسانگر، شل‌گرتوو، بێ‌خەیال، (بە)فشەگرتوو، شل، نەتوند، تەمەڵ، سست، خاو، شل، نەرم، بێ‌سەروبەرە، گوێ‌پێنەدەر، بێ‌سەرنج، بەتەنگەوەنەبوو: *a lax rope* ◊ *lax control* 2 (دەنگناسی، ب.ت. بزوێن) نەرم (دژی tense[2]؛ laxly /læksli/ *adv*: بە شلی، بە سستی؛ بنەرەت: لە *laxus* لاتین) ◌ 1 اهمال‌کار، تنبل، سست، بی‌دقت 2 (آواشناسی) نرم

laxation *noun*
شل‌بوونەوە، فشبوونەوە، خاوبوونەوە، نەرم‌کردنەوە ◌ شل‌شدگی، نرم‌سازی
laxative /'læksətɪv/ *adjective, noun*
(دەرمانی) رەوانکەر، قۆزکەر، دەرمانی رەوانی (laxativeness :*n*؛ laxatively /'læksətɪvli/ *adv*) ◌ (داروی) ملین، مسهل
laxity /'læksəti/ *noun*
کەمتەرخەمی، بێ‌خەیالی، ئاسانگری، شل‌گرتوویی، فشەگرتوویی، سستی، تەمەڵی، خاوی، شلی، شل‌وشەویقی، نەرمی، بێ‌سەروبەرەیی، ناتوندی: *the moral laxity of today's society* ◌ اهمال‌کاری، شلی، ملایمت، سستی
laxness /læksnəs/ *noun*
شلی، نەرمی، سستی، خاوی، خلیچکی ◌ شلی، سستی
lay[1] /leɪ/ *adjective*
1 نائایین‌کار، تەنانی، پێوەندی بە پیاوانی دینی یان ئایینی‌یەوە نییە 2 رەمەکی، ئاسایی، بازاری 3 ناپسپۆڕ، ناشارەزا، ناوارید، سەرەندەرنەکردوو، لێنەوەشاو 4 ناپیشەیی (ب.ت. لە بواری قانوون یان نۆژداری‌یەوە) ◌ 1 غیرروحانی 2 عامە 3 غیرمتخصص 4 غیرحرفەای
lay[2] /leɪ/ *noun*
1 بارودۆخ، رەوش، رووکاری گشتی (سروشتی) 2 هێلکەنانەوە 3 باخەڵ‌خەو، شەوخەو (ب.ت. ژن) ◌ 1 وضع 2 گذاشتن تخم 3 بغل‌خواب
lay[3] /leɪ/ *noun*
بەیت، داستان، چیرۆکی هۆنراوە (سادە)، هۆنراوە، هۆنە، (ویژەیی) گۆرانی، ستران، هەڵبەستی گۆرانی ◌ داستان منظوم، ترانە، شعر ترانە
lay[4] /leɪ/ = past of lie
layabout /'leɪəbaʊt/ *noun*
(سووکانە یان نافەرمی) بنیادەمی لەش‌گران، تەمەڵ، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، تەپلۆس، کنگ‌گران، idler ◌ آدم تنەلش
layaway /'leɪəweɪ/ *noun*
پێشەکی، بێع: *I'll put it on layaway* ◌ بیعانە
lay brother *noun*
(کلێسە، دەیر و هتد) مجێور، خزمەت‌کار ◌ خادم
lay-by *noun*, US rest stop, *pl.* lay-bays
جێی راگرتن (بۆ کورت‌ماوە، پاڵ رێگا) ◌ پارکینگ
lay sister *noun*
(کلێسە، دەیر و هتد) مجێور، خزمەت‌کار ◌ خادم
layer /'leɪə(r), US 'leə(r)/ *noun*
1 لۆ، توێ، توێژاڵ، تەبەق، چین، قات 2 مریشکی هێلکەکەر 3 دانەر 4 خەڵف، نەمام، لقی راکشاو 5 رەگ، چین 6 بناخەدانەر،

دامەزرێنەر ۞ 1 لایە 2 مرغ تخم‌کن 3 گذارندە 4 نهال 5 رج 6 مؤسس

layer cake *noun*
کەیکی توێ‌توێ، کەیکی چەن(ـد)لو یان لۆلۆ ۞ کیک لایەلایە

layered *adjective*
لۆلـۆ، تـوێ‌تـوێ، تـوێژاڵ‌تـوێژاڵ، چـین‌چـین، قات‌قات ۞ لایەلایە

layer-out *noun, pl.* layers-out
کەسێ کە تەرمەکان بۆ سووتاندن ئامادە دەکا ۞ لایراوت

layette /leɪˈet/ *noun*
شمەکی منداڵ (هی ساوا؛ بنەڕەت: لە فەرەنسی، چکۆلێنراوی *laie* فەرەنسی کۆن "drawer") ۞ سیسمونی

lay figure *noun*
پەیکەری دارین (وەکوو مودێل و نموونەیێ) ۞ مجسمەی چوبی

layman /ˈleɪmən/ *noun, pl.* laymen, also layperson
1 نائایین‌کار، نادینەوەر، پێوەندی بە پیاوانی دینی یان ئایینی‌یەوە نییە، کەسێ کە ئەندامی کلێسە نەبێ 2 ڕەمەکی، ئاسایی، بازاڕی 3 ناپسپۆر، ناشارەزا، ناپیشەیی، لێنەوشاو (ب.ت. لە بواری قانوون یان نۆژداری‌یەوە) ۞ 1 غیرروحانی 2 عامه 3 غیرمتخصص، غیرحرفه‌ای

lay-off /ˈleɪɒf/ *noun*
دەرکردن، بێکارکردن، ماوەی دەرکراوی یان بێکاری، سەروبەندی بێکاری: *lay-offs in the factory* ۞ اخراج، دوره‌ی بیکاری

layout /ˈleɪaʊt/ *noun*
1 نەخشە، ڕێکخستن، پلان، ڕێک‌وپێکی: *the layout of streets* 2 (کتێب و کۆڤار) پەڕەڕێکخستن ۞ 1 طرح 2 صفحه‌آرایی

layover /ˈleɪəʊvə(r), US -oʊ-/ *noun, BrE* stopover
کورتە ڕاوێستان، وچان، پشوو (نێوان سەفەرێ) ۞ توقف کوتاه

laypeople *noun*
نائایین‌کار، نادینەوەر، پێوەندی بە پیاوانی ئایینی‌یەوە نییە، بنیادەمی دنیایی، کەسێ کە ئەندامی کلێسە نەبێ ۞ آدم غیرروحانی

layperson /ˈleɪpɜːsn, US -pɜːrsn/ *noun*, also layman
نائایین‌کار، نادینەوەر، پێوەندی بە پیاوانی دینی‌یەوە نییە، بنیادەمی دنیایی ۞ آدم غیرروحانی

layshaft /ˈleɪʃɑːft/ *noun*
(بریتانیا) لامیل، لامیلە، لاشەفت، میلەی لاوەکی ۞ میله‌ی فرعی

laywoman /ˈleɪwʊmən/ *noun, pl.* laywomen
نائایین‌کار، نادینەوەر، بنیادەمی دنیایی (ژن) ۞ آدم غیرروحانی

lazar /ˈleɪzə, US ˈlæzə/ *noun*
(کۆن) 1 گول 2 سواڵکەری نەخۆش (ب.ت. بە گولی؛ بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *lazarus* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، ئامازەی کتێبی پیرۆز بە *Lazarus* سواڵکەرێکی گول Luke 16:20) ۞ 1 جذامی 2 لازار

lazarette /ˌlæzəˈret/ *noun*, also lazaret
1 عەمباری پشتەوەی کەشتی 2 نەخۆشخانەی ب.ت. بۆ گول و تاعوونگرتووان ۞ 1 انبار عقب کشتی 2 لازارتو

lazaretto /ˌlæzəˈretəʊ/ *noun, pl.* lazarettos
نەخۆشخانەی ب.ت. بۆ گول و تاعوونگرتووان ۞ لازارتو

Lazarus /ˈlæzərəs/ *noun*, late Latin, from Greek *Lazaros*, from Hebrew *El'āzār*
1 لازاروس، لەزێریس، ئیلعازار: برای ماری Mary و مارتا Martha John 11:1-44; 12:1-18 2 لازاروس (بۆ کەسێ بەکار دێ کە دوای سەردەمێکی نەهاتی بە سەرکەوتوویی پێشەوە دەچێ یان دەست پێ‌دەکاتەوە) 3 کەسێکی سواڵکەر، گەدا 4 گول 5 سواڵکەری نەخۆش ۞ 1 لازاروس، ایلعاذر 2 آدم بی‌چیز 3 آدم گدا 4 جذامی 5 گدای بیمار

lazily *adverb*
لە ڕووی تەمەڵی(یەوە)، تەمەڵانە ۞ به تنبلی

laziness /ˈleɪzinəs/ *noun*
تەمەڵی، کارنەکەری، لەش‌گرانی، تەوەزەلی، کەتوەری، خوێڕیەتی، خاوی، تەپی، تەپلۆسی، کەم‌جم‌وجۆڵ، خاووخلیچکی ۞ تنبلی، کم‌تحرکی

lazuline /ˈlæzəlaɪn/ *adjective*
لاجەوەردی ۞ لاجوردی

lazulite /ˈlæzəlaɪt/ *noun*
بەردی لاجەوەرد $(FeMg)Al_2P_2O_8(OH)_2$ ۞ سنگ لاجورد

lazulitic *adjective*
شێوەی بەردی لاجەوەرد دەدا ۞ شبیه سنگ لاجورد

lazurite /ˈlazjʊraɪt/ *noun*
کانێکی شینی ڕۆشن کە پێکهێنەری سەرەکی lapis lazuli ـە و زۆرتر لە سیلیکات و سۆلفاتی سۆدیۆم و ئالومینیۆم پێکهاتووە ۞ لازوریت

lazy /ˈleɪzi/ *adjective* (lazier, laziest)
تەمەڵ، کارنەکەر، تەڕاڵ، تراڵ، خوێڕی، کەتوەر، بێکارە، نەکرکار، کنگ‌گران، گێرەنەکەر، مەرشۆ. لەش‌گران، کەم‌جم‌وجۆڵ، تەپ، تەپلۆس، تەوەزەل، هێواش، (خاو)وخلیچک ۞ تنبل، کم‌تحرک، آهسته

lazybones /ˈleɪzibəʊnz, US -boʊnz/ *noun, pl.* same
(نافەرمی) مرۆی لەش‌گران، بنیادەمی تەوەزەل

۞ آدم تەلش

lazy Susan = dumb waiter

lb *abbreviation* (Latin *libra*) pound

پەوند (یەکەی کێشان یا سەنگی بەرامبەر بە 453/59 گرەم) ۞ پوند

LCD /ˌel siː ˈdiː/ *abbreviation* liquid crystal display

1 (کامپیوتێر، دەزگای ژماردن، سەعات و هتد) ئێل‌سی‌دی (پەردەی پیشاندانی بلووری شلە، سەفحە یان دیسپلەی کریستالی شلە) 2 = lowest (or least) common denominator ۞ ال‌سی‌دی

LCM *abbreviation* lowest (or least) common multiple

L/Cpl *abbreviation* Lance Cprporal

L-dopa *noun*, also levodopa

(زیندەکیمیا) ئێل‌دوپا: شێوەی چەپ‌سووڕی levorotatory دۆپا کە ب.ت. لە پاقلەپانە دەگیرێ و لە مێشکدا دەبێتە یان دەگۆڕدرێ بۆ دۆپامین: بە شێوەی پێکهێنراو یان سینتێتیک زۆرتر بۆ تیماری نەخۆشی‌یەکانی پارکینسۆن Parkinson بەکاردێنرێ ۞ ال‌دوپا

L-driver *noun*

شۆفێری مەشق‌بین ۞ راندەی تحت آموزش

LEA *abbreviation* Local Education Aythority

بەرپرسی خۆجێیی پەروەردە (دیپارتمانی بەرپرسە بۆ خوێندن و پەروەردە لە حکومەتی خۆجێیی بریتانیادا) ۞ ال‌ای‌ای

-le[1] *suffix*

پاشگر: 1 ناوی کەلوپەل یا ئامراز ساز دەکا: bridle 2 ناوی گیانەوەران و گیاکان ساز دەکا: beetle (ئەلمانی بنەڕەت) ۞ پسوند: اسم‌ساز

-le[2] *suffix*, also (-el)

پاشگر: ئەو ناوانە ساز دەکا کە لە بنەڕەتا واتایێکی چکۆلێنراویان هەیە: mantle (بنەڕەت: -el، -elle ئینگلیسی کۆن) ۞ پسوند: اسم‌ساز

-le[3] *suffix*

پاشگر: (ناوەڵناوەکان لە کارێکی بنەڕەتی ساز دەکا) ئامادەی: brittle (بنەڕەت: لە -el سەرەتاتر، بنەڕەتی ئەلمانی هەیە) ۞ پسوند: صفت‌ساز

-le[4] *suffix*

پاشگر: کار ساز دەکا، ب.ت. دووپاتەی کردەوە یا جووڵانەوەیێ: babble، dazzle (بنەڕەت: -lian ئینگلیسی کۆن، ئەلمانی بنەڕەت) ۞ پسوند: فعل‌ساز

lea /liː/ *noun*

(وێژەیی) شینایی، سەوزەڵانی، سەوزایی، چیمەنەڵان، شینکاتی، دەشتی سەوز، مێرگ(وزار)، چێری، چرگەن، لەوەڕ(گا)، جێ‌لەوەڕ، grassland، pasture (ئەلمانی بنەڕەت) ۞ چمن‌زار، مرتع

leach /liːtʃ/ *noun*

پاڵێوک، پاڵێونە ۞ صافی

leachate *noun*

ئاوێ کە بە شتنەوە لە خاکەوە تێپەڕیبێ ۞ لیچیت

leaching *noun*

پالاوتن (بە شواردنەوە)، ئاوەشۆر(کردن) ۞ تصفیه

lead[1] /liːd/ *noun, adjective*

n 1 ڕێنوێنی، ڕێ‌پیشاندان، پێشوەبردن، ڕێ‌نیشاندان، بەڕێدابردن، ڕێبەرایەتی، ڕێبەری 2 پێش‌کەوتن، بەرکەوتن 3 پێشەنگی، سەرکێشی، سەرجەلەیی 4 پلەی یەکەم، ڕۆڵی یەکەم، ئەکتێر یان هونەرمەندی ڕۆڵی یەکەم، بەشی سەرەکی فیلم یان شانۆنامە 5 سەرەداو، سەرەپەت 6 نموونە، سەرمەشق 7 قەلانگ، قەلاتە، پەت، هەوساری ملی سەگ 8 وایەری بەستەر یان گەیێنەر (لە سەرچاوەوە بۆ شوێنی بەکارهێنانی) 9 مەڵلایی *adj* سەرەکی، یەکەم ۞ *n* 1 هدایت، رهبری 2 سبقت 3 پیشتازی 4 مقام اول، نقش اول، بازیگر نقش اول، قسمت اصلی فیلم یا نمایش‌نامه 5 سرنخ 6 الگو 7 قلاده 8 سیم رابط 9 حق اول بازی کردن *adj* اصلی

lead[2] /led/ *noun, adjective*

n 1 قورقوشم، سورب، سرب (بە ژ.گ. 82، ن. Pb) 2 نێوی پێنووس 3 (دەریاوانی) تۆپەقورقوشم یان تۆپەسوربێ بۆ دیاری‌کردنی قووڵایی ئاو 4 (leads) بانی قورقوشمی، سوربەبان، تەبەقی قورقوشمی سەربان، سەربانی لە قورقوشم (چەندین تەلش لە سورب بۆ داپۆشینی سەربان) *adj* قورقوشمی، سوربی، سربی (بنەڕەت ئەلمانی ڕۆژاوا) ۞ *n* 1 سرب 2 مغز مداد 3 لید 4 (در جمع) بام سربی *adj* سربی

lead acetate *noun*

ئەسیتاتی سورب یان قورقوشم، ب.ت. خونی لە توواندەوەهاتووی ژاراوی $PbC_4H_6O_4y_3H_2O$ ۞ استات سرب

lead arsenate *noun*

ئارسێناتی سورب، جۆرێ گەردەی کریستالی یەکجارژاراوی ئەسیدی $PbHAsO_4$، ب.ت. وەک مێرووکوژ بەکاردێنرێ ۞ آرسنات سرب

lead azide *noun*

ئاوێتەیێکی تەقەمەنی کریستالی بێ‌ڕەنگی یەکجارژاراوی $Pb(N_3)_2$ کە لە 660°F (350°C) دەتەقێتەوە و وەک detonator ێ بۆ چەک‌وچۆڵی تەقەمەنی بەکاردێنرێ ۞ آزید سرب

lead carbonate *noun*

کاربۆناتی سورب یان قورقوشم، سپاو: ئاوێتەیێکی کریستالی سپی $PbCO_3$، لە ئاو یان ئەلکۆلدا دەتوێتەوە، ب.ت. وەک ڕەنگی سپی بەکاردێنرێ ۞ کاربونات سرب

lead chromate *noun*
کرۆماتی سورب یان قورقوشم: ئاویتەیێکی کریستالی زەرد $PbCrO_4$، لە ئاودا دەتویتەوە، وەک رەنگی پیشەسازی بەکاردیتریّ ۞ کرومات سرب

lead colic = painter's colic

lead crystal = lead glass

lead dioxide *noun*
ئاویتەیێکی ژاراوی PbO_2، ب.ت. وەک هۆکاریکی ئۆکسینەر و وەک ئیلیکترۆدیّ لە باتری‌یەکاندا بەکاردیتریّ ۞ دی‌اکسید سرب

leaded /'ledɪd/ *adjective*
سورباوی، سوربی، قورقوشماوی، سورب‌دار، قورقوشم‌دار ۞ سرب‌دار

leaded glass *noun*
1 پەنجیرەی تۆری 2 شووشەی سوربی یان قورقوشمی ۞ 1 پنجرەی مشبک 2 شیشەی سربی

leaded lights *noun*
پەنجیرەی قورقورشمی یان سوربی ۞ پنجرەی سربی

leaden /'ledn/ *adjective*
1 سوربی، قورقوشمی، لە قورقوشم، لە سرب، بۆر، تاریک 2 نارەحەت، دلتەنگ، خەمبار 3 (لەش) خاو، قورس، تەپ، داگیراو 4 (خۆراک) تونـد، وەکوو قورِ 5 (تیغ (شیر) کول، نەبر (leadenness *n* leadenly *adv*) ۞ 1 سربی، سربی‌رنگ 2 غمگین 3 سنگین 4 سفت 5 نابرا

leaden seal /'ledn/ *adjective*
مۆری سوربی یا قورقوشمی (ب.ت. بۆ بەلگەنامەی پاپ) ۞ مهر سربی

leader /'li:də(r)/ *noun*
1 ریبەر، پیشەوا، سەرۆک، سەرکردە، سەردەستە، فەرماندەر، فەرماندار، سەرگەورە، پیشەنگ، پیشرەو، سەرکیش، ریتوین، ریّ‌پیشاندەر 2 (لە ئەمریکا) ریبەری ئۆرکیستر یان سازبەند 3 یەکەم ڤیۆلۆن‌ژەنی سازبەند 4 (بریتانیا) سەروتار (هی رۆژنامەییّ) 5 ئەسپی پیشەوە یان جلەو (لە پیشەوەی ئەسپەکانی تری تیم یا تیپ) 6 راکەری پیشەوە 7 (رووەکناسی) پەل، لقی سەرەکی 8 = loss leader ۞ 1 رهبر، پیشوا، فرماندە، سرجنبان، پیشتاز 2 رهبر ارکستر 3 (ارکستر) ویولن‌نواز نخست 4 سرمقالە 5 اسب جلو 6 دوندەی جلو 7 شاخەی اصلی

leaderless /'li:dələs, -dərl-/ *adjective*
بیّ‌ریبەر، بیّ‌سەرۆک، بیّ‌پیشەوا ۞ بدون رهبر

leadership /'li:dəʃɪp, -dərʃ-/ *noun*
1 ریبەرایەتی، سەرۆکایەتی، پیشەوایی، پیشەوایەتی: *The party thrived under his leadership* 2 هیز یان توانایی ریبەرایەتی 3 ریبەران، دەستەی ریبەران ۞ 1 رهبری 2 قدرت رهبری 3 گروه رهبران

lead-footed *adjective*
خاو، خلیچک، هیواش، شینەیی، دەس‌گران، دەس‌خاو، سستەپەلە ۞ آهستە، کند، دست‌وپاچلفتی

lead-free /ˌled 'fri:/ *adjective*
(بێنزین) بیّ‌سورب، بیّ‌قورقوشم ۞ بدون سرب

lead glass *noun*
شووشەی سوربی یا قورقوشمی ۞ شیشەی سربی

lead-in /'li:d ɪn/ *noun*
1 (بابەت و هتد) ناساندن، پیشەکی 2 وایەری ئانتین (کە ئانتین بە رادیۆ یان تەلەفزیۆن دەبەستیتەوە) ۞ 1 معرفی 2 سیم آنتن

leading[1] /'li:dɪŋ/ *noun, adjective*
n ریتوینی، ریّ‌پیشاندان، دەس‌گرتن، ریّ‌نیشاندان، بەریدابردن *adj* 1 گرنگ، پیشەم، سەرەکی، بنگەهی، بنچینەیی، گەورە 2 پیشرەو، لەپیشیّ، پیشەنگ، سەرجەلە 3 لە پلەی یەکەمدا ۞ *n* هدایت، راهنمایی *adj* 1 مهم، عمده، اصلی 2 جلو، پیشقدم 3 در مقام نخست

leading[2] /'li:dɪŋ/ *noun*
بەرگی سوربی، سەرپۆش یان قاپی قورقوشمی ۞ پوشش سربی

leading[3] /'li:dɪŋ/ *noun*
مەودا (نیوان هیلەکان، لە چاپدا) ۞ فاصله

leading aircraftman *noun*
پلەییّ لە RAF لە سەرووی ئایرکرافتمەنەوە ۞ لیدینگ آیرکرات‌من

leading aircraftwoman *noun*
پلەییّ لە RAF لە سەرووی aircraftwoman ۞ لیدینگ آیرکرات‌ومن

leading article *noun*
سەروتار، سەرنقیسار ۞ سرمقالە

leading edge *noun*
1 (فرۆکە) لیواری پیشەوەی بال 2 پیشەنگ، ریبەر، هیلی پیشەوە، ب.ت. پەرەسەندنی تیکنولۆژیک ۞ 1 لبەی حملە 2 پیشگام، خط مقدم

leading lady *noun*
ئەکتەری رۆلی یەکەمی ژن: *A lot of leading ladies end up falling in love with their leading men simply because they are working together so intensely* ۞ بازیگر نقش اول زن

leading light *noun*
1 کەسایەتی بەرچاو، مرۆی دەس‌رۆیشتوو 2 ئەندامی هەمیشەیی یان گرنگ ۞ 1 چهرەی برجستە 2 عضو مهم

leading man *noun*
ئەکتەری رۆلی یەکەمی پیاو ۞ بازیگر نقش اول مرد

leading note = subtonic

leading question *noun*
پرسیاری وەلام‌ویستوو ۞ سؤال جهت‌دار

leading-rein *noun*
لەغاو، دەسەوسار، هەوسار، پالەنگ ◯ عنان اسب
leading seaman *noun*
(دەریاوانی) لیدینگ سیمەن ◯ مهناوی یکم
leading strings *noun, pl.*
پەتەڕەوڕەوە، پەتی پێڕەوکە، پەتەپێهەڵگرە (پەتێ کە دەدرێ بە دەس منالی ساواوە تا پێ هەڵگرێ) ◯ لیدینگ سترینگ
leading tone = subtonic
lead-off /'li:d ɒf/ *noun*
the lead-off track دەسپێک، سەرەتا، بەرایی: *on the album* ◯ آغاز
lead pencil *noun*
پێنووس ◯ مداد
lead poisoning *noun*
ژاراوایبوون بە سورب یان قورقوشم ◯ مسمومیت از سرب
lead shoot /ˌled 'ʃɒt, -'ʃɑ:t/ = shoot
lead story /'li:d stɔ:ri/ *noun*
(ڕۆژنامەوانی یان بەرنامەی دەنگوباس) سەردێڕ، یەکەم هەواڵ ◯ تیتر
lead-time /'li:d taɪm/ *noun*
کات یان سەروبەندی بەرهەمهێنان، ماوەی بەرهەمهێنان (کاتی نێوان دەسپێکردن و تەواوکردنی ڕەوتی بەرهەمهێنان) ◯ زمان تولید
lead-up *noun*
ئامادەکاری، کاری پێشەکی، گەلالەکاری ◯ تدارک
leadwort /'lɛdwɜ:t/ = plumbago2
leaf /li:f/ *noun, pl.* leaves (also leafs)
1 (ڕووەک) گەڵا، پەلک، پەڕەگەڵا، وەرە (شێوەکانی گەڵا بریتین لە: 1 needle-shaped: دەرزیئاسا، شێوەدەرزی 2 linear: هێڵی، هێڵئاسا 3 lanceolate: نەشتەری، نیزەیی، ڕمئاسا 4 elliptical: هێلکەیی، هێلکەئاسا 5 ensiform: شمشێری، خەنجێری 6 oblong: شێوەلاکێشە، لاکێشەیی 7 oblanceolate with acuminate tip: نیزەیی بە سەری نووکتیژەوە 8 ovate with acute tip: هێلکەیی یان هێلکەئاسا بە سەری تیژەوە 9 obovate: هێلکەئاوەژوو(یی) 10 spatulate: کەوگیری، ئاسویلکەیی، ئەستێولکی (و هتد) 11 fiddle-shaped: قیۆلۆنی، کەمانی، شێوەکەمانی، کەمانئاسا 12 cuneate: پوازەیی، سنگی، پوازئاسا، مێخی 13 deltoid: سێسووچکە(ئاسا) 14 cordate: شێوەدڵ، دڵی، دڵئاسا 15 reniform: گورچیلەئاسا، گورچیلەیی، شێوەولک، ولکی 16 orbiculate: خڕ، گرد، گروفەر، بازنەئاسا، ئالقەیی، بازنەیی 17 runcinate: ددانەددانە، ددانەڕیز، برگەبرگە 18 lyrate: چەنگی، چەنگئاسا، شێوەچەنگ 19 peltate: قەڵغانئاسا، شێوەمەتاڵ، مەتاڵی 20 hastate: سێگۆش و نووکتیژ، ڕمی، نەیزەیی 21 sagittate: تیرئاسا، تیری، شێوەتیر 22 odd-pinnate: تاکپەڕئاسا، تاکپەڕی، تاکشێوەپەڕ 23 pinnate 24 abruptly 25 و 26 trifoliolate: سێگەڵاچەیی palmate: لەواسەئاسا، لەپی، وەک بەر یا لەپی دەس، پەنجەیی، پەردەیی) 2 تەڵش، تەبەق، پەرە (ب.ت. زێر و زیو) 3 بەر، گەڵا، پەرە 4 تای درگا 5 (مێز) بەشی دانوشتاو ◯ 1 (گیاه) برگ 2 ورق، ورقه 3 برگه 4 لنگه‌ی در 5 لیف
leafage /'li:fɪdʒ/ *noun*
پەڵوپۆ، لقوپۆ، پژوبال، چڵوپۆپ ◯ شاخ و برگ
leafage /'li:fɪdʒ/ *noun,* also foliage
پەڵوپۆ، لقوپۆ، پژوبال، چڵوپۆپ ◯ شاخ و برگ
leaf beetle *noun*
قالونچەی گەڵا [خێزان Chrysomelidae] ◯ نوعی سوسک
leafcutter ant *noun*
مێروولەی گەڵابڕ یا گەڵاسمە یا گەڵاقرتێن [توخم *Atta*] ◯ نوعی مورچه
leafcutter bee *noun*
هەنگی گەڵابڕ یا گەڵاسمە یا گەڵاقرتێن [توخم *Megachile*] ◯ نوعی زنبور عسل
leafed *adjective*
بەگەڵا، گەڵادار ◯ دارای برگ
leaf green *noun*
ڕەنگی سەوزی گەڵایی ◯ رنگ سبز برگی
leafhopper *noun*
مێرووی بازدەر یا پەڕۆک [خێزان Cicadellidae] ◯ حشره‌ی جهنده
leafiness /'li:finəs/ *noun*
پڕگەڵایی، گەڵازۆری، گەڵاژۆیی ◯ پربرگی
leaf insect *noun*
مێرووی گەڵا، مێرووەپانکە (بە شێوەی گەڵا [خێزان Phylliidae]) ◯ حشره‌ی برگ
leafless /'li:fləs/ *adjective*
بێپەرە، بێپەڕ، بێگەڵا ◯ بی‌برگ، بدون برگ
leaflet /'li:flət/ *noun*
1 (ڕووەکناسی) گەڵاچکە، پەلکۆچکە، گەڵاچە، گەڵاژە، گەڵای چکۆلانە 2 نامیلکە، داخویانی، ئاگاداری(نامە): *a leaflet on local places of interest* ◊ *Pick up a free leaflet from your local post office* ◯ 1 برگچه 2 اعلامیه
leaflike /li:flaɪk/ *adjective*
گەڵائاسا، شێوەپەلک، گەڵایی، لەگەڵاچوو ◯ برگ‌مانند
leaf miner *noun*
مێش، پەپوولەی شەوگەڕ یان هەرەمێشی sawfly ی ورد کە گەرا یان کرمۆکەکانیان گەڵاکان

کوناودیو دەکەن ◌ لیف ماینر

leaf monkey *noun*

مەیموونی گەلاخۆرە: جۆرێکی ئاسیایی سەربە تیرەی langur [توخم *Presbytis*: چەندین جۆرن] ◌ نوعی میمون

leaf mould /'li:f məʊld/ *noun*

1 گڵی گەلاتێکەڵ، گەلاخوڵ، گەلاخ(اک)، خاکی گەلادار 2 ترتەرەی گەلا، گەلاسمە، گەلاخۆرە (جۆرێ ئازاری باینجان) ◌ 1 خاک برگ 2 نوعی آفت گوجەفرنگی

leaf roll *noun*

گەلالوولە (= چەند جۆرێکی نەخۆشی رووەک؛ ب.ت. ئازارێکی پەتاتە کە بەهۆی فایرۆسی RNA تاک تاکتالییەوە (جۆر *Potato leafroll virus* لە توخمی *Polerovirus* خێزانی *Luteoviridae*) تووش دەبێ و لە لایەن شۆکە و مێشوولەکانەوە aphid رادەگوێزرێ) ◌ لیف رول

leaf roller *noun*

گەلالوولێنە (= جۆرێ مێروو کە گەراکانیان گەلاکان لوول دەکەن) ◌ لیف رولر

leaf spot *noun*

گەلاپنکە (= جۆرێ ئازاری کەروو یان بەکتریایی) ◌ لیف اسپوت

leaf spring *noun*

دەستەفەنەر یان زەمبەلەکی تەوەر ◌ فنر محور

leafstalk /'li:fstɔk/ *noun*, also petiole

چێوک، چێوکە، قنچک ◌ ساقەی برگ

leafy /'li:fi/ *adjective* (leafier, leafiest)

گەلایی، لە گەلا، برگەلا، پڕپەلک، پەلکاوی، پڕدار، شینایی، سەوزەلانی: *Eat plenty of -fy green vegetables* ◌ برگی، برگدار، پردرخت

league[1] /li:g/ *noun*

1 یەکگرتوویی، یەکگرتن، یەکێتی، هەڤگرتوویی 2 پەیمان 3 کۆمەڵە. جڤات 4 کۆمەڵەی یانە وەرزشییەکان: *major -ague baseball* 5 (ناڤەرمی) دەستە، پۆل، بابەت، چین، توێژ: *the two men were not in the same league* ◌ 1 اتحاد 2 عهد 3 مجمع. جامعه 4 لیگ 5 طبقه، رده

league[2] /li:g/ *noun*

فرسەخ، فرسەنگ، فرسەک (پێوەرێکی کۆنە نزیک بە 3 مایل یان 4/8 کیلۆمیتر) ◌ لیگ، فرسخ، فرسنگ

League of Nations *noun, pl.*

کۆمەڵەی نەتەوەکان ◌ جامعەی ملل

leaguer[1] = laager

leaguer[2] /li:g/ *noun*

ئەندامی کۆمەڵە یان لیگ (ب.ت. وەرزش) ◌ عضو مجمع یا لیگ

leak /li:k/ *noun*

1 درز، کون، قەڵەش 2 لێچوون، دادان، داچۆڕان، لیفەچوون، لێڕۆیین، وەرقین، دەلاندن، دلۆپەکردن، دزە، لێهاتن 3 لە قاودان، راستی لێوتن ◌ 1 ترک، سوراخ 2 نشت، نشر، تراوش 3 افشای راز

leakage /'li:kɪdʒ/ *noun, adjective*

1 لێچوون، دادان، لیفەچوون، داچۆڕان، لێڕۆیشتن، تەناز(کردن)، لێڕۆیین، وەرقین، دەلاندن، دلۆپە، دزە، لێهاتن 2 لە قاودان، راستی لێوتن 3 کەمی ◌ 1 نشت، تراوش، نشر، چکە 2 افشا 3 کمبود

leakproof *adjective*

لێنەچوو، دانەدەر، نەدەلێن ◌ ضدنشت

leakiness /'li:kinəs/ *noun*

دزە، لێچوون، لێڕۆیین، دادان، تەناز(کردن)، دلۆپە(کردن)، دەلاندن ◌ رخنه، نشت

leaky /'li:ki/ *adjective* (leakier, leakiest)

1 کوناوی، درزاوی، قلیشاوی، درزتێکەوتوو، دلۆپەکردوو، تکەکردوو، دەلاندوو، دادەر، لێچوو، لێڕۆیشتوو 2 باوەڕپێنەکراو، لێڕانەبینراو ◌ 1 دارای سوراخ، نشت‌کننده 2 نامطمئن

leal /li:l/ *adjective*

(سکاتلەند) سەرراست، بەوەفا، پێزان، بەئەمەگ ◌ صادق، وفادار

lean[1] /li:n/ *adjective* (leaner, leanest), *noun*

adj 1 بنێس، رەقەڵ، لەر، کز، دالگۆشت: *a lean, muscular body* 2 کەمبەر، بێپیت، بێبەرەکەت، بێخێر، وشک، بێمایە، کەمبرشت، کەمبەرهەم، بێبەرهەم 3 خراپ 4 (ناڤەرمی) (پیشەسازی یان کۆمپانی) بەئەنجام و بێپاشەڕۆک 5 (گۆشت) بێبەز، بێچەوری *n* گۆشتی بێبەز یان بێچەوری ◌ *adj* 1 لاغر، استخوانی 2 کم‌محصول 3 نامرغوب 4 بی‌چربی 5 پربازده و بدون فضولات *n* گوشت بی‌چربی

lean[2] /li:n/ *noun, adjective*

n 1 لاری، خواری 2 داشکانەوە، لاربوونەوە *adj* لار، خوار، کەچ ◌ *n* 1 کجی 2 تمایل *adj* کج

Leander *noun*, Latin, from Greek *Leandros*

لیاندێر، لیاندرۆس: گراوی هێرۆ Hero (لە میتۆلۆژی یۆنانیدا) ◌ لئاندر

leaner *noun*

لارەوەبوو، داشکاو ◌ متمایل

leanness /'li:nnəs/ *noun*

1 بنێسی، رەقەڵی، لەری، کزی، باریکی، دالگۆشتی 2 کەمبری، بێپیتی، بێبەرەکەتی، بێمایەیی، بێخێری، کەمبرشتی، وشکی، کەمبەرهەمی، بێبەرهەمی ◌ 1 لاغری 2 کم‌محصولی

leaning /'li:nɪŋ/ *noun*

داشکانەوە، لاربوونەوە، لاری، ویست، مەیل، حەز، تێندینی: *a leaning towards comedy rather than tragedy* ◌ گرایش، تمایل

leanly /li:nli/ *adverb*

کزانە، بنیسانە، بەشێوەیەکی کز ◌ به طور لاغر
leant /lent/ = past and past participle of lean
lean-to /ˈli:n tu:/ *noun*
سەربانی یەک‌لا یا یەک‌لێژە، لارەبان: *a -an-to garage* ◌ بام یک‌شیبه
leap /li:p/ *noun*
1 باز، گومەتە، پەڕین، خۆهەڵدان 2 گۆڕانی ناکاو، زۆربوونی کوتوپڕ: *a leap in profits* ◌ 1 پرش، جهش 2 تغییر ناگهانی، افزایش ناگهانی
leap day /ˈli:p deɪ/ *noun*
ڕۆژی زیادکراو لە ساڵی پێنزۆدا، ڕۆژی 29ی فێبریوێری ◌ روز افزوده در سال کبیسه
leaper *noun*
بازدەر، پەڕۆک، پەڕن ◌ جهنده
leap-frog /ˈli:pfrɒg, US -frɔ:g, -frɑ:g/ *noun*
پشتەبازدان، یەکەوگۆتەکە، بەسەر پشتدا بازدان، باز(ە)بۆقێ، پشتەباز ◌ جفتک چهارکش
leaping *adjective*
هەڵبەزودابەزکەر، هەڵخەوداخەکردوو، سەرووخوارچوو ◌ متحرک، مواج
leapt /lept/ = past and past participle of leap
leap year /li:p jɪə(r)/ *noun*
ساڵی کیپ، ساڵی پڕ، پڕەساڵ ◌ سال کبیسه
Lear *noun*
لیر: پادشای ئەفسانەی بریتانیا و قارەمانی تراژێدی شێکسپیەر *King Lear* ◌ لیر
learned /ˈlɜ:nɪd, US lɜ:rnd/ *adjective*
1 زانا، شارەزا، ڕووناکبیر، بەزانست، لێزان، زۆرزان، تێگەیشتوو، ئاگادار، زانیارانە، زانایانە، زانستی: *a learned professor* 2 دەسکەوتی: *a learned skill* ◌ 1 عالم، دانشور، فاضل، مطلع، عالمانه، علمی 2 اکتسابی
learnedly /ˈlɜ:nɪdli, US lɜ:rndli/ *adverb*
زانایانە، شارەزایانە ◌ عالمانه
learner /ˈlɜ:nə(r), US ˈlɜ:rn-/ *noun*
1 فێرخواز، تازەفێر، بەرەوەستا، نۆفێر، تازەکار، شاگرد: *learner-centred teaching methods* 2 (لێخوڕینی ماشین) مەشقبین ◌ 1 نوآموز، مبتدی، دانش‌آموز 2 لرنر
learner driver *noun*
شۆفێر یا لێخوڕی مەشقبین، شۆفێری فێرخواز ◌ رانندەی تحت آموزش
learner's permit *noun*
دەستووری کاتی (دەستووری تا لێخوڕین فێر بێ) ◌ مجوز موقت
learning /ˈlɜ:nɪŋ, US ˈlɜ:rnɪŋ/ *noun*
1 فێربوون، هێنبوون: *student-centred -arning* 2 زانایی، زانست، زانیاری: *a woman of great learning* ◌ 1 یادگیری 2 علم، دانش
learning curve *noun*
چەماوەی فێربوون ◌ منحنی یادگیری
learning difficulties *noun, pl.*
کێشەکانی فێربوون، کێشە و ئاستەنگی فێربوون ◌ مشکلات یادگیری
learning disability *noun*
پەککەوتوویی فێربوون ◌ ناتوانی یادگیری
learnt /lɜ:nt, US lɜ:rnt/ – past and past participle of learn
lease /li:s/ *noun*
1 بەکرێدان، ئیجارە 2 کرێنامە، نامەی بەکرێدان، ئیجارەنامە 3 شت یا بابەتی بەکرێدراو یان بەئیجارەدراو ◌ 1 اجاره 2 اجاره‌نامه 3 مورد اجاره
leaseback /ˈli:sbæk/ *noun*
(ماف) بەکرێدان یان ئیجارەی دوای فرۆشتن: *a leaseback arrangement* ◌ (حقوق) اجارەی پس از فروش
leasehold /ˈli:shəʊld, US -hoʊld/ *noun, adjective*
n بەکرێدان، بەئیجارەدان، دارایی و ماڵ یان زەوی بەئیجارەدان *adj* بەکرێ، بەئیجارە ◌ *n* اجاره‌داری، دارایی یا ملک اجاره‌ای *adj* اجاره‌ای
leaseholder /ˈli:shəʊldə(r), US -hoʊld-/ *noun*
کرێنشین، بەکرێگرتوو، بەئیجارەگرتوو، بەکرێگر، ئیجارەدار ◌ مستاجر، اجاره‌دار
leash /li:ʃ/ *noun*
1 ملقان، شەباک، ڕست، قەڵاتە، خەلیتە، قەلانگ، دۆدک، پاڵەنگ، پەت، جڵەو، هەوسار 2 کۆنترۆل ◌ 1 قلاده، بند، پالهنگ 2 مهار
least /li:st/ *adjective, adverb, noun*
adj کەمترین، هەرەکەم، کەمتر لە هەموو، لە گشت کەمتر، چکۆلەترین، هەرەچکۆلە، کەمترین *adv* کەمتر لە هەموو، کەمترین *n* کەمترین کار یان شت، کەمترین بڕ یان ئەندازە ◌ *adj* کم‌ترین، کوچک‌ترین *adv* کمتر از همه *n* کوچک‌ترین کار یا چیز، کم‌ترین مقدار
least common denominator *noun*, also lowest common -nominator
چکۆلەترین (کەمترین) ژێرەی هاوبەش ◌ کوچک‌ترین مخرج مشترک
least common multiple *noun*, also lowest common multiple
(بیرکاری) چکۆلەترین ماڵتیپلی هاوبەش ◌ کوچک‌ترین مضرب مشترک
leastways /ˈli:stweɪz/ *adverb*, also leastwise
(نافەرمی) لانیکەم، بەلای کەمەوە، هیچ نەبێ، *at least* ◌ حداقل
leat /li:t/ *noun*
(بریتانیا) کەنداو یان ئاوەڕێی ئاو بۆ ئاش ◌

لیت

leather /'leðə(r)/ *noun, adjective*
n 1 چەرم، کەوڵ، قایش، قایش، سیرمە 2 (leathers) جلوبەرگی چەرمی (هی مۆتۆڕسوار) *adj* لە چەرم، چەرمی، چەرمین، سیرمەیی ◇ *n* 1 چرمی 2 (در جمع) لباس‌های چرمی (موتورسوار) *adj* چرمی

leatherback turtle *noun*, also leathery turtle or leatherback
کیسەڵ یان رەقەی پشتچەرمی(ـنە): جوریکی رەشی زۆر گەورەی کاسەئەستووری چەرمی، زۆرتر لە دەریا گەرمەکان دەژی [*Dermochelys coriacea*] ◇ نوعی لاک‌پشت آبی

leathercloth *noun*
کوتاڵ یان پارچەی چەرمی، چەرمینە ◇ پارچەی چرمی

leatherette /ˌleðə'ret/ *noun*
چەرمینە، چەرمی دەسکرد، کەوڵی دەسکرد ◇ چرم مصنوعی

leather-jacket *noun*, also leatherjacket
1 پرگی مێشەلەکلەک، پرگی لاقدرێژە، کرمی مێشەلەکلەک، کرمۆکە مێرووی لاقدرێژە 2 جۆرێ ماسی باریکی ئاوە کەناریەکانی ئەمریکا، پشتی مەیلەو سەوزە [*Oligoplites saurus*] 3 triggerfish یان filefish ◇ 1 لارو پشەباغی 2 نوعی ماهی

leathern /'leðən/ *adjective*
(کۆن) چەرمی، لە چەرم، قایشی، سیرمەیی، چەرمین(ـە)، دروستکراو یان سازکراو لە چەرم، پێکهاتوو لە چەرم، شێوەی چەرم دەدا ◇ چرمی

leatherneck *noun*
(نافەرمی، ئەمریکا) سەربازی راهاتووی هێزی دەریایی، یەخەچەرمی ◇ تفنگ‌دار دریایی

leatherwood *noun*
1 دارێکی چکۆلەی رۆژهەلاتی ئەمریکای باکووری، خێزان mezereon [*Dirca palustris*] 2 دار یان دەوەنێکی چکۆلەی باشووری رۆژهەلاتی ئەمریکا [*Cyrilla racemiflora*، خێزان Cyrillaceae] ◇ درخت میشن

leatheroid /'leðərɔɪd/ *adjective*
سیرمەئاسا، چەرمئاسا، چەرمی، وەکوو سیرمە ◇ چرم‌مانند

leathery /'leðəri/ *adjective*
جیر، چیر، چەرمی، وەکوو سیرمە، نەبچڕ، قایش‌ئاسا، سەخت: *a leathery skin* ◊ *a leathery aroma* ◊ *leathery face* ◇ سفت، مثل چرم

leave /li:v/ *noun*
ریدان، هێلان، هێشتن، دەستووردان، ماوەپێدان، مۆڵەت(پێدان)، وچان، بەجێ‌هێشتن، مەرەخەسی: *soldiers home on leave* ◇ اجازه، مرخصی

-leaved
(لە لێکدانا) ـگەڵا، ـپەلک، خاوەن جۆرێکی تایبەتی گەڵا ◇ ـ برگ

leaven /'levn/ *noun*
1 هەویرترش، هەوێن، مایە، ئامیان، شلکینە، ریتکە، لەپو، ترشێنە 2 (خوازە) هەوێن، هۆکاری کاریگەر، نەرمکەرەوە: *A few jokes add leaven to a boring speech* ◇ 1 خمیرمایه، مخمر 2 (مجازی) عامل مؤثر

leavened *adjective*
1 (نان یان هەویر) هەڵاتوو، هەڵاتە، ترشاو 2 هەویرترش‌دار، هەوێناوی، شلکینەتێکراو، هەوێن‌تێکراو، هەوێن‌دار ◇ 1 ورآمده 2 دارای خمیرمایه

leavened bread *noun*
نانی هەڵاتوو، نانی ترشاو ◇ نان ورآمده

leavenings *noun, pl.*
بەرماوە، پاشماوە، پاشماوەکان، بەرماوەکان ◇ باقی‌مانده(ها)، پس‌مانده‌ها

leave of absence *noun*
ماوەپێدان، مۆڵەت‌پێدان، وچان، مەرەخەسی ◇ مرخصی

leaves = plural form of leaf

leave-taking *noun*
ماڵاوایی، خوداحافیزی، خاترخوازی ◇ خداحافظی

leavings /'li:vɪŋz/ *noun, pl.*
پاشەرۆک، پاشماوە، ماوەرۆک، بەرماوە، خڵتەوخاڵ، تڵتە ◇ پس‌مانده

Lebanese /ˌlɛbə'ni:z/ *adjective, noun, pl.* same
adj سەربە لوبنان *n* خەڵکی لوبنان ◇ *adj* وابسته به لبنان *n* اهل لبنان

Lebanon oak *noun*
ویوڵ، بەڕووی لوبنانی [*Quercus libani*] ◇ بلوط، بلوط لبنانی

lebensraum /'leɪb(ə)nzˌraum, German 'le:bnsˌraum/ *noun*
(ئەڵمانی) بواریکی گرنگ، بواری پێشەم ◇ زمینەی مهم

leccy /'lɛki/ = electricity (informal)

lech /lɛtʃ/ *noun*
1 پیاوی بەئالۆش، پیاوی هەوەساوی، زەنەک، چاوحیز، پیاوی حەکەیی 2 ئیشتیای زەنەکی ◇ 1 مرد شهوت‌ران 2 میل شهوانی

lecher /'letʃə(r)/ *noun*
پیاوی بەئالۆش، پیاوی هەوەساوی، زەنەک، زۆڵ، چاوحیز، پیاوی حەکەیی ◇ مرد

شهوت‌ران

lecherous /ˈletʃərəs/ *adjective*
1 بەئالـوش، ئالۆشـاوی، حەشـەری، زەنـەک، کـلـیەکردوو، کەڵەسـوو، هەوەسـاوی، گانـاوی، ئاورگرتوو، شەهوانی، هەرزە، بێشەرم، چاوحیز 2 بزوێنەر ◌ 1 شهوت‌ران، شهوانی 2 شهوت‌انگیز

lecherously /ˈletʃərəsli/ *adverb*
هەرزانە، زەنەکانە ◌ به طور شهوانی

lechery /ˈletʃəri/ *noun, pl.* lecheries
بەئالۆشـــــی، هـــــەرزەیی، چـــــاوحیزی، هەوەساویبوون ◌ شهوت‌رانی

lechwe /ˈlɛːtʃwi/ *noun, pl.* same
لیچـوی (جـۆرێ ئاسـکەکێوی شـاخدرێـژ، لـە سـوودان و باشـووری ئـەفریکا دەبینـرێ، دوو جۆری هەیە [توخم *Kobus*: دوو جۆرن]) ◌ لچوە

lecithin /ˈlɛsɪθɪn/ *noun*
(زینـدەکیمیا) زەردینـە، مـاکێکی نێـو زەردێنـەی هێلکە و شانەی هێندێ گیانەوەر و رووەک ◌ لـسیتین

lecithinase = phospholipase

lectern /ˈlektən, US -tərn/ *noun*
1 خـوێن(دن)گـە، مێـزی وتـار(دان)، مێـزی قسەکردن 2 مێزی (لەسەر) خوێندنەوە، کورسی ◌ 1 تریبون 2 رحل

lection /ˈlekʃn/ *noun*
(کۆن) وانە، خوێندنەوە (بڕێ لە کتێبی پیرۆز) ◌ درس، قرائت

lectionary *noun, pl.* lectionaries
کتێبێ کـە چەنـد بەشـێکی تـەورات و ئینجیلـی تیانووسرابێ ◌ لکـیونری

lector /ˈlektɔː(r)/ *noun*
1 خوێنـەر (چەنـد بەشـێ لـە کتێبی پـیرۆز) 2 کەسـێکی دامەزراو (*fem.* lectrice /lɛkˈtriːs/) لە زانکۆی دەرەوە تا وانەی زمانی خۆی بڵێتەوە ◌ 1 قاری 2 لکتور

lectorium *noun*
(لاتین) شـوێنی خوێندنـەوەی دەقـە پیرۆزەکـان ◌ لکتوریم

lecture /ˈlektʃə(r)/ *noun*
1 وانـە، کۆنفـرانـس (ب.ت. خوێنـدکاران لـە زانکـۆدا)، وتـاردان، قـسەکردن: *a lecture room/hall* 2 ئامۆژگـاری، شـیرەت، پەنـد، نەسـیحەت 3 سـەرکۆنە، بەسـەرداهاتن ◌ 1 درس، سخن‌رانی 2 موعظه 3 سرزنش

lecturer /ˈlektʃərə(r)/ *noun*
1 وتـاردەر 2 وانـەدەرەوە، وانـەبێژ (ب.ت. لـە کۆلێژ یان زانکۆ): *He's a lecturer in French at Oxford* ◌ 1 سخن‌ران 2 مدرس

lectureship /ˈlektʃəʃɪp, US -tʃərʃ-/ *noun*
وانەدەرەوەیی، وانەبێژی ◌ مدرسی

lecythus /ˈlɛsɪθəs/ *noun, pl.* lecythi /-θʌɪ/
جۆرێ کەمۆڵە یان گوڵدانی مـلباریکی یۆنـانی کۆن ◌ لـسیتوس

led /led/ = past and past participle of lead

LED /ˌel iː ˈdiː/ *abbreviation* light emitting diode
دایۆدی رووناکیدەرەوە، دایۆدی پرشنگ‌دەرەوە ◌ دیود ساطع نور

Leda *noun* , Latin, from Greek *Lēda*
لیـــدا: دایکـــی Castor و Clytemnestra لـــە Tyndareus ەوە و دایکـــی هێلـــێن Helen و پۆلوکس Pollux لە زیۆسەوە ◌ لدا

lederhosen /ˈleɪdəˌhəʊz(ə)n/ *noun, pl.*
(ئەڵـمانی) شەڵـواری کـورتی چـەرمی بەنـد H شێوە ◌ نوعی شورت

ledge /ledʒ/ *noun*
1 رەف، رەفحـە، تاقـەی دیـوار، کـاژێر، لێـوار، تەخشک 2 زنجیرە بەردەکان، ریزە بەردەکان، تەختەبـەردی کـەناری، دەرپـەڕیوی بـەردەکان (لەژێر ئاودا ب.ت. نزیک بە کەنار) 3 (کانگا) رەگ، چـین(ە)، رەگـە ◌ 1 رف، تاقچـــه 2 برآمدگی سنگی 3 رگه

ledger /ˈledʒə(r)/ *noun,* also leger
1 پارەنامـــە، دەفتـــەری حیـــساباتی دارایـــی، شادەفتەر، شاپەڕاو (بانکی)، دەفتەر یان پەڕاوی حیساب، حیسابنامە 2 تەختە (لە چێتیەستی خانووبەرەدا) 3 تەختەبـەردی سـەر قـەبر ◌ 1 دفتر حـساب 2 تخته 3 لجر

ledger line = leger

lee /liː/ *noun, adjective*
n پەنابا، بانەگر، لای پەنای کەشتی: *We built the house in the lee of the hill adj* (دەریاوانی) پشتەوبا، لەگەڵ با ◌ *n* بادپناه *adj* در مسیر باد

leeboard *noun*
تەختەکانی تەنیشتی کەشتی تا بچێتە خوارەوەی ئاو و رادانی لای پەنابای کەشتی کەم‌تر کاتەوە ◌ لیبورد

leech[1] /liːtʃ/ *noun*
1 زاروو، زەروو [*Hirudo medicinalis* (هـی پزشکی یان بۆ دەرمان) و جۆرەکانی تر، پۆل Hirudinea] 2 (خوازە) بنیادەمی زارووڕەفتار، مشەخۆر، مرۆی خۆپیاهەڵواسیو 3 خوێن‌گرتن، کەڵەشاخ ◌ 1 زالو 2 آدم زالو‌منش 3 حجامت، اسباب حجامت

leech[2] /liːtʃ/ *noun*
(کۆن) پزشک، دوکتور، حەکیم، دەرمان‌کەر ◌ دکتر، شفادهنده

leechcraft /ˈliːtʃkrɑːft/ *noun*
(کـۆن) پزشـکی، پزشـکیی، دوکتـوری، حـەکیمی ◌ پزشکی

leek /li:k/ *noun*
(رووەکناسی) کوراده، کاراد، کەوەر، کەرەسا، تەرە، گەلاکانی تەختت و تێکبەریون | *Allium porrum*] (بنەرەت: *lēac* ئینگلیسی کۆن، ئەلمانی بنەڕەت) ◌ ترەفرنگی، گندنا

leer /lɪə(r), US lɪr/ *noun*
چاولێکردنی حیزانە یان هەرزانە، خێسە، مۆرە، چاولێکردنی ناخۆشەویستانە: *He looked at her with an evil leer* ◌ نگاه موذیانه

leery /'lɪəri, US 'lɪri/ *adjective* (leerier, leeriest)
1 بەدگومان، جێیشک، بەرشک، جێیگومان، گومانلەسەر 2 وریا، زیت 3 نگەران، رەشبین (leeriness *n*) ◌ 1 مظنون 2 مواظب 3 نگران

lees /'li:z/ *noun, pl.*
پەگر، تلتە، خلتە، دۆرد ◌ لرد، درد

lee shore *noun*
(دەریاوانی) کەناری پشتەوبا ◌ ساحل در مسیر باد

leet *noun*
(لە سکاتلەند) لیستی پالێوراوان (هەلبژێردراو بۆ پلە و پایەیێ) ◌ فهرست نامزدها

leeward /'li:wəd, US -wərd, in nautical use, 'lu:əd, US -ərd/ *adjective, adverb, noun*
adj, adv پشتەوبا *n* (دەریاوانی) لا یا سەمتی پەنابای کەشتی، لای پشتەوبای کەشتی ◌ *adj, adv* در مسیر باد *n* سمت پناه‌دار کشتی

leeway /'li:weɪ/ *noun*
1 (کەشتی، فرۆکە و هتد) لاربوونەوە یان لادان لەبەر با، بارامالین 2 لە ڕێگا لادان، کلابوون، لەرێدەرچوون 3 ئازادی جوولانەوە: *How much leeway should parents give their children?* 4 دەرفەت، فرسەند، دەلیقە، هەل ◌ 1 انحراف در اثر باد 2 انحراف از مسیر 3 آزادی عمل 4 فرصت

left[1] /left/ *adjective, adverb, noun*
adj چەپ، چەپی: *Take the next road on the left* *adv* بەرەو چەپ، بۆ لای چەپ، ڕووەو چەپ *n* 1 لای چەپ 2 (سیاسەت) بالی چەپ، پارتی چەپ، باسکی چەپ، لایەنگری سۆشیالیزم بە گشتی 3 (لە شەڕەمشتدا) بە دەست یان ئانیشکی چەپ: *He hit him with two sharp lefts* (*leftish adj*) -tmost *adj* بنەرەت: *left lyft* ئینگلیسی کۆن "weak"، بنەرەتێکی ئەلمانی ڕۆژاوای هەیە) ◌ *adj* چپ، چپی *adv* به سوی چپ *n* 1 سمت چپ 2 جناح چپ، طرفدار سوسیالیزم (در کل) 3 لفت

left[2] /left/ *adjective*
پاشماوە، بەرماوە، ماوە، جێماوە ◌ باقی‌مانده

left[3] /left/ = past and past participle of leave

left back *noun*
(فوتبۆل) بەرگری (لای) چەپ ◌ دفاع چپ

left bank *noun*
کەناری چەپی چۆم یان ڕووبار ◌ ساحل چپ رودخانه

left brain *noun*
مێشکی (لای) چەپ ◌ مغز چپ

left hand *noun, adjective*
n 1 دەستی چەپ 2 لا یان دەستی چەپ *adj* چەپ، دەستی چەپ، لای چەپ، بە دەستی چەپ: *the left-hand side of the street* ◌ *n* 1 دست چپ 2 سمت چپ *adj* چپ، سمت چپ، با دست چپ

left-hand drive *noun*
(ماشێن) فەرمانچەپ ◌ چپ‌فرمان

left-handed /ˌleft 'hændɪd/ *adjective*
1 چەپلەر، چەپدەس، بە دەسی چەپ، چەپ 2 (جەر یان پێچ) چەپتوند، چەپەسوور، چەپگەرد (بۆ لای چەپەوە توند دەبێ) 3 دەسخاو 4 ڕیاییباز، دووڕوو، ناڕاست، ناپاک، ناسەرڕاست ◌ 1 چپ‌دست، با دست چپ 2 چپ‌گرد 3 دست‌وپاچلفتی 4 ریاکار، ناصادق

left-handedly *adverb*
دووڕووانە، ڕیاییبازانە ◌ ریاکارانه

left-handedness /ˌleft 'hændɪdnəs/ *noun*
1 چەپدەستی، چەپلەری 2 ڕیاییبازی، دووڕوویی، ناڕاستی ◌ 1 چپ‌دستی 2 ریاکاری

left-hander *noun*
1 مرۆی چەپدەس، بنیادەمی چەپلەر 2 لێدان بە دەستی چەپ، چەپەخان ◌ 1 آدم چپ‌دست 2 ضربه با دست چپ

leftie = lefty

leftism /'leftɪzəm/ *noun*
چەپگری، چەپگەری، چەپخوازی، لایەنگری لە ڕێباز و دوکترەینی چەپ ◌ چپ‌گرایی

leftist /'leftɪst/ *noun, adjective*
n چەپی، چەپگەر، چەپخواز، لایەنگر یان پشتیوانی سۆشیالیزم *adj* چەپخوازانە: *leftist groups* ◌ *n* چپ‌گرا، چپی *adj* چپ‌گرایانه

left-luggage office *noun*, also left-luggage
عەماری شت‌ومەک، عەماری بارگەوبنە، بارخانە (ب.ت. لە وێستگەدا) ◌ انبار وسایل (شخصی)

left-of-centre *adjective*
(سیاسەت) نیوەچەپی، چەپی مامناوەندی، لاچەپ، داشکاو بۆ لای چەپەوە ◌ چپ میانه

leftover /'leftəʊvə(r), US -oʊv-/ *adjective, noun*
adj پاشەرۆک، جێماوە، پاشماوە، بەرماوە، زیادی، ماوە، نیوەخوراو *n* یادگار، پاشماوە ◌ *adj* باقی‌مانده، تەمانده *n* بازمانده

leftovers *noun, pl.*

بەرماوەی نان، پاشماوەی خۆراک یان چێشت ◌ غذای باقی‌مانده

leftward /ˈleftwəd, US -wərd/ *adjective, adverb*, also leftwards

adj چەپگرانە، چەپخوازانە، چەپگەرانە، داشکاو بۆ لای چەپەوە *adv* بۆ لای چەپ، بەرەو چەپ ◌ *adj* چپ‌گرایانه *adv* به سوی چپ

left wing *noun*

بالی چەپ، باسکی چەپ: *on the left wing of the party* ◌ جناح چپ

left-wing *adjective*

چەپی، چەپگر، چەپخواز: *left-wing groups* ◌ جناح چپی، چپ‌گرا

left-winger *noun*

لایەنگری بالی چەپ، پشتیوانی باسکی چەپ، چەپی، چەپگر، ئەندامی بالی چەپ ◌ طرفدار جناح چپ، عضو جناح چپ

lefty /ˈlefti/ *noun, pl.* lefties

1 (سیاسەت، نافەرمی) چەپی، چەپگر، چەپخواز، سەربە بالی چەپ 2 چەپلەر، چەپدەس ◌ 1 چپی 2 چپ‌دست

leg /leg/ *noun*

1 پێ، لاق، پا، قاچ، لنگ، پاچکە 2 گۆشتی ران، گۆشتی پێ 3 (کورسی و هتد) پاچکە، پایە، قاچ 4 (شەلوار) لنگ 5 (گەران و سەفەر) قۆناغ، بەش، وچان 6 (گۆرەوی) مل 7 (ئەندازە) ستوون ◌ 1 پا، پاچه 2 گوشت ران 3 پایه 4 (شلوار) پاچه 5 مرحله 6 ساقه 7 ساق

legacy /ˈlegəsi/ *noun, pl.* legacies

1 میرات، بەشەمال، بۆماوە، پاشماوە، ماوە، bequest: *They each received a legacy of $5000* 2 کەلەپوور، یادگار ◌ 1 میراث، ماترک، بازمانده 2 یادبود

legal /ˈliːgl/ *adjective*

1 قانوونی، یاسایی، بەپێی زاکوون، ڕێدراو، ڕێگەپێدراو، دەستوورلەسەر، ڕەوا: *a legal adviser* 2 بەپێی ماف، مافناسی‌یانە، مافی ◌ 1 قانونی، مجاز، مشروع 2 حقوقی

legal action *noun*

1 (ماف) داوا، کێشە 2 کاری قانوونی یان یاسایی، دەس‌تێدانی قانوونی یان بەپێی زاکوون ◌ 1 دعوا 2 اقدام قانونی

legal advice *noun*

ڕاوێژکاریی قانوونی، ڕاوێژگەریی قانوونی ◌ مشاوره‌ی حقوقی

legal adviser *noun*

ڕاوێژکاری قانوونی، ڕاوێژکار لە بواری قانوونی‌دا ◌ مشاور حقوقی

legal age *noun*

گەورە، تەمەنی قانوونی ◌ سن قانونی

legal aid *noun*

یارمەتی (بۆ ڕاوێژکاری) قانوونی ◌ یاری یا معاضدت قانونی

legal eagle (also legal beagle) = lawyer (informal)

legalese /ˌliːgəˈliːz/ *noun*

(نافەرمی) لیگالیز (= جۆری زمانی تێگەیشتن‌سەخت کە لە بەڵگە قانوونی‌یەکان‌دا بەکاردێتری) ◌ لگالیز

legal holiday *noun*

پشووی فەرمی (یان دیوانی)، وچان یان پێتندانی فەرمی ◌ تعطیل رسمی

legalism /ˈliːgelɪzəm/ *noun*

قانوونپەرستی، یاساپەرستی، بە قانوونەوەچەسپیوی ◌ قانون‌زدگی

legalist /ˈliːgelɪst/ *noun, adjective*

قانوونپەرست، یاساپەرست، بە قانوونەوەچەسپیو ◌ قانون‌زده

legalistic /ˌliːgeˈlɪstɪk/ *adjective*

قانوونپەرست، یاساپەرست، بە قانوونەوەچەسپیو ◌ قانون‌زده

legalistically /ˌliːgeˈlɪstɪkli/ *adverb*

قانوونپەرستانە، زاکوونپەرستانە ◌ به طور قانون‌زده

legality /liːˈgæləti/ *noun, pl.* legalities

1 بەپێی قانوونبوون، قانوونی‌بوون، پێبەندی بە زاکوون، یاسایی‌بوون، بەگوێرەی زاکوونبوون، قانوونێتی، زاکوونێتی، ڕەوایێتی، ڕەوایی‌بوون 2 ڕاستبوون، ڕەوابوون، بەرحەقی 3 پاراستنی قانوون، ڕەچاوکردنی یاسا یان زاکوون 4 (legalities) دابودەستووری قانوونی، لایەنە قانوونی‌یەکان، دیدی‌بۆدی یاسایی ◌ 1 مطابقت با قانون، مشروعیت 2 حقانیت 3 رعایت قانون 4 (در جمع) تشریفات قانونی

legalization /ˌliːgəlaɪˈzeɪʃn/ *noun*

قانووناندن، قانوونی‌کردن، کردنەقانوونی، یاسایی‌کردن، ڕەواکردن، ڕێگەپێدان، ڕێدان ◌ قانونی کردن، مجازسازی

legally /ˈliːgəli/ *adverb*

بەپێی قانوون، لەباری قانوونی‌یەوە، لە ڕووی قانوونەوە، بە شێوەیەکی یاسایی: *a legally binding agreement* ◌ قانوناً، مطابق قانون

legal medicine *noun*

نۆژداری یان پزشکی قانوونی، پزشکی یاسایی ◌ پزشکی قانونی

legal person *noun*

کەسی قانوونی یان یاسایی ◌ شخص حقوقی

legal personality *noun*

کەسێتی قانوونی یان یاسایی ◌ شخصیت حقوقی

legal proceedings *noun, pl.*

(ماف) داوا، کێشە، دادگایی، دادپرسی،

دادخوازی، رەوتی دادپرسی، رەوتی دادگایی ○ دعوا، محاکمە، جریان محاکمە

legal reserve *noun*

پاشەکەوتی قانوونی: کەمترین بڕی سپاردەکانی بانکی یان دارایی‌یەکانی کۆمپانی بیمەی تەمەن کە لە لایەن قانوونەوە پێویستە تا وەک پاشەکەوت رابگیرێ ○ لگال رسرو

legal system *noun*

ڕێکخستە یان سیستمی قانوونی یان یاسایی ○ نظام حقوق یا قانونی

legal tender *noun*

پارەی قانوونی، پارەی (چووی) نێو وڵات ○ پول رایج کشور

legate /'legət/ *noun*

1 باڵیوزی پاپ، نوێنەری یان راسپاردەی پایەبەرزی پاپ، راسپێراوی یان نوێنەری فەرمی پاپ (لە دەرەوەی وڵات): *a papal legate* 2 (کۆن) باڵیوز، راسپاردە 3 ژێنراڵ یان ستانوانی هەرێمی رۆمی کۆن ○ 1 سفیر پاپ 2 سفیر، فرستادە 3 لگیت

legate a latere /ˌlɛgət ɑ: 'latərei, US -ri/ *noun*

نوێنەری پاپ بە بەرزترین پلە و دەسەڵاتی تەواوەوە ○ نمایندەی تام‌الاختیار پاپ

legatee /ˌlegə'ti:/ *noun*

بەشبەر، میراتگر، میراتبەر، وەسیەت‌بۆکراو ○ وارث

legatine *adjective*

سەربە یا لەژێر دەسەڵاتی راسپێراوی یا نوێنەری فەرمی پاپ ○ لگاتین

legation /lɪ'geɪʃn/ *noun*

1 نێردە، شاند، دەستەی راسپاردە، شاندی نوێنەرایەتی، نێردەی نوێنەرایەتی 2 بنکە یان خانووبەرەی شاندی نوێنەرایەتی 3 راسپێری دیپلۆماتیکی 4 باڵیوزخانە ○ 1 هیأت نمایندگی 2 مقر یا ساختمان هیأت نمایندگی 3 مأموریت دیپلوماتیکی 4 سفارتخانە

legato /lɪ'gɑ:təʊ, US -toʊ/ *adjective, adverb*

(موسیقا) بە بەستنەوە، رەوان، پێک‌بەست(راو) ○ پیوستە

legator /lɪ'geɪtə/ *noun*

وەسیەت‌کەر، میرات‌بەجێ‌هێڵ ○ میراث‌گذار

legend /'ledʒənd/ *noun, adjective*

n 1 ئەفسانە، رازە، ئوستوورە، ئەفسانەکان، کۆمەڵە ئەفسانە 2 (نافەرمی) مرۆ یان رووداوێکی بەناوبانگ 3 دروشم یان نووسراوەی سەر کۆین یان میداڵ 4 (نەخشە، وێنە و هتد) نووسراوە، لێکدانەوە، روونکردنەوە *adj* بەناوبانگ، ناسراو ○ *n* 1 اسطورە، اساطیر 2 (عامیانە) رخداد یا آدم مشهور 3 نوشتەی روی سکە یا مدال 4 نوشتە، شرح *adj* مشهور

legendary /'ledʒəndri, US -deri/ *adjective, noun*

adj 1 ئەفسانەیی 2 (نافەرمی) بەناوبانگ، نێوبەدەرەوە، ناسراو: *Her patience and tact are legendary* *n* ئەفسانەکان، ئوستوورەکان، کۆمەڵەی ئەفسانەکان ○ *adj* 1 اساطیری 2 (عامیانە) مشهور *n* اساطیر

leger /'ledʒə(r)/ *noun*

(موسیقا، کورتە) هێڵی یاریدەدەر یا زیادکراو یا سەرخراو ○ خط اضافە

leger line /'ledʒə laɪn, US -dʒər/ = leger, ledger

legerdemain /'ledʒədəmeɪn, US -dʒərd-/ *noun*

تەردەستی، چاوبەستی، فێڵ، تەڵەکە، فرووفێڵ، تەڵەکەبازی ○ شعبدەبازی، فریب، حیلە

-legged

(لە لێکدانا) ـ پێ، ـ پاچکە، ـ پایە، ـ پێیە، ـ لاق ○ (در ترکیب) ـ دارای پایە یا پایەی خاصی

leggings /'legɪŋz/ *noun, pl.*

پووزەوان، بەلەک‌پێچ: *a pair of leggings* ○ ساق‌پیچ

leggy /'legi/ *adjective* (leggier, leggiest)

لنگ‌درێژ، لەقلۆقی، دالان‌دوورەپ (leggness /'legɪnəs/ *n*) ○ لندوک

leghorn /lɛ'gɔ:n, US 'lɛghɔ:n/ *noun*

1 جۆرێ کڵاوی ئیتالیایی (لە ناوی *Leghorno* و ئیستا *Livorno*) (Leghorn) 2 جۆرێ رەگەزی مریشک ○ 1 لگهورن 2 نوعی مرغ

legibility /ˌledʒə'bɪləti/ *noun*

خوانایی، وانایی، خوێنراوەیی، روونی، جوان‌نووسراوی: *This typeface has been chosen for maximum legibility* ○ خوانایی

legible /'ledʒəbl/ *adjective*

خوانا، وانا، روون، رۆشن، خوێنراوە، جوان‌نووسراو: *The ◊ legible handwriting signature was still legible* ○ خوانا

legibly /-əbli/ *adverb*

بە شێوەیەکی خوانا یان خوێنراوە، خوانایانە، بە شێوەیێکی وانا ○ بە طور خوانا

legion /'li:dʒən/ *noun, adjective*

n 1 لژیۆن، لیژیۆن، لێژیۆن (یەکەی شەڕی سپای رۆمای کۆن، لە 3000 تا 6000 کەس) 2 ئەرتەش، سپا، لەشکر 3 هەنگ، تابوور، لەشکر، خێل، خەڵکێکی زۆر 4 (the Legion) لێژیۆنی بیانی *adj* زۆر، فرە، گەلێ ○ *n* 1 لژیون 2 لشکر، قشون 3 فوج 4 لژیون خارجی *adj* کثیر

legionary /'li:dʒənəri, US -neri/ *noun* (*pl.* legionaries), *adjective*

لەشکری، سپایی، سەربازی لژیۆن، ئەندامی

لەشکر یان سپا: *a legionary fortress* ○ لشکری، عضو لشکر

legionella /ˌli:dʒəˈnɛlə/ *noun, pl.* legionellae /-li:/
بەکتریای legionnaires disease ○ لژیونلا

legionnaire /ˌli:dʒəˈneə(r). US -ˈner/ *noun*
لەشکری، سپایی، ئەندامی لەشکر یا سپا (ب.ت. لژیونی دەرەوەی فەرەنسی) ○ عضو لژیون

legionnaires disease *noun*
سی‌ئاوسانی لژیونێری (شێوەیەکی سی‌یەئاوسانی بەکتریایی، بەهۆی بەکتریایی *Legionella pneumophila*) ○ ذات‌الریه‌ی لژیونری

Legion of Honour *noun*
(لە فەرەنسە) خەلاتێ بۆ لێوەشاوەیی میلیتاری یا سیڤیل ○ لژیون اف آنر

Legion of Merit *noun*
خەلاتێکی ئەمریکایی بۆ راژەوانییێکی گرنگ و بەرچاو لەباری میلیتارییەوە ○ لژیون اف مریت

leg iron *noun*
پێوەند (لە ئاسن، بۆ قولاپەی زیندانی) ○ لگ ایرن

legislation /ˌledʒɪsˈleɪʃn/ *noun*
1 قانووندانان، دەرکردن یان دانانی یاسا، یاساتێپەراندن، زاکووندانان، یاسادانان 2 قانوون، یاسا، قانوونەکان، زاکوونەکان: *an important piece of legislation* ○ 1 قانونگذاری، وضع قانون 2 قانون، قوانین

legislative /ˈledʒɪslətɪv, US -leɪtɪv/ *adjective*
1 قانووندانەرانە، سەربە یاسادانان: *a -slative assembly/body/council* 2 قانوونی، یاسایی ○ 1 وابسته به قانونگذاری 2 قانونی

legislative assembly *noun*
دەستەی قانووندانەران، دەستەی زاکوون یا یاساتێپەراندن ○ هیأت مقننه

legislative council *noun*
ئەنجومەنی قانووندانان ○ شورای قانونگذاری

legislative power *noun*
هێزی قانووندانەر، دەگای قانووندانەر، هێزی یاسادانەر ○ قوه‌ی مقننه

legislator /ˈledʒɪsleɪtə(r)/ *noun*
قانووندانەر، یاسادانەر، زاکووندانەر، ئەندامی دەستەی قانووندانان ○ قانونگذار، عضو هیأت مقننه

legislatress *noun, fem.* legislator, also legislatrix
قانووندانەر، یاسادانەر، زاکووندانەر (ژن) ○ قانونگذار

legislature /ˈledʒɪsleɪtʃə(r)/ *noun*
دەستەی قانووندانان، دەستەی زاکووندانەر، ئەنجومەن، دەستەی یاسادانان، ئەنجومەنی یاسادانان: *the national/state legislature* ○ هیأت مقننه

legist *noun*
قانوونزان، زاکوونزان، یاسازان ○ قانون‌دان

legit /lɪˈdʒɪt/ *adjective*
(نافەرمی) بێ‌فروفێل، بێ‌قەلەودەلە، ڕێک‌وراست، بێ‌درۆودەلەسە، بێ‌شێلەوبێلە، قانوونی، یاسایی، دروست، بەپێی قانوون: *The business seems legit* ○ بی‌دوز و کلک، قانونی، منطبق بر قانون

legitimacy /lɪˈdʒɪtɪməsi/ *noun*
1 رەوابوون، رەوایێتی، بەپێی یاسابوون، قانوونیبوون، لەسەربنچینەی قانوون بوون، دروستی، راستی، بەرحەقی، حەقداری، بەرحەقبوون، دروستبوون: *the dubious legitimacy of her argument* 2 حەلالزادەیی، نازۆلی ○ 1 مشروعیت، قانون بودن، حقانیت 2 حلال‌زادگی

legitimate /lɪˈdʒɪtɪmət/ *adjective*
1 رەوا، دروست، راست، بەرحەق، حەقدار، ڕێگەدراو، ڕێدراو، یاسایی، قانوونی، بەپێی زاکوون، ژیرانە، ماقوول، جوان، بەجێ، لۆژیکی: *a legitimate grievance* 2 حەلالزادە، منالی باوکی، نازۆل (*adv* legitimately: بە شێوەیەکی رەوا، ڕێگەدراوانە، بە شێوەیەکی قانوونی یان یاسایی: *She can now legitimately claim to be the best in the world*) ○ 1 مجاز، مشروع، قانونی، مباح، معقول 2 حلال‌زاده

legitimization *noun*, also legitimation /ˌlɪdʒɪtɪˈmeɪʃn/
1 کردنەقانوونی، قانوونناندن، قانوونیکردن، یاساییکردن 2 سەلماندن، پشت‌راست‌کردنەوە 3 رەوایێپێدان، رەوابوون، دروستبوون، بەرحەقبوون 4 سەلماندنی حەلالزادەیی ○ 1 قانونی ساختن 2 تصدیق 3 مشروع‌سازی، مشروعیت 4 اثبات حلال‌زادگی

legless /ˈlegləs/ *adjective*
1 بێ‌پێ، بێ‌پا، بێ‌لاق، بێ‌قاچ 2 (نافەرمی) کەیل، مەستی مەست، کەلەلا ○ 1 بدون پا 2 پاتیل

leglet *noun*
خرخال، پاوانە، پاموورە ○ خلخال

legman *noun, pl.* legmen
یاریدەدەر (بۆ کۆکردنەوەی زانیاری) ○ دستیار

Lego *noun*
(دروشمی بازرگانی، شتی کایەی منالان) لیگۆ ○ لگو

leg-of-mutton /ˈleg ə ˈmʌtn/ *adjective*
سێ‌گۆشەئاسا، سێ‌سووچ، سێ‌گۆش ○ مثلثی‌شکل

leg-pull /'leg pʊl/ *noun*
فــێڵ، لەخــشتەبردن، هەڵــفریواندن ◌ حقـــه، دستاندازی

leg-rest *noun*
ژێرپێ، ژێرپا ◌ زیرپایی

legroom /'legru:m, US 'legrʊm/ *noun*
(کورسی ماشێن، سینەما و هتد) جێ‌پێ، بەرپێ، جێ‌پا ◌ جاپا

legumes /'legju:mz, US lɪ'gju:m/ *noun, pl.*
1 گژوگیای دانەوێڵەیی، رووەکی دانەوێڵەیی یان پەتلەیی 2 گژوگیای خواردن 3 پەتلە، دانەوێڵە ◌ 1 گیاهان تُنُشی 2 گیاهان خوردنی 3 بنشن

leguminous /lɪ'gju:mɪnəs/ *adjective*
دانەوێڵەیی، وشکەدانی، پەتلەیی ◌ بنشنی

leg-warmer *noun*
پووزەوان، بەڵەک‌پێچ، پێ‌گەرمکەر، لاق‌داپێچ ◌ ساق‌بند

legwork /'legwɜ:k, US -wɜ:rk/ *noun*
(نافەرمی) هەڵات‌هەڵات، کاری سەخت و گران (بۆ شتێکی هیچ) ◌ دوندگی، کار مشکل و خسته‌کننده

lehua *noun*
(هاوایایی) جۆرێ داری پۆلینیزیایی لە خێزانی myrtle، گوڵی سووری گەشی هەیە و دارەکەی سەختە [*Metrosideros collinus*] ◌ لهوا

lei[1] = plural form of leu

lei[2] /leɪ, US 'leɪi/ *noun*
تاجەگوڵینە (ی پۆلینیزیایی) ◌ حلقه‌ی گل

Leibnizian /laɪb'nɪtsɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە بەرهەم و کارەکانی فیلسووف و بیرکاری(زان) ئەڵمانی Gottfried Leibniz (1646-1716) *n* لایەنگری لایبنیتس ◌ لایبنیتسی

Leicester /'lestə/ *noun*
1 (هەروەها Red Leicster) جۆرێ پەنیری پەوی پرتەقاڵی، لە بنەڕەتا لە Leicestershire دەگیرێ 2 (هەروەها Red Leicester) جۆرێ رەگەزی مەڕ ◌ لِستر

leiomyoma *noun, pl.* leiomyomas or leiomyomata
جۆرێ لووی بێ‌مەترسی، لە شانەی ماسوولکەیی نـــاهێلاوی nonstriated پێکهـــاتووە (adj leiomyomatous؛ بڕوانـــە rhabdomyoma) ◌ لیومیوما

leishmania /li:ʃ'meɪnɪə/ *noun, pl.* same or leishmanias or leishmaniae /-'meɪnɪaɪ/
مشەخۆرێکی سەرەتای تاک‌خانەیی single-celled، بەهۆی پێوەدانی مێشولەخاکی رادەگوێزرێ بۆ بربڕەداران (تۆخم *Leishmania* لە ناوی پاتۆلۆژیستی بریتانیایی William B. *Leishman*) ◌ لیشمانیا

leishmaniasis /ˌli:ʃmə'nʌɪəsɪs/ *noun,* also leishmaniosis
لیشمانیاسیس: جۆرێ نەخۆشی گەرمێنان و نیمچەگەرمێنان، لە لیشمانیاوە تووش دەبێ و بە پێوەدانی sandfly رادەگوێزرێ ◌ لیشمانیاسیس

leister /'li:stə/ *noun*
جۆرێ نیزەی spear لق‌لق بۆ راوە سەلمون ◌ لیستر

leisure /'leʒə(r), US 'li:ʒər/ *noun, adjective*
1 دەسبەرز، دەس‌گەیشتن، دەسبەرزان، دەس‌بەتاڵی، کاتی پشوو، بێکاری، لێبوونەوە، دەرفەت 2 رابوێر، خۆش‌گوزەران، ئاسوودە، حەساوە، تەناهـ ◌ 1 فراغت، فرصت 2 مرفه

leisure centre *noun,* also leisure complex
ناوەندی رابواردن ◌ مرکز فراغت

leisured /'leʒəd, US 'li:ʒərd/ *adjective*
ژین‌خۆش، خۆش‌گوزەران، رابوێر، ژین‌فرەهـ، ئاسوودە، حەساوە، بێ‌خەم، ئانیگەران: *the leisured classes* ◌ مرفه، راحت

leisurely /'leʒəli, US 'li:ʒərli/ *adjective, adverb*
بە لەسەرخۆیی، بە ئەسپایی، بە هێواشی، سەری وەخت، بێ‌هەڵەوپەلە: *Couples strolled leisurely along the beach* ◌ بدون عجله

leisurewear /'leʒəweə(r), US 'li:ʒərwer/ *noun*
جلی ئاسوودەیی، بەرگی حەسانەوە ◌ لباس راحتی

leitmotiv *noun,* also leitmotif /'laɪtməʊti:f, US -moʊ-/
1 (ئەڵمانی، موسیقا) لایت‌موتیف 2 بیرۆکە یان قسەی چەنبارەوەبوو، وتەی چەندپاتە ◌ 1 لایت‌موتیف 2 اندیشه‌ی مکرر

lek /lek/ *noun, pl.* leks or leke or lekë
یەکەی بنەڕەتی پارەی ئەڵبانیا، بەرامبەر بە سەد qintar ◌ لک

lekgotla /le'xɒtlə, US -'xɑ:t-/ *noun*
لێکساتل (کۆبوونەوەیەکی گرنگی سیاسەتوانان و کاربەدەستانی حکومی) ◌ لکساتل

lekker /'lekə, US 'lʌkə/ *adjective, adverb*
(ئەفریکای باشووری) *adj* باش، چاک، خۆش *adv* چاک، بە تەواوی، بە گشتی، یەکجار ◌ *adj* خوب *adv* به خوبی، به کلی، فوق‌العاده

leman /'lemən, US 'li:-/ *noun, pl.* lemans
(کۆن) یار، دۆست، دڵدار، خۆشەویست، گراو ◌ عاشق، معشوق

lemma[1] /'lemə/ *noun, pl.* lemmas or lemmata /-mətə/
1 بابەت، مژار، سەرباس 2 دروشم 3 theoremی لاوەکی مشت‌ومڕ، بەڵگەهێنانەوە یان سەلماندنێ ◌ 1 موضوع 2 شعار 3 قضیه‌ی فرعی

lemma[2] /'lɛmə/ *noun, pl.* lemmas or lemmata /-mətə/
bractی بنەوەی گوڵچەی گیایی ◌ برگەی زیرین گلچەی گیاهی

lemming /'lemɪŋ/ *noun*
مشکی جەمسەری [*Lemmus lemmus*] و جۆرەکانی تر] ◌ لمینگ

lemming-like /'lemɪŋ laɪk/ *adjective*
کوێرانە، هەرەمەکی، وەکوو مەڕ، سەرداخستووانە ◌ چشم‌بسته

lemniscal *adjective*
باریکەیی، سەربە باریکان یان لیمنیسکوس ◌ وابسته به لمنیسکوس

lemniscus *noun, pl.* lemnisci
باریکە: باریکەیی لە ریشاڵەکان ب.ت. ریشاڵە دەمارییەکان (لاتینی نوێ، لە لاتین "باریکە"، لە *lēmniskos* یونانی) ◌ لمنیسکوس

lemon /'lemən/ *noun, adjective*
n 1 لیمۆترش، داری لیمۆترش [*Citrus limon*] 2 خۆشاو یان شەربەتی ئاولیمۆ 3 ڕەنگی زەردی لیمۆیی، ڕەنگی زەردی پەمووی 4 (ناڤەرمی) مرۆی گەوج 5 (ناڤەرمی) شتی بەکارنەهاتوو، شتی هیچەکە *adj* (ڕەنگ) زەردی پەمووی، زەردی لیمۆیی، زەردی مەیلەوسەوز (*adj* /'lemənɪ/ lemony: لیمۆیی) ◌ *n* 1 لیموترش، درخت لیموترش 2 شربت آب‌لیمو 3 رنگ زرد لیمویی 4 آدم احمق 5 چیز بدردنخور *adj* زرد لیمویی

lemonade /ˌlemə'neɪd/ *noun*
لیمۆناد، خۆشاو یان شەربەتی ئاولیمۆ ◌ لیموناد، شربت آب‌لیمو

lemon balm *noun*
(ڕووەکناسی) جۆرێ دەوەنی لیمۆبۆن، لە تیرەی mint [*Melissa officinalis*] ◌ نوعی درختچه

lemon curd *noun, Brit.* also lemon cheese
مرەبای لیمۆ، کەرە، شەکر و هێلکە ◌ نوعی مربا

lemon grass *noun*
گیالیمۆ (ڕووەکێکە بە تام و چێژی لیمۆوە [*Cymbopogon citratus*]) ◌ لیمون گراس

lemon shark *noun*
جۆرێ requiem shark ئەندازەی ناوە گەرمەکان [*Negaprion brevirostris*] ◌ نوعی کوسه

lemon sole *noun*
لیمۆن سۆل: جۆرێ ماسیپانکە لە خێزانی plaice کە لیدەنرێ [*Microstomus kitt*]) ◌ لیماند

lemon squash *noun*
خۆشاو یان شەربەتی ئاولیمۆ ◌ شربت آب‌لیمو

lemon-squeezer *noun*
لیمۆگوش، لیمۆهار، ئاولیمۆگر ◌ آب‌لیموگیر

lemon thyme *noun*
جاترە یا هەزبیلەی لیمۆیی [*Thymus* × *citriodorus*] ◌ نوعی آویشن

lemon-tree *noun*
دارلیمۆ، داری لیمۆترش ◌ درخت لیموترش

lemon verbena *noun*
جۆرێ دەوەنی گەڵالیمۆبۆنی ئەمریکای باشووری [*Aloysia triphylla*] ◌ نوعی درختچه

lemon yellow *noun*
زەردی پەمووی، زەردی لیمۆیی، زەردی مەیلەوسەوز ◌ زرد لیمویی

lempira /lɛm'pɪərə/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی هۆندۆراس، بەرامبەر بە سەد centavo ◌ لمور

lemur /'li:mə(r)/ *noun*
لیمۆر: گیانەوەرێکی شێوەمەیموونی کلکدرێژ، ڕەسەنی ماداگاسکار Madagascar، لەسەر دار دەژی arboreal و بە شەوا لە جموجۆڵایە [Lemuridae و تیرە و خێزانەکانی تر: چەندین جۆرن]) ◌ لمور

lemures *noun, pl.*
گیان و ڕۆحی مردووان (لە سروتە دینییە سەرەتاکانی ڕۆما) ◌ لمورس

Lenape, *pl.* Lenape or Lenapes = Delaware 1

lender /'lendə(r)/ *noun*
(بە)قەرزدەر، خاوەنقەرز، وامدەر ◌ وام‌دهنده

lending library *noun*
کتێبخانەی گشتی ◌ کتاب‌خانه‌ی عمومی

lending rate *noun*
ئاستی سوود، ڕادەی سوود، ئەندازەی سوود، ڕێژەی بەهرە یان سوود ◌ نرخ بهره

length /leŋθ/ *noun*
1 درێژی، درێژایی، هەوا، لیپ (بۆ دەزوو، بەن و هتد): *The river is 300 miles in length* 2 ماوە 3 ئەندازە، درێژایی، باڵا 4 لەت، کوت، پارچە 5 (پارچە) قەوارە 6 (دەنگناسی) خایاندن، کێشان ◌ 1 طول، درازا 2 مدت 3 درجه، قد 4 تکه 5 قواره 6 (آواشناسی) کشش

lengthily *adverb*
بە دوورودرێژی ◌ مفصلاً

lengthiness /'leŋθinəs/ *noun*
درێژی، درێژدادری، درێژەدان، درێژی ◌ تفصیل، درازی

lengthman *noun, pl.* lengthmen
بەرپرسی ئاگالێبوونی بەشێکی ڕێگا یان ڕێی ئاسن ◌ لنگمن

lengthways /'leŋθweɪz/ = lengthwise

lengthwise /'leŋθwaɪz/ *adverb*
بە درێژایی، لە لای درێژی(یەوە)، درێژاودرێژ ◌ از طول

lengthy /'leŋθi/ *adjective* (lengthier,

lengthiest)
1 دووورودرێژ، تێروتەسەل، چڕوپڕ: **a lengthy explanation** 2 ماندووکــەر، شــەکەتکەر، درێژدادڕ ◯ 1 طولانی 2 خستەکنندە
lenience /'liːniəns/ *noun*, also leniency /-ənsi/
نەرمی، نیانی، لێبوردەیی، هەڵکردەیی، دڵنەرمی، بەبەزەییتی، لێخۆشبوون، چاوپۆشی، مایەدانان، داشکاندن، نەتوندی، ئاسانگری، شلگرتن ◯ ملایمت، مدارا، ارفاق، اغماض، تساهل
lenient /'liːniənt/ *adjective*
نەرم، نیان، لێبوردە، هەڵکردە، بەبەزەیی، دەستەنەرم، دڵنەرم، لێخۆشبوو، چاوپۆشیکەر، مایەبۆدانراو، سووک، شل، نەتوند، ئاسانگر، شلگرتوو: **a lenient sentence/fine** ◯ ملایم، بامدارا، خفیف، آسانگیر
leniently /'liːniəntli/ *adverb*
بە نەرمی، نەرمانە، لێبوردانە ◯ با ملایمت، با مدارا
Leninism /'lenɪnɪzəm/ *noun*
لینینیزم، لینینگەری، لینینباوەری ◯ لنینگرایی
Leninist /'lenɪnɪst/ *noun, adjective*
n لینینیست، لینینگەر، لینینباوەڕ *adj* سەربە لینینباوەری، پێوەندی بە لینینگەرییەوە هەیە ◯ *n* لنینگرا *adj* لنینگرایانە
lenis /'lenɪs, US 'lɪːnɪs/ *adjective*
(دەنگناسی، لەمەڕ نەبزوێنەکانەوە) نەرم، سووک (دژی fortis) ◯ لنیس
lenition /lɪ'nɪʃ(ə)n/ *noun*
(لە زمانە سێلتییەکاندا) ڕەوت یان ئەنجامی بوونەمەلاشووی نەبزوێنی ◯ لنیسیون
lenitive /'lenɪtɪv/ *noun, adjective*
(دەرمانی) ژانبڕ، هێورکەرەوە، دامرکێنەر ◯ (داروی) مسکن
lenity /'lenɪti/*noun*
نەرمی، دڵنەرمی، نەرمونیانی، بەزەیی، ڕوحم، دڵ ◯ ملایمت، رحم
Lenni-Lenape also **Leni-Lenape** = Delaware 1
leno /'liːnəʊ/ *noun, pl.* lenos
کەتانە: جۆرێ کوتاڵ و پارچە (بنەڕەت: لە **linum** لاتین "flax") ◯ لنو
lens /lenz/ *noun*
1 نیسکۆلکە، نیسکۆلە، نیسکەڵە، هاوێنە، لێنز 2 (توێکاری) نیسکۆلە (بنەڕەت: لاتین "نیسک"، لەبەر لێکچوونەکەی) ◯ 1 عدسی 2 جلیدیّە، عدسی
lensless *adjective*
بێنیسکۆلکە، بێنیسکۆلە، بێنیسکەڵە، بێهاوێنە، بێلێنز ◯ بدون عدسی
lensman *noun, pl.* lensmen
وێنەگر یان وێنەهەڵگری پیشەیی ◯ عکاس یا فیلمبردار حرفەای
lent /lent/ = past and past participle of lend
Lent /lent/ *noun*
(لە دینی کریستانیەتدا) ماوەی 40 ڕۆژ لە چوارشەممەی خۆڵەمێش (یەکەمین ڕۆژی لێنت Lent) تا جەژنە فتیرە، ڕۆژووی چلە، ڕۆژووە گەورە (بنەڕەت: ئینگلیسی نێوەڕاست، کورتەی Lenten) ◯ چلەی روزە
-lent *suffix*
پێشگر: ئاوەڵناوساز: **pestilent** (بنەڕەت: لە - **lentus** لاتین) ◯ پسوند: صفتساز
lentamente = lento
lentando *adverb, adjective*
(موسیقا) بە شێنەیی، هێواش، لەسەرەخۆ ◯ بە طور ملایم
Lenten /lentən/ *adjective*
سەربە یان گونجاو بۆ ڕۆژووی چلە ◯ وابستە بە یا در خور چلەی روزە
Lenten rose *noun*
[*Helleborus orientalis*] hellebore جۆرێ ◯ نوعی گیاه
lentic /'lɛntɪk/ *adjective*, also lenitic
(ژینگەناسی) لە ئاوی مەنددا دەژی یا هەڵکەوتووە، مەن(د)ژی، مەنداوژی ◯ لنتیک
lenticel /'lɛntɪsɛl/ *noun*
(ڕووەکناسی) کون، نیسکۆلە، نیسکەلە، مێزوولە ◯ سوراخ، منفذ
lenticellate *adjective*
کونکون، نیسکۆلەدار، مێزوولەدار ◯ دارای سوراخ، منفذدار
lenticular /lɛn'tɪkjʊlə/ *adjective*
1 نیسکئاسا، دوولادەرپەڕیو، دوولاقۆقز، 2 convexo-convex ،biconvex سەربە نیسکۆلەی یان لێنزی چاو 3 لە دەنکی نیسک لە شێوەدا دەچێ، نیسکی، شێوەنیسک، نیسکئاسا (**lenticularly** *adv*) lentil-shaped ◯ 1 عدسیمانند، محدبالطرفین 2 وابستە بە عدسی چشم 3 عدسیمانند
lenticulate *adjective*
کونکون ◯ دارای منفذ
lenticulation *noun*
پێکهاتنی نیسکۆلە یان نیسکەلە ◯ ایجاد عدسی
lenticule *noun*
1 کەندەک یان شوێن groove و قەد و لۆی وردی سەر ڕووی پەردەی پرۆجێکشن 2 هەریەک لەو نیسکەلە وردانەی (تەنیشت) بنکی فیلم کە لە وێنەگری ڕەنگی یان stereoscopic بەکاردێتری ◯ لنتیکول
lentiform *adjective*
نیسکئاسا، نیسکی، مێزوویئاسا، شێوەنیشک ◯

عدسی‌مانند

lentiform nucleus *noun*
(تویکاری) ناوکی نیسکی یان نیسک‌ئاسا: بەشی خواروی دوو ناوکی خۆلەمێشی corpus striatum ◌ هستەی عدسی‌مانند

lentigo /lɛnˈtʌɪɡəʊ/ *noun, pl.* lentigines /-ˈtɪdʒɪniːz/
شلی، کونج (بنەڕەت: لە لاتین، لە *lent- lens* "نیسک") ◌ ککمک

lentil /ˈlentl/ *noun*
1 نیسک، ڕۆژیک، میژوی، مەرژی 2 گیا یان پنجی نیسک [*Lens culinaris*] 3 (زەوی‌ناسی) چین یان توێی لە زەوی یان کانزایی کە لە نێوان کۆمەڵە چین و توێ جیاجیا هەڵکەوتبێ ◌ 1 عدس 2 گیاه عدس 3 لنتیل

lentisc /lɛnˈtɪsk/ *noun*
داری مەستەکی mastic tree ◌ درخت مصطکی

lentitude *noun*
خاوی، هێواشی، شینەیتی ◌ آهستگی، کندی

lentivirus /ˈlɛntɪˌvʌɪrəs/ *noun, pl.* lentiviruses
(پزشکی) کۆمەڵی لە retroviruse ـەکان، ڤایروسەخاوە ◌ لنتی‌ویروس

lent lily *noun*
(ڕووەک‌ناسی) نێرگزەکێوی ئەورووپایی [*Narcissus pseudonarcissus*] ◌ نرگس وحشی اروپایی

lento /ˈlentəʊ, US -toʊ/ *adjective, adjective*
(موسیقا) بە خاوی، بە شینەیی، هێواش، بە هێواشی ◌ آهسته

lentoid /ˈlɛntɔɪd/ = lenticular1

Leo /ˈliːəʊ, US ˈliːoʊ/ *noun*
1 شێر(ە): کۆئەستێرەی constellation باکووری لە ڕۆژهەلاتی Cancer 2 شێر (= پێنجەمین کەلوو لە زۆدیاک) ◌ 1 صورت فلکی لیو 2 اسد

Leonadesque *adjective*
لیۆناردانە، بە شێوەی لیۆناردۆ داڤینچی (1452-1519) Leonardo da Vinci ◌ لیوناردسک

Leonberg /ˈliːənbəːɡ/ *noun,* also Leonberger
سەگێکی زلە یا قەبەی دوورەگە لە Saint Bernard و Newfoundland (لە ناوی شارێ لە باشووری ڕۆژاوای ئەڵمان) ◌ لیون‌برگ

leone /liːˈəʊn/ *noun*
یەکەی بنەڕەتی پارەی سیرالیۆن، بەرامبەر بە سەد cent ◌ لیون

leonine /ˈliːənaɪn/ *adjective*
شێرئاسا، شێرانە، وەک شێر، شێری ◌ شیرمانند

Leonid *noun, pl.* Leonids or Leonides
(ئەستێرەوانی) ئەستێرەیێکی کلک‌دار کە هەموو ساڵێ لە 14 نۆڤامبردا دەردەکەوێ ◌ لیونید

leopard /ˈlepəd, US -ərd/ *noun,* fem. leopardess
1 پڵنگ، پلینگ، بەور 2 [*Panthera pardus*] (وەک ئاوەڵناو) خاڵ‌خاڵ یان پنکەپنکە وەک پلینگ 3 نەخشی پلینگ (ی خاڵ‌خاڵ) وەک heraldry ◌ 1 پلنگ 2 خال‌خال مانند پلنگ 3 لیوپارد

leopard cat *noun*
پشیلەپلنگ، پشیلەی پلینگی یان بەوری، جۆرێ پشیلەکێوی ئاسیای ڕۆژهەلات [*Felis bengalensis*] ◌ گربەی پلنگ

leopardess /ˈlepədes, US -ərd-/ *noun*
پلنگی مێ، دێلەپلنگ، ماپلینگ ◌ ماده‌پلنگ

leopard frog *noun*
بۆقەپلنگ، بۆقی پلینگی [*Rana pipiens*] ◌ نوعی قورباغه

leopard moth *noun*
جۆرێ پەروانە moth، گەراکانی لە نێو داردا ڕەهۆڵە لێدەدەن و دەتوانن دەبنە مایەی زیان [*Zeuzera pyrina*] ◌ نوعی پروانه

leopard's bane *noun*
ڕووەکێکی پرگەڵا، لە تیرەی daisy [تۆخم *Doronicum*] ◌ نوعی گیاه

leopard seal *noun*
بەرازەئاوی پلینگی [*Hydrurga leptonyx*] ◌ نوعی فک

leotard /ˈliːətɑːd, US -tɑːrd/ *noun*
بەرگی چەسپیو، جلوبەرگی تەنگ (لە تەناف‌بازی و وەرزش ب.ت. ژنان لەبەری دەکەن) ◌ لیوتارد

LEP *abbreviation* limited English proficient
نیمچەشارەزای ئینگلیسی ◌ لپ

Lepcha /ˈlɛptʃə/ *noun, pl.* same or Lepchas
1 ئەندامی گەلێ کە زۆربەیان لە شیو و دۆڵی چیاکانی Sikkin، ڕۆژاوای بوتان و چەند بەشێکی نیپاڵ و بەنگال‌ی ڕۆژاوا 2 زمانی Tibeto-Burman ی ئەو گەلە (بنەڕەت: لە *lāpche* نیپالی) ◌ لپچا

leper /ˈlepə(r)/ *adjective, noun*
adj گول، پیسدار *n* 1 نەخۆشی گولی 2 (خوازە) مرۆی دەرکراو یان لێ‌پرێنگاوە (خەڵک دووری لێ‌دەکەن، لە *leper* فەرەنسی کۆن، بە ڕێگای لاتین لە *lepra* یۆنانی، مێیینەی *lepros* "scaly") ◌ *adj* جذامی *n* 1 بیمار جذامی 2 (مجازی) آدم مطرود

lepidolite /ˈlɛpɪdəlʌɪt, US lɪˈpɪdəlʌɪt/ *noun*
بەردەپوولەکە: کانێ لە کۆمەڵی mica لیتیۆمی

تیایە ۞ لپیدولیت

Lepidoptera /ˌlɛpɪˈdɒpt(ə)rə/ *noun, pl.*
پوولـەکەباڵان: وەکوو پەپوولـەکـان (شـەوگـەڕ moth یـان ڕۆژگـەڕ butterfly؛ بنـەڕەت: لـە *lepis, lepid-* "پوولـەکـە" + *pteron* "باڵ") ۞ لپیدوپترا

lepidopteran /ˌlɛpɪˈdɒpt(ə)rə/ *noun, adjective*
n پوولـەکەباڵان *adj* سـەربە پوولـەکەباڵان ۞ لپیدوپتران

lepidopteron /ˌlɛpɪˈdɒpt(ə)rə/ *noun*
مێرووی پوولەکەباڵ ۞ لپیدوپترون

lepidopterous *adjective*
پوولەکەباڵ ۞ لپیدوپتروس

leporine /ˈlɛpərʌɪn/ *adjective*
کەروێشکی، کەروێشکئاسا ۞ خرگوشی

leprechaun /ˈlɛprəkɔːn/ *noun*
(لە فۆلکلۆری ئیرلەندی‌دا) جنۆکەی گرگن ۞ جن کوتوله

lepromatous /lɛˈprəʊmətəs/ *adjective*
سـەربە دوو جۆری سەرەکی زۆر ئاستەمی گولی ۞ لپروماتوس

leprosarium /ˌlɛprəˈsɛːrɪəm/ *noun*
نەخۆشخانەی گولەکان ۞ بیمارستان جذامی‌ها

leprosy /ˈleprəsi/ *noun*
گولی، پیس، نالە، کەرەگوشـە، ریژ ۞ جذام

leprous /ˈleprəs/ *adjective*
1 گول، پێوەندی بە گولی‌یەوە هەیە، شێوەی گـولی دەدا 2 = scaly، scurfy (leprously *adv*) ۞ جذامی، وابسته به جذام، شبیه به جذام

lepta = plural form of lepton1

leptin *noun*
(زینـدەکیمیا) لیپتین، تـەنکینـە، ناسکینە (جـۆری پرۆتئین کە لە لایەن شانەی چەورەوە بەرهەم دێ و بـاوەڕ وایـە کـە پاشـەکـەوتی چـەوری لـە لەشدا میزان دەکا، لە *leptos* یونانی‌یەوە "thin" + -in) ۞ لپتین

lepto- *prefix*
پێشگر: چکۆلە، پچوک، باریک، تەنک، تەسک: *leptocephalic* (بنەڕەت: لە *leptos* یونانی‌یەوە) ۞ پیشوند: کوچک، باریک

leptocephalic /ˌlɛptə(ʊ)sɪˈfalɪk, -kɛˈfalɪk-/ *adjective,* also leptocephalous /-ˈsɛf(ə)ləs, -ˈkɛf-/
سـەرباریک narrow-skulled ۞ دارای سر باریک

lepton[1] /ˈlɛptɒn/ *noun, pl.* lepta
لیپتۆن (یەکـەی پـارەی یونـان، بـایی سـەدیەکی دراخما) ۞ لپتون

lepton[2] /ˈlɛptɒn/ *noun, pl.* leptons
(فیزیـک) لیپتـۆن (بنـەڕەت: لـە *leptos* یونـانی "small" + -on) ۞ لپتون

leptonic *adjective*
(فیزیک) لیپتونیک، لیپتۆنی ۞ لپتونیک

lepton number *noun*
(فیزیک) ژمارەی لیپتۆن ۞ عدد لپتون

leptospiral *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە leptospire ـەوە هەیە ۞ وابسته به لپتواسپیر

leptospire *noun*
هەریەک لە پێچەمووە spirochaete باریک و هەواژی‌یەکان aerobic لە توخم یان دەستەی *Leptospira* ئازادژی یا مشەخۆرن parasitic (لە شیردەراندا mammals) ۞ لپتواسپیر

leptospirosis /ˌlɛptə(ʊ)spʌɪˈrəʊsɪs/ *noun, pl.* leptospiroses
نـەخۆشی مشک، لیپتۆسپیرۆسیس (ئـازارێکی بـەکتریایی کرتێنـەران، سـەگ و گـوانداران کـە رادەگوێزرێ بۆ مرۆڤ) ۞ لپتوسپیروسیس

leptotene /ˈlɛptə(ʊ)tiːn/ *noun*
(زیندەناسی) باریکەتەنکینە: یەکەمین قۆناخی پرۆفـازی prophase کـەمـەدابەشبـوونی meiosis، بەدرێژایی ئەمە هەر کرۆمۆزۆمێ بە شێوەی تاڵ یان دەزووی باریک دەردەکەوێ ۞ لپتوتین

Lesbian *adjective*
سـەربە دوورگەی یونانی Lesbos ۞ وابسته به لسبوس

lesbian /ˈlezbiən/ *noun, adjective*
n پانپانۆکێ‌باز، ژنی پانپانۆکێ‌کردوو یـان هاوڕەگـەزباز *adj* 1 پانپانۆکێ‌کـردوو، هاوڕەگەزباز 2 سەربە ژنانی هاوڕەگەزباز ۞ *n* زن هم‌جنس‌باز *adj* 1 هم‌جنس‌باز 2 وابسته به زنان هم‌جنس‌باز

lesbianism *noun*
پانپانۆکێ(بـازی)، قوزەتەقێنـە، قـاش، هاوڕەگەزبازی ژنان ۞ هم‌جنس‌بازی زنان

lese-majesté *noun,* also lese-majesty /ˌliːz ˈmædʒɒsti, US ˌleɪz/
1 (فەرەنسی) پیلان بەدژی حکومەت، تاوان و خراپەکاری بەدژی حکومەت، وڵاتفرۆشی 2 بێ‌حورمەتی، بێ‌ڕێزی، ڕووداری (بنەڕەت: لە *lèse-majesté* فـەرەنسـی، ئـەویش لـە *laesa majestas* لاتینـەوە "دەسـەڵاتداری بـریندار") ۞ 1 توطئه علیه دولت 2 بی‌احترامی

lesion /ˈliːʒn/ *noun*
1 برین، زام، نزد، injury، harm: *skin/brain lesions* 2 دەرد، ئێش، ئازار، بەڵا (lesioned *adj*) ۞ 1 زخم 2 آسیب، گزند، ضایعه

less /les/ *adjective, adverb, preposition*
کـەمتـر، چکۆلـەتر، وردتـر، minus: *less butter/time/importance* ◊ *less expensive/likely/intelligent* ◊ *Send a*

cheque for the catalogue price, less 10% discount ◌ کەمتر، کوچکتر

-less *suffix*

پاشگر: بێ ـ ـنەبوو: *flavourless* (بنەڕەت: لە - *lēas* ئینگلیسی کۆن، لە *lēas* "بێبەری لە، بێبەش لە"، -lessly و -lessness) ◌ پسوند: بیـ بدون

lessee /le'si:/ *noun*

کرێنشین، بەکرێگرتوو، کرێچی ◌ مستأجر

lesseeship *noun*

کرێنشینی، بەکرێگرتوویی، کرێچیتی ◌ مستأجری

lesser /'lesə(r)/ *adjective*

کەمتر، چکۆلەتر، بچووکتر ◌ کمتر، کوچکتر

Lesser Bear *noun*

(ئەستێرەوانی) ورچی بچووک، ورچۆلە، ک ◌ دب اصغر

lesser burdock *noun*

(ڕووەکناسی) حەشەگیرە [*Xanthium strumarium*] ◌ زردینە

lesser celandine *noun*

جۆرێ گیای چەندساڵەی گوڵزەردی ئوراسیایی لە خێزانی buttercup، خۆماڵی باکووری ئەمریکایە [*Ranunculus ficaria*] ◌ زردینە

lesser cornstalk borer *noun*

جۆرێ پەپوولەی شەوگەڕی pyralid، کرمۆکەکانی سەوزباوی باریکن کە ڕەهۆڵە بۆ نێو لاسک و قەد ب.ت. هی Indian corn (تزیک بە ناستی عەرز) لێیدەدەن [*Elasmopalpus lignosellus*] ◌ نوعی پروانە

Lesser Dog *noun*

(ئەستێرەوانی) سەگی بچووک، سەگۆلە ◌ کلب اصغر

lesser honeywort *noun*

(ڕووەکناسی) پلاوسەدری، گیابرنجە، گیابلاو، گیابرنج، گیابرنجی [*Serinthe monor*] ◌ علی

lesser panda = red panda

lesser peach tree borer *noun*

(جۆرێ) پەپوولەی شەوگەڕی باڵتەنگ clearwing moth، کرمۆکەکانی ڕەهۆڵ بۆ نێو داری درەختە دەنکدارەکان (ب.ت. داری کۆخ) لێیدەدەن [*Synanthedon pictipes*] ◌ نوعی پروانە

lesson /'lesn/ *noun*

1 وانە، دەرس: *She gives piano lessons* 2 ماوەی وانەخوێندن، سەعاتی وانە یان دەرس 3 چام، وانە، دەرس، نموونە 4 بڕگەیێ لە کتێبی پیرۆز کە بە درێژایی ئاهەنگێکی ئایینی دەخوێنرێتەوە، برگە، پاژ، بەش ◌ 1 درس 2 ساعت درس 3 درس عبرت 4 لسن، پارە

lessor /le'sɔ:(r)/ *noun*

بەکرێدەر ◌ موجر

lest /lest/ *conjunction*

نەکا، مەبادا، دووربێ، نەوەکوو ◌ نکند نە، مبادا

let[1] /let/ *noun*

1 بەکرێدان: *a long-term/short-term let* 2 ماڵی بەکرێ 3 کرێنشین، کرێچی ◌ 1 اجارە 2 منزل اجارەای 3 مستأجر

let[2] /let/ = past and past participle of let

let[3] /let/ *noun*

(تێنیس) لێت ◌ لت

-let *suffix*

پاشگر: بچووک، چکۆلە، چە، ژە، ـئۆلکە، ـئۆچکە، ـوولە، ـئۆکە، ـئۆلە، ـەڵە، ـلە، یلە، ـئۆک، ـچک: *booklet* ◌ پسوند: کوچک، چە

let-down *noun*, also letdown

ناهومێدی، دڵساری، بێهیوایی، disappointment ◌ یأس

lethal /'li:θl/ *adjective*

1 کوشندە، قڕکەر، تیابەر، مەرگاوی، مەرگبار: *a lethal weapon* ◊ *a lethal dose of poison* ◊ *The snake's venom is rarely lethal to humans* ◊ *death by lethal injection* 2 زیاناوی، زیانبار، harmful، devastating، destructive: *a lethal attack on his reputation* ◊ *The closure of the factory dealt a lethal blow to the town* ◌ 1 مهلک، مرگبار 2 مضر، زیانبار

lethal gene *noun*, also lethal factor, lethal mutant, lethal mutation

(زیندەناسی) ژێن یا بوهێلی کوشندە ◌ ژن مهلک

lethally /'li:θəli/ *adverb*

بە شێوەیەکی کوشندە، بە شێوەیەکی مەرگبار، کوشندانە، مەرگێنەرانە ◌ بە طور مهلک

lethargic /lə'θɑ:dʒɪk, US -'θɑ:rdʒ-/ *adjective*

1 سست، وەڕەز، خاو، داهێزراو، داوەشاو، گیانبەخاوکەوتوو، قورس، داگیراو، خەواڵوو، بێتاقەت، تەوەزەل، تەپ، تەمەڵ، لەشگران: sluggish 2 داوەشێنەر، داهێزرێنەر 3 نارەحەتکەر، دڵتەنگکەر ◌ 1 خمودە، بیحال 2 رخوتآور 3 افسردەکنندە

lethargically /lə'θɑ:dʒɪkli, US -'θɑ:rdʒ-/ *adverb*

داوەشێنەرانە، بە شێوەیەکی داهێزرێنەر ◌ بە طور رخوتآور

lethargy /'leθədʒi, US 'leθərdʒi/ *noun*

1 وەڕەزی، سستی، داهێزران، بێتاقەتی، خەواڵوویی، داوەشان، داوەشاوی، گیانبەخاوکەوتوویی، قورسی، داگیراوی، ناهۆگری، ناتامەزرۆیی، بێسەرنجی، بێهیوایی 2 (پزشکی) خەوەمەرگێنە ◌ 1 خمودی،

lettering /ˈletərɪŋ/ *noun*
1 پیتەکان، تیپەکان: 2 *Gothic -ring* (هونەری) کێشانەوە یان نووسینی پیتەکان (یان وشەکان) ◯ 1 حروف 2 (فن) طراحی حروف (یا کلمات)
letter-lock /ˈletə lɒk/ *noun*
قوفڵی پیتی ◯ قفل حروفی
letter of credit *noun*
(دارایی) باوەڕنامە، نامەی باوەڕی یا کرێدیت یا بانکی ◯ اعتبار اسنادی
letter of intent *noun*
بڕیارنامە ◯ قول‌نامە
letter of understanding *noun*
لێک‌گەیشتن‌نامە، نامەی لێک‌گەیشتن ◯ تفاهم‌نامە
letter opener = paper knife
letter-paper *noun*
کاغەزی نامەنووسی ◯ کاغذ نامەنویسی
letter-perfect *adjective*, also word-perfect
بێ‌کەم‌وکورتی، تەواودروست ◯ کاملاً صحیح
letterpress /ˈletə pres/ *noun*
1 دەق، نووسراوە (چاپ‌کراو ب.ت. کتێبی وێنەدار) 2 شێوازی چاپ‌کردن بە پیتە بەرجەستەکان 3 چاپی بە پیت (یان پیتی) ◯ 1 متن 2 روش چاپ با حروف برجسته 3 چاپ حروفی
letting /ˈletɪŋ/ *noun*
خانوو یان ئاپارتمانی بەکرێ، ماڵ یان دەستەخانووی بەکرێ: *holiday lettings* ◯ منزل یا آپارتمان اجاره‌ای
Lettish *adjective, noun*
adj سەربە لاتفیاییەکان یان زمانەکەیان، لاتفیایی *n* - 2 Latvian ◯ *adj* وابسته به لاتویایی‌ها یا زبانشان
lettuce /ˈletɪs/ *noun*
1 (رووەک‌ناسی) کاهوو، خاس، مارول [*Lactuca sativa*] 2 بۆ ناوی رووەک و گیای تر کە گەڵاسەوزەکانی دەخورێن، بەکاردێنرێ، ب.ن. lamb's lettuce ◯ کاهو
let-up /ˈlet ʌp/ *noun*
1 کەم‌بوونەوە، دابەزین، هاتنەخوارەوە، نیشتنەوە، سووک‌بوون، داشکان 2 هەڵوەستە، بچڕان، پسان ◯ 1 کاهش، ایست 2 انقطاع
Letzeburgesch /ˌlɛts(ə)bəːˈgɛʃ, US ˈlɛts(ə)ˌbəːgɪʃ/ (also Letzebuergesch) = Luxemburgish
leu /ˈleɪuː/ *noun, pl.* lei /leɪ/
لیۆ: یەکەی بنچینەی پارەی رۆمانیا، بەرامبەر بە سەد ban ◯ لیو
leucine /ˈluːsiːn/ *noun, abbreviation* Leu, Symb. L
(زیندەکیمیا) لوسین، سپینە: ترشەڵۆکێکی ئەمینۆی بنەڕەتی $C_6H_{13}NO_2$، لە زۆربەی

رخوت، بی‌علاقگی 2 لتارجی، سبات
lethe /ˈliːθi/ *noun*, Latin, from Greek *Lēthē*, from *lēthē* forgetfulness
1 (Lethe) لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا) رووباری لەبیرچوونەوە 2 لەبیرچوونەوە، بیرچوونەوە، فەرامۆشی ◯ 1 لته 2 فراموشی
Lethean /ˈliːθiən/ *adjective*
1 سەربە رووباری لەبیرچوونەوە (لە میتۆلۆژی یۆنانی‌دا، ئەو رووبارەی دنیای مردووان کە هەرکە لەی بخورایەتەوە، مردووان ژیانی خۆیان لەسەر دنیا لەبیر دەبردەوە) 2 مایەی فەرامۆشی یان لەبیرچوونەوە، لەبیربەرەوە، فەرامۆشی‌هێنەر ◯ 1 لتیان 2 موجب فراموشی، فراموشی‌آور
lethiferous /lɪθɪfərəs/ *adjective*
مەرگاوی، کوشندە، قڕکەر، مەرگێنەر ◯ مرگبار
Letraset *noun*
لێتراسێت (کۆمەڵە پیتێکی چاپی پێکەوەنووساو) ◯ لتراست
let's = let us
با، بلا، وەرن، بێلە، بێڵن ◯ بیایید، بگذارید
Lett = Latvian
letter /ˈletə(r)/ *noun*
1 نامە، کاغەز 2 (ئەلفوبێ) پیت، تیپ 3 بەڵگە، نووسراوە، تێبینی 4 دەق 5 گوتە، وتە، بێژە 6 (چاپ) شێوازی فۆنت یان دەستەتیپ 7 (letters) وێژە، توێژە 8 (کۆن) زانیاری، زانست، زانایی، زانیاری (ئینگلیسی نێوەڕاست، لە *lettre* فەرەنسی کۆن، لە *littera* ،*litera* لاتین "پیتی ئاوبی"، (کۆ) "culture ،literature ،epistle")
◯ 1 نامه 2 حرف 3 سند، نوشته 4 نص 5 لفظ 6 سبک قلم 7 (در جمع) ادبیات 8 علم، دانش
letter bomb *noun*
بۆمبی نامەیی، بۆمبی پۆستی ◯ بمب پستی
letter-box /ˈletəbɒks, US -tərb-/ *noun*
سنووقی نامە، سنووقی پۆست ◯ صندوق پست
letter-carrier *noun*
نامەبەر ◯ پستچی
letter-case *noun*
کیفی نامە، نامەدان، جێ‌نامە ◯ کیف نامه
letter-drop *noun*
(کونی) سنووقی پۆست ◯ (دهانەی) صندوق پست
lettered *adjective*
خوێندەوار، خوێندە، میرزا، سەواددار، رۆشنبیر، رووناکبیر، educated ،learned ◯ تحصیل‌کرده، باسواد، اندیشمند
letterhead /ˈletəhed, US -tərh-/ *noun*
1 سەرپەڕ، سەرنامە، کاغەزی نیشانەدار، سەرکاغەز 2 تایبەتمەندی (تێو و نیشان) چاپ‌کراو لە سەرووی سەرپەڕ ◯ 1 سربرگ 2 مشخصات چاپ‌شده بالای سربرگ

گیانی ژن (بەهۆی سووربوونەوە (یان خوێن‌تێزان congestion) و هەوکردنی پەردەی کیمی mucous membrane) ◯ لوکوریا

leucorrhoeal *adjective*, US leucorrheal, leukorrheal
سەربە لیمانەرژێ ◯ وابستە بە لوکوریا

leucosis /lu:'kəʊsɪs/ *noun*, also leukaemia
نەخۆشی شێرپەنجەی خوێنی گیانەوەران ◯ لوکوز، لوکوسیس

leucotic *adjective*
سەربە لیۆکوز یان لیۆکوسیس ◯ وابستە بە لوکوز، لوکوسیس

leucotomy /lu:'kɒtəmi/ = lobotomy

leukaemia /lu:'ki:miə/ *noun*, US leukemia
شێرپەنجەی خوێن، لووکیمیا ◯ لوسمی

leukaemic *adjective*
سەربە شێرپەنجەی خوێن، لووکیمیایی ◯ وابستە بە لوسمی

leukaemogenesis *noun*
پێکهاتنی شێرپەنجەی خوێن یان لووکیمیا ◯ لیوکیموژنیز

leukaemogenic /lu:ˌki:mə(ʊ)'dʒɛnɪk/ *adjective*, US leukemogenic
پێوەندی بە پەرەسەندنی شێرپەنجەی خوێنەوە هەیە ◯ لیوکیموژنیک

leukocyte = leucocyte

leukopoiesis *noun*
سازبوون یان پێکهاتنی خڕۆکەی سپی ◯ تکون گلبول سفید

leukopoietic *adjective*
سەربە leukopoiesis ◯ وابستە بە تکون گلبول سفید

leukotriene /ˌlu:kə(ʊ)'trʌɪi:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) کۆمەڵێ لە ئاوێتە چالاکەکان active compounds لە باری زیندە(وەر)ناسییەوە biologically، لە لەش‌دا و بەهۆی arachidonic acid پێکدێن، کۆمەڵێکی ئایکۆسانۆئیدەکان eicosanoid کە لە کاردانەوە allergicەکان‌دا بەشدار دەکەن ◯ (لـ...)وکوترین

Lev. *abbreviation* Leviticus (in biblical references)

lev /lɛv, US lɛf/ *noun*, also leva /'lɛvə/, *pl.* leva or levas or levs
یەکەی بنەرەتی پارەی بولگاریا، بەرامبەر بە سەد stotinka ◯ لو

Levalloisian *adjective*
(زەویناسی) سەربە فەرهەنگ یان چاندی Palaeolithic ی نێوەراست و شوێنەوارەکانی ئەو سەردەمە کە دۆزینەوەی ئاور بووە (بنەرەت: *Levallois*-Perret دەوروپشتی پاریسی فەرەنسە) ◯ لوالوایسیون

پرۆتینەکان‌دا هەیە ◯ لیوسین

leucistic /lu:'sɪstɪk/ *adjective*
(گیانەوەرناسی) خاوەنی تووک، پەڕوباڵ یان کەوڵی سپی، لەبەر نەبوونی pigment ◯ لیوسیستیک

leucite *noun*
لیۆسیت: جۆرێ کانی سپی یان بۆر، لە سیلیکاتی پۆتاسیۆم یان ئالۆمینیۆم پێکهاتووە و لە بەردە ئاگرینەکان‌دا هەیە ◯ لیوسیت

leucitic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە leucite ـەوە هەیە ◯ وابستە بە لیوسیت

leuco- (also leuko-) *prefix*
پێشگر: 1 سپی، چەرموو 2 خڕۆکەی سپی: (بنەرەت: لە *leukos* یۆنانییەوە ("white" ◯ پیشوند: 1 سفید 2 گلبول سفید

leucocidin *noun*
ماک یان سابستەنسێکی بەکتریایی کە خڕۆکە سپییەکانی خوێن لەنێو دەبا یان دەفەتێنێ ◯ لوکوسیدین

leucocyte /'lu:kəsaɪt, US -kəʊs-/ *noun*, also leukocyte
(کارئەندامناسی) خڕۆکەی سپی ◯ گلبول سفید

leucocytic *adjective*
سەربە خڕۆکەی سپی ◯ وابستە بە گلبول سفید

leucocytosis /ˌlu:kə(ʊ)sʌɪ'təʊsɪs/ *noun*, leukocytosis
زۆربوونی ژمارەی خڕۆکە سپییەکان لە خوێن‌دا، ب.ت. بەدرێژایی نەخۆشی ◯ لیوکوسیتوز، لیوکوسیتوسیس

leucocytotic *adjective*
سەربە لوکوسیتۆسیس ◯ وابستە بە لیوکوسیتوز

leucoderma /ˌlu:kə(ʊ)'də:mə/ = vitiligo

leucoma /lu:'kəʊmə/ *noun*
خەستی کۆرنیە، چری کۆرنیە (بنەرەت: لە *leukōma* یۆنانی) ◯ غلظت قرنیه

leucopenia /ˌlu:kə(ʊ)'pi:nɪə/ *noun*, also leukopenia
کەم‌بوونەوەی ژمارەی خڕۆکە سپییەکانی خوێن ◯ لوکوپنیا

leucopenic *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە لوکوپێنیاوە هەیە ◯ وابستە بە لوکوپنیا

leucoplast /'lu:kə(ʊ)plast, US -plɑ:st/ *noun*
(رووەکناسی) ئەندامۆکەی بێ‌ڕەنگی نێو خانەکانی رووەک، بۆ هەڵگرتنی نشاستە یان رۆن بەکاردێتێ ◯ لوکوپلاست

leucorrhoea /ˌlu:kə'ri:ə/ *noun*, US leucorrhea, leukorrhea
لیمانەرژێ: لێهاتنی کیمی سپی‌باو یان رەش‌باو لە

Levant /lɪ'vænt/ *noun*, geographical name
(کۆن) رۆژهەلات، خۆرهەلات (هی مەدیتەرانە) ◌ خاور، مشرق

levanter *noun*
رۆژهەلاتی، خەلکی (لای) رۆژهەلات ◌ اهل مشرق

Levantine /'levəntaɪn/ *adjective, noun*
adj رۆژهەلاتی، خۆرهەلاتی، سەربە رۆژهەلات *n* 1 خەلکی (لای) رۆژهەلات 2 پارچەی هاوریشمی یان ئاوریشمی ◌ *adj* شرقی *n* 1 اهل مشرق 2 پارچەی حریری

levator /lɪ'veɪtə/ *noun*
(تویکاری) ماسوولکەی بەرزکەرە یان هەلینەر ◌ عضلەی رافعە

levee[1] /'levi/ *noun*
میوانداری شایانە ◌ پذیرایی ملوکانە

levee[2] /'levi/ *noun*
1 سرک، لافاوگیرەوە، دیواری سیلاو، لافاوبەند، بەربەست، بەربەند،کەرپە 2 لەنگەرگا، = quay ◌ 1 لوار 2 اسکلە

level /'levl/ *adjectivem noun*
adj 1 ریک، تەخت، راست، دۆخ، گۆر، هاوئاست، بێ‌لێژایی، تەراز، ریک، مال؟: 2 *low/high pollution levels* بەقەدیەک، یەکسان، بەرامبەر، یەک‌ئەندازە، یەک‌دەست *n* ئاست، روو، تەخت، ریک، هیلی ئاسویی، هیلی پۆیی، ئاستی پۆیی ◌ *adj* 1 صاف، هموار 2 هم‌سطح، مساوی *n* سطح، خط افقی، سطح افقی

level crossing *noun*
یەکتربرینی هاوئاست یا تەراز ◌ تقاطع هم‌سطح

leveler = leveller

level-headed *adjective*
ژیرانە، لۆژیکی، ئاقلانە، لەسەرەخۆ ◌ منطقی، معقول

leveller /'levələ(r)/ *noun*, US leveler
1 یەکسان‌خواز، لایەنگری بەرامبەری (سیاسی و کۆمەلایەتی) 2 (Leveller) ئەندامی کۆمەلی تونرەوی جودابیرانی شەری نیوخۆیی ئینگلتەرە (1642-9) 3 تەرازگر ◌ 1 مساوات‌طلب 2 و 3 لولر

levelling *noun*
ریکاندن، ریک‌کردن، تەختاندن، تەخت‌کردن، بیراز، بیرازتن، راستەوپاستەکردن ◌ تسطیح

leveling-rod /'levəlɪŋ rɒd/ *noun*
میلی ئەندازەی ئاستی یان ئاست‌پیو ◌ دستک مساحی

levelness /'levlnəs/ *noun*
ریکی، تەختی، گۆری، راستی، تەرازی ◌ همواری، صافی

levelly /'levəli/ *adverb*
بە شیوەیەکی ریک، تەختانە ◌ بە طور صاف

lever /'liːvə(r), US 'levər/ *noun*
1 نیل، نویل، شیروکول، لۆسە، بەرازە، باری، چل‌میردە، چلمیر (لە دار)، قەراسە، سمک، مەلغە، دەسک، کەرانە، میلە، لایز، لهازە، مانیلا، مالیلا، بەرزکەرە 2 (خوازە) کەرەسەی سەنگی‌دانان، ئامرازی گوشار خستنەسەر ◌ 1 اهرم، دیلم 2 وسیلەی اعمال فشار

leverage /'liːvərɪdʒ, US 'lev-/ *noun*
1 کار یان هیزی نویل، بەکارهینانی لۆسە 2 سوود و کەلکی میکانیکی نویل 3 (خوازە) هیز، دەسەلات، دەس‌رۆیشتوویی، کاریگەری، باندۆر ◌ 1 بە کارگیری یا قدرت اهرم 2 سود مکانیکی اهرم 3 (مجازی) نفوذ، قدرت، تأثیر

leveret /'levərət/ *noun*
خرنک، بەچکە کەرویشک، بیچووە کەرویشک ◌ بچەخرگوش

leviathan /lə'vaɪəθən/ *noun, adjective*
1 لیڤایسین، نەهەنگ، لیڤیاتان (کتیبی پیرۆز: گیانەوەریکی ئاوی) 2 کەشتی گەورە 3 (شتی) کەل، زەبەلاح، یەکجارگەورە و بەهیز، دیو: *the 4 -han of government bureaucracy* دەولەت یان پاتشای زۆردار و ئۆتۆکراتیک (ئاماژە بە *Leviathan* هابز (1651)؛ بنەرەت: لە *liwyāṯān* عیبری) ◌ 1 لوی‌یاتان 2 کشتی بزرگ 3 هیولا، بسیار بزرگ و قوی 4 لویاتان

levigation /levə'geɪʃn/ *noun*
مشت‌ومال‌دان، نەرم‌کردنەوە، ساوینەوە، هارین ◌ صیقل‌زنی، نرم‌سازی، سحق

levin /'levɪn/ *noun*
(کۆن) برووسکە، چەخماخە، تریشقە، هەرووەتریشقە، چرف، تەشبریق (رەنگە بنەرەتیکی سکاتلەندی هەبی) ◌ آذرخش، برق

levirate /'liːvɪrət, US 'lev-/ *noun*, usu. the levirate
نەریتی جووەکانی زوو و هیندی لە گەلانی تر کە دوای مەرگی براکەیان براژنەکەیان مارە کەنەوە ◌ لویرات

Levis /'liːvaɪz/ *noun*
شەلواری لی، لیڤایز ◌ شلوار لی

levitation /ˌlevɪ'teɪʃn/ *noun*
کەوتنەحەوا، سووک‌بوون، بەرزبوونەوە، فرین (ب.ت. بەهۆی هیزیکی سەروو سروشتی‌یەوە) ◌ پرواز

Levite /'liːvaɪt/ *noun*
1 لیڤایت، لاڤی، لاوی، لاوی‌زادە: کوری یەعقووبی پیغەمبەر 2 لیڤیت (ئەندامی خیلی جوولەکەی لیڤی Levi) ◌ 1 لاوی، زادەی لاوی 2 لویت

Levitical /lɪ'vɪtɪk(ə)l/ *adjective*
1 سەربە لیڤیت 2 سەربە کتیبی لاڤیتان ◌ وابستە بە لویت

Leviticus /lɪˈvɪtɪkəs/ *noun*
کتێب یان سیفری لاویان یان لافیتان ۞ کتاب یا سفر لاویان

levity /ˈlevəti/ *noun, pl.* levities
1 سەرچڵی، هەڵەشەیی، سەرەڕۆیی 2 سووکی، رەفتارسووکی، چڵفی، قسەرتی‌گەری 3 وازیوازیبوون، تاوتاوی، راڕایی ۞ 1 سبکسری 2 جلفی 3 دمدمی، تلون مزاج

levonorgestrel /ˌliːvəʊnɔːˈdʒestr(ə)l/ *noun*
شێوەیێکی levorotatory چەپسووڕانەی پرۆژێستین progestin یکێ پێکهێنراو یان سینتیتیک $C_{21}H_{28}O_2$ ۞ لوونورجسترل

levorotation *noun*
سووڕان بەرەو چەپ، چەپسووڕی، چەپڕەوی، چەپڕۆیی ۞ چرخش به چپ

levorotatory /ˌliːvəʊˈrəʊtət(ə)ri/ *adjective*, US levorotary
داشکاو بەرەو چەپ، چەپسووڕ، چەپڕەو، چەپڕۆ، بۆ لای چەپەوە دەسووڕێتەوە (بڕوانە dextrorotatory) ۞ دارای تمایل چرخش به چپ

levulose = laevulose

levy /ˈlevi/ *noun*
1 (باج) دانان، سەندن، داسەپاندن 2 باجی کۆوەکراو 3 (دانانی) باج 4 سەربازگیری، ڕەش‌بگیری، سەربازان ۞ 1 وضع، تحمیل 2 مالیات وصولی 3 مالیات(بندی) 4 احضار مشمولین، سربازان

lewd /luːd, US ljuːd/ *adjective*
بەئالۆش، هەوەساوی، زەنەک، بزوێنەر، شەهوانی، سێکسی، پیس، هەرزە (lewdly *adv*: بزوێنەرانە) ۞ شهوت‌ران، شهوت‌انگیز، زشت

lewdness /luːdnəs, US ljuːdnəs/ *noun*
1 بەئالۆشی، زەنەکی، ناحەزی، پیسی، هەرزەیی 2 بێ‌شەرمی، بێ‌حەیایی ۞ 1 شهوت‌رانی، زشتی 2 وقاحت

lewis *noun*
دەزگایێ بۆ هەڵێنانی تەختەبەرد یان کۆنکرێتی قورس ۞ لویس

Lewis acid *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی لیویس (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئەمریکایی *Lewis* .Gilbert N) ۞ اسید لویس

Lewis base *noun*
(کیمیا) تفتی لیویس ۞ باز لویس

Lewis gun /ˈluːɪs gʌn/ *noun*, also lewis gun
لیویس‌گان (جۆرێ شەستیر machine gun، بنەڕەت: لە ناوی کۆلۆنێلی ئەمریکایی Isaac .N *Lewis*) ۞ لویس گان

Lewisian /luːˈɪsɪən/ *adjective*
(زەویناسی) لیویسیەن (سەربە قۆناخی سەرەتای Proterozoic لە ڕۆژاوای باکووری سکاتلەند، کە کۆنترین بەردەکان لە بریتانیا نیشتن؛ بنەڕەت: لە ناوی دوورگەی *Lewis* لە Outer Hebrides (شوێنێ کە زۆربەی outcrop ـەکانی ئەو تەختەبەردانە لەوێ دۆزرانەوە) ۞ لویسیان

lewisite /ˈluːɪsʌɪt/ *noun*
ئاوێتەیێکی بێ‌بۆن و زەردی کاڵ $C_2H_2AsCl_3$، لە شەڕی جیهانی یەکەمدا وەک هۆکاری هەڵزلەێنەر vesicant بەکاردێنرا (بنەڕەت: لە ناوی کیمیازانی ئەمریکایی .Winford L *Lewis* 1043 مردووە) ۞ لوییسیت

lex *noun, pl.* leges
قانوون، زاکوون، یاسا، زاگۆن ۞ قانون

lexeme /ˈleksiːm/ *noun*
(زمانەوانی) لێکسیم، وشۆکەی فەرهەنگی، یەکەی وشەمەنی(یانە، لە lexicon + -eme پێکهاتووە) ۞ لکزم

lexemic *adjective*
(زمانەوانی) لێکسیمیک، سەربە وشۆکەی فەرهەنگی، سەربە یەکەی وشەمەنی(یانە) ۞ لکزمیک

lexical /ˈleksɪkl/ *adjective*
(زمانەوانی) سەربە وشەمەنی، فەرهەنگی، وشەمەنی‌یانە ۞ واژگانی

lexical change *noun*
(زمانەوانی) گۆڕانی وشەمەنی(یانە) ۞ تغییر واژگانی

lexical classification *noun*
(زمانەوانی) پۆلاندنی وشەمەنی(یانە) ۞ طبقه‌بندی واژگانی

lexical difussion *noun*
(زمانەوانی) بڵاوبوونەوەی وشەمەنی(یانە) ۞ انتشار واژگانی

lexical entry *noun*
(زمانەوانی) سەروشەی وشەمەنی(یانە) ۞ مدخل واژگانی

lexically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی وشەمەنی‌یانە ۞ به طور واژگانی

lexical meaning *noun*
(زمانەوانی) واتای وشەمەنی(یانە) ۞ معنای واژگانی

lexical relation *noun*
(زمانەوانی) پێوەندی وشەمەنی(یانە) ۞ رابطه‌ی واژگانی

lexical structure *noun*
(زمانەوانی) پێکهاتەی وشەمەنی(یانە) ۞ ساخت واژگانی

lexical system *noun*
(زمانەوانی) دەزگای وشەمەنی(یانە) ۞ دستگاه واژگانی

lexical transference *noun*
(زمانەوانی) راگوێستنی وشەمەنی(یانە) ۞ انتقال واژگانی

lexical unit *noun*
(زمانەوانی) یەکەی وشەمەنی(یانە) ۞ واحد واژگانی

lexical verb *noun*
(زمانەوانی) کاری وشەمەنی(یانە) ۞ فعل واژگانی

lexical word *noun*
(زمانەوانی) وشەی فەرهەنگی ۞ واژەی قاموسی

lexicographer /ˌleksɪˈkɒɡrəfə(r), US -ˈkɑːɡ-/ *noun*
فەرهەنگنووس، فەرهەنگدانەر ۞ فرهنگنویس

lexicographical /leksəkəʊˈɡræfɪkl/ *adjective*, also lexicographic
فەرهەنگنووسییانە، سەربە فەرهەنگنووسی ۞ وابستە بە فرهنگنویسی

lexicography /ˌleksɪˈkɒɡrəfi, US -ˈkɑːɡ-/ *noun*
فەرهەنگنووسی، لێکسیکۆگرافی، دانانی فەرهەنگ، بنەماکانی فەرهەنگنووسی، تیۆری فەرهەنگنووسی ۞ فرهنگنویسی

lexicological *adjective*
سەربە وشەناسی، پێوەندی بە وشەناسییەوە هەیە ۞ واژەشناختی

lexicologically *adverb*
لەباری وشەناسییانەوە ۞ از لحاظ واژەشناختی

lexicologist *noun*
وشەناس ۞ واژەشناس

lexicology /ˌleksɪˈkɒlədʒi, US -ˈkɑːl-/ *noun*
وشەناسی، زانستی وشە، زانستی وشەمەنی ۞ واژەشناسی

lexicometry *noun*
وشەپێوی ۞ واژەسنجی

lexicon /ˈleksɪkən, US -kɑːn/ *noun*
وشەمەنی (لە بەرامبەر ڕێزماندا)، فەرهەنگ (ب.ت. زمانێکی کۆن، ب.ت. یۆنانی و عیبری) ۞ واژگان، فرهنگ لغت

lexigram /ˈlɛksɪɡram/ *noun*
لێکسیگرام، وشەدەرخەر، وشەنوێن (هێمایێ کە وشەیێ دەرخاتەڕوو، ب.ت. ئەوەی بۆ فێربوونی زمانێ بەکاردێترێ) ۞ لکسیگرام

lexis /ˈleksɪs/ *noun*
وشەمەنی (هاوواتای vocabulary؛ بنەڕەت: لە یۆنانییەوە "وشە") ۞ واژگان

lex talionis /lɛks ˌtalɪˈəʊnɪs/ *noun*
قانوونی هەمان سزا یان هەر ئەو سزایە ۞ قانون کیفر عینی

ley[1] /leɪ/ *noun*
مێرگ، گیاجاڕ، سەوزەلان، چیمەنجاڕ، شینایی ۞ چمنزار

ley[2] /leɪ/ *noun*, also ley line
هێڵی بەستنەوەی جادوویی ۞ خط رابط جادویی

Leyden jar /ˈlʌɪd(ə)n/ *noun*
شووشەی لایدن (بنەڕەت: لە ناوی ***Leyden*** (یان ***Leiden***) شارێکی هولەندەوە کە لەوێ داهێنرا 1745) ۞ بطری لیدن

ley farming *noun*
وەرزاوەرز: چاندنی بەنۆرەی بەرووبوو ۞ لی فارمینگ

Leyland cypress /ˈleɪlənd/ *noun*
داری سەروی لەیلاند یان سەنەوبەری متوربەکراوی زووهەڵدەر [× *Cupressocyparis leylandii*] ۞ درخت سرو لیلاند

leylandii /leɪˈlandɪʌɪ/ = Leyland cypress, *pl.* same

LF *abbreviation* low frequency

lh *abbreviation* left hand

LH *abbreviation* 1 (Biochemistry) luteinizing hormone 2 left hand

Lhasa apso /ˈapsəʊ/ *noun, pl.* Lhasa apsos
جۆرێ ڕەگەزی سەگی چکۆلانەی تەبەتی ۞ نوعی سگ

Lhasa apso /ˈapsəʊ/ *noun, pl.* Lhasa apsos
جۆرێ ڕەگەزی سەگی چکۆلانەی تەبەتی ۞ نوعی سگ

LHD *abbreviation* left-hand drive

Li symb. the chemical element lithium

li /liː/ *noun. pl.* same
یەکەی پێوانی مەودای چینی، بەرامبەر بە 0.6 کیلۆمیتر (0.4 مایل) ۞ لی

liability /ˌlaɪəˈbɪləti/ *noun, pl.* liabilities
1 بەرپرسایەتی (قانوونی)، لێپرسراوێتی، دەربەستی: The company cannot accept liability for any damage caused by natural disasters 2 زۆرەملی، زۆرەکی 3 قەرز 4 ئامادەیی، بۆهەبوون 5 مایەی دەردەسەری، بەلا، ئۆباڵی گەردن ۞ 1 مسؤلیت 2 اجبار 3 بدهی 4 استعداد 5 وبال گردن

liable /ˈlaɪəbl/ *adjective*
1 بەرپرس (لەباری قانوونی)، لێپرسراو: *You will be liable for any damage caused* 2 بەرکەوتوو 3 لەبەر 4 ئامادە، بۆی هەیە، ڕێتێچوو، لەوە دەچێ، لەوەچوو ۞ 1 مسؤل 2 مشمول 3 در معرض 4 مستعد، محتمل

liaison /liˈeɪzn, US liˈeɪzɑːn, ˈliəzɑːn/ *noun*
1 پێوەندی (دوولایەنە)، پێوەستی، تێکەڵی: *We work in close liaison with the police* 2 تێکەڵی، پێوەندی سێکسی نهێنی 3 (دەنگناسی)

دەنگی نەبزوێنی کە لە کۆتایی وشەیێکدا بێدەنگە، چونکو وشەی دواتر بە پیتی بزوێن دەس پێدەکا ۞ 1 ارتباط 2 رابطەی جنسی پنهانی 2 لیزون

liana /lɪˈɑːnə/ *noun*, also liane /-ˈɑːn/, *pl.* liana
لیانا: جۆرێ گیای هەڵچووی ناوچە گەرمێنەکان ۞ لیانا

liar /ˈlaɪə(r)/ *noun*
درۆزن، فرەک: *Shelley wasn't a very good liar* ۞ دروغگو

lias /ˈlʌɪəs/ *noun*, also Lias
1 (هەروەها Lias) زەویناسی) سەرەتاترین قۆناخی سەردەمی ژوراسیک، دەوروبەری 208 تا 178 میلیۆن ساڵ لەوەپێش 2 (هەروەها blue lias) بەردەقسڵی گڵی بۆری شینی ئەو سەردەمە، زۆرتر لە باشووری ڕۆژاوای ئینگلتەرە دۆزراوەتەوە ۞ لیاس

liassic *adjective*, also Liassic
سەربە یان پێوەندی بە lias ـەوە هەیە ۞ وابستە به لیاس

liatris /lʌɪˈatrɪs/ *noun*, *pl.* same
(ڕووەکناسی) گیای تیرەیێ کە blazing star لە تیرەی daisy دەگرێتەوە [توخم *Liatris*] ۞ نوعی گیاه

lib /lɪb/ *abbreviation* liberation

Lib /lɪb/ *abbreviation* Liberal Party

libation /laɪˈbeɪʃn/ *noun*
1 مەیپرژێنی، پرژاندن یان ڕژاندنی مەی (بەسەر یان جەستەی قوربانی و پێشکەشکردنی بۆ خودایان) 2 (بە شۆخی) مەی، ئارەق، خواردنەوە ۞ 1 لیباسیون 2 مشروب

Lib Dem /ˌlɪb ˈdem/ *abbreviation* Liberal Democrat

Lib Dems *abbreviation* Liberal Democrats

libeccio *noun*, also libecchio
لیبێچو: بایێکی باشووری ڕۆژاوای ئیتالیا (بنەڕەت: لە *libeccio* ئیتالیاییەوە) ۞ لیبچو

libel /ˈlaɪbl/ *noun*
1 فر، فرنامە، سووکایەتی(نامە) 2 ئابڕووبردن، نیوزڕاندن، تۆمەت، هەڵبەستە، بوختان، شلتاخ، بوختاننامە 3 مایەی ئابڕووچوون، مایەی بێئابڕوویی، مایەی سەرشۆڕی ۞ 1 هجو، هجویه 2 توهین، افترا، تهمت، افترایه 3 مایەی آبروریزی

libellous /ˈlaɪbələs/ *adjective*
1 نیوزڕێن، تۆمەتاوی، بوختاناوی، ئابڕووبەرانە: *a libellous statement* 2 دەمپیس، جنێوفرۆش، دەمچەوت، دەمبەجنێو ۞ 1 افتراآمیز 2 فحاش

liber *noun*
(لە لێکدانا) لایەنگری ئازادی ۞ طرفدار آزادی

liberal /ˈlɪbərəl/ *adjective, noun*
1 *adj* ئازادبیر، لێبووردە، ئادەمارگرژ، بێلایەن، ڕزگاریخواز، ئازادیخواز، نەرمڕەو، لیبراڵ: *liberal* ◊ *liberal attitudes/views/opinions* ◊ *Some politicians want more democracy* 2 *liberal trade relations with Europe* ڕزگاریخوازانە، ئازادیخوازانە 3 ڕۆشنبیرانە، ڕووناکبیرانە 4 (وەرگێران) ئازاد: *a liberal translation of the text* 5 دەسودڵباز، بەدەهەندە 6 زۆر، فرە *n* (مرۆ) ئازادیخواز، لیبراڵ ۞ *adj* 1 آزاداندیش، آزادیخواه، متسامح، میانەرو 2 آزادیخواهانه 3 روشنفکرانه 4 (ترجمه) آزاد 5 سخی 6 وافر *n* (آدم) آزادیخواه

Liberal /ˈlɪbərəl/ *noun, adjective*
n ئەندام یان لایەنگری پارتی لیبراڵ *adj* سەربە پارتی لیبراڵ ۞ *n* عضو یا طرفدار حزب لیبرال *adj* وابسته به حزب لیبرال

liberal arts *noun, pl.*
زانستە مرۆڤییەکان ۞ علوم انسانی

Liberal Democrat *noun*
ئەندام یان لایەنگری دیموکراتە لیبراڵەکان ۞ عضو یا طرفدار دموکرات‌های لیبرال

the Liberal Democrats *noun, pl.*
دیموکراتە لیبراڵەکان (یەکێ لە پارتە سەرەکییەکانی بریتانیا، لایەنگری گۆڕانکاری سیاسی و کۆمەڵایەتی، بەڵام نە بە شێوەیەکی توندڕەوانە) ۞ دموکرات‌های لیبرال

liberalism /ˈlɪbərəlɪzəm/ *noun*
ڕزگاریخوازی، بیرکراوەیی، ئازادیخوازی (ب.ت. لە بواری سیاسەتدا) ۞ آزادیخواهی، آزادیبخشی

liberalist /ˈlɪbərəlɪst/ *noun*
ڕزگاریخواز، ئازادیخواز، بیرکراوە (liberalistic *adj*) ۞ آزادیخواه، آزادیبخش

liberality /ˌlɪbəˈræləti/ *noun*, *pl.* liberalities
1 ڕزگاری، ئازادی، سەربەستی، پشووفراوانی، گەورەیی، هەڵکردوویی، سنگفراوانی، لێبووردەیی، لانەگری، بیرئازادی 2 دەسکراوەیی، بەخشندەیی، دلاوایی، بەدەهەندەیی 3 دیاری یان پێشکەشی بەدەهەندانە ۞ 1 آزادگی، سعەی صدر، تسامح 2 سخاوت 3 هدیەی سخاوتمندانه

liberalization /ˌlɪbrəlaɪˈzeɪʃn, US -ləˈz-/ *noun*
1 ئازادکردن، ڕزگارکردن 2 ئاسانکاری، ئاسانگیری، جڵەوشلکردن، توندنەگرتن، شلگرتن ۞ 1 آزادسازی 2 تسهیل

liberally /-rəli/ *adverb*
1 ئازادانە: *Apply the cream liberally* 2 دلاوایانە، بەدەهەندانە، لە ڕووی دەسکراوەیی(یەوە) ۞ 1 آزادانه 2 سخاوتمندانه

Liberal Party *noun*

اجازه 3 حرف یا عمل گستاخانه 4 (در جمع) حقوق و امتیازات

liberty boat *noun*
گەمی مۆڵەت (مەلەوانەکان) ◌ قایق اجازه

liberty cap = cap of liberty

Liberty Hall *noun*
هاڵ یان سالۆنی ئازادی ◌ سالن آزادی

liberty horse *noun*
ئەسپی ئازاد یا بێ‌سوار (لە سیرکدا) ◌ اسب آزاد

liberty man *noun*
مەلەوانی ئازاد یان مۆڵەت‌پێدراو ◌ ملاح آزاد

libidinal *adjective*
سەربە لیبیدۆ (**libidinally** *adv*) ◌ وابسته به لیبیدو

libidinous /lɪˈbɪdɪnəs/ *adjective*
(فەرمی) شەهوانی، بەناڵۆش، هەوەساوی، ناگرتێ‌بەربوو، ناڵۆشاوی، بەهەوەس، زەنەک، هەرزە ◌ شهوانی، شهوت‌ران

libidinously /lɪˈbɪdɪnəsli/ *adverb*
بەناڵۆشانە، بە شێوەیەکی شەهوانی ◌ به طور شهوانی

libidinousness /lɪˈbɪdɪnəsnəs/ *noun*
بەناڵۆشی، بەهەوەسی، زەنەکی، هەرزەیی ◌ شهوت‌رانی

libido /lɪˈbiːdəʊ, ˈlɪbɪdəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* libidos
لیبیدۆ، ئارەزوو، ئیشتیا (بۆ سێکس)، هەوەس، پاڵنەر یان بزوێنەری سێکس، پاڵنەری سێکسی، سێکس‌بزوێن (لە لاتینەوە sexual drive، "lust ،desire") ◌ لیبیدو، سائق جنسی

Libra /ˈliːbrə/ *noun*
(کەلوو) تەرازوو (حەوتەمین کەلوو لە زۆدیاک، لە لاتینەوە) ◌ برج میزان

libra /ˈlaɪbrə/ *noun, pl.* librae /ˈlaɪbriː/
گروانکە، تەراز، تەرازە (لە رۆمی کۆندا: یەکەی کێشان بەرامبەر بە 12 ئەونس 0.34 کیلۆگرەم، لاتین "balance ،pound") ◌ گیروانکه

Libran *noun, adjective*
n (کەسێکی) لە کەلووی تەرازوودا (لەدایک)بوو *adj* 1 سەربە (کەلوو) تەرازوو 2 (لەدایک)بووی کەلووی تەرازوو ◌ *n* (آدم) متولد برج میزان *adj* 1 وابسته به برج میزان 2 متولد برج میزان

librarian /laɪˈbreəriən/ *noun*
کتێبەوان، کتێب‌پرس، بەرپرسی کتێب‌خانە ◌ کتاب‌دار

librarianship *noun*
کتێبەوانی، کتێب‌پرسی، بەرپرسایەتی کتێب‌خانە ◌ کتاب‌داری

library /ˈlaɪbrəri, ˈlaɪbri, US -breri/ *noun, pl.* libraries
1 کتێب‌خانە، نامەخانە: *a*

پارتی لیبراڵ ◌ حزب لیبرال

liberated /ˈlɪbəreɪtɪd/ *adjective*
پێشکەوتوو، پێشکەوتن‌خواز، نوێخواز، رۆشنبیر، بیرکراوە، تێگەیشتوو، رۆشن: *a -ated woman* ◊ *a liberated marriage* ◌ روشن‌اندیش، متجدد، باز

liberation /ˌlɪbəˈreɪʃn/ *noun*
1 رزگارکردن، ئازادکردن، بەردان، رزگاری، ئازادی 2 بزووتنەوەی رزگاریخوازی ◌ 1 آزادسازی، آزادی 2 جنبش آزادی‌خواهی

liberation theology *noun*
یەزدانناسی رزگاری‌خواز (بزووتنەوەی رزگاری‌خوازانە و دادپەروەرانەی قەشەکانی ئەمریکای لاتین) ◌ الیهات آزادی‌خواه

liberator /ˈlɪbəreɪtə(r)/ *noun*
زرگارکەر، ئازادگەر ، بەردەر ◌ آزادکننده، منجی

Liberian /laɪˈbɪəriən/ *noun, adjective*
n خەڵکی Liberia، وڵاتێ لە رۆژاوای ئەفریکا *adj* سەربە لیبیریا یا لیبیریاییەکان ◌ لیبریایی

libertarian /ˌlɪbəˈteəriən, US -bərˈter-/ *noun, adjective*
n 1 رزگاری‌خواز، ئازادی‌باوەر، ئازادی‌گەر 2 (Libertarian) ئەندامی پارتێکی رامیاری کە لایەنگری لە بنەماکانی ئازادی‌خوازی دەکا *adj* رزگاری‌خوازانە، ئازادی‌خوازانە ◌ *n* 1 آزادی‌خواه، اختیارگرا 2 (با L) عضو حزب آزادی‌خواه و طرف‌دار اصول آزادی‌خواهی *adj* آزادی‌خواهانه

libertarianism *noun*
ئازادی‌باوەری، ئازادی‌گەری (ویست و ئیرادە) ◌ اختیارگرایی

libertinage /ˈlɪbətɪnɪdʒ/ *noun*
هەرزەیی، بێ‌سەرەوبەرەیی، زەنەکی، داوێن‌پیسی، بێ‌ئاکاری ◌ فسق، بی‌بندوباری

libertine /ˈlɪbətiːn, US -bərt-/ *noun, adjective*
n 1 کەسێ کە پێبەندی دین نییە، ئازادبیری دینی 2 پیاوی هەرزە یان بێ‌سەرەوبەرە *adj* 1 بیرئازاد، نادەمارگرژ 2 زەنەک، داوێن‌پیس، پاشەڵ‌پیس ◌ *n* 1 آزاداندیشی مذهبی 2 مرد بی‌بندوبار *adj* 1 آزاداندیش 2 بی‌بندوبار، زن‌باره

libertinism *noun*
هەرزەیی، بێ‌سەرەوبەرەیی، داوێن‌پیسی، بێ‌ئاکاری ◌ فسق، بی‌بندوباری

liberty /ˈlɪbəti, US -bərti/ *noun, pl.* liberties
1 رزگاری، ئازادی، دەسەڵات 2 رێگەدان، مۆڵەت، دەستوور 3 وتە یان کردەوەیێکی رووداراوانە 4 (liberties) ماف و پریڤیلیجەکان (بنەرەت: لە *liberte* فەرەنسی کۆن، *libertas* لاتین، لە *liber* "free") ◌ 1 آزادی، اختیار 2

2 *public/reference/university, etc. library*
کۆمەڵەی تایبەتی کتێبەکان ◌ 1 کتابخانە 2 مجموعەی ویژەی کتابها

library science *noun*
زانستی کتێبڕاگرتن ◌ علم کتابداری

libration /laɪˈbreɪʃ(ə)n/ *noun*
ڕاژان، لەرینەوە، تەکەتەک، جووڵەی تەرازوویی ◌ نوسان

libratory /laɪbrətɔːrɪ/ *adjective*
لەرۆک ◌ نوسانگر

librettist /lɪˈbretɪst/ *noun*
لیبرێتۆنووس، نووسەری لیبرێتۆ، ئۆپێرانووس ◌ نویسندەی لیبرتو

libretto /lɪˈbretəʊ, US -toʊ/ *noun, pl.* libretti /-ti/ or librettos
لیبرێتۆ، دەقی ئۆپێرا، ئۆپێرانامە (بنەڕەت: لە ئیتالیاییەوە، چکۆلێتراوی *libro* "کتێب") ◌ لیبرتو

Librium /ˈlɪbriəm/ *noun*. trademark for chlordiazepoxide
لیبریێم، لیبریۆم (دەرمانێ بۆ کەمکردنەوەی دلەڕاوکێ) ◌ لیبریم

Libyan /ˈlɪbɪən/ *noun, adjective*
adj سەربە لیبیا یان لیبیاییەکان *n* خەڵکی لیبیا Lybia، لیبیایی ◌ *adj* وابستە بە لیبی *n* اهل لیبی

lice /laɪs/ = plural form of louse

licence /ˈlaɪsns/ *noun*, US license
1 دەستوورنامە، بڕوانامە: ◊ *a driving licence* ◊ *Is there a licence for the software?* 2 ئازادی جووڵانەوە 3 ودم، *licence fee?* دەستوور (ی فەرمی) 4 داوێنپیسی، بێسەرەوبەرەیی، هەرزەیی، خراپبەکارهێنانی ئازادی (بە ڕیگای فەرەنسەی کۆن لە *licentia* لاتین "freedom، licentiousness" (لە لاتینی "authority" سەدەکانی نێوەڕاست "permission"، لە *licere* "قانوونیبوون، ڕیگە پێدران") ◌ 1 پروانە، جواز، گواهینامە 2 آزادی عمل 3 اجازه (ی رسمی) 4 فسق، بیبندوباری

licensed /ˈlaɪsnst/ *adjective*
1 خاوەندەستوورنامە، دەستوورنامەدار، ڕیگەدراو، ڕێپێدراو: ◊ *Is that gun licensed?* 2 *She is licensed to fly solo* (ڕیستوران و هتد) خاوەندەستوورنامە بۆ فرۆشتنی خواردنەوەی ئەلکۆلی ◌ 1 با مجوز، مجاز، دارای جواز 2 دارندەی جواز فروش مشروبات الکلی

licensed practical nurse *noun*
نەخۆشیاری ڕیگەدراو یان دەستووردار ◌ پرستار مجاز

licensed victualler *noun*
(لە بریتانیا) فرۆشیاری ڕیگەپێدراوی خواردنەوە ئەلکۆلییەکان ◌ فروشندەی مجاز مشروبات الکلی

licensee /ˌlaɪsənˈsiː/ *noun*
1 خاوەندەستوورنامە، دەستوورنامەدار 2 خاوەندەستوورنامە بۆ فرۆشتنی خواردنەوەی ئەلکۆلی ◌ 1 دارندەی جواز یا پروانه 2 دارندەی جواز فروش مشروبات الکلی

license number = registration number

license plate – number plate

licensing laws *noun, pl.*
(لە بریتانیا) قانوونەکانی بەرتەسککردنەوەی فرۆشتنی (شوێنەکانی) خواردنەوە ئەلکۆلییەکان ◌ قوانین محدودیت فروش مشروبات الکلی

licensure *noun*
دەستوور، دەستوورنامە ◌ پروانه، جواز

licentiate /laɪˈsenʃiət/ *noun*
1 خاوەندەستوورنامە، دەستوورنامەدار 2 دەستوورنامە یان وردمی لێوەشاوەیی لە کار و پیشەیێ 3 (لە هێندێ زانکۆی بیانیدا) بڕوانامەیێ نێوان بەکالۆر و ماستێر و یان دوکتورا دا 4 ئامۆژگار یان وتاربێژی دینی ودمدراو، ئامۆژگاری ئازاد (لەسەر بنچینەی *licentia* "freedom") ◌ 1 دارندەی جواز 2 و 3 لایسنتیات 4 واعظ مجاز

licentious /laɪˈsenʃəs/ *adjective*
هەوەساوی، بەئالۆش، ئالۆشاوی، شەهوانی، ئاورگرتوو، زەنەک، هەرزە، داوێنپیس، ژنذۆست، بێسەرەوبەرە، هەڵەوهەرزە، بێئابروو (licentiously *adv*: بەئالۆشانە، زەنەکانە، بە شێوەیەکی هەوەساوی؛ licentiousness *n*: هەوەساویبوون، بەئالۆشی، ئالۆشاویبوون، ئاورگرتوویی، زەنەکی، شەهوانیبوون، هەرزەیی، داوێنپیسی، ژنذۆستی، بێسەرەوبەرەیی، هەڵەوهەرزەیی، بێئابڕوویی) ◌ شهوتران، شهوانی

lichen /ˈlaɪkən, US ˈlɪtʃən/ *noun*
1 کرێژەبەرد، قەوزەبەرد، قەوزە، چوزەوارە، بقز، گوڵکوچک، خەنەتیفک، گوڵکەفرۆک، بەردەچایی، گڵەوەز، چایی کێوی 2 جۆرێ نەخۆشی پێستی (زیپکە دەردەکا؛ lichened *adj*؛ lichenous *adj*؛ lichenology *n*، بنەڕەت: لە *leikhēn* یۆنانی) ◌ 1 گلسنگ 2 نوعی بیماری پوستی

lichgate /ˈlɪtʃgeɪt/ *noun*
دەروازەی سەرگیراو (قەبرستانی کلێسە، حەوشەی کلێسە)، درگا یان زوورگەی سەرگیراو، دالان ◌ مدخل سرپوشیده

licit /ˈlɪsɪt/ *adjective*
ڕەوا، ڕیگەدراو، قانوونی، یاسایی، قەدەغەنەکراو، زاکوونی، بەپێی زاکوون،

(جنی)پەنای باڵندە و ئاژەڵ ۞ 1 وضع 2 لای

liebfraumilch /ˈliːbfraʊˌmɪlʃ, German ˈliːpfraʊˌmɪlç/ *noun*
لیبفراومیلچ (جۆری مەی سپی ئەڵمانی) ۞ لیبفراومیلچ

Liechtensteiner /ˈlɪktənˌstʌɪnə, German ˈlɪçtnˌʃtaɪnɐ/ *noun*
دانیشتووی یان ڕەسەنی لیختینشتاین ۞ ساکن یا بومی لیختن‌اشتاین

lie detector *noun*
(دەزگا) درۆدۆز، درۆدەرخەر ۞ دروغ‌یاب

lie-down *noun*
کورتەپشوو، وچان، ورنگە، وەنەوەز، سەرخەو ۞ استراحت کوتاه

liege /liːdʒ/ *adjective, noun*
(مێژوویی) *adj* پێوەندی نێوان قاسال و دەرەبەگ *n* 1 خان، ئاغا، دەرەبەگ 2 رەعیەت، مسکین، گجە (بنەڕەت: بە ڕێگای *liege lige* فەرەنسی کۆن، لە *laeticus* لاتینی سەدەکانی نێوەڕاست، ڕەنگە بنەڕەتێکی ئەڵمانی هەبێ) ۞ *adj* رابطەی میان واسال و ارباب *n* 1 ارباب 2 رعیت

liege lord *noun*
خان، ئاغا، دەرەبەگ ۞ ارباب

liegeman /ˈliːdʒmən/ *noun, pl.* liegemen
(مێژوویی) ڕەعیەت، مسکین، گجە ۞ رعیت

lie-in *noun*
درەنگ‌هەستان، ترشان، نیوەڕۆخەو ۞ دیرپاشدگی

lien /ˈliːən/ *noun*
مافی ڕاگرتنی ماڵی قەرزار، مافی گلدانەوەی دارایی و ماڵی قەرزار (تا قەرزەکەی دەدرێتەوە) ۞ حق نگهداشتن دارایی بدهکار

lienal *adjective*
سەربە سپڵ، سپڵی ۞ وابسته به طحال یا سپرز

lierne /lɪˈɜːn/ *noun*
(بیناسازی) چینی تاقی (بۆ) جوانی ۞ تویزەی تزیینی

lieu /luː, US ljuː/ *noun,* in lieu of
لە جیاتی، لە بڕتی، بەجێی، لەبری (بنەڕەت: لە *locus* لاتین "شوێن") ۞ به جای

Lieut = lieutenant

lieutenancy /lefˈtenənsɪ, US luːˈt-/ *noun*
1 قایم‌مقامی، ناوچەداری، کارگێری، جێگری 2 پلە(وپایە) یان پۆستی لیفتێنێنسی یان سێتوانی ۞ 1 قائم‌مقامی، نیابت 2 درجه یا پوست ستوانی

lieutenant /lefˈtenənt, US luːˈt-/ *noun*
1 ئەفسەرێکی پایەنێوان لە ئەرتەش، هێزی دەریایی و ئاسمانی‌دا 2 ناوچەدار، کارگێر، قایم‌مقام، جێگر ۞ 1 ستوان 2 قایم‌مقام، نایب

lieutenant colonel *noun*
پلەی ئەفسەری ئەرتەشی هێزی ئاسمانی ئەمریکا، لە ژوور major و خوارووی colonel

بە ...licitly *adv*) lawful ,permissible: بـە شێوەیەکی ڕەوا یان قانوونی، بنەڕەت: لە *licere licitus* لاتین "ڕێگەدان") ۞ مجاز، قانونی، مشروع

lick /lɪk/ *noun*
1 لستنەوە، لیسانەوە، زمان‌پیاهێنان، جێگای لستنەوە، لیسایی 2 بڕێکی کەم، خێرایی ۞ 1 لیسش، لیسگاه 2 مقدار کم، سرعت

lickerish /ˈlɪkərɪʃ/ *adjective*
1 = lecherous 2 (کۆن) چلێس، greedy ع desirous (adv :lickerishly 1 زەنەکانە، هەرزانە 2 (کۆن) چلێس؛ lickerishness *n*) ۞ حریص

lickety-split *adverb*
بە ئەوپەڕی خێراییەوە، بە توندی توند ۞ با سرعت تمام

licking /ˈlɪkɪŋ/ *noun*
1 لستنەوە، لیسانەوە، زمان‌پیاهێنان 2 تێ‌شکان، بەزین، دانان، دۆڕاندن 3 کوتەک‌کاری، لێدان ۞ 1 لیسش 2 شکست، باخت 3 ضربت با چوب

lickspittle /ˈlɪkspɪtl/ *noun*
(کەسێکی) کاسەلیس، ڕووپاما، کلکەسووتێ‌کەر ۞ کاسه‌لیس، چاپلوس

licorice = liquorice

lictor /ˈlɪktə/ *noun*
(لە ڕۆمی کۆن‌دا) تەورهەڵگر، تەوردار، بەرپرس یا کاربەدەست یا ئەفسەری جێبەجێ‌کردن یا سزادان ۞ تبردار، مأمور اجرا یا مجازات

lid /lɪd/ *noun*
1 سەرپۆش، سەرقاپ، سەرقەپاخ، درگا، سەر، دەرەگۆزنو، خوانکە، دەرخونە 2 پەردەی چاو، پێڵوو، بەڵک، کۆپک 3 (ڕووەک‌ناسی) سەرپۆش، سەر (lidless *adj*: بێ‌سەرپۆش، بێ‌درگا، بێ‌سەرقاپ، بێ‌سەر) ۞ 1 سرپوش، در، سر، نهنبان 2 پلک 3 (گیاه‌شناسی) سرپوش

lidded /ˈlɪdɪd/ *adjective*
بەسەر، سەردار، درگادار، سەرقاپ‌دار: *heavily-lidded eyes* ۞ دارای در

lido /ˈliːdəʊ, US -doʊ/ *noun, pl.* lidos
ئەستێر (سەری نەگیرا بێ) ۞ استخر

lidocaine /ˈlɪdəkeɪn, US -dəʊk-/ *noun,* also lignocaine
لیدۆکائین (= جۆری دەرمانی $C_{14}H_{22}N_2O$ بۆ سڕکردنی شوێنی، وەک دەرهێنانی ددان و...، ((from cocaine) *-caine + (acetani)lid(e)* ۞ لیدوکائین

lie[1] /laɪ/ *noun*
درۆ، فڕا، مایەی هەڵفریواندن یا لەخشتەبردن ۞ دروغ، مایەی گول زدن

lie[2] /laɪ/ *noun*
1 ڕەوش، باروودۆخ، دۆخ 2 شوێنی خەو یان

⬡ سرهنگ دوم

lieutenant commander *noun*
پلـەی ئەفـسـەری هێـزی دەریـایی، لـە ژوور lieutenant و خـوارووی commander ⬡ ناوسروان

lieutenant general *noun*
ئەفسەریکی پایەبەرزی ئەرتەش، لە ژوور major general و خوارووی general ⬡ سرهنگ دوم

lieutenant governor *noun*
کارگێر یا جێگری ستانوان ⬡ جانشین فرماندار

life /laɪf/ *noun, adjective, pl.* lives
n 1 ژیان، ژین، ژی، گیان، زیندەیی، هەیش، جان، رۆح 2 بوونەوەری زیندوو، زیندەوەر 3 تەمەن، عومر، عەمر، رستی سال، سیرە، درێژایی تەمەن 4 کەس 5 سەرچاوەی ژیان یان تین‌وگوڕ، چالاکی، بەگوڕی، گورجی، جم‌وجۆڵ، تین‌وگوڕ، شەوق، لەجۆشی 6 ژیان‌نامە، سەربردەی ژیان 7 مودێلی زیندوو 8 زیندانی هەمیشەیی *adj* 1 هەمیشەیی، هەتاهەتایی، تاسەر 2 زیندوو، زندی ⬡ *n* 1 حیات، زندگی، جان 2 موجود زنده 3 عمر، طول عمر 4 شخص 5 مبدأ سرزندگی، فعالیت، نشاط 6 بیوگرافی 7 مدل زنده 8 حبس ابد *adj* 1 مادام‌العمر 2 زنده

life-and-death *adjective*
رشت، گرنگ، سەربە مەرگ و ژیان، مەرگ و ژیانی تیایە، تا گیانم تیابێ، تاسەری مەرگ ⬡ جدی، مهم، خطیر، تا پای جان

life annuity /ˈlaɪf ənju:ətɪ/ *noun*
(دارایی) برانە یان سالانەی هەمیشەیی ⬡ مقرری مادام‌العمر

life assurance = life insurance

lifebelt /ˈlaɪfbelt/ *noun*
ئاڵقەی رزگاربوون، پشتێنەی پارێزران، پشتێنەی قوم‌نەبوون، کەمەری قوم‌نەبوون ⬡ کمربند نجات

lifeblood /ˈlaɪfblʌd/ *noun*
1 خوێنی ژیان 2 مایەی ژیان، مایەی مانەوە، گەوهەر 3 فرین (پێڵووی چاو) ⬡ 1 خون حیات 2 عامل حیات 3 لایف‌بلود

lifeboat /ˈlaɪfbəʊt, US -boʊt/ *noun*
1 بەلەمی رزگاربوون، گەمی رزگاربوون 2 گەمی تەنگەتاوی سەرکەشتی ⬡ 1 قایق نجات 2 لایف‌بوت

lifebuoy /ˈlaɪfbɔɪ, US ˈbu:i/ = lifebelt

life cycle *noun*
سووڕی ژیان ⬡ چرخەی زندگی

life expectancy *noun*
درێژایی تەمەن، تەمەنی باش و بەقازانج، ئەگەری درێژایی تەمەن، هیوای ژیان ⬡ طول عمر، عمر مفید، احتمال طول عمر، احتمال طول عمر

life force *noun*
هێزی ژیان، هێزی زیندوویێتی، هاندەری ژیان ⬡ نیروی زندگی

life form *noun*
بوونەوەری زیندوو، زیندەوەر ⬡ موجود زنده

life-giving *adjective*
بووژێنەر، ژێنەرەوە، ژیان‌پێدەر، گیان‌پێدەر، گەشەپێدەر، وەگوڕخەر، گورج‌کەرەوە، کەیف‌پێدەر، چالاک‌کەر، هێزپێدەر ⬡ حیات‌بخش، مفرح

lifeguard /ˈlaɪfgɑ:d, US -gɑ:rd/ *noun*
مەلەوانی رزگارکەر، ژین‌پارێز ⬡ نجات غریق

Life Guards *noun, pl.*
(لەبریتانیا) هێزی سوارەی پاتشایی، سپای سوارەی گاردی پاتشایی ⬡ گارد سوارە‌نظام سلطنتی

life history *noun*
مێژووی ژیان، تۆمارەی سووڕی ژیانی ئۆرگانیزمێ (سەرجەم ئەو رووداو و گۆڕان‌کاری‌یانە کە بەدرێژایی ژیانی بوونەوەریکی زیندوو روویان داوە) ⬡ تاریخ‌چەی زیستی یا زندگی

life imprisonment *noun*
زیندانی هەمیشەیی ⬡ حبس ابد

death instinct *noun*
زگماکە یان ئینستینکتی ژیان، – Eros ⬡ غریزەی زندگی

life insurance *noun,* also life assurance
بیمە یان ئینشورانسی ژیان، بیمەی تەمەن ⬡ بیمەی عمر

life-jacket *noun*
جلیسقەی رزگاربوون، سیخمەی قوم‌نەبوون ⬡ جلیقەی نجات

lifeless /ˈlaɪfləs/ *adjective*
1 بێ‌گیان، مردوو، نازیندوو، بێ‌جان، dead، 2 ناخۆش، پڕوپووچ، ماندووکەر، inanimate وەڕەس‌کەر (lifelessly *adv*: 1 بە شێوەیێکی بێ‌گیان 2 وەڕەس‌کەرانە، وەڕەزکەرانە؛ lifelessness *n*: 1 بێ‌گیانی 2 وەڕەسکەری، هیچی، ناخۆشی) ⬡ 1 بی‌جان، مرده 2 ملال‌آور

lifelike /ˈlaɪflaɪk/ *adjective*
زیندوو، زیندووئاسا، زیندووئوێن، زیندوودیار، وەکوو زیندوو ⬡ زنده‌نما

lifeline /ˈlaɪflaɪn/ *noun*
1 تەناف یا پەتی رزگاربوون 2 (دەست) هێڵی تەمەن 3 (خوازە) شاڕێ، یەکجارگرنگ ⬡ 1 طناب نجات 2 خط عمر 3 (مجازی) رگ حیاتی

lifelong /ˈlaɪflɒŋ, US -lɔ:ŋ/ *adjective*
هەمیشەیی، بەدرێژایی تەمەن، هەتاسەر، تاسەر، هەتاهەتایی، لەمێژینە، long-standing ⬡ مادام‌العمر، دیرپایی

life member *noun*
ئەندامی هەمیشەیی یان تاسەر (life membership *n*: ئەندامێتی هەمیشەیی یان

n 1 تەمەن، عومر، ماوەی ژیان، درێژایی تەمەن 2 ڕۆژگار *adj* هەمیشەیی ◌ *n* 1 عمر، مدت زندگی 2 زمان *adj* مادام‌العمر

life zone *noun*

ناوچەی ژیانی (هی گیانەوەر یا ڕووەکێکی تایبەتی) ◌ منطقەی حیاتی

life-vest = life-jacket

life-work /ˌlaɪfˈwɜːk, US ˈwɜːrk/ *noun*

1 چالاکی یان مەبەستی سەرەکی کەسێ لە ژیانی‌دا، چالاکی سەرەکی ژیان، بەرهەمی عومر یان تەمەن، کاری هەمیشەیی 2 بەرهەمی ژیان یان تەمەن 3 ئەنجامی ژیان ◌ 1 فعالیت یا هدف اصلی شخصی در زندگی، کار دائمی 2 نتیجەی زندگی

lift /lɪft/ *noun*

1 بەرزکردنەوە، هەڵێنان، هەڵگرتن، بڵیندکردن، بردنەسەر(ەوە) 2 دزی، هەڵگرتن 3 پێشکەوتن، پێشوەچوون 4 بەرزکەرە، هەڵگرە، ئاسانسۆر 5 (ماشین و خۆڕایی) سواری 6 بارهەڵگر 7 سەرخۆشی، سووکی، بەدەماخی، بەکەیفی، خۆشحاڵی 8 یارمەتی، کۆمەک 9 چالاکی 10 هەستان، ڕابوون 11 (فڕۆکە) هێزی سەرەوەبەر (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 عمل بلند کردن 2 سرقت 3 ترقی 4 آسانسور 5 سواری (مجانی) 6 باربردار 7 وجد، سرحالی 8 کمک 9 فعالیت 10 خیز 11 نیروی بالابرنده

lift-attendant *noun*, also liftboy or liftman

بەرپرسی بەرزکەرە، ئاسانسۆرچی، بەرزکەرەوان ◌ آسانسورچی

lift-off *noun*

(مووشەک، کەشتی ئاسمانی و هتد) ڕاخوشان، بەرزبوونەوە، هەستان، ڕابوون (ئاسۆیی) ◌ خیزش

lift van *noun*

سنووقچەی قایم یا ڕەختە ◌ صندوقچەی محکم

ligament /ˈlɪgəmənt/ *noun*

1 پێ‌بەست، جومگەبەند، ئێسکەبەند، بەند، ئێسکبەست 2 پێوەند، پەیوەند، پێک‌بەند، (پێک‌)بەست: *The desire for freedom is a ligament uniting all peoples* (ligamentous *adj*، ligamentously *adv*) ◌ 1 رباط 2 پیوند

ligamental *adjective*

پێ‌بەستی، سەربە پێ‌بەست، سەربە جومگەبەند، سەربە ئێسکبەند ◌ وابستە بە رباط، رباطی

ligamentary *adjective*, also ligamentous /ˌlɪgəˈmentəs/

پێ‌بەستی، سەربە پێ‌بەست، سەربە جومگەبەند، سەربە ئێسکبەند یا ئێسکبەست ◌ وابستە بە رباط

ligand /ˈlɪg(ə)nd/ *noun*

(کیمیا و زیندەکیمیا) لیگاند، بەستەک؛ گەردێ کە بە یەکێکی تر دەبەسترێتەوە (لە *ligandus* لاتین "کە دەتوانێ ببەسترێ") ◌ لیگاند

تاسەر) ◌ عضو مادام‌العمر

life net *noun*

تۆڕی ڕزگاربوون ◌ تور نجات

life office *noun*

کۆمپانی یان نووسینگەی بیمەی تەمەن ◌ شرکت یا دفتر بیمەی عمر

life of Riley *noun*

ژیانی ئاسوودە، ژیانی بێ‌دەردەسەر ◌ زندگی راحت

life-or-death = life-and-death

life preserver *noun*

کەرەسەی ڕزگاربوون، شتی ڕزگاربوون (وەکوو پشتێنەی ڕزگاربوون، جلیقەی ڕزگاربوون و هتد) ◌ وسیلەی نجات

lifer /ˈlaɪfə(r)/ *noun*

1 (نافەرمی، زیندانی) هەمیشەیی 2 کەسێ کە تەواوی ژیانی لە کارێک‌دا بردۆتەسەرێ، ب.ت. هێزە چەکدارەکان ◌ 1 ابدی 2 لایفر

life-raft *noun*

بەلەمی ڕزگاربوون، گەمی ڕزگارکردن، بەلەمی تەنگەتاوی (ب.ت. بای تێدەکرێ) ◌ قایق نجات

life-saver /ˈlaɪfseɪvə(r)/ *noun*

1 (ب.ت. ئەوستڕالیا و نیوزیلەند) مەلەوانی ڕزگارکەر 2 (خوازە) نێعمەت، ڕزگارکەر، بەرەکەت ◌ 1 نجات غریق 2 نعمت

life sciences *noun, pl.*

زیندەناسی و بابەتەکانی پێوەندیدار (life scientist *n*) ◌ علوم زیستی

life sentence *noun*

بڕیاری زیندانی هەمیشەیی، سزای زیندانی هەمیشەیی ◌ حکم زندان ابد

life-size *adjective*, also life-sized

(مودیل یان وێنەیێ) (بە) ئەندازەی خۆی، ئەندازەی سروشتی: *a life-size statue* ◌ اندازەی طبیعی

life-span /ˈlaɪfspæn/ *noun*

تەمەن، درێژایی تەمەن ◌ طول عمر

life story *noun*

ژیان‌نامە، ژین‌نامە، چیرۆک یان داستانی ژیان ◌ زندگی‌نامە

life-style /ˈlaɪfstaɪl/ *noun*

شێوەی ژیان، شێوازی ژیان ◌ سبک زندگی

life-support *noun*

(دەزگای) پاراستنی ژیان ◌ (دستگاه) حفظ حیات

life-support machine = life-support system

life-support system *noun*

(کەشتی ئاسمانی) دەزگای پاراستنی ژیان ◌ دستگاه حفظ حیات

life-threatening *adjective*

کوشندە، هەڕەشە لە ژیان دەکا ◌ مهلک

lifetime /ˈlaɪftaɪm/ *noun, adjective*

ligase /ˈlɪgeɪz/ *noun*, also synthetase
بەستەهەوێنە، لیگاز: هەوێنەیێ کە کاری ligation دابین دەکا ◌ لیگیز

ligation /lɪˈgeɪʃn, US laɪˈg-/ *noun*
بەستن، گرێدان، بەستنی رەگ (ligative *adj*) ◌ عمل بستن، بستن رگ

ligature /ˈlɪgətʃə(r)/ *noun*
1 لیگێچێر، لیگاتور، رەگبەست 2 (موسیقا) لیکدان، پێکەوەبەستن، نیشانە یان هێڵی پێکەوەبەستن 3 (چاپ) دووتییە، پیتی دوانە، پیتەنووساو، پیتی (پێکەوە) لکاو (وەکوو œ) ◌ 1 لیگاتور 2 (موسیقی) اتصال یا نشان یا خط اتصال 3 (چاپ) حرف مرکب

liger /ˈlʌɪgə/ *noun*
شێربەور (دوورەگەی شێری نێر و بەوری مێ، بڕوانە tigon) ◌ لیگر

light[1] /laɪt/ *noun*
1 رۆشنایی، شەوق، رووناکی، تیرۆژ، لیزگ، سەرچاوەی رووناکی، سەرچاوەی رۆشنایی (ب.ت. گڵۆپی ئێلیکتریکی) 2 چرا 3 شەمچە، گورت، چەرخ، ئاور 4 برووسکانەوە، درەوشانەوە، بریقانەوە 5 رۆچنە، کلاوڕۆژنە، باڵاڕوان، کولاوکە، تەشابی، مەزد، کولەک، دەلاقە 6 لایەن، ئالی، بوار 7 تێگەیشتن، پێبردن 8 رۆشنگەری، enlightenment 9 بەشێ لە وێنە کە رۆشنایی بخرێتەسەر، رووناکایی 10 کەسایەتی بەرز یان گەورە 11 (lights) توانایی 12 چراکانی هاتوچۆ یان ترافیک (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 نور، روشنی، پرتو، منبع نور 2 چراغ 3 کبریت، فندک، آتش 4 درخشش 5 روزنه 6 جنبه 7 درک 8 تنویر 9 لایت 10 شخصیت بارز، چهره 11 (در جمع) استعداد 12 چراغ‌های ترافیک

light[2] /laɪt/ *adjective*
1 رووناک، رۆشن، پڕشەوق 2 کەمڕەنگ، کاڵ 3 سووک، سڤک، نەقورس، کێشی کەم، کەم، چکۆلە، ناگرنگ، (خەو) نەقووڵ، سووک 4 کەم، هێچەکە، ناسک، نیان 5 (جلوبەرگ) ناسک، تەنک، هاوینی 6 سادە، ئاسان، ئاسانتێگەیشتوو 7 (چێشت) سووک، زووهەرس، قورس نییە، ناگران 8 نەرشت 9 خۆشحاڵ، ئانیگەران، شاد، بەکەیف 10 سست، ناسک، ناقایم، نارەختە 11 (کۆن، ژن) سووک، بێسەروبەرە، بێئابروو، هەرزە، بێناموس ◌ 1 پرنور 2 کم‌رنگ 3 سبک، کم‌وزن، خفیف 4 کسری، کوچک، مختصر، کم‌اهمیت، ظریف 5 (لباس) نازک 6 ساده 7 زودهضم 8 غیرجدی 9 خوشحال 10 سست، نامحکم 11 بی‌بندوبار

light[3] /laɪt/ *adverb*
سووک، بێبار، کەمبار ◌ سبک

light adaptation *noun*
گونجان یا سازان بە رۆشنایی، داهاتن بە رووناکی، چاو خۆی لەگەڵ بارودۆخەکە دەگونجێنێ (light-adapted *adj*) ◌ سازگاری به نور

light air *noun*
بای سووک (خێرایی با لە 1 تا 5 کیلۆمیتر لە سەعاتدا) ◌ لایت ایر

light aircraft *noun*
فڕۆکەی سووک، فڕۆکەی چکۆلانە، سووکە فڕۆکە ◌ هواپیمای سبک

light ale *noun*
بیرەی تراو ◌ آبجوی رقیق

light armed /ˌlaɪt ˈɑːmd/ *adjective*, also light-armed
چەکسووک ◌ سبک‌اسلحه

light bread *noun*
نانی سپی یان سووک (زۆرتر لە Southern و Midland) ◌ نان سفید

light bulb *noun*
گڵۆپ، لامپ ◌ لامپ

light chain *noun*
زنجیرەی سووک (بڕوانە heavy chain) ◌ لایت چین

light curve *noun*
چەماوەی رووناکی یان رۆشنایی (رۆشنایی شت یان تەنێکی ئاسمانی (وەک ئەستێرەی بگۆڕ) لە ماوەییدا) ◌ منحنی لایت

light-coloured *adjective*
رەنگی کاڵ، گەش، توخ نەبێ، رەنگی رۆشن ◌ رنگ روشن

light-emiting diode = LED

light engine *noun*
لۆکۆمۆتیڤی بێعەرەبانە، لۆکۆمۆتیڤی سووک ◌ لایت اینجاین

lighter[1] /ˈlaɪtə(r)/ *noun*
چەرخ، چەخماخ، فەندەک، فەنەک، ئەستێ، داگیرسێنەر، ئاورکەرەوە، ئاگرداگیرسێنەر ◌ فندک، گیرانه، لایتر

lighter[2] /ˈlaɪtə(r)/ *noun*
گەمیی باری، بەلەمی بارهەڵگر، لۆتکەی بارهەڵگر ◌ دوبه

lighterage /ˈlaɪtərɪdʒ/ *noun*
راگوێستن بە گەمیی باری، کرێی راگوێستن بە lighterage ◌ لایتراژ

lighterman *noun, pl.* lightermen
گەمییەوانی باری ◌ دوبه‌ران

lighter-than-air *adjective*
(لەمەڕ فڕۆکەوە) سووکتر لە هەوا ◌ سبک‌تر از هوا

lightface *noun, adjective*
n ئەو پیتە چاپییانەی کە هێڵکانی باریک و وردن *adj* (هەروەها lighterfaced) نووسراو بەو پیتە چاپییانە (بڕوانە boldface) ◌ لایت‌فیس

lightfast *adjective*
کاڵەوەنەبوو، ڕەنگنەڕۆیشتوو، ڕەنگجێگیر، لەبەر ڕۆشنایی ب.ت. خۆر کاڵ نابێتەوە یان ڕەنگی ناڕوا (**lightfastness** *n*) ◌ رنگ‌نرو

light-fingered /ˌlaɪt ˈfɪŋgəd/ *adjective*
گیرفانبڕ (ب.ت. شتی چکۆلانە؛ **light-fingeredness** *n*) ◌ جیب‌بر

light-flyweight *noun*
کەمترین کێش لە شەڕەمشتی ئاماتۆردا ◌ کم‌ترین وزن در مشت‌بازی آماتور

light-footed /ˌlaɪt ˈfʊtɪd/ *adjective*
تونرەو، تیژپێ، تیژپا، بەپێ، بەپا، پێ‌سووک، چاپک (**light-footedly** *adv*؛ **light-footedness** *n*) ◌ سبک‌پا

light-handed /ˌlaɪt ˈhændɪd/ *adjective*
بارسووک (**light-handedly** *adv*؛ **light-handedness** *n*) ◌ با دست کم‌بار

light-headed /ˌlaɪt ˈhedɪd/ *adjective*
گێژ، وڕ، کاس، سەرسام، سەرچڵ، هەڵەشە، بێ‌خەیاڵ، بێ‌خەم (**light-headedly** *adv*: گێژانە، وڕانە، بە کاسی؛ **light-headedness** *n*: گێژی، وڕی، کاسی، سەرسامی، سەرچڵی، هەڵەشەیی، بێ‌خەیاڵی، بێ‌خەمی) ◌ گیج، سبک‌مغز، بی‌فکر

light-hearted /ˌlaɪt ˈhɑːtɪd/ *adjective*
1 شاد، خۆشحاڵ، بەکەیف، لەگوڕ، دڵخۆش، بێ‌خەم، بەهیوا، هیوادار 2 بەشوخی، نابەڕاست، نەڕشت (**light-heartedly** *adv*: بە خۆشحاڵی، دڵخۆشانە؛ **light-heartedness** *n*: شادی، دڵشادی، خۆشحاڵی، بەکەیفی، لەگوڕی، دڵخۆشی، بێ‌خەمی) ◌ 1 شاد، سرحال، امیدوار 2 غیرجدی

light heavyweight *noun, adjective*
بۆکسۆری نیوەقورس، بۆکسۆری نیوانکێش، نیوانکێش، نیوەقورس، نیوانقورس (نێوان 79/5 و 72/5 کیلۆگرەم) ◌ بوکسور نیمه‌سنگین، نیمه‌سنگین

lighthouse /ˈlaɪthaʊs/ *noun, pl.* lighthouses
منارە، کەلووی ڕووناک ◌ فانوس دریایی

light industry *noun*
پیشەسازی سووک ◌ صنعت سبک

lighting /ˈlaɪtɪŋ/ *noun*
1 داگیرساندن، هەڵکردن، دایساندن 2 ڕووناککردن، ڕۆشنکردن، ڕووناکی، ڕووناهی: 3 *the cost of heating and lighting* برووسکە، چەخماخە، چرف، تەشبریق ◌ 1 عمل روشن کردن 2 نوردهی 3 آذرخش

lighting-up-time *noun*
وەختی هەڵکردنی چراکانی ماشێن ◌ زمان روشن کردن چراغ‌ها

lightless *adjective*
1 بێ‌ڕۆشنایی، تاریک 2 بێ‌ڕۆشنایی، بێ‌ڕووناکی، هیچ ڕووناکی‌یێکی نییە (**lightlessness** *n*) ◌ 1 بدون نور 2 لایت‌لس

lightly /ˈlaɪtli/ *adverb*
1 بە ئاسانی، سووک، بە هێسانی، کەم، نەرم، بە نەرمی، بە هێواشی 2 کەمتەرخەمانە، بە لامسەرلایی، سەرسەرەکی، بێ‌خەیاڵانە، نادەربەستانە، **nonchalantly** ◌ 1 بە راحتی، مختصر، بە نرمی 2 با بی‌اعتنایی، با بی‌قیدی

light machine gun *noun*
شەستیری سووک (بە کالیبری 7.6 میلی‌میتر) ◌ نوعی مسلسل

light meter *noun,* also **exposure meter**
ڕووناکی‌پێو، ڕۆشنایی‌پێو ◌ نورسنج

light-middleweight *noun*
کێشی نێوان **welterweight** و **middleweight** ◌ لایت میدل‌ویت

light-minded /ˌlaɪt ˈmaɪndɪd/ *adjective*
هەڵەشە، سەرەڕۆ، سەرچڵ (**light-mindedly** *adv*: سەرچڵانە، هەڵەشانە، سەرەڕۆیانە؛ **light-mindedness** *n*: سەرەڕۆیی، سەرچڵی) ◌ سبک‌سر

lightness /ˈlaɪtnəs/ *noun*
1 ڕۆشنایی، ڕووناکایی، بەشەوقی 2 کەمڕەنگی، کاڵی، گەشی 3 سووکی، نەقورسی 4 کەمی 5 شادی، دڵشادی، بەکەیفی، خۆشحاڵی 6 هەڵەشەیی، سەرچڵی ◌ 1 روشنایی 2 کم‌رنگی 3 سبکی 4 مختصر بودن 5 سرزندگی 6 سبک‌سری

lightning /ˈlaɪtnɪŋ/ *noun, adjective*
n برووسکە، چەخماخە، تریشقە، چرف، تەشبریق *adj* کتوپڕ، دەسبەجێ، دەستوبرد، دەموەدەست، خێرا ◌ *n* برق، آذرخش *adj* ناگهانی، فوری

lightning bug *noun,* North American term for firefly

lightning conductor *noun,* also lightning rod
برووسکەگیرەوە، میلی برووسکە یان چەخماخەگر ◌ برق‌گیر

lightning strike *noun*
مانگرتنی کتوپڕ یان بێ‌پێشەکی یان بێ‌ئامادەکاری ◌ اعتصاب ناگهانی

light-o'-love (also light-of-love) = 1 prostitute 2 lover, paramour

light opera = operetta

light pen *noun*
(بەردەی کامپیوتێر) ڕۆشنە پێنووس، قەڵەمی شەوقدار یان ڕووناک ◌ قلم نوری

light pipe *noun*
لوولەی ڕۆشنایی یان ڕووناکی، لوولەڕۆشنایی ◌ لوله‌ی نوری

light plane *noun*
فڕۆکەی سووک ◌ هواپیمای سبک

light pollution *noun*
ڕۆشنایی لەڕادەبەدەر، پیسی ڕووناکی یا ڕۆشنایی ۞ آلودگی نوری

lightproof *adjective*
ڕۆشناییبەند، ڕووناکیبەند، ڕووناکیتێوەنەچوو، دژەڕۆشنایی، ڕۆشنایی لێوە تێپەڕ نابێ: *a lightproof film cartridge* ۞ ضدنور

light quantum = photon

light reaction *noun*
(زیندەکیمیا) کاردانەوەی ڕۆشنایی یان ڕووناکی (لە ڕۆشنەپێکهاتن photosynthesis دا) ۞ واکنش نوری

lights /laɪts/ *noun, pl.*
سی، سووجگەر، جەرگی سپی (مەڕ، بەراز و...) ۞ ریە، جگر سفید

lightship /ˈlaɪtʃɪp/ *noun*, also light vessel
کەشتی چرادار، کەشتی ڕێپیشاندەر ۞ کشتی فاردار

lightsome /ˈlaɪtsəm/ *adjective*
سەرچل، سەرەڕۆ، هەڵەشە (lightsomely *adv*: هەڵەشانە، سەرەڕۆیانە؛ lightsomeness *n*: سەرچلی، سەرەڕۆیی، هەڵەشەیی) ۞ سبکسر

lights-out *noun*
(خوێندنگا، ئەرتەش و هتد) چراکوژانەوە، چراکوژان ۞ خاموشی

light water *noun*
ئاوی سووک (ئاوێ کە ڕێژەیێکی ئاسایی (یان کەمتر) ئۆکسایدی دیۆتریۆمی تیایە) ۞ آب سبک

lightweight /ˈlaɪtweɪt/ *noun, adjective*
n 1 بۆکسوری کێشسووک (نێوان 61 و 59 کیلۆگرەم) 2 مرۆ یان شتی بێنرخ و ئایەخ *adj* 1 (بۆکسۆر) کێشسووک 2 (نافەرمی) ناگرنگ، هیچەکە، گرنگایەتی یان کاریگەرییێکی وای نییە ۞ *n* 1 بوکسور سبکوزن 2 آدم یا چیز بیاهمیت *adj* 1 سبکوزن 2 بیاهمیت

light well *noun*
سووکەدیوار، کلاوڕۆژنەی نێوەڕاستی خانوو ۞ مجرای نورگیر

light welterweight *noun*
کێشێ نێوان lightweight و welterweight ۞ لایت ولترویت

lightwood *noun*
1 دارێ کە وەک بناورە یان دەستەچیلە بەکاردێتێ 2 سووکەدار: جۆرێ کاژ یان کاج 3 سووکەدار: جۆرێ داری ئەکاکیا ۞ لایتوود

light year *noun*
1 ساڵی ڕووناکی (9.460.000.000.000 کیلۆمیتر، 5.878.000.000.000 مایل، 10^{12} × 9.4607 کیلۆمیتر یان شەش میلیۆنمیلیۆن مایل) 2 (light years) ساڵیانی ساڵ، ماوەیەکی یەکجار دووورودرێژ ۞ 1 سال نوری 2 (در جمع) مدتها، مدت بسیار دراز

ligneous /ˈlɪgnɪəs/ *adjective*
(ڕووەک یا گیا) دارین، داری، داراسا ۞ چوبسان

ligni- *prefix*
پێشگر: دار، چێو: *lignin* (بنەڕەت: لە *lignum* لاتینەوە) ۞ پیشوند: چوب

lignification /lɪgnɪfɪˈkeɪʃn/ *noun*
بەداربوون، بوونەدار، بەدارکردن، دارانەدن ۞ تخشب، تخشیب

ligniform /ˈlɪgnəfɔːm/ *adjective*
داراسا، شێوەدار، وەکوو دار، لەدارچوو ۞ چوبمانند

lignin /ˈlɪgnɪn/ *noun*
(ڕووەکناسی) دارە، چێوە ۞ لیگنین

lignite /ˈlɪgnaɪt/ *noun*
لیگنایت، لینیت، خەڵووزی قاوەیی (نەرم، وەک سووتەمەنی بەکاردێتێ؛ lignitic *adj*: لیگنایتیک، سەربە خەڵووزی قاوەیی) ۞ لینیت

lignite wax = montan wax

lignivorous *adjective*
دارخۆر، چێوخۆر ۞ چوبخوار

ligno- *prefix*
پێشگر: دار، چێو، دارە (بنەڕەت: لە *lignum* لاتین) ۞ پیشوند: چوب، لیگنین

lignocaine /ˈlɪgnə(ʊ)keɪn/ = lidocaine

lignocellulose /ˌlɪgnə(ʊ)ˈseljʊləʊz, US -s/ *noun*
ئاوێتەی لیگنین و سێلوولۆز (lignocellulosic *adj*) ۞ لیگنوسلولز

lignotuber /ˈlɪgnəʊˌtjuːbə/ *noun*
(ڕووەکناسی) لووچێو، چێوگرێ، لوودارینە، دارئاولە ۞ لیگنوتیوبر

lignum vitae /ˌlɪgnəm ˈvʌɪtiː, US ˈviːtʌɪ/ *pl.* -um vitaes = guaiacum

ligroin /ˈlɪgrəʊɪn/ *noun*
(کیمیا) لیگرۆین (تێکەڵەی هایدرۆکاربۆنی هەڵمیو، لە نەوت دەگیرێ و وەک solvent بەکاردێتێ) ۞ لیگروین

ligula /ˈlɪgjʊlə/ *noun, pl.* ligulae /-liː/ or ligulas
(مێروناسی) بەستە، بەند (هی لێوی بنەوەی مێروو؛ ligular *adj*: سەربە بەستە، بەستەیی؛ liguloid *adj*) ۞ لیگولا

ligulate *adjective*
بەستاوی، بەنداوی، بەستی هەیە ۞ لیگولیت

ligule /ˈlɪgjuːl/ *noun*
(ڕووەکناسی) بەست، بەند (بنەڕەت: لە *ligula* لاتین "strap") ۞ لیگول

Ligurian /lɪˈg(j)ʊərɪən/ *noun, adjective*
n خەڵکی لیگۆریا Liguria، ناوچەیێ لە باکووری ڕۆژاوای ئیتالیا، لیگۆریایی *adj* سەربە

یان پیوەندی بە لیگوریاوە هەیە ◇ لیگوریایی

ligure *noun*
جۆرێ بەردی بەنرخ precious stone کە ڕەنگە jacinth بێ ◇ لیگور

ligustrum /lɪ'gʌstrəm/ *noun*
(ڕووەکناسی) ڕووەکێ تیرەیێ کە privet ـەکان دەگرێتەوە [تۆخم *Ligustrum*] (بنەڕەت: لە لاتینەوە) ◇ نوعی گیاه

likability /ˌlaɪkə'bɪlətɪ/ *noun*, also likeability
ڕووخۆشی، جوانی، زیکەڵانەیی، خوێنشیرینی، دڵپەسندی ◇ خوش‌مشربی، دلپذیری

likable /'laɪkəbl/ *adjective*, also likeable
ڕووخۆش، جوان، زیکەڵانە، خوێنشیرین، دڵپەسند: *She's warm, friendly and likeable* (likably *adv*) ◇ خوش‌مشرب، دوست‌داشتنی

like[1] /laɪk/ *adjective, adverb, noun*
adj هاوشێوە، وەکوویەک، چوون، لێکچوو *adv* 1 بۆ نموونە، بۆ وێنە 2 لە دەوروبەری، نزیکەی *n* 1 تا، هاوتا، وێنە، لف 2 شێوە، جۆر، چەشن ◇ *adj* شبیه، همانند، مانند *adv* 1 مثلاً، به عنوان مثال 2 در حدود *n* 1 نظیر 2 شکل

like[2] /laɪk/ *preposition, conjunction*
1 وەکوو، (لە)وێنەی، میناهەف، لەگوێن، هەرووەکوو: *He's very like his father* 2 بۆ نموونە، بۆ وێنە ◇ 1 مانند، شبیه، مثل، همان‌طور که 2 مثلاً

-like *suffix*
پاشگر (دەخرێتە سەرناو): ـئاسا، وەک، وەکوو، شێوە، ـی، ـئانە، ـانە: *crust-like* ◇ پسوند: ـمانند، ـشکل

likeable etc. = likable etc.

likelihood /'laɪklihʊd/ *noun*
ڕێتێچوون، ئەگەر، شیمانە ◇ احتمال

likely /'laɪkli/ *adjective* (likelier, likeliest), *adverb*
adj 1 ڕێتێچوو، لەوەچوو: *rain is likely today* 2 گونجاو، لەبار *adv* ڕێی تێدەچێ، لەوەدەچێ، پێدەچێ، ڕەنگە، ئەشێ، لەگوێنە، probably ◇ *adj* 1 محتمل 2 مناسب *adv* احتمالاً

like-minded *adjective*
هاوبیر، هاوڕێباز، هاوبۆچوون (like-mindedness *n*: هاوبیری، هاوڕێبازی، هاوبۆچوونی؛ like-mindedly *adv*) ◇ هم‌فکر، هم‌مشرب

likeness /'laɪknəs/ *noun*
1 لێکچوون، هاوشێوەیی، وەکیەکبوون، لێکچوویی، وێنە، شێوەی یەکدان، لایەنی لێکچوون 2 شێوە، ڕووی دەرەوە، لێکچوو، هاوشێوە ◇ 1 شباهت، همانندی، وجه تشابه 2 شکل، شبیه

likes *noun*, the likes of
کەسانێ وەک(وو) ◇ امثال

likewise /'laɪkwaɪz/ *adverb*
هەرووەک، هەرووەکوو، هەرووەها، سەرەڕای، سەرباری (ئەوەش)، ـ(ی)ش: *Her second marriage was likewise unhappy* ◇ همان‌طور، هم‌چنین، نیز

liking /'laɪkɪŋ/ *noun*
هۆگری، دڵبەستەیی، مەیل، کام، ویست، هەوەس، حەز، ئیشتیا: *took a liking to the newcomer* ◊ *He had a liking for fast cars* ◊ *She had taken a liking to him on their first meeting* ◇ علاقه، میل

likuta /lɪ'ku:tə/ *noun, pl.* makuta /mə'ku:tə/
یەکەی پارەی زایری (کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ)، بەرامبەر بە سەدیەکی زایری zaire (بنەڕەت: لە Kikongo وە وەرگیراوە) ◇ لیکوتا

lilac /'laɪlək/ *noun, adjective*
n 1 دەوەنی یاس، لایلەک، دارۆچکەی یاس [تۆخم *Syringa*: چەندین جۆری هەیە] 2 ڕەنگی بنەوشی کاڵ، ڕەنگی ئەرخەوانی کاڵ *adj* بنەوشی کاڵ یان ڕۆشن، ئەرخەوانی کاڵ ◇ *n* 1 بوته‌ی یاس 2 رنگ بنفش سوسنی *adj* بنفش روشن

lilangeni /ˌli:laŋ'geɪni/ *noun, pl.* emalangeni /ɪˌmalaŋ'geɪni/
یەکەی بنەڕەتی پارەی سویس، بەرامبەر بە سەد cent ◇ لیلانجینی

liliaceous /ˌlɪlɪ'eɪʃəs/ *adjective*
(ڕووەکناسی) زەمبەقی، لە تیرەی زەمبەق، سەربەو ڕووەکانەی خێزانی زەمبەق ◇ سوسنی

Lilith *noun*, Late Hebrew *līlīth*, from Hebrew "a female demon"
1 لیلیت، لیلیس: ژنێ کە لە ئەفسانەی مالوومەکاندا ژنی یەکەمی ئادەمە Adam بەڵام بە فێڵ لە لایەن حەواوە Eve جێی دەگیرێتەوە و ئەویش دەبێتە ڕوحێکی خراپ 2 ژنەجادووگەرێکی بەناوبانگی دیوناسی demonology سەدەکانی نێوەڕاست 3 دەڵەدیو ◇ لیلیت

Lilliput *noun*
گرگن، گزگل، بستەباڵا، کورتەباڵا ◇ کوتوله

Lilliputian /ˌlɪlɪ'pju:ʃn/ *adjective, noun*
(مرۆی) ورد، چکۆلە، گرگن، کورتەباڵا (بنەڕەت: لە وڵاتی خەیاڵی لیلیپوت *Lolliput* لە کتێبی سەفەرەکانی گالیڤەر *Gulliver's Travels* ی جۆناتان سویفت Jonathan Swift) ◇ (آدم) کوچک، قدکوتاه

lilo /'laɪləʊ, US -loʊ/ *noun, pl.* lilos

دۆشەکی با(یی)، دۆشەکی سەراوکەوتوو ۞ تشک بادی

lilt /lɪlt/ *noun*
گۆرانی (بلاویـن)، ستران، بەستە ۞ آهنگ (دلنشین)، ترانه

lilting *adjective*
خۆش‌ئاواز (liltingly *adv* ؛liltingness *n*) ۞ خوش‌آهنگ

lily /ˈlɪli/ *noun, pl.* lilies
1 (گوڵ) زەمبەق [توخم *Lilium*: زۆر جۆرن] 2 بۆ ناوی گیا یا رووەکە هاوشێوەکانی تر بەکاردێتری، ب.ن. arum lily 3 نیشانەی fleur-de-lis، وەک دروشمی پاتشایەتی کۆنی فەرەنسە ۞ 1 سوسن 2 و 3 لیلی

lily-livered /ˈlɪli lɪvəd, US -vərd/ *adjective*
ترسەنۆک، حیز، cowardly ۞ بزدل

lily of the valley *noun, pl.* lilies of the valley
(رووەکناسی) گیازەنگوڵە [توخم *Convallaria*] ۞ نوعی گیاه

lily pad *noun*
گەڵای زەمبەقی ئاوی ۞ برگ سوسن آبی

lily-trotter = jacana

lily-white *adjective*
1 سپی سپی، سپی پەتی، وەک چۆری شیر، بێ‌قەڵەودەڵە، پاک، بێ‌خەوش، irreproachable 2 رەمبەق‌سپی: سەربە هەر کۆمەڵ یان باڵێ کە دژی بەشداری رەشەکانە لە ژیانی کۆمەلایەتی یان سیاسی ۞ 1 سفید خالص، صاف و ساده 2 لیلی‌وایت

lima bean /ˈliːmə biːn/ *noun*
1 پاقلەی لیما، رووەکێکی گەرمێنانی ئەمریکا [*Phaseolus lunatus*] 2 بەرەکەی (بنەرەت: لە ناوی *Lima* پایەتەختی پێرۆ) ۞ 1 باقلای لیما 2 دانه‌اش

limacine *adjective*
شەیتانۆکەیی، شەیتانۆکەئاسا، وەک شەیتانۆکە، شێوەشەیتانۆکە، sluglike ۞ حلزونی

limb[1] /lɪm/ *noun*
1 دەس، دەست، ئەندام، پێ، لاق، پەل، باڵ 2 ئەندام 3 لق، تا؛ پەلی دار 4 ئەندامێکی چالاک 5 بەشێکی دەرپەریوی خانوویێ 6 هەر بەشێکی کەوان 7 بەش یان ئەندامێکی دەرپەریو: *the four limbs of a cross* 8 (نافەرمی) منداڵی mischievous (limbless *adj* ؛-limbed *adj*):
1 بێ‌دەس، بێ‌پێ، بێ‌پەل، بێ‌لاق 2 بێ‌پەل، بێ‌لق (بنەرەت: *lim* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەرەت) ۞ 1 دست، پا، بال 2 عضو 3 شاخه 4 عضو فعال 5 قسمت بیرون‌آمده‌ی ساختمان 6 هر قسمت از کمان 7 و 8 لیمب

limb[2] /lɪm/ *noun*
1 (ئەستێرەوانی) پەراوێز 2 (رووەکناسی) بەشی بانایی گەڵا یان بەر، دەم 3 لێوار، کەنار، قەراخ ۞ 1 حاشیه 2 لیمب 3 لبه

Limba /ˈlɪmbə/ *noun, pl.* same or Limbas
1 لیمبا، ئەندامی گەلی رۆژاوای ئەفریکا 2 Guinea و گینە Sierra Leone سیرالیۆن زمانی نایجیر-کۆنگۆیی Niger–Congo ئەو خەڵکە ۞ لیمبا

limbate /ˈlɪmbeɪt/ *adjective*
(گیانەوەرناسی و رووەکناسی) پەراوێزدار، کەناردار ۞ حاشیه‌دار

limber[1] /ˈlɪmbə(r)/ *adjective*
نەرم، ئاسانچەماو (limberly *adv*؛ limberness *n*) ۞ نرم، انعطاف‌پذیر

limber[2] /ˈlɪmbə(r)/ *noun*
1 بەشی لێوەکراوی پێشەوەی ئەرابەی تۆپ 2 گونجە یان کونێ لە لاشەی ژێرەوەی کەشتی بۆ دەرکردنی ئاو، ئاودەرکە ۞ لیمبر

limberneck *noun*
ملەخوارە، ملەچەمێ (= جۆرێ بۆتولیزم botulism کە پەلەوەر تووشی دەبن) ۞ لیمبرنک

limber pine *noun*
جۆرێ کاژ، رەسەنی چیاکانی راکیی Rocky ئەمریکای باکووری [*Pinus flexilis*] ۞ نوعی کاج

limbic /ˈlɪmbɪk/ *adjective*
پەراوێزی، تەنیشتی ۞ حاشیه‌ای، کناری

limbic system /ˈlɪmbɪk sɪstəm/ *noun*
سیستەم یان دەزگای پەراوێزی، سیستەم یان ریزمخستەی تەنیشتی: سیستەمی دەمارەکان لە مێشکدا کە چەندین شوێنی جیاجیا دادەگرێ و بەندە بە ورووژانە بنەرەتی‌یەکان وەکوو ترس، تووڕەیی و پێویستی‌یە بنچینەیی‌یەکانی وەکوو خواردن و کاری سێکس ۞ لیمبیک سیستم

limbo[1] /ˈlɪmbəʊ, US -boʊ/ *noun*
1 بەرزەخ، (جێگای) بیرچوونەوە، خانەی بیرچوونەوە 2 کەمتەرخەمی، گوێ‌پێنەدان، بێ‌خەیاڵی، پشت‌گوێ‌خستن، دوودڵی، ساخ‌نەبوونەوە ۞ 1 برزخ، فراموشی، بوته‌ی فراموشی 2 اهمال، بی‌توجهی، بلاتکلیفی

limbo[2] /ˈlɪmbəʊ, US -boʊ/ *noun, pl.* limbos
جۆرێ سەمای سوورپێستەکان ۞ لیمبو

Limburger *noun*
جۆرێ پەنیری سپی بۆن‌تونـد (لە لیمبورگی بێلژیک) ۞ لیمبورگر

limbus /ˈlɪmbəs/ *noun, pl.* limbi /-baɪ/
(توێکاری، لە لاتینەوە) پەراوێز ۞ حاشیه

lime[1] /laɪm/ *noun*
1 قسل، کلس، ئاهەک 2 (کۆن) birdlime ۞ آهک

کەنارەژی، کەنارنشین ۞ کرانەزی

liminal /ˈlɪmɪn(ə)l/ *adjective*

1 سەربە قۆناخی سەرەتایی 2 لە سەردەرانەدا، (لە) لێواری، سەردەرانەیی (n **liminality**؛ بنەڕەت: لە لاتین *limin- limen* "threshold" + al-) ۞ 1 وابستە بە مرحلەی آغازی 2 آستانەای

liminetic = limnic

limit /ˈlɪmɪt/ *noun*

1 رادە، ئەندازە، سنوور، تخوب 2 دەوروبەر 3 دیاریکراوی، سنوورداری، بەرتەسکی، بەرتەنگی، دوارادە، ئەوپەڕ، زۆرترین (بڕ، خێرایی و هتد) ڕێپێدراو، گەورەترین بڕی ڕێگەدراو یان ڕێتێچوو: *a time/speed/age limit* ۞ 1 حد، مرز 2 محدودە 3 محدودیت، نهایت، حداکثر مجاز یا ممکن

limitary /ˈlɪmɪtəri/ *adjective*

دیاریکراو، سەربە رادە یان سنوور؛ limiting، enclosing ۞ محدود، وابستە بە حد

limitation /ˌlɪmɪˈteɪʃn/ *noun*

دیاریکراوی، سنوورداری، بەرتەسکی، بەرتەنگی، کەمانەدن، سنووردارکردن، بەرتەنگکردنەوە، دیاریکردن، کۆتوبەند، مەرج 2 لەدەسنەهاتن، لاوازی، نەبوونی توانایی (لەبەر ئەوە دەزانێ چ لە دەسی دێ یان نا) 3 (هەروەها limitation period، ماف) تێپەڕینی کات ۞ 1 محدودیت، تحدید، قید و بند 2 ضعف 3 مرور زمان

limitative /ˈlɪmɪteɪtɪv/ *adjective*

بەرتەنگکەرەوە، بەرتەسککەرەوە، گیرەوە، limiting، restrictive ۞ محدودکنندە

limited /ˈlɪmɪtɪd/ *adjective*

1 دیاریکراو، سنووردار، کەم، بەرتەسک، بەرتەنگ، پێبەند، (دەسەلات) پێبەند بە دەستوور، *a limited monarchy* :restricted 2 (Limited، کۆمپانی) لەگەڵ بەرپرسایەتی دیاریکراو، سەربە کۆمپانی دیاریکراو (limitedness *n* ؛limitedly *adv*) ۞ 1 محدود، کم، مقید، مشروطە 2 با مسؤلیت محدود

limited company *noun*, also limited liability company

نیوکۆیی سنووردار، کۆمپانی دیاریکراو ۞ شرکت محدود

limited edition *noun*

چاپی کەم، تیراژی کەم، لە ئەژمارێکی کەمدا ۞ تیراژ محدود

limited liability *noun*

بەرپرسایەتی دیاریکراو یان سنووردار ۞ مسؤلیت محدود

limited liability company *noun*

کۆمپانی (بە) بەرپرسایەتی دیاریکراو یا سنووردار، نیوکۆیی سنووردار، کۆمپانی

lime² /laɪm/ *noun*

1 لیموترش، داری لیموترش، ئەخلاموور [*Citrus aurantifolia*] 2 ئاولیمو 3 خۆشاو یا شەربەتی ئاولیمو 4 ڕەنگی سەوزی مەیلەوزەرد ۞ 1 لیموترش، درخت لیموترش 2 آبلیمو 3 شربت آبلیمو 4 رنگ سبز مایل بە زرد

lime³ /laɪm/ *noun*

(دار) لایم، ئەخلاموور، پارزی [توخم *Tilia*: زۆر جۆرن] ۞ زیرفون

limeade /laɪmˈeɪd/ *noun*

خۆشاو یان شەربەتی ئاولیمۆ، لیمۆناد ۞ شربت آبلیمو، لیموناد

lime-green *adjective*

سەوزی مەیلەو زەرد، کەسکی زەردباو ۞ سبز مایل بە زرد

lime-juice /ˈlaɪm dʒuːs/ *noun*

ئاولیمۆ، لیمۆناو ۞ آبلیمو

lime kiln /ˈlaɪm kɪln/ *noun*

کورەخانەی قسڵ یا ئاهەک، کوورەی قسڵ(سووتان) ۞ کورەی آهکپزی

limelight /ˈlaɪmlaɪt/ *noun*

1 ناوەندی سەرنجی گشتی، سەرنجپێدان 2 ڕووناکی قسڵ، شەوق یا ڕۆشنایی قسڵ، ڕۆشنایی ئاهەک ۞ 1 کانون توجە، توجە 2 نور آهک

limen /ˈlʌɪmen, US ˈliː-/ *noun, pl.* limens or limina /ˈlʌɪmɪnə, ˈliː-/

(دەروونناسی) سەردەرانە(ی هەستپێکردن)، رادەیێ کە کارێگەرییێکی کارئەندامناسییانە یان دەروونناسییانەی لێ دەکەوێتەوە (بنەڕەت: لە لاتینەوە "threshold") ۞ آستانە

limerick /ˈlɪmərɪk/ *noun*

پێنجخشتەکی (لە سالی 1846 لە ئینگلتەرەدا باو بووە) ۞ مخمس

limestone /ˈlaɪmstəʊn, US -stoun/ *noun*

بەردی قسڵ، بەردەقسڵ، بەردەگەچ، بەردی کلس ۞ سنگ آهک

lime sulphur *noun*

گوگرد یان سولفوری قسڵ ۞ گوگرد آهک

lime-twig /ˈlaɪm twɪg/ *noun*

1 لقێکی چەسپاوی بۆ گرتنی باڵندە 2 (خوازە) داو ۞ لایمتویگ

limewash *noun*

تێکەڵەی ئاو و قسڵ بۆ سواخدانی دیوار، قسلاو ۞ لایمواش

lime water *noun*

(کیمیا) ئاوی قسڵ، قسلاو، کلساو، ئاهەکاو ۞ آب آهک

limey /ˈlaɪmi/ *noun, pl.* limeys, also Limey

(ئەمریکا، سووکانە) بریتانیایی، ئینگلیسی (ب.ت. پیاو) ۞ انگلیسی

limicoline /ˈlaɪmɪkəlaɪn/ *adjective*

دیاریکراو ۞ شرکت با مسؤلیت محدود، شرکت محدود

limited war *noun*

شەڕی دیاریکراو ۞ جنگ محدود

limiter *noun*

بەرتەسککەرەوە، سنووردارکەر ۞ محدودکننده

limiting /ˈlɪmɪtɪŋ/ *adjective*

بەرتەنگکەرەوە، بەرتەسککەرەوە، گیرەوە ۞ محدودکننده

limitless /ˈlɪmɪtləs/ *adjective*

دیارینەکراو، ناسنووردار، نابەرتەنگ، بێکۆتایی، بێئەندازە، سنوورنەناس: *the limitless variety of consumer products* (limitlessly *adv*/ˈlɪmɪtləsli/ limitlessness *n*) ۞ نامحدود، بی‌حد و حصر

limitrophe *noun, adjective*

هەڵکەوتوو لە سنوور، هاوسنوور، هاوتخوب، هاوسەرحەد، نزیک، adjacent: *the area limitrophe to the river* ۞ مرزی، مجاور

limivorous *adjective*

لیتەخۆر ۞ لجن‌خوار

limmer *noun*

1 مرۆی سووک، خوێڕی 2 ژنی هەرزە ۞ 1 آدم فرومایه 2 زن جلف

limnic *adjective*, also limnetic

سەربە گۆماو، سەربە گۆم، دەریاچەیی ۞ وابسته به دریاچه

limnology /lɪmˈnɒlədʒi/ *noun*

گۆماوناسی، دەریاچەناسی، گۆمناسی (و ژیانی گیانەوەرەکان لە نێویدا؛ limnological *adj*: سەربە گۆماوناسی، دەریاچەناسییانە؛ limnologist *n*: گۆماوناس، دەریاچەناس، گۆمناس) ۞ دریاچه‌شناسی

limo /ˈlɪməʊ, US ˈlɪmoʊ/, *pl.* limos = limousine

Limoges *noun*

لیمۆژ: قاپوقاچاخی مینایی یان چینی، لە لیمۆژی فەڕەنسە (شارێکی باشووری ڕۆژاوای ناوەندی فەڕەنسە) دروست دەکرێ ۞ لیموژ

limonene /ˈlɪməniːn/ *noun*

(کیمیا) لیمۆنین: جۆرێ هایدرۆکاربۆنی شلی بێڕەنگ بە بۆنی لیمۆوە، لە ڕۆنی لیمۆ، پرتەقاڵ و هتد هەیە ۞ لیمونین

limonite /ˈlaɪmənaɪt/ *noun*

لیمۆنایت: جۆرێ کانزای خاوی ئاسن (limonitic *adj*) ۞ لیمونیت

Limousin /ˈlɪmʊzɑ̃, French limuzɛ̃/ *noun*

1 ڕەسەن یان دانیشتووی لیمۆزا، ناوچەیێ لە ناوەندی فەڕەنسە 2 جۆرێ ڕەگەزی ڕەشەوڵاخی ئەندازەی سووری زەردباوی گۆشتی ۞ لیموزین

limousine /ˈlɪməziːn, US ˌlɪməˈziːn/ *noun*

لیمۆزین (ماشینێ کە بەشی شۆفێر لە سوارەکانی جیایە) ۞ لیموزین

limp[1] /lɪmp/ *adjective*

1 بێهێز، لاواز، بێتین، تەپ، تەپلۆس، سست 2 (گیا) ژاکاو، چرچ، سیس 3 شۆڕەوەبوو، شل(و شەویق)، شلەوەبوو، نەرم، چەمیو، داکەوتوو 4 بەرگنەرم (limply *adv*: بێهێزانە، سستانە، بە نەرمی، شلوشەویقانە؛ limpness *n*: 1 سستی، بێهێزی، سیسی، بێتاقەتی، بێحاڵی 2 ژاکاوی، سیسی، چرچی 3 نەرمی، شلی، شلوشەویقی، داکەوتوویی) ۞ 1 بی‌حال، سست 2 پژمرده 3 شل، لخت، نرم 4 دارای جلد نرم

limp[2] /lɪmp/ *noun*

شەلی، گیری، لەنگی: *to walk with a slight/pronounced -p* ۞ لنگی

limpet /ˈlɪmpɪt/ *noun*

1 گیانەوەری لەپکەداری بە بەردەوەنووساو، سەدەفی بەردی (*Patella vulgata* و جۆرەکانی تر) 2 مرۆی سمنج، لەکۆڵەوەنەبوو، بەرنەدەر، گەنە، کەسێکی چەقەئاسا: *The Prime Minister clung to his job like a -et, despite calls for him to resign* ۞ 1 صدف سنگی 2 آدم سمج

limpet mine *noun*

مینی پێوەنووساو (مەگناتیکانە و بە لاشەی کەشتییەوە) ۞ نوعی مین

limpid /ˈlɪmpɪd/ *adjective*

1 ڕوون، زوڵاڵ، ڕۆشن، ساف، pellucid: *limpid streams* 2 ڕوون و سادە لە شێوازدا، ڕۆشن: *limpid prose* (limpidly *adv*: بە شێوەیەکی ڕوون، بە شێوەیەکی ڕۆشن، بە ڕوونی) ۞ 1 شفاف، صاف 2 روشن

limpidity *noun*, also limpidness

ڕوونی، زوڵاڵی، ڕۆشنی، سافی ۞ شفافیت، صافی

limpingly *adverb*

بە شەلەشەل ۞ لنگان‌لنگان

limpkin *noun*

جۆرێ باڵندەی زەلکاوی لنگ و دەنووکدرێژ، لە باشووری ڕۆژهەڵاتی ئەمریکا و گەرمێنانی ئەمریکا [*Aramus guarauna*] ۞ نوعی پرنده

limp-wristed *adjective*

(پیاو) ژنانە، ژنالیلە، خلەکچانی، ئاریلە ۞ زنانه

limy /ˈlaɪmi/ *adjective* (limier, limiest)

قسڵی، کلسی، لینج، لیچق ۞ آهکی، چسبناک

linage /ˈlaɪnɪdʒ/ *noun*

ژمارەی دێڕەکان ۞ تعداد سطور

LINC /lɪŋk/, *abbreviation* Language Instruction for Newcomers to Canada

لینک (پۆلەکانی زمانی ئازاد کە لە لایەن حکومەتەوە بۆ کەسانی کە لە وڵاتانی ترەوە بۆ

ژیان هاتوون بۆ کەنەدا، دانراوە) ۞ لینک

linchpin /'lɪntʃpɪn/ *noun*, also lynchpin
1 بزماری تەوەر، سنگی پێچکە 2 گرنگترین بەش، مۆرەی سەرەکی ۞ 1 سگدست، میخ اسه 2 رکن اصلی، مهمترین قسمت

Lincoln *noun*, Lincolnshire, England
جۆرێ نژادی تیسکدرێژی مەڕی ئینگلتەرە، هی لینکۆلنشایری *Lincol*nshire ئینگلتەرە ۞ لینکلن

Lincolnesque *adjective*
لینکۆلنانە، بە شێوازی ئابراهام Abraham لینکۆلن ۞ به سبک ابراهام لینکلن

Lincolniana *noun, pl.*
مەتریال یان زانیاری پێوەندیدار بە Abraham Lincoln ۞ لینکلنیانا

Lincoln's Birthday /ˌlɪŋkənz 'bɜːθdeɪ, US 'bɜːrθ-/ *noun*
رۆژی (لەدایکبوونی لینکۆلن (لە هێندێ هەرێمی ئەمریکا) پشوویەکی قانوونی لە 12 فێبریوێری بە یادی بوونی ئابراهام لینکۆلن) ۞ زادروز لینکلن

Lincoln green *noun*
1 رەنگی سەوزی گەش 2 پارچەی لە خوری سەوزی کاڵ کە جاران لە لینکۆلن لە رۆژهەڵاتی ئینگلتەرە دروس دەکرا ۞ 1 رنگ سبز زیتونی 2 لینکولن گرین

Lincs. = Lincolnshire (or Lincoln, geographical name)

linctus /'lɪŋktəs/ *noun*
(بریتانیا) گیراوەی کۆخە، گیراوە یان شەربەتی سینگ ۞ شربت سینه

lindane /'lɪndeɪn/ *noun*
جۆرێ مێرووکوژ (کە زۆرتر لە ئیزۆمێری گامای BHC پێکهاتووە)، لەبەر ژینگە بەرتەسک کراوەتەوە (بنەرەت: لە ناوی کیمیازانی هولەندییەوە Teunis van der *Linden*) ۞ لیندان

linden /'lɪndən/ *noun*, also lime3
ئەخلاموور، لیندین [توخم *Tilia* .T americana (هی ئەمریکای باکووری) و .T *europaea* (هی ئەورووپا)] ۞ زیرفون

linden tree *noun*
ئەخلاموور، پارزی، لیندین ۞ زیرفون

Lindy *noun*, also Lindy Hop
جۆرێ هەڵپەڕکێی کرژ، سەرەتا لە Harlem سەری هەڵدا ۞ لیندی

line /laɪn/ *noun*
1 هێڵ، کێر، خێچ، خەت، کێشە، زاخ، رایەڵ، میل 2 هێڵی تەلەفۆن 3 رێی ئاسن، رەیل، هێڵی ئاسن 4 (Line) هێڵی پشتێنە (ی زەوی)، equator 5 لوولە، بۆری 6 هێڵی کۆتایی 7 هێڵی بەرگری، سپای پیادە، هێزەکانی شەڕ 8 پەت، گوریس، تەناف، کەندر 9 دەزووی راوەماسی 10 هێڵ، دێر، ریز 11 (هەڵبەست) خشتە، دێڕ، لادێڕ 12 هێڵی جیاکەرەوە 13 ریز 14 ریزەچادر، ریزەرەشماڵ 15 رەچەڵەک، بنەچە، رەگەز، تۆمەرە 16 زنجیرە، قەتارە، لیزگە، جەلە، خێزەرە 17 کەوشەن، بەستە، سنوور، تخوب، سەرحەد 18 رێڕەو، رێچکە، رێگا، لایەن، لا 19 نقش، چەشن، ئاوا، جۆر (بەرهەمێ) 20 پیشە، کار، ئیش 21 نامە (کورت) 22 (دەموچاو و دەست) گنجی، چین، چرچی 23 (کارداری) ماڵ، بابەت، بەرهەم 24 (lines) (ئەکتەر) دەق، دیالۆگ 25 (لە خوێندنگا) تەمێیانە 26 هۆنە، هەڵبەست ۞ 1 خط 2 خط تلفن 3 خط آهن 4 خط استوا 5 لوله 6 خط پایان 7 خط دفاعی، پیادەنظام، نیروهای رزمی 8 بند، رسن، طناب، رشته 9 نخ ماهی گیری 10 سطر 11 بیت، مصرع 12 حد فاصل 13 صف 14 ردیف چادرها 15 دودمان 16 سلسله 17 مرز 18 مسیر، سو 19 نوع 20 شغل 21 نامه 22 چین 23 جنس 24 (در جمع) گفت‌گو، دیالوگ 25 جریمه 26 شعر

lineage[1] /'lɪniɪdʒ/ *noun*
رەچەڵەک، توخم، نەتەوە، ناوپشتە، پشت، باو و باپیر، رەگەز، بنەچەک، تۆمەرە، ancestry ،pedigree ۞ تبار، دودمان، شجره

lineage[2] /'lɪniɪdʒ/ *noun*, also linage
ژمارەی دێڕەکان ۞ تعداد سطور

lineal /'lɪniəl/ *adjective*
1 بێ‌پسانەوەیی، رەچەڵەکی، پشتاوپشت(ی)، باوک و فرزەندی، باوکومناڵی، راستەوخۆ، بۆماوەیی: *lineal relatives* 2 هێڵاوی، هێڵ‌هێڵ 3 هێڵی، درێژاودرێژ (lineality *n*; lineally *adv*) ۞ 1 بلافصل، پدر و فرزندی، دودمانی، ارثی 2 مخطط 3 خطی، طولی

lineaments /'lɪniəmənts/ *noun, pl.*
1 (دەموچاو) تایبەتمەندی 2 (خوازە) هۆکارە سەرەکییەکان، تایبەتمەندی سەرەکی ۞ 1 مشخصات 2 (مجازی) عوامل اصلی

linear /'lɪniə(r)/ *adjective*
1 هێڵی، هێڵ‌ئاسا، درێژی، قۆناخ‌بەقۆناخ، درێژاودرێژ 2 یەک‌ڕەهەندی، یەک‌لایی 3 = sequential ۞ 1 خطی، طولی 2 تک‌بعدی

linear accelerator *noun*
(فیزیک) تاودەری هێڵی (پارچۆلکە بارگینراوەکان لە هێڵێکی راستدا (نە لە خولگە داخراوەکاندا) تاودەدرێن) ۞ اکسلراتور خطی

linear equation *noun*
(بیرکاری) هاوکێشەی هێڵی ۞ معادله‌ی خطی

linearity /ˌlɪni'ærəti/ *noun*
هێڵی‌بوون، درێژاودرێژبوون: *She abandoned*

◌ *the linearity of the conventional novel* ◌ حالت خطی یا طولی بودن

linearly /ˈlɪniəli/ *adverb*
بە شێوەیەکی هێڵی یان درێژاودرێژ ◌ بە طور خطی یا طولی

linear measure *noun*
پێوەری درێژی یان درێژاودرێژ ◌ مقیاس طولی

linear molecule *noun*
گەرد یان مۆلوکولی هێڵی ◌ مولکول خطی

linear spectrum *noun*
شەبەنگی هێڵی ◌ طیف خطی

lineation /ˌlɪnɪˈeɪʃ(ə)n/ *noun*
1 هێڵکێشی، کێشانەوەی هێڵ، هێڵکاری 2 نیشانەکردن یان دیاریکردن بە هێڵ، هێڵەنیشانکردن ◌ 1 ترسیم خط 2 نشان‌گذاری با خط

linebacker *noun*
(تۆپێنی ئەمریکایی) یاریزانی بەرگری کە دروست لە پشتەوەی هێڵی هێرشەوەیە ◌ لاین‌بیکر

lined /laɪnd/ *adjective*
1 ڕیڕی، هێڵهێڵ: *Lined paper helps keep handwriting neat* 2 (سەروچاو) چرچ‌ولۆچ، گنج ◌ 1 خط‌دار 2 دارای چین و چروک

line dancer *noun*
سەمابازی نێو هێڵ ◌ رقاص خطی

line dancing *noun*
سەما یان هەڵپەڕکێ لەنێو هێڵدا، سەمای هێڵی ◌ رقص خطی

line drawing *noun*
کێشانەوەی بە هێڵ ◌ طراحی خطی

line drive *noun*
(بەیسبۆل) جۆرێ لێدانە کەمێ لە زوور عەرزەوە و ڕاست لێ‌دەدرێ ◌ لاین درایو

line haul *noun*
ڕاگوێستنی شت یان کەسەکان لە نێوان ترمیناڵەکاندا ◌ لاین‌هاول

lineman /ˈlaɪnmən/ = linesman

line management *noun*
بەڕێوەبەرێتی ڕاستەوخۆ، بەڕێوەبەرێتی هێڵی ◌ مدیریت طولی

line manager *noun*
بەڕێوەبەری ڕاستەوخۆ، بەڕێوەبەری هێڵی ◌ مدیر طولی

linen /ˈlɪnɪn/ *noun, adjective*
n 1 کەتان، پارچەی کەتانی 2 جلی ژێرەوە، بەرگی بنەوە 3 مەلافە *adj* کەتانی ◌ *n* 1 کتان، پارچەی کتانی 2 لباس زیر 3 ملافه *adj* کتانی

linen basket *noun*
قرتاڵەی جل‌وبەرگی چڵکن ◌ سبد لباس‌های چرک

linen cupboard *noun*, also linen closet
دۆلابی خاولە، مەلافە و شتی وا ◌ گنجەی لینن

line of battle *noun*
ڕێکخستنی سەربازان بۆ شەڕ ◌ آرایش سربازان برای جنگ

line of duty *noun*
کاری گرنگ و پڕلێپرسراوێتی ◌ کار پرمسؤلیت

line of officer *noun*
ئەفسەری هێزی دەریایی یان ئەرتەش کە لە بەرەدا کار دەکا (بڕوانە staff officer) ◌ لاین اف افسر

line of force *noun*
هێڵ یان بواری پڕهێز (وەک بوار و مەیدانی مەگناتیسی یان ئێلیکتریکی) کە تانژانتەکەی لە هەر شوێن و خاڵێکدا لایەکەی پیشان دەدا ◌ خط یا میدان پرنیرو

line of scrimmage *noun*
هێڵی بەرگری (هێڵێکی خەیاڵی) ◌ خط دفاعی

line of sight *noun*, also line of vision or sight line
هێڵی بینین یان دیتن، هێڵی دید ◌ خط دید

line printer *noun*
چاپ‌گەری دێڕی ◌ چاپ‌گر سطری

liner[1] /ˈlaɪnə(r)/ *noun*
1 کەشتی یان فڕۆکەی سوارهەڵگر: *an ocean liner* ◊ *a luxury cruise liner* 2 (خۆجوانکردن) هێڵ یان خەتی چاو 3 توورەکە، دەڵق (زبڵ) ◌ 1 کشتی یا هواپیمای مسافربری 2 خط چشم 3 کیسه

liner[2] /ˈlaɪnə(r)/ *noun*
بەر، ژێر (فەرش و هتد) ◌ آستر

liner-train *noun*
شەمەندەفەری بارهەڵگر، قەتاری باری ◌ قطار باری

linesman /ˈlaɪnzmən/ *noun, pl.* linesmen
1 (وەرزش) هێڵەوان، نێوگژیوانی لاتەنیشت، دوانێوگژیوان 2 (کارەبا و هێڵی تەلەفون) بەرپرسی هێڵ، هێڵەوان، ڕاگەیشتوو بەسەر هێڵدا ◌ 1 خط‌نگهدار 2 متصدی خط

line-up /ˈlaɪn ʌp/ *noun*
1 ڕیزکردن، ڕیز، بەرە: *an impressive line-up of speakers* 2 ڕێکخستن 3 = identification parade ◌ 1 صف‌آرایی، صف، جبهه 2 آرایش

ling[1] /lɪŋ/ *noun*
(ڕووەکناسی) گیاگسک (یان گەسک) [*Calluna vulgaris*] ◌ خلنگ

ling[2] /lɪŋ/ *noun*
لینگ (جۆرێ ماسی خۆراکی باکووری ئەورووپا [*Molva molva*] (ئەتلانتیکی ڕۆژهەلات) و جۆرەکانی تر]) ◌ لینگ

-ling *suffix*
پاشگر: چکۆلە، ـۆک، ـۆلکە، ـۆچکە، ـچە،

بەچکە–: *duckling ,princeling* (بنەڕەت: لە
ئینگلیسی کۆنەوە) ۞ پسوند: کوچک، –چە، –ک

Lingala /lɪŋˈɡɑːlə/ *noun*
زمانی بانتویی کە وەکوو زمانی هاوبەش لە
کۆنگۆ و زایری (کۆماری دیموکراتیکی کۆنگۆ)
بەکاردێنرێ ۞ لینگالا

lingam /ˈlɪŋgam/ *noun*, linga /ˈlɪŋgə/
(هیندوئیزم) لینگام، هێما یان نیشانەی شیوا
Shiva (بە شێوەی چووکی رەپبوو) ۞ لینگام

lingcod /ˈlɪŋkɒd/ *noun*, *pl.* same
ماسی‌یەن، هی کەناری پاسیفیکی ئەمریکای
باکووری، جۆرێکی باریکی گەورە [*Ophiodon*
elongatus] ۞ لینگ‌کد

lingerer *noun*
خنەخن‌کەر، ساوەساوکەر، خاوەخاوکەر،
بەدرەنگ‌کەوتوو، بەدواکەوتوو ۞ تأخیرکننده

lingerie /ˈlænʒəri, US ˌlɑːndʒəˈreɪ/ *noun*
بەرگی بنەوەی ژنان، جل‌وبەرگی ژێرەوەی ژنان
۞ لباس زیر زنانه

lingering /ˈlɪŋgərɪŋ/ *adjective*
1 درێژخایەن، دوورودرێژ 2 بەجێماوە، پاشماوە،
لێماوە، پاشەڕۆک، بەرماوە: *a lingering smell*
of machine oil ۞ 1 طولانی 2 باقی‌مانده

lingeringly *adverb*
درێژخایەنانە، بە شێوەیەکی دوورودرێژ ۞ بە
طور طولانی

lingo /ˈlɪŋgəʊ, US -goʊ/ *noun*, *pl.* lingos
1 (نافەرمی، زۆرتر بۆ شۆخی) زمان، زمانی
بیانی، زمانی بێگانە 2 وشە یان دەستەوشەیەکی
تایبەتی 3 زمانی پیشەیی ۞ 1 زبان، زبان بیگانه
2 واژه یا عبارت ویژه 3 زبان حرفه‌ای

lingonberry /ˈlɪŋg(ə)nˌb(ə)ri, US -ˌberi/, *pl.* lingonberry = cowberry

lingu(i,o)- *prefix*
پێشگر: زمان (بنەڕەت: لە *lingua* لاتینەوە) ۞
پیشوند: زبان

lingua *noun*
1 زمان 2 زیادی زمان‌ئاسا، بەرەئاسا، زمانە ۞
1 زبان 2 زائده‌ی زبان‌مانند

lingua franca /ˌlɪŋgwə ˈfræŋkə/ *noun*, *pl.* lingua francas
زمانی هاوبەش یان تێکەڵ ۞ زبان میانجی

lingual /ˈlɪŋgwəl/ *adjective*
زمانی، سەربە زمان یان ئاخافتن، (لە لێکدانا)
–زمانە ۞ زبانی، وابسته به زبان یا گفتار، –زبانه

lingually /ˈlɪŋgwəli/ *adverb*
لەباری زمانی‌یەوە ۞ از لحاظ زبانی

linguiform /ˈlɪŋgwəfɔːm/ *adjective*
زمان‌ئاسا، شێوەزمان ۞ زبان‌واره

linguist /ˈlɪŋgwɪst/ *noun*
1 زمانەوان، زمان‌ناس 2 زمان‌زان ۞ 1
زبان‌شناس 2 زبان‌دان

linguistic /lɪŋˈgwɪstɪk/ *adjective*, also linguistical
زمانی، سەربە زمانەوانی، پێوەندی بە زمان یان
زمانەوانی‌یەوە هەیە: *new developments in*
linguistic theory ۞ زبانی، زبان‌شناختی

linguistic age *noun*
تەمەنی زمانی ۞ سن زبانی

linguistic analysis *noun*
شی‌کردنەوەی زمانی یان زمانەوانی‌یانە ۞
تحلیل زبانی

linguistic area *noun*
ناوچەی زمانی ۞ منطقه‌ی زبانی

linguistic atlas *noun*
ئەتڵەس یان نەخشەی زمانی ۞ اطلس زبانی

linguistic change *noun*
گۆڕانی زمانی ۞ دگرگونی زبانی

linguistic competence *noun*
توانستی زمانی ۞ توانش زبانی

linguistic family *noun*
خێزانی زمانی ۞ خانواده‌ی زبانی

linguistic geography *noun*
جوگرافیای زمانی ۞ جغرافیای زبانی

linguistically *adverb*
لەباری زمانی(یەوە)، لەباری زمانەوانی(یەوە): *a*
linguistically divided country ۞ بە لحاظ
زبانی، از نظر زبان‌شناختی

linguistician /-ˈstɪʃ(ə)n/ *noun*
زانای زمان، زمانەوان، زمان‌ناس ۞ زبان‌شناس

linguistic levels *noun*, *pl.*
ئاستە زمانەوانی‌یەکان ۞ سطح‌های زبان‌شناسی

linguistic minority *noun*
کەمینەی زمانی ۞ اقلیت زبانی

linguistic performance *noun*
کرداری زمانی ۞ کنش زبانی

linguistic philosophy *noun*
فەلسەفەی زمان ۞ فلسفه‌ی زبان

linguistics /lɪŋˈgwɪstɪks/ *noun*, *pl.*
زمانەوانی، زمان‌ناسی، زانستی زمان ۞
زبان‌شناسی

linguistic semantics *noun*, *pl.*
واتاناسی زمانی ۞ معناشناسی زبانی

linguistic sign *noun*
نیشانەی زمانی ۞ نشانه‌ی زبانی

linguistic system *noun*
دەزگا یان سیستمی زمانی ۞ نظام زبانی

linguistic theory *noun*
تیۆری زمانی ۞ نظریه‌ی زبانی

linguistic unit *noun*
یەکەی زمانی ۞ واحد زبانی

linguistic untranslatability *noun*

لەوەرگێراننەهاتوویی زمانی ◌ ترجمەناپذیری زبانی

lingulate /ˈlɪŋɡjʊleɪt/ *adjective*
1 (گیانەوەرناسی و رووەکناسی) زمانئاسا، شێوەزمان 2 (گیانەوەرناسی) ئاماژە بە جۆری brachiopod ڕەهۆڵکەن، زماناسا ◌ زبانیشکل

liniment /ˈlɪnəmənt/ *noun*
لینیمێنت (= گیراوەیەکی رۆنی چەورکردنی پێست) ◌ لینیمان

lining /ˈlaɪnɪŋ/ *noun*
1 بەر، ئەستار، ئاستەر، نێوپۆش، هاوبەر، نێواخن، پارچە یان کوتاڵی بەر(ی): *a pair of leather gloves with fur linings* ◊ *Pin the lining to the outer fabric* 2 (ئەندامێکی لەش وەکوو گەدە و هتد) پەردەی زگ، دیوارە: *the stomach lining* ◌ 1 آستر، پارچەی آستری 2 جدار

link[1] /lɪŋk/ *noun*
1 ئالقەی زنجیر، ڕەوق، قەف، خەلەک، تەوق 2 ئالقەی پێوەندی، بەستەر، پێکەبەند، پێکەوەبەستن، پێوەندی، گرێدراوی، تێکەڵی ◌ 1 حلقەی زنجیر 2 رابط، وسیلەی پیوند، اتصال، رابطه

link[2] /lɪŋk/ *noun*
(مێژوویی) پێوەری درێژی (بەرامبەر بە 7/92 ئینچ یان دەوروبەری 20 سانتیمیتر) ◌ لینک

linkage /ˈlɪŋkɪdʒ/ *noun*
پێوەندی، تێکەڵی، پێکەوەبەستراوی، پێکەوەبەست، ئالقەی پێوەندی، بەستەر، پێکبەند، connection: *This chapter explores the linkage between economic development and the environment* ◌ ارتباط، پیوند، رابط

linkboy *noun*, also linkman
مەشخەڵهەڵگر، مێشەلەدەبەدەست، چولەچراهەڵگر ◌ مشعلدار

linker *noun*
بەستەر، پێکبەند، پێکبەست ◌ رابط

linking *adjective*
بەستەر، پێکبەند، پێکبەست ◌ رابط

linking verb *noun*, also copula
(ڕێزمان) کاری بەستەر ◌ فعل ربطی

linkman /ˈlɪŋkmæn/ *noun*, *pl.* linkmen /ˈlɪŋkmen/
1 بێژەر، بەرنامەبێژ (رادیو و تەلەفزیۆن) 2 (مرۆی) یەکخەر 3 = linkboy ◌ 1 گوینده 2 (آدم) رابط

links /lɪŋks/ = golf-links

linksland *noun*
(لە سکاتلەند) لمەلان (پاڵ دەریا) ◌ شنزار (کنار دریا)

link-up *noun*
(نێوان دوو ڕێکخراوە، ساتەلایت و هتد) پێوەندی ◌ ارتباط

linn /lɪn/ *noun*
1 (کۆن و لە سکاتلەند) ڕێزاو، تاڤگە 2 گۆمی بەر ڕێزاو 3 هەڵدێر، هەڵەت ◌ 1 آبشار 2 لین 3 پرتگاه

linnaean /lɪˈneɪən, US -ˈniːən/ *adjective, noun*, also Linnean
adj لینیەن، لینیێن (بەندە بەو ڕێکخستەی نێونان و ڕێکخستنی زیندەوەرەکان بۆ نێو دەستە یا گروپە زانستییەکان، لە لایەن کارۆلوس لینێوس Carolus Linnaeus ەوە داهێنرا) *n* لایەنگری لینیەن ◌ لینین

linnet /ˈlɪnɪt/ *noun*
(گیانەوەرناسی) سەیرەی سەنگسوور، بەمووانەخورە [توخم *Acanthis*: سێ جۆری هەیە] ◌ مرغ کتان

lino /ˈlaɪnəʊ, US -noʊ/ = linoleum

linocut /ˈlaɪnəʊkʌt, US -noʊ-/ *noun*
1 هەڵکەندنی لینۆلیۆمی 2 چاپی لینۆلیۆمی 3 وێنە یان دیزاینی لینۆلیۆمی ◌ 1 حکاکی لینولیومی 2 چاپ لینولیومی 3 تصویر یا طرح لینولیومی

linoleate *noun*
(کیمیا) خوێ یان ئیستێری ترشەڵۆکی لینۆلیک linoleic acid ◌ لینولیات

linoleic acid /ˌlɪnə(ʊ)ˈliːɪk, US -ˈleɪɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی لینۆلیک $C_{18}H_{32}O_2$ ◌ اسید لینولیک

linolenate *noun*
(کیمیا) خوێ یان ئیستێری ترشەڵۆکی لینۆلێنیک ◌ لینولینات

linolenic acid /ˌlɪnə(ʊ)ˈlɛnɪk, US -ˈliːnɪk/ *noun*
(کیمیا) ترشەڵۆکی لینۆلێنیک $C_{18}H_{30}O_2$ ◌ اسید لینولنیک

linoleum /lɪˈnəʊliəm, US -ˈnoʊ-/ *noun*
لینۆلیۆم، مشەمای ژێر(ە)خەرە یان تەرکی دیو (جۆرێ مەتریاڵ بۆ داپۆشینی تەرک(ی عەرز) ◌ لینولیوم

linoleumed *adjective*
ڕاخراو بە مشەمای ژێرخەرە یان تەرکی دیو ◌ مفروش با لینولیوم

Linotype /ˈlʌɪnə(ʊ)tʌɪp/ *noun*
(دروشمی بازرگانی، چاپ) لاینۆتایپ، لینۆتایپ ◌ لاینوتایپ

linsang /ˈlɪnsaŋ/ *noun*
جۆرێ civet ی چکۆلەی باشووری ڕۆژهەڵاتی ئاسیا و ڕۆژاوای ئەفریکا [توخمەکانی *Prionodon* و *Poiana*: سێ جۆرن] (بە ڕێگای

جاقایی‌یەوە لە مالزیایی‌یەوە) ۞ لینـانگ

linseed /ˈlɪnsiːd/ *noun*

تـۆوی گـوش، گوشـوانە، تـووی لۆکـەکێوی، پەموودانـە، پەموانـە، تۆوی گیاهـەلاوە، تـووی کـەتان یـان بـەزەرەک، شـیدانی ۞ تخـم کتـان، بزرک

linseed cake *noun*

پـەموو (انـە، وەکـوو تفـاق دەدرێ بـە پاتـاڵ) ۞ لینسید کیک

linseed oil /lɪnsiːd ˈɔɪl/ *noun*

رۆنی تووی کەتان یان گیاهەلاوە یان پەموودانە ۞ روغن تخم کتان

linsey-woolsey /ˌlɪnzɪˈwʊlzi/ *noun*

جـۆری پارچـەی قـایم و زبـر، تـان‌کـەتانی و پۆخوری ۞ نوعی پارچە

linstock *noun*

دارشەمچە: دارێکی درێژ بۆ گرتنی شـەمچە تا پلیتەی تۆپەکانی cannon پێ ئاوردا (بنەڕەت: لە *lontstok* هوڵەندی‌یەوە، لە *lont* "شەمچە" + *stok* "دار") ۞ لین‌استوک

lint /lɪnt/ *noun*

1 برین‌پێچ، سارغی، پەڕۆ 2 ریشالی کەتان 3 (میلیتاری) پلیتە ۞ 1 باند 2 لیف کتان 3 فتیلە

lintel /ˈlɪntl/ *noun*

(بیناسـازی) سـەربەران، بـەرد یـان داری سەردەرانە، سەردەر، سەربەنجێرە (بەشێکە لە درگا یان پەنجێرە) ۞ نعل درگاه

lintelled /ˈlɪntl/ *adjective*, US linteled

سـەربەران‌بەسـەرداخراو، سـەردەری هـەیـە، سەربەنجێرەدار ۞ دارای نعل درگاه

linter *noun*

1 دەزگای لیکردنەوی ریشالی پەموانە (دوای چیکەنـەکاری (ginning) 2 (linters) ئـەو ریشالانە ۞ لینتر

linum *noun*

لە تیرەی کەتان، کەتانیان ۞ خانوادەی کتان

liny /ˈlaɪnɪ/ *adjective* (linier, liniest)

(نافـەرمی) هـێلاوی، باریـک، ناسـک، هێلاسـا، خەت‌ئاسا ۞ مخطط، خط‌سان

lion /ˈlaɪən/ *noun*

1 شـێر [*Panthera leo*] 2 مـرۆی ئـازا یـا شێرکرۆژ 3 ئە ندامی کۆمەڵەی نێونەتەوەیی کە بە مەبەستی کاروباری خێرخوازی و پەرەپێدانی ئاشتی جیهانی دامەزراوە 4 (کۆن) = celebrity ۞ 1 شیر 2 آدم شجاع 3 لیون

lioness /ˈlaɪənes/ *noun*

دیلەشێر، شێری مێ ۞ مادەی شیر

lionet /ˈlaɪənet/ *noun*

بەچکەشێر، شێری جەوان یان گەنج ۞ شیربچە

lionfish *nounm pl.* same or lionfishes

شـێرەماسـی: هـەریـەک لـە چـەنـد ماسـی scorpaenid ی ئۆقیانووسی هێند و گەرمێنانی پاسیفیک [توخم *Pterois*] ۞ نوعی ماهی

lion-hearted /ˌlaɪən ˈhɑːtɪd/ *adjective*

شـێردڵ، دڵشـێر، ئـازا، شـێرکرۆژ، شـێرکۆ، بەجەرگ ۞ شیردل

lionization *noun*

لەگەڵ جوولانەوە یان هەڵسوکەوت (کردن) وەک کەسانی گرنگ ۞ رفتارکردن مثل آدم‌های مهم

lion's foot *noun*

(رووەک‌ناسی) پێ‌پشیلە ۞ پای شیر

lion's paw *noun*

جـۆرێ mollusc ی گـەورەی دوولـەپکـەی کارائیب، بە لەپکەی ئەستووری باوەشێنی سووریاوەوە [*Chlamys nodosus*] ۞ لیونز پاو

lion's share *noun*

گـەورەترین یـان بـاش‌تـرین بـەش، شـابەش، کەرتەڵ ۞ بخش عمدە

lion tamarin *noun*

تامارینی شێری، یالی قرژە، تەنیا لە برێزیل بینـراوە [*Leontopithecus rosalia* و سـێ جۆری تر] ۞ نوعی تامارین

lip /lɪp/ *noun*

1 لێو، لچ 2 لێوار، قەراخ 3 (ئامێری فوویی) لێوگر 4 زمان‌درێژی، دەم‌درێژی ۞ 1 لب 2 لبە 3 لبک 4 زبان‌درازی

lip- or lipo- *prefix*

پێـشگر: چـەوری، رۆن، رۆنی: *lipoid* ۞ پیشوند: روغن، روغنی

lipa /ˈliːpə/ *noun, pl.* lipas

یەکەی پارەی کرۆواتیا، بەرامبەر بە سەدیەکی kuna ۞ لیپا

lipase /ˈlɪpeɪz, US ˈlʌɪp-/ *noun*

هـەوێنـەی چـەوری، چـەورەهـەوێنـە، لیپـاز: هەوێنـەی شـێلاوکی pancreatic enzyme شی‌کەرەوەی چەوری‌یەکان ۞ لیپاز

lip-gloss /ˈlɪpglɒs, US -glɔːs, -glɑːs/ *noun*

لێوچەورکەرە، ورشەی لێو، بریقەی لێو ۞ برق لب

lipid /ˈlɪpɪd/ *noun*

(کیمیا) لیپید (= یەکێ لە چەند جۆری چەوری، لە ئاودا ناتوێتەوە و زۆر رۆنی سروشتی، مۆم و سترۆئیدەکان دەگرێتەوە) ۞ لیپید

lipidic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە لیپیدەوە هەیە، لیپیدی ۞ وابستە بە لیپید

lipidosis /ˌlɪpɪˈdəʊsɪs/ *noun, pl.* lipidoses /-siːz/

لیپیدۆسـیس، لیپیـدۆز (= نـارێکی میتـابۆلیزمی چەوری لە شانەدا) ۞ لیپیدوسیس، لیپیدوز

Lipizzaner /ˌlɪpɪˈtsɑːnə, US ˌlɪpɪˈzɪnə/ *noun*

جۆریّ رەگەزی ئەسپ، ب.ت. بۆ dressage ◌ لیپیزاندر

lipline *noun*

هێڵ یان خەتی لێو ◌ خط لب

lipo- /ˈlɪpəʊ, US ˈlʌɪpəʊ/ *prefix*

پێشگر: چەوری: *lipoprotein* (بنەڕەت: لە *lipos* یۆنانی "fat") ◌ پیشوند: چربی

lipogenesis /ˌlɪpə(ʊ)ˈdʒɛnɪsɪs, US ˌlʌɪ-/ *noun*

پێکهاتنی میتابۆلیکی چەوری، لیپۆژنێز، لیپۆژێنیسیس ◌ لیپوژنسیس، لیپوژنیز

lipogenic *adjective*

سەربە لیپۆژێنیسیس، پێوەندی بە لیپۆژێنزەوە هەیە ◌ وابستە بە لیپوژنسیس یا لیپوژنیز

lipoid *adjective* (also lipoidal), *noun*

adj چەوریئاسا، رۆنی، شێوەچەوری *n* – lipid ◌ چربیمانند

lipoidosis /ˌlɪpɔɪˈdəʊsɪs/ = lipidosis

lipolysis /lɪˈpɒlɪsɪs/ *noun*

شیبوونەوەی چەوری (بە هایدرۆلایسیس)، لیپۆلیز، لیپۆلیسیس ◌ لیپولیس، لیپولیز

lipolytic *adjective*

سەربە شیبوونەوەی چەوری، سەربە لیپۆلیز ◌ وابستە بە لیپولیس یا لیپولیز

lipoma /lɪˈpəʊmə/ *noun, pl.* lipomas or lipomata /-mətə/

(پزشکی) لووی چەوری، تومۆری شانەی چەوری ◌ لیپوما

lipomatous *adjective*

چەوریئاسا ◌ چربیمانند

lipophilic *adjective*

چەوریدۆست، چەوریحەز، هۆگری affinity بە چەوری ◌ چربیگرای

lipopolysaccharide *noun*

گەردیکی گەورە کە بە هۆی پێوەست و بەندە کیمیاییەکانەوە لە چەوری و شەکرەکان پێکهاتووە ◌ لیپوپولیساکارید

lipoprotein *noun*

لیپۆپرۆتێین: پرۆتێینێکی جووت کە تێکەڵەی پرۆتێین و چەورییە (بڕوانە HDL، LDL و VLDL) ◌ لیپوپروتئین

liposomal *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە liposome ەوە هەیە ◌ وابستە بە لیپوسوم

liposome /ˈlɪpəsəʊm, ˈlʌɪ-/ *noun*

(زیندەکیمیا) چەوریتەن: جۆریّ توورەکەی دەسکردی ورد و خڕ کە لە یەک یان دوو توێی phospholipid ی هاوناوەند پێکهاتووە و ب.ت. بۆ هەڵگرتنی ماک و سابستەنسە وردینییەکان (وەک دەرمان یان DNA) بۆ نێو خانەکانی لەش یان شانەکان tissues بەکاردێنریّ ◌ لیپوسوم

liposuction /ˈlɪpəʊsʌkʃn, ˈlaɪ-, US ˈlaɪpoʊ-, ˈlɪ-/ *noun*

چەوریمژی (شێوەیەکی لابردنی چەوری لە لەشی کەسیّ بە رێگای هەڵمژینی) ◌ لیپوساکشن

lipotropic *adjective*

سەبارەت بە چەوری و لیپیدەکان هۆگری هەیە و بەو شێوەیە ریّ (یان راست دەکاتەوە) لە کەڵەکەبوونی زیادی چەورییەکان لە جەرگدا دەگریّ ◌ لیپوتروپیک

lipotropin *noun*

لیپۆترۆپین: هەریەک لەو دوو هۆرمۆنە پرۆتێینییەی pituitary gland کە کاریان ئامادە و گەڵاڵەکردنی پاشەکەوتی چەورییە ◌ لیپوتروپین

lippiness /ˈlɪpinəs/ *noun*

زماندرێژی، دەمهەراشی، زمانشڕی ◌ زباندرازی

lippy /ˈlɪpi/ *adjective* (lippier, lippiest), *noun*

adj (لە بریتانیا و نافەرمی) بیّشەرم، دەمشڕ *n* ماتیک، سووراو ◌ *adj* وقیح *n* ماتیک

lip-reader *noun*

لێوخوێن، بە جوولەتێگەیشتوو ◌ لبخوان

lip-reading /ˈlɪp riːdɪŋ/ *noun*

لێوخوێندنەوە، بە جوولەی لێو تێگەیشتن ◌ لبخوانی

lipring *noun*

ئالقەی لێو، لێوەوانە، لێوانە ◌ حلقەی لبآویز

lipsalve /ˈlɪpsleɪv/ *noun*

(خوازە) زمانلووسی، ریاییبازی ◌ (مجازی) تملق

lip-service /ˈlɪp sɜːvɪs/ *noun*, pay lip-service to

1 پشتیوانی بەقسە یان سەرزارەکی (بیّکردەوە)، هەر قسە هەبوون 2 زمانلووسی، ڕووپامایی ◌ 1 حمایت لفظی 2 تملق

lipstick /ˈlɪpstɪk/ *noun*

ماتیک، سووراو ◌ ماتیک

liquation /laɪˈkweɪʃn/ *noun*

توانەوە، قاڵبوونەوە، پاڵاوتن، پاڕزنین ◌ گدازش، تصفیە

liquefacient /ˌlɪkwəˈfeɪʃnt/ *adjective, noun*

توێنەر، شلکەرەوە ◌ گدازندە

liquefaction /ˌlɪˈkwɪˈfækʃn/ *noun*

توانەوە، شلبوونەوە، شلەوەبوون، شلکردنەوە، شلەوەکردن ◌ میعان

liquefied gas *noun*

گازی شلە(وەبوو) ◌ گاز مایع

liquescent /lɪˈkwɛs(ə)nt/ *adjective*

شلەوەبوو، تواوە، تووەاوە، melting ◌

مایع‌شونده، متمایل به میعان

liqued *adjective*

شلە، ئاوەکی، ئاوی ◯ مایع، آب‌گونه

liqued air *noun*

هەوای شلە ◯ هوای مایع

liqued nitrogen *noun*

نیترۆژێنی شلە، نایترۆجینی شلە ◯ نیتروژن مایع

liqued oxygen *noun*

ئۆکسیژێنی شلە ◯ اکسیژن مایع

liqued soap *noun*

سابوونی شلە ◯ صابون مایع

liqued state *noun*

دۆخ یان باری شلە ◯ حالت مایع

liqueur /lɪˈkjʊə(r), US -ˈkɜːr/ *noun*

لیکۆر (شیرین و بەقەوەت) ◯ لیکور

liquid /ˈlɪkwɪd/ *adjective, noun*

adj 1 ئاوەکی، وەکوو ئاو، روون، رۆشن، درەوشاوە، ورشاوە، بریقاوە 2 (دەنگ) زوڵاڵ، رەوان، پاراو 3 (زوو) وردەوەبوو، (ئاسان) نەغدەوەبوو *n* 1 شلە 2 (دەنگناسی) هەریەک لە دەنگە نەبزوێنەکانی /l/ و /r/ ◯ *adj* 1 آب‌گونه، صاف، درخشان 2 سلیس 3 نقدشدنی *n* 1 مایع 2 لیکوید

liquidambar /ˌlɪkwɪdˈambə/ *noun*

1 جۆرێ داری ئاسیایی یان ئەمریکایی گەڵاکەوتی maple [توخم *Liquidambar*: چەندین جۆرن] 2 ئەنزەرووتی شلەی ئەو دارە ◯ 1 نوعی درخت 2 لیکویدامبر

liquidation /ˌlɪkwɪˈdeɪʃn/ *noun*

1 هەڵوەشانەوە، پاڵاوتن (وەکوو کۆمپانیایێ، بەمەبەستی دانەوەی قەرز یان بەرشکستی) 2 تێکدان، پاکتاوکردن، دانەوە (قەرز) 3 نەغدکردنەوە، کردنەپارە، تواندنەوە، وردکردنەوە 4 تیابردن، لەنێوبردن، پاککردنەوە، کوشتن، پاتراندن ◯ 1 انحلال 2 واریز، پرداخت 3 نقدسازی 4 نابودسازی، قتل

liquidator /ˈlɪkwɪdeɪtə(r)/ *noun*

بەرپرسی دانەوە(ی قەرز) ◯ مسؤل تصفیه

liquid crystal display *noun*

ئێل‌سی‌دی LCD ◯ ال‌سی‌دی

liquid gas *noun*

گازی شلە ◯ گاز مایع

liquidity /lɪˈkwɪdəti/ *noun*, also liquidness

1 شتی وردەوەبوو، دراو یان پارەی بەردەست، شتی نەغدەوەبوو، شتومەکی بەپارەبوو، لیکویدیتی 2 شلەوەبوون، شلبوونەوە، توانەوە ◯ 1 نقدینگی 2 میعان

liquidizer /ˈlɪkwɪdaɪzə(r)/ *noun*, also liquidiser

تێکەڵکەر، لیکدەر ◯ مخلوط‌کن

liquidly /ˈlɪkwɪdli/ *adverb*

1 بە شێوەی ئاوەکی یان شلە 2 بە شێوەیێکی رەوان ◯ 1 به طور آب‌گونه 2 به طور سلیس

liquid measure *noun*

یەکەی پێوانی بارستانی شلەمەنی ◯ واحد اندازه‌گیری حجم مایعات

liquor /ˈlɪkə(r)/ *noun*

1 خواردنەوە، خواردنەوەی ئەلکۆلی (دڵۆپێنراو) 2 ئاووگ، شیلە ◯ 1 مشروب، لیکور 2 عصاره، افشره

liquorice /ˈlɪkərɪʃ, US -rɪs/ *noun*, US licorice

(رووەکناسی) بەلەک، مێکوک، شیرین‌بەلەک، بەلەکەشیرینە، مێکووکە، مەکووک، مەلیم [توخم *Glycyrrhiza*: زۆر جۆرن] ◯ شیرین‌بیان

liquorish /ˈlɪkərɪʃ/ *adjective*

1 = lickerish 2 لیکۆرپێ‌خۆش، تامەزرۆی لیکۆر ◯ علاقمند به لیکور

lira /ˈlɪərə, US ˈlɪrə/ *noun, pl.* lire /ˈlɪərə, ˈlɪəreɪ, US ˈlɪəri/

لیرە (یەکەی بنەرەتی پارە لە ماڵتا، تورکیە (بەرامبەر بە 100 کوروس) و سوریە و لە ئیتالیا (بەرامبەر بە 100 سینتێسیمۆ centesimo) پێش بەکارهێنانی یورۆ، لە *liura* پرۆڤانسی، لە *libra* لاتین "pound") ◯ لیره

lis /lɪs/ = lawsuit

lisente = plural form of sente

lisle /laɪl/ *noun*

جۆرێ دەزووی باشی کەتانی بۆ چنینی گۆرەوی (لە *Lisle* وە، رێنووسی جارانی *Lille*، شارێکی باکووری فەرەنسی کە لە بنەرەتا ئەم دەزووە لەوێ بەرهەم دەهات) ◯ لایل

Lisp /lɪsp/ *noun*

لیسپ: جۆرێ زمانی بەرنامەنووسی ئاست‌بەرزی کامپیوتێری (بنەرەت: لە *lis(t) p(rocessor)* ەوە) ◯ لیسپ

lisp /lɪsp/ *noun*

پسکی، پسی ◯ نوک‌زبانی

lispingly *adverb*

بە پسکی، پسکانە ◯ از روی نوک‌زبانی

lissom /ˈlɪsəm/ *adjective*, also lissome

نەرم، چابک، فرز، چالاک، هەڵسووڕ، توندوتۆڵ، گورج، رۆح‌سووک (lissomely *adv*) ◯ نرم، چالاک

lissomness *noun*

نەرمی، گورجی، توندوتۆڵی، چالاکی، فرزی ◯ نرمی، چابکی

list[1] /lɪst/ *noun*

1 لیست، لیستە، سیایی، پێرست، فیرست، ریزە 2 (lists، مێژوویی) گۆرەپانی شەڕ (و بەربەرەکانی، ب.ت. تەڕاتێن)، بەرزین، نەردە 3 پەراوێزی داگیراوی شتێ (بۆ هەڵوەشانەوەی)، شیرازە،

2 پەراوێز، کەنارە، قەراخ ◌ 1 صورت، فهرست 2 (در جمع) میدان مبارزه، نرده 3 لیست، سجاف

list² /lɪst/ *noun*

لاربوونەوە، خواربوونەوە، بەلاداهاتن، لاری (کەشتی) ◌ کج‌شدگی

list³ /lɪst/ *noun*

(کۆن) داشکانەوە، مەیل، ئارەزوو ◌ تمایل

listed *adjective*

پارێزراو (یان تۆمارکراو) ◌ حفاظت‌شده

listed building *noun*

خانووبەرە (مێژوویی) پارێزراو (یان تۆمارکراو) ◌ ساختمان حفاظت‌شده

listen /'lɪsn/ *noun*, have a listen

(نافەرمی) گوێ‌پێدان، گوێ‌لێراگرتن، گوێ‌دان، گوێ بۆ راداشتن: *Have a listen to this* ◌ گوش دادن

listenability /ˌlɪsnə'bɪləti/ *noun*

سەرنج‌راکێشی، لەبیستن‌هاتوویی، لەژنەفتن‌هاتوویی ◌ قابلیت شنیدن

listenable /'lɪsnəbl/ *adjective*

(نافەرمی) خۆش، سەرنج‌راکێش، بیستەنی، بۆ گوێ‌دان دەبێ ◌ شنیدنی

listener /'lɪsənə(r)/ *noun*

بیسەر، گوێگر، گوێدێر، گۆهدار ◌ شنونده

listening device *noun*

دەزگای گوێ(لێ)گرتن (بە نهێنی) ◌ دستگاه گوش‌دهی

lister *noun*

1 گاسنی دوو mouldboard یان جووت‌سێل یان دووسێڵە 2 شیرازەگر، پەراوێزدروو، پەراوێزگر ◌ 1 لیستر 2 سجاف‌دوز

listeria /lɪ'stɪərɪə, US -'stɪr-/ *noun*

لیستێریا (جۆرێ بەکتریا، لە ناوی نەشتەرگەری ئینگلیسی جۆزێف لیستێر Joseph *Lister* ◌ لیستریا

listeriosis /lɪˌstɪərɪ'əʊsɪs/ *noun, pl.* listerioses

جۆرێ نەخۆشی بە لیستێریا [*Listeria monocytogenes*] ◌ لیستریوسیس

listing /'lɪstɪŋ/ *noun*

1 لیستە: *a comprehensive listing of all airlines* 2 بابەتی نێو لیستە 3 selvedge ◌ 1 فهرست 2 فقره‌ی داخل فهرست

listless /'lɪstləs/ *adjective*

وەڕەز، داهێزراو، بێ‌حاڵ، بێ‌تاقەت، دڵمردوو، بێ‌کەیف، بێ‌مەیل، ماندوو، کەشەنگ: *The illness left her feeling -stless and depressed* ◊ *a -s melancholy attitude* ◌ بی‌حال، خسته

listlessly /'lɪstləsli/ *adverb*

وەڕەزانە، بە شێوەیێکی داهێزراو، داهێزراوانە ◌ با بی‌حالی

listlessness /'lɪstləsnəs/ *noun*

وەڕەزی، داهێزراوی، بێ‌حاڵی، دڵمردوویی، بێ‌کەیفی، بێ‌مەیلی، ماندوویی، کەشەنگی، شەکەتی ◌ بی‌حالی، خستگی

list price *noun*

نرخی راگەیەنراو یان فەرمی، نرخی (لەسەر)دانراو ◌ قیمت رسمی

lit¹ /lɪt/ = past and past participle of light

lit² *abbreviation* litre

Lit *abbreviation* literature

litany /'lɪt(ə)ni/ *noun, pl.* litanies

دۆعا یان پارانەوەی سەندنەوەیی (پیاوێکی ئایینی دەیخوێنێتەوە و خەڵکانی تریش بۆی دەسێننەوە) ◌ دعا و نیایش تهلیلی

litas /'li:tas/ *noun, pl.* same

یەکەی بنەڕەتی پارەی لیتوانیا، بەرامبەر بە سەد centas ◌ لیتاس

litchi = lychee

-lite *suffix*

پاشگر: کان، بەرد، کەڤر، بەردبوو، فوسیل (بنەڕەت: لە *lithos* یونانی‌یەوە "stone") ◌ پسوند: معدن، سنگ، سنگواره

liter = US spelling of litre

literacy /'lɪtərəsi/ *noun*

خوێندەواری، میرزایی، سیوا، سەواد ◌ سواد

literal /'lɪtərəl/ *adjective, noun*

adj 1 سەربە ئاوبێ، ئەلفوبێیی 2 پیتی 3 ورد، مووبەموو 4 پیت‌بەپیت، دەقاودەق، وشەبەوشە، بابەتی، دیار، رواڵەتی، رووکەشی 5 راستەقینە، حەقیقی (لە بەرامبەر خوازە یان مەجازدا) 6 وتەیی، وشەیی، سەربە واتای ئاسایی یان بنچینەیی وشەیێ 7 ماندووکەر، وەڕەزکەر، وشک، ناخۆش *n* چەوتی، هەڵەی چاپی ◌ *adj* 1 الفبایی 2 حرفی 3 دقیق 4 تحت‌اللفظی، صوری 5 حقیقی 6 لفظی، لغوی 7 کسل‌کننده *n* اشتباه چاپی

literal error *noun*

چەوتی، هەڵەی چاپی ◌ اشتباه چاپی

literalism /'lɪtərəlɪzəm/ *noun*

لیتێرالیزم (نووسان بە واتا یان وەرگێڕانی وشە بە وشەوە) ◌ لیترالیسم

literalist /'lɪtərəlɪst/ *noun*

لیتێرالیست ◌ لیترالیست

literalistic *adjective*

لیتێرالیستی ◌ لیترالیستی

literality /ˌlɪtə'ræləti/ *noun, pl.* literalities

راڤە یان واتای پیتی یان وشەیی، لێکدانەوە یان مانای وشەیی ◌ تفسیر یا معنی حرفی

literally /'lɪtərəli/ *adverb*

1 وشە بە وشە 2 بە راستی: *There are literally hundreds of prizes to win* ◌ 1

تحت‌اللفظی 2 حقیقتاً

literarily *adverb*
بە شێوەیەکی وێژەیی یان ئەدەبی، وێژەیی‌یانە ◌ بە طور ادبی

literary /ˈlɪtərəri, US -reri/ *adjective*
1 وێژەیی، ئەدەبی، سەربە وێژە یان تۆرە: 2 *literary criticism/theory* ئەدەبیانە، وێژەوانانە ◌ 1 ادبی، وابستە بە ادبیات 2 ادبیانە

literary critic *noun*
رەخنەگری وێژەیی ◌ منتقد ادبی

literary criticism *noun*
رەخنەی وێژەیی ◌ نقد ادبی

literary historian *noun*
مێژوونووسی وێژە ◌ تاریخ‌دان ادبیات

literary history *noun*
مێژووی وێژەیی یا وێژە ◌ تاریخ ادبی یا ادبیات

literate /ˈlɪtərət/ *adjective, noun*
adj خوێندەوار، میرزا، رۆشنبیر، رووناکبیر: *Though nearly twenty he was barely literate n* مرۆی خوێندەوار ◌ *adj* باسواد، روشن‌فکر *n* آدم باسواد

literati /ˌlɪtəˈrɑːti/ *noun, pl.*
1 وێژەوانان، گەلی وێژەوانان: *He was underrated as a writer by the -ti* 2 چینی رۆشنبیر، intelligentsia ◌ 1 ادبا 2 طبقەی تحصیل‌کردە

literatim /ˌlɪtəˈrɑːtɪm, US -ˈreɪtɪm/ *noun*
(لاتین) پیت‌بەپیت، دەقاودەق، وشەبەوشە: *printed literatim from the manuscript — I. A. Gordon* ◌ حرفی

literature /ˈlɪtrətʃə(r), US -tʃʊr/ *noun*
1 ویژە، تۆرە، ئەدەب(یات)، شوێنەواری وێژەیی(یەکان) 2 (نافەرمی) نامیلکە ◌ 1 ادبیات، آثار ادبی 2 (عامیانە) جزوە

-lith *suffix*
پاشگر: بەردین، لە بەرد: *megalith*، *monolith*، *laccolith*، *urolith*، *eolith* (بنەڕەت: لە *lithos* یونانی "stone") ◌ پسوند: وابستە بە صخرە یا سنگ

litharge /ˈlɪθɑːdʒ/ *noun*
بەردەمردوو، بەردەمردە، بەردەزیو ◌ مردارسنگ

lithe /laɪð/ *adjective*
نەرم، شلک (کە دەتوانی دایتەوە یان وەرسووڕێ)، لەش‌نەرم، بە لەشێکی نەرمەوە: *a tall lithe figure* (lithely /ˈlaɪðli/ *adv*): بە شێوەیەکی نەرم: *She moved -ely to the music*) ◌ نرم، دارای بدن نرم

litheness *noun*
نەرمی، شلکی ◌ نرمی

lithesome /ˈlaɪðsəm/ *adjective*
(وێژەیی) نەرم ◌ نرم

lithia /ˈlɪθɪə/ *noun*
(کیمیا) ئۆکسایدی لیتیۆم lithium oxide، لیتیا ◌ لیتیا

lithiasis /lɪˈθaɪəsɪs/ *noun, pl.* lithiases
(پزشکی) پێکهاتنی بەرد لە نێو ئەندامی، وەک گورچیلە و یان توورەکەی زراو gall bladder ◌ لیتیاز

-lithic *suffix*
پاشگر: بەردین، بەردی (بنەڕەت: لە *lithos* یونانی‌یەوە "بەرد") ◌ پسوند: سنگی

lithification *noun*
بەرداندن، کردنەبەرد، گۆڕین بۆ بەرد ◌ تبدیل بە سنگ

lithium /ˈlɪθiəm/ *noun*
1 لیتیۆم (بە ژ.گ. 3، ن. Li) 2 خوێی لیتیۆم ◌ 1 لیتیم 2 نمک لیتیم

lithium carbonate *noun*
کاربۆناتی لیتیۆم ◌ کربونات لیتیم

lithium fluoride *noun*
فلۆرایدی لیتیۆم ◌ فلورید لیتیم

lithium niobate *noun*
نیۆبات لیتیۆم ◌ نیوبات لیتیم

litho /ˈlaɪθəʊ, US ˈlɪθ-/ *noun, pl.* lithos
(نافەرمی) لیسۆگرافی، لیتۆگرافی ◌ لیتوگرافی

litho- *prefix*
پێشگر: 1 بەرد، کەڤر: *lithosol* 2 calculus: *lithotomy* (بنەڕەت: لە *lithos* یونانی‌یەوە "stone") ◌ پیشوند: 1 سنگ 2 calculus

lithograph /ˈlɪθəgrɑːf, US -græf/ *noun*
وێنەی چاپکراو یان چاپی ◌ تصویر چاپی

lithographic /ˌlɪθəˈgræfɪk/ *adjective*
سەربە لیتۆگرافی ◌ وابستە بە لیتوگرافی

lithography /lɪˈθɒgrəfi, US -ˈθɑːg-/ *noun*
لیتۆگرافی، چاپی بەردین، بەردەچاپ ◌ لیتوگرافی

lithoid /ˈlɪθɔɪd/ *adjective*, also lithoidal
بەردین ◌ سنگی

litholatry *noun*
بەردپەرستی ◌ سنگ‌پرستی

lithological *adjective*
سەربە بەردناسی ◌ سنگ‌شناختی

lithologist *noun*
بەردناس ◌ سنگ‌شناس

lithology /lɪˈθɒlədʒi, US lɪˈθɑːl-/ *noun*
بەردناسی ◌ سنگ‌شناسی

lithophyte /ˈlɪθə(ʊ)faɪt, US ˈlaɪ-/ *noun*
گیا یان رووەکی لەسەر بەرد شین‌بوو، رووەکی بەردەژی، گیای بەردین، گیابەردینە ◌ گیاه سنگ‌زی

lithopone /ˈlɪθəpəʊn/ *noun*
پیگمێنت یان رەنگی سپی کە لە سولفایدی چینکۆ یا زینک zinc sulphide و سولفاتی

باریۆم barium sulphate پێکهاتووە ◌ لیتوپون
lithops = living stones
lithosol *noun*
بەردەخاک، خاکەبەردینە، بەردەگڵ: هەریەک لەو کۆمەڵە گڵ یا خاکە azonal و کەمقووڵانە کە بە نیوەچلی لەو بەشە بەردینە تاوبردووانە یا نیوەگلانە پێکهاتوون ◌ لیتوسول
lithosphere /ˈlɪθəsfɪə(r), US -sfɪr/ *noun*
توێکلی زەوی، چینەبەردینە، لیتۆسفێر، بەردەگۆ ◌ سنگکره
lithospheric *adjective*
سەربە توێکلی زەوی، بەردەگۆیی، چینەبەردینەیی ◌ وابسته به سنگکره
lithotomist *noun*
لیتوتۆمیست ◌ لیتوتومیست
lithotomy /lɪˈθɒtəmi/ *noun, pl.* lithotomies
لیتوتۆمی (لابردنی بەرد لە میزەڵدان، گورچیلە و هتد) ◌ لیتوتومی
lithotripsy /ˈlɪθəˌtrɪpsi/ *noun*
بەردەشکێ، بەردەهاڕێ، شکاندنی بەردی نێو لەش ◌ لیتوتریپسی
lithotriptic *adjective*
سەربە بەردەشکێ ◌ وابسته به لیتوتریپسی
Lithuanian /ˌlɪθuːˈeɪnɪən/ *adjective, noun*
adj سەربە لیتوانیا، خەڵکەکەی یان زمانەکەی، لیتوانیایی *n* 1 خەڵک یان هاووڵاتی لیتوانیا، یان لە رەچەڵەکی لیتوانیایی یان لیتوانی 2 زمانی باڵتیکی لیتوانیایی ◌ *adj* لیتوانیایی *n* 1 اهل لیتوانی 2 زبان لیتوانی
litigable /ˈlɪtəgəbl/ *adjective*
کێشەلەسەر ◌ متنازع‌فیه
litigant /ˈlɪtɪgənt/ *noun*
دادخواز، دادبەر، لایەنی داوا ◌ طرف دعوا، متداعی
litigation /ˌlɪtɪˈgeɪʃn/ *noun*
دادبەری، دادخوازی، داوا ◌ اقامه‌ی دعوا، دعوا
litigious /lɪˈtɪdʒəs/ *adjective*
کێشەلەسەر، مشتومڕاوی، سەربەکێشە، سەربەگۆنگەڵ، گێچەڵباز، disputatious، contentious ◌ متنازع‌فیه، اهل مرافعه
litigiously /lɪˈtɪdʒəsli/ *adverb*
کێشەلەسەرانە، بە شێوەیێکی مشتومڕاوی ◌ به طور متنازع‌فیه
litigiousness /lɪˈtɪdʒəsnəs/ *noun*
سەربەکێشەبوون، سەربەگۆنگەڵی، گێچەڵبازی، سەربەگێچەڵی ◌ اهل مرافعه بودن
litmus /ˈlɪtməs/ *noun*
1 رەنگی گوڵەبەرۆژە، قەوزەرەنگ، لیتمۆس (= کەرەسەیێ بە رەنگی شین، ئەگەر ترشەڵۆکی لێبدرێ سوور دادەگەرێ و ئەگەر تفتی پیابکرێ شین دەبێتەوە) 2 = litmus test ◌ تورنسل
litmus paper *noun*
کاغزی لیتمۆس ◌ کاغذ تورنسل
litmus test *noun*
1 پێوەری دیاریکەر 2 تاقیکردنەوەیێ کە لیتمۆس بەکاردێنێ ◌ 1 محک 2 لیتموس تست
litotes /laɪˈtəʊtiːz, US -ˈtoʊ-/ *noun*
جەختکردنەوەی پێچەوانە، بەکارهێنانی رستەی نەیینی بۆ جەختکردنەسەر واتای پێچەوانەکەی (وەک «کارێکی ئاسان نەبوو *It wasn't easy*» بە واتای «کارێکی زۆر سەخت بوو *It was very difficult*») ◌ کوچک‌انگاری
litre /ˈliːtə(r)/ *noun*, US liter
لیتر ◌ لیتر
litreage /ˈliːt(ə)rɪdʒ/ *noun*
لیترپێو(کردن)، لیتراژ ◌ لیتراژ
Litt D = D Litt
litter /ˈlɪtə(r)/ *noun*
1 زبڵوزاڵ، گەنوگووزاڵ، پاشەماوە، ئەشغاڵ (ب.ت. وردە کاغز و قوتوی فڕێدراو و بێکارە): *There will be fines for people who drop litter* 2 شپرزەیی، شێواوی، تێکەوڵێکەیی 3 بووشوپەلاش، پەینوپاڵ، کا(وکوت، بۆ ژێر پاتاڵ) 4 بێچووەکان، بەرەزا، بەرەزگ، بەچکەکان (هی گیانەوەرێ کە بە یەک جار زاون) 5 دەستەبەرە 6 کەژاوە 7 تەختەپەیین، گەمرە، کەمرە، کەپرە ◌ 1 آت و آشغال 2 آشفتگی، ریخته‌پاشیدگی 3 کاه 4 توله‌ها 5 برانکار 6 تخت روان، محمل 7 تخته‌ی پهن
littérateur /ˌlɪtɒrɑːˈtɜː/ *noun*
(فەرەنسی) ویژەوان، تورەڤان ◌ ادیب
litter-bin *noun*, also litter-basket
زبڵدان، تەنەکەخۆڵ ◌ سطل آشغال
litterbug *noun*, also litter lout
مرۆ یان بنیادەمی پیسوچەپەڵ، توورەکە زبڵی کون (برێتییە لەو کەسەیێ کە لە وردەکاغز و قوتو و شت بەردەدانەوە) ◌ آدم کثیف
little /ˈlɪtl/ *adjective, adverb, noun*
1 چکۆلە، بچووک، ورد، بچیک، چکۆلانە: *a little* ◊ *a little group of tourists* ◊ *little house* ◊ *the classic little black dress* 2 (مەودا) کورت، کەم 3 کەم، *boy/girl* بەشنەکردوو، ناتەواو، نەزۆر، نە ئەوندە 4 ناگرنگ، هیچەکە، تایەخ، چکۆلانە 5 برێکی کەم، پشکێ، نەختێ، برێ، کەمێ 6 ماوەیەکی کەم 7 شتێ کەم ◌ 1 کوچک، کوچولو 2 کوتاه 3 مختصر، کم 4 بی‌اهمیت 5 ناچیز، مقدار کم 6 مدت کم 7 چیز کم
little auk *noun*
تۆکی چکۆلە (دەنووککورت، لە Arctic زاوزێ دەکا [*Alle alle*]) ◌ اوک کوچک
little by little *adverb*

بردنەوەی هەموو کایەکان جگە لە دانەیێ لە بریجدا bridge ◇ لیتل سلام

little theatre *noun*

تیاتری چکۆلانە (بۆ بینەرانێکی کەم و بلیتەکەشی کەمە) ◇ تئاتر کوچک

littoral /ˈlɪtərəl/ *adjective, noun*

adj کەناری، دەمئاو، زریاری، بەستێن *n* ناوچەی کەناری، ب.ت. نێوان بەرزترین و نزمترین ئاستی کێشاو tide ◇ *adj* ساحلی *n* نوار ساحلی

lit up *adjective*

مەستی مەست، کەلەلا ◇ پاتیل

liturgical /lɪˈtɜːdʒɪkl, US -ˈtɜːrdʒ-/ *adjective*

1 سەربە ڕێورەسم یان ئاهەنگی پەرستنی بە کۆ لە کلێسە، ئایینی، سەربە نەریت یان سروتی دینی 2 سەربە ئایین یان ڕێورەسمی نوێژ 3 سەربە نوێژ ◇ 1 عبادی 2 وابسته به مراسم نماز 3 وابسته به نماز

liturgically /-kli/ *adverb*

لەباری نەریتی (یان سروت) دینی(یەوە) ◇ از نظر عبادی

liturgics /lɪˈtəːdʒɪks/ *noun, pl.*, also liturgiology

لێکۆڵینەوەی سروتە دینییەکان، سروتەوانی ◇ لیتورژیولوژی

liturgist /ˈlɪtədʒɪst/ *noun*

لێکۆڵەری نەریت یان سروتە دینییەکان، سروتەوان ◇ لیتورژیست

liturgy /ˈlɪtədʒi, US ˈlɪtərdʒi/ *noun, pl.* liturgies

1 ڕێورەسم یان ئاهەنگی پەرستن (بە کۆ لە کلێسە)، ڕێورەسم یان ئایینی نوێژ، نەریت یان سروتی دینی 2 نوێژی شێوی خواوەندی ◇ 1 آیین عبادت کلیسایی 2 نماز عشاء ربانی

Litvak /ˈlɪtvak/ *noun*

لیتڤەک، لیتڤاک (جوولەکەیێ لە ناوچەی لیتوانیا) ◇ لیتواک

livable = liveable

live /laɪv/ *adjective, adverb*

adj 1 زیندوو، زیندە، زندی، لە سەرێنیدا 2 گڕگرتوو، هەڵبوو، سوورەوەبوو، دەسووتێ، داگیرساو 3 بەتین، بەتاو، بەگوڕ، بەکەیف 4 سەرنجڕاکێش، گەرم 5 ئامادە بۆ بەکارهێنان، دەسلێنەدراو، بەکارنەهێنراو، مۆر، تازە، کۆنەنەبوو 6 لەتەقینەوەهاتوو، شەڕی، ڕاستی، جەنگی، دەتەقێتەوە 7 (وایەر) کارەبای تیایە، کارەباتیابوو 8 (بەرنامە) زیندوو، زندی، ڕاستەوخۆ 9 (موسیقا) بەدرێژایی کۆنسێرت، نە لە ستۆدیۆ 10 (ماست) سەربە هەوێن، سەربە ئامیان یان مایە *adv* زیندوو، بە شێوەیەکی

کەمکەم، بەرەبەرە، وردەوردە ◇ کم‌کم

Little Bear *noun*, also Ursa Minor

(ئەستێرەوانی) ورچی چکۆلە ◇ دب اصغر

Little Dipper *noun*

حەوتەمین ئەستێرەی سەرەکی لە Usra Minor دا ◇ لیتل دیپر

little finger *noun*

قامکەتیتە، قامکەتووتە، زەرنەقووتە، زەرنەتووتە، میت، بابلیچک، کلیچک ◇ انگشت کوچک

little folk = little people

little grebe *noun*

grebe ی چکۆلە [*Tachybaptus ruficollis*] ◇ مرغ غواص کوچک

little green man *noun*

پیاوەسەوزیلە، (مرۆی) کورتەبنەی سەوز ◇ آدم سبز کوچک

Little Hours *noun, pl.*

نوێژی سەعاتی سێ، شەش و نۆ (کلێسەی رۆژاوا) ◇ لیتل هورز

Little Ice Age *noun*

سەردەمی سەهۆڵبەندانی چکۆلە یان بچوک (لە سەدەکانی حەڤدە و هەژدەدا ڕوویدا) ◇ عصر یخبندان کوچک

little leaf *noun*

گەلاگچکە: جۆرێ نەخۆشی ڕووەک کە لەودا گەلاکان چکۆلە، ڕەنگاوڕەنگ دەبن و باهەڵدەخۆن ◇ لیتل لیف

Little League *noun*

(لە ئەمریکا) لیگی بەیسبۆڵ بۆ منالان ◇ لیتل لیگ

little man *noun*

کەسێکی ئاسایی ◇ فرد عادی

littleneck *noun*, also littleneck clam

quahog ی چکۆلە کە دەکرێ بە کاڵی بخورێ ◇ لیتل نک

littleness /ˈlɪtlnəs/ *noun*

چکۆلەیی، بچووکی، کەمی، ناتەواوی ◇ کوچکی، ناچیزی، کمی

little ones *noun, pl.*

منالانی گەورە یان لاو ◇ بچه‌های جوان

Little Office *noun*

نوێژی تایبەتی مریەمە (کورتتر لە Divine Office) ◇ لیتل آفیس

little owl *noun*

(باڵندەناسی) کوندەی چکۆلە، کوندەگچکە (ڕەسەنی ئوراسیا و ئەفریکا) [*Athene noctua*] ◇ جغد کوچک

little people *noun, pl.*

1 خەڵکی ئاسایی 2 جنۆکە و پەری ◇ 1 مردم عادی 2 جن و پری

Little Russian = Ukranian

little slam *noun*

راستەوخۆ ◌ *adj* 1 زندە 2 مشتعل، افروختە 3 پرشور 4 جالب 5 آمادە برای استفادە 6 قابل انفجار 7 برق‌دار 8 مستقیم 9 لایو 10 وابستە بە مایە *adv* بە طور مستقیم

liveability /ˌlɪvəˈbɪləti/ *noun*
ژیانلێکراوی، لەنیشتەجێ‌هاتوویی، لەدانیشتن‌هاتوویی ◌ قابلیت سکونت

liveable /ˈlɪvəbl/ *adjective*, US also livable
1 ژیانلێکراو، لەنیشتەجێ‌هاتوو، جێی‌ژیوار، شیاوی لێ‌مانەوە، لەدانیشتن‌هاتوو، ژیانی لێ‌دەکرێ، بۆ دانیشتن دەبێ، بۆ گیرسانەوە دەبێ، باش یان لەبار (بۆ ژیان)، ژیانی پێ‌دەکرێ: *-ble a -le house ◊ wages* 2 دەتوانی تێیدا هەڵکەی، دەردەبەی ◌ 1 قابل سکونت 2 قابل تحمل

live action *noun*
ڕووداو یان ئەکشنی زیندوو (لەچاو کامپیوتێری) ◌ اکشن زندە

live-birth *noun*
زیندەبوو، زیندەزا، منالی بە زیندوویی (لە دایک)بوو ◌ زندەزاد

live-bearer *noun*
گیانەوەری زیندەزا یان زیندەزێ ◌ جانور زندەزا

live-bearing *adjective*
زیندەزا، زیندەزێ، بێچووخەر = viviparous ◌ زندەزا

live-in /ˈlɪv ɪn/ *adjective*
پێکەوەژیاو (بەلام نە بە شێوەی ژن‌ومێردایەتی): ◌ *a live-in partner ◊ a live-in maid* دارای زندگی مشترک

livelihood /ˈlaɪvlihʊd/ *noun*
ژیوار، گوزەران، دەرامەت، بەڕێ‌چوون، ئەنوا، هۆی گوزەران یان ژیوار، مایەی ژیوار یان بەڕێ‌چوون ◌ معیشت، امرار معاش، وسیلەی معاش

livelong[1] /ˈlɪvlɒŋ, US -lɔːŋ/ *adjective*
تەواوی، هەمووی، بە درێژایی ◌ تمام

livelong[2] /ˈlɪvlɒŋ, US -lɔːŋ/ *noun*
stonecrop، ب.ت. orpine ◌ لایولانگ

lively /ˈlaɪvli/ *adjective* (livelier, liveliest)
1 بەتین، بەگوڕ، بەپەرۆش، خۆشحاڵ، بەکەیف، لەجۆش، دڵتەڕ، پەدەماغ، بەنەشە، چاپک، چوست، چالاک، گورج‌وگۆڵ، بەجم‌وجۆڵ 2 (ڕەنگ) ڕۆشن، گەش، شاد *livelily adv*: بەکەیفانە، بە خۆشحاڵی؛ *liveliness n*: خۆشحاڵی، بەکەیفی، گورج‌وگۆڵی، توندوتۆڵی، چاپکی، تین‌وگوڕ) ◌ 1 پرشور، بانشاط، سرزندە، چابک، فعال، پرتحرک 2 (رنگ) روشن

live oak *noun*
(ڕووەک‌ناسی) جۆرێ بەڕووی هەمیشەسەوزی ئەمریکای باکووری [*Quercus virginiana*] ◌ نوعی بلوط

liver[1] /ˈlɪvə(r)/ *noun*
جەرگ، جگەر (چ وەک ئەندامی یان شتی خۆراکی) ◌ کبد، جگر

liver[2] /ˈlɪvə(r)/ *noun*
مرۆ، بنیادەم: *a clean liver* ◌ آدم

liver chestnut *noun*
ئەسپی شێی ڕەش ◌ اسب کهر سیاەرنگ

liveried /ˈlɪvərid/ *adjective*
یونیفۆرم‌لەبەر(کردوو)، یونیفۆرم‌پۆشیو، یەک‌بەرگ‌لەبەرکردوو: *a liveried chauffeur* ◌ اونیفورم‌پوشیدە

liverish /ˈlɪvərɪʃ/ *adjective*
1 تووش‌بوو بە نەخۆشی (تێکچوونی) جگەر 2 ڕووتاڵ، بەدخولک، خوێن‌تاڵ (*liverishness n*) ◌ 1 دچار اختلال کبد 2 عبوس، بدعنق

Liverpudlian /ˌlɪvəˈpʌdliən/ *noun, adjective*
n 1 خەڵکی لیڤێرپوول، لیڤێرپوولی 2 زاراوە یان شێوەزاری لیڤێرپوولی *adj* سەربە لیڤێرپوول ◌ لیورپولی

liver sausage *noun*, also liverwurst
سۆسیجی جەرگ یان جگەر ◌ سوسیج جگر

liverwort /ˈlɪvəwɜːt/ *noun*
(ڕووەک‌ناسی) پەلەکەرگ، فرەپێ، قژی کەنیشک، باوەشێن [پۆل Hepaticae] ◌ بسفایج

livery[1] /ˈlɪvəri/ = liverish

livery[2] /ˈlɪvəri/ *noun, pl.* liveries
1 جلی نوکەری، یونیفۆرم (جلی نوکەرانی پێشوو)، یەکبەرگ 2 بەرگ 3 نیشانە، دروشم 4 دابینی خۆراک و جلی نوکەران 5 مەیتەر، تەویلەدار ◌ 1 اونیفورم 2 پوشش 3 علامت 4 لیوری 5 طویلەدار

livery company *noun*
(لەندەن) دەستەی پیشەیی هاوبەرگ یا یونیفۆرم‌دار ◌ صنف اونیفورم‌دار

liveryman /ˈlɪvərimən/ *noun, pl.* liverymen
1 ئەندامی دەستەی پیشەیی هاوبەرگ یان یونیفۆرم‌دار 2 کرێکاری تەویلەی گشتی، خانچی ◌ 1 عضو صنف اونیفورم‌دار 2 کارگر اصطبل

livery stable *noun*, also livery yard
تەویلەی گشتی، پشتێری گشتی (بۆ ڕاگرتنی ئەسپی خەڵک و جاروبار بە کرێ‌دانی) ◌ اصطبل عمومی

lives = plural form of life

livestock /ˈlaɪvstɒk, US -stɑːk/ *noun*
پاتاڵ، ئاژەڵ، دەولەت، مەڕ و ماڵات ◌ دام

livewire /ˈlaɪvweə(r), US -wer/ *noun*
1 وایەری کارەباتیابوو یان کارەبادار 2 مرۆ یان بنیادەمی گورج‌وگۆڵ ◌ 1 سیم برق‌دار 2 آدم پرجنب‌وجوش

livid /ˈlɪvɪd/ *adjective*

1 شینی ئامال‌بۆر 2 رق‌هەستاو، رەنگ‌بەریو، رەنگ‌بزرکاو، سپی‌بەوەبوو (lividly *adv*: بە تووڕەیی(یەوە)) ۞ 1 سربی 2 عصبانی، رنگ‌پریده

lividity /lɪˈvɪdɪtɪ/ *noun*, also lividness

1 شین‌بوونەوە، شینی، کەووبوون، خوێن‌تیزان 2 رق‌هەستاوی، سپی‌بوونەوە، رەنگ‌بەریوی، رەنگ‌بزرکاوی ۞ 1 کبودی 2 عصبانیت، رنگ‌پریدگی

living /ˈlɪvɪŋ/ *adjective, noun*

adj 1 زیندوو، ژین‌دار: ◊ *living organisms* 2 (ئاو) رەوان 3 *the finest living pianist* سەخت، ناخۆش، گران، بەهێز، بەقەوەت 4 بەکەیف، بەگوڕ، بەدەماخ *n* 1 ژیان، ژین، ژیوار، گوزەران، رزق و رۆزی، بەڕێ‌چوون 2 داهات، دەرامەت: *to make a good/decent/meagre living* 3 پلەوپایە یان داهاتی سەرقەشە 4 (the living) زیندووان، کەسانێ کە لە سەرێتی دان ۞ *adj* 1 زنده 2 جاری 3 شدید، قوی 4 سرزنده *n* 1 زندگی، معیشت 2 درآمد 3 مقام یا درآمد اسقف 4 (the living) زندگان

living death *noun*

ژیانی بەکجار ناخۆش، سەگ‌مەرگی، کوڵەمەرگی ۞ مرگ تدریجی

living fossil *noun*

فوسیل یان (بە)بەردبووی زیندوو (رووەک یان گیانەوەرێ کە هێشتا ماوە) ۞ سنگوارەی زنده

living language *noun*

زمانی زیندوو ۞ زبان زنده

living rock *noun*

بەردی زیندوو (ئێستاش بەشێ لە زەوی پێکدێنێ) ۞ صخرەی زنده

living room *noun*

ژوور یان دیوی نیشتمان، دیوی (تیا)دانیشتن ۞ اتاق نشیمن

living space *noun*

مەڵبەند یا بواری ژیان (تیاکردن) ۞ فضای حیاتی

living stones *noun, pl.* same, also called lithops, stone plant

زیندەبەردان: هەریەک لەو چەندین جۆری رووەکە گۆشتەکان succulent، رەسەنی ئەفریکا، بە گوڵی زەرد و سپی و گەڵای ئەستوورەوە کە شێوەی بەرد دەدەن [تۆخم *Lithops*] ۞ لایوینگ استونز

living standard *noun*

ئاستی ژیان ۞ سطح زندگی

living wage *noun*

مووچە یان مزی بەش‌کردوو، کەم‌ترین حەق یان مز، مووچەی نەمرنەژی، ژیوارانە ۞ حداقل دستمزد

Livonian /lɪˈvəʊnɪən/ *adjective, noun*

adj سەربە لیڤۆنیا، لیڤۆنیایی *n* دانیشتووی رەسەنی لیڤونیا، ناوچەیێ لە رۆژهەڵاتی کەناری دەریای باڵتیک ۞ لیونیایی

lixiviation /lɪksɪvɪeɪʃn/ *noun*

1 شواردن، شتن، شۆردن 2 پاڵاوتن، پارزنین ۞ 1 شستشو 2 تصفیه

lizard /ˈlɪzəd, US -ərd/ *noun*

مارمێلک، بیکمار، بزنمژ، تیرتیرە، تێرتیرە، فاتفاتک، خەمەگرۆ، مەزووکە، گومگمۆک [ژێردەستە Lacertilia: زۆر جۆری هەیە] ۞ مارمولک، سوسمار

lizard orchid *noun*

گیاسارمەی مارمێلکی [*Himantoglossum hircinum*] ۞ نوعی ثعلب

lk *abbreviation* the Gospel of Luke

ll *abbreviation* lines

llama /ˈlɑːmə/ *noun*

وشترە بێ‌کۆپارە (ئەمریکای باشووری [*Lama glama*]) ۞ لاما

llanero /laˈnɛːrəʊ, US lj-/ *noun, pl.* llaneros

(لە ئەمریکای باشووری‌دا) دانیشتووی llano ب.ت. یەکێ کە کارەکەی وەک گاوانی وابێ ۞ لانرو

llano /ˈlɑːnəʊ, US ˈljɑː-/ *noun, pl.* llanos

مێرگەڵان (ئەمریکای باشووری، دەشتێکی سەوزی بێ‌دار؛ بنەڕەت: لە *planum* لاتین "plain") ۞ لاما

LLB *abbreviation* Bachelor of Laws

1 بەکالیۆر لە مافدا 2 بڕوانامەی بەکالیۆر لە مافدا (لە *legum baccalaureus* لاتین) ۞ 1 کارشناس حقوق 2 درجەی کارشناسی حقوق

LLD *abbreviation* Doctor of Laws

1 دوکتۆر لە مافدا 2 بڕوانامەی دوکتۆری لە مافدا (بنەڕەت: لە *legum doctor* لاتین) ۞ 1 دکتر حقوق 2 درجەی دکتری حقوق

LLM *abbreviation* Master of Laws

1 ماستێر لە مافدا 2 بڕوانامەی ماستێر لە مافدا (لە *legum magister* لاتین) ۞ 1 کارشناس ارشد حقوق 2 درجەی کارشناسی ارشد حقوق

Lloyd's /lɔɪdz/ *noun*

1 (لەندەن) بیمەی لۆیدز، لە 1871 لە ئینگلتەرە دامەزرا 2 کورتەی Lloyd's Register ۞ بیمەی لویدز

Lloyd's Register *noun*, in full Lloyd's Register of Shipping

1 تۆمار(نامە)ی لۆیدز بۆ کەشتی‌گیری: لیستێکی پۆلێنراوی کەشتی‌یە بازرگانی‌یەکان لەژوور تۆناژێکی دیاری‌کراودا، ساڵانە لە لەندەن بڵاو دەبووەوە 2 کۆمپانی بەرهەم‌هێنەری ئەم لیستە ۞ رجیستر لویدز

lm *abbreviation* lumen

lo /ləʊ, US loʊ/ *interjection, noun*
interj چاو، چاولێکە، بڕوانە، بنێرە، شا، ئەها، ها *interj* ◌ بە عەمری خودا (lo and behold) *n* بنگر *n* با کمال تعجب

loa /ˈləʊə/ *noun, pl.* same or loas
لۆئا (= خودایێ لە cult تیرەی ڤۆدۆی هائیتیدا) ◌ لوآ

loach /ləʊtʃ/ *noun*
جۆرێ ماسی سمێڵی ئاوە شیرینەکان [خێزانەکانی Homalopteridae و Cobitidae: گـەلـێ جۆرن] ◌ نوعی ماهی

load /ləʊd, US loʊd/ *noun*
1 بار، کۆڵبار، بارگە، کۆڵ، ئەو بڕەی کە دەتوانرێ هەڵبگیرێ 2 قورسایی، سەنگایی، ئەرک، گوشار، بەرپرسایەتی 3 بڕی ئەو کارەی کە لە لایەن کەس یان دەزگایێکەوە دەکرێ 4 بار یان بارگەی ئێلیکتریکی 5 (چەکوچۆڵ) لوود؛ دارگرتنەوە، پڕکردنەوە 6 ژمارەیەکی زۆر، دنیایێ، کۆڵێ، زۆر، لۆدە، کۆما، پێخوێ ◌ 1 بار، ظرفیت 2 فشار، مسؤلیت 3 لود 4 بار الکتریکی 5 (اسلحه) خرج؛ عمل پرکردن 6 تعداد زیاد، زیاد، یک عالم

loaded /ˈləʊdɪd, US ˈloʊd-/ *adjective*
1 بارکراو، بارلێنراو، ئاخنراو، داگیراو، پڕ، تژی 2 پارەدار، دەوڵەمەند، پڕسامان 3 واتادار، ناودار، مانادار، زیاتر لە یەک واتا 4 (ئەمریکای باکووری) مەست، کەلەلا ◌ 1 بارشده، پر 2 پول‌دار 3 معنی‌دار 4 مست

loaded question *noun*
پرسیاری لەداوخستن (یان لەداوخەرانە) ◌ سؤال انحرافی

loader *noun*
بارلێنەر، بارکەر ◌ بارگذاری‌کننده، بارکننده

load factor *noun*
(هاو)کۆلکە یان فاکتۆری بار ◌ ضریب بار

loading /ˈləʊdɪŋ, US ˈloʊd-/ *noun*
بارلێنان، بارکردن، باربەندی، (داگرتن) ◌ بارگیری

load line = Plimsol line

loadmaster *noun*
بەرپرسی بار (ئەندامی کارکەرانی فڕۆکەیێ)، بارەوان ◌ متصدی محموله

loadstar = lodestar

loadstone = lodestone

loaf /ləʊf, US loʊf/ *noun, pl.* loaves
کولێرە، ستورک، ئەستورکە، لوێشک، دۆڕک، سەموون، پاتۆل: *Two ◊ a loaf of bread ◊ a sliced loaf ◊ white loaves, please* (بنەڕەت: *hlāf* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ گرده نان، قرص نان

loafer /ˈləʊfə(r), US ˈloʊf-/ *noun*
1 کەسێکی لەش‌گران، کارنەتوان، کارنەکەر، هیچ‌لەدەس‌نەهاتوو، مرۆی تەوەزەل و تەمەڵ، بەرەڵا، گەڕاڵ 2 پێلاو یان کەوشی تەخت ◌ 1 آدم تنبل، ولگرد 2 کفش راحتی

loaf sugar *noun*
قەنی کولۆ(یی) ◌ قند حبه

loam /ləʊm, US loʊm/ *noun*
1 لوم (= گڵێ کە زیخ، گژوگیا و هتد تیایێ) 2 قوڕی شێلراو یا خۆش‌کراو (*n* loaminess؛ *adj* loamy) ◌ لوم

loan[1] /ləʊn, US loʊn/ *noun*
1 قەرز، دەسی، واو، وام، قەرزکردن 2 وەرگرتن، قەرزکردن 3 (کورتەی) loanword = (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 قرض، وام، استقراض 2 اقتباس

loan[2] *noun,* also loaning
1 (سکاتلەندی) lane = 2 پەچەی دۆشینی گاگەل ◌ لون

loan bank *noun*
بانکی (پارە) بە قەرزدان ◌ بانک استقراضی

loan-collection *noun*
کۆمەڵەیەکی بەقەرز(وەر)گیراو (چەندین کاری هونەری بۆ پیشانگا) ◌ مجموعەی قرضی

loanee *noun*
قەرز(وەر)گر ◌ وام‌گیرنده

loanholder /ˈləʊn həʊldə(r)/ *noun*
بارمتەگر ◌ رهن‌گیر

loan shark *noun*
سوودخۆر، سووت‌خۆر (بە سوودیکی زۆرەوە و هەڕەشەش بۆ دانەوە) ◌ نزول‌خور

loan sharking *noun*
سوودخۆری، سووت‌خۆری ◌ نزول‌خوری

loan translation *noun*
وەرگێڕانی قەرزی ◌ ترجمەی قرضی

loanword /ˈləʊnwɜːd, US ˈloʊnwɜːrd/ *noun*
وشەی خوازراو، قەرزەوشە، وشەی وەرگیراو ◌ واژەی قرضی

loath /ləʊθ, US loʊθ/ *adjective,* also loth
ناقایل، نارازی، پێخۆش‌نەبوو، بێزار، reluctant ◌ نامتمایل، ناراضی

loathful *adjective,* also loathsome
بێزاوی، بێزەوون ◌ نفرت‌انگیز

loathing /ˈləʊðɪŋ, US ˈloʊð-/ *noun*
بێزاری، قێن‌لێبوون، ناقایلی، بێزلێ‌کردنەوە، پێخۆش‌نەبوون: *Many soldiers returned with a deep loathing of war* ◌ تنفر، انزجار

loathsome /ˈləʊðsəm, US ˈloʊð-/ *adjective*
بێزاوی، گەن، بێزەوون، قێزەوون، ناخۆش، repulsive ،disgusting ◌ نفرت‌انگیز

loathsomely /ˈləʊðsəmli, US ˈloʊð-/ *adverb*

بێزاویانە، بێزەونانە، قێزەونانە ◌ بـە طـور نفرت‌انگیز

loathsomeness /'ləʊðsəmnəs, US 'loʊð-/ *noun*

بێزەونی، گـەنی، بێزاوی‌بـوون، قێزەونی ◌ نفرت‌انگیزی

loaves = plural form of loaf

lob /lɒb, US lɑ:b/ *noun*

(کریکێت و تێنیس) تۆپی تووڕهەڵدراو، لێدانی تۆپێ کە بە شێوەی کەوانەیی و بەرز بێ: *to play a lob* ◌ توپ کشیده

lobar /'ləʊbə/ *adjective*

(تویکاری و پزشکی) پلی (ب.ت. پلی سی) ◌ لوبار

lobate /'ləʊbeɪt/ *adjective*

پل‌پل، پلاوی، خاوەن‌پل ◌ دارای لب، فص‌فص

lobation /'lɒ'beɪʃn/ *noun*

بوونەپل‌پل، پەرەپەرە، پلاوی‌بوون ◌ دارای لب، فص‌فص‌شدگی

lobby /'lɒbi, US 'lɑ:bi/ *noun, pl.* lobbies

1 دالان، هـەیوان، تـالار، هـاڵ یـان هۆڵـی چـاوەڕوانی، شـوێنێ لە پارلـەمانی بریتانیـا کـە خەڵـک دەتـوانن لەگـەڵ ئەنـدامانی پارلـەمان چاوپێکـەوتن سـاز بـدەن: *a hotel lobby* 2 دەستە یان کۆمەڵی سەنگی‌دانان، لابی، کۆمەڵـی دەس‌ڕۆیـشتوو: *The gun lobby is/are pressure against any change in the law group* ◌ 1 تالار ورودی 2 لابی، گروه فشار

lobe /ləʊb, US loʊb/ *noun*

1 نەرمەی گوێ، بەلک، شلکەی گوێ، چینچک، چیچیلە 2 پل، پەرە 3 بەش، تیکە، لەت، پارچە ◌ 1 نرمەی گوش 2 لب، قطعه، فص 3 قسمت

lobectomy *noun, pl.* lobectomies

پل‌دەرکێشی، هەڵکێشانی پل ◌ لب‌برداری

lobed *adjective*

پلاوی، پل‌پل، پەرەپەرە ◌ مفصص، فص‌فص

lobelia /lə'bi:lɪə/ *noun*

لوبێلیا: گیایێ لە تیرەی bellflower، زۆرتر بە گوڵـی شـین یـان سـووری گەشـەوە [تـوخم *Lobelia*: زۆر جۆری هەیە] ◌ نوعی گیاه

lobeline *noun*

جۆرێ ئالکالۆیدی کریستالی $C_{22}H_{27}NO_2$ لە تووتنی هێندی دەگیرێ، زۆرتر وەک هاندەرێکی هەناسەیی بەکاردێترێ ◌ لوبلین

loblolly = 1 loblolly pine 2 mire 3 lout

loblolly pine /'lɒblɒli/ *noun*

(رووەک‌ناسی) جۆرێ کاژ، ڕەسەنی باشووری رۆژهەلاتی ئەمریکا [*Pinus taeda*] ◌ نـوعی کاج

lobo /'ləʊbəʊ/ *noun, pl.* lobos = timber wolf

lobotomy /ləʊ'bɒtəmi, lə-, US loʊ'bɑ:t-/ *noun, pl.* lobotomies

پل‌بڕی (= بڕینی بەشێ لە مێشکی مرۆڤ بە مەبەستی چارەسەرکردنی نەخۆشی دەروونی) ◌ لب‌بری

lobscouse /'lɒbskaʊs/ *noun*

جۆرێ چێشتی جارانی مەلەوانان (لە گۆشت، سـەوزی و ship's biscuit پێکهـاتبوو) ◌ لوبسکوس

lobster /'lɒbstə(r), US 'lɑ:b-/ *noun*

1 قرژاڵ، کیفژاڵ [*Homarus* و توخمەکانی تر] 2 گۆشتی قرژاڵ 3 خۆراک یا چێشتی قرژاڵ ◌ 1 خرچنگ 2 گوشت خرچنگ 3 غذای خرچنگ

lobster moth *noun*

پەپوولە(شەوگەڕە)قرژاڵ(لە [*Stauropus fagi*]) ◌ نوعی پروانه

lobster Newburg /'nju:bə:g/ *noun*

جۆرێ چێشتی قرژاڵ ◌ نوعی غذای خرچنگ

lobster-pot *noun*

تۆڕی ڕاوەقرژاڵ، سەبەتەی ڕاوەقرژاڵ ◌ تـور صید خرچنگ

lobster thermidor /'θɜ:mɪdɔ:/ *noun*

جۆرێ چێشتی قرژاڵ ◌ نوعی غذای خرچنگ

lobulate /-lət/ *adjective,* also lobulated

پلۆچکـەدار، خـاوەنی پـەڕەی پچـوک ◌ دارای لب کوچک

lobule /'lɒbju:l/ *noun*

پلۆچکە، پلۆکە، پەڕەی پچوک (*adj* lobular: سەربە lobule، پل‌ئاسا، پلی، پەرەیی، شێوەپل) ◌ لب کوچک

lobworm /'lɒbwɜ:m/ *noun*

جۆرێ کرمی گلی چەشتەی ماسی ◌ نوعی کرم

lo-cal /ˌləʊ 'kæl, US ˌloʊ/ *noun*

لۆکاڵ (چێشت یان خواردنەوەی بێ‌کالۆری) ◌ لوکال

local /'ləʊkl, US 'loʊkl/ *adjective, noun*

adj 1 خـۆجێیی، لاخـۆیی، خـۆلایی، ناوچـەیی، خۆماڵی: *a local farmer* 2 (پزشـکی) شوێنی، *n* topical 1 خەڵـکی گـەرەک 2 مـەیفرۆشی گـەرەک 3 لقێ لـە یـەکێتی کرێکـاری (یـان کرێکاران) 4 شـەمەندەفەر یـان پاسـی خـۆجێیی یان گەرەک ◌ *adj* 1 محلی 2 (پزشکی) موضعی *n* 1 اهالی محل 2 مشروب‌فروشی محل 3 لوکال 4 قطار یا اتوبوس محلی

local anaesthetic *noun*

سـڕکەری شـوێنی (بەشـێ لــە لــەش) ◌ بی‌حس‌کنندەی موضعی

local area network = LAN

local authority *noun*

بەرپرسان یان کاربەدەستانی حکومەتی خۆجێیی ◌ مسؤلان یا مقامات دولت محلی

local call *noun*

تەلەفونی ناوچەیی ◌ تلفن منطقه‌ای
local colour *noun*
ڕەنگ‌وبۆی ناوچەیی یا خۆجێیی ◌ صبغه‌ی محلی
local council *noun*
ئەنجومەنی خۆجێیی یا ناوچەیی ◌ شورای محلی
local derby *noun*, also Derby1
پێشبڕکێی تۆپی‌پێی ناوچەیی یان خۆجێیی ◌ مسابقه‌ی فوتبال محلی
locale /ləʊ'kɑːl, US loʊ'kæl/ *noun*
شوێنی ڕوودان، ڕوودانگە: *the employment structure of the two locales* scene، site: *the locale of a story* ◌ محل وقوع
local government *noun*
حکومەتی خۆجێیی یا ناوچەیی ◌ دولت محلی
local history *noun*
مێژووی خۆجێیی یان ناوچەیی ◌ تاریخ محلی
localism /'ləʊkəlɪzəm/ *noun*
زاراوە یان دەستەوشەی خۆجێیی، داب‌ونەریتی خۆجێیی، لایەن یان ڕەنگی خۆجێیی، دەمارگرژی، بەرتەسکی بیرکردنەوە، ناوچەگەری ◌ اصطلاح محلی، آداب و رسوم یا جنبه‌ی محلی، منطقه‌گرایی، تعصب
locality /ləʊ'kæləti, US loʊ-/ *noun, pl.* localities
1 شوێن، جێگا، حەن، جێ، دەروبەر، جێ یان شوێنی تایبەتی، شوێنی جوگرافیایی 2 شوێنی ڕوودان 3 ناوچە، دەڤەر، شوێن ◌ 1 محل، محل خاص 2 محل وقوع 3 محله، منطقه، موضع
localization /ˌləʊkəlaɪ'zeɪʃn, US ˌloʊkələ'z-/ *noun*
1 خۆجێیی‌کردن، ناوچەیی‌کردن 2 سنووردارکردن، دیاری‌کردن، بەرتەسک‌کردنەوە، بەرتەنگ‌کردنەوە ◌ 1 محلی‌سازی 2 محدودسازی
localized /'ləʊkəlaɪzd/ *adjective*
1 خۆجێیی، ناوچەیی 2 شوێنی: *a localized infection* ◌ 1 محلی، منطقه‌ای 2 موضعی
locally /-kəli/ *adverb*
بە شێوەیێکی ناوچەیی یا خۆجێیی، ناوچەیی‌یانە، بە شێوەی شوێنی: *Do you live locally* ◊ to *work locally* ◌ به طور منطقه‌ای یا موضعی
local option *noun*
(ب.ت. لە سکاتلەند، نیوزیلەند و ئەمریکا) مافی هەڵبژاردن یا سەرپشکی خۆجێیی (بۆ فرۆشتنی خواردنەوەی ئەلکولی) ◌ حق انتخاب محلی
local paper *noun*
ڕۆژنامەی خۆجێیی ◌ روزنامه‌ی محلی
local radio *noun*
ڕادیۆی خۆجێیی ◌ رادیوی محلی
local rag *noun*
(نافەرمی) ڕۆژنامەی خۆجێیی یان ناوچەیی ◌ روزنامه‌ی محلی
local time *noun*
کاتی خۆجێیی، وەختی ناوچەیی یان خۆجێیی ◌ وقت محلی
located /ləʊ'keɪtɪd, US 'loʊkeɪ-/ *adjective*
هەڵکەوتوو، جێگرتوو ◌ واقع، قرارگرفته
location /ləʊ'keɪʃn, US loʊ-/ *noun*
1 شوێن، جێگا، هەڵکەوت، هەڵکەوتن 2 شوێنی فیلم(لێ)هەڵگرتنەوە (*adj* locational: سەربە location) ◌ 1 محل، جا، موقعیت 2 لوکیشن
locative /'lɒkətɪv, US 'lɑːk-/ *adjective, noun*
adj (ڕێزمان) شوێنی، شوێن‌دەربڕ *n* نێوی شوێن، ناوی جێگا (بڕوانە dative، accusative، genitive، nominative و vocative) ◌ *adj* مکانی *n* اسم مکان
loc. cit. /ˌlɒk 'sɪt, US ˌlɑːk/ *adverb, abbreviation* Latin *loco citato*
لە هەمان دەستەوشەدا، لە شوێنی باس‌کراودا ◌ همان‌جا، در محل ذکرشده
loch /lɒk, lɒx, US lɑːk, lɑːx/ *noun*
1 (سکاتلەند) گۆماو، گۆم، دەریاچە 2 کەنداوی باریک (لە گەیلی سکاتلەندی‌یەوە وەرگیراوە) ◌ 1 دریاچه 2 لوچ
lochan /'lɒk(ə)n, US 'lɒx(ə)n/ *noun*
(سکاتلەند) گۆماو، گۆمچە، دەریاچەی بچووک (لە گەیلی سکاتلەندی‌یەوە، چکۆلێنراوی *loch*) ◌ دریاچه کوچک
lochia /'lɒkɪə, US 'ləʊ-/ *noun*
(پزشکی) چڵک و کێمی ئاسایی منداڵدان پاش لێبوونەوە ◌ نفاس
lochial *adjective*
سەربە lochia ◌ وابسته به نفاس
loci = plural form of locus
loci classici = plural form of locus classicus
lock[1] /lɒk, US lɑːk/ *noun*
1 قوفڵ، کیلوون، گاڵە، کلۆم 2 قوفڵی گیلەنگێدەن، زامن 3 گیران، گیراوی، گیرکردوویی، گیر، قوفڵ‌کردوویی، تێک‌ئاڵان 4 میکانیزمی تەقاندنی تەقەک یان خەرجی تفەنگ، چەخماخی تفەنگ 5 ئاوبەست، ئاوبەند 6 هەڵپێکان، قوفڵ (لە وەرزشە شەڕی‌یەکاندا) 7 (ڕاگبی) یاریزانی لە ریزی دووەمی هێرش‌دا 8 بەنداوی ئاوبەست‌دار بۆ بردنەسەرەوە یان بردنەخوارەوەی کەشتی و گەمی‌یەکان، کاتی پەڕینەوەی لە ئاستێکەوە بۆ ئاستێکی تر 9 لێک‌گیران، تێک‌گیری، لێک‌قوفڵ‌بوون، تێک‌گیران، قوفڵ‌بوون (ئەڵمانی بەرەوت) ◌ 1 قفل 2 قفل کلنگدن 3 گرفتگی 4 لوک 5 آب‌بند 6 قفل 7 و 8 لوک 9 درهم‌گیرکردگی
lock[2] /lɒk, US lɑːk/ *noun*

پەلکە، (locks) کـەزی، گیـسوو، تووکەسـەر، ئەگریجە، کاکۆڵ، پرچ، قژ، موو، زلف، (لۆکە و خوری) چنگ، لیسپ، تۆپەڵ، چەپک، تۆپ ۞ طره، (در جمع) موها، (پنبه و پشم) دسته

lockable /'lɒkəbl, US 'lɑ:k-/ *adjective*
قوفلی، شیاوی گالەدان، گالە دەدرێ، قوفل دەکرێ، شیاوی قوفڵکردن، قوفڵکراو ۞ قفل‌شدنی

lockage /'lɒkɪdʒ/ *noun*
1 تێپەڕانە، حەقی تێپەڕینی کەشتی 2 بڕی هەڵکشان و داکشانی ئاستی ئاو لە ئەنجامی بەکارهێنانی ئاوبەستەوە ۞ لاکیج

locker /'lɒkə(r), US 'lɑ:k-/ *noun*
1 دۆلاب (چکۆلە)، دۆلابچە، قەفەسە 2 سنووق یان دۆلابێ لەسەر کەشتی یان گەمی بۆ جلوبەرگ، تەقەمەنی و هتد 3 ئامێر یا ئامرازێ بۆ قوفڵکردنی شتێ ۞ 1 قفسه 2 و 3 لاکر

locker-room *noun*
(وەرزشگا) دیو یا ژووری خۆگۆڕین ۞ رخت‌کن

locket /'lɒkɪt, US 'lɑ:k-/ *noun*
1 گەردنبەند، (وەکوو گەردنبەند) قوتو، ملبەند 2 تەختەئاسن یان باریکەیێ لەسەر کالان ۞ 1 گردن‌بند 2 لاکت

lockfast /'lɒkfɑ:st/ *noun*
(سکاتلەندی) قوفڵکراو، گالەدراو ۞ قفل‌شده

lockforward *noun*
(ڕاگبی) یاریزانێ لە ریزی دووەمی هێرشدا ۞ لاک‌فوروارد

lock-gate *noun*
دەرچەی ئاوبەست ۞ دریچەی آب‌بند

lockjaw /'lɒkdʒɔ:, US 'lɑ:k-/ *noun*, also trismus
دەردەکۆیان، کلیلە، گوێرەپە، وشەیێکی تەکنیکییە بۆ trismus ۞ کزاز

lock-keeper *noun*
ئاوگرەوە ۞ متصدی آب‌بند

lock-knit *noun*
(پارچە) چنراوە بە تەقەلی لێکئالاوەوە ۞ لاک‌نیت

lock-nut *noun*
چەرەی قفل، مۆرەی پشتەوەگر یان پشبەست ۞ مهرەی قفل

lockout /'lɒkaʊt, US 'lɑ:k-/ *noun*
(لە لایەن خاوەنکارەوە) داخستنی کارگە یا کارخانە ۞ تعطیل کارخانه

locksmith /'lɒksmɪθ, US 'lɑ:k-/ *noun*
قوفلساز، کلیلساز، کلیلگەر ۞ قفل‌ساز

lock-step /'lɒkstep, US 'lɑ:kstep / *noun*
1 سانی کەسانی پشتسەریەک: *The coffin was carried by six soldiers walking in lockstep* (خوازە): *Politicians and the media are marching in lockstep on this issue (= they agree)* 2 دۆخێ کە لەودا شتەکان پێکەوە (هاوکات) ڕوودەدەن یان دەگۆڕێن (لە یەک ئاست و ڕێژەدا): *a lockstep approach to teaching* ۞ لاک‌استپ

lock-stitch *noun*
تەقەلی زنجیری یان سادە، تەقەلی چەرخ(ی دروومان) ۞ بخیەی چرخ

lock-up /'lɒk ʌp/ *noun*
1 دەسبەسەرخانە، گرتووخانە، بەندیخانە، زیندان 2 داخستن، قفڵکردن، گالەدان، گرتن ۞ 1 بازداشت‌گاه، زندان 2 بستن

loco[1] /'ləʊkəʊ, US 'loʊkoʊ/ *adjective*
شێت، حەپە، پەخمە، گێل ۞ دیوانه، خل

loco[2] /'ləʊkəʊ, US 'loʊkoʊ/, *pl.* locos = locomotive

locomotion /ˌləʊkə'məʊʃn, US ˌloʊkə'moʊʃn/ *noun*
جێگۆڕکێ، جوولە، جوولان، بزاوت، بزووتن، لڤین ۞ حرکت

locomotive /ˌləʊkə'məʊtɪv, US ˌloʊkə'moʊ-/ *adjective, noun*
adj جوولەیی، بزاوتی، جوولێنەر، بزوێنەر، جوولۆک، گەڕۆک *n* لۆکۆمۆتیڤ ۞ *adj* حرکتی، محرکه، متحرک *n* لوکوموتیو

locomotor *adjective*
بزوێنەر، جوولێنەر، جوولەیی، بزاوتی، دەجوولێ، دەبزوێ، گەڕۆک، جوولۆک، جێگۆڕ ۞ حرکتی، متحرک

locoweed *noun*
گوێنی، گۆنی [تۆوخم *Astragalus* و *Oxytropis*] ۞ گون

locular *adjective*, also loculate or loculted
خانەدار، خانەوەر ۞ دارای سلول

locule /'lɒkju:l/ = loculus

loculus /'lɒkjʊləs/ *noun, pl.* loculi /-lʌɪ, -li:/
کون، کونیلە، خانە، شوێنچە، بۆشایی بچووک (بنەڕەت: لە لاتینەوە، "compartment") ۞ سوراخ، حفرەی کوچک

locum /'ləʊkəm, US 'loʊ-/ = locum tenens

locum tenency *noun*
جێگری ۞ جانشینی

locum tenens /ˌləʊkəm 'ti:nɛnz, US 'tɛn-/ *noun, pl.* locum tenentes /tɪ'nɛnti:z, US tɛ-/
(قەشە یان دوکتورێ) جێگر (کاتی) ۞ جانشین

locus /'ləʊkəs, US 'loʊ-/ *noun, pl.* loci /-sʌɪ, -kʌɪ, -ki:/
1 شوێن، جێ، جێگا، وار، ناوەند، چەق 2 (بیرکاری) شوێنی ئەندازەیی، ئەندازگە ۞ 1

شعبه 4 مجمع یا شعبه‌ی فراماسونها 5 محل (ملاقات) 6 لانه 7 لانه‌ی بیدستر
lodgement /ˈlɒdʒmənt/ *noun*
1 پێشکەش کردن، هێنانەگۆڕێ، هێنانەئارا، خستنەبەردەم، دانان 2 پێ سپاردن، ئەسپاردەدانان، سپاردنی پارە 3 بەڵخ، نیشتوو، گرتوو 4 جێگاپێدان، گیرساندنەوە، گیرسانەوە، ماڵ، خانوو، جێگا، پەنا، accommodations ◌ 1 lodging اقامه، طرح 2 ودیعه‌گذاری 3 جرم 4 منزل دادن، استقرار، خانه، منزل
lodgepole pine *noun*
دارکاژی لوولی (راست) چیاکانی رۆژاوای ئەمریکای باکووری [*Pinus contorta var. latifolia*] ◌ نوعی کاج
lodger /ˈlɒdʒə(r), US ˈlɑːdʒ-/ *noun*
کرێنشین، کرێچی ◌ مستأجر
lodging /ˈlɒdʒɪŋ, US ˈlɑːdʒ-/ *noun*
1 جێ، شوێن، کوێن، خانوو، ماڵ، دیوی بەکرێ 2 نیشتەجێبوون، گیرسانەوە ◌ 1 جا، خانه، اتاق کرایه‌ای 2 اقامت
lodging-house /ˈlɒdʒɪŋ haʊs/ *noun*
ماڵی بەکرێ (ب.ت. بۆ ماوەی حەوتوویێ) ◌ خانه‌ی اجاره‌ای
lodicule /ˈlɒdɪkjuːl/ *noun*
بەرۆژە، بەرچە: کۆمەڵە پووڵەکەیێکی بنکی توودانی ovary هێندێ گوڵی گیایی (بنەڕەت: لە لاتین، چکۆلێنراوی *lodicula* ‏*lodix* "rug") ◌ پوستک
loess /ˈləʊɪs, US ləs/ *noun*
(زەویناسی) گلەزەردە (لە زۆر ناوچەی ئاسیا، ئەورووپا و ئەمریکادا، وا باوەڕە کە زۆرینەی بەهۆی کاری باوە نیشتبێ) ◌ خاک زرد
loessic *adjective*, also loessial
سەربە گلەزەردە، پێوەندی بە گلەزەردەوە هەیە ◌ وابسته به خاک زرد
loft /lɒft, US lɔːft/ *noun*
1 ژووری ژێر یان میچی ماڵ(ەوە)، دیوی نزیک بە میچ، زوورە 2 دیوی سەر تەویلە 3 کادێن، کادان، کۆتان، جێتفاق 4 هالی یان هۆڵی کلێسە، سەکۆی کلێسە 5 ریزە قەفەسەی کۆترەکان، کۆترخان 6 قەف یان چەماوی سەری دارگۆڵف (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، لە *lopt* نۆروێژی کۆن "هەوا، دیوی ژووروو"، ئەلمانی بنەڕەت) ◌ 1 اتاق زیر شیروانی 2 اتاق روی طویله 3 انبار علوفه 4 تالار کلیسا 5 کبوترخان 6 لوفت
loftily /-ɪli/ *adverb*
لووتبەرزانە، فیزنانە، لەخۆباییانە ◌ مغرورانه
loftiness /ˈlɒftinəs, US ˈlɔːftinəs/ *noun*
بەرزی، بڵندی، فیزنی، لووتبەرزی، لەخۆباییبوون ◌ رفعت، غرور، تکبر
lofty /ˈlɒfti, US ˈlɔːfti/ *adjective* (loftier,

مکان، محل، مرکز 2 مکان هندسی
locus classicus /ˌləʊkəs ˈklasɪkəs, ˌlɒkəs/ *pl.* loci classici /ˌləʊsʌɪ ˈklasɪsʌɪ, ˌlɒkiː ˈklasɪkiː/ *noun*
(لاتین) نموونەی دیار ◌ شاهد بارز
locust /ˈləʊkəst, US ˈloʊ-/ *noun*
1 کوللە، کولە، کولو، مەلیە، سوسک [*Locusta migratoria*] و جۆرەکانی تر 2 (هەروەها locust tree) خرنووک، داردەرزی (بنەڕەت: لە لاتین *locusta* "crustacean, locust") ◌ 1 ملخ 2 درخت اقاقیا
locution /ləˈkjuːʃn/ *noun*
1 شێوەی دەربڕین، شێوازی دەربڕین یان وتن، راوێژ، دەراو، شێوازی ئاخافتن یا دەربڕینی زارەکی، 2 phraseology (ب.ت. لە زمانەوانیدا) زاراوە، بێژە 3 دەستەوشە، لارستە، برگە 4 وتە، وشە ◌ 1 سبک بیان 2 اصطلاح 3 عبارت 4 سخن، کلمه
locutionary /ləˈkjuːʃənəri/ *adjective*
سەربە دەربڕین، دەربڕانە ◌ بیانی
locutionary act *noun*
کردەوەی دەربڕانە، کردەوەی زمانی ◌ کنش یا عمل بیانی، کنش زبانی
locutionary meaning *noun*
واتای زمانی یان دەربڕانە ◌ معنای زبانی یا گویا
locutory /ˈlɒkjətɔːri/ *noun*, *pl.* locutories
شوێن یان دیوی وتوویژ (خانەقای رەبەنەکان) ◌ اتاق گفت‌گو
lode /ləʊd, US loʊd/ *noun*
1 (کان) رەگە، کانەرەگ 2 سەرچاوەیێکی بێکۆتا یا لەبننەهاتوو یان زەبەند 3 (لە گفتوگۆی ئینگلیسیدا) waterway ◌ 1 رگه 2 ذخیره‌ی وافر
loden /ˈləʊd(ə)n/ *noun*
1 جۆرێ پارچەی ئەستووری لەخۆری بارانی 2 رەنگی سووری تۆخ کە زۆرتر کوتاڵ و پارچەی وای تیا سازدەکرێ ◌ لودن
lodestar /ˈləʊdstɑː(r), US ˈloʊd-/ *noun*
1 ئەستێرەی جەمسەر، ئەستێرەی رێنیشاندەر 2 (خوازە) رێنیشاندەر، سەرمەشق، نموونە ◌ 1 ستاره‌ی قطبی، ستاره‌ی راهنما 2 راهنما
lodestone /ˈləʊdstəʊn, US ˈloʊdstoʊn/ *noun*, also loadstone
ئاسنکێش، مەگناتیسی سروشتی ◌ آهن‌ربا
lodge /lɒdʒ, US lɑːdʒ/ *noun*
1 دیوی دەرگاوان یان دالاندار 2 قولیت، خانوچکە، چاوە، جێگا، ماڵ، مەزڵ، ماڵۆچکە 3 لق، لک 4 کۆبوونەوە یان کۆڕی فراماسۆنەکان، لقی فراماسۆنەکان 5 شوێن، جێگا (یەکتردیتن) 6 خانووی خۆماڵی سوورپێستانی ئەمریکا 7 کونی سەگاو ◌ 1 اتاق سرایدار 2 منزل، کلبه 3

loftiest)
1 بـــەرز، گەردنکـــەش، بـــڵند، بـــڵیند، سـەرلەئاسمان‌خـشاو: 2 *lofty mountains* گەورە، مەزن، پایەبەرز، بەرز 3 لووت‌بەرزانە، فیزنانە، لەخۆبایی‌یانە ◌ 1 رفیع، بلند 2 بزرگ، عالی 3 مغرورانه

log[1] /lɒg, US lɔ:g, lɑ:g/ *noun*
1 کۆلکەدار، کۆتەرە، کۆلک، گردە 2 مووره، ئەنجینە، ساورمە، قەڵاشکەری: *logs for the fire* ◌ 1 کنده 2 لوگ

log[2] /lɒg, US lɔ:g, lɑ:g/ *noun*
1 (فرۆکە یان کەشتی) سەفەرنامە، تۆماری سەفەر 2 (کەشتی) خێرایی‌پێو ◌ 1 گزارش سفر 2 سرعت‌سنج

log[3] /lɒg, US lɔ:g, lɑ:g/ *noun*, also logarithm

-log(o, ue), US spelling of –logue *suffix*
پاشگر: وتە، قسە، بیر، هزر ◌ پسوند: سخن، فکر، اندیشه

loganberry /ˈləʊgənbəri, US ˈloʊgənberi/ *noun, pl.* loganberries
1 تـوودرک، تووتـرک 2 تووترک، دەوەنی توودرک [*Rubus loganobaccus*] (بنەڕەت: لە نـاوی بـیـۆری باخـەوانی horticulturalist ئەمریکایی *Logan* .berry + James H) ◌ 1 تمشک 2 بوتەی تمشک

logarithm /ˈlɒgərɪðəm, US ˈlɔ:g-, ˈlɑ:g-/ *adjective*
لۆگاریتم: *the logarithm of 100 to the base 10 is 2* ◌ لگاریتم

logarithmic /ˌlɒgəˈrɪðmɪk, US ˌlɔ:g-, ˌlɑ:g-/ *adjective*, also -mical
لۆگـاریتمی (*adv* logarithmically: لـەباری لۆگاریتمەوە) ◌ لوگاریتمی

log-book /ˈlɒgbʊk, US ˈlɔ:g-, ˈlɑ:g-/ *noun*
1 (ماشێن) پەڕاو یان دەفتەرچەی خاوەنداری، کارتی خاوەنداری، قەباڵە 2 تۆمار(نامە)یەکی فەرمی ڕووداوەکان بە درێژایی کەشتی ڕۆژانەی کەشتی یان فڕۆکە، ڕۆژنامەی ڕووداوی کەشتی یان فڕۆکە ◌ 1 دفترچەی مالکیت 2 روزنامەی دریاپیمایی

log cabin *noun*
کۆختەی لەدار، قۆلیتی کۆلکەیی ◌ کلبەی چوبی

loge /ləʊʒ/ *noun*
لـۆژ، سـەرهەیوان، جێـی تایبـەت (بنـەڕەت: لـە فەرەنسەوە) ◌ لژ

-loger = -logist

logger /ˈlɒgə(r), US ˈlɔ:g-, ˈlɑ:g-/ *noun*
داربڕ ◌ چوب‌بر

loggerheads /ˈlɒgəhed, US ˈlɔ:gər-, ˈlɑ:g-/ *noun*
1 کـەس یـان مـرۆی گـەوج 2 (هـەروەها loggedkead turtle) رەقە، کیسەڵی دەریایی [*Caretta caretta*] 3 میلی داغ، میلی ئاسن 4 (at loggerheads) شـەڕ، نـاکۆکی، کێشە، ململانـێ، شەڕوکێشە، لێک‌هەڵـبڕژان ◌ 1 آدم احمق 2 لاک‌پشت دریایی 3 داغ‌آهن 4 ستیز، جنگ و اختلاف

loggia /ˈləʊdʒə, ˈlɒdʒiə, US ˈloʊdʒə, ˈlɑ:dʒiə/ *noun*
هـەیوان (بێ‌بەدەنـە و کۆلـەکەدار و بـەمیچ) ◌ بالکانەی ستون‌دار

logging /ˈlɒgɪŋ, US ˈlɔ:g-, ˈlɑ:g-/ *noun*
(دارسـتان) بـڕینی دارەکـان، داربـڕی ◌ قطـع درختان

logia = plural form of logion

logic /ˈlɒdʒɪk, US ˈlɑ:dʒɪk/ *noun*
1 لۆژیک، ژیربێژی؛ بنەما فەرمی‌یەکانی لقێکی زانـــستی نـــەزەری knowledge (یـــان لێکۆڵینەوەیی)؛ شێوازێکی تایبەتی بەڵگەهێنانەوە argumentation پێـوەنـدی لـۆژیکی شـتەکـان (وادیارە ژیرانە بن)؛ توانایی لێکدانەوەی دروست 2 (کـامپیوتێر) لۆژیـک؛ سـوورگەی لـۆژیکی، خـودی خولگـە یـان سـوورگەکـان (بنـەڕەت: لـە یۆنـانی‌یـەوە "هونـەری بەڵگەهێنانەوە *logikē (tekhnē)* ("art) of reason) ◌ 1 منطـق؛ لوژیک 2 منطق، مدار منطقی

-logic = -logical

logical /ˈlɒdʒɪkl, US ˈlɑ:dʒ-/ *adjective*
لۆژیکی، بەپێی لۆژیک، لۆژیکانە، ژیربێژی‌یانە، بەڵگەهێنانەوە بە گوێرەی بنەماکانی لۆژیک: *a logical inference* ◊ *a logical thing to do in the circumstances* ◊ *Each of them having their own room was the logical solution* ◊ *a logical argument* ◊ *Computer programming needs someone with a logical mind* (logicalness *n*) ◌ منطقی

-logical = -ology

logicality /ˌlɒdʒɪˈkælɪti/ *noun*
لۆژیکی‌بوون، لۆژیکیتی ◌ منطقی بودن

logically /-kli/ *adverb*
بە شێوەیەکی لۆژیکی، لۆژیکانە: *to argue logically* ◌ به طور منطقی

logical necessity *noun*
پێویستبوونی لۆژیکی، پێویستایەتی لۆژیکی ◌ ضرورت منطقی

logical positivism *noun*, also logical empiricism
پۆزیتیڤیزمی لۆژیکی (بزووتنەوەیێکی فەلسەفی سەدەی بیستەم؛ logical positivist *n*) ◌ اثبات‌گرایی منطقی

logician /lə'dʒɪʃn/ *noun*
لۆژیک‌زان، ژیربێژ ۞ منطق‌دان
logion /'lɒgɪɒn, US 'ləʊ-/ *noun, pl.* logia /-gɪə/
وتە و فەرموودە (پاڵدراوە بە کریستەوە، ب.ت. ئەوەی کە تۆمار نەکراوە، لە یونانی‌یەوە بە واتای "oracle") ۞ اقوال و گفتار
-logist = -ology
logistic /lə'dʒɪstɪk/ *noun,* also logistical /lə'dʒɪstɪkl/
1 سەربە ئەرتەش‌گێڕی، سەربە لەشکرگێڕی، لەشکرگێڕی‌یانە 2 سەربە ڕێکخستن، ڕێکخەرانە ۞ 1 تدارکاتی 2 وابسته به سازماندهی
logistically /-kli/ *adverb*
لەباری ئەرتەش‌گێڕی(یەوە) یان لەشکرگێڕی(یەوە) ۞ از لحاظ تدارکاتی
logistics /lə'dʒɪstɪks/ *noun, pl.*
1 ئەرتەش‌گێڕی، لەشکرگێڕی 2 ڕێکخستن ۞ 1 تدارکات 2 سازماندهی
logjam /'lɒgdʒæm, US 'lɔːg-, 'lɑːg-/ *noun*
1 بن‌بەست، بێ‌سەرەدەر 2 پێوەبوون، کەوتنەگیر، تووش‌بوون، گیرکردن 3 کۆڵکە سواراوەکان ۞ 1 بن‌بست 2 گرفتاری 3 کنده‌های شناور
logo /'ləʊgəʊ, US 'loʊgoʊ/ *noun, pl.* logos
دروشم، لۆگۆ، نیشانە، درف، هێما (بنەڕەت: کورتەی logogram و logotype) ۞ آرم، لوگو، شعار، رمز
LOGO *noun*
لۆگۆ (جۆرێ زمانی بەرنامەنووسی ئاسان) ۞ لوگو
logoff /'lɒgɒf, 'lɔːgɔːf, US 'lɑːg-: -ɑːf/ *noun*
(کامپیوتێر) لاگ‌ئاف، لاگاف، نیمچەکوژاندنەوە ۞ لاگ‌آف
logogram /'lɒgəgræm, US 'lɔːg-/ *noun*
لۆگۆگرام، پیت یا نیشانەیێ لە بریتی وشەیێ، بریوشە: *the ampersand and dollar sign are logograms* (logogrammatic *adj*) ۞ لوگوگرام
logograph /'lɒgəgrɑːf, US 'lɔːgəgræf/ (logographic adj) = logogram
logogriph /'lɔːgəgrɪf/ *noun*
جۆرێ خشتەی مەتەڵی ۞ نوعی جدول معمایی
logomachy /lə'gɒməki/ *noun, pl.* logomachies
شەڕەقسە، دمەدمە، شەڕەوشە ۞ نزاع یا مجادله‌ی لفظی
logorrhea /ˌlɒgə'rɪə/ *noun,* US logorrhea
چەنەدرێژی، زۆربڵەیی، چەقەسرۆیی (logorrhoeic *adj*) ۞ پرحرفی
logos /'lɒgɒs/ *noun*
1 ئەقڵ، ئاوەز، لۆگۆس (لە فەلسەفەی یونانی کۆندا) 2 مەسیح 3 وشەی خودا ۞ 1 عقل 2 مسیح 3 کلمه‌الله
logotype *noun*
(چاپ) لۆگۆتایپ ۞ لوگوتایپ
logrolling /'lɒgrəʊlɪŋ, US 'lɔːgroʊ-, 'lɑːg-/ *noun*
1 تلارکردنەوەی کۆتەرە، خلۆرکردنەوەی کۆڵکەدار (بەنێو ئاودا) 2 دەستەوام(ی پەرلەمانی) ۞ 1 عمل غلتاندن کنده 2 زد و بند پارلمانی
logroller *noun*
تلارکەرەوە، خلۆرکەرەوە ۞ غلتاننده
logrunner *noun*
جۆرێ باڵندەی دەنگ‌خۆشی songbird سەرعەرزی ئەوسترالاسیایی Australasian [توخم *Orthonyx*: دوو جۆرن] ۞ نوعی پرنده
-logue, also US –log *suffix*
پاشگر: وتە، قسە، بیر، هزر (بنەڕەت: لە *-logue* فەرەنسی، لە *-logos, -logon* یونانی‌یەوە) ۞ پسوند: سخن، فکر، اندیشه
logwood /'lɔːwʊd/ *noun*
بەقەم: دارێکی درکوداڵاوی کارائیبی، دڵی دارەکە ڕەشە و haematoxylin و ڕەنگەکانی تری لێ‌دەگرن [*Haematoxylon campechianum*] ۞ بقم
-logy *suffix*
پاشگر: 1 ـناسی، زانست، بیردۆز، تیۆری: *psychology, ethnology* 2 وتە، قسە: *phraseology* ۞ پسوند: 1 ـشناسی، دانش، نظریه 2 سخن
logy /'ləʊgi/ *adjective* (logier, logiest)
تەپلۆس، داتەپیو، تەمەڵ، گیان‌داگیراو ۞ کسل، تنبل
Lohengrin *noun,* German
لۆئێنگرین، لۆهێنگرین: کوری Parsifal و شۆڕەسواری Holy Grail لە ئەفسانەی ئەڵمانی‌دا ۞ لوهنگرین
loin /lɔɪn/ *noun*
1 کەلەکە، قەبرغە، نێوقەد، کەمەر 2 گۆشتی کەمەر 3 (loins) ئەندامە ڕەگەزی یان سێکسی‌یەکان، شەرمی ژن، شەرمی پیاو، گەڵ‌وگون، گەڵ‌وقوز، ئەندامی نێرینە یان مێیینە (بنەڕەت: لەسەر بنچینەی *lumbus* لاتین) ۞ 1 کمر، پهلو 2 گوشت کمر 3 (در جمع) اندام‌های جنسی
loincloth /'lɔɪnklɒθ, US -klɔːθ/ *noun*
پشتەماڵ، لونگ، فوتە، شەملک، شەرم‌پۆش ۞ لنگ
loiterer *noun*

سوورەسوورکەر، خاوەخاوکەر، ساوەساوکەر ⟡ لویترر

Loki *noun*, Old Norse
لۆکی: خوایێکی نۆرس Norse ⟡ لوکی

Lolita /lə(ʊ)'liːtə/ *noun*
کچی عیشقن، کچێ کە زووتر لەباری سێکسییەوە پێگەیشتبێ (لە رۆمانی *Lolita*ی (1958) Vladimir Nabokov) ⟡ لولیتا

lollapalooza /ˌlɒləpə'luːzə/ *noun*, also lalapalooza
کەسێکی بەسام، شتی سەرنجڕاکێش ⟡ آدم باابهت، چیز جالب

Lollard /'lɒləd/ *noun*
لۆلارد: یەکێ لە شوێنکەوتووانی گۆڕانخوازی reformerی دینی لە ئینگلتەرە و سکاتلەند جان وایکلیف John Wyclif (دەوروبەری 1330–84) کە لە سەدەکانی 14 و 15 ئەشکەنجە دەدران (Lollardy *n*) ⟡ لولارد

Lollardism *noun*
لۆلاردیزم، لۆلاردباوەڕی ⟡ لولاردیسم

lollipop /'lɒlipɒp, US 'lɑːlipɑːp/ *noun*
1 نوقل 2 ئەلاسکە، بەستاو، = ice lolly ⟡ 1 نقل 2 بستنی یخی

lollipop man *noun*
یارمەتیدەری پەڕاندنەوەی منالان، ماشێنڕاگر (لە خوێندنگاکاندا و دامەزراو لەوێ) ⟡ کمک‌کننده‌ی عبور دادن بچه‌ها

lollipop woman *noun*
یارمەتیدەری پەڕاندنەوەی منالان، ماشێنڕاگر (ژن، لە خوێندنگاکاندا و دامەزراو لەوێ) ⟡ کمک‌کننده‌ی عبور دادن بچه‌ها

lolly /'lɒli, US 'lɑːli/ *noun*, *pl.* lollies
1 = lollipop 2 (بریتانیا) پارە 3 (ئەوسترالیا) boiled sweet ⟡ پول

Lombard /'lɒmbəd, US -bɑːd/ *noun*
1 ئەندامی گەلێکی ئەلمانی کە لە سەدەی 6 دا پەلاماری ئیتالیایان دا 2 خەلکی Lombardy لە باکووری ئیتالیا 3 زاراوەی ئیتالیایی لۆمباردی (Lombardic *adj*: سەربە Lombard) ⟡ لومبارد

Lombard poplar *noun*
جۆرێ سپیداری رەشی ئیتالیایی، سپیداری لوول [*Populus nigra var. italica*] ⟡ نوعی درخت تبریزی

loment /'ləʊmɛnt/ *noun*, also lomentum /lə(ʊ)'mɛntəm/
(رووەکناسی) کەلووی هێندێ گیای دانەوێلەیی leguminous plant (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "bean meal") ⟡ نیام برخی از گیاهان بُنشَنی

London clay *noun*
گڵی لەندەن: چینێ لە باشووری رۆژهەلاتی ئینگلتەرە پێکدێنێ، دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی Eoceneی پاشین ⟡ خاک لندن

London plane *noun*
جۆرێ چناری متوربەکراو [*Platanus* × *hispanica*] ⟡ نوعی چنار

London pride *noun*
جۆرێ saxifrage [*Saxifraga* × *urbium*] ⟡ نوعی سفرس

lone /ləʊn, US loʊn/ *adjective*
تەنیا، تاکوتەنیا، (تەنیابال)، بێکەس، بێهەڤال، *a lonne sailor crossing the Atlantic* :solitary ◊ *a lone mother/parent/father* loneness /ləʊnəsn, US loʊnnəs/ *n*) کورتەی alone) ⟡ تنها، تک و تنها

loneliness /ləʊnlinəs, US loʊnlinəs/ *noun*
تەنیایی، بە تەنێبوون، بێکەسی: *a period of loneliness in his life* ⟡ تنهایی

lonely /'ləʊnli, US 'loʊn-/ *adjective* (lonelier, loneliest)
1 تەنیا، تاکوتەنیا، بێکەس، دڵتەنگ، کۆلیل، غەریب، lonesome ،solitary ،lone 2 چەپەک، لاپەر، لاتەریک، پەرت، دوور، دوورەدەس (loneliness /'ləʊnliəs, US 'loʊn-/ *n*) ⟡ 1 تنها، تک و تنها، غمگین، غریب 2 دورافتاده

lonely hearts *noun*, *pl.*
دڵە تەنیاکان (= ئاماژە بەو کەسانەیە کە بە ئاگاداری لە رۆژنامەکاندا بەدوای هاوسەر یان دۆستەوەن) ⟡ دل‌های بی‌پناه

lone-parent family = one-parent family

loner /'ləʊnə(r), US 'loʊn-/ *noun*
کەسێکی گۆشەگیر، مرۆی لاتەریک، بنیادەمی گۆشەگیر ⟡ آدم منزوی

lonesome /'ləʊnsəm, US 'loʊn-/ *adjective*
1 تەنیا، تاکوتەنیا، (تەنیابال)، بێکەس، دڵتەنگکەر: *I felt so lonesome after he left* 2 چەپەک، لاپەر، لاتەریک، پەرت، دوور، دوورەدەس: *a lonesome road* ⟡ 1 تنها، تک و تنها، غریب، دلتنگ‌کننده 2 دورافتاده

lonesomeness /'ləʊnsəmnəs, US 'loʊn-/ *noun*
1 تەنیایی، تاکوتەنیایی، بێکەسی 2 چەپەکی، لاپەری، پەرتی، دووری، دوورەدەسی ⟡ 1 تنهایی، تک و تنهایی 2 دورافتادگی

lone star tick *noun*
جۆرێ گەنەی ixodid (*Amblyomma americanum*)ی باشوور و ناوەند و رۆژهەلاتی ولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا. دەداتە شیردەر و بالندەکان و راگوێزەری چەندین نەخۆشییە (وەک Rocky Mountain spotted fever و ehrlichiosis) ⟡ نوعی کنه

lone wolf *noun*

مرۆی لاتەریک، بنیادەمی گۆشەگیر، کەنارنشین، دوورەپەرێز، بە هەردی کەس‌نەکەوتوو ۞ آدم منزوی

long[1] /lɒŋ, US lɔːŋ/ *adjective* (longer, longest), *adverb*, *noun*

adj 1 درێژ، دووڕودرێژ، کۆن، لەمێژینە 2 (لە جل‌وبەرگ‌دا) درێژ 3 (دەنگ‌ناسی) درێژ *adv* (بە) ماوەی، زۆر دەمێکە، ماوەیەکی زۆر *n* 1 ماوەیەکی زۆر، ماوەیەکی دووڕودرێژ 2 برگە، بزوێن یان دەنگی درێژ ۞ *adj* 1 دراز، طولانی، مدید، قدیم 2 بلند 3 (آواشناسی) کشیده *adv* بە مدت، مدت زیادی *n* 1 مدت زیاد 2 هجا، مصوت یا صدای کشیده

long[2] *abbreviation* longitude

longan /ˈlɒŋg(ə)n/ *noun*

(لە چینی‌یەوە) چاوەهەژدیها: بەریکی ناوداری ڕووەکێکی باشووری ڕۆژهەلاتی ئاسیا [*Dimocarpus longan*] ۞ لونگان

long-and-short work *noun*

(بیناسازی) بەردچنی بەرز و کورت ۞ سنگ‌چین دراز و کوتاه

long-awaited *adjective*

زۆر چاوەڕێ‌بوو، بە ماوەیەکی زۆر چاوەڕوان‌بوو ۞ خیلی انتظارکشیده

longboard *noun*

تەختەدرێژە، جۆری surfboard ی درێژ ۞ لانگ‌بورد

longboat = longship

longbow /ˈlɒŋbəʊ, US ˈlɔːŋboʊ/ *noun*

کەوانی درێژ، کەوانەدرێژە ۞ کمان بلند

long-case clock = grandfather clock

long-dated /ˈlɒŋ deɪtɪd/ *adjective*

درێژماوە، ماوەدرێژ ۞ طویل‌المدت

long-distance *adjective, adverb*

adj ڕێگای دوور (ودرێژ)، دوور: *long-distance flights* *adv* لە ڕێگای دوورەوە: *to call long distance* ۞ *adj* راه دور *adv* از راه دور

long-distance call *noun*

تەلەفونی ڕێ(گا)ی دوور ۞ تلفن راه دور

long-distance race *noun*

پێشبڕکێی ڕاکردنی دوور یان ڕێی دوور ۞ مسابقەی دو استقامت

long-distance runner *noun*

ڕاکەری ڕێی دوور ۞ دوندەی دو استقامت

long division *noun*

(بیرکاری) دابەش‌کردنی دووڕودرێژ ۞ تقسیم تفصیلی

long dozen *noun*

سێزدە دەنک یان دانە (کە یەکێ زیاترە لە دوجین) ۞ سیزده عدد

long-drawn-out *adjective*, also long-drawn

درێژ، دووڕودرێژ: *The trial was a long-drawn-out affair* ۞ طولانی

long drink *noun*

خواردنەوەی (سارد و پڕ) لیوانی (وەکوو لیمۆناد یا بیرە) ۞ لانگ درینک

longed-for *adjective*

(لەمێژە) بەتەمابوو، بەهیوابوو ۞ مطلوب

longeval *adjective*

بەتەمەن، بەعومر، تەمەن‌درێژ ۞ معمر

longevity /lɒnˈdʒevəti, US lɑːn-, lɔːn-/ *noun*

تەمەنی درێژ: *a study of longevity* ۞ عمر طولانی، طول عمر

long face *noun*

دڵپڕ، خەمبار، بەپەرۆش، دڵتەنگ، لووت‌داژەنیو ۞ محزون

long-faced *adjective*

دڵپڕ، خەمبار، بەپەرۆش، دڵتەنگ، لووت‌داژەنیو ۞ محزون

longhaired *adjective*

1 قژدرێژ، پرچ‌درێژ 2 پشیلەیێکی نژاد مووودرێژ ۞ 1 موبلند 2 لانگ‌هیرد

longhand /ˈlɒŋhænd, US ˈlɔːŋ-/ *noun*, in longhand

(نووسین) بە دەست، دەستی، دەسی، بە دەس (نە تایپ) ۞ با دست

long haul *noun*

1 ڕێگای دوور، سەفەری دوور(ودرێژ) 2 ماوەیەکی زۆر، درێژماوە ۞ 1 سفر طولانی 2 مدت زیاد

long-haul *adjective*

(فڕین و هتد) دوور، دووڕودرێژ ۞ طولانی

long-headed *adjective*

1 زیرەک، دووربین 2 سەردرێژ ۞ 1 عیار 2 درازسر

long-headedness *noun*

1 زیرەکی، دووربینی 2 سەردرێژی ۞ 1 عیاری 2 درازسری

longhorn /ˈlɔŋhɔːn, US -hɔːrn/ *noun*

گیانەوەری شاخ‌درێژ ۞ جانور درازشاخ

longhorn beetle *noun*

قالۆنچەی شاخ‌درێژ [خێزانی Cerambycidae] ۞ سوسک درازشاخک

longi- *prefix*

پێشگر: درێژ ۞ پیشوند: دراز

longicorn /ˈlɒn(d)ʒɪkɔːn/ = *longhorn betle*

longing /ˈlɒŋɪŋ, US ˈlɔːŋ-/ *noun, adjective*

n خۆزگە، بریا، ئاوات، هیوا، ئارەزوو، عەزرەت، حەیبەت، تاسە، تامەزرۆیی، پەرۆشی *adj* بەتاسە ۞ *n* آرزو، اشتیاق *adj* مشتاق

longingly /ˈlɒŋɪŋli, US ˈlɔːŋ-/ *adverb*

به تاسەوە، بە پەرۆشەوە ۞ با اشتیاق

longish /ˈlɒŋɪʃ, US ˈlɔːŋ-/ *adjective*
◊ *There was a longish pause* : کەمێ درێژ: *longish hair* ۞ نسبتاً طویل

longitude /ˈlɒŋɡɪtjuːd, ˈlɒndʒɪ-, US ˈlɑːndʒətuːd/ *noun*
(جوگرافیا) هێڵی درێژ، درێژەهێڵ، درێژی جوگرافیایی (بنەڕەت: لە *longitude* لاتین، لە *longus* "درێژ") ۞ طول جغرافیایی

longitudinal /ˌlɒŋɡɪˈtjuːdɪnl, -ndʒɪ-, US ˌlɑːndʒəˈtuːdnl/ *adjective*
1 سەربە longitude درێژەهێڵی: *the town's longitudinal position* 2 بە درێژایی، درێژاودرێژ: ۞ 1 وابستە بە طول جغرافیایی 2 طولی، در طول

longitudinally /-nəli/ *adverb*
بە درێژی ۞ بە طور طولی

long johns *noun, pl.*
(نافەرمی) ژێردەرپێ، ژێرپاتۆڵ، ژێرشەڵوار ۞ زیرشلواری پشمی

long jump *noun*
بازی درێژ ۞ پرش طول

long jumper *noun*
بازدەری (بازی) درێژ ۞ پرش‌کنندەی پرش طول

long-lasting *adjective*
دووورودرێژ، درێژماوە، درێژخایەن، ۞ طولانی، درازمدت

long-lasting effect *noun*
کاریگەری درێژخایەن، باندۆری درێژماوە ۞ اثر درازمدت

long-lasting result *noun*
ئەنجامی درێژماوە یان درێژخایەن ۞ نتیجەی درازمدت

long-life *adjective*
(شیر و...) درێژماوە (بەکارهێنانی شتێ) ۞ دارای تاریخ مصرف طولانی

long-lived *adjective*
1 تەمەن‌درێژ، بەعومر 2 درێژماوە، درێژخایەن، دوورودرێژ، بۆ ماوەیەکی زۆر ۞ 1 دارای عمر طولانی، معمر 2 طولانی

long-lost *adjective*
گوم‌بوو یان نادیار (بۆ ماوەیەکی زۆر) ۞ گم‌شده

long measure *noun*
(کۆن) پێوەری درێژی ۞ مقیاس طولی

Longobard, *pl.* Longobards or Longobardi = Lombaed

Longobardic = Longobardic

long odds *noun, pl.*
(لە گریودا) پەنجا لە یەک، ئەگەری کەم ۞ احتمال ضعیف

long-playing record *noun*, also long-player
گرامافۆنی 33 سووڕ یا خول ۞ صفحەی 33 دور

long-range *adjective*
1 دوورهاوێژ، دوورپێک، درێژ، مەودادوور: 2 درێژماوە، درێژخایەن: *long-range missiles* 2 *long-range plans* ۞ 1 دوربرد 2 درازمدت

long running *noun*
درێژخایەن، درێژماوە، زۆرخایاندوو ۞ درازمدت

longship *noun*
کەشتی درێژ، درێژەکەشتی (لە لایەن ڤایکینگ و گەلانی تری باکووری ئەورووپاوە بەکاردێترا) ۞ کشتی دراز

longshoreman /ˈlɒŋʃɔːmən:, US ˈlɔːŋʃɔːrmən/ *noun, pl.* -horemen
کرێکاری لەنگەرگا (یا لەنگەرگە) ۞ کارگر بارانداز

long shot *noun*
مەترسی، ئەگەری کەم، رێی تێناچێ ۞ خطر، احتمال کم

longsighted *adjective*
1 داهاتووبین، بەمشوور، تێگەیشتوو 2 چاوتیژ، دووربین: *She's long-sighted and needs glasses to read* (longsightedly *adv*: داهاتووبینانە، بەمشوورانە، تێگەیشتووانە؛ -ightedness *n*: 1 داهاتووبینی، بەمشووری، تێگەیشتوویی 2 چاوتیژی، دووربینی) ۞ 1 دوراندیش 2 دوربین

longspur *noun*
یەکێ ئەمریکای باکووری [توخم bunting *Calcarius*] ۞ نوعی پرنده

long-standing *adjective*
کۆن، لەمێژینە، دێرین، بەپێشینە، درێژخایەن ۞ قدیمی، سابقەدار

long-suffering *adjective*
1 خۆگرتوو، پشوودرێژ، بەتاقەت، بەسەبر، سنگ‌فراوان 2 رەنجبەر، چەوساوە، رەتێنراو، زۆرلێکراو ۞ 1 صبور، شکیبا 2 ستم‌دیده

long suit *noun*
(پەرین) دەستی براوە ۞ دست برنده

long-tailed tit *noun*
گوڕەوی‌چنەی کلکدرێژە [*Aegithalos caudatus* و جۆرەکانی تر، خێزانی Aegithalidae] ۞ نوعی چرخ‌ریسک

long-term *adjective*
درێژماوە، درێژخایەن، لەمێژینە: *seeking long-term solutions* ۞ درازمدت، قدیمی

long-time *adjective*
کۆن، لەمێژینە، دێرین، دوورودرێژ، درێژخایەن، long-standing: ◊ *his long-time colleague* *a longtime friend* ۞ قدیمی، دیرین، باسابقه

Long Tom *noun*
1 جۆرێ تۆپی گەورەی دەریایی دوورهاوێژ 2

جۆرێ کۆل یان جێگایێکی تایبەتی زێرشتنەوە ◌ لانگ تام

long ton *noun*

تۆنی گەورە (بەرامبەر بە 1016/06 kg یان 2240 پەوند) ◌ تن بزرگ

longueurs /lɒŋ'gɜːz, US loʊŋ'gɜːrz/ *noun*

درێژدادری ◌ اطناب

long vocation *noun*

پشووی هاوینی، پشووی درێژ، هاوینەپشوو ◌ تعطیلات تابستان

long wave *noun*

(رادیۆ) شەپۆلی درێژ ◌ موج بلند

longways /'lɒŋweɪz, US 'lɔːŋ-/ *adverb*, also longwise

درێژ، (شەپۆلی)، بە درێژی درێژ (هەروەها lengthways) ◌ (به طور) طولی

longwearing *adjective*

بەرگەگر، نەدڕ، قایم، نەوڕ، بەدەوام ◌ بادوام

long weekend *noun*

پشووی چواررۆژە (دوایی حەوتوو) ◌ تعطیلات چهارروزه

long-winded /ˌlɒŋ 'wɪndɪd/ *adjective*

(ناپەسند) درێژدادڕ، دوورودرێژ؛ وەڕەس‌کەر، عاجزکەر، جارس‌کەر، tedious: *a long-winded process ◊ winded speaker* ◌ درازنفس، طولانی؛ خسته‌کننده

long-windedness *noun*

درێژدادری؛ وەڕەس‌کەری، جارس‌کەری ◌ درازنفسی؛ ملال‌آوری

long-wise /'lɒŋwaɪz, US 'lɔːŋ-/ = longways

lonicera /lɒ'nɪs(ə)rə/ *noun*

(رووەک‌ناسی) لۆنیسێرا: رووەکی تیرەیێ کە honeysuckle ەکان دەگرێتەوە [تۆخم *Lonicera*] (بنەڕەت: لاتینی نوێ، لە ناوی رووەک‌ناسی ئەڵمانی سەدەی شازدە Adam *Lonitzer*) ◌ نوعی گیاه

lonning = loan2

loo[1] /luː/ *noun*

(نافەرمی، بریتانیا) دەستاو، دەسبەئاو، کەناراو ◌ توالت

loo[2] /luː/ *noun*

جۆرێ قومار بە پەڕین ◌ لو

loofah /'luːfə/ *noun*

1 لفکە 2 رووەکێکی هەڵچووی گەرمێنان لە خێزانی gourd [*Luffa cylindrica*] (لە دار. بنەڕەت: لە *lūfa* عەرەبی میسرییەوە) ◌ لیف

look /lʊk/ *noun, interjection*

n 1 روانین، چاولێکردن، سەیر، سەیرکردن، بینین 2 سەروسەکوت، دەموچاو، چروچاو، سەروچاو، دیمەن، روخسار، رواڵەت، رووکەش 3 شێوە، شێواز، داب، مۆد 4 گەران، پشکنین 5 (looks) قیافە، جوانی، ڕێک‌وپێکی، شۆخی *inter* چاو! چاوکە! شا! ئەها! ها! تەماشاکە! بنێرە! بڕوانە! ◌ *n* 1 نگاه 2 سر و وضع، نمود، ظاهر 3 سبک، مد 4 جستجو 5 (در جمع) قیافه، قشنگی *inter* نگاه کن!

look-alike /'lʊkəlaɪk/ *noun, adjective*

1 لێکچوو، هاوشێوە، وەکیەک، کۆپی، دەق 2 شێوەی یەک دەدا، وەکوویەک ◌ 1 شبیه، بدل 2 شبیه به هم

looker /'lʊkə(r)/ *noun*

1 (نافەرمی) تەماشاڤان، تەماشاوان، بینەر، سەیرکەر 2 جوان، لەبار، تیکە (ژن یان کچ)، (نافەرمی) کەسێکی زۆر سەرنج‌ڕاکێش ◌ 1 تماشاگر 2 زیبا، لعبت، آدم بسیار جذاب

looker-on /lʊkə(r) 'ɒn/ *noun*

تەماشاڤان، تەماشاوان، بینەر، سەیرکەر، چاولێکەر ◌ تماشاچی

look-in *noun*

1 دەسپەرژ، دەلیفە، دەرفەت 2 چاوپیاخشاندن ◌ 1 فرصت 2 نظر اجمالی

looking glass *noun*

ئاوێنە، قودیک، جام ◌ آیینه

lookism *noun*

رواڵەت‌گەری، رواڵەت‌بازی، جیاوازی‌دانان یان زووبڕیاردان لە رووی رواڵەتەوە ◌ ظاهرپرستی، تبعیض یا پیش‌داوری از روی ظواهر

lookist *noun, adjective*

رواڵەت‌گەر، رواڵەت‌باز، زووبڕیاردەر لە رووی رواڵەتەوە ◌ ظاهرپرستی، پیش‌داوری‌کننده از روی ظواهر

lookout /'lʊkaʊt/ *noun*

1 وریایی، ئاگاداری، گوێ‌قولاخ‌بوون، هۆشیاری، چاودێر، زێرەڤان، چاوبەسەر، نۆبەدار، پاسەوان، دیدەوان، شوێنی چاودێری یان پاسەوانی، *a lookout ◊ on the lookout* :watchman 2 دیمەن، پێشچاو point/tower ◌ 1 مراقبت، نگهبان، محل نگهبانی یا دیده‌بانی 2 چشم‌انداز

look-over *noun*

1 چاوپیاخشاندن، کورتە چاولێ‌کردن 2 کورتە پشکنین، کورتە تاقی‌کردنەوە ◌ 1 نظر اجمالی 2 بازرسی یا امتحان اجمالی

look-see *noun*

(نافەرمی) چاوپیاخشاندن، کورتە چاولێ‌کردن: *Come and have a look-see* ◌ نگاه اجمالی

loom[1] /luːm/ *noun*

دەزگای چنین، دەزگا یان داروباری تەون، دەزگای جۆلایی (بنەڕەت: *gelōma* ئینگلیسی کۆن "tool"، بووەتە *lome* لە ئینگلیسی نێوەڕاست) ◌ ماشین پارچه‌بافی، دستگاه جولایی

loom[2] /luːm/ *noun*

دەرکــەوتن لــە نێــو هــەورەوە، دەرکــەوتنی هەوەڵجاری تەماوی دەریا ◌ لوم

loon /lu:n/ *noun*

1 (باڵندەناسـی) لـوون، = diver3 2 (نافـەرمی) مرۆی سەیر یان گەوج، بەکارنەهاتوو ◌ 1 مـرغ غواص 2 آدم احمق

loonie *noun, pl.* loonies

کـۆینی یـەکدۆلاری کەنـەدایی ◌ سـکەی یکدلاری کانادایی

loony /'lu:ni/ *noun* (*pl.* loonies), *adjective* (loonier, looniest)

(نافەرمی، مرۆی) شێت، حەپۆل، عەقڵسووک، حەپەمێشخوەر ◌ (آدم) دیوانه، خل

loony-bin *noun*, also loony bin

(نافەرمی، سووکانە) شێتخانە، نەخۆشخانەی دەروونی، شـوێنی نـەخۆشـە دەروونییـەکـان، madhouse ◌ تیمارستان

loop /lu:p/ *noun*

1 ئاڵقە، ئەڵقە، چەمەرە، گەوە، کەمە، قەف، چـەرخ، پـێچ، چـەماوی 2 گـرێ 3 قـەف یـان ئاڵقەی تەناف 4 قوڵفە، دەسک، مشتە 5 خولگە یان بازنەیەکی تەواو بۆ تەزوو (یان تەوژم)ی کارەبا 6 (بۆ سکپڕنەبوون) دەزگا 7 (فرۆکە) دەور، چەرخ 8 (بریتانیا) رێگا یان هێڵی (رێی ئاسن) لادان 9 (فیلم، باریکە و هتد) ئاڵقە، قەف، لـوول 10 (the Loop) ناوەنـدی بازرگـانی شـیکاگۆی ئـەمریکا ◌ 1 حلقــه، خمیــدگی 2 حلقەی طناب 3 گره 4 دسته 5 مدار کامل برای جریان برق 6 آیوودی 7 دور 8 (بریتانیا) جاده یا خط انحرافی 9 حلقه 10 لوپ

looper *noun*

1 (هەروەهـا inchworm، تەتلەمیران) قەفۆکە: تـەتـلەمـیرانی پـەپوولـەیێکـی شـەوگـەڕی geometrid [خێزانـەکـانی Geometridae و Noctuidae] 2 ئـامێری قەفاندن، قـەفـەنـگ، قەفانچەلە، قەفەنە ◌ لوپر

loophole /'lu:phəʊl, US -hoʊl/ *noun*

1 دەلاقـە، کـون، کەلەبـەر، قـلیش، کـەلێن 2 (خـوازە) دەرەتـان، رێـی دەرچـوون، رێگـای دەرچوون، رێگا، دەروو: ◊ *a legal loophole* 3 *to close existing loopholes* کـونی تیرهاویـشتن، کوناوەجـە ◌ 1 روزنـه، سـوراخ، شکاف 2 (مجازی) مفر 3 مزغل

loop-line /'lu:p laɪn/ *noun*

(رێی ئاسن) دووڕیانە، دووڕێیانە، رێگای لادان ◌ خط انحرافی

Loop of Henle /'hɛnli/ *noun*

چەلەمەی هێنلی: بەشێ لە بۆریچکەی گورچیلە (بە شێوەی U)، لەوێوە ئاو و خوێ دەمژرێتەوە بۆ نێـو خـوێن (بـنەڕەت: لـە نـاوی توێکـاری ئەڵمانی *F. G. J. Henle*) ◌ لوپ اف هنلی

loopy /'lu:pi/ *adjective* (loopier, loopiest)

شـێت، دەڵـوو، گەوجانـە (*adv* loopily؛ loopiness *n*) ◌ دیوانه، احمقانه

loose /lu:s/ *adjective* (looser, loosest)

1 بەرەڵا، نەبەسراو، رەها، جیا، ئازاد، بەردراو، بەلەسە، شلوشەویق، شلومل، نەتوند، پفەڵ، فشەلۆک، خۆنەگرتوو، شل، لەق(ولۆق)، لۆق، دانەکوتراو: *a* ◊ *a lion loose in the streets* *a fabric* ◊ *loose soil* ◊ *loose tooth/button* *a loose* ◊ *with a loose weave* 2 *alliance/coalition/federation* فــــش، فشوفۆڵ، هەراو، گوشاد، شەپوشۆڕ دەڵب، زل: 3 *a loose shirt* (ملیوان) گەورە، زل 4 هەڵرژاو، داکراو، ئاچخ: *The potatoes were* 5 *sold loose, not in bags* بێسەروبەرە، نادروست، نادە فشە، نائاگادار، ناوریا، ناهۆشیار: 6 *loose thinking* ◊ *a loose translation* سست، شێواو، شپرزە 7 جلف، سووک، بلح، هەرزە: 8 *a young man of loose morals* (چەر) هەرز، بریو، شلەوەبوو 9 شیاوی راگوێستن، دەگوێزرێتەوە 10 = (کۆن) = disconnected، detached ◌ 1 رها، ول، شل، جدا، لق 2 گشاد 3 بزرگ 4 فلەای 5 غیردقیق، بیدقت 6 بیربط، آشفته 7 بیبندوبار 8 هرز 9 قابل انتقال

loose box *noun*

تەویلەیێ کە لەودا ئەسپەکان نەبەسراونەتەوە ◌ لوس باکس

loose change *noun*

وردەپارە، وردەپوول، پوولەوردە، قەرەپوول، قۆشە ◌ پول خرد

loose cover *noun*

بەرگ، بەر، روو، رووکێش، داپۆش ◌ روکش

loose end *noun*

1 بەشـی نیـوەچڵ یـان تەواونـەکراو 2 لـێڵ، تەماوی، تەژمە 3 سەری ئازاد یان بەرەڵا 4 پاشماوە ◌ 1 بخش تمامنشده 2 مبهم 3 انتهای نخ 4 تەمانده

loose ends *noun, pl.*

شتە نـەزانراو یـان تـەماوییـەکان ◌ نکـات نادانسته یا مبهم

loose-fitting /'lu:s 'fɪtɪn/ *adjective*

(جلوبەرگ) فشوفۆڵ، فراوان، هەراو، فرت، دەڵب، فش، شەپوشۆڕ ◌ گل و گشاد

loose forward *noun*

(لە راگبیدا) یاریزانی پشتەوەی خڕبوونەوە scrum ◌ لوس فوروارد

loose head *noun*

(لە راگبیدا) یاریزانی ریزی پێشەوەی تیپێ لە خڕبوونەوەدا scrum کە نزیکترین جێگایە کە تۆپی لێ دانرێ ◌ لوس فوروارد

loose-jointed *adjective*

جومگەشل، زۆر ئازادانە دەجوولێ (وەک ئەو کەسانەی کە کردەوەی ئاکرۆباتیک دەکەن، (loose-jointedness *n* ◌ دارای مفاصل نرم

loose-leaf /ˈluːs ˈliːf/ *adjective*

(بەڕاو) لێوەبوو (بەڕ)، بەڕلەق، شلبەڕ، بەڕەشلە، ئازادبەڕ ◌ آزادبرگ

loose-limbed *adjective*

(ویزەیی) چالاک، چاپک، مەزبوون، گورج، توندوتۆل ◌ فرز، چابک

loosely /ˈluːsli/ *adverb*

1 شل، بە شێوەیەکی هەراو، دەلبانە، بە شێوەیەکی شل(وشەویق): *Hold the rope loosely between your finger and thumb* 2 سەرسەرەکی‌یانە، بە شێوەیێکی سەرسەرەکی (یان فشە)، بە بێ‌وردبوونەوە، بە بێ‌سەرنجی زۆرەوە، نە بە تەواوی، کەم‌تاکورتێ، تا ئەندازەیێ: *◊ to use a term loosely* *Economic growth can be loosely defined as an increase in GDP ◊ The two problems are only loosely related* ◌ بە طور گشاد، به طور شل، با مسامحه، کمابیش، تقریباً

looseness /ˈluːsnɪs/ *noun*

1 شلی، نەتوندی، دانەکوتراوی، لەقی 2 هەرزەیی، جلفی، بلحی 3 هەراوی، دەلبی، فشی ◌ 1 شلی، لقی 2 هرزگی 3 گشادی

loose sentence *noun*

رستەی شل، رستەیێ کە مانا یان واتاییکی دروستی نەبێ، رستەیێ کە بە رستە یان کلۆزی سەرەکی‌یەوە main clause کۆتایی نایە و یەک یان چەند برگە یان کلۆزی پاشکۆ یان واتابەندەکانی modifier دێ بە دوای‌دا دێ (بڕوانە periodic sentence) ◌ جملەی لوس

loose smut *noun*

نەخۆشی کوێروو یان ژەنگی دەغڵ‌ودان کە لەودا سەرجەم سەری دانەکان دەبنە تۆپەڵکەیێکی تۆزاوی یان گەرداوی سپۆر ◌ اسمات لوس

loosestrife /ˈluːsˌstrʌɪf/ *noun*

گیاییکی دەم‌ناوان [*Lythrum salicaria* (هی ئەرخەوانی)، *Lysimachia vulgaris* (هی زەردەکەی) و رووەکە پێوەندی‌دارەکان] ◌ نوعی گیاه

loose-weave /ˌluːs ˈwiːv/ *noun*

شل‌چن(راو)، شل چنراوە ◌ دارای بافت شل، شل‌بافت

loot /luːt/ *noun*

1 دەسکەوت، مالی دزراو، مالی دزیی، تالانی، spoils 2 تالان، چەپاو، راوڕووت 3 (نافەرمی) پارە، پوول، سامان، مالی دنیا ◌ 1 غنیمت، اموال مسروقه 2 غارت 3 پول، ثروت

looter /ˈluːtə(r)/ *noun*

تالانچی، راوڕووت‌کەر، چەپاوکەر ◌ غارت‌گر

lop /lɒp/ *noun*, also lop and top

لق‌وپۆی هەلپاچراو، سەرلق، چرپی‌وچال ◌ شاخ و برگ هرس‌شده

lope /ləʊp, US loʊp/ *noun*

گورگەلۆقە، شەقاو(هەلێنانەوە) ◌ تاخت، شلنگ

lop-eared /ˌlɒp ˈɪəd/ *adjective*

گوێ‌شۆڕ ◌ دارای گوش‌های آویخته

loperamide /ləʊˈpɛrəmʌɪd/ *noun*

لۆپی‌ریمایدٍ، لۆپیرامید (دەرمانێ بۆ زگەشۆرە) ◌ لوپی‌رامید

lopho- *prefix*

پێشگر: پۆپن، کاکۆل‌دار، پۆپەدار، تیغە، تاج‌دار، پۆپنە: (بــڕوانە: *lophophore*) لە *lophos* یۆنانی‌یەوە "ridge ،crest") ◌ پیشوند: کاکل‌دار

lopophorate *noun, adjective*

(گیانەوەری) پۆپەدار، تیغەوەر ◌ لوپوفوریت

lopophore /ˈləʊfɔˌfɔː, ˈlɒf-/ *noun*

(گیانەوەرناسی) پۆپەدار، تیغەوەر: ئەندام یان پێکهاتەیێکی نالیی horseshoe-shaped structure یان خڕ لای دەمی bryozoan ـەکان، brachiopod ـەکان و هێندێ بڕبڕەداری تری ئاوی کە ب.ت. بۆ وەرگرتنی خۆراک بەکاردێترین ◌ لوپوفور

lopolith /ˈlɒpə(ʊ)lɪθ/ *noun*

بەردەتەشت(ـینە)، جۆرێ بەردی ژێرپیالەئاسای ئاگرین ◌ لوپولیت

lopper *noun*

هەلپاچەر، داپاچەر، پاڕتاوتن‌کار ◌ هرس‌کننده، قطع‌کننده

loppy *adjective* (loppier, loppiest)

شل، شل‌وشەویق، لەق ◌ لق

lop-sided /ˌlɒpˈsaɪdɪd, US ˌlɑːp-/ *adjective*

لار، بەلاداکەوتوو، کەچ، گێر، لاسەنگ، لەنگ، نالەنگەر، ناهاوسەنگ، ناتەراز: *a lopsided grin/mouth* ◌ کج، نامتعادل

lop-sidedly /ˌlɒpˈsaɪdɪdli, US ˌlɑːp-/ *adverb*

بەلاداکەوتووانە، کەچانە، لاسەنگانە، گێرانە، لەنگانە، ناهاوسەنگانە، ناتەرازانە ◌ بە طور کج یا نامتعادل

lop-sidedness /ˌlɒpˈsaɪdɪdnəs, US ˌlɑːp-/ *noun*

لاری، بەلاداکەوتوویی، کەچی، گێری، لاسەنگی، لەنگی، نالەنگەری، ناهاوسەنگی، ناتەرازی ◌ کجی، نامتعادل بودن

loquacious /ləˈkweɪʃəs/ *adjective*

زۆربلە، هەلەوەڕ، چەنەدرێژ، چەقەسرۆ ◌ پرحرف، وراج

loquaciousness /ləˈkweɪʃəsnəs/ *noun*

زۆربلەیی، چەنەدرێژی، چەقەسرۆیی ◌

پرحرفی، وراجی

loquacity /lə'kwæsəti/ *noun,* also loquaciousness

زۆربلەیی، هەلەوەڕی، چەنەدرێژی ۞ پرحرفی، وراجی

loquat /'ləʊkwɒt, US 'loʊkwɑːt/ *noun*

لوکوات، داری لوکوات، بەری لوکوات (لە چین و ژاپــۆندا [*Eriobotrya japonica*]) ۞ لوکوات، درخت یا میوەی لوکوات

lord /lɔːd, US lɔːrd/ *noun, interjection* (Oh Lord, Good Lord)

n 1 دەســەلاتدار، بەڕێوەبــەر، کارگێــڕ، فەرمانگێڕ، سەروەر 2 خاوەنزەوی، دەرەبەگ، خان، ئاغا 3 (لە لێپرسیندا) بەڕێز، گەورەم، جەنابی 4 گەورەزادە 5 لۆرد (سەرناوێ لە بریتانیا) 6 (the Lord) خودا 7 عیسای مەسیح 8 (the Lords) ئەنجومەنی زووریەن، ئەندامی ئەنجومەنی زووریەن *interj* ماشەڵڵا، حەک خودایە ۞ *n* 1 حاکم 2 ارباب، آقا 3 جناب 4 اشرافزاده 5 لرد 6 (با L) خدا 7 عیسی مسیح 8 (the Lords) مجلس اعیان، عضو مجلس لردها *interj* وای خدای من

lordliness /'lɔːdlinəs, US 'lɔːrd-/ *noun*

1 خۆبەزلی، لەخۆباییبوون، لووتبەرزی، فیزنی 2 سەروەری، سالاری، گەورەیی ۞ 1 تکبر 2 سیادت

lordling *noun,* also lording

(کۆن، سووکانە) لۆردی بێدەسەلات ۞ لرد بدون نفوذ

lordly /'lɔːdli, US 'lɔːrd-/ *adjective* (lordlier, lordliest)

1 گەورە، مەزن، بەشکۆ: *a lordly mansion* 2 خۆبەزل، لووتبەرز، لەخۆبایی 3 لۆردئاسا ۞ 1 مجلل 2 مغرور 3 لردمانند

Lord mayor *noun*

شارەوانی لەندەن (و چەندین شاری گەورەی تر) ۞ شهردار لندن

Lord of Appeal *noun,* in full Lord of Appeal in Ordinary = law lord

lord of misrule *noun*

بەرپرسی خۆشی و شادییەکانی کریسمەس لە ئینگلتەرە، ب.ت. لە سەدەکانی پازدە و شازدەدا ۞ لورد اف میسرول

lordosis /lɔː'dəʊsɪs/ *noun, pl.* lordoses

(پزشکی) چەمانەوەی پێچەوانە، پشتەوەچەمین، چەمانەوەی یەکجاری بڕبڕەی پشت بۆ دواوە (بڕوانە kyphosis) ۞ لوردوز، لوردوسیس

lordotic *adjective*

سەربە یان پێوەندی بە lordosis ـەوە هەیە ۞ وابسته به لوردوز

the Lord's Day *noun*

یەکشەممە، ڕۆژی خودا، خوارۆژ ۞ یکشنبه

lordship /'lɔːdʃɪp, US 'lɔːrd-/ *noun*

1 جەنابی بەڕێز 2 هێز یان پلەوپایەی لۆردێتی، دەرەبەگی ۞ 1 عالیجناب 2 قدرت یا موقعیت لرد

Lord's Prayer *noun*

نوێژ یان نزای خواوەندی ۞ نماز یا دعای ربانی

Lords spiritual *noun, pl.*

(ئەنجومەنی زووریەن) نوێنەرانی ئایینی ۞ نمایندگان روحانی

Lords temporal *noun, pl.*

(ئەنجومەنی زووریەن) نوێنەرانی نائایینی ۞ نمایندگان غیرروحانی

lore[1] /lɔː(r)/ *noun*

زانست، ئاگایی، زانیاری، کۆمەڵە زانست یا زانیاری یا نەریتەکان لەبارەی بابەتێکەوە، زانیاری کەلەپووری یان فەرهەنگی، فەرهەنگ یا چاندی نەژادی و ڕەگەزی، (کۆن) فێرکردن، فێرکاری، شتێ کە فێری دەبی، وانە، داستانەکان، ئەفسانەکان ۞ دانش، دانستنیها، مجموعەی معلومات و سنن در حوزەای خاص؛ فرهنگ قومی، آموزش، تعلیم، درس، روایات

lore[2] /lɔː(r)/ *noun*

(گیانەوەرناسی) مەودای نێوان چاو و دەنووک (یا نێوان چاو و کونەلووتی مارەکان، شیپ، شیپە (بنەڕەت: لە *lorum* لاتین "strap ,thong") ۞ لور

loreal *adjective*

شیپی، شیپەیی، سەربە یان پێوەندی بە شیپەوە هەیە ۞ وابسته به لور

lorgnette /lɔː'njet, US lɔːr'njet/ *noun,* also lorgnettes

چاویلکە یان عەینەکی دەسکدرێژ ۞ عینک دستی

lorgnon = lorgnette

lorica *noun, pl.* loricae /-kiː/ or loricas

(گیانەوەرناسی) 1 زرێ، قاپیلک، قاوغ، لەبکە 2 زرێی ڕۆمی لە چەرم یان کانزا (لاتین بە واتای "breastplate") ۞ 1 زره 2 لوریکا

loricate *adjective*

زرێدار، قاپیلکدار، لەبکەدار، قاوغدار ۞ زرەدار

lorikeet /'lɒrɪkiːt/ *noun*

لۆریکیت (باڵندەیەکی چکۆلانە لە خێزانی لۆری lory، زۆرتر لە گێنەی نوێ [*Charmosyna* و تۆخمەکانی تر، چەندین جۆرن]) ۞ لوریکیت

loris /'lɔːrɪs/ *noun, pl.* lorises

جۆرێ گیانەوەری خاوی شەوگەڕی چکۆلە، لەنێو گژوگیای چڕی ئاسیای باشووریدا دەژی [*Loris tardigradus*](هی باریک) و تۆخمی *Nycticebus* (هی خاو)] ۞ لوریس

lorn /lɔːn/ *adjective*

1 خەمبار، دلتەنگ، کز، مات 2 تەنیا، تاق، تاک
◌ 1 اندوهگین 2 تنها
Lorraine cross = cross of Lorraine
lorry /ˈlɒri, US ˈlɔːri/ *noun, pl.* lorries
لۆری، ماشێنی باری یان بارهەڵگر ◌ کامیون
lory /ˈlɒri, US ˈlɔːri/ *noun, pl.* lories
(باڵندەناسی) لۆری: تووتی ئەوسترالیایی یان رۆژهەلاتی ئاسیا [خێزان Loridae: زۆر جۆرن] ◌ لوری
Los Angeleno = Angeleno
loser /ˈluːzə(r)/ *noun*
1 دۆڕاو، دۆڕاندوو، داناو، بەزیو، ژێرکەوتوو: *He's a good/bad* ◊ *winners and losers* 2 *loser* زەرەرمەند، زیانکار، زیانبار، زەرەربار، زیانلێکەوتوو 3 گومکەر، ونکەر ◌ 1 بازنده 2 متضرر 3 گم‌کننده
losing *noun, adjective*
n دۆڕان، بەزین، دانان *adj* دۆڕەر، دەیدۆڕێنێ ◌ *n* باخت *adj* بازنده
losing battle *noun*
شەڕی بەزیوانە یان شکستی دوایی دیارە ◌ نبرد باختنی
losing party *noun*
(ماف) لایەنی دۆڕاو یان دۆڕاندوو، بڕیارلەسەردراو ◌ محکوم‌علیه
loss /lɒs, US lɔːs/ *noun*
1 زیان، خەسار، زەرەر، زرار، زەربە، گورز 2 دۆڕان، دانان، تێشکان، بەزین، شکست 3 گومبوون، نادیاری، لەبەرچاونەبوون، ونبوون، لێکەوتن، بزربوون 4 لەدەس‌چوون، مردن، نەمان، لەکیس‌چوون، لەدەس‌دان 5 لەکیس‌چوون، زایەبوون، بەهەدەرچوون، بەفیڕۆچوون ◌ 1 ضرر، خسارت، صدمه 2 باخت، شکست 3 گم شدن 4 فقدان 5 تلف شدن
loss leader *noun*
شتی کڕیارڕاکێش، شتی فریودەر (شتێ کە بە زەرەر دەفرۆشرێ تا سەرنجی خەڵک ڕاکێشێ) ◌ کالای مشتری جلب‌کن
loss-making *noun*
سەربە زەرەر، زەرەرکەر، زیاندەر، خێرنەدەرەوە، قازانجنەکەر ◌ ضررده
lost[1] /lɒst, US lɔːst/ *adjective*
1 گومبوو، نەماو، ونبوو، بزر، نادیار 2 لەدەس‌چوو، لەکیس‌چوو، لەنێوچوو 3 دۆڕاندوو، داناو، بۆڕ ◌ 1 گم‌شده 2 مفقود، ازدست‌رفته 3 باخته
lost[2] /lɒst, US lɒːst, US lɔːst/ = past and past participle of lose
lost-and-found *noun*
شوێنی کەل‌وپەلی گەم‌بوو، گوم‌خانە ◌ مکان اشیاء گم‌شده
lost cause *noun*
کاری سەرنەگرتوو یا بێهوودە، هەوڵی بێ‌ئەنجام ◌ تلاش بی‌حاصل
lost generation *noun*
1 بەرەی تیاچوو یان لەنێوچوو (ب.ت. شەڕی جیهانی یەکەم) 2 کۆمەڵێ لە نووسەرانی لاوی ئەمریکایی کە لە نێویاندا ئێرنێست هێمینگوای Ernest Hemingway تیایە ◌ نسل ازدست‌رفته
lost labour *noun*
(کۆن) هەوڵی بێ‌ئەنجام یان سەرنەگرتوو ◌ تلاش بی‌حاصل
lost property *noun*
1 کەل‌وپەلی گەم‌بوو یان گومێتی، گومەمەنی، شت‌ومەکی ونبوو یان نادیار 2 شوێنی کەل‌وپەلی گەم‌بوو یان گومێتی ◌ 1 اشیاء گم‌شده 2 مکان اشیاء گم‌شده
lost-property office *noun*
نووسینگەی کەل‌وپەل یان شت‌ومەکی گوم‌بوو ◌ دفتر اشیاء گم‌شده
lot /lɒt, US lɑːt/ *noun, adjective*
n 1 هەموو، گشت، تێکرا، دەستە، گرووپ، کۆمەڵ 2 بەش، پشک 3 بابەت، قەڵەم، برگە، دەمبر (ب.ت. لە مەزاتێکدا) 4 چارەنووس، نێوچاوان، بەخت 5 پەڵە زەوی، پارچە یان تیکە زەوی 6 پشک، پشک‌هەڵخستن، نێوکێشی، بەخت‌کێشی *adj* زۆر، گەلێ، زەعف ◌ *n* 1 تمام، گروه 2 سهم 3 فقره 4 سرنوشت 5 قطعه‌ی زمین 6 قرعه، قرعه‌کشی *adj* زیاد، خیلی
loth = loath
Lothario /ləˈθɛːriəʊ, US -ˈθɑː-/ *pl.* Lotharios = womanizer
loti /ˈləʊti, ˈluːti/ *noun, pl.* maloti /məˈləʊti, -ˈluːti/
یەکەی بنەڕەتی پارەی لێسۆتۆ، بەرامبەر بە سەد sente ◌ لوتی
lotic /ˈləʊtɪk/ *adjective*
(ژینگەناسی) ژیوار دەکا یان هەڵکەوتووە لەسەر ئاوی خێراجوولاوی شیرین یا شەپۆلەخێراکان (بڕوانە lentic) ◌ لوتیک
lotion /ˈləʊʃn, US ˈloʊʃn/ *noun*
گیراوە، لوشێن: *(a) body/hand lotion* ◊ *suntan lotion* ◌ محلول
lottery /ˈlɒtəri, US ˈlɑːt-/ *noun, pl.* lotteries
1 پشک، بەخت‌تاقیکردنەوە 2 (خوازە) قومار ◌ 1 بخت‌آزمایی 2 قمار
lotto /ˈlɒtəʊ, US ˈlɑːtoʊ/ *noun*
1 لاتۆ (جۆرێ قومار) 2 = lottery ◌ لوتو
lotus /ˈləʊtəs, US ˈloʊ-/ *noun*
1 لیلوپەری ئاوی، لاولاوەی سەرئاو [*Nymphaea lotus* و *N. caerulea* (میسر) و

ئاسیا) sacred lotus) *Nelumbo nucifera* [
2 داری کنار، نەبگ، لوتوس (بەری داریَ کە داتدەهێزرێنیَ و خەوالووت دەکا، لە چیرۆکە کۆنەکان یان میتۆلۆژی یۆنانیدا؛ بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *lōtos* یۆنانی، سامی بنەڕەت) ۞
1 نیلوفرآبی 2 درخت سدر، لوتوس

lotus-eater /ˈləʊtəs iːtə(r)/ *noun*
مرۆی بیَخەم، بنیادەمی بیَخەیاڵ یان لەگوێی گادانوسـتوو، نادەربەسـت، ئـالۆری، مـرۆی فربەسەردنیاوەنەبوو ۞ آدم بی‌دغدغه

lotus position *noun*
بار یا ڕەوشی لوتوسی (لە کاتی میدیتەیشن لە یوگادا) ۞ حالت لوتوس

louche /luːʃ/ *adjective*
ئابڕووبەرە، خراپ، ناحەز، دزێو، شوورەیی، شەرماوی، عەیب، بیَئابڕوو، disreputable، dubious ۞ ننگین، زشت، رسوا

loud /laʊd/ *adjective, adverb*
1 بەرز، بڵیند 2 پرهەراوهوریا، شلوق، پرقاوقیژ 3 بـــە زریقەوبریقـــە، ئـــالاوواڵا، زەق، سەیر(وسەمەرە؛ loudly /laʊdli/ *adv*: بە دەنگی بەرز(ەوە)؛ loudness *n*: بەرزی) ۞ 1 بلند، رسا 2 پرسر و صدا 3 زننده

loudhailer /ˌlaʊdˈheɪlə(r)/ *noun*, also megaphone
بڵیندگۆی دەستی ۞ بلندگوی دستی

loudish *adjective*
کەمیَ بەرز، بەرزیلە ۞ نسبتاً بلند

loudmouth /ˈlaʊdmaʊθ/ *noun*
مـرۆی دیوانـدڕ، دەمـشڕ، بەیتەشـە، دەمـدڕاو، قیژەوون ۞ آدم دهن‌دریده

loud-mouthed *adjective*
دیواندڕ، دەمشڕ، دەمدڕاو، بەیتەشە، قیژەوون ۞ دهن‌دریده، جیغ‌کش

loudspeaker /ˌlaʊdˈspiːkə(r)/ *noun*
بڵیندگۆ: *Their names were called over the loudspeaker* ۞ بلندگو

Lou Gehrig's disease = amyotrophic lateral sclerosis

lough /lɒk, lɒx, US lɑːk, lɑːx/ *noun*
گۆم، گۆماو، دەریاچە، loch = ۞ دریاچه

louis /ˈluːi/ *noun*, louis d'or /-ˈdɔː/, *pl.* same /ˈluːɪz/
کـۆینێکی زێـڕینی فەرەنـسی نێـوان ساڵـەکانی 1640 تا 1793 ۞ لوئی

Louisianian /luːˌiːzɪˈan(ə)n/ *noun, adjective*, also Louisianian /luːˌiːzɪˈanɪ(ə)n/
1 خەڵکی هەرێم یان ئەیالەتی Louisianaی ئەمریکا، لویزیانایی 2 سەربە لویزیانا، لویزیانایی ۞ لویزیانایی

louis d'or *noun, pl.* same
1 جۆریَ سکە یان کۆینی زێڕین کە یەکەم جار لـە 1640 لیَـدرا و تـا وەرگـۆڕانی فـەرەنـسە دەردەکرا (هەروەها louis) 2 تێکەزێڕیَ بایی 20 فرانـک کـە تـا دوای وەرگـۆڕانی فـەرەنـسەش لیَـدەدرا (بنـەڕەت: لـە نـاوی لـوئیس یـان لـوئی سێزدەیەمی فەرەنسی) ۞ لوئیز دور

Louis Quatorze *adjective*
سـەربـە شـێواز و تایبـەتمـەنـدی مێعمـاری و ڕازاندنەوەی نێوەوەی سەردەمی پادشایی لوئی چواردەیەم (1650 تا 1700) ۞ لوئی کوارتورز

Louis Quinze *adjective*
سـەربـە شـێواز و تایبـەتمـەنـدی مێعمـاری و ڕازاندنەوەی نێوەوەی سەردەمی پادشایی لوئی پازدەیەم (1720 تا 1750) ۞ لوئی کوینز

Louis Seize *adjective*
سـەربـە شـێواز و تایبـەتمـەنـدی مێعمـاری و ڕازاندنەوەی نێوەوەی سەردەمی پادشایی لوئی شازدەیەم (1774 تا 1795) ۞ لوئی سیز

Louis Treize *adjective*
سـەربـە شـێواز و تایبـەتمـەنـدی مێعمـاری و ڕازاندنەوەی نێوەوەی سەردەمی پادشایی لوئی سێزدەیەم (1600 تا 1650) ۞ لوئی ترز

lounge /laʊndʒ/ *noun*
1 حەسانەوە، پاڵدانەوە، پشوودان، لیَکەوتن 2 سالۆن یا هۆڵی چاوەڕیَ 3 مەیخانە 4 = sitting room ۞ 1 استراحت 2 سالن انتظار 3 میکده

lounge bar *noun*
مەیخانە ۞ میکده

lounge lizard *noun*
سـەربـاری 1 - man 2 ladies' - 3 fop - کۆمەڵگا ۞ لاونگ لیزارد

lounger /ˈlaʊndʒə(r)/ *noun*
1 مرۆی لەشگران و بێکارە 2 کورسی ئاسوودە ۞ 1 آدم تنەلش یا بیکاره 2 صندلی راحتی

lounge suit *noun*
کۆت و شەڵوار ۞ کت و شلوار

loup *noun*
1 (لە سکاتلەند) هەڵاتن، ڕاکردن 2 وردبینی چکۆلە ۞ 1 فرار، گریز 2 ذره‌بین کوچک

loupe /luːp/ *noun*
وردبینی چکۆلە، گەورەکەرەوەی چکۆلە (هی گەوهەرفرۆش و سەعاتساز) ۞ ذره‌بین کوچک

louping-ill /ˈlaʊpɪŋɪl/ *noun*
ئـازارێکی پاتـاڵ لـە گەنـەوە، ب.ت. مـەڕ، لەترووهەڵبەزە ۞ نوعی بیماری

lour /ˈlaʊə/ *noun* , also lower
1 مۆنی، مۆچی، برۆتێکنان، مڕومۆچی 2 ماتی یان داگیراوی ئاسمان ۞ 1 اخم 2 تیرگی آسمان

louring *adjective*
1 مۆن، برۆتێکناو، مڕومۆچ 2 داگیراو، مات ۞ 1 اخمو 2 تیره

louringly *adverb*
به مۆنی‌یەوە، مرومۆچانە ◌ با اخم

loury *adjective*
1 مۆن، بروتێکناو، مرومۆچ 2 داگیراو، مات، لێڵ ◌ 1 اخمو 2 تیره

louse /laʊs/ *noun, pl.* lice
1 ئەسپێ، هەپش، گنار [*Pediculus humanus* (بروانە body louse, head louse)] 2 مێش، مێشوولە [دەستەکانی Anoplura (هی خوێنمژ) و Mallophaga (هی پێوەدەر)] 3 بۆ ناوی بێبڕبڕە چکۆلە یان وردەکان بەکاردێنرێ کە دەدەنە یان دەبنە مشەخۆری گیانەوەرە ئاوی و رووەکەکان، ب.ن. fish louse 4 مرۆی سووک، بنیادەمی خوێڕی (ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ 1 شپش 2 شته 3 آدم رذیل 3 و 4 لوس

louse fly *noun*
مێشەئەسپێ [خێزان Hippoboscidae: زۆر جۆرن] ◌ لوس فلای

louser *noun*
(نافەرمی، زۆرتر ئیرلەندی) مرۆی سووک یا خوێڕی ◌ آدم پست

lousewort /'laʊswɜːt/ *noun*
(رووەکناسی) گیائەسپێ؟ (چەندین جوری هەیە [توخم *Pedicularis*: چەندین جۆرن]) ◌ نوعی گیاه

lousy /'laʊzi/ *adjective* (lousier, lousiest)
1 ئەسپێون، زۆن، رشکن، کۆلەئەسپێ، چڵکن، هەپشاوی 2 خراپ، ناخۆش، پیس، پڕ، تەنراو ◌ 1 شپشو 2 مزخرف، پر

lout /laʊt/ *noun*
لات، بەرەڵا، زلحیز، کەلەگا ◌ لات

loutish /'laʊtɪʃ/ *adjective*
وەکوو لات، لاتئاسا، لاتانە: *loutish behaviour* ◌ مانند لات‌ها

loutishly /'laʊtɪʃli/ *adverb*
وەکوو لات، لاتانە ◌ مثل لات‌ها

loutishness /'laʊtɪʃnəs/ *noun*
لاتی‌گەری، زلحیزی، کەلەگایی ◌ لاتی‌گری

louvar /'luːvɑː/ *noun*
ماسی‌یەسەرزلە، ماسی‌یەسەرکەر [*Luvarus imperialis*] ◌ نوعی ماهی

louvre /'luːvə(r)/ *noun*, US also louver
1 بابوێر، لوڤر، خەفەنگ (ب.ت. ئەگەر پەرەپەرە بێ، بۆ دەرچوونی دووکەڵ یان تێکەوتنی رۆشنایی) 2 گومەزی کونکون یان دەلاقەدار ◌ 1 کرکره 2 گنبد روزنه‌دار

louvred *adjective*
بابوێردار، لوڤرید، خەفەنگی، دەرابەیی، خەفەنگ‌دار ◌ کرکره‌ای

lovability /ˌlʌvə'bɪləti/ *noun*, also -ableness
لەبەردڵانی، جوانی، شیرینی، ژیکەڵەیی، سەرنجڕاکێشی ◌ جذاب

lovable /'lʌvəbl/ *adjective*, also loveable
لەبەردڵان، خۆشەویست، جوان، شیرین، نازەنین، خوێنشیرین، ژیکەڵە، سەرنجڕاکێش: *a lovable child* ◌ دوست‌داشتنی، جذاب

lovage /'lʌvɪdʒ/ *noun*, also hart-wort
(رووەکناسی) سوولان؟، کاخلی بەهارە؟، شەماڵگیر؟: رووەکێکی گوڵسپی، لە تیرەی parsley (هی مەدیتەرانە) [*Levisticum officinale*] و جۆرەکانی تر] ◌ انجدان رومی

love /lʌv/ *noun*
1 خۆشەویستی، ئەڤین، مەیر، عیشق، عەشق، دلداری، دڵتێچوون، دڵبەستەیی 2 گراو، یار، خۆشەویست 3 (لە بانگکردنا) خۆشەویستم، ئازیزەکەم، دڵی من 4 (تێنیس، سکواش و هتد) هیچ، بێخاڵ 5 نزیکی، هاوجێیی، سەرجێیی 6 شتی جوان 7 (Love) خوازنی ئەڤین یان خۆشەویستی (وەک Cupid خوای رۆمی) ◌ 1 عشق، محبت 2 معشوق 3 عزیزم 4 صفر 5 هم‌خوابگی 6 چیز قشنگ 7 الهه‌ی عشق

loveable = lovable

love-affair *noun*
پێوەندی سێکسی یان دلدارانە ◌ رابطه‌ی عشقی یا جنسی

love apple = tomato (archaic)

lovebird /'lʌvbɜːd, US -bɜːrd/ *noun*
1 تووتی ئەمریکایی [توخم *Agapornis*: چەندین جۆرن] 2 (نافەرمی، lovebirds) ئاشقە و ماشقە، دڵپێکبەستوو(ان) ◌ 1 طوطی عشق 2 (در جمع) عاشق و معشوق

love bite *noun*
ژیپکە ◌ جوش

love-begotten /'lʌvbɪɡɒtn/ *adjective*
زۆڵ، بیژوو، حەرامزادە ◌ نامشروع، حرام‌زاده

love-child /'lʌv tʃaɪld/ *noun*
منالی زۆڵ، زارۆکی بیژوو ◌ بچه‌ی نامشروع

love-game *noun*
(تەنیس، سکواش و...) یارییێ کە لەودا دۆڕاوەکە هیچ خاڵێ ناباتەوە ◌ لاو گیم

love-hate relationship *noun*
پێوەندی یا هەستی خۆشەویستی و رقلێبوون، تێکەڵەیێ لە خۆشەویستی و رق، پێوەندی دۆستایەتی و دوژمنی ◌ احساس عشق و نفرت

love-in-a-mist /'lʌv ɪn ə'mɪst/ *noun*
رووەکێ لە تیرەی buttercup [*Nigella damascena*] ◌ گل شودی

loveless /'lʌvləs/ *adjective*
بێ‌ئەڤین، بێ‌دلداری، بێ‌خۆشەویست، خۆشەویستی‌نەچێشتوو، ساردوسڕ، بێ‌دڵ: *a loveless marriage* ◌ بدون عشق، بی‌عاطفه

loveless marriage *noun*

ژن‌ومێردایەتی بێ‌دڵداری، زەماوەندی بێ‌دڵداری ◌ ازدواج بدون عشق
loveless relationship *noun*
پێوەندی بێ‌دڵداری ◌ رابطەی بدون عشق
love-letter /ˈlʌv letə(r)/ *noun*
نامەی دلداری ◌ نامەی عاشقانە
love-lies-bleeding *noun*
رووەکێکی ئەمریکای باشووری [*Amaranthus caudatus*] ◌ نوعی گیاه
love life *noun*
ژیانی دلداری یان ئەویندارى (و سێکسی) ◌ زندگی عشقی
loveliness /ˈlʌvlinəs/ *noun*
جـوانی، دلـرفێنی، چەلـەنگی، رنـدی، سەرنج‌ڕاکێشی ◌ زیبایی، جذابیت
lovelock /ˈlʌvlɒk/ *noun*
(کۆن) فۆکلە، کاکوڵ، ئەگریجە، لاجانگ ◌ زلف
lovelorn /ˈlʌvlɔːn, US -lɔːrn/ *noun*
(عاشق) دڵشکاو، دڵسووتاو، دڵبریندار، گرفتار (یان گیرۆدە) بە خەمی دووری، دڵتەنگی ئیشق ◌ دلسوخته
lovely /ˈlʌvli/ *adjective* (lovelier, loveliest), *noun* (*pl.* lovelies)
adj جـوان، رنـد، چەلـەنگ، دڵـرفێن، شـیرین، نـازەنین، سـەرنج‌ڕاکـێش، خـۆش، لەبـەردڵان، خۆشەویـست، جـوان، ژێکەلـە *n* کـچ یـان ژنی جـوان ◌ *adj* زیبـا، جـذاب، خوشـایند، دوست‌داشتنی *n* دختر یا زن زیبا
lovemaking /ˈlʌvmeɪkɪŋ/ *noun*
1 عیـشق‌بـازی، دلـداری 2 نزیکـی، هـاوجێیی، سەرجێیی ◌ 1 عشق‌بازی 2 هم‌خوابگی، مقاربت
love-match /ˈlʌv mætʃ/ *noun*
ژن‌ومێردایەتی لەبەر دلداری یا خۆشەویستی ◌ زناشویی به خاطر عشق
love nest *noun*
(نافەرمی) داو یـان تەڵـەی ئـەوین (دڵداری) ◌ دام عشق
love-potion *noun*
دەرمانی ئیشق یان دلداری ◌ معجون عشق
love-philtre = love-potion
lover /ˈlʌvə(r)/ *noun*
1 شـێت‌وشـەیدا، شـەیـدا، دڵبەسـتە، دڵ‌تێچـوو، ئەودال، ئاشق، عاشق، دڵدار، ئەڤیندار، گراو، 2 *He denied that he was her lover* : یار (lovers) ئاشـقە و ماشـقە ◌ 1 شـیفته، عاشـق، معشـوق 2 (در جمع) عاشق و معشوق
love scene *noun*
دیمەنی دلدارانە یان سێکسی ◌ صحنەی عشقی
love-seat *noun*
سۆفای دووکەسە ◌ مبل دونفره
lovesick /ˈlʌvsɪk/ *adjective*
نەخۆش یان خولیای ئەوین (دڵداری)، شەیدای ئەڤین ◌ بیمار عشق
lovesickness /ˈlʌvsɪknəs/ *noun*
نەخۆشـی یـان خولیـایی ئـەوین (دڵـداری)، شەیدایی ئەڤین ◌ بیماری عشق
lovesome /ˈlʌvsəm/ *adjective*
(ویـژەیـی) خۆشەویـست، نـازەنین، لەبـەردڵان، جـوان، affectionate ،lovely ،winsome، amorous ◌ محبوب، زیبا
love-song /ˈlʌv sɒŋ/ *noun*
گۆرانی دلداری ◌ ترانەی عاشقانە
love-story *noun*
داستان یان چیرۆکی دلداری ◌ داستان عاشقانه
love-token *noun*
نیشانە یان یادگاری دلداری، نیشانی دلداری ◌ نشان عشق
lovey-dovey *adjective*
(نافـەرمی) دلـدارانە، ئەویندارانە، خۆشەویستانە (lovey-doveyness *n*) ◌ عاشقانه
loving /ˈlʌvɪŋ/ *adjective*
دلـدارانە، ئەڤـیندارانە، خۆشەویـستانە، tender، *a warm and loving family* :affectionate ◌ عاشقانه، بامحبت
loving-cup *noun*
جـامی (مـەی) دەس‌بـەدەس(کـردوو)، جـامی خۆشەویستی ◌ ساغر گردان
loving kindness *noun*
دڵسۆزی دلدارانە ◌ مهربانی عاشقانه
lovingly /ˈlʌvɪŋli/ *adverb*
دلـدارانە، لـە رووی دلـداری(یـەوە)، لـە رووی خۆشەویستییەوە: *He gazed lovingly at his children* ◌ با محبت، از روی عشق
low[1] /ləʊ, US loʊ/ *adjective* (lower, lowest), *adverb*, *noun*
1 کورت، کوڵ، قوڵـە، کـەم‌قـووڵ، بن‌دیـار، نزم، نەوی، نیـنگ 2 رۆچوو، نیشتوو، داتەپیو، داچوو، نغرۆ 3 (تـۆپ و هتـد) خـشکەیی، نەوی، نزم 4 سـووک، بەسـت، چـروک، خوێـری 5 کـەم، لـە خوار 6 بۆر 7 (نەخۆشی) سـووک 8 کز، بێ‌بنگە، لاواز 9 دڵتەنگ، خەمبار، کز، مات 10 کەوتوو، بە عەرزاکەوتوو 11 کەم‌بایەخ، بێ‌نرخ 12 (گێـر) خـوارتر 13 بـێ‌ڕەوشـت، هـەرزە 14 هـەرزان، کەمبایی 15 (ملـوان) شۆڕ، کراوە، کرابێتەوە 16 (بیۆلۆژی) سـەرەتایی 17 (دەنگناسـی) کراوە، کەوتوو 18 لـە خـوارەوە، خـوارەوە 19 هێدی، هێواش، لەسەرەخۆ، بە ئەسپایی 20 هەرزان، کەم *n* 1 کەم‌ترین ئاست یان رادە، نزم‌ترین ئاست 2 زەوی نزم 3 گێـری یـەک ◌ 1 کوتـاه، کـم‌ژرفـا، پایین، پست 2 فرورفته 3 زمینی 4 فرومایه 5 کم 6 بم 7 خفیـف 8 ضـعیف 9 افـسرده 10 افتـاده 11 بی‌ارزش 12 (دنده) سنگین 13 بی‌نزاکت 14 ارزان

15 (يقه) باز 16 ابتدايي 17 باز 18 پايين 19 ارزان 20 آهسته *n* 1 سطح كم 2 زمين پست 3 دنده يک

low² /ləʊ, US loʊ/ *noun*

(دەنگی مانگا) بۆره، ما ◌ ماغ، مو، ما

low beam *noun*

چرای خوارەوه، شەوقی خوارەوه ◌ چراغ پايين

lowborn /ˌləʊbɔːn/ *adjective*

نارەسەن، سووک، لە چينی خوارووی كۆمەڵ(گا)، لە خێزانی فەقیر يان نزم ◌ بداصل، از طبقەی پايين جامعه

lowboy /ˈləʊbɔɪ/ *noun*

(ئەمريكا) ميز يان دۆلابی كەشەودار ◌ چهارپايەی كشودار

lowbred /ˌləʊˈbred/ *adjective*

رەوشتنزم، بێشەرم، بێڕەوشت، نزم، تەربيەتنەدراو، سووک ◌ بی‌نزاكت، پست

lowbrow /ˈləʊbraʊ, US ˈloʊ-/ *noun, adjective*

n مرۆی بيرنزم، بنيادەمی نارۆشنبير *adj* ئاسايی، بازاڕی: *lowbrow newspapers* ◌ *n* آدم بی‌فرهنگ *adj* معمولی

low-calorie *adjective*

كەمگەرموكە، كەمكالۆری ◌ دارای كالری پايين

Low Church *noun*

كلێسەی نزم (بەشێ لە كلێسەی ئینگلتەرە كە گرنگی كەم دەدا بە سروتەكان و دەسەڵاتی قەشە و سەرقەشەكان) ◌ لو چرچ

Low Churchman *noun, pl.* Low Churchmen

ئەندامی يان لايەنگری كلێسەی نزم ◌ عضو يا طرفدار لو چرچ

low class *adjective*

1 لە يان سەربە چينی خوارووی كۆمەڵ 2 ئايەخ، بازاڕی، رەشۆكی، خراپ، گەنوگووزاڵ ◌ 1 از طبقەی پايين جامعه 2 بنجل، آشغال

low comedy *noun*

كۆميدی سووک ◌ كمدی جلف

low-cost /ˌləʊˈkɒst US kɔːst/ *adjective*

هەرزان، هەرزانبايی ◌ ارزان

low-cut /ˌləʊ ˈkʌt/ *adjective*

(جلی ژنان) يەخەشۆڕ، مليوانشۆڕ (مل و سەرسنگی ديار بێ) ◌ دكلته

low-density lipoprotein *noun, abbreviation* LDL, also bad cholesterol

كۆليسترۆلی خراپ يان بەزيان: پرۆتئينێكی پلازما كە هەڵگری سەرەكی كۆليسترۆلی نێو خوێنە، ريژەی زۆری لە خوێندا ئەگەری atherosclerosis لێ دەكەوێتەوه (بڕوانە HDL) ◌ لودنسيتی پروتئين، كلسترول مضر

low-down /ˈləʊdaʊn/ *adjective, noun*

adj سووک، چرووک، خوێڕی، نزم: *a low-down dirty liar* *n* بنج و بناوانی كێشە ◌ *adj* رذيل، فرومايه، پست *n* ته و توی قضيه

lower /ˈləʊə(r), US ˈloʊ-/ *adjective, comparative of low¹*

1 ژێروو، خواروو، ژێرين، بنەوه، خوارتر، نزمتر، ژێرەوه، كەم، كەمتر 2 هەرزانتر 3 (زۆرتر Lower زەوی‌ناسی و شوێنەوارناسی) كۆنتر، پێشووتر، زووتر، پێشتر، خواروو، پيرتر، ژێروو، خوارتر: *Lower Cretaceous* *Lower Paleolithic* 4 (لە ناوی شوێن‌دا) هەڵكەوتوو لە باشوور يان خوارووا، باشووری، southern: *lower New York State* ◌ 1 زيرين، زيری، تحتانی، سفلی، فروتر، پايين، پايين‌تر، كم، كمتر 2 نازل‌تر 3 سفلی 4 لوور

lower animals *noun, pl.*

گيانەوەرانی بێبڕبڕه ◌ جانوران بی‌مهره

lower case *noun,* also lowercase

پيتە چكۆلەكان (وەک *g* و *b* لە چاو G يان B) ◌ حروف كوچک

Lower Chamber = Lower House

lower class *noun, adjective*

n 1 چينی خوارووی كۆمەڵگا) 2 چينی كريكار *adj* سەربە چينی كريكار ◌ *n* 1 طبقەی پايين 2 طبقەی كارگر *adj* وابسته به طبقەی كارگر

lower criticism = textual criticism

the lower deck *noun*

ئەفسەرە پايەنزمەكانی هێزی دەريايی ◌ درجه‌داران

Lower House *noun*

1 (لە بريتانيا) ئەنجومەنی هەڵنەبژێراوان يان ژێرين 2 (لە ئەمريكا) ئەنجومەنی نوێنەران ◌ 1 مجلس عوام 2 مجلس نمايندگان

lowermost /ˈləʊəməʊst/ *adjective*

كەمترين، نزمترين، خوارترين، ژێرترين ◌ كمترين، پايين‌ترين

lower plants *noun, pl.*

قەوزەیی‌يەكان، گيا نزمەكان ◌ گياهان پست

lower regions *noun, pl.*

(كۆن) دۆزەخ، جەهەنم ◌ دوزخ

lowest common denominator *noun*

(بيركاری) چكۆلەترين ژێرەی هاوبەش ◌ كوچک‌ترين مخرج مشترک

low-fat *adjective*

كەمچەوری ◌ كم‌چربی

low-flying *adjective*

(فڕۆكە، باڵندە و هتد) نزمەفڕ ◌ كوتاه‌پرواز

low frequency *noun, abbreviation* LF

لەرەی نزم (يان كەم، لە نێوان 30 تا 300 كيلۆهێرتز) ◌ بسامد پايين

low gear *noun*

گێری كەم يان خوارتر، دەندەی خوارتر ◌

دندەی سنگین

Low German *noun*
ئەڵمانی باکووری یان خواروو: زاراوەیێکی ئەڵمانی کە لە زۆربەی ئەڵمانیای باکووری قسەی پێدەکرێ ◌ آلمانی شمالی

low-grade *adjective*
خراپ، ئایەخ، بازاڕی، گەنوگووزاڵ، رەشۆکی، رەشۆک ◌ نامرغوب

low-key *adjective*
ئاسایی، سادە، بێ کەشخە و ژاژوفەڕ، بێدیدیوبۆدی، بێداب‌وناب، بێداب‌ودەستوور، نە بە جۆش‌وخرۆش: *Their wedding was a very low-key affair* ◌ معمولی، بدون کبکبه

low-keyed = low-key

lowland /ˈləʊlənd, US ˈloʊ-/ *noun*
(هەروەها lowlands) زەوی نزم، دەشت، نزمەزەوی، دۆڕ، زەوی قووڵ، دەشتایی، نزمایی ◌ زمین پست، فرویوم

lowlander /ˈləʊləndə(r), US ˈloʊ-/ *noun*
1 دانیشتووی دەشتایی یان زەوییە نزمەکان، دۆڕنشین، دەشت‌نشین، دانیشتووی نزمایی‌یەکان 2 (Lowlander) دەشت‌نشین، دانیشتووی زەوییە نزمەکانی سکاتلەند ◌ 1 ساکن زمین‌های پست 2 (با L) بومیان زمین‌های پست اسکاتلند

Low Latin *noun*
شێوەکانی سەدەکانی نێوەڕاست و دواتری لاتین ◌ لو لاتین

low-level *adjective*
لە ئاستێکی نزمدا، ئاست‌نزم ◌ در سطح پایین

low-level language *noun*
(کامپیوتێر) زمانی ئاستی نزم ◌ زبان سطح پایین

low life *noun*
ژیانی سەربە چینەکانی خوارووی کۆمەڵگا، تاوانکار، خراپکار ◌ زندگی متعلق بە طبقات پایین جامعه، خلاف‌کار

lowlight *noun*
(نافەرمی) ڕووداوی دڵساردکەرەوە ◌ رویداد ناامیدکننده

lowliness /ˈləʊlinəs, US ˈloʊlinəs/ *noun*
سووکی، چرووکی، پەستی، سەرکزی، نزمی ◌ پستی، حقارت

low-loader *noun*
باننزم (ماشێن و بێ‌لا (یان باخڵ)، بۆ بارکردنی شتی قورس) ◌ لولودر

lowly /ˈləʊli, US ˈloʊli/ *adjective* (lowlier, lowliest), *adverb*
adj پایەنزم، پایەپەست، نزم، سەرکز، سادە: *a -y government clerk* *adv* لە ڕووی سووکی‌یەوە ◌ *adj* دون‌پایه، بی‌تکلف *adv* از روی پستی

low-lying *adjective*
نزم، کەم‌بەرز، نزیک ئاستی دەریا، خوارتر یان نزم‌تر لە ئاستی دەریا ◌ پست، نزدیک سطح دریا

Low Mass *noun*
شێوی خواوەندی سادە (بێ‌موسیقا و کەم‌ترین ڕێوڕەسم) ◌ عشا ربانی ساده

low-minded *adjective*
بیرنزم، بێ‌ڕەوشت، سووک‌وچرووک، نزم، هەرزە ◌ بی‌فرهنگ

low-mindedness *noun*
بیرنزمی، بێ‌ڕەوشتی، نزمی، هەرزەیی ◌ بی‌فرهنگی

low-necked /ˌləʊ ˈnekt/ *adjective*
(جلی ژنان) یەخەشۆڕ ◌ دکلته

lowness /ˈləʊnəs/ *noun*
نزمی، سووکی، چرووکی، خوێڕیەتی، هێواشی، ئارامی ◌ پستی، فرومایگی، آهستگی

low-pitched /ˈləʊ pɪtʃt/ *adjective*
1 (دەنگ) بۆڕ: *a low-pitched voice* 2 نەرم، ئارام، هێدی 3 (سەربان) ڕاست، کەم‌لێژ، بڕێلاپێ ◌ 1 بم 2 ملایم 3 (بام) کم‌شیب

low pitched roof *noun*
سەربانی ڕاست یان کەم‌لێژ ◌ بام کم‌شیب

low point *noun*
خراپ‌ترین یا ناخۆش‌ترین بەش ◌ بدترین قسمت

low profile *noun*, keep a low profile
دەرنەکەوتن، خۆپیشان‌نەدان، دەرەوەنەهاتن ◌ دور از انظار

low pressure /ˈləʊ preʃə(r)/ *noun*
گوشار یان پاڵەپەستۆی کەم، پەستانی کەم یان نزم ◌ فشار کم

low-rise *adjective*
(خانووبەرە) دوو سێ نهۆم، نزم ◌ کم‌ارتفاع

low-risk *adjective*
کەم‌مەترسی، بە مەترسی‌یەکی کەمەوە ◌ دارای خطر کم

low season *noun*
وەرزی ناتوریستی یا ناپشوو (یان پشووتیانەبوو، بەشێ لە ساڵ کە کەم‌ترین توریست یا سەردانکەر بۆ شوێنێ دەچن) ◌ فصل غیرتوریستی

low-slung *adjective*
(ماشێنی وەرزشی) نزم ◌ لوسلانگ

low spirits *noun, pl.*
دڵتەنگی، ماتی، کزی، خەمباری ◌ افسردگی، غمگینی

low-spirited /ˈləʊ ˈspɪrɪtɪd/ *adjective*
دڵتەنگ، مات، کز، خەمبار ◌ افسرده، غمگین

low-spiritedness *noun*
دڵتەنگی، ماتی، خەمباری ◌ افسردگی، غمگینی

Low Sunday *noun*
یەکشەممەی دوای Easter ◌ یکشنبه‌ی بعد عید پاک

low-tech *adjective*

تیک‌نزم، سەرەتایی، بە تیکنولۆژی سەرەتاییەوە ◌ دارای فناوری ابتدایی

low technology *noun*
تیکنولۆژی سەرەتایی یان کەم‌پێشکەوتوو ◌ فناوری ابتدایی

low tide *noun*, also low water
کشاو، ئاوداکشان، نیشتاو ◌ فروکشند

low-water mark *noun*
1 هێلی نیشتاو 2 نزم‌ترین رادە، خراپ‌ترین رادە یان بارودۆخ ◌ 1 خط جزر 2 پایین‌ترین حد

Low Week *noun*
حەوتووی Low Sunday ◌ هفتەی Low Sunday

lox[1] /lɒks, US lɑːks/ *noun*
ئۆکسیژینی شلە ◌ اکسیژن مایع

lox[2] /lɒks, US lɑːks/ *noun*
سەلموونی خوێ‌پێوەکراو یان لە خوێاوکدا هەلگیراو و جاروبار دووکەڵدراو: *a bagel with cream cheese and lox* ◌ ماهی آزاد بودادە

loxodrome /ˈlɒksədrəʊm/ = rhumb1

loxodromic /ˌlɒksəˈdrɒmɪk/ *adjective*
سەربە rhumb1 ◌ وابستە بە rhumb1

loyal /ˈlɔɪəl/ *adjective*
بەوەفا، وەفادار، بەئەمەک، ئەمەگدار، دڵسۆز، جگەرسۆز، سەرراست، سەرراستانە، بەئەمەکانە ◌ وفادار، صادق، وفادارانە

loyalism /ˈlɔɪəlɪzəm/ *noun*
لایەنگری لە حکومەت، دڵسۆزی، بەوەفایی، بەئەمەکی، ئەمەگداری ◌ طرفداری از حکومکت، وفاداری

loyalist /ˈlɔɪəlɪst/ *noun, adjective*
1 لایەنگری حکومەت یان تاج‌وتەخت، دڵسۆز، بەوەفا، بەئەمەک (ب.ت. بە حکومەتی سەردەمی خۆی) 2 (Loyalist) لایەنگری یەکێتی نێوان بریتانیای گەورە و ئیرلەندی باکووری ◌ 1 طرفدار حکومت، وفادار 2 طرفدار اتحاد بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی

loyally /ˈlɔɪəli/ *adverb*
بەوەفایانە، ئەمەکدارانە، دڵسۆزانە، سەرراستانە ◌ وفادارانە، صادقانە، با اخلاص

loyalty /ˈlɔɪəlti/ *noun, pl.* loyalties
بەئەمەکی، دڵسۆزی، بەوەفایی، سفەت ◌ وفاداری

lozenge /ˈlɒzɪndʒ, US ˈlɑːz-/ *noun*
1 لەبزینە، شێوەی ئەڵماس 2 حەبی مژین (بە شێوەی لەبزینە) ◌ 1 لوزی 2 قرص مکیدنی

LP /ˌel ˈpiː/ *abbreviation* long-playing

L-plate *noun*
(لە بریتانیا) تابلۆی مەشق‌بین ◌ تابلوی تحت آموزش رانندگی

LPN /ˌel piː ˈen/ *abbreviation* licensed practical nurse

LSD /ˌel es ˈdiː/ *abbreviation German Lysergsäure-Diäthylamid* (lysergic acid diethylamide)
ئێل‌ئێس‌دی: جۆرێ دەرمان یان ئاوێتەیێکی ئەندامی ناقانوونی نیمچەدەسکرد semisynthetic ی هالوسینۆژێنیک $C_{20}H_{25}N_3O$، هەلوەسەی کاتی temporary hallucination و دۆخێکی دەروونشێواو psychotic پێکدێنێ؛ هەروەها (lysergic acid diethulamide ◌ ال‌اس‌دی

LST /ˌel es ˈtiː/ *abbreviation* Local Standard Time

Lt *abbreviation* Lieutenant

LTA *abbreviation* Lawn Tennis Association
(لە بریتانیا) کۆمەڵەی تێنیس ◌ انجمن تنیس

Ltd *abbreviation* limited

Lu symb. the chemical element lutecium

luau /ˈluːaʊ/ *noun, pl.* same or luaus
میوانی یان جەژنی هاوایی‌یەکان (بنەرەت: لە *lu'au* هاواییایی) ◌ پارتی یا عید هاوایی‌ها

Lubavitcher *noun, adjective*
n ئەندامی تیرەیێکی دینی Hasidic لە لایەن Schneour Zalman ی Lyady لە دواییەکانی سەدەی هەژدەدا دامەزرا *adj* سەربە Lubavitcher (بنەرەت: لە ناوی شاری Lyubavitsh ی بێلاڕووس Belarus) ◌ لوباویتچر

lubber /ˈlʌbə(r)/ *noun*
1 مەلەوانی تازەکار یان ناشارەزا 2 مرۆی گەوج(ولەوج)، زلی بێ‌هونەر ◌ 1 ملوان غیرماهر 2 آدم احمق، لندهور

lubber line *noun*
هێلی راست یا ئەستوونی سەر لادۆز ◌ خط عمودی روی قطب‌نما

lubberliress /ˈlʌbə(r)linəs/ *noun*
گەوجێتی، کەرێتی، دەبەنگی ◌ حماقت، کودنی

lubberly /ˈlʌbə(r)li/ *adverb*
کەرانە، گەوجانە ◌ احمقانە

lube /luːb/ = lubricant

lubric = lubricious (archaic), lubrical *adj*

lubricant /ˈluːbrɪkənt/ *noun, adjective*
n 1 رۆن، چەوری، ماسلە، گریس 2 رەوانکەر، نەرم‌کەر، شتێ کە بەر لە کێشە و ململانێ دەگرێ: *adj a social -ricant* رەوانکەر، نەرم‌کەر، چەورکەر ◌ *n* 1 روغن، گریس 2 لوبریکانت *adj* روان‌سازندە، لینت‌دهندە

lubrication /ˌluːbrɪˈkeɪʃn/ *noun*
1 نەرم‌کردن، چەورکردن، چەورکاری، ماسلەکاری، گریس‌کاری، رۆنکاری 2 رەوانکاری، رەوانکردن، نەرم‌کردن ◌ 1 روغن‌کاری، لیزکردن 2 روان‌سازی

lubricator *noun*
رۆندان، چەوری‌دان، رۆن‌تێکەر ◌ روغن‌دان

lubricity /lu:'brɪsɪtɪ/ *noun*

چەوری، خزی، رەوانی، نەرمی ◇ چربی، لیزی

lubricious /lu:'brɪʃəs/ *adjective*, also lubricous /'lu:brɪkəs/

1 بەناڵۆش، هەوەسباوی، زەنەک، ئاورگرتوو، هەرزە، بەناڵوشانە 2 خز، رەوان، نەرم ◇ 1 شهوت‌پرست، شهوت‌پرستانه 2 لیز

lubriciously /lu:'brɪʃəslɪ/ *adverb*

بەناڵوشانە، بە شێوەیەکی هەوەسباوی ◇ شهوت‌پرستانه

lubritorium *noun*

شوێنی چەورکردن، چاڵی گریس‌کاری ◇ محل گریس‌کاری

Lucan /'lu:k(ə)n/ *adjective*

سەربە سەینت Luke ◇ وابسته به لوقا

Lucayo *noun*, also Lucayan

ئەندامی گەلێکی Arawakan ی Bahamas ◇ لوکایو

luce /'lu:s/ *noun*, *pl.* same

ماسی pike، ب.ت. هەراشەکەی ◇ نوعی ماهی

lucency /'lu:s(ə)ntsɪ/ *noun*

1 پرشنگ‌دانەوە، درەوشانەوە، رووناکی‌دانەوە 2 روونی، رۆشنی، رووتەنکی ◇ 1 درخشندگی، سطوع 2 شفافی

lucent /'lu:s(ə)nt/ *adjective*

1 پرشنگ‌دار، درەوشاوە، رووناک: luminous 2 روون، رۆشن، رووتەنک (lucently /'lu:s(ə)ntlɪ/ *adv*) ◇ 1 درخشان، ساطع 2 شفاف

lucerne /lu:'sə:n/ *noun*, also alfalfa

(رووەکناسی) وێنجە، هەڵز، کەت، قەت، زەرەکە (وێنجەکێویلە، هەسپک، هەسپست wild lucerne) ◇ یونجه

lucid /'lu:sɪd/ *adjective*

1 روون، رۆشن، ئاشکراو، دیار، بە ئاسانی لێ‌تێگەیشتوو، ئاسان: a lucid style/explanation 2 ژیرانە، ژیر، ئاقڵ، وریا، ئاقڵانە، عاقڵانە 3 ساغ، سەلامەت 4 روون، رووناک، درەوشاوە، بریقەدار، پرشنگ‌دار ◇ 1 واضح، قابل فهم 2 معقول، عاقل 3 سالم 4 شفاف، براق، درخشان

lucidity /lu:'sɪdətɪ/ *noun*, also lucidness

1 روونی، رۆشنی، دیاری، ئاشکرایی 2 سەلامەتی، ساغی 3 درەوشانەوە، بریقەدانەوە، پرشنگ‌دانەوە ◇ 1 وضوح 2 سلامتی 3 درخشش، شفافیت

lucidly /'lu:sɪdlɪ/ *adverb*

بە روونی، بە ئاشکرایی ◇ به وضوح

Lucifer /'lu:sɪfə(r)/ *noun*, also the Devil

1 شەیتان the Devil 2 ئەستێرەی بەیانی یان رۆژی، کاروان‌کوژ 3 (وێژەیی) هەسارەی Venus لە بەیانیدا 4 (کۆن lucifer) شەمچە، گوگرد (Luciferian *adj*) ◇ 1 شیطان 2 ستارەی صبح 3 زهره 4 (با l) کبریت

luciferase *noun*

لوسیفێراز: هەوێنەیێ کە هانی ئۆکسان(دن)ی luciferin دەدا ◇ لوسیفراس

luciferin *noun*

لوسیفێرین: هەریەک لەو ماکە ئەندامییە جۆراوجۆرانەی بوونەوەرە درەوشاوەکان کە رووناکییێکی بێ‌گەرما بەرهەم دێنێ (وەک firefly) ◇ لوسیفرین

luciferous *adjective*

درەوشاوە، رووناک، پرشەوق، ترووسکەدار ◇ درخشان، نورافشان

Lucina *noun*, Latin

1 لوسینا: خواژنی منداڵبوون لە میتۆلۆژی رۆمیدا 2 = midwife ◇ لوسینا

luck /lʌk/ *noun*

بەخت، شانس، هات، بەختەوەری، هات‌ونەهاتی، بەختیاری، ناوچاوان‌هێناوی، بەخت‌بەرزی، بەخت‌رووتێ‌کردوویی، بەخت‌باشی، سەرکەوتن ◇ اقبال، بخت، خوش‌اقبالی، موفقیت

luckily /'lʌkɪlɪ/ *adverb*

بە خۆشی(یەوە)، بەختەوەرانە ◇ خوش‌بختانه

luckiness /'lʌkinəs/ *noun*

بەختەوەری، بەختیاری، بەبەختی، ناوچاوان‌هێناوی ◇ خوش‌بختی

luckless /'lʌkləs/ *adjective*

بەخت‌رەش، بەوبەخت، بێ‌بەخت، نگریس، بێ‌ودم، بەدشووم، ناسەرکەوتوو، فشەڵ ◇ بدبخت، منحوس، ناموفق

lucky /'lʌki/ *adjective* (luckier, luckiest)

بەختەوەر، بەخت‌بەرز، بەختیار، خۆش‌بەخت، بەخت‌رووتێ‌کردوو، ناوچاوان‌هێناو، سەرکەوتوو، پێ‌وقەدەم‌باش، بەودم، بەهات، مەبارەک ◇ خوش‌بخت، خوش‌اقبال، موفق، خوش‌قدم

lucky bag = grab bag

lucky dip *noun*

توورەکەی بەخت ◇ کیسەی شانس

lucrative /'lu:krətɪv/ *adjective*

خێردەرەوە، سەربەقازانج، بەقازانج، بەخێر، پرداهات ◇ سودآور

lucratively /'lu:krətɪvlɪ/ *adverb*

بە شێوەیێکی خێردەرەوە، بەقازانجانە، پرداهاتانە ◇ به طور سودآور

lucrativeness /'lu:krətɪvnəs/ *noun*

خێردەرەوەیی، بەقازانجی، بەخێری، پرداهاتی ◇ سودآوری

lucre /'lu:kə(r)/ *noun*

(وێژەیی) پارە، پووڵ، سامان، ماڵ ◇ پول، ثروت

lucubration /ˌlu:kjʊ'breɪʃn/ *noun*

1 (فەرمی) لێکۆڵینەوە، خوێندنەوە، پەیجوری،

(تێ)ڕامان، بیرکردنەوە، قووڵبوونەوە 2 پارچە نووسراوەیێکی پڕهونەری 3 شەونخوونی (لەبەر چرادا) ◌ 1 مطالعە، تعمق 2 لوکوبراسیون 3 ریاضت

lucubrator *noun*

شەونخوونیکێش، زەحمەتکێش ◌ ریاضتکش

luculent /'lu:kjʊl(ə)nt/ *adjective*

(دەگمەن) ڕوون، دیار، ئاشکرا، خویا، لەبەرچاو ◌ واضح، آشکار

luculently /'lu:kjʊl(ə)ntli/ *adverb*

بە ڕوون، بە شێوەیێکی ئاشکرا ◌ به وضوح

Lucullan *adjective*, also Lucullian

1 سەربە Licinius Lucullus کونسولی دەوڵەمەندی ڕۆمی کۆن کە ناوی هەبوو بۆ بەزم و میوانی شایانەی 2 = lavish ،luxurious ◌ لوکولان

Luddite /'lʌdaɪt/ *noun, adjective,* also technophobe

1 ئەندامی دارودەستەی کرێکارانی ئینگلتەرەیی دژی ماشینیکردن و وێرانکردنی داموودەزگاکان لە سەدەی 19دا 2 مرۆی دژەتێکنۆلۆژی (دژی بەکارهێنانی تێکنۆلۆژی نوێ) ◌ 1 لودیت 2 آدم ضدتکنولوژی

ludic /'lu:dɪk/ *adjective*

(فەرمی) 1 خۆبەخۆ، خۆیی، لەخۆوە، بەدەسخۆنەبوو، بێئیختیار 2 قۆشمە، شلوق، هاروهاج ◌ 1 خودجوش، خودانگیخته 2 بازیگوش

ludicrous /'lu:dɪkrəs/ *adjective*

پێکەنینی، گاڵتەجاڕ، absurd ،ridiculous: a *He is paid a ◊ ludicrous suggestion It was ◊ ludicrous amount of money ludicrous to think that the plan could succeed* ◌ مضحک

ludicrously /'lu:dɪkrəsli/ *adverb*

بە شێوەیەکی پێکەنینی، گاڵتەجاڕانە ◌ به طور مضحک

ludicrousness /'lu:dɪkrəsnəs/ *noun*

پێکەنینیبوون، گاڵتەجاڕبوون ◌ مضحک بودن

ludo /'lu:dəʊ, US -doʊ/ *noun,* US Parcheesi

(بریتانیا) مینجێن، کایەی مینج (لە لاتینەوە "یاری دەکەم") ◌ بازی منج

lues /'l(j)u:i:z/ *noun,* also lues venerea /vɪ'nɪərɪə/

1 فەرەنگی، 2 پەتا (بنەڕەت: لەلاتینەوە بە واتای "plague") ◌ 1 سفلیس 2 طاعون

luetic /l(j)u:'ɛtɪk/ *adjective*

1 سەربە فەرەنگی 2 پەتایی ◌ 1 سفلیسی 2 طاعونی

luff *noun*

1 ڕۆیشتنی کەشتی بەرەو با 2 خرترین بەشی کەشتی 3 قولایی تایبەتی هەڵگرتنی شتی قورس 4 تەکەتەکی باری گرانکێش یان جەڕوسەقیل لە جەوادا، تەکان و بەملاوبەولاداکەوتنی بار ◌ 1 حرکت کشتی در جهت باد 2 لوف 3 گردترین قسمت کشتی 4 لوف

luffa, *pl.* luffas = loofa

Luftwafe /'lʊftwafə, German 'lʊftvafə/ *noun*

هێزی ئاسمانی ئەڵمانیا تا کۆتایی شەڕی جیهانی دووەم (بنەڕەت: لە *Luft* "هەوا، ئاسمان" + *Waffe* "چەک") ◌ نیروی هوایی آلمان تا پایان جنگ جهانی دوم

lug[1] /lʌg/ *noun*

1 گۆڵکێشکردن، ڕاکێشان، ڕاکێشکردن، پەتکردن 2 سنووق، سیپ (بۆ هەڵگرتن یان ڕاگوێستنی میوە) ◌ 1 خرکشی، کشش 2 جعبه

lug[2] /lʌg/ *noun*

1 قولفە، دەسک 2 (نافەرمی) گوێ 3 (نافەرمی، زۆرتر لە ئەمریکای باکووری) مرۆی گەوج ◌ 1 دسته 2 گوش 3 آدم احمق

lug[3] /lʌg/ = lugworm

Luganda /lu:'gandə/ *noun*

لووگاندا (= زمانی بانتویی گەلی باگاندا Baganda) ◌ لوگاندا

luge /lu:ʒ, US lu:dʒ/ *noun*

لووژ (خێشکی وەرزشی، لە فەرەنسی سویسییەوە) ◌ لوژ

Luger /'lu:gə/ *noun*

(دروشمی بازرگانی لە ئەمریکا) جۆرێ pistol ی خۆکاری ئەڵمانی (لە ناوی شارەزای چەک George *Luger*) ◌ نوعی هفت‌تیر خودکار آلمانی

luggage /'lʌgɪdʒ/ *noun*

بارگەوبنە، بار، کەلوپەل، baggage ◌ بار و بنه

luggage rack *noun*

1 (شەمەندەفەر، پاس و هتد) ڕەفەی کەلوپەل 2 باربەست، باربەن(د) ◌ 1 رف اثاثیه 2 باربند

luggage-van *noun*

واگۆن یان عەرەبانەی بار ◌ واگن بار

lugger /'lʌgə(r)/ *noun*

لاگێر (کەشتییەکی چکۆلانە بە دوو یان سێ دارالاوە) ◌ لاگر

lughole /'lʌghəʊl, US -hoʊl/ *noun*

(نافەرمی) گوێ، گوێچکە ◌ (عامیانه) گوش

lugsail /'lʌgseɪl, US -s(ə)l/ *noun*

بادەوەی چوارسووچ ◌ بادبان چهارگوش

lugubrious /lə'gu:briəs/ *adjective*

پەشێو، خەفەتبار، خەمبار، دەسبەئەژنۆ، کز، ماتەمبار، دڵتەنگ، خەماوی، mournful: a

اندوهناک، غمگین، *lugubrious landscape* ◌ غم‌انگیز

lugubriously /lə'gu:briəsli/ *adverb*
خەمبارانە ◌ به طور اندوهناک

lugubriousness /lə'gu:briəsnəs/ *noun*
پەشێوی، خەفەتباری، خەمباری، کزی، دەس‌بەئەژنۆیی، ماتەمباری ◌ اندوهگینی، غمگینی

lugworm /'lʌgwɜ:m, US -wɜ:rm/ *noun*
کرمی چینشکە یان چەشتە [*Arenicola marina*] ◌ کرم طعمه

Lukan = Lucan

Luke /lu:k/ *noun*, Latin *Lucas*, from Greek *Loukas*
1 لووک، لوقا: ناوی پزشک و یاری Paulی حەواری و نووسەری Gospelی سێیەمی پەیمانی کۆن 2 Gospel سێیەمی پەیمانی کۆن ◌ لوقا

lukewarm /ˌlu:k'wɔ:m, US -'wɔ:rm/ *adjective*
1 شیلەتین، شیلەوگەرم، ساردوگەرم، نیوەگەرم، ◊ *Our food was only lukewarm* :tepid 2 *Heat the milk until it is just lukewarm* ساروسر، ناگەرموگور، ناتامەزرۆ، half-hearted (*adv* lukewarmly: بە شێوەیەکی شیلەوگەرم) ◌ 1 ولرم 2 غیرمشتاق، سرد

lukewarmness *noun*
شیلەتینی، شیلەوگەرمی، ساردوگەرمی، نیوەگەرمی ◌ ولرمی

lull /lʌl/ *noun*
1 ئارامبوونەوە، هێوربوونەوە، گیربوونەوە، ژیربوونەوە: *a lull in the fighting* 2 وچان، پشوو، هەلوەستە، ورینگە ◌ 1 آرامش 2 وقفه

lullaby /'lʌləbaɪ/ *noun, pl.* lullabies
لایەلایە ◌ لالایی

lulu *noun*
(نافەرمی) کەسێک یان شتێکی گرنگ ◌ آدم یا چیز مهم

lum /lʌm/ *noun*
(لە سکاتلەند و ئینگلیسی باکووری) دووکەلکێش، لووجن، رۆژنگ، باکێش، باجە، کونەباجە، chimney ◌ دودکش

luma /'lu:ma/ *noun, pl.* same or lumas
یەکەی پارەی ئەرمەنستان، بەرامبەر بە سەدیەکی dram ◌ لوما

lumbaginous *adjective*
پشت‌ئێشەگرتوو، دوچاری پشتێشە ◌ مبتلا به کمردرد

lumbago /lʌm'beɪgəʊ, US -goʊ/ *noun*
پشێنە، پشت‌ئێشە، ژانەپشت، برک، کەمەرئێشە، رەقیتە ◌ کمردرد

lumbar /'lʌmbə(r)/ *adjective*
پشتێنەیی، کەمەری (بنەرەت: لە *lumbus* لاتین "loin") ◌ وابسته به کمر، کمری

lumbar puncture *noun*
پانکچێری پشتێنەیی یان کەمەری (لابردنی شلەی بەشی خواروی بربرە بە دەرزی بۆش) ◌ پونکسیون کمری

lumber /'lʌmbə(r)/ *noun*
1 تەختە، داری براو 2 شڕەوشاتاڵ ◌ 1 الوار 2 خرت و پرت

lumberer *noun*
تەختەفرۆش، دارفرۆش ◌ الوارفروش

lumberjack /'lʌmbədʒæk, US -bərdʒ-/ *noun*, also lumberman /'lʌmbəmən/, *pl.* lumbermen
داربڕ، دارکەر (ب.ت. لە ئەمریکا و کەنەدا) ◌ چوب‌بر

lumberjacket *noun*
چاکەتی ئەستووری داربڕ یان دارکەران ◌ ژاکت چوب‌بران

lumbermill *noun*
کارگەی داربڕی ◌ کارخانەی چوب‌بری

lumber-room *noun*
عەماری شڕەوشاتاڵ، شڕەدان، storeroom ◌ انباری خرت و پرت

lumbersome = 1 unwieldy 2 awkward

lumberyard /'lʌmbəja:d, US 'lʌmbərja:rd/ *noun*
دارفرۆشی ◌ چوب‌فروشی

lumen[1] /'lu:mɛn/ *noun*
(فیزیک) رووناکە، لومێن: یەکەی دەزگا یان سیستمی جیهانی fluxی رووناک luminous (کورتەکەی lm؛ بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای "رووناکی") ◌ لومن

lumen[2] /'lu:mən/ *noun, pl.* lumina /-mɪnə/
(توێکاری) کون: بۆشایی ناوەندی پێکهاتەیێکی بۆش یان هولۆڵ لەنێو خانە یان زیندەوەرێدا (بنەرەت: لە لاتینەوە بە واتای کون "opening") ◌ مجرا

lumin(i,o)- *prefix*
پێشگر: شەوق، رووناکی، رۆشنایی، light: *lumen*, *lumin-* (بنەرەت: لە *luminiferous* لاتینەوە) ◌ پیشوند: نور

luminal /-mɪnə/ *adjective*
(توێکاری) سەربە کون یان lumen2 ◌ وابسته به مجرا

luminance /'lu:mɪn(ə)ns/ *noun*
رووناکیتی، رۆشنایەتی، رۆشنبوون، بەشەوقبوون ◌ نورانی بودن

luminaria *noun, pl.* luminarias
جۆرێ کلچان یان لەنتەری lantern نەریتی مەکسیکی کریستمەس کە لە چەند مۆمی داگیرساوی نێو لم پێکهاتووە و لەنێو

تووره‌که‌یێکی کاغەزی دایە ◌ لومیناریا

luminary /ˈluːmɪnəri, US -neri/ *noun, pl.* luminaries

1 تەنی رووناک یان بەشەوق (ب.ت. خۆر و مانگ) 2 (ویژەیی) کەسێتی ناسراو یان دیار: *He has played with all the great jazz luminaries* ◌ 1 جسم نورانی 2 شخصیت بارز

luminescence /ˌluːmɪˈnesns/ *noun*

1 رووناکی، رۆشنایی، شەوق، ترووسکانەوە، درەوشانەوە، زریوانەوە 2 دەرچوونی emission رۆشنایی بەهۆی ماک یان مادەیێ کە نەکەوتۆتە بەر گەرما، وەک fluorescence و phosphorescence 3 رۆشنایی‌یێ کە بەهۆی ئەم دەرچوونەوە پەیدا بووە ◌ 1 نور، پرتو، لیانندگی 2 و 3 لومینسنس

luminescent /ˌluːmɪˈnesnt/ *adjective*

ترووسکەدار، درەوشاوە، بەزریوە یان زریوەدار ◌ لیانندە

luminiferous /ˌluːmɪˈnɪf(ə)rəs/ *adjective*

(زۆرتر کۆن) رووناکی‌دەر، رۆشنایی‌دەر، رۆشنایی بەرهەم دێنێ: *the luminiferous properties of a gas* ◌ نورزا، روشنایی‌بخش

luminosity /ˌluːmɪˈnɒsəti, US -ˈnɑːs-/ *noun, pl.* luminosities

1 درەوشانەوە، بریقەدانەوە، رووناکیەتی، بریسکانەوە، ورشانەوە، ترووسکانەوە، پرشنگ‌دانەوە 2 شتی پرشنگدار یان درەوشاوە 3 روونی، رۆشنی ◌ 1 درخشش، لیانی 2 جسم درخشنده 3 وضوح

luminous /ˈluːmɪnəs/ *adjective*

1 رووناک، نوورانی، شەوق‌دار، ورشن، درەوشاوە، ترووسکەدار، پرشنگدار، بریقەدار 2 روون، رۆشن، ئاسان، دیار، enlightening ،clear (luminously /ˈluːmɪnəsli/ *adv*: بە شێوەیەکی درەوشاوە؛ luminousness *n*) ◌ 1 نورانی، درخشان، تابناک، لیان 2 واضح، قابل فهم

luminous energy *noun*

وزەی رووناکی ◌ انرژی روشنایی

luminous flux *noun*

رێژەی بلاوبوونەوەی رووناکی، ب.ت. لە جیاتی وات watt بە لومێن lumens دەردەبڕدرێ ◌ فلوکس لومینوس

luminous intensity *noun*

توندی رووناکی، تیژی رۆشنایی یان رووناکی ◌ شدت روشنایی

luminous paint *noun*

رەنگی درەوشاوە یان رووناک یان ورشن (چونکو فۆسفۆری تیایە (وەک سولفایدی زینک لەگەڵ مس چالاکێنراوە) ◌ رنگ شب‌نما

lummox /ˈlʌməks/ *noun*

کەسێکی دەستەوسان و گەوج ◌ آدم دست‌وپاچلفتی یا احمق

lump /lʌmp/ *noun*

n 1 گونک، گوندک، ئەنگوتک، گڤشک، گرتک، گرتم، سەلک، گولو، گری، گزمولە، گرتک، گرمۆلکە، لوو، قۆرت، قوتکە، کوتەڵە (دار)، ئاڵگ، توپەڵ، (شەکرە یان قەن) کولۆ، تیکە، پارچە، کوت، لەت 2 گونک، گوتک، ئەنگوتک، چوونە، توپەڵ 3 ماسین، با(کردن)، ئاوساوی، هەڵتۆقیوی، دەرپەڕیوی، گوپ‌دان، قیتەوەبوویی، قوت‌بوونەوە، قوتایی، لوو، لک، گرێ 4 مرۆی تەپلۆس و گەوج *adj* یەکری، یەک‌تەکان، لەسەریەک، بەسەریەکەوە، یەکجێ ◌ *n* 1 قلنبە، تودە، حبە، قطعە 2 چونە 3 ورم، غدە 4 آدم تنەلش و احمق *adj* یکجا

lumpectomy /ˌlʌmˈpektəmi/ *noun, pl.* lumpectomies

لامپێکتۆمی (= نەشتەرگەرییێ کە لەودا تۆمۆرێ لە لەشی کەسێ لادەبردرێ، ب.ت. لە مەمکی ژندا) ◌ لامپکتومی

lumpen /ˈlʌmpən/ *adjective*

1 (لە دەقە مارکسیستی‌یەکاندا) دەربەستی پێش‌وەچوونی شۆڕش نییە 2 گەوج، حەپۆل 3 نوقسان، عەیب‌دار، خوار، لار، گێر، تێکچوو، توپەڵ‌توپەڵ، قۆرت‌قۆرت ◌ 1 لومپن 2 احمق 3 معیوب، قلنبەقلنبە

lumpenproletariat

/ˌlʌmpənprəʊlɪˈteːrɪət/ *noun*

(مارکسیزم) چینی پرۆلتاریەتی لومپەن ◌ طبقەی پرولتاریت لمپن

lumper *noun*

1 کرێکاری لەنگەرگا (بۆ بارکردن یا بەتاڵ‌کردنی کەشتی‌یەکان) 2 کۆمەڵ‌گەر: یەکێ کە زیندەوەرەکان organism بۆ کۆمەڵێکی بەربلاوتر و گەورەتری taxonomic دەپۆلێنێ (بڕوانە splitter) ◌ 1 کارگر لنگرگاه 2 لامپر

lumpfish *noun, pl.* same or lumpfishes

ماسی‌یێکی ئەتلانتیکی باکووری [*Cyclopterus lumpus*] ◌ نوعی ماهی

lumpish /ˈlʌmpɪʃ/ *adjective*

تەپلۆس، قورس، لەش‌گران، پووتەقوڕ، awkward ،heavy ،sluggish (lumpishly *adv*؛ lumpishness *n*: تەپلۆسی، لەش‌گرانی) ◌ تنەلش

lump sugar *noun*

قەندی کولۆیی ◌ قند حبەای

lump sum *noun,* also lump sum payment

بەسەریەکەوە، یەکجێ، یەک‌تەکان (نەک بە چەند جار) ◌ پول یکجا

lumpy /ˈlʌmpi/ *adjective* (lumpier, lumpiest)

1 قیتکەقیتکە، گولوگولو، گونک‌گونک،

گزمولاوی، کولوکولو، تۆپەڵتۆپەڵ، گرتمگرتم، تاریک 2 (دەریا) شەپۆلاوی، تالوز، پرشەپۆل 3 گەوج، تەپلۆس ◌ 1 قلنبەقلنبە 2 متلاطم 3 احمق، تنەلش

lumpy jaw *noun*
= actinomycosis: ب.ت. هــی ســـەر لـــە رەشەولاخدا ◌ لامپی جو

lunacy /ˈluːnəsi/ *noun, pl.* lunacies
شــێتی، دەلــوویی، دیــنی، کــەرێتی، گــەوجێتی، رەفتاری گەوجانە، insanity ◌ دیوانگی، جنون، حماقت، رفتار احمقانه

luna moth *noun*
پەپوولە (شەوگەڕ)ی مـانگی [*Actias luna*] ◌ نوعی پروانه

lunar /ˈluːnə(r)/ *adjective*
مـانگی، هەیـڤی: *a lunar* ◊ *lunar craters landscape* ◌ قمری

lunar cycle = Metonic cycle

lunarday *noun*
رۆژی مـانگی (24 سـەعات و 50 دەقـە) ◌ روز قمری

lunar caustic *noun*
نایترایتی زیو A_gNO_3 لە پزشکیدا بۆ داخاندنی شانە tissue بەکاردێترێ ◌ سنگ جهنم

lunar distance *noun*
مەودای مانگی ◌ فاصلەی روز قمری

lunar eclipse *noun*
گیرانی مانگ، مانگگیران ◌ ماهگرفتگی

lunar month *noun*
هەیڤی مانگی، مانگی مانگی (29¹/2) ◌ ماه قمری

lunar year *noun*
سـالـی مـانگی (دەوروبـەری 354 رۆژ) ◌ ســال قمری

lunary *adjective*
مانگی ◌ قمری

lunate /ˈluːneɪt/ *adjective, noun,* also lunated
adj داســـی، کـــەوانی، مانگیلـــــەیی *n* 1 (شوێنەوارناســـی) ئـــامێری داســـی بـــەردین 2 (هـەرووەهـا lunate bone توێکـاری) ئێـــسکی داسـی (لە نـاوەنـدی مـەچـەکـەدا؛ بنـەڕەت: لە *lunatus* لاتـــین، لـــە *luna* "مانـــگ") ◌ *adj* هلالی *n* لیونیت

lunatic /ˈluːnətɪk/ *noun, adjective*
n 1 شـێـت، crazy، demented، insane: *This lunatic in a white van pulled out right in front of me!* 2 (بێباو) کەسێکی گەوج *adj* شێت، گەوج، شێتانە، گەوجانە: *lunatic ideas* ◊ *a lunatic smile* (لە بنـەڕەتـا لـە *lunaticus* لاتین، چونکو خەڵک باوەڕیان (*luna* - مانگ) وابوو کە گۆڕانی مانگ کاردەکاتە سەرخەک)

◌ *n* 1 بیمـار روانـی 2 آدم احمـق *adj* دیوانـه، احمق، احمقانه

lunatic asylum *noun*
شێتخانە ◌ تیمارستان

lunatic fringe *noun*
تونـرەوەکان، تونـدڕۆکان، دەسـتە یـان کومەڵـی تونرەو، باڵـی پـەرگر (لـە سیاسـەتدا): *They stressed that only the lunatic fringe of the movement was involved in the incident* ◌ جناح افراطی

lunation /luːˈneɪʃ(ə)n/ = lunar month

lunch /lʌntʃ/ *noun*
فـراوێن، نـەهار، نیـوەڕۆ، نـانی نیـوەڕۆ، نافـرۆژ (بنەڕەت: کورتەی luncheon) ◌ ناهار

lunch box *noun*
(بـە شـوخی) داموودەزگـای پیـاو، گـەڵوگـون ◌ اعضای تاسلی مرد

luncheon /ˈlʌntʃən/ *noun*
(فـەرمی) فراوێن، نـەهار، نیوەڕۆ، نـانی نیـوەڕۆ، نافرۆژ ◌ ناهار

luncheonette /ˌlʌntʃəˈnet/ *noun*
بابۆلەفرۆشی ◌ ساندویچفروشی

luncheon meat *noun*
گۆشتی (لە)قوتوکراو ◌ کنسرو گوشت

luncheon voucher *noun*
ڤەوچێری خۆراک، تیکێتی نان ◌ ژتون غذا

lunch hour *noun*
نیوەڕۆ، کات یان وەختی نەهار ◌ وقت ناهار

lunchroom /ˈlʌntʃruːm, US -rʊm/ *noun*
1 بابۆلەفرۆشـــــی 2 نــــــەهارخۆری ◌ 1 ساندویچفروشی 2 ناهارخوری

lunch-time /ˈlʌntʃtaɪm/ *noun*
نیوەڕۆ، نافرۆژ ◌ موقع ناهار

lunette /luːˈnɛt/ *noun*
1 مانگی چکۆلە 2 پەنجێرەی سەردرگا 3 نالی ئەسپ 4 پەنجێرەی میچی گومەزی، کلاوڕۆژنە، کولاوکـە 5 قـولاپ یـان ئالـقەی ماشـێن (بـۆ ڕاکێـشان، لـە فـەرەنـسی، چکـۆلێنراوی *lune* "مانگ"، لە *luna* لاتین) ◌ 1 ماه کوچک 2 پنجرەی بالای در 3 نعل اسب 4 نورگیر سقف 5 حلقەی ماشین

lung /lʌŋ/ *noun*
سی، پش، سیپەلاک، جووتە ئەندامی نێو سنگ (lungful n. (*pl.* lungfuls) ؛-lunged *adj*؛ lungless *adj*، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ ریه، شش

lunge[1] /lʌndʒ/ *noun*
1 هێرش، پەلامار، هوروژم 2 پەڕین، بازدان، دەرپەڕین، جوولەی لە ناکاوی بۆ پێشەوە ◌ 1 حمله 2 جهش، جنبش ناگهانی به جلو

lunge[2] /lʌndʒ/ *noun,* also longe
هەوساری کە ئەسپی پێ ڕاگیر دەکەن و لەنێو

بازنەیێکدا دەیخولێننەوە، گوڕەپانێکی خڕ بۆ ڕاهێنانی ئەسپ، ئەسپەڕێز ◌ لانگ

lunge[3] = muskellunge

lunger *noun*

بەنهێم‌دەربەڕیو، بەگوژم‌دەربەڕیو ◌ لانگر

lungfish *noun, pl.* same or lungfishes

سی‌یەماسی، ماسی‌سی‌یەونە (یەک یان دوو توورەکە یان کیسەی وەک سی پێوەیە [لاپۆل (یان ژێرپۆل) Dipnoi: چەندین جۆرن]) ◌ نوعی ماهی

lungi /'lʊŋgi:/ *noun, pl.* lungis

لۆنگی (لە هیند وەک فوتە و لە میانمار وەک کراس) ◌ لونگی

lung-power *noun*

هێزی هاوار (کردن) ◌ قدرت صدا

lungworm *noun*

کرمەسی، کرمی سی (لە نێو سی گیانەوەراندا [*Dictyocaulus* و توخمەکانی تر]) ◌ کرم ریه

lungwort /'lʌŋwɜ:t/ *noun*

1 جۆرێ گیای گوڵپەمەیی درک‌ئاسا، گیاسی؟ 2 (tree lungwort) جۆرێ کرێژەبەرد lichen کە لەسەر دار شین دەبێ، جاران بۆ دەرمانی نەخۆشی سی بەکاردەهات [*Pulmonaria officinalis* و جۆرە پێوەندی‌دارەکانی] ◌ نوعی گیاه

lunisolar /ˌlu:nɪ'səʊlə/ *adjective*

ڕۆژی و مانگی، ڕۆژمانگی، خۆری مانگی ◌ خورشیدی و قمری

lunk = lunkhead

lunker *noun*

جانەوەر یان گیانەوەرێکی زۆر زلە، ب.ت. ماسی ◌ جانور خیلی بزرگ

lunkhead *noun*

(نافەرمی) کەسێکی دەبەنگ یان گەمژە ◌ آدم کندذهن

lunula /'lu:njʊlə/ *noun, pl.* lunulae /-li:/

1 کەوانەی بنی نینۆخ، مانگیلە 2 خشڵی کەوانەئاسای سەردەمی مەفرەخ Bronze Age (لە لاتین، چکۆلینراوی *luna* مانگ "moon") ◌ 1 هلال ته ناخن 2 لیونیولا

lunular *adjective,* also lunulate

داسی، کەوانی ◌ هلالی

lunule /'lu:nju:l/ = lunula

Luo /'lu:əʊ/ *noun, pl.* same or Luos

1 ئەندامی گەلێکی ڕۆژهەلاتی ئەفریکا، کینیا و دۆڵی نیلی سەروو 2 زمانی Niloticی ئەو گەلە ◌ لیو

lupanar = bordello

lupara /lʊ'pɑ:rə/ = sawn-off shotgun

Lupercalia *noun, pl.* same or Lupercalias

جەژنێکی ڕۆمی‌یانی کۆن کە 15 فێبریوێری بە بۆنەی پەرەپێدانی بەبرشتی و بەپیتی و دوورخستنەوەی نەخۆشی دەگێرا (لە ناوی خودای مێگەلەکانەوە *Lupercus*) ◌ لوپرکالیا

lupin /'lu:pɪn/ *noun,* also lupine /-pɪn/

لووپین، پاقلەگورگانە [توخم *Lupinus*: چەندین جۆرن] ◌ لوبیاگرگی

lupine /'lu:pʌɪn/ *adjective*

گورگین، گورگی، گورگ‌ئاسا، دڕندە، دڕ ◌ گرگ‌مانند، سبع

lupus /'lu:pəs/ *noun*

(پزشکی) گورگە، دەردەباریکە یان سلی پێستی (بنەڕەت: لە لاتینەوە بە واتای "گورگ wolf") ◌ قرحەی آکلە

lupus erythmatosus /ˌɛrɪθi:mə'təʊsəs/ *noun*

(پزشکی) جۆرێ نەخۆشی سووربوونەوەی پێست کە دەبێتە هۆی پنکەی سووری توێ‌توێ لەسەر پێست ◌ نوعی بیماری

lupus vulgaris *noun*

جۆرێکی دەگمەنی دەردەباریکەی tuberculosis پێست، کە لەودا گرێی مەیلەو قاوەیی دەردەکەوێ و وردەوردە چاک دەبێتەوە و جێگاکەی دیار دەبێ ◌ نوعی بیماری

lur /lʊə/ *noun,* also lure

جۆرێ زوڕنای مەفرەخی شێوەS سکاندیناڤی، دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی مەفرەخ (بنەڕەت: لە دانمارکی و نۆروێژی‌یەوە) ◌ لور

lurch /lɜ:tʃ, US lɜ:rtʃ/ *noun*

1 وەرسووڕان، وەرگەڕان، چەرخوخول 2 ڕەت‌بردن، هەڵکەوتن، سەرسم 3 بەلاداهاتن 4 وەرچەرخان، جووڵانی کت‌وپڕ: *The train gave a violent lurch* ◌ 1 چرخش، گردش 2 سکندری 3 یکورشدگی 4 جنبش ناگهانی

lurcher /lɜ:tʃə(r), US lɜ:rtʃər/ *noun*

1 جۆرێ سەگی دوورەی چەشت 2 سیرمەدز ◌ 1 لورچر 2 دله‌دزد

lurdane *noun, adjective*

n کەسێکی تەمەڵ و لەش‌گران *adj* تەوەزەل ◌ *n* آدم تنبل *adj* تنەلش

lure[1] /lʊə(r), ljʊə(r), US lʊr/ *noun*

1 ڕاکێشان، هێز و توانایی ڕاکێشان، کێش‌کردن 2 فێڵ، تەڵەکە، هەڵفریواندن، تەفرەدان، داو، تەڵە 3 چێشکە، چەش، چەشتە، دان ◌ 1 کشش، قدرت کشش 2 حیله، اغوا، دام 3 طعمه

lure[2] /lʊə/ = lur

lurex /'l(j)ʊərɛks/ *noun,* also Lurex

1 دەزووی زەری 2 پارچە یان کوتاڵی زەری ◌ لورکس

lurgy /'lɜ:gi, US 'lɜ:rgi/ *noun, pl.* lurgies

1 سەرمابوون، هەلامەت 2 نەخۆشی، ناسازی ◌ 1 سرماخوردگی 2 بیماری

lurid /'lʊərɪd, 'ljʊər-, US 'lʊr-/ *adjective*
1 دڵتەزێن، جەرگبڕ، ناخۆش، ترسناک، ناخۆش، بەسوێ، داخورپێنەر، توندوتیژ: *lurid headlines* 2 درەوشاوە، بریقەدار، ورشن، زەق، (رەنگ) زەردی مەیلەو سوور، ئاڵاووالا، زریقەوبریقە: ◌ 1 تکان‌دهنده، شدید، فجیع، هولناک 2 درخشان، زننده، اجق و وجق

luridly /'lʊərɪdli, 'ljʊər-, US 'lʊr-/ *adverb*
بە شێوەیەکی ئاڵاووالا یان زەق، بە زریقەوبریقە ◌ با زرق و برق

luridness /'lʊərɪdnəs, 'ljʊər-, US 'lʊr-/ *noun*
بە زریقەوبریقەیی، ئاڵاووالایی، رەنگاورەنگی ◌ پرزرق و برق بودن

lurk /lɜ:k/ *noun*
1 نەخشە، پیلان (زیرەکانە)، سازوباز 2 فێڵ، تەڵەکە ◌ 1 توطئه 2 حقه

lurking *adjective*
شاراوە، نادیار، دەرنەخراو ◌ پنهان

lurking-place /'lɜ:kɪŋ pleɪs/ *noun*
حەشارگە، بۆسە ◌ کمین‌گاه، مخفی‌گاه

luscious /'lʌʃəs/ *adjective*
1 خۆش، بەتام، بەچێژ، شیرین، ئاودار، گەییو، گەیشتوو، پڕئاو 2 جوان، سەرنجڕاکێش، دڵڕفێن، بزوێنەر، لەبار، نەرموشل، ناسک، نەرم و ناسک: *a luscious young girl* ◌ 1 لذيذ، آبدار 2 جذاب، شهوت‌انگیز، ظریف

lusciously /'lʌʃəsli/ *adverb*
سەرنجڕاکێشانە، دڵڕفێنانە ◌ با جذابیت

lusciousness /'lʌʃəsnəs/ *noun*
1 خۆشی، بەتامی، بەچێژی، شیرینی، ئاوداری، گەییوی، گەیشتوویی، پڕئاوی 2 جوانی، سەرنجڕاکێشی، دڵڕفێنی، بزوێنەری، لەباری، نەرموشلی، ناسکی، نەرم و ناسکی ◌ 1 لذت، آبداری 2 جذابیت، شهوت‌انگیزی، ظریفی

lush[1] /lʌʃ/ *adjective*
1 سەوز، بەکەیف، گەش، پڕگەڵا: *lush vegetation* ◊ *the lush green countryside* 2 جوان، لۆکس 3 خۆش: *a -h apartment* 4 پڕئاو، ئاودار 5 لەبار، سێکسی ◌ 1 پرپشت 2 لوکس 3 خوشایند 4 آبدار 5 سکسی

lush[2] /lʌʃ/ *noun*
مرۆی کەلەلا و مەست ◌ آدم الکلی

lushness /lʌʃnəs/ *noun*
سەوزایی، گەشی، بەکەیفی، زۆری ◌ سرسبزی، سرشاری

lusophone /'lu:səfəʊn/ *adjective*
پۆرتوگالی‌زمان ◌ پرتقالی‌زبان

lust /lʌst/ *noun*
ئارەزوو، ئیشتیا (بەهێزی سێکسی)، مەیل، حەز، کەڵکەڵە، دڵ، خۆشی، لەزەت (بنەڕەت: ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ◌ شهوت، میل، لذت

luster = 1 luster1 2 lustre2

lusterware = lustreware

lustful /'lʌstfl/ *adjective*
هەوەساوی، بەئاڵۆش، زەنەک، شەهوانی، خونک، lecherous (lustfully *adv*: بە شێوەیەکی هەوەساوی، زەنەکانە، بەئاڵۆشانە) ◌ شهوانی

lustfulness /'lʌstflnəs/ *noun*
هەوەساوی‌بوون، بەئاڵۆشی، زەنەکی ◌ شهوانی بودن

lustily /'lʌstɪli/ *adverb*
بە توندی، توند، بە گوژمانە، بە نهێم: *singing lustily* ◌ با شدت

lustra = plural form of lustrum

lustral /'lʌstr(ə)l/ *adjective*
پاکژکەرەوە، خاوێن‌کردنەوەیی، purificatory ◌ پاک‌کننده، تطهیری

lustration /lʌs'treɪʃn/ *n*
خاوێن‌کردنەوە سڕین، پاک‌کردنەوە، پاکژکردن ◌ تطهیر

lustre[1] /'lʌstə(r)/ *noun,* US luster
1 درەوشانەوە، بریقانەوە، ورشانەوە، بریسکانەوە، مشتومال(دان) 2 شکۆ، گەورەیی، مەزنی، نێوبانگ، نێوەبەدەرەوەیی 3 ئاوێزە ◌ 1 درخشندگی، برق، جلا، صیقل 2 جلال، آوازه 3 لوستر

lustre[2] **(US luster)** = lustrum

lustreware *noun,* US lusterware
قاپوکەوچکی گڵێنە یان سێرامیکی بریقەدار ◌ لوستروار

lustring *noun*
(مێژوویی) پارچەی هەوریشم یان ساتینی بریقەدار ◌ لوسترینگ

lustrous /'lʌstrəs/ *adjective*
1 درەوشاوە، ورشن، پرشنگدار، بریقەدار، بریسکەدار: *thick lustrous hair* 2 پڕشکۆ، بەشکۆ ◌ 1 درخشان، براق 2 مجلل

lustrously /'lʌstrəsli/ *adverb*
بە شێوەیەکی درەوشاوە یان ورشن ◌ بە طور درخشان

lustrum /'lʌstrəm/ *pl.* lustra /-trə/ or lustrums
ماوەی پێنج‌ساڵ(ان)، قۆناخێکی پێنج‌ساڵە ◌ دوره‌ی پنج ساله

lusty /'lʌsti/ *adjective* (lustier, lustiest)
1 بەکەیف، بەگوڕ، گوربز، کارگیز، بەهێز، لەش‌ساغ، لەسەرپێک، تێکسمراو، بنگەدار، بەقەوەت، بەشیان: *a lusty young man* 2 هەوەساوی، زەنەک، بەئاڵۆش، شەهوانی 3 (خواردنەوە) توند، قورس، گیرا ◌ 1 سرزنده، محکم، قوی، خوش‌بنیه 2 شهوانی 3 سنگین

lusus naturae /ˌlu:səs nəˈtjʊəri:, US -rʌɪ/ *noun, pl.* same /-su:s/ or lususes
(لاتین، دەگمەن) سەیری سروشت ۞ غرابت طبیعت

lute[1] /lu:t/ *noun*
lutanist /ˈlu:tənɪst/ or (موسیقا) عوود (lutenist /ˈlu:t(ə)nɪst/ *n*: عوودژەن؛ بنەڕەت: لە *al-ʿūd* عەرەبییەوە) ۞ عود

lute[2] /lu:t/ *noun*
(هەروەها luting) قوڕ یان چیمەنتۆ بۆ گرتنی درز، بەتانە، زامووسقە ۞ لوت، بتونە

luteal /lu:ˈtɪəl/ *adjective*
سەربە یان پێوەندی بە ciorpus luteum ـەوە هەیە ۞ لوتیال

lutecium *noun*
(کیمیا) لوتسیوم ۞ لوتسیم

lutein /ˈlu:tɪɪn/ *noun*
(زیندەکیمیا) لـووتین، زەردینـە، زەردینـین $C_{40}H_{56}O_2$ (لە گەڵای رووەک، چەوری و بەزی گیانـەوەری animal fat، زەردینـەی هێلکـە و corpus luteum دا) ۞ لوتین

luteinization *noun*
پێکهاتنی corpus luteum ۞ لوتینزاسیون

luteinizing hormone /ˈlu:tənʌɪzɪŋ/ *noun*, also luteinising, *abbreviation* LH
جۆری هۆرمۆنی pituitary کە لە ژندا دەبێتە مایەی هـاندانی هێلکۆکـەدانـان و پێکهـاتنی ئاندرۆژین لە پیاودا ۞ هورمون لوتنیزینگ

luteinizing hormone-releasing factor = gonadotropin-releasing hormone

luteinizing hormone-releasing hormone = gonadotropin-releasing hormone

luteo- or lute /ˈlu:tɪəs/ *prefix*
پێشگر: 1 پرتـەقاڵـی رەنـگ: *luteofulvous* 2 سەربە لاشەزەردینە: *luteotrophic* ۞ پیشوند: 1 پرتقالی رنگ 2 وابسته به کورپوس لوتیوم

luteotrophic *adjective*, also luteotropic
کار دەکاتەسەر لاشەزەردینەکان ۞ لوتیوتروفیک

luteotrophic hormone /ˌlu:tɪə(ʊ)ˈtrəʊfɪk, US -ˈtrɒfɪk/ = prolactin

luteotrophin or luteotropin = prolactin

luteous /ˈlu:tɪəs, US ˈlju:-/ *adjective*
(زیندەناسی، رەنـگ) زەردی زێـڕین، زەرد ۞ زرد طلایی

lute string *noun*
جۆرێ پارچەی بەشمی ورشن، جاران زۆر بۆ جلی ژنان یان تیزماڵـک و بەنۆکە بە کاردێنرا؛ تاڵێ (ژێی) عوود ۞ لوت استرینگ

lutetium /lu:ˈti:ʃiəm, BrE also -siəm/ *noun*
(کیمیا) لوتیتیۆم (بە ژ.گ. 71، ن. Lu؛ بنەڕەت: لە *lutécium* فەرەنسە، لە *Lutetia* لاتین، ناوی کۆنی پاریس Paris) ۞ لوتیم

Luth. *abbreviation* Lutheran

Lutheran /ˈlu:θərən/ *noun, adjective*
n پرۆتێستانتی لـوتیری، ئەنـدامی کلێسـەی پرۆتێستانت (مارتین لـوتیر 1546ـ1483) *adj* لوتیری ۞ *n* پروتستان لوتری *adj* لوتری

Lutheranism *noun*
لوتیرگەری، لوتیرباوەڕی (Lutheranist *n*) ۞ لوترگرایی

luthier /ˈlu:tɪə/ *noun*
ژێگەر، ژێساز ۞ تارساز

luting = lute2

lutist *noun*
1 عوودژەن 2 عوودساز ۞ 1 عودنواز 2 عودساز

luv /lʌv/ *noun*
خۆشەویستم، ئازیزەکەم: *Never mind, luv* ۞ عزیزم

luvvy (also luvvie), *pl.* luvvies = lovey

Luwian *noun, adjective*
n (گەلێکی کۆنی کەنارە باشووریەکانی ئاسیای بچوک) 2 لوویایی: زمانی ئاناتۆلی لە خێزانی هیند و ئەوروپایی *adj* لوویایی ۞ لوویایی

luxation /lʌksˈeɪʃn/ *noun*
لێجێچوون، خەلیان ۞ دررفتگی

luxe /lʌks, US lʊks/ = luxury

Luxemburger /ˈlʌksəmbə:gə/ *noun*
لوکزیمبـورگی، خەڵـکی لوکزامبـورگ ۞ لوکزامبورگی

Luxemburgish /ˈlʌksəmˌbə:gɪʃ/ *noun*
شێوەیێکی ئەڵمانی، لـە لوکزامبـورگ قسـەی پێدەکرێ ۞ لوکزامبورگیش

luxuriance /-əns/ *noun*
1 گەشـی، سـەوزایی، چـڕی، چڕوپڕی، پڕی، جگـەنئاسـایی: *the luxuriance of the tropical forest* 2 زۆری، زەبەنـدی 3 بـەپیتی، دەوڵەمەنـدی، زەنوێری، بەبەرهەمی، بەبرشتی: *the luxuriance of his language* ۞ 1 سرسبزی 2 انبوهی، وفور 3 حاصلخیزی

luxuriant /lʌgˈʒʊəriənt, US -ˈʒʊr-/ *adjective*
1 پڕ، چڕوپڕ، چڕ، جگەنئاسا: *luxuriant* 2 *thick, luxuriant hair ◊ vegetation* بەپیت، زەنوێر، بەبەرهەم، بەبرشت، دەوڵەمەند، 3 جـوان، خـۆش، (شـێواز) هونـەری، prolific لاگزیوریەنـت، بەشکۆ: *the poet's luxuriant imagery* ۞ 1 پربشت، انبوه 2 بارور، حاصلخیز 3 مجلل، (سبک) پرتکلف

luxuriantly /lʌgˈʒʊəriəntli, US -ˈʒʊr-/ *adverb*
(بە شێوەیەکی) پڕ ۞ به طور انبوه

luxurious /lʌg'ʒʊəriəs, US -'ʒʊr-/ *adjective*
1 جـوان، خـوش، شـیک، رازاوه، گرانبـایی، پرخـەرج، زۆرتێچوو، پرمەزاخ: *a luxurious hotel* 2 ئاسووده، خۆشگوزەران، تیروتەسەل، رابویر، ئاسوودەخواز ◌ 1 مجلل، پرهزینە 2 راحت، عیاش، راحت‌طلب

luxuriously /lʌg'ʒʊəriəsli, US -'ʒʊr-/ *adverb*
بە ئاسوودەیی، رابویرانە، بە خۆشگوزەرانی: *a -uriously* ◊ *luxuriously comfortable furnished apartment* ◌ با راحتی، عیاشانە

luxuriousness /lʌg'ʒʊəriəsnəs, US -'ʒʊr-/ *noun*
نازونیعمـەت، رابـواردن، خـۆشگـوزەرانی، تیروتەسەلی، تەباوڕەبایی، کەیفکردن، رادان، ئاسوودەیی، راحەتی ◌ تنعم، عیاشی، راحتی

luxury /'lʌkʃəri/ *noun* (*pl.* luxuries), *adjective*
n 1 نازونیعمـەت، زۆری، زەبەنـدی، خۆشـی، لەزەت، نیعمـەت، رابـواردن، خـۆشگـوزەرانی، تیروتەسـەلی، دەوڵـەمەندی، رادان، کـەیف، زینفرەهی: ◊ *to lead a life of luxury* *Now we'll be able to live in luxury for the rest of our lives* 2 شـتی جـوانی: *small luxuries like chocolate and flowers* *adj* شـیک، پۆشتەوپەرداخ، بۆشناخ، جوان، لۆکس، شۆخ، خۆشگوزەران، زینفرەهـ ◌ *n* 1 تجمل، وفور، لذت، عیاشی، عیش 2 کالای تجملی *adj* شیک، مرفه

LV *abbreviation* luncheon voucher

LW *abbreviation* 1 long wave 2 low water

lwei /lə'weɪ/ *noun*, *pl.* same
یەکەی پارەی ئانگۆلا، بەرامبەر بە سەدیەکی کوانزا kwanza ◌ لوی

LWM *abbreviation* low-water mark

LWV *abbreviation* League of Women Voters

lx *abbreviation* lux (Physics)

LXX symb. Septuagint (special use of the Roman numeral for 70)

-ly[1] *suffix*
پاشگر: 1 بـە تایبەتمەنـدی خۆیـەوە، خـاوەنی تایبەتمەندی، ـ یانە، ـانە : *brotherly* 2 روودان لە کاتێکی دیاریکراودا: *hourly* (بنەڕەت: لە *-lic* ئینگلیـسی کۆنـەوە، لـە بنـەڕەت ئـەڵـمانی، پێوەنـدی بـە like هـەیـە) ◌ پـسوند: 1 دارای ویژگی‌های 2 روی‌دهندە در زمان معینی

-ly[2] *suffix*
پاشگر: (ئاوەڵکار ساز دەکا لە ئاوڵناو) ـانە، بە شێوەی، بە... ـی، لە باری، بە شێوەیەکی: *greatly* (بنەڕەت: لە *-līce* ئینگلیسی کۆنـەوە، بنەڕەتی ئەڵمانی هەیە) ◌ پسوند: بە طور، از لحاظ

lyam-hound, also lyme-hound = bloodhound

lyart *adjective*
رەگە یان باریکەی بۆری تیایە ◌ لیارت

lyase *noun*
لیاز: جۆرێ هەوێنە (وەک decarboxylase ێ) ◌ نوعی آنزیم

lycanthrope /'lʌɪk(ə)nˌθrəʊp/ *noun*, also werewolf
مرۆی بەگورگ‌بوو یان گورگین (شێتێ کە خۆی بە گورگ بزانێ) ◌ آدم گرگ‌شدە

lycanthropy /lʌɪ'kanθrəpi/ *noun*
بەگورگ‌بوویی، گورگینی ◌ گرگ‌شدگی

lycée /'li:seɪ/ French lise/ *noun*, *pl.* pronounced same
خوێندنگای دواناوەندی یان ئامادەیی (لە فەرەنسە) ◌ دبیرستان

lyceum /lʌɪ'si:əm/ *noun*
1 (Lyceum) باخێ لە ئاتێن کە ئەرەستوو فەلسەفەی تیا دەوتەوە 2 لاسیێم، لاسیۆم (شوێنی بۆ کۆبوونەوە گشتی‌یەکان، کۆنسێرت و وتاردەران) ◌ لیە

lychee /ˌlaɪ'tʃi: , US 'laɪtʃi:/ *noun*, also litchi
1 لای‌چی: جۆرێ میوە بە گۆشتی سپی و دەنکێکی گەورەوە 2 داری لای‌چی (لە چین [*Nephelium litchi*]) ◌ 1 لای‌چی 2 درخت لای‌چی

lych-gate /'lɪtʃgeɪt/ = lich-gate

lychnis /'lɪknɪs/ *noun*
(رووەکناسی) رووەکی تیرەیێ کە campion و ragged robin دەگرێتەوە [توخم *Lychnis*] ◌ نوعی گیاه، لیخنس

Lycian *noun, adjective*
n 1 دانیشتوو یان رەسەنی لیسیا Lycia 2 زمانی ئاناتۆلی Anatolian (لە خێزانی هیند و ئەورووپایی) لیسیا *adj* لیسیایی ◌ لیسین

lycopene /'lʌɪkə(ʊ)pi:n/ *noun*
(زیندەکیمیا) جۆرێ رەنگی carotenoid [$C_{40}H_{56}$]، لە باینجان و زۆر توو و میوەی تردا هەیە ◌ لیکوپین

lycopodium /ˌlʌɪkə(ʊ)'pəʊdɪəm/ *noun*, also lycopod
1 (رووەکناسی) پێی‌گورگە؟ [توخم *Lycopodium*] 2 گەردەی گرکێشی تۆوی clubmoss، جاران لە بواری پزشکیدا بەکاردێترا (بنەڕەت: لە لاتینی نوێ، لە یۆنانی "گورگ" *lukos* + *pod-*, *pous* "پێ یان پا" (لەبەر شێوەی چنگ‌ئاسای ریشەکەی) ◌ 1

پنجه‌گرگی 2 لیکوپودیوم

Lycra /ˈlaɪkrə/ *noun*
(دروشمی بازرگانی) لایکر (جۆری پارچه‌ی کێش‌هاتوو، بۆ جل‌وبه‌رگی وەرزشی به‌کاردێتری) ❁ لیکرا

lyddite /ˈlɪdʌɪt/ *noun*
لیدیت، لیدایت: جۆرێ تەقەمەنی بەهێز کە ترشەلۆکی پیکریکی تیایە، لە بریتانیا بەدرێژایی شەڕی جیهانی یەکەم بەکاردێترا (لە ناوی *Lydd* (ناوچەیێکی باشووری ڕۆژهەلاتی ئینگلتەرە)، شارێ لە Kent کە یەکەمجار تەقەمەنییەکە لەوێ تاقی کرایەوە) ❁ لیدیت، لیدایت

Lydian /ˈlɪdɪən/ *adjective, noun*
adj 1 سەربە لیدییەکان 2 سەربە زمانی لیدی *n* 1 دانیشتووی ڕەسەنی ناوچەی کۆنی لیدیا لە ڕۆژاوای ئاسیای بچووک 2 زمانی تیاچووی لیدیایی ❁ *adj* 1 لیدیایی 2 وابسته به لیدی *n* 1 اهل لیدی 2 زبان لیدی

lye /laɪ/ *noun*
(کیمیا) تفتاو، قلیاو (گیراوەیێکی ئالکالینی بەهێز، ب.ت. لە هایدرۆکسایدی پۆتاسیۆم potassium hydroxide یان پڕ لە کاربۆناتی پۆتاسیۆم؛ بنەڕەت: *lēag* ئینگلیسی کۆن، ئەڵمانی بنەڕەت) ❁ قلیاب

lye-tub /ˈlaɪ tʌb/ *noun*
تەشت ❁ تغار رخت‌شویی

lygus bug *noun*
چەندین جۆری مێرووە وردە مژەرەکان کە هێندێکیان هەڵگری مشەخۆری ئازار و نەخۆشی گیایین [توخم *Lygus*] ❁ نوعی حشره

lying *adjective, noun*
adj درۆ، ناڕاستەقینە، ناڕاست، درۆزن، فڕەک، فێڵاوی *n* درۆ(کردن)، درۆ و دەلەسە (lyingly *adv*) ❁ *adj* کاذب، دروغگو *n* دروغ‌گویی

lying-in /ˌlaɪɪŋ ˈɪn/ *noun* (*pl.* lyings-in, lying-ins), *adj*
(کۆن) ماوەی زەیستانی ❁ لاینگ‌این، دوره‌ی نفاس

Lyme disease /ˈlaɪm dɪziːz/ *noun,* also Lyme
نەخۆشی لایم (بەهۆی spirochete ی (*Borrelia burgdorferi*) تووش دەبێ و گەنەکان ڕایدەگوێزن (توخم *Ixodes* و ب.ت. *I. dammini*)، نیشانەکانی ژانی جومگە، ماندوویی، و جاروبار شێوان و تێکچوونی دەمارناسییانە neurological، لە ناوی *Lyme* لە Connecticut ئەمریکا، شوێنێ کە یەکەمجار لەوێ ڕاپۆرەکەی درا) ❁ بیماری لایم

lymph /lɪmf/ *noun*
1 (کارئەندامناسی) لیمف، لەشاو 2 (وێژەیی) ئاوی ڕوون 3 (کۆن) ئاو یان شیلەی ڕووەک (lymphous *adj*؛ بنەڕەت: لە *lymphe* فەرەنسی یان *lympha*، *limpa* لاتین "ئاو") ❁ 1 لنف 2 آب زلال 3 شیره‌ی گیاه

lymph(o)- *prefix*
پێشگر: لەشاو، شانەی لەشاوی یان لیمفی: *lymphangitis* (بنەڕەت: لە *lympha* فەرەنسی یان *lympha*, *limpa* لاتینەوە "ئاو") ❁ پیشوند: لنف، بافت لنفی

lymphadenitis /ˌlɪmfadɪˈnʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی ڕژێنە لەشاوی یان لیمفییەکان ❁ آماس غدد لنفاوی

lymphadenopathy /ˌlɪmfadɪˈnɒpəθi/ *noun, pl.* lymphadenopathies
نەخۆشی ڕژێنە لەشاوی یا لیمفییەکان ❁ بیماری آماس غدد لنفاوی

lymphangiography *noun,* also lymphography
پیشاندان بە تیشکی ئیکس لە ڕەگ و گرێ لەشاوییەکان، پاش بەکارهێنانی ماک و مەتریالێکی تیشک‌بەند radiopaque (lymphangiogram *noun*؛ lymphangiographic *adj*) ❁ لیمفوآنژیوگرافی

lymphangioma (*pl.* lymphangiomas or lymphangiomata) = angioma (lymphangiomatous *adj*)

lymphangitis /ˌlɪmfanˈdʒʌɪtɪs/ *noun*
ئاوسانی دیوارەی ڕەگە لەشاوی یا لیمفییەکان ❁ لیمفانجیتیس

lymphatic /lɪmˈfætɪk/ *adjective, noun*
adj 1 لەشاوی، سەربە لەشاو، لیمفی، پێوەندی بە لیمفەوە هەیە 2 (مرۆ) سست، بنێس، شل، خاو، تەپلۆس *n* (توێکاری) بۆری لەشاوی یان لیمفی، لەشاوبەر (lymphatically *adv*) ❁ *adj* 1 لنفی، لنفاوی 2 کند، وارفته *n* مجرای لنفاوی

lymphatic system *noun*
دەزگای لەشاوی، سیستمی لیمفی ❁ دستگاه لنفی

lymphatic tissue *noun*
شانەی لەشاوی یان لیمفی ❁ بافت لنفی یا لنفاوی

lymphatic vessel *noun*
ڕەگی لەشاوی یان لیمفی ❁ رگ لنفی

lymph cell *noun*
خانەی لەشاوی یان لیمفی ❁ یاخته‌ی لنفی

lymph circulation *noun*
سووڕان یا گەڕانی لەشاو یا لیمف ❁ گردش لنف

lymph glands *noun, pl.,* also lymph node
ڕژێنە لەشاوییەکان، گلەندە لەشاو یان لیمفییەکان ❁ غدد لنفاوی

lymphoblast /ˈlɪmfə(ʊ)blast/ *noun*
(پزشکی) خانەیێکی نائاسایی کە لە lymphocyte یکی گەورە دەچێ، بە ژمارەیێکی زۆر لە شێوەی leukaemia بەرهەم دێ ❁ لیمفوبلاست

lymphoblastic *adjective*

سەربە لیمفۆبلاست ◌ وابستە بە لیمفوبلاست
lymphocyte /ˈlɪmfəsaɪt/ *noun*
خڕۆکەی لەشاوی یان لیمفی ◌ گلبول لنفاوی
lymphocytic *adjective*
سەربە خڕۆکەی لەشاوی یان لیمفی ◌ وابستە بە گلبول لنفاوی
lymphocytic choriomeningitis *noun*
جـۆرێ نـەخۆشـی سـەخـت کـە بـەهـۆی ڤایرۆس‌لمی‌یێکەوە arenavirus تووش دەبێ و نیشانەکانی بریتین لە: تا، دڵپێکاهاتن nausea و رشانەوە، سەرئێشە، ملەرەقە، لێدانی خـاوی دڵ و بەهۆی بوونی کۆمەڵێ lymphocyte لە شلەی مێشک و بڕبڕە cerebrospinal fluid دیـاری دەکـرێ و بـە ڕێگـای کرتێنـەراندا rodent رادەگوێزرێ ◌ نوعی بیماری
lymphocytosis *noun*
زۆربوونی ژمارەی خڕۆکە لەشاوی‌یەکانی خوێن ب.ت. بەهۆی ئاوسان یان نەخۆشی‌یێکی چلکی دریژخایەن ◌ لیمفوسیتوسیس، لیمفوسیتوز
lymphocytotic *adjective*
سـەربـە لیمفۆسیتۆسـیس ◌ وابـسـتە بـە لیمفوسیتوسیس یا لیمفوسیتوز
lymphogranuloma *noun, pl.* lymphogranulomata
1 ئاوسان یان ماسینی رژێنە لەشاوی‌یەکان 2 جۆرێ نەخۆشی ڤایرۆسی و بگرەوە لە ئەنجامی نزیکی‌یەوە کە ماسینێکی بەژان و ئاوسانی رژێنە لەشـاوی‌یەکان ب.ت. هی ناوچەی ناوگەڵی بەدواوەیە (بەهۆی کلامیدیای *Chlamydia trachomatis*) ◌ لیمفوگرانیولوما
lymphogranuloma inguinale = lymphogranuloma 2
lymphogranuloma venereum = lymphogranuloma 2
lymphogranulomatosis *noun, pl.* lymphogranulomatoses
لیمفۆگرانیولۆماتۆز: پەرەسەندنی ماسینی رژێنە لـەشـاوی‌یـەکـانی چـەنـد بـەشـێکی لـەش ◌ لیمفوگرانیولوماتوز، لیمفوگرانیولوماتوسیس
lymphoid /ˈlɪmfɔɪd/ *adjective*
سەربە لەشاو یان شانەی لەشاوی ◌ وابسـتە بـە لنف یا بافت لنفاوی
lymphoid cell *noun*
خانەی لەشاوئاسا یا شێوەلیمف ◌ سلول لنف‌مانند
lymphokine /ˈlɪmfə(ʊ)kʌɪn/ *noun*
(کارئەندامناسی) جۆرێ مادە یان ماک کە لە لایەن لیمفۆسیتەکانەوە بەرهەم دێنرێ و کـار دەکاتە سەر خانەکانی تری دەزگای پاراستن (بنـەڕەت: لـە -lympho + *kinein* یۆنـانی "جووڵاندن") ◌ لیمفوکین
lymphoma /lɪmˈfəʊmə/ *noun, pl.* lymphomas or lymphomata /-mətə/
لیمفۆمـا، شـێرپەنجەی رژێنـە لەشـاوی یـان لیمفی‌یەکان (lymphomatoid *adj*) ◌ لیمفوما، سرطان غدد لنفاوی
lymphomatosis *noun, pl.* lymphomatoses
بوونی چەندین شێرپەنجەی رژێنە لەشاوی‌یەکان لە لەش‌دا، بلاوبوونەوە یان تەشەنەی لیمفۆما لە سەرتاسەری لەش‌دا ◌ لیمفوماتوز، لیمفوماتوسیس
lymphopoiesis *noun*
پێکهـاتنی خڕۆکـە لـەشـاوی‌یـەکـان یـان لیمفوسیتەکان ◌ لیمفوپویسیس
lymphopoiestic *adjective*
سەربە پێکهاتنی خڕۆکە لەشاوی‌یەکان ◌ وابستە بە لیمفوپویسیس
lymphosarcoma *noun*
جۆرێ تۆمۆر یان لووی مەترسی‌داری لە نێو شانەی لەشاوی‌دا، بە هۆی هەڵدانی لیمفۆسیتە نائاسایی‌یەکانەوەیە تووش دەبێ ◌ لیمفوسارکوما
lymphotrophic *adjective*
خواردەمەنی لە لیمفەوە بۆ شانە هەڵدەگرێ ◌ لیمفوتروفیک
lymphm system = lymphatic system
lyncean *adjective*
چـاوتیژ، تیـژبین، (چـاو)بەحـوکم، lynx-eyed، sharp-sighted ◌ تیزبین
lynching /lɪntʃɪŋ/ *noun*
لـە سـێدارەدانی بـێ‌دادگـایی، هەڵواسـینی بێ‌دادگایی (لەبەر کردنی تاوانێ) ◌ اعدام بـدون محاکمەی قانونی
lynch law /lɪntʃ lɔː/ *noun*
لـە سـێدارەدانی بـێ‌دادگـایی ◌ اعـدام بـدون محاکمەی قانونی
lynch mob *noun*
تەماشـاوانان یـا کۆوەبـووانی لـە سـێدارەدانی بێ‌دادگایی ◌ لینچ موب
lynchpin = linchpin
lynx /lɪŋks/ *noun, pl.* same or lynxes
(گیانەوەرناسی) پشیلەکێوی، وەشەک، پشیلەی خاڵ‌دار یـان خـاڵ‌خـاڵ (گیانـەوەرێ لـە تیـرەی پـشیلە [*Lynx lynx* (بـاکووری ئوراسـیا) و جۆرەکانی تر]، بنەڕەت: بە ڕێگای لاتین لە *lunx* یۆنانی‌یەوە) ◌ سیاه‌گوش
lynx-eyed /ˌlɪŋks ˈaɪd/ *adjective*
چاوتیژ، تیژبین، sharp-sighted ◌ تیزبین
lyonniase /ˌliːəˈneɪz/ *adjective*
لیۆنایز، لیۆنیاز: (قاشەکانی پەتاتە) لێنراوە لەگەڵ پیواز یان مەی سپی و سۆسی پیواز) ◌ لیونیـاز، لیونایز
Lyonnesse *noun*
لیۆنێس: ولاتێ کە بەپێی ئەفسانەی ئارتوری Arthurian لەپاڵ Cornwall ـەوە بوو بەرلەوەی

بکەوێتە بن دەریاوە ◌ لیونس
lyophile *adjective*
1 سەربە یان پێوەندی بە وشکاندنی بە بەستنەوە هەیە freeze-drying 2 (هەروەها lyophiled) وەرگیراو بە ڕێگای وشکاندنی بە بەستن ◌ لیوفیل
lyophilic /ˌlʌɪə(ʊ)ˈfɪlɪk/ *adjective*
(کیمیا، لەمەڕ ملیکەوە colloid) شی‌خواز: لەڕێوە بەهۆی توێنەرێکەوە بلاودەبێتەوە و بە ئاسانی نانیشێ ◌ لیوفیلیک
lyophilization *noun*
وشکاندنی بە بەستن، وشک‌کردنەوەی بە بەستن ◌ خشکانیدن انجمادی
lyophobic /ˌlʌɪəˈfəʊbɪk/ *adjective*
(کیمیا، ملێ) ناشی‌خواز، نالیوفیلیک، لایوفوبیک ◌ لیوفوبیک
Lyra /ˈlaɪrə/ *noun, pl.* Lyrae
(ئەستێرەوانی) چەنگە، لایرا، لیرا، ئەستێرەی قیسارە، کۆئەستێرەی باکووری نێوان Cygnus و Hercules، ئەستێرەی ڕووناکی Vegaی تیایە ◌ شلیاق، نسرالواقع، نسر واقع
lyrate /ˈlʌɪreɪt/ *adjective*, also lyrated
(زیندەناسی) 1 چەنگ‌ئاسا، شێوەچەنگ، چەنگی (وەک کلکی هێندێ باڵندە lyrately *adv*) 2 (گەڵاێکی پەڕئاسا pinnate) لە بانایی‌یەوە بۆ چەند پلێ دابەش بووە، چەنگی، چەنگ‌ئاسا، شێوەچەنگ ◌ 1 چنگ‌مانند، بە شکل چنگ 2 لیرات، لایریت
lyre /ˈlaɪə(r)/ *noun*
(جۆرێ) چەنگ: سازێکی ژێ‌داری شێوە هاریی چەلەمەیی U کە ژێ‌کانی بە شێوەی پۆیین و ب.ت. لە یۆنانی کۆندا بەکاردێترا ◌ چنگ
lyrebird /ˈlaɪə bɜːd/ *noun*
چەنگەباڵندە، باڵندەی چەنگی [توخم :*Menura*: superb) *Menura novaehollandiae* (lyrebird و [*M. alberti* ◌ نوعی پرندە
lyre-player *noun*
چەنگ‌ژەن ◌ چنگ‌نواز
lyric /ˈlɪrɪk/ *adjective, noun*
adj بەسۆز، هەست‌بزوێن، لیریک، شاد، :rhapsodic ،exuberant *poetry* *n lyric* هەڵبەستی ئاوازین یان لیریک، lyric poem (بنەڕەت: لە *lyrique* فەرەنسی یان *lyricus* لاتین، لە *lurikos* یۆنانی‌یەوە، لە *lura* "چەنگ lyre") ◌ *adj* غنایی، شورانگیز *n* غزل، شعر غنایی
lyrical /ˈlɪrɪkl/ *adjective*
بەسۆز، هەست‌بزوێن، لیریک، شاد، :lyric *a* *He began to wax lyrical* ،*lyrical melody* ◌ غنایی، شورانگیز، احساساتی
lyrically /ˈlɪrɪkli/ *adverb*
بە شێوەیێکی لیریک، بە سۆز و هەستەوە ◌ بە طور غنایی، با شور و احساس
lyricism /ˈlɪrɪsɪzəm/ *noun*
شێوازی لیریک (دەربڕینی هەست و سۆز لە هەڵبەست، هونەر، موزیک و هتد): *the lyricism of his early poetry* ◌ سبک غنایی. لیریسیسم
lyricist /ˈlɪrɪsɪst/ *noun*
گۆرانی‌نووس، گۆرانی‌هەڵبەست ◌ ترانەسرا
lyric poem *noun*
هۆنراوە یان هەڵبەستی ئاوازین یان لیریک ◌ شعر غنایی
lyricization *noun*
1 نووسینی هۆنراوە یان هەڵبەستی گۆرانی 2 نووسین بە شێوازی لیریک 3 دانان بە شێوەی لیریک؛ بە شێوازی لیریک جوولانەوە ◌ لیریسیزاسیون
lyrics *noun, pl.*
هۆنراوە، هەڵبەست (گۆرانی) ◌ شعر
lyriform *adjective*
چەنگی، شێوەچەنگ: ئەندامی چەنگی *lyriform organ* ◌ چنگ
lyrist *noun*
/ˈlʌɪərɪst/ 1 چەنگ‌ژەن 2 /ˈlɪrɪst/ هۆنراوەی lyric ◌ 1 چنگ‌نواز 2 شعر غنایی
lysate /ˈlʌɪzeɪt/ *noun*
(زیندەناسی) بەرهەمی lysis یان خانەڕزێ ◌ حاصل لایس، کافیدە، کافتە، محصول لیسیس
Lysenkoism *noun*
ڕێبازێکی زیندەناسی‌یانە کە پێی‌وایە هۆکارە لەشی و ژینگەیی‌یەکان کاریگەری‌یێکی بنەڕەتی‌یان هەیە لەسەر بۆماوە (بنەڕەت: لە ناوی زیندەناس و ئەگرۆنۆمیستی ڕووسی *Lysenko* Trofim (1898–1976) ◌ لیسنکونیسم
lysergic acid /lʌɪˈsɜːdʒɪk/ *noun*
ترشەڵۆکی لایسێرجیک یا لیسێرژیک (جۆرێ ترشەڵۆکی بلووری $C_{16}H_{16}C_2O_2$ لە ئەلکالۆیدە ئێرگۆتێکەکاندا هەیە) ◌ اسید لیسرجیک
lysergic acid diethylamide = LSD
Lysimachus *noun*, biographical name
لیسیماکوس: ژێنراڵی مەکدونیایی Macedonian (دەوروبەری 355-281 پێش زایین) لەژێر دەسەڵاتی ئەسکەندەری مەزن Alexander the Great، پادشای Thrace (306–281) ◌ لیسیماکوس
lysimeter *noun*
لیسی‌میتر، لیسیمیتر: ئامێرێ بۆ دیاری‌کردنی بڕی ماک و مەتریالی ئاوەتوواو water-soluble لە گڵدا (lysimetric *adj*) ◌ لیسیمتر
lysin /ˈlʌɪsɪn/ *noun*
(زیندەناسی) (دا)ڕزێنە، خانەڕزێنە: ئانتی‌بادی

یان ماکیکی تر کە دەتوانێ ببێتە هۆی رزینی خانەکان (ب.ت. بەکتریا) ۞ لیسین

lysine /'lʌɪsi:n/ *noun*

(زیندەناسی) ترشەلۆکی ئەمینیو کە بەشێکی پێکهێنەرە لە زۆرینەی پرۆتینەکاندا و شێوگەکەی $C_6H_{14}N_2O_2$ ئاوایە ۞ لیسین

lysis /'lʌɪsɪs/ *noun, pl.* lyses

(زیندەناسی) 1 دارزان یان شیبوونەوەی خانەیێ بەهۆی پسانی دیوارە یان پەردەی خانەیی، خانەرزێ 2 پاشەکشێی بەرەبەرەیی gradual نەخۆشییێ ۞ لایسیس، لیسیس

-lysis *suffix*

پاشگر: شیکاری، شیتەڵکاری، شیکردنەوە، شیبوونەوە، لیکبوونەوە، لیکهەڵوەشان، لیز، لیسیس (بنەرەت: بە ریگای لاتینەوە لە *lusis* یۆنانییەوە "loosening") ۞ پسوند: لیز، کافت، کافتی، تحلیل، انحلال

lyso- or lysi- *suffix*

پاشگرێ بە واتای lysis: *lysin* ۞ پسوندی است به معنی lysis

lysocline *noun*

لیسوکلین: قووڵایی ئۆقیانووسەکان کە لەتوانەوەهاتوویی solubility کاربۆناتی کالسیۆم calcium carbonate زۆر زیاد دەکا ۞ لیسوکلین

lysogen *noun*

شیپێکهێن، شیساز: خانە یان سترەینێکی بەکتریایی bacterial strain کە بە ڤایرۆسێکی temperate تووش بووە ۞ لیسوژن

lysogenesis *noun*

شیپێکهێنی، شیسازی: بەرهەمهێنانی لیسوژێن ۞ لیسوژنیز

lysogenic *adjective*

1 پەنادان بە ڤایرۆسێکی تێمپێرات، وەک پێشبەکتریاخۆر prophage یان پلاسمید plasmid ێ، پەنا دەدا بە پێشبەکتریاخۆرێ وەک ماکیکی بۆماوەیی hereditary material 2 - 3 temperate <lysogenic viruses> ۞ لیسوژنیک

lysogenic bacteria *noun*

بەکتریای شیپێکهێن یان شیساز ۞ باکتری لیسوژنیک

lysogenic immunity *noun*

پاراستنی شیپێکهێن یان شیساز یان لیسوژێنیک: دیاردەیێ کە لەودا پێشبەکتریاخۆرێ رێ لە بەکتریاخۆرێ bacteriophage لە چەشنی خۆی دەگرێ ۞ مصونیت لیسوژنیک

lysogeny *noun*, also lysogenicity

شیپێکهێنی، شیسازی، لیسوژێنی: رەوت یان پرۆسەیێ کە DNA ی سەربە بەکتریاخۆری تێوەدەر مەهار دەکرێ و لە(گەڵ) کرۆمۆزۆمی خانەی بەکتریای تێوەدراو تێکهەڵکێش دەبێ ۞ لیسوژنی

Lysol /'lʌɪsɒl/ *noun,* also lysol

(دروشمی بازرگانی) لایسۆل (جۆرێ کەرەسەی پاکژکەرەوە disinfectant؛ بنەرەت: لە -lysis + -ol- پێکهاتووە) ۞ لایسول

lysolecithin *noun*

ماک یان سابستەنسێکی هایدرۆلیتیک کە بەهۆی هایدرۆلیسیسی هەوێنەیی یان ئێنزیماتیکی lecithin یکەوە پێکهاتووە (وەک بەهۆی هێندێ ژاری مارەوە) ۞ لیسولکیسین

lysosomal *adjective*

سەربە لایسۆسۆم، شیتەنی، سەربە شیتەن ۞ وابسته به لیسوسوم

lysosome /'lʌɪsəsəʊm/ *noun*

(زیندەناسی) شیتەن؟، لایسۆسۆم، لیسۆزۆم: ئەندامچەیێکی organelle تووەرەکەئاسای خانەیی کە چەندین جۆری هەوێنەی هایدرۆلیتیکی تیایە ۞ لیسوسوم

lysozyme /'lʌɪsəzʌɪm/ *noun*

(زیندەناسی) شیهەوێنە؟، لایسۆزایم، لیسۆزیم: هەوێنەیێ کە فەوتاندنی دیوارەکانی خانەیی هێندێ بەکتریا تاودەدا، لە سپێنەی هێلکە و فرمێسکدا هەیە ۞ لیسوزیم

-lyte *suffix*

پاشگر: شیکەرە، شیکار، شیکەرەوە، شیتەڵکار ۞ پسوند: کافت، کافنده

lytic /'lɪtɪk/ *adjective*

(زیندەناسی) سەربە lysis یان خانەرزێ، سەربە یان پێوەندی بە lysis یان lysin ـەوە بێ ۞ وابسته به لایسیس

-lytic *suffix*

پاشگر: سەربە شیبوونەوە لە جۆرێکی دیاریکراودا ۞ پسوند: لیتیک

lytta *noun, pl.* lyttas or lyttae

میلەی کرۆژەیی: جۆرێ کرۆژەی درێژاودرێژی ناریک لە بنەوەی زمانی سەگ و گۆشتخۆرەکانی تر ۞ لیتا

-lyze *suffix*, also esp. Brit. -lyse

پاشگر: شی دەکاتەوە، شیتەڵی دەکاتەوە، لیکی هەڵدەوەشێنی، لیکی دەدا، تێکی دەشکێنێ (هەروەها لە بریتانیا -lyse): *hydrolyze* ۞ *analyze* پسوند: لایز، کافتن، تجزیە کردن، منهدم کردن

خوشکم (داده هاجەر) و خێزانم (مینا خانم) کە زۆرم پێوە ماندوو بوون و لەو بارەوە شەوخوونی‌یان لەگەڵ کێشاوم. هەروەها دوکتور حەسەن عەباسی، دەنگی ئەمریکا بەشی کوردی‌یەکەی (ب.ت. بەرنامەی "زمانێ مە"، هۆمەر دزەیی و مایکڵ چایەت)، دوکتور مەنوچێهر قارەمانی، دوکتور کەندالی نەزان، کاک عەلی فەقێ‌کەریمی، دوکتور کاوە دەستوورە، کاک ئاسۆ مامزادە، کاک شەهاب خزری، کاک ئەحمەد غولامی، دوکتور رەحمان وەیسی، دوکتور بەختیار سەجادی، چاپەمەنی مانگ، دوکتور ئومێد قادرزادە، دوکتور حسێن میکاییلی، دوکتور ئەبوبەکر باپیری، دوکتور جەعفەر شێخولئیسلامی، دوکتور رەحیم سورخی، کاک محەمەد رەمەزانی، کاک ئەحمەد غولامی، کاک وریا دیوانی، دۆستان و برادەرانی رۆژهەلاتی هەولێرنشین (ب.ت. کاک رامان پیرۆتی)، کاک ع. ئـ.، کاک سابیر ئەمیری، کاک پەیمان ئەمیری، کاک کەریمی سازفرۆش، کاک مەنسوور بەهرامبەیگی، کاک وەفا بوداغی، کاک حەمەدەمین شاسەنەم، کاک محەمەد ئەحمەدی، کاک هێمن خوسرەوی، کاک ئەرسەلان هیدایەتی، کاک قادر ئازمەند و کاک رێبین جەوشەنی (بۆ باری خەمڕەوێنی‌یەکەی) و هەموو ئەو بەرێزانەی (ب.ت. پیاوە پیرەکان، وەک حاجی عەبدوڵلا گەنجەیی، بەهەشتی حاجی شەریف تەیموری، حاجی عەلی قازی، مەلا رەسوولی مەعرووفی، حاجی سمایل شەرەفی، کاک خالید عەسکەری، وەستا محەمەد حوسەینی (سەعاتساز)، ئاسنگەری وەستا رەحیمی ئاسنگەر و ئەوان و...) کە وەخت و ناوەخت بەربینگم پێ‌دەگرتن یان هەوالی فەرهەنگەکەیان لێ پرسیوم. شایانی ئاماژە پێ‌کردنە ئەگەر هەر جۆرە هەڵە، نەگەیاندن، بەدەستەوەنەدان و یان گرێ‌وگۆڵێک لە گۆڕێ‌دابێ یەکسەر دەگەڕێتەوە بۆ نووسەر و چ کەس و لایەنێ ناگرێتەوە.

عەلی جەوشەنی

خاکەلێوە یان ئاپریلی 2012

کارەکانە کە دەگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵێ هۆی خۆی (گرنگترینیان پێوەندی بە لایەنی تەندروستییەوە هەیە). شتێ کە دەبێ لێرەدا باسی بکەم ئەوەیە کە لە بەرامبەر وشەی وا هەیە نیشانەی پرسیاری بۆ دانراوە، ئەویش ئەوە دەگەیێنێ کە دڵنیایییەکی تەواو لە ئارادا نییە و جا هەر لێرەوە دەستی هاوکاری بۆ هەموو لایێ رادەکێشم ئەگەر بەرامبەری کوردی رەسەن یان گونجاویان پێ شک هات بەم ناونیشانە (kurdistanica@ymail.com) ئاگادارم کەنەوە.

ئەم فەرهەنگانە بوونەتە بنچینەی کوردستانیکا:

A. *Oxford Advanced Learner's Dictionary,* Fourth, Sixth, Seventh and Eighth Editions
B. *Concise Oxford Dictionary* – Tenth Edition
C. *Oxford Wordpower Dictionary,* Third Impression
D. *The Oxford Paperback Thesaurus,* First Edition
E. *Webster's Collegiate Dictionary,* 11th Edition
F. *Random House Webster's Electronic Dictionary and Thesaurus,* College Edition
G. *Longman Dictionary of Contemporary English,* Fourth Edition, Fourth printing 2011
H. *Cambridge Advanced Learner's Dictionary* - 3rd Edition
I. *Collins COBUILD Advanced Dictionary,* First and Second Editions
J. *Longman Dictionary of language teaching and applied linguistics,* Third Edition
K. *Longman Lexicon of Contemporary English,* Tom McArthur
L. *The Concise Oxford Dictionary of Linguistics,* P. H. Matthews
M. *A dictionary of Architecture,* James Stevens Curl (Oxford)

نێودێرکردنی ئەم فەرهەنگانە بەو مانایە نییە کە فەرهەنگی ترمان چ بریتانیایی و چ ئەمریکایی بەکارنەهێنابێ.

لە دواییدا دەبێ پێزانین و سپاسی تایبەتی خۆم بۆ ئەو کەسانە دەربڕم کە بە هەر شێوەیێ دەسیان گرتووم و یاریدەیان داوم بە تایبەت دایکم (دادە نووسرەت)،

پێشەکی

ئەوەی کە دەیبینن، بەرهەمی پازدە ساڵ حەول و تێکۆشانی بێوچان و شێلگیرە کـە ئـەم کارەی لێکەوتۆتەوە، دیارە تەمەنی فەرهەنگنووسیی لەم ئاقارە ساوایە و لـەچاو رەوت و ئەزموونی فەرهەنگنووسیی چەند سەدساڵەی رۆژاوایی‌یەکان شتێکی وا نییە. شایانی باسە کە لەوبارەوە تاک و تروک کار کراوە، بۆ ئەوە نابێ بڵێین خاوەنی مێژوو یـان شـێواز و مێتۆدی فەرهەنگنووسین، و ئاشکراشە بۆشایی و کەمی‌یێکی بەرچاو بەدی‌دەکرێ، کە بە داخەوە تا ئێستا حەولێکی هەمەلایەنەی بۆ نەدراوە و زۆربەی زۆری فەرهەنگەکان لـە لایەن کەسێکەوە دانراون. ئەمەش خۆی لە خۆی‌دا ئەوە دەرەخـسێنێ کـە فەرهـەنگ بـە شێوەی چاوەڕوانکراو نەبێ و مۆرکی تاکەکەسی پێوە دیار بێ. ئەوە بنەمایەکە کـە دەبـێ فەرهەنگ لە لایەن لێژنـە و کومیتەیـەکی زمانـەوانی‌یـەوە دانـرێ، بـەلام لـەم ولاتـە بـێ... وەکوو شتێکی نەکردی لێهاتووە یان وازوو نابێ چاوەڕوانی فەرهەنگێکی وا بکەین.

ئـەم فەرهەنگـەی بەردەسـتان هـەر حـەولێکی تاکەکەسـی‌یـە و بـە هەڵـە و پەڵـەی خۆیەوە. جا داوا لە خوێنەر، نووسەر و دڵسۆزانی زمانی کوردی دەکەم لەم بارە چـەوتی و لاری‌مان بۆ راست کەنەوە. چاوەڕوانی بیر و بۆچوون و پێشـنیاری هەموو لایێ دەکەین تاکوو فەرهەنگێکی پوختەتر بێتەبەرهەم. شتێ کە دەبێ لێرەدا ئاماژەی پێ‌بکەم، ئەوەیە کـە رێنووسی ئێستای کوردی (ئەم رێنووسە) شپرزەیە و یەکـدەس نییە، کـە بـە داخـەوە هـەتا نووکە هەنگاوێکی وای بۆ هەڵنەهێنراوەتەوە، هەڵبەتە ئـەم شـێواوی‌یـە لـە ئـینگلیـسی و... هەیە. بەلام لەم فەرهەنگەدا ئەوەی کە زۆرتر حەولی بۆ دراوە، شێوەی ئاسـاننووسـی‌یـە و نەمان‌ویستووە شێوەیەکی میکـانیکی بگرینەبـەر (هەڵـبەت ئـەم نایـەکـدەسـتی‌یـە لێـرەش‌دا بەرچاو دەکەوێ).

پرسێکی گرنگ کە دەبێ لێرەدا باسی بکەم ئەوەیە کە بەکارهێنانی چـاوگ لـەجیاتی ناو (noun) یان کار (verb) لە زمانی کوردی‌دا دیاردەیەکی زۆر باو و دەسـتووری‌یـە و مخابن زۆر نووسەر لەو شتە پرینگاونەتەوە، یان تەنانـەت جاری وایـە لـە نووسـراوە یـان فەرهەنگـەکاندا لـە بەرامبـەردانانەدا لەبـەرچاو نـەگیراوە. وەکـوو abatement (کەم‌بوونەوە، سووکبوونەوە، داشکان، نیشتنەوە، هاتنـەخوارێ، دابـەزین، نـزم‌بوونـەوە، دامرکان) کە خۆی ناوە، بەلام لە کوردی‌دا بە یارمەتی چاوگ کە بە واتایەکی‌تر دەتوانین بڵێین هەمان ناوە، مانای کەینەوە. رەنگە سەرەکی‌ترین کێشەی ئەم فەرهەنگـە تیانـەبوونی

سرشناسه : جوشنی، علی، ۱۳۵۵ -

عنوان و نام پدیدآور: کوردستانیکا: فەرهەنگی ئینگلیسی - کوردی - فارسی/ عەلی جەوشەنی.

مشخصات نشر: کرج: انتشارات مانگ، ۱۳۹۴-

مشخصات ظاهری: ۲ج.

شابک: دوره: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۱-۳ ؛ ج. ۱: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۲-۰ ؛ ج. ۲: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۳-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: انگلیسی - کردی - فارسی.

یادداشت : ص.ع. به انگلیسی: Ali Jawshani. Kurdistanica dictionary English-Kurdish-Persian.

موضوع: زبان انگلیسی -- واژەنامەها -- کردی

موضوع: زبان انگلیسی -- واژەنامەها -- فارسی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۹ج۴ک/ ١٦٤٥ PE

رده بندی دیویی: ۴۲۳/فا۹ک

شماره کتابشناسی ملی: ٢٦٨٧٩٦٧

چاپەمەنی مانگ

www.mangpub.com

بەڕێوەبەری هونەری: ئیسماعیل ڕەزایی

بەڕێوەبەری چاپ و بڵاوکردنەوە: هادی کیا

فرۆشگای ناوەندی: بانە ـ ژمارەی پێوەندی ۰۸۷۳٤۲٦۱۰۲۰

فەرهەنگی کوردستانیکا (بەرگی یەکەم)

- نووسەر: عەلی جەوشەنی
- بابەت: فەرهەنگی زمان
- بڵاوکەرەوە: چاپەمەنی مانگ
- چاپی یەکەم: ١٣٩٤ (٢٠١٥)
- تیراژ: ۱۰۰۰ دانە
- (دەورە) ISBN: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۱-۳
- (بەرگی یەکەم) ISBN: ۹۷۸-٦۰۰-۷۷٤۸-۲۲-۰

فەرهەنگ

فەرهەنگی کوردستانیکا

ئینگلیسی ـ کوردی ـ فارسی

(بەرگی یەکەم)

عەلی جەوشەنی

(١)

کوردستانیکا

عەلی جەوشەنی

فەرهەنگی
ئینگلیسی
کـــوردی
فارســـی

A-L